D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O EXIGENȚĂ CU PROFUNDE SEMNIFICAȚII ECONOMICE

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE

Numărul 27 ● Vineri 7 iulie 1978

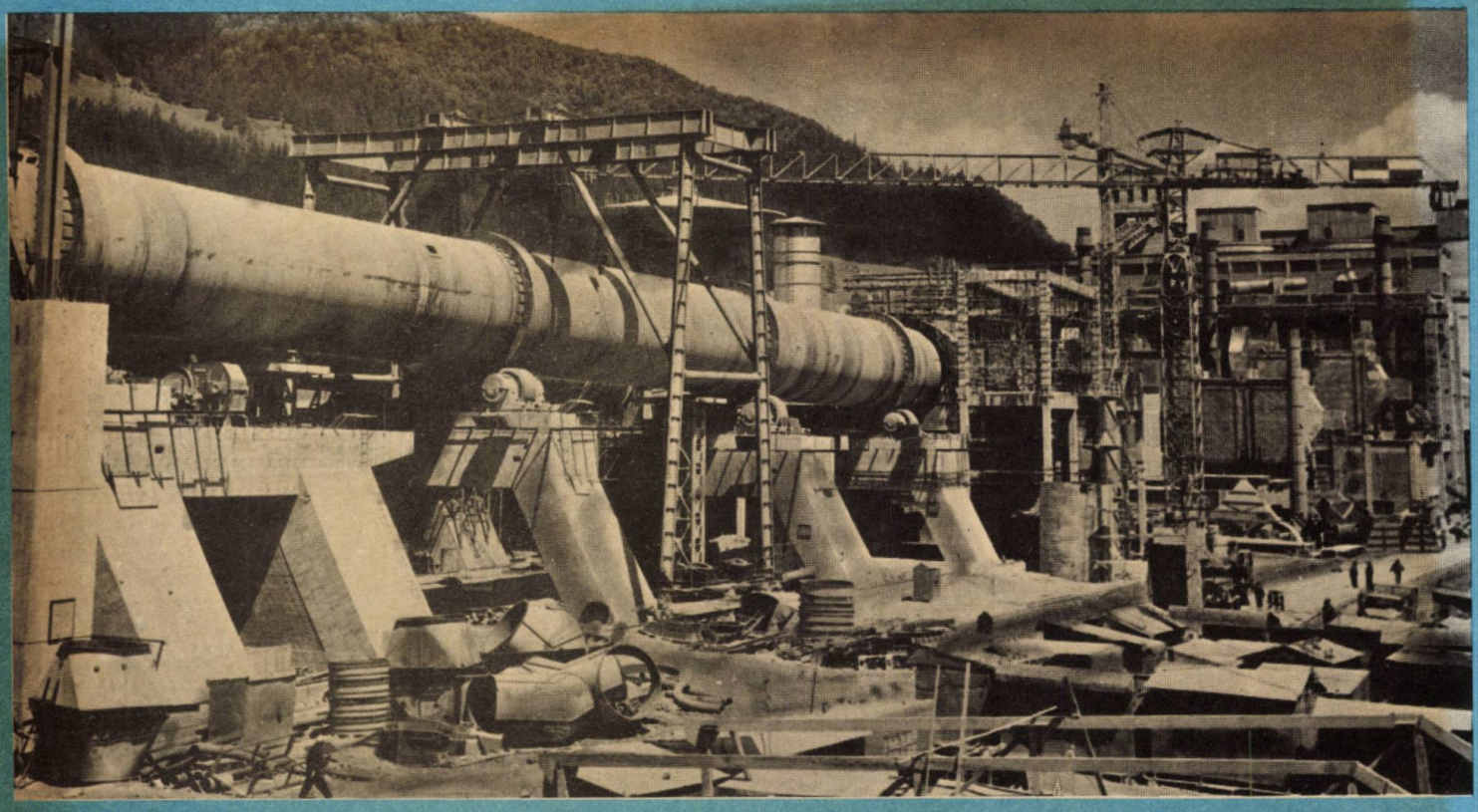

PE ŞANTIERELE NOILOR OBIECTIVE INDUSTRIALE

Accelerarea ritmului de lucru pe şantiere, asigurarea condiţiilor pentru respectarea termenelor de punere în funcţiune a noilor capacităţi constituie obiectivul central al oamenilor muncii din construcţii. Creşterea gradului de industrializare a lucrărilor, întărirea ordinii şi disciplinei pe şantiere, folosirea intensivă a maşinilor şi utilajelor au făcut ca volumul producţiei realizate în trimestrul II să fie la Ministerul Construcţiilor Industriale, cu circa 25% mai mare decît în primul pătrar (în iunie, sporul a fost de 14,1% faţă de luna mai), o serie de şantiere cu rămîneri în urmă înscriindu-se ferm pe linia recuperării restanţelor. Au fost puse în funcţiune, pînă în prezent, circa 200 de obiective şi capacităţi (din care 149 principale), multe din ele în devans.

Fotografiile înfăţişează aspecte de pe trei din marile şantiere ale ministerului :

● **Fabrica de ciment Taşca – Bicaz,** jud. Neamţ **(sus).** La această modernă unitate a industriei lianţilor, lucrările de construcţii-montaj sînt încheiate pe tot fluxul tehnologic pînă la morile de făină. Silozurile de materii prime sînt încărcate, astfel că după punerea la punct a unor utilaje de către furnizor vor putea începe probele tehnologice.

● **Combinatul petrochimic Midia – Năvodari,** jud. Constanţa **(jos, stînga).** Planul lunii iunie pe întreaga platformă a fost îndeplinit în proporţie de 105,4%, rezultate deosebite obţinînd montorii (118%). Printre tehnologiile noi aplicate pe şantier se numără consolidarea terenului de fundaţie prin vibroflotare (în fotografie).

● **Combinatul de îngrăşăminte chimice Bacău (jos, dreapta).** Constructorii şi montorii au predat unele instalaţii, au terminat utilităţile pe întreaga platformă, iar acum pregătesc rodajele sau probele pentru instalaţiile de săruri de fluor, fosfogips uscat, amoniac, acid fosforic. Lucrările se disting printr-un grad ridicat de prefabricare.

D 646

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Metode și tehnici de organizare a producției și a muncii

FLUXUL PERMANENT AL NOULUI DE LA ÎNTREPRINDEREA-MODEL LA CELELALTE UNITĂȚI DE PROFIL

PROMOVAREA CU CONSECVENȚĂ a progresului tehnic, a experienței înaintate se impune mai mult ca oricînd acum, în condițiile transformării cantității într-o nouă calitate.

Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări — mare unitate productivă, ce reunește în cele 18 unități ce o compun aproape 46 000 de oameni ai muncii — realizează echipamente de înaltă tehnicitate în aceste domenii de vîrf ale industriei românești.

Unitate reprezentativă în cadrul centralei, **Întreprinderea „ELECTROAPARATAJ"-București** — care la înființare, în anul 1949, era unicul producător de aparataj electric de joasă tensiune din țară — a înregistrat o dinamică deosebită a dezvoltării. S-au creat astfel condiții pentru **desprinderea din acest nucleu a noi unități industriale,** care au preluat atît **produse** proiectate și realizate pentru prima dată, cît și, în special, **o înaltă tradiție muncitorească** prin cadrele detașate sau transferate în perioada punerii în funcțiune și a atingerii parametrilor proiectați, **metode și tehnici de organizare a producției și a muncii** care au găsit permanent teren fertil de afirmare și perfecționare în întreprinderea bucureșteană.

COLECTIVUL DE OAMENI AI MUNCII din Întreprinderea „Electroaparataj" — desemnată ca unitate-model în construcția de mașini încă din anul 1973 — a ridicat la un nivel tot mai înalt preocupările sale de îmbunătățire multilaterală a activității, de creștere a productivității muncii și de realizare cu maximă eficiență economică a unei producții în continuă modernizare și diversificare. Acest adevărat laborator de creație și teren experimental de implementare a unor metode avansate de organizare a conducerii, a producției și a muncii a avut o contribuție deosebită în ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului activității atît în unitățile desprinse din el, cît și pentru toate celelalte unități ale centralei industriale din care face parte.

> **„Este necesar să facem totul pentru îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al producției, să ne ocupăm permanent de buna organizare a muncii și producției, de ridicarea productivității muncii".**
>
> ***NICOLAE CEAUȘESCU***

Înalta ținută a analizelor efectuate, precum și soluțiile adoptate pentru rezolvarea problemelor dificile legate de obiectivul producerii de aparataj electric de joasă tensiune la nivelul celor mai bune rezultate pe plan mondial a impus colectivul acestei întreprinderi ca partener cu bogată experiență în dialogul cu proiectanții de specialitate, pentru stabilirea liniilor de dezvoltare ale acestui domeniu industrial.

Contribuția adusă de specialiștii de la „Electroaparataj" atît în proiectarea, cît și la punerea în funcțiune a unităților industriale noi, desprinse din această întreprindere, au creat condiții ca ele să-și atingă la termen și în cele mai bune condiții parametrii proiectați.

PREZENTĂM ÎN PAGINILE URMĂTOARE, din variata experiență acumulată de-a lungul timpului de această unitate, cîteva metode adoptate pentru rezolvarea unor probleme de larg interes cum sînt:

- **organizarea producției de S.D.V.-uri,**
- **organizarea transportului intern și a depozitării,**
- **organizarea locurilor de muncă,**

împreună cu acțiunile întreprinse pentru generalizarea experienței dobîndite și la celelalte unități cu același profil din cadrul centralei industriale.

SUPLIMENT
nr. 6/27 1978
Revista ECONOMICA

ORGANIZAREA FABRICAŢIEI DE SCULE, DISPOZITIVE ŞI VERIFICATOARE

ASIGURAREA cu **scule, dispozitive şi verificatoare,** în cantitatea planificată şi de bună calitate, oferă sectoarelor de producţie posibilitatea de a desfăşura o activitate ritmică şi la un nivel de productivitate ridicat.

Creşterea productivităţii muncii, obţinerea unei calităţi superioare şi mărirea gradului de competitivitate al produselor depind în mare măsură de nivelul la care se situează producţia de S.D.V.-uri, de calitatea acestora, precum şi de anumiţi factori de natură constructivă, tehnologică şi de organizare.

Proiectarea, execuţia şi gospodărirea S.D.V.-urilor, în numărul şi varietatea corespunzătoare categoriilor tehnologice (fig. 1), devine astfel una dintre

Fig. 1

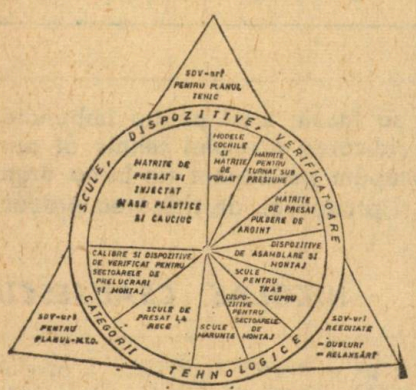

Tipuri de scule, dispozitive şi verificatoare

cele mai importante activităţi ale unei întreprinderi constructoare de maşini şi în mod deosebit a întreprinderilor din ramura industriei electrotehnice, întrucît constituie o sursă importantă pentru realizarea de economii în toate sectoarele de producţie, ceea ce se reflectă, în ultimă instanţă, în costul produselor.

Necesarul de S.D.V.-uri rezultă ca urmare a detalierii proceselor tehnologice care concură la realizarea diferitelor repere şi ansamble ale unui produs, parcurgînd întregul flux de fabricaţie pînă la asamblarea generală (fig. 2). Acest necesar, pe categorii tehnologice, se determină în funcţie de mărimea seriei de fabricaţie şi de condiţiile tehnico-economice stabilite. Dotarea tehnologică a liniilor de fabricaţie se asigură cu **S.D.V.-uri standardizate, normalizate şi speciale,** ce se clasifică în funcţie de domeniul de utilizare şi de tehnologiile practicate.

Etapele pregătitoare

CA ORICE SISTEM de producţie, şi procesul de pregătire a fabricaţiei de S.D.V.-uri cuprinde trei etape distincte : pregătirea tehnică, pregătirea operativă şi pregătirea materială.

● PREGĂTIREA TEHNICĂ se referă la întocmirea, de către tehnologul de produs, a listei de utilaj şi la stabilirea necesarului de S.D.V.-uri în funcţie de gradul de dotare impus şi de mărimea seriei de fabricaţie.

Lista de utilaj este supusă unor analize succesive în cadrul **comisiilor de S.D.V.-uri,** specializate pe trei categorii : ştanţe şi matriţe pentru prelucrări prin deformare la rece, matriţe pentru prelucrări la cald şi mase plastice, dispozitive şi verificatoare.

Comisiile (ai căror membri fac parte din compartimentele de cercetare-proiectare, proiectare S.D.V.-uri, secţii şi ateliere de producţie, ca şi din secţia sculărie) stabilesc, cu această ocazie, caracteristicile principale ale S.D.V.-urilor (număr de piese la o presare, natura ştanţei sau matriţei — simplă sau complexă, croirea materialului, utilaje folosite etc.), asigurînd în felul acesta optimizarea soluţiilor adoptate şi materializarea lor în cadrul proiectelor de S.D.V.-uri elaborate. Prin proiectare se urmăresc în mod deosebit :

— limitarea constructivă a numărului formelor şi tipodimensiunilor de repere componente, prin folosirea de elemente tipizate ;

— optimizarea indicelui de utilizare în cazul ştanţelor de decupat, a numărului de cuiburi în cazul matriţelor de presat mase plastice ;

— reducerea duratei de proiectare, prin cotarea pe ansamblul general şi reprezentarea în detaliu doar a elementelor active.

● PREGĂTIREA OPERATIVĂ cuprinde întocmirea tehnologiei de fabricaţie a S.D.V.-urilor, incluzînd şi activitatea de normare. Întocmirea tehnologiilor urmăreşte în principal :

— utilizarea soluţiilor de mare productivitate : prelucrarea prin electroeroziune, rectificarea profilelor, frezarea prin copiere după şablon sau model ş.a. ;

— mecanizarea lucrărilor manuale, prin pilirea mecanică, lepuirea mecanică etc. şi reducerea adaosurilor de prelucrare manuală ;

— unificarea şi tipizarea constructivă şi tehnologică a reperelor, în vederea aplicării în fabricaţie a tehnologiei de grup ;

— realizarea părţilor active ale ştanţelor din segmente detaşabile şi interschimbabile ;

— executarea pe stoc a elementelor tipizate şi interschimbabile ;

— dotarea secţiei sculărie cu scule de gradul II — respectiv diverse scule aşchietoare, şabloane, modele, electrozi, anozi, dispozitive etc., care permit executarea mai uşoară şi mai rapidă a S.D.V.-urilor.

Întocmirea tehnologiei pentru fiecare reper al S.D.V.-urilor este completată de activitatea de normare, care se realizează pe baza normativelor de timp locale sau departamentale.

Fig. 2

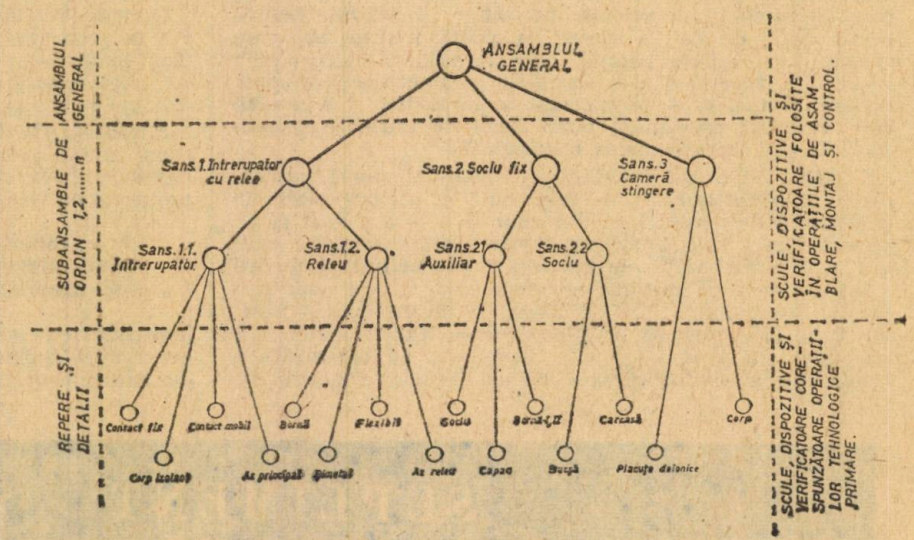

Încadrarea tipurilor de S.D.V.-uri pe structura unui produs

● PREGĂTIREA MATERIALĂ constă în asigurarea cu resursele şi mijloacele financiare, materiale, umane şi cu utilajele necesare. In stabilirea consumurilor de materiale se urmăresc :

— utilizarea de materiale la dimensiuni apropiate de cele ale pieselor prelucrate ;

— folosirea pachetelor de ştanţe aprovizionate sau executate pe stoc ;

— refolosirea materialelor rezultate din decuparea unor plăci de matriţe.

In general, pregătirea materială trebuie să asigure reducerea ciclului de fabricaţie şi a cheltuielilor materiale, în condiţiile utilizării la maximum a capacităţilor de producţie existente şi a fondului de timp disponibil. Astfel, cererile de S.D.V.-uri se centralizează împreună cu listele de utilaje şi, pe baza consumului mediu de ore-normă, se stabileşte necesarul de S.D.V.-uri în ore-normă. Acest necesar se compară cu capacitatea secţiei scularie ; dacă rezultă un deficit de capacitate, acesta este eliminat fie prin revizuirea necesarului şi stabilirea unor priorităţi, fie prin asigurarea unei colaborări externe.

Sistemul informaţional

EFICIENŢA CONDUCERII activităţii la nivelul secţiei presupune o cunoaştere detaliată şi permanentă a resurselor şi obiectivelor, a modului de desfăşurare a activităţilor, ca şi a factorilor de influenţă. Aceste elemente sînt indispensabile fundamentării ştiinţifice a deciziilor luate la diferitele niveluri de conducere.

Fig. 3

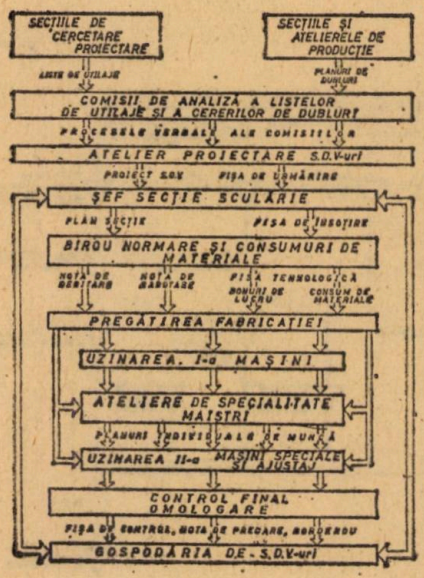

Structura compartimentelor şi activităţilor în proiectarea, lansarea şi execuţia S.D.V.-urilor

Rolul primordial în asigurarea lor revine **sistemului informaţional,** a cărui organizare şi funcţionare trebuie să cuprindă **totalitatea activităţilor desfăşurate în legătură cu proiectarea, lansarea şi executarea S.D.V.-urilor.** Particularităţile procesului de execuţie a S.D.V.-urilor, prezentate schematic în fig. 3, constau în existenţa a trei faze distincte :

● **pregătirea fabricaţiei,** cuprinzînd operaţiile de debitare mecanică şi autogenă a materialelor, rabotarea şi frezarea canturilor ;

● **uzinarea I,** cuprinzînd atelierele de prelucrare a tuturor elementelor componente ale S.D.V.-urilor, în majoritatea cazurilor la cote finale ;

● **uzinarea a II-a,** care se referă la totalitatea operaţiilor de ajustaj, precum şi la unele operaţii executate pe maşini speciale şi urmărite de sculerul-matriţer, tutelarul S.D.V.-ului respectiv, prin planul individual de muncă. Montajul sculei, probele şi omologarea finalizează etapele descrise.

Ansamblul elementelor informaţionale, care reflectă situaţia activităţii de producţie în cadrul secţiei scularie, îl formează **tabloul de bord,** cu ajutorul căruia se poate urmări zilnic numărul de scule executate, pe tipuri şi provenienţă (plan tehnic, plan M.T.O., dubluri), precum şi încărcarea în ore-normă a maşinilor şi ajustorilor.

Întreaga activitate descrisă, privind proiectarea şi execuţia S.D.V.-urilor, vizează :

— asigurarea continuă şi la timp cu S.D.V.-uri a tuturor secţiilor, atelierelor şi locurilor de muncă ;

— îmbunătăţirea continuă a calităţii S.D.V.-urilor, respectiv a calităţii reperelor executate cu ajutorul acestora ;

— reducerea cheltuielilor materiale în executarea S.D.V.-urilor.

Organizarea gospodăririi S.D.V.-urilor are o influenţă directă asupra eficienţei economice a întregii activităţi desfăşurate, prin :

— asigurarea unei exploatări raţionale a S.D.V.-urilor, prin respectarea disciplinei tehnologice ;

— stabilirea răspunderilor privind exploatarea şi întreţinerea parcului de S.D.V.-uri ;

— asigurarea condiţiilor optime de manevrare şi depozitare.

Toate elementele prezentate, coroborate cu acţiunile întreprinse în domeniul organizării raţionale a fluxurilor tehnologice şi a transporturilor, asigură eficienţa economică maximă în activitatea de proiectare, execuţie şi gospodărire a S.D.V.-urilor.

Generalizare

INDUSTRIA electrotehnică modernă din întreaga lume trece din ce în ce mai mult de la repere executate prin tehnologii de aşchiere, la repere realizate prin ştanţări, presări, deformări şi tinde permanent să înlocuiască, oriunde este posibil, metalul cu materiale nemetalice, între care un loc deosebit îl ocupă masele plastice. Aceste tendinţe moderne au influenţe pozitive în ce priveşte atît performanţele aparatelor realizate, cît şi ieftinirea acestora ; atît sub raportul materialelor folosite, cît şi al productivităţii muncii.

Sensibil la tot ceea ce este nou şi modern pe plan mondial în domeniul său de activitate, colectivul de la „Electroaparataj" s-a preocupat, încă din primii ani ai existenţei întreprinderii, de perfecţionarea activităţii în domeniul producţiei de scule, dispozitive şi verificatoare ; acest proces a căpătat dimensiuni noi în ultimii ani.

Pornind de la rezultatele obţinute în organizarea acestei producţii cu caracter de unicat şi serie mică şi aplicînd în practică indicaţiile privind promovarea formei de retribuire în acord global pentru această activitate, în întreprinderile cu profil similar — desprinse din „Electroaparataj" — au fost preluate cu deosebit succes metodele şi tehnicile elaborate, în unele cazuri ducîndu-se mai departe experienţa dobîndită.

„Electrocontact"-Botoşani, I.A.E.I. — Titu, Întreprinderea de organe de asamblare Rîmnicu Sărat au cuprins în programul lor de producţie secţii de sculărie ce însumează o capacitate de producţie de peste 3,3 milioane de ore-normă anual. In cadrul Întreprinderii de contactoare din Buzău ia fiinţă în acest an o fabrică de scule şi utilaje specifice industriei electrotehnice, cu un volum de circa 2 300 tone de scule şi utilaje pe an ; ea va fi dotată cu un centru de cercetare-proiectare propriu, ce va asigura proiectele necesare perfecţionării continue a tehnologiilor de fabricaţie a aparatajului electric de joasă tensiune.

Aplicarea creatoare, în unităţile cu acest profil, a experienţei dobîndite cu privire la organizarea activităţii de producţie a S.D.V.-urilor contribuie la realizarea sarcinilor deosebit de mobilizatoare privind creşterea productivităţii muncii.

ORGANIZAREA TRANSPORTULUI INTERN ŞI A DEPOZITĂRILOR

TRANSPORTUL INTERN, una dintre componentele principale ale procesului de producţie, se referă la transportul materiilor prime, al semifabricatelor şi al produselor finite atît între, cît şi în depozitele şi secţiile de producţie, între diferitele locuri de muncă şi în cadrul fiecărui loc de muncă (fig. 1).

Fig. 1

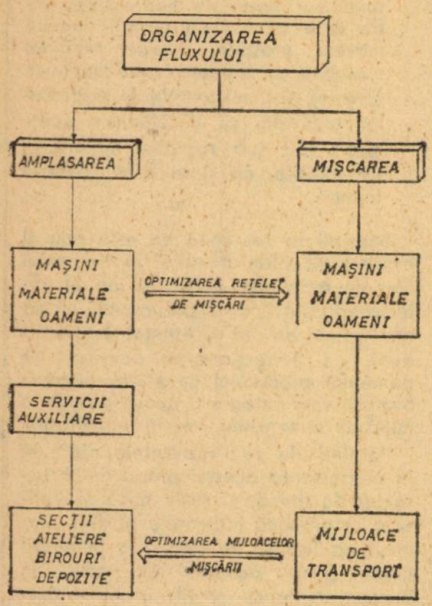

Organizarea fluxului de transport intern

Pentru a se executa operaţiile şi controalele prevăzute în procesul tehnologic de fabricaţie, obiectele muncii sînt supuse la o continuă mişcare ale cărei părţi componente sînt :

● **transportul intern** — activitatea prin care diferitele materiale parcurg distanţa ce separă 2 locuri de muncă ce se succed în procesul tehnologic, fiind incluse şi componentele privind preluarea încărcăturii şi descărcarea ei în noul loc ;

● **manipularea** — acea activitate elementară, necesară dar neproductivă, care constă în deplasarea obiectelor muncii în raza locului de muncă sau în imediata sa apropiere ;

● **depozitarea** — o activitate impusă de caracterul discontinuu al procesului de fabricaţie, specific construcţiilor de maşini (fig. 2).

Obiectivele ce se urmăresc prin orice studiu de organizare a transportului intern, manipulărilor şi depozitărilor se referă la : reducerea cheltuielilor de transport, creşterea productivităţii muncii, diminuarea rebuturilor, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă. În vederea realizării lor este necesară rezolvarea unor probleme referitoare la : amplasarea secţiilor, atelierelor sau depozitelor, dimensionarea depozitelor, organizarea circulaţiei etc.

Stabilirea amplasării

MODUL CUM SÎNT amplasate secţiile, atelierele, depozitele are repercusiuni deosebite asupra eficienţei transportului intern. În vederea stabilirii unui amplasament optim trebuie luate în considerare o serie de date, ca : sistemul de transport folosit, cantităţile transportate, frecvenţa zilnică, distanţele între diferitele secţii etc. Analizînd aceste informaţii se poate stabili un **amplasament optim**, cu ajutorul metodei coordonatelor carteziene. Aplicînd această metodă, s-a obţinut amplasamentul optim al unei magazii intermediare de repere, rezolvîndu-se următoarele obiective :

— stabilirea unui flux de fabricaţie raţional,

— deplasarea pe distanţe cît mai mici a materialelor şi produselor,

— deplasarea pe distanţe minime a personalului,

— utilizarea raţională a spaţiului,

— crearea unor condiţii corespunzătoare de muncă,

— asigurarea unor posibilităţi de extindere ulterioară.

În vederea alegerii unei soluţii eficiente este necesară o permanentă **armonizare a operaţiilor de transformare a obiectelor muncii în cadrul procesului tehnologic, cu mişcarea şi depozitarea materiilor**, prin analiza :

— condiţiilor locale de transport, prin care se vor evidenţia mişcarea materialelor, alimentarea locurilor de muncă, transportul semifabricatelor şi al produselor finite ;

— amplasării secţiilor şi atelierelor în cadrul fluxului general de producţie ;

— fluxului de materiale în interiorul halelor de producţie, în raport cu procesul tehnologic ;

— fluxului de materiale la nivelul locurilor de muncă.

Dimensionarea depozitelor

O DIMENSIONARE raţională a depozitelor este deosebit de importantă, deoarece :

— prevederea unui volum de depozitare mai mare decît cel necesar implică imobilizarea unor suprafeţe de producţie şi, în general, un volum ridicat al lucrărilor de construcţii-montaj ;

— în cazul în care volumul de depozitare este insuficient şi se apelează la soluţii improvizate, există o se-

Fig. 2

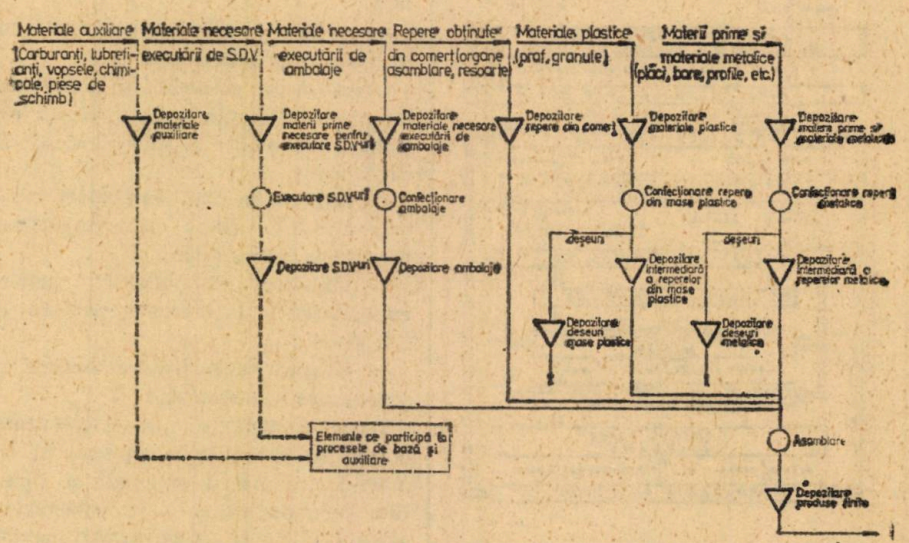

Schema generală a depozitărilor în cadrul procesului de fabricaţie a aparatajului electric de joasă tensiune

rie de implicaţii negative şi anume : manipularea manuală a unei importante cantităţi de materiale, apariţia unor perturbaţii în funcţionarea normală a compartimentelor de producţie deservite de depozitul respectiv.

Din considerentele de mai sus este indicat ca aceste calcule de dimensionare să fie efectuate, pe cît posibil, pe baza unor elemente concrete şi nu cu ajutorul unor valori medii, care de multe ori duc la interpretări cu totul aproximative. Între amplasarea şi dimensionarea secţiilor de producţie sau a depozitelor există o relaţie directă, ilustrată în fig. 3.

Datele de intrare ale calculului de dimensionare al unui depozit se referă la : precizarea elementelor ce urmează a fi depozitate (produse, sortimente, materiale, tipuri de materii prime etc.) ; stabilirea cantităţilor depozitate din fiecare categorie, corespunzător perioadei de depozitare luate în considerare.

Aceste date se analizează pe baza unor criterii de dimensionare care se referă la unele aspecte concrete legate de funcţionalitatea depozitului. După ce s-a precizat această dimensionare se trece la stabilirea unor variante de amplasare, în strînsă corelaţie cu fluxul tehnologic general.

Cu ajutorul unor criterii de selecţie se stabileşte o anumită soluţie de amplasare, care este detaliată ulterior, odată cu organizarea interioară a depozitului.

În cazul în care soluţia de amplasare nu asigură volumul de depozitare necesar, se reanalizează prima etapă şi se reconsideră elementele ce urmează a fi depozitate.

Organizarea depozitelor

AMPLASAREA OPTIMĂ a unei secţii de producţie sau a unui depozit rezolvă în mod eficient doar problemele de transport şi manipulare determinate de relaţiile dintre acestea şi celelalte secţii sau ateliere de producţie. În vederea asigurării unei funcţionalităţi maxime este necesar să se rezolve şi problemele legate de organizarea interioară a circulaţiei, a amenajărilor şi a dotărilor. În acest sens trebuie identificate toate posibilităţile de mecanizare şi automatizare a procesului de depozitare (în ce priveşte atît manipularea şi depozitarea propriu-zisă, cît şi sistemul informaţional şi de evidenţă).

Fig. 3

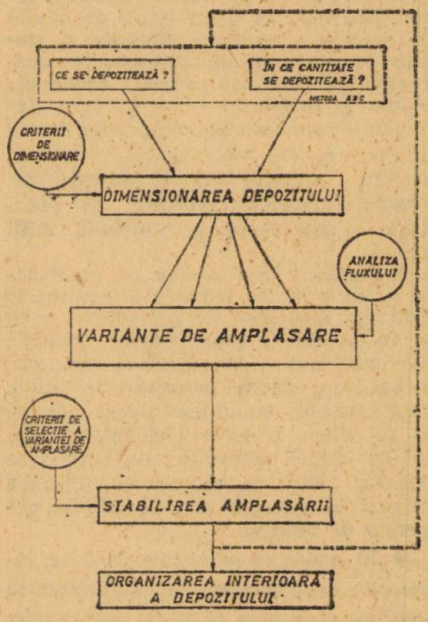

Etapele de proiectare a unui depozit

În fig. 4 se prezintă soluţia de mecanizare a unui depozit de repere intermediare din mase plastice, al cărui amplasament optim a fost stabilit cu ajutorul metodei coordonatelor carteziene. Se poate observa organizarea unui depozit pe verticală, ceea ce asigură un acces direct din depozit la atelierele de producţie beneficiare.

Fig. 4

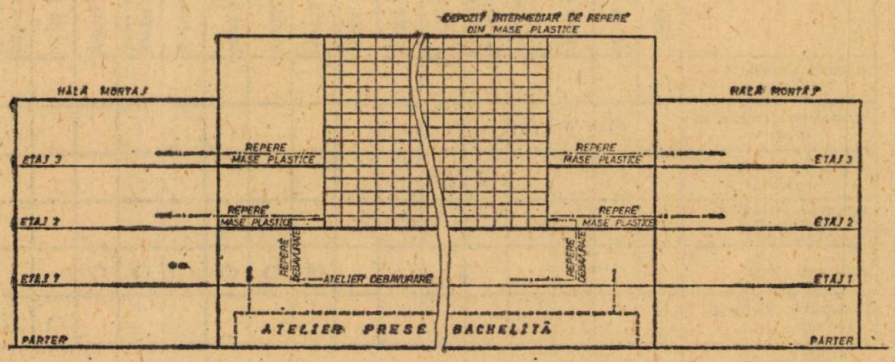

Circulaţia generală a reperelor din mase plastice

Generalizare

COMPONENTĂ a acţiunii de organizare a proceselor de producţie din toate domeniile de activitate, problema transporturilor interne şi a depozitărilor are implicaţii profunde atît în programarea şi realizarea producţiei materiale, cît şi în creşterea productivităţii muncii.

Abordată de pe poziţia folosirii celor mai moderne metode de rezolvare a problemelor de depozitare şi transport uzinal, experienţa acumulată în acest domeniu de către Întreprinderea „Electroaparataj" a permis proiectarea şi realizarea, la Întreprinderea de contactoare din Buzău, a unei magazii centralizate de repere şi subansamble pe cinci niveluri, deservită de transelevatoare de mare randament, cu alimentarea prin partea inferioară şi servirea pe toate nivelele către benzile de asamblare. În etapa finală, ea va fi cea mai modernă magazie de acest fel din întreaga centrală industrială.

Cu aceeaşi preocupare pentru soluţii de înaltă eficacitate economică şi funcţională, împreună cu specialişti din institutele „Electrouzinproiect" şi I.P.A. s-a proiectat şi este în curs de realizare, pentru Întreprinderea de organe de asamblare din Rîmnicu Sărat, un depozit de materii prime cu linie automată de decapare, tratament termic şi trefilare, dotată în întregime cu utilaje şi instalaţii de automatizare realizate în ţară.

Tot ca efect al generalizării experienţei acumulate la „Electroaparataj", specaliştii Întreprinderii de aparataj electric de instalaţii din Titu au trecut la reorganizarea magaziilor intermediare, astfel încît să se reducă la minimum posibil circulaţia reperelor în întreprindere. Soluţia adoptată — amenajarea magaziei intermediare între secţiile de prelucrări şi secţia de montaj — este integrată perfect în fluxul tehnologic ; ea a condus la creşterea substanţială a productivităţii muncii, precum şi a fluenţei fabricaţiei, suprimîndu-se traseele încrucişate şi dependenţa ritmicităţii producţiei de modul de funcţionare a mijloacelor de transport intern.

Soluţiile moderne adoptate de Întreprinderea „Electroaparataj" şi receptivitatea cu care celelalte unităţi au preluat rezultatele bune obţinute constituie un mod concret de traducere în viaţă a sarcinilor stabilite de conducerea partidului, privind raţionalizarea activităţii de transport intern şi depozitare.

ORGANIZAREA RAŢIONALĂ A LOCURILOR DE MUNCĂ

COMPONENTA ELEMENTARĂ a structurii organizatorice proprii oricărui sistem de producţie — prin combinarea căreia se alcătuiesc diferite nivele : formaţie de lucru, atelier, secţie — este **locul de muncă.** Acesta reprezintă **zona înzestrată cu tot ce este necesar** (utilaj, unelte, mobilier etc.) **pentru realizarea unei sarcini sau efectuarea unei activităţi de către un executant** (individual sau colectiv).

În vederea aplicării metodelor moderne de organizare, în scopul creşterii productivităţii muncii, este necesară **cunoaşterea elementelor procesului de producţie la locul de muncă respectiv** (fig. 1) : **mijloacele de muncă**

Fig. 1

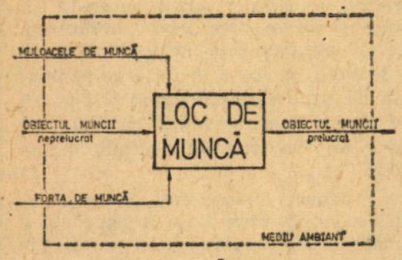

Elementele locului de muncă

(utilaje, mijloace de transport, S.D.V.-uri etc.), **obiectele muncii** (materii prime, materiale, semifabricate, energie electrică, combustibil etc.), **forţa de muncă.**

Etape şi instrumentar

Efectuarea oricărui studiu de organizare raţională a unui loc de muncă impune parcurgerea unor etape specifice :

— alegerea locului de muncă ;
— înregistrarea datelor necesare studiului,
— examinarea critică a datelor înregistrate,
— proiectarea organizării raţionale a locului de muncă,
— elaborarea normativelor sau normelor de muncă,
— aprobarea proiectului,
— aplicarea şi urmărirea proiectului.

În cadrul acestor etape se aplică o serie de **metode şi tehnici, bazate în primul rînd pe observarea directă a procesului de muncă analizat** (fig. 2).

● Eficienţa oricărui studiu de organizare a locurilor de muncă, concretizată într-o importantă măsură prin nivelul productivităţii muncii, este influenţată în mare parte de modul de alegere a acestora. **Selecţia şi stabilirea priorităţii de abordare se realizează pe baza a 3 criterii : economic, tehnic şi social.** În cazul în care elementele caracteristice diferitelor locuri de muncă, din punctul de vedere al acestor criterii, pot fi cuantificate, pentru stabilirea priorităţii de abordare se poate aplica **metoda ABC** (fig. 3).

● Succesul unui studiu de organizare a locurilor de muncă, evidenţiat în calitatea soluţiilor de perfecţionare ca şi în nivelul productivităţii muncii, este condiţionat de modul în care sînt înregistrate **datele necesare studiului.** Este deosebit de important ca acestea să se refere la **toate elementele locului de muncă respectiv :** mijloacele de muncă, forţa de muncă şi obiectele muncii — precum şi la **condiţiile generale de muncă.**

● În etapa de analiză critică se reliefează aspectele critice, stabilindu-se totodată şi cauzele ce le-au determinat. În vederea unei analize critice complete, care să abordeze toate aspectele, se aplică **metoda interogativă ;** aceasta constă în punerea unor întrebări **principale şi derivate, insistîndu-se** asupra următoarelor aspecte : **obiectul, locul, momentul, executantul şi modul.**

Fig. 3

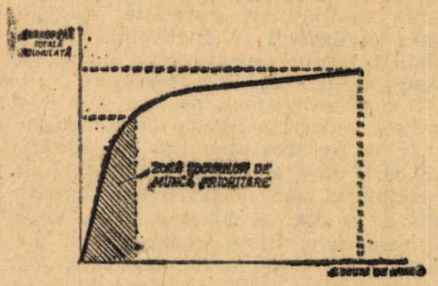

Metoda ABC aplicată în alegerea locurilor de muncă ce urmează a fi perfecţionate

● În etapa de proiectare a organizării raţionale a locurilor de muncă se realizează : **proiectarea variantelor îmbunătăţite, calculul eficienţei economice, alegerea variantei îmbunătăţite (raţionale).** În proiectarea organizării raţionale a locurilor de muncă trebuie ţinut în permanenţă seama de scopul acestei organizări, care rezidă în **creşterea productivităţii muncii şi îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, cu cheltuieli cît mai mici sau chiar fără cheltuieli de muncă socială şi de investiţii.**

● După alegerea unei anumite variante (raţionale) de organizare a locului de muncă, este necesară cu-

Fig. 2

	METODE ŞI TEHNICI DE ÎNREGISTRARE A DATELOR															
	METODA ABC	METODA VERIGILOR	METODA GAMELOR FICTIVE	GRAFICUL ANALIZEI GENERALE A PROCESULUI DE PRODUCŢIE	GRAFICUL ANALIZEI DETALIATE A PROCESULUI DE PRODUCŢIE	GRAFICUL DE CIRCULAŢIE	DIAGRAMA CU FIRE	PLANUL DE AMPLASARE	GRAFICUL EXECUTANTULUI	GRAFICUL ACTIVITĂŢILOR MULTIPLE	GRAFICUL EXECUTANT MAŞINĂ	CRONOGRAMA POLIDESERVIRII	GRAFICUL COMBINAT EXECUTANT-MAŞINĂ-ACTIVITĂŢI MULTIPLE	GRAFICUL ACTIVITĂŢII OMULUI	METODA FILMĂRII	SISTEMUL DE NORMATIVE DE TIMP DE MUNCĂ
ALEGEREA LOCULUI DE MUNCĂ	○															
AMPLASAREA LOCURILOR DE MUNCĂ		○	○	○												
APROVIZIONAREA LOCURILOR DE MUNCĂ					○	○										
AMPLASAREA UTILAJELOR, EXECUTANTULUI ŞI A OBIECTELOR MUNCII							○	○								
METODA DE MUNCĂ									○	○	○	○	○	○		
DETERMINAREA TIMPULUI DE MUNCĂ															○	○

Utilizarea metodelor şi tehnicilor de înregistrare a datelor în organizarea locurilor de muncă

noaşterea cu exactitate a consumului de timp de muncă. În acest scop se aplică **metodele de măsurare a timpului de muncă şi de elaborare a normativelor de muncă.**

● Proiectul de organizare raţională a locurilor de muncă, ce conţine şi elementele necesare determinării timpului de muncă, se supune aprobării în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare. Pentru aprobare se prezintă o serie de **indicatori ce caracterizează eficienţa proiectului** şi care sînt precizaţi comparativ pentru situaţia existentă şi pentru cea propusă.

Exemple şi rezultate

Analiza atentă, prin observare directă, a oricărui proces de muncă permite identificarea unor rezerve de creştere a productivităţii muncii. La operaţia de confecţionare a reperelor din mase plastice, utilizînd graficul executant-maşină se obţine o creştere a gradului de ocupare al executantului de la 79,5% la 94,6%. Acest lucru este posibil prin modificarea succesiunii unor stadii ale operaţiei, în cazul de faţă prin debavurarea reperelor în limitele perioadei de funcţionare automată a utilajului respectiv. Extinderea sistemului la toate maşinile de acest tip a permis **creşterea productivităţii muncii cu 8—10%.**

Fig. 4

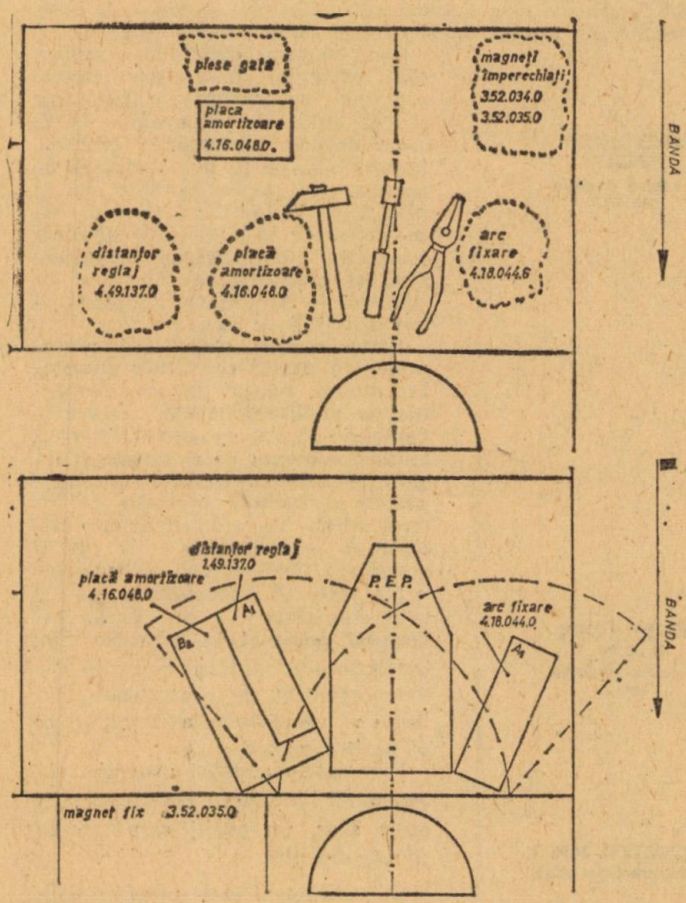

Organizarea locului de muncă la produsul „contactor TCA-63A", operaţia „fixat magnet fix de postament cu distanţare de reglaj, placă amortizoare, arc de fixare şi introdus bobina". Sus — situaţia existentă, jos — organizarea propusă

● După aprobare se iau o serie de măsuri pentru **aplicarea proiectului :** ele se referă la procurarea S.D.V.-urilor necesare, reamplasarea de utilaje, instruirea personalului, experimentarea noii metode etc.

Un alt exemplu de organizare raţională a locurilor de muncă, se referă la o operaţie de asamblare a aparatajului electric (fig. 4), caracterizată în situaţia existentă de o serie de aspecte critice : pondere ridicată a intervenţiei fizice directe a executantului; amplasarea reperelor direct pe masă, ceea ce îngreuiază preluarea acestora în vederea montării ; mişcări suplimentare ale mîinilor, cauzate de o amplasare neraţională a diferitelor elemente în cadrul locului de muncă. În vederea eliminării acestor neajunsuri s-a proiectat un nou loc de muncă, la care s-au urmărit în mod deosebit mecanizarea operaţiilor executate manual, amplasarea raţională a diferitelor elemente în cadrul locului de muncă, organizarea aprovizionării cu repere. Aplicarea acestor măsuri (care nu au necesitat nici un fel de cheltuieli deosebite) a permis **creşterea productivităţii muncii cu 10—12%.**

Generalizare

ORGANIZAREA raţională a locurilor de muncă — cerinţă de bază a oricărui proces de producţie — capătă o importanţă deosebită în condiţiile producţiei de serie mare şi de masă, caracteristică Întreprinderii de aparataj electric de instalaţii din Titu şi Întreprinderii de contactoare din Buzău.

Pornind de la aceste considerente, odată cu transferul producţiei de la Întreprinderea „Electroaparataj" către aceste unităţi s-a avut în vedere, pe lîngă asistenţa permanentă acordată proiectantului de specialitate în elaborarea documentaţiei pentru investiţii, realizarea unor studii de organizare a locurilor de muncă atît pentru montajul aparatelor pe benzi, cît şi pentru cele mai importante posturi din sectoarele de prelucrări mecanice.

Astfel, pentru I.A.E.I.-Titu, împreună cu specialiştii din această unitate şi cu sprijinul Cabinetului judeţean de organizare economico-socială Dîmboviţa, au fost realizate proiecte pentru benzile de montaj al produselor pentru export şi al butoanelor de comandă cu regim greu de funcţionare.

De asemenea, s-au elaborat proiecte pentru organizarea locurilor de muncă la prese mecanice, folosindu-se celule fotoelectrice în acţionarea maşinilor, jeturi de aer comprimat în evacuarea pieselor.

În ce priveşte Întreprinderea de contactoare Buzău, s-au întocmit proiecte pentru benzile de asamblare a contactoarelor electrice, precum şi a releelor de protecţie pentru întreaga gamă de fabricaţie. Tot pentru această unitate au fost proiectate locurile de muncă din atelierul de confecţionare a magneţilor, atelier de importanţă deosebită pentru întreprindere.

În toate aceste cazuri, proiectele elaborate au avut la bază experienţa acumulată în unitatea „mamă" şi s-au realizat cu participarea specialiştilor din noile unităţi. Acest mod de abordare a acţiunilor de organizare a locurilor de muncă a contribuit în mod efectiv la asimilarea în fabricaţie, într-un timp relativ scurt, a unor produse de înalt nivel tehnic.

PERFECŢIONAREA CONTINUĂ A ORGANIZĂRII — ATRIBUT AL AUTOCONDUCERII

ÎNCEPUTUL semestrului II a marcat trecerea la aplicarea treptată a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., privind perfecţionarea conducerii economico-financiare, participarea oamenilor muncii la beneficii ; Marea Adunare Naţională dezbate, în aceste zile, îmbunătăţirea prevederilor legii retribuţiei, ale legii de organizare şi conducere a unităţilor socialiste. Punerea de acord a mecanismului economic cu cadrul organizatoric democratic realizat, accentuarea procesului autoconducerii, autogestiunii şi autofinanţării deschid drum larg manifestării neîngrădite, active a iniţiativei organelor de conducere colectivă din întreprinderi, a maselor de oameni ai muncii pentru **o mai bună organizare a producţiei şi a muncii, creşterea productivităţii muncii şi a rentabilităţii economico-financiare**, condiţii ale înfăptuirii sarcinilor trasate de Conferinţa Naţională a P.C.R. cu privire la trecerea la o nouă calitate în toate domeniile.

Unităţile producătoare de aparataj eelctric de joasă tensiune trebuie să realizeze în acest cincinal un important salt în ce priveşte productivitatea muncii. Graficul de mai jos arată evoluţia realizată şi cea programată a acestui indicator la Întreprinderea „Electroaparataj"-Bucureşti, evidenţiind influenţa stimulatoare în acest sens a introducerii indicatorului de valoare a producţiei nete. Un spor deosebit de important al productivităţii — legat de atingerea treptată a parametrilor proiectaţi, de însuşirea noilor tehnologii, de organizarea pe baze ştiinţifice a producţiei şi a muncii şi îmbunătăţirea structurii sortimentale a fabricaţiei — este prevăzut pentru întreprinderile noi :

	1976	1977	1978	1979	1980
I.A.E.I.—Titu	100	135	161	171	180
„Electrocontact"—Botoşani	100	136	197	276	439
Într. contactoare—Buzău	100	326	407	528	598
I.O.A.—Rm. Sărat	—	100	121	207	230

În paginile precedente au fost exemplificate cîteva dintre căile folosite pentru înfăptuirea acestei dinamici. Cu adaptările cerute de specificul procesului de producţie, ele pot fi aplicate cu rezultate bune şi în alte sectoare ale construcţiei de maşini, ca şi în alte ramuri industriale.

Complexitatea crescîndă a activităţii unităţilor productive impune o largă generalizare a metodelor şi tehnicilor de organizare care şi-au dovedit eficienţa în practică, pornindu-se de la familiarizarea cu acestea, cu particularităţile de aplicare după specificul fiecărui domeniu — de la activităţile aferente funcţiunii de cercetare-dezvoltare pînă la problematica funcţiunii de personal — în vederea adoptării unei priorităţi de abordare.

Perfecţionarea organizării presupune din partea consiliilor oamenilor muncii măsuri pentru efectuarea de **analize-diagnostic**, care, evidenţiind situaţia existentă într-un anumit domeniu de activitate şi legăturile acestuia cu alte activităţi, permit o abordare sistemică a întreprinderii. De asemenea, este necesar să se stimuleze — în cadrul adunărilor generale, al altor forme organizate de consultare, ca şi prin chestionare — **contribuţia întregului personal la acţiunile de perfecţionare**, utilizîndu-se un sistem organizat de centralizare, selecţie şi valorificare a propunerilor oamenilor muncii.

Apropiatele adunări generale ale oamenilor muncii constituie, în acest sens, un prilej care trebuie folosit din plin.

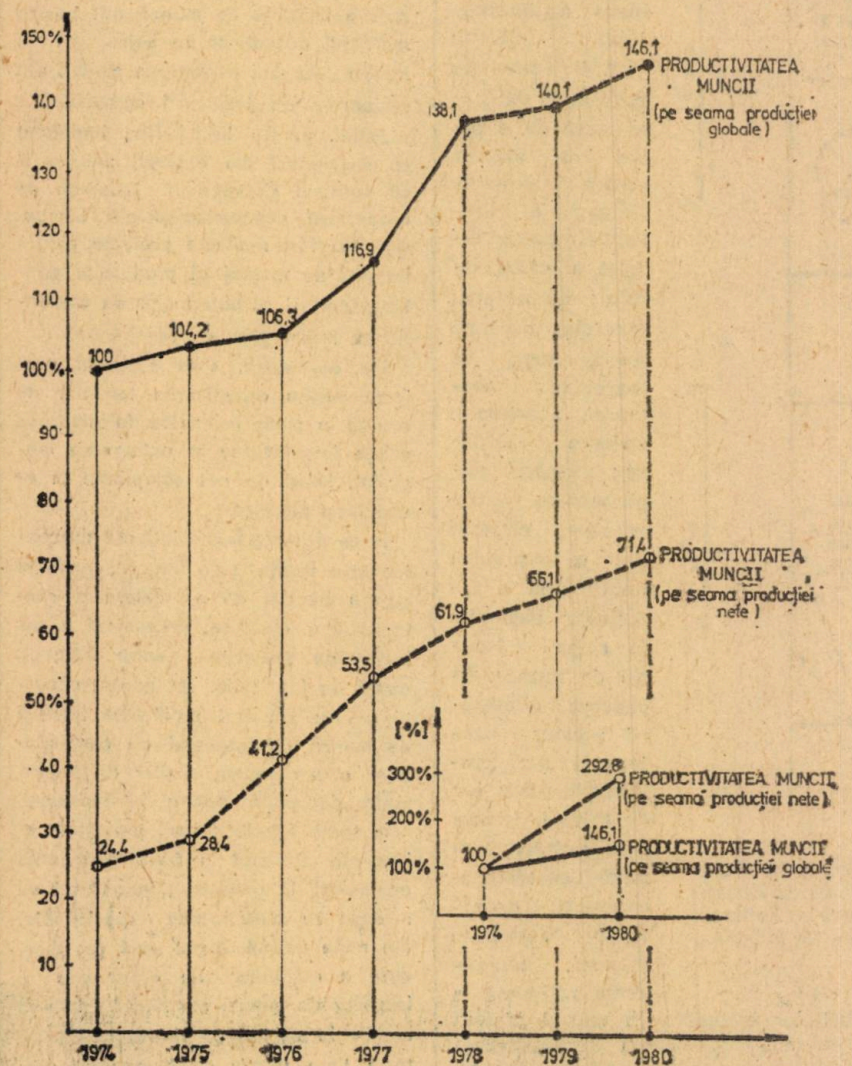

Evoluţia productivităţii muncii în perioada 1974—1980 la Întreprinderea „Electroaparataj"—Bucureşti

Autorii articolelor :

Traian CĂNESCU
Victor SINCOFSCHI
Vasile CAISĂN
Iulian SVASTA

Redactor coordonator :

Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Utilizarea formelor simplificate de contractare

Art. 3 din Legea nr. 71/1969, reglementînd forma contractului economic prevede, pe lîngă contractul încheiat în forma înscrisului unic, două forme simplificate de contractare : comanda urmată de acceptare şi comanda urmată de executare.

Este de menţionat că atîta vreme cît nu este urmată de acceptare sau executare, comanda nu poate produce efectele juridice proprii contractului economic. Ea rămîne un act juridic unilateral din care nu rezultă pentru unitatea furnizoare obligaţia de a livra produsele şi nici pentru unitatea beneficiară — obligaţia de a le prelua.

Comanda urmată de acceptare are valoarea unui contract economic numai atunci cînd sînt întrunite mai multe condiţii.

Prima, se referă la întocmirea comenzii în scris. Dată fiind importanţa desfăşurării în bune condiţii a relaţiilor care se stabilesc între unităţile socialiste pe baza şi în vederea îndeplinirii sarcinilor de plan, solicitarea din comandă trebuie exprimată în scris pentru a se elimina, pe această cale, orice echivoc în ce priveşte necesităţile unităţii beneficiare. Pentru aceleaşi raţiuni şi pentru a se asigura caracterul ferm al obligaţiilor asumate de unitatea furnizoare, acceptarea trebuie exprimată, de asemenea, în scris.

A doua condiţie care se cere respectată la utilizarea acestei forme simplificate de contractare se referă la acceptarea care emană de la unitatea furnizoare. Această acceptare trebuie să fie pură şi simplă, adică să exprime acordul total al acestei unităţi asupra elementelor cuprinse în comandă. Dacă unitatea furnizoare nu înţelege să execute comanda întocmai, adică cu respectarea integrală a condiţiilor propuse de unitatea beneficiară, se impune emiterea unui proiect de contract în locul acceptării. In acest mod, se creează posibilitatea negocierii de către părţi a clauzelor contractuale prin procedura obiecţiunilor precontractuale, a concilierii acestora şi, eventual, prin rezolvarea lor în condiţiile art. 10 din Legea contractelor economice.

Trecînd la cealaltă formă de contractare şi anume, comanda urmată de executare, ne vom referi la Decizia primului arbitru de stat nr. 1132/1978 din care rezultă atît utilitatea folosirii acestei forme simplificate de contractare, cît şi unele condiţii pe care ea trebuie să le împlinească.

„Instituirea acestei forme simplificate de contractare s-a făcut în scopul facilitării executării cu celeritate a livrărilor în vederea îndeplinirii în condiţii optime a sarcinilor de plan.

Ca atare, pentru calificarea unei operaţiuni economice executate pe bază de comandă urmată de executare, ca avînd valoarea unui contract, este necesar ca executarea să urmeze imediat comenzii.

Legea nu prevede un anumit termen în care furnizorul trebuie să execute prestaţia, dar raţiunea instituirii acestei forme simplificate reclamă executarea imediată a prestaţiei.

În speţă, dat fiind faptul că beneficiara a emis comanda la 30 decembrie 1976, iar executarea acesteia a avut loc după 6 luni, în iulie 1977, organul arbitral a fost îndreptăţit să reţină că livrarea nu are caracter contractual şi să respingă capătul de cerere privitor la plata penalităţilor de întîrziere în plata preţului".

Reţine, deci, atenţia importanţa elementului de executare **imediată** a prestaţiei. În lipsa unei dispoziţii normative care să stabilească limita pînă la care trebuie să aibă loc executarea, aprecierea acestui element se face, de la caz la caz, în raport cu ceea ce caracterizează fiecare gen de prestaţie.

Sub acest aspect, este de observat că unele prestaţii, prin natura lor, nu pot fi executate decît după trecerea unui interval de la data primirii comenzii. Este cazul unor reparaţii de autovehicule care se execută de către unităţile specializate. Pentru unele dintre aceste reparaţii fiind stabilită pe cale normativă durata de executare a lor, considerăm că prin terminarea reparaţiei la sfîrşitul duratei prevăzute, unitatea executantă respectă exigenţele practicii arbitrale privind comanda urmată de executare. Adică, dacă de la data predării comenzii şi a autovehiculului spre reparare şi pînă la data terminării lucrării nu este depăşită durata stabilită pe cale normativă pentru executarea prestaţiei, nu există motive pentru a se considera, că au fost încălcate dispoziţiile art. 3 din legea citată privind utilizarea formei simplificate de contractare.

I. ICZKOVITS

comerţ exterior

Desemnarea autorităţii de nominare chemate să aleagă pe arbitrul-preşedinte

Regulamentul UNCITRAL se mărgineşte să reglementeze condiţiile de desemnare ale autorităţii de nominare în cazurile în care intervenţia sa se învederează necesară fie din cauza neînţelegerilor ivite între părţi referitor la constituirea instanţei de arbitraj, fie datorită abstenţiunii ori recalcitranţei manifestate de către una dintre ele în această fază iniţială a procedurii litigioase.

Textele Regulamentului nu se ocupă însă explicit şi de modul de desemnare al autorităţii de nominare în ipoteza în care intervenţia sa este reclamată de faptul că arbitrii unei instanţe colegiale se află în dezacord referitor la alegerea arbitrului-preşedinte. În adevăr, art. 7 § 3 prevede numai că autoritatea de nominare trebuie să acţioneze, în asemenea situaţii, potrivit art. 6, fără însă nici o indicaţie asupra modului de constituire al acesteia.

În lipsa unor precizări corespunzătoare, se poate deduce pe cale de interpretare că autoritatea de nominare convenită de părţi sau individualizată, la cererea uneia dintre ele, de către secretarul general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga, spre a interveni (desigur în subsidiar) pentru desemnarea arbitrilor, va putea să îndeplinească deopotrivă funcţia de a numi pe arbitrul-preşedinte, de cîte ori cei doi arbitri ai instanţei colegiale nu au izbutit să o facă prin înţelegerea lor. Posibilitatea de a ac-

ţiona astfel se întemeiază pe consideraţiunea că atribuţiile autorităţii de nominare includ, prin natura lor, desemnarea oricărui membru din componenţa instanţei arbitrale, dacă survin impedimente datorate dezacordului, pasivităţii sau relei voinţe, fie a părţilor, fie a arbitrilor proprii ai acestora.

În situaţiile arătate, sesizarea secretarului general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga, pentru a constitui o altă autoritate de nominare decît cea iniţială, cu o competenţă specială de a desemna pe arbitrul-preşedinte, nu credem, aşadar, că s-ar justifica. Cererea respectivă, formulată de către oricare parte, ar fi lipsită de obiect.

Să presupunem însă că alegerea celor doi arbitri ai instanţei colegiale s-a desăvîrşit prin înţelegerea părţilor, care însă nu au convenit nimic în privinţa vreunei autorităţi de nominare. Într-un atare caz, dacă cei doi arbitri nu izbutesc să cadă de acord în legătură cu alegerea arbitrului-preşedinte, se ridică problema modului în care poate fi constituită autoritatea de nominare necesară pentru un asemenea scop.

Dubiul provine din faptul că Regulamentul UNCITRAL organizează două proceduri distincte pentru desemnarea acesteia. Una dintre ele, mai simplă, se efectuează prin sesizarea nemijlocită a secretarului general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga de către partea care este interesată să obţină desemnarea autorităţii de nominare (art. 7 § 2, lit. b). Cealaltă procedură, mai complexă, implică potrivit art. 6 § 2, o încercare prealabilă de a se obţine acordul împricinaţilor în legătură cu alegerea autorităţii de nominare.

Întrucît art. 7 § 3, la care ne-am referit mai sus, face trimitere la prevederile art. 6, s-ar părea că a înţeles astfel să asigure aplicarea cît mai completă a acestui din urmă text, în ipoteza ce ne preocupă. Ar rezulta deci că solicitarea adresată secretarului general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga ar trebui să fie precedată de tentativa de înţelegere dintre părţi pentru desemnarea autorităţii de nominare prin acordul lor, conform art. 6 § 2.

S-a susţinut însă şi un punct de vedere diferit. Potrivit acestei teze, faza intermediară, constînd în propunerile pe care părţile şi le fac referitor la autoritatea de nominare ar fi inutilă, reclamantul avînd dreptul să se adreseze **ommisso medio** (aşadar direct) secretarului general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga în vederea constituirii autorităţii de nominare (P. Sanders, **op. cit.**, p. 188). S-ar aplica prin urmare, potrivit punctului de vedere în discuţie, art. 7 § 2, text specific în materia instanţei colegiale de arbitraj.

Deşi se realizează astfel o neîndoielnică simplificare procedurală, ne îndoim totuşi că s-ar putea renunţa la încercarea prealabilă conform art. 6 § 2. Raţiunea de a se recurge mai întîi la o asemenea tentativă de conciliere este (ca şi în cazul instanţei arbitrale unipersonale) necesitatea ca autoritatea de nominare să fie exponenta cît mai fidelă a intereselor ambelor părţi, atunci cînd alege pe arbitrul-preşedinte.

Dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

financiar

Consecinţe privind întîrzierea în plata preţului

Potrivit art. 131 alin. 3 din Legea finanţelor nr. 9/1972, „beneficiarul este obligat să efectueze plata după preluarea şi recepţia produselor, respectiv recepţia lucrărilor sau serviciilor, cu excepţia cazurilor prevăzute de dispoziţiile legale. Aceeaşi obligaţie revine beneficiarului şi în cazul în care, deşi prin contract s-a prevăzut că plata se face la cererea furnizorului, totuşi acesta nu a cerut-o".

Răspunderea unităţii beneficiare cu penalităţi, prevăzută de H.C.M. nr. 306/1970, pentru neîndeplinirea în termen a obligaţiei de plată a preţului, se analizează în lumina dispoziţiilor legale suscitate şi cu luarea în considerare a metodologiei de decontare a preţului în raporturile dintre unităţile socialiste.

Astfel, există situaţii în care deşi prestaţia se află în posesia unităţii beneficiare, aceasta, din motive care nu-i sînt imputabile, nu poate achita preţul.

O asemenea situaţie a fost reţinută prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 5018/1977. În speţă, plata preţului a fost refuzată iniţial pe motivul neprimirii produselor. În conformitate cu pct. 90 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, această împrejurare justifica, într-adevăr, refuzul de plată.

Întrucît produsele nu au fost primite nici ulterior exercitării refuzului de plată, factura a fost restituită unităţii furnizoare, astfel că la data cînd produsele au ajuns, în sfîrşit, în posesia unităţii beneficiare, aceasta nu a efectuat plata decît în momentul în care unitatea furnizoare i-a retrimis factura.

Faţă de prevederile pct. 14 din normele menţionate în sensul că plata preţului se poate efectua numai după primirea facturii şi verificarea legalităţii preţurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată, s-a considerat că pînă la data reprimirii facturii, unitatea beneficiară nu răspunde cu penalităţi pentru neachitarea preţului.

O situaţie similară a fost reţinută prin Decizia primului arbitru de stat nr. 854/1978. S-a apreciat că neprimirea facturii nu justifică la nesfîrşit refuzul de plată a preţului. În acest sens, a fost invocat pct. 28 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977 potrivit căruia, „cînd dispoziţia de plată cu factură nu a fost primită odată cu marfa şi nici pe altă cale, plătitorul este obligat să intervină la furnizor pentru a i se trimite acest document". S-a considerat că unitatea beneficiară este ţinută răspunzătoare dacă nu îndeplineşte această obligaţie.

Soluţia ni se pare deosebit de judicioasă, întrucît dă satisfacţie dispoziţiilor pct. 14 din normele citate, dispoziţii care sînt menite să asigure verificarea de către unitatea beneficiară a preţurilor practicate de către unitatea furnizoare. Totodată, se înlătură posibilitatea unui abuz de drept din partea unităţii beneficiare care ar conduce la prelungirea nejustificată a neachitării preţului produselor.

Într-adevăr, refuzul nelimitat în timp al acestei unităţi de a achita preţul ar avea, la urmă, semnificaţia unei creditări inadmisibile în raporturile dintre unităţile socialiste, cu efecte negative asupra vitezei de circulaţie a mijloacelor băneşti.

Iată de ce, se impune mobilizarea unităţii beneficiare şi prin instrumentul eficient al răspunderii cu penalităţi în direcţia unei atitudini active. Dacă unitatea beneficiară care a primit produsele nu stăruie la unitatea furnizoare pentru remiterea facturii, îşi produc efectele sancţionatoare dispoziţiile H.C.M. nr. 306/1970.

Există însă și alte cazuri în care întîrzierea în plata prețului se justifică. De pildă, dacă unitatea furnizoare expediază produsele altui beneficiar efectiv decît cel indicat în contractul pe care l-a încheiat cu veriga intermediară, iar aceasta din urmă îa cunoștință cu întîrziere de modul cum s-a efectuat livrarea.

În sfîrșit, este cunoscută obligația unităților furnizoare de a expedia, odată cu produsele contractate, actele legale de atestare a calității lor, obligație reglementată în mod amănunțit prin Legea nr. 7/1977.

Astfel, cum s-a stabilit prin Decizia primului arbitru de stat nr. 848/1978, această obligație trebuie îndeplinită în conformitate cu normativele în vigoare, iar nu în mod formal. Trimiterea unui certificat de calitate incomplet justifică refuzul de plată al unității beneficiare pînă la trimiterea documentului corespunzător. Această soluție se impune, desigur, în condițiile păstrării produselor în custodie la dispoziția unității furnizoare. Contrar, în cazul consumării produselor înainte de primirea certificatului de calitate completat cu toate elementele necesare, lipsa unui atare certificat nu constituie motivul real al refuzului de plată.

H. MATEI

Unele lămuriri privind alocația de stat pentru copii

În legătură cu aplicarea Decretului Consiliului de Stat nr. 246/1977 privind alocația de stat pentru copii, redacția revistei noastre a primit numeroase întrebări, din partea unităților socialiste cît și a persoanelor interesate în cunoașterea exactă a drepturilor reglementate prin acest act normativ. În cele ce urmează, răspundem solicitărilor primite, grupînd răspunsurile noastre pe categorii de probleme.

● **Cu privire la persoanele care beneficiază de alocație de stat pentru copii sînt necesare unele precizări** ● În cazul în care soții sînt despărțiți în fapt fără a fi divorțați, beneficiar este soțul, dacă are copilul în întreținere. Dacă soțul nu are în întreținerea sa copilul, beneficiară a alocației de stat pentru copii este mama în următoarele situații :

— dacă s-a constatat prin hotărîre judecătorească definitivă că soțul a fost obligat la plata pensiei de întreținere ;

— dacă s-a stabilit că a abandonat familia ;

— dacă copiii au fost încredințați soției.

În cazul în care o mamă singură are un copil a cărei filiație nu a fost stabilită potrivit legii, aceasta este beneficiara alocației de stat pentru copii, dacă îndeplinește celelalte condiții legale.

În situația în care soțul face tăgada paternității copilului potrivit legii, beneficiară este soția dacă îndeplinește condițiile stabilite prin Decretul nr. 246/1977.

În cazul cînd unul dintre soți are în întreținere un copil din altă căsătorie, sau din afara căsătoriei, beneficiar al alocației este acela care îndeplinește condițiile decretului citat.

Dacă părinții unor copii recunoscuți locuiesc împreună fără a fi căsătoriți, beneficiar al alocației este tatăl. Mama poate fi beneficiară de alocație numai în situația cînd tatăl copiilor nu se încadrează în nici una din categoriile prevăzute în art. 5 (1) din decret.

În cazul în care soțul se încadrează pentru prima dată în muncă și nu primește alocație decît după 3 luni, soția beneficiază de alocație de stat pentru copii în primele 3 luni de la încadrarea soțului, dacă îndeplinește condițiile legale. La expirarea acestei perioade alocația de stat a soției se sistează, urmînd a intra în drepturi soțul.

Absolvenților învățămîntului superior, nou încadrați în muncă care au primit alocația în calitate de studenți, li se acordă în continuare acest drept, fără întrerupere, pînă la prezentarea la locul de muncă, în termenul stabilit prin repartiție.

Părintele care plătește pensie de întreținere pentru un copil încredințat spre creștere altei persoane nu poate lua în considerare acest copil la stabilirea drepturilor în noua sa familie, deoarece copilul se ia în considerare numai în familia care îl are în îngrijire.

Persoanele cărora le-a încetat dreptul la pensie și se reîncadrează în muncă au dreptul de a beneficia de alocația de stat pentru copii dacă reîncadrarea s-a făcut în condiții care să le dea dreptul la vechimea neîntreruptă în aceeași unitate sau la vechimea neîntreruptă în muncă.

Persoanele ce sînt remunerate cu remiză (remizierii) au dreptul la alocație dacă au contract de muncă pe durată nedeterminată și îndeplinesc și celelalte condiții prevăzute de Decretul nr. 246/1977.

● **În legătură cu plata alocației de stat pentru copii persoanelor detașate sau transferate.** Personalul detașat sau transferat (în interesul serviciului ori la cerere) beneficiază în continuare de drepturile avute, plata alocației de stat efectuîndu-se de către unitatea la care a avut loc detașarea sau transferarea, pe baza comunicării de la locul de muncă anterior că cei în cauză nu au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate, de la începutul anului calendaristic.

Plata alocației de stat pentru copii se face de unitatea la care personalul a fost detașat sau transferat, odată cu plata chenzinei a II-a din retribuție și în situația în care detașarea sau transferarea a avut loc în cursul unei luni.

Alocația de stat pentru copii se acordă în continuare, fără întrerupere și în cazul în care persoana transferată în cursul lunii nu poate depune actele la noua unitate și nu poate solicita alocația în cursul acelei luni, urmînd a o primi ulterior și pe luna expirată.

Persoanele cărora li se acordă concedii fără plată mai mari de 12 zile **pentru studii** nu au dreptul la alocația de stat pentru copii în cursul lunii respective.

● **Cu privire la veniturile ce se iau în considerare.** Ca regulă generală, potrivit prevederilor Decretului 246/1977 se iau în considerare aceleași venituri care se luau și înainte, pînă la 1 septembrie 1977, pe baza vechii reglementări, fiind necesare unele precizări.

În cazul pensionarilor de invaliditate de gradul III încadrați în muncă, la stabilirea alocației de stat pentru copii se ia în calcul venitul total realizat efectiv, din retribuție și din pensie.

Persoanele care lucrează în acord, precum și personalul remunerat pe bază de cote procentuale (remiză) are dreptul la alocația de stat pentru copii chiar dacă sumele realizate din acord sau din remiză depășesc retribuția tarifară sau de calcul, deoarece potrivit art. 9 (2) din Decretul nr. 246/1977, acestor categorii li se ia în calcul retribuția tarifară sau de calcul, indiferent de venitul realizat.

Pentru militarii în termen care la data încorporării erau încadrați cu contracte de muncă nedeterminate se ia în considerare pentru stabilirea alocației de stat primul plafon de venit.

● **În legătură cu prevederea cuprinsă în art. 12 din decret, privind învoirile și absențele.** În aplicarea acestei prevederi nu se iau în considerare orele absentate sau învoite izolat, din

cadrul programului de lucru, ci numai zilele întregi învoite sau absentate nemotivat.

De asemenea, în aplicarea art. 12 din decret nu se iau în considerare învoirile și concediile fără plată acordate periodic, potrivit legii, pentru vizitarea familiei. Într-adevăr, exercitarea unui drept acordat de lege — în cazul de față dreptul de a vizita familia în mod periodic — nu poate duce la decăderea altor drepturi legale.

● **Unele termene aplicabile în cadrul prevederilor Decretului nr. 246/1976.** Dacă drepturile de alocație au fost stabilite, dar din diferite cauze nu s-au plătit, pot fi solicitate, potrivit art. 176 (2) din Codul muncii, în termen de 3 ani de la data cînd trebuiau să se plătească.

Tot în termen de 3 ani de la data constatării se pot recupera sumele plătite necuvenit drept alocație, dacă fapta care a determinat o astfel de plată nu constituie infracțiune. În astfel de situații se vor aplica prevederile Codului muncii.

dr. C. JORNESCU

transport

Organizarea și efectuarea transporturilor auto

Întreținerea și reparația autovehiculelor sînt operațiuni de o deosebită importanță pentru menținerea autovehiculelor în activitate și pentru asigurarea continuă și în bune condițiuni tehnice și de exploatare a capacității de transport a întregului parc auto aflat în dotarea unităților socialiste.

Executarea operațiunilor de întreținere și reparații, de toate categoriile, este reglementată potrivit Decretului nr. 468/1977, prin stabilirea unor indicatori tehnico-economici, pe care îi prezentăm în cele ce urmează.

Periodicitatea lucrărilor de întreținere

Reviziile tehnice de gradul I și II și cele sezoniere se efectuează după un număr de kilometri echivalenți parcurși de autovehicul. Determinarea numărului de km se face pe categorii de autovehicule (autobuze, autobasculante, autotrenuri, și alte vehicule), după cum acestea sînt dotate cu motoare cu aprindere prin scînteie sau prin compresie. Astfel : autobuzele echipate cu motoare prin aprindere sau prin compresie vor fi revizuite tehnic după 3 000 de km (gr. I), 12 000 km (gr. II). Reviziile sezoniere se execută de două ori pe an, odată cu efectuarea unei revizii tehnice de gradul I sau II.

Durata medie de imobilizare la lucrările de întreținere

Executarea reviziilor tehnice trebuie limitată în timp pentru a se obține o cît mai scurtă perioadă de imobilizare. Durata medie de imobilizare este stabilită pe 10.000 km echivalenți, la 2 zile pentru autobuze și la 1 zi pentru celelalte autovehicule.

Durata de imobilizare a autovehiculelor în reparații capitale

Stabilirea numărului mediu de zile lucrătoare pe unitatea de reparații în reparațiile capitale, se face pe patru categorii de autovehicule (autocamioane, autoșasiuri, autobasculante ; autobuze și autoutilitare) pe mărci și tipuri. Astfel : pentru un autobuz A 8 ROMAN, sînt 26 de zile, iar pentru un camion Steagul Roșu 7 BA numai 20 de zile.

Imobilizările de autovehicule în lucrările de întreținere și reparații în cursul unui an calendaristic nu pot fi mai mari de 15% din capacitatea parcului auto mediu anual în zile lucrătoare. Astfel se realizează o capacitate activă de cel puțin 85% din totalul parcului auto aflat în dotare.

Norme de parcurs ale ciclurilor de exploatare pentru autovehicule

Aceste norme sînt stabilite, pe grupe de autovehicule, în km. echivalenți, dela introducerea în exploatare a autovehiculului ca nou pînă la prima reparație capitală, precum și între două reparații capitale succesive și de la ultima reparație capitală pînă la casare. De asemenea sînt fixate și numărul de reparații capitale. Astfel : pentru un autocamion din producția internă cu motoare cu aprindere prin scînteie, norma de parcurs în km. echivalenți este în prima situație de 155 000, iar în cea de-a doua de 125 000 și se permite o singură reparație capitală. La un microbuz din producția internă, norma de parcurs este de 115.000, respectiv 92.500 km echivalenți, iar numărul de reparații capitale, de două.

Extinderea utilizării remorcilor

În vederea folosirii extensive a parcului auto din dotare, Decretul nr. 468/1977 dă sarcini Comitetului de Stat al Planificării, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe de a asigura creșterea de la an la an a dotărilor cu remorci auto, astfel ca la sfîrșitul anului 1980 numărul remorcilor auto deținute de fiecare minister, organ central și consiliu popular județean și al municipiului București să reprezinte cel puțin 90% din cel al autocamioanelor apte pentru tractare.

Completarea încărcăturii prin rețeaua de agenții de colectare și expediere a mărfurilor, organizate de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

Pentru asigurarea circulației autovehiculelor la capacitatea lor nominală sau volumetrică și în cazurile cînd expeditorii nu au marfă suficientă, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor va organiza o rețea unică de agenții (stații) de colectare și expeditorii nu au marfă suficientă, București, în toate orașele reședință de județ și în alte localități unde volumul de mărfuri justifică aceasta.

Șoferii autovehiculelor pentru transportul de mărfuri sînt obligați să se prezinte la aceste agenții ori de cîte ori autovehiculele ar urma să circule între localități fără încărcătură pe un sens de mers al cursei sau cu încărcătură sub capacitatea nominală sau

volumetrică. Agenţiile de colectare şi expediere a mărfurilor sînt obligate să preia pentru transport expediţiile de mărfuri din zona lor de activitate care nu pot fi executate cu parcul auto de folosinţă proprie şi să combine cursele şi partizile de mărfuri în vederea folosirii autovehiculelor la capacitatea lor, pe parcursul dus şi întors ; să redirijeze autovehiculele neîncărcate sau încărcate parţial, aflate în tranzit, şi să preavizeze autovehiculele dirijate cu încărcături incomplete sau pentru un singur sens al cursei.

Încălcarea obligaţiei şoferilor de a se prezenta la agenţiile de colectare şi expediere a mărfurilor constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 500 la 1 000 lei.

Dezvoltarea tehnologiilor moderne de transport prin containere, paletizare şi pachetizare

În scopul reducerii duratei de încărcare-descărcare a autovehiculelor, ministerele, celelalte organe centrale şi consiliile populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, sînt obligate să ia măsuri pentru introducerea şi extinderea mecanizării acestor operaţiuni, precum şi pentru dezvoltarea tehnologiilor moderne de transport prin containere, paletizare şi pachetizare.

Optimizarea transporturilor

Pentru evitarea transporturilor neraţionale şi a transporturilor încrucişate şi în vederea folosirii parcursurilor optime, pentru materiile prime, materialele şi produsele prevăzute în anexa nr. 6 a Decretului nr. 468/1977, coordonatorii de balanţă vor elabora, odată cu definitivarea planurilor anuale, programul privind optimizarea transporturilor. Transportul acestor categorii de mărfuri, fără a avea la bază un program prealabil de optimizare, nerespectarea relaţiilor de transport sau a zonelor de desfacere-aprovizionare, au drept consecinţă suportarea de către unităţile expeditoare a dublului tarifului de transport.

Neîntocmirea de către coordonatorii de balanţă a programului de optimizare a transporturilor pentru mărfurile stabilite prin lege, constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 1 000 la 2 000 lei.

RADU ECONOMU

raporturi de muncă

Menţinerea şi desfacerea contractului de muncă în perioada stagiului militar

Art. 81 alin. 1 din Legea nr. 14/1972 stabileşte cu titlu de regulă menţinerea contractelor de muncă pe perioada cît persoanele încadrate sînt chemate pentru îndeplinirea serviciului militar în termen, cu termen redus sau ca elevi în şcolile militare de ofiţeri de rezervă. Aceeaşi dispoziţie de protecţie este cuprinsă şi în art. 72 din Codul muncii cu precizarea că perioada de satisfacere a stagiului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate.

Dispoziţia de protecţie de mai sus se referă la perioada cuprinsă între data **„chemării"**, adică data primirii ordinului de chemare la încorporare şi data lăsării la vatră ori trecerii în rezervă la care se adaugă încă cel mult 15 zile, perioadă care, după cum observăm, nu coincide exact cu perioada satisfacerii serviciului militar dar este stabilită de legiuitor în acest scop.

Legiuitorul reglementează două situaţii în care unitatea poate desface contractul de muncă al persoanelor care se află în împrejurarea de mai sus.

Prima este reglementată în art. 81, alin. 2 din Legea nr. 14/1972 care prevede posibilitatea desfacerii contractului celor chemaţi să îndeplinească serviciul militar în termen, cu termen redus sau ca elevi în şcolile militare de ofiţeri de rezervă în cazul **desfiinţării unităţii** sau **restrîngerii activităţii** acesteia. Precizăm că legea are în vedere practic cele două situaţii reglementate în art. 130, alin. 1 lit. a şi b din Codul muncii, deci noţiunile utilizate sînt diferite. Aşa fiind, textul legal prevede în continuare că fie unitatea fie organul ierarhic superior, au obligaţia să asigure plasarea celor în cauză în **aceleaşi** munci sau numai **echivalente** la unităţi din aceeaşi localitate, comunicînd acest lucru unităţii militare la care persoana a fost încorporată. Două sublinieri apar necesare :

a) Analizînd aceste prevederi alături de dispoziţiile art. 130, alin. 1, lit. a şi b şi art. 133, alin. 1 din Codul muncii, nu putem să nu observăm caracterul pronunţat de natură să garanteze menţinerea contractelor de muncă, în cazul acestor persoane, chiar şi în cele două situaţii la care se referă legea. Astfel în cazul desfiinţării unităţii ori restrîngerii activităţii, este prevăzută, **imperativ**, dispoziţia trecerii acestor persoane într-o muncă echivalentă şi chiar în **aceeaşi** localitate. Legea nu înscrie numai obligaţia „de a oferi trecerea" cum face în art. 133, alin. 1 din Codul muncii, ci mai mult prevede „obligaţia de a asigura" o muncă echivalentă în aceeaşi localitate. Aşadar numai în cazul în care persoana ar refuza noul loc de muncă în care a fost trecută, contractul de muncă se va desface ca urmare a motivelor prevăzute în art. 130, alin. 1 lit. a sau b din Codul muncii.

b) Partea finală a alin. 2 din art. 81 din Legea nr. 14/1972 prevede obligaţia de comunicare către unitatea militară la care persoana a fost încorporată. Potrivit art. 44 din aceeaşi lege **încorporarea** se face de către centrele militare din localitatea de domiciliu a persoanei în cauză care trimite recruţii la unităţi şi formaţiuni militare pentru satisfacerea stagiului militar. Se pune problema de a şti unde se face comunicarea : la centrul militar care a făcut încorporarea sau la unitatea militară unde satisface stagiul militar cel încorporat. Credem că prin expresia „unităţi militare" din alin. 2 a art. 82 din Legea nr. 14/1972, urmează să înţelegem centre militare — a se vedea şi alin. 2 din art. 76 din aceeaşi lege — şi ca urmare comunicarea trebuie să fie făcută la centrul militar respectiv, care va înştiinţa unitatea militară. Deşi Legea nr. 14/1972 nu precizează, dispoziţia de desfacere a contractului de muncă se va comunica, potrivit art. 134 din Codul muncii şi persoanei în cauză. Sigur însă că în asemenea cazuri **comunicarea** nu are rolul de a declanşa efectele desfacerii contractului, acesta fiind desfăcut pe data prevăzută în actul organului competent, ca fiind data desfiinţării, respectiv a restrîngerii activităţii unităţii.

A doua situaţie este prevăzută în art. 76 din Legea nr. 14/1972 potrivit căruia recruţii chemaţi la încorporare dar care nu au fost încorporaţi, precum şi cei lăsaţi la vatră ori trecuţi în rezervă au obligaţia să se prezinte la locurile de muncă în termen de 5 zile de la data la care li s-a comunicat că nu au fost încorporaţi, respectiv în termen de 15 zile de la data lăsării la vatră ori trecerii în rezervă, sub sancţiunea desfacerii disciplinare a contractului de muncă.

Într-un caz, cel în cauză, solicită prin contestaţie, anularea deciziei de desfacere disciplinară a contractului de muncă pentru absenţe nemotivate, arătînd că a fost chemat la încorporare dar fiind găsit bolnav a fost amînat

medical iar după expirarea concediilor medicale, (aproximativ 4 luni) încercînd să-şi reia activitatea a aflat că i se desfăcuse contractul de muncă (Jud. Prahova, sent. civ. nr. 212/1974 nepublicată). În speţa de mai sus fac aplicare două prevederi legale de protecţie a căror prezenţă ar face ilegală măsura unităţii, respectiv art. 76 din Legea nr. 14/1972 şi art. 146 din Codul muncii.

În concluzie, dacă persoana respectivă în termenul de protecţie de 5 zile prevăzut de art. 76 din legea citată sau în prima zi după acest termen a intrat în concediu medical, pe care **l-a dovedit pentru întreaga perioadă** pînă la prezentarea la locul de muncă, măsura unităţii este ilegală, deoarece cel în cauză beneficiază de prevederile art. 146 din Codul muncii pe toată perioada incapacităţii temporare de muncă.

Dacă între cele două perioade de protecţie sau după expirarea concediului medical a existat o perioadă de timp în care cel în cauză a absentat nemotivat, perioadă pe care unitatea a apreciat-o ca fiind „abatere gravă", nimic nu se opune ca în acest interval unitatea să aplice sancţiunea disciplinară maximă. Nu pot fi invocate nici prevederile art. 13, alin. 3 din Legea nr. 1/1970, deoarece, persoana nu a putut fi ascultată din vina ei.

Dr. Iosif R. URS

întrebări — răspunsuri

● **H. I. ROLLANDO, Bucureşti** — În anexa nr. VII la Legea nr. 57/1974, la pct. 2 se prevede că absolvenţii învăţămîntului superior economic cu diplomă se încadrează în anul II de activitate la clasa 17 de retribuire.

● **N. B., Buzău** — În conformitate cu prevederile art. 33 alin. (3) din Legea nr. 57/1974 personalului promovat în funcţii superioare trebuie să i se asigure o creştere a retribuţiei tarifare cu o clasă de retribuire. Termenul de sesizare în legătură cu litigiile de muncă este, potrivit art. 176 din Codul Muncii, de cel mult trei ani (pentru litigiile ulterioare datei de 1 martie 1973).

● **OCTAVIAN RĂŞCANU, Huşi** — Întrucît sînteţi titularizat la o catedră a şcolii din satul Viile, comuna Fîrtăneşti, jud. Galaţi, sînteţi îndreptăţit la alocaţia de stat pentru copii, corespunzător mediului rural unde aveţi locuinţa şi unde prestaţi activitatea.

● **C.A.P. TĂTARU comuna Dudeşti, Brăila** — Dacă unitatea dv. nu acordă alocaţia de stat pentru copii soţului cooperator, de acest drept beneficiază soţia retribuită la o unitate de stat, cu respectarea prevederilor Decretului nr. 246/1977.

Persoana delegată să înlocuiască pe contabilul şef — aflat în concediu medical mai mult de 30 de zile — are dreptul la retribuirea corespunzătoare, în condiţiile prevăzute de art. 74 din Legea nr. 57/1974. Nu se poate renunţa la efectuarea concediului de odihnă prevăzut de lege.

● **COOPERATIVA MEŞTEŞUGĂREASCĂ „STRĂDUINŢA", Cristuru Secuiesc** — Din cele relatate în adresa dv. rezultă că soţia are drept la alocaţia de stat pentru copii, cu respecarea prevederilor Decretului nr. 246/1977, soţul neavînd acest drept ca urmare a desfiinţării contractului său de muncă. Creşele şi grădiniţele de copii nu sînt instituţii de asistenţă socială.

● **NICOLAE I. BURCUŞ, Găeşti** — După ce aţi ocupat în condiţiile legii funcţia de economist nu este posibil să fiţi promovat ca şef de birou, neîndeplinind condiţia de studii prevăzută de lege.

● **ARISTIDE LEFTER, Constanţa** — Art. 25 alin. (5) din Legea nr. 3/1977 instituie o limită pentru venitul pensionarului de gr. III de invaliditate. Retribuţia cuvenită pentru 1/2 normă împreună cu pensia de invaliditate nu pot depăşi în cazul persoanelor încadrate în grupa I de muncă, 80% din retribuţia avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată.

● **MARIN CRUCERU, Rm. Vîlcea** — Nu vă sînt aplicabile prevederile anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975 la care vă referiţi. După promovarea examenului de licenţă, prin aplicarea art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974, aţi fost încadrat corect la nivelul de bază al funcţiei de economist.

● **MIHAIL POPESCU, Tg. Jiu** — La pct. 2, lit. c a anexei nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975 s-a prevăzut că persoanele transferate în interesul serviciului în funcţii cu niveluri de retribuire mai mici, care ulterior sînt reîncadrate în funcţiile ce le-au deţinut sau în funcţii echivalente, pot fi retribuite la gradaţia avută anterior, la funcţiile din care au fost transferate.

● **IOAN GROZA, Bistriţa** — Faţă de prevederile art. 9 lit. e din Legea nr. 1/1971 vi se recunoaşte vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate în perioada cît aţi satisfăcut obligaţiile militare cu condiţia îndeplinirii prevederilor ultimului paragraf din articolul susmenţionat. Faţă de prevederile lit. c pct. 1 din anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975, încadrarea dv. la categoria a II-a corespunde prevederilor legale. Menţionăm că pentru încadrarea în categoria a III-a, dat fiind studiile absolvite, aveţi nevoie de o vechime în meserie de 1 an.

● **GH. TELEA, Cîmpulung-Muscel.** — În condiţiile prevăzute de Legea nr. 1/1971 şi de Codul Muncii o persoană încadrată în funcţia de maistru poate fi retrogradată temporar ca muncitor. Retroogradarea maximă, cu caracter disciplinar, este de trei luni de zile, în care timp retribuţia acordată corespunde funcţiei îndeplinite temporar.

● **COOPERATIVA MUNCA COLECTIVĂ, Năsăud** — Perioada cît personalul lucrează în funcţia de depanator radio TV nu se ia în considerare ca vechime în funcţie tehnică sau economică.

● **NICOLAE FIERA, Balş** — În cazul îmbolnăvirii pensionarului de gradul III de invaliditate, care lucrează cu o jumătate de normă, procentele prevăzute de H.C.M. nr. 880/1965 (în funcţie de vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate) se aplică la suma rezultată din retribuţia tarifară de încadrare pentru jumătate de normă, adunată cu pensia (sau cota parte de pensie) ce i se plăteşte în perioada cît lucrează.

● **A. GEORGESCU, Mediaş** — Absolventul şcolii postliceale de specializare de stenodactilografie, secretariat şi comerţ exterior se retribuie, în primul an de activitate, la fel cu ceilalţi absolvenţi ai liceului economic şi nu în condiţiile prevăzute pentru tehnicieni.

● **AUREL ŞTIRBU, Arad** — Pentru delegările şi detaşările la o distanţă de peste 10 km de localitatea unde întreprinderea la care personalul muncitor este încadrat, se aplică acelaşi nivel al diurnei, indiferent dacă localitatea de delegare sau detaşare este în cadrul aceluiaşi judeţ sau deplasarea se face în alte judeţe.

● **ASOCIAŢIA DE LOCATARI BLOC 3, Iaşi** — 1) Contractul de furnizare a energiei termice pentru încălzire se încheie avîndu-se în vedere suprafaţa de radiaţie. 2. Prin suprafaţă de radiaţie se înţelege suprafaţa elementelor sau altor sisteme proprii de încălzire, conform STAS. 3) Cheltuielile pentru încălzirea centrală se repartizează pe apartamentele din aceeaşi clădire potrivit pct. 5 din Hotărîrea nr. 2/1973 a Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, publicată în Buletinul oficial nr. 144, partea I, din 26 septembrie 1973.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII MONTAJ A JUDEȚULUI TULCEA
Str. Babadag, nr. 142
Telefon : 12946

2 ÎNTREPRINDEREA „TEHNOMETAL" BUCUREȘTI
Str. Bucureștii Noi 120-sect. 8

3 ÎNTREPRINDEREA DE STAT PENTRU IMPRIMATE ȘI ADMINISTRAREA PUBLICAȚIILOR
Piața Scînteii nr. 1
București — sectorul 1
Telefon : 18.12.22

CONSTRUCȚII – INSTALAȚII ELECTRICE

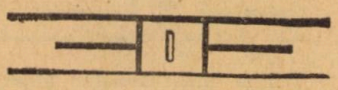

— Gresie natur cal. II 100×100 mp. 424
— Gresie roșie cal. II 100×100 mp. 103,3
— Gresie albă cal. II 100×100 mp. 30,60
— Gresie natur cal. II 200×100 mp. 292,65
— Gresie albă cal. II 200×100 mp. 274,25
— Gresie cal. I 150×150 mp. 148,40
— Gresie albă cal. I 100×100 mp. 96,80
— Argilă caolinoasă to. 6,0
— Clorură de calciu to. 6,0
— Perete unghiular PVC ml. 3986
— Dublu unghiular PVC ml. 6066
— Închizătoare ferestre buc. 2170
— Cîrlige macara buc. 29
— Bare alamă kg. 640
— Balamale pomele I buc. 758
— Balamale botante buc. 296
— Balamale pomele II buc. 240
— Armături termometru colțar buc. 146
— Adăpători bovine ANC II buc. 14
— Baterii spălător perete buc. 253
— Baterii duș flexibil fără suport telefon buc. 11
— Baterie încălzire tip ICMA buc. 1
— Boiler 250 l. buc. 4
— 400 l. buc. 3
— 630 l. buc. 2
— 800 l. buc. 9
— 1000 l. buc. 1
— 3150 l. buc. 5
— 4000 l. buc. 6
— Coturi cu racord holandez nr. 1 1/2 buc. 5 000
— 3/4 buc. 200
— 1 buc. 108
— Coturi cu racord holandez nr. 2 1/2 buc. 400
— 3/4 buc. 200
— 1 buc. 200
— 1 1/2 buc. 97
— Curbe nr. 1 1 1/4 buc. 281
— Curbe nr. 2 3/8 buc. 399
— Clapet reținere 150 buc. 15
— Coturi fontă 125/45 buc. 190
— 125/67 buc. 97
— Etajare semicristal 600/150 buc. 149
— Idem 500/150 buc. 27
— Fîntînă ICAB buc. 2
— Flanșe 15 buc. 300
— 20 buc. 200
— 25 buc. 150
— 65 buc. 200
— 80 buc. 150
— 200 buc. 135
— 250 buc. 15
— 400 buc. 28
— Minere porțelan buc. 3 000
— Piese Gibauli 80 buc. 98
— 100 buc. 33
— 125 buc. 69
— 150 buc. 198
— 200 buc. 36
— 400 buc. 41
— Piedestal faianță buc. 200
— Robinet trecere 1/2 buc. 2 000
— 3/4 buc. 100
— Robinet colțar nichelat 1/2 buc. 600
— Idem fontă 3/8 buc. 2 000
— Idem braț basculant 1/2 buc. 107
— Idem dublu reglaj 1/2 buc. 3500
— Idem 3 căi 32 buc. 21
— 50 buc. 12
— 65 buc. 48
— Reducții 1 1/2—1 1/4 buc. 3 000
— Robinet ventil cu aburi 15 buc. 220
— 20 buc. 135
— 32 buc. 63
— 40 buc. 41
— 65 buc. 13
— 80 buc. 2
— 125 buc. 1
— 150 buc. 3
— Sîrmă sudură kg. 2500
— Țeavă PVC U 32 ml. 4000
— Ventil reținere 1/2 buc. 72
— Idem 3/4 buc. 86
— Idem 1 buc. 36
— Idem 1 1/4 buc. 59
— Idem 1 1/2 buc. 39
— Idem 2 buc. 16
— Ventilator centrifugal buc. 6
— Q 800 H=66 buc 2
— Q 920 H=20 buc. 1
— Q 6400 H=50 buc. 2
— Q 7500 H=20 buc. 1
— Ventilator axial Q 900 H = 15 buc. 4
— Ventilator ALA VS 500 buc. 15
— Aplică dr. 40 buc. 1 000
— Armăt. cu braț 200 buc. 77
— Balast lămpi vap. Hg 125 W buc. 60
— Idem fl. 40 W buc. 180
— Bec 12 v/15 W buc. 265
— Bec vap. mercur 80 W buc. 100
— 150 W buc. 100
— 250 W buc. 100
— 400 W buc. 34
— Bec mignon 220 v/15W buc. 43
— Borne sig. aeriene 15/30A buc. 896
— Buton sonerie PT buc. 339
— Buton apel cu întrerup. buc. 28
— Buzer sonerie buc. 1209
— Bobină cont. AC.3 63 A buc. 10
— Idem AC.3 200 A buc. 1
— Buton lumină ST buc. 100
— Cond. AFY 0,70 ml. 600
— Cond. Al. funie ∅ 80 ml. 185
— Cond FY ∅ 50 ml. 600
— FY ∅ 70 ml. 424
— Cond. SPY 2×0,8 ml. 5 000
— Idem captare radio 1,5 ml. 2 550
— Idem. cob. ant. radio 1,5 ml. 2 900
— Com. capăt scară ST buc. 200
— Capac cutie term. int. buc. 30
— Cleme deriv. tip T.16 buc. 30
— Cleme tip capac ∅ 25 buc. 332
— ∅ 35 buc. 29
— ∅ 50 buc. 15

— ∅ 70 buc. 40
— ∅ 95 buc. 123
— Cleme 3 buloane ∅ 16 buc. 444
— ∅ 25 buc 199
— ∅ 35 buc. 105
— ∅ 50 buc. 99
— ∅ 95 buc. 159
— ∅ 120 buc. 99
— Cleme univ. ∅ 25 buc. 500
— Cleme de şir buc. 400
— Cleme ancoră 3 bul. buc. 17
— Cleme antigron buc. 540
— Com. stea tr. 32 A buc. 20
— Console stender buc. 27
— Cont TCA 250 A buc. 5
— Contoar 3 F (A+R) buc. 130
— Corp fl. FIRA 1×40 buc. 100
— CEB 3×40 buc. 39
— Corp tr. bec Hg 125 W buc. 60
— Corp Mediaş Hg. 250 W buc. 5
— Hg. 400 W buc. 28
— Cutie term. 16/25 buc. 35
— 50/70 buc. 34
— 95/120 buc. 41
— Cablu ACYY 2×2,5 ml. 500
— ACYABY 2×6 ml. 1031
— CYY 2×2,5 ml. 1560
— CYP 2×4 ml. 73
— Dulii port perete buc. 200
— Dulii startere buc. 276
— Furcă cu tijă 315 A buc. 372
— Intr. ob. PT buc. 400
— Intr. presiune hidr. buc. 17
— Iz. antenă radio buc. 650
— Iz. tracţiune T. 65 buc. 50
— T.80 buc. 400
— T.115 buc. 250
— Int. tablou caps. 200 A buc. 2
— 400 A buc. 4
— Papuci Cu 5×4,3 buc. 500
— 6×3,1 buc. 2700
— Papuci PCS 1,5 buc. 100
— Flanşete contoar II F buc. 1800
— Redresor cu Se 24 v-3A buc. 3
— 24 V-10A buc. 670
— Soclu sig. LS 25 A buc. 91
— LS 63 A buc. 920
— Startere 65 w buc. 500
— Tub Bergman 23 ml. 2056
— Transf. CIS 600/5 buc. 258
— Tablou placă marm. III C 2F-25 A buc. 160
— Idem IV C-2F-25A buc. 7
— VC—2F-25A buc. 1
— Tab. bachelită 2C-2F-25A buc. 147
— Tablou dulap nr. 137378 buc. 1
— nr. 139971 buc. 1
— nr. 139973 buc. 1
— nr. 139983 buc. 1
— nr. 139975 buc. 1
— nr. 139977 buc. 1
— nr. 139997 buc. 1
— nr. 139981 buc. 1
— nr. 125238 buc. 1
— Tablou caps. 3901208 buc. 1
— 137375 buc. 1
— 125244 buc. 3
— 125245 buc. 3
— 11456 buc. 1
— 125246 buc. 1
— 125241 buc. 1
— 12868 buc. 2
— 125638 buc. 1
— 120404 buc. 1
— 11732 buc. 1
— 139284 buc. 1
— 139285 buc. 2
— 140599 buc. 1
— Tablou stelaj 134102 buc. 1
— 134104 buc. 1
— 140604 buc. 3
— Tablou FL 801 buc. 1
— 125030 buc. 2
— 125439 buc. 5
— 125640 buc. 1
— Tablou pl. marm. 126605 buc. 1
— 126844 buc. 1
— 126846 buc. 1
— Uşă firidă M.3 buc. 200
— Uşă firidă 128685 buc. 2
— 128681 buc. 2
— Voltmetru 600 V buc 10

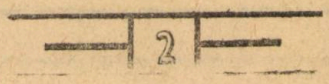

— OL INOX 2 bare ∅ 195 W 4541 kg. 5033
— OL INOX 2 bare ∅ 220 W 4718 kg. 1015

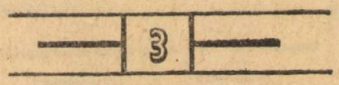

— Cedăm prin transfer autocamion SR 113

ÎN ATENŢIA BENEFICIARILOR DE GENERATOARE DE ACETILENĂ !

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ „CEAHLĂUL" PIATRA NEAMŢ

este unicul producător pe ţară al generatorului de acetilenă GA. 1250 mc/h. Livrarea lui către beneficiarii interesaţi se face numai prin B. J. A. T. M.-uri şi B. A. T. M. A.-urile judeţene cu care se perfectează contracte economice

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Miercuri, 5 iulie, au avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, lucrările plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

In încheierea lucrărilor a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și-au însușit în întregime orientările și indicațiile formulate de secretarul general al partidului și au dat o înaltă apreciere contribuției sale esențiale în elaborarea complexului de măsuri supus dezbaterii.

Participanții la dezbateri au subliniat rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în vasta activitate de perfecționare continuă a organizării conducerii societății noastre în etapa actuală a edificării socialismului, contribuția sa de prim ordin la transpunerea în viață a Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R.

Plenara a aprobat în unanimitate proiectul Planului național unic de dezvoltare economică și socială pe anii 1979–1980.

Plenara a apreciat că orientările planului 1979–1980 se înscriu pe linia directivelor și obiectivelor stabilite pentru această perioadă de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului și a subliniat că prevederile celor două documente asigură condiții pentru realizarea ritmurilor și proporțiilor prevăzute în planul cincinal 1976–1980 și de Programul suplimentar de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție și, pe această bază, înflorirea mai accelerată a tuturor județelor țării. Prevederile proiectului planului național unic pe anii 1979–1980 au avut drept călăuză hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 22–23 martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-sociale și au fost completate și îmbunătățite potrivit măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 23 iunie a.c.

Plenara a relevat importanța prevederilor vizînd îmbunătățirea laturilor calitative ale întregii activități economice, trecerea de la acumulări cantitative la o nouă calitate superioară, condiție esențială pentru înfăptuirea sarcinilor actualului cincinal al revoluției tehnico-științifice.

Subliniind că elaborarea proiectului de plan s-a desfășurat sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara a relevat preocuparea constantă a secretarului general al partidului pentru orientarea eforturilor spre valorificarea deplină și la un nivel superior a potențialului economiei noastre, spre folosirea intensivă a capacităților de producție și sporirea productivității muncii, utilizarea rațională a resurselor materiale și energetice, reducerea consumurilor materiale, sporirea eficienței în toate ramurile, ridicarea calității întregii actvități și, pe această bază, creșterea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor.

Plenara a subliniat faptul că proiectul Bugetului de stat pe anul 1979 reflectă transpunerea în viață a orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la îmbunătățirea laturilor de ordin calitativ ale activității economice, reducerea cheltuielilor de producție, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, realizarea unei înalte eficiențe în toate sectoarele de activitate și consolidarea echilibrului monetar, financiar și valutar. Proiectul de buget, care se prezintă echilibrat, oglindind creșterea generală a activității economice, dezvoltarea armonioasă economică și socială a țării, este elaborat în strînsă corelație cu indicatorii prevăzuți în Planul național unic de dezvoltare economică și socială pe anul viitor și asigură resursele financiare necesare, corespunzător sarcinilor stabilite privind producția, investițiile, comerțul exterior, acțiunile sociale și alte obiective planificate.

Plenara a relevat faptul că prevederile planului și bugetului reflectă justețea politicii partidului și statului de dezvoltare în ritm susținut a întregii economii naționale, prin înfăptuirea fermă a revoluției tehnico-științifice și crearea bazei materiale necesare progresului mai rapid al țării, asigură îndeplinirea sarcinilor de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului.

Plenara Comitetului Central a aprobat în unanimitate politica externă și activitatea desfășurată pe plan internațional de partidul și statul nostru, de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De asemenea, plenara a stabilit să se acționeze în spiritul aprecierilor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea de încheiere a tovarășului Nicolae Ceaușescu – corespunzătoare liniilor directoare stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională – pentru participarea țării noastre la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale actuale, pentru dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării României cu toate țările socialiste, adîncirea solidarității și cooperării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, pentru extinderea relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii în spiritul principiilor coexistenței pașnice, egalității și respectului reciproc, independenței și suveranității naționale, pentru întărirea unității cu toate forțele revoluționare, democratice, în slujba cauzei progresului, păcii și prieteniei între popoare.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român își exprimă convingerea că documentele aprobate de plenară vor fi primite cu satisfacție și vor mobiliza energiile creatoare ale întregului nostru popor, că oamenii muncii – români, maghiari, germani și de alte naționalități – sub conducerea organizațiilor de partid, vor acționa cu fermitate și consecvență pentru transpunerea în viață a hotărîrilor stabilite, care corespund pe deplin intereselor societății noastre și care asigură înaintarea neabătută a României pe calea progresului și civilizației socialiste.

La jumătatea cincinalului și a anului 1978

EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

ÎNCHEIEREA PRIMEI jumătăți a anului 1978 și totodată a primei jumătăți a cincinalului actual, reprezintă un prilej de bilanț rodnic în toate domeniile activității economico-sociale din patria noastră. A fost o perioadă de muncă intensă, de mobilizare la un înalt nivel a energiilor creatoare ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii din industrie, agricultură, transporturi, de pe șantiere, din institute de cercetare și inginerie tehnologică pentru realizarea neabătută a mărețelor sarcini stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. și Conferința Națională a partidului pentru accelerarea progresului neîntrerupt al patriei socialiste. Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, acționează cu fermitate pentru a transforma rodul acumulărilor cantitative într-o nouă calitate, pentru realizarea integrală, în toate domeniile, a prevederilor Programului suplimentar de dezvoltare economico-socială mai accelerată a României pînă în 1980. În toate unitățile economice se acționează cu energie pentru realizarea ritmică, integrală, a producției nete și fizice, pentru creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, pentru aplicarea cu eficiență maximă a principiilor autogestiunii.

Vastul program de investiții prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. pentru perioada 1976—1980 s-a materializat, în prima jumătate a acestui cincinal, în punerea în funcțiune a numeroase și importante capacități de producție industriale și agrozootehnice care au contribuit la dezvoltarea considerabilă și la modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, necesară pentru realizarea de producții sporite cantitativ și calitativ. Conectarea la circuitul productiv, la termenele stabilite sau în devans, a noilor obiective de investiții a permis o dezvoltare economică echilibrată și armonioasă a județelor țării, crearea de noi locuri de muncă, realizarea premiselor necesare înfăptuirii Programului suplimentar de dezvoltare economico-socială a României pînă în anul 1980.

Dată fiind corelația directă între dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei și creșterea bunăstării oamenilor muncii se cere acționat energic, în continuare, și în cea de a doua jumătate a acestui an, în întregul cincinal, pentru realizarea fizică integrală a prevederilor din programul de investiții. Eforturi susținute sînt necesare cu atît mai mult cu cît, alături de rezultatele bune obținute, de punerea în funcțiune în devans a numeroase noi capacități de producție, mai există cazuri în care în respectarea termenelor de dare în exploatare a unor noi obiective au apărut unele întîrzieri față de datele prevăzute în grafice.

Ce arată o radiografie a realizărilor din semestrul I ?

REALIZAREA INTEGRALĂ a importantului program de investiții din acest an face necesară — în activitatea tuturor factorilor care participă la materializarea sa — orientarea prioritară a preocupărilor pentru sprijinirea punerii la termen în funcțiune a noilor capacități de producție.

În afara măsurilor ce se cer a fi luate de participanții direcți, se impune acordarea unui sprijin mai mare de către furnizorii de materiale de construcții și cei de utilaje tehnologice. Experiența primului semestru din acest an pune în lumină și importanța deosebită a unei colaborări corespunzătoare și între constructorii de pe șantiere : antreprenori generali, de specialitate, beneficiari care efectuează lucrări de construcții-montaj și subantreprenori.

Toate aceste intercondiționări își găsesc o ilustrare semnificativă în **activitatea Trustului de lucrări speciale din București,** care execută izolații termice, frigorifice, fonice, protecții anticorozive, înzidiri refractare, precomprimări de bazine și rezervoare pe beton armat, glisări de coșuri la obiective industriale cu o răspîndire geografică mare. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1 planul de construcții-montaj, pe ansamblul trustului, a fost realizat în semestrul I a.c. în proporție de 86 la sută. Fizic, aceasta a însemnat respectarea termenelor de punere în funcțiune doar la 50 la sută din noile capacități prevăzute a fi date circuitului productiv în semestrul I a.c. Alături de puneri în funcțiune la termen sau în devans (unele dezvoltări de capacități la Întreprinderea de autoturisme Pitești, Întreprinderea de reparații Ploiești, „Chimpex" Constanța ș.a.), s-au înregistrat restanțe la unele noi capacități ce trebuiau finalizate în industria chimică și metalurgică.

Prioritate: livrărilor care condiționează punerile în funcțiune

ANALIZA principalelor cauze (tabelul nr. 2), care se regăsesc, dealtfel, la toate obiectivele rămase restante față de sarcinile planului de construcții-montaj al trustului, permite evidențierea principalelor direcții de acțiune ce trebuie avute în vedere, în continuare, pentru recuperarea rămînerilor în urmă și încadrarea în sarcinile de plan ale acestui an.

1 Centrala industrială de resort să **includă pe lista de priorități a furnizorilor de materiale refractare cantitățile și sortimentele care condiționează direct punerea în funcțiune** a noilor obiective industriale cu termene în semestrul II și cele necesare pentru recuperarea restanțelor.

2 Antreprenorii generali și de specialitate, precum și beneficiarii care au sarcina de a efectua lucrări de construcții-montaj să ur-

Tabelul nr. 1

Realizarea planului în cadrul Trustului de lucrări speciale din București
(în primul semestru din 1978)

Realizări față de plan (%)		Realizări semestrul I 1978 față de realizări semestrul I 1977 (%)
Producția finită de construcții-montaj	Producția industrială proprie	Producția finită de construcții-montaj
86	100	115

Număr de capacități noi puse în funcțiune			Realizarea (%) lucrărilor planificate la principalii beneficiari din :	
Înainte de termen	La termen	Restanțe		
6	55	60	— industria chimică	82,5
			— industria energiei electrice	130,0
			— industria metalurgică	76,0
			— industria ușoară	110,6
			— industria alimentară	129,0

mărească **o sporire substanțială față de prezent a operativității cu care asigură fronturile de lucru necesare subantreprenorilor.** Tot pentru impulsionarea activității în această direcție ar putea fi supusă atenției factorilor de resort **propunerea** specialiștilor din cadrul Trustului de lucrări speciale din București **ca antreprenorii generali și de specialitate să fie mai direct stimulați în respectarea la termen a obligațiilor pe care le au prin instituirea unor penalizări** pe care aceștia să le plătească subantreprenorului în cazul în care nu-i asigură fronturile de lucru necesare potrivit prevederilor din graficele elaborate de comun acord.

3 Pentru sporirea productivității muncii la subantrepriza de specialitate, acolo unde condițiile de atacare a lucrărilor sînt create, specialiștii trustului consideră necesară **o mai mare operativitate în asimilarea în țară,** în întreprinderi constructoare de mașini, în colaborare cu cele din sectorul materialelor de construcții, **a tehnologiei de aplicare a spumei poliuretanice prin pulverizare directă pe suport.** Desigur, la aceasta trebuie să aducă un aport de creativitate sporit și specialiștii trustului a căror productivitate va crește, în acest fel, la activitatea menționată, de circa 10 ori.

4 Un ajutor prețios ar putea da constructorilor specialiștii din întreprinderile constructoare de mașini și la operațiunea de închidere a halelor cu tablă cutată unde actualmente, în multe cazuri, se mai folosesc scule cu productivitate redusă. **Asimilarea și realizarea unor scule și dispozitive pneumatice și electrice de filetat, de nituit, de împușcat bolțuri** ar putea conduce la sporiri foarte mari ale productivității muncii în construcții, în aceste cazuri, chiar cu 250 la sută. S-a apreciat că de o deosebită utilitate în acest sens ar putea fi valorificarea studiului întocmit de INCERC privind asimilarea de noi scule ergonomice, care în prezent este neutilizat.

5 Subantreprenorul de specialitate a subliniat de asemenea ca necesar **să se analizeze posibilitatea creării unui coordonator general în problema producției de scule și dispozitive.** El va urma să asigure analiza și centralizarea cererilor de astfel de obiecte, repartizarea la furnizor a sarcinilor de execuție, proiectare, asimilare de scule noi, difuzarea celor fabricate etc. Existența unui asemenea organism, apreciază specialiștii din trust, ar contribui la înlăturarea unora dintre neajunsurile actuale — deloc minore — existente în aprovizionarea cu scule.

6 Alături de cele arătate, la nivelul trustului analizat există **rezerve interne** de sporire a productivității muncii ce se cer mai bine puse în valoare. Existența, în semestrul I, a unui număr de circa 7 000 om-zile nelucrate datorită absențelor nemotivate, învoirilor și concediilor fără plată, nu este decît un argument. Este necesar ca, mobilizînd mai complet potențialul productiv și creativ disponibil, colectivele de oameni ai muncii din unitățile și șantierele trustului să sporească eforturile pentru recuperarea rămînerilor în urmă și încadrarea în prevederile de plan. La aceasta se cere însă și o contribuție sporită din partea antreprenorilor generali și a furnizorilor de materii prime, în așa fel încît termenele de punere în funcțiune a noilor obiective de investiții să fie cu strictețe respectate.

B. PĂDURE

Tabelul nr. 2

Unele cauze ale restanțelor în realizarea planului de construcții-montaj la T.L.S. — București
(în semestrul I a.c.)

Cauze / Unele capacități în restanță	1) Întîrzieri în primirea unor materiale de construcție			
	Materiale neprimite pe șantiere	Termen de primire prevăzut în contracte	Cantități	Furnizori în restanță
● Cuptoare de coacere și grafitare pe platforma Slatina	— cărămizi refractare	semestrul I a.c.	2 000 t 800 t 200 t	„Răsăritul" — Brașov „Vulturul" — Comanic Întreprinderea de prefabricate refractare Pleașa
● Cuptoare de gaze la Rafinăria Borzești	— beton refractar	lunile mai-iunie a.c.	450 t	import
● Noi instalații la Combinatul petrochimic Teleajen	— plăci bazalt — plăci stuturi grafal — cărămizi de șamotă ușoare	lunile aprilie — iunie a.c.	60 t 110 t 100.000 buc.	Întreprinderea de lianți Brașov „Anticorozivul" — București Întreprinderea de produse refractare Alba Iulia
	2) Neasigurarea fronturilor de lucru			
	Operațiuni neefectuate pentru asigurare	Termen de predare	Valori	Antreprenori generali, de specialitate și beneficiari în restanță
● Dezvoltare capacitate la Întreprinderea de produse cărbunoase Slatina	— acoperire hală grafitare	luna aprilie a.c.	1,5 mil. lei	Trustul de construcții industriale Craiova
● Noua instalație pentru apă la Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Mureș	— bazin de descărcare	luna mai a.c.	1 mil. lei	Trustul de construcții chimice Cluj-Napoca
● Instalații la combinatele petrochimice Borzești, Pitești etc.	— montaj conducte, utilaje și probe	trim. II a.c.	3,5 mil. lei	Trustul de montaj utilaj chimic București
● Instalații la combinatele chimice Năvodari, Slobozia, Rîmnicu-Vîlcea	— probe presiune și cu apă la recipienți și cuptoare	luna aprilie și mai a.c.	3,3 mil lei	Combinatele chimice din Năvodari, Slobozia și Rîmnicu-Vîlcea

EXIGENȚE ALE MICȘORĂRII COSTURILOR DE PRODUCȚIE

● Perfecționarea mecanismului economico-financiar și reducerea costurilor de producție ● Metodologii noi de calcul a unor indicatori ● Răspunderea întreprinderilor și centralelor.

ÎN CONDIȚIILE perfecționării mecanismului economico-financiar, ale priorității acordate producției nete în sistemul indicatorilor de plan, reducerea sistematică a costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și creșterea, pe această bază, a rentabilității în economie ocupă un loc de prim ordin. În anii 1976 și 1977 prin reducerea costurilor de producție s-a obținut un volum de economii de circa 36 mld. lei. Sînt, rezultate importante, a căror depășire necesită adoptarea în fiecare unitate economică a unor măsuri menite să asigure valorificarea deplină a rezervelor existente.

Perfecționarea metodologiei de calcul a costurilor

CUNOAȘTEREA problemelor costurilor de producție constituie o necesitate de prim ordin pentru cadrele din întreprinderi, centrale și ministere, fiind — în același timp — o condiție pentru reușita aplicării oricăror măsuri legate de creșterea rentabilității întreprinderilor, de trecere la aplicarea măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar.

În ultimii ani s-a desfășurat **o activitate susținută pe linia perfecționării conținutului costurilor de producție,** urmărindu-se asigurarea condițiilor pentru ca acest indicator complex să reflecte cît mai fidel cheltuielile nemijlocit necesare pentru realizarea producției materiale planificate și, în același timp, să devină un instrument eficace în analiza economică, în caracterizarea eficienței, în economisirea muncii sociale. Astfel, cu prilejul îmbunătățirii prețurilor de producție și de livrare, au fost eliminate din costuri o serie de elemente de natura venitului net ca, de exemplu, taxa asupra fondurilor de producție care, prin dispersia și ponderea destul de ridicată ce o avea în costurile unor ramuri și subramuri productive, conducea la deformarea costurilor de producție și greva nivelul general al prețurilor din economie. Totodată, taxa pe terenuri a fost trecută pe rezultate financiare, fiind și aceasta o categorie de venit net.

Deosebit de semnificativ este și faptul că, în cursul anului trecut, conducerea de partid și de stat a aprobat ca o serie de cheltuieli cu caracter social, care nu sînt determinate de cerințele producției (cheltuielile pentru gărzi patriotice, amortizarea și reparațiile clădirilor și altor fonduri fixe date în folosință creșelor, grădinițelor, școlilor profesionale, cheltuielile de întreținere și funcționare a cantinelor-restaurant, cheltuielile de protocol), să fie suportate din venitul net. Din aceeași sursă s-a aprobat să fie suportate și cheltuielile neproductive — dobînzile penalizatoare pentru creditele restante, locațiile, amenzile și penalizările — care, după cum se știe, nu se planifică, dar apar în execuție ca urmare a unor deficiențe în activitatea unităților și reprezintă, practic, elemente de redistribuire a veniturilor în procesul reproducției lărgite.

Prin toate aceste măsuri s-au creat premisele ca în activitatea de reducere a costurilor de producție, colectivele de oameni ai muncii să se axeze pe problema costurilor directe și indirecte care sînt legate nemijlocit de producție și să propună soluții viabile care, transpuse în practică, să permită creșterea continuă a rentabilității produselor, a eficienței economice în general.

În vederea stimulării unităților economice în creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, în valorificarea superioară a acestora, la stabilirea noilor prețuri de producție și de livrare îmbunătățite s-a adoptat un criteriu nou de dimensionare a rentabilității pe ramuri, subramuri și produse, și anume : **rentabilități mai reduse în ramurile primare și mai ridicate pe măsură ce se pătrunde în ramuri care asigură o prelucrare finală superioară.** Pentru a pune pe picior de egalitate unitățile economice, în lumina măsurilor privitoare la perfecționarea mecanismului economico-financiar și, în același timp, pentru a se menține, în continuare, criteriul menționat, s-a introdus ca nouă categorie prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, care este percepută din beneficii și stabilită prin aplicarea unor cote procentuale diferențiate pe ministere, centrale și întreprinderi, jucînd, în același timp, și rol de reglare a rentabilității. În condițiile menționate, conținutul costurilor de producție servește mai bine reflectării reale a consumurilor de muncă vie și materializată și asigură joncțiunea corespunzătoare cu metodologia de calcul a producției nete, cerută de aplicarea noului mecanism economic și financiar (schema).

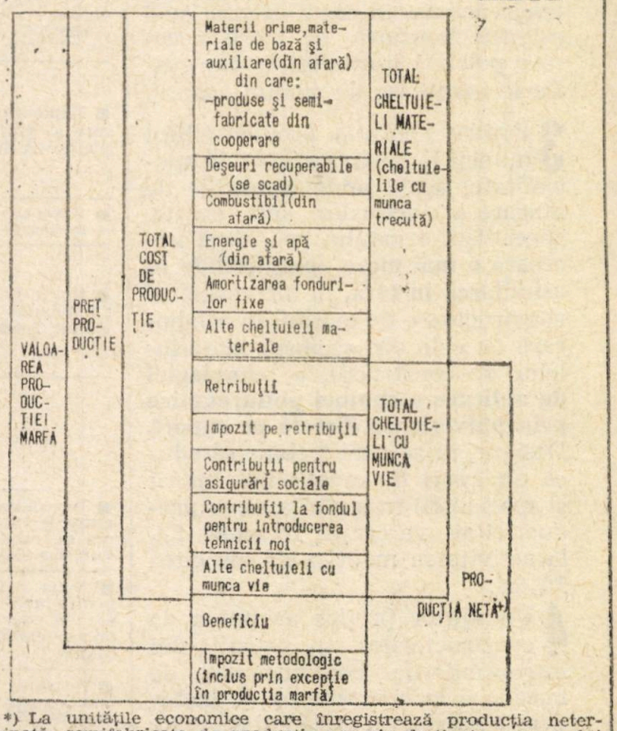

*) La unitățile economice care înregistrează producția neterminată, semifabricate de producție proprie destinate consumului intern etc. (producția globală pentru calculul producției nete fiind mai mare decît producția marfă, sau mai mică, cu soldul acestor elemente), se adaugă cheltuielile cu munca vie aferente soldului de la sfîrșitul și începutul perioadei pentru aceste elemente.

În cursul anului 1976 s-au elaborat noi „Norme de planificare, evidență și calculare a costurilor producției industriale", care au generalizat experiența pozitivă din întreprinderi și centrale industriale, au fundamentat mai bine conținutul costurilor

totale și materiale, au pus accentul pe introducerea metodelor de calcul și evidență perfecționate, au reglementat problemele noi apărute în economie în relație cu problematica costurilor.

Ce este nou în domeniul indicatorilor costurilor de producție

UTILIZĂM astăzi ca indicatori cu caracter de directivă : a) **nivelul costurilor maxime la 1 000 lei producție marfă, și** b) **nivelul costurilor materiale maxime la 1 000 lei producție marfă.** În lumina măsurilor stabilite cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, acest din urmă indicator capătă un rol fundamental, deoarece producția netă (calculată prin metoda de producție) va fi dimensionată în funcție de **nivelul costurilor materiale maxime la 1 000 lei producție marfă.** Este clar că, în această situație, va trebui acordată mai multă atenție întăririi compartimentelor de costuri din întreprinderi și centrale.

Reținem atenția asupra faptului că indicatorul nivelului costurilor maxime la 1 000 lei producție marfă, fiind un indicator cu structură variabilă, oglindește și alți factori decît reducerea ca atare a costurilor pe unitatea de referință și este necesară o analiză sistematică a factorilor de influență. Este vorba de **influența structurii producției și a evoluției prețurilor.** Astfel, spre exemplu, centrala cimentului a redus în anul 1977 costurile față de plan, dar această reducere a provenit din influența favorabilă a structurii producției, în timp ce costurile unitare nu numai că nu au scăzut, dar chiar au crescut (+ 7,7 lei / 1 000 lei producție marfă). O situație similară a prezentat-o în anul 1977 și Centrala de fire și fibre chimice Săvinești.

Atunci cînd nivelul costurilor de producție se reduce pe seama influenței structurii producției este bine, dar nu suficient. Trebuie acționat să se reducă costurile ca atare pe unitatea de referință (1 000 lei producție marfă). Dacă nivelul total al costurilor s-a redus pe seama structurii producției, dar costurile ca atare au crescut, fenomenul poate fi apreciat ca nesatisfăcător.

Lista indicatorilor de fundamentare și analiză a costurilor este mult mai largă decît ceea ce pot exprima indicatorii **costuri totale la 1 000 lei producție marfă și costuri materiale la 1 000 lei producție marfă,** care au structură variabilă. Iată, să luăm spre exemplu indicatorul reducerea procentuală medie a costurilor de producție planificate la producția marfă comparabilă. Acest indicator, cu structură fixă, care oglindește efortul propriu în domeniul reducerii costurilor de producție, a fost abandonat atît ca indicator de directivă al planului, pe considerentul că nu cuprinde întreaga producție, deci și produsele noi asimilate, cît și ca indicator de analiză și fundamentare, chiar și pentru întreprinderile cu producție de masă sau de serie mare. Avînd în vedere faptul că acest indicator servește foarte clar ideii măsurării efortului propriu, eliminînd influența structurii producției și prețurilor la care este supus în prezent indicatorul costuri totale la 1 000 lei producție marfă, se pune întrebarea : **de ce nu s-ar putea folosi în analiza și fundamentarea costurilor, mai ales în producția de masă și de serie mare ?**

În multe întreprinderi, pentru că indicatorul nu s-a mai transmis prin plan, s-a abandonat complet și în analiza realizărilor sau în fundamentarea planului. Sîntem de părere că acest abandon este nejustificat, ținînd seama de obiectivele pe care le vizăm în domeniul economisirii muncii sociale. Totodată, se observă că nu se folosește ca indicator de analiză și fundamentare **volumul de economii din reducerea costurilor de producție,** indicator cu largi semnificații, care arată aportul în acumulările bănești și în venitul net al societății.

O altă problemă care merită atenție este și aceea a indicatorului **costul produsului X.** În prezent, reglementările prevăd că centrala stabilește prin plan costul principalelor produse și le urmărește ca atare. Dacă în anii 1975—1976, datorită reașezărilor de prețuri de producție în trepte, au existat unele dificultăți în stabilirea prin plan a acestor costuri pe produse, în prezent centralele au toate condițiile pentru a face această treabă cu responsabilitate. Datorită complexității nomenclatorului sortodimensional sîntem de părere că numai **centrala industrială poate planifica corect costul principalelor produse, evitînd calculele extrem de agregate și practic lipsite de eficiență, care s-ar impune la nivelul ministerelor sau al economiei naționale.**

Costul tuturor produselor se planifică în întreprinderi conform metodologiei actuale (formularele CP 4), dar trebuie subliniat că urmărirea costurilor pe produse și, mai ales, analizele comparative sînt uneori deficitare. **Elaborarea calculației de plan și efective pe produs capătă noi valențe în condițiile noului mecanism și, ca atare, unitățile și centralele economice vor trebui să o trateze cu mai multă atenție decît pînă în prezent,** pe baza normelor de consum, respectiv a consumurilor efective necesare pentru realizarea producției. **Calculația pe produs întocmită la începutul perioadei de plan nu trebuie considerată în mod rigid, ci trebuie adaptată ori de cîte ori apar condiții noi, care influențează favorabil nivelul costurilor efective.**

Utilizarea operativă a informațiilor furnizate de calculațiile efective în actualizarea calculațiilor de plan prezintă o importanță deosebită pentru optimizarea deciziilor legate de creșterea eficienței economice în întreprinderi. În același timp, trebuie avut în vedere că antecalculațiile pe produse nu au un rol pasiv în procesul de planificare. Ele nu reprezintă doar o însumare mecanică a elementelor de costuri, ci sînt rezultatul unui proces de analiză critică în vederea identificării rezervelor de diminuare a cheltuielilor.

Problema calculației costurilor nu reprezintă **o problemă a compartimentelor funcționale, ci trebuie să constituie un obiectiv al întregii unități economice.** Costurile de producție, și, în special, cele materiale, condiționînd hotărîtor producția netă, trebuie să devină un obiectiv al conducerii întreprinderii. În acest context, **calculațiile de costuri trebuie integrate într-un sistem al conducerii prin costuri.** Astfel, calculațiile de plan se elaborează pe fiecare produs și loc de muncă, urmărindu-se și stabilindu-se ca atare abaterile de la normele și normativele de cheltuieli și responsabilitățile corespunzătoare.

În cursul acestui an, pentru prima dată, s-a transmis prin plan, în mod experimental, un normativ de **cheltuieli indirecte la 1 000 lei producție marfă** stabilit pe ministere. Eficiența acestui normativ este legată necondiționat de o defalcare corespunzătoare pe centrale și întreprinderi, în funcție de natura și specificul activităților economice desfășurate de acestea.

ÎN GENERAL, în analiza și fundamentarea costurilor de producție trebuie evitate calculațiile globale și analizate temeinic influențele multitudinii factorilor care acționează asupra nivelului costurilor de producție. Esențialul constă în a folosi toți indicatorii, toate pîrghiile care pot conduce la mobilizarea efortului propriu în domeniul reducerii costurilor totale și materiale pe unitatea de produs, factor endogen al promovării proceselor intensive în economia națională.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Reducerea consumului de energie în agricultură

— Puncte de vedere —

REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE pentru obținerea unei tone de produs agricol solicită tehnici de calcul și evaluări specifice. Numai în felul acesta se pot evidenția soluții eficiente pentru politica alocărilor de factori și se poate influența favorabil raportul : energie consumată/produs util. În plus, asemenea abordări sînt necesare și pentru motivul că între resursele care se mobilizează pentru obținerea recoltelor există o competitivitate specifică fiecărui grad de intensivizare a agriculturii. Posibilitățile de substituire a factorilor pentru obținerea aceleiași cantități de produse impun reconsiderări tehnologice care să modifice mărimea resurselor, în strictă dependență de eficiența cu care ele se materializează în efectul final.

Limitîndu-ne, în cele ce urmează, investigațiile cu privire la consumul de energie din agricultură doar la cel ocazionat de tehnologiile de producție, nu contestăm posibilitățile de economisire a energiei oferite de ecologie și biologie. Avem în vedere că favorabilitatea pedoclimatică, exprimată prin potențialul ecobiologic al soiurilor (hibrizilor), se materializează în produse prin intermediul tehnologiilor, astfel că analiza energeticii tehnologice înseamnă de fapt, analiza factorilor de materializare a unui potențial preexistent proceselor în cauză.

Pe de altă parte, însuși consumul de energie din procesul tehnologic este doar parțial un consum direct — și anume consumul de carburanți și lubrifianți ocazionat de exploatarea tractoarelor și consumul de energie electrică. Cea mai mare parte a consumurilor energetice ale agriculturii sînt indirecte, prin folosirea unor materiale și produse la a căror producere s-a cheltuit energie : sămînță, îngrășăminte, pesticide, tractoare, mașini agricole, instalații, recipienți ș.a.

Substituirea factorilor de producție

SE ȘTIE că pentru realizarea unui spor de producție suplimentar de o mărime dată, în anumite situații se poate recurge exclusiv la alocări suplimentare dintr-un singur factor, ales din doi sau trei factori capabili de a determina același efect. Posibilitățile de substituire a factorilor pentru obținerea aceluiași efect util sînt mult mai numeroase acolo unde nivelul de intensivizare al agriculturii este mai scăzut — de exemplu în cazul agriculturii țărilor în curs de dezvoltare. Cu cît intensivizarea este mai avansată, posibilitățile de substituire sînt mai reduse.

Substituirea factorilor are în vedere o gamă largă de obiective urmărite prin lucrările tehnologice. Astfel, eliminarea buruienilor din lanuri este posibilă deopotrivă prin muncă manuală, prin lucrări mecanice sau prin recurgerea la produse chimice. Fertilitatea terenurilor poate fi menținută sau sporită printr-o serie de lucrări mecanice, sau prin cultivarea unor specii care îmbogățesc solul în elemente fertilizante, ori prin administrarea de îngrășăminte.

Selectarea mijloacelor de intervenție tehnologică nu poate să pornească întotdeauna de la astfel de premise, deoarece în majoritatea cazurilor resursele sînt limitate ; pe de altă parte, pentru realizarea unor recolte superioare, substituirile sugerate sînt insuficiente, fiind necesar să se recurgă la măsuri complementare. Din punct de vedere energetic, existența posibilităților de substituire a factorilor pentru același efect util, în funcție de volumul alocărilor, oferă un cîmp larg de analiză ; elementul central care permite o asemenea abordare este dat de cantitatea diferită de energie încorporată în factorii de producție substituibili. Ingineria tehnologică agricolă are posibilitatea și obligația de a evalua proporțiile în care este necesară restructurarea bazei tehnico-materiale, astfel încît pentru fiecare unitate suplimentară de produs agricol cerut de economia națională să se minimizeze cantitatea de energie necesară.

Dacă nu se ia în considerație sămînța, pentru care a avut loc un consum de energie într-un proces tehnologic relativ asemănător în anul anterior, rămîn în atenție trei grupe mari de consum de energie pentru producția curentă :

1. consumul de energie (combustibil) pentru executarea lucrărilor agricole ;
2. consumul de energie materializat în tractoare și mașini agricole ;
3. consumul de energie materializat în produsele chimice folosite (îngrășăminte, pesticide etc.).

Între cele trei tipuri de consum energetic există intercondiționări complexe ; orice abordare unilaterală este pasibilă de schematizări care să denatureze fenomenul real. Astfel, eficiența consumului de energie pentru efctuarea lucrărilor este strîns dependentă de caracteristicile tehnice și tehnologice ale parcului de mașini și tractoare cu care se execută lucrările, de natura și caracteristicile produselor chimice folosite pentru fertilizare și protecția culturilor. Realizarea de economii de combustibil poate fi doar aparent favorabilă atunci cînd raportarea se face la unitatea de suprafață. Eficiența este mai concludentă în cazul în care se reduce valoarea raportului combustibil consumat/producție obținută.

Competitivitatea sub aspect energetic

MULT MAI IMPORTANTĂ ni se pare competitivitatea dintre combustibilul materializat în echipament tehnic și cel materializat în produsele chimice folosite în procesul tehnologic.

Mărimea recoltelor pentru toate culturile se exprimă matematic prin cel puțin două funcții de producție : $y=f(t)$, în care mărimea producției (y), este dependentă de termenul (t) optim de executare a lucrărilor și $y = f(i)$, cînd nivelul recoltei (y) este dependent de cantitatea îngrășămintelor (i) administrate. Ambele aceste funcții sînt pătratice, adică presupun existența randamentelor descrescînde. Se poate construi și un model matematic generalizator, care

să arate că eficiența fiecărui consum tehnologic depinde de momentul în care acesta are loc.

Recurgerea la oricare din modelele (funcțiile) matematice de mai sus obligă compararea mărimii influențelor și a cauzelor care le generează. Astfel, pierderile de recoltă ocazionate de neexecutarea lucrărilor în termen pot fi recuperate prin creșterea consumurilor de îngrășăminte. Dacă neîncadrarea în termen este generată de insuficiența parcului de mașini și tractoare, rezultă că deficitul de energie încorporată în echipament reclamă, în compensare, un consum mai mare de energie încorporată în produse chimice, astfel încît nivelul recoltelor să rămînă același. În acest caz, rămîne de stabilit dacă și în ce măsură o „economie" de combustibil fosil realizată prin limitarea cantitativă a echipamentului tehnic se compensează ca efect printr-o creștere a consumului de energie sub forma îngărșămnitelor chimice.

În termeni concreți, problema se poate formula, pentru țara noastră, în felul următor : ce alocări de factori să se facă, astfel încît creșterile de producție planificate, de pildă pentru cincinalul 1981 — 1985, să se realizeze cu cele mai reduse consumuri energetice ? Anumite ipoteze de calcul pot să furnizeze elementele utile pentru unele judecăți economice. De exemplu, la dotarea actuală a agriculturii noastre, pentru un hectar de teren arabil consumul de energie încorporată în echipamentul tehnic este de circa 300—350 kWh, iar consumul de energie sub formă de îngrășăminte — de circa 1 800 — 2 000 kW (N = 64 kg, P = 32 kg și K = 4 kg).

În ipoteza că în cincinalul 1981 — 1985 se va dubla echipamentul tehnic, pentru a asigura executarea lucrărilor în timpul optim, ar urma ca pentru cultivarea fiecărui hectar de teren arabil să se consume în medie cîte 600—700 kW, deci o sporire cu 100% a consumului de energie încorporat în mașini. Însă consumul de carburanți pentru efectuarea lucrărilor nu înregistrează creșteri, deoarece volumul acestora la hectar nu se modifică.

Acceptarea creșterii consumului de combustibil (exprimat în kW) în proporția arătată, dar sub formă de îngrășăminte chimice o putem considera ca fiind alternativa la ipoteza de mai sus. Aceeași creștere a consumului de energie sub formă de îngrășăminte chimice înseamnă suplimentarea acestuia cu 10—12 kg. N, 7—8 kg. P și 1 kg. K la unitatea de suprafață.

În această situație devine necesar să se calculeze, pe baze de rezultate experimentale, care este nivelul mediu al producțiilor la principalele plante cultivate, în funcție de posibilitățile de încadrare a lucrărilor în perioada optimă cu actuala dotare tehnică (deci prin consumarea a 300 — 350 kW încorporați în echipament) și care va fi volumul producției ca urmare a creșterii numărului de tractoare. Rezultatul ar urma să fie comparat cu sporurile de producție ce se pot realiza dacă se suplimentează cantitățile de îngrășăminte chimice alocate, la același nivel de consum energetic. Efectuarea unei asemenea analize revine ingineriei tehnologice, rezultatele ei urmînd să fie coroborate de către factorii de decizie, cu o serie de alte elemente ca : alocarea valorică anuală de factori, comerțul exterior, implicațiile sociale.

Stabilitatea recoltelor

COMPETITIVITATEA și complementarietatea dintre îngrășăminte și echipament tehnic la actualul nivel de intensivizare a agriculturii trebuie analizate și evaluate și prin prisma contribuției lor la asigurarea constanței recoltelor de la un an la altul. Se știe că tendința cererii de produse agricole este relativ constantă, în timp ce oferta este fluctuantă în funcție de condițiile climatice specifice, în această ramură acționînd o serie de factori de risc și incertitudine. O constanță mai mare a producției constituie o caracteristică calitativă a agriculturii moderne.

Aplicarea unor cantități sporite de îngrășăminte poate contribui la o amplitudine mai mare a fluctuației producțiilor medii de la un an bun la altul slab și, deci, se poate mări înconstanța ofertei de produse agricole. Acest fenomen este evident mai ales cînd se compară funcțiile de producție stabilite pentru exprimarea efectului îngrășămintelor pe fiecare din anii unei perioade de experimentare mai lungi (3-5 ani). Astfel, dacă se consideră funcția :

$$y = c + bx + ax^2$$

și se verifică mărimea parametrilor c și b, se constată că în anii în care c este mare, deci recolta în situația „nefertilizat" este mare, parametrul b, adică sporul determinat de o unitate de îngrășămînt este și el mai mare. Acest fenomen este evident în special cînd cantitățile de îngrășămînt sînt limitate și, deci, cînd ritmul de reducere a eficienței îngrășămintelor este practic neglijabil. Constatarea este valabilă în special pentru zonele umede și subumede ale țării și, în general, pentru agricultura în regim neirigat. În anii în care c este mai mic, răspunsul de fertilizare este și el mai mic, b avînd valori mai reduse.

Echipamentul tehnic acționează în direcție contrară : cu cît parcul de mașini și tractoare este mai mare (sînt însă și limite economice care trebuie respectate), cu atît cresc constanța producțiilor medii și siguranța obținerii lor. În anii cu precipitații frecvente, timpul bun de lucru din întregul timp calendaristic se reduce substanțial, iar posibilitatea încadrării lucrărilor în termenul optim se reduce și ea în mod corespunzător. Un parc satisfăcător de tractoare și mașini agricole ar permite ca și în asemenea situații să se acționeze eficient în toate perioadele respective. În anii secetoși, cînd randamentul tractoarelor se reduce datorită rezistenței mai mari a solului la lucrări, de asemenea necesarul de echipament tehnic este sporit. Aceste locuri înguste provocate de precipitații sau secetă, care sînt specifice agriculturii, pretind rezolvări adecvate. După opinia noastră lupta pentru depășirea recoltelor mici este mai eficientă pentru economia națională, atunci cînd este încununată de succes prin realizarea unor recolte medii anuale stabile la un nivel corespunzător, decît obținerea unor recolte mari (record) la trei-patru ani odată.

Ca o consecință a alternativelor schițate și avînd în vedere diferențele substanțiale pe care le determină eficiența consumului de energie sub cele două forme în care se alocă, este util ca orientările politicii de investiții pentru agricultură să țină seama și de acești factori. În subsidiar, este la fel de folositoare dezvoltarea cercetărilor de inginerie agricolă, astfel încît suportul tehnico-științific să susțină eficient evoluțiile din fiecare etapă de dezvoltare.

dr. I. SOCOL
Institutul de cercetări pentru producerea cartofului — Brașov

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

INFLUENȚA PROGRESULUI TEHNIC ASUPRA PRODUCȚIEI NETE OBȚINUTE ÎNTR-O UNITATE DE TIMP DE MUNCĂ

INSTITUIREA indicatorului productivitatea muncii exprimată prin producția netă, în urma hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, conferă acestuia un loc central în ierarhia indicatorilor de eficiență economică, el sintetizînd principalele trăsături ale progresului economic și servind din plin fundamentării economice a măsurilor de progres tehnic în unitățile economice.

Cerința trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate presupune, în ultimă instanță, sporirea continuă și în ritm înalt a eficienței în general, economice, în special. La înfăptuirea acestui obiectiv o contribuție majoră trebuie să o aducă activitatea de generare și promovare a progresului tehnic, a acelor măsuri care conduc la o cît mai mare economie de muncă socială.

Relevarea economiei de muncă impune o temeinică analiză a fiecărei măsuri de progres tehnic. La ora actuală, însă, această analiză nu întotdeauna se ridică la gradul de cunoaștere atins în știința economică. Se constată că, uneori, se utilizează un număr mic de indicatori, cu o capacitate limitată de reflectare a corelației dintre efectele utile care se obțin cu un anumit efort de progres tehnic, iar alteori se folosesc indicatori care înregistrează evoluții contrare celor dorite, ceea ce îngreunează sinteza problematicii abordate. Așa se explică că în multe întreprinderi industriale factorii de decizie adesea se rezumă în a urmări influența măsurii de progres tehnic asupra necesarului de forță de muncă, știut fiind faptul că reducerea acestuia conduce la creșterea productivității muncii, indicator central în sistemul nostru de indicatori de apreciere a activității economice.

Aici, însă, se cuvine a arăta că productivitatea muncii, determinată pe baza producției globale, nu este în măsură să ne ofere o imagine corectă a eficienței economice a diferitelor variante de progres tehnic. Ea face abstracție de costul tehnicii și tehnologiei noi, de raportul dintre sporul de cheltuieli materiale și economia de muncă vie, exprimată bănește, limită pe care activitatea de fundamentare a eficienței economice a unei măsuri de progres tehnic n-o poate decît parțial înlătura recurgînd la analiza nivelului unor indicatori suplimentari de apreciere, cum ar fi : cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă, costuri totale, beneficiu și rata acestuia, producția netă. Acest lucru rezultă și din tabelul nr. 1. Astfel, o evoluție pozitivă a tuturor indicatorilor exemplificați se înregistrează doar în cazul măsurilor de progres tehnic care au ca efect economisirea muncii trecute și vii (rd. 2) ; măsurile de progres tehnic care se încadrează în rîndurile 1, 5 și 6 conduc, de asemenea, la progres economic, deși mărimea eficienței este diferită ; în schimb, introducerea măsurilor de progres tehnic corespunzătoare rîndurilor 3 și 4 nu se justifică din punct de vedere economic, chiar dacă evoluția indicatorilor este identică cu cea de pe rîndul 5.

În aceste condiții, **o mare putere cognitivă urmează să o aibă productivitatea muncii exprimată prin producția netă obținută într-o unitate de timp de muncă.**

Cele afirmate pot fi ilustrate dacă încercăm chiar și o sumară analiză comparativă a acestui indicator cu cîțiva dintre indicatorii cu care operăm la nivel microeconomic. În acest sens, să luăm și un exemplu numeric ipotetic în care se face abstracție de unele elemente ale vieții economice cum ar fi : abaterea prețurilor de la valoare, care rămîn necontrolabile atîta vreme cît nu există încă tehnici suficient de precise de calcul a valorii sau cele existente nu se aplică ; măsura în care producția netă coincide sau nu cu valoarea nou creată și proporția în care ea se împarte în retribuție și venit net al societății etc. Nefiind în posesia unor măsurători a consumului de forță de muncă în unități de timp de muncă omogenă și a unei alte evaluări bănești a acestuia decît producția netă dedusă pornind de la prețurile curente, cu toate neajunsurile lor, recurgem la estimarea băneas-că a economiei de muncă vie cu ajutorul producției nete ce revine în medie, de pildă, pe un lucrător înainte de introducerea unei măsuri de progres tehnic. În

asemenea condiţii în care apreciem că se găsesc de fapt unităţile noastre economice, să presupunem că, la un moment dat, într-o întreprindere, o unitate dintr-o anumită valoare de întrebuinţare de o anumită calitate se produce în condiţiile specifice pe rîndul 0 din tabelul nr. 1. Ulterior, întreprinderea are posibilitatea de a introduce cîte o măsură de progres tehnic pentru fiecare din cele 6 (şase) cazuri arătate în tabelul nr. 1, ale căror consecinţe economice sînt evaluate pe rîndurile următoare ale tabelului nr. 2.

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Cazul de progres tehnic		Productivitatea muncii calculată pe baza producţiei globale	Cheltuieli materiale la 1000 lei producţie globală	Costurile de producţie	Beneficiul şi rata acestuia	Producţia netă
0	1		2	3	4	5	6
1	Progres tehnic economisitor de muncă trecută		constantă	scad	scad	creşte	creşte
2	Progres tehnic economisitor de muncă trecută şi vie		creşte	scad	scad	creşte	creşte
3	Progres tehnic economisitor de muncă vie, dar care conduce	mai mult decît economia de muncă vie exprimată băneşte	creşte	creşte	creşte	scad	scade
4		tot atît cît munca vie economisită, exprimată băneşte	creşte	creşte	creşte	scad	scade
5		mai puţin decît economia de muncă vie, exprimată băneşte, însă: mai mult decît retribuţia aferentă forţei de muncă economisite	creşte	creşte	creşte	scad	scade
6		mai puţin decît retribuţia aferentă forţei de muncă economisite	creşte	creşte	scad	creşte	scade

Tabelul nr. 2

Cazul de progres tehnic (cel din col. 1 a tab. nr. 1)	Cheltuieli materiale	Retribuţii	Costuri de producţie (col. 1+2)	Beneficiu (col. 5-col. 3)	Producţie globală	Forţă de muncă (nr. lucrători etc.)	Productivitatea muncii calculată pe baza producţiei globale (col. 5: col. 6)	Cheltuieli materiale la 1000 lei producţie globală	Rata beneficiului (col. 4x 1000: col. 3)	Producţie netă (col. 5 - col. 1)	Productivitatea muncii calculată pe baza producţiei nete: cifră absolută (col. 10: col. 6)	Productivitatea muncii calculată pe baza producţiei nete: rîndul 1, coloana 11 / rîndul 0, col. 11
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0 (date iniţiale)	200	100	300	100	400	4	100	500	33,33	200	50	100
1	180	100	280	120	400	4	100	450	42,86	220	55	110
2	170	75	245	155	400	3	133	425	63,28	230	76	142
3	310	50	360	40	400	2	200	775	11,11	90	45	90
4	300	50	350	50	400	2	200	750	14,29	100	50	100
5	270	50	320	80	400	2	200	675	25,00	130	65	130
6	250	50	280	120	400	2	200	575	42,79	170	85	170

Din coloana 12 a acestui tabel se observă că productivitatea muncii calculată pe baza producţiei nete scade atunci cînd costul tehnicii noi este mai mare decît economia de muncă vie exprimată băneşte (rd. 3). Ea rămîne constantă dacă această diferenţă este zero (rd. 4). Aşa cum am arătat, introducerea progresului tehnic nu se justifică nici în acest ultim caz, întrucît ceea ce se economiseşte la locul de aplicare a tehnicii se pierde în producţia acesteia ; în plus, există toate şansele ca perioada calendaristică de producţie a tehnicii noi să fie mai lungă decît partea cu care se scurtează, eventual, ciclul de fabricaţie a valorilor de întrebuinţare la obţinerea cărora se utilizează tehnica nouă, ceea ce reprezintă de asemenea un dezavantaj în competiţia noastră cu timpul.

În toate celelalte situaţii productivitatea muncii, astfel calculată, creşte.

În practică, pentru fiecare din cazurile de progres tehnic amintite mai sus putem avea mai multe măsuri de progres tehnic. Dar o asemenea grupare a lor nu se impune. Este suficient calculul productivităţii muncii pe baza producţiei nete, după care mulţimea măsurilor de progres tehnic corespunzătoare acestor creşteri se împarte în două submulţimi, după cum **este posibilă sau nu** aplicarea lor concomitentă. În cazul primei submulţimi se optează pentru introducerea tuturor măsurilor de progres tehnic care o compun. În cel de-al doilea caz, se optează pentru introducerea acelei măsuri de progres tehnic care oferă cel mai înalt spor de productivitate a muncii.

Productivitatea muncii calculată pe baza producţiei nete este influenţată pozitiv nu numai de progresul tehnic, ci şi de celelalte măsuri tehnico-organizatorice care prin natura lor vizează în mod direct economisirea muncii totale de obţinere a diferitelor produse şi servicii de către unităţile noastre economice. Acest lucru dovedeşte valabilitatea generală a acestui indicator în aprecierea activităţii economice la nivel microeconomic.

Alături de calităţile subliniate trebuie relevat că productivitatea muncii, astfel calculată, nu este absolvită de influenţa **nedorită** a unor factori, cum ar fi : modificarea structurii producţiei şi a gradului ei de integrare, categoria de preţ folosită pentru evaluarea bănească a produselor şi serviciilor şi schimbarea preţurilor în timp etc., după cum ea nu ţine seama de evoluţia reală a consumului de forţă de muncă. În măsura în care asemenea aspecte nu sînt luate în considerare ele se transformă în limite ale acestui indicator privind posibilităţile de exprimare a economiei de muncă care se realizează la nivel microeconomic, criteriu hotărîtor, de altfel, în fundamentarea întregii politici economice a întreprinderilor, centralelor, ministerelor şi statului nostru. Diminuarea şi înlăturarea, dacă este posibilă, a unora dintre ele se leagă de perfecţionarea metodologiei de calcul a producţiei nete şi a cantităţii de muncă vie, adică a celor doi factori ai raportului de productivitate, direcţie în care literatura de specialitate din ţara noastră conţine deja numeroase sugestii şi propuneri.

Vasile MARIAN
cercetător ştiinţific
lector univ. **Anton DRĂGOESCU**
Cluj-Napoca

CALCULAREA FONDULUI DE RETRIBUIRE A MUNCII ÎN FUNCȚIE DE ÎNDEPLINIREA PLANULUI VALORII PRODUCȚIEI NETE

ÎN SPIRITUL măsurilor hotărîte de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 de perfecționare a conducerii și planificării economiei, a fost elaborat Decretul privind calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii în industrie.

Noua reglementare prevede că **calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor, la întreprinderile industriale de stat, se face în funcție de gradul de îndeplinire a planului valorii producției nete,** renunțîndu-se la vechiul sistem, potrivit căruia calculul se făcea în raport cu gradul de îndeplinire a planului producției globale și numai pentru categoria muncitori. Calcularea fondului de retribuire în funcție de îndeplinirea planului valorii producției nete se va face **lunar cumulat de la începutul anului,** iar în situația cînd sumele solicitate în perioada cumulată depășesc acest fond calculat, diferențele sînt considerate depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire, ce se vor elibera numai dacă s-au obținut aprobările prevăzute la art. 9 din Decretul nr. 199/1978.

Determinarea valorii producției nete realizate

POTRIVIT prevederilor acestui articol s-a dat competență și birourilor executive ale centralelor industriale să aprobe — cel mult de două ori pe an pentru aceeași unitate — depășirile necorespunzătoare de pînă la 1% din fondul total de retribuire planificat trimestrial unității în cauză, iar birourilor executive ale ministerelor li s-a mărit limita în cadrul cărora aveau competența și în sistemul actual să aprobe depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire, de la 1% la 2% din fondul total de retribuire planificat trimestrial unității respective.

Introducerea de la 1 iulie a.c. a indicatorului valoarea producției nete impune obligația din partea organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale de a lua măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare pentru îndeplinirea planului valorii producției nete, pentru realizarea ritmică a planului producției fizice și în structura sortimentală stabilită pe baza contractelor economice încheiate, pentru reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și pentru utilizarea rațională a forței de muncă și a fondului de retribuire planificat. De asemenea, trebuie să ia măsuri și pentru perfecționarea organizării evidenței costurilor de producție, astfel încît să se asigure obținerea în timp util a datelor necesare pentru determinarea valorii producției nete.

În funcție de situația concretă din fiecare unitate, atunci cînd unele întreprinderi nu pot obține datele necesare pentru determinarea valorii producției nete, din cauză că nu se cunoaște pe bază de date contabile nivelul cheltuielilor materiale realizate pînă la data eșalonată pentru plata retribuției aferentă lunii expirate, determinarea valorii producției nete pentru ultima lună a perioadei cumulate se va face pe baza cheltuielilor materiale planificate corespunzător producției realizate, urmînd a se face regularizarea în funcție de datele definitive (contabile) în luna imediat următoare.

În astfel de situații, valoarea producției nete pe perioada cumulată se stabilește astfel :

— se ia în calcul valoarea producției nete realizată în perioadele anterioare lunii pentru care se solicită drepturile de retribuire, stabilite pe bază de date contabile (conform normelor tehnice de calcul elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică) ;

— pentru ultima lună a perioadei cumulate se aplică ponderea planificată a cheltuielilor materiale la valoarea producției globale realizate, determinîndu-se valoarea cheltuielilor materiale preliminate pentru această lună, care se deduc din valoarea producției globale realizate, obținîndu-se valoarea producției nete preliminate pentru luna respectivă ;

— la valoarea producției nete realizată pentru perioadele anterioare se adaugă valoarea producției nete preliminată pentru ultima lună a perioadei cumulate, obținîndu-se valoarea producției nete pentru întreaga perioadă de cumulare, care se compară cu valoarea producției nete planificată pentru aceeași perioadă, determinîndu-se gradul de realizare a acesteia.

În situația în care calcularea fondului de retribuire s-a făcut pentru ultima lună a perioadei de cumulare pe bază de date preliminate, la finele anului, întreprinderile sînt obligate să prezinte băncii calcularea fondului de retribuire pe anul respectiv în funcție de îndeplinirea valorii producției nete după datele contabile definitive.

Dacă în urma acestei calculări vor rezulta depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire (fondurile eliberate fiind superioare celui calculat), întreprinderile în cauză vor prezenta băncilor aprobarea pentru aceste depășiri dată în conformitate cu prevederile art. 9 din decret pînă la plata chenzinei a II-a a lunii ianuarie. Dacă pînă la această dată nu se obține aprobarea depășirilor necorespunzătoare, cu valoarea acestora se va diminua fondul de retribuire calculat pentru luna ianuarie.

Produsele fără desfacere asigurată sînt excluse din calcul

LA CALCULAREA fondului de retribuire ce se eliberează de bănci în conformitate cu prevederile art. 4 (2) din decret, nu se va lua în considerare valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricatelor care au fost fabricate fără a avea asigurată desfacerea prin contracte la intern sau la export, precum și valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricate-

lor respinse ca nefiind corespunzătoare calitativ.

Referitor la produsele fără desfacere asigurată se precizează că **se consideră un produs că are desfacere dacă a fost fabricat pe bază de contracte sau comenzi cu termen de livrare în perioada cînd au fost executate.** Pot fi luate în considerare și **produsele executate în baza comenzilor sau contractelor cu termen de livrare în perioada imediat următoare,** ținîndu-se seama de timpul necesar pregătirii operațiunilor de livrare (ambalare, întocmirea documentației etc). De asemenea, pot fi luate în considerare la calcularea fondului de retribuire și alte produse **executate în contul contractelor cu termen de livrare în perioadele următoare,** numai dacă există aprobarea organelor superioare de stat pentru executarea acestora în devans. Se precizează că, întrucît calcularea fondului de retribuire se face lunar, cumulat de la începutul anului, produsele fără desfacere excluse din calcul în perioada cînd au fost fabricate vor fi excluse în continuare în toată perioada de cumul dacă nu au fost livrate.

Produsele finite fără desfacere asigurată pot fi luate în calcul la eliberarea retribuțiilor numai dacă sînt creditate în baza unor acte normative. În situația cînd produsele respective nu au fost livrate în perioada cît au fost creditate, după expirarea acestei perioade ele vor fi excluse din calcul dacă sînt cuprinse în realizările care stau la baza eliberării retribuțiilor și nu au fost livrate.

În decret sînt reglementate și unele cazuri specifice, cum este cel de la întreprinderile industriale de stat cu activitate sezonieră (fabrici de zahăr, ulei și conserve), la care în anumite perioade nu se planifică sarcini de producție deoarece se execută lucrări de reparații. La aceste întreprinderi, fondul de retribuire pentru întregul personal muncitor se calculează și se eliberează astfel :

— pentru perioadele cu activitate de producție, în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete, în condițiile arătate mai sus ;

— pentru perioadele în care se efectuează reparații, în limita fondului de retribuire planificat și a numărului de personal necesar efectuării volumului de reparații și a celorlalte activități planificate pentru perioada respectivă.

O altă activitate specifică menționată în decret este activitatea de pescuit oceanic, unde în conformitate cu prevederile art. 6 (3), fondul de retribuire se eliberează pentru întregul personal muncitor în limita fondului de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului, cu condiția respectării numărului de personal stabilit potrivit normativelor în vigoare, confirmat de organul ierarhic superior. Pentru ultima lună a fiecărui ciclu, fondul de retribuire se eliberează în raport de îndeplinirea planului valorii producției nete pentru întregul ciclu de pescuit.

Întreprinderile care produc făină, pîine și mălai, în cazul cînd au satisfăcut cerințele beneficiarilor, dar nu au realizat valoarea producției nete planificată, au obligația să ia măsuri pentru utilizarea forței de muncă în alte activități productive. În acest scop, pe lîngă unitățile respective se vor organiza activități sau secții de patiserie, simigerie, preparate și semifabricate culinare etc. La aceste întreprinderi, fondul de retribuire se eliberează în limita fondului planificat lunar cumulat de la începutul anului, cu condiția prezentării confirmării din partea direcțiilor comerciale județene, respectiv a municipiului București, că au fost satisfăcute cerințele beneficiarilor.

Tot în limita fondului de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului se vor elibera și retribuțiile personalului muncitor din întreprinderile de producere, transport și distribuire a energiei electrice și termice, precum și la întreprinderile de extracție și distribuire a gazului metan (art. 7 din decret). La întreprinderile industriale prevăzute cu subvenții, eliberarea retribuțiilor cuvenite personalului muncitor, în conformitate cu prevederile Legii retribuirii muncii, se va face în limita fondului de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului, calculat în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete corectată cu subvenția cuvenită.

Respectarea strictă a numărului de muncitori prevăzut în plan

POTRIVIT prevederilor art. 11 din decret, **întreprinderile industriale de stat au obligația să îndeplinească planul valorii producției nete în cadrul numărului de muncitori prevăzut în plan.** În cazul în care capacitățile de producție existente permit realizarea, în condițiile legii, a unei producții fizice suplimentare cu desfacerea asigurată, **întreprinderile pot utiliza muncitori peste numărul prevăzut în plan, cu condiția realizării cumulat de la începutul anului a productivității muncii planificate pe baza valorii producției nete.**

Fondul de retribuire aferent numărului de muncitori existent peste plan, ca urmare a neîndeplinirii productivității muncii planificate, în condițiile realizării sau depășirii valorii producției nete, constituie depășire necorespunzătoare care se eliberează în condițiile prevăzute de art. 9 din decret — respectiv cu aprobarea biroului executiv al centralelor industriale dacă nu depășește 1% din fondul planificat trimestrial al unității în cauză, de către biroul executiv al ministerelor în cazul cînd reprezintă mai mult de 1%, dar nu mai mult de 2% din fondul de retribuire planificat trimestrial, sau cu aprobarea Biroului Executiv al Consiliului de Miniștri în cazul în care se depășesc aceste limite.

Depășirile necorespunzătoare ale fondului de retribuire trebuie recuperate pînă la finele anului. În acest scop, organul de conducere colectivă al întreprinderii va stabili măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă și pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan la indicatorul valoarea producției nete. Depășirile necorespunzătoare ale fondului de retribuire nerecuperate pînă la sfîrșitul anului de către întreprinderea la care s-au înregistrat urmează a fi acoperite, potrivit prevederilor art. 10 din decret, de către organul central și local din economiile înregistrate la fondul de retribuire total planificat acestora în anul respectiv.

Eliberarea fondului de retribuire cuvenit personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ al întreprinderilor industriale de stat se va face în limita fondului total de retribuire calculat în funcție de îndeplinirea valorii producției nete planificate lunar cumulat de la începutul anului.

Virginia MARCOCI
Banca Națională a R.S. România

OPINII

UN SISTEM DE INDICATORI PROPRII DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării constituie una din coordonatele esențiale ale făuririi unei economii moderne, multilaterale și eficiente, obiectiv central al politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, înfăptuit cu fermitate de Partidul Comunist Român.

Dimensiuni și semnificații ale sistemului

PLANIFICAREA economico-socială în profil teritorial, urmărirea realizării obiectivelor legate de dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării, cunoașterea nivelului de dezvoltare și analiza mutațiilor intervenite în dezvoltarea acestora presupune existența unui **sistem de indicatori de natură specifică.** Este necesar ca sistemul de indicatori în funcție de care se planifică și se analizează nivelurile și proporțiile proiectate în profil teritorial să fie, deopotrivă, strîns legat de sistemul general al indicatorilor dezvoltării economico-sociale de ansamblu a economiei și să satisfacă cerințele cunoașterii potențialului tehnico-material, potențialului uman și rezultatelor obținute în dezvoltarea producției materiale și a serviciilor social-culturale în fiecare județ al țării.

În acest cadru, indicatorii în funcție de care se analizează dezvoltarea teritorială trebuie să satisfacă cerințele agregării lor în indicatorii sintetici ai dezvoltării, ceea ce presupune elaborarea acestora după o concepție și metodologie unitară la toate treptele activității economico-sociale și corelarea lor cu dimensiunile populației și teritoriului fiecărui județ.

Pornind de la cele arătate mai sus considerăm că sistemul de indicatori în discuție trebuie să cuprindă următoarele grupe mari de indicatori (vezi și schema de mai jos).

1 Indicatorii bazei materiale. În cadrul acestui grup ar trebui să se cuprindă indicatori care caracterizează potențialul tehnico-productiv al județului : fondurile fixe productive existente (total, pe locuitor, pe persoană ocupată); fondurile fixe puse în funcțiune (total, și pe locuitor); investiții (total, pe locuitor) ; indicatorii ce caracterizează baza materială a rețelei prestatoare de servicii populației (fonduri fixe neproductive existente în rețeaua de învățămînt, sănătate, cultură, gospodăria de locuințe) ; investiții făcute pentru construcția de locuințe și unități social-culturale.

2 Indicatorii potențialului uman. Această grupă de indicatori trebuie să asigure informații care să permită cunoașterea populației județului și repartizarea ei pe mediul urban și rural ; populația aptă de muncă ; populația ocupată și repartizarea ei pe principalele ramuri.

3 Indicatorii rezultatelor obținute în activitatea economică. Pornind de la faptul că indicatorul care exprimă cel mai sintetic rezultatele obținute la nivelul economiei naționale este venitul național, indicatorul care exprimă sintetic dezvoltarea județului trebuie apreciat ca fiind contribuția județului la formarea venitului național, respectiv producția netă pe locuitor și pe persoană ocupată în activitatea productivă din fiecare județ.

Cu toată valoarea ridicată de cunoaștere a indicatorului producției nete realizate într-un județ, pentru o analiză mai profundă a rezultatelor obținute în dezvoltarea teritorială considerăm că se impune calculul și al altor indicatori, care exprimă dezvoltarea industrială ca factor hotărîtor pentru dezvoltarea județului, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, precum și dezvoltarea rețelei de servicii ca o condiție importantă pentru satisfacerea necesităților materiale și spirituale ale populației. Avem astfel în vedere cuprinderea în sistem atît a indicatorilor care exprimă producția netă și globală obținută în unitățile industriale și agricole, cît și a indicatorilor care exprimă gradul de dezvoltare a serviciilor (de sănătate, învățămînt, cultură etc.). În vederea asigurării comparabilității în profil teritorial acești indicatori trebuie să fie calculați pe locuitor, pe unitate de suprafață etc.

4 Indicatorii nivelului de trai al populației județelor. Nivelul de trai al populației nu poate fi exprimat decît utilizînd un subsistem de indicatori în cadrul cărora trebuie să se includă ca elemente de bază : consumul populației, veniturile reale și retribuția reală, cheltuielile social-culturale (pentru învățămînt, sănătate, cultură etc.), condiții de locuit, de odihnă și altele. Elaborarea și analiza acestor indicatori în profil teritorial oferă posibilitatea să se cunoască aspectele legate de nvielul de trai al populației din diferitele județe ale țării, să se fundamenteze și să se urmărească modul de înfăptuire a hotărîrilor partidului privind ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

5 Desigur că indicatorii cuprinși în acest sistem oferă posibilitatea unei aprecieri complexe a nivelului dezvoltării județelor țării, însă în analiza aspectelor legate de această dezvoltare credem că este necesar să se determine și o serie de indicatori derivați care rezultă din corelarea indicatorilor de rezultate cu cei ai potențialului material și uman. În acest sens, un loc important îl au indicatorii eficienței folosirii resurselor județului, calculați pentru activitatea productivă — productivitatea

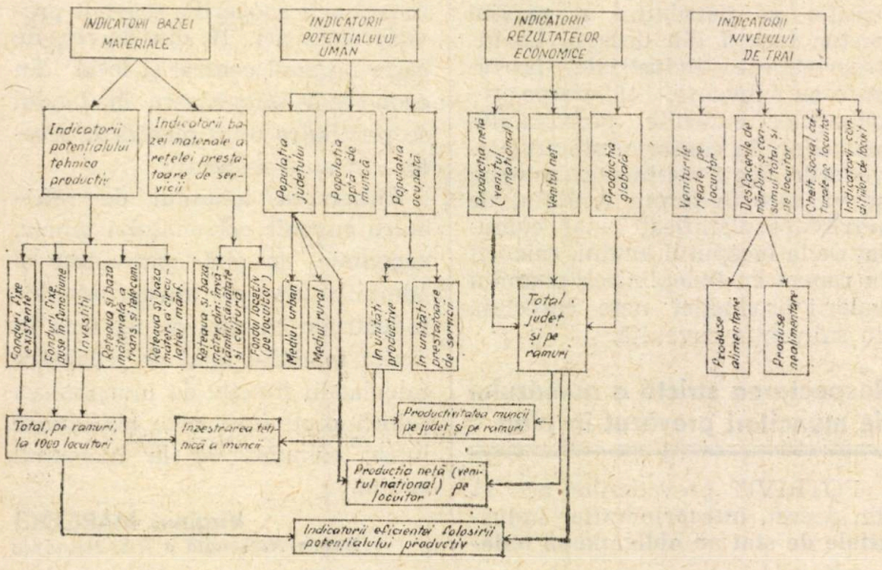

muncii, producția netă și globală la 1000 lei fonduri fixe, cheltuieli la 1000 lei producție etc.

Cum să se determine contribuția județului la formarea venitului național

NEÎNDOIELNIC, calculul la nivelul județului a indicatorilor menționați, funcționînd și pînă acum, chiar dacă nu într-un cadru sistemic, îmbracă particularități distincte față de calculul acestora la nivelul de ansamblu al economiei. În teoria și practica planificării noastre, în cele mai multe cazuri, ele sînt bine conturate. Sigur că se poate discuta pentru fiecare situație în parte. În studiul de față ne oprim pe larg doar asupra unei singure probleme, de o pregnantă însemnătate și actualitate însă. Este vorba de **determinarea contribuției județului la formarea venitului național.**

La baza determinării venitului național creat într-un județ trebuie să stea indicatorul **producției nete**, care rezultă ca diferență dintre producția globală și cheltuielile materiale de producție. La nivelul județului, producția netă se stabilește ca sumă a producției nete din toate unitățile productive

$$(PN_j = \sum PG_i - Cm_i) \text{ sau } (PN_j = \sum_{i=1}^{n} PN_i).$$

În determinarea contribuției județului la formarea venitului național trebuie să se aibă în vedere însă că indicatorul producției nete calculat pe baza diferenței dintre producția globală și cheltuielile materiale de producție se exprimă în prețurile de producție, care nu cuprind decît într-o mică măsură impozitul pe circulația mărfurilor. Or, dacă atunci cînd se calculează producția netă la nivelul unităților, pornind de la rolul și importanța acestui indicator pentru planificarea și analiza economico-financiară a acestora, în mod justificat nu se cuprinde impozitul pe circulația mărfurilor, acesta nefiind un rezultat al efortului propriu al unităților respective, considerăm că la determinarea contribuției în ansamblu a județului la formarea venitului național se impune includerea în calcul a impozitului pe circulația produselor, ca parte a venitului net.

Mărimea impozitului pe circulația produselor aferentă fiecărui județ se poate determina pornind de la ponderea producției nete a județului „j" în producția netă a țării (venitul național exprimat în prețuri de producție), pondere care se aplică mărimii impozitului pe circulația produselor pe întreaga economie. Relația de calcul ar putea fi :

$$ICM_j = \frac{PN_j}{\sum_{j=1}^{39} PN_j} \cdot ICM;$$

Calculul venitului național (valoarea nou creată) la nivelul județului se poate face după relația :

$$VN_j = \sum_{i=1}^{n} PN_{ij} + \frac{PN_j}{\sum_{j=1}^{39} PN_j} \cdot ICM$$

Repartizarea impozitului pe circulația produselor în profil teritorial în raport cu ponderea producției nete a județului în producția netă a țării este justificată prin faptul că are în vedere proporția activității productive din fiecare județ față de întreaga economie și nu ia în considerare diferențele între proporția producției bunurilor de consum și a mijloacelor de producție produse în întreprinderile județului, proporție ce ar atrage un cuantum diferit al impozitului pe circulația produselor, știut fiind faptul că acest impozit este legat de politica generală a prețurilor pe economie.

Determinarea în această optică a sistemului de indicatori menționați asigură informațiile necesare pentru studierea mai profundă a gradului de dezvoltare economico-socială a județelor țării, stabilirea mai riguroasă a ritmurilor în care se dezvoltă economia fiecărui județ și a decalajelor care există între dezvoltarea economică a acestora. Desigur, analiza datelor respective presupune folosirea unor adecvate procedee și tehnici statistico-economice de prelucrare a lor, metode cu ajutorul cărora să se caracterizeze tendințele de apropiere, de dezvoltare a județelor, să se ierarhizeze județele din punctul de vedere al dezvoltării lor. Sistemul de indicatori privind dezvoltarea județelor țării, prelucrarea științifică a informațiilor furnizate de acesta, răspunde cerințelor de cunoaștere a modului în care se înfăptuiește politica de dezvoltare armonioasă în profil teritorial, precum și fundamentării deciziilor pentru dezvoltarea viitoare a județelor țării.

Comparații riguroase pe o bază larg fundamentată

ÎN VEDEREA stabilirii locului pe care-l ocupă fiecare județ în dezvoltarea economico-socială generală a țării, este necesar ca din sistemul de indicatori ai județului să se aleagă cei mai semnificativi, cu o mare putere de cunoaștere ; pe baza lor se poate analiza raportul dintre dezvoltarea fiecărui județ și dezvoltarea de ansamblu a economiei, precum și tendințele și modificările intervenite în decursul unei perioade. Pentru a satisface aceste cerințe considerăm că trebuie să selectăm și să comparăm în principal nivelul următorilor indicatori : producția netă (venitul național) pe locuitor ; producția netă pe o persoană ocupată în activitatea productivă (productivitatea muncii) ; fonduri fixe productive pe locuitor și pe persoană ocupată în activitatea productivă ; proporția producției industriale a județului în producția industrială a țării ; producția industrială pe locuitor și pe persoană ocupată în activitatea industrială ; producția agricolă pe locuitor și pe o persoană ocupată în agricultură ; numărul cadrelor didactice și al elevilor la 1 000 locuitori ; numărul cadrelor medico-sanitare la 1 000 locuitori ; numărul locurilor sălilor de spectacole la 1 000 locuitori ; suprafața locativă pe locuitor din mediul urban ; numărul abonamentelor radio și televiziune la 1 000 locuitori ; lungimea căilor ferate și drumurilor naționale la 100 km² etc.

Compararea acestor indicatori cu media pe țară, pe de o parte, și cu nivelurile de dezvoltare în fiecare județ, pe de altă parte, pune în evidență aspecte importante ale nivelului de dezvoltare a județelor, apropierea sau decalajele dintre acestea, dintre acestea și nivelul general al dezvoltării țării.

În scopul realizării unei aprecieri sintetice a dezvoltării unui județ, a locului său în cadrul economiei, concentrînd elementele variate ale sistemului de indicatori ca și ale unei astfel de comparații, considerăm că se impune folosirea unui **indicator general**, care să se determine pe baza principalilor indicatori medii menționați mai sus și în funcție de care să se ierarhizeze județele țării după nivelul de dezvoltare economico-socială. Cel mai frecvent în studiile privind dezvoltarea teritorială se utilizează **rangurile.**

Noi avem în vedere folosirea rangului mediu ($\bar{r}_j$) ca și a sumei rangurilor ($\sum r_{ij}$) calculate pe baza indicatorilor în funcție de care se analizează dezvoltarea județelor.

Relațiile după care se calculează :

$$\bar{r}_j = \frac{\sum_{i=1}^{k} r_{ij}}{k}$$

$$\sum r_j = \sum_{i=1}^{k} r_{ij}$$

r — rangul indicatorului*)

i=1, ...k indicatori pe baza cărora se face calculul

j= județul

Odată calculat rangul mediu și suma rangurilor, județele se pot ierarhiza cu un mai mare grad de realism după nivelul de dezvoltare economico-socială. Trebuie precizat că, cu cît acești indicatori au o valoare mai mică, cu atît dezvoltarea economico-socială a județului în cauză este mai ridicată. Pe baza rangurilor medii calculate pentru fiecare an din perioada analizată se pot desprinde modificările intervenite în dezvoltarea județelor, apropierea nivelurilor de dezvoltare, respectiv decalajele dintre județele cele mai dezvoltate și județele mai puțin dezvoltate.

Concluziile desprinse din analiza ierarhizării județelor pe baza rangurilor sînt în mare măsură condiționate pe de o parte de **stabilirea corectă a indicatorilor utilizați,** iar pe de altă parte de **alegerea judicioasă a indicatorilor care stau la baza determinării rangului mediu.** La stabilirea rangului mediu nu pot fi folosiți toți indicatorii medii menționați, ci este necesar să se ia în calcul indicatorii cei mai reprezentativi pentru caracterizarea dezvoltării județului. Din cadrul acestora, în nici un caz nu pot lipsi principalii indicatori care pun în evidență potențialul economic, venitul național, producția industrială și agricolă pe locuitor, productivitatea muncii, veniturile și consumurile pe locuitor, cheltuielile social-culturale pe locuitor, densitatea rețelei comerciale, de transport, telecomunicații, învățămînt, sănătate și cultură.

Desigur că atît sistemul de indicatori ai dezvoltării județelor, cît și determinarea indicatorilor derivați și a rangurilor în funcție de care se stabilește nivelul de dezvoltare ridică o serie de probleme metodologice care însă se pot soluționa în procesul culegerii și prelucrării informației de către organele de statistică. Sistemul de indicatori prezentat mai sus și principiile și procedeele de ierarhizare considerăm că satisfac mai bine cerințele efectuării diferitelor analize privind dezvoltarea în profil teritorial, cerințele cunoașterii nivelului de dezvoltare a județelor, precum și a tendințelor de apropiere a nivelului lor de dezvoltare economico-socială.

prof. dr. Ion CAPANU
lector univ. Pavel WAGNER

*) Rangul reprezintă numărul de ordine al locului fiecărui județ stabilit pe baza indicatorilor cuprinși în calcul (producția netă pe locuitor și persoană ocupată, fonduri fixe pe locuitor și persoană ocupată, producția industrială pe locuitor și persoană ocupată în industrie etc.).

CITITORII AU CUVÎNTUL

Turism

TRECEREA la aplicarea „Programului de reducere a duratei săptămînii de lucru", aprobat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, determină o creștere substanțială a cererii de servicii pentru agrement și odihnă la sfîrșit de săptămînă.

Satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor populației pune în fața organizațiilor de turism, cooperației de consum și consiliilor populare cerința de a identifica căile pentru dezvoltarea corespunzătoare a bazei tehnico-materiale. Sînt necesare dotări simple pentru petrecerea timpului liber prin amenajarea de căsuțe, terenuri de sport, dușuri, puncte de alimentație. Un calcul pentru municipiul București arată ce posibilități nevalorificate sînt și care așteaptă o soluționare corespunzătoare. În anul 1977 se aflau în posesia populației peste 67 de mii de autoturisme, deci o mobilitate de circa 270 de mii de persoane, la care se mai adaugă și populația care utilizează mijloace de transport în comun, cu trasee interurbane. În prezent, însă, numărul locurilor de agrement în jurul acestui mare centru urban care este Bucureștiul este mic. Or în condițiile reducerii duratei săptămînii de lucru, sporirea continuă a numărului posesorilor de autoturisme, creșterea numărului amatorilor de turism și agrement ridică necesitatea stabilirii de măsuri concrete pentru amenajarea de noi zone pe malurile Argeșului și Dîmboviței, precum și în pădurile din jurul orașului. Asemenea măsuri asigură o eficiență economică și socială sporită, avînd în vedere nivelul redus al investițiilor necesare. Evident, asemenea măsuri ar trebui luate și în zonele celorlalte localități din țară.

Gheorghe TEODORAȘCU
București

Simplificare

ÎN PREZENT, în circuitul înregistrării mijloacelor materiale (circulante și fixe) sînt documente care credem că trebuie simplificate. Astfel, în momentul de față evidența mijloacelor circulante la gestiuni se conduce prin „Fișa de magazie" (14 – 2 – 10) format A 5, iar evidența contabilă analitică (cantitativ-valoric) prin „Fișa de cont" (14 – 2 – 13) format 1/12. Această evidență se ține în paralel pentru fiecare reper, sortiment etc. conform Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 595/1971. Propun ca fișele de magazie să fie tipărite și ca documente ce se folosesc în „CONTINUARE". La o unitate unde se folosesc anual circa 100 000 fișe, pot fi economisite aproximativ 20 000.

Gheorghe P. LĂZANU
Cluj-Napoca

Plan de conturi

DORESC să mulțumesc redacției „R.E.", pentru răspunsul ce mi s-a dat la rubrica „Întrebări-răspunsuri" și pentru sprijinul acordat în clarificarea unor probleme în legătură cu aplicarea H.C.M. 822/1959.

Ne-ar bucura dacă „R. E." ar interveni pe lîngă forurile competente din Ministerul Finanțelor pentru editarea unui nou plan de conturi.

P. COSTEA
Prundul-Bîrgăului

ECOURI

Rezerve

REFERINDU-NE la articolul „Acțiuni eficiente pentru mobilizarea rezervelor de reducere a consumurilor" („R. E." nr. 5) menționăm că institutul nostru a avut și are preocupări în domeniul economisirii energiei, depunînd eforturi susținute pe această linie sub formele cele mai variate. În primul rînd, menționăm proiectarea cazanelor de abur și a cazanelor de apă fierbinte cu randamente ridicate (la nivelul tehnicii mondiale). Ca urmare a sarcinilor ce ne revin din aplicarea Decretului nr. 620/1973 s-a intensificat acțiunea de folosire a combustibililor inferiori. S-a reproiectat aproape întreaga gamă de cazane de abur și cazane de apă fierbinte pe lignit. În prezent se elaborează în concepție proprie proiecte pentru alte cazane de abur.

Problemele privind utilizarea ligniților și a păcurii cu conținut ridicat de sulf, cu care este confruntat în prezent I.C.P.E.T., sînt tot așa de importante ca recuperarea resurselor energetice secundare. Chiar o masivă dezvoltare a I.C.P.E.T. nu poate rezolva în termenele solicitate de beneficiari (uneori se solicită proiecte de cazane în 2-3 luni de la emiterea comenzilor) proiectele pentru instalațiile de recuperare.

Considerăm oportun ca institutele de profil ale beneficiarilor să se dezvolte și pentru rezolvarea instalațiilor de recuperare ; cel puțin pentru acelea care produc abur sau apă fierbinte cu debite de maximum 2 t/h sau 1 Gcal/h. Problema tipizării instalațiilor de recuperare stă în totalitate în sarcina institutelor de cercetări și inginerie tehnologică. La stabilirea temelor pentru instalațiile de recuperare trebuie să se aibă în vedere instalațiile executate și pe cele în perspectivă.

ing. D. TIRON
director
Institutul de cercetări și proiectări echipamente termoenergetice

Variante

NOTA PUBLICATĂ ÎN „R. E." nr. 6 sub titlul „Banda rulantă" a făcut obiectul unui studiu tehnico-economic. Astfel, I.C.P.I.L.A. București a întocmit „Documentația privind eficiența transportului argilei prin benzi". Au fost studiate două variante, ambele avînd prevăzut transportul pe benzi, însă cu mijloace de excavație și normative diferite. Aceste două variante au fost comparate cu varianta existentă (extracția argilei cu excavatorul și transport cu autobasculantele). Fără a intra în detalii precizăm că din compararea principalilor indicatori tehnico-economici a rezultat că varianta existentă este cea mai convenabilă.

N. HARANACIU
director
Combinatul de lianți și azbociment Tîrgu-Jiu

Precizări

ÎN LEGĂTURĂ cu nota intitulată „Delimitare", apărută în nr. 14 la rubrica „Cititorii au cuvîntul", arătăm că s-au luat măsuri pentru verificarea modului de aplicare a normelor tehnice de completare a dărilor de seamă statistice.

Menționăm că unitățile care aparțin organelor de specialitate ale consiliilor populare completează darea de seamă Apr. numai trimestrial și anual, conform precizărilor din adresa D.C.S. și M.A.T.M.C.G.F.F. din 7. IV. 1978. Unitățile autofinanțate (organizate pe baza Decretului 151/1975), ca și toate celelalte unități socialiste, completează anual o singură dare de seamă statistică „Mișcarea fondurilor fixe" (simbol F.F.I.), coloanele privind uzura nefiind completate de către aceste unități, ale căror fonduri fixe nu sînt supuse regimului de amortizare. Ca orice deținător de fonduri fixe trebuie să raporteze eventualele scoateri din funcțiune (articolul 19 din Decretul nr. 62/1968).

Precizăm, de asemenea, că în Regulamentul pentru executarea Legii 62/1968 republicat în Buletinul Oficial nr. 28 partea I-a din 5. IV. 1977 (articolul 1) se menționează posibilitatea ca unitățile autofinanțate să dispună de subunități economice fără personalitate juridică, asimilate unităților economice de stat respectiv cu fonduri fixe pentru care plătesc amortizări. Astfel, în baza articolului 39 a fost introdusă o nouă dare de seamă pe anul 1977 „Amortizarea fondurilor fixe și gruparea acestora pe categorii" (simbol F.F. 2), care se completează numai de unitățile economice de stat.

M. STANICA
director
Direcția Centrală de Statistică

Un an de la Congresul consiliilor oamenilor muncii

SE ÎMPLINEȘTE, zilele acestea, un an de la Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi — cel mai reprezentativ forum democratic al clasei noastre muncitoare. Perioada ce s-a scurs de la acest eveniment de importanță istorică în viața social-politică a patriei a fost marcată de noi și însemnate succese în ampla activitate desfășurată de întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea, ale Conferinței Naționale. Viața a confirmat în mod strălucit justețea tezelor, orientărilor și sarcinilor de deosebită importanță teoretică și practică, formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea la congres, cu privire la creșterea rolului clasei muncitoare, al consiliilor oamenilor muncii în conducerea activității economico-sociale, în realizarea programului partidului de dezvoltare a industriei socialiste, a întregii economii naționale, de ridicare a bunăstării poporului și perfecționare continuă a democrației socialiste.

În intervalul ce a trecut de la congres, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului au fost adoptate și înfăptuite — îndeosebi pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 — un complex unitar de măsuri privind dezvoltarea în continuare a democrației economice, lărgirea participării la conducere a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întărirea autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților economice.

ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI (I)

ESTE UN ADEVĂR UNANIM RECUNOSCUT că **socialismul și democrația sînt de nedespărțit,** că proprietatea socială este premisa fundamentală a afirmării și înfloririi multilaterale a personalității umane, a participării conștiente a oamenilor muncii la formarea propriei lor istorii.

Semnificația unității organice dintre socialism și democrație este majoră. Prin însăși esența lui, binomul socialism-democrație presupune atît înlăturarea înstrăinării muncii de către capital și condiții obiective pentru formarea și afirmarea multilaterală a omului, cît și puternice stimulente pentru dezvoltarea producției materiale, pentru progresul economic și social al întregii țări.

În procesul edificării socialismului, în România s-a format și dezvoltat continuu o nouă democrație în cadrul căreia un loc central ocupă **democrația economică,** participarea directă a oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — la organizarea și conducerea producției materiale, a întregii vieți economice și sociale.

> **„Noi pornim** — sublinia recent **tovarășul Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului — **de la concepția revoluționară că socialismul se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, că numai asigurînd participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea politicii interne și externe, la înfăptuirea ei, la conducerea tuturor sectoarelor, dezvoltînd democrația socialistă, creăm condițiile pentru edificarea orînduirii noi în mod conștient, de către întregul popor, stăpîn pe destinele sale, hotărît să-și făurească viața în mod liber, așa cum o dorește“** [1]).

Afirmarea democrației socialiste

CUCERIREA PUTERII POLITICE de către oamenii muncii și proclamarea Republicii, naționalizarea principalelor mijloace de producție și extinderea proprietății socialiste în întreaga economie, lichidarea claselor exploatatoare, a inegalităților și asupririi de clasă, dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza industrializării și amplasarea lor rațională pe cuprinsul întregii țări, repartizarea venitului național atît pentru dezvoltare cît și pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, ca și promovarea principiului eticii și echității socialiste în relațiile sociale au asigurat și asigură o democrație reală, net superioară democrației burgheze. **Construcția socialismului în România a creat astfel condițiile necesare ca toți oamenii muncii, întregul popor să se bucure de roadele activității lor, de cuceririle științei și tehnicii contemporane, să-și dezvolte capacitățile creatoare și să ia parte la conducerea societății.**

Vorbind de afirmarea democrației socialiste în România, se cuvine să arătăm că aceasta este rezultatul **exercitării de către clasa muncitoare a rolului său de clasă conducătoare** în făurirea noii orînduiri sociale. În cei 30 de ani care au trecut de la naționalizare, clasa muncitoare a făcut dovada profundului său patriotism, a spiritului său consecvent revoluționar, și-a demonstrat cu strălucire forța organizatorică, capacitatea creatoare, devotamentul nestrămutat față de cauza socialismului, înalta răspundere față de interesele supreme ale întregii națiuni. În exercitarea rolului său conducător, clasa muncitoare atrage concomitent și celelalte clase și categorii sociale la opera de edificare a noii orînduiri, la conducerea vieții economice și sociale.

Pe temelia proprietății sociale și a dezvoltării și modernizării economiei se garantează tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, **largi drepturi economice, politice și sociale,** se asigură atragerea efectivă a maselor la conducerea vieții economico-sociale, dezvoltarea continuă a democrației socialiste. Astfel, politica de dezvoltare rapidă a economiei și de repartizare a venitului național după principiile socialismului au asigurat exercitarea efectivă a drepturilor fundamentale ale omului : dreptul la muncă, dreptul la odihnă, dreptul la asigurare materială de bătrînețe, boală sau incapacitate de muncă și dreptul la învățătură. S-au asigurat condițiile necesare de protecție și securitate a muncii, de ocrotire a muncii femeilor și copiilor, precum și pentru dezvoltarea aptitudinilor fizice și intelectuale ale tinerilor. Ca urmare a politicii economice și sociale științifice a partidului, tuturor cetățenilor

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la marea adunare populară de la Satu Mare, „Scînteia“ nr 11146, 22 iunie 1978.

patriei le sînt asigurate condiții optime de existență și dezvoltare.

Societatea românească asigură integrarea omului în întreaga viață economică, socială, politică și ideologică, creează condiții pentru participarea oamenilor muncii la întregul proces de elaborare și înfăptuire a politicii partidului nostru.

În România socialistă, participarea oamenilor muncii la conducerea societății rezultă din dubla calitate a acestora, de proprietari și producători. Calitatea de proprietar al mijloacelor de producție oferă întregului popor, fiecărui om al muncii atît dreptul de a beneficia de roadele muncii sale, cît și atributul de conducător al vieții economice și sociale.

În concepția partidului nostru, dreptul de inițiativă și de conducere al oamenilor muncii constituie totodată o obligație, fiind stabilite prin lege răspunderea lor în fața societății pentru modul cum sînt utilizate fondurile materiale și financiare încredințate, îndatorirea de a se preocupa neîncetat de asigurarea bunului mers al unităților în care lucrează.

Premise ale adîncirii democrației socialiste

CONSIDERAREA ÎN TIMP a democrației în România socialistă evidențiază o continuă adîncire și perfecționare a acesteia. Un moment esențial în această privință îl reprezintă Congresul al IX-lea al partidului, care a deschis o nouă pagină în afirmarea rolului conducător al clasei muncitoare în toate sectoarele vieții economice și sociale, în atragerea întregului popor la conducerea societății.

Adîncirea democrației a fost condiționată de dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, de schimbările care au intervenit în relațiile de producție și în structura de clasă a societății. O prezentare, fie și sumară, a principalelor condiții economice și sociale din 1965 și a celor de azi, comparativ cu cele din primele etape ale construcției socialiste, oferă suficiente elemente pentru a înțelege necesitatea adîncirii democrației socialiste. Astfel :

- dacă în anii 1948—1950 România era o țară predominant agricolă, cu o industrie slab dezvoltată și înzestrată cu o tehnică înapoiată, în 1965 devenise o țară agrar-industrială, iar după 1970 s-a transformat într-o țară industrial-agrară în continuă dezvoltare și modernizare. Au crescut gradul de înzestrare tehnică a muncii și calitatea mijloacelor de muncă utilizate în producție. Ca urmare a ritmului ridicat de dezvoltare a forțelor de producție și a promovării intense a progresului tehnico-științific în toate ramurile economiei naționale, s-au creat premisele ca în viitorul plan cincinal România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să devină o țară cu nivel mediu de dezvoltare ;
- schimbări fundamentale s-au produs în relațiile de proprietate, prin făurirea economiei socialiste unitare și consolidarea noii orînduiri. Corespunzător cerințelor dezvoltării în continuare a economiei naționale, Congresul al X-lea al partidului a stabilit sarcina făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, etapă superioară în dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor sociale, în ridicarea pe o treaptă superioară a conducerii și planificării economiei, în formarea omului nou, constructor al socialismului și comunismului ;
- pe fondul transformării relațiilor de proprietate, al industrializării socialiste și al înzestrării economiei cu tehnică modernă, al dezvoltării învățămîntului de toate gradele, s-a schimbat structura de clasă și a crescut nivelul de cultură generală și profesională al oamenilor muncii.

Victoria socialismului a însemnat creșterea numerică și calitativă a clasei muncitoare, transformarea țărănimii într-o clasă socială nouă — țărănimea cooperatistă și lichidarea burgheziei ; au sporit și s-au diversificat rîndurile intelectualității (tabelul nr. 1).

Ponderea muncitorilor în totalul populației ocupate a sporit de la 14,6% în 1950, la 32,1% în 1965 și la 50,9% în 1976 ; în prezent, mai mult de jumătate din numărul muncitorilor lucrează în industrie, sector hotărîtor al progresului economic și social al întregii țări.

Odată cu creșterea puternică a rîndurilor clasei muncitoare și îmbunătățirea structurii acesteia, a crescut nivelul său de cultură generală și profesională. Semnificative în acest sens sînt și datele referitoare la forma de învățămînt absolvită de muncitorii nou încadrați în economie (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Numărul populației ocupate, al personalului și al muncitorilor în economia națională (mii persoane)

	1950	1965	1976
Populația ocupată	8 377,2	9 684,0	10 227,0
Personal	2 123,0	4 305,3	6 558,8
Muncitori	1 222,9	3 109,9	5 201,8
din care în :			
industrie	640,4	1 441,0	2 654,1
construcții	137,7	438,0	667,1
transporturi	94,7	241,2	374,8

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1977, p. 101—102

Tabelul nr. 2

Structura muncitorilor nou încadrați după forma de învățămînt absolvită

	1955—1965		1966—1976	
	mii persoane	%	mii persoane	%
Sporul numărului de muncitori	1 226,2	100,0	2 091,9	100,0
din care absolvenți ai :				
— învățămîntului profesional	426,4	34,8	1 042,4	49,8
— învățămîntului mediu de specialitate	96,3	7,9	197,0	9,4
— școlilor de specializare postliceală	51,0	4,2	130,8	6,3
— altor forme de pregătire	652,5	53,1	721,7	34,5

Sursa : Era Socialistă, nr. 13/1977, p. 22.

Această evoluție a clasei muncitoare are o semnificație economică și socială deosebită. Activînd în sectorul cel mai avansat al economiei și fiind legată de cele mai moderne mijloace de producție, clasa muncitoare nu este numai **principala forță socială**, aflată în fruntea luptei întregului popor pentru afirmarea multilaterală a socialismului, dar în fapt a devenit și **principala producătoare** a bunurilor materiale, cu rol hotărîtor în progresul economic și social al țării.

Profunde schimbări au intervenit și în situația țărănimii. Bazîndu-și activitatea pe proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție, țărănimea cooperatistă este o clasă socială nouă, omogenă, animată de aceleași interese și năzuințe ca și clasa muncitoare. Intelectualitatea, care a cunoscut și va cunoaște și în viitor o creștere a rîndurilor sale, este de asemenea animată de aceleași interese ca și clasa muncitoare ; ea are o contribuție însemnată la progresul patriei, la ridicarea acesteia pe noi trepte ale civilizației materiale și spirituale.

Are loc un puternic proces de omogenizare socială, de lichidare treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală ; pe măsura dezvoltării economice și sociale, a aplicării pe scară tot mai largă a științei și tehnicii, a generalizării și politehnizării liceului și a extinderii învățămîntului superior, acest proces va acționa cu o intensitate tot mai mare.

dr. Constantin GRIGORESCU

Mic dicționar economic

FONDUL DE CONSUM

IN ECONOMIA NOASTRĂ SOCIALISTĂ **fondul de consum** reprezintă partea din venitul național destinată asigurării **veniturilor individuale realizate de membrii societății pe baza muncii prestate, precum și pentru acoperirea cheltuielilor pe care le face societatea în vederea satisfacerii nevoilor întregii populații.** El este rezultatul activității oamenilor muncii în calitate de producători, proprietari socialiști uniți și beneficiari ai producției, asigurînd satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale mereu sporite ale acestora. Dimensiunile și dinamica fondului de consum depind de **mărimea venitului național, de proporția în care acesta se împarte în fond de consum și fond de acumulare.** Viața a demonstrat și demonstrează că în condițiile țării noastre, o rată ridicată a acumulării, accentuînd laturile calitative ale dezvoltării, orientare manifestată cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, asigură sporirea în ritm rapid a venitului național și implicit, amplificarea largă a dimensiunilor fondului de consum.

Fondul de consum are o dublă determinare: natural-materială și valorică. a) Sub aspect **natural-material** fondul de consum se compune din bunuri ce pot fi privite în funcție de **destinația** lor și în funcție de **durata utilizării** lor. Din punctul de vedere al **destinației,** distingem bunuri de consum alimentar și bunuri de consum nealimentar. Din punctul de vedere al duratei utilizării, distingem bunuri de folosință curentă și bunuri de folosință îndelungată. b) Sub aspect **valoric** fondul de consum se compune din valoarea nou creată de munca pentru sine și o parte din valoarea nou creată de munca pentru societate. Funcția esențială a fondului de consum este asigurarea fundamentului material al reproducției forței de muncă și al ridicării nivelului de trai al membrilor societății.

În acest context se evidențiază rolul deosebit de important pe care îl are înțelegerea corectă a corelației dintre producție, repartiție și consum. Unitatea dialectică a acestora se manifestă în societatea noastră printr-un mod specific de repartizare a bunurilor și serviciilor de consum personal, determinat de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, de scopul nemijlocit al producției, de acțiunea legii economice fundamentale a socialismului. Pe de o parte, dimensiunile fondului de consum, nivelul de trai al poporului sînt direct și în măsura cea mai mare determinate de volumul, structura și dinamica producției, de asigurarea premiselor materiale pentru creșterea rapidă a venitului național.

Pe de altă parte, în condițiile economiei socialiste românești fondul de consum, dimensionat în mod judicios, se repartizează membrilor societății conform principiului socialist al repartiției, în spiritul normelor eticii și echității socialiste, ținîndu-se seama de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate și urmărindu-se asigurarea unui raport rațional între veniturile mici și cele mari din economie, precum și între veniturile directe și fondurile sociale de consum.

Avînd în vedere modalitățile de repartizare, fondul de consum se constituie din două componente : fondul de consum **individual** și fondul de consum **social.** Acestea formează un tot unitar, revenind oamenilor muncii și membrilor lor de familie pe **următoarele căi :** retribuția după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, în funcție de contribuția la dezvoltarea producției materiale și spirituale a societății, participarea într-o perspectivă apropiată, la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii respective, cu activitatea depusă și cu vechimea în unitate, retribuția socială de care beneficiază oamenii muncii din fondurile destinate pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, pensii, alocații de stat pentru copii, ajutoare familiale, indemnizații pentru incapacitatea de muncă, trimiterea la tratament balnear și odihnă, întreținerea creșelor, grădinițelor, căminelor de nefamiliști, cantinelor-restaurant, precum și pentru alte nevoi cu caracter social-cultural. Sînt căi ce formează un sistem coerent.

Proprietatea socialistă generează o formă nouă de repartiție a bunurilor și serviciilor de consum personal, avînd drept criteriu unic munca fiecăruia prestată în producția socială. Acest principiu de repartiție este conceput de partidul nostru în sensul necesității și posibilității ca fiecare cetățean apt de muncă să se preocupe de ridicarea continuă a calificării sale profesionale, de lărgirea orizontului său de cultură generală, aducîndu-și astfel o contribuție tot mai substanțială la progresul de ansamblu al societății. **Retribuția după muncă reprezintă astfel partea din venitul național destinată consumului individual și care se repartizează planificat oamenilor muncii, în raport cu cantitatea, calitatea și importanța social-economică a muncii prestate.** Dimensiunile fondurilor pentru retribuția muncii sînt strîns legate de îndeplinirea sarcinilor de producție, de nivelul eficienței cu care s-a muncit.

Relevant în acest sens este faptul că Conferința Națională a Partidului din decembrie 1977 a adoptat, concomitent și corelat, programele privind creșterea suplimentară a producției și a nivelului de trai al poporului. S-a pus un accent special pe creșterea mai rapidă a veniturilor directe ale oamenilor muncii, sporul cel mai mare fiind destinat celor ce lucrează nemijlocit în sfera producției materiale, celor care produc efectiv resursele materiale necesare progresului economico-social, aplicării măsurilor de ridicare a bunăstării întregului popor. În aceste condiții sporirea retribuției medii reale este de 32,3% față de 18—20% cît se prevăzuse la Congresul al XI-lea al partidului. De asemenea, vor spori veniturile reale ale țărănimii, în medie pe o persoană activă, cu circa 30%, pînă în anul 1980. Au fost totodată adoptate măsuri pentru ca raportul dintre veniturile mici și veniturile mari să se mențină în limitele stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, adică de 1 la 5,5—6. Este un raport care corespunde stadiului de dezvoltare a economiei, a societății noastre socialiste, care asigură atît cointeresarea materială în corelație cu munca depusă de fiecare, cît și o aplicare mai fermă în viață a principiilor de etică și echitate socialistă.

Pornind de la necesitatea perfecționării continue a relațiilor socialiste de producție, de la calitatea oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai tuturor bunurilor materiale și spirituale ale societății, de la principiile socialiste de repartiție a venitului național, Plenara C. C. al P.C.R. din martie 1978, la propunerea și din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** a hotărît introducerea **participării oamenilor muncii la beneficiile realizate de întreprinderi și acordarea directă de către întreprinderi a unor drepturi și avantaje sociale pentru personalul muncitor,** în raport cu contribuția adusă și vechimea în unitatea economică în care își desfășoară activitatea. Aceasta constituie o formă nouă, deosebit de importantă în care fondul de consum revine oamenilor muncii, conducînd la întărirea cointeresării materiale și a răspunderii lor în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan.

Retribuția socială revine membrilor societății sub forma unor servicii și produse fără plată sau cu plata redusă. Odată cu creșterea considerabilă a retribuțiilor și a celorlalte venituri directe provenite din munca depusă în unitățile economice socialiste, au sporit și sporesc simțitor **fondurile social-culturale** de la bugetul statului. Ponderea veniturilor din fondurile sociale de consum în veniturile totale ale unei familii este de circa 22%. Au fost adoptate importante măsuri privind creșterea pensiilor, majorarea alocațiilor de stat pentru copii, introducerea unui nou sistem de sprijinire a mamelor cu mai mulți copii și sporirea cuantumului ajutoarelor acordate acestora, mărirea considerabilă a cheltuielilor destinate învățămîntului, sănătății etc.

În lumina măsurilor de perfecționare a mecanismului economic financiar, toate fondurile destinate acoperirii retribuției pentru munca prestată, asigurării participării la beneficii și acoperirii cheltuielilor pentru acțiunile și investițiile sociale, împreună cu celelalte fonduri la dispoziția unității, se cuprind în **bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei întreprinderi.** Aceasta asigură folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare în activitatea întreprinderilor, sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere din fiecare unitate față de gospodărirea fondurilor.

Componentele fondului de consum în unitatea lor sînt destinate să asigure tuturor membrilor societății noastre socialiste un consum pe baze rațional-științifice, un nivel de trai ridicat, corespunzător progresului economico-social al țării. Creșterea nivelului de trai, ca țel suprem al politicii Partidului Comunist Român, nu este sinonimă cu promovarea tendințelor consumatoriste, de risipă și irosire a muncii sociale, ci este subordonată dezvoltării armonioase a personalității umane „Întreaga dezvoltare — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — trebuie să pornească de la necesitatea asigurării unei producții materiale în stare să satisfacă cerințele de consum științific determinate, dar care să excludă risipa sub orice formă, consumul de dragul consumului. La stabilirea nivelului de consum trebuie să ținem permanent seama de posibilitățile reale, combătînd fanteziа și grandomania mic burgheză". Relațiile sociale de repartiție acționează ca un factor activ pentru formarea omului nou, cu o personalitate multilateral dezvoltată, profund implicat în înflorirea României socialiste.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

DINAMICA DEZVOLTĂRII INDUSTRIILOR DE VÎRF ŞI CAPACITATEA CERCETĂRII ŞI PRODUCŢIEI DE ADAPTARE LA RITMURILE ÎNALTE DE ÎNNOIRE

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A ŢĂRII NOASTRE se caracterizează printr-o puternică înflorire a unor ramuri industriale, purtătoare principale ale progresului tehnic, cunoscute sub numele de industrii de vîrf, printre care se pot enumera electronica, automatica, tehnica de calcul, mecanica fină, aeronautica, energetica nucleară.

Politica de dezvoltare a acestor ramuri, consfinţită prin importante documente de partid şi de stat şi, în primul rînd, prin **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism,** demonstrează că revoluţia ştiinţifică şi tehnică a devenit o realitate de zi cu zi, dezvoltarea accelerată a economiei României socialiste făcîndu-se pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane. Aceste industrii şi, în primul rînd, electronica cu toate subramurile ei determină în lume cea de a doua revoluţie industrială, care va ridica productivitatea muncii în procesele de fabricaţie la nivele calitativ noi.

Ritmurile prioritare ale producţiei de calculatoare

ESENŢA revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane este automatizarea realizată cu calculatoare electronice care pătrunde atît în industrie cît şi în procesele de conducere, gestiune, cercetare şi alte domenii ale activităţii sociale. Electronica devine astfel unul din factorii determinanţi ai dezvoltării societăţii, dinamica dezvoltării ei influenţînd fără îndoială considerabil dezvoltarea întregii societăţi.

Relevînd importanţa revoluţiei ştiinţifice şi tehnice ca factor de progres al societăţi noastre şi rolul celorlalţi factori obiectivi ai dezvoltării economice, trebuie subliniat cu tărie rolul decisiv al oamenilor, al activităţii lor conştiente în procesul de creare de noi bunuri materiale şi tehnologii de producere a lor. Gîndirea conştientă a oamenilor rămîne factor prioritar chiar şi în condiţiile asigurării unei înalte productivităţi şi calităţi a muncii prin automatizare bazată pe mijloacele tehnicii electronice de calcul.

În ţara noastră producţia de mijloace ale tehnicii de calcul s-a dezvoltat cu precădere în ultimele două cincinale, în ritmuri corespunzătoare necesităţilor sporite de dotare a economiei naţionale cu calculatoare electronice. Volumul acestei producţii depăşeşte în prezent de peste 10 ori pe cel din 1972, iar producţia din 1980 va fi de 4 ori mai mare decît cea din 1975. Dezvoltarea acestei industrii s-a făcut printr-o integrare a producţiei atît pe orizontală, economia naţională beneficiind de o gamă largă de calculatoare electronice, minicalculatoare, maşini electronice de facturat şi contabilizat, sisteme de introducere a datelor, cît şi pe verticală, asimilîndu-se în ţară subansamblele necesare acestei producţii de înalt nivel tehnic (componente electronice active şi pasive de înalte performanţe, circuite imprimate, memorii electronice, echipamente periferice şi terminale etc.). S-a dezvoltat în ţară activitatea de elaborare de programe şi s-a organizat o puternică reţea de întreţinere şi depanare a echipamentelor şi programelor produse în ţară.

Practic inexistente în urmă cu 10 ani, industriile naţionale de tehnică de calcul şi informatică au atins în prezent un stadiu de dezvoltare ridicat, reflectînd activitatea a peste 35 000 oameni care cercetează, produc, întreţin, exploatează sau utilizează calculatoare electronice. Acest stadiu de dezvoltare este **relativ** înalt, deoarece în ţările dezvoltate industrial ritmurile acestei ramuri sînt extrem de mari. Producţia mondială de calculatoare electronice va depăşi în anul 1980 valoarea de 42 miliarde dolari, ceea ce va reprezenta o creştere de 14 ori în comparaţie cu anul 1960 şi de 3,5 ori în comparaţie cu anul 1970. Dotarea cu tehnică de calcul va reprezenta în anul 1980, în Statele Unite ale Americii, 5,5% din produsul naţional brut. Această ramură de vîrf are deja o influenţă considerabilă asupra dezvoltării economice a ţărilor industrializate. Nivelul tehnic mondial al produselor a crescut în ritmuri care depăşesc evoluţia oricărei ramuri a ştiinţei şi tehnicii. Se produc în prezent circuite electronice larg integrate pe o singură pastilă de siliciu care echivalează cu mai mult de 100 000 tuburi electronice, fiind astfel posibilă realizarea de calculatoare extrem de puternice. După date furnizate de firma I.B.M., în 20 de ani timpul de execuţie a unor programe tip care execută operaţii complexe de tipul celor necesare pentru activitatea de conducere a unei întreprinderi, a scăzut de la 375 secunde la mai puţin de 5 secunde.

Creşterea părţii de programe în structura calculatoarelor şi consecinţele ei

ÎN PREZENT are loc în lume **o reorientare a întregii structuri a producţiei de tehnică de calcul datorată apariţiei microprocesorului,** circuit integrat care realizează funcţiuni complexe de prelucrare a datelor pe o singură pastilă de siliciu, permiţînd o puternică descentralizare a informaticii, care pătrunde astfel acolo unde este necesară, în produse, maşini sau servicii. Elementul esenţial al acestei reorientări, numită adesea revoluţia microprocesorului, este scăderea foarte puternică a costului puterii de calcul, ceea ce face posibilă abordarea unor aplicaţii noi, în special în sfera producţiei industriale. Datorită tehnicii de calcul contemporane, va fi posibil să înglobăm mai multă „inteligenţă" în majoritatea produselor industriale care se proiectează în prezent, fie că este vorba de un motor termic căruia microprocesorul îi optimizează parametrii pentru reducerea consumului de combustibil şi a poluării, fie de operaţii complexe, de control de calitate efectuate cu testoare realizate cu microcalculatoare.

Creşterea vertiginoasă a performanţelor calculatoarelor electronice nu a fost însă un scop în sine, ea făcîndu-se în paralel cu o scădere la fel de pronunţată a costului specific al calculatoarelor şi operaţiilor de prelucrare a datelor executate de acestea. Se poate aprecia că, pe plan mondial, în ultimii 20 de ani costul circuitelor electronice ce compun echipamentele de calcul a scăzut în medie de 100 de ori, iar costul operaţiilor de prelucrare de 80 de ori. Se manifestă, de asemenea, un proces continuu de creştere a ponderii programelor în ansamblul sistemului de prelucrare a datelor, ea mărindu-se de la 50%, cît este valoarea medie actuală, la peste 80% în viitorii 5—10 ani. Această creştere a ponderii părţii de programe (software) din structura calculatoarelor electronice va afecta puternic viitorul tehnicii de calcul, deoarece programarea, fiind o activitate specific umană, se automatizează mai greu şi costul elaborării de programe este în ţările industrializate foarte ridicat. Această situaţie a favorizat concentrarea producţiei de calculatoare electronice din lumea occidentală în 5—6 firme mari care dispun de resursele materiale şi umane uriaşe necesare cercetării, producerii şi comercializării sistemelor de calcul electronice mari. Aceste firme sînt confruntate cu probleme complexe de echilibru între eforturile de cercetare şi marketing pentru a asigura desfacerea unor produse care implică o cantitate mare de servicii la perioade de înnoire foarte scurte. Cheltuielile de cercetare-dezvoltare reprezintă 7—12% din valoarea producţiei desfăcute, ceea ce depăşeşte 1,3 miliarde dolari anual în cazul celei mai mari firme producătoare de calculatoare electronice din lume — International Business Machines (I.B.M.).

Între efortul de cercetare și transferul de tehnologie

DEZVOLTAREA **industriei de tehnică de calcul în țara noastră, implică deci în permanență opțiuni importante,** deoarece pe de o parte necesitățile de dotare cresc continuu în conformitate cu legitățile obiective ale industrializării și perfecționării activității economice în țara noastră și pe de altă parte industria de tehnică de calcul, ca orice altă industrie din țară, trebuie să se dezvolte într-un context de eficiență economică, dimensiunile pieței interne nefiind în toate cazurile suficiente pentru o fabricație rentabilă. La aceste condiții se mai adaugă resursele limitate umane și materiale care se pot concentra într-o perioadă de timp scurtă în comparație cu cele puse în joc de țările industrializate avansate și politica de embargo practicată de unele țări capitaliste, care frînează cooperările în cercetare și producție.

Desigur, în atari condiții, se poate pune întrebarea legitimă dacă o țară în curs de dezvoltare, cum este țara noastră, trebuie să-și dezvolte o fabricație de tehnică de calcul sau să se mulțumească cu importul de sisteme de prelucrare a datelor din alte țări ? Răspunsul a fost dat în 1967 prin adoptarea de către conducerea de partid a hotărîrilor de creare a unei industrii românești de calculatoare electronice și viața a demonstrat pe deplin justețea unei asemenea măsuri. **Capacitatea de dezvoltare a unei națiuni depinde de stăpînirea proiectării și fabricării de produse, în orice domeniu și mai ales în cele de vîrf,** și nu de utilizarea acestor produse, iar acest adevăr începe să fie din ce în ce mai des recunoscut și de experții occidentali. Cu toate dificultățile create de neobișnuita concentrare a producției de calculatoare electronice în S.U.A., multe țări cu dezvoltare medie și chiar în curs de dezvoltare, socialiste sau din lumea a treia, și-au creat industrii naționale de tehnică de calcul sau se pregătesc pentru aceasta. Desigur, în condițiile acestei concentrări, se pune problema găsirii unui echilibru just între efortul de cercetare propriu și transferurile de tehnologii. Într-o tehnică de vîrf ritmul rapid impune fără îndoială o cooperare tehnico-științifică internațională, implică transferuri periodice de tehnologii. Un transfer de tehnologie trebuie, însă, pentru a fi eficient, să fie însoțit de cercetare proprie și înainte și după transferul propriu-zis. Aceasta deoarece transferul de tehnologie reușește numai dacă se dispune de o industrie de infrastructură, capabilă să asigure componentele și subansamblele necesare fabricației, și de specialiști formați care să preia rapid tehnologia și să o dezvolte în continuare.

Evoluția tehnicii de calcul, ca și a altor domenii cunoaște etape de dezvoltare evolutivă, în care panta de creștere este continuă, și etape de salt brusc, în care apar noutăți de ordin calitativ. Astfel de salturi au fost reprezentate în tehnica de calcul de apariția tranzistorului (1947), circuitului integrat (1957), conceptului de familie de calculatoare (1964), microprocesorului (1970). Consider că, în orice caz, cercetarea proprie trebuie să asigure dezvoltarea evolutivă a ramurii, inclusiv diversificarea impusă de cerințele de dotare, iar salturile tehnologice să fie preluate cît mai rapid și eficient. Una din condițiile necesare pentru eficiența transferurilor tehnologice de acest tip este disponibilitatea în țară a unor tehnologii de același gen (salt tehnologic) care să facă obiectul unor transferuri în sens invers. **Etapa următoare de dezvoltare a tehnicii de calcul la noi ar trebui să marcheze deci orientarea cercetării proprii** care să fie capabilă nu numai de dezvoltare evolutivă, ci și **de concentrare pe anumite domenii în care să se obțină rezultate care să poată constitui elemente ale unei participări românești la diviziunea internațională a muncii** de cercetare-dezvoltare.

Transferul de tehnologii îmbracă în prezent forme avantajoase printre care societățile mixte, acordurile de schimburi tehnologice și organizarea fabricației cu desfacere comună. Achiziționarea de licențe este nu numai în general o formă de transfer perimată, dar în tehnica de calcul este și periculoasă, din cauza ritmului de înnoire foarte rapid, uneori egal cu ritmul de asimilare a licențelor. Simpla achiziționare de licențe te situează, în industriile de vîrf, în mod perpetuu la decalaje în creștere față de liderii domeniului. O dificultate importantă în calea dezvoltării tehnicii de calcul, ca și a altor ramuri de vîrf, o reprezintă politica de control a transferurilor de produse și tehnologii practicată de unele țări occidentale. Acest control frînează considerabil cooperarea în producție cu firme din aceste țări. În timpul vizitei recente în S.U.A., secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia cu referire la vizita efectuată la firma „Texas Instruments" : **„Desigur, unele din produsele firmei „Texas Instruments" au și caracter strategic. Noi nu sîntem preocupați de a realiza o producție de acest gen, pentru că sîntem partizanii dezarmării. (...). De aceea, dorim să realizăm o cooperare nu pentru o electronică de interes militar, ci pentru una de interes industrial economic. Noi dorim o cooperare care să contribuie la realizarea unei ordini economice noi care să promoveze lichidarea subdezvoltării...".** Principii și obiective foarte clare, exprimate la cel mai înalt nivel și care reflectă sensurile dezvoltării industriei noastre electronice.

O altă opțiune importantă a dezvoltării domeniului este stabilirea unui echilibru între producția proprie și importul de utilaje de producție. Dacă la începutul dezvoltării era normal să primeze importul de utilaje de producție, nu se poate vorbi de o adevărată industrie de un profil dat pînă cînd ea nu-și organizează și **o subramură proprie de utilaje specifice.** Deși în țară s-au obținut succese incontestabile în realizarea de utilaje pentru tehnica de calcul, în special testoare pentru subansamble ale calculatoarelor, este încă o sarcină de viitor trecerea la organizarea unui sector puternic de **cercetare și producție de utilaje pentru producția de tehnică de calcul.**

Un alt element al politicii de dezvoltare a unei ramuri cu o dinamică așa de accentuată este **determinarea unui grad de integrare în țară a producției care să fie optim în raport cu ritmul de înnoire a produselor.** Problema cea mai dificilă este corelarea dezvoltării industriei de sisteme, printre care cea de tehnica de calcul, cu industria de componente electronice active. Cu toate că ponderea costului circuitelor electronice active este în continuă scădere în ansamblul unui calculator electronic, corelarea dezvoltării celor două industrii va rămîne greu de soluționat înainte de stabilizarea relativă a dezvoltării tehnice a circuitelor integrate.

În fine, un element cu totul specific industriei de tehnică de calcul îl reprezintă **existența** în structura sistemelor de prelucrare a datelor a **programelor de bază și aplicative ale calculatoarelor.** Activitate nouă, mai puțin înțeleasă, uneori datorită inedितului ei, elaborarea de programe implică din ce în ce mai mulți specialiști și se simte acut nevoia „industrializării" acestei activități prin **definirea de produse de programare care să fie definite, concepute, omologate, difuzate, întreținute și perfecționate ca oricare alte produse.**

Toate cele de mai sus sînt argumente în favoarea preocupărilor pentru stabilirea justă a strategiei de dezvoltare a ramurii, pentru rezolvarea în timp a necorelărilor ce pot apărea în procesul de dezvoltare.

Așa cum se sublinia mai sus, în tehnica de calcul ca și în celelalte ramuri ale economiei naționale, rolul decisiv îl au oamenii, activitatea lor conștientă de creare de noi bunuri materiale și tehnologii. Politica de dezvoltare a tehnicii de calcul în țara noastră trebuie să urmărească concentrarea pe direcțiile prioritare ale dotării economiei naționale cu echipamente și programe performante pe baza unei juste descifrări a tendințelor de dezvoltare pe plan mondial, prin excluderea oricăror manifestări de improvizare sau adaptare la conjuncturi de moment.

Desigur nu pot fi tolerate nici manifestările de resemnare față de marile posibilități ale companiilor multinaționale de profil. Însăși apariția și coexistența în S.U.A. și alte țări a unui număr mare de alte firme, mai ales în domeniul minicalculatoarelor și microcalculatoarelor, demonstrează că este posibil să cercetăm și să producem echipamente de tehnică de calcul de înalt nivel tehnic, printr-o concentrare de resurse umane și materiale și o bună organizare a activității pe toate verigile ei, de la cercetare pînă la desfacere.

Cercetarea și producția concentrate unitar

TEHNICA DE CALCUL, mai mult poate decît oricare altă ramură, cere să privim cercetarea și producția, ca pe un tot unitar. Cercetarea în tehnica de calcul trebuie să aibă ca scop producerea de bunuri, **efectul de inovare trebuie să fie continuu,** avînd ca faze cercetarea și producția. Acesta este un adevăr general, dar în industriile de vîrf, cu ritm de înnoire rapid, el apare foarte pregnant. Un produs care este întîi cercetat și apoi se studiază cine și dacă îl va produce va avea un ciclu de introducere în fabricație așa de lung încît va deveni perimat încă înainte de a ajunge la utilizare. Cercetarea în tehnica de calcul impune forme perfecționate de colaborare între institutele și întreprinderile de specialitate. Crearea de colective mixte din Institutul de cercetări pentru teh-

nica de calcul și întreprinderea de calculatoare electronice a permis realizarea de cicluri cercetare-introducere în fabricație foarte scurte în cazul calculatoarelor FELIX C-32 și C-512, a mașinilor electronice de facturat FC-16/64 ș.a. după cum neexistența acestora a frînat cercetarea și introducerea în fabricație a altor echipamente printre care „sistemul electronic de culegere și prelucrare primară a datelor". O formă evoluată este reprezentată de integrarea activității de cercetare și producție de memorii electronice pentru calculatoare în cadrul Filialei Timișoara a Institutului de cercetări pentru tehnica de calcul. Succesul acestei formule organizatorice în care cercetarea și producția sînt concentrate într-un organism unitar, cu influențe directe asupra reducerii ciclului de cercetare-fabricație, demonstrează necesitatea unor formule de organizare în care institutele să aibă în subordine fabrici sau chiar mici întreprinderi de profil. Din păcate, unele aspecte ale legislației actuale a cercetării tind să separe institutele de întreprinderi, primele fiind considerate în relațiile contractuale, ca executante, iar ultimele beneficiare.... Realitatea este diferită și mult mai complexă. În tehnica de calcul și nu numai în tehnica de calcul, **cadrele tehnice din întreprinderi au un mare rol în executarea unor faze de cercetare-introducere în fabricație,** și nu se situează doar în postură de beneficiari.

O necesitate relevată de viață — adaptarea operativă a legislației la realități

ÎN NUMEROASE CAZURI întreprinderile posedă o bază materială necesară cercetării mai mare chiar decît institutele sau uneori exclusivă, cum este cazul circuitelor imprimate pentru tehnica de calcul. Nu ar fi deci normal ca legislația contractelor de cercetare să fie mai adaptată noilor realități și să reglementeze obligațiile atît ale institutelor cît și ale întreprinderilor pentru asigurarea progresului tehnic rapid ? Separarea artificială executant-beneficiar existentă în prezent generează și unele fenomene negative din partea unor cadre tehnice din întreprinderi care tind să prefere licențe străine cercetării proprii, chiar atunci cînd performanțele și condițiile tehnice sînt egale. Uneori se afirmă că documentația și asistența tehnică livrate de institutele noastre nu sînt la fel de complete ca acelea din licențe. Documentațiile din licență primite de la firmele străine sînt oare rezultat numai al muncii sectoarelor de cercetare din aceste firme sau al ansamblului sectoarelor de cercetare și producție ? O nouă legislație a cercetării ar trebui ca, pe lîngă legarea directă a activității cercetătorilor de obiectivul introducerii în fabricație a rezultatelor muncii lor, să includă, în afara cercetării, și cadrele tehnice din întreprinderi care concură la realizarea produselor sau tehnologiilor și care trebuie să aibă aceeași răspundere pentru soarta produsului ca și cercetătorii din institute.

Separarea artificială executant-beneficiar are în tehnica de calcul și unele aspecte particulare. Un produs nou perfecționat, care înglobează un efort însemnat de cercetare, apare la o analiză superficială mai simplu decît predecesorul lui deoarece are mai puține circuite electronice integrate, cablaje, conectoare, dulapuri etc., și se fabrică mai simplu și mai repede. Rezultă deci uneori tendința de minimalizare a efectului de cercetare care are nu numai implicații de natură subiectiv-afectivă, ci se vădește a fi și perturbatoare, deoarece se tinde spre diminuarea alocării resurselor materiale pentru cercetare, care, în conformitate cu aceeași legislație a contractelor, sînt dirijate în principal tot de întreprinderi. Datorită acestui specific al cercetării apare necesitatea perfecționării sistemului de contractare a cercetării care să permită înfăptuirea cu maximum de eficiență a unei politici raționale de dezvoltare a ramurii, de înnoire continuă a producției, în strînsă corelare cu dinamica pe plan mondial a industriei de calculatoare electronice. De fapt, situația este similară în toate ramurile industriale cu ritm rapid de dezvoltare.

Aspecte speciale sînt prezentate și de dezvoltarea activității de elaborare de programe de bază și aplicative. Programele de bază sînt parte integrantă a calculatorului electronic, coordonînd funcționarea diverselor unități componente ale acestuia, iar cele aplicative ajută utilizatorul să-și rezolve rapid necesitățile de prelucrare a informației. În lume se evoluează rapid spre o industrie a programelor care să furnizeze programe sigure în exploatare, flexibile, modulare, cu alte cuvinte ușor de adaptat la cerințele variate ale utilizatorului. Legătura între programele de bază și cele aplicative devine din ce în ce mai strînsă, caracterul aplicației influențînd cel mai des hotărîtor structura sistemului de programe de bază. În țara noastră programe de bază se elaborează în cadrul Institutului de cercetări pentru tehnica de calcul, iar programe aplicative în Institutul central pentru conducere și informatică și într-un foarte mare număr de centre de calcul, întreprinderi, institute de cercetare și de învățămînt superior. Pericolul de paralelism în elaborarea de programe este foarte mare și, dacă în nici un caz nu se poate pune problema unui elaborator de programe de aplicații unic în economie, este necesară o legiferare a unor metode de planificare, omologare, întreținere și perfecționare a programelor. Un program de slabă calitate poate aduce deservicii atît utilizatorului cît și pătrunderii informaticii în sectorul respectiv. Cheltuielile pentru elaborarea programelor sînt mari. În S.U.A. se cheltuiește în prezent peste 2% din venitul național pentru programarea calculatoarelor și cheltuielile de acest fel sînt în continuă creștere. Este posibilă și necesară adoptarea în țara noastră a unor reglementări specifice producției de programe pentru calculatoarele electronice care să permită dezvoltarea unitară a acestui domeniu al tehnicii de calcul, să ducă la dezvoltarea de pachete de programe de bună calitate și sigure în exploatare și totodată să încurajeze printr-un mecanism de stimulare economică elaborarea acestor programe. **Schimbul gratuit de programe aplicative practicat în prezent nu este în concordanță cu principiile dezvoltării autoconducerii întreprinderilor și creșterii răspunderii față de eficiența economică a activității lor.** Un pachet de programe bun trebuie să aducă beneficii unității elaboratoare în raport direct cu numărul celor ce-l utilizează în economie, făcînd astfel colectivul acestei unități direct interesat în perfecționarea programelor respective, în acordarea de asistență tehnică permanentă pentru utilizare. Tendințele mondiale actuale de polarizare a producției de calculatoare electronice, pe de o parte spre calculatoare mari din ce în ce mai puternice, organizate în rețele de prestări de servicii de prelucrare a datelor și, pe de altă parte, spre pătrunderea extrem de impetuoasă a minicalculatoarelor și microcalculatoarelor în industrie și alte sfere ale economiei naționale, conduc la necesitatea reducerii efortului utilizatorilor de programare a calculatoarelor la care au acces. Acest lucru se poate face numai prin **dezvoltarea corespunzătoare a unei industrii de programe de bază și aplicative. Această industrie trebuie, la rîndul ei, să-și dezvolte o subramură proprie de metode de programare, după cum industria de echipamente posedă o industrie de utilaje.**

Dinamica ridicată a industriilor de vîrf cere ca astfel de reglementări organizatorice și juridice să fie adoptate foarte rapid, întrucît efectele negative se manifestă nu numai pentru perioada prezentă, ci și pentru viitor. Adoptarea de reglementări de acest gen este întîrziată uneori și de caracterul de noutate al dezvoltării unor industrii de vîrf. Elaborarea de programe pentru calculatoare are particularitatea că efortul de cercetare continuă masiv și după lansarea în fabricație a calculatoarelor respective, prin apariția de versiuni succesive mai performante și cu funcțiuni suplimentare, adaptate la cerințele utilizatorilor.

★

DESIGUR, problemele de mai sus sînt numai cîteva din cele ce se pun în creșterea unor industrii noi, produse ale revoluției științifice și tehnice. Crearea și dezvoltarea acestor noi sectoare industriale presupun formarea operativă a unui număr de cadre de execuție și conducere calificate, care să înțeleagă bine problemele domeniului și adoptarea unei politici științifice de dezvoltare, bazată pe corelarea permanentă a activităților de cercetare, producție, service și desfacere.

Cadrul organizatoric al desfășurării activității care a corespuns situațiilor de la un moment dat se poate dovedi foarte rapid depășit, datorită schimbării profilului de producție din cauza progresului tehnic în ramurile respective. În momentul de față, în tehnica de calcul se resimte necesitatea unui înnoit cadru organizatoric care să asigure unitar dezvoltarea ramurii în strînsă legătură cu utilizarea mijloacelor de tehnică de calcul, un cadru organizatoric care să elimine paralelismele și necorelările.

dr. ing. Vasile BALTAC
director adjunct științific
Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul

O teorie modernă a conducerii micro-economice

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că dintre domeniile care, în condițiile revoluției științifico-tehnice, au cunoscut cele mai spectaculoase evoluții în ultimele două decenii, face parte și conducerea. Omenirea a devenit conștientă de valențele conducerii, care se manifestă tot mai mult ca o resursă de bază a creșterii economice. În consecință, nu mai surprinde bogata activitate publicistică în acest domeniu, complementară unor intense acțiuni pragmatice de perfecționare a conducerii.

Dintre lucrările recente, se cuvine remarcată **Organizarea structurală-informațională a întreprinderii** de Corneliu Russu, publicată în colecția „Biblioteca Organizării și conducerii științifice" a Editurii politice.*) După opinia noastră, lucrarea reprezintă un eveniment științifico-editorial. Prin ce se impune această lucrare?

În primul rînd, este necesară evidențierea concepției sistemice, complex și riguros aplicată la întreaga problematică abordată. Lucrarea este sistemică nu numai prin limbaj, situație întîlnită nu în puține lucrări autohtone și din alte țări, dar prin însăși construcția sa. Ea este, credem, un exemplu de viziune sistemică, aplicată creator la specificul întreprinderii și conducerii. Întreprinderea este abordată în dublu sens : ca un sistem economic în sine și în calitate de subsistem în raport cu centrala, ministerul, economia națională și mondosistemul. Aceasta permite atît relevarea specificității conducerii întreprinderii, îndeosebi din punct de vedere structural și informațional, în calitatea sa de unitate de bază a economiei naționale, cît și evidențierea raporturilor de integrare în macrosistemele din care face parte în vederea realizării optimului macroeconomic. În al doilea rînd, cu toate că lucrarea a fost concepută și realizată în anii precedenți, trăsătura dominantă este accentul asupra laturilor calitative ale conducerii unităților industriale. Se poate deci afirma că optica tratării problematicii lucrării este de mare actualitate, integrîndu-se organic în eforturile intense depuse în țara noastră pentru perfecționarea activității unităților economice, a mecanismului economic și conducerii acestora. Numeroase elemente cuprinse în lucrare, cu prioritate cele privind corelarea structurii organizatorice cu sistemul informațional, sînt componente intrinsece ale modernizării mecanismului economic și de conducere al unităților industriale. În această privință, în lucrare sînt prezentate numeroase elemente integrate într-o metodologie deosebit de utilă specialiștilor în domeniul conducerii.

În strînsă legătură cu caracteristica precedentă se manifestă punctarea sistematică a elementelor specifice unităților industriale românești. Conceptele și metodele cu valabilitate generală sînt urmate, de regulă, de particularizări, cum ar fi cele privind parametrii structurali și funcționali ai organizării formale, situația actuală și perspectivele sistemului informațional al întreprinderii, cadrul legislativ-normativ etc., ce evidențiază elemente de esență privind diversele fațete ale conducerii întreprinderilor și centralelor românești.

La valoarea lucrării concură și solidul fundament informațional pe care se bazează. În mod fericit s-a reușit o echilibrare a informațiilor livrești cu informațiile faptice referitoare la realitățile unităților economice, în spiritul orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R., de primul Congres al Consiliilor oamenilor muncii, de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977. Lucrarea încorporează, de o manieră critică, constructivă și creatoare, numeroase puncte de vedere exprimate de reputați specialiști din țara noastră — M. Malița, M. Drăgănescu, C. Murgescu, I. Olteanu, C. Pintilie și alții — și din alte țări — V. Afanasiev, J. Forrester, J. Lobstein, P. Drucker, A.Modin și alții. Concomitent, în lucrare sînt prezentate date referitoare la activitățile desfășurate în zeci de întreprinderi, opiniile a peste 100 cadre de conducere culese prin intermediul unor chestionare, ceea ce asigură o solidă ancorare a analizelor și concluziilor în realitățile întreprinderilor și centralelor.

Un alt atu al lucrării îl reprezintă modul de sistematizare și prezentare a ideilor și argumentărilor. Pronunțata capacitate de a releva elementele esențiale se explică nu numai prin abordarea sistemică, dar și prin utilizarea pe scară largă a unui evantai cuprinzător de modalități grafice judicios concepute, cum ar fi praxeogramele, schemele bloc, grafurile, tabelele, organigramele etc.

Pe fondul acestor caracteristici de ansamblu ale lucrării, autorul aduce apreciabile contribuții originale în tratarea unor probleme de bază ale conducerii întreprinderii. Astfel, merită să fie evidențiată schema sistemului cibernetic al procesului de conducere multietajată, bazată pe structurarea obiectivelor unității economice într-o viziune proprie. Pe această bază se delimitează mai multe tipuri de reglaj efectuate de anumite eșaloane ale conducerii, specifice unității industriale.

În ceea ce privește componentele sistemului de conducere, lucrarea prezintă în mod argumentat relațiile dintre subsistemul conducător și subsistemul condus, plasînd subsistemul informațional în cadrul sistemului de conducere, în postura sa reală. De reținut că această abordare constituie o reflectare sensibil îmbunătățită a transformărilor ce caracterizează conducerea unităților industriale în general și a unităților românești în special în legătură cu promovarea formelor de conducere colectivă, de autoconducere.

O parte apreciabilă din aportul inovațional al lucrării se manifestă în domeniul structurilor organizatorice. În acest context, se remarcă abordarea metodologică diferențiată a elaborării structurilor organizatorice în funcție de tipul lor. Astfel, preluînd și îmbogățind conceptele de structură organizatorică de tip mecanicist și de tip organic de la Burns și Stalker, autorul avansează pentru prima o metodologie bazată pe metoda diagnostic, iar pentru cealaltă o metodologie fundamentată pe metoda prognostică, ceea ce reprezintă un evident pas înainte în perfecționarea conceperii și realizării formale. În contextul actualelor perfecționări ale conducerii și mecanismului economic de o mare utilitate sînt și elementele referitoare la raporturile centralizare-descentralizare. Abordarea lor într-o viziune dinamică, pe bază sublinierii legăturii organice cu centralismul democratic, permite evidențierea unor semnificativi factori care le influențează, precum și principalele categorii de structuri organizatorice în care acestea sînt modelate. Aportul original al lucrării se manifestă cel mai pregnant în capitolul final în care, pe baza abordării corelative a raporturilor dintre structura organizatorică și sistemul informațional, a utilizării unui volum apreciabil de informații concrete culese din 22 de unități industriale, se formulează o serie de modalități de perfecționare a sistemului de conducere al întreprinderii. Analiza factorială a corelațiilor structurii organizatorice cu sistemul informațional a cuprins o serie de variabile de mare importanță, dintre care menționăm statutul unității, numărul și nivelul de pregătire al cadrelor întreprinderii, tipul și complexitatea producției, cadrul legislativ normativ. În identificarea și examinarea corelațiilor implicate s-a utilizat un arsenal variat de metode, din care nu au lipsit comparațiile pe grupuri de întreprinderi și analiza de corelație. Sintetic, intensitatea influenței factorilor analizați asupra corelațiilor structurii organizatorice cu sistemul informațional a fost încadrată într-o tabelă tipologică, construită pe baza ideii cunoscutei tabele a soților Hijmans.

Caracteristicile, cerințele, concluziile desprinse din multiplele analize efectuate pe cuprinsul lucrării sînt sintetizate în elementele și tehnologia de corelare a structurii organizatorice și a sistemului informațional. Pornind de la patru elemente de bază — obiectivele, centrele decizionale, centrele efectorii și canalele de comunicații — se elaborează o complexă metodologie de proiectare corelativă a structurii organizatorice și sistemului informațional, cu un pronunțat caracter integrativ și aplicativ. Integrativ, în sensul că încorporează, subordonat scopului urmărit, numeroase metode și tehnici de analiză și proiectare organizatorică și informațională, cum ar fi : diagrama atribuțiilor, tabelele decizionale, organigrame, diagrame de circulație a documentelor pe orizontală și verticală, scheme logice, grile de analiză, grafuri etc. Aplicativ, pentru că toate elementele metodologice sînt prezentate de o manieră propice utilizării în întreprinderi, inclusiv principalele formulare necesare.

Ar fi posibilă și menționarea a numeroase alte contribuții certe ale lucrării la elucidarea unor componente de bază ale conducerii microeconomice. Pe lîngă acestea, sînt unele elemente, este drept, referitoare la aspecte colaterale problematicii lucrării, cum ar fi de exemplu, încadrarea activităților întreprinderii între componentele structurii organizatorice, al căror mod de tratare poate ridica unele îndoieli. Dar aceasta nu poate influența cu nimic concluzia că lucrarea recenzată reprezintă una dintre cele mai valoroase elaborate științifice publicate în ultimii ani în domeniul conducerii, nu numai în țara noastră. Ea marchează un serios pas calitativ în procesul de creare a unei teorii moderne a conducerii întreprinderii românești, bazată pe o abordare sistemică.

lector univ. dr.
Ovidiu NICOLESCU

*) București, 1978, 276 p.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii — muncă (I)

ȘI ÎN PREZENT, ca și în perioada imediat următoare apariției volumului al treilea al **Capitalului,** s-au desbătut de pe diverse platforme ideologice probleme ale ratei profitului, strîns legate de teoria generală a valorii-muncă. Pentru mulți economiști nemarxiști, volumul al treilea al capitalului reprezintă o negare a acestei teorii, iar formarea ratei medii a profitului și tendința ei de scădere nu ar fi confirmate practic și, prin urmare, nu ar reprezenta adevăruri științifice. În unele cazuri, negarea teoriei marxiste a profitului este urmarea firească a neînțelegerii resorturilor sale interne, logice ; în altele, combaterea este făcută tendențios, deși nu putem afirma că înțelegerea teoriei este ireproșabilă. În ultima grupă se încadrează fără rezerve Paul Fabra, autorul cărții „L'Anticapitalisme. Essai de réhabilitation de l'économie politique". Lipsa de înțelegere a teoriei marxiste a profitului, împletită însă cu încercarea de respingere din motive ideologice a unor idei prezente în volumul al III-lea al **Capitalului,** apare deosebit de evidentă la Jean Ullmo care, în 1973, publica în „Revue Economique" articolul „Sur quelques conceptes marxistes". Întrucît acest articol constituie o sinteză a argumentelor aduse împotriva învățăturii lui Marx asupra profitului, ne vom referi în cele ce urmează aproape exclusiv la el.

Un prim proces pe care Jean Ullmo îl consideră infirmat de realitate, este **egalizarea ratei profitului.** El afirmă că, după logica marxistă, „trecerea ratelor profitului virtual diferit la o rată efectiv uniformă are loc datorită afluxului de capitaluri către sectorul a mai puțin evoluat. Întreprinderea a și sectorul său se vor dezvolta, intensitatea capitalistă va crește aici și contradicția fundamentală a sistemului capitalist va face ca această dezvoltare, însoțită de progres tehnic, să reducă inexorabil rata profitului pînă ce va scădea la nivelul lui b. Nu este exagerat să vedem aici un paradox. De fapt, întreaga experiență a țărilor industriale demonstrează contrariul" (s.n.) [1]. Este adevărat că Marx explică formarea ratei medii a profitului prin migrarea capitalului din ramurile cu compoziție organică ridicată (mai evoluate) în cele cu compoziție organică mai joasă. El pleacă de la ipoteza că, dacă mărfurile s-ar vinde la valoarea lor, rata profitului ar fi mai ridicată acolo unde compoziția capitalului este mai joasă, unde se utilizează mai multă forță de muncă cu un capital dat, celelalte condiții rămînînd neschimbate. Dar metodologia tratării egalizării ratei profitului, pornind de la compoziția organică diferită a capitalului și de la valorile și plusvalorile inegale create în diverse ramuri cu aceeași sumă de capital avansat, de la transferul de capital spre ramurile mai slab dotate, are, în afară de îndreptățirea ei logică, și una practică, un corespondent în viața economică reală, chiar dacă Jean Ullmo afirmă contrariul. Verificarea practică apare evidentă atunci cînd migrația capitalului nu este redusă la o simplă redistribuire a lui între ramurile existente, ci în ipoteza tratării ei adecvate, mai largă, în legătură cu dezvoltarea diviziunii sociale a muncii, care implică obligatoriu plasarea unei părți din capitaluri în noile ramuri ale producției.

Prin forța împrejurărilor, o bună parte din ramurile noi trec prin aceleași stadii de evoluție tehnico-materială ca și vechile ramuri. Ele încep prin a utiliza mijloace de muncă mai simple, care necesită investiții relativ scăzute de capital constant, avînd deci o compoziție organică mai scăzută decît în ramurile demult apărute. „Pe de altă parte — scria Marx — apar noi ramuri de producție... care au la bază tocmai acea populație excedentară, formată adesea ca urmare a precumpănirii capitalului constant în alte ramuri de producție ; aceste noi ramuri de producție se sprijină la rîndul lor pe predominarea în ele a elementelor muncii vii și parcurg treptat aceeași cale ca și celelalte ramuri de producție... în aceste ramuri de producție atît rata plusvalorii, cît și masa plusvalorii sînt neobișnuit de mari" [2].

În același timp, o dată cu dezvoltarea științei și tehnicii, multe capitaluri mici din diverse ramuri, incapabile de a acumula la nivelul cerut de utilizarea eficientă a „factorilor de producție", se retrag, pentru a supraviețui, spre sfere de activitate în care baza tehnică este mai nedezvoltată. Sfera sau ramura de activitate nu înseamnă neapărat un întreg domeniu, ci și o parte a lui. Diviziunea socială a muncii este atît o diviziune între ramuri mari, care fabrică integral un produs, cît și între subramuri, care confecționează o parte a unui produs, în care obiectul muncii parcurge doar o etapă a procesului total de fabricație a unei mărfi. În prezent, de exemplu, monopolurile „renunță", în vederea asigurării dimensiunii optime a unității economice, la o serie de operații, acestea fiind

FIȘE

P. Vagu • A. Manolescu

Organizarea științifică a muncii

● *În cartea, apărută recent, a cărei copertă o reproducem (Editura politică, 1978, 324 p.), autorii P. Vagu și A. Manolescu, își propun să abordeze într-o viziune interdisciplinară principalele probleme ale organizării științifice a muncii. În lucrare se face o analiză complexă a tematicii, prin prisma concepției sistemice, și se dau o serie de soluții cu caracter aplicativ, toate avînd drept obiectiv contribuția la sporirea eficienței economice. Acțiunea de organizare științifică a muncii — apreciază autorii — are nu numai un conținut economic, ci și unul social, urmărind îmbunătățirea condițiilor de muncă ale muncitorilor și a climatului psihosocial în care se muncește. Însăși eficiența muncii depinde nu numai de condițiile materiale create și de gradul de înzestrare tehnică a muncii, ci și de o serie de factori psihosociali, care, deși nu pot fi cuantificați cu precizie, pot potența sau diminua capacitatea de muncă a muncitorilor. Din cuprins : Conținutul și problemele metodologice ale organizării științifice a muncii ; Diviziunea muncii și cooperarea în muncă ; Organizarea rațională a locului de muncă ; Condițiile de muncă în întreprinderile industriale ; Regimul rațional de muncă și de odihnă ; Sistemul de indicatori ai eficienței organizării muncii.*

Conținutul muncii pentru sine

● *I. Gomberg semnează un studiu teoretic intitulat* Neobhodimii produkt v ustoviah socializma *(Produsul necesar în condițiile socialismului) apărut în* VOPROSI EKONOMIKI *nr. 5/1978. Autorul apreciază că, deși în literatura economică sovietică există unanimitate de opinii în ceea ce privește părțile componente ale venitului național (produsul necesar și plusprodusul), în tratarea produsului necesar unele puncte de vedere diferă. Unii economiști afirmă că produsul necesar este destinat numai refacerii forței de muncă. I.G. consideră că o astfel de optică este îngustă, omul fiind apreciat numai ca purtător al forței de muncă. Deși scopul societății socialiste este satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și spirituale ale membrilor săi, cheltuielile sociale pentru reproducția forței de muncă sînt considerate ca o parte din produsul necesar. Autorul recunoaște că principala capacitate a omului este aceea de a munci, dar afirmă el, aceasta este numai unul din aspectele activității umane și în consecință nu este cazul să se facă o delimitare între activitatea depusă de om în procesul muncii și întreaga sferă de activități umane. Drept urmare nu ar fi necesară o delimitare între nevoile determinate de producție și nevoile determinate de legea economică fundamentală a socialismului.*

Argumente pentru cooperare economică

● *Jean Main combate, în articolul* Le développement du tiers-monde : des leçons à retenir, une chance a saisir *(Dezvoltarea lumii a treia : lecții de reținut, o ocazie favorabilă de sesizat), republicat, după „L'Economie",* de PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *din 3 mai a.c., apelurile la protecționism determinate de așa-numita „concurrence sauvage" (concurență sălbatică) pe care ar face-o, prin practici neloiale, țările în curs de dezvoltare, industriei din țările dezvoltate. Autorul se sprijină pe un raport în-*

executate de întreprinderi mici şi mijlocii, cu o dotare tehnică nu tocmai de vîrf. Şi aici sîntem în prezenţa unui mod specific de migrare a capitalului în ramuri a căror compoziţie organică este mai joasă.

Migrarea capitalului către ramuri mai slab dotate tehnic şi concomitent mai vechi, realizată inclusiv prin intermediul creditului, este verificată practic după cel de-al doilea război mondial şi în cazul agriculturii. Necesitatea sporirii producţiei agricole, a lărgirii pieţei interne pentru produsele industriei, a atragerii de forţă de muncă în alte ramuri, corelată cu posibilitatea obţinerii de profituri apropiate de cele din industrie, a determinat un aflux puternic de capital spre agricultură, caracterizată printr-o compoziţie mai joasă a capitalului. Migrarea capitalului către ramurile cu compoziţie organică mai joasă nu exclude transferul de capital către ramuri cu compoziţie superioară cînd în aceste ramuri oferta este inferioară cererii şi rata profitului mai mare decît cea medie.

Deşi aspectele anterior prezentate sînt realităţi nemijlocite, Marx le-a obţinut pe cale logică, din consecvenţă faţă de postulatul său fundamental, conform căruia valoarea şi plusvaloarea sînt create de muncă. Marx a emis şi susţinut ideea că numai forţa de muncă este creatoare de valoare şi plusvaloare, că această capacitate aparţine exclusiv muncii vii. El a demonstrat totodată că volumul de valoare şi de plusvaloare creat de muncitor nu este independent de calitatea muncii vii, de complexitatea ei, prin urmare şi de complexitatea aparatului tehnic de producţie, a „capitalului". „Munca de o forţă productivă excepţională, scria **Marx**, acţionează ca muncă potenţată, creează adică în aceleaşi fracţiuni de timp valori mai mari decît munca socială medie de acelaşi fel [3]).

Această idee nu e acceptată de Jean Ullmo. În consecinţă, el neagă posibilitatea creării unei valori noi, mai mari, de un capital investit în ramurile mai puţin productive. „Această contradicţie faţă de **experienţă** (s.n.) rezultă evident din axiomatica după care orice plusvaloare provine numai din mîna de lucru ; nu există aport propriu al capitalului productiv la surplusul creat constant prin efortul de producţie"...[4]) Dacă s-ar recunoaşte acest aport, „s-ar admite **retribuţia sa,** care ia **forma dobînzii de imobilizare** sau de participare la sporuri de productivitate ; naşterea profitului ar fi plasată unde trebuie, acolo unde inovaţia antrenează maşina economică. Tendinţa spre repartizarea justă a ratei profitului este foarte clară în aceste perspective : mecanismele sale rămîn obscure şi contestabile în modelul marxist" [5]).

Crearea **în acelaşi interval de timp** a unei cantităţi superioare de valoare şi de plusvaloare de către munca mai complexă nu semnifică însă crearea unei plusvalori superioare **cu un capital dat,** producerea şi însuşirea unui profit suplimentar la nivelul ramurii. Este pe deplin posibil ca plusvaloarea superioară creată într-o ramură de producţie cu un număr dat de muncitori să meargă paralel cu o rată inferioară a profitului (presupunem că mărfurile se vînd la preţurile corespunzătoare valorii) din cauza marilor dimensiuni ale capitalului total avansat şi a micimii relative a capitalului variabil, a masei de muncă vie.

Impasul teoretic al lui Ullmo provine din faptul că el, se pare, confundă valoarea şi plusvaloarea create de un număr dat de muncitori, sau într-un interval de timp determinat, cu valoarea şi plusvaloarea create de un capital dat. „Productivităţile respective în **a** şi **b** — cantitate de produs **a** sau **b** pe muncitor în perioada de producţie — nu sînt direct comparabile ; lucrurile se schimbă dacă sînt considerate două întreprinderi concurente, din acelaşi sector **a** şi **a'**... tehnica lui **a'** este mai capitalistă. **Ca'** este superior lui Ca, V şi P rămînînd totdeauna egale în cele două întreprinderi... întreprinderea **a'** are cert **o productivitate superioară pe salariat** (s.n.) ; aceasta este finalitatea adîncirii capitalului. Se poate deci gîndi că ea obţine **o plusvaloare superioară pe salariat** (s.n.), chiar respectînd postulatul după care supramunca este aceeaşi peste tot într-o epocă dată... Profitul nu mai este determinat prin numărul de salariaţi, ci şi prin productivitatea lor, adică nu se mai poate nega aportul capitalului productiv. Rata profitului nu mai rezultă din simpla proporţie a factorilor capital variabil şi capital constant, ci din relaţia între costul suplimentar al capitalului constant şi eficacitatea crescîndă a capitalului variabil [6]).

Jean Ullmo nu greşeşte atunci cînd afirmă că **plusvaloarea pe salariat** este superioară în întreprinderea mai bine înzestrată decît în cea mai puţin înzestrată tehnic. El greşeşte cînd consideră că plusvaloarea superioară creată de un salariat în întreprinderea mai bine dotată coincide obligatoriu cu o rată mai ridicată a profitului în întreprinderea şi în ramura în care compoziţia organică este mai mare. Se confundă rata plusvalorii cu rata profitului şi se trece cu vederea peste ceea ce înseamnă profit mediu şi proces de egalizare a ratei profitului.

Constantin SÎRBU

4) Jean Ullmo : „Sur quelques conceptes marxistes", Revue économique, nr. 1/1973, p. 117.
2) **Marx, Engels,** Opere, vol. 25, Ed. politică, 1969, p. 240.
3) Idem, p. 329.
4) Jean Ullmo : Sur quelques conceptes marxistes. Revue économique, 1/1973, p. 117.
5) Idem, p. 118.
6) Idem, p. 119—120.

tocmit de un grup de cercetători, la cererea Comisariatului General al Planului din Franţa. Din raport rezultă că, deşi tehnologia nu ar mai fi un obstacol, numeroase ţări reuşind să-şi lichideze treptat întîrzierea lor, efectele industrializării ţărilor lumii a treia asupra aparatului productiv francez sînt limitate în raport cu concurenţa ţărilor industrializate şi că, în perspectiva anului 1985, această industrializare ar putea avea efecte globale pozitive, reprezentînd o „şansă pentru dezvoltare". Departe de a suprima locuri de muncă, schimburile de produse industriale au dus în Franţa la crearea între 1970 şi 1976 a o sută de mii de locuri de muncă. Ar fi însă necesare o serie de acţiuni pentru a favoriza adaptările şi conversiunile industriale necesare. După autori, readaptările aparatului productiv trebuie însoţite de oferte de cooperare către ţările în curs de dezvoltare, practică cu care aceste ţări doresc să înlocuiască vechile „reguli de intervenţie ale ţărilor străine".

„Mîna vizibilă"

● *Este cunoscută expresia de „mînă invizibilă" prin care Adam Smith sugera existenţa unor forţe ale pieţei a căror acţiune este determinantă în coordonarea activităţilor economice şi în alocarea resurselor. Revista* THE ECONOMIST *comentează, în numărul său din 15—21 aprilie a.c., cartea lui Alfred C. Chandler* The visible hand : The managerial revolution in American Business *(Harvard University Press, 608 p.). Alfred Chandler ar prezenta în cartea sa nu o istorie a magnaţilor industriei, ci a modului cum a apărut şi s-a dezvoltat întreprinderea capitalistă modernă şi a metodelor pe care le-a afirmat. Cartea ar arăta cum „mîna vizibilă" a managementului a înlocuit treptat „mîna invizibilă" a forţelor pieţei. Este vorba de apariţia categoriei sociale a „managerilor" — salariaţi cu funcţii executive — de separarea acestei categorii de aceea a proprietarilor. Ierarhia organizatorică modernă ar cuprinde un management mediu, care comandă producţia şi distribuţia, şi un management superior, care planifică şi alocă resursele.*

Este, totuşi, evident că, în ciuda ascensiunii managerilor şi a monopolurilor, mîna invizibilă a forţelor pieţei nu a putut fi definitiv anulată.

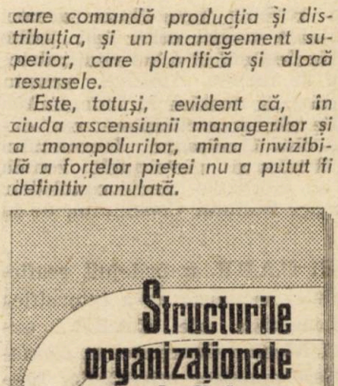

● *În Editura Academiei R.S.R. a apărut volumul* Structurile organizaţionale şi eficienţa acţiunii, *1978, 270 p., datorat unui colectiv de autori, coordonat de Ion Tudosescu, Mihai Florea şi Cornel Popa. Studiile cuprinse în volum reprezintă o continuare a preocupărilor de cercetare ştiinţifică ale autorilor (membri ai Catedrei de filozofie de la Institutul Politehnic din Bucureşti), concentrate pe problematica actuală a teoriei generale a acţiunii sociale. Se încearcă o valorificare critică a literaturii existente în acest domeniu, atît în ţara noastră cît şi în alte ţări, în perspectiva dezvoltării teoriei marxiste asupra structurilor organizaţionale ale societăţii şi asupra rolului acestora, în reglementarea şi desfăşurarea eficientă a acţiunilor unor grupuri sociale sau ale societăţii în ansamblu. Totodată, autorii propun unele concepte noi sau aduc unele precizări de conţinut celor existente, în perspectiva „stimulării unor strategii acţionale la nivel instituţional cu grade sporite de eficienţă".*

FIŞE

UN EVENIMENT REMARCABIL ÎN DEZVOLTAREA COLABORĂRII ŞI COOPERĂRII ECONOMICE DINTRE ŢĂRILE MEMBRE ALE C. A. E. R.

ÎNTRE 27—29 IUNIE a.c. a avut loc, la Bucureşti, cea de-a XXXII-a şedinţă ordinară a Sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cu participarea şefilor de guverne sau a locţiitorilor lor din ţările membre — Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S. La şedinţă au luat parte, de asemenea, delegaţia Iugoslaviei, în conformitate cu convenţia dintre C.A.E.R. şi Guvernul R.S.F.I., precum şi delegaţii din Angola, R.P.D. Coreeană, Etiopia, Laos şi Vietnam — în calitate de observatori.

Ordinea de zi a şedinţei a cuprins probleme de o deosebită însemnătate pentru adîncirea şi perfecţionarea colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările membre ale Consiliului, cum sînt : adoptarea programelor speciale de colaborare pe termen lung, în domeniile energiei, combustibililor şi materiilor prime, agriculturii şi industriei alimentare, producţiei de maşini şi utilaje pentru domeniile menţionate, precum şi în alte ramuri ale construcţiilor de maşini ; examinarea stadiului îndeplinirii celor mai importante acţiuni de colaborare incluse în planul acţiunilor convenite pentru anii 1976—1980 ; propunerile privind perfecţionarea organizării colaborării multilaterale a ţărilor membre ale C.A.E.R. şi a activităţii Consiliului.

Desfăşurarea lucrărilor şedinţei Sesiunii într-o atmosferă de conlucrare fructuoasă, prietenie şi înţelegere reciprocă a permis să se adopte, în toate problemele examinate, documente şi măsuri care exprimă năzuinţa statelor membre de a intensifica pe multiple planuri şi în condiţii de avantaj reciproc cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică, de a spori substanţial aportul acesteia la accelerarea progresului economic al tuturor ţărilor, de a întări prietenia şi solidaritatea popoarelor lor.

Ca ţară gazdă, României i-a revenit preşedinţia acestei reuniuni, precum şi responsabilitatea creării celor mai bune condiţii de desfăşurare a lucrărilor Sesiunii şi a activităţii delegaţiilor guvernamentale prezente la aceasta. Atestînd reuşita deplină a străduinţelor depuse de ţara noastră în îndeplinirea acestor responsabilităţi, delegaţiile ţărilor participante au exprimat mulţumiri tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi guvernului român pentru atenţia deosebită pe care au acordat-o creării condiţiilor pentru buna desfăşurare a lucrărilor Sesiunii Consiliului, de la Bucureşti.

Şedinţa a XXXII-a a Sesiunii C.A.E.R. a prilejuit reafirmarea liniei consecvente a României socialiste de a intensifica colaborarea economică cu ţările membre ale C.A.E.R., exprimată cu claritate de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Conferinţa Naţională a partidului : **„Corespunzător orientărilor fundamentale ale politicii partidului şi statului, s-au dezvoltat relaţiile de colaborare economică cu ţările membre ale C.A.E.R. — atît pe plan bilateral, cît şi multilateral —, participarea activă a României la înfăptuirea obiectivelor convenite în cadrul Programului complex".**

În acelaşi context, delegaţia română a relevat în cadrul lucrărilor Sesiunii contribuţia hotărîtoare la extinderea relaţiilor României cu ţările membre ale C.A.E.R., cu toate ţările socialiste, a întîlnirilor şi convorbirilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu conducătorii de partid şi de stat din aceste ţări, ale căror rezultate au conferit noi dimensiuni ansamblului relaţiilor economice reciproce.

PARTICIPAREA ACTIVĂ, constructivă a ţării noastre la activitatea de colaborare economică multilaterală promovată în cadrul C.A.E.R. şi-a găsit o nouă ilustrare în poziţia adoptată de România atît în procesul elaborării proiectelor programelor speciale de colaborare, cît şi cu prilejul adoptării lor la actuala şedinţă a Sesiunii.

Astfel, România a militat permanent — făcînd numeroase propuneri concrete în acest sens — pentru includerea în programele speciale a unei serii de acţiuni de cooperare economică de mare actualitate pentru accelerarea progresului ţărilor membre şi creşterea eficienţei conlucrării dintre ele. Totodată, pornind de la faptul că aceste programe se limitează în prezent numai la enunţarea principalelor teme ce urmează să facă obiectul colaborării multilaterale în următorii 10—15 ani, delegaţia română a susţinut la Sesiune necesitatea de a se orienta activitatea comisiilor permanente de ramură, a Comitetelor de colaborare în domeniile activităţii de planificare, ştiinţei şi tehnicii, precum şi a Comitetului Executiv al C.A.E.R. în direcţia concretizării, în cel mai scurt timp, a condiţiilor de colaborare în cadrul fiecărei acţiuni înscrise în programe şi pregătirii de convenţii şi contracte ferme de lungă durată pentru realizarea lor.

În această ordine de preocupări, şeful delegaţiei române a evidenţiat, pentru fiecare din domeniile de colaborare abordate de programele speciale, problemele principale care, în opinia Guvernului Republicii Socialiste România, ar trebui să constituie obiective prioritare ale preocupării pentru înfăptuirea programelor speciale. Dintre acestea, menţionăm, cu titlu de exemplu :

— încheierea de noi acţiuni de cooperare — acorduri guvernamentale, convenţii şi contracte pe termen lung — pentru valorificarea rezervelor de materii prime, combustibili şi energie existente în ţările membre ale C.A.E.R., în vederea majorării livrărilor şi acoperirii în cît mai mare măsură a necesarului de import al ţărilor care dispun de resurse naturale limitate ;

— pregătirea şi încheierea de urgenţă a convenţiilor de specializare şi cooperare pe perioada 1981—1985, pe baza cărora să se asigure dezvoltarea stabilă a producţiei şi acoperirea necesarului economiilor naţionale, de utilaje chimice şi pentru prelucrarea ţiţeiului, de echipamente metalurgice, maşini-unelte grele şi speciale, linii tehnologice complexe, utilaje automatizate, aparatură electronică de măsură şi control şi alte produse de înalt nivel tehnic ;

— concretizarea condiţiilor de realizare cu eforturi comune a unor capacităţi de producţie pe teritoriile ţărilor membre ale C.A.E.R., inclusiv al României, în domeniul maşinilor-unelte cu comandă program, maşinilor-unelte grele, utilajelor metalurgice, utilajelor de presare şi forjare ;

— elaborarea de noi tehnologii, asimilarea fabricaţiei de noi produse şi instalaţii moderne, dezvoltarea transferului de tehnologii şi asigurarea accesului tuturor ţărilor la realizările recente ale ştiinţei şi tehnicii ;

— stabilirea formelor şi metodelor de stimulare a producţiei şi exportului de produse agricole şi alimentare în ţările membre ale C.A.E.R., cu ajutorul preţurilor contractuale şi altor mijloace economice, problemă care nu şi-a găsit încă în cadrul colaborării reciproce o rezolvare pozitivă, apţă să stimuleze cu adevărat creşterea şi modernizarea producţiei agricole

în țările membre ale C.A.E.R., intensificarea livrărilor reciproce de asemenea produse.

Odată cu relevarea priorităților ce se impun în înfăptuirea acțiunilor de colaborare incluse în programele speciale, delegația română a subliniat necesitatea de a se trece la examinarea unor acțiuni de cooperare multilaterală, care nu sînt în prezent incluse în programele speciale, dar care prezintă o importanță vitală pentru accelerarea progresului economiilor naționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., cum sînt acțiunile în vederea asigurării necesarului de țiței și gaze naturale al acestor țări.

În aceeași direcție, a creșterii eficienței programelor speciale, delegația română a insistat să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru stabilirea de măsuri și acțiuni concrete de colaborare care să grăbească procesul apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor noastre, obiectiv fundamental al activității C.A.E.R., a cărui realizare este menită să demonstreze — într-o lume în care decalajele economice și tehnologice dintre state se adîncesc continuu — superioritatea sistemului socialist în organizarea relațiilor economice internaționale.

ACESTE CERINȚE IMPERIOASE față de programele speciale de colaborare pe termen lung și-au găsit recunoașterea unanimă și în Declarația șefilor delegațiilor țărilor membre ale C.A.E.R. în legătură cu adoptarea de către Sesiunea C.A.E.R., la ședința a XXXII-a, a acestor programe. Astfel, în Declarație se specifică că scopul principal al acțiunilor de colaborare incluse în programele speciale îl constituie asigurarea necesarului economic fundamentat al țărilor membre ale C.A.E.R., de energie, combustibili și materii prime, produse alimentare, mijloace de producție și tehnologii de înalt nivel tehnic și că realizarea programelor trebuie să contribuie la apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor frățești, prin participarea largă a țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial la acțiunile de specializare și cooperare în producție, la asimilarea realizărilor științei și tehnicii moderne, la majorarea pe această bază a livrărilor de produse finite din aceste țări.

Exprimîndu-și acordul cu adoptarea programelor speciale de colaborare pe termen lung, delegația română a reafirmat la Sesiune hotărîrea organelor corespunzătoare din țara noastră de a trece imediat la stabilirea concretă a condițiilor de colaborare pentru acțiunile la care ne-am declarat interesați, la pregătirea și încheierea convențiilor bi și multilaterale, a contractelor ferme de lungă durată, astfel încît angajamentele concrete asumate reciproc să fie luate în considerare la definitivarea planului economic național pentru cincinalul următor.

Acest mod de a acționa al României reprezintă o expresie faptică a voinței sale politice de a lărgi în continuare colaborarea pe multiple planuri cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. Corespunzător acestei poziții în cadrul C.A.E.R. și stadiului dezvoltării colaborării bilaterale, ponderea țărilor membre ale C.A.E.R. în comerțul exterior al României reprezintă peste 40%, iar reprezentanții țării noastre participă activ la 22 organizații economice internaționale create de țările socialiste, precum și la realizarea unui număr de aproape 200 convenții multilaterale în domeniile specializării și cooperării în producție, colaborării tehnico-științifice, colaborării valutar-financiare, transporturilor etc.

Colaborarea în domeniul activității de planificare și, îndeosebi, coordonarea planurilor economice naționale ca metodă principală a organizării relațiilor economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. s-a regăsit și în problematica actualei ședințe a Sesiunii Consiliului.

În acest context, în concordanță deplină cu poziția de principiu a partidului și statului nostru, a fost reafirmată concepția României cu privire la dezvoltarea colaborării în domeniul activității de planificare și au fost susținute propunerile concrete ale Guvernului R.S. România privind perfecționarea planificării și realizării relațiilor comerciale, a colaborării și cooperării dintre țările membre ale C.A.E.R. Astfel, în cuvîntarea primului ministru al guvernului român, tovarășul Manea Mănescu, la recenta ședință a Sesiunii C.A.E.R., s-a subliniat că „dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări pe baza planului național unic, constituie un atribut exclusiv, inalienabil al suveranității și independenței statului socialist, reprezintă expresia exercitării integrale, de către partidul comunist și statul respectiv, a tuturor prerogativelor și răspunderilor conducerii politice, economice și sociale cu care au fost investite prin voința clasei muncitoare și a întregului popor din fiecare țară. Potrivit cu prevederile Statutului C.A.E.R. și Programul complex, colaborarea dintre țările membre ale Consiliului trebuie să ducă la creșterea rolului planului unic național, la întărirea rolului fiecărui stat socialist, ca exponent al puterii clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, în opera de făurire a socialismului și comunismului".

În lumina acestor considerente fundamentale coordonarea planurilor cincinale a fost definită ca un sistem de consultări reciproce în probleme ale dezvoltării economice, care constituie un cadru adecvat pentru realizarea de înțelegeri în principalele domenii ale colaborării economice, încheierea de acorduri comerciale și convenții de cooperare pe perioade de cinci ani. De asemenea, s-a apreciat că planul convenit — conceput de țările membre ale C.A.E.R. ca un document de sinteză a principalelor acțiuni de colaborare multilaterală — reprezintă un document intern al Consiliului, menit să sprijine activitatea de coordonare a colaborării economice, fără să aibă caracterul unui document de planificare a economiei țărilor din C.A.E.R. Este evident că un asemenea caracter nu poate fi conferit nici altor documente elaborate în procesul colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în domeniul activității de planificare sau în alte domenii în vederea unei mai bune organizări a acestei colaborări.

În ce privește propunerile concrete ale guvernului român privind perfecționarea planificării și realizării relațiilor comerciale, a colaborării și cooperării economice, acestea au în vedere, în principal: finalizarea, cu cel puțin un an înaintea începerii perioadei cincinale de plan, a activității de coordonare a planurilor cincinale; întărirea rolului acordurilor comerciale de lungă durată, prin perfectarea lor în cel mult 3 luni după terminarea lucrărilor de coordonare a planurilor și includerea în aceste acorduri a unor angajamente ferme privind livrările reciproce de mărfuri; încheierea de contracte ferme de livrări pe 5 ani sau pe perioade mai lungi, de 10—15 ani; încheierea de contracte de cooperare pe 10—15 ani sau pe perioade mai mari, nu numai în ramurile industriale, ci și în domeniul agriculturii; semnarea protocoalelor comerciale anuale și contractarea integrală a schimburilor de mărfuri cu cel puțin 6 luni înaintea începerii anului de plan pentru care se încheie.

Caracterul constructiv, realist al acestor propuneri, efectele pozitive evidente pe care aplicarea lor în viață le poate avea asupra perfecționării conlucrării în ansamblu, a creșterii stabilității schimburilor economice dintre țările membre și-a găsit reflectarea în hotărîrea Sesiunii de a aproba, în principiu, propunerile Părții române privind reducerea termenelor lucrărilor de coordonare a planurilor economice pe perioada 1981—1985 și de a trasa sarcină organelor Consiliului să adopte măsuri corespunzătoare în această direcție.

IN LEGĂTURĂ cu problema perfecționării colaborării multilaterale dintre țările membre ale C.A.E.R., ședința a XXXII-a a Sesiunii Consiliului a reafirmat valabilitatea concluziei la care s-a ajuns în mod unanim la Sesiunea a XXX-a și anume, că în ansamblu, sistemul organizatoric existent al colaborării multilaterale a țărilor noastre — creat în conformitate cu Statutul C.A.E.R., și consacrat prin Programul complex — asigură condițiile necesare pentru dezvoltarea de legături economice reciproc avantajoase între toate țările participante.

Totodată, la Sesiune au fost relevate neajunsuri care mai persistă în activitatea organelor C.A.E.R., îndeosebi în ce pri-

→

Ștefan STANCU
vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică

veşte concentrarea sistematică a activităţii acestor organe în direcţia soluţionării celor mai importante probleme ale colaborării dintre ţările noastre în sfera producţiei materiale, promovării specializării şi cooperării în producţie, îndeosebi în producţia industrială. În acest context, delegaţia ţării noastre a apreciat ca insuficientă preocuparea organelor C.A.E.R. în dezvoltarea colaborării pentru satisfacerea mai deplină a necesarului de materii prime, combustibili şi energie, maşini şi utilaje tehnologice, precum şi pentru realizarea altor acţiuni concrete de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică între ţările membre, în domeniile agriculturii, transporturilor, investiţiilor reciproce, tehnologiilor şi bunurilor de larg consum.

În ce priveşte căile de înlăturare a neajunsurilor menţionate, de sporire a eficienţei şi îmbunătăţire a activităţii Consiliului şi a celorlalte organizaţii economice internaţionale create de ţările membre, România a susţinut că atingerea acestor obiective poate fi realizată, în cele mai bune condiţii, prin respectarea prevederilor Statutului C.A.E.R., Programului complex, ale documentelor constitutive ale organizaţiilor respective. În această ordine de idei s-a subliniat justeţea folosirii în continuare a recomandărilor organelor Consiliului ca instrument de materializare a înţelegerilor realizate în problemele de fond ale colaborării, ţinînd seama că aceste recomandări se transmit ţărilor membre spre examinare şi se aplică pe baza hotărîrilor guvernelor sau ale organelor competente ale fiecărei ţări.

Din aceste considerente, şeful delegaţiei române la Sesiune a arătat că ţara noastră nu consideră necesară modificarea Statutului C.A.E.R. şi a celorlalte documente normative de bază şi nu socoteşte justificată conferirea de atribuţii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc în problemele privind dezvoltarea economică a fiecărei ţări sau de prerogative de reprezentare a ţărilor membre în relaţiile economice cu alte ţări sau organizaţii internaţionale.

De asemenea, s-a arătat că în problema perfecţionării organizării colaborării multilaterale şi a activităţii organelor C.A.E.R., trebuie să se aibă permanent în vedere cerinţa imperioasă de a imprima formelor şi metodelor noastre de conlucrare caracterul unor raporturi noi, exemplare, de colaborare egală în drepturi, de natură să stimuleze progresul tuturor ţărilor membre, dezvoltarea mai rapidă a ţărilor rămase în urmă, ridicarea gradului de civilizaţie şi bunăstare a fiecărei naţiuni socialiste.

Caracterul deschis al C.A.E.R., conceput încă de la înfiinţare ca o organizaţie de colaborare reciprocă, ai cărei membri menţin şi lărgesc relaţiile lor economice şi colaborarea cu celelalte ţări, nemembre, a primit noi confirmări la actuala şedinţă a Sesiunii. Astfel, Sesiunea a adoptat în unanimitate hotărîrea privind primirea R.S. Vietnam ca membră a C.A.E.R. De asemenea, în declaraţia şefilor delegaţiilor ţărilor membre în legătură cu adoptarea la Sesiune a programelor speciale de colaborare pe termen lung a fost reafirmată voinţa acestor ţări de a lărgi relaţiile economice cu celelalte ţări socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu toate ţările lumii indiferent de orînduirea lor socială, de a participa activ la diviziunea internaţională a muncii, de a contribui la instaurarea unor raporturi economice internaţionale echitabile şi reciproc avantajoase.

În legătură cu problemele examinate la Sesiune, privind colaborarea Consiliului cu ţările nemembre ale C.A.E.R. şi cu alte organizaţii internaţionale, delegaţia română a arătat că la baza perfecţionării legăturilor externe ale C.A.E.R., pornindu-se de la orientările şi prerogativele stabilite de Statutul organizaţiei, trebuie să stea respectarea dreptului suveran al fiecărei ţări membre de a desfăşura direct relaţii economice externe şi de a acţiona de sine stătător în cadrul altor organizaţii internaţionale. Din aceasta rezultă necesitatea ca, în convenţiile încheiate între C.A.E.R. şi alte ţări sau organizaţii internaţionale, să fie reglementate numai raporturile de colaborare ale Consiliului ca organizaţie — potrivit competenţelor sale statutare — respectiv, numai cadrul organizatoric pentru participarea ţărilor nemembre la colaborarea desfăşurată în cadrul C.A.E.R.

În acest spirit, în cuvîntarea şefului delegaţiei române au fost reafirmate coordonatele fundamentale ale politicii active de colaborare internaţională, promovată consecvent de România socialistă, de secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele ţării, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** politică ce se bucură de un larg prestigiu şi recunoaştere internaţională. Totodată, pornindu-se de la mutaţiile şi tendinţele care caracterizează evoluţia complexă şi contradictorie a lumii contemporane, s-a apreciat ca firească necesitatea ca ţările socialiste să militeze activ, într-un spirit constructiv, pentru instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, care să asigure, pe temeiul unor principii de profundă echitate şi justiţie, eliminarea decalajelor economice, progresul economic şi social, pacea şi colaborarea între toate naţiunile, făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră.

Rezultatele celei de-a XXXII-a şedinţe a Sesiunii C.A.E.R., ale cărei documente au fost adoptate prin consensul tuturor participanţilor, sînt de natură să contribuie la întărirea organizaţiei, la lărgirea, în continuare, a colaborării şi cooperării economice dintre ţările membre pentru soluţionarea mai bună a problemelor pe care le ridică actuala etapă a dezvoltării economiei naţionale a fiecărei ţări, în avantajul progresului şi păcii în întreaga lume.

TENDINŢE — CONJUNCTURI

EVOLUŢII MONETARE

EVOLUŢIA pieţei valutare din ultimele săptămîni lasă impresia unei mişcări mai complexe, de căutare a unor noi puncte de echilibru temporar între diferitele valute occidentale în contextul importantelor reuniuni cu caracter economic ce vor urma. Observatorii disting un proces de reaşezare a raporturilor diferitelor valute occidentale faţă de dolarul S.U.A. şi mai ales faţă de yenul japonez. Totodată se remarcă un proces de ajustare a raporturilor reciproce dintre diferitele valute occidentale, observatorii punînd accentul în acest context asupra mişcărilor semnalate între valutele ţărilor membre ale C.E.E. în perspectiva constituirii unui nou sistem de flotare concertată vest-european.

În acest cadru, reprecierea diferitelor valute occidentale faţă de **dolarul S.U.A.** a continuat şi în săptămîna 26—30 iunie 1978. Remarcăm, ca elemente mai deosebite în acest interval, generalizarea dobînzii preferenţiale („prime rate") în S.U.A. la nivelul de 9% şi continuarea tendinţei de creştere a dobînzilor în această ţară care ar putea antrena şi o nouă majorare a taxei scontului.

Yenul japonez a manifestat în continuare o tendinţă fermă faţă de restul valutelor occidentale, realizînd în acest interval un nou record pentru perioada postbelică în relaţia sa cu dolarul, nivelul maxim atins fiind de circa 203,80 yeni/dolar. **Francul francez** a realizat la rîndul său o mişcare de repreciere mai amplă, care este interpretată ca o reflectare a rezultatelor economiei franceze în primul semestru al anului curent şi a schimbărilor intervenite în politica dobînzilor pe piaţa internă. La închidere nivelul atins a fost de circa 4,50 franci dolar, cu circa 8% peste nivelul de referinţă. **Marca vest-germană** şi **francul belgian** au înregistrat o repreciere moderată în raport cu dolarul, cotînd la închidere la circa 2,0740 mărci vest-germane şi respectiv 32,68 franci belgieni pentru un dolar.

Evoluţia principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 26—30 VI, luîndu-se ca bază cursurile din 23 VI 1978

Lira sterlină, în condiţiile menţinerii nivelului dobînzii minime de împrumut la 10%, a realizat, mai ales în final, o repreciere relativă atît faţă de dolar cît şi faţă de o serie de valute vest-europene, cotînd la închidere la circa 1,8630 dolari pentru o liră, **Lira italiană** a evoluat în nota ultimelor săptămîni şi se situa la închidere la circa 854,50 lire/dolar. **Francul elveţian,** după o evoluţie puţin agitată, a înregistrat în final o repreciere, nivelul atins fiind de aproape 1,8550 franci/dolar.

Pe **piaţa aurului** a domnit o atmosferă de calm, preţul înregistrînd un recul uşor pînă la 183,05 dolari/uncie la ultimul fixing din 30.VI.1978.

Paul DUMITRAŞCU
Gheorghe MUNTEAN

SCHIMBĂRI ÎN RAPORTURILE DE FORȚE PE PLAN INTERNAȚIONAL ȘI CREȘTEREA RĂSPUNDERII ISTORICE A POPOARELOR

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A LUMII CAPITALISTE în deceniul al optulea se desfășoară în condițiile creșterii instabilității sale economice și politice ca urmare a declanșării crizei ciclice în primii ani ai deceniului și a împletirii ei cu crize de tip neciclic (valutară, energetică, ecologică, alimentară), a adîncirii decalajelor dintre statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, a diversificării și schimbării formelor de manifestare a contradicțiilor economice, sociale și politice.

Două tendințe diametral opuse

ÎN ACELAȘI TIMP, în anii '70 s-a accentuat înfruntarea dintre cele două tendințe diametral opuse din viața mondială : pe de o parte intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către diferite state și grupări de state, iar pe de altă parte accentuarea eforturilor și a voinței forțelor progresiste, a popoarelor în vederea zădărnicirii politicii de dominație și dictat, pentru apărarea prin toate mijloacele a independenței și suveranității, a dezvoltării proprii, de sine stătătoare, a aplicării ferme a principiilor coexistenței pașnice.

În raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia înfruntarea dintre cele două tendințe diametral opuse ca fiind **„una din caracteristicile fundamentale ale dezvoltării sociale contemporane"**. Lupta pentru cîștigarea de noi poziții dominante este o constantă a imperialismului, constituind o trăsătură definitorie a acestuia. Dar acuitatea și intensitatea luptei ating în prezent un asemenea grad încît se poate spune că aceasta a intrat acum într-o etapă nouă, **„ducînd la ascuțirea extremă a contradicțiilor dintre diferite state și grupări de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie"**.

Confruntarea accentuată dintre cele două tendințe este rezultanta directă a dezvoltării inegale a statelor capitaliste, a modificării raportului de forțe la scara lumii capitaliste, precum și pe plan mondial. Analizînd situația la nivel mondial se poate constata că această confruntare are loc în condițiile cînd sistemul capitalist nu numai că nu este atotcuprinzător, dar se caracterizează prin procese ce au marcat începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, paralel cu creșterea potențialului economic al țărilor socialiste, cu sporirea rolului politic al țărilor ce alcătuiau într-un anumit stadiu al imperialismului sistemul colonial. Cadrul internațional contemporan permite statelor mici și mijlocii să hotărască într-o mai mare măsură alegerea propriilor lor căi de dezvoltare, să-și delimiteze mai precis în funcție de propriile lor interese pozițiile în problematica lumii contemporane. Fostele colonii — chiar dacă unele din ele se mai găsesc sub influența țărilor imperialiste — adoptă opțiuni privind valorificarea bogățiilor naționale care se înscriu în efortul vast de eradicare a subdezvoltării, de dezvoltare economico-socială independentă, de creare a unei noi diviziuni internaționale a muncii favorabilă împlinirii năzuințelor spre bunăstare și progres.

Coordonate ale unor evoluții comparative

ÎNAUNTRUL LUMII CAPITALISTE dezvoltarea inegală în perioada postbelică a determinat detașarea unui grup restrîns de state cu un nivel înalt de dezvoltare economică, punînd în termeni noi problema piețelor, a aprovizionării cu materii prime și energie. Apariția și dezvoltarea Pieței comune vest-europene, precum și afirmarea Japoniei ca un alt nou centru de putere economică și comercial-financiară în lumea capitalistă au avut ca urmare slăbirea pozițiilor Statelor Unite din fruntea ierarhiilor occidentale în numeroase domenii (de exemplu în comerț, în producția unei întregi serii de mărfuri industriale de vîrf), subminarea „leadership-ului" economic odinioară necontestat al S.U.A. în cadrul acestei lumi. Întărirea relativă a pozițiilor țărilor din C.E.E. și ale Japoniei, apropierea acestora față de nivelul de dezvoltare al S.U.A. au condus la ridicarea pe o treaptă nouă a luptei de concurență și la adîncirea contradicțiilor interimperialiste.

Cîteva coordonate cantitative ale evoluției celor trei centre de putere economică din lumea capitalistă în deceniile recente pot constitui un fundal adecvat pentru a trage unele concluzii privind aspecte calitative ale confruntărilor multiple și complexe dintre ele.

După date pe 1976, produsul național brut însumat al țărilor C.E.E. a fost de 1 386,75 milioane dolari, față de 1 702 mil. dolari cît era P.N.B. al S.U.A. în același an și tot în prețurile curente. Producția națională însumată a „celor nouă" reprezenta deci 81,5% din cea a S.U.A. Cu un deceniu în urmă, în 1967, proporția pentru același grup de nouă țări fusese de 57,8%. În cazul Japoniei reducerea distanței față de nivelul de dezvoltare al S.U.A. se exprima în următoarele cifre : în 1967 P.N.B.-ul japonez reprezenta 14,3% din cel american, iar în 1976 a ajuns să constituie 32,6%.

În același timp se observă ocuparea de către Japonia a unui loc crescînd în comerțul mondial, paralel cu o tendință de reducere a ponderii S.U.A. și menținerea la niveluri ridicate a celei a Pieței comune (vezi tabelul).

Evoluția ponderii Pieței comune, a S.U.A. și a Japoniei în exporturile mondiale în perioada 1960—1976, în procente

	1960	1970	1976
S.U.A.	14,9	12,8	11,3
Japonia	3,0	5,7	6,5
Piața comună	37,2	40,4	39,0

Promovarea de către C.E.E. a unei politici de protejare a pieței interne prin tarife vamale unice la nivel comunitar, adesea discriminatorii, a creat premise pentru amplificarea și ascuțirea contradicțiilor dintre statele grupate în C.E.E., de o parte, și S.U.A. de altă parte. În același timp C.E.E. resimte la rîndul său incisivitatea concurenței monopolurilor nord-americane, care găsesc mijloace de a ocoli zidul vamal prin infiltrarea directă în interiorul Comunității, beneficiind totodată pe piața internă a S.U.A. de o politică protecționistă din partea propriului stat. Măsurile luate în S.U.A. pentru protejarea unor industrii naționale aflate în dificultate mai ales ca efect al crizei economice au afectat la o serie de produse exporturile C.E.E.

Incisivitatea concurenței comerciale

SUB ASPECTUL CONFRUNTĂRII pe terenul piețelor de desfacere divergențele interoccidentale s-au a-

dîncit în ultimii ani și datorită presiunilor pe care statele membre ale C.E.E. le resimt în relațiile cu S.U.A., sub forma contingentărilor și a măsurilor protecționiste. În aceste condiții C.E.E. caută noi mijloace și căi de contracarare a efectelor politicii protecționiste promovate de S.U.A., care la rîndul lor, considerînd că politica comercială a C.E.E. este excesiv de protecționistă, îndeosebi față de importurile de produse agricole, fac presiuni pentru o reducere a taxelor vamale percepute la nivelul C.E.E.

Afirmarea Japoniei pe piața mondială ca un concurent redutabil a amplificat și a ascuțit și ea contradicțiile interoccidentale pe plan economic. Japonia a devenit în ultimii ani unul din principalii exportatori de mărfuri din lumea capitalistă, ceea ce face ca antrenarea sa în reîmpărțirea pieților să fie puternic resimțită atît de C.E.E., cît și de S.U.A. După ponderea exportului în comerțul mondial, Japonia ocupă ultimul loc între cele trei centre de putere economică, dar se situează pe primul loc în ceea ce privește exportul unor produse, ca de pildă, cele ale siderurgiei și ale construcțiilor de nave. Pe piața de utilaje Japonia este un concurent puternic în devenire.

Partenerii din Piața comună au resimțit și resimt concurența monopolurilor japoneze într-o măsură sporită și datorită faptului că exporturile acestora din urmă vizează sectoare deosebit de sensibile ale C.E.E., întîrziind sau chiar periclitînd posibilitățile de înviorare după criza economică în industrii de importanță națională. Sînt semnificative dezechilibrele în unele schimburi de produse similare. În 1976 Japonia avea o pondere de 4,4% în importurile totale de autoturisme ale C.E.E., în timp ce ponderea C.E.E. în importurile japoneze la respectivul produs era de numai 0,8%. Divergențele între C.E.E. și Japonia au devenit atît de puternice încît organismele comunitare au cerut negocieri în vederea echilibrării ansamblului schimburilor și a unei armonizări a politicilor practicate pe piețele internaționale, îndeosebi în domeniul construcțiilor navale.

S.U.A. dispun de o piață internă considerabilă, dar, fiind puternic angrenate în relațiile economice externe, resimt concurența noilor veniți atît la scară națională, cît și mondială. Deficitul balanței comerciale cu Japonia se ridica în 1976 la 5,6 miliarde dolari, presiunea concurenței japoneze la unele produse punînd în dificultate monopolurile americane pe propria lor piață internă. Contingentările și taxele vamale, deși par a atenua presiunea monopolurilor japoneze pe piața nord-americană, nu reușesc să oprească expansiunea lor susținută puternic de politica propriului stat.

„Comunitate de interese" în spiritul vechii ordini

CONTRADICȚIILE INTEROCCIDENTALE nu pot fi reduse numai la relațiile comerciale. Viața arată că în prezent amplificarea contradicțiilor interimperialiste are la bază decalaje de ordin tehnologic și tehnic, inegalități pe plan valutar-financiar, în „eficiența" promovării de forme ale neocolonialismului etc.

Domeniul tehnologic, îndeosebi, a devenit și va continua să fie unul din terenurile pe care se desfășoară o aceră luptă. Și aceasta nu numai în vederea supremației pe planul strict economic, sub raportul asimilării de noi tehnologii pentru ocuparea unor poziții avantajoase pe piața produselor, patentelor, licențelor, dar și pentru cucerirea spațiului cosmic, sau pentru un domeniu de perspectivă cum este exploatarea zăcămintelor mărilor și oceanelor, cele mai dezvoltate țări urmărind o împărțire a acestor bogății în spiritul vechii ordini economice.

Monopolizarea crescîndă a progresului tehnic de cîteva puternice state riscă să determine și noi confruntări pe plan militar, domeniu în care cuceririle științei și tehnicii devin tot mai mult apanajul unui număr redus de state care prin potențialul lor militar creează grave pericole pentru dezvoltarea economică și socială pașnică în lume.

La agravarea contradicțiilor dintre cele trei centre de putere economică din lumea capitalistă în anii '70 au concurat și alți factori ca : declanșarea crizei economice din '73 care prin profunzimea și proporțiile sale a multiplicat greutățile de valorificare a capitalului, generînd efecte asupra întregii economii mondiale ; criza monetar-valutară ; criza energetică ; criza relațiilor internaționale exprimată în criza politicii colonialiste și neocolonialiste. În același timp creșterea gradului de militarizare a economiilor, deși în proporții diferite, a determinat modificări în structura acumulării, a investițiilor, influențînd asupra dezvoltării la scară națională, dar și la scară mondială, conducînd la adîncirea decalajului tehnologic dintre statele capitaliste dezvoltate, pe de o parte, și țările în curs de dezvoltare, pe de altă parte.

Cele trei centre de putere economică își intensifică tot mai mult eforturile pentru dobîndirea de noi sfere de influență, uneori pătrunzînd unul în „domeniul rezervat" al celuilalt. Țări din Asia, Africa, America Latină și Europa devin obiect de confruntări între state și grupe de state. Ar fi însă greșit dacă nu am sublinia și unitatea de interese economice și politice în aceste zone a statelor capitaliste dezvoltate, ceea ce le determină să acționeze în mod concertat în anumite situații, cînd mai presus de toate sînt puse interesele capitalismului în ansamblul său. Astfel, principalele canale comune prin intermediul cărora ele tind să mențină cu deosebire țările în curs de dezvoltare într-o situație cît mai propice expansiunii capitalului monopolist sînt : investițiile, exportul de tehnologii, specializarea și cooperarea în domeniul resurselor de materii prime, mecanismul sisitemului financiar-valutar internațional, comerțul exterior, între altele prin politica prețurilor. Negocierile C.E.E. cu țările în curs de dezvoltare pentru încheierea unor acorduri reglementînd relațiile comerciale și acordarea de tarife vamale preferențiale urmăresc de exemplu promovarea intereselor C.E.E. pe piețele acelor țări, găsirea de noi debușee pentru produsele comunitare și asigurarea necesarului de materii prime. Pe de altă parte, deși S.U.A. continuă să dețină primul loc în ceea ce privește volumul investițiilor în țările în curs de dezvoltare, Japonia accelerează viteza de penetrare în aceste zone, fiind și ea interesată în asigurarea și diversificarea surselor de materii prime.

Vigilență și combativitate pentru relații internaționale democratice

TENSIUNILE ȘI CONFLICTELE pe care le generează dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, schimbările în raportul de forțe pe plan internațional, intensificarea luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii fac să crească răspunderea istorică a forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor popoarelor, chemate să acționeze pentru înlăturarea gravelor pericole ce amenință pacea și securitatea lumii.

Configurația lumii contemporane determină în mod obiectiv necesitatea coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite și totodată se află la originea eforturilor tot mai ample pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru o nouă ordine economică și politică mondială, pentru crearea unui cadru favorabil colaborării tuturor statelor, care să contribuie la dezvoltarea fiecărei țări, la scurtarea duratei lichidării subdezvoltării și a decalajelor ce caracterizează economia mondială.

România, după cum se subliniază în mod constant în documentele partidului nostru, a acționat și va acționa pe tărîm internațional în spiritul principiilor coexistenței pașnice, pentru intensificarea colaborării multilaterale cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, considerînd că aceasta corespunde intereselor reciproce, cauzei progresului general și a păcii în lume. **„Este necesar, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, să crească vigilența și combativitatea tuturor acelora care se pronunță pentru o politică democratică, de pace și colaborare internațională, pentru noua ordine economică bazată pe echitate și dreptate, pentru dezarmarea generală și în primul rînd dezarmarea nucleară, pentru așezarea relațiilor dintre state pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța".**

Lupta pentru materializarea acestor principii este singurul răspuns rațional și realist la tendințele din partea unor state sau grupări de state care încearcă să promoveze o politică de forță și dictat, politică de natură să pună în pericol înțelegerea și colaborarea pe plan internațional. Stă în puterea popoarelor de a opri cursul periculos al evenimentelor, de a orienta evoluția vieții internaționale într-o direcție nouă, de a asigura mersul înainte al omenirii pe calea progresului și a civilizației, a păcii și securității tuturor națiunilor.

conf. dr. Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

ŞTIINŢA ŞI TEHNOLOGIA ÎN SLUJBA DEZVOLTĂRII

După reuniunea europeană de la Bucureşti

LA BUCUREŞTI au avut loc între 26 şi 30 iunie lucrările reuniunii europene pregătitoare a Conferinţei Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru ştiinţă şi tehnologie în slujba dezvoltării, care urmează să se desfăşoare la Viena în august-septembrie 1979. Reuniunea de la Bucureşti este prima din seria celor cinci conferinţe regionale organizate de comisiile economice ale O.N.U., premergătoare conferinţei de la Viena ; reuniuni asemănătoare vor avea loc sub egida comisiilor economice pentru Africa, America Latină şi Asia de Vest, precum şi a Comisiei economice şi sociale pentru Asia şi Pacific.

Însemnătatea reuniunii găzduite de ţara noastră decurge nu numai din rolul hotărîtor pe care îl are în lumea contemporană aplicarea ştiinţei şi tehnologiei pentru accelerarea progresului economic şi social al tuturor ţărilor, ci şi din marele potenţial ştiinţific şi tehnologic de care dispun ţările din Europa şi America de Nord membre ale CEE/O.N.U. Aşa cum evidenţia preşedintele **Nicolae Ceauşescu** în mesajul adresat participanţilor, **„reuniunea regională europeană are o importanţă deosebită pentru pregătirea conferinţei mondiale, ţările europene putînd să contribuie individual sau în cooperare, pe măsura bogatelor resurse şi experienţe de care dispun, la sprijinirea şi dezvoltarea tehnologică a ţărilor în curs de dezvoltare din toate regiunile lumii“.**

Desemnarea ţării noastre ca gazdă a importantei reuniuni pe plan european, pregătitoare a conferinţei mondiale care se înscrie în suita de acţiuni internaţionale pentru edificarea noii ordini economice mondiale, a reprezentat o nouă recunoaştere a politicii active şi consecvente a României socialiste de promovare a coexistenţei paşnice, de stimulare a cooperării şi progresului tuturor naţiunilor şi în special al ţărilor în curs de dezvoltare. În spiritul acestei politici, România a jucat un rol de seamă în procesul înscrierii ştiinţei şi tehnologiei pe agenda marilor probleme care confruntă lumea contemporană şi de care depinde însuşi viitorul ei. Preşedintele României socialiste este considerat, pe bună dreptate, drept iniţiatorul acestei mari conferinţe de sub egida O.N.U. „Preşedintele Nicolae Ceauşescu — sublinia la reuniunea de la Bucureşti Frank Joao da Costa, secretarul general al Conferinţei O.N.U. pentru ştiinţă şi tehnologie în slujba dezvoltării — are o adîncă înţelegere a necesităţii prefacerilor ce trebuie să aibă loc în lume, are un simţ profund al faptului că nu trebuie să se rezolve aceste probleme global, ci că trebuie să se acorde o mare importanţă ţărilor în curs de dezvoltare în ceea ce priveşte dezvoltarea ştiinţifică şi tehnologică“.

În plus, ca ţară socialistă şi totodată ca ţară în curs de dezvoltare, România oferă ea însăşi un exemplu concludent privind aportul hotărîtor pe care folosirea ştiinţei şi tehnologiei moderne — devenită o coordonată fundamentală a politicii de stat — îl poate aduce la accelerarea dezvoltării economice naţionale şi la reducerea, într-un timp cît mai scurt, a decalajului faţă de ţările dezvoltate din punct de vedere economic. Referindu-se la activitatea intensă pe care România o desfăşoară în vederea creării şi întăririi unei baze proprii de cercetare-dezvoltare, Janez Stanovnik, secretar executiv al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, scotea în evidenţă succesele dobîndite în condiţiile concrete ale acestei ţări, „succese ce demonstrează elocvent, pentru fiecare în parte, ce trebuie să facă. În primul rînd, printr-o mare încredere în sine, în puterile proprii. Cred că aceasta este adevărata cale pentru soluţionarea problemei. Dezvoltarea economică nu poate fi importată, ea trebuie făcută în condiţiile fiecărei ţări, în mod autonom. Toate acestea cu condiţia ca ştiinţa şi tehnologia să fie pe deplin integrate, să fie legate în mod organic cu celelalte elemente ale structurii economice şi sociale, pe fondul istoric al ţării respective“.

Dealtfel, însuşi raportul reuniunii, adoptat prin consens şi intitulat „Metode de sporire a aplicării ştiinţei şi tehnologiei la problemele majore social-economice ale dezvoltării“, evidenţiază ca o condiţie fundamentală pentru dezvoltarea ştiinţifică şi tehnologică a fiecărei ţări, efortul propriu, ce trebuie sprijinit corespunzător prin cooperarea internaţională.

Raportul relevă opinia comună în baza căreia ştiinţa şi tehnologia trebuie aplicate liber şi conştient, ca un mijloc de dezvoltare economică, socială, politică şi culturală, soluţiile internaţionale fiind chemate să satisfacă interesele ţărilor în cauză, deoarece toate popoarele, mari sau mici, vor avea de cîştigat prin reducerea treptată şi lichidarea decalajelor în aceste domenii.

Documentul adoptat de reuniune scoate în relief legătura, analizată în cursul dezbaterilor, între dezarmare şi rezolvarea numeroaselor probleme ale dezvoltării şi aplicării în scopuri paşnice a imensului potenţial al ştiinţei şi tehnologiei. Referitor la rolul de frînă pe care îl are cursa înarmărilor asupra transformării ştiinţei şi tehnologiei într-un puternic instrument al dezvoltării, dezbaterile au evidenţiat faptul că procesele legate de înarmare nu numai că absorb o parte enormă din resursele ştiinţifice şi tehnologice ale naţiunilor, din fondurile ce pot fi destinate acţiunilor menite să contribuie la creşterea bunăstării oamenilor, a gradului de civilizaţie, dar şi menţin şi adîncesc divizările existente, încordarea şi tensiunea pe plan internaţional, creează noi obstacole în calea accesului ţărilor în curs de dezvoltare la cuceririle ştiinţei şi tehnicii contemporane.

Parte integrantă a documentului adoptat de reuniunea europeană pregătitoare a Conferinţei O.N.U. pentru ştiinţă şi tehnologie în slujba dezvoltării, recomandările privind programul de acţiune se referă la principalele obiective care trebuie stabilite la nivel naţional, regional şi mondial în vederea dezvoltării potenţialului de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică al tuturor ţărilor lumii şi, în primul rînd, al celor în curs de dezvoltare.

La capitolul „Politici în domeniul ştiinţei şi tehnologiei“ se recomandă guvernelor să stabilească astfel de politici care să fie parte integrantă a programelor naţionale de cercetare şi dezvoltare şi să cuprindă priorităţile naţionale. Se recomandă guvernelor ţărilor dezvoltate să aprofundeze lucrările proprii de cercetare asupra problemelor ce preocupă ţările în curs de dezvoltare.

În capitolul „Capacităţi şi infrastructuri ştiinţifice şi tehnologice“ se recomandă guvernelor ţărilor dezvoltate să acorde prioritate, în programele proprii de cercetare, sprijinirii ţărilor în curs de dezvoltare. Este necesar, de asemenea, să se creeze centre regionale sau subregionale de ştiinţă şi tehnologie ca mijloc de întărire a capacităţilor naţionale.

În capitolul „Educaţia şi formarea cadrelor“ se recomandă guvernelor să stabilească şi să întărească sistemele de educaţie şi formare a specialiştilor, care să fie orientate în direcţia soluţionării nevoilor prioritare.

În capitolul „Transferul de tehnologie“ se recomandă guvernelor să continue eforturile pentru a facilita acest trasfer, pentru optimizarea eficienţei asistenţei tehnice, dezvoltarea unor capacităţi naţionale în domeniul inventiilor şi standardelor, iar organizaţiile internaţionale să sprijine acest proces.

În capitolul „Informaţia ştiinţifică şi tehnologică“ se recomandă dezvoltarea unor sisteme naţionale de informare şi documentare în domenii prioritare, guvernele ţărilor dezvoltate urmînd să sprijine crearea unor asemenea sisteme. Se recomandă ca activităţile de cooperare în acest domeniu să fie orientate spre scopuri practice şi de cea mai mare importanţă pentru ţările în curs de dezvoltare.

Lucrările reuniunii, desfăşurate într-un spirit constructiv, de cooperare, constituie un moment însemnat în amplul proces de stimulare a responsabilităţii şi receptivităţii tuturor statelor faţă de imperativul folosirii ştiinţei şi tehnologiei în slujba progresului economic şi social, în special al ţărilor în curs de dezvoltare. Reuniunea a scos în evidenţă cu claritate faptul că ştiinţa şi tehnologia pot şi trebuie să constituie o temelie trainică a cooperării între state, a dezvoltării independente a tuturor ţărilor, în consens cu cerinţele instaurării unei noi ordini economice internaţionale, ale lichidării subdezvoltării şi ale făuririi unei lumi mai bune şi mai drepte, întemeiate pe justiţie şi echitate.

Dinu DRAGOMIRESCU

Longevitatea petrolului

MĂSURILE de economisire a combustibililor și energiei adoptate în ultimii ani în Occident au reprezentat, alături de ritmul lent al înviorării activității economice din principalele țări capitaliste dezvoltate, principalul factor al creșterii mai puțin rapide decît se aștepta a cererii de petrol. Disponibilitățile suplimentare de petrol astfel apărute se adaugă celor rezultate din intrarea în exploatare a bogatelor zăcăminte din Marea Nordului, Mexic și Alaska. Ca urmare, media zilnică a volumului extracției pe ansamblul țărilor O.P.E.C. s-a redus de la 31,7 milioane de barili (1 baril = 159 litri) anul trecut la circa 28 milioane în acest an, o nouă reducere cu 2 milioane barili fiind considerată iminentă.

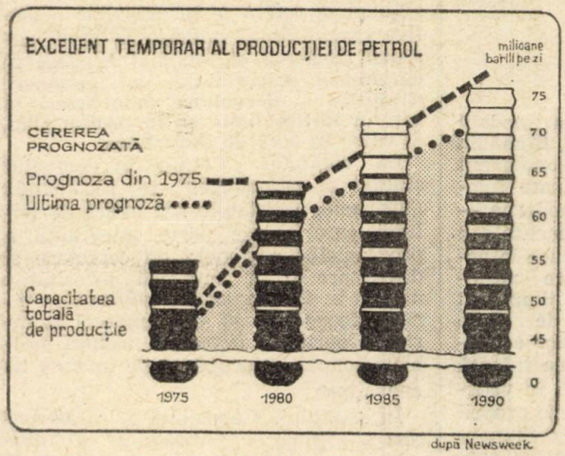

Reducerea relativă a consumului și a producției de petrol mărește în mod firesc longevitatea rezervelor de petrol actualmente cunoscute. Implicațiile sînt variate. Pentru țările O.P..E.C. ea înseamnă, în condițiile în care prețurile nu numai că nu au crescut ci chiar au fost micșorate în unele cazuri (cu 20—30 cenți per baril în cazul Libiei și Algeriei, de pildă), o reducere a încasărilor, pe care deprecierea dolarului nu a făcut decît s-o accentueze. Pe de altă parte, experții atrag atenția asupra unui „fals sentiment de siguranță" pe care l-ar putea provoca actualul excedent, considerîndu-l temporar chiar în condițiile măsurilor de economisire. De altfel, prognoze recente ale Agenției internaționale pentru energie vorbesc de o „lipsă" de 600 mil. t de petrol pe an la jumătatea deceniului viitor.

U. R. S. S.: înzestrarea crescîndă cu specialiști

PREGĂTIREA de cadre de specialitate corespunzător cerințelor dezvoltării și modernizării economiei naționale constituie o preocupare de prim rang în Uniunea Sovietică, ținîndu-se seama de faptul că rezolvarea acestei probleme constituie una din premisele creșterii necontenite a eficienței muncii în toate domeniile de activitate.

Datele din tabel reflectă dimensiunile comparative ale înzestrării economiei naționale a U.R.S.S. cu specialiști cu pregătire medie și superioară, în ultimul an antebelic și în 1976. Astfel, dacă în anul școlar antebelic 1940/41, în medie doar 5 persoane la mia de locuitori frecventau școli medii de specialitate și ceva mai mult de 4 persoane — institute de învățămînt superior, în anul școlar 1976/77 participarea era de 18 la mie și, respectiv, de peste 19 la mie. În mod corespunzător a sporit și numărul absolvenților.

(în mii persoane)

	1940	1976
Elevi în școli medii de specialitate	975[1]	4623[2]
Studenți în institute de învățămînt superior	812[1]	4950[2]
Absolvenți ai școlilor medii de specialitate	236,8	1109,1
Absolvenți ai institutelor de învățămînt superior	126,1	734,6
Numărul specialiștilor cu studii medii și superioare, ocupați în economia națională	2401[3]	24000[4]
Numărul lucrătorilor științifici	98,3	1253,5

1) Anul școlar 1940/41 2) Anul școlar 1976/77 3) La 1/I 1941 4) Evaluări.

Extinderea rețelei instituțiilor învățămîntului de specialitate a permis mărirea de circa zece ori, în perioada examinată, a numărului specialiștilor ocupați în economia națională, în timp ce numărul lucrătorilor științifici s-a majorat de aproape 13 ori, reprezentînd un sfert din efectivul acestor specialiști pe plan mondial.

Progresul tehnic și calitatea deciziilor

EVALUAREA consecințelor progresului tehnico-științific — ca metodă de îmbunătățire a calității deciziilor referitoare la introducerea tehnicii noi — constituie în presa de specialitate obiectul unei atenții neslăbite date fiind eficiența și perspectivele utilizării sale. În Statele Unite, de pildă — relatează revista „Science and Public Policy" — această metodă se încetățenește treptat în studierea politicii economice promovate atît de instituțiile guvernamentale cît și în sectorul privat, fiind tot mai des utilizată în cercetările cu caracter social și industrial (de exemplu, în legătură cu protejarea mediului înconjurător).

Se apreciază că, pentru a fi eficientă, evaluarea consecințelor progresului tehnico-științific trebuie să țină seama de factorii resurse materiale și timp, de cerințele reale ale procesului de adoptare a deciziilor ; să folosească metode flexibile, adaptabile, să evite formalismul și șablonul ; să se bazeze pe un studiu multilateral, minuțios al tendinței examinate, din știință sau tehnică, să dispună de numeroase date ; să fie efectuată — mai ales atunci cînd are un caracter complex — de colective de specialiști cu structură pluridisciplinară etc. În condițiile respectării acestor condiții, evaluarea consecințelor progresului tehnico-științific poate servi — scrie revista — drept bază pentru elaborarea politicii pe termen lung în domeniul științei și tehnicii.

Cehoslovacia: accent pe energetica nucleară

CEHOSLOVACIA dispune de resurse reduse de țiței și gaze naturale, importînd aproape întreg necesarul : potențialul său hidroenergetic este folosit deja în proporție de 30 la sută, iar resursele existente de huilă și cărbune brun vor fi epuizate, după unele estimări, în următorii 50—60 de ani.

În această situație, Cehoslovacia pune accent pe dezvoltarea energeticii nucleare, actualmente aflîndu-se în construcție trei centrale nucleare, care vor însuma în final o putere totală de peste 3,5 GW. De asemenea, se află în pregătire construcția unei centrale nucleare în Slovacia centrală (de 1 760 MW). Se apreciază că în anul 1990 energia electrică produsă de centralele nucleare va acoperi aproximativ o treime din necesarul de consum al Cehoslovaciei.

În vederea sporirii eficienței acestor centrale se tinde la folosirea concomitentă a energiei termice degajate, care va fi furnizată industriei și gospodăriei comunale sub formă de abur sau apă fierbinte. Aceasta va permite ca randamentul centralei nucleare să fie mărit pînă la 60—70 la sută.

În ultimul timp industria metalurgică și constructoare de mașini din R. S. Cehoslovacă se orientează spre introducerea în producție a unor părți componente și piese pentru centralele nucleare, cum sînt : turbine cu abur, turboalternatoare, transformatoare de bloc și diferite accesorii. În dezvoltarea producției acestor utilaje se prevede atît acoperirea necesităților economiei cehoslovace, cît și exportul în țările membre ale C.A.E.R.

R.P.D. Coreeană: indicele electrificării feroviare

R.P.D. COREEANĂ acordă o atenție deosebită organizării raționale și extinderii sistemului transporturilor interne, ca verigă esențială a dezvoltării întregii economii naționale. În cursul perioadei 1971—1976 au fost construite, de pildă, 471 km de noi căi ferate, iar pe linii cu o lungime de 380 km a fost introdusă electrificarea.

Pentru septenalul 1978—1984 se prevede o sporire de 1,7 ori a traficului feroviar, de patru ori a celui rutier și de 2,4 ori a celui fluvial și maritim. De asemenea, urmează a fi electrificate 600 km din rețeaua feroviară, ceea ce va ridica indicele electrificării acestui gen de transport de la 66 la sută în 1976 la 87 la sută în 1984.

GLOSAR

Risc valutar

ÎNTRE RISCURILE ECONOMICE se înscrie și riscul valutar, deosebit de frecvent și de acut în condițiile crizei actuale. Prin risc valutar se înțelege posibilitatea unei pierderi la un contract de import-export sau la un acord de cooperare economică, de plăți, la o convenție de credit, ca urmare — după caz — a devalorizării și deprecierii valutei de contract, respectiv a revalorizării și reprecierii ei, care s-ar produce în intervalul de timp dintre data încheierii contractului sau acordului și data încasării sau plății în valută.

Pentru creditor, riscul valutar se realizează în cazul în care la data încasării creanței, valuta încasată are o putere de cumpărare mai mică decît aceea din momentul contractării, ca urmare a unei devalorizări sau deprecieri. În cazul devalorizării, adică al reducerii definiției legale a monedei, creditorul pierde diferența corespunzătoare acestei reduceri. În condițiile actuale în care, ca urmare a flotării generalizate a cursurilor valutare, definițiile legale sînt practic desființate, riscul provocat de devalorizări a devenit mult mai rar decît înainte.

În cazul deprecierii, adică al creării unei diferențe de curs nefavorabile, ca urmare a scăderii cursului valutar pe piețele internaționale, creditorul pierde această diferență. Astfel, dacă la încheierea contractului, cursul dolarului era : 1 dolar = 4 franci francezi, iar la scadență cursul a devenit 1 dolar = 3 franci francezi, creditorul francez în dolari pierde cîte un franc la fiecare dolar.

Pentru debitor, riscul valutar se realizează în cazul plății la scadență a sumei datorate într-o valută a cărei putere de cumpărare a crescut pe piețele valutare în perioada de la încheierea contractului pînă la scadență. Această creștere poate fi determinată fie de o revalorizare, fie de o reprecierе (creștere a cursului valutar).

În cazul revalorizării monedei de plată, debitorul pierde diferența de revalorizare. Astfel, dacă marca vest-germană și-a majorat conținutul definitor de la 0,222 la 0,244 g aur fin, orice debitor în mărci va trebui să facă la scadență un efort financiar suplimentar în moneda sa, egal cu 0,022 g aur fin, la fiecare marcă. Cele spuse mai sus cu privire la devalorizare sînt valabile și în ipoteza revalorizării.

În cazul reprecierii, debitorul va avea de procurat o valută care s-a scumpit pe piață în perioada de la încheierea contractului pînă la scadență. Dacă, de exemplu, cursul dolarului față de francul francez în momentul contractării era de 1 dolar = 4 franci, iar între timp el a crescut la 1 dolar = 5 franci, debitorul francez în dolari va avea de plătit pentru fiecare dolar un franc în plus.

Riscul valutar este cu atît mai mare, cu cît paritățile și cursurile sînt mai instabile. În regimul cursurilor fixe, riscul valutar este inexistent. În regimul actual al cursurilor flotante, formate liber pe piață prin jocul cererii și ofertei, deci în condițiile unei variații în principiu nelimitate a cursurilor valutare, riscul valutar devine foarte important.

Din această cauză, modalitățile de protecție împotriva efectelor riscului valutar au ajuns să fie și ele de o mare importanță. Aceste modalități sînt de două categorii : de **prevenire** a riscului valutar (prin clauze asigurătoare, denumite și clauze de consolidare valutară), și de **reparare** a pierderilor provocate de riscul valutar (prin tehnici cum ar fi avansurile și întîrzierile — engl. **leads and lags** —, creditele paralele, acoperirea la termen).

C. K.

Dezarmarea și accelerarea dezvoltării

Aftenie Bostan, Tulcea — Studiul privind consecințele economice și sociale pe care le-ar avea o reducere a cheltuielilor de înarmare efectuată la scara întregului glob, amintit în nr. 24/1978, al revistei noastre, i-a fost solicitat cunoscutului economist Wassily Leontief de Comisia pentru dezarmare a O.N.U. Acest studiu, a cărui versiune preliminară a fost deja înaintată de autor comisiei respective, își propune să cerceteze relația între dezarmare și dezvoltarea țărilor mai puțin avansate.

Considerînd că în 1970 cheltuielile militare reprezentau în medie 6,7% din produsul intern brut al țărilor industrializate și 4,4% din cel al țărilor în curs de dezvoltare, Leontief pornește de la ipoteza reducerii cheltuielilor militare (față de 1970) cu 25% în 1980, cu 50% în 1990 și cu 60% în anul 2000. Ca urmare, ponderea cheltuielilor militare în produsul intern brut ar scădea la 2,3% în țările industrializate și 2,4% în cele în curs de dezvoltare.

Potrivit calculelor economistului american, chiar și în ipoteza afectării unei părți de numai 18,4% din sumele astfel economisite pentru asistența financiară destinată țărilor în curs de dezvoltare, s-ar obține o accelerare a creșterii produsului mondial brut de la 3,7% în 1990 la 8,9% în anul 2000.

Brookings Institution

Papp Iosif, Oradea — Brookings Institution este o organizație particulară americană cu scop nelucrativ, de cercetare și informare a opiniei publice privind principalele probleme actuale și de viitor ce se pun în fața S.U.A. în domeniul economic, social și al politicii externe și soluțiile lor posibile. Studiile publicate și conferințele organizate de Brookings Institution, al cărei sediu se află la Washington, își propun să creeze o punte între lumea științifică și politica statului, supunînd concluziile cercetărilor efectuate atenției factorilor de decizie și permițînd în același timp oamenilor de știință o mai bună cunoaștere a problemelor politice. Printre studiile recente elaborate în cadrul său menționăm pe cele dedicate inflației pe plan mondial, pieței mondiale de materii prime, teoriilor asupra stagflației, influenței inflației mondiale asupra țărilor slab dezvoltate, sistemului cursurilor valutare, noilor metode de finanțare internațională a dezvoltării, negocierilor comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T., efectelor economice și politice ale investițiilor particulare de capital american în străinătate, noilor tendințe din agricultura mondială, creșterii pe termen lung a producției și productivității muncii în economia S.U.A., asigurărilor sociale, ocrotirii sănătății, politicii învățămîntului superior, urbanismului, administrării marilor orașe.

Publicitate

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Desfășurarea la sfîrșitul lunii mai la Paris, a celui de al doilea Salon internațional al publicității, intitulat „Forumul ideilor", ne-a oferit în sfîrșit prilejul de a găsi datele comparabile pe care v-ați exprimat dorința să vi le furnizăm. Aceste date, cele mai recente disponibile, sînt furnizate de Asociația internațională de publicitate și privesc anul 1974. Ele relevă că sub raportul cheltuielilor totale pentru publicitate (în milioane dolari) pe primele cinci locuri în lume se situau S.U.A. (26 780), Japonia (4 163), R.F.G. (2 523), Anglia (2 215) și Franța (1 982). Raportate pe locuitor, cifrele modifică considerabil clasamentul amintit, Franța, de pildă, ajungînd pe locul 16. Din punctul de vedere al ponderii cheltuielilor pentru publicitate în produsul național brut, pe primul loc se situau S.U.A., cu 2,07%. Diferențe considerabile de la țară la țară există și sub aspectul repartiției cheltuielilor între diferitele suporturi publicitare. În R.F.G., de pildă, presei îi revin 63,5% din totalul acestor cheltuieli, față de numai 34% în Franța. 2) Vă mulțumim pentru propunerea dv., care a fost reținută.

Prevenirea poluării

Ovidiu Mareș, București — În baza acordului la care au ajuns la ultima lor reuniune de la Bruxelles miniștrii însărcinați cu protecția mediului înconjurător ai celor nouă țări membre ale Pieței comune, o serie de măsuri privind prevenirea poluării vor fi înăsprite. Astfel, conținutul maxim de plumb al benzinei a fost limitat la 0,40 g la litru (el era în general de 0,50 g, cu excepția R.F.G. unde de trei ani el este fixat la maximum 0,15 g la litru). Miniștrii au adoptat de asemenea o rezoluție privind interzicerea utilizării freonului la fabricarea spray-urilor, așa cum au procedat și S.U.A., pe considerentul că ridicîndu-se în straturile superioare ale atmosferei acesta distruge stratul de ozon care protejează biosfera de un exces de raze ultraviolete. În sfîrșit, pentru combaterea operativă a cazurilor de poluare marină, vor fi înregistrate pe calculator mijloacele tehnice și umane mobilizabile pentru a intra în acțiune imediat, reducînd astfel amploarea daunelor.

„Cei nouă" nu au reușit în schimb să cadă de acord asupra speciilor de păsări al căror vînat să fie permis în țările membre.

Cobalt

Viorel Mercea, București — 1) Cobaltul este utilizat în primul rînd în industria aeronautică, ramură în care este greu de înlocuit. Peste jumătate din producția mondială a acestui metal rar se obține în Zair. În prima parte a acestui an, sub presiunea unei cereri crescînde prețul cobaltului zairez s-a dublat, iar recent s-a anunțat o nouă majorare a prețului, cu 30%, cauza fiind de această dată reducerea temporară a extracției în provincia Shaba. 2) Echivalențele care vă interesează sînt următoarele : 1 yard = 3 picioare = 36 inci = 0,91 metri ; 1 tonă metrică = 0,98 tone lungi = 1,1 tone scurte.

Inversare de tendință

Eftimie Vilcu, Brăila — Dacă în urmă cu circa două decenii preponderența firmelor de peste Ocean în partea superioară a ierarhiei a numeroase ramuri industriale, pe ansamblul lumii capitaliste, era indiscutabilă, făcînd să se vorbească de o adevărată „sfidare americană", în ultimii ani se remarcă o inversare de tendință în această privință. Astfel, dacă în 1959 în fruntea a 11, dintr-un total de 13 ramuri principale de activitate industrială și comercial-bancară se afla o societate americană, în 1974 numai în 7 ramuri primul loc mai era ocupat de o firmă americană.

În 1959 S.U.A. posedau 63% din cele 156 firme analizate ; în 1974 ponderea S.U.A. scăzuse la 43%. În schimb, dacă în 1959 Japonia figura cu o singură firmă, în ultimul an menționat ea dispunea de 24 (peste 15%).

Una din explicațiile expansiunii mai rapide a marilor firme vest-europene și japoneze se apreciază a fi efortul sporit de cercetare-dezvoltare. Dacă în S.U.A. partea produsului național brut alocată acestui scop a scăzut sensibil după 1965, într-o serie de țări vest-europene ea a crescut continuu. Ca urmare, în 1973 ponderea P.N.B. alocată cercetării-dezvoltării de R.F.G. și Elveția o întrecuse deja pe cea a S.U.A.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 27 DIN 7 IULIE 1978

— **Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— La jumătatea cincinalului și a anului 1978. Eforturi susținute pentru înfăptuirea integrală a planului de investiții **(B. Pădure)** 2

— Exigențe ale micșorării costurilor de producție **(dr. Gh. Sică)** 4

— Reducerea consumului de energie în agricultură **(dr. I. Socol)** 6

— Perfecționarea mecanismului economico-financiar.
● Influența progresului tehnic asupra producției nete obținute într-o unitate de timp de muncă **(Vasile Marian, Anton Drăgoescu)** 8
● Calcularea fondului de retribuire a muncii în funcție de îndeplinirea planului valorii producției nete **(Virginia Marcoci)** 10

— Un sistem de indicatori proprii dezvoltării în profil teritorial **(prof. dr. Ion Capanu, lector univ. Pavel Wagner)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Adîncirea democrației muncitorești în condițiile dezvoltării economico-sociale a României (I) **(dr. Constantin Grigorescu)** 15

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Mic dicționar economic. Fondul de consum **(conf. dr. Dumitru Ciucur)** 17

TEORII ● IDEI

— Dinamica dezvoltării industriilor de vîrf și capacitatea cercetării și producției de adaptare la ritmurile înalte de înnoire **(dr. ing. Vasile Baltac)** 18

— O teorie modernă a conducerii microeconomice **(lector univ. dr. Ovidiu Nicolescu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii-muncă (I) **(Constantin Sîrbu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Un eveniment remarcabil în dezvoltarea colaborării și cooperării economice dintre țările membre ale C.A.E.R. **(Ștefan Stancu)** 24

— Schimbări în raporturile de forțe pe plan internațional și creșterea răspunderii istorice a popoarelor **(conf. dr. Nedelea-Chira Părăluță)** 27

— Știința și tehnologia în slujba dezvoltării. După reuniunea europeană de la București **(Dinu Dragomirescu)** 29

— Mandorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR: GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE. **Metode și tehnici de organizare a producției și a muncii.**

IN THIS ISSUE

— Requirements of the lowering of production costs **(dr. Gh. Șică)** 4

— The influence of tehnological progress on the net production per unit of working time **(Vasile Marian, Anton Drăgoescu)** 8

— A system of indicators characteristic of territorial development **(Prof. dr. Ion Capanu, Lecturer Pavel Wagner)** 12

— The deepening of workers' democracy under the conditions of Romania's economic and social development (I) **(dr. Constantin Grigorescu)** 15

— The dynamics of advanced industries and the ability of research and development to adapt to high rates of renewal **(dr. eng. Vasile Baltac)** 18

— A remarkable event in the development of economic collaboration and cooperation between the C.M.E.A. member countries **(Ștefan Stancu)** 24

— Changes in the balance of power in the international arena and the growing historical responsibility of the peoples **(Reader dr. Nedelea-Chira Părăluță)** 27

— Science and technology for development. After the European preparatory meeting in Bucharest **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Exigences de la réduction des coûts de production **(dr. Gh. Șică)** 4

— L'influence du progrès technique sur la production nette obtenue par unité de temps de travail **(Vasile Marian, Anton Drăgoescu)** 8

— Un système d'indicateurs spécifiques au développement en profil territorial **(prof. dr. Ion Capanu, chargé de cours Pavel Wagner)** 12

— L'approfondissement de la démocratie ouvrière dans les conditions du développement économique et social de la Roumanie (I) **(dr. Constantin Grigorescu)** 15

— La dynamique du développement des industries de pointe et la capacité d'adaptation de la recherche et de la production aux taux élevés de renouvellement **(dr. ing. Vasile Baltac)** 18

— Un événement remarquable dans le développement de la collaboration et la coopération économiques entre les pays membres du C.A.E.M. **(Ștefan Stancu)** 24

— Changements dans les rapports de forces sur le plan international et l'accroissement de la responsabilité historique des peuples **(maître de conférences dr. Nedelea-Chira Părăluță)** 27

— La science et la technologie au service du développement. Apres la réunion préparatoire européenne de Bucarest **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования уменьшения производственных издержек **(др. Г. Шикэ)** 4

— Влияние технического прогресса на чистую продукцию на единицу рабочего времени **(Василе Мариан, Антон Дрэгоеску)** 8

— Система показателей, соответствующих развитию в территориальном разрезе **(проф. др. Ион Капану, лектор высшей школы Павел Вагнер)** 12

— Углубление рабочей демократии в условиях экономическо-социального развития Румынии (I) **(др. Константин Григореску)** 15

— Динамика развития ведущих отраслей промышленности и способность исследования и развития приспособляться к высоким темпам обновления **(др. инж. Василе Балтак)**.... 18

— Выдающееся событие в развитии экономического сотрудничества и кооперирования стран-членов СЕВ **(Штефан Станку)** 24

— Изменения в соотношении сил на международной арене и возрастание исторической ответственности народов **(старший лектор др. Неделя-Кира Пэрэлуцэ)** 27

— Наука и технология на службе развития. После европейского подготовительного форума в Бухаресте **(Дину Драгомиреску)**..... 29

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, 71131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.L.A.P. nr. 54.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

DE LA ADAS

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie şi care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziţia cetăţenilor o formă de asigurare convenabilă şi eficientă : „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în acelaşi contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

1. ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie: mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, maşini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere şi alimente, combustibil, materiale de construcţii şi multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată specificată în contract — şi bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului, în aceeaşi sau în altă localitate.

Administraţia Asigurărilor de Stat plăteşte despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăznet, explozie, ploaie torenţială, inundaţie, grindină, furtună, prăbuşire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheaţă ; avarii accidentale produse la instalaţiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariţie cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracţie şi altele.

2. ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Aria de protecţie a acestei asigurări este largă. Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soţia acestuia, precum şi părinţii şi copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare majoritatea situaţiilor cauzate de o serie de evenimente ca : incendiu, trăznet, lovire, cădere, alunecare, acţiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită şi altele.

3. ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă pentru despăgubiri datorate de asigurat şi de soţia acestuia sau de persoane care se află în întreţinerea asiguratului, în calitate de locatar, faţă de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terţilor pentru accidentarea persoanelor şi avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum şi pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la pereţii, planşeele, tavanele şi pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundaţie produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 10 000 de lei se plăteşte o primă de asigurare de 20 de lei pe an, iar pentru asigurarea unor bunuri în valoare de 25 000 de lei se plăteşte o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresaţi responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1978 JUL 17

COOP

În orice anotimp, o vacanţă plăcută la unităţile turistice ale cooperaţiei de consum !

In cele mai incintătoare zone ale ţării, hanurile cooperaţiei de consum vă oferă condiţii optime de găzduire : camere cu confort modern, restaurante unde puteţi servi mîncăruri gustoase cu specific tradiţional şi local. Iată şi cîteva dintre numeroasele hanuri unde sînteţi aşteptaţi cu ospitalitate :

Hanul „Soveja" – în staţiunea climatericâ cu acelaşi nume din judeţul Vrancea (în fotografie)

Hanul „Praid" – în localitatea balneară Praid din judeţul Harghita

Hanul „Sucevita" – în apropierea binecunoscutei mănăstiri cu acelaşi nume din judeţul Suceava

Hanul „Ciuta" – în localitatea Ciuta, la 38 km de Buzău pe D.N. 10

Bucureştenii pot reţine locuri la unităţile cooperaţiei de consum prin Agenţia de turism UNIVERSALCOOP din holul casei de bilete a Sălii Palatului, telef. 14 52 09.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

MOBILIZARE AMPLĂ, ORGANIZARE SUPERIOARĂ PENTRU ÎNFĂPTUIREA PLANULUI

Numărul 28 ● Vineri 14 iulie 1978

EVENIMENTE DE DEOSEBITĂ IMPORTANŢĂ ÎN VIAŢA ECONOMICO-SOCIALĂ A ŢĂRII

• Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

• Sesiunea Marii Adunări Naționale

„În cadrul plenarei am adoptat atît planul pe 1979 cît și planul pe 1980 ; ca atare, trebuie trecut de îndată la stabilirea tuturor măsurilor de pregătire a bunei desfășurări a activității economico-sociale... Să nu precupețim nimic pentru îndeplinirea integrală și depășirea prevederilor planului pe următorii doi ani, de care depinde propășirea continuă a patriei noastre socialiste!"

NICOLAE CEAUȘESCU

D646

MAGYAR ORSZÁGOS MOZGALMI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

relaţii
financiar-valutare
şi comerciale internaţionale

drept şi uzanţe internaţionale

CAMBIA ŞI BILETUL LA ORDIN — DREPT — CONCEPT — ELEMENTE (I)

În cadrul mecanismului complex de plăţi comerciale internaţionale cambia şi biletul la ordin deţin un loc de frunte; pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate ar fi de neconceput comerţul internaţional contemporan fără aceste importante instrumente de credit şi de plată care, datorită calităţii lor de titluri de credit propriu-zise (pure), sînt socotite devize.

Practica o dovedeşte că utilizarea cu efecte pozitive a acestor instrumente de credit şi de plată — în cadrul contractelor comerciale internaţionale încheiate de întreprinderile noastre de comerţ exterior — este condiţionată de cunoaşterea temeinică a dreptului cambial, respectiv a dreptului uniform internaţional privind cambia şi biletul la ordin, precum şi prevederilor din sistemele de drept naţional ale ţărilor cu care avem relaţii comerciale. Plecînd de la această necesitate obiectivă ne-am propus ca în cadrul acestei rubrici să prezentăm, începînd cu acest număr: dreptul uniform internaţional şi sistemele de drept naţional privind cambia şi biletul la ordin; conceptul de cambie şi bilet la ordin; mecanismul de emitere şi circulaţie; plata şi procedura de urmat în cazul refuzului de plată; funcţia de garantare a creditelor furnizor acordate de întreprinderile noastre exportatoare; modalităţile de utilizare în cadrul unor forme de plăţi internaţionale.

Dreptul uniform internaţional — sistemc dc drept naţional

Pentru ca instrumentele de credit — cambia şi biletul la ordin — să-şi poată realiza funcţiile importante pe care le îndeplinesc în cadrul comerţului internaţional, a fost necesar să se adopte un cadru juridic corespunzător, atît pe plan naţional, cît mai ales pe plan internaţional. Ca urmare, toate statele moderne dispun în prezent de un adevărat drept cambial, iar pe plan internaţional, încă cu patru decenii în urmă s-a realizat, parţial, un drept uniform. Această unificare era, în principiu, posibilă, datorită faptului că regimul juridic al cambiei nu diferă în esenţă de la un drept comercial al unui stat la altul, iar diferitele legislaţii au uneori o origine istorică comună, mai ales în unele state europene. În întîmpinarea ideii unificării legilor cambiale a venit şi existenţa unor practici similare în emiterea, folosirea, urmărirea încasării lor în caz de neplată, în conţinutul unor elemente esenţiale ale cambiei etc.

În urma diverselor tentative (printre care menţionăm Conferinţa de la Haga, 1910, în urma căreia s-a semnat doi ani mai tîrziu, şi tot la Haga **„Convenţia"** care tindea să introducă în drepturile naţionale un „reglement uniform") au fost adoptate la Geneva în anul 1930 două documente de o mare importanţă şi anume **Convenţia cuprinzînd legea uniformă asupra cambiilor şi biletelor la ordin şi Convenţia destinată să reglementeze anumite conflicte de legi în materie de cambii şi bilete la ordin.**

Printre ţările semnatare, care, de altfel, în marea lor majoritate au şi ratificat ambele convenţii în următorii patru ani, menţionăm: Australia, Belgia, Cehoslovacia, Columbia Danemarca (exclusiv Groenlanda), Ecuador, Elveţia, Finlanda, Grecia, Italia, Jugoslavia, Japonia, Luxemburg, Norvegia, Olanda (numai pentru teritoriul său european), Peru, Portugalia, Spania, Suedia Turcia, Ungaria etc. Au mai aderat ulterior: Monaco (1934), Franţa, Polonia şi Uniunea Sovietică (toate în anul 1936), Brazilia (1942) etc. Din simpla lectură a ţărilor semnatare rezultă că unificarea realizată în domeniul dreptului cambial, nu a cuprins toate ţările, numeroase rămînînd în afara celor două Convenţii.

Ţările din sfera dreptului anglo-american au refuzat aderarea, invocînd diferenţele de codificare şi uzanţe (cutume). De altfel, ţările din sfera dreptului anglo-american beneficiau de codificarea cutumei engleze, realizată în 1882, cunoscută sub denumirea de **Bill of Exchange Act**, extinsă în Statele Unite ale Americii sub numele de **Negociable Instrument Act.** De asemenea, statele din America Latină (cu excepţia Braziliei care a aderat la Convenţiile de la Geneva) rămîn în afara prevederilor acestora şi sînt adepte cînd ale dreptului comercial al Statelor Unite ale Americii, cînd **Convenţiei de la Havana** (Cuba) încheiată în anul 1928 în vederea unificării cambiale (Convenţie cunoscută şi sub numele de Codul Bustamante).

În ultimul timp, după 40 de ani de la Convenţia de la Geneva, se manifestă din nou preocupare pentru uni-

SUPLIMENT
nr. 7/28 1978
Revista ECONOMICA

formizarea **dreptului cambial**, de data aceasta iniţiativa fiind luată de Comisia Naţiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internaţional. La 10 aprilie 1972 a fost prezentat Comisiei, Proiectul de lege uniformă asupra cambiilor internaţionale şi comentariu.

La noi în ţară, prin Legea din 1 mai 1934 a fost reglementat regimul juridic al cambiei şi biletului la ordin, a cărei redactare este foarte apropiată de aceea a Convenţiei de la Geneva. Legea română este o preluare a legii italiene asupra cambiei şi biletului la ordin din 14 decembrie 1933, care este traducerea legii uniforme, cu unele rezerve (Italia făcînd parte dintre statele care au ratificat Convenţia de la Geneva din 1930).

Conceptul de cambie şi bilet la ordin

În literatura juridică întîlnim numeroase definiţii ale cambiei, dintre care redăm pe următoarea : Cambia este un titlu de credit autonom şi complet, susceptibil a circula pe calea girului, cuprinzînd ordinul abstract dat de o persoană numită trăgător către o persoană numită tras, de a plăti necondiţionat o sumă de bani, determinată, la scadenţa şi locul menţionat în cuprinsul titlului, unei a treia persoane numită beneficiar.

Din definiţia de mai sus, rezultă caracteristicile proprii ale cambiei care îl fac să fie cel mai desăvîrşit titlu de credit, cu multiple funcţii în comerţul internaţional.

Prima caracteristică pe care dorim să o relevăm este **autonomia** cambiei ; importanţa acestei caracteristici rezidă din faptul că la baza cambiei există două genuri de raporturi juridice :

— **raportul fundamenal**, născut, în cazul întreprinderilor noastre de comerţ exterior, din tranzacţii comerciale internaţionale şi care, de regulă, este preexistent titlului cambial ;

— **obligaţia cambială** care este distinctă de raportul fundamental şi şi-o asumă fiecare semnatar al cambiei ; aşa fiind, titlul cambial creează un drept nou, fiind independent de cauza sa (raportul fundamental, în stingerea căruia a fost creat).

Inexistenţa dependenţei între raportul fundamental şi obligaţiile comerciale permite să se afirme că obligaţia cambială este **autonomă**, deoarece obligaţia fiecărui semnatar al cambiei (deci a fiecărui obligat cambial) este independentă de a celorlalţi (trăgător, avalişti, giranţi). Un exemplu va fi concludent.

O întreprindere de comerţ exterior încheie un contract de import cu un partener din Franţa. Potrivit clauzelor din contractul comercial încheiat a acceptat cambiile trase de vînzătorul extern cu scadenţele corespunzătoare termenelor de plată a ratelor de credit. La primirea produsului şi punerea lui în funcţiune se constată unele defecţiuni, fapt ce determină întreprinderea importatoare să dispună Băncii Române de Comerţ Exterior să nu plătească la scadenţă cambia prezentată spre plată de către vînzător. Se pune întrebarea : este legală această decizie a importatorului ?

Răspunsul este următorul : **cambia fiind un titlu de credit autonom născut din raportul juridic cambial nu poate fi refuzată la plată pe considerente izvorîte din raportul fundamental care la dat naştere — contractul de import.** Aşa fiind, este greşită practica acelor întreprinderi de comerţ exterior care invocă drept temei pentru refuzul de plată a unei obligaţii cambiale, **neexecutarea în bune condiţiuni de către vînzător (beneficiar în raportul cambial) a obligaţiilor asumate prin contractul comercial de vînzare internaţională.**

Pe lîngă caracteristica analizată mai sus — autonomia — cambia mai are şi alte caracteristici **proprii**, printre care : are o formă strict determinată de lege sub pedeapsă de nulitate ; fiind un titlu complet a cărui existenţă dovedită prin el însuşi, rezultă că nu poate fi completat şi nici interpretat, recurgîndu-se la alte înscrisuri ; de aceea cînd o cambie nu conţine elementele cerute de lege sau cînd conţine o trimitere la alte documente pentru completarea sa, îşi pierde caracterul de cambie ; obligaţia cuprinsă în cambie este o obligaţie abstractă, în sensul că ea este desprinsă de cauza care i-a dat naştere ; dreptul care se dobîndeşte şi se exercită prin cambie, constă într-o sumă de bani plătibilă la locul şi scadenţa arătate în cambie ; dreptul la plata unei sume de bani nu este subordonat unei contraprestaţiuni ; circulă prin gir ; toţi obligaţii cambiali sînt solidari ; obligaţiile cambiale sînt cu termen. Pe parcursul secţiunilor viitoare, aceste trăsături proprii enunţate lapidar, ale cambiei, vor fi detaliat analizate.

Cele expuse mai sus au deplină valabilitate şi cu privire la biletul la ordin ; între acest instrument de plată şi de credit, în raport cu cambia, există o singură deosebire :

— la cambie sînt trei părţi : **trăgătorul**, care dă un ordin de plată **trasului** (cumpărător în raportul fundamental de vînzare internaţională) şi **beneficiarul**, căruia urmează să i se facă plata la scadenţă, acesta fiind şi posesorul titlului ;

— la biletul la ordin sînt numai două părţi : **emitent**, care se obligă să plătească o sumă de bani şi **beneficiar**, care urmează să încaseze, la scadenţă, suma respectivă.

Menţionăm că în condiţiile monopolului de stat al relaţiilor financiar-valutare internaţionale în practica întreprinderilor noastre de comerţ exterior biletul la ordin are o folosinţă numai în anumite situaţii speciale. Regula este, aşa cum vom vedea în continuare, folosirea cambiei, în care beneficiar — în cazul exporturilor — este în toate cazurile Banca Română de Comerţ Exterior.

Elementele cambiei şi biletului la ordin

Cambia fiind un act solemn nu-şi poate îndeplini funcţiile sale în cadrul normelor de drept care o reglementează cu tot rigorismul său procedural, fără să se întrunească elementele pe care legea le declară esenţiale. Forma solemnă a cambiilor este necesară pentru a legitima, în acelaşi timp, atît funcţia sa economică cît mai ales pe cea juridică, ca instrument de valorificare a creditului. Potrivit Convenţiei de la Geneva şi a majorităţii drepturilor naţionale a statelor europene care nu au aderat la Convenţie, elementele esenţiale sînt următoarele :

● **Denumirea de cambie** se înscrie în textul titlului de credit, în limba consacrată şi utilizată la redactarea ei (la lettre de change, Wechsel, la cambiale, Bill of Exchange). În această privinţă legislaţia anglo-americană se deosebeşte radical de acelea care au primit principiile legii uniforme, admiţînd că o cambie este valabilă ca atare chiar dacă nu cuprinde această denumire.

Subliniem faptul că în orice document redactat în forma şi cu efectele titlului cambial, denumirea de **cambie** trebuie să figureze cu caracter de solemnitate. În caz contrar, potrivit dreptului uniform, se aplică sancţiunea pierderii calităţii de titlu de credit. (Astfel, bunăoară, dacă într-o cambie redactată în limba română s-ar înscrie denumirea uzuală de **trată**, în loc de **cambie**, înscrisul astfel creat şi-ar pierde valoarea de titlu de credit).

● **Ordinul pur şi simplu de a plăti o sumă determinată**, exprimată într-o valută, suma fiind trecută în cifre şi în litere. În cazul că suma trecută în cifre diferă de aceea trecută în litere, cambia rămîne valabilă pentru suma trecută în litere. Dacă suma este scrisă de mai multe ori, fie în cifre, fie în litere, rămîne valabilă de plată cea mai mică.

● **Numele persoanei care trebuie să plătească — trasul** — este un alt element esenţial ; această persoană devine debitor principal, dacă acceptă cambia, motiv ce ne obligă să subliniem faptul că el trebuie desemnat de aşa manieră încît să se poată face identificarea lui, pentru a nu fi stînjenită valorificarea titlului.

● **Scadenţa.** O cambie poate fi trasă : la vedere, la un anumit termen de la vedere (prezentare), la un anumit termen de la data emisiunii sau la o zi fixă, calendaristică. Cambiile trase cu indicarea altor scadenţe (decît cele menţionate mai înainte) sau cu scadenţe succesive, sînt nule de drept.

● **Locul unde trebuie efectuată plata.** Se indică, de regulă pe faţa cambiei, sub numele şi adresa trasului. În situaţia în care nu este indicat expres, aceasta se prezumă a fi localitatea arătată lîngă numele trasului,

potrivit regulii de drept comun că plata sumei datorată este cherabilă.

În cazul în care locul plăţii este arătat prin indicarea domiciliului unui terţ (de regulă o bancă) sîntem în prezenţa unei **cambii domiciliată**, situaţia în care **domiciliatul** este împuternicit să facă plata la scadenţă.

● **Numele beneficiarului** este un element esenţial, ca urmare a faptului că o cambie nu poate fi **la purtător**, cu excepţia dreptului S.U.A. Se indică prin arătarea numelui complet (şi sediul) şi cu menţiunea la ordin care dacă lipseşte, se prezumă.

● **Data şi locul emiterii.** Data se menţionează, ca regulă, pe faţa cambiei şi trebuie **să fie unică**, cuprinzînd, ziua, luna şi anul, deoarece este considerată certă, opozabilă tuturor (pînă la proba contrarie), avînd importante consecinţe privind calcularea scadenţei, în situaţiile arătate mai sus, precum şi pentru a se stabili capacitatea juridică a trăgătorului. Locul emiterii cambiei se înscrie alături de dată şi dacă este omis se prezumă ca fiind localitatea arătată sub semnătura trăgătorului ; în cazul în care lîngă această semnătură nu este indicată nici o localitate, cambia este nulă. Indicarea locului emiterii cambiei prezintă interes, deoarece în funcţie de acest element se determină legea aplicabilă condiţiilor de formă, fiind dominată de regula **locus regit actum**.

● **Semnătura trăgătorului.** Trebuie să fie manuscrisă în partea de jos, în finalul cambiei, trebuind să cuprindă şi denumirea completă a firmei respective, alături de semnătura persoanelor autorizate. Legislaţia italiană precizează expres conţinutul semnăturii cambiale, arătînd că ea trebuie să cuprindă numele şi prenumele sau firma celui care se obligă.

Aşadar, oricare cambie **conţine obligatoriu opt elemente ;** lipsa unuia din elementele esenţiale ale cambiei nu poate fi suplinită, iar cambia va fi nulă ca titlu de credit nemaiavînd valoarea unei cambii. Evident, este de la sine înţeles că, dacă documentul respectiv nu mai are valoarea unei cambii, el poate totuşi produce anumite efecte juridice conform dreptului comun.

Pe lîngă elementele pe care trebuie să le conţină o cambie, sub sancţiunea inexistenţei obligaţiei cambiale, mai pot fi inserate şi alte clauze permise de lege ; clauze socotite nescrise ; clauze care contrazic obligaţia cambială ; clauze care acordă drepturi mai multe decît legea cambială.

Printre clauzele permise de lege a fi înscrise în titlul cambial sînt unele pe care chiar legea respectivă le menţionează, cum ar fi : clauza stipulată de trăgător că nu răspunde de neacceptarea cambiei ; clauza prin care se prelungeşte sau se restrînge circulaţia cambiei peste termenul legal ; clauza prin care se dispensează posesorul de obligaţia protestului de neacceptare etc.

Printre clauzele socotite ca nescrise (deşi asemenea clauze figurează pe cambie, ele fiind introduse de trăgător) sînt şi acelea care, dacă ar fi luate în consideraţie, ar avea drept efect schimbarea obligaţiei cambiale, conducînd la nulitatea cambiei. Printre astfel de clauze, menţionăm aceea prin care trăgătorul se exonerează de răspunderea de plată la scadenţă, sau aceea prin care trăgătorul ar transfera mai multe drepturi decît le are.

Clauzele trecute în cambie, care atrag nulitatea titlului cambiei, sînt acelea care contravin esenţei obligaţiei cambiale, cum ar fi de exemplu, aceea a condiţionării ordinului de plată.

Elementele esenţiale ale biletului la ordin sînt aceleaşi ca la cambie, mai puţin prezenţa trasului. Unele sublinieri, se impun totuşi a fi făcute.

Denumirea de bilet la ordin care trebuie trecută în textul titlului în limba în care se redactează documentul, nu mai are în legea uniformă sensul exclusiv solemn ca cel de cambie.

Ceea ce trebuie remarcat este faptul că nici chiar între cele două texte originale — francez şi englez — în care a fost redactată legea uniformă, nu există perfectă identitate, textul francez vorbind de **„denumirea titlului"** pe cînd textul englez menţionează chiar denumirea de bilet la ordin „promissory note". Iar în art. 10 al anexei II a rezervelor, s-a prevăzut anume că ţările semnatare pot adopta o denumire deosebită sau chiar să nu dea o denumire specială biletului la ordin, cu singura condiţiune să cuprindă indicaţiunea expresă că este emis la ordin. Ca urmare, denumirea acestui titlu are soluţii diferite. Astfel, în urma legii italiene din 1933 denumirea de „cambiale" a devenit solemnă pentru cambie ; biletul la ordin este desemnat prin una din următoarele expresiuni uzuale: **cambiale dirette, paghero cambiario** sau **vaglia cambiario** (ultima fiind utilizată cu precădere).

În legea română denumirea de **„bilet la ordin"** este solemnă.

Promisiunea necondiţionată de a plăti o sumă de bani determinată, înlocuieşte elementul esenţial al cambiei potrivit căruia trăgătorul înscria **ordinul necondiţionat de plată.** În cazul biletului la ordin, emitentul — care corespunde prin structură trăgătorului din cambie — nu dă ordin ci se obligă direct de a plăti. Cu alte cuvinte, obligaţia sa nu este aceea de a garanta plata, ca în cazul cambiei, ci de a efectua plata la scadenţă.

Locul de plată, dacă nu a fost indicat, spre deosebire de cambie, se consideră ca fiind cel al emisiunii, care în acelaşi timp este socotit şi ca domiciliu al emitentului.

Numele beneficiarului este şi în cazul biletului la ordin un element esenţial, deoarece la fel ca şi cambia, nici acest titlu nu poate fi emis la purtător. Subliniem faptul că nu se poate emite un bilet la ordin — aşa cum este posibil în cazul cambiei — la ordinul propriu al emitentului, deoarece într-o asemenea situaţie s-ar transforma titlul din **la ordin** în **la purtător.**

dr. Al. DETEŞAN

noţiuni, termeni, operaţiuni

RISCURI VALUTARE LA EXPORT ŞI IMPORT — MĂSURI DE CONTRACARARE

Măsurile de apărare împotriva riscului valutar pot fi examinate atît din punctul de vedere al importatorilor cît şi al exportatorilor, deoarece atît asupra unora cît şi a celorlalţi planează potenţial riscul provenit din flotarea cursurilor valutare.

Pentru importator, riscul valutar apare fie în sensul pericolului creşterii valutei de contract, fie în acela al scăderii cursului (valorii) monedei naţionale. În ambele cazuri, importatorul trebuie să cheltuiască o sumă mai mare în monedă naţională decît prevăzuse.

Pentru exportator, riscul valutar apare la facturarea într-o monedă străină atunci cînd cursul valutei de facturare scade sau cursul (valoarea) propriei monede creşte, deoarece în ambele cazuri acesta va primi o sumă mai mică în moneda naţională decît prevăzuse. Riscul valutar apare potenţial pentru exportator chiar în momentul ofertei, în ipoteza în care aceasta se face la un preţ ferm într-o monedă străină. După acceptarea ofertei emisă în aceşti termeni de către partenerul străin, există certitudinea pierderii la scăderea cursului monedei de contract sau creşterea cursului (valorii) monedei naţionale, dacă nu s-a procedat la asigurarea cursului, de ex. printr-o vînzare a valutelor la termen. În eventualitatea asigurării cursului înaintea acceptării ofertei de către partenerul străin, eventuala neacceptare conduce totuşi la pierderi, dacă moneda străină creşte în valoare sau moneda naţională scade în valoare.

Într-o situaţie similară se află importatorul care s-a angajat faţă de un exportator străin să-i cumpere o marfă la un preţ ferm. În acest caz, riscul valutar creşte în principiu odată cu durata perioadei în care exportatorul sau importatorul este legat de

oferta de cumpărare. Spre deosebire de aceste angajamente incerte, momentul încheierii contractului prezintă avantajul pentru exportator al certitudinii cu privire la preț, la condițiile de plată, la termen, astfel încît exportatorul poate să-și organizeze apărarea împotriva riscului valutar.

Din cele arătate rezultă că există cîteva cazuri de risc valutar pentru exportatori și importatori și anume :

- riscul din angajamente în curs de perfectare, cuprinzînd oferte în valută ;
- riscuri din angajamente perfectate, în cadrul cărora la pasiv apar obligații în valută, iar la activ drepturi în valută ;
- riscuri din angajamente viitoare și
- riscuri din drepturi și obligații eventuale..

Toate aceste cazuri pot apărea, în realizarea lor, ca posturi de activ sau de pasiv. La activul în valută, riscul pentru creditor apare ca risc de pierdere valorică prin deprecierea valutei respective. La pasivul în valută, pierderea este provocată de majorarea datoriei, iar aceasta la rîndul său este provocată de creșterea valorică a monedei străine de contract.

După cum a rezultat din cele de mai sus, reducerea valorii activelor în valută străină mai poate fi determinată de creșterea valorică a monedei naționale, iar creșterea valorii pasivelor în valută străină — de scăderea valorică a monedei naționale. De ex., la prima revalorizare a mărcii vest-germane din 1961, un exportator vest-german care avea o creanță de 1 000 dolari S.U.A. a încasat o sumă de 4 000 mărci, în locul încasării luate în calcul de 4 200 mărci, dat fiind că marca vest-germană a înregistrat o creștere valorică, în timp ce dolarul a înregistrat o scădere corespunzătoare. În cazul în care exportatorul nu s-a asigurat împotriva riscului valutar, el a avut o pierdere de 200 mărci. Dimpotrivă, un importator american care în urma unei livrări de mărfuri din R.F.G. avea o datorie de 4 200 mărci vest-germane, a trebuit să cheltuiască 1 050 dolari și nu 1 000 dolari, cum rezulta din antecalculație, întrucît valuta străină, marca, a avut o creștere valorică, respectiv moneda sa națională, dolarul, a avut o scădere valorică de 50 dolari.

Numai într-o singură ipostază nu poate apărea o pierdere (sau un cîștig) : atunci cînd între activul și pasivul într-o valută străină există un echilibru. De la această axiomă pornește acțiunea de asigurare împotriva riscului valutar, în sensul eforturilor de a tinde spre echilibrul pozițiilor exprimate într-o valută. Prin urmare, pentru asigurarea împotriva riscului sînt indicate toate măsurile menite să ducă la o echilibrare a activelor și pasivelor valutare, cum ar fi crearea unor angajamente sau creanțe printr-o cumpărare, respectiv vînzare de valută, printr-o contractare, respectiv acordare a unor credite în valută etc. Același efect îl produce sporirea sau reducerea activelor și pasivelor valutare cu termene diferite, cum ar fi de ex. încheierea de acorduri swap (vînzare-cumpărare temporară de valută urmînd ca la termenul convenit să se procedeze la operația inversă).

O altă modalitate de asigurare împotriva riscului valutar este asigurarea bazei de calcul. Pentru înțelegerea mecanismului acestei asigurări trebuie arătat că între comerțul interior și cel exterior există o diferență : în cazul comerțului interior, dacă se încheie o anumită tranzacție la un anumit preț, acest preț este stabilit și valabil pentru ambii parteneri. În condițiile comerțului exterior, prețul stabilit este valabil numai pentru acel partener în moneda căruia este încheiat contractul. Pentru celălalt partener, care are ca monedă națională o alta decît cea de contract, prețul depinde de cursul pe care îl obține moneda de contract. Prin urmare, pentru unul din parteneri este necesar să se găsească o modalitate de asigurare a bazei de calcul — și anume pentru acel partener care trebuie să cumpere sau să vîndă moneda de contract. Asigurarea bazei de calcul constă de fapt în asigurarea acelui curs valutar care a fost luată în calcul la încheierea contractului. Asigurarea se efectuează, de ex., printr-o operație de vînzare-cumpărare de valută la termen, și anume la termenul prevăzut pentru lichidarea operației comerciale. În felul acesta, partenerul care trebuie să-și procure valuta pentru a plăti un import, sau cel care trebuie să vîndă valuta provenită din export pentru a-și procura moneda proprie are încă din momentul încheierii contractului toate datele necesare pentru a ști dacă o operație externă este mai avantajoasă decît o vînzare sau cumpărare pe piața internă și, prin urmare, dacă ea merită să fie efectuată, inclusiv costul asigurării, adică diferența între nivelul cursului la termen al valutei de contract și nivelul cursului la vedere. Această diferență arată dacă tranzacția merită să fie făcută, deci dacă beneficiul rezultat este suficient pentru acoperirea costului asigurării, rămînînd un rest considerat interesant pentru perfectarea tranzacției.

Asigurarea bazei de calcul este numai una din posibilitățile de asigurare împotriva riscului valutar, care se adaugă la celelalte posibilități menționate mai sus și într-un supliment anterior (nr. 5/26/1978). Alte posibilități vor fi examinate într-un număr viitor.

dr. **C. KIRIȚESCU**

ghidul lucrătorului de comerț exterior

TEHNICA DOCUMENTĂRII ASUPRA PREȚURILOR DE EXPORT ȘI IMPORT

Cunoașterea prețurilor interne și externe pentru mărfurile de export și import are o mare importanță pentru aprecierea oportunității și a avantajelor care se pot obține prin comercializarea pe piața externă a unui produs sau a unui serviciu. Se poate afirma că prețul extern obținut la export și import reflectă și nivelul de pregătire de specialitate și experiență a lucrătorilor din acest important domeniu, respectiv nivelul calitativ al activității de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Dar cunoașterea prețurilor externe, a nivelului, evoluției, și tendințelor acestora este de o importanță deosebită pentru toți factorii chemați să ia decizii în legătură cu noile capacități de producție, modernizarea celor existente, asimilarea de produse noi, orientarea activității de cercetare, perfecționarea structurii producției industriale și agricole, adîncirea specializării și cooperării, precum și de tehnicienii și lucrătorii care prelucrează materii prime și materiale din import sau cei care utilizează instalații și utilaje cumpărate de pe piața externă.

Informarea și cunoașterea prețurilor externe presupune : asigurarea unui fond larg de documentații asupra prețurilor practicate pe piața externă pentru mărfurile de export și import; cunoașterea modului de formare al acestora ; studierea factorilor care influențează evoluția și schimbările intervenite în structura și nivelul prețurilor.

Conținutul informațiilor

Sursele de informații de prețuri externe pot fi grupate din punct de vedere al conținutului, în două mari grupe și anume :

I. **Surse generale sau de sinteză,** care cuprind în principal date de ansamblu și pe grupe de mărfuri sau mărfuri și care se referă la evoluția anuală, semestrială sau trimestrială a prețurilor internaționale ;

II. **Surse pe mărfuri** care au un caracter mult mai concret și se referă la prețurile practicate de concurență în mod curent.

În cadrul primei grupe, **de surse generale se cuprind :**

- **anuare statistice de comerț exterior ale țărilor exportatoare sau importatoare ;**
- **statistici întocmite de organisme internaționale (G.A.T.T., F.M.I., F.A.O., cu date despre comerțul mondial, indici de prețuri la export și import pe mărfuri, grupe de produse și pe total;**
- **publicații statistice ale unor organizații economice regionale în probleme de comerț exterior — C.E.E., A.E.L.S., C.A.E.R. etc ;**
- **studii și prognoze elaborate de institute de specialitate și organizații internaționale, în probleme de comerț exterior, cooperare, taxe vamale, prețuri etc. ;**
- **rapoarte semestriale și anuale întocmite de G.A.T.T., F.M.I., Banca Mondială etc., în care se analizează dezvoltarea comerțului internațional, evoluția prețurilor, problemele monetare și inflația etc. ;**
- **programe de perspectivă privind dezvoltarea producției și schimburile comerciale pe etape îndelungate. În aceste programe se cuprind nivele de producție, de export și import, prognoze de prețuri etc. ;**
- **reviste și buletine care apar în diverse țări, în care se examinează aspecte de ansamblu privind evoluția comerțului mondial ;**
- **materiale elaborate în cadrul U.N.C.T.A.D. în ce privește prețurile la produse de bază și produse industriale etc.**

Desigur, nu toate sursele existente pot fi folosite pentru aceeași marfă. De altfel, se constată chiar o tendință actuală privind specializarea surselor pe piața externă. (Anumite publicații de specialitate încep să se refere numai la anumite grupe de produse, cuprinzînd în schimb un mare număr de date și informații.) Examinarea datelor din aceste materiale, ajută la formarea unei imagini cît mai complete asupra evoluției pieței internaționale și la înțelegerea mai pe larg a mecanismului și a factorilor care determină însemnatele mutații și schimbări care apar frecvent în domeniul prețurilor externe. În comercializare, rapida orientare și înțelegere a fenomenelor contribuie în mod hotărîtor la eficiența acțiunilor, la luarea de decizii corespunzătoare în legătură cu repartizarea mărfurilor pe țări și cu alegerea celor mai avantajoase momente conjuncturale.

Cea de-a doua grupă de materiale documentare, cuprinde **sursele și informațiile concrete pe mărfuri,** sortimente și calități. Dintre acestea menționăm : **factura și factura-proforma ; documentele de expediție și transporturi internaționale ; documentele de asigurare a mărfurilor de export și import ; oferta și contraoferta ; comanda și confirmarea de comandă ; documentele bancare privind plata mărfurilor exportate și importate ; scrisorile de garanție, operațiunile de virament și documentele privind acordarea creditelor de export etc. ; cotațiile de bursă pentru operațiuni încheiate și la termen ; prețurile stabilite în diferite contracte încheiate de concurență ; prețurile convenite în acordurile internaționale pe mărfuri sau de către diferite organizații economice regionale al anumitor produse ; prețurile externe din diverse reviste tehnice, prospecte, cataloage de produse etc. ; prețurile adjudecate la diverse licitații internaționale ; cataloagele sau listele de prețuri întocmite de marile companii internaționale pentru grupele de produse care intră în sfera lor de activitate ; prețurile de export și import stabilite de diverse state prin reglementări interne ; anunțuri și reclame apărute în presa de specialitate sau în diverse ziare și buletine ; prețurile de detaliu practicate în diferite țări pentru produse asemănătoare sau identice cu cele care formează nomenclatorul de export și import ; prețurile stabilite în schimburile reciproce de mărfuri dintre țările membre C.A.E.R. ; informațiile primite de la întreprinderile din țările socialiste în legătură cu prețurile realizate la diferite mărfuri pe piața externă ; prețurile realizate la importul unor produse similare cu cele de export de întreprinderile de export-import ; prețurile afișate, indexate și de contracte practicate pentru diferite produse ; informațiile primite de la agențiile economice, societățile mixte și alte reprezentanțe din străinătate ; informațiile de prețuri obținute la tîrguri și expoziții internaționale, cu ocazia participării la anumite conferințe și simpozioane, în timpul unor misiuni de afaceri etc. ; corespondența comercială referitoare la convenirea și comunicarea unor prețuri privind diverse mărfuri de export și import; documentele contabile, bilanțuri și diferite dări de seamă financiare ; alte surse de documentare și informare asupra prețurilor externe.**

Organizarea cercetării

Sursele de documentare și informare asupra prețurilor externe pot fi grupate din punct de vedere al modului de obținere a acestora, astfel ; **informații de piață care se obțin pe baza materialelor tipărite,** (cercetare de birou), menționate anterior ;

— **informații care se realizează prin contacte directe** (cercetare de teren) conferințe de presă, mese rotunde, anchete, rapoarte, panele, observații, simpozioane, conferințe etc.

În legătură cu obținerea surselor de documentare trebuie menționat faptul că există o serie de mărfuri — de bursă — pentru care primirea documentației de preț nu prezintă o deosebită dificultate. Cotațiile la aceste mărfuri se difuzează zilnic de agențiile de specialitate. De asemenea, cotațiile de bursă apar în ziare și reviste, fapt ce permite cunoașterea lor în termene foarte scurte.

Pentru celelalte mărfuri, care nu formează obiectul comerțului de bursă — și astfel de mărfuri constituie majoritatea în comerțul internațional — interesul cel mai mare îl prezintă : în documentarea de preț : factura, contractul, oferta și contraoferta, confirmarea de ofertă, prețurile de licitații, informațiile de la agențiile economice, listele și cataloagele de prețuri, documentele bancare, de transporturi etc. adică documentele comerciale, de plată.

În țările nesocialiste, serviciul de furnizare de documentații și informații de piață și de prețuri, se prestează de firme specializate care lucrează cu beneficiarii pe bază de abonamente. Prin folosirea abonamentelor costul informațiilor este mai scăzut.

Pentru a putea răspunde cu promptitudine cererilor organizațiile de specialitate își formează **o bancă de date și documentații** prin intermediul agenților sau specialiștilor. Pentru constituirea și actualizarea băncii de date organizația folosește corespondenți și agenți, care transmit informațiile respective pe formulare completate sub formă de chestionare. În general colaboratorii sînt plătiți după numărul cazurilor rezolvate și complexitatea acestora. De multe ori corespondenții sînt salariați ai băncilor sau societăților de transport și asigurare care pot obține ușor diferite informații. Corespondenții extrag informațiile din ziare, reviste, reclame, documente bancare, facturi, contracte, licitații, bilanțuri, cataloage, anchete etc.

Serviciile operative care preiau informațiile de la rețeaua de corespondenți au ca atribuție centrală organizarea fondului de informații, ținerea de fișe pe mărfuri și piețe, urmărirea și prelucrarea informațiilor primite, iar cînd acestea nu sînt obținute la timp urgentează rețeaua de corespondenți. În aceste unități funcționează și un compartiment care analizează materialul informativ existent și trimite informațiile solicitate la beneficiari. Sînt situații cînd se trimit solicitatorilor chiar texte originale ale materialelor documentare primite din străinătate. De obicei este vorba de copiile comunicărilor originale însă fără „en tête", astfel că firmele care au trimis informațiile de preț să rămînă necunoscute. În sfîrșit, în structura organizației există și un sector care are ca atribuții identificarea și găsirea clienților care să cumpere documentația realizată.

Întreprinderile noastre cu activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională obțin informații de piață și de prețuri în mod direct, prin propriile compartimente de specialitate sau prin diferite unități ca Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale, agențiile economice, societățile mixte și reprezentanțele din străinătate etc. Se pot obține informații și documentații asupra prețurilor externe și prin anumite organizații sau institute de specialitate din străinătate.

În cadrul modalităților de obținere a documentațiilor de prețuri externe se pot menționa multiple căi, ca de exemplu ; abonamente la cotațiile de bursă ; obținerea diferitelor reglementări practicate în diverse țări în legătură cu stabilirea prețurilor la produsele de export ; solicitarea cu regularitate pe baza unor liste de produse a informațiilor de preț de la agențiile economice și societățile mixte din străinătate, de la diferite organisme internaționale (în mod gratuit pentru țările în curs de dezvoltare) ; schimbul de documentații cu diferite întreprinderi din țările socialiste pe baza normelor legale în vigoare ; contacte diferite între reprezentanții din întreprinderi de comerț exterior (I.C.E.) și parteneri externi sau specialiști din diferite organizații străine ; schimbul de documentații pentru produse asemănătoare între I.C.E.-uri, între compartimentele de export și cele ale aceleiași I.C.E., între institutele de cercetări și proiectări, direcțiile tehnice din ministerele economice și întreprinderile specializate, de comerț exterior etc.

Schimbul de documentații dintre unitățile și compartimentele menționate, se poate aprecia ca o formă deosebit de eficientă, nevalorificată încă la nivelul posibilităților existente. Astfel, întreprinderile de comerț exterior importă față de export un nomenclator, de mărfuri de cîteva ori mai larg (mașini, utilaje, aparate de măsură și control, instalații, laminate, profile, țevi, tablă, chimicale, coloranți, vopsele, lacuri, cosmetice, medicamente, stofe, tricotaje, alte bunuri de consum etc. Desigur, produsele care se importă nu sînt identice cu cele care se exportă, dar sînt asemănătoare, comparabile, bineînțeles, pe baza unei analize minuțioase a condițiilor de comercializare și a diferențelor de calitate.

Spre exemplu, dacă s-au primit 3 oferte, pentru importul unor tractoare de 80 C.P. la un preț de 20 000$/buc, aceste oferte pot fi utilizate eficient pentru documentarea exportului unui tractor de 65 C.P. De asemenea, un contract realizat la exportul de stofe pe o anumită zonă sau țară, poate fi utilizat pentru documentarea și aprecierea prețului la importul unor stofe asemănătoare.

Desigur, modalitățile prezentate de obținere a documentațiilor de prețuri externe nu epuizează toate posibilitățile existente, în activitatea întreprinderilor întîlnindu-se și alte practici sau metode mai mult sau mai puțin eficiente, alegerea fiecăreia dintre acestea fiind determinată de specificul activității.

dr. I. OLTEANU

fișier economic-financiar

PIAȚA MEXICULUI

Mexicul, avînd o populație de peste 60 de milioane de locuitori, cu o agricultură puternică, cu o industrie în plină dezvoltare reprezintă o piață importantă de export în continuă expansiune.

Circa 80% din importuri sînt constituite din echipament industrial greu, mașini de construcții, tractoare și echipament agricol, locomotive, material rulant, laminate, produse chimice, o mare varietate de materii prime și materiale pentru industria prelucrătoare. Firmele americane care dețin peste 60% din importuri sînt puternic concurate, prin oferirea de prețuri competitive, de produse adaptate cerințelor locale și de condiții favorabile de credit, de alți exportatori, printre care în primul rînd cei din Piața Comună și Japonia. Prin politica comercială guvernamentală se urmărește slăbirea dependenței de aprovizionare cu bunuri industriale din Statele Unite. În acest sens acționează în primul rînd dezvoltarea industriei proprii pentru bunuri de consum de folosință îndelungată, echipament industrial, chimiei și petrochimiei.

Moneda — Peso-ul mexican a avut un curs fix în perioada postbelică de 12,50 pesos la 1 dolar S.U.A. (între 1954—1976) ; de la 1 septembrie 1976 flotează liber pe piață, fiind evaluat la circa 22,75 pesos la 1 dolar S.U.A. (la 1 martie 1977).

Structura tarifului vamal

Tariful de import mexican, adoptat în 1965 are în general o structură similară Nomenclatorului de la Bruxelles. Taxele se aplică ad valorem la valoarea facturată sau pe baza „evaluării oficiale", care este, de regulă, mai mare.

Taxa vamală este foarte înaltă pentru produse de lux sau articole de consum care concurează industria locală. Foarte puține importuri sînt scutite complet de taxe, printre care anumite materii prime, animale de rasă pentru încrucișări, cereale și semințe, chimicale, îngrășăminte, motoare și piese de tractor, cărți, reviste, anvelope de avion.

Preferințe. Mexicul nu este membru al G.A.T.T. Țările Asociației latino-americane de liber schimb (L.A.F.T.A.) beneficiază de un tratament vamal preferențial. Pentru multe importuri incluse pe lista de concesii nu se cere licență de import și se bucură de scutire sau reducere de taxă vamală.

Suprataxa. Toate expedierile de mărfuri suportă o suprataxă de 1% ; pentru expedierile prin poștă suprataxa este de 10%.

Serviciul vamal mexican furnizează la cerere informații privind clasificarea vamală ce se aplică pentru o anumită marfă. (Departamento Pericial Calificador, Direccion General de Aduanas, Mexico). Este preferabil ca cererea să fie însoțită de o mostră de produs, în ambalaj uzual, sau de material documentar prezentînd în detaliu produsul și utilizarea lui.

Licența de import

Politica comercială a Mexicului, încurajînd industrializarea, protejează prin tarife vamale și prin controlul importurilor (licență), industria și piața proprie pentru produse industriale ; aproape toate importurile Mexicului se fac pe bază de licență de import. De obicei nu se acordă licență pentru produse care au corespondent în fabricația industrială locală. În acest fel se urmărește orientarea fondurilor valutare în mod prioritar pentru importuri cerute de dezvoltarea industrială, ca și îmbunătățirea balanței de plăți prin limitarea importurilor considerate neesențiale.

Importurile supuse controlului prin licență de import nu pot fi contractate sau expediate de furnizor înainte de obținerea de la autoritățile mexicane a licenței. Acordarea licenței se face în urma analizei cererii de un comitet special, format din importatori, producători, reprezentanți guvernamentali, ai industriei și comerțului, care apreciază dacă marfa este esențială și dacă există sau nu substituenți din producție locală.

Canale de import

Importurile guvernamentale au o pondere de circa 40% în totalul importurilor țării, fiind constituite din echipament industrial, motoare, produse chimice, echipament de tranport și telecomunicații, pentru centrale electrice.

Circa jumătate din aceste importuri se derulează prin 3 agenții : Pemex (monopolul de stat al petrolului), Căile Ferate Naționale Mexicane și Comisia Federală de Electricitate. Organizarea de licitații pentru cumpărarea de echipamente are loc, de regulă, numai în cazul unor proiecte foarte importante sau al finanțărilor de către organisme internaționale ce recomandă această formă.

Cele mai multe importuri se fac însă prin solicitarea de agențiile guvernamentale de oferte de la reprezentanțele locale ale exportatorilor, care se află practic în contact permanent cu agențiile de import.

Furnizorii externi trebuie să se înregistreze anual la Secretariatul Patrimoniului Național (Sepanal) și să prezinte liste de prețuri pentru mărfurile și serviciile pe care le oferă, pentru a putea fi eligibili în momentul lansării comenzilor de import. Aprobarea importurilor guvernamentale se face de Comitetul pentru importuri ale sectorului public.

Leasing — Pe piața mexicană prima societate de leasing a fost creată în 1961; ulterior au apărut 5 mari societăți controlate de bănci mexicane și o filială a unei mari societăți americane de leasing. Toate societățile de leasing funcționează pe baza unei licențe de la Secretariatul de Finanțe și sub îndrumarea sa de principiu.

Pentru beneficiarii locali această formă de comerț este avantajoasă sub raportul economisirii capitalului inițial, existînd posibilitatea transformării contractului de leasing în contract de vînzare-cumpărare. De altfel, numai în cazuri excepționale se practică leasingul pe bază de import temporar, reexportul fiind aprobat numai în cazul unor mari proiecte specializate, la care utilajele nu au putut fi plasate.

Licențierea. Potrivit legii controlului transferului de tehnologie și exploatării patentelor și mărcilor, din 1973, toate contractele și alte înțelegeri privind transferul unor astfel de drepturi se înregistrează la Secretariatul pentru Industrie și Comerț.

Se urmărește în acest fel creșterea eficienței în importul de tehnologii și economia valutară.

Porturi și zone libere

Mexicul și-a creat 3 zone și perimetre libere: Baja California, în zona de la nord-vest de Sonora și în Quintana Roo. În aceste zone pot fi aduse o gamă largă de mărfuri fără licență de import și fără plată de taxe vamale. Întrucît lista mărfurilor permise se modifică de la o perioadă la alta, înainte de expedierea mărfurilor trebuie solicitată o listă actualizată.

Creditul

Creditele pe termen scurt sînt acordate de regulă de băncile comerciale circa 100, dintre care cele mai mari sînt Banco de Mexico și Banco de Comercio. Creditele pe termen scurt sînt limitate prin lege la 180 de zile.

Credite pe termen mediu și lung se obțin de la societăți financiare particulare, unele afiliate unor grupuri industriale, cu care lucrează curent.

Exporturile mexicane sînt finanțate prin Banco Nacional de Comercio Exterior, S.A. și Fondul pentru promovarea exportului de prelucrate, ca și de bănci comerciale și societăți financiare private. Asigurare contra riscului de comerț exterior se poate încheia prin C-ia Mexicana de Credito, S.A.

I. G.

conjuncturа pe piețele valutare și de capital

Tendințe în evoluția dobînzilor la creditele pe termen scurt

Costul creditului în relațiile economice internaționale — reflectat în mare măsură de evoluția ratei dobînzilor pe piețele de capital occidentale — prezintă un interes deosebit pentru întreprinderile angajate în activitatea de comerț exterior. Dificultatea informării în acest domeniu constă în multitudinea de operațiuni financiare existente, fiecare avînd anumite condiții de dobîndă și rambursare, ceea ce face laborioasă orice încercare de comparare a costului diferitelor operațiuni de creditare. Situația se complică în cazul creditelor de export, deoarece acestea sînt folosite, deseori, ca instrument de penetrare și promovare pe piețele externe și în consecință nivelul dobînzii la acestea poate fi înșelător (de exemplu o parte din dobîndă poate fi inclusă în prețul de livrare).

Dacă informațiile privind nivelul dobînzilor la creditele internaționale trebuie interpretate cu atenție, în funcție de tipul creditului, în schimb datele privind tendința dobînzilor prezintă un grad mai mare de valabilitate. Tendința ratei dobînzilor la operațiunile financiare de bază (de exemplu, la depozitele bancare, la împrumuturile pe termen scurt comerciale sau bancare la împrumuturile pe bază de emisiuni de obligațiuni etc.) reflectă sintetic și destul de veridic, mișcarea generală a costului creditelor internaționale.

În acest sens„ pentru operațiunile comerciale și de credit pe relația devize libere pot fi considerate ca reprezentative dobînzile de pe piața eurovalutelor, precum și dobînzile de pe piețele de capital ale principalelor țări occidentale (S.U.A., Anglia, Franța, R.F. Germania).

Rata dobînzilor la depozitele bancare pe termen scurt în eurodolari (de obicei depozite bancare cu termene de 3—6 luni) după ce a crescut puternic în 1973—1974, atingînd recordul absolut de circa 14% a scăzut în anii 1975—1977, odată cu reducerea ratei dobînzilor pe piața monetară a S.U.A., ajungînd la mai puțin de 6%. Dobînzile la eurodolari continuă să evalueze în strînsă legătură cu dobînzile de pe piața monetară a S.U.A. (deoarece operațiunile băncilor americane mențin un flux continuu de capitaluri între cele două piețe); în prezent rata dobînzilor la eurodolari are tendința de majorare, ajungînd la circa 7,5%. Deoarece piața eurovalutelor reprezintă un punct de referință pentru multe operațiuni financiare internaționale, iar eurodolarii constituie mai mult de 80% din totalul eurovalutelor, tendința ratei dobînzilor pe această piață reflectă sintetic tendința dobînzilor internaționale: deci, după reducerea treptată a costului creditului de la nivelurile record atinse în 1974, în ultimele luni se înregistrează din nou o tendință de majorare, în special la împrumuturile în dolari.

Evoluția ratei dobînzilor în principalele țări capitaliste nu este, însă, uniformă. Rata dobînzilor pe piața monetară (piața capitalurilor pe termen scurt, adică împrumuturile care au termene de rambursare sub 1 an de zile) este foarte sensibilă la politica băncii centrale din țara respectivă. Dacă este urmată o politică restrictivă, de combatere a inflației, dobînzile au tendința de majorare. Este cunoscut ,în acest sens, că majorarea taxei oficiale a scontului antrenează majorarea ratei dobînzilor și la împrumuturile pe termen scurt ale băncilor comerciale; politica de limitare a creșterii masei monetare are aceleași efecte.

O astfel de politică monetară restrictivă urmată de Sistemul Federal de Rezerve („Banca Centrală" a S.U.A.) cu scopul de a atenua presiunile inflaționiste din economia americană a dus la majorarea dobînzilor în această țară, de la un nivel al ratei dobînzii preferențiale[1] de circa 6% la începutul anului 1977, la aproape 9% în prezent; în aceeași perioadă, taxa scontului percepută de băncile federale a crescut de la 5.25% la 7%. În schimb, în Anglia, unde inflația s-a atenuat în ultimii doi ani, obiectivul primordial al politicii economice a fost relansarea activității economice, în care scop taxa oficială a scontului (dobînda minimă de împrumut percepută de Banca Angliei) a fost redusă de la circa 14% în 1976, la 6,5% în trimestrul I 1978; acest lucru a fost posibil și datorită faptului că în perioada menționată lira sterlină s-a redresat pe piețele valutare, făcînd inutile menținerea ridicată a dobînzilor în An-

[1] *Dobînda preferențială este dobînda cu care marile bănci americane acordă credite pe termen scurt (credite curente) clienților lor de primă bonitate.*

glia pentru atragerea capitalurilor externe. Slăbirea din nou a poziției lirei sterline în ultimele săptămîni a determinat autoritățile monetare engleze să majoreze din nou taxa oficială a scontului.

O stabilitate mai mare a dobînzilor pe piața capitalurilor pe termen scurt s-a înregistrat în ultimii doi ani în R.F. Germania și Franța, unde măsurile de politică monetară au fost mai puțin frecvente. Ca urmare a unei politici care a urmărit stimularea activității economice și atenuarea tendinței de creștere a cursului mărcii, tendinței de creștere a cursului mărcii, taxa oficială a scontului în R.F. Germania a fost deosebit de scăzută în ultimii doi ani (de 3,5—3%). În Franța, datorită unei inflații mai accentuate, taxa oficială a fost menționată în ultimii doi ani la niveluri ridicate, de 10,5—9,5%.

Din datele prezentate rezultă că un alt factor principal care influențează nivelul dobînzilor este rata inflației din țările occidentale. În țările cu o rată a inflației relativ ridicată, ca Italia, Franța și Anglia, nivelul dobînzilor este sensibil superior celui din țările în care inflația este scăzută (R.F. Germania, Elveția). De asemenea, dobînzile urmează îndeaproape evoluția procesului inflaționist: nivelul record al ratei dobînzilor în 1974 corespunde cu perioada în care rata inflației din țările capitaliste a fost cea mai ridicată din întreaga perioadă postbelică. În prezent, tendința de accentuare a inflației în unele țări, ca S.U.A. și Anglia, poate fi considerată un indicator al faptului că rata dobînzilor în aceste țări se va majora în perioada următoarelor luni.

Mugur ISĂRESCU

în actualitate

ÎMPRUMUTURI ALE BĂNCII MONDIALE ȘI ASOCIAȚIEI INTERNAȚIONALE PENTRU DEZVOLTARE (I. D. A.)

Potrivit publicației Băncii Mondiale „Report" mai—iunie 1978, în perioada februarie—martie a.c. Banca Mondială a acordat împrumuturi în valoare de 1492,1 milioane dolari, iar Asociația internațională pentru dezvoltare în valoare de 401 milioane dolari. Specificația pe țări și destinații a creditelor este cea de mai jos:

Țara	Destinația	Valoarea (mil. $)
I. Banca Mondială		
Argentina	Rezerve de cereale	105
Brazilia	3 împrumuturi: Canalizare; Dezvoltare rurală; Distribuția energiei	264
Columbia	Aprovizionare cu apă	13,8
Coreea	2 împrumuturi: Electrificare rurală; Căi ferate	215
Costa Rica	Telecoumnicații	10,6
Cipru	Porturi	8,5
Egipt	Societăți de finanțare a dezvoltării	40
Grecia	Educație	60
Jamaica	2 împrumuturi: Zahăr, Energie;	38
Kenya	Aprovizionare cu apă	30
Liberia	Cauciuc (împreună cu un alt împrumut de 6 mil. $ de la IDA	7
Malayezia	Agricultură	26
Mauriciu	Educație	15,2
Mexic	Dezvoltarea turismului	50
Maroc	Dezvoltarea urbană	18
Paraguay	Autostrăzi	33
Filipine	2 împrumuturi: Irigații; Educație.	67
Portugalia	Aprovizionare cu apă	40
România	Anvelope	85
Senegal	Căi ferate	11
Siria	Energie	40
Tailanda	2 împrumuturi: Autostrăzi; Electrificare rurală	135
Iugoslavia	2 împrumuturi; Căi ferate; Autostrăzi	180
II. Asociația Internațională pentru dezvoltare		
Afganistan	2 credite: Fructe și legume; Irigații	40
Bangladesh	Rezerve de cereale	25
Burundi	Căi rutiere	14
Camerun	2 credite: Agricultură	21,5
Ciad	Șeptel	11,5
Egipt	Telecomunicații	53
Haiti	Educație	10
Honduras	Educație	5
Indonezia	Dezvoltarea micii industrii	40
Iordania	Aprovizionare cu apă; canalizare	14
Liberia	Cauciuc	6
Nepal	Educație tehnică	5,7
Pakistan	Reparații digul Tarbela	35
Ruanda	Căi rutiere	15
Senegal	Irigații	20
Sudan	2 credite: Șeptel, Porturi	47
Tailanda	Populație	31,1
R.D.P. Yemen	Agricultură	8,2

Împrumuturile Băncii Mondiale conform regulilor fundamentale din actul constitutiv se acordă numai pentru scopuri productive, avînd în vedere posibilitățile de rambursare, împrumuturile fiind garantate de guvernul țării beneficiare. Utilizarea împrumuturilor nu este condiționată de cumpărarea din una sau alta din țările membre ale băncii. Cea mai mare parte a sumelor pe care B. M. le dă cu împrumuturi provin din propriile ei împrumuturi contractate pe diferite piețe de capitaluri, în condiții comerciale. Ca urmare B. M. percepe pe perioada rambursării împrumutului — în medie de 20 de ani — o dobîndă de circa 8,5%. Conform uzanțelor este necesar ca beneficiarii împrumuturilor să-și procure bunurile și serviciile finanțate de B. M. prin organizarea de licitații internaționale, respectiv trimiterea de cereri de ofertă către țările membre ale B.M. sau Elveția care deși nu e membră a furnizat resurse Grupului Băncii. La compararea ofertelor se acordă de obicei o preferință furnizorilor locali — în limita unei marje de maximum 15%. În cazul lucrărilor de construcții nu se acordă nici o marjă.

Asociația Internațională de Dezvoltare — ca filială a B. M. funcționînd totuși ca entitate distinctă din punct de vedere legal și financiar, acordă credite în condiții preferențiale țărilor membre cel mai puțin dezvoltate, pentru proiecte de dezvoltare de mare prioritate economică. Creditele de dezvoltare aprobate de IDA sînt rambursabile în termen de 50 de ani și nu au dobîndă. După o perioadă de grație de 10 ani, începe rambursarea creditului în proporție de 1% pe an timp de încă 10 ani, urmînd ca în următorii 30 de ani să se ramburseze cîte 3% pe an. Acoperirea cheltuielilor de funcționare a I.D.A. se face prin perceperea unui comision de 0,75% pe an pentru partea scoasă din casă din fiecare credit.

Seminar „AROMAR" pe tema:

TEHNICI DE PROMOVARE A EXPORTURILOR

Sub această temă s-a desfășurat în Capitală timp de 2 zile (11—12 iulie) un seminar al Asociației Române de Marketing — filiala București — realizat împreună cu cadre de conducere și specialiști ai concernului Gutehoffnungshiitte — R. F. Germania.

Lucrările simpozionului au abordat diferite aspecte ale dezvoltării comerțului exterior și cooperării economice internaționale între cele două țări, specificul marketingului produselor industriale pentru investiții și pentru consum, căi de extindere a cooperării în cadrul societăților mixte și pe terțe piețe, utilizarea eficientă a mijloacelor promoționale de mare eficiență ca publicitatea, informarea prin presa de specialitate etc.

Responsabilul rubricii
RELAȚII VALUTAR-FINANCIARE
Ioan GEORGESCU

contract economic

Penalități pentru executarea obligațiilor calitativ necorespunzătoare

În legătură cu posibilitatea stabilirii prin acordul părților, în temeiul art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970 a penalităților pentru încălcarea unor obligații în privința cărora dispozițiile legale nu prevăd aceste sancțiuni, în practică s-a ridicat problema dacă aceasta se referă și la penalități pentru executarea calitativ necorespunzătoare. Într-o primă opinie, pornindu-se de la interzicerea livrării produselor care „nu corespund prevederilor calitative stabilite în contract" (art. 15, alin. 3 din Legea nr. 71/1969) s-a considerat că părțile n-ar putea prevedea în contract penalități pentru executarea calitativ necorespunzătoare. Legea interzicînd executarea calitativ necorespunzătoare, aceasta nu poate avea loc, în mod legal, și deci nu poate exista situația ce ar forma obiectul acestor penalități.

Considerăm că această opinie n-a surprins toate aspectele și consecințele răspunderii furnizorului pentru calitatea produselor. Penalități pentru executarea calitativ necorespunzătoare, stabilite prin acordul părților, sînt necesare în practică, cel puțin în următoarele categorii de situații :

O primă categorie de situații este determinată de descoperirea unor deficiențe de calitate, datorită manifestării unor vicii ascunse a căror cauză prin definiție, existentă la recepție, nu poate fi descoperită. În aceste împrejurări, deși părțile au respectat interdicția de a se livra și recepționa produse ce nu corespund criteriilor de calitate, totuși după recepție, se constată la beneficiar produse ce se dovedesc necorespunzătoare calitativ. În realitate, executarea remedierilor, înlocuirea pieselor defecte ș.a., creează dificultăți sau prejudicii în activitatea unității beneficiare. Practica arbitrală a admis repararea, prin daune a dobînzilor majorate, plătite de unitatea beneficiară băncii la creditele acordate pentru utilaje montate, dar nefiind în funcțiune, datorită unor vicii ascunse[1]. În genere, apariția unor vicii ascunse prin remedierile și întreruperile de producție pe care le implică, poate lipsi unitatea beneficiară de beneficiul stabilit a se realiza prin funcționarea anumitor utilaje sau a altor fonduri fixe.

A doua categorie de situații provine din specificul reglementării criteriilor de calitate prin dispozițiile Legii calității produselor și serviciilor nr. 7/1977. Potrivit art. 30 din această lege unitățile beneficiare au obligația să preia „numai acele produse care corespund normelor de calitate". Interdicția preluării unor produse necorespunzătoare calitativ privește deci criteriile de calitate cu caracter general, prevăzute în standarde, norme tehnice de ramură ș.a. Dacă părțile au stabilit în contract criterii de calitate superioare celor generale, cu ocazia recepției, beneficiarul poate renunța la acestea fără a prelua însă produse care nu corespund normelor de calitate. Unele criterii de calitate stabilite de părți pot avea în vedere și particularități ale activității lor, realizarea unor produse cu o anumită utilizare în sfera unității beneficiare. La încheierea contractului, pentru a impune respectarea criteriilor de calitate stabilite de părți, ce determină produsele optime activității beneficiarului, s-ar putea prevedea și penalități pentru nerespectarea acestora. Constatarea la recepție a nerespectării criteriilor specifice, stabilite numai de părți, poate avea două soluții posibile. Într-o primă soluție, beneficiarul ar putea renunța la primirea produselor, pentru nerespectarea clauzelor referitoare la calitate menționate și astfel, cel puțin temporar, contractul nu se realizează în natură. În a doua soluție, beneficiarul renunțînd la criteriile de calitate stabilite prin contract spre a primi produsele, exclude consecințele acelor obligații convenite tocmai „potrivit specificului relațiilor economice pentru care s-au încheiat contractele" (art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970). În această situație, beneficiarul poate avea dificultăți prin folosirea unor produse ce nu corespund întru totul criteriilor incluse în contract și avute în vedere în organizarea activității sale ; materia primă, de pildă, de altă calitate poate determina cheltuieli suplimentare de prelucrare ; similar, acceptarea acelor produse, prin renunțarea la criterii specifice stabilite prin contract poate crea dificultăți unității beneficiare în desfacerea acestora.

A treia categorie de situații se referă la acele produse ce ar deveni corespunzătoare calitativ prin mici remedieri pe care le poate executa și unitatea beneficiară ; restituirea acestor produse unității furnizoare spre remediere, ar fi neeconomică prin cheltuielile de transport pe care le determină.

O analiză distinctă implică prezentarea la recepție de către furnizor a unor produse necorespunzătoare calitativ. În această situație, se consideră că, obligația livrării produselor rămîne neexecutată și singura sancțiune aplicabilă furnizorului o constituie penalitățile de întîrziere. În acest mod, prezentarea la recepție a unor produse necorespunzătoare calitativ nu este sancționată distinct. Sub aspectul activității economice practice însă, respingerea produselor la recepție are anumite consecințe ce trebuie să-și găsească o configurare juridică. Beneficiarul a organizat recepția și primirea produselor avînd de cele mai multe ori cheltuieli în legătură cu aceste operațiuni (trimiterea mijloacelor de transport, deplasarea delegaților săi ș.a.). Pentru unele produse — cum sînt instalațiile, mașinile și utilajele cu grad înalt de complexitate tehnică, operațiunile de control al calității se realizează de către unități specializate, pe baza contractelor încheiate de unitatea beneficiară (art. 48 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977). Unitatea beneficiară rămîne obligată față de unitatea specializată, executantă, chiar dacă produsele prezentate de furnizor au fost respinse la recepție, nefiind corespunzătoare calitativ.

Sub aspectul activității unității furnizoare, prezentarea unor produse necorespunzătoare calitativ denotă un slab nivel de autoexigență față de calitatea produselor în faza premergătoare recepției. După cum rezultă, în fapt, respingerea produselor la recepție, pentru nerealizarea criteriilor de calitate constituie o abatere distinctă. De aceea, și pe plan juridic, trebuie să fie sancționată distinct prin prevederea de către părți, în contract, a unor penalități pentru prezentarea la recepție de produse necorespunzătoare calitativ.

În toate situațiile menționate se deschide un cîmp de acțiune pentru realizarea principalelor funcții ale clauzei penale. Introducerea în contract a penalităților pentru executare calitativ necorespunzătoare, precum și a penalităților pentru prezentarea la recepție de produse calitativ necorespunzătoare stimulează unităților furnizoare spre autoexigență sporită. Unitățile furnizoare vor putea evita plata a-

[1] *Dec. P.A.S. nr. 114/1977 — nepublicată.*

cestor penalități prin organizarea corespunzătoare a controlului tehnic al calității produselor, prin promovarea răspunderii personalului încadrat. Se realizează astfel funcția de prevenire și sancționare a clauzei penale. Totodată, sînt multe situații în care unitatea beneficiară poate avea prejudicii datorită nerespectării de către unitatea furnizoare a tuturor obligațiilor sale în legătură cu calitatea produselor. Prin stabilirea penalităților pentru executarea calitativ necorespunzătoare sau pentru prezentarea la recepție de produse necorespunzătoare se asigură o acoperire, fie și parțială, a prejudiciilor produse unității beneficiare, realizîndu-se deci și funcția de reparație a clauzei penale.

M. PASCU

financiar

Atribuțiile conducătorului unității în legătură cu controlul financiar preventiv

Legea nr. 9/1974 (modificată și republicată în 1977) stabilește conducătorilor unităților economice socialiste o serie de atribuții și sarcini în domeniul controlului financiar preventiv pe care le evidențiem și analizăm.

În primul rînd este de subliniat că în art. 1 alin. 2, legea instituie o obligație de ordin general și principial în sarcina tuturor cadrelor de conducere — inclusiv conducătorilor de întreprinderi și centrale — de a gospodări cît mai eficient și economicos mijloacele materiale și bănești și de a respecta dispozițiile legale care reglementează constituirea și utilizarea acestor fonduri. Obligația instituită în art. 1 alin. 2 din lege nu rămîne o simplă declarație de principiu, deoarece potrivit alin. final din același art. 1 toți cei care angajează, administrează (deci și conducătorii, dat fiind că noțiunea de administrare are aici un conținut larg) sau cei ce mînuiesc mijloacele materiale și bănești poartă întreaga răspundere pentru utilizarea lor rațională, cu maximum de eficiență, iar art. 40 instituie în mod expres răspunderea (civilă, materială, disciplinară, administrativă sau penală, după caz), a tuturor conducătorilor care nu asigură organizarea și exercitarea corespunzătoare a controlului financiar preventiv sau încalcă în orice alt mod prevederile Legii nr. 9/1974.

Pentru obținerea unei cît mai mari eficacități în exercitarea controlului preventiv, adică spre a se evita păgubirea avutului obștesc, conducătorii unităților socialiste au, în mod concret, următoarele obligații și atribuții:

— să organizeze și să verifice modul de efectuare a controlului preventiv atît în unitatea proprie cît și în cele subordonate ;

— să stabilească, prin ordine sau decizii persoanele care exercită controlul financiar preventiv ; operațiile și documentele pe care trebuie să le verifice ;

— să ia măsuri pentru punerea la dispoziția acestor persoane a legislației necesare exercitării controlului preventiv ;

— să supună dezbaterii, în cadrul organului de conducere colectivă, și activitatea de control financiar preventiv. Această dezbatere are loc, potrivit art. 32 din lege, odată cu analizarea rezultatelor economico-financiare pe bază de bilanț ;

— în baza art. 8 din lege, de a stabili prin regulamentele de organizare și funcționare ale unităților respective, atribuțiile și răspunderile ce revin fiecărei persoane care semnează, întocmește sau participă la întocmirea documentelor pentru operațiile ce se supun controlului financiar preventiv, precum și a celor care exercită acest control, iar în baza art. 6 alin. 1 din același act normativ, conducătorul are obligația de a împuternici anume persoane care să exercite acest control, adică să verifice operațiile și să vizeze documentele în care acestea sînt consemnate ;

— au dreptul să aprobe, în conformitate cu art. 12 alin. 2 din lege, în funcție de volumul și complexitatea operațiilor, la propunerea conducătorului compartimentului financiar-contabil, ca exercitarea acestui control să se facă și de alte persoane cu atribuții financiar-contabile din cadrul unității. Această sarcină se va îndeplini fie exclusiv fie pe lîngă celelalte sarcini de serviciu după cum a fost dată respectiva împuternicire de către conducător ;

— în conformitate cu art. 16 alin. 2 din lege, conducătorul unității este obligat a analiza împreună cu conducătorul compartimentului financiar-contabil, cazurile în care persoanele împuternicite nu sînt de acord cu efectuarea operațiilor supuse controlului, situație în care refuzul de viză se dă de către acesta din urmă ;

— potrivit art. 17 din lege, conducătorul unității poate dispune în scris, pe propria sa răspundere, efectuarea operației pentru care s-a refuzat viza de control preventiv în fază de angajare sau de plată, după caz. În asemenea situații, desigur, nu prea frecvente, conform art. 17 lit. b, din citatul act normativ, cînd refuzul se dă în faza de plată, documentele se depun la bancă ori la compartimentul care execută operația cu mențiunea refuzului de viză, conducătorul unității avînd obligația a le semna ;

— în baza art. 29 alin. 2 din lege, cînd conducătorul unității nu este de acord cu refuzul de viză dat de organele Curții Superioare de Control Financiar sau de persoane împuternicite de Curte, se va adresa ministerului sau organului ierarhic superior.

dr. C. JORNESCU

practică arbitrală

Manifestări ale principiului oficialității în rezolvarea litigiilor dintre unitățile economice

Litigiile arbitrale dintre unitățile socialiste reprezintă, întotdeauna, rezultatul unor deficiențe care prejudiciază îndeplinirea sarcinilor de plan și interesele economiei naționale.

De aceea, dincolo de aspectul pur jurisdicțional, organele arbitrale sesizate cu rezolvarea litigiilor sînt preocupate de stabilirea deficiențelor reale, ceea ce nu este posibil decît prin elucidarea completă și aprofundată a faptelor și relațiilor ce interesează obiectul dedus soluționării. Așa se explică de ce, mai mult decît în activitatea altor organe jurisdicționale, rezolvarea litigiilor arbitrale are loc în condițiile unei pronunțate afirmări a principiului oficialității. Cu alte cuvinte, mijloacele procesuale nu sînt lăsate numai la îndemîna părților, ci sînt folosite de arbitraj în mod activ pentru ca echilibrul economic dintre unitățile litigante — zdruncinat datorită cauzelor care au generat litigiul — să fie restabilit în mod prompt și în acord cu interesele generale ale economiei naționale.

Într-adevăr, soluția arbitrajului, deși se repercutează direct asupra unităților economice-părți în litigii, interesează însăși economia națională, prin efectele pozitive pe care le produce în direcția întăririi disciplinei de plan și contractuale.

Iată de ce, încă din primele faze de rezolvare a litigiului, arbitrajul intervine activ și energic, pentru a descoperi cauzele reale care l-au determinat, pentru a obține asemenea elemente care să permită soluționarea conflictului față de toate unitățile socialiste interesate, cu efecte de dis-

ciplinare şi de eradicare a cauzelor care ar permite repetarea abaterilor în viitor.

Pe această linie, arbitrajul exercită dreptul de a introduce în litigiu, din oficiu, toate unităţile socialiste a căror prezenţă este reclamată de justa soluţionare a cauzei. Astfel, dacă într-un litigiu determinat de refuzul unităţii beneficiare de a achita preţul unor produse pe motivul neprimirii lor, unitatea furnizoare dovedeşte că le-a predat cărăuşului, acesta din urmă, dacă nu a fost atras în litigiu din iniţiativa părţilor, este introdus în cauză din oficiu pentru a dovedi modul cum şi-a îndeplinit obligaţiile asumate prin contractul de transport. Mai precis, dacă cărăuşul nu dovedeşte că a predat produsele unităţii beneficiare, destinatară în cadrul contractului de transport, îşi va vedea angajată răspunderea cu daune echivalente cu valoarea produselor respective.

O altă manifestare a principiului oficialităţii o constituie verificarea pe care organele arbitrale sînt îndatorate s-o facă în conformitate cu art. 37 din Regulile procedurii arbitrale. Astfel, dacă în cursul soluţionării litigiului, intervine între părţi o înţelegere, arbitrajul ţine seama de ea numai în măsura în care concordă cu dispoziţiile normative în vigoare şi cu prevederile obligatorii ale sarcinii de plan.

Verificarea înţelegerii părţilor sub acest aspect se impune atît în cazul revocării acţiunii cît şi în situaţia în care unitatea reclamantă renunţă la o parte din pretenţii sau cea pîrîtă achiesează la ele.

Cu alte cuvinte, odată sesizat arbitrajul, părţile nu pot dispune, prin acordul lor, de obiectul litigiului, ceea ce este pe deplin explicabil dacă se are în vedere semnificaţia litigiului arbitral la care ne-am referit mai sus. Deci, chiar dacă părţile ar conveni că valoarea penalităţilor datorate este mult mai mică decît cea pretinsă prin acţiune, acordul lor va fi luat în considerare numai după verificarea temeiniciei motivelor care au determinat reducerea valorii penalităţilor. Întrucît aceste motive ar fi nelegale, arbitrajul, înlăturînd înţelegerea părţilor, este dator să oblige unitatea pîrîtă la plata cuantumului penalităţilor legal datorate, în raport cu împrejurările concrete ale cauzei.

Pe linia îndeplinirii rolului său activ, arbitrajul are nu numai dreptul de a depăşi limitele pretenţiilor formulate, dar şi obligaţia de a modifica temeiul acţiunii în raport cu drepturile pe care unitatea reclamantă le putea valorifica în conformitate cu dispoziţiile normative în vigoare.

Astfel, de pildă, prin acţiune s-a solicitat obligarea antreprenorului pîrît la plata cu titlu de daune a dobînzilor majorate care s-au perceput de către bancă unităţii reclamante ca urmare a nerealizării la termen a unui obiectiv de investiţii din vina antreprenorului.

Organul arbitral sesizat cu rezolvarea litigiului a respins acţiunea, reţinînd că, potrivit art. 15 lit. b din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcţii-montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, în cazul nerespectării termenelor de predare a obiectivelor de investiţii, antreprenorul datorează penalităţi şi daune în completare, pînă la acoperirea prejudiciului efectiv. Or — motivează arbitrajul — în speţă nu este cazul să se acorde daune în completare, deoarece valoarea prejudiciului nu depăşeşte cuantumul penalităţilor pentru care unitatea reclamantă nu şi-a exercitat dreptul la acţiune.

Hotărîrea astfel pronunţată a fost desfiinţată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3882/1977 în care se reţin următoarele :

„Arbitrajul avea obligaţia ca, în temeiul principiului oficialităţii, caracteristic procesului arbitral şi al rolului său activ, să examineze dacă nu se justifica modificarea din oficiu a temeiului legal al acţiunii reclamantei din daune în acela de penalităţi, desigur în limitele sumei pretinse prin cererea de arbitrare (89 367 lei).

Într-adevăr, în raport cu data introducerii acţiunii arbitrale (25 aprilie 1977, data poştei) dreptul la acţiune al reclamantei pentru plata penalităţilor privind nepredarea la termen a obiectivului de investiţii nu este prescris în intervalul 25 octombrie 1976 — 25 aprilie 1977.

Avînd în vedere că obiectivul a fost admis la recepţie în intervalul 28 decembrie 1976 — 3 ianuarie 1977, în principiu, răspunderea pîrîtului pentru nepredarea obiectivului de investiţii la termenul contractual putea fi antrenată pe perioada 25 octombrie 1976 — 28 decembrie 1976 şi în limitele sumei de 89 367 lei, pretinsă prin acţiunea introductivă".

I. ICZKOVITS

autoconducere

Noi atribuţii ale organelor de conducere colectivă

Acte normative recente stabilesc noi atribuţii, sarcini şi răspunderi organelor de conducere colectivă din întreprinderi şi centrale, materializînd astfel şi sub această formă — unele elemente ale principiului autoconducerii.

● În cadrul măsurilor de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei, Consiliul de Stat a adoptat Decretul nr. 199/1978 (publicat în B.Of. I nr. 47 din 14 iunie 1978) cu privire la calcularea, eliberarea şi controlul utilizării fondului de retribuire a muncii în industrie.

În baza art. 1 din acest act normativ, organele de conducere colectivă ale întreprinderilor şi centralelor industriale (şi ale unităţilor cu statut de centrală) au următoarele obligaţii :

— să ia măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare pentru îndeplinirea planului valorii producţiei nete, precum şi pentru realizarea ritmică a planului producţiei fizice şi în structura sortimentală stabilită pe baza contractelor economice încheiate ;

— să ia măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru creşterea productivităţii muncii, precum şi pentru utilizarea raţională a forţei de muncă şi a fondului de retribuire planificat.

Îndeplinirea obligaţiilor sus-menţionate implică o activitate permanentă susţinută şi responsabilă în toate compartimentele unităţilor industriale (aprovizionare-desfacere, tehnic-producţie, cercetare) sub îndrumarea şi controlul organelor de conducere colectivă.

În conformitate cu art. 9(1) din acelaşi act normativ, în cazul ivirii unor depăşiri necorespunzătoare a fondului de retribuire, organele de conducere colectivă ale întreprinderilor sînt obligate a analiza cauzele care au condus la această situaţie şi să stabilească măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă. În baza prevederii cuprinsă în art. 9(2), biroul executiv al centralei poate aproba eliberarea de către bancă a sumelor reprezentînd depăşiri necorespunzătoare în limita a 10% din fondul total de retribuire planificat trimestrial unităţii respective şi cel mult de două ori pe an pentru aceeaşi unitate.

Încălcarea prevederilor decretului de faţă atrage răspunderea disciplinară, administrativă, materială, civilă sau penală, după caz, pentru pagubele produse. De această răspundere nu sînt apărate nici organele de conducere colectivă (art. 24 din actul normativ).

● Prin Decretul nr. 149/1978 al Consiliului de Stat privind organizarea şi dezvoltarea turismului de masă s-au conferit unele atribuţii şi obligaţii consiliilor oamenilor muncii din unităţile economice socialiste.

În baza art. 2 şi art. 5 din Decret, în fiecare unitate socialistă se înfiinţează o comisie pentru turismul de masă avînd obligaţia să organizeze în timpul liber şi la sfîrşit de săptămînă, cu ocazia sărbătorilor legale, acţiuni turistice de masă şi recreativ-distractive, de largă accesibilitate — excursii, drumeţii, expediţii, concursuri

de orientare turistică — precum și participarea la manifestări sportive și serbări cîmpenești.

Comisiile pentru turismul de masă din unitățile socialiste sînt alcătuite din 5—11 membri dintre care și reprezentanți ai consiliilor oamenilor muncii. Potrivit art. 8 alin. 3 din Decretul citat, consiliile oamenilor muncii desemnează unul sau mai mulți reprezentanți în comisiile respective, prin adoptarea unei hotărîri în acest sens, în condițiile art. 44 din Legea nr. 11/1971.

În conformitate cu art. 16 din Decret, consiliul oamenilor muncii are obligația de a asigura condițiile organizatorice și materiale pentru buna desfășurare a activității comisiei pentru turismul de masă din respectiva unitate socialistă.

Deși Decretul nr. 149/1978 nu prevede sancțiuni în cazul nerespectării dispozițiilor sale, nu se poate deduce că atribuțiile conferite și obligațiile instituite consiliilor oamenilor muncii sînt facultative. În conformitate cu art. 97 din Codul muncii, persoanele încadrate în muncă au datoria de a realiza întocmai și la timp obligațiile ce le revin și, deci, în cazul în care aceste obligații sînt încălcate este atrasă răspunderea disciplinară a membrilor acestor organe de conducere colectivă, în conformitate cu art. 100(1) din Codul muncii și art. 49 alin. 1 din Legea nr. 11/1971.

● În vederea modernizării și utilizării depline a mijloacelor de producție și a forței de muncă, introducerii tehnologiilor moderne, organizării științifice a producției, pentru reducerea consumului de materii prime și energie, precum și pentru obținerea unei eficiențe economice superioare, Consiliul de Stat a adoptat Decretul nr. 72/1978 pentru aprobarea Statutului cooperării în producție între întreprinderi industriale de stat și cooperative meșteșugărești.

Potrivit art. 2 din Statut, cooperarea în producție se organizează pe baza acordului de voință al întreprinderilor de stat și al cooperativelor meșteșugărești care își corelează reciproc activitatea în vederea îndeplinirii planului lor economic și financiar.

În conformitate cu art. 6 din Statut, activitatea de cooperare se stabilește și se desfășoară potrivit contractelor anuale de cooperare încheiate între cooperativele meșteșugărești, în calitate de furnizoare și întreprinderile de stat ca beneficiare. Aceleași unități au competența să încheie contracte-cadru pe mai multi ani, care vor sta la baza contractelor anuale de cooperare.

Contractul de cooperare încheiat între cooperativa meșteșugărească și întreprinderea industrială de stat are caracterul de contract economic (art. 8 alin. 1 din statut).

Conform prevederii exprese cuprinsă în art. 6 alin. 3 din Statut, contractul-cadru de cooperare se aprobă de adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderea de stat cu respectarea condițiilor prevăzute de Legea nr. 11/1971 și de adunarea generală a membrilor cooperativei meșteșugărești potrivit dispozițiilor Legii nr. 14/1978.

Dîndu-se în competența organelor de conducere colectivă a acestor unități socialiste dreptul de a decide cu privire la modul și condițiile cooperării în producție între unități de stat și organizații cooperatiste s-a concretizat în mod creator, în forme adecvate, principiile autoconducerii și autogestiunii. Aceste organe vor avea în vedere, în luarea deciziei respective, ridicarea mai rapidă a nivelului de dezvoltare economico-organizatorică și tehnică a producției lor, dar și satisfacerea cerințelor populației cu bunuri de consum și a altor necesități ale economiei naționale.

Deși statutul nu cuprinde prevederi cu privire la modificarea, prelungirea sau rezilierea contractului cadru de cooperare, o dispoziție identică sau similară celeia cu privire la competența de încheiere a acestuia, potrivit principiului simetriei actelor juridice vom conchide că și modificarea sau încetarea acestui gen de contract economic este tot de competența adunărilor generale.

J. COSTIN

raporturi de muncă

Dispoziția de desfacere a contractului de muncă

Actul de voință al unității rămîne fără valoare dacă nu este stabilit printr-o **dispoziție scrisă**, motivată de fapt și drept, emisă de conducerea unității. Este regula care se desprinde din art. 134 din Codul muncii care dispune că „desfacerea contractului de muncă, în toate situațiile se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității, cu arătarea motivelor, a prevederilor legale a termenelor, precum și a organelor la care măsura luată se poate ataca. Aceasta se comunică în scris, în termen de 5 zile de către unitate și își produce efectele de la data comunicării".

Textul legal, precizînd expres că chiar **desfacerea** contractului se face în scris și nu numai **comunicarea** măsurii și obligînd unitatea să arate prevederile legale, termenele de contestare și organele la care măsura poate fi atacată, reprezintă o sporire a garanțiilor juridice prevăzute în folosul persoanelor încadrate pentru valorificarea cu mai multă ușurință, pe cale legală, a drepturilor lor împotriva oricărui abuz privind exercitarea dreptului la muncă.

Prevederile legale de mai sus constituie un mijloc de asigurare a dreptului la muncă și o garanție a dreptului de apărare și sînt obligatorii pentru unitate, validînd actul de voință al unității.

● Dispoziția de desfacere a contractului de muncă numită de regulă „ordin" sau „decizie" trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept care au determinat asemenea măsură.

Așa cum s-a pronunțat și practica juridică, lipsa motivării naște prezumția de ilegalitate și are ca efect nulitatea măsurii luate, în timp ce motivarea incompletă, parțială, prin indicarea unor fapte generale, dă dreptul unității să completeze, în fața instanței, motivele care au justificat desfacerea contractului (Tr. Supr., col. civ. dec. nr. 356/1968 ; secț. civ. dec. nr. 44/1972).

Sigur că acest lucru este posibil, deoarece potrivit art. 178 din Codul muncii, în orice litigii de muncă, dovada temeiniciei și legalității dispoziției sau măsurii luate de unitate este în sarcina acesteia. Nu este însă mai puțin adevărat că motivele înscrise în dispoziția de desfacere nu pot fi modificate ulterior de către unitate (nici de către instanță) litigiul soluționîndu-se în cadrul stabilit prin motivele indicate ca temei al desfacerii (Tr. Supr., cod. civ., dec. nr. 314/1963 ; dec. nr. 180/1969).

● Într-un caz unitatea dispune desfacerea contractului motivînd măsura luată prin diferite abateri disciplinare și indică ca temei legal art. 130, alin. 1, lit. e din Codul muncii (Tr. Suprem, Secț. civ. dec. nr. 1736/1974, nepublicată).

O asemenea situație nu este corectă — și trebuie să observăm că este destul de frecvent întîlnită — dar nici nu duce la anularea măsurii. Așa cum a precizat Tribunalul Suprem cu diferite prilejuri textul de lege indicat în decizie trebuie să corespundă descrierii faptelor dar indicarea greșită a textului de lege nu are ca efect anularea desfacerii contractului, organul jurisdicțional fiind competent să rectifice încadrarea greșită a faptelor cu textul de lege corespunzător. (Secț. civ. nr. 2266/1972 ; dec. nr. 320/1970, p. 258).

● Ni se pare cu totul întemeiat punctul de vedere conform căruia desfacerea contractului de muncă este consecința voinței exteriorizate a unității. (N. Perju, în R.R.D., 1969, nr. 10 p. 29). Ceea ce este însă important acum și aici este de a evidenția că legiuitorul nu leagă efecte nici de data cînd s-a exteriorizat voința, nici de data înscrisă în dispoziția de desfacere ci numai de data „comunicării" acestei

dispoziții, obligînd unitatea să facă comunicarea în 5 zile, omisiune care neducînd la nulitatea măsurii poate întîrzia producerea efectelor sale. (Tr. Suprem, Col. civ. nr. 2051/1956).

Cu privire la această problemă instanța supremă a stabilit următoarele : pînă la data comunicării scrise, contractul de muncă nu este desfăcut fiind considerat „în ființă" (Col. civ. dec. nr. 1045/1965) iar unitatea are obligația să plătească retribuția celui în cauză (Col. civ. dec. nr. 869/1968).

● În practică s-a pus problema dacă se comunică chiar decizia de desfacere sau este suficientă o adresă a compartimentului de specialitate, după cum s-a ridicat problema privind modalitățile de comunicare. Instanța supremă a promovat punctul de vedere potrivit căruia este suficient să se comunice chiar printr-o adresă, dacă aceasta conține toate elemente precizate de lege (Col civ., dec. nr. 11/1966). În cazul cînd persoana refuză să primească comunicarea, aceasta poate fi făcută prin poștă cu confirmare de primire. Comunicarea se poate face prin condica de expediții a unității, înscriindu-se în aceasta actul înmînat, data predării, semnătura sau refuzul de a semna, certificate de cel care face predarea (Col. civ. dec. nr. 764/1963) ; în conformitate cu prevederile art. 92 din Codul de procedură civilă care, potrivit art. 18 din Codul muncii întregesc prevederile acestuia.

Afișarea la locul de muncă, înmînarea altei persoane încadrate a dispoziției de desfacere nu sînt considerate ca modalități de comunicare, deoarece nu poate fi stabilită data certă a cunoașterii măsurii luate (Tr. Suprem, col. civ. dec. nr. 294/1965).

● Persoana încadrată nu poate fi lipsită de dreptul de a cunoaște motivele pentru care i s-a desfăcut contractul în raport de care urmează să-și formuleze apărările, care singure sînt de natură să pună persoana încadrată în cunoștință de cauză pentru a putea să accepte măsura dacă este legală sau să o atace dacă o consideră abuzivă. (Tr. Suprem. Col civ. dec. 651/1968 și dec. nr. 869/1966).

● Împotriva dispoziției de desfacere a contractului de muncă este deschisă calea de atac a contestației la organele și în termenele prevăzute de lege și care trebuie să fie precizate în dispoziția de desfacere a contractului. Actualul Cod al muncii stabilește un singur termen de sesizare, de 30 de zile care potrivit art. 176 din Codul muncii coroborat în cazul de față cu art. 134 (2) din același cod, curge de la data comunicării. De asemenea, Codul muncii prevede două categorii de organe competente să soluționeze contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă : instanța de judecată (art. 174 lit. b) din Codul muncii și organul administrativ ierarhic superior (art. 175, lit. b) din același Cod (cu unele excepții prevăzute în statute speciale)

Dr. Iosif. R. URS

întrebări — răspunsuri

● **L. GRIGOROPOL (București)** întreabă dacă introducerea într-un litigiu arbitral a Întreprinderii de exploatarea portului — IEP — Constanța, este de natură să atragă, indiferent de valoarea litigiului, declinarea competenței în favoarea Arbitrajului de

Răspunsul este negativ.

Contrar părerii dvs., I.E.P. Constanța nu este o întreprindere de comerț exterior pentru ca prezența ei în litigiu să atragă competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central, conform art. 9 din Legea nr. 5/1954. Întreprinderea menționată este o unitate de prestare re servicii pentru întreprinderile de comerț exterior, pentru unitățile furnizoare autorizate să efectueze direct operațiuni de export, precum și pentru unitățile beneficiare ale produselor din import.

● **A. MUȘATESCU (Craiova)** se interesează de penalitățile aplicabile în cazul în care o unitate socialistă consumă energie termică cu depășirea cantității contractate.

În cazul depășirii cantității de energie termică contractată se aplică, trimestrial, o penalitate de 200% calculată asupra prețului la cantitățile consumate în depășire astfel :

— la consumatorii cu prețuri de tip binom, penalitatea se aplică la prețurile pentru energie.

— la consumatorii cu prețuri de tip monom, cu excepția cantităților livrate populației pentru încălzit și utilizări menajere ș sanitare și revînzătorilor, penalitatea se aplică la întreaga valoare facturată rezultată din aplicarea prețului de tip monom.

Cantitatea de energie termică contractată nu poate diferi de cea repartizată.

● **I. GRUMA (Brașov)** întreabă dacă lipsa disponibilului în contul unei unități socialiste, ca urmare a nerealizării planului de producție din cauza neprimirii utilajelor din import, poate constitui o scuză legală pentru neîndeplinirea la termen a obligațiilor de plată față de alte unități socialiste.

Răspunsul este negativ.

Neprimirea utilajelor din import nu constituie, în principiu, potrivit practicii arbitrale constante, o situație de forță majoră.

Dealtfel, în cazul nerealizării planului de producție și de încasări, în condițiile arătate, unitatea respectivă trebuia să solicite credite bancare pentru a fi în măsură să efectueze la termen plățile.

● **N. GILOIU (Gorj)** întreabă dacă prețul stabilit prin înțelegerea părților și care corespunde cu interesele lor reciproce, poate fi înlăturat pe motiv că pentru prestația respectivă există un alt preț stabilit pe cale normativă.

Este de principiu că valoarea prestațiilor executate se decontează, în raporturile dintre unitățle socialiste la prețurile legal stabilite.

Întrucît chiar dv. învederați că pentru prestația în cauză există preț fixat prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, rezultă, în mod implicit, că părțile nu erau îndreptățite să stabilească, prin acordul lor, un alt preț.

Ca atare, prețul convenit de către părți nu este legal și nici aplicabil la decontarea valorii prestației.

● **I. GÖRGEY (Satu Mare)** solicită lămuriri cu privire la tarifele datorate, între unitățile socialiste, pentru utilajele de construcții închiriate.

Aceste tarife ca și normele generale de închiriere a utilajelor construcții au fost stabilite, în temeiul art. 31 din Decretul nr. 394/1976, prin Catalogul aprobat de Ministerul Construcțiilor Industriale și Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții la 4 decembrie 1976.

● **M. GRÜN (Timișoara)** se interesează de consecințele întîrzierii în plata prețului produselor livrate, atunci cînd întîrzierea s-a datorat faptului că unitatea beneficiară a utilizat creditele bancare pentru alte destinații decît cele avute în vedere la acordarea creditelor.

Neîndeplinirea la termen a obligației de plată a prețului, în condițiile descrise de corespondentul nostru, învederează o atitudine net culpabilă, astfel că unitatea beneficiară are de suportat toate consecințele pe care le prevede legea pentru întîrzierea în plata prețului.

● **G. UDRIȘTE (București)** întreabă dacă unitatea beneficiară datorează penalități aferente întîrzierii în plata contravalorii utilajelor livrate în condițiile la care se va face referire în cadrul răspunsului.

În contract s-a prevăzut termenul de livrare la 30 iunie 1978, deși repartiția a fost emisă pentru trimestrul I/1978. Întrucît livrarea s-a efectuat la 30 martie 1978 iar unitatea beneficiară nu asigurase, pînă la această dată, fondurile necesare pentru plată, decontarea prețului utilajelor s-a efectuat cu mare întîrziere.

În situația dată, penalitățile sînt datorate, deoarece contractul se consideră de drept modificat corespunzător repartiției, iar unitatea furnizoare nu a efectuat o livrare anticipată. Unitatea beneficiară avea obligația să asigure la timp fondurile necesare achitării utilajelor contractate și întrucît nu a procedat astfel, răspunde pentru întîrzierea în plată.

H. M.

● **ANA KISS, Satu Mare** — Potrivit prevederilor art. 24 din Legea nr. 1/1977, se exceptează de la plata contribuției prevăzute la art. 22 persoanele fără copii, care sînt căsătorite cu persoane cu copii, pe timpul cît durează căsătoria, dacă la data acesteia copiii erau în întreținerea efectivă a unuia dintre soți, sau unul din aceștia plătea pensie de întreținere. Pentru a putea fi exonerată de plata contribuției, trebuie să prezentați acte oficiale din care să rezulte data căsătoriei și faptul că respectivii copii sînt în întreținerea soțului dv. sau acesta plătește pensie de întreținere.

Contribuția fixă lunară se poate restitui, în cazul cînd a fost reținută nelegal, dacă a fost cerută în termen de un an de la data plății, potrivit prevederilor art. 76 din H.C.M. nr. 792/1960 republicată în anul 1969.

● **ȘTEFAN MARIN, Brașov** — Asociația locatarilor poate încadra administrator și îngrijitori, precum și fochiști pe baza unei convenții de prestare de servicii, retribuiți cu indemnizație lunară, în limitele și condițiile prevăzute în art. 14 și 15 din statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor, aprobat prin Decretul nr. 387/1977.

● **GHEORGHE IACOB, Bîrlad** — Dacă asupra unor clauze din contract, beneficiarul formulează neînțelegeri precontractuale, iar acestea se conciliază la nivelul părților contractante, clauzele astfel stabilite sînt definitive. Organele ierarhice superioare, competente să rezolve neînțelegerile precontractuale, nu le mai pot modifica.

Organele ierarhic superioare pot modifica unele clauze asupra cărora părțile contractante au căzut de acord numai în condițiile art. 11 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, în cazurile în care se încalcă prevederile legale.

● **ION GHIȚULESCU Petroșani** — Potrivit prevederilor art. 108 din Codul muncii, răspunderea materială pentru pagubele cauzate unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, termenul de emitere a deciziei de imputare fiind de cel mult 60 zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei. După expirarea acestui termen, prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare.

Ținînd cont de aceste prevederi legale, pentru cazurile enunțate la punctele a și b din scrisoare, pentru cei încadrați în prezent la unitate, ca și pentru cei care între timp au plecat la alte unități, se emite decizie de imputare în condițiile prevăzute de art. 108 din Codul muncii. Pentru cei plecați din unitate, deciziile de imputare se vor transmite la noul loc de muncă. La cazurile prevăzute la pct. c se acționează pe cale civilă.

● **GRUPUL ȘCOLAR COMERCIAL, Cluj-Napoca** — Obligativitatea restituirii cheltuielilor de școlarizare pentru elevii care au părăsit liceul există numai în cazul în care aceștia s-au angajat pe bază de contract să lucreze cel puțin 5 ani în unitățile economice de la care au primit burse (art. 10 din HCM nr. 354/5 aprilie 1974 și art. 70 din Codul muncii). În cazul cînd nu s-au încheiat asemenea contracte, nu există obligația restituirii cheltuielilor de școlarizare pentru elevii de liceu.

● **MARCELA BOGDAN, București** — Legea nr. 4/1973 reglementează construirea și vînzarea locuințelor împreună cu anexele aferente. Ca urmare, nu se pot cumpăra anexe (inclusiv boxe sau garaje) aferente altor locuințe, chiar dacă acestea în unele situații sînt disponibile și ca urmare supuse închirierii.

● **EXPLOATAREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ, Vatra Dornei** — Livrarea combustibilului prin depozitele „PECO" se face la prețul de 837 lei/tonă. Livrarea prin tranzit „franco-vagon stația de destinație a beneficiarului" se face la prețul de 757 lei/tonă. Prețurile au la bază Decretul nr. 148/1975 ; Decretul nr. 394/1976 ; Precizarea Comitetului de tSat pentru Prețuri nr. 1712/31 mai 1977.

● **NICOLAE BĂRĂSCU, București** 1) În conformitate cu prevederile cap. VII, din „Normele Ordinului Ministerului Finanțelor" nr. 595/1970, întreprinderile organizate pe principiul gestiunii economice proprii, sînt obligate să întocmească lunar situația principalilor indicatori economico-financiari, iar trimestrial și anul bilanțuri.

2) Începînd cu 1 ianuarie 1968 Ministerul Finanțelor, prin Instrucțiunile nr. 151807/1967, a stabilit ca recuperarea uzării obiectelor de inventar și a îmbrăcămintei de protecție să se facă după metoda eșalonării lunare globale valorice, prin folosirea cotei medii de uzură. Cota medie de uzură se calculează la începutul fiecărui an pe baza datelor din evidență privind anul de bază. Cota medie astfel calculată se aplică asupra valorii obiectivelor de inventar, echipamentului și materialelor de protecție aflate în folosință la sfîrșitul fiecărei luni (soldul contului 202).

3) Durata normată pentru efectuarea inventarierilor (în care se include și durata de verificare a documentelor și stabilire a rezultatelor controlului) pe tipuri de unități, se aprobă la începutul fiecărui an de conducătorul întreprinderii pe baza propunerilor făcute de compartimentul de revizori de gestiune în colaborare cu compartimentele comerciale și cu acordul contabilului șef. Durata normată pentru efectuarea inventarierilor se trece în planul anual de control gestionar (a se vedea paragraful 2, capitolul II din indicațiile aprobate cu Ordinul M.C.I. nr. 33/1973).

4) În indicațiile privind organizarea încasărilor în numerar pentru mărfurile vîndute și serviciile prestate populației în cadrul unităților de desfacere cu amănuntul aprobate cu Ordinul M.C.I. nr. 80/1978, printre operațiunile stabilite a se efectua la terminarea programului de lucru sau fiecărui schimb (pct. 26 litera e) este și stabilirea eventualelor diferențe dintre totalul monetarului și totalul benzii de control sau „borderoul bonurilor de vînzare", diferențe care se menționează pe monetar. În cazul în care rezultă minus de casă, suma respectivă se depune imediat sau se menționează și semnează de casier pe monetar angajamentul de a achita suma constatată minus.

5) În cazul soldurilor creditoare mici de pînă la 1 leu la contul 499, acestea se pot include prin contul de beneficii și pierderi, restul urmînd a fi restituite sau regularizate cu ocazia următoarelor operațiuni. La îndeplinirea termenului de prescripție, aceste solduri se varsă la bugetul de stat.

● **GETA CUCU, Focșani** — La restituirea cheltuielilor de transport ocazionate de livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ, se pun două probleme distincte :

1) Restituirea taxelor de transport plătite la primirea produselor necorespunzătoare calitativ, odată cu plata contravalorii acestora, reprezentînd cheltuielilor de transport a mărfii de la furnizor la beneficar. În acest caz, dreptul la acțiune în restituirea taxelor de transport se prescrie în termen de 6 luni de la primirea produselor, pentru că urmează regimul dreptului la acțiune în restituirea contravalorii mărfurilor necorespunzătoare calitativ, potrivit principiului „accesoriul urmează principalul".

2) Plata taxelor de transport ocazionate de restituirea de către beneficiar a produselor necorespunzătoare calitativ, către furnizor. Restituirea produselor se poate face imediat sau după trecerea unei perioade în care produsele au fost ținute în custodie de către beneficiar. Dreptul de acțiune pentru plata taxelor de transport ocazionate de restituirea produselor începe să curgă de la data restituirii acestora și se prescrie în termen de 18 luni de la efectuarea plății, urmînd regimul juridic al daunelor. Prescripția de 6 luni operează numai în cazul în care restituirea taxelor de transport se cere de la organizația de transport.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORTURI AUTO IALOMIȚA
Șos. Amara nr. 17
Slobozia

2 ÎNTREPRINDEREA „TEHNOMETAL" BUCUREȘTI
Str. Bucureștii Noi 120-sect. 8

3 ÎNTREPRINDEREA ROMPRESFILATELIA
București
Calea Griviței, nr. 64-66
Telefon : 16 51 22

PIESE DE SCHIMB

RULMENȚI

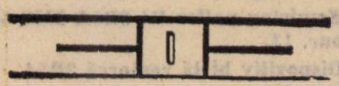

- Inel de siguranță supapă SR 131 buc. 3434
- Placă interioară arc SR 131 buc. 3
- Corp distribuitor servomecanism SR 131 buc. 14
- Supapă vid servomecanism SR 131 buc. 116
- Supapă admisie servomecanism SR 131 buc. 19
- Butuc cu tambur SR 132 buc. 4
- Flanșă cauciuc cardan SR 131 buc. 103
- Flanșă cauciuc cardan SR 131 buc. 87
- Capac cutie transmisie SR 131 buc. 2
- Furcă glisantă SR 131 buc. 6
- Furcă viteză 3-4 SR 131 buc. 1
- Radiator ulei SR 131 buc. 5
- Arbore intermediar SR 131 buc. 2
- Inel cauciuc pp. centrală frînă SR 131 kg. 0,95
- Triunghi semnalizare remorcă SR 131 buc. 20
- Membrană cu tijă carb. tip Hdler SR 131 buc. 40
- Amortizor fulie TV-71 buc. 6
- Diafragmă cameră frînare TV-71 buc. 75
- Bulon arc față TV-71 buc. 31
- Carcasă casetă direcție TV-71 buc. 4
- Ax melc direcție TV-71 buc. 3
- Casetă simplă direcție TV-71 buc. 2
- Furcă reglaj saboți TV-71 buc. 23
- Tambur roată față TV-71 buc. 4
- Coroană reductor TV-71 buc. 2
- Coroană reductor TV-71 buc. 1
- Tijă reglabilă protap 2R5A buc. 2
- Șurub de forțare SRP.10 buc. 11
- Distanțier plastic disp. rotire 2R5A buc. 151
- Tub frînă remorcă TRAILER buc. 26
- Capac spate dinam neprelucrat SR 101 buc. 10
- Capac față dinam neprelucrat SR 101 buc. 16
- Difuzor radiator SR. 101 buc. 2
- Suport filtrul ulei SR 101 buc. 4
- Cameră frînă roată spate SR 101 buc. 4
- Ace pastie cruce cardan SR 101 buc. 30
- Carcase sincron SR 101 buc. 1
- Colector rotor dinam SR 101 buc. 50
- Bucșe cilindru basculare SR 101 buc. 4
- Nucă manetă cutie de viteză SR 101 buc. 46
- Capac pp. apă SR 101 buc. 4
- Membrană pompă benzină SR. 101 buc. 86
- Geam far principal SR 101 buc. 28
- Capac distribuitor SR 101 buc. 6
- Pastile cruce cardan SR 101 buc. 6
- Pinion cuplare SR 101 buc. 19
- Piulițe compresor SR 101 buc. 14
- Servomecanism carburator tip HOLLER SR 101 buc. 5
- Dispersor miner SR 101 buc. 28
- Distanțier relee SR 101 buc. 50
- Resort saboți SR. 101 buc. 8
- Filtre pompă benzină SR 101 buc. 44
- Duză aer mers înapoi SR 101 buc. 84
- Filtre aer carburator SR 101 buc. 33
- Element filtru aer carburator SR 101 buc. 1
- Element filtru aer SR 101 buc. 13
- Duză principală carburator SR 101 buc. 97
- Duză aer carburator SR 101 buc. 200
- Jigler ansamblat SR 101 buc. 82
- Tijă cu pinion carburator SR 101 buc. 4
- Pinion pompă ulei SR 101 buc. 3
- Capac pompă ulei SR 101 buc. 1
- Carcasă punte spate SR 101 buc. 1
- Melc direcție SR 101 buc. 3
- Melc direcție SR 101 buc. 4
- Ax levier cu melc SR 101 buc. 1
- Bucșă ghidare SR 101 buc. 4
- Pirghie comandă direcție SR 101 buc. 2
- Volan direcție (comandă) SR 101 buc. 7
- Ax sector direcție SR 101 buc. 1
- Placă cuplare SR 101 buc. 1
- Placă cuplare SR 101 buc. 1
- Rozeta minerului SR 101 buc. 8
- Siguranțe uși la deschidere SR 101 buc. 268
- Consolă dreaptă SR 101 buc. 4
- Supapă aer distribuție SR 101 buc. 290
- Placă distanțare arc SR 101 buc. 1
- Placă arc spate SR 101 buc. 1
- Distanțier pompă apă SR 101 buc. 3
- Furcă oscilație cutie viteză SR 101 buc. 2
- Manșon cu guler SR 101 buc. 10
- Bucșă distanțare SR 101 buc. 1
- Ax furcă schimbător viteză 2-3 SR 101 buc. 4
- Pinion cuplare SR 101 SR 101 buc. 3
- Bucșe SR 101 buc. 7
- Garnitură colector evacuare SR 101 buc. 6
- Colector dinam SR 101 buc. 10
- Bucșe 26×19×101 SR 101 buc. 2
- Rozeta minerului SR 101 buc. 10
- Disc ferodou ambreaj 305×165×3,6 SR 101 buc. 481
- Dispozitiv angrenare SR 101 buc. 2
- Garnitură filtru SR 101 buc. 4

— Ax pinion angrenare SR 101 buc. 8
— Garnituri etanșare SR 101 buc. 3
— Carcasă ambreaj GAZ buc. 1
— Garnitură chiuloasă GAZ buc. 1
— Disc frînă roată spate GAZ buc. 1
— Arc melcat GAZ buc. 4
— Șaibă presiune GAZ buc. 11
— Bulon sferic GAZ buc. 10
— Frînă mînă GAZ buc. 1
— Ax furcă cutie viteză GAZ buc. 1
— Suport fuzetă GAZ buc. 1
— Suport motor GAZ buc. 6
— Flanșă cu mături pinion atac GAZ buc. 7
— Mufă reglare bară transversală GAZ buc. 2
— Ștergător parbriz GAZ buc. 1
— Distribuitor aprindere GAZ buc. 3
— Pompă centrală frînă GAZ buc. 2
— Carburator GAZ buc. 2
— Capac pompă apă GAZ buc. 4
— Ștergător parbriz GAZ buc. 2
— Ambreaj complet GAZ buc. 1
— Suport rotor GAZ buc. 1
— Piston motor GAZ buc. 6
— Carter ansamblu motor GAZ buc. 6

PIESE COMPONENTE DIN VITEZOMETRU TIP SR (kilometraj)

— Magnet metalic SR 131 buc. 71
— Ax cuplare antrenare SR 131 buc. 24
— Ax pinion SR 131 buc. 47
— Plăcuțe închiriere SR 131 buc. 97
— Bucșe tachet SR 131 buc. 20
— Stator kilometraj SR 131 buc. 4
— Roată cu dinți înclinați SR 131 buc. 142
— Pahar kilometraj SR 131 buc. 6
— Bucșă roată cu dinți SR 131 buc. 52
— Bucșă elastică SR 131 buc. 29
— Bucșă kilometraj SR 131 buc. 123
— Bucșă închidere SR 131 buc. 15
— Arc spiral vitezometru SR 131 buc. 81
— Ax antrenare SR 131 buc. 50
— Ac indicator kilometraj SR 131 buc. 10
— Ax antrenare SR 131 buc. 15
— Conductă pompă injecție UTOS buc. 16
— Garnituri bucșe cilindru motor UTOS buc. 218
— Placă disc ambreiaj 340×176×4 UTOS buc. 1
— Idem UTOS buc. 101
— Idem UTOS buc. 19
— Arbore secundar IMS-59 buc. 2
— Arbore distan. carburator IMS-59 buc. 2
— Siguranță bolț piston IMS-59 buc. 3
— Lagăr teflon IMS-59 buc. 5
— Carcasă sincron IMS-59 buc. 1
— Arbore secundar IMS-59 buc. 2
— Pinion viteza D IMS-59 buc. 5
— Butuc sincron vit 3-4 IMS-59 buc. 5
— Arbore intermediar IMS-59 buc. 2
— Siguranță arbore intermediar IMS-59 buc. 1
— Pinion angrenare IMS-59 buc. 1
— Pinion arbore interm. viteza 3 IMS-59 buc. 2
— Inel sincron vit. a II-a IMS-59 buc. 14
— Pinion vitezometru IMS-59 buc. 1
— Siguranță arbore primar IMS-59 buc. 11
— Furcă viteza I IMS-59 buc. 10
— Idem I IMS-59 buc. 1
— Flanșă arbore cardan IMS-59 buc. 1
— Casetă sateliți simplă IMS-59 buc. 2
— Șaibă pinion planetar IMS-59 buc. 8
— Idem IMS-59 buc. 4
— Pinion planetar IMS-59 buc. 6
— Pinion sateliți IMS-59 buc. 2
— Ax sateliți IMS-59 buc. 4
— Arbore planetar spate IMS-59 buc. 3
— Flanșă fuzetă IMS-59 buc. 1
— Releu sferic față dreapta IMS-59 buc. 4
— Idem stînga IMS-59 buc. 2
— Arbore transmisie centrală IMS-59 buc. 1
— Arbore cardan față IMS-59 buc. 1
— Arbore planetar față IMS-59 buc. 2
— Bulon roată față IMS-59 buc. 8
— Bulon sferic cap bară IMS-59 buc. 12
— Levier comandă direcție IMS-59 buc. 1
— Butuc roată tambur IMS-59 buc. 4
— Idem IMS-59 buc. 5
— Garnitură piston spate IMS-59 buc. 6
— Casetă direcție simplă IMS-59 buc. 1
— Arbore casetă direcție IMS-59 buc. 2
— Furcă cardanică IMS-59 buc. 1
— Arbore volan direcție IMS-59 buc. 1
— Tanbur elasticmotor IMS-59 buc. 11
— Idem IMS-59 buc. 6
— Idem IMS-59 buc. 8
— Idem superior spate IMS-59 buc. 6
— Idem inferior față IMS-59 buc. 7
— Bucșă cauciuc suspensie IMS-59 buc. 12
— Bulon cercel arc IMS-59 buc. 30
— Placă cercel arc IMS-59 buc. 1
— Tub frînă spate IMS-59 buc. 3
— Idem roată spate față stînga IMS-59 buc. 5
— Idem spate IMS-59 buc. 8
— Tub flexibil IMS-59 buc. 5
— Tub frînă roată spate IMS-59 buc. 2
— Garnitură IMS-59 buc. 69
— Tub frînă roată față dr. IMS-59 buc. 8
— Tub frînă roată spate IMS-59 buc. 2
— Cam delco IMS-59 buc. 1
— Indicator presiune ulei IMS-59 buc. 3
— Oglindă far principal IMS-59 buc. 1
— Întrerupător lampă stop IMS-59 buc. 10
— Lamă vitezometru IMS-59 buc. 34
— Distanțier palier IMS-59 buc. 19
— Semiring 90×70×10 IMS-59 buc. 1
— Semiring palier R1 2R5A IMS-59 buc. 13
— Dispozitiv bielă remorcă 2R5A buc. 3
— Butuc inel remorcă 2R5A buc. 3
— Role dispozitiv rotire 2R5A buc. 13

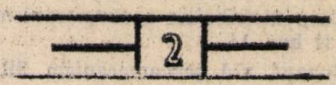

— OL INOX 2 bare ∅ 195 W 4541 kg. 5033
— OL INOX 2 bare ∅ 220 W 4718 kg. 1015

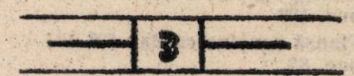

— Cedăm prin transfer mașină electrică de sudat pungi polietilenă

COMBINATUL PENTRU LIANȚI ȘI AZBOCIMENT
FIENI — JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

OFERĂ:

— Pod rulant manual 12,5tf. cu deschiderea 5 m înălțimea maximă de ridicare 15 m — valoarea 75 mii lei

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

MOBILIZARE AMPLĂ, ORGANIZARE SUPERIOARĂ ÎN ACTIVITATEA DE PREGĂTIRE A ÎNFĂPTUIRII PLANULUI PE ANII 1979 — 1980

● Condiții superioare de pregătire a planului ● O preocupare susținută — înfăptuirea prevederilor la producția fizică ● Realizarea exemplară a indicatorilor pe acest an — temei al producției anilor următori

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, recenta plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a adoptat proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anii 1979—1980, ale cărui prevederi asigură realizarea în bune condițiuni a obiectivelor stabilite pentru această perioadă de Congresul al XI-lea și Conferința Națională din decembrie 1977. Elaborat sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** constituit ca rod al conlucrării strînse dintre organele de sinteză, ministere, centrale și întreprinderi, proiectul de plan oferă condițiile înfăptuirii ritmurilor și proporțiilor prevăzute în planul cincinal 1976—1980 și programul suplimentar de dezvoltare economico-socială pînă în anul 1980, accelerării procesului de dezvoltare armonioasă și echilibrată a tuturor județelor țării.

Cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenară constituie un program amplu și concret de acțiune pentru întreaga economie, relevînd distinct direcțiile în care trebuie îndreptate eforturile în fiecare unitate în scopul pregătirii în cele mai bune condiții a programului de activitate pe 1979 și 1980, în scopul înfăptuirii exemplare a sarcinilor viitoare.

Întreaga construcție a planului pentru 1979—1980 s-a făcut potrivit hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare a mecanismului economico-financiar care, după cum se știe, pune un accent deosebit pe sporirea rolului activității de planificare și a celei financiare în înfăptuirea programelor de creștere în ritmuri înalte a forțelor de producție, pe dezvoltarea inițiativei și răspunderii întreprinderilor și centralelor în planificarea propriei activități și așezarea pe o bază mai temeinică a autoconducerii muncitorești, în strînsă conexiune cu planificarea unitară a economiei naționale. În acest cadru de mobilizare intensă a capacității creatoare a colectivelor de muncă, trăsătura definitorie a planului național unic pentru anii 1979—1980 o constituie **orientarea tuturor eforturilor economiei naționale în ansamblu și a fiecărei unități economice în parte spre valorificarea deplină și la un nivel superior a potențialului economic,** prin utilizarea intensivă a capacităților de producție și creșterea productivității muncii, folosirea rațională a resurselor materiale și energetice, reducerea în continuare a consumurilor materiale, sporirea eficienței în toate ramurile și sectoarele economiei, ridicarea calității întregii activități și, pe această bază, creșterea permanentă a bunăstării întregului popor.

Întregul complex de prevederi cuprins în plan, intim legat de îndeplinirea acestor sarcini majore, urmărește dezvoltarea **accelerată,** în continuare a tuturor sectoarelor de activitate, în condițiile promovării susținute a progresului tehnico-științific și mobilizării maxime a rezervelor de care dispun întreprinderile, asigură constituirea bazei materiale necesare dezvoltării noastre economice și, prin toate acestea, creșterea accentuată a forțelor de producție, a venitului național și a avuției naționale, a nivelului de trai. Prevederile planului pe următorii doi ani conturează nu numai noi și **importante perspective** pentru mersul ascendent al țării noastre pe drumul progresului și bunăstării, dar și **exigențe** deosebite în activitatea economică.

Contractarea din timp a producției

FAPTUL că toți titularii de plan, toate unitățile economice și social-culturale ca și administrativ-teritoriale cunosc **cu un substanțial avans** obiectivele și sarcinile cu privire la dezvoltarea economico socială a țării nu numai pentru anul 1979 ci și pentru anul 1980, reprezintă **pentru fiecare unitate în parte un avantaj deosebit** în procesul de pregătire temeinică și în condiții superioare a producției viitoare, pentru inițierea și aplicarea celor mai eficiente măsuri, care să asigure desfășurarea în următorii doi ani a unei activități la cei mai înalți parametri cantitativi și calitativi, realizarea integrală a prevederilor planului cincinal și programului suplimentar.

În condițiile acțiunii hotărîrii cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, cunoscîndu-se din vreme sarcinile, sînt create premise superioare pentru **încheierea contractelor economice** — și nu numai pe perioada unui an — pentru produsele prevăzute în plan la intern și export, atît pentru desfacerea produselor fabricate, cît și pentru aprovizionarea tehnico-materială, acestei acțiuni fiind necesar să i se acorde în toate unitățile cea mai mare atenție. În acest sens contribuie **nominalizarea completă în unitățile fizice**

a planului de producție, pînă la sortotipodimensiuni, ceea ce asigură totodată fundamentarea amplă a tuturor indicatorilor de plan, în special a valorii producției nete, premise largi pentru mai buna organizare a realizării programelor de producție cu eficiență sporită.

Încheierea din timp a contractelor economice va permite înlăturarea greutăților și neajunsurilor care mai persistă încă în unele întreprinderi în domeniul aprovizionării tehnico-materiale și care determină în procesul de realizare a planului fie nelivrarea la termen a unor materiale și utilaje, fie formarea de stocuri supranormative. Cu aceeași acuitate se pune problema încheierii contractelor de cooperare în producție dintre întreprinderi, precum și definitivarea operativă a programelor în această direcție, ușurînd înfăptuirea programelor de producție, în condițiile în care produsele ce se realizează în întreprinderi sînt tot mai complexe și implică un grad sporit de cooperare. Numai prin fructificarea completă a avantajului pe care îl prezintă cunoașterea în avans a obiectivelor de plan de către toate întreprinderile se vor evita neajunsurile ce pot apare în procesul de îndeplinire a planului.

Realizarea avantajelor pentru economie ce decurg în condițiile acțiunii de perfecționare a mecanismului economico-financiar implică trecerea neîntîrziată la **o serie de acțiuni complexe, esențiale,** la care vom încerca să ne referim în continuare. În acest context, este de **o importanță majoră obligația organelor de resort de a finaliza acțiunea de desfășurare a sarcinilor ce decurg din planul național unic pe toate unitățile în subordine și de defalcare a acestora, în cadrul termenelor ce se vor stabili, pe secții, ateliere, laboratoare, șantiere, formații sau locuri de muncă.** Printr-o conjugare a eforturilor se cer intensificate preocupările pentru pregătirea întregii producții prevăzute a se realiza în toate sectoarele de activitate din întreprinderi, în care sens se impune o conlucrare foarte strînsă între întreprinderile furnizoare și consumatoare. Este necesar ca această conlucrare să se desfășoare pe o arie largă de probleme, începînd de la cele ale procesului de aprovizionare și terminînd cu acoperirea și desfășurarea optimă a fluxului de producție.

Pregătirea exportului și a investițiilor — în centrul preocupărilor

AVÎND ÎN VEDERE prevederile planului cu privire la creșterea importantă a comerțului exterior în următorii doi ani, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea rostită la plenară, arăta : **„...exportul trebuie să constituie problema numărul unu ! În toate întreprinderile să se urmărească cu prioritate punerea la timp în fabricație și realizarea la nivelul tehnic calitativ cerut de partenerii externi a producției destinate exportului".** Deci, în virtutea grijii deosebite ce trebuie acordată exportului, cît și ca urmare a faptului că această activitate se cere a fi precedată de ample prospectări ale pieței externe, se impune ca o acțiune prioritară și de mare răspundere **contractarea produselor prevăzute în plan la export cu întreprinderile de comerț exterior.** Pentru a se crea condiții cît mai bune realizării planului de export este necesară lansarea din timp în fabricație a mărfurilor contractate în acest scop, manifestarea unei exigențe crescînde în organizarea producției în termen a contractelor încheiate.

De o deosebită importanță în următorii doi ani este și **ridicarea nivelului tehnic al producției, îmbunătățirea calității tuturor produselor,** elemente esențiale ale creșterii și dezvoltării industriei și economiei noastre. Crearea condițiilor în acest sens impune luarea, încă din acest an, a unor măsuri hotărîte pentru lichidarea rămînerilor în urmă în realizarea programelor de cercetare, mai cu seamă în introducerea în producție a rezultatelor cercetării, a unor produse, mașini și utilaje noi, a tehnologiilor moderne, a progresului tehnic. În această direcție ridicarea calității produselor și îmbunătățirea controlului de calitate în toate fazele procesului de producție, accelerarea dotărilor corespunzătoare, precum și asigurarea pregătirii fabricației produselor noi, cu respectarea condițiilor tehnice de calitate, impun măsuri convergente atît din partea întreprinderilor și centralelor, cît și a organelor tutelare și organelor de sinteză cu atribuții în acest domeniu complex de activitate.

Realizarea ritmică și integrală a prevederilor planului de producție pretinde întocmirea, de către întreprinderi, a unor **programe de măsuri concrete,** detaliate, pentru asigurarea utilizării depline a capacităților existente și a spațiilor construite, pentru încărcarea corespunzătoare a liniilor și utilajelor tehnologice, a mașinilor-unelte, a instalațiilor și agregatelor, precum și atingerea, în termene cît mai scurte — în cazurile unde sînt rămîneri în urmă — a parametrilor tehnico-economici proiectați. Referindu-se la unele neajunsuri manifestate în acest an în **domeniul investițiilor,** datorate nelivrării unor utilaje, fapt ce a generat și nerealizarea planului de producție, criticînd nerealizările la planurile producției fizice, accentuînd că ele se datoresc în mare măsură și nefolosirii corespunzătoare, în unele ramuri, a capacităților existente tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază : **„Iată de ce obiectivul nostru trebuie să fie realizarea în cele mai bune condiții a investițiilor și, totodată, funcționarea normală, la întregul potențial, a capacităților de producție. În felul acesta vom asigura ca planurile pe următorii doi ani să fie realizate la nivelurile stabilite și să obținem și o depășire însemnată a producției fizice, ceea ce se va evidenția în producția globală și netă, influențînd pozitiv toți indicatorii de plan".** Se pune astfel în relief legătura nemijlocită și reciprocă dintre producție și în mod deosebit producția fizică și investiții, corelația temeinică în asigurarea unei desfășurări normale a activităților.

Tot în acest context se înscrie problema mai bunei organizări a **transporturilor.** Funcționarea transporturilor la parametrii superiori de utilizare a parcului va acoperi mai bine nevoile economiei, asigurîndu-se astfel realizarea superioară a atribuției de bază a acestui sector : de sistem circulator al economiei.

Fundamentare temeinică, urmărire consecventă a sarcinilor de reducere a consumurilor materiale

ÎN CONTEXTUL obiectivelor majore puse de partid în fața economiei noastre în următorii doi ani, o atenție deosebită se impune a fi acordată **creării condițiilor pentru creșterea eficienței economice, a rentabilității și a sporirii, pe această bază, a producției nete și a venitului național,** care sintetizează rezultatele întregii activități desfășurate în sfera producției materiale. Acest proces complex reclamă, în primul rînd, o fundamentare de detaliu la nivelul fiecărei întreprinderi, reducerea în continuare a normelor și normativelor de consum de materii prime, materiale pe calea reproiectării mașinilor și utilajelor cu gabarite mari, adoptării și extinderii tehnologii-

Toma MELINTE
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 24)

VALENȚE ECONOMICE ȘI SOCIAL-UMANE ALE SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

Coordonate ale dezvoltării județului Sibiu

Vasile BÂRBULEȚ
prim secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.

CU ARGUMENTELE mereu proaspete pe care le aduc faptele, viața ne demonstrează realismul și justețea concepției partidului nostru potrivit căreia a conduce economia înseamnă, înainte de toate, **a cunoaște în profunzime acțiunea și cerințele legilor economice obiective, a adopta măsurile necesare pentru folosirea lor conștientă, prin elaborarea unor soluții care să răspundă necesităților reale, condițiilor concrete, problemelor ridicate de practică.** Dintr-o asemenea perspectivă dinamică se relevă importanța excepțională a ansamblului de măsuri elaborate din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, privind perfecționarea mecanismului economico-financiar, eliminarea fenomenelor de centralism excesiv și birocratic, punerea de acord a formelor și metodelor de conducere planificată a activității economico-sociale cu stadiul atins de forțele de producție ale țării, cu exigențele pe care le revendică mișcarea vieții economice moderne, cu cerințele specifice pe care le determină etapa pe care o parcurgem în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din 22-23 martie au declanșat — și vor declanșa încă — înnoiri de esență, gîndite și dimensionate de partidul nostru astfel încît să producă o cotitură radicală în funcționarea mecanismului economico-financiar, în însăși structura concepției economice, corespunzătoare exigențelor trecerii de la acumulările cantitative la faza superioară a creșterii calitative.

Participare, inițiativă și angajare responsabilă — acestea constituie coordonatele principale ale eforturilor noastre prezente și de perspectivă.

Amplificarea responsabilității în activitate — cerință hotărîtoare a unei noi calități

CALITATE NOUĂ, cerințe noi, o optică nouă ! Sub semnul acestor exigențe majore ale prezentului socialist, **județul Sibiu**, viața sa economico-socială oferă astăzi imaginea unei munci susținute, pline de abnegație și dăruire, a colectivității unite a tuturor oamenilor muncii de pe aceste meleaguri — români, germani, maghiari — în ipostaza lor multiplă de producători, proprietari și beneficiari ai roadelor muncii lor.

O trăsătură dominantă a ultimului deceniu o constituie procesul amplu și complex al industrializării. Caracteristic tuturor județelor țării în etapa actuală, pentru județul nostru acest proces nu constituie numai **un mijloc de amplificare și diversificare a unei vechi tradiții muncitorești**, prin crearea a noi locuri de muncă și prin asigurarea unei eficiențe superioare muncii sociale. Prin el se înfăptuiește „pe viu" o amplă și continuă transformare a întregii vieți economice și sociale, o creștere substanțială a veniturilor, îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață, a cadrului de civilizație, o accelerare a procesului de urbanizare, de ștergere treptată a deosebirilor esențiale între sat și oraș, între munca fizică și intelectuală, realizîndu-se o accelerare a progresului în toate componentele care caracterizează calitatea vieții într-o societate multilateral dezvoltată (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Indicatori ai nivelului de trai

— în procente —

A		1968 1	1975 2	1977 3
Veniturile populației din sectorul socialist		100,0	190,7	223,3
Locuințe la 1 000 locuitori — nr.		255	270	276
Volumul desfacerilor de mărfuri		100,0	197,9	222,4
Cheltuieli social culturale		100,0	164,7	186,7
Grad de urbanizare				
— ponderea populației urbane	%	55,3	57,8	61,0
— ponderea pop. mediu rural	%	44,7	42,2	39,0
Dezvoltarea rețelei de învățămînt				
— nr. școli și inst. de învățămînt		275	281	285
— nr. de elevi și studenți		86 866	96 157	103 517
— nr. cadre didactice		4 727	5 486	5 980
Dezvoltarea infrastructurii culturale :				
— numărul bibliotecilor		429	450	465
— nr. cărți la 1 000 locuitori		6 020	7 192	7 205
— nr. ziare și reviste la 1 000 locuitori		53 624	42 967	63 620
Dezvoltarea infrastructurilor edilitare				
— lungimea drumurilor cu îmbrăcăminți asfaltice		100	363	402
— lungimea rețelei de apă		100	134	150
— lungimea rețelei de canalizare		100	167	184
— creșterea numărului de autobuze		100	253	313

Dinamismul în viziunea sistemică și complexă a etapei actuale de dezvoltare are adînci implicații economice și sociale, pe care statisticile le recepționează și le pun în evidență în dimensiunile și profundele lor semnificații (vezi tabelul nr. 2). Într-un singur deceniu, **valoarea producției industriale** realizată în economia județului a sporit de trei ori, în cursul acestui an ea depășind cifra de 30 miliarde lei, iar în anul 1980 urmînd să depășească 36 miliarde lei, situîndu-se, deci, la un nivel de circa 4 ori mai mare decît în anul 1967. Numai valoarea angajamentelor asumate în acest cincinal de către organizația județeană de partid pe baza prospectării realiste și exigente a resurselor se ridică la 5,6 miliarde lei (echivalînd cu întreaga producție industrială a anului 1964), din care pînă în prezent, la jumătatea cincinalului, s-au realizat 3,3 miliarde lei. Există, așadar, toate premisele pentru îndeplinirea și depășirea acestui angajament. Aceasta pune în evidență nu numai înțelegerea profundă a importanței corelației dezvoltare-bunăstare, ci și **patriotismul, responsabilitatea oamenilor muncii** de pe aceste meleaguri față de prezentul și viitorul țării.

Întreaga activitate economică și socială este pătrunsă de preocuparea de a pune permanent în valoare noile resurse care se ivesc continuu, de a găsi formele cele mai eficiente care permit **realizarea în practică a saltului de la cantitate la calitate.** O asemenea preocupare este ilustrată pe mai multe planuri : al îmbunătățirii permanente a structurii economiei județului, îndeosebi a structurilor industriale, și pe această bază al promovării ramurilor și tehnicilor de vîrf, al creșterii apor-

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori

— în % —

Indicatorul	1967	1977	Ritm mediu anual de creștere
Producția globală	100	301,5	11,65
Ponderea ramurilor în total prod. industrială			
Construcții mașini	33,0	52,3	
Confecții	4,1	5,3	
Textile	21,6	15,2 *	
Alimentară	15,4	10,0 **	
Prod. globală industrială la 1000 lei fonduri fixe	100	109,3	0,9
Productivitatea muncii în industria socialistă (prețuri la 1 ian. 1977)	100	247,4	9,5
Livrări la export	100	348,2	13,3
— devize libere	100	685,2	21,2

*) În condițiile creșterii sale de peste 3 ori
**) În condițiile creșterii sale de 2,4 ori

tului cercetării științifice și inovării tehnologice ; al îmbunătățirii continue a tuturor componentelor și indicatorilor care exprimă laturile calitative și de eficiență a producției, îndeosebi în ce privește calitatea resurselor umane și a muncii desfășurate, prin dezvoltarea conștiinței economice și creșterea gradului de responsabilitate și inițiativă.

Modernizarea structurilor — opțiune calitativă esențială

O CONSTANTĂ a politicii partidului nostru de creare a unei economii avansate, de înaltă eficiență, a constituit-o și o constituie în continuare opțiunea pentru modernizarea structurilor economice, industriale, în favoarea ramurilor de vîrf, cu un rol important în procesul de antrenare a progresului tehnic și de accelerare a industrializării. În această lumină, bogata tradiție industrială a județului Sibiu a cunoscut și cunoaște amplificări de cea mai mare însemnătate, definite în direcția accentuării activităților complex prelucrătoare, a laturilor calitative și factorilor intensivi în procesul de dezvoltare.

Printr-o politică activă și rațională de investiții numai în ultimul deceniu au fost create aproape 50 000 noi locuri de muncă din care 32 300 în industrie, îndeosebi în sectoare complexe, ceea ce a contribuit decisiv la multiplicarea de peste 3 ori a producției industriale. O imagine de ansamblu asupra nivelului de industrializare a județului o oferă și locul 7 pe care acesta îl ocupă în producția industrială a țării (deținînd 3,5% din totalul producției industriale), comparativ cu locul 21 pe care îl ocupă după numărul populației (2,2 % din totalul populației).

Ponderea personalului muncitor din ramurile neagricole a crescut în ultimul deceniu de la 90,4 la sută la 93,3 la sută — o creștere care raportată la baza ridicată de pornire prezintă în mod cert o amplitudine cu mult mai mare decît valoarea ei relativă, și aceasta în primul rînd pe seama scăderii ponderii personalului din agricultură (vezi tabelul nr. 3). În aceste condiții în ansamblul agriculturii județului lucrează în prezent numai 20 la sută din totalul populației ocupate la nivelul județului. Pentru a sesiza în modul cel mai sintetic ce semnificații economice profunde prezintă o asemenea structură amintim doar că în cadrul județului productivitatea medie anuală a muncii în industrie este de 7 ori mai mare decît cea realizată în agricultură.

O importanță deosebită în procesul dezvoltării economice a județului în general și a celei industriale în special, o reprezintă amplificarea potențialului ramurilor principale purtătoare ale progresului tehnic — cum este industria construcțiilor de mașini care și-a dublat aproape ponderea în ultimul deceniu — dezvoltate într-o optică nouă. Punerea accentului pe **dezvoltarea unor sectoare de complexitate superioară** cum sînt mecanica fină, electronica, producerea instalațiilor de mare tehnicitate și complexitate pentru chimie, metalurgie, energetică etc. au făcut ca în prezent județul Sibiu să dispună de importante capacități de producție. Unitățile industriale ca „Independența", I.P.A., Mecanica, „Balanța" din Sibiu, Automatica Mediaș, Uzina mecanică Mîrșa, însumînd cîteva zeci de mii de muncitori și specialiști de înaltă calificare, reprezintă un considerabil potențial de creație tehnică căruia în această etapă a cincinalului revoluției tehnico-științifice și în lumina sarcinilor trasate de

Tabelul nr. 3

Modificări în structura personalului muncitor pe ramuri ale economiei naționale

— în % —

Indicatorul	1967	1977
Industrie	55,3	58,8
Construcții	6,9	6,8
Agricultură	9,6	6,7
Transporturi	4,8	4,8
Circulația mărfurilor	6,2	6,8
Gospodăria comunală	3,5	4,0
Învățămînt, cultură, artă	5,9	5,3
Ocrotirea sănătății	3,9	3,0
Celelalte ramuri	3,9	3,8

secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de a realiza un salt de la cantitate la calitate îi revine un rol specific, de mare răspundere. Creșterea astfel a ponderii producției industriei construcțiilor de mașini de la 33 la sută la 52 la sută, într-un județ cu un nivel de industrializare cum este Sibiul, constituie o expresie elocventă a felului în care partidul a conceput, îndeosebi după Congresul al IX-lea, industrializarea României socialiste.

Creativitatea tehnică, impuls principal al unei noi calități

TALENTUL ȘI HĂRNICIA oamenilor muncii din economia județului nostru își găsesc — printr-o tradiție amplificată la nivelul noilor parametri calitativi ai activității — o puternică expresie în avîntul creației științifice și tehnice originale, în impactul acesteia asupra producției materiale și a rezultatelor economice. Acest proces a fost dinamizat pe ambele planuri : prin sporirea potențialului de cercetare și proiectare (vezi tabelul nr. 4) cît și prin accelerarea caracterului de masă al acestei activități.

O ilustrare pregnantă a dimensiunii de masă a creației tehnice a reprezentat-o participarea a peste 18 000 de oameni ai muncii din județ — români, germani, maghiari — la creația tehnico-științifică, în cadrul primei ediții a Festivalului național

Tabelul nr. 4

Expresii ale creșterii potențialului tehnic

— în %, 1963=100

	1975	1977
— Numărul personalului de știință și deservire științifică	194,6	236,5
— Cheltuieli pentru cercetarea științifică	170,8	270,8
— Numărul tehnologiilor noi aplicate	166,7	238,9
— Dinamica creșterii produselor noi și modernizate	185,5	215,7
— Economii realizate prin promovarea progresului tehnic	200,8	355,5

„Cîntarea României". Această amplă participare s-a concretizat în elaborarea și aplicarea a circa 2 500 de lucrări originale, avînd ca efect un spor de producție de 30 milioane de lei, economii la costurile de producție de 60 milioane de lei, înlocuirea unor importuri în valoare de 135 milioane de lei valută. Faptul că 11 din aceste lucrări au obținut premii la Expoziția națională din cadrul „Săptămînii științei și tehnicii românești" atestă valoarea gîndirii tehnico-economice sibiene, în numeroase cazuri aceasta depășind granița necesităților întreprinderilor unde a fost generată.

Procesul de înnoire, rod al gîndirii și muncii colective, vizează atît produsele, cît și modul de realizare a lor, prilejuind în repetate rînduri adevărate premiere chiar pe plan național. În ultimii doi ani, mai bine de o pătrime din totalul producției industriale sibiene au reprezentat-o produsele noi și cele modernizate, ponderea acestora urmînd să atingă în anul 1980 circa 60% — ceea ce reprezintă un semnificativ progres față de nivelul de 51,6 % înregistrat la finele cincinalului trecut. În legătură cu aceasta trebuie menționat importanta acțiune inițiată de comitetul județean de partid și care se desfășoară în toate unitățile economice, avînd drept obiectiv găsirea soluțiilor optime de asimilare în producție a noi produse, repere și piese de schimb, în scopul înlocuirii celor care în prezent se importă.

Plenara Comitetului județean de partid din 26 iunie a acestui an — care a analizat activitatea desfășurată de organele și organizațiile de partid, de consiliile oamenilor muncii din unitățile economice pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Conferințer Naționale a partidului privind transformarea cantității într-o nouă calitate și sporirea eficienței economice pe toate planurile — s-a axat într-o mare măsură asupra **direcțiilor de acțiune pentru accelerarea promovării progresului tehnic în întreaga economie a județului.** Conștienți de aportul important pe care este chemat să-l aducă creativitatea științifică și tehnică la accelerarea dezvoltării și apreciind că rezultatele obținute pînă în prezent nu se situează încă la nivelul posibilităților potențialului de creație al unităților economice din județ, în cadrul dezbaterilor și planului de măsuri adoptat au fost evidențiate însemnate rezerve pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției. Astfel se va adînci analiza obiectivelor planurilor de cercetare științifică, proiectare tehnologică și introducere a progresului tehnic, urmărindu-se amplificarea acestor activități precum și valorificarea rapidă a rezultatelor obținute, inclusiv finalizarea accelerată a celor relevate pînă în prezent ; se are totodată în vedere integrarea mai puternică a cercetării cu activitatea de proiectare și producție, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție ; îmbunătățirea procesului de planificare în acest sens ; analiza permanentă, produs cu produs, tehnologie cu tehnologie a parametrilor tehnici și economici în care se realizează structura de producție și perfecționarea continuă a concepției în care se realizează produsele și noile tehnologii, amplificarea mișcării de invenții și inovații.

Toate măsurile și acțiunile comitetului județean de partid pornesc de la convingerea fermă că introducerea progresului tehnic în economia județului face necesară mobilizarea generală a capacității tehnico-științifice creatoare, concentrarea eforturilor de concepție, înnoire, perfecționare profesională a **tuturor oamenilor muncii**, de toate vîrstele, profesiunile și calificările. Acționăm astfel încît **creativitatea tehnică să devină o componentă de bază în activitatea fiecărei întreprinderi**, în ateliere, la fiecare loc de muncă, indiferent dacă este vorba de muncitor, maistru, tehnician sau inginer.

Comandamente majore ale etapei actuale: indicatorii de eficiență

ÎN CONTEXTUL actualei etape de dezvoltare a noilor cerințe pe care conducerea partidului le-a așezat la temelia creșterii economice, comitetul județean de partid are permanent în vedere necesitatea ca planurile de dezvoltare economico-socială ale fiecărei unități să fie astfel concepute și fundamentate încît să asigure optimizarea indicatorilor cantitativi și calitativi, o producție netă cît mai mare și o valoare cît mai ridicată la mia de lei fonduri fixe. Acestea sînt cerințe legate nemijlocit de promovarea autogestiunii economico-financiare, pe care organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii trebuie să o înțeleagă în cele mai intime articulații, să gîndească și să acționeze concret, în practică, pentru realizarea sa în toate componentele și planurile de acțiune. În aceste condiții printre priorități trebuie situate nemijlocit reducerea cheltuielilor materiale și creșterea productivității muncii, cu alte cuvinte preocupările de economisire a muncii vii și materializate cu corolarul lor reflectat în indicatorii ce exprimă cel mai concludent sporirea eficienței : creșterea producției nete și a producției la 1 000 de lei fonduri fixe. Acțiunile declanșate în întreprinderi au avut astfel un numitor comun : produs cu produs, tehnologie cu tehnologie, fază cu fază, totul să fie redimensionat judicios, prin promovarea unor soluții și metode științifice, prin participarea activă a tuturor cadrelor tehnice și economice, pornind de la cerința exprimată sintetic de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Trebuie să se înțeleagă bine că cheltuind mai puțin, vom putea face să crească producția netă, vom contribui la creșterea venitului național, la realizarea de mijloace suplimentare, atît pentru dezvoltarea generală a economiei, cît și pentru creșterea mai rapidă a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor".**

Acționînd consecvent în spiritul comandamentelor eficienței, colectivele de oameni ai muncii din industria sibiană au obținut o serie de rezultate bune. Mărturie stă și bilanțul gospodăresc al anului trecut, care cuprinde beneficii suplimentare de peste 141 milioane lei, reduceri ale cheltuielilor totale de producție planificate cu 115 milioane lei și importante economii de metal și laminate (aproape 4 000 tone), combustibili (peste 25 000 t.c.), energie electrică (21 600 Mwh). Acestea sînt elemente principale care a făcut posibilă depășirea sarcinilor la producția netă cu 285 milioane lei. Realizînd la sfîrșitul anului trecut o producție netă a cărei valoare depășește 13 miliarde lei, județul Sibiu se situează din acest punct de vedere pe locul trei în ansamblul județelor țării ocupînd chiar un loc mai bun în ceea ce privește ponderea producției nete în producție industrială realizată.

Evoluțiile pozitive pe planul reducerii cheltuielilor materiale în industrie, ca și al sporirii productivității muncii — o creștere de circa 2,5 ori în ultimul deceniu — s-au reflectat în acest an în creșterea permanentă a valorii noi create, a producției nete, cît și a producției industriale la 1 000 lei fonduri fixe. Bilanțul primelor cinci luni ale anului se evidențiază pregnant în acești parametri : odată cu depășirea planului producției globale (cu 186 milioane lei) și al producției marfă (cu 123 milioane lei) în industria județului Sibiu s-au înregistrat depășirea sarcinilor de productivitate (cu 1 325 lei pe o persoană ocupată) precum și realizarea de importante economii materiale (219 t metal, 2 367 t combustibil convențional, 3 052 Mwh energie electrică etc.) ceea ce a asigurat realizarea nivelului planificat al producției nete.

Asemenea realizări, îndeosebi în ce privește evoluția producției nete, au fost posibile numai printr-o justă înțelegere și o analiză permanentă și riguroasă a corelațiilor concrete care există între creșterea producției nete, reducerea cheltuielilor materiale și sporirea productivității muncii, a faptului că producția netă nu constă numai într-o diferență aritmetică între valoarea producției globale și cheltuielile materiale. Acest indicator, de o profundă expresie economică reflectă într-un mod concludent **calitatea activității pe diferite planuri,** solicitînd concentrarea atenției deopotrivă pentru : a) **sporirea producției fizice** ca o nouă expresie a realizării contractelor care stau la baza fundamentării planurilor ; b) **valorificarea superioară a materiei prime, materialelor și combustibililor,** concomitent cu reducerea consumurilor specifice ; c) **creșterea cantității de muncă vie încorporată în produse de o tehnicitate și o valoare tot mai ridicată,** concomitent cu creșterea productivității muncii sociale ; d) **sporirea calității producției** și a parametrilor tehnico-funcționali etc.

Pentru pregătirea introducerii de la 1 iulie a producției nete ca indicator de plan, sub conducerea comitetului județean de partid au fost desfășurate ample studii și acțiuni urmărind fundamentarea optimă a sarcinilor la acest indicator. Comitetul județean de partid a îndrumat organizațiile comuniștilor, colectivele de oameni ai muncii către noi obiective și direcții de acțiune, **în condițiile stimulării gîndirii și ale creativității posibilitățile în domeniul sporirii eficienței dovedindu-se practic nelimitate.** Promovarea conceptelor de autoconducere, autogestiune și autofinanțare, se realizează în practică în mod complex, printr-o activitate susținută de studii și de programe, de preconizare a unor soluții calitativ superioare, pe toate planurile, inclusiv în ce privește metodele și instrumentele de conducere, analiză și control a activității.

Un obiectiv central: creșterea calității resurselor umane

SÎNTEM CONVINȘI că bătălia pentru calitate nu are ca spațiu de afirmare doar produsele și tehnologiile, materialele, piesele, mașinile și utilajele. Sfera preocupărilor organizațiilor

(Continuare în pag. 12)

ACȚIUNI CONCRETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR STABILITE DE RECENTA PLENARĂ A C.C. AL P.C.R.

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE LA NIVELUL PLANULUI

● Prin diminuarea accentuată a costurilor de producție, o creștere a valorii nou create. ● Pe întreaga filieră, concepție-pregătirea fabricației-execuție, valorificare superioară a potențialului existent ● Ritmicitatea — premisă a livrării la termen a produselor către beneficiari ● Pregătirea temeinică, din vreme, a producției anului viitor

ÎN CONTEXTUL perfecționării mecanismului economico-financiar, producția netă reprezintă indicatorul de bază al activității întreprinderilor, el constituind principalul criteriu de apreciere a nivelului eficienței lor economice. Trecerea la utilizarea acestui indicator în unitățile economice a fost precedată de aplicarea unor măsuri și acțiuni complexe, care îmbrățișează laturi esențiale ale activității productive în așa fel, încît valoarea nou creată să fie cît mai mare. Indicațiile prețioase ale secretarului general al partidului la recenta plenară a C.C. al P.C.R. se materializează în creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție industriale, în obținerea de produse eficiente, cu competitivitate înaltă.

La **Întreprinderea de mecanică fină din Capitală**, din inițiativa comitetului de partid și a consiliului oamenilor muncii, de pildă, s-a realizat o amplă mobilizare a muncitorilor și a specialiștilor atît din compartimentele tehnice, cît și din cele economico-financiare pentru a găsi noi posibilități și soluții care să ducă la utilizarea mai eficientă a potențialului tehnic și uman, a resurselor materiale și financiare și, pe această bază, să se asigure realizarea ritmică a producției nete. În urma acestor consultări, a părerilor exprimate și a propunerilor făcute, au fost întocmite programe de măsuri care vizează îmbunătățirea, în continuare, a activității de producție, de economisire a materiilor prime, de reducere sistematică a costurilor pe fiecare unitate de produs.

O riguroasă comensurare și urmărire a cheltuielilor

OBȚINEREA unei producții nete cît mai mari implică, înainte de toate, **reducerea substanțială a tuturor cheltuielilor de producție**, și, îndeosebi, **a celor materiale**. Colectivul întreprinderii a obținut și pînă acum rezultate pozitive în această direcție. În primele 5 luni ale anului s-a realizat, la costurile totale, o economie de 7,950 milioane lei, din care la cele materiale — 3,7 milioane. Aceste economii au condus la realizarea producției nete în proporție de 101,3%. Pentru a stimula, în continuare, preocuparea colectivelor de muncă în reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale — au fost luate o serie de măsuri. Astfel, au fost introduse de la 1 iulie a.c. **bugete de cheltuieli pe sectoare de activitate defalcate pe elemente și pe grupe de produse**. Aceste bugete, avînd la bază structura producției lunare, se întocmesc și se lansează sectoarelor înaintea începerii fiecărui trimestru. Pentru urmărirea îndeaproape, pe elemente de cheltuieli, a costurilor stabilite, în fiecare sector a fost desemnat cîte un economist care să țină o evidență strictă.

Înainte, prin metoda urmăririi costurilor centralizate la nivel de întreprindere, nu se putea depista la timp depășirea unor cheltuieli și, deci, nici lua măsuri, întrucît ele erau constatate abia după 20 de zile ale lunii următoare pentru luna expirată. Acest lucru era îngreunat și de faptul că sectoarele nu cunoșteau din timp nici costurile alocate aferente producției lunii în curs. Așa se face că, nu de puține ori, se înregistrau la unele produse depășiri de consumuri materiale care grevau costurile de producție. Prin introducerea bugetelor pe sectoare și pe grupe de produse defalcate pe elemente de cheltuieli se va putea urmări îndeaproape încadrarea în cheltuielile planificate și interveni pe parcurs pentru eliminarea oricăror neajunsuri.

O altă măsură, menită să ducă la creșterea producției nete, este aceia **de a se executa prin forțe proprii în secția de sculărie o parte din sculele și dispozitivele necesare întreprinderii** — produse care pînă acum erau procurate de la alte unități și veneau încărcate cu beneficiile furnizorilor. Prin realizarea unor scule și dispozitive prin forțe proprii și introducerea bugetelor de cheltuieli pe sectoare de activitate se va realiza pînă la sfîrșitul anului — după calculele făcute de specialiști — o economie la costurile totale de circa 12 milioane lei, ponderea principală reprezentînd reducerea cheltuielilor cu munca vie (prin creșterea productivității muncii) și diminuarea consumurilor specifice de materiale la unele produse.

Accelerarea modernizării produselor

MĂRIREA valorii nou create și, în general, a eficienței economice, presupune ca produsele realizate să aibă parametrii tehnico-economici înalți și gabarite reduse, să încorporeze cît mai multă inteligență tehnică. În întreprindere, în anii cincinalului revoluției tehnico-științifice, s-a pus un accent mare pe modernizarea și asimila-

rea de produse noi, încît acestea să se alinieze celor realizate în țările dezvoltate economic.

Pentru a se da un nou impuls acestei activități, pentru a se stimula mai puternic inițiativa creatare a lucrătorilor, de curînd au fost formate în întreprindere **colective mixte integrate,** avînd în componența lor cercetători, proiectanți, muncitori și alți specialiști — colective menite să accelereze modernizarea produselor. Aceste colective — 8 la număr — din care fac parte și specialiști de la Institutul de cercetări și proiectări de mecanică fină și scule, sînt organizate pe grupe de produse (orologerie, A.M.C.-uri, scule diamantate și altele), ele avînd întocmite programe specifice de activitate, în funcție de planul întreprinderii. Prin formarea acestor colective mixte integrate, se urmăresc două obiective importante:

1 Creșterea ponderii produselor noi și modernizate în totalul producției întreprinderii. Astfel, dacă în 1977 ponderea produselor noi și modernizate reprezenta 24,92% din totalul producției, în primele 5 luni din 1978 ea a crescut la 27,77%, iar pînă la sfîrșitul anului va atinge o proporție de 30,14%.

2 Scurtarea perioadei de asimilare sau de modernizare a produselor. După calculele făcute, prin acțiunea colectivelor mixte integrate, se va obține o scurtare medie a perioadei de asimilare sau de modernizare de 40%, respectiv de 3—12 luni.

Folosirea la parametri ridicați a tehnicii avansate

ÎN PRIMELE 5 LUNI ale anului, întreprinderea s-a prezentat cu principalii indicatori de plan nu numai îndepliniți, ci și depășiți (tabelul nr. 1). Analizarea unor stări de fapt care au frînat uneori valorificarea superioară a potențialului disponibil, a condus la stabilirea unor măsuri complexe în direcțiile hotărîtoare ale desfășurării procesului de fabricație, în așa fel încît producția fizică să fie realizată ritmic și în condițiile unei creșteri accentuate a productivității muncii. Desfășurarea acestor acțiuni contribuie nu numai la o creștere substanțială a utilizării capacității de producție în acest an, ci și la asigurarea unei pregătiri temeinice a fabricației pe 1979 ;

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori de plan

%

Indicatorul	Proporția realizării
Producția netă	101,30
Producția marfă	105,64
Producția globală	105,33
Productivitatea muncii	104,49

Tabelul nr. 2

Coeficientul de schimb și nivelul indicelui de utilizare a mașinilor

	5 luni 1977	Pe întregul an 1977	5 luni 1978	Pe întregul an 1978
Coeficientul de schimb	1,36	1,44	1,46	1,52
Indicii de utilizare a mașinilor-unelte (secțiile de bază)	77,36	82,00	86,62	86,75

● **regruparea în flux tehnologic a unor utilaje.** În întreprindere utilajele erau amplasate, în bună măsură, pe tipuri de mașini, corespunzător unei producții de mare diversitate și serie mică de fabricație. Acest lucru făcea ca o piesă să treacă — sau să se întoarcă — într-un interval scurt de la efectuarea unei operații la alta pe diferite mașini și astfel să se piardă un timp foarte prețios din producție. Pentru înlăturarea acestui neajuns s-a trecut, de

L. ȚARANU

(Continuare în pag. 12)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Măsuri ferme pentru reducerea cheltuielilor materiale

ÎN PRIMELE CINCI LUNI ale anului nivelul cheltuielilor materiale pe ansamblul unităților din subordinea Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții a înregistrat o depășire de 13 lei la 1 000 lei producție marfă. Dintre centralele ministerului, cele mai mari depășiri s-au înregistrat valoric la Centrala de prelucrare a lemnului (peste 116 milioane lei), Centrala de exploatare a lemnului (peste 83 mil. lei), Centrala materialelor de construcții (peste 70 mil. lei).

O analiză a cauzelor care au determinat această situație scoate în relief faptul că, alături de unele dificultăți întîmpinate de unitățile de producție din cauza timpului nefavorabil, au existat o serie de lipsuri în organizarea producției și a muncii care puteau fi evitate sau a căror influență putea fi diminuată. Una din cauzele frecvent întîlnite o constituie **depășirea consumurilor normate.** La sfîrșitul trim. I, din cele 167 norme de consum din planul de stat, 22 norme au fost depășite (13 la Centrala industriei de celuloză, hîrtie și fibre artificiale, 4 la Centrala cimentului, 2 la Centrala materialelor de construcții etc.).

O altă cauză a unor cheltuieli suplimentare o constituie **defecțiunile mecanice** — consecință atît a exploatării neraționale a mașinilor și utilajelor, cît și a reparațiilor și a întreținerilor necorespunzătoare. Repetatele întreruperi ale producției au grevat costul de producție pe toate elementele sale.

Pentru încadrarea în cheltuielile normate este necesar ca centralele și unitățile din subordinea lor să analizeze cauzele ce au determinat această situație, să ia măsuri hotărîte care să contribuie la eliminarea neajunsurilor existente. Se cere acordată mai multă atenție realizării prevederilor din programele întocmite la începutul anului pentru reducerea costurilor de producție, încadrării în normele de consum specifice pentru realizarea fiecărui produs, atragerii în circuitul economic a tuturor rezervelor de economisire a resurselor materiale.

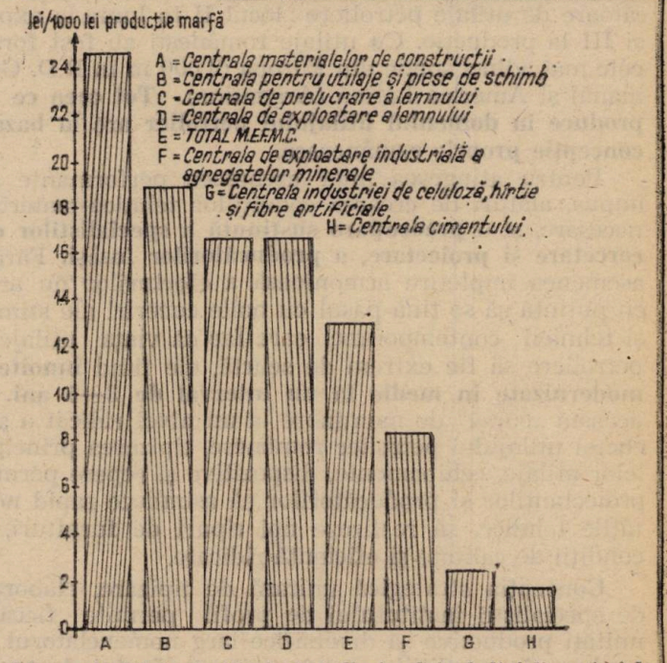

Depășirea nivelului planificat al indicatorului cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă la centralele industriale ale M.E.E.M.C.

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE

Tipizarea produselor

acțiune cu largi implicații în creșterea eficienței economice

● Scurtarea cu 1–2 ani a ciclului de asimilare sau de modernizare a producției ● Realizarea de însemnate economii de materiale și fonduri de investiții, creșterea accentuată a productivității muncii

ÎNTRE AMPLELE ACȚIUNI ce se desfășoară pentru mai buna gospodărire a materiilor prime, a capacităților de producție, a forței de muncă — coordonate fundamentale ale sporirii eficienței economice — se numără și TIPIZAREA PRODUSELOR. Din experiența a numeroase colective de muncă rezultă că **tipizarea se înscrie ca un factor important care contribuie la identificarea și valorificarea unor importante rezerve de creștere a producției și productivității muncii, la diversificarea rapidă a producției, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-fabricație, reducerea sistematică a cheltuielilor materiale, folosirea intensivă a potențialului tehnic și productiv.**

Că așa stau lucrurile o dovedesc pe deplin și rezultatele obținute în **industria producătoare de utilaj petrolier.** Studiul întreprins la Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru utilaj petrolier, în cîteva întreprinderi producătoare reprezentative, a demonstrat că planurile întocmite, încă cu ani în urmă, în scopul tipizării produselor s-au materializat în realizări deosebite, în prezent existînd posibilități mai bune pentru satisfacerea la cel mai înalt nivel a cerințelor diversificate de utilaje și instalații petroliere atît pentru nevoile interne, cît și pentru export.

O concepție strategică unitară

ESTE BINE CUNOSCUT faptul că România se menține de mulți ani în fruntea ierarhiei țărilor producătoare de utilaje petroliere : locul II în lume la export și III la producție. Cu utilaje românești au fost forate cele mai adînci sonde din Europa (8 000 m în R.D. Germană) și America Latină (Argentina). **Tot ceea ce se produce în domeniul utilajului petrolier are la bază o concepție proprie românească.**

Pentru atingerea unor asemenea performanțe s-a impus, alături de crearea condițiilor tehnico-materiale necesare, și o **preocupare susținută a specialiștilor din cercetare și proiectare, a producătorilor înșiși.** Fără o asemenea împletire armonioasă a eforturilor nu ar fi cu putință să se țină pasul cu noile cuceriri ale științei și tehnicii contemporane care fac ca viața utilajelor petroliere să fie extrem de scurtă, ele fiind **înnoite și modernizate în medie la un interval de 3—5 ani.** În această „cursă" de menținere la un nivel ridicat a ștachetei utilajului petrolier românesc, tipizarea principalelor utilaje, echipamente, dispozitive și repere permite proiectanților și producătorilor să asimileze rapid noutățile tehnice, să realizeze noi tipuri de furnituri, în condiții de calitate și eficiență ridicate.

Concepția strategică unitară de tipizare, elaborată de specialiștii institutului de profil permite fiecărei unități productive să diversifice larg nomenclatorul de produse, în condițiile restrîngerii numărului de sortotipodimensiuni și a celui al reperelor. Pe baza studiului întreprins au fost stabilite **7 sisteme de mașini** care cuprind, fiecare, un întreg nomenclator de produse necesare desfășurării activității într-un domeniu dat (descoperirea de rezerve de hidrocarburi, forajul sondelor de țiței și gaze, forajul și extracția pe mare, extracția țițeiului și gazelor, mărirea factorului final de recuperare, extracția țițeiului prin metode miniere, aparatură pentru prospecțiuni și conducerea proceselor tehnologice) și care acoperă pe deplin cerințele beneficiarilor. Sistemele de mașini, la rîndul lor, sînt divizate în **familii și grupe de familii de produse.** În ansamblu, acestea au fost gîndite în așa fel încît să permită aplicarea tipizării pentru o diversitate largă a nomenclatorului de produse. S-a ajuns astfel ca fiecărui sistem de mașini să i se asigure un număr de familii de instalații și echipamente.

O altă componentă a clasificării produselor este **clasa** acestora ; fiecare clasă, la rîndul ei, are mai multe variante, în funcție de sistemul și tipul de motor care acționează instalațiile și de modalitățile de transport a acestora. Bunăoară, instalația de foraj F-200 poate fi realizată în următoarele variante : Diesel hidraulic, electric în curent continuu, electro-hidraulic, ambele alimentate de la rețea etc. Aceasta, din punctul de vedere al sistemului de acționare. Dar ea poate fi de tip descompus în colete gabaritice sau pentru transport în bloc sau blocuri agabaritice pentru condiții speciale de teren. Din combinația aceasta rezultă o serie de variante. Toate însă vor avea unul sau maximum două tipuri de mese rotative, unul sau două tipuri de macarale-cîrlig sau 1-2 tipuri de trolii cu multiple diversificări constructive etc.

Prin măsurile adoptate s-a ajuns astfel ca de la un **număr de zeci și zeci de sortotipodimensiuni de produse și de sute de mii de repere ce se executau în trecut pentru diferite instalații, să se utilizeze în prezent un număr mult mai restrîns, dar care asigură o bază largă de diversificare a produselor.** Acțiunea de restrîngere a sortotipodimensiunilor și reperelor se află în plină desfășurare, studiile efectuate stabilind încă de pe acum „cotele" care se vor atinge în 1980 (tabelul). Tipizarea pe sisteme de mașini și familii de produse are în vedere, de asemenea, realizarea unui nivel calitativ

Numărul sortotipodimensiunilor și al reperelor

Denumirea instalației	Situația actuală		La nivelul anului 1980	
	Număr de sortotipodimensiuni	Număr de repere	Număr de sortotipodimensiuni	Număr de repere
Instalații de forat sonde de țiței și gaze	16	101 000	10	82 500
Instalații de cercetări și măsurători geologice	28	50 000	11	37 000
Instalații de forat puțuri cu apă	7	22 000	5	16 100
Unități de pompare	45	9 400	22	7 800

maxim corelat cu progresele cunoscute pe plan mondial (graficul).

Avînd în vedere diversitatea largă a furniturilor și instalațiilor solicitate de beneficiari, o mare parte din produsele ce se realizează în fiecare an sînt **unicate.** Datorită faptului că la fiecare produs nou sau modernizat se pot utiliza părți de elemente sau subansamble tipizate, realizarea propriu-zisă are loc în termene scurte, ceea ce face ca cererile beneficiarilor să fie operativ satisfăcute. Participarea specialiștilor din cercetare-proiectare direct în unitățile productive (sînt colective permanente la întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște și Întreprinderea mecanică Cîmpina) asigură verificarea operativă a proiectelor pentru noile produse direct în producție, găsirea la fața locului a unor posibilități de utilizare a diferitelor componente tipizate la o gamă cît mai largă de instalații sau furnituri de utilaje petroliere.

Efecte economice

APLICAREA STRATEGIEI CONCEPUTE, reactualizarea unor măsuri preconizate inițial (în funcție de condițiile concrete ale producției), extinderea experienței bune au avut înrîuriri pozitive atît asupra creșterii producției, îmbunătățirii calității, cît și asupra ridicării eficienței economice. În mod concret, aplicarea și extinderea tipizării utilajelor petroliere s-a materializat în :

— sporirea producției pe aceleași capacități, pe ansamblul unităților producătoare, cu circa 20% anual. Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești și Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, de pildă, au obținut în perioada ce a trecut din acest cincinal sporuri anuale de producție între 20—35% ;

— scurtarea duratei de asimilare și modernizare a produselor cu 1—2 ani, ca urmare și a faptului că institutul profilat s-a organizat pe principiul specializării cadrelor de cercetători și proiectanți pe grupe de utilaje. În acest mod au fost înlăturate paralelismele în activitatea de studii și proiectare, determinînd o gîndire unitară între tipizarea produselor și realizarea de noi furnituri și instalații. De exemplu, toate construcțiile metalice pentru instalații de 10 mii m adîncime sînt concepute de un singur colectiv, care gîndește și rezolvă în mod unitar problemele specifice ce apar. Aceasta a permis ca, încă de la elaborarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor, să se meargă pe linia utilizării a cel puțin 60% din reperele și materialele tipizate ;

— profilarea mai bună și adîncirea specializării tuturor unităților productive aparținînd Centralei de utilaj petrolier. Astfel, instalațiile de adîncime sînt realizate la întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, instalațiile transportabile se produc la Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, sculele de foraj și instrumentație se fabrică la Întreprinderea mecanică din Cîmpina etc. Profilarea și specializarea unităților a condus la ridicarea nivelului calitativ al produselor, economisirea materiilor prime, reducerea costurilor pe unitatea de produs. Realizarea unor ansamble și repere în serie mare pentru o diversitate largă de produse a permis, de asemenea, creșterea cu 15—30% a productivității muncii ;

— elaborarea unei structuri-cadru în care sînt stabilite tipurile de oțel și semifabricate ce se utilizează în producția de utilaje petroliere, fapt ce asigură o mai bună aprovizionare a unităților productive și are, totodată, o foarte mare însemnătate pentru buna gospodărire a metalului ;

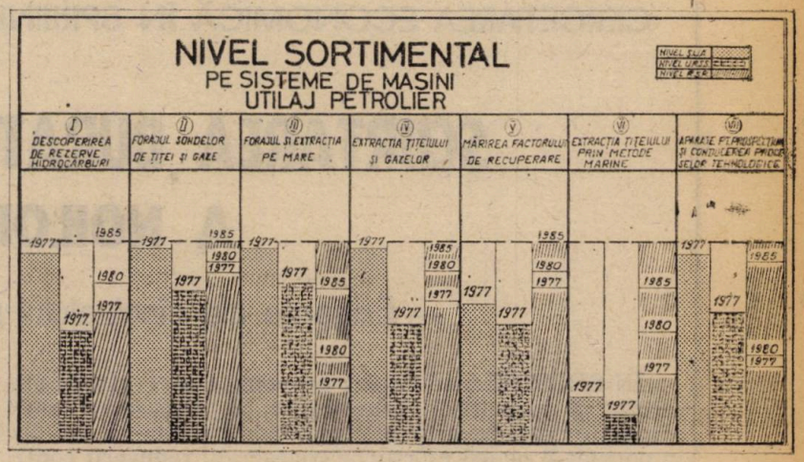

— stimularea activității creative, concretizate în introducerea mai rapidă a unor tehnologii avansate (tehnologia de grup, turnarea centrifugală, matrițare în loc de turnare și forjare), **cu efecte pozitive în utilizarea rațională a materiilor prime ;**

— economisirea de materii prime și combustibili. Perfecționarea soluțiilor constructive și de execuție ale utilajelor ca și folosirea de elemente tipizate au asigurat și asigură economii de materiale și de combustibil atît la producător cît și la beneficiar. Astfel, prin aplicarea măsurilor amintite, numai la instalația F. 320—3 D.H. greutatea netă a fost redusă cu 24,743 tone.

Cerințe ale dezvoltării și diversificării produselor

ÎN EXTINDEREA largă a tipizării produselor și, în general, în realizarea unor instalații sau furnituri de mare complexitate și competitivitate, specialiștii din domeniul cercetării și proiectării, cît și cei din execuție, se confruntă cu o serie de probleme pentru rezolvarea cărora se cer eforturi susținute și din partea diferiților colaboratori. Despre ce este vorba ?

● În ultimii ani au apărut cerințe noi în ce privește condițiile de climă în care trebuie să funcționeze unele instalații (temperaturi de minus 30, 45 și chiar 60 de grade Celsius). Pentru realizarea lor sînt necesare anumite **oțeluri speciale** care, din păcate, fie că nu se produc în țară, fie că sînt realizate în industria de specialitate cu mare greutate. Cerințele impun ca **industria siderurgică să aducă un aport mai mare la producerea unor asemenea oțeluri, pentru a se putea realiza instalații petroliere competitive în condițiile de mediu amintit.** De asemenea, **se impune realizarea în mai mare măsură a unor materiale anticorozive, a unor țevi de oțel cu garanție de calitate, ținîndu-se seama că sondele care se sapă la adîncimi din ce în ce mai mari au nevoie de o asemenea echipare.**

● O diversificare largă a instalațiilor de foraj și atingerea unui consum de energie corespunzător claselor acestor instalații sînt legate și de un sprijin mai mare din partea **întreprinderilor producătoare de motoare.** În prezent se produc numai două tipuri de motoare, ceea ce constituie un mare neajuns în ce privește diversificarea instalațiilor. Faptul că industria constructoare de mașini întîrzie asimilarea în fabricație a unor motoare Diesel rapide conduce la necesitatea unor

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 24)

CERCETAREA ECONOMICĂ ÎN SPRIJINUL PRACTICII

SCURTAREA DURATELOR DE ASIMILARE A NOILOR PRODUSE

— Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice —

ÎN SPORIREA eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, în realizarea unei competitivități sporite a produselor românești, un loc important îl ocupă eforturile consacrate **reducerii continue a duratei ciclului cercetare-proiectare-producție.** Semnificația economică a realizării acestei reduceri constă în faptul că ea asigură valorificarea mai rapidă a cercetărilor încheiate, introducerea mai devreme în producție a unor produse noi, calitativ superioare și competitive, micșorarea eforturilor, încă mari, pe care statul le face în prezent pentru achiziționarea licențelor, diminuarea pericolului ca unele produse sau tehnologii să se uzeze moral. În acest context secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta că, o sarcină de o deosebită importanță pentru întreaga economie, este ca ministerele și centralele, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, institutele centrale de cercetare să acționeze ferm pentru scurtarea duratei lucrărilor de cercetare și a termenelor de valorificare în producție, precum și pentru creșterea eficienței economice a soluțiilor.

Noi măsuri în sprijinul înnoirii

ÎN LUMINA acestor sarcini, în toate întreprinderile au fost adoptate programe concrete de acțiune cu termene și responsabilități precise pentru scurtarea duratei ciclului cercetare-proiectare-producție. Dintre **măsurile care cuprind noi soluționări ale problemelor** pot fi amintite :

● **crearea colectivelor mixte, pluridisciplinare,** care cuprind specialiști din institute de cercetări și proiectări, centrale și întreprinderi, și care funcționează pe toată perioada asimilării produselor noi sub conducerea unor șefi de programe din institute. Adoptată în majoritatea institutelor și centrelor de cercetare, această formă de conlucrare asigură asistența tehnică de înaltă competență necesară pe parcursul asimilării produselor noi, precum și pîrghiile eficiente indispensabile depășirii unor dificultăți de conducere a procesului de asimilare.

● stipularea, în contractele încheiate, a următoarelor elemente de natură să asigure desfășurarea rapidă, fără întîrzieri, a ciclului menționat : **nominalizarea** persoanelor din întreprinderi responsabile cu prelucrarea prototipului și cu asimilarea în fabricație a noului produs ; **orele-normă prevăzute la sculărie** pentru asimilarea produselor noi ; orele prevăzute pentru realizarea pe liniile de fabricație a **seriei zero** etc. ;

● suplimentarea de către ministere a planului departamental și **aprobarea finanțării din fondul de tehnică nouă a realizării primului exemplar** din unele noi produse necuprinse inițial în planul tehnic și la care Banca de Investiții nu efectuează finanțarea pînă cînd produsele în cauză nu sînt omologate.

Înnoirea nu este o sarcină facultativă

APLICAREA în practică a măsurilor preconizate s-a soldat cu rezultate bune în scurtarea ciclului de asimilare în multe întreprinderi. Și totuși, rezultatele obținute pînă acum sînt inegale. Cercetarea efectuată a pus în evidență că, **pentru unele din produsele** sau grupele de produse realizate în unitățile investigate, duratele efective de parcurgere a ciclului amintit se mențin încă destul de mari (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Durata efectivă a ciclului cercetare — proiectare — producție

Produse sau grupe de produse	Durata (luni)		
	Total	din care : cercetare	dezvoltare + punere în producție
Țevi din oțeluri normale	6	—	6
Țevi din oțeluri speciale (burlane prăjini)	15	12	3
Mașini-unelte de complexitate medie	40—52	34—40	6—12
Aparate de mecanică fină de complexitate medie	24—30	3	21—27
Anvelope turisme și camioane	36—48		
Anvelope speciale și gigant	48—60		
Mobilă garnituri	18—24		
Confecții	9	6	3
Produse noi și tehnologii noi alimentare	14—36	12—24	2—12

Cauzele sînt, desigur, multiple, cu influențe hotărîtoare în prelungirea duratelor :

— **punerea cu întîrziere la dispoziția institutelor, a liniilor de fabricație din unitățile beneficiare, pentru realizarea și încercarea prototipului** sau seriei experimentale. Beneficiarii motivează întîrzierile argumentînd că orice întreruperi ale fabricației de serie afectează realizarea planului de producție. Evident, o asemenea optică este necorespunzătoare, deoarece trebuie înțeles că înnoirea nu este o sarcină cu îndeplinire „facultativă". Pe de altă parte este necesar ca institutele și întreprinderile să pregătească din vreme, mai temeinic, realizarea efectivă a prototipului și seriei zero, în așa fel ca durata eventualelor întreruperi ale producției să fie cît mai redusă ;

— **condiționarea acordării avizului de asimilare a unor noi produse cerute pe piața externă, în institutele de cercetări și proiectări, de găsirea în țară a unui beneficiar interesat să achiziționeze prototipul** care, potri-

Primele două părți ale articolului au apărut în numerele 11 din martie 1978 și 15 din 14 aprilie 1978.

vit reglementărilor, trebuie valorificat ; pentru găsirea beneficiarului se consumă timp și se fac numeroase demersuri care lungesc — uneori substanțial — perioada de la includerea temei în planul de cercetare și pînă la livrarea produsului nou către partenerul extern ;

— dificultăți în procurarea, de către institutele de cercetări și proiectări, a materialelor necesare de la furnizorii interni, care, în multe cazuri, **nu le acordă prioritate**, întrucît acestea nu solicită decît cantități mici ;

— **întîrzieri** în procurarea modelelor unor produse care urmează să fie asimilate și care servesc ca etalon de referință pentru cercetători ;

— **lipsa**, în unele întreprinderi, **a atelierelor proprii de realizare a prototipurilor ș.a.**

Obstacolul nr. 1 : în cercetare sau în fabricație ?

ESTE EVIDENT faptul că durata efectivă de parcurgere a ciclului cercetare-dezvoltare tehnologică-producție este influențată de o multitudine de factori: nivelul de pregătire profesională a personalului de cercetare și proiectare, experiența acestuia, capacitatea utilajelor și echipamentelor existente în cercetare și în producție, „presiunea" cererilor de desfacere etc. Cu toată influența puternică a acestor factori situați în etapa cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, trebuie remarcat că investigația noastră a evidențiat că **la înregistrarea unor durate totale lungi de asimilare pentru unele produse contribuie, în cele mai multe cazuri, nu cercetarea-dezvoltarea tehnologică — propriu-zisă** (a căror perioade de realizare se înscriu, de regulă, în limite rațională și care ocupă ponderi relativ mici în ansamblul intervalului de realizare a ciclului), **ci o serie de perturbări în asigurarea bazei tehnico-materiale necesare** și a utilizării acesteia. Însemnate prelungiri ale duratelor sînt generate și de factori care apar în cadrul relațiilor dintre unitățile care concură la desfășurarea activităților de cercetare-dezvoltare : în investigațiile efectuate au fost constatate **durate foarte lungi** la anumite produse pentru unele faze ale ciclului, complementare cercetării-dezvoltării tehnologice propriu-zise **(avizare STE, omologare preliminară, omologare finală).**

Tabelul nr. 2

Ierarhizarea principalelor cauze care produc prelungirea ciclului cercetare — proiectare — producție

	Loc în clasament, conform opiniei:				
		din care, cadre din :			
	totalului cadrelor din eșantion	întreprinderi	institute	centrale industriale	ministere
Dificultăți în obținerea în cooperare a unor piese sau subansamble care se realizează în alte unități	1	3	2—3	2	1
Existența, în unele cazuri, a unei baze tehnice insuficiente	2	4	5	1	2
Lipsa, în anumite situații, a materiilor prime și a materialelor necesare	3—4	1	6	5	3
Existența unor circuite complicate pentru experimentări, omologări, avizări etc., între ministere, centrale, institute, întreprinderi	3—4	2	4	3	4
Lipsa unor modele de referință (din import) pentru produsele care urmează a fi asimilate în țară	5	6	2—3	6	6
Accesul dificil, în unele cazuri, al institutelor de cercetări și proiectări la liniile de fabricație din unitățile beneficiare pentru realizarea prototipului sau seriei experimentale a produselor noi	6	7	7	4	5
Lipsa unui sistem unitar centralizat la nivelul unor centrale industriale de informare-documentare asupra noutăților tehnice și tehnologice	7	5	1	7	7

În concluzie, dacă se interpretează opiniile cadrelor de specialitate chestionate se poate stabili un clasament interesant al principalelor cauze care conduc la prelungirea ciclului cercetare-proiectare-producție (tabelul nr. 2).

Analiza ierarhizării cauzelor înscrise în tabel permite evidențierea următoarelor aspecte :

1 Cauza primordială care determină lungirea ciclului cercetare-proiectare-producție apare ca fiind **obținerea cu dificultate a unor piese sau subansamble ce se realizează în cooperare,** ceea ce vizează direct mecanismul dintre unitățile ce concură la desfășurarea activităților de cercetare-dezvoltare tehnologică ; o altă cauză prioritară este existența unor circuite complicate pentru experimentări, avizări etc.

2 La nivelul institutelor de cercetări și proiectări o cauză frecvent întîlnită a fost aceea a **lipsei — în unele cazuri — a unui sistem unitar de informare** și respectiv, a dificultăților în obținerea unor piese sau subansamble din cooperări, în timp ce nivelul dotării tehnico-materiale pentru aceste unități apare drept o cauză de ordin secundar a lungirii perioadei analizate.

3 La nivelul întreprinderilor și centralelor industriale, **lipsa materiilor prime și materialelor necesare** și respectiv existența unei baze tehnice insuficiente apar drept cauzele primordiale ale încetinirii ciclului amintit în unele situații.

Desigur, evidențierea principalelor neajunsuri reprezintă prin ea însăși o sugestivă sursă de idei pentru orientarea prioritară a eforturilor de scurtare a duratelor de asimilare. Alături de aspectele menționate, considerăm că ar mai putea fi reținute pentru studiu și eventuală aplicare următoarele **sugestii de reducere a duratei ciclului cercetare științifică-dezvoltare tehnologică-producție :**

- asimilarea produselor noi să se efectueze, în toate cazurile, în cadrul unor **ateliere specializate** sau a unei părți din capacitățile existente care să fie special afectate în acest scop, pe baza unor indicatori de plan distincți pentru procesul de asimilare, fixați la un nivel care să reflecte mai adecvat particularitățile acestui proces ;
- prevederea prin acte normative a unui **regim prioritar în aprovizionarea** cu materii prime și materiale a institutelor și centrelor de cercetări ;
- **obținerea mai operativă a modelelor** de referință pentru studierea lor, intensificarea schimburilor de experiență și a contactelor consacrate problemelor asimilării produselor și tehnologiilor noi;
- **perfecționarea sistemului de informare-documentare** în cadrul fiecărui minister și a legăturilor în acest domeniu între ministere, pentru a se asigura difuzarea operativă și completă a rezultatelor cercetărilor efectuate pe plan mondial și în țara noastră, actualizarea informațiilor, a statisticilor, a datelor comparative etc.

dr. ing. Corneliu RUSSU

VALENȚE ECONOMICE

(Urmare din pag. 5)

noastre de partid trebuie mai larg extinsă, în toate domeniile, inclusiv în acela al **pregătirii și educării oamenilor, al valorificării resurselor umane, de forță de muncă, a forței lor de creație.** Ne stă permanent în atenție îndemnul secretarului general al partidului de a asigura **„o calitate nouă a oamenilor, a acelora care produc mașinile și utilajele. Numai astfel vom putea realiza acest obiectiv, trecerea de la acumularea cantitativă la o nouă calitate".**

Perfecționarea conducerii, creșterea rolului organelor colective în realizarea autoconducerii și autogestiunii impun, ca o cerință obiectivă, ridicarea nivelului profesional și tehnic, a gradului de calificare al tuturor cadrelor de muncitori, tehnicieni, ingineri, al cadrelor din domeniul economic și de conducere ; acordăm o deosebită atenție **creșterii nivelului politic al oamenilor,** considerînd această activitate ca o condiție esențială a îndeplinirii corespunzătoare a sarcinilor. Ca rezultat al acțiunilor inițiate în întreprinderi de către toate organizațiile de partid, în cursul acestui cincinal am prevăzut să calificăm 44 000 cadre și să perfecționăm pregătirea altor 130 000. Se poate spune, deci, că mai mult de 3/4 din populația ocupată în prezent în județul Sibiu va trece pînă la finele cincinalului printr-o formă de calificare sau de perfecționare a pregătirii profesionale. Forînd mai adînc în aria largă a calității, considerăm că munca politică a organizațiilor de partid trebuie să vizeze însăși o schimbare calitativ generală a stilului de muncă la toate nivelele ierarhice, accentuînd dinamismul, operativitatea, spiritul gospodăresc. Stimularea participării și răspunderii individuale se înscriu drept condiții indispensabile ale realizării în fapt a autoconducerii și autogestiunii. În acest spirit în cadrul ultimei plenare a Comitetului județean au fost revăzute măsurile privind asigurarea, pregătirea și repartizarea cadrelor pentru anii 1978—1980 și 1981—1985, elaborîndu-se un plan unic, corelat cu obiectivele noi ce urmează a fi date în funcțiune și amplu fundamentat pe calcule detaliate a necesarului de cadre pe meserii, specialități și ani, ca și pe exigențele ce decurg din etapa actuală de dezvoltare. Am desfășurat aceste acțiuni ținînd seama nemijlocit de faptul că productivitatea muncii va cunoaște și în viitor o dinamică susținută, ea urmînd să crească de la circa 253 mii lei pe persoană în 1975, la circa 317 mii lei în 1980 și la 378 mii lei în 1985. Ținînd seama de complexitatea caracteristicilor și importanța programelor de pregătire a cadrelor, de faptul că acestea cer o perspectivă largă de timp, într-o plenară viitoare urmează să dezbatem problemele asigurării necesarului de forță de muncă și pregătirea cadrelor pînă la orizontul anilor 1990.

În atenția noastră se află nemijlocit problemele înnoirii și îmbunătățirii calității producției, ale sporirii în ritm înalt a productivității muncii, în principal prin perfecționarea tehnologiilor și organizarea unor noi fluxuri de fabricație, prin stimularea autodotării. Ne preocupăm de asemenea de creșterea eficienței investițiilor, acționînd atît în faza realizării lor propriuzise, cît și în etapa atingerii parametrilor funcționali prevăzuți, de optimizarea consumurilor tehnologice, de folosirea superioară a tuturor formelor și resurselor de energie secundară, de extinderea utilizării înlocuitorilor metalului, de găsirea unor modalități mai ieftine, mai eficace de integrare a deșeurilor materiale în circuitul economic.

Sînt obiective concret precizate de secretarul general al partidului în cuvîntarea ținută la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — **îndrumar fundamental** pentru activitatea întregului partid, pentru munca tuturor organelor județene de partid. În perspectiva anului următor și a anului 1980 — ale căror prevederi sînt deja elaborate — județului Sibiu îi revin sarcini de cea mai mare însemnătate — a căror realizare constituie, deopotrivă, temelie cît și legătura cu sarcinile de amploare care se configurează pentru cincinalul următor. Pe aceste direcții ale ridicării calității activității noastre, cunoscînd din vreme ceea ce avem de înfăptuit, vom acorda o maximă atenție asigurării unei pregătiri exemplare a producției anului următor, sporirii dimensiunilor cantitative și accentuării pregnante a dimensiunilor calitative ale întregii noastre activități. Așa cum sublinia recent secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „De fapt, acum pentru realizarea programului pe următorii doi ani și jumătate esențială este activitatea organizatorică și de conducere, repartizarea justă a forțelor în toate domeniile, urmărirea permanentă a îndeplinirii sarcinilor. Trebuie să întărim atît răspunderea colectivă cît și cea personală ! Să se înțeleagă bine că răspunderea organelor colective nu diminuează cu nimic răspunderea personală a fiecăruia la locul său de muncă".**

Experiența și maturitatea organizațiilor noastre de partid, priceperea și entuziasmul comuniștilor, al muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și tuturor celorlalte cadre, ne dau convingerea fermă că toți cei care trăiesc și muncesc în această parte a țării — români, germani și maghiari, bărbați și femei, tineri și vîrstnici — vor acționa în deplină angajare pentru aplicarea ansamblului de măsuri adoptate de conducerea partidului în scopul perfecționării mecanismului economico-financiar, al creșterii eficienței întregii activități. Dăm astfel expresie voinței noastre de a acționa tot mai hotărît, cu abnegație revoluționară, pentru a ne aduce contribuția la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, de înflorire continuă a României socialiste.

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE

(Urmare din pag. 7)

curînd, la **regruparea în flux tehnologic a unor utilaje,** în așa fel încît pentru executarea diferitelor operații, piesele să poată circula cît mai direct. Se va obține astfel o economie simțitoare de timp la execuție, creîndu-se premise favorabile pentru creșterea productivității muncii la prelucrarea pieselor și desfășurarea ritmică a producției ;

● **organizarea de echipe de reparații pe grupe și tipuri de mașini.** Pînă nu de mult echipele de reparații aveau un profil universal, în sarcina lor intrînd repararea întregului parc de mașini-unelte, indiferent de tipul acestora — lucru ce conduce la durata mare de inactivitate a unor utilaje. Pornind de la necesitatea scurtării termenelor de imobilizare a utilajelor aflate în reparații s-a trecut la **reorganizarea echipelor, stabilindu-se un raport corespunzător între complexitatea reparațiilor și gradul de calificare medie.** Astfel, au fost organizate echipe de reparații cu specializare limitată la grupul de mașini-unelte de același tip, iar în cadrul acestei specializări, pe tipuri de reparații (capitale, mijlocii și curente). Prin noua organizare a acestor echipe se preconizează o scurtare a duratei medii de reparații a utilajelor cu circa 15%, ceea ce echivalează cu realizarea unei producții suplimentare de aproape 3 milioane lei ;

● **completarea schimburilor II și III.** Întrucît în întreprindere ponderea cea mai mare a producției se realizează în schimbul I, deoarece celelalte două nu erau completate cu cadrele necesare, au fost luate măsuri pentru îmbunătățirea situației respective. Au fost deschise o serie de cursuri de calificare la locul de muncă în meseriile de strungari, frezori, rectificatori, lăcătuși etc. pentru a completa locurile de muncă din schimburile II și III din diferite secții și ateliere. În plus, de la școlile profesionale au provenit 150 de absolvenți. În total, în acest an, numărul muncitorilor calificați va crește cu 462 lucrători față de anul 1977. Aceasta va avea drept efect mărirea coeficientului de schimb și, implicit, creșterea indicilor de utilizare a mașinilor unelte (tabelul nr. 2).

MĂSURILE luate pe linie tehnică și organizatorică, precum și introducerea bugetelor de cheltuieli pe sectoare, defalcate pe elemente, vor da, fără îndoială, colectivului întreprinderii putința să realizeze în bune condițiuni indicatorul producției nete și să asigure sporirea valorii nou create, mărindu-și astfel contribuția la creșterea venitului național.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Puncte de vedere

STIMULAREA PRIN PREȚ A INTRODUCERII TEHNICII NOI

POTRIVIT Hotărîrii adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie a.c., în practica economică din țara noastră s-a introdus ca principal indicator de plan „valoarea producției nete", de realizarea valorii sale depinzînd creșterea aportului fiecărei unități productive la crearea venitului național, la satisfacerea cerințelor tot mai diversificate ale economiei naționale în ansamblu.

În condițiile în care fiecare întreprindere are obligația să obțină beneficii din care să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății și să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, perfecționarea formării prețurilor și reflectarea cît mai exactă a cheltuielilor de muncă necesară pentru realizarea producției capătă o importanță deosebită. Toate acestea vor intensifica preocupările pentru reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, pentru sporirea mai accentuată a productivității muncii, pentru creșterea ritmului de înnoire și modernizare a produselor pe baza încorporării rapide în producție a progresului tehnico-științific.

Utilizarea prețurilor ca unul din principalele elemente stimulatoare ale introducerii în fabricație a noilor produse și ale reproiectării și modernizării celor existente impune formarea și stabilirea acestora la un nivel care să reflecte schimbările intervenite în factorii obiectivi ai producției, respectiv în volumul, structura și nivelul tehnic al mijloacelor de producție și a factorului uman ; în dinamica nivelului și a structurii valorii mărfurilor create.

Măsurînd fenomene și procese dinamice, prețul devine el însuși o mărime dinamică, determinată în principal de evoluția costurilor. Pentru a-și exercita în mod corespunzător funcțiile sale și în primul rînd aceea de economisire a muncii sociale, o importanță deosebită o reprezintă formarea prețurilor pe baza analizei științifice și înscrierea cu rigurozitate a acestora în indicatorii de plan. În acest scop, practica economică a renunțat la indicatorul „sarcina de reducere a prețului de cost" din planul de costuri ce nu reflecta modificările în structura producției prin apariția de noi produse, adoptînd ca indicator de bază „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă" care îmbină necesitatea reducerii planificate a cheltuielilor de muncă cu îmbunătățirea continuă a structurii producției. În condițiile noului mecanism economico-financiar, folosirea prețurilor ca pîrghie economică de promovare a progresului tehnic și creșterii eficienței economice presupune reducerea continuă a nivelului cheltuielilor de producție, pe seama valorificării superioare și eficiente a resurselor materiale, a gospodăririi rationale a combustibililor și energiei, a creșterii eficienței utilizării fondurilor fixe, a utilizării depline a capacităților de producție.

Asimilarea de noi produse este condiționată de reducerea consumurilor specifice pe unitatea de utilitate, creșterea coeficientului de utilizare a metalului, folosirea înlocuitorilor etc. (De exemplu : prin introducerea în fabricație a locomotivei diesel electrice de 4 000 C.P., se realizează o economie de materiale de circa 20% /C.P., comparativ cu locomotiva de 2 100 C.P., considerată ca etalon). În acest fel, activitatea unităților economice este orientată în mai mare măsură în direcția reproiectării, modernizării și fabricării de noi produse.

Desigur că acestei necesități trebuie să-i răspundă întregul sistem de indicatori, de stimulente de cointeresare materială și de pîrghii economico-financiare, menite să armonizeze interesele producătorului cu cele ale beneficiarului de tehnică nouă, de pe pozițiile intereselor întregii economii naționale.

Cheltuielile sociale de producție ocazionate de obținerea unui produs nou ce constituie baza de calcul în formarea prețului exprimă totodată și nivelul tehnic caracterizat prin parametrii tehnico-funcționali ce definesc valoarea de întrebuințare a acestui produs. Prin analiza și compararea parametrilor tehnico-funcționali ai noului produs, cu ai celui existent se efectuează de fapt un control asupra timpului de muncă cheltuit pentru obținerea noilor produse, făcînd posibilă nerecunoașterea cheltuielilor de producție ce nu corespund cheltuielilor sociale necesare.

Sporul de eficiență al produselor noi, comparativ cu cele asimilate anterior trebuie să fie mai mare decît creșterea costurilor și respectiv a prețurilor ce se stabilesc pentru aceste produse. Numai astfel se va putea realiza **reducerea costurilor și a prețurilor pe unitate de utilitate.**

Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, adoptată în 1971 — cadrul general al perfecționării prețurilor — prevede ca un obiectiv principal stimularea introducerii în fabricație a produselor noi, de un înalt nivel tehnic și cu o eficiență sporită, în care scop se poate lua în calcul o rentabilitate mai mare decît cea a produselor care satisfac necesități asemănătoare. Odată cu stabilirea prețurilor la principalele produse din această categorie se precizează termenele la care se vor face propuneri de reducere a prețurilor de producție, precum și cuantumul orientativ al acestor reduceri. La stabilirea acestor termene se va ține seama de durata normată de serviciu a fondurilor fixe, de prevederile planului tehnic, precum și de mărimea perioadei în care tipurile sau categoriile de produse similare se uzează moral pe plan mondial. În același scop, rentabilitatea produselor învechite va fi redusă, astfel încît unitățile producătoare să fie cointeresate să le înlocuiască cu altele moderne și cu eficiență sporită. Traducerea în practică a acestor prevederi legale necesită adoptarea unor metode adecvate de calcul care să răspundă cerințelor actuale privind creșterea rolului prețurilor în stimularea economică.

În practica actuală, formarea și stabilirea prețului se realizează la începutul fabricației pentru întreaga perioadă de producție, uneori prețul avînd și un caracter temporar, din care cauză nu se reflectă permanent evoluția procesului de producție, schimbările tehnice și economice ce se produc în viața unui produs. **Proiectarea unui sistem de prețuri dinamic ar da posibilitatea producătorului să cunoască dinainte evoluția pe care o va avea rentabilitatea produsului pe care îl obține, astfel încît să ia toate măsurile pentru reducerea cheltuielilor de producție și pentru înlocuirea la timp a produselor învechite prin altele noi.**

Sistemul de prețuri dinamice, în primul rînd la mijloacele de producție noi, ar putea fi, de pildă, un sistem de prețuri în trepte (dinamice regresive) ți-

nînd seama de evoluția costurilor, a parametrilor tehnico-economici și funcționali, a eficienței la beneficiar, precum și a uzurii morale etc. Pentru stabilirea și introducerea în practică a sistemului de prețuri dinamice regresive care să stimuleze promovarea tehnicii noi este necesară studierea evoluției costurilor sociale ale produsului de bază și ale celui ce urmează a fi asimilat, a eficienței economice, a duratei de viață, a evoluției parametrilor tehnico-funcționali și a efectului util al tehnicii noi.

Realizarea în practică a cerinței potrivit căreia prețurile noilor produse trebuie să exprime reducerea relativă a nivelului acestora pe unitate de utilitate, impune cuantificarea indicelui de complexitate al nivelului tehnic și a efectului util al tehnicii noi.

În metodologia actuală de formare a prețurilor noilor produse nu se prevede expres modalitatea concretă de calcul a efectului util. Literatura economică de specialitate avansează propunerea calculării efectului economic rezultat din introducerea în fabricație a noilor produse după următoarea formulă :

$$Eu = (P_b a - P_n) + \frac{C_b - C_n}{P_{am} + E_n} + \frac{E_n(K_b - K_n)}{P_{am} + E_n}$$

în care :

P_b, P_n — prețurile de producție ale tehnicii de bază și ale tehnicii noi ;

a — coeficientul de înlocuire a tehnicii de bază cu cea nouă (de regulă determinat în raport de productivitatea acestora) ;

C_b, C_n — cheltuielile curente anuale ale consumatorului, fără a ține seamă de prelevările pentru amortizare prin aplicarea tehnicii de bază și a celei noi ;

P_{am} — coeficientul prelevărilor pentru amortizarea tehnicii, ținînd seama de durata uzurii morale a acesteia ;

E_n — coeficientul normat al eficienței fondurilor ;

K_b, K_n — cheltuielile de investiții ale consumatorului care însoțesc aplicarea tehnicii de bază și a celei noi.

Efectul economic poate fi determinat însă numai după calcularea limitei inferioare și a limitei superioare a prețului noului produs, precum și reexaminarea costului și prețului produsului etalon.

Limita inferioară a prețului noului produs calculată prin metoda agregării costurilor corelate cu costurile produselor similare, fundamentate pe norme raționale de consum, reprezintă de fapt nivelul sub care prețul nu poate coborî.

Formula de calcul poate fi reprezentată sintetic prin expresia :

$$P_{li} = C_n(1 + R_n)$$

în care :

P_{li} = este limita inferioară a prețului noului produs ;

C_n = costul produsului nou ;

R_n = normativul de rentabilitate al ramurii.

Pentru ca prețurile produselor noi să se încadreze în nivelul de prețuri existent, în vederea menținerii nivelului general al prețurilor în economie, este imperios necesară analiza comparativă a parametrilor tehnico-funcționali ce conferă produsului o anumită valoare de întrebuințare și stabilirea unui indice de complexitate.

Acest indice este rezultat din raportarea parametrilor esențiali, cuantificabili prin unități de măsură adecvate fiecăruia, prin chei de echivalență, punctaj și altele. Indicele de complexitate rezultat din raportarea celor două valori de întrebuințare, ponderat cu prețul în vigoare al produsului de bază, va determina nivelul maxim al prețului produsului nou, respectiv limita superioară a acestuia. Limita superioară reprezintă astfel prețul la care beneficiarului îi este la fel de avantajoasă atît mașina nouă cît și cea veche. Rezultă că limita superioară a prețului produsului nou poate constitui o cheie eficientă de control a limitei inferioare a acestuia, exprimînd de fapt nivelul tehnic ridicat al noului produs.

Un serios impediment care apare în aprecierea nivelului tehnic este dificultatea de a cuantifica acest indicator și aceasta datorită diversității caracteristicilor tehnice care îl definește. Mai mult, fiecare dintre acestea are o unitate de măsură proprie și un sens de progres, de asemenea propriu. Unele trebuie să fie cît mai mari (randamentul, durabilitatea, precizia, fiabilitatea), altele trebuie să fie cît mai mici (greutatea specifică, consumurile specifice de energie, combustibil). Fiecare caracteristică influențează diferit asupra indicatorului global al nivelului tehnic.

Introducerea indicatorului — nivelul tehnic — ca principal criteriu de apreciere, de pildă, a noilor autocamioane, face imperios necesară găsirea modalităților de extragere, evidențiere și cuantificare a parametrilor tehnico-funcționali esențiali. Astfel, pentru noile autocamioane, de tip Roman-Diesel, ca parametri esențiali pot fi considerați următorii : consumul specific; greutatea specifică; viteza de deplasare economică ; randamentul transmisiei ; factorul aerodinamic; consumul specific de combustibil; consumul de pneuri; complexitatea constructivă; siguranța de exploatare; durabilitatea mașinii. Dintre aceste caracteristici patru dețin o pondere de aproape 80% în nivelul tehnic și anume : consumul specific — 22,6%, randamentul transmisiei — 22%, greutatea specifică — 20%, durabilitatea — 14,5%.

Rentabilitatea produsului etalon, cuprinsă de fapt în prețul limită superioară, va trebui asigurată și produsului nou, astfel că, după scăderea din acesta a venitului net vom cunoaște nivelul maxim al costurilor produsului ce urmează a fi fabricat. Cunoașterea costurilor maxime dă posibilitatea analizei critice a consumurilor de materii prime și materiale, a manoperei și a cheltuielilor indirecte, procedînd chiar la modificarea soluțiilor constructive și tehnologice în situația în care produsul se dovedește ineficient, neîncadrîndu-se în costurile maxime. În această direcție subliniem necesitatea încadrării în normele tehnologice științific fundamentate a consumurilor de materii prime și materiale, delimitîndu-se volumul coperărilor constînd din repere și subansamble mari. Aceasta pentru ca rentabilitatea să fie calculată fără cooperări, deci numai la valoarea adăugată de întreprindere.

Avînd un volum corect și real de materii prime și materiale la produsul nou, vom putea cunoaște raportul acestora față de cel al produsului luat ca etalon.

Indicele astfel rezultat îl vom aplica asupra volumului retribuțiilor directe înregistrate la produsul etalon și vom afla volumul maxim al retribuțiilor directe necesare fabricării produsului nou.

În ce privește cheltuielile indirecte, considerăm că se impune modificarea metodologiei de calcul a acestora. De altfel, sînt elemente constitutive ale regiilor care se cuprind convențional atît în regia de secție cît și în regia generală, lucru ce conduce la creșterea volumului acestora. Calculul limitei superioare și inferioare de preț la produsul nou este urmat de împărțirea între producător și beneficiar a efectului util rezultat, atît unul cît și celălalt avînd responsabilități reciproce asupra nivelului eficienței tehnicii noi.

Numai în aceste condiții se va crea posibilitatea reală a obținerii unei eficiențe a noului produs la nivelul unității economice, precum și la nivelul economiei naționale și stabilirea unor prețuri de producție și de livrare corecte.

Eficiența economică a tehnicii noi care se realizează în procesul de folosire la consumator a acesteia este o latură esențială a problemei aprecierii eficienței și oportunității fabricației produsului.

În activitatea de stabilire și aplicare a prețurilor trebuie să se pornească de la faptul că criteriul hotărîtor al eficienței tehnicii noi îl constituie economisirea muncii sociale care se realizează în producția și utilizarea acesteia. Cel mai important principiu al formării prețurilor în condițiile progresului tehnico-științific trebuie să fie realizarea ieftinirii relative a tehnicii noi.

La determinarea mărimii eficienței și a nivelului prețurilor pentru produsele noi, care deschid orientări în progresul tehnic, trebuie să se ia în considerare efectul total pe care îl realizează economia națională prin crearea acestor produse, inclusiv aportul pe care îl aduc la sporirea potențialului tehnico-economic al țării. Pătrunderea tot mai intensă a progresului tehnic în economia noastră a avut ca urmare firească amplificarea interdependențelor dintre întreprinderi și implicit modificarea raporturilor specializare — cooperare integrare. În aceste condiții, încadrarea acestor raporturi în limite corespunzătoare devine hotărîtoare în respectarea indicatorilor de plan și în primul rînd în realizarea valorii producției nete.

Ca atare, atenția tuturor factorilor de decizie din cercetare, proiectare, inginerie tehnologică, producție și consum trebuie îndreptată în primul rînd asupra principalelor caracteristici tehnico-funcționale ale nivelului tehnic pentru a obține produse la nivelul realizărilor de vîrf ale tehnicii mondiale. Ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor devine una din condițiile de bază ale realizării valorii producției nete, a venitului național și a progresului general al economiei românești.

Gheorghe BUIBAR
cercetător științific la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

OPINII

ÎMBUNĂTĂȚIREA APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE A ÎNTREPRINDERILOR

PERFECȚIONAREA MECANISMULUI APROVIZIONĂRII, în lumina hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din luna martie a.c., are ca o componentă centrală abordarea relației plan-contracte într-o optică mai adecvată cerințelor de creștere a eficienței economice, prin faptul că, în momentul aprobării, planurile trebuie să aibă la bază contracte ferme. Pentru ca această acțiune să poată crea premise certe pentru asigurarea unei derulări ritmice a livrărilor în anii 1979 și 1980, este necesar să se realizeze o desfășurare perfect corelată a diferitelor activități precontractuale.

Înainte de definitivarea balanțelor sintetice se pot încheia ferm toate contractele?

DUPĂ cum se știe, potrivit art. 8 din Legea 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, relațiile de aprovizionare și desfacere se stabilesc între unitățile producătoare și cele consumatoare în concordanță cu balanțele materiale aprobate și repartițiile emise prin plan, urmînd ca, pe această bază, între întreprinderi și unități economice să se încheie contracte.

În acest context, pentru a contracta un anumit produs, coordonatorul de balanță respectiv trebuie să cunoască producțiile pe sortimente și furnizori, cît se livrează la intern din produsul respectiv și cui, cît se livrează la export ș.a.

În prezent, deoarece s-a trecut la contractarea pentru anul 1979 și 1980 înainte de definitivarea balanțelor sintetice, la unii coordonatori de balanțe se procedează astfel : se aleg marii consumatori, li se emit contracte pentru niște cote similare cu cele din anul 1978 și de la aceiași furnizori, urmînd ca, după primirea balanțelor sintetice aprobate, să se aducă corecturile necesare, inclusiv schimbarea furnizorului dacă din operațiunea de optimizare a transporturilor rezultă aceasta. Un astfel de procedeu atrage după sine o mare cheltuială de forță de muncă și de mijloace financiare, fără a rezolva, în toate cazurile, problema perfectării unor contracte ferme.

După părerea mea, pentru ca în momentul aprobării, planurile să poată avea la bază contracte ferme, **acțiunile precontractuale ar trebui să se desfășoare în următoarea succesiune :**

a) aprobarea balanțelor sintetice în care să fie prevăzute numai producții certe și cu desfacere asigurată ;

b) transmiterea cotelor, elaborarea balanțelor analitice (inclusiv optimizarea transporturilor), emiterea repartițiilor și încheierea contractelor ;

c) definitivarea, pe această bază, a tuturor capitolelor planului ;

d) aprobarea planului.

Contracte de lungă durată cu cheltuieli minime

O ALTĂ ACȚIUNE de o deosebită însemnătate care poate asigura certitudinea aprovizionării o constituie **extinderea contractelor de lungă durată.** Problema care se pune este în ce mod trebuie ele încheiate pentru a se respecta prevederile tuturor actelor normative în vigoare și a se obține o eficiență ridicată. Pentru producția internă din anul 1980 de pildă, este necesar să avem în vedere că Legea 140/1973 obligă să se facă optimizarea fluxurilor de transport înainte de încheierea contractelor. Pentru a efectua această operație, trebuie cunoscute cu precizie producțiile pe furnizori și sortimente, precum și consumurile pe beneficiari și sortimente, atît pe an cît și pe trimestre. Cheltuielile cu efectuarea operației la centrele de calcul **se suportă de coordonatorul de balanță ;** acesta își recuperează cheltuiala de la furnizori care, la rîndul lor, o recuperează de la beneficiarii de transport, iar aceștia o suportă pe costurile de producție. Pe de altă parte, optimizarea odată efectuată, trebuie să ofere garanția recuperării cheltuielilor, situație care este valabilă numai atunci cînd producțiile și consumurile se desfășoară exact așa cum au fost prevăzute inițial.

Dar, Legea 8/1972 obligă la actualizarea planurilor cu un semestru înainte de începerea anului de plan. Experiența arată că la actualizare există cazuri cînd apar unele modificări față de prevederile inițiale determinate, în principal, de neintrările în funcțiune la termene sau de neatingerea parametrilor proiectați la unele noi obiective de investiții. Actualizarea datelor cu 6 luni înainte, deci în lunile iunie-iulie 1979 atrage după sine și refacerea optimizării, adică o altă cheltuială. Personal, **consider că sugestia** dată de Ministerul Aprovizionării **de a se face raionare și a se emite contracte numai la nivel de an nu rezolvă integral problema,** deoarece experiența arată că optimizarea transporturilor duce la schimbarea de furnizori — pentru același beneficiar — de la un trimestru la altul și chiar de la o lună la alta, datorită perioadelor reviziilor la diferite instalații productive și a apariției la date diferite față de cele inițial prevăzute a unor noi furnizori sau consumatori.

Date fiind aceste condiții și reglementări în vigoare, **consider că contractarea de lungă durată între furnizorii și beneficiarii interni s-ar putea desfășura cu cheltuieli minime, astfel :** pe baza balanțelor sintetice din cincinal centralele furnizoare să încheie contracte-cadru cu centralele beneficiare, prin acestea garantîndu-se asigurarea livrărilor și a consumurilor, fără a se stabili în amănunt cine și cui livrează. Prin acest contract-cadru, centrala furnizoare garantează că livrează o anumită cantitate, iar centrala beneficiară garantează că o cumpără. Anual, după actualizarea planurilor și efectuarea operațiilor metodologice expuse anterior, urmează a se încheia contracte ferme între furnizori și beneficiari.

S. CORNEL

În îndeplinirea hotărîrilor Consfătuirii pe țară

a oamenilor muncii din comerțul socialist

O POLITICĂ ACTIVĂ A STOCURILOR DE MĂRFURI

CREȘTERILOR ÎNALTE de ordin cantitativ și calitativ pe care le înregistrează piața internă a mărfurilor și serviciilor trebuie să le corespundă preocupări de perfecționare continuă a activității comerciale, inițiativă și competență ridicată în gestiunea mărfurilor în scopul obținerii unei eficiențe economice cît mai ridicate. Distribuția „mecanică" sau „pasivă" trebuie înlocuită cu distribuția promoțională, activă, la toate mărfurile, dar mai cu seamă la cele unde oferta devansează cererea populației.

O problemă cardinală a promovării comerțului o constituie asigurarea unei corelații eficiente între dinamica vînzărilor pe de o parte, și mărimea și structura stocurilor de mărfuri socialmente necesare, pe de altă parte. Normarea și gestiunea științifică a stocurilor constituie premisa promovării vînzărilor și bunei aprovizionări a populației.

Creșterea volumului de mărfuri și mai cu seamă diversificarea rapidă a gamei sortimentale sînt factori care determină, ca principiu, o anumită creștere a stocurilor, fără ca aceasta să devanseze creșterea vînzărilor. Or, în ultimii ani, ca rezultat pe de o parte al creșterii rapide a vînzărilor, lărgirii considerabile a gamei sortimentale, iar pe de altă parte insuficientei cunoașteri a cererii populației, neadaptării operative a producției la dinamica cererii etc., paralel cu o creșterea normală a stocurilor se înregistrează tendința, în unele întreprinderi, la unele mărfuri, a creșterii într-un ritm mai rapid a stocurilor, comparativ cu dinamica vînzărilor. O astfel de tendință, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Consfătuire pe țară a oamenilor muncii din comerț, este foarte dăunătoare : **„Trebuie să reducem în mod substanțial timpul de staționare a mărfurilor în depozite** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Pe lîngă aspectul economic aceasta pune și probleme privitoare la calitatea mărfurilor. Orice staționare în depozit, chiar pentru o perioadă scurtă, duce la o anumită depreciere a produselor. În mod normal cînd se termină un sezon — am în vedere mai cu seamă produsele de îmbrăcăminte — nu trebuie să rămînă nimic în stoc pentru sezonul următor".** Acționînd pentru înfăptuirea rezoluției Consfătuirii, oamenii muncii, organele de decizie din comerț trebuie să ia măsuri adecvate de mobilizare a stocurilor supranormative, pentru menținerea unei rate eficiente a stocului, atît în prezent, cît mai ales pentru perspectivă.

Creșterea stocurilor, sau creșterea vitezei de circulație ?

EXEMPLIFICATIV, evoluția ratei stocului la două subgrupe de produse comercializate prin întreprinderile din sistemul Ministerului Comerțului Interior se prezintă astfel: În timp ce vînzările la țesături tip bumbac au scăzut cu 12% în anul 1976 față de anul 1972, stocurile au crescut în aceeași perioadă cu 38%; la încălțăminte cu fețe din piele vînzările cresc cu 8,9%, iar stocurile cu 45%. Ca rezultat al acestor situații, rata stocului crește la țesături tip bumbac de la 37,2% în anul 1972 la 58% în 1976, iar la încălțăminte cu fețe din piele de la cca. 31% în anul 1972, la cca. 41% în anul 1976.

O situație asemănătoare prezintă evoluția vînzărilor și a stocurilor la unele grupe de mărfuri comercializate de către întreprinderile cooperatiste. Astfel, spre exemplu față de anul 1970 = 100 la televizioare și frigidere se înregistrează o pronunțată creștere a stocurilor în raport cu creșterea volumului desfacerilor, respectiv 248% față de 116% la televizioare și 402% față de 272% la frigidere, la sfîrșitul anului 1976. Se înțelege că a crescut totodată și rata stocului. Așa de exemplu, la televizoare rata stocului este de 42% în 1976 față de numai 30% în 1970. Ritmul mai rapid de creștere a stocului, în raport cu creșterea vînzărilor se constată și la alte mărfuri, ca de pildă la conserve de pește, băuturi spirtoase etc. La alte produse, deși se înregistrează o creștere a nivelului stocului, acesta nu devansează creșterea vînzărilor, ca de exemplu la confecții, tricotaje etc.

La „Universalcoop"—București — dacă se consideră ca bază anul 1972 (1972 = 100), volumul total al desfacerilor în 1976 reprezintă cca. 92,2%, în timp ce stocul mediu crește la cca. 130,8%.

Pozitivă în cadrul anumitor limite (lărgirea gamei sortimentale, asigurarea continuității vînzărilor etc.), creșterea rapidă a stocurilor de mărfuri poate duce la stocuri supranormative la unele grupe de produse, în unele întreprinderi, cu multiple inconveniente de ordin economic, organizatoric, social, financiar. De altfel, creșterea vînzărilor nu reclamă întotdeauna, la toate mărfurile, inevitabil, o creștere absolută a stocurilor. Accelerarea vitezei de rotație a stocurilor poate asigura un volum sporit al desfacerilor, în cadrul anumitor limite, chiar în condițiile lărgirii gamei sortimentale. Deoarece, datorită multitudinii factorilor de influență (evoluția cererii, schimbări în structura ofertei, neritmicitatea intrărilor, necunoașterea dinamicii stocurilor în structură sortimentală), stocurile se abat inevitabil de la dimensiunile normate (planificate), organele de decizie, prin măsuri adecvate și rapide, trebuie să corecteze abaterile (±) față de nivelul optim (normat), astfel încît ele să fie cît mai mici, asigurîndu-se o corelare eficientă a ritmului de înnoire a stocurilor cu ritmul vînzărilor de mărfuri.

Premisele unui salt calitativ în gestiunea stocurilor

PRACTICA DEMONSTREAZA că eficiența stocajului de mărfuri este determinată nu numai de normarea (planificarea) judicioasă a acestuia, cît mai ales de gestiunea științific promovată în politica de stoc. Or, actualmente, frecvența și ritmicitatea intrărilor de mărfuri, determinarea mărimii optime a loturilor (în funcție de cheltuielile de formare și de păstrare a stocului, de intensitatea și frecvența cererii pentru anumite mărimi, caracteristici etc.), componente esențiale ale gestiunii stocurilor, scapă adesea atenției conducerii întreprinderilor comerciale sau sînt tratate empiric. Astfel, în contractele încheiate cu furnizorii, termenele parțiale de livrare și volumul livrărilor parțiale sînt adesea insuficient fundamentate; unele contracte cuprind numai volumul trimestrial (semestrial), eventual lunar al livrărilor, ceea ce este total insuficient. Perioada relativ mare și caracterul oscilant al interva-

lului dintre două aprovizionări succesive determină, în unele cazuri, stabilirea și menținerea unor stocuri curente mult prea mari în raport de necesități, posibilități și eficiență. Nu este determinat și nu se cunoaște exact nivelul stocurilor de reaprovizionare pe fiecare articol (sortiment, caracteristici etc.), unitate, raion și loc de muncă, în vederea lansării unor noi comenzi la momentul oportun. Stocul de siguranță adeseori nu este dimensionat pe baze științifice sau nu se respectă, creîndu-se goluri nejustificate în aprovizionarea populației cu unele produse. Fundamentarea necesarelor de mărfuri în grabă, fără o motivație științifică adecvată, se datorează și faptului că furnizorii nu înaintează la timp comerțului sau nu trimit deloc colecțiile de mostre, cataloage etc., în vederea formulării comenzilor de mărfuri. Este de dorit ca în cadrul noului mecanism economic, relațiile contractuale industrie-comerț să capete mai multă suplețe, elasticitate, corespunzător dinamismului ridicat al cererii populației.

O politică activă de stocuri implică, de asemenea, existența unei evidențe în adîncime (sortiment, caracteristici) a vînzării mărfurilor, inclusiv a previziunii vînzărilor ca și **analiza sistematică a dinamicii stocurilor,** cunoașterea structurii stocurilor nu numai la nivel de grupă și subgrupă, ci mai ales pe articole, sortimente și principalele caracteristici ale acestora (mărimi, modele, culori, preț etc.). Aceasta face imperios necesară introducerea și folosirea mijloacelor de calcul moderne, respectiv a calculatoarelor electronice, perfecționarea și modernizarea sistemului informațional în ansamblul lui, fără de care nu se poate asigura gestiunea științifică a stocurilor. Or, se știe că în prezent, la nivelul unităților comerciale (magazin, raion, loc de muncă) nu sînt urmărite stocurile de mărfuri, evidența desfacerilor și a intrărilor efectuîndu-se nu la nivel de articol, sortiment, caracteristici etc., ci global, valoric, ceea ce este total insuficient pentru o politică activă în gestiunea stocurilor. La aceste considerente se mai adaugă și faptul că, deși întreprinderea comercială este singura competentă să stabilească indicatorii de stoc, ea primește de la organele ierarhice superioare, ca indicatori de plan obligatorii: volumul absolut al stocurilor finale, stocul mediu, viteza de circulație medie anuală etc. Ca rezultat al acestei situații, adesea acești indicatori sînt insuficient corelați cu condițiile concrete în care se desfășoară activitatea fiecărei întreprinderi comerciale. De aici necesitatea unei mai mari autonomii a întreprinderii în stabilirea indicatorilor de stoc, sau, în ipoteza continuării primirii acestora de la organele ierarhice superioare, dreptul e de a contribui la îmbunătățirea lor.

O politică diferențiată pentru mărfurile de sezon

PROBLEME deosebit de complexe ridică mobilizarea stocurilor constituite din produse cu un ciclu de viață relativ scurt, cum sînt cele de consum sezonier la care, dacă nu se sesizează la timp momentul începerii declinului vînzărilor (schimbarea modei, apariția unor produse noi mai deosebite, la prețuri mai mici, încheierea sezonului etc.) și nu se iau măsuri operative corespunzătoare în politica de vînzare, stocaj și aprovizionare, se nasc stocuri supranormative de mărfuri greu, lent sau nevandabile, care imobilizează fonduri, generează cheltuieli suplimentare neeconomicoase, ocupă spațiile comerciale, atrag dobînzi penalizatoare și îngreunează reînnoirea sortimentală.

La mărfurile sezoniere, declinul curbei vînzărilor poate fi sesizat relativ ușor, atît în funcție de evoluția sezonieră, cît mai ales pe baza cunoașterii evidenței vînzărilor zilnice. La mărfurile supuse oscilațiilor modei (îmbrăcămintea) începutul declinului vînzărilor este mai greu sesizabil. Elaborarea deciziilor pentru mobilizarea sau lichidarea stocurilor la asemenea mărfuri, trebuie făcută ținînd seama de evoluția curbei vînzărilor zilnice, a cauzelor generatoare, corelate cu cerințele eficienței economice (dacă trebuie să promoveze o politică de soldare a mărfurilor, sau de stocare pînă la sezonul următor).

Potrivit unor calcule efectuate, cheltuielile ocazionate de stocarea unor asemenea produse (dobînzi, dobînzi penalizatoare, perisabilități, cheltuieli de păstrare propriu-zisă), pe o perioadă de cca. 3, 4, 5, ani se ridică pînă la valoarea inițială a mărfurilor.

Căi de eliminare a stocurilor neraționale

MĂRFURILE afectate de progresul tehnico-științific contemporan, cele supuse oscilațiilor modei, degradării parțiale etc., pot deveni într-o perioadă mult mai scurtă (1—2 ani) mărfuri nevandabile sau în cel mai bun caz greu vandabile, cu toate consecințele negative ce decurg din această situație. Astfel, în unele întreprinderi (depozite) și magazine pot să se acumuleze mărfuri a căror vechime să depășească 4 ani (cum ar fi rochii, fuste, bluze pantaloni, raglane, costume pentru copii, aspiratoare, antene de televiziune unele tipuri de aparate de radio și televizoare, diverse piese de schimb auto-moto — Moskvici, Skoda, Manet), unele din ele devenind nevandabile.

În practica mondială și în teoria de specialitate se confruntă, legat de rezolvarea optimă a acestor probleme, două tipuri fundamentale de opțiuni și anume: **soldarea anuală totală a stocurilor,** practica cea mai răspîndită; **stocarea mărfurilor pentru a fi vîndute în sezonul (anul) următor la prețul inițial.**

În comerțul nostru socialist la soldările de mărfuri — cum ar fi : mărfuri sezoniere cu o vechime în comerț de minimum 1 an, susceptibile de a deveni demodate sau depășite; mărfuri cu o vechime în comerț de minimum 2 ani, care nu se mai produc și au devenit greu vandabile; mărfuri degradate, declasate, desperecheate, deteriorate, în preajma depășirii termenului de garanție etc. — reducerile de preț se realizează pe baza și în limitele unor normative generale, globale, fără efectuarea unor calcule prealabile de eficiență pe stoc, unitate, fel de marfă etc. generînd, în unele cazuri, prejudicii materiale întreprinderilor și economiei naționale sau ineficiență în mobilizarea stocului. Considerăm că din acest punct de vedere, o soluție optimă poate fi adoptată numai pe baza și în urma calculului economic de eficiență. Ca principiu, în cazul cînd mărfurile care, datorită caracterului sezonier sau dependenței de modă, nu se mai pot vinde în sezonul următor, dar necesită cheltuieli mai mari cu stocarea decît beneficiul ce se poate realiza, ar putea fi de preferat soldarea mărfurilor, în timp ce mărfurile care pot fi vîndute în sezonul următor fără sau cu o reducere de preț, la care volumul rabatului comercial acoperă cheltuielile ocazionate de procesul păstrării, plus un beneficiu minim, se recomandă a fi stocate.

Soldarea constituie o alternativă, în calculul eficienței mai cu seamă la unele tricotaje, confecții, încălțăminte, articole de galanterie etc., care sînt în magazine și depozite de 4—5 ani sau chiar mai mult, generînd astfel cheltuieli neeconomicoase întreprinderilor comerciale și economiei naționale.

Alternativa **stocare** sau **soldare,** ca soluție optimă pentru mobilizarea stocurilor, trebuie neapărat însoțită de acțiuni ca: ● recartări de mărfuri între unități ● orientarea consumului prin politica sortimentală, acțiuni publicitare ● stimularea vînzărilor prin majorarea cotelor procentuale la mărfurile greu și lent vandabile ● folosirea și stimularea comerțului mobil și stradal ● prospectarea științifică a pieței, pentru întocmirea judicioasă a necesarelor și a comenzilor de mărfuri; ● recepția exigentă a mărfurilor primite de la furnizor ● asigurarea ritmicității intrării mărfurilor ● adaptarea programului de funcționare a magazinelor după fluxul cumpărătorilor; ● mai buna utilizare a spațiilor comerciale prin eliminarea închiderilor frecvente a unităților pentru inventar, igienizări, plecări în concediu, reprofilări, lipsă gestionar etc.) ● îmbunătățirea prezentării și expunerii mărfurilor în magazine, îmbunătățirea activității camerelor de mostre din cadrul depozitelor de mărfuri etc. componente principale ale unei politici active de promovare a vînzărilor, care condiționează obținerea unei eficiențe cît mai ridicate în comerț.

Nicolae LISANDRU

ADÎNCIREA DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI ÎN CONDIŢIILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI (II)

ODATĂ CU SCHIMBAREA condiţiilor economice şi sociale, partidul a promovat noi forme de organizare şi conducere a economiei, de atragere a oamenilor muncii la conducere. Adîncirea democraţiei s-a impus ca **o cerinţă obiectivă**, rezultată nu numai din dubla calitate a oamenilor muncii de proprietari şi de producători, dar şi din imperativul de a gospodări cît mai raţional fondurile materiale, de a realiza o activitate economică eficientă, în pas cu dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii contemporane, de a stimula afirmarea capacităţii creatoare a tuturor oamenilor muncii.

Corespunzător noilor condiţii şi noilor cerinţe, Congresul al IX-lea al partidului a statuat **principiul conducerii colective, obligatoriu pentru toate domeniile construcţiei socialiste.** În spiritul hotărîrilor Congresului, Constituţia Republicii Socialiste România, promulgată în august 1965, a consacrat conducerea colectivă ca un principiu de ordin constituţional şi a instituţionalizat-o.

Lărgirea democraţiei socialiste în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, instituţionalizarea şi aplicarea conducerii colective în toate domeniile construcţiei socialiste sînt indisolubil legate de activitatea teoretică şi practică a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu.** Astfel, în Raportul prezentat la Conferinţa Naţională din decembrie 1967, secretarul general al partidului a făcut o amplă fundamentare a necesităţii de a se renunţa la conducerea unipersonală şi a se trece la conducerea colectivă, subliniind că **„este necesar să se promoveze forme de conducere colectivă care să permită cuprinderea şi rezolvarea multiplelor probleme ale vieţii economice, înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor, fructificarea experienţei specialiştilor, a cadrelor valoroase din întreprinderi, a masei oamenilor muncii".**[1])

Potrivit acestui principiu şi tezei privind dubla calitate a oamenilor muncii, teză formulată, de asemenea, de secretarul general al partidului, s-a dezvoltat un sistem de organe de conducere colectivă la toate nivelurile economiei naţionale. Astfel, la nivelul unităţilor economice au fost create consiliile oamenilor muncii şi s-au instituţionalizat adunările generale ale oamenilor muncii ca formă superioară a conducerii colective. În concepţia partidului, **consiliile oamenilor muncii şi adunările generale sînt forme de dezvoltare a autoconducerii muncitoreşti, de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna folosire a bunurilor materiale şi financiare care i-au fost date în folosinţă — ca parte a avuţiei naţionale.**

Introducerea acestor instituţii în ţara noastră reprezintă un salt calitativ în lărgirea democraţiei, marcînd **trecerea de la consultarea oamenilor muncii la participarea directă a acestora la luarea deciziilor,** la stabilirea de măsuri privind dezvoltarea economică şi socială a unităţilor economice. În acest spirit, consiliile oamenilor muncii şi adunările generale au largi atribuţii în planificarea, organizarea şi conducerea activităţii economice, în stabilirea de măsuri pentru gospodărirea eficientă a fondurilor şi utilizarea lor cît mai raţională. Acestor organisme le revin, de asemenea, importante atribuţii cu caracter social, pe linia satisfacerii unor necesităţi materiale şi cultural-educative ale oamenilor muncii din fiecare unitate.

COMPONENŢA şi organizarea consiliilor oamenilor muncii au un rol esenţial în adoptarea unor decizii eficiente, corespunzătoare cerinţelor dezvoltării economice şi sociale a unităţilor de producţie. În această privinţă se impune atenţiei faptul că ele cuprind următoarele categorii de membri :

— membri de drept, respectiv cadre care deţin funcţii de conducere în organizaţiile politice şi de masă (secretarul organizaţiei de partid, preşedintele comitetului sindicatului, secretarul organizaţiei de tineret) ;

— membri de drept, respectiv cadre care deţin funcţii în conducerea întreprinderii (directorul întreprinderii, directori adjuncţi, inginerul-şef, contabilul-şef, precum şi şeful controlului tehnic de calitate) ;

— şefii unor compartimente de muncă — ateliere şi secţii de producţie — precum şi specialişti de înaltă calificare din întreprindere şi din afara întreprinderii, numiţi de organul ierarhic pe baza propunerilor adunării generale ;

— reprezentanţii oamenilor muncii, aleşi de adunarea generală din rîndurile muncitorilor, maiştrilor şi altor categorii de lucrători.

Simpla enumerare a acestor categorii reliefează capacitatea consiliilor oamenilor muncii de a aborda şi rezolva cu competenţă toate problemele de producţie, economice şi sociale. Este însuşi rezultatul faptului că această componenţă asigură armonizarea experienţei cadrelor de conducere cu experienţa oamenilor muncii care lucrează nemijlocit în producţia materială.

Ţinîndu-se seama de această împrejurare, ca şi de cerinţa îmbunătăţirii activităţii organelor de conducere colectivă din unităţile economice, Congresul consiliilor oamenilor muncii a hotărît mărirea numărului membrilor C.O.M., cu deosebire al celor care lucrează nemijlocit în producţia materială. Astfel, potrivit noilor reglementări, din totalul de circa 103 000 membri ai consiliilor, numărul reprezentanţilor oamenilor muncii constituie aproape 50 la sută, faţă de 33—40 la sută, cît era pînă la începutul acestui an. De asemenea, din totalul reprezentanţilor oamenilor muncii peste 75 la sută sînt muncitori şi maiştri care lucrează nemijlocit în producţie.

Îmbunătăţirile aduse în componenţa consiliilor oamenilor muncii, ca şi desemnarea secretarului organizaţiei de partid ca preşedinte al consiliului sînt de natură să sporească eficienţa acestui important organism de conducere colectivă, să crească influenţa şi rolul clasei muncitoare în organizarea şi conducerea unităţilor economice.

În spiritul hotărîrilor adoptate de Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1977, privind cadrul organizatoric de creştere a participării clasei muncitoare la conducerea societăţii, plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din primăvara acestui an a hotărît lărgirea componenţei consiliilor de conducere ale ministerelor şi altor organe centrale de stat. S-a statuat ca 30 la sută din membrii consiliului de conducere al ministerului să fie reprezentanţi ai oamenilor muncii din unităţile subordonate şi din aparatul ministerului. Totodată, s-a stabilit ca la ministerele economice, 2/3 din numărul reprezentanţilor oamenilor muncii să fie muncitori şi maiştri din principalele întreprinderi şi centrale subordonate.

AŞA CUM AM ARĂTAT, adurările generale şi consiliile oamenilor muncii se dezvoltă ca forme ale autoconducerii muncitoreşti. În realizarea acestei tendinţe, un rol însemnat îl au hotărîrile plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c.

Măsurile adoptate de plenară privind creşterea rolului întreprinderii în activitatea de planificare şi introducerea valorii producţiei nete şi a producţiei fizice ca indicatori de bază ai activităţii economice, precum şi măsurile de perfecţionare a finanţelor unităţilor economice, cu deosebire introducerea bugetului de venituri şi cheltuieli al întreprinderii oferă organelor de conducere colectivă din întreprinderi instrumente operaţionale în exercitarea atribuţiilor şi răspunderilor care le revin în ce priveşte administrarea raţională a fondurilor materiale şi băneşti, sporirea eficienţei şi realizarea unei activităţi rentabile.

Prin organele sale de conducere colectivă, întreprinderea elaborează şi adoptă planurile anuale şi cincinale, stabileşte măsuri referitoare la organizarea raţională a producţiei, ia hotărîri în privinţa repartizării veniturilor, formării şi utilizării fondurilor. Constituirea în fiecare întreprindere a fondului pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social, ca şi a fondului pentru acţiuni sociale asigură baza materială necesară pentru ca în activitatea organelor colective de conducere

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 540—541.

Adunările generale ale oamenilor muncii

În dezbatere: accentuarea laturilor calitative ale activității în unitățile economice

LA PLENARA C.C. AL P.C.R. din 5 iulie a.c., jalonînd principalele orientări de ordin calitativ ale activității economice din a doua jumătate a cincinalului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a precizat totodată sarcinile prioritare ce revin diferitelor ramuri industriale, agriculturii, construcțiilor, transporturilor pentru înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială pe anul în curs și pe 1979—1980.

În contextul problemelor complexe ce urmează a fi rezolvate, al trecerii încă din această lună la accentuarea autoconducerii și la autogestiune, secretarul general al partidului a subliniat : „Marile sarcini ce ne revin în viitor impun perfecționarea organizării și conducerii întregii economii, cer ca atît consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale, cît și consiliile de conducere ale oamenilor muncii din centrale și întreprinderi, din toate unitățile de cercetare și învățămînt să acționeze în concordanță cu competențele și răspunderile pe care le au, să-și sporească răspunderea în întreaga lor activitate".

Climatul unei astfel de responsabilități la toate nivelele fiecărui colectiv de muncă trebuie să caracterizeze adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora din întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii și din institutele de cercetare și proiectare, ce vor avea loc în perioada 15 iulie-10 august.

În cadrul adunărilor generale, colectivele celor ce muncesc din fiecare unitate — exercitîndu-și rolul de conducere ce le revine în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători direcți, cît și de beneficiari a tot ceea ce se realizează — vor analiza și dezbate, pe baza dărilor de seamă prezentate de consiliile oamenilor muncii, activitatea economico-financiară, rezultatele obținute în **realizarea planului și angajamentelor pe primul semestru ;** măsurile politice, organizatorice și tehnico-economice care se impun în vederea **îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan pe 1978,** în spiritul indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 10 iulie a.c. ; asigurarea condițiilor necesare pentru **înfăptuirea cu o eficiență economică superioară a prevederilor planului pe anul viitor.**

Oamenii muncii, conducerile colective sînt chemați să identifice resursele și să stabilească măsurile concrete prin care, accentuîndu-se laturile calitative ale activității, să se asigure în semestrul II :

● ÎN ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE :

— realizarea și depășirea producției nete, cu respectarea strictă a sortimentelor și a volumului producției fizice planificate, prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ;

— reducerea cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale, respectarea strictă a normelor de consum, economisirea combustibilului, energiei electrice, a metalului ;

— ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor, prin accelerarea procesului de asimilare, modernizare, înnoire și tipizare a produselor, introducerea de noi tehnologii moderne și perfecționarea celor existente, respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice și întărirea controlului de calitate ;

— creșterea mai accentuată a productivității muncii, completîndu-se programele prioritare cu noi măsuri pentru sporirea gradului de mecanizare și automatizare a producției, perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, ridicarea pregătirii profesionale a forței de muncă, utilizarea intensivă a tuturor suprafețelor de producție, a utilajelor tehnologice, instalațiilor, mașinilor și agregatelor, scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități ;

— întărirea disciplinei contractuale în livrarea produselor și utilajelor, încheierea imediată a contractelor pentru 1979—1980 ;

— realizarea planului la export, problemă prioritară a perioadei actuale ; creșterea competitivității produselor și valorificarea avantajoasă a mărfurilor exportate, respectarea cu strictețe a nivelului tehnic calitativ și a celorlalte condiții din contractele încheiate cu partenerii externi.

● ÎN UNITĂȚILE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ :

— recuperarea rămînerilor în urmă în realizarea programului de investiții ;

— respectarea termenelor de intrare în producție a noilor capacități și de dare în folosință a locuințelor și altor obiective social-culturale ;

— aplicarea, în proiectarea și execuția investițiilor, a unor soluții de inginerie tehnologică și de construcții care să conducă la creșterea eficienței investițiilor ;

— mecanizarea pe scară largă a lucrărilor, folosirea judicioasă a parcului de mașini și utilaje (în două schimburi la utilajele de excavat și transport și în trei schimburi la cele pentru montaj), extinderea acordului global ;

— intensificarea ritmului la lucrările de montaje tehnologice ;

— aplicarea de tehnologii de execuție cu randament înalt și mare productivitate ;

— gospodărirea judicioasă a resurselor materiale, ridicarea nivelului de pregătire profesională al muncitorilor, îmbunătățirea organizării muncii și a folosirii forței de muncă.

● ÎN UNITĂȚILE DE TRANSPORTURI :

— îmbunătățirea regularității și creșterea siguranței circulației ;

— acoperirea integrală și la timp a necesităților de transport pentru toate sectoarele, prin utilizarea intensivă a parcului de mijloace de transport, accelerarea ritmului de expediție și sporirea vitezei comerciale ;

— extinderea mecanizării la operațiile de încărcare-descărcare și a transporturilor containerizate, paletizate și pachetizate ;

— reducerea consumului de combustibili și energie.

● ÎN INSTITUTELE DE CERCETARE, PROIECTARE ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ :

— creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, la ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție ;

— valorificarea superioară și complexă a materiilor prime și materialelor, crearea de înlocuitori, identificarea și punerea în valoare a noi resurse ;

— realizarea de mașini, utilaje și tehnologii moderne, cu randamente înalte ;

— valorificarea licențelor achiziționate și dezvoltarea tehnologiilor ce se realizează pe bază de licențe asimilate ;

— scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție, prin participarea directă a personalului muncitor din institutele de cercetare și inginerie tehnologică la aplicarea în practică, în termene cît mai scurte, a rezultatelor obținute.

Actuala rundă a adunărilor generale va trebui să ducă la îmbunătățirea muncii organelor de conducere colectivă, a activității fiecărei unități, în concordanță cu noile măsuri stabilite de partid privind accentuarea autoconducerii și introducerea autogestiunii întreprinderilor.

A. R.

---

problemele sociale, problemele de viață ale oamenilor muncii să ocupe, de asemenea, un loc tot mai însemnat.

Subliniind aceste aspecte, se cuvine să arătăm totodată că dezvoltarea autoconducerii muncitorești se realizează în conformitate cu programul și directivele partidului, în cadrul planului național unic, al legilor și hotărîrilor statului. Nu este vorba numai de faptul că mijloacele puse la dispoziția întreprinderilor sînt bunuri ale întregului popor, că proprietatea de stat este unică și, ca atare, și administrarea ei trebuie cuprinsă într-un plan unic — dar și de faptul că în actualele condiții de diversificare a producției, folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor nu se poate realiza decît în cadrul unui plan național unic.

IN CONCORDANȚĂ cu principiul înscris în Programul partidului, potrivit căruia lărgirea continuă a democrației este o trăsătură și o condiție a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în perioada de după Congresul XI-lea s-au creat, la nivel național, o serie de instituții cu caracter larg reprezentativ, care asigură dezbaterea unor probleme fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării. Astfel, au fost instituționalizate Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi, Congresul consiliilor de conducere din unitățile agricole socialiste, al întregii țărănimi, Congresul consiliilor populare, Congresul educației politice și culturii socialiste, care vor avea loc la fiecare 5 ani. Acestea sînt foruri sociale larg reprezentative, care evaluează realizările obținute și stabilesc măsuri pentru dezvoltarea ulterioară a economiei și culturii, pentru satisfacerea tot mai deplină a cerințelor populației. S-a statuat totodată crearea unor organisme permanente, de asemenea cu caracter larg reprezentativ, pentru îndrumarea unitară a consiliilor în perioada dintre congrese. Au luat ființă, astfel, Consiliul Național al Oamenilor Muncii și Consiliul Național al Agriculturii, care îndrumă activitatea consiliilor de conducere ale întreprinderilor și centralelor din industrie, transporturi și construcții și respectiv ale unităților agricole. S-a constituit, de asemenea, Camera legislativă a consiliilor populare, care se întrunește înaintea sesiunilor Marii Adunări Naționale, adoptînd hotărîri și făcînd propuneri în probleme care privesc dezvoltarea economico-socială a tuturor localităților, a întregii țări.

Vorbind de lărgirea democrației socialiste în țara noastră, se cuvine să subliniem totodată că în ultimul timp aceasta capătă noi valențe, cuprinde tot mai mult și alte sfere ale activității sociale.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „democrația socialistă se întemeiază pe lichidarea exploatării și asupririi, pe înlăturarea inegalităților economice și sociale, pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Ea are la bază raporturi de colaborare, ajutor reciproc și stimă între toți membrii societății, libertatea omului de a acționa în mod conștient atît pentru afirmarea propriei personalități, pentru făurirea propriului viitor, cît și pentru realizarea bunăstării generale. Ea este o expresie a umanismului revoluționar, care concepe realizarea fericirii personale în cadrul făuririi fericirii întregului popor."**[2])

dr. Constantin GRIGORESCU

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Ed. politică, București, 1976, p. 419—420

RAPORTUL DINTRE LEGI ECONOMICE OBIECTIVE, CATEGORII ECONOMICE ŞI MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR (I)

ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE, raportul dintre legi, categorii economice şi mecanismul economico-financiar a constituit un subiect puţin cercetat. Categoriile economice au fost abordate mai mult „în sine", îndeosebi ca indicatori ai activităţii desfăşurate şi mai puţin în strînsă legătură cu acţiunea şi utilizarea legilor economice.

Esenţa relaţiilor economice, exprimată de legile obiective nu poate fi sesizată de către oameni în mod direct în activitatea lor. După cum scria K. Marx, orice ştiinţă ar fi de prisos dacă forma de manifestare şi esenţa lucrurilor ar coincide nemijlocit. În acest context, pentru dezvăluirea şi exteriorizarea conţinutului legilor obiective, folosirea şi respectarea cerinţelor lor în procesul permanent al trecerii reciproce de la abstract la concret sînt necesare anumite mijloace şi tehnici de lucru, precum şi elaborarea şi statornicirea în practica economică a unui sistem categorial adecvat.

Categoriile economice, ca noţiuni fundamentale de maximă generalitate ce reflectă laturi esenţiale ale proceselor economice, se află într-o strînsă legătură cu legile economice, făcînd parte — aşa zicînd — din instrumentarul ştiinţific necesar folosirii acestora. Ele ajută studierea realităţii economice, deoarece „exprimă forma de existenţă, condiţii de existenţă"[1]) în orînduirea socială respectivă, **marcînd astfel trepte noi în procesul cunoaşterii ştiinţifice.**

În acelaşi timp, categoriile economice, la rîndul lor, au **forme concrete, materiale** de manifestare, prin intermediul cărora se asigură cunoaşterea mai precisă a realităţii economice, a aspectelor particulare, a detaliilor fenomenelor şi proceselor etc.

De mare importanţă teoretică şi practică este **dinamica acţiunii legilor economice.** Deşi legile economice respective exprimă întotdeauna aceleaşi esenţe, totuşi trecerea de la o etapă de dezvoltare a socialismului la alta presupune schimbări în gradul de cunoaştere şi de realizare a cerinţelor, în manifestarea concretă a conţinutului lor. Se ştie că fenomenele şi procesele economice se află în continuă transformare. De vreme ce legile economice exprimă relaţii dintre fenomene şi procese economice care se găsesc în permanentă mişcare, se înţelege că însăşi manifestarea acestora are loc, de fiecare dată, mai amplu, mai bogat. Condiţiile materiale, obiective, în care acţionează legea economică fundamentală a socialismului, legea creşterii productivităţii muncii şi celelalte legi economice se maturizează : se dezvoltă omul însuşi, capacitatea sa de cunoaştere a legilor : se perfecţionează mijloacele de producţie etc.

Legat de aceasta se impun modificări în sistemul de categorii economice şi de indicatori economici încît prin intermediul lor să se poată asigura oglindirea fidelă şi operativă a activităţii economice mereu mai cuprinzătoare. Concomitent, are loc perfecţionarea mecanismului economico-financiar şi adaptarea lui noilor cerinţe.

Pe linia raportului dintre legi şi categorii economice, este de menţionat, de exemplu, faptul că **acţiunea legii valorii** în socialism determină prezenţa în economie a o serie de categorii, ca : muncă abstractă, valoare, bani, preţ, cost de producţie, venit net şi altele.

Categoria valoare, ca expresie generală şi omogenă a elementului comun cuprins în mărfuri, anume munca abstractă, are o largă utilizare în procesul vînzării-cumpărării, în cristalizarea în mintea oamenilor, prin comparare, a ceea ce reprezintă o marfă faţă de alta, ca urmare a muncii materializate. O asemenea realitate este indisolubil legată de acţiunea legii valorii, căci producerea şi schimbul de mărfuri pe baza timpului de muncă socialmente necesar obligă la comensurarea şi, implicit, la consacrarea în acest sens a unor categorii, a unor instrumente ştiinţifice. Astfel, utilizarea categoriei valoare desemnează un moment, un pas, în procesul cunoaşterii.

Acesta din urmă nu se încheie însă aici. Viaţa economică solicită aprofundarea cunoaşterii, fapt ce reclamă parcurgerea şi a **altor trepte ;** ea are nevoie de mijloace **de exprimare cît mai directă,** cît mai exactă a proceselor economice, ceea ce necesită utilizarea şi a altor categorii. Spre a se putea exterioriza întreaga muncă socială înmagazinată în marfă, care nu se vede, nefiind direct sesizabilă de către om, se impune exprimarea acesteia în bani şi, deci, folosirea categoriei **preţ,** cu toate avantajele (uneori şi dezavantaje) pe care le are.

Cunoaşterea modului de acţiune a legii valorii şi folosirea concluziilor ce se desprind în practica economică — în întreprinderi, înseamnă, în esenţă, **compararea** în expresie bănească a cheltuielilor de muncă individuale cu cele socialmente necesare care reprezintă „normă socială" de cheltuială de muncă, la un moment dat.

Folosirea tendinţelor exprimate de legea valorii necesită cunoaşterea nu numai a totalului cheltuielilor de muncă, a valorii, ci şi a părţilor acesteia. În consecinţă, se impune prezenţa în economie şi a categoriilor **cost de producţie** — expresie bănească a cheltuielilor pe care unităţile economice le efectuează nemijlocit, pe seama resurselor avansate de ele — şi **venit net** — expresie bănească a plusprodusului creat. Conducerea unităţilor — pe baza autogestiunii economice financiare — apelează în mod obiectiv la evidenţierea distinctă în formă bănească a cheltuielilor ocazionate de ele,, precum şi a părţii care le depăşeşte pe acestea, adică a valorii create de munca pentru societate.

Categoriile economice respective **au şi un conţinut material.** De exemplu, mărimea valorii (sociale) a mărfii, exprimată prin preţ, urmează mişcarea conţinutului ei — timpul de muncă socialmente necesar, după cum mărimea valorii individuale a mărfii este determinată de timpul de muncă individual. Categoria cost de producţie are, şi ea, un conţinut material, reprezentat prin cheltuieli (exprimate în bani) de mijloace de muncă, materii prime, materiale, combustibil, prin retribuirea muncii etc. Străbătînd noi trepte, procesul cunoaşterii devine astfel mai profund, mai bogat în conţinut, mai ştiinţific.

Alte aspecte. Asigurarea eficienţei economice este strîns legată de acţiunea legii valorii ; cunoaşterea normelor sociale de cheltuială de muncă şi respectarea lor stimulează promovarea noului, gospodărirea raţională a resurselor. Un mare rol are şi **reflectarea corectă** a consumului de muncă, a rezultatelor obţinute, precum şi a dinamicii reale a acestora, spre a se putea formula aprecieri corespunzătoare. În această privinţă, **sistemul de indicatori valorici** se înscrie, de asemenea, în procesul concret de folosire a acţiunii legii valorii şi a altor legi economice. Felul şi modul de calcul ale indicatorilor oglindesc şi realizarea funcţiei de stimul, pe care o are însăşi respectarea cerinţelor legilor economice. Folosirea indicatorului producţie globală, ca indicator de bază, în planificare şi în stabilirea fondului de retribuire nu asigură întotdeauna o apreciere reală asupra muncii şi nici cointeresarea unităţilor. Perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare în lumina Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22-23 martie a.c. are în vedere un complex de factori, în cadrul cărora o mare atenţie se acordă **pîrghiilor şi mijloacelor economico-financiare,** chemate să ducă la creşterea cointeresării în utilizarea resurselor şi mărirea eficienţei. Introducerea ca indicator de bază a **valorii producţiei nete** în industrie, agricultura de stat, construcţii şi transporturi permite cunoaşterea în expresie bănească a valorii nou create în fiecare perioadă de timp, adică a mărimii ultimelor două elemente ale valorii (r+p, — valoarea produsului creat de munca pentru sine şi a produsului creat de munca pentru societate). Procesul utilizării acţiunii legii valorii determină astfel prezenţa unor categorii, a unor pîrghii economico-financiare spre a cuantifica nu numai valoarea, ci şi diferitele părţi ale acesteia.

În partea a doua vom continua cu un alt exemplu şi anume raportul dintre **legea creşterii productivităţii muncii şi unele categorii economice.**

prof. dr. Constantin ENACHE

[1]) **K. Marx — Fr. Engels,** Opere, vol. 13, Bucureşti, Ed. politică, 1962, p. 630.

FUNDAMENTAREA EFICIENŢEI SCONTATE A PRODUCŢIEI – PREMISĂ A EFICIENŢEI INVESTIŢIILOR

DEZVOLTAREA complexă şi echitabilă a întregii economii naţionale se realizează în condiţiile puternicului avînt al industriei în cadrul căreia construcţiei de maşini îi revine un rol deosebit de important. Creşterea impetuoasă a ramurii construcţiilor de maşini şi îndeosebi a subramurilor ei purtătoare ale progresului tehnic — mecanică fină, maşini unelte, electronică, electrotehnică — asigură premisele necesare valorificării superioare a resurselor naturale şi de muncă, modernizarea continuă a tuturor ramurilor economiei noastre naţionale.

Concomitent cu reînnoirea continuă a aparatului de producţie pe baza tehnicii superioare, a întregii industrii româneşti, în construcţia de maşini, potrivit politicii partidului de industrializare are loc o înzestrare sistematică a unităţilor productive cu maşini, utilaje, instalaţii şi agregate la nivelul performanţelor mondiale pentru care se alocă anual importante fonduri materiale şi băneşti, precum şi un apreciabil volum de fonduri valutare.

Ca urmare a dotării cu tehnică modernă, mai bunei organizări a producţiei şi a muncii, introducerii de noi tehnologii şi creşterii gradului de utilizare a fondurilor fixe din dotare, are loc diversificarea şi creşterea producţiei şi, are loc, an de an, o îmbunătăţire evidentă a rezultatelor economice şi de producţie în această ramură.

Ca rezultat al preocupărilor pentru eficienţa întregii activităţi economice, în anul 1977 ritmul mediu de creştere a productivităţii muncii în ramura construcţiilor de maşini a fost de peste 9 la sută, iar costurile totale de producţie au fost reduse cu peste 2 miliarde lei. Tot ca urmare a îmbunătăţirii rezultatelor de producţie s-au redus costurile totale la 1 000 lei producţie marfă, a crescut eficienţa utilizării fondurilor fixe, iar rentabilitatea realizată a crescut de la un an la altul. Realizările obţinute de construcţia de maşini atît la nivelul centralelor industriale, cît şi la nivelul întregii ramuri, puteau fi mult mai mari, dacă nu număr de unităţi noi puse în funcţiune, şi-ar fi realizat indicatorii proiectaţi şi eficienţa economică prevăzută. Datorită nerealizării indicatorilor de eficienţă economică proiectaţi unele unităţi noi puse în funcţiune nu-şi pot recupera în termenul legal investiţia aprobată, ceea ce determină, la nivelul ramurii, unele aspecte de rămînere în urmă : se reduce potenţialul economic al ramurii şi, datorită nerecuperării la termene a investiţiei alocate şi creşterea costurilor asociate, se diminuează pe o perioadă îndelungată venitul net creat în această ramură şi în mod corespunzător se reduce venitul naţional provenit din industrie. Este cunoscut faptul că economicitatea tuturor unităţilor productive noi este o lege a progresului economic impusă de progresul tehnic, de dotarea cu maşini şi utilaje moderne, de efortul material şi financiar făcut pentru crearea tuturor condiţiilor de producţie, iar nerealizarea eficienţei economice proiectate este considerată o eroare economică, o lipsă de competenţă profesională a celor care au participat la proiectarea acestor unităţi noi.

După unele concluzii generale şi după părerea noastră, principalele cauze care au condus şi încă mai conduc la aceste rezultate nesatisfăcătoare, **sînt mai ales de ordin economic şi sînt determinate, pe de o parte de complexitatea şi dinasmismul specific produselor industriei construcţiilor de maşini** aflate sub acţiunea progresului tehnic continuu, insuficienta cunoaştere a necesarului real intern şi a posibilităţilor de export de astfel de produse de către beneficiari şi proiectanţi, iar pe de altă parte se întîmplă ca proiectantul general să elaboreze documentaţii tehnico-economice sumare, cu indicatori insuficient fundamentaţi din punct de vedere al organizării şi al planificării producţiei în industria construcţiilor de maşini, mai ales pentru unităţi noi cu producţie individuală şi de serie mică.

Pentru a evita producerea în viitor a unor rezultate nesatisfăcătoare şi pentru îmbunătăţirea muncii de proiectare de noi unităţi productive în această ramură, apare necesară aplicarea unui complex de măsuri dintre care, după părerea noastră, cele mai importante şi urgente sînt următoarele :

Se impune ca **proiectantul general,** împreună cu centralele industriale şi ministerul titular de plan, prin anchete, sondaje, statistici şi investigarea unităţilor economice care utilizează sau comercializează produse ale construcţiilor de maşini, să stabilească necesarul real de produse pentru piaţa internă şi pentru export în perspectiva a cel puţin 5 ani. Pe baza necesarului de produse astfel stabilit, se vor putea alcătui programe de producţie pentru proiectarea de noi unităţi productive în care cel puţin 50 la sută din produse să fie cert realizabile, urmînd ca diferenţa de produse pînă la nivelul producţiei (capacităţii) aprobate, să se identifice şi să se cuprindă în program pe baza indicilor tehnico-economici specifici — consum specific de materii prime, materiale, manoperă directă, costuri unitare şi preţ de producţie medii valabile pentru produsele din program cert realizabile. Totodată, vor trebui identificaţi toţi factorii şi tendinţele care vor putea acţiona asupra programului de producţie şi se vor exprima cantitativ şi valoric toţi aceşti factori etapă cu etapă.

Pentru a evita în viitor repetarea acelor situaţii cînd nu s-a realizat programul de producţie fizică, eficienţă economică şi nu s-au recuperat în termen unele investiţii alocate, proiectantul general va trebui să stabilească şi să verifice eficienţa economică a produselor cerute pe piaţa internă, folosind metoda analizei valorii în perspectivă, iar pentru producţia de export să stabilească nivelul eficienţei la export, ţinînd seama de politica şi nivelul preţurilor la produsele finite, precum şi de gradul de valorificare a materiilor prime (minereu, cocs, feroaliaje) ţinînd seama de consumurile integrate de metal şi de laminate, precum şi de tendinţele preţurilor pentru asigurarea cu materii prime ultilizate, după relaţia :

$$C_i = \sum_{y=1}^{n} a_{iy} + x_1 \quad \text{unde} \quad i = 1,2 \ldots n$$

În acelaşi scop, pentru a evita construirea de spaţii şi incinte productive supradimensionate care duc la reducerea acumulărilor prin creşterea costurilor pe unitate de produs şi reducerea eficienţei fondurilor fixe pentru aceeaşi unitate, proiectantul de specialitate va trebui să determine mai întîi capacitatea de producţie a verigilor şi unităţilor de producţie (utilaje conducătoare, ateliere, secţii şi întreprinderi) să stabilească încărcarea şi corelarea precum şi gradul de utilizare al acestor capacităţi şi după aceasta, şi pe această bază, să elaboreze teme pentru planul general şi pentru construcţia de noi incinte de producţie din investiţii noi.

În vederea cunoaşterii realităţilor economice privitoare la produsele din programul întocmit pentru noile unităţi, produse asimilate sau care sînt în curs de asimilare sau cu pregătire de producţie terminată şi pentru a asigura o eficienţă economică optimă a producţiei în noile unităţi, este necesar să se întocmească un releveu economic, a căror date economice (consumuri specifice de materii prime, materiale, combustibilul, energie, manoperă directă, costuri specifice, capacităţi, indici de utilizare şi preţuri efectiv realizate, care analizate de proiectanţi de specialitate şi „curăţate" de inerente influenţe negative (greşeli de conducere asupra fabricaţiei) să poată fi folosite ca date de bază pentru elaborarea părţii economice a proiectelor şi la fundamentarea oportunităţii eficienţei economice a producţiei şi pe această bază, să se determine eficienţa economică a investiţiei alocate pentru noul obiectiv. Pentru proiectarea unui sistem de indicatori tehnico-eco-

dr. V. OJOG

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii-muncă (II)

OBSERVAM în numărul trecut al revistei că unele confuzii provin din neglijarea procesului de egalizare a ratei profitului și de formare a unui profit mediu. Marx a definit profitul mediu ca profit egal la capital egal obținut în diverse ramuri de activitate, indiferent de compoziția organică. Aceasta înseamnă că o porțiune dată din capitalul unei ramuri avînd o compoziție organică anumită (compoziție medie pe ramură, în calculul căreia intră toate categoriile de unități, mai dotate și mai puțin dotate) obține, dacă privim lucrurile pe o perioadă îndelungată, aceeași cantitate de profit cu orice altă porțiune egală de capital din alte ramuri, indiferent de proporția în care capitalul total se împarte în c și v (constant și variabil). Marx a făcut abstracție prin urmare de diferențele de compoziție organică dintre unitățile din interiorul ramurilor. În medie, în ramura care are compoziție inferioară se creează, cu același capital, o cantitate mai mare de valoare nouă și, la o rată dată a plus-valorii, și o cantitate de plusvaloare și deci de profit (nu de profit mediu).

Acestui mod de tratare i se poate obiecta că nu a ținut seama de complexitatea muncii din diverse ramuri, ea fiind mai ridicată acolo unde compoziția organică este mai înaltă, de compensațiile care pot interveni între rata plusvalorii și masa muncii vii utilizate. Dar plusvaloarea mai mare creată de un salariat nu poate compensa numărul redus al acestora în ramurile a căror compoziție organică este situată net deasupra mediei pe societate. Dacă mărfurile s-ar vinde la valoarea lor, oricît ar părea de necrezut, profitul ar fi mai ridicat în ramura în care compoziția organică este mai joasă și forța productivă a muncii mai scăzută. La un capital cu compoziția organică de 60 c + 40 v (v reprezentînd indice de muncă) rata virtuală a profitului este mai mare decît la un capital avînd compoziția organică de 85 c + 15 v, căci 15 muncitori nu pot produce tot atîta plusvaloare cît 40. Profitul egal al capitalului egal, indiferent de compoziția organică a diverselor ramuri este în teoria lui Marx compatibil cu diferențe ale profitului încasate de unități de puteri economice diferite în interiorul aceleiași ramuri. Formarea profitului mediu se „împacă" și cu diferențe ale ratei profitului între ramuri într-o perioadă dată și cu diferențe între ramuri chiar pe perioade mari, dacă o ramură sau mai multe se sustrag procesului de migrare și egalizare sau dacă o ramură sau mai multe nu pot să participe la același proces. Egalizarea ratei profitului realizată prin migrarea capitalului coincide în ultimă instanță cu redistribuirea valorii noi și a plusvalorii create în diverse ramuri, cu participarea la profit a capitaliștilor în raport cu mărimea capitalurilor lor și independent — pînă la un punct — de mărimea plusvalorii create de fiecare. Plusvaloarea însușită și plusvaloarea creată de o ramură dată de producție nu coincid.

Jean Ullmo așează sub semnul întrebării însăși esența valorii-muncă, determinarea ei prin timpul de muncă socialmente necesar, acuzîndu-l totodată pe Marx și de renunțarea la valoarea-muncă. „Mai profund, scrie autorul, conceptul însuși de valoare-muncă eșuează prin diferențele de productivitate" [1]).

Diferențele de productivitate ale muncii nu pot să pună sub semnul îndoielii conceptul valoare muncă (medie), întrucît valoarea fiind unică pentru produsul de o calitate anume, ea implică existența în cadrul ramurii a unor unități care lucrează în condiții de producție deosebite și cu productivități diferite. Prețul, ca expresie bănească a valorii, egal la produse egale ca valoare de întrebuințare într-o perioadă dată, dovedește existența acestei valori unice. Dacă acest lucru nu se întîmplă întotdeauna, de aici nu reiese că o diversitate de prețuri este urmarea unei diversități de valori sociale pentru una și aceeași marfă. Ruinarea, concentrarea și centralizarea capitalului și alte procese ale producției de mărfuri capitaliste n-ar putea fi explicate dacă n-ar ființa o valoare unică în condiții de productivitate diferită. Fără valoarea unică nici producerea unor cantități diferite de plusvaloare de către aceeași cantitate de supramuncă cheltuită în întreprinderi diferit dotate, idee împărtășită de Jean Ullmo, n-ar fi o realitate palpabilă. Admițînd cantitățile diferite de plusvaloare create cu aceeași cantitate de supramuncă — de complexitate sau intensitate diferită — Jean Ullmo recunoaște implicit, deși involuntar, determinarea valorii prin timpul de muncă socialmente necesar.

„Neputința" teoriei valorii muncă „de a ține seama de o economie în mișcare" [2]), incriminată de Jean Ullmo, este lipsită și ea de temei. Dacă autorul nu poate să-și explice, în baza teoriei valorii muncă, ceea ce se întîmplă azi în capitalism, nu este de vină această teorie. Atunci cînd se pleacă de la ipoteza că teoria reflectă nemijlocit practica, se ajunge întotdeauna la negarea teoriei.

FIȘE

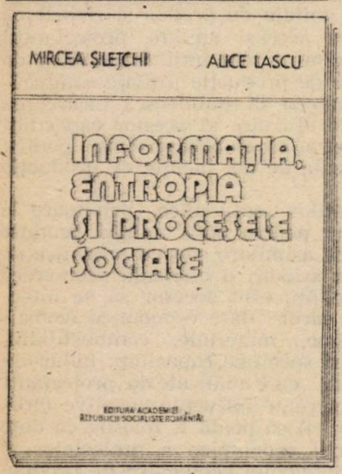

● *După cum arată autorii, Mircea Șiletchi și Alice Lascu, scopul lucrării lor* Informația, entropia și procesele sociale *(Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1978, 248 p.) este de a prezenta o serie de modele de dezvoltare socială, elaborate prin aprofundarea proceselor entropice, informaționale și de comunicație. Accentul este pus pe studiul metodelor de conducere, previziune, planificare și de organizare socială. În măsura în care dezvoltarea orientată implică epuizarea treptată a resurselor, a căror înlocuire este lipsită de certitudine, se poate vorbi de o entropie socială, semnificînd dezordine și dezorganizare. Entropia este însă o caracteristică a sistemelor izolate, în timp ce sistemele sociale nu sînt izolate, dacă avem în vedere relația societate-mediu natural. Crearea unui echilibru permanent între natură și dezvoltarea socială stimulează dezvoltarea socială. Autorii militează pentru elaborarea unui sistem de indicatori sociali care să asigure o îmbinare de obiective pe termen lung ale dezvoltării sociale. Ei elaborează o serie de modele cu caracter de prognoză, printre care un model cu mai multe niveluri ale sistemului global, în cadrul căruia sînt prezentate variantele și relațiile modelului demoeconomic, tehnoeconomic și tehnoecologic.*

Ipoteză în relația productivitate-fonduri fixe

● *Revista* WIRSTCHAFTS-WISSENSCHAFT, *nr. 5/mai 1978, publică studiul* Zu einigen Anforderungen dauerhaft hoher Produktivitässteigerung an die Grundfondsökonomie *(Despre unele cerințe față de economia fondurilor fixe pe care le pune creșterea continuă a productivității muncii), semnat de Anneliese Braun, în care se analizează unele condiții de modificare a cotei fondurilor fixe și a contribuției acestor fonduri la eficiența macroeconomică, în contextul extinderii reproducției intensive. Pe baza relației dintre dezvoltarea compoziției organice și cota fondurilor fixe, autoarea elaborează o ipoteză asupra influenței substituției prioritare a muncii vii și eficienței sporite a fondurilor fixe asupra evoluției cotei fondurilor fixe în produsul brut: „Dacă creșterea productivității muncii este realizată în principal pe baza substituirii muncii vii prin fonduri fixe, atunci cheltuielile totale ale reproducției pentru munca vie cresc mai încet decît formarea fondurilor fixe. Aceasta este o expresie a creșterii compoziției organice. Ca urmare, în condițiile tendinței de creștere a cotei fondurilor fixe în produsul brut, se manifestă o tendință de scădere a cotei fondurilor fixe în produsul net, dacă nu acționează unii factori în sens contrar".*

Statistica și peripețiile dolarului

● *Pierre Dhonte încearcă să argumenteze, într-un articol publicat de* CHRONIQUES D'ACTUALITÉ *de la* S.É.D.É.I.S. *(nr. 11/iunie a.c.), teza pe care o exprimă succint în titlu:* De mauvaises stastistiques ont contribué à la chute du dollar *(Statistici inadecvate au contribuit la căderea dolarului). Diagnosticul scăderii recente a dolarului — spune autorul — afirmă că, în*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Aceasta cu atît mai mult cu cît fenomenele economice sînt mai complexe şi mai deformate de tranzacţii, de expresii monetare. Ştiinţa porneşte de la realitate, o poate explica, poate chiar servi la transformarea ei, dar nu coincide cu ea. Negarea, de pildă, de către Jean Ullmo a teoriei valorii prin cazul ipotetic, dar verosimil, a două întreprinderi la fel de dotate, dar inegal organizate, dovedeşte din nou o neînţelegere a acesteia. „Limitarea modelului marxist va apare încă mai bine, pentru că este sub formă mai simplificată, în cazul a două întreprinderi a şi a', ale unuia şi aceluiaşi sector, utilizînd aceeaşi tehnică, deci în particular aceleaşi proporţii de capital constant şi variabil, C şi V, dar din care una, a', este mai bine organizată decît cealaltă şi are, în consecinţă, o productivitate superioară. Exemplul este mai pur decît în cazul precedent, pentru că productivitatea muncilor care sînt comparate aici nu sînt „mascate" prin diferenţa capitalului fix asociat" [3]). Realmente exemplul este mai pur, dar el nu infirmă modelul marxist, ci îl confirmă. Valoarea este muncă materializată, cheltuită pentru producerea mărfurilor şi mărimea valorii cantităţii totale de mărfuri produse de o întreprindere depinde de cantitatea de muncă medie simplă cheltuită în unitatea economică. Atunci cînd factorii de producţie materiali sînt egali în două întreprinderi, dar organizarea muncii şi a producţiei diferă, diferă mai mult sau mai puţin cantitatea şi intensitatea muncii, prin urmare şi cantitatea de muncă prestată. Acelaşi număr de muncitori cheltuiesc, ca urmare, cantităţi diferite de muncă şi creează cantităţi inegale de valoare de întrebuinţare şi de valoare. La aceasta se adaugă şi o calitate superioară a muncii consumate în întreprinderea mai bine organizată, imprejurare care are implicaţii directe asupra cantităţii de muncă medie simplă creatoare de valoare. Pe de altă parte, compoziţia organică a capitalului nu este aceeaşi în două întreprinderi cu aceeaşi dotare tehnică, dar cu organizare diferită, pentru că volumul de obiecte ale muncii transformate în produs este direct proporţional cu gradul de sincronizare al muncilor efectuate de personalul combinat al întreprinderilor, cu nivelul organizării producţiei şi a muncii [4]).

Negînd şi el teoria valorii-muncă, Paul Fabra încearcă să demonstreze justeţea tezei lui Ricardo conform căreia valori inegale pot fi produse în condiţiile utilizării aceleiaşi mase de muncă. Exemplul cifric pentru confirmarea teoriei lui Ricardo şi infirmarea celei a lui Marx porneşte de la durate de producţie diferite [5]). Într-un caz capitalul avansat la începutul anului este de 2 000 de dolari, iar numărul muncitorilor angajaţi de 40. Dacă se face abstracţie de materia primă, rata profitului fiind 10 la sută, produsul muncii anuale — afirmă în esenţă Paul Fabra — se vinde cu 2 200. Profitul este de 200 şi poate fi bineînţeles reinvestit. În al doilea caz, capitalul avansat la începutul anului este de 1 000 de dolari, iar numărul de muncitori de 20. Nefiind finit la sfîrşitul primului an, produsul se prelucrează în continuare în anul II, prin angajarea a 20 de muncitori noi, sau, ceea ce este acelaşi lucru, prin plata şi folosirea în continuare a muncitorilor vechi. După calculele lui Fabra, care sînt corecte, pentru a obţine aceeaşi rentabilitate cu primul, al doilea antreprenor trebuie să-şi vîndă marfa cu 2 310 dol. (nu cu 2 200), deşi cantitatea totală de muncă folosită este aceeaşi în ambele situaţii. Antreprenorul al doilea a investit un capital de 2 100 (şi nu de 2 000). Această sumă de 2 100 este formată din 1 100, valoarea produsul primului an

$$1\,100 = 1\,000 + \frac{1\,000 \times 10}{100}$$

şi din noua investiţie de 1 000 făcută în anul II. Dacă marfa s-ar fi vîndut în primul an, pe ea se încasau 1 100 dol. şi antreprenorul putea investi acum 2 100 dol. într-o nouă afacere. În concepţia lui Fabra 2 310 reprezintă valoarea produsului fabricat de antreprenorul al doilea. Deşi calculul nu este greşit aprecierea esenţelor este eronată. În realitate 2 310 este preţ de producţie, format prin adăugarea la costuri a profitului mediu şi nu a plusvalorii. Capitalul imobilizat, fixat în valori de întrebuinţare neterminate nu creează nici un atom de valoare nouă. Din calculul comercial pe care Paul Fabra îl acceptă ca teorie, ca adevăr ştiinţific, nu rezultă mărimea valorii create în producţie. Capitalismul se conduce după legile înmulţirii banilor care nu coincid în fiecare caz cu legile creării valorii noi. Întreprinzătorul capitalist pretinde profit corespunzător capitalului plasat într-o afacere oarecare şi judecă la fel ca un depunător de bani care mizează pe o dobîndă anumită. Paul Fabra prezintă drept teorie calculele practice ale unor agenţi economici. Avînd un grad insuficient de abstractizare în notarea acestor fenomene Paul Fabra se mişcă între fenomen şi esenţă.

Constantin SÎRBU

[1]) Jean Ullmo. Sur quelques conceptes marxistes. Revue économique, nr. 1/1973, p. 117.
[2]) Idem, p. 121
[3]) Ibidem
[4]) Vezi **Marx — Engels.** Opere vol. 25. Ed. politică, 1969, p. 141—142.
[5]) Paul Fabra. L'anticapitalisme. Essai de rehabilitation de l'économie politique, p. 166.

genere, scăderea parităţii unei monede se datorează creşterii excesive a creditului acordat în această monedă. Dar examinarea cifrelor nu confirmă acest diagnostic. Dolarul a slăbit fără ca să existe, la prima vedere, o creştere excesivă a creditului în S.U.A. P.D. conchide că statisticile monetare americane nu corespund realităţii. În adevăr, analiza ar arăta că în S.U.A. nu există un mijloc adecvat de măsurare a creditului, întrucît nu ţine seama de intervenţiile în favoarea dolarului. Dacă această evidenţă ar exista, s-ar observa că diferenţa era în 1977 de ordinul a 34 miliarde de dolari, ceea ce ar explica mersul descendent al dolarului conform teoriei amintite.

Pesimismul unor economişti

● *Comentînd în* WALL STREET JOURNAL *din 22 iunie 1978 atmosfera de ansamblu care a domnit la Conferinţa a peste 50 de economişti adunaţi pe insula Martha's Vineyard, din iniţiativa Băncii Federale de Rezerve din Boston, Lindley H. Clark Jr. scrie că, explicit sau implicit, experţii par să întrezărească viitorul în acelaşi fel: ei prevăd o nouă recesiune. Nimic nu permite să se spună că lupta împotriva inflaţiei este eficace. Dacă guvernul ar introduce o politică clasică de luptă împotriva inflaţiei, respectiv de reducere a cheltuielilor statului şi a masei monetare, ar rezulta în cîţiva ani 10–12 milioane de şomeri. Propunerea de stabilizare a economiei la nivelurile actuale de inflaţie şi şomaj, oricît a apărut de modestă, urmărindu-se doar să se împiedice agravarea inflaţiei, a fost totuşi apreciată ca fiind practic inaplicabilă.*

● *În lucrarea* Organizarea muncii conducătorului de întreprindere, *Editura tehnică, 1978, 148 p, M. Dumitrescu îşi continuă dezvoltarea ideilor cuprinse într-o carte anterioară — „Conducerea colectivă în unităţile economice de stat". Autorul scoate în relief faptul că, în executarea mandatului social primit,*

conducătorul participă activ la constituirea viitorului, fiind social-mente responsabil pentru eficientizarea activităţii de conducere. În lucrare sînt investigate o serie de metode, tehnici şi procedee de lucru care să se constituie drept suport al intervenţiei eficiente a conducătorilor. Dintr-un sondaj rezultă că

FIŞE

ponderea pe care ar trebui să o acorde cadrele din ţara noastră, îndeosebi directori de întreprinderi, atributelor conducerii este: prevedere 36 la sută; organizare 25 la sută; coordonare 16 la sută; decizie 12 la sută; control 11 la sută. În prezent însă cea mai mare parte a timpului se consumă în exercitarea atributelor de coordonare şi control. Autorul face unele propuneri privind anumite relaţii cantitative între proporţiile de timp de realizare ale diferitelor atribute şi indică o serie de măsuri care pot contribui la perfecţionarea conţinutului şi exercitării atributelor conducerii. Preocupările pentru perfecţionarea conducerii — spune M.D. trebuie să aibă în centrul lor omul, factor determinant al întregii dezvoltări sociale.

Pregătirea înfăptuirii planului pe anii 1979 – 1980

(Urmare din pag. 2)

lor cu consumuri de materiale și energetice scăzute etc. Nu trebuie omis din vedere că necesarul de materii prime, materiale, energie, pentru producția prevăzută în plan pe următorii doi ani, este echilibrat în balanțele materiale cu resursele în condițiile acțiunii de reducere a consumurilor materiale, fapt care impune luarea unor măsuri ferme la nivelul fiecărei întreprinderi pentru încadrarea în normele stabilite prin plan. În stadiul actual de dezvoltare economică a țării noastre, cînd laturile calitative au căpătat un rol preponderent, **economia nu are și nu poate să irosească resurse suplimentare.** În acest context, trebuie subliniată necesitatea unei preocupări particulare pentru folosirea rațională a resurselor energetice, în care scop se impune aplicarea neîntîrziată a unor măsuri concrete pentru reducerea substanțială a consumurilor de combustibil și energie – încă destul de ridicate în țara noastră, în comparație cu cele înregistrate în alte țări.

O problemă de o deosebită importanță în următorii doi ani o constituie creșterea în continuare a productivității muncii – componentă fundamentală a politicii partidului de sporire a eficienței economice. Pentru aceasta este necesar ca întreprinderile să elaboreze planuri de măsuri și estimări concrete care să fundamenteze pe factori creșterea productivității muncii planificate. Gradul de dotare tehnică, tehnologiile moderne ce se aplică în producție, calificarea personalului muncitor, evidențiază în următorii doi ani noi și însemnate posibilități de creștere a productivității muncii.

Întregul complex de acțiuni necesar de întreprins în etapa care urmează, cu privire la pregătirea producției pentru anii 1979–1980, va ajuta nemijlocit la clarificarea și soluționarea din timp a principalelor probleme care decurg din sarcinile ce revin întreprinderilor din prevederile planului național unic pentru acești doi ani. Este evident însă că obiectivele superioare materializate în indicatorii de plan pe următorii doi ani, se întemeiază, în primul rînd, pe **realizarea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor pe anul în curs,** fapt care reclamă eforturi susținute din partea tuturor oamenilor muncii în direcția înfăptuirii exemplare a prevederilor producției fizice, de reducere a cheltuielilor, de înfăptuire a programelor de export și investiții.

Fundamentarea eficienței scontate a producției

(Urmare din pag. 21)

nomici raționali (consumuri, costuri specifice, indici de utilizare a capacităților de producție) și pe această bază proiectarea unei eficiențe economice maxime, proiectantul general va trebui să folosească norme de consumuri și de utilizare corespunzător dotării tehnice, să cuprindă în costuri toate materiile prime necesare, stabilite în documentația tehnică aprobată, să aplice prețurile legale în vigoare corespunzătoare caracteristicilor tehnice și funcționale ale materiilor prime, materialelor, combustibil, energie, manoperă utilizate etc. În același scop se impune renunțarea atît la nomenclatorul restrîns de materii prime cît și la folosirea unor prețuri medii arbitrare care nu reflectă realitatea și care au constituit și mai constituie și azi o cauză principală a rezultatelor negative la care s-a ajuns în această ramură.

În același scop proiectantul trebuie să prevadă asigurarea cu utilaje de performanță în această ramură numai în măsura în care acestea asigură o calitate superioară și o reducere a costurilor pe unitate de produs față de costurile specifice ce revin unității de produs folosind tehnica existentă ; cunoscînd că neîncărcarea la maxim a utilajelor de performanță duce la nerealizarea producției nete planificate cu toate consecințele ce decurg din aceasta.

O preocupare deosebită este necesară din partea proiectantului de specialitate pentru aplicarea celor mai bune metode de optimizare a resurselor și pentru a fundamenta științific, mai întîi, eficiența economică a producției, și pe această bază, eficiența investiției noi.

Acest concept de lucru și metodele respective au fost aplicate în cazul Intreprinderii de utilaj chimic Bistrița și în alte cazuri, obținîndu-se rezultatele scontate (nivel de indicatori și eficiență) cu toate șansele să fie realizate practic. În condițiile aplicării concrete a acestui concept și metodologiei realist-științifice trebuie să acceptăm, ca în orice activitate rațională de anticipație economică și un anumit coeficient de risc ; dar acesta trebuie să fie luat în considerație ținînd seama numai de cauzele obiective specifice ramurii cum sînt nerealizarea volumului de producție aprobat (capacitatea) ca urmare a scăderii greutății specifice a produsului din lipsă de comenzi, schimbare de profil, lipsă de forță de muncă calificată, de modificări de prețuri la materia primă sau la produs etc.

Tipizarea produselor

(Urmare din pag. 9)

importuri. Urgentarea asimilării de noi motoare ar permite nu numai diversificarea mai largă a producției, dar și creșterea mai accentuată a livrărilor la export.

● Unele neajunsuri sînt și în direcția **organizării producției echipamentelor de comandă și acționare electrică.** În momentul de față se produc instalații cu acționare electrică cu ajutorul Institutului de cercetări și proiectări electrotehnice (I.C.P.E.), care le realizează în regim de microproducție. Aceasta nu este însă o rezolvare, întrucît instalațiile respective ar trebui realizate de o întreprindere profilată care să le livreze modulate și să-și asume întreaga răspundere pentru calitatea lor.

● La instalațiile de foraj se utilizează cantități mari de **cabluri de manevră.** Nomenclatorul de sortimente de cabluri ce se execută de unitățile specializate din țară este încă restrîns, neacoperind cerințele actuale. Luarea măsurilor necesare pentru rezolvarea acestei probleme are o mare importanță în economisirea fondurilor valutare și sporirea eficienței economice.

● În transportul de utilaje petroliere se utilizează tot felul de **autoșasiuri.** Or, întreprinderile producătoare de utilaje petroliere nu pot să-și procure întotdeauna autoșasiurile corespunzătoare diferitelor instalații autopropulsate cu sarcini utile de 19—23 tone în formula 876, întîmpinînd adesea mari greutăți din partea Întreprinderii de autocamioane Brașov, care nu este suficient de receptivă la asemenea comenzi, deși are mari posibilități pentru a realiza astfel de produse. De asemenea, lipsind ajutorul unităților din țară, întreprinderile producătoare de instalații petroliere autopropulsate cu o capacitate portantă de 60 tone sînt nevoite să recurgă la importuri costisitoare.

DISPUNEM de largi posibilități de creștere, diversificare și acoperire a cerințelor pentru un volum tot mai mare de utilaje petroliere. Nivelul atins în prezent de industria românească de profil, care își exportă produsele în peste 35 de țări, trebuie menținut ridicat și în continuare. Iată de ce trebuie acordată maximum de grijă și receptivitate din partea tuturor participanților la realizarea produsului finit, astfel încît prestigiul de care se bucură astăzi marca de fabricație „Made ir România" să crească în viitor și mai mult.

Economia țărilor socialiste membre ale C. A. E. R.

PROGRESUL TEHNIC ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE (II)

PRINCIPALUL purtător material al progresului tehnico-științific contemporan îl reprezintă producția industriei construcțiilor de mașini. De dimensiunile și mai ales de structura și nivelul tehnic al producției acestei ramuri depind într-o măsură hotărîtoare promovarea mecanizării complexe și a automatizării producției, extinderea procesului de cibernetizare, dezvoltarea bazei tehnico-materiale și creșterea productivității muncii în toate ramurile economiei naționale. De asemenea, aplicarea largă a cuceririlor științei și tehnicii contemporane nu este posibilă fără dezvoltarea susținută a industriei chimice.

De aceea, aceste ramuri sînt cele mai dinamice, pentru dezvoltarea lor fiind alocate mari investiții care asigură atît construirea unor noi capacități productive, cît și modernizarea celor existente. Pe această bază, ca și prin dezvoltarea cercetării, are loc și diversificarea producției în cele două ramuri menționate, se ridică nivelul tehnic al produselor.

Așa cum se vede din tabelul nr. 2, în țările membre ale C.A.E.R. ritmul de creștere a producției construcțiilor de mașini — cu unele excepții și ritmul din chimie — depășește sensibil pe cel al întregii producții industriale, ceea ce asigură creșterea ponderii acestor ramuri în valorificarea resurselor și în formarea producției industriale. Influența și posibilitățile de asigurare a cerințelor progresului tehnic în ansamblul economiilor naționale depind însă nu numai de dinamica producției globale, ci mai ales de structura internă a acestor ramuri care se modifică datorită dinamicilor mai ridicate ale celor mai moderne producții din cadrul lor.

Astfel în R.D.G. în perioada 1961—1975 producția construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor a crescut cu 267%, producția electrotehnicii, a electronicii și cea de aparataj cu 378%, din care producția de aparate și utilaj pentru dirijare, observație și control cu 982%, de aparatură electromedicală cu 460%, de mijloace tehnice pentru informatică și evidență cu 1 200%. În Polonia volumul producției de mecanică fină, electrotehnică și electronică a crescut în perioada 1961—1975 de 11 ori.

În țara noastră industria construcțiilor de mașini a cunoscut o puternică dezvoltare și diversificare în ultimul deceniu, producția crescînd în perioada 1965—1976 de 5,8 ori în construcțiile de mașini, de 7,5 ori în electrotehnică și de 5,2 ori la construcții metalice și produse metalice ; în această perioadă au fost puse, practic, bazele unor noi subramuri ale construcțiilor de mașini. Ramurile purtătoare ale progresului tehnic — electronică, electrotehnică, mecanică fină și optică, industria de mașini-unelte și utilaje tehnologice — și-au sporit ponderea în producția ramurii construcțiilor de mașini de la 20,8% în 1965 la peste 26% în 1975.

În Ungaria, producția mijloacelor tehnice pentru telecomunicații și cea de tehnică a vidului a crescut în perioada 1961—1975 de două ori mai repede decît producția construcțiilor de mașini, producția de aparate de 1,4 ori, producția de utilaj și aparate electrotehnice de 1,04 ori mai repede ; producția tehnicii de calcul a crescut numai în cincinalul 1971—1975 de 10 ori. În Uniunea Sovietică, în 1965—1975, în cadrul construcțiilor de mașini a căror producție a sporit de peste 3 ori, o creștere mai rapidă au cunoscut producția de aparate și mijloace de automatizare (de peste 3,3 ori), de tehnică de calcul (de peste 8 ori), de utilaj pentru industria chimică și petrolieră.

În cadrul industriei chimice a crescut mai rapid producția de mase plastice, rășini sintetice, fibre și fire sintetice. Astfel, în deceniul 1965—1975 producția de fibre și fire sintetice a crescut în România de 5,8 ori mai repede decît întreaga industrie chimică, în R.D.G. — de 2,9 ori, în Cehoslovacia — de 2,7 ori, în Polonia — de 1,7 ori și în Ungaria — de 1,6 ori.

Pe această bază, în țările membre ale C.A.E.R. aflate în plin proces de industrializare a crescut și s-a diversificat exportul de produse ale ramurilor de bază ale industriei, a sporit contribuția lor în balanța comerțului exterior a țărilor respective. Astfel, în perioada 1970—1976 ponderea mașinilor și utilajelor în export s-a majorat de la 29% la 42% în Bulgaria, de la 38,5% la 41,4% în Polonia, de la 22,8% la circa 26% în România, de la 32,6% la 33,7% în Ungaria.

Cu toate acestea, există încă diferențe mari între țările socialiste membre ale C.A.E.R. atît în ceea ce privește volumul exportului de mașini și utilaje pe locuitor cît și ponderea acestuia în exporturile totale ale fiecărei țări ; ele ies în evidență cu deosebire dacă avem în vedere țările în care ponderea acestor produse în totalul exportului lor, deși manifestă stabilitate, este sensibil mai mare față de țările menționate mai sus, fiind în 1976 de 50% în cazul Cehoslovaciei și de 51,2% în cel al R.D.G. Această situație face necesară, pe de o parte, continuarea politicii de dezvoltare prioritară și de diversificare a producției construcțiilor de mașini în țările care mai au de recuperat decalaje față de țările dezvoltate, iar pe de altă parte susținerea preocupărilor pentru intensificarea exporturilor de mașini și utilaje, direcție în care un rol important este chemată să-l joace colaborarea și cooperarea dintre țările membre ale C.A.E.R.

În acest cadru este important ca prin acțiunile de colaborare să se asigure participarea lărgită a țărilor mai puțin dezvoltate industrial la activitatea de specializare și cooperare în producție, sprijinul necesar pentru construirea pe teritoriul acestor țări a unor obiective de înalt nivel tehnic, facilitîndu-se accesul lor la noile cuceriri ale științei și tehnicii, să se creeze condiții de majorare a exporturilor de produse finite din aceste țări care să contribuie la o valorificare superioară a resurselor. Prin aceasta se favorizează realizarea apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R.

Ritmuri înalte de creștere și schimbări importante se prevăd în actualul cincinal în producția subramurilor industriei care joacă un rol determinant pentru promovarea progresului tehnic. Astfel, în cadrul industriei constructoare de mașini din țara noastră producția de mașini-unelte va crește de circa 3 ori, iar producția de utilaje tehnologice de 2,7 ori. Creșteri ridicate se prevăd și în domeniile electrotehnicii și electronicii, mecanicii fine și opticii, automaticii și altor ramuri de mare tehnicitate.

În Bulgaria volumul producției construcțiilor de mașini va crește aproximativ de 2 ori în anul 1980 față de 1975. În cadrul ramurii se va dezvolta rapid producția de utilaj pentru industriile energetică, chimică, a cimentului (de 3 ori), producția de mașini-unelte (de 2 ori), de aparate și instrumente (aproximativ de 2 ori), de mijloace de automatizare (de circa 2 ori), de tehnică a telecomunicațiilor (de circa 2,5 ori), de produse electrotehnice (de 2 ori), de tehnică electronică de calcul (de circa 2 ori). Producția industriei chimice va crește în cincinalul 1976—1980 de 1,8 ori, ponderea ei în totalul producției industriale ajungînd la 12,3%. Principala sarcină în dezvoltarea industriei chimice o constituie creșterea producției de materiale moderne din polimeri.

Industria constructoare de mașini a Cehoslovaciei își va spori producția în cincinalul 1976—1980 cu 50%, producția de strunguri pentru așchierea me-

talelor va crește cu 75%, iar producția de utilaj de presă și forjă cu peste 200%.

În R.D.G., odată cu creșterea producției construcțiilor de mașini cu 39—41%, producția industriei electrotehnice și electronice va spori în cincinalul în curs cu 42—43%, cea de tehnică a vidului cu 50—55%, de aparatură științifică cu 42%, de tehnică pentru telecomunicații — cu 49—52%, producția de mașini-unelte cu 56—57%. Producția industriei chimice va crește cu un ritm anual de 7,6—7,9%.

În industria constructoare de mașini a Poloniei, o dezvoltare prioritară vor cunoaște producția de instalații industriale complete, de mașini și utilaje pentru construcții, utilaje energetice, de mașini-unelte de anumite tipuri, producția de mijloace de automatizare.

În Ungaria, producția tehnicii de calcul va crește în perioada 1976—1980 cu 60—70%, cea de piese de schimb electronice și de tehnică a vidului cu 120—130%, de mijloace de automatizare cu 55—60%.

În U.R.S.S., planul cincinal prevede că producția construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor va spori de 1,5—1,6 ori, producția de aparate și mijloace de automatizare de 1,6—1,7 ori, de tehnică de calcul de 1,8 ori, producția de utilaj chimic și petrolier de 1,5—1,6 ori.

REVOLUȚIA tehnico-științifică contemporană nu se limitează la deplasările în structura pe ramuri a industriei. Ea determină deplasări structurale calitative mult mai largi, condiționînd includerea în structură a noi ramuri și producții care asigură un nivel ridicat al eficienței economice.

O consecință, și totodată o cerință importantă, a acestei modificări o reprezintă accelerarea procesului de înnoire a produselor, creșterea ponderii produselor noi și modernizate, proces care constituie una din orientările importante ale actualelor planuri cincinale. Pe această bază, în 1976, de exemplu, ponderea producției noi și modernizate în industria construcțiilor de mașini a Bulgariei a reprezentat peste 20%. În Polonia ea a reprezentat 12,7% în 1976 și 13,8% în 1977.

În primii doi ani ai actualului plan cincinal, în România valoarea produselor noi și reproiectate introduse în fabricația curentă a reprezentat 20,1% din producția ramurilor prelucrătoare ale industriei republicane. În anul 1985 produsele bazate pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, care vor fi puse în fabricație în viitorul cincinal, vor reprezenta circa 45% din volumul total al producției industriei prelucrătoare și 70% din producția industriei constructoare de mașini.

Actualul plan cincinal al U.R.S.S. prevede asimilarea în producție a peste 20 000 de tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații. Numai în anul 1976 au fost create 4 000 de prototipuri de noi mașini, aparate și mijloace de automatizare.

Un rol hotărîtor în promovarea progresului tehnic în economie revine modernizării aparatului de producție, prin punerea în funcțiune a unor noi fonduri fixe și înnoirea celor existente. În țările socialiste membre ale C.A.E.R. se obțin realizări importante în acest domeniu care condiționează într-o măsură însemnată ritmurile de creștere a eficienței economice. Astfel, în perioada 1970—1976, fondurile fixe productive au crescut cu 65% în Bulgaria, cu 38% în Cehoslovacia, cu 41% în R.D.G., cu 57% în Mongolia, cu 61% în Polonia, cu 96% în România, cu 64% în U.R.S.S. și cu 52% în Ungaria. Cu toate acestea, în multe țări se consideră că ritmul înnoirii aparatului de producție, ținînd seama de cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane, trebuie accelerat. În acest sens se urmărește concentrarea mijloacelor materiale și financiare în vederea înnoirii și modernizării mașinilor și utilajelor aflate în exploatare, orientarea fundamentală fiind ca investiții pentru noi capacități de producție să nu se aloce decît în cazul în care sporirea producției nu este posibilă pe baza capacităților existente și a modernizării acestora. Astfel, în Cehoslovacia durata de funcționare a mașinilor și utilajelor se va reduce de la 23 de ani în 1965—1970 la 17 ani în 1990, iar în Polonia (unde pînă în 1990 se vor schimba 82% din fondurile fixe aflate în exploatare în 1970) pînă la 12 ani.

În România, din totalitatea fondurilor fixe industriale existente astăzi, peste 68% au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu, ceea ce demonstrează pregnant caracterul modern al bazei tehnico-materiale.

Căile și mijloacele prin care se impulsionează activitatea de modernizare a producției sînt multiple : dezvoltarea activității de cercetare științifică, perfecționarea planificării economice, creșterea mijloacelor financiare alocate la nivel central și microeconomic în acest scop, cointeresarea unităților economice în asimilarea de noi produse, folosirea tehnicii moderne.

În acest fel, progresul tehnic și modernizarea producției sociale se afirmă tot mai mult ca factori de bază ai creșterii economice și ai progresului economico-social în țările socialiste membre ale C.A.E.R. Folosiți în funcție de condițiile concrete ale fiecărei țări, ei impulsionează dezvoltarea forțelor de producție și creșterea potențialului economic al fiecărei țări, favorizînd prin aceasta realizarea optimă a obiectivelor și sarcinilor construcției socialiste și ridicarea nivelului de trai al poporului din fiecare țară. Prin aceasta, odată cu creșterea bazei economice are loc și afirmarea tot mai puternică a influenței socialismului pe plan internațional.

Tabelul nr. 2

Creșterea producției în industria construcțiilor de mașini și în chimie, comparativ cu producția industriei în ansamblu (baza = 100)

		Total industrie	Industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor	Industria chimică
Bulgaria	1971-1975	156,0	199,0	173,0
	1976/1975	106,8	111,1	110,5
	1977/1976	107,3	113,7	112,0
	1978 plan	107,7	113,7	111,1
Cehoslovacia	1971-1975	138,0	150,0	161,0
	1976/1975	106,5	108,7	108,1
	1977/1976	105,7	107,7	107,0
	1978 plan	105,0	106,4	...
R.D.G.	1971-1975	137,0	138,0	150,0
	1976/1975	105,9	107,2	106,7
	1977/1976	105,4	...	...
	1978 plan	105,7	108,0*)	106,7
Polonia	1971-1975	164,0	194,0	179,0
	1976/1975	109,8	113,8	110,8
	1977/1976	108,6	111,0	106,0
	1978 plan	106,8	108,1	108,1
România	1971-1975	184,0	230,0	207,0
	1976/1975	111,1	112,4	111,6
	1977/1976	112,5	113,2	113,9
	1978 plan	110,6	115,3	115,2
U.R.S.S.	1971-1975	143,0	179,0	163,0
	1976/1975	104,8	110,9	110,8
	1977/1976	105,7	109,0	107,0
	1978 plan	104,5	107,7	...
Ungaria	1971-1975	136,0	147,0	165,0
	1976/1975	104,1	104,1	111,3
	1977/1976	107,0	107,5	106,9
	1978 plan	105,5—106,0	106,0—107,0	109,0—110,0

* strunguri

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1977, p. 125 ; Scînteia din 25 noiembrie 1977 și din 5 februarie 1978. Statisticeski ejegodnik stran-cilenov SEV, 1977, p. 59, 69 ; Voprosi ekonomiki, nr. 25/1978, p. 102, 106—110.

Reghina CREȚOIU
Institutul de economie socialistă

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Ritmul inflației în creștere

RITMUL de creștere a prețurilor cu amănuntul a cunoscut în ultimele luni o anumită accelerare, atît în Franța (unde se estimează a fi de 6% pe ansamblul primului semestru al anului), cît și în S.U.A., unde în luna aprilie 1978 ritmul inflației, calculat pe bază anuală (de 10,8%) a început să fie exprimat din nou prin două cifre, pentru prima dată după februarie 1977. Cauza principală a acestei ascensiuni este considerată a fi sporirea prețurilor la produse alimentare. Pentru ansamblul anului în curs, ministrul de finanțe american Michael Blumenthal declara recent, cu ocazia reuniunii ministeriale a O.C.D.E. de la Paris, că se așteaptă ca ritmul inflației în S.U.A. să nu depășească totuși 7%, comparativ cu 6,8% anul trecut și cu 12,2% în 1974. O contribuție în acest sens se așteaptă din partea accentuării economisirii energiei, scop în care Administrația și-a intensificat pledoaria pentru adoptarea legislației propuse Congresului în urmă cu 15 luni.

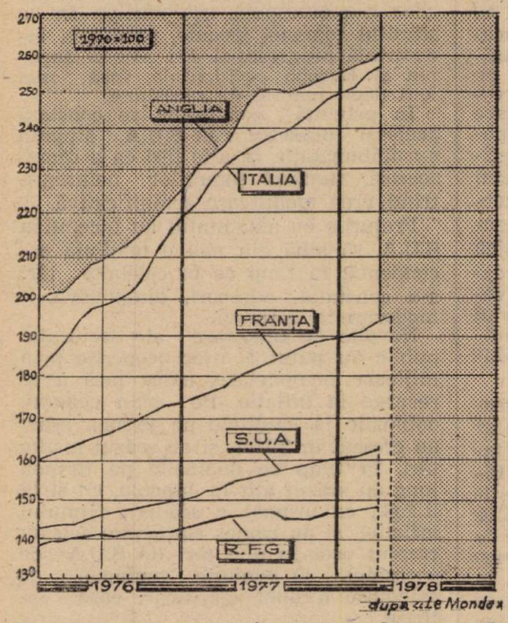

O accelerare a creșterii prețurilor se semnalează și în Italia, în vreme ce în Anglia ritmul acesteia a cunoscut o anumită încetinire (vezi graficul). În Elveția și R.F.G. s-au înregistrat în aceeași perioadă ritmuri anuale ale inflației de 1,3% și respectiv 3,1%.

Prognoze în lumea occidentală

ECONOMIA majorității țărilor capitaliste dezvoltate se va caracteriza în acest an printr-o înviorare lentă, se arată în ultima prognoză trimestrială a Universității din Pennsylvania. Autorii prognozei consideră puțin probabilă recăderea economiei țărilor capitaliste privită în ansamblu, într-o recesiune sincronizată, așa cum a fost cazul în anul 1974, cînd principalele țări occidentale dezvoltate au cunoscut simultan o scădere a activității economice. Anglia, Italia și Japonia se așteaptă la o anumită înviorare, în vreme ce Franța, Elveția și Australia vor cunoaște o oarecare încetinire a activității economice, iar Noua Zeelandă o scădere.

Scăderea cursului dolarului S.U.A. în raport cu alte monede occidentale pare să se fi oprit, cel puțin pentru moment. Totuși cursul monedei S.U.A. s-ar putea deteriora în continuare în acest an în raport cu yenul. Deprecierea de pînă acum a dolarului a stimulat, pe de altă parte, exportul de mărfuri americane, ceea ce tinde să reducă deficitul comercial al S.U.A., principala cauză a neîncrederii în moneda americană.

Orientări în dezvoltarea economică

Ecuador: priorități în industrie

PE BAZA veniturilor provenite din comercializarea țițeiului pe piețele externe, în Ecuador, țară membră a OPEC, a fost creat în 1973 Fondul național de dezvoltare (FONADE) — destinat finanțării proiectelor de dezvoltare — și Fondul național de preinvestiții (FONAPRE) — pentru finanțarea studiilor de fezabilitate. La formularea opțiunilor de dezvoltare, guvernul ecuadorian a ținut seama de trăsăturile actuale ale economiei țării — în care agricultura ocupă încă primul loc (22,1% din PNB în 1976 și 55,3% din populația activă în 1974) —, de necesitatea lichidării unor disproporții și a modificării structurii productive a economiei.

În direcția dezvoltării industriale investiții importante sînt alocate, în primul rînd, pentru exploatarea și valorificarea zăcămintelor de țiței și gaze naturale (în condițiile în care țițeiul a devenit primul produs de export al țării, în locul bananelor). Industria prelucrătoare este axată, în prezent, în proporție de circa 60% pe producerea de bunuri de consum. Se preconizează orientarea prioritară a investițiilor spre întreprinderi producătoare de produse intermediare și de bunuri de investiții, astfel ca în 1985 ponderea acestor produse în valoarea producției industriei prelucrătoare să ajungă la 43% și respectiv 21%; în același timp, ponderea industriei bunurilor de consum — în condițiile creșterii volumului producției — urmează să scadă la 36%.

Situarea agriculturii pe primul loc printre prioritățile de dezvoltare este explicată prin faptul că, pe parcursul unei perioade mai îndelungate, evoluția acestei ramuri a fost mai lentă decît creșterea populației. Se urmărește, în primul rînd, dezvoltarea producțiilor destinate aprovizionării pieței interne (orez, porumb, grîu, soia), cu scopul de a reduce importul, fără a neglija, însă, culturile pentru export (banane, cafea, cacao). Se va acționa mai ales în direcția măririi randamentelor la hectar, prin creșterea gradului de înzestrare tehnică a agriculturii și prin introducerea de soiuri mai productive. Un rol important în dezvoltarea agriculturii revine investițiilor de stat destinate construirii de sisteme de irigații, silozuri, rețele de colectare a produselor agricole, rețele de drumuri ș.a.

Statul alocă, de asemenea, sume importante pentru mărirea capacităților de producere a energiei electrice. Un amplu program preconizează intrarea în funcțiune totală sau parțială, pînă la sfîrșitul deceniului următor, a cîtorva centrale electrice de mare capacitate, printre care: complexele hidroenergetice Pante (1 260 MW) și Coca Quijos (3 100 MW), hidrocentralele Guayllabaneba (440 MW) și Toachi (300 MW). Este prevăzută, de asemenea, construirea unor hidrocentrale și termocentrale de capacitate mai mică.

M. D.

EVOLUȚII MONETARE

O NOUĂ perioadă de agitație, cu mișcări contradictorii ale principalelor valute occidentale față de **dolarul S.U.A.**, a fost înregistrată în săptămîna 3—7 iulie 1978. Tendința de accentuare a ritmului inflației în S.U.A., a doua lună consecutiv, precum și creșterea dobînzilor interne au contribuit, printre altele, la continuarea deprecierii dolarului pe piețele de schimb. În același timp, anticipările cu privire la încheierea reuniunii la nivel înalt a Pieței comune, de la Bremen, fără rezultate imediate deosebite pe plan monetar au dus la temporizarea mișcărilor speculative și au constituit unul din factorii care au contribuit la o revenire parțială a monedei americane în ultima perioadă a intervalului, fără a se atinge însă nivelurile săptămînii precedente.

Yenul japonez a continuat să manifeste o tendință fermă în raport cu restul valutelor, situîndu-se la un nou maxim postbelic față de dolar, la circa 200,80 yeni/dolar. Deși în final yenul a reculat ușor (la circa 203,45), observatorii consideră că tendința sa de fond va fi în continuare una de repreciere, anticipîndu-se spargerea „barierei psihologice" de 200 yeni/dolar în perioadele următoare. **Francul elvețian** a revenit în acest interval la tipul său caracteristic de evoluție în perioade „fierbinți", înregistrînd mișcări ample (nivelul maxim de repreciere al săptămînii — peste 3,2% față de închiderea precedentă). Moneda elvețiană a atins un nivel maxim de circa 1,7915 franci/dolar și a închis la circa 1,8200 franci într-o manieră care ar putea anticipa continuarea mișcării sale de repreciere.

Marca vest-germană și **francul belgian** au cotat la închidere la circa 2,0600 mărci și 32,55 franci belgieni pentru un dolar. **Francul francez** a continuat să manifeste o tendință fermă atît față de dolar cît și față de o serie de valute europene, situîndu-se la închidere la circa 4,4735 franci/dolar. **Lira italiană**, după ce a atins un nivel de repreciere săptămînal relativ ridicat, a închis la aproape 849,40 lire/dolar. **Lira sterlină** a continuat mai ales în prima parte a intervalului, mișcarea ascendentă față de dolar, atingînd un maxim de aproximativ 1,8775 dolari pentru o liră, situîndu-se însă la închidere cu numai 0,2%, peste închiderea de referință.

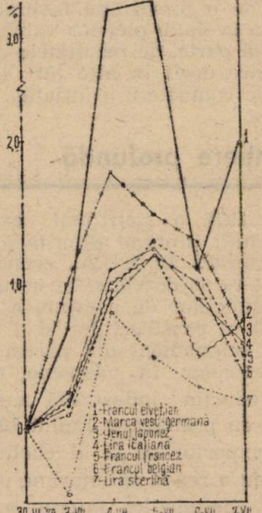

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 3—7 VII, luîndu-se ca bază cursurile din 30 VI 1978

Nivelul dobînzilor pe piața eurodepozitelor a înregistrat un recul la eurodolari, negociați în final la circa 9,0625%, o ușoară creștere la eurofrancii elvețieni, negociați la circa 2,125%, în timp ce dobînzile la euromărcile vest-germane s-au menținut în continuare la circa 3,625%.

Prețul aurului a înregistrat un recul după recenta licitație FMI (preț mediu: 184,14 dolari/uncie), ultimul fixing din 6 iulie a.c. de la Londra situîndu-l la 182,75 dolari uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

În țările capitaliste industrializate

SOLUȚIILE ANTICRIZĂ SE LASĂ AȘTEPTATE (I)

DIFICULTĂȚILE MAJORE pe care țările occidentale industrializate le-au cunoscut în anul economic-financiar 1977 au fost determinate de o serie de factori cu acțiune depresivă, între care au avut un rol deosebit dezechilibrul balanței petroliere și continuarea proceselor inflaționiste. Consecințele economice negative ale acestor factori au motivat intensificarea măsurilor restrictive și discriminatorii în cele mai multe țări. Rezultatul a fost o slăbire a activității economice, care a răsturnat previziunile făcute anterior și a surprins pe observatori. S-ar putea ca într-unul sau altul dintre statele industriale, scăderea ritmului producției și comerțului să fi avut la bază și alți factori de ordin structural, însă în actualele condiții o identificare a acestor factori nu este posibilă, se arată în ultima analiză a stării economiei mondiale pe care o face raportul Băncii Reglementelor Internaționale dat publicității la mijlocul lunii iunie.

Raportul B.R.I. pentru perioada aprilie 1977 — martie 1978 cuprinde analiza unei serii de aspecte definitorii în această privință: a producției și cererii, a prețurilor și costurilor, a utilizării forței de muncă, a monedei și finanțelor și, în sfîrșit, a politicii macro-economice în contextul **sui generis** al coexistenței recesiunii, inflației și dezechilibrului balanțelor de plăți, caracteristic actualei etape a crizei economice.

Explicația unui paradox

CARACTERIZAREA, redată mai înainte, a situației economice din țările occidentale se lovește, cel puțin în aparență, de un paradox. În timp ce în ansamblu se constată trăsăturile negative arătate, unele elemente care au apărut anul trecut în economia mondială au un caracter pozitiv. Astfel, excedentele balanței de plăți a țărilor exportatoare de petrol s-au redus, iar o serie de alte țări care aveau balanțe pasive au reușit să-și îmbunătățească situația sub acest aspect și chiar să modereze ritmul inflației.

O analiză mai aprofundată infirmă însă paradoxul. În realitate există o interacțiune între reducerea excedentelor petroliere, îmbunătățirea situației balanței de plăți a unor țări, reducerea ritmului inflației, pe de o parte, și slaba creștere economică din statele industriale, cu excepția S.U.A., pe de altă parte. Astfel, deficitul balanței de plăți a frînat într-o serie de țări dezvoltarea economică, în timp ce sporirea persistentă a costurilor și marile excese inflaționiste din ultimii ani au frînat cererea internă în **toate** țările capitaliste, inclusiv în cele care au realizat o balanță de plăți excedentară. Totodată, încetinirea ritmului creșterii economice a contribuit la scăderea excedentului petrolier și a permis în numeroase țări echilibrarea balanței de plăți și reducerea ratei inflației.

Este interesant de arătat că politica de echilibrare a balanțelor de plăți nu a fost motivată de o lipsă a mijloacelor financiare pentru acoperirea deficitelor. Sistemul bancar a dispus de suficiente resurse la care statele respective ar fi putut apela pentru a face față deficitelor (este știut că în perioada actuală, pentru acoperirea deficitelor balanței de plăți se apelează mai mult la credite și mai puțin la rezervele valutare oficiale). Dacă totuși guvernele au recurs la măsuri de politică monetară, fiscală și chiar, în unele cazuri, la o politică de restrîngere a veniturilor, aceasta se datorește faptului că principala lor grijă a fost lupta împotriva inflației și evitarea unei îndatorări externe excesive.

Ceea ce se mai constată este că grupul țărilor cu excedente „tradiționale" de balanță — și anume țările exportatoare de petrol, R.F.G., Japonia și Elveția — n-au exercitat o acțiune stimulativă asupra activității economice din restul lumii. Dimpotrivă: ritmul de creștere a importului țărilor exportatoare de petrol s-a redus de la 40% în 1975, la circa 15% în 1977; excedentele de balanță ale R.F.G. au persistat, iar cele ale Japoniei au crescut de la 3,7 miliarde de dolari în 1976 la 11 miliarde în 1977.

Deosebit de semnificativ este faptul că persistența excedentelor de balanță ale R.F.G. și Elveției, precum și creșterea puternică a excedentului balanței japoneze s-au produs în condițiile unei recente întăriri considerabile a cursului monedelor respective care a continuat o tendință mai veche în cazul mărcii vest-germane și al francului elvețian. Această evoluție, inexplicabilă dacă ar fi privită în sine (în general se contează pe o evoluție în sens invers) s-ar putea să fi fost determinată pe de o parte de o previziune favorabilă cu privire la evoluția piețelor valutare, iar pe de altă parte, de rezultatele mai satisfăcătoare decît în alte țări ale măsurilor de combatere a inflației.

Diferențiere profundă

ANUL 1977 a confirmat existența unei evoluții profund diferite a statelor industriale. În S.U.A., economia a continuat să se dezvolte, în urma creșterii cheltuielilor de consum, a ritmului sporit al construcțiilor și a achizițiilor de echipament din partea sectorului particular. În Japonia, dimpotrivă, producția industrială a stagnat începînd cu primăvara anului 1977, iar avîntul exporturilor și al cheltuielilor publice nu a reușit să imprime un ritm suficient cheltuielilor interne ale sectorului particular. În Europa occidentală redresarea mult așteptată a investițiilor nu s-a produs, cheltuielile populației și ritmul de acumulare a stocurilor au scăzut, creșterea exporturilor n-a corespuns așteptărilor. De la sfîrșitul toamnei trecute, producția industrială progresează din nou în Japonia și Europa occidentală, însă mai lent decît înainte de recesiune.

În privința șomajului, se constată aceleași deosebiri: în S.U.A. situația s-a îmbunătățit, în alte țări ea a rămas aceeași, numărul șomerilor neînregistrînd vreo modificare semnificativă.

Prețurile cu amănuntul au început în S.U.A. să aibă din nou o tendință ascendentă, în timp ce în celelalte țări s-a constatat, adeseori, dimpotrivă, o moderare a inflației.

Nevoile de finanțare ale sectorului public au putut fi ușor acoperite prin mijloace nemonetare, adică fără a se recurge la inflație. Pe plan general, dobînzile la creditele pe termen scurt au crescut în S.U.A. și au scăzut în alte țări, în timp ce dobînzile pe termen lung au scăzut atît în Japonia, cît și în R.F.G., ca urmare a scăderii ritmului inflației, și au rămas staționare sau au crescut ușor în alte țări (în S.U.A., de exemplu). O evoluție ambiguă, de așteptare a unor clarificări care întîrzie.

Influențe cu semn opus

UNA din rațiunile insuficientei redresări economice o constituie și slaba reacție a investițiilor din sectorul particular la conjunctura actuală. Atitudinea de expectativă a patronatului industrial a fost motivată de existența unor capacități de producție neutilizate (în siderurgie, construcțiile navale, industria textilă, la fibre sintetice, la unele produse petrochimice), de amintirea scăderii abrupte a profiturilor de la începutul acestui deceniu, ca urmare a creșterii costului materiilor prime și al finanțării. În plus, nici investițiile din sectorul public n-au progresat, la aceasta contribuind teama de inflație și angajamentele guvernelor cu privire la reducerea deficitului care caracterizează acest sector.

Cît despre reducerea ritmului inflației în unele țări, se poate afirma că aceasta se datorește politicii restrictive care a menținut numeroase capacități industriale în afara procesului de producție, politicii anti-inflaționiste mai ferme și întăririi monedei naționale (bineînțeles nu în sens absolut, ci comparativ cu alte monede).

Alte țări dezvoltate au exercitat însă o influență stimulatoare asupra economiei mondiale. Între acestea se numără în primul rînd S.U.A., singura țară care a înregistrat un ritm de dezvoltare apropiat de acela care caracterizează o conjunctură ascendentă. Ca urmare, importul american de bunuri și

servicii a crescut în 1977 cu 10,3% față de 1976, comparativ cu o creștere de mai puțin de 2% a exportului.

În felul acesta însă, balanța de plăți a S.U.A. s-a deteriorat considerabil, deficitul trecînd de la 1,4 miliarde dolari în 1976, la 20,2 miliarde în 1977.

Influența pozitivă a S.U.A. asupra conjuncturii mondiale n-a fost totuși cea așteptată, pentru următoarele două motive: a) creșterea importurilor americane s-a datorat în mare măsură creșterii importurilor de petrol care au contribuit la majorarea de anul trecut a prețului petrolului și, implicit, la agravarea indirectă a deficitelor din petrol ale celorlalte țări importatoare; b) marele deficit de balanță al S.U.A. a avut un efect dăunător asupra cursurilor valutare, influențînd cu semnul minus cursul dolarului și cu semnul plus pe acela al mărcii vest-germane, al francului elvețian și al yenului japonez. Această evoluție a determinat pe industriașii din R.F.G. și Japonia să amîne investițiile interne, frînînd astfel creșterea economică nu numai local, dar și la scară mondială.

Prețuri și costuri: emoții excesive

RITMUL INFLAȚIEI s-a redus în majoritatea țărilor, exceptînd Canada, Danemarca, Norvegia, Suedia și Spania. În Italia și Marea Britanie, rata anuală a inflației, care înainte ajunsese la 25%, a scăzut, rămînînd totuși destul de ridicată (vezi tabelul nr. 1.)

În ceea ce privește prețurile materiilor prime exprimate în dolari, în medie ele s-au stabilizat, iar o serie de țări au beneficiat de avantajul suplimentar al întăririi monedei lor naționale față de dolar. O bună parte din reducerea inflației se datorește deci sacrificiilor suportate de numeroase țări în curs de dezvoltare producătoare de materii prime (vezi tabelul nr. 2).

Emoția provocată în Occident în aprilie 1977, cînd indicele săptămînalului britanic „The Economist" reflecta aproximativ o dublare a prețurilor în raport cu iunie 1975 și depășea cu 40% nivelul maxim precedent din mai 1974, a fost excesivă, după cum o dovedește căderea prețului materiilor prime din februarie 1978, cînd același indice s-a situat ușor sub nivelul anului precedent. Creșterea ulterioară a prețurilor nu a făcut decît să urmeze deprecierea dolarului pe piețele valutare.

Anul 1977 s-a mai caracterizat printr-o oarecare destindere pe piața produselor energetice. Țările membre ale OPEC care au majorat prețurile oficiale ale petrolului brut în medie cu 10% în două etape, în ianuarie și iulie 1977, au hotărît în decembrie trecut să le mențină neschimbate în dolari, pînă la luarea unei noi hotărîri. Abundența ofertei a provocat chiar, pe piața liberă, scăderea prețurilor sub cele afișate, la majoritatea categoriilor de petrol brut.

Ca urmare — și totodată sub influența variației cursurilor valutare — prețurile cu ridicata ale materiilor prime și ale produselor de bază au slăbit în cursul anului trecut și la începutul acestui an în R.F.G., Belgia, Franța și Japonia, iar în Italia și Marea Britanie și-au temperat ascensiunea. În toate aceste țări presiunea exercitată de produsele importate asupra costurilor a încetat de a mai alimenta inflația.

În ce privește salariile reale, acestea s-au redus în cursul anului 1977 într-o serie de țări (Marea Britanie, Austria, Danemarca, Spania, Finlanda, Suedia), în general ca urmare a politicii exprese a guvernelor respective de restrîngere a cererii interne, combaterea inflației făcîndu-se astfel pe seama nivelului de trai al maselor largi de consumatori.

Ieșire din recesiune sau continuarea ei la alt nivel ?

O COMPARAȚIE între evoluția producției industriale — indicator sensibil al ciclului conjunctural — în anii 1974—1978 și aceea din anii anteriori crizei dovedește cît de mare este actuala pierdere de viteză a acestei producții. „Utilizarea frecventă a cuvîntului «criză» pentru descrierea situației recente — afirmă raportul BRI — trebuie considerată îndeosebi în contextul remarcabilelor performanțe obținute în trecut".

Adevărul este că după o redresare accentuată a activității industriale la sfîrșitul anului 1975 a urmat în primăvara următoare în majoritatea țărilor occidentale, o pauză prelungită în cursul căreia producția n-a mai progresat. În anii 1976—1977 s-a înregistrat în unele țări o anumită dinamizare a industriei care a făcut pe mulți să spere într-o mișcare de redresare. Și totuși, o nouă încetinire a ritmului producției nu s-a lăsat așteptată. Cele mai mari decepții le-a produs situația din R.F.G. și Japonia. În nici una din aceste țări nu s-a înregistrat anul trecut vreo creștere simțitoare a activității industriale. Alte țări au avut rezultate și mai puțin satisfăcătoare : între ianuarie și octombrie 1977, producția industrială a scăzut în Franța cu 5,4%, în Olanda cu 2,3%, în Belgia cu 3,4%, în Italia cu 13%. În Marea Britanie, indicele producției industriale nu a depășit decît cu 5% minimul atins în cursul recesiunii din 1975. În Suedia, producția industrială se afla în trim. III/1977 la nivelul de la începutul anului 1973.

Această degradare a situației economice, la care nimeni nu se aștepta, se reflectă și în datele privitoare la PNB, a cărui creștere s-a încetinit în 1977 în aproape totalitatea țărilor industriale. Într-un mare număr de țări, progresele realizate în 1977 au fost net inferioare previziunilor stabilite de autoritățile naționale, îndeosebi în R.F.G. unde creșterea de la un an la altul n-a atins decît 2,5% față de 5% cît s-a indicat oficial ca obiectiv.

Căror cauze trebuie să se atribuie o asemenea degradare ? Răspunsul pe care îl dau experții BRI este următorul : în pofida prognozelor, creșterea consumului personal s-a redus, reconstituirea stocurilor n-a fost în măsură să stimuleze activitatea economică, iar investițiile sectorului particular au rămas slabe, cu excepția Statelor Unite. În același timp, un număr de guverne, doritoare să-și îmbunătățească poziția externă sau să evite escaladarea inflației, au contribuit la accentuarea degradării, făcînd ca fiscalitatea să erodeze creșterea veniturilor individuale.

La întrebarea dacă, în fața acestei evoluții, se poate trage concluzia că este de așteptat nu numai o nouă încetinire a creșterii, ci chiar o nouă recesiune, B.R.I. dă un răspuns negativ. Rămîne de văzut cu ce evoluție reală va fi confruntată această apreciere, asupra temeiurilor căreia vom reveni în partea a doua a articolului.

dr. Costin KIRIȚESCU

Tabelul nr. 1

Dinamica prețurilor cu amănuntul în unele țări capitaliste (creșteri anuale, în procente)

Țara	Medii anuale		Perioade de 12 luni încheindu-se în :					
	1965 — 1969	1969 — 1973	1974 dec.	1975 dec.	1976 dec.	1977 iun.	1977 dec.	1978 apr.
S.U.A.	3,8	4,9	12,2	7,0	4,8	6,9	6,8	6,5[1]
Canada	4,0	4,6	12,5	9,5	5,8	7,8	9,5	8,4
Japonia	4,9	7,5	22,0	7,7	10,4	8,5	4,8	4,5[1]
R.F.G.	2,2	5,3	5,9	5,4	3,9	4,0	3,5	2,9
Franța	4,0	6,1	15,2	9,6	9,9	10,2	9,0	9,2[1]
Anglia	4,1	8,0	19,2	24,9	15,1	17,7	12,1	7,9
Italia	2,1	3,6	25,3	11,1	21,3	20,0	14,9	12,5[1]
Spania	4,9	8,4	17,9	14,1	19,8	22,3	26,4	22,0[1]
Suedia	3,8	6,8	11,6	8,9	9,6	11,9	12,7	12,5

1) martie

Tabelul nr. 2

Prețuri mondiale ale materiilor prime (indicele revistei „The Economist")

	1971 dec.	1974 mai	1975 iunie	1976 dec.	1977 apr.	1977 dec.	1978 15 mai
	indici calculați în dolari, 1970 = 100						
Produse alimentare, inclusiv băuturi	95	269	236	336	445	374	395
Materii prime							
industriale	87	235	146	180	195	178	181
metale	76	224	111	123	138	127	123
fibre textile	107	266	208	276	274	242	258
Indice global	91	254	201	277	347	296	310
Indice global corectat cu deprecierea efectivă a dolarului S.U.A.	91	230	179	264	337	273	290

MACHINOEXPORT

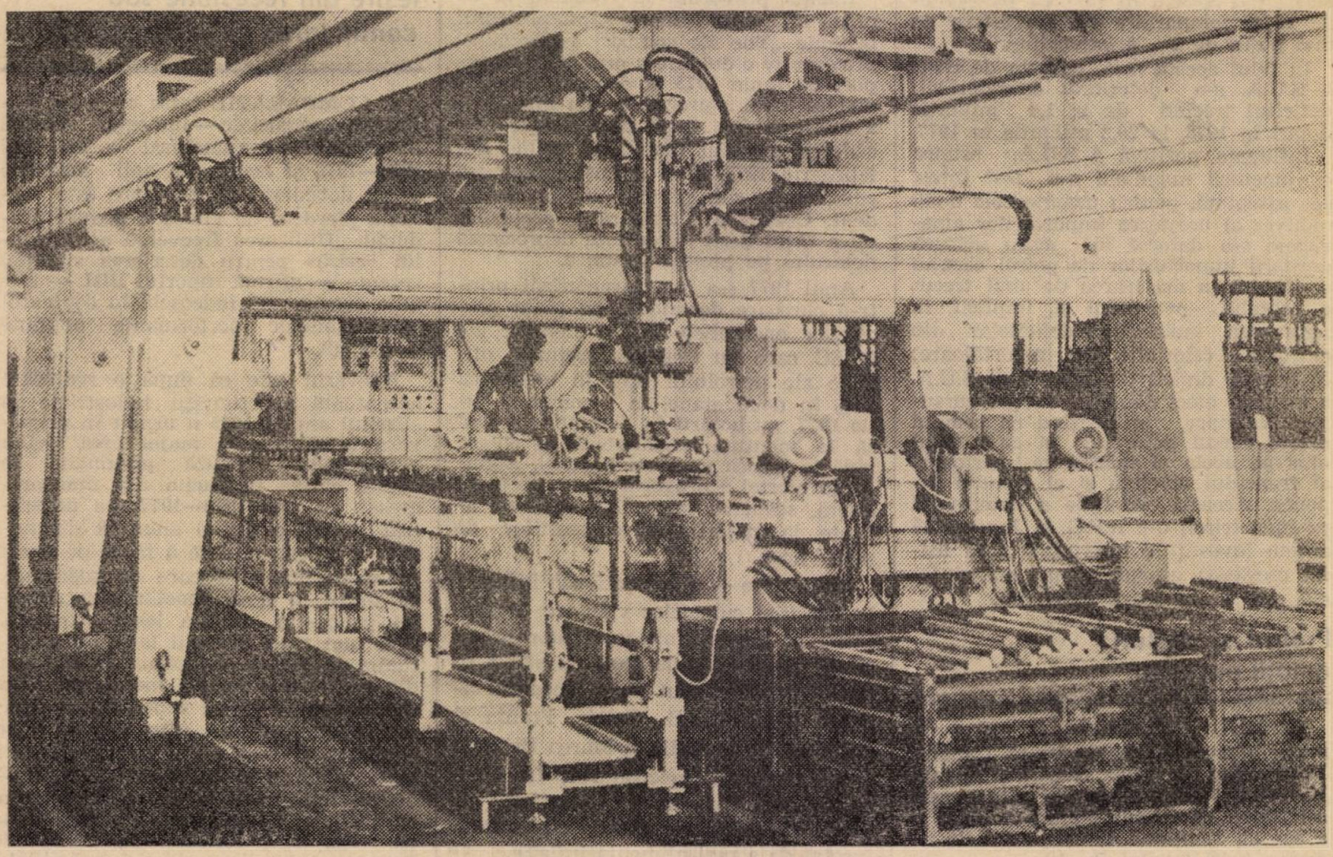

MANIPULATOARE CU PORTAL DIN FAMILIA „PIRIN"

MANIPULATOARELE cu portal din familia „Pirin" rezolvă problemele încărcării automate prin detalii simetric-rotative a unei largi game de strunguri incluse în linii tehnologice automate. Sînt create pe principiul agregat-modul cu acționare hidraulică și comandă cinematică-program și constituie unități independente dotate cu hidroagregat și dulap electric, proprii.

În funcție de operațiile pe care le execută, manipulatoarele se împart în 4 variante : A, B, C, D, cu prindere directă sau reversibilă și posibilitatea schimbărilor de poziție a pieselor cu 180°, cu devierea sau fără devierea brațului de descărcare în plan perpendicular pe direcția de mișcare a carului.

	A	B	C	D	
– Sarcina fiecărui braț		**pînă la 40 kg**			
– Cursa brațului	–	**350**	**500**	**600**	
– Unghiul de prindere	**180°**	**180°**	–	–	
Deschiderea lungimii portalului	**4 500**	**5 000**	**5 500**	**6 000**	**(mm)**
Deschiderea înălțimii portalului	–	**1 900**	**2 120**	–	

BULGARIE

Exportator:
"Machinoexport"
Sofia, R. P. Bulgaria
str. Aksakova, 5
telefon: 885321
telex: 022 425
Telegrame: Machinoexport, Sofia

PUBLICOM

Construcțiile de mașini între export și import

INDUSTRIA constructoare de mașini din Elveția, țară cu numai 6 milioane de locuitori, exportă anual produse în

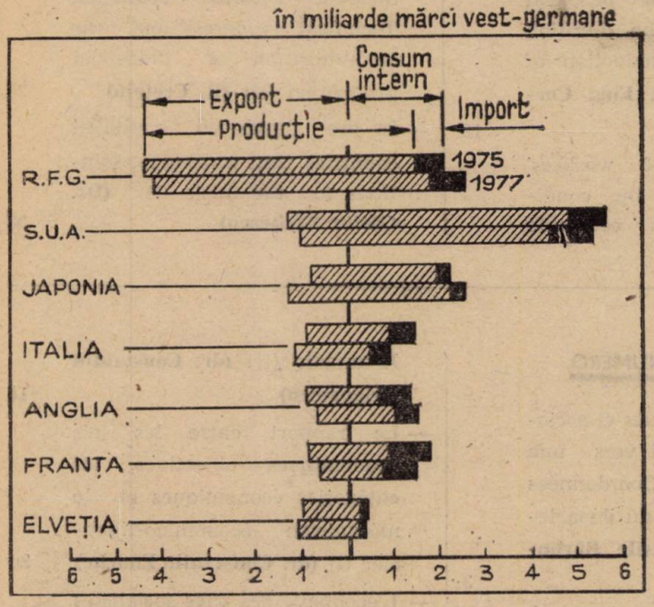

valoare de 180 mărci vest-germane pe un locuitor. Cifra comparabilă pentru R.F.G. este de 70 mărci și se situează la 10 mărci vest-germane în cazul Japoniei, 5 în cazul S.U.A., circa 15 în Italia, Anglia, Franța. O caracteristică nu mai puțin interesantă a construcțiilor elvețiene de mașini, care reiese și din graficul reprodus după **VDI-Nachrichten**, constă în aceea că ramura exportă circa 80% din volumul producției sale anuale. Pe de altă parte, circa 50% din necesarul total al țării la produsele acestei ramuri se acoperă prin import. Graficul permite să se urmărească și pentru alte 6 țări mărimile comparative ale exportului, importului și consumului intern de produse ale construcțiilor de mașini în anii recenți. Se remarcă faptul că toate aceste țări, care sînt principalii producători și exportatori ai produselor respective în lumea nesocialistă, sînt în același timp importatori de asemenea produse în proporții deloc neglijabile.

Economicitate sigură în recuperarea energiei

ÎN ȚĂRILE din Europa și America de Nord, industria încorporează în mod efectiv în produsele sale numai 32—48% din consumul anual de energie, restul de 52—68% — după țară — pierzîndu-se. Un studiu elaborat sub egida C.E.E./O.N.U., care ajunge la această concluzie, insistă asupra urgenței acțiunilor pentru recuperarea celei mai mari părți a pierderii, ceea ce se poate realiza în majoritatea cazurilor cu mijloacele tehnice existente. Înainte de toate, este vorba de a recupera imensele cantități de căldură care sînt pur și simplu ejectate în mediul ambiant sub forma gazelor de ardere, a radiațiilor termice sau în apele de răcire. Un mijloc pentru economisirea energiei este producția combinată de electricitate și căldură : citîndu-se experiența acumulată într-o serie de țări europene, printre care și România, se arată că instalațiile combinate permit să se economisească 15—25% din investiții, 10—12% din cheltuielile anuale de exploatare și 15—18% din consumul de combustibili prim... modalitățile de recuperare deosebit de eficiente citate în studiu este și folosirea gazelor de eșapament din întreprinderile industriale pentru operațiuni de uscare, al căror cost poate fi redus astfel în proporții ajungînd la 70—75%. Reține atenția concluzia autorilor că „pe măsură ce cresc prețurile la energia primară, toate investițiile făcute de întreprinderi pentru recuperarea resurselor energetice secundare se amortizează în perioade mai scurte și eficacitatea economică a acestor acțiuni crește. Recuperările care astăzi încă nu sînt economicoase, vor fi în mod sigur economicoase într-o etapă ulterioară".

R. D. Germană: diversificarea activității geologice

ACTIVITATEA de prospectare și exploatare a materiilor prime minerale, domeniu în care în R.D.G. sînt ocupate peste 15 000 de persoane, a permis în anii 1973—1977 extragerea a peste 40 miliarde mc de gaze naturale și punerea în evidență a unor zăcăminte de lignit însumînd peste 6 miliarde tone. O preocupare actuală constă în utilizarea mai intensivă a materiilor prime, extrase din subsol odată cu lignitul. Se prevede în acest sens ca, pînă în anul 1980, să se producă astfel aproape 4 milioane tone de nisip, 500 mii tone de argilă și circa 90 mii tone de caolin, concomitent cu stocarea în halde a 8 mil. tone de nisip și a 5 mil. tone de argilă, în vederea valorificării lor ulterioare.

În același timp are loc un proces de diversificare structurală și geografică a activității geologilor din R.D.G. Împreună cu specialiști din U.R.S.S. și Polonia, se realizează prospectări de țiței în Marea Baltică; activități similare au loc în Cehoslovacia, Mongolia, Irak, Mozambic, Siria, R.D.P. Yemen ș.a.

Milioane pentru protecția mediului în Bulgaria

PROBLEMELE prevenirii și combaterii poluării mediului înconjurător constituie în Bulgaria o preocupare constantă, principalele orientări ale acestei activități fiind înscrise într-un Program național de protecție a naturii.

În prezent atenția se îndreaptă mai ales către epurarea atmosferei, a apelor și a solurilor poluate. Totodată, se elaborează soluții privind protejarea mediului înconjurător în ansamblu, accentul fiind pus pe aplicarea tehnologiilor fără deșeuri în industrie și pe raționalizarea consumului de apă în această ramură a economiei naționale. În cincinalul 1976—1980 s-a prevăzut să se cheltuiască în scopurile menționate 840 milioane de leva, respectiv de trei ori mai mult decît în cincinalul precedent. Între altele, urmează a fi construite 561 de instalații de epurare, inclusiv 27 de stații urbane pentru epurarea aerului. Rezultatele obținute în acest sens în centrul industrial Pernik, bunăoară, unde concentrarea prafului în aer a fost redusă de 9 ori, cea a hidrogenului sulfurat — de 10 ori etc., sînt considerate încurajatoare.

R. P. Ungară: curba mecanizării în construcții

PARTE COMPONENTĂ a industrializării, extinderea mecanizării lucrărilor de construcție în Ungaria a avut ca rezultat prioritar creșterea productivității muncii în ramura respectivă și, totodată, respectarea într-o măsură mai mare a termenelor de predare a construcțiilor industriale și civile.

Deosebit de important, arată revista **Figyelö** după care reproducem graficul, apare primul din aceste aspecte dat fiind că — dacă pînă la mijlocul anilor '60 mai era posibilă sporirea forței de muncă ocupate în construcții — în actualul deceniu numărul celor ocupați în ramură scade. Mecanizarea înlocuiește cu precădere munca fizică

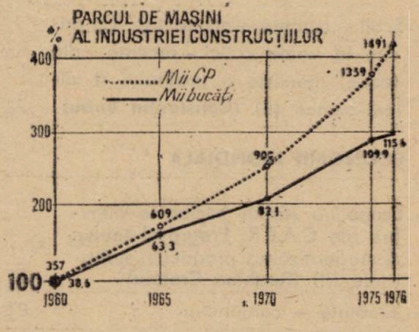

grea la lucrările de săpături și terasamente, în operațiunile de încărcare-descărcare, de ridicat și transportat etc.

În continuare se urmărește extinderea mecanizării complexe a lucrărilor de construcție, inclusiv a celor de finisare.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 14 iulie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Mobilizare amplă, organizare superioară în activitatea de pregătire a înfăptuirii planului pe anii 1979–1980 **(Toma Melinte)** 1
- Valențe economice și social-umane ale saltului la o nouă calitate. Coordonate ale dezvoltării județului Sibiu. **(Vasile Bărbuleț)** 3
- Realizarea producției fizice la nivelul planului **(L. Țăranu)** 6
- Tipizarea produselor — acțiune cu largi implicații în creșterea eficienței economice **(V. Boescu, L. Țintea)** 8
- Cercetarea economică în sprijinul practicii. Scurtarea duratelor de asimilare a noilor produse **(dr. ing. Corneliu Russu)** 10
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar
  - Puncte de vedere. Stimularea prin preț a introducerii tehnicii noi **(Gheorghe Buibăr)** 13
  - Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a intreprinderilor **(S. Cornel)** 15
- O politică activă a stocurilor de mărfuri **(Nicolae Lisandru)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Adîncirea democrației muncitorești în condițiile dezvoltării economico-sociale a României (II) **(dr. Constantin Grigorescu)** 18
- Adunările generale ale oamenilor muncii 19

TEORII–IDEI

- Raportul dintre legi economice obiective, categorii economice și mecanismul economico-financiar (I) **(prof. dr. Constantin Enache)** 20
- Fundamentarea eficienței scontate a producției, premisă a eficienței investițiilor **(dr. V. Ojog)** 21
- Școli – curente – economiști. Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii-muncă (II) **(Constantin Sîrbu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Economia țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. Progresul tehnic și modernizarea producției industriale (II) **(Reghina Crețoiu)** 25
- Tendințe — conjuncturi 27
- In țările capitaliste industrializate. Soluțiile anticriză se lasă așteptate. (I) **(dr. Costin Kiriței escu)** 28
- Mondorama 31

IN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

- Economic and socio-human meanings of the leap toward a new quality. Coordinates of the development of Sibiu district. **(Vasile Bărbuleț)** 3
- Economic research comes to the assistance of practical work. Reducing the duration of starting the production of new products **(Dr. Eng. Corneliu Russu)** 10
- The deepening of workers' democracy under the conditions of Romania's economic and social development (II) **(Dr. Constantin Grigorescu)** 18
- The correlation between objective economic laws, economic categories and the economic-financial mechanism (I) **(Prof. Dr. Constantin Enache).** 20
- The economy of CMEA — member socialist countries. Technical progress and the modernization of industrial production (II) **(R. Crețoiu)** 25
- In the developed capitalist countries. Still waiting for solutions to the crisis (I) **(Dr. Costin Kiriței escu)** 28

DANS LE NUMÉRO

- Valences économiques et socio-humaines du bond vers une nouvelle qualité. Coordonnées du développement du département de Sibiu **(Vasile Bărbuleț)** 3
- La recherche économique à l'appui de la pratique. La réduction de la durée d'assimilation des nouveaux produits **(dr. ing. Corneliu Russu)** 10
- L'approfondissement de la démocratie ouvrière dans les conditions du développement économique et social de la Roumanie (II) **(dr. Constantin Grigorescu)** 18
- Le rapport entre les lois économiques objectives, les catégories économiques et le mécanisme économico-financier (I) **(dr. Constantin Enache)** 20
- L'économie des pays socialistes membres du CAEM. Le progrès technique et la modernisation de la production industrielle (II) **(R. Crețoiu)** 25
- Dans les pays capitalistes développés. Les solutions anti-crise se font attendre (I) **(dr. Costin Kiriței escu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Экономические и социально-человеческие значения скачка к новому качеству. Координаты развития уезда Сибиу. **(Василе Бэрбулец)** 3
- Экономическое исследование в помощь практики. Сокращение сроков освоения новых изделий **(др. инж. Корнелиу Руссу)** 10
- Углубление рабочей демократии в условиях экономически-социального развития Румынии (II) **(др. Константин Григореску)** .. 18
- Соотношение между объективными экономическими законами, экономическими категориями и экономически-финансовым механизмом (I) **(проф. др. Константин Энаке)** 20
- Экономика социалистических стран членов-СЕВ. Технический прогресс и модернизация промышленного производства (II) **(Р. Крецою)** 25
- В развитых капиталистических странах. Антикризисные решения заставляют себя ждать (I) **(др. Костин Кирическу)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

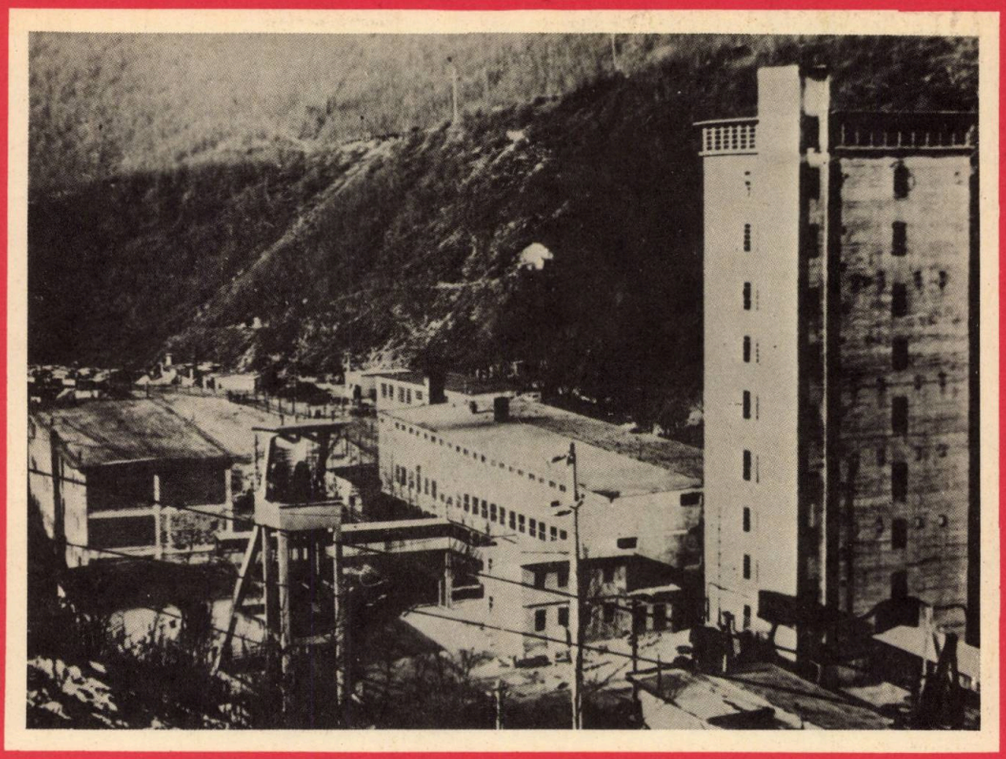

ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ MOLDOVA NOUĂ oferă diferiților beneficiari importante cantități de metale.

Mecanizarea, aproape în totalitate, a marii majorități a operațiunilor din subteran, ca și a celor efectuate în carierele de la suprafață ; prepararea minereurilor cu ajutorul unor instalații automatizate, cu înalți indici de tehnicitate, care permit obținerea unor produse cu parametri calitativi superiori ; valorificarea superioară a resurselor proprii și punerea în valoare a zăcămintelor de substanțe minerale cu conținuturi sărace în cupru — iată doar o parte din căile prin care se asigură obținerea unor rezultate superioare.

Calificarea personalului muncitor — prin diferite forme de școlarizare — reprezintă una din preocupările centrale ale conducerii întreprinderii, contribuind, într-o mare măsură, la buna desfășurare a activității în toate compartimentele ei.

Un loc important îl ocupă, de asemenea, asigurarea unor condiții sociale din ce în ce mai bune pentru mineri, ca și pentru restul personalului muncitor al **ÎNTREPRINDERII MINIERE MOLDOVA NOUĂ.**

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

DE LA ADAS

1978 JUL 2 2

Printre numeroasele forme de asigurări facultative puse la dispoziția cetățenilor de către ADAS este și „asigurarea mixtă de viață". Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente neprevăzute asigurate și , totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin majorarea cuantumului sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

Astfel, în **„asigurarea familială mixtă de viață"** se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 60 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

Prin **„asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente"**, în cazul urmărilor accidentelor cuprinse în asigurare, suma înscrisă în poliță se plătește majorată de 6 ori.

Prin **„asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași"** se garantează primirea eșalonată a unor sume de bani de către urmașii asiguratului.

Asigurările menționate prezintă o serie de avantaje, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 60 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt convenabile, diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării și de suma asigurată și pot fi achitate și în rate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întrega durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se majorează cu 10%.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale.
- Sumele cuvenite pentru cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătesc majorate cu 25%.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări, cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

OBIECTIVUL CENTRAL ÎN INVESTIȚII

NOILE CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE

Numărul 29 ● Vineri 21 iulie 1978

REALIZĂRI REMARCABILE OBŢINUTE DE OAMENII MUNCII ÎN DEZVOLTAREA ÎN RITM ÎNALT A FORŢELOR DE PRODUCŢIE, A TUTUROR RAMURILOR ECONOMIEI NAŢIONALE

Creşterea producţiei la principalii indicatori pe semestrul I/1978 [comparativ cu semestrul I/1977]

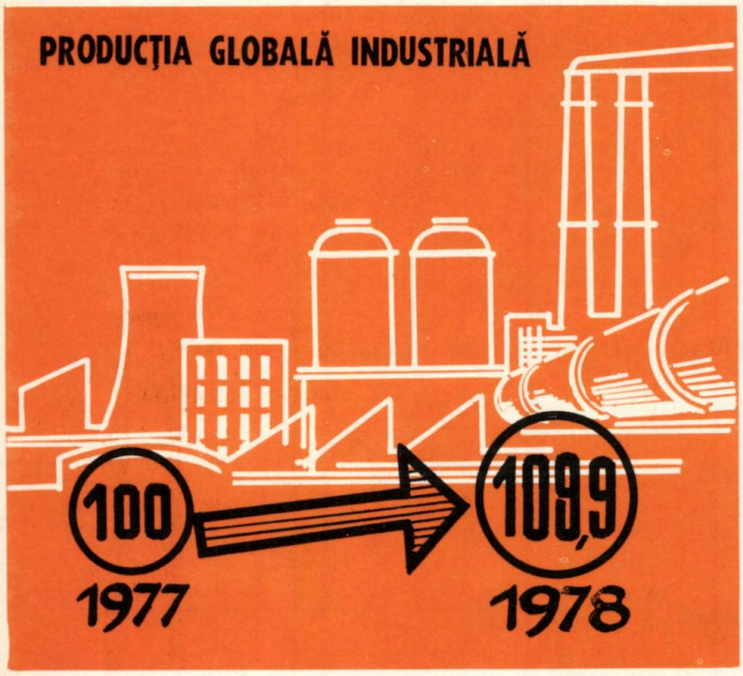

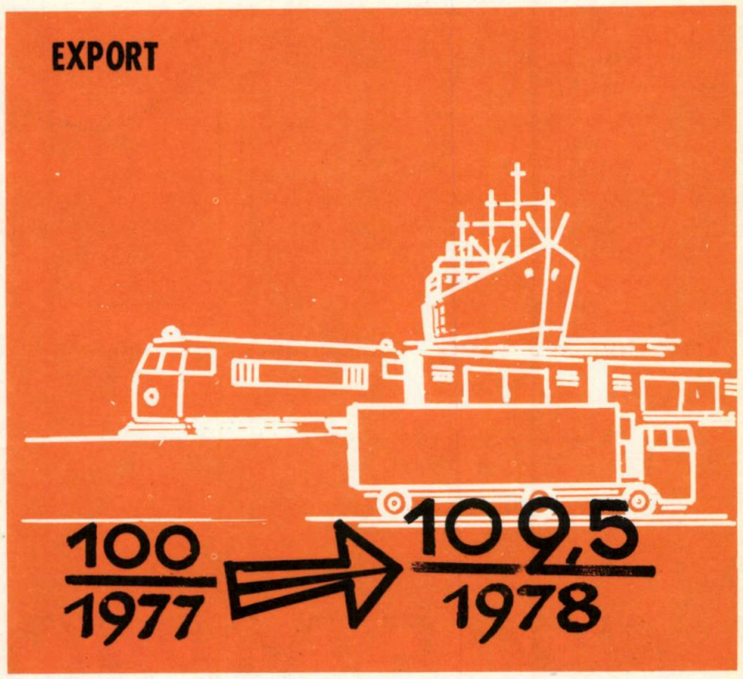

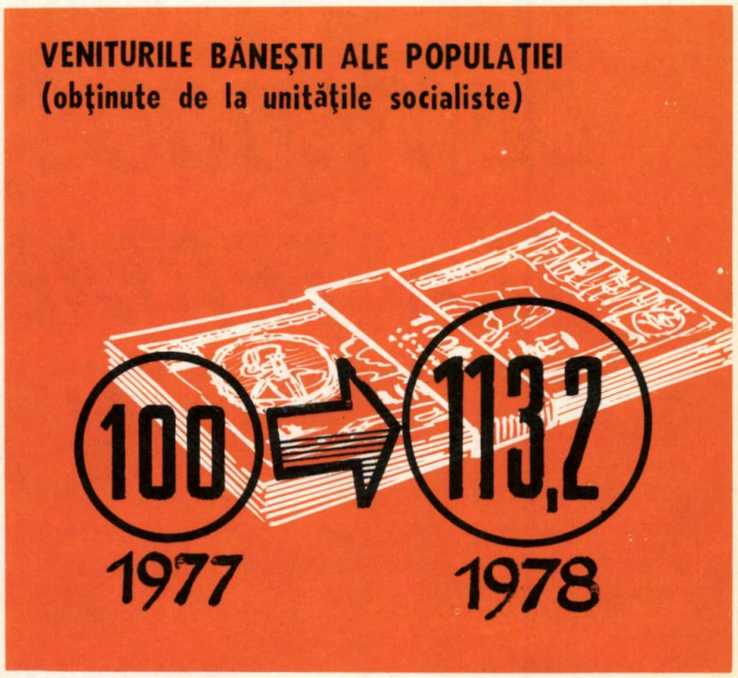

ACȚIUNI CONCRETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR STABILITE DE PLENARA C.C. AL P.C.R.

CONSTRUCTORUL și BENEFICIARUL
față în față în acțiunea de scurtare a duratelor de execuție

● Cauza nr. 1 a restanțelor : neasigurarea la vreme a documentațiilor ● Exigențe sporite față de furnizorii de utilaje tehnologice : livrări la termen, dar și asistență tehnică la montaj ● Constructorul să preia numai lucrări corespunzător pregătite ● Prin mai buna sincronizare a eforturilor : recuperarea integrală a restanțelor.

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE la termenele stabilite a tuturor capacităților planificate, recuperarea rapidă a restanțelor constituie — așa cum se sublinia la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 10 iulie a.c. — obiectivul major în întrecerea socialistă desfășurată în sectorul de investiții-construcții.

În dorința de a sprijini realizarea acestor comandamente majore pe marile șantiere de construcții ale țării, revista noastră a efectuat o investigație la noile capacități de producție ce trebuie puse în funcțiune în cadrul Combinatului siderurgic din Galați. În acest scop am adresat constructorului, reprezentat prin ing. Ștefan RĂDVAN, directorul Întreprinderii de construcții-montaje siderurgice Galați și beneficiarului, reprezentat prin inginerul șef al Combinatului siderurgic, Ion VEȘTENEANU, următoarele întrebări :

1) Care este, la încheierea primelor 6 luni din 1978, stadiul realizării planului de construcții-montaj și, respectiv, de investiții?

2) Care au fost principalele cauze care au generat rămîneri în urmă la realizarea unor obiective ?

3) Ce măsuri se vor adopta și ce propuneri concrete aveți pentru realizarea integrală a prevederilor de plan pe acest an și asigurarea condițiilor necesare pentru 1979 ?

CONSTRUCTORUL : dacă documentația ar fi asigurată la vreme, execuția n-ar pune probleme

1 **Planul de construcții-montaj** aferent noilor capacități ale combinatului a fost realizat de către constructor, în primele șase luni din anul curent, în proporție de 80,3%, adică 39,9% din planul anual. Din cele 15 obiective și capacități noi de producție prevăzute a fi date în funcțiune în 1978 (din care 10 în trimestrul I), în prima jumătate a anului au fost puse în funcțiune 3, din care furnalul nr. 5 înainte de termen cu 40 de zile. Realizarea în avans a acestui obiectiv a fost posibilă datorită **organizării lucrărilor pe bază de grafice rețea elaborate prin metoda drumului critic**, precum și a **utilizării unor tehnologii moderne de montaj** constînd, în principal, din realizarea sudurilor la unele utilaje pentru furnal în spații închise, preasamblării la sol a construcțiilor metalice în ansamblele mari și altele. De asemenea, au fost experimentate și însușite tehnologii noi de realizare a piloților forați din beton armat de mare adîncime (cca. 30 m) și a fost extins sistemul de cofraje pășitoare pentru castele de apă de 2 000 mc, etc. Organizarea corespunzătoare a muncii, folosirea intensivă în 2 schimburi a 10 ore a utilajelor de construcții, cît și o bună coordonare a unităților de construcții colaboratoare au contribuit, de asemenea, la accelerarea lucrărilor.

Alături de capacitățile puse în funcțiune în devans, s-au înregistrat, însă, în această perioadă și **restanțe** în punerea în funcțiune și în realizarea unor stadii fizice de lucrări la unele obiective importante.

2 **Principalele cauze** care au condus la nerealizarea planului de construcții-montaj în primul semestru din 1978 au fost :

— **neasigurarea din vreme a documentației tehnice de execuție.** Pînă la finele anului trecut era acoperit cu documentație doar 84% din planul de construcții-montaj pentru 1978, cu mențiunea că la 31 martie a.c. mai rămăsese de acoperit de către beneficiar un volum de 222 mil. lei ;

— **lipsa forței de muncă la nivelul planului** (cu 738 muncitori și maiștri) și **în special a celei calificate** (zidari, dulgheri, fierari etc.). Aceasta a condus, pe de o parte, la nerealizarea în primul semestru al anului a unor lucrări în valoare de circa 80 mil. lei, iar pe de altă parte, a provocat întîrzieri în deschiderea și dezvoltarea fronturilor de lucru.

— **dificultăți în asigurarea necesarului de materiale de bază**

BENEFICIARUL : va trebui să sporim contribuția la accelerarea ritmului lucrărilor

1 **Pe primii doi ani** ai cincinalului, planul de investiții a fost realizat integral. În primul semestru din 1979 planul de investiții are, în continuare, o dinamică crescătoare. Deși în primele 4 luni ale anului planul de investiții a fost realizat în procent de circa 80%, începînd cu luna mai a.c., ca urmare a sprijinului acordat de către organele locale de partid, de conducerea ministerului nostru, planul a fost realizat la nivelul planificat în luna mai și iunie și, în prezent, sînt create condițiile pentru **recuperarea pînă la mijlocul trim. IV a tuturor restanțelor.**

2 **Nerealizarea** planului de investiții este direct condiționată de **nelivrarea utilajelor tehnologice.** Restanțele pe primele 6 luni din acest an se ridică la 6 700 tone. Problema utilajelor tehnologice este deosebit de acută, deoarece pe primele 6 luni din anul 1978 volumul livrărilor reprezintă numai 26,2% din cel prevăzut pe întregul an. Restanțele în livrarea utilajelor se localizează, în principal, la Întreprinderea „23 August" București (2 800 tone), Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău (2 158 tone), Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (1 012 tone) etc.

La instalația de turnare continuă a oțelurilor în sleburi întîrzierile au fost provocate de situația de la mașina nr. 3, la care utilajele — căi cu role, transbordoare — deși au sosit la vreme pe șantier, au avut abateri foarte mari față de prevederile din proiect și au fost returnate la furnizor — Întreprinderea „23 August"-București pentru rectificări. La aceeași instalație mecanismul numit bara falsă a fost livrat cu întîrziere de 3 luni ș.a. La banda nr. 6, întreprinderea „Unio" Satu-Mare a livrat 2 reductoare de 500 kV cu o întîrziere de peste 1 an etc. Am dat numai cîteva exemple, dar ele sînt mai numeroase. La această stare de lucru o parte din vină revine și beneficiarului care nu întotdeauna s-a preocupat de cunoașterea situației exacte din întreprinderile furnizoare. Deoarece volumul de utilaje care trebuie adus pe șantier este deosebit de mare, în prezent activitatea de urmărire a fost mai bine organizată prin stabilirea de responsabili care, săptămînal, analizează cu întreprinderea furnizoare stadiul execuției și livrărilor diferitelor utilaje.

Este adevărat de asemenea, faptul că la unele obiective (fabrica de aglomerare, oțelăria LD nr. 3, laminorul de tablă groasă

CONSTRUCTORUL

(oțel beton, agregate bazalitice, construcții metalice, nisip etc.

— **insuficienta organizare de către constructor a activității pe șantiere** pentru preluarea unor sarcini de producție sporite, nepregătirea din vreme a fronturilor de lucru care să permită realizarea planului în orice condiții de timp.

3 **Pentru scurtarea duratelor** de execuție și recuperarea rămînerilor în urmă considerăm necesar ca :

● **termenele de punere în funcțiune să se stabilească după confirmarea datelor limită posibile pentru asigurarea utilajelor tehnologice din țară și import,** cît și a materialelor și furniturilor deficitare, cu respectarea prevederilor din legea contractelor economice ;

● **documentațiile de execuție să fie asigurate cu un an înaintea termenului de plan** pentru a permite pregătirea de șantier și contractarea resurselor materiale cu cel puțin 6 luni înainte ;

● **introducerea prelucrării automate a datelor la elaborarea documentației de către proiectant** (program DOCEC) și **a programelor PROMETEU de pregătire, programare, lansare, urmărirea de decontare a lucrărilor,** care permit ținerea unei evidențe unice pentru cei trei factori : beneficiar-constructor-proiectant ;

● **adaptarea soluțiilor cu un grad mai ridicat de prefabricare** chiar și în construcțiile siderurgice, caracterizate printr-un pronunțat caracter de unicat ; tipizarea unor elemente comune mai multor tipuri de structuri. Deși costul soluțiilor prefabricate este mai ridicat, aplicarea lor se justifică din plin prin eliminarea betoanelor monolit, care conduc la durate mari de execuție și consum de manoperă mult sporit ;

● **preocupare mai mare din partea proiectantului pentru adoptarea soluțiilor care permit un grad mai mare de mecanizare ;**

● **asigurarea integrală, din vreme, pentru 1979, a documentației pentru principalele obiective care au termen de punere în funcțiune în anul viitor.**

BENEFICIARUL

nr. 2, uzina cocsochimică nr. 2, bateria 7 etc.) au existat și există încă restanțe în predarea documentațiilor de execuție. Situația se datorează pe de o parte întîrzierilor provocate de proiectant, iar pe de altă parte, întîrzierilor în primirea unor avizări din partea unor organe de specialitate.

3 **Pentru scurtarea duratelor** de execuție a noilor obiective considerăm că, **în primul rînd noi, în calitate de beneficiar, va trebui să ne îmbunătățim substanțial aportul, acționînd cu mai multă hotărîre în direcția asigurării din vreme a documentațiilor de execuție, cît și pentru contractarea din vreme și asigurarea pe șantier a diferitelor utilaje.** Cu atît mai mult cu cît contractarea utilajelor pentru anul viitor este realizată în proporție de numai circa 55%, deși la această dată avem depuse la furnizorii de utilaje documentație în volum de 53 600 t. În această privință solicităm sprijinul organelor din M.I.C.M., ca în cel mai scurt timp să se încheie această acțiune, iar emiterea contractelor să se facă în baza indicațiilor date în cadrul comandamentelor lunare care se țin pe platformă, la care participă și reprezentanți ai M.I.C.M.

Volumele mari de lucrări de montaj a utilajelor tehnologice care sînt de realizat în acest an cît și în 1979, și care se vor desfășura la mai multe obiective simultan, impun ca furnizorii de utilaje să facă front comun cu constructorul și beneficiarul. Ar fi de un real folos ca **principalii furnizori de utilaje să-și creeze echipe de asistență tehnică permanentă** care să poată rezolva efectiv toate problemele care apar, eventual să execute montajul complet al unor agregate livrate. Desigur, la realizarea montajului de utilaje, în calitate de beneficiar va trebui să participăm cu o contribuție sporită, preluînd spre montaj toate mașinile unelte din cadrul secțiilor, unele utilaje de complexitate deosebită și prin sectorul de construcții-montaj să executăm unele lucrări dispersate care pentru constructor înseamnă de fapt reducerea potențialului său de muncă.

RESPECTAREA TERMENELOR de punere în funcțiune a obiectivelor planificate, este strîns legată de modul în care au fost și sînt pregătite condițiile de înfăptuire a acestora. Dacă unele capacități de producție au fost puse în funcțiune în devans, aceasta demonstrează cu putere că realizarea exemplară a programului de investiții poate fi asigurată numai în condițiile în care beneficiarul, constructorul, proiectantul, furnizorii de utilaje tehnologice conlucrează strîns, participă efectiv la crearea condițiilor pentru buna derulare a fiecărei faze de lucrări. Din păcate, deși acest lucru este bine cunoscut, totuși termenele de predare a documentației și de livrare a utilajelor tehnologice continuă să nu fie respectate, se atacă în continuare lucrări fără o pregătire prealabilă, constructorului rămînîndu-i sarcina să acopere, prin accelerarea lucrărilor, timpul pierdut prin nesoluționarea la vreme a unor probleme legate de pregătirea serioasă a investiției.

Și astfel de fenomene sînt des întîlnite pe platforma industrială a Combinatului siderurgic gălățean. Din parcurgerea răspunsurilor primite rezultă opinii diferite cu privire la principalele cauze ale rămînerii în urmă în realizarea integrală a planului. În timp ce constructorul susține că principala cauză a nerealizărilor este nepredarea la termenul fixat a unor documentații de execuție, beneficiarul pune pe primul loc al neajunsurilor nelivrarea la vreme și în ordinea cerințelor de montaj a utilajelor tehnologice. Desigur, ambele probleme sînt importante, hotărîtoare, în realizarea la termen a noilor obiective. Dar tot atît de adevărat este că pentru nerezolvarea lor la timp, responsabilitatea o poartă în primul rînd beneficiarul. Considerăm de aceea că opinia acestuia ar fi trebuit să conțină o analiză mai critică a propriilor activități și mai puțin căutarea de motivații „obiective", de pasare a responsabilităților la terți. Iată, de ce, **beneficiarul, respectiv consiliul oamenilor muncii din combinat ar trebui să conlucreze mai strîns cu constructorul, cu proiectantul și furnizorii de utilaje, să predea la timp documentațiile de execuție, utilajele, să asigure o parte din forța de muncă calificată, în special la montaj, astfel încît să se imprime chiar de la început un ritm alert desfășurării lucrărilor.**

La rîndul său, **constructorul** are datoria **să nu treacă la atacarea lucrărilor atîta vreme cît principalele cerințe ale pregătirii investiției nu sînt puse la punct.** A lăsa pentru o rezolvare ulterioară și de multe ori incertă probleme de bază — primirea de documentații, utilaje, asigurarea de materiale de construcții etc. — nu este de natură să conducă la o bună organizare a șantierelor, la utilizarea unor metode de lucru înaintate, la introducerea mecanizării etc.

Înlăturarea operativă a defecțiunilor ce apar — uneori inerente — în înfăptuirea programelor de investiții de către factorii direct implicați este de natură să accelereze și mai mult activitatea, încadrarea acesteia în ritmurile și scadențele prevăzute de planul pe acest an. Că există posibilități de recuperare a rămînerilor în urmă, de devansare a unor stadii de lucrări, au dovedit-o, nu odată, practic toți participanții la realizarea programelor de dezvoltare a capacităților de producție ale siderurgiei gălățene — așa cum s-a întîmplat de altfel în lunile mai și iunie a.c. — cînd sarcinile de plan privind investițiile au fost integral îndeplinite. Folosirea experienței proprii, întărirea colaborării și participării efective la învingerea unor greutăți — iată calea care poate asigura realizarea integrală a planului pe 1978 și crearea condițiilor concrete, necesare demarării în mai bune condițiuni a prevederilor pe 1979.

B. VASILE
P. BOGDAN

Un factor de bază al sporirii eficienței muncii și producției nete

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE PE UNITATEA DE PRODUS

● Soluțiile eficiente, rezultat al conlucrării tuturor factorilor de răspundere ● „Bariere interdepartamentale" în calea extinderii înlocuitorilor ● Metalul și exigențele consumului ● Raportul dintre produsul finit și materialele consumate trebuie modificat

Contracte de lungă durată pentru asimilarea materialelor noi

EXTINDEREA în toate sectoarele industriale a materialelor noi, înlocuitoare ale unor resurse materiale deficitare, scumpe sau care se importă, și care asigură reducerea consumurilor specifice, este o problemă complexă, nu numai tehnică ci, în aceeași măsură, una economică cu caracter inter-ramuri. Sînt numeroase situații în care promovarea unor înlocuitori este tehnic posibilă și economic demonstrată, dar apar așa numitele „bariere departamentale", care frînează un proces firesc de înlocuire. Este suficient să amintim — un exemplu între multe altele — folosirea încă limitată a polistirenului armat cu fibre din sticlă, înlocuitor al metalelor feroase și neferoase în multe domenii, dar care, în mod paradoxal, apare „neeconomică" tocmai din cauza unor asemenea piedici artificiale. Chiar și în industria metalurgică, care ar trebui să fie una din ramurile cele mai dinamice în ce privește fabricarea și livrarea de materiale cu proprietăți fizico-mecanice îmbunătățite, se pun asemenea probleme, generate pe parcursul lanțului complex cercetare — dezvoltare — producție — consum și preț. Acest ultim factor joacă, îndeosebi, un rol nebănuit de mare.

În zilele noastre, pe plan mondial, **asimilarea de noi oțeluri și de produse metalurgice finite cu caracteristici îmbunătățite** implică eforturi serioase de investiții în secțiile de ajustaj și, în general, în sectoarele de activitate legate de îmbunătățirea calității produselor, de înnoirea sortimentației. În țări dezvoltate industrial, în urmă cu 3—4 decenii, din totalul investițiilor în siderurgie, doar 4—5% erau destinate unor asemenea acțiuni, în timp ce 95—96 % absorbite de sectoarele „clasice" de producție : furnale, cocserii, aglomeratoare, oțelării, laminoare. În ultimii ani se observă o modificare structurală în această direcție, întrucît 25—30% din totalul investițiilor afluează spre sectoarele de finisare-ajustare și în cele legate de ridicarea calității producției (fig. nr. 1).

Se desprinde, deci, ca un prim aspect esențial, faptul că **extinderea materialelor înlocuitoare este și trebuie tratată ca o problemă strategică, cu implicații largi în perspectivă** și, în consecință, **ea trebuie rezolvată în strînsă legătură între producător și utilizator, respectiv între institutele de proiectare din toate sectoarele implicate.** Ar fi de neconceput alocarea unor investiții de dimensiuni de-a dreptul fabuloase în sectoarele producerii unor noi materiale, fără să fie predeterminate în amănunt toate implicațiile, pornind de la investiții, concepția produselor și toate celelalte măsuri principale, pe termen lung, necesare a fi luate în considerație concomitent în ramurile utilizatoare. În această viziune este de luat în considerare **elaborarea unui program comun de lungă perspectivă între construcția de mașini și siderurgie,** în care punctul de plecare să fie concordanța de vederi cu privire la produsele finale și la materialele necesare producerii acestora pe întreaga perioadă.

În lumina hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. ar fi de examinat problema ca **asimilarea noilor materiale să se bazeze pe contracte de lungă durată între producător și beneficiar, cu clauze asiguratoare și penalizatoare pentru ambele părți, iar în planurile de însușire de noi materiale să fie incluse numai cele efectiv contractate între părțile interesate.**

Dar aceasta constituie doar o latură a problemei. În cazul laminatelor, pentru a ne menține în sfera exemplelor date, **îmbunătățirea calității** conduce la cheltuieli suplimentare de producție ; comparativ cu o tonă de oțel-carbon uzual, obținerea unei tone de oțel afinat, cu zgură sintetică, de exemplu, implică cheltuieli suplimentare de ordinul a 5—10%, a oțelurilor slab aliate de 15—20%, iar producția de profile fasonate de înaltă precizie, de 100—130%. Legat de fabricarea unor astfel de produse pot apare și majorări ale consumurilor specifice de metal la producător. Aceste cheltuieli și consumuri suplimentare este necesar, fără îndoială, să fie însă recuperate pe seama efectelor economice favorabile obținute la utilizatori, altfel ar conduce la risipă de muncă socială.

Revenind la exemplele date, utilizarea oțelului afinat cu zgură sintetică determină economii la consumator de 20—25% ; comparativ cu utilizarea oțelului carbon uzual, folosirea oțelului slab aliat conduce la economii de 30—35%, iar a laminatelor fasonate de înaltă precizie, de 400—500% și în unele cazuri chiar mai mult. La aceasta se adaugă, ca efect al scăderii greutății nete a produ-

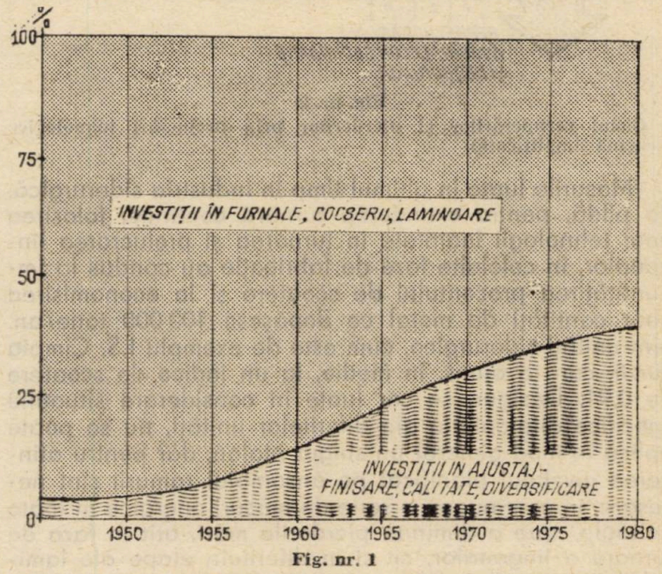

Fig. nr. 1

Evoluția ponderii investițiilor în secțiile de finisare-ajustaj și pentru acțiuni de îmbunătățire a calității și lărgirea sortimentului de laminate, în totalul investițiilor din industria siderurgică și cocso-chimică a unor țări industrializate

Prima parte a articolului a apărut în nr. 26 din 30 iunie 1978.

selor, în cazul mecanismelor în mișcare, și reducerea consumurilor de combustibili și de energie pe întreaga durată de funcționare a mașinii respective. Iată așadar că, deși asimilarea de asemenea noi produse este aparent neavantajoasă pentru producător, ea conduce la importante efecte pozitive la utilizatori și, în final, ceea ce este cel mai important, determină reducerea consumului de muncă socială la scara economiei naționale. Aceasta impune ca o problemă practică a activității economice ca **atît în planificarea sarcinilor de reducere a consumurilor, cît și în stabilirea prețurilor de vînzare, să se opereze o redistribuire a efectului economic obținut în ramurile consumatoare și dirijarea unei părți a acestui efect către ramurile producătoare de materiale.**

Efectul promovării tehnologiilor înaintate

ÎN STRÎNSĂ interdependență cu concepția produselor și cu materialele utilizate, **tehnologiile** dețin un rol hotărîtor în reducerea consumurilor materiale. Chiar din primele faze de prelucrare a materiei prime, se pune problema obținerii unor coeficienți de utilizare maximă a acesteia, astfel încît **în produsul finit să se regăsească cît mai mult din masa materială inițială,** cu alte cuvinte ca acest coeficient de utilizare să tindă către 1 (fig. nr. 2).

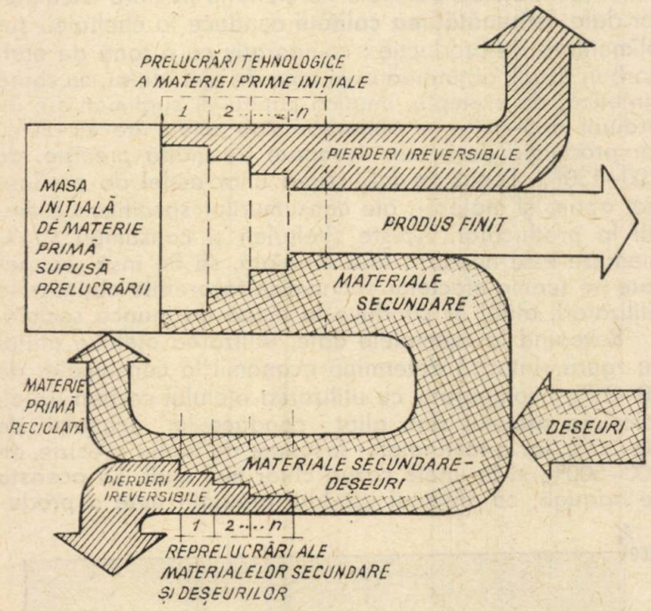

Fig. nr. 2

Ciclul recuperărilor și pierderilor prin prelucrări tehnologice (schemă simplificată)

Măsurile luate în ultimul timp în industria siderurgică, de pildă, pentru extinderea turnării continue, folosirea unor tehnologii înaintate în turnarea și prelucrarea lingourilor, în celelalte faze de fabricație au condus la îmbunătățirea procentului de scoatere și la economisirea unor cantități de metal ce depășesc 100 000 tone/an. Sînt unități siderurgice, cum este de exemplu I.S. Cîmpia Turzii, care a ajuns, în medie, la un indice de scoatere de 0,91. Desigur, se cer luate în considerare situațiile specifice diferențiate ale diferitelor unități, nu se poate aplica în mod general un singur etalon, dar pentru atingerea nivelului planificat pe ansamblul ramurii sînt necesare, în continuare, o serie de măsuri energice în toate unitățile, spre a diminua pierderile mari, atît în faza de turnare a lingourilor, cît și în diferitele etape ale laminării și ajustajului.

În construcția de mașini, la o mărime medie a coeficientului de utilizare planificată a metalului de 0,85, acest coeficient se diferențiază sensibil pe diferite produse și grupe de produse. Astfel, în producția unor piese forjate liber și prelucrate ulterior, coeficientul este cu mult mai redus decît nivelul mediu și ajunge uneori pînă la 0,3–0,4. La prelucrarea mecanică a laminatelor și a barelor se realizează coeficienți de 0,70–0,80, iar la producerea pieselor prin forjare de precizie și prin matrițarea la cald a tablei din oțel, pînă la 0,85. Datele ne arată că în acele cazuri cînd la producerea de semifabricate pentru construcția de mașini sînt aplicabile diverse variante tehnologice este necesar ca **proiectanții să fie orientați spre aplicarea celor mai eficiente tehnologii de prelucrare** din punctul de vedere al coeficientului de utilizare al materialelor.

O importanță deosebită pentru reducerea deșeurilor și creșterea coeficientului de utilizare a metalului în producerea mașinilor o au, îndeosebi, **folosirea de laminate cu profilul cît mai apropiat de forma produselor finite, extinderea tehnologiilor de producere a semifabricatelor și produselor cu pierderi reduse** cum sînt : matrițarea la rece și sudura, reducerea volumului de prelucrări mecanice pe baza stabilirii unui raport optim între reperele forjate, presate și cele prelucrate prin așchierea metalelor. Utilizarea unor asemenea căi a favorizat în ultimii ani scăderea continuă a consumului de metal și îmbunătățirea coeficienților de utilizare ai materialelor în construcția de mașini.

Folosirea de noi metode de obținere a semifabricatelor înseamnă, înainte de toate, înlocuirea unei părți a semifabricatelor grele, neeconomice, turnate și forjate, cu produse ștanțate și sudate. O asemenea înlocuire poate să asigure reducerea greutății și deci a consumului cu 20–40%. Pentru fundamentarea volumului de utilizare a unor asemenea semifabricate sînt necesare calcule tehnico-economice complexe, care să permită identificarea domeniilor tehnologice în care este posibil și eficient din punct de vedere economic să se înlocuiască piesele turnate și forjate.

Creșterea ponderii tablei în cadrul consumului de laminate feroase, în scopul reducerii greutății mașinilor, utilajelor și reducerii deșeurilor de metal se referă, în primul rînd, la construcțiile de mașini, avîndu-se în vedere eficiența economică și tehnologică a utilizării tablei presate și ambutisate și a construcțiilor sudate în locul semifabricatelor tradiționale (piese forjate brute, piese forjate de precizie și semifabricate turnate). Pentru a se ajunge la o bună eficiență în acest caz este necesar a se lua în considerare încă din faza de proiectare a noilor capacități de producție **ansamblul cheltuielilor legate de adoptarea uneia sau alteia din soluții.** Într-o asemenea concepție trebuie desprinse diferențierile care există în fazele de investiții și de producție, între cheltuielile legate de producerea reperelor în construcția de mașini, pornind de la prelucrarea laminatelor, respectiv de la piese turnate din fontă și piese turnate din oțel (bineînțeles în cazurile în care este posibilă din punct de vedere tehnic aplicarea celor 3 variante) :

(laminate = 100%)

	din laminate	piese turnate din fontă	piese turnate din oțel
A. Cheltuieli specifice cu investițiile	100	105	115
B. Cheltuieli specifice în producție	100	110	150

În calculele respective s-a ținut seama de faptul că piesele produse din tablă sînt cu 20–40% mai ușoare

Mircea PÎRJOL

(Continuare în pag. 20)

D 646

curier
economic legislativ

• AUTOCONDUCERE • AUTOGESTIUNE • AUTOFINANȚARE •

JOGI KÖNYVTÁRES ORSZÁGOS KÖZPONT DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY

DISCIPLINA MUNCII — DESFACEREA DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI DE MUNCĂ

• Abaterea disciplinară ca temei de desfacere a contractului de muncă • Noțiunea de „abatere gravă" și de „abatere repetată" • Absențe nemotivate — consecințe asupra raportului de muncă • Desfacerea contractului la cererea colectivului de muncă • Fapte fără legătură cu munca, sancționate penal — consecințe • Fapte în legătură cu munca — condamnare definitivă • Procedura specială prealabilă privind desfacerea disciplinară a contractului de muncă • Termenele de desfacere.

În etapa actuală de dezvoltare multilaterală a societății noastre, disciplina socialistă a muncii apare ca un factor important pentru organizarea și desfășurarea procesului muncii. Prin rolul și semnificația ei, disciplina muncii este o noțiune complexă care poate fi studiată și analizată sub raport economic și ca o categorie aparținînd dreptului muncii.

Sub raport economic, disciplina muncii apare ca o condiție esențială a procesului de muncă, contribuind la sporirea producției, creșterea productivității muncii și a calității produselor, constituind o necesitate obiectivă pentru toți participanții la procesul muncii, izvorîtă din natura și esența raportului juridic de muncă, care nu poate fi conceput în afara unor norme de organizare și desfășurare a activității colective.

Pentru a asigura o bună funcționare a întregului angrenaj social, grija pentru respectarea ordinii stabilite în desfășurarea activității colectivului și a normelor de comportare la locul de muncă, trebuie să constituie o preocupare permanentă a tuturor celor care conduc procesul muncii, a fiecărui om al muncii.

Comportarea oricărei persoane, ca membru al colectivului de muncă trebuie să fie conformă scopurilor și intereselor acelui colectiv. „Fiecare la locul său de muncă — arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — trebuie să-și îndeplinească la un nivel superior sarcinile și răspunderile încredințate. Aceasta este o condiție hotărîtoare pentru realizarea programului de înflorire multilaterală a patriei noastre" [1].

În condițiile concrete de adîncire a democrației muncitorești, de participare directă a oamenilor muncii la procesul de decizie, se evidențiază legătura indisolubilă dintre autoconducere și disciplină, dintre responsabilitate individuală și colectivă înțeleasă în primul rînd, așa cum se subliniază în documentele de partid, ca responsabilitate politică, dar în același timp și ca răspundere potrivit legii; creșterea răspunderii colective, a fiecărui om al muncii pentru realizarea bunei gospodăriri a mijloacelor materiale și financiare, este o condiție de esență pentru înfăptuirea autoconducerii.

Disciplina muncii, față de importanța sa deosebită și-a găsit și o consacrare legislativă corespunzătoare. Astfel art. 96 din Codul muncii precizează că noile relații de muncă și procesul de înfăptuire a obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate impune, în toate sferele de activitate și pentru fiecare membru al colectivului de muncă, necesitatea respectării cu strictețe a disciplinei, îndeplinirea exemplară a sarcinilor de serviciu.

Prin însăși exprimarea liberă a voinței de a încheia contractul de muncă, persoana încadrată acceptă conștient și din convingere normele de disciplină de la locul de muncă. Așadar, principala metodă de realizare a disciplinei o reprezintă convingerea, la care se adaugă măsurile cu caracter sancționator-stimulativ (art. 99 din Codul muncii).

Răspunderea disciplinară, prin aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege, apare, în raport cu cele de mai sus, ca un mijloc necesar, care se aplică față de unele persoane încadrate care încalcă obligațiile de serviciu și care prin conduita lor vinovată, tulbură ordinea și disciplina la locul de muncă.

---

[1] *Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Adunarea activului de partid al organizației județene Cluj, în Scînteia din 31 octombrie 1973.*

SUPLIMENT
nr. 8/29 1978
Revista ECONOMICA

Abaterea disciplinară, motiv de desfacere a contractului de muncă

Noțiunea de abatere disciplinară, fără a fi definită este generic caracterizată în legislația actuală. Astfel, potrivit art. 100, alin. 1 din Codul muncii „încălcarea cu vinovăție de către cel încadrat în muncă, indiferent de funcția sau postul pe care îl ocupă, a obligațiilor sale, inclusiv a normelor de comportare, constituie abatere disciplinară" care se sancționează pe baza criteriilor stabilite în art. 13, alin. 2 din Legea nr. 1/1970 cu sancțiunile prevăzute în art. 100, alin. 1 de la lit. a la lit. f din Codul muncii inclusiv cu desfacerea disciplinară (lit. f), situație ce conferă desfacerii contractului de muncă în temeiul art. 130 (1) lit. i din Codul muncii caracterul de sancțiune disciplinară și anume cea mai gravă dintre ele.

Două dintre elementele caracteristice abaterii disciplinare ni se par că trebuie observate cu mai multă atenție. Este vorba, în primul rînd, de sublinierea făcută de legiuitor în legătură cu subiectul abaterii disciplinare prin expresia „indiferent de funcție sau postul pe care îl ocupă", cu scopul de a evidenția caracterul larg democratic al legii și egalitatea de tratament în materie de muncă.

Avem în vedere, în al doilea rînd, obiectul abaterii disciplinare — obligațiile de serviciu și normele de comportare, care împlinesc conținutul expresiei mai largi „disciplina muncii". Prin obligații de serviciu înțelegem complexul de îndatoriri ce revin fiecăruia în baza contractului de muncă, a tuturor actelor normative pînă la deciziile adoptate la nivelul șefului ierarhic numai astfel realizîndu-se ordinea necesară desfășurării în bune condiții a procesului de muncă. Mai dificil de stabilit ni se pare conținutul expresiei „norme de comportare". În art. 100, alin. 1 din Codul muncii legiuitorul utilizează expresia generică „norme de comportare" iar în art. 130, alin. 1 lit. i din același cod, expresia „norme de comportare în unitate". Nu credem că putem deduce din aceste formulări concluzia că încălcarea normelor de comportare în cadrul mai larg al relațiilor sociale poate constitui abatere disciplinară, dar unitatea nu poate aplica sancțiunea desfacerii disciplinare decît în cazurile în care s-au încălcat normele de comportare în unitate.

Avînd în vedere prevederile art. 20, alin. 2 lit. h din Codul muncii, art. 5, lit. g din Legea nr. 1/1970 și art. 5 lit. 1 din Legea nr. 12/1971, care dezvoltă conținutul acestor expresii desprindem două concluzii. Din faptul că necesitatea respectării normelor socialiste de conduită apare în cele trei acte normative în cadrul **îndatoririlor principale** ale persoanelor încadrate deducem, în primul rînd, că prin încălcarea normelor de comportare se aduce atingere disciplinei muncii, iar în al doilea rînd, că răspunderea disciplinară pentru încălcarea normelor de comportare intervine numai cînd între normele de comportare și obligațiile de serviciu există o legătură directă.

Cînd abaterea disciplinară este de o anumită gravitate, cerută de lege, față de persoana vinovată se justifică aplicarea celei mai severe sancțiuni disciplinare — desfacerea disciplinară a contractului de muncă. În spiritul legii **nu este suficientă** săvîrșirea unei abateri disciplinare ci **este necesar** ca această abatere să prezinte una din trăsăturile subliniate în mod deosebit de legiuitor: „gravitatea" sau „repetarea încălcării" obligațiilor de muncă ori a normelor de comportare (art. 130, alin. 1, lit. i din Codul muncii).

Desprindem din redactarea art. 130, alin. 1 lit. i din Codul muncii și din cele mai sus expuse două ipoteze — fie o abatere gravă, fie încălcarea repetată a disciplinei — prezența fiecăreia fiind suficientă pentru legalitatea măsurii, iar conținutul fiecărui caz în parte, nu de puține ori destul de dificil de stabilit, trebuie apreciat în concret, pe baza criteriilor generale, sarcină de mare răspundere pentru unitățile socialiste prin consecințele pe care le antrenează cea mai gravă sancțiune disciplinară.

În considerarea celor de mai sus arătăm că nu este necesar ca unitățile să motiveze măsura disciplinară a desfacerii contractului de muncă prin cumularea celor două ipoteze, soluție pe care o mai întîlnim în practică. Astfel unitatea aplică sancțiunea disciplinară maximă motivînd că cel în cauză a săvîrșit o „abatere gravă" iar faptele săvîrșite anterior reprezintă „abateri repetate" fiind astfel întrunite condițiile cerute de art. 130, alin. 1 lit. i din Codul muncii (Jud. sect. 3, București, sent. civ. nr. 23/1977; Jud. sect. 1, București, sent. civ. din Dosar nr. 1840/1974, nepublicate).

„Abaterea gravă" ca temei al desfacerii contractului de muncă

În lipsa unor prevederi exprese care să contureze conținutul acestui element considerat de legiuitor ca suficient temei pentru desfacerea disciplinară, vom încerca să-l desprindem din principiile care guvernează dreptul disciplinar, interpretarea unor texte legale, opiniile expuse în doctrină și soluțiile pronunțate de organele jurisdicționale în materie, în special de instanța supremă.

Încă înainte de adoptarea actualului Cod al muncii, în literatura juridică s-a evidențiat, justificat, necesitatea existenței într-o nouă reglementare, a posibilității desfacerii contractului de muncă pentru o singură abatere gravă — fără trimiteri exprese la lege — și a precizării criteriilor după care o faptă ar putea fi calificată „gravă" sugerîndu-se că pericolul deosebit pentru unitate sau viața unor persoane, periclitarea ordinii și disciplinei ar putea fi luate în considerare în acest sens

Cu adevărat, Codul muncii prin art. 130 alin 1 lit. i creează posibilitatea desfacerii contractului pentru o singură abatere disciplinară cu singura condiție să fie **gravă**, calificare lăsată la aprecierea unității și cenzurabilă de către organele de jurisdicție.

Este cunoscut că în materia abaterilor disciplinare, cu unele excepții exprese ale legii (art. 48 din Decretul nr. 202/1974, art. 41 din Decretul nr. 360/1976, art. 40 din Decretul nr. 361/1976, art. 86, alin. 2 din Legea nr. 7/1977 etc.) **nu operează regula** „nullum crimen sine lege", actuala reglementare deschizînd unităților un larg cîmp de apreciere al criteriilor prevăzute în art. 13, alin. 2 din Legea nr. 1/1970, în evaluarea abaterii săvîrșite, în considerarea intensității caracterului grav al faptei.

Există după părerea noastră, în Codul muncii un text de comparație care poate sluji ca „model" unității în aprecierea măsurii gravității abaterii disciplinare pentru ca aceasta să justifice sancțiunea maximă a desfacerii contractului. Este vorba de art. 130, alin. 1 lit. k care prevede posibilitatea desfacerii contractului de muncă în cazul condamnării definitive a persoanei încadrate pentru infracțiuni în legătură cu munca, dacă condamnarea o face „necorespunzătoare postului pe care îl deține".

Așa cum s-a arătat în literatura de specialitate (S. Ghimpu, Tr. Ștefănescu, Dreptul muncii, vol. II, Universitatea București, 1974, p. 157), situația prevăzută expres sub lit. k reprezintă „un caz limită" al desfacerii disciplinare, fiind vorba de o abatere calificată. Dacă condamnarea trebuie să-l facă pe cel în cauză „necorespunzător funcției pe care o deține", pentru a putea aplica textul de la art. 130 (1) lit. k apare evident că și în cazul pe care îl analizăm abaterea disciplinară săvîrșită trebuie să fie de o **deosebită gravitate** „de natură a face imposibilă și de netolerat" rămînerea pe mai departe a persoanei în colectivul respectiv de muncă, de natură a duce

la concluzia că persoana respectivă „s-a exclus" singură din rîndurile colectivului de muncă. Pentru unele categorii de persoane a căror activitate este de regulă reglementată prin legi speciale ori statute disciplinare s-au prevăzut şi unele criterii suplimentare pentru determinarea „abaterii grave" ce poate duce la desfacerea disciplinară a contractului de muncă : astfel art. 209 lit. e din Legea nr. 6/1969 prevede că abaterea este gravă dacă prin aceasta cadrul didactic devine incompatibil cu misiunea de educator ; art. 58, alin. 2 din Legea nr. 58/1968 şi art. 50, alin. 2 din Legea nr. 60/1968 se referă la fapte nedemne care aduc atingere reputaţiei de judecător respectiv de procuror.

Este firesc, aşadar, ca desfacerea disciplinară, ca sancţiune maximă să nu intervină pentru orice abatere ci numai pentru acele fapte care în mod vădit tulbură bunul mers al activităţii din unitate. Cauzele şi gravitatea faptei, împrejurările în care a fost săvîrşită, vinovăţia şi comportarea persoanei încadrate, urmările abaterii, circumscriu, **cumulativ sau fiecare separat,** măsura gravităţii faptei săvîrşite şi legalitatea operării sancţiunii extreme. Tribunalul Suprem a arătat că „măsura desfacerii unui contract de muncă este prea gravă şi ea priveşte totdeauna un drept fundamental al oamenilor muncii, pe care statul socialist îl garantează — dreptul la muncă — pentru a putea fi luată cu uşurinţă" (Cod. civ. dec. nr. 156/1962).

Rezumînd, reţinem că la aplicarea celei mai severe măsuri disciplinare pentru o singură faptă, unitatea are acces legal cînd **abaterea** sau **urmările** justifică îndepărtarea celui în cauză din cadrul colectivului pentru bunul mers al activităţii şi întărirea ordinii şi disciplinei din unitate. Conducerea unităţii, în condiţiile legii, este singură abilitată să aprecieze în ce măsură persoana încadrată, săvîrşind fapta socialmente periculoasă, s-a îndepărtat de acea atitudine faţă de muncă general acceptată în colectivul respectiv ca fiind necesară pentru menţinerea ordinii şi disciplinei.

Redăm în continuare cîteva fapte săvîrşite **o singură dată** la locul de muncă, apreciate de către conducerile unităţilor şi instanţele judecătoreşti ca fiind abateri disciplinare atît de grave încît justifică aplicarea măsurii desfacerii contractului de muncă : sustragerea a doi pivoţi de maşină de către o persoană civilă încadrată la o unitate militară constituie „o abatere gravă" în raport cu **natura locului de muncă** (Jud. sect. 7, Buc. sent. civ. în Dosar nr. 14896/1974, nepublicată) ; **sustragerea** de către bucătar, chiar în **foarte** mici cantităţi, din alimentele **destinate** preparării hranei bolnavilor, în raport cu **natura obligaţiilor** de serviciu ale acestuia de a contribui la însănătoşirea bolnavilor (Jud. sect. 8, Buc., sent. civ., nr. 1735/1975, nepublicată) ; părăsirea nejustificată, chiar pentru puţin timp, a locului de muncă cu scoaterea din circuitul productiv a unor maşini şi utilaje, prin **urmările păgubitoare** pe care le produce acest fapt în unitate (Jud. sect. 6, Buc., sent. civ., nr. 2092/1975, nepublicată) ; favorizarea, de către ofiţerul de serviciu, prin aceea că nu a exercitat controlul minuţios, a sustragerii unei mici cantităţi de carne din laboratoarele de febră aftoasă a unui institut de cercetări, în raport **cu pericolul economico-social** pe care-l putea avea răspîndirea febrei aftoase (Jud. sect. 7, Buc., sent. civ. în Dosar 47/1975, nepublicată) ; prezentarea la locul de muncă în stare de ebrietate a unor persoane care prin **natura atribuţiilor** de serviciu trebuie să dea dovadă de o deosebită vigilenţă (conducătorul auto, din această cauză nu a efectuat cursa pentru transportul personalului, producînd astfel perturbaţii în desfăşurarea activităţii (Jud. sect. 1, Buc., sent. civ. nr. 3094/1975, nepublicată) ; plecarea în concediul legal de odihnă, deşi cererea nu a fost aprobată datorită sarcinilor deosebite de producţie existente în acea perioadă, cu **urmări serioase în bunul mers al activităţii** (Jud. sect. 1, Buc., sent. civ. nr. 3270/1974, nepublicată) ; aplicarea unei ştampile C.T.C. (găsită în unitate) pe televizoare, cu valoare de certificat de calitate, de către o persoană necalificată în acest scop, sustrăgîndu-se astfel atribuţiilor sale de verificare a televizoarelor cu **urmări negative asupra producţiei** (Jud. sect. 2, Buc., sent. civ., în Dosar 509/1975) ; permiterea de către paznic unui conducător auto să scoată din garaj un autovehicul pentru interese personale şi modificarea în registrul de poartă a numărului de circulaţie al autovehiculului cînd **prin natura atribuţiilor** sale avea datoria de a **apăra** avutul obştesc (Jud. sect. 1, sent. civ. în Dosar nr. 551/1975, nepublicată).

Noţiunea de „Abatere repetată"

Redactarea art. 130, alin. 1 lit. i din Codul muncii utilizînd expresia „încalcă în mod repetat" nu este la adăpostul oricărei interpretări cu atît mai mult cu cît legea nu oferă, în afara criteriilor generale, elemente cantitative sau calitative de natură să jalonеze cîmpul de aplicare al acestui temei legal, chemată fiind şi de această dată unitatea să aprecieze în fiecare caz în parte acel nivel al gravităţii abaterilor repetate care este suficient pentru a justifica aplicarea desfacerii disciplinare.

Soluţiile unităţilor socialiste în materie nu sînt **uniforme.** Unele unităţi consideră necesară sancţionarea prealabilă cu o sancţiune de o anumită gravitate ; altele consideră necesară numai sancţionarea prealabilă fără a observa o anumită gravitate ; în alte cazuri se apreciază că nu este necesară sancţionarea prealabilă ; uneori se consideră că orice abateri sancţionate în trecut contribuie la împlinirea conţinutului noţiunii „în mod repetat" prevăzută de lege. Ca argument, înfăţişăm în continuare cîteva situaţii de fapt pentru ca ulterior să ne spunem punctul de vedere în materie.

a) În perioada 1974—1975, cel în cauză a fost sancţionat pentru diferite abateri conform art. 100, alin. 1 din Codul muncii, cu **reducerea** retribuţiei cu 10 la sută pe timp de o lună şi **retrogradare** pe timp de trei luni. Ulterior, (înainte de reabilitare) persoana respectivă a absentat nemotivat de la serviciu o perioadă îndelungată, împrejurare care a determinat conducerea unităţii să aplice sancţiunea disciplinară a desfacerii contractului de muncă pentru abateri repetate. (Jud. sect. 2, Buc., sent. civ., nr. 1719/1976, nepublicată).

b) Unitatea hotărăşte desfacerea disciplinară a contractului de muncă pentru încălcarea în mod repetat a obligaţiilor de muncă fiindcă persoana în cauză s-a prezentat la serviciu cu întîrzieri nejustificate de 2—3 ore în timp de 3 zile, apoi a lipsit nemotivat o zi întreagă iar ulterior a avut atitudini necuviincioase faţă de colegi şi faţă de şefii ierarhici care îşi exercitau atribuţiile de îndrumare şi supraveghere a muncii. Unitatea menţionează în motivare că persoana în cauză a fost **retrogradată** în urmă cu 5 luni (art. 100, alin. 1, lit. e din Codul muncii) aşa că sînt îndeplinite condiţiile cerute de lege pentru aplicarea sancţiunii maxime. (Jud. sect. 7, Buc., sent. civ. în Dosar nr. 3245/1975, nepublicată) ;

c) În motivarea măsurii luate, unitatea arată că după sancţionarea persoanei respective cu **mustrare,** aceasta a continuat aproape cu caracter permanent să săvîrşească aceleaşi abateri adică să refuze executarea sarcinilor de serviciu, să vină la locul de muncă în stare de ebrietate şi să plece înainte de terminarea programului, dovedind astfel o comportare cu totul necorespunzătoare încălcînd în mod repetat disciplina ce se impunea în unitate (Jud. sect. 3, Buc., sent. civ. ,nr. 2850/1974, nepublicată).

d) Conducerea unităţii a dispus desfacerea contractului de muncă pentru încălcarea în mod repetat a obligaţiilor de muncă prin aceea că persoana în cauză consuma băuturi alcoolice în timpul serviciului, avea deseori incidente cu colegii de muncă, dovedea faţă de conducerea unităţii atitudini recalcitrante, părăsea locul de muncă, încredinţa cu uşurinţă sarcinile sale altor persoane încadrate, iar înainte de sancţiunea maximă s-au făcut „di-

verse propuneri de sancționare" (Jud. sect. 3, Buc., sent. civ. nr. 2851/1974, nepublicată).

e) Aceeași măsură este luată împotriva persoanei încadrate fără să fi fost înainte sancționată, deoarece s-a constatat că aceasta nu ține o evidență gestionară clară, nu ține evidența activității persoanelor din subordine, nu respectă programul de lucru, permite efectuarea unor lucrări dinafara serviciului, încălcînd astfel ordinea și disciplina în unitate (Jud. sect. 7, Buc., sent. civ. în Dosar nr. 7656/1974, nepublicată).

f) În anul 1972 conducerea unității a hotărît desfacerea disciplinară a contractului pentru întîrzieri și absențe nemotivate, consum de băuturi alcoolice, atitudine necontrolată, neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu. În urma angajamentului luat, Consiliul oamenilor muncii revine asupra măsurii, modificînd-o în diminuarea retribuției cu 10% pe timp de 3 luni (art. 100. alin. 1, lit. d. Codul muncii).

În anul 1975, pentru repetarea acelorași fapte, conducerea unității a dispus îndepărtarea persoanei din colectivul de muncă, arătînd că acesta nu și-a respectat angajamentul luat, repetînd abaterile respective, împrejurare care denotă atitudinea psihică a persoanei, incompatibilă cu efectuarea unor munci ce presupun multă atenție și fac de netolerat rămînerea pe mai departe a persoanei în colectivul respectiv. (Jud. sect. 8, Buc., sent. civ. nr. 1370/1975, nepublicată).

În legătură cu aplicarea legală a textului pe care îl analizăm, raportat la spețele expuse și soluțiile unităților economice credem că două sînt problemele asupra cărora urmează să ne pronunțăm și anume dacă este necesară ori nu sancționarea prealabilă a celui în cauză și numărul abaterilor care justifică caracterul repetat.

În opinia noastră, sancționarea primei abateri, a abaterilor prealabile celei pentru care se aplică desfacerea disciplinară este necesară deoarece caracterul grav la care se referă legea este pus în evidență de „încălcarea repetată", împrejurare care poate fi realizată numai prin aplicarea unor sancțiuni abaterilor anterioare, care concură la aplicarea sancțiunii maxime, tocmai pentru că abaterea anterior sancționată contribuie cumulativ la cîntărirea sancțiunii abaterii următoare, altfel, pe drept cuvînt cel în cauză are aceeași situație juridică ca persoana care n-a săvîrșit nici o abatere (C. Flitan, „Răspunderea disciplinară", Ed. științifică, Buc., 1959, p. 78). Precizăm că nu avem în vedere nicidecum aplicarea unei noi sancțiuni pentru aceeași abatere (soluție care se mai întîlnește în practică — Jud. sect. 3 Buc., sent. civ. în Dosar nr. 5636/1977, nepublicată) ci aplicarea unei noi sancțiuni pentru săvîrșirea unei noi abateri. Abaterile sancționate anterior vor putea fi luate în seamă atîta timp cît nu a intervenit reabilitarea de drept ori facultativă prevăzută de art. 19 din Legea nr. 1/1970.

Absențele nemotivate — consecințe

1. La revenirea în unitate, după efectuarea concediului legal de odihnă (20 noiembrie), persoanei încadrate, (muncitor calificat) i s-a oferit un alt loc de muncă cu schimbarea felului muncii. Persoana nu se prezintă la noul loc de muncă „fiind departe de casă" și la cîteva zile după întoarcerea din concediu, solicită aprobarea unui concediu fără plată pe timp de două luni, perioadă în care unitatea de alimentație publică se află în extrasezon, cerere ce nu i-a fost aprobată de către conducerea unității, cu atît mai mult cu cît s-a înregistrat la 28 noiembrie și se solicită concediu retroactiv". În aceste condiții s-a luat măsura desfacerii contractului de muncă cu justificarea că persoana respectivă a săvîrșit o abatere gravă prin faptul că după efectuarea concediului legal de odihnă, refuzînd să se prezinte la noul loc de muncă a absentat nemotivat mai multe zile, cererea de concediu fără plată fiind depusă la unitate cu întîrziere (jud. sect 1, București, sent, civ. nr. 732/1975, nepublicată).

Pînă la a stabili dacă măsura unității este legală trebuie să observăm că speța de mai sus ne oferă prilejul de a ne referi la posibilitatea unității de a schimba locul și felul muncii fără consimțămîntul persoanei încadrate.

Este de principiu că unitatea nu poate, unilateral, să schimbe locul și felul muncii — elemente esențiale ale contractului de muncă. Cu privire la această problemă Tribunalul Suprem a precizat că munca pe care persoana s-a obligat să o presteze fiind un element esențial al contractului nu poate fi schimbată unilateral de către unitate (Secț. civ. dec. nr. 124/1977).

Cu un alt prilej instanța supremă a arătat că unitatea nu poate să treacă o persoană fără consimțămîntul ei într-o muncă necorespunzătoare fie prin schimbarea locului de muncă și retribuției fie prin faptul că noua muncă nu corespunde calificării sale profesionale, fie prin aceea că îi îngreunează condițiile în care prestează munca sau îi periclitează sănătatea decît dacă schimbarea este justificată de o mai bună organizare a serviciului (Secț. civ. dec. nr. 2037).

Tot instanța supremă a precizat că trecerea definitivă chiar în cadrul aceleiași unități, la o altă muncă decît cea convenită, constituie o modificare a contractului de muncă și nu poate fi făcută fără consimțămîntul persoanei în cauză. Trecerea în altă muncă **este posibilă numai în mod temporar.**

Măsura unilaterală a trecerii într-un post cu o retribuție mai mică decît cea stabilită în contract, fie chiar denumită transferare, echivalează de fapt cu o retrogradare și este nelegală (Secț. civ. dec. nr. 1168/1975).

Referindu-se la această problemă Tribunalul Suprem, avînd în vedere interesele unității și ale persoanei încadrate, a arătat că unitatea poate hotărî unilateral trecerea persoanei într-un **post echivalent** dacă nu se schimbă felul muncii, retribuția și nu i se creează condiții mai grele de muncă. În același sens unitatea poate schimba locul de muncă în cadrul aceleiași unități și localități dacă acesta nu a fost determinant pentru încheierea contractului (Secț. civ. dec. nr. 271/1975). De asemenea Plenul Tribunalului Suprem a făcut precizarea că trecerea în altă muncă poate fi făcută numai temporar, prin schimbarea locului de muncă în cadrul aceleiași unități și poate fi dispusă chiar fără consimțămîntul persoanei (Decizia de îndrumare nr. 9/1974).

O primă concluzie este că refuzul persoanei de a presta o altă muncă într-un alt loc de muncă nu poate constitui motiv de desfacere a contractului.

Pe aceeași linie de gîndire ni se pare abuzivă soluția unității de a dispune aplicarea sancțiunii disciplinare maxime pentru motive că persoana a absentat nemotizat după cum credem că este greșit punctul de vedere promovat de instanța de recurs, potrivit căruia persoana respectivă avea obligația să se prezinte la noul loc de muncă, să primească munca ce i s-a repartizat după care să facă contestația respectivă; ori, arăta aceeași instanță, persoana a procedat contrar normelor de disciplină în muncă în sensul că nu s-a mai prezentat la serviciu iar ulterior a depus o cerere pentru a i se aproba un concediu fără plată, lucru pe care conducerea întreprinderii nu a înțeles să-l aprobe. (Tr. municipiului Buc. dec. civ. nr. 1161/1975, nepublicată).

Este adevărat că între data repartizării la noul loc de muncă și data înregistrării cererii pentru concediu fără plată a trecut un interval de timp de 7 zile, dar în condițiile concrete (schimbarea locului de muncă a felului muncii și consecutiv a retribuției) credem că se poate considera că persoana a încălcat atît de grav disciplina muncii încît „s-a exclus" singură din unitate, tulburînd prin atitudinea ei bunul mers al activității, iar unitatea nu a avut alte mijloace decît aplicarea măsurii disciplinare extreme, cu atît mai mult cu cît, în condițiile concrete ale speței, măsura a fost luată în prezența următoarelor elemente: lipsa persoanei de la serviciu aproape o lună fiind în concediu legal; cererea acesteia pentru acordarea unui concediu fără plată; scăderea volumului de activități în timpul sezonului

de iarnă (unitate de alimentație publică) și în sfîrșit lipsa unei hotărîri a organelor competente cu privire la reorganizarea unității împrejurare care ar fi validat trecerea persoanei într-un alt post, iar refuzul persoanei ar fi îndreptățit-o să procedeze la desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

2. O problemă frecvent întîlnită în practică este cea a absențelor nemotivate, în privința cărora unitățile adoptă soluții diverse, uneori însă, după părerea noastră, fără eficiență pe planul îndeplinirii rolului educativ al măsurilor sancționatorii. Redăm mai jos două exemple: Unitatea hotărăște desfacerea disciplinară a contractului de muncă, considerînd că cel în cauză a săvîrșit o abatere gravă, pentru 5 absențe nemotivate făcute în două perioade distincte (3 zile și ulterior la scurt interval de timp, 2 zile) nesancționate anterior; (Jud. sect. 7, Buc., sent. civ., nr. 2277, nepublicată); aceeași măsură este aplicată pentru 43 de absențe nemotivate făcute în patru perioade distincte, în timp de 3 luni (Jud. sect. 1, Buc. civ., în Dosar nr. 2107/1974).

În practică absențele nemotivate sînt făcute, fie sporadic la diferite intervale de timp, fie grupate în perioade compacte de timp. În ambele situații asemenea fapte pot constitui motive de desfacere disciplinară a contractului. Lipsa nejustificată și repetată de la locul de muncă, indiferent dacă aceasta constă în faptul de a lipsi de mai multe ori cîte o zi sau în acela de a lipsi o singură dată același număr de zile în continuare justifică aplicarea sancțiunii maxime (Tr. Suprem, Col. civ. dec. nr. 402/1956).

Este dificil de stabilit numărul de absențe nemotivate care cu titlu general să constituie etalon pentru a fi considerat abatere gravă; o asemenea situație întîlnim de exemplu în art. 48 din Decretul nr. 202/1974, cu privire la persoanele care lucrează în sistemul energetic. Această lipsă în reglementările în vigoare este de regulă împlinită de către unități, care în raport de specificul muncii prin regulamente de ordine interioară pot stabili concret sancțiunile pentru fiecare zi absentată nemotivat.

Caracterul **continuu** sau **discontinuu** al absențelor ar trebui să reprezinte criteriul esențial în considerarea faptei ca fiind o „abatere gravă" sau „încălcare repetată", în primul caz aplicîndu-se sancțiunea maximă, iar în al doilea caz o sancțiune disciplinară „gradată" în raport de gravitatea fiecărei fapte, bineînțeles dacă nu cumva prima faptă justifică măsura desfacerii contractului.

În acest fel absențele sporadice — făcute la diferite intervale de timp — ar fi sancționate imediat, evitîndu-se în multe cazuri aplicarea sancțiunii maxime tocmai prin rolul educativ și sancționator al măsurilor disciplinare aplicate imediat. O anume atitudine de expectativă din partea unităților nu poate avea consecințe pozitive asupra stabilității raporturilor de muncă deși uneori, aparent, stabilitatea în muncă ar fi primul „efect" al nesancționării la timp a unor asemenea fapte.

În speța de mai sus se putea evita aplicarea sancțiunii maxime pentru „o abatere gravă", dacă după primele absențe nemotivate unitatea ar fi uzat de prevederile art. 100 alin. 1, din Codul muncii. Sigur că, repetarea absențelor ar fi dus în final la aceeași măsură cu motivarea de „încălcare repetată", împrejurare care nu ne îndreptățește însă să nu uzăm de dreptul **disciplinar**, gradat în raport cu vinovăția persoanei, respectînd finalitatea acestuia și voința legiuitorului.

Desfacerea contractului de muncă la cererea colectivului

Colectivul din compartimentul financiar-contabil apreciind că una din persoane desfășoară o **activitate profesională necorespunzătoare** solicită conducerii unității să analizeze activitatea persoanei respective și să stabilească măsurile cuvenite (Tr. municip. Buc. dec. civ. nr. 497/1975, nepublicată).

Ca expresie a creșterii rolului colectivelor de oameni ai muncii, legiuitorul atribuie acestora importante atribuții privind întărirea legalității, combaterea oricăror manifestări de încălcare a disciplinei, normelor de etică în regulile de conviețuire socială (art. 171, alin. 2 din Codul muncii), prevăzînd în art. 10, alin. 2 din același cod că este îndreptățit și în același timp dator să ia atitudine fermă față de orice abatere, iar la nevoie să ceară sancționarea și chiar **îndepărtarea** din rîndurile colectivului a acelora care **încalcă ordinea și disciplina** și nu-și realizează sarcinile. Aceeași dispoziție e reluată în art. 100, alin. 2 din Codul muncii cu precizarea că în cazul încălcării normelor de ordine și disciplină, colectivul din care face parte persoana vinovată poate să ia **în dezbatere** fapta săvîrșită și **să ceară** conducerii unității aplicarea de sancțiuni disciplinare, inclusiv desfacerea contractului de muncă.

În speța de mai sus colectivul solicită adoptarea măsurilor pentru activitatea profesională necorespunzătoare și nu pentru abateri disciplinare.

Art. 12 din Legea nr. 12/1971 prevede într-adevăr dreptul colectivului de a cere **sancționarea disciplinară**, inclusiv desfacerea contractului și pentru **necorespundere profesională** precizînd însă că aplicarea sancțiunilor, la cererea colectivului, se face în toate cazurile de către organele de conducere colectivă după ascultarea celui în cauză.

Față de textul legii se pune problema de a ști care este semnificația prevederilor art. 12 din Legea nr. 12/1971 ? Adică ne propunem să aflăm dacă, în mod excepțional, la cererea colectivului se pot aplica sancțiuni disciplinare și pentru activitate profesională necorespunzătoare, sau dreptul colectivului se reduce numai la a face propuneri, atunci cînd persoana nu-și respectă obligațiile de muncă, urmînd ca organul colectiv de conducere să stabilească dacă sînt necesare sancțiuni disciplinare sau alte măsuri.

Cunoaștem faptul că „activitatea profesională necorespunzătoare" nu presupune culpa celui în cauză și ca urmare nu atrage aplicarea de sancțiuni disciplinare. Cunoaștem totodată și faptul că procedura prealabilă de „ascultare" a celui în cauză este specifică numai abaterilor disciplinare.

În raport cu cele de mai sus și cu prevederile Codului muncii, după opinia noastră, colectivul de muncă în virtutea rolului său de factor activ privind organizarea întregii activități, a procesului de muncă, are dreptul și datoria să ceară aplicarea de sancțiuni ori de cîte ori nu sînt realizate sarcinile de către unele persoane încadrate (art. 10 alin. 2 și art. 100. alin 2 din Codul muncii), dar prevederea din art. 12 din Legea nr. 12/1971 nu trebuie să ne conducă la concluzia că la cererea colectivului se aplică desfacerea disciplinară a contractului pentru activitate profesională necorespunzătoare. Partea finală a acestui text de lege, făcînd referire la ascultarea celui în cauză, este lămuritoare: adică, pe baza propunerilor, conducerea colectivă, îl va asculta pe cel în cauză stabilind dacă activitatea necorespunzătoare se datorează vinovăției făcînd aplicabile sancțiunile disciplinare sau aceasta se datorează unor motive neimputabile celui în cauză, făcînd aplicabile alte măsuri, respectiv, (art. 130 alin. 1 lit. e din Codul muncii).

Reținem că dreptul colectivului de a cere sancționarea nu este limitat la „abateri disciplinare", extinzîndu-se și la activitate profesională necorespunzătoare dar în toate cazurile organul colectiv de conducere (și numai organul colectiv) în raport de natura faptelor, de atitudinea subiectivă a celui în cauză va stabili natura răspunderii fie pentru abateri disciplinare fie pentru activitate profesională necorespunzătoare.

Fapte fără legătură cu munca — sancționate penal

Unitatea economică, în temeiul art. 130 alin. 1, lit. 2 din Codul muncii, a hotărît desfacerea contractului de muncă al persoanei care execută o condamnare contravențională de două luni, în baza Decretului nr. 153/1970. Ulterior, temeiul legal este modificat de către instanța judecătorească, cu cel de sub art. 130, alin. 1 lit. j din Codul muncii, iar apoi, respectîndu-se îndrumările instanței de recurs se revine la primul temei legal, respectiv la desfacerea disciplinară.

Pentru a se ajunge la această soluție au fost reținute, în esență, două aspecte : a) persoana fiind arestată a lipsit de la programul de lucru timp de 60 de zile, din vina sa, adică nemotivat, ceea ce constituie o abatere foarte gravă ce îndreptățește unitatea să ia măsura desfacerii disciplinare a contractului de muncă „altfel creîndu-se un tratament juridic inechitabil celui ce lipsește nemotivat un număr de 3—4 zile și căruia, din acest motiv, i se poate desface contractul de muncă" pe baza art. 130, alin. 1 lit. i din Codul muncii ; b) arestarea pe timp de două luni nu este motiv suficient pentru aplicarea temeiului legal de sub art. 130, alin. 1 lit. j din Codul muncii (Jud. Craiova, Sect. civ. nr. 1147/1976, nepublicată).

1. Unitatea confruntată cu o asemenea situație — arestarea persoanei încadrate — trebuie să observe diligent motivul arestării : fapte fără legătură cu munca, fapte în legătură cu munca care îl fac ori nu pe cel în cauză incompatibil cu funcția, pentru fiecare situație se pot adopta soluții diferite, pentru prima făcînd aplicare, în condițiile legii, textul de la art. 130, alin. 1, lit. j din Codul muncii. În speța de mai sus este vorba de o faptă fără legătură cu munca, sancționată contravențional cu închisoare pe timp de două luni.

Arestarea persoanei încadrate nu duce de drept, nici ca efect imediat nici la împlinirea celor 60 de zile, la desfacerea contractului de muncă, unitatea fiind suverană în a aprecia dacă va lua această măsură sau va menține contractul, cu atît mai mult cu cît interesele unității permit așteptarea revenirii acesteia la locul de muncă. În opinia noastră, soluția legală într-o asemenea situație este dată de art. 130, alin. 1 lit. j din Codul muncii, adică unitatea, va aștepta trecerea termenului de proteguire prevăzut de lege și apoi va aplica textul legal de mai sus. Unitatea poate desface contractul și înainte de acest termen dacă există indicii sigure că arestarea se va prelungi peste 60 de zile, deoarece depășirea acestui termen validează desfacerea făcută înainte de împlinirea sa.

Soluția adoptată în final în speța care ne prilejuiește acest comentariu — desfacerea disciplinară aplicată pentru executarea unei pedepse privative de libertate pentru fapte care nu au legătură cu munca, sub motivul că absentarea de la muncă este nemotivată — a fost susținută și în doctrină (I. Bădescu, în „RRD", 1970, nr. 11, p. 81), dar după opinia noastră, este greu de crezut că se poate recurge la sancțiuni disciplinare pentru fapte care nu au legătură cu obligațiile de muncă, sau normele de comportare care nu constituie în sensul legii (art. 100 din Codul muncii) abateri disciplinare. Mai mult, după unii autori (Dan Sulica, în „RRD", 1970, nr. 11, p. 88), o asemenea măsură ar fi nelegală tocmai pentru că absentarea de la muncă nu se datorează voinței persoanei în cauză ci autorității competente, iar fapta care a determinat arestarea nu constituie violarea unei obligații de muncă.

Pe planul dreptului muncii, desfacerea contractului în cazul arestării (preventive ori pentru executarea unei pedepse) pentru fapte care nu au legătură cu munca, se justifică prin absentarea de la serviciu pe o anumită perioadă de timp, dar nu **absentare nemotivată** care — ca abatere disciplinară — antrenează alte consecințe ci datorită unei cauze independente de voința persoanei și anume, privarea de libertate dispusă de autoritatea competentă, cu efect imediat asupra executării contractului, suspendarea acestuia și cu efect potențial extinctiv asupra existenței contractului, asigurîndu-se astfel un dublu interes : al persoanei încadrate, prin menținerea contractului pînă la împlinirea termenului de așteptare cerut de lege și al unității, prin crearea posibilității de a pune capăt contractului în cazul în care suspendarea peste termen afectează interesele sale (Vezi, și Dan Sulica, loc. cit. p. 86). Așadar vinovăția (element esențial în aplicarea de sancțiuni disciplinare) nu prezintă importanță în momentul desfacerii contractului pentru acest motiv. Sigur că arestarea persoanei constituie o prezumție de vinovăție și modul de reglementare al acestui motiv de desfacere a contractului lasă să se înțeleagă că acesta este imputabil persoanei în cauză, dar nu este mai puțin adevărat că stabilirea nevinovăției sau vinovăției persoanei revine organului de urmărire penală ori instanței de judecată care prin scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi, achitarea, încetarea procesului penal sau prin hotărîrea de condamnare a celui în cauză, se va pronunța și asupra acestui aspect.

Așa cum a stabilit Plenul Tribunalului Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 27/1960, eliberarea înlăuntrul termenului, chiar fără să se fi judecat acțiunea penală, îndreptățește pe cel în cauză la reintegrare, dacă atacă decizia de desfacere în termenul prevăzut de lege, după cum prelungirea arestării peste termenul de 60 de zile validează măsura desfacerii contractului înainte de termen, chiar dacă ulterior se constată nevinovăția acestuia. Cu atît mai mult dacă desfacerea contractului a avut loc după trecerea celor 60 de zile, unitatea nu va putea fi obligată la reintegrare. Este adevărat că, potrivit art. 111 din Codul muncii, răspunderea unității este antrenată numai cînd persoana, din culpa unității, a suferit un prejudiciu și în cazul de față numai dacă a obținut anularea desfacerii contractului de muncă (art. 136 din Codul muncii).

Cu toate acestea apreciem că ar fi echitabil ca persoanei căreia i s-a desfăcut contractul de muncă fiind arestată mai mult de 60 de zile și ulterior a fost achitată pentru inexistența faptei sau vinovăției, să i se creeze prin lege un regim mai favorabil, în sensul existenței unei posibilități de reintegrare în funcție.

De alfel, noi considerăm că deși unitatea nu este obligată să-l reintegreze, deoarece desfacerea contractului a fost legală, cel în cauză beneficiază, în temeiul art. 9, alin. 1, lit. h din Legea nr. 1/1970, de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, dacă se reîncadrează în timp de 90 de zile de la încetarea motivului pentru care nu a lucrat, deoarece s-a stabilit de către organele competente (organul de urmărire ori instanța penală) că motivul care a stat la baza măsurii (arestarea) a fost neîntemeiat.

2. Legalitatea desfacerii contractului pentru acest motiv se analizează și sub aspectul momentului în care a fost luată măsura. Astfel este necesar ca desfacerea contractului să intervină în perioada stabilită de lege prin cele două limite : minimă — expres înscrisă în lege — 60 de zile și maximă — dedusă din expresia, **„este arestat"** — care coincide cu momentul eliberării din situația de arestat. Referindu-ne la limita minimă (perioada de proteguire) observăm că legiuitorul utilizează expresia **„mai mult"** de 60 de zile.

În opinia noastră expresia evidențiază necesitatea împlinirii a 60 de zile și nu neapărat depășirea acestui termen. Dacă persoana a fost arestată pe timp de două luni — formulă uzitată în practica judecătorească — urmează să constatăm în fiecare caz dacă termenul de 60 de zile, condiție suficientă și necesară pentru legalitatea măsurii este ori nu împlinit. Arestarea pe timp de două luni înseamnă practic arestarea pe timp de 61 de zile, 62 de zile (iulie august) și 59 de zile (ianuarie-februarie ; februarie-martie) cu excepția anilor bisecți cînd arestarea în aceste perioade este pe timp de 60 de zile.

Observăm că intră în competiție două categorii de termene : pe luni și pe zile. Potrivit legii, cînd termenul este stabilit pe luni, se împlinește în ziua corespunzătoare zilei de plecare, din ultima lună (3 aprilie — 3 iunie = 61 de zile ; 3 iunie — 3 august = 62 de zile), iar cînd este stabilit pe zile se socotește împlinit după împlinirea celei din urmă zile a termenului care intră în calcul (dies ad quem computatur in termino) dar fără a intra în calcul prima zi a termenului (dies a quo non computatur in termino) respectiv 3 aprilie— 2 iunie; 3 iunie — 2 august, în fiecare caz cele 60 de zile fiind împlinite.

Putem conclude cu titlu de regulă că în cazurile în care arestarea are loc pe două luni, termenul de 60 de zile este împlinit, fiind cuprins în termenul pe două luni, cu acele rare excepții cînd perioada cuprinde și luna februarie din anii nebisecți. Nu cunoaștem exact datele speței cu privire la acest aspect, dar în raport cu cele de mai sus privind perioada de două luni credem că nici al doilea argument care a determinat schimbarea temeiului juridic nu este justificat.

Referindu-ne în continuare la limita maximă dedusă din expresie „este arestat" precizăm că după revenirea la lucru a persoanei în cauză a cărei contract nu a fost desfăcut, unitatea nu este îndreptățită să desfacă contractul, deoarece nu mai ființează interesul unității de a încadra o altă persoană. Într-un caz, după trecerea a 10 luni de la revenirea la serviciu, timp în care persoana a prestat munca în cadrul contractului său de muncă care nu a fost desfăcut, unitatea a procedat la desfacerea contractului arătînd că măsura s-a luat „cu respectarea termenului de două luni de la data arestării". (Jud. sect. 8, București, Sent. civ. nr. 1393/1975, nepublicată). Față de cele spuse, considerăm că este greșită practica acelor unități care după revenirea la locul de muncă a persoanelor în cauză procedează la desfacerea contractului pe baza acestui temei legal.

Fapte în legătură cu munca — condamnare definitivă

Inspectoratul școlar a desfăcut contractul de muncă al unui învățător în baza art. 130, alin. 1, lit. k, din Codul muncii, deoarece acesta a fost condamnat definitiv pentru infracțiune de fals material și uz de fals. (Jud. sect. 1, Buc., Sent. civ., nr. 826/1975, nepublicată).

Pentru aplicarea acestui motiv legal de desfacere a contractului de muncă legea cere două condiții cumulative și anume : a) condamnarea definitivă pentru o infracțiune în legătură cu munca și b) condamnarea să aibă efectul de a face persoana respectivă necorespunzătoare în postul pe care îl deține.

Prima condiția circumscriind sfera de aplicare a textului legal, exclude posibilitatea aplicării sale pentru fapte ce nu au legătură cu munca. Textul se referă la „condamnarea" pentru „infracțiuni". În consecință vom înțelege din redactarea textului că este vorba de orice condamnare penală, cu precizarea să fie definitivă și să nu intervină pentru contravenții. Prima condiție este de atributul instanței care se va pronunța atît asupra caracterului faptei cît și a pedepsei.

Din a doua condiție reținem că nu fapta îl face pe cel în cauză necorespunzător ci „condamnarea", formulare care ne-ar putea face să credem că instanța penală prin hotărîrea de condamnare va pronunța și necorespunderea în funcție. În realitate „necorespunderea" în urma unei condamnări definitive operează pe două căi : prin lege sau prin aprecierea unității.

În primul caz problema nu prezintă dificultăți, deoarece chiar legea nominalizează faptele incompatibile cu funcția deținută, hotărîrea instanței penale fiind obligatorie pentru unitate. (Art. 4 și anexa la Legea nr. 22/1969 etc.).

În al doilea caz unitatea singură este chemată să aprecieze în ce măsură condamnarea îl face pe cel în cauză necorespunzător funcției pe care o deține, avînd în vedere cerințele prevăzute pentru postul respectiv, natura postului, atribuțiile și răspunderile ce revin persoanei respective. Condamnarea apare ca efect al faptei care trebuie să fie în legătură cu munca. Așa fiind, unitatea va aprecia **cumulativ atît fapta cît și condamnarea**, pentru a stabili necorespunderea în postul pe care îl deține cel în cauză.

În speța de mai sus persoana este condamnată pentru fapte care numai aparent nu au legătură cu atribuțiile sale de învățător. Dar este neîngăduit ca o persoană care săvîrșește astfel de fapte cu intenție să fie menținută într-o funcție care implică educarea și formarea tineretului. Prestarea unei astfel de munci de înaltă răspundere socială este condiționată de o comportare ireproșabilă a celui chemat să o desfășoare.

Așadar, în respectul condițiilor cerute de lege, unitatea a procedat just cînd a declarat că, pentru faptele și condamnarea suferită, persoana este necorespunzătoare profesiei de învățător.

Desfacerea disciplinară — procedură specială prealabilă

1. Prin cererea adresată unității, la 3 luni de la părăsirea serviciului, persoana arată că a luat hotărîrea să nu mai lucreze, dar fiindcă nu a reușit la concursul la care s-a prezentat, solicită să fie reintegrată în funcție cu atît mai mult cu cît desfacerea disciplinară a contractului său de muncă este ilegală, măsura fiind luată cu încălcarea dispozițiilor art. 13, alin. 3 din Legea nr. 1/1970 în sensul că nu s-a efectuat cercetarea prealabilă (Jud. sect. 2, București, Sent. civ. nr. 1719/1976, nepublicată).

După cum este cunoscut, art. 13, alin. 3, din Legea nr. 1/1970 prevede necesitatea cercetării faptei, ascultării persoanei și verificării susținerilor acesteia anterior aplicării oricărei sancțiuni disciplinare, prevedere care reflectă cadrul favorabil al afirmării dreptului la apărare, grija constantă a legiuitorului pentru proteguirea persoanei încadrate, garantarea aplicării în extremis a celei mai grave sancțiuni disciplinare, asigurînd, evident, caracterul educativ și sancționator al măsurilor luate. În același scop, Plenul Tribunalului Suprem precizează că procedura prealabilă este **obligatorie**, judecătoria constatînd nulitatea dispoziției de desfacere a contractului cînd această condiție legală nu a fost îndeplinită, cu excepția situațiilor în care procedura nu s-a îndeplinit datorită unor împrejurări **imputabile** persoanei respective (sustragerea în orice mod, părăsirea unității, absentarea nemotivată) caz în care instanța va proceda la judecarea litigiului în fond. (Decizie de îndrumare nr. 5/septembrie 1973).

În speță, în lumina celor de mai sus, susținerea persoanei nu apare neîntemeiată și urmează a fi înlăturată ca atare, deoarece persoana a lipsit nemotivat de la serviciu, cercetarea prealabi-

lă neputîndu-se efectua, fapt dovedit chiar prin cererea celui în cauză adresată unității la 3 luni de la părăsirea serviciului prin care arată că a luat hotărîrea să nu mai lucreze, dar nereușind la un concurs, solicită să fie reintegrat în unitate.

2. Împotriva măsurii disciplinare a desfășurării contractului de muncă persoana a făcut contestație pentru motivul că unitatea nu a efectuat cercetare prealabilă, deoarece **nu i s-a luat nici o declarație scrisă** pentru a se putea apăra contra pretinselor fapte săvîrșite. În concret, constatarea faptelor s-a făcut de către o comisie legal constituită în prezența celui în cauză, faptele fiind consemnate într-un proces-verbal în care s-a făcut și precizarea că persoana refuză să se prezinte pentru recoltarea probelor de sînge.

Tribunalul Suprem în motivare arată că lipsa unei declarații scrise luată în vederea desfacerii contractului de muncă nu trebuie confundată cu lipsa cercetării prealabile, cerută de Legea nr. 1/1970.

În spiritul Deciziei de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem, dacă ascultarea și verificarea susținerilor persoanei încadrate nu au fost efectuate din motive întemeiate cum ar fi **sustragerea în orice mod** a persoanei, judecătoria va examina litigiul în fond, tocmai pentru că nesocotirea mențiunatei dispoziții legale îi este imputabilă lui și nu unității. De altfel e greu de crezut că cel în **prezența** căruia s-a încheiat un proces-verbal cu privire la faptele sale și care a **refuzat** să se prezinte pentru recoltarea probelor de sînge spre a i se stabili alcoolemia, s-ar fi prezentat pentru a semna o declarație din care să rezulte că era în stare de ebrietate. (Secț. civ., dec. nr. 1447/1975, nepublicată).

Soluția este promovată în practică. Astfel, într-o sentință se arată că legea nu cere expres să i se ia persoanei o **declarație scrisă**, ceea ce înseamnă că ascultarea se poate face și oral, cu condiția să fie consemnată într-un act de constatare, încheiat cu acest prilej. (Tr. jud. Bistrița-Năsăud, dec. civ. nr. 378/1976, în „RRD", 1976, nr. 5, p. 67).

Tot astfel măsura este legală dacă, în prezența celui în cauză, consiliul oamenilor muncii a analizat activitatea sa și a consemnat constatările într-un proces-verbal care a stat la baza desfacerii disciplinare a contractului de muncă. (Jud. Craiova, Sent. civ. nr. 2087/1976, nepublicată).

Cu privire la îndeplinirea procedurii prealabile, Tribunalul Suprem a precizat într-un caz că cercetarea prealabilă cerută de lege trebuie considerată îndeplinită în cazul în care fapta care a dus la luarea acestei măsuri a fost **dezbătută în colectivul compartimentului din care făcea parte cel în cauză**, în fața căruia a fost ascultat și și-a formulat apărările, dat fiind că textul nu specifică care **anume organe** din cadrul unității au competența de a efectua cercetarea prealabilă, iar esențial este ca cel în cauză să cunoască învinuirile ce i s-au adus și să aibă posibilitatea de a se apăra. (Tr. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39, alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1968, dec. nr. 53/1974).

De asemenea, instanța supremă a arătat că dezbaterile în cadrul colectivului de muncă, consemnate în procese verbale pot înlocui în unele cazuri cercetarea prealabilă, care nu este însă exclusă. Asemenea dezbateri „cu caracter critic și autocritic" nu pot constitui temei **de desfacere și nici mijloc** de comunicare **a măsurii** desfacerii disciplinare. **(Secț. civ., dec. nr. 44/** 1972). **În același sens nici explicațiile** date **de cel în cauză în cadrul** controlului financiar **nu pot înlocui** cercetarea prealabilă. **(Tr. Suprem, secț.** civ., dec. nr. 60/1973).

Termene privind desfacerea contractului

● Termenul de cel mult o lună

Întreprinderea de stat pentru alimentație publică, constatînd la data de 7 februarie, unele deficiențe în activitatea unui contabil de la o unitate a sa decide trecerea acestuia la altă unitate, măsură necontestată de cel în cauză, iar ulterior după aproape 8 luni, la data de 20 septembrie, pentru aceleași motive (sancționate anterior) dispune desfacerea disciplinară a contractului de muncă. (Jud. Craiova, Sent. civ. nr. 10730/1976, nepublicată).

Pentru motivele prevăzute la art. 130, alin. 1, lit. e (necorespundere profesională), lit. i (abatere disciplinară) și lit. k (condamnare definitivă urmată de necorespundere în funcție) din Codul muncii legiuitorul a înțeles să stabilească un termen legal în vederea desfacerii contractului de muncă, ca o garanție a îndeplinirii rolului educativ și sancționator al măsurilor respective.

Termenul de „cel mult o lună" stabilit în art. 130 alin. 2 din Codul muncii nu este legat nemijlocit de **producerea** faptului ci **de constatarea** procedurii lui de către „conducătorul unității". Este important ca între cele două date să **nu** existe diferențe de timp, **măsurile** luate să fie operative, acoperind astfel finalitățile educative și economice pentru care au fost instituite.

Legiuitorul a utilizat noțiunea de „conducătorul unității" și nu „conducerea unității", cum face cu alte prilejuri (art. 134 din Codul muncii), relevînd faptul firesc dealtfel, că este suficient ca organul unipersonal de conducere **să** cunoască fapta respectivă pentru **a fi** împlinită **cerința** legii. Precizăm că textul nu face referire directă la competența aprobării desfacerii contractului de muncă care, după distincțiile legii, revine atît organului colectiv cît și unipersonal ci numai la **cunoașterea faptei.** Or, ținînd seama de eficiența aplicării imediate a sancțiunilor și de prevederile legii potrivit cărora conducătorul unității reprezintă unitatea în relațiile cu persoanele fizice, considerăm suficientă și împlinită porunca legii ori de cîte ori directorul, președintele etc., ori locțiitorul de drept al acestora au luat cunoștință de fapta respectivă.

„Momentul" în care conducătorul unității a luat cunoștință de împrejurările ce constituie temeiul desfacerii, nu este prevăzut expres de legislația muncii. Acest moment va putea fi dovedit prin mijloacele de probă admise de lege, cum sînt: data înregistrării unor rapoarte, note, procese verbale la registratura unității întocmite de către organele de control ori alte organe competente (Plen. Tr. Supr. dec. de îndrumare nr. 1/1976), data unor informări ale șefilor ierarhici celui în cauză, data rămînerii definitive, a hotărîrii de condamnare (pentru cazul de la lit. k), etc.

Mai precizăm că termenul de o lună trebuie înțeles în sensul că în acest interval se vor strînge probele necesare, se va efectua cercetarea prealabilă (pentru cazul de la lit. i) și se va aplica și măsura desfacerii, fără a putea fi prelungit pentru „continuarea cercetărilor" ori ca urmare a schimbării conducătorului unității. În practică se mai întîlnesc cazuri în care hotărîrea desfacerii se ia în timp de o lună, dar cu începere de la o dată ce excede termenul respectiv (Jud. sect. 8 București, Sent. civ. nr. 1405/1975, nepublicată).

● Termenul de șase luni

a) Desfacerea disciplinară este supusă și unui al doilea termen, de 6 luni de la data săvîrșirii abaterii, prevăzut în art. 13 alin. 4 din Legea nr. 1/1970 ca aplicabil pentru toate sancțiunile disciplinare.

În legătură cu **acest** termen, față de art. 130, alin. 2, din Codul muncii care nu-l mai reproduce, s-a susținut că desfacerea disciplinară va avea loc în timp de cel mult o lună de la constatarea faptei de către conducătorul unității, fără a lua în considerare termenul de 6 luni de la data săvîrșirii abaterii.

Pornind de la scopul educativ al sancțiunii disciplinare, avînd în vedere că toate sancțiunile disciplinare sînt supuse unei duble prescripții, urmărindu-se astfel eficiența lor și evitarea unor eventuale abuzuri, termenul de 6 luni ne apare ca o garanție în aplicarea întocmai a sancțiunii disciplinare maxime. Nici nu credem că ar fi posibil să admitem că în „dreptul disciplinar" nu operează prescripția abaterii, deoarece am admite cu știință un regim mai se-

ver decît cel care este aplicabil în dreptul penal.

Necuprinderea acestui termen în textul art. 130, alin. 2 din Codul muncii nu poate duce la concluzia că nu se aplică în materia desfacerii disciplinare a contractului. Din contră, cum remarcă just prof. univ. Sanda Ghimpu, cuprinderea lui în acest articol care reglementează şi alte situaţii „ar fi de neînţeles" („RRD", 1969, nr. 4 p. 108).

În concluzie, sancţunea desfacerii disciplinare a contractului de muncă este supusă **unui dublu termen**, de „cel mult o lună" de la constatarea faptei de către conducătorul unităţii şi de 6 luni de al săvîrşirea abaterii. Prin ipoteză, abaterea descoperită în ultima zi a termenului de 6 luni va trebui sancţionată în aceeaşi zi.

Este uşor de observat că în speţa de mai sus ambele termene au fost depăşite, măsura fiind deci ilegală. Sigur că măsura este ilegală şi prin faptul că încalcă principiul „non bis in idem", dar acesta este un alt aspect.

b) Inspectoratul şcolar judeţean, fiind în posesia unei hotărîri definitive de condamnare, datată 25 octombrie 1974, a cerut la data de 9 decembrie, Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului aprobarea pentru eliberarea din funcţie a celui în cauză. La data de 31 decembrie 1974, Ministerul Educaţei şi Învăţămîntului dispune eliberarea din funcţie, iar la data de 7 ianuarie 1975 Inspectoratul şcolar judeţean desface contractul de muncă cu aceeaşi dată.

Excepţia de tardivitate ridicată de contestator, care arată că Inspectoratul şcolar a ştiut de condamnarea definitivă încă la data de 25 octombrie, deoarece juristconsultul acestuia a fost prezent la pronunţare şi ca atare măsura este luată cu încălcarea art. 130, alin. 2, din Codul muncii nu a fost reţinută de instanţă.

Pe de altă parte se reţine că măsura este luată în termen, deoarece Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului a aflat de condamnare la data de 9 decembrie 1974 şi a dispus eliberarea la data de 31 decembrie 1974, iar desfacerea a avut loc pe 7 ianuarie 1975, deci în timp de o lună de la cunoaşterea faptei de către „conducătorul unităţii". (Tr. municip. Bucureşti, dec. civ. nr. 1500/1975, nepublicată).

Se pune problema să ştim dacă prezenţa juristconsultului la pronunţarea hotărîrii echivalează cu constatarea faptei de către conducătorul unităţii şi dacă prin „conducătorul unităţii" înţelegem Inspectoratul şcolar judeţean sau Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului.

În mod justificat s-a considerat că prezenţa juristconsultului la pronunţarea hotărîrii nu poate echivala cu constarea faptei de către conducătorul unităţii şi deci nici într-un caz termenul de o lună nu poate curge de la această dată. De fapt acest lucru a fost precizat ulterior în mod expres de către Plenul Tribunalului Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976.

În raport de răspunsul pe care îl dăm celei de-a doua probleme vom concluziona dacă măsura a fost ori nu luată în termenul prevăzut de Codul muncii.

Potrivit legii, numirea în învăţămînt a personalului didactic de predare se face de către Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, iar încadrarea se face de către Comitetul Executiv al Consiliului popular judeţean (municipiul Bucureşti), prin inspectoratele şcolare; eliberarea se face de către Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului iar desfacerea de către organele care au dispus încadrarea (art. 13 şi art. 37 din Legea nr. 6/1969).

Cu toate acestea, în opinia noastră, nu se poate afirma că Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului este „parte" în contractul de muncă al cadrelor didactice şi consecutiv prin „conducătorul unităţii" în sensul textului pe care îl analizăm, nu vom înţelege acest organ, ci Inspectoratul şcolar judeţean sau al municipiului Bucureşti care, potrivit legii, încadrează în muncă şi desface contractele de muncă. „Numirea" şi „eliberarea" făcute de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului apar ca acte administrative care stau la baza încheierii şi desfacerii contractului de muncă.

Promovarea opiniei contrare, potrivit căreia Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului este „conducătorul unităţii" adică parte în litigiul de muncă şi termenul de o lună curge de la data cînd acesta a luat cunoştinţă de faptele care stau la baza măsurii respective ni se pare că depăşeşte intenţia legiuitorului.

Grupaj realizat de
Dr. Iosif R. URS

SUB TIPAR!

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

- Asociaţiile de locatari — constituire — funcţionare.
- Membrii asociaţiilor de locatari — drepturi — obligaţii.
- Adunarea generală şi comitetul de conducere a asociaţiilor locatarilor.
- Comisia de cenzori.
- Preşedintele comitetului de conducere — preşedintele comisiei de cenzori.
- Administratorul asociaţiei — atribuţii.
- Cheltuielile comune — repartizarea cotelor.
- Decontări — încasări şi plăţi.
- Gestionarea şi evidenţa bunurilor.
- Regimul juridic al părţilor comune.
- În anexe — toate actele normative privind administrarea imobilelor.

IMPORTANT

Cititorii care nu s-au abonat la această lucrare, pot face comenzi direct la redacţie, care vor fi executate cu plata în ramburs, pe măsura intrării lor la redacţie, pînă la epuizarea tirajului.

contract economic

Eroarea asupra însușirilor substanțiale ale produsului în contractele economice

Eroarea viciu de consimțămînt reglementată de art. 954 din Codul civil constituie o cauză de nulitate a convențiilor. Ne-am propus să analizăm, în cele ce urmează, dacă și în ce condiții operează această cauză de nulitate în contractele economice.

Eroarea viciu de consimțămînt se referă fie la însușirile substanțiale ale produsului care formează obiectul convenției, fie la calitatea sau identitatea persoanei cu care se contractează.

Apare evident, de la început, că această din urmă eroare nu poate opera în contractele economice. Părțile contractante fiind unități socialiste, nu se poate pune problema erorii asupra calității sau identității contractanților.

Referindu-ne, în continuare, la eroarea viciu de consimțămînt care poartă asupra însușirilor substanțiale ale produsului contractat, arătăm că în literatura de specialitate s-au consacrat, în interpretarea sus-menționatelor dispoziții ale Codului civil, două condiții care se cer îndeplinite pentru ca eroarea să atragă sancțiunea nulității contractului.

Este vorba, în primul rînd, de cerința ca elementul asupra căruia poartă eroarea să fi fost hotărîtor la încheierea contractului în sensul că, dacă nu ar fi fost în eroare și ar fi cunoscut situația reală, partea nu ar fi consimțit la încheierea contractului. În acest sens, prin Decizia nr. 1/1967 a Colegiului civil al Tribunalului Suprem s-a stabilit că eroarea nu produce nulitate decît atunci cînd privește substanța obiectului convenției, adică acele calități subiective ale obiectului convenției pe care părțile contractante le-au avut în vedere și care servesc drept motiv determinant pentru formarea acordului de voință, în sensul că, în lipsa lor nu ar fi contractat.

Însușirile substanțiale ale produsului se apreciază și se analizează de la caz la caz, în funcție de interesul urmărit de parte la încheierea contractului.

A doua condiție este aplicabilă numai contractelor cu titlu oneros, adică acelor contracte în care părțile urmăresc un folos. Prin această condiție se cere ca cealaltă parte (împotriva căreia se invocă eroarea) să fi știut sau să fi trebuit să știe că faptul asupra căruia poartă eroarea este factorul care a determinat în mod hotărîtor pe cealaltă parte să contracteze.

După această succintă evocare a unor reguli ce guvernează eroarea viciu de consimțămînt în dreptul civil, să vedem dacă ea se aplică și în materia contractelor economice.

Practica arbitrală ne dă un răspuns afirmativ. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1139/1964 s-a statuat că „în cazul în care se constată eroare asupra substanței produsului convenit, atît din partea furnizorului cît și din partea beneficiarului, se face aplicațiunea prevederilor art. 954 Codul civ. privitoare la nulitatea convenției în caz de eroare asupra substanței obiectului".

Reține atenția faptul că practica arbitrală admite consecințele erorii asupra calității substanțiale ale produsului numai în măsura în care ambele părți au cunoscut caracterul determinant al erorii.

Deși îndeplinirea acestei condiții se cere și în cazul erorii viciu de consimțămînt în contractele civile, ea se cuvine subliniată cu deosebire în domeniul contractelor economice.

Într-adevăr, atît Legea nr. 71/1969 cît și Legea nr. 7/1977 impun unităților socialiste obligația de a cunoaște temeinic caracteristicile tehnice ale produselor pe care le contractează. Îndeplinind această obligație, părțile elimină posibilitatea producerii unor erori în privința însușirilor substanțiale ale produselor pe care le contractează.

Iată de ce considerăm că admiterea erorii viciu de consimțămînt în raporturile dintre unitățile socialiste trebuie să aibă un caracter excepțional. Alături de dispozițiile legale la care ne-am referit, caracterul planificat al activității pe care o desfășoară aceste unități elimină, într-o măsură însemnată, posibilitatea producerii unor erori.

Mai mult decît atît. În cazul contractelor economice care se încheie pe baza repartițiilor prin care se predetermină principalele elemente ale executării prestației, credem că sancțiunea nulității pentru eroare asupra însușirilor substanțiale ale produsului nu este aplicabilă.

Astfel, clauzele contractuale contrare repartiției — convenite sub imperiul erorii — se consideră de drept modificate în sensul prevederilor din sarcina de plan. În cazul clauzelor contractuale ce nu au corespondent în elementele repartiției ca și în cazul clauzelor care se stabilesc prin simplul acord al părților — în limitele repartiției și al dispozițiilor normative în vigoare — eroarea asupra însușirilor substanțiale ale produsului nu poate avea drept consecință nulitatea contractului. Necesitatea îndeplinirii sarcinii de plan concrete prevăzute în repartiție se opune la admiterea nulității contractului în acest caz. Părțile sînt obligate să procedeze la modificarea contractului pentru înlăturarea consecințelor erorii. Modificarea se face fie de comun acord, fie — în lipsa acordului — de către organele competente a rezolva neînțelegerile precontractuale, potrivit art. 10 din Legea nr. 71/1969. Sesizarea acestor organe este, după părerea noastră, obligatorie în vederea modificării corespunzătoare a contractului.

În situația excepțională a constatării nulității unui contract economic pe motivul erorii asupra însușirilor substanțiale ale produsului, se pune problema suportării daunelor ivite.

După cum se arată și în decizia citată mai sus, „daunele rezultate din eroarea constatată se suportă de către părți în raport cu culpa fiecăreia la producerea lor".

Constituie asemenea daune cheltuielile făcute de părți pînă la data constatării nulității. Ele pot fi substanțiale în situația în care produsele au fost executate, de pildă, și nu pot fi întrebuințate. De aici concluzia că simpla constatare a nulității contractului economic pe motivul erorii asupra însușirilor substanțiale ale produsului nu rezolvă totalitatea aspectelor patrimoniale pe care le îmbracă relațiile dintre părți. De asemenea, dacă la nivelul unităților socialiste contractante consecințele nulității contractului economic se pot reglementa pe calea acordării daunelor, din punctul de vedere al economiei naționale se produc consecințe negative ce nu se pot înlătura pe această cale. Este încă un motiv care trebuie să îndemne la scrupulozitate și circumspecție în admiterea erorii viciu de consimțămînt ca motiv de nulitate a contractelor economice.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Necesitatea reglementării autonome a raporturilor de comerț exterior

Pentru promovarea comerțului exterior și cooperării economice și tehnice internaționale se impune cu stringență elaborarea de reglementări evoluate, care să înlesnească încheierea operațiunilor în acest domeniu de activitate, să le precizeze efectele și să le asigure o deplină stabilitate în decursul executării obligațiilor asumate.

Inițiative ale unor asemenea reglementări cu caracter sistematic și unitar, nemijlocit aplicabile schimburilor internaționale de bunuri și servicii întîlnim în țările socialiste.

În direcția arătată, opera de legiferare s-a înfăptuit într-o însemnată măsură prin acte internaționale de natură multilaterală, adoptate în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER). Din această categorie fac parte cunoscutele Condiții generale CAER de livrare a mărfurilor, de montaj, de service etc. folosite uzual de către întreprinderile în cauză, la încheierea contractelor cu partenerii din alte state socialiste.

Totodată s-a procedat și pe plan intern la codificarea reglementărilor care interesează raporturile economice internaționale. Prima legiferare de proporții, realizată în țările socialiste, o constituie Codul comerțului internațional al Republicii Socialiste Cehoslovace, publicat la 18 decembrie 1963 și intrat în vigoare la 1 aprilie 1964. Mai recent, o altă țară socialistă, Republica Democrată Germană a reușit, la rîndul său, să definitiveze și să promulge un însemnat act normativ în același domeniu de raporturi juridice. Este vorba despre Legea privitoare la contractele economice internaționale, care a fost adoptată la 5 februarie 1976 de către Adunarea națională a R.D.G.

Întocmirea unui Cod al comerțului exterior constituie o cerință, pe cît de imperioasă, pe atît de actuală și în cadrul sistemului de drept românesc. În această operă de legiferare, experiența altor țări socialiste poate să prezinte un vădit interes. Desigur că realitățile proprii vor trebui să aibă ponderea principală în găsirea soluțiilor convenabile. Nu este însă mai puțin adevărat că informațiile de drept comparat sînt de natură să ofere puncte de reper și sugestii interesante.

Considerațiile arătate justifică, credem, examinarea, cel puțin în linii generale, atît a problemelor avute în vedere, cît și a reglementărilor adoptate pînă acum de către unele sisteme de drept ale altor state socialiste, în domeniul care ne preocupă.

O asemenea problemă, care s-a pus atît în R.S.C., cît și în R.D.G. la data elaborării codurilor amintite mai sus (fiind de altfel comună oricărei țări socialiste), privește poziția reglementărilor de comerț exterior față de cele interne. Se ridică cu alte cuvinte întrebarea dacă dispozițiile legale referitoare la comerțul exterior urmează sau nu să fie disjunse de cele care sînt aplicabile circuitului intern și să aibă caracter autonom față de ele.

În această privință este de reținut că raporturile așa-zise de drept privat s-au diversificat odată cu naționalizarea principalelor mijloace de producție, crearea fondului unitar al proprietății socialiste de stat și organizarea economiei naționale pe baze socialiste. Au apărut astfel unitățile economice de stat și cooperatiste, dotate de cele mai multe ori cu calitatea de subiecte de drept (cu personalitate juridică), iar între ele se încheie, în proporție de masă, operațiuni de aprovizionare tehnico-materială, de desfacere de produse, de prestări de servicii și de executare de lucrări. Aceste relații au primit denumirea generică de **raporturi economice**, ele alcătuind o categorie nouă, calitativ diferită față de **raporturi economice**, ele alcătuind o categorie nouă, calitativ diferită față de **raporturile civile** propriu-zise.

În faza de dezvoltare economico-socială arătată, circuitul intern de bunuri și servicii a dobîndit astfel o structură complexă, dualistă, fiind constituit din următoarele categorii de raporturi juridice :

— pe de o parte, **raporturile economice**, evocate mai sus ;

— pe de alta, **raporturile strict civile**, care cuprind în sfera lor schimburile de bunuri și de servicii efectuate fie între cetățeni (persoane fizice), fie între aceștia și unitățile economice socialiste. În sensul arătat, ni se pare semnificativ că recentul Cod civil al R.D.G, din 19 iunie 1975, definind cîmpul său de aplicare, a precizat în cuprinsul preambulului că are de obiect „raporturile economice care urmăresc satisfacerea nevoilor populației cu bunuri și servicii de natură materială și culturală". Nici o confuzie nu poate deci să se producă între aceste raporturi civile și cele dintre organizațiile economice socialiste.

Ținînd seama de cele două categorii de raporturi juridice arătate, s-a discutat dacă activității de comerț exterior îi pot fi aplicate, prin analogie și extensiune, prevederile — sau cel puțin unele dintre ele — care au de obicei circuitul intern de bunuri și servicii.

În această privință este de observat că **reglementările din domeniul raporturilor economice interne** nu sînt susceptibile să cîrmuiască relațiile de comerț exterior și de cooperare economică și tehnică internațională. În adevăr, legislația economică internă guvernează activitatea desfășurată în conformitate cu planul unic al economiei naționale. Prevederile acestuia configurează, în cadrul contractelor de aprovizionare tehnico-materială, de desfacere a produselor, de prestări de servicii sau de executare de lucrări, activitatea ambilor parteneri interesați (furnizor și beneficiar, prestator al serviciilor și utilizatorul lor, executant și titular de investiție). În circuitul intern este pe deplin posibil ca planul să predetermine activitatea ambilor parteneri, fiindcă atît unul, cît și celălalt sînt supuși aceleiași suveranități de stat.

În comerțul exterior, datele problemei se schimbă substanțial. În adevăr, unul dintre contractanți fiind prin definiție de naționalitate străină, nu-i pot fi extinse prevederile planului economic dintr-un alt stat. Aceasta se înțelege de la sine, dacă partenerul străin provine dintr-un stat capitalist, cu economie de piață (deci neplanificată). Dar nici în sfera diviziunii internaționale socialiste a muncii nu se poate concepe ca planul economiei naționale, aplicabil unuia dintre contractanți, să fie deopotrivă obligator și pentru partenerul său dintr-un alt

stat, fiind evident că acesta din din urmă trebuie la rîndul său să respecte prevederile planului din propria sa țară. Cu alte cuvinte, în raporturile de comerț exterior dintre state socialiste, fiecare dintre parteneri acționează planificat, însă numai în conformitate cu planul economic al statului de care depinde. Legislația economică internă, la fel ca și prevederile de plan, nu pot depăși hotarele statului în care se aplică. Ele au prin urmare caracter teritorial.

Din cele arătate rezultă că reglementările legislației economice nu pot fi utilizate, nici în circuitul economic cu statele capitaliste, nici în cel dintre statele socialiste, spre a cîrmui comerțul exterior. O atare excludere a fost de altfel explicit prevăzută de dispozițiile unor Condiții generale CAER, precum cele privind livrarea de mărfuri (paragraf 110).

În ce privește **reglementările de drept civil**, este de reținut că unele dintre ele prezintă **caracter general**, alcătuind osatura juridică a unor instituții utilizate deopotrivă de legislația economică sau de partenerii relațiilor de comerț exterior (de exemplu, normele generale referitoare la contract). Asemenea dispoziții nu sînt, în principiu, incompatibile cu exigențele circuitului economic internațional.

Dimpotrivă, **reglementările specifice** anumitor raporturi dintre cetățeni sau dintre aceștia și unitățile economice socialiste, în măsura în care prin conținut și finalități le sînt exclusiv destinate, se învederează astfel străine de activitatea comerțului exterior, căreia nu-i pot fi extinse.

Considerațiile care precedă sînt de natură să explice faptul că atît R.S.C., cît și R.D.G. au decis să elaboreze acte normative autonome în domeniul comerțului exterior, în afara legislației economice interne și a dreptului civil **stricto sensu**. O concluzie similară s-ar justifica — pe temeiul aceloraşi raționamente — și în sistemul dreptului nostru, în procesul de elaborare al unui Cod de comerț exterior.

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

investiții

Regimul notelor de comandă suplimentară

În cadrul executării lucrărilor de construcții-montaj, poate să apară nevoia de a se realiza unele lucrări ce nu au fost prevăzute în proiectele de execuție și în devize.

Necesitatea executării acestor lucrări, sesizată de către antreprenor sau unitatea beneficiară, determină emiterea unor note de comandă suplimentară, utilizate relativ frecvent în raporturile privind realizarea obiectivelor de investiții. În cele ce urmează, ne vom referi la condițiile pe care părțile trebuie să le aibă în vedere la emiterea și executarea notelor de comandă suplimentară.

Potrivit pct. 41 din Instrucțiunile comune CSCAS — MF nr. 7/1967, nota de comandă suplimentară urmează același regim ca și contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj. Ea se întocmește în trei exemplare din care cîte unul se păstrează în arhiva șantierului și a beneficiarului, iar al treilea exemplar se trimite proiectantului general.

Pentru a nu se depăși valoarea aprobată a lucrărilor de construcții-montaj, părțile trebuie să manifeste o grijă deosebită astfel ca notele de comandă suplimentară să se încadreze în această valoare. În acest sens, valoarea lucrărilor ce se execută pe baza unor asemenea note se acoperă prin reducerea altor elemente de cheltuieli prevăzute la devizul obiectului respectiv, din economiile realizate la devizele obiectelor terminate sau prin reducerea unor elemente de cheltuieli din devizele obiectelor ce mai sînt de executat.

Acceptarea și executarea notelor de comandă suplimentară fără observarea regulii de mai sus, dă loc la consecințe economice negative, mai ales în privința antreprenorului care se poate vedea în situația de a nu obține contravaloarea lucrărilor pe care le-a executat.

Într-adevăr, executînd lucrările cu depășirea valorii aprobate, antreprenorul încalcă disciplina financiară și contractuală. Ca atare, datorită acestei încălcări, ajunge în imposibilitatea de a încasa prețul lucrărilor executate pe baza unor note de comandă suplimentară emise fără respectarea dispozițiilor legale.

Astfel, prin Hotărîrea nr. 5078/1968, Arbitrajul de Stat Central a stabilit că, în cazul în care antreprenorul a executat pe baza notelor de comandă suplimentară, lucrări de construcții-montaj care au depășit valoarea de deviz aprobată, fără să fi verificat existența fondurilor de finanțare, nu poate pretinde decontarea lor decît dacă s-a obținut suplimentarea valorii de deviz și fondurile necesare. Antreprenorul fiind în culpă de a fi executat lucrările fără îndeplinirea condițiilor legale nu este în drept să obțină penalități pentru întîrzierea în decontarea prețului survenită pînă la reglementarea fondurilor.

Alături de condiția la care ne referim, unele note de comandă suplimentară trebuie să fie avizate de proiectant. În acest sens, pct. 40 alin. 4 din instrucțiunile citate prevede următoarele: „Modificări sau completări de lucrări care ar afecta stabilitatea, rezistența, aspectul și procesul funcțional al construcțiilor sau tehnologia de funcționare a instalațiilor, articole necuprinse în deviz, înlocuiri de materiale din cauza lipsei de sortimente, se vor face numai prin note de comandă emise de beneficiar cu avizul proiectantului general, conform prevederilor legale".

Lipsa acordului proiectantului, în condițiile de mai sus, atrage aplicarea rigorilor legii, printre care și neîncasarea de către antreprenorul general a contravalorii lucrărilor executate. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2891/1968, s-a statuat că executînd lucrările fără avizul proiectantului cerut de pct. 40 din instrucțiunile menționate, antreprenorul urmează să suporte costul lucrărilor respinse.

Notele de comandă suplimentară, emise cu respectarea dispozițiilor normative în vigoare și acceptate de către antreprenor urmează, așa cum s-a văzut, regimul contractului. Deci, părților le revin, cu privire la lucrările care fac obiectul notelor de comandă suplimentară, aceleași drepturi și obligații. Astfel, antreprenorul este obligat să execute în termen lucrările, iar unitatea beneficiară — să achite fără întîrziere prețul aferent. Desigur, aceste consecințe nu se produc, dacă lucrările s-au executat cu nesocotirea condițiilor la care ne-am referit.

Astfel, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 1795/1966, a stabilit că emiterea de către unitatea beneficiară în cursul executării lucrărilor, a unor note de comandă suplimentară nu-l exonerează pe antreprenor de plata penalităților pentru neexecutarea în termen a lucrărilor contractate, decît în ipoteza în care se face dovada că valoarea generală a devizului pentru care s-a deschis finanțarea a fost depășită, iar unitatea beneficiară nu a suplimentat finanțarea.

H. MATEI

întrebări — răspunsuri

● **I.P.E.G. BANATUL — CARANSEBEŞ** întreabă dacă indemnizaţia lunară de 20% cuvenită personalului delegat mai mult de 30 zile neîntrerupte, este de 240 lei sau 400 lei, în funcţie de faptul dacă localitatea unde se efectuează deplasarea se află în acelaşi judeţ cu sediul unităţii de origine sau altul. H.C.M. nr. 822/1959 a suferit două modificări prin H.C.M. nr. 766/1968 şi H.C.M. nr. 1449/1968 pentru a fi pusă de acord cu noua organizare teritorial-administrativă a ţării. Urmare acestor modificări, pentru timpul care depăşeşte 30 de zile în cadrul unei singure delegări, dauna se stabileşte la 20% din retribuţia tarifară lunară, neputînd depăşi plafonul de 400 lei lunar, indiferent de faptul dacă localitatea unde se execută delegarea este în acelaşi sau în alt judeţ (a se vedea în acest sens şi comentariul din vol. II. Raporturi de muncă, pag. 223 pct. 3).

● **ÎNTREPRINDEREA DE VALORIFICAREA CEREALELOR ŞI PLANTELOR TEHNICE — MEHEDINŢI** întreabă dacă pct. 33 din Instrucţiunile tehnice pentru aplicarea tarifelor de plată în natură şi în bani a lucrărilor executate de S.M.A., urmărirea şi încasarea veniturilor emise în temeiul H.C.M. nr. 1004/1971 mai este în vigoare şi care este modalitatea ca C.A.P.-urile să fie obligate a se conforma respectivelor prevederi. Actul normativ citat este în vigoare şi în prezent şi îngăduie cooperativei agricole de producţie care nu mai cultivă produsul restant să-şi achite datoriile în alte produse, la alegerea sa, potrivit normelor de echivalenţă stabilite de M.A.I.A. din următoarele produse: grîu, secară, orz, porumb, floarea soarelui. C.A.P. este obligat să precizeze din care produs înţeleg să-şi achite debitele restante. Dacă nu dă răspunsul solicitat se va interveni la U.J.C.A.P. care trebuie să urmărească ca unitatea debitoare să-şi precizeze modul în care înţeleg a achita datoria şi să verifice dacă această obligaţie a fost executată. În cazul în care consideraţi că hotărîrile arbitrale sînt date cu încălcarea legii puteţi formula cereri de rearbitrare, în condiţiile legii.

● **CENTRALA SIDERURGICĂ — GALAŢI** întreabă dacă prevederile art. 61 şi 85 din T.L.M. şi punctul 90 lit. b din Instrucţiunile nr. 2/1977 ale Băncii Naţionale nu sînt infirmate de dispoziţiile art. 16 din Legea nr. 71/1969 şi de art. 21 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. În fapt, consideră că beneficiarul este obligat a efectua plata chiar dacă pînă la expirarea termenului de acceptare nu a primit marfa, dacă furnizorul dovedeşte predarea acesteia către cărăuş. Refuzul practicat de unităţile beneficiare îşi află temei în art. 134 lit. b din Legea nr. 9/1972 (Legea finanţelor). Dacă beneficiarii ar fi obligaţi să achite o marfă pe care nu au primit-o li s-ar crea mari goluri de mijloace circulante.

● **PANAIT MUŞAT — LIPOVA JUDEŢUL ARAD** întreabă dacă o derogare, dată de organul competent, unei persoane care are studii medii şi ocupă o funcţie pentru care legea prevede studii superioare, poate fi refolosită şi după ce a încetat contractul său de muncă, cu prilejul unei noi reîncadrări. Răspunsul este negativ. După reîncadrare, vechea derogare nu mai produce efecte.

● **TRUSTUL JUDEŢEAN I.A.S. VÎLCEA — COMPLEX COMERCIAL,** întreabă dacă prevederile Legii nr. 5/1973 privind reglementarea raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi se aplică şi contractelor de închiriere încheiate între unităţile socialiste. Răspunsul este afirmativ, cuantumul chiriei se stabileşte conform acestui act normativ, în raport de destinaţia clădirii.

● **ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ — ORŞOVA** întreabă :

— dacă un contract de prestare de servicii poate fi modificat, în sensul ca unitatea prestatoare să solicite majorarea tarifului pentru serviciile prestate anterior, dovedind prin postcalcul că suma stabilită în contract este inferioară celeia cheltuită cu ocazia manevrării vagoanelor ;

— dacă termenul de prescripţie faţă de o unitate de transport este de 6 luni sau un an pentru o acţiune izvorîtă dintr-un contract de transport.

La prima întrebare răspunsul este negativ în cazul în care tariful a fost stabilit prin acordul părţilor şi nu a avut drept temei un act administrativ. În conformitate cu art. 12 din Legea nr. 71/1969, modificarea unilaterală a unui contract economic este interzisă. Modificarea presupune acordul ambelor unităţi contractante.

Termenul de 1 an constituie o excepţie şi se aplică numai în cazul în care contractul de transport din care izvorăşte acţiunea îndeplineşte două condiţii cumulative :

— transporturile se execută succesiv ;

— mijloacele de transport sînt feluriite.

În cazul relatat de Dv. transporturile, deşi succesive, au fost efectuate numai cu autovehicule şi nu cu mijloace de transport feluriite. În această situaţie termenul de prescripţie este de 6 luni.

● **C. MUNTEANU — BUCUREŞTI** întreabă dacă o unitate care nu a solicitat penalităţi de la furnizor pentru livrarea cu întîrziere sau nelivrarea produselor contractate, în termen de 6 luni, are posibilitatea de a formula o acţiune în daune pentru a-şi acoperi pagubele suferite din cauza neîndeplinirii de către furnizor a obligaţiilor sale contractuale. Răspunsul este afirmativ. Unitatea beneficiară poate pretinde pe calea unei acţiuni în daune obligarea furnizoarei la acoperirea tuturor pagubelor suferite din cauza neexecutării contractului (cum ar fi penalităţi plătite altor organizaţii, retribuţii acordate conform art. 86 din Codul muncii etc.).

Dacă se dovedeşte existenţa pagubei şi legătura cauzală dintre fapta furnizoarei şi prejudiciu, acţiunea este admisibilă neputînd fi respinsă pentru faptul că nu a avut loc o chemare în garanţie.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT — BÎRLAD** întreabă dacă unităţile competente a soluţiona neînţelegerile ivite cu prilejul încheierii contractelor, au calitatea de a modifica şi clauzele asupra cărora părţile au căzut de acord. În cazul în care clauzele din contract asupra cărora s-a realizat acordul părţilor sînt conforme prevederilor legale, organele ierarhic superioare nu le pot modifica, dat fiind că ele sînt sesizate cu scopul exclusiv de a soluţiona numai obiecţiunile ivite Competenţa lor este limitată prin lege, iar practica arbitrală a considerat contractul încheiat pentru clauzele asupra cărora părţile au căzut de acord.

● **MIHAIL CONEA, Codlea —** Potrivit art. 22 din Legea nr. 1/1977, persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unităţile economice de stat şi instituţii de stat, plătesc o contribuţie fixă, lunară, diferenţiată în funcţie de retribuţia tarifară de încadrare, indiferent de cuantumul realizat şi de timpul efectiv lucrat.

● **ALEXANDRU KANJADI, Oradea** — Chiria datorată pentru fondurile fixe închiriate este cea prevăzută în tarifele de închiriere sau — în lipsa acestora — în cele aprobate de Comitetul de Stat pentru Preţuri, la propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale.

Pentru fondurile fixe închiriate se datorează chiria prevăzută de tarife, aşa cum s-a menţionat mai sus, indiferent dacă fondul fix respectiv este sau nu amortizat integral.

C. J.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitați de producție •produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA DE PANGLICI ZIMNICEA
Bd. Eroilor nr. 73
jud. Teleorman

2 ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOP. INDUSTRIALĂ CĂLĂRAȘI
jud. Ialomița

3 ÎNTREPRINDEREA ROMPRESFILATELIA
București
Calea Griviței, nr. 64-66
Telefon : 16 51 22

CONSTRUCȚII - INSTALAȚII ELECTRICE

0

— A.C. 40 A/380 V buc. 5
— Contact cu releu 40 A/380 V buc. 2
— Dulie normală buc. 15
— Elemenți sig. L.F. 25 A buc. 20
— Intrerupător S T buc. 10
— Intrerupător cumpănă P.T. buc. 10
— Isol 100 A/1380 V buc. 10
— Patroane AEG 80 A buc. 13
— Patroane AEG 100 A buc. 13
— Patroane MPR 315 A buc. 70
— Patroane MPR A buc. 6
— Releu lampă monobloc buc. 3
— Releu termic T.S.A. buc. 10
— Starter 20 W buc. 100
— Tub fluorescent 20 W buc. 62

PIESE DE SCHIMB RULMENȚI

0

— Camă dublă buc. 20
— Camă ace simplă 2-293 buc. 20
— Levier simplu 25-270 buc. 50
— Levier spată A.P. buc. 80
— Suport ghidaj cu tijă I buc. 10
— Suport ghidaj cu tijă II buc. 10
— Cocleți fără maillon buc. 56 500

2

GAZ 51

— Arbore pompă ulei buc. 2
— Ax pinion mers înapoi buc. 2
— Ax pompă apă buc. 8
— Arbore distribuitor buc. 2
— Arc cap bară buc. 5
— Arc supapă motor buc. 8
— Arc placă ambreaj buc. 20
— Ax rolă direcție buc. 4
— Arbore pinion intermediar buc. 1
— Bulon sferic cap bară buc. 42
— Bulon arc buc. 32
— Bară transversală buc. 6
— Bulon bielă buc. 8
— Cot chiuloasă buc. 1
— Cuzineți bielă buc. 56
— Carcasă cutie viteze buc. 2
— Cercel arc față buc. 2
— Carburator buc. 1
— Capac lateral buc. 2
— Cruce satelit buc. 6
— Distribuitor buc. 1
— Difuzor carburator buc. 1
— Diafragmă buc. 7
— Flanșă priză direcție buc. 2
— Filtru ulei buc. 2
— Furcă cutie viteze buc. 4
— Furtun gresare buc. 13
— Garnitură fuzetă buc. 1
— Ghiară manivelă buc. 2
— Ghid supapă buc. 62
— Garnitură eșapament buc. 10
— Jiglер pompare buc. 2
— Levier fuzetă bc. 1
— Macara geam buc. 12
— Membrană pompă benzină buc. 8
— Miner ușă buc. 20
— idem buc. 8
— Melc cilindru buc. 5
— Pastilă dop buc. 93
— Piston pompă buc. 9
— Piston distribuție buc. 1
— Ponton buc. 8
— Pirghie debraiere buc. 7
— Pinion arbore buc. 3
— Placă buc. 2
— Pinion distribuție buc. 3
— Piston cilindru roată buc. 92
— Punte față buc. 1
— Pinion kilometraj buc. 5
— Pinion satelit buc. 2
— Releu pornire buc. 1
— Segmenți motor buc. 3
— Segmenți roată geantă buc. 2
— Supapă pompă benzină buc. 37
— Sorb pompă ulei buc. 3
— Sabot frînă spate buc. 4
— Șaibă buc. 10
— idem buc. 10
— Supape buc. 16
— Tambur roată buc. 7
— Turbină pompă apă buc. 2
— Tampon motor buc. 3
— idem buc. 20
— idem buc. 20
— Butuc roată buc. 2
— Ventile triplă valvă buc. 2

I.M.S.

— Arc placă presiune buc. 1
— Arc comandă buc. 1
— Ax decantor carburator buc. 2
— Ax pinion cardan buc. 1
— Ax cardan intermediar buc. 3
— Arc schimbător viteză buc. 9
— Arbore camă pompă ulei buc. 6
— Bulon sferic cap bară buc. 9
— Butuc fuzetă buc. 1
— Butuc ventilator buc. 1
— Capac carburator buc. 5
— Carcasă cap rulment buc. 5
— Cruce satelit buc. 4
— Capac pinion distribuție buc. 2
— Element filtru asamblat buc. 1
— Flanșe cardan buc. 1
— Flanșe cuplare cardan buc. 1
— Levier fuzetă buc. 7
— idem buc. 5
— Manșon radiator buc. 14
— Manivelă buc. 1
— Oală sferică buc. 2
— Pirghie sector dințat buc. 3
— Pirghie carburator buc. 2
— Pinion arbore buc. 3
— Pinion pompă buc. 11
— Pinion cu articulație buc. 6
— Pinion buc. 3
— Pastilă sprijin buc. 20
— Pinion planetar buc. 6
— Piston motor buc. 6
— Sabot frînă buc. 2
— Semicuzineți buc. 8

— Suport rulment buc. 7
— Şaibe satelit buc. 6
— Taler frînă mînă buc. 1
— Tachet motor buc. 6
— Tampon cauciuc buc. 1
— idem buc. 15
— Taler frînă buc. 2
— Garnituri evacuare buc. 103

S.R. 131

— Ax furcă buc. 14
— idem buc. 6
— idem buc. 12
— idem buc. 3
— Ax pompă apă buc. 8
— Axă planetară buc. 1
— Ax bendix electromotor buc. 8
— Arbore intermediar buc. 11
— Arbore cardan scurt buc. 1
— Arbore delco buc. 9
— Arbore pinion priză buc. 5
— Arbore compresor buc. 1
— Arc supapă buc. 56
— Bucşe tachet motor buc. 192
— idem cercel arc buc. 129
— Bloc cilindru conic buc. 2
— Cruce cardan volan buc. 22
— Carcasă grup conic buc. 1
— Cilindri servă buc. 6
— Execuţie pompă benzină buc. 3
— Flanşe pinion atac buc. 3
— idem arbore buc. 3
— idem cardan buc. 1
— Fulie pompă apă buc. 19
— idem arbore buc. 2
— Furcă cardan buc. 5
— idem direcţie buc. 4
— idem schimbător viteză 1 buc. 6
— idem 3—4 buc. 8
— idem 4—5 buc. 5
— Furcă glisantă buc. 3
— Fuzetă stînga-dreapta buc. 2
— Filtru pompă benzină buc. 8
— idem admisie buc. 7
— Flanşe cardan buc. 7
— Furcă cardan direcţie buc. 6
— Filtru buc. 2
— Grup conic buc. 3
— Jiglere diferite buc. 285
— Levier comandă buc. 10
— idem fuzetă buc. 5
— Manşon cauciuc intermediar buc. 18
— Pinion planetar buc. 15
— idem tren fix buc. 13
— idem buc. 3
— Pinion buc. 8
— Pinion sincron buc. 13
— idem electromotor buc. 2
— Pinion cutie viteză buc. 16
— Pinion buc. 5
— Pinion reductor buc. 6
— idem tren fix buc. 20
— idem diferite buc. 7
— idem kilometraj buc. 8
— Pinion buc. 13
— Pinion arbore buc. 3
— idem buc. 4
— Pirghie comandă buc. 13
— Pinion buc. 5
— idem buc. 4
— idem buc. 4
— idem buc. 8
— Pinion electromotor buc. 3
— Radiator ulei buc. 3
— Rezervor aer buc. 1
— Ramă uşă buc. 4
— Suport motor buc. 8
— Taler ax supape buc. 79
— Tampon cauciuc bolţ faţă buc. 83
— idem buc. 29

GAZ 51

— Aripă faţă stînga-dreapta buc. 2
— Bucşe pivot buc. 30
— Bolţ piston buc. 26
— Bulon roată buc. 126
— Buşon rezervor benzină buc. 7
— Bucşe cană buc. 21
— Cablu frînă buc. 2
— Capotă motor buc. 1
— Chiuloasă motor buc. 1
— Disc ambreaj buc. 1
— Electromotor buc. 1
— Element filtru ulei buc. 3
— Garnitură chiuloasă buc. 1
— Piston motor buc. 93
— Pompă benzină buc. 4
— Rolă sector dinţat buc. 5
— Radiator apă buc. 1
— idem buc. 1
— Freză M 8 buc. 10

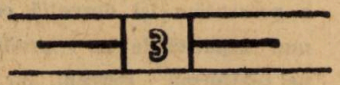

— Cedăm prin transfer maşină electrică de sudat pungi polietilenă

ÎN ATENŢIA BENEFICIARILOR DE GENERATOARE DE ACETILENĂ!

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ „CEAHLĂUL" PIATRA NEAMŢ

este unicul producător pe ţară al generatorului de acetilenă GA. 1250 mc/h. Livrarea lui către beneficiarii interesaţi se face numai prin B. J. A. T. M.-uri şi B. A. T. M. A.-urile judeţene cu care se perfectează contracte economice

Vă prezentăm

PRODUSELE

INTREPRINDERII MECANICE DE UTILAJ CHIMIC BUCUREȘTI

Componentă a Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier, Intreprinderea mecanică de utilaj chimic — cu sediul în str. Prelungirea Bulevardului Metalurgiei, nr. 3 (platforma industrială Berceni) are o îndelungată tradiție în producție de utilaje, fiind înființată în anul 1915 sub denumirea de „Fabrica de mașini și aparate".

Începînd cu anul 1969 întreprinderea bucureșteană pe care o prezentăm își dezvoltă continuu capacitățile de producție pe platforma Berceni, iar în anul 1972 își instalează definitiv sediul la adresa arătată.

Investițiile alocate au condus la dotarea cu utilaje moderne, de mare productivitate, conferindu-i Întreprinderii un loc preponderent în producția europeană privind fabricarea unor utilaje specializate destinate industriei chimice.

Utilajele care poartă marca de fabrică I.M.U.C. sînt destinate unor multiple sectoare productive: industria chimică, rafinării, industria celulozei și a hîrtiei, industria alimentară (fabrici de zahăr și uleiuri), centre de prelucrarea fructelor și legumelor etc.

Printre utilajele produse de Întreprinderea mecanică de utilaj chimic se numără: baterii de răcire pentru transformatoare de mare putere; răcitoare — aer, cu țevi cu aripioare, destinate rafinăriilor; mașini de încărcat saci în vagoane, o gamă largă de țevi cu aripioare, piese de schimb și altele.

Dotarea Întreprinderii, însușirea și aplicarea procedeelor tehnologiei de sudură la nivelul tehnicii mondiale, dotarea corespunzătoare cu standuri de probă, inclusiv standuri cu simulare de eforturi egale cu cele din exploatare, precum și specializarea personalului, au concurat la realizarea unor produse de vîrf ale utilajului tehnologic, cum ar fi: coloane de sinteză a acidului cianhidric; evaporatoare peliculare verticale; ejectoare; recipienți tip rezervor; schimbător de căldură; aparate-amestecător — verticale, sau orizontale — cu puteri instalate pînă la 100 kW cu toate tipurile de agitator, inclusiv, decantoare; coloane de uscare, spălare, separare de sinteză cu talere simple, cu talere cu clopoței, inclusiv din aluminiu, talere cu supape, cu umplutură; Atomizoare; uscătoare aeronautice; cicloane și hidrocicloane; filtre diferite; dozatoare.

Calitatea produselor realizate de întreprinderea bucureșteană — element esențial al competitivității pe plan internațional — a fost un factor hotărîtor pentru penetrarea pe piețe externe. În prezent, utilajele cu marca I.M.U.C., însoțite de eticheta semnificativă „Made în Romania", se exportă în numeroase țări, printre care: U.R.S.S., R. D. Germană, R. P. Ungară, R. S. F. Iugoslavia, Siria, Turcia, Iordania, Pakistan etc.

Derularea în bune condițiuni a contractelor comerciale internaționale de export, probele tehnologice trecute cu succes, perfecționarea continuă a tehnologiilor de fabricație sînt tot atîtea premise de dezvoltare continuă și participare sporită a Întreprinderii mecanice de utilaj chimic — București la schimburile economice internaționale ale țării noastre.

Ion VASILESCU

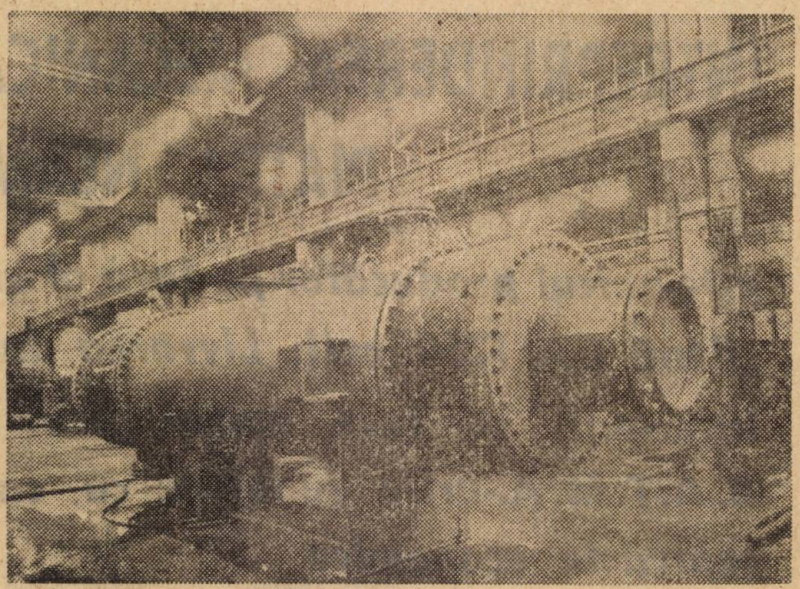

Schimbător de căldură cu cap flotant

Economisirea energiei — cerință majoră în procesul dezvoltării

BILANȚURILE ENERGETICE ȘI DIMINUAREA CONSUMURILOR DE ENERGIE

MODERNIZAREA structurii economiei naționale reprezintă un proces economico-social complex și dinamic, care implică reconsiderarea metodelor tradiționale de analiză și trecerea la abordarea sistemică a acestui proces, prin luarea în considerare a unor criterii esențiale care condiționează creșterea economică în etapa actuală și în perspectivă, printre care un loc esențial îl dețin consumurile de resurse energetice.

În țara noastră, conducerea de partid și de stat a stabilit o strategie clară în domeniul energeticii, care vizează atît adaptarea bazei energetice la condițiile actuale, cît și raționalizarea consumurilor în toate domeniile de activitate. **„Planul asigură la indicatorii stabiliți** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c. — **resursele energetice necesare economiei. Și în acest domeniu consumurile sînt însă mai mari decît pe plan mondial. De aceea să considerăm acești indicatori ca minimi și să facem totul pentru a reduce consumul de energie și de combustibil sub toate formele într-un procent mult mai mare decît cel stabilit în plan".**

Desigur, un asemenea obiectiv implică un nou mod de analiză a resurselor și consumurilor de energie primară, care să permită o viziune globală asupra acestora în scopul determinării celor mai eficiente măsuri și tehnologii de gospodărire și utilizare a lor. Pe plan mondial la un asemenea deziderat se încearcă a se răspunde prin bilanțurile energetice elaborate la nivel național, pentru cunoașterea exactă a mărimii absolute a pierderilor de energie și localizare a lor. Metoda nu este nouă, dar trebuie precizat că aceasta a fost utilizată în practica economico-industrială din țara noastră numai la nivel microeconomic. Astfel, Decretul 620/1973, ținînd seama de importanța elaborării bilanțurilor energetice, prevede obligativitatea întocmirii acestora pe utilaje, instalații și pe întreprindere, **bilanțurile constituind singurul mijloc cu adevărat eficace de determinare a cauzelor și a părților din instalații în care se produc pierderile și risipa de combustibil.**

Cerințele realizării unui pas înainte în gospodărirea resurselor energetice au impus **întocmirea bilanțului energetic și la nivelul întregii economii naționale.** Un astfel de instrument oferă posibilitatea analizei structurii resurselor energetice interne și din import, a pierderilor de energie și a energiei utile în diverse sectoare de activitate economico-socială, a randamentului global net pe ramuri și pe întreaga economie națională. Alcătuirea lui se face pornindu-se de la faza de extracție primară pînă la faza de consum final, fiecare fază, desigur, caracterizîndu-se printr-un randament energetic propriu. Randamentul global net va reflecta, la nivelul ramurii, calitatea utilajului tehnologic, iar la nivel macro efectul structurii economiei naționale asupra consumurilor energetice.

În cele ce urmează vom încerca să prezentăm valențele acestei noi metode de analiză, pentru evidențierea sectoarelor de activitate economică în care consumurile directe și respectiv pierderile de energie au un rol determinant în balanța energetică din țara noastră. Pentru aceasta vom utiliza rezultatele obținute prin elaborarea bilanțului energetic în economia națională, pe baza căruia se pot stabili atît măsurile tehnice și organizatorice, de creștere a randamentelor de utilizare a energiei, cît și influența fiecărui factor asupra consumului total de energie.

PENTRU ANUL 1976 bilanțul energetic în economia națională, întocmit de Institutul de economie industrială, prezentat în figura nr. 1, a urmărit să cuprindă întregul proces de valorificare a resurselor energetice din țară, pornind de la resursele primare de energie (extrase și importate) pînă la utilizarea lor finală (consumuri, exporturi, pierderi). Se observă că importul deținea, în baza energetică, o pondere de peste 21%.

Datorită caracterului limitat al unor resurse energetice primare (îndeosebi hidrocarburi), precum și creșterii în valoare absolută a costurilor de extracție din resurse proprii, ca urmare a scăderii con-

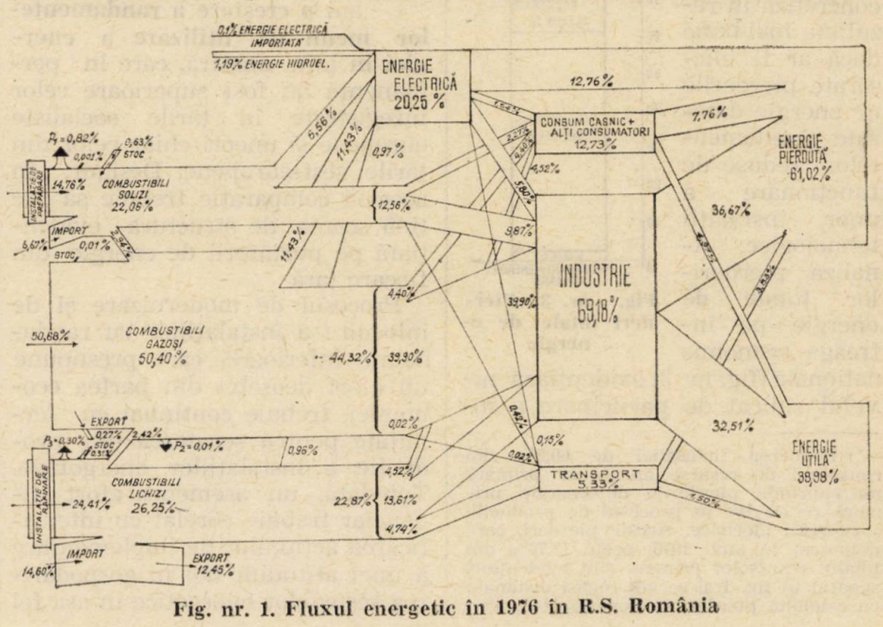

Fig. nr. 1. Fluxul energetic în 1976 în R.S. România

ținutului util din zăcămînt, devine necesară **analiza modului cum se distribuie consumul de energie pe principalele sectoare de activitate, precum și a ponderii pierderilor în consumul total de energie.** Astfel, se observă că, la nivelul anului 1976, principalul consumator era industria, care deținea o pondere de 69,2%*) din consumul total, în timp ce consumul casnic cumulat cu cel din agricultură și din sfera serviciilor deținea numai 12,7%, iar transporturile 5,3%. În același an, **utilizarea energiei pe tipuri de purtători** (fig. nr. 2)

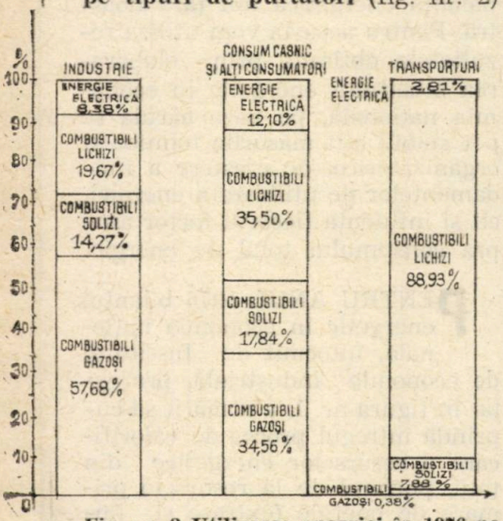

Fig. nr. 2 Utilizarea energiei în 1976 pe tipuri de purtători de energie

evidențiază ponderea deosebit de ridicată a consumului de hidrocarburi în consumul total de resurse energetice primare.

Efortul depus de societatea noastră pentru asigurarea bazei energetice s-ar concretiza în rezultate mai bune dacă ar fi micșorate pierderile de energie datorate randamentelor reduse de funcționare a unor instalații tehnologice. Analiza pierderilor totale de energie pe întreaga economie națională (fig. nr. 3) evidențiază nivelul ridicat de participare a industriei la aceste pierderi, de peste 59%, de unde și amploarea măsurilor necesare a fi luate în continuare în direcția gospodăririi raționale a energiei și creșterii randamentelor energetice cu prioritate în acest sector. Celelalte sectoare ale economiei naționale dețin ponderi diferite atît în consum cît și în pierderile de energie. Astfel, în pierderile totale de energie, sectorul casnic — împreună cu alți consumatori (din agricultură și din sfera serviciilor) — deținea o pondere de 12,5% sectorul producției energiei electrice 20,5% transporturile 6,1%, iar prelucrarea energiei primare 1,9%.

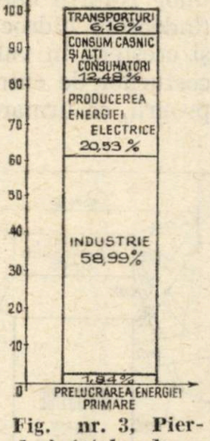

Fig. nr. 3, Pierderi totale de energie

Pentru a avea o imagine mai completă asupra dimensiunilor acestor pierderi este utilă compararea randamentelor obținute în România cu cele din alte țări (tabelul).

Regiunea sau țara	Anul	Randamentul global net	Randament conversiei energiei primare în energie electrică	Randament mediu în industrie	Randament mediu în transporturi	Randament mediu în consumul casnic și alți consumatori
România	1974	37,24	32,97	45,01	23,15	37,98
	1976	38,98	36,98	47,40	27,92	39,10
S.U.A.	1970	47,49	35,31	63,55	24,80	74,67
Țări socialiste europene	1972	32,06	28,32	39,65	21,22	41,25
Țări vest europene	1972	33,23	38,11	43,82	21,80	42,30

%

Sursa : Accroissement des économies et de l'éfficacité en matière d'énergie dans la region de la C.E.E. Nations Unies, New York 1976.

CA EFECT al Decretului 620/1973 se observă în ultimii ani **o creștere a randamentelor medii de utilizare a energiei în țara noastră,** care în permanență au fost superioare celor înregistrate în țările socialiste europene și uneori chiar celor din țările vest-europene. Desigur, în această comparație trebuie să se țină seama de structura evidențiată pe purtătorii de energie din fiecare țară.

Procesul de modernizare și de înlocuire a instalațiilor cu randamente inferioare, care presupune un efort deosebit din partea economiei, trebuie continuat cu fermitate pentru scoaterea din producție a instalațiilor energofage. Totodată, un asemenea efort financiar trebuie corelat cu intensificarea acțiunilor de implementare a unei atitudini noi în gospodărirea resurselor energetice în așa fel încît să nu se mai înregistreze depășiri nejustificate ale consumurilor energetice.

O cale importantă de economisire a energiei și combustibililor și, implicit, de ridicare a randamentelor energetice ale instalațiilor o reprezintă **recuperarea și utilizarea resurselor energetice secundare.** Ca urmare a măsurilor stabilite în Decretul 620/1973 s-au intensificat preocupările privind utilizarea acestor resurse, care, inventariate, reprezintă la nivelul ultimului an, 9,7 milioane tcc, fiind valorificate în proporție de circa 78% (fig. nr. 4). Potrivit studiilor elaborate, la finele acestui cincinal se vor valorifica resurse energetice secundare care vor depăși 11,5 milioane tcc.

Procesul de valorificare a resurselor energetice secundare cu nivel exergetic ridicat reflectă o parte din progresele tehnice făcute în ultima perioadă în economia noastră. Totuși, trebuie să remarcăm că atragerea în circuitul economic a altor resurse energetice secundare, mai puțin cercetate, în special a celor cu un nivel exergetic coborît, evoluează lent. Din această cauză, pentru valorificarea integrală a resurselor energetice secundare se impune urgentarea studiilor tehnico-economice, prin care să se stabilească soluțiile tehnice pentru recuperarea energiei ținîndu-se seama că economisirea și folosirea ei cu maximă eficiență este o cale extrem de valoroasă de mărire a cuantumului de resurse interne. În condițiile perfecționării mecanismului economic se impune ca **bilanțurile energetice să fie întocmite riguros și actualizate anual în funcție de modificările aduse instalațiilor tehnologice, acțiunea devenind o**

*) Ponderea industriei de 69,2% din consumul de resurse energetice primare nu cuprinde pierderile de energie primară ce au loc în procesul de producție a energiei electrice. Aceste pierderi, care dețineau, în anul 1976, peste 12,76% din totalul resurselor primare sînt evidențiate separat în fig. 1 și se vor regăsi însumate cu celelalte pierderi în „energie totală".

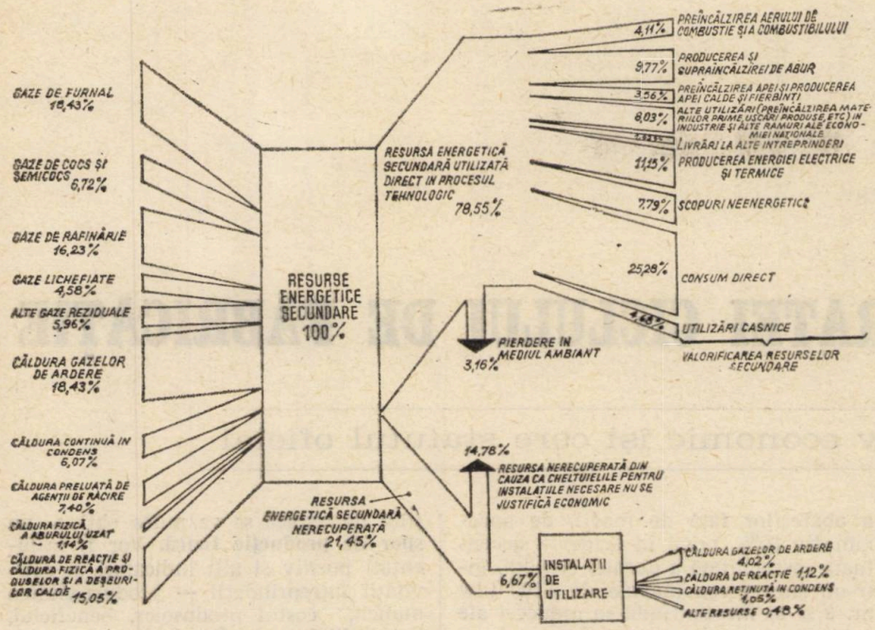

Fig. nr. 4. Utilizarea resurselor energetice secundare

componentă de bază a autogestiunii unităților economice.

Un recent studiu al O.C.D.E.[1]) a arătat că actuala conjunctură nu a putut tempera creșterea consumului decît pentru cîțiva ani, consumul mondial urmînd a atinge în următorii ani valori considerabile, care vor depăși în 1985, cu peste 40% nivelul înregistrat în 1973, ceea ce va determina, în lumea capitalistă, o criză energetică de proporții mult mai mari decît cea din 1973. Din această cauză studiul menționează necesitatea impunerii unor măsuri și mai hotărîte în fiecare țară pentru a se pune capăt risipei de combustibili și energie, pentru îmbunătățirea randamentelor energetice și restructurarea economiei în raport cu cerințele acestui obiectiv.

ÎN DOMENIUL ENERGETIC, trebuie să remarcăm linia clară promovată de partidul nostru încă înainte de declanșarea crizei, cînd s-au elaborat programele menite a asigura cerințele economiei. Aceste programe vizau îndeosebi :

— intensificarea eforturilor pentru valorificarea rezervelor de huilă, lignit și șisturi bituminoase, pentru accelerarea programului de construcție a hidrocentralelor, precum și pentru punerea în valoare a unor noi surse de energie (nucleară, solară, eoliană, geotermică) etc. ;

— modernizarea cuptoarelor tehnologice, dotarea cu arzătoare de mare randament și cu aparataj necesar pentru reglarea corectă a arderii, precum și prin completarea utilajelor existente cu instalații de recuperare a căldurii reziduale din gazele de ardere. Teoria și practica demonstrează că la toate cuptoarele tehnologice mari și mici, prin automatizarea reglajului arderii, a admisiei corecte de aer și combustibil se obțin scăderi ale consumurilor specifice de 15 — 20%. În acest sens, menționăm interdicția stabilită prin Decretul 620/1973 de a se utiliza, începînd cu 1 ianuarie 1979, cuptoare industriale fără modernizările cerute de lege. Totodată, merită a se reține tehnologiile bazate pe utilizarea cuptoarelor cu recuperare internă, de mare eficiență economică, aplicabile pentru o plajă mare de temperaturi și în condiții variabile de funcționare.

— perfecționarea proceselor energointensive și gospodărirea mai judicioasă a combustibilului și energiei.

— **recuperarea căldurii reziduale cu ajutorul pompelor de căldură ;**

— **generalizarea utilizării remorcilor în transporturile auto și folosirea integrală a capacităților de transport ;**

— **extinderea și îmbunătățirea rețelei de termoficare urbană în zonele de locuit,** încălzite în prezent prin centrale termice individuale cu randamente scăzute ;

— **îmbunătățirea proceselor de exploatare în centralele de termoficare și creșterea randamentelor în procesul de producere a energiei electrice,** atît prin trecerea unor grupuri energetice în regim de contrapresiune într-o serie de centrale electrice, cît și prin montarea unor cazane suplimentare, capabile a le înlocui pe cele actuale cu performanțe tehnologice scăzute :

— utilizarea generatoarelor M.H.D. pentru creșterea randamentelor centralelor electrice de mare putere ;

— valorificarea integrală a resurselor energetice secundare ;

— **valorificarea deșeurilor menajere** prin recuperarea fierului, a deșeurilor de aluminiu, a diferitelor materiale și combustibili care, valorificate prin ardere, vor conduce la însemnate economii de energie.

Ștefan RĂGĂLIE
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 25)

[1]) O.C.D.E. Perspectives energetiques mondiales, Paris, 1977.

Întîlnire cu cititorii

REDACȚIA NOASTRĂ a organizat săptămîna trecută la Constanța, cu sprijinul Secției de propagandă a Comitetului județean de partid, o întîlnire cu cititorii, la care au participat economiști și alți specialiști din unități industriale, de la întreprinderile de exploatare portuară și a flotei maritime, întreprinderi de comerț exterior, din sistemul financiar-bancar, Centrul teritorial de calcul. Cu acest prilej au fost făcute o serie de sugestii cu privire la tematica, conținutul și forma de prezentare a revistei.

Referindu-se la faptul că revista a reflectat pe larg problemele perfecționării mecanismului economic, că în fiecare număr au fost publicate mai multe articole pe această temă, cititorii și-au exprimat dorința de a fi publicate în continuare o serie de materiale metodologice, cărora să li se adauge însă mai multe articole privitoare la pregătirile ce se fac în întreprinderi pentru aplicarea măsurilor stabilite de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. Pe de altă parte, cititorii și-au exprimat interesul pentru publicarea cu regularitate a unor materiale care să prezinte metode și tehnici moderne de organizare și evidență a producției, informatică și utilizarea tehnicii de calcul, prognoză, legislație economică.

Apreciind în mod deosebit Suplimentul pentru portul Constanța editat de Revista economică în colaborare cu Facultatea de ziaristică a Academiei „Ștefan Gheorghiu", cititorii au propus continuarea practicii editării unor astfel de numere.

Opinii ale specialiştilor

REDUCEREA DURATEI CICLULUI DE FABRICAŢIE

Un imperativ economic îşi cere statutul oficial

ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ este pe deplin demonstrat rolul indicatorilor economici — efectul lor stimulativ asupra creşterii eficienţei muncii în toate compartimentele de activitate ale întreprinderii, marea lor valoare informaţională pentru analiza calităţii muncii desfăşurate. Neinstituirea obligativităţii urmăririi statistice a aspectelor cantitative ale unor fenomene şi procese economice, lipsa unor mărimi stabilite ca puncte de referinţă prin plan scot de sub supraveghere şi control fenomenul sau procesul economic respectiv, cu consecinţe negative importante.

Un exemplu foarte elocvent îl constituie durata ciclului de fabricaţie a produselor ; aceasta nu se urmăreşte statistic şi, în prezent, nu se constituie ca normă de plan, din care cauză rămîne deseori la periferia preocupărilor organelor de conducere ale întreprinderilor şi secţiilor de producţie, înregistrînd în timp nu o reducere continuă, cum ar fi normal, ci fluctuaţii mari de la o unitate de produs la alta, de la un lot de produse la altul. Acest aspect este pus cu claritate în evidenţă în industria navală, unde ciclul de fabricaţie a produsului finit este de ordinul anilor.

Pentru exemplificare, prezentăm în figura alăturată durata ciclului de fabricaţie a 30 de cargouri de 4 500 tdw (linie continuă) şi 22 de cargouri de 3 800 tdw (linie punctată), construite la Şantierul naval Galaţi. Pe abscisă este reprezentat numărul de ordine al navelor construite, iar pe ordonată, durata ciclului de fabricaţie al acestora, exprimată în luni.

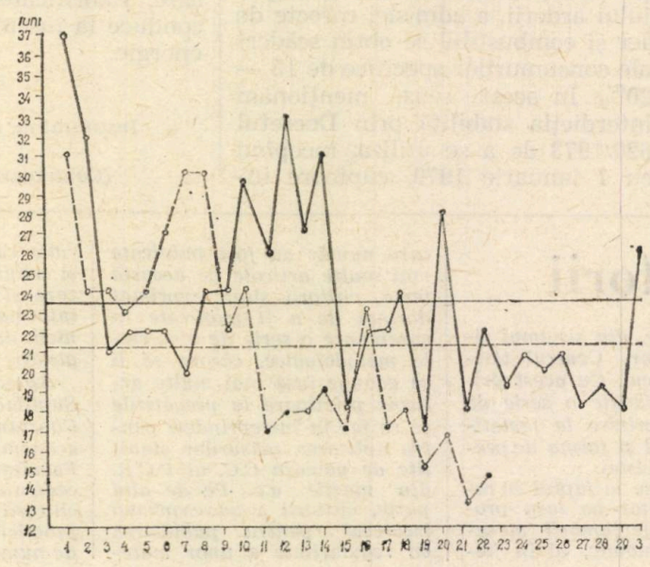

După cum se observă, durata ciclului de fabricaţie a cargourilor de 4 500 tdw este cuprinsă între 37 şi 17 luni (media fiind de 23,5 luni), iar la cele de 3 800 tdw între 31 şi 13 luni (media : 21,1 luni). Variaţia maximă a abaterilor faţă de medie, de aproximativ 85%, pune în evidenţă accentuata instabilitate a duratei ciclului, într-un singur caz (navele de 4 500 tdw nr. 2 şi 3) înregistrîndu-se reduceri ale acesteia la două nave succesive.

Fenomenul se datoreşte în bună parte unor cauze subiective.

Dintre cele două momente care delimitează mărimea duratei ciclului de fabricaţie a unui produs — începerea primei operaţii şi terminarea ultimei operaţii — acesta din urmă este stabilit prin plan, primul (lansarea în fabricaţie) rămînînd la latitudinea întreprinderii. Pentru a-şi asigura un larg front de lucru (adeseori nejustificat de nevoile reale ale producţiei), uneori întreprinderile lansează produsele în lucru fără a avea în vedere şi necesitatea reducerii duratei ciclului de fabricaţie, ceea ce duce la executarea acestora într-un timp mai îndelungat.

Necesitatea de a se reduce durata ciclului de fabricaţie a produselor este dictată de multiplele avantaje ce se pot obţine. Întreprinderea realizează cu acelaşi volum de mijloace circulante o producţie mai mare, sau aceeaşi cantitate de produse utilizînd un volum mai mic de mijloace circulante. În ambele situaţii **va spori viteza de rotaţie** a acestor mijloace, **se vor reduce pierderile din imobilizarea fondurilor băneşti** în stocuri şi montaj, prin eliberarea într-un timp mai scurt a locurilor de muncă se va putea obţine **un spor de producţie fizică.** Vor fi influenţaţi pozitiv şi alţi indicatori ai activităţii întreprinderii — productivitatea muncii, costul produselor, beneficiul, rentabilitatea etc. În sfîrşit, prin reducerea duratei ciclului de fabricaţie a producţiei pentru export cerinţele beneficiarilor vor putea fi satisfăcute mai operativ, **crescînd competitivitatea produselor pe piaţa externă.**

Punerea în valoare a acestor rezerve ar putea fi stimulată prin **stabilirea ca indicator de plan şi statistic a duratei ciclului de fabricaţie a produselor,** ceea ce ar polariza atenţia conducerii întreprinderilor şi secţiilor asupra acestui element al eficienţei activităţii de producţie. Obligativitatea de a se calcula mărimea duratei ciclului de fabricaţie pentru produsele de bază ale întreprinderilor ar permite efectuarea de comparaţii cu produse identice sau apropiate din punctul de vedere al caracteristicilor şi dimensiunilor, fabricate în întreprinderi din ţară şi din străinătate, sau cu realizările proprii din anii precedenţi, ceea ce va orienta gîndirea creatoare a cadrelor întreprinderii spre **găsirea de noi soluţii care să asigure comprimarea timpului :** simplificări constructive, introducerea de noi procedee tehnologice, dispozitive speciale, extinderea cooperării etc. De asemenea, s-ar impulsiona îmbunătăţirea organizării producţiei şi folosirea metodelor moderne de programare, pentru **reducerea duratei aşteptărilor interoperaţii,** care în prezent sînt foarte mari. **Va creşte ponderea elementelor active în ansamblul duratei ciclului de fabricaţie** (timpul pentru procesele tehnologice, naturale, de transport şi control), micşorîndu-se durata elementelor pasive (întreruperi interoperaţii şi întreruperi de regim), care constituie, de fapt, rezerva principală de micşorare a duratei.

Avînd în vedere numeroasele avantaje economice (dintre care am enunţat numai o parte) pe care le asigură reducerea duratei ciclului de fabricaţie a produselor, consider necesară experimentarea folosirii acestui indicator orientativ, la început în industria construcţiilor de maşini, iar apoi şi în alte ramuri industriale.

dr. Nicolae MAFTEI
Universitatea din Galaţi

Investigație într-un consiliu intercooperatist pentru accelerarea creșterii venitului net

EFICIENȚĂ SPORITĂ A FONDURILOR FIXE ȘI A CHELTUIELILOR MATERIALE

MĂSURILE RECENT ADOPTATE, de către conducerea de partid și de stat, pe linia perfecționării mecanismului economico-financiar, vizează lărgirea competențelor unităților productive în planificarea și conducerea activității de producție, astfel ca rezultatele economico-financiare și creșterea eficienței producției să devină unul din criteriile fundamentale de apreciere a întregii munci desfășurate.

În această direcție, cooperativelor agricole de producție le revin obligații sporite, pentru valorificarea superioară atît a potențialului lor economico-organizatoric, cît și a potențialului material și uman din stațiunile de mecanizare a agriculturii, cu a căror activitate se integrează tot mai mult. Desigur, S.M.A.-urile — ca unități economice productive de sine stătătoare — au obligații și sarcini proprii, precise, de producție și economico-financiare, dar acestea nu se pot realiza așa cum trebuie decît printr-o conlucrare deplină și calitativ superioară cu cei cărora le furnizează servicii (lucrări de mecanizare a agriculturii, lucrări de reparații etc.), și în primul rînd cu C.A.P.-urile, principalul lor beneficiar.

Analiza în comun a unor factori de producție — în special, fondurile fixe — din consiliul intercooperatist și din S.M.A.-ul ce-l deservește, ca și a rezultatelor de producție și economico-financiare din cooperative, rezultantă a eforturilor comune — materiale și umane — din cele două categorii de unități agricole se impune ca singura corectă în acest caz, în care colaborarea merge pînă la o integrare strînsă a unităților respective. Analiza de față are în vedere situația existentă în *Consiliul intercooperatist Odoreu (județul Satu Mare), cu cele 8 cooperative agricole componente și S.M.A. Odoreu, care le deservește.*

- **Obiectiv prioritar : justa dimensionare a cheltuielilor materiale și a dotării cu mijloace fixe**
- **Sectorul producției vegetale — deținătorul principalelor rezerve de sporire a eficienței cheltuielilor materiale**
- **Creșterea accelerată a venitului net — baza întăririi capacității de autofinanțare a dezvoltării cooperativelor**

O PRIMĂ CONSTATARE ce se impune este aceea privind **creșterea foarte intensă a fondurilor fixe din dotarea cooperativelor și a S.M.A.-ului, ca bază sigură pentru creșterea producției agricole și a eficienței sale ;** astfel, în perioada analizată (1971—1977) volumul fondurilor fixe din acest consiliu intercooperatist a crescut cu 50,2% — deci, într-un ritm mediu anual de 7%. În același timp, producția globală agricolă la nivelul consiliului a sporit doar cu 35,9%, într-un ritm mediu anual de 5,2% (vezi graficul).

Pe de altă parte, creșterii foarte accelerate (cu 94,5%, ritm mediu anual = 8,6%) a înzestrării muncii cu mijloace fixe, îi corespunde o creștere mai lentă (cu 83,9%, ritm mediu anual = 7,9%) a productivității muncii în perioada studiată.

Aceste date demonstrează că rezultatele activității de producție agricolă din Consiliul intercooperatist Odoreu, deși în continuă îmbunătățire — atît la producția globală, cît și la productivitatea muncii — încă nu țin pasul cu ritmul înalt de creștere a fondurilor fixe și a înzestrării muncii.

Cooperativele și stațiunea de mecanizare trebuie să găsească, împreună, căile și mijloacele de utilizare plenară a condițiilor create, să valorifice superior rezervele existente, pentru a răsturna tendința actuală, astfel încît în următorii 2—3 ani să se ajungă la situația ca producția și productivitatea muncii să crească mai rapid decît investițiile și dotarea muncii.

COMPARÎND DINAMICA cheltuielilor totale de producție cu cea a producției globale în perioada 1971—1977, vedem că prima este cu puțin mai lentă față de a doua (+ 31,6%, față de + 35,9%). Dar în cadrul cheltuielilor totale, cele două mari categorii de cheltuieli (materiale și cu forța de muncă) înregistrează sensuri și ritmuri de evoluție net diferite. În timp ce cheltuielile materiale cresc rapid (+ 49,8%), cele cu forța de muncă se reduc, dar lent (— 3,3%). Trebuie arătat că reducerea volumului de cheltuieli cu forța de muncă a avut loc în condițiile creșterii semnificative a retribuției pe norma de muncă convențională (cu 17,1%) și a venitului mediu anual pe cooperator participant la muncă (cu 21,4%).

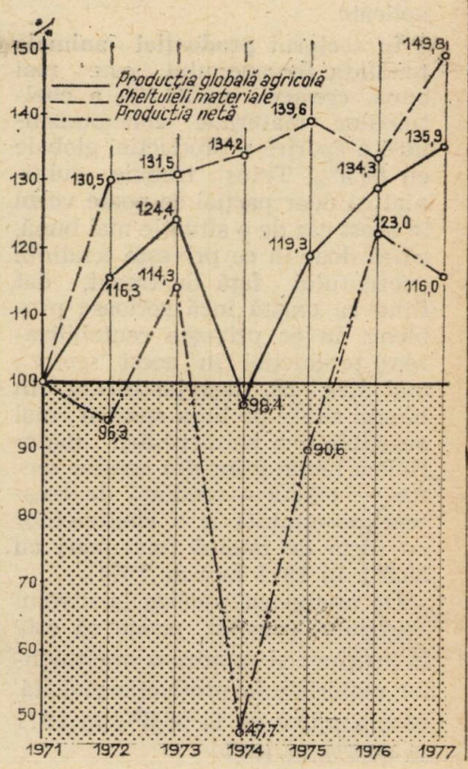

Deci se impune cu claritate concluzia că **principala direcție de acțiune, imediată și de viitor, în ce privește creșterea eficienței activității de producție o reprezintă reducerea cheltuielilor materiale** (în special ca nivel pe tona de produs și ca pondere în producția globală, dar și ca ritm de creștere în valori absolute).

REZERVE IMPORTANTE de sporită eficiență a cheltuielilor materiale trebuie căutate mai ales în sectorul **producției vegetale**, unde la o creștere cu 21% a cheltuielilor materiale s-a înregistrat un spor al producției globale vegetale doar de 3,3%. Dacă între principalele grupe de cheltuieli materiale ale producției vegetale, cele cu sămînța și cu plata lucrărilor S.M.A. au înregistrat creșteri relativ moderate (2,4%, respectiv 6,4%), în schimb cele cu îngrășămintele s-au dublat (+ 126%) în perioada analizată. Se impune de urgență o îmbunătățire radicală a tehnologiilor în producția vegetală (varianta „fertilizat cu îngrășăminte chimice") atît printr-o mai bună asociere a îngrășămintelor chimice cu alți factori activi de creștere a producției, cît și prin aplicarea fertilizării chimice cu prioritate pe acele terenuri (parcele) și la acele culturi unde există posibilitatea certă de a obține producții mari, randamente crescînde pe hectar și pe unitatea (kg) de îngrășăminte aplicate.

În sectorul **producției animale** tendința fenomenului este mai bună, creșterii cu 22,1% a cheltuielilor materiale corespunzîndu-i o sporire a producției globale cu 69,5%. Totuși, trebuie subliniat că doar parțial se poate vorbi în acest caz de o situație mai bună, adică doar în ce privește tendința prezentului față de trecut, dat fiind că există încă serioase probleme în ce privește rentabilizarea producției în acest sector ; mai ales că, deși justificată în esența sa — pe linia sporirii mai accentuate a cointeresării materiale a lucrătorilor din acestor sector — există o tendință de creștere pronunțată și a cheltuielilor cu forța de muncă (mai mari cu 38,3% în 1977 față de 1971).

De asemenea, analiza la nivelul întregului consiliu arată că este în creștere și ponderea cheltuielilor materiale în producția globală. care a ajuns de la 58,6% în 1971 la 64,6% în 1977.

INDICATORII economico-financiari, ca reflectarea cea mai sintetică a eficienței activității desfășurate în cele 8 cooperative ale consiliului și în stațiunea de mecanizare, întăresc constatările anterioare privind producția, fondurile fixe, cheltuielile materiale și gradul de înzestrare a muncii. Se remarcă și unele tendințe pozitive, consecință a saltului calitativ înregistrat în cei 7 ani analizați, care însă trebuie amplificat și stabilizat la cota sa superioară. Dinamica **producției globale** (tabelul), deși ascendentă ca valoare absolută, marchează în fapt o scădere relativă (la mia de lei fonduri fixe și la mia de lei cheltuieli materiale) cu aproape 10% în intervalul studiat. În schimb, ca urmare a scăderii pronunțate a cheltuielilor cu forța de muncă, producția globală la 1000 de lei cheltuiți cu retribuirea a crescut notabil (cu 48,1%), dar numai cu 1,2% la 1000 de lei cheltuieli totale, din cauza creșterii intense a cheltuielilor materiale. **Valoarea nou creată (producția netă)**, indicator fundamental în viziunea actuală a perfecționării mecanismului economico-financiar, a crescut prea puțin (cu 16,2%), comparativ cu investițiile și cheltuielile materiale efectuate, ceea ce a dus la o scădere apreciabilă (între 10,4% și 22,6%) a valorii sale relative (raportată la indicatorii amintiți). Ponderea producției nete în producția globală s-a diminuat și ea, de la 41,4% în 1971 la 35,4% în 1977.

CHIAR DACĂ, așa cum s-a văzut, există unele aspecte necorespunzătoare privind eficiența obținerii producției în consiliul nostru, avem și bune temeiuri de a considera că ne aflăm pe drumul cel bun în ce privește îndreptarea acestei situații. Astfel, venitul net a înregistrat creșteri substanțiale atît ca valoare absolută (cu 89,1%), cît și ca valoare relativă (la 1000 de lei cheltuieli materiale, la 1000 de lei cheltuieli generale etc. — între 26% și 106,3%). Este un indiciu cert al creșterii rentabilității producției (rata rentabilității a sporit de la 11,6% la 17% în perioada 1971—1977), al mai bunei gestiuni economice în cooperativele agricole ; de asemenea, s-a întărit și capacitatea unităților consiliului de a-și autofinanța dezvoltarea, ponderea venitului net în producția globală crescînd de la 10,3% în 1971 la 14,0% în 1977.

Dinamica principalilor indicatori economico-financiari în Consiliul intercooperatist Odoreu (1977 față de 1971 = 100)

	Valoare absolută	Valoare relativă			
		La 1 000 lei fonduri fixe *)	La 1 000 lei cheltuieli materiale	La 1 000 lei cheltuieli cu forța de muncă	La 1 000 lei cheltuieli totale
Producția globală	135,9	90,5	90,7	148,1	101,2
Producția netă	116,2	77,4	77,5	126,7	89,6
Venitul net	189,1	126,1	126,0	206,3	145,7

*) Total fonduri fixe (S.M.A. + C.A.P.)

Cele cîteva linii directoare ale analizei întreprinse sînt suficient de concludente pentru a ne arăta ce trebuie să facem în continuare pentru consolidarea rezultatelor bune de pînă acum și pentru eliminarea neajunsurilor ce se mai constată încă în activitatea noastră. Cooperatorii și mecanizatorii, specialiștii și cadrele de conducere din Consiliul intercooperatist Odoreu sînt ferm hotărîți să obțină **producții tot mai mari la hectar și pe cap de animal, singura bază certă a îmbunătățirii eficienței producției,** concomitent cu creșterea cantităților de produse livrate la fondul de stat și la fondul pieței.

Aplicînd corect tehnologiile cele mai adecvate, organizînd mai bine producția și munca, valorificînd integral resursele și rezervele existente, vom putea înregistra un nou salt, calitativ superior, în activitatea noastră, în special pe linia sporirii mai accentuate a eficienței activității productive.

Mihai LEVIȚCHI
Martin TEMPFLI
Consiliul intercooperatist Odoreu

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ, condiție și stimulent în ridicarea calitativă a activității întreprinderii

PROGRESUL ECONOMIC și social mai rapid al patriei noastre este condiționat atît de creșterea volumului de resurse alocate dezvoltării, cît și de eficiența cu care sînt folosite acestea, de ridicarea calității întregii activități productive.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar au menirea de a stimula întreprinderile, de a le angaja mai ferm și cu toate forțele în utilizarea cu eficiență ridicată a mijloacelor ce li s-au încredințat spre administrare ; astfel, odată cu accentuarea autoconducerii întreprinderilor, se impune trecerea lor la autogestiune economico-financiară.

O nouă calitate a gestiunii economice

AUTOGESTIUNEA economico-financiară a întreprinderii înseamnă asigurarea, din activitatea proprie, a mijloacelor financiare necesare atît pentru desfășurarea normală a producției, cît și pentru lărgirea ei. În cadrul activității pe care o desfășoară, fiecare întreprindere are sarcina să realizeze un beneficiu din care să acopere nevoile dezvoltării sale, precum și cerințele sociale ale oamenilor muncii. Desigur, la aceasta se adaugă obligația întreprinderii de a asigura și resursele ce urmează să fie vărsate la bugetul statului pentru finanțarea dezvoltării generale a societății.

Aplicarea autogestiunii economico-financiare a întreprinderii este o cerință imperioasă a sistemului organizatoric democratic care a fost creat în întreprinderi. Pentru că numai astfel se deschide drum larg manifestării neîngrădite, active a tuturor organelor de conducere colectivă, a inițiativei maselor de oameni ai muncii în organizarea și desfășurarea rațională a procesului de producție.

Încă de pe acum, la începuturile introducerii sale, autogestiunea se dovedește a fi o metodă capabilă să genereze și să dezvolte noi atitudini în rezolvarea problemelor de producție. Întreprinderile și colectivele de oameni ai muncii sînt stimulate într-o mai mare măsură în direcția gospodăririi spațiilor și capacităților de producție, în utilizarea rațională a timpului și a materiilor prime etc.

Întărirea gestiunii economice, noua sa calitate — autogestiunea — presupune perfecționarea pîrghiilor economice și financiare, introducerea unora noi, precum și găsirea de noi forme și metode concrete pentru dirijarea sistemului pîrghiilor economice și cointeresării materiale.

Autogestiunea economico-financiară se bazează pe acordarea de atribuții largi în elaborarea de către întreprindere a planului propriu de dezvoltare economico-socială, ceea ce face să crească rolul planului ca instrument de conducere a activității întreprinderii. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „planul de dezvoltare economico-socială să se întocmească de către fiecare întreprindere și unitate, pornindu-se de la capacitățile de producție de care dispune, precum și de la ceea ce se prevede să intre în producție în viitor. Pe această bază trebuie să-și întocmească fiecare întreprindere planul de producție, asigurîndu-și comenzi atît din țară, cît și din străinătate, ocupîndu-se ca activitatea să fie cît mai rentabilă pentru a putea permite atît reproducția lărgită, cît și acumularea mijloacelor necesare creșterii nivelului de trai“.** În noile condiții, întreprinderea are tot interesul să elaboreze planul său de dezvoltare economico-socială cît mai bine fundamentat, iar în sarcinile ce și le stabilește să reflecte toate rezervele potențiale de producție.

După cum se știe, întreprinderea își determină sarcinile de producție, veniturile și cheltuielile etc. nu numai pe un an de zile, ci și pentru perioada unui plan cincinal. Pentru planificarea în perspectivă a volumului producției și beneficiilor, este de mare importanță analiza creșterii producției în funcție de volumul fondurilor fixe, iar a beneficiului de volumul producției. Dependența nu este o simplă relație funcțională. La un anumit nivel al creșterii fondurilor fixe are loc o creștere mai puternică a producției, iar la un anumit nivel atins de creșterea producției, beneficiul nu mai este doar într-o relație de liniaritate cu volumul producției.

Considerăm că determinarea indicatorilor de plan, în perspectivă, ca volumul producției, nivelul productivității muncii, mărimea beneficiilor etc. va trebui să se facă pe baza folosirii unor metode științifice, care să stabilească direcția și intensitatea evoluției proceselor și fenomenelor din cadrul întreprinderii, gradul de influență al diverșilor factori în decursul timpului. În acest scop, apreciem că este de mare utilitate practică aplicarea **funcțiilor de producție, a ecuațiilor de regresie etc.**

Concomitent cu studierea relațiilor funcționale dintre fenomene, este necesară o analiză a influenței factorilor-cauză. Dacă volumul producției crește peste anumite limite, se pot aduce perfecționări tehnologice și organizatorice, astfel că beneficiul pe unitatea de producție crește, deci rata rentabilității nu mai este constantă, ci depinde de volumul producției. Prin urmare, întreprinderea poate cunoaște din timp soluțiile optime ale diverselor aspecte ale activității sale, de care ține seama cu prilejul elaborării planului și în decursul realizării sarcinilor prevăzute.

Planificarea activității întreprinderii va dobîndi elasticitate și eficiență prin utilizarea mai largă, mai profundă a sistemului de pîrghii valorice, precum și a sistemului de stimulente materiale.

Intensificarea utilizării pîrghiilor valorice

AUTOGESTIUNEA economico-financiară înseamnă realizarea intereselor economice specifice ale întreprinderii în dependenţă de rezultatele obţinute, comensurate valoric. Aceasta implică, în mod necesar, utilizarea pîrghiilor valorice (legea valorii, preţurile, beneficiu etc.).

Realizarea autogestiunii economico-financiare depinde într-o foarte mare măsură de luarea în considerare a **cerinţelor legii valorii.** Întreprinderea va realiza o rentabilitate cu atît mai mare cu cît cheltuielile sale de producţie vor fi mai mici în comparaţie cu mărimea lor socialmente necesară, exprimată de preţul de livrare al mărfii. Depăşirea acestui nivel mediu, social al cheltuielilor de producţie, înseamnă că activitatea întreprinderii se soldează cu consecinţe economice, mai mult sau mai puţin grave, pentru rentabilitatea întreprinderii. Iată de ce este necesar ca întreprinderea, colectivul ei, pentru a obţine beneficii ridicate, să se preocupe în mod permanent de asigurarea unor cheltuieli cît mai mici prin reducerea costurilor, creşterea productivităţii muncii etc.

Realizarea unei noi calităţi a activităţii economice din întreprinderi necesită utilizarea mai intensă a **pîrghiei beneficiului.** Acesta are menirea de a stimula dezvoltarea cantitativă şi calitativă a producţiei, valorificarea superioară a resurselor materiale, reducerea cheltuielilor de muncă vie şi de muncă materializată etc. Pîrghia beneficiului este folosită chiar în activitatea de elaborare a planului propriu al întreprinderii. Acum, beneficiul nu mai este privit doar ca un indicator de plan, ci şi ca suport material al înfăptuirii autogestiunii şi cointeresării oamenilor muncii. De aceea, mărimea lui trebuie să fie stabilită în plan cît mai realist.

Realizarea cerinţelor autogestiunii economico-financiare depinde, într-o foarte mare măsură, de **economisirea muncii materializate,** a cărei importanţă este în continuă creştere în condiţiile actualei revoluţii ştiinţifice şi tehnice. Folosirea eficientă a muncii materializate se referă nu numai la partea din valoarea fondurilor de producţie care se transmite asupra produsului (amortisment, consum de materii prime, materiale, energie etc.), ci are în vedere şi întreaga valoare a fondurilor de producţie folosite.

Prin utilizarea cît mai raţională a tuturor fondurilor de producţie se realizează economii de cheltuieli, sporirea productivităţii muncii etc. Iată de ce considerăm necesar că **mărimea beneficiului întreprinderii să se planifice pe baza nivelului normat al rentabilităţii fondurilor fixe** (mărimea beneficiului la un leu fonduri fixe). În acest fel unităţile economice ar fi stimulate să-şi determine creşterea fondurilor de producţie mai riguros, pe baza unor criterii de eficienţă economică, stabilind mărimea optimă a evoluţiei lor într-o perioadă dată. Aplicarea acestui procedeu de stabilire a beneficiului planificat va avea un rol stimulator asupra creşterii eficienţei activităţii întreprinderii, îndeosebi pe linia utilizării eficiente a fondurilor fixe.

Indicatorul rentabilităţii fondurilor fixe arată întreprinderilor care este aportul lor la crearea beneficiilor şi în ce măsură ele ar putea spori acest aport în cazul în care vor îndeplini cerinţele de creştere a eficienţei procesului de producţie şi îşi vor propune sarcini mai ridicate de utilizare a fondurilor proprii. Desigur, determinarea în acest mod a beneficiului necesită soluţionarea unor probleme ca : reglementarea normei ratei rentabilităţii fondurilor fixe, aplicarea de norme unice pe economie sau diferenţiate pe ramuri şi subramuri, modul de stabilire a acestor normative prin plan etc. Sîntem de părere ca normativele de rentabilitate a fondurilor fixe să se stabilească pe perioade scurte (de un an sau doi) pentru a reflecta cît mai bine perfecţionările aduse aparatului de producţie.

Un element esenţial al autogestiunii este **autofinanţarea activităţii curente de producţie, precum şi a dezvoltării întreprinderii, a nevoilor sociale ale colectivului de oameni ai muncii etc.** În acest context, întreprinderile îşi constituie fonduri proprii pentru dezvoltarea economică, creşterea mijloacelor circulante, construcţia de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social, acţiuni sociale, participarea oamenilor muncii la beneficii. Sursele de acoperire a acestor fonduri provin din activitatea întreprinderii. Adică, beneficiul pe care urmează să-l realizeze întreprinderea serveşte la constituirea unei bune părţi din fondurile proprii, alături de amortisment şi alte surse.

În strînsă legătură cu propriul plan al dezvoltării economico-sociale, fiecare întreprindere va dispune de un **buget de venituri şi cheltuieli,** pe baza căruia să-şi planifice resursele pentru autofinanţare. Bugetul de venituri şi cheltuieli reprezintă o pîrghie puternică, eficientă de întărire a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor. Pentru că, pe baza lui, consiliile oamenilor muncii, adunările generale ale oamenilor muncii îşi vor exercita efectiv atribuţiile şi răspunderile conferite de lege.

Prin deciziile luate în privinţa producţiei planificate şi a procesului de reproducţie, conducerile întreprinderilor exercită o influenţă directă asupra acumulărilor de fonduri proprii.

De mare însemnătate în elaborarea planului propriu este luarea în considerare a corelaţiilor dintre indicatorii producţiei şi beneficiul obţinut, care constituie suportul material al cointeresării întreprinderii. Volumul beneficiului planificat fiind în funcţie de volumul producţiei, întreprinderea va fi interesată să-şi stabilească în mod real sarcinile de producţie, pe baza condiţiilor de care dispune, mobilizînd toate rezervele interne. În aceste condiţii, pe lîngă obţinerea unei producţii mai mari, se va asigura o corelaţie reală a indicatorilor planului la nivel macro-economic şi o desfăşurare armonioasă a procesului de reproducţie în ansamblu.

Prin urmare, beneficiul îşi exercită acţiunea atît asupra planului de producţie, cît şi asupra cointeresării întreprinderii. Totodată, se realizează o armonizare între interesele generale ale economiei naţionale şi interesele întreprinderii pe linia sarcinilor de producţie.

O dată cu creşterea cointeresării întreprinderii, autogestiunea implică lărgirea şi intensificarea măsurilor privind creşterea cointeresării întregului colectiv de oameni ai muncii, a fiecărui lucrător în sporirea rezultatelor, în creşterea eficienţei economice. În scopul legării directe a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele economice ale întreprinderii, măsurile stabilite recent prevăd acordarea retribuţiilor individuale în funcţie de gradul de îndeplinire a valorii producţiei nete şi a producţiei fizice. Prin urmare, retribuţia este corelată cu indicatori ce exprimă finalitatea activităţii şi eficienţa economică.

Prin trecerea la autogestiune economico-financiară se creează condiţii care obligă, dar şi stimulează întreprinderea, colectivele de oameni ai muncii în direcţia utilizării judicioase, cu eficienţă ridicată, a fondurilor de producţie, a valorificării superioare a resurselor materiale, de muncă şi financiare.

conf. dr. Florea STAICU
Academia de Studii Economice

Cadru favorabil pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității de COMERȚ EXTERIOR

„În momentul de față, pentru ministere, celelalte organe centrale, pentru Ministerul Comerțului Exterior, pentru organizațiile de partid și consiliile oamenilor muncii, pentru toți oamenii muncii, exportul trebuie să constituie problema numărul unu !"

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 5 iulie 1978)

ÎN CONSENS cu realitățile lumii contemporane, care reclamă o participare tot mai intensă și eficientă la schimburile și cooperarea internațională, partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită colaborării economice cu celelalte state și promovează consecvent, în relațiile cu acestea, principiile noii ordini economice internaționale.

Tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român, îi revine meritul de a fi precizat raportul dintre factorii interni și cei externi în dezvoltarea economico-socială a țării, atribuind rolul hotărîtor mobilizării plenare a resurselor interne, valorificării întregului potențial economic propriu ; în același timp, participarea intensă la schimburile și cooperarea internațională este văzută ca o latură inseparabilă, un factor de accelerare a procesului de dezvoltare, contribuind la o mai bună punere în valoare a resurselor și posibilităților proprii, la consolidarea independenței naționale.

Activitatea de comerț exterior — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „reprezintă un factor important în dezvoltarea economico-socială generală și, de aceea, trebuie să i se acorde toată atenția, atît de către întreprinderi și centrale, cît și de către Ministerul Comerțului Exterior și celelalte organe centrale"** [1]).

Măsurile de perfecționare a mecanismului economic, în curs de înfăptuire în toate ramurile producției materiale, vor conduce atît direct, cît și indirect la ridicarea activității de comerț exterior pe o treaptă superioară. Avem în vedere statuarea principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, bazat pe creșterea răspunderii și cointeresării directe a unităților economice ; participarea la beneficii ; perfecționarea activității de planificare, în special prin lărgirea rolului contractelor economice, al prognozelor, al balanțelor și al indicatorilor fizici ca principale instrumente de planificare ; și, bineînțeles, măsurile specifice activității de relații economice externe, ca balanța de export-import la nivel de întreprindere, cursul comercial unic, extinderea încheierii contractelor pe termen lung etc.

În cele ce urmează ne vom referi la principalele cerințe pe care le ridică funcționarea noului mecanism economic pentru activitatea de comerț exterior.

Raportul plan-contracte

ÎN PLANIFICAREA schimburilor economice externe apare necesară folosirea de studii privind prognozele tehnologice și de marketing, care să orienteze producția pe termen lung — avînd în vedere progresul tehnic și schimbările conjuncturale rapide, precum și faptul că un obiectiv productiv înscris acum în planul de investiții începe să producă abia după 2—3 ani. (În cazul obiectivelor complexe de mare valoare sau al acțiunilor de cooperare pentru asigurarea de materii prime, această perioadă poate fi chiar mai mare).

Pentru a da planului de comerț exterior mai mult realism și stabilitate, apar necesare o fundamentare și o pregătire optimă prin **folosirea contractelor pe termen lung** — care în prezent au o utilizare relativ restrînsă — și intrarea în raporturi de cooperare cu întreprinderi și firme din alte țări. Încheierea de contracte pe termen lung, atît la extern cît și la intern, permite o programare judicioasă a producției, crearea de fluxuri tehnologice stabile, îmbunătățirea calității produsului, stabilitatea în asigurarea materiilor prime, utilizarea mai eficientă a forței de muncă și, respectiv, creșterea productivității muncii — care, în ansamblu, conduc la sporirea eficienței întregii activități.

De asemenea, contractele pe termen lung permit o orientare mai judicioasă a investițiilor, elaborarea din timp a documentațiilor și utilizarea cercetărilor și potențialului tehnologic propriu pentru îmbunătățirea produselor și reducerea costurilor acestora.

Pentru ca aceste avantaje să se verifice în practică, contractele pe termen lung trebuie să fie încheiate pe o perioadă mare de timp, ca să garanteze stabilitatea necesară producției, asigurarea materiilor prime și materialelor necesare și realizarea unor produse sau livrări de instalații cu ciclu lung de fabricație.

Creșterea rolului contractului în activitatea de planificare trebuie văzută ca o etapă finală a unui proces laborios **de prospectare sistematică a pieței** [2]), pentru a orienta cercetarea și producția către ceea ce se caută pe piața externă și a înlocui astfel optica „să vindem ce producem" cu cea „să producem ceea ce se vinde". De menționat și faptul că încheierea contractelor economice, pe cît posibil și a celor cu parteneri externi, înaintea aprobării planului sporește considerabil capacitatea unităților economice de a influența planul de comerț exterior și a-l așeza pe baze reale.

De asemenea, utilizarea **indicatorilor fizici** va da mai multă fermitate relațiilor contractuale, astfel că vor putea fi eliminate o serie de deficiențe privind respectarea termenelor de livrare la export și a unor condiții de calitate a produselor.

Echilibrul valutar

LA PUNEREA pe baze științifice a planului de comerț exterior și cooperare economică cu alte state, rolul hotărîtor trebuie să-l aibă **planul de export-import și balanța comercială** ale întreprinderii producătoare, care vor fi de acum înainte un instrument esențial pentru realizarea autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării în activitatea de comerț exterior. Planul de export se va întocmi valoric pe produse și relații și va fi asigurat fizic printr-un fond de marfă corespunzător. Planul de import pentru investiții și producție va fi, de asemenea, stabilit fizic și valoric pe relații. Soldul balanței comerciale de export-import va constitui principalul indicator al activității de comerț exterior a întreprinderilor producătoare. Elaborarea balanței comerciale de export-import de către întreprinderile producătoare în condițiile stabilirii de fiecare din acestea a necesarului propriu de import, renunțînd la planificarea acestuia în mod centralizat pe ministere coordonatoare de balanțe materiale va face ca importurile să fie realizate în strictă concordanță cu necesitățile reale, specifice fiecărei întreprinderi.

Din ansamblul măsurilor de perfecționare a mecanismului economic face parte și **răspunderea nemijlocită a unităților producătoare** pentru activitatea de comerț exterior. Cum este și firesc, paralel cu creșterea autonomiei, puterii de decizie și de orientare a planului, va crește și răspunderea pentru realizarea sarcinilor asumate, unitățile producătoare avînd obligația de a asigura fondul de marfă prevăzut în contracte, în condițiile de calitate și la termenele fixate. Pentru a spori rolul activ al producătorului în activitatea de export, apar necesare intensificarea

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978, Ed. politică, 1978, p. 13—14.

[2]) Vezi : I. Georgescu, Al. Deteșan „Creșterea rolului contractelor de comerț exterior", Revista economică nr. 15/1978.

contactelor directe ale acestuia cu clienții, stabilirea clară a specificațiilor tehnice, a unui program ritmic de livrări și a modului de recepție.

Întrucît livrarea produselor în conformitate cu sarcinile de plan și cu contractele externe reprezintă temelia întregii activități de export, s-au instituit raporturi juridice contractuale între întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior, prin care se fixează calitatea mărfurilor, prețul, cantitățile, termenele de livrare etc. Există, desigur, și posibilitatea ca întreprinderile de comerț exterior să încheie contracte de export în contul lor propriu, ceea ce face ca rezultatele economice ale tranzacțiilor să revină nemijlocit acestor întreprinderi, stimulînd interesul acestora în cercetarea mai atentă a pieței și în obținerea unor prețuri mai bune.

Progresul tehnic și competitivitatea

ESTE ÎNDEOBȘTE CUNOSCUT că pe piața externă, unde concurența s-a accentuat, competitivitatea tehnică și economică sînt factorii primordiali în plasarea unui produs. De asemenea, progresul tehnic rapid face ca viața produselor să fie relativ scurtă ; toate acestea fac necesare **reînnoirea continuă a producției** destinată exportului și realizarea acesteia la costuri cît mai scăzute. **Adaptarea operativă la cerințele pieței** rămîne o constantă a pătrunderii și menținerii pe piața externă. Apare necesară creșterea preocupării întreprinderilor pentru asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente, pentru introducerea de înlocuitori, realizarea de mase plastice cu calități superioare, a noi sortimente de fire și fibre sintetice, medicamente și coloranți și, bineînțeles, a noi mașini și utilaje cu performanțe tehnice superioare. În acest scop, compartimentele de marketing ale centralelor și marilor uzine trebuie să se facă mai mult simțite în orientarea producției și depistarea de debușee pentru produsele unităților respective.

Întreprinderilor le revine și sarcina **valorificării superioare a materiilor prime la un nivel tehnic ridicat și competitiv.**

Lărgirea atribuțiilor și răspunderilor unităților economice se împletește și cu creșterea drepturilor în cadrul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice și în acest sens, cu creșterea posibilităților de cointeresare a colectivelor de muncă, prin **participarea la beneficii** și, în general, prin legarea directă a retribuției de rezultatele unității în care personalul muncitor își desfășoară activitatea. Cointeresarea întreprinderilor producătoare în realizarea și depășirea planului de export prin acordarea a pînă la 25% din volumul valutei efective obținute suplimentar, ca urmare a depășirii planului la export pe seama sporirii producției, în condițiile realizării prețurilor și cursurilor de revenire aprobate sau realizării unor prețuri externe îmbunătățite, reprezintă o pîrghie deosebit de importantă pentru dezvoltarea producției la export, îmbunătățirea calității, introducerea de noi tehnologii, reutilări ș.a. Din aceste surse este stimulat și personalul muncitor, în valută, cu o cotă de 2% pentru excursii în străinătate, precum și cu o cotă de 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu creșterea exportului.

O altă direcție în care trebuie să se orienteze activitatea de comerț exterior este **extinderea exportului care valorifică concepția proprie sub formă de licențe, documentații și livrări complexe,** cale sigură de creștere a eficienței acestei activități.

Este cunoscut că valoarea licențelor și documentațiilor poate ajunge, dacă avem în vedere toate formele sub care apare, la 20—30% din valoarea unei instalații, iar plata unei licențe pe produs (royalty) pînă la 10—15% din valoarea acestuia. În cazul activităților de engineering, consulting, asistență tehnică, se valorifică exclusiv muncă intelectuală, efectuîndu-se un export fără importuri și cu cheltuieli materiale minime.

Evaluarea eficienței

O MĂSURĂ IMPORTANTĂ care vizează direct activitatea de comerț exterior este și introducerea — începînd de la 1 ianuarie 1979 — a **cursului comercial unic** în lei pentru exprimarea planului de export-import. Această măsură va permite o legătură directă între prețurile și tarifele interne ale mărfurilor de export-import și prețurile externe, precum și reflectarea corespunzătoare în gestiunea unităților economice a rezultatelor obținute din activitatea de export-import. Prin adoptarea cursului comercial unic, se renunță la exprimarea în lei valută a planului de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Cursul comercial unic va reprezenta raportul dintre prețurile și tarifele interne, exprimate în lei, și prețurile practicate pe piața internațională, exprimate în dolari S.U.A. Pentru celelalte valute în care se încheie contractele de comerț exterior, cursul comercial unic se va stabili ținînd seama de corelațiile existente pe piețele financiare internaționale între dolarul S.U.A. și celelalte valute. Introducerea acestui curs va permite stabilirea de măsuri pentru creșterea continuă a eficienței activității de comerț exterior și pentru îmbunătățirea, pe această bază, a raportului dintre leu și celelalte valute, respectiv la creșterea puterii de cumpărare a monedei naționale pe plan extern, ca o premisă a trecerii, în perspectivă, la convertibilitatea leului. De asemenea, această măsură va simplifica lucrările de planificare, de urmărire și raportare a planului de comerț exterior, precum și evidențele ce se țin la întreprinderi, bănci și ministere. Fiecare întreprindere producătoare de mărfuri pentru export trebuie să se încadreze în cursul comercial unic, astfel încît prin prețul extern să se acopere integral cheltuielile de producție și circulație și să se asigure beneficii.

Întrucît la baza cursului comercial unic va sta actualul curs de revenire, vor trebui și în acest caz făcute unele corectări, ținînd seama că pe piața internă prețurile sînt stabile o perioadă îndelungată de timp, pe cînd pe piața internațională sînt supuse influențelor conjuncturale. De asemenea, date fiind diferențele sensibile între nivelul productivității muncii, posibilitățile de desfacere și alte condiții specifice de realizare a unor produse, și în viitor vor exista unele excepții de încadrare în limitele cursului comercial unic.

Exigențe organizatorice

ÎN VEDEREA transpunerii în viață a orientărilor și sarcinilor date de plenarele C.C. al P.C.R. din martie și iulie a.c., în fața lucrătorilor din comerțul exterior, precum și a celorlalți oameni ai muncii care participă la activitatea de export-import și cooperare stau probleme importante, care trebuie soluționate în perioada viitoare.

● Astfel, din concepția noului mecanism economic se desprinde ca sarcină prioritară **împletirea activității curente cu cea de perspectivă la toate eșaloanele, paralel cu întărirea răspunderii întreprinderii producătoare pentru realizarea fondului de marfă pentru export, pentru modul cum comercializează marfa și cum este orientată producția pentru export.** În această ordine de idei, prima urgență o constituie diminuarea restanțelor pe care le au producătorii în realizarea fondului de marfă și luarea măsurilor necesare executării exemplare a contractelor încheiate. Totodată, întreprinderile de comerț exterior au sarcina de a contracta integral volumul de export planificat și de a-și spori preocuparea pentru creșterea eficienței economice a comerțului nostru exterior.

● În al doilea rînd, necesitățile practicii de comerț exterior impun : utilizarea în mai mare măsură a **importurilor ca pîrghie de promovare a exporturilor în contextul lărgirii preocupărilor de echilibru import-export ; asigurarea importului de materii prime pe perioade de lungă durată** prin contracte și acțiuni de cooperare ;

● Apare necesară realizarea unui salt calitativ și în ceea ce privește **orientarea producției interne,** așezarea ei cu fața **către economia mondială** și, în această ordine de idei, compararea curentă a rezultatelor ei cu cele ale producției din alte țări, orientarea investițiilor către produsele viitorului, adîncirea cooperării și specializării în producție cu alte țări.

În acest cadru mai general de orientare în viitor a producției și exporturilor intră și o serie de măsuri proprii activității de comerț exterior, respectiv: elaborarea de **programe de dezvoltare a schimburilor comerciale și a cooperării economice pe zone geografice și țări.**

Pentru a răspunde mai bine noilor exigențe legate de perfecționarea mecanismului economic intern, devine necesar ca și cadrul legislativ și organizatoric al activității de comerț exterior să reflecte și concretizeze orientarea de a se muta centrul de greutate către unitățile economice, care să fie sprijinite pe toate căile pentru a face față noilor sarcini și răspunderi.

G. CRISTEA
I. NIȚĂ

CITITORII AU CUVÎNTUL

Interpretare

PRIN H.C.M. nr. 1004/1971 (art.1) se prevede ca lucrările executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, pentru C.A.P., să fie plătite în natură sau bani, potrivit tarifelor legale. Avîndu-se în vedere cointeresarea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii în rezultatele cooperativelor agricole de producție deservite și în sporirea producției agricole a acestora, în anexa nr. 1 la hotărîrea respectivă s-au stabilit culturile și lucrările la care plata se va face proporțional cu producția realizată, însă nu mai puțin de 80 la sută din cantitățile sau sumele cuvenite, stabilite potrivit tarifelor legale.

În statutul cooperativei agricole de producție aprobat prin Decretul nr. 346/1977 la art. 2 pct. d se prevede că „plata lucrărilor executate de stațiune se face în raport direct cu producțiile realizate".

Începînd cu acest an întîmpinăm greutăți în încasarea lucrărilor executate cu plata în bani. Banca ne impune să încasăm 80 la sută din valoarea lucrărilor la toate lucrările și culturile, pe motivul că în art. 2 pct. d din statutul C.A.P. nu se menționează culturile și lucrările pentru care plata se face proporțional cu realizarea producțiilor.

Cum H.C.M. nr. 1004/1971 nu a fost abrogată consider că la elaborarea statutului s-a avut în vedere cadrul legal în vigoare, nemaifiind cazul să se facă enumerarea lucrărilor și culturilor la care se aplică reducerea. Sau este vorba de interpretări greșite ale legislației în vigoare?

Gheorghe PĂUNESCU
contabil șef, S.M.A. Izbiceni, județul Olt

Risipă de carburanți

UNITATEA NOASTRĂ – Oficiul de îmbunătățiri funciare Alba Iulia – are în diferite localități din județ diverse lucrări de îmbunătățiri funciare. La aceste puncte de lucru autobasculantele se deplasează zilnic în gol. Așa se întîmplă și la punctul de lucru din orașul Aiud, unde de aproape 5 luni 6 autobasculante pleacă și vin în gol la sediul Oficiului – cale de 35 km – pentru a... parca, deși există condiții de parcare la sediul Întreprinderii mecanice Aiud – beneficiarul lucrării.

O mare risipă de carburanți, ca să nu mai vorbim de consumuri de uleiuri, uzură de cauciucuri, timp pierdut pe drum etc. (ca începerea programului la 8,30–9,00 în loc de ora 7).

Șefii punctelor de lucru au făcut în scris referate pentru a se parca în punctele de lucru (așa cum sînt parcate și utilajele grele), dar conducerea întreprinderii nici nu aprobă, dar nici nu-și justifică opoziția.

Aurel MUNTEANU
Alba Iulia

Facturi refolosibile

ÎN URMA trecerii la noul sistem de decontare între unitățile socialiste ne-au rămas în stoc importante cantități de facturi cu talon (3 500 blocuri în valoare de peste 60 mii lei).

Pentru evitarea pierderilor din casări, care pe economia națională ar putea totaliza sume de ordinul milioanelor de lei, propunem Băncii Naționale următoarele soluții :

1. Să se acorde derogare unităților care dețin stocuri să folosească facturile cu talon, pînă la epuizarea lor.

2. Să se acorde o derogare parțială numai în cazurile în care valoarea produselor expediate sau a serviciilor prestate nu depășește suma de 5 000 lei.

3. Facturile talon să fie colectate de centralele industriale. Una sau două întreprinderi din subordinea unei centrale să folosească imprimatele în cauză pînă la epuizarea stocurilor.

Prima soluție, după părerea noastră, este cea mai economică și asigură folosirea stocurilor chiar în cursul acestui an.

Constantin DAVID
economist la I.F.E.T. Piatra Neamț

ECOURI

Simplificare

RAPORTAREA lunară a aprovizionării tehnico-materiale și a livrărilor de către întreprinderi a făcut obiectul notelor apărute în „R.E." nr. 11 și 12 intitulate : „Statistică" și „Dări de seamă".

În vederea aducerii la îndeplinire a sarcinii trasate Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și celorlalte ministere de a lua măsuri pentru perfecționarea sistemului de evidență și urmărire a stocurilor și pentru introducerea de măsuri și reguli ferme de readaptare operativă a stocurilor în raport de nevoile imediate ale întreprinderilor s-a prevăzut ca, începînd cu anul 1978, dările de seamă statistice de stat privind realizarea aprovizionării tehnico-materiale și livrările de produse de către furnizori să fie întocmite lunar.

Întrucît din testările efectuate a rezultat că sistemul introdus necesită un volum mare de muncă, s-au luat măsuri ca raportările pentru primele două luni ale trimestrului să se efectueze într-o formă mult simplificată și anume :

– să se raporteze date numai pentru un număr de 124 de materii prime, materiale și produse în loc de circa 2 000 de poziții prevăzute în anexa 1 la H.C.M. nr. 1270/1975, cu modificările aprobate prin H.C.M. nr. 264/1977 ;

– s-a introdus o nouă dare de seamă privind realizarea aprovizionării tehnico-materiale, St. 1, care cuprinde numai 3 coloane în loc de 13 cîte prevede darea de seamă Apr. 1 b ce se completează trimestrial.

M. CAPATA
director în Direcția Centrală de Statistică

Piese de schimb

ÎN URMA analizării problemelor ridicate în articolul : „Etapă hotărîtoare pentru întreaga producție agricolă a anului 1978", publicat în nr. 13, menționăm că în vederea asigurării cantităților de piese de schimb, pe sortimente, necesare remedierii defecțiunilor ce apar în timpul lucrului tractoarelor și mașinilor agricole în campania agricolă, prin ordinul M.I.C.M. nr. 22/1978 s-a dispus urmărirea decadală, în expresie fizică, a realizării pieselor de schimb deficitare. Lista reperelor la care se aplică urmărirea decadală menționată mai sus s-a stabilit de comun acord cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Subliniem că realizarea pieselor de schimb respective, în expresie fizică, constituie sarcină proprie de muncă pentru acordarea retribuției personalului de conducere a secției sau fabricii în care se realizează aceste piese de schimb, potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974.

I. POPESCU
director general în M.I.C.M.

Consumuri reduse

REFERITOR la articolul apărut în nr. 15 al „R.E.", intitulat „Economisirea energiei electrice și a combustibilului", menționăm că în cadrul întreprinderii noastre există o preocupare constantă pentru reducerea consumului de combustibil convențional pe tona de negru de fum produsă. În acest sens amintim că au fost puse la punct tehnologii pentru fabricarea unor sorturi de negru de fum superioare, tip HAF și FEF, cu consumuri de combustibili convenționali relativ reduse față de sortul Carbomet. De asemenea, s-a acționat pe linia înlocuirii gazului metan cu hidrocarburi grele rezultate de la prelucrarea țițeiului și a cărbunelui.

În ce privește sortul de negru de fum Metanex D s-au efectuat cercetări pe o instalație pilot vizînd modernizarea tehnologiei. Nu s-au putut însă elimina, în totalitate, fazele discontinue ale procesului, nerealizîndu-se astfel economia de combustibil scontată. În această situație s-a solicitat beneficiarilor de negru de fum Metanex D să facă încercări cu alte sorturi, produse cu un consum mai mic de combustibil, în vederea înlocuirii sortimentului respectiv și sistării fabricației. La demersurile întreprinse atît în anul 1977, cît și în prezent, nu toți beneficiarii au fost de acord cu înlocuirea. Bunăoară, producătorii de articole de încălțăminte și bunuri de larg consum consideră că acest sortiment asigură produselor lor calitatea necesară care nu se poate realiza cu celelalte tipuri de negru de fum.

În continuare întreprinderea, cu sprijinul centralei, depune eforturi pentru sistarea fabricației acestui sortiment și înlocuirea sa cu altele mai eficiente, cu consumuri mai reduse.

Ion VOICULESCU
director Întreprinderea chimică „Carbosin" Copșa Mică

Tribuna „R.E."

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE

Comisiile pe domenii

Important potențial de creativitate, factor de înfăptuire a autoconducerii

- 125 de comisii, cu peste 1 000 de membri — un important potențial de analiză și creativitate în sprijinul consiliilor oamenilor muncii de la unitățile Combinatului minier Valea Jiului
- 98 de lucrări prevăzute în programele de lucru pe anul 1978 ale comisiilor pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii
- Inițiativă, organizare, operativitate, eficiență — jaloane ale unei activități cu putere de exemplu
- „Instruiți-ne concret, cu tehnici, procedee și metode de muncă", cer membrii consiliilor oamenilor muncii care conduc comisiile
- Cabinetul de organizare economico-socială conlucrează cu aceste organisme cu caracter obștesc
- Poziția și rolul comisiei în angrenajul întreprinderii, în realizarea programelor, pregătirea și aplicarea deciziilor organelor de conducere colectivă

AMPLUL PROGRAM de măsuri elaborat de partid pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei naționale, crearea unui mecanism economic îmbunătățit se înscriu pe linia **adîncirii democrației muncitorești**, lărgind cadrul organizatoric pentru **participarea nemijlocită a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii de dezvoltare a societății socialiste.** În acest sens prezintă o deosebită importanță și Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (nr. 5/1978), recent adoptată.

Aceste măsuri — care îmbină armonios conducerea unitară, pe baza planului național unic, al activității economico-sociale cu asigurarea unei autonomii sporite a unităților economice — au o importanță deosebită și pentru industria cărbunelui. O serie de particularități ale mineritului carbonifer (între care dependența față de condițiile naturale de zăcămînt, ponderea mare a forței de muncă în ansamblul activității de producție, dispersarea locurilor de muncă, factorii de risc etc.) fac să crească și mai mult importanța participării active a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor, la soluționarea problemelor complexe ale extracției miniere.

Democrația muncitorească în acțiune

ÎN CADRUL UNITĂȚILOR Combinatului minier Valea Jiului se acordă o atenție deosebită înfăptuirii directivelor partidului privind perfecționarea continuă a formelor de conducere colectivă, realizarea unui sistem complex de conducere a întregii activități economice și sociale de către oamenii muncii, multiplicarea formelor și căilor de participare a acestora la conducere. Un rol însemnat a fost atribuit, în cadrul acestei preocupări, comisiilor pe domenii. **Peste 1 000 de muncitori, maiștri, cadre tehnice și de economiști** din unitățile miniere, de preparare, constructoare de mașini, de construcții, aprovizionare, transport, cercetare-proiectare și de informatică ale combinatului formează activul celor **125 de comisii** cărora le revine un rol sporit în contextul sarcinilor de dezvoltare și modernizare a mineritului, deoarece ele pot oferi cadrul corespunzător pentru manifestarea largă a două trăsături ce definesc în prezent activitatea colectivelor de oameni ai muncii : **competența** și **participarea activă la soluționarea problemelor întreprinderii.**

Dintre comisiile constituite pe lîngă consiliile oamenilor muncii, avînd ca obiect de activitate ansamblul problematicii economico-sociale a întreprinderilor, ne vom ocupa, pentru exemplificare, de **comisia pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii.**

Un important domeniu de intervenție

ÎNSCRIINDU-SE în dezvoltarea de ansamblu a energeticii românești, mineritul din Valea Jiului — unul din principalele bazine carbonifere ale țării — înregistrează în actualul cincinal însemnate transformări. Producția de cărbune cocsificabil și energetic va crește aici cu peste 40%, urmînd să asigure cel puțin jumătate din necesarul de cocs al siderurgiei.

Căile de realizare a unui asemenea ritm rapid au fost indicate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu prilejul vizitelor de lucru făcute în Valea Jiului. Elementul principal al programului de dezvoltare a acestui vechi centru carbonifer al țării îl reprezintă mecanizarea complexă și automatizarea lucrărilor din subteran ; în dotarea minelor intră mereu noi echipamente perfecționate, complexe mecanizate de abataj, combine pentru săparea mecanizată a lucrărilor de deschideri și pregătiri, instalații de mare capacitate pentru transport continuu, elemente de automatizare, permițînd extinderea tehnologiilor celor mai moderne.

Sporirea gradului de înzestrare tehnică și a complexității muncii mărește și mai mult rolul organizării superioare a conducerii, producției și a muncii, impunînd integrarea perfectă a activității fiecărui membru al colectivului cu obiectivele și exigențele de ansamblu ale procesului tehnico-productiv. Progresele în acest domeniu au avut o contribuție însemnată la rezultatele obținute, de pildă, de către colectivul Întreprinderii miniere Paroșeni, care recent a fost distins cu Ordinul Muncii clasa a II-a pentru ocuparea locului II în întrecerea dintre unitățile industriale pe anul 1977.

Cerința continuei perfecționări a pregătirii profesionale și politico-ideologice, a creșterii competenței și gradului de participare a fiecărui om al muncii din unitățile miniere la soluționarea problemelor producției a fost accentuată în mod deosebit de către secretarul general al partidului, care a indicat ca odată cu mecanizarea lucrărilor, să se acorde o atenție mai mare și perfecționării profesionale a oamenilor muncii ; se impune schimbarea concepției însăși despre minerit, astfel încît să avem nu numai un miner specialist, ci și un miner tehnician, care să cunoască mașinile din dotare, să știe să le folosească cu randament înalt, să le întrețină și să le repare.

Faptul că în primul semestru din acest an planul la producția de cărbune nu a fost îndeplinit face cu atît mai necesară intervenția bunei organizări în folosirea judicioasă a forței de muncă, în asigurarea schimburilor complete de producție, în reducerea necesarului de personal la activitățile auxiliare prin raționalizarea acestora. Așa cum a indicat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. de la începutul acestei luni, **„trebuie să acționăm cu toată fermitatea pentru a asigura în primul rînd muncitorii în abataj, la transport, și abia după aceea la serviciile de suprafață".**

Programe axate pe prioritățile unităților

COMISIILE pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii de la unitățile bazinului carbonifer Valea Jiului s-au afirmat prin contribuția adusă la **rezolvarea unor probleme importante legate de modernizarea tehnologiilor din subteran și sporirea eficienței activității de extracție.** Studiile, a căror tematică este aprobată de consiliile oamenilor muncii, pornesc de la analiza critică a situației existente, folosesc consultarea largă a celor ce lucrează la locurile de muncă sau în activitățile vizate și documentarea asupra unor experiențe din țară și de peste hotare, formulează variante de rezolvare și propun soluția optimă sub raport economic, tehnic și social, împreună cu măsurile necesare implementării. În acest fel, organele de

DIAGRAMA DE RELAȚII A COMISIEI PENTRU CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

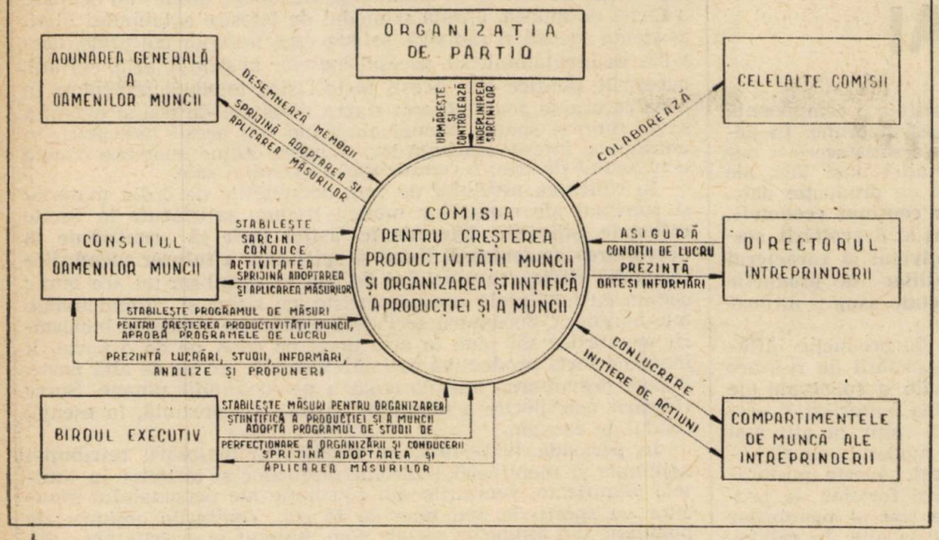

conducere colectivă au posibilitatea de a adopta decizii bine fundamentate.

În acest an, spre exemplu, în programele de lucru ale comisiilor au fost prevăzute aproape 100 de lucrări, printre care:

— organizarea muncii în abatajele frontale dotate cu complexe mecanizate; introducerea televiziunii în circuit închis pentru supravegherea principalelor puncte ale fluxului tehnologic (I.M. Paroșeni);

— îmbunătățirea metodelor de exploatare din stratul 3 (I.M. Vulcan);

— optimizarea fluxului de transport cu benzi de cauciuc; concentrarea producției în sectorul II (I.M. Lonea);

— îmbunătățirea programării, lansării și urmăririi producției (Întreprinderea de reparat și întreținere a utilajului minier Petroșani);

— îmbunătățirea sistemului informațional la secțiile Coroești și Lupeni (Întreprinderea de preparare a cărbunelui Valea Jiului);

— extinderea utilizării pe șantiere a produselor prefabricate și semifabricate (Întreprinderea de construcții și montaje miniere Petroșani).

Bilanțul activității acestor comisii în primele șase luni ale anului se prezintă, în ansamblu, pozitiv — temele prevăzute fiind soluționate și prevăzîndu-se, în urma aplicării lor, efecte economice favorabile încă în a doua jumătate a acestui an — datorită **inițiativei, operativității, spiritului de buni organizatori** de care membrii comisiilor au dat dovadă în acțiunile întreprinse.

Care sînt elementele care au stat la baza acestor realizări?

● În primul rînd, trebuie subliniat faptul că însăși **componența comisiilor asigură posibilitatea unei abordări competente a problematicii prevăzute;** responsabilii comisiilor dețin funcții importante în organizarea producției (director tehnic, inginer-șef), iar ceilalți membri sînt muncitori cu înaltă experiență (45% din total), ingineri, economiști, maiștri și tehnicieni. Marea majoritate a membrilor comisiilor fiind direct legați de activitatea practică productivă, sînt asigurate, deasemenea, mobilitatea și adaptabilitatea față de schimbările ce intervin în tehnologie și organizare.

● Pe de altă parte, organizarea și funcționarea acestor comisii constituie o ilustrare a orientării spre noi modalități de **acțiune conjugată a organelor de partid, celor de conducere administrativă, a organizațiilor de masă și obștești.** Astfel, pe lîngă integrarea comisiei în ansamblul activității de conducere colectivă a întreprinderii, ilustrată în diagramă, comisiile sînt coordonate metodologic de către cabinetul teritorial de organizare, sub îndrumarea organului municipal de partid. Pe această cale se asigură: orientarea unitară a preocupărilor fiecărei comisii spre rezolvarea, în condițiile specifice ale unității respective, a unor probleme prioritare pentru economia națională, pentru ansamblul activității productive din bazinul nostru carbonifer; coordonarea muncii cu acțiunile întreprinse de către Cabinetul municipal de organizare economico-socială, evitîndu-se eforturile paralele; generalizarea unor metode eficiente de analiză și de acțiune, a experienței pozitive.

Căi de îmbunătățire a activității

EXIGENȚELE SPORITE legate de accentuarea autoconducerii, de necesitatea de a accelera creșterea productivității muncii, de a pune de acord modernizarea rapidă a tehnicii de lucru cu organizarea pentru a se putea obține efecte maxime impun **îmbunătățirea în continuare a activității acestor comisii, sub triplul aspect al bazei de masă, al instrumentarului științific utilizat, al valorii gîndirii colective.**

Un prilej de identificare a unor astfel de posibilități l-a oferit instruire-schimb de experiență organizată luna trecută de către Cabinetul municipal de organizare economico-socială, la care au participat responsabilii comisiilor din toate unitățile economice ale Văii Jiului. Cu acest prilej au fost făcute numeroase propuneri, au fost clarificate o serie de aspecte capabile să asigure sporirea funcționalității comisiilor. Notăm, spre exemplificare:

— utilitatea cooptării unui număr sporit de specialiști în efectuarea analizelor și urmărirea înfăptuirii lor, aplicîndu-se metoda conducerii prin proiecte;

— corelarea mai bună a planificării activității comisiei cu obiectivele prioritare ale acesteia;

— cerința ca toți membrii consiliilor oamenilor muncii să fie bine informați și edificați asupra importantului potențial de creativitate de care dispun comisiile, pentru folosirea lui cît mai bună;

— instruirea membrilor comisiilor și ai consiliilor oamenilor muncii cu tehnici, procedee și metode specifice organizării conducerii, producției și a muncii;

— stabilirea semestrului ca perioadă de planificare și apreciere a activității comisiilor, corelat cu adunările generale ale oamenilor muncii.

PRACTICA coordonării și sprijinirii comisiilor a dus la conturarea unor concluzii pentru orientarea activității de viitor — și care credem că pot și reținute pentru generalizare și în unitățile din afara Văii Jiului:

● **comisiile pot acționa în două direcții principale:** pe de o parte în direcția **valorificării optime a creativității oamenilor muncii,** iar pe de altă parte pentru **cunoașterea temeinică a realităților producției și adoptarea unor decizii competente, fundamentate;**

● **importanța și rolul comisiilor sporesc considerabil în condițiile autogestiunii și autoconducerii,** prin atribuțiile sporite ce le revin în modernizarea tehnologică, îmbunătățirea calității și a nivelului de eficiență economică;

● pentru exercitarea în cele mai bune condiții a drepturilor și îndatoririlor ce decurg din adîncirea democrației socialiste, din aplicarea largă a principiului conducerii colective, este necesară **continua perfecționare a pregătirii politico-ideologice, a cunoștințelor profesionale, economice, din domeniul organizării ale unui număr cît mai mare de cadre de toate categoriile, potențiali colaboratori ai comisiilor;**

● de un real folos în îndrumarea metodologică a comisiilor pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii s-a dovedit a fi **conlucrarea cu cabinetul de organizare economico-socială;**

● **precizarea, prin recenta lege nr. 5/1978, a poziției și rolului comisiilor în angrenajul întreprinderii impune eliminarea unor aspecte de formalism, ca și valorificarea deplină a potențialului comisiilor de către consiliile oamenilor muncii, astfel încît ele să contribuie în mod permanent și organizat la afirmarea creativității colectivelor de muncă, la asumarea efectivă a răspunderii tuturor oamenilor muncii pentru buna gospodărire și utilizare a bunurilor materiale ce le-au fost încredințate.**

Lazăr FILIP, Zoltan KIRALY, Bujor BOGDAN
Cabinetul municipal de organizare economico-socială Petroșani

Mic dicționar economic

NIVEL DE TRAI

PROBLEMA NIVELULUI DE TRAI constituie o componentă de bază a teoriei și practicii economice contemporane. În general prin nivel de trai se înțelege gradul de satisfacere a necesităților materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condiții de producție date. Prin natura sa, nivelul de trai prezintă **un conținut economic, concret-istoric și de clasă. În fiecare moment al dezvoltării, starea și căile rezolvării lui depind atît de nivelul și caracterul forțelor de producție, cît și de natura relațiilor de producție și, îndeosebi, de natura relațiilor de proprietate asupra mijloacelor de producție.**

Nivelul și caracterul dezvoltării forțelor de producție influențează în mod determinant posibilitățile societății de ridicare a gradului de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor. Cantitatea, calitatea și diversitatea bunurilor și serviciilor ce pot intra în consumul populației sînt cu atît mai sporite cu cît forțele de producție sînt mai moderne, cu cît nivelul productivității muncii este mai ridicat. Aceste posibilități obiective, asigurate de starea dezvoltării forțelor de producție, contribuie la ridicarea nivelului de trai al membrilor societății în mod deosebit, de la o orînduire la alta. În capitalism, unde întreaga activitate economico-socială este subordonată nemijlocit intereselor de clasă ale burgheziei, concretizate, în primul rînd, în obținerea de profituri cît mai ridicate, accesul membrilor societății la posibilitățile ridicării nivelului de trai se prezintă **extrem de inegal.** Marea masă a nonproprietarilor, producători ai bunurilor și serviciilor, are un acces limitat la aceste posibilități. Consumul parazitar, discrepanțele, inegalitatea și inechitatea sînt trăsături esențiale ale nivelului de trai în condițiile proprietății private. Socialismul, instaurînd proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, lichidînd orice formă de exploatare a omului de către om, subordonează întreaga dezvoltare economico-socială ridicării nivelului de trai și de civilizație al poporului. Rațiunea însăși a construcției socialiste este asigurarea bunăstării generale, dezvoltarea plenară a personalității umane.

În politica Partidului Comunist Român, ridicarea nivelului de trai al populației se înscrie ca un scop suprem la baza căruia stă dezvoltarea rapidă și armonioasă a întregii economii naționale și a întregului teritoriu. În fiecare etapă a construcției socialiste în țara noastră se urmărește realizarea unei corelări judicioase între dezvoltarea economică și bunăstarea poporului, precum și îmbinarea, pe această cale, a intereselor prezente cu cele de perspectivă ale celor ce muncesc. Este meritul secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** de a fi fundamentat teoretic și militat pentru aplicarea consecventă în practică a tezei potrivit căreia ridicarea nivelului de viață material și spiritual al poporului **„nu se poate realiza fără construirea unei baze tehnico-materiale puternice a societății, fără asigurarea unui ritm înalt al dezvoltării forțelor de producție. Nici un popor care vrea să progreseze nu poate consuma atît cît produce sau mai mult decît produce. Orice reducere a acumulărilor, orice slăbire a ritmului de dezvoltare, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, nu pot decît să condamne națiunea la înapoiere pentru o lungă perioadă de timp, să pună în pericol atît prezentul cît și viitorul poporului".**

Alocarea, în ultima perioadă, a unei treimi din venitul național pentru dezvoltare a asigurat progresul accelerat al economiei, progres reflectat, în esență, în creșterea bogăției naționale, a venitului național. În 1978 venitul național era de 12 ori mai mare decît în 1950. Se preconizează, în continuare, un ritm sporit de creștere, astfel încît în anul 1985 venitul național pe locuitor să fie de 2 400—2 500 dolari, față de circa 1 000 dolari în 1975. Sporirea sistematică a produsului social și venitului național este o premisă certă a ridicării bunăstării celor ce muncesc. Optimizarea structurii de ramură a economiei naționale, determinarea direcțiilor și volumului producției materiale și serviciilor sînt subordonate satisfacerii nevoilor crescînde și în continuă diversificare ale societății. În acest sens **industria a devenit ramura de bază a economiei românești,** a devenit condiția esențială a sporirii veniturilor reale ale populației, a valorificării potențelor creatoare ale întregului popor stăpîn pe propriul său destin, asigurînd totodată o gamă tot mai diversificată și de calitate ridicată de bunuri de consum.

Nivelul de trai are un conținut **complex și dinamic.** El se formează sub acțiunea unui ansamblu de factori care se interpătrund și se influențează reciproc și care au intensități și tendințe diferite în timp. Principalii factori sub influența cărora se formează nivelul de trai sînt: mărimea și dinamica produsului social și venitului național, nivelul productivității muncii, mărimea veniturilor reale ale membrilor societății, volumul și calitatea bunurilor de consum și a serviciilor prestate, condițiile de muncă, de locuit, de odihnă, de transport, gradul de ocupare a forței de muncă, durata și modul de folosire a timpului liber, asistența socială și sanitară, satisfacerea nevoilor culturale, dezvoltarea învățămîntului, accesul maselor la știință, artă, cultură, cuceririle politice etc. Acești factori sînt totodată indicatori în baza cărora se poate aprecia starea nivelului de trai și evoluția sa în timp și spațiu. Numai analizînd toți acești indicatori, în unitatea și interdependența lor, se poate obține imaginea exactă a nivelului de trai, o comparație a evoluției sale.

În ridicarea nivelului de trai, necesitățile de ordin material și spiritual ale oamenilor muncii trebuie satisfăcute în limite **raționale, științific determinate, astfel încît să contribuie la dezvoltarea armonioasă, fizică și spirituală a tuturor membrilor societății.** Ridicarea nivelului de trai în socialism nu are nimic comun cu tendințele consumatoriste, cu risipa și grandomania mic-burgheză. Societatea socialistă urmărește ridicarea bunăstării membrilor săi pînă la acel nivel pe care, pe de o parte, îl îngăduie forța productivă socială existentă, iar, pe de altă parte, îl cere dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Sursa ridicării nemijlocite a nivelului de trai o reprezintă, în esență, fondul de consum.

În perioada 1951—1977, ca rezultat al majorării retribuției nominale și menținerii indicelui prețurilor și tarifelor în limitele planificate, veniturile din retribuție ale personalului muncitor au sporit de mai bine de 15 ori. Veniturile obținute de populație din fondurile sociale s-au majorat în această perioadă de cca. 18 ori. Cheltuielile pentru învățămînt au sporit de aproape 15 ori, pentru sănătate de 18 ori, iar pentru pensii de peste 35 de ori. Volumul mărfurilor vîndute prin comerțul socialist a crescut în aceeași perioadă de cca. 14 ori. La toate acestea trebuie adăugată ampla acțiune de construcție de locuințe, școli, spitale, creșe, cămine și alte așezăminte etc.

Standardul de viață al poporului nostru muncitor cunoaște și în perspectivă o **dinamică ascendentă.** Lucrările Congresului al XI-lea al partidului, hotărîrile Conferinței Naționale din decembrie 1977 acordă un spațiu larg problemelor ridicării nivelului de trai. O expresie a grijii permanente a partidului și statului nostru față de oamenii muncii, producătorii nemijlociți ai bunurilor materiale, o reprezintă Programele adoptate de Conferința Națională cu privire la creșterea mai accentuată a nivelului de trai al poporului în anii 1978—1980 și reducerea duratei săptămînii de lucru. Analiza temeinică a realizărilor din primii doi ani ai acestui cincinal a evidențiat potențele suplimentare ale economiei românești **atît în domeniul creșterii suplimentare a producției, cît și al sporirii mai accentuate a nivelului de trai al poporului.** Amplul program de ridicare mai accentuată a nivelului de trai are la bază prevederile referitoare la creșterea suplimentară a producției în perioada 1978—1980. Caracteristica dominantă a acestui program este creșterea mai susținută a veniturilor directe ale personalului muncitor, în primul rînd pe calea retribuției, majorarea acesteia cu valori superioare celor inițiale realizîndu-se în două etape.

Programul ridicării nivelului de trai asigură diferențierea veniturilor în concordanță cu munca depusă, **o cointeresare materială corespunzătoare și, în același timp, înfăptuirea în viață a principiilor eticii și echității socialiste.** Concomitent cu sporirea veniturilor nominale din muncă, programul ridicării nivelului de trai pune în evidență **sarcina creșterii retribuției reale.** Menținerea sub control a prețurilor, corelate cu sporirea fondului pentru retribuția nominală, va permite o creștere a retribuției medii reale, pînă la finele cincinalului, cu 32%, superioară celei de 18—20% din prevederile Congresului al XI-lea.

În strînsă legătură cu creșterea veniturilor oamenilor muncii, programul stabilește un complex de măsuri menite să asigure **o mai bună aprovizionare a populației cu bunuri și servicii.** Creșterea nivelului de trai se va asigura într-o măsură însemnată și pe seama **fondurilor sociale de consum.**

Conferința Națională a stabilit un program detaliat de trecere, începînd cu 1.I.1978, la reducerea treptată a săptămînii de lucru, de la 48 ore la 44 ore. În cadrul acestui program reține atenția legarea nemijlocită a reducerii săptămînii de lucru de creșterea productivității muncii sociale. De fapt întregul program al creșterii mai accentuate a nivelului de trai pînă la finele acestui cincinal este condiționat în mod hotărîtor de realizarea programului privind creșterea suplimentară a producției. În Raportul la Conferință tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea ca **„fiecare cetățean să înțeleagă faptul că programele privind creșterea suplimentară a producției și a nivelului de trai constituie un tot unitar. Numai realizarea lor concomitentă și în întregime poate asigura dezvoltarea accelerată a economiei naționale, ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor".**

conf. dr. Viorica NICOLAU

RAPORTUL DINTRE LEGI ECONOMICE OBIECTIVE, CATEGORII ECONOMICE ŞI MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR (II)

SE ŞTIE că **legea creşterii productivităţii muncii** exprimă relaţia obiectivă în cadrul căreia mişcarea, dezvoltarea forţelor de producţie, care alcătuiesc baza materială a progresului social, dă naştere sporirii eficienţei muncii.

Luarea în considerare a conţinutului legii creşterii productivităţii muncii presupune **acţiuni practice** îndreptate spre promovarea continuă a factorilor de sporire a rodniciei muncii, precum şi un susţinut efort de estimare, de cuantificare şi, implicit, de folosire a unor pîrghii şi categorii economice.

Productivitatea muncii constituie o categorie economică deosebit de importantă în procesul cunoaşterii ştiinţifice ; cu ajutorul ei se poate şti în ce măsură nivelul atins al rodniciei concordă cu posibilităţile existente, dacă ea apare ca efect cauzal al dezvoltării, dacă se abate sau nu de la ceea ce la un moment dat reprezintă „norma socială" în folosirea resurselor alocate. Parcurgerea unui asemenea moment al cunoaşterii, cum este compararea rezultatelor individuale cu cele sociale obligă însă la utilizarea şi a altor categorii, ca : productivitatea individuală a muncii şi productivitatea socială a muncii.

Pe linia raportului dintre legi economice şi categorii economice, se poate spune că **productivitatea muncii** nu este **decît o altă expresie a gradului de dezvoltare a forţelor de producţie.** Aşa cum exprimarea în bani a valorii mărfii, adică preţul acesteia, evidenţiază munca înmagazinată în marfă, care nu este direct sesizabilă de către om, la fel **productivitatea muncii exteriorizează,** dă la iveală, prin cuantificare, **capacitatea pe care o au forţele de producţie ;** ea apare astfel ca **măsură** a dezvoltării forţelor de producţie. Evident, dinamica potenţialului forţelor de producţie ale societăţii se reflectă în dinamica rodniciei muncii.

O altă categorie economică legată de utilizarea legii creşterii productivităţii muncii şi a legii economiei de timp este **eficienţa muncii.** Categoria eficienţă are un conţinut în mare măsură comun cu cel al productivităţii muncii, între ele existînd o anumită sinonimie ; şi una şi alta exprimă raportul dintre rezultat şi cheltuială de muncă, avînd un mare rol în procesul cunoaşterii şi conducerii ştiinţifice a economiei. Mai mult decît atît : însăşi productivitatea muncii se defineşte ca eficienţă cu care este cheltuită forţa de muncă ; în practică, atunci cînd se ridică problema aprecierii gradului de eficienţă se apelează mai întîi la productivitatea muncii, al cărei nivel şi dinamică dau expresie mişcării eficienţei. Viaţa economico-socială a impus, totuşi, utilizarea ambelor acestor categorii ; surprinderea multitudinii de laturi, de nuanţe, ale activităţii economice deosebit de complexe, necesită şi oferirea de către ştiinţa economică a unui instrumentar adecvat. Categoria eficienţă a muncii are o sferă de cuprindere mai largă decît productivitatea : aceasta din urmă se utilizează în ramurile producătoare de venit naţional, în timp ce categoria eficienţă se foloseşte şi în celelalte domenii de activitate ; în toate ramurile şi la toate verigile, societatea socialistă urmăreşte creşterea eficienţei activităţii, obţinerea de rezultate cît mai bune. Noţiunea de eficienţă vizează obţinerea de rezultate — nu numai economice, ci şi social-politice, culturale etc.

Utilizarea categoriei productivitatea muncii presupune cunoaşterea creşterii ei. **Creşterea productivităţii muncii** reflectă direcţia progresistă a mişcării efectelor economice. De fapt, ea oglindeşte un dublu aspect : pe de o parte, **mărirea** cantităţii de produse ce se obţine la fiecare unitate de efort iar, pe de altă parte, **micşorarea** cheltuielii cerute de producerea fiecărei unităţi de produs. Astfel, creşterea productivităţii muncii dă expresie concentrată perfecţionărilor ce au loc în producţia socială. Relaţia cauzală dintre dezvoltarea forţelor de producţie şi eficienţa cu care este cheltuită forţa de muncă, exprimată de legea creşterii productivităţii muncii, are astfel şi o formă **materială** de manifestare, fiind întruchipată concret în **economia de muncă** ce se obţine.

Utilizarea conştientă a acţiunii legii creşterii productivităţii muncii, ca şi a legii economiei de timp, în societatea noastră socialistă înseamnă şi desfăşurarea unei activităţi organizate de **mobilizare a oamenilor la buna gospodărire a resurselor** de care dispunem atît în întreprinderi, unde se creează bunuri materiale, cît şi în unităţi social-culturale, în instituţii. O asemenea activitate, larg desfăşurată şi sistematic promovată, în procesul general de mărire a rezultatelor obţinute la fiecare unitate de efort, a determinat utilizarea categoriei **regim de economii** care dă expresie concentrată acestui amplu proces.

Perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare pe baza hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. presupune înnoiri şi în modul de calculare a productivităţii ; exprimarea acesteia prin producţia netă obţinută pe unitate de cheltuială efectuată sau prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs va permite o apreciere mai realistă a rezultatelor obţinute şi cheltuielilor ocazionate, a nivelului şi dinamicii productivităţii muncii, la un moment dat. Folosirea legii creşterii productivităţii muncii antrenează astfel, după sine, un susţinut efort de cunoaştere, precum şi elaborarea unor categorii prin care să se poată măsura şi exterioriza în forme concrete laturi şi legături din realitatea economică. Se observă că înseşi categoriile economice respective marchează **trepte** în procesul cunoaşterii. Toate acestea, ca şi alte elemente fac parte din mecanismul însuşi al acţiunii şi realizării cerinţelor legii creşterii productivităţii muncii, ele reprezintă înseşi formele de manifestare a legii.

Se impune aici subliniat faptul că aşa cum acţiunea legilor economice are loc nu izolat una de alta, ci în interdependenţă, la fel şi categoriile economice nu pot fi strict delimitate ca fiind în exclusivitate cerute de folosirea numai a uneia sau a alteia dintre legile obiective. De exemplu, categoriile preţ şi cost de producţie, deşi sînt legate indisolubil de legea valorii, nu pot fi deloc ignorate în folosirea acţiunii legii economice fundamentale a socialismului, legii creşterii productivităţii muncii, legii repartiţiei după muncă, legii acumulării socialiste etc.

Cunoaşterea acţiunii legii economice fundamentale a socialismului, realizarea în practică a cerinţelor ei implică o activitate foarte cuprinzătoare şi complexă, sub conducerea partidului comunist, de cunoaştere a tuturor relaţiilor economice, de mobilizare şi utilizare eficientă a resurselor, de continuă perfecţionare a producţiei şi de racordare a ei la nevoia socială mereu dinamică. Totodată, aceasta necesită determinări cantitative şi, implicit, utilizarea unor **categorii,** ca : nevoi sociale de consum, producţie socială, venituri reale, consum individual, consum social, nivel de trai şi altele. Fiecare dintre acestea desemnează anumite momente în procesul cunoaşterii ştiinţifice avînd, în acelaşi timp, şi expresii concrete, materiale. De pildă, categoria nivel de trai se oglindeşte în consumul personal de bunuri materiale, gradul de şcolarizare a populaţiei ocupate, condiţiile de locuit, starea sănătăţii populaţiei, durata medie de viaţă a oamenilor etc ; nevoia de consum a oamenilor se bazează pe o serie de calcule, şi, implicit, pe folosirea a o serie de **mărimi** concrete, ca : numărul populaţiei şi structura ei pe sexe, vîrstă, numărul şi structura socială şi profesională a persoanelor ocupate în economia naţională, nivelul optim al consumului diferitelor bunuri, norme fiziologice de consum de alimente etc. În afara lor nu se poate asigura reflectarea concretă în viaţa economico-socială a acţiunii legii fundamentale, nu sînt posibile evaluări şi aprecieri asupra satisfacerii necesităţilor de trai ale oamenilor. Emiterea unei judecăţi de valoare în legătură cu însăşi **dinamica** elementelor de conţinut ale legii economice fundamentale a socialismului necesită şi utilizarea altor categorii ca : forţe de producţie, productivitatea muncii, venit naţional, fond

de consum, fond de dezvoltare, repartiție după muncă, progres științifico-tehnic, contradicție etc.

Acțiunea legilor economice și respectarea cerințelor lor antrenează, astfel, după sine un sistem de categorii care, la rîndul lor, apelează la forme specifice de exprimare ce marchează **gradual adîncirea cunoașterii științifice :** toate acestea laolaltă ajută reflectării cît mai veridice a tabloului complex al realității economico-sociale în continuu progres.

În cunoașterea și conducerea economică științifică o mare însemnătate are **mecanismul economico-financiar.** Există o strînsă legătură între legile economice și mecanismul economico-financiar. Utilizarea legilor economice necesită prezența unor pîrghii sau instrumente economico-financiare, ca : planul, stimulentele materiale ale oamenilor muncii, beneficiul, prețul, bugetul, creditul, dobînda, contractul economic etc., precum și un anumit mod de reglementare și funcționare a relațiilor economice dintre unități, dintre acestea, oamenii muncii și statul socialist etc. Cu ajutorul lor, factorul conștient — partidul și statul — intervine direct în economie, creînd condiții mereu mai favorabile impulsionării întreprinderilor, centralelor, ministerelor, a tuturor celor ce muncesc în direcția respectării cerințelor legilor economice și a folosirii lor eficace. Se poate spune, deci, că însăși manifestarea legilor, exteriorizarea conținutului lor sînt inseparabile de o serie de pîrghii economice financiare sau instrumente prin care se acționează practic. Adoptarea și funcționarea unui anumit mecanism economico-financiar pornesc de la cerințele realității mereu dinamice, de la legile obiective ale dezvoltării. Astfel, perfecționarea mecanismului economico-financiar din țara noastră în lumina hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c. presupune, în esență, **înnoirea modalităților concrete de folosire a pîrghiilor economico-financiare, a sistemului de indicatori economici** în așa fel încît să se asigure punerea în mișcare cu mai mare randament a intereselor economice, a inițiativei și răspunderii unităților economice și oamenilor muncii în procesul dezvoltării economico-sociale unitare. Lărgirea competențelor și răspunderii unităților în privința utilizării beneficiului pe care-l obțin stimulează însăși respectarea cerințelor legii valorii, legii creșterii productivității muncii, legii economice fundamentale a socialismului, legii repartiției după muncă etc. ; știind că de mărimea beneficiului rămas la dispoziția lor depind fondurile proprii ale fiecărei întreprinderi (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul de participarea oamenilor muncii la beneficii, fondul pentru acțiuni sociale și altele), unitățile economice vor fi și mai mult interesate în respectarea normelor de cheltuieli de muncă socialmente necesare, în gospodărirea resurselor materiale și bănești, în sporirea rodniciei muncii, în lupta împotriva risipei. În aceeași direcție, se stimulează activitatea economică și prin intermediul bugetului întreprinderilor, al creditului și dobînzii, prin participarea oamenilor muncii la beneficii. Astfel, cadrul organizatoric democratic larg existent în țara noastră poate fi deplin valorificat atunci cînd unitățile economice și cele teritorial-administrative pot dispune și de mijloacele economico-financiare necesare, pe care să le poată utiliza în conformitate cu cerințele reale ale dezvoltării economico-sociale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., **„întreprinderile și centralele vor dispune, în cadrul planului și bugetului de venituri și cheltuieli, atît de mijloacele necesare activității de producție, retribuției oamenilor muncii, cît și de mijloace pentru dezvoltarea capacităților de producție, pentru satisfacerea directă a unor necesități sociale, inclusiv în domeniul construcției de locuințe".** Ca urmare, vor spori inițiativa și răspunderea, se va realiza o mai mare cointeresare a unităților economice și a celor teritorial-administrative în valorificarea cît mai eficientă a resurselor. Astfel, la rîndul său, perfecționarea mecanismului economico-financiar atrage după sine perfecționări, îmbunătățiri în însăși manifestarea de ansamblu a legilor economice.

prof. dr. Constantin ENACHE

Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs

(Urmare din pag. 4)

decît piesele turnate din fontă sau oțel, ceea ce influențează sensibil eficiența economică.

Reciclarea deșeurilor și a materialelor secundare

O ALTĂ CAUZĂ a pierderilor încă mari de materiale o constituie și aceea că în unele întreprinderi nu se are în vedere la elaborarea programelor de fabricație, respectiv a celor de aprovizionare, asigurarea materialelor în gamă dimensională tipizată care să permită reducerea la minimum a pierderilor în diferitele faze de prelucrare. La Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, coeficientul de utilizare a metalului realizat în 1977, de pildă, a fost de numai 0,65 la osiile montate cu roți monobloc, în timp ce prevederile de plan erau de 0,75. O cauză principală a acestei situații o constituie faptul că pentru toate tipurile de produse se utilizează lingouri de o singură dimensiune, astfel că de aici decurg pierderi ridicate la unele grupe de osii monobloc, reprezentînd, în unele cazuri, surplusuri de 40% față de greutatea necesară. Pe de altă parte, unitățile M.I.M. livrează adeseori blumurile la alte dimensiuni decît cele convenite prin contracte, ceea ce a condus în anul trecut la un consum suplimentar de circa 1000 tone metal.

În multe întreprinderi constructoare de mașini rezultă importante cantități de capete, ștraifuri, cupoane care, așa cum arată experiența, pot fi valorificate la fabricarea de repere mai mici, evitîndu-se astfel retopirea lor ca fier vechi, ceea ce conduce la importante consumuri de combustibili, energie, precum și la manipulări și transporturi costisitoare. **Sînt organizate în unele cazuri, depozite sau gestiuni de asemenea resturi metalice și unde nu se eliberează materiale noi decît în măsura în care calitățile și dimensiunile necesare sau apropiate nu se regăsesc în stocul de resturi sortate în secțiile de debitare.** Asemenea practici pozitive sînt prezente, de exemplu, la Întreprinderea de autocamioane Brașov, I.U.T. Buzău și altele, dar, din păcate, ele sînt încă puțin răspîndite.

Una din căile concrete care trebuie folosită pe scară mult mai largă o constituie **gruparea, la lansarea în fabricație, a reperelor pe diverse comenzi, mergînd la asemenea cumulări pe perioade de 2-3 luni ; în acest mod, cresc mult posibilitățile ca din unitatea de material livrată de producător să se poată obține, în mod optimizat, un număr maxim de repere, cu pierderi minime la debitare.** Conform unor date practice, lucrînd în acest fel, pierderile de metal în capete, ștraifuri și cupoane se pot reduce cu pînă la 30-40%.

În ansamblul activităților de reducere a consumurilor specifice de materii prime și materiale se afirmă astăzi, cu un rol preponderent, **recircularea materialelor secundare și a deșeurilor.** Atît în România, cît și în alte țări, la multe materii prime hotărîtoare pentru economia națională — oțel, metale neferoase, resurse de căldură, cauciuc, mase plastice, materiale lemnoase, hîrtii-cartoane, materii prime textile și altele, ponderea acestor materiale secundare în totalul resurselor utilizate este mare, atingînd în dese cazuri 20-40% din total. Dar, există un aspect deosebit care este important să fie abordat, anume cel în care intervine **conexiunea dintre valorificarea unor materiale secundare și deșeuri și reducerea poluării mediului înconjurător.** Se poate afirma fără ezitare că marea masă a reziduurilor care sînt deversate în mediul ambiant — gaze, lichide, solide — conțin importante cantități de materii prime, care recuperate ar avea un dublu efect : reducerea consumului de materii prime noi, pe de o parte, și obținerea unor efecte favorabile concretizate inclusiv prin resurse materiale suplimentare — ca efect al reducerii poluării — pe de altă parte. Așadar, **în calculul eficienței economice a acțiunilor de economisire a materiilor prime este necesar să se evidențieze separat acele soluții și măsuri care, pe lîngă economisire, asigură și o reducere a poluării mediului înconjurător.**

O LUCRARE DE REFERINȚĂ ÎN DOMENIUL ORGANIZĂRII MUNCII

PROCESUL DE ÎMBOGĂȚIRE ȘI CONSOLIDARE a unei literaturi originale românești de specialitate în domeniul organizării și conducerii — care a înregistrat un vizibil salt pe plan cantitativ și calitativ după Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 — a fost marcat în ultima perioadă de apariția unor lucrări noi, valoroase, care completează în mod fericit o paletă de titluri în continuă extindere și diversificare. În acest context se înscrie lucrarea prof. univ. dr. Paraschiv Vagu și lector univ. Aurel Manolescu **Organizarea științifică a muncii**, apărută în prestigioasa colecție Biblioteca organizării și conducerii științifice *). Autorii, cunoscuți specialiști în țara noastră în domeniul organizării producției și a muncii, au realizat în cadrul lucrării un cuprinzător și în același timp sintetic tur de orizont, pe plan teoretic și mai ales practic, al domeniului vast și extrem de diversificat ca problematică al organizării științifice a muncii.

Lucrarea se impune prin caracterul ei riguros, prin numeroasele referiri de substanță făcute la literatura de specialitate, prin viziunea evoluată în care abordează problemele organizării muncii, în care limbajele sistemic, matematic și organizatoric se împletesc armonios. Legătura teorie-practică, prezentă în întreg cuprinsul lucrării și materializată prin ilustrarea cu exemple concrete a tuturor principiilor, metodelor și tehnicilor analizate, conferă lucrării un plus de valoare și lărgește apreciabil aria ei de interes, care cuprinde deopotrivă cadre didactice și cercetători cu preocupări în domeniul organizării muncii, cadre de conducere, de specialitate și de execuție din unitățile economice, studenți. Gama apreciabilă de calități ale lucrării, care o investesc cu autentice atribute științifice și metodologice, este completată cu construcția ei logică și echilibrată, în care înlănțuirea problemelor se face într-o accentuată viziune globală și totodată riguroasă, în care trecerile de la elementele teoretice la ilustrările practice apar firești și oportune, iar circumscrierea întregii problematici prin prisma aspectelor de eficiență îi imprimă un pronunțat caracter de instrument util în fundamentarea unor decizii ale conducerii unităților economice.

Înscrisă deplin în coordonatele de profundă factură științifică ale politicii Partidului Comunist Român de valorificare a tuturor rezervelor existente în organizarea și conducerea unităților economice, de asigurare a economiei de muncă și de sporire a eficienței acesteia, lucrarea se plasează pe un loc prioritar în ansamblul literaturii consacrate domeniului menționat. Cîteva referiri la principalele deschideri teoretice și ilustrări aplicative realizate în lucrare îndreptățesc deplin aceste afirmații.

Este de subliniat modul în care autorii circumscriu locul organizării muncii în cadrul științei conducerii, focalizarea atenției asupra conținutului și sarcinilor primei făcîndu-se pe fundalul preocupărilor de ansamblu ale perfecționării continue a organizării și conducerii unităților economice. Atenția cititorului este de asemenea reținută de excelenta pledoarie pentru abordarea sistemică a problemelor organizării muncii, în care principalele particularități ale sistemului om-mașină (universalitatea, adaptabilitatea, schimbabilitatea, dependența performanțelor de eficiența funcționalității componentelor etc.) oferă tot atîtea elemente solide de referință pentru efortul de inovare al cercetătorilor și proiectanților de mașini și utilaje.

În privința diviziunii muncii și cooperării în muncă, pe lîngă sintetica trecere în revistă a formelor acestora, se cuvine relevat modul în care sînt detaliate particularitățile lor în condițiile progresului tehnic contemporan, ale mecanizării și automatizării producției.

Tratînd problemele organizării raționale a locului de muncă, se prezintă într-o formă vie, antrenantă, în care abundă scheme, grafice, desene, nomograme etc., principiile și regulile de proiectare și amenajare a locurilor de muncă, de concepere a utilajelor, aparatelor și sculelor, de studiere și analiză a organizării locurilor de muncă. Se imprimă astfel, acestei analize caracteristicile unui adevărat ghid de lucru în abordarea și perfecționarea constructivă și funcțională a elementelor menționate. Plasarea în centrul preocupărilor a factorului uman, grija permanentă pentru ușurarea efortului fizic și îmbunătățirea condițiilor de muncă — componente ale politicii partidului și statului nostru de ridicare necontenită a nivelului de trai și spiritual al tuturor oamenilor muncii — evidențiază totodată dimensiunile sociale ale problemelor investigate.

În problemele condițiilor de muncă în întreprinderile industriale și cele ale regimului rațional de muncă și odihnă, detalierea factorilor de ambianță fizică și psihică a muncii, evidențierea incidenței lor asupra eficienței procesului de muncă, numeroasele incursiuni făcute în domeniile fiziologiei, psihologiei etc pentru a argumenta riguros științific necesitatea asigurării unei alternanțe judicioase lucru-odihnă, indispensabilă prezervării și dezvoltării capacității de muncă, asigură o totă ridicată de interes, mai ales pentru specialiștii în organizarea muncii, pentru întreg personalul muncitor cu sarcini de execuție.

Cercetarea consacrată nivelului și eficienței economice a organizării științifice a muncii încheie într-un mod logic lucrarea, în sensul că argumentează — cu forța de expresie a unor indicatori riguroși — faptul că perfecționarea acestei organizări nu constituie un scop în sine, ci are efecte nemijlocite asupra rezultatelor economice ale fiecărei unități. Relativa ușurință de calcul și posibilitățile interpretative largi pe care le oferă indicatorii de eficiență propuși, îi impun ca prețioase instrumente de analiză și de validare a oportunității măsurilor de perfecționare a organizării muncii, precum și de apreciere a nivelului atins de fiecare unitate în această direcție. Lucrării i se asigură astfel o finalizare corespunzătoare, pe măsura apreciatelor calități didactice-științifice ale autorilor și a pronunțatului spirit metodic și pragmatic dovedit de întregul ei conținut.

dr. Corneliu RUSSU

*) Editura politică, București, 1978, 324 p.

Tîrgul internațional de la Viena

16.–24. SEPTEMBRIE 1978

Messegelände, Wien 2

Cea mai completă privire de ansamblu asupra pieței austriece

Tîrguri specializate (extras)

Juwelia
Tîrgul specializat de la Viena
ceasuri, podoabe și bijuterii
Messepalast, Wien 7
8.–10. 9. 1978

WDW international
Săptămîna internațională a modei pentru femei de la Viena
Messepalast, Wien 7
24.–26. 9. 1978

Interhoga Austria '78 + IKONDA
Tîrgul internațional specializat pentru hoteluri, alimentație publică, preparate culinare cu expoziție internațională de produse de cofetărie
Messegelände, Wien 2 **21.–26. 10. 1978**

Schule '78
Messegelände, Wien 2
9.–12. 11. 1978

Informații și permise de intrare:
consilierul comercial al Ambasadei Austriei
la București
str. Londra nr. 6
7000 — București

PUBLICOM

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

TEORII PRIVIND AVANTAJUL COMPARATIV ȘI ÎNZESTRAREA CU FACTORI

TEORIILE referitoare la structura economică și specializarea în producție a unei națiuni, sub aspectul relațiilor sale economice internaționale, a fost dominată timp îndelungat de doctrina ricardiană a costului comparativ. Potrivit acestei teorii, sursa principală a avantajului economic rezidă în diferențele naturale geografice moștenite de fiecare țară în parte care asigură productivități deosebite ale muncii între ramuri și țări. De aici rezultă atît necesitatea specializării în producție a țărilor, ținînd seama de resursele disponibile și de avantajul schimburilor internaționale, cît și posibilitatea unei distribuiri echitabile a avantajelor din aceste schimburi pentru toate țările participante la diviziunea internațională a muncii, ca urmare a competiției ce are loc pe piața mondială.

Teoria cauzelor și a consecințelor specializării și schimbului internațional a lui Ricardo folosește însă o serie de ipoteze (restricții) care o îndepărtează de realitate : factorii de producție sînt lipsiți de mobilitate în relațiile internaționale ; randamentele economiei de scară se consideră constante (sporirea producției, a seriilor de fabricație etc. nu influențează în nici un sens randamentele economice) ; se face abstracție de progresul tehnic sau de diferențele în ce privește calitatea muncii la analiza diferențelor internaționale ale productivității absolute a muncii ; diferențele relative în productivitatea muncii sînt asociate cu diferențele naționale inerente ale tehnologiilor, care se consideră ca fiind date și ale căror origini nu sînt definite. Teoria lui Ricardo duce în mod inevitabil la concluzii în sensul negării necesității și posibilității modernizării structurilor economice pe baza industrializării țărilor în curs de dezvoltare; ea aduce la concluzia perpetuării structurilor economice tradiționale. Pentru aceste neajunsuri teoria ricardiană a avantajului comparativ a fost supusă fie unor testări sau confruntări cu realitatea economică pentru a se demonstra justețea sau injustețea unora din tezele sale teoretice, folosindu-se în acest scop ca bază documentară date statistice din economiile unor țări dezvoltate din punct de vedere economic (S.U.A., Anglia)*, fie unor critici aspre globale din partea multor economiști, care au considerat-o total inconsistentă. Criticile au fost determinate îndeosebi de neconcordanța dintre teorie și realitățile economice, neconcordanță care a devenit tot mai evidentă pe măsura adîncirii decalajelor dintre țări în ce privește dezvoltarea economică și tehnologică, productivitatea muncii, înrăutățirea raporturilor de schimb (terms of trade), elaborarea unor politici protecționiste etc.

O dată cu critica sau respingerea teoriei avantajului comparativ au fost aduse și numeroase contribuții în ce privește elucidarea problemelor relative la evoluția structurii economice și specializarea în producție ca și relația acestora cu structura comerțului exterior nu numai din punct de vedere al descrierii teoretice pure, ci și al testării diferitelor teze teoretice elaborate. De cele mai multe ori însă aceste contribuții sînt asamblate pe o concepție care, respingînd teoria valorii-muncă, se lipsește de fundamentul teoretic explicativ sau prezintă elemente disparate fără o legătură logică de ansamblu care să aibă în vedere totodată evoluția reală a fenomenelor economice. De asemenea, după cunoștința noastră, nu s-a găsit încă un răspuns suficient de clar, documentat și convingător la problema privind relația dintre structura economică și structura comerțului exterior, pe de o parte, și dotarea economiilor naționale cu resurse, pe de altă parte.

În scopul unei anumite simplificări, teoria costurilor comparative ia în considerare un singur factor de producție : munca. Însă, așa cum în mod just observă J. Viner, asemenea simplificare a ridicat o barieră în calea explorării consecințelor pe care le au diferențele dintre regiuni și țări în ce privește gradul de înzestrare cu factori de producție (fonduri de producție, infrastructuri, forță de muncă, pămînt fertil pentru agricultură, bogății naturale etc.).

Luarea în considerare a înzestrării cu resurse a economiei naționale la analiza și proiectarea structurii economiei și a co-

FIȘE

ION POPESCU
Teorie și practică în analiza sistemelor de conducere
ȘCRISUL ROMÂNESC

● *Volumul* Teorie și practică în analiza sistemelor de conducere, *vol. I, de dr. ing. Ion Popescu, apărut în Editura Scrisul Românesc, Craiova, 268, p., se înscrie în sfera preocupărilor cercetării științifice din țara noastră destinate perfecționării proceselor de conducere și organizare la nivel macro și microeconomic. Folosind o bogată informație documentară, inclusiv realizările recente ale teoriei mulțimilor fuzzy și teoriei dinamicii calitative, autorul a realizat o lucrare teoretică și practică unitară, în viziune sistemică, ceea ce îi conferă atît valoare teoretică cît și practică. Modul de abordare a problematicii, făcîndu-se distincție între analiza calitativă a sistemului de conducere și tehnicile de modelare a acestuia, precum și numeroasele contribuții privind raportul dintre factorul uman al conducerii și auxiliarii tehnici ai acestuia, o recomandă cadrelor de conducere, cercetătorilor și studenților din domeniile tehnic și economic. Cuprinsul lucrării : I. Conducerea sistemelor ; II. Organizarea conducerii sistemelor ; III. Proiectarea conducerii sistemelor.*

Premiile Academiei R. S. România pentru economie și sociologie pe anul 1976

● *Premiul „Petre S. Surelian" – a) Lucrarea „Populație și economie". Autor : Constantin Grigorescu ; – b) Lucrarea „Coordonate ale conducerii planificate a activității economico-sociale în România". Autor : Constantin Danciu ; – c) Lucrarea „Munca productivă și neproductivă". Autor : Constantin Sîrbu.*

Stadiul dezvoltării și mecanismul economic

● *În studiul* Rozwiniety socjalizm a doskonalenie mechanizmu eonomicznego *(Socialismul dezvoltat și perfecționarea mecanismului economic), publicat în numerele 1 și 2 a.c. ale revistei* Ekonomista, *Henryk Cholaj arată că nivelul înalt de dezvoltare a forțelor de producție realizat în R. P. Polonă a generat, în același timp, o contradicție esențială între starea economiei și mecanismul economic. Totodată, susține autorul, modificarea mecanismului economic a necesitat un timp din cauza unei anumite inerții a formelor economice, precum și datorită dificultăților pe care le determină elaborarea conceptuală și aplicarea perfecționărilor. Autorul menționează că principala caracteristică a acestui proces a fost perfecționarea planificării centrale. O altă caracteristică a constatat în utilizarea mai eficientă a categoriilor marfă-bani. Sprijinindu-se pe principiile generale ale orînduirii socialiste, mecanismul economic, spune H.C., nu poate să nu țină seama de specificul fiecărei țări socialiste.*

Muncă de Sisif

● *Este caracterizarea pe care o face săptămînalul britanic* THE ECONOMIST – *într-un articol cu titlul* Moving the world uphill *(Sprijinirea ascensiunii economice internaționale) – eforturilor „liderilor lumii capitaliste" de a scoate economia din impas. După unele evoluții dătătoare de speranțe, lucrurile re-*

merțului exterior a devenit o problemă fundamentală a cercetării economice de care se ocupă insistent economiștii din diferite instituții științifice. Printre primii care au abordat această problemă se numără economiștii suedezi E. Heckscher (1919)** și Bertil Ohlin (1933)***.

Potrivit concepției lor distribuția geografică a factorilor productivi este deosebit de importantă, ea avînd o influență hotărîtoare asupra costurilor de producție ; în virtutea acestei situații, activitatea industrială ar urma să fie adaptată la variația ofertei unor asemenea factori în diferite locuri, numai pentru o parte limitată oferta factorilor de producție putînd fi adaptată la cererea, diferitelor industrii.

Ohlin subliniază faptul că diferitele regiuni și țări sînt în mod foarte diferit înzestrate cu facilități pentru producția diverselor articole industriale. In aceste împrejurări, reiese că prima condiție a comerțului — după cum arată Ohlin — este ca unele bunuri să poată fi produse mai ieftin într-o regiune decît în alta, conform situației resurselor. În fiecare din aceste regiuni sau țări bunurile exportate conțin în mod relativ cantități mari de factori mai ieftini decît în altele, în timp ce bunurile importate încorporează resurse deficitare și scumpe pentru țara importatoare. Aceasta se poate formula pe scurt în așa-numita *teoremă a lui Heckscher — Ohlin : considerînd funcții de producție identice în condițiile unor dotări cu resurse în mod diferit a zonelor geografice, țările vor produce și exporta acele mărfuri care încorporează într-o proporție mai mare factori de producție abundenți și ieftini și vor importa acele produse care conțin într-o proporție mai mare factori deficitari și scumpi.* Primul care a testat această teoremă a fost W. Leontief în condițiile în care căpătase o largă popularitate ideea că S.U.A. dispun de resurse relativ abundente de capital și de resurse mai restrînse de forță de muncă. Potrivit teoremei menționate, ar fi fost normal, ca producția și exportul de mărfuri ale S.U.A. să solicite un volum relativ mai restrîns de muncă în raport cu importul de mărfuri. Folosind analiza input-output cu datele statistice ale economiei americane din anul 1947 și din anul 1952 și determinînd consumurile totale (directe + indirecte) de resurse de muncă și de capital solicitate de exporturile și de importurile competitive de mărfuri, Leontief a ajuns la un rezultat contrar aprecierilor și așteptărilor generale. De aceea acest rezultat a fost denumit paradoxul lui Leontief. Concluziile la care s-a ajuns, ca și interpretarea acestora au fost fie criticate și contestate de unii cercetători, fie reevaluate, completate și extinse de alți cercetători prin noile studii efectuate. Cercetările întreprinse ulterior au lămurit faptul că nu este vorba propriu-zis de un paradox ci de o lipsă de relevanță a teoriei dotării cu resurse, față de realitățile și de necesitățile dezvoltării economico-sociale a națiunilor.

O analiză critică a teoriei dotării și o confruntare mai atentă a acesteia cu realitățile scot în evidență, pe de o parte, limitele teoriei menționate iar, pe de altă parte, necesitatea ca orientarea structurii industriei, în condițiile extinderii participării la diviziunea internațională a muncii, să se facă ținînd seama nu numai de situația internă a factorilor de producție și de raporturile cantitative în care se află factorii de producție încorporați în produsele destinate exportului și în produsele importate. În orientarea structurii producției industriale, care formează unul din obiectivele centrale ale politicilor de industrializare, trebuie avute de asemenea în vedere : evoluția aspectelor calitative ale factorilor de producție cu care sînt dotate economiile și care sînt încorporați în producția destinată relațiilor de import-export. Totodată, un rol hotărîtor în modernizarea structurii industriei îl au condițiile noi în care se desfășoară activitatea economică, condiții dominate de facilitățile create de revoluția tehnico-științifică în substituția resurselor și produselor, în extinderea schimburilor internaționale în domeniile materiilor prime, energiei și a produselor prelucrate ca și în domeniul transferurilor tehnologice și a fluxurilor de capital.

dr. Aurel IANCU

---

*) Vezi Mac Dougal, G.D.A., "British and American Export" : A Study Journal, vol. 61/1951, pp. 697—724 ; vol. 62/1952, pp. 487—522 ; Balassa, Bella "An Empirical Demonstration of the Classical Theory of Comparative Costs", în The Review of Economics and Statistics, vol. XIV, august 1963.

**) E. Hecksher. "The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income", Ekonomisk Tidskrift, vol. 21/1919.

***) Bertil Ohlin. "Interregional and International Trade", Harvard University Press, 1967. Așa cum menționează Ohlin, este cel mai puțin potrivit de a produce bunuri care solicită în proporții mari factori productivi existenți înăuntru granițelor sale în cantități mici sau factori care lipsesc. Fiecare regiune sau țară are un avantaj în producția mărfurilor pentru care se consumă cantități considerabile de factori abundenți și ieftini existenți în acea regiune sau țară.

---

vin mereu la punctul de pornire. Măsurile care se preconizează se referă în special la „simptomele" tulburărilor prezente, și nu la cauze — care ar fi „dezechilibrul fundamental din domeniul plăților mondiale". Împotriva opiniilor prof. Milton Friedman care, într-o serie de conferințe ținute în Scoția, a încercat să convingă auditoriul că diferitele țări nu trebuie să urmărească împreună expansiunea economiilor lor, ci fiecare ceea ce consideră a fi propriul lor interes, „The Economist" este de părere că „mîna invizibilă" a reglărilor internaționale automate ar funcționa cu succes doar într-o lume ideală și nu într-una care își ajustează ratele de schimb și beneficiile comerțului internațional. Astăzi, aceasta ar însemna să lași stînca lui Sisif să se rostogolească din nou pînă la poalele muntelui. Dacă s-ar ridica acum cu puțin prețurile unor materii prime (cum e cuprul și altele, care au scăzut pînă la aproape 1/3 față de 1974, în timp ce prețurile alimentelor a crescut), s-ar da o mînă de ajutor țărilor cel mai puțin dezvoltate. Dacă guvernele țărilor occidentale vor să asigure prosperitatea propriilor economii, ele trebuie să asigure un echilibru mai bun în întreaga lume. Dar, după opinia revistei, ele vor continua să urmărească ceea ce preconizează Milton Friedman, de unde ar rezulta că expansiunea generală nu va reuși.

Teorie microeconomică

● *Cartea, devenită clasică, a lui Edmond Malinvaud* Leçons de théorie microéconomique *(Lecții de teorie microeconomică) a ajuns la ediția a IV-a (Colecția Modules économiques, Dunod, 334 p.). Autorul își propune să ușureze înțelegerea teoriei microeconomice și îndeosebi a chestiunilor echilibrului economic general. Teoria este examinată în structura și motivațiile ei, fără a se discuta însă nici aplicațiile concrete nici amănuntele regulilor deduse pentru economia aplicată, probleme amplu tratate în lucrările de specialitate. În schimb, se face turul aproape complet al punctelor de vedere necesare înțelegerii echilibrului general. Numărul mare de agenți economici acționează într-un cadru instituțional, în care autonomia fiecăruia e complex interdependentă de a celorlalți. Față de precizia teoriei microeconomice, în logica demonstrațiilor s-a ținut seama de dubla exigență a generalității și a simplicității, arbitrajul pedagogic dînd preferință acestuia din urmă.*

● *La scurt timp după Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist a apărut primul număr al revistei*

FIȘE

a cărei copertă o reproducem mai sus, elaborată de Institutul de economia comerțului interior și a turismului — Oficiul de informare documentară pentru comerț interior, în colaborare cu Ministerul Comerțului Interior.

Buletinul își propune să prezinte probleme de interes deosebit nu numai pentru lucrătorii din alimentația publică, ci și pentru publicul larg : consumul alimentar rațional, determinat științific ; tehnologii moderne și experiențe în realizarea preparatelor culinare ; creșterea eficienței economice, sporirea rentabilității ; modul de aplicare a autoconducerii și autogestiunii ; trecerea unor unități mai mici la funcționarea pe principiul acordului global etc. Sînt prezentate, de asemenea, rețete din bucătăria tradițională românească și internațională. Buletinul, editat în tiraj de masă, va contribui la perfecționarea profesională a lucrătorilor dintr-un sector cu sarcini importante în ridicarea bunăstării populației.

60 de ani de la crearea statului național unitar român

COMUNITATEA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR ROMÂNEȘTI DE-A LUNGUL VEACURILOR (I)

ÎN DECURSUL existenței lor de peste două milenii, românii, indiferent pe care parte a Carpaților au fost așezați întreținut legături economice multilaterale, formînd o unitate economică indestructibilă. Perioade istorice îndelungate, pînă la apariția primelor formațiuni statale, românii și-au păstrat propria lor organizare social-teritorială și militară. Numeroase popoare migratoare au fost asimilate tocmai datorită existenței și bunei organizări a acestor formațiuni amintite. Popoarele migratoare, datorită faptului că din punct de vedere social se găseau pe trepte inferioare, nu puteau fi ele acelea care să-i asimileze pe români. Desigur unele influențe reciproce au existat, ele nu sînt excluse. „În timpul îndelungatei perioade a migrațiilor — scriu doi istorici prestigioși — comunitățile românești și-au păstrat organizarea social-teritorială și militară care, întemeiată pe îndeletnicirile agricole fundamentale, a asigurat viața și continuitatea acestor comunități. Mărturie pentru acest răstimp în care documentele lipsesc aproape complet, stau termenii rămași în limba română din vechea latină»[1] (domn, jude, județ, țară, popor etc.). Întemeierea primelor formațiuni politice românești : cnezatele și voievodatele, constatate documentar în secolele IX—XII nu numai că n-a slăbit legăturile economice dintre români, dar, dimpotrivă, le-a amplificat. Dispunînd de organizare proprie, de forțe armate proprii, chiar de granițe proprii **primele formațiuni statale românești** nu s-au izolat unele de altele, n-au întrerupt legăturile economice ale populației românești. Oare puteau voievodatele din secolele IX—X din Transilvania și mai tîrziu, în prima jumătate a secolului al XIII-lea, cnezatele și voievodatele românești din Oltenia și Muntenia să aibă legături, cu imperiul bizantin, cu țaratul bulgar și apoi cu regatul maghiar fără să întrețină legături economice și politice între ele ? Desigur că nu puteau. Însești condițiile vieții materiale i-au împins pe români la continue și strînse legături economice. Documentele istorice demonstrează că pînă în veacul al XII-lea, și chiar în al XIII-lea cînd se fac încercări de consolidare a stăpînirii ungurești în Transilvania, toți românii de la Marea Neagră, din stînga Dunării și de pe amîndouă laturi ale Carpaților au trăit împreună, fără nici o graniță despărțitoare. Granițele voievodatelor și cnezatelor din punctul de vedere al circulației materiale și a persoanelor erau doar nominale. De asemenea nici stăpînirea străină niciodată n-a putut întrerupe legăturile economice dintre Transilvania și celelalte țări românești. Aceste legături au fost atît de trainice, organice și indestructibile, deoarece decurgeau din necesități firești, stabilite din vremuri imemoriale. De aceea nici o măsură politică a puterilor străine care au dominat în Transilvania n-a putut-o izola de celelalte țări române. Orientarea comerțului și a rețelei sale de drumuri demonstrează aceasta.

Încă în secolul al XIII-lea „constatăm, în legătură cu drumurile Transilvaniei — și e vorba numai de **drumurile de care** — că ele sînt orientate în special spre sud și est, adică spre Țara Românească și Moldova. Într-adevăr, în timp ce spre apus, spre Buda, duc trei drumuri și anume de la Oradea, de la Arad și de la Timișoara, spre Țara Românească duc nu mai puțin de **șase** drumuri, iar spre Moldova **patru.** Așadar, Transilvania, e legată prin **zece** drumuri de celelalte două țări românești, față de numai trei care o leagă de Ungaria. La o concluzie similară ajung trei cercetători maghiari, Cholnoky Jenö, Bosiczky Béla și Glaser Lajos în 1914, studiind orientarea drumurilor Ungariei"[2]. Trebuie avut însă în vedere că pe lîngă drumurile de care ce străbăteau Carpații existau numeroase poteci și drumuri necunoscute oficialităților nici mai tîrziu, pe unde puteau trece caii încărcați cu poveri, unul din mijloacele de transport obișnuite în acele timpuri și mai tîrziu. Mihail Cantacuzino în „Istoria Țării Românești" enumera încă în 1776 un număr de patruzeci și șase de locuri pe unde se putea trece din Țara Românească în Transilvania cu piciorul, cu calul sau cu carul. Desigur, drumurile și potecile orientate spre țările românești n-au fost o creație a secolului al XIII-lea sau a secolului al XVIII-lea. Existența lor este rezultatul unor vechi, permanente și multilaterale legături între locuitorii pămîntului intracarpatic. Munții, dealurile, podișurile, șesurile și cîmpiile României ca forme de relief și izvoare de avuții naturale s-au completat reciproc. Au influențat formarea unei diviziuni specifice a muncii, a legăturilor multilaterale și diverse ca urmare a diversității avuțiilor naturale, constituind baza diversificării ocupațiilor și schimbului de activități dintre români.

Dezvoltarea și prosperitatea unor orașe : Brașov, Bistrița, Sibiu în secolele XIV—XV se explică tocmai prin legăturile lor cu Țara Românească și Moldova. Numai acolo aveau posibilitatea să-și procure materiile prime pentru manufacturile lor și tot acolo își puteau desface produsele acestora.

EXISTENȚA unor rețele dezvoltate de drumuri ce legau toate cele trei țări românești, adîncirea continuă a interdependenței orașelor lor, încă din cele mai vechi timpuri, cînd Transilvania nu căzuse sub stăpînirea străină, reprezintă doar un aspect al vieții economice interromânești. Un alt aspect al acestei vieți economice comune românești este și prezența în Transilvania, chiar după căderea ei sub dominația străină, a unor proprietăți ale domnilor și boierilor din Țara Românească și din Moldova. Se știe că „Încă în epoca de cucerire și subjugare a Transilvaniei, feudalii maghiari au smuls din mîna populației autohtone românești pămînturile acesteia. Prin dreptul de dispoziție al regelui Ungariei asupra pămînturilor, prin instituțiile juridice corespunzătoare ale ordinii feudale ca donațiunea, activitatea fidei comisiilor familiale și altele, de care beneficiau numai magnații și demnitarii regatului, privilegiile nobilare au fost întărite. S-a creat astfel o puternică nobilime, principalul suport al dominației regatului ungar asupra Transilvaniei, care a dat întregului curs al vieții sociale și politice o orientare reacționară, profund dăunătoare țărănimii transilvănene, în majoritate românească, progresului social-economic, vieții publice în general"[3]. Dar oricît s-au străduit aristocrația ungurească din Transilvania și Ungaria ca și regalitatea maghiară, ele n-au putut stăpîni niciodată în întregime pămînturile Transilvaniei. Istoria de veacuri a Transilvaniei furnizează numeroase documente despre proprietățile domnilor din Muntenia și Moldova, ale pretendenților la domnie în aceste țări și ale boierilor. Cert este că începînd din cea de-a doua jumătate a secolului al XIV-lea, după întemeierea Țării Românești, regii unguri sînt nevoiți să reîntoarcă adeseori mari teritorii și numeroase sate domnilor și boierilor români. Vlaicu Vodă, unul din urmașii lui Basarab, după ce zădărnicește visurile împărătești ale lui Ludovic cel Mare, primește de la acesta în stăpînire, în anul 1368, Banatul Severinului și Ducatul Făgărașului. Banatul Severinului cuprindea atunci și o parte din Țara Hațegului. Mircea cel Bătrîn mai adaugă la aceste două ținuturi și „ducatul Amlașului" (Amnaș) și cetatea Branului în 1412, unde numește castelani care de aici supravegheau negoțul sașilor cu Țara Românească și luau vamă pentru drumul muntean. Observăm că Mircea cel Bătrîn ajunge în stăpînirea unui teritoriu foarte întins din sudul Transilvaniei. Cu timpul domnii munteni pierd unele din aceste posesiuni din Transilvania. Dar domni ca Dan al II-lea, Vlad Dracul, Vladislav al II-lea și Vlad Țepeș stăpînesc încă multă vreme Ținuturile Făgărașului și Amlașului, iar Radu cel Frumos avea la 1474 în stăpînire satele făgărășene Șercaia și Mica. „Domnii munteni ca stăpînii de drept ai unui teritoriu ardelean așa de întins aveau voie să cinstească pe credincioșii lor pentru diferite servicii, în război ori altundeva, cu sate ceea ce și făceau. În urma acestor danii s-a ridicat o clasă de oameni cu proprietate însemnată în Țara Făgărașului, care a păstrat veacuri de-a rîndul numirea de boieri, ca și în Țara Românească, întreținînd în decursul veacurilor adesea relații strînse cu domnii și boierii Țării Românești"[4]. Spre exemplu Mircea cel Bătrîn dăruiește la 20 iulie 1400 satul făgărășan

1). Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1975, vol. I, p. 156—157.

2). Ibidem, p. 235.

3). I. Cicală, Mișcarea muncitorească și socialistă din Transilvania 1901—1902, București, Ed. politică, 1976, p. 37.

4). Ștefan Meteș, Moșiile domnilor și boierilor din Țările române in Ardeal și Ungaria. Arad, 1924, p. 13—19.

Mîndra boierilor Micu și Stoia, Vlad Dracul, dăruiește fraților Roman și Ștefan Stan satul Voievodeni și niște locuri din Sîmbăta de Sus[5].

Învins de Ștefan cel Mare în localitatea Baia, la 1467, Matei Corvin îi cedează domnului moldovean două cetăți transilvănene cu numeroase sate în jurul lor : Ciceul în nord și Cetatea de Baltă în mijlocul Transilvaniei. După moartea lui Matei Corvin stăpînirea asupra acestor cetăți este recunoscută și de alți regi ai Ungariei. Ștefan cel Mare și urmașii săi și-au sporit aceste posesiuni cumpărînd noi sate. „Domeniul cetății Ciceului a fost domeniul lui Ștefan cel Mare, al lui Bogdan, Petru Rareș și altor domni ai Moldovei, întocmai ca și domeniul Cetății de Baltă.

Stăpînirea domnilor Moldovei asupra Ciceului a fost durabilă. Cetății Ciceului îi aparținea un teritoriu destul de mare, alcătuit din 63 sate. L-au pierdut uneori, dar li s-a restituit apoi, ca și Cetatea de Baltă. După cum spun hotărîrile dietei din 1558, împăratul a conces din nou domnului Moldovei posesiunile sale din Transilvania. Petru Rareș pe lîngă cele două cetăți amintite, a mai avut în stăpînirea sa : Rodna cu minele sale, în secuime cetatea Szentlelek, Breţcu, Prejmerul cu vama lîngă Brașov, o casă în Bistrița etc.

DESIGUR au existat și transilvăneni care au avut unele moșii în celelalte țări române, dar acestea sînt mai reduse ca număr. Pe de altă parte, stăpînirea de moșii de către domnii munteni și boieri din Țara Românească în Moldova și invers era un lucru curent în secolele evului mediu. Referindu-se la o perioadă determinată în timp academicianul Ștefan Pascu consemnează : „Circulația bunurilor materiale și a oamenilor în veacul al XVIII-lea cunoaște o intensificare fără precedent... Schimbarea frecventă a domnilor fanarioți dintr-un principat în altul a avut ca urmare o oarecare unificare a practicilor politice, administrative și judiciare. Consecința acestor schimbări a fost împreunarea, în același blazon al multor domni fanarioți, a stemelor Moldovei și Țării Românești. Și nu numai domnitorii se schimbau, dar și boierii, însoțindu-i pe cei dintîi, dar și independent de aceștia, treceau dintr-o țară în alta. Căsătoriile dintre munteni și moldoveni, la rîndul lor, deveniră cu totul obișnuite. S-a ajuns la o asemenea situație, ca numeroase familii de boieri să aibă rude în amîndouă principatele“ [6]. Și desigur, întrucît avuția principală a clasei feudale este pămîntul, numeroase moșii din Moldova aparțineau muntenilor și numeroase moșii din Țara Românească aparțineau boierilor moldoveni.

Stăpînirea unor moșii, cetăți și sate de către domnii și boierii din Moldova și Țara Românească, indiferent de căile prin care au fost obținute și de scopurile politice ale regilor maghiari și principilor Transilvaniei, a jucat un rol deosebit de însemnat în menținerea ideii de unitate de neam și de unitate națională de-a lungul veacurilor. Prin intermediul lor domnii și boierii au exercitat o influență deosebit de mare asupra stării materiale și a culturii spirituale a populației românești majoritare în Transilvania, iar regalitatea și feudalitatea maghiară s-au simțit întotdeauna în nesiguranță și datorită acestor posesiuni. De aceea ele au folosit toate mijloacele pentru a le acapara.

În satele transilvănene în care aveau moșii și trăiau pretendenții la domnie în țările române se desfășura o adevărată viață românească, deosebită de aceea a fedualității maghiare. Adeseori românii transilvăneni au încercat să scape de dominația străină tocmai cu ajutorul celor ce trăiseră o anumită perioadă în mijlocul lor și deveniseră între timp domnitori ai Țării Românești sau ai Moldovei. Voievozii și domnii români care au primit sau au cucerit moșii în Transilvania au înființat aici biserici și mănăstiri așezînd în fruntea lor conducători subordonați în mod nemijlocit mitropoliților din Tîrgoviște sau Suceava. Numai în prima jumătate a secolului al XV-lea se cunosc peste 20 de mănăstiri în Țara Făgărașului. Mircea cel Bătrîn a construit la Scorei, în 1391, o biserică, a sprijinit material construirea mănăstirii Prislop în Țara Hațegului, Radu Vodă a construit biserica de la Rășinari etc. La rîndul său Ștefan cel Mare înființează la Vad (jud. Cluj) episcopia Vadului și Feleacului, construiește biserica din Feleac ș.a. Bisericile sînt zidite în stil arhitectonic moldovenesc. În satele aparținătoare cetății Ciceu și Cetății de Baltă era o adevărată viață românească. Caracterul românesc al localităților Ciceului este confirmat și de instituția voievodatului și cnezatului. În fruntea lor existau voievozi și cnezi, spre deosebire de satele ungurești, care aveau în fruntea lor juri. Un voievodat cuprindea mai multe sate, iar voievodul răspundea față de autorități în numele satelor sale, împreună cu cnezii satelor. Desigur ele nu pot fi considerate stat în stat, ci erau adaptate nevoilor domeniilor feudale. Dar oricum perpetuarea voievodatelor și cnezatelor se explică prin faptul că ele aparțineau domnilor români. Sarcinile feudale erau mai ușoare în aceste domenii. Stăpînirea unor domenii de către domnii Moldovei și ai Țării Românești în Transilvania a contribuit la intensificarea legăturilor economice dintre țările românești. Cetatea de Baltă era atunci un tîrg destul de însemnat pe care-l vizitau adeseori negustori din Moldova și Țara Românească. În vremuri de restriște provocate de pericolul otoman domnii din țările române își căutau desigur, adeseori, refugiul la frații lor de peste munți, unde dețineau moșii. De fapt frica față de imperiul otoman i-a și determinat pe regii unguri și mai tîrziu și pe austrieci nu numai să „tolereze“ proprietăți românești, prin propaganda spirituală, prin răspîndirea cnezilor prietăți și să le caute prietenia.

Dacă privim harta cu proprietățile domnilor și boierilor din Moldova și Țara Românească observăm că ele au existat pe întreg cuprinsul Transilvaniei și au ocupat teritorii mari și o populație numeroasă. Spre deosebire de feudalitatea și regalitatea maghiară care au pompat, datorită proprietăților lor, o mare parte din avuție în afara granițelor Transilvaniei, stăpînirea domnilor din Țara Românească și Moldova, dimpotrivă, au făcut ca avuția acesteia să sporească.

PRIN CONSTRUCȚIILE pe care le-au făcut domnii și boierii, prin menținerea unei organizări specifice românești, prin propaganda spirituală, prin răspîndirea cărților sau prin legăturile personale ale domnilor, voievozilor, cnezilor și castelanilor lor s-a menținut mult timp o structură social-economică apropiată de cea din Moldova și Țara Românească. Atunci cînd cei ce au dominat în Transilvania și-au sporit eforturile de acaparare și de lichidare a acestei vieți sociale specifice românești era prea tîrziu. Națiunea română și ideea comunității de limbă, de origine, de interese economice ș.a. erau deja formate. Unirea sub Mihai Vodă Viteazul și alte evenimente contribuiseră și ele mult la această conștiință de unitate de neam și națională.

Strînsele legături dintre Transilvania și celelalte țări românești sînt atestate și de modul și izvoarele de existență ale satelor de secui existente la granița cu Moldova. Secuii au trăit, spre exemplu, în bună vecinătate cu Petru Rareș, îi vedem în oștirea lui Ștefan cel Mare contra turcilor. Ei treceau adesea în Moldova și Țara Românească, ca să „are și să semene“, cîștigînd aici cele necesare traiului, căci pămînturile lor dintre munți nu puteau să li le asigure.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

5). Ibidem, p. 20.
6). Stefan Pascu, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Cluj, 1968, p. 47—48.

Bilanțurile energetice

(Urmare din pag. 7)

AȘADAR, analiza bilanțului energetic în economia națională și, implicit, a randamentelor energetice contribuie la definirea strategiilor viitoare de structurare a producției în care, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „criteriul economiei de combustibil va trebui să guverneze însăși concepția generală a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naționale, principiile pe baza cărora vom acționa pentru profilarea producției de bunuri materiale, în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre[2]).**

Problemele pe care le implică elaborarea unui bilanț energetic național sînt deosebit de complexe. Evident, am abordat aici numai unele aspecte pe care le-am considerat esențiale. Posibilitățile de analiză pe care le oferă bilanțul energetic la nivelul economiei naționale credem că justifică orientarea eforturilor specialiștilor din cadrul Consiliului de coordonare a dezvoltării bazei energetice și a altor institute, în perfecționarea elaborării acestuia, îndeosebi în direcția detalierii pe ramuri și subramuri ale economiei naționale sau chiar la nivel teritorial.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, 1974, pag. 618.

Cerinţe ale edificării unei noi ordini economice internaţionale

MODIFICĂRILE ÎN STRUCTURILE ECONOMICE ŞI SEMNIFICAŢIILE INDICATORILOR DE INTENSITATE

MODIFICAREA structurilor în economia naţională este un obiectiv fundamental în edificarea noii ordini economice internaţionale. Cuprinderea în timp a dimensiunii acestui proces face necesară compararea indicatorilor care măsoară intensitatea sa în epoci diferite şi pe grupe de ţări. În realizarea unei asemenea comparaţii poate fi folosită seria dinamică a indicatorilor de intensitate a modificării structurii economice obţinută pe baza formulei de calcul a unui coeficient global, caz particular al formulei abaterii medii patratice [1]). Acest indicator reflectă gradul de implicare a ramurilor economice în procesul de transformări structurale în economie atît pe plan naţional, cît şi pe plan mondial.

În comparaţia noastră am pornit de la un indicator ipotetic absolut, care ia în considerare o presupusă modificare totală a ponderii ramurilor economice într-un sistem bisectorial, într-o perioadă de 200 de ani, după modelul :

Ramuri	X_0	X_1
I	100	0
II	0	100

În acest caz, I=10

Pe baza datelor reale privind structura economiei ţărilor capitaliste avansate între 1770 şi 1970, s-a calculat indicatorul real al intensităţii modificărilor structurale I=6,025. Aceasta înseamnă un coeficient de mărime de 0,6 faţă de indicatorul ipotetic maxim posibil, pe perioadă lungă.

Calculele făcute pe diferite perioade de 90—120 de ani pe baza datelor statistice provenite din diferite ţări industriale avansate demonstrează existenţa unor diferenţieri pronunţate ale indicatorilor de intensitate a modificărilor de structură, după cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Ţara	Perioada	Indicatori de intensitate
Anglia	1770—1895	3,83
Franţa	1786—1900	2,02
S.U.A.	1850—1961	4,42
Japonia	1880—1969	7,25
România *	1850/90—1970	8,40

Pentru ţările în curs de dezvoltare, din lipsă de date statistice, nu deţinem seriile necesare calculării indicatorului de intensitate pe termen suficient de lung. Ele au păşit pe calea industrializării, deci a diversificării structurale, abia după 1945—1950. În cazul lor ne stau la dispoziţie date complete numai pe o perioadă scurtă, de aproximativ 20—25 de ani.

În aceste condiţii, pentru a realiza totuşi comparaţia faţă de ţările avansate, se pot calcula indicatori de intensitate pentru perioade relativ egale (de două decenii), defalcate pentru ţările avansate din procesul lor secular de transformări structurale (sfîrşitul sec. XVIII pînă la sfîrşitul sec. XIX) [2]).

* Indicatorul de intensitate a modificării structurii economice a României pe termen lung a fost calculat pe baza unor date referitoare la structura de producţie a ţării noastre aşa cum rezultă din lucrarea V. Axenciuc, Principalele tendinţe în structura economică a României între cele două războaie mondiale, în „Contribuţii româneşti la Congresul al V-lea internaţional de istorie a economiei" (Leningrad, 1970), CDISP, 1971, p. 163, lucrare ce apreciază la 80% ponderea agriculturii în economia românească pe perioada 1850—1890, şi din Anuarul statistic al R.S. România, date pe 1969—1975.

[1]) În formula $I = \sqrt{\frac{(X_0 - X_1)^2}{n}}$, X_0 este ponderea producţiei unei ramuri în perioada de bază, X_1 este ponderea în perioada actuală, iar n este timpul în care s-a produs modificarea de structură.

[2]) Date suficiente oferă cercetările statistico-economice de istorie ale lui S. Kuznets, P. Bairoch, J. W. Kendrick ş.a.

[3]) Observaţia este valabilă şi pentru România.

Nivelul comparativ al indicatorilor de intensitate, calculaţi pe perioade egale de 20 de ani, se poate urmări în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Ţări avansate			Ţări în curs de dezvoltare	
	Sec. XVIII—XIX	Sec. XX	1950—1970	
Anglia	1,75	—	Algeria	3,06
Franţa	0,66	—	Nigeria	8,82
S.U.A.	0,66	—	Brazilia	3,06
Europa occ.	—	2,12	Iran	5,24
America de Nord	—	0,73	India	0,48
Pe ansamblul ţărilor înglobate	0,6	1,45	Pe ansamblul ţărilor înglobate	3,02

Din această comparaţie rezultă că curba indicatorilor de intensitate a modificărilor structurale pe termen lung (circa 200 ani) în principalele ţări astăzi avansate arată :

— un demaraj anevoios, şi extins pe o perioadă mare, a procesului de transformări structurale în economie, deci o durată mare şi un ritm scăzut al dezvoltării industriei ;

— o intensitate scăzută a modificărilor structurale în primele decenii ale perioadei biseculare, sfîrşitul secolului XVIII şi începutul secolului XIX ; cauza o găsim în ritmul la început aproape egal al dezvoltării industriale şi al dezvoltării agrare ;

— saltului realizat în ritmurile de creştere industrială îi corespunde o intensificare a modificărilor structurale în economie, remarcată spre mijlocul şi sfîrşitul sec. XIX şi începutul sec. XX ;

— indicatorii de intensitate a modificării de structură scad din nou după mijlocul sec. XX ,între 1950—1970, cînd începe să se afirme un proces de epuizare a creşterii industriale clasice şi cînd economia ţărilor avansate trece spre aşa-numita epocă „postindustrială".

Este de remarcat faptul că, cu cît o ţară intră mai tîrziu în competiţia economică internaţională (Statele Unite, Japonia), cu atît şi indicatorii de intensitate calculaţi pe baza modificării structurii lor economice sînt din ce în ce mai mari. [3])

Analiza comparativă pe perioade de cîte două decenii a intensităţii modificărilor structurale în economia ţărilor lumii nesocialiste duce la concluzia că :

— ţările în curs de dezvoltare au realizat indicatori superiori faţă de cei din epoca revoluţiei industriale în ţările azi avansate ;

— ţările în curs de dezvoltare ating indicatori de intensitate superiori şi în perioada 1950—1970, depăşind substanţial indicatorii ţărilor avansate ;

— şi în cazul ţărilor în curs de dezvoltare se observă o creştere a indicatorilor de intensitate pe măsura progresiunii mai accentuate a procesului de industrializare, deci a desfăşurării acestuia în ritmuri mereu mai înalte ; ele încă nu şi-au epuizat potenţialul de transformări structurale şi ne putem aştepta, în viitor, la indicatori de intensitate şi mai înalţi.

Concluziile prezentate au, fără îndoială, în mod obiectiv un caracter limitat din cauza termenului istoric scurt al perioadei comparate.

Diferenţele semnificative constatate între indicatorii intensităţii modificărilor în structura economică a ţărilor în curs de dezvoltare şi a ţărilor dezvoltate din punct de vedere industrial din lumea nesocialistă provin în esenţă din :

— diferenţele profunde dintre factorii social-economici care au acţionat în sec. XVIII—XIX şi cei din prezent ; acţiunea

benefică a transformărilor declanşate de procesul revoluţionar socialist în lume ;

— ritmurile de creştere ridicate pe care le imprimă ramurilor economice, îndeosebi industriei, revoluţia ştiinţifică şi tehnică la scară planetară ;

— existenţa posibilităţii de a folosi experienţe datorate pioneratului ţărilor industriale care au defrişat o cale istoriceşte nestrăbătută (în special Anglia) ; posibilitatea de a prelua experienţe în domeniul organizării, conducerii şi producţiei de la ţările industriale capitaliste şi de la ţările socialiste ;

— extinderea procesului de conducere conştientă, planificată a procesului de dezvoltare ;

— existenţa şi afirmarea treptată a valenţelor benefice ale unui efort concentrat pe plan naţional şi a unei strategii globale de dezvoltare pe plan internaţionl.

Transformările petrecute în structura economiei lumii nesocialiste, pe ansamblu, nu au cunoscut aceeaşi intensitate ca cele petrecute în structura economiilor naţionale. Ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia globală, industrială şi agrară, a lumii nesocialiste, nu a progresat în mod semnificativ. Evoluţia indicatorilor de ponderare a ţărilor în curs de dezvoltare în principalele ramuri ale economiei lumii nesocialiste este lentă. În acest domeniu, decalajul creat de secole de dezvoltare inegală se manifestă încă puternic şi, parţial, chiar se adînceşte.

Datele din tabelul nr. 3 reprezintă raportul dintre ponderea producţiei ţărilor industriale dezvoltate (T.I.D.) şi ponderea producţiei ţărilor în curs de dezvoltare (T.C.D.) în producţia lumii nesocialiste. Ele au fost calculate pe baza formulei Bq (TID) : Bq (TCD), în care Bq reprezintă ponderea producţiei globale, industriale sau agricole a fiecăruia dintre cele două grupuri de ţări în totalul respectiv pe ansamblul lumii nesocialiste. De exemplu, în 1950 ţările industriale dezvoltate deţineau 84,68%, iar ţările în curs de dezvoltare 15,31% din producţia totală a lumii nesocialiste, rezultînd un decalaj de 5,53:1.

Tabelul nr. 3

Raporarte între ponderi TID şi ponderi TCD în producţia lumii nesocialiste

Perioada	Raportul ponderilor prod. totale	Raportul ponderilor prod. agricole	Raportul ponderilor prod. industriale
1950	5,53:1	1,13:1	10,98:1
1970	5,03:1	0,94:1	7,36:1
2000	2,82:1	0,53:1	3,15:1

Datele privind volumul producţiei şi ponderile corespunzătoare pentru anul 2000 au fost calculate prin extrapolarea cifrelor privind producţia totală, industrială şi agricolă a ţărilor industriale dezvoltate şi respectiv a ţărilor în curs de dezvoltare, pe anul 1970, aplicîndu-se ritmurile de creştere preconizate de Strategia internaţională pentru Deceniul dezvoltării 1971—1980.

Există, incontestabil, un proces de diminuare a decalajului. La producţia agricolă raportul se inversează, chiar, în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare. Ordinul de mărime al decalajului la producţia totală şi producţia industrială se modifică relativ lent. Decalajul nu dispare însă nici în perspectiva anului 2000, rămînînd chiar ridicat.

Scăderea ponderii ţărilor dezvoltate în economia mondială, încă înceată şi puţin semnificativă, semnalează totuşi apariţia unui fenomen nou. Aici îşi găseşte explicaţia teama centrelor tradiţionale ale puterii financiare şi economice faţă de orice progres pe calea dezvoltării de sine stătătoare a ţărilor pînă acum subdezvoltate, refuzul încăpăţînat şi nejustificat al celor dintîi de a coopera la stimularea creşterii economice mai rapide, opoziţia manifestată în negocierea elementelor concrete care pot constitui o contribuţie la crearea unei noi ordini economice internaţionale.

Problema modificării structurale a economiei lumii nesocialiste, deci a decalajului, ia un aspect alarmant dacă introducem în calcul şi factorul demografic, dinamica înaltă a ponderii populaţiei ţărilor în curs de dezvoltare în populaţia lumii. Raportînd ponderea producţiei acestor ţări la ponderea populaţiei lor, obţinem în dinamica fenomenului o imagine puţin încurajatoare (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Decalajul rezultat din raportarea producţiilor pe locuitor calculate pe baza formulei $\frac{Pq\ (TID)}{Pd\ (TID)} : \frac{Pq\ (TCD)}{Pd\ (TCD)}$ **la :**

Perioada	Prod. totală	Prod. industrială	Prod. agrară
1950	9,75:1	19,53:1	2,01:1
1970	11,77:1	17,35:1	2,22:1
2000	10,12:1	11,06:1	1,85:1

Tabelul nr. 4 reprezintă raportul dintre ponderile producţiei ţărilor industriale dezvoltate, respectiv a ţărilor în curs de dezvoltare, în producţia lumii nesocialiste, după corectarea lor cu ponderea populaţiei din fiecare grup de ţări în populaţia totală a lumii nesocialiste, de aici rezultînd ponderea producţiei respective la 1 procent al populaţiei din fiecare grup. Este un indicator sui generis al producţiei pe locuitor, obţinut potrivit formulei $\frac{Pq\ (TID)}{Pd\ (TID)} : \frac{Pq\ (TCD)}{Pd\ (TCD)}$, în care Pq este ponderea producţiei şi Pd — ponderea demografică.

Rezultă fără echivoc că cel puţin pînă în 1970 decalajul se adînceşte la producţia totală şi la cea agricolă pe locuitor, şi are o tendinţă de scădere la producţia industrială, datorită faptului că ritmul de creştere industrială devansează cu un coeficient suficient de mare ritmul creşterii demografice. Abia în anul 2000, potrivit calculelor noastre pe aceleaşi baze ca cele anterior citate pentru acest an, tendinţele de scădere a decalajelor prind contur pozitiv.

Explicaţia acestui fenomen contradictoriu se află în următorii factori principali cu acţiune negativă a căror înlăturare este condiţia sine qua non a unei dezvoltări economico-sociale capabile să pună capăt subdezvoltării şi marilor decalaje existente astăzi în lume :

— un ritm foarte înalt al creşterii demografice care devansează pe acela al creşterii economice ;

— ritmul îngrijorător de lent al creşterii producţiei agricole, rămînerea acestui sector în urma cerinţelor alimentare crescînde ;

— nivelul scăzut al productivităţii muncii sociale determinat de înapoierea tehnologică, lipsa forţei de muncă calificate şi a cadrelor de specialişti, dar şi de structuri social-politice anacronice ;

— o diviziune socială a muncii, exprimată în structura economiei naţionale, neadaptată exigenţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice ce se desfăşoară în lume ;

— o poziţie inechitabilă şi inegală în diviziunea internaţională a muncii.

Este evident că pentru a rupe definitiv lanţurile înapoierii seculare, pentru a promova o nouă ordine economică mondială, toţi aceşti factori cu acţiune negativă trebuie înlăturaţi. Principalele soluţii nu sînt doar cele din domeniul tehnic şi economico-financiar, ci îndeosebi cele social-economice, izvorînd dintr-o politică de transformări sociale profunde, o planificare ştiinţifică, îndrăzneaţă, vizînd printr-o judicioasă dirijare a investiţiilor, ridicarea substanţială a ratei de creştere a producţiei agricole, menţinerea şi continua intensificare a ritmului creşterii industriale corelate cu creşterea demografică. Aceste măsuri, în cadrul unei cooperări efective şi eficiente pe plan internaţional, pot constitui elemente stimulative fundamentale necesare edificării noii ordini economice internaţionale, în cadrul căreia să fie soluţionate problemele lichidării decalajului dintre naţiuni, ale subdezvoltării.

Andrei VELA

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Prognoze occidentale despre creștere și automatizare

ȚĂRILE INDUSTRIALIZATE din Occident ar putea să fie confruntate în anii '80 cu o dezvoltare economică inaptă să reducă șomajul, chiar dacă eforturile actuale de relansare a investițiilor și de ieșire din recesiune vor da rezultate. Această concluzie se desprinde dintr-un studiu nepublicat, întocmit sub egida O.C.D.E., despre care relatează ziarul International Herald Tribune *din 7 iulie a.c. Studiul reflectă temeri larg răspîndite în țările occidentale în sensul că o relansare a investițiilor, în loc de a mări corespunzător numărul locurilor de muncă, va accentua tendința spre înlocuirea forței de muncă prin noi mașini perfecționate.*

„Datele de care dispunem, arată autorii, sugerează tot mai net că efectele automatizării în direcția desființării de locuri de muncă, prognozate la timpul său pentru anii '50, încep să se producă pe scară largă în anii '70". De exemplu, un studiu oficial francez, recent publicat, avertizează că automatizarea ar putea să reducă numărul celor ocupați în sectorul bancar și de asigurări cu 30% în următorii 10 ani. Un studiu vest-german asemănător prevede că 40% din volumul actual al lucrărilor de birou manuale se va efectua în 1990 de către mașini. În Anglia, se prevede că un milion de locuri de muncă se vor pierde pînă în 1981 în industria prelucrătoare ca urmare a automatizării și alte 1,25 milioane de locuri de muncă în comerț. Studiul pune în legătură prognozele de acest gen cu reținerea persistentă a cercurilor de afaceri în problema noilor investiții, date fiind implicațiile social-politice pe care riscă să le aibă menținerea șomajului actual ridicat.

Schimburi și colaborare Iugoslavia — S.U.A.

ÎN ULTIMUL DECENIU, ritmul mediu anual de creștere a schimburilor comerciale dintre Iugoslavia și S.U.A. a reprezentat 11%, volumul acestora (în ambele sensuri) ridicîndu-se la 842 mil. dolari în 1977. Totodată — arată presa iugoslavă — în domeniul colaborării Statele Unite sînt unul dintre cei mai de seamă parteneri ai Iugoslaviei industriale. Au fost încheiate 36 de acorduri de colaborare industrial-financiară cu firme americane sau cu filialele lor din Europa ; pe baza acestora firmele americane au investit în economia iugoslavă 3,2 miliarde dinari, participînd la construirea pe teritoriul Iugoslaviei a unor obiective economice în valoare totală de 5 miliarde dinari. De asemenea, partea iugoslavă a încheiat cu firme americane aproape o sută de acorduri privind achiziționarea unor drepturi de proprietate industrială.

După cum s-a apreciat la recenta sesiune a consiliului economic iugoslavo-american, domeniile de cel mai mare interes reciproc pentru colaborarea viitoare dintre cele două țări sînt operațiunile financiare, agricultura, industria chimică, minieră și energetică.

Piața zahărului: orizont '85

O PROGNOZĂ a evoluției pieței zahărului în deceniul 1975—1985, efectuată de experți ai F.A.O., relevă că producția mondială de zahăr ar urma să sporească într-un ritm mediu anual de 2,6%, respectiv de la 82 mil. tone în 1976 la 103 mil. tone în 1985. Se apreciază că sporul va fi asigurat în proporție de șapte zecimi de țări în curs de dezvoltare, îndeosebi din America de Sud, Africa și de India ; este de așteptat, de asemenea, extinderea producției de zahăr în Europa occidentală și în Australia.

În ceea ce privește volumul importurilor mondiale de zahăr, în perioada amintită se prevede o creștere mai lentă — cu 1,2% în medie pe an, pînă la nivelul de 21 mil. tone în 1985. Extinderea consumului de zahăr ar urma să fie frînată în viitor de dezvoltarea producției și consumului de sirop extras din porumb, cu un conținut ridicat de fructoză.

Orientări în dezvoltarea economică

Pakistan: investiții în proiecte industriale

ÎNCHEIEREA la 30 iunie a anului financiar 1977/78 a prilejuit în Pakistan consemnarea unor rezultate economice în general superioare celor din anul precedent. Astfel, P.N.B. a crescut cu 3%, față de 1,2% în anul financiar 1976/77. Sînt socotite încurajatoare realizările din industrie, unde producția a crescut cu 10%. Producția agricolă a crescut în 1977/78 cu 2,2%, comparativ cu 1,1% în anul financiar precedent.

Creșterile din sectoarele industrial și agricol au fost stimulate de o serie de măsuri economice promovate de guvern : reduceri și scutiri de taxe financiare și vamale pentru 11 subramuri ale industriei, extinderea irigațiilor datorită barajului de la Tarbela, subvenționarea prețurilor la îngrășăminte chimice în proporție de 4—16,4%, asigurarea unor prețuri minime de achiziție la unele produse agricole, lărgirea creditului agricol etc.

În scopul accelerării creșterii economice, autoritățile pakistaneze au anunțat de curînd lansarea unui nou plan, pe anii 1978/79—1982/83, care prevede investiții totale de circa 21 miliarde dolari și o creștere medie anuală a PNB de 7,2%. În perioada de plan, producția industrială urmează să crească anual cu 10%, iar cea agricolă cu 6%. Planul va fi finanțat în proporție de peste 75% din surse interne.

Se are în vedere îndeosebi dezvoltarea bazei de materii prime, a agriculturii și a unor ramuri industriale care să contribuie la diminuarea importurilor. Astfel, în domeniul valorificării resurselor minerale, un plan național cu un cost estimat de 505 milioane dolari prevede majorarea producției de minereuri de circa 4 ori, prin exploatarea zăcămintelor de minereu de fier de la Kalabagh și a celor de minereu de cupru de la Saindak. Se are în vedere, de asemenea, continuarea prospectării rezervelor de țiței și gaze naturale de la Tut și Meyal și a celor de caolin de la Nagarpharakar. În domeniul agricol cel mai important proiect este cel al barajului de la Tarbela, paralel cu aplicarea unor măsuri de control al salinității solurilor. Printre proiectele industriale se poate menționa construirea unei fabrici de autocamioane, a unui complex pentru îngrășăminte chimice (1 000 t zi amoniac și 1 725 t zi uree), două fabrici de ciment de cîte 1 000 t/zi, a unei oțelării la Karachi, extinderea termocentralei de la Mangla de la 600 la 800 MW etc. Capacitatea de manipulare a portului Qasim va fi extinsă la 6,2 milioane tone/an (cost : circa 272 mil. dolari).

România a participat la extinderea rafinăriei din Karachi și în prezent participă la construirea fabricii de ciment de la Kohat (2 000 t/zi). În afară de mașinile și utilajele destinate acțiunilor de cooperare, România mai exportă în Pakistan conductori electrici, rulmenți, automobile, materiale plastice, carbid, uleiuri lubrifiante, coloranți, anvelope, fibre artificiale, frigidere etc. România importă din Pakistan îndeosebi piei brute, articole din piele, produse textile, instrumente medicale etc.

N. L. O.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 10—14 iulie a.c. piețele de schimb au continuat să prezinte o evoluție agitată, pe un fond de evoluție descendentă a **dolarului** în raport cu restul valutelor occidentale. Piața a reacționat prin noi presiuni „à la baisse" față de moneda S.U.A. la publicarea noilor estimări oficiale (mai pesimiste ca în trecut) asupra principalilor indicatori ai economiei la nivel anual. Totodată, observatorii consideră că perioada a fost marcată și de o anumită expectativă pe piețe, în așteptarea rezultatelor reuniunii la nivel înalt a principalelor țări industrializate occidentale.

Lira sterlină a avut în această săptămînă evoluția cea mai marcat ascendentă, față de dolarul S.U.A. mai ales, evoluție stimulată și de anunțarea descoperirii unor importante zăcăminte petrolifere în apropierea insulelor britanice. Maximul atins a fost de aproape 1,8990 dolari pentru o liră, cu un ușor regres la închidere, dar peste închiderea de referință. **Francul elvețian,** după ce a deschis la circa 1,6% peste închiderea de referință a cedat puțin teren în fața dolarului, cotînd la închidere la aproape 1,8115 franci/dolar. **Marca vest-germană** și **francul belgian** au închis și ele în ușor regres față de deschidere, la circa 2,0550 mărci și respectiv 32,37 franci pentru un dolar.

Francul francez a continuat să manifeste o tendință fermă în raport cu restul valutelor, atingînd un maxim de circa 4,4290 franci/dolar. **Yenul** japonez a înregistrat o perioadă mai calmă, față de săptămînile precedente. După ce în prima parte a intervalului a revenit la un nivel de circa 201 yeni/dolar, moneda japoneză a evoluat în nota generală, înregistrînd un recul ușor, pentru a se situa la închidere la circa 202,50 yeni/dolar.

Piața eurodepozitelor a înregistrat unele tensiuni care au determinat o creștere aproape generală a dobînzilor. Astfel, la perioada de 6 luni acestea s-au situat la închidere la circa 9,25% pentru eurodolari, 2,1875% pentru eurofranci elvețieni și circa 3,875% pentru euromărci vest-germane (la care fuseseră constante în ultimele intervale).

Prețul aurului a înregistrat în acest interval, și sub efectul continuei agitații și incertitudini de pe piețele de schimb, o creștere de circa 3 dolari/uncie, ultimul fixing din 13 iulie a.c. situîndu-l la 136,70 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

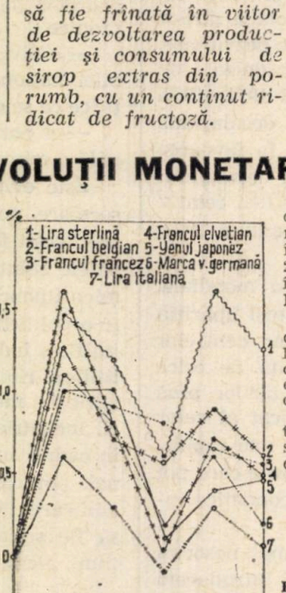

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—14 VII, luîndu-se ca bază cursurile din 7 VII 1978

În țările capitaliste industrializate

SOLUȚIILE ANTICRIZĂ SE LASĂ AȘTEPTATE (II)

Constrîngerile politicii monetare și marasmul cererii

APROAPE PRETUTINDENI în țările capitaliste, autoritățile monetare și-au luat angajamentul față de factorii de răspundere interni și, în anumite cazuri, față de unele foruri internaționale — cum ar fi Fondul Monetar Internațional — să mențină circulația bănească în limitele hotărîte în vederea reducerii ritmului inflației. În numeroase cazuri, însă creșterea volumului instrumentelor monetare în circulație a depășit considerabil aceste limite, fără ca depășirea să fi avut vreo influență pozitivă asupra producției.

Această situație este explicată prin prioritatea care s-a acordat în numeroase țări politicii de stabilizare relativă a nivelului dobînzilor și cursurilor valutare. Finanțarea nevoilor statului, de exemplu, nu a contribuit decît în puține cazuri — Belgia, Italia, Japonia — la expansiunea masei monetare ; mai des, această expansiune s-a datorat unor intrări de fonduri externe. Astfel, în R.F.G., Anglia și Italia au fost efectuate cumpărări oficiale de valute străine (de obicei dolari) pentru susținerea cursurilor. Acestea au dus la creșterea volumului circulației bănești interne, avînd drept contrapondere sporirea activelor externe.

Față de această evoluție nefavorabilă a masei monetare, dobînzile au început să depășească perioada de stagnare din ultimii doi ani. În S.U.A., dobînda pe termen scurt a crescut cu 2—3 puncte. În schimb, în țările care au dus o politică fermă de combatere a inflației, nivelul dobînzilor a rămas staționar sau chiar a scăzut : este cazul Elveției și Japoniei.

Aceeași situație contrastantă s-a înregistrat și în domeniul schimburilor și plăților internaționale. Ritmul de dezvoltare a comerțului mondial s-a redus considerabil, cu consecințe asupra activității economice din diferite țări. Unele țări importatoare de petrol au continuat să beneficieze — în mod surprinzător — de o balanță de plăți excedentară, un caz spectaculos în acest sens fiind cel al Japoniei. S.U.A., în schimb, au înregistrat cel mai mare deficit de balanță din istoria lor, ceea ce a provocat o agitație febrilă pe piețele valutare și, pentru prima oară de la începutul acestui deceniu, acumularea nedorită a unor mari sume în dolari în principalele state partenere de schimburi ale S.U.A.

Volumul comerțului mondial nu a crescut în 1977 decît cu 4%, adică de abia cu o treime din creșterea înregistrată în 1976. Progresia schimburilor comerciale mondiale începuse să fie frînată încă de la sfîrșitul lui 1976, iar în primul semestru al anului 1977 cadența anuală scăzuse la 2%. Este probabil ca în 1978 creșterea să nu fie mai mare decît aceea din 1977.

Contrastînd cu reducerea ritmului de creștere cantitativă a schimburilor și reflectînd în parte slăbiciunea dolarului S.U.A., creșterea prețurilor internaționale (exprimate în dolari) la produsele care fac obiectul comerțului mondial a trecut de la 1,5% în 1976 la 9% în 1977. În felul acesta creșterea în valoare a comerțului mondial a fost aceeași — de 13%, adică un spor de 130 miliarde dolari — ca în anul precedent. Totalul comerțului mondial s-a situat în 1977 la 1 140 miliarde dolari.

Caracterul lent al dezvoltării schimburilor internaționale în 1977 s-a datorat în primul rînd marasmului cererii interne din țările capitaliste dezvoltate. În parte, influența depresivă a comerțului țărilor dezvoltate a fost compensată de importul țărilor exportatoare de petrol, al cărui volum a crescut cu 17%. În ansamblu, volumul cumpărărilor din străinătate ale țărilor exportatoare de petrol a crescut în medie cu 30% pe an în perioada de după majorarea prețurilor la petrol.

Raporturile de schimb par să nu se fi modificat în 1977 în cadrul nici uneia din principalele grupe de țări.

Politicile economice naționale : de la frînare la „recesiune de creștere"

„ÎN CE PRIVEȘTE creșterea economică și utilizarea forței de muncă, anul 1977 a fost un an al speranțelor înșelate", se afirmă în deschiderea părții din raportul B.R.I. consacrată încercărilor de a depăși situația descrisă. La începutul anului s-a crezut că dezvoltarea economică se va putea realiza în cadrul politicilor naționale în curs de aplicare. S-a constatat însă curînd că, pe de o parte, aceste politici erau prea eterogene pentru a duce la un rezultat global așteptat, iar pe de altă parte, diferitele măsuri restrictive luate într-un mare număr de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, pentru rațiuni atît interne cît și externe, au exercitat o acțiune de frînare de o intensitate neașteptată. În final, creșterea volumului producției și al schimburilor comerciale s-a redus considerabil, iar cursurile valutare au trebuit reajustate.

Începînd din toamna anului trecut, unele state și îndeosebi Japonia și R.F.G. au luat noi măsuri de relansare economică. După decepțiile din trecut, se consideră că există o speranță temperată într-o traiectorie ascendentă a producției țărilor industriale dar — adaugă raportul B.R.I. — „nu este sigur că un asemenea rezultat va putea fi atins" fără a se adopta noi măsuri de stimulare. Rămîne deci de văzut înainte de toate dacă declarația de intenții în acest sens, cu care s-a soldat reuniunea economică occidentală la nivel înalt (Bonn, 16—17 iulie a.c.), va duce la măsuri efective de stimulare.

Adevărul este că problemele stabilizării interne și echilibrării externe sînt înțelese în mod foarte diferit de țările occidentale. Această înțelegere diferită își găsește expresia, în parte, în locul pe care îl ocupă în politica economică cele trei obiective fundamentale : lupta contra inflației, reducerea șomajului și echilibrul balanței de plăți. Dar ea se mai reflectă și în importanța care se acordă dezechilibrelor conjuncturale, în opoziție cu dezechilibrele structurale și, pornind de aci, în rolul atribuit măsurilor de dirijare a cererii în opoziție cu o politică bazată pe liberul joc al forțelor pieței.

De altfel, aproape pretutindeni unde s-a încercat o „relansare" a cererii, au apărut probleme, îndeosebi din cauza

Tabelul nr. 3

Evoluția ratei șomajului

Țara	1957—1973 rata anuală maximă	1957—1973 rata anuală minimă	1975 decembrie	1976 decembrie	1977 iunie	1977 decembrie	1978 aprilie
	procente din populația activă civilă						
S.U.A.	6,8	5,0	8,3	7,8	7,1	6,4	6,0
Canada	7,1	5,5	7,0	7,5	8,0	8,5	8,6
Japonia	1,5	1,1	2,0	1,8	2,1	2,1	2,1
R.F.G.	3,5	1,4	4,9	4,4	4,6	4,5	4,4
Franța	2,2	1,6	4,2	4,3	5,3	4,8	4,9
Anglia	3,8	2,2	5,0	5,6	5,7	6,0	5,8
Italia	8,2	4,0	3,5	6,8	7,7	7,1	...
Belgia	6,3	3,7	8,7	9,8	9,2	11,0	10,8
Olanda	2,7	1,5	5,5	5,2	5,4	5,1	5,3

sensibilității sporite a factorilor economici la fluctuația prețurilor, salariilor, dobînzilor. Din această cauză, au început să se examineze posibilități de adoptare a unei strategii concertate care să aibă ca obiectiv o ușurare reciprocă a constrîngerilor externe pe care țările sînt obligate în prezent să le suporte. Pînă în prezent, nu există semne că o asemenea strategie comună ar fi pe cale să se elaboreze.

Realitatea este că țările industrializate se află în prezent într-o situație fără precedent de la sfîrșitul războiului încoace. Comparativ cu tendința anterioară a producției, actuala „recesiune de creștere" este de departe cea mai profundă și mai lungă din cîte s-au cunoscut înainte. De la punctul inferior înregistrat de producție în 1975, redresarea n-a atins nici măcar obiectivul modest de creștere pe care și l-au propus de comun acord autoritățile țărilor în cauză. Nu trebuie deci să fie de mirare că numărul total al șomerilor (vezi tabelul nr. 3) a ajuns la niveluri record în perioada postbelică și că totuși, deși se menține un șomaj foarte ridicat, producția nu reușește să ajungă la ritmul precedent. Aceasta în timp ce inflația și amploarea dezechilibrelor de balanță au atins și ele noi recorduri de la criza petrolului încoace, chiar dacă rata inflației s-a diminuat ulterior.

Eșecul doctrinei „locomotivelor"

ÎN REZUMAT, guvernele occidentale n-au reușit să realizeze nici unul din cele patru obiective ale politicii lor macro-economice, stabilite încă la încheierea celui de-al doilea război mondial : creștere economică, nivel ridicat al utilizării forței de muncă, stabilitate a prețurilor și balanțe de plăți echilibrate.

Pe fondul acestor carențe, doctrina „locomotivelor" — deși contestată în anumite cercuri — a căpătat o oarecare credibilitate atunci cînd guvernele țărilor occidentale au prezentat previziunile lor de creștere a volumului producției pe anul financiar 1977, în speță aproximativ 5% în S.U.A. și R.F.G., 6,7% în Japonia. Aceste trei țări au luat măsuri bugetare de stimulare a economiei, afirmîndu-se hotărîrea de a veni cu noi măsuri pentru menținerea producției pe traiectoria prevăzută pe termen mediu, menită să concilieze realizarea unei creșteri moderate cu încetinirea ritmului inflației. Avînd în vedere forța economică a acestor țări, s-a considerat că prin măsurile luate pe plan intern, ele vor declanșa o reanimare a cererii în majoritatea țărilor partenere de schimb.

În practică, „locomotivele" au dat greș. Cu excepția cîtorva cazuri particulare, orizontul economic în ansamblu s-a întunecat „întrucîtva". Situația generală n-a fost modelată de punerea în aplicare a doctrinei „locomotivelor", ci mai ales de eforturile viguroase întreprinse de un mare număr de țări deficitare care aveau un ritm ridicat de inflație, în scopul realizării obiectivelor lor de stabilizare și echilibrare a balanței de plăți. Nu este mai puțin adevărat că incapacitatea principalelor economii occidentale, cu excepția S.U.A., de a furniza un stimulent mai activ pentru cererea mondială a avut un rol determinant în încetinirea creșterii reale.

Un alt factor depresiv l-a constituit reprecierea unor monede în raport cu dolarul S.U.A. Cel puțin pe termen scurt, această repreciere a dus la amputarea beneficiilor realizate de industria exportatoare din cîteva țări vest-europene și din Japonia, zdruncinînd din nou rezultatele calculelor anticipative ale patronatului și făcînd să planeze îndoieli asupra perspectivelor noilor investiții.

Problema care se pune este dacă situația actuală este aptă să permită în viitor o redresare mai mult sau mai puțin generală a activității economice, însoțită de o îmbunătățire a balanței de plăți și de o evoluție moderată a prețurilor.

Răspunsul este greu de dat. Dacă obiectivele se cunosc, există divergențe fundamentale cu privire la mijloacele de acțiune cele mai potrivite pentru realizarea lor. Unele cercuri din Occident subliniază necesitatea reducerii șomajului prin recurgerea la stimulentele tradiționale ale „gestiunii cererii", astfel dozate încît să accelereze creșterea. Alte cercuri insistă, dimpotrivă, asupra necesității ca economiilor naționale să li se acorde un răgaz care să le permită să se însănătoșească în urma multor ani de inflație puternică și de acumulare a unor distorsiuni structurale ; ca urmare, guvernele n-ar dispune decît de o marjă îngustă de manevră pentru a stimula în mod deliberat cererea.

Marea diversitate a rezultatelor înregistrate de unele sau altele dintre state, sesizată de-a lungul întregii analize a B.R.I., reflectă probabil și influența respectivă a acestor două concepții diametral opuse cu privire la politicile naționale.

Pe panta unei creșteri lente : pericole și incertitudini

EXAMINAREA evoluției economice din țările capitaliste în ultimul deceniu duce la concluzia că țările industriale s-au angajat pe o pantă de creștere lentă. Este totuși dificil, chiar pe baza unor previziuni mai modeste, să ne dăm seama pe ce căi va putea fi menținută dezvoltarea într-un ritm satisfăcător dacă țările cu balanță de plăți excedentară nu vor face un efort deliberat și susținut pentru a reanima progresiv cererea de bunuri și servicii în cadrul economiilor naționale respective.

Într-un capitol final al raportului băncii, directorul general al B.R.I., René Larre, punctează unele concluzii care se degajă din analiza întreprinsă de experții acestui organism. Este puțin probabil — se afirmă în acest text — că influențele depresive vor fi suficient de puternice pentru a împinge economia mondială și mai mult în recesiune. Se pare însă că este la fel de puțin probabil ca activitatea economică să regăsească un ritm de creștere satisfăcător dacă nu va beneficia de o nouă doză de stimulente care să i se administreze ținînd cont de dezechilibrele balanțelor de plăți și de necesitatea continuării luptei împotriva inflației. Dacă nu va interveni nici o schimbare în politicile urmate în prezent, există primejdia ca activitatea economică și comerțul mondial să continue să se dezvolte într-un ritm foarte anemic.

„Deși o atare evoluție — se afirmă în textul menționat — ar putea fi cu greu calificată drept criză mondială, sau comparată cu depresiunea din anii '30, ea ar comporta anumite complicații cu consecințe ample atît pentru lumea industrializată, cît și pentru țările în curs de dezvoltare".

Una din consecințe ar fi menținerea șomajului ridicat, mai cu seamă în cazul în care politica investițiilor s-ar orienta cu fermitate spre economii de forță de muncă. O alta ar fi încetinirea procesului normal de transferare permanentă a resurselor productive din sectoarele aflate în pierdere de viteză spre cele aflate în dezvoltare. Într-adevăr, stagnarea activității economice ar face dificilă căutarea unor soluții pentru problemele structurale : în asemenea condiții statul este tentat să acorde protecție vamală și sprijin financiar tuturor întreprinderilor, iar numeroși patroni, sub influența incertitudinilor generale care însoțesc o creștere nehotărîtă, ezită să investească masiv chiar și în sectoarele al căror viitor apare promițător. În felul acesta, modificările de structură care ar fi de dorit sînt amînate.

În sfîrșit, stagnarea producției în țările occidentale industrializate ar avea efecte negative asupra țărilor în curs de dezvoltare. Dintre acestea cele care sînt cel mai mult îndatorate și care au reușit să reducă deficitele balanței de plăți la un nivel rezonabil riscă să asiste la prăbușirea acestor eforturi, iar celelalte ar vedea serios compromise șansele lor de dezvoltare economică. Această evoluție s-ar putea repercuta la rîndul său asupra lumii occidentale industrializate, în general, și asupra sistemului său bancar, în special, puternic angrenat în finanțarea balanțelor de plăți.

Consecințele unei cvasi-stagnări în statele occidentale, conchide directorul general al B.R.I., sînt suficient de serioase pentru a justifica un efort comun la scară internațională, cu scopul readucerii economiei mondiale pe calea unei dezvoltări mai satisfăcătoare. Însă chiar în prezența celui mai fericit concurs de împrejurări favorabile, apreciază autorul citat, țările occidentale industrializate ar fi incapabile să regăsească ritmul de dezvoltare pe care l-au avut pînă în 1973. Urmărirea unor obiective ambițioase în materie de dezvoltare ar fi sortită eșecului în condițiile micșorării potențialului de producție care rezultă din slăbiciunea prelungită a investițiilor. O asemenea orientare ar fi chiar primejdioasă, avînd în vedere că nimic nu este mai ușor decît reanimarea inflației.

Recenta analiză a Băncii Reglementelor Internaționale scoate la iveală trăsături elocvente ale situației economice actuale din lumea capitalistă. Impasul este general, iar soluțiile nu sînt recomandate decît cu jumătate de gură, deoarece efectele lor pozitive într-o direcție sînt dublate de efecte negative în alte direcții. De altfel impasul a încetat demult să fie al politicii economice ; el a devenit impasul unui sistem economic.

dr. Costin KIRIȚESCU

„Ierarhia" P.N.B. și cursurile de schimb

ÎN CONDIȚIILE flotării generalizate a cursului de schimb al monedelor occidentale, modificarea diferențiată a cursului exercită o influență suplimentară asupra „clasamentului" nivelurilor de dezvoltare. După datele cele mai recente, încorporate în grafic, Elveția a trecut pe primul loc printre țările capitaliste la indicatorul „P.N.B. pe un locuitor" — evoluție de care continua repreciere din ultimul timp a francului elvețian în raport cu dolarul și cu alte monede nu este străină. După cum accentuarea diferenței dintre primele clasate și cele de la capătul opus nu este străină de slăbiciunea relativă a lirei sterline sau a lirei italiene. La începutul deceniului actual, sub regimul cursurilor de schimb fixe, P.N.B. pe locuitor al Italiei reprezenta ceva mai mult de jumătate din cel al Elveției ; în prezent, după datele din grafic, el reprezintă mai puțin de o treime. Dealtfel, cifrele pentru Elveția, a cărei monedă s-a întărit și față de marca vest-germană, prezintă și cea mai abruptă curbă de creștere.

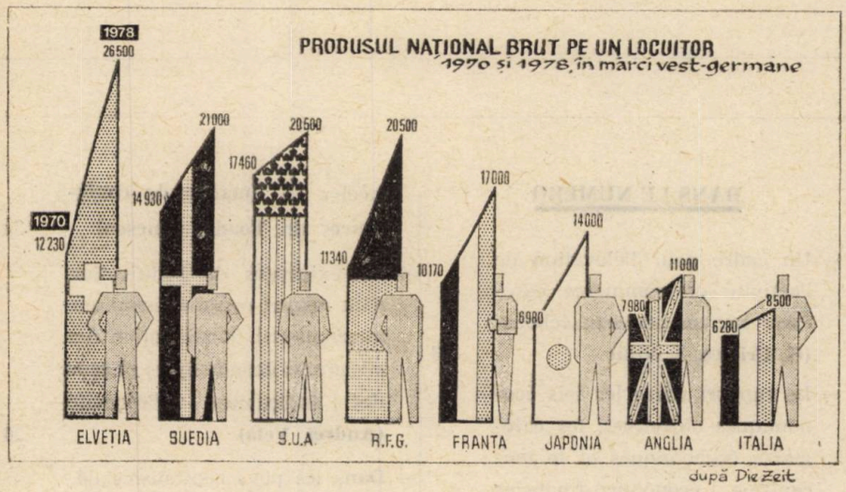

după Die Zeit

U.R.S.S.: centrale electrice în tandem

CENTRALA ATOMICĂ Iujno-Ukrainskaia (regiunea Nikolaev) reprezintă un complex energetic unic, în care energia atomică și cea hidroelectrică se completează reciproc. Din complex vor face parte trei lacuri de acumulare — Konstantinovskoe, Tașlîkskoe și Alexandrovskoe (care vor fi legate între ele de rîul Iujnîi Bug), o centrală electrică atomică, o hidrocentrală și o centrală hidroelectrică de acumulare.

Construirea unei centrale atomice electrice în tandem cu o hidrocentrală și cu o hidrocentrală de acumulare va oferi posibilitatea utilizării complexe a resurselor de apă, atît pentru producția de energie electrică, cît și pentru irigarea unor pămînturi. Fiecare din lacurile de acumulare ale complexului va avea cîteva funcțiuni. De pildă, lacul Konstantinovskoe reprezintă un regulator al apelor Bugului în vederea utilizării lor pentru irigații. În afară de aceasta, apa lacului — în cădere — pune în mișcare turbinele hidrocentralei de acumulare. Aceleași ape sînt folosite, în circuit, pentru răcirea apei supraîncălzite de la centrala atomoelectrică. Întregul complex va produce anual o cantitate de 30 miliarde kWh energie electrică, adică de trei ori mai mult decît produce în prezent întreaga cascadă de centrale electrice de pe Nipru.

Valorificarea Amazoniei

ÎN CAPITALA BRAZILIEI, orașul Brasilia, a fost semnat recent un tratat de cooperare pentru punerea în valoare a regiunii Amazonului, denumit Pactul amazonian. La el participă — alături de Brazilia — Bolivia, Columbia, Ecuador, Guyana, Peru, Surinam și Venezuela.

Regiunea Amazonului reprezintă un teritoriu imens — circa 7 milioane kmp, respectiv o treime din America Latină — populat doar de aproximativ 3,5 milioane de locuitori. Există aici un imens potențial de apă și hidroenergie (debitul Amazonului variază, în funcție de anotimp, între 30 și 150 mii mc pe secundă), o amplă rețea de căi navigabile, păduri cu esențe variate care se întind pe aproape 3 mil. kmp, bogate zăcăminte de fier, bauxită, cositor, magneziu, petrol etc. După opinia ecologilor, prezervarea acestui adevărat „plămîn" de oxigenare a planetei noastre, cel mai mare din cîte posedă ea, este o sarcină esențială.

Tratatul încheiat între cele 8 țări sudamericane menționate prevede un complex de măsuri de cooperare și anume : în explorarea bogățiilor naturale din bazinul Amazonului, în domeniul navigației fluviale, al cercetărilor științifice și tehnologice, în domeniul ocrotirii sănătății, al turismului, al transporturilor și telecomunicațiilor, al protejării lumii vegetale și animale din zonă, al comerțului de frontieră ș.a.

Albania: progresul agriculturii

TRANSFORMAREA socialistă a agriculturii albaneze, care înainte de cel de-al doilea război mondial fusese cea mai înapoiată din Europa, a creat condiții pentru practicarea unei agriculturi intensive. Ca urmare, producția globală a ramurii este în prezent de peste patru ori mai mare decît înaintea instaurării puterii populare, iar sporirea de 5—6 ori a recoltei la hectar la cereale panificabile a permis să se renunțe la importul de cereale.

Datorită unor ample lucrări hidrotehnice au fost desecate terenuri însumînd peste 55 mii ha și ameliorate peste 220 mii ha, iar în prezent irigațiile cuprind mai mult de jumătate din suprafața agricolă cultivabilă. În perioada 1960—1975 cantitatea de îngrășăminte folosită în agricultură s-a mărit de 8 ori, iar numărul tractoarelor (calculat în unități de 15 CP) a sporit de peste 4 ori. După cum arată revista **L'Albanie Nouvelle**, aceste transformări au fost posibile datorită politicii statului de alocare a unor fonduri de investiții crescînde pentru agricultură — în fiecare cincinal 15—17% din ansamblul investițiilor în economie.

Transfer „murdar"

UN STUDIU recent publicat la Wahington semnalează, pentru prima oară pe baza unor date concrete, apariția și intensificarea transferului de industrii poluante sau cu grad mare de periculozitate din țări capitaliste dezvoltate în țări în curs de dezvoltare. Este vorba de întreprinderi care produc sau folosesc azbest, arsenic, zinc, mercur, coloranți pe bază de benzidină, pesticide. În multe țări occidentale industrializate, reglementări oficiale obligă firmele să introducă în astfel de întreprinderi măsuri sau echipamente pentru reducerea poluării și protejarea personalului de materiile toxice utilizate. Nedorind să suporte costul unor asemenea măsuri, multe firme preferă însă să exporte industriile „murdare" spre țări în care legislația este mai puțin exigentă, unde penalizările în caz de contravenție sînt reduse etc. În plus, produsele pot fi reimportate din țările în curs de dezvoltare în condiții avantajoase pentru exportatorii de industrii poluante. Studiul menționează de exemplu că într-unul din anii recenți s-a constatat în S.U.A. o creștere însemnată a importului de țesături din azbest. Căutîndu-se cauzele fenomenului, s-a constatat că, după introducerea reglementărilor antipoluare, o firmă americană din această ramură a închis întreprinderea sa din S.U.A. și după un an a început să importe produsul din Mexic. Deplasarea poluării spre țările în curs de dezvoltare, constată autorii studiului, este „o problemă potențial gravă și de proporții crescînde", pe care deocamdată nici foruri naționale, nici foruri internaționale nu sînt pregătite să o abordeze.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 29 DIN 21 IULIE 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

ACȚIUNI CONCRETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR STABILITE DE PLENARA C.C. AL P.C.R.

● Constructorul și beneficiarul față în față în acțiunea de scurtare a duratelor de execuție **(B. Vasile, P. Bogdan)** 1

● Un factor de bază al sporirii eficienței muncii și producției nete. Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs **(Mircea Pîrjol)** 3

● Economisirea energiei — cerință majoră în procesul dezvoltării. Bilanțurile energetice și diminuarea consumurilor de energie **(Ștefan Răgălie)** 5

– Opinii ale specialiștilor. Reducerea duratei ciclului de fabricație **(dr. Nicolae Mafteiu)** 8

– Investigație într-un consiliu intercooperatist pentru accelerarea creșterii venitului net. Eficiență sporită a fondurilor fixe și a cheltuielilor materiale **(Mihai Levițchi, Martin Tempfli)** 9

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar

● Autogestiunea economico-financiară, condiție și stimulent în ridicarea calitativă a activității întreprinderii **(conf. dr. Florea Staicu)** 11

● Cadru favorabil pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior **(G. Cristea, I. Niță)** 13

– Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Tribuna R.E. Generalizarea experienței înaintate. Comisiile pe domenii. Important potențial de creativitate, factor de înfăptuire a autoconducerii **(Lazăr Filip, Zoltán Király, Bujor Bogdan)** 16

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

– Mic dicționar economic. Nivel de trai **(conf. dr. Viorica Nicolau)** 18

TEORII ● IDEI

– Raportul dintre legi economice obiective, categorii economice și mecanismul economico-financiar (II) **(prof. dr. Constantin Enache)** 19

– O lucrare de referință în domeniul organizării muncii **(dr. Corneliu Russu)** 21

– Școli-curente-economiști. Teorii privind avantajul comparativ și înzestrarea cu factori **(dr. Aurel Iancu)** 22

– Comunitatea economică a țărilor românești de-a lungul veacurilor (I) **(conf. dr. Toader Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale. Modificările în structurile economice și semnificațiile indicatorilor de intensitate **(Andrei Vela)** 26

– Tendințe-conjuncturi 28

– În țările capitaliste industrializate. Soluțiile anticriză se lasă așteptate (II) **(dr. Costin Kiriței)** 29

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : **Curier economic-legislativ.**

IN THIS ISSUE

— A favourable framework for raising foreign trade activity to a higher stage **(G. Cristea, I. Niță)** 13

— The correlation between objective economic laws, economic categories and the economic-financial mechanism (II) **(Prof. Dr. Constantin Enache)** 19

— The economic community of Romanian lands along the centuries (I) **(Reader Dr. Toader Ionescu)** 24

— The requirements of creating a new international economic order. Changes in economic structures and the meaning of intensity indicators **(Andrei Vela)** 26

— In the developed capitalist countries. Still waiting for solutions to the crisis (II) **(Dr. Costin Kiriței)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Un cadre pour l'élévation de l'activité de commerce extérieur sur un nouveau échelon **(G. Cristea, I. Niță)** 13

— Le rapport entre les lois économiques objectives, les catégories économiques et le mécanisme économico-financier (II) **(dr. Constantin Enache)** 19

— La communauté économique des pays roumains au long des siècles (I) **(maître de conférences dr. Toader Ionescu)** 24

— Les exigences de l'édification d'un nouvel ordre économique international. Modification des structures économiques et sens des indicateurs d'intensité **(Andrei Vela)** 26

— Dans les pays capitalistes développés. Les solutions anticrise se font attendre (II) **(dr. Costin Kiriței)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Благоприятные условия для поднятия внешнеторговой деятельности на более высокую ступень **(Г. Кристя, И. Ницэ)** 13

— Соотношение между объективными экономическими законами, экономическими категориями и экономически-финансовым механизмом (II) **(проф. др. Константин Энаке)** 20

— Экономическое сообщество румынских краев в течении веков (I) **(старший лектор др. Тоадер Ионеску)** 24

— Требования создания нового международного экономического порядка. Изменения в экономической структуре и значения показателей интенсивности **(Андрей Вела)** 26

— В развитых капиталистических странах. Антикризисные решения заставляют себя ждать (II) **(др. Костин Кириеску)** 29

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

SUPS
M-CIUC

Strada Harghita 113
Telefon: 133 43; 133 44; 133 45;
122 44; 122 45.
Telex: 02 72 01.

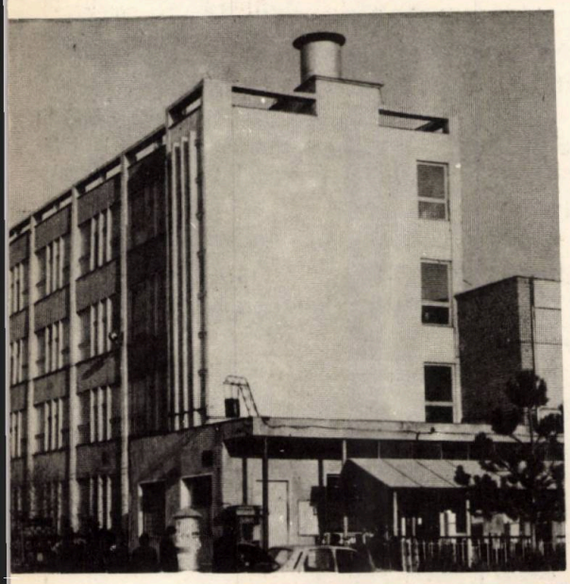

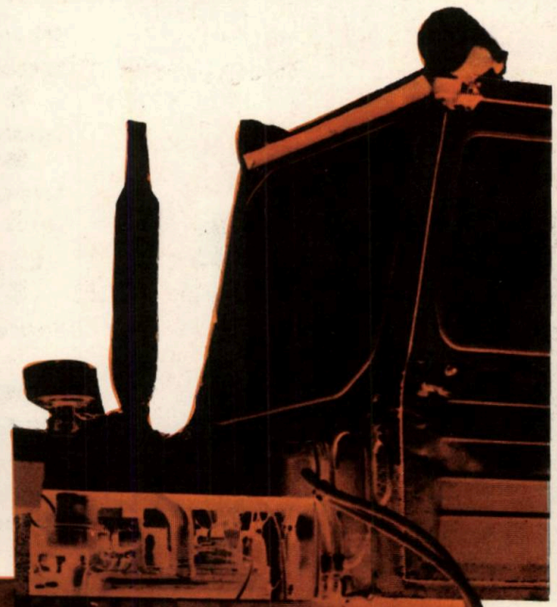

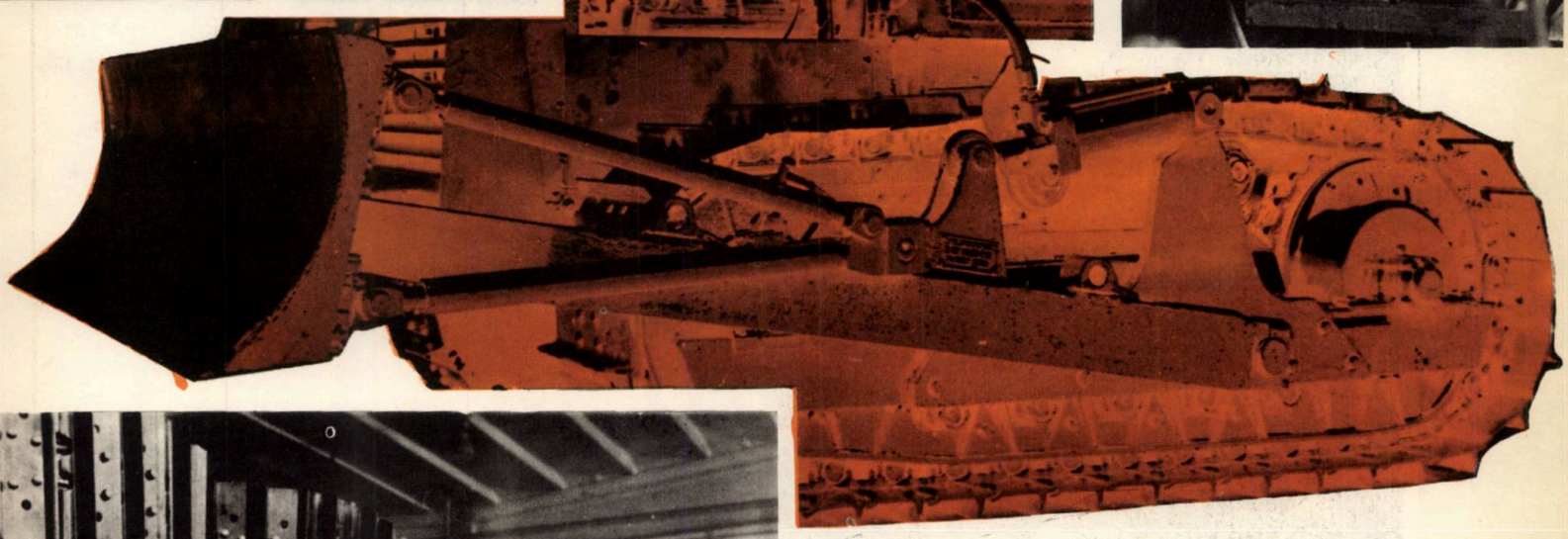

Realizatoare a unei game foarte bogate de piese, ansamble şi subansamble, destinate echipării tractoarelor cu şenile de diferite capacităţi, INTREPRINDEREA DE UTILAJE ŞI PIESE DE SCHIMB din MIERCUREA CIUC îşi va aplica marca fabricii pe aproape 100 de produse aflate la ora actuală în diferite faze : concepţie, asimilare, experimentare, producţie curentă. Dintre acestea menţionăm : reperele şi subansamblele pentru tractoarele S 651 pe şenile şi tip Fiat 45 ; cadrele tip SUP 29–10 şi 48–10, realizate în colaborare cu întreprinderea „Ceahlăul" din Piatra Neamţ ; mecanismul de rulare complet asamblat pentru tractorul tip S 651 ; şenilă asamblată ; role de susţinere cu suport, asamblate ; suporturi ghidaj ; lanţuri şenilă ; mecanisme de rulare complet asamblate pentru tractoarele tip S 445 Fiat ; role asamblate ; garnituri de etanşare ; dispozitive de tracţiune ; carcasa cuplei ; steaua interioară a cuplei ; furcă ambreiaj ; axul rolei de susţinere ; suport rolă susţinere ; bucşa şenilei ; bucşa braţului de închidere ; lagăre stînga-dreapta ; plăci de fixare ; suport post dreapta ; suport post stînga ; suport automat stînga ; suport automat dreapta ; ax intermediar ; arbori ; pinioane ; role ; mecanisme de rulare stînga ; mecanisme de rulare dreapta şi multe altele.

1978 AUG 17

CENTRALA SIDERURGICĂ REȘIȚA

Produsele combinatului bicentenar sint solicitate atit în țară cit și peste hotare, fiind mesagere ale măiestriei profesionale a siderurgiștilor reșițeni. Instalațiile moderne și de inaltă tehnicitate din secțiile combinatului oferă posibilitatea de a se produce :

– fonte de afinare.

– o mare varietate de mărci de oțeluri, într-o gamă foarte largă de sortimente și calități :

- oțeluri carbon de calitate și oțeluri carbon superioare pentru construcția de mașini ;
- oțeluri aliate și oțeluri aliate superioare pentru construcția de mașini ;
- oțeluri pentru țevi de cazane și cuptoare ;
- oțeluri pentru țevi destinate industriei petroliere ;
- oțeluri pentru autovehicule și tractoare ;

– profile laminate din oțeluri aliate cu mangan, siliciu, crom, nichel, molibden, titan și vanadiu și din oțeluri carbon ;

– semifabricate : blumuri și țagle din oțeluri necalmate, calmate, slab aliate și aliate ;

– tablă groasă (10–40 mm) ;

– șină de cale ferată normală și îngustă ;

– material mărunt pentru cale ferată normală și îngustă ;

–bandaje și discuri pentru vagoane și locomotive.

CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ REȘIȚA Telefon: 12723
Telex: 044214

Lei 5

D 6H6

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PERFECŢIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

- **Echilibrul financiar al întreprinderii**
- **Îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale**

Numărul 30 ● Vineri 28 iulie 1978

CALITATEA ACTIVITĂȚII DIN ACEASTĂ ETAPĂ ROL DETERMINANT ASUPRA REZULTATELOR ECONOMICE FINALE DIN AGRICULTURĂ

- ***Accelerarea recoltării grîului — factor de bază al siguranței producției și al sporirii eficienței culturii***
- ***Culturile duble și succesive — o componentă importantă a creșterii randamentelor în agricultură***
- ***Respectarea programelor de udări — sporuri de recoltă de sute și mii de kilograme la hectar***

IN ACESTE ZILE de sfîrșit de iulie, muncitorii ogoarelor își concentrează toate forțele pentru finalizarea recoltării grîului. Pînă la această dată (24 iulie a.c.) grîul a fost strîns de pe 58% din suprafața cultivată a țării, lucrarea fiind mai avansată în sectorul agriculturii de stat (s-a recoltat 75% din suprafața cultivată) față de sectorul cooperatist (recoltat 55% din suprafața cultivată). Recoltatul grîului s-a încheiat deja în 10 din cele 12 județe ale zonei I („grînarul" țării, care deține 50% din suprafața cultivată și produce peste 60% din producția de grîu a țării), urmînd să capete ritmuri tot mai accelerate și în județele Arad și Bihor care au recoltat pînă acum doar în proporție de 47% și respectiv 14%.

Acum, cea mai mare concentrare de forțe are loc în județele celorlalte zone, în care recoltarea s-a realizat doar în proporție de 30-40% din suprafețele cultivate. Printr-o mai judicioasă repartizare și utilizare a combinelor proprii și a celor venite în ajutor din județele ce au terminat recoltatul sau din cele unde încă nu a început (grîul nefiind copt) există posibilitatea accelerării ritmurilor de recoltare și în aceste județe, astfel ca grîul să ajungă rapid în hambare și în cantități identice cu cele existente în lanuri. De asemenea, trebuie avut grijă în permanență să se asigure capacități de transport în deplină concordanță cu cantitățile programate a fi recoltate în fiecare zi.

Concomitent cu recoltatul grîului, în această etapă se dă o atenție sporită culturilor duble — în special culturii duble de porumb — care au menirea de a asigura importante cantități suplimentare de produse agricole. Pînă acum, culturile duble s-au semănat pe 60% din suprafețele programate în I.A.S.-uri și pe 57% din cele programate în cooperative. La cultura dublă de porumb, sectorul cooperatist a terminat lucrarea în totalitatea sa, în timp ce sectorul I.A.S. mai are de semănat aproape 30% din suprafetele programate. O intensificare a lucrărilor de eliberare a terenurilor și de pregătire a acestora pentru însămînțat se impune cu pregnanță mai ales într-o serie de I.A.S.-uri rămase în urmă. În ce privește stadiul actual al însămînțărilor la culturile duble și succesive de legume, el este destul de avansat atît în sectorul de stat cît și în cel cooperatist, cu o notă foarte bună pentru culturile succesive din I.A.S., unde suprafețele însămînțate sînt cu 40% s
rioare celor programate inițial.

Tot în această etapă, nu trebuie n
jate sub nici un motiv condițiile op
necesare culturilor ce se recoltează
toamnă. Este vorba în special de asig
rea apei necesare plantelor, printr-o f
ționare ireproșabilă a sistemelor de
gații, făcîndu-se udări intense, asa
prevăd programele zilnice de udări.
știe că o singură zi fără apa nece
plantelor poate provoca reduceri
recoltă de 200-250 kg/ha la porumb,
120 kg/ha la floarea-soarelui si 600-
kg/ha la sfecla de zahăr. Asemenea
deri de recoltă ar fi păgubitoare atît
tru unitățile agricole cît și pentru ec
mia națională, ele agregîndu-se în sut
mii de tone de produse mai puțin pe
consum și milioane de lei venituri
realizate de unitățile agricole.

Deci, este în interesul întregii agr
turi, în interesul poporului și țării ca și
tivitatea desfășurată în această etapă
fie de cea mai înaltă calitate, singura
rantie a unor rezultate superioare în
cultura celui de-al 3-lea an al cincina
actual.

OPȚIUNI ÎN POLITICA P.C.R. PENTRU CREAREA UNEI ECONOMII MODERNE, AVANSATE

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ÎN CORELAȚIE CU CERINȚELE REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

TRANSFORMĂRILE REVOLUȚIONARE care au avut loc în economia românească după 23 August 1944, și îndeosebi în ultimii 12-13 ani, constituie unul din cele mai bogate și mai semnificative capitole din istoria poporului nostru. În această perioadă, Partidul Comunist Român, mobilizînd plenar eforturile creatoare ale maselor, a condus procesul de transformare revoluționară a economiei pornind de la legitățile obiective ale dezvoltării istorice, aplicate la condițiile concrete, specifice ale României răspunzînd intereselor majore ale poporului român.

În ansamblul profundelor transformări, petrecute în economia țării, în întreaga viață economico-socială a României, **industrializarea socialistă a țării** ocupă un loc central. Ea s-a impus ca o necesitate obiectivă, legică, componentă hotărîtoare a edificării noii orînduiri, asigurînd accelerarea creșterii economiei românești, în vederea reducerii și diminuării decalajelor care o despart de țările mai avansate din punct de vedere economic. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Istoria tuturor țărilor, inclusiv istoria țării noastre, demonstrează că fără industrie o țară nu se poate bucura de beneficiile civilizației, nu poate să-și asigure mersul înainte, să obțină bunăstarea și fericirea oamenilor muncii. Fără industrie nu poate fi vorba de o economie dezvoltată, care constituie baza prosperității societății, chezășia independenței și suveranității naționale".**

Primatul activităților complexe — expresie a unei dezvoltări viguroase

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român, **industria națională** a acționat și va acționa în continuare ca ramură conducătoare a economiei. Deținînd o pondere dominantă în crearea venitului național ea constituie factorul **dinamizator** al întregii economii, care imprimă tuturor celorlalte ramuri un ritm înalt de creștere — necesitate obiectivă în actuala etapă de dezvoltare a țării. În același timp, încadrată armonios în ansamblul ramurilor economiei, industria a constituit factorul **decisiv** de modernizare a structurii economiei românești. Ea a creat condiții pentru depășirea disproporțiilor structurale, care caracterizau economia slab dezvoltată a României antebelice, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii — ramură de bază în condițiile economiei românești, pentru difuzarea progresului tehnic și economic atît în structura cît și în tehnica de producție a tuturor celorlalte ramuri.

Rolul revoluționar, hotărîtor al industriei în dezvoltarea economiei socialiste a țării noastre a fost condiționat de **promovarea consecventă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane.** Legătura de esență dintre socialism și promovarea cuceririlor celor mai avansate ale științei și tehnicii constituie una din tezele fundamentale ale Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. **„Partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii"[1]).**

Întreaga operă de construcție socialistă din țara noastră a fost și este condusă de partid în direcția realizării, pe pămîntul României, a **marii sinteze** dintre cele două procese revoluționare care se desfășoară în epoca contemporană — transformarea socialistă a societății și revoluția tehnico-științifică. În legătură cu aceasta, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„Desfășurîndu-se în epoca puternicei revoluții tehnico-științifice mondiale, este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, să se asigure introducerea continuă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei.."[2])**

Printre manifestările cele mai caracteristice ale revoluției tehnico-științifice contemporane în industrie trebuie amintită la loc de frunte influența profundă a acestei revoluții asupra proporțiilor dintre diferitele ramuri ale industriei. Proporția fundamentală, care condiționează reproducția lărgită este **creșterea mai rapidă a producției ramurilor producătoare de mijloace de producție** față de producția ramurilor producătoare de bunuri de consum ; ea se înscrie ca o cerință obiectivă a dezvoltării industriale în epoca contemporană. În procesul de industrializare a economiei românești, creșterea mai accelerată a ramurilor grupei A (producătoare de mijloace de producție) față de ramurile grupei B (producătoare de bunuri de consum) în ansamblul producției industriale globale a fost și continuă să fie una din constantele politicii partidului. Încă din 1945 la Conferința Națională a partidului, raportul Comitetului Central sublinia că : „Dezvoltînd industria grea se deschid posibilitățile cele mai largi pentru utilizarea întregii forțe de muncă a poporului nostru și pentru crearea acelor bogății care sînt necesare refacerii țării, ridicării ei și a condițiilor de viață de la orașe și sate".

Aplicînd în mod conștient, la realitățile concrete din România această cerință a dezvoltării industriei mo-

[1]) **„Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism"**, București, Ed. politică, 1975, p. 95.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, București, Ed. politică, 1968, p. 20.

derne, partidul a reușit ca într-o perioadă istoricește scurtă să schimbe radical profilul structural al industriei românești. Faptul că ponderea grupei A era în anul 1976 de 72,5% din totalul producției noastre industriale, față de 62,8% cît era în 1965 și 53,0% în 1950, trebuie considerat ca o reflectare în structura industriei românești a cerințelor obiective ale dezvoltării în condițiile tehnico-economice contemporane. În același timp, creșterea cu precădere a industriei producătoare de mijloace de producție nu a însemnat, în concepția Partidului Comunist Român, absolutizarea, **fetișizarea** industriei grele și neglijarea ramurilor producătoare de bunuri de consum. Dimpotrivă, întreaga politică de industrializare a partidului a avut și are drept scop final creșterea bunăstării maselor, iar dezvoltarea prioritară a industriei grele este concepută tocmai ca un mijloc pentru sporirea și modernizarea capacităților productive în toate ramurile, inclusiv în cele producătoare de bunuri de consum. Față de anul 1950, producția ramurilor grupei B a fost de 4,5 ori mai mare în 1965 și de 14,0 ori în 1976, ceea ce a permis creșterea veniturilor reale ale populației de 5,2 ori în perioada 1950—1976.

De o mare importanță pentru economia românească este faptul că, în cadrul politicii de dezvoltare mai accelerată a ramurilor grupei A ale industriei, **ramurile cele mai dinamice au fost tocmai acelea care constituie terenul principal de afirmare a revoluției tehnico-științifice contemporane** — construcția de mașini și chimia (vezi și tabelul nr. 1). Este semnificativ în această privință că

Tabel nr. 1

Mutații în structura industriei românești în perioada 1951—1976
— % din totalul producției globale —

	1950	1965	1975	1976
Producția de energie și extracția de produse primare	18,0	12,4	7,3	7,0
Ramuri producătoare de materii de bază și materiale	10,9	15,8	14,9	14,5
Ramuri determinante pentru promovarea progresului tehnic	16,4	27,9	43,7	45,0
— Construcția de mașini și prelucrarea metalelor	13,3	21,2	32,4	33,3
— Chimia	3,1	6,7	11,3	11,7
Ramurile industriei ușoare, alimentare, alte ramuri	54,7	43,9	34,1	33,5
	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa : Calculat pe baza Anuarului statistic al R.S.R. pe 1976 și 1977, pag. 96—99 și respectiv 134—135.

în perioada 1966—1976, la o creștere a producției industriale totale de 3,59 ori, producția industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor a crescut de 5,36 ori, iar cea a industriei chimice — de 6,37 ori. Această dezvoltare vertiginoasă a construcțiilor de mașini și chimiei a exercitat și continuă să exercite o influență adîncă asupra structurii întregii industrii românești, determinînd nu numai modernizarea tehnicii și diversificarea producției în toate ramurile, dar și **schimbarea ansamblului proporțiilor din cadrul industriei,** în direcția sporirii ponderii unor ramuri de bază cum și a subramurilor care prelucrează complex resursele naturale. Astfel, ca efect al cererii sporite de materiale de bază, în primul rînd de metale feroase și neferoase, au înregistrat o puternică dezvoltare siderurgia și metalurgia, cum și alte subramuri producătoare de materiale. De aici o schimbare radicală, în cadrul producției de materii prime și materiale de bază, a raportului dintre ramurile producătoare de energie și de resurse primare pe de o parte și ramurile producătoare de materiale pe de altă parte, în sensul reducerii continue a ponderii celor dintîi. În 1976, aceste ramuri reprezentau doar 7% din totalul producției industriale, în timp ce ramurile producătoare de materiale de bază și materiale reprezentau mai mult decît dublu, 14,5%. Promovarea puternică, **cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului,** în cadrul industriei construcțiilor de mașini a subramurilor celor mai caracteristice pentru progresul tehnic contemporan, a permis ca ramurile industriale ale tehnicii de vîrf să se dezvolte într-un ritm deosebit de accelerat în întreaga perioadă 1966 — 1975, și mai ales în cincinalul 1971—1975 (vezi și tabelul nr. 2). În această din urmă perioadă, la un ritm mediu

Tabel nr. 2

Ponderea subramurilor tehnice de vîrf în structura construcțiilor de mașini și a industriei chimice
— în% —

	1965	1975	1980
A) Ponderea în totalul construcțiilor de mașini			
— Electrotehnică	9,5	10,9	11,4
— Electronică	3,4	6,4	8,6
— Mașini-unelte	0,8	1,7	2,7
— Mecanică fină și optică	0,9	1,4	2,3
— Mașini și utilaje tehnologice	—	5,3	6,5
B) Ponderea în totalul producției industriei chimice			
— Petrochimia	27,6	48,7	75 *)

*) 1990
Sursa : „Era Socialistă", nr. 7/1976 pag. 16 și „Revista Economică" nr. 38/1975, pag. 2.

anual de creștere a producției construcțiilor de mașini în ansamblu, de 18,4%, ritmul mediu de creștere a fost de 18,7% în electrotehnică, de 26,8% în electronică, de 32% în producția de mașini-unelte, de 27,3% în mecanica fină și optica, iar producția de mașini și utilaje tehnologice a crescut cu 82,7% față de anul 1970.

Creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, în cadrul noilor proporții dintre ramurile industriei românești, s-a reflectat în **sporirea puternică a productivității muncii pe o persoană ocupată în industrie,** de la 27,5 mii lei în 1950 la circa 189,0 mii lei în 1975, adică de aproape 7 ori. În același timp, în structura exportului nostru, ponderea mașinilor și a produselor chimice a crescut de la 5,9% în 1950 la 36,1% în 1975, în timp ce ponderea produselor neprelucrate (combustibil și materii prime), a scăzut, în aceeași perioadă, de la 74,3% la 34,3%. De o mare importanță este faptul că prin crearea acestor ramuri și subramuri moderne pe teritoriul României, se întăresc **bazele economice ale independenței noastre naționale.**

Un volum sporit de creație și inteligență pentru fiecare produs

UNUL DIN CEI MAI CARACTERISTICI INDICATORI, pentru a evalua gradul în care revoluția tehnico-științifică contemporană a pătruns în industria unei țări, este **ponderea produselor noi sau perfecționate pe care aceasta le asimilează an de an în producție.** În industria românească înnoirea și modernizarea continuă a tipurilor de produse, ca cerință obiectivă a revoluției tehnico-științifice contemporane, s-a afirmat cu putere îndeosebi după Congresul al IX- al partidului. La Conferința Națională a P.C.R. din 1972 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„în condițiile progresului tehnic de astăzi, cînd modernizarea produselor și a tehnologiilor are loc într-un ritm extrem de rapid, menținerea în fabricație a unor produse cu caracteristici învechite, dotarea economiei cu utilaje și instalații cu randament scăzut au efecte negative asupra dezvoltării economice a țării. De aceea se impune să acționăm energic și perma-**

nent pentru înnoirea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea substanțială a calității tuturor produselor"[3]).

Traducerea în viață a acestor orientări a făcut ca **procesul de diversificare și înnoire a produselor** să fie deosebit de **activ** în industria noastră, în primul rînd în ramurile ei conducătoare — construcția de mașini și chimia. Pe ansamblul întregii industrii românești, ponderea produselor noi și reproiectate puse în fabricație, în cincinalul 1971—1975, a reprezentat 44% din valoarea producției industriale a anului 1975, iar la nivelul anului 1980 aceeași pondere urmează să ajungă la circa 45%, dar raportată la un volum absolut de producție cu mult mai mare.

Diversificarea producției industriale este puternic susținută și prin **crearea continuă de materiale noi,** care se substituie materialelor clasice și schimbă, uneori, radical atît caracteristicile produselor finite, cît și condițiile lor tehnice de fabricație. Substituirea materialelor naturale prin materiale sintetice, între care un loc deosebit ocupă masele plastice, este în toate țările industriale unul din procesele caracteristice ale revoluției tehnico-științifice în industrie. În economia românească, utilizarea tot mai intensă a materialelor plastice în producția industrială s-a reflectat în creșterea rapidă a consumului acestor materiale în ultimii ani, de la 10 kg/locuitor în 1970 la circa 25 kg în 1976.

Tendința de diversificare continuă a producției este intim corelată, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, cu tendința contrarie, de **specializare** a producției, atît în cadrul economiei naționale, cît și la scară internațională. Din acest punct de vedere, se poate spune că progresul tehnic contemporan este un proces cu caracter dialectic, în cadrul căruia evoluția ascendentă a tehnicii se realizează prin îmbinarea diversificării și înnoirii continue a produselor cu specializarea, unificarea și tipizarea lor.

Conducînd procesul de industrializare a economiei românești în strînsă legătură cu condițiile concrete al țării noastre și ținînd seama și de cerințele revoluției tehnico-științifice, partidul a asigurat în dezvoltarea industriei naționale un grad de diversificare corespunzător potențialului natural al economiei și intereselor majore ale poporului .Ca urmare, în structura industriei românești sînt astăzi puternic reprezentate toate ramurile principale, cum și **subramurile noi, purtătoare ale progresului tehnic contemporan.**

Concomitent cu diversificarea pe ramuri și subramuri a producției industriale partidul a promovat o politică de specializare a acestei producții în interiorul ramurilor, atît pe linie orizontală, prin profilarea rațională a nomenclatoarelor de produse finite, cît și pe linie verticală, prin stimularea specializării tehnologice și organologice a uzinelor noastre, cu deosebire în construcția de mașini — terenul cel mai favorabil pentru aceste forme de specializare.

Promovarea concepției proprii, originale

TRANSFORMĂRILE structurale pe care revoluția tehnico-științifică le-a determinat în industria românească au fost însoțite de o schimbare profundă în activitatea de concepție a produselor, în orientarea activității de proiectare. Desigur că nu ar fi putut fi vorba de o promovare reală a revoluției tehnico-științifice în industria noastră pe baza unei concepții tradiționaliste, lipsite de receptivitate față de cerințele înnoirii, fiabilității și eficienței maxime a produselor. De aceea, partidul a pus în fața proiectanților **sarcina de a ridica activitatea de proiectare la nivelul unei adevărate creații tehnico-economice, al unei arte care să îmbine maximul de funcționalitate cu realizarea celor mai avantajoși indicatori economici de cheltuieli.**

În această concepție modernă de creație industrială, efortul de concepție trebuie concentrat în direcția obținerii unor produse cu parametri ridicați, dar cu minimum de costuri. Proiectarea este momentul cel mai important în efortul sistematic de reducere a consumurilor materiale. A proiecta în condițiile revoluției tehnico-științifice înseamnă, între altele, a spori ponderea contribuției de gîndire tehnică și științifică în valoarea totală a produsului, reducînd ponderea consumurilor de materii prime și materiale.

Una din cele mai semnificative manifestări ale revoluției tehnico-științifice contemporane în dezvoltarea industrială a României este puternica afirmare a științei românești originale ca forță de producție în industrie. După Congresul al IX-lea, partidul a afirmat cu putere concepția potrivit căreia, în condițiile revoluției tehnico-științifice, legătura de esență dintre socialism și știința capătă valențe noi, în sensul că un popor care construiește socialismul în această etapă are nevoie nu numai de știință în genere, ci în primul rînd de o **știință de creație proprie.** Astăzi, cînd producția și știința au ajuns să formeze două laturi inseparabile ale activității umane, a nu cerceta prin forțele proprii înseamnă a renunța la orice bază a unei strategii de ansamblu și a unei competitivități în marea întrecere economică mondială. Ca urmare, partidul a promovat cu fermitate **o politică de dezvoltare avîntată a cercetării, a științei românești cu deosebire în domeniul științelor tehnice, care stau la baza progresului tehnic în industrie.** S-a creat **o puternică bază materială de cercetare și inginerie tehnologică** în toate ramurile industriei, inclusiv în subramurile tehnicii de vîrf, și a fost reorganizată întreaga activitate de cercetare pe baza unei strategii de ansamblu și a mobilizării largi a cadrelor de specialiști din învățămînt și producție.

La baza acestei strategii a dezvoltării științei românești partidul a pus concepția profund umanistă, potrivit căreia știința, născută din nevoile producției, își găsește adevărata finalitate numai în măsura în care servește omului, bunăstării și înălțării sale. În această direcție, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** este necesar ca **„rezultatele cercetărilor să le simțim în îmbunătățirea activității noastre, în producția economică, pentru că pînă la urmă și cercetarea științifică trebuie să aibă un rezultat practic. Aceasta este, de altfel, preocuparea în întreaga lume : cine reușește să folosească mai bine această forță uriașă care este mintea omului, pentru a obține o producție mai bună într-un timp mai scurt, pentru ca tot ceea ce poate omul să cunoască, în toate domeniile, să fie pus în serviciul bunăstării și fericirii omenirii. Aceasta cerem și noi de la știință".**

Aceste realizări ale dezvoltării industriei românești pun în relief forța creatoare a politicii partidului, o concepție politică profund științifică, răspunzînd cerințelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism, progresului și propășirii României.

Vergiliu POPESCU
șef de sector
Institutul de economie socialistă

3) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, Ed. politică, p. 475.

ASIGURAREA CONȘTIENTĂ A CONCORDANȚEI ÎNTRE FORȚELE ȘI RELAȚIILE DE PRODUCȚIE – TRĂSĂTURĂ ESENȚIALĂ A POLITICII PARTIDULUI

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, instaurarea socialismului în țara noastră a rezolvat definitiv contradicția antagonistă, fundamentală, a vechii orînduiri, dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor acesteia, restabilind pe o treaptă istorică superioară concordanța obiectiv-necesară între laturile producției sociale, noile relații de producție asigurînd astfel o dezvoltare impetuoasă, fără precedent, a forțelor de producție din țara noastră.

Concordanță în continuă dinamică

DAR ȘI ÎN CONDIȚIILE SOCIALISMULUI, această concordanță nu este și nu poate fi absolută, dată odată pentru totdeauna, ci numai relativă. Căci deși socialismul este un sistem economico-social lipsit de contradicții antagoniste, în cadrul lui se ivesc și există contradicții neantagoniste, care dacă nu se rezolvă la timp pot frîna dezvoltarea și progresul noii orînduiri. De aceea, reproducerea acestei concordanțe în dinamică ascendentă, pe planuri superioare, face ca ea să devină o forță motrice a construirii socialismului și comunismului. Tocmai de aceea în cadrul strategiei și tacticii partidului și statului nostru de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, problema asigurării în permanență a concordanței dintre forțele și relațiile de producție a ocupat și ocupă un loc central. Astfel, în însuși **Programul P.C.R.**, **„realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție și sociale"** figurează ca una din direcțiile principale de acțiune în vederea realizării sarcinilor fundamentale ale etapei actuale și de perspectivă a României socialiste.

În prezent, luînd ca punct de plecare nivelul actual al forțelor de producție din țara noastră, exprimat de gradul atins de diviziunea și productivitatea muncii sociale, precum și gradul de socializare socialistă a acestora și ținînd seama de nivelul de creștere și dezvoltare economică pe care trebuie să-l atingem, potrivit **Programului suplimentar** pe anii 1978—1980, precum și **orientărilor** pentru cincinalul 1981-1985, rezultă necesitatea măsurilor care să asigure la un nivel superior concordanța tuturor elementelor relațiilor de producție și sociale cu caracterul și nivelul forțelor de producție.

Îndeplinirea obiectivului strategic de a depăși în cincinalul viitor stadiul de țară în curs de dezvoltare și înscrierea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie impune mari prefaceri cantitative, dar mai ales calitative în domeniul forțelor de producție, al bazei tehnico-materiale, dar și în cel al relațiilor de producție și sociale, inclusiv al suprastructurii.

Este un fapt cunoscut că în perioada de după Conferința Națională a partidului din 1967 au fost adoptate măsuri importante pentru perfecționarea relațiilor socialiste de producție, de îmbunătățire a organizării și conducerii planificate a activității economico-sociale, de instituire a unui larg cadru organizatoric democratic propice participării celor ce muncesc la conducerea întregii activități economico-sociale. Alături de consiliile oamenilor muncii din unitățile economice și adunările generale ale acestora, s-au instituit ca foruri naționale : Congresul consiliilor populare și Camera legislativă a acestora, Congresul educației politice și culturii socialiste, Congresul agriculturii, Congresul consiliilor oamenilor muncii, ș.a. Toate aceste măsuri au favorizat dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Aplicarea hotărîrii Conferinței Naționale a partidului din 1977 de a se asigura participarea într-o mai mare măsură a oamenilor muncii care lucrează nemijlocit în producție în diferite organisme și organe centrale de stat și obștești conduce la o și mai puternică lărgire și adîncire a democrației socialiste în toate sferele vieții economice și sociale.

Dar cadrul organizatoric și legislativ, deși adecvat, nu rezolvă și nu asigură de la sine realizarea și manifestarea pe o treaptă superioară a relației complexe de proprietate socialistă, în ce privește exercitarea drepturilor și obligațiilor ce revin oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari socialiști uniți, de stăpînire, folosire și autogestionare a mijloacelor de producție ; nu conduce **automat** la stabilirea și funcționarea celor mai corespunzătoare raporturi dintre unitățile economice și stat, precum și dintre unități și personalul muncitor în legătură cu introducerea tehnicii noi și a metodelor avansate de muncă, reducerea costurilor și aplicarea altor măsuri tehnico-organizatorice în vederea sporirii eficienței activității economice și sociale. De aceea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, că **„de fapt, a apărut o anumită contradicție între cadrul organizatoric democratic realizat și mecanismul economic prea centralizat, rigid, învechit, foarte complicat"**.

Deși colectivele de oameni ai muncii și organismele de conducere colectivă a unităților economice dispuneau de cadrul organizatoric corespunzător, ele erau însă lipsite de instrumentele și pîrghiile economico-financiare necesare îndeplinirii rolului lor în conducerea activității economico-sociale și punerii în valoare deplină a superiorității relațiilor socialiste ca forțe motrice ale dezvoltării forțelor de producție. Aspectele învechite din sfera relațiilor de unele practici birocratice din activitatea unor ministere și organe centrale aveau repercusiuni negative asupra eficienței economice. Din cauza unor astfel de practici apăreau goluri în aprovizionarea tehnico-materială a unor unități, stocuri supranormative — în altele, imobilizări de mijloace materiale și bănești precum și alte deficiențe ce grevează asupra sporirii venitului național și creșterii nivelului de trai al populației. De asemenea, utilizarea unor indicatori cantitaivi, ca cel al producției globale, nu stimula unitățile economice în sporirea eforturilor proprii de creștere a valorii nou create, pe baza reducerii cheltuielilor materiale și creșterii productivității muncii.

Rezolvarea acestor contradicții neantagoniste, ivite între actualul nivel și caracter al forțelor de producție și aspectele învechite din sfera relațiilor de producție și de conducere, a unor contradicții din însuși mecanismul economico-financiar și al indicatorilor economici utilizați, se impunea cu cea mai mare acuitate. Soluția pe care secretarul general al partidului a indicat-o este aceea pe care o dictează legile dialecticii obiective ale progresului, și anume : **„de a pune în concordanță cadrul organizatoric cu mecanismul economico-financiar, astfel ca metodele de planificare și conducere să deschidă drum larg manifestării neîngrădite, active, a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a inițiativei maselor de oameni ai muncii"**.

O nouă calitate în conducerea economiei

TRECEREA la o nouă calitate atît în sfera producției, cît și în cea a relațiilor economico-sociale, inclusiv în sfera conducerii economiei, a impus deci cu necesitate stringentă noi măsuri de perfecționare a sistemului de relații socialiste, și, în primul rînd, a bunătățirea substanțială a mecanismului economico-financiar, prin intermediul căruia oamenii muncii își exercită atribuțiile și obligațiile lor în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai muncii lor.

Pornind de la dezideratul obiectiv al legii concordanței relațiilor de producție cu forțele de producție, în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție, am-**

plasarea în toate județele a industriei, precum și intensificarea producției agricole au produs schimbări radicale în structura socială a țării noastre. Diversificarea și amplificarea industriei, agriculturii, științei și culturii determină noi măsuri de perfecționare a relațiilor de producție și sociale, de asigurare a unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale — condiție esențială pentru înaintarea societății noastre pe calea socialismului și comunismului".

Întregul șir de acumulări cantitative din cadrul vieții economico-sociale și culturale a țării noastre atît în sfera forțelor de producție, cît și în cea a relațiilor de producție și al cadrului organizatoric-democratic, au impus cu necesitate legică și au făcut posibilă trecerea în prezent la un nou salt calitativ și în domeniul conducerii și planificării economico-financiare, prin îmbinarea mai rațională, optimă, a cerințelor conducerii unitare a economiei naționale, pe baza planului național unic, cu sporirea autonomiei economice a unităților productive de bază. A devenit necesară ridicarea și perfecționarea, pe o treaptă mai înaltă, a principiului centralismului democratic, îmbinarea lui cu principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, la toate nivelurile și profilurile economiei, înlăturarea oricărui centralism excesiv și a unor practici birocratice ce împietau asupra punerii în valoare a tuturor potențelor de progres ale socialismului.

Complexul de măsuri aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare are menirea să ducă la creșterea rolului fiecărui colectiv de muncă în autogospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională ce i s-a încredințat spre administrare, să îmbunătățească mecanismul și pîrghiile economico-financiare necesare realizării acestor obiective în concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială. În acest context, aceluiași scop îi servește și introducerea ca indicatori de bază în aprecierea rezultatelor economice a valorii producției nete și producției fizice, perfecționarea celorlalți indicatori.

În același timp, creșterea rolului contractelor de durată dintre întreprinderi în elaborarea și îndeplinirea ritmică a planurilor de producție va însemna o perfecționare a schimbului socialist de activități desfășurat prin relațiile de cooperare interuzinală, de aprovizionare tehnico-materială și desfacere. Concomitent cu desfășurarea în condiții îmbunătățite a raporturilor de schimb se vor perfecționa relațiile de consum productiv și neproductiv, satisfacerea tot mai bună a trebuințelor societății și ale membrilor acesteia.

Legarea mai strînsă, în cadrul autogestiunii, a avantajelor și posibilităților de dezvoltare a producției și stimulare materială mai intensă a personalului lor, de rezultatele obținute prin efort propriu, ca urmare a îndeplinirii planului producției fizice și producției nete, va elimina o serie de neajunsuri și deficiențe existente. Astfel, se va înlătura situația de subestimare de către unele întreprinderi a posibilităților lor reale de dezvoltare, de asumare prin plan a unor sarcini minime, sub posibilități, care să le creeze „rezerve" de depășire fără efort a sarcinilor planificate.

În cadrul aplicării acestor măsuri vor trebui să fie rațional dimensionate atît rentabilitatea, cît și partea venitului net ce rămîne la dispoziția întreprinderilor pentru asigurarea reproducției lărgite, precum și partea prelevată la bugetul de stat pentru nevoile generale ale societății. În acest sens, propunerea care a mai fost făcută în literatura noastră de specialitate, ca partea beneficiului rămasă la dispoziția unităților să fie în raport direct cu mărimea beneficiului total realizat, ni se pare indicată de a fi luată în considerare.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar, adoptate din inițiativa și la propunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** vor însemna, în fond, o ridicare pe un plan tot mai înalt a participării oamenilor muncii înșiși la conducerea activității întreprinderilor, a exercitării dreptului lor de decizie asupra utilizării cu maximă eficiență a fondurilor de producție, a resurselor umane și financiare ,în scopul ridicării nivelului de trai, pe baza îmbinării intereselor personale și colective cu interesele generale ale societății.

Din punct de vedere al concordanței laturilor modului de producție socialist, aceste măsuri vor conduce la perfecționarea și dezvoltarea mai puternică a proprietății de stat a oamenilor muncii, formă superioară a proprietății socialiste. Consolidarea și întărirea acestei proprietăți în cadrul fiecărei unități, prin măsurile de autoconducere și autogestiune economico-financiară, printr-o mai bună gospodărire și punerea ei în valoare cu rezultate maxime, vor avea ca rezultat creșterea cantitativă și mai ales calitativă a avuției sociale, sporirea valorii nou create în fiecare unitate, ridicarea pe o treaptă superioară a relației primordiale de proprietate socialistă — fundamentul economic al noii orînduiri și izvorul creșterii necontenite a bunăstării întregului popor.

Participarea la beneficii — stimul al progresului

CA PARTE INSEPARABILĂ a relațiilor de producție socialiste, sistemul de retribuire după muncă statuat în țara noastră în concordanță cu nivelul forțelor de producție, cu principiile eticii și echității socialiste, exercită, la rîndul său, o influență pozitivă asupra dezvoltării și creșterii economice, dinamizează progresul economico-social. După cum se știe, în concepția partidului nostru aplicarea consecventă a principiilor socialiste de repartiție presupune o astfel de organizare a cointeresării materiale personale care să asigure o legătură **directă** între veniturile oamenilor muncii și rezultatele obținute în muncă, îmbinînd într-un tot unitar cointeresarea cu răspunderea materială.

Preocuparea pentru continua perfecționare a sistemului de retribuire după muncă se vădește și în recentele documente ale Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. Măsurile adoptate privind participarea la beneficii a oamenilor muncii — ce au fost supuse dezbaterii publice — potrivit cărora personalul muncitor va primi, pe lîngă retribuția tarifară, o parte din beneficiul întreprinderii, în raport cu aportul la îndeplinirea și depășirea planului producției nete și a producției fizice, precum și în raport cu vechimea în unitate, ca și celelalte prevederi de îmbunătățire a sistemului de premiere și de constituire a unor fonduri sociale la nivelul unităților, se înscriu pe aceeași linie, a ridicării pe un plan mai înalt a concordanței întregului sistem al relațiilor de producție socialiste cu nivelul și caracterul forțelor de producție din etapa actuală. Legarea mai strînsă și nemijlocită a cuantumului total de venituri (directe și indirecte) ale celor ce muncesc de rezultatele activității lor, de participarea acestora la crearea venitului național, va asigura o și mai puternică cointeresare în creșterea rentabilității întreprinderilor în care lucrează.

Participarea la beneficii și acțiunea pîrghiilor economico-financiare corespunzătoare vor mobiliza și stimula mai puternic unitățile economice și personalul acestora în obținerea unor rezultate cantitative și calitative superioare, prin utilizarea cît mai rațională și eficientă a resurselor materiale, financiare și umane de care dispun. Unitățile vor fi direct interesate să-și asume, în cadrul planului propriu și a bugetului lor de venituri și cheltuieli, sarcini cantitative și calitative mobilizatoare, posibile de realizat, prin folosirea deplină — intensivă și extensivă — a potențialului lor tehnico-economic și uman.

Perfecționarea relațiilor socialiste de proprietate, schimb de activități, repartiție și consum, prin rezolvarea contradicțiilor interne ale acestora și, mai ales, a celei dintre poziția **egală** a oamenilor muncii, de proprietari socialiști uniți ai mijloacelor de producție și modul **inegal**, în care aceștia acționează în tripla lor calitate, este strîns legată și determinată în același timp, de nivelul profesional și de cunoaștere, de dezvoltarea conștiinței socialiste și rolul acesteia în formarea omului nou, multilateral dezvoltat. De aceea, concomitent cu creșterea nivelului de calificare și pregătire tehnică a celor ce muncesc, **activitatea de ridicare a conștiinței socialiste se impune a fi intensificată**, pentru ca masele muncitoare să acționeze în cunoștință de cauză în exercitarea drepturilor și obligațiilor de proprietari, producători și beneficiari. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, calitatea nouă în întreaga activitate economico-socială presupune **„să asigurăm și o calitate nouă a oamenilor... Numai așa vom putea realiza acest obiectiv, trecerea de la acumularea cantitativă la o nouă calitate !"**.

Traducerea în viață a tuturor acestor măsuri de perfecționare a relațiilor socialiste de producție și de conducere a economiei, precum și de formare a omului nou, va asigura o concordanță tot mai deplină a laturilor producției sociale, impulsionînd mai puternic dezvoltarea forțelor de producție, accelerarea înfăptuirii măreților sarcini trasate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională din 1977 ale partidului de construire a socialismului multilateral dezvoltat și înaintare a patriei noastre spre culmile comunismului.

conf. dr. Gavril HORJA

ACȚIUNI CONCRETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR STABILITE DE PLENARA C.C. AL P.C.R.

REALIZAREA PLANULUI LA TOȚI INDICATORII

ÎN MAREA ÎNTRECERE desfășurată în cinstea zilei de 23 August, în toate unitățile economice au loc ample acțiuni pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a calității activității economice. În ansamblul acestor preocupări, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c., **realizarea integrală a producției fizice la nivelul planului și recuperarea nerealizărilor de pînă acum constituie problema centrală a activității următorilor doi ani și jumătate.**

Acționînd în lumina acestor sarcini, colectivul **întreprinderii „Laminorul de tablă"-Galați** și-a orientat eforturile spre mobilizarea amplă a rezervelor disponibile, pentru valorificarea calitativ superioară a potențialului productiv existent, folosirea cu randament sporit a zestrei tehnice din dotare, reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs.

Producții fizice suplimentare

ÎNAINTE DE A ANALIZA modul cum se îndeplinesc prevederile de plan, trebuie arătat că la întreprinderea gălățeană sarcinile la producția fizică pe primele 6 luni din acest an au fost sporite simțitor față de perioada corespunzătoare din 1977 : cu 27% mai mult la profile formate la rece, cu aproape 100% la tablă inoxidabilă, iar la celelalte sortimente — laminate finite pline, tablă zincată etc. — s-au înregistrat, de asemenea, creșteri importante. Înțelegînd că „tradiția" singură nu poate constitui baza realizării prevederilor de plan, consiliul oamenilor muncii, întreg colectivul unității, s-au străduit să elaboreze și să aplice măsuri adecvate în scopul onorării integrale a sarcinilor stabilite prin planul pe acest an. Principalele acțiuni desfășurate au urmărit :

● **folosirea intensivă a capacităților de producție,** în așa fel încît să se asigure un nivel de peste 2 400 lei valoare a producției obținute la 1 000 lei fonduri fixe, precum și utilizarea mai judicioasă, cu eficiență sporită, a capacităților de producție prin organizarea mai bună a muncii, ridicarea calificării cadrelor, scurtarea duratei reparațiilor și asigurarea pieselor de schimb necesare ;

● **realizarea unei ritmicități adecvate a procesului de aprovizionare tehnico-materială și cunoașterea din vreme a solicitărilor pieței interne și externe** pentru adaptarea operativă a fluxului de producție în funcție de prioritățile semnalate de beneficiari ;

● **organizarea fluxului producției după metode moderne,** cointeresarea colectivelor de oameni ai muncii în obținerea unor producții sporite, de calitate corespunzătoare prin extinderea acordului global ș.a.

Drept urmare, așa cum rezultă din tabel toți indicatorii de plan pe primul semestru au fost îndepliniți, cu excepția cîtorva sortimente de table. Succesul are la bază aplicarea complexului de măsuri amintit, cît și urmărirea zilnică a modului de realizare a obligațiilor contractuale. Faptul că la unele sortimente de tablă au fost consemnate rămîneri în urmă, ca, de pildă, în cazul tablei laminate la rece (prevederile îndeplinite în 6 luni doar în proporție de 44,6%), se datorează neintrării în funcțiune la termen a unor noi capacități de producție determinate de nesosirea la vreme a unor utilaje din țară și din import. La începutul trimestrului III urmează ca aceste capacități să fie date în exploatare, creîndu-se astfel posibilități ca, în semestrul II, planul să fie realizat și la acest sortiment.

În cadrul măsurilor luate pe întregul flux al producției în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan, o pondere mare au avut și acțiunile menite să ducă la o creștere accentuată a productivității muncii — factor cu influență deosebit de favorabilă asupra sporirii eficienței economice. Preocupările în această direcție au fost amplificate de faptul că întreprinderea a trecut, din trimestrul II al acestui an, la reducerea săptămînii de lucru. În acest scop, s-a acționat, în primul rînd, în direcția unei mai bune omogenizări a schimburilor și echipelor de laminatori, asigurării unei aprovizionări ritmice a locurilor de muncă cu blumuri de metal, extinderii experienței înaintate a echipelor cu cele mai ridicate rezultate obținute constant etc. Așa se explică faptul că în perioada ce a trecut din acest an, productivitatea muncii este superioară cu 9,3% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Realizările din primul semestru depășesc nivelul sarcinii planificate : calculată la producția globală, productivitatea a fost îndeplinită în proporție de 104,5%, iar la producția netă — 105,9%. Aceste depășiri ale prevederilor de plan au condus la livrarea suplimentară către beneficiari a peste 3 000 tone laminate finite fine, 1 500 tone tablă zincată, 3 200 tone profile formate la rece etc. Ceea ce se cere remarcat în mod deosebit este faptul că **întregul spor de producție a fost obținut pe**

Îndeplinirea principalilor indicatori de plan în semestrul I a.c. (%)

Producția globală	104,4
Producția marfă	103,9
Producția netă	105,8
Producția fizică (sortimente)	
— Laminate finite pline	103,7
din care :	
— tablă mijlocie și groasă	105,9
— tablă subțire sub 3 mm	103,2
din care :	
— tablă subțire inoxidabilă	99,6
Export	116,5
Productivitatea muncii	
— calculată la producția globală	104,5
— calculată la producția netă	105,9
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă (lei)	— 0,3
din care :	
— cheltuieli materiale (lei)	— 2,1

seama creșterii productivității muncii. Totodată, prin măsurile suplimentare adoptate, s-a realizat o economie relativă de personal muncitor de 101 persoane.

Valorificarea la un grad înalt a resurselor

UN OBIECTIV IMPORTANT care a precupat întregul colectiv a fost acela al gospodăririi și valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și a energiei electrice — care au o pondere mare în costurile de producție. Un rol deosebit în această privință l-a avut înnoirea și diversificarea producției (au fost asimilate noi sortimente de profile la rece și au fost laminate mărci de oțeluri superioare), precum și măsurile întreprinse privind urmărirea atentă a modului în care s-au realizat nivelurile planificate de cheltuieli (acestea au fost reduse simțitor, mai ales pe seama diminuării consumurilor specifice de materiale, care au fost mai mici față de perioada corespunzătoare din anul trecut cu peste 14%). Prin aplicarea în practică a măsurilor stabilite, s-au economisit 126 tone de cilindri de laminare, 43 tone platină de oțel carbon, 400 mii kWh energie electrică etc., economii care au influențat **reducerea costurilor materiale cu 2,1 lei la 1 000 lei producție-marfă.**

Alături de realizările obținute, se mai mențin totuși rezerve însemnate în toate sectoarele producției :

● La **combustibil convențional** s-a înregistrat, în perioada analizată, un consum suplimentar în valoare de circa 24 000 lei. Cauzele sînt, în principal, subiective, înlăturarea pierderilor depinzînd în cea mai mare măsură de efortul propriu al colectivului de oameni ai muncii. În acest scop se impune aplicarea mai hotărîtă a unor măsuri îndreptate spre conducerea și organizarea mai atentă a procesului tehnologic pe fiecare fază, mai buna etanșare a gurilor de evacuare a materialului încălzit, închiderea fermă a tuturor canalelor risipei.

● În ceea ce privește **gradul de utilizare al metalului**, trebuie arătat că coeficientul de scoatere indică, în continuare, mari rezerve :

Realizat 5 luni 1977	Plan 1978	Realizat 5 luni 1978
82,45	82,64	81,89

Neatingerea în 1978 a coeficientului de scoatere realizat în perioada similară din anul încheiat și, mai cu seamă, a celui planificat pentru anul în curs, își găsește în parte justificarea în fabricarea în cantități mai mari a unor sortimente calitativ superioare și mai dificile de fabricat. Analizele efectuate cu exigență sporită de către consiliul oamenilor muncii din întreprindere au pus însă în evidență faptul că și în situația schimbării structurii producției, se putea face mai mult, dacă există a preocupare mai susținută în această direcție. De aceea, în semestrul II, colectivul întreprinderii este hotărît să desfășoare o asemenea activitate încît proporția de scoatere al metalului să crească la 83% — prin aplicarea unor măsuri de reducere a declasatelor, rebuturilor și deșeurilor care se mențin încă la un nivel ridicat.

● O altă problemă care se cere a fi impulsionată este **contractarea în totalitate a producției marfă pentru semestrul II**. La începutul perioadei respective desfacerea era asigurată numai pentru 78% din producție, din care 84% pentru trimestrul III. Este imperios necesar ca întreprinderea să depună eforturi mai mari pentru a-și asigura beneficiarii pentru întreaga producție planificată, prin încheierea de contracte ferme de livrare. În același timp, se impune ca și centrala industrială să acorde întreprinderii întregul sprijin în această direcție. Numai astfel întreprinderea „Laminorul" va putea să evite depășirea stocurilor normate de produse finite, care constituie un balast și sînt generatoare de cheltuieli neeconomicoase, afectînd eficiența și nivelul producției nete.

REALIZĂRILE din primul semestru, ca și aplicarea măsurilor pentru mobilizarea rezervelor și rezolvarea optimă a deficiențelor semnalate, constituie premise puternice pentru obținerea în viitor a unor rezultate superioare, pentru îmbunătățirea continuă a activității întreprinderii.

Gh. DRAGHICI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cu ce randamente sînt folosite mașinile și utilajele

URMĂRIND EVOLUȚIA din ultimii ani ai indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al principalelor mașini și utilaje din **industria materialelor de construcții**, se constată o tendință de continuă îmbunătățire, reflectată în indicele pe întreaga grupă de mașini și utilaje care a crescut de la 81,5% în trimestrul II/1976, la 87% în trimestrul II/1978.

Totuși, cifrele medii, satisfăcătoare pe total și ca tendință, ascund rezerve care se cer scoase la iveală și valorificate, în scopul creșterii producției și îmbunătățirii eficienței economice. La mori cu bile pentru ciment, de pildă, la care indicele mediu realizat în trim. II/1978 este de 79,3% (sub cel realizat în perioadele corespunzătoare din anii trecuți), s-au înregistrat numai în trim. II a.c. peste 14,5 mii ore mașini opriri — pentru executarea reparațiilor accidentale. În aceeași situație se află cuptoarele rotative pentru clincher și cuptoarele continui de ars var, cu un număr total de peste 7 mii ore-mașini întreruperi pentru reparații ocazionale. Eliminarea unor asemenea întreruperi ale producției în cadrul timpului programat, poate fi obținută prin măsuri corespunzătoare, cum sînt : exploatarea rațională, respectarea graficului de revizii periodice, evitarea suprasolicitărilor etc.

O altă rezervă potențială o constituie schimburile neprogramate ca, de exemplu, la mașinile de fasonat prin presare care, în unele întreprinderi, (IMC-Roman, IMC-Turda, IPCFC-Cluj ș.a.) au funcționat doar în 1—2 schimburi, înregistrîndu-se numai în trimestrul II a.c. un total de peste 500 mii ore-mașini ca timp neprogramat. Un calcul sumar arată că în acest timp s-ar fi putut realiza pe mașinile respective, cîteva milioane bucăți de cărămizi, țigle etc. Necesitățile mereu mai mari de materiale de construcții cer ca toate unitățile de producție să mărească coeficientul de schimburi, să reducă cît mai mult timpul neutilizat, astfel ca, pe aceleași instalații și mașini, să se obțină producții sporite, la un cost redus.

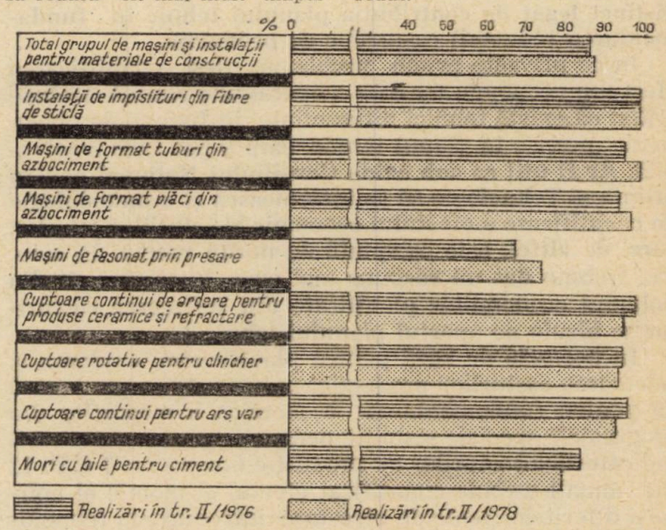

Evoluția gradului de utilizare a fondului de timp disponibil al unor mașini și instalații specifice pentru producția de materiale de construcții

EXIGENȚE ALE MICȘORĂRII COSTURILOR DE PRODUCȚIE

UNITĂȚILE DE PRODUCȚIE din țara noastră se confruntă cu sarcini importante în domeniul reducerii costurilor și al economisirii muncii sociale în general. Folosirea căilor tradiționale în reducerea costurilor și cheltuielilor materiale este necesară, dar insuficientă în condițiile introducerii indicatorului producției nete. Volumul economiilor din reducerea costurilor trebuie fundamentat temeinic pe soluții tehnice și tehnologice, pe inovații și raționalizări aplicate în procesele de producție. Apar paradoxal situații în care, în unele întreprinderi, legătura organică între planul tehnic și planul reducerii costurilor de producție nu se realizează, sau situații în care nu se răspunde clar cît din volumul de economii este fundamentat pe soluții tehnice.

Creșterea rolului planurilor tehnice în reducerea costurilor

DACĂ EXAMINĂM structura cheltuielilor de producție, vom constata că o imensă parte a cheltuielilor aparțin zonei **cheltuielilor directe și indirecte** consumate în procesul de producție propriu-zis, a căror gospodărire este încredințată serviciilor tehnice și de producție și, practic, o mică parte poate fi influențată direct de sectorul contabilului-șef. Fără a nega rolul activ pe care serviciile contabilului-șef îl pot juca în prevenirea unor cheltuieli neraționale, practic acestea pot influența nemijlocit numai sfera cheltuielilor administrativ-gospodărești, care reprezintă o pondere mică — între 3-5% — din totalul cheltuielilor de producție. Peste 95% din cheltuieli sînt afectate de compartimentele producției, atelierele tehnice și ale mecanicului-șef, compartimentele de aprovizionare tehnico-materială. De aceea, este absolut firesc ca aceste sectoare să contribuie cu soluții tehnice la raționalizarea cheltuielilor, la economisirea muncii sociale pe unitatea de produs. În actuala etapă și, în perspectiva imediată, fără creșterea aportului planului tehnic nu se pot îndeplini în mod exemplar sarcinile de reducere a costurilor de producție. În legătură cu această problemă sînt de semnalat unele aspecte :

a) **obiectivele din planul tehnic nu sînt, în toate cazurile, evaluate sub aspectul efectului economic ;**

b) **în programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție ar fi necesar să se includă un capitol distinct legat de contribuția planului tehnic în fundamentarea reducerii costurilor de producție.**

În ce privește prima problemă, deși cuantificarea efectului economic nu este o operațiune simplă, trebuie arătat că există tehnici diferențiate, în funcție de obiectivele înscrise în planul tehnic, care o pot face rezolvabilă. **Ar fi util ca sub egida Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie să se întocmească și o metodologie de cuantificare a efectului economic al soluțiilor tehnice, care, de altfel, este așteptată de multă vreme.** În orice caz trebuie dat un răspuns mai clar întrebării **cît din volumul economiilor planificate din reducerea costurilor se bizuie pe aportul planului tehnic ?**

În normele de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale se precizează că pentru fundamentarea economică a măsurilor din programele speciale stabilite pentru asigurarea realizării indicatorilor costurilor de producție (anexa nr. 7 C.P. 12 Ind. anual) trebuie cuantificat efectul economic al aplicării diferitelor teme de cercetare, introducerea tehnologiilor avansate sau modernizarea celor existente, introducerea în fabricație a produselor noi și reproiectate. Nu peste tot însă se realizează aceste exigențe. Astfel, Centrala cimentului, în cadrul fundamentărilor privind stabilirea sarcinilor de costuri pentru anii 1979—1980, nu a putut identifica nici un efect al planului tehnic asupra nivelului costurilor. Este evident că un anumit efect al planului tehnic chiar acolo unde avem procese tehnologice de masă există, după cum există și o mișcare a inovatorilor și raționalizatorilor al cărei aport influențează pozitiv procesele economisirii muncii sociale.

Efectul economic al planului tehnic este necesar a fi investigat și pentru ca proiectanții, serviciile de concepție tehnică să cunoască cum acesta influențează reducerea costurilor produselor. La întreprinderea de autocamioane din Brașov, unde în ultimii ani s-au reînnoit produsele în proporție de 45-50%, fenomen deosebit de pozitiv, nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă la produsele noi este totuși mai mare decît media pe întreprindere, în condițiile cînd costurile inițiale de însușire sînt suportate din fondul pentru finanțare a tehnicii noi. Într-o astfel de situație, este evident că activitatea de reducere a costurilor de producție n-a fost susținută în mod corespunzător de planul tehnic.

Nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă al produselor noi și reproiectate, comparativ cu cel al produselor vechi și media pe întreprindere, constituie unul din criteriile de bază ale aprecierii aportului planului tehnic în acțiunea de reducere a costurilor de producție.

Metode perfecționate de evidență și calcul

ÎN CONDIȚIILE **perfecționării mecanismului economico-financiar** devine necesară cunoașterea temeinică a contribuției fiecărei unități în procesul de creare a venitului național, respectiv a elementelor componente ale producției nete, precum și a tuturor aspectelor legate de caracterizarea evoluției eficienței economice. În acest context, **sîntem de părere că va trebui ca și suportul informațional al planificării să răspundă mai clar exigențelor accentuării laturilor calitative ale dezvoltării.**

Una din problemele importante care își așteaptă o rezolvare corespunzătoare în întreprinderi și centrale este cea a **introducerii unor metode perfecționate de calcul și evidență a costurilor**. Metodele așa-zise „clasice", „pe faze" și „pe comenzi", ce predomină în acțiunile noastre economice, nu mai corespund cerințelor autogestiunii, care solicită o disciplină tehnologică riguroasă, cunoașterea sistematică a abaterilor de la normele și normativele stabilite, mai multă operativitate în furnizarea datelor pentru decizii. Între noile metode menționăm **metoda costurilor standard, a costurilor directe, cost-oră-mașină** și a **drumului critic** (PERT) în construcții-montaj.

1 Caracteristica principală a metodei costurilor standard constă în aceea că standardele de cheltuieli reprezintă nu numai costurile antecalculate, ci și costurile de producție considerate reale sau normale. Din acest motiv, **costurile standard reprezintă unica calculație pe produs, nemaifiind necesară stabilirea costului efectiv al produselor.** Standardele de cheltuieli se calculează pe feluri de cheltuieli, operații, repere și produse. Așa, de exemplu, standardele de materiale se întocmesc pentru materialele care sînt prevăzute la fiecare reper al produsului, pe baza consumurilor din documentația tehnică și prețurile standard pe o perioadă mai îndelungată, de obicei un an. Standardele de retribuții se stabilesc pe baza

Prima parte a articolului a apărut în nr. 27 din 7 iulie 1978.

timpului (standard) de pregătire și execuție și a tarifelor de retribuire a muncii. Diferențele între costurile efective și costurile standard sînt considerate abateri de la condițiile normale de fabricație ivite din cauza unor deficiențe în procesul de producție. Ca urmare, metoda cere ca abaterile de la costurile standard să nu se includă în costurile efective, ci cu acestea să se influențeze rezultatele financiare ale întreprinderii. **Prin aplicarea metodelor costurilor standard se urmărește evidențierea distinctă a abaterilor de la norme, în mod operativ, zilnic sau la alte perioade scurte, pe locuri de muncă, feluri de cheltuieli, cauze și responsabilități, cu ajutorul evidenței care constituie instrumentul principal de control, asupra cheltuielilor de producție.**

În virtutea acestei metode, costurile de producție se stabilesc cu anticipație, cheltuielile directe (materiale, manoperă etc.) pe baza documentației tehnice a produselor și a condițiilor impuse de procesul de fabricație, denumite și standarde de materiale și, respectiv, de retribuții, iar pentru cheltuielile indirecte se întocmesc bugete de cheltuieli, servind ca etaloane de măsură sau de comparație cu cheltuielile de producție efective. Costul standard poate fi actualizat pe parcurs pe baza modificărilor de norme și a proceselor de fabricație, reflectîndu-se în acest fel în orice moment cheltuielile de producție necesare fabricării produselor.

Introducerea acestei metode impune :

— elaborarea pe baze științifice a normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil și celorlalte cheltuieli directe pe fiecare produs sau fază de fabricație și, pe această bază, a standardelor fizice și valorice de materiale și manoperă ;

— stabilirea judicioasă a cheltuielilor indirecte și defalcarea acestora pe locuri de muncă (fabrici, ateliere, secții etc.) ;

— organizarea unei evidențe operative a abaterilor de la norme, adecvată specificului activității întreprinderii.

Avantajele introducerii acestei metode sînt deosebit de evidente : atrage serviciile tehnice la elaborarea costurilor standard și contribuie la întărirea colaborării între acestea și compartimentele economice ; permite exercitarea controlului preventiv asupra cheltuielilor de producție, prin stabilirea anticipată a unor limite maxime pentru aceste cheltuieli la fiecare loc de muncă; asigură urmărirea operativă în cursul unei luni a abaterilor de la norme și, implicit, de la planul producției nete ; permite stabilirea cauzelor care au generat economii sau au determinat depășirea cheltuielilor ; simplifică lucrările de post calcul, pentru determinarea costului efectiv pe produs.

2 **Metoda costurilor directe** se caracterizează prin folosirea costului standard la calcularea costului produsului numai pe baza cheltuielilor a căror mărime variază în funcție de volumul producției. Din categoria cheltuielilor variabile fac parte atît cheltuielile cuprinse la articolele de calculație directe (materiale, retribuții etc.), cît și unele poziții de cheltuieli cuprinse în articolele de cheltuieli indirecte (întreținerea și funcționarea utilajului, cheltuieli generale ale secției, cheltuieli generale ale întreprinderii).

O problemă de bază a metodei costurilor directe o constituie **separarea corectă a costurilor variabile de cele fixe.** Conceptul de separare a costurilor variabile de cele fixe și de calculare a costurilor de producție numai pe baza cheltuielilor, are în vedere faptul că numai cheltuielile variabile sînt generate direct de fabricarea produselor. Cheltuielile fixe sînt considerate a fi costuri ale perioadei și nu ale produselor. În aceste condiții se impune organizarea evidenței contabile, astfel încît să asigure separarea cheltuielilor variabile de cele fixe.

Metoda costurilor directe **urmărește cunoașterea și analiza rentabilității totale, a nivelului rezultatelor globale și nu a costului complet.** Se consideră că beneficiul brut se realizează în momentul vînzării produselor, cînd din încasările obținute se scade costul variabil al produselor vîndute. Din acest beneficiu brut (denumit și contribuția la beneficiu a produselor) urmează a se scădea totalul cheltuielilor fixe pentru determinarea beneficiului net al întreprinderii. Prin repartizarea cheltuielilor fixe la sfîrșitul perioadei, integral la beneficii și pierderi (sau cu alte cuvinte prin suportarea cheltuielilor fixe integral din rezultatele perioadei în care au fost efectuate), stocurile sînt evaluate numai cu cheltuielile variabile, ceea ce face ca, în perioada următoare, la desfacerea produselor din stoc, să se obțină beneficii mai mari. Evident, și această metodă are avantaje într-o economie ca a noastră, care își modernizează sistematic structurile, întrucît :

— simplifică operațiunile de calculare a costurilor pe unitatea de produs, prin faptul că se renunță la repartizarea pe bază convențională a cheltuielilor cu caracter fix ;

— asigură cunoașterea modului în care costurile fixe influențează rezultatele întreprinderii ;

— permite controlul operativ al costurilor și stabilirea responsabilității abaterilor.

Desigur, această metodă prezintă și unele inconveniente, cum ar fi : determinarea unui cost incomplet pe produs și folosirea unor criterii convenționale de separare a costurilor variabile de cele fixe.

3 **Metoda cost-oră-mașină** este aplicată în unitățile industriale cu un proces complex de mecanizare și automatizare. Metoda constă în calcularea costului pe oră de funcționare a mașinilor grupate în centre de producție. Costul pe oră-mașină cuprinde toate cheltuielile ocazionate de fabricația produselor, cu excepția materiilor prime și materialelor și se obține prin împărțirea cheltuielior aferente fiecărui „centru de producție" la orele de funcționare stabilite. Costurile de prelucrare pe fiecare produs se determină prin înmulțirea costului pe oră-mașină ale fiecărui „centru de producție" cu timpul de lucru al mașinilor pentru realizarea produsului. Costul complet pe produs se obține prin adăugarea la cheltuielile de prelucrare de mai sus, a cheltuielilor cu materiile prime și a celorlalte cheltuieli directe.

Problema de bază pentru aplicarea acestei metode o constituie stabilirea cît mai exactă a costului orei de funcționare a mașinii. Și această metodă are unele avantaje evidente :

— permite repartizarea judicioasă a cheltuielilor întreprinderi pe locuri de muncă, respectiv pe centre de producție ;

— sporește preocuparea personalului tehnic pentru utilizarea cît mai deplină a mașinilor ;

— asigură determinarea operativă în cursul lunii a abaterilor costurilor directe prin separarea acestora de cele indirecte, pe centre de producție.

PROBLEMATICA COSTURILOR în etapa actuală este deosebit de complexă. Ea solicită o atenție concentrată a tuturor factorilor de decizie din întreprinderi și centrale, deoarece reducerea sistematică a nivelului costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs constituie cheia rezolvării cu succes a multora din cerințele mecanismului economic și financiar perfecționat.

dr. Gh. ȘICA
director în C.S.P.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

LATURI CALITATIVE NOI ALE ECHILIBRULUI FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII

MĂSURILE DE PERFECȚIONARE a mecanismului economico-financiar, a planificării economice vizează îmbunătățiri calitative pentru gestiunea și echilibrul financiar la nivel microeconomic. Aceste măsuri prevăd, în esență, perfecționarea gestiunii economico-financiare prin întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economice și a autofinanțării, laturi care reprezintă elemente calitative ale procesului de conducere a activității întreprinderilor.

În cele ce urmează vom prezenta principalele transformări calitative ale categoriilor economice : gestiunea financiară și echilibrul financiar microeconomic, precum și posibilitățile de utilizare eficientă a acestora în procesul de conducere a activității economico-financiare a întreprinderilor socialiste.

Întărirea autofinanțării

PREMISA PRINCIPALĂ a gestiunii financiare a întreprinderii o constituie dotarea acesteia (la înființare) cu fonduri proprii prin finanțarea centralizată. Prin aceasta se asigură întreprinderii o autonomie funcțională pe linia formării și utilizării fondurilor financiare.

Ca o consecință directă a acestui mod de constituire a fondurilor financiare proprii minime intervine o trăsătură nouă și în același timp un aspect de calitate al gestiunii financiare, evidențiat încă de la adoptarea, în 1972, a Legii finanțelor, și anume **obligația de restituire, în cel mai scurt timp, către societate a fondurilor avansate** la înființare sau pentru dezvoltări ulterioare mai importante ale întreprinderii.

Restituirea către societate a fondurilor avansate de aceasta, precum și indicatorul derivat — termenul de restituire — se înscriu ca principali indicatori de calitate ai gestiunii financiare, întrucît atît în faza de plan cît și în execuție acești indicatori evidențiază sintetic comportamentul economic și financiar al întreprinderii, calitatea activității economice și financiare a întreprinderii pe o perioadă de timp suficient de mare.

În acest context, și autofinanțarea dobîndește caracteristici noi, în sensul că alocarea fondurilor proprii pentru acțiunile de dezvoltare și perfecționare a procesului productiv al întreprinderii trebuie să se subordoneze obligației de restituire în cel mai scurt timp a fondurilor avansate de societate. Pentru aceasta autofinanțarea avea nevoie de o sferă mai largă de cuprindere, ce i se asigură prin aplicarea măsurilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. Întreprinderea este acum răspunzătoare pentru formarea fondurilor financiare necesare unui volum de acțiuni economice și sociale mult mai mare, aproape integral, privind dezvoltarea și perfecționarea elementelor procesului de producție (mijloace fixe, circulante, informații științifice și tehnologice) și îndeosebi privind personalul muncitor (pentru stimulare suplimentară, construcții de locuințe, acțiuni sociale etc.). Întărirea autofinanțării determină creșterea autonomiei întreprinderii în formarea și utilizarea fondurilor și, în același timp, creșterea cointeresării și răspunderii pentru rezultatele financiare obținute, de care depind dezvoltarea viitoare a întreprinderii și extinderea acțiunilor sociale și de stimulare a personalului muncitor. Întărirea autofinanțării asigură și un potențial ridicat de satisfacere a obligației de restituire a fondurilor avansate de societate și de participare la formarea fondurilor centralizate ale statului. Se evidențiază prin aceasta valențele calitative pe care întărirea autofinanțării le are asupra gestiunii financiare a întreprinderii, asupra consolidării acesteia.

Întărirea autofinanțării nu exclude utilizarea unor fonduri financiare din afara întreprinderii pe parcursul funcționării acesteia, iar raportul dintre sursele interne și cele din afară este condiționat de proporția dintre necesarul de fonduri tot mai mare al întreprinderii, determinat de creșterea economică, pe de o parte, și sursele proprii ale acesteia determinate de rezultatele financiare anterioare și de gradul de realizare a indicatorilor economico-financiari ai planului curent, pe de altă parte.

Pentru aceasta, întreprinderea va apela, în continuare, la finanțarea centralizată pentru acțiuni de dezvoltare care depășesc posibilitățile financiare proprii, mărindu-se obligația de restituire a fondurilor avansate de societate, sau va apela la creditarea bancară pentru completarea fondurilor financiare necesare pînă la constituirea fondurilor proprii.

În esență, deci, **gestiunea financiară realizează în planul relațiilor financiare, cerințele gestiunii economice de gospodărire eficientă a fondurilor financiare prin acoperirea necesarului de fonduri financiare din fonduri proprii și prin maximizarea rezultatelor financiare.**

Asocierea la esența gestiunii financiare, a unui criteriu de optim, și anume : maximizarea rezultatelor financiare, este de natură să orienteze mecanismul economico-financiar al întreprinderii spre o gospodărire eficientă a fondurilor financiare pentru a asigura atît necesitățile de autofinanțare cît și reducerea termenului de restituire a fondurilor avansate de societate.

Bugetul de venituri și cheltuieli, instrument de realizare a echilibrului financiar

GESTIUNEA FINANCIARĂ trebuie să aibă permanent în vedere asigurarea echilibrului între veniturile de realizat și cheltuielile ce urmează a fi efectuate în condițiile respectării disciplinei financiare privind constituirea și utilizarea fondurilor.

Instrumentul de realizare a echilibrului financiar în faza de planificare și de urmărire a lui în execuție îl reprezintă **bugetul de venituri** și **cheltuieli**. Cu ajutorul bugetului de venituri și cheltuieli se realizează, după părerea noastră, cerințele echilibrului financiar de tip funcțional, aspectul cantitativ al acestuia și anume echilibrarea veniturilor și cheltuielilor, a necesarului de fonduri și a surselor pe principalele domenii de activitate ale întreprinderii (investiții, producție, tehnica nouă, stimularea suplimentară a personalului muncitor, acțiuni sociale), precum și la nivelul întregii activități.

Echilibrul financiar cuprinde însă și aspecte cali-

D 646

MAGYAR KÖZGAZDASÁGI SZÉMLE KÖZPONTI KÖNYVTÁRA

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

drept și uzanțe internaționale

CAMBIA ȘI BILETUL LA ORDIN — EMITERE — GARANTARE — CIRCULAȚIE (II)

În numărul 7/28 am publicat la această rubrică normele de drept internațional și de drept intern care constituie, în ansamblul lor dreptul cambial, conceptul de cambie și bilet la ordin, precum și elementele obligatorii ale acestor titluri de credit. În cele ce urmează vom analiza principalele aspecte privind emiterea, acceptarea, garantarea și modalitatea de circulație a cambiilor și a biletului la ordin.

emiterea și acceptarea cambiilor

O cambie ia ființă prin emiterea ei de către trăgător și se consolidează prin acceptarea de către tras.

● **Emiterea** unei cambii, așa cum am mai arătat, are la bază un raport juridic fundamental, de regulă un contract comercial de vînzare-cumpărare, de executări de lucrări, sau de prestări de servicii.

În sistemul nostru de comerț exterior, oricare întreprindere specializată poate fi în postură diferită, în funcție de poziția pe care o are în contractul comercial internațional și anume :

— **de trăgător,** în cazul în care este exportator, iar pentru consolidarea sau realizarea plății s-a prevăzut utilizarea acestui instrument de credit și de plată ;

— **de tras,** dacă este importator, avînd obligația să accepte cambiile, evident, în condițiile stabilite prin raportul fundamental — contractul comercial internațional.

În situația în care o întreprindere de comerț exterior este exportatoare îi revine obligația, potrivit dreptului uniform cambial, să înscrie toate elementele esențiale și să nu înscrie vreo clauză care să atragă după sine nulitatea titlului. Astfel, bunăoară, dacă se înscrie o clauză potrivit căreia se condiționează plata în funcție de calitatea mărfii ce urmează a fi livrată cambia își pierde calitatea de titlu de credit. De asemenea, trăgătorul are obligația ca înainte de emiterea cambiilor să verifice clauzele din contractul comercial pentru a fi transpuse întocmai în cambiile ce urmează a fi emise, cunoscută fiind autonomia acestora după emiterea lor.

● **Acceptarea cambiei.** În documentul cambial, trasul are o poziție specială, el nefiind parte decît din momentul în care a acceptat ordinul de a plăti, moment din care devine debitor principal. Acceptarea cambiei se poate cere nu numai de posesorul care se legitimează prin șir neîntrerupt de giruri, ci și de un simplu deținător al ei. Ca regulă, cel ce posedă cambia nu este obligat să o prezinte la acceptare ; prezentarea este însă obligatorie cînd scadența a fost fixată la un anumit termen de la vedere.

Posesorul cambiei va trebuie să dovedească prin actul de protest că a prezentat cambia spre acceptare și trasul a refuzat-o. Numai în acest mod el va putea exercita acțiunea lui. În ipoteza în care trasul a acceptat cambia, dar nu a datat acceptarea, posesorul poate pretinde de la tras să-i dateze acceptarea pînă la momentul scadenței. În caz de refuz, posesorul va dresa protest de nedatare și, în această ipoteză, data protestului va fi considerată ca data acceptării, făcînd să curgă termenul pentru scadență de la această dată. Dacă este vorba de o cambie cu scadență la un anumit timp de la vedere, acceptarea cambiei nedatată se socotește făcută în ultima zi a termenului prevăzut pentru acceptare, adică un termen de 1 an. Termenul de 1 an pentru circularea cambiei se aplică și cambiei plătibile la vedere.

Prezentarea cambiei spre acceptarea în termen de un an de la data emiterii se face la domiciliul trasului și nu la locul plății ; acest lucru prezintă importanță deoarece în caz de neacceptare, protestul făcut în altă parte decît la domiciliul trasului este nul.

Ca formă, acceptarea se exprimă prin cuvîntul „acceptat" ori altul echivalent, scris și subscris de tras. Potrivit principiului formulat prin art. 25 din Legea uniformă simpla semnătură pusă de tras pe fața cambiei este socotită acceptare.

Acceptarea cambiei trebuie să fie făcută fără condiție ; se poate deroga de la acest principiu în sensul că trasul poate restrînge acceptarea numai la o parte din sumă. Însă, în această ipoteză posesorul trebuie să dreseze protest de neacceptare pentru restul sumei neacceptate, fiindcă numai în acest mod poate avea acțiunea în regres pentru diferență.

supliment
nr. 9/30 1978
Revista ECONOMICA

Se consideră refuz total de acceptare orice condiţie pusă de acceptant cum ar fi schimbarea scadenţei prevăzute în cambie care este stabilită de trăgător. Este evident că şi în această ipoteză, posesorul trebuie să dreseze protest, exercitînd acţiunea cambială contra celorlalţi obligaţi. Trasul rămîne totuşi obligat în limitele acestei acceptări, dar posesorul nu poate intenta acţiunea cambială împotriva trasului acceptant, ci trebuie să aştepte scadenţa astfel neacceptată.

Schimbarea locului plăţii făcută de către tras este considerată tot o acceptare condiţionată, deoarece este privită ca un refuz de acceptare, posesorul putînd să pornească acţiunea de reg s ; dacă el consimte la schimbarea locului plăţii, trasul rămîne obligat în limita acceptării făcute. În cazul în care, cu ocazia acceptării, trasul schimbă adresa unde trebuie făcută plata, această acceptare este considerată valabilă, locul de plată rămînînd în aceeaşi localitate. În ipoteza în care locul de plată nu coincide cu domiciliul trasului, acesta poate arăta la acceptare persoana prin care se va face plata în acea localitate în numele său, indicaţiune care este valabilă.

Menţionăm că acceptarea cu plata în rate, constituind o modificare a scadenţei, se consideră refuz de acceptare. Într-o asemenea situaţie, trasul rămîne totuşi obligat în limitele acestei acceptări, dacă posesorul îi admite această clauză.

Prin acceptarea cambiei, trasul devine obligatul direct la plata acesteia; de la această dată el este debitorul principal, în timp ce giranţii şi trăgătorul rămîn obligaţi în regres, adică rămîn obligaţi numai dacă acceptantul nu plăteşte cambia la scadenţă.

garantarea plăţii

În comerţul nostru internaţional prezintă importanţă deosebită garanţia pe care o are beneficiarul că, la scadenţă, cambia va fi plătită ; această garanţie este cu atît mai necesară dacă avem în vedere faptul că cumpărătorul extern de cea mai bună credinţă poate intra în încetare de plăţi (faliment) înainte de a-şi îndeplini obligaţiile cambiale asumate. Pentru evitarea unor asemenea situaţii dreptul cambial prevede posibilitatea ca oricare dintre obligaţii cambiali să poată fi garantaţi de o terţă persoană. Această garanţie de drept cambial scrisă pe cambie sau pe prelungirea ei se numeşte aval. Avalul implică o garanţie, alta decît a giranţilor şi nu este indispensabil cambiei, deoarece aceasta poate circula şi fără aval. Persoana care garantează poartă numele de avalist, iar debitorul cambial pentru care s-a dat avalul se numeşte avalizat. Facem precizarea că în cazul cambiilor trase de întreprinderile noastre de comerţ exterior exportatoare avalul trebuie să fie dat de către o bancă corespondentă sau agreată de Banca Română de Comerţ Exterior.

Avalul se scrie pe cambie prin formula „Pentru aval" sau o menţiune echivalentă, după care se semnează de avalist ; avalistul va trebui să semneze în autograf şi să indice persoana pentru care avalizează. În cazul cînd nu se arată debitorul cambial avalizat, legea presupune **juris et de jure**, că avalul a fost dat pentru trăgător.

Avalul constituie o garanţie în plus pentru cambie, garanţie care este considerată special cambială, care poate fi dată de o terţă persoană, precum şi de un semnatar al cambiei. Facem precizarea că avalistul se obligă întotdeauna în mod solidar, fără a putea invoca beneficiul de diviziune sau cel de discuţiune, deosebindu-se astfel de fidejusorul din dreptul comun care este un obligat accesoriu şi se poate prevala de acest beneficiu.

În materie de aval, obligaţia avalistului are un caracter autonom şi abstract, specific acestor obligaţii cambiale şi, de aceea, avalistul nu va putea invoca excepţiile personale, celui avalizat.

Din punct de vedere al efectelor avalului, semnalăm că avalistul se obligă în rangul şi categoria avalizatului, fără însă, a putea ignora excepţiunile substanţiale ale acestuia, ci numai pe acele formale. Avalistul este ţinut în acest mod ca şi debitorul avalizat, în sensul că, dacă acesta este un obligat direct, iar dacă avalistul este un debitor de regres, avalistul are şi el această calitate ; dacă avalizatul nu plăteşte, la scadenţă, obligaţia plăţii incumbă avalistului.

În încheierea consideraţiilor noastre privind avalul, facem menţiunea că legislaţiile anglo-americane nu cunosc această instituţie juridică. De asemenea, menţionăm că beneficiarul cambiei n-are acţiune cambială împotriva avalistului dacă nu a îndeplinit toate cerinţele legii pentru a-şi păstra această acţiune împotriva obligatului principal, respectiv dacă nu a făcut protestul în termen.

circulaţia cambiei

Pentru ca aceste titluri să-şi îndeplinească funcţiile lor principale — instrumente de credit şi de plată — modalităţile de circulaţie şi de garantarea plăţii, precum şi cele de plată şi executare în cazul refuzurilor trebuie să fie extrem de simplificate ; plecînd de la acest deziderat major, practica secolelor, urmată de instituirea unor norme de drept corespunzătoare a creat un mecanism perfect sincronizat şi adaptat cerinţelor fundamentale ale comerţului internaţional : celeritatea şi securitatea operaţiunilor.

Accepted for the

Sum

No. .....

Bucharest, the ..... 19..

For

At ..... sight pay this FIRST of Exchange

On ..... fixed (Second of the same tenor and date being unpaid)

To the Order of .....

The sum of

For Aval

Value received...

Without recourse...

To .....

Signe

Model de cambie utilizat de întreprinderile române de comerţ exterior

În cele ce urmează vom prezenta, pe cît mai scurt posibil, acest mecanism.

● **Girul.** Transmiterea unei cambii pe calea girului presupune operațiunea cunoscută sub denumirea de **andosare,** care se realizează prin formula simplă exprimată prin cuvintele : „plăți la ordinul...", după care se trece numele complet al noului beneficiar, sau prin gir în alb, cînd se pune numai semnătura celui care cedează cambia, fără a se indica și numele noului beneficiar.

Așadar, prin mecanismul girului se dă o dispoziție scrisă pe cambie, de către beneficiarul acesteia, prin care se indică trasului că urmează să plătească suma arătată în titlu, la ordinul persoanei pe care o indică, la locul și data trecută în cambie. Cel ce transmite cambia prin gir se numește **girant,** iar cel care o primește poartă denumirea de **giratar.**

Din punct de vedere al formei, girul poate fi plin, în sensul că cel care-l semnează indică numele noului beneficiar (al giratarului) semnînd și datînd girul ; girul se cheamă în alb cînd girantul nu trece numele beneficiarului (al giratarului). În cazul cînd există un adaos (alonjă) se face mențiunea pe cambie despre acest lucru. Girul se înscrie pe dosul cambiei sau pe un adaos (alonjă). În ipoteza girului în alb, cambia, circulă ca un titlu la purtător, adică prin simpla tradiție. Cel care dobîndește o cambie girată în alb, poate să completeze cu propriul său nume sau cu numele altei persoane, după cum poate să o predea unui terț, fără să completeze girul.

Girul transmite proprietatea cambiei (efect translativ) și garantează plata prevăzută în cambie (efect de garanție). Prin efectul translativ al girului, giratarul dobîndește proprietatea cambiei, devenind astfel creditorul sumei prevăzute în document.

Prin efectul translativ al girului, giratarul dobîndește un drept autonom care face ca neopozabile excepțiile personale care puteau fi opuse girantului.

Privitor la efectul de garanție al girului, arătăm că el constă în aceea că girantul se obligă în mod solitar la acceptarea și plata cambiei, cu excepția cazului în care girantul se exonerează de această obligație, trecînd clauza „fără obligo" sau „fără garanție".

Facem precizarea că unele forme ale girului (anormale sau improprii) nu produc efectele sale specifice, astfel : girul „pentru încasare" nu conferă giratarului decît dreptul de a încasa cambia, fiind astfel un mandatar al girantului ; girul „în garanție" acordă giratarului toate drepturilor (fiind dat în garantarea unei alte creanțe a girantului, care devine astfel debitor) mai puțin dreptul de a gira titlul mai departe etc.

● **Scontarea și rescontarea.** În operațiunile comerciale moderne, în special cele privind cambiile care sînt generate în baza unor contracte comerciale internaționale, circulația acestor titluri de credit — transmiterea proprietății lor — se realizează, ca regulă generală, între beneficiarul cambiei și banca comercială unde își are contul sau către o organizație financiară specializată, prin mecanismul operațiunilor de scont și rescont:

— **scontarea** este operațiunea prin care beneficiarul transmite o cambie către o bancă, în vederea încasării contravalorii ei înainte de scadență ; prin această operațiune, deținătorul (beneficiarul) cambiei va încasa suma înscrisă pe acest titlu comercial diminuată cu taxa scontului, adică dobînda la creditul ce este acordat de bancă pînă la scadență, precum și cu comisionul perceput de bancă pentru acoperirea diverselor cheltuieli referitoare la asemenea operațiuni ;

— **rescontarea** este operațiunea prin care o bancă comercială transmite o cambie pe care o deține în urma scontării ei unei bănci centrale care, la rîndul ei, percepe o taxă de rescont sau taxa oficială a scontului, care se stabilește în funcție de cerințele politicii economice ale statului respectiv.

Așa cum vom vedea într-un număr viitor, aceste operațiuni sînt cunoscute sub denumirea de mobilizare a creditului — funcție importantă a cambiei.

dr. Al. DETEȘAN

Noțiuni, termeni, operațiuni

FORFAITING — MODALITATE DE FINANȚARE A COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

Înscriindu-se între operațiunile de finanțare a producției materiale și comerțului internațional, operațiunile de forfaiting (forfetare) au luat o deosebită amploare în ultimii ani, înregistrîndu-se la ora actuală o piață potențială pentru astfel de operațiuni de circa 5-7 miliarde franci elvețieni anual.

Forfetarea constituie o operațiune de vînzare-cumpărare a unor creanțe (materializate în titluri de credit) în cadrul căruia cumpărătorul (numit forfetor) renunță la acțiunea în regres asupra creditorului anterior. Vînzătorul titlului de credit (cambie sau bilet de ordin) este ținut răspunzător numai pentru legalitatea creanței, riscurile economice și de altă natură (spre exemplu politice) trecînd asupra forfetorului. Acesta însă nu își asumă și riscurile de bună desfășurare a contractului referitor la tranzacția comercială de bază, ele rămînînd pe mai departe asupra exportatorului.

În esență deci forfetarea combină mai multe tehnici bancare axate pe operațiuni clasice de scontare, oferind însă față de acestea o serie de avantaje :

— permite refinanțarea exportatorilor care au acordat credite printr-un instrument de plată și credit cu scadență depășind 90 de zile (mergînd pînă la maximum 7 ani) ;

— oferă o taxă de scontare globală fixă stabilită în prealabil de forfetor cu vînzătorul titlurilor de credit.

În mecanismul de aplicare a unei operațiuni de forfetare se disting în principiu, următoarele etape :

a) Exportatorul ia legătura cu forfetorul, de preferință în timpul negocierilor ce preced lansarea unei oferte comerciale ferme sau cel tîrziu în timpul tratativelor cu importatorul. Aceasta pentru a putea stabili costurile și noua calculație ce trebuie avută în vedere la încheierea tranzacției comerciale.

În acest moment exportatorul trebuie să prezinte forfetorului următoarele date :

— valoarea și valuta contractului de export ; valoarea creditului efectiv care urmează să se sconteze ; numele și țara de origine a importatorului ; condițiile de plată din care să rezulte felul creanțelor și perioada de finanțare ; garanțiile (bilete la ordin, trate, avaluri, garanții bancare, acreditive etc.) ; numele avalistului, instituțului garant sau ordonatorului acreditivului ; natura mărfii, termenul de livrare și termenul la care se va putea depune întreaga documentație necesară finanțării.

b) În funcție de aceste date și stadiul tratativelor comerciale, forfetorul indică la cerere nivelul discountului și comisionului de angajament.

În eventualitatea în care forfetorul face o ofertă fermă prin care se obligă să asigure finanțarea, perioada de opțiune nu poate fi mai mare de cîteva zile (orice prelungire a ei im-

punînd o taxă de opţiune suplimentară).

c) Preţul plătit de vînzătorul creanţelor-exportator, forfetorului constituie costul forfetării şi este bazat pe un număr de variabile între care cea mai importantă este costul finanţării de către forfetor, care este aproximativ egal cu nivelul dobînzilor de pe piaţa eurovalutelor pe perioada din momentul forfetării efectelor de comerţ şi pînă la scadenţa acestora. La această bază de calcul trebuie adăugată însă o marje pentru acoperirea riscurilor pe care şi le asumă forfetorul cît şi pentru acoperirea cheltuielilor de natură administrativă ale acestuia.

În condiţiile organizatorice ale comerţului exterior din ţara noastră, aplicarea în practică a operaţiunilor de forfetare se poate realiza în ambele sensuri, atît pentru exporturile româneşti de maşini şi utlaje, cît şi pentru importuri.

a) **La export** avîndu-se în vedere mecanismul şi costurile forfetării este indicat ca fiecare întreprindere românească exportatoare de utilaje pe credit să aibă în vedere avantajele pe care le pot prezenta operaţiunile forfetare. Pentru exportatorii români acestea sînt :

— încasarea imediată şi irevocabilă a contravalorii mărfii asigurîndu-se astfel o diminuare a plafonului livrărilor pe credit a întreprinderii pe anul în curs, cît şi o accelerare a vitezei de rotaţie a fondurilor circulante ;

— garantarea plăţii în termen şi evitarea întîrzierilor plăţilor la scadenţă ;

— asigurarea evitării măririi costului finanţării datorită creşterii ratei dobînzii şi modificării cursului valutar ;

— înlăturarea cheltuielilor de contabilizare şi urmărire a plăţilor scadente etc.

Toate aceste avantaje trebuie însă corelate cu costurile forfetării pe toată perioada negocierilor comerciale. Aceasta în vederea obţinerii unor preţuri de export pe credit care să permită prin forfetare obţinerea unui preţ cel puţin egal cu cel obtenabil prin efectuarea exportului în condiţii „cash".

b) **La operaţiunile de import** de utilaje complexe pe credit pe termen mediu dincolo de avantajele cunoscute ale cumpărării pe credit ni se pare esenţial şi următorul aspect :

Forfetorul creanţelor se impune a fi o întreprindere românească ce are cuprins în obiectul său de activitate efectuarea de operaţiuni financiare speciale, cel puţin din două motive :

— obţinerea unor beneficii în valută substanţale, din efectuarea unor astfel de operaţuni, care pentru unele firme specializate vestice constituie o sursă principală de venituri ;

— înlăturarea transferabilităţii libere a creanţelor asupra întreprinderilor româneşti. Aceasta are o importanţă deosebită dat fiind faptul că libera circulaţie a acestor creanţe poate duce uneori la alterarea condiţiilor de creditare obtenabile pentru întreprinderile româneşti importatoare.

În ambele cazuri, atît la export cît şi la import, forfetarea se realizează prin Banca Română de Comerţ Exterior.

F. POGONARU

ghidul lucrătorului de comerţ exterior

Tehnica documentării asupra preţurilor de export şi import

După stabilirea surselor de documentare şi procurarea acestora, un loc important în procesul de cunoaştere a preţurilor externe îl ocupă studierea temeinică a informaţiilor şi documentaţiilor respective.

comparabilitatea datelor

Pentru a asigura comparabilitatea datelor este necesar ca concomitent cu analiza nivelului preţurilor externe să se examineze condiţiile de livrare şi de plată, nivelul rabatului practicat, termenele de livrare, durata creditului şi nivelul dobînzii, al taxelor vamale, cursul de schimb al valutei în care se efectuează decontarea, modul de organizare a service-ului, perioada de garanţie acordată, felul în care firmele concurente îşi îndeplinesc obligaţiile, gradul de introducere pe piaţă a produsului de către acestea etc. În acelaşi scop trebuie efectuată o documentare temeinică în legătură cu calitatea reală sau presupusă a mărfurilor livrate de concurenţă.

În cadrul documentării asupra preţurilor externe intră, de asemenea, examinarea ponderii pe care o deţine concurenţa pe piaţă, a eventualelor legături între firmele cumpărătoare şi concurenţă (dacă este vorba de livrări între firme şi sucursale sau filiale etc.), măsura în care se practică compensaţiile etc.

Pentru cunoaşterea preţului practicat de concurenţă, este necesar să se ţină seamă şi de nivelul rabatului care se practică de firmele respective. În practică se întîlnesc cazuri cînd pentru efectuarea plăţii în decurs de 21 zile de la data facturii se acordă un rabat de 1%, pentru o perioadă de 14 zile — de 2%, iar pentru plata imediată un rabat de 3%.

Rabatul se acordă şi pentru stimularea cumpărării unor cantităţi sporite de mărfuri **(rabatul de cantitate)** şi eventual pentru stimularea desfacerii stocurilor. Rabatul de cantitate se acordă nu numai pe seama reducerii cheltuielilor de producţie ci şi a celor de depozitare şi transport (expedieri în partizi mari).

Rabatul poate fi şi un mijloc de voalare a preţului în lupta de concurenţă pe piaţa capitalistă, el fiind frecvent practicat de firmele care trimit liste de preţuri. Uneori se acordă rabat camuflat care nu apare în documente (în factură spre exemplu este indicat un preţ care nu se plăteşte în realitate).

Sînt cunoscute, de asemenea, rabaturile de încredere sau fidelitate, ce se acordă acelor cumpărători care în decursul unei anumite perioade de timp au cumpărat numai de la acelaşi furnizor. Această uzanţă comercială pledează pentru stabilitatea organizatorică a întreprinderilor importatoare.

forţa probantă a documentaţiei de preţ

Documentele şi informaţiile de preţ nu au aceeaşi forţă probantă. Spre exemplu, factura se bucură de cea mai mare atenţie. La baza întocmirii ei, dacă nu este vorba de factura proforma, stă livrarea efectivă. În cazul contractelor care prevăd termene de livrare mai îndepărtate este posibil ca marfa să se deconteze (factureze) cu alt preţ decît cel prevăzut iniţial (actualizat). De asemenea, contractul, dintr-un motiv sau altul, poate fi reziliat.

Spre deosebire de factură şi contract, oferta este privită, adesea, ca un material al concurenţei căruia nu i se acordă aceeaşi importanţă. După cum este cunoscut ea reprezintă oferta pentru încheierea contractului, care din punct de vedere legal angajează întreprinderea sau firma care dă o astfel de ofertă, în afară de cazul cînd în ofertă se specifică „fără obligaţie".

Totuși, prin simplul fapt că oferta a fost dată, este suficient ca ea să reprezinte o informare asupra prețului pe piață. În această privință, pentru orientarea asupra nivelului pe piață, oferta constituie un mijloc probant important la fel ca și factura sau contractul. Chiar dacă în cadrul ofertei respective, livrarea nu va avea loc niciodată, este suficient că furnizorul a declarat în scris că este gata să livreze marfa la un anumit preț pentru ca firmele cumpărătoare care află despre ea, să nu mai fie de acord cu oferta altor furnizori care solicită un preț mai mare. Excepție fac cazurile în care firmele cumpărătoare și furnizoare sînt legate financiar între ele sau dacă între agenții acestora tranzacția urmează să fie încheiată în condiții de reciprocitate.

Influența pe care oferta sau cererea de ofertă o exercită asupra pieței este uneori mai mare decît influența exercitată de tranzacția deja perfectată, confirmată de contract sau factură. Pot apare cazuri cînd un furnizor a vîndut ieftin o oarecare partidă de marfă cumpărătorului, dar și-a epuizat în cea mai mare măsură posibilitățile de livrare. În cazul cînd o anumită cantitate de marfă, fie chiar și neînsemnată față de capacitatea pieței, nu a fost încă vîndută de firma respectivă, situația este de natură să producă neliniște pe piață. La fel se întîmplă în cazul lansării unor cereri de ofertă masive, numeroase, care deși nu duc la contractare, generează în schimb diverse ipoteze privind modificarea raportului cerere-ofertă și uneori conduc chiar la majorări de prețuri pe piața internațională. Derută pot provoca pe piață și acele firme capitaliste care folosesc oferte fictive, adică se adresează în mod prietenesc partenerilor de afaceri cu rugămintea de a le face oferte care conțin prețuri scăzute, pentru a le folosi exclusiv în scopul de a exercita presiuni asupra prețurilor. Aceste oferte „prietenești" pot fi identificate deoarece, de obicei, ele se dau de către firme comerciale necunoscute, adesea lucrînd în cu totul alte ramuri. În concluzie, ofertele pot fi socotite ca material documentar de prețuri numai cînd sînt emise de firme cunoscute ca producătoare ale mărfurilor în speță și care se bucură de o bună reputație pe piață.

Desigur, nu se poate aștepta întotdeauna obținerea în original a unor astfel de materiale ca facturi, contracte, oferte etc. Dacă o firmă sau alta este efectiv gata să ofere anumite documentații de acest fel, aceasta o face în general cu titlu de împrumut și pentru un timp determinat. De aceea, materialele documentare ale concurenței constau de cele mai multe ori din fotocopii ale documentelor amintite mai sus.

Într-o serie de țări în care este deosebit de greu de a se obține documentații de prețuri, se pot obține date despre prețul concurenței, în urma tratativelor cu cîțiva cumpărători sau prin discuții cu consumatorii direcți ai mărfii.

În perioada crizelor, cînd ca urmare a greutăților de desfacere, se intensifică lupta de concurență, firmele fac adesea oferte verbale, deoarece știu că cele scrise se folosesc de către cumpărători în scopul de a obține prețuri cît mai scăzute. În aceste cazuri se completează oferta scrisă pe baza discuțiilor verbale privind acordarea anumitor rabaturi. Într-o astfel de perioadă este mai indicat să se încerce să se obțină prețurile reale, prin discuții directe cu cumpărătorii.

Este important ca documentații de prețuri să se obțină și din țara unde se intenționează să se efectueze exportul. Aceasta deoarece în etapa actuală, ca urmare a dezechilibrului balanțelor de plăți, prețul la una și aceeași marfă poate să difere într-un grad mai mare sau mai mic pe diverse piețe. Pentru acele piețe (țări) capitaliste a căror situație economică le permite să efectueze un comerț exterior relativ liberalizat, în condiții apropiate sau aproximativ asemănătoare de concurență de preț, ofertele și alte documente trimise cumpărătorului unei țări pot fi folosite pentru stabilirea prețurilor de export la vînzarea în altă țară. De exemplu, dacă cineva vrea să vîndă în Norvegia care are condiții economice relativ similare cu Suedia, documentele care conțin informații despre prețurile concurenței din această din urmă țară pot servi ca punct de plecare pentru determinarea prețului de export la vînzarea în Norvegia.

Listele de prețuri se obțin relativ ușor, unele firme le trimit la cererea persoanelor interesate sau chiar fără cerere, dar valoarea lor ca documente nu este întotdeauna prea mare, deoarece foarte adesea marfa nu se vinde la prețul din aceste liste. În general se acordă în cadrul negocierilor rabaturi însemnate la prețul din listă, a căror mărime depinde de cantitatea mărfii cumpărate, caracterul cumpărătorului (importator, angrosist, consumator), de țara de proveniență a cumpărătorului (cheltuieli de indigenizare), de modalitatea de plată etc.

organizarea fișierelor de date

Obținerea unor rezultate bune în activitatea de documentare și informare asupra prețurilor externe este în strînsă legătură cu sistemul de evidență practicat în acest domeniu. Compartimentele și întreprinderile cu activitate de comerț exterior ca și sectoarele de investiții, asimilări de produse noi etc., din centrale industriale, direcții tehnice din ministere etc., precum și din atelierele de analize economice din institutele de proiectare și cercetare trebuie să-și organizeze o evidență completă, operativă și clară privind evoluția prețurilor internaționale, astfel încît să poată adopta strategii economice și comerciale vizînd obținerea unor prețuri avantajoase la export și import.

În cadrul I.C.E.-urilor este necesar să se întocmească fișe de prețuri pentru fiecare marfă care intră în nomenclatorul de export sau de import la serviciile operative, care sînt într-o legătură directă și permanentă cu piața externă.

În general, conținutul fișelor este următorul: denumirea mărfii, calitatea (tip, dimensiuni etc.), ambalaj, piese de schimb etc., prețul complet la export, cheltuielile de producție, prețul extern în valută obținut la export pe total, grupe de țări și țări (pe anii cînd au loc asemenea operațiuni), prețul extern realizat de concurență, cotațiile de bursă, prețul extern planificat, prețul stabilit în relațiile cu țările C.A.E.R., prețul extern corectat în funcție de condițiile diferite de comercializare practicate de diverse firme concurente, prețul extern realizat la importul nostru de produse similare, modul în care prețurile externe realizate la export și import de ICE-uri se aliniază la tendința prețurilor internaționale și la prețurile practicate de diverse firme concurente etc.

Separat de sistemul de fișe de prețuri externe din cadrul serviciilor operative, care se referă la produsele ce intră în sfera de activitate a acestora, la serviciul de marketing sau în sectorul de prețuri externe se întocmesc fișe de indici de prețuri pe mărfuri sau pe grupe de mărfuri, precum și anumite sinteze și rapoarte privind evoluția prețurilor internaționale și cauzele care determină schimbările acestora. În cadrul unor ICE-uri aceste sinteze se difuzează la serviciile operative unde se examinează și se analizează de personalul respectiv, iar concluziile desprinse sînt folosite în fundamentarea referatelor de vînzare-cumpărare și la întocmirea ofertelor pentru export.

Este de mare importanță ca fișele de prețuri externe să acopere toate mărfurile din nomenclatorul întreprinderii, să fie numerotate pe servicii, iar completarea și ținerea acestora la zi să constituie o obligație de serviciu, asigurîndu-se totodată controlul organizat al acestora. Întocmirea acestor fișe, completate în condițiile arătate creează premise sigure pentru îmbunătățirea activității de cunoaștere a prețurilor externe și respectiv de contractare, fapt ce contribuie la sporirea eficienței exportului și importului.

Pe măsură ce volumul relațiilor economice externe crește, menținîndu-se însă instabilitatea pe piața internațională, se impune din ce în ce mai mult trecerea la constituirea unei baze largi de date, prelucrate mecanizat sau automatizat, privind nivelul și evoluția prețurilor internaționale. În acest fel se reușește să se sporească pe lîngă exactitatea și comparabilitatea datelor respective și operativitatea documentării.

dr. I. OLTEANU

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

TENDINȚE ÎN ACTIVITATEA DE CONTRACTARE A ÎMPRUMUTURILOR INTERNAȚIONALE PE PIAȚA EUROVALUTELOR

Piața eurovalutelor — respectiv piața de capitaluri private formată din totalitatea valutelor aflate în afara granițelor naționale — a cunoscut în 1977 și primele luni ale anului curent, o nouă majorare, volumul net al acesteia fiind în prezent de cca. 300 miliarde dolari. Privind retrospectiv, remarcăm creșterea deosebit de rapidă a acestei surse de capitaluri internaționale, de la cca. 44 miliarde dolari în 1969, la 91 miliarde dolari în 1972, 132 miliarde dolari în 1973 și peste 300 miliarde dolari în prezent. Pe scurt, piața și-a dublat volumul la fiecare 2—3 ani. Dacă se au în vedere și operațiunile dintre băncile angajate pe această piață (respectiv deschiderea de depozite și împrumuturile pe termen scurt pe care și le acordă reciproc băncile din circuitul eurovalutelor) volumul brut al pieței eurovalutelor se situează la cca. 600 miliarde dolari.

Una din funcțiile importante ale pieței eurovalutelor în ultimii ani este aceea de „transformare a scadențelor" principalelor fluxuri de capitaluri internaționale. Astfel, pe această piață sînt depuse, sub formă de depozite bancare pe termen scurt, disponibilitățile societăților multinaționale, sau ale țărilor exportatoare de țiței ; conform unor estimări statistice, depunerile în eurovalute pe termen scurt ale țărilor exportatoare de petrol au ajuns în 1977 la peste 70 miliarde dolari. Pe de altă parte, o anumită proporție din fondurile lichide de pe piața eurovalutelor sînt mobilizate și date cu împrumut pe termen mijlociu și lung corporațiilor sau țărilor care au nevoie de fonduri lichide (sub formă de eurocredite și euroobligațiuni) de către băncile comerciale, care își asumă în acest fel riscul prelungirii scadențelor. Specialiștii apreciază că multe bănci occidentale preferă acest tip de operațiuni deoarece se dovedesc mai rentabile decît operațiunile de creditare pe piața externă (de exemplu, numai 48% din activele băncii americane Chase Manhattan sînt externe, dar din aceste operațiuni externe provin 78% din profituri).

În total împrumuturile pe termen mediu (eurocredite) și lung (euroobligațiuni) contractate pe piața eurovalutelor au însumat, în 1977, peste 52 miliarde dolari, iar pentru acest an se prevede suma de cca. 77 miliarde dolari. **Piața eurovalutelor furnizează, deci, o pondere importantă din împrumuturile financiare internaționale.**

Eurocreditele s-au situat în 1977 la aproape 34 miliarde dolari, iar pentru acest an se estimează că vor depăși 40 miliarde dolari. Ele sînt utilizate în mare măsură de țările care au înregistrat deficite ale balanțelor de plăți. Astfel, în 1977, 60% din eurocredite au fost contractate de țările în curs de dezvoltare, majoritatea țări cu deficite importante ale balanțelor de plăți. Țările capitaliste dezvoltate au contractat în 1977, 11 miliarde dolari sub formă de eurocredite, utilizîndu-le tot pentru finanțarea deficitelor în balanțele de plăți. Nouă țări (Franța, Spania, Suedia, Anglia, Brazilia, Mexic, Coreea de Sud, Iran și Venezuela) au împrumutat în 1977, sub formă de eurocredite, mai mult de 1 miliard dolari fiecare.

Așa cum s-a arătat în numărul anterior, concurența puternică a băncilor comerciale în acest sector al finanțelor internaționale a determinat reducerea evidentă a marjelor suplimentare de dobîndă, în multe cazuri la mai puțin de un punct procentual ; de asemenea, termenele de rambursare au tendința de a se lungi la mai mult de opt ani. Conform aprecierilor făcute de secretariatul O.C.D.E. această situație favorabilă pentru cei ce solicită eurocredite va continua în acest an și probabil în 1979.

Piața euroobligațiunilor, deși afectată în partea a doua a anului 1977 de criza dolarului, a continuat tendința de creștere declanșată în 1975—1976. Suma emisiunilor de euroobligațiuni în 1977 a fost de 18,5 miliarde dolari, cu 24% mai mult decît în 1976. Pentru acest an, se estimează un declin ușor, la cca. 17 miliarde dolari, ca urmare a incertitudinilor legate de situația dolarului. 61% din totalul emisiunilor în anul 1977 au fost nominalizate în dolari, dar ca urmare a scăderii cursului dolarului, în ultimele luni ale anului 1977 această pondere a scăzut la 38%. În schimb, a crescut ponderea emisiunilor eliberate în mărci vest-germane, care pentru întreg anul 1977 a ajuns la 27,3%, față de 22% în 1976 ; în trimestrul IV 1977 ponderea euroobligațiunilor emise în mărci vest-germane ajunsese la 43%.

Pentru acest an se prevede creșterea ponderii emisiunilor de euroobligațiuni în mărci și scăderea celor nominalizate în dolari, tendința semnificînd creșterea rolului mărcii vest-germane în finanțele internaționale.

M. ISĂRESCU

fişier economic-financiar

PIAȚA ARGENTINEI

politica comercială

În ultimul deceniu Argentina a liberalizat considerabil politica sa de import, reducînd tarifele vamale, și alte restricții la import.

Corespunzător programului național de dezvoltare economică rolul sectorului de stat în economie este în continuă dezvoltare, în special în domenii în care firmele private nu sînt interesate în mod deosebit să investească, cum ar fi: industria minieră — cărbune, fier și alte minereuri etc. În prezent, acest sector asigură circa 40% din produsul național. Dezvoltarea economică și socială a țării — a industriei și serviciilor — face ca necesitățile de im-

port să fie mari la grupe de mărfuri ca: echipamente și tehnologii, materii prime și materiale, deși prin politica comercială se urmărește încurajarea producătorilor locali.

Importul de bunuri de consum industriale deține o pondere foarte modestă în importuri, comparativ cu importul de produse intermediare, de petrol și derivate și de bunuri de investiții.

structura tarifului de import

Sistemul de tarife vamale al Argentinei a fost aliniat la clasificarea Nomenclatorului de la Bruxelles. Nivelul actual al taxelor vamale a fost stabilit în 1971, și publicate în International Customs Journal-Belgia. Ulterior au fost introduse restricții suplimentare și un control mai riguros al importurilor considerate a nu fi indispensabile, obligația acordării de credite furnizor de pînă la 180 de zile și mai mult pentru bunurile de investiții, obligația depozitului prealabil, evaluarea oficială a importurilor, alte taxe de import.

Taxele de import se aplică procentual la valoarea facturată mărfii, CIF port de destinație, autoritățile avînd dreptul să aplice prețuri oficiale minime pentru anumite mărfuri (prețuri normale).

Taxele variază de la zero la 200% în funcție de gradul de prelucrare și importanța economică, sau dacă este sau nu similar cu producția indigenă. Scutiri de taxe vamale se fac pentru unele categorii de mărfuri industriale la cererea beneficiarului final.

Preferințe — Argentina este membru al GATT din 1967. Ca membră a Asociației pentru comerț liber latino-americane acordă tarife preferențiale celorlalți membri ai asociației.

Taxe interne — Începînd din 1975 se aplică o taxă asupra valorii adăugate care variază între 13—21% din valoarea vămuită a mărfii de import.

Pentru produse din lemn și hîrtie, pentru cele conținînd fier și oțel (inclusiv mașini) ca și pentru alte minerale se percep taxe suplimentare între 1—10% la valoarea CIF a mărfii.

La transporturile maritime de mărfuri se percepe o taxă de 12% aplicată asupra cheltuielilor de transport, care este colectată pentru dezvoltarea marinei comerciale proprii.

zone libere

În Argentina există 13 zone de tranzit în care nu se aplică taxe vamale mărfurilor din Bolivia, Brazilia, Chile, Paraguay și Uruguay, destinate unor terțe țări. Pentru mărfurile importate sau exportate din Țara de Foc și celelalte insule sudice se acordă un tratament vamal preferențial.

canale de import

Caracterul dinamic al cererii pe piața locală face necesară existența unui agent sau filială a exportului în țară. Concurența se duce în principal cu privire la calitate, service, termen de livrare, preț și condiții de credit. Importurile guvernamentale — care au o pondere de circa 50% — nu se fac printr-o agenție centrală guvernamentală, ci prin diferite agenții și societăți pe acțiuni, de regulă pe bază de licitație.

Legislația prevede ca toate livrările publice să se facă cu prioritate de pe piața internă. Compartimente speciale ale Ministerului Economiei și Băncii Centrale urmăresc desfășurarea acestor importuri pentru a le limita la mărfurile esențiale, ce nu se produc local.

creditul

Banca Centrală (Banco Central de la Republica Argentina) este banca de emisiune și de rezervă. Banca avizează guvernului diferite probleme economice și financiare și reglementează operațiunile valutare, dobînzile la credite, supraveghează băncile și celelalte instituții finaciare, emisiunea de monedă etc.

Operațiunile de împrumut ale băncilor comerciale sînt controlate de Banca Centrală în ceea ce privește cuantumul liniei de credite acordate. Dobînzile la creditele acordate de băncile comerciale sînt încasate de Banca Centrală, care apoi plătește comisioane băncilor comerciale pentru operațiunile efectuate.

I. G.

LICITAȚII ORGANIZATE PRIN AGENȚIILE O.N.U.

Firmele sau organizațiile care doresc să participe la licitațiile internaționale deschise, organizate prin agențiile Națiunilor Unite, pentru realizarea de proiecte în țări în curs de dezvoltare, trebuie să se înregistreze la respectiva agenție de execuție (ONUDI, O.I.M., F.A.O., UNESCO etc.). Cererea de înregistrare trebuie însoțită de o prezentare a potențialului tehnic și organizatoric al firmei care o recomandă pentru angajarea lor la proiectul respectiv ; de obicei este remis de agenție un chestionar cu întrebări privind capacitatea și experiența ofertantului pe care acesta trebuie să-l completeze.

Selecția se desfășoară în 3 faze succesive ;

I. Includerea pe „roster-ul" agenției de execuție.

II. Exprimarea interesului pentru participarea la un anumit proiect „letter of interest", și includerea pe lista inițială a firmelor competitoare.

III. Selecția, pe baza criteriilor fiecărei agenții a firmelor care sînt invitate să prezinte oferte (lista restrînsă).

CHILE (CENTRALE ELECTRICE NUCLEARE)

Lucrări solicitate : a) Studii geologice și seismice ; b) Studiul terenului de fundație ; c) Studiu preliminar asupra siguranței centralei nucleare.

Limita de cost : a) 150 000 $; b) 120 000 $; c) 80 000 $;

Agenție de execuție : International Atomic Energy Agency, A — 1010 Vienna 1 — Austria, Kaerntnerring, 11.

LIBAN (STUDIU PENTRU DEZVOLTAREA DE PIEȚE COMERCIALE CU RIDICATA).

Lucrări solicitate : Elaborarea de studii tehnice (proiect estimativ asupra investiției, costul de funcționare, etape de realizare etc.) pentru pregătirea unui proiect preliminar de dezvoltare a piețelor cu ridicata în Beirut și Bekaa Valley.

Limita de cost : 30 000 $

Agenție de execuție : F.A.O. ; Via

delle Terme di Caracalla ; 00100 Rome — Italy

PAKISTAN (CONSULTANȚĂ ÎN METALURGIE)

Lucrări solicitate : Servicii de avizare în prelucrarea metalelor.
Limita de cost : 300 000 $
Agenție de execuție : UNIDO, Lerchenfeldstrasse 1, A — 1070 Vienna — Austria.

BIRMANIA (MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA INSTALAȚIILOR AVIAȚIEI CIVILE)

Echipament solicitat : Echipament electronic pentru aeronautică ; instalații, echipament de atelier ; mașini de birou (fotocopiere, multiplicare etc.).
Valoare aproximativă : 140 000 $.
Agenție de execuție : International Civil Aviation Organisation P.O.B. 400, Succursale Place de l'Aviation, 1000 Sherborkke Street West Montreal P.Q. Canada H 3 A 2 R 2.

TURCIA (INSTRUIRE ÎN ÎNTREȚINERE ȘI REPARAREA ECHIPAMENTULUI ELECTRONIC)

Echipament solicitat : Echipament de măsură pentru aparate biomedicale ; echipament pentru laboratoare cu raze X.
Valoare aproximativă : 140 000 $
Agenție de execuție : ONUDI.

VOLTA SUPERIOARĂ (CERCETĂRI GEOLOGICE ȘI MINERALOGICE)

Echipament solicitat : Autoturisme de teren (tracțiune pe 4 roți) ; echipament de laborator pentru analiză chimică ; aparatură de forare ; generator pentru tabără geologică.
Valoare aproximativă : 120 000 $.
Agenția de execuție : ONU.

în actualitate

NOUA EVALUARE A D. S. T.

F.M.I. a luat o nouă decizie în privința evaluării D.S.T. începînd cu 1 iulie 1978. Decizia privește unele schimbări între țările ale căror monezi erau incluse în coșul de devize care determină exprimarea valorică a drepturilor speciale de tragere.

Drepturile speciale de tragere, puse în aplicare în 1970, au fost considerate de Fond drept rezerve cu funcția specială de a înlocui aurul, dîndu-li-se o paritate în aur de 0,888671 gr. aur fin, egală cu a dolarului din timpurile lui bune. Dar devalorizările succesive ale dolarului au impus căutarea unei formule noi.

Astfel, în 1974 Comitetul celor 20 adoptă odată cu linia directoare a reformei sistemului monetar (și deci și al D.S.T.) o nouă evaluare a lor cu începere de la 1 iulie 1974, bazată pe cursurile a 16 monezi luate în calcul cu o pondere deosebită a acelor monezi ce au o contribuție importantă în schimburile internaționale de mărfuri și servicii. De la 1 iulie 1978, după ratificarea celui de al doilea amendament la actul fundamental al F.M.I. se hotărăște ca, la interval de 5 ani, să se restabilească paritatea D.S.T., tot pe baza a 16 monezi, ținîndu-se seama de modificările survenite între timp în dezvoltarea schimburilor internaționale.

In baza noului calcul coroana daneză și randul sud-african au fost înlocuite cu riyalul Arabiei Saudite și rialul iranian. Din noul calcul a reieșit și altă ierarhizare a devizelor țărilor exportatoare, deci altă ordine în rangul exportului de bunuri și servicii.

In tabloul de mai jos se arată țările care compun coșul de devize pentru evaluarea D.S.T. începînd cu 1 iulie 1978, comparativ cu cel în vigoare între 1974 și 30 VI 1978 cu procentele ponderative respective.

Sumele fiecăreia din cele 16 monezi incluse au fost calculate la 30 VI 1976 pe baza mediei cursurilor lor pe trei luni anterioare acestei date.

Decizia mai prevede că în mod normal schimbarea coșului are loc la fiecare cinci ani, numai dacă Consiliul Executiv al Fondului nu decide altfel, în scopul de a include în mod real pe cele 16 țări membre cu cele mai mari exporturi de bunuri și servicii în timpul perioadei de 5 ani. Astfel, coșul de devize în vigoare pînă la 1 iulie 1978 a avut ca bază statisticile perioadei 1972—1976, în timp ce pentru viitoarea recalculare din 1983 se vor lua statisticile anilor 1977/1981.

Mecanismul descris mai sus ne permite să facem remarca că D.S.T.-urile emise și distribuite în fond, în raport cu subscrierile țărilor membre ale F.M.I. tind să ne familiarizeze cu ceea ce azi la F.M.I. se gîndește și anume de a face din D.S.T. etalonul monetar internațional, în care scop li s-au adus unele îmbunătățiri de tehnică prin cel de-al doilea Amendament intrat în vigoare la 1 aprilie 1978. Dar pînă a le învesti cu caracteristicile integrale ale unei monede unice internaționale este încă un drum lung de parcurs.

Gh. HUBER

Nr. nou / *Nr. vechi*	*Țara (Moneda)*	*1974— 20 VI 1978*	*De la 1 iulie 1978*
1/1	S.U.A. (dolar)	33	33
2/2	R.F.G. (mk. ger.)	12 1/2	12 1/2
3/5	Japonia (yen)	7 1/2	7 1/2
4/4	Franța (fr. fr.)	7 1/2	7 1/2
5/3	Anglia (l. st.)	9	7 1/2
6/7	Italia (l. it.)	6	5
7/8	Olanda (fl. ol.)	4 1/2	5
8/6	Canada (dol. can.)	6	5
9/9	Belgia (fr. belg.)	3 1/2	4
10/—	Arabia Saudită (riyal a.s.)	—	3
11/14	Suedia (cor. sued.)	1 1/2	2
12/—	Iran (rial ir.)	—	2
13/10	Australia (dol. austr.)	1 1/2	1 1/2
14/11	Spania (pesetas)	1 1/2	1 1/2
15/12	Norvegia (cor. norv.)	1 1/2	1 1/2
16/15	Austria (sh. aus.)	1	1 1/2
—/13	Danemarca (cor. dan.)	1 1/2	—
—/16	R.S. Africană (rand)	1	—

Redactorul rubricii RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE
Ioan GEORGESCU

autoconducere

O nouă lege asupra organizării şi conducerii unităţilor socialiste de stat

Nu credem să existe un subiect mai potrivit pentru a inaugura o rubrică dedicată aspectelor juridice ale organizării şi conducerii unităţilor socialiste de stat din economie, decît o scurtă privire asupra noii Legi nr. 5/1978 — a ceea ce aduce nou aceasta în organizarea şi conducerea unităţilor, în formularea principiilor de gestiune, în definirea cadrului autoconducerii muncitoreşti.

Ideea esenţială, căreia îi este subordonată noua lege este afirmarea conceptelor de autoconducere muncitorească şi autogestiune economico-financiară, care capătă prin aceasta caracterul unor instituţii juridice.

Caracteristic pentru noua lege este faptul că, traducînd în norme juridice o serie de măsuri prevăzute de Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare, din 22—23 martie 1978, precum şi anumite teze, formulate în cuvîntarea secretarului general al partidului, referitoare la perfecţionarea mecanismului economico-financiar şi la participarea oamenilor muncii la beneficii, devansează ansamblul de reglementări legale ce urmează să creeze cadrul juridic al acestui mecanism, cum ar fi cele referitoare la planificare, la finanţare, la contractele economice, la repartizarea beneficiilor etc.

Ea deschide astfel şirul unor legi de importanţă hotărîtoare pentru economia naţională, chemate să reprezinte o contribuţie de preţ la ridicarea ţării pe noi culmi de civilizaţie şi progres.

Desigur, noua lege nu înseamnă o negare a Legii nr. 11/1971, care a guvernat timp de şapte ani materia organizării şi conducerii unităţilor de stat. Dimpotrivă, ea preia de la aceasta un număr de reglementări care au fost confirmate de practică, pe care le introduce în contextul superior al dispoziţiilor ce urmăresc afirmarea autoconducerii şi autogestiunii.

Care sînt, aşadar, direcţiile principale în care legea aduce reglementări noi ?

Cît priveşte conceptul de autoconducere, aceste direcţii ar putea fi definite astfel :

a) amplificarea atribuţiilor adunării generale a oamenilor muncii ; crearea condiţiilor pentru funcţionarea ei efectivă şi eficientă ;

b) îmbogăţirea atribuţiilor consiliului oamenilor muncii şi asigurarea unei componenţe cît mai reprezentative a acestuia ;

c) perfecţionarea reglementării atribuţiilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii şi a componenţei acestuia.

Autogestiunea, concept care îşi găseşte variate implicaţii în întreaga lege primeşte, în art. 2, o excelentă definiţie. Întărirea autogestiunii, se arată, impune întreprinderilor obligaţia de a-şi acoperi cheltuielile de producţie şi de circulaţie, de a obţine beneficii din care să restituie fondurile primite de la societate, să-şi asigure propria dezvoltare, să contribuie la dezvoltarea generală a societăţii, să creeze resursele pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, precum şi pentru acoperirea cheltuielilor necesare satisfacerii unor nevoi social-culturale în cadrul programului general de creştere a nivelului de trai al oamenilor muncii, stabilit de partid şi de stat.

Legată de aceasta este şi problema răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere colectivă. Legea tranşează o veche discuţie purtată în literatura juridică, stabilind precis cui îi revine răspunderea şi în ce condiţii. Ea cantonează răspunderea patrimonială la membrii biroului executiv, stabilind că aceştia au, potrivit Codului muncii, răspundere materială colectivă pentru pagubele cauzate unităţii din vina lor.

Despre semnificaţiile şi efectele acestei răspunderi vom reveni pe larg, cu alt prilej.

Un alt domeniu în care noua lege a inovat este cel al modului de înfiinţare a întreprinderilor şi centralelor. Consacrîndu-se o practică generalizată în ultimii ani, s-a prevăzut că întreprinderile de interes republican se înfiinţează prin decret al Consiliului de Stat, iar cele de interes local prin hotărîri ale consiliilor populare. Cu privire la centrale se prevede în toate cazurile că acestea se înfiinţează prin decret al Consiliului de Stat.

Este important de remarcat, de asemenea, că pentru prima dată în legislaţia noastră este consacrat un capitol întreg reglementării unităţilor fără personalitate juridică, unităţi ce prezintă o pondere considerabilă în ansamblul economiei naţionale.

Legea cuprinde multe alte aspecte novatoare, pe care spaţiul nu ne permite să le semnalăm. Ele vor forma însă obiectul atenţiei noastre, atunci cînd, în cuprinsul acestei rubrici, vom aborda diferite instituţii ale ceea ce se numeşte „dreptul întreprinderii".

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Penalizarea unor abateri de la disciplina contractuală în domeniul furnizării energiei electrice

Traducerea în viață a sarcinilor privind economisirea și folosirea judicioasă a energiei electrice este asigurată, printre altele, și de normele de drept care sancționează abaterile pe care le comit unele unități socialiste consumatoare.

În cele ce urmează, vom încerca să răspundem la unele întrebări adresate de cititori în legătură cu răspunderea unităților socialiste consumatoare.

1. Cu privire la modalitatea de aplicare a penalităților de 200% aferente depășirii consumului repartizat și contractat s-a pus problema dacă analiza se face în raport cu cantitatea de energie electrică repartizată unității socialiste industriale în cauză ori în funcție de cantitatea care s-a defalcat prin contract, pentru fiecare punct de consum în parte.

Astfel, cum s-a statuat și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 375/1978, „aplicarea penalizărilor de 200% se face pentru depășirea cantităților trimestriale, stabilită pentru fiecare punct de consum, întrucît în conformitate cu prevederile art. 8 și 9 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, contractele de furnizare a energiei electrice se încheie separat pentru fiecare punct de consum".

Deci, încadrarea consumului — per total — în repartiție este neconcludentă cu privire la aplicarea penalităților. Aprecierea respectării obligațiilor în raport cu fiecare punct de consum în parte se impune în scopul economisirii energiei electrice. În considerarea acestei necesități nu este admisibil ca ceea ce s-a economisit la un punct de consum să servească la acoperirea depășirilor de la alte puncte de consum. Desigur că, în situația prevederii unui singur punct de consum în contract, aprecierea încadrării în consumul stabilit se face în raport cu cantitatea de energie electrică repartizată și contractată.

2. Facturarea și decontarea lunară a consumului de energie electrică nu are relevanță în ceea ce privește prescripția dreptului la acțiune aparținînd unității furnizoare de energie electrică cu privire la depășirea consumului de energie electrică.

Într-adevăr, atîta vreme cît dispozițiile normative prevăd că penalitățile se aplică în raport cu depășirea constatată la consumul **trimestrial**, întreprinderea furnizoare n-ar putea percepe penalitățile în raport cu consumul **lunar.** Mai mult decît atît. Depășirile de consum înregistrate într-o lună se pot acoperi, total sau parțial, prin economiile realizate în restul lunilor din cadrul aceluiași trimestru.

Deci, termenul de prescripție de 6 luni, prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, nu începe să curgă de la sfîrșitul fiecărei luni, ci de la finele trimestrului, mai precis după expirarea unui interval de 15 zile de la această dată. Acest interval este menit să asigure unității furnizoare de energie electrică posibilitatea de a stabili depășirile față de consumul trimestrial și de a încerca obținerea penalităților prin decontare bancară.

3. Insuficiența cantității de energie electrică repartizată, intrarea în funcțiune a unor noi capacități și îndeplinirea unor sarcini de plan suplimentare nu constituie motive de natură să apere de plata penalităților pentru depășirea consumului de energie electrică.

Energia electrică fiind un produs planificat, numai coordonatorul de balanță este în măsură să majoreze cotele alocate fiecărui titular de plan. Considerăm că în condițiile menținerii repartițiilor la nivelele inițiale nu există temei pentru exonerarea de răspundere a unităților socialiste care consumă în depășire.

4. Pentru achitarea cu întîrziere a prețului energiei electrice consumate se datorează penalitățile prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970.

S-a pus problema dacă pentru plata cu întîrziere a prețului energiei electrice consumate în depășire față de cantitatea contractată și repartizată, unitatea consumatoare nu ar putea obține exonerarea de plata penalităților menționate. În acest sens, s-a invocat că pentru cantitatea de energie electrică consumată în aceste condiții nu există contract încheiat în formă scrisă, situație în care, potrivit practicii arbitrale, nu ar exista temei pentru acordarea penalităților.

Socotim că acest punct de vedere nu poate fi însușit.

Orientarea practicii arbitrale, amintită mai sus, urmărește sancționarea unităților furnizoare care livrează produse fără contract economic încheiat în formă scrisă. În situația dată, nu i se poate impune unității furnizoare de energie electrică această abatere. Dimpotrivă, absorbirea din rețea a unei cantități de energie electrică peste cea repartizată și contractată se datorează faptei unității socialiste consumatoare. Chiar legea sancționează această faptă prin plata penalităților de 200% la care ne-am referit mai sus. Or, din această împrejurare ce încalcă ordinea de drept nu se poate deduce îndreptățirea unității consumatoare de a achita cu întîrziere prețul energiei electrice consumate în depășire.

Nu poate fi primit nici punctul de vedere potrivit căruia, în acest fel, aceeași abatere este supusă unei sancțiuni duble: penalitățile de 200% pentru depășirea consumului și penalitățile de 0,1%, 0,2% sau 0,3% pe zi de întîrziere în plată prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970.

Ne aflăm, în realitate, în prezența a două abateri care sînt sancționate distinct. Prima constă în depășirea consumului repartizat și contractat. A doua — achitarea cu întîrziere nejustificată a prețului energiei electrice consumate în depășire.

I. ICZKOVITS

Nerespectarea obligațiilor asumate prin contractul de antrepriză—consecințe

În cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, antreprenorul general are obligația de a executa lucrările de construcții în conformitate cu proiectele de execuție și cu cele convenite prin contract. El se poate abate de la aceste proiecte ca și de la stipulațiile contractuale numai în măsura în care obține în acest sens acordurile prevăzute de lege: al proiectantului, al beneficiarului sau al amîndorura.

Conformitatea lucrărilor cu proiectele și cu contractul poate să ridice probleme atît în ce privește volumul și felul lucrărilor executate, cît și cu privire la calitatea lor.

Astfel, în legătură cu unele construcții, s-a pus problema dacă și de la ce dată se naște dreptul de a obține restituirea sumelor încasate în plus de către antreprenorul general pentru lucrări care, în fapt, nu au fost executate. S-a stabilit (Decizia PAS nr. 10/1977) că în acest caz dreptul la acțiune se naște, iar termenul

de prescripție începe să curgă de la data recepției finale. Soluția o considerăm judicioasă, deoarece intervalul dintre recepția preliminară și cea finală este stabilit, printre altele, și pentru remedierea lipsurilor, inclusiv completarea lucrărilor neexecutate. Abia la data recepției finale se constată dacă antreprenorul și-a îndeplinit obligațiile privind executarea acelor lucrări. Ca atare, din acest moment devine actual dreptul beneficiarului de a pretinde restituirea valorii lucrărilor neexecutate. Ne referim, desigur, la lucrările a căror executare nu este posibilă, iar nu la situația reglementată la pct. 12 din Normele privind recepționarea lucrărilor de investiții, anexă la H.C.M. nr. 900/1970. Potrivit acestei reglementări, în cazul în care la recepția preliminară se constată unele deficiențe care se datoresc antreprenorului general, beneficiarul și antreprenorul vor face o evaluare a lucrărilor respective, evaluare care se transmite băncii finanțatoare în vederea retragerii din contul antreprenorului a contravalorii acestor lucrări. Măsura retragerii sumei respective are caracter provizoriu. Dacă antreprenorul execută lucrările de remediere, suma retrasă i se restituie pe baza confirmării beneficiarului.

Calitatea lucrărilor de construcții-montaj pune probleme care depășesc uneori răspunderea antreprenorului. Pe lîngă deficiențele cauzate de propria sa activitate, antreprenorul general este ținut să răspundă și pentru vicii de calitate datorate, de pildă, calității necorespunzătoare a materialelor puse în operă. Dacă folosirea unor asemenea materiale este consecința recepției necorespunzătoare efectuate de către antreprenor, nu se pune problema regresului acestuia împotriva unității socialiste care le-a furnizat. Există însă cazuri în care calitatea necorespunzătoare a materialelor care a dus la deteriorarea lucrării, nu a putut fi constatată de la început și nici în cursul executării lucrărilor de către antreprenorul general.

O astfel de situație a fost reținută prin Decizia primului arbitru de stat nr. 162/1977. În speță, antreprenorul a fost acționat de către beneficiar în legătură cu deficiențele apărute la un drum la care au fost executate lucrări de modernizare. Deficiențele au constat în fărîmițarea îmbrăcămintei de pavele, ceea ce a adus în discuție răspunderea unității socialiste care a furnizat antreprenorului acele pavele.

Organul arbitral sesizat cu rezolvarea litigiului a reținut că fiind vorba de o lucrare de investiții, iar viciile pavelelor fiind descoperite în cadrul termenului de garanție a lucrării, nu sînt aplicabile dispozițiile art. 11 din Decretul nr. 167/1958, ci dispozițiile Regulamentului privind recepția obiectivelor de investiții.

Prin decizia amintită, s-a reținut că soluția este temeinică și legală întrucît în termenul de garanție stabilit de regulamentul menționat și în orice caz, pînă la recepția definitivă, care în cauză nu a avut loc, se antrenează răspunderea oricăruia din factorii vinovați de apariția unor vicii ascunse, deci și a furnizorului de materiale, în cazul în care este vorba de vicii ascunse care nu se pot evidenția decît în condițiile de exploatare a investiției, cum este cazul în speță.

În acest fel, se asigură condiții eficiente pentru angajarea răspunderii furnizorului de materiale în culpă.

H. MATEI

financiar

Aspecte privind acordarea și decontarea avansurilor în numerar

Unitățile socialiste nu pot acorda avansuri în numerar persoanelor încadrate în unitate decît pentru scopurile, activitățile și în condițiile art. 29 din Decretul Consiliului de Stat nr. 209/1976. Acordarea avansurilor în numerar fiind limitativ arătată în dispozițiile legale sus-citate, este de la sine înțeles că — potrivit legii — conducătorul are competența de a decide și aproba însăși efectuarea respectivei activități care necesită cheltuirea anumitor sume. Astfel, avansul se va acorda în limitele legii, numai dacă cheltuielile de protocol, de aprovizionare cu mărfuri de la fondul pieței, achizițiile de produse și colectări de deșeuri, expedițiile grupelor de cercetări geologice, organizarea de conferințe, simpozioane, deplasările în interes de serviciu etc. sînt ele însîle aprobate de conducătorul unității.

Sînt, de asemenea, de competența conducătorului de unitate :

— aprobarea de a călători cu vagonul de dormit, care trebuie obținută în prealabil și numai în cazul călătoriilor de noapte. Fără aprobarea prealabilă a conducătorului este interzisă rambursarea cheltuielilor de transport (pct. 8 lit. b din H.C.M. nr. 822/1959 cu modificări ulterioare) ;

— în conformitate cu pct. 6 din Normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare și delegare nr. 11.850/1963 emise de Ministerul Finanțelor și fostul C.S.M.S., diurna de delegare nu se acordă chiar dacă deplasarea se face la o distanță mai mare de 10 km față de localitatea unde se află locul de muncă obișnuit, în cazul în care condițiile de muncă și de transport permit totuși înapoierea în mai puțin de 12 ore de la plecare. Aprecierea îndeplinirii acestor condiții de muncă și de transport este de competența conducătorului unității. În funcție de modul său de apreciere se acordă sau nu diurna de delegare ;

— o atribuție similară este conferită conducătorului de unitate de pct. 14 din Normele citate, potrivit căruia indemnizația de detașare se poate acorda numai dacă condițiile de muncă și transport împiedică pe cel detașat să se înapoieze zilnic în localitatea de origine. Aprecierea îndeplinirii acestor condiții (de muncă și de transport) sînt de competența conducătorului unității ;

— rechemarea din delegare sau detașare se poate face numai cu aprobarea directă și pe răspunderea conducătorului unității și numai pentru motive justificate (pct. 41 alin. 2 din Norme) ;

— conducătorul de unitate sau înlocuitorul său de drept sînt singurii abilitați (pct. 40 alin. 1 din Norme) de a acorda viza pe ordinul de deplasare a personalului aflat în delegare sau detașare în unitatea respectivă.

J. COSTIN

raporturi de muncă

Trecerea în altă muncă prin efectul legii

În activitatea unităților socialiste — cu deosebire în întreprinderi, centrale, unități componente ale acestora — se ivesc situații cînd apare necesară — în vederea unei mai bune organizări a producției și a muncii — trecerea temporară sau definitivă a unor persoane încadrate în alte munci decît cele pe care le îndeplinesc potrivit contractului lor de muncă în mod obișnuit. Această măsură este de competența conducerii unității și trebuie să fie strict și riguros determinată numai de necesitatea unei mai bune organizări a muncii și a producției, să nu reprezinte o măsură discreționară și abuzivă a unității. Deoarece asemenea situații nu pot fi anticipate, dată fiind complexitatea activităților desfășurate în cadrul unei unități economice, legea nu le enumeră de regulă, lăsînd ca măsura să fie luată de conducerea unității în măsura necesităților.

Un act normativ recent, Decretul Consiliului de Stat nr. 199/1978, stabilește însă anumite situații precise cînd trecerea definitivă sau temporară în altă muncă este obligatorie, atît pentru conducere cît și pentru persoana încadrată în muncă.

● În conformitate cu art. 6 (1) întreprinderile industriale de stat cu activitate sezonieră, la care în anumite perioade nu sînt planificate sarcini de producție (fabrici de zahăr, ulei și conserve) deoarece se execută lucrări de reparații, vor lua măsuri de utilizare în alte activități a personalului care nu este necesar. Acesta va putea fi utilizat, în măsura în care are calificarea corespunzătoare, la efectuarea reparațiilor planificate, dar și la alte activități în vederea folosirii depline a capacității de muncă a acestuia.

● Potrivit prevederii cuprinse în art. 6(4), întreprinderile care produc făină, pîine și mălai — și care satisfac cerințele beneficiarilor, dar nu realizează valoarea producției nete planificate, au obligația să ia măsuri pentru utilizarea forței de muncă în alte activități productive, în care scop, se vor organiza patiserii, simigerii și secții de preparate și semipreparate culinare și altele similare. Din însăși redactarea textului rezultă că trecerea poate avea loc și în alte munci sau activități decît cele enunțate exemplificativ de lege.

În cazurile sus-menționate de art. 6 alin. 1 și alin. 4 din Decretul nr. 199/1978, măsura este obligatorie și, prin consecință, personalul încadrat în muncă nu se poate opune la trecerea sa în alte munci dispusă de conducerea unității, decît dacă dovedește că operațiunea în cauză nu intră sub incidența prevederilor legale sus-citate. Opunerea persoanei de a trece în altă muncă poate conduce la desfacerea contractului său de muncă în baza art. 130 (1) lit. a din Codul muncii și nu conform art. 130 (1) lit i din cod dat fiind că cel în cauză nu a săvîrșit o abatere disciplinară.

dr. C. JORNESCU

întrebări — răspunsuri

● **FABRICA DE TRICOTAJE CRINUL-BUCUREȘTI** solicită unele lămuriri privind dreptul la indemnizație a persoanelor care au — potrivit contractului lor de muncă — sarcini de serviciu ce trebuie îndeplinite într-o rază determinată sau în localități unde interesul serviciului cere să fie trimisă (art. 64 alin. 2 din Codul muncii).

Atît art. 64 (2) din Codul muncii cît și pct. 1 lit. c din capitolul II al îndrumarului nr. 66427/1973 republicat la 21 ianuarie 1975 prevăd că dacă de activitate, în cadrul muncii de teplasări periodice sau permanente (pentru control, supraveghere, îndrumare etc.) se va face precizare despre aceasta în contractul de muncă. Deplasările efectuate în cadrul sectorului de activitate, în cadrul muncii de teren la care persoana este obligată prin natura funcției sale, nu dau dreptul la diurna de deplasare, munca fiind considerată ca o muncă normală a funcției îndeplinite (Tribunal Suprem, colegiul civil, decizia nr. 572/1957 citată în Raporturi de muncă vol. II pag. 222).

În cazurile precis menționate de Dv. este necesar a se preciza fie în contractul de muncă a celor în cauză, fie în regulamentul de organizare și funcționare al unității, obligațiilor de serviciu și locul unde acestea se execută și numai în raport de aceste mențiuni se poate determina dacă persoanele respective beneficiază (sau nu) de indemnizația de deplasare. Citatul din vol. II, Raporturi de muncă pag. 191—192 se referă la unități socialiste diferite, nu la subunități ale unei singure organizații.

Potrivit art. 17 din H.C.M. nr. 822/1959, dacă locul de muncă a celui delegat este în altă localitate decît aceea în care își are domiciliul, iar delegarea se face în localitatea domiciliului, diurna nu se plătește.

● **DRĂGAN VASILE — COOPERATIVA DE CONSUM ZĂVOAIA JUDEȚUL BRĂILA** întreabă dacă se pot face compensări între marfă și ambalaje și modalitatea de a încasa o sumă datorată de o unitate care s-a desființat de la o altă unitate care i-a preluat patrimoniul, fără ca datoria să figureze în bilanțul de predare-primire.

La prima întrebare răspunsul este negativ, compensarea fiind admisă de prevederile H.C.M. nr. 1885/1970 numai în cazurile în care este posibilă o asemuire între sortimente, ceea ce nu este cazul în situația relatată de Dv.

Puteți încasa suma ce vi se datorează de la cooperativa care a preluat activitatea și patrimoniul cooperativei desființate (care avea calitatea de debitoare față de Dv.) chiar dacă suma nu figurează în bilanț. În aplicarea prevederilor art. 48 din Decretul nr. 31/1954 toate instanțele judecătorești s-au pronunțat în acest sens (Citățm Tribunalul județean Satu Mare, Decizia civilă nr. 147/1971 în R.R.D. nr. 12/1971, pag. 149).

● **ARDELEAN GHEORGHE — Arad** întreabă care este modalitatea de a pune în executare o hotărîre judecătorească definitivă. Solicitați la judecătoria sediului unității debitoare înființarea și validarea unei popriri pe contul de decontare al unității deschis la Banca Agricolă.

● **ILIN T. IOAN — U.J.C.C. Timiș.** Normele de decontare și control al cheltuielilor de deplasare și detașare nr. 11850 din 19 octombrie 1963 elaborate de Ministerul Finanțelor în temeiul art. 22 din H.C.M. nr. 822/1959 prevăd expres că pe timpul delegării nu se pot efectua ore suplimentare (art. 13). Totuși, Tribunalul Suprem a decis că drepturile stabilite prin H.C.M. nr. 822/1959 și implicit în Normele citate nu sînt de natură să modifice sistemul de retribuire a muncii, statuînd că în cazul în care orele suplimentare sînt prestate efectiv și sînt justificate de necesități obiective ale serviciului trebuie retribuite (În acest sens Decizia colegiului civil a Tribunalului Suprem nr. 1025/1964 în C.D. pe anul 1964 pag. 183).

● **MIHAI IOAN — Iași** întreabă dacă un contract economic se poate considera perfectat în cazul în care furnizorul a primit proiectul de contract semnat de beneficiar cu obiecțiuni care sînt conforme ordinului de repartiție, iar furnizorul, în posesia contractului semnat cu obiecțiuni, nu declanșează procedura de conciliere. Prin Instrucțiunea nr. 1 din 4 februarie 1974 a Primului arbitru de stat capitolul I lit. C nr. 2 alin. 4 se consideră că furnizorul a acceptat obiecțiunile beneficiarului dacă „nu și-a manifestat în nici un fel dezacordul său în legătură cu aceste obiecțiuni, neînștiințîndu-l pe acesta, neconvocîndu-l pentru conciliere și nesesizînd organul competent să rezolve neînțelegerile". Ca atare, contractul se consideră perfectat, cu atît mai mult cu cît, prin obiecțiunile formulate de beneficiar proiectul de contract emis de furnizor a fost pus de acord cu ordinul de repartiție.

● **ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE CONSTRUCȚII-MONTAJ — Tulcea** întreabă dacă se pot acorda adaosuri la retribuție în cazul în care pe trimestrul III se depășește indicatorul calitativ stabilit de organul ierarhic superior, în condiția în care în trimestrul anterior (II) a existat o nerealizare. În conformitate cu art. 44 (5) din Legea nr. 57/1974, adaosul la retribuția tarifară pentru depășirea sarcinilor de plan se acordă numai pentru depășirea rămasă după compensarea nerealizărilor. În situația relatată de Dv. se va lua în considerare numai trimestrul II nu și trimestrul I și nici realizările cumulate pe primul semestru al anului.

C. J.

● **ÎNTREPRINDEREA DE RULMENȚI, Bîrlad** — Prevederea art. 16 din Decretul nr. 246/1977 se aplică de la data intrării în vigoare a decretului sus-menționat, și în cazul copiilor născuți anterior datei de 1 septembrie 1977. Alocația se cuvine de la data stabilirii dreptului, astfel cum se prevede în art. 16. Atunci cînd soțul n-are drept la alocație, beneficiara acestui drept devine soția, dacă se încadrează în prevederile art. 5 din decret. În primele trei luni de la reîncadrarea soțului, nu se mai poate acorda alocația, iar în următoarele șase luni este redusă la jumătate. Indemnizația acordată șoferilor cu program nenormat de lucru, precum și sporul pentru șefii de echipă se includ în calculul retribuției tarifare pe baza căreia se acordă alocația.

● **EM. BOLTAȘU, Tg. Jiu** — Termenul maxim de solicitare a drepturilor cuvenite personalului muncitor de la unitate este, conform art. 176 din Codul muncii, de trei ani de la data cînd aceste drepturi trebuia să fie plătite. Față de aceste prevederi, nu se pot plăti drepturile cuvenite persoanei transferate în interesul serviciului la 25 octombrie 1974.

Pentru cei care au beneficiat de reducere de impozit pînă la 1 iulie 1977 și care nu au primit indemnizația de concediu pe lunile iulie și august 1977, neluîndu-se în considerare noua reglementare privind retribuția netă, trebuie recuperate sumele plătite în plus.

● **STELIAN DINU, București** — Cuantumul alocației de stat pentru copii, prevăzut în art. 3 din Decretul nr. 246/1977, se aplică de la data majorării alocației, în etapa a II-a, respectiv în anul 1979.

● **STANCIU GRECEANU, Măcin** — Deoarece nu ne-ați trimis și copiile cererilor prin care ați cerut încadrarea la unitatea unde ați fost transferat, nu se poate preciza dacă transferul n-a avut la bază solicitarea dv. În acest ultim caz transferul s-a efectuat „la cerere".

● **ION VLAD, București** — Aveți posibilitatea să vă adresați Comisiei de judecată din unitate care, pe baza actelor existente, va putea stabili caracterul real al transferului.

● **I. SĂVESCU, Iași** — Compensarea concediului de odihnă neefectuat se face, din datele arătate de dv., pentru perioada 1 aprilie—31 decembrie 1967 la care se adaugă concediul cuvenit pentru perioada 1 ianuarie—1 noiembrie 1977 dacă, în acest an, n-ați efectuat concediul în natură. Dacă nu puteți dovedi cîte zile de concediu s-au acordat în unitatea unde ați lucrat în anul 1967 unei persoane încadrate pe funcția ce ați ocupat în acea perioadă, se ia în considerare concediul de 12 zile lucrătoare, fără să se adauge concediul suplimentar pentru muncă nenormată sau orice alt concediu suplimentar, care se acorda în anul 1967.

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — Legea nr. 3/1977 nu prevede reținerea contribuției de 2% din indemnizația materială acordată în cazul concediului medical. Perioada în care n-ați contribuit la constituirea pensiei suplimentare nu se ia în considerare la stabilirea cuantumului acestei pensii. Contribuția fixă lunară prevăzută în Legea nr. 1/1977 se reține din această indemnizație.

LUDOVIC DOGAR, Tg. Mureș — Dat fiind faptul că în perioada frecventării cursurilor la învățămîntul de zi al Facultății de studii economice, contractul dv. de muncă era desființat, nu este posibil ca această perioadă să se considere vechime în muncă. Legea nr. 2/1971 se referă la alte situații decît cele similare cu aceea a dv. (întreruperea contractului de muncă în perioada de studenție).

EMIL BALICA, Craiova — Perioada cît ați funcționat ca tehnician nu poate fi luată în considerare ca vechime în funcții economice, nefiind o specialitate înrudită. La pct. 2 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971 se arată în ce condiții comisia de încadrare și promovare a personalului din unitatea unde lucrați poate considera o perioadă lucrată în specialități înrudite. Perioada lucrată în funcții medii de specialitate se ia în considerare în întregime, în cazul promovării într-o funcție de conducere.

● **MARTIN MAG, Șimleul Silvaniei** — Compensarea cheltuielilor amintite de dv. s-a făcut legal. Începînd de la 1 iunie 1978 s-a aplicat majorarea retribuției în toate ramurile economiei și, ca atare, credem că problema ridicată nu mai există.

● **RADU MARIN, Cluj-Napoca** — Drepturile de concediu se stabilesc, după data de 1 iulie 1977, în baza prevederilor art. 5 din Decretul nr. 196/1977. Contribuția fixă potrivit prevederilor Legii nr. 1/1977, deci criteriile care stau la baza determinării acestor drepturi se aplică independent. Potrivit art. 22 din Legea nr. 1/1977 persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 ani, care muncesc în unități economice de stat și instituții de stat, vor plăti o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare, deci indiferent de cuantumul retribuției efectiv realizate, de timpul efectiv lucrat și de cauzele pentru care persoanele respective nu au lucrat întreaga lună.

● **ROMULUS MORARU, București** — Indiferent la ce dată s-a acordat alocația pe baza Decretului nr. 285/1960 (abrogat la 1 septembrie 1977), potrivit prevederilor Decretului nr. 246/1977, dreptul la alocație încetează cu prima zi a lunii următoare celei în care copilul a împlinit 16 ani.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 COOPERATIVA „DESERVIREA" PLOIEȘTI
Str. Constanței, nr. 7

2 ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A SFECLEI DE ZAHĂR CORABIA
jud. OLT

3 ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC „GRIVIȚA ROȘIE" BUCUREȘTI
Calea Griviței, nr. 357

METALE

PRODUSE DIN METAL

1

- Alamă bare kg. 35,750
- Aliaj de lipit kg. 200
- Conductor AFY 16 unifilar ml. 2700
- Izolatori cu fiare 95 buc. 239
- Șuruburi 6×16 buc. 1545
- Sîrmă bob. bumbac 0,6 kg. 174
- Sîrmă crom nichel 0,6 kg. 148
- Sîrmă alamă kg. 33
- Suport MPR buc. 18
- Șaibe grover M 22 kg. 8
- Sîrmă oțel 2,6 kg. 175
- Șuruburi torbant 6×70 buc. 4000
- Șuruburi 12×140 buc. 604
- Șuruburi 5×40 buc. 1617
- Idem 4×16 buc. 1990
- Idem buc. 1848
- Sîrmă ghimpată kg. 104
- Tub pantzer ∅ 21/25 ml. 690

CONSTRUCȚII – INSTALAȚII ELECTRICE

1

- Transformator BVA 125 buc. 15
- Idem 250 buc. 10
- Idem 400 buc. 49
- Fasung dublu goliat buc. 80
- Patroane fuzibile 100 A buc. 220

2

- Ventile de închidere N.W. 40 buc. 2
- Ventile de închidere N.W. 125 buc. 29

TEXTILE – PIELE – CAUCIUC

1

- Baiț nuc kg. 36
- Email oglinzi kg. 60
- Ferocianură potasiu kg. 13
- Metabisulfit kg. 276
- Curea piele 60 mm. ml. 11,50
- Curea transmisie kg. 13,950
- Ulei ceas nr. 1 Fl 100
- Idem 2 Fl. 100
- Ultramarin kg. 69,50
- Vopsea ignifugă kg. 270

PIESE DE SCHIMB RULMENȚI

3

- Rulmenți 1212 K buc. 5
- Idem 1218 K buc. 1
- Idem 1220 K buc. 5
- Idem 1313 K buc. 2
- Idem 1318 K buc. 6
- Idem 2209 K buc. 1
- Idem 2213 K buc. 2
- Idem 2310 K buc. 2
- Idem 2313 K buc. 3
- Idem 2318 K buc. 3
- Idem 3012 K buc. 4
- Idem 3015 K buc. 1
- Idem 3026 K buc. 1
- Idem 21316 K buc. 2
- Idem 22216 K buc. 61
- Idem 22218 K buc. 1
- Idem 22228 K buc. 2
- Idem 22230 K buc. 2

— Idem 22336 K buc. 1
— Idem 32617 K buc. 15
— N.U. 214 buc. 2
— Idem 306 buc. 17
— Idem 311 buc. 2
— Idem 322 buc. 2
— Idem 2204 buc. 1
— Idem 2305 buc. 2
— Idem 209 buc. 1
— Idem 206 buc. 1
— Idem 207 buc. 1
— Idem 208 buc. 18
— N.U.P. 210 buc. 2
— Idem 208 buc. 1
— N.U. 305 buc. 7
— N.U. 307 buc. 10
— Idem 308 buc. 4
— Idem 313 buc. 1
— Idem 317 buc. 5
— Idem 318 buc. 5
— Idem 412 buc. 3
— Idem 1010 buc. 4
— Idem 1018 buc. 6
— Idem 1052 buc. 1
— Idem 2208 buc. 4
— Idem 2215 buc. 4
— Idem 2218 buc. 1
— Idem 2320 buc. 2
— NK J 140/32 buc. 4
— NJ 205 buc. 1
— NJ 208 buc. 4
— NJ 310 buc. 4
— NJ 311 buc. 13
— N.J. 318 buc. 4
— N.J. 2211 buc. 1
— N.J. 2212 buc. 5
— N.J. 2309 buc. 5
— 1200 buc. 6
— 1201 buc. 22
— 1210 buc. 10
— 1212 buc. 7
— 1214 buc. 2
— 1214 buc. 2
— 1218 buc. 5
— 1220 buc. 5
— 1228 buc. 1
— 1302 buc. 10
— 1304 buc. 6
— 1305 buc. 18
— 1308 buc. 2
— 1309 buc. 8
— 1310 buc. 2
— 1313 buc. 42
— 2204/1504 buc. 4
— 2210 buc. 2
— 2211 buc. 5
— 2213 buc. 15
— 2214/1514 buc. 127
— 2216 buc. 3
— 2216 buc. 41
— 2218 buc. 1
— 2305/1605 buc. 9
— 2305 buc. 10
— 2308 buc. 37
— 2313 buc. 1
— 2319 buc. 16
— 3203 buc. 1
— 3202 buc. 18
— 3208 buc. 8
— 3208 buc. 14
— 3214 buc. 1
— 3215 buc. 3
— 3308 buc. 1
— 3309 buc. 14
— 3309 buc. 12
— 3311 buc. 1
— 3313 buc. 3
— 3306 buc. 3
— 3506 buc. 8
— 3508 buc. 8
— 3512 buc. 8
— 3513 buc. 3
— 7313 buc. 7
— 3517 buc. 3
— 3516 buc. 9
— 3526 buc. 1
— 3528 buc. 9
— 3534 buc. 1
— 3526 buc. 8
— 3540 buc. 13
— 22244/3544 buc. 12
— 3564 buc. 10
— Rulmenţi 3616 buc. 18
— 3617 buc. 21
— 3640 buc. 2
— NA 4017 buc. 4
— 4205 buc. 9
— 4212 buc. 2
— 4900 buc. 2
— 4901 buc. 20
— 4904 buc. 30
— 6002 buc. 10
— 6002 buc. 52
— 6005 buc. 8
— 6012 Z buc. 2
— 6022 buc. 11
— 6026c3 buc. 2
— 6204 N buc. 20
— 6209N buc. 25
— 6211N buc. 10
— 6211 NR buc. 10
— 6217 buc. 6
— 6222 buc. 2
— 6224 buc. 6
— 6226 C3 buc. 14
— 6317 buc. 5
— 6319 buc. 2
— 6322 buc. 1
— 6326 buc. 2
— 6326 buc. 3
— 6406 buc. 23
— 6406 buc. 4
— 6410 buc. 4
— 6416 buc. 2
— 6411 buc. 1
— 6415 buc. 4
— 30214/7214 buc. 2
— 7224 buc. 2
— 7226 buc. 4

— 7226 buc. 2
— 7228 buc. 2
— 7230 buc. 18
— 7302 buc. 19
— 7313 buc. 2
— 30314/7314 buc. 3
— 7316 buc. 10
— 7318 buc. 1
— 7320 buc. 8
— 7321 buc. 3
— 7322 buc. 5
— 7516 buc. 2
— 7517 buc. 26
— 7520 buc. 30
— 7520 buc. 2
— 7605 buc. 11
— 7608 buc. 35
— 7609 buc. 10
— 7612 buc. 15
— 7617 buc. 1
— 7617 buc. 30
— 7618 buc. 2
— 7619 buc. 7
— 7815 buc. 10
— 8103 buc. 11
— 8109 buc. 14
— 8111 buc. 5
— 8113 buc. 14
— 8113 buc. 16
— 8115 buc. 7
— 8120 buc. 10
— 8168 buc. 1
— 8168 buc. 2
— 8207 buc. 8
— 8215 buc. 56
— 8218 buc. 9
— 8224 buc. 12
— 8226 buc. 2
— 8230 buc. 2
— 8268 buc. 1
— 8306 buc. 5
— 8308 buc. 19
— 8311 buc. 4
— 8313 buc. 4
— 8315 buc. 3
— 8324 buc. 2
— 8328 buc. 2
— 8414 buc. 3
— 16006 buc. 28
— 16008 buc. 25
— 16009 buc. 10
— 20703 buc. 15
— 21314 buc. 2
— 23040 buc. 1
— 23044 buc. 1
— 23224 buc. 2
— 31305 buc. 9
— 31313 buc. 49
— 11316 buc. 2
— 51217 buc. 4
— 52313 buc. 2
— 18206/52206 buc. 7
— 18310/53310 buc. 1
— 18320/53320 buc. 6
— 94904 buc. 4
— 108115 buc. 7
— 704901 buc. 12
— 922205 buc. 3
— 986711 buc. 68
— 3086313 buc. 6
— 943125 buc. 10
— 64706 buc. 8

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

ÎNTREPRINDEREA DE ȚIGARETE TIMIȘOARA

— Rulment 1300 buc. 6
— Idem 1306 buc. 1
— Idem 2213 buc. 2
— Idem 6010 buc. 6
— Idem 6011 buc. 5
— Idem 6211 buc. 2
— 6212 buc. 8
— Idem 6210 buc. 5
— Idem NK 65/35 buc. 10
— Idem 942/30 buc. 2
— Idem NU 209 buc. 8
— Idem NU 219 buc. 3
— Idem NU 308 buc. 10
— Idem NU 309 buc. 5
— Idem NU 1005 buc. 14
— Idem NU 1005 buc. 8
— Idem NU 1005 NA buc. 3
— Idem NU 1005 NA buc. 9
— Idem NU 1007 buc. 14
— Idem NU 1008 buc. 3
— Idem NU 1008 buc. 10
— Idem NU/NI 221 buc. 2
— Idem NA 4905 buc. 40
— Idem NA 4905 buc. 40
— Idem NA 4911 buc. 2
— Idem R 5 buc. 20
— Idem E 6 buc. 5
— Idem 30.203 (7203) buc. 10
— Idem 30.207 (7207) buc. 3
— Idem 51.114 buc. 4
— Idem 52.205 buc. 2
— Idem 588.711 buc. 2
— Idem 588.911 buc. 2
— Idem 11.204 buc. 8
— Idem 11.207 buc. 2
— Idem 11.305 buc. 2
— Idem 11.505 buc. 5
— Idem B 7.206 buc. 4
— Idem K 35 buc. 6
— Idem M 409 buc. 1
— Idem SKF 35 (90×40×23) buc. 6
— Idem K (35×40×18) buc. 4
— Idem 5316 (170×80×69) buc. 1
— Idem 535 buc. 3
— Idem 215 (75×130×25) buc. 43
— Idem 706 buc. 15
— Idem buc. 10

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT BUCUREȘTI
Str. Unirii nr. 79
Telefon : 21 68 71
OFERĂ

— Capse și bolțuri pentru implantat în beton buc. 1000+1000

tative — echilibrul de structură ca proporționalitate optimă între resursele și necesarul de fonduri pe elemente ale structurii de producție (mijloace fixe, mijloace circulante, forță de muncă, tehnică nouă) și ca proporționalitate optimă între sursele de proveniență a fondurilor financiare (proprii, de la bugetul statului, de la centrală sau împrumutate).

Echilibrul structural în prima sa formă apare ca expresie a tendinței de armonizare a elementelor structurii de producție a întreprinderii pentru realizarea unei eficiențe maxime a ansamblului economic al acesteia. Considerăm că cea mai adecvată exprimare a cerințelor acestei forme a echilibrului structural este dată de funcția de maximizare (pe o perioadă de timp suficient de mare) a sumelor de prelevat către societate pentru dezvoltarea economico-socială generală, în condițiile restituirii în cel mai scurt timp a fondurilor avansate de societate și ale rambursării la termen a fondurilor împrumutate :

$$(P_1 + P_2 + P_3 + P_4) - (N_1 + N_2 + N_3) = \max$$

în care : P_1 = volumul fondurilor proprii ;

P_2 = volumul fondurilor primite de la centrală ;

P_3 = volumul fondurilor primite de la buget ;

P_4 = volumul fondurilor împrumutate ;

iar N_1 = volumul stocurilor și cheltuielilor pentru investiții și cercetare ;

N_2 = volumul stocurilor și cheltuielilor pentru mijloace circulante ;

N_3 = volumul cheltuielilor pentru stimularea suplimentară, protecția și perfecționarea forței de muncă, acțiuni sociale.

Funcția de maximizare a sumelor de prelevat către societate solicită gestiunea financiară în direcția valorificării maxime a fondurilor intrate în procesul productiv al întreprinderii, a repartizării optime a fondurilor intrate pe elemente ale structurii de producție.

Echilibrul structural în a doua formă decurge din caracteristicile gestiunii financiare prin care acoperirea unor nevoi financiare peste posibilitățile proprii și a unor nevoi temporare se face cu participarea bugetului de stat, a finanțelor centralei și a creditului bancar. Echilibrul structural apare ca expresie a tendinței de realizare a proporției optime dintre autonomia financiară și dependența față de sursele de fonduri din afară (dispunerea de fonduri proprii la nivelul cerut de acțiunile economice proprii asigură întreprinderii o independență financiară dar prezintă neajunsul imobilizării, de la începutul perioadei, a fondurilor proprii și deci al imobilității în rezolvarea unor solicitări suplimentare ; invers, apelarea la sursele de fonduri din afara întreprinderii elimină aceste neajunsuri, însă creează o anumită dependență a întreprinderii de sursele din afară pentru asigurarea cu fondurile necesare).

Considerăm, de asemenea, că cerințele echilibrului structural în această formă sînt surprinse cel mai bine de funcția de maximizare, pe o perioadă de timp suficient de mare, a diferenței între costul fondurilor proprii și din finanțare centralizată și costul fondurilor împrumutate.

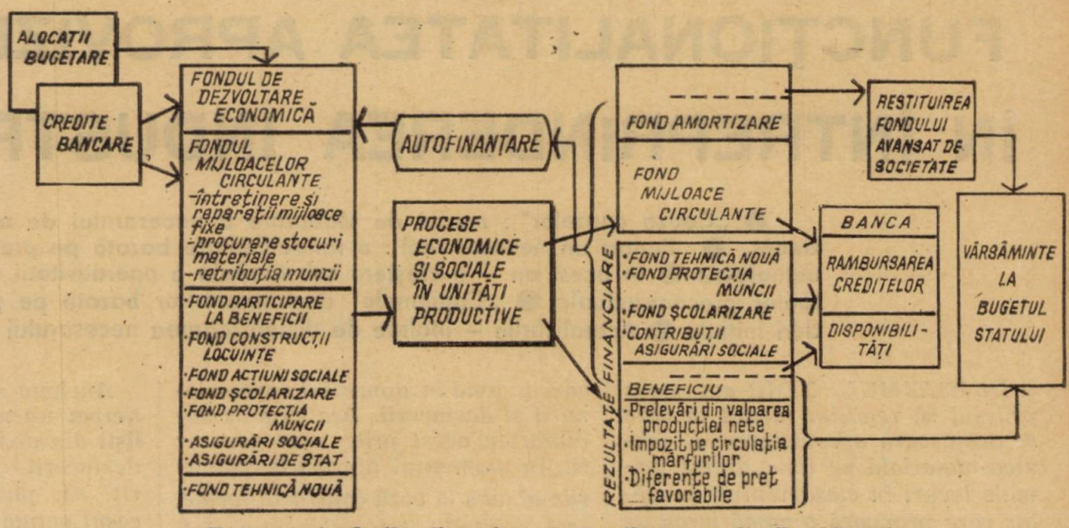

Formarea fondurilor financiare și repartizarea veniturilor bănești

$$\frac{N_1 + N_2 + N_3 + N_4 + N_5}{P_1 + P_2 + P_3} - \frac{N_6}{P_4} = \max.$$

în care : N_4 — volumul vărsămintelor la buget ;

N_5 — volumul vărsămintelor la centrală ;

N_6 — volumul rambursării creditelor bancare și plății dobînzilor aferente

Aceasta presupune, pe de o parte, creșterea ponderii necesităților acoperite din fonduri proprii și din finanțare centralizată și, pe de altă parte, reducerea nivelului dobînzii aferente fondurilor împrumutate pentru a realiza, în cele din urmă, cel mai mic cost al utilizării fondurilor.

Pentru ca bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii să poată răspunde și la cerințele echilibrului financiar structural în cele două forme de manifestare, planificarea financiară trebuie să recurgă la documentul „balanța fluxurilor financiare", prezentat într-un număr anterior al revistei (nr. 12/1978, pag. 10). Așa cum este conceput, acest document evidențiază foarte bine proporțiile cerute de echilibrul financiar structural și poate constitui principalul document al planificării financiare de perspectivă, întrucît redă modul în care întreprinderea îndeplinește obligația de restituire către societate a fondurilor primite la înființare și pentru dezvoltări mai importante, precum și obligația de prelevare din rezultatele financiare pentru dezvoltarea generală a societății. Restituirea către societate și prelevarea fondurilor la dispoziția societății sînt, după cum am văzut, principalii indicatori de fundamentare pe termen lung a repartiției financiare la nivelul întreprinderii.

Ion STANCU
Academia de Studii Economice București

ANCHETA „R. E." CU SPECIALISTI DIN 31 DE ÎNTREPRINDERI

FUNCŢIONALITATEA APROVIZIONĂRII ÎN ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ (I)

● „Cauza cauzelor" : modul de elaborare a necesarului de aprovizionat ● Pentru un necesar real : o fundamentare bazată pe prevederi actualizate ● În acest an — o creştere substanţială a operativităţii activităţilor precontractuale ● „Capcanele" dimensionărilor bazate pe prevederi iniţiale ● Actualizările — înainte de dimensionarea necesarului

ÎN ULTIMUL TIMP am avut prilejul să regăsim modul în care se desfăşoară aprovizionarea tehnico-materială pe unul dintre primele locuri în clasamentul cauzelor care provoacă o gamă largă de neajunsuri în întreprindere.

Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. a adoptat hotărîri importante menite să asigure perfecţionări de fond în domeniul aprovizionării şi desfacerii. Aşa cum se sublinia cu acest prilej este necesar ca, în momentul aprobării, planurile să aibă la bază contracte ferme, să se extindă sistemul contractării pe termen lung şi să nu se mai introducă în fabricaţie produse care nu au certitudinea desfacerii.

Ancheta noastră, la care au participat un număr de **31 de specialişti** *din domeniul aprovizionării şi desfacerii producţiei, a urmărit să pună în evidenţă procesul actual complex de perfecţionare a aprovizionării, problemele care apar şi unele opinii ale participanţilor pentru optimizarea funcţionării sale.*

Cum poate fi creată garanţia definitivării la termen a contractărilor ?

CELE MAI AMPLE şi mai serioase investigaţii ale funcţionării mecanismului aprovizionării au dus la concluzia că, totuşi, **„cauza cauzelor"** tuturor neajunsurilor în acest domeniu o reprezintă **termenele la care se elaborează, în anul anterior celui de plan, necesarul de aprovizionat.** Consecvenţa aprecierilor a făcut ca acest punct nevralgic, hotărîtor pentru desfăşurarea ulterioară a întregului proces al aprovizionării să devină principalul obiectiv al anchetei.

Din răspunsurile primite la prima întrebare reiese clar că, în acest an, faţă de trecut, în majoritatea întreprinderilor care au format eşantionul anchetei, a avut loc o creştere substanţială — cu 4—5 luni — a operativităţii cu care a fost elaborat un necesar de aprovizionat bine fundamentat. Desigur, atît pentru anul 1978, cît şi pentru anul 1979, în majoritatea întreprinderilor care au participat la anchetă, necesarul de aprovizionat a fost elaborat, conform metodologiei precontractuale, în luna aprilie a anului anterior celui de plan.

1. La ce termen aţi putut stabili un necesar de aprovizionat bine fundamentat ?

Termen	Pentru anul de plan	Opinii majoritare — % din total participanţi la anchetă
Luna septembrie 1977	1978	54,8
Luna mai-iunie 1978	1979	58,0

1 bis. La ce termen trebuie stabilit un necesar de aprovizionat bine fundamentat, pentru ca contractarea să poată fi încheiată pînă la 30 iunie ?

Luna februarie a anului anterior celui de plan	—	96,8

Şi totuşi, aşa cum rezultă din opiniile înregistrate, un necesar de aprovizionat cu adevărat fundamentat a putut fi cunoscut şi dimensionat riguros abia mai tîrziu. Ca urmare, pentru 1978 marea parte a contractelor de aprovizionare cu materii prime şi materiale s-au încheiat abia în trimestrul IV din 1977, acţiune ce a continuat, în multe din întreprinderile care au constituit eşantionul anchetei, chiar în acest an (la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" — Brăila, Întreprinderea mecanică Suceava, „Electroputere" — Craiova, „Steaua roşie" — Bucureşti etc.). De asemenea faptul că în unele unităţi economice necesarul pentru 1979 a fost fundamentat riguros cu întîrziere va putea conduce, dacă nu se iau toate măsurile de recuperare, la depăşirea duratei-limită de finalizare a încheierii contractelor. Pentru **ca pe viitor să apară, în toate unităţile economice, garanţia definitivării contractelor pînă la 30 iunie în anul anterior celui de plan, specialiştii apreciază că termenul la care să poată fi stabilit un necesar real de aprovizionat trebuie să-l constituie luna februarie a anului anterior celui de plan.**

Varianta actualizată a planului — o necesitate pentru dimensionarea necesarului

EVIDENT, nu se poate face o dimensionare concretă a necesarului de materiale fără a se cunoaşte resursele şi cerinţele reale. Dar, aşa cum reiese din răspunsurile formulate la întrebarea nr. 2, în luna aprilie 1977, în întreprinderile analizate nu se cunoşteau cu precizia necesară toate datele despre capacităţile de producţie disponibile şi despre posibilităţile de desfacere a producţiei pe 1978. În acest an, este adevărat că necesarul de provizionat fundamentat pentru 1979 a fost cunoscut considerabil mai devreme decît în anul care a trecut. Şi totuşi, **şi în 1978, în unele întreprin-**

deri, pînă la data de 1 aprilie cînd a fost elaborat necesarul de aprovizionat, nu s-a putut definitiva o variantă actualizată a planului de producţie pe anul vii-

2. Cînd aţi cunoscut prevederile actualizate ale planului de producţie ?

Prevederi actualizate ale planului	
pe 1978	pe 1979
august 1977	iulie 1978

2. bis. Cînd apreciaţi că ar trebui cunoscute pentru a se realiza o fundamentare riguroasă a necesarului ?

Sfîrşitul trim. I al anului anterior celui de plan (conform opiniei a 74,2% din participanţi)

tor care să precizeze capacităţile disponibile şi toate informaţiile necesare despre desfacerea producţiei

Investiţiile nerealizate — obstacole în fundamentarea necesarului pe prevederi iniţiale

ÎN ACESTE CONDIŢII ne-a interesat care au fost totuşi elementele de fundamentare care au stat la baza calculului necesarului de aprovizionat pentru 1978 şi 1979, varianta aprilie a anului anterior celui de plan. La cea de-a treia întrebare a anchetei noastre majoritatea răspunsurilor au relevat faptul că **necesarele au fost fundamentate pentru 1978 pe prevederile existente în cadrul sarcinilor iniţiale din planul cincinal, iar pentru 1979 pe prevederile existente în cadrul sarcinilor iniţiale din planul cincinal şi din programul suplimentar de dezvoltare economico-socială a ţării pînă în 1980.**

Din păcate, în unele cazuri, un asemenea mod de dimensionare a necesarului de materii prime şi mate-

3. Care a fost sursa elementelor pe baza cărora aţi calculat necesarul de aprovizionat în luna aprilie a anului anterior celui de plan ?

Sursa actuală		Pentru planul de producţie pe anii	Opinii majoritare — % din total participanţi la anchetă
Prevederi defalcate din planul cincinal iniţial	—	1978	100,0
Prevederi defalcate din planul cincinal iniţial şi programul suplimentar	—	1979	100,0

3 bis. Care ar trebui să fie sursa pentru dimensionarea cît mai exactă a necesarului ?

Planuri anuale actualizate	51,6

riale pe anul viitor creează în continuare neajunsuri pe întreaga filieră a acţiunilor precontractuale şi poate genera neritmicitate în derularea activităţii de aprovizionare în anul de plan. Aceasta deoarece, aşa cum s-a întîmplat chiar în cadrul unora dintre unităţile economice care au constituit eşantionul anchetei (Intreprinderea mecanică navală Constanţa, Intreprinderea de utilaj greu Craiova, „Metalurgica" — Buzău, Intreprinderea de maşini-agregat şi maşini-unelte speciale Iaşi ş.a.) la o serie de noi capacităţi de producţie cu termen de punere în funcţiune sau de atingere a parametrilor proiectaţi situaţi în această perioadă s-au înregistrat anumite rămîneri în urmă. Aceasta a condus la nerealizarea unor volume de producţie care iniţial, în planul cincinal sau anual, erau prevăzute să fie atrase în circuitul productiv. În situaţiile amintite rezultă, că, în calculul necesarului de aprovizionat, au fost luate fie unele (capacităţi) resurse care nu se vor mai realiza la termen, fie unele necesităţi potenţiale ale beneficiarilor care nu vor mai fi... necesare doarece capacităţile pentru care erau solicitate nu pot fi finalizate la vreme.

Desigur, se poate aprecia că un asemenea mod de acţiune era generat de sistemul de aprovizionare tehnico-materială existent în anul trecut, cînd prevederile concrete ale planului de producţie erau cunoscute mai tîrziu, ceea ce producea greutăţi în fundamentarea de la început, în toate întreprinderile, a unui necesar de materii prime şi materiale judicios întocmit. Din acest an, însă, au intrat în vigoare perfecţionările aduse mecanismului de contractare a aprovizionării şi desfacerii producţiei. Dacă au existat încă în unele întreprinderi calcule ale necesarului de aprovizionat mai puţin fundamentate pe situaţii actualizate, se poate aprecia că ele se datoresc îmbunătăţirii „din mers" a acestui proces, operativităţii cu care a trebuit să se desfăşoare contractarea pentru implementatea operativă a perfecţionărilor de fond preconizate.

Propuneri de perfecţionare

● Ceea ce este de reţinut din experienţa acestui an este că **un necesar de aprovizionat real trebuie fundamentat pe prevederi actualizate ale planului anual de producţie în conformitate cu stadiul realizării efective a diferitelor resurse şi cerinţe** (care să ţină seama de gradul de îndeplinire a prevederilor din planul de investiţii). S-ar putea ca procentul de 51,6% al celor ce consideră necesar, ca sursă de fundamentare a necesarului, prevederile actualizate ale planurilor anuale (vezi răspunsul la întrebarea nr. 3) să pară relativ redus. Nu trebuie uitat însă că, problemele de actualizare apar în general acolo unde se resimt influenţe ale nerealizării în termenele prevăzute ale planului de investiţii sau de puneri în funcţiune a unor noi obiective, influenţe care probabil în cadrul eşantionului anchetei nu se regăsesc decît în proporţia arătată.

● Ceea ce apare necesar pentru viitor este ca **de o asemenea variantă actualizată a planului de producţie întreprinderile să poată beneficia atunci cînd elaborează calculele pentru dimensionarea necesarului de aprovizionat în anul anterior celui de plan.** O asemenea măsură este cu atît mai necesară cu cît prin documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. se interzice introducerea în fabricaţie de produse care nu au certitudinea desfacerii prin contracte sau comenzi ferme. Intreprinderile, centralele industriale, ministerele economice trebuie să acţioneze mult mai hotărît ca să asigure toate premizele necesare pentru ca acţiunea de contractare a întregii producţii să se încheie înaintea începerii perioadei de plan. În cazul în care pentru unele produse nu se va putea asigura desfacerea, cunoaşterea din vreme a acestui lucru va facilita elaborarea de propuneri de realizare pe capacităţile respective a altor produse solicitate de beneficiari.

*) Ancheta a fost realizată de un colectiv format din : **dr. Petre ROTARU, Alexandru BLAGA,** din Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, şi **Bogdan PĂDURE,** de la Revista economică.

Exigenţe pentru funcţionarea eficientă a mecanismului economic

STUDIEREA CERERII DE MĂRFURI A POPULAŢIEI — instrument curent de lucru în activitatea comercială cu ridicata

REZOLUŢIA Consfătuirii pe ţară a oamenilor muncii din comerţul socialist, din iunie 1978 arată — în legătură cu studierea cererii de mărfuri — că „paralel cu îmbunătăţirea planificării în profil teritorial, toate verigile organizatorice ale comerţului trebuie să asigure fundamentarea necesarului de mărfuri pe cerinţele reale de consum ale populaţiei, înlăturîndu-se astfel — liberul arbitru în alegerea şi contractarea fondului de marfă". Practic, aceasta constituie o modalitate de transpunere în viaţă a hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, care sublinia necesitatea de a se asigura utilizarea capacităţilor de producţie corespunzător cu cerinţele reale ale societăţii, atît pentru piaţa internă, cît şi pentru cea externă.

Pe această linie, în „Revista economică" nr. 23 din 9 iunie a.c. au fost prezentate unele măsuri actuale şi de perspectivă privind studiul cererii de mărfuri la nivelul întreprinderilor comerciale cu amănuntul. În cele ce urmează ne vom referi la unele căi şi mijloace pentru organizarea în mai bune condiţii a acţiunilor de studiere a cererii de mărfuri la nivelul întreprinderilor comerciale cu ridicata — verigă de bază în organizarea mişcării mărfurilor de la producători la comerţul cu amănuntul. De asemenea, într-unul din numerele viitoare ale revistei se va prezenta rolul direcţiilor comerciale judeţene în organizarea studierii cererii populaţiei în profil teritorial.

PORNIND de la funcţia specifică ce revine întreprinderilor cu ridicata în mecanismul relaţiilor industrie-comerţ, se poate spune că de modul în care aceste întreprinderi îşi fundamentează deciziile depinde calitatea aprovizionării unui întreg judeţ sau oraş, şi chiar fizionomia comerţului la grupa de mărfuri respectivă în zona pe care o deserveşte întreprinderea.

Acţiunile de cercetare a cererii de mărfuri şi valorificarea rezultatelor obţinute la nivelul întreprinderilor comerciale cu ridicata au ca obiectiv fundamentarea unor decizii comerciale de maximă importanţă, cum ar fi : 1) fundamentarea planului de desfacere ; 2) repartizarea teritorială a planului de desfacere şi a fondului de mărfuri ce se planifică ; 3) fundamentarea operaţiunilor de contractare a fondului de mărfuri ; 4) urmărirea evoluţiei desfacerilor de mărfuri, a stocurilor, contractelor şi a cererii.

În schema nr. 1 se prezintă — în funcţie de aceste obiective — şi măsurile ce pot fi luate, în condiţiile actuale în vederea realizării obiectivelor respective, precum şi măsurile de viitor pentru perfecţionarea acţiunilor de cercetare a cererii de mărfuri şi de valorificare a rezultatelor obţinute.

În cadrul întreprinderilor comerciale cu ridicata evidenţa mişcării şi depozitării mărfurilor se realizează sub formă cantitativ-valorică (spre deosebire de comerţul cu amănuntul, unde aceasta se face numai valoric), ceea ce face po-

Schema nr.1

Obiective	1) Fundamentarea planului de desfacere şi a fondului de marfă	2) Fundamentarea repartizării teritoriale a desfacerii şi fondul de marfă planificat	3) Fundamentarea operaţiunilor de contractare a fondului de mărfuri	4) Urmărirea evoluţiei desfacerilor de mărfuri, stocurilor, contractelor şi cererii de mărfuri
Măsuri actuale	- Analiza desfacerilor cu ridicata, livrărilor şi stocurilor pe raza de activitate a întrepr. cu ridicata - corelarea global-valorică a planului desfacerilor cu ridicata cu planul desfacerilor cu amănuntul, a întreprinderilor pe care le aprovizionează - elaborarea necesarului de mărfuri pentru întrepr. comercială cu ridicata	- Analiza desfacerilor de mărfuri cu amănuntul şi a stocurilor - întocmirea ofertelor de mărfuri pentru întrepr. comerciale cu amănuntul în vederea fundamentării contractelor	- Analiza în comun cu întrepr. com. cu amănuntul a ofertei industriei şi stabilirea comenzilor ce se lansează la contractări - analiza desfacerii, livrărilor, stocurilor şi structura sortimentală	- analiza desfacerilor, livrărilor, stocurilor de la întreprinderile producătoare şi cele cu amănuntul din raza lor de activitate - participarea la consfătuirile cu şefii de unităţi de desfacere cu amănuntul - instruirea merceologilor, şefilor de unităţi de desfacere cu privire la structura şi caracteristicile produselor
Măsuri de perfecţionare	- analiza şi prognoza desfacerilor pe grupe de produse prin prelucrarea cu ajutorul calculatorului a datelor pentru raza de activitate a întrepr. comerciale cu ridicata - cercetări selective ale cererii de mărfuri pentru determinarea structurii fondului de marfă	- analiza desfacerilor cu ridicata în profil teritorial - utilizarea rezultatelor tîrgurilor de prezentare ca element de analiză a cererii de mărfuri pe sisteme, localităţi şi întreprinderi comerciale cu amănuntul	- utilizarea unor metode ştiinţifice de testare a opiniei cumpărătorilor privind colecţia oferită de industrie - perfecţionarea activităţilor comerciale de mostre, ca mijloc de fundamentare a comenzilor către producători	- corelarea global-valorică a planului desfacerilor cu ridicata cu cel cu amănuntul al întreprinderilor cu amănuntul din raza lor de activitate - urmărirea evoluţiei cererii de mărfuri se va efectua cu ajutorul calculatorului electronic pentru prelucrarea datelor privind: desfacerile, livrările şi stocurile de mărfuri

Schema nr. 2

Locul și legăturile compartimentului de studiere a cererii de mărfuri a populației în cadrul întreprinderilor comerciale

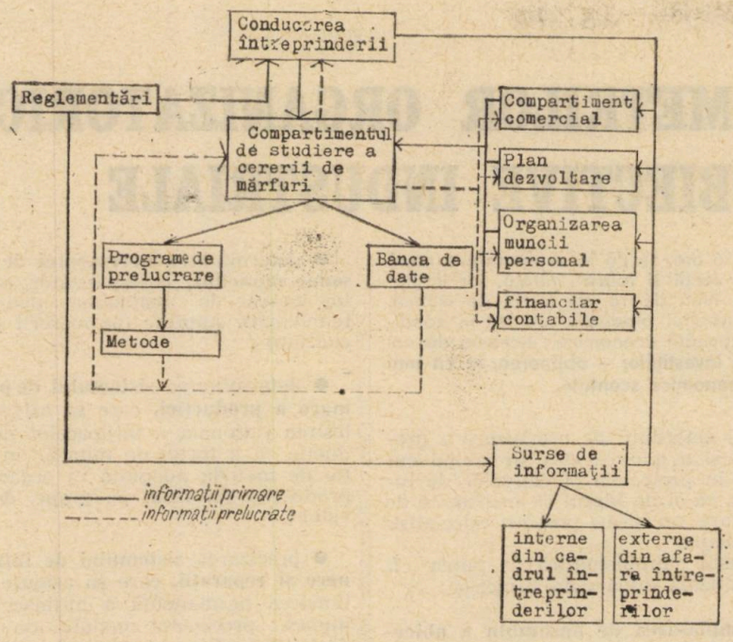

sibil ca, la acest nivel, să se urmărească în mod curent fiecare reper de produs; se asigură astfel un caracter mai concret obiectivelor de fundamentare pentru activitatea întreprinderilor comerciale, atît cu ridicata, cît și cu amănuntul.

Practic, prin datele cu privire la mișcarea mărfurilor furnizate de întreprinderile comerciale cu ridicata se poate corela valoarea globală a planului de desfacere cu amănuntul — respectiv al tuturor întreprinderilor din sistemele comerciale pe care le aprovizionează acestea în raza lor de activitate.

Acțiunile de cercetare a cererii de mărfuri, desfășurate de întreprinderile comerciale cu ridicata care servesc la fundamentarea planului de aprovizionare cu mărfuri (volum, structură, nivelul structurilor etc.), constituie, în același timp, un element prețios în fundamentarea planului întreprinderilor furnizoare.

Studierea cererii de mărfuri de către întreprinderile comerciale cu ridicata joacă, deci, un rol determinant în succesul acțiunilor precontractuale, rezultatele acestor studii stînd la baza ofertei de produse pe care industria o prezintă întreprinderilor comerciale beneficiare.

Prin măsurile de analiză lunară — pe grupe și pe principalele articole de mărfuri — a livrărilor și stocurilor în comerțul cu ridicata, se pot stabili, împreună cu întreprinderile cu amănuntul, măsurile corespunzătoare privind mai buna fundamentare a contractelor și comenzilor de mărfuri, organizarea desfacerii, precum și în legătură cu valorificarea stocurilor atît din depozite, cît și din rețeaua de magazine (organizarea de tîrguri de recartare a mărfurilor între localități, acțiuni de promovare a produselor, atît în magazine cît și prin comerțul clasic, efectuarea de soldări etc.).

După cum se poate constata și din schema nr. 1, măsurile necesare în viitor pentru perfecționarea acțiunilor de informare și cunoaștere a cererii la contractări privesc extinderea utilizării cercetărilor selective pe segmente de consumatori, a măsurătorilor antropometrice, a studierii gradului de dotare a gospodăriilor cu diferite bunuri de consum etc., pentru determinarea structurii fondului de marfă, atît în ce privește sortimentele cît și frecvența mărimilor, grosimilor, numerelor, tipurilor de produse ș.a., elaborarea de prognoze privind desfacerea pe grupe de mărfuri, prin prelucrarea electronică a datelor; utilizarea în mai mare măsură a cadrului deosebit de favorabil pe care-l oferă tîrgurile de mostre pentru analiza multilaterală a cererii și reașezarea fondului de mărfuri pe criterii socio-economice, ajustării acestuia potrivit dinamicii reale a cererii.

O altă etapă importantă pe traiectoria produsului de la industrie la consumator o reprezintă modul de fundamentare a comenzilor de către întreprinderile comerciale cu ridicata și capacitatea acestora din urmă de a forma sortimentele potrivit bogatei game sortimentale oferite azi de industria noastră de bunuri de consum.

Asigurarea unei structuri sortimentale în magazine conforme cu particularitățile cererii cumpărătorilor din diferite localități și zone, deservite de diverse întreprinderi comerciale cu amănuntul, depinde în mare măsură și de modul în care se întocmesc și se derulează relațiile între comerțul cu ridicata și cu amănuntul. Creșterea realismului în întocmirea comenzilor se poate obține prin :

- perfecționarea activității camerelor de mostre de pe lîngă depozitele comerțului cu ridicata, pentru a servi comerțului cu amănuntul, ca mijloc de fundamentare a comenzilor de mărfuri ;
- urmărirea sistematică a elementelor cu privire la dinamica cererii de mărfuri, în cadrul consfătuirilor cu șefii de unități din comerțul cu amănuntul ;
- utilizarea în mai largă măsură — atît la întocmirea necesarelor de mărfuri, cît și la repartizarea fondului de mărfuri pe teritoriu — a tuturor factorilor generali și specifici, cum sînt : fizionomia socio-economică a fiecărui județ, tradițiile și obiceiurile de consum, dinamismul diferențiat al dezvoltării județelor, reducerea decalajului dintre consumul populației de la orașe și sate din unele județe ale țării pe seama restrîngerii autoconsumului etc. ;
- analiza executării de către depozit a comenzilor unităților de desfacere cu amănuntul, pe fiecare grupă de mărfuri;
- îmbunătățirea conținutului și valorificarea informațiilor din rapoartele merceologilor care țin legătura cu unitățile de desfacere cu amănuntul ;
- elaborarea unor comenzi tip, tipărite, care să prezinte oferta de produse existente în depozitele comerțului cu ridicata, spre a înlesni o mai bună și rapidă reaprovizionare a magazinelor (aceste comenzi tip vor putea să reflecte mai exact fondul de marfă real disponibil pe sortimente, avînd pe de o parte o funcție de informare, iar pe de altă parte de simplificare a muncii de întocmire a comenzilor de către personalul operativ) ;
- dezvoltarea comerțului prin corespondență, direct din depozitele comerțului cu ridicata către domiciliul cumpărătorilor — ceea ce poate constitui și o sursă importantă de informații cu privire la sortimentele solicitate de populație, precum și în legătură cu nivelul calitativ al produselor livrate.

Din cele prezentate rezultă că există posibilități largi pentru introducerea marketingului în activitatea noastră comercială internă, aceasta văzută ca o cale de perfecționare a activității, de sporire a funcționalității sale economice și sociale în etapa actuală și în perspectivă, la nivelul exigențelor pe care le pune în fața noastră Programul partidului de creștere a nivelului de trai.

Gh. TEODORAȘCU

STABILIREA PARAMETRILOR ORGANIZATORICI AI NOILOR OBIECTIVE INDUSTRIALE

IN ACTUALUL CINCINAL, în medie la fiecare 16 ore, se dă în exploatare o nouă capacitate productivă principală — de regulă secții și fabrici întregi, iar în fiecare oră se creează, numai în industrie, mai mult de 16 noi locuri de muncă. Accentuata creștere a volumului și complexității aparatului productiv are loc în condițiile rolului preponderent al laturilor calitative ale activității economice ; aceasta dă noi dimensiuni **unuia din criteriile de bază ale eficienței investițiilor — obținerea, în cît mai scurt timp de la punerea în funcțiune, a efectelor economice scontate.**

De aici rezultă firesc necesitatea ca microsistemul economico-social pe care-l constituie noua unitate productivă să intre în lucru cu toate angrenajele sale simultan, să se limiteze ezitările, staționările și reglajele ; este nevoie, cu alte cuvinte, ca **încă din faza de pregătire a investiției să fie pus la punct cadrul de acțiune al viitorului microsistem, să-i fie pregătit întregul instrumentar de bază, stabilite atribuțiile, relațiile, responsabilitățile** de la nivelul conducerii pînă la cel al locului de muncă, dimensionate și detaliate potrivit specificului de fabricație, în limitele normate pentru ramură sau pentru ansamblul industriei.

Ținînd seama de această cerință, în Decretul Consiliului de Stat nr. 420/1976 privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții s-a prevăzut ca, la nivelul proiectului de execuție, să se rezolve și probleme relative la organizarea producției și a muncii, la transportul intern etc. Soluțiile pe care proiectantul urmează să le dea în acest domeniu — aflate în intercondiționare cu cele de tehnologie, sistematizare, construcție — au scopul ca, prin precizarea nivelului optim de folosire a noilor capacități de producție, să faciliteze funcționarea lor la parametrii proiectați.

Cu toate că a fost instituită obligația legală, în practica proiectării noilor obiective încă nu s-a generalizat precizarea modului în care trebuie organizate producția și munca ; în multe cazuri documentația cuprinde numai partea de determinare a capacităților, omițîndu-se parțial sau chiar în întregime domeniul organizării.

Problematica specifică

Ce determină această reticență ?

Iată opinia unui specialist — tovarășul **Petre ISAC**, din Consiliul Organizării Economico-Sociale :

DIN ANALIZELE efectuate și din discuțiile cu cadre din proiectare rezultă că o asemenea stare de lucruri este determinată în bună măsură de insuficienta cunoaștere a conținutului activității de organizare a producției și a muncii, care ar trebui cuprinsă în proiectele obiectivelor de investiții, ca și de faptul că institutele de proiectare nu și-au pregătit specialiști în domeniu.

Această problematică ar putea fi sistematizată după cum urmează :

- **amplasarea de ansamblu a obiectivului de investiții, a sectoarelor de bază și de deservire ale acestuia,** urmărindu-se folosirea cît mai eficientă a terenului, eliminarea factorilor de poluare, precum și asigurarea utilităților generale cu un minimum de cheltuieli ;

- stabilirea **fluxurilor tehnologice** în funcție de nivelul de specializare, gradul de cooperare și tehnologiile adoptate ;

- **dimensionarea, organizarea și amplasarea locurilor de muncă,** precum și **stabilirea operațiilor tehnologice** în raport cu mijloacele de producție adoptate ;

- precizarea modului de **control tehnic al calității producției,** începînd cu recepția materiilor prime și materialelor prevăzute a fi aprovizionate ; controlul interfazic, controlul final și controlul utilizării la beneficiar (precizarea punctelor și a metodelor de control) ;

- determinarea **circulației materiilor prime, materialelor și semifabricatelor,** corespunzător fluxurilor tehnologice stabilite ; **dimensionarea depozitelor** de aprovizionare, de producție și de desfacere, stabilirea procesului de depozitare, conservare și manipulare în cadrul depozitelor și la locurile de muncă (inclusiv mărimea stocurilor), precum și **determinarea mijloacelor de transport necesare** de la depozite la locurile de muncă ;

- determinarea **normelor de muncă,** corespunzătoare operațiilor tehnologice, metodelor de muncă adoptate, organizării locurilor de muncă și modului de aprovizionare ;

- determinarea **necesarului de personal muncitor,** corespunzător cerințelor impuse de realizarea operațiilor tehnologice stabilite (pe meserii și specialități) ;

- determinarea **sistemului de programare a producției,** care să asigure folosirea rațională a mijloacelor de producție și a forței de muncă, în funcție de metoda adoptată în organizarea producției (în flux, pe grupe, de unicate) ;

- precizarea **sistemului de întreținere și reparații,** care să asigure funcționarea permanentă a mijloacelor de muncă ; precizarea modului de gospodărire a sculelor și energiei ;

- determinarea **structurii organizatorice** a activității de producție, de concepție și funcționale ;

- stabilirea **sistemului informațional** (volumul de informații ; circulația acestora ; sistemul de comunicații adecvat ; sistemul de prelucrare a informațiilor) ;

- întocmirea **regulamentului de organizare și funcționare,** în funcție de structura organizatorică stabilită.

Atunci cînd unele dintre aceste probleme nu sînt abordate decît parțial sau chiar deloc, beneficiarul are nevoie de o perioadă foarte lungă de timp pînă să înțeleagă ce a avut în vedere proiectantul cînd a stabilit nivelul unor parametri sau indicatori de producție.

Or, mai cu seamă în condițiile actuale, cînd proiectării tehnologice i s-a conferit rolul preponderent ce i se cuvine în elaborarea documentațiilor pentru investiții, apare nelogic ca proiectantul — preocupîndu-se de organizarea activității constructorului, ce se desfășoară pe o perioadă de 2—3 ani — să nu se îngrijească, cel puțin în aceeași măsură, de organizarea activității pe zeci de ani a beneficiarului investiției.

Tratare distinctă sau complexă?

Prezentarea problemelor organizării într-o ordine logică a succesiunii lor arată că multe dintre ele nu pot fi tratate într-un capitol distinct al pro-

iectului, rupte de celelalte capitole. În general, proiectantul cuprinde majoritatea problemelor respective, însă rezolvarea unora dintre ele are un caracter empiric, de rutină, fără o fundamentare corespunzătoare. În unele cazuri, cuprinderea în ansamblu sau numai parțial a problemelor organizării, precum și integrarea lor în celelalte probleme ale proiectării sînt determinate și de specificul ramurii sau al activității. Astfel, într-un anumit fel vor fi tratate problemele organizării în cazul unui proiect de obiectiv industrial cu procese de prelucrare, altfel în cazul proceselor de aparatură, al proceselor de construcții și montaj, de transport, de depozitare, al proceselor agricole, de silvicultură sau de exploatări forestiere și altfel în cazul platformelor industriale.

Iată de ce, **pe lîngă stabilirea conținutului activității de organizare** care trebuie avută în vedere la elaborarea proiectelor de investiții, **este necesar să se stabilească modul de cuprindere — distinct sau integrat cu alte probleme ale proiectării,** în funcție de specificul ramurii sau domeniului de activitate și de gradul de concentrare în cadrul unor mari platforme industriale.

Desigur, complexitatea acestor probleme ridică și aspectul multidisciplinar al domeniului respectiv, evidențiind necesitatea cunoașterii metodelor de soluționare a diverselor laturi ale problemelor respective și, deci, necesitatea specializării unor colective de proiectanți în domeniul organizării.

ÎN PREZENT se află în atenția instituțiilor de resort elaborarea unei reglementări care să cuprindă unitar problemele organizării producției și muncii, ale normării muncii, cele legate de constituirea formațiilor de lucru, de diferitele subsisteme organizatorice, normative de personal etc. Pentru proiectarea de organizare, aceasta va constitui nu numai un inventar de probleme, ci și un ghid de soluții concrete, care vor putea fi selectate și adaptate în funcție de specificul obiectivului ce se proiectează. Nu înseamnă însă că trebuie să se aștepte apariția acestei reglementări, pentru a completa, în concepția unei investiții, latura tehnică, cea tehnologică și cea constructivă cu cea organizatorică.

Generalizarea, în institutele de proiectări tehnologice, a preocupărilor pentru soluționarea problemelor de organizare ale noilor obiective industriale reprezintă o cerință de mare actualitate, a cărei înfăptuire va contribui la :

- **valorificarea la maximum a investiției în fonduri fixe, în cercetare, în tehnologii, în pregătirea cadrelor ;**
- **scurtarea perioadei de „rodaj organizatoric", ca o condiție pentru atingerea mai devreme a parametrilor proiectați și pentru funcționarea ulterioară la nivele cel puțin egale acestora ;**
- **promovarea celor mai avantajoase forme și metode de organizare a conducerii, a producției și a muncii, capabile să asigure o eficiență înaltă a întregii activități.**

Dan CONDREA

Experiențe în actualitate

PROIECTAREA SISTEMICĂ INTEGRATĂ

CERINȚELE ACTUALE ale dezvoltării economiei naționale, funcționarea unităților economice pe baza principiilor autoconducerii și autofinanțării impun și continua perfecționare a proiectării de investiții, astfel încît să se asigure funcționarea viitoare a noilor obiective industriale la valori cît mai înalte ale parametrilor tehnico-economici de producție.

În condițiile complexității actuale a proceselor de producție, concepția de proiectare prin care documentația noului obiectiv de investiție se limitează la definirea bazei tehnice și tehnologice de producție (tehnologie, utilaje, instalații, construcții etc.) s-a dovedit în multe cazuri, prin confruntare cu realitatea, a fi insuficientă. Unele tehnologii și utilaje scumpe, cu înalte performanțe tehnico-economice, nu au putut fi puse în adevărata lor valoare datorită unei slabe corelări a etapelor și fazelor de producție, unor necompatibilități între anumite resurse și necesități ale întreprinderii, necoordonării în timp util a întregului ansamblu de factori ce concurează la derularea procesului de producție.

A apărut astfel nevoia să se extindă concepția de proiectare ; **să se elaboreze în structură unitară, prin proiectare, ansamblul formelor organizatorice și al procedurilor specifice pentru activitățile de pregătire și derulare a procesului de producție, pentru activitățile paralele de susținere a producției** (întreținere, reparații, gospodărirea resurselor etc.), **pentru o mai bună integrare în structura relațiilor de cooperare, de aprovizionare și de desfacere** etc.

Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară (I.P.I.U.) a dezvoltat forme noi de proiectare, complementare cu proiectarea convențională, care definesc cadrul organizatoric și relațional specific, precum și procedurile și tehnicile menite să asigure comportamentul dinamic al unității de producție proiectate.

Domenii abordate

Proiectarea organizării producției și a muncii se realizează în prezent de către institut pentru fiecare obiectiv nou de investiție, precum și pentru dezvoltările importante. Se asigură astfel un flux de proiectare care, pe parcursul etapelor prevăzute de Decretul nr. 420/1976, acoperă următoarele domenii :

- **proiectarea organizării generale a întreprinderii, organizarea conducerii,** cadrul relațional-informațional ; asigurarea prelucrării datelor în conformitate cu cerințele Decretului nr. 499/1973 ;
- **proiectarea organizării producției ;** organizarea activităților de pregătire tehnico-materială a producției, a activităților de programare-lansare-urmărire, control tehnic de calitate, întreținere utilaje etc ;
- **proiectarea organizării muncii ;** organizarea locurilor de muncă; ergonomie; organizarea personalului; calificare la locul de muncă ; formarea colectivelor de muncă.

Colective interdisciplinare specializate

Această activitate se realizează de către **formații de lucru specializate,** alcătuite din ingineri (printre care tehnologi, automatiști, electroniști) ,economiști, matematicieni și psihologi specializați în probleme de optimizări de fluxuri tehnologice, în modelarea matematică a proceselor de industrie ușoară, informatică, construcții de echipamente speciale, psihologie industrială. Ei sînt ajutați de un număr corespunzător de cadre medii de proiectare și desenatori.

Inițial, proiectarea de organizare era concentrată într-un atelier central de „proiectare a sistemelor de conducere și organizarea unităților economice" ; creșterea calitativă realizată a permis, în anul 1976, un proces de **integrare a proiectării organizării producției și a muncii la nivelul secțiilor de proiectare de investiții.** În prezent, în I.P.I.U. funcționează :

- un atelier de cercetare și proiectare pentru sisteme de conducere a producției și organizarea muncii ;
- 3 colective de proiectare a organizării producției și a muncii, integrate în cele trei secții de proiectare.

O metodologie verificată experimental

Elaborarea unei metodologii de proiectare a organizării producției și a muncii a necesitat eforturi însemnate de cercetare, de adaptare a unor metode și procedee la specificul economiei noastre, de particularizare pentru problematica industriei ușoare. Pentru a se putea introduce, în proiectul unui obiectiv de investiție nou, ansamblul de metode și procedee de organizare au fost necesare experimentări minuțioase și validări prin confruntarea cu realitățile industriei și ale economiei producției.

Metodologia a fost verificată prin realizarea, experimentarea și implementarea a numeroase proiecte de organizare pentru întreprinderi în funcțiune.

În vederea elaborării unor proiecte de organizare complete și integrate pentru obiectivele noi, institutul a pus la punct și experimentat o sumă de elemente de organizare, printre care :

— metode de organizare a muncii ; raționalizarea relațiilor de muncă ; utilizarea timpilor predeterminați ; proiectarea ergonomică a locurilor de muncă ;

— elemente de psihologie industrială aplicată la specificul industriei ușoare; metode de selecție și orientare profesională etc. ;

— modele matematice pentru procesele de producție specifice industriei ușoare ; utilizarea tehnicilor de prelucrare automată a datelor, proiectarea unor instalații de culegere automată a datelor din producție și de sintetizare în conducerea operativă.

Specialiștii din institut contribuie, de asemenea, la pregătirea cadrelor din întreprinderi în vederea introducerii procedeelor și metodelor proiectate de organizare a producției și a muncii.

Aceste preocupări constituie un aport substanțial la îmbunătățirea exploatării obiectivelor industriei ușoare, la accelerarea regimurilor tranzitorii de la punerea în funcțiune pînă la atingerea parametrilor, oferind un instrument deosebit de util în procesul de adaptare permanentă a activităților la cerințele dinamice ale economiei noastre.

dr. George COJOCARU
directorul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară

REPERE PRIVIND CONDUCEREA PE BAZA CORELAȚIEI ÎNTRE VENITURI ȘI CHELTUIELI ÎN AGRICULTURA MODERNĂ

prof. Bucur ȘCHIOPU

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ a determinat importante mutații cantitative și calitative în agricultură. De la o activitate bazată prioritar pe munca omului și tracțiunea animală, s-a trecut la o nouă agricultură, modernă, bazată pe tehnica tractoarelor, combinelor și altor mașini agricole, la o agricultură cu un caracter tot mai industrial. Dar mașinile și tractoarele au nevoie de suprafețe mari pentru a fi eficiente ca și de fonduri ridicate pentru a putea fi cumpărate. În agricultura nord-americană, de exemplu, au apărut ferme mari ce au permis pătrunderea și dezvoltarea tehnicii moderne agricole. Într-o perioadă relativ scurtă, tractoarele de 25—30 CP au fost înlocuite cu tractoare de 80—100 CP, iar în ultima perioadă cu cele de 150—200 CP. De asemenea au apărut marile combine care recoltează pe zi 100 t grîu, porumb sau soia. Mașinile agricole au înlocuit munca omului iar îngrășămintele chimice au intensificat producția agricolă. Cumpărarea de tractoare, combine și alte mașini agricole — din ce în ce mai scumpe, de îngrășăminte chimice în cantități tot mai mari, au determinat mari concentrări de capital, atît sub forma de capital fix, cît și sub formă de capital circulant. Odată cu creșterea suprafeței fermelor, a crescut capitalul investit în ferme. Astfel, în ultimii 10 ani au apărut ferme cu 100 000—200 000 dolari investiție specifică pe muncitor/fermier și cu vînzări de peste 1 000 000 de dolari anual.

Însemnătatea problemelor de gestiune

ASTĂZI, agricultura de tip industrial pune probleme foarte serioase nu atît de ordin tehnic agricol, cît mai ales de ordin **economic financiar, de conducere și organizare, probleme de gestiune.** În condițiile agriculturii industriale și comerciale, **recuperarea capitalului investit și restituirea lui la termen băncilor finanțatoare trece pe primul plan.** Desigur, este necesar ca fermierul să cunoască tehnica de producția plantelor ca și a creșterii animalelor, dar aceasta este, așa cum se spune, numai „cărămida și mortarul necesar unei construcții". Pentru a organiza și conduce eficient o fermă este necesară elaborarea unui proiect-program corespunzător, care să asigure o eficientă ridicată a capitalului și muncii investite.

Fermierul, ca orice conducător de industrie, trebuie să aibă o pregătire ridicată în domeniul conducerii și organizării fermei agricole moderne, a unei întreprinderi cu o mare concentrare de capitaluri, cu o deosebită activitate comercială atît în sectorul de aprovizionare cît și în sectorul desfacerii, care presupun o cunoaștere corespunzătoare și temeinică a pieței. În condițiile unei agriculturi industriale, fermierul trebuie să cunoască legile economice, pentru a produce ceea ce cere piața, să cunoască prețul care-l impune piața. Dacă în agricultura veche, în așa-zisa fermă familială, fermierul putea lucra fără un program elaborat pe un an sau mai mulți ani, în agricultura industrială, elaborarea unui asemenea program este **obligatorie.** În agricultura industrială, cu o mare concentrare de capital, conducătorul (managerul) trebuie să cunoască tehnica bancară și financiară pentru a putea face față relațiilor cu băncile de la care a împrumutat capitalul. Este necesar să-și întocmească programul de producție al fermei asigurîndu-și bani lichizi cu care să achite ratele de împrumut și dobînzile la termen, pentru că altfel riscă să falimenteze, iar ferma să fie cumpărată de un fermier mai competent, mai avut sau, cum se întîmplă tot mai des, de o întreprindere integratoare.

Agricultura fiind o industrie biologică, care depinde încă în mare măsură de condițiile atmosferice, conducătorul (managerul) unei ferme mari industriale trebuie să cunoască în afară de tehnologia agricolă și **conjunctura** economică prezentă și viitoare, să aibă un serios bagaj de cunoștințe în domeniul biologiei, geneticii, în alimentația animalelor, în ce privește chimia solului .Se poate spune că fermierul modern trebuie să cunoască în primul rînd **principiul organizării și conducerii fermelor,** pentru a putea întocmi un program de producție pe o perioadă mai lungă, datorită atît volumului capitalului fix investit în fermă, cît mai ales riscului și nesiguranței care caracterizează procesul de producție agricolă. Eficiența economică a unei ferme mai depinde și de condițiile de climă, de îmbinarea optimă a factorilor de producție, de calitatea solului și animalelor pe care le are. Cu toată această dependență de condițiile de climă și sol uneori nefavorabile, în condiții egale, un conducător inteligent, bine dotat și care lucrează cu muncitori agricoli cu o înaltă calificare realizează venituri mai mari decît vecinul său care poate avea aceeași pregătire tehnică, dar o capacitate organizatorică inferioară, calitate ce se evidențiază direct în procesul de conducere a fermei.

Din necesitatea de conducere competentă a fermei, în noile condiții a apărut nevoia pentru fermier de a urmări nu numai anual, ci și lunar, permanent chiar, activitatea economică a fermei, de a întocmi un **buget de venituri și cheltuieli** pe care fermierul să-l urmărească lunar, decadal și chiar zilnic cu ajutorul unor centre de gestiune. Numai în aceste condiții fermierul poate lua măsuri operative, imediate — și nu la sfîrșitul anului — atunci cînd constată că a lucrat în pierdere sau cu un cîștig mai mic. În agricultura modernă, bugetul de venituri și cheltuieli s-a transformat **dintr-un instrument de analiză economică într-un instrument de conducere operativ, de conducere zilnică a fermei.**

Bugetul de venituri și cheltuieli este un program prin care se stabilește modul cum trebuie folosite pămîntul, construcțiile și mașinile agricole, cum trebuie asigurată munca în fiecare lună și decadă pentru a realiza o producție cît mai mare și de calitate, în care se stabilește cu ce preț trebuie cumpărate resursele necesare producției, cu ce preț trebuie vîndute produsele fermei de lapte — o asemenea unitate avem în vedere în studiul nostru — pentru a putea obține un profit maxim. Pentru a veni în ajutorul fermierilor în elaborarea și utilizarea bugetului ca metodă de conducere, serviciile de extensiune ale societăților producătorilor și colegiilor agricole ca și ale băncilor care finanțează agricultura tipăresc **formulare** de bugete de venituri și cheltuieli și acordă **consultații** fermierilor în scopul ca aceștia să cunoască mai bine activitatea economică a fermelor. Desigur că fișele tehnice în care se înregistrează inventarul, contabilitatea, diversele standarde tehnice, bugetul de venituri și cheltuielile se deosebesc de cele ale întreprinderilor industriale.

Fermierul stabilește mărimea și profilul fermei ținînd seama de condițiile de climă, sol, așezare față de localitate, de piață și, bineînțeles, de capitalul de care dispune. Bugetul de venituri și cheltuieli al fermei este întocmit pentru un an, este defalcat pe luni și chiar pe decade. Bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să se soldeze cu un venit net care să acopere între altele, plata dobînzilor la capitalul investit, restituirea ratelor la împrumuturile contractate, cît și impozitele datorate autorităților. Se elaborează bugetul **în mai multe variante** spre a se alege aceea care asigură cel mai ridicat profit pentru fermier. Prețurile de cumpărare a resurselor ca și cele de vînzare a produselor trebuie să fie prețuri **reale,** prețurile pieței din momentul întocmirii lui cît și cele **previzibile** pentru perioada pentru care se întocmește bugetul.

La elaborarea bugetului se folosesc unele **standarde tehnice** elaborate de serviciile de extensiune ale colegiilor agricole de către asociațiile profesionale ale fermierilor sau care sînt stabilite de diferite studii de specialitate. Astfel de standarde tehnice sînt cele care stabilesc producția de grăunțe pe ha la porumb, orz sau ovăz în domeniul producției vegetale, sau producția de lapte necesar să se realizeze de la o vacă, cu ce preț trebuie valorificat laptele pentru a se acoperi costul de producție. Sînt elaborate, de asemenea, standarde de capital investit pe ha sau o vacă cu lapte, ca și numărul de ore necesare realizării producției stabilite.

Bugetul de venituri și cheltuieli se bazează pe unele bugete parțiale care și ele trebuie întocmite lunar. Astfel, este elaborat un buget pe luni al furajului, care, într-o fermă specializată

în producția de lapte, constituie 50—60% din cheltuielile de producție. De asemenea, este elaborat lunar un buget al forței de muncă necesare, ca și un buget al cheltuielilor pentru combustibilul folosit de tractoarele și mașinile agricole ale fermei, precum și un buget al cheltuielilor cu reparația și întreținerea acestora. Toate aceste bugete trebuie să aibă la bază inventarul fizic și valoric al fermei la sfîrșitul fiecărui an, calculat în prețuri reale conform normelor existente. Deși ar părea că elaborarea unui buget de venituri și cheltuieli presupune o formularistică și o evidență foarte complicate, ele sînt standardizate și puse la dispoziția fermierului de organele de specialitate.

Eficiența, componentele sale — în centrul atenției

ÎN SCOPUL de a ilustra cele arătate mai sus am ales ca exemplu o fermă specializată în producția de lapte din provincia Ontario din Canada, dat fiind profilul agriculturii din această provincie cît și al unor state învecinate din S.U.A., care au o agricultură de tip industrial. Condițiile de climă și sol din Ontario, prin care trece paralela 45, sînt asemănătoare cu cele de la noi din regiunile submontane ca Prahova, Brașov, Covasna ș.a. În această provincie canadiană sînt cele mai moderne ferme producătoare de lapte, cu o mare concentrare de capital, cu un profil și o specializare pronunțate. Tendința de concentrare a producției de lapte, a vacilor în ferme tot mai puține, creșterea producției de lapte și a investițiilor pe cap de animal este foarte evidentă în această zonă. În ultimii zece ani, în timp ce numărul vacilor a scăzut cu 20%, producția de lapte pe vacă a crescut cu 30%. În 1975, producția de lapte în această provincie era de aproape 30 milioane hl. Această producție s-a realizat printr-o selecție mai bună a animalelor, o furajare corespunzătoare, o investiție ridicată pe cap de animal, și, mai ales, printr-o conducere mai bună a fermelor.

În exemplul nostru ne-am referit la o fermă cu 500 ha teren arabil, cu 500 vaci producătoare de lapte, și cu o producție marfă de 6 000 litri/an de la fiecare vacă, deși sînt ferme care realizează producții superioare — în unele dintre acestea însă, la analiza bilanțului rezultă un profit mai mic pe ha sau pe capitalul investit și uneori chiar pierderi. Aceasta se datorește unei gîndiri prea mult tehnice a managerului și prea puțin economice, fără să se aibă în vedere eficiența descrescîndă în folosirea resurselor de producție. De exemplu, o fermă cu 484 vaci, de la care s-au vîndut 8 000 l lapte pe vacă pe an, a cheltuit 808 dolari/vacă, din care 772 dolari costul hranei, formată în principal din concentrate și a realizat un cost de 20 dolari/hl lapte ; o altă fermă însă, unde s-au obținut 6 000 litri producție marfă/vacă a înregistrat 515 dolari costul furajului pe cap de vacă și 15 dolari pe hl lapte, profitul fiind de 25%, în primul caz înregistrîndu-se pierderi.

Pentru realizarea unui profit maxim, managerul trebuie să prevadă în buget cîte furaje produce în ferma proprie și cîte va cumpăra din afara fermei. El trebuie să acorde costului furajelor o atenție deosebită deoarece, așa cum vom vedea din analiza bugetului, furajele reprezintă 50—60% din agregatul costului de producție al laptelui. O atenție deosebită trebuie acordată investițiilor în tractoare și mașini agricole, dată fiind valoarea ridicată a acestora ca și perioada scurtă de amortizare de 7—8 ani. În domeniul forței de muncă, în ce privește organizarea și folosirea ei eficientă în tot cursul anului, nivelul pregătirii profesionale a muncitorilor, acestea sînt procese cărora managerul le acordă cea mai mare atenție, dat fiind că de aceasta depinde producția și calitatea furajelor, utilizarea tractoarelor și mașinilor agricole, producția de lapte și mai ales costul la care se realizează, în ultimă instanță, valoarea netă pe care managerul o poate obține.

În exemplul ales de noi, respectînd structura furajelor folosite în fermele din Ontario specializate în producția de lapte, s-au destinat 100 ha teren pentru porumbul boabe, necesar furajării în fermă, 200 ha cultivate cu porumb siloz sau sfeclă furajeră, iar 200 ha cultivate cu lucernă pentru siloz sau fîn. Pentru a menține calitatea solului, fermierul aplică sistemul rotației culturilor. Investițiile necesare acestei ferme au fost calculate ținînd seama de structura și prețurile din 1975 în Ontario, la o valoare de 2,275 milioane dolari, din care 1,175 milioane dolari valoarea pămîntului și a construcțiilor necesare producției, 900 000 dolari animalele și 200 000 dolari tractoarele complexe de diferite mărimi, combinele de recoltat furaje și grăunțe și alte unelte agricole. Am apreciat, de asemenea, că cu 12 muncitori calificați și mașinile de mai sus se pot acoperi cele 36 000 ore de muncă cerute de programul de producție al fermei.

Plecînd de la dări de seamă oficiale ale agriculturii specifice acestui tip de ferme, cheltuielile de producție **pe vacă complexă** reprezintă 1 400 dolari, iar veniturile din vînzarea laptelui, a viteilor — care nu sînt reținuți pentrtu înlocuirea vacilor reformă, ca și cele provenite din reformarea anuală a 150 vaci, se cifrează în aceeași structură la 1 600 dolari ; pe baza acestor valori s-a alcătuit bugetul de venituri și cheltuieli (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Buget de venituri și cheltuieli în 1975 în dolari

Venituri					Cheltuieli				
Produsul	UM	Preț/UM	Cantitate	Valoarea totală	Specificare	UM	Cantitate	Preț UM	Valoare totală
Lapte vacă	hl	20	30 000	600 000	Furaje	dol. cap/an	900	500	450 000
Viței	Cap	250	300	75 000	Salarii	dol. om/an	12	833	100 000
Vaci reformă	Cap	500	150	75 000	Mașinile	dol./ha	500	200	100 000
Vițele prăsilă	Cap	400	150	60 000	Chelt. generale				80 000
					Total chelt.				730 000
					Valoarea netă				80 000
Total				810 000					810 000

Bugetul de venituri și cheltuieli ne apare astfel ca instrumentul de care nu se mai poate lipsi fermierul în conducerea acestei **uzine biologice** care este ferma modernă. Odată cu dezvoltarea economiei în general, agricultura este obligată să țină pasul cu procesul de mecanizare nu numai în producția vegetală și animală prin cumpărarea de mașini și agregate din sectorul industrial. Ea trebuie să folosească metodele de conducere moderne a proceselor de producție : computere, contabilitate standardizată, organizarea procesului de aprovizionare și desfacere, profilarea și specializarea producției, ca și integrarea producției cu industria alimentară și comerțul. Acesta este mersul inevitabil al desfășurării economiei moderne, economiei din care face parte și agricultura, ramură a economiei de care depinde alimentația oamenilor.

Metodologie complexă de apreciere

ANALIZÎND bugetul fermierul constată în primul rînd că realizează o valoare netă de 80 mii dolari la un capital investit de 2,275 milioane dolari, ceea ce reprezintă un interes de 3,5% care poate fi considerat relativ nesatisfăcător deoarece dobînda plătită la capitalul împrumutat este de 8—10% și creșterea valorii anuale a fermei reprezintă 10—12%. În continuare fermierul analizează standardul venitului brut realizat pe 100 ha care este de 165 mii dolari și un venit net de 16 mii dolari, nivel care corespunde standardului calculat de serviciile de extensiune ale colegiilor agricole. Are în vedere, de asemenea, standardul veniturilor brute realizate cu 100 dolari cheltuiți cu furajele — 180 dolari. Totodată, că s-a realizat un venit brut pe vacă matcă de 1 650 dolari, rezultat corespunzător față de standardul stabilit pentru un astfel de profil (1 000 dolari). Dată fiind ponderea ridicată de 50—60% pe care o au furajele în prețul de cost al laptelui, fermierul acordă mare atenție cantității, calității și prețului de cost realizat atît la furajele de volum cît și la cele concentrate produse în ferma proprie.

Analizînd venitul brut la 100 dolari cheltuieli totale, rezultă 111 dolari, deci un venit net de 11 dolari. În valoarea netă de 80 mii dolari este cuprinsă munca fermierului, conducerea fermei și dobînda capitalului investit în fermă. Calculînd productivitatea muncii de la un muncitor rezultă 81 mii dolari, dacă fermierul folosește 10 muncitori sau circa 67,5 mii dolari

(Continuare în pag. 24)

Procesul circular activ

În continuarea dezbaterii referitoare la procesul circular activ *de concepere a complexelor de producţie pentru valorificarea integrală a materiilor prime, publicăm* studii şi cercetări *ale specialiştilor din diverse domenii de activitate relevînd aspecte importante şi direcţii în care pot fi realizate aplicaţii practice ale acestui concept.*

METALURGIA NEFEROASĂ ÎN PERSPECTIVA EXIGENŢELOR DE ECONOMICITATE ŞI DE PROTEJARE A MEDIULUI

Direcţii de aplicare a procesului circular activ

DEZVOLTAREA susţinută a industriilor a adus şi aduce omenirii avantaje uriaşe, realizări impresionante, dar a generat şi mari probleme. Dacă la început poluarea a constituit o problemă a platformelor industriale, sau cel mult a zonelor în care acţionau nemijlocit instalaţii poluante, astăzi lucrurile au atins într-o serie de cazuri dimensiuni naţionale sau chiar internaţionale. În cadrul industriilor, metalurgia neferoasă contribuie într-o mare măsură la poluarea mediului, a solului, apei şi aerului. Instalaţiile metalurgice elimină în atmosferă o cantitate mare de gaze (SO_2 SO_3, CO, CO_2 etc.) vapori, aerosoli, pulberi, praf, diverşi acizi şi săruri care pot rămîne în suspensie sau se pot depune la distanţe variabile de sol.

Cercetările ştiinţifice arată că impurificarea aerului reprezintă nu numai un pericol pentru sănătatea omului, ci trebuie privită şi ca o cauză a multor prejudicii economice. De asemenea, trebuie avut în vedere că în multe cazuri efectele pozitive ale măsurilor de combatere a poluării se pot prelungi peste termenul de recuperare a investiţiei globale, motiv pentru care cheltuielile pentru combaterea poluării trebuie tratate nu numai prin prisma eficienţei economice apropiate, ci şi de lungă durată.

Emisiile curente sau accidentale de substanţe poluante în atmosferă, pe lîngă faptul că produc daune importante în zonele în care funcţionează uzinele de metale neferoase, reprezintă şi importante pierderi de materii prime. Astfel, în cuptoarele cu reverberaţie a uzinelor de cupru se prelucrează diferite tipuri de concentrate cuproase care conţin 15—40% S. În procesul topirii, sulful din şarja încărcată interacţionînd cu oxigenul „solid" şi gazos, trece în gazele reziduale sub formă de SO_2 în proporţie de 20—25%, acestea fiind în cele din urmă aruncate în atmosferă prin intermediul coşurilor de dispersie. Gazele emanate în atmosferă de cuptoarele cu reverberaţie conţin, în afară de bioxid de sulf şi prafuri oxidice de plumb, zinc, cadmiu şi arsen, de asemenea dăunătoare mediului ambiant şi oamenilor. La nivelul actual al ştiinţei şi tehnologiilor metalurgice, gazele rezultate la cuptoarele cu reverberaţie pot fi considerate o sursă de materii prime. Bioxidul de sulf, praful oxidic de plumb, zinc şi cadmiu sînt substanţe deosebit de utile pentru obţinerea acidului sulfuric, a plumbului metalic, zincului şi cadmiului. Captarea poluanţilor de la aceste cuptoare ar duce atît la protejarea mediului înconjurător cît şi la creşterea producţiei. Ca urmare, în calculul eficienţei investiţiilor necesare trebuie luate în considerare ambele rezultate economice.

O deosebită importanţă pentru combaterea poluării o prezintă cunoaşterea genezei poluanţilor, a structurii şi mecanismului de constituire şi a factorilor tehnico-ştiinţifici şi social-economici, care au determinat şi determină emanarea noxelor în atmosferă. Pentru rezolvarea problemei poluării exista rezerve atît în dezvoltarea tehnicii şi ştiinţei în general, cît şi în nivelul ştiinţific, tehnic şi organizatoric de care dispun uzinele.

Dispersie sau captare ?

DACĂ SE IAU în considerare obiectul şi efectele poluării considerăm că, în regiunile uzinelor metalurgice de metale neferoase se pot distinge cinci zone concentrice : 1) platforma de lucru ; 2) incinta halei ; 3) teritoriul uzinei ; 4) localitatea unde se află uzina ; 5) zona vegetaţiei din jurul localităţii. Metalurgiştii petrec o treime din timp, în primele trei zone şi două treimi în zonele patru şi cinci.

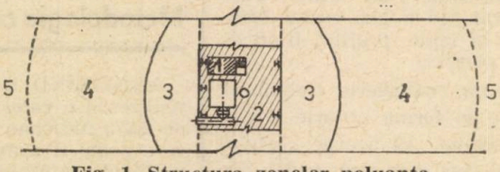

Fig. 1. Structura zonelor poluante
1. — platformă de lucru ; 2. — hala industrială ; 3. — incinta uzinei ; 4-5 — zona locuită şi zona verde din jur.

Datorită complexităţii materiilor prime şi ca urmare a complexităţii fluxurilor tehnologice existente în uzinele metalurgice neferoase, în procesul de obţinere a metalelor, rezultă diferite tipuri de gaze, vapori, prafuri, pulberi şi aerosoli. Cantităţi importante din aceste substanţe, în mod voit sau accidental, ajung în atmosferă producînd poluarea acesteia. O mare parte din gazele tehnologice sînt trecute printr-un complex de sisteme de reţinere a prafului (camere de desprăfuire, cicloane, multicicloane, hidrocicloane, filtre electrice, filtre cu saci, scrubere) apoi sînt eliberate în atmosferă prin sisteme de dispersie. În multe cazuri însă, gazele ajunse în sistemele de dispersie conţin încă unul sau mai mulţi compuşi poluanţi. De regulă, substanţele trecute prin sistemele de dispersie sînt eliminate în atmosferă la înălţimi mai mari (100—120 m) sau mai mici (30—40 m) pentru a se proteja astfel platformele de lucru din uzine, în vederea creării aşa-numitului confort de lucru. De fapt, în cazul unor uzine cu capacităţi de producţie cum sînt uzinele de metale neferoase din ţara noastră, toate aceste sisteme de dispersie nu fac decît să îmbunătăţească climatul din zonele 1, 2 sau 3 să arunce poluanţii în zonele 4 şi 5.

Prin urmare, la o primă vedere, prin sistemele de dispersie se realizează scoaterea noxelor dintr-o zonă, interioară şi trecerea lor în altă zonă, exterioară. Aceasta duce la asigurarea condiţiilor de lucru în primele zone (uzinele) dar poate provoca unele daune în zonele exterioare. Chiar dacă prin dispersie se realizează o diminuare a puterii poluante a noxelor, acestea se pot acumula însă în mediul înconjurător, provocînd astfel o impurificare pe o zonă mai întinsă. De aceea, luînd în considerare puterea poluantă a noxelor emise în prezent de uzinele de metale neferoase şi analizînd situaţia existentă în zonele acestor uzine, considerăm că în unele situaţii actualele sisteme de dispersie sînt insuficiente, iar în unele cazuri ar trebui să se treacă de la combaterea prin sisteme de dispersie, la sisteme de captare şi neutralizare.

Dispersarea poluanţilor în atmosferă prin coşuri individuale de joasă înălţime sau dirijarea lor către coşuri de dispersie de mare înălţime este, aşa cum reiese din cele de mai sus o soluţie de moment. Poluanţii, compuşii sulfoplumbului, zincului, arsenului, cadmiului, etc. se vor acumula în timp, pe o zonă mai întinsă, în exteriorul platformei metalurgice sau pot parcurge distanţe mari datorită curenţilor de aer. Din aceste motive considerăm că este necesar să se treacă la realizarea unor staţii centrale de captare a poluanţilor aerului pentru fiecare platformă

Efecte negative asupra echipamentelor industriale

POLUANŢII emanaţi în uzinele de metale neferoase acţionează negativ nu numai asupra omului, florei şi faunei din jur, ci şi asupra bazei materiale a uzinei (fig. 2). Atmosfera impurificată

cu SO_2 atacă și deteriorează un mare număr de materiale datorită, în principal, trecerii oxizilor de sulf în acid sulfuric foarte activ (SO_2 se oxidează destul de repede dînd anhidridă sulfurică, care în prezența umidității se transformă în H_2SO_4). Dintre efectele coroziunii datorate prezenței SO_2 se poate menționa reducerea duratei „vieții" liniilor de înaltă tensiune și a cablelor de ancorare a stîlpilor respectivi.

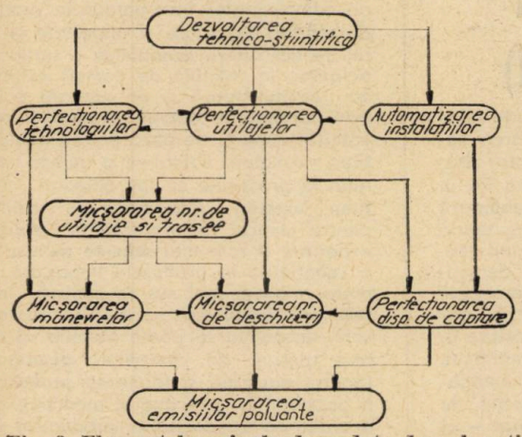

Fig. 2. Elementele uzinale degradate de poluanți în uzinele de metale neferoase

Deseori pe platformele industriale părțile de aluminiu de la AMC și instalațiile electrice rezistă foarte puțin. De asemenea, sînt supuse degradării, sub acțiunea noxelor corozive, scheletele de susținere ale utilajelor, platformele de deservire, fermele metalice ale acoperișurilor, precum și tîmplăria metalică de la ferestre. Deseori s-a putut constata degradarea platformelor din grătare metalice ale instalațiilor de acid sulfuric, a fermelor metalice ale halelor de electroliza cuprului, tîmplăriei metalice pentru ferestre la halele instalațiilor de topire, convertizoare, prerafinarea cuprului etc. Atmosfera de bioxid de sulf supune, de asemenea, unei coroziuni avansate, părțile metalice ale mijloacelor de transport auto de pe platformele uzinelor. Tot datorită atmosferei corozive apar o serie de oxidări la mecanismele de măsură care pot duce la erori în măsurarea diverșilor parametri tehnologici. Praful și coroziunea impurifică materialele de ungere, ceea ce face ca perioada de schimbare a lubrifianților sau chiar viața utilajului să fie mai scurtă.

Rezervele progresului tehnico-științific

ÎN URMĂ cu 30—50 de ani, industria neferoasă dispunea de tehnologii, utilaje și instalații simple, rudimentare. În procesul de extracție a metalelor cantități importante (uneori 100%) din compușii poluanți care rezultau erau dispersați în atmosferă, fără însă ca fenomenul poluării să se resimtă într-o măsură însemnată.

Oxizii de sulf formați în procesele tehnologice de extracție a cuprului și plumbului, de exemplu, erau aruncați aproape în totalitate în atmosferă. Acum, prin perfecționarea tehnologiilor și instalațiilor de prelucrare și dezvoltarea unor tehnologii de captare, 80—90% sau chiar mai mult din acești oxizi sînt reținuți. Cu toate acestea în regiunile respective fenomenul poluării cu astfel de substanțe apare acum mai acut. Acest lucru este determinat de creșterea accelerată a producției, fapt care a dus și la creșterea cantității reziduurilor, fără să se fi elaborat și studii științifice ale implicațiilor prezenței acestora din urmă în mediu înconjurător, fără o analiză a influențelor acestora asupra modificării echilibrului ecologic care ar fi fost de natură să avertizeze și să propună măsuri.

Poluarea este astfel determinată de lipsa unei analize științifice previzionale a interacțiunii mediu industrial-mediu natural. Problema poluării nu este însă de nerezolvat; aceasta depinde și de strategia dezvoltării și de dezvoltarea tehnicii specifice.

Dezvoltarea tehnico-științifică se bazează pe perfecționarea tehnologiilor, utilajelor și aparaturii de automatizare și control (fig. 3). Perfecționarea tehnologiilor și utilajelor dă posibilitatea micșorării numărului utilajelor dintr-un flux tehnologic și a traseelor de transport a poluanților. Ca urmare are loc reducerea numărului de deschideri într-o instalație și a manevrelor cu substanțe poluante. Dezvoltarea aparaturii de măsură, control și reglare automată dă posibilitatea perfecționării dispozitivelor de captare și reglării sensibile a instalațiilor, rezultatul general fiind micșorarea emisiilor poluante.

Rezolvarea problemei depinde și de strategia procesului de producție. Emanația noxelor pe platformele utilajelor și în incinta halelor de producție poate fi determinată și de deteriorarea utilajelor de captare și reținere și a dispozitivelor de etanșare, de perturbarea gazo-dinamicii în instalațiile metalurgice. Avantaje importante se pot obține deci prin organizarea întreținerii preventive a instalațiilor ceea ce asigură un nivel mai ridicat al siguranței de funcționare, evitarea sau reducerea întreruperilor neprevăzute. Obiectivul fundamental al întreprinderii este de a asigura aparatelor, dispozitivelor și utilajelor condițiile necesare pentru ca acestea să corespundă cerințelor. De aceea, deciziile care se iau cu privire la întreținere trebuie să cuprindă precizări asupra frecvenței reviziilor, intervalelor de reparații, regulilor de înlocuire a pieselor componente, numărului de lucrători necesari.

Cunoștințe complexe — o nouă specializare.

ÎN UZINELE de metale neferoase, în cadrul unui flux tehnologic, se întîlnesc atît utilaje statice cît și în mișcare, dezvoltate în plan orizontal sau vertical, cu funcționare continuă sau ciclică. Toate acestea duc la dezvoltarea halelor după cele trei axe de coordonate și ca urmare la o circulație complexă a gazelor emanate. Pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru pe platformele utilajelor și halelor metalurgice se cer rezolvate unele probleme deosebite de gazo-dinamică și de asemenea perfecționarea dispozitivelor de captare a noxelor și a dispozitivelor de etanșare.

Avînd în vedere acțiunea destul de complexă a noxelor din metalurgia neferoasă asupra utilajelor, oamenilor și naturii, acțiune ce provoacă daune economiei naționale, se impune asigurarea sectorului cu cadre specializate în acest domeniu, care să fie capabile să proiecteze și să introducă în uzinele de metale neferoase sisteme de ventilație, captare și epurare integrală a noxelor existente.

Nu putem spune că nu avem specialiști în domeniul acesta, dar putem spune că situația nu este încă pe deplin satisfăcătoare. Specialiștii de care vorbim trebuie să posede o pregătire complexă și un grad de tehnicitate mai avansată, să cunoască legile care stau la baza dinamicii gazelor și tehnologiile metalurgice, elemente de arhitectură industrială și gazo-dinamică spațială.

De asemenea, pentru întreținerea și remedierea sistemelor de ventilație și a dispozitivelor de etanșare este necesar ca fiecare uzină să dispună de cadre și de ateliere specializate. Lucrările de întreținere trebuie privite cu multă seriozitate, iar personalul să fie angajat în aceste lucrări cu atenție sporită. Ca și în alte domenii, omul exercită o influență hotărîtoare asupra desfășurării și eficienței lucrărilor. Elementele principale ale factorilor umani în combaterea poluării sînt calificarea și perfecționarea continuă a acestuia. Pregătirea tehnică este problema principală, deoarece trebuie să se treacă la soluționarea complexă a problemei poluării. În afară de principiile funcționale și elementele constructive ale instalațiilor trebuie să fie cunoscute procesele tehnologice specifice, noțiuni de metalurgie, toleranțe, aparate de măsură, sudură, electrotehnică, tehnica montajului, mașini hidraulice. Pentru a putea întocmi calculele și a citi desenele și diagramele sînt necesare cunoștințe de matematică și desen industrial.

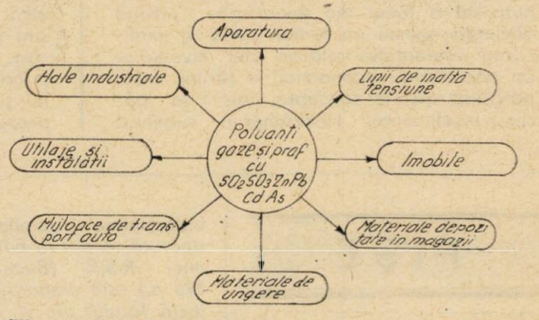

Fig. 3. Controlul poluanților emiși în atmosferă

Rezolvarea complexă a acestor probleme s-ar putea realiza prin introducerea în programul de învățămînt profesional, tehnic și universitar a unor capitole legate de problema combaterii poluării în uzinele metalurgice, dar acest lucru este valabil nu numai pentru această ramură. De asemenea, ar fi utilă și informarea întregului personal al uzinelor poluante despre daunele pe care le provoacă noxele emanate asupra bazei materiale a uzinei, asupra organismului uman și asupra florei și faunei din jur, pentru a crea o adevărată opinie de masă în această privință.

prof. dr. docent Florea OPREA
ing. Viorel TIBEA

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

TEORII PRIVIND AVANTAJUL COMPARATIV ȘI ÎNZESTRAREA CU FACTORI (II)

REZERVELE exprimate în numărul trecut al revistei față de unele aspecte ale teoriei avantajelor comparative necesită investigații de mare amploare și de detaliu. În acest număr vom încerca să subliniem îndeosebi contribuția laturilor calitative ale factorilor de producție care au menirea de a modifica radical concluziile cu privire la raportul dintre consumul de muncă și necesarul de fonduri pentru producția exportată și importată cu implicații corespunzătoare asupra teoriei tradiționale a avantajelor comparative.

Sîntem de părere că în perioada de industrializare a țării, cînd trebuie făcute eforturi mari de acumulări de fonduri pentru dezvoltarea și modernizarea economiei, pare a fi rațională calea de a realiza, pe de o parte, importul acelor mărfuri care, produse în țară, ar necesita consumuri mari de fonduri, iar, pe de altă parte, exportul acelor mărfuri care încorporează un consum mare de muncă și solicită un volum relativ mai redus de fonduri. Problema se poate pune astfel îndeosebi în împrejurări specifice și temporare cînd devine presantă necesitatea economisirii unor factori deficitari din cadrul unei economii naționale. Cînd este vorba însă de aprecierea și de orientarea în perspectivă a structurii economiei, inclusiv a ramurilor industriale, aceasta nu se poate face doar pe baza criteriului privind raportul cantitativ în care se găsesc factorii de producție abundenți față de cei deficitari încorporați în produse. Trebuie avute în vedere, totodată, calitatea factorilor de producție, eficiența cu care se folosesc acești factori, precum și necesitatea și posibilitatea promovării progresului tehnic în economie. Așa, de pildă, în teoria economică clasică engleză s-au subliniat diferențele privind eficiența muncii provenind din calitatea deosebită a acesteia. Știința economică marxistă a făcut din deosebirile privind eficiența muncii un factor cheie în explicarea diferențelor relative ale nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor. Însă, părăsind vechile concepte, care i se păreau insuficiente, Heckscher a subliniat semnificația pe care o au deosebirile relative, cantitative în ce privește dotarea națiunilor cu factori sau resurse pentru dezvoltarea economică și specializarea lor în producție. Mai tîrziu, așa cum subliniază Viner, în loc să facă legătura între teoria nouă și cea veche, Ohlin, respingînd teoria valoare-muncă, a căutat să demonstreze lipsa de legitimitate a diferențelor calitative ale factorilor și păstrează numai diferențele cantitative ale acestora [1]). Într-adevăr, în modelul său simplificat, Ohlin a adoptat ipoteza existenței omogenității calității factorilor de producție, de unde – așa cum am mai menționat – el trage concluzia identității funcțiilor de producție în orice regiune și în orice țară [2]) Explicarea diferențelor în ce privește nivelul de dezvoltare economică exprimat prin venitul național pe locuitor, ca și specializarea în producție a națiunilor, trebuie să aibă în vedere într-adevăr deosebirile dintre țări în domeniul structurii și cantității factorilor de producție. Dar trebuie recunoscut că o națiune este mai bogată și are o structură economică mai eficientă nu neapărat pentru că ea are o cantitate mai mare de fonduri de producție, o suprafață mai mare de teren agricol, sau cantități mai mari de bogății naturale ale subsolului (cărbuni, minereu etc.). Nu numai factorii fizici, cantitativi sînt hotărîtori. Calitatea lor și eficiența cu care ei sînt valorificați de multe ori au prioritate în ce privește asigurarea ritmului și nivelului de dezvoltare economică, precum și a gradului de modernizare a structurii economice și industriale oglindit în modul de participare a țărilor la diviziunea internațională a muncii.

Din datele pe care le oferă studiile efectuate în legătură cu explicarea paradoxului lui Leontief, se poate constata existența unei anumite corelații între calitatea muncii (gradul său de calificare și de complexitate) încorporată în producția de mărfuri exportate și importate și nivelul de dezvoltare economică a țărilor participante la relațiile de comerț exterior [3]). Se demonstrează și pe această cale că prin accelerarea dezvoltării economice se creează condiții de bază pentru îmbunătățirea structurii calitative a muncii conținute în produsele ce fac obiectul comerțului exterior : rate înalte de calificare pentru munca încorporată în produsele exportate și rate mai scăzute pentru munca conținută în produsele importate. Tendința relevată mai sus se explică îndeosebi prin faptul că, pe măsura dezvoltării sale, economia își poate permite să aloce cote sporite de investiții demografice (pentru educația și formarea profesională a populației), care duc în mod implicit la dezvoltarea capacității productive și de creativitate tehnico-științifică a populației [4]). De asemenea, economia își poate permite să aloce cote crescînde de investiții și de cheltuieli pentru cercetare și dezvoltare care contribuie la creșterea stocului de cunoștințe științifice, tehnice, productive, de organizare și mod de viață. Toate acestea au o influență puternică asupra schimbărilor în structurile tehnologice ale producției și, prin aceasta, asupra modificării în structura exporturilor și importurilor de mărfuri [5]).

Ce înseamnă, din punct de vedere valoric, a exporta mărfuri cu consum mare de manoperă necalificată și de productivitate scăzută contra mărfurilor cu o cantitate mai redusă de muncă cu un grad înalt de calificare și cu o productivitate mai înaltă ? Cu toate că asemenea chestiuni au stat în atenția multor generații de economiști, atît din prima jumătate a veacului nostru cît și din secolul trecut,

FIȘE

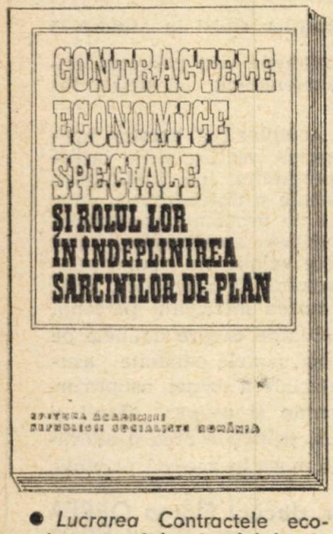

● *Lucrarea* Contractele economice speciale și rolul lor în îndeplinirea sarcinilor de plan, *apărută recent în Editura Academiei R.S.R. (București, 1978, 328 p.) este elaborată de un colectiv format din St. D. Cărpenaru, C. Cătuț, Fr. Deak, V. Gionea, R. Sanilevici și A. Theodoru, în coordonarea prof. dr. Francisc Deak și conf. dr. Stanciu D. Cărpenaru. Determinația „speciale" din titlul lucrării se referă la contractele de : furnizare ; proiectare ; antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj ; domeniul decontărilor și creditării pe termen scurt a organizațiilor socialiste ; comerț exterior – aspecte care sînt tratate în capitole separate. Autorii pornesc de la teza că, în conformitate cu legea, contractul economic este un instrument de planificare și de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială și se ghidează după considerentul că, în măsura în care se perfecționează metodele și tehnicile planificării de perspectivă și se dezvoltă centralismul democratic, funcția contractelor economice de pregătire și fundamentare a planului devine tot mai necesară.*

Evidența și progresul tehnic și științific

● *În studiul* Naucino-tehniceskii progress i ucet *(Progresul științifico-tehnic și evidența), apărut în* VOPROSI EKONOMIKI *nr. 4/1978, A. Borodkin afirmă că evidența economică în sistemul de conducere al progresului științific și tehnic are de îndeplinit un rol deosebit de important în special sub aspectul urmăririi eficienței. După părerea lui A.B., evidența economică în acest domeniu trebuie astfel organizată încît să furnizeze date în legătură cu : a) îndeplinirea sarcinilor ce stau în fața progresului științific și tehnic în toate stadiile ciclului cercetare-producție ; b) determinarea cheltuielilor efective legate de fiecare obiectiv în parte și în ansamblu pentru introducerea de noi tehnologii, mecanizări și automatizări, asimilarea de noi produse ; c) corelarea corespunzătoare a cheltuielilor cu sursele de finanțare ; d) precizarea efectivă a eficienței economice pe fiecare fază a ciclului „cercetare-producție" ; e) aprecierea influenței progresului științifico-tehnic asupra reducerii costului producției, creșterii beneficiului și a rezultatelor privind activitatea economică a fiecărei unități sau secții în cadrul centralei și a întreprinderii.*

Confuzia economiștilor occidentali

● *Lucrarea intitulată* L'Occident en désarroi. Turbulences d'une économie prospère *(Occidentul în confuzie. Turburări ale unei economii prospere), Dunod, Bordas, Paris, 1978, elaborată de Emile Claassen și Pascal Salin, pe baza articolelor publicate în „Bulletin de l'Institut Economique*

fiind folosite ca un suport în argumentarea și demonstrațiile formulate de teoriile industrializante, precum și de cele protecționiste din România și din alte țări, răspunsuri univoce pregătite dinainte nu pot fi găsite. Acest lucru nu este posibil și pentru motivul că fenomenele sînt deosebit de complexe, iar situațiile economice, sociale și tehnologice sînt într-o permanentă și fundamentală schimbare.

Avînd ca bază conceptuală teoria marxistă a valorii-muncă, mulți economiști au observat, pe de o parte, că există mari decalaje între țări în ce privește nivelul de dezvoltare economică, iar, pe de altă parte, că izvorul acestor decalaje este nivelul foarte diferit al productivității muncii între țări, exprimată direct în unități naturale sau prin intermediul unităților valorice. În această privință s-a constatat o strînsă legătură între nivelul scăzut al productivității muncii și gradul de extindere a sectorului agricol în economia națională sau invers, între nivelul înalt al productivității muncii și gradul ridicat de extindere și dezvoltare a sectorului industrial în economia națională, dat fiind faptul că, de regulă, industria poate asigura un nivel mai înalt al productivității muncii. Astfel, Constantin Dobrogeanu-Gherea, calculînd venitul național al României din anii care au precedat primul război mondial, sublinia existența unui nivel foarte scăzut al acestuia pe locuitor (0,50 franci/aur locuitor/zi), fiind caracteristica principală a țărilor cu economie agrară. Tocmai acest fapt îi folosea lui ca argument în demonstrarea necesității industrializării României [6]). Mai tîrziu, Mihail Manoilescu pune la baza teoriilor sale privind industrializarea și protecția vamală existența unor mari diferențe de productivitate între ramuri și țări și, în speță, superioritatea din acest punct de vedere a ramurilor industriale față de cele agricole. El ajunge la această concluzie, folosind numeroase calcule și situații statistice din economia României ca și din economiile altor țări cu niveluri diferite de dezvoltare economică [7]). Într-adevăr, din situațiile analizate și prezentate în diferitele sale scrieri rezultă nu numai existența unor diferențe mari de productivitate între industrie și agricultură și a unor niveluri scăzute ale productivității muncii în țările agrare, ci și o serie de concluzii importante, printre care menționăm următoarea : cu cît nivelul de industrializare a țărilor este mai redus, cu atît productivitatea muncii din agricultură față de cea realizată în industrie este mai mică și deci cu atît economiile acestor țări sînt mai înapoiate ; pe măsura dezvoltării economice prin industrializare, nivelul productivității muncii în agricultură crește mai rapid, așa încît decalajul față de industrie se atenuează treptat.

În ultimele decenii au intervenit factori noi care influențează în ritmuri diferite creșterea economică generală și sporirea productivității muncii. Printre aceștia se numără, în primul rînd, progresul tehnic și științific, alături de avuția acumulată sub formă materială și de stoc de cunoștințe.

Acestea au o înrîurire profundă asupra dezvoltării și modernizării ramurilor, inclusiv asupra revoluționării proceselor din agricultură. Efectele directe și propagate ale industrializării asupra agriculturii fac loc unei tendințe de egalizare a nivelurilor de productivitate a muncii între ramuri, cu toate că persistă încă o serie de caracteristici tehnice și de organizare a proceselor de producție ca și a unor diferențe specifice naturale.

În majoritatea țărilor dezvoltate decalajele dintre ramuri în ce privește nivelul productivității muncii au fost mult diminuate. Din punctul de vedere al raportului dintre productivitatea muncii din industrie și cea din agricultură, în diferite țări se pot desprinde cel puțin două concluzii principale : a) există o anumită legătură între mărimea raporturilor de productivitate a muncii pe țări și nivelul lor de dezvoltare economică : cu cît țările sînt mai dezvoltate cu atît raportul este mai mic și invers ; b) numai asigurarea unei creșteri economice rapide și modernizarea agriculturii ca și a întregii economii naționale poate contribui la o reducere a decalajelor dintre ramuri în domeniul productivității muncii, la o apropiere, din acest punct de vedere, de țările dezvoltate.

Politica economică a P.C.R. de industrializare rapidă a țării, de modernizare a structurii economiei noastre, de dezvoltare a agriculturii, de creștere cu prioritate a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic ține seama tocmai de această dialectică complexă a factorilor de producție, la care vom mai reveni în numărul următor al revistei.

dr. Aurel IANCU

---

[1]) J. Viner, op. cit. în nr. 29/1978 al revistei, pp. 14—16.

[2]) B. Ohlin, op. cit. în nr. 29/1978 al revistei, pp. 297—304.

[3]) Vezi D. B. Keesing, „Laborator Skills and Comparative Advantage", în „American Economic Review", mai, nr. 2/1966 ; M. E. Kreinin, „Comparative Labor Effectivness and the Leontief Scarce — Factor Paradox", în „American Economic Review", martie nr. 1/1965 : D. B. Keesing, „Labor Skills an International Trade : Evaluating Many Trade Flows with a Single Measuring Device", în „The Review of Economics and Statistics", august nr. 3/1965 ; L. A. Weiser, „Changing Factor Requirements of United States Foreign Trade", în „The Review of Economics and Statistics", august, nr. 3/1968.

[4]) Vezi C. Grigorescu și C. Moineagu, Metodologia de calcul a investiției demografice, Institutul de economie socialistă, București, 1976 ; S. Perț, Cu privire la contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică, Ed. Academiei R. S. România, Buc., 1974.

[5]) Vezi H. G. Johnson „Coût comparatif et théorie de la politique commerciale pour un monde en développement", 1968 ; P. B. Kenen, „Nature, Capital and Trade" în „Journal of Political Economics", vol. LXXIII, 1965, pp. 437—460.

[6]) Vezi Constantin Dobrogeanu-Gherea, „Neoiobăgia", București, Editura librăriei „Socec și Comp.", 1910.

[7]) Vezi Mihail Manoilesco, The Theory of Protection and International Trade, Londra, P. S. King Son, Ltd. Orchard House, Westminster, 1931.

---

de Paris" și în alte publicații occidentale, de economiști ca Milton Friedman, F. Boyer de la Giroday, J. Garello, H.G. Johnson, F. Machlup, R. Mc. Kinnon, D. Pilisi, J. Ruefl, A.K. Swoboda, A. Wolfelsperger, analizează probleme majore ale economiei capitaliste contemporane, ca șomajul, inflația, politica antiinflaționistă, criza sistemului valutar-financiar, flotarea monedelor, instabilitatea economiei capitaliste, raportîndu-le nu unor cauze de fond, ci unor erori de politică economică, în condițiile unei mișcări „continuu ascendente a economiei". Dincolo de optimismul ei apologetic, lucrarea pune în evidență unele dimensiuni reale ale proceselor de criză din economia țărilor capitaliste dezvoltate. Astfel, criticînd teza că ridicarea prețului la petrol ar fi un factor al inflației continue, lucrarea afirmă că în fapt inflația are o altă cauză, și anume expansiunea monetară excesivă de la sfîrșitul anilor '60 în cea mai mare parte a țărilor, între altele în S.U.A., și transmiterea acesteia asupra economiei mondiale prin intermediul sistemului cursurilor fixe.

„Explozia" demografică nu se va produce

● *Sub titlul* Population : good news *(Populație : vești bune) revista săptămînală* NEWSWEEK *(3 VII 1978) relatează concluziile unui raport demografic elaborat de un grup de experți sub egida Fondului Națiunilor Unite pentru activități demografice, pe care îl caracterizează drept optimist. În adevăr, grupul ar fi constatat că rata medie a creșterii populației lumii a atins un maxim la începutul anilor '70. În prezent, datorită ridicării nivelului cultural, extinderii controlului asupra nașterilor, tendinței spre căsătorii mai tîrzii și dezvoltării în multe țări a mișcărilor de eliberare a femeii, rata creșterii demografice este în declin atît în țările dezvoltate cît și în lumea a treia. Nu de mult, se spune în relatare, unii experți preziseseră în mod fatidic că spre sfîrșitul secolului viitor cele 80 de miliarde de locuitori ai planetei nu vor avea altă posibilitate decît de a sta în picioare, înghesuindu-se, umăr la umăr. Raportul Fondului Națiunilor Unite consideră că populația lumii se va stabiliza pînă atunci la numai 12 pînă la 15 miliarde de oameni. Pentru anul 2000 ultima predicție ar fi de 5,8 miliarde.*

Relația navă-port maritim

● *Paul Bourrières și Jacques Chameroy publică volumul* Ports et navigation maritime *(Porturi și navigație maritimă), ed. Eyrolles, 1977, 276 p. Lucrarea tratează problema navelor în interacțiune cu aceea a instalațiilor portuare. Porturile au fost, dintotdeauna, construite în funcție de vapoare, dar acestea din urmă erau tradițional destinate*

FIȘE

unor transporturi nediferențiate și profilarea lor pentru anume categorii de marfă este relativ recentă. Creșterea transportului — cantitativ și ca distanță — îi conferă calitatea de element important al prețului de cost, deci al economiei naționale. În vederea diminuării acestui cost, a apărut dublul fenomen al supradimensionării volumului vapoarelor și al specializării pentru anume transporturi. La clasica triologie : întreprindere — port — vapor, se adaugă cu valoare prioritară : încărcătura. Iar într-un viitor apropiat se desenează perspectiva vapoarelor devenite porturi și a porturilor devenite vapoare ca în Extremul Orient, unde cartiere întregi devin flotante, spre a întîmpina, în largul mărilor, vapoare gigantice ce nu mai pot acosta în porturile propriu-zise.

CONDUCEREA PE BAZA CORELAȚIEI ÎNTRE VENITURI ȘI CHELTUIELI

(Urmare din pag. 19)

dacă folosește 12 muncitori. Un standard deosebit de important folosit în analiza economică a unui buget este acela al producției globale și nete realizate cu 100 de dolari cheltuiți cu salariile și mecanizarea, dat fiind importanța tot mai mare pe care o are munca manuală și mecanică într-o fermă de tip industrial. Din analiza bugetului rezultă că la 100 dolari cheltuiți cu mecanizarea și salarizarea rezultă 405 dolari venit brut și 40 de dolari venit net. Acest indicator este considerat un cost cheie.

De aceea folosirea eficientă zi de zi a forței de muncă mecanică, a tractoarelor, a combinelor de recoltat furajele constituie un factor important în realizarea veniturilor și cheltuielilor prevăzute de buget. Faptul că un tractor de 200 CP în care s-au investit 20 000 dolari sau o combină care costă circa 35 000 de dolari stau nefolosite o zi sau mai multe, ridică cheltuielile de producție ale fermei și diminuează veniturile. În ferma de tip industrial nu mai este vorba de un atelaj cu un conducător care nu a lucrat într-o zi, din diferite motive. Cheltuielile care revin pe zi pe un tractor sau combină sînt foarte ridicate din cauza volumului amortizărilor ; iar o zi pierdută într-o astfel de fermă poate să cauzeze pagube care cu greu mai pot fi recuperate. Procesul de producție într-o astfel de fermă în care investiția specifică de capital pe un muncitor reprezintă peste 190 mii dolari, **mai ridicată decît în multe industrii de vîrf**, a devenit un proces industrial care cere organizare și disciplină de tip industrial.

Fermierul nu poate renunța la folosirea acestor standarde deoarece cu ajutorul lor poate urmări și cunoaște eficiența procesului de producție lunar și decadal, cînd se cunosc cheltuielile cu salariile, cu furajele consumate și cu mecanizarea, cheltuieli care reprezintă 90% din prețul de cost al laptelui. Restul de 10% ce revin cheltuielilor generale se poate aprecia pe bază de experiență. Cu ajutorul unui buget și a unor înregistrări zilnice se poate evidenția decadal, zilnic și lunar costul laptelui, pot fi luate măsuri de îndreptare a situației financiare în tot cursul anului. Se introduce astfel fluxul lunar de intrări și ieșiri în numerar (vezi exemplele din tabelul nr. 2). În condițiile în care managerul unei ferme cu 500 vaci producătoare de lapte are un buget de venituri și cheltuieli ținut la zi, poate avea situația zilnică a cheltuielilor cu furajele, cu munca, consumul de combustibil, poate, la sfîrșitul fiecărei decade, să-și cunoască încasările și astfel să-și calculeze costul de producție cu aproximație de 90%.

REZULTATELE FINANCIARE ale fermei analizate depind în cea mai mare măsură de capacitatea de organizare și conducere a fermierului, de cunoștințele profesionale ale muncitorilor, ale specialistului care conduce o unitate de producție, de competențele largi pe care șeful unității de producție le are delegate de la manager. În agricultură, dat fiind caracterul rapid cu care trebuie luate deciziile ,competențele se de legă în scris și nu se pot modifica decît în scris de către cel care le-a delegat : de manager. Se respectă cu strictețe principiul de bază care guvernează organizarea și conducerea fermelor : deciziile se iau în fermă, de către cel care are răspundere. gestiunii eficiente a capitalului investit și care trebuie recuperat, trebuind totodată realizat profitul cuprins în buget.

În condițiile fermelor de tip industrial fermierul delegă toate atribuțiile tehnice, el urmînd a se ocupa cu aprovizionarea cu resurse, cumpărarea de tractoare, combine, îngrășăminte chimice, combustibil ș.a., de vînzarea produselor fermei ca și de relațiile cu băncile — la volumul menționat al capitalului volumul împrumuturilor este foarte ridicat. O sarcină deosebită de care se ocupă fermierul este organizarea muncii oamenilor cu mașinile, de care depinde în cea mai mare măsură realizarea profitului.

Concentrarea, profilarea, specializarea și integrarea fermelor agricole cu industria alimentară și comerțul, este legea care guvernează agricultura modernă. Procesul de integrare în industria păsărilor, în producția de lapte este aproape terminat. El se dezvoltă rapid în industria producției de carne de porc și de bovine ca și în producția de legume. Acest proces de concentrarea capitalurilor, prevăzut de K. Marx încă, se accelerează de la decadă la decadă, determinat de legea concentrării capitalului ; el impune cu necesitate introducerea contabilității de tip industrial și în agricultură, impune cu necesitate de legitate obiectivă organizarea și conducerea agriculturii fermelor pe bază de buget de venituri și cheltuieli. Desigur, atît contabilitatea cît și bugetul de venituri și cheltuieli vor avea un caracter specific agriculturii (procesului de producție din agricultură).

În vederea însușirii acestei metode de conducere a fermelor de tip industrial, se fac consfătuiri cu fermierii de către asociațiile lor profesionale, de către specialiști în probleme de gestiune de la serviciile de extensiune ale colegiilor agricole, care se deplasează în ferme pentru a îndruma elaborarea și ținerea la zi a bugetelor de venituri și cheltuieli, pentru a ajuta pe fermieri la analiza datelor cuprinse în aceste bugete. Se organizează congrese speciale de management, așa cum a fost cel de la Guelf — Colegiul Agricol din Ontario, congrese în care

Tabelul nr.2

Balanța intrărilor și ieșirilor în numerar

- în dolari -

Specificare	Total an	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie
TOTAL INCASARI	810000	55000	55000	55000	55000	55000	55000	55000	55000	95000	95000	100000	80000
Lapte vacă	6[illegible]000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	55000	50000	55000	55000
Viței	[illegible]000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000
Vaci reformă	75000	-	-	-	-	-	-	-	-	15000	20000	20000	20000
Vițele de prăsilă	60000	-	-	-	-	-	-	-	-	20000	20000	20000	-
TOTAL CHELTUIELI	730000	63000	60000	63000	62000	59000	58500	58000	58000	60500	60500	60500	67000
Furaje	450000	40000	37500	40000	40000	35000	35000	35000	35000	37500	37500	37500	40000
Salarii	100000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	12000
Mașini	100000	8000	8000	8000	8000	8000	9000	9000	9000	8000	8000	8000	8000
Cheltuieli generale	80000	7000	6500	7000	6000	7000	6500	6000	6000	7000	7000	7000	7000
VALOAREA NETA	80000	-8000	-5000	-8000	-7000	-4000	-3500	-3000	-3000	34500	34500	39500	13000

Analizînd intrările și ieșirile în numerar, lunar și decadal, fermierul constată că trebuie să apeleze la împrumuturi în o parte a anului, cînd volumul cheltuielilor sînt mai mari decît veniturile. De asemenea nerealizarea veniturilor sau depășirea cheltuielilor constatată cu ajutorul balanței de mai sus, permite fermierului să ia măsuri de îndreptare, să conducă ferma în mod eficient.

se acordă o atenție deosebită aplicării bugetelor de venituri și cheltuieli în fermele din această provincie. Unele bănci care finanțează agricultura au înființat și servicii speciale de consultații în acest domeniu, pe lîngă serviciile de consultații agrotehnice și zootehnice care funcționau mai de mult. Desigur că băncile care au acordat împrumuturi fermelor sînt direct interesate ca fermele să aibă o situație economică financiară lunară, nu numai anuală, pentru a putea urmări încasarea împrumuturilor acordate la termenele stabilite. Bugetul de venituri și cheltuieli ca și balanța intrărilor și ieșirilor de numerar se înscriu astfel ca instrumente obligatorii în conducerea agriculturii moderne.

„Doresc să subliniez răspunderea ce incumbă fiecărui guvern, răspunderea uriașă pe care o au popoarele înseși pentru a determina înfăptuirea în viață a securității și păcii în Europa și în întreaga lume. În ce ne privește, sîntem hotărîți să facem totul pentru a contribui, împreună cu alte guverne și popoare, la realizarea în viață a acestui deziderat vital al națiunilor europene, al întregii omeniri".

NICOLAE CEAUȘESCU

Trei ani de la semnarea Actului final al Conferinței general-europene

ÎNTĂRIREA SECURITĂȚII ȘI COOPERĂRII ÎN EUROPA NECESITĂ NOI EFORTURI SUSȚINUTE ALE POPOARELOR

CONFERINȚA pentru securitate și cooperare în Europa, încheiată în urmă cu trei ani prin semnarea la Helsinki a Actului final al Conferinței, a constituit un eveniment de importanță istorică în evoluția postbelică a continentului nostru. Rezultat al eforturilor îndelungate și perseverente ale popoarelor, guvernelor, parlamentelor, ale unor organizații de cele mai diferite orientări politice, ideologice și religioase, ale tuturor forțelor progresiste și democratice, încheierea cu rezultate pozitive a Conferinței a adus în viața continentului un spirit nou, generator de speranțe, de încredere într-un viitor pașnic și liber pentru popoarele europene, cu rezonanțe puternice în întreaga lume.

Importanța și semnificația Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa au înscris-o între marile schimbări ce au avut loc și continuă să aibă loc în lume, pe linia tendinței spre înțelegere și colaborare care și-a croit îndelung drum în viața internațională. Semnarea la 1 august 1975 a Actului final al Conferinței a fost de natură să marcheze începutul unei etape noi în viața Europei, aceea a edificării unei securități și păci trainice pe continent, prin eforturi conjugate ale tuturor statelor interesate.

Republica Socialistă România și-a adus o contribuție activă la pregătirea și desfășurarea C.S.C.E., la elaborarea Actului final al Conferinței, depunînd eforturi în special ca acest document să încorporeze angajamente cît mai concrete, asumate în mod democratic, prin consens, de către toate statele participante, corespunzător voinței popoarelor de a trăi liber, la adăpost de orice amenințare sau intervenție străină, în condiții de deplină egalitate, de a-și hotărî singure destinele. Consacrarea dreptului de participare la dezbaterea problemelor păcii, securității și cooperării, în condiții de egalitate, a tuturor statelor interesate, indiferent de mărimea sau nivelul de dezvoltare, de apartenența sau neapartenența la blocuri, consensul în luarea tuturor hotărîrilor precum și celelalte metode democratice de conlucrare, definesc în esență o nouă atitudine față de modul de negociere și de rezolvare a problemelor de interes general, care se afirmă în viața internațională.

După Conferință, statul nostru a acționat cu toată hotărîrea în vederea aplicării integrale și consecvente a principiilor și a celorlalte prevederi înscrise în documentul semnat, pentru promovarea de măsuri concrete, pe multiple planuri, menite să ducă la întărirea securității și dezvoltarea cooperării, la rezolvarea problemelor nesoluționate care există în Europa. Pozițiile afirmate și promovate cu maximă claritate și consecvență pe plan internațional de președintele **Nicolae Ceaușescu,** propunerile prezentate de România în diferite foruri internaționale, documentele semnate cu alte state participante la Conferință, au dat expresie angajamentului României de a depune toate eforturile, împreună cu celelalte state semnatare, pentru aplicarea deplină a hotărîrilor adoptate.

ÎN CEI TREI ANI care s-au scurs de la încheierea Conferinței pentru securitate și cooperare, Actul final, ancorat solid în realitatea și cerințele vieții politice internaționale, a devenit document de referință în abordarea problemelor vitale ale păcii și securității pe continentul european. Aplicarea lui ocupă un loc central în întîlnirile politice bilaterale și multilaterale ale șefilor de stat și de guvern ai țărilor participante la Conferință, în negocierile și contactele la cele mai diferite niveluri. Dialogul european constructiv și perseverent inaugurat de Conferință a continuat cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final, căutîndu-se soluții problemelor care frămîntă popoarele continentului. În spiritul Actului final au fost reglementate prin tratative unele probleme litigioase în suspensie, s-au extins legăturile comerciale și de cooperare economică și tehnico-științifică, s-au rezolvat o serie de probleme cu caracter umanitar.

Cu toate acestea, pentru transpunerea concretă în viață a angajamentelor asumate nu s-a făcut îndeajuns în această perioadă. S-a acționat lent, cu multe ezitări și reticențe, nu s-a trecut cu toată hotărîrea la îndeplinirea obiectivelor stabilite în Actul final. La fel cum C.S.C.E. și semnarea Actului final au arătat cît de mult se poate realiza perseverînd pe calea negocierilor într-un spirit constructiv, rezultatele nemulțumitoare ale aplicării hotărîrilor adoptate demonstrează că pentru înfăptuirea lor, pentru depășirea obstacolelor care periclitează aplicarea lor, este nevoie în continuare de eforturi permanente și susținute.

Cu deplină obiectivitate, în respectul strict al adevărului istoric, trebuie relevat că în viziunea afirmată în mod permanent de România, semnarea Actului final nu putea să însemne încheierea eforturilor pentru edificarea securității pe continent. Încă la Helsinki, România, prin glasul cel mai autorizat, al președintelui **Nicolae Ceaușescu,** declara că semnarea Actului final trebuie privită ca o primă etapă, care trebuie să fie urmată de o altă etapă, decisivă, aceea a realizării în fapt, a aplicării ferme în viață a principiilor și normelor înscrise în documentul semnat.

ÎN ACEST SENS, în concepția țării noastre, reuniunea de la Belgrad, continuare firească a C.S.C.E., trebuia, prin măsurile concrete și hotărîrile pe care era chemată să le adopte, să dea un nou și puternic impuls înfăptuirii consecvente și integrale a obiectivelor majore stabilite în Actul final al Conferinței. Or, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara din martie 1978 a C.C. al P.C.R., **„în problemele fundamentale ale continuării cursului destinderii, ale dezvoltării cooperării economice, culturale, științifice și, mai cu seamă, în problemele dezangajării militare nu s-au putut adopta măsuri concrete, ceea ce nu poate fi apreciat decît ca un rezultat negativ al reuniunii de la Belgrad".**

Rezultatele reuniunii de la Belgrad se situează cu mult sub așteptările poporului român, ca și ale celorlalte popoare. Schimbul de vederi asupra aplicării prevederilor Actului final, deși s-a dovedit util pentru analiza celor înfăptuite cît și a greutăților ivite, a fost marcat de încercarea unor delegații de a-l abate de la cursul său normal, de a-l îndrepta spre discuții sterile, ca și de tendințe de dislocare a echilibrului Actual final, de alunecare spre polemici și confruntări cu caracter ideologic și altele. Deși prezentarea la reuniune a unui număr mare de propuneri noi, concrete, de aplicare în continuare a prevederilor Actului final a constituit un element pozitiv, multe din acestea avînd un caracter constructiv, ceea ce permitea declanșarea unui proces real de negociere, totuși ca urmare a refuzului unor delegații de a negocia și pozițiilor lor respective, nici una din propunerile prezentate, cu excepția celor privind „Urmările C.S.C.E.", nu a putut fi inclusă în documentul final al reuniunii de la Belgrad.

Semnificativ în acest context este faptul că, deși numeroase state și-au exprimat preocuparea față de situația militară din Europa, formulînd și propuneri concrete, documentul final nu cuprinde nici o hotărîre în acest domeniu vital. **„Adoptarea de măsuri concrete de dezarmare** – declara președintele **Nicolae Ceaușescu – constituie o necesitate stringentă, un factor fără de care nu se poate vorbi de pace și securitate nici în Europa, nici în altă parte a lumii".** Or, la reuniunea de la Belgrad nu numai că nu s-au adoptat măsuri în domeniul militar, dar nu s-a creat nici măcar cadrul minim organizatoric pentru examinarea lor ulterioară.

Rezultatele nesatisfăcătoare ale reuniunii de la Belgrad oglindesc faptul că în viața internațională au apărut probleme noi și complicate, s-au ascuțit contradicțiile pe plan mondial, s-a întețit lupta pentru sfere de influență și zone de dominație, care creează pericole pentru independența popoarelor, pentru pacea și colaborarea internațională. Aceste evoluții se adaugă în mod nefericit situației în care, după semnarea Actului final, nu s-au întreprins acțiuni ferme pentru traducerea în viață a hotărîrilor C.S.C.E.

ROMÂNIA consideră că această situație înseamnă nu la demobilizare și pasivitate, ci, dimpotrivă, trebuie să constituie un semnal de alarmă, care să determine popoarele continentului, toate forțele progresiste și democratice să acționeze mai hotărît în vederea înfăptuirii, ca un tot unitar, a documentelor de la Helsinki și, în primul rînd, în vederea trecerii la dezangajarea militară fără de care nu se poate vorbi de securitate și pace. Este necesară în continuare intensificarea eforturilor și luptei consacrate edificării unei securități reale, care să permită tuturor națiunilor continentului, să trăiască în liniște și pace, la adăpost de orice amenințare, de orice imixtiune sau manifestare a politicii de forță, să-și concentreze energiile asupra dezvoltării civilizației materiale și spirituale.

Elementele pozitive din documentul final al reuniunii de la Belgrad privesc tocmai continuarea procesului început de C.S.C.E. de edificare a securității și cooperării în Europa. În acest sens, la Belgrad s-a hotărît ținerea unei noi reuniuni a reprezentanților statelor participante la Madrid, în 1980, precum și convocarea a trei reuniuni de experți ai statelor participante și anume : o reuniune la Bonn, care și-a început lucrările la 20 iunie a.c. și care are sarcina să pregătească ținerea unui „Forum științific european" ; o reuniune la Montreux (octombrie – noiembrie 1978), care să elaboreze o metodă general-acceptabilă de reglementare pașnică a diferendelor ; o reuniune la Valetta (februarie – martie 1979) care să examineze căile și mijloacele de dezvoltare a cooperării economice, științifice și culturale în zona Mediteranei. Concluziile lor vor fi înaintate guvernelor statelor participante și, respectiv, reuniunii de la Madrid, care le va analiza și va adopta hotărîri corespunzătoare.

După opinia României, în perioada următoare trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea pentru aplicarea, în continuare, a tuturor prevederilor Actului final, trebuie depuse eforturi permanente pentru întărirea securității și dezvoltarea colaborării, pe multiple planuri, și în mod deosebit pentru trecerea la examinarea responsabilă a problemelor de ordin militar, deoarece absența unor progrese reale în acest domeniu constituie în fapt principalul obstacol în calea destinderii, colaborării și înțelegerii. Europa nu se poate întoarce la anii de tristă memorie ai „războiului rece", nici la politica de blocuri și a zonelor de influență, iar viitorul popoarelor de pe continent nu poate fi scos la mezat. De aceea, sînt necesare mai mult ca oricînd eforturi pentru înlăturarea oricăror obstacole din calea destinderii, amplificarea relațiilor de colaborare în domeniile economic, tehnico-științific, cultural și altele. Este, de asemenea, necesară lărgirea colaborării pentru rezolvarea în spirit cu adevărat umanitar a problemelor sociale care privesc condițiile de viață și muncă, educația și cultura, asigurarea accesului tuturor locuitorilor continentului la binefacerile civilizației.

În acest scop se impune ca lucrările reuniunilor de experți menționate să se desfășoare în mod constructiv și să ducă la adoptarea de măsuri concrete pentru dezvoltarea relațiilor, încrederii și colaborării între statele participante, să se inițieze noi acțiuni de colaborare general-europeană în domeniile economic, tehnico-științific și cultural, cu participarea tuturor statelor europene, a S.U.A. și Canadei.

În acest sens, România se pronunță pentru organizarea de consfătuiri general-europene în domenii de interes comun ale cooperării economice și tehnico-științifice și pentru organizarea de manifestări culturale și pe linie de tineret – festivaluri, expoziții, simpozioane. Din inițiativa țării noastre a fost organizat, în 1977, Festivalul european al prieteniei, care s-a desfășurat la București, cu participarea unor formații cultural-artistice din circa 30 de țări și care s-a bucurat de un larg ecou în Europa.

De asemenea, trebuie folosite toate posibilitățile existente în cadrul CEE/ONU și UNESCO, al altor organisme cu activități general-europene, pentru intensificarea colaborării pe plan european.

O importanță deosebită trebuie să se acorde începerii unor negocieri efective privind aspectele militare ale securității în Europa. Aspectele militare constituie punctul nevralgic al securității europene și asupra lor trebuie acționat în mod deosebit pentru a ajunge la o pace sigură în Europa. Țara noastră, pornind de la importanța problemelor militare și avînd în vedere complexitatea rezolvării lor, a propus atît în cadrul C.S.C.E., cît și la Belgrad un adevărat program de acțiune care își păstrează valabilitatea în continuare. În acest sens este necesar ca statele participante la C.S.C.E. să-și asume angajamente pentru lichidarea bazelor militare, retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state, diminuarea bugetelor militare și trupelor naționale pentru început cu 5–10%, reducerea treptată a activității blocurilor militare și în final lichidarea lor concomitentă. Hotărîrile sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării trebuie să constituite un imbold pentru ca țările semnatare ale Actului final să înceapă eforturile hotărîte pentru dezangajare militară și dezarmare pe continent.

După părerea României, piatra unghiulară a noului sistem de securitate europeană, prefigurat de C.S.C.E., o constituie respectarea riguroasă a principiilor și eliminarea din raporturile dintre state a politicii de forță și de amenințare cu folosirea forței. Se face puternic simțită necesitatea unor acorduri, cu autoritatea juridică necesară și cu garanții corespunzătoare, care să asigure lichidarea acestei politici.

O contribuție de seamă la cauza securității și cooperării europene o constituie crearea de zone ale păcii, lipsite de arme nucleare. În această privință, o mare importanță are transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăți, a colaborării, păcii și destinderii, în care să nu mai existe arme nucleare, trupe și baze militare străine și din care să fie înlăturată politica de forță și de amenințare cu folosirea ei. **„Este de la sine înțeles** – arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu – că transformarea Balcanilor într-o asemenea zonă a păcii nu poate fi îndreptată împotriva nimănui, nu poate dăuna nici unei țări sau grupuri de țări ; dimpotrivă, asemenea colaborare pașnică cu caracter regional constituie o cale sigură de consolidare a destinderii și securității întregului continent, a păcii mondiale".**

IN VIZIUNEA ROMÂNIEI, realizarea de progrese în toate domeniile de care depinde pacea și securitatea este o sarcină a tuturor statelor, indiferent de orînduirea socială, de mărime și potențial, iar îndeplinirea ei implică eforturi susținute din partea tuturor guvernelor. În zilele noastre devine tot mai evident cît de necesar este să se lichideze diplomația desfășurată în spatele ușilor capitonate, să se asigure ca problemele care privesc destinele popoarelor să fie puse în fața opiniei publice, dezbătute și soluționate cu participarea maselor largi populare.

Este necesar ca popoarele să fie ajutate să vadă limpede situația, să înțeleagă profund sarcinile concrete ale luptei pentru pace și securitate ; în conștiința lor trebuie să fie cultivată vigilența față de acțiuni și forțe care ar putea frîna dezvoltarea evenimentelor spre destindere, ar putea periclita pacea. În numele acestor deziderate vitale, sînt chemate astăzi mai mult ca oricînd să-și conjuge eforturile cele mai largi forțe politice și sociale, toate formațiunile și mișcările progresiste, democratice, cele mai largi mase populare, cu convingerea că stă în puterea popoarelor să asigure salvgardarea păcii, edificarea securității, dezvoltarea liberă și înflorirea tuturor națiunilor.

dr. Ion POROJAN

ECONOMIE MONDIALĂ

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Balanțe tehnologice

DATE RECENT PUBLICATE referitoare la transferul, pe baze comerciale, a cuceririlor progresului tehnico-științific confirmă faptul că țări occidentale dintre cele mai dezvoltate, inclusiv sub raportul potențialului științific, continuă să aibă balanțe tehnologice deficitare, sau, altfel spus, să fie net importatoare la acest capitol. Cifrele din tabel, care însumează încasările și respectiv plățile pentru licențe și brevete, know-how, mărci și modele de produse industriale, drepturi de autor ș.a., arată că S.U.A. sînt singura țară, dintre cele examinate, cu o balanță excedentară în acest domeniu. În cazul celorlalte țări cuprinse în tabel plățile depășesc de două-cinci ori volumul încasărilor, în perioada 1971—1976 deficitul înregistrînd o creștere în Franța, R.F.G., Japonia, Olanda, Suedia. De remarcat că balanța tehnologică a S.U.A. este puternic influențată de relațiile firmelor americane cu filialele lor din străinătate : în 1976 acestea absorbeau peste 85% din exportul tehnologic al S.U.A., pondere în creștere față de începutul deceniului cînd a fost de circa 75%.

Încasări și plăți pentru transferuri tehnologice
(în milioane D.S.T.)

Țara	Încasări 1977	Încasări 1976	Plăți 1971	Plăți 1976
Belgia-Luxemburg	129	91	168	169
Franța	68	167	228	505
R.F.G.	156	255	424	698
Italia	85	58	238	250
Japonia	61	152	467	693
Olanda	105	131	116	307
S.U.A.	2 537	3 783	241	406
Suedia	16	50	52	119

Sursa : International Monetary Fund, Balance of Payments yearbook, vol. 23.

Producția de vin — scădere

DUPĂ aprecierile specialiștilor F.A.O., în sezonul 1977/78 producția mondială de vinuri va scădea cu 7% în raport cu nivelul sezonului precedent, care — la rîndul lui — a fost mai redus decît media pe anii 1973/74—1975/76. Aceasta se datorește în întregime reducerii survenite în principala zonă producătoare — Europa occidentală, în timp ce în țările în curs de dezvoltare din America și Africa este de așteptat o creștere a producției.

În cursul anului trecut s-a înregistrat o reducere a volumului exporturilor de vinuri (circa trei cincimi din exportul mondial fiind furnizate de Franța, Italia și Spania); valoric, însă, exportul de vinuri a crescut sub efectul tendinței de creștere a prețurilor, îndeosebi de la sfîrșitul anului 1977 și în prima parte a acestui an.

O prognoză niponă

POTRIVIT unui studiu de prognoză întocmit de Agenția japoneză pentru resurse naturale și energie, producția mondială de petrol — care acum este înfrîntă excedentară, datorită ritmului lent al înviorării economice și întrării în exploatare a unor zăcăminte de mare randament (Marea Nordului, Alaska, Mexic) — ar putea deveni insuficientă încă la începutul deceniului viitor. Agenția niponă estimează cererea globală de energie la 125 milioane barili de echivalent petrol pe zi în 1985, din care jumătate efectiv petrol.

Agenția pentru resurse naturale și energie consideră pe de altă parte, în prognoza sa că se vor înregistra în continuare întîrzieri în programele de utilizare a energiei nucleare ale multor țări, datorită dificultăților de ordin ecologic.

Orientări în dezvoltarea economică

R. A. Egipt : proiecte industriale

APROBAT la 11 iunie 1978 de Adunarea Poporului, planul de dezvoltare pe 1978—1982 al Republicii Arabe Egipt prevede un ritm de creștere economică de 8,3% în medie pe an. În totalul investițiilor prevăzute — de 12,4 mlrd. lire egiptene — ponderea principală revine industriei prelucrătoare (24%), alături de transporturi și telecomunicații (23%).

Construirea de noi obiective industriale constituie principala opțiune economică pentru perioada următoare. Prin importanța lor se disting : un nou combinat siderurgic lîngă Alexandria, un complex petrochimic la Ameryia, fabrici de îngrășăminte, unități de prelucrare a metalelor, construcții de autovehicule, material rulant de cale ferată, tractoare, motoare, produse electronice și electrotehnice etc. Pînă la 31 decembrie 1977 „General Authority for Investment and Free Zones" aprobase începerea realizării a 29 proiecte în industria textilă, 19 în industria alimentară, 89 în industria chimică, 8 în industria farmaceutică, 23 în industria metalurgică, 38 în industriile electromecanice și constructoare de mașini și 19 în industria materialelor de construcții.

În industria extractivă, de la 21 mil. t țiței în 1977 se va ajunge la 50 mil. t în 1982. Capacitatea de rafinare va spori de la 11,1 la 16,5 mil. tone. Marele complex de exploatare a fosfaților de la Abu Tartour va avea o producție de 7 mil. t. Alte zăcăminte mai intens exploatate vor fi cele de minereu de mangan, minereu de fier, gaze naturale, sare etc.

În domeniul producției de energie electrică, pînă în 1982 vor fi construite 4 mari termocentrale însumînd 2000 MW. Proiectul hidroenergetic de aducere a apei din Mediterana în depresiunea Qattara va facilita instalarea a 6000 MW. Centrala nucleară de la Sidi Kreir (600 MW) va fi prima dintr-o serie de 12 centrale nucleare totalizînd 6600 MW.

Proiectele din transporturi și telecomunicații vin ca importanță după cele din industria prelucrătoare. Alături de construcții de șosele, căi ferate, porturi maritime, se prevede construcția metroului din Cairo, realizarea a trei tuneluri pe sub canalul Suez și începerea în circa doi ani a celei de a doua etape de modernizare a canalului. Un vast program de dezvoltare a telecomunicațiilor, cu o durată de 20 de ani, prevede cheltuieli de 20 mlrd. dolari și va duce în primii 5 ani la instalarea a 1 mil. noi linii telefonice.

În construcții se prevede realizarea a 325 000 locuințe pînă în 1982. Producția de ciment se va dubla, ajungînd la 7 mil. t.

Circa 23% din exportul Egiptului era format în 1977 din produse industriale finite, în principal textile și alimentare ; încep să crească exporturile de aluminiu, medicamente, cosmetice, mobilă, autoturisme, autobuze, unele produse electrice.

Schimburile comerciale româno-egiptene și-au dublat volumul în ultimii 4 ani și urmează să ajungă la 500 mil. dolari în 1980. Acțiunile de cooperare, a căror importanță o atestă numeroase obiective construite în comun pe teritoriul egiptean, urmează să sporească și să se extindă în noi domenii.

M. F.

EVOLUȚII MONETARE

EVOLUȚIA pieților de schimb în perioada 17—21 iulie a.c. a fost caracterizată printr-o nervozitate accentuată, făcîndu-se simțită influența interpretării contradictorii, în final, a rezultatelor întîlnirii la nivel înalt a reprezentanților principalelor 7 state capitaliste industrializate (Bonn, 16—17 iulie a.c.). În aceste condiții **dolarul S.U.A.** a avut în general o revenire față de restul valutelor occidentale în prima parte a intervalului, înregistrînd însă în final un recul evasi-general la care pare a fi contribuit, între altele, și reluarea ideii indexării prețului petrolului față de un coș de valute care ar putea fi utilizat în viitorul apropiat de țările O.P.E.C.

Yenul japonez a înregistrat, după o deschidere cu circa 0,5% sub nivelul de referință, o revenire (temperată de intervențiile în favoarea dolarului ale Băncii Japoniei) pînă la un curs final (maxim al intervalului) de circa 201,20 yeni/dolar. **Francul elvețian** a avut în acest interval o evoluție „frămîntată". Inițial, într-un moment cînd rezultatele referendumului „celor 7" erau evaluate în general ca favorabile dolarului, francul elvețian a înregistrat un recul de circa 1% în raport cu închiderea de referință, la un curs de peste 1,8 franci/dolar. În final, însă, odată cu modificarea opiniilor anterioare, moneda elvețiană a înregistrat o inversare marcată de tendință, cotînd la închidere la circa 1,7915 franci/dolar, cu 1,3% peste închiderea de referință. **Lira sterlină** a continuat să evolueze de o manieră fermă față de restul valutelor occidentale și a înregistrat în relația sa cu dolarul, după un recul moderat în prima parte a intervalului, un curs de închidere de circa 1,9120 dolari pentru o liră, situat la 1,1% peste închiderea de referință.

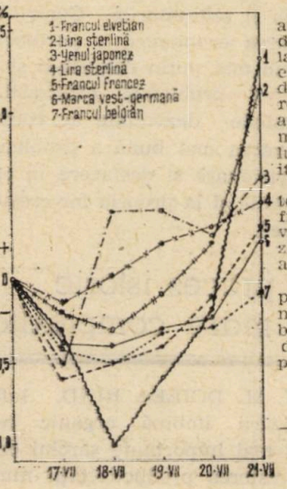

Evoluția cursului principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 17—21 VII, luîndu-se ca bază cursurile din 14 VII 1978

Marca vest-germană și **francul belgian** au înregistrat o amplitudine mai restrînsă a fluctuațiilor lor în raport cu dolarul. La închidere marca a cotat la circa 2,0520 mărci/dolar, în timp ce francul belgian, la circa 32,49 franci/dolar, era cu puțin sub nivelul de referință. **Francul francez** a deschis la circa 4,4435 franci/dolar, depășind închiderea de referință abia în final, cu circa 0,3%, la un curs de aproape 4,4330 franci/dolar. **Lira italiană** a continuat să manifeste o tendință bună, atribuită de observatori afluxului turistic caracteristic sezonului. La închidere moneda italiană se situa la circa 845 lire/dolar.

Piața eurodepozitelor a continuat să înregistreze o creștere a dobînzilor pentru perioadele de 6 luni : la eurofrancii elvețieni — pînă la circa 2,5625% și la euromărcile vest-germane — pînă la circa 4%. Dobînzile la eurodepozitele în dolari S.U.A., după o ușoară tendință de recul, au revenit în final la nivelul anterior de circa 9,25%.

Piața aurului a înregistrat o perioadă relativ calmă în prima parte a intervalului. În final, sub efectul presiunilor de pe piețele de schimb, prețul aurului a crescut brusc, ultimul fixing al săptămînii la Londra fiind de 191,75 dolari/uncie, cu aproape 6 dolari peste nivelul săptămînii precedente.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

APROPIEREA ȘI EGALIZAREA NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ (I)

DECALAJELE ECONOMICE dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare au cunoscut, în întreaga perioadă postbelică, o tendință de agravare continuă. Față de 1950, cînd raportul dintre nivelurile produsului național brut pe locuitor din cele două grupuri de țări reprezenta în medie 12 : 1, în 1970 el ajunsese la 13 : 1, iar în 1977 atinge circa 15 ; 1. Într-o lume din ce în ce mai interdependentă, aceste decalaje au devenit o problemă a întregii omeniri, iar lichidarea lor a căpătat o importanță crucială pentru destinele prezente și viitoare ale umanității.

Convergență obiectivă de interese

ISTORIA CONTEMPORANĂ pune la ordinea zilei egalizarea relativă a nivelurilor economice, ca parte organică esențială a unei noi ordini economice internaționale. Egalizarea se prezintă astăzi nu numai ca o necesitate, dar și ca o posibilitate la scară mondială. Există astăzi în lume forțe economice, sociale și politice capabile să impună realizarea acestei posibilități.

Conținutul propriu al egalizării nivelurilor de dezvoltare economică ale statelor ni se dezvăluie prin însuși obiectivul concret al procesului : înlăturarea treptată a decalajelor economice moștenite de la capitalism și ridicarea țărilor mai puțin dezvoltate în rîndul celor avansate industrial.

În primul rînd, egalizarea nivelurilor economice ale țărilor apare ca un proces istoric obiectiv necesar cerut atît de dezvoltarea internă a acestora, cît și de dezvoltarea relațiilor economice internaționale. În urmărirea ei se interferează convergent, deși nu de la sine, interesele naționale ale tuturor popoarelor și statelor : ale țărilor în curs de dezvoltare, care sînt în cauză direct și pentru care egalizarea înseamnă depășirea subdezvoltării, ridicarea pe treptele civilizației materiale moderne ; ale statelor capitaliste dezvoltate care, participînd la înfăptuirea egalizării, își creează o premisă necesară a menținerii și sporirii în continuare a prosperității acumulate de ele de-a lungul dezvoltării istorice.

Interesul țărilor capitaliste dezvoltate față de egalizare este de natură esențialmente economică și izvorăște din acțiunea interdependențelor internaționale, în a căror configurație actuală țările în curs de dezvoltare au o funcție dublă : de producători de materii prime pentru piața mondială și de piețe de desfacere a produselor industriale ale țărilor capitaliste dezvoltate. Deși avansate industrial, aceste din urmă țări sînt deci puternic legate de cele în curs de dezvoltare atît prin importurile crescînde de materii prime și resurse energetice, de importanță vitală pentru creșterea economică, cît și prin exportul de produse finite. Prin ambele fluxuri ale comerțului exterior, reproducția lărgită din țările capitaliste dezvoltate este tot mai strîns legată și dependentă de evoluția economică a țărilor în curs de dezvoltare. De aceea menținerea acestora la un nivel economic scăzut înseamnă o limitare și a posibilităților țărilor capitaliste dezvoltate de a-și extinde producția și schimburile. Contribuind la ridicarea economică a partenerilor de schimb mai puțin dezvoltați și la soluționarea problemei egalizării, țările capitaliste dezvoltate ar contribui la rezolvarea mai bună a problemelor de aprovizionare și desfacere în economia mondială și la propria lor creștere economică.

Un proces istoric de mare complexitate

ÎN AL DOILEA RÎND, înfăptuirea egalizării îmbină organic realizarea celei mai importante sarcini economice — creșterea productivității muncii naționale — în țările în curs de dezvoltare cu lichidarea exploatării pe plan internațional și așezarea relațiilor dintre state și națiuni pe temelia echității și egalității. Creșterea productivității muncii naționale în țările în curs de dezvoltare și apropierea sa de nivelul celei din țările avansate industrial reprezintă singura cale pe care se poate asigura egalitatea economică a țărilor în fața avantajelor pe care le oferă diviziunea mondială a muncii. În condițiile actualelor niveluri profund inegale ale productivității muncii naționale țările mai slab dezvoltate pierd în schimburile lor economice cu cele dezvoltate o parte din substanța lor economică. Exploatarea, inegalitatea și inechitatea pe care le exprimă astfel de raporturi între țările sărace și cele bogate, reprezintă tot atîtea surse de animozități și instabilitate care amenință pacea, colaborarea internațională și dezvoltarea economiei mondiale.

În aceste condiții, egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor capătă un conținut care depășește cadrul său strict economic ; ea se prezintă ca un proces istoric extrem de complex, în care se împletesc organic laturile economice cu cele sociale și politice, latura națională cu cea internațională a dezvoltării popoarelor. Numai o astfel de abordare a problematicii egalizării corespunde conținutului său real și îngăduie înțelegerea principalelor cerințe prin care se manifestă acest conținut, precum și a mecanismului său intern.

Egalizarea nu poate și nici nu trebuie să înlăture toate deosebirile economice dintre țări. Ideile ce stau la baza proclamării necesității ei exclud uniformizarea mecanică, după un model dat, a laturilor vieții social-economice, culturale și politice din țările mai slab dezvoltate. Egalizarea este chemată să înlăture discrepanțele adînci formate de-a lungul istoriei între nivelurile dezvoltării economice și între condițiile de viață determinate de ele. Unii

economiști consideră că egalizarea trebuie să cuprindă în sfera sa mai ales consumul individual, sau structurile economice, sau comerțul exterior. Neîndoielnic, toate acestea sînt laturi foarte importante ale nivelului de dezvoltare economică, însă ele singure nu sînt decisive în caracterizarea lui. Rolul decisiv îl au forțele de producție, respectiv producția materială. De aici necesitatea ca egalizarea să cuprindă, înainte de toate, producția de bunuri materiale ca domeniu general al acțiunii sale.

Industria — domeniu hotărîtor de acțiune

CUMULÎND efectul tuturor factorilor care determină producția materială, venitul național pe locuitor exprimă forța productivă a muncii sociale și nivelul de dezvoltare a economiei. Conform celor mai recente date comparative publicate de Banca Mondială, în 1975 un număr de 68 de țări mai slab dezvoltate, însumînd o populație de 2 254 mil. locuitori, adică 57% din populația mondială, au avut o producție națională însumată de 588 miliarde dolari, respectiv 10% din P.N.B. mondial, în medie pe locuitor revenind 260 dolari. La polul opus, 11 țări capitaliste dezvoltate : S.U.A., „cei nouă" din Piața comună vest-europeană și Japonia, cu 14,9% din populația globului, dețin 54,1% din P.N.B. mondial, revenind pe locuitor 5 674 dolari, adică aproape de 22 de ori mai mult decît media din primul grup de țări.

În epoca noastră dezvoltarea forțelor de producție, care determină nivelul venitului național total și pe locuitor, înseamnă înainte de toate dezvoltarea marii industrii moderne cu ramurile sale de vîrf, dezvoltarea științei și tehnicii, formarea muncitorilor cu un înalt grad de cultură generală și tehnică de specialitate. Ținînd seama de rolul determinant al industriei moderne în dezvoltarea forțelor de producție, apare firesc ca un domeniu principal al egalizării să fie dezvoltarea industrială. Se constată însă că decalajele industriale dintre țări sînt și mai mari decît în cazul P.N.B. (vezi tabelul nr. 1).

ordine a țărilor în curs de dezvoltare de către cele capitaliste dezvoltate. De exemplu, în cazul producției de energie primară : țările în curs de dezvoltare nu consumă din producția lor energetică decît 15,2%, restul de aproape 85 % luînd calea exportului, orientat aproape exclusiv spre centrele industriale capitaliste dezvoltate. Țările în curs de dezvoltare extrag circa 60% din țițeiul produs în lume, dar nu prelucrează decît circa 25%. În cazul oțelului, aceleași țări produc doar 5% din totalul mondial, față de 42% din producția mondială de minereu de fier, cît furnizează ele.

În industria extractivă mondială, țările în curs de dezvoltare participă cu 25%, dar dețin numai 8% din întreaga producție industrială mondială și circa 5% din cea a industriei prelucrătoare. Vom adăuga la acestea că țările în curs de dezvoltare importă peste 90% din mașinile și utilajele necesare dezvoltării lor economice.

Alături de faptul că, din totalul materiilor prime pe care le produc, ele consumă în interior, pentru prelucrare de către industria autohtonă, doar 10%, cele arătate demonstrează că lichidarea decalajelor, apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică sînt de neconceput fără cuprinderea în acest proces a industriei, domeniu hotărîtor al creșterii economice. Totodată, este necesară nu orice dezvoltare industrială, ci una care să conducă la formarea unei structuri complexe și moderne, de înaltă eficiență, în cadrul căreia să se îmbine organic industria extractivă cu cea prelucrătoare, să se asigure creșterea ponderii acesteia din urmă, să se promoveze cu precădere ramurile de vîrf etc.

Cerințe specifice complexe în agricultură

AGRICULTURA, ținînd seama îndeosebi de rolul său în ocuparea forței de muncă, în alimentația populației, precum și în export, ocupă un loc deosebit sub aspectul necesității egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor.

Se face uneori constatarea că în

Tabelul nr. 1

Raportul producției industriale pe locuitor a țărilor capitaliste dezvoltate față de cea din țările în curs de dezvoltare = 1,0

Producția industrială globală	Din care : industr. prelucr.	ramuri de vîrf	siderurgie (oțel)	Energie primară produsă	consumată
24 : 1	38 : 1	96 : 1	20 : 1	3 : 1	14 : 1

La baza discrepanțelor oglindite în cifrele din tabel se află instituirea în perioada stăpînirii coloniale a unui complex mecanism de menținere în sub-

agricultură decalajele sînt mai mici decît în industrie, ceea ce se referă însă doar la faptul că discrepanțele dintre cele două grupuri de țări în producția agricolă totală sau alimentară pe locuitor sînt mai mici decît 20 : 1, 24 : 1, 38 : 1 sau 96 : 1 ca în cazul producției industriale (vezi datele din tabelul nr. 1). Dar chiar mai mici fiind, ele sînt mai grave și mai dureroase pentru că ele se află la originea faptului că în țările în curs de dezvoltare bîntuie o cronică criză alimentară care afectează circa 800 mil. de oameni, din care 500 mil. copii ; că zeci și sute de mii de oameni sînt secerați anual de foamete ; că din foste exportatoare de produse agroalimentare, aceste țări au devenit, în ansamblul lor, importatoare de astfel de produse; că agricultura lor este sectorul economic cel mai primitiv din economia națională ca tehnică și organizare socială, ceea ce nu permite nici să se întrevadă o perspectivă mai favorabilă, cel puțin imediat, în domeniul producției alimentare.

Agricultura este marcată puternic de consecințele nefaste ale îndelungatei dominații coloniale, consecințe care ridică probleme deosebit de grele în calea apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare. Între urmările caracteristice ale acestei dominații iese în evidență monocultura practicată ca mare producție pe plantații întinse, profilarea producției pentru export cu prețul neglijării culturilor alimentare necesare consumului intern, fenomene însoțite pe de altă parte de menținerea în cea mai mare parte a agriculturii a unei baze tehnice rudimentare și a unor metode de însămînțare și recoltare similare celor folosite acum sute de ani. Situația descrisă generează slaba productivitate a agriculturii țărilor în curs de dezvoltare la culturile destinate consumului intern și perpetuează marile probleme cum sînt insuficiența alimentară, șomajul latent etc.

Conform datelor publicate de Banca Mondială, producția agricolă a țărilor în curs de dezvoltare a sporit în medie anual cu 3,0% în perioada 1961—1976, iar populația cu 2,4%, rezultînd că pe locuitor creșterea producției a fost de sub 0,6% în medie anual. Pe fondul situației grave a agriculturii, ca și a alimentației populației, moștenită de la stăpînirea colonială, a rezultat de aici și nevoia unor însemnate importuri de produse agroalimentare din țările capitaliste dezvoltate, în condiții care grevează și viitorul economic al țărilor importatoare. În aceste condiții, lichidarea decalajelor agricole și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică apare ca o sarcină deosebit de complexă în care se îmbină în mod necesar cerința modernizării structurilor sociale și tehnico-productive, cu cerința ridicării permanente a indicatorilor producției, atît pe total cît și pe locuitor, pentru a-i apropia de, și apoi egaliza cu, nivelurile țărilor care au o agricultură avansată.

prof. dr. Nicolae BELLI

MACHINOEXPORT

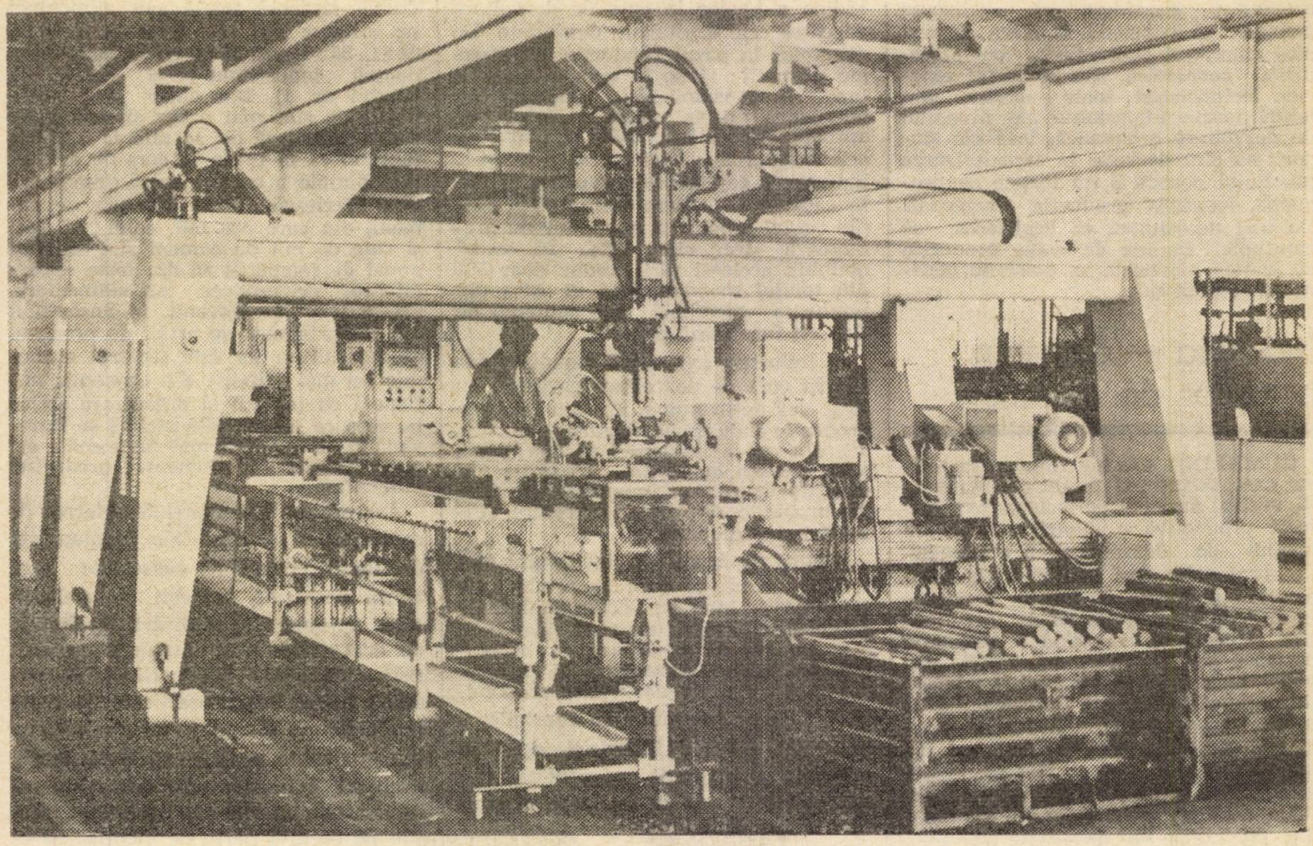

MANIPULATOARE CU PORTAL DIN FAMILIA „PIRIN"

MANIPULATOARELE cu portal din familia „Pirin" rezolvă problemele încărcării automate prin detalii simetric-rotative a unei largi game de strunguri incluse în linii tehnologice automate. Sînt create pe principiul agregat-modul cu acționare hidraulică și comandă cinematică-program și constituie unități independente dotate cu hidroagregat și dulap electric, proprii.

În funcție de operațiile pe care le execută, manipulatoarele se împart în 4 variante : A, B, C, D, cu prindere directă sau reversibilă și posibilitatea schimbărilor de poziție a pieselor cu 180°, cu devierea sau fără devierea brațului de descărcare în plan perpendicular pe direcția de mișcare a carului.

	A	B	C	D	
– Sarcina fiecărui braț		pînă la 40 kg			
– Cursa brațului	–	350	500	600	
– Unghiul de prindere	180°	180°	–	–	
Deschiderea lungimii portalului	4 500	5 000	5 500	6 000	(mm)
Deschiderea înălțimii portalului	–	1 900	2 120	–	

BULGARIE

Exportator:
"Machinoexport"
Sofia, R. P. Bulgaria
str. Aksakova, 5
telefon: 885321
telex: 022 425
Telegrame: Machinoexport, Sofia

PUBLICOM

Ritmuri în evantai

DECENIUL AL OPTULEA a intrat în ultimul său pătrar, fără ca țările occidentale industrializate să fi găsit soluții cît de cît promițătoare sau durabile pentru problemele economice care de la începutul deceniului se înmulțesc și se amplifică. O reflectare a acestor probleme este certa accentuare a dezvoltării inegale, fenomen pe care efectele diferite ale recesiunii declanșate în 1973 asupra țărilor afectate nu au putut decît să-l facă și mai complex. Graficul oferă posibilitatea unei comparații grăitoare a ritmului creșterii economice din 14 țări occidentale dintre cele mai dezvoltate din 1970 încoace. Unele situații cunoscute din datele publicate de-a lungul anilor sînt confirmate de cifrele din grafic, de exemplu poziția fruntașă a Japoniei în evantaiul ritmurilor din lumea nesocialistă sau încetineala care caracterizează creșterea economiei engleze. Mai puțin așteptat este locul 10 al R.F.G. printre cele 14 țări sub aspectul ritmurilor, sau ultimul loc al Elveției. Se remarcă totodată relativa vigoare a creșterii în țări ca Norvegia, Spania, Austria, care talonează pe liderul plutonului.

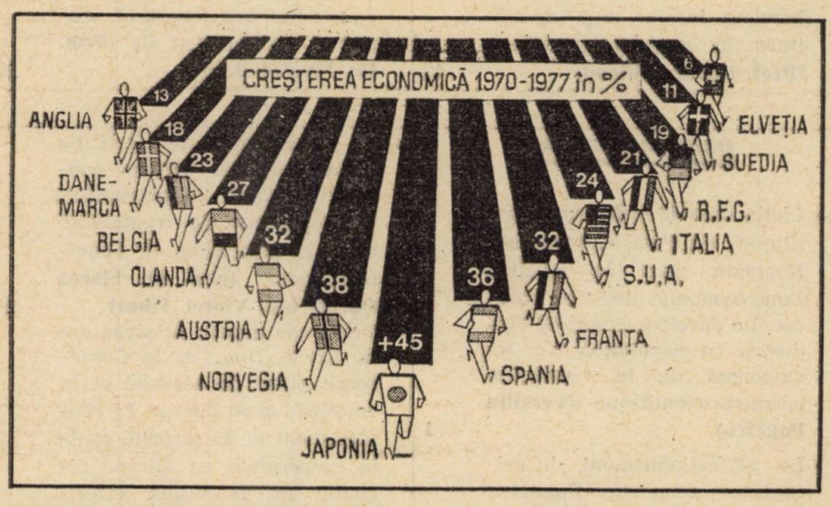

Informația — bun de larg consum?

ANALIZÎND înmulțirea de la an la an, în țările capitaliste industrializate, a numărului centrelor de documentare și al băncilor de date în diferite domenii ale științei, tehnicii și economiei, care furnizează — contra cost — informații într-o gamă tot mai largă de domenii, revista „L'Usine Nouvelle" semnalează faptul că, pe măsura reducerii treptate a costului unei informații și perfecționării sistemului însuși de primire și utilizare a informației, se lărgește continuu sfera „consumatorilor" acestui gen de produs. Și în acest domeniu S.U.A. se află în avans față de alte țări capitaliste (vezi tabelul), totuși decalajul manifestă o tendință de reducere.

(în mii)

	1971	1975
Număr de cereri de informații în S.U.A.		
— total	120	770
— la un milion de locuitori *	0,6	3,6
Număr de cereri de informații în Europa occidentală		
— total	1,8	69,2
— la un milion de locuitori	*	0,2
Raportul S.U.A./Europa occid. ca număr de cereri la un milion de locuitori	100/1	16/1

* Sub 0,01

Care ar putea fi în perspectivă efectul tendinței de transformare a informației într-un bun de larg consum? După opinia unor specialiști ea va determina o revoluționare a sistemului de organizare a documentării tehnico-științifice în întreprinderi și instituții, efortul său principal urmînd să se deplaseze către depistarea, culegerea și utilizarea eficientă a informației interne.

Perspectivele forajului submarin

AUTORII prognozei elaborate de Asociația internațională a antreprenorilor de lucrări de foraj apreciază că în perioada 1978—1985 ritmul de creștere a volumului forajelor submarine se va încetini comparativ cu perioada precedentă de zece ani.

Se consideră că de la jumătatea deceniului următor ritmul de extindere a forajului submarin va scădea și mai mult în țările capitaliste, deoarece pînă atunci o parte considerabilă a zăcămintelor de petrol din zonele platoului continental, aferente acestora, va fi deja prospectată și pusă în exploatare. Este de așteptat, de asemenea, ca parcul platformelor mobile de foraj și exploatare să crească mai repede în viitor decît parcul platformelor staționare, deoarece în cazul celor dintîi costul construcției progresează într-o măsură comparativ mai redusă odată cu sporirea adîncimii la care se efectuează lucrările.

O materie primă valoroasă — sarea

ALĂTURI de cărbune, cupru și sulf, sarea geamă constituie una din principalele bogății ale subsolului R.P. Polone; zăcămintele cunoscute sînt evaluate la mai multe zeci de miliarde de tone ceea ce reprezintă un volum suficient pentru a fi exploatat timp de secole, chiar în cantități mai mari decît în prezent. Pînă acum sarea era folosită îndeosebi în scopuri alimentare, precum și producția de sodă, clor și detergenți.

Nu demult în Polonia a fost elaborat un program de extindere a utilizării sării, pentru obținerea unui larg evantai de produse. Se apreciază că, în viitor, plecînd de la sare vor putea fi elaborate circa 1 500 de produse finite, printre care cele destinate, de pildă, creșterii intensive a vitelor.

Culturi agricole în jurul întreprinderilor industriale

DUPĂ CUM RELATEAZĂ agenția „China Nouă", la o serie de fabrici, mine și alte întreprinderi din China muncitorii și familiile lor sînt încurajați să folosească pămîntul neutilizat din preajma întreprinderilor lor pentru a cultiva grîu, legume și fructe și pentru a crește animale domestice și păsări.

Această măsură a mărit suprafața de pămînt arabil, a sporit volumul recoltei la scară națională și a contribuit la îmbunătățirea vieții muncitorilor. Cerealele și legumele produse astfel sînt vîndute muncitorilor și cantinelor la prețuri scăzute, familiile muncitorilor care iau parte la cultivare fiind retribuite.

Pînă în prezent întreprinderile industriale din China cultivă cam 260 000 ha pămînt arabil. Anul trecut ei au recoltat 270 000 de tone de cereale și 1,1 milioane tone de legume.

Perfecționarea activității de comerț internațional

EXPANSIUNEA continuă a comerțului internațional este însoțită de creșterea permanentă a volumului operațiunilor și documentelor aferente, fapt care impune aplicarea unor măsuri de raționalizare a activității de comerț exterior, inclusiv reducerea duratei circulației documentelor, reclamă unificarea și standardizarea acestor documente. Asemenea probleme — cum sînt coordonarea activității internaționale privind perfecționarea organizării comerțului mondial; studierea operațiunilor efectuate în acest domeniu și în transporturi în scopul simplificării și unificării lor; sprijinirea măsurilor de standardizare a documentelor folosite în comerțul exterior; dezvoltarea unei terminologii internaționale standard în acest sector de activitate și a unui sistem unic de codificare (a denumirii țărilor, a valutelor ș.a.); îmbunătățirea utilizării calculatoarelor electronice în comerțul internațional — constituie, de mai bine de un deceniu și jumătate, obiect de studiu al experților unor organisme internaționale ca Comisia economică O.N.U. pentru Europa sau C.A.E.R.

In ceea ce privește extinderea utilizării calculatoarelor electronice în prelucrarea și transmiterea volumului crescînd de informații în activitatea de comerț exterior, se apreciază că ea va permite — între altele — reducerea cantității documentelor folosite, scurtarea termenelor de livrare a mărfurilor și de efectuare a plăților între beneficiar și furnizor.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 30 DIN 28 IULIE 1973

ECONOMIE NAȚIONALA

- Opțiuni în politica P.C.R. pentru crearea unei economii moderne, avansate
  - Dezvoltarea industriei în corelație cu cerințele revoluției tehnico-științifice **(Vergiliu Popescu)** 1
  - Asigurarea conștientă a concordanței între forțele și relațiile de producție — trăsătură esențială a politicii partidului **(conf. dr. Gavril Horja)** 4
- Acțiuni concrete pentru înfăptuirea sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.
  - Realizarea planului la toți indicatorii **(Gh. Drăghici)** 6
  - Exigențe ale micșorării costurilor de producție **(dr. Gh. Șică)** 8
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar.
  - Laturi calitative noi ale echilibrului financiar al întreprinderii **(Ion Stancu)** 10
  - Ancheta „R.E." Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea industrială (I) 12
  - Studierea cererii de mărfuri a populației — instrument curent de lucru în activitatea comercială cu ridicata **(Gh. Teodorașcu)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Stabilirea parametrilor organizatorici ai noilor obiective industriale **(Dan Condrea)** 16
- Experiențe în actualitate. Proiectarea sistemică integrată **(dr. George Cojocaru)** 17

TEORII — IDEI

- Repere privind conducerea pe baza corelației între venituri și cheltuieli în agricultura modernă **(prof. Bucur Șchiopu)** 18
- Procesul circular activ. Metalurgia neferoasă în perspectiva exigențelor de economicitate și de protejare a mediului **(prof. dr. docent Florea Oprea, ing. Viorel Tibea)** 20
- Școli • curente • economiști. Teorii privind avantajul comparativ și înzestrarea cu factori (II) **(dr. Aurel Iancu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Trei ani de la semnarea Actului final al Conferinței general-europene. Întărirea securității și cooperării în Europa necesită noi eforturi susținute ale popoarelor **(dr. Ion Forojan)** 25
- Tendințe — conjuncturi 27
- Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale. Apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică (I). **(prof. dr. Nicolae Belli)** 28
- Mondorama 31

În **SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR :** Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

- Options within the Romanian Communist Party's policy for creating a modern, advanced economy. Industrial development in keeping with the requirements of the revolution in science and technology **(Vergiliu Popescu)** 1
- Perfecting the economic-financial mechanism. New qualitative aspects of balancing the finances of enterprises **(Ion Stancu)** 10
- Guide marks of management on the basis of the correlation between income and expenditure in modern agriculture **(Prof. Bucur Șchiopu)** 18
- The circular active process. Non-ferrous metallurgy in the light of the requirements of profitableness and environment protection **(Prof. Dr. Florea Oprea, Eng. Viorel Tibea)** 20
- Three years since the signing of the Final act of the Conference on European security and cooperation. The strengthening of security and cooperation in Europe calls for new and constant efforts of the peoples **(Dr. Ion Porojan)** 25
- Requirements of setting up a new international economic order. Bringing nearer and equalizing the levels of economic development (I) **(Prof. Dr. Nicolae Belli)** 28

DANS LE NUMÉRO

- Choix dans le cadre de la politique du Parti Communiste Roumain pour la création d'une économie moderne, avancée. Le développement de l'industrie en corrélation avec les exigences de la révolution technico-scientifique **(Vergiliu Popescu)** 1
- Le perfectionnement du mécanisme économico-financier. Nouveaux aspects qualitatifs de l'équilibre financier des entreprises **(Ion Stancu)** 10
- Points de repère concernant la direction sur la base de la corrélation entre revenus et dépenses dans l'agriculture moderne **(prof. Bucur Șchiopu)** 18
- Le procès circulaire actif. La métallurgie des métaux non-ferreux dans la perspective des exigences de rentabilité et de la protection de l'environnement **(prof. dr. Florea Oprea, ing. Viorel Tibea)** 20
- Trois ans depuis la signature de l'Acte final de la Conférence pour la sécurité et la coopération en Europe. Le renforcement de la sécurité et de la coopération en Europe réclame de nouveaux efforts constants des peuples **(dr. Ion Porojan)** 25
- Exigences de l'édification d'un nouvel ordre économique international. Le rapprochement et l'égalisation des niveaux de développement économique (I) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Выбор ориентаций в политике Р.К.П. на создание современной передовой экономики. Развитие промышленности в соответствии с потребностями научно-технической революции **(Верджилиу Попеску)** 1
- Совершенствование экономическо-финансового механизма. Новые качественные аспекты финансового равновесия на предприятии **(Ион Станку)** 10
- Ориентиры по руководству на основе корреляции доходов и расходов в современном сельском хозяйстве **(проф. Букур Шкиопу)** 18
- Циркулярный активный процесс. Цветная металургия перед требованиями экономичности и охраны окружающей среды **(проф. др. Флория Опря, инж. Виорел Тибя)** 20
- Трехлетие подписания Заключительного акта Общеевропейского совещания. Укрепление безопасности и кооперирования в Европе требует новых упорных усилий со стороны народов **(др. Ион Порожан)** 25
- Требования установления нового международного экономического порядка. Сближение и выравнение уровней экономического развития **(проф. др. Николае Белли)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Acasă, în concediu sau în excursie, televizoarele portabile „SPORT“ — complet tranzistorizate, adaptabile la tensiunea de 220 V și 12 V de la acumulatorul turismului dumneavoastră, oferă posibilitatea vizionării, în condiții optime, a tuturor emisiunilor de televiziune

În magazinele comerțului de stat puteți procura foarte avantajos TELEVIZORUL „SPORT“ la prețul de 2 870 lei și cu plata în 24 de rate lunare, prima rată constituind și avansul în sumă de circa 120 lei

ELECTRO timiș

TIMISOARA CALEA BUZIAȘULUI 11

1978 AUG 7

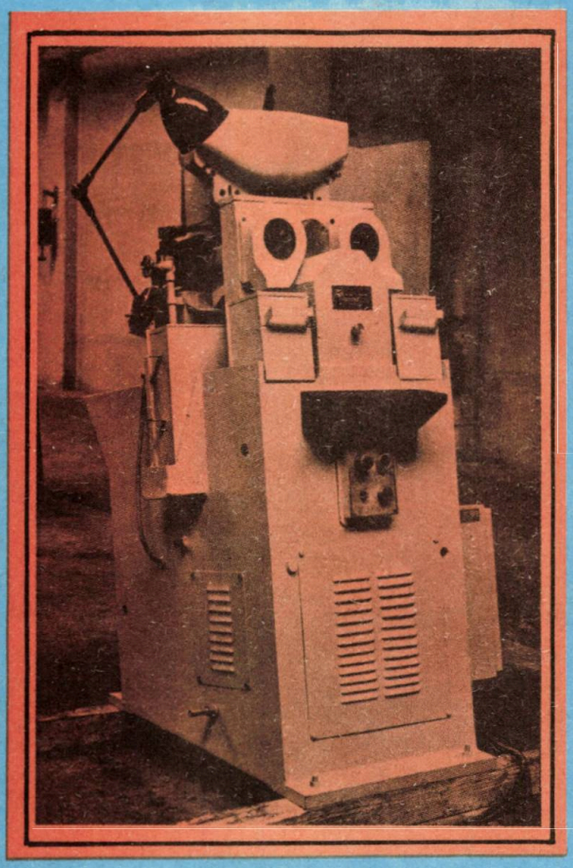

M.A.F. NUTAP

ELECTROTIMIȘ

produce utilaje tehnologice pentru industria electrotehnică, ale căror performanțe sînt competitive cu ale celor mai noi produse de acest gen, realizate de firmele cu tradiție din lume. Vă prezentăm doar 4 dintre aceste utilaje:

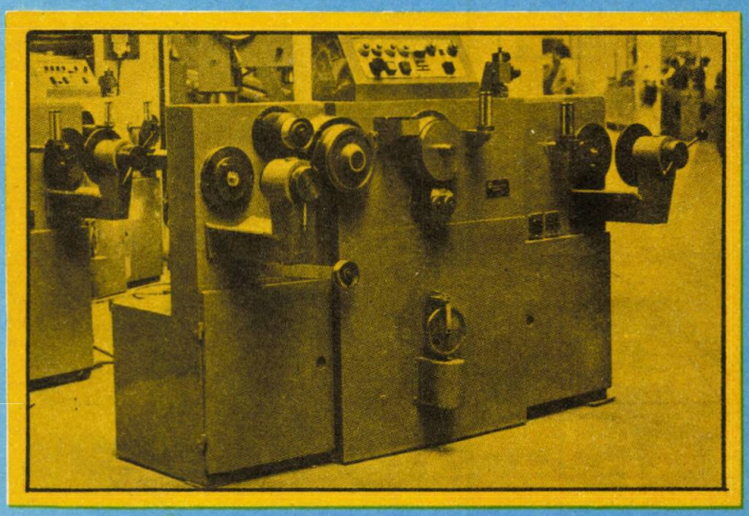

MAȘINĂ DE TESTAT

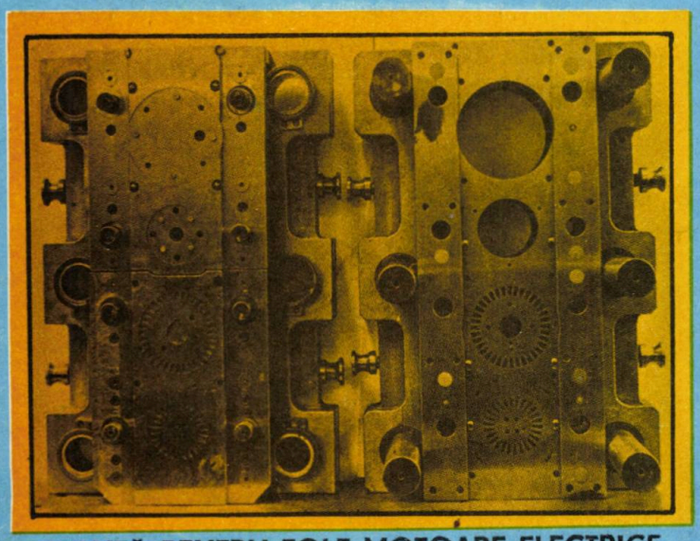

ȘTANȚĂ PENTRU TOLE MOTOARE ELECTRICE

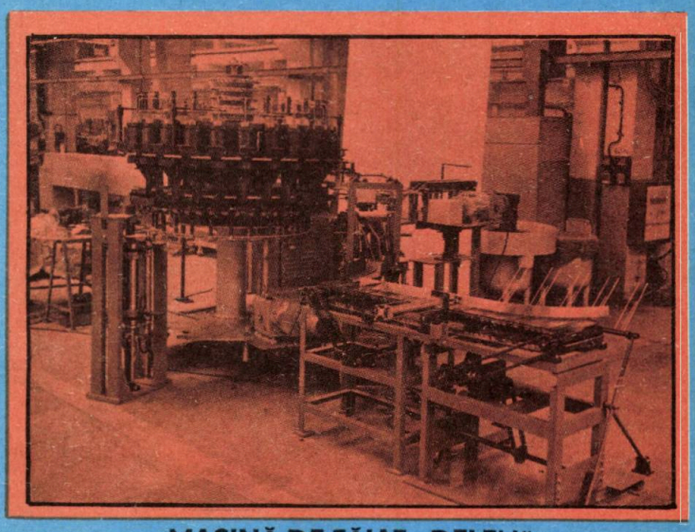

MAȘINĂ DE TĂIAT „DELEU"

Pentru orice relații, inclusiv în legătură cu caracteristicile tehnice pe care le prezintă produsele de mai sus, adresați-vă direct la :
ELECTROTIMIȘ — Intreprindere de utilaje pentru industria electrotehnică — România, Calea Buziașului nr. 11, telefoane : 961/3 77 07 — 3 53 00 — 3 52 00 telex 43291.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PERFECŢIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

ADUNĂRILE GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII EXPRESIE A AUTOCONDUCERII MUNCITOREŞTI

Numărul 31 ● Vineri 4 august 1978

Vizita de lucru a secretarului general al partidului în județul Tulcea

O NOUĂ MANIFESTARE A GRIJII NEOBOSITE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU PENTRU ÎNFLORIREA ÎNTREGII ȚĂRI

Secretarul general al partidului a examinat la fața locului, cu conducătorii unor ministere economice, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu oamenii muncii, stadiul îndeplinirii amplului program de ridicare economică și socială a județului. Au fost analizate probleme concrete ale creșterii producției și eficienței la Combinatul metalurgic, ale accelerării ritmului de lucru la șantierul naval și la portul industrial Tulcea, ale dezvoltării economice și edilitare a orașelor Sulina și Isaccea.

În toate locurile vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost primiți cu calde manifestări de dragoste și prețuire, de atașament față de politica partidului și statului nostru.

În timpul marii adunări populare din Tulcea

La Combinatul metalurgic din Tulcea

În portul Sulina

OPȚIUNI ÎN POLITICA P.C.R. PENTRU CREAREA UNEI ECONOMII MODERNE, AVANSATE

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE ÎN CONCORDANȚĂ CU EXIGENȚELE CALITATIVE ALE PROGRESULUI ROMÂNIEI

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1884

PORNIND de la teoria revoluționară a clasei muncitoare, de la imperativele concrete de progres ale țării, înscriindu-se în tendințele fundamentale ale dezvoltării societății contemporane partidul a pus în centrul politicii sale de dezvoltare economico-socială a țării **industrializarea socialistă a României.** Conceperea și realizarea de către partid a politicii de industrializare socialistă reprezintă un exemplu strălucit de aplicare creatoare a teoriei revoluționare la condițiile țării noastre. Îndeosebi **în anii de după Congresul al IX-lea al partidului,** în condițiile unui proces de amplă efervescență creatoare în întreaga viață economico-socială a României, fertilizat și dinamizat de secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în această politică s-a manifestat un puternic element de originalitate, formulîndu-se și aplicîndu-se opțiuni și orientări noi, calitative, imprimînd un curs accelerat dezvoltării industriei, economiei naționale. Modernizarea economiei pe baza creșterii rolului conducător al industriei se înscrie ca un obiectiv primordial al politicii Partidului Comunist Român în domeniul dezvoltării economico-sociale.

În cadrul coordonatelor principale ale evoluției economiei României, ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, industrializarea este concepută să acționeze asupra celorlalte ramuri ca un transformator al conținutului acestora. Industrializarea se desfășoară ca forță motrice supremă a dezvoltării agriculturii, care pentru țara noastră reprezintă o ramură de bază, a dezvoltării construcțiilor, transporturilor, etc.

Partidul Comunist Român a demonstrat că industrializarea socialistă are un rol hotărîtor în **făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, în introducerea pe scară largă a progresului tehnic și a cuceririlor științei în toate domeniile producției materiale, în mecanizarea și chimizarea agriculturii, în valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării, în lichidarea rămînerii în urmă a satului față de oraș, și ca un corolar în ce privește ridicarea nivelului de trai material și cultural al întregului popor.** Pe această bază eforturile țării noastre, materiazate în volumul impresionant al unor programe de investiții, au fost orientate constant în conformitate cu obiectivele politicii de industrializare promovată de Partidul Comunist Român. Pentru dezvoltarea industriei s-a alocat cu prioritate cea mai mare parte din volumul investițiilor îndeosebi în favoarea ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție, deci de elemente aparținînd bazei tehnico-materiale ale întregii economii, în favoarea ramurilor caracterizate de activități și procese complexe.

Orientarea consecventă în favoarea industrializării a asigurat creșterea continuă a ponderii fondurilor fixe industriale în volumul total al fondurilor fixe productive, de la 19,8% în anul 1950 la 42,2% în anul 1976. În anul 1965 industria realiza 48,9% din venitul național, iar în anul 1976 circa 56%. Acumulările sociale realizate prin intermediul industriei asigură în continuare propria ei dezvoltare, condiție pentru accelerarea creșterii de ansamblu a economiei.

Cele mai înalte ritmuri de dezvoltare au fost imprimate ramurilor hotărîtoare în crearea bazei tehnico-materiale a întregii economii și în promovarea progresului tehnic. În perioada 1950—1976, ramurile industriale aparținînd grupei A (producția mijloacelor de producție) au cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 14,3%, în timp ce grupa B (producția bunurilor de consum) a crescut într-un ritm mediu anual de 10,6%. Este semnificativ faptul că ramurile și subramurile industriale de vîrf au cunoscut ritmuri mult mai înalte comparativ cu celelalte. Față de un ritm mediu anual de creștere în aceeași perioadă de 12,9% pe total industrie, industria chimică a crescut într-un ritm mediu anual de 20,6%, iar construcțiile de mașini — 18,7%, construcții metalice — 17,2%, energie electrică și termică — 15,3% etc. Subramurile moderne, ce asigură promvarea progresului tehnico-științific au cunoscut ritmuri și mai accelerate de creștere. Electrotehnica, de pildă, a crescut cu un ritm mediu anual de aproape 23%.

Capacitatea în continuă creștere a industriei

TOATE ACESTEA ilustrează în mod elocvent orientarea conștientă spre modernizarea structurii industriei prin creșterea cu precădere a activităților ce permit valorificarea eficientă, superioară a resurselor naturale ale țării, dezvoltarea susținută a ramurilor antrenate în ridicarea nivelului de trai al populației. În aceste condiții cele patru ramuri cheie, respectiv energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia, care asigură dezvoltarea celorlalte ramuri ale industriei și ale economiei naționale, au realizat în anul 1976 mai mult de jumătate din producția industrială globală (58%) față de mai puțin de 30% în anul 1950.

În procesul de creare a bazei tehnico-materiale a tuturor ramurilor și de modernizare a economiei naționale participarea industriei se manifestă în mod complex. Este vorba, în primul rînd, de crearea și dezvoltarea propriei baze prin diversificarea producției, în cadrul căreia produsele cheie au cunoscut ritmuri deosebite de creștere a producției (vezi tabelul 1).

Datorită dezvoltării sale industria a ajuns să producă majoritatea produselor de bază necesare desfășurării activității ei, eliminînd în bună măsură impor-

Tabelul nr. 1

Producția la principale produse industriale în perioada 1938—1976

Produsul	UM	1938	1950	1955	1960	1965	1970	1976
Energie electrică	mil. KWh	1 130	2 113	4 340	7 650	17 215	35 088	58 256
Cărbune extras	mii tone	2 826	3 893	6 104	8 163	12 095	22 835	28 115
Cocs metalurgic	,,	80	72	144	820	1 135	1 070	2 972
Țiței extras	,,	6 594	5 047	10 555	11 500	12 571	13 877	14 700
Fontă	,,	133	320	570	1 014	2 019	4 210	7 415
Oțel	,,	284	555	766	1 806	3 426	6 517	10 73
Laminate finite pline din oțel	,,	319	402	498	1 254	2 347	4 504	7 305
Aluminiu primar și aliaje din aluminiu	,,	—	—	—	—	9	101	207
Rulmenți	mii. buc.	—	217	1 668	4 553	13 572	24 487	72 660
Negru de fum	mii tone	1	3	13	25	37	72	91
Sodă caustică (100% NaOH)	,,	12	15	23	74	233	330	673
Amoniac de sinteză	,,	1	2	11	35	265	963	2 018
Metanol	tone	—	295	475	2 165	34 301	90 109	124 313
Cauciuc sintetic	,,	—	—	—	—	30 820	61 234	95 196
Total fibre chimice	,,	850	2 282	2 622	4 065	20 956	76 613	178827

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1977, pag. 152—162.

turile unor asemenea produse. Din punct de vedere al asigurării necesarului de utilaje, industria românească este astăzi mai puțin dependentă de import. S-au creat subramuri producătoare de utilaje industriale care nu existau înainte de război (turbine de abur, mașini unelte de prelucrat metale, instalații de foraj complete, utilaje pentru industria stufului, celulozei și hîrtiei și altele). Pentru o serie de utilaje care se produceau în cantități neînsemnate în anul 1938, producția internă a crescut considerabil. Dacă în anul 1938 mașinile-unelte pentru prelucrat metale prin așchiere și alte procedee de desprindere a metalului nu se produceau la noi, în anii 1976 industria românească realiza 29 889 bucăți. Creșteri similare se înregistrează în ce privește producțiile de utilaje pentru lucrări miniere (63 184 tone în 1976), pentru industria metalurgică (121 014 tone), pentru industria chimică (106 742 tone) etc. Pe baza unor asemenea eforturi și realizări, dintr-o țară dependentă de utilaje și tehnică străină, România a devenit exportatoare de echipamente industriale și poate acorda asistență tehnică unor țări slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare.

Tabloul participării industriei la modernizarea economiei se întregește cu producția de echipamente, utilaje și produse necesare altor ramuri, pe primul loc situîndu-se produsele și **utilajele necesare agriculturii.** În anul 1976, se produceau 53 911 tractoare, 23 750 pluguri pentru tractor, 18 620 semănători pentru tractor, 5 198 combine pentru recoltat păioase și porumb, 1 869 mii tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă), 40 363 tone antidăunători etc., utilaje și produse practic inexistente în sortimentația industrială din țara noastră înainte de cel de al doilea război mondial. Astăzi industria este capabilă să furnizeze **utilaje de construcții de înaltă tehnicitate,** iar trecerea la producția pe scară industrială a unor elemente prefabricate a schimbat însăși conținutul ramurii construcțiilor. O întreagă ramură industrială — **industria materialelor de construcții** — este subordonată exclusiv satisfacerii cerințelor ramurii construcțiilor. Industria materialelor de construcții a cunoscut în perioada 1950—1976 un ritm mediu anual de creștere de 13,8%, realizînd în anul 1976 peste 3% din întreaga producție globală industrială, față de numai 1,2% cît realiza în anul 1938. Înfăptuirea unor mari obiective industriale, uriașele amenajări hidrotehnice, ritmul accelerat al creșterii numărului de locuințe construite și cel al construcțiilor social-culturale sînt de neconceput în afara acestui proces de înzestrare tehnico-materială și chiar de industrializare a ramurilor construcțiilor.

Rolul industriei în acest proces este continuu **ascendent.** În anul 1976, industria era capabilă să furnizeze construcțiilor de aproape 25 de ori mai mult ciment decît în anul 1938, ceea ce reprezintă mai mult decît necesarul acesteia. În același an s-au produs 4 658 mc prefabricate din beton, produs care nu exista în nomenclatura industrială a anilor dinainte de al doilea război mondial. Aportul industriei la dezvoltarea ramurii construcțiilor este mult mai complex dacă se au în vedere numeroase alte produse și utilaje care sînt destinate mai multor ramuri (buldozere, autobasculante, mase plastice, produse metalice etc.).

Transporturile și telecomunicațiile sînt ramuri în care ritmurile de creștere realizate sînt strîns dependente de evoluția în dinamică a producției industriale și a structurii acesteia. Între dezvoltarea industriei și cea a mijloacelor de transport și de comunicație există o legătură organică în procesul reproducției socialiste lărgite. În fond, este greu de imaginat o activitate industrială susținută fără mijloace de transport capabile să asigure deplasarea obiectelor muncii de la locul de extragere spre cel de prelucrare și a produselor finite de la locul producerii lor spre locul unde sînt destinate să satisfacă cerințe ale procesului de producție sau ale membrilor societății. Există o corelație legică între dezvoltarea industriei și masa valorilor de întrebuințare care trebuie deplasată în interiorul sau în exteriorul spațiului geografic național.

Dezvoltarea industriei a generat o tendință firească de perfecționare și modernizare a activității tuturor ramurilor economiei naționale, chiar și a celei din **sfera neproductivă.** Astfel, în domeniul circulației mărfurilor, această influență s-a manifestat prin creșterea fără precedent a cantității bunurilor industriale de larg consum, perfecționarea utilajului comercial.

Se poate afirma că **evoluția întregii activități economice și sociale din țara noastră a avut loc sub influența exercitată de dezvoltarea industriei, datorită capacității acesteia de a revoluționa însăși modul de viață al membrilor societății, de a imprima o notă de civilizație superioară întregii națiuni.**

Dacă la începutul procesului de industrializare raportul dintre importul de mașini, utilaje și mijloace de transport și exportul de astfel de mărfuri era mai mare de 10, în anul 1976 acest raport era de numai 1,2. Aceasta înseamnă că industria românească **a ajuns să preia aproape în întregime sarcina dotării tehnice a întregii economii naționale și să livreze mari cantități de astfel de mărfuri pe piața externă.** La produse chimice, îngrășăminte, cauciuc, același raport era în anul 1950 de 3,1, ajungînd în anul 1976, la 0,8 semnificînd eliminarea totală a dependenței economiei de importul unor astfel de mărfuri.

Realizări și posibilități în sporirea eficienței

PARTICIPAREA INDUSTRIEI la crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale, creșterea gradului de dotare tehnică a muncii, au avut ca efect creșterea productivității muncii sociale în toate ramurile economiei naționale. Ilustrăm acest lucru prin dinamica produsului social și a venitului național ce revine la o persoană activă în perioada 1950—1976 (vezi graficul).

În perioada 1950—1970 produsul social a cunoscut

MAGYAR ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

AMPLASAREA RAȚIONALĂ A UTILAJELOR ÎN LINII TEHNOLOGICE

Metode de organizare în sprijinul folosirii eficiente a fondurilor fixe

„A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate" — sublinia tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în Raportul la Conferința Națională a partidului, din decembrie 1977 ; **„Numai realizînd acest mare salt calitativ revoluționar putem transpune în viață obiectivul stabilit de Congresul al XI-lea cu privire la afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în acest cincinal".**

Printre laturile de ordin calitativ ale activității economice, asupra căreia trebuie să se concentreze atenția în perioada actuală, secretarul general al partidului evidențiа :

● **CREȘTEREA MAI ACCENTUATĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII.** Potrivit programului suplimentar adoptat de Conferința Națională, ritmul mediu anual de sporire a productivității va trebui să fie — pe ansamblul industriei — de 9,2%, față de 8,5%, cît se prevăzuse inițial în planul cincinal (în industria construcțiilor de mașini — 10,2%, față de 9,3%). În cincinalul 1981—1985 ritmul mediu anual de creștere va fi 7,4—8,0% ;

● **CREȘTEREA RAPIDĂ A EFICIENȚEI FONDURILOR FIXE.** În anul 1980 urmează să se obțină, la 1 000 de lei fonduri fixe direct productive în industrie, o producție de cel puțin 1 200 lei, iar în anul 1985— de 1 400—1 500 de lei, niveluri superioare acestei medii trebuind să fie realizate într-o serie de ramuri industriale, printre care și construcția de mașini.

În lumina acestor sarcini, se impune ca organizarea științifică a producției și a muncii să aibă în vedere, printre obiectivele sale prioritare, **îmbunătățirea folosirii mașinilor și utilajelor** cu care sînt dotate unitățile industriale.

Îmbunătățirea concepției produselor și trecerea la fabricarea de produse noi, asimilarea unor noi mașini, utilaje și instalații, introducerea unor tehnologii noi și perfecționate cer aplicarea unor metode moderne, care să ajute la **reorganizarea liniilor tehnologice de fabricație prin reamplasarea mașinilor și utilajelor existente și amplasarea corespunzătoare a celor noi.**

În întreprinderile constructoare de mașini diviziunea muncii între locurile de muncă în cadrul procesului de producție este organizată prin două forme de specializare : tehnologică și pe obiecte. Forma de **specializare pe obiecte** este folosită în prelucrarea unor piese de același tip, cu un ciclu mic de fabricație și cu un flux tehnologic format dintr-un număr redus de operații. O asemenea organizare a producției nu necesită regrupări ale utilajelor în cazul modificării nomenclatorului de fabricație. În schimb, în secțiile sau atelierele unde se execută o diversitate de produse sau repere se impune o organizare a fabricației după **principiul tehnologic,** clasificînd utilajele (locurile de muncă) în mai multe **grupe omogene** (linii tehnologice), în funcție de noua tehnologie adoptată.

În cazul cînd avem un număr mic de utilaje, gruparea și amplasarea lor în linii tehnologice pot fi rezolvate ușor, prin metode tradiționale. Dacă însă numărul lor în atelierul sau secția respectivă este mare, clasificarea în grupe omogene și amplasarea în linii tehnologice se pot face aplicînd diverse metode care sînt tratate în literatura noastră de specialitate*: **metoda taxonomiei, metoda verigilor, metoda gamelor fictive, metoda machetelor, metoda matricelor.**

Astfel de metode au fost experimentate cu ocazia efectuării unui studiu de organizare a producției și a muncii la **secția prelucrări mecanice a Întreprinderii „Electroprecizia" din Săcele,** cu scopul de a identifica rezervele existente, în vederea introducerii în circuitul productiv a unor suprafețe construite, insuficient utilate — ceea ce va permite să se reducă volumul construcțiilor noi pentru următorul cincinal.

Cu concursul unor specialiști de la Școala interjudețeană de partid Brașov și de la Întreprinderea „Electroprecizia" — Săcele, prezentăm în cele ce urmează modul în care au fost aplicate unele din aceste metode în cadrul studiului menționat, supunînd atenției consiliilor oamenilor muncii, compartimentelor de organizare și tehnologie din întreprinderile cu condiții similare aceste posibilități, verificate în practică, de îmbunătățire a folosirii fondurilor fixe pentru creșterea producției, a productivității muncii, a eficienței economice.

supliment
nr. 10/31 1978
Revista ECONOMICA

Clasificarea utilajelor în grupe omogene, în funcție de tehnologia adoptată, prin METODA TAXONOMIEI

TAXONOMIA este știința care se ocupă cu rezolvarea problemelor de clasificări. Studiul de la „Electroprecizia" a recurs la una din metodele taxonomiei — și anume „cluster-analysis", — care oferă posibilitatea **grupării utilajelor unui atelier sau unei secții în grupe omogene (linii tehnologice) în funcție de proprietățile pe care le au în condițiile tehnologiei adoptate.**

În continuare prezentăm etapele de aplicare a metodei, așa cum a fost ea utilizată în cadrul studiului amintit.

Stabilirea încărcării medii a utilajelor în funcție de tehnologia adoptată

În această etapă au fost stabilite pentru fiecare utilaj în parte, reperele pe care acesta trebuie să le prelucreze și s-a calculat volumul de muncă necesar pe fiecare utilaj. Încărcarea a fost determinată pe baza unui plan de producție mediu pe anii 1978—1979 (vezi tabelul 1).

Tabelul 1

Denumire utilaj	Nr. buc.	Simbol utilaj	Timpul necesar prelucrării reperelor						Timp mediu încărcare (ore)
			R_1	R_2	R_3	R_4	R_5	R_6	
Mașină teșit	2	U_1 / U_2	450	2025	567	640	107	–	3788
Strung paralel 400×750	1	U_3	–	–	2777	–	–	–	2777
Agregat găuritor carcase	1	U_4	833	3375	1771	–	–	–	5979
Strung revolver K37	1	U_5	–	–	1530	1420	296	367	3613
Presă cu excentric	1	U_6	317	950	708	720	100	75	2870
Strung paralel cu ciclu program	2	U_7 / U_8	3441	12725	–	–	–	–	16167
Mașină de găurit	1	U_9	158	475	–	–	–	–	633
Strung paralel 1R	2	U_{10} / U_{11}	–	–	–	3780	680	128	4588
Mașină alezat verticală	1	U_{12}	–	–	1289	1860	320	–	3469
Mașină găurit G 10	1	U_{13}	–	–	–	1940	263	–	2209
Mașină de filetat	1	U_{14}	–	–	–	–	70	38	108
Strung revolver R80, R 100	2	U_{15} / U_{16}	–	–	–	5540	1227	764	7512
Mașină găurit G 25	1	U_{17}	–	–	411	540	97	351	1399
Strung paralel SN 400	1	U_{18}	–	–	694	3320	837	242	5092

După cum se observă din tabelul 1, în secția supusă analizei pentru organizarea fluxului tehnologic, se află 18 utilaje, pe care trebuie să se execute 6 repere-operații. Pentru fiecare reper-operație sînt cunoscute tehnologia și utilajele necesare.

Problema care se pune este aceea de a împărți aceste 18 utilaje în grupe omogene, astfel încît să se asigure un număr minim de treceri de la o grupă la alta.

Studierea apropierilor dintre utilaje

În tabelul 1 avem dată o mulțime de utilaje (U_1, U_2...,U_{18}) și o mulțime de proprietăți ale acestora (R_1, R_2,... R_6). Dacă un utilaj U_i are proprietatea R_j, înseamnă că el poate fi utilizat pentru prelucrarea (operația) necesară reperului j.

Acestor două mulțimi le putem asocia o matrice booleană (tabelul 2) a mulțimii utilajelor în raport cu proprietățile lor.

Tabelul 2

	R_1	R_2	R_3	R_4	R_5	R_6
U_1	1	1	1	1	1	0
U_2	1	1	1	1	1	0
U_3	0	0	1	0	0	0
U_4	1	1	1	0	0	0
U_5	0	0	1	1	1	1
U_6	1	1	1	1	1	1
U_7	1	1	0	0	0	0
U_8	1	1	0	0	0	0
U_9	1	1	0	0	0	0
U_{10}	0	0	0	1	1	1
U_{11}	0	0	0	1	1	1
U_{12}	0	0	1	1	1	0
U_{13}	0	0	0	1	1	0
U_{14}	0	0	0	0	1	1
U_{15}	0	0	0	1	1	1
U_{16}	0	0	0	1	1	1
U_{17}	0	0	1	1	1	1
U_{18}	0	0	1	1	1	1

Cu ajutorul acestei matrici booleane se poate obține o altă matrice, numită matricea distanțelor (d) dintre utilajele (U_i , U_i) :

$$d_{ij} = d(U_i \cdot U_j) = p(U_i + U_j)$$

în care p reprezintă numărul componentelor 1 ale vectorului $U_i + U_j$.

Operațiile care au dus la valorile din matricea distanțelor (tabelul 3) sînt definite astfel :

$$U_i + U_j = (U_{i1} + U_{j1}, \dots, U_{i6} + U_{j6}), \quad i = 1,2, \dots, 18$$

iar „+" se efectuează în modul următor :

+	0	1
0	0	1
1	1	0

Mai exact, luăm fiecare vector linie în parte și îl adunăm cu ceilalți vectori linie.

Astfel :

U_1 (1 1 1 1 1 0)
U_2 (1 1 1 1 1 0)

$d_{12} = d(U_1, U_2) = p$ (0 0 0 0 0 0) = 0

U_1 (1 1 1 1 1 0)
U_3 (0 0 1 0 0 0)

$d_{13} = d(U_1, U_3) = p$ (1 1 0 1 1 0) = 4

. . . . . .

U_1 (1 1 1 1 1 0)
U_{18} (0 0 1 1 1 1)

$d_{18} = d(U_1, U_{18}) = p$ (1 1 0 0 0 1) = 3

După adunarea vectorului linie 1, dat de utilajul U_1, cu toți ceilalți vectori linie dați de celelalte utilaje, se trec distanțele obținute pe prima linie a matricei din tabelul 3.

În continuare se efectuează adunarea vectorului linie 2 cu fiecare din ceilalți vectori linie în parte, obținîndu-se în final matricea distanțelor D de ordinul 18.

Matricea fiind simetrică, cu utilajele plasate pe orizontală și pe verticală, este suficient să scriem distanțele situate deasupra diagonalei principale.

Reprezentarea relațiilor dintre utilaje cu ajutorul unui graf

Matricei distanțelor D i se asociază un graf G neorientat, alcătuit cu ajutorul a 19 nivele (de la 0 la 18). Practic, graful G nu se poate desena, din cauza numărului mare de vîrfuri și muchii. De aceea, asociem grafului G reprezentarea G', în care nu se mai consideră muchiile, ci numai vîrfurile, iar în loc de (Ui Uj) se va scrie (i, j). Reprezentarea G' asociată grafului G exprimă aceleași relații între utilaje ca și graful G, respectiv matricea D.

Tabelul 3

Matricea distanțelor D

	U_1	U_2	U_3	U_4	U_5	U_6	U_7	U_8	U_9	U_{10}	U_{11}	U_{12}	U_{13}	U_{14}	U_{15}	U_{16}	U_{17}	U_{18}
U_1	0	0	4	2	3	1	3	3	3	4	4	2	3	5	4	4	3	3
U_2		0	4	2	3	1	3	3	3	4	4	2	3	5	4	4	3	3
U_3			0	2	3	5	3	3	3	4	4	2	3	3	4	4	3	3
U_4				0	5	3	1	1	1	6	6	4	5	5	6	6	5	5
U_5					0	2	6	6	6	1	1	1	2	2	1	1	0	0
U_6						0	4	4	4	3	3	3	4	4	3	3	2	2
U_7							0	0	0	5	5	5	4	4	5	5	6	6
U_8								0	0	5	5	5	4	4	5	5	6	6
U_9									0	5	5	5	4	4	5	5	6	6
U_{10}										0	0	2	1	1	0	0	1	1
U_{11}											0	2	1	1	0	0	1	1
U_{12}												0	1	2	1	2	1	1
U_{13}													0	2	1	1	2	2
U_{14}														0	1	1	2	2
U_{15}															0	0	1	1
U_{16}																0	1	1
U_{17}																	0	0
U_{18}																		0

Reprezentarea grafului G' asociată matricei distanțelor D (tabelul 4) se obține în felul următor: pe nivelul zero apar toate perechile de utilaje pentru care distanța d (Ui, Uj) = 0 (în afară de distanțele de pe diagonală); pe nivelul 1 — toate perechile de utilaje (i, j) pentru care distanța d (Ui Uj) = 1; pe nivelul 2 — toate perechile de utilaje pentru care distanța d (Ui Uj) = 2; la fel se procedează în continuare, pînă la maximum 6 nivele.

Reprezentarea unui arbore indicînd clasificarea utilajelor în grupe omogene

Reprezentarea grafului G', asociată matricei distanțelor D, o transformăm într-un arbore, adică într-un graf cu următoarele proprietăți:

— din fiecare nod al grafului (inclusiv vîrfurile inițiale) pleacă spre nivelele inferioare numai o singură ramură;

— are numai un vîrf final, situat pe nivelul 18 sau pe unul superior acestuia.

Construcția arborelui revine la a găsi toate submulțimile de utilaje U_1, U_2,....U_k, astfel încît:

a) dacă U_1, U_2,....U_k se află pe un anumit nivel, de exemplu nivelul s, atunci pe nivelele 1, 2..., s se află toate celelalte perechi de utilaje (U_1, U_2), (U_1, U_3),...(U_{k-1}, U_k)

b) mulțimea U_1,...U_k nu este inclusă în nici una din mulțimile anterior formulate.

Pentru a reprezenta arborele clasificării utilajelor în grupe de utilaje omogene, din punctul de vedere al tehnologiei adoptate, se procedează în felul următor.

Tabelul 4

REPREZENTAREA G' ASOCIATĂ MATRICEI D

Nivelul	
0	(1;2), (5;17), (5;18), (7;8), (7;9), (8;9), (10;11), (10;15), (10;16), (11;15) (11;16), (15;16), (17;18).
1	(1;6), (2;6), (4;7), (4;8), (4;9), (5;10), (5;11), (5;12), (5;15), (5;16), (10;13), (10;14), (10;17), (10;18), (11;13), (11;14), (11;17), (11;18); (12;13), (12;15), (12;17), (12;18), (13;15), (13;16), (14;15), (14;16), (15;17), (15;18), (16;17); 16,18).
2	(1;4), (1;12), (2;4), (2;12), (3;4), (3;12), (5;6)), (5;13), (5;14), (6;17), (6;18), (10;12), (11;12), (12;13), (12;16), (13;14), (13;17), (13;18), (14;17); (14;18).
3	(1;5), (1;7), (1;8), (1;9), (1;13), (1;17), (1;18), (2;5), (2;7), (2;8), (2;9), (2;13), (2;17), (2;18), (3;5), (3;7), (3;8), (3;9), (3;13), (3;14), (3;17), (3;18), (4;6)), (6;10), (6;11), (6;12), (6;15); (6;16).
4	(1;3), (1;10), (1;11), (1;15), (1;16), (2;3), (2;10), (2;11), (2;15), (2;16), (3;10), (3;11), (3;15), (3;16), (4;12), (6;7), (6;8); (6;9), (6;13), (6;14), (7;13), (7;14), (8;13), (8;14), (9;13), (9;14)
5	(1;14), (2;14), (3;6), (4;5), (4;13), (4;14), (4;17), (4;18), (7;10), (7;11), (7;12), (7;15), (7;16); (8;10), (8;11), (8;12), (8;15), (8;16), (9;10), (9;11), (9;12), (9;15), (9;16).
6	(4;10), (4;11), (4;15); (4;16), (5;7), (5;8), (5;9), (7;17), (7;18), (8;17), (8;18), (9;17), (9;18).

Se analizează fiecare nivel în parte din tabelul 4 și se formează submulțimi de utilaje (fig. 1), respectînd în prealabil condițiile a și b. Astfel:

— pe nivelul zero s-au putu forma patru submulțimi de utilaje: (5, 17, 18), (7, 8, 9), (10, 11, 15, 16) și (1, 2). Pe acest nivel am înscris aceste submulțimi deoarece: perechile (5, 17), (5, 18) și (17, 18) sînt absorbite de tripletul (5, 17, 18); perechile (7, 8), (7, 9) și (8, 9) sînt absorbite de tripletul (7, 8, 9); perechile (10, 11), (10, 15), (10, 16), (11, 15) și (15, 16) sînt absorbite de submulțimea de utilaje (10, 11, 15, 16); perechea (1, 2) s-a putut trece pe acest nivel, deoarece utilajele 1 și 2 nu sînt incluse în niciuna din submulțimile formulate anterior;

— pe nivelul 1 se observă că utilajul 6 poate fi absorbit de perechea (1, 2), utilajul 4 poate fi inclus în tripletul (7, 8, 9), utilajul 12 poate avea asemănare tehnologică cu utilajele (5, 17, 18), iar utilajul 14 poate fi absorbit de submulțimea (10, 11, 15, 16), deoarece cu aceste utilaje se pot forma în cadrul submulțimii respective perechi, care pot fi identificate în tabelul 4 pe cele două nivele (0 și 1). Din fig. 1 reiese că pe nivelul 1, din cele 18 utilaje ale secției, 16 au fost deja împărțite în 4 grupe omogene. Deci, dacă ar fi să ne oprim aici, liniile tehnologice ar fi date de cele 4 submulțimi. În continuare vom analiza și celelalte nivele din tabelul 4, pentru a vedea în care dintre submulțumile formate pot fi incluse cele două utilaje (3 și 13) rămase în afară;

— pe nivelul 2 observăm că utilajul 13 poate forma perechi cu utilajele din submulțimea (10, 11, 14, 15, 16) anterior înscrisă pe nivelul 1. Alte submulțimi nu se mai pot forma pe acest nivel;

— pe nivelul 3 nu se poate forma nici o submulțime de utilaje;

— pe nivelul 4, utilajul 3 poate fi absorbit de submulțimea (10, 11, 13, 14, 15, 16), deoarece îndeplinește condițiile a și b. Cu ajutorul acestui ni-

vel am reuşit să împărţim toate cele 18 utilaje în patru mari grupe omogene.

Problema care se pune în continuare este aceea de a vedea dacă nu cumva aceste 4 grupe omogene se pot absorbi una în alta. Analizînd perechile de utilaje din graful G' (tabelul 4), se poate observa că submulţimile (1, 2, 6) şi (4, 7, 8, 9) se pot cumula într-o singură submulţime (1, 2 ,4, 6, 7, 8, 9), deoarece pe nivelele anterioare se găsesc formate majoritatea perechilor posibile, deci aceste utilaje sînt mai apropiate ca funcţiune din punctul de vedere al tehnologiei adoptate.

Grupele de utilaje omogene sînt date de cele trei ramuri ale arborelui care pleacă din vîrful situat pe nivelul 6 (fig. 1). Aceste grupe omogene (linii tehnologice) sînt :

$G_1 = U_5, U_{12}, U_{17}, U_{18}$;
$G_2 = U_1, U_2, U_4, U_6, U_7, U_8, U_9$,
$G_3 = U_3, U_{10}, U_{11}, U_{13}, U_{14}, U_{15}, U_{16}$.

Compararea arborelui obţinut (fig. 1) cu datele problemei din tabelul 1 ne conduce la cîteva observaţii interesante. Pe nivelul zero acest arbore arată că utilajele U_5, U_{17}, U_{18} sînt la distanţa zero, deoarece au o funcţiune egală în ceea ce priveşte prelucrarea reperelor R_3, R_4, R_5, R_6. De asemenea, utilajele U_7, U_8, U_9 au aceeaşi funcţiune pentru prelucrarea operaţiilor necesare reperelor R_1, R_2. Acelaşi lucru se poate observa şi la utilajele U_{10}, U_{11}, U_{15}, U_{16}. Pe nivelul 1 spunem că utilajele U_5, U_{12}, U_{17}, U_{18} sînt la distanţă de cel mult 1, deoarece la unul dintre utilaje (U_{12}), un reper (R_6) nu are tehnologie prevăzută. Pe nivelul 2, utilajele U_{10}, U_{11}, U_{13}, U_{14}, U_{15}, U_{16} se găsesc la o distanţă de cel mult 2, deoarece la două utilaje (U_{13}, U_{14}) nu este prevăzută, în tehnologia adoptată, posibilitatea prelucrării unor operaţii pentru reperul R_6, respectiv R_4. Astfel, cu cît înaintăm spre vîrful arborelui, distanţa ca funcţiune a utilajelor creşte, în sensul că apropierea dintre utilaje se micşorează.

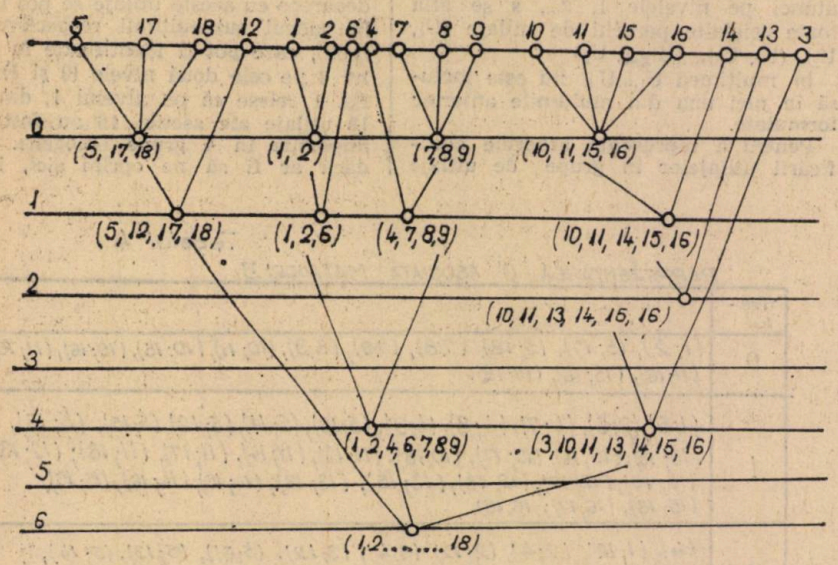

Fig. 1 : *Arborele clasificării utilajelor în grupe omogene (linii tehnologice)*

AVANTAJE

Pentru tehnologia adoptată, această clasificare a utilajelor în grupe omogene este avantajoasă întrucît :

- duce la **un număr minim de treceri ale reperelor dintr-o grupă în alta.** Comparînd clasificarea obţinută cu tehnologia prevăzută în tabelul 1, observăm că reperele R_1 şi R_2 au prelucrări numai în clasa de utilaje (U_1, U_2, U_4, U_6, U_7, U_8 U_9), fără treceri dintr-o clasă în alta. Celelalte repere (R_3, R_4, R_5, R_6) suferă cel mult 23 de treceri între cele trei clase de utilaje obţinute ;
- **uşurează conducerea,** din punct de vedere tehnic, **a producţiei.** Permite programarea operativă a producţiei pe grupe mai mici de utilaje ;
- asigură **deservirea corespunzătoare a utilajelor ;**
- contribuie la **creşterea gradului de ocupare a suprafeţelor construite şi a gradului de folosire a maşinilor şi utilajelor.**

Toate aceste avantaje se vor concretiza în creşterea productivităţii muncii şi, implicit, în creşterea însemnată a producţiei la 1000 de lei fonduri fixe — sarcină centrală pentru sporirea eficienţei în economie.

Reprezentarea matriceală a clasificării utilajelor în grupe omogene, cu indicarea relaţiilor dintre utilaje şi repere şi a amplasării lor optime

Pe baza tabelului 1, privind stabilirea încărcăturii medii a utilajelor în funcţie de tehnologia adoptată, se poate determina **matricea relaţiilor dintre utilaje şi repere,** odată cu proiectarea amplasării lor raţionale grupate pe linii tehnologice, astfel :

	R_1	R_2	R_3	.....	R_6
U_1	11	12	13	.....	16
U_2	21	22	23	.....	26
U_3	31	32	33	.....	36
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
U_{18}	18.1	18.2	18.3	.....	18.6

Relaţia între U_j şi R_i va fi redată de indicele dublu j_{iq}. Dacă examinăm din punctul de vedere al utilajului legăturile cu reperele pe care le execută, constatăm aceste legături pe linia utilajului respectiv. Dacă ne interesează să cunoaştem ce utilaje intervin în executarea reperului i, răspunsul îl găsim pe coloana utilajului urmărit.

Din transpunerea matricii încărcării utilajelor pentru fiecare reper în parte, în matricea legăturilor dintre utilaje şi repere, se constată o dispersie neordonată, aşa cum este solicitată de procesul tehnologic. Aceste legături pot fi rearanjate, pentru ocuparea compactă a matricei, în funcţie de criteriul omogenităţii prelucrării reperelor, indicînd sub diagonala fiecărei căsuţe încărcarea fiecărui utilaj cu fiecare tip de reper, aşa cum se vede în matricea din pag. 5.

O primă remarcă : şi prin această metodă se constată aceeaşi clasificare a utilajelor în grupe omogene. În plus, reprezentarea matriceală complexă ne oferă unele informaţii suplimentare de analiză şi decizie în acest domeniu, printre care :

- **legăturile omogene de fabricaţie dintre utilaje şi repere sînt redate într-un tablou sinoptic, coerent şi mai sugestiv ;**
- **analiza se poate face sub dublu aspect : pornind de la utilaj, respectiv de la grupa de utilaje care execută acelaşi reper — şi pornind de la reper, prin identificarea cu uşurinţă a utilajelor care participă la executarea lui ;**
- **rearanjarea matricei iniţiale în matricea legăturilor ordonate dintre utilaje şi repere, cu clasificarea pe grupe omogene şi amplasarea raţională, se poate face la calculatorul electronic, pe baza unor cri-**

terii de alegere și ordonare dintre care menționăm, cu titlu exemplificativ :

— încărcarea optimă maximă a utilajului. În exemplul nostru, utilajele 7 și 8 execută reperele 1 și 2 într-un volum total de 16 000 de ore, ceea ce reprezintă o pondere destul de însemnată în timpul total al tehnologiei respective ; apreciem că este normal ca ele să fie amplasate în prima parte a secției, pentru ca materialele pe care le vehiculează în timpul prelucrării să nu fie manipulate pe o distanță prea mare, ci pe porțiunea strict necesară ;

— să ocupe cît mai eficient coloanele matricei de ordonare. Începînd cu primul

U \ R	R_1/ore	R_2/ore	R_3/ore	R_4/ore	R_5/ore	R_6/ore
U_7	71 / 1700	72 / 6300				
U_8	81 / 1741	82 / 6425				
U_9	91 / 756	92 / 475				
U_4	41 / 633	42 / 3375	43 / 1775			
U_1	11 / 225	12 / 1025	13 / 286	14 / 320	15 / 50	
U_2	21 / 225	22 / 1000	23 / 287	24 / 320	25 / 57	
U_6	61 / 314	62 / 950	63 / 708	64 / 720	65 / 100	66 / 75
U_{12}			12.3 / 1269	12.4 / 1860	12.5 / 320	
U_5			53 / 1530	54 / 1420	55 / 296	56 / 367
U_{17}			17.3 / 411	17.4 / 840	17.5 / 97	17.6 / 351
U_{18}			18.3 / 694	18.4 / 3320	18.5 / 837	18.6 / 242
U_3			33 / 1777			
U_{13}				13.4 / 1940	13.5 / 263	
U_{14}					14.5 / 70	14.6 / 38
U_{10}				10.4 / 1890	10.5 / 340	10.6 / 69
U_{11}				11.4 / 1890	11.5 / 340	11.6 / 69
U_{15}				15.4 / 2770	15.5 / 637	15.6 / 387
U_{16}				16.4 / 2770	16.5 / 600	16.6 / 387

Matricea legăturilor dintre utilaje și repere cu clasarea pe grupe omogene și amplasare optimă

reper — prima coloană — pe care să indice utilajele care îl execută ; apoi, pentru cel de-al doilea reper — a doua coloană — s.a.m.d., calculatorul ne va prezenta matricea ordonată în funcție de criteriile date. Odată ce matricea ordonării legăturilor a fost tipărită și dacă îl satisface pe utilizator, în etapa următoare ea poate fi asociată cu matricea încărcării utilajelor ;

— stabilirea numărului total de legături pe care utilajele le au între ele, impuse de succesiunea procesului tehnologic, determinarea unei ierarhii a utilajelor sub acest aspect și amplasarea lor în funcție de intensitatea acestor legături.

Amplasarea locurilor de muncă după METODA VERIGILOR

AMPLASAREA sau revizuirea amplasării existente a **locurilor de muncă** cu ajutorul **metodei verigilor** urmărește în principal următoarele :

- **reducerea la minimum a manutanțiunii reperelor ;**
- **evitarea încrucișărilor pe fluxuri ;**
- **delimitarea strictă a spațiilor de producție ;**
- **folosirea eficientă a resurselor umane și materiale ale întreprinderii.**

Ea se dovedește utilă atunci cînd într-o secție (atelier) de producție se prelucrează simultan mai multe repere, cu fluxuri tehnologice diferite, dar realizate pe aceleași utilaje. Se caută **acea amplasare care reduce la minimum drumurile parcurse de repere între locurile de muncă (utilaje) pe care se execută operații succesive,** astfel ca manutanțiunea să fie cît mai redusă și mai simplă.

În exemplul pe care îl prezentăm în continuare, atelierul permite o așezare grupată a utilajelor, iar mărimea reperelor nu justifică o mecanizare (sau automatizare) a transportului interfazic. Ceea ce interesează este ca **fiecare muncitor să facă deplasări cît mai scurte de la mașina sa, pentru a se aproviziona cu piese.**

maxim de verigi ale unui utilaj poate fi cel mult egal cu numărul total de utilaje ce urmează să fie amplasate, mai puțin cu el însuși. În schimb, numărul de legături poate fi mult mai mare, în funcție de complexitatea procesului tehnologic al reperelor. Pentru atelierul de care ne-am ocupat, apli-

TABELUL 1

TABLOUL VERIGILOR.

REPERELE R_1 și R_2		REPERUL R_3		REPERUL R_4		REPERUL R_5	
LOCURI DE MUNCĂ SUCCESIVE	VERIGA CORESPUNZĂTOARE	LOCURI DE MUNCĂ SUCCESIVE	VERIGA CORESPUNZĂTOARE	LOCURI DE MUNCĂ SUCCESIVE	VERIGA CORESPUNZĂTOARE	LOCURI DE MUNCĂ SUCCESIVE	VERIGA CORESPUNZĂTOARE
U_2	U_2U_1	U_3	U_3U_4	U_8	U_8U_5	U_8	U_8U_5
U_1	U_1U_4	U_4	U_4U_6	U_5	U_5U_4	U_5	U_5U_4
U_4		U_6	U_6U_{10}	U_4	U_4U_3	U_4	U_4U_3
		U_{10}	$U_{10}U_2$	U_3	U_3U_6	U_3	U_3U_6
		U_2	U_2U_9	U_6	U_6U_{10}	U_6	U_6U_{10}
		U_9	U_9U_1	U_{10}	$U_{10}U_9$	U_{10}	$U_{10}U_7$
		U_1		U_9	U_9U_1	U_7	U_7U_9
				U_1	U_1U_7	U_9	U_9U_1
				U_7		U_1	U_1U_7
						U_7	

Prin **verigă** înțelegem raportul tehnologic dintre două utilaje distincte, angrenate în unul și același flux tehnologic. Grafic, veriga se reprezintă printr-un arc (vector) care unește cele două locuri de muncă, orientat în sensul fluxului. Între două utilaje din același atelier pot apărea mai multe **legături,** după cum sînt antrenate succesiv în mai multe fluxuri ale mai multor repere. Indiferent de numărul de legături dintre două utilaje, atîta vreme cît există raporturi între ele se consideră că apare o verigă. Numărul

carea metodei verigilor a însemnat parcurgerea unor etape interdependente de analiză și proiectare.

Etapa 1 : Stabilirea gamelor de operații pe repere

S-au identificat (tabelul 1) cele 5 repere ce se prelucrează în atelier, fluxurile tehnologice specifice lor și utilajele pe care se execută operațiile. Cele 10 tipuri de utilaje ale atelieru-

lui execută operații ce derivă dintr-o gamă comună proprie celor cinci repere.

În tabelul 1, la fiecare reper s-au înscris simbolurile utilajelor — în ordinea în care trebuie să participe la prelucrarea reperului respectiv — și verigile corespunzătoare.

Etapa 2: Construirea matricei de legături

Pe baza datelor din tabelul 1 se construiește matricea pătratică (tabelul 2), avînd trecute atît pe linii, cît și pe coloane cele zece tipuri de utilaje, în ordinea numerotării lor.

La intersecțiile liniilor cu coloanele se trece o bară verticală de cîte ori cele două utilaje U_i și U_j (notate pe linia și pe coloana respectivă) au o legătură. De pildă, din tabelul 1 rezultă că între utilajele U_1 și U_9 pot e-

TABELUL 2

	U_1	U_2	U_3	U_4	U_5	U_6	U_7	U_8	U_9	U_{10}	NUMĂR LEGĂTURI	NR. VERIGI
U_1		I		I			II		III		7	4
U_2	I								I	I	3	3
U_3				III		II					5	2
U_4	I		III		II	I					7	4
U_5				II				II			4	2
U_6			II	I						III	6	3
U_7	II								I	I	4	3
U_8					II						2	1
U_9	III	I				I				I	6	4
U_{10}		I				III	I		I		6	4

xista cel mult trei legături (deci, trei bare verticale la intersecția lui U_1 cu U_9); între utilajele U_1 și U_7 se pot identifica cel mult două legături ș.a. Pe orizontală se înscriu două totaluri: totalul numărului de legături (n_L) sau de bare verticale și totalul numărului de verigi (n_V) sau de intersecții.

Etapa 3: Determinarea utilajelor cu cele mai multe legături și verigi

Cu ajutorul celor două totaluri din tabelul 2 putem să stabilim locurile de muncă (utilajele) cu cel mai mare număr de legături și verigi. Totalul n_l reprezintă numărul de legături pe care îl are fiecare utilaj cu toate celelalte, iar n_V reprezintă numărul de verigi ale unui utilaj cu celelalte.

Analizînd aceste totaluri, rezultă că utilajele U_1 și U_4 au un număr maxim de 7 legături și 4 verigi. Logic, ele trebuie să ocupe locul central în așezarea spațială a utilajelor și să reprezinte punctul de plecare în elaborarea schemei teoretice de amplasare.

Etapa 4: Stabilirea amplasării optime a utilajelor

Pentru stabilirea amplasării optime a utilajelor se elaborează în prealabil o schemă teoretică, folosind în acest

Fig. 1

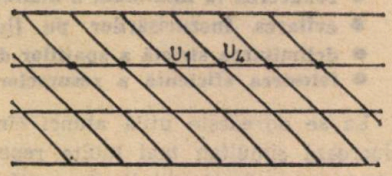

scop o grilă cu ochiuri în formă de pătrat, hexagon sau triunghi echilateral. În aplicația la care ne referim s-a optat pentru un caroiaj triunghiular (fig. 1).

Cu ajutorul matricei din tabelul 2, s-a ajuns la concluzia că utilajele U_1 și U_4 trebuie să fie situate într-o poziție centrală, iar în jurul lor să fie amplasate celelalte utilaje cu care au legături directe.

Deci, în centrul grilei din fig 1 așezăm utilajele cu cele mai multe legături — U_1 și U_4. În jurul acestora, în locurile libere ale grilei, trebuie să amplasăm celelalte utilaje cu care U_1 și U_4 au cele mai multe legături directe în ordinea crescătoare. Folosindu-ne de matricea din tabelul 2, se iau în considerare rînd pe rînd toate utilajele și, determinîndu-se mereu numărul de legături (n_l) cu utilajele deja amplasate, se completează grila de mai sus. Astfel, s-a luat în consi-

Fig.2

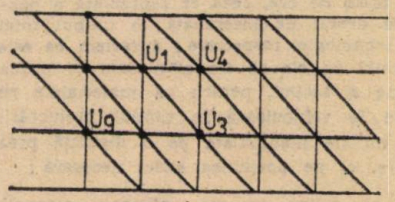

derare mulțimea rămasă a utilajelor U_2, U_3, U_5, U_6, U_7, U_8, U_9, U_{10}, și s-a calculat numărul de legături directe (n_L) dintre fiecare utilaj al mulțimii rămase cu cele două utilaje amplasate U_1 și U_4:

$$n_L(U_1, U_2) + n_L(U_4, U_2) = 1 + 0 = 1$$
$$n_L(U_1, U_3) + n_L(U_4, U_3) = 0 + 3 = 3$$
$$n_L(U_1, U_5) + n_L(U_4, U_5) = 0 + 2 = 2$$
$$n_L(U_1, U_6) + n_L(U_4, U_6) = 0 + 1 = 1$$
$$n_L(U_1, U_7) + n_L(U_4, U_7) = 2 + 0 = 2$$
$$n_L(U_1, U_8) + n_L(U_4, U_8) = 0 + 0 = 0$$
$$n_L(U_1, U_9) + n_L(U_4, U_9) = 3 + 0 = 3$$
$$n_L(U_1, U_{10}) + n_L(U_4, U_{10}) = 0 + 0 = 0$$

Din combinațiile liniare de mai sus se constată că numărul maxim de legături se obține pentru U_3 și U_9. Rezultă că U_3 trebuie să fie amplasat în imediata apropiere a lui U_4, iar U_9 lîngă U_1 (fig. 2).

Au mai rămas de amplasat utilajele U_2, U_5, U_6, U_7, U_8, U_{10}. Procedîndu-se la fel, se calculează numărul total de legături al fiecărui utilaj din mulțimea rămasă cu cele patru utilaje (U_1, U_3, U_4, U_9) amplasate.

$$n_L(U_1, U_2) + n_L(U_3, U_2) + n_L(U_4, U_2) + n_L(U_9, U_2) = 1 + 0 + 0 + 1 = 2$$
$$n_L(U_1, U_5) + n_L(U_3, U_5) + n_L(U_4, U_5) + n_L(U_9, U_5) = 0 + 0 + 2 + 0 = 2$$
$$n_L(U_1, U_6) + n_L(U_3, U_6) + n_L(U_4, U_6) + n_L(U_9, U_6) = 0 + 2 + 1 + 0 = 3$$
$$u_L(U_1, U_7) + n_L(U_3, U_7) + n_L(U_4, U_7) + n_L(U_9, U_7) = 2 + 0 + 0 + 1 = 3$$
$$n_L(U_1, U_8) + n_L(U_3, U_8) + n_L(U_4, U_8) + n_L(U_9, U_8) = 0 + 0 + 0 + 0 = 0$$
$$n_L(U_1, U_{10}) + n_L(U_3, U_{10}) + n_L(U_4, U_{10}) + n_L(U_9, U_{10}) = 0 + 0 + 0 + 1 = 1$$

Se constată că utilajele U_6 și U_7 au maximul de legături directe cu U_3, respectiv cu U_1. Este logic, deci, ca U_6 și U_7 să fie amplasate în legătură directă cu U_3, respectiv cu U_1 (fig. 3).

Pînă acum avem amplaste șase tipuri de utilaje din totalul de zece. Au mai rămas de amplasat utilajele U_2, U_5, U_8 și U_{10}. Procedîndu-se la fel, în continuare am completat vîrfurile triunghiurilor echilaterale ale grilei din fig. 3 cu celelalte utilaje, în funcție

Fig. 3

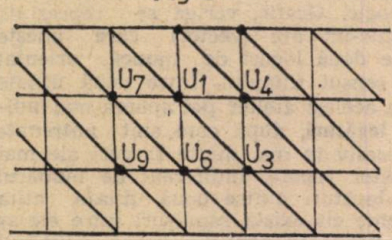

de legăturile lor în ordinea crescătoare a acestora, obținîndu-se în final schema optimă de amplasare a celor zece tipuri de utilaje (fig 4).

Fig.4

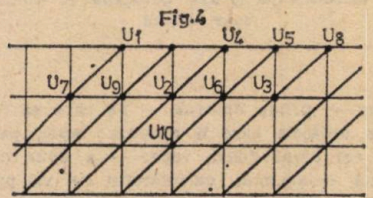

Cu ajutorul acestei scheme teoretice a amplasării, în funcție de numărul de utilaje din fiecare tip, de forma spațiului din atelier, de metodele de transport, de căile de acces, de eventualele depozitări, instalații anexă etc., se proiectează soluția definitivă (fig. 5).

Graful complet precizează orientarea arcelor (legăturilor) și succesiunea operațiilor în cadrul fluxuri-

lor pe repere. Reconstituind fluxurile tehnologice la cele cinci repere pe amplasarea optimă obținută, se poate constata că circuitul tehnologic se face în sens unic și continuu, fără încrucișări. Fiecare utilaj este aprovizionat numai de la locuri de muncă imediat vecine.

Fig. 5

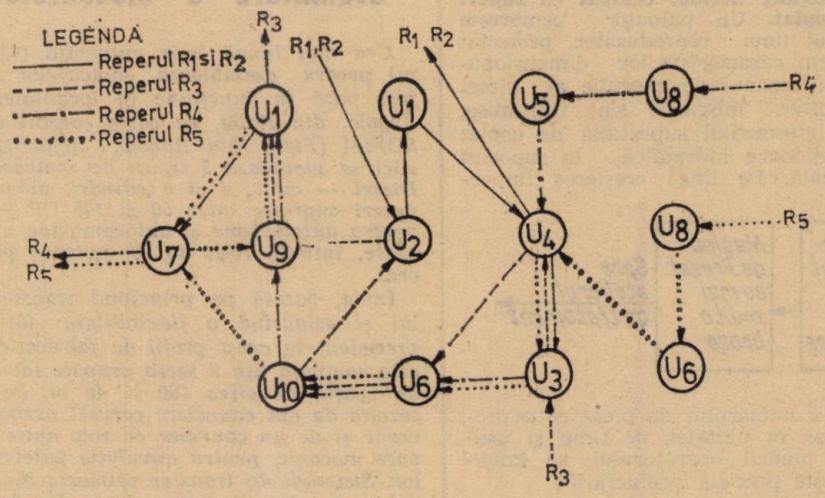

AVANTAJE

Revizuirea amplasării utilajelor conform grafului din fig. 5 contribuie la obținerea următoarelor efecte:

- **se elimină complet încrucișările;**
- **se reduce parcursul interfazic al reperelor cu 35 de metri;**
- **se economisesc 50 mp de suprafață de producție, în condițiile în care sarcinile atelierului cresc cu 15%;**
- **se asigură libertatea de mișcare a muncitorilor între utilaje și reducerea manutanțiunii pieselor.**

Coroborînd aplicarea metodei verigilor cu cea a metodei gamelor fictive* se degajează o mare parte a suprafeței secțiilor de producție. În acest fel, fără investiții pentru noi construcții, și doar prin revizuirea amplasării existente a utilajelor, prin redistribuirea spațiilor de producție existente și îndesirea utilajelor, se asigură dublarea producției, creșterea importantă a producției la 1000 de lei fonduri fixe.

Conducerea întreprinderii și proiectanții din atelierele de proiectare au dovedit receptivitate față de aceste metode. Astfel s-a hotărît ca aplicarea metodei gamelor fictive și a metodei verigilor să fie extinse la mai multe ateliere și secții de producție. Pe aceste metode eficiente de amplasare a locurilor de muncă se va merge și mai hotărît, pentru ca sarcinile ce revin în cincinalul 1981—1985 să fie realizate în condițiile ridicării gradului de ocupare a suprafețelor deja construite.

Cunoașterea acestor metode de optimizare a amplasării locurilor de muncă trebuie privită ca o cerință permanentă, iar în condițiile în care întreprinderile beneficiază tot mai mult de serviciile calculatorului electronic, modelarea matematică a acestor fenomene ne ajută să efectuăm lucrări de amplasare și reamplasări cu un volum de muncă minim și într-un timp foarte scurt.

Ordonarea matriceală a legăturilor între utilaje

În cazurile în care se execută mult mai multe repere, prin contribuția unui număr mai mare de utilaje, amplasarea optimă a acestora se poate face cu ajutorul calculatorului, pe bază de program, folosind **metoda matricelor.**

Pe baza tabelului 1, în care sînt redate gamele de operații pentru executarea reperelor ce trebuie prelucrate cu cele 10 utilaje, se poate determina matricea asocierii codurilor utilajelor cu codurile reperelor, avînd drept criterii numerotarea utilajelor (pe linie) și a reperelor (pe coloană). Avînd în vedere că matricea nu poate să redea decît un spațiu bidimensional, prin satisfacerea celor două criterii (codul utilajului și al reperului) codul succesiunii operațiilor, deși a însoțit codul utilajului, nu a putut constitui un criteriu de ordonare a legăturilor dintre utilaje și repere. De aceea, în continuare calculatorul poate rearanja codurile deja asociate ale utilajelor și reperelor, în funcție de succesiunea operațiunilor pentru executarea fiecărui reper în parte (vezi prima matrice din coloana alăturată).

La această simbolizare sînt necesare unele explicații. Să luăm, de exemplu, codul asociat 112. Acesta reprezintă: 1 — prima cifră a codului asociat — codul utilajului; 1 — a doua cifră — codul reperului; 2 — a treia cifră — codul operației în succesiunea ei, determinată de tehnologia reperului respectiv.

Matricea ordonării succesiunii operațiilor

R_1	R_2	R_3	R_4
211	321	831	841
112	422	532	542
413	623	433	443
	1o.24	334	344
	325	635	645
	926	1o.36	1o.46
	127	937	747
		138	948
		739	149
			74.1o

În continuare, este necesar să stabilim legăturile între utilaje pentru executarea reperelor, în vederea amplasării optime. În acest scop, tot pe baza tabelului 1, se poate scoate la calculator o altă imprimantă cu următoarea matrice:

Matricea legăturilor între utilaje, pe repere omogene

R_1	R_2	R_3	R_4
21	34	85	85
14	46	54	54
	6.1o	43	43
	1o,2	36	36
	29	6.1o	6.1o
	91	1o.9	1o.7
		91	79
		17	91
			17

Ordonarea matriceală a legăturilor între utilaje pentru executarea unui anumit reper se poate face cu ușurință, dat fiind faptul că stabilirea acestor legături nu reprezintă, de fapt, decît asocierea codului primei operații (cu indicarea utilajului care o execută) cu codul celei de-a doua, apoi a codului celei de-a doua cu al celei de-a treia ș.a.m.d., pentru fiecare reper în parte. Pentru legături mai numeroase se pot stabili algoritmi ai verigilor de legături, iar pentru situații și mai complicate se pot elabora matrice de legături virtuale, pe care să se indice cerințele logic informaționale pe care să le urmeze calculatorul și, pe această bază, să se elaboreze matricea amplasării raționale a utilajelor.

Autorii articolelor:

Mircea CALOTĂ
Cristea IONIȚĂ
Gheorghe MATEI
Marcel TOMA
Gheorghe TRIFU
Marcel VOICA

* *Aplicarea metodei gamelor fictive la întreprinderea „Electroprecizia" a fost prezentată în „Revista economică", nr. 16 din 21 aprilie 1978.*

Linie de fabricație a sculelor

Preocuparea pentru continua modernizare a procesului de producție la întreprinderea brașoveană „Tractorul" a cuprins și fabricația de S.D.V.-uri. Prin efortul propriu de concepție și execuție a fost realizată, în cadrul atelierului de scule aschietoare, o linie tehnologică înzestrată la nivelul tehnicii actuale, pentru confecționarea burghielor, tarozilor și alezoarelor de dimensiuni mici.

În realizarea ei, proiectanții au urmărit :

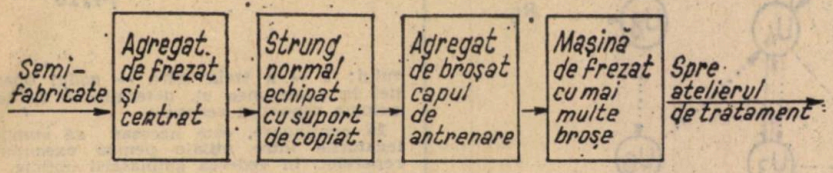

— divizarea procesului tehnologic în grupe de operații care să poată fi efectuate pe un număr cît mai mic de mașini-unelte complexe :

— armonizarea, pe cît posibil, a productivității acestor mașini, pentru a se asigura încărcarea lor uniformă ;

— gruparea mașinilor în așa fel, încît semifabricatul să parcurgă de la una la alta un circuit firesc și cît mai scurt, fără întoarceri, iar la ieșirea de pe linie să poată fi dirijat direct spre tratamentul termic.

După cum rezultă din prezentarea schematică de mai sus, în componența liniei de fabricație intră următoarele mașini de mare productivitate :

● **agregat de frezat și centrat.** Proiectat și executat în secția sculărie, acest utilaj permite executarea simultană a mai multor operații, timpul de prelucrare reducîndu-se de la 2,5 minute, cît era necesar în tehnologia clasică, la numai 1 minut/buc. Aceasta a făcut să se elibereze pentru alte lucrări mașinile folosite înainte, cu servanții lor ;

● **strung normal echipat cu suport de copiat.** Un palpator urmărește profilul unui reproducător, proiectat conform caracteristicilor dimensionale din desenul de execuție al piesei respective ; mișcările sînt transmise, prin intermediul suportului de copiat cu acționare hidraulică, la suportul portsculă. Pe lîngă creșterea importantă a numărului de piese ce se prelucrează în unitatea de timp și ușurarea muncii operatorului, se îmbunătățește precizia prelucrării ;

● **agregat de broșat capul de antrenare.** Asociind două lanțuri cinematice care asigură executarea simultană a două fețe la fiecare trecere a sculelor, agregatul reduce la jumătate tipul de aschiere ;

● **mașină de frezat cu mai multe broșe,** care înlocuiește 3 mașini monobroșă prin executarea simultană a canalelor drepte sau elicoidale la 3 scule.

Prin folosirea mai bună a suprafeței de producție, a mașinilor și a personalului, această organizare și dotare a liniei aduce importante economii.

Modernizarea mașinilor și a fluxului

Întreprinderea de strunguri din Arad, selecționată pentru a deveni unitate-model în ramura construcției de mașini sub aspectul valorificării căilor de creștere accelerată a productivității muncii, se află în pragul unui amplu proces de transformare. Potrivit indicației date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în vizita de lucru de la începutul anului trecut, s-a elaborat un program de modernizare a întreprinderii, eșalonat pînă în 1980.

Printre noutățile de la care se așteaptă cele mai mari efecte economice se numără organizarea mașinilor pe linii tehnologice, atît în uzina din Arad, cît și în secțiile sale de la Chișineu-Criș și Lipova. Pe baza proiectelor întocmite de institute de specialitate s-a și trecut la reamplasarea utilajelor. Următoarea fază o va constitui, anul viitor, introducerea mecanismelor de transfer al pieselor de la o mașină la alta, care vor elimina munca manuală în acest sector al transportului intern. Se apreciază că pe aceste linii tehnologice durata de prelucrare va fi considerabil scurtată, iar necesarul de muncitori auxiliari va putea fi redus cu 40—50%.

Totodată, dotarea întreprinderii se completează cu noi mașini cu comandă numerică și, pentru prima dată, cu centre de prelucrare — agregate capabile să execute automat un întreg complex de operații simultane și succesive. Printre destinațiile primelor 3 centre, al căror montaj a început, se numără prelucrarea carcaselor de strung.

Experiențe de peste hotare

Linie automată de asamblare a motoarelor

Cea mai lungă linie automată (630 m) pentru asamblarea motoarelor a fost pusă în funcțiune în localitatea Foggia, din Italia, de către consorțiul SOFIM (Fiat, Alfa Romeo, Renault). Aici se montează 5 tipuri de motoare Diesel — cu 3, 4 și 6 cilindri, avînd puteri cuprinse între 50 și 146 CP — pentru autoturisme și autocamioane ușoare, într-un ritm de 80 motoare pe oră.

Linia, bazată pe principiul transfelui și asigurînd o flexibilitate fără precedent în acest profil de fabricație, este compusă din 9 secții grupate într-un spațiu de circa 100 × 40 m, deservite de opt conveiere carusel nesincrone și de un conveier cu role antrenate mecanic, pentru circulația paletelor. Sistemul de transfer primește blocul motorului din zona de prelucrări și îl trece prin diferitele stații de montaj manual sau automat (unde, după necesitățile posturilor de lucru, este rotit sau răsturnat automat), pînă ce este complet asamblat și gata pentru proba de funcționare. Motoarele sînt astfel proiectate, încît să se faciliteze asamblarea pe linia de transfer ; de exemplu, toate accesoriile principale (pompa de ulei, cea de vacuum, cea de carburant) sînt integrate într-un subansamblu complex, care se montează pe motor cu 6 șuruburi.

Sistemul, de mare flexibilitate și productivitate, permite combinarea eficientă a activității oamenilor și mașinilor, muncitorii executînd operațiile manuale — asistate de dispozitive mecanice — pe care le pot realiza cel mai bine, iar mașinile — acele operații care se pretează la automatizare. Spre deosebire de liniile sincrone, pe care toate paletele de lucru sînt transferate simultan, în ritmul operației care ia cel mai mult timp, conveierele nesincrone de aici fac ca lucrul să avanseze independent, pe măsură ce se termină cîte o operație. Operatorii pot consuma pînă la 3 minute pentru efectuarea a 4—5 operații, în loc să repete una singură, de pildă de 100 de ori pe oră ; fiecare dintre ei lucrează zilnic la cîte 125—150 de motoare, în loc de 500, reducîndu-se astfel timpul cheltuit cu transferul și dezvoltîndu-se spiritul de echipă, ceea ce mărește productivitatea.

Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

autoconducere

Dreptul și știința conducerii

Apariția Legii nr. 5/1978 confirmă, odată în plus, corelația strînsă ce s-a stabilit între știința conducerii și drept, între principiile și tezele fundamentale ale acestei științe și reglementarea legală.

„Corespunzător dezvoltării multilaterale a economiei naționale, a întregii vieți economice și sociale, se arată în preambulul legii, Partidul Comunist Român a acționat cu consecvență pentru instituirea unui sistem cuprinzător de organe de conducere colectivă, folosirea unor forme de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea și gestiunea unităților, aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei organizării și conducerii, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a conducerii unităților socialiste".

Legiuitorul însuși scoate în evidență astfel faptul că aplicarea cuceririlor științei organizării și conducerii întreprinderilor — managementul socialist — este implicată în mod profund în procesul de perfecționare a formelor de participare a oamenilor muncii la conducerea unităților, de autoconducere și autogestiune.

Specific pentru noua lege ca și pentru cea care a precedat-o — Legea nr. 11/1971 — este modul în care ea reflectă întrepătrunderea conceptuală dintre știința conducerii și știința dreptului.

Cititorul avizat găsește în textul legii o poziție clară față de probleme din cele mai însemnate ale științei moderne a conducerii întreprinderilor, descoperă preocuparea permanentă a legiuitorului de a ține seama de anumite elemente fundamentale ale acestei științe, cum ar fi conceptul de structură a întreprinderii, funcțiile acesteia, sistemul de conducere, elementele și structura lui, funcțiile, sarcinile și atribuțiile conducerii etc.

Astfel se explică, dealtfel, și constituirea „dreptului întreprinderii" ca o disciplină juridică autonomă. Dacă acesta a depășit limitele teoriei persoanei juridice este pentru că el nu se preocupă numai de aspectul formal juridic al reglementărilor legate de unitatea socialistă de stat în calitatea ei de subiect de drept civil, ci reprezintă mijlocul cu ajutorul căruia puterea de stat, folosind forța obligatorie a legii, intervine în organizarea și funcționarea unităților economice.

Legea se preocupă de procesul de organizare și conducere a acestor unități, pentru a introduce un minimum obligatoriu. Dintre multiplele variante posibile, legiuitorul se oprește asupra anumitor elemente pe care le consideră indispensabile și le impune cu autoritatea sa. El alege astfel căile cele mai propice pentru atingerea scopului economic în vederea căruia au fost create unitățile și le sustrage liberei aprecieri a celor chemați să ia decizii.

Modul în care o anumită unitate își realizează obiectivele economice nu este indiferent. Realizarea acestora nu trebuie să aibă loc oricum ; e necesar să se abordeze întotdeauna căile optime, pentru ca obiectivele să fie atinse la modul cel mai economic, la parametrii cei mai ridicați, în termenele cele mai scurte.

Să nu omitem că unitățile în cauză sînt unități de stat. Prin organele sale, statul are posibilitatea unei viziuni infinit mai complexe și mai profunde asupra fenomenului economic decît poate avea oricare dintre unitățile economice. El deține prin aceasta posibilitatea unei alegeri a soluțiilor optimale, pe ansamblul economiei naționale, de care nici una din aceste unități nu dispune.

Impunînd anumite soluții, legea suplinește activitatea organelor de decizie ale unităților, alegînd, în locul lor, una din variantele posibile.

Astfel, legea stabilește structura organelor de conducere ale centralei, întreprinderii și unității fără personalitate juridică — adunarea generală a oamenilor muncii, consiliile oamenilor muncii, birourile executive, — precizînd atribuțiile acestor organe și raporturile lor reciproce.

Ea stabilește apoi categoriile de membri ai organelor de conducere colectivă, precizînd pentru membrii de drept, poziția pe care trebuie să o ocupe în cadrul unității. În cazul consiliilor oamenilor muncii, ea stabilește norme precise pentru numărul de membri ai consiliului și numărul reprezentanților oamenilor muncii ce urmează a face parte din acest consiliu, în raport de numărul personalului permanent al unității.

La timpul său, Decretul nr. 162/1973 a consacrat deosebirea dintre structura de producție și concepție, pe de o parte, și structura funcțională, pe de alta, și : a prevăzut o serie de condiții minimale, în raport de care se pot organiza subunitățile și anumite raporturi ce se creează între acestea. În rîndul acestor condiții menționăm numărul minim de personal necesar pentru organizarea anumitor compartimente în cadrul centralelor și întreprinderilor, element a cărui însemnătate pentru definirea structurilor acestora nu trebuie să ne scape. Pe o astfel de cale, întreaga structură a unității este proporționalizată cu numărul personalului și cu volumul sarcinilor ce i se impun acestuia, pornindu-se de la premisa folosirii numărului minim de personal necesar îndeplinirii în bune condiții a atribuțiilor unității.

Desigur, legea nu prevede un anumit tip de structură. Organele de decizie, dînd curs principiului flexibilității structurale, principiu de mare însemnătate în știința organizării întreprinderilor, vor putea aplica oricare dintre tipurile de structură cunoscute, respectînd însă dispozițiile legale referitoare la organele unităților și la diferitele organisme — cum ar fi comisiile pe domenii — ce activează în cadrul lor.

Un alt aspect ce marchează interferența celor două discipline este oferit de modul în care sînt reglementate atribuțiile centralelor și întreprinderilor. Din gruparea pe domenii de activitate a acestora, rezultă în mod limpede că autorii actului normativ au avut prezente în minte funcțiile întreprinderii, astfel cum acestea sînt definite în știința conducerii. De asemenea, în modul de reglementare a atribuțiilor consiliilor oamenilor muncii și a birourilor executive ale acestora este evident că se dă expresie teoriei funcțiilor conducerii.

Întîlnirea celor două științe se întrevede a fi fecundă în consecință, ea profitînd în egală măsură atît științei organizării și conducerii — care își vede principiile impuse cu autoritatea legii — cît și științei dreptului, care se îmbogățește cu noi concepte și își sporește considerabil gradul de eficiență.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Penalități în contractul de prestații de transport

Două recente decizii ale primului arbitru de stat atrag atenția asupra rolului esențial care revine contractului economic de prestații de transport pe calea ferată în aplicarea penalităților prin care se sancționează unele abateri de la disciplina contractuală în materia transporturilor feroviare.

Se știe că prin H.C.M. nr. 425/1975 privind aprobarea Programului de măsuri pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport feroviar, auto și pe apă, s-a prevăzut, pentru unitățile de transport și cele expeditoare, obligația de a încheia, în conformitate cu Legea nr. 71/1969, contracte anuale de prestații de transport.

În baza hotărîrii menționate, s-au aprobat, prin Ordinul M.T.Tc. nr. 673 din 16 aprilie 1976, Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri și contractul model economic anual de prestații de transport pe calea ferată.

În conformitate cu art. 25 din normele citate, pentru neîndeplinirea obligațiilor rezultînd din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul economic de prestații de transport pe calea ferată, partea în culpă datorează penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975.

Problema care s-a rezolvat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 857/1978 s-a referit la faptul dacă penalitățile pentru anularea planului de transport se datorează sau nu în lipsa contractului menționat.

În speță, prin procesul verbal de eșalonare a transporturilor, s-a prevăzut expedierea unei anumite cantități de mărfuri în perioada de referință. Unitatea expeditoare solicitînd, ulterior, reducerea acestei cantități, calea ferată a pretins penalități pentru anulare din plan.

Organul arbitral care a soluționat litigiul a admis aceste pretenții reținînd, printre altele, că programul de transport prevăzut de unitatea expeditoare și acceptat de calea ferată constituie o comandă acceptată la executare conform art. 3 din Legea nr. 71/1969.

Prin decizia la care ne referim soluția a fost infirmată reținîndu-se că „temeiul legal al pretențiilor la plata de penalități îl constituie, în conformitate cu Legea contractelor economice nr. 71/1969, H.C.M. nr. 425/1975 și Normele metodologice, contractul economic anual de prestații de transport pe calea ferată pe care organizațiile de transport și cele expeditoare sînt obligate să-l încheie în vederea efectuării transporturilor de marfă pe calea ferată.

Părțile în litigiu, după cum însăși reclamanta a confirmat, nu au avut încheiat, în anul 1977, contractul economic de prestații de transport pe calea ferată.

Potrivit Normelor metodologice, încheierea acestor contracte anuale de prestații de transport pe calea ferată are un caracter special, fiind precedată de consultări între Departamentul căilor ferate și ministerele beneficiare și de elaborarea de către Departamentul căilor ferate a balanței anuale de transport, pe categorii de vagoane C.F.R., pe baza căreia se încheie, în final, contractul economic.

Dată fiind această metodologie specială de încheiere a contractului în discuție, nu se poate reține ca o comandă urmată de executare echivalentă cu un contract, depunerea la stație a planului de transport pe luna februarie 1977, cu atît mai mult cu cît Normele metodologice emise în temeiul HC.M. nr. 425/1975 nu prevăd o astfel de modalitate de contractare a executării transporturilor pe C.F.R.

În consecință, transporturile prevăzute prin procesul verbal de eșalonare depus la dosar de reclamantă apar ca transporturi necontractuale ce urmau a se executa în limita capacității disponibile în acea lună și care, nefiind contractuale, nu puteau determina, în caz de neexecutare, plata de penalități".

Existența contractului economic de prestații de transport pe calea ferată constituie deci, o condiție esențială pentru aplicarea penalităților.

Această orientare este confirmată și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 847/1978.

În respectivul litigiu s-a pus problema penalităților pentru anularea unei cantități de marfă programată la transport în condițiile în care, pe calea obiecțiunilor precontractuale însușite de calea ferată, unitatea expeditoare a solicitat reducerea din plan a acelei cantități.

Rezolvînd litigiul, organul arbitral a socotit că acceptarea de către calea ferată a obiecțiunilor menționate este lipsită de relevanță, deoarece renunțarea la transport a unor cantități planificate se face cu plata de penalități. Drept urmare, unitatea expeditoare a fost obligată să achite penalitățile pretinse.

Prin decizia de mai sus, această hotărîre a fost desființată, reținîndu-se că prin efectul acceptării de către calea ferată a propunerii de reducere făcută de către unitatea expeditoare în faza de perfectare a contractului economic de prestații de transport pe calea ferată, nu s-a mai contractat transportul cantității de marfă în discuție. „Ori din moment ce prin contractul economic nr. 294/1977, nu s-a mai prevăzut transport de cenușă la Combinatul de lianți Cîmpulung, iar penalitățile, conform art. 25 din Normele metodologice și art. 11 din contract, se aplică părții în culpă pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractului, se constată că neîntemeiat și fără temei legal stația C.F. Ișalnița a calculat penalități în contul pîrîtei pentru nerealizarea la transport a unei cantități de marfă, ce în fapt s-a dovedit a nu fi fost contractată".

I. ICZKOVITS

financiar

Recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlul de pensie

În conformitate cu art. 68 alin. 4 și 5 din H.C.M. nr. 252'1967 (azi abrogat), oficiile de pensii și ocrotiri sociale erau abilitate de a încasa — prin dispoziția de încasare — din contul unității la care pensionarul era încadrat toate sumele plătite de oficiu cu titlu de pensie necuvenită. Oficiul de pensie recuperează de la unitatea socialistă întreaga sumă plătită beneficiarului (pensionar încadrat în muncă) cu titlu de pensie necuvenită indiferent de perioada de timp în care a avut loc plata — chiar dacă a depășit 3 ani. Primul arbitru de stat prin Decizia nr. 2677/1975 (publicată în R.R.D .nr. 4/1976 p. 63). a statuat că, în raporturile dintre organele de prevederi sociale și unitățile socialiste, suma supusă recuperării este integrală, fiind considerată o daună globală, cauzată prin plăți succesive, făcînd aplicarea prevederilor art. 3 și art. 8 din Decretul nr. 167/1958, termenul de prescripție de 18 luni începînd să curgă de la data cînd oficiul de pensii a cunoscut, sau trebuia să cunoască prejudiciul și pe cel care l-a produs.

Unitățile socialiste sînt obligate a recupera dauna suferită prin plata făcută către oficiul de pensii, de la pensionarul încadrat în muncă, beneficiarul unor sume încasate necuvenit cu titlu de pensie.

Cu privire la calea de urmat pentru recuperarea sumei, în literatura de specialitate s-a susținut — opinia fiind minoritară — că unitatea trebuie să promoveze o acțiune civilă. Majoritatea covîrșitoare a autorilor și instanța supremă au considerat însă că unitatea are deschisă calea deciziei de imputare pentru recuperarea daunei provocată indirect de pensionarul încadrat în muncă prin faptul că nu a îndeplinit obligația legală de a anunța oficiului de pensii încadrarea sa în muncă. În acest sens citäm Tribunalul Suprem secția civilă, Decizia

nr. 140/1972 în C.D. anul 1972, p. 246. precum și Ioan Mihuță, articol în R.R.D.nr. 3/1974 p. 98 și Șerban Beligrădeanu, Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, Editura științifică, București 1973, p. 84 în notă.

Cu privire la cuantumul prejudiciului supus recuperării este de arătat că unitatea are dreptul și abilitarea de a imputa persoanei încadrate întreaga sumă plătită oficiului de pensii, indiferent de faptul că cel în cauză a încasat pensia pe un interval de timp mai mare de 3 ani. Concluzia de mai sus se desprinde neechivoc din prevederile art. 108 Codul muncii care prevede că termenul de 3 ani de constatare a pagubei unității începe să curgă din momentul producerii acesteia și din împrejurarea că persoana încadrată (ce are și calitatea de pensionar) nu se prezintă numai în postura de beneficiar al unei plăți necuvenite.

Într-adevăr :

— unitatea a suferit prejudiciul în momentul în care oficiul de pensii a încasat din contul ei de decontare suma plătită necuvenit pensionarului. De la această dată începe să curgă termenul de constatare de 3 ani prevăzut de art. 108 Codul muncii, neavînd nici o relevanță în raporturile dintre unitate și persoana încadrată în muncă, datele la care aceasta din urmă a încasat pensia la care nu avea dreptul. Este de subliniat că în cazurile de cumul nelegal al pensiei cu retribuția se nasc trei categorii de raporturi juridice :

— între pensionar și oficiul de pensii ;

— între oficiul de pensii și unitatea socialistă :

— între unitate și pensionarul încadrat în muncă. În cadrul acestor ultime raporturi juridice se emite decizia de imputare, se calculează termenul de 3 ani și termenul de 60 zile, neavînd nici un fel de influență datele succesive la care s-a încasat pensia necuvenită ;

— beneficiarul plății nu poate invoca în apărarea sa termenul de 1 an prevăzut de art. 108 Codul muncii, dat fiind că prevederea citată se referă numai la restituirea sumelor încasate necuvenit, de către persoane care nu au nici o vinovăție. Or, în cazul de față pensionarul încadrat este vinovat de a nu fi respectat o dispoziție legală în temeiul căreia avea obligația a anunța oficiului de pensii încadrarea sa în muncă. Este de principiu, că termenul de 1 an, prevăzut de art. 108 Codul muncii, nu se aplică în cazul în care în sarcina beneficiarului se reține orice formă de vinovăție, ca în cazul de față. A se vedea în acest sens, Șerban Beligrădeanu, op. cit., p. 80-81 și C. Jornescu, Gh. Țigăeru, Cartea întreprinderii, vol. IV, p. 432, „Revista Viața Economică" — București 1974.

dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR DE MUNCĂ CU ABSOLVENȚII '78

În apropierea datei la care se efectuează repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior — cursuri de zi — revista noastră răspunde întrebărilor primite la redacție în legătură cu încadrarea la muncă a promoției 1978.

Pentru a înțelege substanța reglementării pe care a adus-o Decretul Consiliului de Stat nr. 54/1975, este de arătat că repartizarea în producție a acestei categorii de absolvenți se face în concordanță cu obiectivele dezvoltării economice și sociale ; cu repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul cuprins al țării, urmărindu-se asigurarea, cu precădere, a nevoilor de specialiști cu studii superioare ale ramurilor care cunosc un ritm accentuat de dezvoltare și ale unităților socialiste, județelor și zonelor deficitare în astfel de specialiști, astfel cum prevede art. 2 din acest act normativ.

De aici decurge obligativitatea dispoziției de repartizare atît pentru absolvent cît și pentru unitățile socialiste. Caracterul obligatoriu al dispoziției de repartizare pentru ambele părți este prevăzut expres nu numai în art. 20 și art. 23 din Decretul nr. 54/1975, ci și în art. 163 alin 2 al Legii nr .11/1968 și art. 164 alin. 2 din aceeași lege.

Dată fiind obligativitatea acestei dispoziții, normele legale incidente sancționează orice fapte — comisive sau omisive — săvîrșite de unități sau de absolvenți prin care se urmărește eludarea legii.

Astfel :

— nu este îngăduit unei unități socialiste de a încadra un absolvent ce nu i-a fost repartizat. Luarea unei asemenea măsuri constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 2000 la 3000 lei ce se aplică celor vinovați de săvîrșirea acestei fapte. În conformitate cu prevederea art. 23 alin. penultim din Decretul nr. 54/1975, aplicarea sancțiunii contravenționale nu înlătură răspunderea disciplinară ;

— este, de asemenea, interzis unei unități socialiste ca să încadreze în muncă un absolvent care nu a efectuat stagiul în unitatea unde a fost repartizat. Ca și în cazul precedent, o astfel de măsură constituie contravenție, amenda fiind aceeași, atrăgînd concomitent și răspunderea disciplinară a celor vinovați. În ambele situații, contractul de muncă încheiat între unitate și absolvent încetează, de drept, pe data rămînerii definitive a procesului-verbal de constatare a contravenției. Prevederea cuprinsă în art. 23 alin. final din decretul citat mai sus, reprezintă unul din rarele cazuri cînd un contract de muncă nu încetează prin voința părților contractante, ci prin efectul legii ;

— este sancționat cu o penalitate civilă de 5000 lei sau respectiv 8000 lei, absolventul care nu se prezintă la unitatea socialistă la care a fost repartizat. În cazul efectuării parțiale a stagiului, penalitatea se va reduce proporțional cu perioada de stagiu efectuată. Plata penalității nu-l scutește pe absolvent de efectuarea stagiului (art. 20 alin. 1. fraza finală din decret) ;

— un absolvent nu poate renunța la actul de repartizare, alegîndu-și unitatea și încadrîndu-se în muncă fără a face uz de dispoziția emisă de comisia competentă. Chiar dacă cel în cauză procedează în acest sens, ascunzînd unității situația sa reală, nu poate fi încadrat în funcții pentru care se prevăd studii superioare dat fiind că în carnetul său de muncă se va observa lipsa mențiunii că stagiul legal în producție nu a fost efectuat.

În practică se ivesc însă și astfel de situații ce trebuie combătute, nefiind conforme literei și spiritului legii. Un absolvent se încadrează într-o unitate socialistă imediat după ce absolvă cursurile sau după ce promovează examenul de diplomă, iar cu ocazia lucrărilor de repartizare solicită comisiei ca să fie repartizat în producție la unitatea la care deja se află încadrat. Procedeul este inadmisibil, fiind sancționat de lege, deoarece repartizarea în producție se face după criterii obiective și exclude posibilitatea alegerii locurilor de muncă de către absolvenți în alte condiții decît cele specificate expres în art. 4 din decret. Este posibil un asemenea procedeu numai în cazul de excepție cînd unitatea a solicitat repartizarea de absolvenți pentru efectuarea stagiului, iar celui în cauză i se acordă concomitent, de textul de lege citat, posibilitatea de a-și alege viitorul loc de muncă. Într-o asemenea situație cel în cauză nu are însă interes de a folosi un procedeu prin care să eludeze dispozițiile legii.

După încheierea contractului de muncă între unitate și absolvent pe baza actului de repartizare, în perioada stagiului, acesta poate fi transferat în interesul serviciului în specialitatea pentru care s-a pregătit sau într-o specialitate apropiată, cu respectarea dispozițiilor art. 3 din Decretul nr. 54/1975.

J. COSTIN

întrebări — răspunsuri

● **T. CORCHIŞ (Bacău)** întreabă dacă depăşirea termenului de prescripţie, datorită netrimiterii calculaţiei pe baza căreia părţile urmau să stabilească preţul prin învoială, poate constitui motiv de repunere în termen conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958.

În speţă, acţiunea aparţine unităţii furnizoare care încearcă să justifice depăşirea termenului de prescriere a acţiunii privind plata contravalorii produselor livrate, invocînd faptul că a întocmit cu întîrziere calculaţia de preţ în temeiul căreia unitatea beneficiară urma să-şi exprime acordul asupra preţului.

O asemenea împrejurare nu constituie un motiv temeinic care să justifice repunerea în termen, ci învederează, dimpotrivă, comportarea culpabilă a unităţii reclamante.

● **G. BURMASCHI (Iaşi)** solicită lămuriri cu privire la efectele juridice care le produce cererea unei unităţi beneficiare de a se livra produsele în alte sortimente decît cele prevăzute în contractul încheiat de către părţi.

Din scrisoarea corespondentului nostru rezultă că, prin contractul economic încheiat, părţile au stabilit de comun acord şi cu respectarea prevederilor actului de planificare, sortimentele produselor contractate.

Fiind interzisă modificarea unilaterală a contractului, înseamnă că cererea ulterioară a unităţii beneficiare privind schimbarea sortimentelor produce efecte juridice numai în măsura în care este acceptată de către unitatea furnizoare.

● **I. CAZACU (Bucureşti)** întreabă dacă unitatea furnizoare poate fi obligată să suporte costul deprecierii în timpul transportului a produselor pe care le-a livrat în executarea unui contract economic.

În raport cu datele ce reies din scrisoarea dv., produsele respective au trecut în administrarea directă a unităţii beneficiare pe data cînd au fost încredinţate spre transport cărăuşului de către unitatea furnizoare.

Drept urmare, costul deprecierii survenite în timpul transportului nu poate fi pus în sarcina unităţii furnizoare, afară de cazul în care deteriorarea produselor s-a datorat unor cauze imputabile acesteia cum ar fi ambalarea sau fixarea lor necorespunzătoare în mijlocul de transport.

● **A. BURLAN (Năsăud)** solicită lămuriri în privinţa efectelor pe care le produce, asupra răspunderii antreprenorului pentru nepredarea în termen a lucrărilor de construcţii-montaj contractate, întîrzierea unităţii beneficiare în predarea amplasamentului şi a documentaţiei de execuţie.

Înţelegem din scrisoarea dv. că unitatea beneficiară a îndeplinit cu mare întîrziere obligaţiile ce i-au revenit potrivit contractului cu privire la predarea amplasamentului şi a documentaţiei de execuţie. Această împrejurare nu poate să rămînă fără consecinţe în ceea ce priveşte posibilităţile de execuţie ale unităţii de antrepriză.

În ce măsură a afectat întîrzierea unităţii beneficiare aceste posibilităţi şi deci, răspunderea antreprenorului pentru nerespectarea termenului de predare a lucrărilor, se apreciază de la caz la caz, în raport cu planificarea şi desfăşurarea lucrărilor de construcţii-montaj.

● **C. TENI (Galaţi)** întreabă dacă livrarea produselor în altă calitate decît cea prevăzută în contract are semnificaţia unei livrări necorespunzătoare calitativ, cu toate consecinţele ce decurg dintr-o asemenea livrare.

Din relatarea dv. rezultă că unităţii beneficiare i s-au livrat produse de calitatea a II-a, în loc de calitatea I, cum s-a prevăzut în contract. Cu alte cuvinte, produsele au corespuns calităţii a II-a, nefiind, din punct de vedere economic, necorespunzătoare calitativ.

În atare situaţie, ne aflăm în faţa livrării unor produse necontractate, iar nu în prezenţa unei livrări de produse calitativ necorespunzătoare.

● **T. ONOFRENCO (Bîrlad)** întreabă dacă printr-o acţiune arbitrală se pot valorifica pretenţii derivînd din mai multe contracte între aceleaşi unităţi socialiste.

În conformitate cu art. 14 din Regulile procedurii arbitrale, nu se pot pretinde, prin aceeaşi acţiune, drepturi ce decurg din raporturi juridice deosebite, fără legătură între ele. Ca atare, în situaţia învederată de dv. trebuie să se introducă, în principiu, acţiuni separate pentru fiecare contract în parte.

În mod excepţional, cînd se încheie mai multe contracte în cadrul desfăşurării aceleiaşi sarcini de plan, se poate formula o singură acţiune pentru pretenţiile care decurg din parte sau din totalitatea contractelor care s-au încheiat în cursul aceluiaşi an de plan.

● **G. MARK (Braşov)** întreabă dacă unitatea de antrepriză care nu a îndeplinit la termen obligaţia de a preda obiectul contractat răspunde în legătură cu beneficiul nerealizat din această cauză de către unitatea beneficiară.

Răspunsul este afirmativ.

Beneficiul planificat care nu a fost realizat datorită nepredării la termen a lucrărilor de construcţii-montaj poate forma obiectul unor pretenţii la daune în măsura în care prejudiciul încercat de unitatea beneficiară este real şi nu a fost acoperit prin plata de penalităţi.

● **A. AMBRUŞ (Mureş)** întreabă dacă se datorează încă o taxă de timbru în ipoteza în care, la cererea unităţii reclamante, se introduce într-un litigiu arbitral o nouă unitate socialistă în calitate de pîrîtă.

În situaţia învederată de dv. se datorează încă o taxă de timbru aferentă valorii pretenţiilor care se susţin faţă de cea de-a doua unitate pîrîtă. Precizăm că o nouă taxă de timbru nu este datorată dacă are loc înlocuirea pîrîtului iniţial printr-o altă unitate socialistă, ca urmare a reorganizării intervenite în temeiul unui act normativ.

● **I. MATHÉ (Harghita)** solicită precizări cu privire la data de la care unităţile socialiste datorează amortismentul aferent mijloacelor fixe pe care le deţin în administrare directă.

Potrivit dispoziţiilor art. 1 şi 7 din Legea nr. 62/1968, unităţile socialiste datorează amortismentul de la data punerii mijloacelor fixe în funcţiune.

În conformitate cu pct. 5 din Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/1963, aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969, data punerii în funcţiune coincide cu data achiziţionării numai în cazul fondurilor fixe independente care nu necesită montaj şi nici probe tehnologice.

În cazul descris de dv., utilajele făcînd parte din categoria acelora care necesită montaj, punerea în funcţiune coincide cu momentul terminării montajului. De la această dată se datorează amortismentul.

● **G. MARTIN (Ploieşti)** se interesează de condiţiile în care se poate solicita reexaminarea hotărîrilor arbitrale.

Unităţile socialiste pot solicita reexaminarea hotărîrilor arbitrale dacă nu au fost citate pentru termenul la care s-a rezolvat litigiul, ori dacă prezintă acte noi de natură să determine schimbarea soluţiei.

Cererea formulată în acest sens trebuie introdusă în termen de 3 luni de la data pronunţării hotărîrii a cărei reexaminare se solicită. Cererea poate fi introdusă chiar şi mai tîrziu dacă este de natură să asigure realizarea în natură a sarcinilor de plan.

● **I. ORHA (Sibiu)** solicită lămuriri asupra datei cînd se consideră introduse acţiunile arbitrale.

Această dată coincide, de regulă, cu ziua înregistrării acţiunii la organul arbitral. În mod excepţional, dacă unitatea reclamantă are sediul în altă localitate decît arbitrajul, acţiunea se consideră introdusă pe data predării la poştă a corespondenţei care conţine acţiunea arbitrală.

H. M.

● **LAZĂR IOSIF, Tg. Mureș** — Aveți dreptul la îndemnizația de transferare în condițiile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. Aceasta, în cazul cînd la data transferării în interesul serviciului, n-ați beneficiat de îndemnizația cuvenită deoarece nu v-ați mutat efectiv în localitatea unde se află noul loc de muncă. Pe lîngă asigurarea spațiului locativ, este necesar să dovediți că v-ați mutat efectiv în această localitate.

● **NICOLAE N. BĂIEȘU, com. Polovragi, jud. Gorj** — Față de prevederile art .176 din Codul muncii, aveți dreptul să solicitați retroactiv — pe perioada 1 iulie 1977 — 1 aprilie 1978, sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

● **VERONICA DUMITRESCU, Focșani** — Indemnizația materială ce vi se acordă pe linia asigurărilor sociale de stat, în perioada concediului de maternitate, se stabilește în raport de retribuția tarifară de încadrare la funcția pe care o dețineți.

● **ANDREI MOISA, Zalău** — În conformitate cu prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974 veți putea primi drepturile de transferare după ce vă veți muta efectiv în localitatea unde se află sediul unității. Pentru a vă putea răspunde la a doua întrebare trebuie să ne dați toate amănuntele necesare.

● **ROLANDA BURDUJA, Corabia** — În baza prevederlior art. 41 din Legea nr. 22/1969, Ministerul Industriei Ușoare a emis Ordinul nr. 1491 N/1977 prin care a aprobat listele cuprinzînd funcțiile prin a căror ocupare persoanele încadrate dobîndesc calitatea de gestionar. Față de faptul că funcția de merceolog (care mînuiește valori materiale și bănești în mod permanent) figurează printre funcțiile a căror ocupare duce la dobîndirea calității de gestionar — stabilite prin Ordinul M.I.U. sus-enunțat, rezultă că în mod justificat întreprinderea a procedat la reținerea garanțiilor în numerar.

● **MARIANA MARIN, Buzău** — Retribuirea dv. s-a stabilit în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 69/1975, anexa II, lit. c. Unitatea nu are obligația să vă asigure retribuirea avută la vechiul loc de muncă. Conform reglementării în vigoare vi se putea însă menține gradația avută.

● **VIORICA TIMAR, Satu Mare** — Funcționarul economic principal face parte din categoria personalului administrativ. Perioada lucrată în această funcție nu se ia în calculul vechimii minime necesare pentru promovarea în funcția de contabil principal.

● **PANAIT MUȘAT, Lipova** — Personalul muncitor menținut în funcții — prin derogare de la condițiile de studii — nu poate fi promovat (în cazul dv. de la funcția de economist la aceea de economist principal). În condițiile arătate de dv. nu este posibilă modificarea încadrării, aprobarea dată în anul 1960 fiind valabilă numai pentru funcția de economist.

● **COSTICĂ P. VLAD, Buzău** — Îndeplinind efectiv atribuțiunile șefului contabil al întreprinderii, postul fiind vacant, semnînd cu începere de la 1 ianuarie 1978 pentru șeful contabil și avînd răspunderea corespunzătoare funcției pe care o îndepliniți temporar, vi se cuvin drepturile prevăzute de art. 76 din Legea nr. 57/1974.

● **OCTAVIAN MUREȘANU, Sibiu** — În conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic, perioada cît ați efectuat stagiul la colegiul de avocați nu constituie vechime în învățămînt deoarece nu ați avut calitatea de încadrat. Perioada cît ați funcționat pe post de jurisconsult se ia în calcul la stabilirea vechimii în învățămînt, la ocuparea unei funcții didactice. Proporția este de 3 ani de activitate în acea funcție la 2 ani vechime în învățămînt.

● **SIMIONPAH, Surduc, Sălaj** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 1969/1975 și ale Ordinului nr. 33/1976 al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare s-a generalizat forma de retribuire în acord global a lucrătorilor din unitățile agricole de stat, ferme etc. Regimul de lucru în agricultură este reglementat de art. 116 din Codul muncii și H.C.M. nr. 469/1973.

● **ILIE ȘTEFĂNESCU, Suceava** — Unitatea unde lucrați a procedat conform normelor în vigoare. Prin dobîndirea unei gradații ați depășit, în luna iulie 1977, plafonul de retribuție în funcție de care se acorda, la aceea dată, alocația de stat pentru copii.

● **ÎNTREPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA NUTREȚURILOR COMBINATE, Satu Mare** — Soția nu trebuie să aducă o dovadă că soțul nu este încadrată în muncă. Declarația în acest sens este suficientă. După reîncadrarea în muncă a soțului, acesta primește alocația în condițiile prevăzute de art. 5 alin. 1 din Decretul nr. 246/1977.

● **IUSTINA SABIN, Oradea** — Adaosurile și diminuările de retribuții tarifare în raport de realizarea indicatorilor economici se iau în considerare la calcularea indemnizației de concediu anuale. Premiile pentru realizări deosebite din fondul de pînă la 1% nu intră în acest calcul.

● **IRIMIE N. GIURGIU, Tîrgoviște** — Litigiile dintre persoanele încadrate în muncă și unități, în legătură cu încheierea, executarea și încetarea caracterului de muncă se soluționează de către comisiile de judecată sau de instanțele judecătorești, dacă obiectul litigiului depășește o anumită valoare. Diriginții de șantier trebuie să-și organizeze astfel munca încît să realizeze sarcinile ce le revin în cadrul programului normal de lucru.

● **NICOLESCU TH. CRISTACHE, București** — Perioada cît, fiind absolvent al școlii tehnice de construcții, ați ocupat funcția de tehnician și cît ați fost funcționar tehnic nu se ia în considerare ca activitate prestată în funcții economice medii. Perioada respectivă nu se include în calculul vechimii necesare pentru promovarea în funcția de economist principal.

● **ILARION POPESCU, Botiz, Satu Mare** — Cu începere de la 1 septembrie 1977, pentru cei cu o retribuție lunară de 1610 lei, cuantumul alocației de stat pentru copii, în mediul rural, este pentru primul copil de 90 lei și pentru al doilea copil de 105 lei.

● **GEORGESCU BRĂILESCU, Iași** — Conform prevederilor anexei IV. cap. VII — circulația mărfurilor — litera B, pct. 10, funcțiile de șef depozit I și II se utilizează în activitatea de aprovizionare tehnico-materială la bazele încadrate în grupele IV, V, și VI de ramuri.

Potrivit anexei la art. 2, al. 2, și la art. 20, al. 3 din Decretul nr. 162/1973, depozitul se constituie dacă volumul de activitate necesită cel puțin 7 gestiuni sau cu un număr mai mic de gestiune, cu condiția realizării unui rulaj anual prin depozit de minim 100 mil. lei.

Funcțiile de contabil șef depozit I și II — conform aceleiași anexe la Decretul nr. 162/1973, specifice activității de aprovizionare tehnico-materială — pot fi utilizate la depozitele de produse petroliere care au activitate de desfacere cu amănuntul.

● **CONSTANTIN ,BĂLAN, Bilciurești, Dîmbovița** — Organizarea muncii în acord global se face pe baza Legii nr. 27/1976, iar loturile în folosință se acordă în conformitate cu prevederile art. 4 din statutul cooperativei agricole de producție. Problemele cuprinse în scrisoare, ne comunică U.N.C.A.P., au fost discutate în adunarea generală a consiliului intercooperatist respectiv, la care au participat toate cadrele de conducere, specialiști și economiști din cooperativele agricole de producție.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1	2	3
GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI Str. Cavafii Vechi, nr. 15 Telefon : 14.76.00	ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A SFECLEI DE ZAHĂR CORABIA jud. OLT	ÎNTREPRINDEREA DE ȚIGARETE TIMIȘOARA Str. Pop de Băsești, nr. 2

METALE

PRODUSE DIN METAL

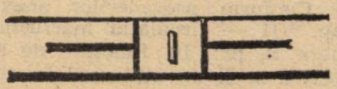

— Bandă oțel laminată la rece 25×3,5 mm kg. 165
— Bară alamă hexagon 22 mm kg. 172
— Idem 32 mm kg. 72
— Bară alamă ∅ 14 mm kg. 290
— Idem 16 mm kg. 200
— Idem 26 mm kg. 143
— Idem 28 mm kg. 60
— Idem 18 mm kg. 100
— Idem 20 mm kg. 100
— Idem 25 mm kg. 100
— Idem 30 mm kg. 47
— Bară cupru electrolitic ∅ 16 mm kg. 172
— Idem 30 mm kg. 78
— Bară trasă bronz 50 mm kg. 56
— Idem 30 mm kg. 40
— Bară turnată din bronz 20 mm kg. 109
— Idem 40 mm kg. 58
— Bară turnată din bronz 50 mm kg. 116
— Idem 100 mm kg. 36
— Oțel arc 150×10 kg. 135
— Cositor pur kg. 188
— Țeavă cupru 9 mm kg. 50
— Cablu ACYY 3×95×50 mm/p ml. 300
— Idem CYABY 3×25 mm ml. 200
— Idem CYY 2×16 mm kg. 416
— Conductori bobinaj emailați cupru 0,1 kg. 10
— Idem 0,4 mm kg. 33
— Idem 1,25 mm kg. 91
— Idem 0,12 mm kg. 14
— Idem 0,20 mm kg. 22
— Idem 0,13 mm kg. 51
— Idem 0,07 mm kg. 12
— Conductori bobinaj cupru izolație bumbac BB 1,10 mm kg. 12,3
— Idem 1,6 mm kg. 50
— Idem 1,8 mm kg. 112
— Conductori AFY 70 mm ml. 72
— Idem 95 mm ml 70
— Conductori VLPY 1 mm ml 1750
— Conductori FY 35 mm ml. 90
— Șuruburi mecanice cap hexagonal 5×40 mm buc. 4000
— Idem 12×30 mm buc. 300
— Idem 12×70 mm buc. 800
— Idem 12×110 mm buc. 240
— Idem 12×140 mm buc. 1580
— Idem 12×150 mm buc. 160
— Idem 16×120 mm buc. 375
— Idem 24×110 mm buc. 250
— Idem 30×100 mm buc. 437
— Idem 30×130 mm buc. 107
— Idem 30×120 mm buc. 2160
— Prezoane 10×45 mm buc. 3770
— Cablu oțel 16 mm ml. 225

CONSTRUCȚII – INSTALAȚII ELECTRICE

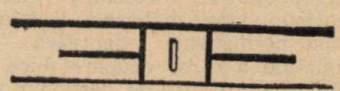

— Robineți cu cep (cana gaze) 1 1/2 buc. 250
— Idem 2" buc. 85
— Cot olandez zincat 3/8" buc. 212
— Idem 1 1/4" buc. 100
— Racord olandezi fontă 1 1/2 buc. 263
— Reducții zincată 1 1/4 — 3/4" buc. 170
— Canale golire 3/8" buc. 108
— Robineți trecere 2 1/2 buc. 116
— Robineți dublu reglaj alamă 1/2" buc. 352
— Robineți de trecere 1" buc. 86

— Idem 1 1/4 buc. 47
— Robineți dublu reglaj alamă 1" buc. 65
— Clapeți reținere Dn 50 mm buc. 10
— Curbe forjate Dn 325 mm buc. 29
— Borne tablou electric 200 A buc. 200
— Butoni simpli comandă buc. 80
— Capac siguranță K. III — 63 A buc. 51
— Comutator pachet 63 A buc. 4
— Elementi siguranță LS 100 A buc. 211
— Întrerupător pachet bipolar 25 A buc. 45
— Idem 100 A buc. 27
— Idem tripolar 63 A buc. 39
— Patroane siguranță 315 A buc. 35
— Priză bipolară PT 250 U — 10 A buc. 80
— Siguranțe fuzibile LS 25 A buc. 249
— Idem 63 A buc. 33
— Comutator stea triunghi 3 A protejat buc. 15
— Releu intermediar R 13 CA buc. 80
— Textolit 8 mm buc. 53
— Contactori AC. 3 — 100 A buc. 18
— Idem AC. 3 — 200 A buc. 1

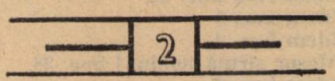

— Ventile de închidere N.W. 40 buc. 2
— Ventile de închidere N.W. 125 buc. 29

MOTOARE
UTILAJE – SCULE

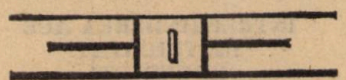

— Furtun sorb apă Dn 100 mm ml. 34
— Idem 82 mm ml. 31
— Furtun cauciuc cu inserție ∅ 38 mm ml. 260
— Pietre polizor 300×12×25 ml. 14
— Smirghel, granulație 12 coli 590
— Idem 16 coli 530
— Idem 25 coli 450

PIESE DE SCHIMB
RULMENȚI

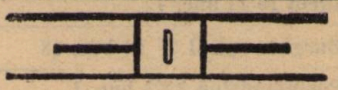

— Rulment axial cu bile 51209 buc. 9
— Idem 51116 buc. 10
— Idem 51216 buc. 10
— Idem 51118 buc. 10
— Idem, cu role 109908 buc. 21
— Idem, cu bile 51310 buc. 2
— Idem 51107 buc. 10
— Idem 51122 buc. 5
— Idem 57707 buc. 20
— Idem NJ — 307.NA buc. 5
— Idem NJ — 312 NA buc. 10
— Idem axial cu bile 3307 buc. 1
— Idem 6213 buc. 2
— Idem 6209 buc. 150
— Idem 6211 buc. 20
— Idem 7204 buc. 5
— Idem 7204 buc. 23
— Idem 7206 buc. 30
— Idem 7208 buc. 6
— Idem 7209 buc. 50
— Idem cu role 30305 buc. 12
— Idem 32305 buc. 27
— Idem 32307 buc. 10
— Idem 32309 buc. 46
— Rulment radial cu role 31310 buc. 21
— Idem 890110 buc. 19
— Idem 32311 buc. 7
— Idem 32214 buc. 18
— Idem 30314 buc. 5
— Idem 32314 buc. 70
— Idem 7815 buc. 8
— Idem 32316 buc. 6
— Idem 30218 buc. 5
— Idem oscilant cu bile 2303 buc. 2
— Idem 2305 buc. 8
— Idem 22309 buc. 5
— Idem radial axial cu role conice 32305 buc. 10
— Idem 807813 buc. 2
— Idem cu bile 6202 buc. 10
— Idem 6203 buc. 9
— Idem 6005 buc. 4
— Idem 6205 buc. 12
— Idem 6007 buc. 2
— Idem 6407 buc. 7
— Idem 6308 buc. 88
— Idem 6009 buc. 8
— Idem 6210 buc. 3
— Idem cu role NU 314 buc. 20
— Idem NU 316 buc. 20
— Idem cu ace 64805 buc. 14
— Idem 64905 buc. 20

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

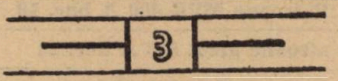

— Curele trapezoid. 18×8×2360 buc. 3
— Idem 13×8×3150 buc. 1
— Idem 17×11×950 buc. 124
— Idem 17×11×950 buc. 39
— Pietre polizor 40×22×9 buc. 8
— Idem 47×23×20 buc. 140
— Idem 67×12×8 buc. 80
— Idem 80×10×13 buc. 22
— Idem 250×30×30 buc. 14
— Idem 250×30×75 buc. 4
— Idem 300×30×30 buc. 12
— Idem 300×30×30 buc. 3
— Idem 300 buc. 1
— Bandă oțel arc 100×0,15 kg. 73

— Idem laminată la cald kg. 500
— Sîrmă bobinaj ∅ 1,5 mm kg. 20
— Idem bobinaj ∅ 0,95 mm kg. 10
— Idem ∅ 1,2 mm kg. 5
— Idem ∅ 0,15 kg. 15
— Idem ∅ 0,8 kg. 5
— Piese curative P.C.—PVC 110 buc. 3
— Prefiltru mască praf. buc. 20
— Filtru mască praf. buc. 20
— Gremaliere aplicate pe geam buc. 26
— Sîrmă parchet buc. 10
— Cablu M.C.M. 3×1,5 ml. 100
— Cablu M.C.M. 2×2,5 ml. 200
— Cablu M.C.M. 2×1,5 ml. 100
— Pînză circular ∅ 400 buc. 2
— Șurub 7×90 buc. 47
— Cuțit rindea simplu buc. 9
— Burghiu spiral ptr .tîmplărie buc. 13
— Burghiu spiral ptr. tîmplărie buc. 10
— Burghiu cu tijă pt. tîmplărie buc. 3
— Șurub mecanic 6×75 buc. 1000
— Întrerupător PACO 100 A buc. 6
— Patroane MPR 125 A buc. 10
— Patroane MPR 500 A buc. 35
— Patroane MPR 400 A buc. 10
— atroane MPR 500 A buc. 20
— Cablu F Y 70 ml. 45
— Idem MCU 3×0,75 ml. 200
— Idem MCU 4×0,75 ml. 200
— Idem MCM 3×1 ml. 200
— Comutator stea triunghi 32 A buc. 6
— Soclu siguranță MPR 315 A buc. 8
— Papuci aluminiu 25×35×50 buc. 30
— Bandă uleiată pt. bobinaj ml. 100
— Soclu siguranță 100 A buc. 10
— Startere neon 65 A buc. 56
— Port abajoare diferite metal-plastic buc. 11
— Încălțăminte per. 10
— Cămăși buc. 4
— Cămăși buc. 4
— Bidinele buc. 5
— Țesătură alamă kg. 20
— Tablă aliată pt. cuțitele 2,5×1000×2000 kg. 2239
— Tablă neagră 0,5×71×1420 kg. 20
— Rol zugrav buc. 10
— Burete zugrav buc. 3
— Furci rol zugrav buc. 7
— Cuti terminale 90/120 buc. 4
— Idem 50/70 buc. 6
— Idem 16/25 buc. 7
— Burghiu spiral ∅ 18 buc. 18
— Portmandrină 3×3 buc. 1
— Robinet gaz 2 căi buc. 3
— Idem buc. 30
— Tub pesel ∅ 13 ml. 120
— Apă de lustruit kg. 3
— Cuie cap lat tip A kg. 25
— Idem 6×200 kg. 120
— Cuie cu cioc kg. 30
— Cuie U 3×30 kg. 57
— Alamă în bare kg. 85
— Idem ∅ 14 kg. 80
— Țeavă zincată 3 ml. 68
— Burghiu spiral ∅ 8 buc. 300
— Vopsea ulei albastră kg. 20
— Clei ago kg. 37
— Vopsea verde praf kg. 100
— Vopsea albastră praf kg. 30
— Vopsea baltimor kg. 50
— Vopsea oxid de fier roșu kg. 70
— Tuburi fluorescente LFA 65W buc. 17
— Robinet dublu reglaj 3/8 buc. 25
— Tarozi M 27 buc. 3
— Duză ∅ 59/40 kg. 58
— Ușă metalică cu geamuri buc. 1
— Halat doc buc. 133
— Șorțuri din cauciuc buc. 9
— Cleste siguranță buc. 3
— Combinezon doc buc. 8
— Greutate fontă 0,2 kg. buc. 4
— Greutăți cîntar 2 kg. buc. 4
— Greutăți cîntar 0,20 gr. buc. 3
— Ferestrău (joagăr) buc. 1
— Halate albastre buc. 50
— Pantaloni doc buc. 2
— Halate colorate buc. 225
— Mănuși înaltă tensiune per. 2
— Căști textolit tip forestier buc. 3
— Manometru oxigen buc. 3
— Lămpi heliograf buc. 3
— Mănuși chirurgicale per. 20
— Greutăți fontă 1 kg. buc. 1
— Greutăți nichel 0,100 gr. buc. 7
— Rigle regide 0,300 mm buc. 1
— Trusă greutăți cîntare 1-0,500 gr. buc. 1
— Palmare tip B buc. 10
— Sorț cauciuc buc. 5
— Palmare piele buc. 2
— Greutăți cîntar nichel 200 gr. buc. 2
— Lopeți din lemn pt. zăpadă buc. 30
— Greutăți cîntar 0,500 gr. buc. 3
— Șorțuri scurte buc. 2
— Pantaloni vătuiți buc. 40
— Haine vătuite buc. 38
— Mănuși industriale per. 2
— Chei fixe 55 buc. 1
— Șorțuri cauciuc buc. 5
— Ampermetru 0-40 A buc. 4
— Idem 0-100 A E 67 buc. 4
— Idem 0-60 A buc. 4
— Galoși electroizolanți buc. 5
— Greutăți cîntar 10 kg. buc. 1
— Idem fontă 5 kg. buc. 5
— Idem 2 kg buc. 2
— Idem 1 kg buc. 1
— Chei dinamometru curbate 1-[illegible] buc. 2
— Idem 1-36 buc. 1
— Chei fixe 46 buc. 2
— Grilaje motor electric buc. [illegible]
— Mosor ∅ 250 buc. 19
— Idem sîrmă bobinaj buc. 1
— Idem buc. 10
— Tambur cablu buc. 2
— Ladă cuie buc. 32
— Idem buc. 5
— Idem buc. 4
— Mosor sîrmă bobinaj buc. 28
— Idem buc. 1
— Mosor bobină buc. 5
— Mosor sîrmă bobinaj buc. 1
— Mosor ∅ 160 buc. 4
— Mosor sîrmă bobinaj buc. 2
— Idem buc. 3
— Tambur E 10 buc. 1
— Grilaj motor electric buc. 3
— Mosor sîrmă bobinaj buc. 21
— Mosor buc. 3
— Tambur lemn buc. 1
— Ladă tablă buc. 1
— Ladă fag buc. 1
— Ladă geam buc. 6
— Ladă ambalaj curea ghimpată buc. 1
— Grilaj motor electric buc. 1

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT BUCUREȘTI
Str. Unirii nr. 79
Telefon : 21 68 71

OFERĂ

— Capse și bolțuri pentru implantat în beton buc. 1000+1000

o dinamică superioară, comparativ cu cea a venitului național (6,3 ori și respectiv aproape 6 ori) Aceasta semnifică o creștere mai rapidă a cheltuielilor materiale și implicit o valorificare incompletă a bazei tehnico-materiale a economiei noastre naționale. Datorită măsurilor întreprinse de conducerea de partid, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în vederea reducerii cheltuielilor materiale, pentru gospodărirea judicioasă a resurselor de materii prime și energetice, în perioada 1971 — 1976 ritmurile de creștere a celor doi indicatori sintetici s-au echilibrat, remarcîndu-se creșterea mai accentuată a venitului național.

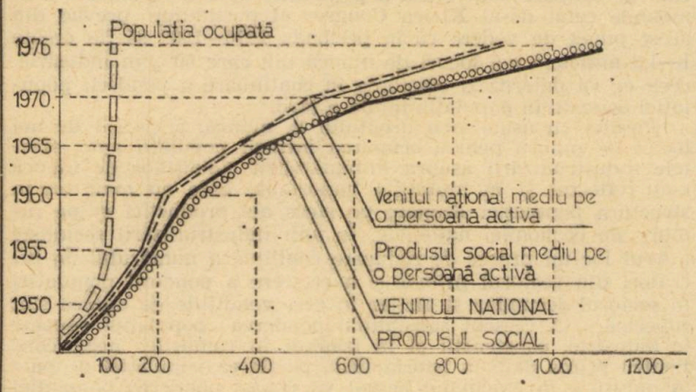

Utilizarea eficientă a bazei tehnico-materiale a tuturor ramurilor economiei naționale se află permanent în atenția conducerii de partid și de stat. Această problemă esențială pentru actuala etapă de creștere economică a făcut în ultimii ani obiectul unor numeroase referiri ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, prin care sînt conturate cu claritate direcțiile de acțiune pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru diminuarea efortului economiei naționale necesar pentru realizarea unei unități de venit național. În cuvîntarea rostită la Conferința organizației de partid a Capitalei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta astfel că **„...cheltuielile materiale, cheltuielile de producție sînt încă mari. Printr-o activitate mai bine organizată, mai plină de răspundere, am putea reduce ușor aceste cheltuieli cu 5-6 la sută. Fiecare procent de reducere a cheltuielilor materiale reprezintă cîteva miliarde de lei, peste 6 miliarde de lei anul acesta — și tot mai mult în viitor. Aceasta înseamnă un plus de venit național, noi posibilități de dezvoltare a țării, de creștere a nivelului de trai al maselor largi populare“**[1]).

În cadrul acestor preocupări susținute, un loc important îl deține utilizarea eficientă a fondurilor fixe în toate ramurile și îndeosebi în industrie. Cu aceeași ocazie, secretarul general precizează că **„...sînt prevăzute sarcini mari în această privință. Trebuie să ajungem, pînă în 1980, la creșterea producției la mia de lei fonduri fixe, la cel puțin 1 200 lei“**. Un asemenea obiectiv este cu atît mai important cu cît valoarea fondurilor fixe a crescut continuu ca rezultat al dotării tehnice a tuturor ramurilor economiei naționale. Valoarea fondurilor fixe pe ramuri ale economiei naționale, a crescut de aproape 6 ori în perioada 1950—1976 (tabelul nr. 2).

Cele mai înalte ritmuri de creștere le-a înregistrat valoarea fondurilor fixe din construcții, nivelul atins în

Tabelul nr. 2

Dinamica fondurilor fixe pe ramuri ale economiei (la sfîrșitul anului)

1950=100

	1955	1960	1965	1970	1976
Total	125	161	223	337	588
— industrie	153	225	357	664	14 ori
— construcții	396	477	791	14 ori	34 ori
— agricultură	110	127	159	213	361
— transporturi și telecomunicații	118	131	177	264	455
— gospodăria comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive	113	147	180	230	307
— învățămînt cultură, artă, ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică	159	206	334	435	704

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1977, p. 92.

anul 1976 fiind de 34 ori mai mare decît în anul 1950. În industrie valoarea fondurilor fixe a crescut de 14 ori în aceeași perioadă. Această creștere este, în primul rînd, rezultatul dezvoltării industriei și a participării ei într-o proporție tot mai mare la crearea bazei tehnico-materiale proprii și a celorlalte ramuri. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi **„volumul investițiilor industriale realizate în ultimele două cincinale au permis nu numai creșterea înzestrării tehnice a acestei ramuri, ci și modernizarea bazei sale tehnico-materiale... din totalitatea fondurilor fixe industriale existente astăzi, peste 82 la sută au o durată de funcționare mai mică de 11 ani, iar circa 60 la sută sub 6 ani“**[2]).

Transformarea cantității într-o nouă calitate — trăsătură fundamentală a prezentului și perspectivei

DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ în continuare se caracterizează prin procesul de perfecționare a structurii producției industriale, a dezvoltării ramurilor de bază care condiționează înzestrarea tehnică superioară a economiei, valorificarea mai eficientă a resurselor naturale. Caracteristica dezvoltării acestor ramuri, ca de altfel a întregii economii, o constituie nu numai creșterea cantitativă, cît mai ales **schimbările calitative** exprimate în perfecționarea structurilor, în sensul creșterii cu precădere, în cadrul fiecărei ramuri, a acelor subramuri care sînt strîns legate de introducerea progresului tehnico-științific în întreaga economie națională și care asigură totodată valorificarea superioară a resurselor, ridicarea productivității muncii sociale.

Efortul făcut pentru făurirea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a socialismului se cere pus în valoare deplină prin **utilizarea ei cît mai completă și cu eficiență maximă**. Utilizarea în producție a bazei tehnico-materiale trebuie înțeleasă în strînsă unitate cu cea a forței de muncă, ambele fiind privite în legătura lor organică, formînd forțele de producție ale societății. Referindu-se la aceste aspecte, în Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7-9 decembrie 1977, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** precizează că este **„...necesar să trecem de la faza acumulărilor cantitative la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale“**.[3]).

dr. ing. Barbu Gheorghe PETRESCU
director general adjunct al Institutului central de cercetări economice

(Continuare în pag. 30)

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Conferința organizației de partid a Capitalei, Ed. politică, București 1977.
[2]) **Nicolae Ceaușescu** — Expunere la Congresul Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi, din 11—13 iulie 1977, Ed. politică, București, 1977.
[3]) **Nicolae Ceaușescu** — Raportul cu privire la realizarea hotărîrilor Congresului al XI-lea, a Programului Partidului Comunist Român și la sarcinile de viitor prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 7—9 decembrie 1977, Ed. politică, București, 1977.

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ — FACTOR HOTĂRÎTOR AL ÎMBUNĂTĂȚIRII CONDIȚIILOR DE MUNCĂ ȘI DE VIAȚĂ

ÎN CENTRUL politicii partidului și statului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate a stat și stă permanent omul, satisfacerea deplină a necesităților sale materiale și spirituale. Așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Tot ceea ce înfăptuim în patria noastră prin eforturile unite ale milioanelor de constructori ai socialismului — bărbați și femei, români, maghiari, germani și de alte naționalități, tineri și vîrstnici — este destinat ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului, țelul și rațiunea supremă a politicii partidului nostru, esența întregii opere de edificare a societății socialiste și comuniste în România".** Complexul de măsuri preconizat și pus în practică de către partid pentru creșterea nivelului de trai al poporului ca urmare a succeselor obținute în producția materială prevede acțiuni fără precedent atît în ceea ce privește creșterea veniturilor populației, asigurarea tot mai bună cu bunuri de consum și condiții de locuit etc. cît și în ceea ce privește ridicarea la un nivel superior a cadrului de manifestare a fiecărui cetățean al țării în muncă și viață. Îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă în toate ramurile economiei naționale și pentru întregul personal muncitor, constituie în acest context, unul din elementele esențiale ale dezvoltării multilaterale a personalității umane, căruia Partidul Comunist Român i-a acordat și îi acordă o atenție de prim ordin. În realizarea acestui obiectiv major pentru dezvoltarea personalității umane, partidul nostru a pornit în primul rînd de la crearea condițiilor materiale necesare pe baza creșterii în ritmuri accelerate a economiei naționale, a sporirii continue a venitului național.

Industrializarea socialistă a țării — opțiunea fundamentală a politicii economice a partidului nostru — s-a dovedit din acest punct de vedere singura cale justă pentru asigurarea dezvoltării echilibrate și proporționale a tuturor ramurilor economiei naționale, a repartizării judicioase a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării și implicit pentru crearea unor condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru toți oamenii muncii de la orașe și sate. Desigur, efectele industrializării socialiste asupra îmbunătățirii cantitative și calitative a condițiilor de muncă ale oamenilor muncii, se manifestă pe multiple planuri, atît economice cît și sociale. Ne propunem ca să ne oprim numai asupra cîtorva aspecte principale ale îmbunătățirii condițiilor de muncă ale personalului muncitor ca efect al industrializării socialiste și anume : ocuparea și utilizarea mai bună a resurselor de muncă, îmbunătățirea condițiilor de muncă în întreprinderi și instituții.

Un personal calificat — repartizat omogen pe întreg teritoriul țării

DIN PUNCT DE VEDERE ECONOMIC unul din efectele principale ale industrializării socialiste a țării, a repartizării raționale pe teritoriu a obiectivelor industriale, s-a materializat într-o serie de mutații calitative în ocuparea și structura forței de muncă.

Astfel, industrializarea socialistă a permis în primul rînd crearea unor noi locuri de muncă nu numai în ramurile industriale ci și în celelalte ramuri ale economiei naționale, fapt care a asigurat exercitarea dreptului la muncă unei părți tot mai mari din populația țării. Ca urmare, în anul 1976 populația ocupată pe întreaga economie națională a ajuns la peste 10 milioane persoane, înregistrînd o creștere cu aproape 2 milioane persoane (respectiv de 22%) față de anul 1950. Raportată la populația totală a țării, ponderea populației ocupate a ajuns la 47,7% la finele anului 1976. Trebuie menționat că elementul hotărîtor al creșterii populației ocupate l-a constituit dezvoltarea ramurilor producției industriale în care numărul locurilor de muncă nou create, în perioada la care ne referim, a fost mai mare decît sporul total al populației ocupate pe întreaga economie națională. Continuarea politicii de industrializare socialistă a țării va constitui și în perspectivă principala cale de ocupare superioară a populației apte de muncă. Documentele celui de-al XI-lea Congres al partidului prevăd din acest punct de vedere ca în perioada 1976—1980 să fie create 1—1,2 milioane noi locuri de muncă din care 60% în industrie, ceea ce va determina creșterea în continuare a ponderii populației ocupate în populația totală a țării.

Paralel cu asigurarea dreptului la muncă, a creării de noi locuri de muncă pentru ocuparea întregii populații apte, efectele industrializării asupra îmbunătățirii condițiilor de muncă s-au reflectat și în mutațiile importante care au avut loc în structura populației ocupate pe sfere ale producției și pe ramuri ale economiei naționale. În anii industrializării socialiste a avut loc un proces de reducere continuă a numărului de lucrători din sectorul primar și o creștere a ponderii populației în sectorul secundar și terțiar în care condițiile de muncă sînt superioare. A crescut substanțial ponderea populației ocupate în industrie, construcții și în general în ramurile neagricole. Pentru prima dată în istoria țării, ponderea populației ocupate în industrie în cincinalul actual va depăși ponderea populației ocupate în agricultură. Pînă în anul 1990 vor lucra în industrie și alte sectoare neagricole ale economiei naționale circa 85—88% iar în agricultură circa 12—15% din totalul populației ocupate.

Industrializarea socialistă a creat totodată cadrul necesar introducerii progresului tehnico-științific în procesele de producție ale întregii economii, determinînd reducerea treptată a deosebirilor dintre munca fizică și munca intelectuală. Acest proces, care cunoaște în ultimii ani noi valențe, are loc în condițiile creșterii gradului de complexitate a muncii, de înlocuire a muncii simple cu munca complexă, de eliminare și înlocuire a muncii necalificate cu munca calificată. Creșterea gradului de complexitate a muncii și totodată a ponderii acesteia în cantitatea totală de muncă din economia națională reprezintă nu numai un aspect al îmbunătățirii condițiilor de muncă, dar contribuie în mod hotărîtor și la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea personalității umane. Omul muncitor devine tot mai mult și creator, procesul de producție constituind cîmpul de afirmare plenară a tuturor posibilităților și talentelor fiecăruia.

În ultimă instanță, efectele procesului de industrializare socialistă, determinînd schimbări importante în structura populației ocupate, se reflectă totodată și în schimbarea structurii profesionale a acesteia, în creșterea gradului de pregătire și ridicare a calificării forței de muncă. Înzestrarea economiei cu tehnică și tehnologie avansată a cerut și cere tot mai mulți muncitori cu o temeinică pregătire profesională, cu un larg orizont de cultură, capabili să stăpînească mijloacele moderne de producție, precum și un număr tot mai mare de tehnicieni și ingineri cu vaste cunoștințe de specialitate, buni organizatori ai producției și ai muncii. Astfel, numărul muncitorilor calificați a ajuns să dețină ponderea hotărîtoare în toate ramurile industriale precum și în celelalte ramuri ale economiei naționale. Într-un ritm rapid a crescut numărul inginerilor, economiștilor, cercetătorilor, al personalului de alte specialități precum și al tehnicienilor.

Introducerea progresului tehnic a făcut necesară elaborarea unui program de lungă durată (pînă în 1980) de formare a muncitorilor calificați, a specialiștilor cu pregătire medie și superioară pentru toate sectoarele vieții economice și sociale. În prima etapă a acestui program au fost calificate peste 1730 mii cadre, urmînd ca în cea de a doua etapă (1976—1980) să fie calificate încă 1750—2000 mii persoane.

Trebuie menționat, de asemenea, faptul că politica partidului nostru de dezvoltare accelerată a economiei, pe baza industrializării țării, a îmbinat și îmbină în mod armonios opțiunile de ordin economic cu cele de ordin social-politic. De aceea, modernizarea economiei are în vedere nu numai structurile macro-economice și de ramură, ci ține seama de faptul că orînduirea noastră asigură omogenizarea crescîndă a condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, din toate zonele și localitățile țării, omogenizarea nivelului general de civilizație.

Ca urmare, acordarea unor priorități în ceea ce privește dezvoltarea industrială pentru județele rămase în urmă, are efecte sociale de mare amplitudine care se regăsesc în asigurarea unor condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii țării. Repartizarea judicioasă pe teritoriul țării a forțelor de producție asigură locuri de muncă de înaltă productivitate pentru populația activă din toate județele și localitățile, utilizarea la un nivel superior a resurselor de muncă, participarea cît mai egală la folosirea mijloacelor de producție moderne etc.

Întreaga activitate a partidului nostru de îmbunătățire a condițiilor de muncă ale populației pe întreg teritoriul țării se încadrează într-o concepție unitară care, așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, are la bază faptul că : **„făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării".** [1])

Dezvoltarea capacității creatoare a oamenilor muncii

PORNIND de la premisa că munca este sfera principală de manifestare a vieții sociale, partidul nostru acționează permanent pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață din întreprinderi, instituții și cooperative, acolo unde omul își petrece o parte însemnată a vieții sale. Subliniind caracterul profund umanist al politicii partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată că : **„În cadrul acestei politici acordăm o atenție deosebită problemelor legate de îmbunătățirea condițiilor de lucru în întreprinderi, de promovarea largă a măsurilor de protecție și securitate a muncii. Apreciem că aceste probleme au o deosebită însemnătate socială și politică și facem totul ca, în societatea noastră, oamenii muncii, în calitatea lor de producători ai bunurilor materiale și în același timp de proprietari ai mijloacelor de producție, să aibă asigurate toate premisele pentru a-și desfășura activitatea în cele mai bune condiții, beneficiind larg de cuceririle științei și tehnicii înaintate".** [2])

O preocupare esențială în această direcție rezidă în creșterea permanentă a gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție prin introducerea progresului tehnico-științific. Alocarea în ultimii ani a 33% din venitul național pentru fondul de dezvoltare economică și socială a țării și înfăptuirea pe această bază a unui amplu program de investiții au imprimat o înaltă dinamică de creștere, reînnoire și modernizare a bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei naționale și în primul rînd în industrie.

Creșterea fondurilor fixe productive într-un ritm care depășește simțitor pe cel al creșterii populației ocupate în ramurile producției materiale a condus la o sporire rapidă a înzestrării tehnice a muncii, cu consecințe directe pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă. După cum se știe, costul unui nou loc de muncă urmează o curbă pronunțat ascendentă. Dacă în cincinalul 1965—1970 acest cost se evalua la 300 000 lei, în perioada 1970—1975 el s-a ridicat la circa 500 000 lei, iar în cincinalul actual va atinge circa 700 000 lei.

În industrie, ramură în care se localizează cea mai însemnată creștere, fondurile fixe calculate pe o persoană vor fi în 1980 cu peste 45% mai mari decît în 1970 ; dacă avem în vedere numai noile capacități industriale ce se vor pune în funcțiune, ca urmare a echipării acestora cu mașini, utilaje și instalații tehnologice de înalt nivel tehnic, investiția specifică prevăzută pentru crearea unui nou loc de muncă va fi aproape dublă comparativ cu cincinalul 1971—1975.

Tendințe similare se constată și în celelalte ramuri ale economiei naționale. În agricultură, spre exemplu, dotarea tehnică a muncii exprimată prin valoarea fondurilor fixe pe o persoană ocupată a crescut între anii 1950—1976 de 6,1 ori, depășind în ultimii ani ritmul înregistrat în industrie. Înfăptuirea revoluției tehnico-științifice în agricultură are astfel o contribuție de seamă la transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, la apropierea condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la orașe și deci la intensificarea omogenizării sociale.

Creșterea gradului de dotare tehnică a muncii în toate ramurile economiei naționale ca efect al industrializării socialiste, s-a reflectat direct în reducerea muncilor grele, în ușurarea muncii și sporirea volumului lucrărilor executate mecanizat. Spre exemplu, gradul de mecanizare a lucrărilor în construcții-montaj în antrepriză a ajuns în 1975 la 90,6% pentru lucrările de pămînt, 95,3% pentru lucrările de transport, peste 86% pentru lucrările de beton, 88,5% pentru manipularea agregatelor etc. Un grad superior de mecanizare s-a realizat și în agricultură în care lucrările principale sînt mecanizate aproape în totalitate, iar lucrările de întreținere a culturilor se execută mecanizat într-o proporție crescîndă de la un an la altul.

Paralel cu creșterea gradului de dotare tehnică a muncii în întreprinderi, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă o atenție deosebită s-a acordat și se acordă aplicării cu consecvență în producție a cuceririlor organizării științifice a muncii, asigurării respectării cu strictețe a normelor de protecție a muncii (prevenirea accidentelor de muncă, combaterea zgomotului și noxelor, limitarea treptată a muncilor dăunătoare sănătății și a muncilor fizice grele) a principiilor igienei și medicinii muncii etc.

Așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu „În condițiile de astăzi cînd, ca urmare a desfășurării impetuoase a revoluției tehnico-științifice, a dezvoltării puternice a forțelor de producție sporește necontenit numărul persoanelor ocupate în industrie, în producția materială și în toate ramurile economiei, extinderea continuă a activității de protecție a muncii, eforturile de a găsi metode și mijloace noi, eficiente, pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru, pentru prevenirea accidentelor în producție și a bolilor profesionale se înscriu pe linia unor preocupări majore, a unor necesități prioritare ale societății contemporane, conferind în același timp acestei probleme cu ample implicații economice și sociale un caracter nobil și profund umanitar".** [3]) De altfel, în scopul asigurării protecției muncii în întreprinderi, instituții și organizații economice spre exemplu, s-au cheltuit în perioada 1953—1975 peste 24 miliarde lei. Numai în cursul anului 1977, spre exemplu, statul a cheltuit pentru protecția muncii 1,9 miliarde lei, revenind în medie pe o persoană din cadrul personalului muncitor 289 lei, aproape 40% din aceste fonduri fiind destinate echipamentului de protecție.

Măsuri importante au fost luate de asemenea pentru aprovizionarea cu bunuri de consum a oamenilor muncii direct în întreprinderi, pentru servirea mesei la cantinele acestora, asigurarea transportului spre și de la locul de muncă, toate acestea avînd o contribuție nemijlocită la îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață, la formarea unor colective de muncă stabile, la întărirea coeziunii acestora.

Toate cele de mai sus, la care se adaugă măsurile pentru ameliorarea ocrotirii sănătății, au determinat scăderea morbidității datorită bolilor profesionale, reducerea numărului de zile de incapacitate temporară de muncă, scăderea accidentelor de muncă. Astfel, față de anul 1964 în anul 1975 numărul de zile de incapacitate temporară de muncă datorită bolilor profesionale și accidentelor de muncă la 100 de muncitori, s-a redus la 2,0 față de 13,1 și respectiv la 10,8 față de 11,9. De asemenea, numărul accidentelor de muncă la mia de lucrători a fost de 3,7 în 1977 față de 5,9 în 1971.

Un element esențial al condițiilor de muncă îl constituie durata muncii. Avînd la bază rezultatele din ce în ce mai bune în producție, în creșterea productivității muncii (într-un ritm mediu anual de 7,9% în industrie, 6,6% în construcții montaj în antrepriză, 4,8% în transportul feroviar etc., în perioada 1951—1976) ca efect al industrializării socialiste, în țara noastră se creează premise pentru reducerea duratei muncii. Programul de reducere a duratei săptămînii de lucru adoptat de Conferința Națională a Partidului din decembrie 1977, pus deja în aplicare încă din acest an, prevede eșalonarea trecerii la săptămîna de lucru redusă în două etape : prima etapă în perioada 1978—1980 în care se va introduce succesiv pe ramuri și sectoare ale economiei săptămîna de lucru de 46 ore și a doua etapă în perioada 1981—1983, în care se va introduce, de asemenea succesiv, săptămîna de lucru de 44 ore.

Se remarcă faptul că programul de reducere treptată a duratei săptămînii de lucru asigură nu numai condiții pentru creșterea timpului liber ci și pentru îmbunătățirea activităților cultural-educative, a serviciilor pentru populație, realizîndu-se astfel cadrul necesar pentru o mai bună dezvoltare a omului pe multiple planuri în sensul și spiritul exigențelor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Grigore VĂLCEANU
Elena BĂDEA
Institutul de economie socialistă

1). **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Vol. 12. Ed. politică, Buc. 1976, p. 400-401.

2). **Nicolae Ceaușescu** — Mesaj adresat participanților la al VIII-lea Congres mondial pentru prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale. Scînteia nr. 10 806 din 18 mai 1977.

3) **Nicolae Ceaușescu**, Mesajul citat anterior.

ACȚIUNI CONCRETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR STABILITE DE PLENARA C.C. AL P.C.R.

ÎNDEPLINIREA PROGRAMELOR DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR – CERINȚĂ DE ÎNALTĂ RESPONSABILITATE

ÎN AMPLA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ care se desfășoară în întreaga țară în cinstea zilei de 23 August pentru realizarea și depășirea prevederilor planului și a angajamentelor asumate, un obiectiv principal îl reprezintă înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor. *Pe această cale se aduce, în toate întreprinderile, o contribuție deosebit de importantă la diversificarea producției și sporirea competitivității produselor, la reducerea accentuată a cheltuielilor materiale de producție, la creșterea productivității muncii și a beneficiilor.*

În cincinalul revoluției științifice și tehnice, din multitudinea preocupărilor de înnoiri tehnologice și organizatorice, prioritatea o dețin cele privind realizarea programelor speciale care urmăresc creșterea și diversificarea mai accelerată a producției în domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale. Dat fiind că îndeplinirea integrală a acestor programe contribuie la formarea unor resurse de bază în procesul creșterii economice, se poate aprecia că urmărirea modului în care ele sînt transpuse în practică prezintă un larg interes. În acest număr : despre stadiul realizării prevederilor cuprinse în Programul privind creșterea și diversificarea producției, asimilarea în fabricație a noi tipuri de tractoare și mașini agricole în perioada 1978—1980.

Prin înnoire : intensificarea și eficientizarea utilizării mijloacelor de muncă

ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUT se cer făcute unele precizări. Cu toate că investigația de față se va opri la prezentarea activității de îndeplinire a acestui program în întreprinderile din cadrul Centralei industriale de tractoare și mașini agricole (C.I.T.M.A.), volens-nolens — va fi oglindit și modul în care și alte unități sprijină (în procesul derulării aprovizionării, al cooperărilor etc.) realizarea prevederilor sale, deci vor apărea și elemente de funcționare a „mecanismului" economic. În al doilea rînd, trebuie precizat faptul că Programul de asimilare în fabricație a noilor tipuri de tractoare și mașini agricole în perioada 1978 — 1980 este parte integrantă a programului prevăzut pentru înnoirea acestui sector în întreg cincinalul actual. În 1978 însă, prevederile inițiale au fost revizuite și actualizate, adăugîndu-li-se sarcini noi în funcție de dinamica ridicată pe care au înregistrat-o cerințele beneficiarilor și potențialul material, uman și financiar disponibil în întreprinderile producătoare. Ca urmare, realizărilor remarcabile obținute de constructorii români de tractoare și mașini agricole în primii doi ani ai cincinalului — larg cunoscute și care se bucură de o înaltă apreciere în întreaga lume — li se adaugă în acest an și în continuare noi tipuri de produse perfecționate care răspund mai bine cerințelor raționalizările muncii în agricultură.

Astfel, perfecționările aduse urmăresc :

— **înlocuirea tractoarelor** — mașini agricole complexe — la lucrările agricole care nu sînt capabile să le solicite la nivelul performanțelor ridicate de care dispun și deci să le utilizeze cu o eficiență ridicată, **cu utilaje autopropulsate ;**

— crearea unor noi mașini și utilaje care să contribuie la **utilizarea mai intensă a terenurilor agricole și viticole, să cultive și să întrețină o mai mare cantitate de producție pe unitate de suprafață ;**

— **modularea și tipizarea mașinilor agricole agregat** pentru tractoare din toate clasele de putere : a semănătorilor pentru cereale păioase, a grapelor cu discuri etc. O asemenea acțiune a devenit cu atît mai necesară cu cît, pe această cale se facilitează cuplarea în agregat a diferitelor mașini agricole corespunzător cerințelor utilizării intensive a viitoarelor tractoare cu puteri și alte performanțe tehnice și de exploatare superioare ;

— **reducerea consumului de metal** prin diminuarea uzurii în exploatare a tuturor mașinilor agricole, prin aplicarea unor soluții constructive noi menite să contribuie concomitent și la utilizarea la capacitate sporită a respectivelor utilaje în cadrul diferitelor munci agricole.

Și încă o precizare. În analiza stadiului îndeplinirii sarcinilor prevăzute în program trebuie ținut seama că realizarea produselor noi comportă, în principal, două etape distincte de desfășurare, fiecare cu factori stimulativi și inhibitori specifici și deci cu posibilități diferite de impulsionare și eficientizare a desfășurării lor. Prima etapă cuprinde totalitatea activităților începînd de la emiterea ideii de produs nou și pînă la lansarea în fabricație a respectivelor produse. Cea de a doua cuprinde activitățile de fabricație propriu-zisă de serie a produselor noi.

Între seria zero și lansarea în fabricație – o problemă ce solicită mai multă operativitate

ÎN CE PRIVEȘTE realizările obținute în prima etapă a înnoirii, trebuie arătat că, din prevederile programului pe semestrul I al acestui an **au fost puse în fabricație un număr de 9 noi tipuri de mașini agricole** bine apreciate de beneficiarii din țară și de peste hotare. Pe lîngă realizarea unor performanțe tehnice și funcționale superioare la noile produse realizate, comparabile și chiar superioare celor mai bune realizări

obținute pe plan mondial, în întreprinderile producătoare a fost scurtată substanțial durata ciclului de înnoire, au fost diminuate cheltuielile aferente acestui proces. Idei noi, valoroase au fost elaborate nu numai în cadrul proiectelor executate în cadrul institutului de cercetări și inginerie tehnologică de specialitate sau în cadrul compartimentelor tehnice specializate din diferite unități ale centralei. Un aport deosebit la originalitate și eficiență l-a reprezentat contribuția mișcării inventatorilor și inovatorilor, a creativității tehnice de masă. A sporit multă în dinamică nu numai numărul de idei noi elaborate, ci și numărul celor aplicate, precum și economiile obținute prin aplicarea în practică a invențiilor și inovațiilor efectuate.

Totodată însă a rămas și un număr de 9 tipuri de produse noi prevăzute în program la care nu s-a realizat punerea în fabricație la termenele prevăzute în special din cadrul sistemei de mașini agricole pentru tractoarele de 180 CP cum ar fi : plugurile semipurtate, unele agregate complexe etc. Se cere subliniat faptul că **la produsele nerealizate toate pozițiile și fazele de asimilare a căror îndeplinire depindea de întreprinderile C.I.T.M.A. au fost realizate în termen.** Din cele 71 de poziții care, conform programului de înnoire au avut 173 de faze scadente în 1977 și semestrul I din 1978, au fost realizate integral un număr de 164 de faze. Cele 9 faze nerealizate se referă la operațiunea de lansare în producție. După cum se știe însă legislația în vigoare interzice introducerea în fabricație de serie a produselor care nu au preț aprobat. **Producătorul a elaborat și înaintat la timp** — conform opiniei specialiștilor din cadrul C.I.T.M.A. — **beneficiarului documentația de preț, dar acesta** (reprezentat prin direcția de specialitate din cadrul Ministerului Agriculturii) **întîrzie cu acordarea avizelor.** Unele prețuri încă neavizate de către beneficiar trebuiau să fie definitivate chiar din 1977 pentru a se putea respecta termenele de punere în fabricație a respectivelor produse noi, iar altele (agregate complexe de exemplu) în prima parte a acestui an.

● Prin înnoirea utilajelor agricole : o cantitate mai mare de producție la hectar ● În actualitate — modularea și tipizarea mașinilor agricole agregat ● Termen de fabricație a produselor noi în semestrul I — cu prețuri neavizate de beneficiar nici în trimestrul III. Pe agenda conducerii centralei : perfecționarea cooperării între unitățile proprii.

În acest context se cere acționat cu mai multă operativitate la nivelul diferiților beneficiari implicați pentru o stabilire mai operativă a prețurilor „restante". Numai astfel noile pluguri semipurtate de la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, agregatele complexe de la Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" Piatra Neamț ș.a. care au efectuată de mult timp pregătirea de fabricație și seria zero și care în prezent creează imobilizări de fonduri la producător vor putea fi lansate cît mai rapid în fabricație, iar rămînerile în urmă — recuperate în cel mai scurt timp. Desigur, **prețul unui produs nou trebuie examinat cu maximă atenție și stabilit cu responsabilitate. Beneficiarii din acest lucru mult mai operativ.**

Din nou — aprovizionarea...

REFERITOR la realizările obținute în cea de-a doua etapă a înnoirii, trebuie arătat că prevederile fizice ale programului au mai avut de suferit și din diferite motive apărute în faza fabricației propriu-zise. Pentru ca, în continuare, în semestrul II al anului să se realizeze exemplar prevederile programului și să poată fi recuperate rămînerile în urmă este necesar să se acționeze cu prioritate în următoarele direcții :

● **perfecționarea funcționării mecanismului aprovizionării teh-**

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consum — între prevederi și realizări

ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au obținut în cursul sem. I a.c. însemnate economii de materiale lemnoase la marea majoritate a normelor de consum. Astfel, numai **la producția de mobilă s-au economisit peste 14 mii mc cherestea** (din care peste 6 mii mc cherestea de rășinoase) **și peste 100 mii mp furnire estetice.** Alte produse la care consumurile realizate se situează sub cele planificate, sînt **panourile pentru construcții** (cu o economie de peste 10 mii mc cherestea rășinoase), **lăzile de lemn** (cu o economie de peste 5 mii mc cherestea de fag), **uși, ferestre clasice** (cu o economie de peste 6 mii mc cherestea). În aceste condiții, **valoarea produselor obținute dintr-un mc de masă lemnoasă, a fost mai mare în sem. I față de prevederi cu 1,3%, respectiv cu 42 lei/mc.**

Toate aceste rezultate constituie expresia simțului de răspundere și a spiritului gospodăresc de care dau dovadă colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile de prelucrare a lemnului, angajate în îndeplinirea sarcinilor de plan, în reducerea normelor de consum și, pe această bază, a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

Cantități importante de material lemnos de rășinoase sînt utilizate în producția de celuloză din care se realizează hîrtie și cartoane. În acest sector, orice procent de reducere a normelor de consum poate duce la economii substanțiale de materii prime. Dar în sem. I a.c., la producția de celuloză sulfat naturală și înălbită, ceea ce s-a înregistrat au fost nu economii, ci depășire de consumuri. Cantitatea totală consumată suplimentar însumează peste 19 mii mc din care s-ar fi putut obține în plus circa 3 mii tone celuloză de calitate superioară. Evident că această depășire ar fi putut fi evitată dacă Centrala industriei celulozei, hîrtiei și fibrelor artificiale și unitățile sale din subordine ar fi luat măsuri de mai bună gospodărire a lemnului încă de la depozitarea lui și, apoi, în procesul de producție în toate fazele de transformare a sa în celuloză.

Realizarea principalelor norme de consum la materiale lemnoase pe semestrul I 1978

A — Cherestea rășinoase — panouri pentru construcții
B — Cherestea rășinoase — mobilă corp
C — Cherestea stejar — uși, ferestre clasice
D — Cherestea fag — lăzi
E — Cherestea fag — mobilă corp
F — Cherestea rășinoase — uși, ferestre clasice
G — Furnire estetice — mobilă corp
H — Lemn rășinoase — celuloză sulfat naturală
I — Lemn rășinoase — celuloză sulfat înălbite

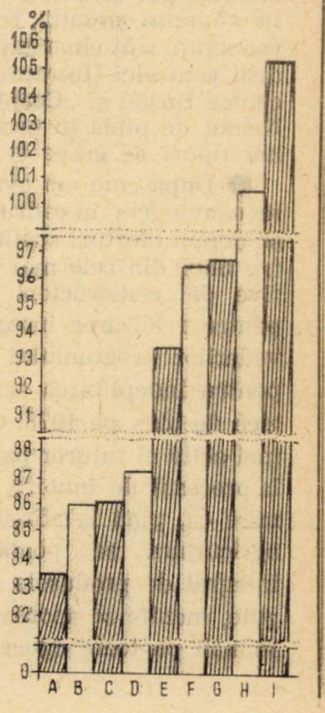

nico-materiale. Este necesar ca furnizorii („Danubiana" București, Combinatul siderurgic Galați, C.A.T.C. Jilava ș.a.) să dea dovadă de mai multă consecvență în livrarea materialelor la termenele prevăzute în contracte. Este adevărat că se plătesc penalizări beneficiarilor, dar nu trebuie uitat că nesosirea la vreme a unor materiale a păgubit economia națională, în semestrul I a.c., printre altele de 205 noi mașini de adunat și căpițat (ce trebuiau produse la „Semănătoarea" București), 300 noi grape cu discuri (ce trebuiau produse la întreprinderea „Ceahlăul" Piatra-Neamț), circa 500 de bucăți de noi pluguri semipurtate etc.

● **îmbunătățirea funcționării mecanismului cooperării în producție.** Partenerii de cooperare nu trebuie să mai privească această acțiune ca o obligație... facultativă, ci să devină, în toate cazurile, responsabili de consecințele finale ale modului în care se achită de sarcinile care le revin. De exemplu, nerespectarea obligațiilor de cooperare de către „Balanța" Sibiu sau Întreprinderea mecanică de echipamente hidraulice Galați nu a însemnat numai nelivrarea unor elemente hidraulice, ci a provocat, în lanț, nerealizarea unor produse noi, prevăzute în programul beneficiarului care nu pot fi în nici un caz înlocuite cu justificări, indiferent de natura lor.

Un sprijin sporit în această direcție poate și trebuie să aducă și conducerea C.I.T.M.A. dat fiind că în anumite situații, restanțieri la cooperare sînt chiar unități din cadrul centralei (Întreprinderea mecanică Buzău și „Ceahlăul" Piatra Neamț de pildă în producția unor noi tipuri de grape și altele).

● După cum am avut ocazia să ne convingem, în cadrul C.I.T.M.A. se depun eforturi susținute, de către unul din cele mai bune colective de constructori de mașini pentru realizarea integrală a prevederilor programului de înnoire pentru îndeplinirea sarcinilor fizice de plan pe 1978. Cu sprijinul mai activ al tuturor participanților la procesul de înnoire, există premise ca, pînă la sfîrșitul anului, agricultura să poată beneficia integral de produsele noi prevăzute, menite să sporească rodnicia muncii pe toate ogoarele țării.

B. PĂDURE

Noi resurse în circuitul economic

ZGURA METALURGICĂ — ÎNLOCUITOR AL MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

LĂRGIREA BAZEI de materii prime, crearea de noi materiale și diversificarea gamei de înlocuitori pentru produsele convenționale de consum industrial sînt probleme asupra cărora s-a oprit cu insistență secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la consfătuirile de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cercetătorii și proiectanții, cu lucrătorii din domeniul construcțiilor. Procesul dinamic de creștere a economiei, ridicarea eficienței în fiecare sector de activitate, progresul înregistrat de gîndirea și tehnica românească fac necesară și posibilă astăzi introducerea de noi resurse în circuitul economic. În acest context trebuie abordată și problema utilității economice a deșeurilor industriale. „Revista economică" s-a ocupat în nr. 39/1977 de necesitatea folosirii cenușilor de termocentrală. Aducem în atenție un alt exemplu — **zgurile metalurgice.**

Un deșeu costisitor . . .

CREȘTEREA PERMANENTĂ a necesităților de metal determină și mărirea „producției" principalului reziduu siderurgic — zgura, considerată multă vreme ca un deșeu costisitor, nefolosibil. Aprecierile specialiștilor relevă că și în viitor zgura, în special cea de furnal (la care de fapt ne referim), va avea o curbă de creștere, deși ușor aplatizată. În instalațiile de capacitate medie din țara noastră la fiecare tonă de fontă rezultă circa 500—700 kg de zgură ; în întreaga țară, la nivelul industriei siderurgice se obțin anual zeci de mii de tone de asemenea deșeuri.

Este adevărat că o bună parte din zgura de furnal (sub formă granulată) este folosită în prezent în industria materialelor de construcții (în speță ca adaos la fabricarea cimentului). Această utilizare înseamnă însă un avantaj economic secundar pe lîngă cel ce s-ar obține prin găsirea unor utilizări cu eficiență ridicată (asupra acestei probleme vom reveni) lucru dovedit cu ocazia unor experimentări. Odată cu aceasta se rezolvă mai bine și o serie de probleme pe care le ridică depozitarea (consolidarea halelor vechi, investiții pentru noi spații de depozitare), se micșorează suprafețele de teren ocupate și, nu în ultimă instanță, se reduc cheltuielile de transport la locul de depozitare (numai la Combinatul siderurgic din Reșița, ca să dăm doar un exemplu, pentru fiecare tonă de zgură transportată de la furnal la haldă se cheltuiesc 15 lei, anual aceste cheltuieli ridicîndu-se la peste 2 milioane de lei).

. . . sau rival al materialelor convenționale de construcții ?

EXPERIENȚELE din alte state ale lumii, ca dealtfel și din țara noastră, arată că valoarea potențială a unora dintre compușii chimici ai zgurilor de furnal dau posibilitatea valorificării acestui deșeu pentru obținerea a diverse produse utilizabile în construcții. Avantajele industrializării justifică pe deplin folosirea completă a cantităților rezultate din producția curentă, cît și exploatarea haldelor vechi.

Cercetările desfășurate pe bază de contract între Combinatul siderurgic Reșița și catedra de tehnologie a silicaților și compușilor exidici a Facultății de chimie industrială din Timișoara s-au materializat în soluții tehnice corespunzătoare pentru **elaborarea din zgurile negranulate de furnal a unei game largi de produse autoclavizate, betoane celulare autoclavizate, betoane cu agregat de zgură, plăci de pardoseală, produse din sticlă de zgură pentru placări interioare și exterioare.** S-a urmărit ca produsele care se obțin prin valorificarea zgurilor de furnal să corespundă unor condiții economice avantajoase și necesităților economiei naționale. Cercetările preliminare, în fază de laborator, s-au concentrat, în special, asupra cărămizilor autoclavizate din zgură. Proprietățile mecanice ale acestui produs sînt superioare comparativ cu cele ale materialelor obișnuite de construcții.

Continuarea experimentărilor în fază pilot, încercările practice de durată, în condiții de încărcare și de uzură a construcțiilor și verificarea menținerii în timp a caracteristicilor obținute în laborator s-au finalizat prin omologarea produsului. Concomitent a fost determinată și eficiența economică a unei producții industriale. Din calculele preliminare rezultă că **pentru o fabrică de cărămizi autoclavizate din zgură cu o producție de 100 000 tone pe an se consumă circa 75 000 tone de zgură de furnal ; prețul de cost pentru o tonă de înlocuitori este cuprins între 76,82 și 92,45 lei față de 127 lei la cărămizile obișnuite de construcții.**

Rezultate concludente au dat și cercetările de obținere a unor **plăci de sticlă marblit de culoare roșie și neagră** cu aspect marmorean care să înlocuiască plăcile de faianță. Cu toate acestea, valorificarea superioară, eficientă a zgurilor de furnal, a zgurilor metalurgice, în general, rămîne la stadiul de deziderat. Cercetările, rezultatele experimentărilor de care am vorbit trebuie să găsească o mai largă audiență la factorii interesați în dezvoltarea și diversificarea producției materialelor de construcții.

Constantin RADUȚ

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

EFICIENȚA PRODUCȚIEI PENTRU EXPORT

Cum trebuie gîndite, pregătite și realizate elementele strategiilor de export

PRINTRE SARCINILE prioritare ale economiei naționale în etapa actuală, evidențiate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, *la Plenara C.C. al P.C.R. din 5 iulie a.c., o importanță deosebită deține* dezvoltarea schimburilor comerciale externe și îndeosebi a exportului, *sub dublul aspect : punerea la timp în fabricație a producției destinate exportului și realizarea ei la nivelul tehnic calitativ cerut de partenerii externi ; creșterea eficienței exportului, pe baza unei prospectări atente a pieței și adaptării la condițiile conjuncturale.*

În îndeplinirea cantitativă și calitativă a sarcinilor la export, o atenție deosebită se acordă, în întreprinderile producătoare, stabilirii și adaptării continue a nomenclatorului de export la cerințele pieței externe, astfel încît, pornind de la resursele date *(materii prime, utilaje, forță de muncă)* să se obțină o eficiență tot mai ridicată a operațiunilor.

Preocupările în acest sens ale **Combinatului de exploatare și industrializare a lemnului Suceava** *au permis o mai bună alocare a factorilor de producție pentru optimizarea producției de export, punînd în valoare rezervele existente.*

Factori conjuncturali

ÎNCADRÎNDU-SE în conjunctura economică generală a ultimelor două decenii, caracterizată prin modificări structurale rapide, **produsele din lemn stratificat** cunosc, pe plan mondial, creșteri ale producției și consumului mult mai intense ca în trecut. În perioada menționată, creșterea medie anuală a consumului aparent pentru aceste produse a fost de 8%.

Adaptîndu-se acestor tendințe și acționînd în paralel cu acoperirea cerințelor consumului intern, industria plăcilor din lemn stratificat din țara noastră a contribuit și va contribui cu o pondere tot mai mare la susținerea comerțului exterior al României cu produse lemnoase.

Este de remarcat, concomitent cu creșterea volumului de export, și lărgirea ariei geografice. Dacă în perioada anilor '60 exportam plăci din lemn doar în 5-6 țări europene, mai ales dezvoltate economic, astăzi livrările se fac în peste 40 de țări, dintre care multe în curs de dezvoltare. Produsele noastre din această categorie sînt cunoscute și apreciate atît în țări mari producătoare — ca Belgia, Spania — sau mari consumatoare — ca Franța, Polonia, Cehoslovacia, R.F. Germania, Statele Unite, cît și în țări care sînt potențiali concurenți, datorită resurselor de materii prime ce le dețin, cum sînt U.R.S.S. și Canada.

Întreprinderile românești producătoare și cele exportatoare au trebuit să se adapteze atît creșterii cantitative, cît și modificărilor calitative intervenite pe piață, în contextul unor factori cu influență economică mai largă. Între aceștia sînt de identificat, spre exemplu pentru piața vest-europeană :

— sporirea prețurilor produselor petroliere cu incidențe în ce privește creșterea navlurilor, sporirea costurilor uleiurilor și cleiurilor folosite ca materii prime, mărirea cererii pentru plăcile din lemn cu caracteristici termoizolante în construcția de locuințe ;

— rata sporită a inflației, determinînd tendința de constituire la consumator a unor stocuri sporite de plăci, pentru a evita cumpărarea ulterioară la prețuri și mai mari ;

— concurența din partea ramurilor care utilizează aceeași bază de materii prime (industria celulozei și hîrtiei poate oferi prețuri cu cca. 50% mai mari pentru aceleași materii prime) ;

— concurența din partea înlocuitorilor mai ieftini (spre exemplu, utilizarea în industria mobilei a maselor plastice, care rămîn mai ieftine chiar și în condiții de criză energetică).

Optimizarea eforturilor la producători

CONJUGAREA EFORTURILOR producător-exportator în îndeplinirea sarcinilor de export impune, pe de o parte reducerea consumului intern de muncă socială necesară pentru obținerea unui leu valută la export (ceea ce se realizează în special în cursul procesului de producție), iar pe altă parte, valorificarea superioară a produselor noastre prin prețurile în valută obținute.

În legătură cu primul aspect — reducerea consumului de muncă — un rol deosebit îl are găsirea unor soluții care să asigure îndeplinirea în condiții optime a indicatorilor de plan, atît la nivelul întreprinderii producătoare (costuri de producție, timp de folosire a utilajelor), cît și la nivelul întreprinderii exportatoare (aport valutar, curs de revenire, beneficii în valută).

Aplicarea în practică a acestei orientări la C.E.I.L.-Suceava a avut în vedere îmbunătățirea simultană a trei indicatori : costul de producție, timpul de folosire a utilajelor și aportul valutar obținut pe diferite piețe. Dată fiind complexitatea datelor de prelucrat pe care le impune problema, studiul s-a mărginit numai la două din unitățile platformei industriale : fabrica de plăci fibrolemnoase și fabrica de placaj. Totodată s-au avut în vedere și o serie de restricții, impuse de resursele existente și de informațiile de piață furnizate de întreprinderea exportatoare — Tehnoforest-export.

Aceste restricții pot fi clasificate în trei categorii :

— cele date de materia primă repartizată (e vorba de masa lemnoasă disponibilă, diverse sortimente de cleiuri etc.) ;

— cele date de alocarea forței de muncă (cuantificată prin fondul total de retribuire la nivelul întreprinderii) ;

— cele rezultate din posibilitățile de desfacere ale întreprinderii Tehnoforestexport pe piața în cauză.

Pe baza acestor date s-au obținut cinci variante de soluții, ce asigură îmbunătățirea simultană a celor trei indicatori avuți în vedere : costul de producție, timpul de folosire a utilajelor și aportul valutar. Pornind de la datele concrete, soluțiile au fost obținute prin folosirea unor algoritmi de programare lineară multidimensională, existenți în cadrul Centrului de calcul economic și cibernetică economică al Academiei de Studii Economice din București.

Faptul că soluțiile unor astfel de probleme de programare multidimensională nu sînt unice, ci se prezintă în variante, permite ca alegerea finală să fie făcută în funcție de gradul de interes ce există la un moment dat pentru îmbunătățirea diverșilor indicatori. Planificarea de această manieră a producției pentru export oferă posibilități foarte largi de cointeresare simultană atît la nivelul producătorului, cît și la cel al exportatorului, în scopul promovării exportului.

Menționăm că una din variantele de producție obținute oferea îmbunătățiri de 3-4% pentru doi din indicatori (cost de producție și timp de folosire a utilajelor pentru producția destinată exportului) și menținerea aproximativ constantă a celui de al treilea — aportul valutar. Dacă pentru Tehnoforestexport, varianta spre care merg opțiunile este cea care asigură maximizarea indicatorului specific — aportul valutar, problemele puse la C.E.I.L. Suceava sînt ceva mai complexe. Ele se referă la alegerea variantei ce asigură cea mai bună realizare a celor doi indicatori specifici producției.

Rolul esențial este jucat în ultimă instanță — dincolo de aspectele econometrice ale problemei — de experiența și competența cadrelor de decizie la nivelul celor două întreprinderi, de conlucrarea armonioasă a acestora.

Adaptarea la elasticitatea cererii

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE cel de-al doilea aspect : **valorificarea superioară a produselor prin prețurile în valută obținute,** au fost identificate ca direcții de acțiune :

— orientarea spre sortimente ce prezintă un **grad mai înalt de valorificare a materiei prime** și care prezintă prețuri medii superioare de export. Este necesar, în acest sens, să se acționeze mai prompt pentru introducerea în fabricație a panourilor din lemn combinat cu mase plastice. (Un studiu efectuat în R.F.G. arată că 68% din materialele plastice utilizate în construcții sînt în combinație cu panourile derivate din lemn) ;

— **diversificarea relațiilor comerciale** cu piețele de export, în sensul diversificării ariei geografice, ca și a partenerilor din cadrul unei arii cunoscute. Acest principiu de acțiune a dus la identificarea faptului că pe unele piețe consumatorul particular cîștigă o pondere tot mai mare, contrabalansînd lipsa de cerere din partea principalului consumator de plăci — sectorul de construcții. Aceasta a făcut să se acorde o atenție crescîndă formelor specifice de comercializare — în speță, magazinele universale de o structură deosebită ;

— **alegerea momentului optim** de ieșire pe o anume piață, avînd în vedere variația raportului cerere-ofertă la un moment dat.

Acest lucru nu se poate face dacît prin cunoașterea aprofundată a coeficienților de elasticitate a consumului față de o serie de variabile, între care amintim : populația, veniturile acesteia, construcția de locuințe, producția de celuloză, producția de lemn pentru combustibil etc.

Este semnificativ, astfel, faptul că elasticitatea consumului de plăci stratificate din lemn în Europa occidentală este media unei serii de cifre ce variază de la o țară la alta între limita inferioară de 1,1 și cea superioară de 3,2.

La rîndul ei, cunoașterea elasticității cererii a implicat, în unele cazuri, identificarea momentului cînd un anume nivel de preț pentru unul din produsele de lemn stratificat determină, pe o anume piață, posibilitatea înlocuirii lui cu alt produs din aceeași familie și a oferit producătorului informații prețioase pentru orientarea gamei sortimentale.

Direcții de acțiune în viitor

O SINTEZĂ a principalelor resurse de sporire a eficienței, identificate atît la nivelul producătorului — Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Suceava, cît și la cel al exportatorului — Tehnoforestexport, impune ca necesare :

- acționarea în continuare pe linia unei strînse colaborări între producător și exportator, informațiile deținute de specialiștii din comerț exterior trebuind să determine jaloanele în orientarea producției spre o anume gamă sortimentală. Aceasta cere, de la caz la caz, renunțarea la fabricarea unor produse cu consumuri specifice și costuri ridicate și orientarea obligatorie a unităților producătoare spre asimilarea unor **noi sortimente** cerute pe piața mondială. Se ajunge astfel la atingerea dezideratului de a face export nu numai în raport cu posibilitățile de producție, ci și cu cele de plasare a produselor la prețuri corespunzătoare ;
- identificarea **rețelei optime** de comercializare, trecîndu-se treptat de la folosirea agenților, la vînzarea directă către importatori și chiar angrosiști importanți sau mari utilizatori finali ;
- întocmirea unor **studii de piață,** care să identifice ansamblul tuturor factorilor conjuncturali ce influențează rentabilitatea exporturilor românești pe o anume piață, avînd o bază de informare largă și competentă ;
- organizarea unor largi **acțiuni de promovare** a exporturilor ;
- folosirea la maximum (pînă la limita de 50% din plafonul total alocat) **a contingentelor libere** de taxe vamale în țările Europei de vest ;
- **raționalizarea transporturilor** (care pot reprezenta, pentru anume piețe, cca. 40% din costul total al exportului) ;
- **realizarea de contracte de lungă durată,** ținînd seama de evoluția conjuncturală pentru aceste produse ;
- aplicarea unei **strategii de prețuri** variată în funcție de specificul rețelei.

Situîndu-se pe aceste coordonate, colaborarea producător-exportator va da roade deosebite, determinînd o contribuție sporită la creșterea volumului și eficienței exporturilor, multe din elementele enumerate fiind în forme și modalități specifice de un interes mai larg pentru producătorii și exportatorii noștri.

Florin POGONARU

DIRECȚII DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A ORGANIZĂRII MUNCII ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE

UN PRIM OBIECTIV FUNDAMENTAL al organizării raționale a muncii în C.A.P.-uri îl constituie **folosirea cît mai judicioasă a pămîntului,** ca mijloc de producție principal și de neînlocuit. Pe această linie, o importanță deosebită o are **permanentizarea fermelor și brigăzilor de producție** care se concretizează, printre altele, în faptul că acestora li se repartizează o suprafață de teren, pe mai mulți ani, în raport cu : resursele de muncă ale fermei sau brigăzii, posibilitățile de mecanizare a lucrărilor pe terenul respectiv, natura culturilor și gradul lor de intensivizare, condițiile locale privind dispersarea terenului și fertilitatea solului. În cursul anului agricol, suprafața de teren de care răspunde șeful de fermă sau de brigadă — este repartizată pe echipe și grupe de familii, în vederea executării lucrărilor la timpul optim și de calitate corespunzătoare.

Datorită faptului că nu întotdeauna plecarea forței de muncă din cooperative a fost riguros planificată și dirijată, s-a ajuns la situația ca în unele cooperative, suprafețe însemnate de terenuri fertile să nu fie folosite complet și rațional. Atunci cînd plecarea unei părți din forța de muncă nu se corelează judicios cu creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, se ajunge la situații în care o bună parte din ferme, brigăzi și echipe rămîn descompletate, ceea ce generează dificultăți destul de mari în organizarea muncii din cooperative.

O mare însemnătate pentru organizarea științifică a muncii în C.A.P.-uri o are **stabilirea corectă a necesarului de forță de muncă.** Compararea necesarului cu resursele se face cu ajutorul **balanței forței de muncă și al graficului necesarului de forță de muncă.** Acest calcul poate și trebuie să fie realizat atît la nivelul zonei, al unității, cît și la nivelul fermei sau brigăzii. Repartizarea judicioasă a oamenilor și participarea lor efectivă la lucru în cadrul fermelor și brigăzilor asigură, pe lîngă folosirea rațională a forței de muncă, efectuarea în timpul optim a lucrărilor agrotehnice, exploatarea intensivă și completă a parcului de mașini, toate acestea constituind căi verificate de sporire a producției și a economicității sale.

Pe baza **devizelor de lucrări** se poate stabili volumul necesar de muncă în fiecare perioadă, în funcție de care se face repartizarea cooperatorilor pe diferite lucrări, putîndu-se astfel preveni și elimina deficitul de resurse de muncă, concomitent cu mobilizarea tuturor rezervelor de muncă în perioadele de vîrf ale activității agricole.

Considerăm că în actuala etapă a devenit necesară introducerea obligatorie, în fiecare C.A.P., a întocmirii balanței forței de muncă. Aceasta, destul de simplă în concepția și construcția sa, facilitează calculul și analiza resurselor și necesarului de forță de muncă în unitatea respectivă, dar și pe ferme sau brigăzi de producție. Comparînd cele două părți ale balanței, se poate stabili rezerva sau deficitul de forță de muncă la nivelul cooperativei sau fermei, ceea ce antrenează programe și măsuri adecvate situațiilor respective. Pentru exemplificare, prezentăm balanța forței de muncă, comparativ cu utilizarea efectivă a acesteia, întocmită de noi pentru C.A.P. Iecea Mare (jud. Timiș) la nivelul anului 1977. Așa cum reiese din tabel, apare un deficit de forță de muncă în lunile septembrie și octombrie, chiar în raport cu disponibilul teoretic de norme convenționale, iar în celelalte luni ale anului constatăm resurse excedentare în raport cu nevoile reale ale producției.

Cunoașterea din timp a situației reale și pregătirea unor măsuri adecvate pentru rezolvarea dificultăților impune :

- în primul rînd, întocmirea corectă a unor astfel de balanțe ale forței de muncă — aceasta fiind, de fapt, prima condiție a unei planificări și repartizări judicioase a resurselor.
- reținerea, din analiza datelor balanței, a resurselor excedentare pe luni și sezoane, ceea ce necesită găsirea unor noi soluții pentru utilizarea mai completă a forței de muncă din unitate. Mult mai adecvat pentru măsuri practice apare excedentul calculat în raport cu disponibilul real și nu cu cel teoretic ; se știe că o parte din cooperatori execută munci sezoniere în alte ramuri sau în gospodăria personală, iar bătrînii și invalizii vin la muncă în C.A.P. mai ales vara. Deci, aceste resurse apar nefolosite într-un grad mai mare doar în raport cu C.A.P.-ul, iar nu în sine, ele executînd o serie de munci utile în alte ramuri.
- la C.A.P.-ul analizat, efectuarea, în lunile septembrie și octombrie, a unui număr mai mare de norme convenționale decît cele disponibile teoretic, arată că se mai poate acționa încă pentru găsirea unor noi rezerve de forță de muncă, prin mobilizarea în această perioadă a unor cooperatori care execută munci administrative, auxiliare și de servire. Astfel, prin antrenarea la munca efectivă de recoltare a celor 43 de cooperatori și personal de specialitate cu munci administrative sau de conducere, cu numai jumătate din timpul de muncă prestat de ei în cele două luni, s-ar fi acoperit integral deficitul pe luna septembrie și jumătate din cel pe octombrie. Desigur, în funcție de situația concretă a fiecărei cooperative pot exista și alte soluții pentru acoperirea deficitului de forță de muncă în unele luni ale anului prin încercări de aplatisare a cererii necesarului de forță de muncă pe luni, sisteme de organizare a muncii, mecanizarea unor lucrări, cooperare etc.

Asupra folosirii optime a forței de muncă exercită o mare influență permanentizarea acesteia nu numai în cadrul fermelor și brigăzilor, ci și pe agregatele de producție. Prin realizarea acestui deziderat, crește certitudinea efectuării tuturor lucrărilor în timpul optim, cu forța de muncă din fermă sau brigadă și cu mecanizatorii de la S.M.A.

Perfecționarea continuă a organizării muncii în cooperativele agricole nu poate avea drept unic scop doar mai buna folosire a resurselor de forță de muncă din aceste unități ci și, în mod deosebit, creșterea eficienței economice a utilizării mijloacelor de producție, date fiind ritmurile foarte înalte de dotare cu mijloace fixe, ce totalizează valori de zeci și sute de milioane de lei. O etapă superioară în cadrul măsurilor de sporire a eficienței fondurilor fixe din agricultura cooperatistă a constituit-o crearea **sectorului unic de mecanizare,** care reunește mijloacele fixe puse la dispoziție de S.M.A., prin secția de mecanizare, cu cele ce aparțin cooperativei agricole. Prin integrarea tot mai accentuată a activității stațiunii de mecanizare în activitatea de producție din cooperative, se constată o îmbunătățire substanțială atît a rezultatelor de producție, cît și a indicatorilor ce exprimă eficiența utilizării fondurilor fixe. Astfel, la C.A.P. Izvoru (jud. Ilfov) producția globală, producția netă și venitul net ce reveneau la mia de lei fonduri fixe totale (C.A.P. + S.M.A.) au crescut în 1977 față de 1975 cu 12,6 la sută, 11,5 la sută și, respectiv cu 13,9 la sută. Aceasta este o dovadă certă a sporirii eficienței activității de producție din cooperative pe seama mai bunei organizări a producției și a muncii, deși există încă rezerve însemnate în această direcție. Pe de altă parte, se constată o îmbunătățire a nivelului tuturor indicatorilor ce măsoară utilizarea mijloacelor fixe, cauza principală constînd în superioritatea noii forme de organizare a muncii — colaborarea dintre mecanizatori și cooperatori în cadrul sectorului unic de mecanizare din C.A.P. Acest lucru a permis perfecționarea organizării utilizării exten-

Balanța forței de muncă (în norme convenționale) la C.A.P. Iecea Mare, 1977

Lunile anului	Disponibil teoretic (A)	Disponibil real *)	Necesar (B)	Lucrat efectiv	Excedent sau deficit (A—B)
I	24 320	17 252	8 604	8 142	+15 716
II	24 320	18 517	11 983	12 508	+12 337
III	24 320	18 211	13 800	14 150	+10 520
IV	24 320	19 114	15 500	15 959	+ 8 820
V	24 320	18 728	17 208	16 675	+ 7 112
VI	24 320	20 132	18 602	18 350	+ 5 688
VII	24 320	19 788	20 309	20 609	+ 4 011
VIII	24 320	21 357	23 110	23 713	+ 1 210
IX	24 320	23 119	24 785	24 859	— 465
X	24 320	25 712	27 706	25 820	— 3 386
XI	24 320	20 185	17 004	14 820	+ 7 316
XII	24 320	16 319	14 315	12 374	+10 005
Total anual	291 840	238 434	212 956	208 410	+78 384

*) în funcție de posibilitățile de participare.

lector univ. dr. D. TUDORACHE

(Continuare în pag. 30)

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

PRODUCȚIA NETĂ ȘI ACCELERAREA INTRODUCERII PROGRESULUI TEHNIC

ÎN CADRUL măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar se înscrie, printre altele, și stabilirea ca indicatori de bază ai planificării și aprecierii activității întreprinderilor productive a valorii producției nete. Indicatorul producția netă asigură cunoașterea exactă a eficienței activității, permițînd măsurarea nu numai a dimensiunilor cantitative ale producției colectivelor de oameni ai muncii, ci și calitatea muncii acestora, aportul lor la crearea venitului național.

Corelația producția netă—progres tehnic

INTRODUCEREA indicatorului producția netă prezintă avantaje deosebite în privința stimulării introducerii în producție a cuceririlor științei și tehnicii, a progresului în domeniul tehnologiilor de fabricație. Acest indicator, care are funcția de a exprima sintetic și direct eforturile depuse de întreprinderi, vizează în principal ridicarea eficienței economice, în speță a eficienței muncii vii, realizată mai ales pe seama extinderii și impulsionării progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale.

Comensurarea rezultatelor concrete obținute de întreprinderi prin producția netă și legarea mai strînsă de acest indicator a retribuțiilor vor orienta eforturile colectivelor de muncă spre creșterea valorii nou create, a venitului național. Acestea se pot înfăptui prin reducerea substanțială a consumului de materii prime, materiale, energie și combustibil și creșterea mai accentuată a productivității muncii. Or, aceste obiective majore, hotărîtoare în realizarea și depășirea indicatorului producția netă nu se pot înfăptui decît prin accelerarea ritmului de înnoire și modernizare a producției și introducerea mai intensă a cuceririlor progresului tehnic și a tehnologiilor moderne în scopul valorificării superioare a resurselor materiale și umane.

Prin conținutul său, indicatorul producția netă are menirea să acționeze în sensul micșorării cheltuielilor materiale prin diminuarea consumurilor specifice, aceasta fiind în strînsă dependență de introducerea în fabricație atît a celor mai moderne mașini și utilaje, cît și a unor tehnologii avansate, paralel cu îmbunătățirea organizării producției și a muncii. Introducerea tehnicii noi trebuie înțeleasă în toate fazele procesului de producție, începînd de la cercetare-proiectare și pînă la utilizarea produsului. Rezultă deci că indicatorul **producția netă trebuie folosit încă din faza de concepție** (cercetare-proiectare) **a noilor mașini și utilaje ca un element de fundamentare a eficienței și oportunității introducerii acestora în fabricație.**

La prima vedere, ca urmare a unei analize insuficiente a corelației producție netă-progres tehnic, poate apare impresia că acest indicator frînează pătrunderea în ritm rapid a tehnicii avansate în economia națională. Aceasta datorită faptului că în condițiile extinderii pe scară tot mai largă a progresului tehnic are loc o creștere a costurilor de producție în etapa de asimilare a produselor noi, prin sporirea ponderii cheltuielilor materiale și a amortizărilor, ce ar putea duce la o diminuare a producției nete. Considerăm că aceste dificultăți ar putea fi înlăturate prin îmbunătățirea corelației dintre capacitatea de cercetare, proiectare, inginerie tehnologică și fabricație, pe de o parte, cu planul tehnic al unităților prin care se stabilesc sarcinile de asimilare a produselor noi și, pe de altă parte, cu cererea beneficiarilor de produse noi. Cu alte cuvinte ne referim la necesitatea asigurării unei corelații perfecte între trei factori ce acționează pentru introducerea în fabricație a produselor noi : cercetarea, proiectarea-producătorul-beneficiarul. De asemenea, tot în acest sens considerăm că pot acționa și criteriile de determinare și repartizare pe produs a cheltuielilor ocazionate de cercetarea, proiectarea, pregătirea fabricației și asimilarea tehnicii noi.

Realitatea demonstrează că **acolo unde pătrunde progresul tehnic rezultatele obținute sînt superioare.** Introducerea acestuia în toate ramurile economiei naționale conduce la o creștere a eficienței folosirii fondurilor fixe, capacităților de producție puse în funcțiune și valorificarea superioară a resurselor de materii prime.

Stimularea prin preț a progresului tehnic

CERINȚA trecerii la o nouă calitate a activității economice impune întărirea autogestiunii și autofinanțării fiecărei întreprinderi, precum și intensificarea rolului pîrghiilor financiare în stimularea creșterii eficienței economice în ansamblu. În cadrul acestor pîrghii un rol important revine **prețurilor.**

Pentru ca producția netă să reflecte efortul concret al întreprinderilor, rezultatele directe ale acestora, prețurile în care se exprimă producția netă trebuie să reflecte **costurile sociale reale,** necesare pentru obținerea produselor respective, în condițiile de calitate ce se impun, precum și schimbările în factorii obiectivi ai producției, respectiv în volumul, structura și nivelul tehnic al mijloacelor de producție și a factorului uman, respectînd desigur exigențele economisirii muncii sociale.

În acest sens, considerăm că ar fi oportună practicarea unui sistem de **prețuri dinamice, regresive***) pe măsura învechirii produsului. Un astfel de sistem de prețuri ar da posibilitatea producătorului să cunoască anticipat evoluția ratei rentabilității pe toată durata de fabricație a produsului nou asimilat, astfel încît, în cunoștință de cauză, să ia toate deciziile care se impun pentru diminuarea continuă a cheltuielilor de producție și pentru înlocuirea la timp a produselor învechite cu cele de tehnică nouă. De asemenea, introducerea sistemului de prețuri în trepte va da posibilitatea cunoașterii anticipate a **evoluției producției nete.**

Aplicarea în practică a sistemului de prețuri mobile, concomitent cu adoptarea indicatorului producția netă, ar putea să creeze premisele unei cointeresări economice în asimilarea produselor noi în toate fazele procesului productiv (cercetare, proiectare-pro-

*) Vezi „Revista economică" nr. 28/1978, pag. 13—14.

ducție-consum) prin repartizarea efectului economic obținut între toți factorii care concură la realizarea și utilizarea produselor de tehnică nouă. Acest obiectiv ar putea fi realizat în condițiile în care încă din faza de cercetare-proiectare se calculează **efectul economic ce urmează a fi obținut prin fabricarea și utilizarea produsului nou proiectat, precum și ieftinirea tehnicii noi în comparație cu cea veche pentru consumator, adică reducerea prețului pe unitatea de efect util a tehnicii noi.**

Avînd în vedere faptul că un element principal al indicatorului producția netă îl reprezintă **cheltuielile de cercetare și pentru introducerea tehnicii noi,** al căror cuantum va influența direct volumul producției nete, va crește interesul fiecărei întreprinderi pentru formarea fondurilor necesare introducerii tehnicii noi, precum și pentru folosirea lor cît mai deplină și eficientă. Astfel, încă din faza de cercetare se determină **volumul cheltuielilor cu cercetarea,** paralel stabilindu-se și **termenul de recuperare** a acestora (în ani), cheltuieli ce se pot recupera din beneficiile suplimentare medii anuale obținute ca urmare a introducerii în fabricație a produselor noi de către întreprinderea producătoare.

Să presupunem că la o întreprindere industrială din țară se fabrică un produs nou, de exemplu un motor electric ; cheltuielile de cercetare ocazionate cu acest nou produs au fost de 148.500 lei ; durata de viață normală a unui motor se apreciază la 5 ani ; beneficiul suplimentar mediu anual obținut de întreprinderea respectivă prin introducerea în fabricație a noului produs este de 49 500 lei/an. În acest caz, termenul de recuperare a cheltuielilor de cercetare se calculează utilizînd relația :

$$T\ (ani) = \frac{\text{total cheltuieli cu cercetarea}}{\text{beneficiul suplimentar rezultat ca urmare a fabricării noului produs}}$$

$$T = \frac{148\,500}{49\,500} = 3 \text{ ani}$$

În perioada de 3 ani sînt planificate a se fabrica la unitatea respectivă 500 bucăți motoare din tipul considerat. Costul cercetării pentru o bucată se poate determina astfel :

— **varianta 1** — cei 148 500 lei cheltuieli cu cercetarea se repartizează în medie pe cele 500 bucăți, adică 148 500 : 500 = 297 lei/buc., valoare ce se menține constantă în structura costurilor pe produs în cei 3 ani de fabricație, reprezentînd și perioada de recuperare a cheltuielilor cu cercetarea ;

— **varianta 2** — beneficiul suplimentar mediu anual se raportează la nr. de bucăți ce se fabrică în fiecare din cei trei ani, obținîndu-se cheltuielile făcute cu cercetarea pe o bucată, astfel:

— în primul an : 49 500 : 110 buc. = 450 lei/buc. (se fabrică 110 buc.)

— în anul al 2-lea : 49.500 : 165 buc. = 300 lei/buc. (se fabrică 165 buc.)

— în anul al 3-lea : 49 500 : 225 buc. = 220 lei/buc. (se fabrică 225 buc.)

Se constată că în varianta a 2-a costul cercetării repartizat pe produs este regresiv, în funcție de seria de fabricație, cost ce este mai mare în primul an de asimilare.

Introducerea **cheltuielilor cu cercetarea** ca element distinct în cadrul costurilor de producție nu va conduce la creșterea costului pe unitatea de efect util la beneficiar, comparativ cu produsul înlocuit. Dimpotrivă, efectul util reprezentînd totalitatea parametrilor de exploatare a unui nou produs pentru consumator, legat și de faptul că producătorul de tehnică nouă obține un beneficiu suplimentar, cheltuielile mai mari cu cercetarea la noul produs se concretizează în parametrii tehnico-funcționali superiori față de produsul înlocuit. Deci, costurile pe unitatea de efect util vor fi mai mici la produsele de tehnică nouă comparativ cu cele înlocuite.

Optarea pentru o variantă sau alta este în funcție atît de volumul cheltuielilor cu cercetarea și de beneficiul suplimentar mediu anual obținut ca urmare a asimilării noilor produse, cît și de seria de fabricație planificată în perioada de recuperare a cheltuielilor cu cercetarea.

Evidențierea distinctă în costurile de producție a cheltuielilor ocazionate de cercetarea științifică ar da posibilitatea **cunoașterii mai exacte a ponderii acestora în costuri, urmăririi eficienței aplicării cercetărilor respective în producție, precum și repartizării efectului economic ce urmează a fi obținut prin fabricarea noilor produse și în favoarea cercetării.**

Diminuarea cheltuielilor indirecte

ÎN CONDIȚIILE introducerii indicatorului producția netă, precum și în vederea unei fundamentări cît mai științifice a prețurilor la produsele de tehnică nouă propunem introducerea unor **îmbunătățiri metodologice de planificare, evidență și calculare a cheltuielilor indirecte.** În mod concret, față de practica actuală de stabilire și repartizare a **cheltuielilor indirecte pe produs,** se pot aduce cîteva elemente noi :

a) avînd în vedere ponderea mare a unor elemente de cheltuieli indirecte, precum și necesitatea urmăririi sistematice a acestora în scopul diminuării lor, unele componente de cheltuieli ca : reviziile tehnice, reparațiile curente și întreținerea utilajelor și mijloacelor de transport ale secțiilor de producție ; amortizarea utilajului și mijloacelor de transport ale secțiilor de producție ; uzura, reparația și întreținerea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor cu destinație specială ; energia, combustibilul și alte materiale pentru scopuri tehnologice și motrice să fie evidențiate **ca elemente distincte în costurile de producție pe produs ;**

b) cheltuielile indirecte aferente unui tip de produs să nu mai fie repartizate pe bază de chei medii calculate pe întreaga unitate, ci **numai în funcție de cheltuielile secțiilor de producție în care s-a realizat produsul respectiv ;**

c) estimarea valorii S.D.V.-urilor pe un produs nou proiectat și repartizarea acesteia la cantitatea de produse planificate a se fabrica pe o perioadă de 2 ani (aceasta fiind considerată durata de amortizare a S.D.V.-urilor). Eventual se mai poate utiliza și sistemul actual de repartizare prin cheie, însă baza de repartizare să o constituie **totalul cheltuielilor directe ;**

d) în ramurile industriale unde ponderea cheltuielilor materiale este mare, cheia de repartizare a cheltuielilor indirecte ale secțiilor de fabricație pe produs ar putea fi determinată prin luarea în considerare ca bază de raportare a uneia din următoarele variante ; **cheltuielile materiale** în special la întreprinderile unde cooperarea ocupă o pondere mică ; **volumul total al costurilor directe** (materiale + manoperă) ;

e) în condițiile introducerii indicatorului producția netă toate cheltuielile indirecte, atît pe total cît și pe elemente componente, să fie planificate și urmărite pe **cheltuieli materiale și cheltuieli nemateriale** aferente fiecărui produs.

Modificarea cheii de repartizare a cheltuielilor (costurilor indirecte pe produs), precum și evidențierea distinctă în cadrul acestora a cheltuielilor materiale și nemateriale ar reflecta mai bine eforturile unităților industriale în acțiunea de diminuare a consumurilor materiale și va constitui, totodată, o repartiție mai judicioasă a cheltuielilor indirecte pe produs.

Rodica BĂLANESCU
cercetător științific la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Exigențe ale micșorării costurilor de producție

UN SISTEM ADECVAT DE URMĂRIRE OPERATIVĂ A REALIZĂRII INDICATORILOR PLANIFICAȚI

PROBLEMATICA reducerii costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, primind noi valențe în lumina exigențelor noului mecanism economic și financiar, solicită o preocupare sporită atît în domeniul **fundamentării temeinice și a materializării căilor de reducere a costurilor, cît și în cel al ridicării calitative a subsistemului informațional al costurilor.**

Una dintre problemele care necesită o atenție deosebită a cadrelor din centrale și întreprinderi este elaborarea corespunzătoare și **fundamentarea temeinică a programelor de măsuri privind reducerea costurilor și a cheltuielilor materiale.** Cadrul metodologic pentru elaborarea acestor programe este abordat în „Normele de bază privind planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale" (anexa 12), astfel că nu vom insista asupra aspectelor din acest domeniu.

Din analizele efectuate pe teren de Comitetul de Stat al Planificării și organele financiar-bancare, se constată că în unele unități este necesară îmbunătățirea activității de elaborare și fundamentare a programelor de reducere a costurilor. În primul rînd, una din problemele care se cere soluționată în mod corespunzător este aceea **de a se instituționaliza colective de lucru la nivelul centralelor, întreprinderilor, secțiilor și atelierelor care, pe baza studiului critic al structurii costurilor și al cheltuielilor materiale,** să scoată în evidență rezervele existente și să dispună mobilizarea lor prin măsuri concrete, evaluîndu-le efectul economic, stabilind termene intermediare și finale, precum și responsabilități.

Aceste colective trebuie să aibe în componență specialiști de înaltă calificare **cu profil tehnic și economic,** care să reprezinte serviciile tehnice din întreprinderi, serviciile aprovizionării tehnico-materiale, serviciile economice și, mai ales, serviciile producției care, practic, gospodăresc cea mai mare pondere a cheltuielilor aferente producției. Sîntem de părere că aceste sarcini la nivelul întreprinderilor și centralelor ar trebui preluate de **Comisia pentru îmbunătățirea calității producției și creșterii eficienței,** instituționalizată pe baza legii aprobate recent de Marea Adunare Națională cu privire la organizarea întreprinderilor și centralelor.

SARCINILE DE REDUCERE A COSTURILOR, constituind practic un program de sinteză generală în domeniul economisirii muncii sociale, urmează **să facă jonețiunea și să preia efectul economic al celorlalte programe ce se elaborează în unitățile de producție și, cu deosebire, a programului privind creșterea productivității muncii, a programului de îmbunătățire a calității produselor, a obiectivelor înscrise în planul tehnic etc.**

Prima și a doua parte a articolului au apărut în nr. 27 din 7 iulie și 28 iulie 1978.

Această corelare este necesară și pentru faptul că amploarea sarcinilor cu care ne confruntăm în etapa actuală în domeniul reducerii costurilor și a promovării pe scară mai largă a proceselor intensive în general, solicită investigarea tuturor domeniilor care pot contribui la micșorarea cheltuielilor pe unitatea de produs.

Începînd cu 1 ianuarie 1977 în subsistemul informațional al costurilor s-a introdus darea de seamă statistică interdepartamentală (C.S.P. Interdep. 1) privind îndeplinirea programelor de măsuri în vederea realizării nivelului planificat al costurilor de producție, cu periodicitate trimestrială. Activitatea de urmărire a programelor de costuri nu poate fi limitată însă numai la o raportare statistică, ci dată fiind importanța problemei ar trebui dezbătute periodic în consiliul oamenilor muncii acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru materializarea integrală a măsurilor de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale.

● Răspunderea economiștilor cît și a cadrelor tehnice în buna gospodărire a mijloacelor financiare a întreprinderilor ● Ce cuprind și ce ar trebui să cuprindă sistemele de evidență a costurilor de producție

O problemă asupra căreia se cere insistat în mod deosebit este aceea de **a nu privi programul de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale în mod static, ci într-un concept dinamic.** Aceasta reclamă o actualizare permanentă a acestor programe, cu măsuri suplimentare atît în vederea recuperării rămînerilor în urmă, cît și în mobilizarea cît mai completă a rezervelor ce apar pe parcursul executării planului național unic.

Un alt aspect care trebuie să fie în atenția specialiștilor din întreprinderi și centrale este acela **al urmăririi modului cum se îndeplinesc indicatorii stabiliți prin planul cincinal pentru reducerea costurilor și cheltuielilor materiale.** Începînd cu cincinalul 1971—1975 s-a introdus în sistemul informațional statistic urmărirea îndeplinirii planurilor cincinale privind costurile de producție și cheltuielile materiale. Această urmărire se realizează la toți titularii care primesc sarcini de costuri prin planurile cincinale.

Scopul introducerii acestor dări de seamă în sistemul informațional statistic este de a urmări îndeplinirea indicatorilor de costuri din planul cincinal, precum și comensurarea efortului de reducere a costurilor de la an la an și față de planul cincinal, într-un sistem de prețuri care face posibilă obținerea de date comparabile pe o perioadă de cinci ani. Orientările care stau la baza acestei urmăriri statistice sînt, în principal, următoarele:

a) **prețurile cu care se evaluează producția-marfă și costurile de producție sînt cele care au fost avute în vedere la elaborarea planurilor cincinale.** În acest scop, se corectează realizările efective cu influențele din modificări de prețuri și tarife care au apărut pe parcursul desfășurării planului cincinal. Aceste modificări se referă numai la schimbări nominale de prețuri și tarife care sînt aprobate prin acte normative (decrete, legi) și nu schimbări de prețuri medii, rezultate din structura sortimentală a grupelor de produse. Acest principiu a fost adoptat, ca urmare a faptului că indicatorii de plan aprobați prin lege, trebuie raportați în aceleași condiții de estimare valorică ;

b) în același cadru se **iau în considerare și modificările referitoare la majorarea retribuției, normele de amortizare, cotele de finanțare a tehnicii noi, cotele de impozit, schimbările metodologice** (sfera de cuprindere a costurilor sau a producției marfă) ș.a. ;

c) **pentru asigurarea comparabilității, atît planul cincinal, cît și realizările se aduc la structura organizatorică de la 31 decembrie a anului care face obiectul raportării statistice.**

DIN ANALIZELE efectuate pe baza dărilor de seamă raportate pînă în prezent sînt de semnalat unele neajunsuri în ce privește stabilirea datelor cuprinse în aceste dări de seamă :

— întreprinderile și centralele nu și-au organizat în mod sistematic o evidență pentru urmărirea frecventelor modificări de prețuri, tarife, cote de tehnică nouă ș.a., care să stea la baza întocmirii dărilor de seamă pe parcursul unui cincinal. (De exemplu, în actualul cincinal 1976—1980, modificările de prețuri intervenite de la I. I. 1977 prin îmbunătățirea reașezării prețurilor nu sînt urmărite și evidențiate pe produse, materii prime, etc, de către întreprinderi sau centrale) ;

— modificările în structura sortimentală a producției, schimbările în tehnologia produselor sau înlocuirea unor materii prime, materiale, de la planul cincinal, determină o serie de greutăți în stabilirea influențelor valorice din modificări de prețuri. În aceste situații, întreprinderile și centralele au recurs la indici de prețuri pentru stabilirea influențelor care, deși cu unele aproximații, conduc totuși la rezultate finale suficient de reale, ce pot fi luate în considerare ;

— multe întreprinderi nu folosesc încă calculatoarele electronice la aceste operațiuni de întocmire a dărilor de seamă, spre a diminua volumul de muncă.

ASADAR, acțiunile ce se desfășoară pe linia reducerii costurilor de producție se cer amplificate atît la nivelul întreprinderilor, cît și al centralelor industriale, astfel încît fiecare produs aflat în fabricație să se realizeze cu cheltuieli cît mai mici, la costurile planificate și chiar sub acestea. Prin diminuarea costurilor de producție pe unitatea de produs, fiecare unitate va reuși să obțină rezultate care să corespundă noilor cerințe de perfecționare a mecanismului economico-financiar.

dr. Gh. ȘICA
director în C.S.P.

CAPITALA GĂZDUIEȘTE, în complexul expozițional din Piața Scînteii, TÎRGUL DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM. Aflată la a IX-a ediție, această acțiune de larg interes național — care polarizează atenția opiniei publice din țara noastră și a unui număr mare de organizații, întreprinderi și firme de peste hotare — se desfășoară în contextul aplicării măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c., pentru perfecționarea întregului mecanism economico-financiar și la scurt timp de la încheierea lucrărilor Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist.

EDIȚIA '78 își propune să prezinte înfăptuirea indicațiilor trasate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al partidului, cu prilejul vizitelor de lucru la edițiile precedente ale tîrgului, să reliefeze, prin forme și mijloace caracteristice, rezultatele dobîndite în ultimul timp de către industrie și comerț, pe linia transpunerii în fapt a prevederilor Programului privind producerea și desfacerea către populație a bunurilor de consum pe perioada 1976—1980, a obiectivelor din programele speciale pe principalele ramuri, aprobate de conducerea superioară de partid și de stat.

Bilanțul deosebit de rodnic din prima jumătate a cincinalului pe toate planurile vieții social-economice, reliefează puternic caracterul științific, realist al strategiei partidului de creștere economică, strategie care vizează progresul tuturor ramurilor economiei naționale, ridicarea continuă a nivelului de trai al populației.

Componentă a acestui rodnic bilanț, ediția actuală a Tîrgului de mostre de bunuri de consum înfățișează convingător succesele obținute în sporirea volumului, diversificarea și îmbunătățirea calității produselor, ca moment de referință pentru drumul parcurs, dar și de redimensionare a sarcinilor și obiectivelor pentru 1979, în vederea înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale Partidului Comunist Român. Corespunzător acestei orientări, Tîrgul își accentuează caracterul de lucru, de cadru organizatoric modern și eficient pentru dialogul industrie-comerț în vederea contractării fondului de marfă.

În cele 21 de pavilioane, însumînd o suprafață de aproape 29 mii mp (cu circa o treime mai mult ca la ediția precedentă), ministerele producătoare, centralele industriale și alte unități economice expun, în vederea confruntării cu publicul, cele mai recente creații în domeniul bunurilor de consum. Acest proces de înnoire, propriu tuturor ramurilor economiei naționale, cunoaște într-o serie de domenii ritmuri și proporții superioare. Bunăoară, în unitățile **Ministerului Industriei Ușoare** ponderea produselor noi și reproiectate în valoarea producției marfă reprezintă anul acesta peste 40%, urmînd ca în 1979 să ajungă la 55%, iar în 1980 la circa 65%. Acest proces de modernizare a produselor și, implicit, a ofertei de consum cunoaște dimensiuni superioare într-o serie de sectoare ca de exemplu : 8 000 de noi articole, desene și poziții coloristice pentru țesături, 6 000 de modele de tricotaje, 12 000 la confecții-îmbrăcăminte, 10 000 la încălțăminte și altele.

Industria chimică, cu un ritm mediu anual de dezvoltare de peste 17%, asigură, de asemenea, o lărgire sistematică a structurii sortimentale, o îmbunătățire evidentă a calității, racordînd tot mai bine oferta la evoluția complexă a cererii. În efortul de punere în valoare a potențialului de creație și producție al ramurii se relevă aportul de substanță al Institutului Central de Cercetări Chimice. Perimetrul larg al noului cuprinde noi produse cosmetice fabricate de întreprinderile „Miraj"-București, „Farmec"-Cluj-Napoca și „Nivea"-Brașov, produse sintetice pentru spălare realizate de întreprinderile de detergenți din Timișoara și Ploiești, o largă gamă de produse ale „chimiei în cămin", articole prelucrate din mase plastice, anvelope și articole tehnice din cauciuc.

Standurile înfățișînd progresul realizat în producția bunurilor de consum de către **unitățile construcției de mașini** sintetizează aportul la satisfacerea tot mai deplină a cererii populației pentru bunuri de uz îndelungat, remarcîndu-se prin soluțiile constructive și tehnologice cu parametri tehnico-funcționali competitivi, prin înaltul nivel al execuției și prezentării televizoarelor cu circuite integrate, aparatele de radio tranzistorizate cu mare putere de selecție și tonalități modulate, frigiderele de diverse capacități, aspiratoarele de praf ș.a.

Tîrgul de mostre urmărește să faciliteze dialogul industrie-comerț, pentru dimensionarea ofertei, ca volum și structură, la nivelul cererii. Organizarea și desfășurarea tîrgului pe criterii moderne — gruparea exponatelor pe destinații — asigură un pronunțat caracter de lucru.

Întrucît conținutul principal al activității tîrgului îl reprezintă desfășurarea lucrărilor de contractare a întregului fond de marfă pe anul 1979 — desigur, exceptînd sortimentele puternic influențate de modă, precum și cele care se vor realiza în capacitățile de producție ce urmează a fi date în funcțiune în acest semestru — **exponatele se constituie numai din sortimente pentru care s-au asigurat condițiile necesare producției și livrării la fondul pieței.** În acest context, actualele lucrări de contractare capătă semnificația unor mutații de conținut, care se vor adăuga dimensiunii valorice sporite a desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist — circa 200 miliarde lei în anul 1979, și 215 miliarde de lei în anul 1980.

Printre elementele calitativ noi, definitorii pentru lucrările de contractare a fondului de marfă pe 1979, sînt de menționat :

● organizarea, într-o concepție unitară — de la comisia centrală, constituită la nivelul Ministerului Comerțului Interior pînă la cele 76 mii de unități de desfacere cu amănuntul — a studiului cererii de consum a populației pe criterii științifice, cu mijloace moderne de investigare, grupare, prelucrare și finalizare a concluziilor ;

● valorificarea plenară a ansamblului organizatoric și normativ privind înregistrarea fenomenelor și tendințelor din activitatea comercială, prin introducerea și conducerea registrului, jurnalul de zi al șefului de magazin, organizarea consiliilor șefilor de unități și valorificarea competenței acestora în vederea perfecționării activității comerciale de ansamblu și îndeosebi a sistemului de dimensionare a necesarelor;

● atragerea largă a consiliilor județene ale reprezentanților cumpărătorilor în alegerea și concretizarea fondului de marfă, prin luarea în considerare a opțiunilor directe, a specificului zonal, tradițional ;

● realizarea de către Ministerul Comerțului Interior, în colaborare cu ministerele și centralele industriale, a unui program de informare și de studiere a opiniilor specialiștilor și ale altor oameni ai muncii din comerț, prin colecții de mostre, fotografii, schițe cu noutăți, filme și diapozitive, în vederea conturării tendințelor în creație și în acțiunile de modernizare a produselor ;

● organizarea unor analize asupra modului de respectare a contractelor economice, ca bază pentru adoptarea de măsuri care să asigure ritmicitatea livrărilor, corelate ca volum și structură cu obligațiile contractuale (analize și măsuri impuse de faptul că unele articole prevăzute în programele speciale de diversificare a producției — mașina de spălat rufe cu program automat, soba electrică cu acumulare de căldură, vase de aluminiu teflonate, unele articole de uz casnic și gospodăresc — se asimilează cu anumite întîrzieri față de termenele stabilite, iar în sectorul produselor alimentare, deși în primii doi ani ai cincinalului s-au omologat 736 de sortimente noi, doar două treimi dintre acestea au fost livrate în rețeaua comercială etc).

Pentru cunoașterea preferințelor populației, în cadrul tîrgului se vor organiza ample sondaje (peste 100 000 de chestionare), în rîndul vizitatorilor, întîlniri cu cumpărătorii, simpozioane, mese rotunde, vor avea loc demonstrații practice, parade ale modei și alte acțiuni menite să evidențieze cît mai veridic tendințele în evoluția cererii de consum, preferințele și opțiunile de cumpărare. Totodată, în perimetrul tîrgului, precum și în marile magazine universale „Unirea" și „Bucur-Obor" din Capitală, „Bega" din Timișoara, „Unirea" din Iași, „Central" din Cluj-Napoca și „Brașov" se va organiza desfacerea unui fond de marfă însumînd peste 120 milioane de lei, constituit preponderent din noile creații expuse.

Fără îndoială că acest amplu efort organizatoric va contribui la desfășurarea în cele mai bune condiții a contractării fondului de marfă pe anul 1979, în relație directă cu creșterea veniturilor oamenilor muncii, la mai buna aprovizionare a populației cu bunuri de consum.

R. BUJOR

1—31 august 1978

UN CADRU DEOSEBIT DE PROPICE PENTRU CONTRACTAREA FONDULUI DE MARFĂ

CITITORII AU CUVÎNTUL

Recuperare

DUPĂ FOLOSIREA ierbicidelor, am considerat necesar să redăm în circuitul economic un număr de peste 200 buc. butoaie ambalaj din P.V.C. în valoare de peste 14 000 lei, în perfectă stare de folosire.

Am încercat să restituim aceste ambalaje, dar B.I.A.T.M. nr. 17 Galați, cît și furnizorii direcți – Combinatul chimic Borzești și Întreprinderea chimică – Dudești – au refuzat primirea acestora în temeiul Ordinului nr. 108/1975 dat de M.A.T.M.C.G.F.F. Nu cunoaștem elementele care au stat la baza introducerii acestor ambalaje cu valoare ridicată, în anexa 2 – ambalaje exceptate de la recuperare, dar așa cum se prezintă acestea după golire, spălare și curățire, considerăm că se pot refolosi în același scop.

Apreciem că pe întreaga economie națională, la cele peste 400 unități I.A.S. și circa 4800 C.A.P. valoarea acestor ambalaje depășește multe milioane lei, iar cantitățile de materie primă ce s-ar economisi nu sînt deloc de neglijat. Prin folosirea acestor ambalaje în cîteva cicluri de întrebuințare s-ar obține importante economii de materii prime, eliminarea cheltuielilor cu fabricarea suplimentară de ambalaje de acest tip și, în același timp, se reduc cheltuielile materiale la nivelul unităților agricole. Propunem să se restudieze această problemă.

Vasile POPA
directorul Întreprinderii agricole Tulucești — Galați

O soluție economică

LA UNELE COMPLEXE COMERCIALE din București se ard, în medie pe zi 100 kg cartoane și hîrtie. Este prefăcut în scrum tot cartonul cu regim nerecuperabil din ambalajele primite de unitățile de autoservire, de dulciuri, de tutun, de cofetărie etc. Mai sînt arse și resturi de lăzi din lemn și tot ce nu are regim de recuperare.

Dată fiind risipa mare de hîrtie foarte bună de reintegrat în circuitul economic, propun următoarele : depozitarea și predarea cartoanelor și hîrtiei nerecuperabile la achizitorii specializați (resturile ce nu pot fi reutilizate să fie preluate de Întreprinderea de salubritate) sau restituirea către unitățile furnizoare a tuturor cartoanelor, așa cum se procedează în prezent cu cele recuperabile. Ministerul Comerțului Interior are și această datorie de a impune lucrătorilor săi mai mult spirit de inițiativă, de răspundere față de avutul obștesc.

Emil BACRIA
București

Perfecționare

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE desfășurarea unei activități eficiente de aprovizionare-depozitare-desfacere necesită folosirea calculatorului electronic. Încă din anul 1974 noi am trecut la evidențierea pe calculator a tuturor materialelor derulate prin bază, iar din 1976 a evidenției contabile, bilanțul fiind obținut în ultimii ani la calculator. În acest fel s-a creat posibilitatea organizării unui sistem informațional operativ, zilnic-lunar-trimestrial, cunoașterii mai bine a rezultatelor activității, conducerii cu competență și eficiență a întregului proces de aprovizionare și desfacere. Avînd în vedere însă creșterea numărului de sortimente de materiale ce se derulează, este necesar credem noi, ca bazele de aprovizionare să fie dotate cu calculatoare de mai mare capacitate.

În scopul satisfacerii mai operative și în condiții superioare a beneficiarilor noștri, s-au creat secții pentru debitarea materialelor, în special a metalului. Astfel, pentru asigurarea cererilor de bandă laminată la rece în dimensiunile solicitate, s-a construit și pus în funcțiune o linie de debitare a rolurilor, bandă cu multiple întrebuințări în economie. Prin realizarea acestei capacități, importul s-a redus cu 20 milioane lei valută, iar beneficiarii sînt serviți la cerere.

Emil HUȚANU
directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială — Vrancea

Ecouri

Decontări

COMENTÎND nota intitulată „Decontare", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 10 al „R.E.", menționăm că din datele pe care le deținem rezultă că cele mai multe unități economice folosesc dispoziția de plată cu bune rezultate, atît în decontările locale, cît și cu alte localități. Nu contestăm faptul că mai sînt furnizori și plătitori care întîrzie întocmirea și remiterea documentelor de decontare și, respectiv, introducerea acestora la decontare. Pentru a nu întîrzia decontările, Normele 2/1977 prevăd la pct. 62 dreptul conducerii unităților bancare de a aproba ca decontarea, cu unitățile cu posibilitate redusă de plată, să se facă prin dispoziție de încasare cu factură.

Dacă unitățile furnizoare ar lua unele măsuri organizatorice pentru a fi în măsură de a înmîna cumpărătorului factura cu dispoziție de plată odată cu marfa, s-ar obține o accelerare a decontărilor, reușindu-se o sincronizare între circuitul valorilor materiale și cel al documentelor de decontare.

Considerăm că eliberarea costurilor de plata unor dobînzi la bazele de aprovizionare tehnico-materială se poate realiza prin luarea măsurilor corespunzătoare pentru folosirea cît mai rațională a mijloacelor circulante, astfel încît să se evite utilizarea de credite peste nivelul stabilit.

Arătăm, totuși, că și problema dobînzilor, ca de altfel și problema nivelului fondurilor proprii, despre care se amintește în notă, *vor fi analizate* în cadrul măsurilor ce urmează a fi luate ca urmare a sarcinilor rezultate din hotărîrile plenarei C.C. al P.C.R. din 22–23 martie a.c.

A. PETRESCU
director în Banca Națională

Programe analitice

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Rolul sporit al economiștilor din întreprinderi în realizarea autogestiunii economico-financiare", apărut în nr. 14 al revistei dv., vă aducem la cunoștință următoarele :

Conducerea ministerului nostru a hotărît ca toate catedrele, decanatele și rectoratele să continue acțiunea de îmbunătățire a programelor analitice la toate disciplinele fundamentale, de specialitate (obligatorii și la alegere) pentru ca acestea să cuprindă progresele științei, tehnicii și culturii, precum și tendințele de dezvoltare înscrise în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., Programul partidului și la Conferința Națională din 7–9 decembrie 1977. Pe baza acestor proiecte de programe, pînă la 20 septembrie a.c. comisii de specialiști vor elabora, pentru fiecare specializare, programa unică a specializării pentru conținutul cunoștințelor pe întreg parcursul procesului de învățămînt.

Apreciind preocupările colectivului de cadre didactice de la Facultatea de științe economice din Cluj-Napoca, *vom supune colectivului de specialiști spre analiză, cînd se va pune problema îmbunătățirii legislației în vigoare, propunerea privind susținerea examenului de diplomă după primul an de stagiatură.*

N. DIMA
director adjunct în Ministerul Educației și Învățămîntului

Onorarea contractelor

REFERINDU-NE la articolul „Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective și atingerea parametrilor proiectați" (publicat în nr. 6 al „R.E.") menționăm că în baza documentației de execuție pentru lucrările din planul anului 1978, întreprinderile noastre de construcții-montaj au prezentat grafice de execuție pe fiecare obiectiv în parte, precum și fundamentarea materialelor de construcții necesare pentru realizarea acestor obiective. Menționăm că și la nivelul anului în curs se mențin o serie de greutăți în domeniul aprovizionării, în special în domeniul prefabricatelor de beton, produselor de balastieră și altele.

În cadrul Ministerului Industriei Metalurgice a luat ființă – la data de 1 octombrie 1977 – Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții Galați, care a concentrat principalele utilaje grele și mijloace de transport. S-a creat, astfel, baza materială pentru o exploatare mai rațională, creșterea gradului de folosire și îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a parcului din dotare. Din păcate, însă, se întîmpină greutăți foarte mari în asigurarea pieselor de schimb, în special pentru tractoarele S 1500 – S 1800, autobasculante DAC și ROMAN și altele, centralele și întreprinderile furnizoare din cadrul M.I.C.M. și M.M.P.G. neonorîndu-și obligațiile contractuale.

În vederea sprijinirii întreprinderilor de construcții-montaje în execuția lucrărilor de investiții, s-au luat măsuri ca beneficiarii să preia executarea în regie proprie a unor lucrări și să detașeze la constructori un număr de muncitori calificați.

De asemenea, de comun acord cu unitățile furnizoare din M.I.C.M. cantitatea de utilaje restantă din anul 1977 a fost reprogramată, stabilindu-se termene de livrare corespunzătoare, cu excepția a 400 tone utilaje aferente laminorului de țevi de la I. T. Roman, pentru care I.C.M. Reșița oferă termen de livrare 31 12 1978. Acest obiectiv are termen de punere în funcțiune 30 10 1978, fapt pentru care termenul oferit de întreprinderea furnizoare nu poate fi acceptat.

I. POTOCEANU
director general în M.I.M.

Adunările generale ale oamenilor muncii —

expresie a autoconducerii muncitorești

O COTITURĂ ÎN GOSPODĂRIREA RESURSELOR ÎNCREDINȚATE COLECTIVULUI ÎNTREPRINDERII

MÎNDRIA ȘI RECUNOȘTINȚA pentru aprecierea la cel mai înalt nivel a rezultatelor obținute în anul trecut — rezultate care au situat unitatea pe al doilea loc în întrecerea pe ramură — au fost puternic exprimate la adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la **ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE MASE PLASTICE BUCUREȘTI, colectiv distins cu ordinul muncii clasa a II-a.** În contextul întăririi autogestiunii economice și al ridicării pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, adunarea generală a prilejuit o analiză responsabilă a activității desfășurate în primul semestru din 1978, a măsurilor ce se cer întreprinse pentru înfăptuirea integrală și la toți indicatorii a planului anual și pentru buna pregătire a producției din al patrulea an al cincinalului. În mod deosebit dezbaterile au insistat asupra căilor concrete de accentuare a laturilor calitative ale activității economice, în lumina sarcinilor de importanță principială stabilite de Comitetul Central al partidului la plenarele din martie și iulie a.c.

SE POATE APRECIA că pronunțatul spirit critic — iar într-o anumită măsură, și autocritic — în care s-au purtat dezbaterile a fost stimulat de caracterul profund analitic al dării de seamă prezentate de către consiliul oamenilor muncii, care, deși fără adrese precise la persoane, a relevat cu precădere neajunsurile existente.

În acest an — marcat în cronica I.P.M.P. — București nu numai prin înalta distincție primită, ci și prin începerea unor lucrări de investiții care, paralel cu dezvoltarea capacităților de producție, vor asigura mai buna sistematizare și modernizarea întreprinderii — colectivul continuă seria unor realizări meritorii. În prima jumătate a anului au fost depășite nivelele planificate la producția globală și marfă, la investiții, la productivitatea muncii. Atît din partea beneficiarilor interni, cît și a celor externi, cărora le este destinată peste 50% din producție, nu s-au primit refuzuri la calitate. Acțiunea de înnoire a gamei sortimentale, care în primii doi ani ai cincinalului a avut ca efect la beneficiarii interni înlocuirea unor importuri în valoare de 4,7 milioane de lei valută, s-a dezvoltat prin asimilarea a încă 60 de produse noi sau reproiectate. În condițiile în care piața internațională a maselor plastice este dominată de firme puternice și cu tradiție, întreprinderea bucureșteană a menținut o ofertă competitivă, bazată pe mobilitatea în adaptarea tehnologiilor de fabricație și produselor la cerințele partenerilor externi, ceea ce i-a adus contracte pentru masive livrări la export. Rodnicia muncii, creșterea nivelului profesional au adus lucrătorilor un spor de venituri, iar pe baza contractului colectiv s-au materializat o serie de îmbunătățiri de ordin social.

Aplicarea propriilor hotărîri, examen al maturității

TONUL DE INSATISFACȚIE care a dominat totuși adunarea generală, răzbătînd deopotrivă din darea de seamă și din cuvîntul unor reprezentanți ai oamenilor muncii în C.O.M., a vădit din partea organului colectiv de conducere conștiința că nu și-a făcut pe deplin datoria.

La capătul semestrului, I.P.M.P. — București se prezintă cu minusuri la indicatori care, în accepția noului mecanism economic, devin esențiali. Eficiența activității este sub posibilități. Se mențin dereglări interioare și influențe negative din exterior care, reliefate și în adunarea generală din ianuarie, judecate pe toate fețele în ședințe succesive ale consiliilor oamenilor muncii, își puteau găsi pînă acum rezolvarea.

În primul trimestru, la o realizare de 101,2% a producției globale, întreprinderea a rămas cu 4 procente sub planul producției nete calculată la 1 000 de lei producție marfă. Analiza făcută de C.O.M. la începutul lunii aprilie n-a mers pînă la rădăcinile fenomenului, care în continuare a evoluat oscilant.

Sursa primară o constituie dereglările în aprovizionare, nominalizarea tîrzie și insuficient de fermă a structurii producției prin contractele de livrare la intern și la export. De aici schimbări frecvente ale programelor de fabricație, ale rețetelor (obligînd uneori la înlocuirea unor materii prime cu altele neeconomice), producție fizică în stoc la unele sortimente concomitent cu nerespectarea cantităților și termenelor contractate la altele.

După cum a apreciat adunarea generală, în locul unei abordări complexe și de fond cu sprijinul Centralei industriale de prelucrare cauciuc și mase plastice, s-a mers pe linia unor intervenții pompieristice, care nu numai că n-au soluționat fondul, dar au înlesnit să se grefeze pe situația existentă, abateri de la disciplina tehnologică și gospodărească, nefericit conjugate cu indisciplina contractuală a unor furnizori.

S-a demonstrat practic că jumătățile de măsură nu dau nici măcar jumătăți de efecte. Lipsind un program de raționalizare a transporturilor, manipulărilor și depozitărilor care să vizeze întregul ciclu, adăugîndu-se și prezența slab organizată a șantierului de investiții într-o incintă și așa aglomerată, gestiunea materiilor prime și a produselor finite a intrat sub semnul dezordinii. Eforturile făcute pentru punerea în funcțiune a unor silozuri destinate depozitării în vrac a granulelor PCV aduse în silovagoane sînt date peste cap de „ajutorul operativ" al Combinatului chimic Rîmnicu Vîlcea, care își recuperează dintr-o dată restanțele la livrări, expediind (cu acordul centralei tutelare a I.P.M.P.) sute de vagoane de granule în saci, pentru care nu există spații de depozitare. Nu s-a introdus nici un sistem fiabil de verificare a descărcării complete a cisternelor ce sosesc cu PCV și plastifianți în vrac. La începutul anului a fost criticată, în adunarea generală, nerealizarea măsurii de a se pune în funcțiune cele 5 silozuri pentru depozitarea granulelor de polietilenă ; consiliul oamenilor muncii constată, după încă două luni și jumătate, că n-au fost respectate nici termenele reprogramate (martie-aprilie). La ora actuală sînt gata două silozuri, pentru celelalte sectorul mecanoenergetic oferă ca termen luna... septembrie, iar C.O.M. face un „apel călduros" pentru urgentare. Extinderea expediției în containere, transcontainere, palete, pachete, boxpalete este diminuată de dificultatea manipulărilor în spațiile exterioare blocate cu materii prime supuse degradării, cu deșeuri, cu produse aflate de doi ani în stoc.

Producția netă — o stavilă în calea depășirii consumurilor

SE AȘTEAPTĂ ca investițiile recent atacate să rezolve și condițiile de gospodărire și gestiune a materiilor prime și produselor finite. Dar de ce să se aștepte ? Ce cheltuială de resurse este necesară **la ora actuală** pentru ca personalul compartimentelor de aprovizionare și desfacere, gestionarii, șefii de secție, maiștrii, **fiecare muncitor și, în primul rînd, fiecare membru al conducerii colective să-și simtă răspunderea față de aceste bunuri,** unele foarte scumpe, procurate cu efort valutar ?

Fiecare lună a primului semestru s-a soldat, la I.P.M.P. București, cu pierderi de circa 300 mii de lei în medie, prin depășirea consumurilor specifice (atît la manipulare-depozitare cît și în procesul tehnologic), a cheltuielilor de aprovizionare și transport. Interesele economiei naționale nu pot admite o asemenea risipă a unor cantități importante de materii prime care, în mare parte, constituie o valorificare superioară a unor resurse primare de ener-

gie, materii prime a căror valoare s-ar multiplica de multe ori prin prelucrarea în produse utile tuturor ramurilor economiei naționale. Totodată, ca factor determinant al nerealizării producției nete, risipa diminuează contribuția unității la crearea venitului național. Iar după cum pe bună dreptate au subliniat unii participanți la adunarea generală, climatul psihologic al dezordinii antrenează și indisciplina în muncă din partea acelei categorii de lucrători care alimentează indicele ridicat de fluctuație ; echivalentul în producție globală al orelor nelucrate pe primele 6 luni se ridică la suma cotei semestriale a angajamentului de depășire a acestui indicator !

Întreprinderea de prelucrare mase plastice București se află la momentul limită al saltului spre calitatea superioară a concepției și desfășurării activității — moment dincolo de care orice întîrziere ar agrava dificultatea redresării. Recenta adunare generală a confirmat că întregul colectiv de muncă este conștient de această necesitate și hotărît să treacă de îndată și cu toate forțele la înfăptuirea indicației secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, reluată și în cuvîntarea la marea adunare populară ce a avut loc în urmă cu o săptămînă la Tulcea : **„Este necesar să se acorde mai multă atenție ridicării nivelului tehnic al întregii activități de producție, creșterii eficienței economice, reducerii cheltuielilor materiale și de producție, folosirii mai raționale a mijloacelor de care dispunem. Pe această bază să obținem o creștere mai mare a venitului național, să creăm noi mijloace în vederea dezvoltării generale a patriei și ridicării nivelului de trai al poporului".**

Forța autoconducerii : preconizarea unor soluții eficiente

SINTEZA în ultimă expresie a dezbaterilor în adunarea generală ar putea fi formulată în trei puncte :

— stă în puterea colectivului de muncă autodisciplinarea, astfel ca prin fixarea unor obiective tactice precise, în realizarea cărora să fie antrenat întregul personal muncitor potrivit sarcinilor și atribuțiilor fiecărui om, să se depășească actuala stare nesatisfăcătoare de lucruri și să se extirpe rădăcinile ei ;

— consiliul oamenilor muncii în întregul său și fiecare din membrii acestuia să-și exercite autoritatea pe care i-o conferă mandatul încredințat, să dea el însuși o pildă de disciplină prin perseverența în organizarea și controlul înfăptuirii măsurilor stabilite, să se sprijine pe metodele științifice de conducere și organizare, să folosească, împreună cu organizațiile politice din întreprindere, toate căile pentru a accentua motivația și a adînci educația lucrătorilor ;

— participarea individuală și colectivă a oamenilor muncii la conducere să-și aibă girul într-o reală răspundere colectivă și individuală a acestora pentru rezultatele obținute : răspundere ca atitudine, ca îndatorire de serviciu, ca risc asumat.

Acestea pot părea considerații teoretice, dar ele nu sînt decît transcrierea esenței numeroaselor propuneri făcute în sesiunea forului suprem de conducere al întreprinderii. Propuneri ce s-au referit la :

● REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE, ELIMINAREA RISIPEI :

Intervenții la furnizori pentru livrarea ritmică a unor materii prime de calitate constant bună. Participarea reprezentanților atelierelor de producție la recepția materiilor prime. Procurarea aparatelor și dispozitivelor necesare pentru recepția cantitativă a acestora. Corecta fundamentare tehnică și economică a normelor de consum, înlăturarea modificărilor nejustificate ale fișelor-limită, introducerea unui sistem ordonat de eliberare în consum a materiilor prime.

● DIMINUAREA PIERDERILOR TEHNOLOGICE, VALORIFICAREA DEȘEURILOR :

Realizarea de către sculărie a unor matrițe de bună calitate, care să asigure funcționarea mașinilor în regim automat, evitarea pierderilor de materie primă și a operațiilor de retușare (acestea din urmă ocupă, în prezent, zeci de muncitori). Aprovizionarea la timp cu materiile prime speciale și programarea sortimentelor pe serii mai lungi, pentru a nu obliga, prin schimbarea rețetelor, la curățiri frecvente ale utilajelor, deci la risipă de materie primă. Extinderea inițiativei **„Din deșeuri — produse noi"**, care în anul trecut, aplicată de peste 50 de operatori, a permis ca prin reciclarea a 80 tone de polietilenă să se obțină o producție marfă de 1,5 milioane de lei. Recuperarea de la beneficiari a unor produse uzate (de exemplu, navete pentru sticle), în vederea refolosirii materialului.

● ASIGURAREA PRODUCȚIEI FIZICE, CREȘTEREA PRODUCȚIEI NETE :

Colaborarea riguroasă a compartimentelor aprovizionare, programarea producției, desfacere — între ele și cu atelierele de producție — pentru respectarea întocmai a contractelor cu beneficiarii, inclusiv livrarea imediată a producției realizate. Echilibrarea, în programul de fabricație, a produselor cu grade diferite de rentabilitate. Completarea gamei sortimentale cu produse care, acoperind mai larg cererile beneficiarilor, să valorifice superior materiile prime, inclusiv folosirea unor polimeri mai ieftini dar cu caracteristici corespunzătoare. Lichidarea produselor aflate în stocuri cu circulație lentă. Valorificarea, de către compartimentele de concepție și secțiile de producție, a datelor culese de către compartimentul C.T.C. în cadrul activității de service, privind comportarea în exploatare a produselor.

● MĂSURI CU CARACTER ORGANIZATORIC :

Limitarea fluctuației operatorilor pe mașini, ca o cale pentru întărirea răspunderii lor personale în vederea creșterii indicelui de folosire a utilajelor tehnologice (în special la atelierul de prelucrare prin injecție). Dezbaterea în grupele sindicale a cazurilor de indisciplină și risipă, educarea și, la nevoie, propunerea spre sancționare a celor ce nu se încadrează în efortul colectiv. Activizarea comisiilor pe domenii ale C.O.M., a căror componență a fost îmbunătățită prin hotărîrea adunării generale.

Comisia pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii, cea pentru calitatea producției și eficiența economică, cea pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic, cea pentru aprovizionare, desfacere și import-export pot, pe baza unui program judicios, să abordeze — în colaborare cu compartimentele de resort — analize și studii pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea (raționalizarea depozitelor, programarea operativă a producției, reproiectarea produselor prin metoda analizei valorii), să sprijine organul de conducere colectivă în adoptarea și aplicarea măsurilor necesare, să inițieze acțiuni pentru mobilizarea tuturor oamenilor muncii la sporirea eficienței economice a întregii activități.

De asemenea, adunarea generală a adresat centralei de resort și întreprinderii de comerț exterior „Danubiana" solicitări pe care realitatea le justifică din plin :

— participarea reprezentanților întreprinderii la încheierea contractelor cu furnizorii, pentru a susține introducerea celor mai eficiente condiții de livrare (de pildă, containerizarea materialelor de umplutură, evitarea expediției în saci) ;

— mai larga prospectare a pieței interne și externe ;

— contractarea neîntîrziată a producției din 1979 ca bază pentru definitivarea indicatorilor de plan ; încheierea de contracte-cadru pe perioade mai lungi cu beneficiarii constanți și cu pondere, atunci cînd aceștia nu pot da din timp specificațiile.

ÎN MĂSURA ÎN CARE conducerea colectivă va valorifica ajutorul primit din partea adunării generale nu numai prin decizii disparate menite să rezolve aspecte de detaliu, ci prin **diagnosticarea și abordarea complexă a problematicii de fond**, printr-o **reală reevaluare și îmbunătățire a propriului său stil de muncă**, se va putea pune la punct **un cuplu viabil al responsabilității și inițiativei de masă, condiție a autogestiunii.** Înălțurîndu-se zgura neajunsurilor, în creuzetul activității de la I.P.M.P. București, va rămîne doar bogăția incandescentă a hărniciei și talentului colectivului, dornic să-și repete performanța de anul trecut, să adauge la prestigiul chimiei românești, să contribuie — prin înfăptuirea sarcinilor ce-i revin din programul special de dezvoltare a producției maselor plastice — la aprovizionarea economiei naționale și a populației cu produse de mare utilitate.

Dorin CONSTANTINESCU

60 de ani de la crearea statului național unitar român

COMUNITATEA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR ROMÂNEȘTI DE-A LUNGUL VEACURILOR (II)

Rolul mocanilor în menținerea unității de viață economică și culturală a românilor

EXISTENȚA unor proprietăți ale domnilor și boierilor a fost un factor de legătură al claselor conducătoare din Țara Românească și Moldova cu Transilvania, cu repercusiuni, desigur, și în structura socială a celorlalte clase, a țărănimii în primul rînd. Dar un factor de legătură mult mai profund, cu implicații deosebit de puternice asupra întregii vieți sociale și economice în toate cele trei țări românești din evul mediu, a fost **prezența păstorilor transilvăneni în principatele române: Țara Românească și Moldova.** „Nimeni, se spunea într-o lucrare consacrată acestor oameni, n-a contribuit mai mult la susținerea zilnică a raporturilor de orice natură a Românilor subjugați și cei liberi, ca păstorii ardeleni. Pentru ei nu exista graniță despărțitoare de frați, potecile și tainele codrilor nu le cunoștea pui de om mai precis ca ciobanul. Contribuția salvatoare a oierilor ardeleni pentru visteria Principatelor în vremuri grele de cereri exagerate și nemiloase ale Turcilor e recunoscută oficios" [7]). Păstoritul este una din ocupațiile străvechi ale românilor. Subliniem **una** din ocupațiile străvechi și nu unica sau exclusiva cum au încercat să-i prezinte unii adversari pe români. Românii au fost în permanență agricultori și numai în al doilea rînd păstori. Fenomenul de transhumanță existent la unii români transilvăneni, deși fenomen larg răspîndit, nu trebuie în nici un caz identificat cu nomadismul existent la unele popoare în secolele trecute. Păstorii transilvăneni erau oameni așezați în localități vestite încă în primele secole ale mileniului nostru. Părăsirea localității era numai temporară și parțială — cei mai mulți membri ai familiilor păstorilor rămîneau în satele lor. Nimeni nu păstra legături atît de puternice cu satul lor de origine ca păstorii intramontani. Atunci cînd păstorii s-au așezat în alte localități sau au întemeiat sate noi au făcut-o siliți de împrejurări istorice nefavorabile. Dar oricum păstorii translivăneni în raporturile lor cu Moldova și Țara Românească n-au cunoscut granițe. Nici un obstacol natural sau artificial nu i-a împiedicat să colinde cu turmele munții, șesurile și bălțile Munteniei, Moldovei și Dobrogei din cele mai vechi timpuri. Treceau prin pasurile și trecătorile, dar și prin „creierii" munților pentru a scăpa de vamă și de neplăcerile unor vameși avizi și nesățioși. Erau trecute în Țara Românească și Moldova oile așa zișilor mocani, mărgineni sau țuțuieni din jurul Sibiului, Hațegului, Făgărașului, Brașovului, Țara Bîrsei etc.

Știrile existente despre păstorii translivăneni în principatele române sînt vechi, fragmentare. Amănunte încep să apară deabea în secolul al XVII-lea. Datele existente vorbesc despre trecerea de către oieri a turmelor lor de o parte și de alta a Carpaților, despre comerțul făcut de ei, chiar despre unele neînțelegeri cu localnicii, despre procese, despre plăți făcute boierilor și mănăstirilor în bani sau în natură pentru pășunatul de vară sau de iarnă etc. Pentru anul 1629 există și prima mențiune despre dijma luată pentru turmele de oi de la transilvăneni de către Leon Vodă.

Sute de mii de oi și de vite ale transilvănenilor pășteau și în prima jumătate a secolului trecut pe cîmpiile Moldovei și Țării Românești. Ziarul de limbă germană „Der Satellit" scria, în 1851 că „...Acești oieri cunoscuți sub denumirea de mocani, trec în fiecare an, toamna cu numeroasele lor turme, oi, capre, cai din Transilvania în Țara Românească și Moldova, trec la Giurgiu, Călărași, Gura Ialomiței, Brăila sau Galați peste Dunăre și petrec iarna... în districtele între Tulcea și Vama în parte în depresiunile dobrogene și la Dunăre [8]). După datele aceluiași autor în toamna anului 1847 au trecut din Transilvania în România aproximativ 623 353 de oi, 4 454 capre și 5 095 cai [9]).

După unele date, oierii transilvăneni aveau în anul 1850 pentru „iernatic și văratic" numai în Dobrogea un milion de oi [10]). Mulți dintre acești crescători de oi și vite s-au stabilit cu timpul în Dobrogea întemeind numeroase sate în această parte a țării noastre. Legăturile dintre Transilvania și Dobrogea, ambele părți ale teritoriului românesc menținute timp îndelungat sub dominație străină, sînt un exemplu concludent de unitate economică a pămîntului țării noastre. Sesizînd această unitate de interese într-o corespondență din Constanța apărută în ziarul „Observatoriulu" din Sibiu se scria: „Acei care cunosc Dobrogea mai de aproape îi prezic un mare viitor [11]). Viitorul Dobrogei era însă intim legat de cel al Transilvaniei deoarece: „Nu sute, ci mii de familii transilvănene și bănățene se află și pînă acum în Dobrogea, trecute acolo fără voia noastră, a celor rămași dincoace de munți. Pe lîngă această economie de vite, purtată din vechime în Dobrogea de către locuitorii ardeleni de sub munții de la Bretcu la Covasna, Săcele (șapte sate) Bran (11 comune), altele din districtul Sibiului ca Boiția, Rășinari, Săliștea, Poiana etc. Trecem de numeroasele și prea importante monumente naționale străvechi, de care se află și dezgropat mereu la Constanța și pe aiurea, spre marea bucurie a istoricilor noștri, ne mărginim numai la afacerile economice și comerciale de care se interesează o parte considerabilă a locuitorilor de aici" [12]). Guvernul român după cîștigarea independenței de stat i-a stimulat pe păstorii transilvăneni, care au cutereierat timp de secole munții, cîmpiile și bălțile tuturor ținuturilor românești să devină, o parte din ei, agricultori și să se așeze definitiv în Dobrogea.

Existența unor proprietăți ale domnilor și boierilor din Moldova și Țara Românească în Transilvania, fenomenul de transhumanță, care n-a fost un simplu fenomen de pendulare a oierilor de pe o parte pe alta a Carpaților ci o formă de economie specifică românească, ne demonstrează în mod netăgăduit că țările române s-au dezvoltat de-a lungul veacurilor, în ciuda vicisitudinilor istorice, într-o strînsă unitate. Legăturile economice existente între țările române erau profunde, pătrundeau în mecanismele interne ale reproducției materiale. Ele nu s-au mărginit deci la fenomenele de suprafață ale circulației mărfurilor și nu s-au limitat numai la legăturile între niște interese de vîrf ale unor oameni de afaceri sau ale claselor dominante. Între țările române a existat un proces unic al reproducției sociale, dar cu un specific mai rar întîlnit în istorie. El s-a format în condițiile în care pămîntul românesc a fost divizat în mai multe părți, separate de granițe politice și aflate sub dominația sau asuprirea unor mari puteri ale vremurilor.

ÎNTRE TERITORIILE românești s-a stabilit de-a lungul veacurilor o viață economică atît de strînsă încît s-a format o proprietate specifică, expresie a unor relații roducție, unice și uniforme, a unei diviziuni de activități formate între toate țările noastre. Un mare număr de proprietari din Transilvania care și-au întreținut vitele lor pe meleagurile Moldovei, Munteniei, Basarabiei și Dobrogei aveau în permanență familia, casa și un anumit hotar de cultivat între munții Transilvaniei. Produsele obținute de la vite le prelucrau și le comercializau parțial în România, parțial în Transilvania. Transilvănenii plăteau taxe și impozite atît statului român, cît și celui austro-ungar. „Acești economi de vite întreținеau contact și de atîtea ori prietenesc cu boierii, starețiі mănăstirilor, vlădicii, uneori și cu domnii țării ...Herghеliile lor de cai sînt renumite nu numai prin numărul excepțional, ci și prin rasa cea mai aleasă, rezistentă la cele mai grele sforțări, de aceea se și cereau pînă și de către armata germană cu miile, caii acestor ungureni, dintre care se distingeau cei ai mocanilor săceleni" [13]). Mocani ca frații Tica, Ion Vlad Muscalu, Cosma Păcurea, Radu Țiței, Nicu Gologan, Pareipan, Popa Sorici și alții aveau în prima jumătate a secolului al XIX-lea herghelii de cai în Moldova. Muntenia și Dobrogea care se numărau cu sutele. Tot așa și vite cornute. Existau proprietari transilvăveni care întrețineau pe cîmpiile celorlalte țări românești turme care uneori atingeau sau chiar întreceau cifra de zece mii [15]).

LEGĂTURILE ECONOMICE determinate de proprietăţile moldovenilor şi muntenilor în Transilvania şi de procesul de transhumanţă, proces complex şi multilateral, cu semnificaţii economice deosebite reprezintă forme de complementaritate ale economiei ţărilor româneşti de-a lungul veacurilor. Dar acestea nu epuizează complementaritatea economiei româneşti. Legăturile comerciale dintre ele se încadrează şi ele în această complementaritate. Dacă studiem istoria economică a Transilvaniei ne convingem de adevărul că între ea şi Ţara Românească şi Moldova a existat un vechi şi permanent curent de bunuri. Drumurile comerciale ale ei, am văzut, erau orientate spre Ţara Românească şi Moldova. Secole de-a rîndul Transilvania a avut un regim vamal propriu şi monede proprii, deosebite de ale Ungariei şi apoi de ale Austriei. Transilvania trimitea spre Moldova şi Ţara Românească articole manufacturate din producţia proprie sau de import, făcînd astfel comerţul de tranzit cu mărfuri aduse din apus pentru celelalte ţări române, în timp ce Moldova şi Ţara Românească făceau comerţul de tranzit cu mărfuri coloniale pentru Transilvania.

Dacă privilegiul de comerţ pe care voivodul Vladislav I sau Vlaicu îl acordă la 20 ianuarie 1368 braşovenilor arată că el le întăreşte acestora „libertăţile" lor de negoţ pe care le aveau „din vechime" (ab antiquies"[15]) cu Ţara Românească, cel acordat de Mircea cel Bătrîn acordat tot braşovenilor, la 6 august 1413, ne dă lămuriri precise asupra produselor importate şi exportate şi asupra cuantumului vămii[16]). Structura comerţului dintre comercianţii braşoveni, sibieni şi bistriţeni cu celelalte ţări româneşti este în general identică şi intensă de-a lungul secolelor.

Orientarea comerţului transilvănean spre sud şi est este recunoscută în 1779 şi de cancelaria aulică transilvană din Viena, ai cărei reprezentanţi scriau despre „legătura strînsă care exista între marele principat al Transilvaniei şi ţările vecine, Moldova şi Ţara Românească, şi nevoia imperioasă de a importa de acolo cantităţi mari din materiile prime de care are nevoie principatul Transilvaniei[17]).

Din însemnările vamale privind plăţile diferiţilor negustori din Braşov şi Sibiu reiese clar nu numai orientarea comerţului transilvănean spre Moldova şi Ţara Românească, ci şi rolul predominant al comercianţilor români. Conform acestor însemnări reiese că în anul 1500 la comerţul extern al Sibiului elementul românesc participa cu 99,20%, cel săsesc cu 0,41%, iar cel unguresc cu 0,39%. Românii aveau deci aproape exclusivitatea comerţului extern sibian. La Braşov, în 1530, comercianţii români participau la comerţul cu Moldova şi Ţara Românească cu 46,12%, saşii cu 13,99%, ungurii cu 8,77%, 1545 românii participau cu 69,9%, iar în 1554 cu 83,6%[18]). Documentele istorice consemnează şi numele unor comercianţi aromîni. La Cluj, Pavel şi ginerele său Gheorghe Christofor Literatul, ridică, la finele secolului al XVII-lea mănăstirea de la Cluj-Mănăştur, la Timişoara sînt în 1739 negustori aromâni, la Oradea, aromânii au în 1754 şcoală, la Alba Iulia aromânii dau un puternic sprijin bisericii ortodoxe. Tot aşa şi la Sebeşul săsesc. La Sibiu apar tot mai mulţi negustorii originari din Râmnicul Vîlcii, din Craiova şi alte părţi ale Olteniei[19]).

N.G.V. Gologan, un cercetător al istoriei comerţului braşovean, citînd izvoarele săseşti din Braşov relevă că din acestea reieşeau următoarele date : în anul 1844 din 139 de negustori braşoveni 118 erau români şi numai 21 erau saşi; după o statistică a magistrului, în anul 1769 din 132 comercianţi braşoveni numai 11 erau saşi, iar ceilalţi, afară de cîţiva greci, aproape toţi erau români[20]). Comercianţii au jucat un rol hotărîtor la întărirea legăturilor dintre ţările române. Existau cîteva case comerciale în Ţara Românească şi asociaţii de mari negustori care întreţineau vii legături cu Transilvania. Ele efectuau exportul în Transilvania atît al unor produse specifice de la sud de Carpaţi cît şi al unor produse pe care le achiziţionau de la companiile greceşti cu care veneau în contact. Multe case de comerţ dintre cele mai importante îşi aveau sediul la Cîmpina. Un mare număr de comercianţi originari din Transilvania s-au aşezat în Moldova şi Ţara Românească unde au înfiinţat case de comerţ. Nu există oraş şi localitate cît de cît mai importantă din principatele române înainte de 1859 în care să nu se semnaleze prezenţa cel puţin a unui negustor venit din Transilvania[21]). Alţii după ce au exercitat comerţul în principatele române danubiene şi-au transferat comerţul pe celălalt versant al Carpaţilor. Mulţi aveau case de comerţ în toate cele trei ţări româneşti.

Mulţi transilvăneni comercianţi care cu timpul s-au strămutat în oraşele României, îşi mai păstrau proprietăţi şi în Transilvania. Un însemnat număr de comercianţi din Braşov şi alte oraşe erau veniţi din alte părţi ale României. Transferul de mijloace de muncă ca şi reperarea lor pe ambele versante ale Carpaţilor era o chestiune obişnuită intrată în viaţa de zi cu zi a populaţiei.

Dezvoltarea mai accentuată a capitalismului în ultima treime a secolului trecut a adîncit diviziunea muncii dintre regatul român şi Transilvania ca părţi componente ale aceluiaşi teritoriu economic format de-a lungul mileniilor. Acest proces de adîncire a diviziunii muncii şi concomitent, de sporire a interdependenţei dintre ele a avut loc în ciuda faptului că clasele exploatatoare din Austro-Ungaria prin dualismul stabilit la 1867, înglobînd Transilvania din punct de vedere politic şi administrativ în regatul maghiar, au încercat să-i sporească dependenţa economică de celelalte părţi ale imperiului.

Dezvoltarea forţelor de producţie şi a industriilor de fabrică atît în România cît şi în Transilvania, a sporit comerţul complementar al economiilor lor.

Dependenţa economiei transilvănene de economia românească de peste Carpaţi s-a manifestat de-a lungul istoriei atît în „profunzime" cît şi în „lărgime". Adică ea a cuprins atît ramurile economice, ordinea apariţiei, a dezvoltării şi în totalitatea lor, cît şi întreaga suprafaţă a teritoriului Transilvaniei.

Greutăţile impuse Transilvaniei în schimburile cu România atît în perioada războiului vamal dintre regatul român cu Austro-Ungaria (1886—1891) cît şi după aceasta se soldau cu transferarea unor industrii transilvănene peste Carpaţi, unde găseau condiţii mai favorabile de dezvoltare. „Ca la fiecare epocă nouă de convenţiuni de la anii optzeci încoace — se scria cu ocazia unor noi încercări ale Austro-Ungariei de a tergiversa încheierea unei noi convenţii cu România — trebuie să ne temem şi acum că iarăşi vom pierde o parte dintre industrialii noştri şi din nenorocire tocmai industralii foarte activi şi capabili de întreprindere" [22]).

ISTORIA ultimului deceniu al secolului trecut şi a primului deceniu din secolul nostru cunoaşte numeroase exemple ale unor întreprinderi constructoare de maşini şi de altă natură care s-au mutat din Transilvania în regatul român. Unele din aceste întreprinderi s-au mutat în Bucureşti, capitala ţării, altele în alte oraşe, cele mai multe pe Valea Prahovei. Acest transfer, această emigrare de întreprinderi care lucrau în exclusivitate pentru clienţi de peste Carpaţi (rapoartele Camerei de Comerţ şi Industrie din Braşov din perioada 1889—1914 atestă aceasta), relevă formarea unei pieţe unice, a complexului naţional românesc pe întregul teritoriu al ţării, în ciuda factorilor politici externi, care l-au stînjenit. Cu timpul iau naştere pe întregul teritoriu al României forme specifice de proprietate capitalistă. De exemplu către sfîrşitul secolului trecut circulau în Transilvania acţiuni ale întreprinderilor şi băncilor din România, obligaţiuni rurale, împrumuturi de stat, obligaţii de credit rural, împrumutul capitalei, acţiuni ale societăţii de asigurare „Dacia" (care avea concesiunea să deschidă sucursale în Transilvania).

Trecerea României şi a Transilvaniei pe calea economiei capitaliste la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea a fost însoţită de omogenizarea şi apropierea structurii lor sociale şi economice, determinată de accentuarea interdependenţei tot mai puternice a economiilor lor, care s-au întregit reciproc de-a lungul veacurilor. **Omogenizarea, complementaritatea şi interdependenţa tot mai puternică a economiei româneşti de pe ambele versante ale Carpaţilor a constituit baza economică şi materială a desăvîrşirii statului naţional unitar român la 1 decembrie 1918.**

conf. dr. Teodor IONESCU
Cluj-Napoca

---

7) Ştefan Meteş, Păstorii Ardeleni în Principatele Române, Arad, 1925, p. 3—4
8) Legăturile Transilvaniei de sud cu Principatele dunărene şi poziţia deosebită a Braşovului în acest context, în Der Satellit, nr. 34, 26 aprilie, 1851
9) Ibidem
10) Ştefan Meteş, Păstorii Ardeleni în Principatele Române, Arad, 1925, p. 143
11) Cf. „Observatoriulu", anul IV, nr. 14 din 14/16 ianuarie 1881
12) Cf. Ibidem, anul V, nr. 43 din 2/14 iunie 1882
13) Ştefan Meteş, Emigrări româneşti din Transilvania în secolele XIII—XX, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 306
14) Idem
15) Cf. Constantin C. Giurescu, Transilvania în istoria poporului român, Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1967, p. 70
16) Vezi : I. Bogdan, Documentele privitoare la relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul, p. 3—6
17) I. Moga. Politica economică-austriacă şi comerţul Transilvaniei, în secolul al XVIII-lea, în Anuarul Instit. ist. naţ., VII, (1937—1938) p. 144
18) Constantin C. Giurescu, Transilvania în istoria poporului român, Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1967, p. 74
19) Ibidem, p. 75
20) N. G. V. Gologan, Cercetări privitoare la trecutul comerţului românesc din Braşov. Bucureşti, 1928, p. 45, 55
21) Vezi : Ştefan Meteş, Emigrări româneşti din Transilvania în secolele XIII—XV, ed. a II-a, Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 311—319
22) Raportul Camerei de Comerţ şi Industrie pe anul 1904, Braşov, 1904, p. 10

OM — TEHNICĂ — MEDIU

VIITORUL ECONOMIC ŞI ECOLOGIC AL LITORALULUI ROMÂNESC

ULTIMA PARTE A SECOLULUI este şi va fi în continuare marcată de o serie de schimbări social-economice fără echivalenţă în nici o altă epocă a istoriei noastre ; în ritmul acestei dezvoltări vertiginoase, omul trebuie să vegheze pentru a se feri de urmările nefavorabile care se pot produce printr-o deteriorare — uneori de nereparat — a mediului, a propriului său mediu de viaţă. Iată de ce, astăzi, se acordă o atenţie deosebită creării şi dezvoltării tehnicilor şi tehnologiilor de prevenire şi combatere a poluării mediului înconjurător în cazul nostru cel marin, considerînd că omul este astăzi suficient de bine înarmat pentru a găsi şi aplica soluţiile cele mai eficiente şi respingînd ideea pesimistă formulată de marele naturalist J. H. Fabre conform căruia „omul va fi ucis de excesele a ceea ce el numeşte civilizaţie". Practic, se poate constata că toate neplăcerile şi grijile declanşate de poluare provin dintr-o insuficientă aplicare a mijloacelor şi tehnologiilor cunoscute, existente, de prevenire şi combatere a degradării mediului ambiant.

Apa, fiind o materie primă de strictă necesitate, vitală — fără ea nu se poate concepe viaţa ,nici imaginea evoluţiei civilizaţiei — omul trebuie să-şi reconsidere atitudinea faţă de această mare bogăţie. Pînă acum cîţiva ani apa era considerată cel mai comod transportor al reziduurilor şi deşeurilor activităţii umane spre locuri îndepărtate, indiferent unde. Marea şi oceanul — datorită imensităţii volumului şi proprietăţilor specifice — au fost considerate capabile să primească, să accepte toate reziduurile fără a se produce dereglări de echilibru fizic, chimic sau biologic. Ultimii ani au demonstrat însă contrariul, poluările deosebit de grave din unele zone constituind adevărate semnale de alarmă. Ţara noastră, avînd acces la o singură mare, cu caracteristici de „unicum hidrobiologicum" (Zernov, S., 1913), păstrarea în condiţii optime a acesteia trebuie să constituie o preocupare atît pentru prezent cît şi mai ales pentru viitor.

Pe baza acestor considerente de ordin general, situaţia şi perspectivele de viitor trebuie analizate pornind de la cei 247 km de litoral, din care jumătate prezintă un relief propice activităţilor balneo-turistice, restul oferind un cadru natural destul de favorabil activităţii de pescuit şi de amplasare a unor obiective industriale sau de construcţii portuare.

ÎN VIITOR, aşa cum se preconizează, spre anul 2000 şi următorii, pe litoralul românesc vor fi în funcţiune nu mai puţin de 5 porturi maritime (Sulina, Sf. Gheorghe, Midia, Constanţa-Sud Agigea, Mangalia), dintre care numai ultimul nu va avea legătură directă pe cale fluvială cu centrul Europei. Încă din 1980, portul Constanţa va intra pe lista primelor 20 porturi din lume, ca mărime, dotare şi trafic de mărfuri. Flota noastră, de la 2 000 000 tdw, va ajunge în 1990 la 11 000 000 tdw, iar pentru următorii ani pot avea loc importante creşteri (dublări şi chiar creşteri superioare). La ţărmul nostru, unde sosesc în prezent, numai la Constanţa, cca. 4 000 nave pe an, se întrevăd activităţi sporite, cu trafic mult crescut.

DAR ACTIVITĂŢILE PORTUARE, prin însăşi natura lor, modifică uneori substanţial calitatea apelor, astfel că fauna, flora şi echilibrul general al naturii din aceste locuri pot fi profund afectate. Substanţele ce vor fi manipulate, şi a căror listă va fi tot mai lungă, creează premise ca unele activităţi din acestea să ajungă să modifice compoziţia naturală a apei marine, aducînd în mod cert unele efecte nedorite asupra litoralului. Adăugînd reziduurile rezultate de la marile combinate chimice sau agroalimentare, centrale atomoelectrice (apreciem că vor exista una-două), platforme de extracţie a petrolului şi gazelor etc., precum şi cantităţile mereu crescînde de poluanţi aduşi de Dunăre, nu este imposibil de prevăzut că, în cazul în care nu se vor lua măsurile necesare de limitare a poluării, pe lista celor cîteva sute de specii de plante şi animale ameninţate cu dispariţia în lume, să apară şi specii ce aparţin Mării Negre.

Tendinţe — ipoteze — prognoze

ÎN PARALEL, se poate estima că populaţia permanentă riverană, folosind particularităţile cadrului natural precum şi noile funcţiuni social-economice de bază ce vor intra în activitate progresiv, va cunoaşte o creştere continuă, de la 250 000 locuitori în 1975 la peste jumătate milion în anul 2000, deci că practic se va dubla.

Dar aceşti locuitori, trăind şi lucrînd pentru punerea în valoare a unor bogăţii locale sau aduse pe calea apei cu navele, sînt ei înşişi consumatori de apă. Pe plan mondial, consumul de apă pe locuitor cunoaşte o continuă creştere, iar această tendinţă se manifestă şi la noi, paralel cu creşterea gradului de urbanizare şi industrializare. Astfel, dacă în prezent omul litoralului consumă cca. 300 l/zi, în 1990 consumul de apă va spori la cca. 400 l/zi, pentru ca în anul 2000 să depăşească 500 l/zi. Pentru asigurarea cantităţilor şi debitelor necesare, se va începe, desigur, construirea de uzine de desalinizare a apelor marine ceea ce, pe lîngă obţinerea apei, va permite valorificarea complexă a apelor marine.

În mod cert, măsurile de canalizare, epurare şi reutilizare a acestor ape trebuie astfel concepute, încît ele să nu ajungă în mare decît în cantităţi şi calităţi bine chibzuite şi calculate, pe baza unor cercetări complexe, dublate de observaţii de lungă durată. Deşeurile activităţilor industriale conţinute în apele uzate — fenoli, gudroane, derivaţi cu gruparea cian, precum şi metale grele : cupru, zinc, plumb, mercur, cadmiu, alături de detergenţi, pesticide etc., toate avînd asupra mării şi vieţii marine acţiuni nocive, vor trebui de asemenea reţinute. Nevoile societăţii de asemenea substanţe, dezvoltarea unor tehnologii de recuperare pentru fiecare element în parte, ca şi sporirea numărului de specialişti ne fac să apreciem că se va putea asigura un nivel bun de epurare generală a tuturor apelor uzate, încît mare parte din acestea vor fi recirculate. Şi totuşi marea va mai primi o parte din aceste deşeuri ; eutrofizarea şi chiar poluarea vor continua să avanseze în unele zone, iar modificări biologice se vor putea produce. Acest fapt însă va putea fi controlat în aşa fel încît să nu se depăşească capacitatea limită de acceptare stabilită prin cercetare. Utilizarea apelor uzate la irigaţii în timpul verii va deveni un fapt curent şi va stimula obţinerea de recolte mari. De asemenea, nămolurile rezultate din tratarea şi epurarea apelor, care astăzi creează probleme, în viitor, chiar înainte de anul 2000, vor putea fi utilizate în urma deshidratării mecanice şi sterilizării, ca îngrăşăminte agricole sau ca adaos la terenurile neproductive pentru punerea lor în valoare.

DAR A VORBI despre litoralul Mării Negre fără a face referiri şi la dezvoltarea turismului înseamnă a face o omisiune de neiertat. În condiţiile ţării noastre, activităţilor de recreere şi turism li se vor acorda şi în viitor o mare atenţie. Pornind de la cele 155 000 locuri de cazare pentru odihnă şi tratament existente astăzi în zona sudică a litoralului Vama-Veche-Midia — de altfel singura amenajată — pentru viitor se întrevede o dezvoltare vertiginoasă. Creşterea numărului solicitărilor şi a timpului de odihnă şi recreere ca urmare a ridicării standardului de viaţă, a sporirii timpului liber, a măririi numărului populaţiei şi a duratei medii de viaţă etc., vor face din această funcţie, actualmente sezonieră, una cu caracter permanent ; noţiunea de activitate de „sezon" va dispărea după anii 1985—1990, fiind înlocuită cu o activitate continuă. Această situaţie va duce la valorificarea integrală a cadrului natural favorabil nu numai în zona Midia-Vama Veche, unde capacitatea turistică va ajunge la cca. 300 000 locuri, ci şi la apariţia unor zone noi, astăzi încă neamenajate. Aşa, de exemplu, zona Chituc-Sinoe, va cunoaşte după 1985—1990 o amenajare turistică pentru capacităţi de ordinul a 160 000 locuri, iar în zona Sf. Gheorghe-Sulina, acolo unde cadrul natural are caracter

contraamiral C. TOMESCU
dr. O. ŞERBANESCU
R. MIHNEA
Institutul român de cercetări marine Constanţa

(Continuare în pag. 30)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

TEORII PRIVIND AVANTAJUL COMPARATIV ȘI ÎNZESTRAREA CU FACTORI (III)

PENTRU TOATE ȚĂRILE care realizează un nivel al productivității muncii mai scăzut în comparație cu țările cu economie dezvoltată se ridică problema echității schimburilor economice internaționale. Căci pentru a cumpăra un produs dintr-o țară dezvoltată economic, pentru care se consumă un volum de muncă a unui singur om, o țară săracă cu o productivitate a muncii mult mai mică va trebui să vîndă un produs pentru care se consumă munca unui număr de 2–10 oameni și chiar mai mult, îndeosebi atunci cînd au loc schimburi de mărfuri pentru producerea cărora se cere muncă cu diferențe mari de calificare și de complexitate. Sub acest aspect ca și sub multe altele, creșterea productivității muncii devine un obiectiv economic central în politica economică a tuturor țărilor și îndeosebi a celor în curs de dezvoltare.

Productivitatea muncii – ca noțiune economică – este folosită nu numai pe plan conceptual în explicarea unor categorii economice, a unor relații și tendințe, ci și ca instrument de lucru pentru elaborarea unor măsuri de politică economică și a unor strategii de dezvoltare economică și socială. Cînd este vorba însă de definirea legăturii dintre structurile industriale, situația resurselor și eficiența folosirii lor, privite în contextul relațiilor economice dintre țări, apare necesitatea folosirii prețurilor ca o expresie a relațiilor valorice fără a pierde însă din vedere identitatea naturală a resurselor. De aceea în interpretarea fenomenelor și proceselor economice nu ne putem baza numai pe analiza directă a consumului de muncă sau numai pe comparații privind cantitatea de muncă consumată pe produse și ramuri. Trebuie luați în considerare toți factorii de producție cu însușirile lor calitative, situația lor nu numai în prezent ci și în perspectivă, precum și urmările care derivă din raritatea sau epuizabilitatea resurselor, reflectată prin diferite sisteme de evaluări.

Studiul relației dintre dotarea cu factori de producție, structura economică și schimburile economice internaționale ar rămîne incomplet dacă nu ar fi analizate aspectele noi devenite dominante în economia contemporană care schimbă radical coordonatele gîndirii și mai ales ale practicii economice. În această privință ne referim îndeosebi la tendința de diminuare a dependenței dezvoltării industriale de propriile resurse materiale primare, și de sporire în mod corespunzător a dependenței acestei dezvoltări de resursele naturale externe. Este în fapt vorba de a supune la o nouă testare teoria înzestrării cu factori în noile condiții.

Bogățiile naturale sînt răspîndite pe glob foarte inegal și într-un număr relativ redus de locuri, așa încît rareori se întîmplă ca o țară să dispună din abundență de toate bogățiile naturale în cantitățile, varietatea și calitățile necesare pentru a avea asigurate complet condițiile interne de dezvoltare a industriei cu o structură complexă.

În perioadele timpurii ale industrializării cînd comunicațiile nu luaseră încă un avînt deosebit, iar transferurile tehnologice se făceau destul de lent, problema dezvoltării economice și a structurii industriei se punea de obicei într-o strînsă concordanță cu structura bogățiilor naturale ale solului și subsolului, iar teoria înzestrării cu factori își găsea cu o anumită ușurință explicații și adeseori prilejul de a fi folosită la motivarea unor decizii de politică economică. Dezvoltarea economică în condițiile revoluției tehnico-științifice și în special progresele înregistrate de știință și tehnică în domeniul transporturilor și comunicațiilor, au făcut ca distanțele de la locurile de extracție la cele de prelucrare și consum a produselor industriale să nu mai constituie obstacole în calea industrializării unor țări și regiuni lipsite de resurse naturale.

Necesitatea a impus, iar practica a confirmat ca regulă generală – cu anumite excepții care privesc mai ales țările cu teritorii mai întinse – diminuarea treptată a dependenței dezvoltării industriale de înzestrarea cu resurse naturale. Fenomenul capătă amploare într-un număr tot mai mare de țări industrializate unde baza proprie de materii prime și energie se reduce, fie relativ, adică în raport cu dezvoltarea ramurilor prelucrătoare, fie absolut în sensul că rezervele interne nu mai cresc sau cresc lent doar pe seama zăcămintelor cu conținuturi sărace sau aflate în condiții grele de exploatare și cu costuri ridicate. De aceea, aproape întreaga activitate economică a unor țări cu o industrie dezvoltată, ca Japonia, țările din Europa de Vest, S.U.A., precum și unele țări socialiste din Europa (R.D.G., Cehoslovacia etc.) apare strîns dependentă de aprovizionarea cu diferite resurse minerale din afara granițelor.

Deși tabloul rezervelor geologice de minerale pe glob este relativ bogat și va continua să se îmbogățească prin noile descoperiri geologice și prin perfecționările tehnologice, oferta efectivă însă este și va continua să rămînă sub posibilitățile acestor rezerve nu atît din cauza epuizării fizice a acestora cît mai ales din motive economice : tehnologiile noi nu au găsit încă soluții suficient de eficiente de reducere a costurilor de investiții și de extracție și nici de substituție a resurselor deficitare ; dezvoltarea prospecțiunilor și cercetărilor geologice, a extracției și preparării minereurilor necesită cheltuieli mari de investiții pe care țările și în primul rînd cele în curs de dezvoltare, le pot suporta greu, iar capitalurile străine adeseori au anumite rețineri pentru trecerea la înfăptuirea unor proiecte din cauza

FIȘE

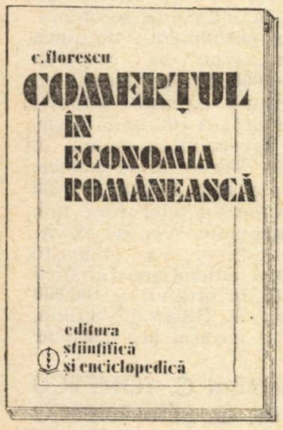

● *Deși comerțul din țara noastră, consideră C. Florescu în cartea sa* Comerțul în economia românească *(1978, 248 p), se află într-un progres continuu, el este marcat totuși de o anumită rămînere în urmă, mai ales sub raport calitativ, față de nivelul atins de ansamblul economiei. În structurile economiei naționale, în sistemul legăturilor dintre ramuri, locul ocupat de comerț nu concordă pe deplin cu răspunderile lui economico-sociale. Autorul își propune să contribuie, prin lucrarea sa, la o înțelegere mai bună a funcțiilor comerțului, implicînd o eficientizare a lor, o reașezare a raporturilor comerțului cu celelalte ramuri, precum și o accelerare a dezvoltării și modernizării sale, în strînsă legătură cu progresul din celelalte ramuri ale economiei naționale. În opinia autorului, comerțul este conectat, prin poziția ocupată în mecanismul economico-social, la dinamismul societății noastre, nu numai în calitate de beneficiar, ci și de factor accelerator. Din cuprins : Comerțul intern și calitatea vieții ; Perfecționarea mecanismului activității comerciale ; Dinamica economico-socială în profil teritorial și schimbările în „geografia" comerțului intern ; Progresul tehnic în comerțul intern și perspectivele lui.*

Prognoza și reducerea gradului de nedeterminare

● *In studiul* Informacja prognostyczna w swietle teorii informacji *(Informația de prognoză în lumina teoriei informației) publicat în revista* EKONOMISTA, *nr. 2/1978, Wieslaw Sadowski, arată, pornind de la teoria clasică a deciziei, că în activitatea curentă lucrul cel mai important nu este atît exactitatea prognozei, ci bogăția ei în informație. Cu cît prognoza ne furnizează mai multă informație, cu atît este mai bine din punctul de vedere al decidentului, deoarece se reduce în felul acesta gradul de nedeterminare. Criteriul principal după care ar trebui să ne călăuzim în adoptarea unei decizii optime este utilitatea anticipată. Autorul ajunge la această concluzie cu ajutorul teoriei informației și al teoriei probabilităților.*

Datele – false, descrierea maladiei – corectă

● *După o serie de aprecieri tăioase la adresa Clubului de la Roma, Jonathan Power consideră totuși activitatea sa pozitivă și îi urează – într-un articol cu titlul* The Club of Rome at 10 Years, *apărut în* INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE *din 13 iulie a.c. – tradiționalul „la mulți ani". Lucrarea „The Limits to Growth", spune autorul, este considerată de mulți oameni care știu cite ceva despre calculatoare, economie și geologie, ca fiind iremediabil naivă : incorectă în ce privește datele despre resurse, incorectă în referirile sale la costurile controlului ecologic, falsă în metodologia sa de modelare, defectuoasă datorită neglijării rolului prețurilor în alocarea resurselor rare*

creşterii riscului de investiţii şi a fluctuaţiei preţurilor la materiile prime pe piaţa mondială.

Pentru ţările mari consumatoare şi în acelaşi timp mari importatoare de resurse se poate pune chiar întrebarea dacă de la o anumită proporţie şi de la un anumit volum de importuri de resurse în sus se mai poate păstra siguranţa surselor de aprovizionare şi preveni apariţia unor perturbaţii în economie. Punerea în dependenţă aproape în întregime a industriei naţionale faţă de importul de resurse, prezintă pericolul apariţiei unor dezechilibre sau ale unor pertubări în economia naţională, provocate din afară, cu urmări nefavorabile chiar şi pentru economia mondială. De asemenea, se apreciază că în viitor oferta de resurse naturale va avea în continuare o anumită tendinţă de restringere, avînd în vedere politica ţărilor, inclusiv a celor în curs de dezvoltare, producătoare de materii prime care îşi formulează ca obiective economice fundamentale crearea unor ramuri industriale de bază. Este adevărat că de la un anumit nivel de dezvoltare economică a ţărilor se observă o tendinţă de scădere relativă a intensităţii consumurilor de materiale pe unitatea de produs naţional brut, îndeosebi ca urmare a reducerii consumurilor specifice, precum şi a schimbării structurii producţiei (sporirea ponderii serviciilor, folosirea unor noi materiale mai eficiente etc.). Totuşi în perspectiva creşterii generale a cererii de materii prime şi de energie şi a unor oferte tot mai controlate, selectate şi restrînse de resurse, cel puţin pentru acele ţări care şi-au creat deja bazele unei industrii moderne, însă nu dispun de resurse proprii suficiente, ar trebui pusă problema adaptării structurilor lor industriale la noile condiţii care privesc atît situaţia în perspectivă a resurselor cît şi unele rezultate recente ale ştiinţei şi tehnicii.

Înţeleasă ca o construcţie de o complexitate deosebită, structura industriei nu poate fi modificată şi orientată în mod arbitrar ci în strînsă legătură cu stadiile de dezvoltare economico-industrială. De exemplu, studiind modificările structurale care au avut loc, s-a observat că în perioada în care predomină sectorul industrial există tendinţa de a se diminua ponderea ramurilor cu consum mare de muncă, (industria textilă, confecţii, industria alimentară) şi de a creşte ponderea industriilor cu consum ridicat de resurse naturale. În perioada cînd sectorul terţiar începe să se dezvolte, industriile cu consum mare de resurse naturale îşi micşorează treptat ponderea, intrînd în scenă ramurile cu consum ridicat de capital fizic şi de „capital uman" sub formă de stoc de cunoştinţe de cercetare-dezvoltare şi de muncă cu calificare înaltă.

Arătînd necesitatea modificării în perspectivă a structurii economiei japoneze în concordanţă cu situaţia acestei ţări din domeniul resurselor naturale, K. Sato susţine ideea dezvoltării cu prioritate a ramurilor industriale bazate pe consum intensiv de cunoştinţe pentru a reduce în felul acesta dependenţa economiei japoneze faţă de materiile prime brute şi de combustibili. Printre asemenea ramuri el menţionează, de exemplu, pe cele bazate pe cercetare-dezvoltare (calculatoare electronice, avioane, roboţi industriali, circuite integrate, produse chimice de mic tonaj, noi metale şi materiale sintetice, ceramici speciale), industrii de înaltă complexitate şi tehnicitate (echipamente de comunicaţii, echipamente de conducere a proceselor, echipamente de control al poluării, echipamente de învăţare), industria de modă şi produsele de lux (îmbrăcăminte de calitate ridicată, mobilă, echipamente de sunet şi instrumente muzicale electronice), industrii de cunoaştere (cum sînt sistemele informaţionale de proces, industrii de aparate de educaţie video, software, sisteme de engineering şi de consulting) şi altele[1]).

Comerţul internaţional şi transferul tehnologic sînt elemente importante şi căi suplimentare care activează schimbările în structurile industriale şi regruparea acestor ramuri între ţări cu niveluri diferite de dezvoltare. Astfel, ramurile industriale cu consum mare de muncă — aşa cum menţionează G. Fels şi F. Weiss — se reduc ca pondere în ţările dezvoltate. Cererea unor asemenea produse începe să fie treptat satisfăcută de ţările în curs de dezvoltare. Producţia ramurilor bazate în cea mai mare parte pe tehnologiile tradiţionale şi deci uşor transferabile alunecă treptat de la ţările mai dezvoltate la cele mai puţin dezvoltate. În schimb, în ţările industrializate se dezvoltă rapid acele sectoare ale industriei care încorporează un volum mare de muncă de cercetare-dezvoltare.

Ţara care importă tehnologii îşi măreşte avantajul comparativ într-o anumită ramură industrială, provocînd astfel ajustări structurale şi în alte ţări prin exportul produselor respective.

În perspectiva evoluţiei istorice a structurilor industriale trebuie relevată trecerea treptată, pe măsura dezvoltării economice, într-o primă etapă de la ramurile mari consumatoare de muncă la cele mari consumatoare de resurse naturale, iar de aici, într-o a doua etapă, la ramurile de producţie a mărfurilor standardizate, unde, în general, tehnologiile de producţie sînt bine cunoscute şi uşor accesibile[2]). Ca urmare a cheltuirii unor sume mari de investiţii tangibile şi intangibile în economie, a unui îndelungat proces de cercetare-dezvoltare, apare într-o a treia etapă, tot mai evidentă şi necesară tendinţa pentru ţările lipsite de resurse naturale, de a trece la dezvoltarea prioritară a industriilor cu produse noi bazate, pe de o parte, pe invenţii şi pe consum ridicat de cunoştinţe, iar pe de altă parte, pe consum minim de materii prime şi de resurse energetice.

dr. Aurel IANCU

[1]) Vezi K. Sato, „Did Technical Progress Accelerate în Japan ?".

[2]) Vezi Gerhard Fels, Frank Weiss, „Structural Change in an Open Growing Economy. The Lesson of West Germany", Fifth World Congress of the International Economic Association, Tokio, 29 august — 3 septembrie 1977.

şi dînd izbitor dovadă de amnezie în privinţa posibilităţilor tehnice cunoscute şi a noilor tehnologii plauzibile. Dar „The Limits to Growth", adaugă J.P., a lansat un mesaj. Prognozele sînt false, dar descrierea maladiei este în esenţă corectă. Într-un deceniu sau două omenirea pare să fie pe calea de a ajunge în situaţia de a fi confruntată cu o catastrofă majoră, dacă nu se rezolvă problema proliferării nucleare, a consumului de energie, a eroziunii solului şi pădurilor, a diminuării resurselor alimentare. Pentru a şti aceasta nu este nevoie de computer. Pe termen lung, omul are şansa să reuşească deoarece este inventiv, creativ şi perseverent. Dar, pe termen scurt, el învaţă doar după incalculabile suferinţe şi distrugeri.

O politică economică pusă sub semnul întrebării

● *Sub titlul* L'Allemagne serait-elle un géant au pieds d'argile ? *(Este R.F.G. un uriaş cu picioarele de lut ?), revista* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *(24 V a.c.) reproduce un articol din „Informations financières de la S.P.G.F.", în care se pune la îndoială eficienţa pe termen lung a politicii permanente de reevaluare a mărcii vest-germane şi se consideră cu atît mai puţin oportună o eventuală copiere a acestei politici de către alte ţări. Ideile economice din R.F.G., se spune în articol, sînt bine cotate în prezent pe piaţa franceză, îndeosebi în legătură cu problema echilibrării balanţei de plăţi externe, dar a) înainte de a le aplica trebuie cercetată problema adecvării acestor idei la alte realităţi tehnico-economico-sociale naţionale — chiar dacă se are în vedere doar un succes temporar ; b) lărgind orizontul previzional, se pune întrebarea dacă politica economică menţionată nu este de natură să ducă în final la o pierdere de competitivitate cu consecinţe economice grave — val de falimente şi şomaj — care nu ar putea fi stopate decît printr-o reajustare monetară opusă celei practicate pînă în acel timp.*

S.U.A. — încetinirea pulsului inovaţiei tehnologice

● *Peter Gwynne consemnează în articolul* A Growing R & D Gap *(Un decalaj crescînd în domeniul cercetării şi dezvoltării), apărut în revista* NEWSWEEK / *iulie a.c., existenţa unor indicii relative la încetinirea pulsului creator al activităţii inventive care, după spusele autorului, ar fi asigurat pînă în prezent prosperitatea întreprinderii americane. Este vorba atît de cercetarea fundamentală, cît şi de cea aplicativă. Universităţilor le lipsesc fonduri. Întreprinderile investesc din ce în ce mai mult în obiective cu termen scurt de recuperare şi în produse existente. Explicaţiile s-ar găsi în climatul economic, în legea brevetelor care asigură o protecţie de numai 17 ani, în costul măsurilor antipoluante obligatorii, în reducerea cu circa o treime în ultimii 14 ani a cotei din PNB destinată C şi D, la care se adaugă şi efectele inflaţiei. Chiar dacă s-ar aloca în prezent fonduri adiţionale pentru cercetarea fundamentală, acestea ar putea prea puţin să îndrepte trecutul neglijat. Universităţile ar trebui să-şi înlocuiască echipamentul, care s-a degradat şi continuă să se degradeze rapid şi devine mai scump. Ţinînd seama de faptul că brevetele acordate americanilor au scăzut cu 21 la sută între 1971 şi 1976, perioadă în care numărul cercetătorilor japonezi s-a apropiat, la o populaţie de două ori mai mică, de cel american, autorul consideră că a sosit momentul să se tragă un semnal de alarmă.*

FIŞE

MECANISMUL ECONOMIC AL SOCIALISMULUI

ÎN ULTIMUL DECENIU, în țara noastră au fost elaborate o serie de lucrări consacrate examinării unor aspecte, laturi ori componente ale mecanismului economic al socialismului. Interesul manifestat pentru cercetarea multilaterală a acestor probleme a fost și este puternic stimulat de vasta și asidua activitate teoretică și practică desfășurată de Partidul Comunist Român, îndeosebi în perioada care a urmat Congresului al IX-lea, pentru așezarea pe baze riguros științifice a conducerii societății noastre socialiste. Totodată, interesul pentru studierea acestor probleme a fost sporit de necesitatea reevaluării critice și a generalizării bogatei experiențe acumulate în procesul elaborării unui mecanism de funcționare a economiei socialiste în consens cu legitățile obiective, capabil să reacționeze prompt și eficient la exigențele concrete ale dezvoltării în fiecare etapă, la tendințele și cerințele progresului general al societății. În acest context de preocupări se înscrie și apariția lucrării lui **Ion Blaga** și **Gheorghe Manea : „Mecanismul economic al socialismului"**, publicată de Editura științifică și enciclopedică. Este de remarcat de la început faptul că lucrarea se impune atenției nu numai prin marea importanță și actualitate a problematicii examinate, ci și prin calitățile ei intrinseci, prin capacitatea autorilor de a surprinde și sintetiza fenomenele esențiale ale mecanismului economic în evoluția lor, de a valorifica tezaurul de idei cuprinse în documentele partidului și statului nostru. La aceasta contribuie și faptul că, în lucrare, mecanismul economic al socialismului este tratat pe baza unei cunoașteri profunde a realităților din țara noastră, dar și a modului de organizare și conducere a economiei din alte țări socialiste, a unei bogate literaturi de specialitate, nu numai evocată în bibliografie, ci analizată cu grije și spirit critic. Autorii examinează mecanismul economic al socialismului ca un tot unitar, punînd în evidență dialectica mișcării sale interioare, trăsăturile generale și specificul diferitelor sale laturi și componente, conturează, într-o serie de probleme, soluții și puncte de vedere originale, ceea ce conferă lucrării o substanță științifică deosebită.

Lucrarea constituie deci rezultatul unor cercetări aprofundate ale problemelor creșterii accelerate a economiei socialiste, în condiții de echilibru general economic și de eficiență, ale structurilor organizatorice și conducerii pe bază de plan, ale gestiunii economice etc., în general ale bazelor și structurilor mecanismului economic al socialismului. Întreaga problematică este grupată în mod logic în două părți mari, oferind celor interesați posibilitatea unei largi viziuni asupra varietății de forme, metode și soluții adoptate, atît în țara noastră, cît și în alte țări socialiste, precum și asupra numeroaselor probleme de organizare și conducere economică. Pe această bază, autorii s-au străduit, și intenția lor a fost în mare parte realizată, să desprindă o serie de direcții generale în evoluția mecanismului economic al socialismului și, concomitent, să evidențieze o serie de particularități proprii României în diferitele etape ale construcției socialiste.

PRIMA PARTE a lucrării este consacrată examinării bazelor mecanismului economic al socialismului, respectiv delimitării și aprofundării teoretice a conceptului de mecanism economic, a problemelor esențiale ale optimizării și creșterii economice, formării cheltuielilor sociale de producție, organizării și conducerii economiei socialiste. Investigațiile ample pe care autorii le fac asupra corelației plan-piață le permit să aducă multiple argumente de ordin teoretic și practic asupra inconsistenței tezelor mai vechi sau mai noi privind incompatibilitatea planului cu piața și cu formele marfă-bani, să demonstreze că în orînduirea socialistă **planul substituie nu piața, ci concurența.** Unitatea mecanismului economic al socialismului, subliniază autorii, nu se întemeiază pe eliminarea de către plan a pieței — altă expresie a tezei incompatibilității planului cu piața — și nici pe subordonarea pieței de către plan.

Analizînd diferite concepții despre raportul dintre plan și piață, autorii combat argumentat pe cele care „contrapun în mod greșit categoriile valorice caracterului planificat al economiei socialiste". Argumentul de bază îl constituie caracterul unitar al organizării și conducerii planificate a economiei românești, asigurat — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** — prin aceea că **„Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relațiile de colaborare proprii orînduirii socialiste asigură premisele pentru conducerea planică pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, fac necesară și posibilă în același timp coordonarea unitară a întregului proces al reproducției, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea resurselor pe ramuri și unități de producție, aplicarea pe scară largă a progresului tehnic și științific contemporan".**

Analizînd laturile mecanismului economic al socialismului, autorii relevă că cea mai importantă dintre ele o constituie conducerea — înțeleasă ca ansamblu al deciziilor luate în economia socialistă cu privire la alocarea și folosirea resurselor, ca și la repartizarea și utilizarea rezultatelor activității economice și sociale, cealaltă componentă a mecanismului fiind organizarea economiei naționale.

Într-un capitol aparte sînt abordate cu competență științifică probleme ca : echilibrul general, optimul macroeconomic, creșterea economică, rata optimă a acumulării, relația dintre creșterea economică și optimul macroeconomic. O temă de bază susținută, pe bună dreptate, de autori este aceea că înfăptuirea echilibrului, inclusiv a proporționalității în economia națională, are o însemnătate covîrșitoare în condițiile socialismului, întrucît disproporționalitatea și dezechilibrul generează irosirea resurselor și diminuează posibilitățile societății de a-și satisface nevoile. „Tendința spre echilibru și proporționalitate — se subliniază — reprezintă prima premisă a organizării și conducerii economiei socialiste, a mecanismului ei economic".

O importantă parte a lucrării este consacrată unor aspecte privind : organizarea, planul, gestiunea economică și factorii economico-financiari. Analizînd experiența României și a altor state socialiste în domeniul structurilor organizatorice, evoluția acestor structuri (îndeosebi în industrie), autorii evidențiază o serie de particularități determinate de condițiile economico-organizatorice concrete și de factorii mecanismului economic propriu fiecărei țări. Pornindu-se de la rolul central al conducerii planificate, sînt analizate o serie de probleme de mare actualitate practică cum ar fi : structura conducerii planice, planul și gestiunea economică, structurile planului național unic, indicatorii de plan. Experiența conducerii economiei socialiste demonstrează că perfecționarea ei presupune cu necesitate atît dezvoltarea și îmbunătățirea conducerii centralizate și unitare, cît și a conducerii locale, ambele fiind determinate de factori comuni de natură social-politică, tehnică, economică ; de altfel o coordonată fundamentală a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, o constituie îmbinarea armonioasă a dirijării unitare pe baza planului național unic, cu autonomia economico-financiară a unităților. **„Doresc să subliniez cu toată claritatea** — arăta secretarul general al partidului — **că este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale, atît pe baza principiului centralismului democratic — lichidînd cu hotărîre centralismul excesiv și rigid — cît și pe baza principiului autoconducerii care trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor, veghind însă și acționînd pentru înlăturarea oricăror tendințe anarhice, de patriotism local — cum se spune — de încălcare a legilor și hotărîrilor obligatorii, pentru toate organele de partid și de stat, pentru toți cetățenii".**

SUBLINIIND caracterul original al lucrării, fundamentarea temeinică a majorității tezelor enunțate și concluziilor formulate, considerăm că unele dintre ideile avansate au un caracter discutabil. Un exemplu în acest sens îl constituie rolul pe care autorii îl atribuie, în mai multe părți ale lucrării, instrumentului valoric „prețuri" în formarea fondului național de dezvoltare economico-socială, precum și în asigurarea unui ritm înalt de creștere economică. În legătură cu aceasta, credem că este neglijat un aspect de importanță primordială, anume expresia fizică-materială a fondului de dezvoltare, format din investiții brute (inclusiv cele de înlocuire) și din creșteri de stocuri, precum și a fondului de consum, format din bunuri materiale intrate în consumul individual și social. Dacă proporțiile și structurile fizico-materiale ale acestor elemente nu suferă însă variații sau prezintă anumite constante de creștere, atunci modificarea prețurilor va duce numai aparent la modificarea unor producții și eventual ritmuri.

Credem că nu poate fi absolutizată nici regula enunțată cu privire la atragerea resurselor în ordinea descrescîndă a eficienței, cu exemplificări în domeniul investițiilor. Considerăm că în condițiile contemporane necesitățile diversificării producției, valorificării superioare a resurselor naționale pentru reducerea importurilor, asigurarea dezvoltării armonioase a întregului teritoriu și ridicării zonelor rămase în urmă, rațiuni de ordin social, demografic, ecologic, implică și optiuni care nu întotdeauna sînt sprijinite exclusiv pe criteriul „suveran" al rezultatului economico-financiar imediat. Mai sînt desigur în lucrare și alte probleme în care nu putem fi întru totul de acord cu concluziile autorilor și care mai pot fi discutate. Evident aceasta ține și de optica cititorului și scopul nostru nu este de a face un asemenea inventar.

Esențial este faptul că unele dintre ideile avansate de autori și-au găsit o soluționare chiar prin recentele măsuri adoptate de partidul nostru pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, pentru afirmarea principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii. „Regulator cu valoare generală — se arată, de altfel, în lucrare — gestiunea economică își modifică locul și importanța în fiecare etapă și în fiecare țară socialistă în funcție de factorii mecanismului economic". Printre factorii care determină extinderea rolului gestiunii economice sînt enunțați intensificarea dezvoltării economice, creșterea importanței aspectelor intensive ale dezvoltării, sporirea rolului eficienței.

În încheiere dorim să subliniem că modestele noastre observații nu au fost nicidecum formulate în intenția de a diminua valoarea științifică a lucrării **„Mecanismul economic al socialismului"**, autorii acesteia putînd fi convinși că au adus o certă contribuție la dezvoltarea gîndirii economice românești, că au creat cu adevărat, așa cum arată ei înșiși, „un prilej de meditații și discuții, fără de care, în general, nu este posibil progresul științific".

dr. Cornel IUGA

„În multe țări, datorită condițiilor de subdezvoltare, bogățiile naturale și resursele umane sînt insuficient exploatate, nivelul scăzut al productivității muncii sociale exercită o influență negativă asupra creșterii avuției naționale. Omul, bazîndu-se pe cuceririle științei, prin inepuizabila sa energie, prin forța geniului său creator, va transforma necontenit natura, smulgîndu-i tot mai multe roade, asigurînd noi resurse pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de viață ale tuturor popoarelor".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Conferința Mondială a Populației)

STRATEGIILE DE DEZVOLTARE ȘI IMPULSUL EDUCAȚIONAL (I)

EXISTĂ O CONȘTIINȚĂ CLARĂ, cel puțin în unele cercuri, asupra gravității și complexității unora dintre problemele care confruntă omenirea în prezent (polarizarea bogăției și a sărăciei, adîncirea decalajelor și perpetuarea inechității, a exploatării și a violențelor structurale etc.). Toate aceste fenomene negative provin din tiparele inadecvate de creștere economică și dezvoltare socială, ca și din actualul sistem inechitabil de relații internaționale, bazat pe valori social-morale și concepte economice dăunătoare și distorsionate.

Ceea ce preocupă astăzi într-o măsură crescîndă este cunoașterea mai profundă a **cauzelor** și preconizarea unor **soluții** viabile. Problema prezintă un interes particular în planul educației care este chemată să joace un rol sporit în pregătirea unor alternative mai bune de dezvoltare. Organizația Națiunilor Unite, prin rolul și funcțiile sale, precum și ale organismelor sale specializate, este în poziția cea mai bună pentru a-și amplifica studiile și acțiunile în vederea ameliorării condiției umane și a colectivităților naționale în procesele dezvoltării, pe baza promovării unor noi concepte și valori bazate deopotrivă pe **echitate** și **egalitate.**

Cînd vorbim de decalaje în nivelul de dezvoltare nu putem avea în vedere numai pe cele economice. Satisfacerea nevoilor umane de bază nu se limitează numai la cele de hrană, îmbrăcăminte, adăpost, ci cuprinde și pe cele de educație, de sănătate etc. Nu numai sărăcia materială constituie un serios handicap social, ci și discrepanțele în domeniul educației, al formării cadrelor etc. Decalajele economice sînt o realitate. Cauzele exprimate în termeni generali, principiali și istorici sînt cunoscute (ele derivă din împărțirea lumii în centru și periferie, din asuprirea și exploatarea de tip imperialist, din structurile și relațiile inechitabile care se mențin și în prezent, după prăbușirea imperiilor coloniale). În termeni mai concreți, operaționali, cauzele trebuie însă descifrate pe planuri multiple și abordate în interdependența lor.

Sigur, în primul rînd este vorba de decalajele existente între diferiții factori de producție (între nivelul resurselor materiale, financiare și umane, deci și între nivelul de pregătire, al stocului de cunoștințe, al științei și tehnologiei). Problemele, chiar și atunci cînd ne referim la cele economice „pure", se cer însă investigate în planul mai larg al interdependențelor ce există între **creșterea economică, dezvoltarea socială** și **progres,** al unor factori esențiali pentru strategiile de dezvoltare cum sînt conceptele operaționale utilizate, cadrul instituțional, potențialul inovațional, organizațional, informațional etc., toate fiind influențate hotărîtor de nivelul **educațional,** al **stocului de cunoștințe** și de natura **proceselor de învățare.**

O nouă optică asupra dialecticii învățare — dezvoltare

DECALAJELE în domeniul economic între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sînt o realitate anacronică, dureroasă și periculoasă a zilelor noastre. Pe de altă parte, decalajele existente în domeniul educației nu fac decît să agraveze lucrurile, contribuind la adîncirea și la amplificarea lor pe multiple planuri :

a) **pe plan economic** prin diferențele în calificările profesionale, în productivitatea muncii, în venituri, în însușirea unor meserii și deprinderi, în șansele de promovare, în gîndirea economică, în înțelegerea semnificațiilor și implicațiilor problemelor economice, în motivația economică etc.

b) **pe plan social** prin diferențele în modul de alimentație, în condițiile de locuit, de civilizație, de sănătate, în înțelegerea obiectivelor și mecanismelor sociale, în definirea și satisfacerea aspirațiilor și obiectivelor individuale și sociale, în participarea la viața socială etc.

c) **pe plan tehnologic** prin diferențieri în capacitatea de a asimila noi tehnologii și noi produse, în randamentul tehnicii de producție, în calitatea produselor, în capacitatea de creativitate și inovație tehnică, în adaptarea la noi medii sau exigențe tehnologice etc.

d) **pe plan politic,** în capacitatea de mobilizare și organizare a maselor, în înțelegerea necesității și dezvoltării unei conștiințe politice, în participarea colectivității la viața politică și la luarea deciziilor, crearea unui spirit de responsabilitate și solidaritate socială și politică etc.

Există, evident, o relație între creșterea populației și creșterea economică. Se poate discuta forma acestei relații și natura influenței diferitelor variabile care o determină și se pot, de asemenea, discuta modalitățile variate de optimizare a corelațiilor demo-economice, natura legăturilor dintre creșterea stocului de învățămînt, creșterea productivității sociale și a venitului național, corelațiile între investițiile economice și cele în formarea cadrelor etc., dar în genere acestea sînt determinate de particularitățile concrete ale fiecărei țări, de opțiunile strategice făcute etc.

În România a fost concepută o politică de dezvoltare economico-socială bazată pe stimularea creșterii demografice și o accelerare a creșterii venitului național pe locuitor prin devansarea ritmului de sporire a populației de către ritmul de creștere a investițiilor, însoțite de o creștere continuă a rezultatelor obținute. De exemplu, în anul 1976, față de 1950, populația României a crescut cu 131,5 la sută, volumul investițiilor de 24 ori, producția globală industrială de 23 de ori, iar venitul național pe locuitor de aproape 9 ori. O asemenea concepție a însemnat un efort susținut pe planul formării cadrelor naționale (cheltuielile pentru învățămînt au crescut de 11 ori în 1976 față de 1950), concomitent cu sporirea numărului celor cuprinși în învățămînt (de la 2,3 mil. în 1950 la 5,3 mil. în 1976) și adaptarea structurii sale la modernizarea structurilor economiei naționale. De exemplu, scăderea ponderii populației ocupate în agricultură de la circa 75 la sută în anul 1938 la 35,6 la sută în anul 1976 (și va ajunge la 12—15 la sută în anul 1990), concomitent cu creșterea celei ocupate în industrie, cu o productivitate de șase-șapte ori mai mare decît în agricultură, a însemnat o sporire importantă a eficienței muncii sociale.

Este evident că orice efort de dezvoltare, orice efort de investiții economice trebuie însoțit de un anumit efort făcut pentru pregătirea cadrelor. Dar dezvoltarea economică și socială solicită o abordare mult mai complexă. Politica Partidului Comunist Român de creștere economică accelerată, politicile sectoriale — în domeniul social, al educației, culturii, sănătății etc., au fost subordonate finalității social-umane, obiectivului fundamental al dezvoltării societății, îmbunătățirii nivelului și cadrului de viață material și spiritual a întregii colectivități.

Omenirea plătește în prezent un tribut ridicat unor modele de creștere economică inadecvate care, neglijîndu-l pe om, se fundamentează pe criterii economice „pure". Procesele educaționale pot să aducă o contribuție esențială la înlocuirea unei optici „economocentrice" dăunătoare pentru om și mediu, cu o orientare **„sociocentrică",** la înțelegerea că economia nu este decît un mijloc, **scopul** dezvoltării constituindu-l omul, **finalitatea social-umană.** Educația trebuie să-și asume un rol social mai pronunțat. Revizuirea sistemelor și modalităților în care învață **indivizii** și **societățile** trebuie să urmărească să realizeze nu numai un om productiv din punct de vedere economic, ci și un participant mai activ la viața socială, la decizii, care să-și asume mai multe responsabilități sociale, la realizarea unor so-

cietăți centrate pe OM — PARTICIPATIVE și care ÎNVAȚĂ să promoveze noi valori, concepte și modele de gîndire și acțiune care să asigure o evoluție progresistă societății. **Educația pentru viitor,** pentru proiectarea și construcția unei lumi mai drepte și mai bune, trebuie să corespundă cerințelor și aspirațiilor maselor largi ale fiecărei colectivități naționale, ținînd seama de păstrarea identității lor culturale.

Ce sens, ce valori atașăm viitorului nostru ? Într-un apel adresat conștiinței viitorologilor cu prilejul celui de-al treilea Congres mondial al lor ținut la București, președintele **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Este necesar ca studiile asupra viitorului să fie asociate în permanență cu preocuparea de a așeza societatea pe baze noi, echitabile, de a promova principii democratice, progresiste în viața socială, care să ofere maselor largi de oameni ai muncii — făuritorii tuturor bunurilor materiale și spirituale — posibilitatea de a lua parte activă la conducerea statului, la crearea conștientă a propriei lor istorii, la clădirea liberă și neatîrnată a propriului lor destin, corespunzător intereselor și aspirațiilor lor vitale".** Fără promovarea largă în mase a unor adevărate valori morale și sociale, fără accesul larg la educație, fără democratizarea educației, culturii și informației este dificil să ne putem imagina realizarea unei adevărate dezvoltări sociale, a unui progres real, atît pe plan național cît și în cel al relațiilor internaționale.

O logică posibilă, utilizată în conturarea „liniilor de acțiune" pe planul practicii, ar putea să pornească de la confruntarea sau corelarea unor **premise conceptuale** (de tipul celor enunțate — A) cu **premisele operaționale** (ale realităților concrete — B), pentru a desprinde astfel natura exigențelor ce decurg pentru **acțiune** (C) (vezi schema).

O primă încercare de descifrare a schemei, pornind de la unele idei-cheie, poate să ajute la clarificarea unor probleme.

EDUCAȚIE PENTRU DEZVOLTARE

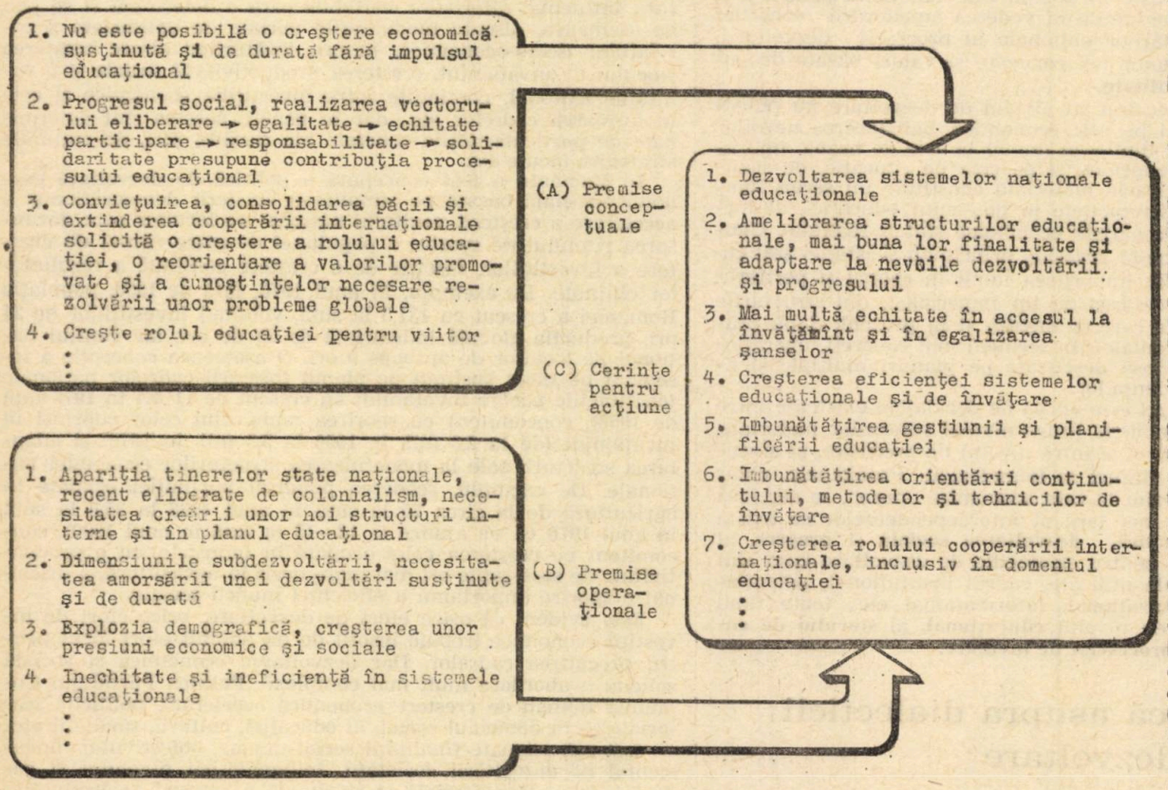

A. Considerațiuni în planul premiselor conceptuale

A$_1$ NU ESTE POSIBILĂ O CREȘTERE ECONOMICĂ SUSȚINUTĂ ȘI DE DURATĂ FĂRĂ UN IMPULS EDUCAȚIONAL CORESPUNZĂTOR :

Creșterea economică este influențată și condiționată de nivelul educațional și invers.

La rîndul său, creșterea economică este influențată și condiționată de nivelul tehnic, reciproc fiind de asemenea valabilă.

Aceasta înseamnă că se cer stabilite, cît mai precis cu putință, corelațiile existente între creșterea economică, nivelul tehnicilor de producție utilizate și cel al educației, între adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și creșterea necesară a stocului de cunoștințe.

(Procesele dezvoltării și cele de învățare au condus de la atelierul meșteșugăresc la fabrica mașinistă, la uzinele automatizate și la cele bazate pe inovație tehnologică și în perspectivă la cele tot mai deplin integrate tehnologic – în sistem circular activ, fără deșeuri, reziduuri și pierderi de energie –, bioenergetice și miniaturizate. Educația, stocul și structura cunoștințelor constituie una din variabilele de bază ale oricărui model de creștere economică).

A$_2$ EDUCAȚIA NU CONSTITUIE NUMAI UN IMPULS PENTRU PRODUCȚIA MATERIALĂ, CI ȘI PENTRU DEZVOLTAREA SOCIALĂ ÎN ANSAMBLU :

Educația nu asigură cunoștințe necesare numai proceselor de producție, ci și pentru participarea socială.

Decalajele în educație generează inegalitate și inechitate economică, dar și pe plan social-uman, limitează participarea, creativitatea, diminuînd motivarea și responsabilitatea socială și gradul de solidaritate.

Procesul educațional și organizarea socială trebuie astfel orientate încît să impulsioneze progresul social.

(Progresul social, realizarea aspirațiilor social-umane nu se pot concepe decît în cadrul promovării unor valori adecvate și al participării, iar participarea nu se poate înfăptui fără sprijinul proceselor educaționale. Realizarea unui vector de progres de tipul celui care ilustrează evoluția societății socialiste românești contemporane – eliberare egalitate → echitate → participare → responsabilitate → solidaritate - nu poate fi imaginat fără un aport specific al proceselor educaționale, fără învățămînt de masă și fără învățare prin participare socială, prin accesul maselor la conducere).

A$_3$ EDUCAȚIA ÎN SPRIJINUL NOILOR VALORI ȘI IDEALURI DE PACE ȘI COLABORARE INTERNAȚIONALĂ :

Educația trebuie să-i ajute pe oameni să înțeleagă, să devină conștienți de **„statutul"** și **responsabilitățile lor comune,** la nivel planetar, să înțeleagă mai profund „mediul" internațional, natura și implicațiile interdependențelor, ale problemelor cu care sîntem confruntați :

Programele educaționale este necesar să sufere reorientări și restructurări profunde pentru a-i ajuta pe oameni și colectivitățile naționale să înțeleagă natura și exigențele **problemelor globale** și să-i învețe să rezolve probleme globale de tipul celor actuale care confruntă omenirea (hrană, energie, materii prime, apă etc.).

Transmiterea prin intermediul proceselor educaționale a unor noi valori morale, sociale, politice etc., a unor noi concepte, noi modele de gîndire și de acțiune sînt solicitate să contribuie la democratizarea vieții internaționale, la implementarea unor noi structuri și instituții în mediul internațional, în sprijinul edificării unei noi ordini economice și politice internaționale, al extinderii cooperării internaționale bazate pe o nouă etică și echitate.

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 30)

TENDINȚE — CONJUNCTURI

OCDE: diagnostic și prognoză la mijlocul anului

ULTIMA ANALIZĂ semianuală a situației economice din principalele țări capitaliste dezvoltate, publicată la 28 iulie a.c. de secretariatul O.C.D.E., indică persistența unor niveluri preocupante ale șomajului și inflației și subliniază că, în lipsa unor acțiuni hotărîte din partea autorităților, reluarea creșterii economice într-un ritm capabil să atenueze aceste fenomene rămîne sub semnul întrebării. Sporul P.N.B. pe ansamblul țărilor membre, se arată în raportul „Perspectives économiques de l'O.C.D.E." (nr. 23) va rămîne de ordinul a 3,5% în 1978 (la fel ca în 1977) și va cunoaște o ușoară încetinire în sem. I 1979. Pe principalele țări, ritmul prognozat pe tot anul 1978 este de 3,75% în S.U.A., 5,5% în Japonia și 2,5% în R.F.G., urmînd să scadă în cazul primelor două în sem. I 1979 la 3% și, respectiv, la 4,5%, în timp ce în R.F.G. va reprezenta 2,75%.

În ceea ce privește inflația, raportul subliniază că „ea va rămîne fără îndoială ridicată în comparație cu mediile din trecut", iar șomajul — ca pondere în totalul populației active civile — va rămîne la aceleași niveluri ridicate ca în anii precedenți și anume 5,25% pe ansamblul O.C.D.E., cu o tendință de creștere în S.U.A. și R.F.G.

Polonia: orientări în comerțul exterior

COMERȚUL EXTERIOR al Poloniei înregistrează o dinamică susținută, volumul schimburilor însumînd anul trecut aproape 27 miliarde dolari, față de 8 miliarde dolari în 1971. Cu toate acestea, deși ponderea Poloniei în comerțul mondial a crescut (la circa 1,2% în volumul mondial al exporturilor și la 1,4% în cel al importurilor), ea rămîne inferioară ponderii sale în producția industrială mondială — de aproximativ 2,5%.

În cadrul relațiilor comerciale cu diferitele grupuri de țări, cea mai rapidă expansiune în actualul deceniu cunosc schimburile cu țările în curs de dezvoltare, respectiv cu un spor mediu anual de peste 20%, ele însumînd în 1977 aproape 2 miliarde dolari. Mai mult de jumătate din exporturile poloneze în aceste țări sînt reprezentate de mașini, instalații și mijloace de transport, partea polonă livrînd — între altele — pînă la începutul acestui an peste două sute de unități industriale „la cheie".

Produsele congelate — popularitate crescîndă

PRIMA EXPOZIȚIE INTERNAȚIONALĂ organizată de industria produselor alimentare congelate, care a avut loc la Londra, între 25 și 29 iunie a.c. a întrunit 110 firme din S.U.A., R.F.G., Italia, Franța, Danemarca, Portugalia ș.a. Axată pe o tematică informativă largă — construcția de mașini agricole, industria alimentară, întreprinderi pentru congelarea produselor alimentare, modalitățile de păstrare și transport al acestora, utilaje pentru ambalarea produselor — expoziția a constituit ecoul popularității crescînde, înregistrate de produsele alimentare congelate în întreaga lume; se apreciază că valoarea vînzărilor acestor produse se ridică, pe plan mondial, la circa 20 miliarde lire sterline.

Totodată, se extinde comerțul internațional cu produse alimentare congelate, schițîndu-se deja unele curente constante de asemenea mărfuri între Australia și țările Orientului Apropiat și Mijlociu, între Statele Unite și Europa occidentală, între Anglia și țările din bazinul Mării Caraibilor ș.a.

Orientări în dezvoltarea economică

Columbia: priorități în domeniul investițiilor

PROGRAMUL guvernamental de investiții pe perioada 1977—1980 urmărește majorarea producției în toate sectoarele economice. Industria prelucrătoare și extractivă, care participă cu 23 la sută la formarea produsului intern brut al țării, beneficiază în cadrul acestui program de investiții în valoare de 1,08 miliarde dolari.

Industria minieră se bucură de o atenție deosebită Columbia deținînd rezerve de cărbune estimate la 520 milioane tone. Se apreciază că în cursul următorilor ani, exploatările de la El Cerrejon și de la Cundinamarca-Boyaca vor produce anual circa un milion de tone. Columbia mai deține în subsolul ei rezerve de minereu de fier, aur, argint, platină, bauxită, sare etc. Prin exploatarea rezervelor de gaze naturale ale țării, se apreciază că s-ar putea reduce cu 50 la sută importul de combustibili petrolieri.

Programul energetic al Columbiei prevede investiții de aproape 4 miliarde dolari pînă în 1985 pentru construirea a 7 hidrocentrale, care vor majora puterea instalată de la 2 167 MW în 1977, la 4 120 MW în 1983.

În ceea ce privește industria prelucrătoare, programul de investiții are în vedere dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de bază: siderurgie, chimie și petrochimie, construcții de mașini. În siderurgie se prevede extinderea a șase uzine semiintegrate, în vederea atingerii unei capacități de 500 mii tone oțel lingouri, instalarea a două uzine cu reducere directă cu o capacitate de 335 mii tone pe an și extinderea oțelăriei integrate „Acerias Paz del Rio" la 925 mii tone pe an. Industria chimică a Columbiei produce o gamă variată de produse — de la derivate petroliere, coloranți, tananți, îngrășăminte, la produse farmaceutice și cosmetice. În ceea ce privește construcțiile de mașini, Columbia a inițiat măsuri vizînd diversificarea lor în vederea reducerii importurilor de bunuri de investiții.

O atenție deosebită se acordă agriculturii care beneficiază, în cadrul programului amintit la început, de investiții în valoare de 529 milioane dolari. Partea majoritară a investițiilor a fost alocată culturilor de cafea — Columbia este a doua țară producătoare de cafea din lume — în vederea majorării suprafețelor cultivate și a sporirii randamentelor. De asemenea, s-a avut în vedere majorarea producției de zahăr, al doilea produs de export al Columbiei.

Relațiile economice dintre România și Columbia cunosc o evoluție ascendentă. Valoarea schimburilor comerciale a reprezentat 32 mil. lei valută în 1976. România exportă în Columbia vagoane, autoturisme de teren, tractoare, îngrășăminte chimice, produse sodice, anvelope și importă din Columbia cărbuni, cafea, banane.

E. A.

EVOLUȚII MONETARE

DOUĂ BARIERE „psihologice" au fost depășite în perioada 24—28 iulie 1978, una în legătură cu yenul japonez, cealaltă în legătură cu aurul. Pe fondul general al slăbirii poziției **dolarului S.U.A.** în raport cu restul valutelor occidentale, confirmarea hotărîrii O.P.E.C. de a indexa prețul petrolului față de un coș de valute a determinat un prim acces de slăbiciune al dolarului pe piețele de schimb. Ulterior, anticiparea și confirmarea unui deficit mai redus al balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie a.c. față de ultimele luni (1,6 miliarde dolari, cel mai mic deficit lunar de peste un an) au contribuit la o limitare relativă a procesului de degradare a cursului dolarului. La finele intervalului presiunile asupra monedei americane au fost reluate, dolarul cotînd sub nivelul de referință.

O intervenție masivă a Băncii Japoniei, de aproape 1 miliard de dolari într-o singură zi (24 iulie), nu a putut stopa **yenul japonez** la „bariera" de 200 yeni/dolar. În zilele următoare yenul a continuat să se reprecizeze pe o curbă foarte accentuată față de dolar, în pofida intervențiilor repetate, atingînd uñ maxim istoric de 189,00 yeni/dolar. La închidere yenul cota la circa 191,60 yeni/dolar, cu 5% peste nivelul de referință. În opinia observatorilor tendința de repreciere a yenului față de dolar și de restul valutelor occidentale va continua.

Francul elvețian a înregistrat în final o repreciere de peste 2% față de închiderea anterioară, la un curs de circa 1,7550 franci/dolar, care reprezintă un nou nivel maxim istoric. **Francul francez** a continuat să evolueze de o manieră fermă atît în raport cu dolarul, cît și față de monedele celorlalte țări membre ale C.E.E. La închidere francul cota la circa 4,3815 franci/dolar. **Marca vest-germană** și **francul belgian** și-au continuat evoluția ușor ascendentă, cu oscilații restrînse, față de dolar. Cele două valute au închis la circa 2,0450 mărci și respectiv 32,30 franci pentru un dolar. **Lira sterlină** a profitat de slăbiciunea dolarului, încetinindu-și însă ritmul de repreciere și închizînd la circa 1,9220 dolari pentru o liră. **Lira italiană** a început din nou să rămînă în urma restului valutelor occidentale, cotînd la închidere la circa 844 lire/dolar.

Dobînzile pe piața eurodepozitelor au înregistrat un recul evasi-general. La închidere depozitele pe șase luni în eurodolari erau tranzacționate la circa 9%, cele în eurofranci elvețieni la circa 2,25% și cele în mărci vest-germane la circa 3,875%.

Pe piața aurului la finele intervalului prețul a înregistrat o creștere de peste 6 dolari/uncie, depășind pentru prima oară în istorie nivelul de 200 dolari/uncie. După stabilirea ultimului fixing al săptămînii la 201,30 dolari/uncie prețul aurului a continuat să crească.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

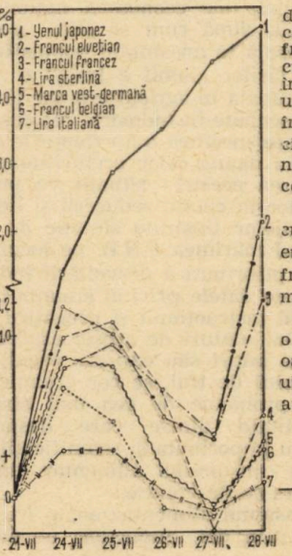

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—28 VII, luîndu-se ca bază cursurile din 21 VII 1978

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

APROPIEREA ȘI EGALIZAREA NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ (II)

Triplu tribut decalajului tehnologic

PRIN IMPLICAȚIILE SALE tot mai largi și mai profunde asupra creșterii economice, revoluția tehnico-științifică contemporană așază activitatea de învățămînt pentru formarea de cadre calificate, ca și activitatea de cercetare științifică, printre factorii de primă mărime ai progresului social-economic. Nu încape nici o îndoială că viitorul națiunilor se decide tot mai mult tocmai pe frontul pregătirii cadrelor și al științei. În cazul țărilor în curs de dezvoltare pe primul plan se situează problema lichidării puternicelor decalaje moștenite de la stăpînirea colonială, pe care politica imperialistă, neocolonialistă tinde să le agraveze.

Din totalul fondurilor alocate pe plan mondial pentru nevoile învățămîntului, țărilor în curs de dezvoltare le revin doar 10%, în timp ce ponderea populației lor este de circa 70%. Ca urmare, dacă în țările capitaliste dezvoltate se alocă anual 200 dolari pe locuitor pentru învățămînt, în „lumea a treia" această sumă este de sub un dolar. Și mai grăitoare este situația în domeniul cercetării științifice. Conform unor evaluări O.N.U., cheltuielile anuale în acest domeniu pe plan mondial reprezintă 65 mlrd. dolari, din care în țările în curs de dezvoltare 3 mlrd. dolari, sau 4,6% din totalul mondial : pe un locuitor revin 130 dolari în țările capitaliste dezvoltate, iar în „lumea a treia" doar cîțiva cenți. În schimb pentru scopuri militare țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să aloce, în ansamblul lor, 5 dolari pe locuitor.

Reducerea discrepanțelor dintre cele două grupuri de țări în domeniul pregătirii cadrelor, al alocațiilor pentru învățămînt și știință este o condiție esențială a apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică. Prelungirea situațiilor moștenite de la stăpînirea colonială înseamnă agravarea unui triplu tribut plătit de țările rămase în urmă în dezvoltarea lor : a) analfabetism ; b) penurie de cadre de specialitate, și c) exod al specialiștilor de înaltă calificare spre țările capitaliste dezvoltate.

Studii ale O.N.U. indicau, la începutul deceniului nostru, prezența a 800 milioane de analfabeți în lume, din care peste 90% în țările „lumii a treia". Penuria de cadre naționale de toate profilurile este acută. Dacă în țările capitaliste dezvoltate există la 10 000 de locuitori 30 de specialiști, numărul lor este de numai 0,4 în țările în curs de dezvoltare : un decalaj de 75:1 ! Deși situația poate părea mai puțin gravă la unele specialități, ea este în realitate profund preocupantă, de exemplu în ceea ce privește însuși fondul biologic al tinerelor națiuni, cînd se știe că la 10 000 locuitori revin 8 medici pe glob, 15 în țările capitaliste dezvoltate și numai 0,5 în țările „lumii a treia". În astfel de situații țările în curs de dezvoltare sînt nu arareori nevoite să facă apel la specialiști străini pentru a completa insuficiența de cadre autohtone, una din implicații fiind plata unor retribuții care depășesc de fapt posibilitățile economico-financiare ale țării gazdă. Pe de altă parte, specialiștii autohtoni de înaltă calificare sînt racolați de țările capitaliste dezvoltate, ajungîndu-se la situații de o tragică ironie ca aceea că la New York lucrează mai mulți medici thailandezi și iranieni, decît în țările de origine. În ultimă instanță/ semnificația fenomenului constă în aceea că se realizează un transfer tehnologic invers : de la țările sărace spre cele bogate, ceea ce de fapt adîncește decalajele, întîrzie și mai mult apropierea nivelurilor de dezvoltare economică.

Problema alimentară: revirimentul se lasă așteptat

PROCESUL DE LICHIDARE A DECALAJELOR, de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică este chemat să genereze schimbări profunde în domenii care determină propriu-zis nivelul de trai al populației în cele mai diverse expresii ale sale. Mai întîi, desigur, acest proces trebuie să se repercuteze în structura populației active, în repartiția acesteia pe ramurile principale ale economiei naționale. În prezent, după cum se știe, ponderea principală în ansamblul populației active a țărilor „lumii a treia" o deține cea ocupată în agricultură, iar în cadrul celei ocupate în industrie cea mai mare greutate specifică o au ramurile extractive, în dauna celor prelucrătoare. Modificarea acestei situații va putea să aibă loc în cursul reducerii și lichidării decalajelor ilustrate sintetic de cifrele privind mărimea P.N.B. pe locuitor, pe calea prioritară a dezvoltării industriei, ca și de datele privind situația din domeniul instrucțiunii și pregătirii cadrelor. Dar alături de aceste aspecte, care sînt și laturi sau expresii esențiale ale nivelului de trai, se cer grabnic rezolvate probleme de cea mai stringentă actualitate dintre care desprindem, pentru importanța și semnificațiile sale, cea a consumului alimentar din țările în curs de dezvoltare.

Consumul alimentar poate fi caracterizat prin doi indicatori de bază : a) consumul energetic și b) consumul de proteine. Se consideră, în general, că o persoană are nevoie zilnic de 80—100 grame de proteină și 2 200—3 000 calorii. Lucrările de specialitate evidențiază discrepanțe adînci, după aceste criterii, între consumurile alimentare din țările industriale, de o parte, și țările în curs de dezvoltare, de altă parte.

Dacă în ceea ce privește aportul energetic, consumul din țările în curs de dezvoltare, calculat ca procent față de necesar, se situează în preajma limitei minime a acestuia, în schimb el vădește o mult mai serioasă rămînere în urmă față de consumul respectiv din țările industriale : decalajul în acest caz este de aproape o treime. Situația însă este și mai precară la consumul de proteine, unde decalajele apar atît la volumul acestuia, cît mai ales la structura sa. Sub primul aspect rezultă că în țările în curs de dezvoltare consumul mediu pe o persoană reprezintă între 38,8% și 54% din cel al unei persoane din țările industrializate. În aprecierea acestor date trebuie să se țină seama de două aspecte : că un consum de proteine sub 80 grame pe zi înseamnă îndeobște prezența foametei și că la același consum de proteine nivelul alimentar este mai bun sau mai precar, în raport direct cu proporția proteinelor de origine animală. În țările în curs de dezvoltare, consumul pe locuitor de proteine de origine animală este în medie de 6—7 ori mai redus decît cel din țările industriale, și de 5,3 ori mai redus decit cel considerat drept minim necesar. Avem aici unul din cele mai dureroase decalaje alimentare pe plan mondial, care afectează direct sănătatea fizică și psihică a populației din țările în curs de dezvoltare. Insuficiența de proteine pe perioade mai lungi face organismul mai vulnerabil la atacul agenților infecțioși, micșorîndu-i astfel speranța de viață.

Situația alimentatră prezentată se bazează pe date medii privind ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Ea se diferențiază puternic pe țări și pe zone geografice mari. Așa, de exemplu, există țări în Africa și Asia, unde consumul de proteine animale pe locuitor coboară sub 5 grame zilnic.

Datele cele mai recente arată că situația alimentară din țările în curs de dezvoltare încă nu dă semne ale unui reviriment care să deschidă perspectiva reducerii semnificative a decalajelor. Consiliul alimentar mondial a publicat la mijlocul lunii iulie cifre din care rezultă chiar o încetinire a ritmului de creștere al producției agricole. În Africa, de exemplu, ritmul mediu anual al producției de alimente a scăzut în anii '70 la 1,3%, înjumătățindu-se față de

deceniul precedent și reprezentînd numai jumătate din ritmul de creștere a populației. Alte date, publicate de F.A.O., indică o sporire a numărului celor expuși la penurie de alimente : persoanele suferind de malnutriție cronică reprezintă în prezent 455 de milioane, față de 400 de milioane la începutul deceniului.

Factorul timp și ritmurile de dezvoltare

DIN PREZENTAREA cerințelor apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică și a datelor privind principalele domenii ilustrative pentru dimensiunile problemei, rezultă clar că procesul amintit vizează practic laturile definitorii ale întregii dezvoltări social-economice a țărilor în curs de dezvoltare. Implicația logică este că o cerință obiectivă a procesului de lichidare a decalajelor și de egalizare treptată a nivelurilor economice se referă la ritmul creșterii economice. În acest caz, cerința constă în necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să realizeze cadențe mai înalte ale creșterii decît țările dezvoltate industrial. Decalajele economice moștenite exprimă decenii și chiar secole de întîrziere în domeniul dezvoltării social-economice. Problema ritmului actual al acestei dezvoltări este, în ultimă instanță, problema timpului în care se pot recupera decalajele economice moștenite. Pe de altă parte, ritmul, concentrînd în nivelul și dinamica sa efectul tuturor factorilor creșterii economice, se dovedește astfel a fi unul din parametrii cei mai expresivi ai procesului necesar al egalizării. Este și motivul pentru care problematica ritmului ocupă un loc central în strategiile naționale și internaționale ale creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Evoluțiile înregistrate în cadrul economiei mondiale în ultimul sfert de secol denotă anumite progrese ale țărilor în curs de dezvoltare pe tărîmul ritmurilor de creștere, adică în ceea ce privește devansarea necesară a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Dacă în perioada 1951—1975 și, în cadrul ei, în anii 1971—1975 țările capitaliste dezvoltate au realizat o creștere a venitului național de 1,89 ori și respectiv de 1,14 ori, țările în curs de dezvoltare privite în ansamblu au realizat creșteri de 2,05 ori și respectiv 1,24 ori ; la indicatorul producție industrială, creșterile din cele două grupuri de țări au fost de 1,89 ori și 2,88 ori în întreaga perioadă 1951—1975 și de 1,09 ori și 1,47 ori în anii 1971—1975. Diferențe în același sens, deși mai reduse, se constată în cele două perioade și în cazul producției agricole. Datele confirmă așadar valențele propulsoare de progres economic și social ale cuceririi independenței naționale, ale înlăturării vechii dominații coloniale asupra economiei țărilor respective și ale instaurării suveranității naționale a popoarelor. Și trebuie ținut seamă că aceste realizări au avut loc în condițiile unor puternice restricții și frîne impuse de politica neocolonialistă a statelor capitaliste dezvoltate.

Sub raportul perspectivelor lichidării decalajelor și ale egalizării nivelurilor economice, creșterile citate mai sus nu-și capătă însă întreaga semnificație decît dacă sînt corelate cu dinamica populației. Din acest punct de vedere, cifrele (vezi tabelul nr. 2) ne înfățișează alte adevăruri, și anume că ritmurile de creștere a indicatorilor economici calculați pe locuitor, pe care le realizează țările în curs de dezvoltare, nu duc actualmente la lichidarea decalajelor economice, ci au drept urmare menținerea și chiar adîncirea lor.

Principala cauză a adîncirii decalajelor economice pe care o ilustrează datele din tabelul nr. 2 trebuie căutată în ritmul insuficient al creșterii economice din țările în curs de dezvoltare. Acest nivel apare ca nesatisfăcător în raport cu termenii de comparație care se impun și anume atît față de nevoi, cît și față de prevederile Strategiei internaționale de dezvoltare elaborate sub auspiciile O.N.U. După cum se știe, în cadrul Strategiei adoptate pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării s-au prevăzut pentru țările în curs de dezvoltare următoarele creșteri medii anuale : de 6% în cazul P.N.B., 8% în cazul producției industriale și 4% în cel al producției agricole. Dealtfel, însăși Strategia internațională a Deceniului al doilea a fost amplu criticată ca reflectînd încă actuala ordine economică internațională, obiectivele fiind departe de necesitățile reale ale țărilor în curs de dezvoltare sub aspectul ieșirii din starea în care au fost lăsate de deceniile și secolele de stăpînire colonială, de politică imperialistă și neocolonialistă.

Tabelul nr. 2

Ritmuri medii anuale ale creșterii economice pe locuitor în țările în curs de dezvoltare, comparativ cu alte grupe de țări, în anii 1951—1975

Indicatori și perioade	Total mondial	Țări socialiste	Țări capitaliste dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare
1. Produsul național brut/locuitor				
1951—1975	3,2	6,7	3,3	3,1
1971—1975	2,1	5,9	2,6	1,8
2. Producția industrială/ locuitor				
1951—1975	5,6	8,2	3,5	5,3
1971—1975	2,7	6,3	0,8	5,4
3. Producția agricolă/ locuitor				
1951—1975	0,9	1,6	1,1	0,9
1971—1975	0,4	0,6	1,6	—0,4

Nevoia de acțiune conjugată

NECESITATEA apropierii și a egalizării nivelurilor de dezvoltare economică își are sursa, așa cum s-a relevat la început, atît în condițiile interne din țările în curs de dezvoltare, cît și în domeniul colaborării economice internaționale. Pornind de la această realitate, rezultă că procesul trebuie să se realizeze prin acțiunea conjugată a factorilor interni și externi. Se impune evidențiat faptul că atît factorii creșterii economice, cît și cei ai egalizării, fie ei interni sau externi, acționează nu izolat, ci unitar asupra procesului economic. În cadrul acestei unități, însă, factorii egalizării acționează prin și în cadrul celor ai creșterii economice în general, iar factorii externi — prin cei interni, multiplicîndu-le sau diminuîndu-le eficiența. Raportul dintre factorii interni și cei externi ai dezvoltării economice și ai egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor este astăzi o problemă fundamentală, în lumina faptului că dezvoltarea social-economică a țărilor în curs de dezvoltare are loc în prezent în condițiile apartenenței lor obiective la economia mondială ca entități naționale, deplin suverane și nu ca simple părți ale întregului. Reflectarea acestui adevăr pe plan teoretic înseamnă evidențierea faptului că edificarea unei economii dinamice, moderne și eficiente este opera istorică a fiecărui popor, rodul eforturilor sale creatoare. Dar afirmarea rolului decisiv al factorilor interni nu înseamnă deloc neglijarea factorilor externi, a căror importanță pentru apropierea și egalizarea nivelurilor economice trebuie să cunoască o creștere continuă.

Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor trebuie să devină un principiu fundamental al relațiilor economice internaționale. Acest punct de vedere, România l-a promovat și continuă să-l promoveze cu fermitatea și clarviziunea care-i caracterizează întreaga politică externă. Dar, ca egalizarea să devină și să se aplice ca un astfel de principiu, este necesar ca însăși relațiile economice internaționale să fie curățate de tot ceea ce frînează astăzi procesul de lichidare a decalajelor economice : politica imperialistă de reîmpărțire a sferelor de influență, exploatarea resurselor naturale din țările mai slab dezvoltate în alte scopuri decît ridicarea propriei lor economii, deteriorarea în continuare, inclusiv după 1974, a raporturilor de schimb și agravarea dezechilibrului balanțelor comerciale și de plăți ale tinerelor state independente neproducătoare de petrol; accentuarea protecționismului din partea țărilor capitaliste dezvoltate etc.

Militînd pentru reașezarea relațiilor economice internaționale pe temelia respectării suveranității și a independenței naționale, a avantajului reciproc și a colaborării economice și tehnico-științifice fără restricții discriminatorii, pentru recunoașterea în teorie și în practică a egalizării nivelurilor economice ca cerință fundamentală a dezvoltării istorice contemporane, România își aduce o contribuție esențială la edificarea unei noi ordini economice mondiale.

prof. dr. Nicolae BELLI

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale

(Urmare din pag. 3)

Planul cincinal 1981 — 1985 vizează dezvoltarea și modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale a societății. În acest scop, din venitul național se va aloca și în viitor între 30 și 33 la sută pentru fondul de dezvoltare economico-socială. În politica de investiții se va urmări reutilarea și modernizarea întreprinderilor existente, executarea de noi obiective cu investiții specifice reduse, prin eliminarea supradimensionărilor, aplicarea de soluții constructive eficiente și folosirea materialelor ușoare și ieftine ; se are în vedere asigurarea din timp a documentațiilor și tehnologiilor necesare și scurtarea perioadelor de execuție în vederea punerii în funcțiune a noilor capacități și atingerea parametrilor proiectați în termene cît mai scurte, ș.a.

Realizarea obiectivelor propuse pentru viitorul cincinal înseamnă alocarea pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei a circa 85% din volumul total al investițiilor. În industrie, programul de investiții vizează acele ramuri care condiționează dezvoltarea și modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale. Peste 20% din investițiile pentru agricultură sînt destinate mecanizării lucrărilor agricole.

Noua calitate trebuie să se reflecte în creșterea eficienței întregii activități economico-sociale, în reducerea cheltuielilor materiale și de producție, în sporirea mai rapidă și substanțială a venitului net, a venitului național. Acțiunile în domeniul perfecționării conducerii și planificării, a mecanismului economico-financiar, au un rol deosebit în acest sens. Într-un cuvînt, este necesar ca în perioada pînă în 1985 economia românească să se ridice din toate punctele de vedere la un nivel mediu de dezvoltare economică. Crearea unei calități noi în domeniul economiei impune creșterea nivelului politic și ideologic al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii, pentru a putea înțelege schimbările ce se produc în societate și a acționa în concordanță cu ele, pentru a răspunde creșterii rolului conducător al partidului în etapa actuală.

EXAMINAREA REZULTATELOR obținute de țara noastră pe tărîmul făuririi, amplificării și utilizării bazei tehnico-materiale a socialismului evidențiază ample transformări cantitative și calitative în procesul dezvoltării economiei. Îmbunătățirea gradului de eficacitate economică cu care este utilizată baza tehnico-materială, dezvoltarea și modernizarea acesteia în perspectivă, constituie componente de însemnătate centrală pentru economia națională, pentru fiecare unitate economică, pentru toți oamenii muncii. Asigurarea lor în fapt va marca o însemnată premisă pentru înfăptuirea socialismului multilateral dezvoltat și înaintarea țării spre comunism.

Organizarea muncii în C.A.P.

(Urmare din pag. 11)

sive și intensive a mijloacelor fixe, în principal a agregatelor complexe și a tractoarelor, fapt evidențiat de îmbunătățirea indicilor de utilizare a unor utilaje și mașini agricole ; de exemplu, la cooperativa agricolă menționată, coeficientul de utilizare a semănătorilor a ajuns la 93%în 1977, față de 75% în 1975, iar cel al grapelor a atins maximul (100%) în 1977, față de 67%, cît era în 1975. În aceeași perioadă a crescut și nivelul coeficientului de utilizare productivă a fondului de timp maxim disponibil, de la 76,4% la 81,2%. Îmbunătățirea nivelului acestor coeficienți este, fără îndoială, efectul organizării mai bune a muncii prin noua formă, care asigură deservirea mai rațională și mai operativă a tractoarelor de către cooperatori, la acele lucrări care necesită munci ajutătoare, și aprovizionarea mai ritmică a tractoarelor cu carburanți, lubrifianți, piese de schimb, și a mecanizatorilor cu hrană. Ca urmare, a crescut și randamentul mediu pe tractor — de la 397 la 428 hantri anual, aceasta fiind exclusiv rezultatul organizării superioare a muncii, întrucît celelalte condiții de producție au rămas — în linii mari — neschimbate.

Situațiile analizate sînt suficient de edificatoare pentru a marca necesitatea și posibilitatea mobilizării mult mai intense a rezervelor existente în cooperative atît pe linia folosirii judicioase a forței de muncă cît și a unei mai bune organizări a muncii.

Viitorul economic și ecologic al litoralului românesc

(Urmare din pag. 21)

de unicat în Europa datorită condițiilor deosebite pentru vînătoare și pescuit în Delta Dunării și condițiilor excelente pentru cură heliomarină, sporturi nautice etc., capacitatea de cazare va ajunge în jurul anului 2000, la cca. 100 000.

MUTAȚIILE ce vor apărea în special în aceste zone, astăzi nevalorificate, vor antrena construirea de căi noi de comunicații, vor aduce apă, energie și, în primul rînd, vor crea intense activități economice. Dezvoltarea unor centre economice în zonă și a unor mari platforme industrial-portuare, va asigura suportul teritorial al acestor activități, precum și forța de muncă și echipament tehnico-edilitar.

Din acest succint tablou al dezvoltării social-economice a litoralului, rezultă o transformare rapidă și profundă a teritoriului, cu implicații demografice majore, ce vor amplifica impactul dintre om și mare. Omul va putea îmbunătăți prognozele și chiar regimul meteorologic, prin crearea unei rețele permanente de stațiuni în mare, va putea controla prin norme corespunzătoare exigențelor sale și cu ajutorul unei rețele automate de supraveghere calitatea fizico-chimică, biologică, și microbiologică a apelor.

Prin culturi directe în mare, se va urmări îmbunătățirea și refacerea biofiltrului natural al nevertebratelor marine, intervenindu-se chiar prin crearea artificială a unor condiții (recifi, etc.). Protecția mării devine o problemă internațională, în viitor fiind de neconceput aplicarea la scară eficientă a unor măsuri de limitare a poluării fără o colaborare științifică și practică, la scara întregului bazin. Marea este un bun comun ; ea trebuie rațional exploatată și, în același timp, protejată de toți, întrucît modificările echilibrului natural, dacă depășesc anumite limite, pot avea consecințe nefaste pentru om. Considerăm că printre măsurile ce se întreprind în domeniul protecției mediului se vor înscrie și cele de ordin legislativ, prin adoptarea unor acte normative, consacrate prevenirii și combaterii poluării. Măsurile luate pînă în prezent și cele care se vor lua în continuare vor putea asigura premise favorabile pentru o dezvoltare echilibrată, armonioasă și eficientă a întregului nostru litoral maritim, în condițiile păstrării unor ape curate pentru populație, pentru turism, sport, sănătate, pentru ampla dezvoltare economică.

Strategii de dezvoltare

(Urmare din pag. 26)

A. PROCESELE EDUCAȚIONALE ȘI ÎNDEOSEBI PARTICIPAREA SOCIALĂ TREBUIE SĂ ASIGURE ÎNVĂȚAREA DIN TRECUT, DAR ȘI DIN VIITOR :

Procesele educaționale, învățarea și participarea trebuie să urmărească mărirea **capacității exploratorii** și **creative a individilor** și societăților, a capacității de înțelegere a problemelor prezente și viitoare, ținînd seama că înțelegerea mărește reflexul de creație și adaptare prealabilă prin inovare.

Procesele educaționale trebuie să pună un accent mai mare pe învățarea luării **deciziilor,** a estimării probabilității și utilității, decizia constituind un element cheie în dezvoltarea la orice nivel ; bazîndu-se pe proiecție ea constituie un demers tipic de învățare din viitor.

Dezvoltarea nu poate fi concepută fără învățare, ea constituind un proces tipic de învățare, din **trecut** și din **viitor ;** însăși învățarea din trecut înseamnă a nu repeta aidoma experiențele, ci a **inova,** a promova noi valori și noi modele de gîndire și acțiune.

Nu poate exista progres fără inovare economică, tehnologică, socială. Mai ales tinerele state în curs de dezvoltare care își consolidează structurile identității lor culturale, economice, sociale, politice trebuie să conceapă continuu noi soluții adecvate condițiilor lor particulare. Opțiunea României pentru edificarea unei societăți socialiste, care ține seama de particularitățile sale naționale, constituie de fapt un proces permanent și extrem de complex de inovare continuă, de perfecționare, de învățare și adaptare. Elaborarea prognozelor și a planurilor de dezvoltare economico-socială a României pînă în anii 2000, elaborarea unor concepte, soluții și politici originale în proiecția și construcția socială, inițiate, stimulate și promovate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** inclusiv în domeniul învățămîntului și al participării sociale, constituie și expresii ale unor procese de învățare și inovare.

Tipologii ale asistenței financiare

AJUTORUL FINANCIAR din fonduri publice acordat de țări capitaliste industrializate țărilor în curs de dezvoltare a reprezentat anul trecut 14,8 miliarde dolari, în creștere cu 8 la sută față de 1976. Dar: „Faptul acesta nu poate fi un prilej de felicitări", constată săptămînalul englez **The Economist**, și argumentele aduse sînt puternice. Obiectivul în această materie, stabilit și adoptat în cadrul O.N.U. și acceptat de țările bogate, prevede ca asistența din fonduri publice să nu reprezinte mai puțin de 0,7 la sută din produsul național brut al țării care acordă asistență. Or, după cum se vede și din grafic, în medie alocațiile au reprezentat în anii 1965—1975 numai circa 0,4 la sută din P.N.B.-ul țărilor din așanumitul Comitet al asistenței pentru dezvoltare (C.A.D.), din care fac parte principalele țări capitaliste membre ale O.C.D.E., iar în anii recenți ponderea a mai scăzut. În 1976 ponderea a fost de 0,33 la sută, scăzînd anul trecut la 0,31 la sută. Evoluțiile pe țări au fost însă diferențiate, permițînd săptămînalului londonez să degajeze un fel de tipologie a asistenței financiare. În timp ce o serie de țări mici și mijlocii membre ale C.A.D. — Suedia, Olanda, Danemarca, Norvegia — au sporit în ultimii ani ponderea asistenței acordate țărilor în curs de dezvoltare, în cazul principalelor state capitaliste dezvoltate ponderea, oricum redusă a continuat să scadă. Evoluția aceasta nu poate să nu afecteze situația pe ansamblu, dacă se ține seama de faptul că o țară ca S.U.A. deține o pondere de 28 la sută în suma totală a asistenței financiare acordate de țările din C.A.D.

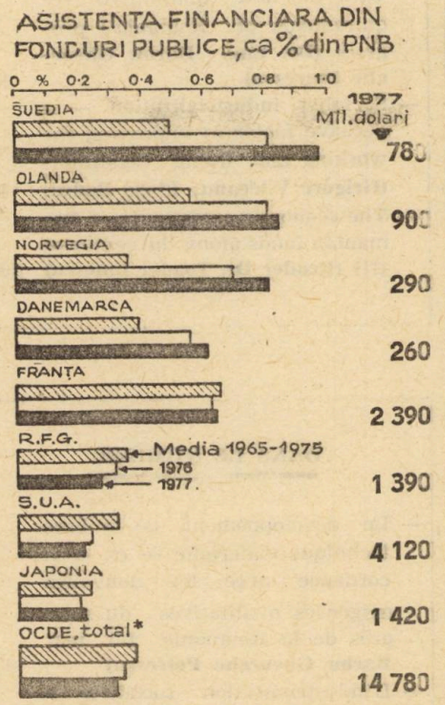

*) Fără Grecia, Irlanda, Portugalia, Spania și Turcia.

Îmbogățirea conținutului muncii: în folosul cui ?

CĂUTAREA unor forme noi, stimulative de organizare a procesului de muncă, în întreprinderile capitaliste, s-a intensificat din deceniul al șaselea în Statele Unite și din deceniul al șaptelea în țările Europei occidentale. Aplicate inițial îndeosebi în sectoarele cu un pronunțat caracter monoton al muncii, ele s-au concretizat, pînă în prezent, în patru grupuri principale de măsuri: două pe orizontala procesului de producție (rotația operațiunilor și extinderea sarcinilor de muncă) și două pe verticala acestuia (îmbogățirea conținutului muncii și crearea de grupuri de lucru semiautonome). Îmbogățirea conținutului muncii în industrie, de pildă, prevede cumularea operațiunilor esențiale de lucru pe verticală, ceea ce presupune ridicarea calificării profesionale a oamenilor muncii, lărgirea competenței și responsabilității executanților etc.

După cum se subliniază în numeroasele studii apărute pe această temă în Occident, costul promovării noilor forme de organizare a producției (care capătă amploare îndeosebi în industria constructoare de automobile) este compensat rapid de sporirea eficienței producției: scade fluctuația cadrelor, se reduce absenteismul, crește puternic intensitatea și productivitatea muncii, precum și calitatea produselor. În ceea ce privește oamenii muncii, însă, ca și în perioada aplicării taylorismului, aceștia au mult mai puțin de cîștigat, întrucît cumularea profesiilor și extinderea sferelor de deservire nu este însoțită, de regulă, de majorarea corespunzătoare a salariilor.

Argumente în favoarea exploatării minereurilor sărace

EXPLOATAREA MINEREURILOR cu un conținut mai sărac în metal devine o necesitate crescîndă pe plan mondial, pe măsura epuizării zăcămintelor bogate, deși prelucrarea minereurilor sărace determină creșteri mai mult sau mai puțin sensibile a cheltuielilor de producție respective. Abordînd această dilemă, specialiștii sovietici în materie apreciază că aici un rol important joacă indicatorul „costul îmbogățirii unei tone de minereu".

La menținerea unui nivel acceptabil al acestui cost pot contribui o serie de factori, cum sînt: costul scăzut al reactivelor de flotație și reducerea consumului acestora, utilizarea unor tehnologii și aparaturi de înaltă productivitate, crearea unor unități de îmbogățire cu capacități mari, automatizarea pe scară largă a proceselor tehnologice etc. Se apreciază totodată, că problema rentabilității exploatării minereurilor sărace trebuie examinată la nivelul economiei naționale, deoarece pe această cale se prelungește durata funcționării întreprinderilor miniere, devine posibilă utilizarea mai deplină a fondurilor fixe existente în această ramură, se asigură eficiența activității întreprinderilor respective etc.

Importanța factorului timp

DUPĂ APRECIEREA SPECIALIȘTILOR, pe măsura accelerării progresului tehnico-științific factorul timp capătă o importanță crescîndă în determinarea eficienței investițiilor, a producției. În direcția ridicării sau scăderii eficienței acționează durata elaborării, aprobării, proiectării și aplicării noilor realizări tehnico-științifice, a noii tehnologii și producții, durata implementării propunerilor de raționalizare, cea a utilizării productive a fondurilor fixe, a fabricării și realizării produselor etc.

Cercetări efectuate în acest sens în R. D. Germană au evidențiat că, în domeniul investițiilor, influența factorului timp asupra eficienței este direct proporțională cu volumul lor. După cum arată revista **Die Wirtschaft**, de pildă reducerea cu un an a timpului necesar pentru pregătirea tehnico-științifică și însușirea producției noi asigură un spor de 0,8% al venitului național. Iar scurtarea de circa 2—3 ori a timpului necesar pentru pregătirea, construirea și atingerea capacităților de producție proiectate poate fi obținută prin soluționarea rațională a problemelor tehnice și organizatorice, determinarea succesiunii optime a rezolvării lor, utilizarea de proiecte-tip ș.a.

Grecia: program energetic

DISPUNÎND de o industrie de prelucrare a petrolului, a cărei capacitate de producție depășește cu mult necesarul intern de consum și care lucrează în mare măsură pentru export, Grecia este total dependentă de importul de petrol (11,8 mil. tone în 1976). Creșterea prețurilor la petrol pe piața mondială, survenită în anii 1973—1974, a determinat guvernul grec să adopte o serie de măsuri pentru diversificarea balanței energetice a economiei naționale, în cadrul căreia ponderea petrolului este de circa două treimi.

Astfel, a început aplicarea programului guvernamental de prospectare a zăcămintelor de petrol pe uscat și în platoul continental, în primul rînd în zona care oferă indicii favorabile, din nord-vestul țării. Pe de altă parte, se prevede ca pînă în anul 1990 să fie puse în funcțiune termocentrale (utilizînd cărbune) cu o putere instalată totală de 2,7 GW și hidrocentrale, care să furnizeze anual 8 mlrd. kWh; au fost alocate 400 mil. drahme pentru studierea utilizării energiei atomice. Totodată, se acordă înlesniri fiscale, menite să stimuleze folosirea de către populație a energiei solare.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 31 DIN 4 AUGUST 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Opțiuni în politica P.C.R. pentru crearea unei economii moderne, avansate
● Dezvoltarea bazei tehnico-materiale în concordanță cu exigențele calitative ale progresului României **(dr. ing. Barbu Gheorghe Petrescu)** 1
● Industrializarea socialistă – factor hotărîtor al îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață **(Grigore Vâlceanu, Elena Badea)** 4

– Acțiuni concrete pentru înfăptuirea sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R.
● Îndeplinirea programelor de înnoire a produselor – cerință de înaltă responsabilitate **(B. Pădure)** 6
● Noi resurse în circuitul economic. Zgura metalurgică, înlocuitor al materialelor de construcții **(Constantin Răduț)** 8
● Experiențe în actualitate. Eficiența producției pentru export **(Florin Pogonaru)** 9

– Direcții de îmbunătățire a organizării muncii în cooperativele agricole **(lector univ. dr. D. Tudorache)** 11

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar.
● Producția netă și accelerarea introducerii progresului tehnic **(Rodica Bălănescu)** 12
● Un sistem adecvat de urmărire operativă a realizării indicatorilor planificați **(dr. Gh. Șică)** 14

– Cadru deosebit de propice pentru contractarea fondului de marfă **(R. Bujor)** 15

– Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE – ORGANIZARE

– Adunările generale ale oamenilor muncii – expresie a autoconducerii muncitorești. O cotitură în gospodărirea resurselor încredințate colectivului întreprinderii **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII – IDEI

– Comunitatea economică a țărilor românești de-a lungul veacurilor (II) **(conf. dr. Toader Ionescu)** 19

– Om – tehnică – mediu. Viitorul economic și ecologic al litoralului românesc **(contraamiral C. Tomescu, dr. O. Șerbănescu, R. Mihnea)** 21

– Școli – curente – economiști. Teorii privind avantajul comparativ și înzestrarea cu factori (III) **(dr. Aurel Iancu)** 22

– Mecanismul economic al socialismului **(dr. Cornel Iuga)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Strategiile de dezvoltare și impulsul educațional (I) **(Ioniță Olteanu)** 25

– Tendințe – conjuncturi 27

– Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale. Apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică (II) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 28

IN SUPLIMENTUL ACESTUI NIMĂR

Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. **Amplasarea rațională a utilajelor în linii tehnologice.**

IN THIS ISSUE

— The development of the technical material basis — in harmony with the new qualitative requirements of Romania's progress **(Dr. Eng. Barbu Gheorghe Petrescu)** 1
— Socialist industrialization — a decisive factor in improving the working and living conditions **(Grigore Vîlceanu, Elena Badea)** 4
— The economic community of Romanian lands along the centuries (II) **(Reader Dr. Toader Ionescu)** 19
— Man — technology — environment. The economic and ecological future of the Romanian seaside (II) **(Rear-Admiral C. Tomescu, Dr. O. Şerbănescu, R. Mihnea)** 21
— Development strategies and the educational impulse **(Ioniță Olteanu)** 25
— Requirements of setting up a new international economic order. Bringing nearer and equalizing the levels of economic development **(Prof. Dr. Nicolae Belli)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le développement de la base technique-matérielle — en concordance avec les nouvelles exigences qualitatives du progrès de la Roumanie **(dr. ing. Barbu Gheorghe Petrescu)** 1
— L'industrialisation socialiste — facteur décisif de l'amélioration des conditions de vie et de travail **(Grigore Vîlceanu, Elena Badea)** 4
— La communauté économique des pays roumains au long des siècles (II) **(maître de conférences dr. Toader Ionescu)** 19
— Homme — technique — environnement. L'avenir économique du littoral roumain **(contre-amiral C. Tomescu, dr. O. Şerbănescu, R. Mihnea)** 21
— Les stratégies de développement et l'impulsion éducationnelle **(Ioniță Olteanu)** 25
— Exigences de l'édification d'un nouvel ordre économique international. Le rapprochement et l'égalisation des niveaux du développement économique (II) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Развитие материально-технической базы в соответствии с новыми качественными требованиями прогресса Румынии **(др. инж. Барбу Георге Петреску)** 1
— Социалистическая индустриализация — решающий фактор улучшения условий труда и жизни **(Григоре Вылчану, Елена Бадя)** 4
— Экономическая общность румынских земель в течении веков (II) **(доцент др. Тоадер Ионеску)** 19
— Человек-техника-среда. Экономическая и экологическая будущность румынского побережья **(контр-адмирал К. Томеску, др. О. Шербэнеску, Р. Михня)** 21
— Стратегии развития и образовательный импульс (I) **(Ионица Олтяну)** 25
— Требования установления нового международного экономического порядка. Сближение и выравнение уровней экономического развития (II) **(проф. др. Николае Белли)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.AP. nr. 64.51.30[illegible].52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

UN PRIETEN DE NEDESPĂRȚIT – TELEVIZORUL „SPORT"

În concediu și în excursie, la munte și la mare, televizoarele portabile SPORT – complet tranzistorizate – adaptabile la tensiunea de 220V și 12 V de la acumulatorul autoturismului dv., oferă posibilitatea vizionării în condiții optime a evenimentelor și a celorlalte emisiuni ale televiziunii.

La magazinele comerțului de stat, vă puteți procura – foarte avantajos – TELEVIZORUL SPORT, la prețul de 2 870 lei și cu plata în 24 de rate lunare, prima rată constituind și avansul în sumă de circa 120 lei.

SEZONUL EXCURSIILOR ȘI DRUMEȚIILOR A SOSIT !

Radioreceptorul portabil vă poate fi un tovarăș agreabil în orele libere, indiferent unde le petreceți.

Dacă nu aveți încă un radioreceptor portabil, cumpărați-vă !

1978 AUG 15

În magazinele specializate, precum și la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat, există următoarele tipuri de radioreceptoare, ușor de purtat :

Tipul	Lungimi de undă	Prețul
CORA	1	345 lei
APOLLO	1	345 lei
PESCĂRUȘ	2	450 lei
ALFA	2	500—540 lei
COSMOS	3	645—740 lei
GLORIA	4	1 450 lei
PREDEAL (auto)	3	1 000 lei

Un personal bine documentat vă stă la dispoziție pentru relații complete despre toate tipurile de radioreceptoare portabile.

SENSIBILITATE ● SELECTIVITATE ● AUDIȚIE CLARĂ ȘI PLĂCUTĂ

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ROMÂNIA — prezenţă activă în dezbaterea marilor probleme ale lumii contemporane

COOPERAREA INTERUZINALĂ ŞI CREŞTEREA EFICIENTEI ECONOMICE

Numărul 32 ● Vineri 11 august 1978

ÎNALTĂ APRECIERE ȘI ADEZIUNE DEPLINĂ FAȚĂ DE IDEILE ȘI ORIENTĂRILE CUPRINSE ÎN EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA ȘEDINȚA ACTIVULUI CENTRAL DE PARTID ȘI DE STAT, HOTĂRÎRE FERMĂ DE A ÎNFĂPTUI NEABĂTUT POLITICA INTERNĂ ȘI EXTERNĂ A PARTIDULUI

„Ideile socialismului, ale independenței și progresului se afirmă cu tot mai multă putere, în ciuda greutăților, a încercărilor forțelor retrograde de a ține în loc mersul istoriei. De aceea, noi sîntem încredințați că putem privi cu deplină încredere viitorul. Popoarele, adevăratele creatoare ale istoriei, dispun de forța și capacitatea de a învinge orice greutăți și obstacole și edifica pe planeta noastră o lume mai bună și mai dreaptă, o lume a păcii și colaborării."

NICOLAE CEAUȘESCU

MAGYAR ORSZÁGOS MOZGALMI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1828

CONTRIBUȚII REMARCABILE LA DEZVOLTAREA GÎNDIRII REVOLUȚIONARE, UNIVERSALE

DIN TOTDEAUNA, gîndirea românească progresistă s-a constituit ca o gîndire generoasă, militînd pentru progresul și propășirea națiunii, pentru apărarea și sporirea valorilor supreme ale umanității. Sînt finalități firești pentru un popor greu încercat de vicisitudini ale istoriei, de împilări ale marilor puteri ale timpului, pentru un popor a cărui existență milenară a fost continuu înnobilată de blazonul muncii și demnității, aducîndu-și aportul său la dezvoltarea civilizației umane. Niciodată însă aceste finalități nu au apărut mai relevante ca în acești ani. Este perioada în care viața politică românească, întreaga dezvoltare economico-socială a țării, caracterizate de o amplă efervescență creatoare, sînt fertilizate și dinamizate de personalitatea de strălucit teoretician și conducător politic, de patriot înflăcărat, de revoluționar și internaționalist consecvent, de umanist de frunte a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, președintele României.

Ne-o dovedește, odată mai mult, ampla expunere a secretarului general al partidului ținută săptămîna trecută la ședința activului central de partid și de stat, practic în fața țării întregi. Glasul cel mai autorizat al națiunii, al tovarășului **Nicolae Ceaușescu** s-a identificat pe deplin, și cu acest prilej, cu cel al unui popor cu nobile năzuințe, cu înfăptuiri istorice de dreptate națională și socială, izvorîte din eforturi și dăruire de țară, aspirînd astăzi la realizarea destinului său comunist într-o lume a progresului și dreptății pentru toate statele.

Prin semnificațiile sale, această cuvîntare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** avînd ca obiectiv analiza situației internaționale, a căilor de soluționare a problemelor cu care este confruntată omenirea, activitatea consecventă a României închinată păcii și colaborării între națiuni, dă expresie unor **trăsături de bază** ale politicii partidului și statului nostru. Înscriindu-se în cadrul unui larg și fertil dialog al partidului, al secretarului său general cu poporul, în practica profund democratică a Conducerii de a prezenta și analiza periodic, în fața activului de partid și de stat, în fața comuniștilor, în fața tuturor oamenilor muncii, probleme interne și internaționale, orientînd întregul nostru popor în înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare și progres ale țării, expunerea pune în relief **largul democratism al vieții noastre economico-sociale,** faptul că politica partidului reprezintă însești opțiunile și aspirațiile celor ce muncesc.

Purtînd pecetea personalității tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** a capacității sale de a pătrunde sensul adînc al realităților lumii de azi, cuvîntarea constituie un îndrumar prețios în analiza și judecarea fenomenelor, proceselor și tendințelor ce se manifestă în prezent pe plan mondial. Schimbările petrecute în lumea contemporană confirmă din plin și permit dezvoltarea creatoare a analizelor cuprinse în Raportul la Congresul al XI-lea al partidului și în Raportul la Conferința Națională din decembrie anul trecut, documente care împreună cu recenta cuvîntare constituie un tot unitar. Se relevă astfel, într-o viziune mai complexă, unele tendințe și fenomene, degajîndu-se noi sensuri și semnificații ale realităților, noi determinări ale lor, direcții de acțiune, ceea ce pune în lumină **constanța caracterului creator, novator, al politicii partidului,** îmbogățind cu însemnate contribuții teoria revoluționară, gîndirea universală și practica. Relevînd nu numai o analiză ca atare a situației internaționale, ci punînd în relief direcții de acțiune, concluzii cu valabilitate practică, această amplă cuvîntare evidențiază, totodată, **caracterul concret, activ, angajat al politicii interne și internaționale a partidului, a României socialiste.** Expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** se înscrie astfel ca **un document programatic de o excepțională valoare teoretică și practică** pentru înțelegerea principalelor fenomene și tendințe ale vieții internaționale, pentru sporirea aportului României la cauza progresului și păcii în lume. Ea constituie un puternic și activ factor de stimulare a tuturor inițiativelor consacrate edificării pe planeta noastră a unei lumi mai bune și mai drepte, consacrate progresului general uman.

CA UN ELEMENT DEFINITORIU este de remarcat **abordarea de fond în expunere a celor mai importante probleme ale actualității internaționale.** Analiza întreprinsă de secretarul general al partidului reliefează ascuțirea contradicțiilor pe plan mondial, a confruntării dintre vechea politică de dominație și o politică promovînd egalitatea între state. În acest context sînt evidențiate tendințele principale în politica de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență, tendințe care s-au intensificat în ultima vreme, sesizîndu-se că acestora li se opun, tot mai puternic **„o politică nouă, de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale".** Apelul secretarului general al partidului nostru ca forțele progresiste, revoluționare, țările socialiste să sprijine această politică, **„să facă totul pentru impunerea și generalizarea ei pe scară mondială"** găsește un larg ecou în conștiința opiniei publice.

Economia mondială este analizată în cadrul expunerii într-o viziune revoluționară, sistemică și unitară, subliniindu-se necesitatea dezvoltării independente într-o lume a interdependențelor, puternica interdependență dintre statele lumii. În această lumină secretarul general al partidului afirmă necesitatea, tratează pe larg **componentele noii politici de egalitate între state,** trăsăturile și profundele semnificații ale acestora. Într-o lume extrem de diversă, în care conviețuiesc state cu orînduiri sociale diferite, cu nivele de dezvoltare diferite înfăptuirea noii politici presupune **promovarea intensă a colaborării economice internaționale,** lărgirea colaborării și cooperării, desfășurate reciproc avantajos, între toate țările. Participarea activă la diviziunea mondială a muncii este apreciată astfel ca o contribuție la promovarea politicii de destindere și pace în întreaga lume, tendințele de izolare economică soldîndu-se cu influențe negative

asupra dezvoltării economico-sociale, a colaborării internaționale și în ultimă instanță asupra climatului de încredere și destindere ce trebuie cultivat în lumea de astăzi.

În analiza procesului colaborării și cooperării internaționale secretarul general al partidului relevă importanța raporturilor României cu țările socialiste, fără nici o excepție, faptul că aceste raporturi **„se completează într-un ansamblu unitar"**. La baza acestuia se află politica noastră principială, fermă și consecventă de contribuție activă la întărirea unității și solidarității tuturor statelor socialiste, la creșterea forței și influenței socialismului în lume. Partidul și statul nostru apreciază cu consecvență locul și rolul însemnat al țărilor în curs de dezvoltare în procesul colaborării economice internaționale, importanța colaborării și cooperării României socialiste cu aceste țări, pe o bază avantajoasă pentru ambele părți. Secretarul general al partidului pune în lumină, totodată, însemnătatea relațiilor cu statele nealiniate, cele mai multe țări în curs de dezvoltare, cerința lărgirii colaborării României cu statele capitaliste dezvoltate, acestea continuînd să aibă un rol însemnat în economia mondială.

Lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, dezvoltarea unor relații economice bazate pe respectarea independenței și a suveranității naționale, pe principii de egalitate și echitate **se relevă ca procese de o importanță deosebită pentru promovarea noii politici.** În acest cadru este subliniat imperativul asigurării neîngrădite a accesului țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă, la marile cuceriri ale civilizației contemporane. El se constituie ca un factor de accelerare a progresului economico-social al tuturor țărilor rămase în urmă, pentru diminuarea cît mai rapidă a marilor decalaje existente în nivelul de dezvoltare al statelor. În cuvîntare se pune în lumină **puternicul sens revoluționar al eliminării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice și politice în lume**, al democratizării relațiilor dintre state — procese care reprezintă **„o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului"**. În această direcție se degajă necesitatea unirii într-un tot unitar a mișcării revoluționare cu lupta pentru lichidarea subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice și politice internaționale, **luptă pe care țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, mișcarea revoluționară, toate forțele progresiste, democratice trebuie să o sprijine activ, aceasta aflîndu-se în deplină concordanță cu principiile solidarității, internaționalismului.**

Între componentele noii politici de cooperare și egalitate între state se înscrie cerința colaborării tuturor statelor în scopul **depășirii unor mari probleme** cu care se confruntă, practic, într-o măsură mai mică sau mai mare, sub o formă sau alta, toate țările lumii: criza de materii prime, energie, monetară, financiară etc. Aceste fenomene au cauze adînci în politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, în raporturile economice de inegalitate și inechitate dintre state, au cauze adînci în economia capitalistă, în așa-zisul model al societății capitaliste „de consum", care nu a rezolvat dezechilibrele și discrepanțele acestei orînduiri ci a generat utilizarea irațională, risipirea resurselor. Ele însă pot și trebuie să fie atenuate prin preocupări intense, prin reglementări echitabile, solicitînd în elaborarea și aplicarea lor eforturile întregii comunități a națiunilor lumii.

Sesizînd cerințe vitale pentru progresul fiecărei țări și totodată al omenirii în general — lărgirea cooperării și colaborării internaționale, asigurarea securității internaționale și înfăptuirea dezarmării, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini de dreptate și echitate în relațiile dintre state, prin glasul președintelui țării România a avansat propunerea organizării unei sesiuni speciale a O.N.U. consacrate problemelor noii ordini economice internaționale, ținînd seama de aria cuprinzătoare de interese pe care o concentrează fenomenele economice complexe cu care se confruntă statele lumii și care **„nu pot fi soluționate în mod parțial, ci în contextul dezvoltării economico-sociale generale, a tuturor țărilor, a întregii umanități"**.

Cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** prezintă o analiză de excepțională importanță a problemelor dezvoltării mișcării comuniste și muncitorești internaționale, elaborării independente a politicii de către fiecare partid revoluționar, pe baza aplicării creatoare, dinamice, dincolo de orice șabloane și scheme artificiale, a teoriei revoluționare a clasei muncitoare. **„Trebuie să înțelegem**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că transformarea socialistă nu se poate face decît ținînd seama de realități, nu de șabloane"**. În acest context sînt analizate problemele perfecționării continue a relațiilor și întăririi unității dintre partidele comuniste, lărgirii colaborării cu celelalte forțe progresiste, democratice. Expunerea pune în lumină însemnătatea deosebită a unei **poziții ofensive, mai active a comuniștilor, a forțelor progresiste, în lupta ideologică**, în confruntările contemporane de idei, caracterizate în prezent de reactualizarea în doctrinele capitaliste a unor teorii de mult înfirmate de știință, de viață, urmărind să mascheze racilele orînduirii capitaliste, să creeze confuzii în rîndul unor pături sociale, să defăimeze marile realizări ale socialismului. Aceasta trebuie să primească o replică mai viguroasă, în deplină concordanță cu mersul obiectiv al omenirii spre progres, spre noua orînduire, care nu poate fi barat de teorii și ideologii demonetizate.

AMPLA ANALIZĂ a situației internaționale are la bază abordarea riguros științifică a problemelor din viața economică și politică internațională, o abordare a realităților așa cum sînt ele și evitarea oricăror prejudecăți, tipare sau formule „unice", o asemenea viziune permițînd înfățișarea unui tablou veridic, complex, lucid al evoluției lumii de astăzi, cu părțile sale bune dar și cu neajunsurile sale. Faptele sînt analizate cu obiectivitate științifică, procesele și fenomenele sînt judecate și interpretate riguros, neajunsurile sînt privite în geneza lor istorică, socială, politică, **degajîndu-se numeroase concluzii și direcții de acțiune pentru înlăturarea greutăților existente, ca și pentru evitarea apariției altora.** Aceste concluzii și direcții de acțiune sînt cantonate în sfera contracarării politicii de dominație, a întăririi luptei unite a statelor — în rîndul cărora cele mici și mijlocii au un însemnat cuvînt de spus, a tuturor forțelor progresiste pentru a impune renunțarea la dominație, presiuni. Ele asigură și amplifică cursul nou spre destindere, colaborare și pace în întreaga lume, spre progres economic și social, creșterea rolului și a prestigiului socialismului în lume.

Din cuvîntarea secretarului general al partidului nostru se degajă **optimism.** Omenirea, evoluînd obiectiv spre noua orînduire, în spiritul nealterat, dinamic al progresului uman, are capacitatea de a depăși neajunsurile, de a înlătura pericolele ce îi amenință existența. Realitatea demonstrează, subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, că **„Ideile socialismului, ale independenței și progresului se afirmă cu tot mai multă putere, în ciuda greutăților, a încercărilor forțelor retrograde de a ține în loc mersul istoriei. De aceea, noi sîntem încredințați că putem privi cu de-**

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 14)

IMPERATIVELE INSTAURĂRII UNEI POLITICI NOI MENITE SĂ ASIGURE O EVOLUȚIE DEMOCRATICĂ ȘI ECHITABILĂ ÎN RELAȚIILE INTERNAȚIONALE

ÎN ANALIZA PROFUND ȘTIINȚIFICĂ a evenimentelor, fenomenelor și proceselor ce au loc, într-o dinamică fără precedent, pe arena mondială, partidul și statul nostru, gîndirea și activitatea practică a secretarului general al P.C.R., președintele Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — care are un rol determinant, de o excepțională însemnătate, în elaborarea și transpunerea în viață a întregii noastre politici interne și externe — pornesc de la marea complexitate a tabloului vieții internaționale actuale, generată de o multitudine de factori. Documentele fundamentale de politică externă ale țării noastre, purtînd amprenta de prestigiu a concepției realiste, creatoare, de mare revoluționar, om politic și patriot a șefului statului român — cum sînt cele ale Congresului al XI-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale din decembrie 1977 a partidului, lucrările teoretice și luările de poziție ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — fac o analiză obiectivă, mereu la zi, a evoluției raporturilor internaționale și a problemelor majore ale omenirii. Pe această bază, ele evidențiază cu pregnanță faptul că, în etapa actuală, paralel cu procesele pozitive de pe arena mondială, care tind să devină prevalente, are loc a adîncire și agravare a unui șir întreg de fenomene negative, pentru a căror îngrădire, contracarare și eliminare este nevoie de activarea fermă, perseverentă a forțelor înaintate ale contemporaneității.

Un tablou internațional de o mare complexitate

MAGISTRALA analiză a tabloului actual al lumii, conținută în recenta expunere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în fața activului central de partid și de stat, dezvoltînd creator, aprofundînd și ridicînd pe o treaptă superioară aprecierile și concluziile privind evoluția mondială din documentele Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., relevă că în ultima perioadă asistăm la o ascuțire a contradicțiilor în viața internațională, la o intensificare a tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii. Aceste contradicții și tendințe se află într-o relație directă cu agravarea fenomenelor de criză economică, monetară și energetică care au creat o situație grea în diferite state, precum și cu faptul că încercările de depășire a crizei nu au dat rezultatele scontate.

Relevînd că în politica de dominație și de reîmpărțire a zonelor de influență se observă pe de o parte recurgerea la forță, la căile militare, iar pe de altă parte folosirea în principal a mijloacelor economice, în ambele cazuri însă pentru promovarea intereselor de dominație și întărirea influenței lor, secretarul general al partidului nostru sublinia: **„În opoziție cu tendințele de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație se afirmă tot mai puternic o politică nouă, de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale".**

Între tendințele și procesele pozitive de pe eșichierul mondial figurează — în concepția partidului și statului nostru — modificarea raportului de forțe în favoarea păcii, democrației și progresului, cursul spre destindere, înțelegere, cooperare, lupta pentru întărirea legalității internaționale, amplificarea contactelor și dialogului între factorii de răspundere ai statelor, preocuparea crescîndă pentru soluționarea politică, pașnică, a diferendelor dintre state, afirmarea viguroasă a voinței popoarelor de a trăi liber și independent, stăpîne pe bogățiile și destinele lor, fără nici un amestec din afară, acțiunea convergentă, la scară mondială, a țărilor mici și mijlocii, în curs de dezvoltare, nealiniate, pentru edificarea unei noi ordini politice și economice internaționale, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Dar — și aceasta este o trăsătură definitorie a etapei actuale a vieții internaționale, relevată în expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** concomitent cu tendințele și procesele pozitive, în raporturile mondiale sînt prezente multiple fenomene care contravin intereselor popoarelor de a se asigura un curs pozitiv, spre pace, înțelegere și cooperare, între care cele mai importante apar manifestările vechii politici imperialiste, bazate pe forță, conflictele și stările tensionale generate de această politică, continuarea și accelerarea cursei înarmărilor, existența și agravarea decalajelor economice și a stării de subdezvoltare, persistența unor fenomene acute de criză — criza sistemului capitalist, criza materiilor prime, seismele din sistemul monetar occidental ș.a. —, menținerea unor anacronisme cum sînt blocurile, bazele militare și trupele pe teritorii străine, și altele.

Înfruntarea dintre vechea politică, bazată pe folosirea forței și amenințarea cu folosirea forței, pe de o parte, și cursul nou, care își croiește drum, spre respectarea principiilor și normelor dreptului internațional, pe de altă parte, înverșunarea cu care adepții metodelor perimate de organizare și desfășurare a raporturilor interstatale se cramponează de pozițiile lor ori încearcă să le consolideze, determină caracterul contradictoriu, evoluția adeseori în zig-zag a vieții mondiale. Complexitatea raporturilor interstatale din actuala etapă este sporită, în sfîrșit, de îngustarea pieței mondiale — tocmai ca urmare a îngrădirilor și obstacolelor generate de vechea politică —, ceea ce a făcut să apară și să se intensifice o nouă luptă pen-

tru reîmpărțirea lumii în zone și sfere de influență între principalele state și grupări de state. Aceasta, după cum avertizează numeroși oameni politici și experți, comportă, în condițiile erei nucleare, pericole incalculabile și imprevizibile pentru pacea mondială, pentru însăși existența civilizației.

Necesitatea obiectivă a unui climat politic nou, a unor relații profund democratice între state

ÎN ÎNFRUNTAREA permanentă dintre cursul nou care se afirmă tot mai energic în viața mondială, și vechea politică bazată pe forță, un moment important l-a constituit încetarea perioadei de încordare, suspiciuni și obturare a canalelor dialogului și cooperării, cunoscută sub numele de „războiul rece", și trecerea la o nouă etapă — a destinderii, coexistenței pașnice active și cooperării, care a adus și aduce avantaje importante tuturor popoarelor, tuturor țărilor : mari și mici, industrializate sau în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul politic, de potențialul economic, militar ori de altă natură. De la început se cere subliniat faptul că destinderea, ca proces de o mare complexitate — așa cum complexe sînt și condițiile internaționale în care a apărut și se afirmă constant — reprezintă nu numai o necesitate obiectivă, conformă legităților istorice, ci și o stare polivalentă a raporturilor interstatale, care presupune satisfacerea unor exigențe de bază. Este vorba, în primul rînd, de menținerea unui climat politic și juridic de tip nou, a unor relații autentic și profund democratice între state, intemeiate în permanență și cu strictețe pe principiile și normele dreptului internațional. Tot în planul politic, ea impune cu necesitate un dialog viu și permanent între factorii de răspundere ai statelor, democratizarea largă a relațiilor internaționale, prin participarea plenară a tuturor statelor, indiferent de mărime, pe picior de egalitate, la viața internațională și luarea în considerare a intereselor fiecărui popor, extinderea și generalizarea tratativelor, a căilor pașnice, pentru găsirea de soluții în chestiunile litigioase, în toate problemele de interes general.

În concepția partidului și statului nostru, destinderea nu a apărut „de la sine" și, totodată, ea nu este rezultatul unor înțelegeri ori aranjamente elaborate într-un cerc restrîns de state. Fără a nega importanța pe care o au normalizarea și dezvoltarea raporturilor de cooperare dintre marile puteri în stimularea și consolidarea acestui proces, țara noastră susține punctul de vedere — ilustrat de întreaga experiență postbelică — potrivit căruia destinderea a apărut ca o necesitate obiectivă, ca o componentă dinamică a evoluției generale a relațiilor interstatale, ca un rezultat al mutațiilor și proceselor înnoitoare din viața internațională și — lucru deosebit de important — ea reprezintă un bun dobîndit prin eforturile consecvente și contribuțiile multiple ale tuturor statelor, între care se detașează aportul considerabil al țărilor mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare, între care și România, vital interesate, alături de întreaga comunitate internațională, în asigurarea acestui climat indispensabil promovării intereselor fundamentale ale dezvoltării lumii contemporane.

Evoluții periculoase pe plan conceptual și în sfera raporturilor interstatale

ÎNCĂ DE LA APARIȚIA EI, în urmă cu aproape un deceniu, destinderea internațională a fost confruntată cu o serie întreagă de obstacole, fie că a fost vorba de reziduurile „războiului rece", de manifestările în practică ale politicii de forță, de cursa înarmărilor, ori de teoriile și acțiunile forțelor ostile afirmării noului curs spre înțelegere și cooperare, spre democratizarea vieții internaționale. Atît perioada scurtă care a trecut de la apariția sa, cît și opoziția din partea anumitor cercuri și forțe atașate vechii politici, au făcut ca procesul de destindere să rămînă într-o fază incipientă, să fie fragil, să aibă un curs care este departe de a fi ireversibil. Dacă binecunoscuta discuție sofistică despre „avantajații" și „dezavantajații" procesului de destindere nu este nouă, în ultima perioadă se constată o recrudescență a unor teorii și concepte care tind, sub anumite „motivații" și „argumente", să submineze și chiar să nege importanța destinderii, mergînd pînă acolo încît se afirmă că ea este doar una din alternativele evoluției mondiale, cu alte cuvinte, o politică internațională ca oricare alta.

Pe de altă parte, asistăm, în ultima perioadă, la evoluții și mai periculoase, de data aceasta nu în sfera „conceptelor", ci în practica raporturilor interstatale ; se manifestă, mai acut ca în trecut, lupta pentru obținerea de noi poziții dominante de către principalele state sau grupări de state, sînt mai frecvente cazurile de recurgere la forță, presiuni și amestec în treburile altor state, se constată o anumită recrudescență a abordărilor și a politicii de la bloc la bloc, proliferează așa-numitele „conflicte locale" — în fond ingerințe și agresiuni brutale în viața altor popoare —, se amplifică și se întețește cursa înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare.

În condițiile specifice ale lumii de azi, asemenea concepții și practici prezintă un grad fără precedent de periculozitate. Existența a peste 150 de state pe arena mondială, cu orînduiri social-economice, grad de dezvoltare și potențialuri diferite, acumularea unor arsenale nucleare capabile să distrugă de zeci de ori întreaga planetă, marile interdependențe obiective ce s-au creat între state în epoca revoluției tehnico-științifice, precum și caracterul global al problemelor politice, economice, sociale, culturale, militare și de altă natură — determină în mod obiectiv ca în etapa actuală destinderea și coexistența pașnică să reprezinte unica alternativă a evoluției comunității internaționale. Majoritatea covîrșitoare a guvernelor, numeroși oameni politici și experți de prestigiu au subliniat în repetate rînduri acest lucru, avertizînd, concomitent, că cealaltă alternativă — recurgerea la forță, la război, se cere îngrădită și eliminată prin eforturi convergente ale popoarelor, ea conducînd la consecințe catastrofale pentru întreaga umanitate. Asigurarea continuării politicii de colaborare și pace se dovedește astfel o necesitate de prim plan a vieții internaționale, care poate fi tradusă în realitate prin acțiuni ferme ale popoarelor. **„Ideile socialismului, ale independenței și progresului,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, se afirmă cu tot mai multă putere, în ciuda greutăților, a încercărilor forțelor retrograde de a ține în loc mersul istoriei".**

Poziția României față de căile de rezolvare într-un spirit profund constructiv și realist a problemelor ce se pun în politica mondială în această situație, inclusiv în domeniul dezarmării, problemă de care ne vom ocupa într-un alt articol, se întemeiază tocmai pe ideea că popoarele au astăzi capacitatea de a edifica o lume mai bună și mai dreaptă.

Nicolae CHILIE

DEMOCRAȚIA REALĂ, UN ELEMENT FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII SOCIALE

ÎN CONTEXTUL confruntărilor ideologice din lumea contemporană disputa în jurul valorilor umane care trebuie promovate în viața socială și îndeosebi dezbaterile privind semnificațiile și manifestările democrației ocupă un loc central. După cum este și firesc, o asemenea dezbatere angajează direct structurile politice și sociale ale diferitelor țări și necesită o clarificare de principiu asupra sensului și semnificațiilor progresului social. În ultimă instanță, dezbaterea asupra democrației reflectă lupta de clasă care se desfășoară în prezent, confruntarea principalelor concepții despre drepturile și libertățile maselor, despre condiția umană.

Lichidarea exploatării omului — esența democrației socialiste

INTERESUL ACTUAL pentru problemele democrației și ale perspectivelor ei își are originea în principalele procese care caracterizează evoluția societății în prezent. Pe prim plan se situează schimbările pe care le-a adus socialismul în natura relațiilor umane, prin instaurarea și dezvoltarea unor noi raporturi economice și a unor instituții sociale noi, profund democratice. În același timp, sîntem martorii adîncirii crizei sistemului capitalist, al degradării vieții democratice în sistemul politic burghez, al creșterii unor manifestări fasciste. Desigur, în diferite zone ale lumii capitaliste sînt țări care, în virtutea particularităților istorice, a evoluției concrete a instituțiilor de stat, a sistemului de partid, continuă să funcționeze, ca reflex al luptelor de clasă, mecanismul democrației burgheze. Chiar acolo unde continuă să supraviețuiască instituții democratice burgheze tradiționale, activitatea lor se caracterizează printr-o contradicție pregnantă între frazeologia democrată și realitățile politice, economice și sociale, întemeiate pe restrîngerea drepturilor democratice ale maselor, ale clasei muncitoare.

Pe fondul influenței exercitate de cuceririle politice și sociale pe care le reprezintă socialismul și al adîncirii crizei sistemului capitalist, caracteristica dominantă a vieții politice din țările capitaliste o constituie intensificarea activității ideologice de denaturare a realităților, de ascundere a vicilor fundamentale ale capitalismului și de prezentare exagerată, unilaterală și deformată a vieții democratice. Această intensă activitate ideologică abuzează de o frazeologie care suprasolicită diferite formule cum ar fi drepturile omului, dezvoltarea multilaterală a personalității lui, sau „libera mișcare a persoanelor" etc.

După cum sublinia secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta ședință a activului central de partid și de stat, aceste teorii au fost puse în circulație în ultima vreme **„cu scopul de a crea confuzii în rîndul diferitelor pături sociale, de a ascunde racilele orînduirii burgheze și de a dezorienta pe cei ce caută un drum nou în evoluția societății"**. Dezbaterea deschisă, sinceră, a problemelor actuale ale dezvoltării vieții democratice constituie cea mai eficace cale pentru punerea în evidență a caracterului diversionist al ideologiei burgheze. Forța argumentelor aduse în această dezbatere este cu atît mai mare cu cît ele se vor sprijini pe fapte, pe o informație veridică asupra realităților vii ale epocii noastre. În această ordine a lucrurilor dezbaterea asupra destinului contemporan al democrației îndeplinește un imens rol educativ, învățînd pe oameni să distingă procesele esențiale, să deosebească diversiunea de adevăr. Considerăm că punctul de plecare într-o asemenea dezbatere îl constituie cea mai profundă schimbare care s-a produs în viața societăților contemporane și anume lichidarea exploatării omului de către om în țările socialiste. Această cucerire revoluționară reprezintă piatra de încercare a oricărei dezbateri despre natura și sensul democrației. Adevărata democrație și adevăratul umanism sînt urmarea nemijlocită a eliminării din viața societății a exploatării omului, înlăturarea gravelor inegalități economice, sociale și politice ale capitalismului. Numai în aceste condiții se poate înfăptui cu adevărat egalitatea reală a tuturor cetățenilor, lichidarea oricăror discriminări naționale, sociale și rasiale, participarea la conducerea societății.

Dacă aceste condiții lipsesc, așa cum este cazul în lumea capitalismului, atunci referirile la democrație rămîn fraze strălucitoare, dar fără acoperire reală, simple instrumente verbale pentru uzul politicianismului burghez lipsit de scrupule în serviciul goanei după profit. În acest context apare limpede valoarea ideii secretarului general al partidului accesibilă bunului simț al fiecărui cetățean că **„nu se poate vorbi de o democrație reală, de libertate, de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului într-o societate care nu asigură unor mase de milioane de oameni posibilitatea primordială de a-și cîștiga existența prin muncă, de a participa direct la conducerea diferitelor sectoare de activitate a societății, la luarea hotărîrilor ce privesc propria existență, propriul viitor..."**

Logica de nezdruncinat a acestui argument se întemeiază pe numeroasele aspecte negative care caracterizează evoluția capitalismului contemporan.

Democrația burgheză între declarații și realități

PRIN NATURA sa orînduirea capitalistă subminează ideile democrației. Datorită finalităților sale — sporirea proprietății capitaliste pe calea exploatării maselor și mărirea continuă a profitului — această orînduire a imprimat în esență un caracter demagogic lozincilor democratice. Trebuie subliniat că, și în condițiile revoluțiilor burghezo-democratice care

au deschis calea relațiilor de producție capitaliste, steagul revendicărilor democratice a fost purtat și apărat de masele muncitoare. Pe măsura consolidării relațiilor de producție capitaliste tendința limitării drepturilor democratice a devenit din ce în ce mai evidentă și măsurile luate s-au îndreptat, în primul rînd, împotriva maselor largi, îndeosebi împotriva clasei muncitoare.

Deosebirea dintre vorbe și fapte este deosebit de profundă în sfera vieții economice. Evoluția economiilor capitaliste este marcată de criza care se răsfrînge în primul rînd asupra condiției umane a maselor largi, privîndu-le de posibilitatea de a-și exercita drepturile umane fundamentale : dreptul la muncă, dreptul la o existență materială demnă, dreptul la învățămînt, cultură, știință.

Datele statistice indică incapacitatea societății capitaliste contemporane de a asigura suficiente locuri de muncă. În numeroase țări tineretul nu are o perspectivă sigură și adeseori eforturile pentru obținerea unei pregătiri superioare sînt contracarate de creșterea șomajului. Generațiile vîrstnice sînt la rîndul lor lovite de condițiile grele de muncă și nesiguranța zilei de mîine care crește odată cu vîrsta.

În aceste condiții accentul pus, în dezbaterile cu privire la drepturile omului, asupra dreptului de a emigra constituie o frazeologie demagogică menită să creeze condiții pentru obținerea de forță de muncă ieftină. Adeseori emigranții sînt folosiți ca masă de rezervă pentru a face presiuni, de cîte ori au loc mișcări revendicative ale oamenilor muncii pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă sau de salarizare. O asemenea politică corespunde intereselor marilor monopoluri și contribuie la permanentizarea decalajelor între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Urmările grave ale acestei politici se fac simțite prin încercările de a atrage forța de muncă calificată, intelectuali din țările în curs de dezvoltare ceea ce subminează efortul de a înlătura inegalitățile actuale între țări și popoare. „Drenajul creierului" a devenit o sursă de mari profituri în condițiile în care țările dezvoltate evită o parte din cheltuielile necesare pregătirii forței de muncă intelectuale și recurg la utilizarea acestei capacități în producție căpătate practic în mod gratuit din țările în curs de dezvoltare.

Pe fundalul exploatării economice capitaliste apare mai evident caracterul demagogic al lozincilor burgheze despre egalitate socială și libertate politică. Inegalitățile economice și sociale profunde măresc distanța între un grup restrîns de capitaliști și masele muncitoare, făcînd iluzorii revendicările de echitate și egalitate. Desigur, în unele țări, datorită luptei clasei muncitoare și a schimbărilor produse de creșterea economică și desfășurarea revoluției tehnico-științifice, au avut loc importante schimbări în felul de viață a populației muncitoare. Modificările în gama bunurilor de consum, îmbunătățirea condițiilor de locuit și de transport au drept revers intensificarea muncii, creșterea nesiguranței sociale și frustarea oamenilor muncii de dreptul lor de a dispune de propria lor muncă și de a participa la conducerea societății ale cărei bunuri sînt create prin munca lor.

Schimbările care s-au produs în țările dezvoltate industrial în ultimele decenii atestă caracterul inconsistent al teoriilor care consideră posibilă o ameliorare a exploatării capitaliste prin „umanizarea muncii" sau înfăptuirea „participării" la conducerea întreprinderilor. Aceste diferite încercări de a promova forme noi de muncă și de conducere sînt lipsite de o bază reală. De pildă, în ultimii ani, în țările capitaliste dezvoltate industrial, au început să se introducă noi metode de organizare a muncii, de „umanizare" a relațiilor de muncă cum ar fi „rotarea posturilor", „îmbogățirea conținutului muncii", metoda „muncii în grup" sau metoda „lărgirii atribuțiilor de muncă". Pe aceste diferite căi se caută să se motiveze munca și să se înlăture efectele negative ale organizării tayloriste a muncii la bandă. Sesizarea necesității de a introduce schimbări în conținutul muncii reprezintă un aspect pozitiv, care este însă contracarat de faptul că situația muncitorului în sistemul producției capitaliste nu se schimbă deloc. Căutînd să stimuleze inițiativa și interesul pentru muncă al muncitorilor, se ajunge, de fapt, la noi căi de intensificare a muncii, de creștere a profitului, de această dată motivate prin argumente științifice de natură sociologică și psihosociologică.

O motivație asemănătoare o are și demagogia care se desfășoară în ultimul timp în jurul așa-numitei „democrații industriale". În R.F.G., în țările scandinave s-a introdus în întreprinderi practica consultării administrației și personalului în probleme de organizare a muncii și al reprezentării muncitorilor în organele de conducere. Toate aceste măsuri nu aduc însă nici o modificare de esență în situația clasei muncitoare și a locului ei în societate. Deciziile hotărîtoare privind producția și dezvoltarea întreprinderilor revin marilor posesori de acțiuni care dispun de cele mai multe voturi în consiliile de administrație și care exprimă astfel politica patronatului. Noile forme pe care le capătă teoria și practica managementului în țările capitaliste dezvoltate tind de fapt la integrarea muncitorilor în sistemul capitalist, și, în aceste condiții, „participarea" la conducere urmărește să obțină angajarea lor conștientă la producerea de profituri mai mari pentru monopoluri.

Eșecul acestor încercări ale ideologiilor burgheziei monopoliste de a găsi căi noi de ascundere a esenței exploatatoare a relațiilor capitaliste sînt expresia pe plan spiritual a faptului obiectiv că forma capitalistă a relațiilor de producție a devenit incompatibilă cu cerințele progresului social. Socialismul constituie singura perspectivă reală pentru umanizarea societății și democratizarea ei profundă.

Înfăptuirea drepturilor omului în socialism

REVOLUȚIA SOCIALISTĂ a modificat radical condiția umană, a ridicat masele de oameni ai muncii, clasa muncitoare la rolul de creator conștient al istoriei. Se formează astfel baza reală pentru înfăptuirea procesului de **umanizare a societății**, cum denumea Marx construirea noilor relații socialiste de producție, pentru rezolvarea problemelor vitale ale umanității.

Înlăturarea exploatării, afirmarea oamenilor muncii în calitate de producători, proprietari și beneficiari ai muncii lor, a dat o nouă perspectivă problemei drepturilor omului și a permis înfăptuirea lor reală. Acest proces are loc pe mai multe planuri :

— asigurarea nevoilor fundamentale ale tuturor oamenilor muncii prin crearea posibilității de a munci în condiții demne și libere — corespunzătoare cu cerințele epocii noastre ;

— înfăptuirea reală a principiilor eticii și echității în raporturile economice și sociale ;

prof. dr. Sergiu TAMAȘ

(Continuare în pag. 9)

„În lumea contemporană, ca de altfel întotdeauna de-a lungul istoriei, există o intensă confruntare ideologică între forțele revoluționare și progresiste, pe de o parte, și clasele exploatatoare și cercurile reacționare, pe de altă parte, în legătură cu o serie de probleme fundamentale ale dezvoltării sociale, ale organizării societății, ale drepturilor și libertăților maselor, ale condiției umane, ale gîndirii filozofice și creației spirituale".

NICOLAE CEAUȘESCU

UMANISM — PARTICIPARE — DEMOCRAȚIE, un spațiu central de confruntare ideologică

ÎN AMPLA ANALIZĂ făcută în fața activului central de partid și de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfățișat cu un ascuțit și profund spirit științific evoluțiile și schimbările ce au loc pe plan mondial. Sesizînd ascuțirea contradicțiilor în viața internațională, intensificarea tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației, secretarul general al partidului evidențiia două tendințe principale : **„pe de o parte tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, pentru obținerea sau consolidarea zonelor de influență și, pe de altă parte, tendința de folosire, în principal, a mijloacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii".**

Eșecul celor aproape două secole de dezvoltare capitalistă nu a rămas fără urmări. Acumularea atîtor consecințe nefaste pentru omenire, polarizarea bogăției și sărăciei, inegalitatea și inechitatea flagrantă, exploatarea lipsită de scrupule și prădalnică a omului și a resurselor naturale, profundele crize de structură au determinat ca tot mai multe țări, pe spații geografice tot mai întinse să refuze tipul capitalist de dezvoltare. Forțele revoluționare și progresiste militează astăzi activ pentru o adevărată dezvoltare socială, care să ducă la asigurarea unei reale libertăți a maselor, la ameliorarea permanentă a condiției umane.

Aceste evoluții, aceste schimbări nu au avut și nu au loc în mod lin. Ele au antrenat întotdeauna de-a lungul istoriei omenirii o încleștare puternică de forțe, lupte mai mult sau mai puțin violente. Nici o orînduire nu a trecut în arhivele istoriei fără o înverșunată opoziție, mai mult sau mai puțin îndelungată. Și astăzi capitalismul, imperialismul folosesc în scopul perpetuării dominației, a promovării „valorilor" lor o panoplie extrem de largă de mijloace de luptă, violente sau mai pașnice, de la exercitarea presiunilor și amestecuri directe sau chiar declanșarea unor războaie și conflicte armate, pînă la mijloacele mai puțin fățișe și adesea mai perfide ale dominației economice și diferite forme de luptă ideologică.

Dimensiunea politică, economică și ideologică

ÎNTR-ADEVĂR, dacă privim evoluția evenimentelor ultimului sfert de secol în procesul decolonizării, constatăm că lupta politică pentru independență teritorială a fost tot mai mult însoțită de încercarea marilor puteri de a utiliza pîrghii și presiuni pe plan economic și ideologic. Dobîndirea independenței politice este întotdeauna însoțită de ample și complexe procese de edificare a unor structuri proprii, naționale și de efortul de stăvilire a intervențiilor militare. Lupta împotriva politicilor hegemonice în diferite puncte ale lumii, pentru promovarea principiilor autodeterminării, suveranității naționale, neintervenției și neamestecului în treburile interne, împotriva forței și amenințării cu forța constituie în fapt condiții indispensabile pentru asigurarea unui minim de securitate politică necesară dezvoltării pașnice. Tendința manifestată în ultimul timp pe plan mondial de a se recurge la forță, la căi militare în promovarea politicii de dominație constituie un grav și periculos recul în evoluția relațiilor internaționale.

În peisajul internațional numeroase inițiative, acțiuni, reuniuni și documente adoptate pun în evidență încercarea marilor puteri de a-și exercita dominația și în mod indirect, prin pîrghii economice, ceea ce a făcut să crească confruntarea între „centre" și „periferie" în domeniul luptei pentru independență economică. Reuniuni G.A.T.T., U.N.C.T.A.D., dialogul „Nord-Sud" sînt puternic marcate de efortul țărilor de a-și asigura independența și securitatea economică, de a-și exercita efectiv suveranitatea politică și economică, de a instaura noi relații economice și politice, bazate pe egalitate, echitate și justiție. Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor, Declarația privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, ca și alte documente adoptate în ultimul timp în cele mai reprezentative foruri internaționale sînt expresii ale unor cerințe obiective pe plan mondial.

În riguroasa și detaliata analiză făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu realităților și tendințelor ce se manifestă în prezent pe plan mondial se sublinia într-o înlănțuire logică perfectă că tocmai **„ținînd seama de practicile existente în lume, este necesar ca în activitatea internațională să se pună un accent mai mare pe lupta pentru dezvoltarea economică independentă a fiecărei națiuni, pentru consolidarea independenței naționale a tuturor statelor (...). Sprijinirea independenței naționale, a dezvoltării economice de sine stătătoare a tuturor națiunilor constituie, în momentul de față, o latură esențială a întregii vieți internaționale".** Așa cum se sublinia în continuare în magistrala expunere lupta pentru eliberare națională nu se încheie odată cu cucerirea independenței politice. Ea continuă cu lupta pentru întărirea independenței economice, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru opțiuni libere în dezvoltarea economică și socială, pentru o colaborare cu adevărat echitabilă pe plan internațional.

Intensificînd în ultimul timp, alături de presiunile politice și economice, utilizarea unor instrumente mai rafinate, mai subtile de dominație, forțele imperialiste urmăresc să împiedice opțiunile libere în dezvoltarea economică și socială a statelor, să transfere în aceste țări „valorile" și modelele lor de dezvoltare, de consum,

Tensiuni rezultate din modul capitalist de dezvoltare	O NOUĂ CONCEPȚIE PRIVIND ÎNSERAREA OMULUI ÎN MEDIUL SOCIAL ȘI NATURAL	Noi optici, modele și valori de bază	Orientarea acțiunii
(a) dezvoltare economică inadecvată (irațională) și dezechilibrată	(a_1) modificarea poziției omului în procesele economice și a sistemului de repartiție ținînd seama de dubla sa calitate de producător și beneficiar, înlocuirea orientării „economo-centrice" cu o orientare „sociocentrică"	(a_2) modificarea finalității și a parametrilor dezvoltării în viziunea binomului „omul-scop" „economia-mijloc"	(a_3) coordonarea proceselor în cadrul vectorului, creștere —› dezvoltare—›progres
(b) inegalitate și exploatare	(b_1) eliberarea omului de exploatare, situarea sa în poziție de egalitate față de mijloacele de producție, reamenajarea structurilor și mecanismelor instituționale, organizarea unor structuri orizontale care să asigure o participare largă a colectivității la decizii și creșterea responsabilității sociale, adîncirea și perfecționarea continuă a democratismului, instaurarea echității și a relațiilor de cooperare și întrajutorare	(b_2) elaborarea conținutului, conceptelor și mecanismelor de sporire a participării și responsabilității sociale, modificarea dinamismelor și dinamicii sociale subordonată finalității social-umane	(b_3) evoluții orientate de vectorul —› eliberare —›egalitate, —› echitate —› participare —› responsabilitate —›solidaritate, antrenînd astfel un „cîmp" de progres
(c) consum irațional și conflictual	(c_1) înlăturarea decalajelor economice sociale, educaționale, în condițiile de civilizație, accesul larg la cultură, acționarea pentru realizarea aspirațiilor umane de bază și înflorirea personalității umane în cadrul unei noi viziuni asupra omului și societății	(c_2) completarea tabloului valorilor materiale și spirituale, ierarhizarea și echilibrarea lor, pentru stimularea participării și creativității	(c_3) elaborarea unor noi modele de consum individual și social, ghidate de finalitatea social-umană
(d) dezechilibrarea mediului și poluare	(d_1) o nouă concepție privind echilibrele om-economie-societate-tehnologie-mediu natural bazată pe noi sisteme și concepte de dezvoltare, pe noi opțiuni, restricții și finalități	(d_2) parametrii, interconditionările și elemente de modelare economică, bazate pe sisteme de producție integrative și nepoluante	(d_3) ecodezvoltarea, cuprinderea variabilelor ecologice în modelele și opțiunile de dezvoltare
(e) perpetuarea inechității și inegalității, tendința de a încălca suveranitatea și independența statelor naționale, de perpetuare a unor „centre de putere"	(e_1) înlocuirea concepțiilor depășite și periculoase ale „echilibrului puterii" sau ale „politicii de forță", edificarea unei structuri internaționale orizontale, bazate pe o democratizare deplină a vieții internaționale, participarea activă, pe bază de egalitate în drepturi a tuturor statelor mici, mijlocii și mari, promovarea consensului în procesele de decizie, creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite	(e_2) independență în interdependență, suveranitate și cooperare, egalitate și echitate, participare și responsabilitate, progres și dezvoltare, cooperare în loc de confruntare, universalism în loc de discriminare, stabilitate în loc de insecuritate	(e_3) instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale bazate pe armonizarea obiectivelor individuale cu cele colective, pe diversitate și pluralism

stilul lor de viață. Încercărilor de dominație culturală, neocolonialismului cultural, li se opune lupta popoarelor pentru păstrarea identității lor culturale și naționale, ceea ce duce la o ascuțire a confruntărilor ideologice în lumea contemporană. Tendințele de colonialism cultural se manifestă și în planul comunicațiilor de masă și informațiilor, în lupta pentru democratizarea informațiilor, pentru transformarea lor dintr-un instrument de dominație politică și de „marfă" de export, într-un adevărat bun social, o componentă a instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. Așa se explică faptul că în ultimul timp s-a amplificat mult dezbaterea problemei democratizării informației (Alger—1973, Lima—1975, Tunis, New Delhi, Colombo—1976, Bagdad—1977, Cairo—1978 etc.).

Controversele ideologice actuale cuprind toate spațiile existenței umane, de la planul economic și social la cel cultural, de la tipul de dezvoltare, modelul de consum, și stilul de viață, la valorile de bază, aspirațiile individuale și colective. Unul din terenurile de acute controverse este circumscris de laturi cum sînt : (a) contestarea puternică a societății capitaliste contemporane și evidențierea crizei din gîndirea social-politică occidentală care caută remedii de ameliorare a acestei orînduiri ; (b) avansarea de concepte, idei și soluții pentru edificarea unor societăți democratice, progresiste, bazate pe o largă participare a maselor și înflorirea personalității umane și (c) găsirea căilor de compatibilizare, de conviețuire a varietății de societăți naționale în cadrul unei noi ordini economice și politice internaționale etc.

Tematica unei prestigioase dezbateri științifice organizate de către Federația Mondială de Studii asupra Viitorului și Centrul pentru Studii Economice și Sociale al Lumii a Treia din Mexic și care a reunit peste 25 de specialiști și savanți de renume mondial din circa 20 de țări socialiste, în curs de dezvoltare și capitaliste s-a centrat tocmai într-o asemenea zonă. Ele au încercat să avanseze unele alternative de dezvoltare socială, în sprijinul proiectului elaborat de Universitatea Națiunilor Unite din Tokio sub conducerea lui Johan Galtung privind „Obiective, procese și indicatori ai dezvoltării". Concepția și experiența României socialiste a suscitat un larg interes în acest cadru și numeroase aprecieri elogioase, îndeosebi în ceea ce privește cuplarea creșterii economice cu dezvoltarea socială și subordonarea lor finalității social-umane și modalitățile prin care se urmărește realizarea unei societăți larg participative, în care masele să-și poată manifesta inițiativa și personalitatea.

Tipul capitalist de dezvoltare, un eșec

O MARE PARTE din omenire plătește încă un tribut mult prea greu tipului capitalist de dezvoltare, care neglijîndu-l pe om și punînd în centrul său criterii economice „pure" se realizează în dauna sa și a naturii, printr-o degradantă și prădalnică exploatare a resurselor umane și a celor naturale. O dezvoltare care generează exploatare și inegalitate, inechitate și „violențe structurale", consum irațional și conflictual, dezechilibre și distorsiuni, nu poate duce spre progresul societății umane, se realizează împotriva aspirațiilor colectivităților social-umane.

Cum se exprima un reputat filozof și politolog occidental în cadrul reuniunii din Mexic, mai mult de un secol de experiență istorică respinge „legea junglei capitaliste", numită „liberalism", în care fiecare își urmărește interesele sale individuale. Societățile occidentale de la renaștere încoace au oscilat, după opinia sa, între „jungla individualismului" și un „totalitarism organizat". Una dintre concluziile reuniunii amintite arăta că actuala împărțire a societății capitaliste într-o sferă politică, în care individul este subordonat oligarhiei de stat, și o sferă a vieții private în care el este liber să exploateze, să-și urmărească interesele egoiste și meschine în dauna altor membri ai colectivității umane și pe seama acestora, duce la o distanțare crescîndă între cetățeni și la o ruptură profundă între aceștia și oficialitățile responsabile de politică. Un asemenea tip de dezvoltare, bazat pe structuri verticale, în care relațiile existente generează sistematic, prin mecanismele în funcțiune, mai multe avantaje într-o parte, deci inegalitate și inechitate, duce implicit la fragmentarea, segmentarea, segregarea și marginalizarea colectivității sociale, ceea ce constituie un grav eșec pe plan social-uman.

Nevoia de bunăstare și de securitate economică este fără îndoială o necesitate de bază. Dar în mod legitim fiecare colectivitate națională trebuie să găsească un răspuns adecvat întrebărilor: Ce fel de bunăstare? Pentru cine ? Cum să fie ea realizată ? În acest context apare firesc întrebarea : De ce expansiunea economică în Occident nu a produs societății în ansamblu mai multă fericire și nici măcar suficientă securitate ? Cele aproape 20 de milioane de șomeri existenți în țările capitaliste dezvoltate sînt o mărturie dureroasă pentru natura și proporțiile eșecului. Insecuritatea economică și socială a sporit continuu în pofida acelei miraculoase creșteri a „P.N.B.-ului", iar „libertatea" individului este tot mai mult strivită de forțele necontrolabile ale pieței și manipularea centrelor de decizie. Amplificarea contradicțiilor și conflictelor economice și sociale este o realitate și o formă de manifestare a contestării societății capitaliste.

Creșterea economică abordată „în sine", atît în planul conceptual cît și în cel operațional, pune sub semnul întrebării nu numai realitățile ce am văzut că le determină, ci și teoria și modelele bazate pe așa-zisa „economie liberă de piață". Sacrificarea tuturor celorlalte sfere social-umane celei economice, unei dezvoltări „economocentrice", se face în dauna omului. Pornind de la eșecurile evidente ale economiei și, pe un plan mai general, ale societății capitaliste, acestea aduc în discuție nu numai o dezvoltare rău orientată și existența unei profunde crize structurale și de valori, ci însăși necesitatea regîndirii modalităților de înserare a omului și acțiunilor sale în natură și societate (vezi tabelul).

Încercarea de a găsi soluțiile cele mai adecvate ameliorării condiției umane presupune recurgerea la o viziune sistemică, care să poată surprinde complexitatea interdependențelor fenomenelor contemporane. Marx însuși arăta : „cu timpul științele naturii vor îngloba în sine știința despre om, după cum știința despre om va îngloba în sine științele naturii, va fi o singură știință" (K. Marx, Fr. Engels, „Manuscrise economico-filozofice din 1844", în Scrieri din tinerețe, Editura Politică, 1968, p. 583). În acest context atrage atenția un aspect esențial, principial, care stă la baza concepției partidului nostru asupra dezvoltării sociale : coerența proiecției dezvoltării economico-sociale pe multiple planuri, centrată pe om, pe finalitatea social-umană. Dacă privim Carta fundamentală care stă la baza strategiei Partidului Comunist Român de dezvoltare socială, **Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, pot fi cu ușurință sesizate elementele principale ale unei concepții originale. Această concepție urmărește îmbunătățirea permanentă a cadrului de viață material și spiritual, realizarea plenară a aspirațiilor umane, adîncirea continuă a democrației economice și sociale prin lărgirea participării și perfecționarea continuă a cadrului social, crearea unor noi raporturi OM-ECONOMIE, OM SOCIETATE, de care ne vom ocupa în partea a doua a acestui articol.

Ioniță OLTEANU

Democrația reală

(Urmare din pag. 6)

— realizarea unei vieți democratice efective prin înlăturarea oricăror discriminări naționale, sociale sau rasiale ;

— înfăptuirea participării directe la conducerea societății, la elaborarea și aplicarea deciziilor la toate nivelele de organizare ale vieții economico-sociale ;

— accesul liber la învățătură, cultură, știință, fără nici o discriminare ;

— afirmarea plenară a personalității umane prin realizarea pe planuri multiple în muncă, în viața politică, în dezvoltarea capacităților spirituale.

În ansamblul lor aceste cuceriri ale socialismului exprimă o viziune nouă, revoluționară asupra înfăptuirii drepturilor omului.

„Considerăm — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ca datoria forțelor revoluționare în problema drepturilor omului este aceea de a acționa cu toată energia pentru soluționarea de fapt a cerințelor fundamentale ale maselor muncitoare, pentru lichidarea oricărei exploatări a omului de către om, pentru manifestarea liberă în sfera creației materiale și spirituale a tuturor cetățenilor și participarea lor neîngrădită la conducerea efectivă a societății...**"

În spiritul unei abordări realiste trebuie să luăm în considerare **caracterul complex** al progresului socialist. Succesele de ansamblu ale construcției socialiste, soluționarea problemelor fundamentale legate de situația clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a maselor largi populare, au creat o bază obiectivă trainică pentru a învinge unele dificultăți care se mai manifestă, unele dintre acestea fiind cauzate de fenomenele negative care se resimt în întreaga economie mondială.

Una din marile resurse ale societății socialiste pentru depășirea acestor dificultăți o constituie **dezvoltarea participării la conducere.** Participarea maselor la rezolvarea treburilor statului, ca și a problemelor unităților în cadrul cărora lucrează, constituie o angajare conștientă, permanentă la dezvoltarea multilaterală a socialismului și la utilizarea mai eficientă a resurselor sale materiale și umane.

În fond, participarea la conducere a inițiat o largă mișcare către autogestiunea economică și socială care transformă pe fiecare cetățean în conducătorul și controlorul calității propriei sale muncii. Democrația capătă pe această cale sensul ei cel mai profund : conducerea prin popor, pentru popor.

Opțiuni în politica P.C.R. pentru crearea unei economii moderne, avansate

MUTAȚIILE ÎN CONSUMUL POPULAȚIEI – EXPRESIE A ÎMBUNĂTĂȚIRII VIEȚII OAMENILOR MUNCII

TRANSFORMĂRILE SOCIAL-ECONOMICE cu caracter revoluționar care au avut loc în țara noastră în anii construcției socialiste, au determinat modificări esențiale în consumul populației. Ritmul rapid al industrializării țării, crearea și dezvoltarea marii producții în agricultură, dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale, creșterea contribuției științei și învățămîntului, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, sînt factori care au asigurat un dinamism înalt economiei românești, ceea ce s-a reflectat și în volumul, structura și dinamica consumului populației.

POLITICA DE ACCELERARE A INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE, de accentuare a laturilor calitative, de dezvoltare prioritară a ramurilor de înaltă tehnicitate, promotoare ale progresului tehnic contemporan, care condiționează crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale, trăsături ale politicii partidului manifestate cu deosebire după Congresul al IX-lea, a fost însoțită de o creștere continuă a producției de bunuri industriale destinate consumului, de creștere corespunzătoare a producției agricole necesare satisfacerii nevoilor cu produse agro-industriale a populației și industriei.

Creșterea în ritm rapid a producției industriale, acordarea unei atenții mai mari dezvoltării industriei producătoare de mijloace de producție, nu a însemnat neglijarea ritmului de creștere a producției de bunuri de consum, ci dimpotrivă s-au creat condiții pentru intensificarea creșterii în ramurile producătoare de produse destinate direct consumului populației (vezi tabelul nr 1). Astfel dacă pe ansamblul industriei

Tabelul nr. 1
Ritmul mediu anual de creștere al unor producții industriale în perioada 1951—1976

— în %

	1951—1976	1951—1965	1966—1976	1971—1976
Total industrie	12,9	13,3	12,3	12,7
Grupa B	10,6	10,7	10,5	11,2
din care :				
Industria textilă	10,5	9,4	12,0	12,8
Confecții	11,8	9,9	14,4	16,1
Pielărie, blănărie, încălțăminte	9,6	9,7	9,4	9,3
Alimentară	8,2	8,9	7,2	7,8

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1969, p. 152—153 și 1977, p. 126—127, 128, 129.

ritmul mediu anual de creștere a fost de 12,9% în perioada 1951—1976, grupa B a crescut cu un ritm de 10,6%, industria confecțiilor de 11,8%, industria textilă de 10,5%. Se observă o accentuare a ritmului de creștere a acestor două ramuri ca și a grupei B în ansamblu, după 1965 și în special din 1971, ritmul mediu anual de creștere a grupei B fiind în 1971—1976 de 11,2% iar în unele ramuri ca industria confecțiilor și industria textilă de 16,1 și respectiv de 12,8%, depășindu-se astfel ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale. Aceasta dovedește sporirea posibilităților de creștere mai rapidă a consumului populației ca urmare a lărgirii bazei materiale a producției, justețea politicii partidului nostru de asigurare a creșterii nivelului de trai pe baza dezvoltării accelerate a producției industriale și materiale în general, a sporirii productivității muncii.

Creșterile cantitative ale producției au fost însoțite de îmbunătățirea structurii pe sortimente a bunurilor de consum în concordanță cu tendințele cererii de consum a populației orientate într-o măsură tot mai mare spre **produse cu un confort ridicat, ușor de întreținut și de o calitate superioară.** Aceste realizări au fost obținute pe linia diversificării producției, a introducerii în producție a rezultatelor tehnico-științifice, a perfecționării tehnologiilor de fabricație, a dezvoltării și modernizării sectoarelor de finisare, ceea ce a avut ca rezultat fabricarea unor produse cu o valoare de întrebuințare ridicată. Astfel, au fost realizate sortimente și articole noi ca : țesături din bumbac, in, cînepă, în amestec cu fibrele sintetice și artificiale, țesături de bumbac și lînă cu contracție redusă, țesături clasice tip lînă, bumbac și mătase din fire naturale și chimice, articole confecționate din țesături și tercoturi cașerate, articole de sticlărie din semicristal și cristal, noi sortimente de brînzeturi fermentate, supe concentrate etc. În prezent, întreprinderile din industria ușoară produc în mod curent peste 100 000 de articole, modele contexturi și poziții coloristice, față de numai 9 000 în anul 1950. În 1977 s-au produs cu 23 000 sortimente și modele mai mult decît în anul 1975 astfel că produsele noi și reproiectate reprezintă peste 40% din volumul total al producției, iar la nivelul anului 1980, aceste produse vor reprezenta 70%.

Pentru perioada pînă în 1980, pe baza prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială, a Programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum, a Programului de dezvoltare a industriei alimentare, elaborate sub directa îndrumare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și aprobate de Conferința Națională din decembrie 1977, se va asigura satisfacerea la un nivel calitativ superior a cerințelor de consum al oamenilor muncii, corespunzător nivelului atins în dezvoltarea economiei naționale. Industria alimentară va asigura un **volum sporit de produse alimentare** de calitate, într-o gamă sortimentală care să satisfacă nevoile și cerințele tuturor categoriilor de consumatori. Un accent deosebit se pune pe creșterea subramurilor industriei alimentare producătoare de **alimente de bază.** Astfel, la carne producția va crește în 1980 față de 1975 cu 206%, la laptele de consum cu 182%, la brînzeturi cu 175%, la

unt cu 173%, cu peste 259% la pește, la zahăr cu 220%, la ulei comestibil cu 194%.

Pe lîngă sporirea cantitativă se va realiza o **diversificare accentuată a producției** în conformitate cu cerințele unei alimentații moderne și tradițiile de consum din țara noastră. Se vor introduce în fabricație în cursul cincinalului peste 400 de noi produse și sortimente, ponderea produselor noi și reproiectate reprezentînd în 1980 peste 15% din totalul producției. Concomitent cu diversificarea producției se va asigura **îmbunătățirea calității** produselor prin creșterea valorii nutritive, a stabilității și conservabilității produselor. Toate acestea vor asigura premise mai bune în satisfacerea consumului populației.

Alături de creșterea și diversificarea producției industriale de bunuri de consum, o premisă importantă a sporirii consumului populației o constituie **dezvoltarea producției agricole.** Crearea și dezvoltarea marii producții în agricultură, creșterea gradului de dotare tehnică, modernizarea continuă a producției a determinat realizarea unei agriculturi intensive de randament ridicat, asigurînd un volum tot mai mare de produse agro-alimentare necesare consumului intern și exportului. Producția globală a crescut în 1976 față de 1950 de 3,39 ori, pe această bază putîndu-se asigura o creștere însemnată a producției pe locuitor la principalele produse. Aceasta a permis atît dezvoltarea mai rapidă a producției industriale de produse destinate consumului cît și sporirea produselor agro-alimentare care intră direct în consumul populației.

O contribuție importantă la creșterea volumului consumului, la îmbunătățirea structurii acesteia au adus-o și celelalte ramuri ale economiei și industriei care pe lîngă mijloacele de producție au dezvoltat și producția de bunuri, mai ales de folosință îndelungată, destinate populației. Astfel, producția la 1000 locuitori, de aparate de radio a crescut de peste 4 ori față de 1960, de mașini de spălat pentru uz casnic de 4,5 ori de frigidere de 18 ori și de televizoare de 5,2 ori față de 1965.

Pentru perioada 1978—1980, pe baza Programului privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, aprobat de Conferința Națională din decembrie 1977, se prevăd majorări însemnate, față de planul cincinal, la producția de confecții, sticlărie de menaj și ceramică fină, articole de marochinărie și blănărie, precum și la produsele electro-casnice, medicamente, cosmetice și alte produse chimice, mobilier și materiale de construcții. În continuare, producția bunurilor de consum din industria ușoară, alimentară, construcții de mașini, chimică și prelucrarea lemnului va spori în cincinalul 1981—1985 conform orientărilor generale aprobate de Conferința Națională — cu 45—50%, urmînd a se realiza o gamă diversificată de produse cu un grad ridicat de calitate și finisare.

CREȘTEREA ÎN RITMURI ÎNALTE a venitului național, a producției de bunuri industriale de consum și a agriculturii, au asigurat ridicarea continuă a veniturilor populației, și pe această bază, sporirea necontenită a consumului. **„Pînă la urmă** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — prin ce se măsoară dezvoltarea societății noastre ? Numai prin faptul că produc tot mai multe mașini, tot mai multe bunuri materiale ? Aceasta trebuie să se reflecte în îmbunătățirea condițiilor de viață, în ridicarea gradului de civilizație a poporului“**[1]).

Interacțiunea dintre creșterea economică și satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de consum ale populației este evidențiată de dinamica venitului național, a fondurilor de consum și a veniturilor reale ale populației (vezi tabelul nr. 2). Așa cum rezultă din tabelul nr. 2, creșterea în ritm înalt a venitului

Tabelul nr. 2

Dinamica venitului național, a fondului de consum și a veniturilor reale pe locuitor în perioada 1955—1975

	1960	1965	1970	1975	Ritmul mediu anual de creștere 1956—1975
Venitul național pe locuitor	131	196	267	433	7,7
Fondul de consum pe locuitor	117	147	194	265	5,0
Venituri reale pe locuitor	117	156	192	267	5,2

național, repartizarea rațională a acestuia în fond de consum și fond de acumulare, menținîndu-se o rată înaltă a acumulării, a permis creșterea continuă a fondului de consum și, pe această bază, a veniturilor reale ale populației. Au fost create astfel premisele necesare creșterii și diversificării consumului de bunuri și servicii, modificării structurii acestuia, precum și sporirii fondurilor destinate dezvoltării învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și prevederilor sociale.

Creșterea continuă a veniturilor bănești ale populației, sporirea producției bunurilor de consum industriale și agricole, modernizarea rețelei comerciale și a celei prestatoare de servicii, au permis populației să-și sporească și să-și diversifice an de an consumul de produse alimentare, nealimentare și de servicii. Desigur, există o mare varietate de indicatori ce dimensionează consumul populației[2]). Ținînd însă seama că ponderea cea mai mare în fondul de consum revine consumului pe seama bugetului individual, în cadrul căruia cumpărările de mărfuri prin comerțul socialist dețin locul cel mai important, analiza mai detaliată a acestui consum scoate în evidență aspectele esențiale din tendința populației. Se evidențiază în primul rînd ritmul rapid de creștere a vînzărilor de mărfuri, pe total de 12 ori în 1976 față de 1950, de 10 ori la mărfuri alimentare, de 18 ori în alimentația publică și de 12 ori la mărfurile nealimentare. Cea mai mare creștere o înregistrează alimentația publică, a cărei pondere în totalul vînzărilor de mărfuri cu amănuntul a crescut de la 7,1% în 1950 la 13,8% în 1976. A crescut de asemenea ponderea mărfurilor alimentare de la 31,7% în 1950 la 36,2% în 1976.

Analiza dinamicii vînzărilor diferitelor mărfuri din cadrul fiecărei grupe scoate în evidență și alte aspecte importante ale consumului. Astfel, în timp ce la mărfurile alimentare creșterea a fost de 10 ori, la anumite produse cu o valoare nutritivă ridicată, creșterea a fost și mai mare. Exprimată în unități naturale, la lapte (inclusiv lapte praf) creșterea a fost de 17,2 ori, la brînzeturi de 10,9 ori, la unt de 11,2 ori, la ouă de 53,5 ori, la preparate din carne de aproape 17 ori. În cadrul mărfurilor nealimentare, creșterea este mai mare la produse însemnate pentru sporirea calitativă a consumului populației, ca de exemplu la tricotaje, de peste 16 ori, la mobilă de 92,3 ori, la ciment de 72,8 ori etc. Toate acestea dovedesc, pe de o parte creșterea însemnată a consumului populației, pe

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, București, Ed. politică, 1976, p. 43.

[2]) Vezi, I.V. Totu, Consumul populației în R.S.R., Edit. didactică și pedagogică, Buc. 1970, E. Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, 1976.

baza potențialului sporit al economiei naționale, iar, pe de altă parte, orientarea consumului tot mai mult spre bunuri nealimentare, în condițiile creșterii cantitative și mai ales calitative a consumului alimentar.

În ce privește **consumul de produse alimentare,** acesta a cunoscut o sporire continuă, îmbunătățindu-se și din punct de vedere al structurii sale (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Dinamica consumului principalelor produse alimentare pe locuitor

1950—100

Produsele	1965	1970	1975	1976
Carne și produse din carne (în echivalent carne proaspătă)	159	187	274	290
Grăsimi	221	264	318	249
Lapte și prod. lactate (în echiv. lapte, exclusiv unt)	98	103	123	130
Ouă	195	241	363	397
Zahăr și produse din zahăr (în echivalent zahăr)	217	280	294	361
Cereale (în echivalent făină)	159	150	145	147
Cartofi	151	124	190	186
Legume	115	132	172	194

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1977, p. 91.

Datele evidențiază creșterea substanțială a consumului pe locuitor la carne, grăsimi, ouă și zahăr în condițiile creșterii însemnate a numărului populației. De asemenea se evidențiază tendința de reducere a consumului de cereale, ceea ce arată o mutație modernă în consumul alimentar al populației. Această tendință este și mai evidentă după 1965, cînd consumul la cereale scade în 1970 la 94%, iar în 1976 la 92% — față de 1965. S-au realizat importante progrese în ceea ce privește conținutul în calorii și factori nutritivi ai alimentației populației, proces care va continua și în viitor.

Consumul de produse nealimentare a cunoscut un ritm rapid de creștere ca urmare a ridicării generale a veniturilor bănești ale populației, a satisfacerii nu numai în mediul urban dar și în cel rural în mai bune condițiuni a nevoilor de hrană. Astfel, **populația a putut aloca o parte tot mai mare din veniturile sale, pentru cumpărarea de produse care-i îmbunătățesc condițiile de viață și confort** (textile și îmbrăcăminte, metalochimice și electrochimice, mobilă, materiale de construcție, autoturisme, locuințe), precum și de **bunuri necesare ridicării nivelului cultural** (aparate de radio, televizoare, instrumente muzicale, cărți etc.).

Nivelul consumului pe locuitor la țesături, inclusiv confecții, a crescut în 1976 față de 1950 de aproape 2 ori, iar la încălțăminte de peste 5 ori. Creșteri deosebit de rapide au cunoscut **obiectele de folosință îndelungată,** ducînd la sporirea considerabilă a gradului de înzestrare a populației cu astfel de obiecte (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Dinamica înzestrării populației cu obiecte de folosință îndelungată (la 1 000 locuitori)

1955=100

	1965	1970	1975	1976
— Aparate de radio	331	478	552	575
— Televizoare (*	847	24 ori	43 ori	47 ori
— Frigidere	53 ori	134 ori	239 ori	268 ori
— Mașini de spălat rufe	46 ori	92 ori	136 ori	148 ori
— Mașini aragaz	537	752	11 ori	12 ori
— Aspirator de praf	17 ori	35 ori	49 ori	53 ori
— Autoturisme (*	600	32 ori	69 ori	81 ori

*) — față de 1960

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1977 p. 91.

O mare parte din produsele nealimentare, îndeosebi, mobilă, aparate de radio, televizoare, frigidere, articole de uz casnic, sînt cumpărate într-un număr tot mai mare de populația din mediul rural, care în 1976 dispunea de 1 350 000 de aparate de radio și de peste 1 100 000 de televizoare.

O dinamică accentuată se prevede pentru actualul cincinal la bunuri de folosință îndelungată, concomitent cu ridicarea parametrilor calitativi și de utilitate, cu diversificarea sortimentelor. Pe întregul cincinal se vor pune astfel la dispoziția populației peste 5,4 milioane aparate de radio și televizoare, peste 1,8 milioane frigidere, peste 1,1 milioane mașini de spălat rufe și aproape 4 milioane garnituri de mobilă pentru camere și bucătării, numeroase autoturisme, etc. Se va acorda atenție producției și desfacerii de aparate electrocasnice, menite să ușureze munca în gospodărie și să reducă timpul afectat acestei activități. Creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum și livrărilor de mărfuri, după cum se prevede în Programul de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980 aprobat de Conferința Națională din decembrie 1977, va asigura satisfacerea în condiții mai bune a nevoilor oamenilor muncii, creșterea gradului de dotare a populației cu obiecte de folosință îndelungată.

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE cunosc o creștere tot mai mare pe măsura sporirii veniturilor. Astfel în perioada 1965—1975 volumul prestărilor de servicii — marfă către populație a crescut de peste 3 ori. Ponderea cheltuielilor destinate cumpărării serviciilor marfă în totalul cheltuielilor populației a crescut de la 11,9% în 1965 la 16,5% în 1975, urmînd să reprezinte circa 19% în 1980. Ca urmare a măsurilor luate de creștere mai rapidă a veniturilor bănești ale populației în actualul cincinal, se prevede o sporire a volumului prestărilor de servicii cu 1,9 miliarde lei, ritmul mediu anual de creștere fiind de 11,9%. Suplimentarea activității de prestări de servicii se face prin creșterea mai accentuată, pe baza folosirii mai bune a capacităților existente, a serviciilor mai mult solicitate de populație ca : reparații, construcții și întreținerea locuințelor, întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată, întreținerea și repararea autoturismelor, servicii de gospodărire comunală și locativă, servicii de telefon-poștă, reparații și comenzi de confecții tricotaje și încălțăminte și servicii personale.

PE BAZA CREȘTERII venitului național cu un ritm mediu anual de 8,6—9,6%, a retribuției reale cu 18—20% și a veniturilor reale ale țărănimii cu 20—22%, în perioada 1981—1985, se va realiza creșterea în continuare a consumului populației. Corespunzător creșterii venitului populației se va asigura dezvoltarea producției de mărfuri și servicii destinate satisfacerii cerințelor de consum. Ritmul mediu anual de creștere al volumului desfacerilor de mărfuri pe ansamblul comerțului va fi de circa 5,4—6,7%, iar al prestărilor de servicii de 8,5—9%.

Sînt procese care reflectă ample mutații în viața populației din țara noastră, în sensul progresului, al unei vieți tot mai civilizate și mai bogate în împliniri materiale și spirituale. Asemenea realizări, față de nivelurile corespunzătoare din regimul burghezo-moșieresc, pun pe deplin în lumină realismul politicii partidului, țelul suprem al acesteia — creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării.

conf. dr. Dumitru PUGNA

O COMPONENTĂ DE BAZĂ A STRATEGIEI CREȘTERII ECONOMICE – RIDICAREA EFICIENȚEI CHELTUIRII RESURSELOR MATERIALE

CREȘTEREA ECONOMICĂ reprezintă un proces de sporire a produsului social și a venitului național, total și pe locuitor, precum și a veniturilor reale, în condițiile modernizării continue a economiei naționale. Una din contribuțiile de seamă ale partidului nostru la dezvoltarea teoriei marxiste, o constituie și **fundamentarea necesității creșterii economice rapide, ca o condiție pentru reducerea și lichidarea decalajelor economice.** În condițiile țării noastre, dinamismul pronunțat nu este un fenomen cu caracter conjunctural, ci constituie o **constantă** a evoluției economiei românești. Astfel, între anii 1960—1975, venitul național pe locuitor a sporit cu 63% în România, cu 42% în Bulgaria, 27% în Cehoslovacia, 32% în R.D.G., 52% în Polonia, 32% în Ungaria, 26% în U.R.S.S.[1]

Accentuînd însemnătatea laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale a României, în numeroase rînduri secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat importanța sarcinii de înaintare mai accelerată a României pe drumul progresului. La Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a fost formulat obiectivul situării pînă în anul 1985 a țării noastre în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie. În contextul dinamismului dezvoltării noastre, realizarea Programului suplimentar de dezvoltare pe perioada 1976—1980 este condiționată într-o măsură ridicată nu numai de volumul resurselor antrenate în activitatea productivă ci și, în măsură din ce în ce mai mare, **de eficiența utilizării lor.** Iată de ce **creșterea eficienței cheltuirii resurselor materiale, ridicarea calitativă a întregii activități economice reprezintă o problemă fundamentală în etapa pe care o străbatem.** Programul suplimentar de dezvoltare a economiei ca și orientările generale pentru întocmirea cincinalului următor, reflectă amplificarea preocupărilor pentru **laturile calitative,** pentru întărirea spiritului de răspundere pe toate treptele economiei naționale față de **modul în care se asigură creșterea eficienței utilizării fondului național de dezvoltare, optimizarea structurilor, utilizarea rațională a capacităților de producție, sporirea volumului de producție și beneficii la mia de lei fonduri fixe, reducerea cheltuielilor, în primul rînd a celor materiale.**

IN ACTUALA ETAPĂ, în modelul creșterii economice românești, rata optimă a acumulării este organic legată de necesitatea sporirii continue a eficienței economice. Modelul nostru de creștere economică cunoaște astăzi o semnificativă redimensionare, îmbogățindu-se cu noi valențe ; este vorba de intrarea economiei românești într-o nouă fază a evoluției sale, de un adevărat salt calitativ în care creșterea de tip intensiv devine preponderentă. Această trecere este impusă de noi condiții : de faptul că gradul de satisfacere a nevoilor interne și competiția tot mai activă pe piața externă pun pe prim plan calitatea producției, de agravarea considerabilă a problemei materiilor prime și energiei, etc. Carențele în folosirea resurselor nu mai pot fi astăzi compensate prin nici un efort cantitativ suplimentar ; este cunoscut că majorarea cu numai un procent a eficienței utilizării fondurilor fixe productive asigură un spor de venit național de aproape 5 miliarde lei anual, pentru a cărui obținere ar fi necesare 3-4 procente de acumulare în plus. Așa însă după cum rata superioară a acumulării nu poate suplini lipsa de eficiență, la fel creșterea eficienței nu anulează necesitatea realizării în continuare a unui viguros program de investiții. Creșterea eficienței este concepută ca o acțiune conjugată la nivel macroeconomic și microeconomic pentru sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, folosirea cu randament sporit a fondurilor fixe, valorificarea superioară a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor.

Factorul decisiv al creșterii eficienței economice îl constituie **sporirea productivității muncii,** al cărei ritm mediu anual de creștere în industrie este de 9,2% ; ca urmare peste 80% din sporul producției industriale, în actualul cincinal, se va obține pe seama creșterii productivității muncii. Semnificația productivității ca factor al sporirii producției se desprinde din cîteva date ; în anul 1965, prin creșterea productivității muncii cu 1% s-a obținut un spor de producție industrială de 1,5 miliarde lei, iar în anul 1980, echivalentul valoric al unui procent de sporire a productivității va ajunge la 10 miliarde lei.

Referindu-se la sporirea eficienței cheltuirii resurselor la nivel macroeconomic, expresia sintetică cea mai elocventă care atestă sporirea acesteia o constituie **creșterea mai rapidă a venitului național în raport cu produsul social,** fapt ce duce la reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și la creșterea ponderii venitului național. Diminuarea doar cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social la nivelul anului 1980 se va reflecta într-un spor de venit național de 14 miliarde lei. Este evident că diminuarea costurilor materiale de producție, ridicarea gradului de valorificare a capacităților de producție și a materiilor prime, mai ales în condițiile în care pe plan mondial prețul materiilor prime și al energiei cunoaște o linie ascendentă, constituie un factor de însemnătate primordială pentru creșterea economică intensivă.

ALOCAREA an de an, a unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare și înfăptuirea, pe această bază, a unui program de investiții de mare anvergură, a creat posibilitatea creșterii accelerate, reînnoirii și modernizării bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei naționale. Astfel, între 1950—1976, volumul total al fondurilor fixe a crescut de 5,9 ori. Latura cantitativă a fost însoțită de importante modificări de structură în sensul creșterii ponderii mașinilor și utilajelor în totalul fondurilor fixe, al ridicării performanțelor lor la nivelul celor mai bune realizări ale tehnicii.

Corelarea anumitor indicatori ne permite să deducem că au fost obținute rezultate pozitive în domeniul sporirii eficienței folosirii fondurilor fixe productive. În timp ce venitul național a crescut între 1950—1976 de 11 ori, populația ocupată pe întreaga economie a sporit cu 22% În aceeași perioadă venitul național creat în **industrie** a crescut de 27 ori, în timp ce volumul fondurilor fixe a crescut de 14 ori, iar al populației ocupate — de 3,3 ori. Productivitatea muncii a sporit pe ansamblul industriei de 7,2 ori ; în industria prelucrătoare, de energie electrică și termică sporul productivității este de 17 ori, în industria chimică și constructoare de mașini de 15 ori.

Analiza gradului de folosire a capacităților de producție în țara noastră dezvăluie însă existența unor însemnate rezerve insuficient valorificate. Așa cum s-a subliniat și la Conferința Națională din decembrie 1977, în vederea utilizării rezervelor de folosire mai eficientă a capacităților de producție se impune : creșterea indicelui de utilizare a tuturor fondurilor fixe ; creșterea coeficientului de schimburi, urmărindu-se generalizarea schimbului doi și extinderea schimbului trei mai ales la secțiile și utilajele care reprezintă „locuri înguste" ; ridicarea nivelului productivității muncii și a randamentului mașinilor din schimburile doi și trei la nivelul schimbului întîi ; asigurarea asistenței tehnice în toate schimburile și la un nivel corespunzător ; întreținerea, supravegherea și repararea corespunzătoare a utilajelor ; redistribuirea mijloacelor tehnice nefolosite și realizarea unor utilaje necesare dotării complete a suprafețelor de producție construite ; asigurarea unei aprovizionări ritmice ș.a.

SE ȘTIE CĂ țara noastră dispune de un valoros potențial natural, care permite dezvoltarea armonioasă a economiei naționale. Asigurarea însă a unor ritmuri înalte de creștere a ramurilor prelucrătoare face ca această bogăție de resurse să se transforme într-o noțiune foarte relativă. Bunăoară, în 1938, cînd țara noastră producea 284 mii tone de oțel, resursele de minereu de fier și cocs puteau fi apreciate ca suficiente. În 1976, deși extracția de minereu de fier a crescut, ajungînd la peste 3 milioane tone, aceasta este departe de a putea satisface nevoile siderurgiei, aflată într-o puternică dezvoltare, fapt ce a determinat sporirea considerabilă a importului. Necesitatea creșterii importului este evidentă și pentru alte materii prime ca metale neferoase, țiței etc., unde progresul rapid al ramurilor prelucrătoare a făcut ca disponibilitățile interne să scadă în mod relativ.

Documentele Conferinței Naționale a partidului nostru din decembrie 1977, pornind de la aceste realități și avînd în vedere problemele generale ce se pun pe plan mondial în domeniul materiilor prime și energiei, de la sarcina de mare răspundere pentru prezentul și viitorul țării de a asigura o perioadă cît mai îndelungată resursele necesare dezvoltării economiei, stabilesc însemnate direcții de acțiune care vizează tocmai ridicarea eficienței cheltuirii resurselor de materii prime și materiale.

Acțiunile întreprinse în direcția utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale au determinat și determină creșterea gradului de valorificare a acestora, reducerea consumurilor specifice, creîndu-se premise pentru sporirea în continuare a eficienței cheltuirii acestor resurse. Cîteva calcule, care relevă consumul unor resurse materiale, reflectă elocvent rezultatele și perspectivele în acest domeniu(vezi tabelul).

Evoluția unor consumuri la resurse materiale principale.

	1965	1970	1975	1980
Consumul de combustibil convențional (tone c.c. la 1 mil. lei prod. industrială).	183,0	161,0	114,9	94,3
Consumul de energie electrică (mii k.w h/mil. lei prod. ind.)	61,5	65,3	56,8	49,3
Consumul de cox de furnal pe tonă de fontă (t/t).	0,823	0,693	0,605	0,550
Consumul de oțel lingou pe tone de laminate finite (t/t).	1,370	1,345	1,300	1,200
Consumul de laminate feroase în constr. de mașini (t/mil. lei prod.)	37,8	28,2	19,8	14,6
Consumul de masă lemnoasă în ind. prelucr. lemnului (mc/mil. lei prod.)	1 333,0	1 110,0	800,0	534,3

De asemenea, referindu-ne la creșterea gradului de valorificare a metalului, valoarea producției obținute dintr-o tonă de metal evoluează după cum urmează :

1965	1970	1975	1980
100	134,1	206,5	295

Reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie constituie și în continuare **principala cale de reducere a cheltuielilor materiale.** În economie se utilizează uneori prea mult metal pentru produse cu grad relativ redus de prelucrare; se proiectează tipuri de mașini cu gabarit și greutate mai mare decît cea a tipurilor produse în alte țări ; se consumă încă prea mult petrol și gaze ca sursă de energie primară și relativ prea puțin în industria chimică ; se folosesc uneori tehnologii care consumă mult metal sau mult cocs metalurgic, se menține uneori un procent ridicat de rebuturi. În scopul de a evidenția rezervele mari ce există pentru înlăturarea acestor neajunsuri — preocupare permanentă ridicată de partid în fața întregii economii, vom arăta că numai în ceea ce privește proporția rebuturilor situațiile diferă foarte mult de la o întreprinderea la alta. O analiză efectuată anul trecut a pus în lumină faptul că la un număr de întreprinderi din industria constructoare de mașini cu profil similar sau foarte apropiat, cantitatea de rebuturi a fost, la unele dintre acestea, de pînă la 14 ori mai mare față de întreprinderea cu situația cea mai bună, cu o pondere minimă a rebuturilor.

CERCETAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ contemporană are drept rezultat crearea unor mijloace de muncă mai perfecționate, cu parametrii tehnico-economici superiori, înainte de toate cu un consum de materiale și combustibili mai redus. O orientare importantă în această privință o constituie creșterea capacității mașinilor și utilajelor fabricate. În literatura economică se arată, de exemplu, că prin creșterea puterii instalate a unei turbine de la 2,5 mii la 100 mii kw, consumul specific de materiale se reduce de 6,5 ori ; creșterea volumului cupei excavatorului de la 0,35 la 3 mc, determină reducerea consumului specific de materiale cu peste 30% ; prin creșterea puterii unei locomotive de la 2 000 la 3 000 CP, ponderea consumului specific de materiale scade cu aproape 30%[2]).

În determinarea orientărilor fundamentale, a căilor de acțiune în vederea reducerii cheltuielilor materiale, partidul nostru ține seama de valențele multiple ale progresului tehnico-științific contemporan, capabil să favorizeze nu numai creșterea productivității muncii vii ci și economisirea muncii materializate. Cadrul de ansamblu al ridicării eficienței utilizării resurselor materiale este asigurat prin însăși prioritatea care se acordă în creșterea producției acelor ramuri și subramuri care promovează progresul tehniç în toate sectoarele economiei și asigură valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării, prin înglobarea unei cantități cît mai mari de muncă complexă : este vorba de industria constructoare de mașini cu ramurile sale electronica și electrotehnica, mecanica fină și optica, precum și de industria chimică. Creșterea, în totalul producției industriale, a industriilor purtătoare a tehnicii de vîrf, reflectă un aspect însemnat al modernizării industriei, economiei.

Una din problemele deosebit de actuale o constituie, așa cum s-a subliniat adeseori, reducerea consumurilor energetice. România a avut inițiative în acest domeniu încă înainte de declanșarea crizei energetice pe plan mondial, avînd ca efect o serioasă îmbunătățire a gospodăririi acestor ramuri. Consumurile de combustibili au fost în 1977 cu aproape 50% mai mici decît cele din 1970. Semnificația reducerii în continuare a consumului de combustibil rezultă din faptul că în 1980 dacă industria ar lucra cu aceleași consumuri specifice de la începutul cincinalului, ar fi necesare în plus 17 milioane tone de țiței din import, iar influența nefavorabilă asupra creșterii venitului național ar reprezenta minimum 25 miliarde lei, adică mai mult de 1 100 lei pe locuitor. Cu toate realizările obținute în reducerea consumurilor energetice, în țara noastră venitul național pe unitate de energie consumată este încă mai redus decît în statele industrializate. **Conducerea de partid și de stat acordă acestor probleme o deosebită atenție, punînd în lumină necesitatea îmbunătățirii rezultatelor modalități concrete de acțiune,**

VALORIFICAREA CU EFICIENȚĂ SPORITĂ a tuturor resurselor materiale ale țării, constituie o coordonată esențială a politicii partidului nostru de edificare a socialismului multilateral dezvoltat în România, contribuind la creșterea puterii economice a țării, la prosperitatea întregului popor.

lector univ. Vasile ZAHARIA
Cluj-Napoca

[1]) Calculat după Statisticeskii ejegodnic stran — cilenov SEV — 1976, pag. 42.
[2]) Vezi Voprosî Ekonomiki, Nr. 11/1973, pag. 4.

Contribuții remarcabile

(Urmare din pag. 2)

plină încredere viitorul. Popoarele, adevăratele creatoare ale istoriei dispun de forța și capacitatea de a învinge orice greutăți și obstacole și edifica pe planeta noastră o lume mai bună și mai dreaptă, o lume a păcii și colaborării".

Expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** relevă **unitatea deplină** dintre politica internă și externă a partidului și statului nostru. Partidul consideră că dezvoltarea, realizarea operei de construire a noii orînduiri necesită condiții externe de pace și colaborare cu toate statele lumii, după cum participarea activă a României la diviziunea mondială a muncii, aportul său la rezolvarea problemelor umanității, la realizarea progresului general uman, prestigiul internațional al țării, depind nu numai de caracterul rațional, constructiv al pozițiilor sale în viața internațională, ci și de felul cum sînt rezolvate pe plan intern sarcinile de dezvoltare a forțelor de producție și de perfecționare a relațiilor sociale, de crearea unor condiții superioare pentru înflorirea, pe toate planurile, a personalității umane. Această interpătrundere armonioasă dintre politica internă și externă a partidului pune în lumină o viziune unitară, complexă, de largă perspectivă istorică asupra dezvoltării țării, cu efecte de amploare asupra progresului României.

Din toate colțurile patriei, întregul nostru popor — oameni ai muncii români, maghiari, germani, de alte naționalități, tineri și vîrstnici, femei și bărbați — exprimă în aceste zile **adeziunea deplină** la idealurile și aspirațiile nobile, profund umane ale politicii partidului. Ataşamentul ferm al poporului față de politica internă și externă a partidului, față de principiile generoase și raționale pe care se fundamentează, față de valorile pe care le promovează, se manifestă prin **mobilizarea crescîndă a eforturilor întregii colectivități** în scopul realizării exemplare a sarcinilor trasate de partid în această etapă de dezvoltare economico-socială a țării, în scopul înfăptuirii măreților obiective ale progresului multilateral și propășirii patriei noastre socialiste.

Prin folosirea cu indici superiori a utilajelor PRODUCȚIE FIZICĂ ȘI NETĂ PESTE PLAN

● Șantierelor – instalații și echipamente în cantități sporite și de bună calitate ● Eficiența utilizării raționale a potențialului disponibil ● Mobilizare de noi rezerve în sprijinul creșterii producției, productivității muncii și reducerii costurilor

ALĂTURI DE TOȚI OAMENII MUNCII, colectivul **Intreprinderii de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare** din Capitală desfășoară în cinstea marii sărbători naționale a poporului român — 23 August — întrecerea socialistă sub semnul realizării exemplare a producției fizice și a producției nete, a înfăptuirii neabătute a sarcinilor trasate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c. În centrul preocupărilor sale se situează **folosirea rațională a mașinilor și utilajelor din dotare** — cale principală de creștere a productivității muncii, de obținere de sporuri cît mai mari la producția fizică, de ridicare a eficienței economice.

Randamente ridicate în folosirea mașinilor și utilajelor

DATORITĂ produselor pe care le realizează, I.R.E.M.O.A.S. contribuie în mare măsură la îndeplinirea la termen și în bune condițiuni a investițiilor, la realizarea cerințelor de confort și funcționalitate a noilor construcții de locuințe, cît și a obiectivelor social-culturale. Iată, de ce, întreaga activitate a colectivului de muncă de aici este subordonată unui țel major: realizarea exemplară a sarcinilor de plan și, cu precădere, a producției fizice, în sortimentele planificate. Pe primele 7 luni ale anului, sarcinile de plan la principalii indicatori au fost nu numai îndeplinite, ci și substanțial depășite (tabelul) .

Cifrele cuprinse în tabel se cer întregite de cîteva fapte semnificative. În perioada analizată, datorită depășirii, lună de lună, a sarcinilor de plan s-au obținut suplimentar: **236 căzi de baie, 4 030 mp radiatoare din fontă, peste 15 000 mp tîmplărie metalică, echipament metalic pentru mobilă în valoare de aproape 6 milioane lei ș.a. Productivitatea muncii a sporit, față de plan, cu peste 3 500 lei pe fiecare om al muncii.** În ce privește eficiența economică a activității desfășurate, **cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă au fost mai mici, în primul semestru, cu 1,91 lei.**

Realizarea principalilor indicatori de plan pe primele 7 luni din 1978

%

Indicatorul	Realizat față de plan
Producția fizică	101,15
Producția netă	100,50
Productivitatea muncii	102,65
Producția marfă	101,15
Cheltuielile la 1 000 lei producție marfă (6 luni)	99,75

Aceste realizări se datoresc valorificării mai intense a rezervelor interne ale întreprinderii, utilizării mai bune a capacităților de producție, a forței de muncă, promovării de tehnologii avansate etc. și, îndeosebi, **utilizării mai bune a mașinilor și utilajelor.** În primul semestru al anului, în secțiile de bază direct productive, **s-a obținut un indice de utilizare a mașinilor de 90,15,** cu mult peste sarcina planificată. La unele utilaje principale, indicatorii realizați depășesc cu mult media obișnuită în aceste secții. Iată cîteva exemple concludente :

— mașini automate 92,3
— mașini agregat 92,4
— mașini de frezat 90,7

Folosirea cu randament ridicat a mașinilor și utilajelor a făcut cu putință ca volumul producției realizate la 1 000 lei fonduri fixe să înregistreze creșteri importante (de la 1 633 lei în 1975 la 1 727 lei în 1977 și peste 1 800 lei în 1978).

Pentru sporirea indicilor de utilizare au fost luate o serie de măsuri tehnice și organizatorice, care au facilitat o mai intensă valorificare a potențialului existent :

1 ELIMINAREA LOCURILOR „INGUSTE". Încă înainte de începutul anului, ținîndu-se seama de sarcinile sporite de plan, s-a analizat felul cum sînt încărcate diferitele utilaje, în special utilajele-cheie, în scopul eliminării unor locuri „înguste" și asigurării desfășurării normale a fluxului de producție. Întrucît a rezultat o supraîncărcare a unora, s-a pus problema realizării de noi mașini prin forțe proprii, respectiv prin **autoutilare.** Astfel, la secția echipament metalic s-a realizat, printre altele, o mașină de teșit piese ștanțate, o mașină de șlefuit plan cilindri de siguranță ș.a. Mașini specifice profilului de fabricație au fost realizate și pentru nevoile celorlalte secții. În general, pe întreaga întreprindere, s-au obținut prin autoutilare în primul semestru al anului, **mașini și utilaje în valoare de 2 531 000 lei.**

2 REORGANIZAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARARE A UTILAJELOR. În toate cele 4 secții principale ale întreprinderii (radiatoare, băi, echipament metalic și armături sanitare) acordul global îi cuprindea înainte numai pe muncitorii direct productivi. Pentru a se impulsiona activitatea de întreținere și reparare a utilajelor, a evita, pe cît posibil, defecțiunile mecanice și electrice, și a scurta perioadele de staționare în fazele de reparații, **mecanicii de întreținere și reparații au fost incluși și ei în acordul global.** Fiind direct cointeresați în obținerea unor producții mai mari, prin asigurarea unei funcționări normale a utilajelor (de care depinde și creșterea remunerației lor), mecanicii de întreținere și reparații au reușit — printr-o mai bună organizare a activității — să scurteze mult perioada de staționare a unor mașini. La secția de echipament metalic, de exemplu, opririle accidentale la utilajele principale, ca urmare a diminuării defecțiunilor mecanice sau electrice, **au fost reduse cu peste 25%, iar perioada de reparații a unor mașini s-a scurtat cu 10%.**

3. ASIGURAREA UNEI PERMANENTE ASISTENȚE TEHNICE. Pentru ca producția să se desfășoare în cele mai bune condiții, iar o serie de probleme tehnice ce se ivesc să fie rezolvate operativ, a fost asigurată asistența tehnică în toate cele 3 schimburi. Ea este acordată de inginerii de schimburi, de șefii de ateliere și de maiștrii principali. Asistența tehnică este asigurată, alternativ, în cele 3 schimburi, și de inginerii-șefi ai întreprinderii.

În sprijinul creșterii eficienței

COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII este hotărît ca în acest an — al treilea al cincinalului — să obțină realizări din cele mai înalte. Pentru aceasta au fost prevăzute o serie de măsuri între care și **ridicarea indicilor de utilizare a mașinilor în secțiile auxiliare.** Dintr-o analiză făcută de comitetul de partid și de consiliul oamenilor muncii la capătul primelor 6 luni din acest an, a rezultat că, în secțiile auxiliare, indicii de utilizare medii atinși au fost de numai 79,65, fapt ce a afectat serios indicele mediu pe întreprindere.

Pentru remedierea acestei situații au fost luate măsuri pe mai multe planuri. Astfel, întrucît lipsesc muncitori de diferite meserii, **s-au organizat cursuri de calificare la locul de muncă,** frecventate de 121 de persoane, în specialități deficitare : strungari, rectificatori, presatori etc. În scurt timp, aceștia vor absolvi cursurile și vor fi trecuți să lucreze direct pe mașini. Tot pentru obținerea unor indici de utilizare mai înalți la aceste secții, **au fost schimbate unele tehnologii,** astfel ca toate mașinile să fie încărcate mai uniform și să dea maximum de randament. În sfîrșit, deoarece la secția mecanicului-șef există mașini specializate care nu sînt încărcate la întreaga lor capacitate, **s-au achiziționat comenzi în cooperare.** Un calcul făcut de specialiști, arată că **sporirea indicelui de utilizare al mașinilor cu numai 1% pe întreprindere ar echivala cu obținerea unei producții suplimentare de 15 milioane lei.**

Un alt obiectiv ce urmează a fi atins pînă la sfîrșitul anului este **încadrarea în nivelul planificat de reducere a cheltuielilor materiale.** Dacă în primele 6 luni s-ar fi respectat și cheltuielile materiale planificate, costurile la 1 000 lei producție-marfă ar fi fost diminuate mult mai substanțial. Faptul că în primele 6 luni au fost depășite cheltuielile materiale se datorează și unor cauze obiective : aprovizionarea cu fontă nouă în loc de fontă veche și fier vechi — al cărei preț este mai mare —, livrarea de produse necorespunzătoare de către unele întreprinderi furnizoare (cazul întreprinderii „Laromet" din Capitală, care a furnizat bare de alamă fisurată și cu suprapuneri de materiale) ș.a. Dar nu este mai puțin adevărat că nu au fost îndeajuns valorificate nici posibilitățile interne, astfel ca fiecare secție și fiecare produs să se înscrie în normele de consum planificate.

Ce se întreprinde, practic, pentru reducerea cheltuielilor materiale ? În primul rînd s-a trecut la **reproiectarea unor produse pentru ușurarea greutății și reducerii, pe această cale, a consumului de metal.** De exemplu, prin reproiectarea robinetului de lavoar, greutatea acestuia se reduce cu 20%. De asemenea, s-au proiectat noi tipuri de stele de manevră de la baterii și robineți, care vor încorpora mai puțin metal. O altă măsură eficientă este aceea a **înlocuirii alamei cu repere din mase plastice.** În prezent, sînt în curs de omologare 5 repere de diferite armături.

Se va acționa cu mai multă hotărîre și în direcția **diminuării procentului de rebuturi care,** în unele secții (ca, de pildă, la cea de radiatoare), se mențin încă la un nivel nesatisfăcător. În acest scop, spre deosebire de primul semestru cînd analiza situației rebuturilor se făcea la perioade lungi, acum acestea se fac **săptămînal,** sub conducerea inginerului șef. La ele participă, în afară de conducerile secțiilor în cauză, atît tehnologii șefi, cît și șeful sculăriei.

Prin măsurile luate și aplicarea lor consecventă în practică, s-au creat premise ca, în lunile ce vor urma, activitatea întreprinderii să devină și mai fructuoasă.

L. ȚARANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum gospodărim și folosim combustibilii ?

ÎN 1978 cantitatea totală de combustibili solizi, afectată încălzirii locuințelor individuale, a instituțiilor și unităților social-culturale, a crescut cu peste 14% față de 1976, și cu 9% față de 1977 (graficul).

Utilizarea deplină și eficientă a combustibililor respectivi, presupune o grijă gospodărească de la extracție și pînă la consum. Pe acest traseu însă, din păcate, se constată adesea o serie de deficiențe care se soldează cu însemnate pierderi de combustibil. Astfel, de multe ori, **lemnul de foc** se livrează de către unele întreprinderi din cadrul Centralei de exploatare a lemnului, cu umiditate peste cea prevăzută de standarde („lemn verde"), ceea ce duce la un consum suplimentar în sobe pentru eliminarea acestei umidități. Același efect negativ îl dă și lemnul de foc cu umiditate mare, căpătată printr-o depozitare necorespunzătoare în rețeaua comercială.

În ceea ce privește **lignitul,** care se livrează în vrac, acesta ajunge de multe ori la consumatori cu un procent mare de steril, cu granulație măruntă în proporție mai mare decît cea prevăzută de normativele în vigoare. Această situație, se datorește faptului că ciuruirea și alegerea sterilului se face superficial la unele întreprinderi ale M.M.P.G. Consecința : este nevoie de cantități suplimentare de cărbune la ardere. La **cărbuni brichetați,** pierderile se datoresc faptului că unele brichete se sfarmă în cursul transportării și manipulării lor succesive, urmare a nerespectării de către întreprinderile producătoare, a rețetelor de preparare.

Desigur organele comerciale pot aduce o contribuție substanțială la eliminarea pierderilor de cărbuni, printr-o depozitare cît mai compactă a cărbunilor în vrac pentru evitarea exfolierii lor spontane, prin reducerea numărului de manipulări, prin mai buna amenajare a depozitelor. Nu de mică importanță este ca întreprinderile specializate ale M.I.U. să proiecteze și să producă sobe și instalații de ardere pentru combustibilii solizi, din ce în ce mai perfecționate, într-o gamă largă, cu randamente la ardere comparabile cu cele atinse pe plan internațional. De asemenea, consumatorii își pot contribui la economisirea combustibililor prin respectarea întocmai a instrucțiunilor de utilizare corectă și eficientă a instalațiilor de ardere, prin grija de a evita risipa.

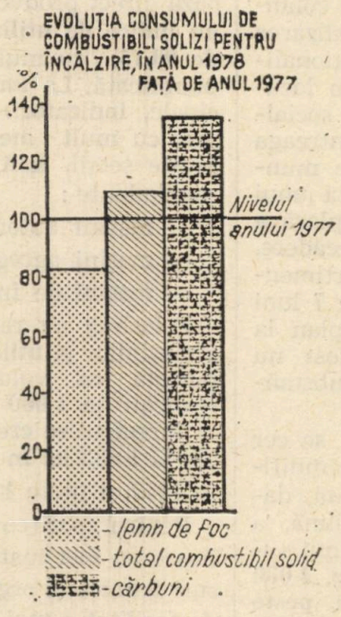

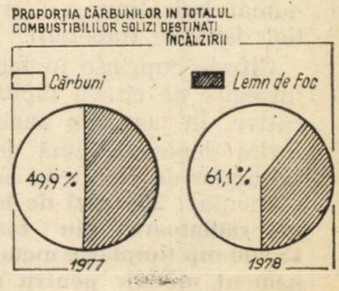

PERFECȚIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A FONDURILOR MATERIALE ȘI BĂNEȘTI — SARCINĂ PRIORITARĂ ÎN CONDIȚIILE AUTOGESTIUNII

PERFECȚIONAREA mecanismului economico-financiar are în vedere îmbinarea armonioasă a unor coordonate interdependente, în care un loc prioritar îl deține **lărgirea autonomiei unităților economice,** consolidarea și generalizarea principiilor de **autoconducere muncitorească, autogestiune** și **autofinanțare,** concomitent cu sporirea răspunderii fiecărui colectiv pentru activitatea desfășurată și rezultatele obținute. Îmbunătățirea acestui mecanism trebuie înfăptuită în condițiile creșterii generale a eficienței economice, printr-o mai bună valorificare a resurselor umane și materiale, continua perfecționare și creștere a rolului pîrghiilor economico-financiare, astfel încît să fie mai plenar fructificate superioritatea și avantajele societății noastre socialiste.

Prin hotărîrile recent adoptate se asigură **îmbinarea unitară a conducerii pe baza planului național unic a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu lărgirea autonomiei economico-financiare** și **răspunderii unităților economice și administrative.**

După cum se știe, în realizarea acestor comandamente politico-economice, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a elaborat un program complex de măsuri destinat îmbunătățirii indicatorilor economico-financiari, perfecționării finanțelor unităților economice, ridicării pe o treaptă superioară a activității de conducere și planificare, sporirii eficienței economice, inclusiv în sfera comerțului exterior. Perioada scurtă care a trecut de la adoptarea acestor importante măsuri demonstrează adeziunea deplină a oamenilor muncii pentru transpunerea în viață a obiectivelor stabilite, viabilitatea și caracterul profund științific al direcțiilor elaborate, creșterea interesului și răspunderii colectivelor în îmbunătățirea întregii lor activități.

Realizările oamenilor muncii din municipiul București pe semestrul I 1978 sînt o mărturie concretă a modului cum au început să fie aplicate hotărîrile adoptate, oferind certitudinea succesului în activitatea viitoare. Astfel, planul producției globale industriale a fost realizat în proporție de 101,8%, iar al producției marfă în proporție de 100,5%, cu depășiri absolute însumînd 1 050 mil. lei și respectiv 270 mil. lei.

Față de perioada corespunzătoare a anului precedent, dinamica indică o creștere a acestor indicatori de 8,6% și respectiv 7,2%, cu sublinierea importantă că producția peste plan a fost realizată în proporție de 93,4% pe seama creșterii productivității muncii, care a înregistrat o îndeplinire a planului de 101,5% și o creștere de 8,7%, față de aceeași perioadă a anului 1977.

Realizarea producției nete exprimă creșterea eficienței economice

ÎN CONTEXTUL perfecționării indicatorilor economico-financiari, un rol primordial revine indicatorului „producția netă". Exprimînd valoarea nou creată în procesul producției bunurilor materiale, acesta reflectă mult mai exact contribuția unităților economice la sporirea venitului național și sintetizează rezultatele creșterii eficienței economice.

Ca o consecință logică, calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor din industrie se va face în funcție de gradul îndeplinirii producției nete. Afirmarea plenară a multiplelor avantaje prezentate de acest indicator solicită creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii — atît pentru realizarea producției fizice — conform structurii planificate în condițiile asigurării desfacerii acesteia cît și pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale.

Deși majoritatea întreprinderilor bucureștene și-au realizat planul producției nete, faptul că un număr destul de însemnat de unități economice nu au îndeplinit integral pe semestrul I 1978 planul la acest indicator, demonstrează că există încă importante rezerve nepuse în valoare.

Calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor al întreprinderilor impun nu numai realizarea exemplară a sarcinilor de plan la **producția fizică** și la **cheltuielile materiale,** dar și prevenirea fabricării unor produse care nu au desfacerea asigurată. Subliniem importanța acestor cerințe, întrucît la analiza pe bază de bilanț pe sem. I 1978 și din controalele efectuate de organele financiar-bancare a reieșit că uneori acestea nu sînt respectate.

Astfel, la 30 iunie a.c. planul producției fizice nu a fost realizat la un număr de 24 sortimente importante, în timp ce dinamica valorii stocurilor de produse finite fără desfacere asigurată a înregistrat o creștere față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

Aceste aspecte, cu multiplele lor implicații negative în realizarea indicatorilor financiari, în calcularea și eliberarea fondului de retribuire, impun riguroasa respectare a dispozițiilor legale subliniate de recentele documente de partid cu privire la obligația realizării integrale a planului producției fizice, fabricării de produse cu desfacere asigurată, ridicarea nivelului calitativ al producției etc. Eforturile prioritare trebuie să fie concentrate și în direcția reducerii cheltuielilor materiale, element cu rol hotărîtor în determinarea valorii producției nete.

Căile de reducere a cheltuielilor materiale vizează în principal reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, creșterea gradului de utilizare a suprafețelor și capacităților de producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, a organizării producției și a muncii, reducerea și eliminarea cheltuielilor neproductive și neeconomicoase.

Avînd în vedere caracteristica definitorie a actualului cincinal, de afirmare tot mai largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, rezervele de reducere a cheltuielilor cu munca materializată sînt practic nelimitate și este de datoria oamenilor muncii din toate întreprinderile, a colectivelor de conducere ca — în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate — să găsească soluțiile optime pentru identificarea și valorificarea lor eficientă. Hotărîtoare pentru funcționarea corespunzătoare a mecanismului economico-financiar este realizarea indicatorului valoarea producției nete și, implicit, a acumulărilor aferente, deoarece numai astfel se pot constitui la nivelul planificat fondurile proprii ale întreprinderilor, factor esențial al autofinanțării și autogestiunii unităților economice.

În procesul perfecționării mecanismului economico-financiar prin consolidarea și generalizarea principiilor de autogestiune, autofinanțare și autoconducere muncitorească, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a adoptat și măsuri destinate îmbunătățirii sistemului de încheiere a **contractelor economice,** creșterii responsabilității în realizarea exemplară a obligațiilor asumate. Un rol important vor dobîndi contractele pe termen lung, menite să asigure continuitatea relațiilor între unitățile economice, cu efecte pozitive asupra organizării producției și a muncii, asigurării echilibrului financiar și a capacității de plată.

Realizarea acestei cerințe formulate la plenară implică perfecționarea generală a activității de contractare, asigurarea desfacerii integrale a producției, realizarea la termen și în bune condițiuni a obligațiilor contractuale, elemente esențiale în accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și îndeplinirea indicatorilor economico-financiari.

În acest scop, se cer grabnic înlăturate unele neajunsuri care persistă la unele unități în asigurarea desfacerii producției. În această ordine de idei este concludent să menționăm că la nivelul întreprinderilor industriale din municipiul București, la 30 iunie 1978 producția planificată pe întregul an era acoperită cu contracte și comenzi

în proporție de 93,4%, iar producția destinată exportului de numai 74,9%.

Bugetul de venituri și cheltuieli – instrument activ de planificare, analiză și control

ÎN VEDEREA folosirii mai intense a pîrghiilor economico-financiare, sporirii răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a organelor de conducere colectivă în gospodărirea fondurilor și întărirea disciplinei financiare, precum și pentru creșterea generală a eficienței economice, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 a hotărît introducerea **bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii.** Instrument activ de planificare financiară, de analiză și control, de asigurare a echilibrului financiar al întreprinderii, organic integrat în sistemul planului național unic de dezvoltare economico-socială, bugetul de venituri și cheltuieli are menirea să asigure mobilizarea tuturor resurselor, să conducă la întărirea finanțelor unităților economice.

Analizele efectuate recent cu privire la modul de elaborare și fundamentare a bugetului de venituri și cheltuieli pe semestrul II 1978 și pe anul 1979 au relevat că marea majoritate a întreprinderilor și centralelor aplică consecvent măsurile stabilite la plenară, înscriind în bugete totalitatea resurselor interne și asigurînd condițiile pentru o desfășurare normală a activității economico-financiare. Sînt, însă, necesare eforturi susținute pentru elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli în concordanță cu nivelurile orientative ale indicatorilor de plan, asigurarea echilibrului financiar, a capacității de plată, nu numai la nivelul anului, ci și pe **trimestre, fundamentarea costurilor de producție și a planului de acumulări,** astfel încît toate întreprinderile să-și recupereze cheltuielile și să participe într-o măsură crescîndă la fondul de dezvoltare generală a societății.

Hotărîrile stabilite pentru perfecționarea finanțelor întreprinderii și realizarea eficientă a funcțiilor bugetelor de venituri și cheltuieli ridică pe o treaptă superioară rolul **beneficiului,** amplificînd însemnătatea primordială a acestuia în buna funcționare a mecanismului economico-financiar. Constituind principala sursă de formare a fondurilor proprii ale întreprinderilor și a vărsămintelor la bugetul statului, beneficiul are menirea de a stimula sub aspect cantitativ și calitativ producția, valorificarea superioară a resurselor materiale, reducerea costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale.

În ansamblul măsurilor elaborate de plenară, beneficiul trebuie privit nu numai ca principal indicator al eficienței economice, ci și ca un suport material al înfăptuirii autogestiunii, autofinanțării și autoconducerii, sporindu-i și rolul său în cointeresarea materială a colectivelor de oameni ai muncii.

Înscriindu-se pe linia acestor cerințe, numeroase unități economice din municipiul București au obținut rezultate bune în primul semestru al anului 1978 în ceea ce privește realizarea planului de beneficii. Urmare reducerii costurilor, modernizării și diversificării structurii producției corespunzător cerințelor economiei naționale, investigînd și punînd în valoare rezervele de care dispun, au realizat importante beneficii peste plan : Întreprinderea de pompe (4,8 mil. lei), Întreprinderea de calculatoare (5 mil. lei), „Automatica" (5,5 mil. lei), Întreprinderea de medicamente (3,2 mil. lei), „Flacăra Roșie" (3,8 mil. lei), Întreprinderea „Chimica"-Dudești (11,1 mil. lei) etc.

Situația existentă însă la alte întreprinderi ca de exemplu : „23 August", „Granitul", „Neferal", „Progresul" — încălțăminte, I.M.G.B., „Vulcan", „Semănătoarea" etc. care nu au realizat planul de beneficii impune o analiză atentă a neajunsurilor activității proprii în vederea elaborării și aplicării de măsuri care să asigure nu numai realizarea planului de beneficii pe perioada curentă, dar și recuperarea restanțelor din primul semestru.

Este clar că numai în aceste condiții unitățile în cauză vor putea constitui fondurile proprii la nivelul prevederilor de plan inclusiv fondul destinat cointeresării materiale a personalului muncitor — și prin aceasta — materializarea corespunzătoare a avantajelor perfecționării mecanismului economico-financiar.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar și afirmarea principiilor autogestiunii, autofinanțării și autoconducerii implică realizarea exemplară a prevederilor de plan în ceea ce privește acumulările, constituirea fondurilor, asigurarea capacității la plată, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Fără eforturi susținute pentru realizarea acestor deziderate se poate ajunge la imposibilitatea rambursării creditelor și a efectuării plăților către bugetul statului și terți. În această privință, deși situația generală este bună, obținîndu-se progrese în consolidarea finanțelor unităților economice, la unele întreprinderi volumul creditelor restante și nerambursate în termen, precum și al plăților restante se menține la un nivel încă ridicat. Redresarea financiară a acestor unități reclamă măsuri energice pentru îmbunătățirea sistemului de aprovizionare tehnico-materială în raport cu cerințele producției, respectarea duratei ciclului și a tehnologiilor de fabricație, asigurarea portofoliului de contracte și comenzi pentru întreaga producție marfă, introducerea operativă a produselor în circuitul economic, creșterea preocupărilor pentru încasarea la termen a facturilor.

Creditul bancar judicios utilizat

APLICAREA principiului autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor pune într-o lumină nouă importanța, rolul și sfera în care va acționa **creditul bancar.** În primul rînd trebuie subliniat faptul că autofinanțarea implică acoperirea într-o mai mare măsură a nevoilor de fonduri ale unităților din resurse proprii, creditul bancar reprezentînd o sursă în completare.

Funcționarea eficientă a sistemului de credit presupune ca întreprinderile economice să-și consolideze și să-și extindă în primul rînd fondurile proprii, astfel încît acestea să satisfacă într-o proporție crescîndă nevoile întreprinderilor. Totodată, în cazurile în care aceste fonduri sînt neacoperitoare pentru desfășurarea activității, contractarea creditelor bancare trebuie făcută cu o temeinică fundamentare, o eficientă utilizare și asigurare a resurselor proprii necesare rambursării. Măsurile elaborate de plenara din martie 1978 și în această direcție au ca obiectiv creșterea responsabilității unităților în folosirea creditelor bancare, deoarece în cazul nerambursării lor la termen, prin intermediul pîrghiei dobînzii majorate, vor fi afectate rezultatele financiare și, implicit, capacitatea unităților de a-și constitui fondurile.

Creșterea eficienței economice este indisolubil legată și de gospodărirea rațională a resurselor materiale și bănești, întărirea legalității, ordinei și disciplinei, sporirea răspunderii generale în gestionarea patrimoniului statului, întărirea controlului financiar cu accent asupra laturii sale preventive, perfecționarea conducerii evidențelor, combaterea tuturor formelor de risipă, prevenirea și recuperarea pagubelor în avutul obștesc.

Realizarea acestor deziderate care se circumscriu principiilor de autogestiune, autofinanțare și autoconducere muncitorească asigură, după ce fondurile au fost constituite și repartizate, cheltuirea eficientă a acestora cu obținerea de rezultate maxime. Astfel de obiective majore privesc nu numai compartimentele financiar-contabile — cum din păcate se mai înțelege în unele unități — ci constituie o obligație la care trebuie să-și aducă contribuția întregul personal muncitor. Eforturile conjugate ale tuturor factorilor de conducere și execuție trebuie să asigure prevenirea și înlăturarea unor neajunsuri de natura celor constatate la unele unități economice ca : aprovizionări nerationale, insuficienta fundamentare a unor obiective de investiții, efectuarea unor plăți nelegale, neoportune și neeconomicoase, nerespectarea normelor privind corecta dimensionare a prețurilor, producerea unor prejudicii în dauna avutului obștesc etc.

Efectele negative și amploarea unor asemenea neajunsuri pot fi mai bine înțelese dacă vom exemplifica numai faptul că, în sem. I 1978, împuterniciții Ministerului Finanțelor cu atribuții în exercitarea controlului financiar preventiv au refuzat definitiv ca nelegale și neeficiente operațiuni patrimoniale consemnate în 1 380 documente, în valoare de 1 113 mil. lei și 510 mil. lei valută.

În încheiere, am dori să subliniem că măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar conferă un rol sporit, amplifică răspunderea și a organelor financiar-bancare. Utilizînd pîrghiile și mijloacele specifice cum sînt : finanțarea, creditul, dobînda, prețurile, controlul financiar-bancar, aceste organe este necesar să intervină mai energic în cunoașterea și sprijinirea activității unităților productive, în soluționarea unor dificultăți cu care acestea sînt confruntate, în întărirea ordinii și disciplinei.

Emil CIOFLAN

Investigație „R. E."

COOPERAREA INTERUZINALĂ ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE (I)

● Specializarea producției și optimizarea relațiilor de cooperare ● Creșterea rolului și răspunderii centralelor industriale în planificarea, coordonarea planurilor și dinamizarea acțiunilor de cooperare și colaborare dintre întreprinderi ● Ridicarea eficienței economice – problema nr. 1

ÎN ACTUALUL CINCINAL al revoluției tehnico-științifice, cînd în fața întregii economii sînt puse sarcini deosebite pentru a transforma cantitatea într-o nouă calitate, folosirea și extinderea tuturor pîrghiilor economice care se dovedesc eficace constituie o sarcină de prim ordin pentru fiecare întreprindere, centrală industrială și minister. Obținerea unei producții sporite fizice și nete, creșterea continuă a eficienței întregii activități economice impun perfecționarea neîntreruptă a formelor de organizare și conducere a producției, în cadrul cărora **specializarea și extinderea relațiilor de cooperare și colaborare interuzinală** au un rol deosebit. Aceste forme de organizare a producției pot asigura — dacă întregul agrenaj se desfășoară în condiții normale — folosirea la un grad mai ridicat a fondurilor fixe și a celor circulante, utilizarea rațională a forței de muncă, introducerea și extinderea rapidă a tehnicii înaintate, sporirea gradului de competitivitate a produselor, creșterea eficienței economice.

Cu toate progresele evidente înregistrate în acest domeniu în anii din urmă, se mai fac totuși simțite adesea neajunsuri care, în unele întreprinderi, determină ca rezultatele ce se obțin să fie sub cele prevăzute. Unele obligații de cooperare și colaborare, deși au la bază contracte ferme între beneficiari și unitățile colaboratoare, nu sînt respectate fie din punctul de vedere al termenelor, fie din punct de vedere cantitativ sau calitativ. Aceasta creează, desigur, dereglări în buna aprovizionare cu ansamble și subansamble, în utilizarea optimă a capacităților de producție, în realizarea unor importante produse finite necesare economiei.

specializarea producției a cooperării – Condiția fundamentală

O EFICIENTĂ cooperare și colaborare interuzinală este de neconceput fără o **specializare a producției și o bună profilare a întreprinderilor.** Specializarea și cooperarea formează de altfel două laturi ale unuia și aceluiași proces de adîncire a diviziunii muncii sociale. Din analiza efectuată în unitățile **Centralei industriale de utilaje tehnologice și material rulant** rezultă că, în domeniul specializării și profilării producției, s-au înregistrat unele progrese, ceea ce a facilitat lărgirea cadrului de cooperare între întreprinderile sale, cît și dintre acestea și altele din aceeași ramură sau din alte sectoare ale economiei.

Cele 14 întreprinderi componente au fost profilate și specializate pe producția de material rulant, utilaje tehnologice pentru diferite ramuri industriale, utilaje pentru construcții și construcții de drumuri, motoare cu combustie internă și compresoare etc., astfel încît, **la nivelul centralei, s-a ajuns în prezent la situația ca 74% din producție să aibă profil specializat.** În unele întreprinderi (în special cele producătoare de vagoane din Arad, Drobeta-Turnu Severin și Caracal, ca și Întreprinderea de osii și boghiuri Balș), gradul de specializare este de 100%. O specializare și profilare mai accentuată a producției prezintă și întreprinderile „23 August"-București, „Progresul"-Brăila, Nicolina-Iași, dar situația lor mai este susceptibilă de perfecționare, adîncirea specializării impunîndu-se ca o măsură necesară deoarece nomenclatorul de produse ce-l realizează fiecare cuprinde încă sortimente nespecifice.

Eforturile depuse pe linia specializării producției prin „curățirea" profilului fabricației în unitățile componente de produsele adiacente, a creat, totodată, o bază favorabilă introducerii și extinderii unor metode moderne de programare și organizare a producției, aplicării operative a unor tehnologii avansate. În acest context larg, se includ și avantajele deosebite pe care le-au adus **tipizarea și unificarea produselor, subansamblelor și pieselor** (importante economii de ore de proiectare, scurtarea considerabilă a duratei ciclului de pregătire și execuție a noilor produse, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor specifice în unitățile de execuție etc).

În cazul concret al unităților centralei analizate, procesul de tipizare a producției s-a desfășurat mai larg în întreprinderile producătoare de vagoane, de utilaj tehnologic pentru fabricile de ciment, de prese pentru prelucrarea metalului și lemnului etc. **Gradul de tipizare la produsele amintite se situează astăzi între 30—31%, obținîndu-se pe această cale o reducere de 2—3 ori a volumului de muncă cheltuită pentru realizarea lor.** Datorită extinderii activității de tipizare s-a obținut, totodată, creșterea seriilor de fabricație la numeroase repere și subansamble a căror realizare are loc pe aceleași capacități de producție ; s-au creat, în același timp, condițiile necesare concentrării producției pe linii de fabricație specializate unice pe centrală, iar o parte din ele chiar și pe economia națională. Avantajele create au favorizat cooperarea dintre întreprinderi, prin asigurarea unei mai bune aprovizionări cu ansamble și subansamble specifice.

Am subliniat numai cîteva fapte, care constituie argumente în sprijinul ideii că, departe de a fi un scop în sine, „o modă" industrială, **specializarea întreprinderilor s-a afirmat ca o cerință de stringentă actualitate în sporirea producției cu cheltuieli cît mai reduse, ca un imperativ economic major al ridicării calitative a întregii activități economice.** Esențial este ca stadiul actual atins în specializarea producției să nu fie considerat drept cel final, impunîndu-se în continuare noi căutări ale specialiștilor, ale inginerilor și economiștilor din întreprinderi și centrale în direcția adîncirii acestei acțiuni, abordării cu curaj și competență a unor forme și modalități noi, eficiente.

Din investigația efectuată, rezultă că nivelul folosirii pieselor standardizate, unificate și tipizate la o serie de produse realizate de unitățile centralei analizate (vagoane, utilaje tehnologice, utilaje de construcții și construcții de drumuri, motoare și compresoare etc.), este încă relativ scăzut, deși avantajele sînt mai mult decît evidente. Una din cauze o constituie, după părerea noastră, atenția prea mică acordată acestei activități de către conducerile unor întreprinderi. Cunoscîndu-se numeroasele avantaje ale folosirii în producție a acestor metode, **ar fi util ca toate centralele industriale și întreprinderile, mai ales cele ce au în fabricație produse complexe, să organizeze activitatea respectivă în grupe sau compartimente pentru standarde și piese unificate — tipizate, care împreună cu celelalte compartimente de concepție** (tehnolog, constructor-șef, pregătirea fabricației etc.) **să se ocupe de introducerea și extinderea în producție a elementelor standardizate, normalizate, unificate și tipizate.**

Mutații în mecanismul cooperării și efectele lor economice

PRACTICA ACTIVITĂȚII în industrie reliefează pregnant faptul că o eficientă specializare a producției este de neconceput fără o largă cooperare interuzinală. Corelația este evidentă : realizînd numai un anumit produs, subansamblu, reper sau unele operații tehnologice, orice întreprindere devine, în același timp, o verigă a lanțului cooperării interuzinale. Evident, este de ajuns ca o singură întreprindere să nu-și onoreze la timp și în condițiile de calitate cerute de beneficiar obligațiile de cooperare, ca activitatea unui șir de unități specializate să fie serios afectată, ca eficiența specializării, într-un caz dat, să fie substanțial diminuată. Cum acționează centrala analizată pentru buna desfășurare a relațiilor de cooperare, ce mutații au intervenit în acest mecanism ?

Pe ansamblul centralei, cooperarea deține în prezent o pondere în valoarea globală a producției de circa 25%. Sînt însă diferențe mari în privința ponderii cooperării de la o întreprindere la alta. Astfel, întreprinderea „23 August" are o colaborare în totalul producției de 33%, Întreprinderea de vagoane Caracal de 80%. Dar chiar în cadrul aceleiași întreprinderi diferența de la un produs la altul este foarte mare. De pildă, la întreprinderea „23 August" la locomotiva de 1 250 CP aproape 80% din valoarea produsului este formată din furnituri procurate de la alte unități. **În total cele 14 întreprinderi ale centralei au relații de cooperare cu peste 550 de unități din toate ramurile economiei naționale.** Nomenclatorul acestei activități cuprinde aproape 2 600 sorto-tipo-dimensiuni de piese și ansamble. Întreprinderea „23 August" obține din colaborare, de pildă, circa 600 poziții de la 150 de unități, iar Intreprinderea de vagoane Arad aproape 400 de poziții de la 250 de unități.

Pentru ca mecanismul cooperării, la care se adaugă și un volum mare de colaborări pentru diferite prelucrări de ansamble și subansamble (ce se ridică la sute de mii ore-mașină) să se desfășoare bine, este necesar, în primul rînd, să i se asigure un cadru adecvat, în sensul stabilirii din vreme a unor programe judicioase, care să țină seama de toate cerințele părților interesate. Dacă în această privință au existat în trecutul nu prea îndepărtat serioase neajunsuri, acum — mai ales în anii actualului cincinal — lucrurile s-au schimbat mult în bine.

Constituirea centralelor industriale, îmbunătățirea, an de an, a activității lor au facilitat stabilirea mai corectă a planurilor de cooperare, în principal între întreprinderile componente. În cadrul Centralei industriale de utilaje tehnologice și material rulant programul de cooperare se întocmește în fiecare an de către specialiști pe baza cifrelor de plan cunoscute cu cel puțin 6 luni înaintea începerii perioadei sale de derulare. Programul este apoi aprobat de biroul executiv al centralei și transmis fiecărei întreprinderi, împreună cu sarcinile anuale ale planului de producție. Cu alte cuvinte, obligațiile de cooperare au devenit o componentă a planului de producție.

Și în cazul cooperării dintre întreprinderile centralei respective cu cele aparținînd de altele din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, procedeul este asemănător. Atît îndeplinirea sarcinilor din programele de cooperare între întreprinderile centralei, cît și cele de nivel departamental sînt urmărite pe bază de grafice lunare, întocmite de beneficiari și avizate de furnizori în ședințele lunare ce se organizează la centrală sau la minister.

Unul din elementele noi intervenite în buna derulare a activității de cooperare este faptul că ponderea mare a valorii acesteia se realizează în cadrul unităților ce aparțin centralei. În cazul analizat, din cele peste 6 miliarde lei produse realizate în cooperare, 5 miliarde lei reprezintă volumul cooperării dintre unitățile proprii ale centralei. Evident, este vorba de o concentrare a producției, de faptul că la constituirea centralei respective (ca și a celorlalte din economie) s-a avut în vedere gruparea întreprinderilor după un profil de producție asemănător sau apropiat, ca și posibilitățile de a coopera cît mai larg între ele. Această strategie își dovedește astăzi pe deplin eficiența. **Centrala industrială fiind aproape de întreprinderi, cunoscînd posibilitățile fiecăreia, contribuie la mai bună planificare a sarcinilor de cooperare, la coordonarea activității și rezolvarea operativă a unor neajunsuri sau litigii inerente, la lărgirea experienței și valorificarea maximă a eficienței acesteia.** Tocmai asemenea elemente favorizante au condus centrala analizată să ia măsuri ca, în cadrul mecanismului economico-financiar perfecționat, să lărgească cadrul cooperărilor și colaborărilor, să înlăture pe cît e posibil acele neajunsuri care se mai făceau simțite în derularea activității, folosind din plin aceste pîrghii de organizare superioară a producției, în scopul obținerii unei eficiențe economice tot mai ridicate.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Tribuna „R. E." Generalizarea experienței înaintate

ANALIZA MORFOLOGICĂ — o valoroasă și eficientă metodă de proiectare a produselor noi

● O îmbinare a analizei inginerești cu creativitatea ● Definirea celei mai eficiente grupări a variantelor optime pentru fiecare componentă a produsului ● Concepția originală, după această metodă, a unui utilaj metalurgic a permis să se renunțe la importul de licență ● Legătura între „analiza morfologică" și „analiza valorii"

ÎMBUNĂTĂȚIREA SUBSTANȚIALĂ a activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică, orientată prioritar spre înnoirea produselor și tehnologiilor în scopul creșterii accelerate a eficienței activității productive, implică **însușirea și aplicarea metodelor și tehnicilor moderne de proiectare**. Acestea sînt menite să ordoneze gîndirea proiectanților, modul de utilizare a informațiilor de care dispun și, totodată, să le stimuleze imaginația creatoare.

Într-o asemenea categorie de metode și tehnici intră și metodele de creativitate, din care **analiza morfologică sau combinatorie** merită o atenție specială.

Mulți dintre participanții la programele organizate pentru inginerii proiectanți de către Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini și-au ales ca temă, pentru lucrarea practică de absolvire, aplicarea efectivă a acestei metode în scopul rezolvării creatoare a unor probleme concrete de proiectare.

Variante, combinații, selecție

METODA ANALIZEI MORFOLOGICE este aplicabilă mai ales în proiectarea de produse noi, originale, cînd pentru găsirea celor mai bune soluții este necesară cercetarea mai multor componente ale produsului, fiecare din acestea admițînd mai multe variante constructive sau tehnologice.

Fie, de exemplu, componentele A, B, C, D și E ale unui produs în care fiecare componentă admite 3 pînă la 5 variante constructive sau tehnologice de realizare ; se obține o „morfologie" alcătuită din mai multe „mulțimi formatoare" :
mulțimea **A** cu variantele $a_1a_2a_3a_4$,
mulțimea **B** cu variantele $b_1b_2b_3$,
mulțimea **C** cu variantele $c_1c_2c_3c_4c_5$,
mulțimea **D** cu variantele $d_1d_2d_3d_4$,
mulțimea **E** cu variantele $e_1e_2e_3$.

Vor rezulta, în acest caz, $4 \times 3 \times 5 \times 4 \times 3 = 720$ combinații posibile, fiecare reprezentînd o variantă teoretică de produs : $a_1b_1d_1e_1$; $a_1b_1d_1e_2$ etc. — din care urmează a se alege cele mai convenabile sub aspectul calității tehnice și al costului de realizare.

Se poate observa că aplicarea metodei ridică două probleme importante : ● definirea componentelor produsului și identificarea variantelor alternative de realizare ; ● analiza combinațiilor rezultate și selectarea celor mai convenabile din punct de vedere tehnic și economic.

Prima este o problemă de competență tehnică, de gîndire inginerească și se rezolvă prin cercetare documentară ; gîndirea proiectantului este însă ordonată, iar direcțiile de cercetare sînt bine stabilite.

A doua este o problemă a modului de abordare a mulțimii de combinații rezultate, implicînd eliminarea incompatibilităților tehnice, estimarea avantajelor și dezavantajelor, a costurilor de realizare ; totodată este o problemă de creativitate, în măsura în care unele combinații neobișnuite pot sugera idei originale privind concepția produsului respectiv.

Cum se aplică metoda în mod concret și la ce rezultate practice conduce ?

Răspunsul îl dau înșiși participanții la programele de perfecționare menționate, prin lucrările practice pe care le-au elaborat în cadrul întreprinderilor unde își desfășoară activitatea.

Un exemplu de aplicare

O LUCRARE SEMNIFICATIVĂ pentru valoarea practică a metodei de analiză morfologică în activitatea concretă de proiecare a fost elaborată în cadrul cunoscutei întreprinderi bucureștene „23 August" — compartimentul de autoutilare.

Tema lucrării, aleasă de participant cu avizul conducerii întreprinderii, a constat în **elaborarea concepției constructive a unui cuptor de normalizare a pieselor turnate din oțel** — utilaj care nu mai fusese realizat în țară.

Potrivit temei de proiectare, trebuia realizat un cuptor cu dimensiunile maxime de $27 \times 9{,}8 \times 4$ m, lucrînd într-un domeniu termic de 500 pînă la 950° C (temperatura maximă 1 000° C) și după o diagramă dată. Productivitatea orară urma să fie de 1 600 kg piese din oțel carbon sau slab aliat, turnat în piese de pînă la 400 kg, cu gabarit maxim de $2\,420 \times 575 \times 640$ mm și grosimea maximă a pereților de 50 mm.

Pentru rezolvarea problemei prin utilizarea analizei morfologice, mai întîi au fost definite componentele cuptorului și identificate, pe bază de cercetare documentară, variantele posibile pentru fiecare componentă, obținîndu-se următoarea morfologie :

COMPONENTE	VARIANTE
A. Tipul constructiv al cuptorului	a_1 = baterie de cuptoare a_2 = linie continuă a_3 = linie în circuit închis
B. Bolta cuptorului	b_1 = suspendată b_2 = în arc
C. Materialul de înzidire	c_1 = beton c_2 = cărămidă de șamotă c_3 = cărămidă+beton
D. Sistemul de transport al șarjei prin cuptor	d_1 = lanț de vagonete d_2 = vatră pășitoare d_3 = container cu lanț d_4 = vatră mobilă
E. Sistemul de deservire a utilajului	e_1 = cu transfercar e_2 = cale cu role pentru întors containere e_3 = cu macara
F. Sistemul de manevrare a transportorului	f_1 = împingător hidraulic f_2 = împingător pneumatic f_3 = mecanism propulsat mecanic
G. Modul de răcire a pieselor turnate	g_1 = în aer liber, cu insuflare de aer rece g_2 = în încăpere închisă, cu instalație de exhaustare
H. Reglajul termotehnic al temperaturii și realizarea ciclului	h_1 = manual h_2 = automat

Din această morfologie a rezultat un număr de 2 592 combinații ($3A \times 2B \times 3C \times 4D \times 3E \times 3F \times 2G \times 2H$) — sau, cu alte cuvinte, 2 592 variante teoretice de cuptor luat în ansamblu.

Fiind vorba de un număr foarte mare de combinații, s-a utilizat, în continuare, un procedeu de **analiză morfologică** prin secvențe — adică o analiză iterativă pe submorfologii — după cum urmează :

● **Prima secvență — combinațiile A cu B :**

	b_1	b_2
a_1		×
a_2	×	
a_3	×	

În primul rînd au fost identificate și eliminate incompatibilitățile tehnico-constructive : a_2b_2 și a_3b_2 sînt combinații incompatibile, deoarece sistemele de cuptoare în linie (a_2 și a_3) fiind înguste și lungi, necesită rezistențe electrice și în boltă, ceea ce nu este posibil dacă bolta este în arc (b_2).

Apoi, combinațiile rămase (compatibile) au fost analizate din punct de vedere economic. Ca urmare s-a renunțat și la combinația a_1b_1, estimată ca prea costisitoare și au fost reținute, pentru analiză în continuare, combinațiile a_1b_2, a_2b_1 și a_3b_1 — marcate în cadrul matricei. În mod similar s-a procedat și cu secvențele următoare.

● **A doua secvență — combinațiile (A,B) C :**

	c_1	c_2	c_3
a_1b_2	×		
a_2b_1			×
a_3b_1			×

$a_2b_1c_1$ și $a_3b_1c_1$ sînt combinații incompatibile, deoarece bolțile suspendate (b_1) se fac cu cărămidă (c_2). $a_1b_2c_2$, $a_1b_2c_3$, $a_2b_1c_2$, $a_3b_1c_2$ sînt variante neeconomice, comparativ cu celelalte combinații compatibile.

S-au reținut combinațiile corespunzătoare căsuțelor marcate din matrice : $a_1b_2c_1$, $a_2b_1c_3$ și $a_3b_1c_3$.

● **A treia secvență — combinațiile (A,B,C)D :**

Se reține variantele $a_1b_2c_1d_4$, $a_2b_1c_3d_3$ și $a_3b_1c_3d_1$.

Este posibilă și varianta $a_3b_1c_3d_2$, la care se renunță însă, datorită experienței insuficiente în construcția dispozitivelor cu vatră păşitoare (d_2).

Celelalte variante nemarcate sînt incompatibile din diferite alte motive.

	d_1	d_2	d_3	d_4
$a_1b_2c_1$				×
$a_2b_1c_3$			×	
$a_3b_1c_3$	×			

● **A patra secvență — combinațiile (A,B,C,D)E :**

	e_1	e_2	e_3
$a_1b_2c_1d_4$	×		
$a_2b_1c_3d_3$		×	
$a_3b_1c_3d_1$	×		

Variantele $a_1b_2c_1d_4e_3$, $a_2b_1c_3d_3e_1$ și $a_3b_1c_3d_1e_2$ sînt incompatibile, iar variantele $a_1b_2c_1d_4e_3$, $a_2b_1c_3d_3e_3$ și $a_3b_1c_3d_1e_3$ sînt neeconomice datorită productivității scăzute a sistemului cu macara (e_3).

● **A cincea secvență — combinațiile (A,B,C,D,E)F :**

	f_1	f_2	f_3
$a_1b_2c_1d_4e_1$			×
$a_2b_1c_3d_3e_2$			×
$a_3b_1c_3d_1e_1$			×

Combinațiile cu f_1 (împingător hidraulic) și cu f_2 (împingător pneumatic) sînt fie neeconomice, fie incompatibile ; ele s-ar fi pretat numai la sistemul cu vatră păşitoare (d_2), la care însă s-a renunțat, din motivele arătate.

● **A şasea secvență — combinațiile (A,B,C,D,E,F)G :**

	g_1	g_2
$a_1b_2c_1d_4e_1f_3$		×
$a_2b_1c_3d_3e_2f_3$		×
$a_3b_1e_3d_1e_1f_3$		×

Se reține numai combinațiile cu g_2 (răcire în încăpere închisă cu instalație de exhaustare), mai economice.

● **Secvența finală — combinațiile complete (A,B,C,D,E,F,G)H :**

	h_1	h_2
$a_1b_2c_1d_4e_1f_3g_2$		×
$a_2b_1c_3d_3e_2f_3g_2$		×
$a_3b_1c_3d_1e_1f_3g_2$		×

Se renunță la variantele de cuptor cu reglaj manual (h_1), mai puțin economice, în favoarea celor cu reglaj automat (h_2).

În această ultimă fază a analizei se punea problema selectării uneia dintre cele trei variante rămase.

După elaborarea schițelor de ansamblu s-a constatat că varianta $a_2b_1c_3d_3f_3g_2h_2$ (cuptor cu linie continuă de normalizare — a_2) depășește spațiul maxim acordat prin tema de proiectare, rămînînd deci de aîes numai între celelalte două variante.

Pentru departajare, s-au estimat costurile de execuție a cuptorului în cele două variante rămase, prin însumarea costurilor atribuite diferitelor componente constructive (zidărie, construcții metalice, instalații etc.) cu excepția celor comune, rezultînd :

— varîanta $a_1b_2c_1d_4e_1f_3g_2h_2$ (cu baterie de cuptoare) — 2 700 000 lei ;

— varianta $a_2b_1c_3d_1e_1f_3g_2h_2$ (cu linie în circuit închis) = 2 061 000 lei.

A fost aleasă varianta cea mai ieftină : **cuptor cu linie în circuit închis** (a_2), **boltă suspendată** (b_1), **înzidită din beton și cărămidă refractară** (c_3), **lanț de vagonete** (d_1), **transfercar** (e_1), **mecanism propulsat** (f_3), **răcire în tunel cu instalație de exhaustare** (g_2) **și reglaj automat** (h_2).

Soluția la care s-a ajuns, avizată de C.T.E., a fost apreciată ca noutate tehnică de interes deosebit pentru întreprindere și este în curs de realizare.

De remarcat că prin adoptarea acestei soluții de concepție proprie, rezultat al aplicării unei metode moderne de proiectare cum este analiza morfologică, **s-a evitat importul de licență.**

Instrument de lucru în analiza valorii

Este interesant de menționat că în anumite cazuri, **analiza morfologică poate fi utilizată și în cadrul studiilor de analiza valorii, în faza de cercetare a soluțiilor prin care se urmărește reconcepția produsului în ansamblul său.** Într-un asemenea caz, pentru alcătuirea „morfologiei" se pornește nu de la componente constructive, ci de la funcțiile produsului analizat, realizarea fiecărei funcții implicînd mai multe soluții după următoarea schemă :

FUNCȚII ALE PRODUSULUI	SOLUȚII (CONSTRUCTIVE SAU TEHNOLOGICE) DE REALIZARE
A	a_1 a_2 ...
B	b_1 b_2 ...
C	c_1 c_2 ...
etc.	etc.

Pornind de la această morfologie vor rezulta, desigur, mai multe combinații (compatibile sau incompatibile), fiecare combinație compatibilă reprezentînd o variantă posibilă de realizare a produsului respectiv, de o anumită calitate tehnică și cu un anumit cost ; se va alege varianta care optimizează raportul calitate/cost, potrivit obiectivului analizei valorii.

În concluzie, credem că metoda analizei morfologice — a cărei eficiență a fost probată și cu ocazia altor aplicații practice — merită să fie generalizată în activitatea tuturor institutelor de cercetări și proiectări, precum și a compartimentelor de concepție ale întreprinderilor din ramura construcțiilor de mașini, ca și din alte ramuri industriale.

Mihai BERINDE

expert principal la Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini

„R. E." militează pentru

EXTINDEREA ANALIZEI VALORII

● **ÎN JUDEȚUL BIHOR,** preocupările pentru introducerea analizei valorii în proiectarea sau reproiectarea produselor datează din anul 1975. La sfîrșitul lui 1976, pe baza Programului special de aplicare generalizată a metodei în economia națională, plenara comitetului județean de partid a aprobat un program de măsuri pe perioada 1977—1978 ● Ca urmare, pînă în prezent numărul specialiștilor din județ inițiați în A.V. a ajuns la circa 220, din care circa 20 pregătiți și atestați la Academia „Ștefan Gheorghiu", iar ceilalți — absolvenți ai cursurilor de la cabinetul județean de organizare economico-socială sau de la diferite centre departamentale de perfecționare a cadrelor ● Au fost constituite echipe de lucru uzinale la peste 30 de întreprinderi din industria prelucrătoare, precum și la Trustul de construcții Bihor (pentru producția secundar-industrială), cele mai avansate în aplicarea metodei fiind cele de la Combinatul pentru prelucrarea lemnului, Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport și întreprinderea textilă „Crișana" din Oradea, ca și de la Întreprinderea mecanică din orașul dr. Petru Groza ● Anul trecut au fost elaborate și aplicate circa 40 de proiecte, cu o eficiență totală de peste 10 milioane lei/an ; rezultatele calitative din acest an se anunță și mai bune, întrucît — după cum rezultă dintr-o investigație încă incompletă — în semestrul I au fost aplicate 12 noi proiecte, cu o eficiență anuală de 6,8 milioane lei, iar în curs de elaborare se află 13 proiecte, la care se estimează economii de circa 5 milioane lei ● Pentru înlesnirea aplicării generalizate a metodei, cabinetul județean de organizare economico-socială a programat noi cursuri de inițiere, destinate personalului din unitățile industriale ale orașului Marghita și din organele județene de sinteză (direcția de statistică, inspectoratele de control al calității produselor și al gospodăririi fondurilor fixe, control financiar, bănci).

● **SUB ÎNDRUMAREA** metodologică a cabinetului județean de organizare economică și socială, un colectiv de specialiști de la întreprinderea „Armătura" din Cluj-Napoca, completat cu cercetători economiști de la centrul de științe sociale din localitate, a inițiat reproiectarea prin metoda analizei valorii a unor produse de serie mare ● S-a stabilit un plan de lucru, iar acțiunea s-a desfășurat, pe parcursul cîtorva luni, în cadrul unor întîlniri săptămînale de 15—60 de minute, la care au fost invitați maiștri și alt personal din producție, inovatori ● În noua soluție pentru robinetul de trecere HM—83—1 s-a redus cursa la limita necesarului (eliminîndu-se o parte din tija de metal), au fost introduse unele repere din mase plastice în loc de alamă (ceea ce a permis să se renunțe la garniturile de etanșare) ; reducerea cu 5,30 lei a costului unui robinet echivalează cu o economie importantă la seria anuală de un milion de bucăți. Testarea parametrilor tehnici ai produsului îmbunătățit, efectuată la INCERC, a dat rezultate bune ● La robinetul de reglaj PLA 3, folosit la echiparea autoturismului Dacia 1300, s-a renunțat la o operație de finisaj inutilă și s-a introdus o modificare ce contribuie la evitarea rebuturilor, rezultînd economii anuale de peste 56 mii de lei.

(Petre DANCIU, corespondent)

Procesul circular activ

In continuarea dezbaterii referitoare la procesul circular activ *de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime, publicăm* studii și cercetări *ale specialiștilor din diverse domenii de activitate relevînd aspecte importante și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestui concept.*

INTRODUCEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC A RESURSELOR SECUNDARE ȘI A DEȘEURILOR (I)

LĂRGIREA ȘI PERFECȚIONAREA modului de valorificare a bazei de materii prime și a celei energetice constituie cerințe fundamentale ale creșterii economice a oricărei economii naționale. În raportul la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„este necesar să se acorde o atenție deosebită folosirii rationale a materiilor prime, creșterii randamentului lor, diminuării pierderilor în prelucrare... să se pună capăt cu hotărîre risipei, lipsei de răspundere în folosirea materiilor prime și materialelor. Se cere schimbarea radicală a concepției cu privire la materialele secundare și deșeuri, acestea trebuind să acopere în măsură însemnată, uneori în proporție de 30—40%, necesarul de materii prime și materiale ale economiei naționale".**

Deșeurile rezultate în anumite limite în mod obiectiv în urma prelucrării, transformării materialelor în procesul de producție a bunurilor materiale, formează o masă însemnată care ajunge în unele cazuri în industrie între 10—14% din masa materiilor prime și a materialelor prelucrate. Ponderea însemnată a deșeurilor în totalul masei resurselor materiale impune cu necesitate o preocupare deosebită pentru ridicarea continuă a indicilor de utilizare a materiilor și materialelor și valorificarea cît mai completă a deșeurilor.

Prin utilizarea directă, în proporție tot mai mare, a deșeurilor în producție se realizează transformarea acestora din costuri sau pierderi în resurse suplimentare, potențial purtătoare de valori de întrebuințare și venit net. Se obține pe această cale îmbunătățirea conținutului și structurii balanței de materii prime și energie prin introducerea în circuitul economic a resurselor secundare și a deșeurilor în locul unor resurse primare.

Analizele făcute în țara noastră arată că numai din prelucrarea materialelor solide rezultă anual circa 50 mil. tone formate din peste 700 feluri deșeuri și alte resurse secundare, la care se adaugă deșeurile din prelucrarea materiilor lichide și gazoase. Toate acestea demonstrează că resursele secundare și deșeurile trebuie considerate, ca fiind o importantă parte a avuției naționale, căreia în mod obiectiv este necesar să i se acorde o atenție deosebită, pentru a fi utilizată cu spirit gospodăresc și răspundere.

Pornind de la aceasta Comitetul Municipal de partid Timișoara, prin Consiliul de Control Muncitoresc al activității economice și sociale, a realizat o amplă acțiune de studiere a modului în care se valorifică deșeurile în întreprinderile din raza municipiului. Considerăm că dat fiind caracterul divers al industriei timișorene, acest eșantion este reprezentativ și concluziile sale pot avea un interes mai larg decît pe plan strict local.

Studiul a vizat în principal două obiective : un prim obiectiv de ordin economic a urmărit determinarea gradului de valorificare a materiilor prime și a deșeurilor în vederea identificării unor noi rezerve de creștere a indicilor de valorificare ; al doilea obiectiv a vizat realizarea unei propagande largi în fiecare întreprindere și la nivelul municipiului pentru generalizarea experienței pozitive în valorificarea deșeurilor și, pe această bază, crearea unei atmosfere favorabile declanșării unor noi inițiative în utilizarea superioară a deșeurilor, în creșterea spiritului gospodăresc.

În acest scop au fost studiate și analizate în 46 întreprinderi industriale din municipiul Timișoara, de către colective multidisciplinare, principalele aspecte privind valorificarea deșeurilor, urmărind cu precădere cunoașterea gradului de încorporare a materialelor în produse finite ; identificarea, inventarierea și elaborarea cataloagelor de deșeuri ; analiza gradului de valorificare a deșeurilor în producția întreprinderii sau în colaborare ; identificarea unor noi posibilități de valorificare a deșeurilor ; organizarea în fiecare întreprindere și la nivelul municipiului a unor expoziții cu tema circulația și valorificarea deșeurilor.

Stadiul actual al gospodăririi și valorificării deșeurilor

La nivelul anului 1977, în cele 46 întreprinderi unde s-au efectuat studiile, au rezultat în urma prelucrării materiilor prime 168 032 to. deșeuri în structura prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Categorii de deșeuri	Procent din total
Oțel-fontă	34,94
Neferoase	1,29
Cauciuc	0,22
Piele-talpă	0,42
Lînă	0,15
Fire și țes. bbc.	0,61
Fire și țes. sintetice chim.	2,10
Spume poliuretanice	0,69
Hîrtie-carton	0,92
Borhot	19,08
Cioburi sticlă	0,60
Lemn	31,46
Alte deșeuri	7,47
	100,00

Valorificarea deșeurilor a fost făcută astfel :

— 47 102 to. respectiv 28,03%, utilizate pentru înlocuirea materiilor prime și pentru produse secundare ;

— 38 707 to. respectiv 23,04% predate altor întreprinderi industriale pentru utilizarea în producție ;

— 34 086 to. respectiv 20,28% preda-

conf. dr. Mihail EPURAN
economist Anca AUREL
Timișoara

(Continuare în pag. 26)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CRIZA STRUCTURALĂ A CAPITALISMULUI ȘI CRIZA ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ (I)

Neputința instrumentelor de interferență în economie

ÎNCERCĂRILE de a depăși fenomenele crizei economice, ale crizei monetare și energetice scot tot mai mult în evidență deruta teoreticienilor și practicienilor din țările capitaliste, între altele și în problema alegerii și modalităților de utilizare a unor instrumente de politică economică presupuse a avea virtuți curative. Pînă în prezent aceste tentative nu au dat rezultatele scontate.

Criza are consecințe nefaste pe plan social și individual — șomaj, insecuritate economică și socială cronică, virulență. Acestea sînt realități care se manifestă sub ochii noștri, în pofida încercărilor disperate de „ameliorare" a societății capitaliste. Profundele crize structurale, de esență, ale orînduirii capitaliste nu-și pot găsi remedii în „pilulele" monetariste sau de altă natură.

În trecut dirijarea economică din țările capitaliste nu dispunea decît de un singur instrument macroeconomic consacrat — politica monetară, exercitată prin intermediul unor mecanisme devenite tradiționale, ca taxa scontului, regimul rezervelor obligatorii și operațiile pe piața monetară.

După cum se știe, în concepția keynesiană, variațiile veniturilor și cheltuielilor agenților economici, obținute în principal prin mijloace financiare, exercită o influență majoră asupra venitului național. Cheltuielile de investiții, sensibile atît la modificările sarcinii fiscale, cît și la cele ale ratei dobînzii, reprezintă, din acest punct de vedere, elementul principal dar și cel mai instabil. Printr-un efect de multiplicare sau temporizare, ele constituie, în această concepție, forța stimulatoare sau inhibantă a întregii activități economice. Politica economică keynesiană se reduce, în esență, la utilizarea anticiclică a soldului bugetar. Aceasta antrenează modificări nu numai în valoarea investițiilor de stat, ci și în valoarea investițiilor particulare, prin variația presiunii sarcinii fiscale pe care agenții economici o suportă. Monedei i se rezervă, în acest context, un rol minor. Cu toate că rata dobînzii influențează eficacitatea marginală a capitalului investit, determinînd decizia privată de investiții, ea se formează pe baza raportului dintre oferta și cererea monetară. O dobîndă redusă va incita întreprinderile să se împrumute și să-și sporească investițiile, conferind masei monetare o oarecare participare la stimularea activității economice. Intensitatea acesteia depinde, însă, de măsura în care scăderea dobînzii provine într-adevăr din excedentul ofertei monetare față de cerere, pe de o parte, iar pe de altă parte, de sensibilitatea investițiilor la condițiile de eficacitate marginală, fiind, prin urmare, extrem de limitată.

În concepția monetaristă, variantă actuală a cantitativismului monetar, legătura între procesele monetare și materiale este, dimpotrivă, mult mai directă și stabilă, ceea ce face ca evoluția masei monetare să fie considerată variabilă independentă, cu influență dominantă asupra evoluției venitului național. Utilizînd un modern aparat de analiză statistico-econometrică, deși ignorînd anumite aspecte teoretice ale problemei, monetariștii conchid că ritmul creșterii economice și nivelul prețurilor reacționează la un impuls monetar. Mecanismul prin care acesta se transmite asupra proceselor materiale este expus, inclusiv de monetariști reputați ca M. Friedman, într-o manieră inconsecventă, asupra acestui punct existînd divergențe chiar în interiorul grupului de la Chicago. Esența acțiunii acestui mecanism pare a consta în modificările pe care o creștere inițială a masei monetare le produce în echilibrul labil al randamentelor relative a diverselor tipuri de active conținute în patrimoniul agenților economici. Procesul prin care compoziția patrimonială este adaptată unui nou punct de echilibru generează o creștere a cererii de bunuri și servicii, cu efecte asupra producției. Influența masei monetare asupra venitului național se limitează, astfel, în primul moment, la valoarea sa nominală. Numai ulterior și extrem de mijlocit ea se manifestă și în volumul fizic al venitului național. Masa fizică de bunuri produse ar rămîne dependentă, mai ales, de clasicul mecanism al cererii și ofertei, iar influențele monetare se compensează, subzistînd doar creșterea prețurilor. Prin urmare, „injecția" monetară recomandată de monetariști nu stimulează într-o manieră permanentă creșterea economică. Aceasta este determinată de forțele cererii și ofertei, fiind caracterizat printr-un ritm „natural", specific capitalismului monopolist actual, imposibil de controlat prin mijloace monetare. După cum o invederează recentele accese ale crizei monetare occidentale, stimulul monetar produce doar o inflație imposibil de controlat, alimentată de creșterea permanentă a masei monetare, necesară pentru activarea succesivă a aparatului de producție.

Concluziile decurgînd din cele două

FIȘE

ILIE ȘERBĂNESCU

Corporațiile transnaționale

● *Dr. Ilie Șerbănescu realizează în cartea sa* Corporațiile transnaționale, *Editura politică, 1978, 260 p., o privire amplă asupra monopolurilor și companiilor internaționale capitaliste actuale, cu accent pe analiza corporațiilor transnaționale. Autorul investighează condițiile generale în care s-a desfășurat, de-a lungul perioadei postbelice, expansiunea monopolurilor și companiilor internaționale capitaliste, evidențiază factorii care au acționat și acționează asupra fenomenului, influențînd amplitudinea, direcțiile, formele și aspectele sale de manifestare.*

Dezvoltarea corporațiilor transnaționale este analizată în contextul accentuării profunde a crizei sistemului capitalist, a adîncirii puternice a contradicțiilor generate de aceasta pe plan intern și internațional, a amplorii fără precedent a fenomenului inflaționist. Elaborîndu-și lucrarea, autorul își propune să adauge la literatura existentă în acest domeniu o abordare largă a tipologiei corporațiilor transnaționale și în genere a monopolurilor și companiilor internaționale, o tratare în detaliu a trăsăturilor lor, a implicării lor în dereglarea mecanismului formării prețurilor și în accelerarea inflației, în dezordinile monetare și în amplificarea discrepanțelor economice internaționale.

Managerii capitaliști

● *În studiul* Acționernaia sobstvennost i kontrol v krupnoi korporații *(Proprietatea pe acțiuni și controlul într-o mare corporație), apărut în revista MEMO nr. 5/1978, sub semnătura lui I. Kocevrin, autorul se oprește, între altele, la rolul pe care îl are managementul profesionist în controlul asupra monopolului. I. K. pleacă de la constatarea că încercările diferitelor institute din țările capitaliste de a determina cu exactitate care sînt corporațiile „familiale" și care sînt cele „de management" — avînd drept criterii rata profitului, ritmurile de acumulare de capital, mărimea dividendelor și cursul acțiunilor — nu au dus la nici un rezultat. Explicația ar fi dată de faptul că managerii, intrînd în contact cu reprezentanții claselor proprietare, preiau treptat „sistemul lor de valori". Referitor la acest proces I. Kocevrin este de acord cu sociologul englez Th. Nicholas, care susține că managerii „sînt părtași la interesul comun al proprietarilor referitor la reproducția modului de producție privat" și că „în experiența istorică sînt destule mărturii care să confirme afirmația că păturile întreprinzătoare și cele conducătoare au mai curînd tendința de unire, de contopire, decît tendința de a evolua în direcții contrare".*

Metode statistice

● *Bernard Grais, administrator al Institutului național de*

concepții asupra politicii monetare sînt diferite. Majoritatea keynesienilor continuă să creadă, în vizibilă contradicție cu experiența ultimilor ani, că între inflație și șomaj există o relație stabilă de inversă proporționalitate. Pentru ei, moneda „ideală" este cea care se subordonează perfect interesului statului de a controla conjunctura economică, prin mijloace bugetare. Instabilitatea monetară rezultată nu este decît „prețul" pe care economia capitalistă trebuie să-l plătească pentru o creștere fără crize, reducerea șomajului etc.

Monetariștii, dimpotrivă, susțin că inflația nu poate ridica nivelul utilizării forței de muncă peste un anumit nivel „natural". Oarecum paradoxal, însă, și în concepția acestora, o politică monetară anticiclică produce mai probabil amplificarea, decît atenuarea oscilațiilor. Ar fi necesar, prin urmare, ca respectiva politică monetară să fie subordonată unei reguli mecanice de sporire a masei monetare, degajată din evoluția „seculară", iar intervenția financiară a statului să fie circumscrisă limitelor acesteia. Și iată că, oricît aceasta ne-ar surprinde, avînd în vedere că pornesc de la postulatul primordialității absolute a monedei în economia actuală, monetariștii se reîntorc tacit la vechiul deziderat al stabilității monetare, corolar al unei ideologii economice neoliberale tardive, încrezătoare încă, într-o anumită măsură, în capacitatea de autoreglare a mecanismului cererii și ofertei. Stabilitatea monetară este, însă, condiționată simplist, exclusiv de masa monetară în circulație. Controlul emisiunii monetare apare pentru monetariști nu numai ca mijloc de asigurare a stabilității puterii de cumpărare, ci și ca singurul instrument de dirijare a economiei, cu oarecare eficiență. Dar manevrarea masei monetare în circulație este ea însăși dependentă de starea conjuncturii și de măsurile financiare subsidiare de susținere. Ea nu poate fi concepută fără o expansiune corespunzătoare a sectorului de stat, aceasta reprezentînd o evidentă concesie făcută tradiției keynesiene și abandonarea „purității" ideologiei neoliberale.

Între cele două concepții teoretice, divergente cel puțin formal în mesajul lor politic, strategia economică efectiv promovată de statele capitaliste în perioada postbelică, cu anumite ezitări, a optat timp îndelungat pentru soluțiile keynesiene. Instabilitatea inflaționistă rezultată, cu agravarea consecințelor sale sociale, a impus, recent, o deplasare a interesului spre anumite rețete monetariste. Sistemul federal de rezerve din S.U.A., de exemplu, vizînd un compromis, depune eforturi susținute pentru a menține rata dobînzii și ritmul de creștere a unor componente ale masei monetare totale în norme prealabile stabilite, dar ajustabile. În R.F.G. și Elveția, de asemenea, este fixată o cifră agregată indicativă pentru creșterea masei monetare.

Deschiderea prudentă, spre o strategie economică centrată pe obiectivele și instrumentele politicii monetare, relevată de comportamentul actual al mai multor bănci centrale occidentale, are în vedere, dintre toate argumentele monetariștilor, în primul rînd, flexibilitatea sa superioară, în comparația cu politica financiară. Flexibilitatea politicii monetare nu înseamnă, evident, nimic altceva decît că obiectivele și instrumentele politicii monetare sînt mult mai rapid modificabile în comparație cu veniturile, cheltuielile sau deficitul bugetar. Fondul problemei rezidă însă în faptul că băncile centrale occidentale nu pot promova măsuri monetare adecvate și oportune, cu efecte stabilizatoare semnificative, în cadrele economiei capitaliste. Ca urmare, se accentuează scepticismul monetariștilor înșiși în legătură cu virtuțile politicii monetare, expresie a conștientizării acestui fapt.

Constrîns de realitățile contradictorii ale capitalismului monopolist de stat, Keynes introduce un obiectiv suplimentar, echilibrul economico-social prin ocuparea deplină a forței de muncă, teoretizînd necesitatea utilizării în acest sens a politicii financiare. Amplificarea contradicțiilor economiei capitaliste contemporane a impus, ulterior, completarea listei obiectivelor și, respectiv, instrumentelor strategiei economice. Prima conține, în prezent, printre altele, obținerea unei creșteri economice de un ritm convenabil, precum și asigurarea unui anumit echilibru internațional, iar a doua, manevrarea datoriei publice și a mecanismelor valutare.

Pluralitatea obiectivelor și instrumentelor politicii economice promovate de statele capitaliste contemporane decurge din complicarea contradicțiilor sistemului economic capitalist în etapa actuală și conține în sine posibilitatea conflictelor între ele. Această posibilitate, cu consecințele sale, uneori dramatice, confirmate de evoluțiile recente ale economiilor occidentale, este recunoscută, în prezent, de numeroși economiști nemarxiști. Studiile concrete întreprinse în vederea determinării unor combinații de compromis între obiectivele așa-zis „magice", generează însă o vastă și controversată literatură, expresie a efortului de adaptare a gîndirii economice occidentale la noile probleme cu care este confruntată economia capitalistă, a crizei ce se manifestă în gîndirea economică occidentală. Semnificative, în acest sens, sînt și revenirea în actualitate și apariția unor accente noi în polemica între keynesieni și monetariști în legătură cu rolul politicii monetare în cadrul strategiilor economice actuale.

Contestarea monetaristă a rolului politicii monetare în strategia economică occidentală, în momentul în care aceasta și-a însușit, în fine, unele din tezele școlii monetariste de la Chicago, relevă profunda derută a gîndirii monetare occidentale, confruntată cu amplificarea dezechilibrelor inflaționiste.

Silviu CERNA

Facultatea de științe economice — Timișoara

FIȘE

statistică și studii economice (I.N.S.E.E.), precum și profesor la Institutul național de tehnici economice și contabile, a publicat, în colecția Dunod, Modules économiques, *în două volume :* Statistique descriptive *și* Méthodes statistiques. *Autorul își propune să completeze o lacună, întocmind sinteza numeroaselor lucrări cu obiective specializate (controlul fabricațiilor, controlul contabilității etc.), orientate spre aplicarea practică a raționamentului statistic. B.G. prezintă instrumentele de analiză la care trebuie făcut apel în cazurile cele mai complexe. Baza raționamentului o constituie calculul probabilității, fără a se recurge excesiv la formule matematice. Lucrarea constituie o inițiere în principiile generale ale probabilismului, distribuției statistice legăturilor între variabile, metodei sondajelor, seriilor cronologice ș.a.*

● *Revista, a cărei copertă o reproducem mai sus (Studii asupra lumii a treia), aflată la primul său număr, este editată de Centrul de Studii Economice și Sociale al Lumii a Treia. Acesta este o asociație a cărei activitate a fost inaugurată în septembrie 1976 de secretarul general al O.N.U., dr. Kurt Waldheim. După cum se arată într-o expunere de motive asupra obiectivelor Centrului, activitatea sa se bazează pe o teză teoretică fundamentală : subdezvoltarea nu poate fi considerată în mod exclusiv ca un fenomen economic sau în lumina unor simpli indicatori sau variabile statistice.*

Întrucît subdezvoltarea este un subprodus al dezvoltării inegale, o consecință istorică a diviziunii internaționale a muncii și a moștenirii coloniale, se spune în revistă, ea constituie un proces social economic mult mai complex, care cere o cercetare de ansamblu a cauzelor sale în scopul de „a stabili și defini alternative viabile". Acestea sînt în rezumat obiectivele Centrului – în limba spaniolă „Centro de Estudies Economicos y Sociales del Tercer Mundo" (CEESTEM). Principalele linii de investigații ale centrului, care determină și organizarea sa pe sectoare, sînt : I Alimentație ; II Populație ; III Noua ordine economică internațională ; IV Tehnologia adecvată ; V Sociologia culturii și educației în vederea dezvoltării ; VI Informații și studii asupra comunicației ; VII Relații internaționale.

Procesul circular activ

(Urmare din pag. 23)

te, sortate şi balotate întreprinderilor specializate în colectarea deşeurilor ;
— 46 517 to. respectiv 27,68% predate, nesortate şi nebalotate întreprinderilor de colectare ;
— 1 620 to. respectiv 0,97% sînt deşeuri pentru care nu s-au găsit modalităţi de valorificare.

Detaliile pe grupe de întreprinderi sînt prezentate în tabelul nr. 2.

În întreprinderile constructoare de maşini şi construcţii metalice, este organizată activitatea de identificare şi inventariere a deşeurilor, fiind elaborate nomenclatoarele de deşeuri şi pe această bază balanţa anuală a deşeurilor. La unele întreprinderi, ca Electrobanat, datele privind balanţa deşeurilor sînt prelucrate prin program la calculatorul electronic, experienţă ce este indicat să fie studiată şi generalizată. Din cele 11 unităţi luate în studiu cel mai bun indice de valorificare a deşeurilor îl înregistrează Întreprinderea Mecanică Timişoara, 13,14% prin utilizarea deşeurilor de oţel şi fontă în turnătoria proprie; întreprinderea Tehnometal, 9,24%, prin folosirea deşeurilor din tablă pentru executarea unor sortimente de tablă perforată, întreprinderea Electrometal, 12,25% prin executarea din deşeuri a unor articole şi scule mărunte pentru uz casnic.

În întreprinderile din sectorul piele — încălţăminte şi prelucrări mase plastice, ca rezultat al preocupărilor şi acţiunilor întreprinse s-a reuşit ca un volum însemnat de deşeuri să-şi găsească valorificarea prin obţinerea unor produse finite sau semifabricate în unele unităţi.

Se remarcă o bună valorificare a deşeurilor la Întreprinderea de piele şi mănuşi (80%) care în anul 1977 a utilizat circa 12 t deşeuri pentru executarea unor produse (mănuşi pentru copii şi femei etc.) în valoare de 2 260 mii lei, cu un beneficiu de 392 mii lei, şi întreprinderea de încălţăminte Modern care din deşeuri a realizat produse de 2 200 mii lei.

Pe de altă parte, se constată că unele întreprinderi din sectorul piele-încălţăminte, mai au încă un procent ridicat, peste 32% din total deşeuri, care nu au nici o modalitate de valorificare, fiind stocate sau distruse. Astfel, la întreprinderea de încălţăminte Banatul nu se utilizează deşeurile din difur, piele căptuşeală, meşină p.v.c., piele feţe etc., iar la întreprinderea de încălţăminte Modern deşeurile din piele, p.v.c. pe suport textil etc.

În industria prelucrării maselor plastice, indicele de valorificare a deşeurilor este relativ corespunzător, dar se apreciază că sînt posibilităţi de îmbunătăţire la întreprinderile Victoria, Pretim şi Dermatina. Pe linia valorificării deşeurilor de tălpi, poliuretanice este pozitivă colaborarea întreprinderii Spumotin cu Electrotimiş în realizarea unei mori de măcinat deşeuri, care asigură recuperarea integrală a deşeurilor de tălpi poliuretanice.

În întreprinderile din industria textilă, ponderea deşeurilor este formată din deşeuri de fire şi ţesături de bumbac şi fire şi ţesături din poliesteri şi poliamide. Un indice bun de valorificare în producţie a deşeurilor se realizează în secţiile de filatură (întreprinderea Industria Lînii, Textila Timişoara), remarcîndu-se de asemenea un indice superior mediei pe grupă la întreprinderile Garofiţa şi Platim. În anul 1977, prin prelucrarea deşeurilor, întreprinderile textile au realizat o producţie de peste 26 mil. lei (stofe, confecţii preşcolari şi pentru femei etc.), economisind 539 t materii prime din care 367 t materiale din import. În schimb, unele întreprinderi, ca 1 Iunie, Fabrica de ciorapi, Arta Textilă, Confecţii „Bega", valorifică doar în mică măsură deşeurile prin prelucrarea în întreprindere, îndeosebi cele din materiale poliesterice şi poliamide, categorie de deşeuri la care nu au fost identificate încă posibilităţi de valorificare.

Ca urmare a acţiunii de îmbunătăţire a structurii consumului de fibre şi fire, prin înlocuirea consumului de fire din bumbac (materie primă din import), cu fire chimice şi sintetice din producţie indigenă, creşte şi cantitatea acestor deşeuri (poliesteri, poliamide), care potrivit reglementărilor nu pot fi degradate sau distruse, ceea ce face necesară studierea şi stabilirea modalităţilor de valorificare în viitor.

Desigur că nu toate întreprinderile, prin specificul lor, au posibilităţi tehnice, eficiente economic, să prelucreze în aceeaşi proporţie deşeurile în producţie ; de aceea nici nu se pune problema aducerii la acelaşi numitor a indicelui de valorificare internă a deşeurilor. Discrepanţele mari existente încă în această privinţă la întreprinderi cu profil similar sau apropiat demonstrează însă că există multe rezerve care aşteaptă să fie puse în valoare. De aceea se cere ca, în condiţii de economicitate, să se studieze potenţialul real al rezervelor de valorificare, care apoi, să fie mobilizate la maxim, astfel încît resursele materiale să fie optim utilizate.

Centralizatorul valorificării deşeurilor din producţia anului 1977 pe grupe de întreprinderi din municipiul Timişoara

Tabelul nr. 2
— în % —

Grupa de întreprinderi	Total deşeuri	Valorificat în producţia întrep.	Valorificat în colaborare la alte întrep.	Predat la întreprinderea de colectare sortat balotat	Predat la întrep. de colectat nesortat şi nebalotat	Nevalorificate
Construcţii de maşini şi construcţii metalice	100,00	7,62	1,87	52,69	37,82	—
Textile	100,00	38,22	7,57	15,20	33,23	5,78
Piele-încălţăminte	100.00	7,87	54,81	4,23	0.43	32 66
Prelucrări mase-plastice	100,00	75,24	13,82	9,84	0,32	0,78
Chimie	100,00	—	100,00	—	—	—
Industria alimentară	100,00	17,42	32,26	0,41	40,71	9,14
Prelucrarea lemnului	100,00	69,23	—	—	30,77	—
Alte unităţi	100,00	5,33	—	38,08	56,59	—
Total :	100,00	28,03	23,04	20,28	27,68	0,97

Prin prelucrarea unor cantităţi de deşeuri în întreprinderile din care acestea provin, în anul 1977, au fost obţinute produse în valoare de peste 106 mil. lei, economisindu-se 23 191 to. de materii prime, din care 1 683 to. materiale din import, suma economiilor fiind de peste 57 mil. lei.

Cel mai ridicat indice de valorificare a deşeurilor prin recircularea în producţie îl înregistrează întreprinderile care prelucrează mase plastice (75,24%), unităţi din industria textilă (38,22%) şi din prelucrarea lemnului (69,23%). Natura materiilor prime şi tehnologia procesului de producţie specifice acestor întreprinderi permit, tehnic şi economic, recircularea deşeurilor în producţie, fără ca prin aceasta să scadă randamentele în folosirea utilajelor şi indicii de eficienţă.

Remarcăm faptul că împreună cu cantităţile de deşeuri valorificate prin prelucrare în alte întreprinderi de profil, gradul de valorificare a deşeurilor se ridică la 51,07%, iar pe grupe de întreprinderi după cum rezultă din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Grupa de întreprinderi	% de valorificare a deşeurilor
Construcţii de maşini şi metalice	8,49
Textile	45,79
Piele-încălţăminte	62,68
Mase plastice	89,06
Chimice	100,00
Industria alimentară	49,68
Industria lemnului	69,23
Alte unităţi	5,33

PERTURBAȚIILE PE PIEȚELE VALUTARE OCCIDENTALE – EXPRESIE A CONTRADICȚIILOR DINTRE ȚĂRILE CAPITALISTE (I)

ANALIZA TENDINȚELOR ACTUALE din economia și politica mondială arată că asistăm în ultima vreme la o ascuțire a contradicțiilor în viața internațională, că aceste contradicții și tendințe, așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la recenta ședință a activului central de partid și de stat, **„sînt strîns legate de criza economică, criza monetară și energetică, care au creat o situație grea într-un șir de state, precum și de faptul că încercările de a ieși din criză nu au dat pînă acum rezultatele așteptate"**. Răbufniri ale contradicțiilor au loc în numeroase domenii, cele de pe piețele valutare repetîndu-se cu o mare frecvență. Fluctuațiile haotice din ultima vreme de pe piețele valutare occidentale au produs — pentru a cîta oară în cursul actualei crize monetare din țările capitaliste ? — o adîncă emoție și îngrijorare nu numai în cercurile de afaceri din țările în cauză, ci în toate țările, deoarece toate sînt angrenate într-un fel sau altul, într-o proporție sau alta, în circuitul schimburilor economice internaționale și trag consecințe de pe urma acestei crize.

„Cădere epocală"

ACUM a fost la rînd dolarul S.U.A. : la bursa din Tokio și ulterior la unele burse din Europa occidentală, declinul lui a atins recordul absolut. Niciodată nivelul cursului dolarului față de yen sau de francul elvețian n-a coborît atît de mult. Și aceasta, în pofida asigurărilor repetate ale responsabililor economiei americane că dolarul va fi apărat, precum și a declarațiilor făcute doar cu trei săptămîni în urmă de președintele Statelor Unite în cadrul reuniunii la nivel înalt de la Bonn, potrivit cărora S.U.A. au luat și iau măsuri de combatere a deprecierii inflaționiste a dolarului, „prioritatea nr. 1 a politicii economice americane".

Dacă mai ținem seama și de împrejurarea că în momentul de față tabloul sinoptic cel mai favorabil îl prezintă tocmai activitatea productivă din S.U.A., comparativ cu celelalte state capitaliste principale și cu evoluția unor indicatori de bază ai economiei mondiale (a cărei stare este caracterizată drept dezamăgitoare și nesatisfăcătoare), s-ar putea afirma că cele ce se petrec pe piețele valutare par lipsite de sens. Dar cum tot ce are loc în economia unei țări sau în economia mondială are întotdeauna un sens, deși complexitatea adeseori copleșitoare a fenomenelor economice face ca acest sens să fie ascuns sub țesătura enigmatică a unor contradicții, vom încerca o deslușire a cauzelor procesului care a fost denumit de un comentator occidental „căderea epocală" a celei mai puternice monede din sistemul capitalist.

O convalescență prea șovăitoare

ÎN PRIMUL RÎND, nu trebue să uităm că, pe plan general, economia mondială se află în al treilea an de convalescență în urma celui mai acut acces de criză pe care această economie l-a avut de suportat de-a lungul ultimelor patru decenii. Convalescența a avut însă pînă acum un caracter sui generis : ea durează de prea mult timp și este prea șovăitoare pentru a permite o apreciere optimistă asupra celor ce vor urma. În cursul ei, majoritatea prognozelor au fost date peste cap, mersul economiei frustrînd așteptările și punînd statele capitaliste în fața unor probleme alarmante a căror rezolvare cu mijloacele curente se dovedește extrem de dificilă.

În țările industrializate, producția și-a încetinit ritmul de creștere după numai un an de la începutul redresării, cu excepția S.U.A. Dezvoltarea comerțului mondial a devenit și ea mai lentă. Șomajul este în ascensiune. Inflația, deși în unele țări nu mai atinge nivelul de acum cîțiva ani, continuă să constituie o plagă a multor țări dezvoltate și în curs de dezvoltare. Balanțele de plăți sînt dezechilibrate. Protecționismul și-a ridicat fruntea în multe țări occidentale, făcînd să sufere în primul rînd țările subdezvoltate, a căror economie este dependentă de piețele lumii industrializate și afectată de condițiile prevalente pe aceste piețe.

Toate acestea n-au încetat să influențeze în rău activitatea piețelor valutare, foarte sensibile la tot ce le înconjoară, la climatul general și local, la problematica economică și politică, la perspectivele certe și incerte. Operațiile speculative — care sînt de uz curent pe orice piață — fac uneori să crească surprinzător de mult rezonanța internă a piețelor la semnalele primite din afară.

Ceea ce se poate constata însă în ultima vreme este că, între toate influențele care se exercită asupra piețelor de schimb, aceea care a venit din partea situației relațiilor economice externe ale statului respectiv a fost cea mai puternică. Astfel, țările care au beneficiat de balanțe de plăți puternic active, deci care sînt mari creditoare în exterior, cum ar fi R.F.G., Japonia și Elveția, au înregistrat mari creșteri ale cursului monedelor respective. Dacă ne referim la țările care au beneficiat de un echilibru relativ al balanțelor de plăți : Franța, Italia sau Marea Britanie, putem constata că în 1977 și în prima jumătate a lui 1978, cursul monedelor lor a fost și el relativ stabil. În sfîrșit, țara care a înregistrat cel mai mare și mai tenace deficit de balanță, Statele Unite, și-a văzut moneda alunecînd pe panta deprecierii, îndeosebi față de marca vest-germană și de yen, adică față de monedele principalilor parteneri de schimb care sînt în același timp și principalii creditori ai S.U.A. Această tendință s-a făcut simțită încă de la mijlocul lui 1976, ca să nu mergem mai departe în trecut.

Limitele politicii de intervenție

S-AR PĂREA deci că cele ce se întîmplă cu dolarul sînt, ca să zicem așa, în firea lucrurilor. El scade în raport cu unele monede din cauza balanței de plăți pasive față de țările respective. Totuși, ceea ce a impresionat pe comentatori a fost că tendința de scădere a cursului dolarului a continuat și chiar s-a intensificat după anunțarea unor măsuri de intervenție a S.U.A. pe piețele valutare și a altor măsuri corespunzătoare din partea Japoniei și R.F.G. Astfel, în ianuarie 1978, autoritățile americane au anunțat că rețeaua operațiilor swap între Sistemul federal de rezerve și un număr de bănci centrale străine „va fi utilizată de acum înainte în mod activ" pentru combaterea situațiilor dezordonate de pe piețele valutare și că o nouă linie de swap a fost stabilită între Trezoreria S.U.A. și Bundesbank. Ulterior, autoritățile americane au intervenit într-adevăr cu mai multă vigoare pe piețele valutare în apărarea cursului dolarului, secundînd politica de intervenție pe aceste piețe a băncilor centrale din Japonia și R.F.G.

În martie a.c., după ce — cu toate măsurile de apărare luate — cursul dolarului a căzut sub 2 mărci vest-germane și sub 240 de yeni, autoritățile din S.U.A. și R.F.G. au făcut cunoscut că facilitățile swap dintre ele au fost dublate, de la 2 la 4 miliarde dolari, și că Trezoreria S.U.A. este pregătită să ia în caz de nevoie și alte măsuri pentru procurarea de valută străină, în scopul creării posibilităților de intervenție și mai masivă pentru apărarea cursului dolarului pe piețele valutare. Rezultatul : căderea, în zilele trecute, a cursului dolarului sub „pragul psihologic" de 200 yeni pentru un dolar, creșterea prețului aurului la Londra peste „pragul psihologic" de 200 dolari uncia. Ce derizorie apare, în aceste împrejurări, încercarea de stăpînire a cursurilor valutare pe piață, de demonetizare și depreciere a aurului față de dolarul S.U.A. !

Acest rezultat lasă să se înțeleagă că politica de intervenție pe piața valutară nu poate influența decît pasager și în proporții mediocre cursurile de schimb, în cazul în care cauzele determinante ale mișcării acestor cursuri rămîn mai departe active. „Boala" dolarului este îndatorarea excesivă a S.U.A. în străinătate și îndeosebi față de Japonia și R.F.G. Balanța comercială a S.U.A. s-a soldat în 1977 cu un deficit de 31 miliarde dolari (1976 — 9,4 miliarde), în timp ce balanța comercială a R.F.G. a fost excedentară cu 19,3 miliarde dolari (1976 — 16,7 miliarde), iar a Japoniei cu 17,4 miliarde dolari (1976 — 9,9 miliarde).

dr. Costin KIRIȚESCU

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Cehoslovacia: dimensiuni ale comerțului exterior

COMERȚUL EXTERIOR reprezintă o importantă ramură a economiei R.S. Cehoslovace: prin intermediul său sînt exportate bunuri reprezentînd aproape o treime din produsul național contra mărfurilor destinate fie procesului reproducției socialiste, fie satisfacerii nevoilor crescînde de consum ale populației. Se prevede ca la sfîrșitul viitorului cincinal ponderea menționată să ajungă la aproape două-cincimi.

În decursul ultimilor trei decenii valoarea globală a comerțului exterior cehoslovac a sporit de 12 ori; în acest cadru schimburile comerciale cu țările socialiste au crescut de 21 de ori, iar cele cu țările nesocialiste — de 6 ori. În ceea ce privește dinamica schimburilor pe cele două principale grupe de mărfuri, datele statistice arată că — în perioada menționată — exporturile de mașini și instalații s-au majorat de 28 de ori, iar cele de bunuri de consum — de 6 ori; în cazul importului creșterile respective au fost de 82 ori și de peste 20 de ori.

Industria petrolului atrage investițiile

UNA DINTRE RAMURILE INDUSTRIALE puțin afectate de avatarurile economiei capitaliste (criza economică, criza „petrolului" ș.a.) este industria petrolului, ea continuînd să se mențină printre domeniile de preferință ale investițiilor de capital. Conform unui studiu recent al băncii „Chase Manhattan" din S.U.A. în perioada 1946—1976 volumul anual al investițiilor în industria petrolului din țările nesocialiste a crescut de peste 20 de ori, în 1976 sporul înregistrat față de anul precedent fiind de 14,3%.

Se apreciază că principala creștere a investițiilor a avut loc în domeniul extracției petrolului (în 1976 în această direcție au fost orientate peste 45% din totalul investițiilor) și în transportul acestuia (circa 28%), în timp ce investițiile în construcția de rafinării și întreprinderi petrochimice — după ce au cunoscut o dinamică susținută — manifestă o tendință de reducere (au reprezentat, în 1976, o cincime din total).

Minereul de fier: extinderea capacităților de extracție

INSUFICIENTA cerere pe piața mondială pentru minereul de fier determină folosirea incompletă a capacităților în numeroase mine din țările capitaliste — s-a arătat la simpozionul internațional pe această temă, care a avut loc nu demult în Suedia. Totuși, după aprecierea specialiștilor, în următorii ani este de așteptat o înviorare a cererii și a producției de minereu de fier; o asemenea prognoză evaluează sporirea capacităților de extracție a minereului de fier din țările nesocialiste cu circa 300 mil. tone/an în perioada 1976—1986 (vezi tabelul), două-cincimi din sporul scontat al capacităților urmînd să fie realizate de Brazilia.

Țara sau regiunea	Extindere de capacități (mil. tone)
Brazilia	120,5
Africa	73,5
Australia	53,0
Canada	26,0
Europa occidentală	9,0
India	7,5
Total	299,5

Orientări în dezvoltarea economică

Tunisia: perspective industriale

EDIFICAREA unei economii moderne și diversificate prin valorificarea superioară a resurselor materiale și umane este obiectivul esențial urmărit prin planurile și programele de dezvoltare ale Tunisiei.

Actualul plan cincinal (1977—1981), care prevede un ritm mediu anual de creștere economică de 7,5%, are drept corolar dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării prin realizarea unui complex program de industrializare, modernizarea sectorului agricol, executarea unor importante lucrări în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, care să permită racordarea la circuitul economic național a unor zone mai îndepărtate, în special a celor din sudul țării. Investițiile urmează să crească în acest an cu aproximativ 17% comparativ cu cele din 1977.

Cu o producție de aproximativ 3,8 mil. tone, care ar urma să atingă 10 mil. tone în 1981, Tunisia deține locul al doilea în rîndul principalilor producători de fosfați din Africa. De asemenea, Tunisia dispune de o importantă industrie de superfosfați concentrată la Sfax, Djebel Djelloud și Gabes și va spori capacitățile pentru producția de acid sulfuric și îngrășăminte. În ceea ce privește producția de petrol, creșterea ei va fi susținută de accelerarea ritmului de exploatare a zăcămîntului de la Ashtard, recuperarea zăcămintelor din zona El Borma, intensificarea prospecțiunilor în zonele Yasmin, Byrsa și valorificarea zăcămintelor off-shore din zona golfului Gabes. A fost lansat, de asemenea, un complex program pentru valorificarea unor zăcăminte de gaze naturale. Producția minieră mai include încă și minereuri de fier, plumb, zinc și baritină.

O dezvoltare tot mai puternică va cunoaște în perspectivă industria prelucrătoare, ramurile cele mai dinamice urmînd a fi industria chimică, industria textilă (a cărei producție va fi orientată tot mai mult spre export), industria materialelor de construcție. De asemenea, în metalurgie și în construcția de mașini vor fi extinse, respectiv create noi capacități de producție.

În agricultură — expusă fluctuațiilor climaterice — se va realiza un vast program de lucrări hidrotehnice (în special construcții de baraje).

Activitatea productivă se reflectă în accelerarea ritmului exporturilor și diversificarea continuă a acestora. Efortul de industrializare se traduce, totodată, prin creșterea importurilor (îndeosebi echipamente industriale).

În acest context, relațiile economice dintre România și Tunisia au cunoscut în ultimii ani o continuă dezvoltare reflectînd, dorința comună de a extinde colaborarea reciproc avantajoasă în vederea accelerării progresului economic și social al ambelor țări.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. a continuat să regreseze pe piețele valutare în raport cu restul valutelor occidentale și în săptămîna 31 VII — 4 VIII 1978. Ținuta slabă a monedei S.U.A. pe piețele de schimb a fost pusă pe seama mai ales a reactivării presiunilor inflaționiste în S.U.A., a nedefinitivării programului energetic al Administrației, precum și a perspectivelor unei creșteri a șomajului.

Yenul japonez a înregistrat un nivel maxim al perioadei postbelice față de valuta americană, cotînd la 184,75 yeni pentru un dolar, cu 3,5% peste nivelul de referință anterior. La închidere, yenul a înregistrat un ușor recul, cotînd la circa 183,10 yeni/dolar, într-un climat marcat însă de opinia dominantă a celor care estimează o continuare a reprecierii sale față de restul valutelor occidentale. **Francul elvețian** a polarizat în acest interval atenția speculatorilor, fiind supus unor puternice presiuni „à la hausse", care au determinat atingerea temporar a unui nivel de 1,6910 franci pentru un dolar. În aceste condiții, Banca Națională a Elveției a intervenit cumpărînd dolari (totalul intervențiilor sale din acest interval depășește un miliard de dolari), reușind să „forțeze" astfel revenirea monedei sale la un nivel de circa 1,7050 franci/dolar la închiderea perioadei. **Marca vest-germană** și **francul belgian** au înregistrat o reprecieri mai accentuată în final, cotînd la circa 2,03 mărci și 32 franci pentru un dolar, respectiv cu 0,75% și 0,9% peste închiderea de referință. **Lira sterlină**, după un început mai bun, a închis la circa 1,9295 dolari pentru o liră, iar **lira italiană** a înregistrat o revenire mai accentuată în final, cînd a cotat la circa 841,50 lire pentru un dolar. **Francul francez** a cotat la închidere la circa 4,3835 franci pentru un dolar, ușor sub nivelul de referință anterior.

Pe **piața eurodepozitelor** a continuat mișcarea de reducere a dobînzilor la perioadele de șase luni pentru eurodolarii S.U.A. (la circa 8,8125%) și eurofrancii elvețieni (la aproximativ 1,375%). Dobînzile la euromărcile vest-germane s-au menținut relativ constante la circa 3,9375%.

La licitația de aur organizată de F.M.I. în cursul acestei săptămîni aurul a fost adjudecat la un preț mediu de 203,28 dolari uncia. În ultima parte a intervalului prețul aurului a înregistrat un recul, ultimul fixing al săptămînii fiind stabilit la 201,55 dolari uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

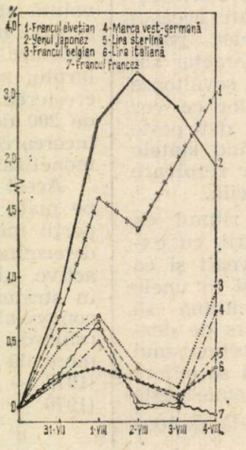

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 31 VII—4 VIII, luîndu-se ca bază cursurile din 28 VII 1978

Republica Populară Chineză

DEZVOLTAREA COMPLEXĂ, ACCELERATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

DEPUNÎND O MUNCĂ plină de abnegație, poporul chinez a reușit să asigure ritmuri susținute de dezvoltare a industriei, agriculturii și a altor ramuri ale economiei naționale. De pildă, în perioada 1966—1976, valoarea producției industriale a crescut — în medie anuală — cu peste 12 la sută, iar producția de cereale — cu peste 4,3 la sută. După cum se subliniază în documentele de stat și de partid, în ultimele două decenii în R. P. Chineză a fost creată o bază materială destul de solidă și s-a acumulat o bogată experiență — condiții prealabile necesare pentru accelerarea creșterii economice.

În raportul prezentat la prima Sesiune a celei de-a V-a Adunări Naționale a Reprezentanților Populari din februarie-martie a.c., președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, Hua Kuo-fen aprecia că pentru „a transforma China într-o țară socialistă puternică și modernă pînă la sfîrșitul secolului, trebuie să acționăm și să luptăm în domeniile politic, economic, cultural, militar și diplomatic, dar, în ultimă instanță, dezvoltarea rapidă a economiei noastre socialiste este cea care are importanța hotărîtoare".

În acest spirit sînt formulate principalele orientări, obiective și măsuri vizînd dezvoltarea tuturor ramurilor economiei R. P. Chineze în perioada planului decenal 1976—1985, care — prin amploarea transformărilor revoluționare pe care și le propune, precum și prin efortul general pe care îl reclamă — este asemuit în presa chineză unui „nou marș lung", inspirat din eroicul marș de peste opt mii de kilometri efectuat de Armata roșie chineză în anii '30.

Pe parcursul acestei perioade de realizare a modernizării întregii vieți economice se distinge — prin complexitatea sarcinilor și a preocupărilor — prima etapă, care se va încheia în 1980 și care este marcată de eforturi susținute pentru consolidarea bazei tehnico-economice, pentru perfecționarea sistemului de organizare a activității economice, pentru definirea și punerea în aplicare a pîrghiilor menite să asigure cointeresarea sporită a oamenilor muncii și creșterea nivelului de trai.

Potrivit aprecierilor oficiale chineze, depășirea prevederilor planului economic pe anul 1977, precum și realizările din prima jumătate a acestui an constituie premise valoroase pentru asigurarea avîntului neîntrerupt preconizat de documentele economice programatice. Astfel, creșteri de producție semnificative obținute la oțel, laminate din oțel, la fibre chimice, îngrășăminte artificiale ș.a., au determinat — în bună măsură — majorarea valorii producției industriale globale a Chinei în prima jumătate a anului curent față de perioada corespunzătoare a anului trecut într-un ritm (+24%) cu mult superior mediei planificate pentru perioada decenală (+10%) și ritmului realizat anul trecut (+14%). În același interval de timp în domeniul transporturilor și al telecomunicațiilor a fost atinsă creșterea planificată pentru întregul an 1978.

CONSFĂTUIRILE la scară națională care au avut loc în cursul anilor 1977 și 1978, pe diferite sectoare ale economiei, au condus la elaborarea unor programe de măsuri menite să asigure un nou avînt al activității sectoarelor respective. Conferința națională pentru planificarea dezvoltării științei și tehnologiei (din martie a.c.) a lansat Planul național de dezvoltare a științei și tehnologiei în perioada 1978—1985, punînd pe baze noi, superioare, procesul modernizării economiei. Alte forumuri naționale recente au dezbătut și ele probleme de însemnătate primordială pentru asigurarea progresului economic în proporțiile și la exigențele calitative formulate de planul decenal.

Este vorba, în primul rînd, de Conferința națională în problemele construcțiilor capitale, care a stabilit măsurile imediate și de perspectivă necesare pentru realizarea unui volum de investiții în anii 1978—1985 superior celui înfăptuit în întreaga perioadă anterioară de existență a R. P. Chineze. Cele mai mari proiecte vizează regularizarea cursurilor Fluviului Galben și fluviului Ianțzî, precum și lucrări de conservare a terenurilor agricole pe alte cursuri de apă interioare. În domeniul industrial, se prevede realizarea a 120 de mari obiective, acordîndu-se prioritate celor din domeniul producției de cărbune, de energie electrică și de combustibil lichid, precum și celor destinate majorării capacității de transport a economiei naționale.

După cum s-a arătat la prima Sesiune a celei de-a V-a Adunări Naționale a Reprezentanților Populari, realizarea unui ritm alert de dezvoltare economică constituie nu numai o problemă pur economică, ci și o problemă politică de prim ordin, necesitînd în consecință antrenarea tuturor energiilor și resurselor țării. În acest context, întrecerea socialistă în muncă este apreciată ca o metodă de bază pentru stimularea inițiativei și capacității creatoare a maselor în vederea obținerii unor rezultate sporite în procesul de dezvoltare economică.

În ceea ce privește mecanismul conducerii economiei se acordă atenție întăririi rolului planificării unitare și centralizate a întregii activități economice, în condițiile îmbinării sale armonioase cu inițiativa organelor locale, ale dezvoltării acesteia din urmă.

AMPLOAREA DEOSEBITĂ a prevederilor legate de dezvoltarea tuturor sectoarelor economice, cerințele unei largi aplicări a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în cele mai diferite domenii de activitate conferă, în mod obiectiv, un rol considerabil sporit relațiilor economice externe, menite să asigure într-o măsură mai mare decît în trecut atît valorificarea în condiții de eficiență crescîndă a produselor naționale cît și completarea din import a resurselor materiale interne pentru dezvoltare. În acest sens, la Conferința națională pentru comerțul exterior, care a avut loc în 1977, s-a subliniat că politica de bizuire pe forțele proprii în dezvoltarea economică nu înseamnă o politică a „porților închise". Astfel, numărul statelor și teritoriilor cu care R. P. Chineză întreține relații economice a ajuns în anul 1977 la 160, iar prin creșterea cu 12 la sută a volumului total al schimburilor de mărfuri au fost depășite sarcinile prevăzute prin planul anual pentru acest sector de activitate.

Caracterizate printr-o dinamică susținută, care în cursul anului 1977 a depășit creșterea comerțului exterior total al R. P. Chineze, relațiile economice cu R. S. România fac progrese esențiale atît ca volum, cît și pe linia conținutului și formelor de conlucrare.

În baza documentelor semnate pentru anul 1978, România livrează țării partenere utilaje și instalații petroliere, autocamioane, locomotive diesel-electrice magistrale și miniere, calculatoare electronice, rulmenți, țevi laminate și cabluri din oțel, aluminiu, produse chimice și din lemn etc. Un nomenclator bogat înregistrează și importurile românești din R. P. Chineză, cuprinzînd: mașini-unelte și prese, mașini pentru prelucrarea metalelor, instrumente și aparate medicale, cocs, laminate din oțel, metale neferoase, feroaliaje, diverse produse chimice, cauciuc natural, produse textile și agro-alimentare, alte bunuri de larg consum.

Cu prilejul vizitei întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în R. P. Chineză în luna mai a.c., au fost semnate o serie de importante documente de conlucrare, între care se detașează Acordul între Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză privind colaborarea economică și tehnică pe termen lung. După cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la conferința de presă ținută cu ocazia vizitei de prietenie, semnarea acestui acord **„demonstrează cu putere dorința comună de a ridica relațiile româno-chineze pe o treaptă superioară".**

Apropiata vizită pe care tovarășul Hua Kuo-fen, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, o va efectua în România va constitui prilejul unei noi întîlniri, la nivel înalt, între conducătorii celor două țări și va imprima un nou impuls dezvoltării relațiilor prietenești, de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă între popoarele român și chinez.

Alexandrina POPA
Institutul de economie mondială

MACHINOEXPORT

STRUNG REVOLVER AUTOMAT
CU COMANDĂ PROGRAM SR 631

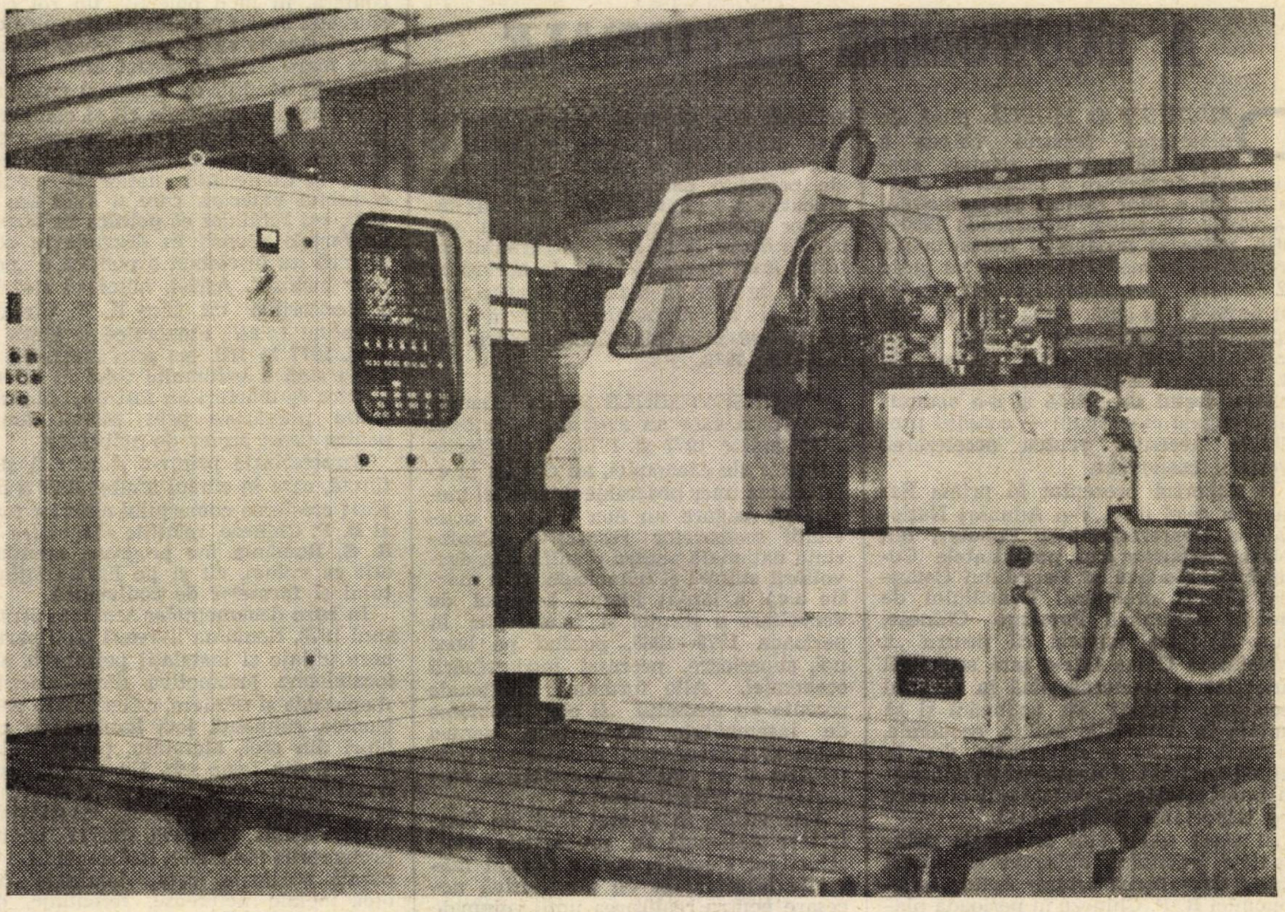

- Timp extrem de scurt de montare și programare a strungului ;
- Exploatarea eficientă a strungului la prelucrarea pieselor mici și mijlocii ;
- Mișcarea rapidă a suporților, în toate direcțiile ;
- Strungul este comod în exploatare ;
- Construcție robustă și compactă

● Diametrul maxim al barelor, mm	63
● Diametrul maxim peste suportul transversal, mm	220
● Rotațiile axului, rot/min	40–2000
● Puterea motorului principal, kW	13
● Greutate, kg	3 900

BULGARIE

EXPORTATOR :
v/o Machinoexport
str. Aksakova, 5
Sofia, R. P. Bulgaria
telefon : 88 53 21
telex : 022 425
Telegrame : Machinexport–Sofia

Publicom

Incidența șomajului

CUANTIFICAREA curentă a șomajului din țările capitaliste în cifre absolute are darul de a releva proporțiile luate de acest fenomen în ultimii ani, menținerea sa preocupantă la niveluri ridicate. Totodată, ea oferă o expresie cantitativă a dimensiunii umane a fenomenului, mai ales dacă se ține seama că cifrele respective înseamnă tot atîtea familii afectate de șomaj. Dar laturi importante ale incidenței șomajului nu pot fi desprinse din cifrele absolute. Una din ele este durata perioadelor de șomaj, a cărei prelungire constituie una din expresiile pregnante ale tendințelor spre stagnarea producției și reducerea capacității economiei țărilor occidentale de a absorbi sporul populației apte de muncă. Graficul, întocmit pe baza cifrelor pentru Anglia pe ultimii trei ani, scoate în evidență reducerea ponderii, în numărul total al șomerilor, a celor cu perioade de șomaj de pînă la 13 săptămîni și creșterea semnificativă a ponderii celor cu durate mai mari. „Somajul, scrie **The Economist** după care reproducem graficul, este de două ori mai ridicat decît acum zece ani, dar numărul celor care formează nucleul ireductibil al șomajului a sporit de patru ori".

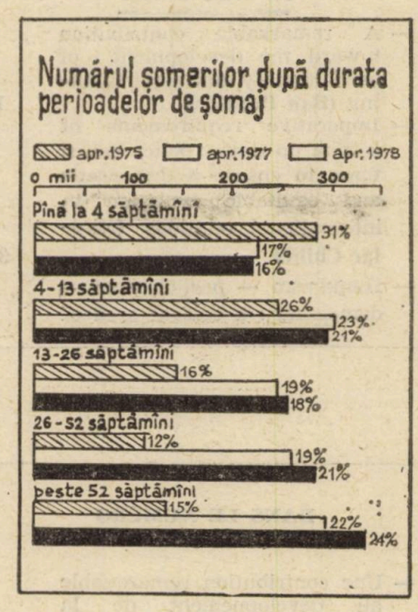

Consumul mondial de metale

O PROGNOZĂ elaborată anul trecut de specialiști de la Universitatea din Pennsylvania (S.U.A.) asupra evoluției consumului mondial la principalele minereuri și metale pînă în anul 2000 ajunge, în esență, la estimații inferioare celor stabilite în 1973 de experți ai National Commission on Material Policy. Se precizează, totuși, că — exceptînd cositorul — la principalele materiale și minereuri (vezi tabelul) consumul din anul 2000 va depăși de peste două ori nivelul mediu din anii 1971—1975, iar la aluminiu — chiar de trei ori. Prognoza este elaborată în funcție de evoluția produsului național brut al fiecărei țări, considerîndu-se că, în cazul creșterii rapide a acestuia, mai întîi are loc mărirea consumului pe o unitate de P.N.B., iar apoi intervine scăderea sa. Pe această bază se apreciază că în țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină consumul respectiv va cunoaște — pînă în anul 2000 — o expansiune mai rapidă decît în S.U.A., Japonia sau țările vest-europene.

Metale și minereuri	U.M.	Media pe 1971—75	1985	2000
Oțel (lingouri)	mil. t	642	896	1315
Minereu de fier	„ „	432	615	919
Minereu de mangan	„ „	20,3	30,2	48,1
Aluminiu primar	„ „	12,2	20,6	36,5
Minereu de crom	„ „	6,9	10,3	16,0
Cupru rafinat	„ „	7,9	11,3	16,8
Zinc	„ „	5,5	8,3	12,0
Nichel	mii t	618	905	1314
Cositor	„ „	232	301	393
Wolfram	„ „	40,2	60,2	92,6
Cobalt	„ „	23,4	36,6	57,5
Platină	tone	147,5	272,2	436,3

Sursa : „World Demand for Raw Materials in 1985 and 2000", 1977.

O resursă subutilizată

DATELE STATISTICE evidențiază că populația mondială a crescut de la 2,5 miliarde persoane în 1950 la 3 miliarde în 1960 și la 4 miliarde în 1975. În proporție de cinci-șesimi această creștere a avut loc în țările în curs de dezvoltare, a căror populație și-a sporit ponderea în ansamblul celei mondiale de la 67,4% în 1960 la 71,6% în 1975.

Revista iugoslavă **Revue de politique internationale,** care publică datele de mai sus, semnalează faptul că în prezent efectivul forței de muncă din țările în curs de dezvoltare sporește de două ori mai repede decît în țările industrializate. Or, se apreciază că din cele circa 700 milioane de persoane, cît însumează forța de muncă din țările nesocialiste în curs de dezvoltare, aproximativ 40% sînt șomeri sau persoane a căror capacitate de muncă este subutilizată. Ca atare, șomajul a devenit una din cele mai acute probleme ale țărilor în curs de dezvoltare, arată revista, subliniind că problema nu poate fi rezolvată decît pe calea unei intense dezvoltări a economiei țărilor respective.

Valențele înnoirii rapide a producției

O COMISIE INTERNAȚIONALĂ DE EXPERȚI a elaborat un studiu asupra duratei realizării (pînă la lansarea pe piață) a produselor noi în șase țări capitaliste : S.U.A., Franța, R.F.G., Anglia, Japonia și Canada. Avînd la bază analiza unui număr de 500 de produse noi considerate ca cele mai reprezentative din ceea ce s-a realizat în acest domeniu în țările respective în perioada 1953—1973, studiul în cauză a pornit de la premisa că timpul care se scurge de la începerea elaborării ideii și pînă la inaugurarea desfacerii pe piață a noului produs constituie un factor, un criteriu de comparare a eficienței activității întreprinderilor, ramurilor industriale și chiar a economiilor naționale pe linia înnoirii producției. Se apreciază că durata realizării produselor noi este strîns dependentă (în sensul reducerii sale) de nivelul tehnico-științific și intensitatea activității de înnoire, care — la rîndul lor — condiționează capacitatea de concurență pe piețele de desfacere.

Analiza a evidențiat, de asemenea, că durata realizării produselor noi este invers proporțională cu cantitatea surselor de informații tehnico-științifice, utilizate în acest scop. Se consideră că firmele mari și mijlocii sînt mai avantajate în acest sens deoarece au posibilitatea să îmbine datele tehnico-științifice proprii (relative la elaborarea unui produs nou) cu cele provenite din sursele externe de informare.

Ungaria: accent pe modernizarea producției

CU OCAZIA aniversării a trei decenii de la naționalizarea întreprinderilor industriale în Ungaria (25 martie 1948), presa ungară de specialitate făcea examenul drumului parcurs de industria națională pînă la nivelul actual de dezvoltare, cînd ea contribuie (în 1977) cu 46,8% la formarea venitului național și cu peste 90% la exporturi.

Industrializarea socialistă a început sub semnul dezvoltării prioritare a industriei grele; de la sfîrșitul deceniului al șaselea pe primul plan s-a situat expansiunea industriei chimice, iar în deceniul al șaptelea în centrul atenției s-a plasat dezvoltarea unor subramuri moderne ale construcțiilor de mașini — producția de echipament pentru telecomunicații, de tehnică a vidului și de instrumente de măsurat.

Începînd cu a doua jumătate a deceniului al șaptelea se profilează o nouă etapă în dezvoltarea industriei ungare, exprimată printr-o creștere mai susținută a productivității muncii, în condițiile unui ritm lent de extindere a efectivelor ocupate în această ramură. Se apreciază că, totodată, are loc un proces viu de înnoire, de modernizare a industriei ungare, exprimat prin extinderea mai rapidă a echipamentului tehnic al întreprinderilor decît a fondurilor fixe în general, datorită faptului că cea mai mare parte a investițiilor nu mai este orientată în construcții, ci în mașini și instalații moderne.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 32 DIN 11 AUGUST 1973

ROMANIA – PREZENȚĂ ACTIVĂ ÎN DEZBATEREA MARILOR PROBLEME ALE LUMII CONTEMPORANE

- Contribuții remarcabile la dezvoltarea gîndirii revoluționare, universale **(Dan Popescu)** 1
- Imperativele instaurării unei politici noi menite să asigure o evoluție democratică și echitabilă în relațiile internaționale **(Nicolae Chilie)** 3
- Democrația reală, un element fundamental al dezvoltării sociale **(prof. dr. Sergiu Tămaș)** 5
- Umanism – participare – democrație, un spațiu central de confruntare ideologică **(Ioniță Olteanu)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Opțiuni în politica P.C.R. pentru crearea unei economii moderne, avansate
- Mutațiile în consumul populației – expresie a îmbunătățirii vieții oamenilor muncii **(conf. dr. Dumitru Pugna)** 10
- O componentă de bază a strategiei creșterii economice – ridicarea eficienței cheltuirii resurselor materiale **(lector univ. Vasile Zaharia)** 13
- Prin folosirea cu indici superiori a utilajelor, producție fizică și netă peste plan **(L. Tărănu)** 15
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar
- Gospodărirea rațională a fondurilor materiale și bănești – sarcină prioritară în condițiile autogestiunii **(Emil Cioflan)** 17
- Cooperarea interuzinală și creșterea eficienței economice (I) **(V. Boescu, L. Țintea)** 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Tribuna „R. E.". Generalizarea experienței înaintate. Analiza morfologică, o valoroasă și eficientă metodă de proiectare a produselor noi **(Mihai Berinde)** 21

TEORII – IDEI

- Procesul circular activ. Introducerea în circuitul economic a resurselor secundare și a deșeurilor (I) **(conf. dr. Mihail Epuran, ec. Anca Aurel)** 23
- Școli ● curente ● economiști. Criza structurală a capitalismului și criza în gîndirea economică (I) **(Silviu Cerna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Perturbațiile pe piețele valutare occidentale – expresie a contradicțiilor dintre țările capitaliste (I) **(dr. Costin Kiriţescu)** 27
- Tendințe-conjuncturi 28
- Republica Populară Chineză. Dezvoltarea complexă, accelerată a economiei naționale **(Alexandrina Popa)** 29
- Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : ● Relații financiar-valutare și comerciale internaționale ● Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- A remarkable contribution toward the development of revolutionary, universal thinking **(Dan Popescu)** 1
- Imperative requirements of setting up a new policy called upon to ensure a democratic and equitable evolution in international relations **(Nicolae Chilie)** 3
- Humanism — participation — democracy : a central area of ideological confrontations **(Ioniță Olteanu)** 5
- Real democracy, a basic feature of social development **(Prof. Dr. Sergiu Tămaș)** 7
- The mutations in consumption, an expression of the better life of the people **(Reader Dr. Dumitru Pugna)** 10
- The perturbations on Western exchange markets, an expression of contradictions between the capitalist countries (I) **(Dr. Costin Kiriţescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

- Une contribution remarquable au développement de la pensée révolutionnaire, universelle **(Dan Popescu)** 1
- Impératifs de l'institution d'une nouvelle politique appellée á assurer une évolution démocratique et équitable des rapports internationaux **(Nicolae Chilie)** 3
- Humanisme — participation — democratie : un espace central de confrontation idéologique **(Ioniță Olteanu)** 5
- La démocratie réelle, élément fondamental du développement social **(prof. dr. Sergiu Tamaș)** 7
- Les mutations de la consommation, expression de l'amélioration de la vie du peuple **maître de conférences dr. Dumitru Pugna)** 10
- Les perturbations sur les marchés d'échanges occidentaux — expression des contradictions entre les pays capitalistes (I) **(dr. Costin Kiriţescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Важный вклад в развитие революционного, универсального мышления **(Дан Попеску)** 1
- Настоятельные требования установления новой политики, призванной обеспечить развертывание демократических и справедливых международных отношений **(Николае Килие)** 3
- Гуманизм — участие — демократия, центральная область идеологической конфронтации **(Ионицэ Олтяну)** 5
- Реальная демократия, коренная составная часть общественного развития **(проф. др. Серджиу Тэмаш)** 7
- Существенные изменения в области потребления населением — выражение улучшения жизни трудящихся **(доц. др. Д. Пугна)** 10
- Пертурбации на западных валютных рынках — выражение противоречий между капиталистическими странами (I) **(др. Костин Кириţеску)** 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.AP. nr. 64.51.30?.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

INFORMAȚII UTILE PENTRU TURIȘTII AUTOMOBILIȘTI CARE CĂLĂTORESC ÎN STRĂINĂTATE

STIMAȚI AUTOMOBILIȘTI,

Cu prilejul călătoriei dv. în străinătate cu autoturismele proprii — ca o măsură utilă de prevedere — vă recomandăm să încheiați la Administrația Asigurărilor de Stat, cu plata primelor de asigurare în lei :

● Asigurarea de răspundere civilă auto, care acoperă pagubele produse din vina dv. altor persoane, ca urmare a unui accident de circulație. Este de reținut faptul că aproape în toate țările Europei asigurarea de răspundere civilă este obligatorie, așa încît, dacă nu încheiați în țară o asemenea asigurare cu valabilitate în străinătate, veți fi obligați să plătiți prima în valuta țărilor în care călătoriți.

● Asigurarea pentru avarii auto-casco, care acoperă pagubele produse — în diverse situații — la propriul autoturism.

Asigurările se pot încheia pe durata de o lună, precum și pe perioade de 15 zile sau de 10 zile. La încheierea asigurărilor sus-menționate vi se eliberează, pe lîngă contractul de asigurare, și un document internațional de asigurare, în funcție de țările vizitate. În baza asigurării de răspundere civilă auto, în cazurile în care ați provocat pagube altor persoane prin accidente auto, biroul asigurătorilor de autovehicule din țara respectivă vă acordă asistența necesară, în sensul că achită, în valută, persoanelor păgubite din vina dv., despăgubirile datorate pentru pagubele produse ca urmare a vătămării corporale sau decesului persoanelor și avarierii ori distrugerii bunurilor acestora.

În baza asigurării pentru avarii auto-casco, în cazurile de pagube produse la propriul autoturism din riscurile asigurate organizația de asigurare din țara respectivă sau, după caz, ADAS, vă acordă asistența necesară, în sensul că efectuează :

— plata, în valută, a reparațiilor efectuate autoturismului dv. în străinătate, pentru a-l repune în circulație, inclusiv a cheltuielilor de transport la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului, dacă autoturismul nu poate fi deplasat prin forță proprie ;

— plata, în valută, a cheltuielilor de transport (la nivelul costului prevăzut pentru avion — clasa turist) pentru persoanele care au efectuat voiajul cu autoturismul asigurat, dacă în urma accidentului autoturismul nu mai poate fi deplasat prin forță proprie, inclusiv plata cheltuielilor de transport al acestuia în țara noastră ;

— plata, în lei, a costului reparațiilor autoturismului în țară, atît pentru avarierile produse în străinătate și nereparate, cît și pentru avarierile produse pe teritoriul țării noastre, în anumite intervale de timp (specificate în condițiile de asigurare), înainte de ieșirea și după intrarea în țară, în perioada de valabilitate a asigurării.

În situațiile în care ați achitat, în străinătate personal, în valută, unele cheltuieli de natura celor de mai sus, ADAS vă restituie costul prevăzut în actele de cheltuieli prezentate (facturi, bonuri etc.), transformat în lei la cursurile oficiale în vigoare.

În caz că ați fost angajat într-un accident de circulație, aveți obligația :

● Să înștiințați imediat organele poliției (miliției) sau alte organe de cercetare, cele mai apropiate de locul producerii accidentului, cerînd întocmirea de acte cu privire la cauzele și împrejurările accidentului și la pagubele provocate.

● Să luați măsuri pentru limitarea pagubelor.

● Să înștiințați, neîntîrziat, despre producerea accidentului, biroul asigurătorilor de autovehicule (în asigurarea de răspundere civilă auto) sau organizația de asigurare (în asigurarea pentru avarii auto-casco), din țara în care s-a produs accidentul, menționate în documentul internațional de asigurare, precum și Administrația centrală a Asigurărilor de Stat.

În situațiile în care organele de cercetare nu s-au prezentat la locul accidentului sau, cu toate că s-au prezentat, nu au încheiat și actul constatator, este indicat să întocmiți și să semnați, împreună cu conducătorii celorlalte autovehicule angajate în accident, un document din care să rezulte — după caz — datele referitoare la :

— data, locul, cauzele și împrejurările producerii accidentului ;

— numărul de circulație și indicativul țărilor în care sînt înmatriculate autovehiculele angajate în accident ;

— numele și adresa deținătorilor (conducătorilor) acestor autovehicule ;

— persoana răspunzătoare de producerea accidentului ;

— pagubele produse, cu menționarea bunurilor, pieselor sau subansamblelor autovehiculelor avariate, a persoanelor vătămate și a pretențiilor bănești formulate de persoanele păgubite (adresa acestora) ;

— numele și adresa eventualilor martori ;

— felul și numărul documentului de asigurare deținut de persoana răspunzătoare de producerea accidentului, perioada în care acesta validează, organizația de asigurare care l-a emis.

De asemenea, vă recomandăm să efectuați, dacă este posibil, fotografierea părților avariate sau distruse la autovehicule, la locul producerii accidentului.

Primele lunare de asigurare ce le plătiți sînt stabilite în funcție de țările vizitate :

— la asigurarea de răspundere civilă, 170 lei sau 430 lei ;

— la asigurarea pentru avarii auto-casco, între 235 lei și 725 lei, la autoturisme cu o capacitate cilindrică de pînă la 1 470 cm^3.

La asigurările ce se încheie pe durate de 15 zile și, respectiv, de 10 zile, primele de asigurare lunare se reduc cu 40% și, respectiv, cu 50%.

În asigurarea de răspundere civilă sau pentru avarii auto-casco, încheiată cu valabilitate în străinătate, pot fi incluse și cazurile în care autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul sau rude ale acestuia, plătindu-se suplimentar 10% din prima aferentă asigurării respective. De asemenea, în schimbul unei plăți suplimentare de 20% din prima de asigurare prevăzută la asigurarea de avarii auto-casco, poate fi inclusă și asigurarea autovehiculului pentru furt. În acest caz, în asigurare sînt cuprinse furtul autovehiculului, al unor părți componente sau piese ale acestuia, precum și pagubele de orice fel produse autovehiculului ca urmare a furtului sau tentativei de furt al acestuia, al unor părți componente sau piese ale autovehiculului ori al unor accesorii montate la autovehicul.

Pentru relații suplimentare și încheierea asigurărilor, adresați-vă responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, filialelor A.C.R. sau, direct, oricărei unități ADAS.

– UNDE GĂSIȚI MODELE ADECVATE VÎRSTEI VOASTRE ?
– UNDE GĂSIȚI CELE MAI MODERNE PIESE VESTIMENTARE ?
– UNDE GĂSIȚI CELE MAI ELEGANTE TRICOTAJE ?
– UNDE GĂSIȚI CELE MAI COMODE ARTICOLE DE ÎNCĂLȚĂMINTE ?
– UNDE GĂSIȚI CELE MAI FRUMOASE ARTICOLE DE PLAJĂ ?
– UNDE GĂSIȚI CELE MAI UȘOARE ARTICOLE DE LENJERIE ?
– UNDE GĂSIȚI... răspunsul pentru aceste întrebări și pentru celelalte legate de garderoba tinerilor ?

1978 AUG 29

LA MAGAZINUL „TINERETULUI“

Unde găsiți „MAGAZINUL TINERETULUI“?

Pe Calea Dorobanți nr. 135.

În fiecare zi — în afară de duminică — între orele 10—20, preferințele dumneavoastră vestimentare vă sînt satisfăcute prompt, amabil și ireproșabil de personalul tînăr al celui mai tînăr magazin, singurul de acest gen din țară, din rețeaua magazinelor comerțului de stat.

D 646 d

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

1978 SEP 9

Numărul 33 ● Vineri 18 august 1978

Vizita oficială a tovarășului Hua Kuo-fen în România

O NOUĂ EXPRESIE A DEZVOLTĂRII RELAȚIILOR DE PRIETENIE, COLABORARE ȘI SOLIDARITATE ÎNTRE POPOARELE ROMÂN ȘI CHINEZ

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Hua Kuo-fen, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, efectuează o vizită oficială de prietenie in țara noastră.

Înscriindu-se pe linia continuu ascendentă a relațiilor de strînsă prietenie, colaborare multilaterală și solidaritate militantă dintre cele două partide și țări, actualul dialog la nivel înalt este salutat cu deosebită căldură și satisfacție de oamenii muncii din țara noastră, de întregul popor român, deplin convins că el va marca un nou moment de însemnătate istorică în evoluția continuu ascendentă a raporturilor frățești dintre cele două țări și popoare, animate de idealul comun al edificării societății socialiste, al construirii unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

MOSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

MOMENT REMARCABIL ÎN AMPLIFICAREA RAPORTURILOR DE PRIETENIE ŞI COLABORARE ROMÂNO-CHINEZE

ÎNCONJURAT cu dragoste şi căldură, cu sentimente de înaltă stimă şi prețuire, la invitația tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, se află în prezent în țara noastră, într-o vizită oficială de prietenie, tovarăşul Hua Kuo-fen, preşedintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze.

Primirea caldă, prietenească, rezervată tovarăşului Hua Kuo-fen, celorlalți înalți soli ai poporului chinez din prima clipă a sosirii lor pe pămîntul ospitalier al României socialiste constituie o nouă expresie elocventă a profundelor legături prietenești, de strînsă colaborare multilaterală şi solidaritate militantă, întemeiate pe stimă şi respect reciproc, pe principiile şi idealurile socialismului şi păcii, care s-au statornicit şi se dezvoltă între cele două partide, țări şi popoare.

Poporul român şi chinez sînt legate prin vechi tradiții de solidaritate în lupta împotriva asupririi şi dominației străine, pentru eliberarea națională şi socială, pentru transformarea revoluționară a societății. Odată cu victoria revoluției populare în cele două țări, prietenia, solidaritatea şi colaborarea dintre România şi China au căpătat un conținut nou, calitativ superior. S-au intensificat schimburile comerciale bilaterale, s-a am-

plificat colaborarea economică și tehnico-științifică ; au cunoscut o dezvoltare continuă colaborarea în domeniul culturii, învățămîntului și științei, contactele pe linie de partid și de stat, schimbul de experiență în construirea socialismului, consultările și conlucrarea pe plan internațional. La baza acestor relații stau principiile egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, respectului și avantajului reciproc, solidarității internaționale și întrajutorării tovărășești, principii pe care țara noastră le așează în mod consecvent și neabătut la temelia relațiilor sale cu toate statele socialiste.

Un rol de excepțională însemnătate în evoluția continuu ascendentă a relațiilor multilaterale româno-chineze l-au avut întîlnirile și convorbirile purtate, în ultimii ani, la nivelul cel mai înalt, care se înscriu armonios în contextul politicii noastre consecvente de dezvoltare a bunelor raporturi de colaborare și solidaritate cu toate țările socialiste. Astfel, vizita oficială de prietenie întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză, în luna mai 1978, dialogul româno-chinez la nivel înalt care a avut loc cu acel prilej au pus pregnant în evidență bunele relații dintre partidele, țările și popoarele noastre, puternic impulsionate de vizita efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în anul 1971, în Republica Populară Chineză, de înțelegerile stabilite cu acel prilej cu președintele Mao Tzedun și premierul Ciu En-lai.

Convorbirile avute de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu tovarășul Hua Kuo-fen, în luna mai a acestui an au dat un puternic imbold extinderii și aprofundării prieteniei și colaborării între partidele, popoarele și țările noastre, înscriindu-se totodată ca o contribuție la lupta forțelor înaintate ale lumii de azi pentru progres, colaborare și pace. Grăitoare în această privință sînt înțelegerile comune la care s-a ajuns atunci cu privire la dezvoltarea cooperării româno-chineze în diverse domenii, evidențiindu-se importanța semnării de către tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen a Acordului privind colaborarea economică și tehnică pe termen lung dintre cele două țări, document care a deschis o largă perspectivă progresului tot mai rapid al operei de construcție socialistă în România și Republica Populară Chineză. În același timp, s-a exprimat hotărîrea comună de a se întări conlucrarea dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez — forțele politice conducătoare ale celor două națiuni —, colaborarea între organele de stat, organizațiile de masă și obștești, instituțiile de știință și cultură, schimburile de experiență în toate sferele construcției socialiste.

Vizita oficială de prietenie a înalților soli ai poporului chinez — vizită care la închiderea ediției noastre se află în plină desfășurare — oferă un nou prilej de abordare aprofundată, la nivelul cel mai înalt, sub semnul bunelor și tradiționalelor relații de colaborare și solidaritate, a unor probleme majore privind dezvoltarea conlucrării dintre cele două partide comuniste, țări socialiste și popoare prietene, atît pe plan bilateral, cît și în sfera vieții internaționale, în interesul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la dineul oficial oferit în onoarea înaltului oaspete chinez, **„Sîntem conștienți că succesele Chinei populare — ca și realizările României și altor țări socialiste pe calea dezvoltării economice, tehnico-științifice și culturale, a ridicării nivelului general de viață și civilizație — reprezintă o contribuție de seamă la sporirea prestigiului socialismului în lume, la întărirea forțelor revoluționare, democratice, antiimperialiste, în lupta pentru libertate și independență, pentru progres social și pace".**

Actualul dialog la nivel înalt româno-chinez constituie un puternic imbold pentru extinderea și aprofundarea prieteniei și colaborării dintre partidele și țările noastre, spre binele ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume, pentru activizarea în continuare a conlucrării pe arena mondială în scopul înfăptuirii idealurilor de libertate, independență și dezvoltare de sine stătătoare, în pace și prosperitate, ale tuturor popoarelor. În toastul său la dineul de miercuri seara, tovarășul Hua Kuo-fen arăta că **„Între cele două țări socialiste — China și România — există relații foarte bune. Destinul comun — prin agresiunea și asuprirea pe care le-au suferit vreme îndelungată în trecut — a făcut ca popoarele noastre să manifeste interes reciproc și să se încurajeze reciproc în lupta pentru obținerea eliberării. Astăzi, obiectivele comune — apărarea independenței și suveranității și construirea socialismului — ne unesc și mai strîns. Noi susținem principiile marxism-leninismului și internaționalismului proletar și desfășurăm revoluția și construcția în mod independent, de sine stătător, potrivit situației concrete din propria țară. În relațiile interstatale, noi respectăm cu strictețe cele cinci principii ale coexistenței pașnice. De mai mulți ani s-a dezvoltat în diferite domenii cooperarea prietenească dintre noi, ceea ce ne produce satisfacție".**

Dialogul româno-chinez la cel mai înalt nivel ilustrează încă o dată, în mod grăitor consecvența cu care partidul și statul nostru înfăptuiesc neabătut orientările Programului P.C.R. privind colaborarea și solidaritatea cu toate țările socialiste, considerate a fi un factor de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea socialistă a țării, ca și a tuturor țărilor socialiste, al cauzei generale a păcii și progresului.

Prin calde și profunde manifestări de stimă, prețuire și entuziasm masele populare din țara noastră își exprimă deplina aprobare și via satisfacție față de această nouă întîlnire dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hua Kuo-fen, eveniment remarcabil în cronica relațiilor tradiționale de prietenie și conlucrare tovărășească româno-chineze. Oamenii muncii din țara noastră, întregul popor român nutresc profunda convingere că noile înțelegeri la care se va ajunge în cursul acestei vizite vor lărgi și mai mult cadrul dezvoltării multilaterale a raporturilor româno-chineze, valorificînd posibilitățile mereu sporite pe care le oferă realizările pe tărîm politic, economic și social ale celor două țări socialiste prietene, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume.

Dinu DRAGOMIRESCU

„Cu convingerea că vizita pe care o faceți în țara noastră constituie un nou și important moment în impulsionarea raporturilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, doresc să dau glas, încă o dată, hotărîrii noastre de a asigura prin eforturi comune, dezvoltarea continuă a acestor relații, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii."

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

1978 SEP 20

curier
economic legislativ

• AUTOCONDUCERE • AUTOGESTIUNE • AUTOFINANŢARE •

Imperativ în actualitatea autoconducerii

CONTRACTUL ECONOMIC DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

perfect sincronizat cu prevederile contractului comercial de vînzare internaţională

Trăsături proprii ale contractului de livrări pentru export • Determinarea obiectului prin contractul economic intern — sincronizarea lui cu cel prevăzut în contractul extern • Preţul complet de export — condiţiile de livrare • Termenele de livrare • Controlul calităţii produselor de către exportator • Livrarea mărfurilor — obligaţia unităţii producătoare • Plata preţului — documente necesare • Răspunderea părţilor din contractul de livrări pentru export

Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, la art. 12, secţiunea C „Comerţ exterior şi cooperare economică internaţională", lit b prevede că revine ca atribut principal întreprinderilor ca în domeniul comercial să **„ia măsuri ca în momentul aprobării planurilor, producţia de export şi importurile necesare să fie fundamentate pe contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenţii, care să asigure certitudinea aprovizionării şi desfacerii"**.

Fără îndoială că textul citat vine să întregească cadrul legislativ al contractelor economice, stabilind prin norme de drept principiul fundamental prevăzut în Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare, potrivit căruia :

— contractele economice se încheie înainte de definitivarea planului, acestea constituind temeiul planului şi garanţia că el corespunde unor nevoi reale de consum intern şi de export ;

— pentru ca producţia de export să fie conformă cu cererile pieţei externe, actul normativ obligă unităţile producătoare, evident, în colaborare cu întreprinderile de comerţ exterior exportatoare, ca în momentul aprobării planurilor această producţie să fie fundamentată pe **contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenţii.**

Aşadar, instrumentele juridice pentru asigurarea desfacerii la export a producţiei planificate pot fi, după specificul domeniului de activitate: contracte ferme, contracte-cadru, precum şi comenzi sau convenţii încheiate de întreprinderile de comerţ exterior exportatoare, cu partenerii externi.

La rîndul lor, întreprinderile de comerţ exterior încheie contracte economice interne cu unităţile producătoare privind livrările pentru export. Care sînt particularităţile acestor contracte în raport cu alte categorii de contracte economice ? Ce exigenţe se impun a fi respectate pentru sincronizarea lor cu conţinutul contractelor comerciale de vînzare internaţională care le preced ? Sînt întrebări la care ne propunem să dăm răspunsuri, în baza unei documentări făcute — de specialişti de la Institutul de economie socialistă şi de la Revista economică — în mai multe întreprinderi de comerţ exterior, centrale industriale şi unităţi economice producătoare de mărfuri pentru export.

Pentru ca prezentarea concluziilor noastre să aibă un punct unitar de plecare, clauzele contractuale formulate de unităţile economice în cadrul cărora ne-am documentat au fost analizate plecînd de la contractul model elaborat de Întreprinderea de comerţ exterior „MECANOEXPORT-IMPORT", împreună cu furnizorii săi de mărfuri pentru export.

supliment
nr. 12/33 1978
Revista ECONOMICA

TRĂSĂTURI PROPRII ALE CONTRACTULUI DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

Art .24, lit. e, alin. 2 din Legea nr. 1/1971 privitoare la activitatea de comerț exterior prevede că „pentru executarea sarcinilor de plan ce le revin, întreprinderile de comerț exterior încheie cu organizațiile economice române contracte economice de comerț exterior pe bază de comision sau rabat comercial".

Este bine cunoscut că după o experimentare de mai mulți ani, începînd cu data de 1 februarie 1977, a fost generalizat contractul economic pe bază de rabat comercial, sub denumirea actuală de **contract economic de livrări pentru export,** fără însă ca să fie exclus contractul economic pe bază de comision; acesta, în funcție de particularitățile unor anumite sectoare de activitate, poate fi utilizat, la propunerea unităților economice și cu avizul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu Ministerul Finanțelor.

Odată cu generalizarea contractului de livrări pentru export a fost instituit și un alt instrument juridic menit să întărească disciplina contractuală — convenția de export — care se încheie, pe de o parte, de organele centrale cu sarcini de export, iar pe de altă parte, de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale. Fără să ne propunem să analizăm conținutul unei convenții de export, trebuie să subliniem aportul calitativ, nou, pe care l-a adus acest instrument juridic, specific operațiunilor de comerț exterior, prin faptul că a reintrodus **fișele tehnice de export,** care au forță juridică obligatorie pentru părțile contractante; cu alte cuvinte, odată elaborate, parametrii tehnici înscriși în fișe constituie **condiția minimă de calitate obligatorie pentru unitățile producătoare.**

Actul normativ prevede că după definitivarea fișelor tehnice pentru export (sau a caietelor de sarcini) întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să aibă în vedere parametri tehnici și repartizarea cantităților pe trimestre. În cazul în care cumpărătorii externi solicită — așa cum frecvent se întîmplă în practică — alte condiții de calitate, finisare, ambalare etc., decît cele prevăzute în fișele tehnice sau în caietele de sarcini, potrivit normelor de drept, întreprinderea de comerț exterior exportatoare are obligația să solicite acordul unității interne furnizoare; în situația în care nu s-a solicitat sau nu s-a obținut acordul prealabil al furnizorului, acestuia nu îi sînt opozabile condițiile de livrare stabilite prin contractele comerciale de vînzare internațională. Cu toate acestea, în cadrul documentării făcute am întîlnit asemenea situații, în special, în cadrul industriei ușoare.

Întreprinderilor de comerț exterior — beneficiare în contractul intern și vînzătoare în cel extern — le revine sarcina principală să sincronizeze conținutul celor două contracte, în special, cu privire la următoarele elemente și clauze: obiect, termene de livrare, controlul de calitate, garanții-reclamații.

O altă trăsătură proprie contractelor de livrare pentru export o constituie calitatea specială a părților contractante. Dacă **furnizor** poate fi orice unitate economică **care are sarcini de plan pentru export, beneficiar** nu poate fi decît **o întreprindere de comerț exterior autorizată prin lege să efectueze asemenea operațiuni, în cadrul unei stricte specializări instituite prin actul normativ de înființare.**

Contractul de livrare pentru export prezintă unele trăsături proprii și cu privire la procedura lui de încheiere.

Este bine cunoscut că în cadrul aprovizionării tehnico-materiale, H.C.M. nr. 1011/1972, la art. 2, stabilește obligația pentru furnizor să emită proiectul de contract în termen de 20 zile, care începe să curgă fie de la data primirii repartiției, fie de la primirea comenzii, în cazurile în care produsele comandate nu se repartizează prin balanțe materiale. Legislația specială care reglementează contractele de livrări pentru export prevede că aceste contracte se încheie în toate cazurile **în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor transmise de întreprinderile de comerț exterior, evident,** după încheierea contractelor comerciale de vînzare internațională.

Scurtarea termenului de încheiere a contractului de livrări pentru export își găsește rațiunea în celeritatea impusă în tranzacțiile internaționale și securitatea pe care le impun acestea sub aspectul executării întocmai și în termenul stabilit.

Datorită interdependenței dintre contractele comerciale de vînzare internațională și contractele de livrare pentru export, se pune problema dacă repartițiile emise de coordonatorii de balanță declanșează obligația de a încheia contractele interne? Credem că față de principiul fundamental al asigurării în prealabil a desfacerii la extern, **numai comanda emisă de întreprinderea de comerț exterior constituie documentul care obligă la încheierea contractului de livrare pentru export.**

În sfîrșit, o ultimă trăsătură proprie a contractului în cauză de care dorim să ne ocupăm este aceea a perioadei pentru care poate să fie încheiat. Este bine cunoscut că din anumite rațiuni, pe care nu vrem să le analizăm, contractelor economice li se aplică regula anualității. Credem că în cazul contractului de livrare pentru export această regulă nu-și găsește rațiunea, putînd fi chiar dăunătoare. Termenele de livrare fiind un punct esențial de interferare, de sincronizare a contractului intern cu cel extern este firesc să nu se țină seama de data de 31 decembrie, cînd în contractul de vînzare internațională cumpărătorul străin a solicitat, de exemplu, ca termen de livrare ultima decadă a lunii ianuarie.

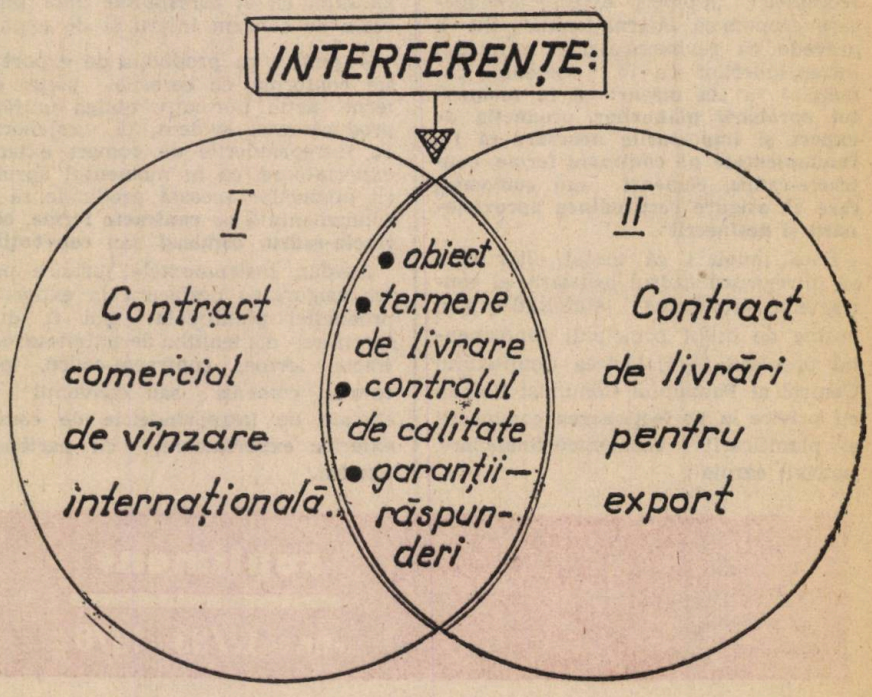

DETERMINAREA OBIECTULUI PRIN CONTRACTUL ECONOMIC INTERN

Obiectul contractelor de livrări pentru export constituie un element esențial, acesta fiind, de altfel, **un factor comun** între contractul intern și contractul comercial de vînzare internațională care obligă pe exportator să urmărească permanent o perfectă sincronizare între cele două contracte. Pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate că „între contractele de livrare pentru export și contractele comerciale internaționale de vînzare-cumpărare există o strînsă legătură, o interferență intensă, determinată, în primul rînd, de obiectul lor identic : mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern, contra unui preț, prin conlucrarea sincronizată dintre exportator și producătorul intern" (Export — probleme și soluții, 1977, p. 59).

Plecînd de la contractul de livrare pentru export elaborat de furnizorii Întreprinderii de comerț exterior MECANOEXPORTIMPORT (în colaborare și la inițiativa beneficiarului), redăm modul de formulare a clauzelor privind obiectul contractului :

1. Nominalizare — cantitate

Furnizorul livrează și beneficiarul preia pentru export, produsele care formează obiectul contractului extern de vînzare-cumpărare, încheiat între beneficiar, în calitate de exportator și . . . . în calitate de cumpărător, contract avînd nr. . . . . , încheiat la data de . . . . . .

Conform acestui contract, produsele care se livrează sînt următoarele :

Denumirea produsului	Tipul	Cantitatea
. . . . .		

2. Calitate

Calitatea produselor va corespunde întocmai condițiilor de calitate prevăzute în contractul extern, care sînt :

. . . . . .

(Dacă este cazul, condițiile tehnice de calitate vor forma obiectul unei anexe la contract).

Datele tehnice și condițiile de calitate ale produselor nu vor putea fi modificate decît cu acordul scris dat de către furnizor și beneficiar și cu acordul cumpărătorului extern.

În cazul cînd modificarea condițiilor de calitate va atrage o modificare a prețului, aceasta va fi de asemenea convenită în prealabil, între furnizor și beneficiar, astfel încît să se poată obține și modificarea de preț corespunzătoare la extern, cu acordul cumpărătorului extern.

Dacă modificarea condițiilor de calitate determină și decalarea termenelor de livrare, atît noile condiții de calitate, cît și noile termene de livrare vor fi convenite între ambele părți contractante de acord cu cumpărătorul extern al produselor respective.

3. Documentația tehnică

Furnizorul are obligația să livreze toată documentația tehnică de montaj, conform prevederilor contractului extern.

Furnizorul are obligația să livreze și documentația de întreținere și de exploatare, odată cu livrarea mărfii sau imediat după aceasta, chiar în cazul cînd în contractul extern nu există o prevedere expresă în acest sens. Documentația se întocmește în limba prevăzută în contractul extern, iar în lipsă de prevedere într-o limbă de circulație internațională.

Documentația se expediază de furnizor direct cumpărătorului extern, cu excepția cazurilor cînd beneficiarul cere ca aceasta să fie expediată la sediul său, în vederea reexpedierii la extern.

4. Ambalaj

Furnizorul are obligația să ambaleze produsele, potrivit prevederilor din contractul extern.

Dacă în contractul extern nu se prevăd norme cu privire la ambalaj, furnizorul va asigura calitatea acestuia, astfel încît el să reziste la manipulare și la transport îndepărtat, pentru ca să fie evitată deteriorarea, distrugerea sau sustragerea mărfii în timpul transportului.

Furnizorul răspunde de conformitatea dintre conținutul unității de ambalaj și specificația de conținut, întocmită de el, din care un exemplar se introduce în ambalaj, pentru a fi la dispoziția cumpărătorului extern, în scopul verificării conținutului, la sosirea mărfii la destinația din contractul extern. Celelalte exemplare ale specificației se trimit de furnizor, conform prevederilor art. . . . . din acest contract.

Marcarea, numerotarea, șablonarea și etichetarea vor fi făcute în conformitate cu prevederile contractului extern sau cu instrucțiunile comunicate în timp util de către exportator.

În clauzele de mai sus, obiectul contractual este stabilit cu strictă referire la contractul comercial de vînzare internațională, ceea ce pînă la un anumit punct este bine. Ceea ce credem însă că lipsește este referirea la fișa tehnică privind produsul respectiv. Într-adevăr, unitatea producătoare nu are obligația să încheie contractul economic de livrare pentru export la nivelul calitativ (și cantitativ) prevăzut în contractul comercial de vînzare internațională decît în măsura în care aceste condiții corespund celor prevăzute în fișa tehnică. Așa fiind, considerăm că este mai exactă formularea din contractul model din ramura industriei lemnului care, cu privire la acest aspect al problemei, prevede următoarele :

„1. În baza fișei tehnice nr. . . . din . . . pentru produsul . . . , a contractului extern nr. din încheiat cu . . . și a comenzii nr. . . . din . ., emisă de beneficiar, furnizorul se obligă a executa și livra beneficiarului produsele prevăzute în specificația ce formează anexa nr. 1 a prezentului contract. Produsele contractate sînt cuprinse în planul de export al furnizorului, pe anul . . . .

Beneficiarul este obligat a preda furnizorului, la semnarea prezentului contract, un exemplar din contractul extern, cu anexele din care rezultă condițiile tehnice de executare a produselor, precum și orice alte clauze necesare corelării producției și altor obligații contractuale cu prevederile contractului extern".

Din textul de mai sus, rezultă că sincronizarea dintre cele două tipuri de contracte — economic intern de livrare și comercial extern de vînzare — este mai bine realizată în cel de al doilea model de contract, aliniatul doi al primului articol obligînd pe beneficiarul exportator să remită producătorului furnizor un exemplar din contractul extern, cu toate anexele din care să rezulte condițiile de realizare a mărfii ce urmează a fi exportată, precum și alte obligații contractuale la care s-a obligat exportatorul față de cumpărătorul străin.

În unele contracte de livrare sînt înscrise clauze privind punerea la dispoziția beneficiarului de material documentar privind încheierea contractelor externe. Iată o asemenea clauză : **„La cererea beneficiarului furnizorul îi va transmite mostre, cataloage, pliante, pentru prospectarea pieței, precum și mostre pentru omologare. Cataloagele și pliantele se vor pune la dispoziția beneficiarului cu titlu gratuit. Părțile vor stabili de comun acord cazurile în care prototipurile se vor transmite cu titlu gratuit sau cu plată, după caz".**

Credem că o asemenea clauză își găsește mai bine locul în convenția anuală, deoarece remiterea de mostre este o chestiune precontractuală, situîndu-se în faza tratativelor pentru încheierea contractelor externe, deci mult înainte de încheierea contractelor economice interne.

PREȚUL INTERN — CONDIȚIILE DE LIVRARE

Prețul intern în contractele de livrări pentru export constituie cel de al doilea element esențial, modul în care este determinat influențînd direct eficiența tranzacțiilor internaționale.

Cu privire la prețul de livrare, același contract model (MECANOEXPORTIMPORT) prevede următoarele:

Prețul de livrare al mărfii este de lei . . . per . . franco . . exclusiv (inclusiv) ambalajul conform . . . . (se indică temeiul legal al prețului).

Deoarece livrarea se efectuează franco frontiera română, la acest preț se adaugă contravaloarea ambalajelor, dacă nu au fost cuprinse în preț, alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operațiuni stabilite prin contracte și neprevăzute în standardele sau în normele pe baza cărora a fost fixat prețul intern de livrare, precum și cheltuielile de transport și manipulare, pînă la frontiera R.S. România, dacă prețul a fost stabilit franco uzină sau franco depozitul furnizorului.

Cheltuielile suplimentare, prevăzute în alineatul precedent vor fi indicate separat în factura internă pentru produsul livrat.

Pentru cheltuielile suplimentare în raport de prețul stabilit conform temeiului legal, furnizorul va prezenta beneficiarului, documentele justificative, odată cu factura.

Principiul general de livrare franco frontiera română este consacrat prin normele de drept în vigoare, potrivit cărora unitățile producătoare sînt obligate să livreze mărfurile pentru export în condițiile franco frontiera română și le vor factura întreprinderilor de comerț exterior la prețurile interne, stabilite conform legii, la care vor adăuga, după caz, contravaloarea ambalajelor sau alte cheltuieli sau operațiuni stabilite prin contracte, neprevăzute în standardele sau normele interne, care se recuperează prin prețurile externe obținute.

În practica întreprinderilor noastre s-a pus problema dacă această regulă are caracter imperativ sau supletiv. Credem că condiția de livrare aleasă de către părți este aceea care clarifică problema:

— în situația în care prin contractul comercial de vînzare internațională s-a prevăzut condiția de livrare **Ex Works**, obligația unității românești producătoare-furnizoare pentru export se limitează, potrivit **Incoterms 1953** la a ambala marfa, pe cheltuiala sa, și la a o pune la dispoziția clientului extern;

— în toate celelalte condiții de livrare — F.A.S., F.O.B., C.I.F. etc. —, regula livrării franco frontiera română își găsește o deplină aplicație.

Am arătat mai sus că prețul de livrare se compune din prețurile interne, contravaloarea ambalajelor, cînd nu sînt cuprinse în prețul de cost, și **alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări neprevăzute în standardele sau normele interne.** Credem util să punctăm ce anume **alte cheltuieli** pot majora prețul de cost; la prețul intern se adaugă, pe lîngă valoarea ambalajelor și următoarele elemente: cheltuieli cu finisări speciale, tropicalizări etc.; prime de export; cheltuielile de circulație pînă la frontiera română etc.

Pentru a se evita eventualele tendințe ale unor producători de a încărca prețul intern, fapt ce s-ar reflecta negativ în cursul de revenire al exporturilor, revine ca sarcină întreprinderii de comerț exterior beneficiare să verifice și să avizeze propunerile de prețuri interne pentru mașinile și utilajele noi, precum și pentru subansambluri și părți componente ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor complexe destinate exportului.

O asemenea clauză judicioasă întîlnim și în contractul încheiat de I.S.C.E. „ROMÂNOEXPORT" cu furnizorii săi: „În cazul cînd, după încheierea acestui contract, necesitățile exportului cer alte condiții de livrare (alte condiții de calitate, de ambalaj etc.) asupra cărora părțile au căzut de acord, diferențele de preț respective vor fi de asemenea stabilite conform prevederilor legale în vigoare, **pe bază de calculații puse de acord între furnizor și beneficiar".**

Legat de condiția de livrare, în practică s-a pus următoarea problemă: care este punctul final al livrării **franco frontiera română**, în cazul exporturilor **via mare.** Problema prezintă interes cu atît mai mult dacă avem în vedere că prin acte administrative ale unor organe centrale s-au dat unele interpretări ale normelor de drept care, credem noi, că sînt discutabile. Astfel, într-o anumită viziune condiția de livrare franco frontiera română în cazurile transporturilor externe **via mare** ar obliga pe furnizorii interni să răspundă de mărfurile livrate pînă la încărcarea lor pe bordul navei, conform condiției externe F.O.B. O asemenea interpretare credem că depășește intenția legiuitorului cel puțin pentru următoarele considerente:

— rațiunea instituirii condiției de livrare franco frontiera română rezidă în faptul că nu este economic ca la fiecare livrare să se deplaseze delegați ai întreprinderilor de comerț exterior exportatoare în sutele de puncte de livrare pentru a întocmi formalitățile necesare în raport cu cărăușul; așa fiind, este firesc ca toate operațiunile de planificare a vagoanelor, de încărcare și de plata taxelor pe parcursul intern să fie efectuate de unitățile furnizoare cu decontarea lor, în condițiile legii, exportatorului;

— plecînd de la acest raționament, credem că ar fi total neeconomică soluția potrivit căreia unitatea furnizoare să se îngrijească și să răspundă de buna și la timp încărcare a mărfurilor pe bordul navelor; odată ajunse mărfurile în oricare port românesc, obligațiile furnizorilor interni încetează, gara portuară trebuind să fie privită ca un punct terminus, echivalînd cu franco frontiera română;

— și încă un argument: raporturile juridice contractuale cu prestatorul de servicii portuare — I.E.P. — sînt încheiate numai cu exportatorii, iar cheltuielile privind manipularea, depozitarea și încărcarea mărfurilor pe nave se decontează beneficiarilor — întreprinderile de comerț exterior; ar fi greu de presupus un sistem potrivit căruia fiecare unitate furnizoare să intre în raporturi contractuale cu întreprinderile de exploatări portuare, să plătească prestațiile efectuate, după care să deconteze întreprinderii de comerț exterior-beneficiare valoarea acestora.

Problema pusă în discuție prezintă importanță practică din mai multe puncte de vedere, pe care încercăm să le sintetizăm:

a) Conținutul contractului intern de livrări pentru export (și, în general, al oricărui contract economic), cu privire la condiția de livrare stabilită prin normele de drept, nu poate fi extins prin acte administrative extranee textelor de lege; asemenea intervenții s-ar putea să aibă efecte negative asupra bunei derulări a contractelor, potrivit clauzelor formulate de părți, cu consecințe directe în gestiunea proprie a unităților economice respective.

b) Obligarea unităților furnizoare să poarte răspunderea privind mărfurile livrate pînă în momentul încărcării lor pe bord, echivalează cu negarea principiilor din dreptul nostru economic privind răspunderea contractuală, respectiv trecerea produselor în proprietatea sau administrarea directă a beneficiarului, moment care are loc, potrivit art. 16, din Legea nr. 71/1969, lit. b „pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina organizației furnizoare".

c) Prin cele de mai sus nu trebuie să se înțeleagă că furnizorul este exonerat de răspunderea privind calitatea produselor; ceea ce este esențial să se rețină este că **toate litigiile decurgînd din lipsurile calitative sau cantitative datorate cărăușului sau întreprinderii de exploatări portuare se soluționează de întreprinderea de comerț exterior** care are calea de regres împotriva furnizorului, în măsura în care îi revine o parte din culpă.

TERMENELE DE LIVRARE

Termenele de livrare, în contextul internațional, constituie o componentă a competitivității, deseori fiind determinante în încheierea tranzacțiilor.

O primă variantă a clauzei privind termenul de livrare poate fi următoarea :

Furnizorul va livra produsele astfel încît să fie respectate termenele de livrare din contractul extern.

Livrarea în avans a produselor va putea fi făcută numai în condițiile contractului extern, cu acordul cumpărătorului extern și al exportatorului.

Cu.... zile înaintea termenului de livrare, furnizorul va încunoștința pe exportator că produsele contractate vor fi livrate la termen, pentru ca pe baza acestei comunicări beneficiarul să trimită furnizorului scrisorile de trăsură internaționale dacă expedierea se face pe calea ferată (sau să ia măsuri în vederea asigurării navlosirii spațiului necesar în cazul expedierilor maritime, în funcție de condiția de livrare prevăzută în contractul extern).

Pe baza aceleiași comunicări, exportatorul va convoca cumpărătorul extern pentru a face recepția produselor la producător, dacă un asemenea mod de recepție a fost prevăzut în contractul extern.

Într-un alt contract model (Romănoexport) după ce se face trimitere la anexe, cu privire la termenele de livrare, s-a înscris următoarea clauză : „În cazurile în care furnizorul, din motive neprevăzute nu este în situația de a respecta termenul de livrare, va anunța beneficiarul despre aceasta prin telex sau telegramă, cu minimum 15 zile înaintea termenului de livrare prevăzut în contract, indicînd totodată noul termen de livrare. Beneficiarul va comunica furnizorului în termen de 10 zile dacă acceptă sau nu noul termen de livrare".

Credem că o asemenea clauză este necesară tocmai pentru a se putea sincroniza permanent prevederile din contractele interne cu cele încheiate cu partenerii externi.

În funcție de natura mărfurilor termenele de livrare pot fi stabilite și în alt mod. Astfel, în contractul model care se încheie între furnizori și Întreprinderea de comerț exterior „Prodexport", la data încheierii contractului cantitățile sînt eșalonate pe trimestre și luni, iar fiecare termen efectiv de livrare se face potrivit următoarei clauze : **„În limita cantităților convenite, eșalonarea cantităților lunare, pe decade și zile calendaristice, se va stabili de comun acord prin graficele întocmite cu 10 zile înainte de începerea fiecărei luni. Data certă a livrării în cadrul graficului se va stabili de furnizor și beneficiar după recepția calitativă...".**

Termenele de livrare, din păcate, nu au constituit o preocupare principală pentru toți furnizorii și beneficiarii de mărfuri pentru export ; în unele contracte pot fi întîlnite simple referiri la anexe fără să se soluționeze o serie de aspecte esențiale cum ar fi : condițiile în care se pot face livrări în avans ; procedura de urmat în cazul unor întîrzieri ; confirmarea de către furnizor cu n zile înaintea datei efective de livrare etc.

Cu privire la termenele de livrare considerăm utilă formularea unei opinii proprii : socotim că în cadrul acestor genuri de contracte nu este imperativ necesar ca termenele să fie stabilite pe zile fixe calendaristice ; în funcție de natura mărfurilor ele pot fi stabilite foarte bine pe decade, sau numai cu indicarea lunii, în funcție de prevederile din contractul comercial de vînzare internațională. Pe lîngă o mai bună sincronizare a celor două contracte această modalitate de stabilire a termenelor ar simplifica mult și calcularea eventualelor penalități de întîrziere.

Așa cum am mai arătat, socotim că principiul anualității contractelor nu poate avea aplicație în cadrul contractului de livrări pentru export, acestea trebuind să se alinieze sub aspectul termenului de livrare, contractului extern.

CONTROLUL CALITĂȚII PRODUSELOR

În contractul de livrări pentru export, față de importanța pe care o prezintă calitatea mărfurilor livrate, modul de efectuare a controlului calitativ trebuie să fie formulat prin clauze clare, explicite. Iată cum sînt înscrise clauzele privind **calitatea** în contractul-model de la care am plecat în analiza noastră :

Furnizorul răspunde de calitatea mărfii care trebuie să corespundă întocmai prevederilor contractului extern.

În acest scop, furnizorul exercită controlul intern al calității pe faze tehnologice și eliberează certificat de calitate, prin care atestă corespondența dintre calitatea realizată și cea prevăzută în contractul extern.

Beneficiarul va exercita, de asemenea, controlul asupra modului în care se îndeplinesc condițiile de introducere în fabricație, precum și condițiile de execuție a produselor, iar acolo unde consideră că este necesar va putea angaja organe de specialitate pentru efectuarea controlului de calitate.

Produsele vor fi supuse și controlului organelor Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, care vor verifica, pe fluxurile de fabricație, modul cum se respectă procesele tehnologice, pentru a elimina orice posibilitate de a realiza produse cu abateri tehnico-calitative față de contracte.

De asemenea, produsele vor fi supuse controlului cumpărătorului extern și recepției acestuia la producător, dacă prin contractul extern, cumpărătorul și-a rezervat asemenea drepturi și și-a asumat asemenea obligații.

În toate cazurile, controlul calității produselor și recepția acestora se face pe baza condițiilor de calitate și a parametrilor prevăzuți în art. .... din acest contract, care corespund întocmai condițiilor de calitate și parametrilor conveniți prin contractul extern.

Furnizorul răspunde pentru toate cheltuielile și pagubele provocate beneficiarului, în cazul cînd produsele nu sînt gata pentru control sau recepție la termenul comunicat, inclusiv cheltuielile provocate cumpărătorului extern.

Efectuarea controlului de calitate și a recepției nu exonerează pe furnizor de răspundere pentru fabricarea și livrarea unor produse necorespunzătoare.

Clauzele reproduse mai sus se înscriu în spiritul normelor de drept în vigoare privind calitatea produselor, găsindu-și soluții adecvate principalele probleme care se ridică în practică cu privire la acest aspect al derulării contractului de livrări pentru export.

Pe aceeași linie se înscrie și formularea judicioasă din contractul-model elaborat de către furnizorii industriei ușoare, împreună cu Întreprinderea de comerț exterior ROMÂNO-EXPORT, care prevede că beneficiarul **„are dreptul de a controla la furnizor modul cum se pune în producție și se realizează mărfurile ce fac obiectul prezentului contract, în scopul asigurării respectării riguroase a condițiilor contractuale. Controlul efectuat de beneficiar asupra calității mărfii, a ambalajelor etc., prin delegați proprii sau împuterniciți, nu exonerează pe furnizor de răspundere cu privire la eventuale defecțiuni vizibile sau vicii ascunse, dovedite prin expertize sau alte documente de constatare".**

Iată un alt grupaj de clauze privind recepția mărfurilor, pe care l-am întîlnit în contractul economic al Unității de utilaj chimic „Griviția Roșie" — București, care se înscrie pe linia normelor de drept în materie :

„Recepția pe faze de fabricație și finală a produselor se asigură de organele de control tehnic și de calitate ale furnizorului (C.T.C.). Beneficiarul participă prin reprezentanții săi la recepția produselor pe faze de fabricație sau final, observațiile lor fiind luate în considerație în măsura în

care nu depășesc prevederile contractuale. Confirmarea verificării calității produselor de către reprezentanții beneficiarului se face prin semnarea procesului verbal de recepție înainte de expedierea produsului. Pentru participarea la recepție beneficiarul asigură prezența la furnizor a reprezentanților săi în perioada de execuție și livrare a produselor. Furnizorul va anunța în prealabil beneficiarul în cazul în care produsele sînt luate în lucru în avans indicînd perioada de începere a execuției. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă la recepție, cantitatea și calitatea produselor vor fi atestate pe baza constatărilor consemnate de către furnizor".

Obligația beneficiarului din contractul de livrări pentru export de a efectua controlul calitativ nu poate fi pusă în discuție, față de normele de drept înscrise în Legea nr. 7/1977. Cu toate acestea, în modelul de contract privind livrarea pentru export a produselor din lemn, întîlnim următoarea formulare : **„Furnizorul răspunde de calitatea produselor pînă la destinație, exercită controlul intern pe faze de producție și eliberează certificatul de calitate prin care atestă respectarea condițiilor de calitate convenite în contract. Beneficiarul va efectua controlul pe faze de producție prin organe proprii de specialitate sau prin O.C.M. De asemenea, beneficiarul va putea participa la recepția finală a produselor, în cazul în care aceasta se efectuează de către furnizor și delegatul clientului extern sau prin O.C.M.".**

Textul reprodus obligă la anumite comentarii. Din modul de redactare a acestei clauze pot fi desprinse cel puțin două tendințe de diluare a răspunderii care revine beneficiarului intern, respectiv a întreprinderii de comerț exterior-exportatoare : prima, trecerea răspunderii privind controlul calității mărfurilor livrate, în întregime, asupra furnizorului ; a doua, înscrierea în contract a „dreptului" de a lua parte la recepția finală, sub formularea „va putea participa ...", în locul **obligației ferme**, impusă de actele normative, de a face controlul calitativ și de a nu permite exportul unor mărfuri necorespunzătoare, în raport cu fișele tehnice și prevederile din contractele comerciale de vînzare internațională. In sfîrșit, clauza reprodusă mai sus o considerăm deficitară și dintr-un alt punct de vedere, și anume, prin aceea că stabilește ca mandatar al beneficiarului pentru efectuarea controlului de calitate Oficiul de control al mărfurilor de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie. Este bine cunoscut că normele de drept în vigoare dau dreptul beneficiarilor de mărfuri pentru export să apeleze — pe bază contractuală — la organe de specialitate care să efectueze controlul ; asemenea organe pot fi diverse instituții de cercetare și învățămînt tehnic, unități economice care dispun de laboratoare de specialitate etc., dar în nici un caz O.C.M. Acest organ a fost creat pentru a efectua controlul din împuternicirea partenerilor externi, în virtutea unor contracte comerciale internaționale în care O.C.M. apare ca mandatar, remunerat cu un comision.

Nu ne îndoim de competența înaltă a aparatului de control de care dispune O.C.M., dar potrivit principiului specializării activității unităților economice, considerăm util să învederăm că încheierea unor eventuale contracte interne de prestarea serviciilor de control ar depăși cadrul normativ în prezent în vigoare.

Cu privire la controlul de calitate în contractul-model elaborat de furnizorii de strunguri pentru export și Întreprinderea de comerț exterior „MAȘINEXPORTIMPORT" este înscrisă următoarea clauză : **„Controlul tehnic calitativ atît pe fluxul de fabricație cît și final se va face prin împuterniciții CUMPĂRĂTORULUI, inclusiv IGSCCP și OCM etc. Acest control nu scutește pe FURNIZOR de obligațiile sale privind calitatea și garantarea produsului existent și livrat la export".**

După cum ușor se poate constata clauza reprodusă mai sus este și mai deficitară decît precedenta. Pe lîngă faptul că este indicat ca mandatar Oficiul de control al mărfurilor — care nu poate avea această calitate din motivele arătate mai sus —, se comite și o eroare de drept prin aceea că Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor este considerat ca „împuternicit al cumpărătorului". Trecînd peste faptul că în contractele economice, în care părțile sînt două organizații de stat, nu poate fi vorba de **cumpărător** ci de **beneficiar**, trebuie să subliniem că I.G.S.C.C.P. nu efectuează controlul de calitate ca **împuternicit al uneia din părțile contractante. Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor își exercită atribuțiile de control în calitate de organ specializat al administrației de stat, iar raporturile care se nasc între acesta și diversele unități economice sau organe centrale sînt raporturi de drept administrativ și nu civil-contractual.**

În încheierea considerațiilor noastre cu privire la controlul de calitate al mărfurilor destinate exportului credem util să subliniem prevederile Legii nr. 7/1977, care la art. 35 stabilește :

„Unitățile producătoare și unitățile de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale.

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și întreprinderile de comerț exterior vor controla, prin reprezentanți proprii, la uzine și fabrici, modul cum se pun în producție și cum se realizează mărfurile contractate pentru export și vor participa la stabilirea și înfăptuirea programelor de măsuri pentru adaptarea operativă a producției la cerințele de calitate impuse de piața externă.

Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate. Întreprinderile de comerț exterior poartă întreaga răspundere, potrivit prevederilor legii, pentru preluarea de la producători și livrarea către clienții externi a unor mărfuri care nu corespund condițiilor contractuale".

LIVRAREA MĂRFURILOR

Executarea în natură și întocmai a contractelor impune ca încă din faza de definitivare a lor să se formuleze clauze adecvate privind activitatea complexă de livrare a mărfurilor, printre care nu pot fi omise următoarele : modul de determinare a cantității, avizarea livrărilor ; documentele care se remit de furnizor beneficiarului, precum și cele care se expediază cumpărătorului extern ; modul de soluționare a situațiilor în care livrarea efectivă nu poate avea loc ; expedierea și transportul.

Redăm în continuare clauzele înscrise în contractul-model care se încheie între unitățile furnizoare și beneficiarul lor „MECANOEXPORTIMPORT".

Cantitatea

Predarea-preluarea cantitativă are loc pe baza documentului de transport și a specificațiilor însoțitoare conform prevederilor art... din acest contract.

Livrarea produselor în garnituri incomplete care face imposibilă folosirea acestora și dau dreptul cumpărătorului extern să refuze plata, este echivalentă cu nelivrare, dînd dreptul beneficiarului să reclame livrarea în completare, să aplice penalități și să nu efectueze plata.

Livrarea și avizarea

Furnizorul efectuează livrarea produselor cu respectarea strictă a prevederilor prezentului contract și a celor din contractul extern, referitoare la cantitate, calitate, termen, ambalaj, marcaj etc.

Furnizorul este obligat să avizeze telegrafic, pe beneficiar în ziua expedierii fiecărui transport, comunicînd următoarele date :

— produsul, tipul, poziția din contract sau din anexa la contract ;

— seria de fabricație ;

— numărul fiecărui vagon și al fiecărui colet expediat ;

— destinatarul și stația de destinație.

Furnizorul predă beneficiarului, în termen de 24 ore de la expediere, factura internă și documentele de livrare necesare facturării la extern a produselor livrate și anume :

— duplicatul scrisorii de trăsură ;

— specificațiile de ambalaj în . . . . exemplare în limba română și în limba . . . . . ;

— certificat de calitate în . . exemplare, în limba română și în limba . . . . . ;

— proces-verbal de control al calității cu viza I.G.S.C.C.P., în . . . exemplare ;

— proces-verbal (protocol) de recepție în . . . exemplare, în limba . . . ; încheiat de furnizor cu cumpărătorul extern ;

— certificat de garanție . . ., în exemplare în limba română și în limba . . . . . .

În cazul imposibilității expedierii produselor la termenul contractual cumpărătorului extern, din motive care se localizează în sfera de activitate a beneficiarului, produsele vor fi livrate în custodie la furnizor.

În acest caz, predarea-preluarea produselor se face pe bază de proces-verbal de recepție și proces-verbal de custodie semnate de împuterniciții furnizorului și ai beneficiarului.

Furnizorul are obligația să asigure integritatea produselor preluate în custodie, păstrarea acestora în condiții corespunzătoare și în mod distinct de alte stocuri, gata pregătite de expediere la export.

Dacă produsele se degradează în timpul păstrării lor în custodie, ele se recondiționează sau după caz, se înlocuiesc, pe cheltuiala furnizorului.

Odată cu predarea-preluarea în custodie se întocmesc de către furnizor și se predau beneficiarului toate celelalte documente prevăzute în contract cu privire la controlul calității produselor.

În cazul imposibilității păstrării produselor în depozitele furnizorului, acesta le va depozita prin grija și răspunderea sa, dar pe contul beneficiarului în alte depozite corespunzătoare.

Gestiunea custodiei este în sarcina furnizorului. Acesta va comunica beneficiarului pînă în ziua de 5 ale fiecărei luni calendaristice, situația intrării și ieșirii produselor la expirarea lunii calendaristice anterioare.

Deoarece livrarea are loc franco frontiera română, planificarea vagoanelor, fie pentru transport intern, fie direct pentru transport internațional, se face de către furnizor. Tot furnizorul obține aprobările necesare pentru transporturile agabaritice, astfel încît să fie asigurată livrarea la termenele contractuale.

Încărcarea produselor în vagoane și expedierea lor se face de către furnizor.

Furnizorul se va îngriji ca vagonul care se încarcă să fie corespunzător pentru transportul produselor livrate și să se folosească la maximum capacitatea lor de încărcare. Frahtul mort nu este admis decît cu aprobarea prealabilă a beneficiarului.

Încărcarea în vagoane se va face astfel încît să se asigure stabilitatea încărcăturii și securitatea produselor în timpul transportului, luîndu-se măsurile necesare de ancorare dacă este cazul.

Expedierea produselor se face de furnizor la destinațiile comunicate de beneficiar, fie prin instrucțiuni de expediere proprii, fie prin remiterea instrucțiunilor de expediere ale cumpărătorului extern.

Clauze judicios formulate cu privire la livrarea mărfurilor am întîlnit în multe alte contracte. Astfel, bunăoară, în contractul-model care stă la baza raporturilor juridice dintre furnizori și beneficiarul-exportator „PRODEXPORT" este prevăzută următoarea clauză suplimentară față de cele arătate mai sus : **„Beneficiarul va remite furnizorului dispozițiile de expediere, frahtele internaționale și orice alte acte necesare efectuării expediției la export, odată cu stabilirea datei certe de expediere..."**

Clauza nu este lipsită de interes, dacă avem în vedere faptul că expedierea mărfurilor pe cale feroviară este condiționată de remiterea în timp util, de către beneficiar, a frahtelor internaționale. Considerăm, față de importanța problemei, că nu ar fi exagerat dacă s-ar înscrie o clauză suplimentară potrivit căreia consecințele neremiterii la timp a frahtelor internaționale urmează să le suporte în întregime beneficiarul, evident, inclusiv penalizările pentru nepreluarea mărfurilor.

Revenind la textul din contractul-model elaborat de MECANOEXPORT subliniem importanța deosebită a avizării și expedierii documentelor privind livrările efectuate de furnizori ; ca urmare, în contractul amintit s-a prevăzut obligația acestora : a) să avizeze imediat pe beneficiar de expedierea mărfurilor și b) să-i remită în **24 ore** documentele necesare pentru facturarea și încasarea prețului de cumpărătorul extern. Cu privire la aceleași aspecte, în modelul de contract utilizat în industria lemnului întîlnim următoarea formulare : **„După expedierea produselor, furnizorul va face avizarea în termen de 24 ore și va comunica documentele de transport în termen de 48 ore de la avizare".**

Credem că termenul de **48 ore** nu este justificat, avînd drept consecință întîrzierea cu o zi a încasării prețului extern. Contractul la care ne referim mai suferă și de faptul că în cadrul clauzei privind expedierea documentelor nu sînt prevăzute **toate documentele necesare facturării la extern,** ci se vorbește numai de documentele de transport care, evident, nu sînt singurele necesare pentru încasarea prețului extern.

Legat tot de avizare, în contractul-model al furnizorilor de mărfuri care se exportă de Întreprinderea de comerț exterior „TEHNOEXPORTIMPORT", după ce se stabilește că **„furnizorul este obligat ca în termen de 24 ore de la expedierea mărfii să predea exportatorului documentele de livrare și anume : documentul de transport, factura, certificatul de calitate, garanție, specificația de ambalaj, precum și alte documente solicitate prin contractul extern, comunicate de exportator furnizorului odată cu dispoziția de expediere"**, în aliniatul următor se prevede : **„În ultimele 3 zile ale lunii, furnizorul este obligat să avizeze telegrafic exportatorului zilnic, fiecare transport efectuat, comunicînd următoarele date : denumirea mărfii ; numărul coletelor ; greutatea brută și netă ; stația și țara de destinație".**

Credem că ultimul aliniat nu este de esența contractului economic de livrări pentru export, deși nimic nu oprește să fie înscris, ci mai mult aparține bunelor raporturi de colaborare dintre furnizori și beneficiari, datorită cărora acestea din urmă pot să aibă o evidență statistică cît mai reală cu privire la realizarea planului de export.

PLATA PREȚULUI

Am arătat într-o secțiune anterioară că prețul mărfurilor în contractele de livrări pentru export au un anumit conținut, datorită unor particularități pe care le prezintă finisarea și livrarea lor. După definirea prin contract a modului de formare a prețului complet de export, părțile au obligația ca în cadrul contractului economic să stabilească modalitatea de plată. Acest aspect al contractului de livrare pentru export nu prezintă nici un fel de complicații, față de reglementările interne, bine statuate. Ca urmare, clauzele referitoare la plata prețului sînt aproape uniforme, așa cum rezultă din cele înscrise în contractul pe care l-am luat drept model :

Facturarea se face pentru fiecare expediere în parte, cu condiția ca expedierea să cuprindă întreg ansamblul produsului, astfel încît să permi-

CONTRACTUL ECONOMIC DE

1. subiecții contractuali
   - furnizori: unități economice-productive
   - beneficiari: întreprinderi de comerț exterior
2. obiectul contractului
   - produsul - cantitate - calitate
   - condiții de ambalare - marcare
   - condiții speciale de finisare
3. prețul complet de export
   - prețul de producție (de livrare)
   - cheltuieli de transport până la frontieră
   - alte cheltuieli: de finisare, ambalaje speciale
4. condiții de livrare
   - franco frontiera română
   - franco stația C.F.R - port românesc
   - franco fabrică (loc de depozitare)
5. termene de livrare
   - pe zile fixe calendaristice
   - pe decade lunare (I, II, III)
   - pe luni, în cadrul trimestrelor ...

CONTRACTUL COMERCIAL D

1. subiecții contractuali
   - în România: întreprinderi de comerț exterior
   - în țări socialiste: organizații de comerț exterior
   - în alte țări: comercianți persoane juridice și fizice
2. obiectul contractului
   - produse prevăzute în planul de export-import
   - produse nominalizate de furnizor și exportator
   - cantitate; calitate, finisare, ambalare
3. preț-condiții de livrare-modalitatea de plată
   - prețul unitar, total, valuta de decontare etc.
   - livrarea potrivit Incoterms 1953 (FOB, C.I.F. etc.)
   - plata prin credit documentar, încasodocumentar
4. riscurile valutare și de scumpire a materiilor prime și a manoperei
   - risc valutar: clauza D.S.T.
   - scumpire m.p. și m.: clauza Condițiilor CEE (a.u. nr. 574-A
   - clauza hardship (readaptarea contractului)
5. garanții privind încasarea prețului vînzările pe credit
   - scrisoarea de garanție bancară
   - cambia, acceptată și avalizată
   - ipoteca pe imobile (și prin destinație)

LIVRĂRI PENTRU EXPORT

- 6 controlul de calitate
  - organele C.T.C. ale producătorului - furnizor
  - beneficiarul, prin organe proprii sau reprezentanți
  - cumpărătorul extern, personal sau prin O.C.M.
- 7 livrare
  - avizarea beneficiarului
  - programare vagoane - expediție
  - condițiile de preluare în custodie
- 8 plata prețului
  - remiterea documentelor - termene
  - avizarea documentelor de livrare
  - efectuarea plății - modalitate
- 9 garanții - reclamații
  - termene de garanție
  - termene de reclamare - acte doveditoare
  - procedura de soluționare a reclamațiilor
- 10 penalități - răspunderi
  - penalități legale și convenționale
  - cauze de exonerare de răspundere
  - stabilirea prejudiciului - procedură

VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

- 6 termene și locul livrării
  - trimestrul, luna sau decada - locul livrării
  - emiterea instrucțiunilor de livrare
  - condițiile de livrare în avans sau cu întîrziere
- 7 controlul de calitate
  - efectuat de furnizor și exportator
  - efectuat de reprezentanți - O.C.M.
  - efectuat direct de cumpărătorul extern
- 8 livrare
  - avizarea termenului de livrare - confirmare
  - documente privind livrarea - remitere
  - nepreluare instrucțiuni - executare coactivă
- 9 garanții - reclamații
  - termene de garanție
  - termene de reclamare a lipsurilor
  - acte doveditoare
- 10 penalități - dreptul aplicabil - arbitraj
  - clauze penale - clauze de exonerare de răspundere
  - sistemul de drept aplicabil contractului
  - clauza compromisorie (arbitrajul ales)

tă facturarea la extern a produsului exportat.

De asemenea, se facturează produsele livrate în custodie, în condiţiile art. . . . din acest contract.

Facturarea se face numai pe bază de preţ legal aprobat.

Cheltuielile de ambalare, manipulare, transport se menţionează separat în factură, ori se decontează separat; în ambele cazuri, pe bază de acte justificative.

Plata produselor livrate şi facturate potrivit art. . . se efectuează conform prevederilor capitolului VI din Legea finanţelor nr. 9/1972 a Normelor Metodologice ale B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste.

Cota de adaos cuvenită beneficiarului se include de acesta în preţul intern complet de export.

Contul beneficiarului este . . . la B.R.C.E., iar contul furnizorului este . . . . . la B.N.R.S.R. filiala . . . . .

Dată fiind specificitatea contractului de livrări pentru export, Banca Română de Comerţ Exterior a dat indicaţii privind modul de decontare.

SERVICE ŞI PIESE DE SCHIMB

În domeniile de activitate ale căror obiecte ale exporturilor sînt maşini şi utilaje, **service-ul** constituie o activitate de importanţă deosebită, deoarece pe această cale cumpărătorii externi au garanţia menţinerii în stare de funcţiune a produselor cumpărate, iar pe de altă parte, exportatorul are posibilitatea să urmărească modul lor de comportare şi să tragă concluziile necesare în vederea perfecţionării.

Redăm în continuare clauzele privind activitatea de service şi de asigurare cu piese de schimb, aşa cum a fost formulată în contractul luat de noi ca model.

Furnizorul este obligat să asigure pe toată perioada de garanţie activitatea de service pentru produsele livrate, în condiţiile H.C.M. nr. 576/1971 şi ale contractului de livrare ori ale contractului de service, încheiat cu cumpărătorul extern.

Cheltuielile de service organizat de furnizor în ţara cumpărătorului se suportă de furnizor, cu excepţia acelor cheltuieli care, potrivit contractului extern, au fost preluate de cumpărător.

În cazul service-ului organizat de cumpărător pe bază de paušal, furnizorul suportă echivalentul în lei al produsului acordat la extern. Plata se va face prin dispoziţie de încasare emisă de exportator cu 30 zile înaintea termenului de plată convenit de acesta cu cumpărătorul extern.

Furnizorul asigură activitatea de service post-garanţie în condiţii care vor forma obiectul unui contract separat, pus de acord cu cumpărătorul extern.

Furnizorul asigură întreaga cantitate de piese de schimb pentru produsele exportate, necesare în perioada de garanţie.

De asemenea, furnizorul asigură livrarea pieselor de schimb în nomenclatorul şi cantităţile comandate de cumpărătorul extern într-o perioadă de . . . ani, calculată de la data ultimei livrări a produselor contractate.

Livrarea la extern se va face numai pe bază de contracte încheiate în acest scop între furnizor şi beneficiar. Plata pieselor de schimb astfel livrate se va face numai pe bază de preţ legal aprobat.

Evident, clauzele din contractul de livrări pentru export trebuie sincronizate cu cele din contractul comercial de vînzare internaţională, pentru ca obligaţiile luate faţă de partenerul extern să fie onorate întocmai, condiţie esenţială pentru menţinerea pe piaţa respectivă şi de penetrare pe alte pieţe. Din păcate, în cadrul documentării făcute nu am constatat la toate întreprinderile, o preocupare similară pentru formularea adecvată a clauzelor privind activitatea de service.

RECLAMAŢII — RĂSPUNDERI

Prin natura activităţii de export, beneficiarul din contractul intern — întreprinderea de comerţ exterior exportatoare — ia cunoştinţă de lipsurile cantitative şi de neajunsurile calitative în urma reclamaţiilor formulate de cumpărătorii externi. Pentru ca asemenea reclamaţii să **nu poată fi făcute oricum şi oricînd**, se impune ca prin contractele comerciale de vînzare internaţională să se formuleze clauze clare cu privire la: termenele de garanţie; termenele în care pot fi formulate reclamaţiile; actele probatorii necesare.

Cu privire la termenele de garanţie redăm formularea clauzelor din contractul luat primul în analiză.

Furnizorul garantează calitatea şi funcţionarea produselor la parametrii contractaţi pe toată perioada prevăzută în contractul extern.

Furnizorul este obligat să remedieze sau să înlocuiască pe contul său, produsele la care apar deficienţe în perioada de garanţie, dacă aceste deficienţe nu sînt cauzate de cumpărător din culpa sa, ca nerespectarea instrucţiunilor de întreţinere, exploatare etc.

Formularea de mai sus credem că suferă de o prea mare generalizare a răspunderii ce revine furnizorului. Într-adevăr, el nu poate garanta calitatea produselor **pe toată perioada prevăzută în contractul extern** decît în condiţiile în care această perioadă se înscrie în prevederile fişei tehnice de export sau a actului normativ privind produsul în cauză; de asemenea, îi revine această obligaţie în situaţia în care şi-a dat acordul înainte de încheierea contractului comercial de vînzare internaţională. Aşa fiind, credem că textul pe care îl comentăm urmează să fie întregit cu arătarea exactă, în luni, a perioadei de garanţie şi momentul de la care începe să curgă acest termen.

O formulare mai adecvată am întîlnit-o în contractul-model elaborat de Unitatea de utilaj chimic „Griviţa roşie" şi anume: **„Perioada de garanţie pentru utilajele livrate este de 6 luni de la punerea în exploatare a produsului, dar nu mai mult de 18 luni de la livrare. Garanţia se referă la execuţia conform documentaţiei şi răspunde de viciile ce se constată a fi din culpa sa. Garanţia încetează dacă: nu au fost respectate instrucţiunile de manipulare şi transport; nu au fost depozitate conform prescripţiilor furnizorului sau documentaţiei; nu au fost întreţinute şi conservate pe timpul depozitării conform indicaţiilor furnizorului; au fost lovite în timpul manipulării pe şantier; au fost supuse unei exploatări necorespunzătoare.**

Cu privire la reclamaţiile externe, reproducem clauzele din acelaşi contract-model.

Reclamaţiile făcute de cumpărătorul extern, cu privire la lipsurile cantitative şi/sau calitative, însoţite de acte de expertiză sau constatări ale organelor de control de stat sau confirmate ca exacte de către Agenţia economică a R.S. România din ţara cumpărătorului extern, ori de către organele de service ale furnizorului în ţara cumpărătorului sînt opozabile furnizorului şi atrag răspunderea sa faţă de exportator.

Beneficiarul va trimite furnizorului în maximum 3 zile de la primire, orice reclamaţie sau sesizare a cumpărătorului extern, cu privire la lipsurile cantitative şi/sau calitative constatate de acesta la livrare, precum şi cu privire la lipsurile calitative sau modul de comportare a produselor în cursul exploatării în perioada de garanţie.

Furnizorul va examina operativ aceste reclamaţii şi sesizări şi va comunica beneficiarului punctul său de vedere, în termen de 7 zile de la primire sau într-un termen care să asigure respectarea termenului prevăzut în contractul extern pentru răspuns la reclamaţii.

Dacă reclamația apare întemeiată furnizorul va propune imediat măsurile necesare pentru înlăturarea lipsurilor reclamate.

Dacă reclamația apare neîntemeiată, furnizorul va comunica beneficiarului, toate elementele necesare pentru combaterea reclamației.

Dacă pentru rezolvarea reclamației va fi nevoie de verificarea produselor la fața locului, furnizorul va face propuneri în acest sens și va desemna delegații săi pentru efectuarea verificării și adoptarea măsurii de rezolvare care se impune ca urmare a defecțiunii constatate.

În cazul cînd, ca urmare a constatărilor făcute, reclamația se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare a reclamației, aprobat de M.I.C.M., este opozabil furnizorului.

De asemenea, în cazul cînd litigiul extern nu se rezolvă pe cale amiabilă, este opozabilă furnizorului, hotărîrea dată de către instanța de arbitraj internațional competentă, potrivit prevederilor contractului extern, ori convențiilor internaționale la care R. S. România este parte ori a aderat.

Într-un alt model de contract întîlnim următoarea formulare a clauzei privind reclamațiile externe: **„Toate reclamațiile formulate de cumpărătorii externi, dovedite cu acte de expertiză sau constatări ale organelor de control de stat, sau confirmate ca exacte de către Agenția economică a R.S.R. din țara respectivă, iar acolo unde nu sînt asemenea organe, de către casele de control specializate, sînt opozabile furnizorului și atrag răspunderea sa față de beneficiar. Beneficiarul va transmite furnizorului toate reclamațiile de orice natură ale cumpărătorului în termen de maximum 5 zile de la primirea lor. Beneficiarul va informa pe furnizor despre tratativele purtate pentru rezolvarea reclamațiilor și dacă va fi cazul, despre mersul litigiului. Furnizorul va comunica beneficiarului toate elementele în combaterea reclamațiilor, avînd dreptul să participe prin delegații săi, în conformitate cu normele existente în țară, la desfășurarea tratativelor".**

O primă constatare, valabilă, în special pentru cea de-a doua variantă: tendința de stabilire a unor termene prea lungi. Într-adevăr, cum poate fi justificat termenul de cinci zile pentru a transmite furnizorului o reclamație primită de la cumpărătorul extern, cînd pentru o asemenea operațiune și trei zile este prea mult?

O altă observație, care se poate face la ambele variante, este aceea că din modul de formulare a clauzelor respective nu rezultă care este termenul în interiorul căruia pot fi efectuate reclamațiile externe și deci, trebuie să fie luate în considerare. Corelarea acestei clauze cu prevederile din contractul extern este mai mult decît necesară.

Tot în ultimul model de contract, cu privire la opozabilitatea soluției date în litigiul extern față de furnizorul intern, se prevede următoarele: **„În cazuri excepționale, în cazul cînd diferendele cu clienții externi se tranșează prin acord direct, este opozabil furnizorului modul de tranșare a reclamației externe, aprobat de M.C.E.C.E.I., iar în cazul cînd vor fi litigii pe baza hotărîrilor obținute, beneficiarul va putea exercita acțiunea de regres împotriva furnizorului, sau îl va putea chema în garanție în cadrul litigiului, conform prevederilor legale în vigoare".**

Credem că textul reprodus poate fi supus criticii, sub un dublu aspect:

— de vreme ce nici un act normativ nu prevede obligația întreprinderii de comerț exterior să supună spre aprobare o soluție anumită Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, socotim că este mai rațională soluția înscrisă în prima variantă, respectiv supunerea spre aprobarea forului central coordonator, respectiv M.I.C.M.;

— prevederea potrivit căreia furnizorul poate fi chemat **în garanție în cadrul litigiului** extern este împotriva practicii constante a Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România. Singura soluție legală este acțiunea la arbitrajul de stat competent.

Sistemul contractelor economice din țara noastră, potrivit cadrului legislativ mereu perfecționat, are în componența sa o instituție juridică de mare importanță, menită să întărească disciplina contractuală: penalitățile legale și cele convenționale. Ca regulă generală, unitățile economice se mulțumesc cu aplicarea reciprocă a penalităților legale, stabilite prin H.C.M. nr. 306/1970, fără a adopta prin contracte și unele penalități convenționale, specifice și necesare în unele cazuri, așa cum vom vedea în cadrul acestei secțiuni. Pentru a fi mai bine înțeles, redăm în continuare clauzele formulate în contractul mo- „MECANOEXPORTIMPORT", în care, așa cum vom vedea se îmbină armonios cele două genuri de penalități.

În cazul neexecutării obligațiilor contractuale, se aplică penalitățile prevăzute în H.C.M. nr. 306/1970 privind unele măsuri pentru aplicarea legii contractelor economice.

În baza H.C.M. nr. 306/1970, părțile sînt de acord să instituie următoarea penalitate convențională: În cazul în care furnizorul nu predă beneficiarului documentele de livrare prevăzute la capitolul III, pct. 4, în 24 ore de la expedierea mărfurilor datorează penalitatea prevăzută în art. 1 lit. f, din H.C.M. nr. 306/1970.

Dacă prin neexecutarea obligațiilor contractuale, furnizorul a provocat plata de penalități sau despăgubiri către cumpărătorul extern, furnizorul va despăgubi pe beneficiar, integral. Stabilirea în lei a cuantumului daunei se face la cursul de revenire al operațiunii de export respective.

Este bine cunoscut că la data apariției H.C.M. nr. 306/1970 raporturile juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior erau întemeiate, în principal pe contractul economic de comerț exterior pe bază de comision. Ca urmare, cu privire la aspectele specifice de furnizare pentru export nu s-au prevăzut penalități. Odată cu reintroducerea raporturilor de furnizare dintre producători interni și întreprinderile de comerț exterior, devenite exportatoare, s-a simțit nevoia ca în contractele economice de livrare pentru export să se prevadă un termen cît mai scurt pentru remiterea documentelor necesare facturării și încasării prețului de la cumpărătorul extern. Cum practica o dovedește că termenele astfel stabilite, de regulă de 24 ore, nu sînt respectate, prin modelul de contract reprodus mai sus a fost instituită o penalitate convențională.

Baza legală a acestei penalități o constituie art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970, care prevede că „Părțile contractante, prin acordul lor, vor putea stabili în contractele economice penalități superioare celor prevăzute în prezenta hotărîre. Tot astfel, **vor putea stabili penalități și pentru încălcarea altor obligații contractuale**, potrivit specificului relațiilor economice pentru care s-au încheiat contractele". Or, obligația de a trimite documentele de livrare într-un anumit termen constituie una din laturile specifice ale contractului economic de livrare pentru export, fără de care nu se poate încasa prețul extern. Așa fiind, în mod întemeiat s-a prevăzut în modelul de contract reprodus o penalitate convențională pentru neîndeplinirea acestei obligații, care nu este sancționată prin penalitățile legale prevăzute la la art. 1 al hotărîrii citate.

Din modul de formulare a clauzei din modelul de contract examinat rezultă că penalitatea datorată de furnizor este aceea prevăzută de art. 1 lit. f din H.C.M. nr. 306/1970, respectiv de 1% asupra valorii lotului de marfă expediat și pentru care nu s-au trimis la timp documentele expor-

tatorului. Cu privire la acest aspect al problemei credem că ar fi fost mai adecvat să se fi formulat o clauză, inspirată din H.C.M. 587/1952, care ar putea să aibă următoarea redactare: „Neexpedierea în 24 ore a documentelor, expedierea lor incompletă sau greşit întocmite, atrage plata unei penalităţi de ... % pe zi de întîrziere, care se calculează asupra valorii lotului de marfă livrat, pînă la data primirii documentelor complete".

Menţionăm că această problemă importantă nu a intrat în preocuparea celorlalţi beneficiari-exportatori ale căror contracte le-am analizat. Cum se explică ?

Cu privire la plata despăgubirilor datorate de furnizori normele de drept prevăd că aceştia răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile generate de reclamaţiile întemeiate ale clienţilor externi cu privire la cantitatea mărfurilor exportate sau datorită încălcării altor obligaţii pe care şi le-au asumat prin contractele încheiate. Prin modelul de contract, cu privire la ultimul aspect al problemei se face următoarea precizare: „Stabilirea în lei a cuantumului daunei se face la cursul de revenire al operaţiunii de export respective".

Textul din contractul citat mai sus prezintă o importanţă deosebită, dar formularea prea laconică face să fie susceptibil de unele observaţii: Care curs de revenire se ia în considerare, cel brut sau cel net ? Calculul se face luînd ca bază cursul de revenire stabilit prin referatul de vînzare sau cel efectiv realizat ? Credem că următoarea formulare ar înlătura asemenea dileme: „Stabilirea în lei a cuantumului daunei se face la cursul de revenire **brut efectiv realizat după derularea operaţiunii de export"**.

Legat tot de acest aspect al problemei, încă o clarificare se impune: Despăgubirile se plătesc în întregime, chiar dacă furnizorii datorează şi penalităţi ? Răspunsul credem că trebuie dat plecînd de la funcţiile pe care le au penalităţile în cadrul disciplinei contractuale. În literatura de specialitate se subliniază, în mod întemeiat că penalităţile îndeplinesc două funcţii principale: de **sancţionare** a încălcării obligaţiilor contractuale asumate de părţi şi de **reparare** a pagubei provocate prin neîndeplinirea obligaţiei respective de partea în culpă, devenită debitoare.

În lumina celor arătate mai sus, credem că furnizorii datorează despăgubiri numai în măsura în care penalităţile nu acoperă paguba suferită de beneficiarii-exportatori, în cadrul contractului comercial de vînzare internaţională. Evident, în cazul în care pagubele înregistrate de exportatori sînt urmarea unor livrări de mărfuri necorespunzătoare calitativ, acestea vor fi suportate în întregime de furnizori, deoarece legislaţia în vigoare (H.C.M. nr. 306/1970) nu prevede penalităţi pentru asemenea situaţii (nefiind permis, de principiu, livrarea unor asemenea mărfuri).

FORŢA MAJORĂ — PROCEDURĂ — DOCUMENTE PROBATORII

În legislaţia noastră economică cazul tipic de exonerare de răspundere îl constituie forţa majoră. Redăm modul de formulare a clauzelor privind forţa majoră din contractul-model al întreprinderilor din industria uşoară, beneficiar fiind „ROMÂNO-EXPORT".

Potrivit prevederilor art. 23 din Legea nr. 71/1969, părţile sînt scutite de daune şi penalităţi dacă neîndeplinirea obligaţiilor contractuale se datoreşte unor cazuri de forţă majoră.

Cazurile de forţă majoră vor fi aduse la cunoştinţa celeilalte părţi telegrafic sau prin telex, cu confirmarea letrică, în termen de 6 zile de la ivirea lor cu propuneri privind consecinţele asupra cărora cealaltă parte va trebui să se pronunţe.

Cazurile de forţă majoră vor fi dovedite cu acte certificate de Camera de Comerţ şi Industrie a R.S.R., care vor fi prezentate celeilalte părţi în termen de 15 zile de la ivirea cazului de forţă majoră. În termen de 10 zile de la primirea actului doveditor, partea respectivă este obligată să-şi stabilească poziţia. După ce situaţia de forţă majoră a încetat, părţile se vor întîlni în termen de maximum 15 zile în scopul stabilirii condiţiilor în care livrările pot fi reluate.

Problema, deşi neglijată într-o serie de alte contracte-model, prezintă importanţă sub aspectul sincronizării acestor clauze cu cele prevăzute în contractele comerciale de vînzare internaţională.

Este bine cunoscut că modalitatea de probare a evenimentului neprevăzut — forţa majoră — se stabileşte diferit, în funcţie de relaţia pe care se realizează exportul. Astfel, în cazul contractelor încheiate cu parteneri din ţări socialiste membre ale C.A.E.R. orice stipulaţie cu privire la modul de probare a evenimentului survenit este superfluă, deoarece Condiţiile generale de livrare, C.A.E.R. — 1968/75, cuprind în această materie norme imperative: „Partea aflată în imposibilitate de a-şi executa obligaţiile contractuale, din cauza împrejurărilor arătate la § 68 (forţa majoră n.n.), trebuie să anunţe în scris cealaltă parte, fără întîrziere, însă în limitele termenului de executare a obligaţiilor despre ivirea acestor împrejurări contractuale. Înştiinţarea trebuie să cuprindă date privind intervenirea şi caracterul împrejurărilor, precum şi eventualele consecinţe ale acestora. De asemenea, partea trebuie să comunice, fără întîrziere, în scris, încetarea acestor împrejurări. Împrejurările care exonerează părţile de răspundere pentru neexecutarea totală sau parţială a contractului trebuie să fie certificate de camera de comerţ sau de un alt organ central competent al ţării respective".

În cazul contractelor cu parteneri din ţări nemembre ale C.A.E.R. condiţiile în care se face proba forţei majore, termenele de comunicare etc. se impun cu necesitate a fi rezolvate prin clauze contractuale precis formulate.

Evident, soluţiile adoptate prin contractele comerciale de vînzare internaţională trebuie preluate în contractele de livrare pentru export, cunoscut fiind faptul că furnizorilor interni le revine obligaţia de comunicare a situaţiilor de forţă majoră şi de a produce documentele probatorii.

Cu privire la dovada stării de forţă majoră credem util să facem două sublinieri:

— este indicat ca în contractul intern să se prevadă obligaţia furnizorului de a introduce acţiuni în constatare la arbitrajul de stat, pentru ca hotărîrea astfel obţinută să stea la baza certificării pe care o dă Camera de Comerţ şi Industrie; potrivit practicii de arbitraj internaţional documentul astfel realizat este perfect opozabil;

— în situaţia în care dovada se face cu un document emis de un organ central, acesta trebuie să fie un organ al administraţiei de stat şi nu aşa cum uneori s-a încercat să se prezinte certificări ale unor centrale industriale; potrivit practicii Comisiei de arbitraj de la Bucureşti, asemenea documente sînt înlăturate.

Documentar elaborat de
dr. Al. DETEŞAN
drd. Radu DEMETRESCU

întrebări — răspunsuri

● **M. BUJA (Bucureşti)** se interesează de termenul în care trebuie introdusă cererea de rearbitrare împotriva hotărîrilor pronunţate de organele Arbitrajului de Stat.

Acest termen este de 30 zile şi curge de la pronunţare, iar nu de la comunicarea hotărîrii.

Menţionăm că organele competente pot exercita din oficiu dreptul de control asupra hotărîrilor arbitrale în termen de cel mult 3 luni de la pronunţarea lor. Deci, o cerere de rearbitrare introdusă după 30 zile de la pronunţarea hotărîrii, dar în cadrul termenului de 3 luni amintit, determină exercitarea dreptului de control din oficiu.

● **S. MACOVEI (Bucureşti)** întreabă dacă calea ferată datorează penalităţi pentru încasarea taxelor de locaţii în mod nejustificat şi, în caz afirmativ, de la ce dată se calculează penalităţile.

Pentru încasarea nejustificată a unor sume drept taxe de locaţii, calea ferată datorează penalităţile prevăzute de art. 1 lit. h din H.C.M. nr. 306/1970.

Penalităţile se calculează de la data formulării reclamaţiei administrative însoţite de actele prevăzute de art. 84 din Regulamentul de transport C.F.R.

● **I. DRAGOŞ (Bucureşti)** întreabă dacă introducerea unei cereri reconvenţionale care a fost, apoi, restituită de arbitraj, produce efecte întreruptive de prescripţie referitor la pretenţiile valorificate prin acea cerere.

Din relatarea dv. rezultă că cererea reconvenţională nu a fost admisă în principiu de către organul arbitral sesizat, ci a fost restituită cu îndrumarea de a se introduce o acţiune separată la arbitrajul competent.

În această situaţie, nu sînt întrunite condiţiile prevăzute de art. 16 din Decretul nr. 167/1958 pentru a se considera întrerupt cursul prescripţiei.

● **G. COSTE (Hunedoara)** solicită lămuriri asupra condiţiilor în care unitatea beneficiară are obligaţia de a achita, din proprie iniţiativă, contravaloarea produselor care i s-au livrat.

Obligaţia unităţii beneficiare de a efectua plata preţului şi din proprie iniţiativă este prevăzută de art. 131 din Legea finanţelor nr. 9/1972 pentru cazul în care deşi s-a prevăzut în contract că plata se face la cererea unităţii furnizoare, aceasta nu a solicitat-o.

Obligaţia menţionată poate fi îndeplinită numai în măsura în care unitatea beneficiară cunoaşte preţul aplicabil şi temeiul său legal. Vă sugerăm să consultaţi şi Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977.

● **T. SCHMIDT (Alba)** se interesează de data cînd începe să curgă prescripţia dreptului la acţiune privind penalităţile pentru neexecutarea în natură a obligaţiilor contractuale aferente produselor la a căror primire unitatea beneficiară a renunţat în condiţiile art. 19 din Legea nr. 71/1969.

Corespondentul nostru se referă la situaţia în care produsele contractate nefiind livrate în termen, unitatea beneficiară renunţă la primirea lor deoarece, datorită întîrzierii, produsele nu-i mai sînt utile pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

În acest caz, termenul de prescripţie de 6 luni, prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, începe să curgă de la data renunţării, întrucît la aceeaşi dată se naşte dreptul unităţii beneficiare la plata penalităţilor pentru neexecutarea în natură a obligaţiilor contractuale.

● **V. BELOIU (Bucureşti)** solicită lămuriri cu privire la unitatea care are de suportat consecinţele modificării preţului unor produse aflate în custodie.

În speţă, produsele fiind livrate de către unitatea furnizoare peste cantitatea contractată, nu au fost acceptate, ci s-au păstrat în custodia unităţii beneficiare la dispoziţia celei furnizoare.

În aceste condiţii, din punct de vedere juridic, produsele rămînînd în administrarea directă a unităţii furnizoare, aceasta are de suportat consecinţele modificării de preţ intervenite în perioada cînd produsele se aflau în custodia unităţii beneficiare.

● **A. KLINGER (Iaşi)** se interesează de consecinţele care se produc în situaţia cînd unitatea furnizoare nu-şi manifestă dezacordul în legătură cu obiecţiunile precontractuale formulate de unitatea beneficiară şi nici nu sesizează organele competente să rezolve aceste obiecţiuni.

Potrivit practicii arbitrale, dacă unitatea furnizoare nu-şi exprimă dezacordul cu privire la obiecţiunile cu care unitatea beneficiară a semnat contractul, şi nu îndeplineşte obligaţiile care îi revin potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 1011/1972, obiecţiunile se consideră acceptate, iar contractul perfectat în sensul solicitat de unitatea beneficiară.

Fac excepţie obiecţiunile care contravin sarcinii de plan sau dispoziţiilor normative în vigoare.

● **M. SERDARU (Piteşti)** întreabă dacă calea ferată poate să fie obligată la suportarea integrală a daunelor cauzate prin neexecutarea la termen a unui contract de transport.

Răspunsul este negativ deoarece, potrivit Regulamentului de transport C.F.R., răspunderea căii ferate este limitată. Astfel, potrivit art. 78 pct. 2 din acest regulament, despăgubirile datorate pentru întîrzierea în executarea contractului de transport nu pot depăşi cuantumul taxelor de transport.

● **H. WALDMANN (Braşov)** solicită lămuriri cu privire la condiţiile în care poate fi aplicată compensarea în raporturile izvorîte din contractele economice.

În principiu, compensaţia, ca mijloc de stingere a obligaţiilor băneşti rezultînd din executarea contractelor economice, nu este permisă.

În mod excepţional, dacă în cadrul livrărilor executate pe baza aceluiaşi contract, unitatea beneficiară formulează pretenţii pentru lipsuri cantitative, iar unitatea furnizoare pretinde preţul neachitat la alte livrări, se poate opera desocotirea dintre cele două categorii de pretenţii în măsura în care ele sînt întemeiate şi nu se eludează, în acest fel, dispoziţiile normative privind prescripţia extinctivă. O asemenea desocotire nu constituie o compensaţie în înţelesul legii, ci lichidarea financiară a unor livrări succesive efectuate pe baza aceluiaşi contract.

● **T. DINICĂ (Galaţi)** solicită lămuriri cu privire la valabilitatea unei anulări de repartiţie emisă de către coordonatorul de balanţă în condiţiile la care se va face referire în cuprinsul răspunsului.

În balanţa materială aprobată de către organul competent, organului central beneficiar i s-a prevăzut o anumită cotă de produse care urma să fie desfăşurată pe unităţile efectiv beneficiare în subordine. Din eroare, coordonatorul de balanţă a emis repartiţii pentru o cantitate de produse superioară acelei cote.

În atare situaţie anularea dispusă de către coordonator — fără acordul organului central beneficiar — în vederea corectării acestei erori, este valabilă, deoarece nu a afectat cota de produse prevăzută în balanţa aprobată, ci dimpotrivă, a fost necesară în vederea încadrării repartiţiilor cu această cotă.

● **M. HAJDU (Tg.-Mureş)** se interesează de urmările introducerii acţiunii la arbitraj înainte de expirarea termenului de rezolvare a reclamaţiei administrative pentru neexecutarea corespunzătoare a contractului de transport.

În cazul transporturilor în trafic intern, aceste consecinţe sînt prevăzute de Instrucţiunea comună MTTc — PAS nr. 10/1964 în sensul că unitatea reclamantă suportă cheltuielile de arbitrare dacă introduce acţiune la arbitraj înainte de expirarea termenului de rezolvare a reclamaţiei administrative. Această soluţie se impune numai dacă pretenţiile unităţii reclamante se rezolvă în cadrul acestui termen.

H. M.

● **ANA ARAMĂ, Tîrgoviște** — În conformitate cu prevederile Deciziei Biroului Comitetului Executiv UCECOM nr. 217/1977 — dată în aplicarea Decretului nr. 246/1977 — art. 5 pct. 1 (a) „alocația pentru copii se acordă acelor familii în care unul sau ambii părinți sînt cooperatori sau persoane încadrate cu contracte de muncă pe durata nedeterminată" și pct. 2 ... „în cazul în care numai soția se încadrează în categoriile prevăzute la alin. (1) alocația pentru copii se acordă acesteia". Deci, alocația pentru copii, în cazul în care soțul este neîncadrat în muncă, poate fi acordată mamei de la locul său de muncă, dacă aceasta se încadrează în prevederile deciziei amintite.

În situația în care soțul se angajează sau se reîncadrează cu contract de muncă pe durată nedeterminată, soția are obligația de a anunța cooperativa unde își desfășoară activitatea despre schimbarea intervenită, în vederea sistării plății alocației pentru copii către aceasta, deoarece alocația se acordă de regulă soțului.

Dacă se constată că soțul este încadrat și îndeplinește condițiile de a primi alocație, însă nu a înaintat actele necesare pentru a o primi, sau din rea credință nu o solicită unității unde lucrează, cooperativa unde-și desfășoară activitatea soția are obligația de a proceda la sistarea plății către aceasta, imputînd totodată și sumele încasate pe perioada respectivă ca necuvenite. Potrivit art. 16 (2) din Decizia susmenționată, în cazul plății alocației fără temei legal, pot fi urmărite sumele plătite pe o perioadă de 12 luni în condițiile prevăzute de Codul Muncii, respectiv ale Hotărîrii nr. 5/1974 a Consiliului UCECOM. Dacă fapta care a determinat o astfel de plată constituie infracțiune, sumele se recuperează pe întreaga perioadă pentru care au fost plătite.

● **NICOLAE MUNTEANU, Drobeta-Turnu Severin** — În conformitate cu art. 66 din Legea nr. 57/1974, personalul din toate sectoarele de activitate beneficiază, în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, de un spor la retribuție. De acest spor beneficiază și cei încadrați pe posturi cu 1/2 normă la împlinirea unei tranșe de vechime neîntreruptă, proporțional cu retribuția realizată.

● **GHEORGHE GEORGESCU, București** — Ratele și dobînzile aferente creditelor pentru construcția de locuințe proprietate personală acordate de C.E.C. nu se prescriu nici după trecerea unui termen de 3 ani de la data expirării întregii perioade pentru care a fost acordat creditul. Aceste credite au un regim special avînd la bază o ipotecă legală stabilită prin Legea nr. 4/1973 la art. 31.

● **IOAN MIHĂIESCU, Arad** — Indicatorul tarifar de calificare pentru meseria de fochist la clădiri pentru abur industrial 25.51.02 prevede 5 categorii de încadrare. La categoria a 5-a, categoria maximă, este prevăzută servirea și conducerea lucrărilor de producere a aburului în clădiri de mare capacitate — 20 t abur și mai mari sau cu presiune de 40 kg. f/cmp și mai mari sau de tipuri speciale cu debite de 10-20 t/abur/h sau presiuni de 16-40 kg f/cmp.

Adresați-vă compartimentului de retribuire din unitate, de la care veți primi lămuriri asupra aplicării prevederilor indicatorului tarifar menționat, în condițiile concrete existente în unitate, asupra condițiilor necesare pentru încadrarea muncitorilor fochiști în categorii, precum și rețelei tarifare pe care o are aprobată unitatea pentru retribuirea acestora.

● **THERESIA RIEGER, Apoldul de sus, județul Sibiu** — În spiritul Legii nr. 12/1971, cursurile de specializare cu profil tehnic sau economic au ca scop completarea cunoștințelor de specialitate ale absolvenților liceelor de cultură generală care au o vechime de minimum 5 ani în funcții tehnice sau economice și care urmează a fi promovați în funcție, la nivel de principal.

Pentru organizarea și desfășurarea acestor cursuri de specializate, Ministerul Educației și Învățămîntului a elaborat Regulamentul — cadru nr. 2238/1973.

Potrivit regulamentului amintit, competența selecționării cadrelor pentru frecventarea cursurilor de specializare revine unităților socialiste din care aceștia fac parte, în funcție de necesitățile și posibilitățile acestora și de condițiile ce le îndeplinesc candidații.

Ca urmare, dacă, așa după cum rezultă din scrisoarea ce ne-ați adresat, dv. sînteți deja de mai mult de 5 ani contabilă, și aveți recomandarea menționată de Regulamentul nr. 2238/1973, unitatea care organizează cursul, nu vă poate refuza frecventarea cursului de specializare cu profil economic, singurul care vă poate acorda dreptul promovării în funcția de contabil principal.

● **R. I. MARINESCU, Timișoara.** — În conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic, la concursul pentru ocuparea funcției de șef de lucrări (lector), se pot prezenta persoane care au cel puțin 5 ani vechime în specialitatea respectivă, cu condiția să fie înscris la doctorat.

● **TRAIAN IONESCU, Focșani** — În conținutul actului normativ la care vă referiți, nu există nici un fel de contradicții. Persoanele trecute în formularele cu specimene de semnături, reprezintă organizația în relațiile cu C.E.C., semnînd actele de dispoziție (cecuri, dispoziții de plată). În cazul în care asociația nu are contabil voluntar, sau cînd pe lîngă acesta controlul preventiv se efectuează și de membri ai comisiei de cenzori, în formularul cu specimene de semnături pot fi trecute pînă la trei persoane diferite pentru fiecare semnătură, în scopul prevenirii întreruperii efectuării de operații cînd una dintre aceste persoane lipsește.

● **ALEXANDRU ROMAN, Suatu, Cluj** — Pentru produsele agricole — grîu, secară, porumb etc. — predate la I.V.C. în scopul obținerii cantităților de sămînță necesară C.A.P., decontarea valorii se face astfel :

— I.V.C. preia întreaga cantitate predată pe care o plătește la prețul de contractare ;

— C.A.P. primesc cantitatea de sămînță echivalentă pe care o plătesc la prețul de livrare stabilit pentru sămînța respectivă.

● **VASILE ROȘCA, Zaul de Cîmpie, Mureș** — În problema datorării și suportării impozitului pe gratificații (premii anuale), Ministerul Finanțelor cu scrisoarea nr. 115.489/1978 a precizat următoarele :

„Potrivit prevederilor art. 15 din Legea nr. 1/1977, impozitul pe fondul total de retribuire, fond în care intră și gratificațiile, se suportă de unitățile economice de stat, după caz, din costurile de producție sau din cheltuielile de circulație, iar de instituțiile de stat din fondurile prevăzute în planurile de venituri și cheltuieli ale anului în care se face plata impozitului respectiv".

În eventualitatea în care aceste precizări nu vă mulțumesc, vă rugăm să vă adresați direct Ministerului Finanțelor — Direcția veniturilor statului, prețurilor și tarifelor.

● **GHEORGHE PĂRĂIANU, Cărpiniș, Timiș** — În legătură cu scrisoarea dv., Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a transmis Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară următoarele : „Potrivit prevederilor art. 73 din Legea nr. 27/1976, formele de retribuire și condițiile de acordare a retribuției pentru personalul încadrat cu contract de muncă potrivit art. 71 și 72, se aprobă de adunarea generală a fiecărei cooperative agricole de producție. Aprobarea de către adunările generale a formelor de retribuire și a condițiilor de acordare a retribuției, odată cu planul de producție și financiar pe anul respectiv, constituie obligația consiliilor de conducere din fiecare cooperativă agricolă.

La ședința de instruire care a avut loc la sfîrșitul lunii iunie a.c., cu personalul de la direcțiile generale pentru agricultură și industrie alimentară care răspunde de problemele de organizare, normare și retribuire a muncii în C.A.P., s-au discutat în detaliu toate problemele, inclusiv cele de retribuire".

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1	2	3
INTREPRINDEREA INDUSTRIA CĂRNII — TIMIȘOARA Str. Eroilor, nr. 24	INTREPRINDEREA ARMĂTURA CLUJ-NAPOCA Str. Gării nr. 19	INTREPRINDEREA DE PODURI METALICE ȘI PREFABRICATE DIN BETON — PITEȘTI Str. T. Vladimirescu Nr. 115

METALE

PRODUSE DIN METAL

1

— Sîrmă ghimpată kg. 970
— Tarozi M2 buc. 74
— Tablă de plumb kg. 106
— Sîrmă zincată kg. 33
— Burghie sp. dif. buc. 28
— Idem dif. lemn buc. 65

2

Bare trase oțel
— OL 42 ∅ 17 kg. 69
— Idem OL 50 ∅ 18 kg. 31
— Idem OLC 15∅ 10 kg 100
— Idem OLC 15 ∅ 12 kg. 61
— Idem OLC 15 ∅ 14 kg. 100
— Idem OLC 15 ∅ 18 kg. 200
— Idem AUT 20 ∅ 40 kg. 775

Bare oțel OLC
— Idem 15 MONC 12 ∅ 75 kg. 400
— Idem 45 ∅ 22 kg. 384
— Idem 13 CN 30 ∅ 20 kg. 300
— Idem 13 CN 35 ∅ 20 kg. 500
— Idem OL 37 16×16 kg. 235
— Idem 18×18 kg. 100
— Idem 25×25 kg. 200
— Bandă laminată la cald OL 3270×3 kg. 58

Bară oțel
— Idem 40 C 10 ∅ 100 kg. 703
— Idem 41 MOC 11 ∅ 150 kg. 394
— Idem ARC 1 ∅ 100 kg. 317
— Idem 13 CN 35 100×100 kg. 500
— Idem 13 CN 30 ∅ 150 kg. 500

Bare oțel repid de scule RP
— Idem ∅ 40 kg. 300
— Idem ∅ 45 kg. 200
— Idem ∅ 110 kg. 100
— Idem ∅ 130 kg. 100
— Idem R 6 M 5 ∅ 20 kg. 129

Tablă din oțel inox W 4571
— Idem 10×1000×2000 kg. 300
— Idem 20×1000×2000 kg. 251
— Idem 35×1000×2000 kg. 562
— Idem 29×1000×2000 kg. 196

Țevi pt. construcții OLT 35
— Idem 22×2 ml. 244
— Idem 20×4,5 ml. 72
— Idem 25×4 ml. 31

Laminate de cupru
— Bară cupru Cu 9 ½ t ∅ 22 kg. 27
— Idem ∅ 53 kg. 50
— Idem 40×40 kg. 133
— Idem 25×5 kg. 27

Laminate de alamă
— Bare alamă Am 58 ½ t ∅ 5 kg. 20
— Idem ∅ 66,5 kg. 520
— Idem ∅ 36 kg. 132
— Tablă alamă Am 62½ t. 4×50× 2 000 kg. 3 000
— Bandă alamă Am 63 ½ t 0,5×18 kg. 63
— Idem 0,5×22 kg. 50
— Idem 0,5×32 kg. 30
— Idem 1×55 kg. 700
— Țeavă alamă Am 63 ½ t 12×1 kg. 200
— Idem 24×5 kg. 28
— Idem 26×1 kg. 20
— Idem 30×1 kg. 774

Laminate de aluminiu
— Bare aluminiu Al Mg 3 ∅ 8 kg. 607
— Idem 20×30 kg. 165
— Idem 60×5 kg. 35
— Idem 40×5 kg. 39
— Idem ∅ 60 kg. 10

Metale dure plăci
— Metale dure plăci K 10—5×16×16 buc. 54
— Idem K 10—C10 buc. 6421
— Idem P10—B10 buc. 1401
— Idem P10—C10 buc. 3759
— Idem K10—C12 buc. 6100

— Idem K10—D12 buc. 144

— Idem P10—A12 buc. 1817

Piulițe

— STAS 4071 M 3 alamă buc. 20

— Idem M 5 alamă buc. 270

— Idem M 5 oțel buc. 25

— Idem STAS 4373 M 10 oțel buc. 330

Șurub STAS 5144 M

— Idem 10×50 oțel buc. 4120

— Idem 12×70 oțel buc. 5445

— Idem 12×100 oțel buc. 3450

— Inel de diguranță alezaj STAS 5848 DN 22(∅) buc. 18334

Organe de asamblare

Șurub cu cap crestat STAS 4883

— Idem 4×8 alamă buc. 700

— Idem 4×8 oțel buc. 210

— Idem 3/4"×12,7 triplu ml. 264

— Idem 3/4"×12,7 dublu ml. 224

CONSTRUCȚII — INSTALAȚII ELECTRICE

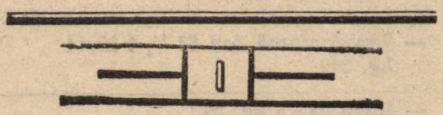

— Armături 200 W buc. 10

— Cablu tracțiune 10 mm m. 651

— Priză CS 16 buc. 2

— Masă galbenă izolat kg. 38

— Etichete tablou buc. 138

— Sticle nivel Klinger buc. 23

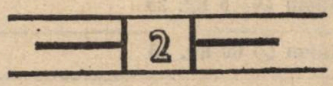

— Elemenți acumulator pt. tracțiune

— Idem III KY 285 buc. 46

— Idem V KY 225 buc. 48

— Idem VI KY 380 buc. 50

— Idem VII KY 285 buc. 198

Conductor bobinaj cu izolație sticlă

— Idem 4×1,5 kg. 201

— Idem 4×6 kg. 150

Conductor

— Idem compensație FAYY 2×2,5 ml. 208

— Idem Pff Tomson ∅ 10 ml. 200

— Idem bobinaj cu izol. email ET ∅ 1,35 kg. 231

— Idem bumbac ∅ 1,2 kg. 76

Sîrmă cupru Pe

— Idem 5×5×8,6 kg. 217

— Idem 4×17 kg. 493

— Întrerupător tripolar buc. 41

— Microîntrerupător 5911 buc. 79

Otomax

— Idem 2500/220 V buc. 2

— Idem2500A/220 V buc. 1

— Pol magnetic buc. 20

— Prăjină electroizolantă P 110 V buc. 2

DIVERSE

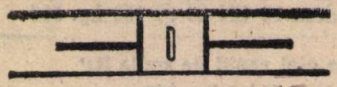

— Clorură de var kg. 2500

— Idem amoniu kg. 800

— Chit de cuțit kg. 75

— Pungi poliet. 30/36 kg. 1344

— Carton asfalt kg. 780

— Chit stropit kg. 88

— Butuci pt. roți buc. 40

— Cretă forestieră cutii 91

— Aparat soxlet buc. 3

— Brenere lampă carbit buc. 4

— Fețe perină buc. 20

— Dos pernă buc. 200

— Combinezoane cauciuc buc. 24

— Idem doc buc. 40

— Centuri siguranță buc. 15

— Căști forestiere buc. 55

— Scurte cauciucate buc. 10

— Cutii carton mucava buc. 3200 ptr. mure

— Idem buc. 7 200 ptr. caise

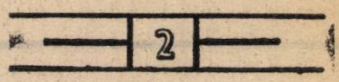

Curele trapezoidale

— 10×6×1320 buc. 50

— 10×6×2240 buc. 15

— 10×6×2500 buc. 30

— 10×6×3000 buc. 120

— 13×8×2360 buc. 30

— 13×8×2600 buc. 20

— 13×8×3350 buc. 60

— Curea de transmisie din pînză cauciucată 400×6×3 kg. 785

— Lanț Gall 3/4"×12,7 simplu ml. 80

— Oale condens OCL buc. 10

— Pompă gresat buc. 10

— Ventil tip DV 2 (Electroventil 010 Atm) buc. 40

— Geantă roată roabă buc. 75

— Nivostat C 12 H buc. 8

— Idem C12 B buc. 8

— Sfoară tip 243420 ∅ 2 mm kg. 2400

— Sare SC 630 pt. călire kg. 1 000

— Sare SC 430 pt. călire kg. 900

— Toluen kg. 180

— Sulfat de sodiu cal. I kg. 900

— Sulfat de sodiu tehnic kg. 2500

— Liant AN (pt. turnătorie) kg. 2776

— Piatră polizor biax 944-600 buc. 1260

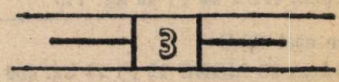

— Far securizat buc. 2

— Bec monoforic 24V-15W buc. 705

ACT ISTORIC, CU ÎNRÎURIRE HOTĂRÎTOARE ASUPRA DESTINELOR ȚĂRII

EXISTĂ ÎN VIAȚA țărilor evenimente care le marchează hotărîtor destinele. Forța de înrîurire a acestor evenimente pentru prezentul și viitorul statelor nu reprezintă rodul unor întîmplări, al unor împrejurări sau conjuncturi anume. Ci ea încorporează efectele unor eforturi de gîndire și acțiune progresistă, revoluționară, pe plan material, social și spiritual, ale maselor și personalităților, desfășurate de-a lungul a generații și generații, de fii ai țării, efectele unor pasiuni ardente pentru țară, pentru împlinirea unor nobile idealuri și năzuințe, ale unor momente revoluționare remarcabile, cu consecințele lor pozitive pentru progresul patriei, realizate într-o întreagă etapă istorică.

Un astfel de eveniment, hotărîtor pentru destinele României, l-a constituit înfăptuirea de către Partidul Comunist Român, în colaborare cu celelalte forțe democratice, patriotice și în condiții interne și externe favorabile, potrivit voinței întregului popor, **a insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944.** Aceasta a realizat răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și trecerea țării noastre cu întreaga sa forță, cu toată armata alături de Uniunea Sovietică, de coaliția antihitleristă, proces cu profunde implicații pentru desfășurarea ulterioară a celei mai mari și mai sîngeroase conflagrații pe care a cunoscut-o istoria mondială, accelerînd prăbușirea celui mai însemnat front fascist, deschizînd calea înaintării rapide a trupelor sovietice în Balcani și spre centrul continentului.

Exprimînd interese **vitale** ale țării, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă a concentrat în dimensiunile sale politice și sociale **năzuințele unei întregi epoci istorice, de constituire și afirmare a României, lupta revoluționară, neobosită a maselor, a forțelor progresiste pentru existența și prosperitatea țării.** Ridicate pe planuri superioare, în mod direct sau indirect, sub o formă sau alta, în idealurile naționale, antifasciste și antiimperialiste, largi și generoase ale insurecției de la 23 August 1944 se regăsesc mobilurile năzuințelor social-politice și naționale ale revoluției lui Tudor Vladimirescu, care afirma că „Patria este norodul și nu tagma jefuitorilor", și promova lupta deschisă împotriva robiei dinăuntru, lupta împotriva robiei venite din afara țării, idealurile revoluției de la 1848 — moment istoric de mare însemnătate pentru progresul României — în care Bălcescu îndemna întreaga națiune să-și cucerească singură libertatea, care „nu poate veni de la curțile împărătești", și să-și dobîndească dreptul de a trăi în „dreptate, frăție și unitate". Se regăsesc în idealurile acestui act năzuințele partidelor unioniste, ale celor ce au cucerit independența, de stat a României, ale făuritorilor României unitare, țeluri din totdeauna ale românilor ale căror aspirații legitime se izbeau de pretențiile și intervențiile marilor imperii și puteri ale timpurilor respective. Se evidențiază în aceste idealuri gîndirea și acțiunile socialiștilor români de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX, care priveau înainte și aspirau la progresul României pe calea socialismului, la „Dacia viitoare organizată pe baze socialiste", tezele și ideile gînditorilor patrioți de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX, ca și de mai apoi, care subliniau precaritatea existenței unei țări agrare, relevînd totodată, cu numeroase, realiste și veridice argumente imperativul dezvoltării industriei pentru România, însemnătatea acestui proces pentru dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării. În aspirațiile celor ce au înfăptuit, insurecția își află **expresia nobilul umanism și demnitatea națională,** atribute caracteristice ale poporului român, care din totdeauna s-a ridicat împotriva celor care au pus și pun în pericol civilizația umană.

Identificîndu-se cu năzuințele maselor, ale întregii națiuni unite, prin eforturile și înaltele virtuți de conducător politic ale Partidului Comunist Român, insurecția din august 1944 a **marcat un moment hotărîtor în dezvoltarea României pe un drum nou,** a permis trecerea la realizarea unor profunde transformări sociale, revoluționare în patria noastră, deschizîndu-se calea făuririi unei economii socialiste puternice, avansate, a ridicării la parametrii din ce în ce mai înalți a bunăstării materiale și spirituale pentru toți cetățenii țării, deschizîndu-se calea înfăptuirii năzuințelor de veacuri ale poporului român de a fi liber, de a fi stăpîn în propria-i țară.

Este cunoscut, desigur, că în perimetrul gîndirii universale, gîndirea economică progresistă românească s-a manifestat adeseori cu însemnate contribuții. Dar cadrul limitat al relațiilor sociale bazate pe exploatarea omului de către om, a unor state de către altele, efectele acțiunii capitalului străin în țara noastră, presiunile exercitate din afară în viața țării, efectele războaielor purtate pe teritoriul României, vicisitudinile istoriei etc., au diminuat considerabil nu numai procesul de transpunere în viață a ideilor și tezelor valoroase privind dezvoltarea forțelor de producție și sociale ale țării, ci însești consecințele pozitive ale aplicării lor atunci cînd acestea se aplicau. Așa se explică de ce chiar în anul de boom al vechiului regim — 1938 — România întrunea caracteristicile unei țări slab dezvoltate, cu o industrie puțin dezvoltată și o agricultură înapoiată. Nivelul venitului național pe locuitor — de numai cîteva zeci de dolari — ne situa în rîndul țărilor celor mai slab dezvoltate din Europa. Poporul era în general subnutrit, ducînd un trai adeseori lipsit de condiții elementare ale civilizației timpului : locuințe, îmbrăcăminte, încălțăminte, igienă etc. Pe acest fond economico-social, cauze și consecințe totodată ale lui, se manifestau din plin ravagiile neștiinței de carte, ale bolilor sociale. Și trebuie spus că la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, în anii imediat următori, ca urmare a efectelor distrugătoare și a consecințelor nefaste ale războiului, situația s-a agravat.

În prezent, deci după o perioadă relativ scurtă, de mai puțin de trei decenii și jumătate de la actul insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, România socialistă se înfățișează în fața lumii cu un peisaj economico-social radical modificat față de cel din vechiul regim. Dezvoltarea țării se situează la **parametrii din ce în ce mai înalți,** demonstrînd un progres multilateral al României, de mare intensitate și ampli-

tudine economico-socială. Aşa cum realitatea o dovedeşte, la baza acestuia se află transformările revoluţionare realizate sub conducerea partidului în viaţa socială a ţării, **o concepţie politică superioară a partidului** asupra dezvoltării economico-sociale a României, concepţie însuşită larg de mase, transpusă cu hotărîre în practică de acestea. Este vorba de o concepţie politică originală, profund patriotică, constituită într-o viziune unitară şi sistemică, o concepţie izvorîtă din înţelepciunea poporului, fiind a poporului însuşi, o concepţie ale cărei coordonate creatoare, ale cărei elemente fundamentale de constituire se regăsesc în procesul folosirii teoriei revoluţionare a clasei muncitoare ca o călăuză în acţiune, al aplicării acestei teorii la condiţiile concrete, economice, sociale, politice, istorice ale României.

Această concepţie **s-a manifestat cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, perioadă de realizări fără precedent în istoria ţării,** perioadă în care teoria şi practica noastră revoluţionară, strălucit **inovate,** reprezentînd **contribuţii de preţ** la tezaurul gîndirii revoluţionare, universale, poartă puternic amprenta spiritului dinamic, cutezător, creator, original, a capacităţii superioare de înţelegere a realităţilor şi de a acţiona astfel, a secretarului general al partidului nostru şi preşedintele României, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.** În această perioadă partidul a realizat o analiză riguroasă, ştiinţifică, a raportului dintre general şi particular în teoria şi practica revoluţionară, a raportului dintre naţional şi internaţional, concepînd înmănuncherea componentelor, elementelor şi direcţiilor dezvoltării noastre în cadrul complexului economic naţional pe baza unei viziuni complexe, nu numai interne, ci şi mondoeconomice asupra dezvoltării. În aceste condiţii s-a formulat o etapizare ştiinţifică, riguroasă a procesului de făurire a noii orînduiri, subliniindu-se de asemenea o trăsătură esenţială a evoluţiei în epoca noastră şi anume dezvoltarea independentă într-o lume a interdependenţelor dintre state, într-o lume în care progresul fiecărei ţări, progresul de ansamblu al umanităţii, afirmarea şi victoria socialismului în întreaga lume pretind promovarea relaţiilor de egalitate, echitate, dreptate, de colaborare între toate statele.

ECONOMIA ROMÂNIEI socialiste este astăzi **viguroasă,** cu o dezvoltare între ale cărei trăsături esenţiale s-a înscris şi se înscrie **dinamismul,** pe baza, în primul rînd, a **eforturilor proprii ale naţiunii.** Ea se află în plin proces de transformări înnoitoare, bazate, esenţialmente, pe un consecvent şi **accentuat proces de industrializare a ţării,** pe creşterea capacităţii de asimilare şi productive a industriei naţionale, încorporînd un nivel tehnic din ce în ce mai ridicat şi generalizat, în tot mai mare măsură activităţi complexe, capabile să asigure modernizarea întregii economii, valorificarea superioară a resurselor materiale şi umane.

Agricultura ţării, concepută ca ramură de **bază** a economiei naţionale, s-a înscris şi se înscrie într-un accentuat proces de modernizare şi intensivizare, transporturile, construcţiile, comerţul, cu funcţiuni ample în economie, se află într-o pregnantă dezvoltare spre nivele superioare. Teritoriul ţării, marcat altădată de discrepanţe de dezvoltare regională dintre cele mai largi şi pronunţate, este în prezent tot mai armonios dezvoltat, industria, această ramură propulsatoare şi transformatoare a întregii dezvoltări, repartizîndu-se în măsură **echitabilă şi raţională** asupra tuturor judeţelor şi localităţilor patriei, contribuind la crearea unor condiţii egale de viaţă şi muncă pentru toţi cetăţenii României, bărbaţi sau femei, tineri sau vîrstnici, români, maghiari, germani, sau de alte naţionalităţi, la omogenizarea socială a ţării.

Pe această bază, continuînd şi accentuînd aceste direcţii de dezvoltare, aceste transformări şi mutaţii dinamice, eforturile, şi preocupările concentrîndu-se în realizarea unor progrese calitative, în obţinerea unei **noi calităţi** în întreaga activitate economico-socială, venitul naţional pe locuitor al României se va ridica într-o perspectivă apropiată, la sfîrşitul cincinalului următor, la 2 400—2 500 dolari, marcînd depăşirea de către ţara noastră a stadiului „în curs de dezvoltare" şi înscrierea ei în rîndul ţărilor „cu o dezvoltare economică medie", parcurgerea unei însemnate etape pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Asemenea mutaţii şi realizări evidenţiate în ce priveşte forţele de producţie, în interacţiunea acestora cu relaţiile de producţie în continuu proces de perfecţionare în acord cu complexitatea şi exigenţele dezvoltării, au avut şi au efecte dintre cele mai marcante asupra vieţii oamenilor, asupra dezvoltării personalităţii fiecăruia, demonstrînd tot mai limpede şi mai pregnant că ţelul suprem al politicii partidului, al tuturor eforturilor destinate dezvoltării, făuririi unei economii avansate, al întregii activităţi economico-sociale desfăşurate în societate, îl constituie **creşterea în tot mai mare măsură, a bunăstării materiale şi spirituale a omului.** De la un umil exploatat, omul societăţii noastre a devenit propriul său stăpîn, proprietar şi producător, beneficiar al roadelor întregii sale activităţi. El îşi desfăşoară activitatea într-o colectivitate care îl respectă şi pe care el însuşi o respectă, între semeni efectiv egali în drepturi şi obligaţii, în condiţii marcante de armonie cu societatea, al cărui membru distins şi activ se înscrie, contribuind la progresul ei şi al său personal, în condiţii de înflorire pe toate planurile a personalităţii sale. Munca sa — în industrie, agricultură, în întreaga economie, este tot mai complexă, tot mai rodnică, veniturile sale sînt tot mai mari, modelul său de consum s-a modificat potrivit acestor condiţii, capacităţii superioare a economiei de a acoperi cu bunuri şi servicii cerinţele şi exigenţele sale, tot mai pretenţioase, reprezentînd în esenţă dimensiunile civilizaţiei de astăzi.

Pe plan internaţional **nicicînd prestigiul României nu s-a ridicat la cotele superioare ale prezentului.** România socialistă este apreciată şi respectată în lumea întreagă pentru realizările sale pe planul dezvoltării economico-sociale, baza unei poziţii tot mai active în diviziunea mondială a muncii, a unei participări intense, avantajoasă atît pentru ţară cît şi pentru partenerii ei, la schimbul mondial de valori. Ea este apreciată şi respectată în lume pentru poziţiile sale constructive de făurire a unei noi ordini economice şi politice mondiale, pentru poziţiile sale de pace şi colaborare între ţări suverane şi independente, egale în drepturi, poziţii îndreptate în sensul progresului economic şi social, al realizării unei lumi mai bune, al progresului general uman. Politica partidului şi statului nostru în ce priveşte relaţiile internaţionale, gîndirea în această direcţie a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** evidenţiază concepţia unei ţări mici, dar cu un popor harnic şi cumpătat, a unei ţări vîrîtă adeseori, fără voia ei, în confruntarea de interese a unor mari imperii şi puteri, lovită în decursul istoriei sale de numeroase şi flagrante nedreptăţi şi împilări, înfruntîndu-le şi depăşindu-le însă, cu grele eforturi, cu bărbăţie, cu demnitate. Poporul român s-a evidenţiat continuu ca un popor optimist, încrezător în mai bine, mobilizîndu-şi pe deplin în acest sens preocupările paşnice, de creaţie materială şi spirituală, muncă, cinstea şi demnitatea constituind însuşi acel „modus vivendi" al său în istoria atît de zbuciumată a omenirii.

În întîmpinarea marii sărbători naţionale, oamenii muncii din patria noastră îşi mobilizează pe deplin eforturile, urmărind înfăptuirea **exemplară** a politicii partidului de prosperitate a ţării.

Dan POPESCU

„Se poate afirma că analiza științifică, materialist-dialectică a fenomenelor și tendințelor ce se manifestă astăzi pe plan mondial demonstrează că există perspective reale ca viața internațională să cunoască o evoluție pozitivă, ca popoarele să-și impună tot mai mult voința de a trăi într-o lume a păcii și colaborării, de a se dezvolta și conlucra libere pe calea progresului economic și social, a bunăstării și civilizației".

NICOLAE CEAUȘESCU

Activitatea teoretică și practică a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

O CONTRIBUȚIE ESENȚIALĂ LA ELABORAREA ȘI ÎNFĂPTUIREA POLITICII EXTERNE A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU

ESTE UN ADEVĂR care nu mai necesită argumentări și demonstrații că tabloul însuflețitor al succeselor obținute în dezvoltarea economico-socială a României socialiste, prestigiul real de care ea se bucură în lume datorită politicii sale externe dinamice și constructive sînt nemijlocit legate de gîndirea și activitatea celui care, încununînd mai bine de patru decenii și jumătate de luptă revoluționară, a făcut din anii de cînd se află la cîrma partidului și statului perioada cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a patriei. De numele tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt indisolubil legate și trăsăturile specifice ale politicii externe românești de azi care, reluînd și continuînd pe un plan superior tradițiile patriotice, progresiste ale înaintașilor, a dobîndit în anii socialismului noi valențe și dimensiuni, dînd viață aspirațiilor fundamentale ale poporului român, în deplină concordanță cu interesele generale de pace și progres ale umanității. Obiectivele pașnice, constructive ale politicii interne de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de asigurare a înaintării României spre culmile celei mai drepte și umane societăți — societatea comunistă — își găsesc astfel corespondentul firesc în politica de pace și colaborare pe care partidul și statul nostru o promovează și o înfăptuiesc pe plan internațional.

Clarviziune și realism în aprecierea configurației politice a lumii

EXTRAORDINARA bogăție de idei, profunzimea analizei, spiritul novator, autentic revoluționar în abordarea problemelor complexe care confruntă omenirea — elemente definitorii ale întregii activități desfășurate de secretarul general al partidului, președintele țării — se regăsesc și în recenta sa expunere în fața activului central de partid și de stat.

Adeziunea unanimă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră la tezele de o înaltă valoare teoretică și practică prezentate cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, largul ecou internațional de care acestea s-au bucurat, scot în evidență rolul său esențial, cu adevărat decisiv în elaborarea și înfăptuirea liniei generale de politică externă a partidului și statului, confirmă în chip strălucit acele calități care i-au adus consacrarea ca militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, eminent om de stat, personalitate remarcabilă a vieții politice contemporane.

Expunerea oferă o sinteză magistrală a elementelor caracteristice ale realităților actuale și în curs de cristalizare pe arena politică mondială, evidențiind cu răspundere comunistă gravele primejdii ce amenință în prezent pacea și securitatea popoarelor și indicînd, totodată, acțiunile și măsurile care se impun pentru a stăvili acest curs periculos, pentru a asigura consolidarea tendințelor încă firave spre destindere și colaborare, pentru a face ca, în sfîrșit, rațiunea să triumfe în viața internațională. Este deosebit de important să evocăm în această ordine de idei faptul că în principalele sale luări de poziție — rapoarte la congresele sau conferințele naționale ale partidului, cuvîntări la plenare ale Comitetului Central sau în alte foruri de partid și de stat — tovarășul Nicolae Ceaușescu a consacrat de fiecare dată o parte importantă a capitolelor referitoare la politica externă analizei situației internaționale în ansamblu, relevînd esența elementelor și fenomenelor noi, trăgînd concluzii pertinente pentru activitatea concretă a partidului și țării noastre. Refuzînd orice abordare statică, simplificatoare, secretarul general al partidului se preocupă permanent de sesizarea a tot ceea ce este nou și viabil, a tot ceea ce se vădește a contura tendințe stabile și consistente, cu consecințe de perspectivă. În acest fel, folosirea consecventă a metodei științifice a materialismului dialectic și istoric capătă un sens activ, dinamic, se răsfrînge nemijlocit în acțiunea politică, în stabilirea opțiunilor și priorităților, în alegerea căilor și modalităților celor mai eficiente pentru realizarea obiectivelor propuse.

Analizele de mare pătrundere și amploare asupra conținutului epocii contemporane, asupra dinamicii configurației politice mondiale relevă elementele definitorii ale concepției partidului nostru, ale viziunii tovarășului Nicolae Ceaușescu privind caracterul și conținutul raporturilor dintre principalele componente

ale procesului revoluționar, dintre factorii care îl determină și îl condiționează. Se bucură de pe acum de o largă rezonanță și consacrare contribuția de substanță a secretarului general al partidului nostru la fundamentarea teoretică și afirmarea practică a necesității istorice obiective de a se efectua o restructurare radicală, de dimensiuni globale a relațiilor politice și economice dintre state, pe baze democratice, de egalitate și echitate. Un loc distinct în acest cadru îl ocupă formularea clară, consfințită ulterior și în Programul partidului nostru, a tezei privind rolul hotărîtor al popoarelor, al forțelor sociale și politice care reprezintă și exprimă în mod autentic interesele și aspirațiile lor de libertate și independență, de pace și progres în determinarea unui curs nou în viața internațională, în curmarea definitivă a vechii politici imperialiste de forță și dominație, în edificarea unei lumi fără arme și fără războaie, a unei lumi a înțelegerii și conlucrării pașnice între toate națiunile.

A devenit o practică stabilă a conducerii partidului nostru, începînd cu cel de-al IX-lea Congres de a înfățișa comuniștilor, întregului popor un tablou bine cumpănit, realist și lucid al situației internaționale, așa cum se prezintă ea, scoțînd în evidență atît factorii pozitivi, cît și cei negativi, atît pericolele care pîndesc pacea și securitatea internațională, cît și posibilitățile reale de acțiune constructivă. Prin această prismă capătă o semnificație politică concretă evidențierea, în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Ședința activului central de partid și de stat, a faptului că, în cadrul tendințelor contradictorii care se manifestă pe eșichierul politicii mondiale, pericolul principal îl reprezintă astăzi, în mod obiectiv, recrudescența politicii de forță, întețirea luptei pentru reîmpărțirea lumii, a zonelor de influență, pentru cucerirea de noi poziții dominante, ceea ce sporește instabilitatea și încordarea, periclitează în mod serios dezvoltarea independentă a popoarelor. Așa cum se subliniază în expunere, „această situație pune pe prim plan necesitatea desfășurării unor acțiuni ferme pentru diminuarea tensiunii și încordării create, pentru renunțarea la forță la folosirea mijloacelor militare în soluționarea problemelor, pentru asigurarea continuării cursului spre destindere, a politicii de colaborare și pace".

Racordul de esență între viziunea teoretică și acțiunea concretă

PORNIND DE LA realitățile și cerințele vieții, de la interesele fundamentale ale poporului român, ferm angajat pe făgașul edificării noii orînduiri, relațiile internaționale ale României au dobîndit trăinicie și consistență, dispun de o orientare clară și de o bază principială solidă. Practica a dovedit cu prisosință justețea opțiunii realizate sub impulsul dinamic al tovarășului Nicolae Ceaușescu în direcția normalizării și dezvoltării ample a raporturilor cu celelalte state ale lumii, indiferent de forță, mărime, nivel de dezvoltare sau sistem social, pe baza principiilor universal valabile ale independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, renunțării la folosirea forței și la amenințarea cu forța, avantajului și respectului reciproc.

Într-o perioadă în care procesul destinderii dă semne de slăbire și fisurare, România se află în situația de a nu avea probleme deschise de natură politică cu alte state și este în măsură să-și aducă contribuția efectivă la promovarea unui spirit nou, de încredere și conlucrare, în ansamblul relațiilor interstatale, la lupta pentru asigurarea dezvoltării fiecărei națiuni pe calea progresului economic și social, pentru afirmarea și consolidarea independenței și suveranității naționale a tuturor statelor.

Sînt astăzi bine cunoscute și larg apreciate contribuțiile originale, creatoare ale partidului nostru, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la cristalizarea și afirmarea practică a unor concepte noi în viața internațională. Exemplele în acest sens sînt numeroase. Este suficient să amintim în acest context faptul că eforturile depuse pentru înfăptuirea unuia dintre obiectivele de bază ale politicii externe românești — edificarea securității europene, au dobîndit de la început un caracter de coerență și continuitate datorită faptului că s-au axat pe direcția clară de acțiune, definită de tovarășul Nicolae Ceaușescu încă din anul 1970, ca un sistem de angajamente ferme și măsuri concrete menite să pună la adăpost fiecare stat european de orice pericol de agresiune, presiune sau imixtiune și să asigure conlucrarea pașnică între națiuni, într-un climat de încredere și înțelegere. Vom aminti, de asemenea, că formularea, în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XI-lea Congres al partidului, a celor zece componente esențiale ale viitoarei ordini economice mondiale a constituit una din sursele importante ale elaborării documentelor corespunzătoare, azi considerate drept elemente de referință în cadrul forurilor internaționale de specialitate. Și tot în acest context se cuvine menționat faptul că Hotărîrea Comitetului Central al P.C.R. în problemele dezarmării, elaborată sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, este citată la loc de cinste în documentul final al sesiunii speciale din primăvară a Adunării Generale a O.N.U., consacrată dezbaterii acestei probleme de însemnătate vitală pentru viitorul întregii omeniri.

Caracteristic și definitoriu pentru stilul de muncă propriu tovarășului Nicolae Ceaușescu este efortul de confruntare permanentă a elaborărilor teoretice cu practica vieții, acțiunea perseverentă desfășurată în cadrul contractelor bilaterale și multilaterale pentru identificarea și punerea în aplicare a unor soluții constructive. Cultivarea diplomației la cel mai înalt nivel, schimburile de vizite și contactele frecvente cu reprezentanți de seamă ai vieții politice, economice, științifice și culturale de peste hotare dau contur acestei activități prodigioase, consacrate slujirii intereselor poporului român, cauzei nobile a socialismului și păcii în lume.

Raportul dialectic, biunivoc între teorie și practică este evidențiat de întregul conținut al expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu în fața activului central de partid și de stat. Căci, alături de generalizările teoretice este mereu prezent programul de acțiune, iar concluziile formulate au însușirea și menirea de a stimula, de a mobiliza la luptă pentru transformarea democratică, progresistă a raporturilor internaționale. Iar mai presus de orice, documentul degajă un optimism viguros, încrederea deplină în capacitatea popoarelor, a forțelor exponente ale progresului istoric de a îndruma evoluția evenimentelor pe calea unor soluții conforme cu imperativele păcii, ale mersului înainte al civilizației umane.

Sergiu CELAC

UMANISM — PARTICIPARE — DEMOCRAȚIE, domenii de confruntare ideologică

O nouă ecuație OM-ECONOMIE

ANALIZÎND, cu spiritul său pătrunzător caracteristic, fenomenele și tendințele lumii contemporane și natura marilor confruntări ideologice, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în expunerea sa la recenta ședință a activului central de partid și de stat că între forțele progresiste și cercurile reacționare se desfășoară o intensă dezbatere în legătură cu problemele fundamentale ale dezvoltării sociale, ale organizării societății. Alegerea tipului de dezvoltare socială care să corespundă în cel mai înalt grad aspirațiilor individuale și sociale ale fiecărei colectivități naționale, unei adevărate îmbunătățiri a cadrului de viață și de muncă al tuturor membrilor colectivității, realizării armonioase a personalității umane, afirmării sale depline, constituie, în fond, o **problemă-cheie** a progresului uman.

Peisajul internațional dovedește el însuși elocvent că omenirea respinge pe planuri tot mai largi tipul capitalist de dezvoltare, că diferitele colectivități naționale își caută căile proprii de dezvoltare, multe dintre ele optînd pentru un mod socialist de dezvoltare. Acest lucru se explică în primul rînd prin esența profund umanistă a dezvoltării socialiste, care îl **situează pe om în centrul construcției sociale.** Este firesc să fie așa pentru că atunci cînd dezbatem problemele dezvoltării, în fond ne referim în primul rînd la modalitățile în care poate fi ameliorată condiția umană în ipostaza sa multidimensională de homo faber, homo oeconomicus, homo socialis, dar și de homo sapiens și homo poeta.

Situîndu-l pe om în centrul construcției sociale, creșterea economică nu poate fi ghidată numai de criterii economice „pure", a căror aplicare multilaterală am văzut la ce consecințe nefaste dă naștere în capitalism. Ea trebuie concepută și făcută deplin compatibilă cu autentice valori sociale, subordonate satisfacerii aspirațiilor individuale și colective ale societății. Această exigență presupune, așa cum s-a realizat de fapt și în cadrul edificării economiei socialiste românești, orientarea **„sociocentrică"** a creșterii economice, subordonată finalității sale social-umane.

Dacă privim evoluția economiei românești în ultimele trei decenii vom constata cîteva caracteristici de bază : (a) o **creștere economică accelerată,** realizînd unul dintre cele mai înalte ritmuri medii pe plan mondial (circa 10 la sută) și un salt spectaculos în venitul național pe locuitor (de peste 10 ori, urmînd ca în perspectiva anului 1985 să atingă 2 500—3 000 dolari față de circa 1 00 de dolari în 1950) ; (b) o creștere economică **echitabilă ;** de beneficiile creșterii economice se bucură în mod echitabil toți membrii societății (mediile nu ascund discrepanțe de natura celor proprii societăților împărțite în clase antagoniste) ; (c) o creștere economică **sociocentrică ;** dezvoltarea și modernizarea potențialului economic au fost însoțite permanent de ameliorarea condițiilor de trai materiale și spirituale ale întregii societăți (prin accelerarea procesului de urbanizare, prin dezvoltarea rurală, ca și a tuturor infrastructurilor sociale, educaționale, culturale etc.). Am arătat cu prilejul unor analize mai detaliate, comparînd unii **indicatori ai dezvoltării sociale** a României cu cei ai unor țări cu un nivel de dezvoltare economică de cîteva ori mai ridicat, că aceștia se situează în multe domenii la același nivel sau chiar peste, ceea ce atestă încă o dată orientarea sociocentrică a dezvoltării României socialiste.

Privind concepția și experiența românească în domeniul proiecției și construcției sociale prin prisma ecuației om-economie se constată că economia constituie doar un mijloc pentru realizarea țelului suprem : **creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.** Sesizarea binomului **„economia-mijloc", „omul-scop"** permite înțelegerea că adevărata „locomotivă" a unei dezvoltări dezirabile nu o poate constitui creșterea economică în sine, ci natura dialecticii **creștere → dezvoltare → progres.** Subordonarea și cuplarea creșterii economice cu dezvoltarea socială de ansamblu o transformă realmente într-un mijloc extrem de eficace de modificare a cadrului de viață, într-un generator de progres autentic pentru membrii colectivității. Dialectica industrializare-urbanizare, dezvoltarea rurală integrată, omogenizarea și echilibrarea teritorială a dezvoltării, sistematizarea și amplificarea tuturor infrastructurilor, concepute ca o concomitență a creșterii economice, prezintă elemente strategice originale și expresii particulare ale modului de concepere și abordare unitară a dezvoltării economico-sociale, care suscită un legitim și crescînd interes pentru teoria și practica socială. Asemenea concepte resping criteriile economice „pure", revoluționează teoria și modelele creșterii economice.

Relația OM-DINAMICĂ SOCIALĂ sau tipul vectorului de progres

DE REGULĂ ȘI NU ÎNTÎMPLĂTOR, atît analizele, cît și lucrările care abordează problematica sau diferi-

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 30)

Prima parte a articolului a apărut în nr. 32 din 11 august 1978 al revistei.

„Noi ne situăm ferm pe poziția de a acționa și în viitor pentru întărirea colaborării cu toate țările în curs de dezvoltare, pentru extinderea cooperării cu acestea".

NICOLAE CEAUȘESCU

Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, direcție nouă a cooperării internaționale pentru dezvoltare

EVOLUȚIA economiei mondiale în perioada postbelică a evidențiat cu claritate că — alături de consolidarea tuturor forțelor naționale în scopul apărării ferme a independenței și suveranității țărilor în curs de dezvoltare, al înfăptuirii de reforme democratice, al concentrării resurselor și energiilor popoarelor respective pentru dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea nivelului lor de trai — întărirea colaborării și solidarității dintre ele joacă un rol fundamental în asigurarea progresului economico-social mai rapid al acestor țări.

În acest context, în ultimii ani a apărut și s-a afirmat cu putere un concept nou în domeniul relațiilor internaționale : cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare. Este vorba de o formă de cooperare destinată să contribuie la reducerea dependenței tehnice a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate, la accelerarea dezvoltării țărilor rămase în urmă, și de aceea ea constituie obiectul unei preocupări crescînde pe plan internațional.

Un flux permanent al circuitului economic mondial

DUPĂ ce o serie de probleme ale acestei cooperări au figurat pe agenda Adunării Generale a O.N.U. sau a diferitelor sale organisme, Sesiunea a XXXII-a a Adunării Generale a O.N.U. a hotărît convocarea Conferinței Națiunilor Unite privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare la Buenos Aires, de la 30 august la 12 septembrie 1978. Conferința este chemată să elaboreze măsuri concrete în vederea extinderii cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, cooperare care trebuie să devină un flux permanent al circuitului economic mondial, o componentă a eforturilor globale pentru edificarea noii ordini economice și politice internaționale.

Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare implică un transfer de cunoștințe între aceste țări sub diferite forme ca, de exemplu, furnizarea de experți, pregătirea de cadre, schimbul de informații tehnico-științifice, conlucrarea în domeniul cercetărilor științifice, furnizarea de diferite echipamente etc. Această cooperare răspunde unei necesități obiective, comportînd multiple avantaje pentru țările în curs de dezvoltare. Tehnicile realizate sau adaptate de diferite țări în curs de dezvoltare satisfac nevoile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare mai bine decît tehnicile oferite de țările dezvoltate, întrucît sînt transferabile în alte țări în curs de dezvoltare cu adaptări mai reduse. În unele domenii, tehnicile necesare nu pot fi furnizate decît de alte țări în curs de dezvoltare, deoarece aceste tehnici nu sînt disponibile în țările dezvoltate. De asemenea, tehnicile furnizate de țările în curs de dezvoltare pot fi obținute în general la un cost mai redus decît cele provenite din țările dezvoltate și, în unele cazuri, într-un termen mai scurt.

Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare conduce la o mai largă utilizare, în folosul reciproc, a capacităților creatoare umane și materiale de care dispun aceste țări, la limitarea exodului de competențe tehnice spre țările dezvoltate, la sporirea gradului de autosatisfacere în materie tehnico-științifică a țărilor în curs de dezvoltare și, deci, la consolidarea autonomiei lor față de țările dezvoltate. Această cooperare generează și consolidează încrederea țărilor în curs de dezvoltare în forțele lor, reprezintă un factor important în traducerea în viață a principiului sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare pe efortul propriu. Dar ea este nu numai necesară, ci și posibilă. În prezent unele țări în curs de dezvoltare încep să dispună de tehnicieni de înaltă calificare, de mijloace avansate de cercetare și de baze importante pentru formarea cadrelor. Acest lucru se datorează, în parte și diverselor proiecte de asistență tehnică, executate de instituțiile O.N.U. în aceste țări.

Complementaritate vertical-orizontal

COOPERAREA tehnică între țările în curs de dezvoltare reprezintă o nouă dimensiune a cooperării tehnice internaționale și o parte integrantă a acestei cooperări. De aceea, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare (cooperarea tehnică orizontală) și cooperarea tehnică tradițională între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare (cooperarea tehnică verticală) nu se exclud, ci, dimpotrivă sînt complementare.

Cooperarea tehnică orizontală nu poate înlocui cooperarea tehnică verticală și nu trebuie să servească drept pretext pentru reducerea resurselor destinate asistenței tehnice acordate țărilor în curs de dezvoltare de către țările industrializate.

Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare nu trebuie să dispenseze țările dezvoltate de exercitarea responsabilităților lor în ce privește sprijinirea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare. Dimpotrivă, ele sînt chemate nu numai să sprijine sub raport financiar această cooperare, dar să și împărtășească experiența lor administrativă, organizatorică și juridică, acumulată în procesul cooperării dintre ele, experiență care ar putea fi folosită de către țările în curs de dezvoltare în organizarea cooperării tehnice reciproce.

Țărilor în curs de dezvoltare le revine răspunderea principală pentru realizarea cooperării lor tehnice reciproce. În același timp, este necesar ca eforturile țărilor în curs de dezvoltare vizînd promovarea acestei cooperări să fie sprijinite activ de către colectivitatea internațională.

Decolonizare tehnologică

COOPERAREA tehnică tradițională a consolidat, în general, formele vechi de dependență și a tins să limiteze posibilitățile de dezvoltare autonomă ale țărilor în curs de dezvoltare, care au fost înglobate într-un sistem de relații internaționale, dominat de către țările dezvoltate. Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare nu trebuie să devină un mijloc de reproducere — între acestea — a tipului de raporturi care au existat între ele și țările dezvoltate, ci să creeze relații de un tip deosebit, echilibrate, echitabile pentru parteneri, bazate pe respectarea suveranității lor. Această cooperare se distinge prin faptul că include țări aflate într-un stadiu similar de dezvoltarea economică. În această situație, diferența tradițională între donatori și beneficiari dispare. Toate țările în curs de dezvoltare, participante la cooperarea tehnică reciprocă pot să-și aducă contribuția lor și să beneficieze de această cooperare.

Contribuind la decolonizarea tehnologică a lumii, la reducerea și eliminarea decalajelor economice și tehnologice care despart țările în curs de dezvoltare de țările dezvoltate, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare poate să constituie un instrument important pentru făurirea noii ordini economice internaționale.

Potrivit hotărîrii Conferinței „Grupului celor 77" din septembrie 1976 din Mexic, cooperarea în acest domeniu între țările în curs de dezvoltare trebuie să conducă la utilizarea deplină a capacităților tehnice existente și potențiale din țările respective, prin acordarea unui tratament preferențial serviciilor tehnice și echipamentului pe care și le furnizează reciproc.

În cadrul cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, apare necesar să se acorde o atenție specială soluționării problemelor specifice ale țărilor în curs de dezvoltare mai puțin

ROMÂNIA — prezență activă în dezbaterea marilor probleme ale lumii contemporane

avansate. În acest sens, în rezoluția 98 (IV) a sesiunii a IV-a U.N.C.T.A.D. (Nairobi, mai 1976) se recomandă ca țările în curs de dezvoltare, care sînt în măsură să o facă, să pună la dispoziția țărilor mai puțin avansate rezultatele progresului tehnic și științific, adaptate nevoilor de dezvoltare a acestor țări, pe baza unor modalități preferențiale și la un cost cît mai redus.

Obstacole și măsuri pentru depășirea lor

PARTICIPAREA țărilor în curs de dezvoltare la diferite forme de cooperare tehnică reciprocă se lărgește. Se înțelege tot mai mult faptul că această cooperare poate fi, într-o serie de sectoare, mai adecvată și eficace decît tehnicile și soluțiile importate din țările dezvoltate. În același timp, practica demonstrează că posibilitățile de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare nu sînt încă folosite pe deplin, în special la nivel interregional, datorită existenței unor bariere în calea acestei cooperări.

Dezvoltarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare este frînată și de o anumită lipsă de încredere în rîndurile lor cu privire la capacitatea tehnică a altor țări în curs de dezvoltare. Mai dăinuie încă mentalitatea eronată, în virtutea căreia o țară în curs de dezvoltare este asimilată automat cu o țară rămasă în urmă, în toate domeniile și deci este considerată incapabilă să furnizeze cunoștințe tehnice. Or, după cum dovedesc realitățile, creativitatea tehnică nu constituie un apanaj al nici unui stat sau popor, indiferent de dimensiunile și de dezvoltarea sa economică.

Lipsa de informații privind tehnicile disponibile în țările în curs de dezvoltare și necesitățile acestor țări în materie tehnico-științifică, constituie un alt obstacol în calea cooperării tehnice dintre țările în curs de dezvoltare. Insuficiența resurselor valutare, necesare pentru finanțarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, constituie, de asemenea, un factor de natură să stinghereasă dezvoltarea acestei cooperări. În sfîrșit, absența unor mecanisme corespunzătoare, destinate să dezvolte cooperarea tehnică reciprocă între țările în curs de dezvoltare nu este de natură să favorizeze extinderea acestei cooperări. Dezvoltarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare necesită depunerea unor eforturi susținute de către colectivitatea internațională pentru eliminarea barierelor psihologice, informaționale, financiare, instituționale și de altă natură, care frînează această cooperare. În vederea favorizării cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare s-au adoptat sau se preconizează adoptarea unor măsuri concrete pe plan național, regional și mondial.

În țările în curs de dezvoltare se prevede dezvoltarea și consolidarea instituțiilor și aranjamentelor legate de cooperarea lor tehnică reciprocă, inclusiv crearea de puncte de centralizare a problematicii acestei cooperări în fiecare țară în curs de dezvoltare. În conformitate cu rezoluția 87 (IV) a sesiunii a IV-a a U.N.C.T.A.D., se prevede elaborarea de acorduri preferențiale între țările în curs de dezvoltare în domeniul dezvoltării și transferului de tehnică.

Se preconizează creșterea rolului sistemului Națiunilor Unite în stimularea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare. Se apreciază, în general, că nu este necesară înființarea unui nou organ internațional în vederea impulsionării cooperării amintite, întrucît funcțiile P.N.U.D. și ale altor agenții ale O.N.U. în acest domeniu au fost clar definite, iar crearea unei noi organizații ar conduce numai la paralelisme în desfășurarea eforturilor. P.N.U.D. este chemat să joace un rol central, coordonator și catalitic în domeniul încurajării cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare. Menționăm că în cadrul P.N.U.D. au fost deja adoptate măsuri utile pentru extinderea acestei cooperări. Sub egida P.N.U.D., s-a publicat în iunie 1977 un repertoriu al serviciilor tehnice pe care țările în curs de dezvoltare le pot găsi unele la altele. Documentul, intitulat „Directory of Services for Technical Cooperation among Developing Countries" — primul de această natură, cuprinde lista a 900 de organizații care oferă altor țări în curs de dezvoltare o cooperare tehnică în 16 sectoare economice și sociale. Repertoriul constituie o încercare de a remedia lipsa de informații privind competențele pe care țările în curs de dezvoltare pot să le împărtășească, lipsă care ridică un obstacol în calea cooperării tehnice între ele.

Totodată, în iulie 1977 P.N.U.D. a adoptat o serie de măsuri vizînd favorizarea utilizării experților, a serviciilor consultative, a serviciilor de subfurnizor și a facilităților de formare profesională ale țărilor în curs de dezvoltare în cadrul proiectelor sale de asistență tehnică, realizate în aceste țări. Aceste măsuri urmăresc să remedieze situația actuală, nesatisfăcătoare, caracterizată printr-o slabă utilizare a potențialului tehnologic al țărilor în curs de dezvoltare în cadrul proiectelor de asistență ale P.N.U.D. în aceste țări.

Conferința Națiunilor Unite privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare de la Buenos Aires este menită să elaboreze noi măsuri de natură să imprime un impuls riguros acestei cooperări. După cum se arată în „Declarația din Kuweit" a grupului de consultanți care au participat la ultima reuniune pregătitoare (31 mai — 5 iunie 1977), această conferință reprezintă o ocazie oferită colectivității internaționale de a ajuta la eliberarea și stimularea creativității latente a două miliarde de oameni și de a deschide, astfel, noi perspective progresului umanității.

Cooperarea României cu celelalte țări în curs de dezvoltare

FIIND ea însăși o țară în curs de dezvoltare, România socialistă promovează pe scară largă conlucrarea și întrajutorarea strînsă cu celelalte țări în curs de dezvoltare în vederea reducerii și eliminării decalajelor economice față de țările dezvoltate.

În acest context, România este o promotoare activă a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, ca parte componentă esențială a conlucrării generale dintre ele. Țara noastră a sprijinit inițiativele vizînd stimularea acestei cooperări, a participat în mod constructiv la lucrările de pregătire a Conferinței Națiunilor Unite privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare.

În același timp, România este o participantă dinamică la activitatea practică de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare. Datorită marilor succese pe care le-a obținut în domeniul industrializării, al modernizării întregii economii și cercetării tehnico-științifice, România dispune de un potențial crescînd, care îi permite să acorde în prezent o asistență tehnică calificată unui număr de peste 60 de țări în curs de dezvoltare, din Africa, America Latină și Asia.

Un aspect esențial al experienței cooperării tehnice a României cu celelalte țări în curs de dezvoltare îl reprezintă formarea de cadre naționale. Referindu-se la acest aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta — în expunerea sa magistrală la Ședința activului central de partid și de stat din 3 august a.c. — că **„deși aceasta ne impune o serie de eforturi, acordăm și vom acorda și în viitor asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare și, totodată, vom pregăti specialiști din aceste state în țara noastră, unde învață în prezent peste 12 000 de tineri de peste hotare. Deși trebuie să facem față unor probleme legate de asigurarea spațiului de învățămînt și a spațiului de cazare, țara noastră va merge nu spre restrîngerea, ci spre dezvoltarea activității de pregătire, în sistemul nostru de învățămînt, a specialiștilor din aceste țări".**

După cum s-a subliniat în cadrul aceleiași expuneri, principala formă de ajutor pe care o poate promova România față de țările în curs de dezvoltare **„este cooperarea în producție în domeniul industriei, al agriculturii, construcțiilor, transporturilor și în alte domenii, pe baze reciproc avantajoase. Acordăm, în acest sens, o atenție deosebită creării societăților mixte cu țările în curs de dezvoltare, precum și construirii în aceste țări a unor unități de producție, rambursarea investițiilor făcute de țara noastră realizîndu-se din producția acestor unități".** În acest cadru, obiectivul complex urmărit îl constituie, pe de o parte, dezvoltarea forțelor de producție în țările în curs de dezvoltare, partenere ale României, industrializarea lor rapidă, valorificarea eficientă a resurselor lor naționale și creșterea venitului național, iar pe de altă parte — satisfacerea unor necesități ale economiei românești, aflată în plină dezvoltare.

Cooperarea tehnică a României cu celelalte țări în curs de dezvoltare — ca parte integrantă a politicii partidului și statului nostru de largă colaborare cu aceste țări — constituie o ilustrare elocventă a solidarității efective a poporului român cu aspirațiile și eforturile popoarelor din țările în curs de dezvoltare vizînd accelerarea progresului lor economico-social și consolidarea independenței lor naționale, reprezintă o contribuție la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, mai bune și mai drepte.

Victor ALDEA

CREȘTEREA ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

MARILE succese pe care le-a obținut poporul nostru în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de făurire a unei economii avansate, întemeiată pe cuceririle revoluției tehnico-științifice, sînt o expresie a superiorității relațiilor de producție socialiste, a conducerii de către partid a întregii vieți economice și sociale în condițiile concret-istorice ale țării noastre. În toate etapele construcției socialiste partidul a fost factorul politic fundamental, făuritorul întregii strategii de dezvoltare economico-socială a țării, exponentul fidel al intereselor vitale ale națiunii noastre, forța conducătoare în societate, în jurul căreia, pe măsura dezvoltării în amploare și adîncime a sferei de construire a noii orînduiri, s-a cimentat unitatea întregului popor.

O expresie a sporirii rolului factorului conștient

EXPERIENȚA românească a demonstrat că creșterea rolului conducător al partidului este o legitate a revoluției și construcției socialiste, care decurge în mod obiectiv din teoria socialismului științific, din știința conducerii societății socialiste. **„Afirmarea partidului ca forța politică conducătoare a societății** — sublinia tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU — este rezultatul unui proces legic al dezvoltării noastre istorice, al întregii activități a partidului în conducerea luptei clasei muncitoare, a oamenilor muncii din România pentru eliberare socială și națională, pentru răsturnarea regimului burghezo-moșieresc și cucerirea puterii politice, pentru edificarea societății socialiste în patria noastră".** Creșterea rolului conducător al partidului în viața economico-socială este o expresie a sporirii rolului factorului conștient în procesul avansării neîntrerupte spre comunism.

După Congresul al IX-lea al P.C.R., partidul s-a afirmat plenar ca centru vital al națiunii noastre socialiste, în toate compartimentele vieții economico-sociale. Lucrările secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** conțin teze și soluții de o excepțională importanță privind direcțiile și căile în care trebuie acționat pentru sporirea rolului conducător al partidului în economie, pentru așezarea pe baze științifice a întregii conduceri de partid, pentru transformarea efectivă a partidului în factorul principal al conducerii științifice a societății. Secretarul general al partidului a adus o contribuție remarcabilă la definirea concepției P.C.R. privind creșterea rolului său conducător în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a cărei esență constă în integrarea organică a partidului în viața economico-socială și trecerea la exercitatea funcțiilor sale din interiorul societății, dinăuntrul organismelor de stat și economice, prin împletirea strînsă a activității partidului cu cea a maselor largi. Este meritul partidului nostru, al secretarului său general, că în prezent dispunem de o știință a conducerii societății noastre socialiste, elaborată în laturile ei esențiale, care reprezintă o îmbinare dialectică a adevărurilor și legilor generale, ale revoluției și construcției socialiste cu particularitățile, condițiile concret-istorice în care se făurește noua societate în țara noastră, un model de aplicare creatoare a învățăturii socialismului științific.

Pornind de la teza materialismului istoric privind rolul determinant al economicului în dezvoltarea societății, în strategia de construire a societății socialiste, partidul nostru a situat, pe prim plan, dezvoltarea forțelor de producție, crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale, pe calea industrializării socialiste a țării. Un moment decisiv în crearea premiselor economice pentru trecerea la înfăptuirea programului de industrializare rapidă a țării l-a constituit naționalizarea principalelor mijloace de producție cu trei decenii în urmă. Cu prilejul pregătirii și înfăptuirii naționalizării principalelor mijloace de producție, partidul nostru s-a afirmat pe deplin ca forța politică conducătoare a societății noastre, iar clasa muncitoare ca principala forță socială, capabilă să gospodărească și să conducă economia națională mai bine decît burghezia, să asigure dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, înflorirea și progresul multilateral al națiunii noastre socialiste. Încă de la începutul construcției socialiste în țara noastră, P.C.R. a situat în centrul politicii sale economice industrializarea țării, ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, dezvoltării multilaterale a societății, asigurării independenței și suveranității naționale. Un alt obiectiv central al politicii economice l-a constituit așezarea pe baze noi, socialiste, a agriculturii. Ca urmare a intensei activități politico-organizatorice desfășurate de partid, înfăptuirea planurilor cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965 a asigurat crearea bazei tehnico-materiale a societății noastre în industrie și agricultură, realizarea economiei socialiste unitare.

Reconsiderarea concepției industrializării socialiste a țării

CONGRESUL al IX-lea al P.C.R. a deschis o eră nouă în dezvoltarea economico-socială a țării, în realizarea programului de industrializare socialistă a României. Anume, Congresul a reconsiderat concepția de industrializare socialistă a țării în funcție de cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane, de necesitatea istorică a lichidării decalajelor economice și tehnologice față de țările industrializate și a transformării rapide a României într-o țară industrială de prim rang. Planul cincinal 1966—1970 a asigurat consolidarea construcției socialiste, a avut un rol deosebit în crearea unor ramuri industriale moderne, de bază, a contribuit la dezvoltarea rapidă a industriei constructoare de ma-

șini, a chimiei, metalurgiei și altor ramuri de importanță vitală pentru economia națională, a accentuat ponderea factorilor intensivi ai creșterii economice în realizarea unui înalt dinamism al dezvoltării economiei naționale. În această perioadă s-au creat premisele pentru trecerea la o nouă etapă — a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

În strategia generală a partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România, se situează pe prim plan creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane ; amplasarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării în vederea dezvoltării proporționale a tuturor județelor țării ; dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale și asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură ; dezvoltarea în continuare, cu prioritate, a industriei ; orientarea fermă a acesteia spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate care valorifică în mod superior resursele de materii prime și munca socială ; dezvoltarea intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei naționale ; asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare, în vederea creșterii în ritm înalt a întregii economii și, în același timp, a sporirii continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Aceste orientări care se realizează, în condițiile opțiunii fundamentale a partidului pentru o rată înaltă de acumulare pentru întreaga perioadă istorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, imprimă un nou impuls politicii de industrializare socialistă a țării, determină o schimbare a însuși caracterului procesului reproducției socialiste lărgite. Din precumpănitor extensiv, acesta se transformă treptat în predominant intensiv, permițînd intrarea României în etapa hotărîtoare a transformării sale într-o țară industrială de prim rang.

Problema aceasta, a importanței deosebite a ritmurilor de dezvoltare — pentru creșterea în final a nivelului de trai material și cultural al maselor populare din țările socialiste, dar și, implicit, a prestigiului socialismului în lume — a fost subliniată cu deosebită forță de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în recenta Expunere la ședința activului central de partid și de stat. **„În unele țări** (socialiste — n.ns. M.P.) — spunea secretarul general al partidului — **are loc o scădere a ritmului dezvoltării, a venitului național, care nu poate fi pusă numai pe seama faptului că s-a ajuns la un înalt nivel de creștere economică și că nu ar mai fi necesar un ritm înalt de sporire a producției și a venitului național. Este evident că o creștere anuală de 4—5 la sută a venitului național este insuficientă pentru a face față în mod corespunzător problemelor puse de dezvoltarea economico-socială, de bunăstarea generală a poporului... Afirmarea superiorității socialismului, a forței sale nu se poate face numai prin declarații ci, în primul rînd, prin felul cum sînt rezolvate problemele economice, problemele privind condițiile de muncă și de viață ale oamenilor, alte probleme sociale, legate inclusiv de dezvoltarea democrației socialiste, de perfecționarea conducerii societății pe baze științifice".**

Mutații de fond în structura economiei

TOVARAȘUL **NICOLAE CEAUȘESCU** sublinia, în raportul la Conferința Națională a partidului, din decembrie 1977, că este necesar să trecem de la faza acumulării cantitative la o nouă fază, superioară, aceea a luptei pentru calitate. **„Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale".** Realizarea înainte de termen a planului cincinal 1971—1975, rezultatele bune obținute în îndeplinirea planurilor anuale 1976, 1977 și pe primul semestru al anului în curs sînt o confirmare a realismului și justeței politicii partidului de industrializare socialistă a țării. Astfel, în anii construcției socialiste industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, s-au produs mutații de fond în însăși structura acestei ramuri — construcția de mașini și chimia vor deține în 1980 circa 50% din producția globală industrială — care se apropie în multe privințe de structura țărilor industrializate, a crescut substanțial competitivitatea produselor industriale românești pe piața mondială, se reduc continuu decalajele dintre noi și țările dezvoltate economic.

În ultimul deceniu s-a creat și diversificat continuu o modernă rețea de cercetare în toate ramurile producției materiale și, în primul rînd, în sectoarele de vîrf ale industriei. Semnificativ în această direcție este definirea de către Congresul al XI-lea al partidului a cincinalului 1976—1980 ca cincinal al revoluției tehnico-științifice. Ca urmare a acestei orientări, al cărei promotor înflăcărat este secretarul general al partidului, a crescut în ultimul deceniu contribuția științei, a cercetării științifice proprii, la accelerarea ritmului dezvoltării forțelor de producție, la modernizarea structurii economiei naționale, la sporirea venitului național. Un șir de măsuri au asigurat legarea mai strînsă a cercetării de producție, îmbinarea organică a cercetării cu producția. Crearea și dezvoltarea unor ramuri de importanță vitală ca : electrotehnica și termotehnica, radiotehnica și electronica, telemecanica și automatica sînt tocmai consecințele aplicării în practică a celor mai noi descoperiri ale științei.

A sporit caracterul prospectiv al cercetării științifice, s-a asigurat, în planurile de perspectivă, o corelare între prevederile de dezvoltare ale diferitelor ramuri și sarcinile cercetării în rezolvarea acestora. Pe baza orientărilor cuprinse în programul partidului, s-a elaborat o strategie de durată, corelată cu obiectivele și etapele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, de promovare a științei și progresului tehnic.

În prezent cercetarea științifică și inginerească, tehnologică, sub conducerea organizațiilor de partid, joacă un rol tot mai important în valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale, în promovarea produselor de înaltă tehnicitate, la parametri competitivi pe plan mondial. Astfel, în primii doi ani ai actualului cincinal s-au asimilat și introdus în fabricație peste 1 000 de produse tehnologice noi, iar valoarea produselor noi și reproiectate a reprezentat circa 19% din producția marfă realizată în ramurile prelucrătoare ale industriei.

Orientările generale pentru elaborarea planului de dezvoltare economico-socială a țării noastre în perioada 1981—1985 situează cercetarea și progresul tehnico-științific pe primul loc printre mijloacele cu care va acționa partidul în cel de-al șaptelea cincinal pentru a asigura în continuare ritmuri înalte de creștere economică, pentru ieșirea României spre sfîrșitul cincinalului viitor din stadiul de țară în curs de dezvoltare.

ROMÂNIA — pe traiectoria progresului și civilizației

O concepție științifică unitară în conducerea vieții economico-sociale

PRIN măsurile de perfecționare a conducerii economico-sociale, adoptate, începînd cu Conferința Națională a partidului din 1967, se poate aprecia că partidul nostru dispune de o concepție științifică unitară cu privire la conducerea eficientă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale. Această concepție, sinteză a experienței acumulate în decursul a peste trei decenii de conducere a economiei, precum și a experienței mondiale în acest domeniu, are următoarele coordonate de bază : munca și conducerea colectivă, participarea maselor la elaborarea și înfăptuirea hotărîrilor, asigurarea conducerii unitare a întregii activități economico-sociale, centralismul democratic, corelația armonioasă dintre efortul propriu și cooperarea internațională, autoconducere și autogestiune ca principii de bază în funcționarea unităților economice. Promotor al înnoirii continue a structurilor de organizare și conducere a societății, partidul își perfecționează, totodată, el însuși activitatea, metodele de lucru, viața sa internă, legăturile cu masele și adaptează formele de organizare la cerințele conducerii eficiente a economiei naționale. Creșterea rolului partidului în conducerea societății înseamnă, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, deplasarea centrului de greutate al activității organelor și activiștilor de partid în mijlocul unităților, al colectivelor de oameni ai muncii, a concentra întreaga activitate de partid în tumultul vieții legînd-o organic de practica economico-socială, de preocupările și eforturile oamenilor muncii.

Realizarea obiectivelor aprobate de Conferința Națională privind accentuarea laturilor calitative ale întregii activități economice presupune nu numai creșterea eficienței fondurilor fixe, reducerea cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale, accelerarea ritmului de sporire a productivității muncii, valorificarea la indici superiori a materiilor prime și materialelor, promovarea fermă a progresului tehnic și obținerea de produse competitive pe piața mondială, ci și perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Sistemul de organizare și conducere făurit în ultimii zece ani conține în sine și o serie de imperfecțiuni, de neconcordanțe între componentele sale. **„Trebuie să spunem însă — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că, dezvoltînd formele democratice de conducere ale sistemului nostru economic, nu am mers în același pas cu perfecționarea mecanismului conducerii economice și financiare. Se poate spune că există chiar o anumită neconcordanță între cadrul organizatoric creat, între formele democratice de conducere și mecanismul economico-financiar care mai este prizonierul metodelor vechi, rigide, dogmatice, care nu a asigurat înfăptuirea în viață a prevederilor legii cu privire la planificarea și activitatea financiară a unităților economico-sociale... Iată de ce sînt necesare măsuri hotărîte pentru a pune ordine și în acest sector, pentru a ridica mecanismul economic și financiar la nivelul dezvoltării formelor noi de conducere colectivă, pentru a înlătura tot ce nu mai corespunde".**

Ansamblul de măsuri cuprinse în Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, din martie a.c., are o determinare obiectivă în nivelul și structura economiei noastre naționale în etapa actuală, în stadiul atins de dezvoltarea relațiilor de producție socialiste. Prin aceste măsuri se asigură nu numai perfecționarea unor elemente ale sistemului de organizare și conducere planificată a economiei naționale, rămase în urmă, ridicarea întregului mecanism economico-financiar la nivelul cerințelor etapei actuale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ci și așezarea acestuia pe noi principii. Autoconducerea muncitorească a devenit forma principală prin care se realizează latura democratică a centralismului în etapa actuală în țara noastră.

Măsurile cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, au un pronunțat caracter politic. În condițiile introducerii autoconducerii muncitorești, a creșterii rolului conducător al partidului în unitățile economice, sporesc atribuțiile și răspunderile organizațiilor de partid. Perfecționarea cadrului de funcționare a consiliilor oamenilor muncii, atragerea în aceste organisme a unui număr mai mare de muncitori și alți oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție, îndeplinirea funcției de președinte a consiliului oamenilor muncii de către secretarul de partid, conduce la sporirea efectivă a rolului conducător al organizației de partid, în întreaga activitate de conducere colectivă, contribuie la ridicarea întregii munci de partid pe un plan superior. Totodată, aceste măsuri sînt o expresie a creșterii rolului maselor de oameni ai muncii în exercitarea conducerii colective, în promovarea noului, în îndeplinirea cu eficiență sporită a sarcinilor de plan ce revin fiecărui colectiv de muncă. Pentru creșterea efectivă a rolului conducător al partidului la toate nivelurile, pentru a se asigura sporirea aportului organizațiilor de partid la îndeplinirea în condiții cît mai bune a sarcinilor ce revin fiecărui colectiv de muncă, este necesară întărirea preocupării pentru îmbunătățirea continuă a stilului și metodelor de muncă ale organelor și organizațiilor de partid, a spiritului lor revoluționar, dezvoltarea legăturii cu masele, accelerarea caracterului lor de forță dinamică, mobilizatoare în cadrul fiecărui colectiv de oameni ai muncii.

Putem aprecia cu toată convingerea că partidul nostru și-a îndeplinit cu cinste rolul de forță politică conducătoare a națiunii, a asigurat aplicarea creatoare a legităților generale la condițiile concrete din România și unirea — pe baza concepției materialist-dialectice — a eforturilor întregului popor în lupta pentru edificarea noii orînduiri. **„Fără îndoială** — arăta tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în Expunerea recentă la ședința activului de partid și de stat — **avem dreptul să privim cu satisfacție la ceea ce am realizat prin munca noastră, sub conducerea partidului. Trebuie să fim, totodată, conștienți că în activitatea noastră mai există și lipsuri, greutăți, că trebuie să intensificăm eforturile pentru realizarea exemplară a obiectivelor și sarcinilor ce ni le-am propus în toate domeniile de activitate".**

Așa cum se arată în Programul P.C.R., și în viitor partidul va constitui centrul vital al națiunii noastre socialiste, el va asigura atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea înfăptuirii acestei politici. Creșterea în continuare a rolului conducător al partidului constituie garanția înfăptuirii cu succes a programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înflorire necontenită a economiei, științei și culturii, de ridicare neîntreruptă a nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor, de trecere într-o perioadă istorică scurtă a României în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

prof. univ. dr. Mihai PARALUȚA

DEZVOLTAREA ACCELERATĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI — componentă hotărîtoare a politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎNFĂPTUIREA insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944, act istoric de excepțională importanță pentru destinele patriei și poporului român, a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare în patria noastră, a deschis calea unei noi ere pentru România — era socialistă și comunistă. În perioada care a urmat, partidul a concentrat toate forțele pentru asigurarea progresului economico-social al patriei, pentru făurirea unei economii noi, puternice, moderne, pentru asigurarea pe această bază a unui înalt nivel de bunăstare materială și spirituală pentru întregul nostru popor. Sînt pe deplin semnificative în acest sens creșterea în 1976, față de 1950, de 24 ori a volumului de investiții și de aproape 6 ori a volumului fondurilor fixe, ca și creșterea în aceste condiții, pentru aceeași perioadă, de 23 ori a producției industriale, de 3,4 ori a producției agricole, de 11 ori a venitului național și de aproape 4 ori a veniturilor reale pe locuitor.

În caracterizarea obiectivelor dezvoltării economiei în etapa istorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, Programul partidului pornește de la condițiile concrete ale actualului stadiu de țară socialistă în curs de dezvoltare, de la necesitatea imperioasă de a realiza indici de productivitate, de eficiență și nivel de trai superiori, de la imperativul adîncirii democrației și perfecționării relațiilor de producție și sociale și asigurării unui grad superior de funcționalitate în toate domeniile de activitate economico-socială.

Dinamismul — trăsătură caracteristică a evoluției țării

PRIN PREVEDERILE pe care le cuprind, documentele Conferinței Naționale orientează și angajează ferm eforturile țării noastre pe drumul unui progres istoric. **„Ele vor asigura** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — înfăptuirea neabătută a Programului partidului, deschizînd noi orizonturi de progres economico-social, accelerînd înaintarea României pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului"**[1]. Opțiunile pentru **dezvoltarea accelerată** a economiei românești decurg din faptul că nu există altă cale pentru realizarea mai rapidă a obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, pentru reducerea decalajului față de țările dezvoltate economic, pentru progresul rapid economico-social al țării noastre, pentru creșterea bunăstării oamenilor muncii. Dezvoltarea accelerată reprezintă o caracteristică fundamentală a economiei noastre, care se exprimă, înainte de toate, în realizarea unor ritmuri înalte de creștere (tabelul nr. 1).

Accelerarea dezvoltării economico-sociale, care rezultă foarte evident din datele tabelului nr. 1, constituie efectul profundelor modificări cantitative și îndeosebi calitative realizate în dezvoltarea României mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, al unei politici riguros științifice, realiste în ceea ce privește progresul României socialiste. Creșterea medie anuală prevăzută de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 pentru perioada 1976—1980 de 11,0% la venitul național, 11,5% la producția globală industrială și de 8,9—9,0% la producția globală agricolă se situează deasupra prevederilor Directivelor Congresului al XI-lea și planului cincinal, România numărîndu-se, în continuare, printre țările cu cel mai înalt ritm al dezvoltării economice. În concordanță cu obiectivele și orientările generale pentru elaborarea celui de-al șaptelea plan cincinal, 1981—1985, în 1985 venitul național pe locuitor va ajunge la 2 400—2 500 dolari. Ca urmare a accelerării dezvoltării economice, viitorul plan cincinal va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale. În aceste condiții, așa cum se aprecia la Conferința Națională, România va depăși starea de țară în curs de dezvoltare, în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare economică medie.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a P.C.R. din 7—9 decembrie 1977, București, Ed. politică 1977.

Efortul propriu — factor esențial în accelerarea dezvoltării

PENTRU CREȘTEREA în ritm înalt a economiei românești, partidul și statul nostru alocă sistematic o parte însemnată din venitul național pentru dezvoltare. Rata înaltă a acumulării a fost, este și va rămîne un parametru fundamental al dezvoltării accelerate a economiei noastre naționale. În prezent și pentru cincinalul următor ea este stabilită la circa 1/3 din venitul național, considerîndu-se optimă pentru asigurarea, deopotrivă, a progresului multilateral al societății și a creșterii nivelului de trai, a civilizației întregului popor.

În condițiile păstrării ratei acumulării la nivelul menționat, accelerarea creșterii economice impune accentuarea factorilor intensivi, care în sens larg se referă la orientarea judicioasă a investițiilor, la îmbunătățirea structurii de ramură a economiei, prin dezvoltarea rapidă a industriei, la îmbunătățirea structurii teritoriale a economiei prin amplasarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu, la afirmarea revoluției tehnico-științifice în țara noastră, la asigurarea unei productivități și eficiențe economice ridicate.

Tabelul nr. 1

Ritmul mediu anual de creștere la principali indicatori ai dezvoltării economiei naționale

	1951—1976	1966—1976	1971—1976
Produsul social	9,8	9,7	10,4
Venitul național	9,8	9,6	11,1
Producția globală industrială	12,9	12,3	12,7
Producția globală agricolă	4,8	5,3	3,2
Volumul comerțului exterior	12,7	15,0	17,7
Veniturile reale pe locuitor	5,4	5,8	7,1

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1977, p. 81—83.

Dintre orientările de bază menite să ducă la accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice, la trecerea de la cantitate la o nouă calitate menționăm, înainte de toate, **dezvoltarea rapidă a industriei și, în primul rînd, a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate** din domeniul metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei, chemate să asigure dezvoltarea pe o treaptă superioară a bazei tehnico-materiale a societății și valorificarea cu maximă eficiență a resurselor naționale, concomitent cu dezvoltarea și diversificarea producției bunurilor de consum. Producția industrială urmează să sporească în cincinalul viitor cu 55—60%. În cadrul acesteia circa 36% va fi reprezentată de industria construcțiilor de mașini.

O cerință fundamentală a industriei țării pentru perioada

actuală și viitorul cincinal este **ridicarea nivelului tehnic-calitativ al tuturor produselor**, ceea ce presupune afirmarea cu și mai mare intensitate a revoluției științifico-tehnice, introducerea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii în toate domeniile vieții economico-sociale. Pînă în 1985, circa 45% din volumul total al producției ramurilor prelucrătoare și 70% din construcția de mașini trebuie să-l constituie produsele puse în fabricație în viitorul cincinal pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. De ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale depinde realizarea unei economii moderne, de mare productivitate și eficiență.

Paralel cu dezvoltarea industriei, se are în vedere **realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate**, atît în sectorul vegetal cît și animal, în care scop se acționează în continuare pentru conservarea și ameliorarea fondului funciar, înfăptuirea unui program de irigații și alte amenajări funciare, generalizarea mecanizării complexe a tuturor sectoarelor de producție, asigurarea la nivel optim a îngrășămintelor și a celorlalte substanțe chimice necesare, îmbunătățirea materialului biologic, aplicarea pe scară largă a rezultatelor științei și tehnicii agricole. Pe această bază, agricultura noastră trebuie să obțină rezultate superioare și stabile în domeniul cerealelor, plantelor tehnice, viticulturii, legumiculturii și pomiculturii. În ce privește zootehnia, pînă în 1985 ponderea acesteia urmează să se ridice la 44—45% în totalul producției agricole.

Un obiectiv esențial în economie îl constituie **dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime interne** prin accentuarea valorificării resurselor cunoscute, inclusiv cu conținuturi utile mai scăzute sau situate în condiții grele de exploatare, precum și punerea în evidență a unor noi rezerve. Concomitent cu aceasta, se cere folosirea rațională a materiilor prime, creșterea randamentului lor, diminuarea pierderilor în prelucrare, reproiectarea produselor, aplicarea tehnologiilor celor mai avansate. În ansamblul industriei indicele de valorificare a materiilor prime și materialelor trebuie să sporească cu 25—30%.

Toate acestea trebuie să conducă la o **creștere puternică a eficienței în toate sectoarele economiei naționale**. Așa cum s-a arătat la Conferința Națională din decembrie anul trecut, producția industrială la 1 000 lei fonduri fixe trebuie să se ridice pînă în 1980 la cel puțin 1 200 lei, iar pînă în 1985 la cel puțin 1 400—1 500 lei, în construcția de mașini și în alte ramuri producătoare ale industriei urmînd să se realizeze sporuri și mai mari. Evident, acest lucru presupune eforturi sporite pentru creșterea substanțială a productivității muncii, pentru reducerea cheltuielilor materiale, ponderea acestora în produsul social urmînd să scadă pînă în 1985 la 53—54%. Problema economiei de combustibil și materii prime este considerată de partidul și statul nostru — ținînd sema și de criza energetică și de materii prime declanșate pe plan mondial — ca o problemă centrală a întregii noastre dezvoltări economice. O expresie grăitoare a creșterii eficienței economice o reprezintă devansarea în continuare a produsului social de către venitul național. Astfel, la o creștere de 45—50% a produsului social, în perioada 1981—1985 trebuie să se realizeze un spor al venitului național de 51—58%.

Poziție activă în diviziunea mondială a muncii

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru rolul prioritar în accelerarea dezvoltării economice îl are efortul propriu al poporului român. În același timp, progresul economic al României este indisolubil legat de extinderea relațiilor de comerț și cooperare economică internațională. Așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, comerțul exterior, cooperarea economică constituie un factor hotărîtor pentru dezvoltarea viitoare a țării noastre. În deplină concordanță cu această concepție partidul și statul nostru militează consecvent pentru **participarea activă a României socialiste la diviziunea internațională a muncii, pentru dezvoltarea relațiilor economice cu toate statele lumii**, fără deosebire de orînduirea socială, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Ca rezultat al acestei politici de deschidere largă spre schimbul mondial de valori, numărul de state cu care România întreține relații economice a cunoscut o permanentă creștere. Concomitent, a sporit substanțial volumul total al comerțului exterior al României : în 1976 acesta era de 22 ori mai mare decît în 1950 și de 4,65 ori mai mare decît în 1965, ritmul mediu anual înregistrat fiind de 12,7% și respectiv 15,0%. Dinamica comerțului exterior al României a devansat ritmul de dezvoltare a produsului social și a venitului național ; astfel, în timp ce produsul social și venitul național au sporit în perioada 1950—1976 de 11 ori, comerțul exterior a crescut de 22 de ori ; se remarcă, de asemenea, o îmbunătățire substanțială a structurii comerțului exterior, ca urmare firească a îmbunătățirii și modernizării structurii economiei naționale. În această ordine de idei este grăitor faptul că în 1976 ramura construcțiilor de mașini și industria chimică au deținut o pondere de peste 44% din totalul exportului țării noastre.

Concomitent cu dezvoltarea comerțului exterior al României, se acordă o atenție deosebită **cooperării economice internaționale**, multiplicării și perfecționării formelor de realizare a acesteia, corespunzător progresului economic intern și cerințelor pieței mondiale. În 1977, structura celor peste 300 de acțiuni de cooperare era formată din : 128 obiective construite în străinătate și 31 în România, 57 acțiuni de cooperare și specializare în producție, 35 societăți mixte de tip comercial și bancar în străinătate, 28 societăți mixte de producție în străinătate, 8 societăți mixte de producție în România ș.a.[2]).

În ceea ce privește perspectivele relațiilor economice, este edificator, înainte de toate, faptul că, potrivit hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din 1977, volumul schimburilor comerciale cu alte state trebuie să crească cu 58—63% în cincinalul 1981—1985 față de perioada 1976—1980. Aceasta trebuie să se realizeze, înainte de toate, pe seama creșterii ponderii produselor superior prelucrate, a perfecționării parametrilor tehnico-funcționali și de prezentare a produselor la export, a ridicării eficienței întregii activități de comerț exterior și de cooperare economică internațională.

O importanță deosebită în creșterea contribuției relațiilor economice externe la accelerarea dezvoltării economiei naționale o are realizarea hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 privitoare la autogestiunea unităților, asigurarea din timp a contractelor cu partenerii străini, introducerea unor forme stimulative atît pentru întreprinderi cît și pentru oamenii muncii (participarea la beneficii, excursii etc.), perfecționarea indicatorilor economici.

Dar pentru ca relațiile noastre economice să-și aducă contribuția așteptată la dezvoltarea accelerată a economiei, este absolut necesar să se creeze condiții internaționale mai bune, să se realizeze o nouă ordine economică. Așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea ținută la ședința cu activul central de partid și de stat, România, țară în curs de dezvoltare, este vital interesată în instaurarea unei noi ordini economice, fără aceasta neputînd fi lichidate decalajele economice în lume. Situația de țară în curs de dezvoltare și spiritul de dreptate și echitate care caracterizează întreaga noastră politică internă și internațională, au făcut ca țara noastră să se numere printre inițiatorii făuririi unei noi ordini economice internaționale în lume, iar concepția românească să fie cunoscută și apreciată de cele mai largi cercuri ale opiniei publice mondiale. Între coordonatele fundamentale ale acestei concepții, reafirmate cu deosebită claritate de secretarul general al partidului, se înscriu : promovarea unor relații noi între state, bazate pe egalitate, independență națională, pe interes reciproc; respectarea dreptului tuturor statelor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale ; realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse, și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încît acestea să stimuleze atît țările producătoare de materii prime, cît și țările industrializate ; asigurarea accesului neîngrădit al tuturor țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă, la marile cuceriri ale civilizației contemporane, pentru accelerarea pe această cale a progresului economico-social al tuturor țărilor rămase în urmă, pentru diminuarea cît mai rapidă a marilor decalaje existente în nivelul de dezvoltare al statelor ; înlăturarea barierelor și discriminărilor în comerțul și cooperarea economică internațională ; asigurarea stabilității monetare și crearea unui sistem valutar financiar echitabil ; soluționarea crizei alimentare, a crizei energetice și de materii prime etc.

O deosebită importanță teoretică și practică are aprecierea partidului nostru potrivit căreia în condițiile intensificării tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii, promovarea unor relații economice bazate pe principii de deplină egalitate și echitate constituie o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului, fapt care impune unirea într-un tot unitar a mișcării revoluționare cu lupta pentru

prof. dr. Marin POPESCU

(Continuare în pag. 17)

[2]) Constantin Stanciu, Contribuție hotărîtoare la amplificarea participării României la circuitul economic mondial. Revista economică nr. 3/1978.

REPARTIZAREA ARMONIOASĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIU — OPȚIUNE FUNDAMENTALĂ A POLITICII PARTIDULUI

ÎN STRATEGIA Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, repartizarea rațională, armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu constituie o coordonată majoră, constant oglindită în programul de dezvoltare economico-socială a țării. Această politică este generată de cerința lichidării adîncilor disproporții dintre dezvoltarea zonelor moștenite de la regimul burghez, a făuririi unei economii moderne și eficiente, de asigurarea unei ridicate bunăstări pentru oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, în spiritul înaltului umanism care caracterizează orînduirea noastră. Structurarea teritorială modernă și eficientă a economiei se înscrie ca un proces istoric cu o durată relativ îndelungată, ca o activitate permanentă, fundamentată în mod științific, în funcție de caracteristicile fiecărei etape de dezvoltare a societății noastre.

Procesul dezvoltării economico-sociale a întregii țări a căpătat accente noi în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, pe fondul creării unităților administrativ-teritoriale — județele, municipiile, orașele și comunele — corespunzător tradițiilor și cerințelor dezvoltării noastre economico-sociale. Pe această bază s-au putut declanșa acțiuni de amploare, care au contribuit la trezirea la viață a numeroase localități, întregul teritoriu al țării cunoscînd efervescența dezvoltării economiei, efectele sociale de mare însemnătate ale acestei dezvoltări.

Traducerea în viață a politicii partidului de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu s-a realizat și se realizează în cadrul procesului de industrializare socialistă a țării, urmărindu-se dezvoltarea echilibrată și armonioasă a întregii economii naționale și a fiecărei unități administrativ-teritoriale, în spiritul umanismului socialist, al deplinei egalități în drepturi între toți membrii societății, indiferent de naționalitate sau de poziția geografică a localităților în care aceștia trăiesc și muncesc.

Caracteristic pentru țara noastră este faptul că relieful cuprinde aproape în mod egal zone montane, de deal și cîmpie dispuse în mod **armonios și unitar**, toate regiunile geografice și respectiv județele dispunînd de resurse de muncă, de un important fond agricol și forestier și, în marea lor majoritate, de variate bogății ale subsolului, de legături naturale de transport ușoare cît și de alte condiții economice și naturale favorabile unei dezvoltări accentuate. Cu toate acestea, în trecut, între regiuni și respectiv județe existau mari disparități în ce privește nivelul de dezvoltare, potențialul material și uman al unor întinse teritorii fiind insuficient sau nerațional folosit, resursele energetice și de materii prime fiind utilizate la un grad scăzut de prelucrare și valorificare.

Crearea premiselor pentru îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu

PORNIND DE LA condițiile economice și naturale favorabile care caracterizau potențialul teritoriului, partidul a acordat o deosebită atenție asigurării cadrului organizatoric și a celorlalte premise necesare dezvoltării industriei în toate regiunile țării. Astfel :

● Noua organizare administrativ-teritorială pe județe adoptată în anul 1968 a creat un cadru organizatoric mai bun, mai suplu pentru conducerea unităților administrativ-teritoriale, înlăturînd verigile intermediare ce deveniseră inutile.

● Adoptarea legilor cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a țării și cu privire la sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale au stabilit conținutul și cadrul organizatoric pentru planul unic de dezvoltare economico-socială a țării în profil de ramură, departamental și teritorial, pentru studiile și schițele de sistematizare teritorială și ale localităților.

● S-a stabilit un sistem științific de criterii economice și sociale pentru amplasarea noilor obiective de investiții.

● Instituționalizarea activității de planificare teritorială, prin constituirea comisiilor de planificare teritorială județene și a municipiului București a asigurat cadrul organizatoric necesar, corespunzător noilor atribuții lărgite ale consiliilor populare în elaborarea și îndeplinirea planului.

Importanța pe care partidul nostru o acordă repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu este demonstrată și de faptul că amplasamentul concret al obiectivelor de investiții prevăzute în planul cincinal 1976—1980, în cadrul zonelor și platformelor industriale ale orașelor, a fost examinat cu comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București la conducerea superioară de partid și de stat, sub directa conducere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** care, în fiecare caz în parte, a dat prețioase indicații. Apare astfel în toată amploarea faptul că repartizarea teritorială a forțelor de producție constituie o opțiune fundamentală a politicii P.C.R., amplasarea obiectivelor de investiții constituind un act de înaltă responsabilitate economică și socială.

Pe lîngă măsurile luate pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale și respectiv a cadrului organizatoric necesar declanșării tuturor energiilor creatoare ale poporului nostru, Partidul Comunist Român, pe baza unor studii științifice aprofundate, a luat o serie de măsuri pentru asigurarea bazei energetice și de materii prime, dezvoltarea unei puternice rețele de căi de comunicație. În legătură cu această din urmă problemă menționăm modernizarea rețelei feroviare, precum și faptul că în prezent toate orașele și marea majoritate a centrelor comunale sînt legate între ele printr-o rețea de drumuri rutiere modernizate. Pe de altă parte, poarta maritimă a țării a fost dezvoltată și modernizată prin construcția noului port Constanța, s-au dezvoltat de asemenea porturile dunărene, iar realizarea în perspectivă a canalului Dunăre — Marea Neagră și a programului de gospodărire complexă a apelor va asigura noi legături fluviale ieftine între localitățile de pe traseul canalului și unor rîuri interioare sau lacuri de acumulare.

Prin aceste măsuri **s-a creat o nouă osatură a complexului unic al economiei naționale la care sînt racordate toate județele țării**, osatură care a creat condițiile necesare asigurării unui ritm accentuat de dezvoltare economico-socială a tuturor unităților administrativ-teritoriale.

România socialistă are în prezent o economie în plin proces de dezvoltare și modernizare, caracterizată printr-un înalt dinamism. Producția globală în-

dustrială a țării este în prezent de 40 de ori mai mare decît în anul 1938, România transformîndu-se dintr-o țară „eminamente agricolă" în una industrial-agrară, în condițiile în care și producția globală agricolă a crescut de cca. 3 ori. În această ordine de idei este de menționat faptul că în perioada 1950—1976 ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost de 12,9%, față de numai 4% în perioada 1930—1938. Un calcul estimativ demonstrează că dacă ritmul mediu anual de creștere a producției realizat în perioada antebelică ar fi fost menținut după 1950, nivelul producției globale industriale din anul 1976 ar fi fost atins abia după anul 2050.

Schimbări fundamentale în nivelul de dezvoltare și structura economiei județelor țării

REZULTATELE remarcabile obținute în dezvoltarea și modernizarea economiei naționale se regăsesc în proporții sporite în realizările județelor țării — mai ales ale acelora care au pornit de la un nivel scăzut de dezvoltare.

Acordînd o atenție prioritară dezvoltării industriei ca ramură conducătoare în toate județele țării, partidul a alocat acestei ramuri fonduri de investiții mereu sporite, evidențiindu-se creșterea deosebită după 1965 a numărului de județe care au primit investiții de peste 5 miliarde lei pe cincinal (tabelul nr. 1). Între cele 10 județe care în perioada 1971—1975 au realizat investiții de peste 10 miliarde lei se numără și județe în trecut slab dezvoltate, cum sînt: Argeș, Bacău, Dîmbovița, Galați, Gorj și Vîlcea, iar județele Bihor, Brăila, Constanța, Dolj, Iași, Mureș, Olt, Teleorman au realizat fiecare 5—8 miliarde lei, realizările unui singur an, 1976, prezentînd din acest punct de vedere o situație mai bună decît fiecare dintre primele trei planuri cincinale.

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor *) după volumul de investiții în industrie

Numărul județelor (inclusiv Capitala)

Volumul de investiții în milioane lei	După volumul cumulat pe cincinal					Anul
	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976
Sub 1 000	31	28	13	6	—	12
1 000—4 999	9	11	22	25	17	26
peste 5 000	—	1	5	9	23	—
din care: peste 10 000	—	—	—	3	10	—

Mutații de asemenea spectaculoase s-au realizat și în ce privește fondurile fixe din unitățile socialiste (tabelul nr. 2), punînd în evidență creșterea masivă a avuției tuturor județelor țării. Analiza situației de mai sus, față în față cu perioada antebelică, cînd 20 de județe nu dispuneau, luate la un loc, decît de 6% din totalul fondurilor fixe ale economiei naționale, demonstrează rezultatele deosebite obținute pe linia eliminării adîncilor disparități regionale în ce privește înzestrarea județelor țării.

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după valoarea fondurilor fixe din unitățile socialiste

Valoarea fondurilor fixe	Numărul județelor 1965	1970	1975	1976
Sub 10 miliarde lei	35	17	8	6
10—25 miliarde lei	4	20	19	19
peste 25 miliarde lei	1	3	13	15

Ca urmare, în perioada 1966—1976 ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost superior mediei pe țară în majoritatea județelor în trecut cu un potențial industrial mai scăzut sau cu un nivel mijlociu de dezvoltare: peste 20% în județele Galați, Olt; 15—20% în județele Argeș, Buzău, Dolj, Ialomița, Iași, Mehedinți, Sălaj, Teleorman și Vîlcea și 12,5—15% în județele Bihor, Constanța, Dîmbovița, Gorj, Neamț, Satu Mare și Vaslui. În perioada actualului cincinal se detașează prin ritmuri deosebit de înalte județele Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Gorj, Harghita, Ialomița, Mehedinți, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui și Vrancea care își vor dubla sau tripla producția industrială, precum și Alba, Buzău, Ilfov, Maramureș, Suceava, Vîlcea ș.a. care vor înregistra creșteri considerabile.

Dacă în anul 1938 municipiul București, cel mai important centru industrial al țării, avea o producție globală industrială de aproximativ 4 300 lei/locuitor, în prezent nu există nici un județ care să aibă o producție industrială mai mică de 7 000 lei/locuitor.

Edificatoare pentru accelerarea în perioada 1965—1976 a ritmului de dezvoltare a industriei județelor care au pornit de la un potențial industrial mai scăzut este creșterea ponderii acestora în producția globală industrială a țării (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Ponderea în producția globală industrială a țării

% din total R.S.R.

Grupe de județe *)	1960	1965	1976
a) Municipiul București	17,5	17,8	16,8
b) 9 județe cu ponderi de 3—8% (Brașov, Prahova, Hunedoara, Timiș Sibiu, Caraș-Severin, Cluj, Bacău Mureș)	42,4	40,8	33,6
Total a+b	59,9	58,6	50,5
c) 8 județe cu ponderi de 2,0—2,9% (Arad, Maramureș, Neamț, Bihor, Galați, Brăila, Dîmbovița, Suceava)	19,1	17,7	18,6
d) 9 județe cu ponderi de 1,0—1,8% (Argeș, Constanța, Ilfov, Dolj, Iași, Alba, Harghita, Satu Mare, Buzău)	13,1	14,9	19,4
e) 13 județe cu ponderi de sub 1% (Gorj, Vîlcea, Vrancea, Mehedinți, Botoșani, Covasna, Vaslui, Bistrița-Năsăud, Olt, Teleorman, Tulcea, Ialomița, Sălaj)	7,9	8,8	11,5
Total d+e	21,0	23,7	30,9

*) Gruparea județelor s-a făcut după ponderile din anul 1960.

Este de remarcat, de asemenea, faptul că încă din anul 1976 o serie de județe ca: Argeș, Bacău, Dolj, Galați, Iași, Mureș și Neamț, care în trecut aveau un potențial industrial scăzut sau mijlociu, au realizat o producție globală industrială echivalentă sau superioară celei realizate în anul 1938 de întreaga industrie a țării. În timp ce în anul 1938 nici un județ (inclusiv Capitala) nu depășea o producție globală industrială de 3 miliarde lei, în 1976 un număr de 23 județe au depășit 10 miliarde lei (9 județe peste 20 miliarde lei).

Un alt rezultat calitativ esențial al politicii Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării și de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție îl constituie mutațiile fundamentale în structura economiei județelor, încă din anul 1975 producția globală industrială totală și pe un locuitor depășind pe cea agricolă — **industria devenind ramură conducătoare a economiei nu numai la scara complexului unitar al economiei naționale, dar și la cea a tuturor județelor.**

O altă mutație fundamentală în dezvoltarea economiei județelor o constituie **modernizarea structurii pe ramuri a industriei tuturor județelor țării.** Este de remarcat faptul că, de la caz la caz, ramurile industriei energetice, metalurgia feroasă și neferoasă, construcția de mașini, chimia și industria materialelor de construcție luate la un loc dețin ponderi majoritare în toate județele țării, inclusiv în acelea în care în trecut industria alimentară — uneori împreună cu exploatarea forestieră și prelucrarea lemnului — dețineau ponderi de 75—80% din producția industrială.

Expansiunea teritorială a industriei în cadrul fiecărui județ constituie o trăsătură a îmbunătățirii repartizării teritoriale a industriei, ca ramură de amorsare a întregii dezvoltări economico-sociale, realizată în ultimul deceniu. Este cunoscut faptul că în perioada pri-

melor planuri cincinale majoritatea obiectivelor industriale s-au amplasat în orașele reședință de regiune, ceea ce atrăgea după sine și concentrarea investițiilor destinate dezvoltării rețelei de unități de deservire economică și social-culturală, construcției de locuințe, dotărilor de gospodărie comunală etc. După 1965 s-au construit obiective industriale în marea majoritate a orașelor, acordîndu-se o atenție prioritară reședințelor noilor județe și unor municipii din cuprinsul județelor mai puțin dezvoltate, astfel încît acestea să se ridice treptat la nivelul funcțiilor politico-administrative ce le revin în cadrul județelor respective. O serie de localități rurale beneficiază în perioada actualului cincinal de investiții pentru construcția de obiective economice și social-culturale, astfel încît circa 130 centre comunale vor deveni orășele agricole sau agro-industriale pînă în anul 1980. Ca rezultat al repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, în toate județele țării, și în mod deosebit în cele mai puțin dezvoltate, a fost creat un important număr de **locuri de muncă noi**, ceea ce a asigurat creșterea veniturilor și nivelului de trai al populației. Astfel, în perioada 1951—1976 (față de 1950) numărul personalului muncitor ocupat în economie a crescut cu peste 600 mii în Capitală, cu peste 100 mii în județele Argeș, Bacău, Bihor, Brașov, Cluj, Constanța, Dîmbovița, Dolj, Galați, Hunedoara, Iași, Mureș, Prahova, Sibiu, Timiș și cu 75—100 mii în alte 16 județe în majoritate în trecut mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial. În toate județele țării numărul muncitorilor reprezintă peste 79% din numărul personalului muncitor.

Gradul de urbanizare, ca expresie sintetică a nivelului de trai și civilizație, a crescut considerabil în toate județele țării, la 5 ianuarie 1977 aproape jumătate din populația țării (47,5% față de numai 21,4% în 1930 și respectiv 23,4% în anul 1948) beneficiind de condițiile de confort și civilizație pe care le conferă urbanismul. În perioada 1966—1977, la un spor total al populației de 12,9%, i-a corespuns o creștere de 26,7% a suprafeței locative, în prezent peste o cincime din populația țării locuind în case cu un confort sporit. Construcția unui important număr de unități comerciale, școlare, de cultură și artă și a altor unități de deservire economică și social-culturală la orașe și sate a condus la creșterea continuă a nivelului de trai material și cultural al populației.

Tendința de apropiere între județe în ce privește nivelul producției industriale pe un locuitor, manifestată în întreaga perioadă a construcției socialiste și îndeosebi în perioada actualului cincinal constituie o realitate vizibilă, mare majoritate a județelor urmînd să depășească în anul 1980 media realizată în anul 1975 pe total țară, aceasta subliniind încă o dată caracterul realist-științific al politicii partidului nostru de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție.

Marin CEOPONEA
Dumitrache CARACOTA

Dezvoltarea accelerată a economiei

(Urmare din pag. 14)

lichidarea subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice și politice internaționale.

Îmbunătățirea calității vieții — efect direct al creșterii economice

O CARACTERISTICĂ esențială a dezvoltării economico-sociale a țării noastre a constituie subordonarea acestei dezvoltări ridicării bunăstării sociale, creșterii calității vieții. În fiecare etapă a construcției socialiste partidul și statul nostru urmăresc să asigure o deplină concordanță între dezvoltarea economiei și bunăstarea populației. **„Partidul nostru, Comitetul Central** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — fac totul ca, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a înfloririi economiei naționale, să înfăptuim neabătut programul de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm“[3]).

Criteriul suprem al măsurării finalității sociale a creșterii economice îl reprezintă îmbunătățirea condițiilor de viață, ridicarea gradului de civilizație al populației. Interacțiunea dintre creșterea economică și îmbunătățirea condițiilor de viață este relevată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Dinamica venitului național, fondului de consum și veniturilor reale

1950=100

Anii	Venitul național pe locuitor	Fondul de consum pe locuitor	Venituri reale pe locuitor
1955	161	180	137
1960	238	232	161
1965	354	323	264
1970	462	408	263
1975	784	627	366

Așadar, creșterea rapidă a venitului național, ca urmare a dezvoltării susținute a forțelor de producție și a modificărilor intervenite în structura economiei, își găsește reflectarea în **sporirea continuă a fondului de consum și a veniturilor reale pe locuitor.** În repartizarea fondului de consum între membrii societății este promovat cu fermitate principiul echității socialiste, al asigurării unei proporții juste între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii, în raport cu stadiul actual al dezvoltării economice, cu posibilitățile materiale ale societății noastre, cu contribuția concretă a fiecărui cetățean la crearea bunurilor materiale și spirituale.

În concordanță cu politica partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului, pe baza sporirii producției și productivității muncii sociale, a venitului național, în domeniul retribuirii s-a statornicit principiul **măririi periodice a retribuției tuturor categoriilor de oameni ai muncii.** Majorările care au loc în acest cincinal vor face ca retribuția medie netă lunară să ajungă în 1980 la 2 201 lei, ceea ce reprezintă cu 38% mai mult decît în 1975.

Pe lîngă veniturile directe, oamenii muncii beneficiază într-o măsură tot mai mare de **fondurile sociale de consum** alocate de stat. În aceasta își găsește expresia o trăsătură definitorie a statului socialist care, deținînd și administrînd în interesul celor ce muncesc întreaga avuție socială, preia asupra sa problemele privitoare la dezvoltarea învățămîntului și culturii, ocrotirea sănătății, asigurările sociale etc. În acest cincinal statul va cheltui 313,6 miliarde lei, cu 44% mai mult decît în perioada 1971—1975. În 1980 volumul cheltuielilor social-culturale pe o familie va fi de circa 10 000 lei, față de 7 400 lei în 1975. Odată cu creșterea veniturilor directe și a celor provenite din fondurile sociale de consum, sporesc **veniturile reale ale populației.** Pe această bază are loc creșterea și diversificarea consumului de produse alimentare și nealimentare și de servicii, dezvoltarea construcției de locuințe, asigurarea asistenței medicale, ridicarea nivelului cultural și de instrucție, creșterea gradului de urbanizare și apropierea condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe.

Ne-am referit pînă acum la o parte din problemele care definesc calitatea vieții. O altă grupă de probleme se referă la resursele naturale și mediul înconjurător. Odată cu realizarea vastului program de dezvoltare economico-socială în țara noastră se acordă atenție **măsurilor de utilizare rațională a resurselor naturale, de împiedicare a poluării, de conservare nealterată a mediului înconjurător,** asigurînd astfel condiții de viață cît mai corespunzătoare poporului, atît în prezent cît și în viitor.

Asistăm, așadar, la o acțiune cuprinzătoare, asupra tuturor factorilor care determină calitatea vieții, care privesc omul, fericirea sa aflîndu-se în centrul politicii partidului și statului nostru. Personalitatea omului, bunăstarea sa materială și spirituală sînt ridicate pe planuri superioare în societatea noastră socialistă, partidul și statul concentrîndu-și toate eforturile în împlinirea cît mai amplă a acestor supreme și generoase țeluri. Tocmai această preocupare pentru problemele multiple ale omului exprimă înaltul umanism al societății noastre socialiste.

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—23 septembrie 1977.

SPORIREA VOLUMULUI DESFACERILOR DE MĂRFURI, EFECT AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE, COMPONENTĂ A RIDICĂRII NIVELULUI DE TRAI

Janos FAZEKAS

membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerţului interior

ÎNAINTAREA PATRIEI pe noi trepte de civilizaţie este strîns legată de politica economică a partidului, de dezvoltarea în ritm accelerat a economiei naţionale. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „economia noastră socialistă a permis înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale politicii partidului, ale societăţii socialiste, de a asigura într-o perioadă relativ scurtă ridicarea gradului general de civilizaţie materială şi spirituală a întregului popor".**

Capacitatea industriei şi a agriculturii de a produce cantităţi din ce în ce mai mari de bunuri de consum necesare oamenilor muncii, creşterea la cote înalte a potenţialului economic al ţării şi sporirea veniturilor populaţiei au efecte directe asupra dezvoltării ofertei de bunuri de consum, în condiţiile amplificării şi diversificării cererii populaţiei. Pe de altă parte, creşterea mai accentuată a veniturilor oamenilor muncii a determinat mărirea puterii de cumpărare a acestora. Armonizarea cantitativă tot mai bună a ofertei cu cererea constituie un element caracteristic al evoluţiei desfacerilor de mărfuri către populaţie.

Industria, agricultura, celelalte ramuri ale economiei naţionale pun în prezent la dispoziţia populaţiei un fond de mărfuri mai diversificat, superior din punct de vedere calitativ. Pe această bază, vînzările de mărfuri pe locuitor au crescut în ţara noastră de la 4 625 lei în 1970 la 6 632 lei în 1975, prevăzîndu-se să ajungă la 8 520 lei în anul 1980. **Astăzi, populaţia ţării noastre este incomparabil mai bine hrănită, mai bine îmbrăcată, dispune de condiţii de confort mult sporite faţă de trecut.**

Activitatea comerţului socialist — pe coordonate superioare

ÎN ULTIMII ANI, **comerţul socialist, ca şi serviciile turistice au cunoscut o permanentă modernizare şi dezvoltare.** Odată cu **extinderea şi perfecţionarea bazei materiale** a comerţului a fost creat un **cadru legislativ** adecvat, vizînd organizarea şi funcţionarea comerţului interior. Astfel, Legea comerţului, Decretul cu privire la organizarea Consiliului pentru coordonarea şi îndrumarea activităţii de aprovizionare şi prestare de servicii către populaţie, Decretul privind normele generale de organizare şi dezvoltare a reţelei comerciale şi de alimentaţie publică au stabilit cu claritate sarcinile şi atribuţiile ce revin organelor centrale din acest domeniu, ca şi consiliilor populare, întreprinderilor şi unităţilor comerciale pentru mai buna aprovizionare a populaţiei cu produse alimentare şi nealimentare. În concordanţă cu creşterea continuă a puterii de cumpărare a cetăţenilor, cu perfecţionările impuse de aceste acte normative, dimensiunile activităţii comerciale au sporit simţitor, mai ales în anii actualului cincinal. Astfel, în ultimii doi ani vînzările de mărfuri, în sumă totală de 320 miliarde lei, au echivalat cu cele din primii 10 ani de existenţă a comerţului socialist. **În 1978, desfacerile de mărfuri sînt de aproape 15 ori mai mari decît în 1950.**

Noi obiective şi modalităţi de perfecţionare pe mai departe a acestei activităţi au fost definite la **Consfătuirea pe ţară a oamenilor muncii din comerţul socialist,** din 27—28 iunie a.c., care s-a înscris ca un moment remarcabil al vieţii economico-sociale şi politice a ţării. În ampla cuvîntare rostită în încheierea lucrărilor consfătuirii de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** s-au trasat direcţiile fundamentale de acţiune pentru înfăptuirea cu succes a marilor sarcini care revin comerţului, în îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei, modernizarea activităţii sale, creşterea eficienţei economice — obiective de importanţă majoră în îndeplinirea funcţiilor social-economice specifice acestei ramuri a economiei naţionale. Consfătuirea a dat un nou şi puternic impuls lucrătorilor din comerţ, în eforturile pentru desfăşurarea unui comerţ modern şi civilizat, care să satisfacă mai deplin exigenţele crescînde ale maselor de consumatori.

Condiţiile unei alimentaţii raţionale, echilibrate

ÎN DEZVOLTAREA activităţii de comerţ interior, o atenţie deosebită se acordă desfacerilor de mărfuri alimentare.

Tabelul nr. 1

Dinamica volumului fizic al vînzărilor de mărfuri prin comerţul socialist (1950 = 100)

	1965	1975	1977
Comerţ socialist — total	479	10,7 ori	12,5 ori
— mărfuri alimentare	453	9,2 ori	10,5 ori
— alimentaţia publică	705	17,0 ori	18,7 ori
— mărfuri nealimentare	463	10,3 ori	12,9 ori
Vînzările de mărfuri pe un locuitor	411	9,1 ori	10,4 ori

Cu deosebire în ultimii ani, accentul este pus pe realizarea unei alimentaţii raţionale, echilibrate şi ştiinţific stabilite, pentru întreaga populaţie a ţării. La nivelul anului 1977 valoarea nutritivă a alimentelor consumate de un locuitor a fost în medie de 3 325 calorii, cifră ce depăşeşte necesarul fiziologic, stabilit corespunzător condiţiilor climatice ale ţării noastre şi în raport cu structura de vîrstă şi socio-profesională a populaţiei.

(În cadrul acestei medii a necesarului, valorile variază între 2 600 calorii pentru lucrătorii din activitățile administrative și pînă la 3 700 calorii pentru muncitorii din metalurgie, 4 000 calorii pentru muncitorii petroliști, 4 500 calorii pentru muncitorii din industria carboniferă). În structură, s-au mărit producția și desfacerile la unele grupe de mărfuri la care în trecut au existat deficite. Cantitatea de alimente care furnizează proteine de origine animală a crescut, în perioada 1970 — 1977, cu 48%, cea de grăsimi cu 39%, cea de alimente din grupa glucidelor cu 7,2%, ceea ce arată mutațiile intervenite în alimentația populației.

Față de aceste creșteri, în profil teritorial există diferențieri în funcție de unele situații locale, de necesitatea aprovizionării specifice a unor centre miniere, petrolifere, metalurgice, forestiere și altele. Astfel, în Valea Jiului — unde principalii consumatori sînt minerii, care lucrează în subteran, depunînd eforturi fizice grele — desfacerile pe o persoană sînt mai mari decît media pe țară cu 36% la carne și preparate din carne, 27% la grăsimi, 20% la lapte și produse lactate, 25% la zahăr și altele.

Deși în consumul alimentar mai sînt încă unele probleme de structură, mai ales în ce privește necesitatea echilibrării la grupa lapte și produse lactate, totuși normele de consum fiziologic sînt acoperite ; populația țării noastre se hrănește bine, ceea ce asigură toate condițiile pentru realizarea unei vigori fizice și intelectuale corespunzătoare. Este chiar justificat să acționăm în direcția unor **măsuri de educație în domeniul nutriției, pentru ca fiecare cetățean să se orienteze spre o alimentație rațională, echilibrată,** în raport cu activitatea ce o depune și cu cheltuiala de energie pe care o face (dispunem de date care arată că 22% din populația țării depășește greutatea corporală normală).

În justa orientare a consumului alimentar al populației, un rol de cea mai mare importanță revine **alimentației publice.** Acest sector al comerțului, în care funcționează un număr important de unități de vîrf aparținînd Ministerului Turismului, își îndeplinește într-o măsură mereu mai cuprinzătoare funcțiile sale bine determinate, atît pe linia satisfacerii cerințelor consumatorilor din țară, cît și în servirea celor aproape 4 milioane de turiști străini și a altor oaspeți de peste hotare.

În îndeplinirea programului privind dezvoltarea alimentației publice în actualul cincinal, pe lîngă aspectul cantitativ — creșterea volumului desfacerilor prin unitățile de profil — au intervenit și se accentuează importante îmbunătățiri de ordin calitativ : mărirea ponderii unităților cu profil culinar (de la 43% în 1975, la 59% în 1977), diversificarea acestora, extinderea comerțului stradal, organizarea de puncte de desfacere la locurile de agrement de pe traseele turistice și din zonele preorășenești, în întreprinderi, școli, case de cultură — variate forme ce satisfac mai bine cerințele populației.

Ca urmare a măsurilor luate, **în cadrul creșterii, în perioada 1975—1977, a vînzărilor prin alimentația publică cu 14%, desfacerile de mîncăruri au sporit cu 28,5%.**

Sub aspectul diversificării, se mențin încă preponderente preparatele și mîncărurile din carne ; mîncărurile pe bază de legume, pește, orez, carne de pasăre, produse lactate, precum și garniturile de orez, paste făinoase, ouă, brînzeturi și legume înregistrează creșteri care nu sînt satisfăcătoare. Ministerul Comerțului Interior, în colaborare cu Institutul de igienă și sănătate publică al Ministerului Sănătății, au elaborat indicații privind aplicarea tehnicii gastronomice în producția culinară, precum și un ghid orientativ culinar pentru cantinele-restaurant, în vederea asigurării unei alimentații raționale.

Recent, în urma măsurilor stabilite de conducerea de partid pentru generalizarea rezultatelor pozitive și eliminarea unor lipsuri care mai dăinuie în alimentația publică, ministerul a analizat cu fiecare întreprindere din sector căile care să ducă la dezvoltarea capacității de conducere și de organizare și care să permită aprecierea activității în raport cu servirea exemplară a consumatorilor și cu eficiența economică.

Creșterea rapidă a desfacerilor de mărfuri nealimentare

LA MĂRFURILE NEALIMENTARE se accentuează tendința sporirii mai rapide a desfacerilor, rezultat firesc al creșterii veniturilor bănești ale populației. Astfel, **în primul semestru din acest an sporul a fost de 13,9% la produsele nealimentare și de 9,7% la produsele alimentare, față de perioada corespunzătoare din 1977.**

Crearea unei industrii moderne a bunurilor de consum, cu o puternică bază de producție — capabilă să satisfacă cerințe ale consumului din cele mai felurite și diversificate — asigură îndeplinirea sistematică a programelor aprobate de partid pentru acest cincinal privind dezvoltarea producției și a desfacerilor la toată gama de produse.

Tabelul nr. 2

Dinamica vînzărilor cu amănuntul (cantități fizice) la cîteva produse principale

1965 = 100

	1970	1976
Pîine	112	133
Carne și preparate din carne	133	237
Ulei comestibil	118	142
Lapte	166	244
Zahăr	123	183
Cartofi și legume proaspete	161	202
Țesături și confecții	117	130
Încălțăminte	142	183
Aparate de radio	105	149
Televizoare	153	241
Frigidere	123	252
Mobilă *)	170	280

*) Valoric.

Față de anul 1975, creșterile din anul trecut ale desfacerilor la confecții, textile, tricotaje, încălțăminte au evoluat între 21 și 33%. Îndeosebi la confecții, desfacerile au fost deosebit de dinamice (volumul din 1977 este echivalent cu vînzările realizate pe întregul cincinal 1961—1965), determinînd o mare economie de muncă socială și reflectînd schimbarea completă a opticii maselor de cumpărători, care își îndreaptă tot mai mult preferințele spre confecții.

La grupa de mărfuri textile-încălțăminte, o serie de articole care nu satisfăceau în întregime cerințele în ce privește sortimentația și cantitățile (țesături extralate, finet, tricotaje din bumbac și mătase pentru copii, încălțăminte cu fețe de lac pentru copii, bascheți, tenișI, stofă de mobilă, ață de cusut, fermoare ș.a.) au fost asigurate treptat, cu deosebire în ultimii doi ani, la nivelul cererilor de consum.

Desfacerile de produse metalo-chimice, mai ales bunuri de folosință îndelungată, autoturisme, mobilă, mărfuri de uz social-cultural și gospodăresc, cunosc și ele un ritm dinamic. Se prevede că în acest an vor fi vîndute prin rețeaua comerțului socialist : 460 mii aparate de radio (cu 61 mii buc. mai mult decît în 1975), 450 mii televizoare (cu 54 mii buc. mai mult),

(Continuare în pag. 23)

CREȘTEREA DURATEI MEDII DE VIAȚĂ, mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste

NECESITATEA de a caracteriza mai cuprinzător starea unei națiuni, performanțele sale, obiectivele urmărite, în condițiile creșterii complexității proceselor sociale și economice, a dus la noțiunea de indicatori sociali.

Fără să însemne ignorarea indicatorilor clasici — de tipul produsului național brut sau venitului național pe locuitor — indicatorii sociali (mai exact „societali") și-au dovedit pe deplin puterea de caracterizare sintetică a societății. Definiți drept „construcții bazate pe observații, indicatorii sociali se prezintă obișnuit sub formă cantitativă și evidențiază un aspect sau altul al vieții sociale în care sîntem interesați sau despre schimbările care au loc în viața socială"[1]). Rolul indicatorilor sociali a crescut considerabil, datorită în special faptului că nu în toate cazurile creșterea economică este însoțită de îmbunătățirea calității vieții. Exemplul unor țări dezvoltate, în care produsul național brut pe locuitor depășește 7 000 dolari anual, dar care sînt confruntate cu o serie de probleme sociale grave — șomaj, inegalitate în repartiția veniturilor, criminalitate accentuată, poluare — este concludent.

De la un număr de zeci și chiar sute de indicatori sociali, preocupările s-au îndreptat către un număr redus de indicatori sau chiar un indicator unic care să caracterizeze **într-o formă concentrată** nivelul unei societăți, gradul de civilizație al acesteia, măsura în care sînt satisfăcute nevoile și aspirațiile populației. Dacă lăsăm la o parte propuneri ca aceea a lui Johan Galtung, potrivit căreia cea mai potrivită măsură a calității vieții ar fi „nivelul bucuriei"[2]), concept greu cuantificabil, cei mai mulți autori s-au oprit asupra **duratei medii de viață**, considerată a putea îndeplini funcția unui asemenea indicator sintetic. În materialul O.N.U. citat, se propune folosirea speranței de viață la naștere, la vîrsta de 30 și 60 de ani, în acest scop. O propunere și mai categorică este aceea de a folosi un indicator sintetic, numit „indice fizic al calității vieții" („Physical Quality of Life Index"), o sinteză statistică a unui număr de trei variabile sau indicatori[3]) : speranța de viață la naștere, rata de mortalitate infantilă și nivelul științei de carte. Cu ajutorul unui asemenea indice s-ar putea caracteriza — menționează materialul citat — „nevoile umane fundamentale".

Remarcăm că un asemenea indice asigură țării noastre **un loc mai avantajos în clasificarea țărilor lumii, deoarece valorile pentru ultimii ani sînt următoarele : aproape 70 de ani durata medie de viață (1975—1977), 31,2 decese sub un an la 1 000 născuți vii (1977), absența analfabetismului.** Să amintim că într-o lucrare elaborată de economiști români[4]), în clasificarea țărilor după nivelul de dezvoltare economico-socială, pe bază de nouă variabile, România ocupă locul 29 în rîndul unui număr de 124 țări (situația din 1971), fiind inclusă în grupa a III-a din cele cinci grupe adoptate în clasificare.

Indiferent de sistemul folosit de variabile, de metodologia aplicată, **durata medie de viață rămîne unul din cei mai importanți indicatori — dacă nu chiar cel mai important —** pentru caracterizarea sintetică a nivelului de viață și civilizație al unei națiuni.

[1]) O.N.U. **Towards a system of social and demographic statistics.** (Studies in Methods. Series F. Nr. 18), New York, 1975, p. 27.
[2]) A se vedea în Vl. Trebici, **Calitatea vieții — finalitatea economiei socialiste**, Revista economică, nr. 38, 1976.
[3]) **A „Quality of Life" Index**, Economic Impact (S.U.A.), nr. 4, 1977, p. 5—6.
[4]) **Tipologia economiilor naționale**, Editura politică, 1977, p. 40—41.
[5]) De pildă, în tabela de mortalitate a populației României 1970—1972 speranța de viață la femei este de 70,35 ani; înseamnă că o persoană de sex feminin care se naște în anii 1970—1972 are șansa să trăiască, în medie această vîrstă, cu condiția ca în anii ce urmează mortalitatea la fiecare vîrstă să fie cea din anii 1970—1972. La vîrsta de 30 ani speranța de viață fiind de 45,32 ani, înseamnă că o persoană în vîrstă de 30 ani, în anii 1970—1972 are șansa de a mai trăi 45,32 ani dacă mortalitatea la vîrstele după 30 ani va rămîne cea din anii 1970—1972.

Sinteză a transformărilor și mutațiilor economico-sociale

DURATA MEDIE DE VIAȚĂ sau, mai exact, speranța de viață la naștere (numită și viața medie) se calculează într-o tabelă de mortalitate și reprezintă numărul mediu de ani pe care îi are de trăit o persoană născută în prezent și care, în decursul întregii sale vieți, ar avea să cunoască la fiecare vîrstă mortalitatea care s-a consemnat pentru cele o sută de generații în anul în care s-a întocmit tabela de mortalitate. În mod corespunzător, speranța de viață se determină și pentru celelalte vîrste[5]).

S-ar putea crede că durata medie a vieții este doar un indicator al sănătății populației, al eficacității strategiei sanitare și a sistemului medico-sanitar. Cum însă nivelul mortalității depinde de un număr mare de factori, în rîndul cărora un loc important îl au cei economici, culturali și educaționali, durata medie a vieții devine un indicator al progresului social-economic, al bunăstării unei populații, al nivelului de civilizație a acesteia. Teoriile „tranziției demografice", modelele demo-economice pun în evidență cu suficientă exactitate momentul în care mortalitatea începe să scadă, respectiv, în care durata medie de viață începe să crească, „pragul" la care se înregistrează tendința respectivă, factorii care determină acest proces. Un anumit nivel de dezvoltare economică este indispensabil în acest sens: îmbunătățirea alimentației populației, ridicarea nivelului de cultură și a educației sanitare, aplicarea măsurilor de igienă publică, progresele medicinii și îmbunătățirea asistenței sanitare contribuie nemijlocit la scăderea mortalității.

Evoluția duratei medii de viață în România este caracteristică pentru **progresele realizate pe tărîm economic, cultural și sanitar.** Cîștigurile cele mai importante revin ultimelor decenii, cînd România a intrat într-o nouă perioadă a istoriei sale. Într-un valoros studiu[6]) sînt prezentate valorile duratei medii a vieții în perioada 1 900—1 975 pentru care există tabele de mortalitate (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția speranței de viață la naștere: 1900—1975

Anii	Speranța de viață la naștere (ani)	Anii	Speranța de viață la naștere (ani)
1899—1901	36,4	1961	66,0
1909—1912	39,6	1964—1967	68,5
1930—1932	42,0	1970—1972	68,6
1956	63,2	1974—1975	69,3

Datele prezentate în tabelul nr. 1 ne indică că în trei sferturi de secol durata medie a vieții a crescut în România cu aproape 33 de ani. În realitate însă, ținînd seama de faptul că în anii 1946—1947 mortalitatea era tot atît de ridicată ca și în perioada antebelică, și deci durata medie de viață nu putea fi decît la nivelul anilor 1930—1932, de circa 42 ani, rezultă că **creșterea acestui important indicator a avut loc după cel de-al doilea război mondial.**

În noile condiții politice, sociale și economice, statul a preluat sub control problema sănătății populației. În numai cîțiva ani (1946—1955) mortalitatea a scăzut de la circa 19 decese la 1 000 locuitori la mai puțin de 10 decese la 1 000 locuitori. Este o scădere spectaculoasă a mortalității într-un termen atît de scurt și care marchează o fază importantă a tranziției demografice din România.

Chiar dacă facem comparația cu anul 1932, cînd durata medie a vieții era de 42 ani, nivelul ei din 1956, de 63,2 ani, arată o creștere cu 21 ani într-un interval de 25 de ani. Cum remarcă V. Ghețău, țărilor occidentale din Europa le-au fost necesari circa 75 ani pentru a realiza o asemenea creștere. Decalajul care separa România de țările dezvoltate din Europa la acest indicator s-a redus considerabil : de la circa 15—20 ani, la începutul secolului, la aproximativ 4—6 ani în prezent.[7])

ROMÂNIA — pe traiectoria progresului și civilizației

Creșterea duratei medii de viață în șase țări europene (Danemarca, Anglia și Țara Galilor, Franța, Olanda, Norvegia și Suedia, S.U.A. (statul Massachusetts[8]) (vezi tabelul nr. 2) s-a produs într-un ritm mai scăzut. Pentru a ajunge de la 42,2 ani la 69,8 ani au fost necesari deci 90 ani (1860—1950). România însă a parcurs acest drum în 43 ani, dacă considerăm durata medie de viață de 42 ani, în 1932, iar cea de 69,7 ani, în anii 1974—1976.

Tabelul nr. 2

Speranța de viață la naștere în șase țări europene și în S.U.A. (ambele sexe), în anii 1840—1965

Anii	Durata medie de viață (ani)	Creșterea decenală (ani)	Creșterea anuală (ani)
1840	41,0	—	—
1850	41,5	0,5	0,05
1860	42,2	0,7	0,07
1870	43,5	1,3	3,13
1880	45,2	1,7	0,17
1890	47,1	2,0	0,20
1900	50,5	3,4	0,34
1910	54,3	3,8	0,38
1920	58,3	4,0	0,40
1930	61,7	3,4	0,34
1940	64,6	2,9	0,29
1950	69,8	5,2	0,52
1960	72,0	2,2	0,22
1965	72,3	0,3*	0,02

*) Pe cinci ani.

Dacă însă considerăm că în anii 1946—1947 durata medie de viață era de circa 42 ani, atunci creșterea respectivă s-a realizat în numai circa 30 de ani. Creșterea duratei medii de viață într-un interval de timp atît de scurt este, pe alt plan, expresia scăderii spectaculoase a mortalității generale a populației în perioada după 1948. Să mai reținem că după 70 ani, creșterile, deși mici, de circa 0,22 ani în fiecare an indică **continuarea și accentuarea progresului economico-social al țării. Pînă în 1990 România poate ajunge la o durată medie de viață de 72,3 ani.**

Durata medie a vieții — la nivelul țărilor dezvoltate

DEȘI ȚARĂ ÎN CURS DE DEZVOLTARE, România se situează în familia țărilor dezvoltate în ce privește durata medie a vieții. Afirmația este valabilă și pentru alți indicatori cum ar fi nivelul de instruire al populației, nivelul cultural, aspectele sanitare și, evident, unii indici economici. O comparație internațională ne convinge imediat de acest lucru. Datele cu privire la repartiția unui număr de 138 țări (pentru care sînt disponibile informații atît pentru durata medie a vieții cît și pentru produsul național brut pe un locuitor[9]) ne arată următoarele (tabelul nr. 3) :

Tabelul nr. 3

Repartiția unui număr de 138 țări după durata medie a vieții (ani) și produsul național brut pe locuitori (dolari)

Durata medie a vieții (ani) / P.N.B. pe locuitor (dolari)	TOTAL	Sub 35 ani	35,0—39,9 ani	40,0—44,9 ani	45,0—49,9 ani	50,0—54,9 ani	55,0—59,9 ani	60,0—64,9 ani	65,0—69,9 ani	70 ani și peste
TOTAL	138	3	10	27	8	20	8	12	19	31
Sub 100 dolari	4	—	2	2	—	—	—	—	—	—
100—250 „	30	3	4	15	3	4	—	—	1	—
250—500 „	22	—	3	7	2	5	3	2	—	—
500—750 „	16	—	—	3	1	4	2	4	2	—
750—1000 „	9	—	—	—	1	3	—	3	1	1
1000—1250 „	6	—	—	—	—	—	1	3	1	1
1250—1500 „	6	—	—	—	—	2	—	—	3	1
1500—2000 „	7	—	—	—	—	[illegible]	2	—	3	1
2000—2500 „	9	—	—	—	—	—	—	—	6	3
2500—3000 „	5	—	1	—	—	—	—	—	1	3
3000—4000 „	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4
4000—5000 „	5	—	—	—	1	1	—	—	—	3
5000—6000 „	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5
6000—7000 „	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6
7000 dolari și peste	4	—	—	—	—	—	—	—	1	3

La scara mondială, în perioada 1970—1975, durata medie de viață în țările dezvoltate a fost de 71,1 ani ; în țările în curs de dezvoltare, de 52,2 ani, media pe glob fiind estimată la 58 ani. **Cu o durată medie a vieții de aproape 70 de ani, România se situează în grupa țărilor dezvoltate, cu 12 ani deasupra mediei mondiale.**

Între nivelul dezvoltării economice, măsurat prin produsul național brut pe locuitor, și durata medie a vieții există o corelație pozitivă : pe măsura creșterii primului indicator are loc o mărire a duratei medii de viață (fig.). Legătura nu este de tip liniar, pentru simplu motiv că de la un nivel în sus durata medie a vieții crește după o curbă logistică, fiind plafonată de o asimptotă superioară de circa 75 ani (ambele sexe).

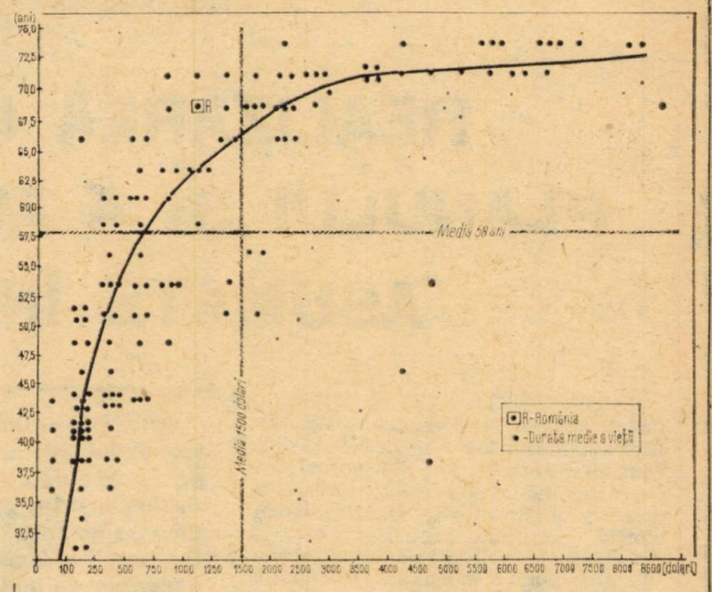

Relația nu trebuie însă absolutizată : după cum arată datele referitoare la România, la un nivel relativ mai scăzut al produsului național brut pe locuitor, durata medie a vieții este mult mai ridicată, exprimînd contribuția foarte importantă a unor factori cum ar fi : creșterea gradului de instrucție a populației, perfecționarea sistemului sanitar, accesibilitatea întregii populații la progresele medicinii într-un context politic și social în care omul este valoarea supremă, țelul ultim al întregii strategii a dezvoltării economico-sociale.

Important este faptul că între cei doi indicatori este o corelație **relativ strînsă.** Această constatare are o deosebită valoare practică și teoretică. S-a afirmat că scăderea accentuată a mortalității în țările în curs de dezvoltare, survenită după 1950, și care explică „explozia demografică" — natalitatea a rămas la un nivel înalt, ceea ce, în condițiile scăderii mortalității, duce la creșterea sporului natural și deci a ratei de creștere a populației — se poate realiza în mod autonom, numai prin aplicarea progreselor medicinii și a sistemului sanitar, fiind deci provocată exogen, pe baza ajutorului venit din afară. Afirmația este valabilă doar parțial : în lipsa unor profunde schimbări structurale în contextul social-economic al țării respective, **scăderea mortalității devine tot mai înceată și, respectiv, durata medie a vieții crește mai încet, iar în unele țări în curs de dezvoltare se înregistrează chiar o creștere a mortalității.** Așadar, fără a subestima rolul medicinei și sistemului sanitar în reducerea morbidității, trebuie subliniat că **un efect de durată și de amploare se asigură numai pe baza dezvoltării social-economice.** Interpretarea sistemică ne obligă să recunoaștem acest lucru : sistemul sanitar este doar unul din cele existente în societate, iar eficacitatea sa este condiționată de toate celelalte sisteme și, în primul rînd, de cel **economico-social.** Experiența României este concludentă din acest punct de vedere.

prof. dr. Vladimir TREBICI

---

[8]) Vasile Ghețău, **Speranța de viață a populației României,** Viitorul social, nr. 1, 1978, p. 142—152.

[9]) În 1975—1977 durata medie a vieții în România a fost de 67,45 ani (bărbați) și 72,06 ani (femei). Cea mai ridicată valoare se înregistrează în ultimii ani, la sexul masculin, în Suedia (72,07 ani), iar la sexul feminin, în Norvegia (77,83 ani); decalajul este deci de 4,62 ani (masculin) și 5,77 ani (feminin) între indicatorii din România și cei mai buni indicatori din Europa.

[8]) O.N.U. The Determinants and Consequences of Population Trends. New Summary of Findings on Interaction of Demographic, Economics and Social Factors. (Population Studies, nr. 50), Vol. I, New York, 1973, p. 111.

[9]) Pentru durata medie a vieții: **O.N.U. Demographic Yearbook 1976,** New York, 1977; pentru produsul național brut pe locuitor: **World Bank Atlas. Population, per capita product, and growth rates.** Published by the World Bank, 1977.

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI ȘI A ANGAJAMENTELOR ASUMATE ÎN ÎNTRECERE

● Valorificarea maximă a potențialului tehnic și organizatoric = sporirea și diversificarea în ritm rapid a producției ● Ridicarea calitativă a producției — la baza reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs ● Diminuarea importurilor și creșterea accentuată a exportului.

PARTICIPANȚI activi la ampla și mobilizatoarea întrecere socialistă desfășurată în cinstea zilei de 23 August, oamenii muncii din întreprinderile Centralei industriale de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice depun eforturi susținute pentru a aduce o contribuție sporită la înfăptuirea obiectivului major de îndeplinire exemplară și depășire a prevederilor planului pe acest an, atît la producția fizică cît și la producția netă.

Principala resursă a sporirii producției o constituie utilizarea mai intensă a capacităților de producție. Pe baza unor analize aprofundate efectuate de către colective de specialiști, cadre de conducere, muncitori din întreprinderi și centrală, privind modul cum sînt folosite mașinile, utilajele, instalațiile și spațiile de producție, au fost identificate numeroase rezerve pentru a căror atragere în circuitul productiv au fost elaborate ample programe de măsuri tehnice și organizatorice. Înfăptuirea acțiunilor preconizate va permite obținerea în acest cincinal, la nivelul centralei, a unei producții marfă suplimentare, față de prevederile inițiale, în valoare de peste 565 milioane lei.

DIN ANALIZA nivelului producției fizice realizate la cele trei mari familii de produse care reprezintă profilul de bază al centralei (tabelul nr. 1) se poate desprinde dinamica tot mai înaltă a creșterii producției. Această dezvoltare a avut și are la bază numeroase studii de prognoze și marketing, care au permis direcționarea dezvoltărilor de capacități și a însușirii de noi produse spre sortimentele cu desfacere asigurată, care să satisfacă cerințele economiei naționale și exigențele beneficiarilor externi. Dintre caracteristicile evoluției pe care o înregistrează producția unităților centralei prezintă interes mai larg, în special, următoarele:

Tabelul nr. 1

Dinamica producției fizice (1975=100)

Perioada	Anvelope	Articole tehnice din cauciuc	Prelucrate din mase plastice
1976	111,1	101,5	111,4
1977	116,0	101,6	133,0
1978	131,0	115,5	162,3
1979	150,0	146,1	204,0
1980	201,1	181,1	300,1

● **asigurarea, de pe acum, a condițiilor necesare realizării producției fizice de anvelope prevăzută în anul 1980** prin crearea de capacități de producție suplimentare în actualele spații construite la întreprinderile „Danubiana" și „Victoria"-Florești, utilizarea completă a suprafețelor existente, eliminarea locurilor înguste și armonizarea activității între secții. Tot în acest scop au fost construite noi capacități de producție în orașele Zalău, Caracal, Drobeta-Turnu Severin, a fost diversificat sortimentul de anvelope etc. Producția fizică de anvelope prevăzută pentru anul 1980 va ridica țara noastră la un indicator de circa 400 anvelope la 1 000 locuitori, care este egal sau apropiat cu producția realizată în prezent sau prevăzută pentru acel an într-o serie de țări ca R. D. Germană, Cehoslovacia, Italia și va fi superioară celei prevăzute a se realiza în același an în Bulgaria, Ungaria, Polonia.

● Impulsul puternic dat industriei constructoare de mașini, industriei energetice, activității miniere, construcțiilor, agriculturii etc. a determinat **dezvoltarea producției de articole tehnice din cauciuc,** care la finele anului 1980 va cuprinde o gamă de aproape 50 000 sortimente și repere. Introducerea unor tehnologii moderne a dus la mărirea duratei de exploatare a articolelor tehnice din cauciuc, la îmbunătățirea calității și, odată cu aceasta, la sporirea, an de an, a exportului.

● Producția de **articole din mase plastice** cunoaște la rîndul ei o înaltă dezvoltare, de peste 3 ori numai în cincinalul 1976—1980. La finele lui 1980 se va realiza o producție fizică de prelucrate din mase plastice de aproape 510 000 tone/an. Pentru satisfacerea în măsură tot mai mare a nevoilor economiei naționale cu produse din mase plastice, s-a îmbunătățit structura producției, fabricîndu-se o gamă variată de plăci expandate cașerate, înlocuitor al cartonului pentru ambalaje, țevi pentru irigații destinate agriculturii, conducte și fitinguri pentru construcții, saci paralelipipedici cu valvă care permit stivuirea în bune condițiuni, ușurînd transportul și depozitarea produselor ambalate, produse din polipropilenă, înlocuitor de celofan și altele. Peste 50% din produsele realizate reprezintă tehnologii noi, rezultat al cercetării proprii în întreprinderile de mase plastice din Iași și Buzău și în institutul de cercetări al centralei industriale.

Concentrarea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii spre realizarea planului fizic sortimental a făcut posibil să se obțină importante sporuri de produse în fiecare întreprindere (tabelul nr. 2). Pentru a putea face față

Tabelul nr. 2

Creșterea producției fizice în unele întreprinderi
— în procente față de 1975 —

Întreprinderea	1976	1977	1978 (plan)
Întrep. de anvelope „Victoria"-Florești	117,0	130,0	153,3
I.P.M.P. București	113,0	130,0	132,0
I.P.M.P. Buzău	109,0	126,0	140,5
I.P.M.P. Iași	114,1	126,1	141,5
I. Ch. Orăștie	103,5	113,0	140,0
C.A.T.C. Jilava	100.1	100.2	101.3
C.A.T.C. Pitești	103,0	103,5	103,7

sporirii volumului și complexității produselor a fost pusă în valoare o gamă largă de mijloace tehnice, materiale și umane disponibile. Cu toate acestea, calitatea activității întreprinderilor de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice este adesea grevată de o serie de dificultăți produse de colaboratori. În aprovizionarea tehnico-materială, de pildă, apar unele probleme în asigurarea cantitativă ritmică și calitativă a granulelor de polietilenă de mică și mare densitate (furnizor Combinatul petrochimic Pitești), a cauciucului poliizoprenic (furnizor Combinatul petrochimic Borzești), a plastifianților (furnizor întreprinderea „Solventul" Timișoara) etc.

Pe lîngă înlăturarea deficiențelor semnalate, pentru dezvoltarea în viitorul apropiat a producției la noi familii de articole prelucrate din mase plastice, este necesară o mai mare recep-

tivitate față de cererile unităților noastre de asimilare și livrare a unor noi sortimente de granule polietilene de mare densitate (sort 7 000 F) și pvc (sitat, discuri etc.) din partea furnizorilor amintiți. O colaborare mai atentă furnizor-beneficiar pentru asigurarea mai operativă a bazei materiale a planului ar crea condiții ca volumul producției fizice, îndeosebi la întreprinderile de prelucrare a maselor plastice, să cunoască o creștere mult mai mare.

Creșterile cantitative ale producției fizice au fost însoțite de **îmbunătățirea structurii pe sortimente**, acordîndu-se o atenție deosebită producției bunurilor de consum în concordanță cu tendințele cererii populației. Anual, întreprinderile centralei livrează direct consumului populației produse în valoare de peste un miliard lei. Aceste realizări sînt rezultatul diversificării producției, al perfecționării tehnologiilor de fabricație, al modernizării produselor. Pentru anul 1980 sînt prevăzute a se produce și desface către populație bunuri de consum într-un volum de peste 3 ori mai mare decît în 1975, într-o gamă sortimentală care să satisfacă nevoile și cerințele tuturor categoriilor de consumatori.

IN CEI PESTE doi ani și jumătate ai cincinalului, ca dealtfel în întreaga perioadă la care ne referim, exportul a cunoscut și va cunoaște o creștere continuă, valorică și sortimentală. În anul 1980 volumul exportului, la nivelul centralei, va fi de 7,3 ori mai mare decît în 1975. Creșterea producției de anvelope și articole prelucrate din mase plastice destinate exportului situează centrala printre unitățile economice cu cea mai mare dinamică din industria chimică. Exportul de anvelope crește în 1978 de 2,4 ori, iar în 1980 de 5,6 ori față de realizările anului 1975 (reprezentînd 42,5% din volumul producției de anvelope). Creșterea exportului de anvelope se realizează și prin echiparea autoturismelor, autocamioanelor și tractoarelor livrate în diferite țări de întreprinderile constructoare de mașini.

În anii care vin, producția de articole prelucrate din mase plastice destinată exportului cunoaște și ea cel mai ridicat ritm de creștere pe industria chimică, respectiv de 8,6 ori mai mare în 1980 față de 1975. Îmbunătățirea structurii producției, avînd în vedere mai ales cerințele pieței externe, creează posibilități pentru un export de circa 300 000 tone produse din mase plastice, reprezentînd peste 60% din producția fizică.

Dezvoltarea puternică a industriei prelucrării cauciucului și a maselor plastice, modernizarea producției și diversificarea largă a sortimentelor, luarea în considerare a tendințelor care se manifestă pe plan mondial sînt în măsură să asigure o mai bună satisfacere cantitativă și calitativă a necesităților economiei naționale, a exigențelor exportului.

Ion VELICAN
director comercial
Centrala de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice București

Sporirea volumului desfacerilor de mărfuri

(Urmare din pag. 19)

390 mii frigidere (cu 130 mii buc. mai mult), 220 mii mașini de spălat rufe (cu 71 mii buc. mai mult), 66 mii autoturisme (cu 21,5 mii buc. mai mult), mobilă în valoare de 5,9 miliarde lei (cu 24% mai mult) și altele. La finele acestui an, peste trei pătrimi din numărul total al familiilor vor avea aparate de radio, mai mult de jumătate — televizoare, iar peste o treime — frigidere.

O rețea complexă, adaptată specificului cererii populației

PRINCIPALII indicatori ai dezvoltării comerțului socialist, ai satisfacerii cererii de consum a populației reflectă un amplu efort de adaptare la dinamica evoluției sociale. Se poate afirma, de pildă, că dezvoltarea rețelei comerciale și amplasarea ei în teritoriu țin îndeaproape pasul cu procesul de urbanizare. Din 1965 pînă în 1976, numărul unităților comerciale cu amănuntul și de alimentație publică din sectorul de stat, specifice orașului, a crescut cu 47,5%, devansînd sporul populației urbane și ajungînd la aproape jumătate din totalul unităților comerțului socialist ; în ce privește unitățile comerciale cooperatiste, predominant rurale, creșterea a fost de 29,4%, ilustrînd o mai bună servire a populației de la sate, care numeric și ca pondere a scăzut sensibil. Dotarea cu infrastructură comercială a noilor ansambluri și cartiere constituie unul din elementele definitorii ale sistematizării urbane.

O tendință semnificativă a dezvoltării comerțului din țara noastră o constituie **apropierea nivelului de satisfacere a cerințelor populației din mediul rural de cel urban**, ca rezultat al creșterii veniturilor țărănimii și a modernizării consumului acesteia. În magazinele sătești se găsesc curent produse care în trecut nu erau desfăcute prin comerțul rural, produse alimentare prelucrate, confecții moderne, mobilă, televizoare, aparate de radio, mașini de spălat rufe, frigidere, detergenți, articole cosmetice și altele. În primii doi ani ai actualului cincinal, cooperația de consum a desfăcut mărfuri în valoare de circa 76 miliarde lei, iar în acest an va realiza o desfacere totală de 43,5 miliarde lei — reprezentînd un spor de 76% față de anul 1970.

La aprovizionarea cu diferite bunuri de consum, o contribuție însemnată aduc unitățile de desfacere ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, rețeaua de magazine de prezentare aparținînd ministerelor producătoare (al industriei ușoare, al economiei forestiere și materialelor de construcții, al industriei chimice ș.a.), care îndeplinesc și un important rol de testare a produselor noi.

Există toate condițiile ca aprovizionarea populației să fie mult îmbunătățită. **Resursele asigură satisfacerea cerințelor de mărfuri alimentare și nealimentare.** Comerțul și industria trebuie să acționeze însă ferm pentru **a corela mai bine structura fondului de marfă cu cerințele de consum**, acordînd o atenție prioritară îndeplinirii programelor de măsuri aprobate de partid, care prevăd diversificarea sortimentală, asimilarea de produse noi, realizarea de bunuri de consum de folosință îndelungată cu caracteristici funcționale superioare și ridicarea accentuată a calității mărfurilor. Din acest punct de vedere, actuala ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum, realizînd o largă consultare a consumatorilor asupra necesităților și preferințelor lor, așază contractările industrie-comerț pe o bază realistă, creînd premise atît pentru mai buna aprovizionare a populației, cît și pentru aplicarea mecanismului economic îmbunătățit.

PRODUSE DE ÎNALT NIVEL TEHNIC

realizate în cincinalul revoluției tehnico-științifice

ÎN cadrul obiectivelor complexe ale marii întreceri socialiste desfășurate în cinstea zilei de 23 August, înnoirea produselor și a tehnologiilor deține o importanță deosebită în calitate de accelerator al întregii dezvoltări economico-sociale a țării. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul *Nicolae Ceaușescu, „ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor a devenit o condiție hotărîtoare a progresului economiei noastre și, de aceea, în această direcție trebuie realizate schimbări fundamentale"*.

În întreg cincinalul actual — al revoluției științifice și tehnice — promovarea pe scară largă a noului în producție reprezintă un obiectiv central, ca factor activ, esențial, în procesul de situare cît mai rapidă a României în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată. Asimilarea, în această perioadă, a unui număr de aproape 1 000 de mașini, utilaje, aparate și instalații noi sau modernizate va avea un aport hotărîtor în creșterea performanțelor tehnice, a funcționalității și competitivității produselor românești. În acest context, din multitudinea preocupărilor de înnoiri tehnologice și organizatorice, prioritatea o dețin cele privind realizarea programelor speciale care urmăresc creșterea și diversificarea mai accelerată a producției în domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale.

Răspunzînd cu un aport de creativitate sporit acestor sarcini de importanță deosebită, efortului impresionant al statului nostru socialist de dotare a economiei cu o bază tehnico-materială modernă, de înaltă tehnicitate, oamenii muncii au obținut succese deosebite în înnoirea în ritm înalt a produselor. Pe lîngă realizarea unor performanțe superioare la noile produse și tehnologii, comparabile cu cele mai bune realizări obținute pe plan mondial, în întreprinderile producătoare a fost scurtată substanțial durata ciclului de înnoire, au fost considerabil diminuate cheltuielile aferente acestui proces. Idei noi, valoroase, au fost elaborate nu numai în cadrul cercetării organizate în institute de cercetări și inginerie tehnologică de specialitate sau în cadrul compartimentelor tehnice specializate din diferite întreprinderi. Un aport deosebit la originalitate și eficiență l-a reprezentat mișcarea inventatorilor și a inovatorilor.

Transformată într-o largă acțiune de masă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", creativitatea tehnică a tuturor oamenilor muncii a găsit în acești ani un teren fertil de afirmare și continuă dezvoltare. Participarea largă la creația tehnică, desfășurată la îndemnul secretarului general al partidului, s-a concretizat în prima jumătate a acestui cincinal în produse noi și modernizate de înaltă tehnicitate și competitivitate ridicată. Pe această cale în toate întreprinderile s-a adus o contribuție deosebit de importantă la diversificarea producției și sporirea desfacerilor de mărfuri, la reducerea accentuată a cheltuielilor materiale de producție, la creșterea productivității muncii și a beneficiilor.

Prezentăm în acest număr, dintre numeroasele realizări de prestigiu ale industriei noastre în acest cincinal, cîteva produse noi realizate pentru consumul productiv, în cadrul unuia dintre domeniile cele mai active în promovarea progresului tehnic : construcția de mașini. Ele se disting prin creativitatea înaltă pe care o încorporează, prin funcționalitate și economicitate ridicate și s-au bucurat de aprecieri deosebite ale beneficiarilor interni și externi.

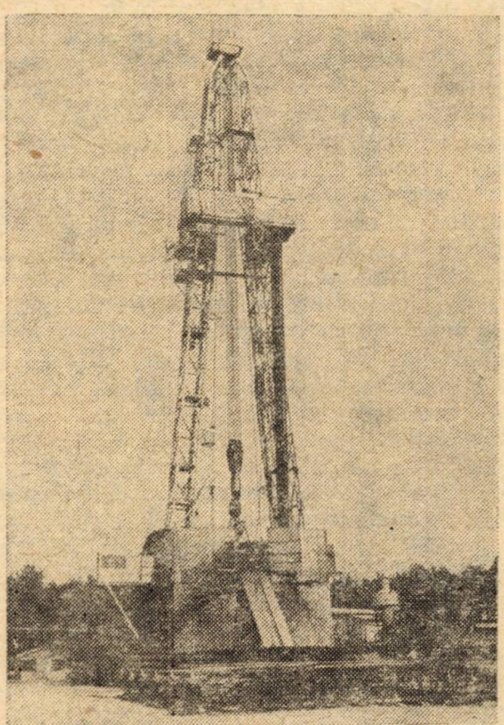

Seria instalațiilor de foraj, în a căror execuție întreprinderea ploieșteană „1 Mai" ocupă în ultimele două decenii un loc de primă mărime pe plan internațional, a fost completată în anii acestui cincinal cu un prestigios produs : instalația de foraj F-500 DEWL capabilă să foreze sonde pînă la adîncimi de 10 000 metri. **Dintre performanțele acestei instalații, una dintre cele mai puternice și mai moderne realizată pînă acum pe plan mondial, semnificative sînt : sarcina maximă de lucru la cîrlig — 500 tf ; puterea totală instalată — 7 500 C.P. ; puterea maximă de antrenare a troliului — 3 000 C.P. ; numărul vitezelor la masa rotativă : 2+2R. Concepția acestei noi instalații se remarcă prin simplificarea la maximum atît a lucrărilor de montaj, cît și a celor impuse de pregătirea terenului în care lucrează.**

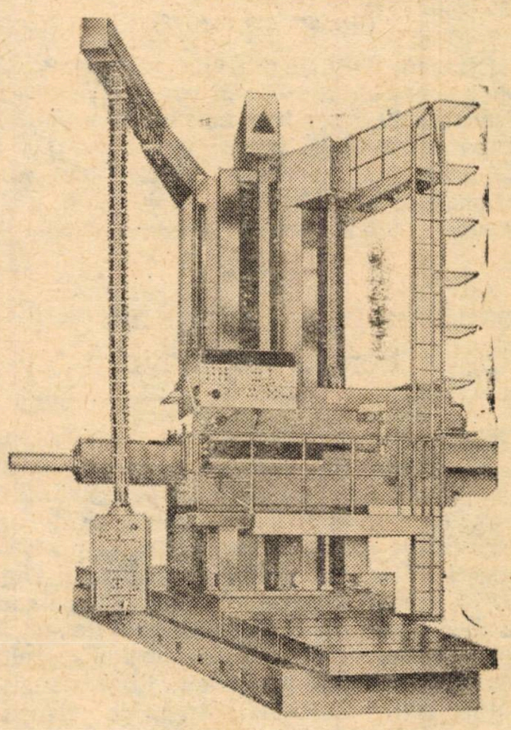

Printre cele mai noi tipuri de mașini-unelte de mare productivitate și precizie figurează și mașina orizontală de alezat și frezat cu pinolă AFP 180A. **Recenta realizare a Întreprinderii de mașini-unelte și agregate din București este cea mai mare și cea mai grea mașină-unealtă fabricată vreodată în România : măsoară 16 000 mm lungime, 4 000 mm lățime, 8 000 mm înălțime și cîntărește nu mai puțin de 130 000 kg ! Comanda ușoară a mașinii-gigant este asigurată prin concentrarea comenzilor principale pe un tablou mobil suspendat și pe un panou de comandă fix. Această mașină realizată în concordanță cu cele mai severe exigențe ale tehnicii actuale are termen de garanție 15 ani de zile.**

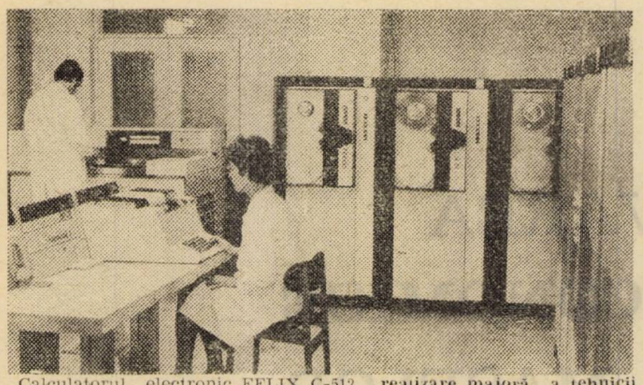

Calculatorul electronic FELIX C-512, realizare majoră a tehnicii noastre de calcul în anii acestui cincinal, execută pentru unitățile de cercetare, proiectare și de producție prelucrări automate de date cu caracter tehnico-științific și economic dintre cele mai diferite. Viteza medie cu care execută cele 117 instrucțiuni este de 300 000 operații/sec. Calculatorul, realizare a Întreprinderii de calculatoare electronice București, are circuite integrate și plachete cu circuite imprimate multistrat, ceea ce îi conferă o fiabilitate ridicată și o construcție compactă.

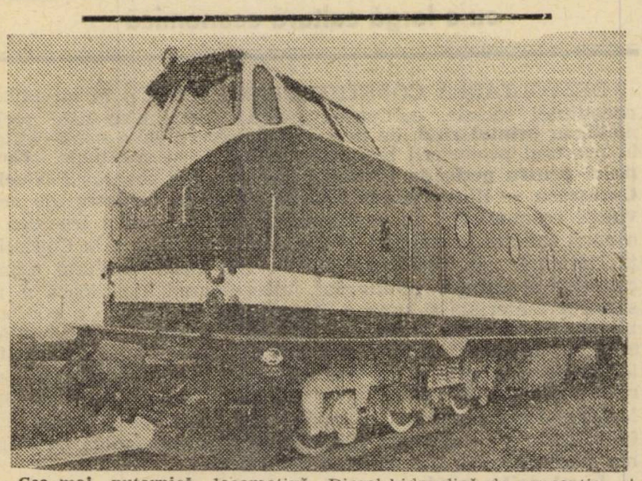

Cea mai puternică locomotivă Diesel-hidraulică de concepție și execuție românească, L.D.H.-2 400, dispune de două echipamente de tracțiune și este dotată cu un generator de încălzire electrică a trenului de 500 kW (680 CP). Cele două motoare Diesel montate pe această locomotivă, a cărei fabricație de serie a debutat la Întreprinderea „23 August" București odată cu începutul acestui an, au o putere de 1 200 CP fiecare și un consum de combustibil de numai 62 g/CPh. Cabina de comandă, una dintre cele mai moderne prin originalitatea amplasării aparaturii de comandă și de semnalizare, creează condiții excelente de lucru.

Tractorul articulat, cu comandă hidraulică A — 1300 A, unul din cele 39 de tipuri de tractoare pe care le fabrică industria noastră constructoare de mașini la ora actuală, în peste 400 de variante, este folosit la întregul complex de lucrări pe care le solicită agricultura modernă. El este echipat cu un motor Diesel de 180 CP, durabil și ușor de întreținut, consumînd pentru un CPh doar 180 g. combustibil, consum care-l plasează pe un loc fruntaș între produsele similare din lume. Pentru mărirea considerabilă a aderenței la sol, ca și pentru creșterea forței de tracțiune, tractorul este înzestrat cu dublă tracțiune care permite să execute cu succes o mare gamă de lucrări pe terenuri foarte grele, nisipoase sau mlăștinoase.

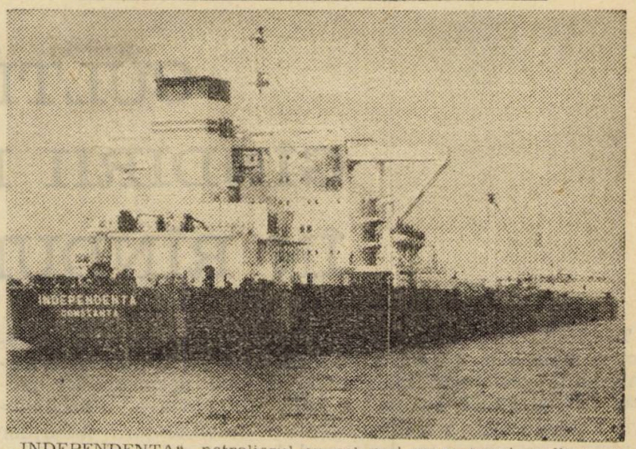

„INDEPENDENȚA", petrolierul cu cel mai mare tonaj realizat în șantierele noastre (150 000 tdw), vine să demonstreze, odată în plus, capacitatea industriei noastre de a realiza produse de neconceput în România de acum patru decenii. Notabil este nu numai tonajul lui, care-l înscrie în rîndul marilor construcții navale realizate în lume — dar și performanțele de care dispune : transportă, în același timp, trei categorii de petrol brut, cu punctul de inflamabilitate de 60° C, este echipat cu aparatură ultramodernă de navigație, are o autonomie de 18 000 mile marine, viteză de 16 noduri și posibilitatea de a încărca sau descărca produsele în maximum 18 ore.

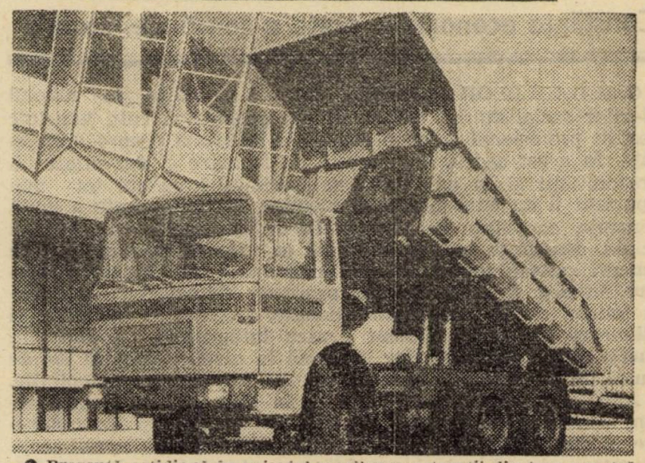

● Prezență cotidiană în peisajul marilor construcții din țara noastră, autobasculanta ROMAN 19215 DFK se numără printre cele mai apreciate vehicule fabricate în acești ani la Întreprinderea de autocamioane din Brașov. În afara faptului că dezvoltă o viteză maximă de 70 km/oră, că se remarcă printr-un diametru minim de întoarcere de 17,2 m, autobasculanta are și capacitatea de a bascula încreaga încărcătură (16 000 kg) în numai 25 secunde.

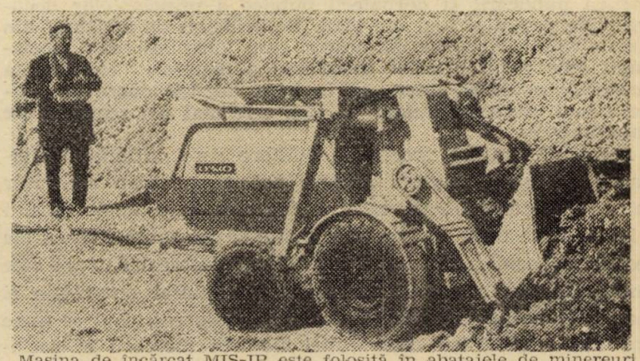

Mașina de încărcat MIS-IP este folosită în abatajele de minereuri în care încărcarea trebuie făcută în locuri strîmte sau cu o stabilitate mai mică a straturilor. Fiind capabilă să execute trei operații distincte prin comandă de la distanță — încărcarea prin lopătare a substanței minerale, transportul materialului încărcat și deversarea sa în rostogol sau pe un transportor — noua mașină se înscrie cu succes în categoria seriilor de utilaje care aduc o contribuție importantă la mecanizarea operațiunilor în mine, ușurarea muncii și creșterea substanțială a productivității.

Eugen KEDVEȘ

CULTIVAREA GÎNDIRII ECONOMICE ÎN RÎNDUL MASELOR

TRECEREA LA O NOUĂ CALITATE în toate domeniile producției materiale, aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar în spiritul documentelor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, promovarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării unităților economice presupune un înalt grad de conștiință și, în acest cadru, o temeinică cultură economică a tuturor oamenilor muncii, pentru a se manifesta plenar în tripla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție, producători și beneficiari ai bunurilor produse, pentru a participa efectiv și în cunoștință de cauză la actul de decizie.

Conștiința economică, parte a conștiinței sociale

OMUL ZILELOR NOSTRE, spre a se ridica la nivelul valorilor socialismului trebuie să fie deopotrivă cult, temeinic pregătit profesional și cu o concepție înaintată despre lume și viață. În acest cadru, în procesul de formare și dezvoltare a personalității și în edificarea noii orînduiri un rol tot mai important îl au cunoștințele economice, capacitatea de a gîndi economic, conștiința economică. Parte integrantă a conștiinței sociale, **conștiința economică pune în valoare măsura în care oamenii cunosc tendințele de manifestare ale legilor economice, înțeleg și stăpînesc atît procesele tehnologice, angrenajul tehnic, cît și cele organizaționale, angrenajul economic și acționează în mod conștient pentru înfăptuirea acestora în funcție de manifestarea lor concretă la nivelul fiecărui loc de muncă, în deplină concordanță cu statutul funcției îndeplinite.**

Anii socialismului se identifică în România cu ample acțiuni consacrate creșterii gradului de instrucție și de cunoaștere al oamenilor muncii. Avem în vedere generalizarea școlii obligatorii de 10 ani și amplificarea stocului de învățămînt, respectiv a numărului de ani de școlarizare pe un locuitor, de circa 4 ori în ultimele trei decenii, bogata activitate publicistică și editorială, dezvoltarea rețelei instituțiilor de cultură, a mijloacelor mass-media, sistemul pregătirii profesionale și al învățămîntului politic organizate direct la locul de muncă, practica publicării și dezbaterii publice a principalelor documente de partid și legi ale țării. Desprindem de aici una din laturile politicii partidului nostru care apreciază că : **„socialismul este rodul creației conștiente a maselor, chintesența cuceririlor geniului uman, că la baza întregii opere de făurire a noii orînduiri trebuie să stea cele mai noi realizări ale cunoașterii"[1]).**

Analizînd amplul proces de înălțare spre cultură și civilizație care se desfășoară în țara noastră ne dăm mai ușor seama de factorii umani care au făcut ca în ultimele decenii să înregistrăm unul din cele mai înalte și constante ritmuri ale creșterii economice din lume. Avem însă de escaladat noi cote pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la construcția comunismului. În prezent, cînd se pune problema amplificării contribuției fiecărui membru al societății la mersul nostru înainte și creșterii vitezei de parcurgere a drumului stabilit, cînd prioritar trebuie avut în vedere nu atît efortul fizic cît mai ales efortul de gîndire, de creativitate, cînd se impune gospodărirea cu grijă a întregului volum de resurse, un factor esențial îl constituie promovarea largă, în rîndul maselor, a cunoștințelor economice.

Principalii factori care determină înarmarea maselor cu o largă cultură economică

DEZVOLTAREA CONȘTIINȚEI ECONOMICE în ansamblul conștiinței sociale, cultivarea gîndirii economice este reclamată, **în primul rînd,** de necesitatea trecerii la o nouă calitate în procesul producerii bunurilor materiale și spirituale. **„Esențialul pentru perioada următoare** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — îl reprezintă laturile de ordin calitativ ale activității economice"[2].** În concepția partidului nostru trecerea la o nouă calitate presupune — așa cum se evidențiia la Conferința Națională din decembrie 1977 — ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, gospodărirea rațională a combustibililor și energiei, creșterea mai accentuată a productivității muncii, utilizarea deplină a fondurilor fixe, reducerea cheltuielilor de producție și, în mod prioritar, a celor materiale, sporirea eficienței în toate domeniile. Este evident faptul că înțelegerea acestor procese și activizarea participării maselor la înfăptuirea lor presupun o largă cultură economică, înțelegerea fenomenelor și mecanismelor economice.

În al doilea rînd, începînd de la 1 iulie a.c. se aplică măsurile de perfecționare a mecanismului economic. Așa cum este cunoscut, adoptarea acestor măsuri a fost determinată de necesitatea eliminării contradicției dintre cadrul larg democratic și existența unor fenomene de centralism excesiv, în vederea creșterii eficienței economice, a valorificării superioare a resurselor materiale și umane pentru sporirea aportului fiecărei întreprinderi la creșterea venitului național și a avuției naționale, ridicării gradului de adaptabilitate a întreprinderilor la cerințele concrete ale consumatorilor interni și ale pieței externe.

Ne găsim, așadar, în fața unor factori obiectivi care au determinat aceste măsuri menite să accelereze trecerea de la tipul de economie extensivă la cel intensiv, acordînd întreprinderii instrumente și pîrghii nefolosite pînă acum, între care : determinarea fondului de retribuire în funcție de valoarea producției nete, introducerea participării personalului la beneficii, constituirea unui sistem de fonduri la nivelul unității economice, statuarea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de autoconducere și autocontrol. Toate acestea vizează prioritar creșterea cointeresării și a răspunderii întregului personal muncitor, ceea ce impune însă, deopotrivă, înțelegerea mecanismului, a resorturilor, cît și a implicațiilor sale. Or, este evident că fără o cultură economică de masă nu este posibilă înțelegerea și aplicarea eficientă a acestei orientări originale și mai ales participarea efectivă a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea ei.

În al **treilea rînd,** partidul nostru promovează cu fermitate un proces complex de lărgire și adîncire a democrației socialiste, de perfecționare a democrației economice și, în acest cadru, de statuare a autoconducerii muncitorești. Măsurile adoptate, îndeosebi după Congresul al XI-lea al P.C.R., atributele acordate adunărilor generale ale personalului muncitor, consiliilor oamenilor muncii, proporția ridicată a muncitorilor în toate organismele colective de conducere realizează un cadru larg de autoconducere muncitorească. Mai mult, cadrului democratic i s-a alăturat prin hotărîrile plenarei din martie 1978

un sistem adecvat economico-financiar, asigurîndu-se astfel pîrghiile necesare desfășurării mai eficiente a proceselor economice. **„Principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare trebuie să conducă la mai buna gospodărire a mijloacelor de producție, a părții din proprietatea comună dată în administrarea fiecărei unități, fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea și punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri asigurînd creșterea continuă a producției, ridicarea nivelului lor tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice, toate acestea trebuind să se reflecte în valoarea nou creată în fiecare unitate, de către fiecare om al muncii"[3]).**

În al **patrulea rînd**, România și-a propus să reducă, într-un termen relativ scurt, decalajul care o desparte de țările dezvoltate economic. Parcurgerea, în mai puțin de trei decenii, a drumului de la o țară slab dezvoltată, cu o structură predominant agrară, la cea de țară în curs de dezvoltare și apoi, pînă la mijlocul deceniului următor, de țară mediu dezvoltată cu structuri calitativ noi în toate domeniile, presupune înarmarea întregului popor cu temeinice cunoștințe politice, profesionale și economice. Înfăptuirea obiectivelor stabilite pentru următorul cincinal și în ansamblu a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism cere un înalt grad de instrucție, o largă și profundă cultură economică.

În al **cincilea rînd**, edificarea socialismului este prin natura sa un proces conștient și creator. Elementul fundamental în această direcție îl constituie afirmarea creativității ca proces psihic, care constă din combinarea sub o formă originală a unor cunoștințe dobîndite prin studiu sau experiență destinate realizării unui bun material sau spiritual util societății.

În **fine**, intensificarea procesului de cultivare în rîndul maselor a cunoștințelor economice este determinată de necesitatea sporirii eficienței în toate domeniile, obținerea, la nivelul unui efort dat, a unor efecte tot mai mari spre a asigura acțiunea deplină a legii economice fundamentale a socialismului, lege care vizează maximizarea bunurilor materiale și spirituale pe seama utilizării raționale a resurselor.

Rezultă, așadar, că în perioada pe care o parcurgem, caracterizată prin transformări profunde în toate domeniile, se remarcă ca o cerință obiectivă necesitatea creșterii gradului de participare a maselor la procesul creației conștiente a socialismului. În acest cadru, un rol esențial îl are cultivarea gîndirii economice, asigurarea cunoașterii de către întregul personal muncitor a mecanismului și resorturilor macro și micro-economice, identificarea căilor și mijloacelor sporirii eficienței în toate domeniile.

Căi pentru extinderea gradului de cultură economică

CREȘTEREA GRADULUI DE CUNOAȘTERE a acțiunii legilor economice, înțelegerea mecanismului mișcării proceselor și fenomenelor economico-sociale și a implicațiilor sale practice sînt stimulate de documentele partidului nostru, de operele secretarului general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care, pe baza unui profund demers științific, exprimă cu claritate modul practic de aplicare creatoare a tezelor fundamentale ale marxismului la condițiile concrete ale României. Pe linia cultivării gîndirii economice, a dezvoltării conștiinței în general, partidul nostru acționează cu un sistem instituționalizat în care se distinge prioritar învățămîntul politico-ideologic, care cuprinde practic întreaga populație adultă a României. Pe aceeași linie un aport substanțial îl aduce întreg sistemul de învățămînt de stat, cursurile de pregătire profesională și de perfecționare a pregătirii cadrelor. De asemenea, o adevărată cultură economică de masă poate și, în bună parte, o realizează mijloacele mass-media : radioteleviziunea, presa cotidiană și de specialitate, literatura economică. Dincolo de rolul informativ mijloacele mass-media au un profund rol formativ, fiind chemate să exprime cu claritate faptul că veniturile oamenilor muncii țin în mod prioritar de cantitatea și calitatea muncii lor.

Totodată, sîntem martorii unei adevărate explozii informaționale, cînd nimeni nu mai poate citi totul, fie și numai în domeniul său de activitate. Parcurgem perioada unei ample revoluții științifice și tehnice care, spre deosebire de revoluția industrială, care a generat divizarea masivă a profesiilor și reducerea pretențiilor pentru instrucție, determină o concentrare a profesiilor, scurtarea longevității cunoștințelor și o mare mobilitate a forței de muncă și deci policalificarea și creșterea exigențelor pentru instrucție, pentru cultura tehnică și economică interdisciplinară.

În fața exploziei informaționale sîntem tentați să ne amintim aprecierea lui G. Călinescu potrivit căreia important este să știm nu numai ce să citim, ci și ce anume să nu citim. Cresc evident răspunderile pentru propria noastră cultură multilaterală. Așa stînd lucrurile este lesne de înțeles faptul că în creșterea gradului de cultură economică este necesară atît amplificarea răspunderii fiecărui cetățean al țării pentru însușirea cunoștințelor în acest domeniu, cît și o mai bună coordonare mai ales a mijloacelor de informare de masă.

Răspunderi majore pe linia cultivării gîndirii economice în rîndul maselor îl au cadrele economice și cele tehnice din întreprinderi. Acestora le revine misiunea cunoașterii a tot ce s-a asimilat în acest domeniu, precum și a explicării lor pe înțelesul oamenilor muncii. În acest spirit cadrele din economie trebuie să fie primele care să înțeleagă și apoi să explice argumentat astfel de probleme ca necesitatea reducerii consumurilor materiale, încadrării în normele planificate de consum, creșterii sistematice a producției fizice și nete, promovării progresului tehnic, creșterii rapide a productivității muncii. La o asemenea acțiune trebuie să participe deopotrivă cadrele economice și cele tehnice, cu atît mai mult cu cît viața confirmă întru totul necesitatea îmbinării organice dintre gîndirea tehnică și cea economică, dintre pregătirea profesională și cea politică.

Utilizînd cu competență multiplele canale de informare a maselor, se va asigura dezvoltarea capacității fiecărui om al muncii de a gîndi și a acționa în spirit economic, mod de gîndire care înalță omul, îl face ordonat, disciplinat, conștient de răspunderile ce le are față de societate și față de sine.

Conștientizarea și operaționalizarea acestui concept trebuie să evidențieze faptul că a gîndi și acționa economic înseamnă, pentru actuala etapă de dezvoltare a țării, că prioritar este pentru fiecare cetățean participarea directă la crearea bunurilor materiale și spirituale, că societatea nu este interesată în general de creația bunurilor, ci de produse utile și competitive, că valoarea produselor și serviciilor create trebuie să asigure acoperirea integrală a cheltuielilor cît și un venit suplimentar pe seama căruia să aibă loc atît creșterea nivelului de trai cît și accelerarea reproducției lărgite.

În fond gîndirea economică este chemată să stimuleze spiritul și capacitatea de creativitate, de inventivitate, de dăruire, de răspundere, mîndria de a fi contemporanii acestei generații și satisfacția datoriei împlinite față de progresul neîntrerupt al țării noastre pe drumul civilizației socialiste.

dr. Alecu Al. FLOAREȘ
(Iași)

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă, de formare a omului nou, constructor conștient și dezvoltat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România". În lucrarea „Congresul educației politice și culturii socialiste", Ed. politică, 1976, pag. 20.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, „Raport cu privire la realizarea hotărîrilor Congresului al XI-lea, a Programului P.C.R. și la sarcinile de viitor". În lucrarea „Conferința Națională a P.C.R.", Ed. politică 1978, pag. 22—23.

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978, Ed. politică 1978, p. 11.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„UNIREA MARE" — ȚINTĂ DINTOTDEAUNA A ASPIRAȚIILOR NAȚIONALE ROMÂNEȘTI: MIHAIL KOGĂLNICEANU

DESĂVÎRȘIREA UNITĂȚII STATALE ROMÂNEȘTI a constituit, de vreme îndelungată una din aspirațiile supreme ale maselor populare, rezultatul fericit al unor lupte multiseculare îndîrjite, al sacrificiilor materiale și umane imense a zeci de generații. Ea a reprezentat, totodată, cea mai mare cucerire realizată de poporul nostru pe calea revoluției politico-statale de tip modern. Acest eveniment prilejuiește rememorarea unor crîmpeie de istorie națională eroică și, în același timp, reafirmarea perenității unui ideal atins, reafirmare absolut necesară în epoca noastră, care — așa cum se arată în documentele Partidului Comunist Român, în opera de o valoare teoretică și practică inestimabilă a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — este chemată, în mod obiectiv, **să transforme înflorirea multilaterală a națiunilor și a statelor naționale, între care și cele mici și mijlocii, într-o forță de mare propensiune a progresului național și internațional.**

Mihail Kogălniceanu, una dintre personalitățile istorice înzestrate cu cel mai înalt spirit realist-constructivist pe care le-a dat poporul român în secolul al XIX-lea, căruia i se potrivește în mod îndreptățit și cu prioritate calitatea de ctitor al temeliilor României moderne, a fost, în chip firesc, ca promotor fervent și eficace al aspirațiilor maselor populare, ca patriot ardent, **un militant de seamă pentru făurirea unității statale românești desăvîrșite.** Acțiunea sa în această direcție a început să dea roade încă din 1837, de la vîrsta de 20 de ani — vîrsta planurilor mărețe și a angajării cu abnegație în eforturi grele, dar generoase. Atunci și-a propus el să scrie „Istoria veche și modernă a Moldovei, a Țării Românești și a statelor independente ale transilvănenilor și românilor transdunăreni", din care a reușit să elaboreze primul volum (redactat în limba franceză și tipărit la Berlin), referitor la „Istoria Daciei, a românilor transdunăreni și a Țării Românești" [1]).

Mergînd pe urmele umaniștilor și iluminiștilor noștri, îndeosebi pe urmele lui Dimitrie Cantemir și ale lui Petru Maior, Kogălniceanu intenționa să forjeze în conștiința europeană personalitatea unei națiuni constituite pe teritoriul Daciei străvechi, captînd astfel **adeziunea opiniei publice din bătrînul continent** la lupta dreaptă a poporului român pentru eliberare și unitate națională. Autorul hărăzea prima sa operă istoriografică de amploare, firește, nemijlocit și **a lor săi,** cărora voia să le întărească și mai mult conștiința națională, ca **temelie** a luptei pentru independența națională. „Căci spunea el în 1837 — **nu există deloc independență fără naționalitate"** [2]). Iar Nicolae Bălcescu, adnotîndu-și mai tîrziu : **„și naționalitate fără independență"** [3]).

Folosirea științei istorice ca instrument în lupta de eliberare națională, inclusiv pentru făurirea unității statale românești, și-a apropiat noi trăsături în activitatea istoriografică ulterioară a lui Kogălniceanu. În „Cuvînt pentru deschiderea cursului de istorie națională în Academia Mihăileană, rostit în 24 noiemvrie 1843", el a reafirmat crezul înaintașilor potrivit căruia patria neamului românesc se conturează pe folosirea limbii române ca mijloc de comunicare comunitară, iar istoria națională scrisă trebuie să cuprindă istoria întrunită a Moldovei, Valahiei și Transilvaniei.

Elaborarea unei asemenea istorii naționale scrise îi apărea deosebit de stringentă lui Kogălniceanu. Fiindcă, după părerea sa, aceasta urma să răspundă trebuinței arzătoare de a afla care este „solia" sau menirea poporului nostru. Poporul român, amenințat atîta timp în existența sa ca să poată viețui și să se poată dezvolta, releva marele nostru istoric patriot, trebuie, să-și cunoască „solia" sau menirea, pe care n-o află decît **în propria sa istorie, în propriul său trecut.** Cunoscîndu-și trecutul, ajunge să înțeleagă prezentul și să scruteze treptele avansate ale viitorului. Pe baza acestei cunoașteri se constituie, în fața istoriei, o anumită responsabilitate individuală și colectivă. „Omul este răspunzător pentru faptele sale ; nația pentru slava ce a cîștigat, pentru pămîntul ce i s-a dat spre moștenire" scria fondatorul revistei „Arhiva românească". Departe de a aluneca în naționalism, Kogălniceanu nu voia ridicarea poporului român în detrimentul altor popoare, ci arăta că „solia" sau menirea românilor, ca și responsabilitatea lor, rezidă **în a activa pentru propria lor propășire și pentru progresul întregii omeniri.**

Totodată, elaborarea unei istorii naționale scrise, ca istorie a întregului popor român, se impunea în virtutea rolului atribuit în formarea și întărirea conștiinței naționale, în apărarea drepturilor sacre și imprescriptibile ale națiunii. „Trebuința istoriei patriei — releva profesorul Kogălniceanu — ne este neapărată chiar pentru ocrotirea drepturilor noastre împotriva națiilor străine. Neavînd istorie, fiecare popor dușman ne-ar putea zice cuvintele d-lui Aaron : „Începutul ce ai este necunoscut, numele ce porți nu este al tău, nici pămîntul pe care lăcuiești ; soarta ta așa a fost ca să fii tot cum ești ; leapădă-te de începutul tău, schimbă-ți numele sau primește pre acesta ce ți-l dau eu, ridică-te și du-te din pămîntul pe care lăcuiești ; căci nu este al tău, și nu te mai munci în zadar, căci tu nu poți fi mai bine de cum ești". Și, în adevăr **„toate aceste cuvinte ni s-au zis de către străini ; începutul nostru ni s-a tăgăduit, numele ni s-a prefăcut, pămîntul ni s-a sfășiat, drepturile ni s-au călcat în picioare,** numai pentru că n-am avut conștiința naționalității noastre, numai pentru că n-am avut pe ce să ne întemeiem și să ne apărăm dreptățile" observa Kogălniceanu, consemnînd anumite realități istorice și evident, exagerînd voit, dar necesar, importanța istoriei naționale scrise, ca și a conștiinței naționale în procesul istoric.

Nu numai istoria națională scrisă, ci și literatura, în ultimă instanță toate laturile culturii spirituale trebuiau să servească edificării personalității națiunii noastre, inclusiv sub raport statal. Așa cum re-

FIȘE

Mutații contemporane în știință și tehnică

● *In Editura „Progress" din Moscova, a apărut, de curînd, sub titlul* Sovremennie izmeneniia v nauke i tehnike i ih sotialnie posledstviia *(280 p), traducerea în limba rusă a culegerii de studii „Mutații contemporane în știință și tehnică și implicațiile lor", publicată de Editura politică din București. Volumul este prelațat de dr. A. N. Bikov, care prezintă cititorilor sovietici studiile și pe autorii lor, elogiind valoarea științifică a cărții. Lucrarea are un caracter multidisciplinar. Ea cuprinde o serie de studii ale unor oameni de știință români cu privire la procesul revoluționar contemporan în știință și tehnică. Sînt supuse analizei : direcțiile principale ale dezvoltării revoluției științifico-tehnice ; mecanismul transformărilor revoluționare ale forțelor de producție ; implicațiile revoluției în știință și tehnică asupra construcției socialiste, modelării macroeconomice etc.*

Nevinovatele costuri salariale

● PROBLEMMES ÉCONOMIQUES *(7 iunie a.c.) reproduce un articol al lui Hans-Georg Kiera, apărut sub titlul* Die unschuldigen Lohnkosten *(Nevinovatele costuri salariale) în revista „Wirtschaftswoche". Autorul demonstrează cu date statistice că, pînă în prezent „cu cît costurile salariale pe unitatea de produs au fost mai ridicate într-o ramură, cu atît a fost mai important în valoare relativă excedentul ei la export". După autor, aptitudinea de a suporta concurența internațională depinde de o multitudine de factori, pe care nivelul prețurilor nu le reflectă complet. Această aptitudine ar depinde în mai mare măsură de capacitatea de a propune produse de tip nou, de a livra produsele solicitate în termenele prevăzute, de nivelul perfecțiunii lor tehnice, de garanția furnizării de piese de schimb, de un serviciu după vînzare satisfăcător și de condiții de finanțare convenabile. Cu alte cuvinte, de capacitatea de a propune produse care își pierd prea puțin atractivitatea la o creștere de prețuri. Dar, de cele mai multe ori, se conchide în articol, toate acestea implică un spor de cercetare, de studii tehnice, de manoperă de înaltă calificare.*

zultă din conținutul „Daciei literare" precum și din conținutul revistei „Arhiva românească" (1840-1841, 1845), al publicației „Calendar pentru poporul românesc" (1842-1846), al revistei „Propășirea" (1844) și al altor publicații-surori, noul curent cultural avea patru țeluri principale, prestabilite de Kogălniceanu : 1) împlinirea de facto a unei vechi dorințe, larg răspîndită în țările românești, aceea de a se ajunge la o limbă literară și o literatură comună pentru toți românii ; 2) întărirea caracterului original al literaturii beletristice și științifice naționale, inclusiv al literaturii științifice cu caracter economic, prin reflectarea cu precădere a realităților românești ; 3) satisfacerea intereselor de propășire ale românilor în toate privințele, atît sub raport material cît și sub raport spiritual ; 4) unirea forțelor intelectuale înaintate și intensificarea activității de promovare a culturii naționale unitare în toate țările românești.

Curentul cultural inaugurat de Kogălniceanu prin apariția „Daciei literare" a întîmpinat, este cunoscut, o opoziție înverșunată din partea cercurilor reacționare interne și externe. Acestea n-au putut însă împiedica pregătirea programului de luptă al forțelor sociale și politice care s-au angrenat ulterior în marea noastră revoluție modernă de la 1848. O contribuție calitativ-superioară la această pregătire a adăugat Nicolae Bălcescu, care, în „Magazin istoric pentru Dacia" (II, 1846) a publicat studiul „Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri", statuind, în fond chintesența revoluției economico-sociale în toate țările românești : împroprietărirea țăranilor aserviți („iobagi", „rumîni", „vecini"[4]).

Evenimentele anului revoluționar 1848, din toate țările române au evidențiat în mod strălucit și exemplar **acțiunea unitară a întregului popor român pentru eliberare socială și națională iar revoluția politico-statală a prins contururi precise.** Revoluționarii români au fost pe deplin conștienți de problemele fundamentale cărora națiunea română trebuia să le afle soluții atunci. Astfel, în articolul „Țările românești în privința mișcărilor naționale și politice", atribuit relativ recent lui M. Kogălniceanu, făcîndu-se o privire generală asupra desfășurării revoluției de atunci în Moldova, Transilvania și Țara Românească, se scria : „națiia română avea de rezolvat **două cestii, una strictă națională și alta politică și socială.** Cultul naționalității pe de o parte, perfectarea și modificația instituțiilor politice și sociale pe de altă, iată datoria României în veacul al XIX-lea"[5]).

Observăm că revoluționarii noștri de la 1848 vehiculau, corespunzător cerințelor obiective ale revoluției naționale, numele viitorului stat național unitar : **România.** Dealtfel, acest nume fusese folosit frecvent în anii premergători, însă acum el nu mai însemna doar un ideal ci o realitate iminent edificabilă. Și este simptomatic că, în pas cu această posibilă evoluție a lucrurilor, Kogălniceanu proiectase o „Constituție pentru România Unită", iar la București a apărut în august 1848, gazeta „România" cu stindardul „libertate, egalitate, fraternitate". În programul acesteia se scria că publicația „se va sili din toate puterile sale pentru creșterea și mărirea României în toate privințele, propagînd principiul democratic și ideea de unire a **tuturor** românilor".

În calea constituirii statului național unitar românesc s-au ivit în 1848 impedimente așa de mari, unele corelative unirii Transilvaniei cu celelalte țări românești, încît a apărut necesară o anumită cesiune strategică și temporară. **Sesizînd clar acțiunile nocive ale imperiilor vecine – habsburgic, țarist și otoman,** îndreptate în direcția izolării și contrapunerii popoarelor revoluționare, capii revoluției românești de la 1848 au încercat să realizeze, bineînțeles cu ajutorul maselor, măcar unirea Moldovei și Țării Românești iar, în toate țările române statuarea autonomiei naționale interne, **ca o premisă și ca o chezășie a înfăptuirii într-un viitor apropiat a deziderateului politico-statal maximal.**

Constituirea statului național modern, fie și sub forma nedesăvîrșită a unirii Moldovei cu Țara Românească, trebuia să fie însoțită, după părerea lui Kogălniceanu, de o transformare democratică, al cărei temei îl considera difuziunea drepturilor și averii în rîndurile întregii populații a țărilor românești, înainte de toate, în rîndurile țărănimii. În 1848, ca și mai tîrziu dealtfel, Kogălniceanu înțelegea necesitatea unei transformări social-economice unitare pe **întreg teritoriul națiunii române. „Boerescul este desființat în Transilvania, Bucovina și Țara Românească ; cum dar, decît prin silă s-ar mai putea ține în muncă pre românul din Moldova, cînd el vede pre frate-său din învecinatele țări liber și bucurîndu-se de toate driturile cetățenești ?",** releva el în manifestul programatic revoluționar menționat mai sus.[6])

Datorită unor cauze multiple, care au fost analizate în istoriografia noastră, la 1848 a învins contrarevoluția, ceea ce a împiedicat atît victoria revoluției politico-statale cît și victoria revoluției economico-sociale de tip modern pe întinsul patriei neamului românesc. Însă nu pentru multă vreme. Căci înfăptuirea unității statale a tuturor românilor, încercată cu prilejul anului revoluționar 1848, a rămas, în continuare un obiectiv fundamental în toate țările românești. În exil, Nicolae Bălcescu arăta, într-o scrisoare din 4 martie 1850 adresată lui A. C. Golescu, că „România va exista" ca rod al „revoluției democratice și sociale" precum și ca rod al „revoluției de unitate națională" și de „independență națională". Acestui scop îi servea o nouă publicație-manifest, „România viitoare", scoasă la Paris în septembrie 1850, care avea ca deviză „Dreptate. Frăție. Unitate". Pînă la împlinirea năzuinței mai era necesare totuși multe eforturi, multe sacrificii. Kogălniceanu, și-a închinat întreaga viață slujirii cauzei unității statale românești desăvîrșite.

conf. dr. Virgil I. IONESCU

---

1) Pentru amănunte, vezi Virgil Ionescu, Mihail Kogălniceanu. Contribuții la cunoașterea vieții, activității și concepțiilor sale, București, Editura științifică, 1963, p. 23-29 ;

2) Mihail Kogălniceanu, Opere, II Scrieri istorice (ediția Alexandru Zub), București, Editura Academiei R.S.R. 1976, p. 231 ;

3) Vezi Virgil Cândea, Histoire de la Valachie de M. Kogălniceanu adnotată de N. Bălcescu în Studii și cercetări de bibliologie, II, 1957, p. 99 ;

4) Țăranii aserviți erau denumiți iobagi, îndeosebi în Transilvania, rumîni, îndeosebi în Țara Românească și vecini, îndeosebi în Moldova ;

5) Vezi „Bucovina", anul I nr. 2, Cernăuți, 11 octombrie 1848, p. 14 ;

6) Ibidem, p. 109 (De fapt, desființarea respectivă doar se proclamase în țările române invocate — V.I.).

„Noii" economiști

● *Merril Sheils și Rich Thomas încearcă să caracterizeze într-un articol cu titlul* The New Economists *(Noii economiști), apărut în revista* NEWSWEEK *(3 VII 1978), un curent de gîndire economică descris ca fiind în curs de a cîștiga teren. Orientarea sa „conservatoare" ar fi pe cale de a se substitui influenței discipolilor lui John Maynard Keynes, care mai bine de un sfert de secol a dominat teoria economică din S.U.A. Economiștii respectivi ar fi extrem de sceptici asupra capacității statului de a „manipula" în mod substanțial economia. Se propune o reducere imediată și importantă de impozite, pentru a stimula economia. După cum se vede, „noii" economiști nu sînt prea noi.*

IDEI CONTEMPORANE

RESTRUCTURAREA ORDINII INTERNAȚIONALE

Coordonator
JAN TINBERGEN

EDITURA POLITICĂ

● *Cunoscută și sub denumirea de „al treilea raport către Clubul de la Roma", lucrarea* Restructurarea ordinii internaționale, *apărută recent în traducere românească în Editura politică (București 1978, 576 p.), este rezultatul activității unui grup de 21 de oameni de știință, din diferite țări și domenii de specialitate, sub conducerea prof. Jan Tinbergen, laureat al Premiului Nobel în științele economice. După cum arată prof. Costin Murgescu în Comentariul său introductiv la ediția în limba română a cărții, un merit incontestabil al acesteia este contribuția ei la trezirea conștiinței opiniei publice din țările capitaliste dezvoltate asupra faptului că actuala ordine mondială este desuetă și că se impune ca tematica unei noi ordini internaționale să fie așezată cu hotărîre în centrul dezbaterilor publice și programelor de activitate ale tuturor statelor. Lucrarea suferă totuși, de unele inconsecvențe, care se manifestă îndeosebi în încercarea de „reinterpretare" a suveranității naționale. Ea reflectă un compromis între diferite puncte de vedere, școli filozofice și interese ale forțelor sociale, interesate totuși în restructurarea actualei ordini internaționale, inechitabile.*

FIȘE

Umanism — participare — democrație

(Urmare din pag. 7)

tele modele ale creșterii economice occidentale își situează cîmpul de investigație în cadrul triunghiului **creștere—resurse—mediu**, eludînd contextul dezvoltării sociale, al relațiilor de producție, al raporturilor om-economie, om-societate în diferitele ipostaze ale omului (de producător, proprietar și beneficiar), al rezultatelor dezvoltării, al libertății, egalității, echității, al democrației și participării, concepte-cheie și valori de bază pentru caracterizarea progresului social. O analiză serioasă, pertinentă, nu poate neglija omul cu aspirațiile sale, cu capacitățile sale, relațiile și structurile sociale, politice, cadrul instituțional, natura valorilor etico-morale, ideologice, culturale, educaționale etc.

Nici un fenomen, nici o evoluție economică nu poate fi judecată rupt din contextul social-politic, ideologic al legăturilor și intercondiționărilor sale cu celelalte genuri de infrastructuri, sociale, educaționale, culturale, instituționale. Nici o analiză care ar încerca să descifreze factorii ce au permis realizarea unei creșterii economice susținute și de durată în România socialistă nu poate face abstracție de întregul context în care s-a desfășurat.

În cadrul unei dezvoltări sociale centrate pe om, în care creșterea economică este subordonată dezvoltării sociale și progresului, așa cum este cazul României, se urmărește realizarea armonizării diferitelor planuri implicate (economic, social, tehnologic, ecologic, politic, ideologic, cultural etc.), o compatibilizare a obiectivelor creșterii economice cu cele social-umane.

Dacă ne referim la dinamica societății socialiste românești în ultimele trei decenii se poate constata că aceasta a fost ghidată de un **vector de progres** de tipul : **eliberare → egalitate → echitate → participare → responsabilitate → solidaritate.**

În cadrul acestui vector **eliberarea** este înțeleasă în sensul larg al cuvîntului, eliberare de exploatare, de structuri oprimante, de discriminare națională, socială, rasială, economică, culturală, eliberare prin acces la educație, la cultură și decizii, la înflorirea condiției umane. Așa cum reliefa secretarul general al partidului în cadrul magistralei analize făcute recent marilor confruntări ideologice contemporane, **„adevărata democrație și adevăratul umanism sînt incompatibile cu perpetuarea exploatării omului de către om, cu menținerea gravelor inegalități economice, sociale și politice ale capitalismului, cu discriminarea națională, socială și rasială".**

Nici un om de bună credință nu poate să nu-și dea seama cît este de nedreaptă o societate care se menține împărțită în exploatați și exploatatori, care a generat și continuă să genereze injustiție și suferință. Cum ar putea fi oare catalogate demersurile unor ideologi burghezi de a-i împăca pe exploatați cu condițiile lor de viață în cadrul unor teorii ale „relațiilor umane" ? (vezi K. Herzberg, The Motivation to Work, New York, 1963 sau Work and the Nature of Man, New York, 1966).

Optimismul lui Herzberg de a încerca să diminueze nemulțumirea muncitorilor prin îmbunătățirea condițiilor de muncă și mărirea salariului, se lovește de cinismul funciar al economiei capitaliste, al capitalistului care răspunde că sînt rentabile numai acele cheltuieli care pot fi recuperate cu prisosință ca urmare a creșterii productivității muncii. Care poate fi în capitalism semnificația unor slogane de tipul „umanizării muncii", a acordării posibilității muncitorilor de a se „autoexprima în muncă" sau a dezvoltării „spiritului creator al procesului de muncă" ? Replica o dă chiar cunoscutul sociolog francez G. Friedman, care observă că „În esență teoria lui Herzberg încearcă mai degrabă să redea economiei capitaliste un al doilea suflu, decît să rezolve problemele umane, așa cum pretinde".

Capitalismul nu vrea și nici nu poate să-și schimbe esența. Încercările sale de ameliorare sînt paleative pentru organizarea unei mai „bune" conviețuiri a muncii cu capitalul, a exploatatului cu exploatatorul, prin căutările de a „armoniza" relațiile dintre grupurile sociale în beneficiul supraviețuirii sale. Un exemplu poate fi edificator. Pentru Institutul Tavistock din Londra sau Institutul muncii din Oslo, principala problemă a relațiilor din grupurile de producție o constituie acomodarea sarcinilor de muncă la subsistemul social pentru a folosi la maximum potențele sale interne.

Se pune întrebarea dacă poate exista o adevărată libertate și o reală democrație în condițiile de exploatare și de flagrantă inegalitate economică. Oare pentru a vorbi de libertate sau democrație nu este nevoie de egalitate economică, socială, culturală etc. ? În procesul edificării socialismului în România **egalitatea** membrilor societății a fost înțeleasă ca o consecință și o condiție a eliberării omului, ca o expresie a realizării unei poziții principial egalitare în societate, pe planuri multiple, față de mijloacele de producție, egalitate de acces, de șanse etc.

Există o strînsă intercondiționare între toate aceste valori. Egalitatea presupune la rîndul său **echitate**, înțeleasă ca o valoare etico-morală de bază în structurile și mecanismele economico-sociale. Înechitatea generează inegalitate, iar inegalitatea într-un domeniu sau altul generează inechitate și antagonism, fragmentînd societatea. M-aș referi la un exemlu semnificativ. Conform datelor unei recente anchete efectuate în Franța, din 36 milioane de persoane în vîrstă de peste 17 ani, numai 4 milioane aveau bacalaureatul sau studii superioare, restul de 32 milioane nu posedau decît certificate de studii elementare, profesionale, alte cursuri scurte sau deloc (Jean Farran, în L' Express nr. 1 376 din 21—27 nov. 1977, p. 82). Aceeași anchetă relevă că din 1 345 de persoane luate la întîmplare din cele 20 000 cuprinse între personalitățile înregistrate în „Who's who" în perioada 1969—1970, nici una nu s-a declarat fiu sau fiică de muncitor. După afirmațiile autorului (directorul lui RTL-France) „populația țărilor dezvoltate din Occident este, pe plan cultural, într-o stare de mizerie impresionantă"...

Cred într-adevăr că nu există frontieră mai nedreaptă, după cea a înfometării, decît cea culturală, care separă pe „cei cultivați" de restul membrilor societății. Este un privilegiu care în afara nedreptății pe care o aduce în societate, îi creează bariere în înțelegerea opțiunilor, în solidaritate, în participare etc., constituind handicapuri serioase acțiunii sociale. Fragmentarea societății și în acest plan, contrapunerea, așa cum arăta președintele țării noastre, a unor „aleși" care dețin monopolul înțelegerii a ceea ce este bine și rău în lume, al esteticii și gustului rafinat pe care masele largi trebuie să și-l însușească pasiv, este încă o expresie a profunzimii corelării antagonismelor pe diferite planuri în societatea capitalistă. „Ghetourile" culturale împiedică, alături de exploatare, realizarea unei societăți umane, omogene, progresiste, care să urmărească satisfacerea aspirațiilor maselor largi, a tuturor membrilor colectivității.

Eliberarea, egalitatea, echitatea constituie condiții indispensabile ale ameliorării condiției umane, ale realizării unei adevărate **participări** sociale, a unei **democrații** reale. Un pasaj din expunerea tovarășului **Nicolae**

ROMÂNIA — prezență activă în dezbaterea marilor probleme ale lumii contemporane

Ceaușescu exprimă cu o imensă forță de sinteză și claritate conținutul democrației și sensurile condiției umane : **„Concepția noastră despre democrație — și, în acest context, despre drepturile omului — pornește de la necesitatea asigurării deplinei egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile, care să permită fiecărui cetățean să ducă o viață demnă, de la accesul liber la învățămînt, cultură, știință, de la posibilitatea participării directe a oamenilor, fără deosebire de naționalitate — și în primul rînd a maselor muncitoare — la conducerea întregii societăți. Numai o asemenea abordare practică a problemei democrației poate asigura afirmarea plenară a personalității umane, corespunde cauzei descătușării omului, care să fie cu adevărat liber, stăpîn pe destinele sale".**

PARTICIPAREA, un concept de bază al dezvoltării sociale

ÎN STRATEGIA edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism, **participarea constituie un concept cheie.** Amplificarea continuă a unei participări democratice, conștiente și responsabile este concepută ca o condiție a progresului social și a împlinirii personalității umane. Spre deosebire de „individualismul" secolului trecut și începutul acestui secol, manifestat pe planuri multiple — în economie (proprietatea privată și întreprinzătorul), în societate (ierarhiile verticale și conducătorul unic), în știință (cercetătorul izolat în turnul său de fildeș etc.), asistăm în acest sfîrșit de secol la o manifestare tot mai pronunțată a colectivismului (în economie — proprietatea colectivă și echipa de conducere, în societate — ierarhiile orizontale participative, conducerea colectivă, în știință — echipa de cercetare multidisciplinară). Însăși creșterea și stăpînirea complexității face necesară o asemenea opțiune. Ea se bazează, deopotrivă, pe raționalitate și moralitate.

Fără participare nu poate exista nici o adevărată și deplină eliberare, nici egalitate și echitate, nici respectarea drepturilor omului, cum nu poate exista o adevărată participare fără libertate, egalitate și echitate. Participarea mărește implicit **responsabilitatea** individuală și socială, gradul de **solidaritate** socială și inclusiv pe cel de securitate.

Pornind de la țelul suprem al societății socialiste, îmbunătățirea permanentă a condițiilor de trai materiale și spirituale, s-a înțeles că în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate manifestarea și înflorirea personalității umane se pot realiza numai prin lărgirea continuă a participării membrilor colectivității la întreaga viață economico-socială a țării prin adîncirea continuă a democrației socialiste. Drepturile umane presupun ca o condiție de bază, în primul rînd dreptul la un trai decent, civilizat, fiecare membru al societății putînd să participe liber, fără discriminări, la desfășurarea întregii vieți sociale, la conducerea societății, să-și manifeste deplin inițiativa, creativitatea, solidaritatea și responsabilitatea socială. Subliniind aceste idealuri cu adevărat umaniste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în expunerea sa recentă : **„Considerăm că datoria forțelor revoluționare în problema drepturilor omului este aceea de a acționa cu toată energia pentru soluționarea în fapt a cerințelor fundamentale ale maselor muncitoare, pentru lichidarea oricărei exploatări a omului de către om, pentru manifestarea liberă în sfera creației materiale și spirituale a tuturor cetățenilor și participarea lor neîngrădită la conducerea efectivă a societății. Iată de ce problemele umanitare trebuie să constituie un obiectiv central al luptei forțelor revoluționare pentru progres și civilizație, împotriva claselor exploatatoare, a cercurilor reacționare, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte".**

Strategia Partidului Comunist Român de dezvoltare a societății românești, aflată în stadiul de edificare a socialismului multilateral dezvoltat, urmărește sporirea participării în mod deplin coerent, pe multiple planuri, concomitent cu creșterea responsabilității și solidarității membrilor societății. Aceasta se realizează atît prin **valorile promovate** (libertate, egalitate, echitate etc.), prin **concepte** originale (privind cuplarea creșterii economice cu dezvoltarea socială, de conducere colectivă și autoconducere muncitorească etc.), prin **structuri** și **mecanisme** adecvate (structuri de tip orizontal, instituții participative și colective, creșterea rolului organizațiilor obștești și a opiniei publice în societate, în planificarea dezvoltării, adoptarea legilor, în controlul social etc.) prin **pîrghii** (impulsuri) care facilitează și stimulează participarea (învățămînt și cultură de masă, democratizarea informației etc.). În acest domeniu, fundamental pentru esența dezvoltării sociale, experiența României cu succesele și împlinirile ei, cu ceea ce a realizat pînă în prezent, dar și cu ceea ce mai are de realizat și și-a propus să înfăptuiască, prezintă numeroase elemente originale și avansate.

Organizarea ansamblului vieții economico-sociale și politice a țării pe structuri participative, instituirea sistemului conducerii colective în întreaga societate, de la unitatea economică pînă la minister și de la organele administrației locale pînă la organele supreme ale puterii de stat și legislative, asigură cadrul pentru o largă participare a maselor la conducerea societății. Instituirea autoconducerii muncitorești, prin care se asigură participarea efectivă la decizii și la beneficii a oamenilor muncii, aduce noi deschideri în planul democrației socialiste. Amploarea și profunzimea participării sociale, a democrației sînt date de dimensiunile implicării tuturor categoriilor de cetățeni, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani și de alte naționalități, în elaborarea și dezbaterea planurilor de perspectivă privind dezvoltarea economică și socială, în îmbunătățirea cadrului de viață, economic, social, edilitar, legislativ etc., prin creșterea rolului opiniei publice în dezbaterea și luarea deciziilor, ca și în controlul vieții sociale. Sensul profund al acestei complexe opere de construcție socială asumată de Partidul Comunist Român, esența adîncirii democrației socialiste, poate fi înțeles numai dacă avem în vedere efortul imens de a crea condiții autentice de participare și responsabilitate socială prin ridicarea gradului de instruire și de cultură a tuturor membrilor societății. Crearea unui autentic învățămînt de masă și a unei culturi de masă, prin amplificarea structurilor educaționale și culturale, prin accesul larg și stimularea participării și creației sînt elemente, efectiv condiții esențiale pentru ca membrii colectivității să înțeleagă sensurile și exigențele dezvoltării sociale, să poată lua parte activă, creatoare la conducerea societății.

Socialismul, prin întărirea continuă a proprietății asupra mijloacelor de producție, prin armonizarea cerințelor individuale cu cele sociale, prin perfecționarea permanentă a cadrului social, creează condițiile fundamentale pentru dezvoltarea socială și umană. Întreaga dinamică socială este concepută în societatea noastră ca un cîmp deschis de posibilități, capabil să includă permanent aspirațiile de desăvîrșire umană și socială, de realizare plenară, liberă a omului.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 32 DIN 18 AUGUST 1978

– Moment remarcabil în dezvoltarea raporturilor de prietenie și colaborare româno-chineze **(Dinu Dragomirescu)** 1

– Act istoric, cu înrîurire hotărîtoare asupra destinelor țării **(Dan Popescu)** 3

ROMÂNIA – PREZENȚĂ ACTIVĂ ÎN DEZBATEREA MARILOR PROBLEME ALE LUMII CONTEMPORANE

– Activitatea teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. O contribuție esențială la elaborarea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru **(Sergiu Celac)** 5

– Umanism – participare – democrație, domenii de confruntare ideologică **(Ioniță Olteanu)** 7

– Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, direcție nouă a cooperării internaționale pentru dezvoltare **(Victor Aldea)** 8

ROMÂNIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI

– Creșterea rolului conducător al partidului în procesul dezvoltării economico-sociale **(prof. dr. Mihai Păraluță)** 10

– Dezvoltarea accelerată a economiei românești – componentă hotărîtoare a politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(prof. dr. Marin Popescu)** 13

– Repartizarea armonioasă a forțelor de producție, pe teritoriu – opțiune fundamentală a politicii partidului **(Marin Ceoponea, Dumitroche Caracota)** 15

– Sporirea volumului desfacerilor de mărfuri, efect al dezvoltării economice, componentă a ridicării nivelului de trai **(Janos Fazekas)** 18

– Creșterea duratei medii de viață, mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 20

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Realizarea integrală a planului și a angajamentelor asumate în întrecere **(Ion Velican)** 22

– Produse de înalt nivel tehnic realizate în cincinalul revoluției tehnico-științifice **(Eugen Kedveș)** 24

TEORII • IDEI

– Cultivarea gîndirii economice în rîndul maselor **(dr. Alecu Al. Floareș)** 26

– Școli • curente • economiști. „Unirea mare" – țintă dintotdeauna a aspirațiilor naționale românești : Mihail Kogălniceanu **(conf. dr. Virgil I. Ionescu)** 28

IN THIS ISSUE

— Significant moment in the enhancement of the Romanian-Chinese friendship and collaboration relations **(Dinu Dragomirescu)** 1

— An historical event bearing a decisive influence on Romania's destiny. **(Dan Popescu)** 3

— The theoretical and practical activity of comrade Nicolae Ceaușescu. An essential contribution to the elaboration and implementation of the foreign policy of the party and state **(Sergiu Celac)** 5

— Humanism — participation — democracy : fields of ideological confrontation. **(Ioniță Olteanu)** 7

— The technical cooperation among developing countries — new direction of the international cooperation for development **(Victor Aldea)** 8

— The strengthening of the leading role of the party in the process of socio-economic development. **(Prof. Dr. Mihai Păraluță)** 10

— The steep development of the Romanian economy — a first rank component of the party's policy of building the multilaterally developed socialist society **(Prof. Dr. Marin Popescu)** 13

— The increase of the average lifespan — conspicuous evidence of the well-being and social-economic advancement of Socialist Romania. **(Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 20

DANS LE NUMÉRO

— Moment remarcable dans l'élargissement des rapports d'amitié et de collaboration roumano-chinoises **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Acte historique, ayant une influence décisive pour le destin du pays. **(Dan Popescu)** 3

— L' activité théorique et pratique du camarade Nicolae Ceaușescu. Une contribution essentielle à l'élaboration et à la réalisation de la politique étrangère du parti et de l'état **(Sergiu Celac)** 5

— Humanisme — participation — démocratie : domaines de confrontation idéologique. **(Ioniță Olteanu)** 7

— La coopération technique entre les pays en voie de développement — direction nouvelle de la coopération internationale pour le développement **(Victor Aldea)** 8

— L'accroissement du rôle dirigeant du parti dans le processus de développement économique et social. **(prof. dr. Mihai Păraluță)** 10

— Le développement accéléré de l'économie roumaine — composant décisif de la politique du parti d'edification de la société socialiste multilatéralement dévelopée. **(prof. dr. Marin Popescu)** 13

— L'accroissement de la durée moyenne de la vie — témoignage éloquent du bien-être, du progrès économique et social de la Roumanie socialiste. **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 20

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Выдающийся момент в расширении румыно-китайских отношений дружбы и сотрудничества **(Дину Драгомиреску)** 1

— Исторический акт, с решающим воздействием на судьбы страны **(Дан Попеску)** 3

— Теоретическая и практическая деятельность товарища Николае Чаушеску. Существенный вклад в разработку и претворение в жизнь внешней политики нашей партии и государства **(Серджиу Челак)** 5

— Гуманизм — участие — демократия, области идеологической конфронтации **(Ионица Олтяну)** 7

— Техническое кооперирование между развивающимися странами — новое направление международного кооперирования в целях развития **(Виктор Алдя)** 8

— Усиление руководящей роли партии в процессе экономико-социального развития **(проф. др. Михай Нэрэлуцэ)** 10

— Ускоренное развитие румынской экономики — решающая составная часть политики партии по строительству многостороннеразвитого социалистического общества **(проф. др. Марин Попеску)** 13

— Рост средней продолжительности жизни — веское свидетельство благосостояния, экономическо-социального прогресса социалистической Румынии **(проф. др. Владимир Требич)** 20

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.AP. nr. 64.51.30?.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

DE LA ADAS

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștință celor interesați că pot contracta „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor"", care cuprinde în unul și același contract trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliu :

— asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, materiale de construcții și multe altele.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială, furtună ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție a bunurilor cauzate de riscurile asigurate.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliu : soții, precum și părinții copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală, ADAS plătește, potrivit legii sumele datorate față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, ADAS plătește și sumele datorate cu titlu de dezdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

Prima de asigurare este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Strada Harghita 113
Telefon: 133 43; 133 44; 133 45;
122 44; 122 45.
Telex: 02 72 01.

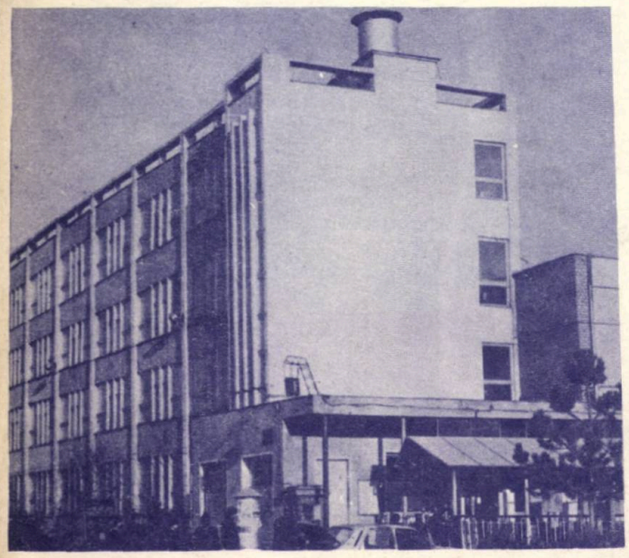

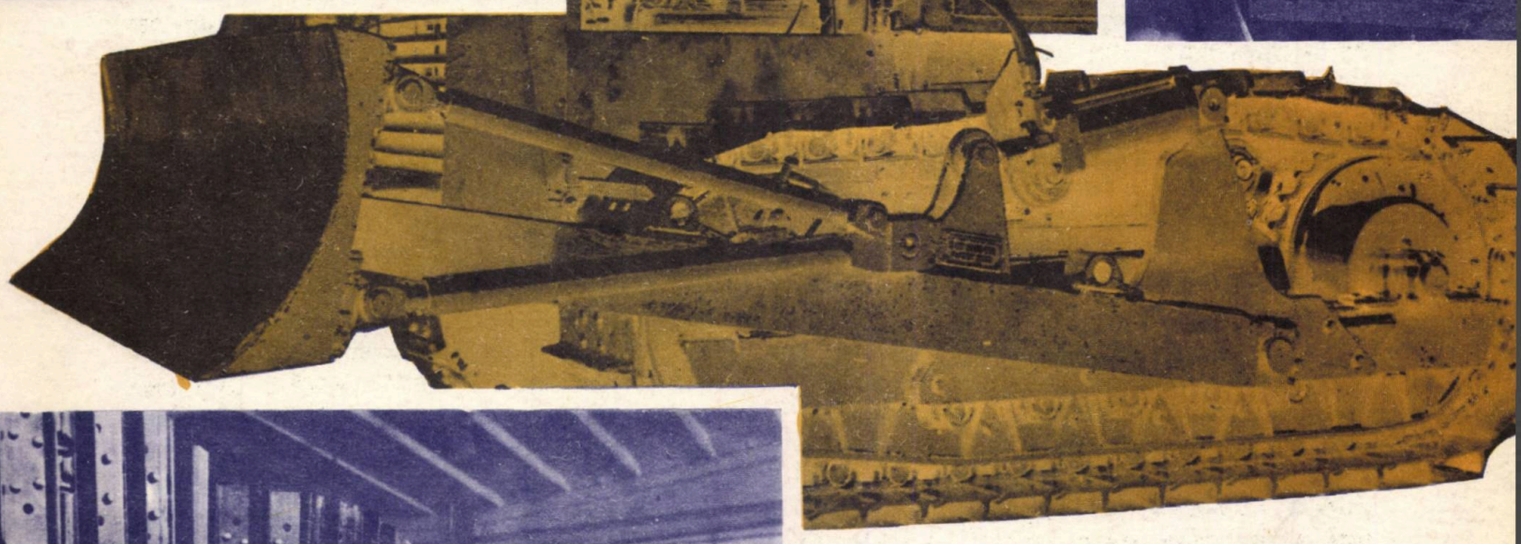

Realizatoare a unei game foarte bogate de piese, ansamble şi subansamble, destinate echipării tractoarelor cu şenile de diferite capacităţi, INTREPRINDEREA DE UTILAJE ŞI PIESE DE SCHIMB din MIERCUREA CIUC îşi va aplica marca fabricii pe aproape 100 de produse aflate la ora actuală în diferite faze: concepţie, asimilare, experimentare, producţie curentă. Dintre acestea menţionăm: reperele şi subansamblele pentru tractoarele S 651 pe şenile şi tip Fiat 45; cadrele tip SUP 29–10 şi 48–10, realizate în colaborare cu întreprinderea „Ceahlăul" din Piatra Neamţ; mecanismul de rulare complet asamblat pentru tractorul tip S 651; şenilă asamblată; role de susţinere cu suport, asamblate; suporturi ghidaj; lanţuri şenilă; mecanisme de rulare complet asamblate pentru tractoarele tip S 445 Fiat; role asamblate; garnituri de etanşare; dispozitive de tracţiune; carcasa cuplei; steaua interioară a cuplei; furcă ambreiaj; axul rolei de susţinere; suport rolă susţinere; bucşa şenilei; bucşa braţului de închidere; lagăre stînga-dreapta; plăci de fixare; suport post dreapta; suport post stînga; suport automat stînga; suport automat dreapta; ax intermediar; arbori; pinioane; role; mecanisme de rulare stînga; mecanisme de rulare dreapta şi multe altele.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

NOI RESURSE IN CIRCUITUL ECONOMIC

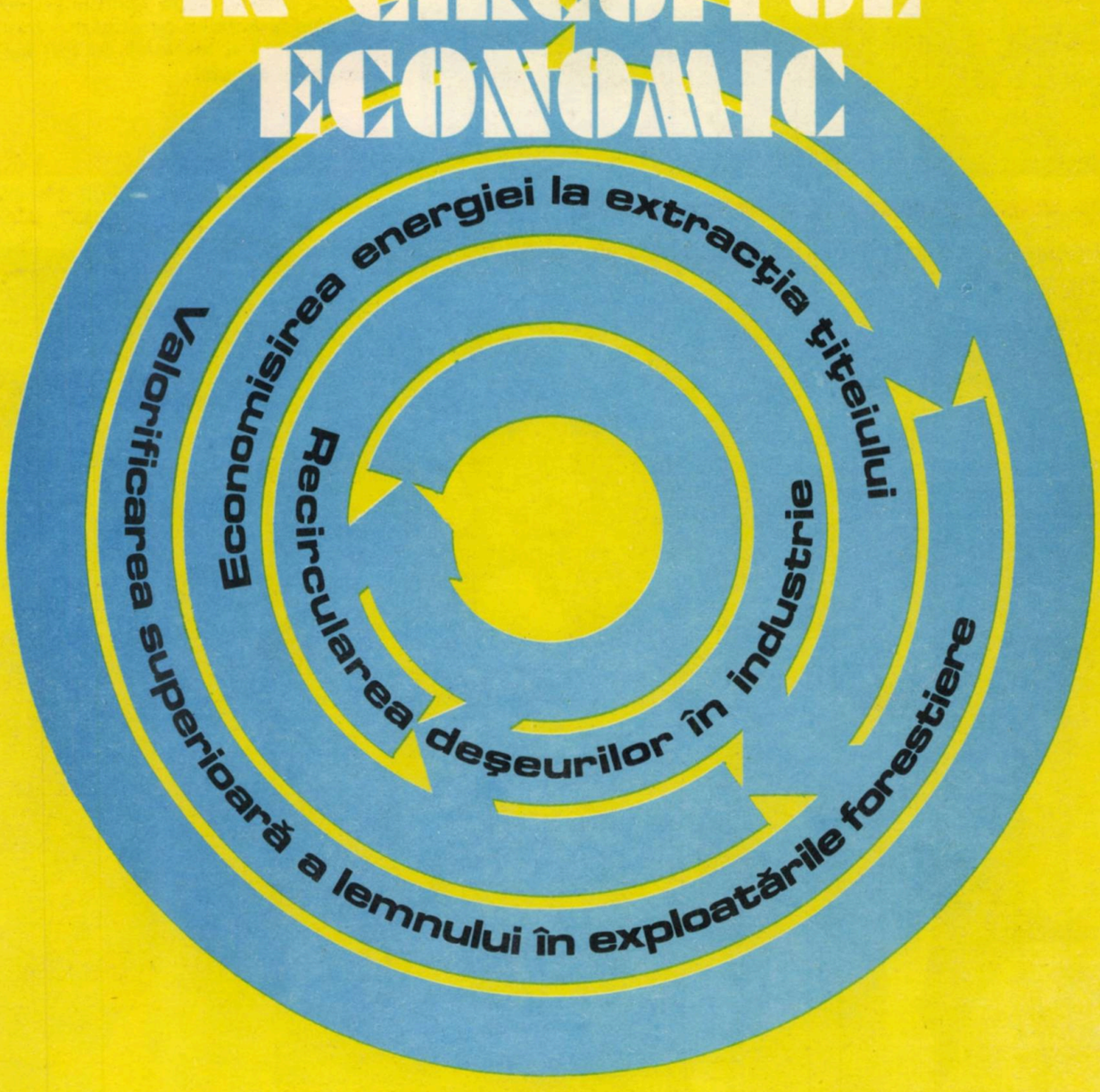

Numărul 34 ● Vineri 25 august 1978

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA TÎRGUL DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM

În ziua de 19 august tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat Tîrgul de mostre de bunuri de consum, organizat la Complexul expozițional din Piața Scînteii.

Noul dialog al secretarului general al partidului cu cadrele de răspundere din ministere și organizații economice, cu conducătorii unităților producătoare de bunuri de consum s-a constituit, prin observațiile și indicațiile date, prin concluziile desprinse, într-un moment de o deosebită însemnătate pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități din ramurile industriale care concură la realizarea bunurilor de consum, la aprovizionarea populației. Prin aplicarea măsurilor stabilite cu acest prilej, prin grăbirea procesului de finalizare a programelor pe domenii, înfăptuirea neîntîrziată a indicațiilor date de secretarul general al partidului, oamenii muncii ce lucrează în aceste sectoare își vor aduce o contribuție sporită la realizarea țelului suprem al politicii partidului nostru — ridicarea necontenită a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

UNITATEA DE NECLINTIT A ÎNTREGULUI POPOR ÎN JURUL PARTIDULUI

23 AUGUST 1944, o zi înscrisă cu litere de foc și de lumină în istoria poporului și patriei noastre, un moment de hotărîtoare însemnătate în lupta omenirii pentru victoria finală asupra hitlerismului. Pe plan intern victoria insurecției naționale armate, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August a însemnat nu numai deschiderea drumului pentru eliberarea țării de sub dominația Germaniei naziste, pentru cucerirea unei reale și depline independențe naționale ci și pentru înfăptuirea procesului celor mai profunde transformări revoluționare pe care le-a cunoscut societatea românească vreodată. Așa cum aprecia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Expunerea sa cu prilejul sărbătoririi centenarului proclamării independenței de stat a României, **„Înfăptuirea actului istoric de la 23 august 1944 a deschis calea unei dezvoltări noi, democratice și progresiste a societății românești, precum și a lichidării definitive a oricărei dependențe a poporului nostru față de monopolurile străine, de cercurile imperialiste internaționale. România și-a dobîndit, pentru prima dată în mod cu adevărat plenar, independența și suveranitatea națională, la baza cărora au fost puse eliberarea poporului de orice exploatare și asuprire, cucerirea puterii politice și economice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu celelalte forțe sociale, edificarea noii orînduiri socialiste în care masele muncitoare, poporul își făuresc în mod conștient propriul viitor, propria istorie".**

Pregătită și înfăptuită sub conducerea Partidului Comunist Român insurecția de la 23 august a fost expresia hotărîrii poporului român de a se elibera de sub orice dominație internă sau externă, de a-și redobîndi demnitatea națională, de a fi pe deplin stăpîn pe propria sa soartă. Dovadă a maturității politice a partidului comunist care, în condiții extrem de grele, a știut să desfășoare o politică clarvăzătoare, bazată pe înțelegerea realistă a cerințelor momentului, de făurire a unui sistem de alianțe cu cele mai largi și mai diverse forțe sociale și politice, actul istoric de la 23 august a constituit actul de voință al întregii națiuni, strîns unită în jurul partidului, forțele insurecționale fiind urmate într-un consens plin de abnegație de către populația țării. Obiectivele stabilite de Partidul Comunist Român — redobîndirea independenței naționale, răsturnarea dictaturii antonesciene și formarea unui guvern cuprinzînd reprezentanții tuturor forțelor patriotice, alăturarea României la coaliția antihitleristă, eliberarea nordului Transilvaniei, răpit prin dictatul de la Viena, întruneau adeziunea tuturor partidelor și forțelor animate de dragoste de țară, răspundeau năzuințelor fierbinți de libertate, de a-și făuri propriul viitor, ale celor mai largi mase populare, fără deosebire de naționalitate. Aceasta și explică rezultatele strălucite ale insurecției. Fapt fără precedent în analele celui de al doilea război mondial, în ziua insurecției întreaga armată română a întors armele, angajîndu-se cu întregul potențial în lupta pentru zdrobirea fascismului și

eliberarea țării, iar participarea la lupta armată a maselor populare de la orașe și sate a adus o însemnată contribuție la izgonirea trupelor hitleriste, la apărarea de distrugeri a localităților și a zonelor industriale.

Astfel insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 a avut și o profundă semnificație internațională. Într-un moment în care soarta războiului nu era încă pe deplin decisă, deși balanța înclina hotărîtor de partea coaliției antihitleriste, evenimentele petrecute în România au răsturnat planurile strategice ale Germaniei hitleriste, au lipsit-o de importante linii de apărare, de un apreciabil potențial militar și economic, apropiind considerabil momentul victoriei depline. La 25 august 1944 ziarul american „New York Times" aprecia că „istoria va consemna actul de la 23 august 1944 ca unul dintre cele mai hotărîtoare evenimente ale întregului război", iar la 27 august radio Moscova arăta că prin ieșirea României din Axă „se prăbușește tot sistemul de dominație german din sud-estul Europei". În afară de aceasta ziua de 23 august a însemnat și începutul participării României cu întregul său potențial uman și material la războiul împotriva Germaniei, pînă la înfrîngerea ei deplină.

După eliberarea întregului teritoriu național, la 25 octombrie 1944, trupele române au participat la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei. După datele citate de G. A. Deborin (Al doilea război mondial, studiu militar-politic sub redacția generalului-maior I. I. Zubkov, Editura Politică, 1960, traducere din limba rusă, pag. 487), „începînd de la 24 august și pînă la terminarea războiului trupele române au străbătut prin lupte grele peste 1 000 km, au eliberat 3 800 localități, dintre care 53 de orașe, au capturat peste 103 000 de prizonieri și au cauzat inamicului pierderi mari în oameni și materiale". La 7 ianuarie 1945, postul de radio Londra arăta că „România se situează azi în al patrulea rînd în ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului". Desigur însă că la efortul militar al României trebuie adăugat aportul său economic, care s-a ridicat la circa 1 miliard de dolari la cursul valutar din 1938, ceea ce însemna foarte mult pentru o țară deja secătuită și care s-a putut realiza numai prin munca eroică a întregului popor care, acționînd cu succes împotriva sabotajului reacțiunii, a răspuns cu un puternic elan patriotic chemării Partidului Comunist Român „Totul pentru front, totul pentru victorie".

MOMENT DE RĂSCRUCE în istoria poporului nostru, actul istoric de la 23 August 1944 a declanșat un proces revoluționar neîntrerupt ce s-a dezvoltat sub conducerea Partidului Comunist Român și care a dus la victoria revoluției populare, înlăturarea exploatării omului de către om, instaurarea regimului socialist, edificarea cu deplin succes a noii orînduiri sociale, a determinat toate înfăptuirile de importanță istorică pe care le-am dobîndit în cei 34 de ani ce au trecut de la insurecție și care constituie mîndria întregii noastre națiuni. În această amplă suită de prefaceri revoluționare, înfăptuirea reformei agrare, instituirea primului guvern democrat-popular la 6 martie 1945, înlăturarea monarhiei, măsurile economice cu caracter anticapitalist care au pregătit actul naționalizării din iunie 1948, se constituie ca momente de referință ale bătăliilor revoluționare purtate de oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, de întregul nostru popor pentru a-și cuceri o deplină și reală independență, pentru a deveni unicul stăpîn al destinului său.

Odată cu instaurarea relațiilor de producție socialiste, au fost asigurate condițiile necesare pentru o accelerată dezvoltare economică și socială, pentru canalizarea tuturor forțelor poporului nostru, a întregului său potențial uman și material pentru înlăturarea stării de înapoiere în care ne aflam, agravată considerabil de distrugerile războiului și de sabotajele reacțiunii. Strîngîndu-și rîndurile în jurul partidului comunist, care încă de la început a arătat că singura cale pentru ridicarea economică a țării o constituie industrializarea, printr-un efort comun, prin muncă eroică, plină de abnegație patriotică, masele populare de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, au trecut la edificarea economiei socialiste a României.

Sub conducerea științifică a Partidului Comunist Român a fost creată, practic din temelii, o nouă industrie, cu noi ramuri și subramuri, capabile să asigure promovarea progresului tehnic, valorificarea superioară a resurselor țării și participarea din ce în ce mai eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, a fost încheiat procesul de cooperativizare a agriculturii și, pe baza dezvoltării industriale, s-a putut trece la modernizarea acestei ramuri de bază a economiei noastre naționale, s-a schimbat radical caracterul și structura economiei românești. În anul 1977 față de anul 1948 producția industrială era de peste 45 de ori mai mare, iar ponderea industriei în crearea venitului național se ridică în prezent la 56% față de numai 38% în anul 1948. Practic, în numai trei decenii am străbătut un drum enorm, de la o stare de înapoiere economică, la economia înfloritoare de azi, în plin proces de modernizare, cu un ritm de dezvoltare printre cele mai înalte din lume și care ne permite să ne propunem, cu deplin temei, ca la sfîrșitul cincinalului viitor să ne ridicăm în categoria statelor cu o dezvoltare economică medie.

După cum demonstrează viața, temelia tuturor succeselor noastre o constituie conducerea de către partid a întregii opere de edificare a socialismului, concepția științifică, originală, profund patriotică și umanistă a Partidului Comunist Român, concepție care s-a afirmat mai ales în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, perioada cea mai bogată în realizări din întreaga istorie a poporului nostru. Puternic dinamizate de strălucita personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de capacitatea sa de analiză și sinteză superioară a sensurilor progresului contemporan,prin aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale socialismului la condițiile concrete ale României, teoria și practica noastră revoluționară au cunoscut în această perioadă o dezvoltare fără precedent, s-au îmbogățit necontenit, aducînd tot atîtea contribuții originale la tezaurul gîndirii revoluționare universale. Practic tot ceea ce am înfăptuit în anii de după Congresul al IX-lea, întreaga strategie economică și socială profund științifică, pentru a ne ridica într-o perioadă istorică scurtă în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii, sînt indisolubil legate de contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, poartă amprenta spiritului său revoluționar, cutezător și a gîndirii sale clarvăzătoare, originale, dinamice, a profundului său patriotism și umanism.

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 7)

D646

1978 SEP 20

curier
economic legislativ

• AUTOCONDUCERE • AUTOGESTIUNE • AUTOFINANŢARE •

Imperativ în actualitatea autoconducerii

CONTRACTUL ECONOMIC DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

perfect sincronizat cu prevederile contractului comercial de vînzare internaţională

Trăsături proprii ale contractului de livrări pentru export • Determinarea obiectului prin contractul economic intern — sincronizarea lui cu cel prevăzut în contractul extern • Preţul complet de export — condiţiile de livrare • Termenele de livrare • Controlul calităţii produselor de către exportator • Livrarea mărfurilor — obligaţia unităţii producătoare • Plata preţului — documente necesare • Răspunderea părţilor din contractul de livrări pentru export

Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, la art. 12, secţiunea C „Comerţ exterior şi cooperare economică internaţională", lit b prevede că revine ca atribut principal întreprinderilor ca în domeniul comercial să **„ia măsuri ca în momentul aprobării planurilor, producţia de export şi importurile necesare să fie fundamentate pe contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenţii, care să asigure certitudinea aprovizionării şi desfacerii"**.

Fără îndoială că textul citat vine să întregească cadrul legislativ al contractelor economice, stabilind prin norme de drept principiul fundamental prevăzut în Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare, potrivit căruia :

— contractele economice se încheie înainte de definitivarea planului, acestea constituind temeiul planului şi garanţia că el corespunde unor nevoi reale de consum intern şi de export ;

— pentru ca producţia de export să fie conformă cu cererile pieţei externe, actul normativ obligă unităţile producătoare, evident, în colaborare cu întreprinderile de comerţ exterior exportatoare, ca în momentul aprobării planurilor această producţie să fie fundamentată pe **contracte ferme, contracte-cadru, comenzi** sau **convenţii.**

Aşadar, instrumentele juridice pentru asigurarea desfacerii la export a producţiei planificate pot fi, după specificul domeniului de activitate: contracte ferme, contracte-cadru, precum şi comenzi sau convenţii încheiate de întreprinderile de comerţ exterior exportatoare, cu partenerii externi.

La rîndul lor, întreprinderile de comerţ exterior încheie contracte economice interne cu unităţile producătoare privind livrările pentru export. Care sînt particularităţile acestor contracte în raport cu alte categorii de contracte economice ? Ce exigenţe se impun a fi respectate pentru sincronizarea lor cu conţinutul contractelor comerciale de vînzare internaţională care le preced ? Sînt întrebări la care ne propunem să dăm răspunsuri, în baza unei documentări făcute — de specialişti de la Institutul de economie socialistă şi de la Revista economică — în mai multe întreprinderi de comerţ exterior, centrale industriale şi unităţi economice producătoare de mărfuri pentru export.

Pentru ca prezentarea concluziilor noastre să aibă un punct unitar de plecare, clauzele contractuale formulate de unităţile economice în cadrul cărora ne-am documentat au fost analizate plecînd de la contractul model elaborat de Întreprinderea de comerţ exterior „MECANOEXPORT-IMPORT", împreună cu furnizorii săi de mărfuri pentru export.

supliment
nr. 12/33 1978
Revista ECONOMICA

TRĂSĂTURI PROPRII ALE CONTRACTULUI DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

Art .24, lit. e, alin. 2 din Legea nr. 1/1971 privitoare la activitatea de comerț exterior prevede că „pentru executarea sarcinilor de plan ce le revin, întreprinderile de comerț exterior încheie cu organizațiile economice române contracte economice de comerț exterior pe bază de comision sau rabat comercial".

Este bine cunoscut că după o experimentare de mai mulți ani, începînd cu data de 1 februarie 1977, a fost generalizat contractul economic pe bază de rabat comercial, sub denumirea actuală de **contract economic de livrări pentru export,** fără însă ca să fie exclus contractul economic pe bază de comision; acesta, în funcție de particularitățile unor anumite sectoare de activitate, poate fi utilizat, la propunerea unităților economice și cu avizul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu Ministerul Finanțelor.

Odată cu generalizarea contractului de livrări pentru export a fost instituit și un alt instrument juridic menit să întărească disciplina contractuală — convenția de export — care se încheie, pe de o parte, de organele centrale cu sarcini de export, iar pe de altă parte, de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale. Fără să ne propunem să analizăm conținutul unei convenții de export, trebuie să subliniem aportul calitativ, nou, pe care l-a adus acest instrument juridic, specific operațiunilor de comerț exterior, prin faptul că a reintrodus **fișele tehnice de export,** care au forță juridică obligatorie pentru părțile contractante ; cu alte cuvinte, odată elaborate, parametrii tehnici înscriși în fișe constituie **condiția minimă de calitate obligatorie pentru unitățile producătoare.**

Actul normativ prevede că după definitivarea fișelor tehnice pentru export (sau a caietelor de sarcini) întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să aibă în vedere parametri tehnici și repartizarea cantităților pe trimestre. În cazul în care cumpărătorii externi solicită — așa cum frecvent se întîmplă în practică — alte condiții de calitate, finisare, ambalare etc., decît cele prevăzute în fișele tehnice sau în caietele de sarcini, potrivit normelor de drept, întreprinderea de comerț exterior exportatoare are obligația să solicite acordul unității interne furnizoare ; în situația în care nu s-a solicitat sau nu s-a obținut acordul prealabil al furnizorului, acestuia nu îi sînt opozabile condițiile de livrare stabilite prin contractele comerciale de vînzare internațională. Cu toate acestea, în cadrul documentării făcute am întîlnit asemenea situații, în special, în cadrul industriei ușoare.

Întreprinderilor de comerț exterior — beneficiare în contractul intern și vînzătoare în cel extern — le revine sarcina principală să sincronizeze conținutul celor două contracte, în special, cu privire la următoarele elemente și clauze : obiect, termene de livrare, controlul de calitate, garanții-reclamații.

O altă trăsătură proprie contractelor de livrare pentru export o constituie calitatea specială a părților contractante. Dacă **furnizor** poate fi orice unitate economică **care are sarcini de plan pentru export, beneficiar** nu poate fi decît **o întreprindere de comerț exterior autorizată prin lege să efectueze asemenea operațiuni, în cadrul unei stricte specializări instituite prin actul normativ de înființare.**

Contractul de livrare pentru export prezintă unele trăsături proprii și cu privire la procedura lui de încheiere.

Este bine cunoscut că în cadrul aprovizionării tehnico-materiale, H.C.M. nr. 1011/1972, la art. 2, stabilește obligația pentru furnizor să emită proiectul de contract în termen de 20 zile, care începe să curgă fie de la data primirii repartiției, fie de la primirea comenzii, în cazurile în care produsele comandate nu se repartizează prin balanțe materiale. Legislația specială care reglementează contractele de livrări pentru export prevede că aceste contracte se încheie în toate cazurile **în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor transmise de întreprinderile de comerț exterior, evident,** după încheierea contractelor comerciale de vînzare internațională.

Scurtarea termenului de încheiere a contractului de livrări pentru export își găsește rațiunea în celeritatea impusă în tranzacțiile internaționale și securitatea pe care le impun acestea sub aspectul executării întocmai și în termenul stabilit.

Datorită interdependenței dintre contractele comerciale de vînzare internațională și contractele de livrare pentru export, se pune problema dacă repartițiile emise de coordonatorii de balanță declanșează obligația de a încheia contractele interne ? Credem că față de principiul fundamental al asigurării în prealabil a desfacerii la extern, **numai comanda emisă de întreprinderea de comerț exterior constituie documentul care obligă la încheierea contractului de livrare pentru export.**

În sfîrșit, o ultimă trăsătură proprie a contractului în cauză de care dorim să ne ocupăm este aceea a perioadei pentru care poate să fie încheiat. Este bine cunoscut că din anumite rațiuni, pe care nu vrem să le analizăm, contractelor economice li se aplică regula anualității. Credem că în cazul contractului de livrare pentru export această regulă nu-și găsește rațiunea, putînd fi chiar dăunătoare. Termenele de livrare fiind un punct esențial de interferare, de sincronizare a contractului intern cu cel extern este firesc să nu se țină seama de data de 31 decembrie, cînd în contractul de vînzare internațională cumpărătorul străin a solicitat, de exemplu, ca termen de livrare ultima decadă a lunii ianuarie.

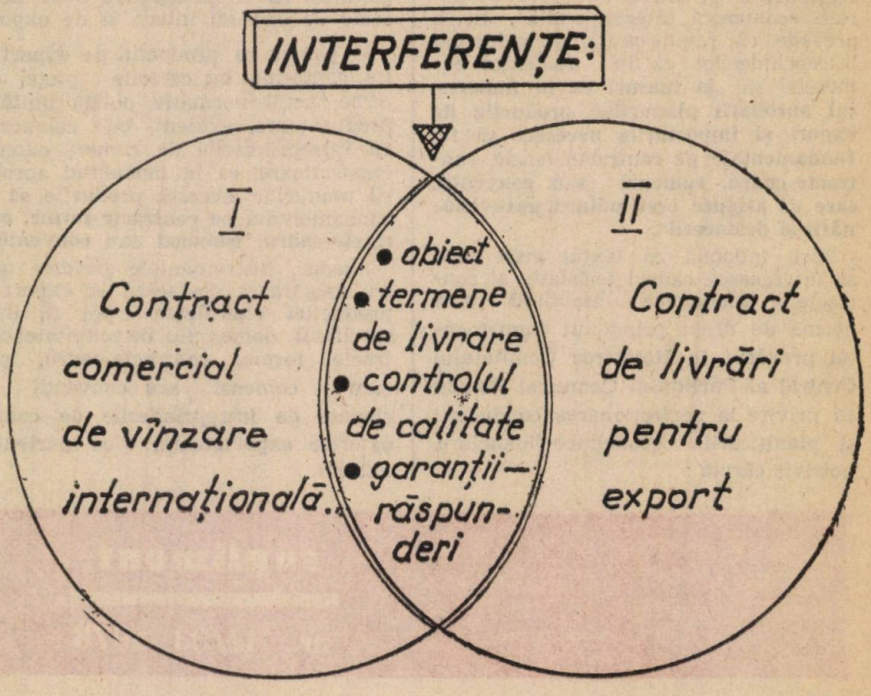

DETERMINAREA OBIECTULUI PRIN CONTRACTUL ECONOMIC INTERN

Obiectul contractelor de livrări pentru export constituie un element esențial, acesta fiind, de altfel, **un factor comun** între contractul intern și contractul comercial de vînzare internațională care obligă pe exportator să urmărească permanent o perfectă sincronizare între cele două contracte. Pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate că „între contractele de livrare pentru export și contractele comerciale internaționale de vînzare-cumpărare există o strînsă legătură, o interferență intensă, determinată, în primul rînd, de obiectul lor identic : mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern, contra unui preț, prin conlucrarea sincronizată dintre exportator și producătorul intern" (Export — probleme și soluții, 1977, p. 59).

Plecînd de la contractul de livrare pentru export elaborat de furnizorii Întreprinderii de comerț exterior MECANOEXPORTIMPORT (în colaborare și la inițiativa beneficiarului), redăm modul de formulare a clauzelor privind obiectul contractului :

1. Nominalizare — cantitate

Furnizorul livrează și beneficiarul preia pentru export, produsele care formează obiectul contractului extern de vînzare-cumpărare, încheiat între beneficiar, în calitate de exportator și . . . . în calitate de cumpărător, contract avînd nr. . . . . , încheiat la data de . . . . . .

Conform acestui contract, produsele care se livrează sînt următoarele :

Denumirea produsului	Tipul	Cantitatea
. . . . .		

2. Calitate

Calitatea produselor va corespunde întocmai condițiilor de calitate prevăzute în contractul extern, care sînt :

. . . . . .

(Dacă este cazul, condițiile tehnice de calitate vor forma obiectul unei anexe la contract).

Datele tehnice și condițiile de calitate ale produselor nu vor putea fi modificate decît cu acordul scris dat de către furnizor și beneficiar și cu acordul cumpărătorului extern.

În cazul cînd modificarea condițiilor de calitate va atrage o modificare a prețului, aceasta va fi de asemenea convenită în prealabil, între furnizor și beneficiar, astfel încît să se poată obține și modificarea de preț corespunzătoare la extern, cu acordul cumpărătorului extern.

Dacă modificarea condițiilor de calitate determină și decalarea termenelor de livrare, atît noile condiții de calitate, cît și noile termene de livrare vor fi convenite între ambele părți contractante de acord cu cumpărătorul extern al produselor respective.

3. Documentația tehnică

Furnizorul are obligația să livreze toată documentația tehnică de montaj, conform prevederilor contractului extern.

Furnizorul are obligația să livreze și documentația de întreținere și de exploatare, odată cu livrarea mărfii sau imediat după aceasta, chiar în cazul cînd în contractul extern nu există o prevedere expresă în acest sens. Documentația se întocmește în limba prevăzută în contractul extern, iar în lipsă de prevedere într-o limbă de circulație internațională.

Documentația se expediază de furnizor direct cumpărătorului extern, cu excepția cazurilor cînd beneficiarul cere ca aceasta să fie expediată la sediul său, în vederea reexpedierii la extern.

4. Ambalaj

Furnizorul are obligația să ambaleze produsele, potrivit prevederilor din contractul extern.

Dacă în contractul extern nu se prevăd norme cu privire la ambalaj, furnizorul va asigura calitatea acestuia, astfel încît el să reziste la manipulare și la transport îndepărtat, pentru ca să fie evitată deteriorarea, distrugerea sau sustragerea mărfii în timpul transportului.

Furnizorul răspunde de conformitatea dintre conținutul unității de ambalaj și specificația de conținut, întocmită de el, din care un exemplar se introduce în ambalaj, pentru a fi la dispoziția cumpărătorului extern, în scopul verificării conținutului, la sosirea mărfii la destinația din contractul extern. Celelalte exemplare ale specificației se trimit de furnizor, conform prevederilor art. . . . . din acest contract.

Marcarea, numerotarea, șablonarea și etichetarea vor fi făcute în conformitate cu prevederile contractului extern sau cu instrucțiunile comunicate în timp util de către exportator.

În clauzele de mai sus, obiectul contractual este stabilit cu strictă referire la contractul comercial de vînzare internațională, ceea ce pînă la un anumit punct este bine. Ceea ce credem însă că lipsește este referirea la fișa tehnică privind produsul respectiv. Într-adevăr, unitatea producătoare nu are obligația să încheie contractul economic de livrare pentru export la nivelul calitativ (și cantitativ) prevăzut în contractul comercial de vînzare internațională decît în măsura în care aceste condiții corespund celor prevăzute în fișa tehnică. Așa fiind, considerăm că este mai exactă formularea din contractul model din ramura industriei lemnului care, cu privire la acest aspect al problemei, prevede următoarele :

„1. În baza fișei tehnice nr. . . . din . . . pentru produsul . . , a contractului extern nr. din încheiat cu . . . și a comenzii nr. . . . din . ., emisă de beneficiar, furnizorul se obligă a executa și livra beneficiarului produsele prevăzute în specificația ce formează anexa nr. 1 a prezentului contract. Produsele contractate sînt cuprinse în planul de export al furnizorului, pe anul . . . .

Beneficiarul este obligat a preda furnizorului, la semnarea prezentului contract, un exemplar din contractul extern, cu anexele din care rezultă condițiile tehnice de executare a produselor, precum și orice alte clauze necesare corelării producției și altor obligații contractuale cu prevederile contractului extern".

Din textul de mai sus, rezultă că sincronizarea dintre cele două tipuri de contracte — economic intern de livrare și comercial extern de vînzare — este mai bine realizată în cel de al doilea model de contract, aliniatul doi al primului articol obligînd pe beneficiarul exportator să remită producătorului furnizor un exemplar din contractul extern, cu toate anexele din care să rezulte condițiile de realizare a mărfii ce urmează a fi exportată, precum și alte obligații contractuale la care s-a obligat exportatorul față de cumpărătorul străin.

În unele contracte de livrare sînt înscrise clauze privind punerea la dispoziția beneficiarului de material documentar privind încheierea contractelor externe. Iată o asemenea clauză : **„La cererea beneficiarului furnizorul îi va transmite mostre, cataloage, pliante, pentru prospectarea pieței, precum și mostre pentru omologare. Cataloagele și pliantele se vor pune la dispoziția beneficiarului cu titlu gratuit. Părțile vor stabili de comun acord cazurile în care prototipurile se vor transmite cu titlu gratuit sau cu plată, după caz".**

Credem că o asemenea clauză își găsește mai bine locul în convenția anuală, deoarece remiterea de mostre este o chestiune precontractuală, situîndu-se în faza tratativelor pentru încheierea contractelor externe, deci mult înainte de încheierea contractelor economice interne.

PREȚUL INTERN — CONDIȚIILE DE LIVRARE

Prețul intern în contractele de livrări pentru export constituie cel de al doilea element esențial, modul în care este determinat influențînd direct eficiența tranzacțiilor internaționale.

Cu privire la prețul de livrare, același contract model (MECANOEXPORTIMPORT) prevede următoarele:

Prețul de livrare al mărfii este de lei . . . per . . franco . . exclusiv (inclusiv) ambalajul conform . . . . (se indică temeiul legal al prețului).

Deoarece livrarea se efectuează franco frontiera română, la acest preț se adaugă contravaloarea ambalajelor, dacă nu au fost cuprinse în preț, alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operațiuni stabilite prin contracte și neprevăzute în standardele sau în normele pe baza cărora a fost fixat prețul intern de livrare, precum și cheltuielile de transport și manipulare, pînă la frontiera R.S. România, dacă prețul a fost stabilit franco uzină sau franco depozitul furnizorului.

Cheltuielile suplimentare, prevăzute în alineatul precedent vor fi indicate separat în factura internă pentru produsul livrat.

Pentru cheltuielile suplimentare în raport de prețul stabilit conform temeiului legal, furnizorul va prezenta beneficiarului, documentele justificative, odată cu factura.

Principiul general de livrare franco frontiera română este consacrat prin normele de drept în vigoare, potrivit cărora unitățile producătoare sînt obligate să livreze mărfurile pentru export în condițiile franco frontiera română și le vor factura întreprinderilor de comerț exterior la prețurile interne, stabilite conform legii, la care vor adăuga, după caz, contravaloarea ambalajelor sau alte cheltuieli sau operațiuni stabilite prin contracte, neprevăzute în standardele sau normele interne, care se recuperează prin prețurile externe obținute.

În practica întreprinderilor noastre s-a pus problema dacă această regulă are caracter imperativ sau supletiv. Credem că condiția de livrare aleasă de către părți este aceea care clarifică problema:

— în situația în care prin contractul comercial de vînzare internațională s-a prevăzut condiția de livrare **Ex Works**, obligația unității românești producătoare-furnizoare pentru export se limitează, potrivit **Incoterms 1953** la a ambala marfa, pe cheltuiala sa, și la a o pune la dispoziția clientului extern;

— în toate celelalte condiții de livrare — F.A.S., F.O.B., C.I.F. etc. —, regula livrării franco frontiera română își găsește o deplină aplicație.

Am arătat mai sus că prețul de livrare se compune din prețurile interne, contravaloarea ambalajelor, cînd nu sînt cuprinse în prețul de cost, și **alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări neprevăzute în standardele sau normele interne.** Credem util să punctăm ce anume **alte cheltuieli** pot majora prețul de cost; la prețul intern se adaugă, pe lîngă valoarea ambalajelor și următoarele elemente: cheltuieli cu finisări speciale, tropicalizări etc.; prime de export; cheltuielile de circulație pînă la frontiera română etc.

Pentru a se evita eventualele tendințe ale unor producători de a încărca prețul intern, fapt ce s-ar reflecta negativ în cursul de revenire al exporturilor, revine ca sarcină întreprinderii de comerț exterior beneficiare să verifice și să avizeze propunerile de prețuri interne pentru mașinile și utilajele noi, precum și pentru subansambluri și părți componente ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor complexe destinate exportului.

O asemenea clauză judicioasă întîlnim și în contractul încheiat de I.S.C.E. „ROMÂNOEXPORT" cu furnizorii săi: „În cazul cînd, după încheierea acestui contract, necesitățile exportului cer alte condiții de livrare (alte condiții de calitate, de ambalaj etc.) asupra cărora părțile au căzut de acord, diferențele de preț respective vor fi de asemenea stabilite conform prevederilor legale în vigoare, **pe bază de calculații puse de acord între furnizor și beneficiar".**

Legat de condiția de livrare, în practică s-a pus următoarea problemă: care este punctul final al livrării **franco frontiera română**, în cazul exporturilor **via mare**. Problema prezintă interes cu atît mai mult dacă avem în vedere că prin acte administrative ale unor organe centrale s-au dat unele interpretări ale normelor de drept care, credem noi, că sînt discutabile. Astfel, într-o anumită viziune condiția de livrare franco frontiera română în cazurile transporturilor externe **via mare** ar obliga pe furnizorii interni să răspundă de mărfurile livrate pînă la încărcarea lor pe bordul navei, conform condiției externe F.O.B. O asemenea interpretare credem că depășește intenția legiuitorului cel puțin pentru următoarele considerente:

— rațiunea instituirii condiției de livrare franco frontiera română rezidă în faptul că nu este economic ca la fiecare livrare să se deplaseze delegați ai întreprinderilor de comerț exterior exportatoare în sutele de puncte de livrare pentru a întocmi formalitățile necesare în raport cu cărăușul; așa fiind, este firesc ca toate operațiunile de planificare a vagoanelor, de încărcare și de plata taxelor pe parcursul intern să fie efectuate de unitățile furnizoare cu decontarea lor, în condițiile legii, exportatorului;

— plecînd de la acest raționament, credem că ar fi total neeconomică soluția potrivit căreia unitatea furnizoare să se îngrijească și să răspundă de buna și la timp încărcare a mărfurilor pe bordul navelor; odată ajunse mărfurile în oricare port românesc, obligațiile furnizorilor interni încetează, gara portuară trebuind să fie privită ca un punct terminus, echivalînd cu franco frontiera română;

— și încă un argument: raporturile juridice contractuale cu prestatorul de servicii portuare — I.E.P. — sînt încheiate numai cu exportatorii, iar cheltuielile privind manipularea, depozitarea și încărcarea mărfurilor pe nave se decontează beneficiarilor — întreprinderile de comerț exterior; ar fi greu de presupus un sistem potrivit căruia fiecare unitate furnizoare să intre în raporturi contractuale cu întreprinderile de exploatări portuare, să plătească prestațiile efectuate, după care să deconteze întreprinderii de comerț exterior-beneficiare valoarea acestora.

Problema pusă în discuție prezintă importanță practică din mai multe puncte de vedere, pe care încercăm să le sintetizăm:

a) Conținutul contractului intern de livrări pentru export (și, în general, al oricărui contract economic), cu privire la condiția de livrare stabilită prin normele de drept, nu poate fi extins prin acte administrative extranee textelor de lege; asemenea intervenții s-ar putea să aibă efecte negative asupra bunei derulări a contractelor, potrivit clauzelor formulate de părți, cu consecințe directe în gestiunea proprie a unităților economice respective.

b) Obligarea unităților furnizoare să poarte răspunderea privind mărfurile livrate pînă în momentul încărcării lor pe bord, echivalează cu negarea principiilor din dreptul nostru economic privind răspunderea contractuală, respectiv trecerea produselor în proprietatea sau administrarea directă a beneficiarului, moment care are loc, potrivit art. 16, din Legea nr. 71/1969, lit. b „pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina organizației furnizoare".

c) Prin cele de mai sus nu trebuie să se înțeleagă că furnizorul este exonerat de răspunderea privind calitatea produselor; ceea ce este esențial să se rețină este că **toate litigiile decurgînd din lipsurile calitative sau cantitative datorate cărăușului sau întreprinderii de exploatări portuare se soluționează de întreprinderea de comerț exterior** care are calea de regres împotriva furnizorului, în măsura în care îi revine o parte din culpă.

TERMENELE DE LIVRARE

Termenele de livrare, în contextul internațional, constituie o componentă a competitivității, deseori fiind determinante în încheierea tranzacțiilor.

O primă variantă a clauzei privind termenul de livrare poate fi următoarea :

Furnizorul va livra produsele astfel încît să fie respectate termenele de livrare din contractul extern.

Livrarea în avans a produselor va putea fi făcută numai în condițiile contractului extern, cu acordul cumpărătorului extern și al exportatorului.

Cu.... zile înaintea termenului de livrare, furnizorul va încunoștința pe exportator că produsele contractate vor fi livrate la termen, pentru ca pe baza acestei comunicări beneficiarul să trimită furnizorului scrisorile de trăsură internaționale dacă expedierea se face pe calea ferată (sau să ia măsuri în vederea asigurării navlosirii spațiului necesar în cazul expedierilor maritime, în funcție de condiția de livrare prevăzută în contractul extern).

Pe baza aceleiași comunicări, exportatorul va convoca cumpărătorul extern pentru a face recepția produselor la producător, dacă un asemenea mod de recepție a fost prevăzut în contractul extern.

Într-un alt contract model (Romănoexport) după ce se face trimitere la anexe, cu privire la termenele de livrare, s-a înscris următoarea clauză : „În cazurile în care furnizorul, din motive neprevăzute nu este în situația de a respecta termenul de livrare, va anunța beneficiarul despre aceasta prin telex sau telegramă, cu minimum 15 zile înaintea termenului de livrare prevăzut în contract, indicînd totodată noul termen de livrare. Beneficiarul va comunica furnizorului în termen de 10 zile dacă acceptă sau nu noul termen de livrare".

Credem că o asemenea clauză este necesară tocmai pentru a se putea sincroniza permanent prevederile din contractele interne cu cele încheiate cu partenerii externi.

În funcție de natura mărfurilor termenele de livrare pot fi stabilite și în alt mod. Astfel, în contractul model care se încheie între furnizori și Întreprinderea de comerț exterior „Prodexport", la data încheierii contractului cantitățile sînt eșalonate pe trimestre și luni, iar fiecare termen efectiv de livrare se face potrivit următoarei clauze : **„În limita cantităților convenite, eșalonarea cantităților lunare, pe decade și zile calendaristice, se va stabili de comun acord prin graficele întocmite cu 10 zile înainte de începerea fiecărei luni. Data certă a livrării în cadrul graficului se va stabili de furnizor și beneficiar după recepția calitativă...".**

Termenele de livrare, din păcate, nu au constituit o preocupare principală pentru toți furnizorii și beneficiarii de mărfuri pentru export ; în unele contracte pot fi întîlnite simple referiri la anexe fără să se soluționeze o serie de aspecte esențiale cum ar fi : condițiile în care se pot face livrări în avans ; procedura de urmat în cazul unor întîrzieri ; confirmarea de către furnizor cu n zile înaintea datei efective de livrare etc.

Cu privire la termenele de livrare considerăm utilă formularea unei opinii proprii : socotim că în cadrul acestor genuri de contracte nu este imperativ necesar ca termenele să fie stabilite pe zile fixe calendaristice ; în funcție de natura mărfurilor ele pot fi stabilite foarte bine pe decade, sau numai cu indicarea lunii, în funcție de prevederile din contractul comercial de vînzare internațională. Pe lîngă o mai bună sincronizare a celor două contracte această modalitate de stabilire a termenelor ar simplifica mult și calcularea eventualelor penalități de întîrziere.

Așa cum am mai arătat, socotim că principiul anualității contractelor nu poate avea aplicație în cadrul contractului de livrări pentru export, acestea trebuind să se alinieze sub aspectul termenului de livrare, contractului extern.

CONTROLUL CALITĂȚII PRODUSELOR

În contractul de livrări pentru export, față de importanța pe care o prezintă calitatea mărfurilor livrate, modul de efectuare a controlului calitativ trebuie să fie formulat prin clauze clare, explicite. Iată cum sînt înscrise clauzele privind **calitatea** în contractul-model de la care am plecat în analiza noastră :

Furnizorul răspunde de calitatea mărfii care trebuie să corespundă întocmai prevederilor contractului extern.

În acest scop, furnizorul exercită controlul intern al calității pe faze tehnologice și eliberează certificat de calitate, prin care atestă corespondența dintre calitatea realizată și cea prevăzută în contractul extern.

Beneficiarul va exercita, de asemenea, controlul asupra modului în care se îndeplinesc condițiile de introducere în fabricație, precum și condițiile de execuție a produselor, iar acolo unde consideră că este necesar va putea angaja organe de specialitate pentru efectuarea controlului de calitate.

Produsele vor fi supuse și controlului organelor Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, care vor verifica, pe fluxurile de fabricație, modul cum se respectă procesele tehnologice, pentru a elimina orice posibilitate de a realiza produse cu abateri tehnico-calitative față de contracte.

De asemenea, produsele vor fi supuse controlului cumpărătorului extern și recepției acestuia la producător, dacă prin contractul extern, cumpărătorul și-a rezervat asemenea drepturi și și-a asumat asemenea obligații.

În toate cazurile, controlul calității produselor și recepția acestora se face pe baza condițiilor de calitate și a parametrilor prevăzuți în art. .... din acest contract, care corespund întocmai condițiilor de calitate și parametrilor convenîți prin contractul extern.

Furnizorul răspunde pentru toate cheltuielile și pagubele provocate beneficiarului, în cazul cînd produsele nu sînt gata pentru control sau recepție la termenul comunicat, inclusiv cheltuielile provocate cumpărătorului extern.

Efectuarea controlului de calitate și a recepției nu exonerează pe furnizor de răspundere pentru fabricarea și livrarea unor produse necorespunzătoare.

Clauzele reproduse mai sus se înscriu în spiritul normelor de drept în vigoare privind calitatea produselor, găsindu-și soluții adecvate principalele probleme care se ridică în practică cu privire la acest aspect al derulării contractului de livrări pentru export.

Pe aceeași linie se înscrie și formularea judicioasă din contractul-model elaborat de către furnizorii industriei ușoare, împreună cu Întreprinderea de comerț exterior ROMÂNO-EXPORT, care prevede că beneficiarul **„are dreptul de a controla la furnizor modul cum se pune în producție și se realizează mărfurile ce fac obiectul prezentului contract, în scopul asigurării respectării riguroase a condițiilor contractuale. Controlul efectuat de beneficiar asupra calității mărfii, a ambalajelor etc., prin delegați proprii sau împuterniciți, nu exonerează pe furnizor de răspundere cu privire la eventuale defecțiuni vizibile sau vicii ascunse, dovedite prin expertize sau alte documente de constatare".**

Iată un alt grupaj de clauze privind recepția mărfurilor, pe care l-am întîlnit în contractul economic al Unității de utilaj chimic „Griviția Roșie" — București, care se înscrie pe linia normelor de drept în materie :

„Recepția pe faze de fabricație și finală a produselor se asigură de organele de control tehnic și de calitate ale furnizorului (C.T.C.). Beneficiarul participă prin reprezentanții săi la recepția produselor pe faze de fabricație sau final, observațiile lor fiind luate în considerație în măsura în

care nu depășesc prevederile contractuale. Confirmarea verificării calității produselor de către reprezentanții beneficiarului se face prin semnarea procesului verbal de recepție înainte de expedierea produsului. Pentru participarea la recepție beneficiarul asigură prezența la furnizor a reprezentanților săi în perioada de execuție și livrare a produselor. Furnizorul va anunța în prealabil beneficiarul în cazul în care produsele sînt luate în lucru în avans indicînd perioada de începere a execuției. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă la recepție, cantitatea și calitatea produselor vor fi atestate pe baza constatărilor consemnate de către furnizor".

Obligația beneficiarului din contractul de livrări pentru export de a efectua controlul calitativ nu poate fi pusă în discuție, față de normele de drept înscrise în Legea nr. 7/1977. Cu toate acestea, în modelul de contract privind livrarea pentru export a produselor din lemn, întîlnim următoarea formulare : **„Furnizorul răspunde de calitatea produselor pînă la destinație, exercită controlul intern pe faze de producție și eliberează certificatul de calitate prin care atestă respectarea condițiilor de calitate convenite în contract. Beneficiarul va efectua controlul pe faze de producție prin organe proprii de specialitate sau prin O.C.M. De asemenea, beneficiarul va putea participa la recepția finală a produselor, în cazul în care aceasta se efectuează de către furnizor și delegatul clientului extern sau prin O.C.M.".**

Textul reprodus obligă la anumite comentarii. Din modul de redactare a acestei clauze pot fi desprinse cel puțin două tendințe de diluare a răspunderii care revine beneficiarului intern, respectiv a întreprinderii de comerț exterior-exportatoare : prima, trecerea răspunderii privind controlul calității mărfurilor livrate, în întregime, asupra furnizorului ; a doua, înscrierea în contract a „dreptului" de a lua parte la recepția finală, sub formularea „va putea participa ...", în locul **obligației ferme**, impusă de actele normative, de a face controlul calitativ și de a nu permite exportul unor mărfuri necorespunzătoare, în raport cu fișele tehnice și prevederile din contractele comerciale de vînzare internațională. In sfîrșit, clauza reprodusă mai sus o considerăm deficitară și dintr-un alt punct de vedere, și anume, prin aceea că stabilește ca mandatar al beneficiarului pentru efectuarea controlului de calitate Oficiul de control al mărfurilor de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie. Este bine cunoscut că normele de drept în vigoare dau dreptul beneficiarilor de mărfuri pentru export să apeleze — pe bază contractuală — la organe de specialitate care să efectueze controlul ; asemenea organe pot fi diverse instituții de cercetare și învățămînt tehnic, unități economice care dispun de laboratoare de specialitate etc., dar în nici un caz O.C.M. Acest organ a fost creat pentru a efectua controlul din împuternicirea partenerilor externi, în virtutea unor contracte comerciale internaționale în care O.C.M. apare ca mandatar, remunerat cu un comision.

Nu ne îndoim de competența înaltă a aparatului de control de care dispune O.C.M., dar potrivit principiului specializării activității unităților economice, considerăm util să învederăm că încheierea unor eventuale contracte interne de prestarea serviciilor de control ar depăși cadrul normativ în prezent în vigoare.

Cu privire la controlul de calitate în contractul-model elaborat de furnizorii de strunguri pentru export și Întreprinderea de comerț exterior „MAȘINEXPORTIMPORT" este înscrisă următoarea clauză : **„Controlul tehnic calitativ atît pe fluxul de fabricație cît și final se va face prin împuterniciții CUMPĂRĂTORULUI, inclusiv IGSCCP și OCM etc. Acest control nu scutește pe FURNIZOR de obligațiile sale privind calitatea și garantarea produsului existent și livrat la export".**

După cum ușor se poate constata clauza reprodusă mai sus este și mai deficitară decît precedenta. Pe lîngă faptul că este indicat ca mandatar Oficiul de control al mărfurilor — care nu poate avea această calitate din motivele arătate mai sus —, se comite și o eroare de drept prin aceea că Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor este considerat ca „împuternicit al cumpărătorului". Trecînd peste faptul că în contractele economice, în care părțile sînt două organizații de stat, nu poate fi vorba de **cumpărător** ci de **beneficiar**, trebuie să subliniem că I.G.S.C.C.P. nu efectuează controlul de calitate ca **împuternicit al uneia din părțile contractante. Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor își exercită atribuțiile de control în calitate de organ specializat al administrației de stat, iar raporturile care se nasc între acesta și diversele unități economice sau organe centrale sînt raporturi de drept administrativ și nu civil-contractual.**

În încheierea considerațiilor noastre cu privire la controlul de calitate al mărfurilor destinate exportului credem util să subliniem prevederile Legii nr. 7/1977, care la art. 35 stabilește :

„Unitățile producătoare și unitățile de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale.

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și întreprinderile de comerț exterior vor controla, prin reprezentanți proprii, la uzine și fabrici, modul cum se pun în producție și cum se realizează mărfurile contractate pentru export și vor participa la stabilirea și înfăptuirea programelor de măsuri pentru adaptarea operativă a producției la cerințele de calitate impuse de piața externă.

Intreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate. Întreprinderile de comerț exterior poartă întreaga răspundere, potrivit prevederilor legii, pentru preluarea de la producători și livrarea către clienții externi a unor mărfuri care nu corespund condițiilor contractuale".

LIVRAREA MĂRFURILOR

Executarea în natură și întocmai a contractelor impune ca încă din faza de definitivare a lor să se formuleze clauze adecvate privind activitatea complexă de livrare a mărfurilor, printre care nu pot fi omise următoarele : modul de determinare a cantității, avizarea livrărilor ; documentele care se remit de furnizor beneficiarului, precum și cele care se expediază cumpărătorului extern ; modul de soluționare a situațiilor în care livrarea efectivă nu poate avea loc ; expedierea și transportul.

Redăm în continuare clauzele înscrise în contractul-model care se încheie între unitățile furnizoare și beneficiarul lor „MECANOEXPORTIMPORT".

Cantitatea

Predarea-preluarea cantitativă are loc pe baza documentului de transport și a specificațiilor însoțitoare conform prevederilor art... din acest contract.

Livrarea produselor în garnituri incomplete care face imposibilă folosirea acestora și dau dreptul cumpărătorului extern să refuze plata, este echivalentă cu nelivrare, dînd dreptul beneficiarului să reclame livrarea în completare, să aplice penalități și să nu efectueze plata.

Livrarea și avizarea

Furnizorul efectuează livrarea produselor cu respectarea strictă a prevederilor prezentului contract și a celor din contractul extern, referitoare la cantitate, calitate, termen, ambalaj, marcaj etc.

Furnizorul este obligat să avizeze telegrafic, pe beneficiar în ziua expedierii fiecărui transport, comunicînd următoarele date :

— produsul, tipul, poziția din contract sau din anexa la contract ;

— seria de fabricație ;

— numărul fiecărui vagon și al fiecărui colet expediat ;

— destinatarul și stația de destinație.

Furnizorul predă beneficiarului, în termen de 24 ore de la expediere, factura internă și documentele de livrare necesare facturării la extern a produselor livrate și anume :

— duplicatul scrisorii de trăsură ;

— specificațiile de ambalaj în . . . . exemplare în limba română și în limba . . . . . ;

— certificat de calitate în . . exemplare, în limba română și în limba . . . . . ;

— proces-verbal de control al calității cu viza I.G.S.C.C.P., în . . . exemplare ;

— proces-verbal (protocol) de recepție în . . . exemplare, în limba . . . încheiat de furnizor cu cumpărătorul extern ;

— certificat de garanție . . ., în exemplare în limba română și în limba . . . . . .

În cazul imposibilității expedierii produselor la termenul contractual cumpărătorului extern, din motive care se localizează în sfera de activitate a beneficiarului, produsele vor fi livrate în custodie la furnizor.

În acest caz, predarea-preluarea produselor se face pe bază de proces-verbal de recepție și proces-verbal de custodie semnate de împuterniciții furnizorului și ai beneficiarului.

Furnizorul are obligația să asigure integritatea produselor preluate în custodie, păstrarea acestora în condiții corespunzătoare și în mod distinct de alte stocuri, gata pregătite de expediere la export.

Dacă produsele se degradează în timpul păstrării lor în custodie, ele se recondiționează sau după caz, se înlocuiesc, pe cheltuiala furnizorului.

Odată cu predarea-preluarea în custodie se întocmesc de către furnizor și se predau beneficiarului toate celelalte documente prevăzute în contract cu privire la controlul calității produselor.

În cazul imposibilității păstrării produselor în depozitele furnizorului, acesta le va depozita prin grija și răspunderea sa, dar pe contul beneficiarului în alte depozite corespunzătoare.

Gestiunea custodiei este în sarcina furnizorului. Acesta va comunica beneficiarului pînă în ziua de 5 ale fiecărei luni calendaristice, situația intrării și ieșirii produselor la expirarea lunii calendaristice anterioare.

Deoarece livrarea are loc franco frontiera română, planificarea vagoanelor, fie pentru transport intern, fie direct pentru transport internațional, se face de către furnizor. Tot furnizorul obține aprobările necesare pentru transporturile agabaritice, astfel încît să fie asigurată livrarea la termenele contractuale.

Încărcarea produselor în vagoane și expedierea lor se face de către furnizor.

Furnizorul se va îngriji ca vagonul care se încarcă să fie corespunzător pentru transportul produselor livrate și să se folosească la maximum capacitatea lor de încărcare. Frahtul mort nu este admis decît cu aprobarea prealabilă a beneficiarului.

Încărcarea în vagoane se va face astfel încît să se asigure stabilitatea încărcăturii și securitatea produselor în timpul transportului, luîndu-se măsurile necesare de ancorare dacă este cazul.

Expedierea produselor se face de furnizor la destinațiile comunicate de beneficiar, fie prin instrucțiuni de expediere proprii, fie prin remiterea instrucțiunilor de expediere ale cumpărătorului extern.

Clauze judicios formulate cu privire la livrarea mărfurilor am întîlnit în multe alte contracte. Astfel, bunăoară, în contractul-model care stă la baza raporturilor juridice dintre furnizori și beneficiarul-exportator „PRODEXPORT" este prevăzută următoarea clauză suplimentară față de cele arătate mai sus : **„Beneficiarul va remite furnizorului dispozițiile de expediere, frahtele internaționale și orice alte acte necesare efectuării expediției la export, odată cu stabilirea datei certe de expediere..."**

Clauza nu este lipsită de interes, dacă avem în vedere faptul că expedierea mărfurilor pe cale feroviară este condiționată de remiterea în timp util, de către beneficiar, a frahtelor internaționale. Considerăm, față de importanța problemei, că nu ar fi exagerat dacă s-ar înscrie o clauză suplimentară potrivit căreia consecințele neremiterii la timp a frahtelor internaționale urmează să le suporte în întregime beneficiarul, evident, inclusiv penalizările pentru nepreluarea mărfurilor.

Revenind la textul din contractul-model elaborat de MECANOEXPORT subliniem importanța deosebită a avizării și expedierii documentelor privind livrările efectuate de furnizori ; ca urmare, în contractul amintit s-a prevăzut obligația acestora : a) să avizeze imediat pe beneficiar de expedierea mărfurilor și b) să-i remită în **24 ore** documentele necesare pentru facturarea și încasarea prețului de la cumpărătorul extern. Cu privire la aceleași aspecte, în modelul de contract utilizat în industria lemnului întîlnim următoarea formulare : **„După expedierea produselor, furnizorul va face avizarea în termen de 24 ore și va comunica documentele de transport în termen de 48 ore de la avizare".**

Credem că termenul de **48 ore** nu este justificat, avînd drept consecință întîrzierea cu o zi a încasării prețului extern. Contractul la care ne referim mai suferă și de faptul că în cadrul clauzei privind expedierea documentelor nu sînt prevăzute **toate documentele necesare facturării la extern,** ci se vorbește numai de documentele de transport care, evident, nu sînt singurele necesare pentru încasarea prețului extern.

Legat tot de avizare, în contractul-model al furnizorilor de mărfuri care se exportă de Întreprinderea de comerț exterior „TEHNOEXPORTIMPORT", după ce se stabilește că **„furnizorul este obligat ca în termen de 24 ore de la expedierea mărfii să predea exportatorului documentele de livrare și anume : documentul de transport, factura, certificatul de calitate, garanție, specificația de ambalaj, precum și alte documente solicitate prin contractul extern, comunicate de exportator furnizorului odată cu dispoziția de expediere"**, în aliniatul următor se prevede : **„În ultimele 3 zile ale lunii, furnizorul este obligat să avizeze telegrafic exportatorului zilnic, fiecare transport efectuat, comunicînd următoarele date : denumirea mărfii ; numărul coletelor ; greutatea bruto și neto ; stația și țara de destinație".**

Credem că ultimul aliniat nu este de esența contractului economic de livrări pentru export, deși nimic nu oprește să fie înscris, ci mai mult aparține bunelor raporturi de colaborare dintre furnizori și beneficiari, datorită cărora acestea din urmă pot să aibă o evidență statistică cît mai reală cu privire la realizarea planului de export.

PLATA PREȚULUI

Am arătat într-o secțiune anterioară că prețul mărfurilor în contractele de livrări pentru export au un anumit conținut, datorită unor particularități pe care le prezintă finisarea și livrarea lor. După definirea prin contract a modului de formare a prețului complet de export, părțile au obligația ca în cadrul contractului economic să stabilească modalitatea de plată. Acest aspect al contractului de livrare pentru export nu prezintă nici un fel de complicații, față de reglementările interne, bine statuate. Ca urmare, clauzele referitoare la plata prețului sînt aproape uniforme, așa cum rezultă din cele înscrise în contractul pe care l-am luat drept model :

Facturarea se face pentru fiecare expediere în parte, cu condiția ca expedierea să cuprindă întreg ansamblul produsului, astfel încît să permi-

CONTRACTUL ECONOMIC DE

1. subiecții contractuali
   - furnizori: unități economice-productive
   - beneficiari: întreprinderi de comerț exterior
2. obiectul contractului
   - produsul - cantitate - calitate
   - condiții de ambalare - marcare
   - condiții speciale de finisare
3. prețul complet de export
   - prețul de producție (de livrare)
   - cheltuieli de transport până la frontieră
   - alte cheltuieli: de finisare, ambalaje speciale
4. condiții de livrare
   - franco frontiera română
   - franco stația C.F.R - port românesc
   - franco fabrică (loc de depozitare)
5. termene de livrare
   - pe zile fixe calendaristice
   - pe decade lunare (I, II, III)
   - pe luni, în cadrul trimestrelor . .

CONTRACTUL COMERCIAL DE

1. subiecții contractuali
   - în România: întreprinderi de comerț exterior
   - în țări socialiste: organizații de comerț exterior
   - în alte țări: comercianți persoane juridice și fizice
2. obiectul contractului
   - produse prevăzute în planul de export-import
   - produse nominalizate de furnizor și exportator
   - cantitate; calitate, finisare, ambalare
3. preț-condiții de livrare-modalitatea de plată
   - prețul unitar, total, valuta de decontare etc.
   - livrarea potrivit Incoterms 1953 (FOB, C.I.F, etc)
   - plata prin credit documentar, încasodocumentar
4. riscurile valutare și de scumpire a materiilor prime și a manoperei
   - risc valutar: clauza D.S.T.
   - scumpire m.p. și m: clauza Condițiile F.I.A.U. m. 574 A
   - clauza hardship (readaptarea contractului)
5. garanții privind încasarea prețului la vînzările pe credit
   - scrisoarea de garanție bancară
   - cambia, acceptată și avalizată
   - ipoteca pe imobile (și prin destinație)

LIVRĂRI PENTRU EXPORT

6. controlul de calitate
   - organele C.T.C ale producătorului - furnizor
   - beneficiarul, prin organe proprii sau reprezentanți
   - cumpărătorul extern, personal sau prin O.C.M.
7. livrare
   - avizarea beneficiarului
   - programare vagoane - expediție
   - condițiile de prelevare în custodie
8. plata prețului
   - remiterea documentelor - termene
   - avizarea documentelor de livrare
   - efectuarea plății - modalitate
9. garanții - reclamații
   - termene de garanție
   - termene de reclamare - acte doveditoare
   - procedura de soluționare a reclamațiilor
10. penalități - răspunderi
    - penalități legale și convenționale
    - cauze de exonerare de răspundere
    - stabilirea prejudiciului - procedură

VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

6. termene și locul livrării
   - trimestrul, luna sau decada - locul livrării
   - emiterea instrucțiunilor de livrare
   - condițiile de livrare în avans sau cu întîrziere
7. controlul de calitate
   - efectuat direct de cumpărătorul extern
   - efectuat de reprezentanți - O.C.M.
   - efectuat de furnizor și exportator
8. livrare
   - avizarea termenului de livrare - confirmare
   - documente privind livrarea - remitere
   - neprimire instrucțiuni - executare coactivă
9. garanții - reclamații
   - termene de garanție
   - termene de reclamare a lipsurilor
   - acte doveditoare
10. penalități - dreptul aplicabil - arbitraj
    - clauze penale - clauze de exonerare de răspundere
    - sistemul de drept aplicabil contractului
    - clauza compromisorie (arbitrajul ales)

tă facturarea la extern a produsului exportat.

De asemenea, se facturează produsele livrate în custodie, în condiţiile art. . . . din acest contract.

Facturarea se face numai pe bază de preţ legal aprobat.

Cheltuielile de ambalare, manipulare, transport se menţionează separat în factură, ori se decontează separat; în ambele cazuri, pe bază de acte justificative.

Plata produselor livrate şi facturate potrivit art. . . se efectuează conform prevederilor capitolului VI din Legea finanţelor nr. 9/1972 a Normelor Metodologice ale B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste.

Cota de adaos cuvenită beneficiarului se include de acesta în preţul intern complet de export.

Contul beneficiarului este . . . la B.R.C.E., iar contul furnizorului este . . . . . la B.N.R.S.R. filiala . . . . .

Dată fiind specificitatea contractului de livrări pentru export, Banca Română de Comerţ Exterior a dat indicaţii privind modul de decontare,

SERVICE ŞI PIESE DE SCHIMB

În domeniile de activitate ale căror obiecte ale exporturilor sînt maşini şi utilaje, **service-ul** constituie o activitate de importanţă deosebită, deoarece pe această cale cumpărătorii externi au garanţia menţinerii în stare de funcţiune a produselor cumpărate, iar pe de altă parte, exportatorul are posibilitatea să urmărească modul lor de comportare şi să tragă concluziile necesare în vederea perfecţionării.

Redăm în continuare clauzele privind activitatea de service şi de asigurare cu piese de schimb, aşa cum a fost formulată în contractul luat de noi ca model.

Furnizorul este obligat să asigure pe toată perioada de garanţie activitatea de service pentru produsele livrate, în condiţiile H.C.M. nr. 576/1971 şi ale contractului de livrare ori ale contractului de service, încheiat cu cumpărătorul extern.

Cheltuielile de service organizat de furnizor în ţara cumpărătorului se suportă de furnizor, cu excepţia acelor cheltuieli care, potrivit contractului extern, au fost preluate de cumpărător.

În cazul service-ului organizat de cumpărător pe bază de pauşal, furnizorul suportă echivalentul în lei al produsului acordat la extern. Plata se va face prin dispoziţie de încasare emisă de exportator cu 30 zile înaintea termenului de plată convenit de acesta cu cumpărătorul extern.

Furnizorul asigură activitatea de service post-garanţie în condiţii care vor forma obiectul unui contract separat, pus de acord cu cumpărătorul extern.

Furnizorul asigură întreaga cantitate de piese de schimb pentru produsele exportate, necesare în perioada de garanţie.

De asemenea, furnizorul asigură livrarea pieselor de schimb în nomenclatorul şi cantităţile comandate de cumpărătorul extern într-o perioadă de . . . ani, calculată de la data ultimei livrări a produselor contractate.

Livrarea la extern se va face numai pe bază de contracte încheiate în acest scop între furnizor şi beneficiar. Plata pieselor de schimb astfel livrate se va face numai pe bază de preţ legal aprobat.

Evident, clauzele din contractul de livrări pentru export trebuie sincronizate cu cele din contractul comercial de vînzare internaţională, pentru ca obligaţiile luate faţă de partenerul extern să fie onorate întocmai, condiţie esenţială pentru menţinerea pe piaţa respectivă şi de penetrare pe alte pieţe. Din păcate, în cadrul documentării făcute nu am constatat la toate întreprinderile, o preocupare similară pentru formularea adecvată a clauzelor privind activitatea de service.

RECLAMAŢII — RĂSPUNDERI

Prin natura activităţii de export, beneficiarul din contractul intern — întreprinderea de comerţ exterior exportatoare — ia cunoştinţă de lipsurile cantitative şi de neajunsurile calitative în urma reclamaţiilor formulate de cumpărătorii externi. Pentru ca asemenea reclamaţii să **nu poată fi făcute oricum şi oricînd**, se impune ca prin contractele comerciale de vînzare internaţională să se formuleze clauze clare cu privire la: termenele de garanţie; termenele în care pot fi formulate reclamaţiile; actele probatorii necesare.

Cu privire la termenele de garanţie redăm formularea clauzelor din contractul luat primul în analiză.

Furnizorul garantează calitatea şi funcţionarea produselor la parametrii contractaţi pe toată perioada prevăzută în contractul extern.

Furnizorul este obligat să remedieze sau să înlocuiască pe contul său, produsele la care apar deficienţe în perioada de garanţie, dacă aceste deficienţe nu sînt cauzate de cumpărător din culpa sa, ca nerespectarea instrucţiunilor de întreţinere, exploatare etc.

Formularea de mai sus credem că suferă de o prea mare generalizare a răspunderii ce revine furnizorului. Într-adevăr, el nu poate garanta calitatea produselor **pe toată perioada prevăzută în contractul extern** decît în condiţiile în care această perioadă se înscrie în prevederile fişei tehnice de export sau a actului normativ privind produsul în cauză; de asemenea, îi revine această obligaţie în situaţia în care şi-a dat acordul înainte de încheierea contractului comercial de vînzare internaţională. Aşa fiind, credem că textul pe care îl comentăm urmează să fie întregit cu arătarea exactă, în luni, a perioadei de garanţie şi momentul de la care începe să curgă acest termen.

O formulare mai adecvată am întîlnit-o în contractul-model elaborat de Unitatea de utilaj chimic „Griviţa roşie" şi anume: **„Perioada de garanţie pentru utilajele livrate este de 6 luni de la punerea în exploatare a produsului, dar nu mai mult de 18 luni de la livrare. Garanţia se referă la execuţia conform documentaţiei şi răspunde de viciile ce se constată a fi din culpa sa. Garanţia încetează dacă: nu au fost respectate instrucţiunile de manipulare şi transport; nu au fost depozitate conform prescripţiilor furnizorului sau documentaţiei; nu au fost întreţinute şi conservate pe timpul depozitării conform indicaţiilor furnizorului; au fost lovite în timpul manipulării pe şantier; au fost supuse unei exploatări necorespunzătoare.**

Cu privire la reclamaţiile externe, reproducem clauzele din acelaşi contract-model.

Reclamaţiile făcute de cumpărătorul extern, cu privire la lipsurile cantitative şi/sau calitative, însoţite de acte de expertiză sau constatări ale organelor de control de stat sau confirmate ca exacte de către Agenţia economică a R.S. România din ţara cumpărătorului extern, ori de către organele de service ale furnizorului în ţara cumpărătorului sînt opozabile furnizorului şi atrag răspunderea sa faţă de exportator.

Beneficiarul va trimite furnizorului în maximum 3 zile de la primire, orice reclamaţie sau sesizare a cumpărătorului extern, cu privire la lipsurile cantitative şi/sau calitative constatate de acesta la livrare, precum şi cu privire la lipsurile calitative sau modul de comportare a produselor în cursul exploatării în perioada de garanţie.

Furnizorul va examina operativ aceste reclamaţii şi sesizări şi va comunica beneficiarului punctul său de vedere, în termen de 7 zile de la primire sau într-un termen care să asigure respectarea termenului prevăzut în contractul extern pentru răspuns la reclamaţii.

Dacă reclamația apare întemeiată furnizorul va propune imediat măsurile necesare pentru înlăturarea lipsurilor reclamate.

Dacă reclamația apare neîntemeiată, furnizorul va comunica beneficiarului, toate elementele necesare pentru combaterea reclamației.

Dacă pentru rezolvarea reclamației va fi nevoie de verificarea produselor la fața locului, furnizorul va face propuneri în acest sens și va desemna delegații săi pentru efectuarea verificării și adoptarea măsurii de rezolvare care se impune ca urmare a defecțiunii constatate.

În cazul cînd, ca urmare a constatărilor făcute, reclamația se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare a reclamației, aprobat de M.I.C.M., este opozabil furnizorului.

De asemenea, în cazul cînd litigiul extern nu se rezolvă pe cale amiabilă, este opozabilă furnizorului, hotărîrea dată de către instanța de arbitraj internațional competentă, potrivit prevederilor contractului extern, ori convențiilor internaționale la care R. S. România este parte ori a aderat.

Într-un alt model de contract întîlnim următoarea formulare a clauzei privind reclamațiile externe: **„Toate reclamațiile formulate de cumpărătorii externi, dovedite cu acte de expertiză sau constatări ale organelor de control de stat, sau confirmate ca exacte de către Agenția economică a R.S.R. din țara respectivă, iar acolo unde nu sînt asemenea organe, de către casele de control specializate, sînt opozabile furnizorului și atrag răspunderea sa față de beneficiar. Beneficiarul va transmite furnizorului toate reclamațiile de orice natură ale cumpărătorului în termen de maximum 5 zile de la primirea lor. Beneficiarul va informa pe furnizor despre tratativele purtate pentru rezolvarea reclamațiilor și dacă va fi cazul, despre mersul litigiului. Furnizorul va comunica beneficiarului toate elementele în combaterea reclamațiilor, avînd dreptul să participe prin delegații săi, în conformitate cu normele existente în țară, la desfășurarea tratativelor".**

O primă constatare, valabilă, în special pentru cea de-a doua variantă: tendința de stabilire a unor termene prea lungi. Într-adevăr, cum poate fi justificat termenul de cinci zile pentru a transmite furnizorului o reclamație primită de la cumpărătorul extern, cînd pentru o asemenea operațiune și trei zile este prea mult?

O altă observație, care se poate face la ambele variante, este aceea că din modul de formulare a clauzelor respective nu rezultă care este termenul în interiorul căruia pot fi efectuate reclamațiile externe și deci, trebuie să fie luate în considerare. Corelarea acestei clauze cu prevederile din contractul extern este mai mult decît necesară.

Tot în ultimul model de contract, cu privire la opozabilitatea soluției date în litigiul extern față de furnizorul intern, se prevede următoarele: **„În cazuri excepționale, în cazul cînd diferendele cu clienții externi se tranșează prin acord direct, este opozabil furnizorului modul de tranșare a reclamației externe, aprobat de M.C.E.C.E.I., iar în cazul cînd vor fi litigii pe baza hotărîrilor obținute, beneficiarul va putea exercita acțiunea de regres împotriva furnizorului, sau îl va putea chema în garanție în cadrul litigiului, conform prevederilor legale în vigoare".**

Credem că textul reprodus poate fi supus criticii, sub un dublu aspect:

— de vreme ce nici un act normativ nu prevede obligația întreprinderii de comerț exterior să supună spre aprobare o soluție anumită Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, socotim că este mai rațională soluția înscrisă în prima variantă, respectiv supunerea spre aprobarea forului central coordonator, respectiv M.I.C.M.;

— prevederea potrivit căreia furnizorul poate fi chemat **în garanție în cadrul litigiului** extern este împotriva practicii constante a Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România. Singura soluție legală este acțiunea la arbitrajul de stat competent.

Sistemul contractelor economice din țara noastră, potrivit cadrului legislativ mereu perfecționat, are în componența sa o instituție juridică de mare importanță, menită să întărească disciplina contractuală: penalitățile legale și cele convenționale. Ca regulă generală, unitățile economice se mulțumesc cu aplicarea reciprocă a penalităților legale, stabilite prin H.C.M. nr. 306/1970, fără a adopta prin contracte și unele penalități convenționale, specifice și necesare în unele cazuri, așa cum vom vedea în cadrul acestei secțiuni. Pentru a fi mai bine înțeles, redăm în continuare clauzele formulate în contractul mo- „MECANOEXPORTIMPORT", în care, așa cum vom vedea se îmbină armonios cele două genuri de penalități.

În cazul neexecutării obligațiilor contractuale, se aplică penalitățaile prevăzute în H.C.M. nr. 306/1970 privind unele măsuri pentru aplicarea legii contractelor economice.

În baza H.C.M. nr. 306/1970, părțile sînt de acord să instituie următoarea penalitate convențională: În cazul în care furnizorul nu predă beneficiarului documentele de livrare prevăzute la capitolul III, pct. 4, în 24 ore de la expedierea mărfurilor datorează penalitatea prevăzută în art. 1 lit. f, din H.C.M. nr. 306/1970.

Dacă prin neexecutarea obligațiilor contractuale, furnizorul a provocat plata de penalități sau despăgubiri către cumpărătorul extern, furnizorul va despăgubi pe beneficiar, integral. Stabilirea în lei a cuantumului daunei se face la cursul de revenire al operațiunii de export respective.

Este bine cunoscut că la data apariției H.C.M. nr. 306/1970 raporturile juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior erau întemeiate, în principal pe contractul economic de comerț exterior pe bază de comision. Ca urmare, cu privire la aspectele specifice de furnizare pentru export nu s-au prevăzut penalități. Odată cu reintroducerea raporturilor de furnizare dintre producători interni și întreprinderile de comerț exterior, devenite exportatoare, s-a simțit nevoia ca în contractele economice de livrare pentru export să se prevadă un termen cît mai scurt pentru remiterea documentelor necesare facturării și încasării prețului de la cumpărătorul extern. Cum practica o dovedește că termenele astfel stabilite, de regulă de 24 ore, nu sînt respectate, prin modelul de contract reprodus mai sus a fost instituită o penalitate convențională.

Baza legală a acestei penalități o constituie art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970, care prevede că „Părțile contractante, prin acordul lor, vor putea stabili în contractele economice penalități superioare celor prevăzute în prezenta hotărîre. Tot astfel, **vor putea stabili penalități și pentru încălcarea altor obligații contractuale**, potrivit specificului relațiilor economice pentru care s-au încheiat contractele". Or, obligația de a trimite documentele de livrare într-un anumit termen constituie una din laturile specifice ale contractului economic de livrare pentru export, fără de care nu se poate încasa prețul extern. Așa fiind, în mod întemeiat s-a prevăzut în modelul de contract reprodus o penalitate convențională pentru neîndeplinirea acestei obligații, care nu este sancționată prin penalitățile legale prevăzute la la art. 1 al hotărîrii citate.

Din modul de formulare a clauzei din modelul de contract examinat rezultă că penalitatea datorată de furnizor este aceea prevăzută de art. 1 lit. f din H.C.M. nr. 306/1970, respectiv de 1% asupra valorii lotului de marfă expediat și pentru care nu s-au trimis la timp documentele expor-

tatorului. Cu privire la acest aspect al problemei credem că ar fi fost mai adecvat să se fi formulat o clauză, inspirată din H.C.M. 587/1952, care ar putea să aibă următoarea redactare: „Neexpedierea în 24 ore a documentelor, expedierea lor incompletă sau greşit întocmite, atrage plata unei penalităţi de ... % pe zi de întîrziere, care se calculează asupra valorii lotului de marfă livrat, pînă la data primirii documentelor complete".

Menţionăm că această problemă importantă nu a intrat în preocuparea celorlalţi beneficiari-exportatori ale căror contracte le-am analizat. Cum se explică ?

Cu privire la plata despăgubirilor datorate de furnizori normele de drept prevăd că aceştia răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile generate de reclamaţiile întemeiate ale clienţilor externi cu privire la cantitatea mărfurilor exportate sau datorită încălcării altor obligaţii pe care şi le-au asumat prin contractele încheiate. Prin modelul de contract, cu privire la ultimul aspect al problemei se face următoarea precizare: „Stabilirea în lei a cuantumului daunei se face la cursul de revenire al operaţiunii de export respective".

Textul din contractul citat mai sus prezintă o importanţă deosebită, dar formularea prea laconică face să fie susceptibil de unele observaţii: Care curs de revenire se ia în considerare, cel brut sau cel net ? Calculul se face luînd ca bază cursul de revenire stabilit prin referatul de vînzare sau cel efectiv realizat ? Credem că următoarea formulare ar înlătura asemenea dileme: „Stabilirea în lei a cuantumului daunei se face la cursul de revenire **brut efectiv realizat după derularea operaţiunii de export".**

Legat tot de acest aspect al problemei, încă o clarificare se impune: Despăgubirile se plătesc în întregime, chiar dacă furnizorii datorează şi penalităţi ? Răspunsul credem că trebuie dat plecînd de la funcţiile pe care le au penalităţile în cadrul disciplinei contractuale. În literatura de specialitate se subliniază, în mod întemeiat că penalităţile îndeplinesc două funcţii principale: de **sancţionare** a încălcării obligaţiilor contractuale asumate de părţi şi de **reparare** a pagubei provocate prin neîndeplinirea obligaţiei respective de partea în culpă, devenită debitoare.

În lumina celor arătate mai sus, credem că furnizorii datorează despăgubiri numai în măsura în care penalităţile nu acoperă paguba suferită de beneficiarii-exportatori, în cadrul contractului comercial de vînzare internaţională. Evident, în cazul în care pagubele înregistrate de exportatori sînt urmarea unor livrări de mărfuri necorespunzătoare calitativ, acestea vor fi suportate în întregime de furnizori, deoarece legislaţia în vigoare (H.C.M. nr. 306/1970) nu prevede penalităţi pentru asemenea situaţii (nefiind permis, de principiu, livrarea unor asemenea mărfuri).

FORŢA MAJORĂ — PROCEDURĂ — DOCUMENTE PROBATORII

În legislaţia noastră economică cazul tipic de exonerare de răspundere îl constituie forţa majoră. Redăm modul de formulare a clauzelor privind forţa majoră din contractul-model al întreprinderilor din industria uşoară, beneficiar fiind „ROMÂNO-EXPORT".

Potrivit prevederilor art. 23 din Legea nr. 71/1969, părţile sînt scutite de daune şi penalităţi dacă neîndeplinirea obligaţiilor contractuale se datoreşte unor cazuri de forţă majoră.

Cazurile de forţă majoră vor fi aduse la cunoştinţa celeilalte părţi telegrafic sau prin telex, cu confirmarea letrică, în termen de 6 zile de la ivirea lor cu propuneri privind consecinţele asupra cărora cealaltă parte va trebui să se pronunţe.

Cazurile de forţă majoră vor fi dovedite cu acte certificate de Camera de Comerţ şi Industrie a R.S.R., care vor fi prezentate celeilalte părţi în termen de 15 zile de la ivirea cazului de forţă majoră. În termen de 10 zile de la primirea actului doveditor, partea respectivă este obligată să-şi stabilească poziţia. După ce situaţia de forţă majoră a încetat, părţile se vor întîlni în termen de maximum 15 zile în scopul stabilirii condiţiilor în care livrările pot fi reluate.

Problema, deşi neglijată într-o serie de alte contracte-model, prezintă importanţă sub aspectul sincronizării acestor clauze cu cele prevăzute în contractele comerciale de vînzare internaţională.

Este bine cunoscut că modalitatea de probare a evenimentului neprevăzut — forţa majoră — se stabileşte diferit, în funcţie de relaţia pe care se realizează exportul. Astfel, în cazul contractelor încheiate cu parteneri din ţări socialiste membre ale C.A.E.R. orice stipulaţie cu privire la modul de probare a evenimentului survenit este superfluă, deoarece Condiţiile generale de livrare, C.A.E.R. — 1968/75, cuprind în această materie norme imperative: „Partea aflată în imposibilitate de a-şi executa obligaţiile contractuale, din cauza împrejurărilor arătate la § 68 (forţa majoră n.n.), trebuie să anunţe în scris cealaltă parte, fără întîrziere, însă în limitele termenului de executare a obligaţiilor despre ivirea acestor împrejurări contractuale. Înştiinţarea trebuie să cuprindă date privind intervenirea şi caracterul împrejurărilor, precum şi eventualele consecinţe ale acestora. De asemenea, partea trebuie să comunice, fără întîrziere, în scris, încetarea acestor împrejurări. Împrejurările care exonerează părţile de răspundere pentru neexecutarea totală sau parţială a contractului trebuie să fie certificate de camera de comerţ sau de un alt organ central competent al ţării respective".

În cazul contractelor cu parteneri din ţări nemembre ale C.A.E.R. condiţiile în care se face proba forţei majore, termenele de comunicare etc. se impun cu necesitate a fi rezolvate prin clauze contractuale precis formulate.

Evident, soluţiile adoptate prin contractele comerciale de vînzare internaţională trebuie preluate în contractele de livrare pentru export, cunoscut fiind faptul că furnizorilor interni le revine obligaţia de comunicare a situaţiilor de forţă majoră şi de a produce documentele probatorii.

Cu privire la dovada stării de forţă majoră credem util să facem două sublinieri:

— este indicat ca în contractul intern să se prevadă obligaţia furnizorului de a introduce acţiuni în constatare la arbitrajul de stat, pentru ca hotărîrea astfel obţinută să stea la baza certificării pe care o dă Camera de Comerţ şi Industrie; potrivit practicii de arbitraj internaţional documentul astfel realizat este perfect opozabil;

— în situaţia în care dovada se face cu un document emis de un organ central, acesta trebuie să fie un organ al administraţiei de stat şi nu aşa cum uneori s-a încercat să se prezinte certificări ale unor centrale industriale; potrivit practicii Comisiei de arbitraj de la Bucureşti, asemenea documente sînt înlăturate.

Documentar elaborat de
dr. Al. DETEŞAN
drd. Radu DEMETRESCU

întrebări — răspunsuri

● **M. BUJA (Bucureşti)** se interesează de termenul în care trebuie introdusă cererea de rearbitrare împotriva hotărîrilor pronunţate de organele Arbitrajului de Stat.

Acest termen este de 30 zile şi curge de la pronunţare, iar nu de la comunicarea hotărîrii.

Menţionăm că organele competente pot exercita din oficiu dreptul de control asupra hotărîrilor arbitrale în termen de cel mult 3 luni de la pronunţarea lor. Deci, o cerere de rearbitrare introdusă după 30 zile de la pronunţarea hotărîrii, dar în cadrul termenului de 3 luni amintit, determină exercitarea dreptului de control din oficiu.

● **S. MACOVEI (Bucureşti)** întreabă dacă calea ferată datorează penalităţi pentru încasarea taxelor de locaţii în mod nejustificat şi, în caz afirmativ, de la ce dată se calculează penalităţile.

Pentru încasarea nejustificată a unor sume drept taxe de locaţii, calea ferată datorează penalităţile prevăzute de art. 1 lit. h din H.C.M. nr. 306/1970.

Penalităţile se calculează de la data formulării reclamaţiei administrative însoţite de actele prevăzute de art. 84 din Regulamentul de transport C.F.R.

● **I. DRAGOŞ (Bucureşti)** întreabă dacă introducerea unei cereri reconvenţionale care a fost, apoi, restituită de arbitraj, produce efecte întreruptive de prescripţie referitor la pretenţiile valorificate prin acea cerere.

Din relatarea dv. rezultă că cererea reconvenţională nu a fost admisă în principiu de către organul arbitral sesizat, ci a fost restituită cu îndrumarea de a se introduce o acţiune separată la arbitrajul competent.

În această situaţie, nu sînt întrunite condiţiile prevăzute de art. 16 din Decretul nr. 167/1958 pentru a se considera întrerupt cursul prescripţiei.

● **G. COSTE (Hunedoara)** solicită lămuriri asupra condiţiilor în care unitatea beneficiară are obligaţia de a achita, din proprie iniţiativă, contravaloarea produselor care i s-au livrat.

Obligaţia unităţii beneficiare de a efectua plata preţului şi din proprie iniţiativă este prevăzută de art. 131 din Legea finanţelor nr. 9/1972 pentru cazul în care deşi s-a prevăzut în contract că plata se face la cererea unităţii furnizoare, aceasta nu a solicitat-o.

Obligaţia menţionată poate fi îndeplinită numai în măsura în care unitatea beneficiară cunoaşte preţul aplicabil şi temeiul său legal. Vă sugerăm să consultaţi şi Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977.

● **T. SCHMIDT (Alba)** se interesează de data cînd începe să curgă prescripţia dreptului la acţiune privind penalităţile pentru neexecutarea în natură a obligaţiilor contractuale aferente produselor la a căror primire unitatea beneficiară a renunţat în condiţiile art. 19 din Legea nr. 71/1969.

Corespondentul nostru se referă la situaţia în care produsele contractate nefiind livrate în termen, unitatea beneficiară renunţă la primirea lor deoarece, datorită întîrzierii, produsele nu-i mai sînt utile pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

În acest caz, termenul de prescripţie de 6 luni, prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, începe să curgă de la data renunţării, întrucît la aceeaşi dată se naşte dreptul unităţii beneficiare la plata penalităţilor pentru neexecutarea în natură a obligaţiilor contractuale.

● **V. BELOIU (Bucureşti)** solicită lămuriri cu privire la unitatea care are de suportat consecinţele modificării preţului unor produse aflate în custodie.

În speţă, produsele fiind livrate de către unitatea furnizoare peste cantitatea contractată, nu au fost acceptate, ci s-au păstrat în custodia unităţii beneficiare la dispoziţia celei furnizoare.

În aceste condiţii, din punct de vedere juridic, produsele rămînînd în administrarea directă a unităţii furnizoare, aceasta are de suportat consecinţele modificării de preţ intervenite în perioada cînd produsele se aflau în custodia unităţii beneficiare.

● **A. KLINGER (Iaşi)** se interesează de consecinţele care se produc în situaţia cînd unitatea furnizoare nu-şi manifestă dezacordul în legătură cu obiecţiunile precontractuale formulate de unitatea beneficiară şi nici nu sesizează organele competente să rezolve aceste obiecţiuni.

Potrivit practicii arbitrale, dacă unitatea furnizoare nu-şi exprimă dezacordul cu privire la obiecţiunile cu care unitatea beneficiară a semnat contractul, şi nu îndeplineşte obligaţiile care îi revin potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 1011/1972, obiecţiunile se consideră acceptate, iar contractul perfectat în sensul solicitat de unitatea beneficiară.

Fac excepţie obiecţiunile care contravin sarcinii de plan sau dispoziţiilor normative în vigoare.

● **M. SERDARU (Piteşti)** întreabă dacă calea ferată poate să fie obligată la suportarea integrală a daunelor cauzate prin neexecutarea la termen a unui contract de transport.

Răspunsul este negativ deoarece, potrivit Regulamentului de transport C.F.R., răspunderea căii ferate este limitată. Astfel, potrivit art. 78 pct. 2 din acest regulament, despăgubirile datorate pentru întîrzierea în executarea contractului de transport nu pot depăşi cuantumul taxelor de transport.

● **H. WALDMANN (Braşov)** solicită lămuriri cu privire la condiţiile în care poate fi aplicată compensarea în raporturile izvorîte din contractele economice.

În principiu, compensaţia, ca mijloc de stingere a obligaţiilor băneşti rezultînd din executarea contractelor economice, nu este permisă.

În mod excepţional, dacă în cadrul livrărilor executate pe baza aceluiaşi contract, unitatea beneficiară formulează pretenţii pentru lipsuri cantitative, iar unitatea furnizoare pretinde preţul neachitat la alte livrări, se poate opera desocotirea dintre cele două categorii de pretenţii în măsura în care ele sînt întemeiate şi nu se eludează, în acest fel, dispoziţiile normative privind prescripţia extinctivă. O asemenea desocotire nu constituie o compensaţie în înţelesul legii, ci lichidarea financiară a unor livrări succesive efectuate pe baza aceluiaşi contract.

● **T. DINICĂ (Galaţi)** solicită lămuriri cu privire la valabilitatea unei anulări de repartiţie emisă de către coordonatorul de balanţă în condiţiile la care se va face referire în cuprinsul răspunsului.

În balanţa materială aprobată de către organul competent, organului central beneficiar i s-a prevăzut o anumită cotă de produse care urma să fie desfăşurată pe unităţile efectiv beneficiare în subordine. Din eroare, coordonatorul de balanţă a emis repartiţii pentru o cantitate de produse superioară acelei cote.

În atare situaţie anularea dispusă de către coordonator — fără acordul organului central beneficiar — în vederea corectării acestei erori, este valabilă, deoarece nu a afectat cota de produse prevăzută în balanţa aprobată, ci dimpotrivă, a fost necesară în vederea încadrării repartiţiilor cu această cotă.

● **M. HAJDU (Tg.-Mureş)** se interesează de urmările introducerii acţiunii la arbitraj înainte de expirarea termenului de rezolvare a reclamaţiei administrative pentru neexecutarea corespunzătoare a contractului de transport.

În cazul transporturilor în trafic intern, aceste consecinţe sînt prevăzute de Instrucţiunea comună MTTc — PAS nr. 10/1964 în sensul că unitatea reclamantă suportă cheltuielile de arbitrare dacă introduce acţiune la arbitraj înainte de expirarea termenului de rezolvare a reclamaţiei administrative. Această soluţie se impune numai dacă pretenţiile unităţii reclamante se rezolvă în cadrul acestui termen.

H. M.

● **ANA ARAMĂ, Tîrgoviște** — În conformitate cu prevederile Deciziei Biroului Comitetului Executiv UCECOM nr. 217/1977 — dată în aplicarea Decretului nr. 246/1977 — art. 5 pct. 1 (a) „alocația pentru copii se acordă acelor familii în care unul sau ambii părinți sînt cooperatori sau persoane încadrate cu contracte de muncă pe durata nedeterminată" și pct. 2 ... „în cazul în care numai soția se încadrează în categoriile prevăzute la alin. (1) alocația pentru copii se acordă acesteia". Deci, alocația pentru copii, în cazul în care soțul este neîncadrat în muncă, poate fi acordată mamei de la locul său de muncă, dacă aceasta se încadrează în prevederile deciziei amintite.

În situația în care soțul se angajează sau se reîncadrează cu contract de muncă pe durată nedeterminată, soția are obligația de a anunța cooperativa unde își desfășoară activitatea despre schimbarea intervenită, în vederea sistării plății alocației pentru copii către aceasta, deoarece alocația se acordă de regulă soțului.

Dacă se constată că soțul este încadrat și îndeplinește condițiile de a primi alocație, însă nu a înaintat actele necesare pentru a o primi, sau din rea credință nu o solicită unității unde lucrează, cooperativa unde-și desfășoară activitatea soția are obligația de a proceda la sistarea plății către aceasta, imputînd totodată și sumele încasate pe perioada respectivă ca necuvenite. Potrivit art. 16 (2) din Decizia susmenționată, în cazul plății alocației fără temei legal, pot fi urmărite sumele plătite pe o perioadă de 12 luni în condițiile prevăzute de Codul Muncii, respectiv ale Hotărîrii nr. 5/1974 a Consiliului UCECOM. Dacă fapta care a determinat o astfel de plată constituie infracțiune, sumele se recuperează pe întreaga perioadă pentru care au fost plătite.

● **NICOLAE MUNTEANU, Drobeta-Turnu Severin** — În conformitate cu art. 66 din Legea nr. 57/1974, personalul din toate sectoarele de activitate beneficiază, în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, de un spor la retribuție. De acest spor beneficiază și cei încadrați pe posturi cu 1/2 normă la împlinirea unei tranșe de vechime neîntreruptă, proporțional cu retribuția realizată.

● **GHEORGHE GEORGESCU, București** — Ratele și dobînzile aferente creditelor pentru construcția de locuințe proprietate personală acordate de C.E.C. nu se prescriu nici după trecerea unui termen de 3 ani de la data expirării întregii perioade pentru care a fost acordat creditul. Aceste credite au un regim special avînd la bază o ipotecă legală stabilită prin Legea nr. 4/1973 la art. 31.

● **IOAN MIHĂIESCU, Arad** — Indicatorul tarifar de calificare pentru meseria de fochist la clădiri pentru abur industrial 25.51.02 prevede 5 categorii de încadrare. La categoria a 5-a, categoria maximă, este prevăzută servirea și conducerea lucrărilor de producere a aburului în clădiri de mare capacitate — 20 t abur și mai mari sau cu presiune de 40 kg. f/cmp și mai mari sau de tipuri speciale cu debite de 10-20 t/abur/h sau presiuni de 16-40 kg f/cmp.

Adresați-vă compartimentului de retribuire din unitate, de la care veți primi lămuriri asupra aplicării prevederilor indicatorului tarifar menționat, în condițiile concrete existente în unitate, asupra condițiilor necesare pentru încadrarea muncitorilor fochiști în categorii, precum și rețelei tarifare pe care o are aprobată unitatea pentru retribuirea acestora.

● **THERESIA RIEGER, Apoldul de sus, județul Sibiu** — În spiritul Legii nr. 12/1971, cursurile de specializare cu profil tehnic sau economic au ca scop completarea cunoștințelor de specialitate ale absolvenților liceelor de cultură generală care au o vechime de minimum 5 ani în funcții tehnice sau economice și care urmează a fi promovați în funcție, la nivel de principal.

Pentru organizarea și desfășurarea acestor cursuri de specializate, Ministerul Educației și Învățămîntului a elaborat Regulamentul — cadru nr. 2238/1973.

Potrivit regulamentului amintit, competența selecționării cadrelor pentru frecventarea cursurilor de specializare revine unităților socialiste din care aceștia fac parte, în funcție de necesitățile și posibilitățile acestora și de condițiile ce le îndeplinesc candidații.

Ca urmare, dacă, așa după cum rezultă din scrisoarea ce ne-ați adresat, dv. sînteți deja de mai mult de 5 ani contabilă, și aveți recomandarea menționată de Regulamentul nr. 2238/1973, unitatea care organizează cursul, nu vă poate refuza frecventarea cursului de specializare cu profil economic, singurul care vă poate acorda dreptul promovării în funcția de contabil principal.

● **R. I. MARINESCU, Timișoara.** — În conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic, la concursul pentru ocuparea funcției de șef de lucrări (lector), se pot prezenta persoane care au cel puțin 5 ani vechime în specialitatea respectivă, cu condiția să fie înscris la doctorat.

● **TRAIAN IONESCU, Focșani** — În conținutul actului normativ la care vă referiți, nu există nici un fel de contradicții. Persoanele trecute în formularele cu specimene de semnături, reprezintă organizația în relațiile cu C.E.C., semnînd actele de dispoziție (cecuri, dispoziții de plată). În cazul în care asociația nu are contabil voluntar, sau cînd pe lîngă acesta controlul preventiv se efectuează și de membri ai comisiei de cenzori, în formularul cu specimene de semnături pot fi trecute pînă la trei persoane diferite pentru fiecare semnătură, în scopul prevenirii întreruperii efectuării de operații cînd una dintre aceste persoane lipsește.

● **ALEXANDRU ROMAN, Suatu, Cluj** — Pentru produsele agricole — grîu, secară, porumb etc. — predate la I.V.C. în scopul obținerii cantităților de sămînță necesară C.A.P., decontarea valorii se face astfel :

— I.V.C. preia întreaga cantitate predată pe care o plătește la prețul de contractare ;

— C.A.P. primesc cantitatea de sămînță echivalentă pe care o plătesc la prețul de livrare stabilit pentru sămînța respectivă.

● **VASILE ROȘCA, Zaul de Cîmpie, Mureș** — În problema datorării și suportării impozitului pe gratificații (premii anuale), Ministerul Finanțelor cu scrisoarea nr. 115.489/1978 a precizat următoarele :

„Potrivit prevederilor art. 15 din Legea nr. 1/1977, impozitul pe fondul total de retribuire, fond în care intră și gratificațiile, se suportă de unitățile economice de stat, după caz, din costurile de producție sau din cheltuielile de circulație, iar de instituțiile de stat din fondurile prevăzute în planurile de venituri și cheltuieli ale anului în care se face plata impozitului respectiv".

În eventualitatea în care aceste precizări nu vă mulțumesc, vă rugăm să vă adresați direct Ministerului Finanțelor — Direcția veniturilor statului, prețurilor și tarifelor.

● **GHEORGHE PĂRĂIANU, Cărpiniș, Timiș** — În legătură cu scrisoarea dv., Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a transmis Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară următoarele : „Potrivit prevederilor art. 73 din Legea nr. 27/1976, formele de retribuire și condițiile de acordare a retribuției pentru personalul încadrat cu contract de muncă potrivit art. 71 și 72, se aprobă de adunarea generală a fiecărei cooperative agricole de producție. Aprobarea de către adunările generale a formelor de retribuire și a condițiilor de acordare a retribuției, odată cu planul de producție și financiar pe anul respectiv, constituie obligația consiliilor de conducere din fiecare cooperativă agricolă.

La ședința de instruire care a avut loc la sfîrșitul lunii iunie a.c., cu personalul de la direcțiile generale pentru agricultură și industrie alimentară care răspunde de problemele de organizare, normare și retribuire a muncii în C.A.P., s-au discutat în detaliu toate problemele, inclusiv cele de retribuire".

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1	2	3
ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIA CĂRNII — TIMIȘOARA Str. Eroilor, nr. 24	ÎNTREPRINDEREA ARMĂTURA CLUJ-NAPOCA Str. Gării nr. 19	ÎNTREPRINDEREA DE PODURI METALICE ȘI PREFABRICATE DIN BETON — PITEȘTI Str. T. Vladimirescu Nr. 115

METALE

PRODUSE DIN METAL

1

— Sîrmă ghimpată kg. 970

— Tarozi M2 buc. 74

— Tablă de plumb kg. 106

— Sîrmă zincată kg. 33

— Burghie sp. dif. buc. 28

— Idem dif. lemn buc. 65

2

Bare trase oțel

— OL 42 ∅ 17 kg. 69

— Idem OL 50 ∅ 18 kg. 31

— Idem OLC 15∅ 10 kg 100

— Idem OLC 15 ∅ 12 kg. 61

— Idem OLC 15 ∅ 14 kg. 100

— Idem OLC 15 ∅ 18 kg. 200

— Idem AUT 20 ∅ 40 kg. 775

Bare oțel OLC

— Idem 15 MONC 12 ∅ 75 kg. 400

— Idem 45 ∅ 22 kg. 384

— Idem 13 CN 30 ∅ 20 kg. 300

— Idem 13 CN 35 ∅ 20 kg. 500

— Idem OL 37 16×16 kg. 235

— Idem 18×18 kg. 100

— Idem 25×25 kg. 200

— Bandă laminată la cald OL 3270×3 kg. 58

Bară oțel

— Idem 40 C 10 ∅ 100 kg. 703

— Idem 41 MOC 11 ∅ 150 kg. 394

— Idem ARC 1 ∅ 100 kg. 317

— Idem 13 CN 35 100×100 kg. 500

— Idem 13 CN 30 ∅ 150 kg. 500

Bare oțel repid de scule RP

— Idem ∅ 40 kg. 300

— Idem ∅ 45 kg. 200

— Idem ∅ 110 kg. 100

— Idem ∅ 130 kg. 100

— Idem R 6 M 5 ∅ 20 kg. 129

Tablă din oțel inox W 4571

— Idem 10×1000×2000 kg. 300

— Idem 20×1000×2000 kg. 251

— Idem 35×1000×2000 kg. 562

— Idem 29×1000×2000 kg. 196

Țevi pt. construcții OLT 35

— Idem 22×2 ml. 244

— Idem 20×4,5 ml. 72

— Idem 25×4 ml. 31

Laminate de cupru

— Bară cupru Cu 9 ½ t ∅ 22 kg. 27

— Idem ∅ 53 kg. 50

— Idem 40×40 kg. 133

— Idem 25×5 kg. 27

Laminate de alamă

— Bare alamă Am 58 ½ t ∅ 5 kg. 20

— Idem ∅ 66,5 kg. 520

— Idem ∅ 36 kg. 132

— Tablă alamă Am 62½ t. 4×50×2 000 kg. 3 000

— Bandă alamă Am 63 ½ t 0,5×18 kg. 63

— Idem 0,5×22 kg. 50

— Idem 0,5×32 kg. 30

— Idem 1×55 kg. 700

— Țeavă alamă Am 63 ½ t 12×1 kg. 200

— Idem 24×5 kg. 28

— Idem 26×1 kg. 20

— Idem 30×1 kg. 774

Laminate de aluminiu

— Bare aluminiu Al Mg 3 ∅ 8 kg. 607

— Idem 20×30 kg. 165

— Idem 60×5 kg. 35

— Idem 40×5 kg. 39

— Idem ∅ 60 kg. 10

Metale dure plăci

— Metale dure plăci K 10—5×16×16 buc. 54

— Idem K 10—C10 buc. 6421

— Idem P10—B10 buc. 1401

— Idem P10—C10 buc. 3759

— Idem K10—C12 buc. 6100

— Idem K10—D12 buc. 144

— Idem P10—A12 buc. 1817

Piuliţe

— STAS 4071 M 3 alamă buc. 20

— Idem M 5 alamă buc. 270

— Idem M 5 oţel buc. 25

— Idem STAS 4373 M 10 oţel buc. 330

Şurub STAS 5144 M

— Idem 10×50 oţel buc. 4120

— Idem 12×70 oţel buc. 5445

— Idem 12×100 oţel buc. 3450

— Inel de diguranţă alezaj STAS 5848 DN 22(∅) buc. 18334

Organe de asamblare

Şurub cu cap crestat STAS 4883

— Idem 4×8 alamă buc. 700

— Idem 4×8 oţel buc. 210

— Idem 3/4"×12,7 triplu ml. 264

— Idem 3/4"×12,7 dublu ml. 224

CONSTRUCŢII — INSTALAŢII ELECTRICE

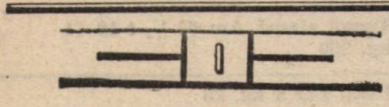

— Armături 200 W buc. 10

— Cablu tracţiune 10 mm m. 651

— Priză CS 16 buc. 2

— Masă galbenă izolat kg. 38

— Etichete tablou buc. 138

— Sticle nivel Klinger buc. 23

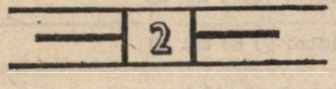

— Elemenţi acumulator pt. tracţiune

— Idem III KY 285 buc. 46

— Idem V KY 225 buc. 48

— Idem VI KY 380 buc. 50

— Idem VII KY 285 buc. 198

Conductor bobinaj cu izolaţie sticlă

— Idem 4×1,5 kg. 201

— Idem 4×6 kg. 150

Conductor

— Idem compensaţie FAYY 2×2,5 ml. 208

— Idem Pff Tomson ∅ 10 ml. 200

— Idem bobinaj cu izol. email ET ∅ 1,35 kg. 231

— Idem bumbac ∅ 1,2 kg. 76

Sîrmă cupru Pe

— Idem 5×5×8,6 kg. 217

— Idem 4×17 kg. 493

— Întrerupător tripolar buc. 41

— Microîntrerupător 5911 buc. 79

Otomax

— Idem 2500/220 V buc. 2

— Idem2500A/220 V buc. 1

— Pol magnetic buc. 20

— Prăjină electroizolantă P 110 V buc. 2

DIVERSE

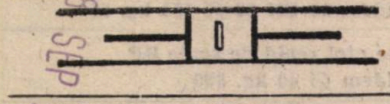

— Clorură de var kg. 2500

— Idem amoniu kg. 800

— Chit de cuţit kg. 75

— Pungi poliet. 30/36 kg. 1344

— Carton asfalt kg. 780

— Chit stropit kg. 88

— Butuci pt. roţi buc. 40

— Cretă forestieră cutii 91

— Aparat soxlet buc. 3

— Brenere lampă carbit buc. 4

— Feţe perină buc. 20

— Dos pernă buc. 200

— Combinezoane cauciuc buc. 24

— Idem doc buc. 40

— Centuri siguranţă buc. 15

— Căşti forestiere buc. 55

— Scurte cauciucate buc. 10

— Cutii carton mucava buc. 3200 ptr. mure

— Idem buc. 7 200 ptr. caise

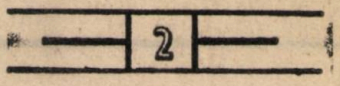

Curele trapezoidale

— 10×6×1320 buc. 50

— 10×6×2240 buc. 15

— 10×6×2500 buc. 30

— 10×6×3000 buc. 120

— 13×8×2360 buc. 30

— 13×8×2600 buc. 20

— 13×8×3350 buc. 60

— Curea de transmisie din pînză cauciucată 400×6×3 kg. 785

— Lanţ Gall 3/4"×12,7 simplu ml. 80

— Oale condens OCL buc. 10

— Pompă gresat buc. 10

— Ventil tip DV 2 (Electroventil 010 Atm) buc. 40

— Geantă roată roabă buc. 75

— Nivostat C 12 H buc. 8

— Idem C12 B buc. 8

— Sfoară tip 243420 ∅ 2 mm kg. 2400

— Sare SC 630 pt. călire kg. 1 000

— Sare SC 430 pt. călire kg. 900

— Toluen kg. 180

— Sulfat de sodiu cal. I kg. 900

— Sulfat de sodiu tehnic kg. 2500

— Liant AN (pt. turnătorie) kg. 2776

— Piatră polizor biax 944-600 buc. 1260

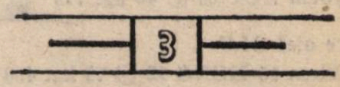

— Far securizat buc. 2

— Bec monoforic 24V-15W buc. 705

D 646

1978 SEP 20

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

drept și uzanțe internaționale

CAMBIA ȘI BILETUL LA ORDIN – FUNCȚII ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL (IV)

În numerele precedente (7/28, 9/30, 11/32) am tratat principalele norme care reglementează cambia și biletul la ordin. În această ultimă prezentare a cambiei și biletului la ordin vom analiza funcțiile economice pe care le îndeplinesc în comerțul internațional, privite, în special, din unghiul de vedere al întreprinderilor noastre de comerț exterior.

funcția de mobilizare a creditelor

Funcția de instrument de credit se realizează, inițial, ca efect al amînării unei plăți prin semnarea cambiei, pentru o dată ulterioară, numită scadență.

Măsura în care se realizează în economia țărilor capitaliste mobilizarea de credite prin intermediul titlurilor de credit, în general, și al cambiilor, în special, rezultă din unele date statistice potrivit cărora portofoliul efectelor comerciale ale băncilor franceze, la 31 decembrie 1964, a fost evaluat la 92,11 miliarde franci.

Funcția de instrument de credit a cambiilor se realizează nu numai în faza de creație a acestor titluri de credit — cînd trăgătorul dispune o plată la o dată ulterioară — ci și pe tot timpul, pînă la scadență, prin mecanismul operațiunilor de scont și rescont (mecanism prezentat în numărul 9/30, la această rubrică).

Operațiunile clasice de scontare, pe plan internațional au fost continuu extinse și perfecționate, fiind cunoscute sub denumirea de **forfaiting** (forfetare) înființîndu-se instituții financiare specializate, așa cum este: **Finanz A.G. Zürich**, instituție afiliată **Creditului elvețian.**

De regulă, la operațiunile de forfetare recurg vînzătorii pe credit din contractele comerciale internaționale, în vederea încasării înainte de scadență a contravalorii mărfurilor exportate. Evident, suma încasată pentru titlurile de credit vîndute unor instituții financiar-bancare specializate în operațiuni de forfetare este mai mică decît în cazul unor scontări obișnuite făcute pentru mobilizarea clasică a creditului la export și se stabilesc în funcție de durata creditului (în cazul cambiilor la termen) de moneda în care sînt exprimate cambiile, de bonitatea debitorului și a țării acestuia, de măsura în care cambia este sau nu avalizată sau garantată, de bonitatea avalistului etc.

Forfetarea, facilitînd exportatorilor pe credit garantat cu cambii acceptate de cumpărător, transformarea unor asemenea vînzări pe credit în vînzări cash, prezintă certe avantaje, printre care:

— îmbunătățirea balanței proprii de plăți, respectiv îmbunătățirea lichidității patrimoniale;

— evitarea pierderilor care ar putea să apară din schimbările ratei dobînzii, deprecierea valutei etc.

Dezavantajul principal al forfetării rezidă din costul relativ ridicat al acestei forme de finanțare, ca urmare a asumării riscurilor de instituția de forfaiting.

Pentru promovarea operațiunilor de forfetare, instituțiile financiare acordă exportatorilor diverse facilități cum este înlăturarea dreptului de recurs împotriva lor, prin completarea adnotării cu formula „fără recurs" (în engleză „without recourse", în franceză „sans recours", în germană „ohne regress" sau „ohne obligo", în italiană „senza ricorso"); în aceste condiții exportatorul este ținut responsabil numai pentru viciile mărfurilor livrate și pentru constituirea corectă a titlului, toate celelalte riscuri revenind forfetorului.

La forfetarea cambiilor internaționale se utilizează **clauza efectivă**; potrivit acestei clauze, asemenea cambii pentru a putea fi forfetate este necesar ca, cumpărătorul să fi preluat efectiv mărfurile livrate, confirmînd calitatea lor și obligația fermă de plată.

Operațiunile de forfetare sînt supuse unor reguli cu privire la asigurarea împotriva riscurilor, care potrivit practicii internaționale, pot fi astfel rezumate:

— asigurarea împotriva riscului debitorului: debitorul trebuie să fie de prim rang; în orice caz, datoria trebuie să fie acoperită de un avalist sau de o bancă garantată din țara debitorului;

— asigurarea împotriva riscului transferului: acesta se află în grija forfetatorului; este de datoria lui să determine dacă țara debitorului va fi în stare să-și îndeplinească angajamentele viitoare și să aibă valorile de schimb necesare la dispoziția sa;

— asigurarea împotriva riscului valutei: multe instituții financiare achiziționează titluri de credit numai în valutele care le permit să aibă posibilitatea de refinanțare; ca urmare, se preferă în principal ca valuta să fie exprimată în dolari S.U.A., marca vest-germană, francul elvețian etc.

supliment
nr. 13/34 1978
Revista ECONOMICĂ

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

Cheltuielile de forfetare, așa cum am arătat mai sus, sînt influențate de o serie de factori printre care: riscul debitorului, riscul transferului din țara debitorului, dobînda pieței valutare, diverse comisioane. Astfel, dacă pe o anumită piață valutară dobînda este de 7—8%, cheltuielile de forfetare pot ajunge la 9—10%.

În practica întreprinderilor noastre de comerț exterior, operațiunile de forfetare pot să-și găsească aplicare atît la exporturi, cît și la importuri.

Pentru operațiuni de export de mărfuri pe credit acoperit cu cambii acceptate de cumpărătorul extern și avalizate pentru acestea de către o bancă corespondentă a Băncii Române de Comerț Exterior, titlurile respective pot fi forfetate. În asemenea situații, la cererea întreprinderii de comerț exportatoare, B.R.C.E. se poate îngriji de forfetarea pe piața externă a unor cambii, cu condiția ca prin asemenea operațiuni să nu fie afectați indicatorii de rentabilitate ai exportului și să i se prezintă aprobarea organelor competente.

Pentru operațiuni de import pe credit, cambiile acceptate de întreprinderile de comerț exterior române pot fi forfetate atît de către instituții financiare străine, cît și de către Banca Română de Comerț Exterior.

Forfetarea de către Banca Română de Comerț Exterior a cambiilor acceptate de către importatorii români constituie o sursă de aport valutar, care se realizează ca urmare a diferenței dintre valoarea nominală a titlului de credit și prețul de cumpărare. Un exemplu va fi edificator. O întreprindere de comerț exterior română a acceptat o cambie trasă de partenerul extern în valoare de 100 000 $, reprezentînd cota de credit la importul unor utilaje, cambie care are scadența peste un an. Partenerul străin, dorind să transforme vînzarea pe credit în vînzare cash, oferă cambia spre forfetare Băncii Române de Comerț Exterior (sau unui corespondent al acesteia). În urma negocierii, luîndu-se în considerare toate elementele care compun costul tranzacției (dobînda pieței valutare, riscurile deprecierii valutare, diverse comisioane) care se scad din valoarea nominală a titlului, se stabilește că acestea reprezintă 15%. Ca urmare, în portofoliul Băncii Române de Comerț Exterior intră, prin andosare, o cambie de 100 000 $, care a fost achiziționată numai cu 85 000 $ (și pentru care, la scadență, întreprinderea română de comerț exterior debitoare ar fi plătit, în valută, 100 000 $). Acceptînd că din păstrarea în cont a valutei respective s-ar fi realizat un beneficiu de 7% (corespunzător dobînzii de pe piața respectivă) rezultă că pe calea forfetării cambiei în cauză s-a realizat un beneficiu de 8%, ceea ce, în cifre absolute, înseamnă un aport valutar de 8 000 $.

În cazul forfetării pe piața externă a unor cambii reprezentînd obligații de plată ale importatorilor români, normele în vigoare prevăd că aceștia sînt obligați ca în termen de 10 zile de la solicitarea Băncii Române de Comerț Exterior să comunice acordul sau refuzul motivat al transmiterii creanței către alt beneficiar. Acordul sau refuzul va fi dat numai după examinarea prealabilă a îndeplinirii de către furnizorul extern a tuturor obligațiilor contractuale legate de creanța ce se solicită a fi transmisă. Este o aplicare a **clauzei efective.**

funcția de garantare a creditelor acordate de exportator

Pe lîngă funcția de instrument de credit, în condițiile unui comerț internațional în continuă evoluție, sub aspectul operațiunilor pe credit, cambia mai îndeplinește o funcție, derivată, respectiv pe aceea de a fi o modalitate eficientă de garantare, de asigurare, a rambursării creditelor acordate de exportator, importatorului, în cadrul contractelor comerciale internaționale.

Cum se realizează această funcție? Următoarele două ipoteze, sub care se poate garanta plata creditului, credem că sînt concludente și vor reliefa avantajele pe care le prezintă asigurarea prin cambii.

a) În cadrul unui contract comercial internațional de vînzare-cumpărare, în prima ipoteză, părțile prevăd garantarea creditului acordat de exportator, printr-o scrisoare de garanție bancară, emisă de banca importatorului; dacă această formulă prezintă avantajul pentru exportator că va încasa la scadență prețul stipulat, ea nu este lipsită de următoarele riscuri și inconveniente: riscul inflației, al fluctuațiilor valutare și, cel mai important inconvenient, imobilizarea fondurilor prin obligația asumată de a încasa cota din preț la scadențe prestabilite, care se pot întinde pe mai mulți ani.

b) În ipoteza în care prin același contract de vînzare-cumpărare internațională se prevede garantarea creditului acordat de exportator sub următoarea formulă: importatorul se obligă printr-o scrisoare de garanție bancară că va accepta cambiile trase de exporator, pe baza documentelor de livrare, iar că banca garantă va avaliza pentru el cambiile respective; această formă de garanție prezintă un grad superior de eficiență și anume:

— exportatorul, imediat după livrare, intră în posesia unui titlu de credit care se degajă de raportul fundamental (contractul de vînzare-cumpărare) și care prezintă o valoare intrinsecă, fiind imediat negociabil; de asemenea, în caz de neplată are deschisă acțiunea cambială împotriva avalistului;

— pe măsura nevoilor de disponibilități financiare imediate, exportatorul are posibilitatea forfetării (scontării) titlurilor de credit respective.

Pentru ca în condițiile organizatorice din țara noastră, titlurile de credit sub forma cambiilor și a biletelor la ordin să-și îndeplinească funcția derivată de modalitate de garantare a creditelor, atît la import cît și export, întreprinderile de comerț exterior trebuie să respecte unele reguli izvorîte din practica noastră bancară.

La creditele acordate de partenerii externi, pentru importurile contractate, potrivit normativelor Băncii Române de Comerț Exterior este necesar să se respecte următoarea regulă:

— fixarea scadențelor se va face în funcție de anumite momente ale executării contractului (livrare, montaj sau recepție) și nu în funcție de data semnării contractului sau data intrării în vigoare a acestuia;

— atunci cînd scadențele stabilite în funcție de ultimul termen de livrare, de montaj sau recepție, se înscriu pe titlurile de credit înainte de a se putea dovedi că furnizorul a respectat termenele respective, pentru ca partea română să fie despăgubită de o eventuală scurtare a perioadei de credit, determinată de întîrzieri în livrare, montaj sau recepție din cauza furnizorului extern, se va prevedea în contractul extern și în scrisoarea de garanție bancară că furnizorul este obligat fie să asigure prelungirea corespunzătoare a tuturor titlurilor de credit, fie să plătească o penalizare pe perioada de întîrziere (alta decît cea prevăzută la capitolul „Penalizări" din contract", sau să suporte dobînda uzuală pe perioada întîrzierii;

— atunci cînd scadențele nu se înscriu de la început pe titlurile de credit, acestea fiind emise și acceptate „cu scadența în alb", scadența se completează de către banca însărcinată ca bancă „trustee" (care va fi un mod obligatoriu un corespondent principal al Băncii Române de Comerț Exterior) în funcție de momentele prevăzute în contract și vor fi eliberate furnizorului numai după ce au fost îndeplinite obligațiile corespunzătoare acestor momente (adică după efectuarea livrărilor, montajului sau recepției, după caz); această variantă prezintă pentru importator siguranța că durata creditului nu va fi micșorată în cazul în care furnizorul extern nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale și se evită complicațiile legate de stabilirea și încasarea de către importator a penalităților sau a dobînzilor.

Dobînzile asupra creditului comercial nu vor fi incluse în titlurile de credit aferente părții de capital, plata acestora urmînd a fi efectuată la scadență prin ordin de plată și după verificarea prealabilă a scării de dobînzi de către persoanele din întreprindere însărcinate cu efectuarea acestui control.

Eliberarea către furnizor a titlurilor de credit, în cazul în care ratele de plată sînt materializate prin asemenea titluri, trebuie să fie condiţionată de prezentarea documentelor de expediţie dovedind îndeplinirea obligaţiilor de către furnizor; momentul eliberării titlurilor de credit poate fi stabilit fie „pe măsura efectuării livrărilor", fie „la ultima livrare", fie chiar „la recepţie".

La creditele acordate de exportatorii români de maşini şi utilaje (în general la exporturile complexe) este indicat să se ia aceleaşi măsuri ca mai sus, cu observarea permanentă a măsurilor de securitate impuse de modul extrem de simplu prin care circulă titlurile de credit, respectiv prin gir (andosare). Subliniem importanţa pe care o prezintă obligarea cumpărătorului extern să contracteze cu o bancă corespondentă a Băncii Române de Comerţ Exterior, sau agreată de către aceasta, **acordarea avalului în favoarea trasului.** Avalul dat de banca cumpărătorului exclude riscul de neplată în ipoteza că acesta ar intra în încetare de plăţi sau în faliment.

Funcţii în cadrul modalităţilor de plată

Cambia are o utilizare largă în cadrul a două modalităţi de plată practicate de întreprinderile noastre de comerţ exterior: scrisoarea de credit comercial şi incaso documentar.

● În cadrul modalităţii de plată prin scrisoare de credit comercial, aşa cum am mai arătat, cambia constituie un instrument indispensabil, făcînd parte integrantă din mecanism, care poate fi astfel rezumat:

— scrisoarea de credit constituie un document prin care banca emitentă se obligă să efectueze plata în condiţiile stabilite în cuprinsul ei; ea este adresată întotdeauna exportatorului şi, de regulă, remisă direct acestuia, fie de banca emitentă, fie de către firma importatoare;

— este utilizabilă prin cambii de către exportator asupra băncii emitente, însoţite de documentele de expediţie cerute prin scrisoarea de credit, care dovedesc expedierea mărfii;

— cambiile la vedere sînt plătibile la primirea lor de către banca emitentă a scrisorii de credit fără să mai fie nevoie ca ea să le accepte;

— cambiile la termen sînt trase la un număr oarecare de zile, luni sau ani de la vedere sau de alte momente stabilite prin contracte şi trebuie acceptate de banca emitentă a S/C, la prezentare; după acceptare, cambia devine liber negociabilă şi achitarea ei la scadenţă nu mai depinde de scrisoarea de credit ci este garantată de semnătura şi renumele băncii acceptante şi de prevederile legislaţiei cambiei din ţara respectivă;

— este întotdeauna domiciliată în străinătate, în sensul că titlul de credit, respectiv cambiile trase în cadrul ei sînt onorate — prin plată sau acceptare — numai după primirea lor, împreună cu documentele însoţite de către banca emitentă din ţara importatorului sau dintr-o terţă ţară.

Aşadar, funcţia scrisorii de credit este aceea de a garanta vînzătorului că banca emitentă va plăti, sau va accepta plata cambiilor trase asupra ei, în măsura în care se fac dovezi cu documente că marfa a fost expediată în condiţiile prevăzute în S/C.

Întreprinderile de comerţ exterior române, care adoptă prin contracte această modalitate de plată datorită relaţiei pe care se efectuează exportul, le revin unele obligaţii legale precum şi unele îndatoriri comerciale, menite să ridice eficienţa operaţiunilor respective de export.

Ca urmare a faptului că Banca Română de Comerţ Exterior are monopolul derulării tuturor plăţilor internaţionale, la primirea unei scrisori de credit pe altă cale decît prin B.R.C.E. întreprinderea română exportatoare este obligată să o prezinte acesteia, în termen de cinci zile de la primire.

Am arătat că scrisorile de credit sînt domiciliate, în toate cazurile, în ţara cumpărătorului. Această caracteristică a S/C prezintă dezavantaje pentru exportator, deoarece acesta va trebui să aştepte încasarea valutei pe perioada de timp de la depunerea documentelor la B.R.C.E. şi pînă la primirea de către aceasta a avizului de creditare a contului său în străinătate, perioadă în care exportatorul nu poate pretinde dobînzi. De asemenea, exportatorul suportă spezele bancare de emitere. Pentru scurtarea timpului de încasare a livrărilor cu plată la vedere pe bază de S/C, exportatorul român va căuta să obţină, încă de la încheierea contractului extern, dreptul de ramburs telegrafic, care, ca şi în cazul acreditivului documentar, dă posibilitatea încasării nu la primirea cambiei şi a documentelor la banca străină, ci la primirea de către aceasta a telexului emis de B.R.C.E., prin care i se confirmă că aceste documente i-au fost expediate şi că ele corespund întru totul prevederilor S/C.

În cazul exporturilor cu plata la termen, S/C emise de bănci corespondente ale B.R.C.E., sînt instrumente prin care exportatorul are siguranţa acceptării, de către banca importatorului a cambiilor trase de către întreprinderea exportatoare română.

Pentru exporturile cu plata la termen pe bază de cambii trase asupra cumpărătorilor, S/C emise de băncile corespondente ale B.R.C.E., vor trebui să asigure în mod irevocabil plata acestor cambii la scadenţă, independent dacă acestea vor fi sau nu acceptate de cumpărător. Întreprinderile de comerţ exterior vor avea în vedere că o asemenea prevedere este valabilă numai pentru documente de export întocmite în strictă concordanţă cu prevederile S/C.

Aşa cum precizează normativele Băncii Române de Comerţ Exterior, în funcţie de poziţia pe piaţa externă a mărfii oferite la export, întreprinderile de comerţ exterior pot obţine prin tratative, un corectiv radical al S/C şi anume acela ca banca emitentă să prevadă în mod expres ca titlurile de credit, respectiv cambiile să fie trase asupra B.R.C.E. Sub aspectul rapidităţii încasării, un asemenea corectiv echivalează cu o domiciliere a S/C în ţara vînzătorului (la Bucureşti) banca emitentă fiind obligată să asigure în acest caz, acoperirea cambiei în momentul plăţii acesteia către exportatorul român, fie transferînd suma respectivă în favoarea B.R.C.E. în ziua plăţii (printr-un schimb de telexuri), fie suportînd o dobîndă de curier, fie, în cazul în care B.R.C.E. are un cont purtător de dobînzi la banca emitentă, prin creditarea acestui cont cu valută dată onorării cambiei.

● Cambia poate fi utilizată, cu eficienţă apreciabilă, şi în cadrul modalităţii de plată prin incaso documentar. Este bine cunoscut că această modalitate de plată are cel mai scăzut grad de garanţie a încasării preţului mărfurilor livrate partenerilor externi. Ca urmare, prin practica plăţilor internaţionale au fost perfectate unele tehnici menite să atenueze riscurile pe care le prezintă această modalitate de plată, printre care se numără şi utilizarea cambiei; amintim că celelalte căi de atenuare a riscurilor de neplată în cazul adoptării ca modalitate de plată a incaso-ului documentar sînt: garanţia bancară, vinculaţia (expedierea mărfurilor pe adresa băncii corespondente a B.R.C.E. — dacă acceptă —, sau pe adresa unei case de expediţii sau antrepozit) şi poliţa de asigurare (care se andosează pe numele corespondentului B.R.C.E.).

Cambia poate fi folosită la consolidarea incaso-ului documentar, sub următoarea formă: odată cu remiterea Băncii Române de Comerţ Exterior a documentelor de plată, întreprinderea de comerţ exterior exportatoare trage o cambie asupra cumpărătorului extern, la vedere, cu valoarea debitului de încasat. Utilizarea cambiei sporeşte considerabil siguranţa în ce priveşte achitarea contravalorii mărfii de către cumpărător, cunoscut fiind faptul că un refuz de acceptare sau de plată a cambiei declanşează procedura prevăzută în legislaţia cambială (protest, executare silită etc.), inclusiv efectele psihologice colaterale pe care orice firmă comercială caută să le evite pentru a nu-şi prejudicia reputaţia.

Subliniem că pentru folosirea cu succes a cambiei în cadrul modalităţii de plată de care ne ocupăm este imperios necesar ca, în baza cunoaşterii

temeinice a dreptului cambial să se dea instrucțiuni precise băncii cu privire la o sumă de aspecte hotărîtoare cu privire la întinderea mandatului dat, cum sînt: dacă banca corespondentă trebuie sau nu să facă protest în cazul unui refuz de plată sau acceptare, indicarea eventualului reprezentant al exportatorului din țara importatorului etc.

Legat de utilizarea cambiei în cadrul incaso-ului documentar încă o precizare se impune: inserarea în cadrul contractului comercial internațional a dreptului ce revine vînzătorului de a prezenta cumpărătorului, prin banca corespondentă odată cu documentele de expediere a mărfii și a cambiei trase asupra lui, facilitează folosirea acestei formule, partenerul extern fiind legat prin raportul fundamental izvorît din contractul comercial internațional de vînzare-cumpărare și nu va fi surprins cînd odată cu documentul de livrare i se va prezenta și titlul de credit.

dr. Al. DETEȘAN

Noțiuni, termeni, operațiuni

RISCURI VALUTARE — CONTRACARARE PRIN CLAUZE CONTRACTUALE [II]

O modalitate uzitată în comerțul internațional mai este și contractarea într-o terță monedă. Este firesc ca această monedă să fie aleasă de cei doi parteneri pentru că se bucură de o stabilitate superioară monedelor proprii ale exportatorului și importatorului. Importatorul, de exemplu, va prefera o terță monedă, în cazul în care moneda proprie a exportatorului are un curs ascendent sau poate face obiectul unei revalorizări. Pentru aceasta însă este necesar ca legislația valutară a țărilor respective să permită contractarea într-o terță monedă.

Ceea ce trebuie însă subliniat este că terța monedă, chiar în ipoteza teoretică a unei stabilități depline a acesteia nu asigură împotriva riscului provenit din fluctuația cursului propriei monede a unui partener față de terța monedă. Totuși, o asemenea asigurare poate exista în cazul în care exportatorul are el însuși datorii de plătit, sau în care importatorul are creanțe de încasat în terța monedă, iar suma și termenele sînt similare.

Avantajul oferit de terța monedă este valorificabil și pe calea încheierii mai multor contracte în monede diferite, astfel încît riscul pierderii din diferențele de curs să fie pe cît posibil difuzat pe o gamă mai largă de monede.

O altă modalitate care se practică în apărarea împotriva riscului valutar este aceea a introducerii în contract a unei **clauze de post-stabilire a prețului.** Această clauză reprezintă o înțelegere contractuală prin care se caută menținerea în cursul timpului a raportului valoric dintre prestație și contra-prestație, chiar în ipoteza modificării condițiilor economice. O asemenea menținere se poate realiza prin înlocuirea prețului contractual ferm cu dreptul furnizorului de a stabili prețul la livrare sau la un alt moment convenit. Este însă de menționat că, post-stabilirea prețului poate fi uneori valabilă numai pentru ofertă, astfel ca la contractare să fie prevăzut un preț ferm.

Formele contractuale de post-stabilire a prețului pot fi de exemplu următoarele: **„prețul valabil la data livrării"** sau **„prețul urmează să fie stabilit pînă la termenul plății"** sau, mai simplu, **„prețul urmează să fie post-stabilit".** În cazul convenirii unei asemenea formule, exportatorul va putea avea în vedere și include în preț diferențele de curs care au intervenit pînă la data prevăzută în contract.

Este normal ca importatorul străin să fie foarte rezervat față de includerea în contract a unei clauze care nu precizează nimic cu privire la mărimea prețului. Din această cauză, formulările vagi citate mai sus sînt în practică înlocuite cu altele care leagă post-stabilirea prețului de evoluția controlabilă a anumitor elemente de cost, cum ar fi cheltuielile materiale sau salariile, astfel ca prețul post-stabilit să reflecte această evoluție.

Așa cum s-a arătat înainte, asigurarea împotriva riscului valutar poate fi realizată prin introducerea în contract a unei clauze speciale de apărare împotriva acestui risc. Clauza respectivă are ca scop eliminarea totală sau parțială a influenței pe care fluctuația cursurilor valutare o poate avea asupra mărimii creanței furnizorului (exportatorului) sau a datoriei cumpărătorului (importatorului) exprimată în moneda națională respectivă.

În îndeplinirea acestui scop se utilizează următoarele modalități:

(a) menținerea raportului valoric existent la un moment dat dintre monedele partenerilor de contract;

b) raportarea la o terță monedă;

(c) raportarea la aur ca paritate sau ca preț;

(d) raportarea la o anumită unitate de cont plurimonetară.

Clauza de apărare împotriva riscului valutar (denumită și **clauza de consolidare** valutară) poate face uz de una din aceste modalități.

(a) Prima modalitate poate fi utilizată în cazul în care atît moneda națională a exportatorului, cît și moneda națională a importatorului sînt convertibile și ca atare cotează /pe piața valutară. În acest caz, se procedează astfel: se ia ca etalon raportul (cursul) dintre moneda națională a exportatorului și moneda națională a importatorului la un anumit moment, care poate fi acela al ofertei, al datei contractului sau al termenului de plată. Suma pe care importatorul străin o are de plătit în moneda sa națională este făcută dependentă de modificarea în timp a acestui raport (curs), în timp ce suma pe care o încasează exportatorul în moneda sa națională rămîne neschimbată sau suferă o modificare neînsemnată. Formula consacrată pentru o asemenea clauză contractuală este, de exemplu, următoarea (în cazul unui contract între un exportator vest-german și un importator italian care prevede plata în lire italiene: „Suma de plată se modifică în același raport în care cursul oficial al lirei italiene la Frankfurt a.M. exprimat în mărci vest-germane se modifică din momentul încheierii contractului pînă în momentul plății, eventual cu adăugirea care elimină fluctuațiile minore de curs: „în măsura în care această modificare depășește 1,5%". În felul acesta, suma contractuală exprimată în mărci vest-germane rămîne constantă sau aproximativ constantă, iar riscul valutar revine părții italiene.

(b) Clauza de apărare împotriva riscului valutar mai poate fi formulată în funcție de o a treia monedă, utilizată ca etalon. Această modalitate apare utilă atunci cînd se contează pe o revalorizare a monedei naționale a exportatorului sau pe o devalorizare a monedei naționale a importatorului și cînd nici unul dintre parteneri nu este dispus să-și asume riscul modificării valorice a monedei partenerului. În acest caz, apelul la o terță monedă care are o valoare cît mai stabilă și care poate servi ca etalon comun anulează riscul modificării valorice a monedei partenerului față de terța monedă. Rămîne în picioare însă riscul modificării valorice a propriei monede față de terța monedă, fără a mai vorbi despre eventualitatea — de care trebuie să se țină seama îndeosebi în condițiile actualei crize monetare — a fluctuației cursului terței monede considerate drept etalon. În consecință, asigurarea împotriva riscului valutar pe care o procură terța monedă (așazisă „clauză valutară") nu trebuie apreciată decît ca un compromis.

(c) În literatura economică mai veche, între clauzele de asigurare împotriva riscului valutar apare pe primul plan clauza aur. Această clauză apără împotriva riscului de devalori-

zare sau revalorizare a monedei de contract. Ea constă în precizarea conținutului definitoriu legal al monedei contractuale din momentul încheierii contractului sau alt moment ales de părți, plata făcîndu-se la scadență în mai multe sau mai puține unități monetare decît cele prevăzute în contract, corespunzător devalorizării sau revalorizării respective. Un exemplu de clauză aur : „În cazul în care conținutul legal al dolarului S.U.A., în prezent de 0,888671 g. aur fin, va fi modificat, prețul contractual va fi rectificat în momentul modificării, în mod corespunzător cu modificarea".

În cazul includerii în contract a unei asemenea clauze, în ipoteza devalorizării dolarului cu 10%, debitorul în dolari va fi obligat să achite o sumă care depășește cu circa 10% pe aceea prevăzută în contract. Invers, în cazul unei revalorizări cu 10%, debitorul va avea de plătit o sumă corespunzător mai mică. Condiția sine qua non a utilizării clauzei valutare este deci existența unei definiții legale în aur a monedei. Ca urmare însă a accentuării fenomenelor de instabilitate monetară în Occident, cele mai multe țări au renunțat de fapt sau de drept la o asemenea definiție si au adoptat flotarea cursurilor valutare. De altfel, statutul modificat al Fondului Monetar Internațional a prevăzut ca, chiar în ipoteza reîntoarcerii în perspectivă la stabilirea de paritați monetare, acestea însă să nu mai fie bazate pe aur.

În aceste condiții, riscul valutar s-ar părea că nu mai poate fi prevenit sau redus prin includerea în contracte a clauzei aur și că practic această clauză a fost eliminată din modalitățile de apărare împotriva unui asemenea risc.

Cu toate acestea, clauza aur poate fi utilizată în continuare, însă fără să se mai facă referire la conținutul definitor în aur al monedelor naționale. În acest caz, partenerii pot conveni asupra unei clauze care să se refere la conținutul definitor în aur al monedelor naționale. În acest caz, partenerii pot conveni asupra unei clauze care să se refere la prețul aurului. Dacă, de exemplu, prețul exprimat în dolari al aurului este de 100 dolari uncia la încheierea contractului și dacă acest preț a fost luat ca bază de calcul al prețului mărfii contractuale, înseamnă că în cazul în care în momentul plății sau în alt moment convenit de parteneri prețul aurului a devenit 120 dolari uncia, debitorul va avea de achitat o sumă corespunzător mai mare în dolari, ca urmare a includerii unei clauze aur în contract.

Trebuie avut însă în vedere că în această a doua ipoteză, clauza aur nu constituie decît parțial o apărare împotriva riscului valutar. Astfel, ea nu apără împotriva riscului fluctuației prețului liber al aurului, iar această fluctuație, după cum se știe, este o realitate și nu o eventualitate. În cazul în care scade prețul pe piață al aurului, exportul pierde, iar în cazul în care prețul crește pierde importul.

d) Raportarea la o unitate de cont plurimonetară ca etalon constituie de asemenea o modalitate de apărare împotriva riscului valutar. Există o serie de asemenea unități, de cont, constituite după modelul drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) emise de Fondul Monetar Internațional, cu unele adaptări la profilul operațiilor. Aceste adaptări se referă la numărul și structura coșului valutar care stă la baza evaluării unității de cont. Toate unitățile de cont internaționale își au originea în marea fluctuație valorică a monedelor occidentale, provocată de dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste și de inflație. Această fluctuație a creat în cadrul relațiilor de plăți internaționale necesitatea utilizării unor unități de cont stabilite, cu ajutorul cărora să se elimine din evidență, operații și tranzacții influența instabilității monetare și astfel să se poată determina realitatea valorică a operațiilor și tranzacțiilor internaționale.

O asemenea unitate de cont plurimonetară este E.U.A. (engl. European Unit of Account) care are la bază cantități anume specificate din cele 9 monede naționale ale țărilor membre ale Comunității economice vest-europene (C.E.E.), ea a respins ideea utilizării „coșului" ales de F.M.I. pentru D.S.T., pe considerentul că, în acest coș, ponderea monedelor naționale ale țărilor membre ale Pieței comune este de numai 44,5% iar restul de 55,5% reprezintă influența altor monede, în cadrul cărora influența dolarului S.U.A. reprezintă 33%, ceea ce s-a considerat a fi inadmisibil în cadrul Pieței comune.

E.U.A. constituie una din numeroasele unități de cont plurimonetare utilizate de C.E.E. în diferitele sectoare de activitate ale comunității. Raporturile valorice dintre monedele țărilor membre și E.U.A. sînt stabilite pe baza cursurilor valutare efective ale acestor monede pe piață, astfel încît E.U.A. apare ca punct stabilit, etalon, față de care monedele efective ale țărilor membre fluctuează în funcție de cursurile pieței.

Un exemplu cu privire la funcționarea etalonului plurimonetar comparativ cu alte modalități de facturare :

(1) Să admitem un export în cadrul C.E.E. — din R.F.G. în Franța. Facturarea se face în mărci vest-germane (DM). Nu există clauze de apărare împotriva riscului valutar. În cazul în care marca se revalorizează cu 10% față de francul francez, (fr. fr) importatorul francez suportă riscul valutar, avînd să plătească o sumă în fr. fr. cu 10% mai mare decît prevăzuse.

(2) Același export, însă facturat în fr. fr. în cazul aceleiași revalorizări cu 10% a DM, exportatorul vest-german primește o sumă în DM cu 10% mai mică decît prevăzuse. Riscul valutar a fost suportat de exportatorul vest-german.

(3) Același export, însă facturat în EURCO. În cazul revalorizării izolate a DM cu 10% avînd în vedere că DM face parte din „coșul" EURCO cu o pondere de 28,71%, valoarea EURCO va crește cu 2,871%. Importatorul francez va plăti prin urmare o sumă în fr. fr. corespunzător mai mare decît prevăzuse. Exportatorul vest-german suportă o pierdere din revalorizare la toate celelalte monede din „coș" cu excepția DM. Avînd în vedere că ponderea monedelor străine în coșul EURCO este de 100 minus 28,71 = 71,29% și că acestei ponderi îi revine o pierdere din revalorizare de 10%, rezultă o pierdere efectivă de 7,129%. Valoarea cu 2.871% mai ridicată a EURCO se compensează cu revalorizarea cu 10% a DM, pierderea efectivă fiind deci de 7,129%.

Cele de mai sus nu sînt singurele căi de apărare contractuală împotriva riscului valutar. Se mai pot cita în continuare : includerea în calcul a unei prime de risc, modificarea datei cumpărării sau plății etc.

C. KIRIȚESCU

ghidul lucrătorului de comerț exterior

PREȚUL DE DUMPING ȘI DEZVOLTAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

În contextul conceptului larg al comerțului internațional, în condițiile economice și politice actuale, dumpingul este un fenomen care începe să depășească cadrul relativ restrîns și concret al încheierii contractelor la nivelul firmelor exportatoare. Totuși, și la acest nivel dumpingul își face simțită influența fapt ce pune în evidență necesitatea cunoașterii acestuia, a efectelor lui asupra comerțului internațional, precum și a reglementărilor existente în acest domeniu.

Cu privire la conceptul de dumping este important să se aibă în vedere cadrul general actual al comerțului internațional, condițiile dezvoltării fără precedent a acestuia, lupta de concurență dintre monopolurile diferitelor țări care a crescut extrem de mult, atît pentru protejarea pieței naționale, cît și pentru pătrunderea pe piețele concurenților în scopul obținerii unui profit cît mai ridicat. În scopul de a asigura competitivitatea exporturilor, țările capitaliste și-au intensificat măsurile și reglementările de politică comercială — tarifare, netarifare și promoționale — la care au adăugat adesea practici de concurență neloială, așa cum este dumpingul. Totodată, mijloacele de contracarare pe plan național sau internațional au devenit un obiectiv important al politicilor comerciale internaționale.

Faptul că recurgerea la practica dumpingului poate constitui un obstacol în calea libertății comerțului internațional, aducînd de asemenea prejudicii industriei țării pe a cărei piață sînt vîndute produse străine la un preț scăzut artificial, a determinat necesitatea reglementării juridice a politicilor comerciale de export. Aceasta s-a realizat prin Acordul General pentru Tarife și Comerț. Astfel, articolul VI al acestui acord conține pe de o parte definirea dumpingului, iar pe de altă parte modalitățile de protejare împotriva practicilor de dumping. Cele mai multe dintre țările membre ale GATT au adoptat prevederile acordului și le-au introdus în legislațiile lor naționale.

Potrivit articolului VI al GATT dumpingul apare cînd „un produs introdus pe o piață de către o altă țară la un preț inferior valorii normale, cauzează un prejudiciu important producției din țara importatoare". Caracterizînd dumpingul ca fiind „condamnabil", acordul determină apoi condițiile în care un stat poate recurge la taxe antidumping. În această direcție trebuie subliniat că noțiunea de dumping necesită o aprofundare serioasă, deoarece această idee, ca mijloc de justificare a unor măsuri speciale de protecție, este deseori folosită abuziv pentru obținerea unei protecții excesive, nejustificate.

Definiția dată dumpingului în Acordul General a fost reluată și completată în 1968 în „Acordul privind aplicarea articolului VI" sau „Codul antidumping". Conform acestui Cod un produs este obiect de dumping, adică se introduce pe piața altei țări la un preț inferior valorii normale „cînd prețul său de export dintr-o țară în alte țări este mai mic decît prețul comparabil, la curs de operațiuni comerciale normale, al unui produs similar destinat consumului în țara exportatoare".

Dumpingul astfel definit nu este în mod necesar absolut condamnabil. Nu este condamnabil decît dacă aduce sau amenință să aducă un prejudiciu important unei producții stabilite de o parte contractantă sau dacă întîrzie crearea unei producții naționale. Dumpingul nu este condamnabil decît în anumite condiții, atunci cînd pot fi stabilite dovezi ale prejudiciului.

Totuși interpretarea acestei definiții a dat naștere unor controverse juridice. Au apărut dificultăți mai ales în legătură cu termenii „valoare normală" și „prejudiciu". Un grup de experți constituit special au formulat o metodă de stabilire a prețului dincolo de care se apreciază că se produce dumping și au făcut unele precizări în legătură cu noțiunea de „valoare normală". Ca urmare în Codul antidumping au fost incluse condițiile în care se pot trage concluzii cu privire la existența unui prejudiciu. Potrivit acestor condiții se consideră prejudiciu atunci cînd autoritățile competente din țara importatoare vor fi convinse că importurile care constituie obiect de dumping sînt evident cauza principală a unui prejudiciu important sau a unei amenințări de prejudiciu important pentru o industrie națională sau a unei întîrzieri sensibile în crearea unei industrii naționale. În felul acesta, acordul GATT delimitează și precizează noțiunea de dumping, și stabilește în același timp condițiile de existență a unui prejudiciu.

Condamnînd dumpingul atunci cînd are un caracter dăunător, Acordul acceptă cu titlu de compensare perceperea unei taxe antidumping. Pentru a împiedica sau a neutraliza existența unui dumping dăunător, orice parte contractantă poate percepe o taxă specială al cărei total nu va depăși însă marja de dumping relativă la acel produs. În esență, o astfel de măsură are un caracter compensatoriu. Perceperea taxelor antidumping este în același timp supusă unor limitări. Țara lezată nu poate recurge la astfel de măsuri decît în caz de „dumping de preț". În plus, perceperea drepturilor de dumping nu este autorizată decît atunci cînd existența dumpingului este certificată și cînd acest dumping cauzează așa cum s-a arătat, un prejudiciu important unei industrii naționale.

Folosirea drepturilor antidumping ar putea servi la punerea în practică a unui sistem de protecție administrativă. Cu toate acestea drepturile antidumping nu pot fi folosite într-un scop protecționist. Protecția industriilor naționale nu poate fi asigurată juridic decît prin taxe vamale.

Dumpingul este abordat și în Tratatul de la Roma de constituire a C.E.E. unde în articolul 91 se prevăd măsuri de reprimare a practicilor de dumping între statele membre. În completarea acestora Consiliul Comunității a promulgat Regulamentul nr. 459 „referitor la apărarea împotriva practicilor de dumping, primelor sau subvențiilor din partea țărilor membre ale C.E.E.

Concomitent cu prezentarea acestor cîteva definiții generale privind dumpingul, se examinează alt aspect important și anume aprecierea fenomenului de dumping respectiv a efectelor lui. Din acest unghi, se știe că politica de dumping presupune, în general, o competiție neloială care prejudiciază țara importatoare, deși în anumite cazuri aceasta poate obține inițial avantaje prin achiziționarea de materii prime și alte produse la prețuri scăzute ceea ce reduce costurile de producție etc. Efectele dumpingului nu se limitează însă numai la acțiunea lor imediată, locală, asupra țării importatoare și a celei exportatoare ci, și la faptul că el perturbă fluxurile comerciale internaționale. La nivel național efectele dumpingului sînt studiate, în general, atît pentru țara importatoare, cît și pentru țara exportatoare, dintr-o perspectivă dublă, a sectorului productiv și a sectorului consumator. Pentru sectorul productiv al țării importatoare efectele negative ale dumpingului influențează reducerea capacității lor de producție și a posibilităților de export. De asemenea, dumpingul poate duce la reorientări în producție cu dezavantaje indirecte, creînd probleme în domeniul forței de muncă, creșterea importurilor și a cheltuielilor în valută.

În sectorul consumator al țării importatoare efectele dumpingului par a fi pozitive, dar aceasta numai pe termen scurt. În țara exportatoare dumpingul prezintă avantaje pentru sectorul productiv permițînd reducerea stocurilor și a producției suplimentare, dar în același timp creează un precedent pentru prețuri scăzute ceea ce face ca ulterior să fie dificilă desfacerea acelor produse la prețuri mai mari. Pentru sectorul de consum din țara exportatorului efectul final este negativ, consumatorii suportînd de fapt diferența dintre prețul normal și cel de dumping la care produsele sînt exportate pe piața externă.

Trecînd la analiza mai amănunțită a caracteristicilor dumpingului, este important de menționat că atît în ce privește definirea conceptului dumpingului și aprecierea efectelor lui cît și a strategiei de urmat, un rol deosebit revine cunoașterii precise a prețurilor de cost și de vînzare atît interne cît și externe, precum și a condițiilor de practicare a dumpingului la exportul de mărfuri pe pieţele externe.

Importanța acestor factori determinanți ai dumpingului reiese și din studierea legislațiilor naționale antidumping. Ca un exemplu în această privință se prezintă în cele ce urmează legislația americană și anume Actul antidumping adoptat în această țară în anul 1921. Acest act cuprinde reglementări în legătură cu cercetarea și investigațiile făcute pentru certificarea unui dumping, taxa specială de dumping, prețul de cumpărare,

prețul de vînzare al exportatorului, valoarea la prețul pieței externe, valoarea normală etc.

În partea referitoare la investigația de dumping, se arată procedura de stabilire a unui dumping în cazul în care se constată că o marfă străină este vîndută sau este probabil să fie vîndută în Statele Unite sau în altă parte, la un preț mai mic decît valoarea ei normală și modul în care Comisia pentru Comerț Internațional din această țară (United States International Commission) determină că este prejudiciată sau poate fi prejudiciată o industrie din Statele Unite sau că este împiedicată crearea unei industrii în Statele Unite datorită importului acelei mărfi în Statele Unite.

În capitolul rezervat taxei speciale de dumping se arată că în cazul în care prețul de cumpărare sau prețul de vînzare al exportatorului este mai mic decît valoarea la prețul pieței externe se va impune, încasa și plăti, în plus față de alte taxe stabilite prin lege pe marfa respectivă, o taxă specială de dumping egală cu diferența.

Într-un alt articol al Actului antidumping este definit apoi prețul de cumpărare ca fiind prețul la care o asemenea marfă a fost cumpărată sau s-a convenit a fi cumpărată, înainte de data exportului.

Prețul de vînzare al exportatorului pentru marfa importată se prevede să fie prețul la care o astfel de marfă este vîndută sau se convine a fi vîndută în Statele Unite, înainte sau după data importului, de către sau în contul exportatorului plus, ca și în cazul prețului de cumpărare, o serie de costuri legate de ambalaje, transport, taxe, cînd acestea nu sînt incluse în prețul de vînzare.

Valoarea la prețul pieței externe a mărfii importate este prețul, la data exportului acestei mărfi în Statele Unite, la care este vîndută marfa respectivă sau alta similară pe piețele principale ale țării din care este exportată, în cantități obișnuite cu ridicata și în cursul operațiunilor obișnuite de comerț pentru consumul intern, plus aceleași costuri ca în cazul de mai sus.

Valoarea normală a mărfii importate este definită ca fiind suma următoarelor componente :

1. Costul materialelor și al proceselor de fabricare sau prelucrare folosite la producerea acestei mărfi sau a alteia similare, înainte de data exportului, care ar permite în mod obișnuit producerea acelei mărfi.

2. O sumă pentru cheltuieli generale și profit egală cu aceea reflectată de obicei în vînzările mărfii de către producători în țara exportatoare, dar suma pentru cheltuielile generale nu va fi mai mică de 10 la sută din costul expus în paragraful anterior, iar suma pentru profit nu va fi mai mică de 8 la sută din suma unor astfel de cheltuieli și costuri generale.

3. Costul tuturor ambalajelor de orice natură și alte cheltuieli legate de pregătirea mărfii pentru transport înspre Statele Unite.

În continuarea Actului antidumping sînt definite noțiunile de exportator, declarație vamală, stabilirea valorii în vamă, modul de efectuare a protestului, a restituirilor de taxe vamale și sînt definiți cîțiva din termenii care apar pe parcursul actului, ca de exemplu „vîndut, sau în absența vînzărilor oferit spre vînzare", „în cursul operațiunilor comerciale obișnuite", „această marfă sau alta similară", „cantitățile obișnuite cu ridicata".

Prin Actul antidumping, din Statele Unite s-a exemplificat pe scurt modul în care este tratat dumpingul în legislațiile unor țări. Alături de Japonia și C.E.E. Statele Unite pot fi date însă și ca exemplu pentru contribuția lor la adîncirea contradicțiilor dintre țările capitaliste și la prejudiciile aduse comerțului mondial, cu efecte de lungă durată pentru fluxurile de export și import, aceasta mai ales prin programul de discriminări impuse în prezent în calea comerțului mondial, discriminări care includ pe primul loc dumpingul.

Datorită efectelor negative pe care dumpingul le are nu numai asupra țărilor implicate dar și în general a comerțului internațional se cere ca fenomenul să fie studiat serios de către specialiștii care acționează în comerțul exterior, în scopul de a se adopta cele mai eficiente măsuri de prevenire sau contracarare a dumpingului.

dr. Ion OLTEANU

Practică arbitrală internațională

ASPECTE PRIVIND CEREREA DE REEXAMINARE

Împotriva hotărîrilor arbitrale definitive, în Regulamentul Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România (regulament aprobat prin Decretul nr. 18 din 15 februarie 1976), ca dealtfel în nici unul din Regulamentele comisiilor de arbitraj de pe lîngă camerele de comerț din țările membre C.A.E.R., nu se prevede nici o cale ordinară de atac.

Singura cale de atac prevăzută de Regulamentul Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România este cererea de reexaminare, calificată de acesta drept o cale de atac extraordinară. Cererea de reexaminare poate fi introdusă în 30 zile de la data comunicării hotărîrii atacate și va fi judecată de aceiași arbitri care au dat prima hotărîre, afară de cazul în care părțile aleg alți arbitri.

În cazul în care cererea de reexaminare este admisă, hotărîrea atacată se desființează și litigiul se rearbitrează, pronunțîndu-se o nouă hotărîre arbitrală.

Potrivit art. 49 din Regulamentul Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, hotărîrile arbitrale pot fi atacate pe calea cererii de reexaminare numai pentru unul din motivele următoare : a) partea a lipsit la termenul cînd au avut loc dezbaterile și procedura de citare nu a fost legal îndeplinită ; b) hotărîrea a fost dată de alți arbitri decît cei aleși sau desemnați potrivit Regulamentului Comisiei de arbitraj ; c) completul de arbitraj s-a pronunțat asupra unui lucru care nu s-a cerut ori a dat mai mult decît s-a cerut ; d) se înfățișează înscrisuri doveditoare de natură să schimbe soluția și pe care partea, din motive temeinice, nu le-a putut depune pînă la pronunțarea hotărîrii.

Cererea de reexaminare fiind o excepție adusă principiului caracterului definitiv al hotărîrii, motivele de reexaminare enumerate limitativ în art. 49 din Regulamentul Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România sînt de strictă interpretare, existența lor cerînd întotdeauna întrunirea condițiilor enunțate de acest text.

În cazul cererii de reexaminare introdusă pentru motivul prevăzut de art. 49 din Regulamentul Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, trebuie ca înscrisurile ce se înfățișează să fi existat la data pronunțării hotărîrii a cărei reexaminare se cere, deci să nu fie vorba de situații noi, intervenite după pronunțarea acesteia și este necesar ca acestea să fi fost necunoscute la acea dată, din diferite motive, de partea care le invocă în reexaminare. Este vorba de impedimente obiective, în existența cărora aceasta nu are a-și reproșa nici un fel de culpă (de e-

xemplu înscrisurile nu au putut fi depuse din cauza forței majore sau a reținerii acestora de către adversar, sau este vorba de o parte dintr-un înscris care nu a fost reprodus în extrasul pe care l-a depus la dosar adversarul etc.). De asemenea, înscrisul trebuie să fie de natură să ducă la respingerea acțiunii a cărei reexaminare se cere, deci să dovedească împrejurări esențiale pentru soluționarea cauzei, să fie decisive pentru schimbarea soluției dată anterior, în sensul că, dacă soluția ar fi fost aceeași chiar în prezența lor, nu pot constitui temei de reexaminare. Trebuie să nu fie deci simple însemnări, fără dată certă sau orice alt document care nu este de natură să schimbe starea de fapt stabilită de instanța a cărei hotărîre ar urma să fie desființată.

Făcînd aplicarea dispozițiilor art. 49 lit. d din Regulament, într-o speță cu care a fost sesizată, Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, prin Hotărîrea nr. 137 din 9 mai 1978, a respins cererea de reexaminare, corect în opinia noastră, considerînd că, condițiile de reexaminare nu permit admiterea de principiu a cererii, întrucît în speță, înscrisurile ce constituiau motiv de reexaminare se aflau printre actele sau corespondența părții care cerea reexaminarea și care nu le-a prezentat, pînă la pronunțarea hotărîrii a cărei desființare se cere, din neglijență, deși dacă le-ar fi prezentat la timp soluția s-ar fi schimbat. Deci nu au existat impedimente obiective, în a căror existență partea care a invocat înscrisurile să nu fi fost în culpă, ci pur și simplu aceasta nu le-a înfățișat la timp din propria sa vină, ori, cum dispozițiile art. 49 din Regulamentul Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie sînt de strictă interpretare, singura soluție corectă este cea de respingere a cererii de reexaminare.

IRINA MOROIANU
ION NUCĂ

fișier

PĂTRUNDEREA FIRMEI „SONY" ÎN EUROPA

În condițiile unei rezistențe crescînde față de expansiunea mărfurilor japoneze, în Europa, firmele japoneze au început să-și schimbe strategia, orientîndu-se spre realizarea de investiții productive pe piața locală. Astfel, „Sony", un mare gigant al producției de aparatură electronică de larg consum, și-a elaborat un program de pătrundere pe piața vest-europeană.

Deși piața S.U.A. continuă să fie principalul debușeu al firmei „Sony", către Europa îndreptîndu-se mai puțin de un sfert din volumul exporturilor (ambele piețe însumînd circa 55% din volumul total al vînzărilor de 1,3 miliarde $ la nivelul anului 1975), firma și-a îndreptat o mare atenție spre cucerirea acestei piețe în ciuda concurenței acerbe a producătorilor locali.

Cele 3 direcții principale de acțiune ale firmei în vederea cuceririi acestei piețe au fost :

1) Creșterea gradului de pătrundere pe piața europeană prin îmbinarea echilibrată a ofertei de masă cu cea selectivă ;

2) Utilizarea facilităților pe care le oferă fabricația locală ;

3) Coordonarea filialelor regionale într-un mod specific firmei, netradițional, care asigură maximum de elasticitate și promptitudine.

În prima fază de introducere cînd era încă importator pe piața europeană, firma a beneficiat de economia de scară în distribuție — grație unificării treptate a C.E.E. —, fără a neglija însă nici particularitățile naționale ale piețelor. Pe majoritatea piețelor au fost menținuți și ulterior agenții distribuitori, cu excepția unor piețe cheie ca R.F. Germania, Franța, Anglia unde aceștia au fost înlocuiți prin filiale comerciale proprii.

Filialele la rîndul lor și-au creat reprezentanțe regionale cu depozite și formații de service. Atît filialele cît și agenții distribuitori se aprovizionează dintr-un uriaș depozit și centru de distribuție din Olanda, la Vianen. Piesele de schimb sînt livrate de Centrul de service și engineering de la Anvers, care pregătește totodată și personalul de service ce deservește întreaga piață vest-europeană. Centrul de distribuție de la Vianen devenind cu timpul insuficient și pentru a asigura o promptitudine sporită în livrarea comenzilor firma și-a propus crearea de centre de distribuție pe principalele piețe europene, care să dispună de mari depozite separate.

Spre exemplu în R.F. Germania Sony GmbH, filiala germană a firmei a creat un astfel de centru în apropiere de Köln, care aprovizionează pentru început regiunea Rin-Westfalia, urmînd ca apoi să se extindă la întreaga țară. În același timp filiala a cumpărat firma vest-germană producătoare de echipament electronic Wega, ale cărei vînzări erau în 1975 de 100 milioane D.M. care s-a dovedit, ca și fabrica de televizoare color din Wales, o bună investiție.

Producția de echipament electronic a firmei Wega a început să încorporeze treptat componente Sony, extinzîndu-și totodată gama de fabricație prin includerea în programul de producție a casetofoanelor și magnetofoanelor Sony cu mici modificări de design, care poartă însă marca comercială Wega. Tehnologia de fabricație și sistemele de control al calității se aliniază treptat la cele ale firmei Sony, ingineri ai firmei Wega fiind instruiți în acest scop în Japonia.

Coordonarea activității filialelor europene este făcută prin societatea Sony Overseas S.A. (Sosa). Deși aceasta are numai 40 de angajați la sediul său din Zug-Elveția, plus 85 în reprezentanțe regionale în Europa, ea desfășoară o amplă activitate de marketing în sprijinirea activității filialelor și distribuitorilor, derulează operațiunile financiare ale firmei în zona vest-europeană, urmărește activitatea centrelor din Vianen și Anvers.

De remarcat că Sosa nu se interpune în comunicațiile directe dintre directorii filialelor și Divizia internațională a firmei Sony de la Tokio, directorii pe funcțiuni ținînd o strînsă legătură, directă, cu omologii lor din Tokio și viceversa.

Aceasta permite ca filialele să aibă o contribuție importantă în orientarea dezvoltării noilor produse, în adaptarea rapidă a producției la cerințele specifice pieței locale, atunci cînd volumul cererii o justifică.

În cazul în care directorii de marketing apreciază că pentru anumite articole este mai rentabil să se aprovizioneze direct de la centrală din Japonia, renunță la aprovizionarea de la o altă filială europeană, (de exemplu Sony GmbH poate renunța la aprovizionarea de TV color de la filiala engleză în favoarea producătorilor din Japonia) sau dimpotrivă să-și găsească subfurnizori mai apropiați pentru subansamble la care transportul maritim îndelungat nu este oportun (exemplu microfoane comandate unei firme terțe din Norvegia). Asemenea posibilități de operare motivează personalul și permite acționarea rapidă și eficientă pe piață.

I. G.

Redactorul rubricii RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE
Ioan GEORGESCU

Înfiinţarea unităţilor economice

Sub imperiul vechilor reglementări legale, înfiinţarea întreprinderilor şi centralelor industriale era, în principiu, de atributul organelor executive. Întreprinderile de interes republican, ca şi centralele se înfiinţau prin hotărîre a Consiliului de Miniştri şi doar întreprinderile de interes local se înfiinţau prin hotărîri ale consiliilor populare.

În mod simetric, desfiinţarea întreprinderilor, reorganizarea lor prin fuziune, absorbţie, divizare totală sau parţială, modificarea activităţii, denumerii sau sediului se hotărau de către aceleaşi organe care dispuseseră înfiinţarea.

O astfel de reglementare era evident tributară unei concepţii potrivit căreia crearea unei persoane juridice de tipul unităţilor economice de stat era de domeniul executivului.

Este interesant de observat că Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea şi calitatea muncii a consacrat conceptul de gradare a unităţilor.

Potrivit art. 29(1) din această lege unităţile economice se încadrează în raport de mărimea şi complexitatea activităţii ce o desfăşoară în grade de organizare. Se precizează că încadrarea se face la înfiinţare, prin hotărîre a Consiliului de Miniştri, iar modificarea acesteia se va face — acolo unde este cazul — odată cu aprobarea planului de stat anual.

Gradarea unităţilor este unul din criteriile de care se ţine seama la stabilirea retribuţiei tarifare a personalului de conducere ; acesta este de altfel scopul unic în care ea are loc. Ulterior acestei legi, a fost adoptat Decretul Consiliului de Stat nr. 16/1976 privind metodologia de tehnică legislativă, care stabileşte că reglementarea drepturilor băneşti şi a altor drepturi materiale acordate ca retribuţie sau sub altă formă se realizează la nivel de lege. În consecinţă, actele de gradare a unităţilor au început să fie făcute la nivel de lege — prin decret al Consiliului de Stat. Cum însă gradarea avea loc la înfiinţare se năştea o situaţie nepotrivită, înfiinţarea făcîndu-se prin hotărîre a Consiliului de Miniştri, iar gradarea — subsecventă — printr-un act cu forţă juridică superioară — decretul. Pentru a se evita o astfel de anomalie, înfiinţarea şi gradarea unităţilor s-au făcut — ambele — prin decret. Astfel, un număr considerabil de întreprinderi şi centrale au fost înfiinţate prin decret. Practica era întru totul conformă Constituţiei, deoarece un organ al puterii de stat este în drept să efectueze orice act ce intră în competenţa organelor executive subordonate. Cine poate mai mult, poate şi mai puţin.

Recenta Lege nr. 5/1978 privitoare la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat consacră această practică. Ea a dispus că întreprinderile de interes republican se înfiinţează prin decret al Consiliului de Stat, ca şi centralele industriale.

Prin acest text este confirmată ideea că crearea unei unităţi economice de stat, dotată cu personalitate juridică, atunci cînd este de interes republican, este un act de domeniul legii.

Prin aceasta, legea este pe deplin consecventă cu ceea ce însăşi a dispus cu privire la instituţii. Astfel, potrivit art. 88 alin. 2 din lege, înfiinţarea instituţiilor de stat de interes republican se face prin decret al Consiliului de Stat.

Fac excepţie de la regula arătată mai sus, întreprinderile de interes local şi unităţile cu gestiune economică, fără personalitate juridică. Astfel, potrivit legii, întreprinderile de interes local se înfiinţează prin hotărîri ale consiliilor populare — deci, tot la nivelul organului de putere.

Cît priveşte unităţile fără personalitate juridică, legea face o distincţie. O primă categorie de unităţi cum sînt fabricile, uzinele, exploatările, grupurile de şantiere şi alte unităţi cu organizare asemănătoare se înfiinţează prin ordinul ministrului, pe baza hotărîrii consiliului de conducere al ministerului, sau, după caz, prin decizia comitetului executiv al consiliului popular judeţean sau al municipiului Bucureşti. Pentru înfiinţarea de uzine şi fabrici în cadrul întreprinderilor este cerut şi acordul Consiliului Organizării Economico-Sociale.

Pentru o a doua categorie de unităţi — cum ar fi secţii, şantiere, ateliere, loturi, depozite şi altele similare —înfiinţarea se face prin decizia directorului sau a directorului general pe baza hotărîrii consiliului oamenilor muncii al întreprinderilor sau centralei în cadrul căreia funcţionează unitatea.

dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Consecinţele livrărilor necontractuale

Fapta unei unităţi socialiste de a expedia unei alte unităţi produse care nu formează obiectul unei comenzi sau contract economic are, în mod incontestabil, caracter ilicit şi ca atare, respectiva unitate — fiind în culpă — trebuie să suporte consecinţele patrimoniale care se produc în asemenea situaţii.

Cu toate acestea, livrarea unor produse necontractate nu constituie o abatere de la disciplina contractuală care să intereseze exclusiv raportul dintre unităţile respective.

Într-adevăr, interesele economiei naţionale impun ca urmările unei asemenea abateri să fie reduse la minimum. În considerarea acestor interese, practica arbitrală a recunoscut unele obligaţii şi în sarcina unităţii socialiste căreia i s-au expediat produse necontractate. Mai mult decît atît. Pentru neîndeplinirea acestor obligaţii se angajează răspunderea unităţilor respective.

Soluţiile la care ne referim constituie o expresie a grijii pentru bunurile proprietate socialistă şi totodată una dintre manifestările spiritului de colaborare care trebuie să caracterizeze raporturile dintre unităţile socialiste.

Obligaţiile amintite au, în primul rînd, scopul de a asigura integritatea cantitativă şi calitativă a produselor livrate necontractual. Primind asemenea produse, unitatea destinatară trebuie să le verifice integritatea şi să ia măsuri prin care să se excludă posibilitatea sustragerii lor. Totodată, ea trebuie să se îngrijească de păstrarea însuşirilor calitative ale produselor, în aşa fel încît ele să nu se degradeze pînă la reglementarea situaţiei cu unitatea furnizoare. Sînt obligaţii care se încadrează deci, în sfera acelora care au drept obiectiv apărarea integrităţii proprietăţii socialiste.

Obligaţiile unităţii destinatare vizează şi descărcarea mijloacelor de transport cu care au sosit produsele pentru ca acestea — mijloacele de transport — să fie redate circuitului normal în

termenele legale, în așa fel încît să se evite taxele de locații și cheltuielile de staționare.

Ar fi greșit să se considere că unitatea destinatară răspunde în orice condiții pentru neîndeplinirea acestor obligații. Conduita sa se apreciază în raport cu posibilitățile efective pe care le avea la data primirii produselor necontractate. Ea trebuie să utilizeze la maximum aceste posibilități și poate fi ținută să răspundă numai în raport cu circumstanțele reale și efective care au existat în momentul primirii produselor respective. Dacă unitatea destinatară dovedește că a făcut toate diligențele posibile în vederea evitării sau limitării consecințelor păgubitoare, răspunderea sa nu poate fi angajată. În acest caz, întreaga răspundere revine unității care a expediat produse necontractate.

Primind asemenea produse, unitatea destinatară se poate afla în fața mai multor alternative pentru îndeplinirea obligațiilor ce-i revin. Ea trebuie să opteze pentru alternativa cea mai economicoasă în așa fel încît daunele să fie cît mai limitate.

În legătură cu această opțiune, s-a pus problema dacă unitatea destinatară este obligată — în toate cazurile — să descarce produsele necontractate din mijlocul de transport și să le păstreze la dispoziția unității expeditoare.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1277/1978 s-a reținut că Întreprinderea de prefabricate beton Galați a livrat în tranzit achitat, către C.A.P. Ogorul Nou, județul Dolj, o cantitate de spalieri pentru vie ce nu figura în contractul încheiat cu veriga intermediară, contract în executarea căruia s-a efectuat livrarea. C.A.P. Ogorul Nou, neavînd posibilitatea să utilizeze produsele necontractate, le-a restituit Întreprinderii de prefabricate beton Galați, fără să le descarce din mijlocul de transport. În acest fel s-au ocazionat cheltuieli neeconomicoase constînd în taxe de manevră, schimb de destinație și de transport care s-au localizat la întreprinderea expeditoare, menționată mai sus.

Obiecțiunea acesteia, că C.A.P. Ogorul Nou trebuia să descarce spalierii, a fost înlăturată cu următoarea motivare : „Avînd în vedere că marfa nu a fost contractată iar destinatara nu o putea utiliza, era inutil și neeconomicos să o descarce...".

Rezultă deci, că descărcarea produselor nu este singura modalitate la care trebuie să recurgă unitatea destinatară în cazul livrărilor necontractuale.

I. ICZKOVITS

financiar

Precizări privind exercitarea refuzului de plată a prețului

Este cunoscut că, potrivit pct. 90 lit. b din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, unitatea beneficiară este în drept să refuze plata prețului dacă produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare stabilit de bancă, inclusiv prelungirea termenului, conform pct. 82 din aceleași norme.

În aplicarea acestor dispoziții normative, practica arbitrală a adoptat soluții nuanțate, de natură să asigure aplicarea armonioasă a tuturor prevederilor legale incidente în relația complexă, unitatea furnizoare-cărăuș-unitate beneficiară.

Pe această linie se înscrie și recenta Decizie nr. 160/1978 a primului arbitru de stat.

În speță, reclamanta-furnizoare, a livrat în două vagoane, pentru care s-a întocmit o singură scrisoare de trăsură, produsele contractate cu pîrîta-beneficiară ce figurează ca unitate destinatară în scrisoarea de trăsură.

La destinație, pîrîtei-beneficiare, i s-a eliberat un singur vagon, fapt care a determinat-o să refuze plata prețului aferent produselor din cel de-al doilea vagon care nu a fost primit.

Arbitrajul de Stat Interjudețean Ploiești, prin hotărîrea nr. 1714/1977, a respins acțiunea formulată pentru plata prețului față de pîrîta-beneficiară pe considerentul că, atîta timp cît nu a primit produsele, aceasta a fost în drept să-și mențină, potrivit practicii arbitrale, refuzul de plată.

Acțiunea a fost respinsă și împotriva regionalei de cale ferată pe raza căreia se află stația de expediere cu motivarea că reclamanta — furnizoare, care avea drept la acțiune față de cărăuș atîta timp cît pîrîta-beneficiară nu a primit produsele din cel de-al doilea vagon, nu a exercitat acest drept în cadrul termenului legal de prescripție.

Prin decizia la care ne referim, hotărîrea a fost desființată pentru următoarele considerente deosebit de clare și judicioase :

„Potrivit art. 85 lit. b din Regulamentul de transport, dreptul la acțiune împotriva cărăușului aparține destinatarului din momentul în care fie a primit scrisoarea de trăsură, fie și-a valorificat drepturile care îi aparțin în virtutea art. 61.

În speță, pîrîta destinatară a primit scrisoarea de trăsură cu nr. 662614, cu care s-au expediat două vagoane de pavele ; astfel că a aderat la contractul de transport.

Întrucît în scrisoarea de trăsură erau prevăzute două vagoane și s-a primit numai unul, acțiunea împotriva cărăușului pentru vagonul lipsă cu nr. 897 urma să fie introdusă de destinatară, sau prin cesionarea dreptului la acțiune expeditoarei.

În ce privesc pretențiile reclamantei furnizoare pentru plata prețului, se constată a fi întemeiate, întrucît practica arbitrală a reținut constant că refuzul organizației socialiste beneficiare nu poate fi considerat justificat față de organizația furnizoare... dacă lipsurile reclamate provin din timpul transportului, existînd indicii evidente în acest sens.

În speță, s-a expediat de către reclamantă vagonul nr. 897 cu 20 tone pavele care nu a ajuns la destinatară, astfel că pîrîta destinatară avea acțiune directă împotriva cărăușului care este ținut să răspundă pentru integritatea mărfii preluată spre transport. Din momentul predării mărfii spre transport, expeditorul este eliberat de orice răspundere.

Ca urmare, atîta timp cît furnizoarea a făcut dovada livrării mărfii, refuzul beneficiarei pentru plata prețului nu era întemeiat, beneficiara avînd obligația acționării cărăușului sau cesionării dreptului la acțiune către expeditor".

Într-adevăr, în considerarea necesității ca paguba să fie suportată de către unitatea socialistă efectiv vinovată de pierderea protuselor, în situația în care pierderea s-a produs în timpu transportului — cărăușul nefăcînd nici o dovadă contrară — iar dreptul la acțiune împotriva căii ferate aparține exclusiv destinatarului

(cum este cazul în speță), nu ar fi cu nimic justificată recunoașterea unui drept de refuz de plată necondiționat în favoarea unității beneficiare-destinatare.

Socotim că, în astfel de situații se poate adopta una din următoarele modalități :

1. Unitatea beneficiară cesionează celei furnizoare dreptul de a reclama lipsurile la calea ferată, în măsura în care cesiunea este acceptată, refuzul de plată al unității beneficiare este justificat, recuperarea pagubei de la cărăuș urmînd să se facă de către unitatea furnizoare.

2. În lipsa unei asemenea cesiuni, unitatea beneficiară este ținută să-l acționeze pe cărăuș în calitatea sa de destinatară și să achite, fără întîrziere, prețul datorat unității furnizoare.

H. MATEI

comerț exterior

Caracteristici ale legii contractelor economice internaționale din Republica Democrată Germană

Concepția generală care călăuzește reglementările cuprinse în Legea Republicii Democrate Germane din 5 februarie 1976 referitoare la contractele economice internaționale și-a găsit expresia în preambulul acesteia. Finalitatea urmărită constă, potrivit textului înscris în preambul, în promovarea raporturilor economice internaționale, pe calea colaborării pașnice și echitabile între popoare, în conformitate cu principiile unanim recunoscute ale dreptului internațional contemporan.

În concordanță cu scopul evocat, care a directivat toate prevederile legii în discuție, s-a pus un accent hotărît în primul rînd pe **principiul libertății contractuale.** Se asigură astfel partenerilor din state diferite posibilitatea să-și configureze, potrivit voinței și intereselor lor legitime, drepturile și obligațiile corelative în cadrul fiecărui contract pe care îl încheie.

Opțiunile exercitate de contractanți, în cadrul clauzelor pe care le stipulează, beneficiază de un cîmp larg de manifestare, deoarece Legea din 5 februarie 1976 cuprinde un număr minim de dispoziții imperative (singurele care exclud orice derogări).

În această privință, art. 5, intitulat „libertatea contractuală", consfințește regula de aplicare absolut generală că „părțile unui contract pot să deroge de la dispozițiile prezentei legi, dacă obiectul lor o permite și dacă derogările nu sînt excluse în mod explicit". Consacrînd într-un mod atît de categoric libertatea contractuală, legea în discuție înlătură totodată, deliberat, noțiunea echivocă a libertății voinței, care, transpusă pe plan juridic, este nesatisfăcătoare.

Principiul libertății contractuale interesează deopotrivă interpretarea contractului, așa cum se desprinde din cuprinsul art. 6. Textul citat a înțeles să întemeieze această interpretare, în principal, pe voința părților, pe scopul convenției încheiate și pe clauzele stipulate, care nu fac decît să materializeze intenția comună a contractanților.

Un alt principiu deosebit de semnificativ pentru orientarea Legii contractelor economice internaționale din R.D.G. este **cel al valorii juridice atribuite uzanțelor comerciale.** Acestea sînt ridicate la rangul de izvor de drept, fără să fie totuși puse pe picior de egalitate cu dispozițiile legale.

În concepția Legii care ne preocupă, uzanțele comerciale îndeplinesc funcția unor reglementări supletive de voință, ele fiind subînțelese în contracte, dacă părțile nu au convenit într-un alt sens. Se admite, de asemenea, că părțile pot să se conformeze uzanțelor comerciale chiar atunci cînd au un conținut diferit de al dispozițiilor legale, însă numai în măsura în care este vorba de prevederi normative cu caracter dispozitiv (așadar, susceptibile de derogări convenționale). Poziția de subordonare a uzanțelor comerciale față de dispozițiile legale rezultă totuși din faptul că nu se admite ca primele să contrazică normele imperative.

În sensul celor arătate, art. 5 cuprinde următoarea reglementare : „uzanțele comerciale stabilite în raporturile de afaceri internaționale trebuie luate în considerare cu ocazia încheierii și executării contractelor economice internaționale, afară numai dacă contravin unor dispoziții ale prezentei Legi de la care nu se admit derogări".

Uzanțele comerciale dețin încă o valență, și anume, li se recunoaște funcția de a servi drept criteriu pentru interpretarea contractelor din domeniul pe care îl examinăm. În această privință trebuie însă făcută deosebirea dintre obiceiurile instaurate în raporturile părților și uzanțele propriu-zise.

Disocierea arătată prezintă interes incontestabil sub aspectul interpretării contractelor economice internaționale, deoarece voința părților în cauză urmează să fie înțeleasă în primul rînd în conformitate cu obiceiurile statornicite în raporturile dintre ele și numai în al doilea rînd în lumina uzanțelor comerciale.

Prioritatea recunoscută obiceiurilor dintre părți asupra uzanțelor comerciale se explică. Ea dă expresie corelației existente între reglementările speciale și cele cu caracter general. Potrivit unui principiu necontestat, dispozițiile speciale trec înaintea celor generale, chiar dacă derogă de la prescripțiile celor din urmă. Cum obiceiurile dintre părți prezintă un grad de particularizare vădită față de uzanțele comerciale, ni se pare firesc că s-a acordat celor dintîi preeminența ca instrumente interpretative de voință.

În orice caz însă, atît obiceiurile dintre părți, cît și uzanțele comerciale propriu-zise pot fi utilizate ca mijloace de interpretare numai în subsidiar și anume, în măsura în care nici examinarea scopului contractului, nici clauzele sale nu lămuresc destul de limpede semnificația unor prevederi convenite de parteneri. În sensul celor arătate, art. 6 alin. 2 stabilește că „în interpretarea contractelor trebuie luate în considerare scopul contractului, celelalte clauze ale sale, obiceiurile statornicite de părți în raporturile lor reciproce, precum și cutumele comerciale și, îndeosebi, uzanțele comerciale".

Pe lîngă principiile amintite pînă acum, comentatorii din R.D.G. (ca de pildă prof. Fritz Enderlein) relevă încă unul, neenunțat expres de Legea contractelor economice internaționale, dar pe care ea îl implică în mod necesar. Este vorba despre principiul facilitării modalităților de încheiere și de executare a contractelor economice internaționale, ca și de stabilizarea raporturilor dintre parteneri.

Măsurile adoptate de legiuitorul din R.D.G. în scopul arătat sînt multiple. Cu titlu de exemplu, se pot cita dispozițiile care, spre a promova operațiile de comerț exterior, consideră ca efectiv încheiat un contract, chiar dacă anumite clauze uzuale lipsesc sau sînt nevalabile, instituind totodată modalități adecvate spre a-i aduce completările de rigoare (art. 30, 32 și 42).

În ce privește faza de executare, s-a consacrat — pe linia arătată — principiul că părțile trebuie să-și îndeplinească obligațiile asumate în așa fel încît să realizeze pe deplin obiectul

contractului. Totodată, activitatea fiecărei părți trebuie astfel organizată încît să înlesnească executarea de către celălalt contractant a prestației echivalente, datorate în schimb (art. 259). În fine, s-a admis, în anumite condiții, ca una dintre părți să poată aduce la îndeplinire în locul celeilalte anumite acte, spre a se crea astfel posibilitatea unei executări efective a obligațiilor contractuale (art. 262).

Principiul stabilității raporturilor juridice își găsește expresia în posibilitatea reamenajării și adaptării contractului, în cazul în care intervin schimbări importante ale circumstanțelor avute în vedere la data cînd părțile au perfectat operațiunea respectivă de comerț exterior (art. 295). În fine, tot atît de semnificative ni se par reglementările care, în scopul salvării contractului, restrîng la maxim posibilitatea rezoluției și denunțării acestuia, în ipoteza neexecutării sau executării defectuoase a obligațiilor, acordînd prioritate sancțiunilor patrimoniale.

Un ultim principiu la care ne vom referi este acel al interzicerii abuzului de drept în raporturile economice internaționale. Consacrarea unei reglementări corespunzătoare prin dispozițiile art. 7 asigură, în completarea răspunderii pentru neexecutare sau executare neconformă a obligațiilor asumate, un regim cît mai echitabil raporturilor contractuale de comerț exterior. Potrivit art. 7, „exercitarea drepturilor izvorîte dintr-un raport juridic este nelegitimă dacă are de scop să cauzeze un prejudiciu unui contractant. Exercitarea de către una dintre părți a drepturilor izvorîte dintr-un raport juridic este de asemenea nelegitimă dacă este incompatibilă cu atitudinea personală a celui interesat față de acest raport juridic".

În lumina principiilor amintite, Legea contractelor economice internaționale din R.D.G. a înțeles să folosească, înainte de toate, ca izvor de inspirație a reglementărilor pe care le cuprinde, practicile comerciale care și-au atestat în decursul timpului utilitatea și eficiența în cadrul activității de comerț exterior. Procesul de legiferare s-a realizat într-o măsură decisivă pe calea generalizării clauzelor inserate în mod obișnuit de întreprinderile din R.D.G. în contractele încheiate de ele cu parteneri din străinătate, prin selectarea acelor reglementări convenționale care, în proba severă a experienței, s-au dovedit a fi convenabile. Caracterul pragmatic al Legii contractelor economice din R.D.G. constituie, cu alte cuvinte, una dintre trăsăturile sale esențiale.

Pentru elaborarea dispozițiilor normative s-a ținut seama deopotrivă de aportul valoros al unor acte legislative sau al unor proiecte de dată recentă, provenite din alte state sau elaborate sub egida unor organizații internaționale, precum C.A.E.R., UNCITRAL, UNIDROIT, Conferința de drept internațional privat de la Haga etc. Dintre actele normative statale, un rol important, ca precedente consultate, l-au avut Codul comerțului internațional al Republicii Socialiste Cehoslovace sau Codul comercial uniform al S.U.A. Nu au fost omise nici reglementările — compatibile cu cerințele comerțului exterior — din codurile civile în vigoare în alte țări socialiste și îndeosebi cele din codul civil al R.S.F.S.R. din 1964. Totuși, astfel cum subliniază prof. Enderlein, dreptul comparat a fost utilizat numai ca o metodă auxiliară, în completarea datelor furnizate de practica de comerț exterior a întreprinderilor din R.D.G., căreia i-a revenit ponderea cea mai însemnată.

dr. Octavian CĂPĂȚÎNĂ

transport

Transportul feroviar de mărfuri redirijat de la frontieră

Arbitrajul de Stat a avut a se pronunța în numeroase cazuri asupra regimului juridic care se aplică unui transport feroviar de mărfuri, în trafic internațional, redirijat de la frontieră.

Practica constantă a Arbitrajului de Stat este aceea că un transport care circulă cu scrisoarea de trăsură internațională rămîne în trafic internațional pînă la destinație, cu toate că la frontieră I.S.C.E. Romtrans — în vederea efectuării plății centralizate — reține scrisoarea de trăsură internațională și eliberează o scrisoare de trăsură locală (internă).

Acest regim nu se aplică însă transportului care circulă cu scrisoare de trăsură locală în regim de coletărie (ex. Decizia PAS nr. 123/1977).

Se pune problema care este explicația acestei excepții și care sînt consecințele juridice ale aplicării acestui regim.

În general mărfurile circulă în vagon complet. În aceste cazuri, vagonul — astfel cum a plecat de la furnizorul-predător, ajunge la destinatarul-beneficiar, cu o singură scrisoare de trăsură și transportului i se aplică regimul transporturilor internaționale.

În cazul cînd la frontieră marfa dintr-un vagon se divide pentru a merge la mai mulți beneficiari și deci cu destinații diferite, în regim de coletărie, se emit de către I.S.C.E. Romtrans mai multe scrisori de trăsură locale. În asemenea cazuri transporturile astfel dirijate nu mai pot fi considerate transporturi internaționale pînă la destinație, ci ele devin transporturi locale (interne), urmînd a li se aplica deci regimul transporturilor interne.

Vom menționa, mai jos, cele mai importante diferențe, de care trebuie să se țină seama, între regimul transporturilor internaționale și cele interne:

1. Prescripția în transporturile internaționale, în regim C.I.M. este de un an (art. 47), în regim S.M.G.S. de 9 luni (art. 30), iar în transporturile interne operează dispozițiile art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958, deci termenul prescripției este de 6 luni.

2. La destinație, în transporturile internaționale, pentru ca procesul verbal de constatare să fie valabil (opozabil furnizorului extern și căilor ferate de pe parcurs) el trebuie încheiat în mod obligatoriu cu calea ferată. În transporturile interne, în conformitate cu prevederile art. 70 și 71 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, procesul verbal de constatare se poate încheia, atunci cînd „se nasc divergențe între organele C.F.R. și reprezentantul beneficiarului în prezența unui delegat neutru" (deci nu este obligatorie prezența căilor ferate).

3. În caz de depășirea termenului de executare a contractului de transport, reclamațiile și acțunile împotriva căii ferate pot fi prezentate în termen de 2 luni (în regim S.M.G.S., art. 30), sau în termen de 60 zile (în regim C.I.M., art. 46).

În transporturile interne, în conf. cu art. 86 din Regulamentul de transport al căilor ferate, stingerea acțiunii contra căii ferate, născută din contractul de transport — în caz de

reclamaţie pentru întîrziere — are loc cînd reclamaţia e făcută într-un termen de maximum 14 zile.

4. În cazul introducerii reclamaţiei administrative în termen, prescripţia se suspendă în transporturile internaţionale în regim S.M.G.S. pînă la expirarea unui termen de 180 zile, conf. art. 28 § 8, iar în regim C.I.M. şi în transporturile interne în termen de 3 luni, socotit de la întregistrarea reclamaţiei (art. 13 lit. c — prevedere adăugată prin Decretul nr. 218/1960 la art. 13 din Decretul nr. 167/1958). Menţionăm că în Convenţia C.I.M. nu este prevăzut un termen pentru suspendarea prescripţei, care dealtfel nici nu este obligatorie în acest regim. Practica arbitrală, în conformitate cu art. 54 din Convenţa C.I.M. care prevede „în lipsa unor dispoziţiuni în prezenta Convenţie, sînt aplicabile dispoziţiile legilor şi regulamentelor naţionale referitoare la transport, din fiecare stat", aplică legea internă, în sensul că suspendarea prescripţiei în transporturile internaţionale, în regim C.I.M., se consideră de 3 luni.

5. Termenul de prescripţie se calculează în cazul despăgubirii pentru pierderea totală a mărfii, după trecerea a 60 zile de la expirarea termenului de executare a contractului de transport în toate trei regimurile. (Regim internaţional S.M.G.S. art. 30 § 2, regim C.I.M. art. 30 § 1 şi în trafic intern art. 75 pct. 1 din Regulamentul de transport C.F.R.).

6. În toate regimurile, din momentul în care destinatarul primeşte marfa fără obiecţiuni de la C.F.R., răspunderea acesteia încetează.

Totuşi, în trafic intern, în termen de 5 zile (art. 57—66 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959) şi în trafic internaţional în termen de 7 zile (art.. 257—265 din Prescripţiile internaţionale pentru mărfuri — P.I.M.), dacă destinatarul constată, la locul de depozitare, deprecieri sau avarii şi are bănuieli că lipsa constatată provine de pe parcurs şi ar fi imputabilă cărăuşului, poate sesiza cărăuşul, printr-o reclamaţie scrisă, invitîndu-l să participe la constatare.

Lucian THEODORU

practică judecătorească

● **SUSPENDAREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ.** Tribunalul Suprem, secţia civilă, prin decizia nr. 2141/1977 aduce importante precizări — deosebit de utile compartimentelor de personal din cadrul unităţilor socialiste — cu privire la suspendarea contractului de muncă şi anume :

— contractul de muncă îşi menţine valabilitatea pe întreaga perioadă a suspendării din funcţie, dispusă în baza art. 16 din Legea nr. 1/1970 ;

— persoana împotriva căreia a fost luată o asemenea măsură trebuie să se prezinte la lucru de îndată ce a luat cunoştinţă de încetarea cauzei de suspendare sau într-un termen rezonabil, în raport de unele împrejurări obiective pe care cel în cauză va trebui să le dovedească, ele urmînd a fi apreciate de instanţă ;

— prezentarea la lucru reprezentînd o împrejurare de fapt se poate dovedi prin orice mijloc de probă ;

— dacă unitatea refuză reprimirea la lucru după încetarea cauzei de suspendare a contractului de muncă, persoana va putea cere organului de jurisdicţie în termen de 30 zile socotit de la data refuzului unităţii să oblige unitatea de a o reprimi în muncă.

Considerăm utilă încă o precizare. Dat fiind că în cazul de faţă contractul de muncă îşi menţine valabilitatea, cu ocazia reprimirii la lucru, unitatea nu va putea schimba unilateral locul de muncă, retribuţia şi alte elemente esenţiale ale contractului.

● **SUSPENDAREA TERMENULUI DE EMITERE A DECIZIEI DE IMPUTARE.** Tot Tribunalul Suprem, secţia civilă, prin decizia nr. 2325/1977 aduce o precizare ce poate fi considerată ca o completare a îndrumării dată de Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 la pct. 3 potrivit căreia, în cazul în care, considerîndu-se că paguba a fost cauzată printr-o faptă ce constituie infracţiune, unitatea sesizează organele de urmărire penală, operează suspendarea termenului de emitere a deciziei de imputare cu condiţia ca reclamaţia să fie făcută înăuntrul termenului de 60 de zile prevăzut de art. 108 alin. 2 din Codul muncii. Prin decizia sus-citată a secţiei civile, instanţa supremă a considerat că suspendarea termenului de emitere a deciziei de imputare operează nu numai în cazul în care sesizarea a fost făcută de conducerea unităţii, ci şi de organul de control competent a constata existenţa pagubei, cu condiţia însă — şi în situaţia de faţă — ca această reclamaţie să fie făcută înăuntrul termnului de 60 de zile în care conducerea unităţii păgubite poate lua măsurile de recuperare prevăzute de Codul muncii.

● **INADMISIBILITATEA PRELUNGIRII TERMENULUI DE EMITERE A DECIZIEI DE IMPUTARE PENTRU EFECTUAREA CERCETĂRILOR.** Situîndu-se pe linia constant promovată de instanţa noastră supremă cu privire la inadmisibilitatea prelungirii termenului de 60 zile prevăzut de lege, pentru emiterea deciziei de imputare pe motivul că sînt necesare noi verificări, Tribunalul judeţean Tulcea, prin decizia civilă nr. 302/1977 a considerat că acest termen o dată expirat nu poate fi prelungit şi nici nu reîncepe să curgă ca efect al unor cercetări ulterioare. Nu are relevanţă dacă aceste cercetări au fost efectuate de personalul propriu al unităţii sau de către organul ierarhic superior. După împlinirea termenului de prescripţie de 60 de zile faţă de autorii direcţi ai pagubei, nu se poate pune decît problema răspunderii celor din vina cărora nu s-a emis decizia de imputare înăuntrul termenului prevăzut de lege, astfel cum a statuat şi Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1974.

● **DEPĂŞIREA CONSUMULUI SPECIFIC FĂRĂ CULPĂ NU ATRAGE RĂSPUNDEREA MATERIALĂ.** Art. 14 din Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, a resurselor, materiale şi aprovizionarea tehnico-materială prevede că răspunderea materială este atrasă pentru depăşirea normelor de consum numai dacă dauna a fost provocată din culpă. Instanţele nu au fost deseori confruntate cu asemenea cazuri dat fiind că, de regulă, depăşirea normelor de consum (a consumului specific) se datorează culpei personalului. Tribunalul judeţean Ialomiţa, prin decizia civilă nr. 206/1977, a considerat că în cazul în care unitatea nu a stabilit şi nu a comunicat muncitorilor regulamentul de fabricaţie a unui produs şi normele de consum, dauna suferită prin depăşirea consumului normat nu poate fi imputată muncitorilor deoarece aceştia nu se fac vinovaţi de cauzarea pagubei.

● **EFECTUL AVIZULUI DAT LA ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR DE MUNCĂ A UNOR CATEGORII DE PERSONAL.** Prin decizia nr. 2341/1977 secţia civilă a Tribunalului Suprem a decis că retragerea avizului de către acelaşi organ — aviz care a fost obligatoriu la încadrarea în muncă a unei persoane în funcţia de paznic — are de consecinţă desfacerea obligatorie a contractului de muncă pentru necorespundere, în baza art. 130 (1) lit. e din Codul muncii. Nu se poate admite ideea că deşi avizul este obligatoriu la încadrarea în muncă retragerea a-

cestuia nu produce nici un efect juridic. Prin decizia sus-citată instanța noastră supremă a adus o corectă interpretare a prevederilor art. 37 și 38 din Decretul nr. 231/1974 și art. 11 lit. e alin. 4 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1649/1974.

● **DESPĂGUBIRILE SE CUVIN CELUI REINTEGRAT PRIN HOTĂRÎRE JUDECĂTOREASCĂ NUMAI DACĂ STĂRUIE ÎN CEREREA SA DE REINTEGRARE.** Odată ce instanța judecătorească a dispus anularea desfacerii contractului de muncă și reintegrarea celui în cauză, acesta are obligația să stăruie în cererea sa de a fi reintegrat. Într-adevăr, pentru timpul cît nu a lucrat după pronunțarea hotărîrii de reintegrare se pot pretinde despăgubiri numai dacă persoana interesată dovedește că a stăruit în cererea sa de reintegrare, dar unitatea nu a pus în aplicare hotărîrea judecătorească, aflîndu-se astfel în culpă.

● **SUSTRAGEREA PLUSULUI DIN GESTIUNE CONSTITUIE O ABATERE GRAVĂ.** Acest fapt, fiind o abatere gravă, în sensul art. 130(1) lit. i din Codul muncii, poate justifica desfacerea disciplinară a contractului de muncă. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul județean Hunedoara secția civilă prin decizia nr. 912/1977, deși procurorul a dat o ordonanță de scoatere de sub urmărire penală pentru acest fapt. Soluția ni se pare legală dat fiind că și în cazul în care răspunderea penală nu este atrasă întrucît lipsește unul din elementele sale constitutive, fapta unui gestionar de a sustrage plusul din gestiune constituie o abatere gravă în sensul prevederilor art. 100 (1) din Codul muncii care poate justifica măsura desfacerii contractului de muncă.

C. J.

întrebări — răspunsuri

● **OCTAVIAN ROȘCA, Timișoara** — Prin școli militare de specialitate Ordinul nr. 966/1964 al Ministerului Învățămîntului se înțeleg școli care au pregătit ofițeri sau subofițeri în meserii și specialități care își găsesc corespondent din punct de vedere al pregătirii în economia națională sau în aparatul de stat, în conformitate cu Nomenclatorul de funcțiuni și indicatoarele de studii și vechime. Potrivit instrucțiunilor menționate mai sus, studiile absolvenților cu diplomă (certificat) ai unei școli militare cu durata de cel puțin doi ani din țară, sau — începînd din 1944—1945 și în străinătate, se echivalează cu studii medii în vederea încadrării și promovării în funcții, numai pentru titularii care au absolvit școala de 7 ani, fostul gimnaziu de 3-4 ani, cursul inferior al unei școli de grad secundar sau altă școală echivalentă. Echivalarea cu studii medii a școlilor militare cu durata de cel puțin doi ani se acordă și celor care au absolvit școala de 7 ani, fostul gimnaziu de 3-4 ani, cursul inferior al unei școli de grad secundar sau altă școală echivalentă, după absolvirea școlii militare respective.

● **LICEUL ECONOMIC ȘI DE DREPT ADMINISTRATIV, Cluj-Napoca.** — Legislația în vigoare nu prevede recuperarea burselor de școlarizare încasate de unii elevi din treapta I și treapta a II-a a învățămîntului liceal, care din diferite motive (transfer la un alt liceu, îmbolnăvire, încadrare în producție etc.) au părăsit școala înainte de absolvire, dacă bursa nu a fost încasată ca urmare a unui contract încheiat cu una din întreprinderile economice. Conducerile de școli pot retrage bursele, pe o perioadă determinată, sau definitiv, unor elevi care au abateri de la disciplina școlară.

● **DUMITRU CREȚU, Iași** — În situația prezentată cînd indicatorii de la pct. 1 și 2 s-au realizat cu depășiri, iar indicatorul de la pct. 3 nu s-a realizat din cauze obiective, în conformitate cu avizul Ministerului Muncii nr. 24250/1976, nu puteți beneficia de adaos la retribuție. Din reținerea efectuată în cursul anului pentru indicatorul 3, care așa cum se precizează nu s-a realizat din cauze obiective, se va putea însă restitui numai diferența pînă la acoperire a 100% a retribuției anuale.

● **A. IONESCU, București** — Persoanele care au beneficiat o dată de credit pentru construirea de locuință proprietate personală, nu mai pot beneficia și a doua oară de credite. Problema ar putea fi rezolvată printr-un schimb de locuințe și transferuri reciproce ale creditelor, cu o persoană pe care trebuie să o găsiți prezentîndu-vă la C.E.C. pentru perfectarea actelor.

● **IVANOV ALEXANDRU, Oradea,** întreabă dacă avînd o vechime de 13 ani în funcția de șef serviciu aprovizionare și șef birou aprovizionare, fiind absolvent al școlii medii tehnice de comerț poate fi trecut în funcția de economist sau economist principal în aceeași întreprindere, menționînd că funcțiile de conducere le-a ocupat conform reglementărilor legale.

Potrivit art. 68 din Legea nr. 12/1971 cadrele de conducere pentru care se cer numai studii superioare pot ocupa, în continuare, aceleași funcții sau altele echivalente, dacă își îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile ce le revin.

Întrucît potrivit art. 71 din Legea nr. 12/1971 conducerile unităților socialiste au răspunderea aplicării întocmai a prevederilor legii, acestea au competența să stabilească dacă o persoană întrunește condițiile cerute pentru ocuparea unei funcții de execuție cu studii superioare în specialitatea prevăzută la funcția de conducere ocupată, această apreciere trebuind să se bazeze pe experiența celui în cauză, pe capacitatea sa profesională reflectată în rezultatele muncii, precum și pe convingerea că va putea face față în bune condiții sarcinilor ce revin funcției de execuție în care ar urma să fie încadrate.

Vedeți răspunsurile date în același sens tovarășilor Victor Punciu în Viața Economică — Supliment nr. 15 din 12 apr. 1974 și Elena Balașa în Revista Economică — Supliment nr. 18 din 18 oct. 1974.

● **STAMATE TEODOR — U.J.C.C. Olt** întreabă ce act normativ nou reglementează custodia de produse la destinatarul care nu a comandat marfa ; în ce condiții este obligat a o păstra și care este termenul de ținere în custodie a acestor produse.

Nu a apărut nici un act normativ nou în această materie. Custodia de produse la destinatar presupune grija acestuia în depozitarea și conservarea mărfurilor după ce în prealabil s-a întocmit un proces verbal în condițiile prevăzute de art. 62 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Termenul custodiei trebuie să fie cît mai scurt deoarece unitatea expeditoare are obligația să dispună cît mai urgent de produsele respective.

● **GHEORGHE AUREL** întreabă dacă penalitățile prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970 pentru întîrzierea plății prețului produselor livrate se aplică și în cazul în care între două unități forma de plată este prin plăți planificate. Răspunsul este afirmativ, această formă de plată nu poate constitui un mijloc de a apăra unitatea beneficiară provocînd astfel dificultăți organizației furnizoare.

● **LUNGAN GRIGORE, București,** întreabă de cînd începe să se plătească alocația de stat pentru copii de către unitatea la care o persoană s-a transferat în cursul unei luni. În cazul persoanelor care se transferă în cursul unei luni, alocația de stat pentru copii se plătește cu începere de la 1 al lunii respective de către unitatea la care cel în cauză s-a transferat. Unitatea în cauză are această obligație chiar dacă drepturile au fost solicitate ulterior.

C. J.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1	2	3
UZINA MECANICĂ CLUJ-NAPOCA Calea Baciului, nr. 2	ÎNTREPRINDEREA ARMĂTURA CLUJ-NAPOCA Str. Gării nr. 19	ÎNTREPRINDEREA DE PODURI METALICE ȘI PREFABRICATE DIN BETON — PITEȘTI Str. T. Vladimirescu Nr. 115

PRODUSE DIN METAL

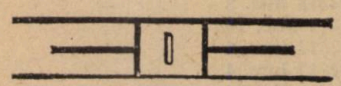

— Șurub mecanic uzual 3×13 buc. 500
— idem 4×33 buc. 690
— idem 14×90 buc. 1025
— idem 14×110 buc. 972
— idem 18×30 buc. 1063
— idem 18×40 buc. 717
— idem 18×50 buc. 1031
— idem 18×60 buc. 4575
— idem 18×80 buc. 2008
— idem 18×90 buc. 1798
— idem 22×100 buc. 1448
— idem 22×120 buc. 110
— idem 27×150 buc. 71
— idem 27×200 buc. 87
— idem 30×100 buc. 200
— idem 36×120 buc. 118
— idem 3×30 buc. 730
— idem 10×100 buc. 300
— idem 12×140 buc. 1020
— idem 20×100 buc. 200
— idem 24×60 buc. 150
— Șurub cap crest. înec. 6×30 buc. 700
— idem 6×50 buc. 400
— idem 10×25 buc. 9860
— idem 5×16 buc. 300
— idem 4×20 buc. 2800
— idem 8×30 buc. 800
— Șurub de lemn 2×17 buc. 1300
— idem 5×40 buc. 1600
— idem 8×50 buc. 2000
— Piulițe uzuale M8 kg. 100
— idem M6 kg. 100
— idem M14 kg. 100
— idem M22 kg. 30
— idem M27 kg. 50
— Piuliță din alamă M8 kg. 26,8
— Șaibe grover ∅ 12 kg. 100
— idem ∅ 14 kg. 30
— idem ∅ 16 kg. 200
— idem ∅ 20 kg. 100
— idem ∅ 27 kg. 72
— idem ∅ 36 kg. 30
— idem ∅ 30 kg. 30
— Șaibe plate ∅ 22 kg. 31
— idem ∅ 12 kg. 50
— idem ∅ 20 kg. 50
— idem ∅ 27 kg. 50
— Nit aluminiu 3×10 kg. 13,4
— idem 4×10 kg. 10,1
— Nit fier 6×16 kg. 40
— idem 6×26 kg. 10
— idem 7×50 kg. 1000
— idem 8×24 kg. 27
— idem 13×40 kg. 50
— idem 16×45 kg. 10
— idem 16×50 kg. 73
— Splinturi 4×45 kg. 20
— idem 4×50 kg. 15
— Inel siguranță alezaj ∅ 20 buc. 1500
— idem ∅ 35 buc. 800
— idem ∅ 30 buc. 200
— idem ∅ 42 buc. 300
— idem ∅ 40 buc. 300
— idem ∅ 48 buc. 1000
— idem ∅ 52 buc. 400
— idem ∅ 75 buc. 100
— idem ∅ 62 buc. 500
— idem ∅ 68 buc. 100
— idem ∅ 80 buc. 100
— idem ∅ 90 buc. 200
— idem ∅ 100 buc. 200
— idem ∅ 105 buc. 150
— Inel siguranță arbore ∅ 10 buc. 1500
— idem ∅ 12 buc. 2000
— idem ∅ 13,5 buc. 6000
— idem ∅ 24 buc. 4000
— idem ∅ 25 buc. 500
— idem ∅ 40 buc. 580
— idem ∅ 42 buc. 1000
— idem ∅ 46 buc. 1500
— idem ∅ 48 buc. 500
— idem ∅ 67 buc. 100
— idem ∅ 75 buc. 600

ELECTRICE

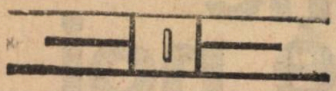

— Ampermetru 60 A buc. 2
— idem 600 A buc. 3
— Transformator AMSU 0,2 A—300 V.90 V buc. 20
— Lampa pt. siloz/100 W buc. 107
— Armătura 200 W buc. 15
— Acumulator 6 v buc. 4
— Bec normal 220/25 w buc. 200
— idem 220/40W buc. 100
— Becuri infraroşii 250 W buc. 6
— Bară stratitex ∅ 25 kg. 18
— Bobină 20 W buc. 20
— Balaştri 65 W buc. 57
— idem 250 W buc. 4
— idem BIA 40 W buc. 30
— Bandă diagonală 20 mm ml. 3000
— Bandă sticlată 20 mm ml. 40000
— idem 25 mm ml. 1000
— idem 30 mm ml. 2500
— idem uleiată 15 mm ml. 6000
— idem vegetală 20 mm ml. 3000
— idem 25 mm ml. 10000
— idem 30 mm ml. 5000
— idem mătase 0,10×25 mm ml. 5000
— idem 0,10×30 mm ml. 5000
— Bloc releu termic 15 A buc. 25
— idem 10 A buc. 30
— Buton ciupercă cod. 6514 buc. 10
— idem reţinere Cod 6524 buc. 20
— Conductor VLPY 70 ml. 150
— idem FY 16 ml. 200
— idem FFF—6 ml. 300
— idem CSYY 16×1,5 ml. 150
— idem FY 10 ml. 1280
— idem MYYM 4×2,5 ml. 295
— Condensatorii buc. 5
— Cleme sir buc. 1000
— Cheie comandă buc. 10
— Cărbune convertizor 40×20×10 buc. 14
— idem 50×20×20 buc. 75
— Coloana seleniu buc. 2
— Capace laterale ventilator IV buc. 414
— Comutator 65A buc. 3
— idem cu came 40 v buc. 7
— Comutator maşini unelte buc. 15
— Contactor AC—20 A cu relee 380 v buc. 10
— idem — 25 A buc. 25
— idem — 63 A buc. 8
— idem 100 A buc. 3
— Contactor TCA 32 A buc. 5
— idem 40 A buc. 20
— idem 125 A buc. 39
— idem 200 A buc. 2
— Controler 7 camere buc. 3
— Clame racord 6 mm buc. 5100

RULMENŢI

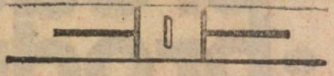

RULMENŢI SERIA :

— 6004 buc. 50
— 6005 buc. 3
— 6006 buc. 20
— 6006 Z buc. 24
— 6008 buc. 40
— 6013 buc. 8
— 6015 buc. 102
— 6021 buc. 3
— 6022 buc. 10
— 6201 buc. 13000
— 6201 Z buc. 400
— 6201 ZZ buc. 3000
— 6209 buc. 70
— 6209 Z buc. 2
— 6212 buc. 15
— 6215 buc. 15
— 6217 buc. 239
— 6218 buc. 15
— NA 218 buc. 2
— NJ 220 NA buc. 300
— 6205 buc. 400
— NJ 226 MANA buc. 120
— 6228 buc. 4
— NJ 232 MANA buc. 233
— 6301 buc. 41
— 6302 buc. 700
— 6302 ZZ buc. 974
— 6303 buc. 76
— N 304 buc. 2
— NJ 304 buc. 13
— NJ 306 buc. 34
— NU 306 NA buc. 30
— NU 6307 NA buc. 50
— NU 309 NA buc. 160
— NU 310 MANA buc. 40
— 6312 2RS buc. 4
— NU 312 NA buc. 50
— NU 315 NA buc. 12
— 6316 buc. 20
— 6317 buc. 34
— NU 317 NA buc. 10
— NU 318 NA buc. 110
— NU 320 buc. 47
— 6322 buc. 20
— NU 322 MANA buc. 45
— 6324 Z buc. 2
— 6407 buc. 10
— 6411 buc. 1
— 6412 buc. 101
— 1202 buc. 60
— 2205 buc. 25
— NU 2205 buc. 65
— 2206 buc. 50
— 2212 buc. 16
— 2216 buc. 3
— NU 2306 NA buc. 176
— NU 2306 buc. 564
— NU 3014 K buc. 11
— NN 3018 K buc. 24
— 3014 K buc. 7
— 4205 buc. 12
— NJL 65 NA 213 buc. 38
— NA 50 buc. 20
— 21316 buc. 2
— 22212 buc. 2
— 22215 buc. 2
— 22226 M buc. 2
— 22324 MK buc. 1
— 22218 buc. 6
— 30217 buc. 30
— 30310 buc. 30
— 30318 buc. 2
— 32310 buc. 2
— 32308 buc. 4
— 32612 buc. 1
— 51118 buc. 22
— 51124 buc. 10
— 51138 M buc. 6
— 51222 M buc. 5
— 51224 M buc. 1
— 51315 buc. 2
— 234—418 buc. 6
— 32214 buc. 4
— 32216 buc. 6
— 31110 buc. 10
— NU 328 MANA buc. 2
— 30318 A buc. 3
— 32313 A buc. 2
— 51109 buc. 10
— 51209 buc. 5
— 30213 buc. 4
— 51103 buc. 4
— 6304 buc. 110
— 32218 buc. 2
— 6311 buc. 10
— 22314 buc. 4
— 22217 buc. 4
— Role ∅ 16 buc. 1600

1978 SEP 22

DIVERSE

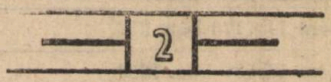

Curele trapezoidale
— 10×6×1320 buc. 50
— 10×6×2240 buc. 15
— 10×6×2500 buc. 30
— 10×6×3000 buc. 120
— 13×8×2360 buc. 30
— 13×8×2600 buc. 20
— 13×8×3350 buc. 60
— Curea de transmisie din pînză cauciucată 400×6×3 kg. 785
— Lanţ Gall 3/4"×12,7 simplu ml. 80
— Oale condens OCL buc. 10
— Pompă gresat buc. 10
— Ventil tip DV 2 (Electroventil 010 Atm) buc. 40
— Geantă roată roabă buc. 75
— Nivostat C 12 H buc. 8
— Idem C12 B buc. 8
— Sfoară tip 243420 ∅ 2 mm kg. 2400
— Sare SC 630 pt. călire kg. 1 000
— Sare SC 430 pt. călire kg. 900
— Toluen kg. 180
— Sulfat de sodiu cal. I kg. 900
— Sulfat de sodiu tehnic kg. 2500
— Liant AN (pt. turnătorie) kg. 2776
— Piatră polizor biax 944-600 buc. 1260

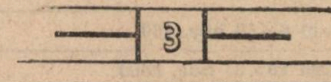

— Far securizat buc. 2
— Bec monoforic 24V-15W buc. 705

CONTRIBUȚIE IMPORTANTĂ LA DEZVOLTAREA RELAȚIILOR DE PRIETENIE ȘI COLABORARE ROMÂNO-CHINEZE

SUCCESUL DEPLIN, rezultatele deosebit de rodnice cu care s-a încheiat vizita oficială de prietenie întreprinsă în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Hua Kuo-fen, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, constituie pentru întregul nostru popor un motiv de adîncă satisfacție. Eveniment politic de seamă în viața partidelor și statelor noastre, această vizită, prima efectuată în România la nivelul cel mai înalt al conducerii partidului și statului chinez, marchează un moment istoric în cronica relațiilor tradiționale de prietenie, solidaritate și colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre.

Primirea călduroasă, manifestările de profundă stimă, prețuire și prietenie rezervate celui mai de seamă sol al poporului chinez pretutindeni pe parcursul vizitei sale pe pămîntul ospitalier al României sînt edificatoare pentru adeziunea și sprijinul deplin de care se bucură politica fermă, principială și consecventă a partidului nostru — reafirmată cu toată claritatea în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Ședința activului central de partid și de stat — de dezvoltare continuă și armonioasă a relațiilor cu toate țările socialiste, în interesul reciproc, al cauzei generale a socialismului și colaborării internaționale.

Dezvoltarea cu succes a raporturilor pe multiple planuri dintre România și toate țările socialiste, fără excepție, își găsește, în ultimă instanță, izvorul în consecvența cu care partidul și statul nostru situează la baza relațiilor sale cu aceste țări principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor țări, avantajului reciproc, colaborării și întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale. Fidelă acestei orientări programatice, care s-a dovedit justă și trebuie continuată cu toată fermitatea, România — așa cum arăta limpede secretarul general al partidului nostru — nu contrapune în nici un fel relațiile sale cu unele țări socialiste raporturilor cu alte țări socialiste, fiind ferm hotărîtă să acționeze și în viitor, cu aceeași principialitate și neobosită stăruință în vederea extinderii bunelor sale relații cu toate statele socialiste, contribuind astfel activ la creșterea forței și influenței socialismului în lume.

Desfășurate în atmosfera de caldă prietenie, stimă și înțelegere reciprocă, caracteristică relațiilor româno-chineze, relații care au vechi și bogate tradiții, noile convorbiri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Kuo-fen au condus la exprimarea hotărîrii de a extinde și aprofunda și mai mult aceste raporturi pe temelia trainică a principiilor menționate. S-a relevat, în acest cadru, importanța deosebită a vizitei oficiale de prietenie pe care a efectuat-o în Republica Populară Chineză, în luna mai a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu — vizită care a deschis o nouă pagină în cronica relațiilor româno-chineze.

„Între țările și partidele noastre — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la dineul oficial oferit duminică în onoarea sa de tovarășul Hua Kuo-fen — **există raporturi îndelungate, întemeiate pe încredere, stimă și respect mutual, pe deplină egalitate și intrajutorare tovărășească. Înțelegerile de cooperare economică ce vor fi semnate mîine, ca și crearea comisiei mixte guvernamentale de cooperare româno-chineze, vor amplifica și diversifica aceste raporturi, contribuind la accelerarea construcției socialiste în cele două țări, demonstrînd superioritatea relațiilor de tip nou dintre popoarele ce construiesc noua orînduire socială. Intensificarea cooperării multilaterale dintre partidele și țările noastre va sluji, fără îndoială, nu numai intereselor celor două popoare, ci și ansamblului cauzei socialismului, progresului și păcii în lume".**

La rîndul său, tovarășul **Hua Kuo-fen** declara : **„Susținem că relațiile dintre toate statele trebuie să fie așezate pe principiile respectării independenței, suveranității și integrității teritoriale, neagresiunii reciproce, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc și coexistenței pașnice. Relațiile dintre China și România sînt așezate tocmai pe baza acestor principii, de aceea ele au vitalitate și rezistă la încercări. Între țările noastre, nu numai că relațiile noastre politice sînt foarte bune, ci devin din ce în ce mai bune și relațiile de colaborare economică, care se dezvoltă rapid și au perspective largi"**, relevînd în continuare : **„Dezvoltarea necontenită a relațiilor dintre**

China și România corespunde nu numai intereselor fundamentale ale popoarelor chinez și român, ci și intereselor popoarelor lumii și va exercita cu siguranță o înrîurire profundă".

În cursul vizitei a fost subliniată cu satisfacție dezvoltarea continuă a schimburilor comerciale, a cooperării economice și tehnico-științifice bilaterale, care urmează să realizeze o creștere însemnată în actualul cincinal, relevîndu-se în acest sens importanța deosebită a Acordului de colaborare economică și tehnică pe termen lung, semnat la Pekin la 19 mai a.c. de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hua Kuo-fen, ca și a convențiilor și protocoalelor semnate în timpul recentei vizite a tovarășului Hua Kuo-fen în România, ca o contribuție la promovarea unor forme largi, moderne de colaborare economică reciproc avantajoasă, la realizarea prin eforturi comune de obiective industriale, la cooperarea în producție și pe terțe piețe. Cele două părți au convenit totodată să dezvolte colaborarea tehnico-științifică în domeniul cercetării, în primul rînd în ramurile cele mai noi, de vîrf, ale științei și tehnologiei contemporane.

Noile înțelegeri de colaborare bilaterală, convenite și semnate în timpul vizitei, pe baza hotărîrilor adoptate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hua Kuo-fen, sînt menite să dea o bază și mai concretă prieteniei româno-chineze, să ducă la întărirea și dezvoltarea continuă a solidarității și colaborării dintre cele două partide, țări și popoare.

ÎNTÎLNIRILE și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hua Kuo-fen au prilejuit totodată efectuarea unui larg schimb de păreri cu privire la problemele actuale ale situației internaționale, subliniindu-se necesitatea de a se acționa pentru a se asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, întărirea păcii și securității generale. Punînd în evidență interesul profund al României și Chinei populare pentru statornicirea unui climat de pace în lume, condiție esențială pentru edificarea noii orînduiri în cele două țări, dialogul la nivel înalt a prilejuit reafirmarea voinței celor două partide și țări de a întări conlucrarea lor pe arena mondială, pentru a-și spori, astfel, contribuția la soluționarea justă, în interesul tuturor popoarelor, a problemelor complexe ale contemporaneității, de care depind pacea și securitatea internațională, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Reliefînd însemnătatea deosebită a luptei pentru asigurarea independenței popoarelor, a egalității în drepturi între toate statele, fără deosebire de mărime sau potențial economic și militar, pentru excluderea cu desăvîrșire a forței și amenințării cu forța din raporturile dintre state, schimburile de vederi au evidențiat hotărîrea celor două țări de a acționa consecvent, împreună cu forțele înaintate din întreaga lume, pentru lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a oricăror forme de dominație și asuprire, pentru eradicarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei înaltului oaspete chinez, România consideră că evoluțiile actuale fac mai necesare ca oricînd unirea eforturilor tuturor popoarelor, desfășurarea unor acțiuni ferme pentru diminuarea încordării din viața internațională, pentru continuarea cursului spre destindere, colaborare și pace, pentru libertatea și dezvoltarea economico-socială de sine stătătoare a tuturor națiunilor — deziderate arzătoare ale lumii de azi.

Vizita actuală, la fel ca și cea efectuată în luna mai 1978 de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză, a prilejuit o mai bună cunoaștere reciprocă a înfăptuirilor celor două popoare în construcția socialismului. **„Păstrăm încă vie în memorie** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — impresia puternică pe care ne-au făcut-o, în timpul vizitei efectuate în luna mai în China, realizările eroicului popor chinez în construcția socialismului, munca sa plină de abnegație, desfășurată sub conducerea Partidului Comunist Chinez în frunte cu tovarășul Hua Kuo-fen, pentru modernizarea economiei, științei și culturii patriei, pentru transformarea Chinei, pînă la sfîrșitul acestui secol, într-un stat socialist puternic și înfloritor".** La rîndul său, tovarășul **Hua Kuo-fen** spunea : **„În cursul șederii noastre, am vizitat uzine, o cooperativă agricolă de producție, am avut contacte largi cu masele populare din România și am văzut cu ochii noștri proprii că, muncind cu elan și abnegație, ele își construiesc propria țară, obținînd succese strălucite în edificarea socialismului. România de astăzi se prezintă peste tot ca un tablou plin de vigoare și vitalitate, ce încîntă ochii".**

Corespunzînd orientărilor programatice stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului de a se acționa cu consecvență pentru extinderea relațiilor politice, economice, tehnico-științifice și culturale, precum și a conlucrării în viața internațională cu toate țările socialiste, vizita oficială de prietenie în România a tovarășului Hua Kuo-fen, întîlnirile și convorbirile desfășurate cu acest prilej, rezultatele deosebit de pozitive cu care acestea s-au finalizat, reprezintă o nouă contribuție de seamă la întărirea continuă a prieteniei dintre partidele și țările noastre, în interesul celor două popoare, al cauzei generale a socialismului, păcii și înțelegerii internaționale.

D. DINU

Înțelegeri de colaborare bilaterală semnate în timpul vizitei

— Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind constituirea Comisiei guvernamentale româno-chineze de colaborare economică și tehnică ;

— Protocolul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind colaborarea tehnică în producție ;

— Protocolul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind condițiile de viață și de muncă ale personalului tehnico-ingineresc solicitat și trimis reciproc și ale practicanților trimiși reciproc ;

— Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind colaborarea tehnico-științifică ;

— Protocolul privind schimbul de mărfuri și plățile între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze pe anul 1979 ;

— Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind colaborarea în domeniul turismului ;

— Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind carantina fitosanitară și protecția plantelor ;

— Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Populare Chineze privind colaborarea tehnică în domeniul combaterii bolilor animalelor ;

— Procesul verbal privind schimbul instrumentelor de ratificare a Convenției româno-chineze privind înființarea reciprocă de consulate generale.

A mai fost semnată Convenția între Întreprinderea de exploatare a flotei maritime — Navrom și Compania de navigație maritimă chineză privind înființarea unui serviciu de linie maritimă.

DEMOCRATISMUL ORÎNDUIRII NOASTRE — garanția respectării drepturilor și libertăților cetățenești

ESTE UN ADEVĂR AXIOMATIC că democrația constituie o latură intrinsecă, o necesitate obiectivă a construirii socialismului, că edificarea noii societăți nu poate fi realizată cu succes decît în condițiile în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor participă activ la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului său destin. Partidul Comunist Român a înscris printre preocupările sale centrale permanente perfecționarea caracterului democratic al orînduirii noastre.

Cucerirea puterii politice și a instrumentului său principal — statul —, făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, extinderea relațiilor de producție socialiste la scara întregii economii naționale, eliminarea claselor exploatatoare și a exploatării omului de către om, sînt condiții fără de existența cărora nu se poate concepe democrația socialistă. Acestea nu se convertesc însă automat într-o democrație reală, superioară din toate punctele de vedere tipurilor istorice anterioare de democrație. Toate aceste transformări calitative, revoluționare reprezintă numai maturizarea graduală a condițiilor care fac posibilă și necesară democrația socialistă. Transformarea posibilităților în realitate este opera factorului politic conducător al societății, a Partidului Comunist Român.

Este meritul gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** că, pornindu-se de la realitățile istorice și naționale ale României, a fost creat un sistem organizatoric-instituțional democratic, unic în felul său, care asigură participarea efectivă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății, exercitarea de către toți cetățenii patriei a drepturilor largi ce le sînt acordate, respectarea cu rigurozitate a libertăților individuale, confruntarea liberă a ideilor, exprimarea sinceră și deschisă a părerilor.

Munca — criteriul unic al poziției și aprecierii membrilor societății

CONCEPȚIA noastră despre democrație, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Ședința activului central de partid și de stat, **„pornește de la necesitatea asigurării deplinei egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile, care să permită fiecărui cetățean să ducă o viață demnă, de la accesul liber la învățămînt, cultură, știință, de la posibilitatea participării directe a oamenilor, fără deosebire de naționalitate — și în primul rînd a maselor muncitoare — la conducerea întregii societăți"**[1]).

Apologeții modului de viață capitalist, mistificînd realitatea, încearcă să demonstreze că societatea capitalistă ar fi societatea „șanselor egale", care ar asigura fiecărui individ, fără excepție, posibilitatea de a urca pe scara ierarhiei sociale corespunzător aspirațiilor, aptitudinilor și pregătirii sale. Dar realitatea demonstrează cu totul altceva. Egalitatea burgheză nu este altceva decît egalitatea în fața legii a unor oameni inegali sub raport social-economic. Cauzele inegalității sociale rezidă în înseși structurile societății capitaliste, bazate pe atotputernicia banului. Chiar și unii publiciști, sociologi și politologi burghezi recunosc această tară congenitală a capitalismului. Astfel, Jean-Claude Colli, într-o carte intitulată „Inegalitatea întemeiată pe bani", apărută la Paris în 1976, demonstrează forța despotică a banului, care face și desface destinele, s-ar putea spune încă din leagănul copilului. Utilizînd studii statistice din mai multe țări capitaliste, el arată că raportul dintre veniturile a 10% din familiile cele mai sărace, față de veniturile transei de 10% a familiilor cele mai bogate reprezintă 1 la 17 în Suedia, 1 la 22 în R. F. Germania și 1 la 73 în Franța. Analizînd mai departe „mecanismul destinului", autorul constată că această inegalitate a șanselor se perpetuează prin însăși organizarea societății. În acest sens el dă următoarele cifre : peste 40% din directorii a 500 din cele mai mari întreprinderi franceze sînt fiii unor șefi de întreprinderi, peste 25% provin din familiile din lumea afacerilor, iar 20% sînt fii de cadre superioare. „În total — conchide autorul — aceștia reprezintă 85% din burghezii predestinați".

Mitul că America ar fi țara „posibilităților egale" a fost denunțat în urmă cu peste două decenii de sociologul american C. Wright Mills, în special în cunoscuta sa lucrare „Elita puterii". Întreprinzînd cercetări sociologice concrete, Mills ajunge la concluzia că în decurs de trei generații marile capitaluri s-au păstrat în aceleași mîini, în familiile Rockefeller, Ford, Hunt ș.a. „Nu este firesc și aceasta niciodată n-a fost un fapt caracteristic — spunea Mills — să se realizeze o mare avere în America prin dezvoltarea lentă a unei mici afaceri. Nu este un fapt obișnuit și n-a fost niciodată un fapt caracteristic să obții o poziție în înalta societate printr-o muncă de escaladare lentă a treptelor în domeniul birocrației. Este greu să te urci pînă la vîrf și mulți dintre cei care încearcă se prăbușesc pe drum. Este ușor și mult mai sigur să te naști acolo"[2]).

Socialismul are meritul istoric de a fi instaurat o egalitate autentică, cuprinzătoare, în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale. Membrii societății noastre se află, în mod obiectiv, într-o poziție de adevărată egalitate : ei sînt producători ai bunurilor materiale și spirituale, proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și deținători ai puterii politice. Criteriul unic și general de apreciere a poziției sociale concrete a membrilor societății este munca. Munca liberă, despovărată de exploatare, constituie numitorul comun social al tuturor membrilor societății, criteriul determinant al poziției individului în viața socială.

Pornind de la ideea că repartizarea rațională, proporțională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării constituie factorul determinant al înfăptuirii unei adevărate egalități pentru toți cetățenii, partidul și statul nostru s-au preocupat și se preocupă constant de ridicarea economică a tuturor zonelor patriei, de dezvoltarea economico-socială a tuturor localităților și județelor țării.

Partidul și statul nostru au rezolvat problema națională asigurînd lichidarea oricărei discriminări de ordin național, deplina egalitate în drepturi a tuturor

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Ședința activului central de partid și de stat, Scînteia, nr. 11 183 din 4 august 1978.

[2]) C. Wright Mills. The power elite. New York, Oxford University Press, 1957, p. 115.

oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Această cucerire de importanță istorică a societății noastre s-a materializat prin măsuri cum ar fi : ridicarea gradului de dezvoltare economico-socială a tuturor zonelor țării ; posibilități de existență egale pentru toți cetățenii ; participarea activă la conducerea diferitelor sectoare de activitate ; învățămînt, instituții de artă și cultură, presă, cărți în limba maternă ; dreptul de folosire liberă a limbii materne, de afirmare plenară în întreaga viață socială ; crearea consiliilor oamenilor muncii ale naționalităților conlocuitoare.

Egalitatea socială și libertatea — valori fundamentale ale democrației socialiste

O CONDIȚIE DE MARE ÎNSEMNĂTATE pentru deplina realizare a principiilor egalității este aplicarea consecventă, în toate domeniile vieții sociale, a echității socialiste, implicînd în primul rînd, perfecționarea relațiilor de repartiție, distribuirea cît mai judicioasă a fondului de consum între membrii societății. Merită să fie subliniată consecvența cu care partidul nostru a urmărit asigurarea unei corelări mai juste între veniturile mari și veniturile mici, realizarea unei retribuții echitabile. Astfel, în 1955, între veniturile cele mai mari și cele mai mici exista un raport de 20 la 1 ; în 1965 acesta a scăzut la 12 la 1, iar în 1975 la 5,5 la 1.

Societatea socialistă realizează o egalitate socială multilaterală, cuprinzînd toate domeniile vieții sociale și pe toți membrii săi. Aceasta, însă, nu are nimic comun cu egalizarea indivizilor, pentru că egalitatea se referă la posibilitățile egale pe care societatea le asigură tuturor membrilor săi. Creînd posibilități egale, socialismul creează condiții pentru realizarea, valorificarea potențelor creatoare ale indivizilor, care, în mod cu totul firesc, sînt inegale.

Strategia partidului nostru de edificare a noii societăți este, în același timp, strategia libertății, a asigurării tuturor condițiilor pentru deplina manifestare a creativității maselor în procesul de făurire a propriei lor istorii. Libertatea nu poate fi însă identică cu bunul plac neîngrădit, așa cum încearcă să prezinte lucrurile propaganda burgheză. **„Trebuie să spunem clar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că teoria revoluționară despre democrația socială și libertățile omului este incompatibilă cu libertatea pentru fascism, pentru terorism, pentru elementele reacționare, declasate, care pun în pericol viața oamenilor, dezvoltarea progresistă a societății"**[3]. Libertatea trebuie înțeleasă în complexitatea ei dialectică, întrucît trebuie avute în vedere atît interesele individuale cît și interesele colectivității sociale. Socialismul armonizează libertatea socială și individuală, interesul personal și cel general. El consideră că activitatea oamenilor și dezvoltarea socială nu sînt două realități exterioare una alteia, ambii factori fiind strîns uniți în cadrul mișcării societății.

Subliniind că în societatea noastră drepturile și libertățile au noi sensuri, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„în înțelesul nostru, principalele drepturi sînt dreptul la muncă, dreptul la viață liberă, dreptul de a fi pe deplin stăpîn pe munca ta și pe roadele ei, dreptul de a putea spune deschis cuvîntul și de a participa activ la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la conducerea întregii țări"**[4].

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Ședința activului central de partid și de stat, Scînteia, nr. 11 183 din 4 august 1978.

[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere pezentată la primul Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, București, Editura politică, 1977, p. 72.

Societatea socialistă a conferit noi valențe dreptului la muncă. Considerîndu-l condiția de bază a realizării personalității umane, suportul pe care se sprijină toate celelalte drepturi și libertăți cetățenești, socialismul a proclamat nu numai asigurarea și garantarea efectivă și deplină a dreptului la muncă pentru toți cetățenii ci și obligativitatea de a munci. Burghezia nu garantează dreptul la muncă, ci numai libertatea muncii, deoarece aceasta nu presupune vreo obligație din partea statului capitalist. Dar, chiar în cazurile în care constituțiile burgheze ar garanta dreptul la muncă, în condițiile existenței relațiilor de producție bazate pe exploatare, dreptul la muncă nu poate fi o realitate. Dimpotrivă, șomajul a devenit de mult o boală endemică a capitalismului. Astfel, potrivit ultimelor date ale Biroului Internațional al Muncii, numărul șomerilor în principalele țări industrializate, grupate în O.C.D.E., depășește în prezent 17 milioane. Este evident deci că, într-o societate care nu asigură unor mase de milioane de oameni posibilitatea primordială de a-și cîștiga existența prin muncă, nu poate fi vorba de o democrație reală, de libertate, de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului. **„Adevărata democrație și adevăratul umanism** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sînt incompatibile cu perpetuarea exploatării omului de către om, cu menținerea gravelor inegalități economice, sociale și politice ale capitalismului, cu discriminarea națională, socială și rasială"**[5].

Premisele libertății individului

DREPTUL LA ÎNVĂȚĂTURĂ, constituie, alături de dreptul la muncă, una din premisele esențiale ale libertății individului, ale realizării sale ca personalitate, pentru că nu poate exista libertate în ignoranță. Procesele fundamentale ale epocii contemporane — și, în primul rînd, revoluția științifico-tehnică — au făcut ca învățămîntul, cercetarea științifică, specialiștii cu înaltă calificare să constituie piatra unghiulară a culturii moderne. În afara lor, progresul societății nici nu poate fi conceput. Tocmai de aceea, P.C.R. a făcut din aceste elemente direcții cardinale ale politicii sale în domeniul dezvoltării culturii spirituale. Rolul școlii de toate gradele în perfecționarea structurii calitative a societății este convingător ilustrat de ponderea pe care o deține populația școlară în totalul populației. Astfel, în 1970, aproape 22% din întreaga populație a țării a fost cuprinsă în învățămînt, în 1976 procentul a fost de aproape 25%, urmînd ca în 1980 să ajungă la peste 26%. Este limpede că astăzi, mai mult ca oricînd, realizarea efectivă a dreptului la învățătură constituie o condiție de bază pentru exercitarea dreptului la muncă, care presupune cu necesitate un anumit nivel de instrucție.

Trăsătura definitorie a învățămîntului din țara noastră este adîncul său democratism, exprimat prin larga sa accesibilitate, prin gratuitatea sa, prin legarea lui strînsă de necesitățile economiei și culturii socialiste, prin mobilitatea și adaptabilitatea sa la cerințele revoluției științifico-tehnice.

În societatea capitalistă contemporană, tarele învățămîntului s-au adîncit și mai mult, ceea ce-i deter-

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Ședința activului central de partid și de stat, Scînteia, nr. 11 183 din 4 august 1978.

mină pe mulți gînditori și oameni politici burghezi să afirme că criza învățămîntului ține de tarele sistemului, ea neputînd fi, deci, lichidată fără restructurări profunde în însuși sistemul social. În condițiile existenței proprietății private asupra mijloacelor de producție și exploatării omului de către om, dreptul la învățătură, proclamat de constituțiile burgheze, este o vorbă goală pentru majoritatea tinerilor proveniți din clasele sărace. Astfel, după o statistică publicată relativ recent de ziarul „Le Figaro", aflăm că, din totalul studenților francezi, 30% sînt fii de cadre superioare, 14% fii de cadre medii și doar 11% fii de muncitori. Dacă se ține seama de raportul numeric dintre clasele sociale în Franța raportul șanselor de a urma învățămîntul superior între un fiu de muncitor și un fiu de „cadru superior" este de 1 la 21. Demonstrînd în cartea sa „Le suicide des démocraties" (Paris, 1972) falsul democratism al învățămîntului din S.U.A. Claude Julien, scria că „În S.U.A., în ianuarie 1972, o comisie federală a evaluat costul mediu al educației unui copil pînă la vîrsta de 18 ani la 35 000 dolari. Evident, familiile bogate cheltuiesc mai mult : 40—75 000 dolari. În S.U.A. sînt circa 28 milioane de familii care au unul sau mai mulți copii sub 18 ani. Din acestea, în anul 1970, 12 milioane familii aveau un venit de peste 15 000 dolari pe an, care după plata impozitului pe venit, se reducea la 12 500 dolari (în cazul unui venit de 15 000 dolari)... ; aceste 12 milioane de familii, reprezentînd, de fapt, o categorie privilegiată, se situează cu mult deasupra pragului sărăciei, fixat la 3 300 dolari pentru o pereche cu doi copii. Și, totuși, atunci cînd cei doi copii ai lor ating vîrsta de a merge la colegiu, costul școlarizării absoarde aproape jumătate din venitul net. Restul abia ajunge pentru hrană și îmbrăcăminte, după ce au fost plătite ratele și chiria". **La acest preț al învățămîntului, situația este fără ieșire pentru cei 9 milioane de copii în vîrstă de pînă la 16 ani, care trăiesc în familiile sărace din S.U.A.**

Spre deosebire de democrația burgheză, democrația socialistă nu se reduce la proclamarea doar a drepturilor și libertăților cetățenești, ci, prin adîncile transformări economice pe care le realizează, asigură condițiile exercitării efective a acestora. Alături de dreptul la muncă și dreptul la învățătură, cetățenii patriei noastre se bucură de numeroase alte drepturi și libertăți : dreptul la odihnă, dreptul la asigurarea materială în caz de bătrînețe, boală sau incapacitate de muncă, dreptul de proprietate personală, dreptul de moștenire, dreptul celui vătămat într-un drept al său printr-un act ilegal de a cere organelor competente anularea actului și repararea pagubei, dreptul de a alege și a fi ales în organele puterii de stat, dreptul de revocare a deputaților aleși în aceste organe, libertatea de asociere, libertatea conștiinței, a întrunirilor, mitingurilor, demonstrațiilor, libertatea cuvîntului și presei, dreptul de petiționare, inviolabilitatea persoanei și a domiciliului, secretul corespondenței etc. Așadar, socialismul nu presupune, așa cum insinuează unii critici ai săi, o delegare a libertății de la individ la colectivitate, „topirea" individualității în cadrul colectivității. Drepturile și libertățile existente în socialism se întemeiază pe îmbinarea dialectică a intereselor individului cu interesele colectivității, societății. Mecanismul acestei îmbinări îl constituie **participarea** socialistă, care reprezintă forma cea mai sintetică și mai grăitoare a exercitării drepturilor și libertăților pe care socialismul le asigură tuturor celor ce muncesc.

O asemenea operă vastă, inedită din punct de vedere istoric, cum este socialismul, nu poate fi concepută — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — fără participarea largă a maselor populare. a tuturor categoriilor sociale la conducerea societății. În concepția P.C.R., participarea maselor largi la conducerea societății constituie esența democrației socialiste. Formele de manifestare a participării maselor populare la conducerea societății se perfecționează mereu, corespunzător dezvoltării forțelor de producție, relațiilor de producție și sociale, se schimbă ca urmare a transformărilor în structura socială a țării. Procesul adîncirii și perfecționării democrației socialiste nu poate fi considerat încheiat; el continuă simultan cu dezvoltarea întregii noastre orînduiri.

dr. Marin NEAGU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

MOMENT HOTĂRÎTOR

(Urmare din pag. 2)

Pentru că în concepția partidului nostru, a secretarului său general, tot ceea ce noi înfăptuim este și trebuie să fie destinat omului, creșterii necontenite a bunăstării materiale și spirituale, realizării sale depline ca om. Finalitatea social-umană a politicii partidului nostru, atașamentul său față de principiile eticii și echității socialiste sînt pe deplin și cu elocvență demonstrate atît de progresele evidente pe care le facem an de an pentru creșterea nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, de politica de repartizare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, astfel încît toți oamenii muncii, fără nici o deosebire de naționalitate, să beneficieze de binefacerile civilizației socialiste, cît și de sistemul democrației noastre socialiste, profund și original, care asigură fiecărui cetățean al țării o participare reală la conducerea societății, în calitatea sa de proprietar al mijloacelor de producție, de producător și beneficiar al muncii, o deplină egalitate în drepturi și îndatoriri pentru toți cetățenii patriei.

În deplină unitate cu principiile politicii noastre interne, cu dorința de muncă pașnică a poporului român, se află politica internațională a statului și partidului nostru consacrată apărării libertății, independenței și suveranității patriei, edificării unei noi ordini economice internaționale, afirmării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, a principiilor echității și democrației în relațiile internaționale, creării unei lumi mai bune și mai drepte, apărării bunului cel mai de preț al omenirii — pacea, politică la a cărei concepere și materializare tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României, și-a adus o inestimabilă și neobosită contribuție. Și tocmai datorită politicii partidului și a statului nostru, atît a celei interne, cît și a celei internaționale, magistral sintetizată de secretarul general al partidului în recenta sa expunere la Ședința activului central de partid și de stat. prestigiul României socialiste în lume s-a ridicat la cote fără precedent, iar președintele țării noastre este considerat unul dintre cei mai proeminenți oameni politici contemporani.

Sînt toate acestea realizări care ne-au făcut să întîmpinăm cu sentimente de înaltă mîndrie patriotică, într-o unitate de neclintit în jurul partidului, marea noastră sărbătoare națională și care ne întăresc convingerea și hotărîrea de a munci și mai bine, de a nu precupeți nimic pentru a ne face datoria față de partid, față de socialism, față de națiunea noastră constructoare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

SPORIREA VOLUMULUI DESFACERILOR DE MĂRFURI, EFECT AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE, COMPONENTĂ A RIDICĂRII NIVELULUI DE TRAI

Janos FAZEKAS

membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului interior

Dezvoltarea bazei materiale

CREȘTEREA VOLUMULUI DESFACERILOR de mărfuri a fost însoțită de o dezvoltare tot mai intensă a bazei materiale a comerțului, realizată după concepții avansate, corespunzător cerințelor comerțului nostru modern, noilor condiții de viață și exigențelor crescînde ale consumatorilor.

La începutul acestui an, rețeaua comerțului socialist cuprindea 75 000 de unități permanente, cu o suprafață comercială de 7,2 milioane mp, mai mult de jumătate din această suprafață (circa 52%) funcționînd în construcții noi, realizate în ultimii 10 ani.

Corespunzător sistematizării, a fost reconstruită pe baze moderne, total sau parțial, rețeaua comercială din zonele centrale ale unei serii de orașe. Magazinele și unitățile de alimentație publică nou construite au fost amplasate cu prioritate la parterul blocurilor de locuințe, creîndu-se astfel noi artere comerciale. În localitățile rurale, unitățile noi au fost amplasate în centrele civice ale comunelor.

Un loc important în programul de dezvoltare și modernizare a rețelei comerciale îl ocupă construcția de magazine universale și generale. Pînă în acest an s-au dat în exploatare, în principalele orașe ale țării, 37 de magazine universale totalizînd o suprafață de 257 mii mp, iar în numeroase localități rurale cu funcție de centre intercomunale au fost construite magazine universale. Pînă la finele acestui cincinal vor fi construite alte 42 de magazine universale și generale, în suprafață de 182 mii mp, astfel că în toate principalele orașe din țară vor exista asemenea unități reprezentative, iar în mediul rural vor intra în funcțiune 40 de magazine universale și complexe comerciale, cu o suprafață de circa 70 mii mp.

În urma experienței pozitive rezultată din funcționarea primelor magazine de tip BIG, urmează ca pînă la finele anului 1980 să se realizeze 24 astfel de unități, de diferite capacități (800—6 000 mp), în principalele orașe. În sectorul comerțului cu mobilă, programul prevede construirea, în principalele orașe, a 95 de magazine-expoziții-depozit, din care jumătate vor fi date în exploatare, pînă în anul 1980, iar restul, în cincinalul viitor.

O atenție deosebită a fost acordată modernizării rețelei existente. În ultimul deceniu s-au modernizat anual circa 1 500 unități, revitalizîndu-se unele foste vaduri comerciale din municipiile București, Timișoara, Brașov, Constanța ș.a.

Semnificative sînt și cifrele ce caracterizează introducerea și extinderea formelor avansate de comerț. În prezent, suprafața magazinelor alimentare cu autoservire reprezintă 670 mii mp ; 9 660 magazine de mărfuri nealimentare (o treime din totalul unităților) sînt organizate cu expunere liberă. În rețeaua de alimentație publică, suprafața unităților cu autoservire a ajuns la 413 mii mp (2 600 unități), față de 52 mii mp în anul 1970.

În întreaga țară au fost organizate, pînă în prezent, 600 de case și micro-case de comenzi pentru mărfuri alimentare și produse culinare. Au fost extinse serviciile comerciale, îndeosebi pentru transportul, montajul și instalarea la domiciliu a mobilei, a unor bunuri electrocasnice, precum și pentru livrarea pe bază de comenzi anticipate a mobilei, materialelor de construcții, combustibililor, a legumelor și cartofilor.

Pe linia diversificării rețelei comerciale s-au creat și dezvoltat profile noi — magazine specializate de tip „Materna", „Sanitas", magazine de piese de schimb pentru auto-moto, de mărfuri electrocasnice etc. ; s-a extins rețeaua de magazine tip „Romarta".

În acțiunea de modernizare a activității comerciale și de creștere a productivității muncii, o influență hotărîtoare a avut-o sporirea gradului de dotare cu utilaje și mobilier comercial modern. Dar, cu toate progresele substanțiale resimțim încă unele greutăți, în ce privește acoperirea necesarului de dulapuri frigorifice care să dezvolte temperaturi de pînă la —18°, de utilaje specifice mecanizării muncii în bucătării, utilaje pentru manipularea și preambalarea mărfurilor. Apare necesară profilarea unor unități care să asigure utilaje și mobilier comercial pentru întregul comerț socialist.

O experiență pozitivă, probată de rezultatele obținute, o deține comerțul de legume și fructe care, organizatoric, aparține în întregime producătorilor. Peste 6 500 de unități și chioșcuri de desfacere asigură anual, alături de cele 360 de piețe agroalimentare, vînzarea în stare proaspătă a circa 2,5 milioane tone de legume, cartofi și fructe. În ultimii ani au fost construite și modernizate un număr important de piețe în marile orașe, urmînd ca pînă în anul 1985 toate orașele și noile cartiere să dispună de piețe agroalimentare moderne, dotate corespunzător. Sînt, de asemenea, inițiate măsuri pentru reactivizarea tîrgurilor, bîlciurilor și oboarelor, avîndu-se în vedere o participare mai largă a comerțului socialist la aceste forme de comerț.

Organizare și conducere eficiente

INDICAȚIILE DEOSEBIT DE PREȚIOASE date de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, au fost transpuse în ultimii ani în importante acțiuni vizînd ridicarea întregii activități comerciale pe trepte superioare.

O preocupare centrală, permanentă a constituit-o perfecționarea formelor de organizare și conducere. Astfel, a fost extinsă în toate județele, municipiile și orașele țării organizarea consiliilor pentru coordonarea și îndru-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 33 din 16 august 1978.

marea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, în care sînt reprezentați toți factorii responsabili care au sarcini în domeniul comerțului și în cel al producției bunurilor de consum. Direcțiile comerciale județene, reorganizate cu aparat distinct și cu o structură organizatorică mai bună, rezolvă problemele privind aprovizionarea populației, îndrumarea și controlul întregii activități de comerț din teritoriul respectiv. Întreprinderile comerciale cu amănuntul au fost organizate cu rază orășenească, iar profilul lor a fost mai bine corelat cu caracteristicile localităților, numărul locuitorilor și volumul desfacerilor. Activitatea comerțului de stat și a celui cooperatist a fost mai rațional conturată, prin delimitarea clară a centrelor deservite de aceste două importante sisteme comerciale.

Măsurile luate în 1977 pentru perfecționarea organizatorică a comerțului cu amănuntul și a celui cu ridicata corespund pe deplin sarcinilor din etapa actuală, asigurînd aplicarea consecventă a principiilor centralismului democratic, teritorialității și specializării, care caracterizează organizarea comerțului nostru socialist. În prezent mai sînt 37 de orașe a căror activitate comercială este condusă din alte localități — situație care va trebui grabnic remediată, pentru ca problemele aprovizionării populației să fie rezolvate operativ, pe baza cunoașterii concrete, de zi cu zi, a nevoilor consumatorilor.

În elaborarea planului și repartizarea fondului de mărfuri pe sisteme comerciale, pe județe, municipii, orașe, unități comerciale, au fost introduse criterii științifice, strîns legate de structura populației, de sporul acesteia și venitul mediu lunar, de circulația turistică și tradițiile de consum, de natura produselor etc.

Rezolvarea unitară, operativă a problemelor activității curente este asigurată la nivelul fiecărei întreprinderi comerciale, de către consiliul șefilor de unități, condus de directorul întreprinderii, care analizează lunar și stabilește măsuri privind repartizarea fondului de marfă, studierea cererii de consum și ridicarea nivelului servirii cumpărătorilor.

Satisfacerea la un nivel superior a cerințelor populației de la orașe și sate se sprijină din plin pe aplicarea normelor generale de organizare și dezvoltare a rețelei comerciale și de alimentație publică, aprobate anul acesta prin Decret al Consiliului de Stat. Potrivit acestor norme, amplasarea fiecărei unități trebuie să țină seama de numărul cumpărătorilor, volumul desfacerilor, frecvența cumpărăturilor, raza de activitate, gruparea unităților, eficiența economică, promovarea formelor moderne de comerț.

Este esențial pentru tot personalul din comerț să acorde cea mai mare atenție cunoașterii cererii pieței, spre a comanda industriei numai ceea ce se vinde și a corela mai precis aprovizionarea cu desfacerea, prevenindu-se acumularea de stocuri nejustificate.

În ce privește structura personalului muncitor din comerț (din care peste două treimi sînt femei), circa 42% sînt absolvenți de școli profesionale, școli medii, licee economice. A crescut simțitor ponderea cadrelor cu pregătire superioară.

Prin introducerea normativelor de personal a crescut ponderea personalului muncitor din comerț care participă direct la vînzarea mărfurilor. Anul acesta, sporul desfacerilor se va realiza în proporție de 82%, pe seama creșterii desfacerilor pe vînzător și doar 18% pe seama sporirii numărului de personal. Îmbunătățirea sistemului de retribuire și cointeresare materială a lucrătorilor din comerț are în vedere corelarea nemijlocită a veniturilor cu vînzările de mărfuri. Sînt în curs de elaborare reglementări potrivit cărora unitățile mici din comerț și alimentație publică, cabane etc. să poată fi date în primire personalului respectiv, pe principiul acordului global.

Sarcinile viitorului imediat

O IMAGINE ELOCVENTĂ a sarcinilor sporite ce stau în fața comerțului o dă creșterea volumului desfacerilor cu amănuntul, cu 52% în 1980 față de 1975 (cu 5% mai mult decît se prevăzuse inițial).

În scopul de a-și îndeplini cît mai corespunzător importantele sale funcțiuni și sarcini, activitatea comerțului va fi dezvoltată și perfecționată în continuare, în următoarele direcții principale :

- îmbunătățirea repartizării pe teritoriu a fondului de marfă, printr-o aprofundare și fundamentare complexă a indicatorilor planului circulației mărfurilor în profil teritorial ;
- asigurarea echilibrului pieței, a concordanței dintre cererea și oferta de mărfuri, pe linia căreia un rol important revine balanțelor de venituri și cheltuieli bănești ale populației ;
- folosirea, la elaborarea planurilor de desfacere a mărfurilor către populație, a criteriilor științifice și a normelor de consum rațional ;
- organizarea, în colaborare cu industria, a unor acțiuni pentru o mai justă dimensionare și utilizare a capacităților de producție în raport cu cererile de consum, precum și pentru diversificarea produselor ;
- ridicarea rolului social al alimentației publice, îmbunătățirea alimentației prin cantine, diversificarea producției de mîncăruri ;
- perfecționarea relațiilor dintre comerț și industrie, atît în faza de pregătire și încheiere a contractelor economice, cît și în cadrul derulării acestora în concordanță cu cerințele de aprovizionare ale populației ;
- dezvoltarea rețelei comerciale și îmbunătățirea în continuare a repartizării ei teritoriale, lichidarea disproporțiilor pe județe, municipii, orașe, comune, cartiere în amplasarea unităților ;
- asimilarea unor noi tipuri de utilaje comerciale și pentru producția culinară, de mobilier corespunzător cerințelor comerțului modern, dezvoltarea rețelei depozitelor frigorifice ;
- creșterea operativității în reasortarea unităților, în mișcarea mărfurilor din locurile unde prisosesc în cele unde lipsesc ;
- perfecționarea permanentă a cunoștințelor profesionale ale lucrătorilor comerciali, intensificarea muncii educative în vederea unei atitudini atente și civilizate a personalului față de cumpărători.

Organele comerciale sînt datoare să conlucreze permanent cu producătorii, pentru a determina din partea acestora respectarea cu strictețe a disciplinei contractuale, a termenelor de asimilare prevăzute în programele speciale de diversificare a producției de bunuri de consum, extinderea preambalării produselor alimentare și a altor articole de uz curent etc.

Înfăptuirea sarcinilor calitativ noi ale comerțului socialist solicită din partea întregului personal al acestei ramuri mai multă ordine, disciplină și răspundere. Mobilizați de indicațiile secretarului general al partidului, oamenii muncii din comerțul socialist vor acționa astfel încît prin măsuri sistematice, aplicate cu fermitate, să contribuie din plin la înfăptuirea politicii de ridicare a nivelului de trai al poporului, țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

PRIN EFORT PROPRIU, PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ, DE ÎNALTĂ CALITATE

ÎN UNITĂȚILE economice din întreaga țară se desfășoară o intensă activitate pentru transpunerea în viață a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar. Colectivele de oameni ai muncii sînt preocupate tot mai intens de organizarea și conducerea întregii activități pe baza principiilor privind autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică și financiară, punînd un accent sporit pe identificarea și valorificarea resurselor interne în scopul realizării sarcinilor de plan și a angajamentelor. În acest sens consiliile oamenilor muncii au stabilit programe de măsuri care asigură îndeplinirea și depășirea producției fizice la toate sortimentele și a producției nete — indicator de bază al evaluării calității muncii depuse în fiecare întreprindere.

Printre unitățile din cadrul Centralei industriei bumbacului cu o prețioasă experiență în îndeplinirea și depășirea planului se numără și Filatura românească de bumbac (F.R.B.) din Capitală, care a obținut succese însemnate în sporirea și livrarea ritmică a producției fizice, în realizarea valorii nou create prin reducerea cheltuielilor de producție.

Producția netă — criteriu de apreciere a calității muncii

A INTRAT de mai mulți ani în practica acestei întreprinderi ca aprecierea rezultatelor activității productive să se facă în funcție de stadiul realizării indicatorilor producția fizică și producția netă. Aceasta a permis organului de conducere colectivă să cunoască și să stăpînească cu mai multă ușurință mijloacele de acțiune și pîrgiile cele mai adecvate necesare înfăptuirii în condiții cît mai bune a atribuțiilor sale în conducerea întregii activități economico-financiare a întreprinderii și obținerea, pe această cale, a unor rezultate deosebite în creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producție, sporirea volumului produselor. (tabelul)

Realizarea principalilor indicatori de plan

%

	Plan 1978/ realizat 1977	Realizat/ plan *) 3 luni 1978
Producția netă	112,60	103,30
Producția fizică	104,50	100,50
Producția globală	109,70	102,40
Producția marfă	108,70	102,30
Productivitatea muncii	104,70	100,60
Cheltuielile la 1 000 lei producție marfă lei din care:	+9,90	—0,60
cheltuieli materiale	—9,30	—4,60

*) Preliminat pentru luna august.

În acest an, în strînsă legătură cu realizarea producției fizice și a producției nete planificate și introducerea din primul semestru a săptămînii de lucru reduse, s-a acordat o atenție prioritară *elaborării din vreme și aplicării măsurilor tehnico-organizatorice de creștere a productivității muncii* pe seama introducerii tehnicii noi, *de modernizare a utilajelor, de organizare superioară a producției și a muncii*, în scopul realizării integrale a producției la fiecare sortiment, condiție hotărîtoare a sporirii valorii nou create. Printre multiplele acțiuni care au condus la îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan la producția de fire se înscriu :

● sporirea capacității de finisare a firelor prin montarea în spațiile construite a încă 2 mașini de bobinat care aduc un plus de producție de 150 tone anual ;

● mărirea vitezelor de lucru la mașinile de filat cu inele pentru asigurarea unui spor de producție de 1 065 kg/24 ore ;

● Din aceeași cantitate de materie primă, un volum sporit de produse de calitate superioară ● Eficiența utilizării înlocuitorilor bumbacului ● Unde se localizează posibilitățile de reducere a cheltuielilor materiale

● creșterea indicelui de utilizare a utilajului tehnologic de bază cu cel puțin 1% peste prevederi (92%). Aici trebuie menționat că în fapt acest indice a ajuns în prezent — datorită și unui coeficient al schimburilor de 2,71 coeficient care mai poate fi încă îmbunătățit — la 96,4%.

Cu sprijinul comisiei inginerilor și tehnicienilor, prin participarea largă și continuă a celor ce produc, au fost promovate *tehnologii noi*, concomitent cu perfecționarea neîntreruptă a cunoștințelor profesionale. Totodată, măsurile tehnologice aplicate (dubla cardare la materiile prime secundare, filarea în amestec invers a firelor de poliester cu bumbac la unele tipuri de fire, filarea cu efect a firelor pentru articole de modă) au făcut posibilă creșterea calității produselor, satisfacerea mai complexă și într-un grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și externi Pentru realizarea de către întreprinderile specializate a unor țesături și tricotaje mai ușoare și îmbunătățirea aspectului acestora s-a avut în vedere sporirea producției firelor pieptănate foarte fine și a firelor pentru tricotaje. Astfel s-a reușit ca, față de prevederile la producția firelor de calitatea tip A să se înregistreze o depășire de 1%, care a influențat pozitiv realizarea producției marfă cu un plus de 8 milioane lei, determinînd totodată diminuarea cheltuielilor de producție și, ca urmare, creșterea producției nete. Calitatea firelor constant corespunzătoare clauzelor contractuale, situarea acesteia la nivelul exigențelor mereu în creștere, a permis încheierea de contracte cu beneficiarii externi pe o perioadă mai mare, creîndu-se totodată și condiții pentru obținerea resurselor valutare necesare importului de materii prime.

Sarcinile de reducere a cheltuielilor de producție au fost îndeplinite prin *folosirea pe scară mai largă a materiilor prime indigene și a înlocuitorilor*. Colectivul unității a întreprins acțiuni de depistare a rezervelor care pot fi puse în valoare în mai mare măsură pentru obținerea de realizări deosebite în această direcție. Prin îmbunătățirea tehnologiei de fabricație s-a reușit sporirea producției firelor în amestec cu poliester și a firelor din poliester cu o eficiență directă în reducerea cu 15% a importului de bumbac. Numai prin producerea firului Nm (număr metric) 54 „trico" în amestec cu 67% poliester. producția marfă a crescut cu 3,3 mil lei și, corespunzător, a sporit și producția netă. Cheltuielile materiale au fost reduse și prin acțiunile desfășurate pentru diminuarea deșeurilor și a rebuturilor de fabricație în fiecare fază a procesului tehnologic.

Un mijloc de economisire a resurselor financiare, utilizat cu bune rezultate în întreprindere, este și realizarea prin autodotare a circa 80% din necesarul de subansamble și piese de schimb pentru întreținerea și repararea utilajelor. Deși această pondere va putea crește în viitor, unitatea nu are posibilitatea de a elimina în totalitate, fără sprijinul centralei și al M.I.U., unele dificultăți în aprovizionarea cu o serie de dispozitive — furci de flaiere, cilindri de presiune, inele, garnituri de carde, manșoane, cureluțe și altele.

Prioritate creșterii productivității muncii

ȚINÎND seama de realizările ce se preconizează a fi obținute pînă la sfîrșitul anului, la F.R.B. au fost identificate, concomitent cu fundamentarea planului pe 1979, mijloacele de îndeplinire a sarcinilor stabilite pentru anul viitor. În urma analizelor efectuate s-a întocmit și aprobat planul de măsuri cu specificații concrete privitoare la căile de realizare și depășire a fiecărui indicator de plan. Creșterii producției fizice cu peste 200 tone față de realizările preliminate pe acest an, a producției nete cu 10,30% (în condițiile reducerii cheltuielilor materiale față de 1978) i se alătură un spor substanțial de productivitate a muncii (16,3% calculată la producția globală și 18,2% la producția

G. DODU

(Continuare în pag. 12)

În industria extractivă de țiței

POSIBILITĂȚI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI ELECTRICE

GOSPODĂRIREA cît mai judicioasă a țițeiului a devenit una din cele mai arzătoare probleme din lumea contemporană. În țara noastră, folosirii cît mai chibzuite a acestei resurse, pe care bătrînul nostru pămînt a tezaurizat-o de-a lungul mileniilor doar în cantități limitate, i se acordă o atenție deosebită.

În cadrul acestor preocupări se înscrie și ciclul de cercetări științifice inițiate de forul coordonator al producătorilor noștri de petrol în colaborare cu două colective din cadrul Facultății de energetică din Institutul politehnic București. În cele ce urmează ne vom opri asupra primelor concluzii care se desprind din „Studiul tehnico-economic privind reducerea pierderilor și mărirea siguranței în alimentarea cu energie electrică a sondelor din schela Videle și din schelele petrolifere cu caracteristici similare". S-a pornit de la considerentul că unele creșteri judicioase atît la secțiunile conductoarelor din aluminiu, cît și la tensiunele pentru distribuția energiei electrice ar putea dovedi un înalt grad de eficiență și în alte sectoare ale economiei noastre naționale.

Unde se localizează pierderile de energie

ÎN PREZENT, alimentarea schelelor petrolifere se face de obicei la tensiunea de 500 V și fiecărei sonde îi revine — în mod estimativ — o pierdere de putere de ordinul unui kilowatt. Or, în mod logic energia electrică care se acceptă a fi pierdută sub formă de consum propriu tehnologic al instalațiilor de distribuție se consideră a fi produsă pe bază de combustibil marginal, numit astfel deoarece este cel mai scump și, ca urmare, pentru închiderea balanței energetice a unei țări, la acest combustibil se face apel în ultimă instanță. În ultimii ani, acest rol a revenit păcurii, al cărei cost pe piața mondială a ajuns la 90... 100 dolari/tonă.

În condițiile enumerate, prin modul în care se concepe și se construiește în prezent alimentarea la 500 V a fiecărei sonde noi, se acceptă o cheltuială medie totală de ordinul a 44 000 lei. Din acest total o primă tranșă de circa 4 000 lei o reprezintă investiția necesară inițial în centralele electrice pentru instalațiile de producere a energiei ce urmează a reprezenta consumul tehnologic al instalațiilor de distribuție. Următoarele zece tranșe, de același ordin de mărime, reprezintă restul cheltuielilor suportate de economia națională datorită energiei electrice consumate de instalațiile de distribuție în cei zece ani admiși ca durată medie de serviciu a unei sonde.

Din fiecare tranșă anuală de ordinul a 4 000 lei, aproximativ trei pătrimi o reprezintă costul combustibilului marginal ars în focarele centralelor electrice. Ca urmare, pierderile suferite de economia noastră națională — datorită consumurilor tehnologice de energie în alimentarea schelelor petrolifere — se pot ridica anual la noile sonde la zeci de milioane lei.

Este bine cunoscut faptul că pierderile din instalațiile electroenergetice reprezintă consumuri tehnologice proprii — inerente oricărei instalații tehnice — și, deci, ele nu pot fi reduse la zero. Totuși, cheltuielile datorate pierderilor pot și trebuie să fie micșorate, evident în măsura în care investițiile necesare în acest scop urmează a fi utilizate eficient. Subliniem că în estimările care urmează, vom face abstracție de prognozele cu privire la dublarea costurilor energiei pe piața mondială pînă în jurul anului 1990.

Eficiența dimensionării optime a liniilor de distribuție a energiei

CERCETĂRILE efectuate au condus la concluzia că, în condițiile actualului nivel de prețuri al combustibilului marginal pe piața mondială, **ar fi eficiente creșteri substanțiale ale secțiunilor conductoare față de actualele uzanțe.** Astfel, pentru dimensionarea noilor linii de distribuție la 500 V din schelele petrolifere rezultă ca fiind economice următoarele secțiuni unitare din aluminiu : 4,4 mm²/kW în cazul liniilor aeriene și 3,3 mm²/kW în cazul celor în cablu cu izolație din PVC. Densitățile economice de curent corespunzătoare acestor secțiuni unitare sînt de ordinul 0,3 A/mm² și respectiv 0,4 A/mm².

Menținerea tensiunii de exploatare la 500 V și trecerea la noile secțiuni conductoare are ca avantaje :

— scurtarea timpului de recuperare a efortului suplimentar de investiții la aproximativ un an ;

— efectele nete cumulate în decursul unui cincinal se pot ridica la peste 30 milioane lei ;

— aportul valutar, din totalul efectelor nete citate, crește substanțial. El se realizează din exportul păcurii, care nu va mai trebui arsă în centrale pentru producerea energiei electrice. De aproape trei ani, Ministerul Energiei Electrice a normalizat, prin prescripția energetică nr. 137/75 densități economice de curent care — în cazul unor durate mari de utilizare ale puterii de vîrf — au valori relativ apropiate de cele pe care le recomandăm în prezent, pentru distribuția în schelele petrolifere. Din păcate, prescripția este puțin cunoscută și cu atît mai puțin aplicată atît în electrificările industriale, cît și de către personalul unor întreprinderi regionale de electricitate.

În ultimii trei ani au intervenit importante modificări atît la nivelul de prețuri pe piața mondială, cît și în ce privește cursul de revenire al unităților valutare. Ca

urmare, cu sprijinul Centralei industriale de rețele electrice din M.E.E., s-au întreprins cercetări privind **optimizarea metodologiei și reactualizarea indicatorilor recomandați de normativul ministerului.** Dintre rezultatele obținute în etapa studiului de oportunitate al acestei noi cercetări vom aminti doar unul. Astfel, în cazul distribuțiilor industriale în cablu tip ACYABY (cu conductoare din aluminiu și izolație din PVC), față de secțiunile conductoare dimensionate conform normativului din anul 1975, s-au desprins posibilități de creșteri de ordinul a 20-25%. Ca urmare, în cazul unor distribuții la tensiunea de 380 V devin economice următoarele secțiuni unitare : 2...2,5mm²/kW la alimentări de locuințe și, respectiv, 3...4,5 mm² kW pentru distribuțiile industriale. Totuși, pînă la efectuarea cercetărilor și avizărilor unei noi ediții a prescripției PE 135, considerăm de reală importanță popularizarea cu toată perseverența și aplicarea în practică cel puțin a prevederilor normalizate în anul 1975.

Considerăm că o contribuție valoroasă o poate aduce industria noastră constructoare de conductoare și cabluri de forță prin **punerea în fabricație a unor conductoare cu secțiuni mai mari decît cele care se produc în prezent.** Avînd în vedere sortimentul produs de unele fabrici din străinătate, ca un deziderat de mare actualitate am putea cita cablurile de tip ACYABY cu secțiuni fazice de cel puțin 300 mm². În cazurile tot mai frecvente în care vor fi indicate secțiuni conductoare mari, realizarea acestora cu un număr mai redus de cabluri și, deci, cu un volum mai redus de izolație și de muncă va contribui la ușurarea efortului de investiții.

Economii însemnate prin mărirea tensiunilor de exploatare la circuitele de forță

LINIILE ELECTRICE de distribuție, care funcționează la tensiuni nominale de ordinul sutelor de volți, au, de regulă, izolația dimensionată pentru funcționarea cu o tensiune maximă de serviciu egală cu 1 250 V. Printr-o folosire judicioasă a acestei proprietăți — respectiv prin creșterea tensiunii de exploatare în schelele petrolifere de la 500 V la 1 140 V — conform metodei de dimensionare economică propusă, **s-ar putea obține simultan două avantaje economice :**

— micșorarea cheltuielilor datorate pierderilor de energie electrică cu 56%, avînd în vedere faptul că ele variază invers proporțional cu valoarea tensiunii nominale de exploatare ;

— în ipoteza menținerii aceleiași capacități de transport a energiei electrice se mai pot reduce și secțiunile conductoare și, odată cu acestea, efortul inițial de investiții în liniile electrice de distribuție din schelele petrolifere.

În ipotezele în care am estimat anterior costul actual al pierderilor de energie, economiile prin reducerea secțiunilor la liniile aeriene care se construiesc anual în schelele petrolifere s-ar putea ridica la circa 4...6 milioane de lei. Avînd în vedere și economia de ordinul a 1,8 milioane lei în instalații din centralele electrice care nu vor mai fi necesare, s-ar putea obține anual economii de investiții de ordinul a 6...8 milioane lei. Pe de altă parte, prin micșorarea cu 56% a restului de 32 milioane lei, cît ar mai urma să se cheltuiască în timp de zece ani cu pierderile de energie, s-ar mai putea obține o economie de 18 milioane lei. Din acest total, aportul valutar la actualele prețuri pe piața mondială ar fi destul de însemnat.

Însumînd cele două efecte, **eficiența trecerii de la 500 V la alimentarea cu 1 140 V numai la noile sonde se poate ridica la 25 milioane lei/an.**

Trecerea la tensiunea de 1 140 V și în noile exploatări carbonifere se poate estima că ar conduce cel puțin la o dublare a beneficiilor antecalculate. Subliniem acest lucru pentru că, în special la distribuțiile energiei electrice din industria cărbunelui, se constată în ultimii 5...10 ani o tendință pe plan mondial de trecere la tensiuni de ordinul 1 000...1 140 V.

CONSIDERĂM că sub aspectul interesului global al economiei noastre naționale, eforturile economice suplimentare pentru punerea la punct a fabricației seriilor de motoare și alte echipamente care vor mai fi necesare în acest domeniu ar urma să fie destul de repede recuperate. În acest sens, ca surse principale avem în vedere disponibilitățile la export atît de păcură — cea care nu va mai fi arsă în centrale electrice — cît și de echipamente cu tensiunea nominală de 1 140 V, a căror cerere ne așteptăm să fie în creștere pe piața mondială.

conf. dr. ing. Pavel BUHUȘ

Prin efort propriu, producție suplimentară

(Urmare din pag. 10)

netă). La baza acestor importante creșteri se situează *măsuri* ca :

— uniformizarea sortimentelor la preparația filaturii și îmbunătățirea stării tehnice a utilajelor prin înlocuirea inelelor uzate la mașinile de filat, prin care se asigură un spor de producție de circa 350t/an ;

— diminuarea cheltuielilor materiale cu 750 mii lei și prin aceasta creșterea producției nete ca urmare a utilizării în fabricație a încă 500 tone înlocuitori de materie primă ;

— reducerea la minimum (160 t) a stocului normat de fire, acțiune prin care se va mări viteza de rotație a mijloacelor circulante, obținîndu-se o economie antecalculată de 125 mii lei/an ;

— stabilirea, începînd cu semestrul II, de bugete de cheltuieli pe fiecare atelier, în care scop s-a trecut la nominalizarea cheltuielilor indirecte și la urmărirea zilnică a cheltuielilor materiale și a influențelor acestora asupra valorii nou create ;

— creșterea productivității muncii prin ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a procesului de producție (montarea în spațiile existente a 3 mașini cu dublă răsucire și a 7 mașini de bobinat automate), perfecționarea tehnologiilor de fabricație, organizarea mai bună a muncii și a producției, care vor determina o economie relativă de personal de 425 oameni etc.

Rezultatele obținute pînă în prezent, măsurile stabilite pentru semestrul II și anul viitor, pe baza hotărîrilor adoptate de plenarele C.C. al P.C.R. din martie și iulie a.c., dau certitudinea că oamenii muncii de la F.R.B. vor pune în valoare în tot mai mare măsură resursele de care dispun, își vor amplifica continuu eforturile creatoare în scopul creșterii eficienței întregii lor activități economice.

Resursele secundare în circuitul economic

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A LEMNULUI ÎN EXPLOATĂRILE FORESTIERE

CONFORM Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, în deceniul 1976—1985 masa lemnoasă ce urmează a se exploata este limitată la un volum constant de 20 milioane metri cubi anual (în afara materialului lemnos rezultat din operațiuni de igienă a pădurii și din curățiri în păduri tinere). Măsura limitării temporare a tăierilor de masă lemnoasă are în vedere multiple cerințe, între care, în mod deosebit, conservarea și regenerarea pădurilor. Volumul total de masă lemnoasă ce este exploatat în perioada 1976—1985 prezintă o diminuare cu circa 17 la sută față de 1975, în condițiile în care nivelele de producție cresc simțitor. Cum pot fi acoperite aceste cerințe ?

O sporire a resurselor de lemn este posibilă prin aplicarea perseverentă a unor măsuri de economisire și gospodărire judicioasă a masei lemnoase, pe tot parcursul fluxului exploatare — prelucrarea în produse finite.

Lemn de lucru din acțiunile de igienă a pădurii

ÎN 1977 întreprinderile forestiere de exploatare și transport au dat în producție — în limita volumului de masă lemnoasă aprobată pentru tăiere — cantitatea de 5 440 mii m.c. provenită din doborîturi de vînt. Pentru acest an, conform sarcinilor, vor trebui valorificate, din aceleași resurse, circa 3 000 mii m.c. Iată, deci, că lemnul care, în multe cazuri, era lăsat în pădure să putrezească, este acum valorificat și gospodărit cu grijă. O altă acțiune ce se soldează cu bune rezultate este și cea de asigurare a igienei pădurii prin curățirea ei periodică. Anul trecut, dintr-o asemenea acțiune s-au colectat și dat în consum 464 mii m c materiale lemnoase, diminuîndu-se astfel în mod corespunzător tăierile de masă lemnoasă pe picior. În acest an cele mai multe întreprinderi forestiere de exploatare și transport au acționat hotărît și au obținut rezultate bune ca, de exemplu, I.F.E.T. Piatra Neamț, care a strîns și dat în circuitul economic, în primul semestru, cantitatea de 20 mii m c de material lemnos, din care o mare parte va fi utilizat ca lemn pentru industrializare.

Nu în toate întreprinderile s-a acționat însă cu responsabilitate pentru gospodărirea tuturor resurselor de masă lemnoasă. În această situație s-a aflat în 1977 I.F.E.T. Baia Mare, care a lăsat pe văi și în parchete circa 40 mii m c material lemnos. O parte din acest lemn fiind mai vechi (peste doi ani), se află într-o fază înaintată de depreciere. Scoaterea neîntîrziată a tuturor materialelor abandonate în păduri și introducerea lor în consumul industrial sau ca lemn de foc se impune ca o cerință de cea mai mare însemnătate pentru lucrătorii din acest sector de activitate.

În evoluția lor, pierderile de lemn au o dinamică satisfăcătoare : de la aproape 11 la sută în anul 1950, la 3,3 la sută în anul 1975, cu tendință de scădere în continuare. Cantitativ, pierderile însumează însă cantități destul de mari de masă lemnoasă (peste o jumătate de milion de metri cubi în 1977), astfel că diminuarea lor trebuie să se afle permanent în atenția întreprinderilor de exploatare. Mai mult, trebuie urmărit ca materialul lemnos utilizat în procesul de exploatare și transport a masei lemnoase să fie de calitate inferioară.

Diminuarea pierderilor din procesele tehnologice

LA unele întreprinderi de exploatare și transport se constată însă că la lucrările specifice din păduri (rampe de încărcare, mărginare la drumuri etc.) se utilizează lemn de calitate superioară care, la terminarea exploatării și lichidarea parchetelor, nu se dă din nou în consum, fapt ce face ca acest lemn să se claseze sau chiar să fie irremediabil pierdut. O astfel de situație a existat la I.F.E.T. Baia Mare, la care, de altfel, s-au înregistrat și alte forme de pierderi evitabile : supralungimi de 10—40 cm la lemnul de rășinoase și 7—8 cm la cel de fag — peste supralungimile admise de standarde. Aceste porțiuni sînt tăiate la fabricile de cherestea și, parțial, sînt valorificate ca lemn de foc, dar în felul acesta se declasează cantități importante de lemn superior.

Unele pierderi de masă lemnoasă sînt generate de nerespectarea tehnologiilor de exploatare, în sensul că în parchete sînt lăsate cioate cu înălțimi de (4—10 cm) ce depășesc limitele admise, iar în cazul doborîturilor de vînt, cioatele lăsate sînt și mai mari. Aceste cioate rămîn și putrezesc în parchete, suprainălțimile respective constituind pierderi substanțiale de material lemnos de bună calitate.

În toate fazele de lucru — programe judicioase de gospodărire

PENTRU remedierea deficiențelor semnalate, Centrala de exploatare a lemnului a inițiat unele măsuri corespunzătoare care, în general, s-au dovedit a fi eficace. Necesitatea de a se scoate la timp din parchete doborîturile de vînt și lemnul abandonat pe pîraie și văi impune ca întreprinderile de exploatare și transport să se angajeze cu toate forțele pentru respectarea graficelor de colectare și evacuare a acestui material lemnos din pădure, iar acolo unde se constată totuși rămîneri în urmă din cauze obiective, centrala industrială să intervină pentru o eventuală redistribuire a forțelor tehnice și umane între județe sau chiar pentru o reașezare a sarcinilor de exploatare pe județe, în așa fel încît pînă la sfîrșitul anului întreaga cantitate prevăzută în plan să fie dată în circuitul economic, evitîndu-se pierderile sau deprecierea materialului lemnos.

Diminuarea, în continuare, a consumurilor tehnologice poate fi obținută, în primul rînd, prin *extinderea exploatării în trunchiuri și arbori cu coroană și preindustrializarea masei lemnoase pe platforme special amenajate și dotate* — metodă care și-a dovedit din plin rezultatele bune pînă în prezent. Acolo unde nu sînt încă create condiții pentru trecerea la această metodă, sau nu se poate deocamdată extinde aplicarea ei, întreprinderile de exploatare și transport trebuie să intensifice controlul privind respectarea devizelor lucrărilor din lemn ocazionate de scosul și transportul masei lemnoase, precum și respectarea prescripțiilor tehnologice, a standardelor și a normelor interne privind toate operațiunile din exploatările forestiere. În acest sens, ar fi util instructajul periodic ce s-ar face întregului personal tehnico-operativ, inclusiv a fasonatorilor mecanici și a sortatorilor, cu scopul împrospătării cunoștințelor teoretice și practice adecvate.

D. STANESCU

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUCȚIEI NETE ÎN INDUSTRIE

INTRODUCEREA în practica economică a valorii producției nete ca indicator de bază în activitatea productivă din industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi reprezintă o importanță deosebită. Producția netă răspunde obiectivelor actuale de ridicare a eficienței economice, constituind prin conținutul său un indicator care răspunde cerințelor autogestiunii și autoconducerii, un factor calitativ esențial al perfecționării întregului mecanism economico-financiar. Reprezentînd contribuția fiecărei unități, centrale, minister sau județ la crearea venitului național, producția netă constituie, totodată, sursa care asigură acoperirea cheltuielilor pentru plata retribuțiilor oamenilor muncii, formarea fondurilor pentru dezvoltarea societății, precum și a fondului pentru dezvoltarea întreprinderii, pentru investiții și acțiuni sociale și pentru participarea la beneficii a oamenilor muncii.

Desigur, introducerea valorii producției nete ca indicator principal de plan și urmărire a rezultatelor activității productive presupune atribuirea unor funcții nu numai de urmărire cît mai corectă a efortului propriu al fiecărui colectiv de muncă, ci vizează stimularea și accentuarea factorilor calitativi ai dezvoltării, în contextul unui ansamblu de măsuri menit să pună în valoare pîrghiile economice, inițiativa și capacitatea unităților industriale.

Din însuși conținutul valorii producției nete, care exprimă valoarea nou creată în activitatea productivă a întreprinderilor, se desprinde faptul că acest indicator prezintă avantajul față de producția globală prin aceea că exclude din calcul cheltuielile materiale, respectiv, așa-numitul consum intermediar reprezentat de valorile ce au fost create pe diferite trepte ale procesului de producție pînă la obținerea produsului final destinat satisfacerii unor nevoi de consum în afara întreprinderii, adică elementul care poate deforma realitatea în măsurarea rezultatelor.

Locul valorii producției nete în sistemul indicatorilor valorici ai producției industriale, ca și conținutul metodologic al acestora, rezultă din schema de mai jos:

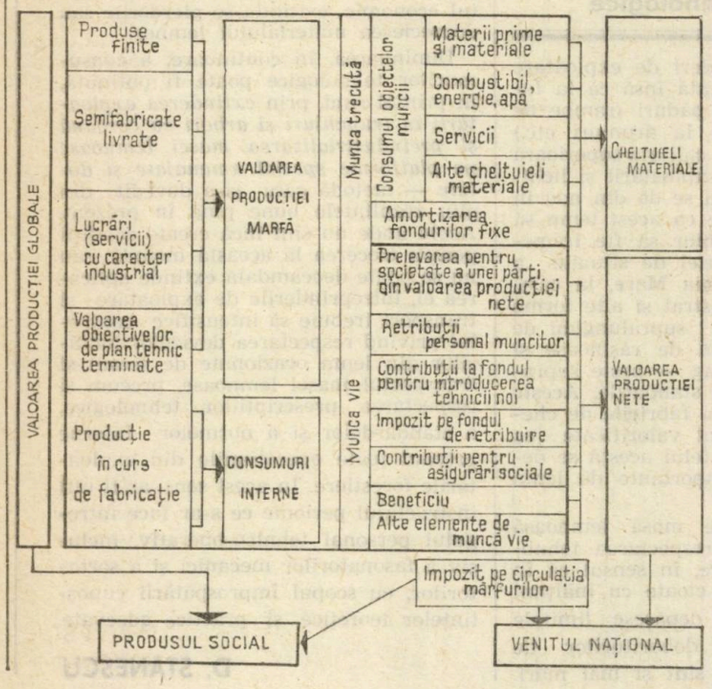

În ierarhia indicatorilor valorici, producția netă are o capacitate superioară de reflectare a rezultatelor efortului propriu în comparație cu producția globală și marfă, un rol esențial avînd în acest sens neluarea în considerare a valorilor create în procesele de producție anterioare de către alte întreprinderi. În aprecierea caracteristicilor acestui indicator trebuie subliniat și faptul că, exprimînd aportul întreprinderii la crearea venitului național, valoarea producției nete oferă reale posibilități de adîncire a analizei eficienței activității întreprinderii, în corelație cu diferiți factori intensivi de influență.

Valoarea producției nete a fost introdusă ca indicator de plan în industrie începînd din anul 1974, atît pentru măsurarea volumului producției, cît și pentru calculul productivității muncii. În mod experimental la un număr de întreprinderi și centrale eliberarea fondului de retribuire pentru muncitori și acordarea retribuției individuale pentru personalul de conducere s-a făcut în funcție de gradul de îndeplinire a planului la acest indicator. Această perioadă de experimentare a permis examinarea funcțiilor economice ale valorii producției nete la nivel de întreprindere, în condițiile utilizării practice a acesteia, adaptarea evidențelor din întreprinderi la necesitățile de calcul curent al producției nete, perfecționarea metodologiei de determinare a acestui indicator. Totodată, în acest interval de timp au fost organizate numeroase întîlniri și dezbateri cu specialiști din întreprinderi, centrale și ministere, cadre didactice, planificatori, statisticieni, cercetători asupra conținutului și rolului valorii producției nete, au fost exprimate opinii în presa de specialitate. Toate acestea au creat condițiile elaborării unei metodologii de calcul a valorii producției nete care să răspundă cerințelor determinării riguroase a acesteia, pe baza unor evidențe contabile și tehnico-operative puse la punct, au condus la acumularea experienței necesare calculului curent al indicatorului și au asigurat premisele introducerii producției nete ca indicator principal în activitatea economică a întreprinderilor industriale de la 1 iulie 1978.

În Hotărîrea Comitetului Central al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, precum și în Decretul Consiliului de Stat nr. 199/1978 cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii în industrie se face precizarea că valoarea producției nete se determină prin scăderea cheltuielilor materiale aferente din valoarea producției globale. În practica de planificare și statistică acest sistem de calcul este cunoscut sub denumirea de metodă de producție sau indirectă. Pentru această metodă de calcul s-a optat încă în etapele de experimentare, deoarece s-a apreciat că prezintă o serie de avantaje față de metoda de repartiție sau directă, care constă din însumarea elementelor componente ale valorii producției nete.

Aceste avantaje, confirmate, de altfel, și de experimentare, constau, în principal, în următoarele:

— metoda de producție se bazează pe elemente de calcul cunoscute în întreprinderi, care se planifică și se urmăresc curent — producția globală și cheltuielile materiale;

— valoarea producției nete calculată după această metodă se referă la perioada în care a fost creată, deci la momentul fabricării producției, și nu la cel al realizării și încasării acesteia, cum rezultă în cazul folosirii metodei directe. Părerea exprimată de unii specialiști că stabilirea valorii producției nete prin însumarea elementelor componente este mai simplă și operativă nu ni se pare întemeiată, deoarece elementele acesteia nu se cunosc decît după încheierea bilanțului contabil, deci în jurul datei de 15—20 ale lunii următoare perioadei raportate.

Potrivit normelor tehnice privind calcularea și raportarea

valorii producției nete în industrie, elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică, în baza art. 21 (2) din Decretul Consiliului de Stat nr. 199/1978, producția globală pentru calculul producției nete cuprinde următoarele elemente:

— valoarea produselor finite (Pf) fabricate într-o anumită perioadă din materii prime, materiale, subansamble și piese din producție proprie sau achiziționate, atît în secțiile de bază cît și în toate celelalte secții industriale, cu destinația de a fi livrate;

— valoarea semifabricatelor din producție proprie livrate (Slv);

— valoarea obiectivelor de plan tehnic terminate și valorificate de unitate potrivit avizului dat de organul tutelar (Pt);

— valoarea lucrărilor (serviciilor) cu caracter industrial terminate, executate pentru alte unități, inclusiv pentru sectorul de investiții și alte sectoare neindustriale ale unității producătoare (Li);

— valoarea prelucrării materiilor prime și materialelor clienților (interni și externi), exclusiv valoarea materiilor prime și materialelor clienților (Pc);

— creșterea sau descreșterea stocurilor de semifabricate și combustibili din producția proprie și de ambalaje din producție proprie a căror valoare este inclusă în prețul produselor pentru care acestea se utilizează, precum și a stocurilor de matrițe, modele, forme, SDV-uri (S_2—S_1);

— creșterea sau descreșterea valorii stocurilor de producție neterminată (N_2—N_1) pentru produsele al căror ciclu de fabricație, potrivit documentației tehnologice, depășește 30 zile la întreprinderile din:

— industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor;

— industria exploatării forestiere, a mobilei, ambarcațiunilor, instrumentelor muzicale, articolelor sportive din lemn;

— industria medicamentelor și a preparatelor farmaceutice pentru producția de seruri, vaccinuri și produse derivate din sînge.

În legătură cu definirea elementelor componente ale producției globale, se impune a fi făcute cîteva precizări, care trebuie avute în vedere în determinarea corectă a valorii producției nete.

Înainte de toate avem în vedere faptul că, în stabilirea fiecărui element al producției globale la nivelul întreprinderii se cer a fi respectate anumite norme și criterii de definire și de limitare a acestuia. Astfel, produsul finit reprezintă produsul (piesa) a cărui prelucrare a fost terminată în unitatea industrială care l-a fabricat și care s-a predat la magazia de produse finite cu acte legale (bon de predare). Pentru a fi considerat finit, produsul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

— să corespundă standardelor (STAS), normelor interne, iar, în lipsa acestora, condițiilor tehnice prevăzute în contractele încheiate de unitate cu beneficiarii; pentru utilaje, echipamente și instalații complexe, considerarea ca produs finit este condiționată de îndeplinirea prevederilor Decretului nr. 398/1973 (probe de uzină pe produs sau subansamble);

— să fie recepționate de comisia de autorecepție a unității, precum și de reprezentantul beneficiarului, cînd contractul prevede acest lucru; procesul verbal de autorecepție trebuie să fie însoțit de certificatul de calitate, buletinul de analiză, încercări și probe, prevăzute în normele legale în vigoare.

Aceleași condiții de calitate și recepție se cer a fi respectate și pentru celelalte elemente componente ale producției globale, inclusiv pentru lucrările (serviciile) cu caracter industrial efectuate pentru alte unități, inclusiv pentru sectorul de investiții și alte sectoare neindustriale ale unității producătoare.

Cît privește producția neterminată, aceasta este definită ca element intermediar între materia primă și semifabricat sau produs finit, sau între semifabricat și produs finit, constituind producția al cărei proces de fabricație sau montaj nu a fost încheiat, materiile prime, materialele sau subansamblele aflîndu-se în curs de prelucrare sau montare.

Spre deosebire de situația actuală, în normele tehnice preconizate a fi aplicate în viitor producția neterminată — care se calculează, pentru activitatea de bază și auxiliară a întreprinderii ca diferență de stocuri între sfîrșitul și începutul lunii — se evaluează în costuri de producție și nu în prețuri de producție folosind coeficienții de recalculare stabiliți prin raportarea producției marfă la costurile totale ale acesteia. Procedînd astfel, se asigură un calcul bazat exclusiv pe date din contabilitate și, în același timp, se înlătură tendința unor întreprinderi de a introduce materiale în secțiile de fabricație în ultimele zile ale lunii sau trimestrului, fără ca asupra acestora să se efectueze operațiuni de prelucrare.

De menționat că același mod de evaluare urmează să se aplice și la stocurile de semifabricate, combustibil, ambalaje, SDV-uri din producție proprie, ceea ce înseamnă că aceste elemente se vor cuprinde în valoarea producției nete numai cu cheltuielile de muncă vie.

Un aspect important cu privire la stabilirea producției globale și a cheltuielilor materiale pentru calculul valorii producției nete constă în aceea că în viitor se preconizează să nu se mai ia în considerare înregistrările repetate sub forma unor excepții: consumul intern productiv de produse semifabricate, piese de schimb din producție proprie, reparații capitale ale utilajelor și mijloacelor de transport executate cu forțe proprii, deoarece acestea constituie elemente de costuri pentru fabricarea produselor finite. În acest fel, producția globală va fi apropiată de expresia valorică a producției fizice, iar ponderea cheltuielilor materiale în producția globală se va reduce, reflectînd în mai mare măsură realitatea decît în cazul în care costurile materiale sînt încărcate în mod repetat cu aceste excepții.

Cheltuielile materiale se stabilesc corespunzător sferei de cuprindere a producției globale pentru calculul valorii producției nete și se compun din următoarele elemente:

— materii prime, materiale de bază și auxiliare, din care se scad deșeurile recuperabile (Mp), la care se cuprinde valoarea cantităților aprovizionate din afară și consumate în producție, inclusiv cheltuielile de transport-aprovizionare pînă la magazia întreprinderii, în cazul în care acestea se efectuează de către alte unități. La acest element se cuprind și ambalajele, piesele de schimb, precum și uzura obiectelor de inventar de mică valoare sau scurtă durată, inclusiv a SDV-urilor, a echipamentului și materialelor de protecție și a echipamentului de lucru, procurate din afară;

— piese și subansamble (PS), care cuprind valoarea pieselor și subansamblelor procurate din afară și folosite în producție, la care se adaugă și cheltuielile de transport-aprovizionare, în cazul în care acestea se efectuează de către alte unități. La acest element nu se cuprinde valoarea pieselor de schimb, precum și a subansamblelor și pieselor ce au fost aduse de clienți și asupra cărora nu s-au efectuat operații de prelucrare sau montaj;

— combustibil, energie și apă (din afară) (C), element în care se mai cuprinde consumul de aer comprimat, oxigen și aburi din afară;

— amortizarea fondurilor fixe (A), care se calculează potrivit prevederilor Legii nr. 62/1968, republicată în 1977 și se referă la fondurile fixe din activitatea industrială, precum și la investițiile care, potrivit legii, sînt asimilate fondurilor fixe;

— cheltuielile materiale aferente producției în curs de fabricație (creșterea sau micșorarea soldului de la începutul și sfîrșitul perioadei pentru producția neterminată neinclusă în producția globală (Nm_1—Nm_2), precum și cele aferente creșterii sau descreșterii soldului cheltuielilor anticipate (Cm_1—Cm_2);

— alte cheltuieli materiale (Am).

În cheltuielile materiale corespunzătoare producției globale pentru calculul producției nete urmează să nu se mai cuprindă — așa cum s-a arătat — valoarea semifabricatelor și pieselor de schimb din producție proprie consumate productiv, precum și valoarea reparațiilor capitale terminate ale utilajelor executate cu forțe proprii, deoarece costul acestora a fost cuprins în cheltuieli (materiale și de muncă vie) în momentul efectuării lor.

Exprimat în formulă, calculul valorii producției nete industriale se prezintă astfel:

$$VPN = VPG - CM$$

în care:

$$VPG = Pf + Slv + Pt + Li + Pc + (S_2 - S_1) + (N_2 - N_1)$$

$$CM = Mp + PS + C + A + Am + (Nm_1 - Nm_2) + (Ca_1 - Ca_2)$$

Vasile DUMITRESCU
Direcția Centrală de Statistică

(Continuare în pag. 21)

EFECTELE ECONOMICE ALE CREȘTERII ÎNDEMÎNĂRII MUNCITORILOR

COMPLEXITATEA ȘI DINAMISMUL sarcinilor cu care se confruntă economia în condițiile revoluției tehnico-științifice actuale fac ca problemele calificării cadrelor să reprezinte o componentă esențială a eforturilor de sporire a eficienței activității economice. Studierea unor aspecte ale calificării și creșterii calificării cadrelor prezintă o importanță deosebită pentru întreprinderea industrială, importanță rezultată din rolul pe care-l joacă în cadrul activității acesteia unul din factorii determinanți ai procesului de producție și anume munca.

Interdependențele dintre calificarea muncitorilor și nivelul productivității muncii, dintre indicele sporului de vechime în muncă și indicele productivității, deși directe, nu pot fi exprimate funcțional datorită faptului că productivitatea muncii este influențată și de alți factori dintre care semnalăm : gradul de organizare a producției și muncii, de organizare și automatizare a proceselor de producție etc. În acest context considerăm că prezintă interes prezentarea unor aspecte privind efectele economice ale creșterii îndemînării în muncă a lucrătorilor asupra productivității muncii la Întreprinderea de confecții din Iași.

Influența îndemînării asupra creșterii productivității muncii

PRINCIPALII FACTORI care condiționează nivelul îndemînării în muncă sînt, alături de îndemînarea inițială, forma de dobîndire a calificării, vechimea în aceeași meserie și stabilitatea în același loc de muncă. Între vechimea în muncă și calificare există o corelație directă : pe măsură ce vechimea crește, muncitorul acumulează cunoștințe noi, experiența lui productivă se mărește, crește deprinderea necesară practicării meseriei. Dar, creșterea vechimii în muncă trebuie permanent însoțită de o sporire a nivelului de calificare a lucrătorilor, fără de care aceștia nu vor mai corespunde exigențelor mereu crescînde ale producției moderne.

1 Influența formelor de dobîndire a calificării asupra creșterii îndemînării în muncă. Pentru a scoate în evidență aceste aspecte am cercetat activitatea desfășurată în această întreprindere de două muncitoare, care execută aceeași operație („prinde buzunarul la spate și aplică etichete"), lucrează la același tip de mașină, în aceleași condiții de muncă și în același schimb, au aceeași vechime în muncă, dar și-au dobîndit calificarea prin mijloace diferite. Prima este calificată prin absolvirea unei școli profesionale, iar a doua și-a dobîndit calificarea prin ucenicie la locul de muncă.

Analizînd procesul de formare și dezvoltare a deprinderilor în muncă, precum și procesul de acomodare după calificare la condițiile locului de lucru se desprind concluzii interesante. Forma diferită de obținere a calificării face să apară perioade diferite de acomodare, de însușire a deprinderilor, precum și mărimi diferite ale timpilor necesari pentru realizarea unui produs. Dacă reprezentăm grafic (vezi figura) legăturile ce se creează, observăm că muncitoarele care obțin calificarea prin forme superioare de calificare, pe lîngă faptul că realizează timpi de execuție mai reduși, au nevoie și de o perioadă mai mică de acomodare. Acest lucru este dealtfel și explicabil, dat fiind că **muncitoarele calificate prin școli profesionale**, concomitent cu pregătirea practică în perioada efectuării practicii în producție, **au și o pregătire teoretică corespunzătoare, care le permite adaptarea mai rapidă la locul de muncă**, precum și execuții mai raționale, față de formele inferioare de calificare, care asigură muncitorilor deprinderi practice și cunoștințe teoretice parțiale.

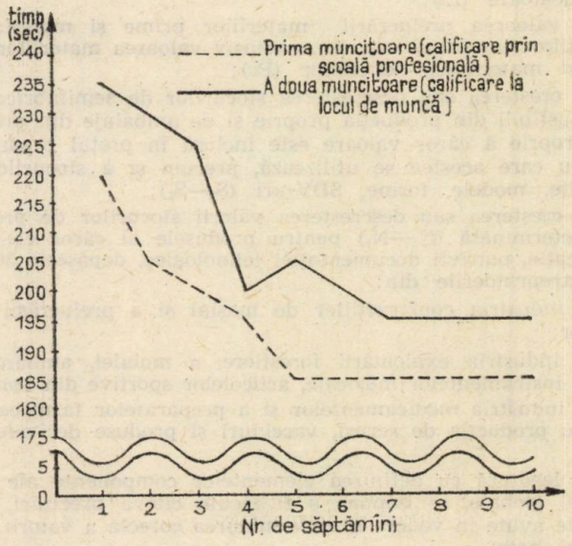

2 Influența creșterii vechimii în aceeași meserie și a stabilității în același loc de muncă asupra creșterii îndemînării în muncă. Pentru a determina această influență, a fost analizată activitatea unui număr de cinci muncitoare cu vechime în muncă diferită. Dintre acestea trei sînt în primul an de muncă — execută, deci, pentru prima oară operația respectivă, iar două au vechimea de doi ani. Precizăm că toate muncitoarele au aceeași calificare, execută aceeași operație, cu același tip de utilaj, în aceleași condiții de mediu și în același schimb. Datele rezultate în urma observării sînt prezentate în tabelul nr. 1. Așadar, nivelul timpilor realizați de cele două categorii de muncitoare diferă atît de la o categorie la alta, cît și în cadrul aceleiași categorii, ceea ce denotă că asupra lor pot interveni, în afara gradului de vechime în muncă, și alți factori. În orice caz însă, se observă că timpul cel mai bun realizat de o muncitoare cu o vechime mică este inferior celui realizat de oricare dintre muncitoarele cu vechime mai mare.

Pentru a întregi observațiile făcute cu privire la vechimea

Tabelul nr. 1

Influența creșterii vechimii în aceeași meserie asupra timpului de executare a operației

Gradul de vechime al muncitorilor	Forma de obținere a calificării	Timpul mediu necesar realizării unui produs (secunde)
A. Cu o vechime de trei luni		
1. „	Ucenicie la locul de muncă	149
2. „	„	163
3. „	„	190
B. Cu o vechime de doi ani		
1. „	„	110
2. „	„	132

în muncă și la creșterea pe această bază a îndemînării, prezentăm în tabelul nr. 2 rezultatele obținute de 6 muncitori care lucrează în condiții asemănătoare, rezultate concretizate în timpul mediu necesar realizării unui produs, cît și în nivelul productivității muncii orare. **Pe măsură ce crește vechimea în executarea aceleiași operații, se formează și se mărește deprinderea în muncă, materializată în reducerea continuă a timpului de execuție pe unitate de produs și în creșterea, în acest fel, a nivelului productivității muncii.** Aceasta creează posibilitatea ca, în cadrul unei perioade de timp determinate,

Tabelul nr. 2

Influența creșterii vechimii asupra rezultatelor muncii

Muncitorii	Denumirea operației	Categoria de încadrare	Vechimea în execuția operației (ani)	Timp mediu necesar realizării unui produs (secunde)	Nr. de produse realizate într-un schimb	Productivitatea muncii orare
1.	Aplicarea mînecii la mașina cu 2 ace	3/1	1/2	79,62	327*)	40,87
2.	,,	3/1	3	70,93	376	47,00
3.	,,	3/1	9	66,75	393	49,12
4.	Încheierea cămășii la mașina Rimoldy	2/II	1	50,15	522**)	65,25
5.	,,	2/II	2	44,95	617	77,12
6.	,,	2/II	5	37,55	692	86,50

*) Norma pe produs este de 300 bucăți/schimb.
**) Norma pe produs este de 420 bucăți/schimb.

fără a efectua modificări în efectivul și structura forței de muncă, să se obțină o cantitate sporită de valori de întrebuințare.

Vechimea neîntreruptă în muncă exprimă, pe măsura stagiului efectuat în aceeași întreprindere, în aceeași meserie, atît cîștigarea unor deprinderi profesionale superioare, cît și sporirea măiestriei individuale, a iscusinței muncitorului. Stabilitatea în muncă creează, deci, condiții pentru funcționarea normală a procesului de producție, constituind unul din factorii care contribuie la creșterea performanțelor realizate de lucrători.

Studiind la întreprinderea ieșană gruparea muncitorilor pe grupe de vechime neîntreruptă în aceeași unitate productivă, se constată că ponderea cea mai mare o dețin cei cu o vechime între 5 și 10 ani, iar cea mai mică cei cu o vechime de peste 20 de ani. Acest fenomen demonstrează un anumit proces de fluctuație a forței de muncă, care este dăunător creării condițiilor de creștere a îndemînării muncitorilor și, pe această bază, a nivelului productivității muncii.

Fluctuația — dacă o privim prin prisma complexității cauzelor care o generează — apare ca o expresie a neintegrării muncitorilor cu munca sau unitatea respectivă, neputînd omite, totuși, că intensitatea acestui fenomen poate fi foarte mult diminuată prin modul cum fiecare întreprindere privește acest fenomen.

Relația îndemînare—îndeplinirea normelor

O ALTĂ LATURĂ a problemei care a făcut obiectul studiului se referă la influența pe care o are creșterea vechimii neîntrerupte în muncă și, pe această bază, a îndemînării, asupra modului de îndeplinire a normelor. Pentru elucidarea acestor aspecte, vechimea în muncă s-a considerat ca variabilă dependentă, iar indicele de îndeplinire a normei ca variabilă independentă. Ne-am rezumat la examinarea unui număr de 5 muncitori cu o vechime de 1; $2\frac{1}{2}$; 5; $7\frac{1}{2}$ și 10 ani. În urma cronometrărilor efectuate s-a constatat **o ridicare continuă a nivelului de îndeplinire a normei în raport cu creșterea gradului de vechime în muncă.**

De cele mai multe ori se presupune că între vechimea în muncă și gradul de îndeplinire a normelor există o legătură liniară, care după ajustare ia forma unei ecuații, în care valoarea caracteristicii rezultative reprezintă funcția unui singur factor, toți ceilalți factori fiind considerați mărimi constante (medii) și fiind exprimați în parametrii care se determină de regulă cu ajutorul metodei celor mai mici pătrate. Astfel, în exemplul luat (tabelul nr. 3) în cazul muncitoarei care are vechimea în muncă de un an, depășirea realizată a fost de 41 produse. În realitate numărul produselor obținute peste normă a fost mai mic, de 34, aceasta însemnînd că, în acest caz, alți factori — neincluși în calcul — au avut o influență negativă asupra depășirii normei. În cazul celei de-a doua muncitoare, cu o vechime de $2\frac{1}{2}$ ani, norma a fost îndeplinită și depășită cu aproximativ 53 produse, așa cum rezultă din calculul ecuației care caracterizează dependența dintre vechimea în muncă și gradul de îndeplinire a normelor, iar efectiv a fost depășită cu 56 produse; în acest caz influența altor factori asupra gradului de îndeplinire a normelor a dus la creșterea normelor.

A doua problemă cercetată a avut drept mobil stabilirea intensității legăturii dintre creșterea vechimii în muncă și aceea a gradului de îndeplinire a normelor. Intensitatea legăturii dintre variabila dependentă și variabila independentă se poate măsura printr-un indicator al cărui calcul este stabilit pe baza indicatorilor dispersiei variabilei dependente. În cazul studiat intensitatea legăturii este 0,98, ceea ce înseamnă că este foarte puternică. Am analizat, de asemenea, legătura dintre indicele vechimii în muncă și indicele productivității muncii. Și în acest caz calculul s-a făcut după metoda celor mai mici patrate, considerîndu-se variabila independentă — vechimea în muncă, iar variabila dependentă productivitatea muncii. Corelația dintre indicele vechimii în muncă și indicele productivității muncii este pozitivă și de intensitate puternică, fiind de 0,96.

Tabelul nr. 3

Corelația între creșterea vechimii neîntrerupte în muncă și realizarea normelor

Nr. crt.	Vechimea în muncă (ani)	Nr. de produse realizat într-un schimb *)	Valorile ajustate ale numărului de produse realizate într-un schimb
1	1	334*	340,60
2	2 1/2		352,75
3	5	380	375,25
4	7 1/2	392	393,25
5	10	410	413,50

*) Norma pentru această operație este de 300 bucăți/schimb.

De asemenea, prezintă importanță studierea corelației care există între indicele sporului de vechime acordat lucrătorilor și indicele productivității muncii. Pentru exemplificare au fost cercetate 5 lucrătoare a căror vechime variază între 1 și 10 ani. Întrebarea firească care se pune este dacă acordarea sporului de vechime neîntreruptă se justifică printr-o creștere corespunzătoare a sporului de productivitate. Să vedem ce spun datele de la întreprinderea analizată. Pentru aceasta sporul de vechime lunar a fost considerat variabila dependentă, iar productivitatea muncii lunară variabila independentă. Și în acest caz corelația este de intensitate mare, fiind egală cu 0,95. Ideea care se desprinde de aici este aceea că acordarea sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași întreprindere este pe deplin justificată și se concretizează într-o cantitate sporită de produse realizate în unitatea de timp.

ÎN URMA INVESTIGAȚIILOR întreprinse la unitatea de confecții cercetată rezultă că vechimea neîntreruptă în aceeași meserie sau într-o specialitate înrudită, are o influență favorabilă asupra creșterii îndemînării muncitorilor, îndemînare reflectată prin reducerea timpilor de execuție a operațiilor, prin sporirea numărului de produse executate și în final prin creșterea productivității muncii. Tocmai ținînd seama de aceste avantaje întreprinderile sînt chemate să adopte toate măsurile necesare pentru micșorarea fluctuației forței de muncă, pentru perfecționarea formelor de calificare, pentru ridicarea nivelului de pregătire a întregului personal. În condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii, întreprinderile vor avea dealtfel posibilități sporite pentru atingerea acestor obiective; în acest sens va acționa participarea oamenilor muncii la beneficiile realizate și acordarea de către întreprinderi a unor drepturi și avantaje sociale sporite pentru personalul muncitor în raport cu contribuția adusă și vechimea în întreprinderea în care lucrează.

Adriana OLARU
Universitatea din Galați

FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A PLANURILOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Indicatori pentru cuantificarea factorilor de organizare

NIVELUL ȘI POSIBILITĂȚILE de sporire neîntreruptă a productivității muncii exprimă una din laturile calitative ale creșterii economice, caracteristice perioadei pe care o parcurgem. Aplicarea în unitățile economice a măsurilor adoptate din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind perfecționarea mecanismului economico-financiar și participarea la beneficii a oamenilor muncii necesită și **o justă cunoaștere, cuantificare și mobilizare a resurselor de creștere a productivității.**

Între factorii neinvestiționali, cu influență mare asupra creșterii eficienței muncii omului se situează — alături de progresul tehnic și în corelare cu acest — **organizarea pe baze științifice a muncii.**

Proces continuu și sistematic, ea trebuie privită ca un sistem de măsuri bazate pe cele mai noi realizări ale științei și practicii, îndreptate spre perfecționarea tuturor elementelor procesului muncii și în primul rînd a metodelor de îmbinare a forței de muncă cu mijloacele de producție. Conținutul ei și metodele de muncă sînt în dependență de nivelul înzestrării tehnice și de tipul de producție. În condițiile cînd munca are cu preponderență un caracter manual, organizarea științifică urmărește introducerea celor mai raționale metode de muncă și înzestrarea optimă a locurilor de muncă. Dacă munca are un caracter mecanic sau automat, productivitatea depinzînd în primul rînd de utilizarea eficientă a mașinilor, organizarea științifică constă în introducerea de forme și metode de deservire a acestora, care să asigure utilizarea lor completă.

În studierea factorilor de creșere a productivității, specifici organizării științifice a muncii, am pornit de la structura timpului de muncă. El cuprinde (în cadrul timpului neproductiv) și unele activități inutile sau inactivități, care duc la scăderea producției și a productivității. Dar el poate să cuprindă și unele activități utile sistemului de organizare aplicat, însă repartizate necorespunzător pe executanți, cauzînd astfel o folosire incompletă și neeficientă a personalului. În multe situații normele de muncă nu sînt științific fundamentate sau nu au fost revizuite de mult timp. De aceea, în abordarea factorilor de organizare ergonomică ne-am axat pe trei direcții : (A) organizarea procesului de muncă la nivelul locurilor de muncă, (B) folosirea completă și productivă a timpului de lucru, (C) normarea științifică a muncii.

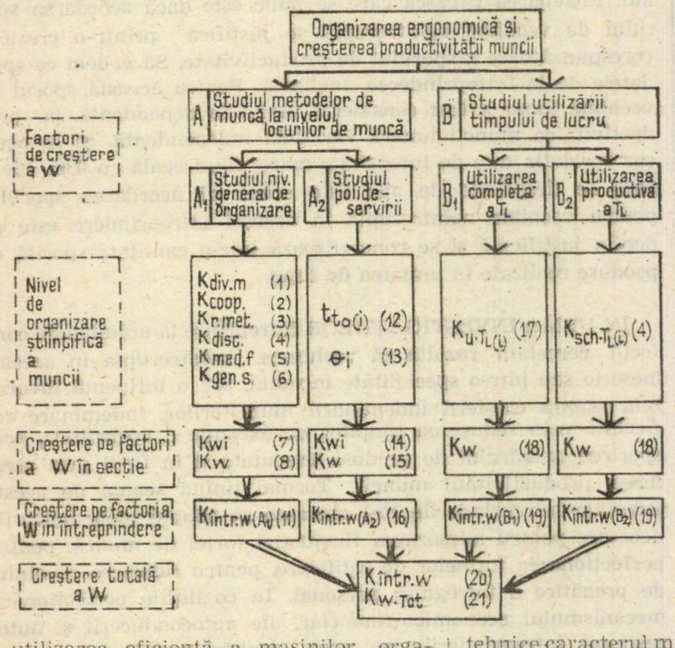

Prezentarea sintetică a acestor factori, exprimarea prin coeficienți a nivelului de organizare științifică și cuantificarea posibilităților de creștere a productivității muncii pe subunități sau întreprindere sînt redate în schema alăturată.

A. ORGANIZAREA PROCESELOR DE MUNCĂ LA NIVELUL LOCURILOR DE MUNCĂ.

Pornind de la nivelul înzestrării tehnice caracterul muncii și tipul de producție, cercetarea acestei probleme se face sub două aspecte : (A_1) **studiul nivelului general de organizare** și (A_2) **analiza posibilităților de introducere a polideservirii.**

A_1) Plecăm de la premisa că o organizare științifică presupune : (a) repartizarea judicioasă a potențialului uman pe activități ; (b) relații optime de cooperare între executanți ; (c) raționalitatea metodelor de execuție nemijlocită a operațiilor ; (d) disciplina și respectarea programului de muncă ; (e) mediu ambiant corespunzător. Pentru exprimarea nivelului de organizare în cadrul subunităților (secție, atelier, sector) ne folosim de indicatori parțiali, prezentați în continuare.

a) **COEFICIENTUL DIVIZIUNII MUNCII,** determinat cu relația :

$$K_{div.m} = 1 - \frac{\sum^{(n)} t_{a.n}}{n \cdot T_{sch}} \qquad (1)$$

în care: $t_{a.n}$ — consum de muncă vie pentru activități necaracteristice locului de muncă, care limitează productivitatea (de natura timpului de deservire a locului de muncă — T_{DL} și de pregătire-încheiere — T_{pi}); n — numărul de muncitori din sectorul analizat; T_{sch} — durata unui schimb, în minute.

Defalcarea rațională a lucrărilor în operații și repartizarea lor pe executanți (diviziunea muncii) sînt influențate de caracterul muncii, perfecționările aduse în tehnică și tehnologie, tipul de producție, specificul ramurii. Judicioasa repartizare a personalului pe activități constituie o însemnată rezervă potențială pe linia creșterii productivității muncii.

b) **COEFICIENTUL COOPERĂRII ÎN MUNCĂ :**

$$K_{coop.} = 1 - \frac{\sum^{(n)} t_{pierd}}{n \cdot T_{sch}} \qquad (2)$$

în care: t_{pierd} — timpul pierdut la nivelul unui loc de muncă din cauza alimentării necorespunzătoare a acestuia (așteptări independente de executant — t_i consum de muncă pentru asigurarea locului de muncă cu elementele necesare — T_{mn}).

Acest indicator se corelează cu cel precedent și trebuie să asigure promovarea formelor colective de organizare a muncii, pentru a permite cooperarea strînsă a executanților în producție, a stimula ridicarea calificării și dezvoltarea inițiativei lor creatoare. Întreruperile în muncă sau activitățile cu caracter neproductiv, cauzate de defecțiuni în sistemul de cooperare sînt de multe ori ridicate, reprezentînd un consum nejustificat de muncă socială.

c) **COEFICIENTUL RAȚIONALIZĂRII METODEI (mînuirilor și mișcărilor în executarea operației) :**

$$K_{rat.met} = 1 - \frac{T_{op(e)} - T_{op(n)}}{n \cdot T_{sch}} \qquad (3)$$

în care: $T_{op(e)}$ — timpul operativ efectiv oconsumat pentru realizarea sarcinii

de muncă, potrivit metodei de muncă a executantului; $T_{op(n)}$ — timpul operativ normat, acordat pentru realizarea aceleiași sarcini (după metoda de muncă aferentă normei cu motivare tehnică).

Metoda de muncă caracterizează modul în care executantul, pe baza calificării și îndemînării sale, execută sarcinile încredințate. Metoda este rațională dacă necesită cît mai puține mișcări și distanțe minime ale acestora. Efectuarea unui studiu de metodă necesită parcurgerea celor șase etape fundamentale caracteristice studiului metodelor sau folosirea sistemelor de normative de timp standard pe micromișcări (de exemplu, MTM). Acest indicator, de regulă nu poate depăși valoarea 1,0. Dacă este totuși supraunitar, înseamnă că sistemul de normare a muncii aplicat este depășit sau că normele de muncă sînt învechite.

d) **COEFICIENTUL DISCIPLINEI ÎN MUNCĂ :**

$$K_{discipl.} = 1 - \frac{\sum_{(n)} t_d}{n \cdot T_{sch}} \qquad (4)$$

în care: t_d — pierderi efective în minute (la nivelul unui loc de muncă) corespunzătoare duratei unui schimb, din motive dependente de executant.

Aceste pierderi — determinate de întîrzieri la programul de muncă, părăsirea nejustificată a locului de muncă, discuții nelegate de realizarea sarcinilor etc. — trebuie să fie eliminate.

e) **COEFICIENTUL MEDIULUI (FIZIC) AMBIANT :**

$$K_{med.f.} = \frac{\sum_{(i)} K_{med_i} \cdot I_i}{\sum_{(i)} I_i} \qquad (5)$$

în care: K_{med_i} — coeficientul corespunzător unui factor de mediu fizic ambiant; I_i — coeficientul de importanță corespunzător.

Determinarea mărimii coeficientului corespunzător unui factor de mediu fizic se face cu ajutorul următoarei relații :

$$K_{med_i} = \frac{\sum_{(j)} L_j \frac{N_{ej}}{N_{nj}}}{\sum_{(j)} L_j} \qquad (5.1)$$

în care: L_j — numărul de locuri de muncă din secție la care s-a analizat factorul de mediu fizic „i"; N_{ej} — nivelul efectiv al factorului de mediu fizic „i", avînd aceeași mărime la locurile de muncă „j"; N_{nj} — nivelul normat al aceluiași factor de mediu (conform normativelor în vigoare); $\Sigma L_j = L_s$ — numărul total de locuri de muncă din sectorul analizat.

Dacă nivelul efectiv depășește normativul, raportul se inversează, iar în caz de egalitate, raportul este 1,0.

Deși factorii mediului fizic ambiant au caracter eterogen, putem să-i cuprindem în trei grupe, avînd în vedere legătura mai directă și caracterul de compensare mai accentuat al acestora : iluminatul împreună cu coloritul ; zgomotul și vibrațiile ; microclimatul (temperatura, umiditatea și puritatea aerului).

Factorii mediului ambiant, caracterizîndu-se prin acțiune simultană și interdependentă, impun construirea unui indicator unic de apreciere a nivelului organizării ergonomice. Stabilirea coeficienților de importanță corespunzători grupelor de factori de mediu fizic de mai sus este necesară, dar dificilă. Efectele acestor factori au intensitate diferită și neuniformă în timp, existînd un decalaj (timp de acomodare); aceste efecte pot fi influențate și de structura pe sexe, grupe de vîrstă, de starea generală de sănătate a personalului muncitor, de alte particularități specifice unității. Ca atare, este greu de cuantificat influența reală a acestor factori asupra creșterii productivității, ei constituind mai de grabă un element de potențare sau frînare a influenței factorilor cu acțiune directă. Utilitatea indicatorului nu poate fi însă contestată, el oferind conducerii un instrument în luarea deciziilor privind îmbunătățirea condițiilor de muncă, pentru asigurarea creșterii productivității.

Nivelul optim pentru fiecare din cei cinci indicatori parțiali analizați este egal cu 1,0.

COEFICIENTUL GENERAL AL NIVELULUI DE ORGANIZARE a procesului de muncă la locul de muncă se va determina, în raport cu acești indicatori parțiali, utilizînd media geometrică :

$$K_{gen_s} = \sqrt[5]{K_{div.m} \cdot K_{c.op} \cdot K_{raț.mel} \cdot K_{discipl} \cdot K_{med.f}} = \sqrt[5]{\prod_{i=1}^{5} K_{pi}} \qquad (6)$$

Cuantificarea influenței pe care un indicator parțial analizat o are asupra creșterii productivității muncii la nivelul sectorului analizat se face cu relația următoare :

$$K_{w(i)} = \frac{1 - K_{p(i)}}{\sum_{(i)} (1 - K_{p(i)})} K_w \qquad (7)$$

în care: $K_{w(i)}$ — creșterea posibilă a productivității muncii pe seama unui indicator parțial; $K_{p(i)}$ — mărimea efectivă a indicatorului parțial de organizare ergonomică.

Creșterea totală a productivității muncii la nivelul subunității, corespunzătoare tuturor indicatorilor analizați, va fi :

$$K_w = \frac{1 - K_{gen.s}}{K_{gen.s}} 100 \qquad (8)$$

Dacă pentru indicatorii parțiali ai nivelului de organizare ergonomică nu se poate asigura nivelul optim (1,0) în condițiile existente, ultimele două relații se modifică, utilizînd mărimea planificată (realizabilă) a acestora, care este subunitară :

$$K_{w(i)} = \frac{K_{rez} - K_{p(i)}}{\sum_{(i)} (K_{rez} - K_{p(i)})} K_w \qquad (9)$$

și

$$K_w = \frac{K_{rez} - K_{gen.s}}{K_{gen.s}} 100 \qquad (10)$$

în care: K_{rez} — nivelul planificat sau realizabil al indicatorilor parțiali de organizare (inferior lui 1, 0, dar constant).

Pentru stabilirea influenței pe care creșterea posibilă a productivității muncii la nivelul subunităților (Kw) o are asupra creșterii productivității pe ansamblul întreprinderii, utilizăm următoarea relație :

$$K_{intr.w_{(A_1)}} = K_w \frac{N_{m.s}}{N_{tot}} \text{ sau}$$

$$K_{intr.w_{(A_1)}} = K_w \cdot \frac{p_{m.s}}{100} \qquad (11)$$

în care: $K_{intr.w}$ — creșterea productivității muncii la nivelul întreprinderii pe seama subunității analizate; $N_{m.s}$ — numărul de muncitori din subunitatea analizată; N_{tot} — numărul total de muncitori din întreprindere; $p_{m.s}$ — ponderea muncitorilor din subunitatea analizată în totalul muncitorilor din întreprindere.

A_2) În structura timpului de muncă pot să apară situații cînd avem timpi de întreruperi condiționate de tehnologia aplicată și de organizare (t_{to}), iar procesele de producție fiind mecanizate sau automatizate, se poate aplica lucrul la mai multe mașini (polideservirea). Pentru asemenea subunități introducerea sau extinderea polideservirii reprezintă o importantă rezervă de creștere a productivității muncii. Menționăm că analizele trebuie efectuate pentru fiecare loc de muncă în parte.

Condițiile polideservirii sînt :

$t_{mec} > t_{oc(m)}$, deci să existe

$$t_{to} = t_{mec} - t_{oc(m)} \qquad (12)$$

și

$$\frac{t_{mec}}{t_{oc(m)}} = 0^+,$$

$i = 2, 3, \ldots, n$ (felul polideservirii) (13)

în care: t_{mec} — timpul de funcționare automată a utilajului, fără a necesita nici supravegherea u; $t_{oc(m)}$ — timpul în care muncitorul desfășoară activitate la acel utilaj; 0_i — număr întreg, diferit de unu, sau rotunjit, dar întotdeauna în jos, indicînd numărul de mașini deservite simultan de un executant.

Nu este indicată acoperirea maximă a timpului de muncă prin polideservire (așa cum apare din calcule), deoarece din punct de vedere atît economic, cît și fiziologic se recomandă ca lărgirea zonei de deservire să fie completată cu alte activități realizabile prin policalificare.

Creșterea posibilă a productivității muncii pentru un anumit fel de polideservire (i) se calculează astfel :

$$K_{w(i)} = \frac{100 - p(t_{to})}{p(t_{to})} \cdot \frac{L_i}{L_s} 100 \qquad (14)$$

în care: $p(t_{to})$ — ponderea în cadrul t_{mec} a lui t_{to}, luat ca mărime întreagă în funcție de felul polideservirii; L_i — numărul total de locuri de muncă la care s-a introdus tipul de polideservire (i); L_s — numărul total de locuri de muncă din secția analizată.

Această relație de calcul este aplicabilă subunităților cu procese de producție omogene. Dacă aceste procese sînt eterogene, se va folosi ca element de ponderare (în loc de Li/Ls) ponderea valorică a producției aferentă tipului respectiv de polideservire în producția totală a subunității (Pi/Ps).

Creșterea totală a productivității muncii în secție, dacă se introduc sau se extind mai multe feluri de polideserviri, se obține prin însumare :

$$K_w = \sum_{(i)} K_{w(i)} \qquad (15)$$

în care: i — tipul de polideservire (2, 3, ..., n mașini deservite simultan de un executant).

Pentru a stabili influența pe care subunitatea analizată o are asupra creșterii productivității muncii la nive-

conf. dr. Eugen KEREKES
asist. univ. Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 26)

Procesul circular activ

INTRODUCEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC A RESURSELOR SECUNDARE ȘI A DEȘEURILOR (II)

În continuarea dezbaterii referitoare la procesul circular activ de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime, publicăm studii și cercetări ale specialiștilor din diverse domenii de activitate relevînd aspecte importante și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestei concepții.

Căi de creștere a gradului de valorificare a deșeurilor

DIN STUDIUL și analizele efectuate a reieșit că există reale posibilități și rezerve pentru o mai bună valorificare a materiilor prime și deșeurilor, astfel încît, în perioada care urmează, în toate întreprinderile ritmul de creștere al producției nete să devanseze pe cel al valorii producției fizice, pe seama reducerii consumurilor materiale.

O primă cale importantă o constituie ridicarea gradului de încorporare a materiilor prime în produsele finite prin îmbunătățirea coeficienților de utilizare a materialelor. Pe această cale se realizează o reducere relativă a cantității de deșeuri ce se formează în urma prelucrării materiilor prime, diminuîndu-se pierderile tehnologice.

Tabelul de mai jos sintetizează indicii de îmbunătățire a utilizării materialelor la principalele grupe de întreprinderi, prevăzută în perioada anilor 1978—80 și contribuția relativă a căilor de îmbunătățire.

Ridicarea gradului de încorporare a materialelor în produse finite, prevăzută pentru anii 1978—80, va duce pe lîngă celelalte efecte și la scăderea relativă a ponderii deșeurilor în totalul masei materiilor prime prelucrate în industrie. Dar în condițiile dezvoltării în ritmuri mai mari a producției, masa absolută a deșeurilor va continua să crească, astfel că în perspectiva anului 1980, la cele 46 întreprinderi studiate aceasta se estimează la circa 200 mii t/an.

Acest volum însemnat de deșeuri, constituie o resursă importantă în balanța de materiale a municipiului Timișoara, la a cărei gospodărire și valorificare cu maximă eficiență trebuie să participe cu responsabilitate toți factorii. Obiectivul fundamental în acțiunile de valorificare a deșeurilor în perioada care urmează vizează acoperirea a cel puțin 20 la sută din necesarul de materii prime pentru producție prin valorificarea deșeurilor și resurselor secundare.

Pe această linie din studiul efectuat la nivelul fiecărei întreprinderi s-au desprins numeroase căi de valorificare a deșeurilor, cu un caracter specific pentru fiecare întreprindere și pe care am încercat să le sintetizăm astfel :

Întreprinderi consumatoare de metal :

— extinderea utilizării deșeurilor feroase în turnătoriile proprii pentru executarea de piese turnate din fontă și oțel ;

— valorificarea unor deșeuri, mai ales din materii prime scumpe, prin executarea pieselor de dimensiuni mici;

— îmbunătățirea colaborării cu furnizorii de laminate feroase, în vederea livrării materialelor la lungimi fixe și multiple, evitînd deșeuri din margini și capete ;

— revizuirea tehnologiilor de fabricație a pieselor de schimb prin extinderea gamei reperelor recondiționate prin tehnologii de metalizare cu pulbere și cromare dură ;

— dotarea depozitelor de deșeuri metalice cu mașini de balotat și brichetat span pentru a folosi mai complet capacitatea mijloacelor de transport și capacitățile de producție din siderurgie.

Întreprinderi prelucrătoare de piele și mase plastice :

— Întrucît pentru valorificarea deșeurilor din piele sînt soluții tehnice, dar acestea nu se prelucrează în totalitate datorită lipsei de capacitate, apare necesară extinderea sau crearea acestor capacități pe baza unui studiu de eficiență.

— deșeurile pe suport textil și din poliuretan compact pe suport textil în prezent sînt depozitate sau distruse ; este necesar să se desfășoare cercetări pentru găsirea soluțiilor de valorificare a acestor deșeuri.

Întreprinderi textile :

— extinderea fabricației de sortimente textile nețesute, în secții special amenajate ;

— pentru valorificarea deșeurilor poliesterice, care în prezent nu au utilizare, se propune introducerea în planul tehnic și de cercetări al unităților de profil a unor teme care să se finalizeze prin soluții de punere în circuitul economic a acestei categorii de deșeuri ;

— la întreprinderile de confecții și tricotaje se va extinde încadrarea de subproduse în faza de creație a modelelor cu pierderi interioare ;

— valorificarea mai completă și superioară a deșeurilor din țesături și tricotaje se poate realiza prin lărgirea gamei sortimentelor de produse mărunte create și omologate de comerț, articole care pot fi executate prin munca la domiciliu, în unități ale coo-

Indicii de îmbunătățire a utilizării la grupele principale de materiale și căile de realizare a acestui proces, în perioada 1978—1980

Denumirea materialului	Îmbunătățirea coeficienților de utilizare a materialelor Bază anul 1977 = 100			Îmbunătățiri din care prin (% din total)				
	1978	1979	1980	Asimilări produse noi	Reproiect. produselor	Modernizarea tehn. fabric.	Folosirea înlocuitorilor	Alte acțiuni
Construcții de mașini	105,05	108,30	110,04	12	20	49	4	15
Pielărie-încălțăminte	101,25	102,47	103,64	35	11	21	14	19
Prelucrări mase plastice	101,30	102,20	103,49	19	26	6	2	43
Textile	101,69	102,66	103,28	38	14	24	24	x
Prelucrarea lemnului	101,13	101,13	101,13	—	—	—	—	100

peraţiei meşteşugăreşti sau în atelierele-şcoală, produse care ar urma să fie desfăcute printr-un magazin special amenajat.

Pentru cunoaşterea de către consumatorii potenţiali a felului şi caracteristicilor deşeurilor se are în vedere ca fiecare unitate economică să definitiveze, multiplice şi difuzeze cataloage de deşeuri.

Dezvoltarea producţiei din deşeuri pentru fondul pieţei fiind condiţionată de omologarea şi contractarea modelelor de către reprezentanţii unităţilor comerciale este necesară reglementarea mecanismului de prezentare a acestor modele şi stabilirea volumului producţiei. Un factor important pentru stimularea producţiei şi a consumului articolelor din deşeuri este preţul. Avem în vedere în acest sens o eventuală scutire a lor de impozit pe circulaţia mărfurilor. În vederea stimulării valorificării superioare a deşeurilor, considerăm de asemenea oportun ca pentru aceasta întreprinderile şi colectivele de muncă să fie cointeresate suplimentar.

Efecte economice ale reducerii relative şi valorificării superioare a deşeurilor

ECONOMISIREA muncii trecute în procesul creării de noi valori de întrebuinţare prin munca vie depusă de către fiecare colectiv din unităţile industriale, potenţează capacitatea de producere a unui volum sporit de producţie fizică, sporeşte venitul net şi se regăseşte pe ansamblul economiei naţionale în creşterea suplimentară a venitului naţional.

Reducerea relativă a deşeurilor în masa materialelor prelucrate de unităţile industriale, asociată cu valorificarea cît mai completă şi superioară a deşeurilor, are efecte economice favorabile care se propagă în toate domeniile de activitate ale întreprinderii şi în rezultatele ei economice şi financiare.

Pe baza elementelor sintetizate în studiul efectuat şi a prevederilor cuprinse în programele pentru anii 1978—80 au fost estimate unele efecte economice la nivelul anului 1980, concretizate în principalii indicatori economico-financiari. Se apreciază că pe această cale în anul 1980 faţă de 1977 se va obţine sporirea cu aproximativ 6% a valorii producţiei fizice, prin reducerea relativă a deşeurilor în totalul materialelor prelucrate (4,5%) şi prin valorificarea mai completă şi superioară a deşeurilor (1,5%). La producţia netă se preconizează o creştere de 8%, cu un ritm superior valorii producţiei fizice, aceasta ca urmare a faptului că la producţia netă pe lîngă valoarea aferentă sporului de producţiei fizică (+6%) se mai adaugă economiile din reducerea costurilor materiale ca urmare a valorificării mai complete a materialelor şi deşeurilor (+2%).

Scăderea relativă a ponderii deşeurilor în totalul consumului de materiale şi îmbunătăţirea valorificării lor se repercutează cu efecte favorabile asupra indicilor de folosire intensivă a maşinilor şi utilajelor, care se va ridica cu 2% comparativ cu anul 1977, precum şi asupra nivelului stocurilor de materiale şi producţie neterminată, asigurînd accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante cu circa 2 zile şi pe această bază eliberări de fonduri pentru mijloacele circulante.

Prezentarea efectelor economice prin aceşti indicatori nu epuizează întreaga gamă a efectelor economico-financiare ce se pot obţine prin valorificarea raţională a deşeurilor, dar le pune în atenţie pe cele mai importante, cu scopul de a se stimula iniţiativele şi preocupările în această direcţie.

conf. dr. Mihail EPURAN
economist Anca AUREL
Timişoara

METODOLOGIA DE CALCUL

(Urmare din pag. 15)

În calcularea, raportarea şi analiza valorii producţiei nete se va folosi următoarea schemă, în care sînt incluse şi date exemplificative:

		— mii lei —
1	Valoarea producţiei nete (VPN) (Rd. 3 — Rd. 2)	1000000
	Prelevarea pentru societate din valoarea producţiei nete	200 000
	Retribuţiile personalului muncitor	340 000
	Contribuţii pentru fondul de cercetare ştiinţifică dezvoltarea tehnologiei şi introducerea progresului tehnic	20 000
	Impozitul pe fondul de retribuire	50 000
	Contribuţia pentru asigurări sociale	45 000
	Beneficiul	330 000
	Alte cheltuieli de muncă vie	15 000
2	Cheltuieli materiale (CM)	1 100 000
	Materii prime şi materiale	850 000
	Piese şi subansamble	50 000
	Combustibili, energie şi apă	55 000
	Amortizarea fondurilor fixe	65 000
	Alte cheltuieli materiale	80 000
3	Valoarea producţiei globale (VPG)	2 100 000

În calculul valorii producţiei nete se vor folosi preţurile de producţie sau tarifele curente, corespunzătoare sortimentelor (pe dimensiuni, calităţi), aprobate de organele în drept, potrivit Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor. Rezultă că în valoarea producţiei nete nu se cuprinde impozitul pe circulaţia mărfurilor, care se realizează la unele produse şi care, inclus în producţia netă, ar corespunde reflectării complete a valorii nou create într-o întreprindere. Dat fiind însă faptul că volumul acestui impozit depinde de politica de preţuri, precum şi de destinaţia producţiei fabricate, deci de factori care nu sînt legaţi de efortul propriu al întreprinderii şi ţinînd seama de rolul pe care îl îndeplineşte acest indicator, s-a apreciat că impozitul pe circulaţia mărfurilor nu trebuie luat în considerare în calculul curent al valorii producţiei nete.

Avînd în vedere faptul că în raport cu planul şi cu perioadele corespunzătoare ale anului precedent, pot interveni modificări ale preţurilor de producţie, întreprinderile, centralele şi ministerele vor trebui să organizeze o evidenţă riguroasă a abaterilor, atît la producţia globală pentru calculul valorii producţiei nete, cît şi la cheltuielile materiale.

Abaterile vor fi stabilite prin înmulţirea diferenţei de preţ sau tarif cu cantitatea de producţie realizată, abateri cu care se vor corecta aceste realizări la producţia globală şi cheltuielile materiale în calculul producţiei nete:

$A = \Sigma (p_1 - p_0)\, q_1$, în care

A = abateri

$p_{1,0}$ = preţul de producţie curent şi cel planificat sau realizat în perioada corespunzătoare a anului precedent.

Folosind abaterile, calculul indicelui de îndeplinire a planului sau al dinamicii se va face după formula clasică:

$$Ipn = \frac{\Sigma\, q_1 p_1 \pm A}{\Sigma\, q_0 p_0} = \frac{\Sigma\, q_1 p_0}{\Sigma\, q_0 p_0}$$

Potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 199/1978, valoarea producţiei nete a devenit, începînd cu 1 iulie a.c., indicatorul pe baza căruia se calculează şi se eliberează fondul de retribuire pentru întreg personalul muncitor al întreprinderilor industriale. Aşa cum prevede decretul, organele de conducere colectivă din întreprinderi, centrale şi ministere trebuie să ia măsurile tehnico-organizatorice corespunzătoare pentru îndeplinirea planului valorii producţiei nete, realizarea ritmică a planului producţiei fizice şi în structura sortimentală stabilită pe baza contractelor economice încheiate, pentru reducerea cheltuielilor materiale, creşterea productivităţii muncii şi pentru utilizarea raţională a forţei de muncă şi a fondului de retribuire planificat. Sarcini deosebite sînt şi în domeniul organizării evidenţei costurilor de producţie, al perfecţionării acesteia de către întreprinderi, centrale şi ministere care trebuie să asigure obţinerea în timp util a datelor necesare determinării valorii producţiei nete.

Fără îndoială că introducerea în practica economică a valorii producţiei nete ca indicator de bază este de natură să direcţioneze eforturile oamenilor muncii spre utilizarea mai raţională a tuturor resurselor, spre creşterea producţiei şi reducerea cheltuielilor materiale, spre sporirea eficienţei întregii activităţi economice.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

ȘCOALĂ TRANSILVANĂ DE GÎNDIRE ECONOMICĂ ȘI SOCIAL-POLITICĂ — ANIMATOARE A PREGĂTIRII SPIRITUALE A MARII UNIRI (I)

Precursori și continuitate

DESĂVÎRȘIREA în 1918 a unității statale a României prin actul „marii uniri" — cum semnificativ o prevestea Nicolae Bălcescu, se înscrie ca un mare eveniment în viața poporului nostru, împlinirea aspirației strămoșești legitime a unei națiuni cu teritoriu vremelnic despărțit. Se împlinesc în acest an șaizeci de ani de la acest act istoric, de cînd mari componente — Muntenia, Moldova (unite încă în ianuarie 1859), Transilvania — ale teritoriului românesc s-au constituit în complexul economico-politic al statului român. Produs firesc al dezvoltării legice în epoca modernă, „marea unire" a fost pregătită în fapt și în spirit, în acțiunea și gîndirea oamenilor cu vederi progresiste care exprimau profundele și străvechile țeluri ale maselor de pe întregul teritoriu românesc cu mult înaintea înfăptuirii ei. În rîndurile de față ne propunem să relevăm contribuțiile remarcabile la pregătirea spirituală a „marii uniri" aduse de o adevărată școală de gîndire economică existentă în Transilvania premergătoare evenimentului.

Gîndirea economică și politică dăinuiește din **timpuri îndepărtate pe teritoriile locuite de români și de strămoșii lor.** Dacă nu s-a păstrat sau nu s-a găsit încă ?! un „Cod Burebista — similar cu „Codul Hammurapi" la babilonieni sau cu „Legile lui Eșnunn" la egipteni, cu „Dharmashastra" la indieni sau „Luni-uni" la chinezi — care să înmănuncheze ideile economice și politice ale primului stat centralizat independent geto-dac, aceasta nu poate constitui o dovadă că ele n-au existat. Însăși existența și forța economică și politică a statului centralizat dovedesc că au existat anumite idei economico-politice **originale.** Aflat în contact cu civilizația greacă, persană, romană și alte civilizații antice, statul geto-dac a primit, dar a și dat creații spirituale, inclusiv de gîndire economică și politică, la nivelul vremurilor respective.

Contopirea culturii dacice cu cea romană — atît înaintea și în timpul existenței provinciei Dacia traiană, cît și după retragerea armatei și administrației imperiale, cînd popoarele însele s-au contopit formînd poporul român — a dus la îmbogățirea gîndirii economice și politice pe teritoriul Daciei. Cît s-a lăsat ca moștenire pentru formațiile statale și statele feudale românești constituite mai tîrziu, este greu de spus. Dovedit este un lucru : s-a lăsat moștenire ideea de continuitate și unitate a poporului român — plămădit din contopirea dacilor cu romanii — pe versantele Carpaților în cele trei țări românești : Moldova, Țara Românească și Transilvania. Ideea de unitate și continuitate a poporului român, adînc păstrată în conștiințe, s-a reflectat puternic în realitățile economice, în faptul că de-a lungul secolelor și mileniilor, provinciile românești chiar cînd erau sub dominații străine au manifestat **o strînsă comunitate de viață.**

Aceste idei, reactualizate de vestita „Școală Ardeleană" vor fi preluate și îmbogățite în epoca modernă de o veritabilă **Școală românească de gîndire economică și social-politică din Transilvania,** care va face din ele — împreună cu ideile de eliberare socială și națională, de unire statală — centrul întregului bagaj teoretico-ideologic *). Spre deosebire de prima școală, care prin ideile sale iluministe pregătea intrarea în epoca modernă, cea de-a doua a oferit însemnate temeiuri teoretice și sugestii practice, dintr-un punct de vedere specific românesc, de soluționare a multiplelor probleme economice și social-politice caracteristice epocii moderne, cum au fost cele legate de constituirea națiunilor, delimitarea statelor naționale, formarea pieței interne și a complexelor economiilor naționale, constituirea economiei mondiale și a pieței internaționale, dezvoltarea economiei de schimb și a relațiilor de producție capitaliste, soluționarea problemei agrare, industrializarea, creșterea avuției națiunilor etc. Care a fost oare procesul de constituire al acestor idei ?

Cum centrul „Daciei traiane" a fost în Transilvania și Banat, românii creatori de idei și animatori de acțiuni în aceste teritorii intercarpatice au făcut apel insistent, în mod legitim, la trecutul glorios al strămoșilor, mai ales că forțele reacționare și opresoare **le neglijeau sau le negau** legitimitatea istorică. [1])

Pretutindeni și întotdeauna — dacă ne referim la epocile anterioare celei contemporane — procesul de constituire a popoarelor, statelor și națiunilor a fost marcat de mari frămîntări și zguduiri, de extinderi, limitări sau restrîngeri ale frunta-riilor, de subjugare a unor popoare de către altele, de conviețuire vremelnică sau de durată a mai multor popoare pe același teritoriu, ș.a. Nici poporul român n-a scăpat rigorilor acestor procese. Feudalismul — cu imperiile dar și cu fărîmițarea statală, cu războaiele de cucerire dar și ridicările popoarelor subjugate la luptă pentru eliberare, cu împletirea (în frecvente cazuri) a luptei împotriva exploatării economico-sociale cu cea împotriva asupririi naționale — și-a pus amprenta și pe situația teritoriului și populației țării noastre. **„Este știut,** menționa tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că în condițiile orînduirii feudale — a cărei caracteristică era fărîmițarea statală — și pe teritoriul țării noastre s-au constituit nuclee administrativ-politice diferite : Țara Românească, Moldova, Transilvania. Cu toate acestea, datorită omogenității structurii economice, sociale și culturale a întregului teritoriu locuit de români, limbii unitare, precum și puternicei conștiințe a originii comune a locuitorilor, între cele trei state s-au dezvoltat permanent contacte și legături multilaterale intense. Necontenit au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulație de idei, de opere de cultură și artă și, mai presus de orice, s-a închegat conștiința necesității luptei unite împotriva cotropitorilor, a dușmanilor comuni"** [2]). Aflate în vecinătatea unor mari imperii — otoman, habsburgic și țarist — cele trei țări române au fost secole de-a rîndul sub dominația sau suzeranitatea unora sau altora dintre ele.

FIȘE

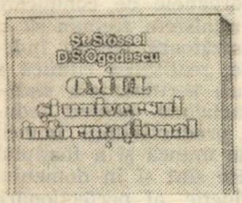

● *Tratarea inginerească a comunicării — consideră Șt. Stössel și D. S. Ogodescu în cartea lor* Omul și universul informațional *(Editura Facla 1978, 300 p.) — a obținut la un moment dat o formulare matematică corespunzătoare nivelului cunoașterii din perioada respectivă. Acesteia i-au corespuns informatica, pe care autorii o califică drept clasică, conceptul de informație. Efortul pluridisciplinar care și-a asimilat acest concept a fost, consideră autorii, util, dar el a determinat o anumită simplificare. Anume, nu s-ar fi obținut mai mult sau altceva decît permitea însăși definiția inițială a informației, adică un răspuns limitat la aspectele cuantificabile ale expresivității umane. Chiar și în această direcție informația, în varianta sa cuantificată, nu și-a epuizat încă toate promisiunile sau posibilitățile euristice. Autorii consideră însă că a sosit momentul elaborării unui nou concept al informației, deosebit de cel ingineresc, fundamentat antropologic și dimensionat într-o perspectivă genetică. Sub acest aspect informația ar deveni o exprimare în formă comunicabilă a realității.*

Model input-output interzone

● *N.Yankova expune în nr. 4/ 1978 al revistei bulgare IKONOMICESKA MISL în articolul* Dinamicen mejduotraslov mejduraionen model za razvitie na narodnoto stopanstvo *(Model dinamic input-output interzone al dezvoltării economiei naționale), un model cu caracteristicile menționate, în vederea planificării pe termen lung și a previziunilor referitoare la repartiția teritorială a producției pe zone industriale. Cu ajutorul modelului se stabilește structura zonală a producției, cu respectarea echilibrului dintre producția obținută și cea repartizată pe ramuri și unități teritoriale. Se iau în considerare resursele limitate din anumite zone, precum și avantajele și dezavantajele utilizării capacităților de producție existente. Soluția problemei conține o variantă a producției pe ramuri și zone și a legăturilor dintre ele în care volumul producției destinate consumului neproductiv capătă o valoare maximă. Modelul a fost experimentat pe un calculator IBM pe baza datelor de plan pe perioada 1976–1990. După autoare, rezultatele permit afirmația că modelul poate fi utilizat pentru prognozarea și planificarea repartiției producției pe zone pe termene mai lungi.*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Lupta împotriva **cotropitorilor** a fost unul din elementele care au alimentat continuu conștiința intereselor comune ale românilor de pretutindeni. În epoca modernă la aceasta s-a adăugat intensificarea schimburilor economice dictată de complementaritatea celor trei țări românești, factor care va impune cu tot mai multă insistență necesitatea unirii lor într-un singur complex al economiei naționale. [3])

Transilvania, dezvoltată multă vreme în chip autonom, a fost introdusă forțat în regatul ungar, iar mai tîrziu a fost inclusă în imperiul dualist austro-ungar. Pe teritoriul ei au conviețuit secole de-a rîndul populația românească categoric majoritară, cea maghiară și germană minoritare, împreună cu alte naționalități minoritare. Între masele populare de diferite naționalități s-a creat un „modus vivendi" nu de simplă toleranță reciprocă, ci de activitate creatoare și de luptă împotriva asupritorilor, afectate uneori de atîtări naționaliste de către forțele sociale retrograde [4]).

Creația spirituală a popoarelor s-a aflat dintotdeauna în strînsă legătură cu producția materială, cu condițiile de muncă și de viață, cu raporturile sociale și de producție care s-au stabilit între clase și grupuri sociale în diverse epoci, cu diferite condiții specifice legate de locul și rolul diverselor forțe sociale, de natura conviețuirii diferitelor popoare sau națiuni pe același teritoriu etc. Dacă ne referim la Transilvania perioadei feudalismului, observăm că aici — în afara trăsăturilor comune întîlnite la feudalismul de pretutindeni — se relevă anumite particularități ale dezvoltării reale care și-au spus cuvîntul și asupra gîndirii economice și politice. O particularitate — față de feudalismul apusean, dar pe care o întîlnim și în celelalte țări românești, Moldova și Țara Românească, **fapt care subliniază unitatea lor de structură** — o constituie împletirea relațiilor de exploatare feudale cu relații de proprietate țărănească individuală și de obște, ca și existența unor categorii de țărani liberi, stăpîni pe pămînt sau posesori ai lui, care se bucurau de anumite drepturi economice și sociale. În măsuri și forme diferite acest lucru poate fi găsit la țărani români, secui și sași, întîlniți adesea luptînd împreună împotriva impilatorilor și cotropitorilor. Lupta comună a și stimulat, într-un fel, gîndirea economică și politică comună. Împrejurarea menționată mai sus, cum se arată într-o expresie sintetică în Programul Partidului Comunist Român, **„a imprimat țărănimii, în întregul ev mediu, un rol deosebit în viața țărilor românești, făcînd din ea atît forța socială a dezvoltării economico-sociale, cît și factorul militar hotărîtor în bătăliile pe care a trebuit să le ducă pentru apărarea entității naționale, a integrității patriei, a dreptului său sacru de a trăi liber"** [5]).

Rolul jucat de țărănime în viața economică a feudalismului — de principala forță creatoare a bunurilor economice — și în cea politică — de bază a armatei, a forțelor luptătoare pentru progres — s-a răsfrînt și asupra gîndirii economice și politice. Ideile „Convenției de la Mănăștur-Cluj", cele cuprinse în „Discursul lui Gheorghe Doja", „Ultimatumul de la Zarand" al lui Horea, Cloșca și Crișan, ca și ale multor documente ne vorbesc de existența unei viguroase gîndiri economice și politice țărănești în care ideile românilor, maghiarilor și germanilor pînă la un anumit punct aproape că se contopesc [6]). Ceea ce-i unea pe toți țăranii transilvani în gînd și în fapt — opoziția față de cei ce-i oprimau și le luau rodul muncii — era mai puternic decît ceea ce-i deosebea ca naționalități. Realitatea vizată a și condus la ideea — des întîlnită la oamenii cu vederi progresiste sau revoluționare — bunei conlucrări și conviețuiri a maselor indiferent de naționalitatea lor [7]). În anii revoluționari de la 1848–1849 Avram Iancu se adresa conducătorilor unguri cu aprecierea că în Transilvania românii fără unguri și ungurii fără români nu pot viețui. Omul de știință și revoluționarul sas Stephan Ludwig Roth preciza că „românii și ungurii au nevoie de cea mai strînsă frăție" [8]), avînd în vedere aici masele și îndeosebi țărănimea. Țărănimea a continuat să fie principala forță productivă și de masă multă vreme și în epoca modernă, ideile ei economice și social-politice căpătînd temeinică fundamentare științifică în opera democrat-revoluționarilor.

O notă caracteristică a dezvoltării Transilvaniei a constituit-o modul specific de conviețuire a mai multor populații pe teritoriul uneia din ele. Pe perimetrul intercarpatic de care ne ocupăm a existat o singură țară românească, Transilvania — în sens larg cuprinzînd întregul teritoriu din deschizătura Carpaților — locuită de români. Divizarea și subdivizarea ei în diferite provincii care au intrat vremelnic în stăpînirea vreunui regat sau imperiu nu a șters caracterul românesc al vreuneia din subdiviziuni. **Transilvania a fost și a rămas românească întotdeauna; ea n-a fost niciodată un conglomerat de provincii românești, unguresti sau germane.** Ea a fost locuită în covîrșitoare majorități de români, lucru atestat de numeroase documente. În a sa lucrare „Brevis Valachorum Transilvaniam incolentium Historia", Bod Peter vorbește — bazîndu-se pe scrierile umaniștilor din sec. al XVI-lea, pe lucrarea lui Nicolau Olahus (Hungaria et Atila) și pe realitățile perioadei autorului, sec. al XVIII-lea — de „Valachi Gens numerosissima" (românii, neamul cel mai numeros) în Transilvania [9]). Peste populația românească a venit cea maghiară, a fost adusă cea germană și împreună au viețuit și au creat, în toate planurile, pe teritoriul românesc al Transilvaniei.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

*) Vezi și George Em. Marica, Iosif Hajos, Călina Mare, Constantin Rusu — Ideologia generației române de la 1848 din Transilvania, Ed. politică, București, 1968.

[1]) Pe larg în I. Nicolae-Văleanu, T. Ionescu, I. Pinczes, Gîndirea economică și social-politică din perimetrul românesc intercarpatic în epoca modernă (lucrare în manuscris).

[2]) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste,** vol. 3, Ed. politică, București, 1969, p. 707.

[3]) Vezi Unitate și continuitate în istoria poporului român, Editura Academiei R.S. România, București, 1968,

[4]) Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria românilor din cele mai vechi timpuri pînă astăzi. Ed. Albatros, ed. a II-a, București, 1976, p. 533—545.

[5]) **Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** Ed. politică, București, 1975, p. 29.

[6]) Vezi pe larg Ivanciu Nicolae-Văleanu, Istoria gîndirii economice românești, Academia „Ștefan Gheorghiu", 1970, p. 2—30.

[7]) Vezi Iosif Kovacs, Desființarea relațiilor feudale în Transilvania, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1973.

[8]) Stephan Ludwig Roth, Viața și opera, Studiu introductiv și alegerea textelor de Carol Göllner, Ed. științifică, 1966, p. 99—115.

[9]) Bod Peter, Brevis Valachorum Transilvaniam incolentium Historia (manuscris).

FIȘE

Conceptul și experiența „evaluării tehnologice"

● *Sub titlul* Les programmes d'évaluation des conséquences de la technologie aux Etats-Unis, *revista PROBLEMES ECONOMIQUES din 31 mai a.c. publică un material referitor la conceptul de „evaluare tehnologică" („Technology Assessment"), precum și la experiența dobîndită în S.U.A. de „Office of Technology Assessment" (OTA), creat în 1972 pe lîngă Congresul american. Dintre diferitele definiții ale „evaluării tehnologice", articolul reține pe cea de „evaluare a posibilelor consecințe sociale ale introducerii de tehnici noi", OTA și-ar fi justificat existența prin aceea că a contribuit la : o conștientizare a impactului ecologic, a consecințelor secundare ale introducerii unor descoperiri și producții noi ; o încercare de integrare în mecanismele economice a bunurilor „imateriale" (calitatea aerului, spații verzi etc.) ; un efort al științelor sociale de a depăși starea de rămînere în urmă față de tehnologie și științele fizice ș.a. Conceptul de evaluare tehnologică ar fi favorizat un nivel mai ridicat al expertizei și metodologiei. Una din misiunile principale ale OTA ar fi informarea și educarea publicului.*

Firmele multinaționale și dezvoltarea

● *Acestei teme îi este dedicat în întregime ultimul număr (74/1978) al REVUE TIERS-MONDE. În studiul* Transfert technologique et dépendence économique *(Transfer tehnologic și dependență economică), de Theotonio Dos Santos, se arată, printre altele, că de regulă multinaționalele refuză să vîndă țărilor în curs de dezvoltare tehnologia pe care o posedă, forțînd mai degrabă transferul capitalului lor, în care se află incorporate cunoștințele tehnice și de gestiune. Vînzarea tehnicilor ar fi o afacere proastă pentru ele, întrucît ar însemna să dea altor întreprinderi mijlocul de a rivaliza cu ele. Prin investiția directă de capital, tehnologia rămîne de cele mai multe ori un monopol al firmelor internaționale. De altă parte, din motive structurale, profiturile nu sînt reinvestite în țările dependente, ci deplasate, prin mecanisme variate, în țările dominante. După autor, calea eliberării tehnologice a popoarelor din țările subdezvoltate implică realizarea ocupării depline a mîinii de lucru, educația de masă și integrarea rapidă, prin cooperarea cu țările socialiste, în revoluția tehnică și științifică actuală.*

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Necesitatea unor acțiuni ferme pentru diminuarea tensiunilor politice și economice și asigurarea unei politici de colaborare și pace

MAGISTRALA ANALIZĂ făcută de secretarul general al partidului nostru tendințelor actuale din sfera relațiilor internaționale a relevat cu vigoare pericolele pe care le generează politica de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență. Dusă prin mijloace diferite, această politică reprezintă în toate cazurile o amenințare pentru independența popoarelor. **„Promovarea unei asemenea politici,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ședința recentă a activului central de partid și de stat, **a dus la accentuarea contradicțiilor, a tensiunii și încordării în viața internațională. Această situație pune pe prim plan necesitatea desfășurării unor acțiuni ferme pentru diminuarea tensiunii și încordării create, pentru renunțarea la forță, la folosirea mijloacelor militare în soluționarea problemelor, pentru asigurarea continuării cursului spre destindere, a politicii de colaborare și pace".**

Politica de dominație și dictat trebuie lichidată definitiv

ÎNCERCĂRILE de erodare sau chiar de negare a conceptului de destindere, de subminare a acestui proces sînt deosebit de nocive în condițiile actuale, cînd în diferite regiuni ale lumii există o serie de zone fierbinți — Orientul Apropiat, diferite regiuni ale Africii, sud-estul asiatic. Alături de alte fenomene — cursa vertiginoasă a înarmărilor, perpetuarea și adîncirea decalajelor economice, care fac să se vorbească de un „conflict Nord-Sud", alte conflicte așanumite „locale" întreține în permanență o stare de încordare în ansamblul vieții internaționale, frînează progresul multor state, limitează cooperarea dintre națiuni și, în ultimă instanță, comportă riscul extinderii lor la scara unor continente sau a lumii întregi.

Relevînd marea periculozitate a focarelor de tensiune din diferite zone ale lumii, faptul că ele sînt rezultatul politicii de forță, al ingerințelor din afară, al persistenței unor divergențe moștenite din perioada colonială, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că, în concepția țării noastre, este imperios necesar ca țările în curs de dezvoltare, nealiniate, implicate în așa-numitele conflicte „locale", să acționeze cu fermitate pentru soluționarea problemelor litigioase prin mijloace politice, pașnice, pentru întărirea cooperării și solidarității dintre ele în lupta pentru lichidarea completă a dominației imperialiste și colonialiste, pentru consolidarea independenței naționale, pentru dezvoltarea unor economii proprii, de sine stătătoare, factori esențiali pentru progresul și propășirea acestor state, pentru pace.

Țara noastră, în trecut ca și astăzi, s-a pronunțat și se pronunță cu toată fermitatea și consecvența pentru respectarea strictă de către toate statele a normelor dreptului și moralei internaționale, pentru lichidarea definitivă a politicii de forță, amestec, dominație și dictat, pentru angajarea de negocieri în vederea reglementării pe cale pașnică, politică, a focarelor de tensiune și a conflictelor existente, în primul rînd de către statele implicate, celelalte țări avînd datoria de a crea condițiile pentru reușita negocierilor diplomatice. Acționînd în această direcție prin toate mijloacele sale, România nutrește convingerea că o destindere veritabilă nu poate avea o bază mai solidă decît respectarea și garantarea dreptului fiecărui popor de a fi liber și independent, stăpîn pe destinele sale, fără nici un amestec străin.

Referindu-se la evoluțiile înregistrate în ultima vreme în Africa, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în expunerea sa că pe acest continent s-a creat o situație deosebit de gravă, au avut loc o serie de conflicte, a apărut o stare de încordare, s-au produs ciocniri militare și se menține pericolul unor noi confruntări. **„Aceasta este de natură să pună în mod serios în pericol independența țărilor din acest continent, dezvoltarea lor economico-socială, pacea în această zonă și în întreaga lume. România s-a pronunțat și se pronunță ferm pentru soluționarea tuturor problemelor africane de către africanii înșiși, excluzîndu-se orice intervenție militară sau de altă natură, din afară".**

Experiența perioadei postbelice a demonstrat de o manieră concludentă rolul de covîrșitoare însemnătate al tratativelor ca instrument primordial, verificat în practică, pentru soluționarea stărilor de criză și a conflictelor. În ce o privește, România, desfășurînd o politică externă principială, constructivă și dinamică, s-a pronunțat neabătut pentru dialogul și contactele între state ca mijloc și cale sigură de rezolvare a tuturor problemelor, aducîndu-și un aport larg apreciat pe plan internațional la apropierea punctelor de vedere și soluționarea unor situații de încordare în raporturile interstatale.

Falsitatea teoriilor „echilibrului militar" și necesitatea stringentă a dezarmării

PROCESUL de destindere, aflat încă într-o fază incipientă, este grav periclitat de plasarea sa într-o relație directă cu cunoscuta concepție a „echilibrului de forțe" sau „echilibrului descurajării" sau cu teza echilibrului ori destinderii „între blocuri".

Dezbaterile de la O.N.U., din Comitetul pentru dezarmare și din alte foruri internaționale au adus argumente puternice în legătură cu inconsistența concepțiilor care plasează echilibrul militar la baza destinderii, păcii și securității. Este bine acreditată azi ideea că departe de a contribui

la consolidarea păcii. „echilibrul disuasiunii" reprezintă un concept care proliferează și amplifică permanent, pînă la limitele absurdului competiția cantitativă și calitativ-tehnologică a înarmărilor.

Este știut că, invocîndu-se mereu acest „echilibru", s-a ajuns la crearea unor uriașe arsenale nucleare, la acumularea unor armamente convenționale suficiente ele singure pentru distrugerea planetei, la penetrația cursei înarmărilor în noi și noi domenii și medii, cu efecte tot mai periculoase. Experți de autoritate în problemele cursei înarmărilor și dezarmare au evidențiat caracterul precar, iluzoriu al „echlibrului descurajării" într-o lume în care există deja, de mai mulți ani, o capacitate așa-numită de „suprauci-dere".

„Echilibrul disuasiunii", echilibrul „între blocurile militare", ca și politica de bloc în ansamblu au costat și costă prea mult omenirea pentru ca această abordare să poată fi acceptată. Cele două blocuri militare au deținut în mulți ani o pondere covîrșitoare în totalul cheltuielilor militare globale — 71% în 1977, potrivit datelor SIPRI —, dovedindu-se în fapt factori de bază ai propulsării cursei înarmărilor. Asemenea concepții sînt dăunătoare și periculoase, ele întrețin cursa înarmărilor, după cum atestă și recentul „Program de apărare pe termen lung", aprobat de NATO, care prevede cheltuieli pentru înarmări suplimentare de circa 100 miliarde dolari pentru următorul deceniu.

Este clar că teoriile și abordările amintite conduc, în realitate, la instabilitate politică și militară pe plan global, la noi spirale și noi escalade ale cursei înarmărilor, aflîndu-se, pentru rațiuni multiple, în dezacord flagrant cu interesele destinderii și păcii. Așa cum a subliniat în repetate rînduri țara noastră — și cum au evidențiat de o manieră concludentă dezbaterile sesiunii speciale a O.N.U. consacrate dezarmării — o pace și securitate durabile, un curs stabil al destinderii și înțelegerii internaționale nu se pot realiza, în nici un caz, pe muchea de cuțit a „echilibrului militar". Atingerea acestor obiective arzătoare ale omenirii presupune, în mod necesar, oprirea cursei înarmărilor, reducerea cheltuielilor militare, înfăptuirea cu maximă prioritate și urgență a unor măsuri practice de dezarmare nucleară, reducerea efectivelor militare și a armelor convenționale, înaintarea graduală spre obiectivul dezarmării generale și totale. Țara noastră consideră — și evoluția evenimentelor în Europa și, în general, pe plan mondial, atestă justețea punctului de vedere al României — că pentru a fi viabilă și durabilă, destinderea în sfera politică și economică se cere completată cu destinderea pe planul militar, prin adoptarea de măsuri ferme de dezangajare militară și dezarmare, atît pe continentul european, unde se află masate cele mai mari concentrări de trupe și armament din lume, cît și în celelalte zone ale globului.

Un adevăr axiomatic : interdependența securitate-cooperare

AȘEZÎND la baza destinderii o concepție cuprinzătoare, multidimensională, care reclamă ca acest proces să includă toate sferele vieții internaționale, toate statele, toate regiunile lumii, România a susținut și a promovat în mod consecvent punctul de vedere potrivit căruia un rol esențial în promovarea destinderii revine lărgirii și diversificării cooperării dintre state, indiferent de orînduirea lor socială, în cele mai variate domenii. Interdependența organică dintre conceptele de destindere și securitate, pe de o parte, și cooperarea dintre state, pe de altă parte, a devenit, în special în perioada postbelică, drept urmare a unor factori de natură obiectivă, unul din adevărurile axiomatice ale raporturilor interstatale, cu aplicabilitate atît la Europa, cît și la ansamblul vieții internaționale.

Într-o lume a interdependențelor, conceptul „destindere și securitate prin cooperare", care desemnează colaborarea dintre state în planurile economic, tehnico-științific și în alte domenii, ca o componentă esențială a securității, este susținut de exemple și date nenumărate. Acestea atestă că, avînd o natură obiectivă, relațiile economice, schimbul de valori materiale și-au croit drum chiar în perioada de tristă amintire a „războiului rece", s-au extins și diversificat continuu, reprezentînd o armătură materială, tehnică, ce a susținut, concretizat și consolidat în permanență procesele de destindere politică și militară, normalizarea relațiilor Est-Vest, eforturile pentru edificarea păcii și securității.

România : o abordare calitativ nouă a problemelor economice mondiale

ÎN VIZIUNEA României, într-o relație organică cu eforturile de promovare și consolidare a destinderii se află, în etapa actuală, materializarea necesară a noii ordini economice mondiale, cu toate componentele și exigențele acesteia. Iată de ce țara noastră susține, cu deplin temei, că lupta pentru destindere internațională presupune, între componentele ei de bază, lichidarea decalajelor economice, a stării de subdezvoltare ce în prezent se accentuează continuu. De aceea țara noastră promovează activ, prin întreaga ei politică externă, obiectivul edificării noii ordini mondiale.

Abordînd destinderea ca un fenomen complex, cu multiple laturi și exigențe, România consideră că acest proces nu trebuie limitat, în nici un caz, la menținerea „statu quo"-ului politic, militar ori economic. Dimpotrivă, eforturile în direcția consolidării destinderii presupun o abordare dinamică, un dialog viu și amplu pe plan politic, adoptarea unor măsuri concrete în sfera destinderii militare și, concomitent, o abordare calitativ nouă a problemelor economice cu care este confruntată omenirea, crearea unui cîmp larg pentru extinderea și diversificarea colaborării între toate statele, eliminarea barierelor și îngrădirilor în calea schimburilor economice, lichidarea inechităților din relațiile economice și comerciale internaționale, făurirea unei noi ordini economice mondiale. Vedem aici una din premisele și condițiile de bază ale destinderii, însuși sensul evoluției sale. Este vorba, de fapt, ca procesul de destindere să fie materializat și, totodată, susținut, prin crearea unor relații calitativ noi, de conlucrare rodnică și cooperare largă între toate statele, pe baza principiilor și normelor legalității internaționale, prin participarea activă, pe picior de egalitate, a tuturor statelor la soluționarea marilor probleme cu care este confruntată omenirea contemporană, prin asigurarea unui climat internațional în care fiecare popor să se poată dezvolta liber și independent, la adăpost de orice amestec în treburile sale interne.

În ceea ce o privește, România, dezvoltîndu-și larg, pe baza principiilor cunoscute pe care le așează ferm la temelia întregii sale politici externe, relațiile de cooperare, pe multiple planuri, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, participînd activ la eforturile pentru reducerea și eliminarea încordării internaționale, pentru stingerea focarelor de criză și conflict, pentru înfăptuirea dezarmării, pentru edificarea unei noi ordini mondiale, își aduce în permanență, pe baza concepției profund științifice și clarvăzătoare a președintelui **Nicolae Ceaușescu**, o contribuție valoroasă și consecventă la eforturile ce se depun la scară mondială pentru consolidarea destinderii internaționale, pentru a-i asigura un curs ireversibil, pentru instaurarea unei păci și securități trainice în întreaga lume.

Dînd expresie realismului politicii externe românești, încrederii noastre în capacitatea forțelor progresiste de a imprima un curs nou, democratic, evoluției vieții internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în expunerea prezentată în fața activului central de partid și de stat : **„Popoarele, adevăratele creatoare ale istoriei, dispun de forța și capacitatea de a învinge orice greutăți și obstacole și edifica pe planeta noastră o lume mai bună și mai dreaptă, o lume a păcii și colaborării".**

Aceste cuvinte limpezi, străbătute de înaltă responsabilitate față de destinele poporului român, față de cauza păcii și colaborării internaționale dobîndesc, în actualul context mondial, valoarea unui vibrant și lucid apel la acțiune, la mobilizarea eforturilor tuturor popoarelor, ale tuturor forțelor progresiste pentru a se asigura o evoluție a vieții internaționale conformă cu aspirațiile de liniște, securitate, progres și prosperitate ale tuturor națiunilor.

Nicolae CHILIE

Planurile de creștere a productivității muncii

(Urmare din pag. 19)

lul întreprinderii, utilizăm ca element de ponderare ori ponderea locurilor de muncă din subunitate în totalul locurilor de muncă din întreprindere (Ls/Ltot, dacă sînt procese omogene), ori ponderea valorică a producției din subunitate în totalul producției întreprinderii (Ps/Ptot, dacă sînt procese eterogene). Pentru exprimare vom folosi următoarea relație :

$$K_{intr.w(A_2)} = K_w \cdot \frac{L_s}{L_{tot}} \text{ sau}$$

$$K_{intr.w(A_2)} = K_w \frac{P_s}{P_{tot}} \qquad (16)$$

B. FOLOSIREA COMPLETĂ ȘI PRODUCTIVĂ A TIMPULUI DE LUCRU

Utilizarea timpului de lucru (TL) trebuie analizată sub cel puțin două aspecte : (B_1) al folosirii complete și (B_2) al folosirii productive. Folosirea completă reflectă prezența zilnică a personalului în unitate pentru îndeplinirea sarcinilor, iar folosirea productivă caracterizează modul concret de utilizare a TL în cadrul schimbului (vezi coeficientul disciplinei în muncă).

B_1) Pentru studiul folosirii complete a timpului de lucru utilizăm datele cuprinse în balanțele statistice ce se întocmesc la nivelul secțiilor sau al întreprinderii. Exprimarea nivelului de utilizare completă a timpului de lucru se face cu ajutorul relației :

$$K_{u.T_{L(i)}} = 1 - \frac{T_{nef(i)}}{T_{md(i)}} \qquad (17)$$

în care: T_{nef} — timp neutilizat (de zile întregi) din cauza concediilor de boală, maternitate, stagnărilor, absențelor nemotivate etc.; $T_{m.d.}$ — timpul maxim disponibil: (i) — perioada analizată (planificată, respectiv efectivă).

Creșterea posibilă a productivității muncii ca urmare a îmbunătățirii utilizării timpului de lucru, la nivelul unei subunități, se poate determina folosind relația :

$$K_w = \frac{K_{u.T_{L(1)}}}{K_{u.T_{L(0)}}} 100 - 100 \qquad (18)$$

în care: $K_{u.T_L}(1)$ — coeficientul utilizării T_L planificat; $K_{u.T_L}(0)$ — coeficientul utilizării timpului de lucru efectiv din perioada precedentă.

Stabilirea influenței pe care îmbunătățirea utilizării timpului de lucru de la nivelul subunității o are asupra creșterii productivității muncii pe ansamblul întreprinderii se face cu ajutorul relației :

$$K_{intr.w(B)} = K_w \frac{N_{m.s}}{N_{tot}} \text{ sau}$$

$$K_{intr.(B)} = K_w \frac{P_{m.s}}{100} \qquad (19)$$

B_2) Dacă în acțiunea de organizare a proceselor de muncă la nivelul locurilor de muncă (A_1) nu este cuprins Kdiscipl, atunci nivelul său se poate determina utilizînd relația (4), iar influența pe care folosirea productivă a timpului de lucru în cadrul schimbului o are asupra creșterii productivității muncii la nivelul subunității sau întreprinderii se determină cu ajutorul relațiilor (18), respectiv (19).

C. NORMAREA ȘTIINȚIFICĂ

Manifestarea deplină a influenței factorilor de organizare asupra creșterii productivității muncii se asigură printr-o normare la nivelul acestora. Norma de muncă trebuie să reprezinte cît mai real consumul de muncă vie necesar pentru executarea lucrărilor în condițiile tehnico-organizatorice mereu îmbunătățite.

Dacă norma de muncă se bazează pe o metodă rațională în funcție de factorii existenți, executantul este stimulat să își însușească și să perfecționeze această metodă de muncă, fiind cointeresat și material, prin sistemul de retribuire aplicat. Normarea științifică a muncii reprezintă, deci, un instrument adecvat de activizare a resurselor potențiale de creștere a productivității muncii. Pentru ca organele de decizie să cunoască situația existentă la un moment dat, se impune stabilirea indicatorului de nivel al normării științifice a muncii. În acest scop se poate folosi modalitatea de determinare a indicatorului propusă de autori în coloanele revistei*).

CREȘTEREA TOTALĂ POSIBILĂ a productivității muncii la nivelul întreprinderii, datorată organizării științifice a muncii aferentă unei subunități a acesteia (secție, atelier, sector), se obține cu relația :

$$K_{intr.w} = K_{intr.w(A_1)} + K_{intr.w(A_2)} + K_{intr.w(B)} \qquad (20)$$

Influența organizării științifice a muncii asupra creșterii productivității muncii pe ansamblul întreprinderii se obține însumînd valorile corespunzătoare de la nivelul subunităților componente — exprimate cu ajutorul relației (20) — folosind relația :

$$K_{wtot} = \sum_{1}^{(n)} K_{intr.w(i)} \qquad (21)$$

în care: i — numărul de subunități care compun întreprinderea.

DATELE NECESARE, pentru calculul acestor coeficienți se pot obține utilizînd tehnicile specifice studiului muncii sau datele evidențelor statistice conduse de întreprindere. Studiul nivelului general de organizare (A_1) se bazează pe : fotografieri, fotocronometrări, observări instantanee, programele de repartizare a sarcinilor pe executanți, corelațiile dintre calificare și lucrările executate, metodele de muncă folosite, măsurători privind acțiunea factorilor de mediu fizic, datele din normative etc. Posibilitatea introducerii sau extinderii polideservirii (A_2) se evaluează prin calcule economice. Utilizarea timpului de lucru (B_1) se poate analiza pornind de la balanțele statistice întocmite pe întreprindere și subunități. Folosirea productivă a timpului de lucru (B_2) se cercetează prin observări directe și indirecte : fotografieri, fotocronometrări, observări instantanee.

Indicatorii prezentați sînt utili în acțiunea de fundamentare a planurilor de creștere a productivității muncii și dau posibilitatea de a urmări modul de realizare a planului pe factori de influență și subunități, permițînd și comparații între ele. Influențele parțiale sau totale pot fi stabilite și la nivelul întreprinderii, în condițiile metodologice uzuale.

*) Cît de eficient folosim forța de muncă ? Revista economică, nr. 38, 1977.

Analiza deceniilor dezvoltării pledează pentru necesitatea impulsionării lichidării subdezvoltării și a făuririi unei noi ordini economice internaționale

ÎN EXPUNEREA de la ședința activului central de partid și de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o analiză profund științifică, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a fenomenelor complexe și contradictorii din evoluția vieții internaționale. Punînd în lumină, din nou, acestor fenomene, caracteristicile și tendințele de bază ale evoluției lumii contemporane, conducătorul partidului și statului nostru a prezentat, totodată, cu clarviziune științifică, poziția României referitoare la modalitățile și căile de soluționare eficientă și de durată a problemelor economice și politice majore ce confruntă în prezent omenirea. Magistrala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă astfel o nouă și grăitoare expresie a gîndirii revoluționare, novatoare a președintelui României, a aplicării creatoare a socialismului științific la realitățile contemporane, a constantei sale preocupări și a înaltei responsabilități față de destinele poporului român, față de viitorul, pacea și prosperitatea tuturor popoarelor lumii.

Un loc aparte în cadrul expunerii îl ocupă problema lichidării subdezvoltării și făuririi noii ordini economice internaționale. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază faptul că în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale **„nu au fost obținute pînă acum rezultate prea bune"**.

Lichidarea subdezvoltării, condiție primordială pentru asigurarea progresului și stabilității economice pe plan mondial

ACEASTĂ apreciere este fundamentată printr-o temeinică analiză a tendințelor de evoluție a economiei mondiale. Veridicitatea sintetizărilor teoretice și a caracterizărilor situației economice și politice mondiale cuprinse în acest important document al partidului nostru este ilustrată și de datele conținute în studiul asupra situației economiei mondiale prezentat de secretariatul O.N.U. la sesiunea din luna iulie a.c. a Consiliului economic și social, în care se arată că între anii 1971 și 1977 ritmul mediu anual de creștere al producției industriale pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a fost de numai 6,8%, față de 8% cît era prevăzut în Strategia internațională pentru actualul deceniu al dezvoltării. Cît privește producția agricolă, ritmul ei mediu anual de creștere a fost, în cadrul aceleiași perioade, de numai 2,3%, față de 4% cît se prevedea.

Evaluînd în 1977 rezultatele obținute de țările în curs de dezvoltare, prin prisma obiectivelor fixate pentru cel de-al doilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, specialiștii organizațiilor internaționale au ajuns la concluzia că „existența Strategiei internaționale pentru dezvoltare n-a avut nici un efect pozitiv sensibil asupra ritmului dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare". Într-o declarație prezentată sesiunii a VIII-a specială a Consiliului pentru comerț și dezvoltare din aprilie 1977, Grupul celor 77 aprecia că rezultatele economice obținute de țările în curs de dezvoltare în perioada anilor 1971—1976 sînt chiar „mai slabe decît cele realizate în deceniul 1960—1970". Într-adevăr, în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, creșterea medie anuală a produsului național real pe locuitor în prima jumătate a actualului deceniu a fost de numai 5 dolari, față de 7 dolari cît s-a realizat în deceniul anterior. Cît privește numai țările slab dezvoltate, în care trăiesc peste 1 miliard de oameni, creșterea a fost de 0,25 dolari pe an, această creștere fiind de 8 ori mai mică decît cea obținută de țările respective în perioada 1960—1970.

În absența unor progrese reale, de substanță, în înfăptuirea obiectivelor celui de-al doilea deceniu al dezvoltării, statisticile organizațiilor internaționale consemnează anomalia marilor disparități social-economice dintre state, adîncirea continuă a marilor decalaje dintre ele, perpetuarea anacronicei împărțiri a lumii în țări bogate și țări sărace, fenomene care grevează puternic progresul economic general, pacea și viitorul întregii omeniri. Calcule efectuate pe baza datelor din studiul „Twenty-five years of economic development, 1950 to 1975", apărut de curînd sub egida Băncii mondiale, relevă faptul că decalajul între media produsului intern brut pe locuitor (exprimat în dolari, la cursul din 1974) din țările dezvoltate și din țările în curs de dezvoltare a crescut de la 12:1 în 1950 la 13:1 în 1975. Pentru anumite grupe de țări, creșterea a fost mult mai mare, spre exemplu de la 14:1 la 17:1 pentru țările din Africa și de la 28:1 la 40:1 pentru țările din Asia de Sud. Dacă în 1950 media venitului național pe locuitor în țările în curs de dezvoltare reprezenta 11,9% din cea a țărilor dezvoltate, în 1975 nivelul său a scăzut la 9,2%. În mărimi absolute decalajul, calculat față de media P.I.B. pe locuitor în țările O.C.D.E. (exprimat tot în dolari la cursul din 1974) a crescut de la 1918 dolari la 3 578 dolari pentru țările din Orientul Apropiat, de la 1 883 la 4 294 dolari pentru America Latină, de la 2 248 la 4 897 dolari pentru Extremul Orient, de la 2 208 la 4 930 dolari pentru Africa și de la 2 293 la 5 106 dolari pentru Asia de Sud. În 1975 nu mai puțin de 34 de țări africane și asiatice aveau un venit pe locuitor cu peste 5 000 dolari mai mic decît media venitului pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. În ceea ce privește disparitatea dintre extreme, adică dintre țara dezvoltată cu cel mai mare și respectiv țara în curs de dezvoltare cu cel mai mic produs național pe locuitor, decalajul a crescut de la 2 736 dolari în 1950, la 8 300 dolari în 1975, adică de la 70:1 la 120:1.

Adîncirea decalajului și existența unor mari disparități se constată și la alți indicatori. Astfel, dacă producția industrială pe locuitor era în 1950 în țările dezvoltate cu aproximativ 420 dolari mai mare decît cea din țările în curs de dezvoltare, în 1973 această diferență a crescut la 1 073 dolari, decalajul sporind, în cadrul aceleiași perioade, de la 19:1 la 165:1. În 1970, conform ultimului studiu al O.N.U. asupra situației sociale în lume, numărul analfabeților reprezenta 74% din populația Africii, 47% din cea a Asiei și 24% din cea a Americii Latine, față de 1,5% în America de Nord ; durata medie a vieții era de 53,9 ani în țările nesocialiste în curs de dezvoltare și 71,2 ani în țările socialiste ; doar 38% din numărul copiilor de vîrstă școlară din Africa, 55% din Asia și 65% din America Latină frecventau cursurile școlii primare și secundare, față de 97% în America de Nord ; populația urbană reprezenta 25% din totalul populației țărilor în curs de dezvoltare, față de 64% în țările dezvoltate ; la 1 000 de locuitori reveneau 1,36 medici în Africa, 2,84 în Asia, față de 23,8 în U.R.S.S. ; în timp ce în țările dezvoltate mortalitatea infantilă a scăzut la 15 la mie, în multe țări în curs de dezvoltare ea depășea 100 sau chiar 200 la mie. Același mare decalaj, dacă nu chiar mai mare, se constată în domeniul tehnico-științific. Statisticile UNCTAD relevă de pildă, că în țările industrializate existau, în 1970, 112 specialiști la 10 000 locuitori, față de 5,8 în Africa, 22 în Asia și 69 în America Latină. De asemenea, țările dezvoltate aveau 10,4 oameni de știință la 10 000 locuitori, față de 0,35 în Africa, 1,6 în Asia și 1,15 în America Latină. Astfel se explică și faptul de ce țările în curs de dezvoltare dețin mai puțin de 1% din numărul total al brevetelor înregistrate în lume.

Statisticile internaționale consemnează totodată amploarea și gravitatea fenomenului subdezvoltării în contrast izbitor cu marele potențial tehnico-științific al omenirii. Astfel, Anuarul SIPRI pe 1978 evidențiază faptul că „circa 570 milioane de oameni sînt subalimentați,

2,8 miliarde nu dispun de apă potabilă; 1 miliard de persoane nu au locuințe corespunzătoare, 1,5 miliarde duc lipsă de asistență medicală efectivă, 250 milioane de copii nu urmează o școală, iar 800 de milioane de adulți sînt complet analfabeți. Toate acestea în condițiile în care cheltuielile militare depășesc 400 de miliarde dolari pe an. De aceea, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „problema lichidării subdezvoltării constituie, pînă la urmă, problema primordială a epocii noastre. De aceasta depinde viitorul politicii de pace și de colaborare internațională".**

O continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului

ÎN CONCEPȚIA tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, eliminarea stării de subdezvoltare și a decalajelor dintre state cere, ca o condiție esențială, abolirea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire, de exploatare și îmbogățire a unor state pe seama altora și instaurarea unor noi relații între state, de deplină egalitate și echitate, a unei noi ordini economice internaționale de natură să faciliteze dezvoltarea tuturor statelor și în special a celor rămase în urmă. Importanța noii ordini, ca o condiție fundamentală pentru asigurarea progresului și stabilității economice pe plan mondial, a fost subliniată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu foarte multe prilejuri.

În expunerea la ședința activului central de partid și de stat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a insistat în mod deosebit asupra necesității intensificării preocupărilor și eforturilor tuturor statelor, ale forțelor revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni pentru accelerarea procesului instaurării noii ordini economice internaționale, avînd în vedere slabele rezultate de pînă acum. Se știe că după adoptarea de către Adunarea generală a O.N.U., în 1974, a Declarației și Programului de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, au fost inițiate, între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, o serie de negocieri pentru adoptarea de măsuri concrete în direcția edificării noii ordini. Dar, așa după cum a apreciat și Kurt Waldheim, secretarul general al O.N.U., la deschiderea sesiunii ECOSOC din iulie a.c., „negocierile internaționale care trebuie să contribuie la instaurarea noii ordini nu progresează deloc". În timpul sesiunii, numeroase delegații s-au referit la faptul că unele negocieri s-au încheiat cu eșecuri sau cu rezultate minore, că altele au fost suspendate, iar că altele se desfășoară cu mare încetineală. La încheirea sesiunii, președintele ECOSOC remarca că în timpul dezbaterilor „s-au făcut declarații ferme și critice asupra absenței unor reacții pozitive, după patru ani de dialog, față de propunerile prezentate de țările în curs de dezvoltare pentru instaurarea noii ordini economice internaționale".

Desigur, țările în curs de dezvoltare sînt cele mai interesate în înfăptuirea noii ordini economice pe plan mondial, deoarece aceste țări sînt profund afectate de starea de subdezvoltare, de perpetuarea vechilor relații de inegalitate și inechitate. Interesate în edificarea noii ordini sînt însă și celelalte state, avînd în vedere că noua ordine este menită să asigure stabilitate și o dezvoltare armonioasă și echilibrată a întregii economii mondiale. Apare astfel necesar ca fiecare țară, indiferent de nivelul de dezvoltare sau de sistemul său social-politic să manifeste voința politică necesară, să aducă o contribuție proprie concretă spre binele său și al întregii comunități internaționale. **„Înfăptuirea noii ordini economice, obiectiv major al zilelor noastre,** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la 28 martie 1977 — **trebuie să fie rodul înțelegerii și conlucrării tuturor statelor, atît în curs de dezvoltare, cît și avansate".**

Pornind de la faptul că **„lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, promovarea unor relații economice bazate pe principii de deplină egalitate și echitate constituie, în fond, o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului"**, recenta expunere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** conține o serie de aprecieri de o excepțională valoare teoretică și practică cu privire la rolul și contribuția pe care țările socialiste, forțele revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni pot și trebuie să o aducă la procesul instaurării noii ordini economice internaționale. **„Considerăm** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, mișcarea revoluționară, toate forțele progresiste, democratice trebuie să sprijine activ această luptă, să ocupe un loc important în eforturile pentru realizarea acestor obiective majore ale lumii de azi. Inclusiv partidele comuniste din țările capitaliste dezvoltate au obligația de a sprijini activ cererile drepte ale popoarelor în curs de dezvoltare de a participa nemijlocit și cu toată forța la eforturile pentru instaurarea noii ordini economice internaționale".** Fără îndoială că intensificîndu-și preocupările și unindu-și eforturile într-un puternic front unit, țările în curs de dezvoltare și țările socialiste împreună cu forțele revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni vor reuși să scoată negocierile pentru noua ordine din actualul impas, să determine țările capitaliste dezvoltate să accepte efectuarea unor schimbări structurale în ordinea economică existentă astăzi în lume, să participe mai activ la eforturile internaționale pentru crearea condițiilor necesare asigurării dezvoltării armonioase a fiecărei națiuni și a economiei mondiale în ansamblul său. Dealtfel, arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „în soluționarea acestor probleme și țările capitaliste dezvoltate sînt interesate, ținînd seama de faptul că fenomenele economice complexe cu care se confruntă statele lumii nu pot fi soluționate în mod parțial, ci în contextul dezvoltării economico-sociale generale, a tuturor țărilor, a întregii umanități".**

În scopul impulsionării luptei pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale — obiective majore ale epocii contemporane — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în cadrul expunerii, în acest context, ca **„fiind deosebit de importantă organizarea unei sesiuni speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrate noii ordini economice internaționale".** Am dori să reamintim în legătură cu această sesiune că la inițiativa României și a altor țări membre ale Grupului celor 77, Adunarea generală a O.N.U. a decis la 18 decembrie 1977 convocarea unei sesiuni extraordinare în 1980. Potrivit hotărîrii Adunării generale, „sesiunea urmează să evalueze progresele realizate, în diverse organizații din sistemul Națiunilor Unite, în direcția instaurării noii ordini economice internaționale și să adopte, în funcție de rezultatele acestei evaluări, măsuri corespunzătoare pentru promovarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și a cooperării economice internaționale, în special a noii strategii internaționale în folosul dezvoltării pentru perioada anilor 1981—1990". Avînd în vedere importanța acestei sesiuni pentru adoptarea unui program corespunzător de măsuri și acțiuni ce urmează a fi înfăptuite pe parcursul următorului deceniu, s-a decis ca sesiunea să aibă loc la un nivel ridicat.

Tot anul trecut, Adunarea generală a decis crearea unui Comitet plenar, deschis participării tuturor statelor, care se va întruni ori de cîte ori este necesar pînă la sesiunea specială din 1980, cu scopul de a supraveghea și urmări aplicarea deciziilor și acordurilor rezultate din negocierile care se poartă în diferite organisme ale O.N.U. pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, de a da impulsul necesar pentru rezolvarea dificultăților apărute pe parcursul negocierilor, de a facilita și a accelera soluționarea problemelor rămase în suspensie, de a examina și căuta soluții la problemele economice mondiale.

Pentru ca sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U. din 1980 să se încheie cu rezultate practice, concrete, de natură să impulsioneze și să favorizeze eforturile pentru lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea noii ordini economice internaționale se apreciază ca necesar ca țările în curs de dezvoltare, care sînt cele mai interesate în succesul acestei sesiuni, să reprezinte în continuare factorul motor în negocierile pentru instaurarea noii ordini și în pregătirile care se fac, în cadrul O.N.U., pentru elaborarea noii strategii în folosul dezvoltării, să întărească colaborarea, solidaritatea, și unitatea lor de acțiune pe plan mondial, să se prezinte la sesiune cu o concepție clară, cu poziții ferme, întărite prin angajamentul celor mai înalți reprezentanți, cu privire la edificarea noii ordini economice și promovarea cooperării economice internaționale în folosul dezvoltării. Astfel pregătită, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „sesiunea va trebui să adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate".**

În partea a doua a acestui articol intenționăm să prezentăm cîteva considerații cu privire la poziția de principiu a României referitoare la liniile directoare care ar trebui să stea la baza elaborării noii strategii în folosul dezvoltării, ce urmează să fie adoptată la sesiunea specială din 1980.

Ion BARAC

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna iulie 1978

ÎNCETINIREA activității tranzacționale de pe piețele internaționale ale produselor de bază, caracteristică sezonului de vară, s-a resimțit mai puțin în acest an asupra evoluției prețurilor, acestea continuînd să crească, în principal, datorită scăderii cursului dolarului.

Potrivit indicelui agregat I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al Republicii Socialiste România au crescut în luna iulie a.c. cu 1%, ca și în luna precedentă. Dacă avem în vedere însă că, potrivit indicelui valutar Reuter, cursul dolarului (unitatea valutară în care sînt exprimate aceste prețuri) a scăzut în această perioadă cu 3,9% față de celelalte valute principale occidentale, rezultă că această creștere a prețurilor este efectul procesului inflaționist și al instabilității monetare din Occident.

Prețurile la materii prime *și* semifabricate industriale *au crescut pe ansamblu cu 1,5%, mai accentuat la pieile brute de bovine (+7%). La majoritatea celorlalte produse creșterea prețurilor s-a situat între 1,4 și 8%. Excepția de la această tendință au reprezentat-o prețurile la fibre textile naturale.*

Pe piețele internaționale ale produselor agroalimentare, *tendința de scădere a prețurilor din luna precedentă s-a accentuat în iulie a.c., reflectînd atît perspectivele favorabile ale majorității recoltelor, cît și încheierea, după toate probabilitățile, a politicii americane de susținere a prețurilor la cereale, care a fost introdusă în vara anului 1977 cînd prețurile acestor produse erau neremuneratorii față de costurile de producție. Excepție de la această tendință au făcut prețurile la animale, carne și produse animaliere (+4,2)*

La combustibili *prețurile au crescut (+1,4%). În afară de cererea sezonieră mai ridicată, creșterea prețului la benzină a fost influențată și de politica promovată de principalele companii petroliere vest-europene de restrîngere a ofertei în scopul redresării prețurilor depresive existente din anul trecut.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1976-1977 SI IN IULIE 1978

- 1970-1972=100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Iunie	Iulie
INDICE GENERAL	1976	226,2	227,7	231,0
	1977	230,1	229,3 a)	228,5 a)
	1978		248,9 a)	251,3 a)
1. Produse alimentare	1976	180,8	183,6	185,3
	1977	180,7	182,6	172,4 a)
	1978		189,0	186,5 a)
- cereale	1976	198,3	218,7	216,3
	1977	161,6	156,0	146,6
	1978		193,0	182,8
- sem.oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1976	168,7	158,2	173,1
	1977	189,1	202,3	172,5
	1978		204,1	199,9
- anim., carne și prod.anim.	1976	152,8	145,0	142,8
	1977	158,7	152,7 a)	154,9 a)
	1978		166,3 a)	173,3 a)
- zahăr și produse tropicale	1976	243,5	263,0	262,3
	1977	263,3	283,1	268,4
	1978		220,4	208,7
2. Combustibili	1976	366,7	363,1	361,1
	1977	398,4	394,8 a)	402,1 a)
	1978		422,1 a)	426,9 a)
- cărbuni și cocs	1976	266,5	259,6	259,9
	1977	289,1	284,1 a)	292,9 a)
	1978		341,8 a)	346,7 a)
- țiței	1976	496,7	493,4	494,6
	1977	553,9	550,7	557,2
	1978		547,0	547,0
- produse petroliere	1976	408,4	407,4	402,5
	1977	439,1	436,5	442,8
	1978		448,3	454,7
3. Materii prime industriale	1976	201,9	204,4	209,7
	1977	199,2	198,2 a)	198,4 a)
	1978		220,3 a)	223,6 a)
- minereuri	1976	164,9	160,3	160,5
	1977	149,4	149,4 a)	150,8 a)
	1978		133,5 a)	135,4 a)
- metale	1976	194,8	198,8	203,1
	1977	192,1	190,4 a)	191,8 a)
	1978		223,9 a)	228,0 a)
- cauciuc	1976	219,5	240,9	224,6
	1977	231,0	217,5	218,9
	1978		277,8	277,8
- lemn și produse din lemn	1976	222,1	219,3	220,8
	1977	227,9	229,3 a)	231,8 a)
	1978		242,4 a)	245,9 a)
- fibre animale și vegetale	1976	228,4	236,1	260,1
	1977	212,3	213,9	203,1 a)
	1978		214,2	212,3 a)
- piei	1976	169,8	171,1	178,5
	1977	186,6	174,6	176,1
	1978		228,0	244,0

a) Date provizorii pentru: porci vii, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Emiratele Arabe Unite: reducerea dependenței de extracția de țiței

DEZVOLTAREA Emiratelor Arabe Unite (stat federal constituit din emiratele Abu Dhabi, Dubai, Ajman, Fujairah, Sharjah, Umm al Qaiwan și Ras al Khaimah) se bazează în exclusivitate pe exploatarea și comercializarea singurei bogății naturale — țițeiul (rezerve de 4,3 mlrd. tone la 1.I.1978, circa 5,7% din rezervele mondiale). Pe această bază se asigură realizarea unui produs național brut de ordinul a 6—7 mlrd. dolari și a unui venit național pe locuitor de 10 400 dolari. În 1977, Emiratele Arabe Unite au produs circa 97,5 mil. t țiței, ceea ce a asigurat încasări petroliere de circa 9 mlrd. dolari.

Emiratul Abu Dhabi (80% din suprafața totală, 36% din populație și peste 80% din producția și exportul de țiței) are o contribuție de circa 90% la acoperirea cheltuielilor bugetului federal. Planul trienal (1977—1979) își propune realizarea unor creșteri anuale de 13% a P.N.B. și de 15% în medie în cazul principalelor sectoare economice. Paralel, se urmărește reducerea dependenței de extracția de țiței, ilustrată prin reducerea ponderii acestei ramuri în P.N.B. la 56,7 % în 1979, față de 65,9% în 1976.

Cheltuielile de dezvoltare ale emiratului Abu Dhabi pentru anul 1978 (1,4 mlrd. dolari) sînt orientate cu prioritate în domeniul infrastructurii. Dintre principalele proiecte se pot cita: construirea unui port cu 34 dane, inclusiv dane pentru nave „roll on-roll off", extinderea portului Mina Zayed de la 15 dane în prezent la 25 dane, construirea unui nou aeroport pentru 3 mil. pasageri anual. Se acordă atenție de asemenea sectorului construcțiilor și sectorului industrial. Astfel, se prevede construirea unui nou oraș la Al-Ain cu un aeroport și un centru turistic; construirea clădirii Adunării Naționale și a unor ministere etc. În domeniul industrial se prevede construirea unei uzine de gaze lichefiate la Ruweis (1,2 mlrd. dolari), a unei rafinării de țiței (500 mil. dolari), a unei instalații de desalinizare a apei de mare și a unei fabrici de ciment și cărămizi.

În emiratul Dubai principalele proiecte prevăd construirea unui oraș la Mina Said, a unui aeroport și a unui centru comercial, care va cuprinde clădiri de 39 etaje (cele mai înalte din Orientul Mijlociu), precum și punerea în funcțiune a unei platforme de foraj marin și a unor conducte marine și extinderea zonei industriale de la Jebel Ali (rafinărie, termocentrală, uzină de aluminiu, un complex de îngrășăminte). Dintre proiectele de dezvoltare din celelalte emirate menționăm construirea unui centru civic în Ajman și extinderea portului în Fujairah.

Schimburile comerciale dintre România și Emiratele Arabe Unite, care au sporit de circa 24 ori între 1972 și 1976, se desfășoară în devize libere, cuprinzînd practic numai exporturi ale țării noastre. Acestea au fost constituite îndeosebi din ciment, produse din lemn (cherestea, mobilă, case prefabricate etc)., bunuri de larg consum (țesături, încălțăminte) și produse agroalimentare.

L. P.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN perioada 14—18 VIII 1978, după ce dolarul a atins pe 15.VIII.1978 noi recorduri istorice de depreciere față de principalele valute occidentale — respectiv 1,5475 franci elvețieni, 1,9133 mărci vest-germane și 181,80 yeni japonezi — intervențiile directe și indirecte ale autorităților din S.U.A. și din alte țări occidentale au determinat o redresare a cursului monedei americane pe piețele valutare. Observatorii consideră că factorul principal al acestei evoluții a fost cererea președintelui S.U.A. de a se analiza posibilitatea creării unei „linii de apărare contra scăderii dolarului". Se menționează, de asemenea, și mărirea de la 7,25% la 7,75% a taxei oficiale a scontului în S.U.A. începînd cu 18.VIII.1978, ca urmare a căreia dobînzile la depozitele în dolari au înregistrat o creștere la toate perioadele, mărind astfel atractivitatea fondurilor deținute în această valută.

Francul elvețian s-a repreciat cu aproape 7% în numai două zile, atingînd pe 15.VIII.1978 nivelul record de repreciere de 1,5475 franci/1 dolar. În urma luării de poziție mai hotărîte a președintelui S.U.A., cursul monedei elvețiene a început să înregistreze scăderi destul de accentuate, astfel încît la sfîrșitul perioadei analizate cotația de 1,61 franci/ 1 dolar era cu numai 3% peste închiderea precedentă.

Valutele din „mini-șarpele" valutar vest-european au avut o evoluție asemănătoare, terminînd intervalul în ușoară repreciere: **marca vest-germană** la 1,9650 mărci/1 dolar iar **francul belgian** la circa 31 franci/1 dolar. **Lira sterlină,** după ce a atins nivelul cel mai ridicat de după martie 1976, respectiv 2,0050 dolari/ 1 liră, a pierdut treptat teren pînă la circa 1,9630 dolari pe 18.VIII.1978, foarte aproape de închiderea anterioară. **Yenul japonez,** cu toate că a înregistrat și el un nivel record de repreciere față de dolar, de 181,80 yeni/1 dolar pe 15.VIII.1978, a terminat intervalul cu circa 0,4% sub nivelul de referință anterior, respectiv 187 yeni/1 dolar. Procente aproape identice de fluctuație a înregistrat și **francul francez,** care cota pe 18.VIII la circa 4,31 franci/1 dolar (—0,3%). **Lira italiană** a cotat la 832 lire/1 dolar.

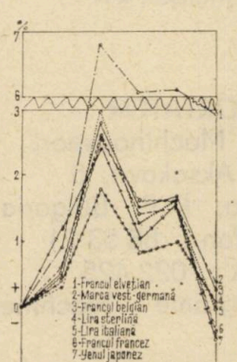

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat creșteri cu circa 1,4% la cele în eurodolari, cotînd în jur de 9%, s-au menținut la circa 3 3/4% la cele în euromărci vest-germane și au scăzut cu circa 1/4% la cele în eurofranci elvețieni, cotînd la circa 1%.

Prețul aurului a atins și el niveluri record, tranzacționîndu-se la un moment dat pe 15.VIII.1978 la 216,38 dolari/uncie. Al doilea fixing de pe 18.VIII.1978, de 211,75 dolari/uncie, s-a situat însă numai cu puțin peste cel din 11.VIII.1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 14—18 VIII, 1978 luîndu-se ca bază cursurile din 11.VIII 1978.

MACHINOEXPORT

STRUNG REVOLVER AUTOMAT
CU COMANDĂ PROGRAM SR 631

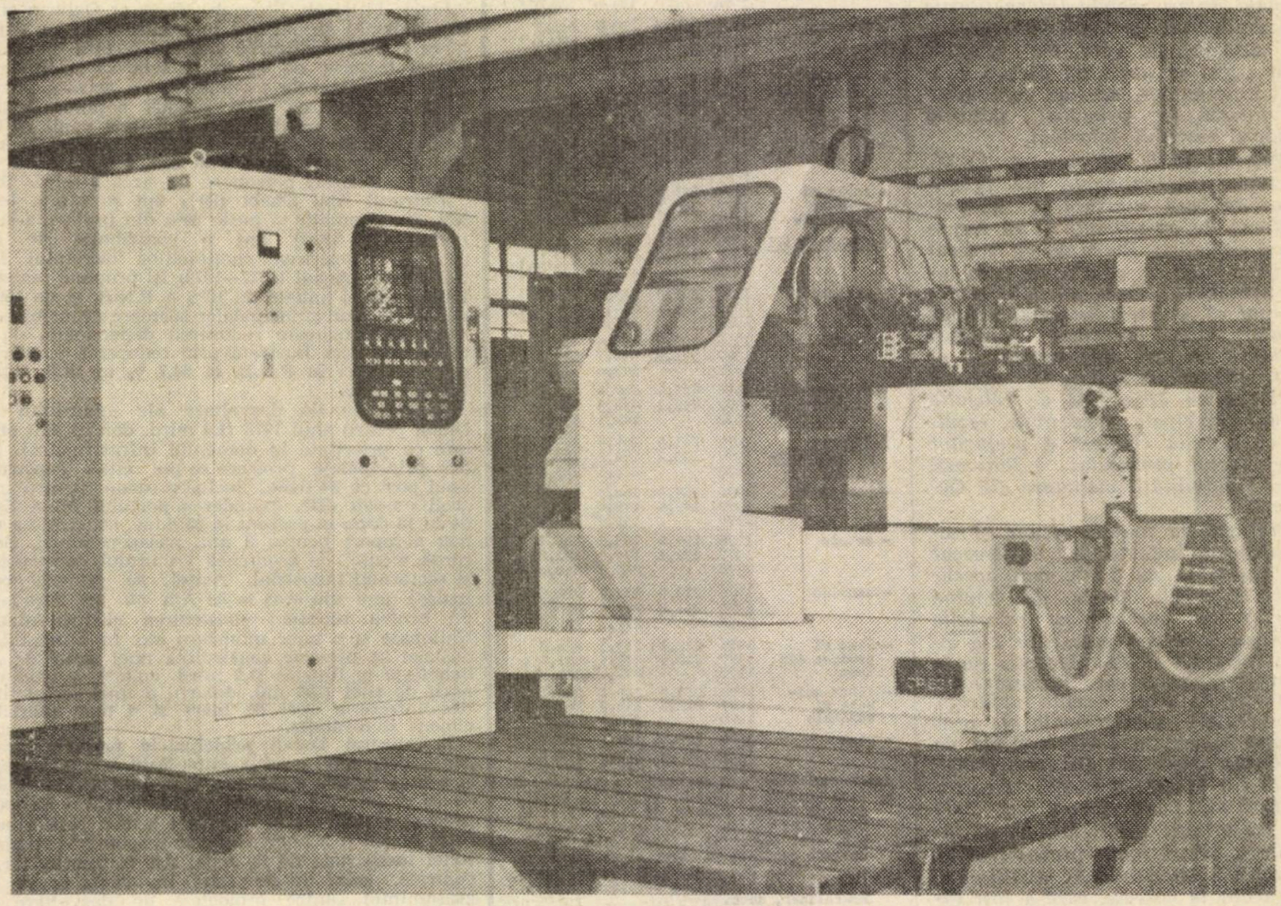

- Timp extrem de scurt de montare și programare a strungului ;
- Exploatarea eficientă a strungului la prelucrarea pieselor mici și mijlocii ;
- Mișcarea rapidă a suporților, în toate direcțiile ;
- Strungul este comod în exploatare ;
- Construcție robustă și compactă

● Diametrul maxim al barelor, mm	63
● Diametrul maxim peste suportul transversal, mm	220
● Rotațiile axului, rot/min	40–2000
● Puterea motorului principal, kW	13
● Greutate, kg	3 900

BULGARIE

EXPORTATOR :
v/o Machinoexport
str. Aksakova, 5
Sofia, R. P. Bulgaria
telefon : 88 53 21
telex : 022 425
Telegrame : Machinexport–Sofia

Publicom

MONDORAMA

Inflația în retrospectivă istorică

UN GRAFIC privind evoluția indicelui general al prețurilor în Anglia între 1668 și 1977, alcătuit de revista **The Economist**, scoate în evidență că în ultimele trei secole perioadele de scădere a prețurilor au avut o durată mai mare decît cele de ascensiune a lor. Rezultă, de asemenea că, în general, pînă la jumătatea secolului nostru, perioadele de inflație accentuată au coincis cu o serie de războaie. Între 1668 și 1945, singurele perioade de 15 ani în care ritmul inflației a depășit 3% sînt cele care includ războiul cu Franța de la sfîrșitul secolului XVII, războaiele napoleoniene de la începutul secolului XIX și primul război mondial.

Accentuarea inflației din ultimii ani (întrucîtva mascată de scara logaritmică a graficului) este explicată de revista citată prin existența a cel puțin două elemente care erau specifice pînă acum numai perioadelor de război : niveluri extrem de ridicate ale cheltuielilor publice și creșteri importante ale prețurilor produselor de bază.

Autorii mai atrag atenția că ar fi extrem de hazardat să se deducă din această evoluție seculară că ar putea urma o nouă perioadă de reducere a prețurilor.

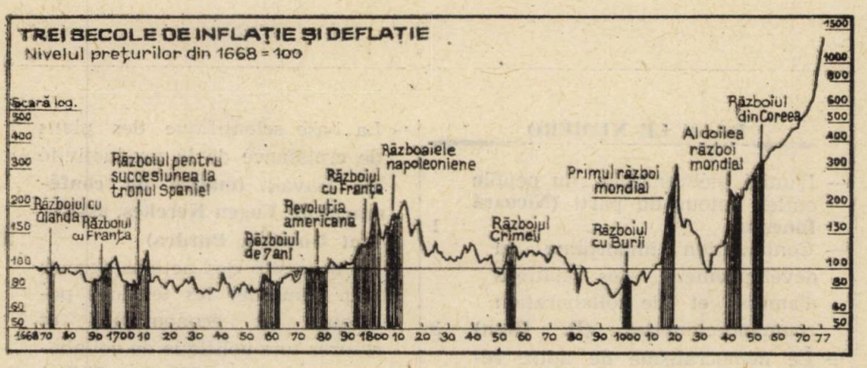

Bulgaria: promovarea progresului tehnic

ÎN TIMP CE în anul 1948 activitatea de cercetare științifică se efectua în Bulgaria de un număr de 22 institute de cercetări științifice, la finele anului 1977 ele ating cifra de 393. În cursul anului 1977 în cadrul organizațiilor științifice s-au elaborat 16 503 teme, devansîndu-se planul de cercetare științifică și aplicare în practică cu 6% ; aproape o treime din temele abordate în timpul anului au fost aprobate pentru a fi introduse în practică.

După cum se subliniază în presa bulgară, dezvoltarea învățămîntului de cultură generală și îmbunătățirea pregătirii profesionale a celor ce muncesc a lărgit posibilitățile acestora de a participa activ la ridicarea nivelului tehnic al producției. Astfel, în timp ce în cursul anului 1960 numărul participanților în cadrul mișcării de inovare și raționalizare a fost de 43 de mii, în anul 1976 el ajunge la 85 de mii, iar numărul inovațiilor asimilate în practică a sporit în 1976 la 38 de mii (față de 18 mii, asimilate în 1960).

Evaluarea riscului tehnico-științific

GRADUL RISCULUI cu care este confruntată o firmă în activitatea ei este condiționat de cinci categorii de factori : economici, sociali, politici, ecologici și tehnico-științifici. Or — constată revista „Research Management" — factorul tehnico-științific al riscului este deseori neglijat, deși anumite elemente ale progresului tehnic, forme ale reacției clienților față de producția companiei sau evoluții pe piețele de desfacere pot compromite în mod serios viitorul acesteia, dacă nu se ține din timp cont de efectul lor.

Revista propune un model de planificare succesivă, în etape, a activității unei firme, care să permită urmărirea permanentă a factorului de risc tehnico-științific, și anume : controlul permanent al modificării factorilor economici, sociali, politici, ecologici și tehnico-științifici, pentru a evidenția pe cei care pot influența asupra activității firmei ; elaborarea de prognoze tehnico-științifice și de scenarii alternative ; depistarea realizărilor tehnico-științifice posibile, care ar concura direct sau indirect producția firmei, evaluarea importanței lor ; întocmirea unei prognoze asupra nevoilor sociale ; determinarea influenței realizărilor tehnico-științifice posibile asupra producției firmei și concretizarea lucrărilor necesare de cercetare și dezvoltare ; evaluarea piețelor potențiale de desfacere (ținînd seama de concluziile etapelor precedente) și stabilirea orientărilor în activitatea firmei ; estimarea detaliată a riscului tehnico-științific ; fixarea strategiei firmei și alocarea resurselor necesare pentru efectuarea lucrărilor de cercetare și dezvoltare, pentru extinderea capacităților de producție, elaborarea unor produse noi etc.

Absenteism alarmant

UN STUDIU efectuat asupra absenteismului în economia S.U.A., ale cărui concluzii au fost publicate în revista „Monthly Labor Review" (nr. 10/1977) evidențiază nivelul ridicat, cu tendință de stabilitate, al acestui fenomen. Astfel, totalul orelor de muncă pierdute în anul 1976 din cauza absenteismului reprezintă 3,5% din volumul anual al timpului de muncă al lucrătorilor cu program complet, față de ponderea de 2%, socotită drept cifră maximă acceptabilă de către specialiștii din S.U.A.

Se remarcă, de asemenea, că absentările de la lucru cauzate de boli și traume în producție sînt de două ori mai numeroase decît cele determinate de motive personale sau de cerințe obștești. S-a calculat că, în anul 1975, la fiecare sută de lucrători avînd program complet s-au pierdut din cauza îmbolnăvirii și traumelor în producție (în om-zile) : în industria extractivă — 113, în construcții — 101, în transporturi — 88, în industria prelucrătoare — 75 ; în comerțul cu ridicata și cu amănuntul — 40, în sectorul prestărilor de servicii — 32, iar în instituțiile financiare — 11. Autorii studiului relevă, între altele, amploarea pierderilor pricinuite economiei S.U.A. de nivelul ridicat al absenteismului.

Optimizarea valorificării lemnului

ULTIMA PROGNOZĂ efectuată de specialiștii Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa asupra consumului de lemn și materiale lemnoase pe acest continent la nivelul anului 2000 cuprinde și o serie de evaluări privind reînnoirea resurselor existente și optimizarea valorificării lor.

Se apreciază, printre altele, că în țările europene există mari posibilități pentru reducerea deșeurilor lemnoase, că consumul lor în industrie ar putea crește de la 28 mil. mc în medie pe anii 1969—1971 la 65—80 mil. mc pe an la sfîrșitul acestui secol. De aceea, este necesar ca eforturile să fie îndreptate către extinderea valorificării deșeurilor lemnoase și ridicarea eficienței utilizării acestora ca materie primă (pentru fabricarea celulozei sau a plăcilor), ca și în producția de energie. Aceeași observație este valabilă și pentru reciclarea maculaturii sau a unor produse din lemn (palete, plăci pentru turnare, materiale de construcții etc.).

Altă cale preconizată pentru realizarea unui important volum de economii de material și mijloace financiare o reprezintă clasificarea și standardizarea precisă a materialelor lemnoase în raport cu modul utilizării lor finale (cum ar fi, de pildă, sortarea cherestelei pentru construcții în raport cu rezistența sa). Prin asemenea măsuri se asigură folosirea mai rațională și economicoasă a diferitelor materiale lemnoase, respectiv acolo unde utilizarea fiecăruia dintre ele are loc în condiții de eficiență maximă.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 34 DIN 25 AUGUST 1978

– Unitatea de neclintit a întregului popor în jurul partidului **(Nicoară Ionescu)** 1

– Contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare româno-chineze **(D. Dinu)** 3

ROMANIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI

– Democratismul orînduirii noastre – garanția respectării drepturilor și libertăților cetățenești **(dr. Marin Neagu)** 5

– Sporirea volumului desfacerilor de mărfuri, efect al dezvoltării economice, componentă a ridicării nivelului de trai **(Janos Fazekas)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Prin efort propriu, producție fizică suplimentară **(Gh. Dodu)** 10

– Posibilități de economisire a energiei electrice **(conf. dr. ing. Pavel Buhuș)** 11

– Gospodărirea rațională a lemnului în exploatările forestiere **(D. Stănescu)** 13

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Metodologia de calcul a valorii producției nete în industrie **(Vasile Dumitrescu)** 14

– Efectele economice ale creșterii îndemînării muncitorilor **(Adriana Olaru)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

– Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a productivității muncii **(conf. dr. Eugen Kerekeș, asist. univ. Dumitru Purdea)** 18

TEORII • IDEI

– Procesul circular activ. Introducerea în circuitul economic a resurselor secundare și a deșeurilor (II) **(conf. dr. Mihail Epuran, ec. Anca Aurel)** 20

– Școli • curente • economiști. Școala transilvană de gîndire economică și social-politică – animatoarea pregătirii spirituale a marii uniri (I) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** – idei în acțiune

• Necesitatea unor acțiuni ferme pentru diminuarea tensiunilor politice și economice și asigurarea unei politici de colaborare și pace **(Nicolae Chilie)** 24

• Analiza deceniilor dezvoltării pledează pentru necesitatea impulsionării lichidării subdezvoltării și a făuririi unei noi ordini economice internaționale **(I. Barac)** 27

IN THIS ISSUE

— The unflinching unity of the entire people around the party **(Nicoară Ionescu)** 1

— Comrade Hua Kuo-fen's official visit of friendship. Leading contribution to the development of the Romanian-Chinese friendship and collaboration relations **(D. Dinu)** 3

— The democratic character of our social order — guarantee for observing the citizens' rights and liberties **(Dr. Marin Neagu)** 5

— The increased volume of commodities sales — an outcome of the economic development and a component of a higher living standard **(Janos Fazekas)** 8

— The scientific substantiation of the plans of rising the work productivity **(Reader Dr. Eugen Kerekeș, Univ. Assist. Dumitru Purdea)** 18

— The need of strong actions in order to diminish the political and economic tensions and to ensure a policy of collaboration and peace **(Nicolae Chilie)** 24

— The analysis of the Development Decades is bringing convincing evidence for the necessity to accelerate the liquidation of underdevelopment and to build up a new international economic order **(Ion Barac)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'unité inébranlable du peuple entier autour du parti **(Nicoară Ionescu)** 1

— Contribution importante au développement des relations d'amitié et de collaboration roumano-chinoises **(D. Dinu)** 3

— Le démocratisme de notre régime — garantie du respect des droits et des libertés des citoyens **(dr. Marin Neagu)** 5

— L'accroissement du volume des ventes de marchandises, effet du développement économique et composant de l'élévation du niveau de vie **(Janos Fazekas)** 8

— La base scientifique des plans de croissance de la productivité du travail **(maître de conférences dr. Eugen Kerekeș, assistant Dumitru Purdea)** 18

— La nécessité des actions fermes pour diminuer les tensions politiques et économiques et assurer une politique de collaboration et de paix **(Nicolae Chilie)** 24

— L'analyse des Décennies pour le développement plaide pour la nécessité d'impulsioner la liquidation du sous-développement et l'édification d'un nouvel ordre économique international **(Ion Barac)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Незыблемое единство всего народа вокруг партии **(Никоарэ Ионеску)** 1

— Важный вклад в развитие румыно-китайских отношений дружбы и сотрудничества **(Д. Дину)** 3

— Демократизм нашего строя — гарантия соблюдения гражданских прав и свобод **(др. Марин Нягу)** 5

— Увеличение обёма товарооборота, эффект экономического развития, составная часть повышения жизненного уровня **(Янош Фазекаш)** 8

— Научное обоснование планов повышения производительности труда **(др. доц. Еуджен Керекеш, асист. Думитру Пурдя)** 18

— Необходимость решительных действий для ослабления политического и экономического напряжения и для обеспечения политики сотрудничества и мира **(Николае Килие)** 24

— Анализ десятилетий развития потверждает необходимость ускорения ликвидации недоразвитости и создания нового международного экономического порядка **(Ион Барак)**.. 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ÎNTREPRINDEREA DE TURISM, HOTELURI ŞI RESTAURANTE BUCUREŞTI

vă propune petrecerea zilelor de vacanţă în luna septembrie pe litoral

- hoteluri şi vile confortabile
- yole, bărci, hidrobiciclete, vaporaşe – pe lacuri fără valuri
- satul de vacanţă Constanţa – „o Românie pitorească" în miniatură
- piscine cu apă de mare
- spectacole folclorice, turnee ale unor teatre din ţară
- excursii în Delta Dunării, la Histria, Adamclisi, Murfatlar şi pe litoralul bulgăresc

Iată cîteva dintre tentaţiile litoralului care pot determina hotărîrea dv. pentru alegerea locului zilelor de vacanţă

De unde

Cînd

?

Biletele pot fi procurate de la filialele ITHR din Bd. N. Bălcescu 35, Bd. 1848 nr. 4, Bd. Republicii nr. 68, Cal. Griviţei nr. 140, zilnic între orele 8–20.

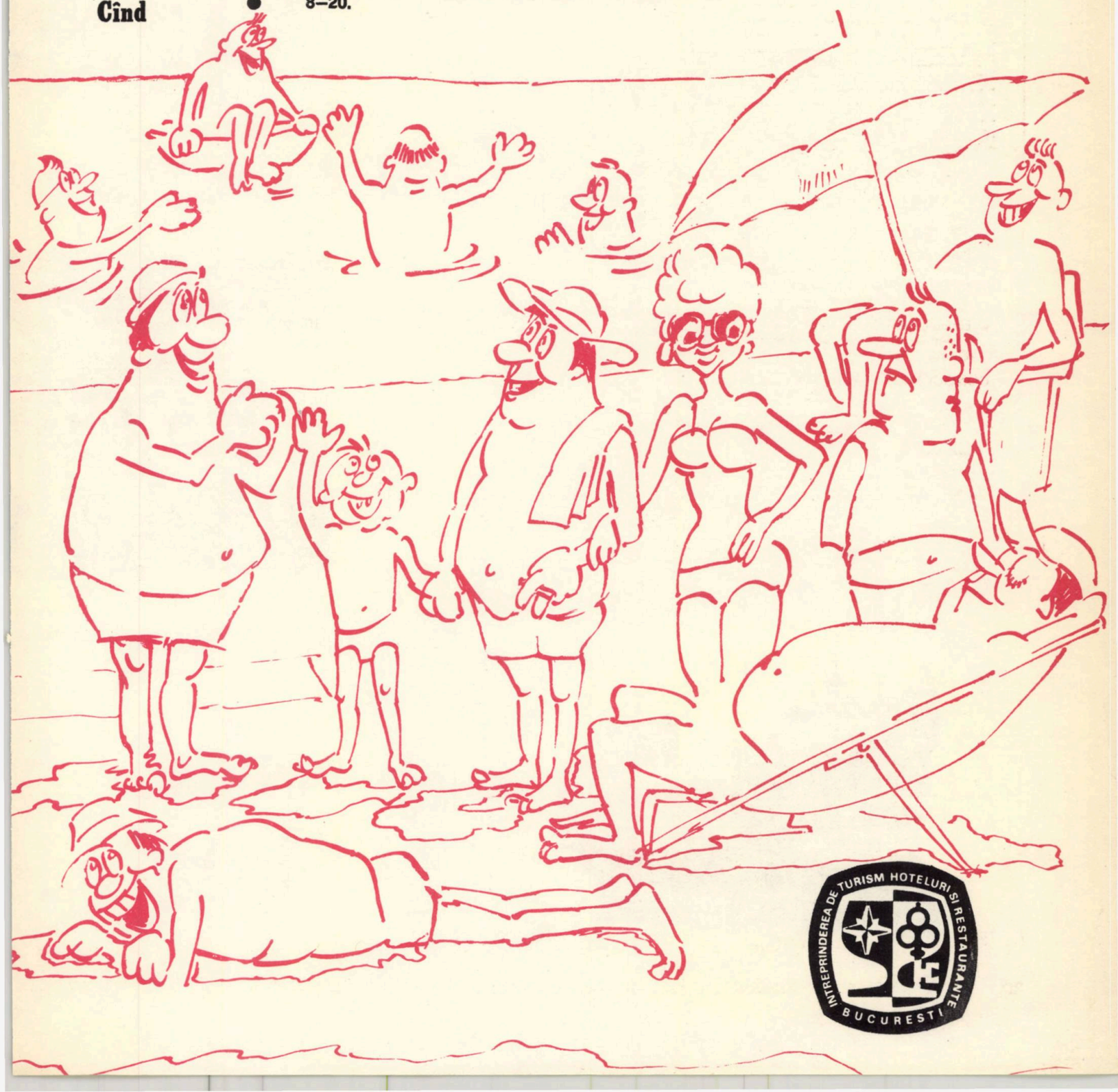

INTREPRINDEREA DE TURISM HOTELURI ŞI RESTAURANTE BUCUREŞTI

M.I.C.M. — C.I.M.U.I.U.

I. „PRECIZIA"

Str. Rudeanu nr. 12-14. sectorul 8 Bucureşti, tel. 17 25 75

1. INSTALAŢIE SPĂLAT-USCAT

	AUTOTURISME	
	arc spălare	arc uscare
— spaţiul de lucru (Lxlxh)	8 000×2 000×2 200 mm	6 000×2 240×1 450 mm
— viteză de deplasare	5 m/min	5 m/min
— productivitate medie	12 maşini/oră	5 maşini/oră
— putere instalată	2,99 kw	18,88 kw
— consum apă	16—80 lt/min	—
— debit de aer	—	11 700 mc/h
— debit apă	3 200×1 400×2 800	2 640×1 270×2 850

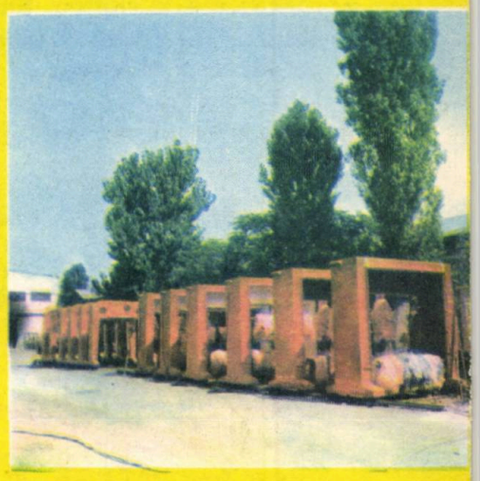

Instalaţie spălat-uscat autoturisme

2. INSTALAŢIE PENTRU SPĂLAT AUTOBUZE

— gabarit (Lxlxh)	2 300×4 800×3 900 mm
— greutate	1 800 kg
— putere instalată	7 kW
— viteza de translaţie	5 m/min
— spaţiu de lucru 1×h	3 500×2 900 mm

3. MAŞINĂ DE TĂIAT HÎRTIE ÎN FÎŞII

— capacitate de tăiere (max)	200 kg/oră
— lăţimea de lucru	240 mm
— motor electric	2,2 kW 220 V/380 V
— masă netă	150 kg
— gabarit	1 100×720×500 mm

Instalaţie pentru spălat autobuse

4. MAŞINĂ PENTRU ÎNDREPTAT OŢEL-BETON

Prevăzută cu comandă program, această maşină este de mare productivitate. De construcţie robustă, îndreaptă şi taie la dimensiuni prestabilite oţelul-beton folosit în industria de construcţii sau alte scopuri.

Diametrul barelor de îndreptat — 3—14 mm

Viteza de îndreptare — 35 m/min

Lungimea barelor tăiate — fără dispozitivul de măsurare 188 sau 376 mm — cu dispozitivul de măsurare — 500—1 000 mm

Marca oţelului — pînă la OL. 50

Turaţia tobei de îndreptat — 1 640 rot/min

1978 SEP 29

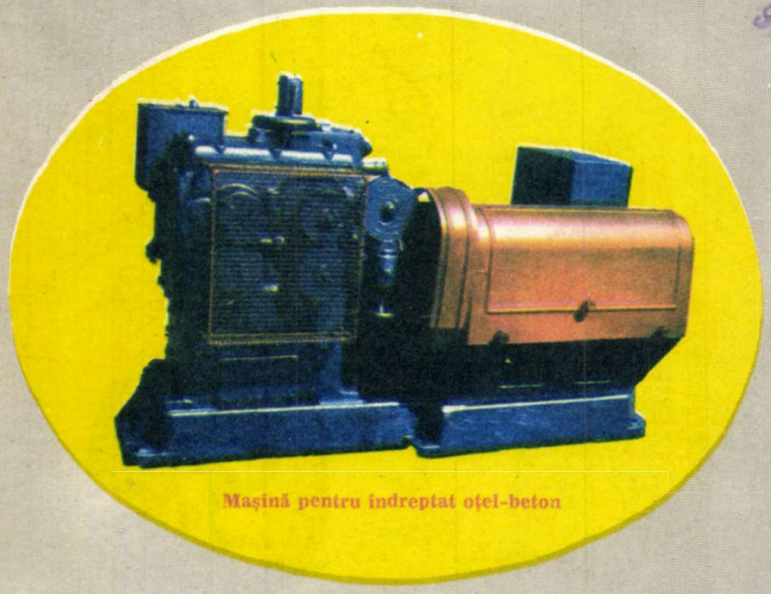

Maşină pentru îndreptat oţel-beton

Maşină de tăiat hîrtie în fîşii

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CERCETARE-PROIECTARE

SCURTAREA TERMENELOR DE ASIMILARE A PRODUSELOR NOI

Realizarea ritmică a planului de investiţii

Metodologia de calcul a producţiei nete în agricultură

Numărul 35 ◐ Vineri 1 septembrie 1978

ROMÂNIA — PARTICIPANTĂ ACTIVĂ LA DIVIZIUNEA INTERNAŢIONALĂ A MUNCII

- Volumul comerţului exterior era la 1 ianuarie 1977 de 22 de ori mai mare faţă de 1950.
- Ritmul mediu anual de creştere a comerţului exterior al României (15%) este superior celui pe ansamblul comerţului internaţional (10%).
- Ponderea maşinilor, produselor chimice şi bunurilor de consum industriale în volumul total al exporturilor a crescut de la 7,2% în 1950, la peste 50% la 1 ianuarie 1977.
- Corespunzător politicii externe de solidaritate activă cu ţările în curs de dezvoltare, ponderea acestor ţări în comerţul exterior al României a crescut de la 9,7% în 1970 la 21% în prezent, urmînd să ajungă la circa 25% în 1980.
- România participă anual, cu pavilioane oficiale, la circa 40 de tîrguri şi expoziţii internaţionale.

Extinderea relaţiilor economice internaţionale ale României

Modificarea structurii exporturilor

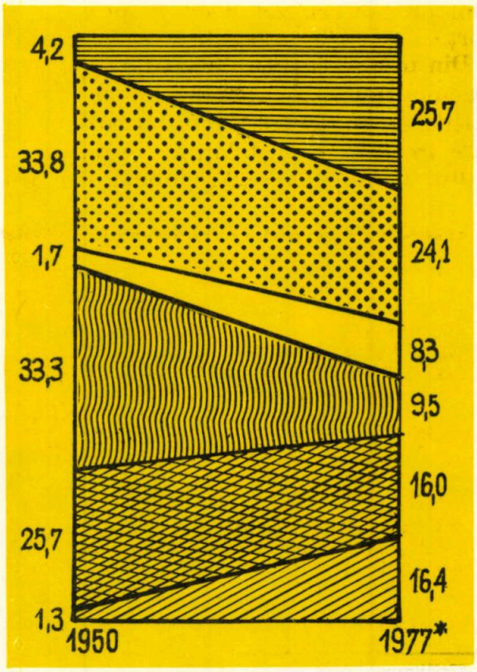

Dinamica volumului comerţului exterior al României în anii socialismului

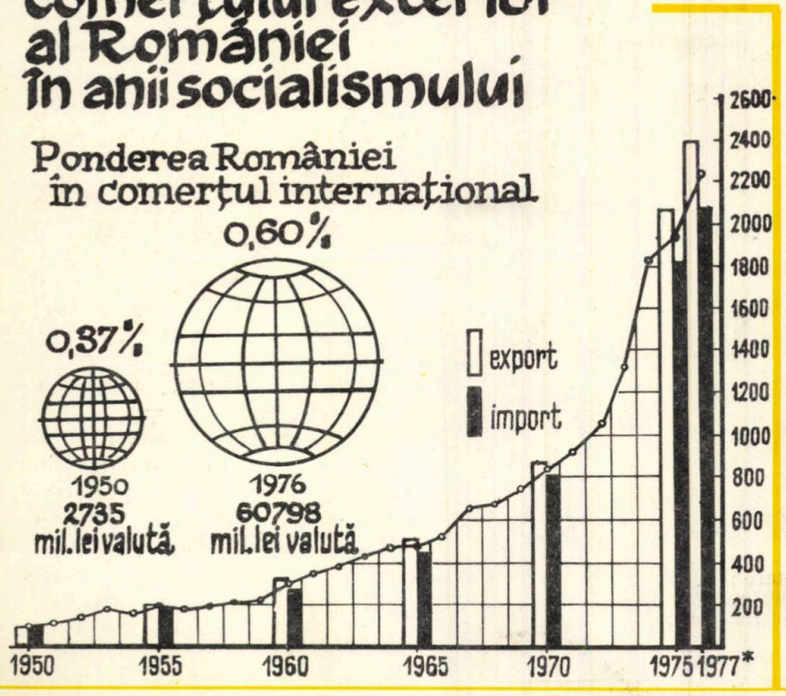

ACCELERAREA RITMULUI LUCRĂRILOR PE ŞANTIERELE DE CONSTRUCŢII

ÎNTRECEREA socialistă pentru realizarea şi depăşirea planului de investiţii pe acest an mobilizează amplu energiile creatoare ale oamenilor muncii de pe toate şantierele ţării. Intensificarea ritmului lucrărilor de construcţii, grăbirea montării utilajelor tehnologice constituie în continuare priorităţi de necontestat în dezvoltarea economico-socială mai accelerată a întregii ţări.

Din preocupările constructorilor, prezentăm activitatea desfăşurată pentru îndeplinirea planului de construcţii-montaj pe semestrul I 1978 în cadrul Trustului de montaj utilaj chimic Bucureşti.

Planul : dinamică viguroasă. Dar realizările ?

NIVELUL planului de construcţii-montaj pe 1978 înregistrează o creştere însemnată (86%) faţă de 1977. Realizările obţinute în primul semestru a.c. prezintă, la rîndul lor, o creştere mare, de 37%, faţă de perioada similară a anului precedent. Totuşi, pe total trust, planul de montaj pe primele 6 luni nu s-a realizat decît în proporţie de 77,8% (tabelul).

Din totalul de 102 obiective care trebuiau puse în funcţiune în perioada analizată, **10 au fost realizate în devans** (instalaţiile de dibutox şi aretit de la Combinatul chimic Făgăraş, capacitatea de guaron — 600 mii t/an de la Combinatul petrochimic Piteşti etc.), **25 la termen, 67 rămînînd restante.** Rămînerile în urmă se datoresc unui complex de cauze subiective şi obiective, asupra cărora ne vom opri în continuare.

Utilizarea parcului din dotare, între prevederi şi realizări

UTILAJELE existente au fost folosite cu un **coeficient de schimb** (1,2) sub cel planificat (1,8) — în special macaralele în transportul şi manipularea utilajelor. Cauza principală constă în **neîndeplinirea programului de recrutare a forţei de muncă** şi a celui de perfecţionare a pregătirii profesionale.

Alături de sporirea contribuţiei personalului existent pentru recuperarea restanţelor se cere intervenit mai operativ şi eficient pentru asigurarea forţei de muncă în numărul şi calificarea necesară, acţiune care solicită o **colaborare mai activă între conducerea trustului, minister şi organele locale competente.**

Evoluţii şi implicaţii ale asigurării cu documentaţie

PUNERILE în funcţiune la termen sînt condiţionate de asigurarea din vreme, în anul anterior celui de plan, a documentaţiei de execuţie. S-au încadrat în această cerinţă, în general, întreprinderile de îngrăşăminte chimice (vezi poziţia nr. 1 din grafic). Din păcate, însă,

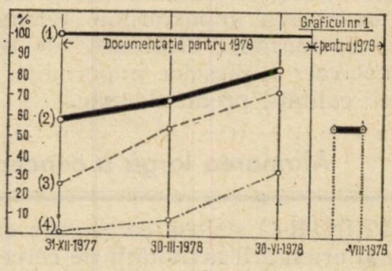

marea majoritate a beneficiarilor care sînt din industria chimică au rămas restanţieri. Ca urmare, **media asigurării documentaţiei pe total trust a evoluat necorespunzător** (vezi curba nr. 2), **determinînd însemnate rămîneri în urmă în punerile în funcţiune.** La unele obiective predarea documentaţiei

Gh. DRAGHICI

(Continuare în pag. 6)

Realizarea principalilor indicatori în activitatea de montaj (în semestrul I a.c.)

Plan 1978/ realizări 1977 136%	Realizări/ plan sem. I. 77,8%	Nr. obiective de pus în funcţiune — 102		
		Realizări		Restanţe
		în devans 10	la termen 25	67
	Realizat/ plan			Realizat/ plan
Productivitatea muncii	100,1%	Dotare cu utilaje din fonduri proprii		93 %
Cheltuieli de producţie	99,6%	Nr. mediu scriptic de personal muncitor		79 %
Beneficii	107,0%			neasigurate
		Fronturi de lucru		71 mil. lei

Utilizarea forţei de muncă		Utilizarea parcului de utilaje din dotare	
— Indicele de utilizare a timpului de muncă	96 %	— Coeficientul de schimburi :	
— Realizarea indicelui de utilizare planificat	103,0%	— planificat	1,8
— Productivitatea medie pe lucrător (mii lei) :		— realizat	1,2
— plan	149	— Producţia obţinută pe 1 mil. lei utilaje din dotare :	
— real.	152	— prevăzut (mil. lei)	4,8
— Gradul de îndeplinire a normelor de muncă	114 %	— realizat (mil. lei)	3,4

EXIGENȚE ALE CINCINALULUI REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

În relația cercetare-producție

TERMENE CÎT MAI SCURTE DE ASIMILARE A NOILOR PRODUSE

ÎN CONCORDANȚĂ cu cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, în condițiile înaltei exigențe privind trecerea la o nouă calitate a întregii activități productive, afirmarea puternică a creativității maselor de oameni ai muncii constituie o cerință esențială în obținerea de noi realizări în conceperea și executarea de produse cu performanțe ridicate, competitive pe piețele externe.

Unul din domeniile în care inteligența tehnică românească a găsit un teren propice de manifestare îl constituie **construcția de mașini-unelte.** Dacă nu cu mulți ani în urmă țara noastră era tributară importului pentru o serie de tipuri de mașini-unelte, în prezent România nu numai că își satisface majoritatea cerințelor prin forțe proprii, dar este prezentă și la export cu o gamă variată de astfel de produse, avînd caracteristici tehnico-funcționale comparabile cu ale firmelor străine de renume în acest domeniu. În cincinalul 1976—1980 producția de mașini-unelte va fi de circa 3 ori mai mare decît în perioada 1970—1975, fapt ce va face ca România să se numere printre primele 13 țări producătoare de mașini-unelte din lume.

Activitatea*) în cincinalul revoluției tehnico-științifice în acest important sector este orientată în următoarele direcții principale : diversificarea gamei de mașini-unelte cu comandă program numerică, punîndu-se accent deosebit pe dezvoltarea și asimilarea centrelor de prelucrare ; intensificarea activității de elaborare a mașinilor-unelte specifice, agregate și linii de transfer în vederea satisfacerii necesarului pentru noile obiective de investiții ; cercetarea și proiectarea de mașini-unelte grele ; dezvoltarea de manipulatoare și roboți mecanici, care să permită automatizarea proceselor de producție și crearea unor sisteme flexibile de mașini-unelte ; extinderea tipizării în execuția mașinilor-unelte în vederea scurtării ciclului de proiectare și execuție; proiectarea de elemente de completare pentru reducerea importurilor (elemente hidraulice, organe de mașini) ; elaborarea de tehnologii de control și încercare a pieselor importante în vederea îmbunătățirii calității produselor etc.

Afirmarea largă a concepției proprii

PRINTR-O strînsă colaborare cu întreprinderile, în sensul orientării activității de cercetare spre rezolvarea concretă a problemelor ridicate de construcția unor mașini-unelte originale, s-a asigurat sporirea continuă a producției ,reducerea efortului valutar. **În anul 1977 producția mașinilor-unelte de concepție proprie s-a dublat față de 1975,** urmînd ca la sfîrșitul actualului cincinal creșterea să fie de peste 2,5 ori.

Pentru valorificarea rapidă a rezultatelor cercetării și scurtarea ciclului cercetare-proiectare-fabricație, institutul de specialitate și-a organizat o **bază de execuție a prototipurilor și de microproducție.** În asemenea condiții modelele experimentale sau prototipurile se execută și se încearcă cu mijloacele din dotarea proprie. Prin aceasta se verifică în mod operativ soluțiile preconizate, ceea ce permite, așa cum rezultă din graficul nr. 1, reducerea substanțială în întreprinderi a perioadei de asimilare (cu 50% în 1977 față de 1975). Tot în scopul reducerii ciclului proiectare-cercetare-

Graficul nr. 1

Reducerea perioadei de asimilare a mașinilor-unelte universale față de 1975

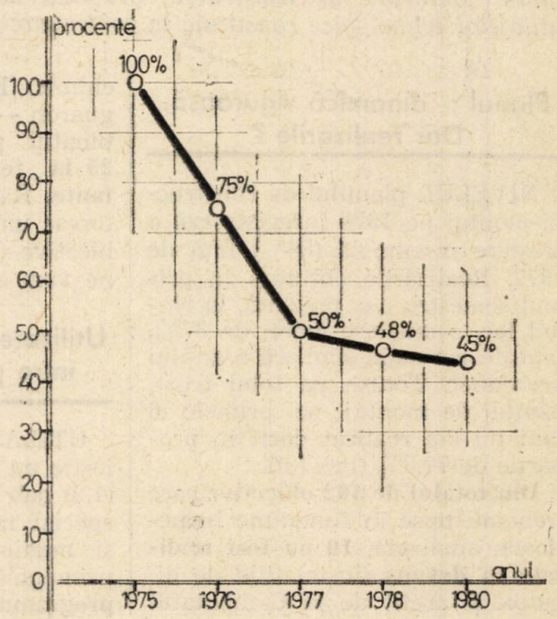

execuție s-a luat măsura **extinderii gamei de elemente tipizate pentru mașini-unelte universale, agregate și linii automate.** Perioada de proiectare a unui produs nou se reduce în cincinalul actual, față de 1975, cu aproape 55% prin utilizarea elementelor tipizate într-o pondere de pînă la 80% în 1977 pentru mașini-unelte agregate și 40% pentru mașini-unelte universale (graficul nr. 2).

Începînd cu anul 1976 **s-a extins tipizarea elementelor de bază pentru mașinile agregate** (mașini cu tambur indexat, mașini cu unități mici ca putere și gabarit, mașini de frezat piese prismatice, mașini de găurit și filetat cu unități cu capete revolver etc.). Această gamă de elemente și mașini de bază tipizate vine în sprijinul reducerii substanțiale a ciclului de execuție prin realizarea lor de către întreprinderi specializate (I.M.A.M.U.S. Iași, „Înfrățirea" — Oradea, Întreprinderea mecanică Suceava etc.). În acest fel, principala unitate furnizoare de mașini-unelte (I.M.U.A. București), încorporînd în produsele sale elementele tipizate executate de către unitățile amintite, reușește să scurteze ciclul de producție al mașinilor cu circa 20%.

Ținînd seama de unele necesități ale economiei naționale, în cadrul institutului s-a organizat ca microproducție, începînd cu anul 1977, **asimilarea și producerea unor elemente și subansamble de mașini-unelte de înaltă tehnicitate,** care pînă de curînd se importau (șuruburi cu bile, cuplaje cu dantură frontală, dispo-

*) Coordonarea întregii activități de concepție, proiectare și execuție a prototipurilor de mașini-unelte pe întreaga țară revine Institutului de cercetare și proiectare mașini-unelte și agregate București.

zitive de copiat, sănii hidraulice etc.). Aceasta facilitează (pînă la momentul intrării în funcțiune a unor întreprinderi specializate în asemenea produse) asigurarea necesităților unităților producătoare de mașini-unelte și, totodată, și a acelora care își dezvoltă acțiunea de autoutilare. Concomitent, institutul acordă asistență tehnică necesară execuției acelor prototipuri care se realizează direct la întreprinderile constructoare, asistență care se efectuează pînă la punerea lor în fabricație de serie.

Graficul nr. 2
Evoluția utilizării elementelor și subansamblelor tipizate și unificate în proiectarea mașinilor-unelte

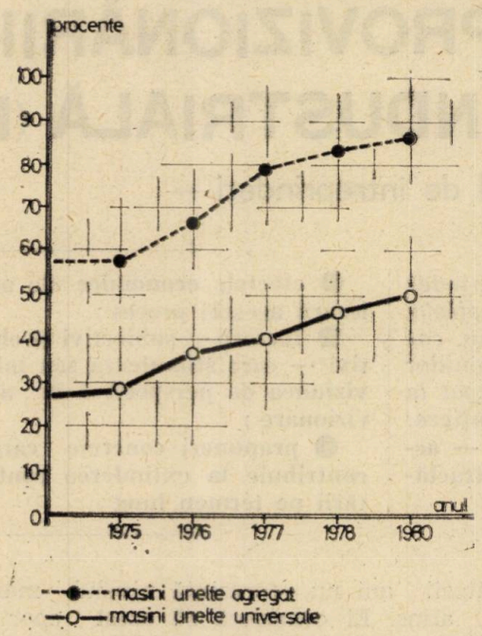

Creșterea gradului de integrare în fabricația de mașini-unelte a fost posibilă ca urmare a acțiunilor susținute de asimilare a elementelor de completare după concepție proprie, a căror evoluție este redată în

Graficul nr. 3
Numărul de tipodimensiuni de elemente de completare asimilate în producție de serie după concepție proprie

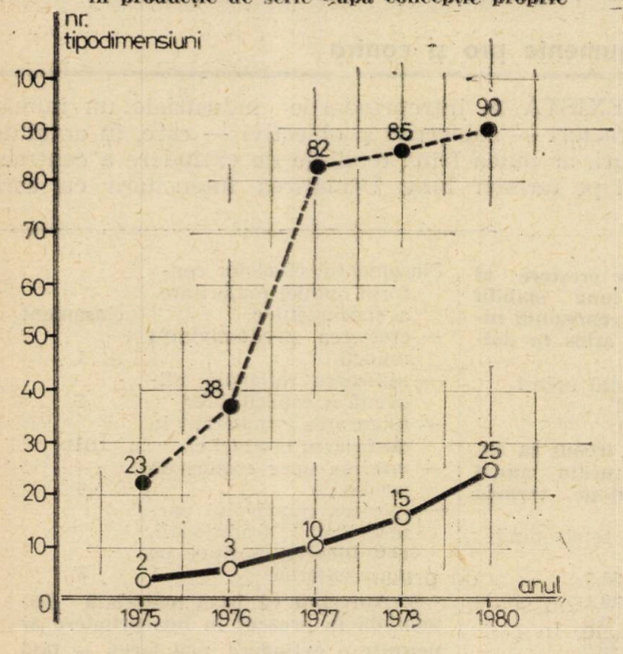

Un aport deosebit la reducerea importului de utilaje pentru dotarea noilor obiective de investiții s-a obținut prin **extinderea proiectării mașinilor agregat și liniilor de transfer pentru întreprinderile cu fabricație de serie.** Astfel, la Intreprinderea de autocamioane Brașov funcționează, cu rezultate foarte bune, trei linii de transfer executate după concepția institutului, linii care se situează la nivelul celor mai înalte performanțe realizate pe plan mondial pentru prelucrarea blocului cilindrilor și chiulasei necesare motoarelor de automobile. Alături de acestea se înscriu liniile și mașinile-unelte agregat proiectate pentru Intreprinderea de piese auto Sibiu, Intreprinderea de autoturisme Pitești, Fabrica de armături Zalău, Intreprinderea de mecanică fină Sinaia, întreprinderea „23 August" București etc.

Tot în sprijinul reducerii ciclului cercetare-producție, precum și al creșterii eficienței economice în întreprinderi, institutul contribuie la promovarea de tehnologii noi, de înaltă productivitate. Numai în 1977 au fost elaborate tehnologii noi pentru prelucrarea a 70 de piese, proiectîndu-se, în același timp, și mașinile speciale necesare materializării acestora, iar pentru 1978 se estimează realizarea a 144 proiecte de execuție pentru mașini-unelte agregat. Prin trecerea, de pildă, de la utilizarea structurilor turnate la structurile sudate, în construcția unor mașini-unelte s-a ajuns la reducerea greutății cu 15 tone/bucată la mașina de alezat și frezat tip AFP-130, cu 0,8 tone/bucată la mașina de alezat și frezat cu portal tip FLP-1000, cu 0,53 tone/bucată la strungul Carusel cu comandă numerică de conturare tip SC 1600 NCC etc. concomitent cu creșterea cu 15—20% a productivității muncii. De asemenea, prin diferite soluții constructive s-a redus consumul de metal cu circa 3 tone/buc. la mașinile de prelucrat carcase de motoare electrice, care au înlocuit efectuarea acestor prelucrări pe linii automate echipate cu unități de lucru cu antarxe reglabile de gabarite și greutăți mari.

În perspectivă — însușirea de produse complexe, cu un înalt grad de automatizare

ÎN PLANURILE DE PERSPECTIVĂ întocmite, ca urmare a indicațiilor date de conducerea partidului, au fost prevăzute, în special, acele teme și produse care interesează în mod direct economia națională și, îndeosebi, întreprinderile constructoare de mașini, menite să contribuie nemijlocit la realizarea unei game cît mai largi de produse competitive. De asemenea, pentru perioada imediat următoare, cît și în perspectivă, s-a prevăzut proiectarea și executarea unor sisteme de mașini care vor fi echipate cu roboți și manipulatoare în scopul automatizării proceselor de fabricație în flux continuu.

Pentru îndeplinirea sarcinilor cu privire la întărirea răspunderii în cercetare și inginerie tehnologică, s-au luat măsuri ca, la întocmirea fișelor tehnico-economice de asimilare a produselor prevăzute în plan, să se specifice caracteristicile tehnice, comparativ cu alte produse, astfel ca unitățile economice care concură la realizarea produselor să-și poată estima efectele economice.

În vederea utilizării cu eficiență sporită a mașini-

Aurel SANDU
director al Institutului de cercetare și proiectare mașini-unelte și agregate București

(Continuare în pag. 21)

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

● ANCHETA „R.E."

FUNCȚIONALITATEA APROVIZIONĂRII ÎN ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ (II)

— opinii ale specialiștilor din 31 de întreprinderi —

Dacă în prima parte a anchetei (vezi „R.E." nr. 30/1978) obiectul analizei l-a constituit elaborarea necesarului de aprovizionat, de această dată atenția se va concentra asupra unei alte probleme-cheie pentru perfecționarea mecanismului aprovizionării : CONTRACTELE DE LUNGĂ DURATĂ.

Dată fiind importanța extinderii lor pentru buna desfășurare a procesului productiv, comentariul pe marginea opiniilor specialiștilor care au participat la anchetă urmărește să evidențieze:

● **ritmurile de creștere — actuale și dezirabile — ale contractării pe termen lung ;**

● **efectele economice ale accelerării acestui proces ;**

● **factorii — subiectivi și obiectivi — care stimulează sau inhibă viziunea de perspectivă în aprovizionare ;**

● **propuneri concrete care să contribuie la extinderea contractării pe termen lung**

Dimensiunea și eficiența contractării pe termen lung

PONDEREA **contractelor pe termen lung** în totalul contractelor încheiate pentru anul 1978 a fost, în majoritatea întreprinderilor participante la anchetă, de 22%, iar în altele mai scăzută. În următorii ani ai actualului cincinal se înregistrează o creștere evidentă a dimensiunilor acțiunii de contractare pe termen lung, într-un ritm mediu anual de circa 7% (conform răspunsurilor la întrebările nr. 1 și 2 din chestionar).

Cu toate rezervele impuse de gradul de reprezentativitate al eșantionului anchetei, se poate aprecia că **acțiunea de contractare pe termen lung este, în multe unități economice, departe de a-și fi epuizat resursele de creștere.** Această afirmație își găsește argumente și în răspunsurile primite la întrebările nr. 3 și 4. Circa 74% din totalul specialiștilor apreciază că ponderea din 1978 și ritmul mediu anual de creștere al contractării pe termen lung stabilit în unitatea lor pentru următorii ani nu reprezintă nivelul maxim ce poate fi atins. Ei consideră că acest spor mediu anual ar trebui să se înscrie, în perioada care urmează, într-un interval de creștere situat între 18 și 20 de procente (conform răspunsurilor la întrebările nr. 3 și 4).

Extinderea în ritm mai accelerat ca pînă în prezent a contractării pe termen lung nu reprezintă numai o sarcină de mare responsabilitate în unitățile economice. Ea aduce **avantaje economice considerabile** în procesul fabricării și desfacerii produselor (vezi răspunsurile primite la întrebarea nr. 5).

Argumente pro și contra

EXISTĂ în întreprinderile industriale un număr de factori — subiectivi și obiectivi — care, în anumite cazuri, ar putea frîna tendința de extindere a contractării pe termen lung. Urmărirea intensității cu care

1. Care este, în unitatea dv., ponderea contractelor pe termen lung în totalul contractelor încheiate pentru anul 1978 ?

pondere	% din total opinii
22,0	51,6
26,4	35,5
11,1	12,9

2. În ce ritm mediu anual va crește, în întreprinderea dv., în următorii ani, contractarea pe termen lung ?

ritm în 1979 (%)	% din total opinii
6	61,3
4	29,1
3	9,6
ritm în 1980 (%)	**% din total opinii**
8	51,6
6	25,8
4	22,6

3. Considerați că ponderea din 1978 și ritmul mediu anual de creștere al contractării pe termen lung stabilit pentru următorii doi ani reprezintă nivelul maxim ce poate fi atins în unitatea dv. ?

răspuns	% din total opinii
nu	74,2
da	25,8

4. Care apreciați că ar trebui să fie, în următorii ani, ritmul mediu anual de creștere al contractării pe termen lung ?

ritm estimat (%)	% din total opinii
20	35,5
18	29,1
16	9,6
10	25,8

5. Care ar fi cele mai importante efecte economice ale extinderii mai accelerate a contractelor pe termen lung în întreprinderea dv. ?

Clasamentul efectelor conform opiniei majoritare a specialiștilor	clasament
— creșterea productivității muncii	1
— utilizarea rațională, eficientă a capacităților	2
— asigurarea ritmicității în desfacerea producției	3
— mărirea unor costuri de producție	4
— sporirea numărului partenerilor tradiționali, consolidarea poziției pe piața externă	5

6. Apreciați că baza materială disponibilă în prezent în întreprindere ar permite o extindere mai largă — față de nivelurile stabilite — a aprovizionării și desfacerii producției prin contracte pe termen lung ?

ei acționează în întreprinderile analizate a pus în evidență aspecte interesante.

Din răspunsurile primite de la marea majoritate a specialiștilor la întrebarea nr. 6 reiese că, în unitățile industriale, potențialul material și uman disponibil este pe deplin capabil să facă față exigențelor unor livrări ritmice, de produse de calitate, pe o perioadă îndelungată. **Baza materială disponibilă existentă în prezent în întreprinderi ar permite o extindere mai largă a aprovizionării și desfacerii producției prin contracte pe termen lung.**

Specificul și tipul producției nu constituie, în cele mai multe cazuri, un obstacol în calea creșterii accelerate a contractărilor pe termen lung. „Deloc" sau „în mică măsură", afirmă un număr de 23 specialiști la întrebarea nr. 7. Cele 8 opinii care consideră tipul producției o problemă se referă la fabricația de utilaje tehnologice, cu caracter de serie mică. Desigur, în acest caz există o serie de dificultăți obiective — nu întotdeauna de nedepășit — de care trebuie ținut seama. Totuși, după părerea noastră, obiectivitatea unui asemenea obstacol se cere cît mai temeinic examinată. Pentru că rezultatele bune obținute în întreprinderi cu profil de producție similar demonstrează că uneori, în spatele unor asemenea „cauze obiective", se ascunde lipsa de preocupare, evitarea eforturilor cerute de sporirea perspectivei în aprovizionare.

Opiniile sînt împărțite și mai greu de departajat în ce privește accesul întreprinderilor la instrumentarul de marketing și prognoză care trebuie să stea la baza extinderii contractării pe termen lung (conform răspunsurilor primite la întrebarea nr. 8). Merită reținut faptul că, acolo unde există asigurate condiții pentru o contractare de lungă durată numai la unele grupe de produse se cere acționat energic pentru ca în centrala industrială să se desfășoare o activitate mai complexă de prognoză și marketing care să includă și celelalte sortimente. Îndeplinirea cu mai multă eficiență a rolului centralelor industriale și mai ales al întreprinderilor de comerț exterior în domeniul amintit trebuie să permită o amplificare a informațiilor disponibile care să faciliteze contractarea pe termen lung la un număr cît mai mare de grupe de produse.

De la probleme, la propuneri concrete de soluționare

ANCHETA NOASTRĂ a identificat, în întreprinderile analizate o situație paradoxală. Specialiștii apreciază că, în unitățile lor, baza materială existentă, specificul producției și interesul partenerilor de aprovizionare și desfacere sînt favorabile unei extinderi mai largi a contractării pe termen lung. Totodată ei sînt convinși că înfăptuirea acestui proces pe scară largă ar avea, în unitățile respective, efecte economice favorabile importante. Și totuși, amploarea contractării pe termen lung se menține încă la un nivel relativ scăzut. De ce ?

Așa cum reiese din răspunsurile primite la întrebarea nr. 10, principalele cauze sînt :

● **faptul că unii beneficiari nu cunosc cu exactitate prevederile concrete ale planului propriu de producție și de investiții într-o perspectivă mai largă.** Ca urmare, în aceste cazuri, ei nu pot asigura furnizorilor documentația de execuție care să stea la baza încheierii unor contracte de lungă durată. Exemplele le constituie unii beneficiari de utilaj tehnologic din industria chimică, metalungică, a materialelor de construcții etc.

După părerea noastră înlăturarea unui asemenea neajuns stă, în foarte multe cazuri, la îndemîna beneficiarilor. Pentru aceasta ei trebuie să dezvolte mult mai serios ca pînă în prezent preocupările lor în domeniul prognozei și marketingului, să pregătească din timp investiția și să organizeze munca pe baze riguros științifice ;

● **efortul suplimentar cerut de contractarea în sistemul de lungă durată.** Este adevărat că el apare nu numai în faza inițială ci și anual pentru actualizarea contractelor pe termen lung, stabilite după prevederile din cincinal. Modificările se fac conform planurilor anuale, actualizate în funcție de anumite schimbări apărute pe parcurs (restanțe în punerea la termen în funcțiune a unor investiții, apariția, în unele cazuri, la date diferite de cele inițial prevăzute a unor noi furnizori sau consumatori etc.). Efectuarea lor implică, evident, anumite cheltuieli suplimentare mai ales în cazul produselor cu mai mulți furnizori (costuri cu reoptimizarea transporturilor).

Aceste aspecte se întîlnesc desigur în practică. Totuși, după părerea noastră nu cuantumul, ca atare, al acestor costuri reprezintă un obstacol principal în calea lărgirii contractării pe termen lung. Blocaje mult mai serioase sînt generate de faptul că, în unele întreprinderi, nu s-au depus toate eforturile pentru efectuarea unor analize complexe de eficiență, care să convingă factorii de decizie că, în realitate, eventualele cheltuieli suplimentare sînt cu mult depășite de eficiența unor contracte cu o perspectivă mai largă.

*) Ancheta a fost realizată de un colectiv format din **Bogdan PĂDURE**, de la „Revista economică", dr. **Petre ROTARU** și **Alexandru BLAGA** din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

răspuns	% din total opinii
da	84,1
nu	15,9

7. Specificul și tipul producției din unitatea dv. constituie o dificultate în calea creșterii mai accelerate a contractărilor pe termen lung ?

răspuns	număr de opinii
în mică măsură	10
în mare măsură	8
deloc	13

8. Instrumentarul de prognoză și marketing la care aveți acces în cadrul centralei industriale permite o dezvoltare a acestui fel de contractare la întreaga producție a întreprinderii ?

răspuns	% din total opinii
— numai la unele grupe de produse	41,9
— la toate grupele de produse din fabricație	41,9
— nu au răspuns	16,2

9. Sînt interesați partenerii dv. în procesul de aprovizionare și desfacere în extinderea contactelor de lungă durată ?

răspuns	% din total opinii
da	61,3
nu se cunoaște	25,8
alte răspunsuri	12,9

10. Care sînt, după părerea dv., principalele cauze care creează dificultăți în extinderea contractelor pe termen lung ?

Clasamentul cauzelor conform opiniei majoritare a specialiștilor	loc în clasament
— neasigurarea documentației de către unii beneficiari care nu cunosc prevederile concrete ale planului propriu de producție și de investiții în perspectivă	1
— efortul suplimentar cerut de actualizarea anuală a contractelor conform planurilor anuale actualizate	2
— cei ce trebuie să contracteze evită uneori asumarea riscurilor ce pot apare pe termen lung	3
— presiunea preocupărilor „la zi" în dauna celor de perspectivă	4

Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantierele de construcții

(Urmare din pag. 1)

a evoluat și mai lent decît media pe trust (la dezvoltarea Rafinăriei Brazi — curba nr. 3 — și la Întreprinderea de fire poliesterice Corabia — curba nr. 4) etc.

Dat fiind că asigurarea cu documentație se menține la un nivel nesatisfăcător și pentru 1979 (numai 55% în luna august a.c.), **se impune ca beneficiarii să lichideze grabnic restanțele.**

Fronturi neasigurate sau cum colaborează unii constructori

PENTRU ca șantierele trustului să-și poată desfășura activitatea de montaj conform graficelor trebuia ca întreprinderile de construcții și beneficiarii să le asigure toate fronturile de lucru. În sem. I această necesitate nu a fost respectată pe foarte multe șantiere. Cele mai mari valori neasigurate s-au înregistrat pe platformele combinatelor chimice de la Teleajen, Brazi și Borzești datorită ac-

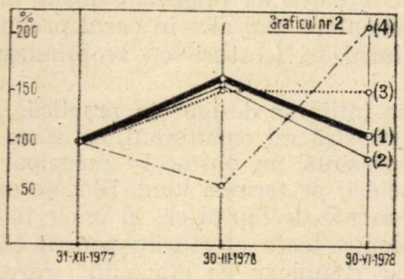

tivității necorespunzătoare, din acest punct de vedere, desfășurată de către trusturile de construcții industriale din orașele Gheorghe Gheorghiu-Dej și Ploiești.

În dinamică, se remarcă o evoluție favorabilă în asigurarea fronturilor de lucru. Valoarea celor neasigurate scade mult în luna iunie față de luna martie a.c. nu numai pe total trust (curba nr. 1) ci și la majoritatea obiectivelor : Teleajen (curba nr. 2), ș.a.

Dat fiind însă că în alte cazuri valorile fronturilor neasigurate cresc la Borzești — curba nr. 4 — etc.) se impune ca partenerii trustului să-și onoreze mai riguros obligațiile ce le revin conform prevederilor din grafice.

Tendințe și cauze în evoluția stocurilor de utilaje

UTILAJELE **nemontate pe total trust se ridicau la 31 mii t la 30 martie a.c. și la 26 mii t la 30 iunie 1978.** Cele mai mari stocuri s-au înregistrat în sem. I la obiectivele chimice de la Năvodari, Borzești și Brazi. Principalele **cauze** sînt livrarea de către furnizori a unor utilaje tehnologice în avans sau nesincronizate cu ordinea necesară la montaj (circa 12 mii tone rezervoare sferice și de mare capacitate) și neasigurarea fronturilor de montaj de către constructori. Tot atît de importante sînt și lipsurile în activitatea proprie a trustului de montaj. Pe unele grupuri de șantiere ale sale pregătirea lucrărilor nu a fost bine organizată ceea ce a împiedicat demararea la termen a lucrărilor — (la Năvodari, Teleajen, Brazi, Borzești).

În trimestrul II stocurile de utilaje nemontate scad pe total trust (curba nr. 1) cît și la alte obiective : Borzești (curba nr. 3) etc. atît față de sfîrșitul anului anterior cît și față de sfîrșitul trimestrului I a.c. (graficul 3). Deoarece

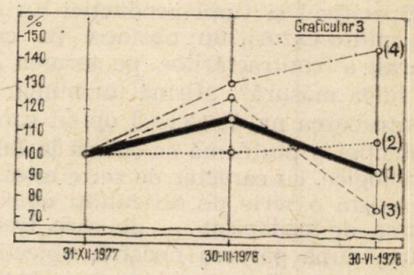

la unele obiective (de la Năvodari — curba nr. 2 — și la Brazi — curba nr. 4) stocurile cresc, grăbirea montării utilajelor trebuie să constituie și în semestrul II o prioritate în activitate.

DIN ANALIZA efectuată a rezultat că, pentru realizarea planului de construcții-montaj pe acest an, apare necesar ca :

- **planul anual de antrepriză generală să fie mai corespunzător** defalcat și **corelat** pe trimestre și parteneri de către Ministerul Construcțiilor Industriale în funcție de nivelul planului fiecăruia dintre aceștia ;
- **furnizorii de utilaje tehnologice să acorde prioritate livrării instalațiilor care condiționează punerile în funcțiune** din acest an. Vor trebui recuperate grabnic restanțele în livrare pentru toate obiectivele rămase în urmă, îndeosebi pentru cele de la Năvodari (4 500 t), Rafinăria Borzești ș.a.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum este utilizat și valorificat metalul

O ANALIZĂ efectuată în cadrul întreprinderilor din industria construcțiilor de mașini — principalul consumator de metal din economie — pune în evidență faptul că în semestrul I această prețioasă materie primă a fost mai eficient valorificată. În acest interval, la indicatorul mii lei producție realizată dintr-o tonă de metal s-a obținut, pe ansamblul ministerului, o depășire de 1,4% a sarcinii planificate.

Dar în timp ce prin măsurile adoptate, în cadrul a 142 de întreprinderi s-au realizat economii de 10 619 tone de metal, în alte 34 de întreprinderi s-au înregistrat depășiri la consumul total de metal de 14 919 tone, ceea ce a condus la depășirea consumului normat cu 0,2%. Așa cum reiese din grafic, valorificarea scăzută, sub nivelul indicilor planificați se regăsește în principal în unitățile grupate în cadrul a 6 centrale industriale. Depășiri mai mari ale consumului de metal (cu 1 443 tone) s-au înregistrat la producția de autocamioane, autotractoare și autobasculante, cu 575 tone la producția de motoare electrice de 0,25 kW, cu 451 tone la construcții metalice pentru construcții industriale.

În vederea creșterii gradului de utilizare a metalului: accentul principal trebuie pus pe extinderea tehnologiilor moderne (debitare centralizată croire combinată a tablelor, utilizarea capetelor și a fișiilor), reproiectarea produselor, asimilarea de noi produse, reducerea greutății și a gabaritelor, folosirea de înlocuitori.

Realizarea indicilor planificați de valorificare a metalului în unele unități din industria construcțiilor de mașini (semestrul I 1978), în %.

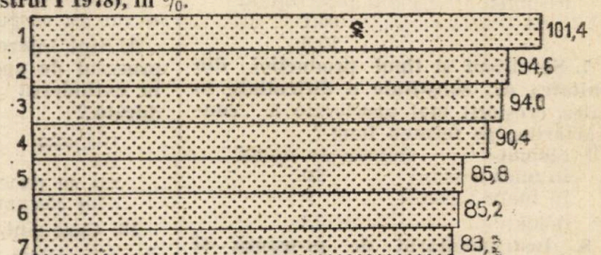

1- Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini
2- Centrala industrială de mașini și aparataje electrice Craiova
3- Centrala industrială de autovehicule de transport Brașov
4- Centrala industrială de autoturisme Pitești
5- Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul București
6- Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice București
7- Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară-București

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUCȚIEI NETE ÎN AGRICULTURĂ

PRODUCȚIA NETĂ agricolă reprezintă valoarea nou creată în activitatea productivă desfășurată în ramura agriculturii, în unitățile socialiste și în gospodăriile agricole ale populației ; deci, ea reprezintă produsul net al ramurii agriculturii. Valoarea producției nete agricole se determină, atît în planificare cît și în statistică, ca diferență între valoarea producției globale agricole și valoarea (suma) cheltuielilor materiale efectuate pentru obținerea acestei producții. Valoarea producției nete agricole își are, deci, corespondentul în producția fizică, sub forma natural-materială, în produse agricole brute cu destinația de bunuri de consum și mijloace de producție utilizate fie în cadrul ramurii agriculturii în procesul de producție și reproducție (semințe, furaje, îngrășăminte naturale, animale de producție și reproducție), fie în ramura industriei ca materie primă, în principal în industria alimentară și ușoară. Trebuie să menționăm încă de la început că în produsul net al agriculturii se cuprinde și valoarea nou creată de unitățile care prestează servicii pentru agricultură cum ar fi stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, întreprinderile pentru exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare ș.a.m.d., deși în cadrul acestora nu se produc produse agricole în forma lor finită, aspect asupra căruia vom reveni.

Indicatori care asigură comensurarea volumului activității productive

AȘA cum am arătat mai sus producția netă agricolă se determină prin **metoda de producție**, denumită și metoda indirectă, pornindu-se de la producția globală din care se scad cheltuielile materiale. Această metodă este cea oficializată, urmînd ca metoda directă sau **de repartiție**, care constă în însumarea elementelor componente ale producției nete, să fie folosită în subsidiar ca mijloc de verificare a rezultatelor obținute prin metoda de producție, care trebuie în mod firesc să fie foarte apropiate.

Ținem să precizăm că în statistica agricolă la nivelul ramurii și chiar în cazul unor categorii de unități, indicatorul producției nete a fost determinat și utilizat în analiza activității și pînă acum. Astfel, la nivelul ramurii, producția netă a fost cuprinsă și în planul național unic de dezvoltare economico-socială sub forma venitului național din agricultură. Începînd cu anul 1979 acest indicator este inclus în planul național unic distinct și pentru unitățile agricole de stat (întreprinderile agricole de stat aparținînd D.A.S. și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii).

Pînă în prezent producția netă agricolă atît pe ansamblul agriculturii cît și pe categorii de unități s-a calculat de către Direcția Centrală de Statistică pe plan central. Acest indicator nu a putut să fie stabilit prin centralizarea valorii producției nete cuprinsă în dările de seamă statistice completate de către unități întrucît datorită specificului acestei ramuri sfera completă a producției, a cheltuielilor materiale și cu munca vie se poate determina numai pe total, unele elemente neputînd fi cuantificate la nivelul fiecărei unități producătoare. În afară de aceasta, pentru gospodăriile ogricole ale populației producția netă se poate stabili numai pe bază de calculații laborioase, utilizînd o serie de surse de informații din statistica agricolă și din alte ramuri ale statisticii disponibile pe plan central.

Pentru a contura mai precis conținutul și semnificația producției nete este necesar să trecem în revistă, sumar, indicatorii pe baza cărora aceasta se stabilește prin metoda indirectă și anume producția globală și volumul cheltuielilor materiale.

Producția globală agricolă este definită ca expresie bănească a volumului tuturor produselor agricole vegetale și animaliere, în forma lor naturală (brută) obținută într-un an calendaristic prin acțiunea mijloacelor de muncă asupra obiectelor muncii și folosind procesele biologice din organismele vegetale și animale, la care se adaugă diferența dintre valoarea producției vegetale neterminate de la sfîrșitul și începutul anului și cheltuielile cu înființarea și întreținerea plantațiilor vitipomicole pînă la intrarea acestora pe rod. Producția vegetală neterminată reprezintă valoarea lucrărilor agricole efectuate în toamnă pentru producția anului următor (pregătirea solului și însămînțările de toamnă, arăturile pentru însămînțările de primăvară, lucrările din vii și livezi după recoltare, lucrări în grădini etc.). Ca atare la sfîrșitul fiecărui an există un anumit volum de producție neterminată încorporînd atît muncă trecută cît și muncă vie care se va finaliza în producția agricolă a anului calendaristic următor.

În calculul producției globale se cuprinde numai soldul producției vegetale neterminate stabilit ca diferență între valoarea producției neterminate de la sfîrșitul anului (N_2) și cea de la începutul anului (N_1). Dacă soldul este pozitiv ($N_2 > N_1$) se adaugă, iar dacă este negativ ($N_2 < N_1$) se scade din producția globală.

Din definiția producției globale agricole rezultă că pentru determinarea acesteia se folosește metoda de ramură, adică se însumează valoarea producției globale din ramura cultivării plantelor cu cea a producției globale din ramura creșterii animalelor. Cum, în cele mai frecvente cazuri, unitățile agricole desfășoară activitate productivă în ambele ramuri este evident că producția globală agricolă a unității are un caracter de circulație globală, adică implică o dublă înregistrare valorică a producției obținute în cadrul unei ramuri și consumată în scop productiv în cealaltă (sau chiar în cadrul aceleiași ramuri). Acest lucru este valabil și pentru producția globală agricolă pe ansamblul agriculturii ca ramură a economiei naționale. Deci se poate considera că o parte din produse, care au caracterul de semifabricate folosite mai departe în cadrul unității în procesul de producție se cuprinde totuși prin această metodă în producția globală, în timp ce prin metodă de întreprindere, care se practică în industrie, această parte ar fi exclusă.

Trebuie totuși să subliniem că dublele înregistrări în producția globală agricolă sînt încadrate în anumite limite, neputînd lua proporțiile multiplelor înregistrări din industrie determinate de variația structurii organizatorice a acesteia. Ca atare, evoluția producției fizice este reflectată mult mai fidel în producția globală agricolă decît în producția globală industrială. De fapt, calculul producției globale agricole distinct pe cele două ramuri (subramuri cum mai sînt denumite) este impus și pentru analiza proporțiilor în dezvoltarea acestora care sînt în strînsă interdependență, se condiționează reciproc. Este cunoscut că, într-o agricultură modernă, de înaltă eficiență, ponderea producției globale din creșterea animalelor trebuie să fie preponderentă.

Exactitate și comparabilitate în calcularea valorii nou create

ÎN PRACTICA planificării și statisticii se folosește pentru caracterizarea volumului activității productive și un alt indicator de sinteză denumit **„produsul social din agricultură"** (denumire destul de improprie dacă acceptăm definirea produsului social global ca sumă a producției globale din ramurile sferei producției materiale). Acest indicator se determină prin adăugarea la producția globală agricolă (ca expresie bănească a producției fizice agricole) a valorii serviciilor cu caracter agricol executate de unitățile de servire ale agriculturii (S.M.A., I.E.L.I.F., unități pentru combaterea bolilor și dăunătorilor plantelor și animalelor etc.). Indicatorul produsului social din agricultură, astfel determinat, desigur poartă mult mai pregnant amprenta circulației globale. Valoarea acestor servicii a fost deja cuprinsă în valoarea produselor agricole sub forma de cheltuieli materiale, deci adăugarea lor la producția globală nu-și mai găsește un corespondent în expresie fizică. Astfel, dinamica acestui indicator nu mai corespunde cu dinamica producției fizice, o viciază, o mărește artificial. Aceasta duce și la incomparabilitate între unități (de exemplu, valoarea lucrărilor executate cu tractoare I.A.S. se cuprinde în produsul social o singură dată, în timp ce valoarea lucrărilor executate cu tractoarele aparținînd S.M.A. se cuprinde odată în valoarea producției globale a C.A.P. și încă odată în „produsul social" din agricultură). Este clar că dimensiunile și dinamica acestui indicator sînt foarte susceptibile la modificările de ordin organizatoric, la fel ca și producția globală industrială. Totuși, în structura dată a economiei și cu conținutul respectiv, acest indicator este necesar pentru stabilirea anumitor corelații și proporții care se formează în economia națională în procesul reproducției socialiste, pentru asigurarea comensurabilității volumului activității productive în ramurile producției materiale.

În scopul înlăturării dublei înregistrări, neajuns imputat producției globale, în statistica agricolă a fost elaborat un alt indicator sintetic care să ilustreze în expresie valorică rezultatul final al activității din agricultură și anume **producția finală agricolă.** Acest indicator oglindește valoarea produselor agricole pe care această ramură la furnizează către celalalte ramuri ale economiei naționale pentru consum productiv, a produselor folosite în consumul uman, pentru acumulare și export. Indicatorul producția finală agricolă este definit și ca producție globală a agriculturii micșorată cu consumul intern productiv al ramurii. În practică, se determină doi indicatori ai producției globale finale : **producția finală brută** și **producția finală netă.** Acești indicatori se folosesc cu precădere în comparațiile internaționale. Determinarea lor cu un grad mai mare de exactitate se poate efectua pe baza balanței legăturilor dintre ramuri. Mai adecvat — după opinia noastră — pentru reflectarea rezultatelor finale, aportului agriculturii la dezvoltarea economiei naționale și la creșterea nivelului de trai al populației este indicatorul producției finale nete. Acesta se determină prin scăderea din valoarea producției globale agricole a valorii consumurilor productive de produse de origină agricolă atît din producția proprie cît și a celor cumpărate din alte ramuri sau provenite din import.

Ca și producția globală, producția finală agricolă (brută sau netă) se poate determina prin două metode de calcul :

a) **Metoda directă,** care constă în însumarea valorilor următoarelor componente :

— producția marfă agricolă (brută sau netă după caz) ; consumul uman al producătorilor agricoli ; creșterea șeptelului ; creșterea stocurilor de produse agricole la producător ; soldul producției neterminate ; cheltuielile cu înființarea și întreținerea plantațiilor vitipomicole pînă la intrarea pe rod.

b) **Metoda indirectă,** care constă în scăderea din valoarea producției globale agricole a valorii consumului productiv din cadrul gospodăriei (sau și din cumpărările de la alte ramuri) de sămînță, material săditor vitipomicol, furaje, ouă puse la incubat, lapte consumat pentru hrana animalelor, gunoi de grajd folosit ca îngrășămînt.

După unele calcule experimentale producția finală brută este mai mică decît producția globală agricolă calculată după metoda de ramură cu circa 25%, iar producția finală netă cu circa 30%.

Dar, după cum rezultă din sumara prezentare a conținutului acestui indicator, nici acesta nu caracterizează aportul final al oamenilor muncii din agricultură întrucît în valoarea sa este cuprinsă și valoarea muncii trecute (materializată în valoarea materiilor prime și materialelor de proveniență neagricolă și a amortizării mijloacelor de muncă), care se transferă în procesul de producție asupra valorii produselor agricole, avînd loc astfel o simplă înlocuire a valorii și nu crearea de valoare nouă ca în cazul producției nete.

Am arătat că pentru calculul producției nete după metoda de producție este necesar ca din valoarea producției globale să se scadă cheltuielile materiale care reprezintă valoarea consumurilor sub formă de mijloace de muncă și obiecte ale muncii care au contribuit la obținerea producției agricole în anul calendaristic respectiv, deci cheltuielile aferente producției globale agricole în cadrul sferei definite așa cum s-a arătat mai înainte.

În cheltuielile materiale efectuate pentru obținerea producției agricole se cuprind cele cu : sămînță și material de plantat ; îngrășăminte chimice, naturale și amendamente ; produse chimice (insectofungicide, ierbicide. și alte produse chimice ; medicamente, dezinfectanți și material biologic ; furaje ; combustibil, carburanți, lubrifianți și ale cheltuieli pentru consumul de energie ; piese de schimb și materiale pentru reparații la mașini. utilaje, mijloace de transport și instalații ; alte materii prime și materiale ; obiecte de inventar și materiale de protecție reformate ; amortizarea fondurilor fixe ; cheltuieli de aprovizionare ; lucrări și servicii efectuate de terți (din afara unității) ; alte cheltuieli materiale.

Pentru a face posibil calculul producției nete pe ramuri, atît producția globală cît și cheltuielile mate-

riale se stabilesc distinct pentru ramura cultivării plantelor și ramura creșterii animalelor.

În agricultură, indicatorul producției nete este cuprins în planul național unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. începînd cu anul 1979. Aprecierea rezultatelor obținute de oamenii muncii din agricultură pe baza producției nete se face o singură dată pe an, la sfîrșitul anului calendaristic. Desigur, pe parcursul anului aprecierea se face pe baza indicatorilor privind producția fizică. Este adevărat, în anumite întreprinderi, cu proces continuu de producție, cum ar fi în zootehnie, la întreprinderile de stat pentru creșterea și îngrășarea porcinelor, producția netă s-ar putea determina și la o periodicitate mai redusă, poate cu un grad de exactitate mai mic.

Periodicitate specifică în calcularea producției nete

FAPTUL că producția netă nu se poate determina în agricultură lunar sau trimestrial este determinat de particularitățile procesului de producție din această ramură care imprimă un anumit specific și evidenței și metodologiei de calcul al indicatorilor de plan și statistici.

Este cunoscut că prezența proceselor biologice în producția agricolă face ca timpul de muncă să nu coincidă cu timpul de producție (care are o durată mai mare). Ca atare, cheltuielile pentru obținerea producției se fac treptat, iar recuperarea lor se face la încheierea ciclului biologic, după recoltare cînd se poate stabili cu exactitate volumul producției și al cheltuielilor (chiar și în ramura creșterii animalelor unde produsele se obțin, în general, pe întreg parcursul anului (lapte, ouă, carne) valoarea producției și tuturor cheltuielilor, mai ales cele comune și generale, se stabilesc de obicei la sfîrșitul anului calendaristic, odată cu încheierea bilanțului.

Producția vegetală se obține, de regulă, o singură dată pe an dar și aici încheierea ciclului biologic și recoltarea au loc la perioade diferite de la cultură la cultură. În această ramură, procesul de producție (pregătirea solului, însămînțările, aplicarea îngrășămintelor etc.) începe de obicei în toamnă și se încheie în anul următor la recoltare (se circumscrie în perioada unui an agricol) și ca atare la începutul și sfîrșitul fiecărui an există un anumit stoc de producție neterminată. În cazul plantațiilor perene producția se obține după cîțiva ani. În agricultură, procesul de reproducție economică se împletește strîns cu procesul de reproducție naturală, produsele agricole în forma lor brută constituind în general și mijlocul propriei reproducții. Pe parcursul anului au loc o serie de pierderi de producție în care pînă la un anumit moment au fost încorporate cheltuieli cu munca vie și cu munca trecută, care nu se mai finalizează în valoare de întrebuințare (pierderi din calamități, mortalitatea animalelor etc.).

Toate acestea ar face ca producția netă stabilită la perioade mai scurte să aibă un anumit grad de relativitate, să nu reflecte real rezultatele obținute (în afară de faptul că ar implica un volum mare de calculații).

Producția globală agricolă, cheltuielile materiale și producția netă pe ansamblul agriculturii nu se pot obține prin însumarea indicatorilor respectivi stabiliți la nivel de unitate, ci se.calculează la nivel central de către Direcția Centrală de Statistică.

Această situație este determinată de o serie de considerente de ordin practic. În primul rînd, menționăm

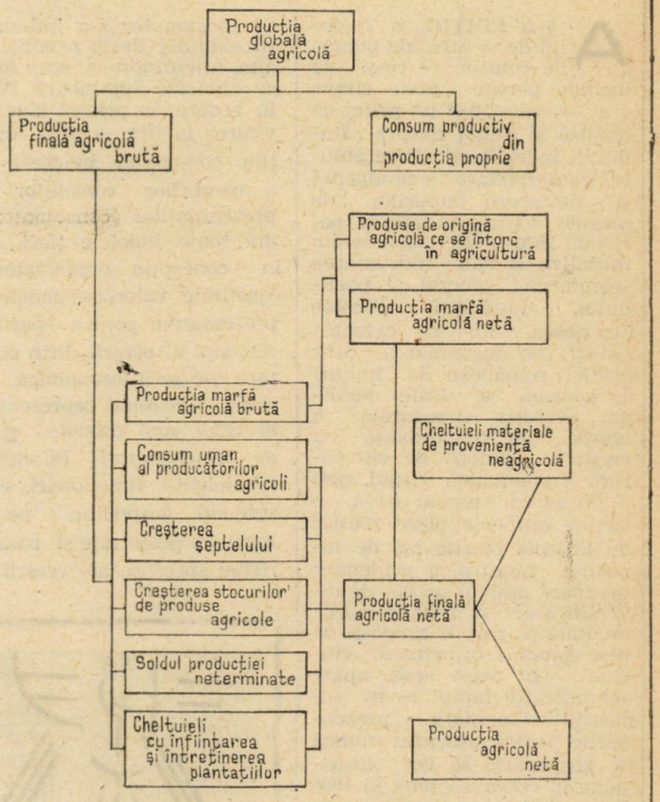

că numai la nivel central se poate stabili sfera completă a producției și a cheltuielilor materiale. Sfera producției se întregește cu unele elemente care nu sînt cuprinse la nivel de unitate, cum ar fi, de exemplu, producția neterminată în cooperativele agricole de producție (din considerente practice acestea nu o includ în valoarea producției globale), producția secundară în volum complet stabilită pe bază de coeficienți (unitățile o cuprind numai pe cea luată în evidență), o parte din producția principalelor produse care deși intră în circuitul economic nu se înregistrează la unitate etc. De asemenea, cheltuielile materiale se întregesc cu valoarea celor care sînt suportate de la bugetul de stat. Un alt considerent este acela că evaluarea producției, serviciilor și a cheltuielilor materiale se face în prețuri diferite de la o categorie de unități la alta și chiar în cadrul aceleiași unități. De exemplu, evaluarea producției în întreprinderile agricole de stat se face la preț de producție pentru partea livrată și la preț intern de decontare (normat) pentru consumurile productive, iar la cooperativele agricole de producție atît producția livrată cît și cea consumată productiv se evaluează la prețul mediu de realizare al producției marfă. Cantitățile de produse repartizate membrilor C.A.P. pentru munca prestată se evaluează la nivelul unității cu prețul mediu de realizare al producției marfă din C.A.P., iar pe plan central, la nivelul ramurii, cu prețul mediu de realizare al producției marfă a gospodăriilor populației (cu care intră efectiv în circuitul economic). Trebuie avut în vedere că, la nivel central, pe lîngă stabilirea producției în prețuri curente, în diferite scopuri se stabilește și producția în prețuri comparabile. Relațiile dintre indicatorii sintetici ai agriculturii — producția globală, producția finală brută și netă, cheltuielile materiale și producția netă au forma din schema de mai sus.

dr. Ion MARIAN
Direcția Centrală de Statistică

O ACȚIUNE COMERCIALĂ AMPLĂ, CU MULTIPLE FUNCȚIUNI

A 9-A EDIȚIE a Tîrgului de mostre de bunuri de consum — ce-și va închide porțile peste cîteva zile —a constituit un prilej de analiză și bilanț asupra stadiului îndeplinirii Programului de dezvoltare a producției și desfacerii bunurilor de consum către populație în perioada 1976—1980, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca o caracteristică de ansamblu a producției românești de bunuri de consum, se poate sublinia evoluția structurală a ofertei în concordanță cu creșterea puterii de cumpărare a populației. Tîrgul, deși a prezentat numai circa o treime din cele peste 300 000 de articole oferite azi de industria noastră, a evidențiat pregnant amplul proces de diversificare și înnoire sortimentală pe care îl cunoaște acest domeniu în actualul cincinal. În acest sens, apare semnificativ faptul că în industria alimentară, preocupările pentru ușurarea muncii în gospodărie se vor transpune în creșterea pînă în 1980 de peste 5 ori a producției de preparate și semipreparate culinare față de cincinalul precedent, o atenție sporită acordîndu-se și preparatelor dietetice ; în industria ușoară se urmărește ca, pornind de la o valorificare superioară a materiilor prime existente, să se obțină bunuri de consum funcționale, moderne, plăcute, larg accesibile ; preocuparea pentru amenajarea agreabilă, cu gust a ambientului este vădită și de exponatele industriei mobilei care prezintă peste 100 de sugestii de echipare a locuinței și lista, desigur poate continua mult.

Eveniment comercial major al anului, Tîrgul de mostre de bunuri de consum **se dovedește a fi tot mai mult un instrument de lucru util, ce îndeplinește multiple funcțiuni atît pentru comerț, cît și pentru industrie.** Astfel, dacă la primele ediții ale sale accentul principal era pus pe prezentarea potențialului industriei — **deci funcția de informare — treptat tîrgul a preluat o parte importantă din activitatea comercială efectivă, de contractare** — la unele grupe de produse contractarea făcîndu-se integral în cadrul tîrgului, în special pentru sezoanele de primăvară și vară ale anului viitor. Se estimează că în cadrul ediției actuale a tîrgului se va contracta mai mult de jumătate din fondul de marfă al anului viitor și o mare parte din fondul de marfă pentru 1980.

În același timp, organizarea dialogului industrie — comerț — consumator s-a îmbunătățit calitativ de la o ediție la alta, orientîndu-se spre forme cu eficiență superioară. Avem în vedere, în primul rînd, invitarea la tîrg — prin direcțiile comerciale județene — a membrilor consiliilor reprezentanților consumatorilor din toate județele țării, care în concepția organizatorilor constituie valoroase panele reprezentative pentru specificul regional al cererii. Prin structura lor socio-economică variată — reunind reprezentanți ai celor mai diferite grupe de consumatori (muncitori, tehnicieni, funcționari, elevi, studenți, gospodine, pensionari), cu preferințe și caracteristici specifice ale cererii — consiliile au asigurat furnizarea unor informații pertinente privind configurația regională a cererii. De aceea, opțiunilor exprimate de reprezentanții consumatorilor din județe li se acordă o importanță deosebită în prelucrarea celor aproape 100 000 de chestionare de anchetă asupra diferitelor grupe de produse, completate de vizitatorii tîrgului.

Obișnuitele întîlniri „Consumatori — producători — comerț“ (la care au participat cadre de conducere din aparatul comercial, din ministere și unități producătoare, alături de reprezentanții consumatorilor) pe teme cum sînt : evoluția cererii de îmbrăcăminte din fibre sintetice, desfacerea de confecții, valorificarea cupoanelor textile, dinamica cererii de articole de uz gospodăresc etc. — s-au transformat în consfătuiri cu pronunțat caracter de lucru, furnizînd participanților informații și soluții privind mai buna repartizare în teritoriu a fondului de marfă, orientarea producției spre sortimente mult apreciate de consumatori, utilizarea mai largă a unor forme noi, moderne de desfacere, ridicarea parametrilor calitativi ai unor produse etc.

ACTIVITATEA de testare și lansare a noilor produse s-a bucurat, de asemenea, de o atenție sporită în cadrul actualei ediții a tîrgului. Numărul mare de produse noi prezente în standurile tuturor ramurilor industriale expozante — spre exemplu peste 2/3 din exponate în cazul industriei ușoare care, prin numărul de articole (circa 90 000) deține ponderea predominantă în cadrul tîrgului — a impus o amplă activitate de informare a consumatorilor (care sperăm că nu se va limita la perioada tîrgului). În acest scop, centralele industriale ale confecțiilor și tricotajelor au organizat în pavilioanele proprii numeroase parăzi ale modei, prezentînd ultimele realizări ale creatorilor — modele și texturi cu caracteristici funcționale și estetice superioare. Prezentarea articolelor tehnice noi, s-a făcut de către producători în cadrul demonstrațiilor practice privind utilizarea și funcționarea aparatelor respective. Pentru a apropia cît mai mult oferta de cererea reală a populației, industria de încălțăminte s-a preocupat de testarea prealabilă a întregi colecții de modele înnoite în proporție de 80%, astfel că pentru toate cele 3 600 de articole prezentate este cunoscut, în linii generale, gradul de acceptare de către consumatori.

Concomitent cu desfășurarea tîrgului, într-o serie de magazine universale din București și din țară (Brașov, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara) se testează noi produse din grupele : alimentare, textile — încălțăminte, metalo-chimice, electrocasnice, astfel ca la contractările efectuate în perioada finală a tîrgului sau după încheierea acestuia să se dispună de date privind interesul specific al populației din diferite zone.

Numărul record de vizitatori înregistrat la această ediție a tîrgului a făcut ca obișnuitele sondaje organizate în standurile de mostre ca și prin cele 80 de puncte de vînzare ale tîrgului să capete o mai mare reprezentativitate și semnificație pentru etapa ulterioară, de contractare. În același timp trebuie remarcate eforturile făcute de Institutul pentru economia comerțului interior și turismului, împreună cu centrul de calcul al ministerului de resort, pentru prelucrarea în timp util a datelor din chestionare, astfel ca să poată servi la fundamentarea deciziilor la contractări. Informațiile obținute din aceste surse sînt de natură să elimine reticența pe care unii producători sau reprezentanți ai comerțului o manifestă față de noile produse pe care le consideră fără consumatori reali.

Pe linia dezvoltării schimbului de experiență și lărgirii acțiunilor de orientare și educare a consumatorilor trebuie amintite : simpozionul privind creșterea calității activității comerciale pe toate verigile și componentele sale, conferințele privind „Alimentația rațională în condițiile vieții moderne“, „Moda și bunul gust în consumul și dotarea populației“, „Formele moderne de servire în comerț în sprijinul consumatorului și reducerii timpului de cumpărare“, „Ambalajul ca factor de informare a consumatorului“ etc.

Subliniem că această creștere a caracterului de lucru al tîrgului s-a făcut în condițiile acoperirii integrale a cheltuielilor de organizare prin încasările obținute din vînzări.

I. GEORGESCU

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII AGRICOLE, FACTOR STIMULATOR AL CREȘTERII ECONOMICE GENERALE

REALIZAREA obiectivelor stabilite în Programul partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră depinde în mod hotărîtor și de creșterea accentuată a productivității muncii agricole. În cele ce urmează ne vom referi la posibilitatea de a determina unele variante de prognoză a productivității muncii din agricultură, care să exprime folosirea cît mai eficientă a resurselor umane din această ramură a producției materiale. În același timp, facem unele precizări legate de calcularea corectă a acestui indicator.

Complexul de măsuri din actualul cincinal și orientările pentru cel viitor (1981—1985), menite să transforme agricultura într-o ramură cu un grad ridicat de eficiență și cu o contribuție tot mai sporită la crearea venitului național, vor reprezenta în același timp și un complex de factori de creștere neîntreruptă și rapidă a productivității muncii agricole. Aceste măsuri cu rol de factori în creșterea, pe de o parte, a producției și în reducerea, pe de altă parte, a consumului de muncă vie sînt strîns legate de condițiile specifice ale producției agricole. Ele au menirea să atenueze influența negativă sau să ridice rolul factorilor naturali, mărind capacitatea omului de a dirija în mod rațional, cu maximum de eficiență aportul naturii la sporirea producției și productivității muncii, mărind volumul fizic al producției agricole totale și al celei realizate de o persoană ocupată în această ramură.

Perfecționarea sistemului de indicatori

DEȘI EXISTĂ un consens unanim că și în agricultură productivitatea muncii se determină prin raportarea rezultatelor producției (Q) — exprimate în unități fizice sau valorice — la numărul mediu de participanți sau numărul de ore-om lucrate (T), calculul corect al acestui indicator impune încă o serie de clarificări și corectarea metodologiei actuale de determinare. Din punct de vedere valoric, Q este exprimat în producția globală ; acest indicator — pe lîngă criticile generale care i se aduc pentru toate ramurile, deoarece generează „tendința de a consuma inutil materiale scumpe pentru o producție de tehnicitate redusă, în scopul de a obține o producție globală cît mai mare“[1]), — în cazul agriculturii prezintă și alte deficiențe esențiale, ca de exemplu : conține duble înregistrări (furajele sînt incluse și în producția vegetală, și în cea animală) ; nu se poate utiliza în conducerea operativă a întreprinderilor agricole ; lipsește o bază informațională completă pentru stabilirea producției agricole inale ; acesta elimină din lației, ceea ce afectează calculul corect al producției globale la nivelul ramurii.

Una din soluțiile de îmbunătățire a metodologiei de calcul al productivității muncii ar consta în utilizarea indicatorului producției agricole finale ; acestea elimină din producția globală valoarea consumului productiv din producția proprie (semințe, furaje, material săditor, ouă la incubat, laptele consumat pentru hrana animalelor, gunoiul de grajd etc.), care în actualul sistem de calcul constituie dublă înregistrare.

Calculul comparativ al mărimii celor doi indicatori ne arată că, în 1975, în I.A.S.-uri valoarea producției finale a fost cu 41,7% mai mică decît valoarea producției globale, iar în C.A.P.-uri cu 21,8%. Evident că raportarea valorii producției finale la numărul persoanelor ocupate în agricultură ar comensura mai corect eficiența muncii consumate.

Determinarea mărimii volumului muncii vii (T) cheltuite în procesul producției agricole impune clarificarea unor importante probleme de ordin metodologic, cu referire atît la volumul de muncă vie, cît și la timpul de muncă consumat în această activitate (Tm).

Este știut că, pe ansamblul agriculturii, populația activă este alcătuită din mai multe categorii sociale : 1. lucrători permanenți din cadrul întreprinderilor agricole de producție și de servicii ale statului (I.A.S., S.M.A. ș.a.) ; 2. membrii activi ai cooperativelor agricole de producție ; 3. agricultori individuali.

Calculul volumului de muncă în agricultura de stat nu ridică probleme deosebite de ordin metodologic, întrucît aici, ca și în industrie, se determină numărul mediu al angajaților într-un an calendaristic. În sectorul cooperatist al agriculturii, însă, determinarea corectă a lui T necesită soluționarea acelui indicator care să exprime cel mai fidel participarea efectivă la muncă a cooperatorilor. Printre indicatorii actuali care comensurează cel mai corect munca depusă în cooperativele agricole menționăm : „numărul total de cooperatori care au participat la muncă“ (indicator care în anul 1977 a fost inclus și în anuarul statistic) și „numărul de norme de muncă transformate în categoria I-a“.

Crearea unei metodologii unice pe ansamblul agriculturii impune ca și în sectorul cooperatist să se calculeze numărul mediu al participanților la muncă într-un an agricol. Această necesitate este determinată de mai multe cauze, la

[1]) **Nicolae Ceaușescu** Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de mașini grele București, Scînteia nr. 11043, 13 februarie 1978.

care ne referim în cele ce urmează.

1. Diferența dintre timpul de producție (Tp) și timpul de muncă (Tm) din agricultură determină ca numărul efectiv de zile calendaristice (Tc) în care s-a creat producție și în care s-a muncit să fie mai redus decît un an. Aceasta face ca membrii cooperatori să fie ocupați doar o parte a anului în cadrul activității colective, restul timpului utilizîndu-l în gospodăria personală sau în activități prestate în alte unități economice.

2. În procesul producției vegetale, timpul de muncă (Tm) este compus din trei faze principale :

— lucrările solului : curățirea terenului, aratul, semănatul etc. (t_1) ;

— întreținerea culturilor : fertilizare, irigare, erbicidare etc. (t_2) ;

— recoltarea mecanică și manuală, depozitare (t_3).

Ponderea ridicată a forței de muncă feminine și procesul îmbătrînirii populației agricole au făcut ca o proporție însemnată dintre membrii cooperatori să nu participe la toate aceste trei faze ale timpului de muncă. De asemenea, creșterea mecanizării muncii în sectorul vegetal face ca proporția populației agricole cooperatiste să se reducă tot mai mult.

3. Mobilitatea membrilor cooperatori — în sensul participării, în același an agricol, și la alte activități, din afara sectorului cooperatist — influențează volumul timpului de muncă consumat în acest sector, cooperatorii înregistrînd, în cadrul fondului de timp posibil, cuantumuri diferite de norme de muncă (de categoria I-a, care echivalează cu numărul de zile lucrate).

Mărimea timpului de muncă (Tm) în agricultură este considerată a fi de 220 de zile pentru sectorul vegetal (365 zile minus 90 zile fără perioadă de vegetație și minus 55 zile nefavorabile de muncă) și 290 de zile pentru sectorul animal (365 minus 75 zile nelucrătoare —sărbătorile și concediul de odihnă). În medie, pe ambele sectoare revin 250 de zile timp de muncă. Pe baza unor calcule făcute pentru sectorul cooperatist al agriculturii pentru perioada 1970-1975, s-a constatat că numărul mediu de zile lucrătoare a variat în jurul cifrei de 244.

*) Nu s-a luat în considerație și consumul propriu al persoanelor ocupate în agricultură.

Indicatori ce relevă o evoluție ascendentă

ANALIZA evoluției nivelului productivității muncii în agricultura țării noastre în perioada ultimelor două cincinale și compararea sa cu nivelul atins în agricultura altor țări au constituit elemente de bază în prognozarea volumului de muncă necesar în perspectivă în agricultura noastră și a factorilor intensivi necesari creșterii producției agricole.

Comparația consumului de muncă vie pe unitatea de produs vegetal în țările socialiste din Europa reliefează faptul că România se situează încă, la majoritatea produselor vegetale, pe unul din ultimele locuri sub raportul productivității. În sectorul zootehnic, ca urmare a extinderii sistemelor de tip industrial de creștere și îngrășare a animalelor, România a reușit să realizeze o productivitate a muncii mai ridicată decît în alte țări.

Evidențierea, pe etape, a eficienței muncii depuse de populația agricolă din țara noastră reliefează o linie ascendentă, uneori cu salturi remarcabile :

● în 1950, un lucrător din agricultură întreținea prin produsele create 1,7 persoane (fără a ține seama de exportul de produse agricole) ; în 1975, același lucrător a putut să realizeze produsele necesare pentru 4,5 persoane*) ;

● productivitatea muncii — exprimată în unități fizice — pe o persoană ocupată în agricultură s-a ridicat considerabil de la o etapă la alta. Producția vegetală (tone pe un lucrător) a crescut de 2,1 ori în perioada 1971—1975 față de perioada 1961—1975. Producția animală (kg pe un lucrător) a fost de 2,7 ori mai mare în 1975, față de 1960 ;

● un indicator concludent pentru evoluția nivelului productivității muncii realizat în agricultură este consumul de ore-om pe tona de produs. Dacă în 1965 s-au cheltuit pentru o tonă de cereale și leguminoase 136 ore-om, acest indicator s-a redus la 104 ore-om în 1970 și la 57 ore-om în 1975. Pentru o tonă de carne de pasăre se consumau în 1965 peste 1 800 ore-om, în 1970 peste 1 300, iar în 1975 doar 250 ore-om.

Contribuția agriculturii la procesul creșterii economiei naționale, prin ridicarea nivelului productivității muncii totale, este oglindită în evoluția indicelui de creștere a venitului național creat în agricultură de către o persoană ocupată în această ramură. Acesta s-a mărit în 1970 față de 1965 cu 4,9%, iar în 1975 creșterea a fost de 2,1 ori față de același an de bază. Raportat la un lucrător mediu, venitul național creat a avut o creștere de 15,6% în 1970 față de 1965, iar în 1975 saltul a fost de 2,3 ori față de 1965.

Din analiza ritmului mediu de creștere a produsului social și a venitului național raportat la o persoană ocupată în agricultură, care exprimă eficiența întregii munci (trecută și vie) cheltuite în această ramură, reies pe de o parte accelerarea ritmului acestor doi indicatori în perioada 1966—1975, iar pe de altă parte devansarea ritmului de creștere a produsului social de către ritmul de creștere a venitului național (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ritmul mediul anual (%) de creștere a productivității muncii în agricultură

Productivitatea muncii măsurată ca :	1966—1970	1971—1975
produs social pe o persoană ocupată în agricultură	5,6	11,0
venit național pe o persoană ocupată în agricultură	8,0	13,2

Prognoza productivității muncii agricole la orizontul 1990

SPORIREA producției agricole, paralel cu reducerea continuă a numărului populației ocupate în agricultură reprezintă laturile calitative principale ale procesului evoluției în perspectivă a agriculturii României. Aceasta exprimă contribuția majoră a productivității muncii agricole la realizarea ritmurilor și proporțiilor de dezvoltare a agriculturii și a economiei naționale în ansamblul său.

Procesul de modernizare continuă a agriculturii (concretizat și în viitoarea etapă în : mecanizarea muncii, chimizare, irigare, îmbunătățiri funciare) va avea ca efect ridicarea calitativă a fiecăruia din cei patru factori de bază care influențează masa de valori de întrebuințare produse în agricultură : forța de muncă, fondurile fixe, exploatarea solului, factorul biologic.

dr. Maria STĂNESCU

(Continuare în pag. 26)

CREȘTEREA DURATEI MEDII DE VIAȚĂ, mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste*)

OFENSIVA ÎMPOTRIVA MORTALITĂȚII în România, avînd drept rezultat final creșterea duratei medii a vieții populației, s-a desfășurat în condițiile unei creșteri generale a nivelului de trai, a culturii și civilizației populației pe baza strategiei generale a dezvoltării economico-sociale.

Trăsături semnificative ale îmbunătățirii vieții

SĂ AMINTIM că în perioada 1950—1977 venitul național a crescut de 12 ori, că în prezent venitul național din 1938 se creează doar în 25 de zile, că volumul absolut al fondului de consum a crescut sistematic, în condițiile în care rata fondului de acumulare a sporit de la 16% la 33—34% în cursul cincinalului 1975—1980[1]). Producția industrială și-a sporit volumul ei antebelic de 40 de ori, veniturile globale ale populației au crescut de la 33,5 miliarde lei în 1950 la 289,5 miliarde în 1977, iar veniturile din retribuirea muncii personalului muncitor au sporit de la 10,1 miliarde în 1950, la 153,5 miliarde în 1977.

Creșterea sistematică a venitului național, justa repartizare a acestuia în fond de consum și fond de acumulare au permis statului alocarea de fonduri tot mai importante pentru dezvoltarea economiei naționale, a diferitelor sisteme din societate — a sistemului educațional, a celui sanitar — și au asigurat creșterea nivelului de trai, a consumului populației. Teoria clasică a factorilor social-economici ai mortalității, ca și modelele construite pe această bază subliniază importanța îmbunătățirii alimentației ca factor de scădere a mortalității. Cifrele referitoare la perioada 1950—1977 ne oferă următorul tablou[2]) : consumul pe locuitor a crescut, de exemplu, la carne și produse din carne, de la 16,7 kg (1950) la 51,9 kg (1977), cel de ouă de la 59 bucăți (1950) la 238 buc. (1977), de zahăr și produse din zahăr de la 6,9 kg (1950) la 25,2 kg (1977). Important este faptul că **starea de alimentație a întregii populații s-a îmbunătățit prin sporirea consumului tuturor produselor alimentare și îndeosebi al celor cu valoare calorică și nutritivă ridicată, ca și prin asigurarea unui raport tot mai echilibrat între produsele de origine vegetală și cele de origine animală** ; concomitent a sporit gradul de înzestrare a populației cu îmbrăcăminte și încălțăminte.

Pentru a pune în evidență efectul pozitiv al creșterii nivelului de trai, al consumurilor trebuie subliniat că acest proces a cuprins întreaga populație, urbană și rurală, pe tot cuprinsul țării, reducînd decalajele caracteristice perioadei antebelice, atît de defavorabile populației de la sate și din unele județe. Să adăugăm binecunoscutele realizări ale politicii construcțiilor de locuințe, ca și ale strategiei educaționale, care au adus o contribuție importantă la creșterea bunăstării populației a caracteristicilor ei calitative, cu influență indiscutabilă asupra sănătății populației și a creșterii duratei medii de viață.

Un rol deosebit și nemijlocit în creșterea duratei medii de viață l-a avut **asistența medico-sanitară**, construită pe baze și principii noi, strategia sanitară organizată rațional în funcție de priorități și perspective, a cărei eficacitate este ilustrată de scăderea spectaculoasă a mortalității populației. Să amintim că **față de 1950 fondurile alocate de stat pentru sănătate sînt în 1978 de circa 18 ori mai mari** ; numărul dispensarelor medicale teritoriale și de întreprindere a ajuns la 5 300, iar al policlinicilor la peste 430, față de numai 37 în perioada antebelică ; numărul medicilor a sporit la peste 29 000 față de 7 600 în 1938, al personalului sanitar mediu, la peste 125 000 față de numai 11 360, în 1938. În 1977 reveneau 603 locuitori la un medic — indicator comparabil cu cel din țările dezvoltate — față de 1 047 în 1950 ; numărul paturilor de asistență medicală la 1 000 locuitori a ajuns la 9,2 față de 4,2 în 1950. Să mai adăugăm acțiunile specifice, organizate pentru ocrotirea mamei și copilului, vasta rețea sanitară organizată în acest scop, ca și acțiunile de ocrotire și asistență a bătrînilor. Se poate afirma, deci, că **strategia folosită în asigurarea sănătății populației și în reducerea mortalității are un caracter complex, fiind profund integrată în strategia dezvoltării social-economice și se concretizează într-o rețea urmărind asigurarea unei eficacități maxime.**

Consemnînd creșterea impresionantă a duratei medii de viață în anii socialismului și economia de sute de milioane de om-ani de viață obținută în ofensiva împotriva mortalității, nu punem în evidență decît, în linii generale, creșterea bunăstării populației României. Important este să descifrăm modalitățile de obținere a rezultatelor, contribuția diferiților factori.

Diminuare energică a mortalității

MORTALITATEA POPULAȚIEI — se știe bine acest lucru — are un caracter diferențiat. Ca și nașterea, moartea este un eveniment biologic, dar în același timp unul social. În societatea modernă, condiționarea social-economică a mortalității este deosebit de puternică. Mortalitatea variază în funcție de vîrstă : mai ridicată în primul an de viață — mortalitatea infantilă — ea scade puternic la vîrstele tinere, începe să crească apoi, fiind maximă la vîrstele după 60 de ani. Mortalitatea variază după cauzele de deces : unele au un impact mai mare la o anumită vîrstă, altele — la alte vîrste. Ea este diferită pentru cele două sexe : în sînul populației României mortalitatea este mai intensă la populația masculină („supramortalitatea masculină"). Mai departe, mortalitatea este diferită în mediul urban și în cel rural, fiind mai ridicată — în virtutea unor condiționări social-economice — la sate. Nivelul mortalității variază și după categoria socială, nivelul de instruire și alți factori. Inegalitatea în fața morții nu este o simplă metaforă ; ea desemnează o realitate la baza căreia stau factori sociali, economici, culturali, sanitari. Analiza mortalității, ca și prognoza ei trebuie să țină seama de aceste caracteristici.

Țările în care durata medie a vieții este scăzută își asigură creșterea acesteia, în primul rînd, prin scăderea mortalității infantile al cărei nivel este foarte ridicat. În țara noastră, în anul 1938, ea reprezenta aproape 28% din totalul deceselor ; or, în anul 1977, ea reprezenta 6,3% din totalul deceselor populației României. Față de nivelul antebelic, mortalitatea infantilă a scăzut la noi de aproape cca. 5 ori. Comparația cu anii 1946—1947 ne duce la același rezultat. După cum arată V. Ghețău, în perioada 1900—1975, creșterea duratei medii a vieții s-a datorat în proporție de 59% reducerii mortalității la grupa de vîrstă de 0—5 ani (bărbați) și în proporție de 50%, reducerii ei

* Prima parte a articolului a apărut în numărul 33 din 18 august a.c. al revistei.

[1]) Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum (în procente) a fost de 4,5% în 1956—1960, de 7,0% în anii 1966—1970, urmînd să ajungă la 8,8% în cincinalul 1976—1980, făcînd dovada corelației strînse între rata acumulării și creșterea nivelului de trai.

[2]) Marinache Vasilescu. Ridicarea generală a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Era socialistă nr. 12, 1978.

la aceeași grupă la populația feminină. Contribuții aduc și celelalte grupe, dar în proporție mai mică.

Trebuie subliniată totodată modificarea tipologiei mortalității populației României în ultimele trei decenii. După metodologia O.N.U. și Organizației Mondiale a Sănătății, țările — în raport cu nivelul lor de dezvoltare — se împart în trei grupe din punctul de vedere al deceselor după cauze : tipul premodern — caracteristic țărilor în curs de dezvoltare — în care ponderea cea mai mare o au decesele datorate bolilor infecto-parazitare; grupa a doua, de tranziție, și grupa a treia, a țărilor dezvoltate, în care decesele se datorează în principal bolilor cardiovasculare, tumorilor maligne și accidentelor (în special de circulație). Caracteristic [3]) este faptul că pînă în timpurile noastre bolile infecțioase au dominat patologia țărilor europene, așa cum ele domină astăzi patologia țărilor în curs de dezvoltare. „Revoluția pasteuriană" înseamnă lupta împotriva acestor boli. Marea fază a scăderii mortalității care caracterizează două secole în Europa (1750—1950) se confundă cu reducerea spectaculară a bolilor infecțioase și cu dispariția unora din ele.

Or, în România acest proces revine aproape integral perioadei recente, după 1948. După reculul puternic al mortalității prin bolile infecțioase — fără să se ajungă încă la nivelul țărilor dezvoltate din Europa occidentală — România a pășit, în ultimii ani, în grupa a doua, care ar corespunde țărilor cu dezvoltare medie și se apropie de tipul mortalității din țările dezvoltate.

Durata medie a vieții la femei este mai mare decît la bărbați: în 1956 diferența a fost de 3,5 ani; după tabela de mortalitate 1975—1977 durata medie a vieții la femei a fost de 72,06 ani, la bărbați de 67,45 ani, deci diferența a ajuns la 4,6 ani. Durata medie a vieții a crescut la orașe și la sate. Cu toate acestea, mai există un decalaj între cele două medii: în anii 1975—1977 durata medie de viață în mediul urban era de 71 ani, în mediul rural de 69 ani. Aceste decalaje, ca și altele, de pildă cele existente între județele țării exprimă în fond rezerve pentru reducerea în continuare a mortalității.

Speranța medie de viață în creștere pentru toate categoriile de vîrstă

SPERANȚA DE VIAȚĂ A CRESCUT nu numai la naștere (durata medie a vieții); ea a sporit și la alte vîrste. Au crescut șansele de supraviețuire la toate vîrstele. Acest lucru are o foarte mare importanță, deoarece de această creștere au beneficiat diferitele subpopulații: populația feminină de vîrstă fertilă, populația în vîrstă de muncă, populația bătrînă. Dacă în 1932, dintr-o generație ipotetică de 100 000 supraviețuiau la vîrsta de 60 ani numai 41,5%, în 1956 proporția era de 72,6%, iar în anii 1970—1972 s-a ridicat la 80%. Oamenii trăiesc mai mult ; populația în vîrstă de muncă, de pildă, crește nu numai prin spor demografic ci și prin prelungirea speranței de viață, prin creșterea „potențialului de viață". Fără îndoială că acest lucru are importanță din punct de vedere economic, social, educațional. Fiindcă populația nu este numai o cifră demografică, ea este o realitate complexă, un „stoc de învățămînt", un potențial de muncă, un „stoc de sănătate" și toată această realitate diversă a cunoscut o sistematică îmbunătățire.

Dacă considerăm că durata medie a vieții are ca valoare maximă 74,8 ani (72,5 ani masculin și 77,5 ani feminin [4]), atunci trebuie remarcat că în România există rezerve de creștere a acestui important indicator, prin reducerea în continuare a mortalității. O primă rezervă este reducerea în continuare a mortalității infantile, de la nivelul ei actual de 31,2 decese la 1 000 născuți-vii la circa 21‰ în 1985 și 15‰ în 1990. Această ipoteză se bazează pe faptul că scăderea mortalității infantile se realizează în ritmuri tot mai reduse, întrucît sub un anumit nivel al acesteia — mortalitatea endogenă — mortalitatea infantilă nu poate fi redusă (9—10‰). Rezerve de reducere a mortalității generale se găsesc mai ales în domeniul bolilor aparatului respirator. Cît privește reducerea mortalității prin bolile aparatului circulator și prin tumorile maligne, ea este o sarcină importantă a științei medicale românești și a unor strategii de lungă durată, în care cercetarea trebuie să fie însoțită de diferite acțiuni preventive și profilactice, de extinderea educației sanitare a populației, incluzînd acțiuni de modificare a unor trăsături ale alimentației poporului român, de combatere a unor noxe ale civilizației, de prevenire a poluării, de îmbunătățire a sănătății populației. Reducerea mortalității în mediul rural, în județele care au un nivel încă ridicat, la unele categorii sociale poate contribui de asemenea la creșterea duratei vieții.

Acces larg și neîngrădit la asistență medicală

ÎMBUNĂTĂȚIREA întregului sistem sanitar va fi de importanță decisivă pentru creșterea duratei medii de viață în anii ce urmează. Legea privind asigurarea sănătății, elaborată din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, și adoptată recent de Marea Adunare Națională, creează un cadru deosebit de favorabil. **Ea este prima lege a statului nostru socialist în acest domeniu, de prevederile căreia beneficiază toți cetățenii țării, fără deosebire : statul român garantează dreptul la ocrotirea sănătății și asigurarea în fapt a accesului neîngrădit al tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie, la asistență medicală.** De importanță deosebită este prevederea legii în legătură cu organizarea unei activități eficiente pe scară națională, a culturii și educației sanitare — de la preșcolari pînă la oamenii cei mai în vîrstă.

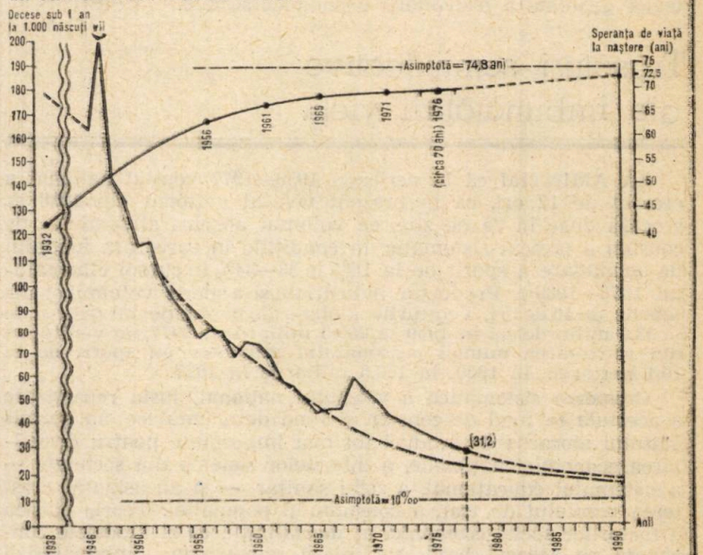

Considerăm că în aceste condiții durata medie a vieții în anul 1985 ar putea ajunge la 71,6 ani, iar în anul 1990 la circa 72,6 ani, ceea ce corespunde și prognozei oficiale a populației României la orizontul 1990 și 2000 (vezi și graficul). Nu trebuie uitat că de la un anumit nivel, durata medie a vieții sporește cu mărimi tot mai mici. Potrivit prognozei demografice a O.N.U., țările dezvoltate vor avea, în ansamblu, o durată medie a vieții de 72,2 ani în 1985 (69,0 ani la bărbați și 75,4 ani la femei), de 72,6 în 1990 (69,5 ani la bărbați și 75,8 ani la femei), în timp ce valorile respective pentru țările în curs de dezvoltare se estimează a fi de 56,7 ani și 58,7 ani.

Este de sperat că o dată cu creșterea duratei medii de viață și cu îmbunătățirea asigurării sănătății, vor crește longevitatea și numărul longevivilor și marilor longevivi (peste 100 ani). Studiile istorice întreprinse de acad. Ștefan Meteș [5]) menționează cazuri de longevitate impresionantă în secolele XVII și XVIII, ajungînd la 150 de ani, 172 și 185 și chiar de 225 ani. Chiar dacă nu au o acoperire integrală documentară, se poate accepta că numărul marilor longevivi a fost destul de mare în trecutul istoriei poporului nostru. La recensămîntul populației din 1966 au fost înregistrate 1 249 persoane avînd vîrsta de 95—99 ani și 258 persoane avînd vîrsta de 100 ani și peste (50 bărbați și 208 femei). Progresele medicinii, mai ales preventive, respectarea normelor unui trai rațional, ar face posibilă atingerea unor vîrste mai înaintate decît cele înregistrate astăzi, pentru un număr mult mai mare de persoane.

Considerăm că în anul 1985 durata medie a vieții va fi aceea a țărilor dezvoltate, deși economic România se va încadra în categoria țărilor cu dezvoltare medie. Realizările în creșterea duratei medii a vieții se vor adăuga progreselor generale pe tărîm economic, social, educațional și vor reflecta în ansamblu îmbunătățirea calității vieții în România anului 1985.

prof. dr. Vladimir TREBICI

[3]) Jacques Vallin, Alfred Nizard, Les causes des decès en France. I. Pour une typologie simple et homogène : application à la période 1968—1974, In : Population (INED), 33e année, nr. 3, Mai—Juin 1978, p. 547.

[4]) După studiile O.N.U. valorile respective vor fi atinse, în ansamblu, de populația Europei în anul 2015, a Americii de Nord în anul 2030, iar de populația Africii, în anul 2075.

[5]) Ștefan Meteș, Vîrste matusalemice la Români. În Magazin istoric, nr. 2/1968, pp. 34—35.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Autodotare

DEZVOLTAREA continuă a întreprinderii „Independența" din Sibiu presupune și dotarea corespunzătoare a secțiilor de fabricație și a depozitelor cu cantitățile necesare de dispozitive de ridicat și manevrat materiale, subansamble dispozitive complexe, care să asigure desfășurarea ritmică a operațiunilor respective. Este vorba de lanțuri, cabluri, cîrlige și alte dispozitive de ridicat, a căror valoare lunară în costuri de producție se ridică la cca. 800–1 000 mii lei. La acestea se adaugă dotarea secțiilor cu ecrane de protecție pentru sudori, grătare pentru strunguri, linguri pentru turnătorie etc.,

Propun ca toate produsele din autodotare de valori mari să fie raportate ca producție marfă.

Neculai GRIGORE
contabil șef
Întreprinderea „Independența"-Sibiu

Calcul unitar

PRIN Legea nr. 1/1977 retribuțiile personalului muncitor și alte venituri asimilate retribuțiilor, ca premii, adaosuri etc. au fost scutite de impozit. Această măsură a fost unitar reglementată și toate unitățile socialiste procedează uniform. Anul acesta, însă, a apărut o problemă legată de modul de impozitare a veniturilor din gratificații.

Problema a fost rezolvată în mod diferit de la întreprindere la întreprindere, astfel : a) unele întreprinderi au calculat impozitul pentru toată suma, aplicînd procentul de 17%, afectîndu-se cu această sumă costurile anului 1978, deși suma privește activitatea anului 1977 ; b) alte întreprinderi au considerat această sumă ca fiind o pierdere pentru anul curent și au înregistrat-o în debitul contului 750 „Beneficii și pierderi" ; c) au fost întreprinderi care n-au calculat și n-au vărsat la buget acest impozit, motivînd că suma respectivă nu a fost planificată și deci nu a fost comunicată prin fișa „S" de către forul tutelar. Se impune, deci, o reglementare unică la nivelul economiei naționale a modului în care trebuie să se rezolve în mod legal această problemă.

Noi opinăm pentru aplicarea soluției de la litera b, adică înregistrarea sumei în debitul contului 750, deoarece și suma pentru gratificații s-a suportat tot din beneficii.

Constantin DAVID
economist la I.F.E.T. Piatra Neamț

Indicatori

ÎN sistemul aprovizionării tehnico-materiale este necesar să fie revizuiți și îmbunătățiți anumiți indicatori. Valoarea desfacerii totale ca indicator de bază al activității noastre nu mai poate corespunde în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar.

Propun să fie introduși indicatori care să vizeze creșterea eficienței activității bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială cum ar fi : beneficii la 1 000 lei desfacere și la 1 000 lei fonduri fixe ; valoarea desfacerii la 1 000 lei fonduri fixe.

Emil HUȚANU
directorul B.J.A.T.M. Vrancea

ECOURI

Cercetare

ANALIZÎND problemele ridicate în articolul „Interdependența cercetare-dezvoltare tehnologică-producție" (nr. 15 al „R. E".) menționăm că există un risc în cercetare, care provine nu întotdeauna din faptul că nu se găsesc soluții pentru rezolvarea problemei respective, ci și din alte elemente intervenite pe parcurs. Însuși faptul că raportarea CST; urmărește „cercetările sistate" denotă existența acestora. Actuala metodologie de sistare este puțin cam greoaie. De aceea, propunem ca sistarea să fie aprobată de conducerea ministerului interesat în baza unui document încheiat între factorii care au conceput contractul (beneficiar și executant) și la care, de fapt, se renunță.

Pentru eliminarea unor deficiențe sesizate în articol, M.I.U. a luat măsuri de antrenare în mare măsură a laboratoarelor uzinale pentru rezolvarea unor probleme imediate și de interes mai restrîns ca arie de aplicabilitate, sau de un profil tehnologic specific, institutele de profil avînd posibilitatea de a aborda lucrări de interes mai deosebit, cu o arie de aplicabilitate mai mare.

Ținînd seama de importanța activității de cercetare, de rolul și aportul acestei activități la introducerea progresului tehnic, cît și de necesitatea adaptării întregii metodologii la elemente noi apărute pe parcurs, ar fi utilă elaborarea de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a unui îndrumar metodologic, care să rezolve cadrul desfășurării activității de cercetare pe tot parcursul ei – pînă la valorificarea totală în producție.

I. LUNGU
director
în Ministerul Industriei Ușoare

★

LA Ministerul Industriei Metalurgice nu există noțiunea de plan departamental, acesta fiind unic pe ramură cu sarcini defalcate pe centrale, institute și centre de cercetare-proiectare. Urmărirea realizării sarcinilor se face direct de centrale (întreprinderi) care contractează temele de cercetare. La definitivarea planului, respectiv în lunile septembrie – octombrie anterioare anului de plan, se înscriu teme solicitate de centrale (întreprinderi) pe bază de fișe tehnico-economice și se acoperă capacitatea institutelor și centralelor în proporție de circa 90% conform legislației în vigoare. Pentru necesitățile ce apar pe parcursul anului se fac modificări de plan (suplimentări de teme, devansări, decalări de termene).

Concret, la M.I.M., în anul 1977, pînă în luna septembrie, suplimentările au fost de 6,7% din numărul temelor aprobate inițial, proporție care s-a menținut pînă la finele anului, ceea ce apreciem că nu reprezintă o valoare ridicată. Suplimentarea planului s-a făcut tocmai în ideea satisfacerii unor nevoi stringente ale beneficiarilor interni.

În legătură cu direcțiile de perfecționare propuse menționăm că, în ministerul nostru, orice suplimentare de plan se face prin Direcția tehnică, care concretizează condițiile de realizare a temelor (asigurarea bazei materiale, cooperarea între institut și întreprindere, modul de finanțare ș.a.). Și cea de a doua propunere este aplicată în prezent, activitatea de asimilări de produse noi fiind evidențiată în actualul cincinal prin indicatorul „grad de înnoire a producției" (valoarea produselor noi din valoarea producției marfă).

Gh. GHIORGHIU
director în Ministerul Industriei Metalurgice

★

AVÎND în vedere numărul mare de teme din planul departamental și greutățile întîmpinate de Direcția tehnică din minister în activitatea de elaborare, modificare, urmărire și aprobare a planului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, considerăm oportun ca în viitor și în cadrul MEFMC să se treacă la elaborarea planului departamental cu două nivele și anume :

– departamental I, aprobat și urmărit de minister, care să cuprindă obiective importante și în special cele care se referă la colaborări între centrale ;

– departamental II, aprobat și urmărit de centrale.

Pentru rezolvarea într-un mod unitar a metodologiei de planificare și urmărire a activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, propunem ca organele de sinteză (CNST și CSP) în colaborare cu ministerele și institutele de cercetare și proiectare să elaboreze un act normativ privitor la „cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic", în care să se trateze toate problemele legate de aceste activități.

I. VASILESCU
director în M.E.F.M.C.

Cooperare

ÎN LEGĂTURĂ cu nota intitulată „Ocrotire", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 7 al „R.E." vă comunicăm că pajiștile naturale din zona montană a județului Suceava sînt înconjurate numai de păduri amplasate într-un fond de vînătoare populat cu cervide și mistreți. Pentru anul acesta s-au luat măsuri de mărire a recoltei de vînat. Este însă necesar ca deținătorii terenurilor pe care se află fondurile de vînătoare să stabilească, împreună cu unitățile care gospodăresc acest fond, măsuri pentru prevenirea pagubelor și să asigure aplicarea acestora.

Aurel NEACȘU
Inspector de stat șef adjunct
Departamentul silviculturii

Instrumente ale conducerii științifice

în sprijinul consiliilor oamenilor muncii

APLICAREA METODEI ARBORELUI DECIZIONAL ÎN FUNDAMENTAREA PROPUNERILOR DE PLAN

Studiu de caz la o întreprindere constructoare de mașini

PRINTRE MĂSURILE ADOPTATE pe linia perfecționării activității de planificare, o importanță deosebită prezintă creșterea rolului unităților economice în planificarea propriei lor activități, în luarea deciziilor cu privire la dezvoltarea viitoare a întreprinderii în concordanță cu opțiunile politicii de dezvoltare economico-socială a țării.

În propunerile pentru viitorul plan cincinal 1981-1985 se va urmări aplicarea fermă a hotărîrilor Conferinței Naționale din decembrie 1977, a orientărilor și indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, cu privire **la ridicarea calitativă a activității economice, folosirea intensivă a fondurilor fixe, a întregului potențial productiv, economisirea resurselor materiale și energetice, creșterea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime, promovarea progresului tehnic** etc.

În condițiile perfecționării activității de planificare, a întregului mecanism economico-financiar, acțiunea de elaborare a proiectului viitorului plan cincinal — concomitent în profil departamental, de ramură și teritorial — conferă un rol sporit inițiativei unităților economice.

În cele ce urmează prezentăm exemplificativ un **model de fundamentare științifică a unei decizii în condiții de risc**, model inspirat dintr-o problemă de decizie ce a făcut obiectul unei ședințe a consiliului oamenilor muncii de la o întreprindere constructoare de mașini.

Forul tutelar transmite întreprinderii sistemul de indicatori, nomenclatorul de produse, norme și normative orientative cu privire la elaborarea proiectului planului cincinal 1981-1985, precizînd două variante de plan posibile (vezi fig. 1, variantele V_1 și V_2).

VARIANTA V_1 : o variantă orientativă propusă de minister împreună cu organele centrale de sinteză economică

Această variantă depășește posibilitățile de producție corespunzătoare capacităților existente și celor ce ar putea fi puse în funcțiune, precum și posibilitățile de desfacere. Pe de altă parte, pentru realizarea nivelurilor de producție prevăzute de minister (o producție medie de 20 000 buc./an), ar fi necesare capacități de producție suplimentare concretizate în 8 întreprinderi noi, necesitînd în total o investiție de 3 miliarde de lei. Varianta va fi posibilă numai după analizarea propunerilor de plan ale tuturor unităților de bază.

VARIANTA V_2 : o variantă propusă de centrală

Este o variantă care urmărește mobilizarea rezervelor interne ale întreprinderii, precizînd următoarele :

— posibilitatea de a se încheia contracte-cadru, comenzi sau convenții care să ofere certitudinea bazei tehnico-materiale și desfacerii pentru o cantitate de 10 000 buc./an. Din studiile de marketing și din investigațiile întreprinse de centrală, în colaborare cu ministerele comerțului interior și comerțului exterior, a reieșit că această cantitate va avea asigurată desfacerea în proporție de 70% (deci, certitudinea desfacerii este estimată cu o probabilitate egală cu 0,7). Această probabilitate a fost determinată pe baza unor informații privind fenomenele de pe piețele potențiale (internă și externă), pe baza unor studii și calcule aprofundate. În acest scop, întreprinderea va trebui să facă un efort de investiții imediate în valoare de 200 milioane de lei, pentru extinderea sau construirea unor secții de fabricație noi ;

— cu o probabilitate de 0,3 se estimează că se va înregistra o cerere scăzută, precizînd că la început cererea va crește mai puțin, urmînd ca după doi ani ea să ajungă la un nivel mai mare, ceea ce va determina ca întreprinderea, în cei cinci ani, să aibă o desfacere asigurată pentru o producție medie de 10 000 buc./an.

Informațiile cu privire la cele două evenimente aleatorii (cererea), prezentate de centrală pentru varianta V_2 (probabilități a căror sumă trebuie să fie egală cu unu), au constituit pentru colectivul decizional un avantaj considerabil. Totodată, această variantă a declanșat în întreprindere păreri și propuneri cu privire la riscul ce-l comportă acest nivel de plan, fapt pentru care s-a trecut la elaborarea unei variante de plan proprii a întreprinderii (vezi varianta V_3 din fig. 1).

VARIANTA V_3 : o variantă proprie a întreprinderii, prezentată cu alte două subvariante

Colectivul decizional al întreprinderii, luînd în considerare ultima posibilitate (probabilitate) prezentată la varianta V_2, a propus și o altă variantă — și anume : restrîngerea producției prin excluderea unor poziții insuficient clarificate atît ca tip de sortiment și desfacere, cît și ca importanță pentru economia națională, în vederea pregătirii fabricației pentru alte produse. Întreprinderea propune realizarea unei producții medii pe primii doi ani de numai 8 500 buc./an (o creștere de 10% a producției industriale, în medie pe an, față de perioada ultimilor doi ani ai actualului cincinal) pe spațiile de producție existente, urmînd ca, în cazul în care cererea va crește, să se extindă fabricația prin construirea unor secții noi. Lucrările de reamplasare a

TABELUL 1

VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE DE LA DECIZIA D_2 LUATĂ ÎN MOMENTUL 3

milioane lei

DECIZIA D_2	Cantitatea propusă pe ultimii 3 ani (buc.)	CEREREA	Probabilitatea evenimentului ALEATORIU A (CERERII)	Beneficiul MEDIU pe unitatea de produs (lei/buc)	TOTAL BENEFICII ponderate cu probabilitatea estimată a CERERII	TOTAL INVESTIȚII	VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE
0	1	2	3	4	5 = 1×3×4	6	7 = 5-6
VARIANTA V_3^1 EXTINDEREA CAPACITĂȚII DE PRODUCȚIE.	35.000	MARE	0,85	20.000	595	150	×
		MICA	0,15		105		
		TOTAL BENEFICII	×	×	700	×	550
VARIANTA V_3^2 RENUNȚARE LA EXTINDERE	25.500	MARE	0,85	20.000	433,5	×	×
		MICA	0,15		76,5		
		TOTAL BENEFICII	×	×	510,0	×	510

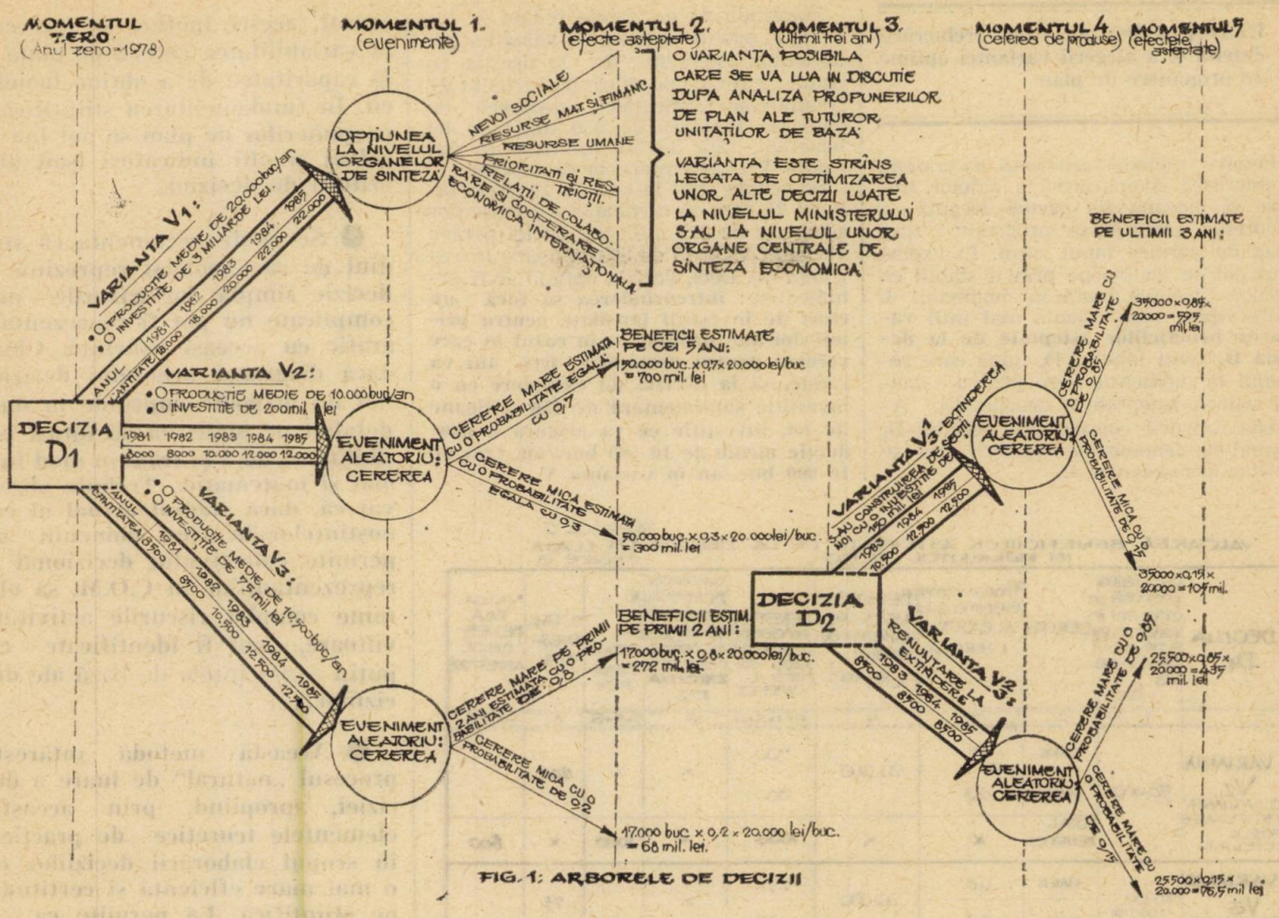

FIG. 1: ARBORELE DE DECIZII

utilajelor existente (completate cu cele noi și modernizate) și de reamenajare a spațiilor de producție vor necesita un efort de investiții imediate (pentru primii doi ani) de 75 milioane de lei. În vederea aprofundării mai bune a investigațiilor asupra evenimentelor aleatorii (a cererii) pentru următorii trei ani, întreprinderea, împreună cu institute specializate, a trecut la elaborarea unui studiu de marketing, din care a reieșit că dacă în primii doi ani cererea va fi mare, probabilitatea menținerii acestui nivel al cererii pe următorii trei ani va fi de 0,85 și atunci se va putea lua decizia de extindere sau de construire a unor secții de fabricație noi, cu o investiție suplimentară de 150 milioane de lei.

La această estimare s-au luat în considerare și studiile de prognoză pentru anul 1990, precum și programele speciale pe produse și grupe de produse, conținînd un volum suficient de informații care să reducă gradul de incertitudine și risc ; ca atare, în cadrul schimbului de păreri colectivul decizional a avut o bază științifică în fundamentarea propunerii de plan și o siguranță sporită în ce privește certitudinea ei.

Parametrul necunoscut într-o astfel de decizie este considerat o variabilă aleatorie, care va permite ca opinia forurilor superioare de decizie, a specialiștilor din producție, cercetare, proiectare și a reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M. să devină o parte a analizei premergătoare deciziei, din care trebuie să reiasă în final o evaluare obiectivă a valorilor scontate (investițiile și beneficiile așteptate) pentru fiecare din variantele propuse.

Pentru a lua o astfel de decizie — alegerea unei variante care să aducă cea mai mare eficiență, cu certitudine științifică — colectivul decizional trebuie să aibă la îndemînă un procedeu formalizat și valid din punct de vedere matematic, capabil să-l ajute să evalueze riscurile în funcție de ipoteza cea mai pesimistă. În acest sens, una dintre metodele eficiente este **metoda arborelui decizional,** a cărei denumire este inspirată de asemănarea reprezentării sale grafice cu un arbore*).

APLICAREA METODEI ARBORELUI DECIZIONAL ÎN LUAREA DECIZIEI ÎN CONDIȚII DE RISC

Pe baza exemplului dat sub forma unui studiu de caz, colectivul decizional trebuie să procedeze în felul următor :

PRIMA ETAPĂ : faza reprezentării grafice sub forma unui arbore a problemei de decizie

În această fază, se reprezintă grafic cele trei variante (strategii) posibile menționate, care să ilustreze setul de valori pe care le comportă fiecare din ele. Din diagrama arborelui de luare a deciziei în condiții de risc (fig. 1) rezultă că fiecare variantă (strategie) depinde de rezultatul unui eveniment aleatoriu, care însă nu poate fi cunoscut cu exactitate în momentul luării deciziei (momentul zero = 1978) pentru perioada 1981—1985, dar a cărui probabilitate a putut fi anticipată în urma investigațiilor făcute de întreprindere, împreună cu forurile sale tutelare și cu institute specializate în studierea potențialului pieței.

Deci, în momentul zero, colectivul decizional trebuie să decidă între varianta V_2 și V_3 (varianta V_1 nu se ia în calcul, deoarece ea este strîns legată de optimizarea altor decizii, ce se vor lua la nivelul ministerului și al organelor centrale de sinteză economică).

Decizia este luată în condiții de risc, întrucît consecințele opțiunii făcute depind de un eveniment aleatoriu din momentul 2 — cererea. În cazul în care după doi ani se va înregistra o cerere ridicată (în varianta V_3), colectivul decizional al întreprinderii va trebui să decidă a doua oară — în momentul 3 — între extinderea cu o investiție suplimentară de 150 milioane de lei și menținerea nivelului propus pentru primii doi ani. Rezultatul acestei a doua decizii (D_2) depinde de cererea estimată în momentul 4 și de beneficiul așteptat a se obține pe următorii trei ani, a cărui probabilitate a fost estimată a fi de 0,85.

Problema care se pune în situația dată este de **a alege una din cele două variante** (V_2 : punerea în funcțiune a unor capacități noi de la începutul cincinalului, sau V_3 : o extindere restrînsă pe primii doi ani ai cincinalului, cu posibilitatea măririi ei în următorii trei ani) **în momentul zero** (anul 1978), **care să asigure maximizarea beneficiului în perioada 1981—1985.**

*) Metoda a fost prezentată de : Gh. Boldur-Lățescu, Gh. Ciobanu, I. Băncilă — în Cartea analistului de sisteme. Ed. științifică și enciclopedică, București, 1976 ; W. J. Corney — în Metode de sporire a eficienței activității de conducere, colecția Probleme ale conducerii moderne, I.N.I.D., București, 1977.

ETAPA A DOUA : faza prelucrării datelor şi a alegerii variantei optime de propunere de plan

Potrivit metodei arborelui decizional, prelucrarea comparativă a datelor trebuie să înceapă din partea dreaptă a arborelui, trecîndu-se progresiv spre baza de pornire (anul zero). În exemplul dat se va începe prin a stabili ce decizie trebuie luată în momentul 3. Altfel spus, vom calcula mai întîi **valoarea beneficiilor aşteptate de la decizia D_2** (vezi tabelul 1), după care revenim la momentul zero pentru calculul valorii aşteptate a deciziei D_1. Aceasta, întrucît consecinţele deciziei D_1 depind de fenomenele aleatorii care se produc în momentul 4.

Folosindu-ne de datele redate în tabelul 1, putem constata că valoarea beneficiilor aşteptate de la decizia D_2 arată ca fiind mai eficientă varianta V^1_3 „extinderea fabricaţiei", deoarece dă valoarea maximă de 550 milioane lei beneficii, faţă de 510 milioane în varianta V^2_3 „renunţare la extindere".

Se revine apoi la decizia D_1 (vezi tabelul 2), care dă o valoare a beneficiilor aşteptate de 815 milioane de lei pentru varianta V_3, faţă de 800 milioane în varianta V_2. Deci, decizia optimă ar fi următoarea : **întreprinderea să facă un efort de investiţii imediate pentru primii doi ani, urmînd ca în cazul în care cererea pentru următorii trei ani va creşte, să ia decizia de extindere cu o investiţie suplimentară de 150 milioane de lei, investiţie ce va asigura o producţie medie de 10 500 buc./an, faţă de 10 000 buc./an în varianta V_2.**

TABELUL 2

VALOAREA BENEFICIILOR AŞTEPTATE DE LA DECIZIA D_1 LUATĂ IN MOMENTUL ZERO

milioane lei

DECIZIA D_1	Cantitatea propusă pe cinci ani în varianta V_2 şi pe primii 2 ani în var. V_3 (buc)	CERERE	Probabilitatea evenimentului ALEATORIU (A CERERII)	BENEFICIUL MEDIU pe unitatea de produs (lei/buc)	TOTAL BENEFICII ponderate cu probabilitatea estimată a CERERII	Valoarea BENEFICIILOR aşteptate de la varianta optimă obţinută la DECIZIA D_2	TOTAL BENEFICII	TOTAL INVESTIŢII	VALOAREA BENEFICIILOR AŞTEPTATE
0	1	2	3	4	5=1×3×4	6	7=5+6	8	9=7-8
VARIANTA V_2 O VARIANTĂ PROPUSĂ DE FORUL TUTELAR	50.000	MARE	0,7	20.000	700	×	×	200	
		MICĂ	0,3		300				
		TOTAL BENEFICII	×	×	1000	×	1000	×	800
VARIANTA V_3 O VARIANTĂ PROPUSĂ DE ÎNTREPRINDERE	17.000 (numai pentru primii 2 ani)	MARE	0,8	20.000	272	×		75	
		MICĂ	0,2		68				
		TOTAL BENEFICII	×	×	340	550	890	×	815

CONCLUZII

● **Decizia este extrem de complicată, deoarece eficienţa variantei alese va depinde** de profunzimea şi precizia investigaţiilor făcute asupra evenimentelor aleatorii, **din momentele 1 şi 4. În acest sens se impune o veritabilă** activitate de marketing, **de investigare ştiinţifică a potenţialului pieţei interne şi externe. Trebuie să se cunoască bine evenimentele trecute, stadiul actual şi tendinţele, cantităţile solicitate pe tipuri de sortimente, precum şi restricţiile privind ritmicitatea livrării. Un astfel de studiu, premergător luării deciziei, facilitează mult calculele economice pe baza cărora se adoptă decizia.**

● **Concomitent s-a fundamentat şi** decizia de investiţii **pentru cincinalul următor. Analizînd varianta optimă V_3, se observă că întreprinderea, cu o investiţie suplimentară de 25 mil. lei (faţă de varianta V_2), poate asigura o producţie suplimentară în medie de 500 buc./an, în funcţie de evoluţia cererii pe întregul cincinal. Considerăm că decizia de investiţii nu trebuie să se refere numai la volumul de investiţii. Aici se pune problema de perspectivă, luînd în calcul şi prognoza pe o perioadă de timp mai îndelungată. Evident, calculele tehnico-economice cu privire la eficienţa investiţiilor trebuie să îmbrace întreaga realitate, întregul complex de măsuri luate la nivelul economiei naţionale. De asemenea, problema investiţiilor trebuie abordată nu numai cu 1—2 ani înainte sau sub impulsul necesităţilor, ci dintr-o viziune de largă perspectivă. Aceasta implică din partea specialiştilor din concepţie-proiectare eforturi creatoare şi corelate pentru a găsi soluţiile cele mai avantajoase.**

● **Metoda prezentată scoate în evidenţă fazele succesive care duc la luarea unor decizii optime, prevenind astfel eventualele omisiuni. Ea ne ajută să definim clar ipotezele privind** capacitatea de a realiza şi depăşi beneficiile planificate, cu eforturi de investiţii cît mai mici. **În studiul de caz prezentat, aceste ipoteze se refereau la variabilitatea cererii pe piaţă şi la capacitatea de a obţine beneficii. În fundamentarea ştiinţifică a propunerilor de plan se pot lua în calcul şi alţi indicatori (sau alte criterii de decizie).**

● **Se poate argumenta că studiul de caz analizat reprezintă o decizie simplă, iar cazurile mai complicate nu pot fi reprezentate grafic cu aceeaşi uşurinţă. Chiar dacă diagrama arborelui decizional nu le poate cuprinde în mod detaliat pe toate, ea dă totuşi posibilitatea de a le trata în mod formal şi matematic. Trebuie observat că, dacă stadiul actual al cunoştinţelor în acest domeniu nu permite colectivului decizional şi reprezentanţilor în C.O.M. să elimine complet riscurile activităţii viitoare, pot fi identificate cel puţin** consecinţele de bază **ale deciziilor.**

● **Această metodă întăreşte procesul „natural" de luare a deciziei, apropiind, prin aceasta, elementele teoretice de practică, în scopul elaborării deciziilor cu o mai mare eficienţă şi certitudine ştiinţifică. Ea permite ca** întregul proces de decizie să se descompună în probleme elementare, care sînt apoi integrate, cu ajutorul aparatului matematic, într-un model coerent.

● **În condiţiile utilizării tehnicii moderne de calcul, metoda permite repetarea de mai multe ori a calculelor respective, după ce s-au atribuit diferite valori variabilelor principale, astfel încît ea poate fi utilizată pentru verificarea unui spectru mai larg de consecinţe posibile.**

● **Apreciem că generalizarea metodei arborelui decizional poate permite conducerilor colective să aleagă acea variantă care poate asigura o eficienţă economică ridicată. Aplicarea metodei necesită, desigur, participarea unui număr mai mare de specialişti (inclusiv a unor cadre din conducerea centralei şi ministerului) la activitatea de pregătire a informaţiilor necesare luării deciziei privind propunerea de plan.**

Cristea IONIŢĂ

Şcoala interjudeţeană de partid Braşov

FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ȘI FINANCIARE ÎN CONDUCEREA PLANIFICATĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎN CADRUL măsurilor cu privire la introducerea autoconducerii și autogestiunii unităților, un rol important revine pîrghiilor economice și financiare, ale căror funcții încercăm să le prezentăm în cele ce urmează. Deoarece tratarea exhaustivă a acțiunii pîrghiilor economice și financiare constituie o temă vastă și deosebit de complexă, care nu poate fi epuizată în cadrul unui singur studiu, ne vom limita numai la anumite laturi ale problemei și anume la modul în care sînt utilizate pîrghiile economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale.

1. Planul și pîrghiile economice și financiare

DUPĂ cum se știe, latura cea mai importantă a mecanismului economic o constituie conducerea, iar principala componentă a conducerii o reprezintă planificarea dezvoltării economico-sociale. Planul este un instrument de conducere directă, prevederile sale avînd caracter imperativ pentru toate organele, organizațiile, unitățile și pentru întreaga populație a țării. În elaborarea, fundamentarea și înfăptuirea planurilor un rol deosebit de important revine contractelor economice. În momentul aprobării lor planurile trebuie să aibă la bază contracte pentru întregul consum intern și contracte, comenzi sau convenții pentru import și export.

Conducerea dezvoltării economico-sociale necesită, totodată, ca în afară de instrumentele de conducere directă, să se folosească și alte mijloace, de natură economică, cunoscute sub denumirea de pîrghii economice și financiare. Cele mai importante pîrghii economice și financiare sînt : sistemul de retribuire, sistemul de prețuri, sistemul de finanțare și sistemul de creditare[1]). Pîrghiile sînt categorii economice rezultate ca urmare a acțiunii diferitelor legi și în primul rînd a legii valorii și a legii repartiției după muncă. Cu ajutorul lor se realizează îmbinarea cerințelor acestor legi cu cele ale legii economice fundamentale a socialismului și ale legii dezvoltării planice proporționale.

Prin urmare, dacă planificarea exprimă interesele generale, de ansamblu ale societății, pîrghiile economice și financiare exprimă necesitatea utilizării stimulentelor economice, de cointeresare materială, în vederea canalizării intereselor colective (de grup) și personale către înfăptuirea intereselor prioritare, generale. Stimulentele economice — alături de cele morale, care le completează — constituie o componentă a mecanismului general de funcționare a legilor economice ; ele au un caracter obiectiv, reprezentînd un impuls la acțiune, fără care nu se poate realiza dezvoltarea economico-socială.

Coordonarea optimă a diferitelor categorii de interese, îmbinarea armonioasă a autoconducerii fiecărei întreprinderi, prin lărgirea competențelor și atribuțiilor ce-i revin, cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza aplicării principiului centralismului democratic, nu se realizează de la sine. Valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, creșterea în ritmuri înalte a forțelor de producție, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești, a inițiativei și răspunderilor întreprinderilor și centralelor în planificarea propriei lor activități, gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională ce li s-a încredințat spre administrare, presupune, pe lîngă sporirea rolului activității de planificare, și utilizarea conștientă a pîrghiilor economico-financiare, analizarea din timp a posibilităților ivirii unor contradicții, promovarea unei politici corespunzătoare și în raport cu condițiile ce se creează în societate și în fiecare etapă a evoluției acesteia.

„Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice necesită să se perfecționeze mecanismul economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condițiuni a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare".[2])

Pe lîngă cele de mai sus, utilizarea pîrghiilor economice și financiare decurge și din necesitatea cuprinderii, în cadrul direcțiilor stabilite prin plan, și a elementelor care nu sînt concretizate în mod expres de acesta. Planul național unic nici nu trebuie și nici nu poate să cuprindă prin indicatorii săi, în amănunt, toate aspectele activității economico-sociale. În aceste condiții, ceea ce nu este pus în mișcare prin plan este necesar să fie antrenat prin acțiunea pîrghiilor economice și financiare care trebuie astfel „manipulate" încît să conducă permanent la înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor stabilite.

Folosirea diferitelor pîrghii economice și financiare este necesar să se facă în așa fel încît între ele să se realizeze o strînsă coordonare, fiecare trebuind să susțină acțiunea celeilalte. Este de neconceput ca efectele unei pîrghii să conducă la slăbirea sau chiar anularea efectelor altor pîrghii. Mecanismul pîrghiilor economice și financiare alcătuiește un sistem unitar, în care fiecare pîrghie reprezintă un subsistem. La rîndul lui, sistemul pîrghiilor economice trebuie să se încadreze ca un subsistem în sistemul conducerii de ansamblu al economiei naționale. **Nu pot exista anumite principii cu privire la conducerea dezvoltării economico-sociale și altele, contradictorii, cu privire la pîrghii.** Astfel, de pildă, nu se pot accepta concomitent conceptul de dezvoltare economico-socială pe baza planului unic și formarea prețurilor pe piață, pe baza cererii și ofertei. Un astfel de mecanism al prețurilor ar conduce, pînă la urmă, la anularea efectelor conducerii planificate a economiei naționale.

Pîrghiile economice și financiare nu reprezintă doar concepte abstracte, ci au dimensiuni concrete în raport cu condițiile existente în economie. Cum aceste condiții evoluează, este necesar ca și mărimile respective să fie puse în concordanță cu factorii lor determinanți. Aceasta înseamnă a aduce nivelul retribuirii, al prețurilor, al beneficiului, etc. la stadiul corespunzător diferitelor perioade pe care le parcurgem. Dacă pentru conducerea curentă, operativă, această cerință poate fi satisfăcătoare, pentru planificare ea nu asigură elementele necesare. Elaborarea de prognoze și planuri impune și cunoașterea evoluției viitoare a dimensiunilor pe care diferitele pîrghii le vor căpăta, în condițiile ce se vor crea în orizonturile de timp respective. Astfel, de pildă, pentru fundamentarea științifică a dinamicii și structurii produsului social, a venitului național, a investițiilor, a comerțului exterior, a creșterii eficienței economice, a nivelului de trai etc. nu este oportună utilizarea prețurilor din perioada de bază, care pot deforma dimensiunile reale ale fenomenelor și proceselor viitoare, ci folosirea unor prețuri de plan sau de prognoză, care să corespundă cheltuielilor materiale de producție, productivității muncii, retribuirii și venitului net din etapele date. Ca urmare, pîrghiile nu sînt numai instrument de planificare, ci și obiect de planificare. De tratarea pîrghiilor economice și financiare ca obiect de planificare nu ne vom ocupa în cadrul acestui studiu.

2. Funcțiile pîrghiilor economice și financiare

PÎRGHIILE economice și financiare sînt utilizate, pentru a asigura dependența veniturilor unităților și a celor personale de contribuția adusă la dezvoltarea și eficiența producției sociale, precum și pentru a determina o legătură tot mai strînsă între fondurile cu care societatea a dotat diferitele unități și aportul acestora la dezvoltarea societății.

„Principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare trebuie să conducă la mai buna gospodărire a mijloacelor de producție, a părții din proprietatea comună dată în administrarea fiecărei unități, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea și punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri, asigurînd creșterea continuă a producției, ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice — toate acestea trebuind să se reflecte în valoarea nou creată în fiecare unitate, de către fiecare om al muncii".[3]).

Cu ajutorul pîrghiilor economice și financiare se apreciază efectul diferiților factori asupra progresului societății, și, în același timp, se acționează la mobilizarea tuturor resurselor de care dispune societatea, în direcția înfăptuirii obiectivelor prevăzute în plan. Acțiunea lor contribuie multilateral și activ la : accelerarea ritmurilor de dezvoltare a economiei naționale ; la optimizarea proporțiilor generale și parțiale ; la realizarea echilibrelor materiale, financiare, valutare și de forță de muncă ; la utilizarea cît mai rațională a tuturor categoriilor de resurse ; la creșterea eficienței economice ; la introducerea rapidă a progresului tehnic ; la asigurarea unei normale circulații a mărfurilor ; la menținerea stabilității monetare ; la ridicarea sistematică a nivelului de trai etc.

În cele ce urmează prezentăm funcțiile pîrghiilor economice și financiare accentuînd asupra acelor aspecte care sînt legate de conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale. Principalele funcții pe care pîrghiile economice și financiare (în totalitate sau parțial) le îndeplinesc sînt următoarele :

Pîrghiile economice și financiare ca instrument de dimensionare și normare. Elaborarea și înfăptuirea planurilor presupun, pe lîngă unități de măsură fizice, și existența unor instrumente de măsură valorice, necesare caracterizării unor procese și fenomene complexe, precum și a acelor laturi ale reproducției care nu pot fi exprimate decît bănește.

Desigur, rolul acestor pîrghii nu se mărginește doar la cel de instrument de măsură, cu un caracter pasiv, ci ele au și **un rol activ, de normativ social,** prin care societatea impune fie o anumită cantitate de efort pentru obținerea unui anumit efect, fie o anumită cantitate de efect în raport cu o cantitate de efort.

În acest sens, **sistemul de retribuire a muncii** nu trebuie privit numai ca instrument de repartiție, **ci și ca instrument de dimensionare.** Avem în vedere în primul rînd **dimensionarea volumului muncii ce trebuie depuse,** fie că este vorba de sistemul în regie sau în acord (individual sau global), printr-un ansamblu de metode științifice concretizate în **sistemul de normare a muncii** (norme de timp, de producție, de deservire, de serviciu, de personal).

Sistemul de retribuire dimensionează, în al doilea rînd, **gradul de complexitate a muncii,** reflectat și în nivelul de calificare. Această măsurare și normare se efectuează cu ajutorul rețelei tarifare sau a listelor și nomenclatoarelor de funcții, a indicatoarelor tarifare de calificare sau a indicatoarelor de studii și vechime și a retribuției tarifare. Tot în această categorie poate fi încadrată și măsurarea muncii în condiții deosebite (de periculozitate, nocive, de șantier, de noapte, etc.).

De asemenea sistemul de retribuire a muncii dimensionează și normează **raportul dintre veniturile minime și cele maxime,** ținînd seama de criterii de etică socială cît și de criterii economice (asigurarea reproducției forței de muncă).

Planificarea și prognoza dezvoltării economico-sociale trebuie să ia în considerare elementele susmenționate și, în același timp, să desprindă tendințele de perspectivă ce se manifestă în această direcție. Astfel se cere să fie dimensionată pentru fiecare perioadă retribuția minimă, maximă și medie, punînd de acord necesitățile cu posibilitățile ce se creează în economie prin sporirea venitului național, să se țină seama de tendința obiectivă de diminuare a diferențelor privind gradul de calificare în condițiile cerute de revoluția tehnico-științifică contemporană și de posibilitățile de pregătire oferite de statul nostru, și să se pună de acord aceste elemente cu toate capitolele de plan și de prognoză.

În sfîrșit, sistemul de retribuire a muncii **dimensionează și normează ponderea retribuției tarifare** ca element principal de stimulare, în totalul retribuției. Astfel, retribuția tarifară trebuie să reprezinte în retribuția medie planificată la muncitori și personalul operativ circa 90%, restul retribuției fiind format din sporuri, premii, indemnizații și alte încasări.

Sistemul de prețuri reprezintă un instrument indispensabil elaborării previziunilor privind dezvoltarea economico-socială. Prognoza și planificarea procesului reproducției și a diferitelor sale faze, în condițiile producției de mărfuri și acțiunii legii valorii, nu se pot elabora și înfăptui fără utilizarea prețurilor ca **instrument de dimensionare și normare socială.** Determinarea veniturilor și cheltuielilor societății, ale întreprinderilor și populației, stabilirea a numeroși indicatori de plan, cantitativi și îndeosebi calitativi, a proporțiilor și ritmurilor de dezvoltare presupun folosirea prețurilor.

Pe de altă parte, pentru ca circulația mărfurilor între diferitele unități de stat și cooperatiste, ca și între acestea și populație, să se desfășoare normal, este necesară echivalența schimbului, așa cum rezultă din acțiunea legii valorii, ceea ce, de asemenea, presupune folosirea prețurilor. În acest fel, **prețurile reprezintă un instrument de calcul, evidență și planificare și totodată un instrument de schimb.** Pentru ca prețurile să poată îndeplini corespunzător această funcție, **ele trebuie să reflecte cheltuielile sociale de producție și să fie determinate în același mod (din punct de vedere al metodei) pentru toate produsele.** După cum este cunoscut, prețurile cuprind cheltuielile de producție și venitul net. **Caracterul normativ al prețurilor** în socialism este determinat de faptul că primul element are o limită maximă pe care societatea o poate recunoaște, iar cel de al doilea element o limită minimă.

În economia socialistă există necesitatea și posibilitatea determinării prealabile și organizate a cheltuielilor sociale de producție, înainte ca procesul de producție și circulație să fi avut loc. Fără cuantificarea anticipată a acestor cheltuieli este de neconceput nu numai stabilirea prețurilor, ci însăși planificarea. Acțiunea legii dezvoltării planice proporționale impune atît măsurarea disponibilității de muncă socială pentru perioada de plan dată, cît și cunoașterea prealabilă a fiecăruia dintre elementele valorii ce urmează a fi creată în aceeași perioadă, atît pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri și subramuri, cît și pe produse. Altfel, între valoarea totală ce s-ar crea în economie și repartiția acesteia pe destinații nu s-ar putea asigura echilibrul necesar. Dacă volumul total al valorii și structura ei sînt cunoscute și repartizate dinainte cu ajutorul planurilor și prognozelor, atunci dimensionarea mărimii valorii pe fiecare produs în parte este de asemenea rezolvabilă. Folosind reglementări unitare de determinare a cheltuielilor de producție, un sistem coordonat de retribuție și criterii unice sau apropiate de determinare a venitului net, chiar dacă există anumite abateri de la nivelul valorii pe produs, comparațiile între valori pot fi realizate corespunzător.

Pentru ca prețurile să corespundă cheltuielilor sociale de producție, care evoluează permanent în funcție de un complex de factori interni și externi, ele trebuie periodic adaptate noilor condiții ce se creează în economie și previzionate pentru perioadele următoare.

Abordarea problemei elasticității prețurilor face necesară prezentarea și a unor aspecte referitoare la prețurile interne ale produselor provenite din import.

Dezvoltarea planificată a economiei noastre presupune limitarea, la nivel național, a influențelor care se manifestă pe piața internațională. Aceasta înseamnă **intervenția activă a statului, asigurarea unei legături raționale între prețurile interne și cele de comerț exterior.**

Chiar în condițiile stabilității prețurilor externe nu poate fi vorba de preluarea mecanică a acestora pe plan național. Între reflectarea prețurilor externe și transpunerea lor automată pe plan intern este o deosebire calitativă, de esență. În abordarea acestei probleme trebuie să ținem seama că prețurile interne sînt un instrument de bază al politicii economice, determinate în conformitate cu interesele majore ale societății noastre. Nu se poate realiza o politică proprie de creare și repartizare a venitului național cu un nivel și o structură de prețuri preluate din afara țării respective. Prețurile interne tre-

buie să reflecte condițiile economice, sociale și politice din fiecare țară ; altfel ele ar deveni un instrument artificial, care ar intra repede în contradicție cu factorii economici determinanți, transformîndu-se într-o frînă a dezvoltării.

În ceea ce privește compararea prețurilor existente în țări cu un nivel de dezvoltare diferit aceasta nu poate fi criteriul de opțiune cu privire la specializarea producției în țările respective. Nivelul prețurilor la un moment dat (chiar făcut comparabil din punct de vedere al structurii) este determinat istoricește de condițiile trecutului și prezentului și nu de viitor. Pentru a utiliza prețurile (care nu pot fi nici singurul și nici criteriul determinant) la judecarea opțiunilor de specializare este necesar să fie luat în considerare nu nivelul cheltuielilor de producție din perioada în care se face analiza, ci acela care se poate realiza în perioadele următoare, adică din momentul în care vor fi date în funcțiune noile capacități și pînă la îndeplinirea duratei lor normale de funcționare.

Sistemul de pîrghii financiare îndeplinește de asemenea funcția de dimensionare și normare, dar spre deosebire de sistemul de prețuri, care exprimă totalitatea cheltuielilor sociale de producție, pîrghiile financiare se referă în special la venitul net (beneficiul, impozitul pe venitul net, impozitul pe circulația mărfurilor, dobînda etc.) la nivel de ramură, centrală, întreprindere și pe produse. Formele venitului net sînt mobile, ele putîndu-se schimba de la o perioadă la alta în funcție de cerințele dezvoltării economico-sociale, de obiectivele urmărite, de rezultatele practice pe care le-a dat o formă sau alta, etc.

Dimensionarea și normarea venitului net cu ajutorul pîrghiilor financiare are o importanță hotărîtoare nu numai pentru crearea, repartizarea și redistribuirea acestuia, ci și pentru înfăptuirea proporțiilor stabilite prin plan. De altfel, cu ajutorul pîrghiilor financiare se înfăptuiește coordonarea dintre planificarea economică și cea financiară, care sînt, în fond, două laturi ale aceluiași proces de dezvoltare economico-socială.

Pîrghiile economice și financiare ca instrument de semnalizare. Funcția de semnalizare exercitată de pîrghiile economice și financiare are o strînsă legătură cu cea de dimensionare și de normare. Determinarea normelor de muncă, a prețurilor, a beneficiului și a celorlalte pîrghii financiare se face fie la nivel de ramură, centrală sau produs, fie la toate aceste nivele. Mărimea stabilită reprezintă o medie care cuprinde toate unitățile componente ale unei ramuri sau centrale, iar alteori, cum este cazul prețurilor, cheltuielile medii de producție și venitul net pe produs, calculat la nivel de ramură, care exprimă cel mai bine cheltuielile sociale de producție, condițiile mijlocii în care se obțin diferitele mărfuri. Luarea în considerare a condițiilor marginale (cele mai ridicate), sub motivul că și unitățile care au asemenea situație dau o marfă utilă, solicitată de societate, ar influența negativ înfăptuirea funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească pîrghiile economice și financiare, ar mări în mod artificial prețurile de producție și de livrare a tuturor produselor și ar da o imagine nereală asupra calității activității diferitelor unități, toate devenind în mod automat rentabile și foarte rentabile, indiferent de nivelul înzestrării lor și de modul de organizare a producției și a muncii.

Aplicarea nivelurilor medii determină nu numai accentuarea preocupărilor pentru folosirea mai bună a fondurilor cu care sînt dotate unitățile și pentru reducerea costurilor, ci și **evidențierea situațiilor în care mijloacele de care dispun întreprinderile nu sînt utilizate corespunzător, ca și a acelora în care dotarea unităților trebuie modernizată.**

Astfel, comparînd nivelul stabilit al normativelor de muncă, al costurilor, al beneficiului etc. cu cel realizat de diferite unități vom constata o seamă de disparități, unele întreprinderi situîndu-se sub medie, iar altele peste medie. Disparitățile încă destul de mari existente între cheltuielile de producție care se realizează de diferite întreprinderi evidențiază marile rezerve și posibilități care există pentru reducerea costurilor.

Sînt și situații în care deosebirile la care ne-am referit sînt determinate de nivelul de înzestrare tehnică a unităților respective. Prin dotarea acestor unități cu tehnică superioară, prin calificarea cadrelor și printr-o organizare științifică a producției și a muncii, ele pot și trebuie să obțină cheltuieli de producție sub medie. În acest fel media inițială devine mai scăzută, tabloul eficienței scoțînd în evidență alte unități care trebuie luate în atenție. Micșorarea absolută și relativă a cheltuielilor de producție constituie deci un proces permanent, determinînd o medie generală tot mai redusă și mai aproape de nivelul unei economii moderne.

În acest fel pîrghiile economice și financiare reprezintă un semnalizator economic important, care dă posibilitatea unor analize și unor decizii de mare importanță pentru planificare, pentru reglarea optimă a mecanismului economic.

prof. dr. Ștefan ARSENE

[1]) Pe parcursul studiului ne vom referi, exemplificativ, doar la unele pîrghii financiare mai importante din punct de vedere al problemelor abordate.

[2]) Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 25 martie 1978.

Relația cercetare-producție

(Urmare din pag. 2)

lor-unelte cu comandă numerică concepute de institut, **se extinde acțiunea, începută în 1977, de pregătire a programatorilor de la întreprinderile care au fost sau urmează a fi dotate cu astfel de mașini de înaltă tehnică.** Pentru o cît mai completă pregătire a acestora, concomitent cu instruirea teoretică (cunoașterea principiilor de funcționare a mașinilor), se întocmesc și se realizează programe de execuție a unor piese componente complexe. De asemenea, se urmărește extinderea practicii de a urmări, prin colective mixte formate din cercetători, proiectanți și producători, modul în care se realizează produsele în toată perioada de fabricație și comportarea acestora în exploatare.

Un domeniu important în scurtarea duratei de asimilare îl reprezintă asigurarea pieselor turnate. În legătură cu aceasta se desprinde necesitatea de a se acorda prioritate de către colaboratori (I.M. Roman, „23 August" — București) execuției pieselor turnate pentru prototipurile și modelele experimentale prevăzute în planul de asimilări, cît și pentru lucrările ce se fac în colaborare. Această prioritate trebuie acordată, îndeosebi, de către întreprinderile din cadrul centralei noastre industriale ; pentru acele piese turnate ce se execută la alte unități, se cere intensificat sprijinul centralei în scopul realizării prototipurilor la termen și chiar în avans.

În scopul evitării greutăților în realizarea mașinilor-unelte, este necesar ca centralele industriale din cadrul subramurii de electrotehnică și electronică să urgenteze **asimilarea** de elemente de acționare (motoare de curent continuu și variatoarele respective), echipamente electrotehnice și electronice cu fiabilitatea cerută de utilizarea lor în construcția de mașini-unelte. De asemenea, apreciem necesar ca la institutele cu secții sau ateliere de producție și microproducție să se repartizeze direct absolvenți din învățămîntul superior pentru a-și face stagiul de producție. Măsura este justificată și de faptul că, prin efectuarea stagiului în atelierele de execuție prototipuri sau microproducție, unde se realizează unicate sau serii mici, aceștia se vor confrunta cu mai multe probleme cu caracter de noutate decît într-o întreprindere unde se execută produse în serie. Repartizarea absolvenților în cadrul institutelor va permite, după perioada de stagiu, ca aceștia să atace cu mai multă competență problemele de cercetare științifică și inginerie tehnologică.

Procesul circular activ

În întreprinderile pentru industrializarea zahărului

ÎNCHIDEREA CICLULUI INDUSTRIAL, CALE PENTRU SPORIREA PRODUCȚIEI NETE

Am urmărit cu deosebit interes dezbaterile publice în cadrul rubricii „Teorii-Idei" din „Revista economică" (numerele 12, 17, 21 și 24/1978) și am ajuns la concluzia că în întreprinderile pentru industrializarea sfeclei de zahăr procesul circular activ își găsește un admirabil teren pentru implementare, aducînd o contribuție deosebită la sporirea producției nete și la creșterea eficienței economice. Reflectînd asupra ideilor dezbaterii, făcînd apel la experiența și practica productivă, am redactat acest articol, care cred că va fi de natură să stimuleze căutarea de noi soluții pentru valorificarea superioară a produselor secundare rezultate la fabricarea zahărului din sfeclă.

AMPLA ACȚIUNE ce se desfășoară pe multiple planuri în întreaga economie națională, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pentru reducerea cheltuielilor materiale — cale sigură de accelerare a creșterii economice — conferă noi dimensiuni problemei deșeurilor și subproduselor din industrie, orientînd preocupările, deopotrivă, spre reducerea acestora și spre valorificarea lor superioară, în sensul unei utilizări cît mai depline și al obținerii unor produse cu valoare cît mai ridicată. Aceasta este, de altfel, una din direcțiile principale ale dezvoltării tehnologiilor în cincinalul revoluției tehnico-științifice.

Este demn de remarcat faptul că o valorificare superioară a subproduselor și deșeurilor poate duce, într-o serie de cazuri, la obținerea unor produse a căror valoare depășește pe cea a produselor de bază. Totodată, prin prelucrarea completă a materiei prime se pot rezolva dificultățile importante ce decurg azi pentru întreprinderile producătoare din aglomerarea unor mari cantități de deșeuri industriale care consumă fonduri suplimentare pentru depozitare și transport din incintă, ocupă suprafețe de teren apte pentru folosință agricolă, constituie surse de poluare pentru mediul înconjurător, periclitează siguranța clădirilor, confortul localităților, sănătatea oamenilor. Imperativul **maximizării producției nete**, consecință a minimizării cheltuielilor materiale, impune mai mult ca oricînd găsirea soluțiilor de adîncire a valorificării materiilor prime și a subproduselor rezultate la prelucrarea acestora.

Este cunoscut că valorificarea superioară constituie un **proces complex** ale cărui obiective și căi de realizare prezintă caracteristici care variază de la o ramură la alta a economiei naționale, iar în cadrul acestora, în funcție de specificul de utilizare a diferitelor resurse naturale și a produselor obținute. Făcînd rezerva cuvenită asupra acestor deosebiri, considerăm că o caracteristică generală a conceptului de valorificare superioară presupune unitatea dintre evidențierea, conservarea și atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, cu adîncirea prelucrării acestora în vederea obținerii unei mase cît mai mari de valori de întrebuințare variate și de calitate ridicată, concomitent cu economisirea cheltuielilor necesare pentru realizarea acestor valori de întrebuințare [1]). Valorificarea superioară a produselor

Fig. 1

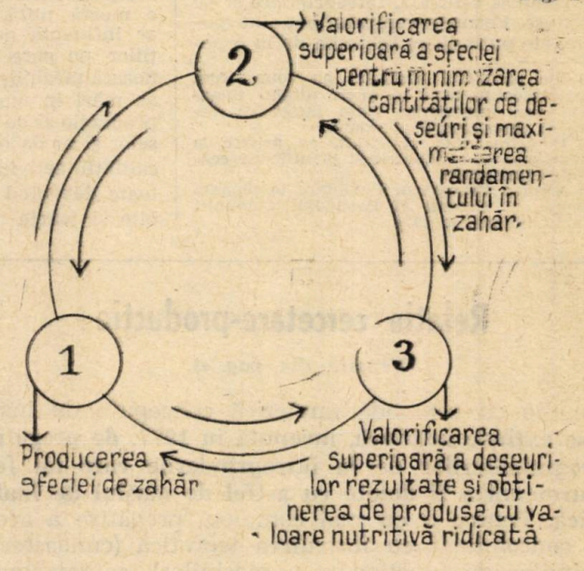

secundare și a deșeurilor rezultate la fabricarea zahărului din sfeclă este, după părerea noastră, un proces complex, care se cere analizat numai într-o strînsă interdependență cu producția sfeclei de zahăr și cu modul cum aceasta este valorificată pentru obținerea unor randamente maxime (vezi fig. nr. 1). Drept urmare încercăm să supunem analizei, procesul de producție a zahărului din sfeclă și în același context încercăm să desprindem direcțiile în care trebuie acționat pentru realizarea obiectivului propus — valorificarea superioară a componentelor utile.

În etapa actuală valorificarea cît mai completă a componentelor utile pe care le conțin materiile prime — în cazul nostru sfecla de zahăr —fie că este vorba de puterea calorică sau elementele nutritive și transformarea lor în valori de întrebuințare ce încorporează o cantitate sporită de muncă socială, reprezintă o cerință importantă a economiei. În acest sens la noi în țară sporirea producției sfeclei de zahăr și valorificarea ei superioară se realizează prin promovarea largă a progresului tehnic, prin mecanizarea lucrărilor agricole, folosirea unor cantități crescîn-

D 646

1978 SEP 20

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Metode de conducere în sprijinul autogestiunii

„Principiul autoconducerii și autogestiunii... presupune ca fiecare unitate, fiecare colectiv de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile încredințate de societate — parte a proprietății întregului popor. Măsurile stabilite au în vedere să se treacă cu hotărire, de la începutul anului viitor, la conducerea fiecărei unități pe bază de plan și de buget propriu, care să reflecte folosirea la maximum a capacităților de producție, a mijloacelor materiale și financiare... Trecerea la valoarea producției nete trebuie să dea posibilitatea să urmărim îndeaproape cu ce cheltuieli realizăm producția și ce am creat nou în activitatea dintr-o perioadă dată."

NICOLAE CEAUȘESCU

Producția netă și autoconducerea muncitorească

DOCUMENTELE PLENAREI C.C. al P.C.R. din martie a.c. abordează într-un mod revoluționar problemele producției nete, avînd în vedere nu numai crearea acesteia, dar și repartizarea ei.

Pentru conducerile colective ale unităților economice, pentru adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii, pentru întreg personalul unităților economice la care se generalizează utilizarea producției nete ca indicator de bază, apare ca importantă sesizarea corelației dintre producția netă realizată (creată) și cea repartizată (distribuită) sub forma unei cote-parte către realizatorii producției nete.

O sistematizare a fondurilor repartizate din producția netă către întreprindere pune în evidență faptul că atît din beneficiu, cît și din cheltuielile cu munca vie se constituie patru mari grupe de fonduri puse la dispoziție fie oamenilor muncii (din cheltuielile cu munca vie și din beneficii), fie unității economice, în vederea dezvoltării sale (pentru creșterea mijloacelor fixe, a mijloacelor circulante, pentru achiziționarea de informații — proiecte, brevete etc.) — ceea ce este de natură a cointeresa puternic colectivele de muncă în realizarea și depășirea producției nete.

În prezent, problema ce se pune în fața consiliilor oamenilor muncii este de **a realiza o gestiune corespunzătoare a producției nete repartizată către întreprindere.** În etapa actuală și viitoare, conducerile colective ale întreprinderilor, oamenii muncii au de asigurat gestiunea economică nu numai a fondurilor fixe și circulante puse la dispoziția întreprinderii de către societate, dar și gestiunea fondurilor de retribuție, a beneficiului repartizat întreprinderii, precum și a întregii producții nete afectată întreprinderii din producția netă realizată. Gestiunea economică a acestora se va asigura — conform indicațiilor plenarei din martie — cu ajutorul unui instrument nou: **bugetul de venituri și cheltuieli,** ceea ce va duce, de fapt, la autogestiunea economică. **În vederea realizării autogestiunii, foarte importante vor fi realizarea unor bugete de venituri și cheltuieli la nivelul secțiilor, atelierelor, evidențierea producției nete la nivelul acestora, precum și perfecționarea calculației și evidenței costurilor la nivelul secțiilor și atelierelor de producție.**

Trecerea pe o treaptă superioară, net calitativă a autogestiunii economice obligă la **găsirea unor modalități noi de conducere a întreprinderii, a producției, a muncii,** impune **participarea la actul conducerii a tuturor participanților la realizarea producției nete,** avînd în vedere că ei sînt și cei care beneficiază în mod nemijlocit de cota-parte repartizată din producția netă realizată. Ideea majoră a autoconducerii muncitorești constă în aceea că **atribuția de a conduce, a gospodări și a dezvolta întreprinderea revine fiecăruia și tuturora.** Există, dealtfel, o corelație foarte strînsă între producția netă, autogestiunea economică și autoconducerea muncitorească:

- **Producția netă obligă la gestiunea eficientă a costurilor, a beneficiului, a retribuției, a tuturor resurselor materiale și umane, ceea ce conduce la autogestiunea economică;**
- **Producția netă și autogestiunea economică solicită perfecționarea metodelor de conducere a întreprinderii, ceea ce conduce la autoconducerea muncitorească;**
- **Autoconducerea muncitorească facilitează maximizarea producției nete, prin aceea că luarea deciziilor ține seama de propunerile și sugestiile tuturor oamenilor muncii din întreprindere.**

Ionel DUMBRAVĂ

ÎN ACEST NUMĂR al suplimentului prezentăm, cu concursul unor specialiști din învățămîntul de specialitate și din producție, două metode de conducere a căror aplicare — în condițiile perfecționării mecanismului economic — oferă consiliilor oamenilor muncii instrumente deosebit de utile pentru gospodărirea cît mai rațională a resurselor de care dispun întreprinderile, pentru realizarea autogestiunii:

- conducerea prin costuri,
- conducerea prin bugete.

supliment
nr. 14/35 1978
Revista ECONOMICĂ

Metoda conducerii prin costuri

FIECARE UNITATE ECONOMICĂ este un sistem economic — sistem al reproducției sociale — componentă a macrosistemului pe care îl constituie economia națională.

În orice sistem economic, **ieșirea comandată** (indicatorii de plan, obiectivele) **constituie norma sistemului.** Dacă pentru condițiile inițiale există o transformare, astfel ca abaterile de la normă să tindă (în timp) spre zero, atunci sistemul este **reglabil,** iar transformarea sistemului se va numi **politică de conducere.** Prin politica de conducere se dirijează sistemul de la starea inițială, existentă la momentul considerat, spre starea finală stabilită prin normă. Conducerea devine eficientă atunci cînd norma de conducere este bine determinată, după criterii eficace, iar politica de conducere este adecvată condițiilor de existență și funcționare a sistemului.

Metoda conducerii prin costuri își propune elaborarea normei sistemului și a politicii de conducere avînd ca punct de plecare criteriul „cost".

Condiții și trăsături ale sistemelor economice

Pentru ca o unitate economică să poată fi considerată sistem, este necesar să îndeplinească cumulativ următoarele condiții :

a) conducere directoare ;
b) obiective ;
c) echipamente, mijloace, metode de lucru ;
d) intrări, stimuli, activități ;
e) structură în rețea, conexiuni, ansamblări ;
f) răspunsuri ieșiri ;
g) controlul și analiza realizării obiectivelor.

Legăturile sintetice dintre condiții pot fi reprezentate prin schema din fig. 1.

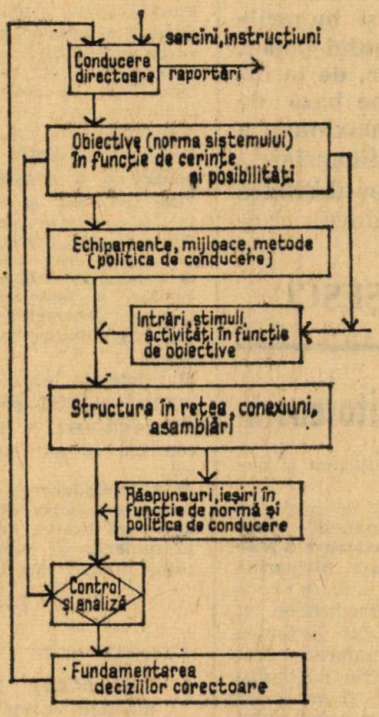

Fig. 1

Realizarea condițiilor de existență și funcționare a sistemelor economice este însoțită de manifestarea următoarelor trăsături :

— **controlabilitatea** sistemului, în scopul menținerii ieșirilor la nivelul scontat ;

— **dinamism,** relevat de faptul că sistemul nu revine într-o stare prin care a trecut ;

— **adaptabilitate** în procesul de reglare și autoreglare a sistemului ;

— **stabilitate,** prin menținerea variabilelor sistemului în jurul unor valori medii realizîndu-se un echilibru dinamic în evoluție ;

— **conexiunile interne** sistemului sînt superioare celor externe (cu mediul exterior) ;

— **ierarhizarea** sistemelor după gradul lor de complexitate ;

— **structurarea** sistemelor în subsisteme, după criterii de organizare și funcționalitate. Această trăsătură stă la baza activităților de proiectare a sistemelor informatice ;

— **metodologie unică** de constituire, cuprinzînd condițiile a-g.

Controlabilitatea sistemelor economice este în strînsă interdependență cu celelalte trăsături, fiind condiționată, în primul rînd, de adaptabilitatea sistemului. Sistemele sînt controlabile atunci cînd există conducere proprie. Minimizarea abaterilor de la norma sistemului constituie scopul reglării. În acest fel, în funcționarea unui sistem economic apare un circuit (buclă) principal, constînd în stabilirea politicii de conducere (traiectoriei) și reglarea sistemului. Conducerea de sistem realizează un număr mare de procese de reglare, coordonate la nivelul macrosistemului. Dacă conducerea are capacitatea de a corecta intrările în sistem pe baza abaterilor efective de la normă, atunci sistemul este **autoreglat,** iar conducerea este regulator al sistemului, Autoreglarea este dependentă de mecanismul central de reglare și are loc numai în sisteme în care se manifestă conexiunea inversă (buclă secundară).

Cînd criteriul luat în considerare la stabilirea normei sistemului este starea anterioară de ieșire, atunci sistemul este **adaptiv.** Dacă criteriul considerat este timpul, conducerea sistemului este **programatoare.** În realitate criteriile se îmbină, rezultînd un proces de conducere complex.

Conducerea prin costuri a sistemelor economice

Exercitarea activităților de conducere urmărește realizarea condițiilor de existență și funcționare a sistemului, în funcție de trăsăturile caracteristice. În esență, conducerea stabilește norma sistemului, elaborează și urmărește politica de conducere adecvată realizării normei.

Principalele activități specifice metodei de conducere prin costuri sînt redate în schema de reprezentare din fig. 2.

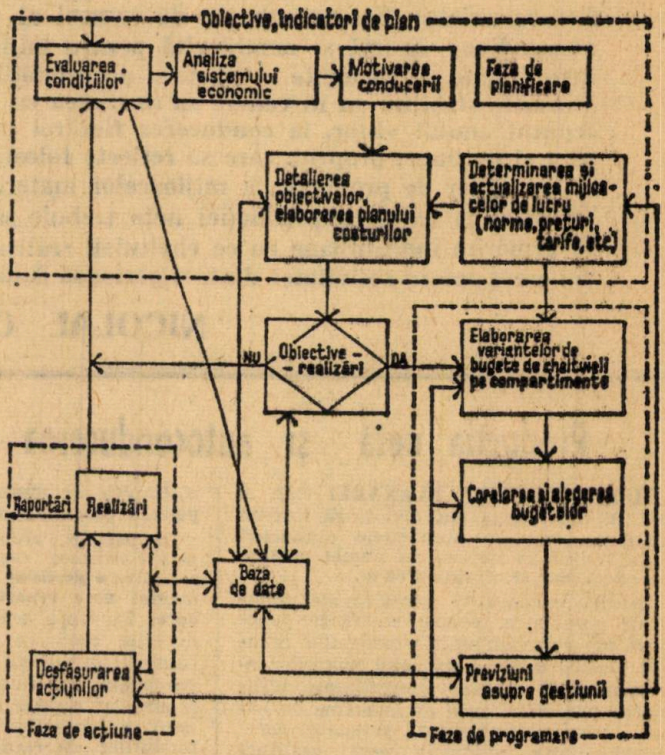

Fig. 2

Norma sistemului se stabilește în cadrul acțiunilor de elaborare a **planului costurilor** (pentru sistem) și a **bugetelor de cheltuieli pe compartimente** (pentru subsisteme). După ce norma sistemului este determinată, conducerea asigură organizarea, decizia, urmărirea, controlul și analiza privind mijloacele și resursele necesare realizării normei.

Previziunea costurilor

Realizarea previziunii presupune elaborarea planului costurilor și a bugetelor de cheltuieli. Punctul de plecare îl constituie sarcinile ce revin sistemului, în corelație cu obiectivele generale ale macrosistemului. După punerea de acord a indicatorilor costurilor cu indicatorii planului cincinal, urmează defalcarea costurilor de producție pe secții, în scopul fundamentării posibilităților de reducere a cheltuielilor și a măsurilor care urmează a fi întreprinse. Ca elemente de fundamentare se consideră : sarcinile de producție repartizate pe secții, realizările din perioadele precedente, fondul de retribuire a muncii pe secții, amortizări pe secții, lucrări de întreținere

și reparații necesare. Defalcarea rezultată face obiectul analizei și deciziilor conducerii. Sarcinile stabilite sînt studiate la nivelul secțiilor, în scopul bugetării cheltuielilor. Pentru determinarea cheltuielilor directe pe produs se utilizează : norme de consum, norme de timp, tarife de retribuire a muncii, sarcinile de producție, structura producției etc.

Bugetarea propriu-zisă a cheltuielilor implică stabilirea, de către fiecare secție de producție, a cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului și a cheltuielilor generale ale secției. Ca elemente de calcul se folosesc informațiile privind realizările din perioadele precedente și preliminarea volumului activităților de întreținere și reparații, a fondului de retribuire a muncii, a amortizării etc. În funcție de volumul scontat al activității de producție, se elaborează mai multe variante de buget, în care se evidențiază evoluția previzibilă a costurilor variabile. Corelarea bugetelor secțiilor, pentru punerea de acord a datelor, este însoțită de alegerea variantei de buget optimal pentru fiecare compartiment de producție. Cheltuielile comune ale secției, pe baza procedeelor convenționale de repartizare stabilite de organul ierarhic superior, se distribuie pe produse. Concomitent, secțiile transmit compartimentului care se ocupă cu planificarea costurilor pentru sistem, măsurile ce se impun pentru realizarea indicatorilor propuși. Pe baza acestora și a măsurilor proprii sistemului, se elaborează planul de măsuri tehnico-organizatorice (M.T.O.), care servește activității de fundamentare a sarcinilor de reducere a costurilor. De asemenea, planul M.T.O. servește întocmirii bugetului cheltuielilor generale ale sistemului, în care sînt cuprinse cheltuieli administrativ-gospodărești și cheltuieli sînt cuprinse cheltuieli administrativ-gospodărești și cheltuieli vind realizările perioadelor precedente, norme privind cheltuielile de birou și pentru protecția muncii, amortizarea clădirilor și a altor mijloace fixe de uz general, cheltuieli previzibile pentru pregătirea cadrelor și practica în producție etc.

Pe baza datelor cuprinse în contractele cu beneficiarii și a ieșirilor de produse din sistem, se întocmește bugetul cheltuielilor de desfacere. La elaborarea bugetului se mai au în vedeve : planul de desfacere a producției, cheltuieli de ambalare, cheltuieli de transport-manipulare etc.

Bugetul cheltuielilor generale și cel al cheltuielilor de desfacere permit completarea **planului costului unitar pe produse, defalcat pe articole de calculație** și pe **elemente de cheltuieli** la nivel de sistem economic, în scopul de a cunoaște structura previzibilă a costului producției marfă și al producției globale. Indicatorii rezultați vor constitui norma sistemului (obiectivele sale de detaliu). Planul M.T.O. jalonează politica de conducere prin costuri, necesară realizării normei.

Activitățile menționate pentru fazele de planificare și programare a costurilor sînt autonome de metoda de calculație a costurilor, folosită într-un sistem economic productiv. Ele se concretizează în documentație unică tipizată și normalizată pe ramuri ale economiei naționale.

Organizarea și decizia în conducerea prin costuri

În situația în care premisele organizatorice, tehnice și informaționale *) sînt realizate, activitățile de organizare urmăresc asigurarea **condițiilor normale de funcționare a sistemului,** prin îndeplinirea următoarelor sarcini :

— desfășurarea acțiunilor pe bază de grafice de lucru ;
— observarea și consemnarea în evidența contabilă a tuturor cheltuielilor ocazionate de fenomenele și procesele economice care au loc ;
— colectarea cheltuielilor pe purtători (produse, comenzi, faze de fabricație etc.) și pe locuri care le-au ocazionat (compartimente ale sistemului) :
— delimitarea în timp a cheltuielilor, prin separarea lor pe perioade ;
— decontarea între compartimente a cheltuielilor rezultate din prestații efectuate între compartimente ;
— repartizarea cheltuielilor indirecte pe purtători, după criterii obiective :
— calculația costurilor unitare pe produse și structurarea lor pe elemente de cheltuieli și pe articole de calculație.

Realizarea sarcinilor organizării conducerii prin costuri este condiționată de metoda de calculație utilizată. În cazul metodelor clasice (globală, pe faze, pe comenzi), cunoașterea mărimii costurilor efective este posibilă la intervale mai mari de timp. Metodele evoluate (normativă, a costurilor standard, tarif-oră-mașină, a costurilor directe) permit determinarea costurilor efective **în timp util conducerii operative.** De asemenea, metodele evoluate asigură intercondiționarea mai bună a activităților de previziune cu activitățile de organizare, decizie, urmărire, control și analiză a costurilor. **Metoda conducerii prin costuri își atinge obiectivele propuse cînd este bazată pe metode evoluate de calculație a costurilor.**

*) „Revista economică" nr. 3/1978.

Rolul primordial al deciziei este acela de a pune în lucru mijloacele și resursele necesare realizării normei sistemului, prin elaborarea unei politici de conducere adecvate.

Cu cît sarcinile organizării conducerii prin costuri sînt mai bine îndeplinite, cu atît deciziile vor fi mai eficace, asigurînd buna funcționare a sistemului. Un sistem este organizat, atunci cînd informațiile asupra lui asigură o nedeterminare minimă.

În condițiile conducerii colective, fundamentarea și elaborarea deciziilor sînt rodul conlucrării între specialiștii răspunzători de realizarea funcționalității sistemului economic. Utilizarea modelării în procesul decizional asigură condiții de optimizare a deciziei.

Analizarea și aprobarea planului costurilor și a bugetelor de cheltuieli constituie momente ale adoptării deciziilor relative la norma sistemului pentru conducere prin costuri. Decidenții vor completa indicațiile planului M.T.O. cu hotăriri privind modul de organizare a sistemului, definînd transformările care urmează să aibă loc : fluxul tehnologic, fluxul valorilor materiale, fluxul informațional. Politica de conducere astfel elaborată are drept scop determinarea și urmărirea traiectoriei sistemului, care să asigure realizarea normei prestabilite. Ea va fi completată operativ și oportun cu decizii care să asigure corecția traiectoriei, deci adaptabilitatea și stabilitatea sistemului.

Urmărirea desfășurării acțiunilor

În faza de acțiune, conducerea trebuie să urmărească modul de funcționare a sistemului. Bugetele de cheltuieli sînt ghidul necesar pentru a cunoaște dacă acțiunile concordă cu măsurile stabilite prin politica de conducere. Cuprinzînd cheltuieli socialmente necesare, bugetele concură la creșterea eficienței acțiunilor întreprinse.

Conducerea are posibilitatea să evite acțiuni care duc la consumuri neeconomicoase sau inutile pentru sistem.

Urmărind respectarea fluxurilor definite prin politica de conducere, conducătorii asigură coordonarea acțiunilor pe baza programelor de activități și a graficelor de lucru.

Motivația dată obiectivelor fixate oferă posibilitatea antrenării întregului colectiv în mobilizarea resurselor existente pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor asumate. Cointeresarea morală și materială a executanților face ca activitatea de urmărire a desfășurării eficiente a acțiunilor să fie în centrul atenției generale. **„Efort minim cu efect maxim"** poate fi considerată ca deviză a întregului colectiv de lucrători din sistem. Mobilizarea potențialului uman și material sînt simptomele înaltei conștiințe profesionale a membrilor sistemului economic.

Controlul și analiza costurilor

Controlul preventiv al abaterilor de la prescripții (norme, tarife, prețuri, indicatori de plan) se face prin compararea datelor cuprinse în documente cu indicatorii din bugete. Cînd acest lucru nu este posibil, compartimentul financiar-contabil se va pronunța asupra oportunității și necesității acțiunii care necesită consum de resurse materiale și umane. Desfășurarea acțiunilor este însoțită de compararea rezultatelor cu scopul propus. **Controlul concomitent** devine un prim mijloc de adaptare a sistemului prin autoreglarea funcționării lui. Acest lucru este posibil prin eliminarea operativă a factorilor ce cauzează diferențierile scop — rezultat. Autoreglarea este realizată de executanți și de conducătorii operativi.

Controlul postoperativ este indisolubil legat de activitatea de analiză. Compararea realizărilor cu obiectivele la un anumit interval de timp, la nivel de sistem, este un moment important al oricărui proces de conducere. Abaterile în sens pozitiv pentru sistem (reduceri însemnate ale costurilor) denotă o funcționare bună a acestuia, printr-o strînsă conlucrare între conducători și executanți, pe cînd, abaterile în sens negativ (depășiri ale cheltuielilor prestabilite) reflectă carențe în organizarea și desfășurarea acțiunilor.

Analiza abaterilor în sens negativ determină natura factorilor perturbatori. Factorii subiectivi vor fi direct răspunzători de nerealizarea normei sistemului. Concluziile rezultate servesc reformulării politicii de conducere pentru perioadele care urmează, prin adoptarea de măsuri care să asigure reglarea funcționării sistemului.

Cu cît controlul și analiza funcționării sistemului se fac la intervale mai scurte de timp, cu atît eficiența măsurilor luate este mai mare, iar corecția traiectoriei sistemului este mai oportună.

Baza de date

Activitățile de calculație a costurilor fiind dependente de celelalte activități din sistem (pregătirea fabricației, planificarea și programarea producției, gestiunea stocurilor etc.), conducerea prin costuri nu se poate realiza numai prin bază de date unică. Pe lîngă fișierele și colecțiile de fișiere generale ale sistemului, conducerea prin costuri presupune constituirea de fișiere (grupe de fișiere) specifice. Grupele de fișiere cu caracter general utilizabile sînt : fișiere privind structura producției pentru determinarea cheltuielilor materiale directe de producție, fișiere privind tehnologiile de fabricație pentru stabilirea normelor de consum, fișiere privind calculul retribuțiilor, fișiere de gestiune a mijloacelor fixe pentru calculul amortizării pe locuri de producție și pe purtători de cheltuieli, fișiere de gestiune a stocurilor pentru determinarea prețurilor, fișiere privind desfacerile de produse pentru calculul cheltuielilor de desfacere.

Dimensionarea și structurarea acestor fișiere trebuie să ia în considerare necesitățile de calculație a costurilor.

Fișiere specifice conducerii prin costuri pot fi considerate următoarele : fișiere istorice ale cheltuielilor pe purtători și locuri de cheltuieli, structurate pe elemente și articole de calculație utilizabile în planificarea și programarea costurilor ; fișiere de evidență operativă și contabilă pentru determinarea costurilor efective ; fișiere de nomenclatoare ale costurilor ; fișiere pentru cheltuieli indirecte, repartizate pe purtători ; fișiere cu date asupra cheltuielilor, structurate după diferite criterii.

Gestiunea și exploatarea bazei de date urmează a se asigura prin pachete de programe specifice metodologiei conducerii prin costuri, cacre să reflecte situația sistemului la orice moment.

Studiile aplicative întreprinse la I.M.P.P.F. din Cluj-Napoca au atestat aplicabilitatea metodei de conducere prin costuri. Rezultatele producției sînt considerabil îmbunătățite atunci cînd aplicarea metodei se face printr-o abordare sistemică a unităților economice.

drd. Dumitru OPREAN

Bugetarea cheltuielilor de producție

NOȚIUNEA DE „BUGET" implică principiul **echilibrării cheltuielilor cu veniturile, a necesităților cu posibilitățile** sau prin extensie, **a rezultatelor scontate (planificate) cu realizările efective.**

Bugetele de cheltuieli sînt programe complexe de acțiuni, exprimate în unități valorice, prin care se exercită atributele conducerii pe zone sau compartimente ale unităților economice. Întocmirea bugetelor are ca punct de plecare indicatorii de plan. Prin analiză și sinteză, sarcinile unității primesc o determinare concretă în cadrul bugetelor. Conținutul bugetelor prezintă, în comparație cu planul, atribute suplimentare : flexibilitate și adaptabilitate sporite, autoritate și responsabilitate precizate pe conducători și executanți, control eficient al desfășurării acțiunilor.

Activitatea de întocmire a unui buget constituie **procesul de bugetare.** În sens larg, prin bugetare se înțeleg **estimarea, cifrarea, valorizarea și reunirea pe funcție, element de funcție sau pe zone (compartimente) a cheltuielilor directe și indirecte socialmente necesare pentru realizarea unor obiective predeterminate pentru o perioadă de timp.** Obiectivul global al bugetării cheltuielilor de producție este determinarea finalității pentru fiecare zonă de producție, în funcție de consumurile generate.

Necesitatea și importanța bugetării

Așa cum programarea operativă a producției a devenit o practică curentă, se impune ca o cerință stringentă și **programarea costurilor prin bugetarea cheltuielilor,** în vederea corelării mai bune a calculației costurilor cu celelalte activități ale întreprinderii, cum ar fi : planificarea, programarea și urmărirea producției, normarea muncii și planificarea necesarului de aprovizionat, calculul fondului de retribuire și al producției nete etc.

Bugetarea asigură, încă din faza de planificare, **o creștere a eficienței economice a tuturor activităților** prin : fundamentarea sarcinilor de reducere a costurilor, determinarea și valorificarea mai bună a rezervelor interne, îmbunătățirea și completarea sistemului de norme etc. Ea asigură posibilitatea urmăririi modului cum sînt îndeplinite sarcinile, furnizează elementele de analiză a factorilor de producție, permite intervenția operativă și oportună a decidenților.

Rezultă, de aici, importanța bugetării cheltuielilor de producție în completarea bugetului de venituri și cheltuieli.

Tehnica bugetării este esențială pentru :

- conducerea prin costuri — **fundamentînd deciziile, în primul rînd, după criteriul „cost" ;**
- creșterea eficienței economice a acțiunilor de întreprins, **prin cunoașterea efortului socialmente necesar obținerii efectului scontat ;**
- corelarea activității de calculație a costurilor cu celelalte activități ale întreprinderii **(în special cu activitatea de programare și urmărire a producției) ;**
- exercitarea unui control economico-financiar riguros — **bugetele devenind ghid al desfășurării acțiunilor ;**
- respectarea principiilor fundamentale ale conducerii și realizării autogestiunii economico-financiare.

Procesul de bugetare

Estimarea, cifrarea și valorizarea consumurilor de muncă presupun **elaborarea bugetelor de cheltuieli pe zone.** Punctul de plecare îl constituie sarcinile ce revin întreprinderii din planul național unic. După punerea de acord a indicatorilor privind costul producției cu indicatorii planului național, urmează defalcarea costurilor de producție pe zone de cheltuieli ale întreprinderii. Ca elemente de fundamentare se consideră : sarcinile de producție repartizate pe zone (compartimente de producție), realizările din perioadele precedente, fondul de amortizare structurat pe zone și perioade, fondul de retribuții etc. Defalcarea rezultată face obiectul analizei și al deciziilor conducerii, după care indicatorii aprobați devin obiective (mărimi de intrare) ale bugetării pentru fiecare zonă a întreprinderii.

Pe baza rețetelor de fabricație sau/și a fișelor tehnologice, se estimează și cifrează **consumurile unitare directe de materiale pe produse** — cs_{ij} — care semnifică norma de consum sau consumul specific (normal) din materialul i pentru o unitate fizică din produsul j. Acolo unde gradul de automatizare și mecanizare a producției este ridicat, norma mai poate exprima consumuri pe unitatea de timp și produs [1]).

Valorizarea consumurilor materiale directe implică calculul prețului mediu unitar de aprovizionare pentru fiecare sort de materiale ($\bar{p}_i$) . Cheltuielile unitare cu materii prime și materiale directe (m_j) se vor determina pe baza relației :

$$m_j = \sum_{i=1}^{m} cs_{ij}\bar{p}_i ; \quad j = \overline{1, n} \qquad (1$$

Relația permite stabilirea mărimii și a structurii cheltuielilor materiale directe, ceea ce tabelar se reprezintă astfel :

Mat. directe	Produse 1	2	...	j	...	n	Preț mediu unitar	Chelt. mat. directe pe structură
1	cs_{11}	cs_{12}	...	cs_{1j}	...	cs_{1n}	$\bar{p}_1$	m_1
2	cs_{21}	cs_{22}	...	cs_{2j}	...	cs_{2n}	$\bar{p}_2$	m_2
⋮	...							
i	cs_{i1}	cs_{i2}	...	cs_{ij}	...	cs_{ip}	$\bar{p}_i$	m_i
⋮	...							
m	cs_{m1}	cs_{m2}	...	cs_{mj}	...	cs_{mn}	$\bar{p}_m$	m_n
	$\sum_{i=1}^{m} cs_{i1}$	$\sum_{i=1}^{m} cs_{i2}$	...	$\sum_{i=1}^{m} cs_{ij}$	...	$\sum_{i=1}^{m} cs_{in}$		

Liniile tabelului (matricei) de ordinul (m.n.), înmulțite cu vectorul structurii producției planificate, redau necesarul de materiale directe pentru îndeplinirea planului. Ultima linie (vector linie) înmulțită cu vectorul producției, redă cheltuieli totale cu materiale directe.

Cheltuielile directe unitare cu munca vie se stabilesc pe baza fișelor tehnologice și a sistemului de norme.

Consumurile de muncă vie, calculate în unități de timp t_{ij}

1) Revista de contabilitate nr. 3/1978.

exprimă efortul uman depus pentru realizarea operației i necesară obținerii unei unități fizice din produsul j. Ele mai pot fi exprimate prin cantitățile de produs j ce urmează a se obține într-o unitate de timp i. Valorizarea consumurilor de muncă vie se bazează pe tarifele de retribuire $-r_{ij}-$ stabilite pe operații și produse. Cheltuielile directe unitare cu munca vie (v_j) se calculează pe baza relației :

$$v_j = \sum_{i=1}^{k} t_{ij} r_{ij}; \qquad (j = \overline{1,n}) \qquad (2)$$

Tabelar (matricial) calculele se prezintă astfel :

Operații	Produse 1	2 ... j ... n	Cheltuielile cu munca vie pe operații
1	$t_{11}r_{11}$	$t_{12}r_{12} \dots t_{1j}r_{1j} \dots t_{1n}r_{1n}$	v_1
2	$t_{21}r_{21}$	$t_{22}r_{22} \dots t_{2j}r_{2j} \dots t_{2n}r_{2n}$	v_2
...	...		
i	$t_{i1}r_{i1}$	$t_{i2}r_{i2} \dots t_{ij}r_{ij} \dots t_{in}r_{in}$	v_j
...	...		
k	$t_{k1}r_{k1}$	$t_{k2}r_{k2} \dots t_{kj}r_{kj} \dots t_{kn}r_{kn}$	v_k
Chelt. cu munca vie pe produse	v_1	$v_2 \dots v_j \dots v_n$	

Calculele redau mărimea și structura cheltuielilor cu munca vie. Dacă ultima linie se înmulțește cu vectorul producției planificate, rezultă mărimea normală (standard) a retribuțiilor directe pentru perioada de plan. Fondul de retribuții directe va primi o structură pe operații, dacă ultima coloană a tabloului se înmulțește cu vectorul producției planificate.

Bugetarea **cheltuielilor indirecte de producție** implică gruparea lor, prealabilă, în elemente de cheltuieli fixe și variabile. Studiul variabilității poate fi realizat cu indicatorul „grad de variabilitate relativă (gv_j) calculat după relația :

$$gv_j = 1 - \frac{C_{ij}^{(1)} - C_{ij}^{(0)}}{q_j^{(1)} - q_j^{(0)}}$$

în care :

C_{ij} — cheltuieli din elementul i pentru produsul j ;

q_j — cantitatea fabricată din produsul j ;

(1);(0)— perioada curentă și, respectiv, de bază.

Indicatorul arată cu cît au variat cheltuielile de producție din elementul i, în intervalul considerat, la o variație de o unitate de produs final j.

Raportul $\frac{C_{ij}^{(1)} - C_{ij}^{(0)}}{q_j^{(1)} - q_j^{(0)}}$ va tinde spre zero pentru elemente de cheltuieli fixe.

Normarea cheltuielilor indirecte fixe (CP_j) se face prin considerarea lor ca fiind aferente capacității maxime de producție.

Cheltuielile indirecte variabile vor fi repartizate pe unitate de produs în funcție de natura lor : cele materiale — după structura consumurilor materiale directe pe produse, iar cheltuielile indirecte cu munca vie — în raport cu structura fondului de retribuții directe pe produse. Cheltuielile variabile unitare (cv_j) vor fi corectate în funcție de gradul de variabilitate.

Conducerea prin costuri pe bază de bugete

Reunind rezultatele bugetării pe elemente de cheltuieli și pe produse, se obține **structura bugetului de cheltuieli unitare al unei zone.** Flexibilitatea și adaptabilitatea conducerii prin costuri pe bază de bugete se asigură prin determinarea funcției costurilor pe produse (C_j):

$$C_j = CF_j + (m_j + v_j) q_j^{(p)} + \sum_{i=1}^{l} \frac{cv_{ij} q_j^{(p)}}{1 + gv_j} =$$

$$= CF_j + \left(m_j + v_j + \sum_{i=1}^{l} \frac{cv_{ij}}{1 + gv_j} \right) q_j^{(p)} \qquad (3)$$

La diferite grade de utilizare a capacității de producție, exprimate prin cantitățile de produs final programate a se obține ($q_j^{(p)}$) , pe baza relației (3) se calculează structura bugetului de cheltuieli al unei zone de producție. Adaptabilitatea se realizează prin compararea costurilor normale (standard), aferente unui anumit nivel al producției efective, cu costurile efective evidențiate în contabilitate. Orice abateri constatate vor constitui obiectul deciziilor oportune și operative ale conducerii.

Normele bugetare constituie, pentru executanți, modalitatea de verificare a eficienței muncii lor. Fiecare executant va avea sarcina primordială de a se încadra în norme și de a acționa în sensul reducerii consumurilor de muncă. În acest mod se asigură **autoreglarea funcționării întreprinderii, prin controlul și corecția intrărilor de producție în funcție de ieșirile scontate.**

Conducătorii de compartimente (zone), în calitate de responsabili bugetari, sînt direct răspunzători de modul cum sînt fixate și îndeplinite sarcinile bugetare. Prin delegare de autoritate, ei vor dispune măsurile de remediere a abaterilor nesemnificative care apar în funcționarea compartimentelor. Reprezentînd conducerea operativă responsabilii bugetari vor avea atribuția principală să asigure autogestiunea resurselor utilizate în compartimentele din subordine, în concordanță cu normele bugetare.

Conducerea tactică, reprezentată de decidenții responsabili pe sectoare de activități, va avea menirea să asigure gestionarea și alocarea resurselor întreprinderii în concordanță cu necesitățile compartimentelor. Pe baza indicatorilor bugetari (relațiile (1), (2)), ea va stabili necesarul de resurse și volumul producției care să asigure rentabilitatea maximă a întreprinderii. Astfel, pe baza relației (3), conducerea tactică determină **pragul de rentabilitate** care specifică volumul producției pentru care beneficiul (B) este zero :

$$B_j = (p_j - cv_j) q_j - CF_j = 0; \qquad j = \overline{1,n}$$

(p_j = preț de producție unitar).

Soluția ecuației (4) va fi :

$$q_j = \frac{CF_j}{p_j c - v_j}; \qquad j = \overline{1,n} \qquad (4)$$

Volumul optim al activității pentru fabricarea unui produs se determină prin reprezentarea grafică a curbei costurilor totale și a curbei încasărilor dintr-o perioadă considerată. Intersecția celor două curbe redă **volumul producției pentru care beneficiul este maxim.** Orice depășire a producției peste acest punct va duce la micșorarea beneficiului, ca urmare a suprasolicitării capacității de producție.

La nivel strategic, conducerea asigură determinarea traiectoriei întreprinderii în funcționare și corectarea acesteia atunci cînd factorii perturbatori sînt cu implicații majore. Indicatorul sintetici de caracterizare a producției, prin prisma costurilor, vor fi ghidul necesar cunoașterii periodice a eficienței activităților desfășurate pe sectoare. Pe baza rezultatelor obținute și a propunerilor primite, conducerea strategică decide asupra recompenselor și a sancțiunilor care se cuvin personalului. În acest scop, compartimentul de „stat-major" al întreprinderii, desemnat cu elaborarea și fundamentarea deciziilor (oficiul sau centrul de calcul, în general), reunește și sintetizează indicatorii bugetari într-un tablou sinoptic care să permită relevarea situației și a perspectivelor întreprinderii.

Aplicație într-o unitate

O aplicație a metodologiei de bugetare, adaptată la condițiile specifice, s-a făcut într-o unitate a industriei panificației, din Cluj-Napoca.

Fiind vorba de o producție sorto-dimensională, în care ponderea operațiilor manuale este ridicată, bugetarea urmează a se realiza pe elemente de cheltuieli și pe unitate de produs. Existența rețetelor de fabricație, a fișelor tehnologice și a prelucrării electronice a datelor creează cadrul propice bugetării.

Pentru produsele de panificație s-a creat un fișier permanent — **catalog** — care conține rețetele de fabricație. Structura unei înregistrări a fișierului cuprinde : cod secție ; cod produs ; denumire produs ; materiale constitutive (denumire, consum specific, preț unitar, cod) ; preț unitar produs.

Zona **materiale constitutive** se repetă de un anumit număr de ori, în funcție de numărul materialelor care intră în compoziția unui produs. Dacă o materie primă de bază este înlocuită cu o alta auxiliară, calculele se pot realiza tot pentru materia de bază, stabilind ca dată de intrare un indice de echivalență aferent înlocuirii.

Prin prelucrarea datelor din fișier, rezultă consumuri și cheltuieli materiale directe pe structură și pe unitate fizică de produs. Prelucrarea constă în extragerea din fișier a consumurilor specifice pe produse și pe feluri de materiale. Aplicînd relația (1) de calcul, rezultă cheltuielile unitare cu materialele directe.

Rezultatele sînt obținute prin prelucrarea secvențială a fișierului și presupun actualizarea prealabilă a acestuia, în vederea corectării normelor de consum și a prețurilor medii unitare.

Normarea consumurilor de muncă vie este susceptibilă de îmbunătățiri prin determinarea mai exactă a timpilor de fabricație pe operații și pe produse. În acest scop, avînd în vedere fluxul tehnologic, se construiesc arborii de fabricație pe produse. Un arbore cuprinde reprezentarea grafică a operațiilor necesare obținerii unui produs. Prin determinări statistice, pentru fiecare operație se precizează timpul necesar realizării ei în condiții normale de producție. Pe baza fișelor tehnologice, se stabilesc tarifele de retribuire pe operații. Datele rezultate se constituie într-un **fișier permanent al structurilor tehnologice.** O înregistrare a fișierului va conține cu **necesitate** următoarele zone : cod secție ; cod produs ; denumire produs ; operații (timp unitar, tarif, denumire, cod).

Zona **operații** pentru un produs (înregistrare) se va repeta de un număr de ori, în funcție de numărul operațiilor necesare obținerii produsului. Dacă o operație este comună mai multor produse, atunci timpul unitar și tariful operației se vor repartiza proporțional pe produse.

În vederea tratării unitare a datelor, cheltuielile indirecte se evidențiază într-un fișier temporar cu înregistrări de următoarea structură : cod, document, valoare.

Zona **cod** specifică secția în care are loc cheltuiala, natura cheltuielii și contul în care ea se evidențiază. Gradul de variabilitate relativă a fiecărui element se stabilește prin compararea datelor pentru două perioade consecutive.

În scopul de a se asigura o operativitate sporită în activitatea de urmărire și control al realizării indicatorilor bugetari, cheltuielile sînt regrupate în fixe și variabile pe produse.

Pentru elementul „alte cheltuieli variabile" gradul de variabilitate relativă este de 0,1, în timp ce pentru celelalte elemente de cheltuieli variabile este zero.

Aceste relații de calcul permit recalcularea bugetului la orice moment al producției. Compararea datelor bugetare cu cele efective relevă situația producției prin prisma costurilor aferente.

Rezultatele practice ale bugetării confirmă eficiența utilizării metodei în întreprinderi. Multiplele avantaje pe care le oferă atestă necesitatea adoptării bugetelor de cheltuieli în asigurarea autogestiunii întreprinderilor.

Victoria OPREAN, drd. Dumitru OPREAN

Sistem de conducere operativă prin costuri standard

Dezvoltări succesive și lărgirea profilului de fabricație au transformat Întreprinderea „Industria sîrmei" din Cîmpia Turzii într-un adevărat combinat metalurgic, realizînd integrarea tehnologică, accentuînd complexitatea activității de producție și a gestiunii economice. În aceste condiții, consiliul oamenilor muncii și-a îndreptat atenția spre pregătirea aplicării în perspectivă a unui sistem de conducere și control al întregii activități economice prin costuri, cu răspunderea proiectării și implementării căruia a fost însărcinat centrul de calcul al unității.

Acțiunea este facilitată datorită rezultatelor obținute pînă în prezent în planificarea, programarea și urmărirea producției, ca și în realizarea unui sistem de control al producției la nivelul combinatului, al secțiilor și atelierelor, respectiv al grupelor de utilaje (centre de producție). Totodată, un factor determinant l-a constituit necesitatea rezultată din faptul că actuala metodologie de calcul și evidență a costurilor pe faze este postoperativă (rezultatele lunii se cunosc abia la încheierea bilanțului, adică la data de 12—15 ale lunii următoare) și nu răspunde cerințelor fundamentale legate de accentuarea laturilor calitative ale activității combinatului și de noul mecanism economic, respectiv introducerea producției nete ca indicator de bază.

În opinia conducătorului centrului de calcul de la „Industria sîrmei", **Tiberiu Buda**, „a conduce după criterii științifice un combinat metalurgic ca al nostru, cu activitate de producție complexă, în condițiile introducerii indicatorului producție netă înseamnă de fapt **a dezvolta și perfecționa programarea economică a resurselor și a utiliza un sistem de control al «excepției» care, utilizînd avantajele tehnicii electronice de calcul, să permită evaluarea operativă a rezultatelor și luarea de măsuri corective la nivel operațional** — adică la nivelul desfășurării proceselor de producție pe întregul flux al prelucrării metalului în cele 22 de secții și ateliere de producție ale combinatului".

Control la nivelul „centrelor de costuri"

Principiul general al **sistemului de conducere operativă a producției metalurgice prin costuri standard** — conceput la întreprinderea turdeană și care a primit denumirea convențională „sistem COMECS" — este acela că activitatea de control al costurilor trebuie efectuată **la nivelul locului care generează și influențează costurile**, ridicîndu-se apoi treptat la nivelele superioare. În acest fel, la dispoziția conducătorilor sînt puse o serie considerabilă de date care, prin intermediul unui control al „excepțiilor", oferă posibilitatea cunoașterii celor mai diverse aspecte ale activității pe care aceștia o conduc.

În concepția dată COMECS, acesta nu se va limita la un sistem contabil sau la un sistem al tehnicilor standard, ci va fi un sistem al tuturor compartimentelor funcționale ale combinatului, care vor trebui, încă din faza construirii sale, să concure la a-i defini întreaga structură — stabilirea centrelor de costuri, a metodelor sau procedurilor operative standard, a standardelor de bază, a volumului normal al cheltuielilor standard, a prețurilor standard etc.

Rezumînd : **orice conducător — indiferent de treapta ierarhică pe care s-ar afla — devine responsabil de costurile care se suportă în aria în care își desfășoară activitatea.** Aceasta înseamnă, de fapt, că nivelul conducerii strategice a întreprinderii deleagă importanta sa funcție de control al costurilor, conducerii operative (șefi de echipă, maiștri, șefi de secție) care, în acest mod, devin factori activi de conducere și cărora, pentru a putea face față responsabilității ce li se încredințează, trebuie să li se furnizeze informații și să li se asigure asistența necesară.

Sistemul costurilor standard permite — pe lîngă un control, direct, eficient al costurilor — și rezolvarea a numeroase probleme legate de toate domeniile funcționării combinatului, ceea ce îi conferă calitatea unui **instrument de conducere în sprijinul planificării și controlului întregii activități de producție.**

Etapele procesului de proiectare

Procesul de analiză și proiectare a sistemului comportă următoarele etape :

1) stabilirea **„centrelor de costuri"**, respectiv delimitarea locurilor de responsabilitate (pe categorii : de producție, auxiliare, de deservire) ;

2) stabilirea **procedurilor operative standard** (utilizate la calcularea standardelor de bază) ;

3) stabilirea propriu-zisă a **standardelor de bază** — fundamentate pe proceduri operative — la nivelul structurii de producție a combinatului (cantități fizice de materiale, manoperă, energie, cantități de timp ce trebuie folosite pentru realizarea unei unități de produs sau pentru prestarea unei unități de servicii). Ele se împart în standarde : pentru materiale directe ; pentru costuri de prelucrare ; de producție ;

4) stabilirea **standardelor de cheltuieli.** Diversitatea standardelor fizice pentru fiecare centru de producție face necesară conversia lor într-o unitate de măsură identică — valorică — pentru a le omogeniza ca expresie și a le face măsurabile. Se determină astfel : prețuri standard la materiale directe, cheltuieli de regie — fixe și variabile — standard, costuri de revenire standard ;

5) stabilirea **condițiilor** pentru introducerea cheltuielilor standard.

Prelucrarea în timp real

Transpunerea cadrului conceptual — prin mecanismul economic procedural descris, în linii generale, mai sus — într-un sistem operațional trebuie însoțită și de **rezolvarea practică a acestuia cu ajutorul tehnicii electronice de calcul.** Se au în vedere următoarele aspecte :

— crearea **bazei de date tehnico-economice**, în care să fie structurate și gestionate volumul foarte mare de informații supuse prelucrării pe întregul circuit, de la sursă (centre de costuri) pînă la organul de decizie ;

— utilizarea **prelucrării datelor în timp real** (timpul de răspuns al sistemului să fie suficient de scurt pentru a permite să se intervină asupra evoluției fenomenului controlat) ;

— realizarea unui **sistem interactiv**, care să permită utilizatorului de informatică **folosirea calculatorului în regim conversațional**, prin emiterea de ordine într-un limbaj simplu, accesibil, apelarea în condiții de maximă operativitate a informațiilor necesare corespunzător cerințelor analizei sau luării de decizii.

În prezent, la „Industria sîrmei" o echipă interdisciplinară alcătuită din specialiști în problemele de producție, economico-financiare, informaticieni, programatori, ingineri de sisteme își concentrează eforturile pentru accelerarea proiectării sistemului. În paralel se depun diligențele necesare pentru completarea dotării cu tehnică de calcul adecvată.

COMECS se va integra în **sistemul informatic național al metalului**, care va cuprinde toate marile combinate siderurgice și metalurgice din țară.

Adrian RUSU

Metoda conducerii prin bugete

În cadrul măsurilor pentru întărirea autogestiunii economico-financiare în întreprinderi, stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c., s-a hotărît **elaborarea în fiecare unitate economică a bugetului de venituri și cheltuieli**, care trebuie să reprezinte instrumentul de bază al conducerii activității financiare, al asigurării unor beneficii tot mai mari.

Corespunzînd cerințelor etapei actuale de dezvoltare, de accentuare a laturilor calitative ale activității economice, **conducerea prin bugete** reprezintă o metodă modernă pentru cunoașterea veniturilor și cheltuielilor, măsurate în detaliu și cu exactitate matematică. Nu este suficientă cunoașterea bugetului numai la nivelul întreprinderii, ci este necesar și să se cuantifice **contribuția rezultatelor obținute de fiecare compartiment (secție, atelier etc.) la rezultatele totale.** Fără să se suprapună planului, fiind subordonate acestuia, bugetele detaliate pe compartimente (secții, ateliere) și conducători trebuie să reflecte pe perioade scurte posibilitățile cît mai reale de eficiență.

Dată fiind structura organizatorică, conducerii prin bugete trebuie să-i corespundă și o **structură a responsabilităților**, ce se poate defini prin **„centre"** sau **„nuclee"** — de tipul celei arătate în fig. 1.

Bugetele de cheltuieli operează și în situațiile în care indicatorii planului nu pot cuantifica direct activitățile (de exemplu în organizare, în reparații etc.), permițînd astfel controlul executării planului pas cu pas și pe fiecare treaptă de conducere.

Metoda de conducere prin bugete are un caracter economic, urmărind în detaliu cheltuielile, veniturile, beneficiul și producția netă, contribuția fiecărei subunități la realizarea indicatorilor de eficiență pe total întreprindere.

Conducerea prin bugete are caracteristici proprii, cele mai importante fiind legate de:

- **„centrul" sau „nucleul" bugetar și responsabilul acestuia;**
- **contabilitatea bugetelor.**

Pentru introducerea metodei este necesar mai întîi ca în cadrul întreprinderii să fie delimitate ca activități și structuri organizatorice, precum și teritorial, „centre" sau „nuclee" bugetare. Aceste diviziuni trebuie să îndeplinească obligatoriu următoarele condiții:

1) activitatea din cadrul centrului să fie definită prin **indicatori proprii**, cuantificați în etalon bănesc, nu numai fizic;

2) cheltuielile și veniturile realizate de centrul respectiv să poată fi **măsurate** cel puțin la intrarea și ieșirea din acesta;

3) să existe un **responsabil bugetar unic**, care să fie în același timp conducătorul centrului și care să fie poziționat corespunzător în organigrama și statele de plată ale întreprinderii.

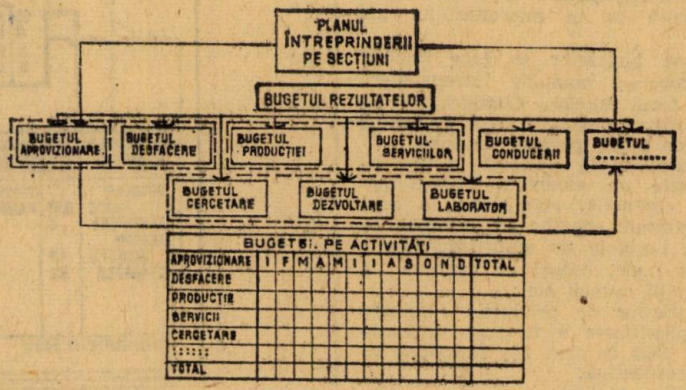

Fig. 2 : *Concept al bugetelor pe activități*

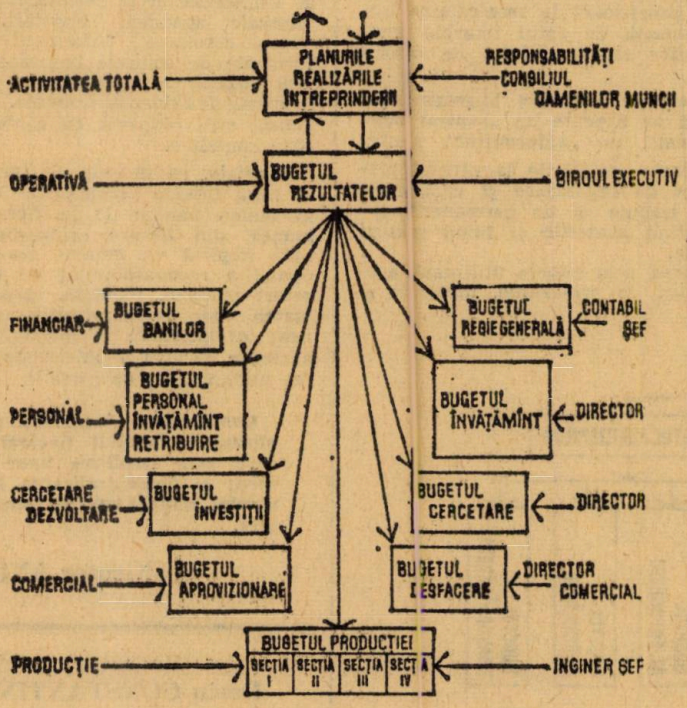

Fig. 1 : *Planul și construcția bugetară*

Contabilitatea fiecărui „centru-nucleu" servește ca furnizor de informații, satisfăcînd în primul rînd cerințele conducătorilor din întreprindere și apoi cele ale sistemelor superioare.

Aplicată la nivelul celulei de bază a economiei naționale — întreprinderea, conducerea prin bugete se poate efectua pe **funcțiuni** sau pe **activități** structurate după organizarea internă a întreprinderii, prezentată aproximativ în fig. 2.

Exemplificăm conținutul bugetelor la principalele activități:

● **BUGETUL APROVIZIONĂRII** se întocmește în funcție de normele prestabilite ale consumurilor de materii și materiale, corectate cu stocurile de la începutul perioadei și cele preliminate la sfîrșitul perioadei, care trebuie să fie egale cu nivelul rezultat din calculul normelor de stoc și al normativelor mijloacelor circulante aprobate pentru perioada respectivă — obținîndu-se astfel necesarul de aprovizionat, transformat în expresie valorică.

● **BUGETUL DESFACERII** se întocmește pe baza contractelor încheiate cu beneficiarii. El cuprinde vînzările totale la preț de livrare, cheltuieli cu depozitarea stocurilor de produse finite, cheltuieli aferente producției destinate exportului, cheltuieli de desfacere (ambalare, etichetare etc.), dobînzi aferente creditelor pentru stocuri de produse finite fabricate în avans etc.

● **BUGETUL PRODUCȚIEI** are la bază bugetul desfacerii, influențat cu stocurile de semifabricate și producția neterminată, obținîndu-se producția finită și cheltuielile de fabricație. Bugetul se întocmește pe baza normelor de consum pentru materii prime, materiale, piese de

schimb, utilităţi industriale, cheltuieli cu amortizarea, retribuţii, randamentul maşinilor, timpul maxim disponibil, ţinîndu-se seama şi de măsurile tehnico-organizatorice aprobate în adunarea generală a oamenilor muncii. Fig. 3 redă un micromodel al bugetului producţiei pentru o întreprindere din industria textilă.

● **BUGETUL CONDUCERII** trebuie să cuprindă atît cheltuielile conducerii generale a întreprinderii, cît şi cheltuieli ale unor activităţi ce nu pot fi incluse în alte bugete.

Într-o structură bugetară realizată pe activităţi, toate bugetele au legături valorice corelative directe între ele, ce se pot prezenta ca în micromodelul din fig. 4.

Pregătirea bugetelor se face imediat după aprobarea planului întreprinderii de către forul tutelar. Conducătorii de „centre-nuclee" bugetare îşi întocmesc proiectul de buget propriu pe baza:

— realizărilor din perioada precedentă, furnizate de evidenţa tehnico-operativă şi contabilă, referitoare la normele de consum specific de materiale şi manoperă, normele de amortizare, cheltuielile de regie, indicii de creştere a productivităţii muncii etc.;

— capacităţilor de producţie existente şi celor planificate a fi puse în funcţiune, sau care se scot din funcţiune în perioada respectivă;

— preţurilor materiilor şi materialelor (din cataloagele de preţuri) şi tarifelor de transport etc.

În vederea bunei pregătiri a bugetelor, pentru fiecare activitate trebuie să se dispună de elemente statistice din perioada de bază şi să se ţină seama de efectele prezumate ale planurilor de măsuri tehnico-organizatorice, în ce priveşte îmbunătăţirea indicatorilor faţă de cei planificaţi, în unităţi fizice şi valorice.

Proiectul de buget astfel pregătit se aprobă de organul ierarhic imediat superior responsabilului de „centru-nucleu", iar în final de către biroul executiv şi consiliul oamenilor muncii.

Executarea bugetelor revine „centrului-nucleu" şi responsabilului bugetar, făcîndu-se pe baza unor indici şi indicatori specifici fiecărei activităţi. Neexistînd tipare sau reţete, fiecare responsabil trebuie să găsească soluţiile cele mai corespunzătoare specificului activităţii „centrului-nucleu".

În cazul apariţiei unor perturbări în execuţia bugetară, datorită unor cauze proprii activităţii centrului, se iau măsurile ce se impun pentru revenirea la

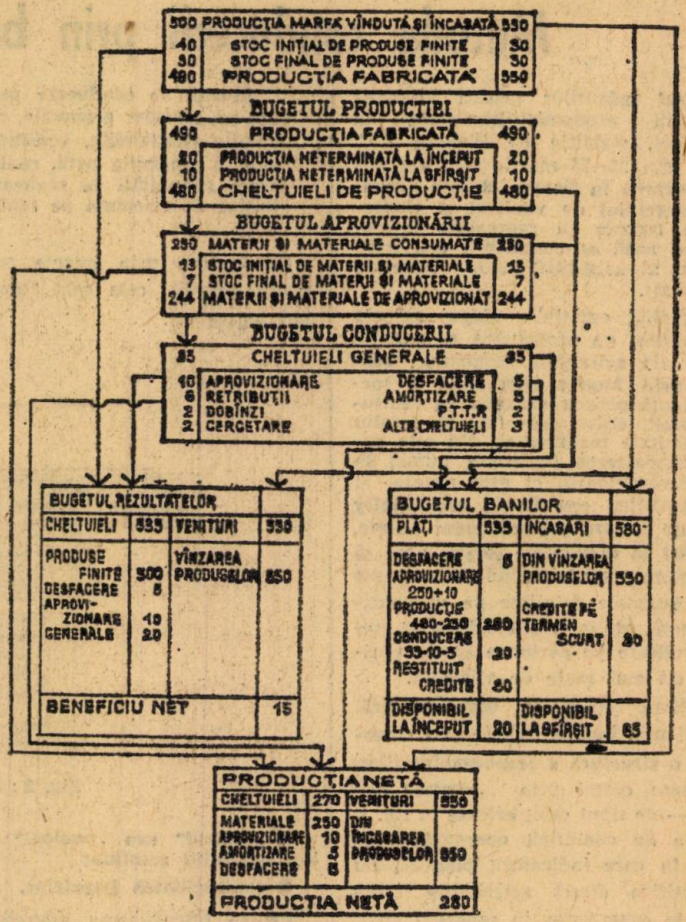

Fig. 4 : *Legăturile valorice cu structura bugetară (cifre ipotetice)*

traseul normal. În cazul în care abaterile provin din activităţi exterioare centrului, se procedează la recalcularea bugetului, avizată de şeful ierarhic imediat superior responsabilului de centru bugetar.

În tot timpul execuţiei bugetare este necesar să se execute un **„control operativ curent"**, un **„autocontrol"**, pentru a se cunoaşte realizările la nivelul primei trepte de organizare şi conducere. Controlul trebuie să fie permanent, activ, depistînd abaterile şi luînd măsuri de corecţie.

Conducerea prin bugete utilizează aceleaşi tehnici de previziune, urmărire şi control comune planificării bugetare şi raportării datelor în domeniul costurilor, al veniturilor şi al rezultatelor. Una din tehnicile specifice bugetării o constituie corelarea informaţiilor valorice furnizate de centrele bugetare, de sistemul bugetar al întreprinderii şi a celor furnizate de evidenţa contabilă. Această legătură este realizată cu ajutorul conturilor contabile.

Bugetele, ca metodă de conducere, au la bază faptele economice cuantificate în etalon bănesc de la fiecare loc de muncă, din fiecare centru-nucleu. Metoda implică un anumit grad de autonomie a responsabilului de centru bugetar; măreşte, totodată, răspunderea în luarea unor decizii; facilitează previziunea; înregistrează la momentul oportun abaterile ce apar şi înlesneşte astfel luarea unor măsuri de corecţie.

Considerăm că metoda poate fi aplicată la nivelul fiecărei întreprinderi, prin stabilirea unor bugete pe secţii şi descentralizarea lor pînă la nivelul echipei sau al zonei de deservire.

Nicuşor ANDRONE

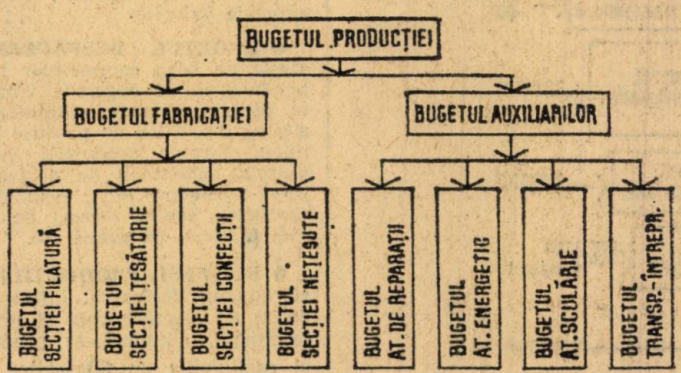

Fig. 3 : *Bugete ale producţiei*

Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

PROBLEMA RĂSPUNDERII PATRIMONIALE A MEMBRILOR ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ

Problema aceasta, dificilă și încărcată de consecințe de o însemnătate excepțională pentru viața oricărei întreprinderi, a răspunderii patrimoniale a membrilor unui organ de conducere colectivă care, printr-o decizie pe care a adoptat-o a cauzat unității un prejudiciu, a format obiectul unor dezbateri pasionante, înverșunate dar din păcate, lipsite de o concluzie clară și practică. Pe rînd, Asociația juriștilor, Academia de Științe Sociale și Politice, Consiliul legislativ au organizat sesiuni științifice, simpozioane, dezbateri pe această temă. Publicațiile de specialitate — juridică și economică — i-au acordat coloane însemnate. Lucrări teoretice de reală ținută s-au aplecat asupra ei. Și totuși, problema a rămas mulți ani fără soluție, deoarece— aceasta era explicația în ultimă analiză, — textele de lege nu se ocupau cîtuși de puțin de ea.

Revirimentul a venit în noua Lege nr. 5/1978 care a dedicat răspunderii biroului executiv un text amplu și plin de substanță. Însemnătatea acestuia ne-a făcut ca, devansînd ordinea problemelor pe care intenționam să le abordăm în cuprinsul acestei rubrici, să ne oprim deîndată asupra ei.

În lipsa unui text precis, se puteau face multe speculații asupra naturii și structurii răspunderii. Oricine trebuia să admită că, dacă un organ de conducere adoptă o decizie prejudiciabilă pentru unitatea condusă, el trebuie să despăgubească această unitate. De ce reguli va asculta însă această răspundere? Era de reținut, mai întîi, că din organele de conducere colectivă făceau parte pe lîngă persoane încadrate cu contract de muncă la unitatea condusă și altele „din afara unității". Neavînd contract de muncă cu unitatea, acestora nu li se puteau aplica dispozițiile privitoare la răspunderea materială din Codul muncii. Se discuta în aceste condiții, cu argumente bogate, dacă pentru aceștia va trebuie să opereze răspunderea civilă, din Codul civil — iar nu cea din dreptul muncii și dacă aceasta din urmă era aplicabilă chiar pentru membrii ce sînt încadrați în unitate. Aceasta nu numai fiindcă e greu de conceput o diferențiere de regim între diferitele categorii de membri, dar și pentru că, teoretic vorbind, se poate admite că activitatea desfășurată în organul de conducere este de o natură diferită de aceea ce face obiectul contractului de muncă. Să lucrezi la strung este o activitate cu totul diferită de cea de a participa la adoptarea unor decizii economice sau juridice bunăoară. Activitatea de conducere — s-ar putea deduce de aici — o depășește pe cea care face obiectul contractului de muncă, deci nu justifică prin ea însăși aplicarea Codului muncii în materie de răspundere, în lipsa unui text expres de lege.

Am evocat — evident, simplificînd — această discuție, spre a învedera cît de salutară a fost intervenția Legii nr. 5/1978.

Textul art. 38 și 49 din lege cantonează răspunderea materială la biroul executiv. În diviziunea de atribuții pe care legea o realizează între consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al acestuia, celui dintîi îi revin, în general, atribuții de orientare, directivare și control. Deciziile ce pot da naștere la prejudicii apar, în genere, în activitatea de conducere operativă, deci responsabilitatea patrimonială va cădea pe umerii organului colectiv de conducere operativă. Se prevede că membrii biroului executiv au răspunderea materială colectivă pentru pagubele cauzate unității din vina lor.

Așadar, indiferent de natura raportului care îi leagă de unitate prin voința suverană a legii, membrii biroului executiv vor răspunde potrivit Codului muncii. Termenul de „răspundere colectivă" nu trebuie înțeles în sensul că legea ar introduce o modalitate specifică de răspundere, cum ar fi de exemplu, solidaritatea. Răspunderea, în dreptul muncii este conjugată, în sensul că fiecare din autorii prejudiciilor poate fi urmărit numai pentru partea din prejudiciu pe care trebue să o acopere personal. Termenul de „colectivă" are, în acest context, semnificația de a face o distincție între răspunderea membrilor biroului executiv ca atare și cea personală a directorului sau contabilului șef. Legea prevede în mod expres în acest sens că răspunderea membrilor biroului executiv pentru hotărîrile adoptate nu exclude răspunderea directorului și contabilului șef.

Legiuitorul a fost, în mod evident, preocupat să împiedice pratica de a trece asupra biroului executiv răspunderea pentru anumite hotărîri pe care trebuie să le adopte directorul și contabilul șef.

Se precizează — fapt care vizează răspunderea individuală nu cea „colectivă", — că angajarea cheltuielilor materiale și bănești ale unității se face, potrivit legii, numai de către director și contabilul șef. Aceștia — prevede legea — răspund de respectarea disciplinei de plan contractuale și financiare, de luarea măsurilor pentru asigurarea integrității avutului obștesc, dezvoltarea și gospodărirea eficientă a bunurilor încredințate, avînd obligația de a refuza, în condițiile legii, orice operație patrimonială care contravine dispozițiilor legale.

S-au făcut prin aceasta, pași hotărîți înainte, pe calea rezolvării legislative a problemei răspunderii organelor de conducere colectivă.

Dr. VICTOR DAN ZLĂTESCU

contract economic

SANCȚIONAREA DEPĂȘIRII CONSUMULUI DE GAZE NATURALE

Așa cum rezultă din art. 1 al recentului Decret nr. 243/1978 privind regimul distribuției și consumului de gaze naturale (publicat în Buletinul Oficial nr. 58 din 13 iulie 1978), utilizarea și valorificarea superioară a gazelor naturale, în condițiile rezervelor limitate de gaze, impune, ca o cerință deosebită pentru economia națională, folosirea rațională și gospodărirea cît mai judicioasă a acestora, în cadrul cantităților prevăzute prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Preocupări legislative în acest sens nu au lipsit nici în trecut și ne vom referi la ele numai în măsura în care interesează problema pe care o tratăm și anume, sancționarea depășirii consumului de gaze naturale de către unitățile socialiste.

Pînă la intrarea în vigoare a decretului pe care l-am amintit, penalitățile pentru depășirea consumului de gaze naturale au fost cele stabilite prin H.C.M. nr. 332/1976, emisă în baza Decretului nr. 861/1973.

Prin art. 7 din acest decret s-a prevăzut că se vor percepe penalități de pînă la 100% față de prețurile de livrare, pentru cantitățile de gaze naturale consumate în plus de unitățile socialiste, față de normele de consum aprobate prin plan. Pentru situația cînd unele întreprinderi nu au norme de consum aprobate prin plan, s-a prevăzut că penalitățile se vor aplica la depășirea consumului de gaze naturale față de cantitatea contractată pa baza cotei repartizate prin plan.

În temeiul Decretului nr. 681/1973 s-au emis Normele aprobate prin H.C.M. nr. 332/1976 care conțin penalități diferențiate pentru fiecare abatere de la consumul normat de gaze naturale.

În aplicarea acestor acte normative, practica arbitrală a fost confruntată cu situația în care normele de consum nu se încadrau în repartițiile emise pentru unitățile în cauză. Cu alte cuvinte, cantitățile de gaze naturale alocate prin repartiții nu acopereau necesitățile acelor unități, necesități rezultate din raportarea normelor de consum la producția planificată.

S-a pus problema dacă în asemenea situații, unitățile economice care consumau gazele naturale cu depășirea cotei repartizate, dar, în același timp, respectau normele de consum, datorau sau nu penalități aferente cantităților de gaze naturale consumate cu depășirea cotei repartizate și contractate.

Răspunsul care s-a dat a fost afirmativ.

Reținem, în acest sens, următoarele considerente din Decizia primului arbitru de stat nr. 581/1978 :

„Examinînd susținerile petiționarei, se constată că într-adevăr, potrivit art. 7 din Decretul nr. 681/28 decembrie 1973 — privind stabilirea prețurilor de producție și livrare la produsele din ramurile extracție și transportul țițeiului și gazelor naturale — se vor percepe penalizări de pînă la 100% față de prețurile de livrare pentru cantitățile de gaze naturale consumate de unitățile socialiste în plus față de normele de consum aprobate prin plan.

Pentru situația cînd unele întreprinderi nu au norme de consum aprobate prin plan, alin. 2 al aceluiași articol s-a prevăzut că penalitățile se vor aplica la depășirea consumului de gaze naturale față de cantitatea contractată pe baza cotei repartizată prin plan.

Întrucît însă prin Normele de aplicare a penalităților prevăzute de art. 7 din Decretul nr. 681/1973, norme aprobate prin H.C.M. nr. 332/1976, s-a stabilit în sarcina unităților consumatoare obligația de a determina și înscrie în anexa la contract cantitatea de gaze naturale rezultată din volumul producției și norma de consum, cu respectarea repartițiilor anuale și trimestriale, rezultă că normele de consum aprobate prin plan trebuie să se încadreze în repartiția de gaze primită de unitatea consumatoare.

De altfel, această reglementare este în concordanță cu politica economică a statului de folosire rațională și economisire a combustibilului.

Avînd în vedere că repartițiile primite de consumatorii de gaze naturale, fiind date pe baza prevederilor planului de stat, sînt obligatorii, urmează a se conchide că și necesarul de gaze naturale rezultat din volumul producției și norma de consum trebuie să se încadreze în aceste repartiții. În consecință, penalitățile se aplică pentru depășirea consumului de gaze naturale în raport cu cantitatea repartizată și contractată.

Ca urmare, este lipsită de relevanță împrejurarea că, în speță, unitatea consumatoare a făcut dovada că a avut norme de consum aprobate prin plan pe care le-a respectat, întrucît prin reglementarea instituită prin normele sus-menționate s-a urmărit disciplinarea consumatorilor, în sensul de a se încadra în repartiția primită".

Această orientare a practicii arbitrale interesează și în condițiide abrogării actelor normative respective, deoarece ele pot fi invocate în legătură cu penalitățile aplicate abaterilor săvîrșite anterior intrării în vigoare a Decretului nr. 243/1978. Penalitățile fiind obținute de întreprinderile care furnizează gazele naturale prin decontare bancară, pretențiile privind restituirea sumelor încasate cu acest titlu se pot valorifica în termen de 18 luni, conform art.3 din Decretul nr. 167/1958.

Am invocat soluția adoptată de practica arbitrală sub imperiul vechii reglementări, pentru a se scoate în evidență faptul că orientarea acestei practici s-a înscris pe actuala linie adoptată de legiuitor.

Într-adevăr, art. 14 din recentul Decret nr. 243/1978 prevede că „pentru cantitățile de gaze naturale consumate de unitățile socialiste în plus față de cele repartizate lunar se vor percepe penalizări, a căror valoare va fi de 10 ori mai mare decît prețurile de livrare în vigoare".

Se observă, că s-a renunțat la condiționarea aplicării penalităților de depășirea normelor de consum. Cu alte cuvinte, din punctul de vedere al aplicării penalităților, este indiferent dacă unitatea respectivă s-a încadrat sau nu în normele de consum. Ceea ce interesează, sub acest aspect, este numai faptul dacă cantitatea consumată se încadrează sau depășește cantitatea de gaze naturale repartizată.

Pe lîngă acest element, sînt de relevat și alte deosebiri față de reglementarea anterioară.

Astfel, coeficientul de penalitate a fost mărit substanțial. Potrivit art. 7 din Decretul nr. 681/1973, penalitățile puteau să ajungă pînă la maximum 100% din prețul gazelor consumate în depășire (cu diferențierile, în cadrul acestui plafon, stabilite prin H.C.M. nr. 332/1976), pe cînd noul decret prevede o penalitate egală cu de 10 ori prețul gazelor consumate în depășire.

În reglementarea anterioară, penalitățile se aplicau în raport cu depășirile de consum trimestriale, pe cînd potrivit Decretului nr. 243/1978 penalitățile se percep față de depășirile lunare.

Acest mod de determinare a penalităților este în concordanță și cu noile elemente pe care decretul menționat le cuprinde referitor la planificarea consumului de gaze naturale. Din dispozițiile art. 3 rezultă că repartițiile vor cuprinde eșalonarea cantităților nu numai pe ani și trimestre, dar și pe luni, ceea ce va permite stabilirea depășirilor și deci, a penalităților nu numai pe trimestre — așa cum s-a procedat pînă acum — dar și pe luni.

Dacă sub reglementarea anterioară depășirile de consum dintr-o lună se puteau compensa cu economiile realizate în altă lună din cadrul aceluiași trimestru, în condițiile Decretului nr. 243/1978 o atare compensare nu mai este posibililă. Deci, economiile înregistrate de aceeași unitate consumatoare în alte luni ale trimestrului sau anului, nu vor folosi la compensarea unor depășiri lunare.

Ca și în reglementarea anterioară, penalitățile nu rămîn în patrimoniul întreprinderilor furnizoare de gaze naturale. Acestea sînt obligate să le verse la buget pînă la finele lunii următoare.

Penalitățile se obțin prin dispozițiile de încasare care se decontează fără acceptul unității consumatoare. Din această cauză, socotim că utilizarea decontării bancare este obligatorie, unitățile furnizoare neputînd folosi calea acțiunii pentru a încasa penalitățile prin hotărîre arbitrală.

Alineatul final al art. 14 din Decretul nr. 243/1978 cuprinde următoarele prevederi : „Achitarea penalităților prevăzute în prezentul articol nu scutește unitatea consumatoare de plata, către unitatea de distribuție sau transport gaze, a celorlalte penalități prevăzute de lege".

Socotim că este vorba de alte abateri de la disciplina de plan și contractuală decît consumarea gazelor naturale cu depășirea cantității repartizate. Astfel, de pildă, este posibil ca prețul cantității de gaze naturale consumate în depășire să fie achitat cu întîrziere. În această situație, unitatea consumatoare datorează și penalitățile prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970. Într-adevăr, avem de a face cu două abateri : depășirea prin consum a cantității de gaze naturale repartizate și achitarea cu întîrziere a contravalorii gazelor consumate în depășire. Aceste abateri sînt sancționate prin penalități distincte.

I. ICZKOVITS

transport

LIPSURILE CANTITATIVE PRODUSE ÎN TIMPUL TRANSPORTULUI – CONSECINȚE

Aprovizionarea tehnico-materială, ca și livrarea mărfurilor destinate comerțului socialist, implică încheierea — în majoritatea cazurilor — a contractului de transport, alături de cel de furnizare. Din executarea acestor contracte rezultă, uneori, consecințe negative care ar putea fi evitate dacă toate unitățile socialiste ar cunoaște și ar aplica corect reglementările juridice proprii fiecărui contract.

Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste prevăd — la pct. 90 — dreptul unității beneficiare de a refuza plata prețului produselor care nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare fixat de bancă.

Dacă neprimirea produselor este consecința unor împrejurări imputabile unității furnizoare, refuzul de plată, exercitat pentru motivul de mai sus, nu ridică probleme.

Se întîmplă însă, ca lipsa — totală sau parțială — a produselor la destinație să se datoreze unor evenimente survenite în timpul transportului, evenimente de care este răspunzător cărăușul. Unitățile beneficiare practică, de regulă, și în asemenea cazuri refuzuri de plată.

În privința lipsurilor parțiale, adică în situația transporturilor eliberate unității beneficiare cu diferențe cantitative în minus, dreptul la acțiune împotriva cărăușului aparține acestei din urmă unități. Prin ipoteză, fiind refuzată de către unitatea furnizoare plata prețului aferent lipsurilor cantitative constatate, se pune problema modului cum se recuperează, de la cărăușul în culpă, daunele echivalente cu valoarea lipsurilor.

Unitatea beneficiară fiind, așa cum s-a arătat, singura în drept să-l acționeze pe cărăuș, unitatea furnizoare care este lipsită de prețul aferent lipsurilor constatate, nu are posibilitatea de a formula pretenții față de cărăuș. Ea este în drept s-o acționeze numai pe unitatea beneficiară și întrucît valorifică față de aceasta dreptul de a obține prețul unor produse livrate, pretențiile sale sînt supuse termenului de prescripție de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958. În schimb, pretențiile unității beneficiare față de cărăuș se prescriu în 6 luni, conform art. 4 lit. e din același decret. Deosebirea dintre cele două termene de prescripție face să se ivească uneori dificultăți în calea angajării răspunderii cărăușului.

De pildă, într-un litigiu, unitatea furnizoare a expediat produsele la 12 mai 1977. Ele au ajuns la destinație în 17 mai 1977 cînd s-a și încheiat cuvenitul proces verbal de constatate a lipsurilor cantitative. La 22 mai 1977, unitatea beneficiară a refuzat la plată, din suma ce i-a fost facturată, valoarea produselor constatate lipsă.

Unitatea furnizoare, prevalîndu-se de termenul de prescripție de 18 luni, amintit mai sus, a introdus acțiune împotriva unității beneficiare abia la 16 iunie 1978. Primind acțiunea, unitatea beneficiară a chemat în garanție, la 28 iunie 1978, pe cărăușul vinovat efectiv de producerea lipsurilor cantitative. Acesta a invocat, în mod justificat, excepția de prescripție întrucît de la data eliberării transportului — 17 mai 1977 — și pînă la introducerea cererii de chemare în garanție — 28 iunie 1978 — a fost depășit termenul de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958.

Cum s-ar fi putut evita consecințele păgubitoare ale prescrierii dreptului la acțiune față de cărăuș?

O primă modalitate ar fi constat în formularea acțiunii față de unitatea beneficiară în mai puțin de 6 luni de la constatarea lipsurilor, situație în care această unitate ar fi avut posibilitatea să introducă cererea de chemare în garanție fără depășirea termenului de prescripție.

O altă posibilitate ar fi constat în cesionarea, din partea unității beneficiare, a dreptului de a-l acționa pe cărăuș. Pe baza unei astfel de cesiuni, unitatea furnizoare ar fi putut valorifica ea împotriva cărăușului drepturile rezultînd din producerea lipsurilor cantitative în timpul transportului. O asemenea cesiune putea fi făcută la cererea unității furnizoare sau din inițiativa celei beneficiare. Pentru a fi eficientă, cesiunea trebuia transmisă înainte de împlinirea termenului de prescripție de 6 luni pentru ca unitatea furnizoare să fie în situația de a-l putea acționa pe cărăuș în cadrul termenului legal de prescripție.

O ultimă posibilitate este aceea de a se acționa cărăușul de către unitatea beneficiară înlăuntrul termenului de prescripție de 6 luni, chiar dacă această unitate, refuzînd să achite unității furnizoare prețul corespunzător lipsurilor cantitative constatate, nu a înregistrat un prejudiciu concret și actual.

Socotim că această din urmă împrejurare nu-i răpește unității beneficiare dreptul de a-l acționa pe cărăuș. Într-adevăr, refuzul de plată practicat nu are caracter definitiv, unitatea furnizoare avînd nu numai posibilitatea, dar și obligația de a acționa pe toate căile în vederea obținerii integrale a prețului care i se cuvine legal. De asemenea, dată fiind natura raporturilor dintre unitățile socialiste, obținînd despăgubiri de la cărăuș, unitatea beneficiară, oricum, ar reveni asupra refuzului de plată inițial și întrucît nu ar proceda astfel, ar avea de suportat consecințele legale.

Desigur că, în toate modalitățile la care ne-am referit este indicat să se utilizeze, prealabil acționării cărăușului, reclamația administrativă. Prin efectul suspensiv de prescripție al introducerii reclamației, termenul de prescripție, în mod practic, se poate majora pînă la 9 luni, interval suficient pentru deslușirea și rezolvarea tuturor problemelor ivite în raporturile: unitate furnizoare-cărăuș-unitate beneficiară.

În cazul lipsurilor totale, adică cînd transportul nu sosește deloc la destinație, iar unității beneficiare nu i se eliberează nici o cantitate din produsele încredințate spre transport, dreptul la acțiune împotriva cărăușului aparține unității furnizoare.

De la această regulă există o singură excepție, prevăzută de art. 85 pct. 3 lit. b din Regulamentul de transport CFR. Anume, dreptul de a acționa aparține unității beneficiare dacă i s-a eliberat scrisoarea de trăsură ori dacă, după sosirea mărfurilor în stația de destinație, a cerut căii ferate să i se remită scrisoarea de trăsură și să i se elibereze mărfurile.

În situațiile obișnuite, cînd dreptul de a-l acționa pe cărăuș rămîne asupra unității furnizoare, aceasta trebuie să-și valorifice dreptul în cadrul termenului de prescripție de 6 luni, contrar, se produc consecințe păgubitoare.

Astfel, unui combinat siderurgic i s-a refuzat în totalitate plata prețului laminatelor livrate, pe motiv că nu s-a primit de către unitatea beneficiară vagonul în care erau încărcate respectivele laminate.

În loc să se îndrepte contra căii ferate, față de care dreptul de a acționa îi aparținea în mod exclusiv, unitatea furnizoare a stăruit pe lîngă cea beneficiară să revină asupra refuzului de plată, argumentînd că, potrivit art. 16 din Legea nr. 71/1969, odată ce face dovada că a încredințat laminatele spre transport cărăușului, dreptul de administrare directă a trecut asupra unității beneficiare care, pe acest considerent, are obligația de a-i plăti prețul, chiar dacă nu a primit produsele.

Această argumentare omite prevederile art. 131 din Legea finanțelor și pct. 90 din normele citate, potrivit cărora unitatea beneficiară era în drept să-și mențină refuzul pînă la data primirii produselor, în condițiile în care unitatea furnizoare nu i-a cesionat dreptul de a-l acționa pe cărăuș și, prin urmare, nu a pus-o în situația de a putea obține despăgubiri de la calea ferată.

Stăruind în acest punct de vedere neîntemeiat și omițînd să formuleze reclamație administrativă în legătură cu pierderea produselor în timpul transportului, combinatul siderurgic la care ne referim a lăsat să treacă termenul de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 pentru acțiunile îndreptate împotriva cărăușului în temeiul unui contract de transport. Datorită prescrierii pretențiilor sale față de calea ferată, a avut de suferit însemnate consecințe păgubitoare.

Asemenea consecințe se produc și în legătură cu transporturile efectuate în trafic internațional, dacă partea îndreptățită nu-și formulează în termen pretențiile față de cărăuș.

Este cazul unui beneficiar de import care a figurat ca destinatară în scrisoarea de trăsură internațională. Lipsurile cantitative s-au constatat la frontiera română cu ocazia transbordării mărfurilor din vagonul căii ferate străine în 3 vagoane CFR pentru care s-au întocmit tot atîtea scrisori de trăsuri interne în care figurau ca destinatare unitățile consumatoare.

Beneficiarul de import nu a formulat reclamație administrativă și nici nu a introdus acțiune împotriva căii ferate, socotind că această obligație revenea unităților consumatoare.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1229/1978 s-a reținut că acest punct de vedere este greșit, întrucît lipsurile cantitative fiind stabilite la frontieră, prin proces-verbal comercial, beneficiarul de import, în calitate de destinatar în scrisoarea de trăsură internațională, avea obligația să valorifice dreptul la dezdăunare față de cărăuș.

Referitor la unitățile consumatoare, s-a arătat că ele nu erau în drept să acționeze calea ferată din moment ce nu li s-a transmis o cesiune în condițiile legii.

Ca atare, s-a conchis că neacționarea în termen a cărăușului este imputabilă beneficiarului de import „care urmează să suporte daunele echivalente cu prețul produselor lipsă ce nu poate fi recuperat ca urmare a depășirii termenului de prescripție".

H. MATEI

întrebări — răspunsuri

M. Nicolae (Ilfov) întreabă dacă este valabil contractul economic semnat din partea unității beneficiare de către o persoană încadrată în muncă care nu are calitatea de director al unității respective.

Potrivit art. 40 din Legea nr. 5/1978, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste, directorul întreprinderii angajează unitatea în raporturile cu persoanele juridice și fizice, precum și în fața organelor jurisdicționale. De asemenea, poate da împuternicire de reprezentare în acest scop și altor cadre din întreprinderea respectivă.

Aceste dispoziții legale sînt aplicabile și în materia încheierii contractelor economice.

Prin urmare, contractul în cauză se consideră valabil încheiat dacă persoana încadrată care l-a semnat a fost împuternicită în acest sens de către directorul unității beneficiare.

T. Palade (Brașov) întreabă dacă următor transferării mijloacelor fixe de la o unitate socialistă de stat la alta se pot formula pretenții în legătură cu costul unor lucrări de reparații capitale care nu erau total amortizate la data transferului.

Din scrisoarea dv. rezultă că transferul s-a dispus fără plată, în condițiile art. 1 din Decretul nr. 409/1955. În această situație, transferul se face cu titlu gratuit, iar dacă mijloacele fixe nu erau amortizate integral obligația de a vărsa, în continuare, amortismentele revine unității socialiste dobînditoare. Nu se poate pune problema ca această unitate să achite celei de la care s-au transmis mijloacele fixe, în totalitate sau în parte, costul lucrărilor de reparații capitale executate anterior transferului.

D. Teodorescu (București) solicită lămuriri în privința efectelor pe care predarea cu întîrziere a documentației de execuție le produce asupra răspunderii unității de construcții-montaj pentru nepredarea în termen a obiectelor contractate.

Întîrzierea unității beneficiare în îndeplinirea obligației de predare a documentației de execuție nu rămîne, de regulă, fără efecte asupra posibilității unității de construcții-montaj de a termina lucrările la termenul contractual. Acest termen nu se decalează însă, în mod automat, așa cum susțineți dv., cu perioada de întîrziere în predarea documentației. Consecințele acestei întîrzieri se examinează, de la caz la caz, în funcție de condițiile concrete de execuție și ținînd seama de faptul că unitate de construcții-montaj este obligată să acționeze pentru reducerea întîrzierii.

I. Dobre (Craiova) se interesează de efectele pe care le produce modificarea repartiției, prin reducerea cantității de produse care formează obiectul contractului în situația în care unitatea beneficiară refuză să ia în considerare modificarea repartiției.

Modificarea sarcinii de plan, dispusă în condițiile legii, nu poate să rămînă fără efecte în privința contractelor economice încheiate. Refuzul unității beneficiare de a recunoaște modificarea intervenită, nu împiedică modificarea corespunzătoare a contractului, respectiv adaptarea acestuia la sarcina de plan modificată.

A. Mătase (Buzău) solicită lămuriri asupra competenței materiale a arbitrajului în funcție de valoarea pretențiilor întemeiate care formează obiectul acțiunii deduse soluționării.

Este exact ceea ce învederați dv. în sensul că valoarea litigiului constituie unul dintre elementele pe baza cărora se determină competența materială a organelor arbitrale. Interesează însă valoarea pretențiilor formulate de către unitatea reclamantă iar nu valoarea pretențiilor întemeiate. Deci, atîta vreme cît unitatea reclamantă nu-și reduce acțiunea la suma pentru care unitatea pîrîtă consideră că sînt întemeiate pretențiile, competența materială nu poate fi verificată decît în raport cu valoarea pretențiilor formulate.

N. Piriian (Sibiu) se interesează de condițiile în care poate fi angajată răspunderea unității beneficiare pentru nepreluarea produselor contractate.

Practica arbitrală a reținut, în mod constant, în sarcina unităților furnizoare, obligația de a face tot ceea ce depinde de ele pentru a-și executa prestația la termenul prevăzut în contract.

Ca urmare nu se justifică angajarea răspunderii unității beneficiare pentru plata penalităților de întîrziere în preluarea produselor, atîta timp cît unitatea furnizoare nu a depus toate stăruințele pentru efectuarea livrării, respectiv nu a luat măsura expedierii produselor către unitatea beneficiară, făcînd în prealabil, verificarea lor cantitativă și calitativă.

A. Tauber (București) se interesează de consecințele pe care le produce de faptul că unitatea de construcții-montaj cu proces-verbal de predare-primire asupra răspunderii antreprenorului pentru nerespectarea termenului de predare a lucrărilor.

Practica arbitrală (Decizia PAS nr. 1135/1978) a admis că, în asemenea cazuri, antreprenorul datorează penalitățile pînă la predarea — preluarea efectivă a lucrărilor, dar cu condiția admiterii lor ulterioare la recepție.

Asemenea efecte nu se produc însă dacă lucrurile sînt respinse la recepție pe motive de calitate necorespunzătoare.

A. Tudorache (Iași) solicită lămuriri în privința consecințelor juridice care se produc dacă unitatea furnizoare, la stabilirea prețului produselor, nu are în vedere costurile reale.

Aceste consecințe sînt prevăzute de art. 147 din Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor.

Potrivit dispozițiilor normative citate, în situațiile în care, din controalele efectuate sau din postcalculațiile produselor noi, se constată o creștere nejustificată a rentabilității — ca urmare includerii în calculațiile de preț sau tarif a unor cheltuieli de producție supraevaluate, a altor elemente de preț mai mari decît cele legale sau din cauza abaterii de la normele de fabricație sau rețetele de fabricație prevăzute în standardele de stat, normele interne sau caietele de sarcini — unitățile de stat sînt obligate să transmită la buget beneficiul suplimentar astfel realizat, ca necuvenit.

H. M.

● **VIORICA VASILACHE, Vatra Dornei** — Fiind absolventă de liceu și avînd o activitate de peste 12 ani în funcții de gestionar, vînzător-încasator, impiegat de mișcare, îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 (anexa 2 poziția 69) pentru ocuparea funcției de contabil. Față de prevederile H.C.M. nr. 69/1975 (anexa 2) unitatea a avut dreptul și competența să vă încadreze la gradația avută anterior (gradația 10). Nu este legală eventuala modificare unilaterală a retribuției ce vi s-a stabilit. Adresați-vă comisiei de judecată.

● **ECATERINA PATZANOVSKY, Reșița** — Fiind absolventă a Institutului de subingineri, nu puteți fi numită maistru. Promovarea în această funcție se face numai cu respectarea prevederilor art. 18 din Legea nr. 6/1977. Fiind vorba de o modificare unilaterală a contractului de muncă, sînteți îndreptățită să solicitați încadrarea dv. ca subinginer, conform pregătirii și vechimii în specialitate.

● **CSABA KÜNCZEI, Odorheiul Secuiesc** — Decretul nr. 246/1977 prevede la art. 7 alin. 2 că pentru persoanele nou încadrate în muncă, alocația de stat pentru copii se acordă numai după 3 luni de la încadrarea lor cu contract pe durată nedeterminată. În alin. 1 se prevede că acest drept se acordă cu începere din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Întrucît copilul s-a născut la 27 aprilie, iar încadrarea s-a făcut la 14 martie 1978, rezultă că alocația se acordă cu începere din luna iulie.

● **CONSTANTIN MIHĂILĂ, Voinești-Dîmbovița** — Reglementările la care vă referiți dv. au fost modificate prin Legea nr. 3/1977. La alin. 2 al art. 20 din legea menționată se prevede că se consideră vechime în muncă și timpul cît o persoană și-a întrerupt activitatea deoarece a îndeplinit serviciul militar.

● **LUDOVIC NAGHI, Covasna** — Perioada cît ați lucrat ca muncitor C.T.C. nu se ia în considerare ca vechime în funcții economice. Din datele comunicate în scrisoarea dv. rezultă că puteți fi încadrat ca economist la poziția bază, cu începere de la 1 martie 1979. Vechimea minim necesară pentru promovarea în funcția de șef birou economic poate fi redusă cu 2 ani, în condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971

● **R. NICȘA, Deva** — Perioada cît ați fost încadrată în învățămînt și ați predat în specialitatea pentru care ați fost pregătită, se ia în considerare pentru stabilirea stagiului prevăzut de lege.

● **STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE POMICOLĂ, Drobeta-Turnu Severin.** — Încheierea contractelor de muncă este obligatorie, indiferent de durata lor. Încadrarea pensionarilor, în condițiile prevăzute de art. 6 din Legea nr. 3/1977 se poate face, în cazul personalului TESA numai în limita posturilor prevăzute în statul de funcții. Programul de muncă se stabilește în aceleași condiții legale cu ale celorlalte persoane încadrate în unitatea respectivă.

● **VALENTIN ARUȘTEI, Iași,** — Personalul muncitor transferat în interesul serviciului, în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate, are — conform art. 75(1) din Legea nr. 57/1974, drepturile de transferare prevăzute de lege. Indemnizația de transferare se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea în care persoana a fost transferată, iar celelalte drepturi numai în cazul schimbării domiciliului.

● **GRETY KRAUS, București** — În art. 19 alin 5 din Legea nr. 26/1967, se prevede în mod expres că persoana care a beneficiat de concediu de odihnă nu trebuie să restituie cota parte din îndemnizația corespunzătoare perioadei nelucrate din anul respectiv — dacă — așa cum prevede art. 11 — mama a cerut desfacerea contractului de muncă pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani. Acesteia i se recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, dacă se reîncadrează în termen de trei luni de la împlinirea, de către copil, a vîrstei sus-menționate.

● **COSTICĂ I. COMAN, Rîmnicu Sărat** — În cazul dv. nu sînt aplicabile prevederile art. 75 (5) din Legea nr. 57/1974, respectiv ale anexei II la H.C.M. nr. 69/1975, deoarece la data transferării nu îndeplinește condițiile de studii pentru a fi numit într-o funcție economică superioară. Încadrarea dv. corespunde reglementărilor în vigoare. Comparația cu alți colegi nu este relevantă, deoarece aceștia au absolvit învățămîntul superior cu mulți ani înaintea dv.

● **TEODORA RUSU, Sibiu** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 12 aprilie 1977 ați cerut desființarea contractului de muncă din inițiativa dv. și în condiții care determină pierderea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. În această situație retribuția se stabilește potrivit art. 200 (1) din Legea nr. 57/1974 la nivelul de bază a funcției pe care o ocupați. Faptul că după cererea de desfacere a contractului de muncă ați primit o recomandare medicală privind evitarea deplasărilor și a stărilor conflictuale, nu poate determina aplicarea prevederilor alin. 2 al art. 200 din legea susmenționată.

● **AURORA RUSU, Gherla** — Perioada de lucru prestată în baza unui contract de muncă pe perioadă determinată trebuie înscrisă în carnetul de muncă. Dacă vă reîncadrați în termen de trei luni de la împlinirea vîrstei copilului dv., prevăzută de art. 9 din Legea nr. 1/1970, vi se recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. În prezent nu puteți fi transferată, întrucît n-aveți calitatea de personal muncitor, încadrat cu contract de muncă.

● **DUMITRU BADEA, Comuna Lisa, județul Teleorman** — Întrucît nu îndepliniți condițiile de studii vi s-a diminuat retribuția prevăzută cu două clase. Trecerea la o gradație superioară — în cazul dv. la gradația a III-a se putea face numai după trei ani de la încadrarea în gradați a II-a. Menționăm că potrivit prevederilor anexei nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975, vechimea minimă necesară pentru obținerea unei gradații superioare (în cazul în care înainte de transferul în interesul serviciului ați fost retribuit cu aceeași retribuție pe care ați avut-o ulterior la unitatea unde ați fost transferat se calculează de la data la care vi s-a acordat gradația la funcția din care ați fost transferat.

● **PETRU BURIAN, comuna Biled** — Conform prevederilor Legii nr. 57/1974, în prezent în vigoare, personalul muncitor care a lucrat cel puțin trei luni în cursul anului calendaristic, are drept la gratificația anuală, proporțional cu timpul lucrat, chiar dacă contractul de muncă s-a desfăcut din inițiativa persoanei încadrate în muncă. Potrivit pct. 15 din anexa nr. 4 la H.C.M. nr. 69/1975, pierde dreptul la premiul anual (gratificația) numai persoana care a lucrat mai puțin de 3 luni în unitatea respectivă.

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA METALUL ROȘU CLUJ-NAPOCA

str. Maxim Gorki, nr. 167

Telefon: 16300 — interior 135, Telex: 031241

PRODUSE DIN METAL

BARE TRASE

— ∅ 17,5—18 MOMC 13 kg. 400
— ∅ 29 40 C 10 kg. 920
— S 6—OL 60 kg. 116
— S 6—OLC 45 kg. 140
— S 7—OLC 35 kg. 180
— S 10—OL 42 kg. 100
— S 10—OL 50 kg. 250
— S 24—40 C 10 kg. 4500

LAMINATE DE NEFEROASE

— Bare de al. ∅ 20 ATSi 10 Mg. kg. 400
— Sîrmă aluminiu ∅ 2 mm kg. 360
— idem ∅ 4,5 mm kg. 344
— Bare cupru Cu 9 ∅ 12 mm kg. 100
— idem ∅ 16 mm kg. 114
— idem ∅ 18 mm kg. 80
— idem ∅ 50 mm kg. 60
— idem ∅ 70 estrudate kg. 71
— Tablă cupru 0,60×500×2000 Cu 5 1/2 T kg. 160
— idem 1×500×2000 kg. 40
— idem 4×500×2000 kg. 118
— Țevi cupru Cu 9 1/2 T 5×0,5 kg. 182
— idem 6×1 kg. 50
— idem 7×0,5 kg. 58
— idem 14×3 kg. 12
— idem 20×5 kg. 26
— idem 30×5 kg. 35
— idem 40×5 kg. 75
— idem 45×5 kg. 57

MOTOARE UTILAJE—SCULE

MOTOARE ELECTRICE

— 0,55×1000 415V B 3 50 Hz. Nor. buc. 10
— 0,75×1000 220/380 B3 50 Hz. Norm buc. 1
— 2,2×1000 220/380 B5 50 Hz. Norm buc. 7
— 3×1000 220/380 B5 50 Hz. Norm buc. 4
— idem 4×100 B3 buc. 4
— idem 5,5×1000 B3 buc. 3
— idem 5,5×1000 B5 buc. 3
— idem 0,30×1500 B5 buc. 47
— idem 0,55×1500 Monof. B3 buc. 60
— idem 0,75×1500 B3 buc. 2
— idem 2,2×1500 220/380 B5 buc. 5
— idem 7,5×1500 380/660 B3 buc. 5
— 7,5×1500 B5 buc. 3
— 10×1500 220/380 B3 buc. 2
— idem 11×1500 380/660 B3 buc. 10
— idem 37×1500 415V B3 TH3 buc. 2
— idem 45×1500 415V B3 buc. 1
— 110×1500 380/660 B3 Norm. buc. 2
— idem 75×1500 500 V B3 buc. 1
— idem 3×3000 440 V B3 TH3 buc. 2
— idem 55×3000 380/660 B3 Norm. buc. 1
— idem 15×3000 B3 buc. 1
— idem 100×3000 B3 A. Expl. buc. 2
— idem 110×3000 B3 Norm. buc. 5
— idem 7,5/11×750/1500 B3 buc. 4
— idem 17/22×1500/3000 B3 buc. 4

— idem 6,1/7,5×1500/3000 B3 buc. 6

— idem 4,5/6,8×750/1500 B3 buc. 1

— idem ASFM 0,63×1500 220/380 V 1 50 Hz. buc. 20

REDUCTOARE TIP NEPTUN

— 2 CH 775 1—90 buc. 1

— 2 H 180 7—1 buc. 1

— 2 H 450 1—20 buc. 1

— 2 CH 335 28—0 buc. 1

— 4 BH 1:12,5 Dr. buc. 1

— 3 CH 755 1:35,5 buc. 2

— 3 LA 45×1,1×1500 V05 buc. 1

— 3 BH 1:16 Dr. buc. 1

— 2 CH 335 1—20 buc. 2

— 3 BH 1:8 St. buc. 5

— 2 GA 9×1,1×1500 V05 buc. 2

REDUCTOARE TIP ORĂȘTIE

— RSV.0 1:15 Dr. buc. 4

— RSV.0. 1:30 Dr. buc. 2

— RSV.3. 1:50 Dr. buc. 1

— F 44 1:12,5 buc. 1

ACE DE MAȘINI DE TRICOTAT

— 103 BM VKB 8 HF buc. 78.500

— 105 BR UST 6/7 buc. 5000

— Diamant 6/7 NF. buc. 3500

— idem 6/7 HF buc. 22000

— G 11 VKS fin. 12 buc. 4450

— Deker fin. 6/7 buc. 256

ARCURI PENTRU MAȘINI DE TRICOTAT

— Tip IV 39—75 534 G fin. 12 buc. 285.760

— idem 39—75 534 G fin. 12 buc. 18.720

— idem 85—60 534 G fin. 12 buc. 58.000

— Dubied 6/7 531 H buc. 136.660

— Tip IV. 65—68 534 F fin. 14 buc. 33.000

— Tip IV. 33—110 534 P buc. 76.900

— Pasete fin. 5 buc. 15000

— idem fin. 10 buc. 4000

— idem fin. 10 buc. 14000

— idem fin. 5 buc. 3000

CONSTRUCȚII

FITINGURI ȘI ROBINEȚI

— Ventil V 2A Dn. 15 buc. 6

— Ventil COSVA 1 1/4" buc. 38

— Robinet cu 2 căi DN 25 buc. 6

— idem cu 3 căi DN 15 buc. 10

— idem reglare DN 25 buc. 95

— idem DN 50 buc. 79

— Robinet PVC cu tijă 3/4" buc. 9

— idem oval DN 150 STAS 1518/71 buc. 7

— Robinet cu membrană 1/4" buc. 89

— Robinet cu ac 1/2" buc. 10

— idem plat 2550 DN 150 buc. 7

— idem cu ventil V2A DN 25 buc. 13

— idem mufă V2A DN 50 buc. 21

— Ventil V2A DN 20 buc. 7

— idem V2A DN 16 cu mufă buc. 8

— Robinet cu sertar 4111 3/4" buc. 18

— idem de reținere 4005 1 1/2 buc. 10

CURBE DIN FONTĂ

— G 1 11/4 buc. 102

— G—1 1/2 buc. 86

— G—2 1/2" buc. 49

— G—3 3" buc. 8

— Cot LDE fontă 4" buc. 829

— Racord olandez GA 8 1/4" din alamă buc. 1507

— Niplu din fontă 3" buc. 16

— idem dublu 3/8" buc. 2787

— Piulițe LDE 1/5" din alamă buc. 3356

— Bucșe LDE 1/6" din alamă buc. 3200

— Sorb cu ventil 70 buc. 7

PIESE DE SCHIMB

RULMENȚI

CURELE TRAPEZOIDALE

— 17×11×750 buc. 30

— 13×8×1180 buc. 100

— 17×11×1103 buc. 58

— 13×8×2500 buc. 30

— 17×11×1743 buc. 26

— 17×11×2350 buc. 60

— 20×12,5×1800 buc. 60

— 20×12,5×2360 buc. 20

— 22×18×2000 buc. 20

— 22×14×2000 buc. 40

— 10×6×2800 buc. 70

— 13×8×2650 buc. 50

— 13×8×2800 buc. 40

— 13×8×3500 buc. 40

— 17×11×2600 buc. 30

— 17×11×2650 buc. 30

— 17×11×2800 buc. 60

— 17×11×2950 buc. 35

— 17×11×3000 buc. 50

— 17×11×5000 buc. 6

— 17×13×5000 buc. 10

— 22×14×2800 buc. 40

— 22×14×3000 buc. 10

— 22×14×3350 buc. 20
— 25×16×2800 buc. 30
— 32×19×3550 buc. 15
— 38×25×1000 buc. 102

RULMENȚI SERIA :

— 607 ZZ buc. 2000
— 623 buc. 5000
— 6014 buc. 50
— 6032 buc. 2
— 6038 buc. 2
— 6213 buc. 20
— 6228 buc. 5
— 6320 buc. 5
— 6410 buc. 50
— 1209 buc. 50
— 1204 K buc. 170
— 1304 buc. 100
— 1310 buc. 80
— 2206 buc. 60
— 2215 buc. 20
— 2215 K buc. 150
— 2305 buc. 800
— 7200 buc. 30
— 7200 Sp. buc. 20
— 7201 Sp. buc. 50
— 7205 buc. 19
— 7219 buc. 3
— 7320 buc. 10
— 3200 buc. 100
— 3303 buc. 60
— 3304 buc. 60
— 3306 buc. 40
— NU 213 buc. 32
— NU 226 buc. 2
— NU 326 buc. 3
— NU 1032 buc. 2
— NU 3009 K buc. 10
— RNA 4904 V buc. 50
— RNA 4905 V buc. 100
— RNA 4906 V buc. 700
— RNA 4907 V buc. 200
— NA 4912 V buc. 90
— NA 4913 V buc. 20
— NA 4928 V buc. 10
— NKI 6/16 buc. 200
— NKI 12/16 buc. 60
— NK 25/20 buc. 160
— NKI 25/20 buc. 40
— NKI 30/20 buc. 500
— NK 30/20 buc. 200
— NKI 50/25 buc. 40
— NKI 25/30 buc. 25
— NKI 35/30 buc. 18
— NKI 40/30 buc. 60
— HK 1522 buc. 96
— IR 17×20×30,5 buc. 100
— IR 35×40×20 buc. 140
— 21306 K buc. 17
— 21309 buc. 10
— 22213 K buc. 20
— 22214 K buc. 7
— 22226 buc. 6
— 22317 K buc. 100
— 22326 buc. 10
— 22328 buc. 4
— 30216 buc. 15
— 32218 buc. 20
— 32230 buc. 2
— 32307 buc. 30
— 51122 buc. 10
— 51124 buc. 10
— 51126 buc. 10
— 51136 buc. 2
— 51216 buc. 60
— 51236 buc. 4
— 51330 buc. 1130
— 51408 buc. 20
— 51410 buc. 15
— 51422 buc. 2
— 52209 buc. 60
— 52320 buc. 2
— NAK 11050 B6 buc. 76

1978 SEP 21 2

LEGĂRE PENTRU RULMENȚI

— Pase 30 buc. 16
— RAE 30 buc. 26
— RAE 15 NPP buc. 28
— NKX 40+IR buc. 24
— NKX 40+R buc. 12
— NKX 40 Z buc. 150

BUCȘE

— H 204 buc. 20
— H 210 buc. 70
— H 212 buc. 40
— H 215 buc. 30
— H 217 buc. 20
— H 310 buc. 90
— H 313 buc. 40
— H 2313 buc. 20
— H 2315 buc. 7

de de îngrăşăminte chimice, insecticide, insecto-fungicide, organizarea judicioasă a muncilor agricole precum şi prin introducerea metodelor moderne de recoltare, păstrare, depozitare şi transport.

În domeniul industrializării se are în vedere adoptarea tehnologiilor celor mai avansate care să permită o valorificare cît mai completă a componentelor utile, respectarea întocmai a graficelor de recoltare stabilite în concordanţă cu capacităţile de prelucrare şi posibilităţile de păstrare ale fabricilor, reducerea transporturilor de sfeclă de la o unitate la alta, optîndu-se pentru amplasarea unităţilor prelucrătoare în zonele de maximă favorabilitate şi (nu în ultimul rînd) respectarea regimurilor tehnologice optimale pe toată perioada de prelucrare avînd drept obiectiv reducerea la minimum a pierderilor de zahăr.

ANALIZA EVOLUŢIEI valorificării sfeclei de zahăr şi a eficienţei economice a acestui produs se cere însă, după părerea noastră, analizată în mod succesiv, plecînd **de la însămînţare, parcurgerea procesului tehnologic de fabricare a zahărului cu toate implicaţiile acestuia şi terminînd cu valorificarea subproduselor şi deşeurilor.** Ca urmare a unui asemenea mod de analiză se realizează un **proces circular activ**[2]), care creează posibilitatea scoaterii la iveală a tuturor interdependenţelor existente în cadrul sistemului multidimensional integrat.

Interdependenţa dintre producţia sfeclei de zahăr, valorificarea superioară a acesteia şi valorificarea produselor secundare îşi găseşte, după părerea noastră, o admirabilă ilustrare în organizarea producţiei în platforme complexe, în măsură să asigure prelucrarea integrală a materiei prime în aceeaşi unitate de producţie pînă la transformarea întregii ei substanţe în produse utile. Aceasta atrage după sine sporirea gradului de complexitate a întreprinderii ca urmare a unei mai mari varietăţi de instalaţii, de tehnologii, de meserii şi respectiv de produse livrate.

În fig. 2 am încercat (fără a avea pretenţia unei abordări exhaustive), să jalonăm principalele direcţii în care colectivele

Fig. 2

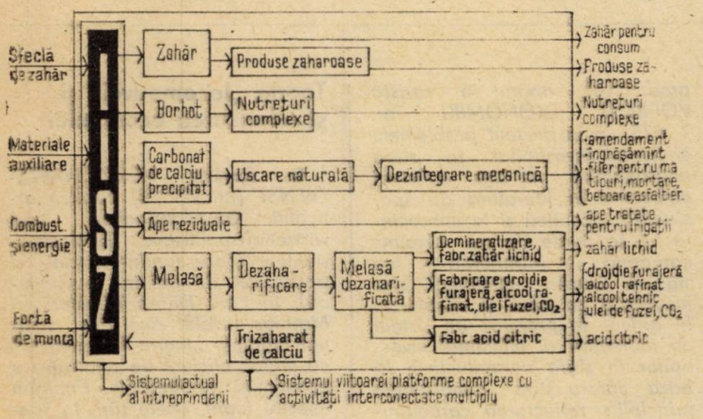

de specialişti din subramura industriei zahărului pot acţiona pentru a asigura suproduselelor rezultate din procesul tehnologic un înalt grad de valorificare.

Direcţiile către care noi ne-am orientat preocupările sînt : a) fabricarea nutreţurilor complexe din borhot ; b) dezaharificarea melasei cu întoarcerea în sistem a trizaharatului de calciu, care conduce la creşterea randamentului în zahăr alb cu 10% ; c) demineralizarea melasei prin schimb ionic şi fabricarea zahărului lichid ; d) utilizarea melasei la fabricarea concomitentă a drojdiei furajere, alcoolului rafinat, alcoolului tehnic, ulei de fuzel şi bioxid de carbon ; e) fabricarea acidului citric din melasă ; f) utilizarea carbonatului de calciu după o prealabilă uscare şi dezintegrare mecanică, ca amendament pentru terenuri acide şi îngrăşămînt ; g) utilizarea carbonatului de calciu ca filer pentru mortare, masticuri şi betoane asfaltice ; h) utilizarea apelor reziduale pentru irigarea culturilor agricole inclusiv sfecla de zahăr.

Acţionînd în felul acesta se realizează închiderea ciclului industrial şi odată cu aceasta creşterea eficienţei economice prin eliminarea cheltuielilor de transport pentru subprodusele care în momentul de faţă se prelucrează sub formă de materii prime în alte unităţi. În noua accepţie urmează ca prelucrarea succesivă a acestora să aibă loc pe aceeaşi platformă unde nucleul central îl va constitui fabrica de zahăr, restul unităţilor prelucrătoare devenind sateliţi ai acesteia. (Fig. 3).

V Fabricarea zahărului (activitate de vîrf)

[1]) Fabricarea nutreţurilor complexe din borhot.
[2]) Dezaharificarea melasei cu întoarcerea în sistem a trizaharatului de calciu care conduce la creşterea randamentului de zahăr alb cu 10%.
[3]) Demineralizarea melasei prin schimb ionic şi fabricarea zahărului lichid.
[4]) Utilizarea melasei la fabricarea concomitentă a drojdiei, alcoolului rafinat, alcoolului tehnic, uleiului de fuzel şi bioxid de carbon.
[5]) Fabricarea acidului citric din melasă.
[6]) Utilizarea carbonatului de calciu după o prealabilă uscare şi dezintegrare mecanică ca amendament pentru terenuri acide şi îngrăşămînt.
[7]) Utilizarea carbonatului de calciu ca filer pentru mortare, masticuri şi betoane asfaltice.
[8]) Utilizarea apelor reziduale pentru irigarea culturilor agricole inclusiv sfecla de zahăr.

Fig. 3

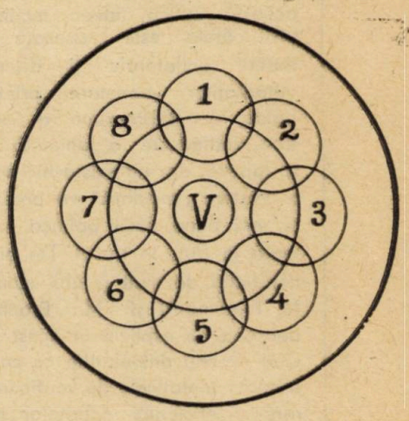

Dacă în situaţia actuală în sistemul întreprinderilor pentru industrializarea sfeclei de zahăr rezultă, în urma procesului tehnologic : zahărul, borhotul, melasa, carbonatul de calciu precipitat şi apele reziduale, în urma adîncirii valorificării în cadrul sistemului, numărul produselor creşte considerabil şi odată cu aceasta şansele întreprinderii de a realiza o rată înaltă a eficienţei economice a activităţii. Abordarea valorificării superioare a produselor secundare rezultate la fabricarea zahărului într-o viziune integratoare conduce inevitabil la lărgirea sferei preocupărilor, la transformarea sistemului actual al întreprinderii în marele sistem al platformei complexe, la adaptarea structurii organizatorice şi a conducerii la noua situaţie.

Desigur, valorificarea superioară a produselor secundare după principiul închiderii ciclului industrial presupune o serie de integrări interdisciplinare. Se are în vedere integrarea tehnologică, integrarea teritorială şi administrativă. Menţionăm faptul că aceste integrări sînt posibile deoarece toate activităţile luate de noi în discuţie se regăsesc la nivelul Departamentului Industriei Alimentare. Singura problemă ce pare mai dificil de rezolvat se referă la reconsiderarea metodologiei de calcul a eficienţei, aceasta reclamînd punerea la punct a unei metodologii noi de înregistrare a cheltuielilor şi de repartizare a cheltuielilor generale între diferitele unităţi componente. Pe această linie a fost elaborat un nou indicator, **cost analitic**[3]), care surprinde cheltuielile de producţie a sfeclei de zahăr, precum şi ale prelucrării ei şi ale valorificării superioare a produselor secundare : pe baza acestui indicator se poate determina eficienţa economică totală a producţiei şi valorificării sfeclei de zahăr, precum şi a produselor secundare. Considerăm că acest indicator va reuşi să surprindă eforturile depuse începînd de la însămînţarea culturii pînă la livrarea zahărului şi a celorlalte produse rezultate din adîncirea prelucrării subproduselor ; în acelaşi timp el va putea fi utilizat ca un instrument pentru detectarea deficienţelor de natură tehnică şi organizatorică pe tot parcursul procesului de producţie a sfleclei de zahăr, al valorificării acesteia şi a subproduselor rezultate din valorificarea ei.

N. BOTEZATU
Întreprinderea de industrializarea sfeclei de zahăr — Roman

[1]) Vezi Puiu Alexandru, Valorificarea superioară a resurselor naturale, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1969.
[2]) Vezi dezbaterea din „Revista economică", nr. 12, 17, 21, 24/1978.
[3]) Victor Micluţă, Eficienţa economică a integrării producţiei sfeclei de zahăr cu industrializarea ei, teză de doctorat, Academia „Ştefan Gheorghiu", Bucureşti, 1976.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CRIZA STRUCTURALĂ A CAPITALISMULUI ȘI CRIZA ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ (II)

Neputința instrumentelor de intervenție în economie

Formele de manifestare ale orientării monetariste sînt viu controversate. Una dintre acestea este critica vehementă, de pe poziții monetariste, a erorilor comise de băncile centrale capitaliste în ierarhizarea obiectivelor și în modul de eșalonare, amploarea acordată și durata măsurilor monetare întreprinse în cursul recentei crize monetare occidentale. Prin această critică, ideea monetaristă, potrivit căreia este necesară substituirea puterii unilaterale și discreționare a autorităților monetare printr-o regulă rigidă de expansiune a masei monetare, dobîndește o anumită argumentare faptică, dar nu există nici un indiciu că o creștere „seculară" va produce rezultate mai bune decît politica monetară urmată în fapt în trecut. De aceasta sînt conștienți de mult și unii monetariști ca M. Friedman[1]) și M. Bronfenbrenner[2]), deosebit de expliciți în acest sens, atunci cînd descriu dificultățile cu care sînt confruntate tentativele de verificare și comparare a eficienței diferitelor reglementări monetare.

O altă formă de manifestare a scepticismului monetariștilor în legătură cu posibilitatea unei politici monetare eficiente în contextul realităților economiei capitaliste contemporane este demonstrația întîrzierii considerabile cu care aceasta acționează asupra economiei. M. Friedman[3]), T. Mayer[4]), W.H. White[5]), utilizînd baze de date și metode statistice diferite, recunosc că această întîrziere (Friedman-lag) este o mărime variabilă în limite foarte largi, din cauze necunoscute, iar A.W. Phillips[6]) și W.J. Baumol[7]) subliniază că procedurile care par rezonabile pentru a modifica o variabilă instrumentală ca politica monetară în funcție de schimbarea condițiilor conjuncturale, pot foarte bine să agraveze instabilitatea. Se invederează clar, în acest mod, rolul limitat al politicii monetare în calitate de stabilizator al echilibrului economiei de piață. Efectele pozitive, în măsura în care se manifestă, apar numai cu o întîrziere imprevizibilă, în timp ce consecințele negative subsidiare se manifestă imediat, compromițînd din capul locului eficiența globală a oricărei măsuri monetare.

Accentuarea notelor pesimiste intervenite în concepția monetaristă este vizibilă și în concluziile desprinse din unele analize privind calitatea instrumentelor tradiționale ale politicii monetare și de credit : taxa scontului, operațiile pe piața monetară liberă și regimul rezervelor obligatorii. M. Friedman[8]) de exemplu, susține că mecanismul scontului constituie un instrument de control al volumului creditului și masei monetare foarte puțin sigur, deoarece efectul său restrictiv depinde de intensitatea, modificabilă în timp, a legăturii dintre taxa de reescont și paleta ratelor dobînzii formate pe piața monetară. Se constată, însă, o diminuare a ponderii operațiilor de reescont în totalul activelor băncilor centrale și apariția unor posibilități de refinanțare a băncilor comerciale neimplicînd băncile centrale. Capitalul internațional flotant extrem de mobil și masiva lichiditate apărută pe piață prin expansiunea datoriei publice și prin proliferarea intermediarilor financiari nebancari (asociații de investitori, firme de asigurare

FIȘE

● *Diferite documente atestă, după cum arată dr. Ilie Cristescu în cartea sa* Tezaurul Cernei *(Editura Sport-Turism, 1978, 176 p.), că încă cu mult înainte de cucerirea țării de către romani, dacii au folosit izvoarele termale de la Băile Herculane, amenajate apoi de către romani, care le-au denumit „apele sfinte ale lui Hercule de la Mehadia". În retrospectiva sa, autorul insistă asupra faptului că „băile" au ținut întotdeauna de Mehadia și că, pînă la cucerirea austriacă, ele s-au numit Băile Mehadiei. O parte substanțială a lucrării este destinată prezentării gamei extrem de largi a tratamentelor posibile la Băile Herculane, încă insuficient cunoscute și utilizate. Deși și-au obținut un renume bun de-a lungul secolelor, abia în anii socialismului, Băile și-au cîștigat — în urma investițiilor făcute de stat — o strălucire ce le situează alături de alte stațiuni de acest fel din lume. Autorul descifrează și definește principalele direcții de dezvoltare a turismului în zona Herculane, în zona Cernei și în general în întreaga regiune a Porților de Fier, făcînd o serie de sugestii în direcția valorificării în continuare a acestei importante zestre turistice și balneare.*

Eficiența investițiilor neproductive

● *A. Vitin consideră în articolul* Effektivnost neproizvodstvennih kapitalnih vlojenii *(Eficiența investițiilor capitale neproductive), apărut în revista* VOPROSI EKONOMIKI *nr. 7/1978, că în prezent problemele eficienței investițiilor în sfera neproductivă nu sînt suficient elaborate în literatura de specialitate sovietică și în consecință nu se poate da un răspuns categoric la întrebarea în ce măsură aceste cheltuieli sînt justificate ca nivel și dinamică. În articol se propune un sistem de indicatori ai eficienței investițiilor în sfera neproductivă, la baza cărora stau următoarele principii : reflectarea caracterului nematerial al serviciilor neproductive ; lipsa prețurilor la serviciile din unele ramuri (învățămînt, sănătate) și existența unor ramuri care prestează servicii în condiții avantajoase (îndeosebi serviciile comunale de locuințe) ; necesitatea și posibilitatea evaluării serviciilor fără plată pînă la nivelul celor cu plată ; redistribuirea plusprodusului la stabilirea beneficiului în cadrul serviciilor cu plată și la evaluarea serviciilor fără plată sau implicînd anumite facilități ; influența sferei neproductive (învățămînt, sănătate) asupra calității muncii și a indicatorilor economici ai producției materiale.*

Teoria „locomotivei" și relansarea economiei

● *Revista* WIRTSCHAFTSDIENST *(nr. V/1978) publică articolul* Grundgedanken und wirtschaftspolitische Erfolgsaussichten *(Teze fundamentale și aplicative de politică economică), în care Diana Winkler și Mathias Lefeldt pun sub semnul îndoielii „teoria locomotivei" ca mijloc eficient de relansare a economiei occidentale. Conform acestei teorii, unele țări, în speță R.F.G., Japonia și S.U.A. sau numai una dintre ele, ar urma să efectueze o injecție financiară în economia lor, relansînd-o ca urmare a unui „efect multiplicativ", care s-ar transmite apoi asupra economiei mondiale. Autorii consideră că : efectele impulsului inițial nu trebuie supraestimate chiar în ipoteza că multiplicatorul ar acționa nestingherit ; dat fiind că problemele actuale au mai mult un caracter structural decît conjunctural, acțiunea multiplicatorului s-ar putea întrerupe chiar după o reușită a impulsului inițial ; pericolele unei atari politici sînt pentru țările eventuale locomotive mai mari decît eventualele*

etc.) atenuează impulsul taxei de reescont asupra eșafodajului ratelor dobînzii. Privilegiul reescontului, de care se bucură băncile centrale, capătă, prin urmare, un caracter arbitrar și indezirabil, în timp ce masa monetară în circulație se află sub influența unor factori cu caracter absolut nemonetar.

La rîndul lor, operațiile „open-market" (cumpărări și vînzări de titluri, în special de credit public, în scopul ajustării masei monetare în circulație) au și ele influență limitată asupra conjuncturii economice, mai ales în condiții de inflație. Politica de „open-market" nu contribuie, după un studiu al lui W. Riefler[9]), decît cu o optime la volumul total al operațiilor pe piața monetară liberă, restul de șapte optimi fiind determinat de operațiile băncilor particulare, ghidate exclusiv de criteriul profitului. Condițiile de creditare aferente operațiilor „open-market" nu au decît un efect neglijabil asupra condițiilor de creditare și a structurii ratei dobînzii formate pe piața monetară liberă. De asemenea, și D. Luckett[10]), conchide, pe baza unor date statistice riguros selectate, că acestea nu indică, pentru o lungă perioadă de timp, nici o ameliorare sensibilă a supleței comportamentului pieței monetare în urma intervențiilor băncilor centrale.

Modificarea rezervelor cerute obligatoriu a fi păstrate de către băncile comerciale în conturile lor la banca centrală, al treilea instrument tradițional de control monetar, deși mărește dependența întregului aparat bancar față de banca centrală, sterilizînd o parte a lichidității globale, are pentru unii monetariști, ca de exemplu K. Brunner[11]), influențe perturbatoare certe, datorită caracterului discontinuu al acțiunii sale.

Efectele opuse și nesigure exercitate de diferitele instrumente de control monetar îi determină prin urmare și pe unii monetariști să pună la îndoială eficacitatea întregului sistem al politicii monetare actuale, inclusiv posibilitatea utilizării lui în vederea asigurării creșterii „seculare" a masei monetare după regula dorită. În acest context, impresia principală degajată din unele studii monetariste asupra politicii monetare este de insatisfacție, în contradicție cu optimismul general de odinioară.

Anarhia fundamentală a capitalismului pune tot mai mult în evidență, și pentru școala de la Chicago, imposibilitatea utilizării conștiente a legilor care guvernează fenomenele monetare din economia capitalistă. Inconsecvența teoretică cu care monetariștii expun mecanismul influenței monedei asupra economiei, cu erorile de predicție rezultate de aici, exprimă incompatibilitatea dintre obiectivele și instrumentele strategiilor economice capitaliste actuale. Ele pun în evidență, și din acest punct de vedere, natura profund structurală a carențelor sistemului economic capitalist, cu toate implicațiile sale nefaste pe plan social-uman. Esența orînduirii capitaliste nu poate fi ameliorată prin paleativele unor instrumente de politică economică.

Silviu CERNA

Facultatea de științe economice Timișoara

[1]) M. Friedman. A Program for Monetary Stability, (New York, 1960).

[2]) M. Bronfenbrenner. „Statistical Tests of Rival Monetary Rules" Journal of Political Economy, 69 : 621—625, (dec. 1961).

[3]) M. Friedman. „The Effects of a Full-Employment Policy on Economic Stability : A Formal Analysis", în „Essays in Positive Economics". (Chicago, 1953), pag. 117—132.

[4]) T. Mayer. „The Inflexibility of Monetary Policy", Review of Economics and Statistics, 40 : 358—374 (nov. 1958).

[5]) W. H. White. „The Flexibility of Anticyclical Monetary Policy", Review of Economics and Statistics, 43 : 142—147 (mai 1961).

[6]) A. W. Phillips, „Stabilization Policy in a Closed Economy", Economic Journal, 64 : 290—324 (iun. 1954).

[7]) W. J. Baumol. „Pitfalls in Contracyclical Policies : Some Tools and Results", Review of Economics and Statistics, 43 : 21—26 (febr. 1961).

[8]) M. Friedman. Op. cit.

[9]) W. Riefler, „Open Market Operations in Long-Termn Securities", Federal Reserve Bulletin, 44 : 1260—1274 (nov. 1958).

[10]) D. G. Luckett. „Bills Only" : A Critical Appraisal", Review of Economics and Statistics, 42 : 301—306 (aug. 1960).

[11]) K. Brunner, „Inconsistency and Indeterminacy in Classical Economics", Econometrica, 19 : 152—173 (apr. 1951).

șanse ale unei relansări a economiei occidentale. Autorii propun ca alternativă o politică concretă de creștere economică a tuturor țărilor occidentale industrializate.

Înainte de a instala calculatorul

● *Dacă studiile prealabile au fost bine făcute, 80% din avantajele informaticii sînt realizate încă înainte de instalarea ordinatorului — afirmă ing. Pierre Palasi în cartea* Les préalables à l'informatique *(Elementele prealabile ale introducerii informaticii), Chotardt et associés éditeurs, 240 p. Fazele acestor studii ar fi : delimitarea orizontului inteligenței artificiale sub triplul aspect — ce poate ordinatorul face ușor, ce poate face greu, ce nu este posibil ; stabilirea criteriilor pentru depistarea situațiilor necesitînd tratarea mecanografică ; un studiu economic precizînd raportul între costul instalației și eficiența rezultatelor, problemele de structură, alegerea priorităților ; întocmirea planului informatic director cu datele de punere în aplicare ; chestiunea oportunității nemaipunîndu-se, rămîn de rezolvat opțiunea tehnică și financiară, ofertele tehnice, mijloacele de finanțare : închiriere de la constructori, cumpărare, creditarea închirierii (leasing).*

Durabilitatea produselor

Claude Romec analizează, în studiul Faut-il des biens plus durables ? *(Sînt necesare bunuri mai durabile ?), apărut în revista* COOPÉRATION-DISTRIBUTION-CONSOMMATION *(V. 1978), elementele determinante ale durabilității produselor, cauzele „efemerizării" acestora în ultimele două decenii, încercînd să propună — pornind de la ipoteza raționalității economice în condițiile capitalismului — căi de sporire a durabilității bunurilor. Această sporire asigură, în primul rînd, economisirea materiei prime. Economiile de materiale se pot situa la fiecare din cele trei faze ale vieții unui produs : concepție, utilizare, recuperare. Din păcate, pînă în prezent măsurile s-au îndreptat, mai ales, cu excepția economiei de energie, doar în direcția celei de-a treia faze, dată fiind facilitatea mai mare a aplicării lor. Or, arată C.R., toate studiile constată că economiile sînt cu atît mai importante cu cît ele sînt abordate mai în amont. Printre altele, autorul cere depistarea punctelor slabe ale produsului, o mai mare omogenitate a componentelor sale, accesibilitatea pieselor de schimb, modularizarea și normalizarea lor, prevederea recuperabilității produselor chiar de la concepere.*

„Invazie silențioasă" a firmelor vest-germane în S.U.A. ?

Într-un articol din WIRTSCHAFTSWOCHE *se susține că, îndeosebi de cîțiva ani, marile firme vest-germane își sporesc substanțial investițiile în S.U.A., ritmul actual al creșterii investițiilor lor depășind cu mult pe cel invers, al S.U.A. în R.F.G. În articol se resping două ipoteze relative la explicația acestui fenomen : nu ar fi vorba nici de pregătirea unei „invazii silențioase", cum pretinde „I.T.T." în revista sa internă, nici de o fugă a întreprinderilor din R.F.G. de teama cogestiunii, sau în genere a pericolului pe care l-ar reprezenta „stînga" în ochii unor șefi de întreprnideri. Rațiunile acestui exod ar fi mai nuanțate. O cauză, nu dintre cele mai importante, ar fi căderea vertiginoasă a cursului dolarului și reevaluarea mărcii vestgermane : cu cît această evoluție riscă să fie mai negativă pentru exportatorii vestgermani, cu atît ea este mai pozitivă pentru investitori, cărora construcțiile și participările în S.U.A. le revin mai ieftin. Mai importante ar fi o serie de alte avantaje : se reduce riscul unei restricții în importurile americane ; se economisesc cheltuielile de transport și taxele vamale ; se asigură participarea la know-how-ul tehnologic din S.U.A.; se primesc ajutoarele pe care statul le acordă investitorilor; se obțin în mare măsură costuri de materii prime și energie mai scăzute.*

FIȘE

FUNDAMENTAREA ŞTIINŢIFICĂ A AMENAJĂRILOR TURISTICE

EVALUAREA exactă a potenţialului turistic, precum şi stabilirea cu ajutorul instrumentelor ştiinţifice contemporane, a soluţiilor optime pentru amenajarea turistică a unui teritoriu determinat (ţară, zonă, localitate) sînt, astăzi, mai actuale ca oricînd, la noi şi pretutindeni. Pentru că cererea turistică nu dă semne de secătuire, cum au prognozat unii cercetători, întemeindu-şi concluziile pe fenomenele de criză din ţările capitaliste sau pe afirmarea impetuoasă a ofertei turistice în multe ţări socialiste şi din lumea a treia. Ba dimpotrivă, în plină frămîntare economică capitalistă, recordul încasărilor din turism şi cel al circulaţiei turistice internaţionale, înregistrat în anul 1972, a fost depăşit în 1975. Dacă oamenii sînt dispuşi să-şi restrîngă cheltuielile de toate zilele, limitîndu-şi nivelul de viaţă în raport direct cu curba scumpirilor, ei nu mai înţeleg să renunţe la vacanţă, la concediu, la evadarea lor anuală din „carcasa de beton şi asfalt".

Este evident că ţările şi localităţile ce-şi vor evalua precis potenţialul turistic şi care vor şti să-l transforme într-o ofertă complexă, capabilă să răspundă CALITATIV cererii în continuă diversificare, se vor aşeza în fruntea centrelor solicitate.

Practicienii turismului au început să înţeleagă că trebuie să spargă tiparele conservatorismului, adoptînd sau adaptînd, în ritm alert, uneltele ştiinţifice de lucru confirmate de alte sectoare economice. Au însă nevoie de mai mult sprijin din partea teoreticienilor şi a literaturii de specialitate. Volumul lucrărilor de ştiinţă pentru turism este deocamdată foarte redus peste tot. Este foarte mare nevoie. Ca o simplă exemplificare aş aminti că creşterea anuală a numărului practicienilor de turism de la noi este de ordinul miilor, iar citeva sute dintre aceştia împrospătează cadrele de decizie în mîinile cărora trebuie să se afle uneltele moderne de conducere.

Dr. Iulian Berbecaru şi dr. Mihai Botez tratează în lucrarea **Teoria şi practica amenajării turistice** *) — pe care am citit-o cu interesul specialistului de turism, dar şi cu plăcerea omului dornic de o scriere clară, fluentă şi antrenantă — o temă pe cît de actuală, pe atît de neacoperită teoretic în literatura de specialitate. Dar, în afară de faptul că ne aflăm în faţa unei premiere, lucrarea conţine răspunsuri, soluţii şi orientări pentru practicienii însărcinaţi ca, de acum în cinci ani, să construiască peste 60 000 locuri noi de cazare pentru turism, să zoneze complet ţara din punct de vedere turistic, să încheie procesul de dezvoltare al staţiunilor montane Sinaia, Predeal şi Poiana Braşov, să lanseze noi staţiuni în munţii Banatului, Lotrului, Făgăraşului şi Raräului şi să realizeze alte obiective ale planului cincinal competitive pe plan internaţional.

Este interesant să constatăm că o lucrare cu un subiect suficient de ermetic, care utilizează şi formule, tehnici şi modele matematice, îmbracă, în acelaşi timp, un caracter formativ, util şi pertinent, şi un veşmînt de discuţie academică în care autorii ne informează („metodologiile tradiţionale de evaluare şi organizare nu mai corespund ritmului modern de dezvoltare, situaţiei concurenţiale internaţionale"), ne atenţionează („să nu blocăm atractivităţile turistice ale viitorului prin amenajări prezente prea grăbite") şi se întreabă — pe bună dreptate — de ce nu avem încă şi o lege a protejării atractivităţilor turistice ale ţării.

Teoria referitoare la amenajări turistice (conceptul şi importanţa lor, sistematizarea ca premisă a dezvoltării, tratarea ei într-o viziune de sistem ; strategia amenajării), metodologia de realizare a amenajării (tehnici de construcţie a modelelor turismului şi de studiere a funcţionării sistemelor turistice), prognoza şi optimizarea activităţii (elemente de conducere previzionată ; tehnici de control, dirijare, simulare şi de prognoză), aplicaţia practică a amenajării unei staţiuni montane internaţionale (model complet şi viabil pentru fundamentarea ştiinţifică a unei decizii atît de importante ca localizarea şi dezvoltarea unei noi staţiuni pe harta ţării), precum şi direcţiile unei strategii româneşti în dezvoltarea produsului turistic, asigură lucrării un conţinut generos, tratat cu deplină competenţă ştiinţifică şi prezentat cu remarcabile calităţi scriitoriceşti.

Renato ILIESCU

*) Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1977, 252 p.

Sporirea productivităţii muncii agricole

(Urmare din pag. 12)

Dezvoltarea unei agriculturi de mare productivitate în perioada 1981—1985 presupune accentuarea procesului de reducere a consumului de muncă vie, care concentrează în jurul său toate problemele legate de calitatea forţei de muncă utilizate în agricultură. Actualul fenomen al îmbătrînirii forţei de muncă va continua, cu o anumită intensitate, pînă spre 1985, după care, în urma pensionării unei părţi din populaţia activă şi a recrutării de forţă de muncă tînără, se va produce o ameliorare a structurii de vîrstă. De asemenea, odată cu încheierea procesului de mecanizare, care va diminua efortul fizic mare solicitat de lucrările agricole, nu se va mai vorbi de „feminizarea" forţei de muncă, îndeosebi în cooperativele agricole, ca de un fenomen negativ.

Pe măsura recrutării şi utilizării de cadre tinere cu pregătire medie, se va generaliza ridicarea calificării forţei de muncă agricole ; va rămîne însă, probabil, în afara acestui proces cea mai mare parte a populaţiei agricole din sectorul nesocialist al agriculturii — producătorii din zona de deal şi munte.

Tabelul nr. 2

Prognoza creşterii productivităţii muncii în agricultură în 1985—1990

1980=100 (preţuri 1977)

Indicatorii	Varianta	1985	1990	Ritm mediu anual de creştere (%)	
				1980—1985	1980—1990
Produs social creat de o persoană ocupată în agricultură	V_1	147	234	8,1	8,9
	V_2	164	281	10,4	10,9
	V_3	151	242	8,6	8,6
Venit naţional creat de o persoană ocupată în agricultură	V_1	148	242	8,2	9,3
	V_2	166	290	10,7	11,2
	V_3	153	234	8,9	8,9

Prognoza consumului de muncă (atît din punct de vedere numeric, cît şi calitativ) permite prefigurarea imaginii de perspectivă a productivităţii muncii agricole. Plecînd de la necesitatea obiectivă de a comensura eficienţa întregii munci (trecute şi vii) cheltuite în agricultură, s-a calculat, în 3 variante, evoluţia indicatorului productivităţii muncii în această ramură, exprimat în produsul social şi venitul naţional creat de o persoană ocupată în agricultură (tabelul nr. 2).

Elementul variabil în variantele realizate l-a constituit volumul forţei de muncă care va fi ocupată în agricultură. Pentru anul 1980, mărimea acestui indicator se va situa între 3,1 şi 2,7 milioane de persoane, în 1985 între 2,4 şi 2,1 milioane, iar în 1990 între 1,8 şi 1,5 milioane de persoane.

Din calculele privind corelaţia dintre nivelul productivităţii muncii (ca produs social şi venit naţional pe un lucrător) şi doi dintre principalii factori care influenţează producţia şi înzestrarea tehnică a muncii : consumul de îngrăşăminte şi fondurile fixe, a rezultat că pentru perioada 1980—1985 sînt necesare, la cei doi factori menţionaţi, valori mai mari decît cele prognozate iniţial.

Dezvoltarea în perspectivă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, care va influenţa în mod direct producţia agricolă şi înzestrarea tehnică a muncii, va permite realizarea unor niveluri tot mai ridicate ale productivităţii muncii agricole şi, implicit, sporirea contribuţiei acestei ramuri la creşterea economică pe ansamblul economiei naţionale.

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

SPRE UN SISTEM GLOBAL DE PREFERINȚE COMERCIALE ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎN CONFORMITATE cu politica și orientările stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale P.C.R., strălucit reconfirmate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Ședința activului central de partid și de stat, România socialistă, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, promovează în mod activ colaborarea economică reciproc avantajoasă cu celelalte țări în curs de dezvoltare. Schimburile comerciale ale României cu aceste țări au crescut într-un ritm deosebit de rapid. Numai în perioada 1960—1976, aceste schimburi au crescut de peste 30 de ori. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior românesc se ridică în prezent la peste o cincime, față de 5% în 1960, urmînd să atingă în 1980 cel puțin 25%. În prezent se înfăptuiesc cu succes prevederile celor circa 100 acorduri comerciale și de cooperare încheiate cu statele în curs de dezvoltare.

O expresie concretă a politicii constante a României de dezvoltare a relațiilor economice reciproc avantajoase cu celelalte țări în curs de dezvoltare o constituie și recenta aderare a țării noastre la Protocolul privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare, încheiat sub egida G.A.T.T., care prevede acordarea reciprocă de concesii tarifare preferențiale între țările participante. Consiliul de Stat a ratificat la 5 iulie a.c. Protocolul de aderare a României la acest aranjament preferențial, interregional, protocol încheiat la Geneva, la 3 martie 1978, și a aprobat Regulile de origine pentru reglementarea aplicării reducerilor preferențiale de taxe vamale, acordate de Republica Socialistă România în cadrul Protocolului privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare. Prin depunerea la Secretariatul G.A.T.T. de la Geneva, la 22 august a.c., a instrumentului de ratificare a documentului de aderare, România a devenit cea de a 19-a țară în curs de dezvoltare parte la protocolul amintit. Aderarea României la acest Protocol creează condiții mai favorabile pentru dezvoltarea schimburilor sale comerciale și a altor forme de colaborare economică cu țările în curs de dezvoltare, participante la Protocol, grație reducerilor vamale preferențiale acordate în mod reciproc. Ea reprezintă o contribuție practică, concretă, la cauza intensificării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare și instaurării unor relații noi în domeniul schimburilor internaționale, în interesul accelerării progresului economico-social și consolidării independenței naționale a acestor țări.

Subliniind faptul că România va acționa și în viitor pentru extinderea cooperării economice cu țările în curs de dezvoltare, pe o bază rentabilă pentru ambele părți, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în expunerea la Ședința activului central de partid și de stat : **„Prin lărgirea continuă a cooperării se creează un larg sistem de intrajutorare reciproc avantajoasă între țările noastre, care constituie expresia solidarității în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de egalitate și respect între națiuni, de deplină echitate, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire".**

Un element esențial al colaborării economice

RELAȚIILE COMERCIALE reprezintă un element esențial al colaborării economice între țările în curs de dezvoltare. Deși aceste relații au cunoscut o dezvoltare considerabilă în ultimii ani, ele se situează încă la un nivel relativ redus, constituind numai circa 20% din comerțul exterior total al țărilor respective. Extinderea schimburilor ecomerciale între țările în curs de dezvoltare este frînată de multiple cauze : structura puțin diversificată a economiei majorității țărilor în curs de dezvoltare ; orientarea excesivă a relațiilor economice externe ale celor mai multe dintre ele spre țările occidentale industrializate, în special spre fostele metropole ; barierele tarifare și netarifare la importul în aceste țări ; lipsa unei rețele adecvate de comunicații și transport între ele ; insuficiența informațiilor privind posibilitățile de comerț etc.

Facilitarea relațiilor comerciale între țările în curs de dezvoltare necesită instituirea unui sistem de preferințe tarifare și netarifare între aceste țări, sistem destinat să compenseze competitivitatea mai redusă a produselor țărilor în curs de dezvoltare în comparație cu cea a produselor țărilor dezvoltate.

Principiul tratamentului preferențial în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare este prevăzut în documente fundamentale ale O.N.U. adoptate în ultimii ani. Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptată de sesiunea VI-a specială a Adunării Generale a O.N.U. în mai 1974, proclamă drept principiu al acestei noi ordini „Întărirea prin măsuri individuale și colective a cooperării economice, comerciale, financiare și tehnice între țările în curs de dezvoltare, esențialmente pe o bază preferențială". În Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptat de aceeași sesiune, se prevede că, în cadrul cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, „de fiecare dată cînd este posibil, un tratament preferențial trebuie să fie acordat importurilor provenind din țările în curs de dezvoltare și exporturilor acestor țări". În Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor adoptată de sesiunea XXIV a Adunării Generale a O.N.U. în decembrie 1974, în articolul 21, se arată : „Țările în curs de dezvoltare ar trebui să se străduiască să favorizeze expansiunea schimburilor lor mutuale și ele pot, în acest scop, conform dispozițiilor și procedurilor existente și în curs de elaborare ale aranjamentelor internaționale pertinente, să acorde preferințe comerciale altor țări în curs de dezvoltare, fără a fi ținute de a face să beneficieze de aceste preferințe țările dezvoltate, fiind înțeles totuși că aceste aranjamente nu trebuie să constituie un obstacol pentru liberalizarea și expansiunea schimburilor în general". În același timp, eforturile țărilor în curs de dezvoltare vizînd intensificarea colaborării economice dintre ele nu diminuează în nici un fel responsabilitatea țărilor dezvoltate în ce privește stabilirea de relații economice echitabile cu țările în curs de dezvoltare și sprijinirea progresului economic al acestor țări.

Aplicarea unui sistem preferențial în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare este o condiție necesară, dar nu suficientă pentru dezvoltarea acestui comerț. Un astfel de sistem creează numai condiții mai favorabile de acces la piețele țărilor în curs de dezvoltare. Pentru valorificarea acestor condiții este necesară însă adoptarea de către țările în curs de dezvoltare a unei politici active privind producția și promovarea exportului produselor pentru care există o cerere de import în celelalte țări în curs de dezvoltare.

Expansiunea, pe o bază preferențială, a comerțului dintre țările în curs de dezvoltare ar trebui să conducă la o creștere netă a comerțului lor exterior și să nu se realizeze în detrimentul schimburilor lor cu țările dezvoltate. În această privință este de remarcat faptul că țările în curs de dezvoltare vor fi nevoite în continuare să importe din țările dezvoltate bunuri de echipament și tehnici moderne, necesare industrializării lor, și vor fi interesate pe mai departe în debușeele pe care aceste țări le pot oferi exporturilor lor crescînde de produse industriale.

În prezent nu există încă un sistem global, mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, care să cuprindă toate aceste țări sau majoritatea dintre ele. O serie de țări în curs de dezvoltare își acordă pe bază de reciprocitate un tratament tarifar și netarifar preferențial în cadrul grupărilor lor economice regionale sau subregionale — piețe comune, zone de comerț liber și alte forme de asociere. Un număr de țări în curs de dezvoltare își acordă, de asemenea, pe o bază mutuală, un tratament comercial preferențial în cadrul a două aranjamente interregionale. Primul este acordul tripartit încheiat în 1968 între Egipt, India și Iugoslavia. Pe baza acestui acord, cele trei țări își acordă reciproc preferințe tarifare pentru o serie de produse, în special industriale. Al doilea aranjament de acest fel — Protocolul privind negocierile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare, amintit la începutul articolului, intrat în vigoare în februarie 1973 — este cel mai important instrument juridic interregional în dome-

niul acordării de preferinţe tarifare reciproce între ţările în curs de dezvoltare.

Protocolul privind negocierile comerciale între ţările în curs de dezvoltare a fost încheiat sub egida G.A.T.T. şi a fost semnat la sfîrşitul anului 1971 de către 16 ţări (Brazilia, Chile, Mexic, Peru, Uruguay, India, Coreea de Sud, Pakistan, Filipine, Egipt, Grecia, Israel, Spania, Tunisia, Turcia şi Iugoslavia). Protocolul „celor 16" prevede acordarea reciprocă de concesii vamale preferenţiale între ţările participante; aceste concesii, negociate prin metoda „produs cu produs", se referă la circa 500 de poziţii sau subpoziţii tarifare, din care circa 30% privesc produsele agricole şi materiile prime, iar restul — produsele semifinite şi finite. Reducerile preferenţiale de taxe vamale reprezintă 15—50% din taxele vamale normale.

Tratamentul preferenţial, prevăzut de Protocol, vizează facilitarea schimburilor comerciale între ţările participante şi nu crearea de obstacole în calea comerţului cu celelalte ţări. Protocolul este deschis participării tuturor ţărilor în curs de dezvoltare. Procedura de aderare prevede purtarea de negocieri privind schimbul de concesii tarifare preferenţiale între participanţii la Protocol şi ţara care doreşte să adere. Se prevede, de asemenea, posibilitatea aderării la Protocol, fără negocieri (această cale s-a folosit în cazul aderării ţărilor în curs de dezvoltare cel mai puţin avansate).

La sfîrşitul anului 1973, ţările participante la acest Protocol au propus celorlalte ţări în curs de dezvoltare să studieze împreună posibilităţile de lărgire în continuare a comerţului dintre ele şi de aderare a altor ţări în curs de dezvoltare la acest Protocol. În acest scop, Comitetul ţărilor participante, care este organul însărcinat cu supravegherea aplicării Protocolului, a ţinut sesiuni speciale, la care au fost invitate toate ţările în curs de dezvoltare. În acest context, la Protocolul sus menţionat au aderat noi ţări în curs de dezvoltare — Bangladesh, Paraguay şi România (ţara noastră aplică Protocolul faţă de toate ţările participante, în afară de Coreea de Sud).

În prezent se desfăşoară lucrări tehnice, iniţiate de membrii Protocolului în vederea examinării posibilităţii organizării unei noi runde de negocieri comerciale între ţările în curs de dezvoltare interesate, rundă destinată să sporească eficacitatea Protocolului prin amplificarea concesiilor negociate, extinderea sferei produselor incluse şi mărirea numărului ţărilor în curs de dezvoltare participante. La aceste lucrări participă în prezent circa 50 de ţări în curs de dezvoltare (membre sau nemembre ale Protocolului) din diferite regiuni ale lumii.

Măsuri pentru favorizarea dezvoltării naţionale

NOUA RUNDĂ DE NEGOCIERI preconizată ar putea contribui la instituirea unui sistem global mondial de preferinţe comerciale (S.G.P.C.) între aceste ţări. În cadrul programelor adoptate la a V-a Conferinţă a şefilor de state şi guverne ale ţărilor nealiniate de la Colombo din august 1976 şi la conferinţa Grupului celor 77 privind cooperarea economică între ţările în curs de dezvoltare din Mexic din septembrie acelaşi an, se prevede crearea unui astfel de sistem de preferinţe care să înglobeze ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare. Ca membră a Grupului celor 77, România a participat la conferinţa din Mexic, subscriind la hotărîrea adoptată privind realizarea unui sistem global de preferinţe comerciale între ţările în curs de dezvoltare, ca fiind de natură să favorizeze extinderea colaborării economice reciproc avantajoase cu celelalte ţări în curs de dezvoltare.

Potrivit solicitării Conferinţei Grupului celor 77 din Mexic şi rezoluţiei 1 (I) a Comisiei pentru cooperarea economică între ţările în curs de dezvoltare, Secretariatul U.N.C.T.A.D., cu concursul G.A.T.T. şi al comisiilor regionale ale O.N.U. întreprinde un studiu detaliat privind diversele aspecte ale unui sistem mondial de preferinţe comerciale între ţările în curs de dezvoltare, studiu care ar urma să fie terminat în 1979.

Pentru a înfăptui S.G.P.C. este esenţial să se ţină seama de interesele fundamentale ale ţărilor în curs de dezvoltare, de diferenţele sensibile existente între ele în ce priveşte nivelul de dezvoltare economică, structura comerţului exterior şi folosirea diverselor instrumente de politică comercială.

Pentru a permite ţărilor cel mai puţin avansate să beneficieze de acest sistem, este necesar să se stabilească un regim special, mai favorabil faţă de aceste ţări, inclusiv prin prevederea principiului nereciprocităţii.

În principiu, S.G.P.C. ar trebui să se aplice la toate produsele prezentînd un interes actual sau potenţial pentru ţările în curs de dezvoltare. Numai un sistem cuprinzînd o gamă largă de produse are şanse de a suscita o participare masivă a ţărilor în curs de dezvoltare. Ţările care sînt în stadiul iniţial al dezvoltării lor economice nu produc şi nu exportă produse industriale, exporturile lor constînd aproape exclusiv din produse agricole şi materii prime. Pentru ca aceste ţări să obţină un avantaj imediat ca urmare a S.G.P.C., ar trebui ca celelalte ţări în curs de dezvoltare să acorde produselor agricole şi materiilor prime condiţii cît mai favorabile de acces pe pieţele lor.

Pe de altă parte, includerea produselor industriale în sistemul preferenţial ar permite pe termen lung sporirea rapidă şi diversificarea schimburilor între ţările în curs de dezvoltare şi ar favoriza cooperarea industrială şi tehnică între ele.

S.G.P.C. ar trebui să se aplice nu numai la taxele vamale, ci şi la barierele netarifare, care împiedică sau limitează accesul la pieţe, de exemplu, restricţiile cantitative, regimul de licenţe, interdicţiile de a importa şi restricţiile valutare, pentru că în timp ce o serie de ţări folosesc taxele vamale ca principal instrument de protecţie, alte ţări se bazează, în principal, pe măsurile netarifare. Experienţa grupărilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare demonstrează posibilitatea adoptării unor măsuri preferenţiale în domeniul netarifar. Astfel, de exemplu, unele din aceste grupări au reuşit să elimine restricţiile cantitative în comerţul intrazonal, iar altele au înfăptuit măsuri graduale în această direcţie.

Negocierea S.G.P.C. nu trebuie să aibă în mod necesar drept scop imediat liberalizarea completă a schimburilor între ţările în curs de dezvoltare, ci ar putea să vizeze într-o primă etapă obiective mai modeste, dar realiste, fără a exclude eventualitatea suprimării obstacolelor tarifare şi netarifare în unele cazuri.

În ce priveşte tehnica negocierilor tarifare, metoda „produs cu produs", utilizată în toate negocierile din G.A.T.T. înainte de Runda Kennedy, nu pare a fi cea mai indicată în cazul S.G.P.C. Această metodă, care este extrem de complexă şi cere mult timp, nu a dat rezultate pe măsura aşteptărilor şi speranţelor pe care le-a suscitat. Experienţa ţărilor în curs de dezvoltare în cadrul G.A.T.T. şi în negocierile subregionale şi regionale arată, de asemenea, că metoda „produs cu produs" tinde să limiteze numărul de produse pentru care se acordă concesii, astfel încît folosirea acestei metode riscă să diminueze interesul ţărilor în curs de dezvoltare faţă de negocierile preconizate în vederea instituirii S.G.P.C. De aceea folosirea metodei reducerii liniare generale a taxelor vamale în cadrul viitoarelor negocieri între ţările în curs de dezvoltare vizînd instituirea S.G.P.C. pare a fi mai convenabilă.

După cum se subliniază şi în documentul final al Conferinţei Grupului celor 77 din Mexic, este necesar să se asigure ca măsurile preferenţiale să favorizeze dezvoltarea naţională. În acest sens, apare indirect necesar a se stabili, în cadrul S.G.P.C., reguli de origină, de natură să garanteze obţinerea beneficiilor rezultate din acest sistem de către cetăţenii şi organizaţiile ţărilor în curs de dezvoltare şi nu, în principal, de către societăţile transnaţionale.

S.G.P.C. ar putea să comporte mecanisme de salvgardare, destinate să protejeze economia naţională a ţărilor participante le eventualele prejudicii provocate de concesiile preferenţiale sau să evite ca ele să se producă.

În legătură cu crearea S.G.P.C., se pune problema reglementării bazei juridice a acestui sistem. În prezent, desi este recunoscut pe plan internaţional că ţările în curs de dezvoltare ar trebui să-şi consimtă reciproc un tratament preferenţial pentru a-şi intensifica cooperarea lor economică, comercială, financiară şi tehnică, aplicarea unui astfel de tratament în alte condiţii decît cele prevăzute în articolul XXIV al G.A.T.T. (uniuni vamale şi zone de comerţ liber) necesită adoptarea de către G.A.T.T., în fiecare caz în parte, a unei decizii privind acordarea unei derogări speciale de la clauza naţiunii celei mai favorizate. De aceea, ar apare necesar ca tratamentul preferenţial între ţările în curs de dezvoltare să fie recunoscut în cadrul G.A.T.T. drept principiu şi nu ca o derogare de la clauza naţiunii celei mai favorizate.

S.G.P.C. este destinat să devină o componentă esenţială a colaborării economice generale între ţările în curs de dezvoltare. Acest sistem va putea să funcţioneze în modul cel mai eficient, dacă va fi corelat cu o largă cooperare în domeniile producţiei, finanţelor, plăţilor, promovării comerciale etc.

Instituirea S.G.P.C. este o sarcină de mare amploare, nu lipsită de dificultăţi, care va putea fi realizată treptat, în etape succesive, în cursul unei perioade mai lungi de timp. Traducerea în viaţă a S.G.P.C. va constitui o acţiune concretă importantă a ţărilor în curs de dezvoltare la eforturile vizînd lichidarea subdezvoltării şi edificarea noii ordini economice internaţionale, fiind chemată să devină un element central al noii strategii internaţionale a dezvoltării pentru deceniul următor.

Victor ALDEA

PERTURBAȚIILE PE PIEȚELE VALUTARE OCCIDENTALE — EXPRESIE A CONTRADICȚIILOR DINTRE ȚĂRILE CAPITALISTE (II)

CE SE ASCUNDE în spatele scăderii continue a cursului dolarului față de celelalte valute capitaliste principale ? al îndatorării excesive a S.U.A. în străinătate și îndeosebi față de Japonia și R.F.G. ? Date ca cele prezentate în prima parte a articolului (vezi „Revista economică" nr. 32 din 11 august 1978) permit să se schițeze un răspuns, chiar dacă la o primă privire evoluțiile de pe piețele valutare occidentale pot să pară greu de interpretat.

Schimbările în raportul de forțe din lumea capitalistă au dus la accentuarea puternică a contradicțiilor sistemului capitalist mondial. Puterea competitivă a mărfurilor americane a scăzut, în timp ce aceea a mărfurilor din țările care concurează pe americani a crescut. Cu aceasta, R.F.G. și Japonia au cucerit poziții preponderente pe piețele internaționale, împingînd Statele Unite în defensivă. Deficitul balanței comerciale a S.U.A. reflectă această defensivă, dar concomitent și faptul că în prezent, cea mai bogată țară din lumea capitalistă trăiește, în măsura deficitului de balanță, din substanța altor țări capitaliste, asociate și rivale ale ei. Fără îndoială, acest deficit are și alte cauze, cum ar fi importul excesiv de petrol, după cum căderea cursului dolarului nu se datorește numai deficitului de balanță, ci și dezechilibrului bugetar, revitalizării inflației etc.

Declarații de bune intenții, dar angajamente evazive

ACESTE REALITĂȚI perfect cunoscute de cei în cauză au determinat, în spatele perdelei de fum pe care o reprezintă intervențiile autorităților monetare pe piețele valutare, necesitatea unor dezbateri asupra fondului problemelor ridicate de criza monetară în general și de criza actuală a dolarului în special. Aceste dezbateri au avut loc în repetate rînduri în cercuri limitate și la niveluri diferite, inclusiv la cel mai înalt nivel. Cea mai recentă dezbatere, aceea de la 16—17 iulie 1978 care a avut loc la Bonn și care a întrunit pe șefii de stat sau de guvern din Canada, Franța, Italia, Japonia, Marea Britanie, Republica Federală Germania și Statele Unite ale Americii, a scos în evidență imposibilitatea rezolvării acestor probleme în afara unei strategii globale care să cuprindă creșterea economică, utilizarea forței de muncă, inflația, politica monetară internațională, politica energetică, comerțul. „Trebuie să creăm mai multe locuri de muncă și să luptăm împotriva inflației, să întărim comerțul internațional, să reducem dezechilibrele plăților, să realizăm o mai mare stabilitate pe piețele valutare", se arată în Declarația difuzată la încheierea discuțiilor de la Bonn. Declarația adaugă că este vorba de probleme pe termen lung care necesită eforturi susținute, că această strategie este coerentă și că părțile ei sînt interdependente, că fiecare țară participantă poate contribui la realizarea ei și că fiecare poate beneficia de pe urma ei.

Dincolo de aceste declarații de bune intenții, obiectivele practice și căile de realizare a lor nu s-au putut desprinde clar din Declarația de la Bonn și din alte documente ale reuniunilor care au precedat-o. Astfel, în problema care, după cum a rezultat din cele de mai sus, este cea mai strîns legată de evoluția cursurilor valutare și anume dezechilibrele balanțelor comerciale, Declarația de la Bonn se limitează la afirmații generale ca aceea că „este necesar ca țările care au mari deficite ale contului curent (al balanței de plăți) să sporească exporturile, iar țările care au mari excedente ale contului curent să faciliteze sporirea importurilor".

Atunci cînd vine rîndul angajamentelor, textul devine evaziv. Este de cea mai mare importanță, așa cum s-a văzut, ca în relațiile comerciale dintre S.U.A. și principalii lor parteneri să se realizeze un echilibru. Partea japoneză, de exemplu, nu s-a pronunțat decît în sensul că „dorește să acționeze pentru creșterea importurilor prin dezvoltarea cererii interne și prin eforturi diverse de facilitare a importurilor (...) și pentru moderație în exporturi, cu scopul de a menține volumul exporturilor japoneze în anul financiar 1978 la, sau sub, nivelul anului financiar 1977". Amintim că în 1977, excedentul balanței comerciale a Japoniei a fost de peste 17 miliarde de dolari.

În ce privește politica monetară internațională, cei 7 șefi de stat sau de guvern au recunoscut că stabilitatea cursurilor valutare nu poate fi obținută decît prin „atacarea problemelor fundamentale care au contribuit la marile deficite și excedente din prezent ale balanțelor de plăți". Însă atunci cînd se trece la măsurile practice, cei 7 uită de problemele fundamentale și se întorc la „intervenția autorităților noastre monetare care vor continua să intervină în măsura necesară pentru a combate condițiile dezordonate de pe piețele de schimb".

Ce poate această intervenție, s-a văzut. N-au trecut decît puține zile de la această Declarație și zvîcnirile cursurilor valutare au devenit și mai intempestive, căderea dolarului s-a accelerat.

Stabilitatea necesită restructurarea relațiilor valutar-financiare

EVOLUȚIA HAOTICĂ a cursului dolarului față de alte valute principale ale lumii capitaliste creează mari dificultăți multor țări care utilizează dolarul ca monedă contractuală și îndeosebi celor mai slab dotate pentru lupta împotriva pierderilor din riscul valutar. Evenimentele din ultima vreme au determinat pe unii comentatori să repună în circulație ideea că cercurile bancare și de afaceri din S.U.A. n-ar fi străine de această evoluție și că atunci cînd unii pierd, alții cîștigă. După datele Băncii Reglementelor Internaționale, valutele ținute în rezervă de diferitele țări la sfîrșitul anului trecut erau evaluate la 242,8 miliarde dolari, din care marea majoritate dolari S.U.A., deci datorii externe în dolari ale americanilor. O depreciere a dolarilor și, dintr-un condei, dispare o parte din datorii. Sau : japonezii nu sînt prea decișii să exporte mai puțin și să importe mai mult. Nu face nimic : o depreciere a dolarilor și, tot atît de simplu, japonezilor nu le va mai conveni să exporte și să încaseze dolari depreciați, după cum le va conveni să importe mai mult și să plătească cu acești dolari depreciați. Lista avantajelor poate fi continuată.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta la recenta ședință a activului central de partid și de stat că, alături de tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, există în prezent pe plan mondial **„tendința de folosire, în principal, a mijloacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii"**. Condițiile în care se desfășoară criza monetară occidentală, aspectele contradictorii ale activității piețelor valutare, constituie argumente în sprijinul tezei potrivit căreia actualul sistem al relațiilor valutar-financiare internaționale dă țărilor capitaliste dezvoltate posibilitatea de a urmări obținerea unor avantaje cît mai multe pentru sine, în dauna altor țări.

Concluzia care se desprinde din analiza evenimentelor mai noi și mai vechi este că stabilitatea, încrederea, certitudinea, factori indispensabili desfășurării normale a schimburilor economice, sînt tot mai dificil realizabile în condițiile actualei ordini economice. Tot mai multe țări ajung să recunoască necesitatea unei restructurări a relațiilor valutar-financiare, în strînsă legătură cu celelalte transformări scadente în alte domenii ale vieții internaționale. Fiind vorba despre probleme deosebit de complexe și cu repercusiuni asupra tuturor statelor, ele nu pot fi soluționate în cadrul unui grup restrîns, indiferent dacă el este compus din cinci, șapte sau zece state, ci numai așa cum arăta cu același prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „de către întreaga comunitate a națiunilor lumii"**. România, așa cum a sublinia președintele Republicii, este hotărîtă să contribuie activ la intensificarea eforturilor statelor în această direcție, în interesul întăririi stabilității întregii economii mondiale.

dr. Costin KIRIȚESCU

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Norvegia: măsuri de „însănătoșire" a economiei

APARIȚIA unor fenomene de recesiune în dezvoltarea economiei naționale, realizarea doar parțială a previziunilor legate de aportul exploatării resurselor de țiței și gaze din Marea Nordului la echilibrarea bugetului statului și a balanței comerciale externe au determinat guvernul norvegian să elaboreze un program de „însănătoșire" a economiei, pe perioada 1978—1981.

Printre măsurile de austeritate preconizate figurează, pe de o parte, reducerea unei serii de cheltuieli bugetare, amînarea înfăptuirii unor proiecte privind protecția mediului înconjurător, modernizarea infrastructurii, a sistemului de comunicații; pe de altă parte, se prevede majorarea impozitelor, a prețului la energia electrică, restrîngerea volumului creditelor bancare, urmărindu-se astfel reducerea puterii de cumpărare a populației și, legat de aceasta, o scădere a importului. Totodată, ținîndu-se seama de tendința de scădere a cererii din partea principalelor țări importatoare de produse norvegiene, a fost anunțată desființarea (de la 1 septembrie a.c.) a impozitului asupra investițiilor, în vederea consolidării competitivității produselor industriale norvegiene pe piața externă. În pofida măsurilor adoptate, după aprecieri oficiale producția industrială a Norvegiei ar urma să scadă în acest an cu circa 2,5 la sută față de 1977, iar deficitul balanței comerciale externe să ajungă la 3,8 miliarde dolari, depășind considerabil estimațiile inițiale.

Ungaria: cooperarea cu țările capitaliste

DUPĂ CUM a arătat nu demult Jozsef Biró, ministrul comerțului exterior al R.P. Ungare, în acest an se urmărește — între altele — realizarea unei balanțe excedentare în cadrul schimburilor cu țările capitaliste dezvoltate. Totodată, partea ungară vizează extinderea acțiunilor de cooperare în producție cu țările respective.

În cursul ultimului deceniu întreprinderile ungare au încheiat 550 contracte de cooperare cu firme din țările capitaliste; ca efect al acestei cooperări, pe durata valabilității contractelor s-a prevăzut ca partea ungară să realizeze importuri în valoare de 34 miliarde forinți și exporturi pentru 74 miliarde forinți. Se apreciază, de asemenea, că — în cadrul prevederilor contractelor de cooperare încheiate în cursul anului trecut — livrările ungare la export vor depăși (valoric) cu 25% importurile din țările respective.

Diversificarea transportului prin conducte

ÎN ULTIMUL SFERT DE VEAC a apărut o nouă orientare a transportului prin conducte: este vorba de utilizarea sa pentru deplasarea, în amestec cu apă, a unor produse ca minereu, cărbune, nisip, piatră spartă, sare ș.a. (amestecul respectiv fiind denumit pulpă).

Datele referitoare la țările capitaliste arată că, la începutul acestui an, în Statele Unite funcționau două asemenea conducte, iar alte cinci se aflau în construcție, apreciindu-se că în 1985 lungimea totală a conductelor de acest gen va atinge 8,5 mii km, iar capacitatea lor anuală de transport va depăși 100 mil. tone de pulpă pe an. În prezent asemenea conducte funcționează în Australia, Canada, Franța, Japonia și Noua Guinee, altele fiind în construcție sau în fază de proiectare în Canada, R.F.G., Brazilia, Anglia, Franța etc.

Utilizarea conductelor pentru vehicularea pe îngă petrol și gaze naturale — și a altor produse de mare tonaj are perspective favorabile, întrucît ele pot funcționa practic fără întrerupere, asigurînd transportul produselor respective la distanțe mari în condiții de siguranță.

Orientări în dezvoltarea economică

Zair: valorificarea bazei de materii prime și energetice

INDUSTRIA ZAIRULUI participă cu aproximativ 25% la formarea produsului intern brut (P.I.B.). La baza dezvoltării industriale a țării se află industria minieră. Producția de cupru situează Zairul pe locul doi în Africa, iar la cea de cobalt Zairul este cel mai mare producător din lume, realizînd circa 69% din extracția mondială. Se extrag de asemenea mangan, zinc, cositor, columbit-tantanit, wolfram, cadmiu, aur, argint, platină, beriliu, diamante industriale. În producția acestora din urmă Zairul se situează pe primul loc în lume. În pofida posibilităților mari de extracție a minereului de mangan, producția anului 1977 nu s-a ridicat decît la circa 182 mii tone. Producția anuală de aur este în prezent de aproximativ 4 tone. Pentru viitor se intenționează creșterea ei la circa 10 tone/an, pe baza noilor zăcăminte descoperite în sudul regiunii Kiwu. Țițeiul extras în anul 1977 în largul coastei atlantice a atins 960 mii tone. Potențialul hidroenergetic al Zairului este deosebit de însemnat și se depun eforturi susținute pentru valorificarea acestuia. Puterea totală instalată a hidrocentralelor existente depășește 1 milion kW.

Industria prelucrătoare participă cu aproximativ 8% la formarea P.I.B. În ultimii ani au intrat în funcțiune o serie de unități de montaj de autovehicule. Zairul produce de asemenea circa 20 mii biciclete, patru mii motorete și o mie de motociclete anual. Deoarece producția de ciment (1 mil. t în 1977) nu acoperă cererea internă, există un proiect de creare a unei noi fabrici de ciment la Kisangani, cu o capacitate anuală de 150 mii t. Industria textilă este reprezentată de cinci mari filaturi și țesătorii. Capacitatea actuală a industriei de încălțăminte este de circa 6 mil. perechi, cu perspectiva de extindere pînă la 10 mil. în anii viitori. Producția de zahăr se estimează să ajungă de la 65 mii t în 1977 la 200 mii t în anul 1980. Zairul dispune de importante resurse forestiere, care sînt puțin exploatate.

Produsele minerale reprezintă 87% din exportul zairez, iar produsele alimentare 11%. Zairul importă în principal produse alimentare, bunuri de echipament și materii prime necesare activității industriale.

Relațiile de colaborare dintre România și Zair au înregistrat în ultimii ani un curs ascendent, sub impulsul dialogului la nivel înalt româno-zairez. Cele două țări își manifestă interesul comun de a impulsiona dezvoltarea schimburilor comerciale, cooperarea economică, tehnico-științifică și culturală. Reflectînd hotărîrea României și Zairului de a extinde aria colaborării și cooperării în diverse domenii de interes reciproc, la 23 iunie a.c. a fost semnat la București un document privind colaborarea în domeniul agriculturii.

T. S.

EVOLUȚII MONETARE

Redresarea generală a **dolarului S.U.A.** a continuat și în perioada 21—25 VIII 1978, constituind principala caracteristică a mișcărilor de cursuri pe piețele valutare în acest interval. Impactul favorabil al majorării taxei scontului în S.U.A. cu începere de la 18 VIII a.c. a fost completat de o serie de alți factori, între care amintim: majorarea cu începere din luna noiembrie a.c. la mai mult decît dublu a cantității de aur ce va fi vîndută prin licitațiile organizate lunar de Trezoreria S.U.A., în scopul redresării parțiale a balanței de plăți externe; unele indicii care prevăd utilizarea de către S.U.A. a unor facilități la F.M.I. de pînă la 4,4 miliarde dolari în scopul intervenției mai active pentru susținerea cursului dolarului pe piețele valutare; poziția public exprimată de Arabia Saudită în favoarea menținerii actualului preț al petrolului brut pentru o perioadă mai îndelungată, concomitent cu continuarea încasării contravalorii acestuia în dolari. Observatorii apreciază însă că atita timp cit nu sînt încă rezolvate problemele fundamentale care afectează situația dolarului — inflația, puternicul deficit comercial, nedefinitivarea programului energetic — nu se va putea asista la o redresare de durată a monedei americane pe piețele valutare.

Francul elvețian a pierdut cel mai mult din terenul cîștigat în săptămînile anterioare, depreciindu-se pe ansamblul perioadei analizate cu peste 4%, la 1,68 franci/1 dolar

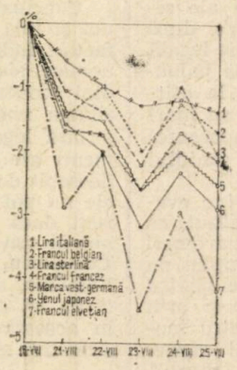

pe 25 VIII 1978. La această mișcare au contribuit în primul rînd puternicele mișcări de capitaluri speculative („hot money"). **Yenul japonez** a înregistrat o depreciere de circa 3%, cotînd la sfîrșitul intervalului 192,50 yeni/1 dolar. **Marca vest-germană**, cu o cotație de 2,0150 mărci/1 dolar pe 25 VIII 1978, s-a depreciat cu 2,5%. **Francul francez** și **lira sterlină** au înregistrat niveluri apropiate de depreciere față de dolar, de circa 2%, primul cotînd la sfîrșitul săptămînii 4,4025 franci/1 dolar, iar **lira sterlină** 1,9240 dolari/1 liră. **Francul belgian** s-a depreciat cu circa 1,7% în acest interval, cotînd 31,35 franci/1 dolar pe 25 VIII 1978, în timp ce deprecierea **lirei italiene** a fost de circa 1,4% (la 843,50 lire/1 dolar).

Creșterea bruscă a ofertei de **aur**, prin măsura anunțată de Trezoreria S.U.A., a determinat o scădere destul de accentuată a prețului acestuia pe piață, al doilea fixing de pe data de 25 VIII 1978, de 193 dolari/uncie, fiind cu aproape 14 dolari/uncie sub cel de pe 18 VIII 1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 21—25 VIII 1978, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 18 VIII 1978.

Apropiere... pe linia încetinirii

EVOLUȚIA din ultimul deceniu a economiilor naționale ale principalelor șapte țări capitaliste industriale — evoluție reflectată prin dinamica produsului național brut (în prețurile anului 1977, la cursul mediu al dolarului, calculat de F.M.I.) — se caracterizează prin cîteva trăsături comune. După cum se vede din graficul alăturat, deși în perioada menționată asistăm la cîteva suișuri și coborîșuri ale curbelor reprezentînd ritmul dezvoltării (care devine în 1975 chiar negativ pentru majoritatea acestor țări), orientarea generală este cea de încetinire a ritmului respectiv, tendința ascensională din cadrul etapelor succesive de „înviorare" a economiei fiind tot mai slabă. Totodată, începînd din 1971 dispersia valorilor dinamicii creșterii se restrînge, amplitudinea decalajului dintre valorile extreme (ale Japoniei și Angliei) reducîndu-se la circa jumătate.

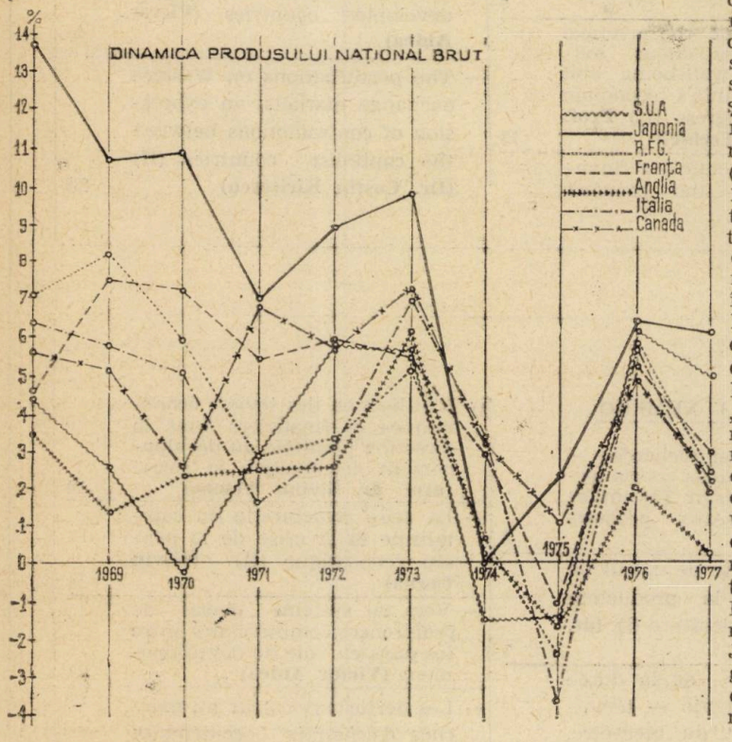

Țările în curs de dezvoltare: decalajul educațional

ÎN POFIDA eforturilor desfășurate pe plan mondial pentru eradicarea analfabetismului, acest flagel manifestă o tendință de agravare, în esență în țările nesocialiste în curs de dezvoltare — estimează experții U.N.E.S.C.O. Deși — în cursul deceniului al șaptelea, de pildă — efectivul copiilor înscriși în școli primare din aceste țări a sporit într-un ritm mediu anual de 6%, către sfîrșitul deceniului cel mult 43% din numărul copiilor între 5 și 14 ani erau înscriși în aceste școli, ponderea menționată scăzînd la 37% în cazul țărilor cu un venit național pe locuitor sub 200 dolari pe an. Și mai redusă, comparativ cu situația din țările industrializate, este capacitatea de cuprindere a tineretului în învățămînt secundar și superior din țările în curs de dezvoltare.

Una din cauzele fundamentale ale situației menționate o constituie alocațiile insuficiente pentru acest domeniu de activitate : în condițiile decalajului pronunțat între nivelul venitului național din țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, cheltuielile pentru învățămînt și educație reprezintă 5% din venit național în cazul celor dintîi și doar 3% în cazul ultimelor. Se apreciază că, pe plan mondial, cheltuielile pentru învățămînt și educație depășesc 160 miliarde dolari, sumă din care doar 18% sînt cheltuite în țările în curs de dezvoltare, deși lor le revin 70% din populația globului.

R. P. D. Coreeană — intensificarea agriculturii

PROPUNÎNDU-ȘI să obțină în acest an o recoltă de cereale de 8,8 milioane de tone (față de 7 mil. tone în 1974, de pildă), poporul coreean desfășoară o amplă muncă pe linia „revoluției tehnice rurale", avînd ca orientări fundamentale irigarea, electrificarea, mecanizarea și chimizarea. Irigarea culturilor de orez a fost realizată de mai mult timp, iar în prezent sînt în curs de încheiere lucrările de realizare a sistemului de irigații pe terenurile ocupate de alte culturi. Electrificarea zonelor rurale a fost încheiată, iar nivelul mecanizării poate fi exprimat prin faptul că la fiecare 100 de djeungbo (un djeungbo este egal cu aproximativ un hectar) revin 6 tractoare în zone de cîmpie și 5 tractoare în regiunile cu altitudine medie și înaltă, această înzestrare permițînd lărgirea continuă a cercului lucrărilor mecanizate.

În ceea ce privește progresele realizate în domeniul chimizării, pe fiecare djeungbo se răspîndesc (în medie) 1,3 tone de îngrășăminte chimice în cazul culturii orezului și 1,2 tone la cultura porumbului, cărora li se adaugă cantități considerabile de insecticide și erbicide.

Economisirea materiilor prime: orientări și efecte

UNA din consecințele progresului tehnic — pe linia perfecționării proceselor tehnologice, a elaborării de materii prime și materiale cu caracteristici calitative superioare — o constituie reducerea consumurilor specifice în diferite domenii de activitate. Eficiența economică a acestei orientări este ilustrată, de pildă, de faptul că — la nivelul economiei U.R.S.S. — reducerea cu numai 1% a consumului de materii prime și materiale necesar pentru obținerea producției din întreaga țară echivalează cu creșterea venitului național cu 3—4 miliarde ruble.

O ramură industrială, în care această problemă prezintă o actualitate deosebită, o constituie construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, deoarece aici ponderea cheltuielilor materiale în prețul de cost al producției ajunge pînă la 70%. În cadrul ei o soluție de perspectivă privind ridicarea eficienței la nivelul economiei naționale o oferă înlocuirea crescîndă a metalelor cu mase plastice. Aceasta, ținîndu-se seama de faptul că — după calculele economiștilor sovietici — pentru obținerea unui mc din metalele și masele plastice menționate mai jos este necesar să se prelucreze următoarele cantități de materie primă (în tone) : la fontă — 12,6 ; la oțel — 10,2 ; la aluminiu — 15,5 ; la nichel — 396 ; la cupru — 895 ; la zinc — 282 ; la polietilenă — 1,2 ; la polipropilenă — 1,0 ; la rășinile fenol-formaldehidice — 3,2 ; la rășinile melamino-formaldehidice — 1,6.

Turismul: în căutare de formule noi

DOVEDINDU-SE foarte favorabil turismului în general, anul 1978 este martorul nu numai al unui mare număr de vilegiaturiști, ci și al dezvoltării unor moduri noi (sau, dacă nu noi, cel puțin neglijate pînă acum) de petrecere a vacanței. Unul dintre acestea este navigația pe rîurile interioare, în ambarcațiuni cu cușete. În Franța, de pildă, pe 7 000 km de cursuri de apă navigabile circulă 500 de asemenea nave de agrement, iar în Anglia, pe 2000 km de rîuri navigabile circulă 10 000 de astfel de ambarcațiuni. Această formă de turism în regiuni dintre cele mai pitorești a reușit să atragă și numeroși vizitatori străini.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 35 DIN 1 SEPTEMBRIE 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantierele de construcții **(Gh. Drăghici)** 1
- Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico științifice
- În relația cercetare-producție, termene cît mai scurte de asimilare a noilor produse **(Aurel Sandu)** 2
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Ancheta „R.E."
  ● Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea industrială (II) **(Bogdan Pădure, Petre Rotaru, Alexandru Blaga)** 4
  ● Metodologia de calcul a valorii producției nete în agricultură **(dr. Ion Marian)** 7
- O acțiune comercială amplă, cu multiple funcțiuni **(I. Georgescu)** 10
- Sporirea productivității muncii agricole, factor stimulator al creșterii economice generale **(dr. Maria Stănescu)** 11
- Creșterea duratei medii de viață — mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Aplicarea metodei arborelui decizional în fundamentarea propunerilor de plan **(Cristea Ioniță)** 16

TEORII ● IDEI

- Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale **(prof. dr. Ștefan Arsene)** 19
- Procesul circular activ. În întreprinderile pentru industrializarea zahărului. Închiderea ciclului industrial, cale pentru sporirea producției nete **(N. Botezatu)** 22
- Școli — curente — economiști. Criza structurală a capitalismului și criza în gîndirea economică (II). Neputința instrumentelor de intervenție în economie **(Silviu Cerna)** 24
- Fundamentarea științifică a amenajărilor turistice **(Renato Iliescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu — idei în acțiune
  ● Spre un sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare **(Victor Aldea)** 27
  ● Perturbațiile pe piețele valutare occidentale — expresie a contradicțiilor dintre țările capitaliste (II) **(dr. Costin Kiriței)** 29
- Tendințe ● conjuncturi 30
- Mondorama 31

În SUPLIMENTUL acestui număr : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Metode de conducere în sprijinul autogestiunii.

IN THIS ISSUE

- The shortest possible terms for new products assimilation in the research-production relation **(Aurel Sandu)** 2
- The methodology of calculating the value of the net output in agriculture (I) **(Dr. Ion Marian)** 7
- The increase of the average lifespan, a conspicuous evidence of the well-being and socialist Romania's economic and social progress (II) **Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 13
- The use of economic and financial levers in the planned management of the economic and social development **(Prof. Dr. Stefan Arsene)** 19
- The structural crisis of capitalism and the crisis of the economic thinking (II) **Silviu Cerna)** 24
- Towards a global system of trade preferences between the developing countries **(Victor Aldea)** 27
- The perturbations on Western exchange markets, an expression of contradictions between the capitalist countries (II) **(Dr. Costin Kiriței)** 29

DANS LE NUMÉRO

- Dans la relation recherche — production, les plus courts termes possibles pour l'assimilation des nouveaux produits **(Aurel Sandu)** 2
- La méthodologie de calcul de la valeur de la production nette dans l'agriculture (I). **(dr. Ion Marian)** 7
- L'accroissement de la durée moyenne de la vie — témoignage éloquent du bien-être, du progrès économique et social de la Roumanie socialiste **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 13
- L'utilisation des leviers économiques et financiers dans la direction planifiée du développement économique et social **(prof. dr. Ștefan Arsene)** 19
- La crise structurelle du capitalisme et la crise de la pensée économique (II) **(Silviu Cerna)** 24
- Vers un système global de préférences commerciales entre les pays en voie de développement **(Victor Aldea)** 27
- Les perturbations sur les marchés d'échanges occidentaux — expression des contradictions entre les pays capitalistes (II) **(dr. Costin Kiriței)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Внутри отношения исследование — производство, наиболее короткие сроки для внедрения новых изделий **(Аурел Санду)** 2
- Методология расчета стоимости чистой продукции в сельском хозяйстве (I) **(др. Ион Мариан)** 7
- Рост средней продолжительности жизни — веское свидетельство благосостояния, экономическо-социального прогресса социалистической Румынии (II) **(проф. др. Владимир Требич)** 13
- Использование экономических и финансовых рычагов в плановом руководстве экономическо-социального развития (I) **(проф. др. Штефан Арсене)** 19
- Структурный кризис капитализма и кризис экономической мысли (II) **(Силвиу Черна)** 24
- К глобальной системе торговых преференций между развивающимися странами **(Виктор Алдя)** 26
- Пертурбации на западных валютных рынках — выражение противоречий между капиталистическими странами (II) **(др. Костин Кириццеску)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

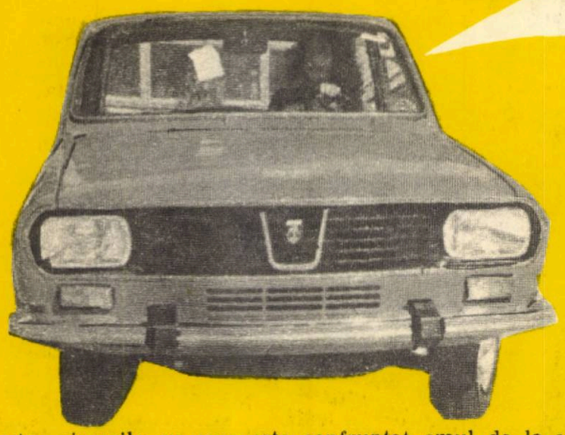

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan, este necesar să se creeze și mijloace eficiente de contracarare a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este și a s i g u r a r e a

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată beneficia de despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS **o asigurare facultativă auto pentru avarii (casco),** în baza căreia ADAS plătește despăgubiri în următoarele cazuri :

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulației s-a ciocnit, s-a lovit sau izbit :

— din culpa conducătorului auto respectiv, cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul ;

— de orice corpuri mobile și imobile aflate în afara autoturismului asigurat, ori a fost avariat de corpuri mobile din interiorul autoturismului.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulației a derapat, s-a răsturnat, a căzut în șanț sau în prăpastie, ori în apă sau a fost lovit de orice corpuri, cum ar fi copaci, blocuri de gheață sau de zăpadă, pietre etc.

c) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat ca urmare a ciocnirii, izbirii, lovirii sau zgîrierii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism **a unor corpuri.**

e) Autoturismul aflat în circulație a fost avariat datorită ciocnirii răsturnării, derapării etc. ca urmare a defectării unor piese ale **acestuia.**

f) Autoturismul a fost avariat ca urmare a :

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat ;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanți sau a rezervorului de aer comprimat ;

— trăsnetului, urmat sau neurmat de incendiu ;

— inundației, care poate produce pagube și prin acoperirea cu un strat de apă a locului unde se afla garat sau parcat ;

— altor calamități naturale, cum ar fi : ploaia torențială, grindina, furtuna, uraganul, prăbușirea de teren etc., care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperișului unei construcții pe acel autoturism etc.

g) Autoturismul sau părți componente ori piese ale acestuia au fost furate ori s-au produs autoturismului pagube de orice fel ca urmare a furtului sau tentativei de furt al acestuia, al unor părți componente sau piese ori al unor accesorii montate la autoturism.

La asigurarea facultativă pentru avarii (casco), pe lîngă cazurile arătate mai sus, ADAS mai acordă despăgubiri și pentru :

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie ;

— avarierile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcției în care se afla acesta, precum și cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Primele de asigurare, adică sumele ce trebuie plătite drept cost al asigurării, sînt diferențiate în funcție de capacitatea cilindrică a autoturismelor. De exemplu, pentru un autoturism „Dacia 1300" prima anuală este de 1 980 de lei.

La primele de asigurare se acordă reduceri de :

— 10%, dacă asigurarea se încheie direct la unitatea ADAS ;

— 15% pînă la 40%, în funcție de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri în baza asigurării contractate.

Astfel, în cazurile în care sînt cumulativ îndeplinite condițiile menționate pentru acordarea reducerilor respective, pentru un autoturism „Dacia 1300" în loc de 1 980 de lei se plătește în primul an de asigurare 1 782 lei, în al doilea an 1 515 lei, în al treilea an 1 337 lei, în al patrulea an 1 158 de lei, în al cincilea an și următorii 1 069 de lei.

De reținut este și faptul că în baza **contractului de asigurare se acordă asiguraților și alte avantaje privind :**

- **plata primelor anuale de asigurare în 3, 4 și 7 rate, iar în cazul reînnoirilor de contracte în 10 rate subanuale ;**
- **repararea, cu prioritate, la atelierele de reparații a autoturismelor asigurate și fără obligația unor plăți prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparație se achită, de către ADAS, direct atelierului respectiv ;**
- **beneficierea, în continuare, după obținerea despăgubirilor cuvenite, de înlesnirea privind plata în rate a primelor anuale de asigurare.**

Prezentînd unele din situațiile ce pot surveni evenimente generatoare de pagube, precum și condițiile avantajoase în care se încheie **asigurarea facultativă pentru avarii (casco), ADAS își face o datorie arătînd că această asigurare este necesară oricărui deținător de autoturism chiar și în condițiile existenței asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.**

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii (casco), se poate contracta, suplimentar, asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia, plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco), beneficiindu-se și în cazul acestei asigurări de reducerile progresive de prime.

Asigurarea pentru avarii (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobiliști.

Pentru a satisface cele mai variate cerințe de acoperire prin asigurare a situațiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum și pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu reducerea corespunzătoare a primelor de asigurare, la dispoziția deținătorilor de autoturisme au fost puse și alte feluri de asigurări auto :

— **Asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulație,** care se încheie pentru acoperirea cazurilor de pagube enumerate la lit. a-e și g, inclusiv a pagubelor de incendiu dacă acestea au fost provocate ca urmare a producerii situațiilor specificate la lit. a-e, la care prima de asigurare este de numai 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco).

— **Asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse de incendiu și calamități,** care se încheie pentru acoperirea cazurilor de pagube enumerate la lit. f, la care prima de asigurare este de numai 20% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco).

— **Asigurarea autovehiculelor pentru furt,** care se încheie pentru acoperirea cazurilor de pagube specificate la lit. g, la care prima de asigurare este de numai 20% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco).

La toate aceste feluri de asigurări, asiguratii beneficiază de toate reducerile și avantajele ce sînt prevăzute la asigurarea pentru avarii (casco).

Toate asigurările prezentate se pot încheia și cu o primă de asigurare redusă cu 15%, 20% sau 30%, situații în care din despăgubirile stabilite pentru fiecare caz de pagubă se scade, corespunzător reducerii primei de asigurare, 10%, 15% respectiv 25%, dar cel puțin 500 de lei ; pagubele pînă la 500 de lei nu se despăgubesc.

— **Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme,** care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii (casco) și acoperă, în limita numărului legal de locuri admis la transport, consecințele (urmările) accidentelor întîmplate persoanelor (nenominalizate) aflate în autoturism, inclusiv în timpul utilizării autoturismelor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea.

Sumele asigurate, de pînă la 30 000 de lei de fiecare persoană, se plătesc, de către ADAS, independent de despăgubirile ce se acordă în baza asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto sau a altor asigurări facultative.

Primele anuale de asigurare de 80 de lei, respectiv 160 de lei sau 240 de lei (corespunzătoare, după caz, unei sume asigurate de 10 000 de lei, respectiv de 20 000 de lei sau 30 000 de lei, de fiecare persoană aflată în autoturism) se pot plăti și în rate, ca la asigurările auto pentru avarii (casco).

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, filialelor A.C.R. sau direct, oricărei unități ADAS.

VIZITAŢI UNITĂŢILE TURISTICE ALE COOPERAŢIEI DE CONSUM!

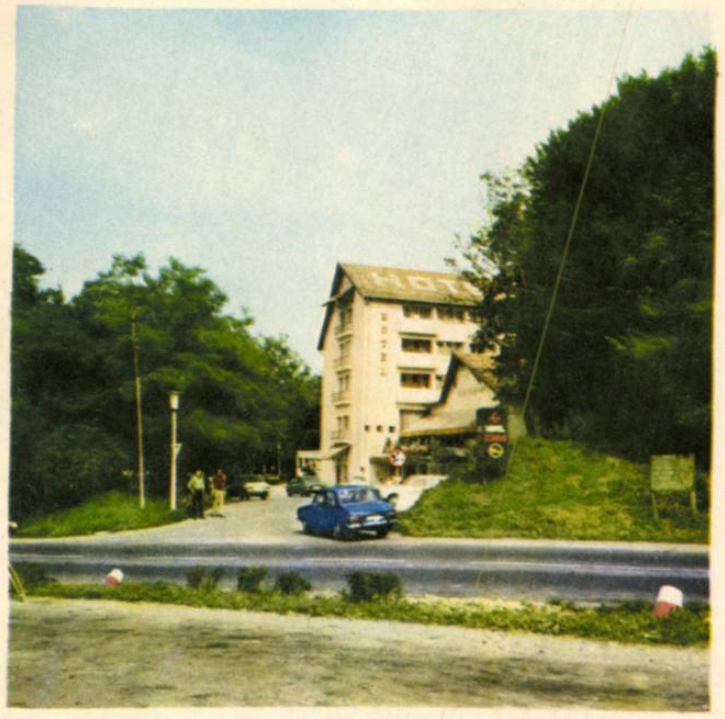

1. Hanul „DEALUL VIILOR“

COOP

● **Hanul „DEALUL VIILOR“ din judeţul Mureş, în zona de agrement a oraşului Tîrgu Mureş, pe şoseaua spre Braşov (foto 1).**

● **Hotelul „OCNA ŞUGATAG“ din staţiunea balneară cu acelaşi nume, în judeţul Maramureş.**

● **Cabana „FÎNTÎNIŢA HAIDUCULUI“, lîngă Avrig, pe şoseaua naţională Sibiu — Braşov km 18.**

Hanurile, hotelurile, cabanele şi popasurile turistice ale cooperaţiei de consum, amplasate în toate judeţele ţării, în cele mai pitoreşti locuri, vă oferă condiţii optime de găzduire.

● **Hanul „TOPOLOGU“ din judeţul Vîlcea, pe drumul naţional Piteşti — Rîmnicu-Vîlcea (foto 2).**

1978 SEP 8

2. Hanul „TOPOLOGU“

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ACŢIUNI FERME PENTRU REALIZAREA PRODUCŢIEI NETE
- IMPERATIVE ALE REALIZĂRII PLANULUI ÎN CONSTRUCŢII
- REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERIALE
- FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ŞI FINANCIARE

Exigențe ale realizării planului de export

Numărul 36 ● Vineri 8 septembrie 1978

Sub deviza

SPORIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI BUNURILOR DE CONSUM DESTINATE POPULAȚIEI

La încheierea celei de a 9-a ediții a Tîrgului de mostre s-a desfășurat premierea unor exponate care au întrunit unanima apreciere a consumatorilor. Prezentăm mai jos cîteva dintre acestea :

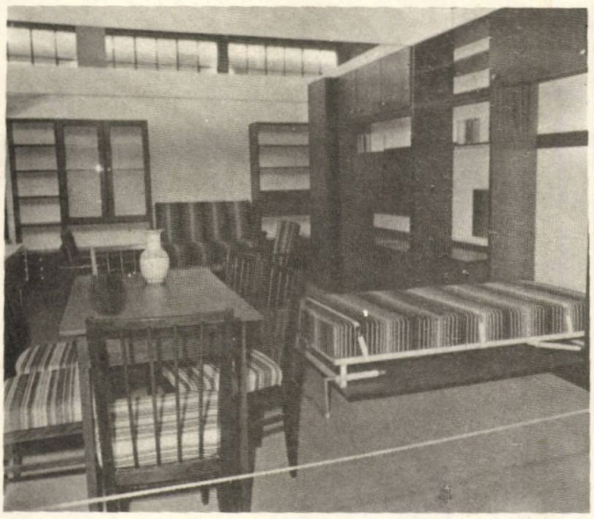

Cameră pentru tineret

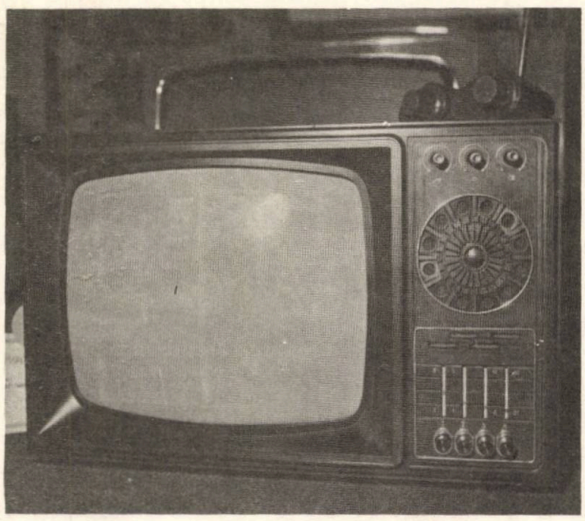

Televizor portabil cu circuite integrate, cu joc electronic

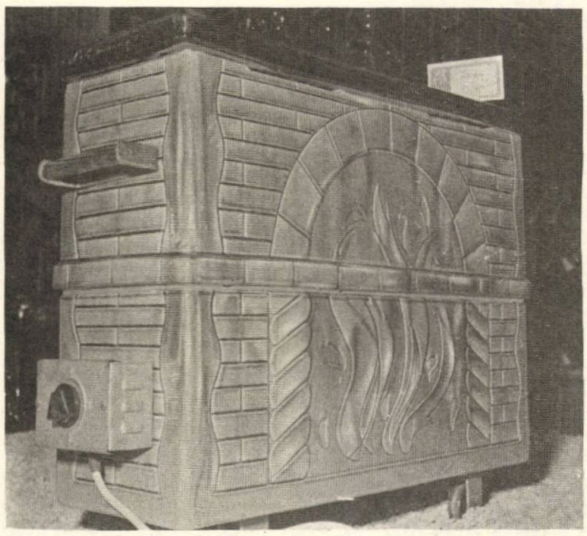

Șemineu electric din teracotă

Mașină electrică de gătit „Electrofelix"

Noi modele de confecții pentru copii și tineri

Supă concentrată din legume — tip instant „Vegetarom"

1978 SEP 13

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

DIMINUAREA RISCULUI ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR PRIN INFORMAȚII DE PIAȚĂ (I)

Particularitățile mediului economic în care acționează întreprinderile de comerț exterior, faptul că aria de acțiune și planificare economică este limitată pentru o anumită țară la propriul teritoriu, face ca în previziunea comportamentului partenerilor externi să apară un grad mai mare de incertitudine, datorat între altele și informațiilor relativ mai restrînse care se pot obține de pe piața externă. În același timp partenerul comercial extern este liber să-și aleagă modul de acțiune care-i convine, fapt ce poate fi prevăzut, dar nu planificat.

Obiectivul central al activității de comerț exterior este creșterea eficienței economice a operațiunilor prin ridicarea calității deciziilor. La rîndul său calitatea deciziilor depinzînd de cantitatea și calitatea informațiilor disponibile, apare în mod firesc alternativa :

— fie de a lua decizii în condițiile unei informații incomplete, cu un grad ridicat de risc ;

— fie să-și sporească stocul de informații cu cheltuielile corespunzătoare de procurare a acestora, dar reducînd gradul de incertitudine al deciziei luate.

Identificarea unor criterii economice care să permită depășirea acestei dileme și adoptarea unei strategii cît mai apropiate de optimul economic constituie o necesitate evidentă pentru practica de comerț exterior. În acest scop s-a făcut o diferențiere între noțiunile de cost al informației și valoare a informației, costul referindu-se la procurarea informației, iar valoarea la rezultatele economice obținute prin utilizarea ei.

Costul informațiilor se obține prin însumarea cheltuielilor materiale (hîrtie, cartele, benzi magnetice, energie, uzura echipamentelor de prelucrare etc.) și de muncă vie (anchetatori, analiști, programatori etc.) efectuate pentru funcționarea sistemului informațional de marketing. Desigur că, la rîndul lor, performanțele funcționale ale sistemului informațional de marketing (exprimate prin parametrii ca : viteza de transmitere a informației ; distanța fizică și distanța organizatorică dintre furnizor și beneficiar ; gradul de prelucrare și de pertinență asigurat) influențează costul informațiilor.

Valoarea informațiilor, spre deosebire de cost este determinată prin valoarea deciziilor luate pe baza informațiilor furnizate, de întreprindere, deci prin raportare la efectele economice înregistrate în derularea operațiunilor respective. Spre exemplu selecția dintre mai multe alternative de specializare a producției de export a unei anumite piețe pe baza informațiilor de marketing trebuie să ducă la un aport valutar superior.

Prin compararea acestor doi indicatori, se poate obține un al treilea și anume beneficiul adus de informare. El se poate calcula conform relației :

$$b_i = v_i - c_i \rightarrow max,$$

unde b_i = beneficiul obținut ca urmare a informației „i"

v_i = valoarea informației „i"

c_i = costul informației „i"

Criteriul căutat va fi maximalizarea valorii beneficiului „b_i", respectiv a diferenței dintre valoarea și costul informației.

Exemplu : O întreprindere de comerț exterior vrea să exporte pe o piață dintr-o țară capitalistă (piața „a") un produs nou „x", neexportat pînă în prezent pe această piață. În acest scop întreprinderea este obligată să-și procure o anumită cantitate de informații cu privire la următoarele probleme :

a) gradul de pătrundere pe piața „a" cu produsul „x" — a altor producători ;

b) potențialul concurenților în sfera producției, a politicii prețurilor, distribuției și publicității ;

c) prețurile actuale de pe piața „a" pentru produsul „x" și dinamica lor ;

d) valoarea actuală a produsului „x" pe piața „a" și cerințele consumatorilor ;

e) costul probabil al lansării de marketing, al publicității, al creării rețelei de desfacere etc.

Aceste informații, ca și multe altele, sînt necesare întreprinderii respective pentru luarea deciziei de export. Întreprinderea poate obține aceste informații prin mai multe surse :

I. Prin reprezentanța comercială din țara respectivă, completate cu cercetări de birou proprii, în țară, după publicații externe.

II. Prin comandă specială de efectuare a unor cercetări speciale de piață de către firme de marketing (consulting) care funcționează pe piața „a".

III. Prin trimiterea pe un anumit timp a unei grupe de experți pe piața „a" și asigurarea posibilităților de efectuare de către aceștia a unei cercetări de teren pe piața respectivă.

supliment
nr. 15/36 1978
Revista ECONOMICA

IV. Întreprinderea poate lua decizia de export bazat numai pe experiența și cunoștințele lucrătorilor din serviciul operativ respectiv.

Presupunem că întreprinderea de comerț exterior poate lua una din următoarele două decizii posibile: „să exporte" sau „să nu exporte". Să presupunem, de asemenea, că s-a determinat probabilitatea luării acestor două tipuri de decizii corespunzătoare utilizării celor patru surse. Notînd probabilitatea deciziei „să exportăm" prin PEi și probabilitatea deciziei „să nu exportăm" prin PNi, aceste probabilități se vor prezenta astfel:

PE1 = 0,7	PN1 = 0,3
PE2 = 0,5	PN2 = 0,5
PE3 = 0,6	PN3 = 0,4
PE4 = 0,3	PN4 = 0,7

Gradul de probabilitate al luării unei decizii bune utilizînd cele 4 surse este următorul:

Sursa I P_1 — 0,7
Sursa II P_2 — 0,8
Sursa III P_3 — 0,9
Sursa IV P_4 — 0,6

Pe baza acestor date s-ar putea lua deja decizia că cel mai avantajos ar fi să se trimită în țara „a" grupa de experți căci această modalitate asigură cea mai mare probabilitate pentru luarea unei decizii bune. Dar trebuie luat în considerare și cel de-al doilea aspect al problemei și anume costul procurării informațiilor necesare.

Să admitem că pe fiecare sursă valoarea informației și costurile sînt următoarele:

Vi = 200000 Pi — 150000 (1—Pi)
C_1 = 2000 dolari
C_2 = 8000 dolari
C_3 = 15000 dolari
C_4 = 0

Putem deci calcula beneficiul probabil al întreprinderii în cazul că va lua decizia „să exporte" în raport cu fiecare alternativă de procurare a informației.

Beneficiul probabil b_i se va forma astfel:

b_1 = 200000. 0,7 — 150000. 0,3 — 2000 = 93000 dolari
b_1 = 93000 dolari
b_2 = 200000. 0,8 — 150000. 0,2 — 8000 = 122000 dolari
b_2 = 122000 dolari
b_3 = 200000. 0,9 — 150000. 0,1 — 15000 = 150000 dolari
b_3 = 150000 dolari
b_4 = 200000. 0,6 — 150000. 0,4 — 0 = 60000 dolari
b_4 = 60000 dolari

Acum urmează calculul pierderii probabile datorate investiției în procurarea de informații de piață pe a căror bază ar urma să se ia decizia să „nu exporte". Aceste pierderi — d_i — se formează în modul următor:

d_1 = PN1.C1 = 0,3×2000 = 600 dolari
d_2 = PN3.C2 = 0,5×8000 = 4000 dolari
d_3 = PN3.C3 = 0,4×15000 = 6000 dolari
d_4 = PN4.C4 = 0,7×0 = 0

După scăderea pierderilor probabile din beneficiile probabile se obține beneficiul net probabil:
b'_1 = 92400 dolari; b'_2 = 118000 dolari; b'_3 — 144000 dolari; b'_4 — 60000 dolari.

Pe baza acestor date se poate lua decizia că formula cea mai eficientă este aceea a trimiterii de experți pe piața capitalistă „a", căci asigură întreprinderii de comerț exterior beneficiul probabil cel mai mare.

Așadar, deși costul procurării informațiilor prin trimiterea grupei de experți a fost evident cel mai ridicat, totuși poate fi acceptată suportarea costului deoarece creșterea beneficiului întreprinderii îl devansează.

Este de asemenea ușor de calculat suma maximă care poate fi alocată pentru procurarea de informații prin experți. Evident că condiția finală este că:

$b'_3 - d_3 \geq 118000$ dolari 200000.0,9 — 150000.0,1 — c' — 0,4.c' ≥ 118000
47000 ≥ 1,4 c' | 33571 ≥ c'

Așadar suma maximă care poate fi cheltuită pentru retribuirea grupei de experți nu trebuie să depășească 33751 dolari. Dacă acest cost va fi mai mare, pentru întreprinderea de comerț exterior respectivă va fi mai avantajos să recurgă la serviciile firmei de consulting pentru a obține informațiile necesare.

dr. Ioan GEORGESCU

drept și uzanțe internaționale

CECUL — INSTRUMENT DE PLATĂ

Între cele două titluri de credit principale — cambia și cecul — există o strînsă conexiune, ambele fiind în slujba vieții comerciale moderne, dar, în același timp, le separă o trăsătură esențială: cambia este, în primul rînd, un instrument de credit, pe cît vreme cecul este, prin excelență, un instrument de plată **(de compensație și lichidare).**

Sub acest aspect — instrument de plată — rolul economic al cecului este mult mai important decît al cambiei și al biletului la ordin. Funcția de instrument de plată rezultă și din faptul că cecul, ca și biletul de bancă este plătibil în toate cazurile la vedere, sau la un termen foarte scurt de la vedere.

În plățile internaționale ale întreprinderilor noastre de comerț exterior cecul este utilizat cu o frecvență sporadică și, în orice caz, nu constituie o modalitate de plată indicată a fi adoptată prin contractele comerciale internaționale. Cu toate acestea, cunoașterea mecanismului de efectuare a plăților prin intermediul acestui instrument prezintă importanță deoarece are o mare utilizare în țările cu economie capitalistă; datorită avantajelor pe care le prezintă, în raport cu plata în numerar, cecul s-a extins; potrivit unor statistici în anul 1892, în Anglia plățile s-au făcut prin intermediul cecurilor în proporție de 90,14%.

Drept uniform

Cecul de origine engleză (denumire care derivă din exchequer bill), datorită facilităților pe care le creează în materie de plată comercială, a intrat în practica tuturor țărilor iar, începînd din a doua jumătate a secolului trecut, a fost reglementat și pe plan juridic. Astfel, în Olanda, prin Codul comercial din 1838 a fost reglementat Kassierbriefe (scrisoarea de casă); în Belgia prin legea din 1873; Elveția — legea din 1881; Anglia — Bill of exchange — din 1881; Italia prin Codul comercial din 1893; Austria — legea din 1908; Germania — legea din 1908. La noi, inițial prin Codul comercial din 1887 și, în prezent, prin legea din 1 mai 1934.

Cu privire la cec au fost depuse eforturi asemănătoare pentru uniformizarea normelor de drept cu toate că atît legislațiile, cît și practicile bancare nu diferă prea mult în materie de cecuri, totuși nevoia existenței unei legi unitare a fost resimțită încă de de la finele secolului al XIX-lea. În anul 1882, Institutul de Drept Internațional își propunea să rezolve problema unificării dreptului cecului, fără însă să poată realiza ceva concret în acest sens. În anul 1910 **International Law Association** adopta la Londra șapte reglementări referitoare la cec. Doi ani mai tîrziu, Conferința diplomatică de la Haga adopta o rezoluție în 34 de articole, tot cu referire la Unificarea unor prevederi legale cu privire la cec, în timp ce protocolul final însărcina guvernul olandez să convoace o conferință în vederea realizării efective a acestei unificări, acțiune întîrziată datorită primului război mondial. Abia în martie 1931, în cadrul Conferinței de la Geneva, ținută sub egida fostei Societăți a Națiunilor s-a rezolvat în mare măsură această problemă. La această Conferință s-a elaborat **Convenția privind legea uniformă a cecurilor, care conține patru documente: Convenția**

prin care părţile semnatare se angajează să introducă legea uniformă în cadrul ţării respective ; Anexa Nr. 1, cuprinzînd legea uniformă ; Anexa Nr. 2, cuprinzînd rezervele ; Protocolul prevăzînd informarea reciprocă între statele semnatare.

Printre statele care au semnat, iar ulterior au ratificat atît Convenţia privind legea uniformă a cecurilor, cît şi Convenţia destinată reglementării unor conflicte de legi în materie de cecuri, menţionăm : Austria, Belgia, Cehoslovacia, Danemarca (fără Groenlanda), Ecuador, Elveţia, Finlanda, Grecia, Italia, Iugoslavia, Japonia, Luxemburg, Monaco, Portugalia, România, Spania, Suedia, Ungaria etc. Alte ţări au aderat mai tîrziu : Polonia în anul 1935 ; Franţa şi Nicaragua în anul 1936 ; Brazilia în anul 1942 etc.

Ca şi în situaţia cambiei şi biletului la ordin a cărei aplicabilitate este restrînsă la unele zone geografice, Legea uniformă în materie de cercuri cuprinde un număr mai mic de ţări şi după cum se poate constata din enumerarea ţărilor care au aderat la Convenţie, sînt absente ţările anglosaxone şi statele americane.

Concept

Dicţionarul de economie politică dă următoarea definiţie ceculuí : „mijloc de plată prin care posesorul unui cont de decontare sau cont curent dispune băncii la care are deschis contul să plătească sau să vireze în contul persoanei indicate o anumită sumă de bani".

Fiind un titlu tras asupra unei bănci în vederea efectuării unei plăţi, cecul întruneşte următoarele părţi : trăgătorul, respectiv persoana care dă ordinul de plată, respectiv care dispune plata ; trasul, cel care efectuează plata în urma dispoziţiei primite şi care este o bancă ; beneficiarul, adică persoana în favoarea căreia se face plata, de regulă un terţ ; uneori beneficiarul poate fi însuşi trăgătorul.

Aşadar, esenţa ceculuí constă în faptul că este un ordin adresat unei bănci căreia îi revine obligaţia să-l controleze pentru a constata dacă a fost reglementar completat, dacă semnăturile sînt autentice şi dacă există fonduri suficiente, adică acoperirea necesară în contul respectiv pentru efectuarea plăţii ; aşa se explică faptul că, cuvîntul „cec" provine tocmai de la această acţiune de control, respectiv de la cuvîntul englezesc **to check**, care înseamnă a controla.

a) **Elementele esenţiale ale ceculuí** sînt următoarele :

— denumirea de „cec" înscrisă în textul titlului şi exprimată în limba utilizată în redactarea ceculuí (chéque în franceză, assegno bancario în italiană etc.) ; legislaţia engleză nu prevede o asemenea dispoziţie, cecul fiind considerat o variantă a cambiei trasă asupra unei bănci şi plătibilă la vedere ;

— ordinul necondiţionat de a se plăti o sumă determinată de către o bancă, în baza disponibilităţilor pe care le are trăgătorul (emitentul ceculuí) ; de regulă, între două părţi există o convenţie expresă sau tacită prin care trăgătorul are dreptul de a dispune de fondurile sale prin emiterea de cecuri; totuşi, chiar dacă nu se ţine seama de această prevedere, validitatea ceculuí ca titlu nu este atinsă. În practica comercială depozitul bancar este creat fie prin disponibilităţi proprii, fie prin acordarea unui credit bancar, titularului de cont ; de asemenea, prin punerea la dispoziţia clientului său a unui carnet de cecuri se poate subînţelege existenţa tacită a unei convenţii între posesorul carnetului de cecuri şi organul bancar la care are disponibilităţi, în sensul ca trăgătorul să poată dispune de fondurile destinate acestui scop, prin ordinul emis, trăgătorul devine şi garantul plăţii ; orice clauze prin care trăgătorul se exonerează de această garanţie este considerată ca nescrisă ; suma trebuie să fie determinată şi scrisă în cifre şi în litere, în conformitate şi cu indicaţiile înscrise în formularul de cec ; la cecul a cărei sumă este înscrisă în mod diferit în cifre şi în litere, rămîne valabilă de plată suma înscrisă în litere ; la cecul care are trecute de mai multe ori sume în cifre şi în litere, însă diferite ca valoare, plata se va efectua pentru suma cea mică ;

— numele trasului, respectiv a persoanei care trebuie să plătească şi care, de obicei, este o bancă ; cecul nu poate fi acceptat, iar dacă o asemenea noţiune este înscrisă pe cec, ea se socoteşte ca inexistentă ;

— locul unde trebuie să efectueze plata ; în afara unei indicaţii speciale, locul arătat alături de numele trasului este considerat drept locul de plată ; în cazul că, alături de acest nume, apar mai multe locuri, cecul este plătit la primul loc înscris după numele trasului ; în lipsa unor astfel de indicii, cecul este plătibil la locul unde trasul are sediul principal ; cecul poate fi plătit şi la domiciliul unui terţ, fie în localitatea în care îşi are domiciliul trasul, fie într-o altă localitate, însă cu condiţia ca terţul să fie o bancă ;

— data şi locul emisiunii sînt, de asemenea, elemente trecute în formularul de cec ; în cazul cînd nu este arătat locul emiterii, acesta este considerat drept localitatea care apare alături de numele trăgătorului ;

— semnătura trăgătorului, respectiv a celui care emite cecul.

Facem menţiunea că dacă în formularul de cec lipseşte unul din elementele indicate mai sus, acesta pierde caracterul de titlu de credit, devenind o simplă dovadă a raporturilor civile născute între trăgător şi beneficiar.

Dintre instituţiile de drept cambial, următoarele nu sînt aplicabile ceculuí :

— **acceptarea**, dacă este totuşi menţionată pe cec se consideră ca nescrisă ; raţiunea acestei prevederi din legea uniformă şi din dreptul naţional al statelor este uşor de înţeles : în cercul de raporturi ce se nasc dintr-un cec, trasul (spre deosebire de cel din cambie) nu intră cu o obligaţie proprie, el fiind ţinut să plătească în măsura în care trăgătorul a creat disponibilul necesar, neavînd nici un fel de obligaţie personală faţă de purtător ; banca trasă este o simplă mandatară a trăgătorului, al cărui ordin îl va executa în condiţiile convenţiei intervenite între ei ;

— **emiterea de copii**, reglementată de dreptul comercial, nu este reglementată în legislaţia privind cecul, datorită vieţii sale efemere — cîteva zile de la emitere ; în schimb, este reglementată materia **duplicatelor** pentru cazurile în care cecurile se plătesc într-o altă ţară şi nu sînt la purtător ;

— **instituţia contracambiei** nu se regăseşte la cec, datorită modului de plată asigurat prin proviziune.

Caracteristica ceculuí este **proviziunea** (acoperirea) respectiv disponibilul financiar din care urmează să se facă plata la scadenţă şi care se constituie, fie dintr-un depozit bancar, fie dintr-un credit bancar acordat de tras, trăgătorului. În ambele cazuri, normele de drept şi practica impun ca, convenţia, respectiv contractul de depozit sau de credit, să fie perfectat înainte de emiterea primului cec, şi, în orice caz, să se constituie un disponibil suficient să acopere cecurile emise de trăgător.

Cu alte cuvinte, proviziunea trebuie să îndeplinească unele condiţiuni determinate : să fie certă, lichidă, exigibilă, disponibilă, prealabilă emisiunii, şi nu mai mică decît valoarea ceculuí.

Cu privire la proviziune, legea română, după modelul legii italiene, face precizarea că disponibilul trebuie să se găsească la tras neapărat în momentul emisiunii, sub sancţiune penală.

Plecînd de la definiţia dată de Cesare Vivante conchidem că cecul, ca şi toate titlurile de credit, este documentul necesar pentru a se exercita dreptul literal şi autonom, cuprinzînd ordinul adresat de o persoană numită trăgător, unei persoane numită tras — care nu poate fi decît o instituţie de credit — de a plăti la vedere, posesorului, o sumă determinată.

Circulaţia şi plata

Modul de circulaţie a ceculuí este determinat de forma sub care a fost emis : nominativ, la ordin sau la purtător.

Cecul plătibil unei anumite persoane cu clauza **nu la ordin**, fiind în realitate un titlu de credit sustras circulaţiei, nu poate fi transmis mai departe decît numai în forma şi cu efectele unei cesiuni, potrivit regulilor din dreptul civil.

Cecul plătibil unei persoane cu clauza **la ordin,** formă care este cea mai uzitată, circulă pe calea girului. Facem menţiunea că, chiar dacă această clauză nu este expres prevăzută, ea se prezumă, dat fiind structura şi funcţiile acestui titlu de credit. Andosarea valorii parţiale a cecului este nulă, după cum nulă este şi girarea făcută de tras. Girantul este şi garantul efectuării plăţii, dacă nu este o cauză contrară. Girul poate fi **„plin"** sau **„în alb"**, ca şi în cazul celorlalte titluri ; andosarea făcută după actul de protest sau o constatare echivalentă, sau după expirarea termenului de plată nu produce decît efectele unei cesiuni ordinare. În lipsa unei probe contrare, andosarea fără dată este considerată că a fost făcută înaintea actului de protest sau înaintea termenului de plată.

Cecul plătibil **la purtător,** circulă prin simpla înmînare ; acest gen de cecuri sînt în trei variante : cec plătibil unei anumite persoane, cu clauza **la purtător ;** cec plătibil fără indicarea beneficiarului, dar cu clauza **la purtător ;** cec plătibil fără indicarea beneficiarului şi fără clauza **la purtător.**

Plata cecului este supusă următoarelor reguli principale :

— este plătibil la vedere şi orice altă menţiune contrară este considerată ca nescrisă ;

— cecul emis şi plătibil în aceeaşi ţară trebuie prezentat la plată în termen de opt zile. Cecul emis într-o altă ţară decît aceea unde trebuie încasat urmează a fi prezentat la plată într-un termen variind între 20 şi 60 zile, după cum locurile de emisiune şi de plată sînt situate în aceeaşi zonă geografică ori în zone depărtate una de alta ;

— decesul trăgătorului ori declararea sa ca incapabil din punct de vedere legal nu ating efectele cecului;

— beneficiarul nu poate refuza plata parţială a cecului, respectiv încasarea parţială a valorii lui. În cazul unei asemenea plăţi, trasul poate face menţiune despre această plată pe cec şi să solicite de la beneficiar o chitanţă referitoare la suma achitată ;

— dacă suma de plată prevăzută în cec este în valută care nu se scontează pe piaţa unde urmează a se efectua plata, suma poate fi achitată în termenul de prezentare a cecului, în moneda proprie a ţării plătitoare după cursul pe care îl are în ziua plăţii. Dacă plata nu a fost făcută la prezentare, beneficiarul poate să ceară ca valoarea cecului să-i fie achitată în moneda ţării respective la cursul avut fie în ziua prezentării la plată, fie în ziua plăţii ;

— orice cec emis într-o ţară şi plătibil în altă ţară (cu excepţia cecurilor la purtător) poate fi tras în mai multe exemplare identice, cu condiţia numerotării lor în însuşi textul titlului, altfel fiecare dintre cecuri este considerat ca un cec separat. Plata făcută pe baza unuia din aceste exemplare este liberatorie, chiar dacă nu se specifică în mod expres că această plată anulează efectul celorlalte exemplare ;

— prezentarea la un oficiu de compensaţii echivalează cu prezentarea cecului la plată ;

— dacă un cec nu a fost completat cu prilejul emiterii sale şi a fost ulterior completat contrar înţelegerii intervenite, neobservarea acestor nepotriviri nu poate fi opusă aducătorului cecului decît dacă a dobîndit cecul prin rea-credinţă sau dacă, dobîndindu-l, nu a comis o greşeală gravă ;

Legea uniformă nu a soluţionat responsabilitatea pentru plata cecurilor deşi în practică prezintă o importanţă deosebită, dată fiind frecvenţa mare a acestor operaţii şi posibilitatea falsificării conţinutului. Ca urmare, se aplică principiile de drept comun, responsabilitatea aparţinînd celui în culpă, respectiv a trăgătorului sau trasului — instituţia bancară.

Categorii

Din cele prezentate în secţiunile anterioare rezultă că cecul, ca instrument de plată, prezintă o suplete remarcabilă în folosirea lui, caracteristica proprie constînd în special, în formele variate pe care le poate îmbrăca, forme impuse de viaţa practică comercială. Printre variantele cele mai des utilizate pe plan naţional al diferitelor state şi pe plan internaţional pot fi întîlnite : cecul barat, cecul plătibil în cont, cecul circular, cecul poştal, cecul de călătorie.

Din punct de vedere al modului de încasare sînt cunoscute următoarele feluri de cecuri : **cecul nebarat** este cecul obişnuit, cel mai des uzitat în practica comercială internaţională ; **cecul barat** prin două linii paralele (bare) puse pe faţa cecului. Bararea poate fi generală, dacă între bare nu este înscrisă nici o menţiune ; dacă între cele două linii se trece numele băncii, atunci avem o barare specială. De reţinut faptul că bararea generală poate fi transformată în barare specială prin înscrierea numelului băncii ; însă o barare specială nu poate deveni ulterior generală.

Cecul cu bararea generală nu poate fi plătit de tras decît unei bănci sau unui client al trasului. Cecul cu bararea specială este achitat de tras numai băncii indicate în barare, sau dacă acesta este chiar trasul, numai clientului său. O bancă nu poate dobîndi un cec barat decît de la unul din clienţii săi sau de la o altă bancă şi, în consecinţă, nu-l poate încasa decît în contul acestora.

Aşadar, efectul juridic al barării constă în faptul că, fără a se modifica circulaţia cecului, ultimul posesor care doreşte să încaseze cecul este obligat să-l gireze unei bănci, dacă bararea este generală, sau băncii indicate între bare, dacă bararea este specială. Este evident că scopul urmărit este acela de a pune stavilă falsificărilor, respectiv utilizării frauduloase a cecurilor sustrase sau pierdute.

Cecul circular este utilizat în unele ţări, mai ales în Italia. Este un titlu de credit la ordin, adică transferabil, care poate fi emis numai de către o bancă autorizată şi este plătibil la vedere. El este folosit pentru plăţi în afara pieţei localităţii de emisiune. Transferabilitatea cecului circular poate fi limitată prin clauze „netransferabil", „neplătibil în bani", cu barare generală ori specială. Potrivit legislaţiei italiene, cecul circular nu poate fi la purtător, el trebuie să poarte indicaţia beneficiarului, precum şi pe aceea, în text, de cec circular (assegno circolario). Acest gen de cec se foloseşte şi în Elveţia.

Particularitatea cecului circular constă în faptul că este emis de un stabiliment de credit avînd o autorizaţie specială acordată în acest scop şi plătibil la toate adresele indicate de emitentul lor. Deci, cecul circular este o creaţie directă a instituţiei de credit, care are în depozit proviziunea necesară disponibilă şi nu a clientului acesteia. Nu este esenţial să se arate trasul, scadenţa şi locul de plată ; titlul trebuie să cuprindă data, cu locul de emisiune, denumirea de cec circular şi subscrierea sa de emitent. Plata se face în 30 de zile de la emitere în Europa şi trei luni în alte continente.

Cecul poştal (reglementat relativ recent şi în Franţa, prin Decretul din 21 martie 1962), are o dezvoltare mare în unele ţări şi are raţiunea de a facilita plăţile în localităţile unde nu există sucursale ale băncilor de depozit (asupra cărora se emit cecurile). Pentru a se înlătura acest impediment, la fiecare oficiu poştal sînt organizate mici birouri bancare, care plătesc cecurile poştale care sînt la purtător şi pentru care există la administraţia centrală a poştelor, acoperirile necesare.

Cecurile de călătorie (traveller's cheques) sînt cecuri cu valori fixe emise de bănci şi sînt destinate, de regulă, a fi întrebuinţate de călătorii care se deplasează în străinătate. Ele sînt vîndute de băncile emitente sau corespondenţii lor, oricărei persoane care doreşte să utilizeze această formulă şi să-şi plătească în acest mod cheltuielile de călătorie şi întreţinere. Aceste cecuri înlocuiesc cu succes numeralul şi pot fi încasate sau să efectueze plata cu uşurinţă. In momentul eliberării lor, cumpărătorul pune o semnătură pe prima faţă a traveller's cheques-ului. Cînd îl foloseşte la efectuarea unei plăţi sau doreşte să încaseze contravaloarea, posesorul cecului mai pune a doua semnătură în prezenţa furnizorului sau plătitorului.

dr. Al. DETEŞAN

Conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA REZERVELOR VALUTARE

O deosebit de interesantă retrospectivă asupra evoluţiei unor indicatori economici şi financiari ai pieţei mondiale în ultimii 25 de ani oferă ediţia din mai a.c. a revistei International Financial Statistics, editată de Fondul Monetar Internaţional.

Sînt prezentate evoluţia în această perioadă a exporturilor şi importurilor, a preţurilor pe grupe de mărfuri, rata dobînzii, fluxurile monetare şi rezervele oficiale.

Valoarea exporturilor mondiale în dolari S.U.A. în cei 25 de ani analizaţi au crescut de la 75,5 miliarde în 1953 la 1023,7 miliarde în 1977, respectiv de aproape 15 ori. Numai în perioada 1971—1977 exporturile mondiale au crescut cu 223 la sută, faţă de o creştere cu 320 la sută în cei 18 ani precedenţi.

Dintre ţările capitaliste dezvoltate creşteri ale exporturilor peste medie au înregistrat Japonia şi R.F. Germania. Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate s-au înregistrat ritmuri de creştere a exporturilor apropiate de cele mondiale. Ritmuri superioare de creştere a exporturilor faţă de media mondială au înregistrat ţările exportatoare de petrol şi celelalte ţări în curs de dezvoltare.

În ceea ce priveşte rezervele oficiale, formate în cea mai mare parte din depozite valutare, acestea au crescut treptat în decursul perioadei. Dacă în anii '50 şi '60 rezervele deţinute de membri au crescut cu un ritm moderat — spre exemplu rezervele în devize cu circa 4% pe an — în anii '70 ritmul de creştere a fost mult mai rapid, valoarea rezervelor exprimată în DST crescînd de 3 ori în intervalul 1970—1977. Ritmul mediu anual de creştere a poziţiei de rezerve în cadrul Fondului a fost în intervalul 1953—1977 de 9 la sută.

Conform datelor prezentate de băncile centrale Fondului Monetar Internaţional, în structura rezervelor valutare ale celor 76 de ţări membre care raportează anual situaţia rezervelor oficiale, în perioada 1970—1977 dolarul şi-a menţinut o pondere constantă de circa 80 la sută.

Structura rezervelor oficiale internaţionale — în valute — se prezenta pe grupe de ţări astfel :

(% din total)

Grup de ţări (Număr)		Valuta $		£		D.M.		Alte valute	
		1970	1977	1970	1977	1970	1977	1970	1977
I	Cursuri flotante (11)	90,2	84,6	2,0	1,1	3,2	4,9	4,6	9,4
II	Sarpele valutar (6)	91,7	94,7	0,1	0,0	0,3	1,3	7,9	4,0
III	Piaţa dolarului (27)	83,3	82,5	9,1	1,2	0,9	8,2	6,7	8,1
IV	Piaţa lirei sterline (4)	17,2	44,6	72,4	15,7	0,2	21,9	10,1	17,8
V	Cosul F.M.I. (21)	45,5	55,6	37,7	3,5	3,2	17,1	13,6	23,8

Există numeroşi factori care influenţează decizia unei bănci centrale cu privire la ponderea unei sau altei valute în totalul rezervelor sale valutare printre care trebuie amintiţi : siguranţa, lichiditatea, distribuţia riscului, rentabilitatea.

Adoptarea cursurilor de schimb flotante de un număr mare de state, număr ce implicit cuprinde şi ţările ale căror monede intră în componenţa rezervelor internaţionale, este prin ea însăşi o sursă de mobilitate a rezervelor. În aceste condiţii controlul mişcării pe structură a rezervelor de către banca centrală capătă o deosebită importanţă economică.

În perioada 1970—1977 volumul total al rezervelor în valute al celor 76 de ţări analizate a crescut de la 45,5 miliarde dolari la 243,5 miliarde. Ponderea dolarului în cursul perioadei, în totalul rezervelor valutare ale ţărilor din eşantion a rămas aproximativ constantă de 77—82 la sută ; interesul faţă de lira sterlină a înregistrat un regres de la 9% în 1970 la 1,5% în 1977 în cadrul eşantionului studiat ; în schimb depozitele în mărci vest-germane au înregistrat o creştere de la 2,1% la 6,9%.

Pe grupe de ţări, situaţia a evoluat în decursul perioadei studiate astfel :

I. Tările cu cursuri de schimb flotante îşi menţin cea mai mare parte a rezervelor în dolari. Ponderea acestora a scăzut totuşi între 1970 şi 1976 de la 90,2% la 76,2%, urmată de o creştere rapidă la 84,6% în 1977.

Cele 11 ţări din această grupă au achiziţionat rezerve în mărci vest-germane de pînă la 5% din total în 1977 faţă de 3,2% în 1970.

II. Grupa şarpelui monetar se caracterizează printr-o pondere foarte accentuată a dolarilor S.U.A. în total rezerve, variind între 91,7% în 1970 şi 94,7% în 1977. Sub denumirea de alte valute în rezervele acestor ţări sînt incluse aşa-numitele „Roosa bonds" emise pentru datoriile americane pe pieţele europene respective .

În conformitate cu acordul şarpelui monetar cantităţile de alte valute străine pe care le pot deţine ca rezerve aceste state sînt cu totul limitate.

III. Grupa ţărilor ce-şi raportează cursul de schimb la dolari: Cele 27 de ţări din această grupă şi-au menţinut rezervele în proporţie de peste 80% în dolari în cursul anilor '70, cu excepţia perioadei de declin a dolarului, cînd a scăzut la 71,4% (septembrie 1973). În portofoliul rezervelor valutare al acestor ţări marca vest-germană a trecut pe locul doi, în locul lirei sterline în intervalul studiat.

IV. Grupa ţărilor ce-şi raportează cursul de schimb la lira sterlină: Evoluţia specifică a lirei sterline în această perioadă a condus la scăderea puternică a rezervelor valutare în lire sterline de la 72,4% în 1970 la 15,7% în 1977. Creşteri importante au înregistrat în aceeaşi perioadă dolarii de la 17,2% la 44,6% ; marca vest-germană de la 0,2 la 21,9% şi celelalte valute de la 10,1 la 17,8%.

I. GIONEA

Noţiuni, termeni, operaţiuni

PIAŢA VALUTARĂ DUBLĂ

Aranjamentele de genul pieţei valutare duble presupun că piaţa este împărţită în două compartimente şi anume „piaţa oficială" sau „comercială", unde cursul de schimb este determinat în mod esenţial de tranzacţiile pentru plăţile curente şi „piaţa liberă" sau „financiară" care cuprinde toate celelalte tranzacţii. În teorie, intervenţia oficială este limitată la piaţa oficială în timp ce piaţa financiară este lăsată să-şi găsească echilibrul propriu ; în practică însă autorităţile pot să intervină şi pe piaţa financiară.

Un asemenea sistem de piaţă valutară dublă este într-un anumit sens un paradox. Se ştie că cel puţin pe termen scurt balanţa de plăţi curentă nu este foarte sensibilă la modificări ale cursului de schimb şi că mecanismul de echilibrare va depinde în special de fluxurile stabilizatoare de capital pe termen scurt.

Limitînd piaţa oficială numai la tranzacţii de plăţi curente, ea devine în mod inerent instabilă, chiar dacă se pleacă de la un punct de echilibru ; cea mai mică modificare în fluxurile balanţei de plăţi curente va împinge cursul de schimb pe piaţa oficială la unul din punctele de intervenţie, astfel cursul de schimb rămînînd în aceste zone cea mai mare parte din timp.

Faptul că nu se întîmplă aşa în practică se datoreşte împrejurării că nu este posibilă o separaţie clară între tranzacţiile curente şi cele de capital ; piaţa oficială va cuprinde mişcări neprevăzute ale fluxurilor de capital cel puţin sub forma modificării condiţiilor de plată şi anumite tranzacţii comerciale vor fi reglate pe piaţa financiară.

Cu toate acestea este probabil că mecanismul de echilibru va fi mai puţin flexibil în compartimentul oficial al unei pieţe decît într-o piaţă unificată, pe de altă parte piaţa oficială este desigur mai puţin expusă influenţelor derivate din modificările anterioare în fluxurile de capital.

Vom avea 2 tipuri de cursuri de schimb, unul pentru piaţa oficială şi altul pentru piaţa financiară şi vor exista 2 circuite de arbitraj mai mult sau mai puţin separate, unul trecînd prin piaţa oficială şi altul prin cea financiară.

Flotare concertată

Prin această noţiune se denumeşte sistemul multivalutar de intervenţie aşa cum există el între ţările C.E.E. sau cum este conceput de Grupul celor 20 pentru a fi aplicat la scară mondială. Deşi este adesea posibil ca acest sistem să funcţioneze utilizînd o singură valută de intervenţie, este în general mai expeditiv să se intervină în orice monedă el cărei curs de schimb atinge o limită de intervenţie. Totuşi chiar şi în acest caz, creşterea rezervelor monetare nu relevă în mod necesar ceva despre orientarea geografică a fluxurilor balanţei de plăţi. În cadrul unui sistem cu limite separate pentru dolari şi celelalte monede ale comunităţii, de exemplu : o creştere a rezervelor R.F. Germania de florini ar putea să reflecte modificări în fluxurile balanţei de plăţi cu S.U.A., în timp ce altă dată creşterea rezervelor de dolari s-ar putea să fie datorate fluxurilor balanţei de plăţi cu Olanda.

De fapt atît timp cît marca vest-germană este la limita superioară numai faţă de florin, orice îmbunătăţire în balanţa de plăţi a R.F. Germania fie faţă de Olanda, fie de S.U.A. va fi reflectată în cumpărări germane de florini. Similar, cît timp marca vest-germană este la limita superioară numai faţă de dolar, orice îmbunătăţire în balanţa de plăţi a R.F. Germania fie faţă de S.U.A. sau de C.E.E. va necesita cumpărări de dolari.

În situaţia actuală cel mai interesant fapt este că o monedă poate fi la limita ei superioară faţă de alte monede ale comunităţii, dar să fie încă în interiorul limitelor de intervenţie faţă de dolar. Într-un asemenea caz un surplus al unei ţări comunitare faţă de restul ţărilor trebuie să aibă ca corespondent un deficit al restului comunităţii faţă de restul lumii, care va fi finanţat prin transfer de monede comunitare.

Este evident că un asemenea sistem poate da naştere la dificultăţi. O creştere a fluxurilor de capital din afara comunităţii spre R.F. Germania nu numai că va reduce poziţia competitivă a Germaniei faţă de restul lumii, ci şi a întregii comunităţi în ansamblu. Acelaşi lucru s-ar întîmpla într-o anumită măsură şi într-un sistem centralizat de cursuri de schimb flotante. Aici însă marca vest-germană ar fi liberă să se aprecieze faţă de alte monede ale comunităţii şi ceilalţi membri ai comunităţii ar fi compensaţi pentru pierderea lor de competitivitate faţă de restul lumii, printr-o îmbunătăţire a competitivităţii lor faţă de R.F. Germania.

Pierderea de competitivitate generală a celorlalţi membri ca urmare a creşterii fluxurilor de capital din restul lumii spre o ţară membră pot fi deosebit de serioase dacă ei suferă de tendinţe recesioniste, sau dacă ei au zone mari de subdezvoltare sau şomaj. Una din condiţiile stabilităţii unui sistem de flotare concertată faţă de restul lumii se pare a fi o coordonare a politicilor cu privire la fluxurile de capital ale ţărilor membre din şi spre restul lumii.

Un alt element care trebuie reţinut este că spre deosebire de flotarea generalizată, un sistem regional de flotare concertată faţă de restul lumii nu protejează ţările membre din grup de mişcările importante din fluxurile de capital şi în consecinţă nu dă unei ţări autonomie în politica monetară internă. Acest fapt e evident în ce priveşte fluxurile de capital în interiorul grupului şi anume cînd moneda unei ţări atinge o limită faţă de monedele comunităţii, dar se aplică şi la fluxurile de capital din şi spre restul lumii. Motivul este că numai grupul ca atare, nu şi membrii individuali, este în echilibru cu restul lumii. De exemplu o creştere autonomă a fluxurilor de capital din S.U.A. spre R.F. Germania va fi numai parţial absorbită printr-o apreciere a mărcii vest-germane faţă de dolar şi de ajustarea care rezultă în balanţa de plăţi a R.F. Germania faţă de S.U.A. O consecinţă ulterioară va fi creşterea cursurilor de schimb ale celorlalte monede comunitare faţă de dolar şi deci o deteriorare a balanţei de plăţi ale acestor ţări faţă de S.U.A. În momentul cînd marca vest-germană a atins limita ei superioară faţă de monedele comunităţii, plăţile care rezultă din aceste ţări faţă de S.U.A. se vor reflecta în cumpărări de sprijin ale monedelor acestora de către R.F. Germania. Măsura în care R.F. Germania va absorbi creşterea fluxurilor de capital din restul lumii prin cumpărări ale monedelor comunitare poate fi foarte mare cînd piaţa este mai puţin optimistă faţă de aceste monede decît faţă de marcă şi cînd chiar o modestă apreciere a acestor monede ar cauza fluxuri de plăţi din aceste ţări spre S.U.A.

O. RUJAN

Fişier

PIAŢA BUNURILOR DE CONSUM ÎN ORIENTUL MIJLOCIU

Concomitent cu importantele investiţii făcute în dezvoltarea industriei şi infrastructurii în Orientul Mijlociu are loc şi o creştere accentuată a cheltuielilor de consum, care dacă nu au atins nivelul ţărilor industriale dezvoltate, constituie totuşi un potenţial important pentru o gamă largă de bunuri de consum.

Dintre acestea vom prezenta mai întîi piaţa produselor alimentare prelucrate. Introducerea pe aceste pieţe este dificilă, impunînd o atenţie deosebită unor factori de marketing cum sînt: preţul, ambalajul, sistemul de distribuţie, care vor fi prezentate în continuare în detaliu.

Condiţiile climatice şi de sol din această zonă fac ca în ciuda eforturilor şi investiţiilor adeseori importante făcute pentru dezvoltarea agriculturii (inclusiv agricultură fără sol) unele din aceste ţări să recurgă la import de produse alimentare, în special prelucrate. Dezvoltarea industrială locală este orientată prioritar spre valorificarea resurselor proprii (industria petrochimică, îngrăşăminte, materiale de construcţii).

Creşterea sensibilă a puterii de cumpărare în ultimii ani a produs o evoluţie calitativă a cererii de bunuri de consum alimentare care nu mai este sensibilă în primul rînd la preţ, ci la calitate, condiţionare, promovare.

Exportatorii de produse alimentare din S.U.A., Europa de vest şi Japonia au sesizat deja potenţialul pe care-l reprezintă această zonă pentru extinderea pieţei lor de export, atît în prezent cît şi pentru viitor şi au mobilizat eforturi considerabile în realizarea unor ambalaje sofisticate şi în adaptarea distribuţiei la specificul pieţei, astfel că sînt în prezent bine lansaţi pe piaţă.

Cu toate acestea, publicitatea nu a putut îmbrăca formele sofisticate din ţările capitaliste dezvoltate datorită uzanţelor locale, ceea ce face ca bariera cheltuielilor publicitare ce acţionează cu duritate în Occident pentru firmele mici să nu fie tot atît de discriminatorie.

Distribuţia: Schema de distribuţie a produselor prelucrate este în linii mari identică pentru aceste ţări, structurată conform schemei alăturate:

Importatorul (distribuitor) este cheia întregului lanţ de distribuţie.

Ei acţionează de regulă pe bază de contract de reprezentanţă exclusivă pentru firma exportatoare pe piaţa locală. Cei mai mulţi importatori dispun de depozite din care vînd comercianţilor cu ridicata mai mărunţi şi marilor magazine. În ultimii ani au apărut mari supermagazine, la nivelul celor occidentale sau americane. În acelaşi timp un rol important joacă tradiţionalul bazar, ca şi magazinele individuale mici pentru o grupă bine limitată de mărfuri. De aceea, în alegerea reprezentantului trebuie verificată capacitatea sa de a stabili legătura cu această reţea fragmentată de distribuţie, atît cu ridicata cît şi cu amănuntul, eventual prin utilizarea de subdistribuitori în diferite centre ale ţării.

Incapacitatea reprezentantului de a acoperi corespunzător aria pentru care i s-a acordat exclusivitate generează în mod obiectiv eliminarea de către firme concurente şi implicit a exportatorului pe care-l reprezintă.

Pentru anumite segmente ale pieţei se impune utilizarea formei de expunere directă, de comerţ stradal pentru a promova produsele.

Ambalajul: Execuţia design-ului şi tipăririi ingenioase şi atractive este de o deosebită importanţă în ţările din această zonă, atît din punct de vedere tehnic, cît şi promoţional. Din punct de vedere tehnic, deoarece ambalajul condiţionează viaţa multor produse în condiţiile specifice de climă şi a posibilităţilor modeste de depozitare în reţeaua cu amănuntul.

Din punct de vedere promoţional ambalajul are un rol hotărîtor în realizarea merchandising-ului fiind, cu prioritate expuse acele produse care au un ambalaj atrăgător, o marcă bine introdusă.

Un exemplu de reuşită îl constituie conservele de suc de fructe japoneze, ambalate în cutii de aluminiu cu inel de deschidere, care s-au introdus foarte bine în Arabia Saudită şi în Golf şi sînt din acest motiv întotdeauna expuse cu prioritate faţă de alte produse similare.

Calitatea ambalajului şi capacitatea de distribuţie a reţelei au la rîndul lor un important feed-back asupra preţului obţenabil.

Preţul: Modul de formare a preţurilor în diferite ţări deşi nu este identic, în linii generale el are următoarea structură pentru produsele alimentare prelucrate (vezi tabelul).

Cea mai adecvată politică de preţuri poate fi stabilită la faţa locului, pornind de la evoluţia concretă a preţurilor concurenţei, asigurîndu-se totodată şi comisioanele distribuitorilor şi detaliştilor.

Rabaturile de preţ nu sînt practicate decît pentru oferte de introducere — circa 5% —; detailiştii acordă, de asemenea rabaturi de cantitate de circa 10%. Oferirea mărfurilor la preţuri de import CIF mai reduse nu conduc, de regulă, la preţuri de detaliu mai mici, ci la adaosuri comerciale mai mari practicate de angrosişti şi detalişti, deoarece la multe bunuri de consum nivelul de preţ cu amănuntul este „standard". În aceste condiţii rabaturile sînt practicate numai pentru stimularea expansiunii reţelei de dis-

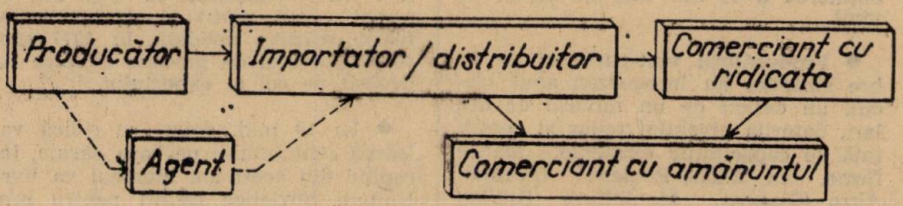

Elemente ale preţului	Unitatea monetară
CIF + taxa vamală + taxe locale	100
Manipulări, încărcări (5%)	5
Preţ descărcat	105
Adaos comercial importator (10%)	11
Preţ cu ridicata	116
Adaos comercial detailist (25%)	29
Preţ cu amănuntul	145

tribuţie în condiţii de marketing dificile.

Numărul importatorilor cu posibilităţi reale de a acoperi o arie largă, pentru cantităţi importante, este limitat, de aceea fără un contact permanent cu agentul poziţia pe piaţă se poate deteriora rapid, în favoarea altor mărci şi exportatori.

Urmărirea modului de desfăşurare a contractului de reprezentanţă este bine să se facă prin vizite la faţa locului, pentru rezolvarea următoarelor aspecte:

● Numirea de noi agenţi pe noi zone;

● Urmărirea evoluţiei vînzărilor, preţurilor şi a mărcilor pe piaţă;

● Familiarizarea cu uzanţele pieţei în comerţul cu ridicata şi amănuntul;

● Cunoaşterea preferinţelor consumatorilor în realizarea de noi produse (gust, aromă, ambalaj etc.).

● Realizarea de testări şi de acţiuni promoţionale împreună cu agentul distribuitor; participarea la tîrguri de profil din zonă.

I. G.

INFORMAŢII PRIVIND PIAŢA MONDIALĂ A CHIMIEI

● Creşterea cu 55—60% a producţiei industriei chimice proprii în actualul cincinal va permite Cehoslovaciei ca după 1980 să renunţe la importul de produse chimice şi fibre sintetice din ţările occidentale şi să exporte în zona C.A.E.R. o pătrime din producţia petrochimică. În 1980, capacitatea de fabricare a fibrelor sintetice va ajunge la 138,8 mii t/an, iar a maselor plastice la 918 mii t/an. Se află în construcţie, la Litvinov, o uzină-gigant de etilenă (450 mii t/an), iar în anul viitor vor începe lucrările de investiţii la o fabrică de anilină (50 mii t/an), o instalaţie de oxoalcooli (100 mii t/an) şi o instalaţie de acid acetic a cărei producţie va servi la obţinerea a 40 mii t/an de acetat de vinil.

● Producătorii vest-europeni de fibre sintetice au înregistrat, anul trecut, un deficit de un miliard de dolari, datorită nivelului redus al cererii faţă de capacităţile existente. Marile firme, ca Rhône-Poulenc (Franţa), Akzo (Olanda), Montefibre (Italia), sînt cele mai afectate de această situaţie. În ce priveşte etilena, se estimează că în ţările Pieţei comune proporţia capacităţilor de producţie nefolosite va creşte de la 20% în prezent, la 25% în 1981, datorită şi concurenţei altor ţări ale Europei occidentale — Spania, Austria, Suedia, Norvegia, Finlanda — care îşi dezvoltă rapid producţia proprie.

● Programul de dezvoltare pe perioada 1977—1982 al societăţii de stat Petroleos Mexicanos prevede ca, pe baza unui volum de investiţii de 2,5 miliarde de dolari, să tripleze producţia petrochimică a Mexicului, care să atingă un plafon de 18 mil. tone pe an.

● Potrivit aprecierilor revistei americane „Industrial World", industria chimică din S.U.A., R.F.G., Japonia, Marea Britanie, Franţa, Italia, Olanda şi Belgia — care deţin, între ţările capitaliste, întîietatea (în ordinea în care au fost menţionate) în ce priveşte producţia acestei ramuri — a realizat, în anul trecut, un volum total al vînzărilor de 271 miliarde de dolari, iar pentru 1978 se prevede o creştere globală de 7%. Dinamica, precum şi echivalentul fizic al desfacerilor sînt însă foarte diferite de la o ţară la alta, în funcţie de avantajele sau dificultăţile rezultate din cursul monedei naţionale. În R.F. Germania, de pildă, întrucît stabilitatea mărcii faţă de dolarul american în declin a frînat exportul, ritmul anual de creştere este de numai 1—3%. Japonia şi-a mărit vînzările cu 5%, dar cu preţul unui profit al producătorilor foarte scăzut; totodată, în 1977 sporul importului de produse chimice l-a depăşit pe cel al exportului.

● La 10 mld. dolari se ridică valoarea contractului pe baza căruia, începînd din acest an, Marocul va livra Uniunii Sovietice fosfaţi pentru producţia de îngrăşăminte, primind în schimb petrol, cherestea, sodă, amoniac şi utilaj minier.

● Se estimează că peste un deceniu, consumul de cauciuc sintetic al S.U.A. şi Canadei se va ridica la peste 3500 mii de tone, faţă de 2674 mii t în 1977; la sfîrşitul intervalului, proporţia consumului de cauciuc sintetic faţă de cel natural va ajunge la cel puţin 76%.

● R. P. Ungară urmează ca în 1980 să-şi acopere din producţia proprie 75—80% din necesarul de produse chimice, faţă de 54% în anul 1975. Printre marile uzine recent puse în funcţiune sau aflate în construcţie, care vor contribui la înfăptuirea acestui obiectiv, se numără cea de etilenă (250 mii t/an) şi cea de polipropilenă (150 mii t/an) de la combinatul Tiszai, cea de cloruri de vinil (160 mii t/an) de la Borsod.

● Ţările producătoare de petrol din Orientul Mijlociu îşi dezvoltă rapid industria petrochimică. Producţia de etilenă bază, inexistentă la începutul deceniului în curs, se va apropia către anul 1990 de 3 mil. tone, asigurînd materia primă pentru o gamă largă de produse.

● Experţii prevăd că în următorii doi ani, supracapacitatea industriei materialelor plastice din Europa occidentală şi Japonia se va menţine şi chiar accentua. În prezent, în ţările vest-europene fabricile de polietilenă de joasă densitate lucrează în medie cu circa 73% din potenţial; întrucît în R. F. Germania (Bayer), Franţa (CdF Chimie) şi Norvegia (Saga Petrochemical) se construiesc în prezent noi instalaţii, chiar creşterea estimată a cererii la nivelul anului 1982 nu va putea decît reduce surplusul de capacitate de la 1,6 mil. t/an în prezent, la 1,2 mil. t. În Japonia, producţia din acest an se va menţine aproximativ la plafonul celei din 1976 la polietilenă (1,4 mil. t) şi polistiren (875 t), dar capacităţile fabricilor sînt folosite în proporţie de 35—40% la polietilenă şi 50% la clorură de polivinil.

● U.R.S.S. a încheiat cu firma britanică Davy Powergas o convenţie pe baza căreia va primi două instalaţii de metanol (folosind tehnologia de joasă presiune) cu capacitatea de cîte 2500 t/zi, ce vor fi amplasate la Gubaha (regiunea Ural) şi Tomsk (Siberia). Ele vor mări cu 15—20% capacitatea mondială de fabricaţie a alcoolului metilic. 25% din producţie va fi livrată firmelor Kloeckner, din R.F.G. (a cărei filială britanică va participa la finanţarea exportului instalaţiilor) şi I.C.I., din Anglia (care urmează să utilizeze metanolul la obţinerea de proteine sintetice).

● Brazilia, care îşi asigură din import 80% din necesarul de ţiţei, îşi extinde în ritm accelerat industria petrochimică. Recent a intrat în funcţiune un complex la Camacari, în statul Bahia; în acelaşi stat, la Salvador, se va termina anul viitor construcţia unui mare combinat ce va rezolva necesarul ţării la produse petrochimice de bază, olefine, hidrocarburi aromatice şi derivaţi. În proiect se află un combinat similar la Port Alegre, care va satisface cererile suplimentare la nivelul anului 1981.

Redactor coordonator al rubricii
„Relaţii financiar-valutare
dr. Ioan GEORGESCU

autogestiune

Stimularea realizării de produse calitativ corespunzătoare

Nu este necesar a demonstra că realizarea unor produse cu caracteristici superioare de calitate reprezintă un imperativ al eficienței economice oricărei unități economice în parte, dar și pe ansamblul economiei naționale.

În scopul realizării de produse de calitate superioară statul utilizează diverse metode și modalități active, pozitive dar și mijloace de constrîngere.

● Printre cele mai eficiente mijloace pozitive, active, de stimulare a personalului muncitor în direcția asigurării calității produselor și serviciilor sînt cele legate de retribuire, de acordare a premiilor și de participare la beneficii.

În acest scop legislația noastră a instituit următoarele stimulente materiale :

— participarea la beneficii prin atribuirea unei sume din cota de 85% din fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii constituit anual la dispoziția unității. Această cotă de 85% se repartizează întregului personal muncitor în raport cu retribuția tarifară, la care se adaugă sporul de vechime și indemnizația de conducere, acolo unde este cazul, corespunzătoare timpului cît a fost retribuit de unitate, astfel cum prevede art. 54 lit. a din Legea nr. 57/1974, completată și modificată prin Legea nr. 4/1978 ;

— participarea la beneficii prin atribuirea unei sume din cota de pînă la 5% din fondul de participare la beneficii a oamenilor constituit anual, potrivit art. 54 lit. b din Legea nr. 57/1974 completată și modificată prin Legea nr. 4/1978. Sumele acordate pe această cale se adaugă la cele cuvenite persoanelor în cauză din cota de 85% ;

— acordarea de premii în cursul anului pentru rezultate deosebite în muncă personalului unităților economice potrivit prevederilor art. 59 (1) din Legea nr. 57/1974, dintr-un fond de premiere constituit prin aplicarea unei cote de 1% asupra fondului de retribuire planificat ;

— acordarea de premii în cursul anului din fondul de premiere ce poate fi constituit de ministere, alte organe centrale și de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București prin aplicarea unei cote de pînă la 0,05% din fondul de retribuire planificat anual pentru unitățile economice în subordine (art. 60 (1) din Legea nr. 57/1974. Aceste premii se pot cumula cu condiția ca totalitatea premiilor ce pot fi acordate individual în cursul anului pentru rezultate deosebite să nu fie mai mare de 3 retribuții tarifare lunare, astfel cum prevede art. 61 din Legea nr. 57/1974 (modificat prin Legea nr. 4/1978). Legea nu precizează ce retribuție trebuie luată în considerare pentru a se calcula plafonul maximal stabilit prin art. 61, adică dacă se are în vedere numai ultima retribuție lunară la data acordării premiului sau se va lua în calcul media retribuțiilor realizate în cursul anului. Ni se pare echitabil a se lua drept bază de calcul retribuția medie realizată în cursul anului și nu ultima retribuție tarifară care nu poate exprima just poziția în cadrul colectivului de muncă a persoanei premiate, dat fiind că s-ar putea întîmpla ca tocmai în acea lună cel în cauză să fi fost promovat sau eventual reîncadrat într-o funcție inferioară cu ocazia unei reorganizări a unității ;

— majorarea sau diminuarea retribuției cuvenită personalului din unitățile industriei ușoare și energie electrice în raport cu realizarea sarcinilor cantitative, în funcție de nivelul calitativ al produselor și gradul de realizare a consumurilor normate. Altfel spus, retribuția cuvenită acestor persoane calculată în raport de realizarea sarcinilor cantitative se va putea majora sau diminua și în funcție de calitatea produselor realizate. Această prevedere cuprinsă în art. 78 (4) din Legea nr. 57/1974, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 4/1978, va reprezenta în fapt o pîrghie eficientă de cointeresare a muncitorilor din întreprinderile de industrie ușoară în realizarea de produse cu indici calicalitativi ridicați.

● Așa cum s-a învederat mai sus, în afara unor modalități pozitive, active, de stimulare a personalului muncitor pentru asigurarea calității produselor legislația noastră instituie tot în domeniul retribuirii muncii și unele mijloace coercitive sau metode de constrîngere adresate celor puțini la număr care încalcă atribuțiile lor de serviciu, determinînd în mod direct sau contribuind la provocarea de rebuturi, produse declasate sau cu deficite de calitate.

Muncitorii care prin nerespectarea disciplinei de producție sau tehnologice au provocat din vina lor rebuturi sau produse declasate nu vor fi retribuiți pentru munca prestată la operația care a determinat rebutul sau produsul declasat, chiar dacă acesta se încadrează în limitele maxime admisibile, astfel cum prevede art. 72 alin. 1 din Legea nr. 7/1977. Prevederea citată condiționează neretribuirea operației de existența vinovăției celui în cauză ; faptul că rebutul respectiv se înscrie în limita admisă neavînd nici o relevanță. Potrivit art. 72 alin. 2 din același act normativ, maistrul sau conducătorul direct al procesului de producție nu va înscrie în bonul de lucru valoarea manoperei ce s-ar cuveni în cazul celor ce lucrează în acord sau va scădea din foaia de pontaj timpul aferent operației, în cazul muncitorilor retribuiți în regie.

Personalul care nu lucrează direct în producție nu este afectat de această prevedere legală, aplicabilă exclusiv muncitorilor, cei vinovați urmînd a răspunde material potrivit legii.

De asemenea, persoanele care provoacă rebuturi sau produse declasate ori contribuie indirect la apariția unor defecte de calitate pot fi excluse de la participarea la beneficii sau cota lor de participare să fie redusă. Într-adevăr, art. 86 din Legea nr. 7/1977 prevede că «încălcarea normelor privind calitatea produselor și serviciilor atrage aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute în Codul muncii, faptele respective constituind deci abateri disciplinare, iar art. 55 din Legea nr. 57/1974 (astfel cum a fost modificat de Legea nr. 4/1978) dispune că persoanelor care în cursul anului au avut deficiențe în activitate sau au săvîrșit abateri disciplinare li se reduce sau chiar li se poate anula cota de participare la beneficii, prin hotărîrea consiliului oamenilor muncii. Prin coroborarea acestor prevederi legale deci, persoanele care determină sau contribuie la realizarea de produse cu deficiențe de calitate pot fi excluse de la participarea la beneficii sau cota lor poate fi redusă. În legătură cu prevederile cuprinse în art. 55 din Legea 57/1974 (în redactarea primită în baza Legii nr. 4/1978) sînt de făcut unele precizări :

— prin săvîrșirea de abateri disciplinare socotim că legea a înțeles în realitate a se referi la sancționarea pentru abateri disciplinare. A adopta un alt punct de vedere ar însemna pe de o parte să acceptăm o modificare implicită a prevederilor art. 13 alin. final din Legea nr. 1/1970 care fixează termenele de stabilire a apli-

cării sancțiunii, iar pe de altă parte să admitem că înainte de îndeplinirea formalităților cu privire la participarea la beneficii este obligator a se proceda la o verificare totală și generală a activității desfășurate pe tot parcursul unui an calendaristic de către întregul personal al unității, pentru a se constata dacă au fost săvîrșite abateri disciplinare ;

— reducerea sau anularea cotei de participare la beneficii poate fi dispusă indiferent de gravitatea abaterii disciplinare sau a sancțiunii aplicate ;

— în cazul în care a intervenit o reabilitare disciplinară potrivit prevederilor art. 19 alin. 2 din Legea nr. 1/1970, sancțiunea disciplinară se consideră că nu a fost luată și prin consecință socotim că persoana în cauză își păstrează nealterat dreptul său de participare la beneficii ;

— subliniem că art. 55 sus citat conferă consiliului oamenilor muncii latitudinea de a reduce sau de a nu acorda cota de participare la beneficii, prevederea legală neavînd caracer imperativ, neobligînd organul de conducere colectivă a proceda într-un anume fel ;

— prevederea cuprinsă în art. 55 dă dreptul consiliului oamenilor muncii să reducă sau să nu acorde cota de participare la beneficii și celor ce au avut deficiențe în activitatea lor în cursul anului, chiar dacă nu au săvîrșit abateri disciplinare ori acestea nu au fost sancționate. Legea nu face nici o precizare cu privire la deficiențele pe care le are în vedere, singura distincție ce rezultă din text este aceea că faptele respective (acțiuni sau omisiuni) pot fi și altele decît abaterile disciplinare. Drept consecință, consiliul oamenilor muncii este abilitat de lege — ipso facto — de a aprecia, în mod suveran, dacă în întregul comportament al unei persoane s-au constatat astfel de deficiențe. Desigur că realizarea unor produse fără nivelul de calitate prescris sau admis constituie o deficiență în activitatea persoanei încadrate în muncă ce poate conduce la anularea sau reducerea cotei de participare la beneficii.

Tot în materie de retribuire a muncii acționează ca un mijloc coercitiv ori ca o metodă indirectă de stimulare a muncitorilor în vederea asigurării calității produselor și prevederea cuprinsă în art. 85(2) din Codul muncii. Potrivit acestui text, dacă provocarea rebuturilor este repetată, cel în cauză va fi trecut la un loc de muncă de o categorie inferioară. Norma citată impune unele precizări :

— provocarea rebutului trebuie să fie făcută din vinovăție. Aceasta rezultă atît din faptul că prevederea din alin. 2 a art. 85 se coroborează cu aceea cuprinsă în alin. 1, dar și prin aceea că o persoană nu poate răspunde și nu poate suferi o atingere a drepturilor sale dacă nu este vinovată ; principiu de bază al legislației noastre ;

— trecerea persoanei vinovate de provocarea rebuturilor repetate nu se va face într-o categorie inferioară de retribuire tarifară (de exemplu de la categoria a III-a la a II-a sau de la I la nivelul de bază), ci la un loc de muncă unde se execută lucrări de o categorie inferioară potrivit cu indicatorul tarifar de calificare. Altfel spus, persoana în cauză nu suferă o retrogradare, ci este pusă să lucreze la operațiuni mai simple, ori de o complexitate mai mică, corespunzător cu cunoștințele ce le posedă ;

— norma citată are caracter imperativ, unitatea avînd obligația a-l trece la un loc de muncă de o categorie inferioară.

Dacă și la noul loc de muncă va continua să provoace rebuturi, i se va putea desface contractul de muncă, ca fiind necorespunzător în muncă (art. 85 alin. 2 fraza finală din Codul muncii). De această dată ne aflăm în prezența unei facultăți, a unei latitudini, lăsată la aprecierea unității, dat fiind că textul nu instituie o obligație în sarcina acesteia. Deoarece desfacerea contractului de muncă se va face pentru necorespundere în baza art. 130(1) lit. e din Codul muncii, măsura prevăzută de art. 85(2) din cod nu are caracterul unei sancțiuni disciplinare.

dr. C. JORNESCU

comerț exterior

Domeniul de aplicare al Legii R.D.G. referitoare la contractele internaționale

În strictă concordanță cu titlul ei, Legea menționată, din 5 februarie 1976, a înțeles să reglementeze în mod exclusiv raporturile cu elemente de extraneitate izvorîte din acte juridice unilaterale și din contracte de comerț exterior.

A rămas astfel în afară de sfera sa de aplicare, în primul rînd dreptul persoanelor. Legea nu conține prevederi care să se refere nici la persoanele fizice și nici la persoanele juridice. Statutul acestora este determinat de dispozițiile noului Cod civil al R.D.G. din 19 iunie 1975 precum și de legile speciale.

În al doilea rînd, drepturile reale sînt și ele omise (în afară de cîteva excepții). Astfel Legea contractelor economice internaționale se mărginește să reglementeze numai gajul, transferul voluntar al dreptului de proprietate în raporturile dintre contractanți, cît și clauzele de rezervare a proprietății pe seama înstrăinătorului. Structura generală a dreptului de proprietate, conținutul său, modalitățile de a-l dobîndi sau de a-l pierde sînt guvernate însă de dispozițiile art. 30 și urm.din Codul civil al R.D.G.

În al treilea rînd, nu formează obiect de reglementare nici obligațiile extracontractuale, chiar dacă ele ar lua naștere, cum se întîmplă adesea, cu prilejul stabilirii sau executării unor contracte economice internaționale. Întreaga materie a răspunderii civile delictuale intră sub incidența art. 330 și urm. din Codul civil al R.D.G.

În fine, Legea contractelor economice internaționale a lăsat și regimul juridic al îmbogățirii fără justă cauză pe seama dispozițiilor Codului civil al R.D.G., care îi consacră art. 356 și urm., referitoare la obligația de restituire a prestațiilor obținute fără drept.

Concentrîndu-și așadar reglementările în cadrul contractului economic internațional, Legea R.D.G. din 5 februarie 1976 nu a înțeles totuși să-l definească. Criteriile care pot determina internaționalitatea unor raporturi contractuale de natură patrimonială sînt însă variate. Deosebim astfel **criteriul subiectiv,** care ține seama de sediul părților contractante în state diferite, **criteriul obiectiv,** care se întemeiază pe fluxul de mărfuri, de servicii sau de alte valori peste hotare și în fine **criteriul mixt,** care le îmbină cumulativ pe cele arătate.

Pe cînd practica judiciară franceză se orientează în general spre criteriul obiectiv, proiectul de convenție referitor la formarea contractului de vînzare internațională de bunuri mobile corporale, elaborat de UNCITRAL și care urmează să fie supus unei conferințe de plenipotențiari la o dată ce va fi fixată de Adunarea Generală O.N.U. în actuala sa sesiune din 1978, a preferat criteriul subiectiv. Convenția de la Haga din 1 iulie 1964 referitoare la legea uniformă a vînzării internaționale de bunuri mobile corporale a folosit criteriul mixt, astfel cum rezultă neîndoielnic din art. 1 § 1, potrivit căruia : „Prezenta lege este aplicabilă contractelor de vînzare de obiecte mobile corporale, încheiate între părți care își au sediul pe teritoriul unor state diferite, în oricare dintre cazurile următoare :

a) dacă din contract rezultă că bunul face obiectul, la data încheierii contractului, sau că va face obiectul unui transport de pe teritoriul unui stat, pe teritoriul altul stat ;

b) dacă actele care alcătuiesc oferta și acceptarea au fost îndeplinite pe teritoriul unor state diferite ;

c) dacă predarea bunului trebuie să se realizeze pe teritoriul altui stat decît acel unde au fost îndeplinite actele care alcătuiesc oferta şi acceptarea contractului".

Autorii din R.D.G. opiniază că Legea din 5 februarie 1976 dă expresie criteriului subiectiv al internaţionalităţii contractelor economice. În acest sens, prof. Enderlein învederează că un contract economic prezintă o natură internaţională în cazul în care „comportă participarea unor părţi cu sediul în state diferite". Subiectul de drepturi din străinătate poate fi şi un terţ beneficiar al obligaţiilor contractuale. De aici rezultă că în sfera Legii R.D.G. din 1976 se înglobează şi unele contracte care, deşi încheiate între naţionali ai R.D.G., stabilesc totuşi raporturi juridice „triunghiulare" (precum contractele de asigurări sau de transporturi internaţionale), incluzînd astfel un partener străin (terţ asigurat sau destinatar al mărfurilor).

În ce priveşte denumirea de contract „economic" folosită de Legea din R.D.G. din 1976, autorii la care ne-am referit mai sus admit că ea are de obiect orice contract internaţional de **natură comercială** (p. 396). Sînt prin urmare excluse de sub incidenţa acestei legi contractele care se încheie pentru satisfacerea nevoilor de consum individual, chiar dacă participă la ele cetăţeni străini aflaţi pe teritoriul R.D.G., precum turişti veniţi din alte ţări.

În cadrul acestei concepţii comprehensive despre contractele economice internaţionale, Legea R.D.G. din 1976 a considerat că este suficient să reglementeze numai operaţiunile de comerţ exterior frecvent încheiate de către întreprinderile germane de specialitate cu parteneri din străinătate. În mod deliberat au fost aşadar omise unele contracte, care nu au devenit încă uzuale în practica activităţii contractuale externe a R.D.G., precum cele de **leasing** sau de cooperare internaţională. Se confirmă astfel sub încă un aspect caracterul realist, voit empiric al acestui act normativ.

Legea R.D.G. din 1976 cuprinde, în limitele arătate, atît reglementări de natură generală, valabile ca atare pentru orice contract, cît şi altele speciale anumitor categorii determinate de operaţiuni economice internaţionale.

În cadrul prevederilor cu caracter general se înscriu în principal cele care privesc încheierea contractelor, obiectul lor, pluralitatea de parteneri, modalităţile şi garanţiile de executare, desfacerea şi încetarea raporturilor contractuale.

Prevederile cu caracter special au de obiect, printre altele, vînzarea de mărfuri, montajul, construcţiile industriale, prestările de servicii, expediţiile de mărfuri, depozitul, asigurarea, societatea, încheierea de bunuri, cesiunea de licenţă.

dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

contract economic

Consecinţele modificării unor sarcini de plan

În cursul executării contractului economic pot interveni modificări de sarcini de plan cu efecte considerabile asupra drepturilor şi obligaţiilor părţilor contractante. Astfel de modificări se concretizează în reducerea sau majorarea cantităţii de produse repartizate, schimbarea perioadei de plan prevăzute pentru executare, indicarea unui alt sortiment decît cel din repartiţia iniţială şi altele. Asemenea modificări, în măsura în care sînt dispuse cu respectarea metodologiei de modificare a sarcinilor de plan, se repercutează asupra raporturilor contractuale dintre părţi.

Schimbarea unităţii furnizoare constituie, de asemenea, un caz relativ frecvent de modificare a sarcinii de plan care se realizează de fapt, în felul următor : concomitent cu anularea repartiţiei iniţiale, în care figura ca furnizoare întreprinderea A, coordonatorul de balanţă emite o nouă repartiţie în care apare ca furnizoare întreprinderea B. Discuţia care urmează o facem pentru ipoteza că sub raportul tuturor elementelor (cantitatea, sortiment, trimestrul de executare) cea de a doua repartiţie este identică cu prima, exceptînd unitatea furnizoare care trebuie să îndeplinească sarcina de plan.

Potrivit Deciziei primului arbitru de stat nr. 1387/1978, „aceste operaţiuni sînt considerate ca fiind legal efectuate întrucît practica arbitrală în mod constant a statuat că în cazul în care organul competent dispune anularea sarcinii de plan, stabilită prin actul de planificare care a stat la baza încheierii contractului, aceasta înseamnă că sarcina de plan se desfiinţează cu efect retroactiv, ca şi cînd nu ar fi existat. De asemenea, organul competent poate să decidă înlocuirea uneia dintre părţi, ca în cazul de faţă...".

În legătură cu modificările de sarcini de plan astfel dispuse, pot apărea unele consecinţe negative la care ne vom referi în continuare.

De pildă, potrivit contractului încheiat, unitatea furnizoare A. s-a obligat să livreze produsele la 15 iulie 1978. În condiţiile în care această obligaţie rămîne neîndeplinită, la 30 august 1978, coordonatul de balanţă anulează repartiţia ce a stat la baza acelui contract şi emite, pentru aceleaşi produse, tot pe trimestrul III/1978, o repartiţie în care figurează ca unitate furnizoare întreprinderea B. Această din urmă întreprindere, primind noua repartiţie la 5 septembrie 1978, emite proiectul de contract cu termen de livrare la 20 septembrie 1978, învederînd că faţă de data cînd a primit repartiţia şi momentul perfectării raportului contractual, nu este posibilă efectuarea livrării la o dată anterioară.

După cum s-a văzut, modificarea sarcinii de plan fiind legal dispusă şi producînd efecte retroactive, unitatea beneficiară se vede în situaţia de a primi produsele la 20 septembrie 1978 în loc de 15 iulie 1978, adică cu o întîrziere de peste două luni.

Această întîrziere poate provoca — şi provoacă în majoritatea cazurilor — consecinţe negative în activitatea unităţii beneficiare. În cazul unei unităţi producătoare de mărfuri, neprimirea materiei prime la 15 iulie 1978 va avea drept consecinţă neîndeplinirea planului de producţie şi, pe cale de consecinţă, neonorarea la termen a obligaţiilor contractuale asumate faţă de proprii săi beneficiari. Dacă unitatea beneficiară în cauză are profil comercial, primirea produselor cu o întîrziere de peste două luni va avea drept urmare o întîrziere corespunzătoare în aprovizionarea propriilor beneficiari.

În ambele cazuri — pe lîngă alte consecinţe — unitatea beneficiară se vede în situaţia de a suporta, fără să fie vinovată, urmările neprimirii produselor la termenul de livrare prevăzut în contractul încheiat cu furnizorul iniţial. Astfel, ca urmare anulării primei repartiţii şi emiterii alteia noi, unitatea beneficiară are posibilitatea de a obţine angajarea răspunderii furnizorului contractual abia de la 20 septembrie 1978, deşi, în raporturile cu proprii săi beneficiari este posibil să fie ţinut răspunzător în raport cu un termen de livrare anterior la care s-a obligat bazîndu-se pe primirea produselor la 15 iulie 1978, conform contractului iniţial.

Actuala legislaţie economică nu oferă temei pentru ca asemenea consecinţe să fie localizate la furnizorul iniţial, la furnizorul secund şi cu atît mai puţin la coordonatorul de balanţă care, în perioada de executare a sarcinii de plan, a anulat prima repartiţie şi a emis alta, determinînd, în acest fel, amînarea livrării cu mai mult de două luni.

De aceea, socotim că asemenea modificări de sarcini de plan — prin schimbarea unităţii furnizoare — ar trebui dispuse de către coordonatorii de balanţă, de regulă, numai în asemenea condiţii care să nu implice amînarea substanţială a livrării produselor.

De altfel, principiul consacrat în metodologia de modificare a sarcinilor de plan potrivit căruia este interzisă modificarea acestor sarcini pe perioade expirate, trebuie să imprime şi în cazul la care ne referim o grijă deosebită în scopul de a se evita perturbarea relaţiilor dintre unităţile socialiste.

Chiar dacă nu le revine o răspundere patrimonială, coordonatorii de balanță care nesocotesc cele de mai sus la modificarea sarcinilor de plan pot fi ținuți răspunzători pe linie administrativă în legătură cu măsurile pe care le-au dispus. În acest scop, considerăm utilă sesizarea organelor competente a dispune asemenea măsuri care ar avea, printre altele, rolul de a disciplina, pentru viitor, coordonatorii de balanță în cauză.

Fără să negăm utilitatea și necesitatea adaptării sarcinilor de plan la condițiile concrete ivite în cursul executării lor, apreciem că măsuri de natura celor descrise ar trebui dispuse numai cu luarea în considerare a intereselor tuturor unităților socialiste afectate la modificarea sarcinii de plan. Această grijă ar urma să-și găsească reflectarea într-o viitoare reglementare care, pornind de la interesele generale ale economiei naționale și ținînd seama, în același timp, de interesele unităților socialiste afectate, ar cuprinde dispoziții normative de natură să evite prejudicierea unităților beneficiare care nu se fac cu nimic vinovate în legătură cu modificarea sarcinii de plan prin schimbarea unității furnizoare.

Considerațiile de mai sus s-au referit la modificări ale sarcinii de plan legal dispuse de către coordonatorii de balanță.

Este util să reamintim, în această privință, că, în actuala orientare a practicii arbitrale, nu se recunosc, pe planul raporturilor contractuale, consecințe decît acelor acte care au fost emise de către coordonatorii de balanță cu respectarea metodologiei de modificare a sarcinilor de plan.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2917/1977, s-a reținut că potrivit metodologiei de elaborare, definitivare și aprobare a balanțelor materiale — instituită prin H.C.M. nr. 1270/1975 — orice modificare de sarcină de plan trebuie să fie făcută, în principiu, de organul care a stabilit acea sarcină de plan, cu aceleași aprobări și avize care sînt prevăzute pentru aprobarea sarcinii de plan.

Prin urmare, în lipsa aprobărilor și avizelor menționate, coordonatorul de balanță este în drept să modifice sarcina de plan ce stă la baza unui contract economic încheiat, numai în cazul în care măsura luată nu implică modificarea balanței materiale.

În situația pe care am analizat-o mai sus nu se pune problema necesității unor aprobări și avize de felul celor menționate. Într-adevăr, modificarea constînd în repartizarea sarcinii de plan unei alte unități furnizoare, din același sistem cu unitatea furnizoare inițială, nu determină modificarea balanței materiale.

I. ICZKOVITS

practică arbitrală

Consecința schimbării destinației mărfii

Potrivit § 28 punctul 1 din Condițiile generale de livrare — C.A.E.R. 1968/75, vînzătorul răspunde, în cursul perioadei de garanție, pentru calitatea materialelor utilizate la fabricarea mărfii ca și pentru acele caracteristici ale acesteia care sînt convenite în contract.

În cazul în care, prin contract nu s-a convenit ca marfa să corespundă unor anumite caracteristici, condiții tehnice ori unui standard, sau unor mostre stabilite de părți, vînzătorul are obligația de a livra marfa de calitate medie obișnuită în țara sa pentru mărfurile de același gen și care corespunde destinației prevăzute în contract. Dacă însă în contract nu se arată destinația mărfii, aceasta înseamnă că ea trebuie să fie de calitate medie obișnuită, corespunzătoare destinației din țara vînzătorului (§ 15 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75).

Vînzătorul este răspunzător, potrivit § 71 punctul 2 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, și pentru modificarea calității mărfii și după transmiterea dreptului de proprietate și a riscurilor asupra cumpărătorului, dacă această modificare s-a produs din vina vînzătorului. Se au în vedere, în principal, modificările de calitate datorate viciilor ascunse ale lucrului.

În cazul în care, cumpărătorul constată că marfa nu corespunde calitativ, poate formula o reclamație privind calitatea (§ 71 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75).

La prezentarea reclamației, cumpărătorul are posibilitatea să solicite vînzătorului fie înlăturarea defectelor — situație în care el poate cere penalități pentru întîrzierea în livrare, în cuantumul prevăzut de § 83, calculate de la data prezentării reclamației pînă la data înlăturării defectului sau pînă la data livrării unei alte mărfi în schimbul celei defecte —, fie acordarea unei bonificații (§ 75 punctul 2 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75).

Dacă se consideră de către cumpărător că marfa primită de la vînzător cu defecte calitative poate fi folosită, dar această folosire creează un anumit prejudiciu, el poate cere acoperirea acestui prejudiciu de către vînzător. Procedura utilizată în practică pentru astfel de cazuri este bonificația, care reprezintă o reducere a prețului mărfii, pentru a se stabili valoarea reală a acesteia. Părțile pot conveni cu privire la bonificație și la cuantumul acesteia odată cu încheierea contractului sau ulterior.

Într-o speță cu care a fost sesizată Comisia de arbitraj de la București, reclamanta a cerut o bonificație de 25% pentru articole de ceramică neagră necorespunzătoare calitativ plus 4% dobînzi penalizatoare.

Reclamanta a arătat că ceramica a fost insuficient arsă, iar vazele respective au fost acoperite în interior doar cu glazură, ceea ce a făcut ca, la umplerea lor cu apă, acestea să se deterioreze.

În întîmpinare, pîrîta a arătat că procedeul de verificare nu este conform prescripțiilor interne de fabricație. Potrivit normei de stabilire a parametrilor calitativi, vazele în cauză sînt produse ornamentale, a căror destinație nu este de a fi umplute cu apă. De asemenea, potrivit procesului-verbal de autorecepție, respectînd § 26 punctul 4 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 — care arată că „În cazul în care contractul nu prevede altfel, vînzătorul este obligat să prezinte cumpărătorului documentul corespunzător care confirmă calitatea mărfii. Protocolul de încercare se prezintă cumpărătorului de către vînzător, la cererea acestuia" —, marfa a corespuns calitativ.

Întrucît produsele livrate aveau calitatea medie obișnuită în țara vînzătorului pentru mărfurile de acest gen și deoarece ele corespundeau destinației stabilite prin contract, deteriorarea lor datorîndu-se schimbării destinației — din obiecte pur ornamentale în vaze pentru flori naturale —, considerăm că a procedat corect Comisia de arbitraj de la București, respingînd, prin Hotărîrea nr. 64 din 6 martie 1978, acțiunea reclamantei ca fiind neîntemeiată.

Irina MOROIANU

Determinarea calității produselor

Unitățile economice beneficiare încheie contracte de furnizare în scopul de a obține produse corespunzătoare satisfacerii unor necesități de producție, de desfacere sau de realizare a unor sarcini de investiții. Deci, produsele contractate sînt destinate pentru satisfacerea unor necesități concrete. Contractul de furnizare nu se încheie, prin urmare, în vederea realizării unei sarcini de aprovizionare abstracte.

Acesta este motivul pentru care Legea contractelor economice obligă unitățile socialiste între care urmează a se stabili raporturi contractuale, să cunoască în mod amănunțit produsele care formează obiectul contractului.

Deși la prima vedere această obligație apare mai mult decît firească

— nefiind de conceput ca o unitate economică să contracteze produse valorînd uneori zeci sau sute de mii de lei fără să cunoască caracteristicile lor calitative — în practică, se mai întîlnesc situații în care unități economice neglijează îndeplinirea acestei îndatoriri elementare.

Astfel, de pildă, Întreprinderea de producție prestări servicii Iași a refuzat să plătească contravaloarea unor anvelope rebutate care i s-au livrat de către Întreprinderea Victoria, Florești — Prahova pe motivul că produsul nu este corespunzător scopului pentru care a fost comandat, fiind constituit din bucăți mari care nu puteau fi întrebuințate în raport cu procesul tehnologic al unității beneficiare.

Așa cum s-a stabilit de către Arbitrajul de Stat interjudețean Iași, prin hotărîrea nr. 326/1978, refuzul de plată al unității beneficiare a fost nejustificat.

Soluția a fost confirmată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1716/1978, reținîndu-se următoarele :

„Examinîndu-se soluția, se constată că prezentarea produsului în bucăți, chiar în situația reținerii ca valabile a actelor de constatare, nu putea constitui un temei pentru a se refuza la plată produsul respectiv.

Astfel, se observă că în comanda unității pîrîte (beneficiare) se specifică doar livrarea de deșeuri de cauciuc, fără precizarea unor dimensiuni sau a unor caracteristici speciale, astfel încît la primirea unor asemenea produse, chiar în bucăți, nu se poate reține că s-a încălcat comanda și, ca atare, există obligația ca produsul să fie preluat și decontat.

Obiecția unității pîrîte în sensul că produsul este impropriu pentru a fi folosit la atelierul de împletituri apare lipsită de relevanță, deoarece în comanda care se referă numai la faptul că expedierea să fie făcută la secția de împletituri răchită, nu se face nici o precizare că produsul trebuie să fie corespunzător scopului amintit și în ce ar consta o asemenea însușire".

Într-adevăr, întreprinderea furnizoare nu avea de unde să cunoască destinația pe care urmau s-o primească anvelopele la unitatea beneficiară, pentru a putea aprecia, în funcție de acest element, asupra utilității prestației. Dimpotrivă, unitatea beneficiară avea îndatorirea de a se edifica din timp asupra caracteristicilor pe care le prezintă anvelopele și nu să le comande decît în măsura în care corespund necesităților sale.

Un exemplu și mai sugestiv, sub raportul consecințelor, ne oferă litigiul soluționat de către Arbitrajul de Stat interjudețean Cluj, prin hotărîrea nr. 1969/1977.

Unitatea economică beneficiară contractase cu unitatea economică furnizoare livrarea unor bare trase.

Aceste bare, fiind utilizate la fabricarea piuliților, au dus la rebutarea lor, fapt pentru care unitatea beneficiară a solicitat obligarea celei furnizoare la plata sumei de 56 420 lei cu titlu de daune. Pretențiile au fost respinse, constatîndu-se că însăși unitatea beneficiară se face vinovată de rebutarea piuliților.

Într-adevăr, deși cunoștea că oțelul ce se folosește la realizarea piuliților trebuie să îndeplinească anumite condiții de calitate speciale, unitatea beneficiară nu le-a solicitat prin comandă și a semnat fără obiecțiuni contractul încheiat cu unitatea furnizoare.

Nefiind dovedit că barele trase prezentau defecțiuni de calitate neadmise de standardul de stat avut în vedere la contractarea lor, s-a conchis la lipsa totală de culpă a unității furnizoare în legătură cu rebutarea produselor.

Ca și exemplul precedent, deși produsele livrate au corespuns din punct de vedere calitativ celor convenite de către părți, ele nu au corespuns în raport cu destinația concretă ce li s-a dat de către unitatea beneficiară. Acest element nefiind cunoscut de către unitatea furnizoare, consecințele necorespunderii menționate nu pot fi localizate decît la unitatea beneficiară, vinovată de contractarea produselor în alte caracteristici calitative decît cele necesare.

Pronunțarea arbitrajului în asemenea litigii are ca efect doar localizarea pagubei la unitatea în culpă, fără să înlăture consecințele negative care se produc din punct de vedere al intereselor economiei naționale. Astfel, în cazul piuliților rebutate, la care ne-am referit mai sus, dauna în sumă de 56.420 lei reprezintă un prejudiciu efectiv constînd în cheltuieli materiale inutile, determinate de faptul că unitatea beneficiară a contractat și introdus în procesul de fabricație materii prime care nu corespundeau tehnologiei de fabricație.

H. MATEI

întrebări — răspunsuri

● **MARIA CREINICEAN, Timișoara** — Funcția de facturistă se consideră administrativă și nu economică medie. Funcția de inginer este considerată tehnică, iar vechimea în această funcție nu se ia în considerare la stabilirea vechimii economice.

● **IOAN BÎRSAN, comuna Ripiceni, Botoșani** — Așa cum arătați în scrisoarea dv. încadrarea la întreprinderea „Flamura Roșie" s-a făcut, în anul 1969, în condiții în care n-ați mai beneficiat de vechime neîntreruptă în aceeași unitate. În consecință, vechimea dv. neîntreruptă în aceeași unitate, pe baza căreia se acordă sporul la retribuție, se calculează de la data încadrării în muncă la întreprinderea sus-menționată (16 iunie 1969).

● **VASILE GHEȚI, Șimleul Silvaniei** — În cazul în care ați fost reținut de la plecarea în concediul anual de odihnă, aveți dreptul să solicitați, prin comisia de judecată a unității, să vi se plătească despăgubirea egală cu îndemnizația de concediu neîncasată. Conform art. 176 din Codul Muncii termenul de sesizare a instanței jurisdicționale de muncă este de cel mult trei ani de la data cînd trebuia să vi se plătească îndemnizația de concediu datorată.

● **LENKE TANAZEL, Vlahița** — Funcționarul economic și funcționaul economic principal sînt din categoria personalului administrativ. Vechimea nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în funcții economice medii.

● **VASILE IORDACHE, Horezu** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost beneficiar al alocației de stat pentru copii, drept care n-a mai fost acordat deoarece fiul dv. a devenit bursier. În această situație, de la data de 1 a lunii următoare în care nu i s-a mai acordat bursă, aveți dreptul la alocație.

● **CLARA PERA, Satu Mare** — Legea nr. 1/1970 este în vigoare, inclusiv prevederile art. 9, literele h, i și k. Dacă v-ați reîncadrat în termen de 90 de zile de la data încetării situațiilor prevăzute la aceste paragrafe și dacă reîncadrarea s-a făcut la altă unitate, trebuie să prezentați confirmarea unității de la care proveniți că nu ii sînteți necesară.

● **N. VIZIRU, Giurgiu** — solicită lămuriri asupra aplicării taxelor de locații în cazul destinatarilor deserviți de stațiile în care s-a introdus proces tehnologic unic de încărcarea-descărcarea vagoanelor pe liniile industriale.

În conformitate cu art. 7 din Tariful local de mărfuri, beneficiarii liniilor industriale sînt obligați să încarce și să descarce pe liniile industriale, numărul de vagoane corespunzător cu capacitatea de încărcare-descărcare zilnică a liniei respective.

În stațiile în care s-a introdus procesul tehnologic unic privind încărcarea-descărcarea vagoanelor pe liniile industriale, se aplică termenele de încărcare-descărcare rezultate din procesul tehnologic.

Pentru nerespectarea acestor termene, unitățile socialiste destinatare datorează taxe de locații.

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA METALUL ROȘU CLUJ-NAPOCA

str. Maxim Gorki, nr. 167

Telefon: 16300 — interior 135, Telex: 031241

PRODUSE DIN METAL

BARE TRASE

- — ∅ 17,5—18 MOMC 13 kg. 400
- — ∅ 29 40 C 10 kg. 920
- — S 6—OL 60 kg. 116
- — S 6—OLC 45 kg. 140
- — S 7—OLC 35 kg. 180
- — S 10—OL 42 kg. 100
- — S 10—OL 50 kg. 250
- — S 24—40 C 10 kg. 4500

LAMINATE DE NEFEROASE

- — Bare de al. ∅ 20 ATSi 10 Mg. kg. 400
- — Sîrmă aluminiu ∅ 2 mm kg. 360
- — idem ∅ 4,5 mm kg. 344
- — Bare cupru Cu 9 ∅ 12 mm kg. 100
- — idem ∅ 16 mm kg. 114
- — idem ∅ 18 mm kg. 80
- — idem ∅ 50 mm kg. 60
- — idem ∅ 70 estrudate kg. 71
- — Tablă cupru 0,60×500×2000 Cu 5 1/2 T kg. 160
- — idem 1×500×2000 kg. 40
- — idem 4×500×2000 kg. 118
- — Țevi cupru Cu 9 1/2 T 5×0,5 kg. 182
- — idem 6×1 kg. 50
- — idem 7×0,5 kg. 58
- — idem 14×3 kg. 12
- — idem 20×5 kg. 26
- — idem 30×5 kg. 35
- — idem 40×5 kg. 75
- — idem 45×5 kg. 57

MOTOARE
UTILAJE—SCULE

MOTOARE ELECTRICE

- — 0,55×1000 415V B 3 50 Hz. Nor. buc. 10
- — 0,75×1000 220/380 B3 50 Hz. Norm buc. 1
- — 2,2×1000 220/380 B5 50 Hz. Norm buc. 7
- — 3×1000 220/380 B5 50 Hz. Norm buc. 4
- — idem 4×100 B3 buc. 4
- — idem 5,5×1000 B3 buc. 3
- — idem 5,5×1000 B5 buc. 3
- — idem 0,30×1500 B5 buc. 47
- — idem 0,55×1500 Monof. B3 buc. 60
- — idem 0,75×1500 B3 buc. 2
- — idem 2,2×1500 220/380 B5 buc. 5
- — idem 7,5×1500 380/660 B3 buc. 5
- — 7,5×1500 B5 buc. 3
- — 10×1500 220/380 B3 buc. 2
- — idem 11×1500 380/660 B3 buc. 10
- — idem 37×1500 415V B3 TH3 buc. 2
- — idem 45×1500 415V B3 buc. 1
- — 110×1500 380/660 B3 Norm. buc. 2
- — idem 75×1500 500 V B3 buc. 1
- — idem 3×3000 440 V B3 TH3 buc. 2
- — idem 55×3000 380/660 B3 Norm. buc. 1
- — idem 15×3000 B3 buc. 1
- — idem 100×3000 B3 A. Expl. buc. 2
- — idem 110×3000 B3 Norm. buc. 5
- — idem 7,5/11×750/1500 B3 buc. 4
- — idem 17/22×1500/3000 B3 buc. 4

— idem 6,1/7,5×1500/3000 B3 buc. 6

— idem 4,5/6,3×750/1500 B3 buc. 1

— idem ASFM 0,63×1500 220/380 V 1 50 Hz. buc. 20

REDUCTOARE TIP NEPTUN

— 2 CH 775 1—90 buc. 1

— 2 H 180 7—1 buc. 1

— 2 H 450 1—20 buc. 1

— 2 CH 335 28—0 buc. 1

— 4 BH 1:12,5 Dr. buc. 1

— 2 CH 755 1:35,5 buc. 2

— 2 LA 45×1,1×1500 V05 buc. 1

— 2 BH 1:16 Dr. buc. 1

— 2 CH 335 1—20 buc. 2

— 2 BH 1:8 St. buc. 5

— 2 GA 9×1,1×1500 V05 buc. 2

REDUCTOARE TIP ORĂȘTIE

— RȘV.0 1:15 Dr. buc. 4

— RȘV.0. 1:30 Dr. buc. 2

— RȘV.3. 1:50 Dr. buc. 1

— F 11 1:12,5 buc. 1

ACE DE MAȘINI DE TRICOTAT

— 103 BM VKB 8 HF buc. 78.500

— 103 BR UST 6/7 buc. 5000

— Diamant 6/7 NF. buc. 3500

— idem 6/7 HF buc. 22000

— G 11 VKS fin. 12 buc. 4450

— Deker fin. 6/7 buc. 256

ARCURI PENTRU MAȘINI DE TRICOTAT

— Tip IV 39—75 534 G fin. 12 buc. 285.760

— idem 39—75 534 G fin. 12 buc. 18.720

— idem 85—60 534 G fin. 12 buc. 58.000

— Dubied 6/7 531 H buc. 136.660

— Tip IV. 65—68 534 F fin. 14 buc. 33.000

— Tip IV. 33—110 534 P buc. 76.900

— Pasete fin. 5 buc. 15000

— idem fin. 10 buc. 4000

— idem fin. 10 buc. 14000

— idem fin. 5 buc. 3000

CONSTRUCȚII

FITINGURI ȘI ROBINEȚI

— Ventil V 2A Dn. 15 buc. 6

— Ventil COSVA 1 1/4" buc. 38

— Robinet cu 2 căi DN 25 buc. 6

— idem cu 3 căi DN 15 buc. 10

— idem reglare DN 25 buc. 95

— idem DN 50 buc. 79

— Robinet PVC cu tijă 3/4" buc. 9

— idem oval DN 150 STAS 1518/71 buc. 7

— Robinet cu membrană 1/4" buc. 89

— Robinet cu ac 1/2" buc. 10

— idem plat 2550 DN 150 buc. 7

— idem cu ventil V2A DN 25 buc. 13

— idem mufă V2A DN 50 buc. 21

— Ventil V2A DN 20 buc. 7

— idem V2A DN 16 cu mufă buc. 8

— Robinet cu sertar 4111 3/4" buc. 18

— idem de reținere 4005 1 1/2 buc. 10

CURBE DIN FONTĂ

— G 1 11/4 buc. 102

— G—1 1/2 buc. 86

— G—2 1/2" buc. 49

— G—3 3" buc. 8

— Cot LDE fontă 4" buc. 829

— Racord olandez GA 8 1/4" din alamă buc. 1507

— Niplu din fontă 3" buc. 16

— idem dublu 3/8" buc. 2787

— Piulițe LDE 1/5" din alamă buc. 3356

— Bucșe LDE 1/6" din alamă buc. 3200

— Sorb cu ventil 70 buc. 7

PIESE DE SCHIMB

RULMENȚI

CURELE TRAPEZOIDALE

— 17×11×750 buc. 30

— 13×8×1180 buc. 100

— 17×11×1103 buc. 58

— 13×8×2500 buc. 30

— 17×11×1743 buc. 26

— 17×11×2350 buc. 60

— 20×12,5×1800 buc. 60

— 20×12,5×2360 buc. 20

— 22×18×2000 buc. 20

— 22×14×2000 buc. 40

— 10×6×2800 buc. 70

— 13×8×2650 buc. 50

— 13×8×2800 buc. 40

— 13×8×3500 buc. 40

— 17×11×2600 buc. 30

— 17×11×2650 buc. 30

— 17×11×2800 buc. 60

— 17×11×2950 buc. 35

— 17×11×3000 buc. 50

— 17×11×5000 buc. 6

— 17×13×5000 buc. 10

— 22×14×2800 buc. 40

— 22×14×3000 buc. 10

— 22×14×3350 buc. 20

— 25×16×2800 buc. 30

— 32×19×3550 buc. 15

— 38×25×1000 buc. 102

RULMENȚI SERIA :

— 607 ZZ buc. 2000

— 623 buc. 5000

— 6014 buc. 50

— 6032 buc. 2

— 6038 buc. 2

— 6213 buc. 20

— 6228 buc. 5

— 6320 buc. 5

— 6410 buc. 50

— 1209 buc. 50

— 1204 K buc. 170

— 1304 buc. 100

— 1310 buc. 80

— 2206 buc. 60

— 2215 buc. 20

— 2215 K buc. 150

— 2305 buc. 800

— 7200 buc. 30

— 7200 Sp. buc. 20

— 7201 Sp. buc. 50

— 7205 buc. 19

— 7219 buc. 3

— 7320 buc. 10

— 3200 buc. 100

— 3303 buc. 60

— 3304 buc. 60

— 3306 buc. 40

— NU 213 buc. 32

— NU 226 buc. 2

— NU 326 buc. 3

— NU 1032 buc. 2

— NU 3009 K buc. 10

— RNA 4904 V buc. 50

— RNA 4905 V buc. 100

— RNA 4906 V buc. 700

— RNA 4907 V buc. 200

— NA 4912 V buc. 90

— NA 4913 V buc. 20

— NA 4928 V buc. 10

— NKI 6/16 buc. 200

— NKI 12/16 buc. 60

— NK 25/20 buc. 160

— NKI 25/20 buc. 40

— NKI 30/20 buc. 500

— NK 30/20 buc. 200

— NKI 50/25 buc. 40

— NKI 25/30 buc. 25

— NKI 35/30 buc. 18

— NKI 40/30 buc. 60

— HK 1522 buc. 96

— IR 17×20×30,5 buc. 100

— IR 35×40×20 buc. 140

— 21306 K buc. 17

— 21309 buc. 10

— 22213 K buc. 20

— 22214 K buc. 7

— 22226 buc. 6

— 22317 K buc. 100

— 22326 buc. 10

— 22328 buc. 4

— 30216 buc. 15

— 32218 buc. 20

— 32230 buc. 2

— 32307 buc. 30

— 51122 buc. 10

— 51124 buc. 10

— 51126 buc. 10

— 51136 buc. 2

— 51216 buc. 60

— 51236 buc. 4

— 51330 buc. 1130

— 51408 buc. 20

— 51410 buc. 15

— 51422 buc. 2

— 52209 buc. 60

— 52320 buc. 2

— NAK 11050 B6 buc. 76

LEGĂRE PENTRU RULMENȚI

— Pase 30 buc. 16

— RAE 30 buc. 26

— RAE 15 NPP buc. 28

— NKX 40+IR buc. 24

— NKX 40+R buc. 12

— NKX 40 Z buc. 150

BUCȘE

— H 204 buc. 20

— H 210 buc. 70

— H 212 buc. 40

— H 215 buc. 30

— H 217 buc. 20

— H 310 buc. 90

— H 313 buc. 40

— H 2313 buc. 20

— H 2315 buc. 7

1978 CED 17

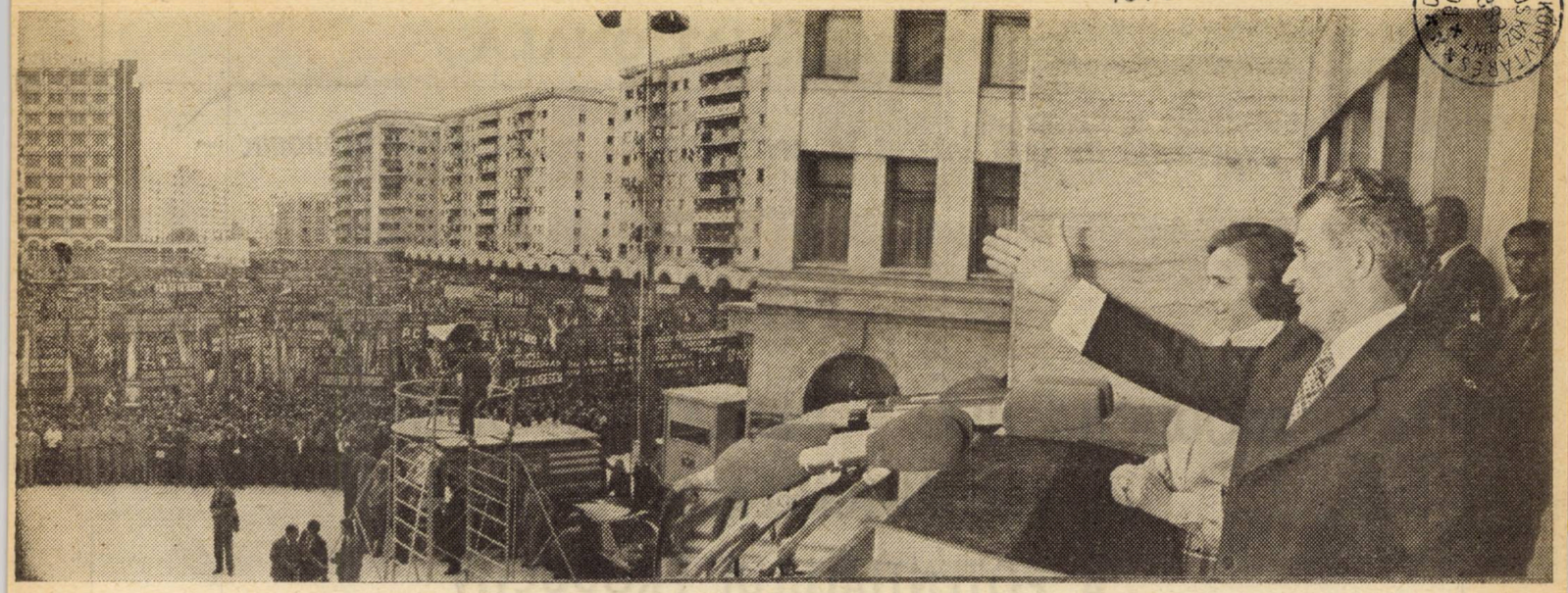

La marea adunare populară din municipiul Focșani

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE VRANCEA ȘI BRĂILA

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au făcut o vizită de lucru în județele Vrancea și Brăila.

Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu factori de răspundere din economie, cu specialiști și colective de oameni ai muncii probleme esențiale ale dezvoltării economico-sociale a județelor respective, stadiul îndeplinirii obiectivelor trasate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale P.C.R.

În cuvîntările rostite la adunările populare de la Focșani și Brăila, adevărate programe de acțiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu a jalonat direcțiile în care trebuie acționat pentru o mai bună valorificare a potențialului economic al țării, pentru modernizarea producției, creșterea productivității muncii, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție, realizarea în termen a investițiilor. O atenție deosebită a fost acordată transpunerii în viață a hotărîrilor plenarei Comitetului Central din martie a.c. cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, la autoconducerea și autogestiunea muncitorească.

Pretutindeni secretarul general al partidului a fost întîmpinat cu deosebită căldură, expresie a sentimentelor de dragoste și stimă, de recunoștință profundă a întregului nostru popor pentru grija permanentă ce o poartă propășirii patriei, progresului ei multilateral.

Dialog rodnic cu specialiștii Întreprinderii de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare

— O experiență de larg interes în perfecționarea mecanismului economic —

PRODUCȚIA NETĂ — INDICATOR MOBILIZATOR ÎN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV

ÎNCEPÎND cu luna iulie s-a trecut, potrivit hotărîrii adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., la punerea în practică a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, în cadrul cărora producția netă reprezintă un indicator de bază al activității întreprinderilor. În primele două luni din acest semestru, în toate unitățile productive s-au depus eforturi intense pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan, pe primul loc situîndu-se preocupările privitoare la realizarea producției nete și fizice. *Desfășurarea activității productive în optica nouă a accentuării efortului propriu a contribuit direct la creșterea productivității muncii și a eficienței economice, prin ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a valorificării potențialului productiv al unităților economice, a gospodăririi resurselor materiale.*

La întreprinderea de pompe „Aversa" din Capitală, ca și în multe unități din țară, s-au făcut minuțioase și ample pregătiri pentru aplicarea producției nete cu eficiență maximă, s-a acumulat o experiență valoroasă în activitatea de realizare integrală a prevederilor de plan la acest indicator.

Mobilizare mai activă a tuturor factorilor de creștere

REALIZAREA producției nete a fost urmărită experimental în întreprinderea noastră și în semestrul I a.c. Trecerea la urmărirea producției nete ca indicator de plan, din semestrul II, a marcat însă o etapă nouă. Eforturile sporite depuse au condus, pe primele două luni din semestrul II, la rezultate superioare atît față de plan cît și în dinamică. Datele înscrise în tabel arată că în luna iulie s-a înregistrat, față de plan, **o depășire a nivelului stabilit al producției nete de 0,8% și, în dinamică, față de realizările din luna ianuarie, o creștere de 7,3 procente.** În total, pe primele 7 luni din acest an producția netă suplimentară se ridică la 600 mii lei.

La „Aversa" creșterea producției nete se înfăptuiește pe trei **căi** principale : sporirea producției marfă, creșterea soldului de semifabricate și S.D.V.-uri din producție proprie și reducerea cheltuielilor materiale.

1 **Depășirea planului la producția marfă,** cu 1% în luna iulie și cu 5,6% față de realizările din ianuarie, a constituit principala cale de realizare și depășire a prevederilor la producția netă. De altfel, în întreg intervalul 1 ianuarie—30 iulie 1978 creșterea producției marfă a avut o influență hotărîtoare, de 45,5%, în realizarea producției nete. Sporul de producție marfă față de plan a atins pe 7 luni 1,24 mil. lei.

● Creșterea producției marfă — o cale principală de sporire a valorii nou create ● În dinamică și față de plan, creștere accentuată a productivității muncii ● Gestionarea directă a mijloacelor materiale — factor de valorificare superioară a resurselor ● Obstacole mai severe în calea depășirii consumurilor materiale.

Pentru realizarea ritmică și la un nivel calitativ mai înalt a producției, a fost elaborat un program de măsuri complexe și s-a elaborat un sistem bine pus la punct după care se urmărește lansarea în fabricație numai a acelor produse care au desfacerea asigurată pe bază de contracte ferme încheiate cu beneficiarii.

Totodată, **s-a acționat în direcția creșterii continue a productivității muncii.** În dinamică, aceasta a crescut în luna iulie cu 8,4% față de ianuarie, iar planul lunar a fost depășit cu 0,8%. Un program special întocmit în acest scop, cuprinzînd circa 50 de acțiuni, va asigura, în continuare, creșteri importante la acest indicator, care pe total an va fi cu 7% mai mare față de anul trecut.

2 **Creșterea soldului de semifabricate și S.D.V.-uri din producția proprie** a influențat, de asemenea, pozitiv realizările la producția netă. Deși nu era prevăzut inițial ca acesta să constituie un factor de mărire a producției nete, totuși el a contribuit la amplificarea rezultatelor obținute. Totodată, este de menționat că s-a renunțat la practica facilă folosită anterior, în anumite cazuri, de realizare a unor depășiri de producție pe seama sporirii artificiale a soldului producției neterminate. Față de luna decembrie 1976, luată ca bază de comparație, soldul producției neterminate a scăzut la 74% la sfîrșitul lui 1977 și la aproape jumătate la 31 iulie a.c. De menționat că planul la producția marfă a crescut, în aceeași perioadă, cu 22%, conducînd în mod direct la creșterea corespunzătoare a producției nete.

3 Reducerea cheltuielilor materiale, așa cum rezultă din datele cuprinse în tabel, **nu s-a încadrat în prevederile de plan.** Deși cheltuielile materiale scad cu 6,7 lei față de nivelul atins în luna ianuarie, planul pe luna iulie a fost depășit cu 7,3 lei la mia de producție marfă. Ca urmare, nu s-a realizat, la intensitatea planificată, nici influența acestui factor în creșterea producției nete (numai 53,6% față de 54,8% prevăzut). Situația a fost determinată de mai multe **cauze.**

Nu au fost respectate unele consumuri specifice normate de materii prime și materiale, au fost insuficient utilizate mașinile și utilajele la anumite locuri de muncă fie din cauza schimburilor neprogramate, fie din cauza defecțiunilor accidentale în funcționare.

Influența negativă a acestor cauze asupra costurilor materiale a însumat un plus de cheltuieli de peste 10 mil. lei pe primele 7 luni a.c. În această situație apare evident că, dacă nu se depășeau cheltuielile materiale, economiile obținute la cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă ar fi fost mult mai mari și ar fi influențat și mai favorabil nivelul valorii nou create.

Accent principal pe reducerea cheltuielilor materiale

ÎN SCOPUL înlăturării efectelor negative semnalate și al amplificării rezultatelor bune obținute, în întreprindere au fost și sînt mobilizate în continuare mai amplu resursele umane și materiale. **Direcția principală de concentrare a eforturilor o constituie reducerea consumului de materii prime și materiale** prin :

● introducerea pe scară mai largă a noilor tehnologii de prelucrare cu precizie înaltă prin care consumul de metal scade, pe seama **și materiale prin :**

● diminuarea pierderilor din debitare, recuperarea și utilizarea deplină a deșeurilor metalice și reducerea consumului de energie electrică la prelucrările metalice ; economie — 4,850 mil. lei ;

● extinderea automatizării în fabricația de noi repere, prin care se prevede o eficiență de 5,21 mil. lei ș.a.

Sistemul introdus în semestrul anterior și urmărit cu și mai mare rigurozitate în continuare, de **defalcare a indicatorilor producția netă și productivitatea muncii pe secții de producție, determină mai exact aportul fiecăreia la realizarea acestor indicatori și, totodată, asigură corelarea justă a fondului de retribuire pe unități de producție cu nivelul efortului real depus.** Apare firesc, deci, că îndeplinirea și depășirea planului la producția netă în condiții de eficiență sporită asigură creșterea retribuției personalului muncitor și un volum sporit de beneficii.

REFERITOR la conținutul indicatorului producției nete apreciem că mai sînt posibile de adus unele îmbunătățiri ale metodologiei de calcul. Avem în vedere variația soldului producției neterminate și a celui de semifabricate și S.D.V.-uri din producție proprie. Acestora li se adaugă în prezent anticipat și, după părerea mea, în mod nejustificat beneficiul aferent. Considerăm că ar fi mai corect ca variația de solduri amintită să se ia în calcul la nivelul costului efectiv rezultat în bilanțul contabil de la sfîrșitul fiecărei perioade, deoarece acesta exprimă mai exact contribuția întreprinderii la crearea valorii noi pentru perioada raportată.

ec. **Stere STĂTICA**
contabil șef, Întreprinderea de pompe București

Realizarea unor indicatori de plan în 1978 (%)

Indicatorul	Ianuarie		Iulie	
	Plan	Realizat/ Plan	Realizat/ ian.	Realizat/ Plan
Producția marfă	100	+0,7	+5,5	+1,0
Producția netă	100	+0,4	+7,3	+0,8
Productivitatea muncii				
— la producția netă	100	+0,2	+3,4	+0,8
— la producția globală	100	+3,7	+6,4	+3,8
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	—	—1,3	—4,0	—1,1
din care :				
— cheltuieli materiale (lei)	—	—1,1	—6,7	+7,3
Beneficii	100	+1,0	+48,5	+5,8

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel se utilizează mașinile-unelte ?

Indicele de utilizare a mașinilor-unelte — care se regăsesc în marea lor majoritate în întreprinderi ale industriei construcțiilor de mașini — a atins în acest sector productiv 85,1 la sută în trimestrul II al anului. Este un nivel în creștere atît față de cel realizat în trimestrul I a.c. (84,9 la sută), cît și față de cel atins în anul 1977 (83,8 la sută). În general, se poate aprecia (vezi graficul) că la principalele mașini-unelte grele și de performanță ridicată indicii de utilizare au evoluat ascendent în trimestrul II.

Dacă avem însă în vedere totalitatea parcului de mașini-unelte din aceste întreprinderi, cifrele arată că există încă mari rezerve, care nu sînt corespunzător valorificate. Este vorba, în special, de cele care se regăsesc în unitățile din cadrul centralelor industriale de electronică și tehnică de calcul (indice de utilizare 83,2 la sută), de utilaj tehnologic și material rulant (82,3 la sută) etc.

Timpul de lucru neutilizat în semestrul I a.c. la mașinile-unelte, care s-a ridicat la 18 la sută din fondul de timp maxim disponibil, s-a datorat schimburilor neprogramate (în proporție de 8,2 la sută), neasigurării de forță de muncă (4,3 la sută), reparațiilor accidentale (2,4 la sută) ș.a.

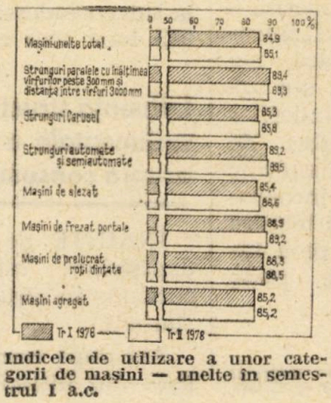

Indicele de utilizare a unor categorii de mașini — unelte în semestrul I a.c.

În vederea creșterii mai accelerate a gradului de utilizare a mașinilor, se cer depuse eforturi mai susținute pentru asigurarea forței de muncă necesară în toate schimburile, folosirea din plin a timpului de lucru, reducerea la minimum a staționărilor printr-o aprovizionare ritmică a locurilor de muncă cu materiale și semifabricate, organizarea mai judicioasă a reparațiilor planificate, asigurarea pieselor de schimb necesare etc.

ANCHETA „R.E."

Funcţionalitatea aprovizionării
în întreprinderea industrială (III)*

REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERIALE

Economisirea materiilor prime şi a materialelor, valorificarea lor la un înalt nivel reprezintă un obiectiv central în procesul de accentuare a laturilor calitative ale activităţii productive. Gospodărirea chibzuită a materialelor este o necesitate pentru formarea şi prezervarea de resurse menite să contribuie la îmbunătăţirea asigurării bazei tehnico-materiale a planului, la funcţionarea corespunzătoare a mecanismului aprovizionării.

În amplificarea volumului economiilor materiale, ca şi în creşterea valorii producţiei obţinute pe unitatea de materie primă, o importanţă hotărîtoare o au nivelurile realizate ale consumurilor. Dată fiind importanţa diminuării acestora pentru întreaga economie, ne-am oprit, în cea de-a treia parte a anchetei, asupra analizei CONSUMURILOR MATERIALE sub următoarele aspecte :

- **nivelul consumurilor şi corelarea lui cu indicii de valorificare ;**
- **cuantumul abaterilor de la norme ;**
- **evoluţiile în structura normelor de consum ;**
- **cauzele depăşirii consumurilor normate ;**
- **propuneri concrete pentru creşterea volumului de economii de materiale.**

Corelaţia indice de valorificare — indice de consum

ÎN întreprinderile care au format eşantionul anchetei, **realizările la indicele de valorificare a materiilor prime a depăşit prevederile în 77,4% din cazuri. Consumurile de materii prime şi materiale s-au situat sub nivelul normat în 70,9%** din întreprinderile investigate (conform răspunsurilor primite la întrebările nr. 1 şi 2 din chestionar).

Semnalăm diferenţa de nouă puncte între indicele de valorificare şi cel de consum care, chiar dacă nu pare prea mare, merită a fi reţinută. Au existat, deci, întreprinderi în care, chiar dacă s-a depăşit consumul normat, s-a urmărit totuşi reducerea pierderilor de materiale. Printr-un efort de creativitate sporit, în materiile prime consumate a fost încorporată mai multă inteligenţă tehnică decît era planificat, fapt ce a făcut posibilă o valorificare peste prevederi.

Depăşirile de consumuri materiale faţă de normativ s-au înregistrat pe total eşantion în 29,1% din întreprinderi. Cuantumul abaterilor peste consumul normat a depăşit în cele 31 de întreprinderi pe cel al economiilor obţinute. De păşirea, per sold, a consumului normat reprezintă doar 0,20% din totalul consumului de materii prime din semestrul I a.c. (vezi răspunsul la întrebarea nr. 3). El însumează totuşi mii de tone de material consumat în plus : la Întreprinderea de vagoane Arad 3 243 t de metal, la „Ceahlăul" Piatra Neamţ 1 295 t, la „Electromotor" Timişoara 290 t metal, la Întreprinderea mecanică Roman 645 tone cocs etc.

Influenţa structurii sortimentale a producţiei asupra consumului

ÎNAINTE de a trece la cauzele depăşirilor, este necesară o incursiune în structura normelor de consum.

Aşa după cum apreciază specialiştii din întreprinderi, **cele mai**

CHESTIONAR

1) La ce nivel s-au situat realizările la indicele de valorificare a materiilor prime şi a materialelor, în semestrul I a.c. ?

Răspuns	% din total opinii
peste plan	77,4
sub plan	22,6

2) Unde s-au situat consumurile de materii prime şi materiale faţă de normele planificate, în semestrul I a.c. ?

Răspuns	% din total opinii
sub nivelul normat	70,9
peste nivelul normat	29,1

3) Cît a reprezentat, în medie, cuantumul abaterilor în plus sau minus de la consumul normat faţă de totalul consumului de materii prime şi materiale, în această perioadă ?

Răspuns	% din total opinii
+ 0,70%	29,1
— 0,50%	70,9

4) La ce categorie de norme se înregistrează cele mai mari depăşiri ale consumurilor planificate de materii prime şi materiale ?

Răspuns	% din total opinii
— la normele de stat şi departamentale	74,2
— la normele uzinale, stabilite la nivelul întreprinderii	25,8

5) Cum a evoluat, în anii acestui cincinal, structura normelor de consum în întreprindere ?

Răspuns	% din total opinii
— a crescut ponderea normelor de stat şi departamentale	87,1
— a crescut ponderea normelor uzinale	—
— nu au răspuns	12,9

6) După părerea dv., care sînt principalele cauze care determină depăşirea consumului normat în întreprindere, acolo unde apar astfel de situaţii ?

Nr. crt.	Cauze
1.	schimbări în structura sortimentală a planului de producţie, ulterioare celei avute în vedere la calcularea normelor
2.	nerealizarea planului sortimental
3.	modificări ale cererilor şi documentaţiilor beneficiarilor în anul de plan

*) Primele două părţi ale acestui material au fost publicate în „R.E.", nr. 30 şi 35/1978.

4. anumiți furnizori unici impun beneficiarilor aprovizionări supradimensionate
5. necesar supradimensionat la unii beneficiari
6. întîrzieri în asimilarea de produse și tehnologii noi cu consumuri reduse
7. neurmărirea unor consumuri în fabricație
8. materia primă nu respectă, în anumite cazuri, unele caracteristici cerute de tehnologie
9. depășirea, în unele situații, a procentului admis de deșeuri, rebuturi
10. operativitate scăzută în adaptarea aprovizionării la schimbările din planul de producție.

7) Care a fost evoluția stocurilor supranormative de materii prime și materiale în semestrul I a.c. față de perioada corespunzătoare din anul trecut ?

Răspuns	% din total opinii
— în scădere sau constant	35,6
— în creștere	64,5

8) Din ce cauze s-a înregistrat această evoluție a stocurilor supranormative de materii prime ?

Clasamentul cauzelor conform opiniei majoritare a specialiștilor	Loc în clasament
— necesarul de aprovizionat nu a fost fundamentat pe baza variantei actualizate a planului de producție	1
— nerealizarea planului fizic la unele sortimente	2
— întîrzieri în asimilarea unor produse și tehnologii noi planificate, cu consumuri reduse	3
— aprovizionarea neritmică	4
— necesar de aprovizionat supradimensionat față de consumul real	5
— anumiți furnizori unici impun beneficiarilor aprovizionări supradimensionate	6

mari depășiri ale consumurilor planificate sînt localizate la normele de stat și departamentale (conform răspunsurilor primite la întrebarea nr. 4 din chestionar, confirmate și de alte investigații efectuate pe teren) În condițiile în care ponderea acestor categorii de norme crește de la an la an (vezi răspunsul la întrebarea nr. 5), se impune o muncă mult mai laborioasă pentru fundamentarea lor în concordanță mai deplină cu cerințele reale ale tehnologiei. Totodată, în contextul perfecționării mecanismului economic, datele anchetei invită specialiștii să analizeze dacă lărgirea atribuțiilor, competențelor și responsabilităților întreprinderilor în dimensiunea mai riguroasă a normelor de consum nu ar putea constitui o sursă importantă de economie și eficiență.

În ce privește cauzele depășirii consumurilor normate, ancheta nu a reușit să realizeze o ierarhie de priorități. Eterogenitatea părerilor specialiștilor a determinat înlocuirea clasamentului — folosit în astfel de investigații — cu o simplă inventariere de opinii (vezi răspunsul la întrebarea nr. 6). Ne-am oprit în acest număr la un număr de 10 cauze, urmînd ca, ulterior, să revenim și asupra celorlalte.

● **Schimbările (în structura sortimentală a planului de producție) ulterioare celei avute în vedere la calcularea normelor,** a condus, în numeroase întreprinderi, la depășiri considerabile în consum. Cînd au fost calculate normele, în unele întreprinderi nu era definitivată o variantă actualizată a planului de producție anual, care să precizeze capacitățile disponibile și toate informațiile necesare despre desfacerea producției.

Ele au fost stabilite pe baza prevederilor de plan defalcate din planul cincinal inițial și programul suplimentar. La anumite unități economice, la o serie de noi capacități de producție cu termen de atingere a parametrilor proiectați în această perioadă s-au înregistrat însă rămîneri în urmă care au determinat schimbări efective în structura inițială a producției. Ca remediu specialiștii apreciază ca necesară ca **sursă de fundamentare a consumului normat o variantă a planului de producție anual actualizată** în conformitate cu stadiul realizării efective a diferitelor resurse și cerințe. Întreprinderile trebuie să dispună de ea atunci cînd fundamentează consumurile.

● **Nerealizarea planului de producție pe sortimente** a determinat, în alte întreprinderi, depășirea consumului fizic de metal, majorarea cheltuielilor materiale. În aceste cazuri au apărut unele depășiri în evidențe deoarece s-au comparat indicii de consum planificat cu cei realizați fără a ține seama de modificările reale de structură. Este necesar, în acest context, nu numai să sporească preocupările pentru realizarea integrală a planului fizic, ci și ca analiza realizărilor la consumul de metal să se facă prin recalcularea indicatorilor inițiali în raport cu structura producției efective realizată.

Evoluția supranormativelor, cauze și remedii

ÎN condițiile în care în unele întreprinderi sînt depășite consumurile normate de materii prime și materiale se putea presupune existența unui nivel în scădere al stocurilor supranormative. Cu atît mai mult cu cît și mărimea normelor este în scădere față de anul trecut. Ancheta a relevat însă că, totuși, stocurile supranormative de materii prime și materiale sînt în semestrul I. a.c., în majoritatea cazurilor, în creșterea față de nivelul atins în perioada corespunzătoare a anului trecut (conform răspunsurilor la întrebarea nr. 7).

În aceste condiții se poate aprecia că dinamica majoritar — crescătoare nu are numai și în primul rînd cauze locale. Ierarhizarea cauzelor conform opiniei specialiștilor arată că în prim plan se situează o problemă generală, de mecanism (vezi întrebarea nr. 8) : faptul că **necesarul de aprovizionat nu a fost întocmit în baza unei variante actualizate a planului de producție** a făcut ca modificările ulterioare de structură a fabricației să genereze supranormative. Este un argument în plus care pledează, alături de concluziile desprinse din prima parte a anchetei, pentru **necesitatea ca necesarul de aprovizionat să fie fundamentat pe prevederi actualizate ale planului de producție anual, în concordanță, cu stadiul realizării efective a resurselor și cu cerințele producției.**

Bogdan PĂDURE
Alexandru BLAGA

INVESTIGAŢIE „R. E."

COOPERAREA INTERUZINALĂ ŞI CREŞTEREA EFICIENŢEI ECONOMICE (II)

ANALIZA EFECTUATĂ în cadrul întreprinderilor Centralei industriale de utilaj tehnologic şi material rulant demonstrează că, în general, cooperarea şi colaborarea interuzinală se desfăşoară în bune condiţiuni, existînd, firește, şi unele posibilităţi de perfecţionare a acestui mecanism. Problema care se ridică este aceea ca, după ce contractele economice au fost perfectate şi semnate de părţile interesate, obligaţiile stipulate în ele să fie întru totul respectate.

Din practica de pînă acum rezultă că marea majoritate a întreprinderilor se străduiesc să respecte clauzele prevăzute. Sînt însă cazuri cînd un reper sau un ansamblu nu este livrat ritmic, ceea ce determină stagnări în producţie, utilizarea nesatisfăcătoare a capacităţilor de producţie în unităţile beneficiare. Este de subliniat, în acest cadru, că **astfel de fenomene intervin îndeobşte în relaţiile dintre întreprinderile centralei** (desigur mai puţin ca în trecut) şi arareori între acestea şi altele din afara ei. Bunăoară, Întreprinderea de osii şi boghiuri din Balş, unitate a centralei analizate, a creat — prin nerespectarea obligaţiilor contractuale faţă de unităţile producătoare de vagoane (din Arad, Drobeta-Turnu Severin şi Caracal) — o serie de neajunsuri care au avut drept efect neîndeplinirea de către acestea a programelor de producţie în primele 7 luni din acest an. Cauza ? Întreprinderea din Balş se confruntă cu unele greutăţi legate de schimbarea structurii producţiei : faţă de un volum mare de boghiuri turnate, pentru care a fost profilată, ea trebuie să producă cantităţi mari de asemenea produse neturnate şi sudate. Schimbarea structurii producţiei, la care se adaugă unele sarcini speciale pentru vagoanele destinate exportului (la care prelucrările mecanice sînt duble faţă de cele obişnuite), a creat o zonă îngustă în asigurarea cantitativă a boghiurilor solicitate de unităţile din centrală care finalizează produsul — respectiv vagoanele de marfă şi de călători.

Firește, centrala a intervenit, luînd unele măsuri organizatorice, repartizînd producerea unor repere din componenţa boghiurilor altor unităţi (Întreprinderea mecanică Orşova, Întreprinderea de vagoane din Caracal). Concomitent, s-au luat măsuri pentru punerea la punct a fabricaţiei şi la Balş, astfel încît solicitările beneficiarilor să fie acoperite corespunzător nevoilor.

Din exemplu dat, dar şi din alte experienţe de acest gen, centrala a tras unele concluzii pentru perfecţionarea strategiei sale, în sensul asigurării unei mai mari elasticităţi şi mobilităţi a unităţilor în vederea satisfacerii cerinţelor variate ale beneficiarilor. Pornindu-se de la faptul că, în mod firesc, pot apărea situaţii cînd profilul unei unităţi sau sector din întreprindere nu mai corespunde cu cerinţele beneficiarilor interni sau externi, cînd schimbarea profilului iniţial durează perioade lungi, necesitate de adaptarea la noile condiţii de fabricaţie, **este necesar ca, unităţile respective să-şi pregătească din vreme şi un al doilea profil de producţie,** în aşa fel încît, atunci cînd se cere, schimbarea să fie făcută cît mai repede. Se scurtează astfel cu unul şi chiar doi ani perioada de adaptare la exigenţele noului proces de producţie, lărgindu-se, totodată, posibilităţile de promovare a produsului pe cît mai multe pieţe.

Raportul specializare — integrare

EXTINDEREA RELAŢIILOR nu trebuie să fie — aşa cum apare uneori — rezultatul unor măsuri nefundamentate din punct de vedere economic, impuse mecanic de organele coordonatoare, ci al unor analize multilaterale din partea unităţilor respective. Realizarea acestui obiectiv implică obligaţii nu numai din partea întreprinderilor colaboratoare, ci şi a celor coordonatoare. Ultimele au datoria să sprijine unităţile cu care colaborează în rezolvarea greutăţilor ce apar în domeniul proiectării şi executării, sau în elaborarea tehnologiei de fabricaţie a unor piese, repere, subansamble. În acest fel se evită şi aşa-zisa insuficienţă a capacităţilor de producţie dintr-o serie de întreprinderi specializate într-un domeniu sau altul, argument des utilizat pentru neacceptarea unor sarcini de cooperare.

Deşi relaţiile de cooperare şi colaborare cunosc o linie ascendentă, **în unele întreprinderi şi chiar centrale se manifestă tendinţa de creştere a gradului de integrare a producţiei.** Bineînţeles, există şi situaţii cînd integrarea producţiei la nivel de întreprindere sau centrală industrială are o motivare tehnică şi, respectiv, economică. Dar, în condiţiile în care diferitele repere sau subansamble se execută la întreprinderi

Prima parte a articolului a fost publicată în „R.E.", nr. 32/1978.

specializate, cu prețuri de vînzare mai mici și care dispun de capacitățile corespunzătoare de producție, tendința de integrare a unor întreprinderi este nejustificată din punct de vedere tehnic și economic, reclamînd investiții mari, neeconomicoase.

În cele mai multe cazuri întreprinderile producătoare **invocă în favoarea integrării în fabricație a unor repere influența negativă a cooperării asupra costurilor de producție** și a beneficiului. Analizînd această situație, pe exemplul întreprinderilor Centralei de utilaj tehnologic și material rulant, au rezultat unele situații relevante. Astfel, întreprinderile specializate „Hidromecanica"-Brașov (produs : transmisii turbosuflante, convertizoare), Întreprinderea constructoare de mașini Caransebeș (produs : boghiuri - LDH 1 250 set), Întreprinderea constructoare de mașini Reșița (produs : boghiuri LDH 2 400-set, grupa 6 LDSD) etc. livrează produsele lor cu prețuri de vînzare la care realizează beneficii mari care, uneori, numai la unul din produsele semnalate, se ridică la 200—300 mii lei pe bucată sau set, fapt ce afectează serios nivelul costurilor de producție la colaboratori.

Din exemplele date rezultă că prețurile practicate în cazul semifabricatelor și subansamblelor realizate la terți prin colaborare sînt, de regulă, mai mari și uneori chiar exagerate față de cele rezultate din realizarea produselor prin integrare. Și, cînd în unele întreprinderi ponderea produselor procurate prin cooperare este ridicată, nu este greu de presupus și influența hotărîtoare pe care o are aceasta asupra unor indicatori esențiali de eficiență. Practic, se ajunge ca în întreprinderile bazate pe o largă cooperare, indicatorii de eficiență să fie dictați de prețurile subansamblelor livrate de furnizori care rămîn, de obicei, neschimbate, cu toate că cheltuielile pentru realizarea lor scad în fiecare an. Cu alte cuvinte, cînd o întreprindere apelează la colaborare cu o alta specializată, care realizează ansamble similare în condiții de productivitate ridicată și costuri reduse, practic ea nu poate beneficia de avantajele specializării, cheltuielile ei materiale rămînînd neschimbate la produsul respectiv.

Desigur, este vorba de o situație anormală, care trebuie lichidată prin găsirea în fiecare întreprindere și centrală, la fiecare produs a unor modalități de măsurare cît mai exactă a cheltuielilor de muncă socială înmagazinată în fiecare marfă. Pînă atunci, **trebuie să se renunțe la practica menținerii neschimbate pe perioade exagerate a unor prețuri de livrare și să se introducă obligativitatea planificării reducerii prețului de cost al produselor complexe, în funcție de ponderea cooperării interuzinale.** Pe această cale s-ar putea atenua contradicția dintre tendința obiectivă de adîncire a specializării și lărgire a cooperării, și cea de a mări integrarea și restrînge cooperarea.

Sînt însă și alte cazuri, care pun întreprinderile în situația să nu folosească, prin colaborare, avantajele specializării producției. Faptul că unele capacități de producție existente (pentru garnituri de cauciuc, furtunuri de înaltă presiune, alice de sablaj, reductoare, diferite alte organe de asamblare a produselor etc.) nu sînt dezvoltate la nivelul acoperirii cerințelor, face ca anumite subproduse ce trebuiau primite în cooperare de la întreprinderi specializate să se execute în unitățile care au nevoie de ele în condiții costisitoare, cu efecte negative asupra costurilor de producție. Asemenea neajunsuri au mai fost relevate de revista noastră. Este cazul, considerăm, ca factorii responsabili — respectiv centralele profilate, ministerele coordonatoare — să accelereze punerea în funcțiune a capacităților specializate, pentru a crea condițiile necesare unei cît mai bune cooperări și diminuării cheltuielilor suplimentare efectuate în prezent la beneficiari.

Exigențe noi în repartizarea beneficiului între participanții la cooperare

UN ALT ASPECT al problemei care se cere, de asemenea, studiat și pentru care trebuie găsite căi de rezolvare mai bune ca pînă acum, este modul de repartizare a beneficiului realizat de întreprinderile finalizatoare de produse. **Se propune ca, în acest caz, beneficiul realizat, în special din exportul de produse, să fie repartizat la toate unitățile, în funcție de proporția participării prin cooperare la realizarea lor.** Aceasta ar stimula mult preocupările pentru micșorarea costurilor de producție, realizarea în mai bune condiții a fiecărui produs obținut prin cooperare sau colaborare.

Firește, se mai poate vorbi și de modul în care se aplică **penalizările** în cazul nerespectării unor obligații contractuale. Întrucît problema este rezolvată de centrale pentru întreprinderile subordonate, prin măsuri care să nu permită să se ajungă la asemenea situații, rămîn descoperite numai acele cazuri în care există nerespectări de contracte de către unități din alte centrale sau ministere. Se propune ca, în situațiile cînd se constată că au existat condiții de onoare a colaborărilor, dar ele nu au fost respectate datorită unor deficiențe organizatorice, **nivelul penalizărilor să fie cuantificat corespunzător cu pagubele reale rezultate la beneficiar** și nu cu 0,5% de fiecare zi întîrziere ca pînă acum.

În fine, pentru ca mecanismul de cooperare și colaborare interuzinală să poată da rezultate pe linia unei eficiențe cît mai ridicate, este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate pe linia încheierii din vreme a contractelor între furnizorii de ansamble, subansamble și repere și beneficiari — respectiv finalizatorii de produse. Acest fapt presupune ca factorii responsabili să ia toate măsurile pentru încheierea de contracte pentru livrări de produse la intern cît și la export pe termen lung sau într-o perioadă care să permită ca cooperarea să devanseze cu 1-2 ani produsul final ca pregătire și execuție. Atingerea unui asemenea nivel impune ca, alături de centralele industriale, întreprinderile de comerț exterior (în cazul de față „Mecanoexport", „Industrialexport", „Uzinexport") să acționeze cu mai multă operativitate și hotărîre pentru promovarea pe piețele externe a produselor unităților pe care le reprezintă, să faciliteze încheierea la timp și la nivelul posibilităților producției a unui volum de export tot mai mare și cu o eficiență economică sporită.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Experiențe în actualitate

PROMOVAREA EXPORTULUI DE MAȘINI ȘI UTILAJE

Aportul inovației în lansarea utilajelor energetice românești pe piața externă

REDUCEREA consumului de energie electrică, economisirea în general a resurselor de energie primară au ridicat probleme deosebite producției de utilaje energetice. În fața acestui sector al industriei noastre stă sarcina fabricării unor agregate și instalații cu performanțe ridicate în exploatare, în stare să asigure micșorarea continuă a consumului de combustibil pentru producerea unei unități de energie. Pornind de la astfel de cerințe, cu deosebire în ultimii ani dezvoltarea producției de utilaj energetic s-a orientat spre lărgirea nomenclatorului de fabricație, incluzînd utilaje care pot valorifica superior o gamă variată de combustibili.

Astăzi țara noastră dispune de un număr mare de întreprinderi producătoare de echipament energetic grupate în Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat (C.I.U.E.M.M.R.), din care fac parte unitățile cu tradiție ca : Reșița (I.C.M.R.), cu o vechime de peste 200 ani, Întreprinderea „Vulcan" din București, cu o vechime de 78 ani și altele noi ca Intreprinderea de mașini grele din București (I.M.G.B.), Intreprinderea de cazane mici și arzătoare (I.C.M.A.) din Cluj-Napoca, realizate în ultimii ani, care în prezent, în cooperare și cu alte întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, livrează echipamentele energetice necesare economiei naționale, precum și cele destinate exportului.

Activitatea de proiectare a utilajelor energetice fabricate în întreprinderile din cadrul C.I.U.E.M.M.R. este realizată de Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente energetice din București (I.C.P.E.T.), pentru cazane de abur și turboagregate, și Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice din Reșița (I.C.P.E.H.R.), dotate cu laboratoare moderne, standuri de probă și ateliere de microproducție, în care își desfășoară activitatea cadre tehnice experimentate ; într-un timp relativ scurt în aceste institute au fost elaborate documentații de execuție pentru diverse produse de cel mai înalt nivel tehnic.

Astfel, au fost asimilate în fabricație turboagregatele de 330 MW, în cooperare cu firma licențiatoare Alstham Franța, cazanele de abur 1 035 tone abur/oră funcționînd pe lignit, în cooperare cu firma Babcock — R.F.G., hidroagregatul Kaplan de 178 MW în cooperare cu U.R.S.S., cazanul de abur 520 t/h funcționînd pe baza sistemurilor bituminoase executat în concepție originală, fiind o premieră mondială, cazanul de apă fierbinte de 100 Gcal/h funcționînd cu lignit și multe alte echipamente energetice executate în concepție proprie.

Pe această bază, dezvoltarea producției de echipamente energetice a determinat și o creștere importantă a exporturilor, după cum urmează :

1966	1968	1969	1970	1975	1977
100%	273%	406%	486%	524%	615%

Beneficiari din numeroase țări pot da azi prestigioase referințe despre calitatea ridicată a echipamentelor energetice românești. Amintim în acest sens livrările din ultimii ani de turboagregate între 3—12 MW în R.P. Chineză, India (Singareni și Guahati), Turcia (Samsun), R.A. Siria (Banias), R.A. Egipt (Hamrawein și Abu Zabal) și la centrala termoelectrică a fabricii de sodă din Alexandria în curs de livrare, turboagregate de 50 MW la centrala termoelectrică Cebu din Filipine. În cadrul exportului de utilaj energetic uzinele centralei au mai livrat, de asemenea, cazane de abur și apă fierbinte în R.D.G., U.R.S.S., Egipt, Iran, Pakistan, India, R.P. Chineză, Siria și Iordania (Rafinăria Zarga).

Printre produsele de înaltă tehnicitate ale constructorilor români de utilaje energetice, care figurează în prezent în oferta noastră de export se pot menționa turboagregatele de 330 MW și cazanele de abur de 1 035 t/h funcționînd pe lignit, realizate pentru nevoile economiei naționale și care se află în exploatare sau în diferite stadii de montaj la termocentralele Rovinari, Turceni și Brăila.

Activitatea de prospectare și contractare la export a acestor noi tipuri de utilaje va intra într-un nou stadiu odată cu punerea completă în funcțiune a acestora în țară, cînd se vor demonstra practic înaltele lor performanțe tehnice.

Politica de dezvoltare a cooperării economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare promovată de țara noastră, acordurile de cooperare și colaborare semnate cu unele țări din Asia, Africa și America Latină au deschis largi per-

Nicolae ONECI
șeful serviciului export, Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat

(Continuare în pag. 31)

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

CONTRACTUL DE CREDIT — INSTRUMENT CALITATIV NOU ÎN RELAȚIILE BANCĂ — ÎNTREPRINDERE

MĂSURILE aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. au în vedere o dimensionare și relevare a efortului fiecărei unități la crearea de bunuri materiale, la stabilirea unui raport optim între mijloacele materiale și financiare utilizate și rezultatele obținute, la realizarea unor rezultate financiare care să corespundă mai bine eforturilor făcute, să permită acoperirea cheltuielilor și crearea unui surplus, din care să se asigure dezvoltarea fiecărei unități economice și constituirea fondurilor necesare dezvoltării generale a societății.

Așa cum este cunoscut, realizarea unei activități economice necesită, pe lîngă mașini și forță de muncă, și un volum anumit de materii prime și materiale, care, parcurgînd întregul proces de producție, se vor transforma în bunuri necesare consumului individual sau colectiv. Asigurarea materiilor prime și materialelor se face prin defalcarea unei părți din munca creată și reflectată în venitul național. De aceea, societății în ansamblu nu-i poate fi indiferent dacă partea din venitul național care se reține pentru a se constitui mijloacele circulante este mai mare sau mai mică, cunoscînd faptul că una din trăsăturile eficienței economice cere ca, cu fonduri cît mai mici, să se realizeze o producție cît mai mare.

Dimensionarea optimă a mijloacelor circulante

REPARTIȚIA și constituirea mijloacelor circulante în unitățile economice se fac inițial sub formă bănească, fondurile necesare fiind procurate din surse proprii (beneficii) și din credite bancare. Rezultă deci că dimensionarea fondurilor băneşti pe care o unitate economică le poate utiliza în procesul de producție are o importanță deosebită, pe această cale creîndu-se posibilitatea unei unități de a apela într-o măsură mai mare sau mai mică la o parte din venitul național ce se reține sub forma mijloacelor circulante. În acest cadru se înscrie și măsura aprobată ca în viitor relațiile dintre unitățile economice și bănci privind procurarea de fonduri pe calea creditului să aibă la bază **contractul de credit.**

Introducerea contractului de credit între bancă și întreprindere aduce un element nou, calitativ, în organizarea relațiilor băneşti din economia noastră și necesită ca atare o modificare de optică și chiar de atitudine atît din partea întreprinderilor cît și din partea unităților bancare. Există rațiuni de ordin practic dar și teoretic ca în condițiile accentuării autoconducerii și autogestiunii relațiile de ordin financiar ale unităților economice să fie bine reglementate și temeinic îmbunătățite pentru ca atît pentru întreprinderi cît și pentru bancă toate condițiile și criteriile să fie dinainte cunoscute și riguros respectate.

În **primul rînd,** introducerea contractului de credit va trebui să perfecționeze relațiile dintre întreprinderi și bancă cu privire la **determinarea volumului de fonduri pe care fiecare unitate economică, în conformitate cu sarcinile de plan și legile în vigoare, îl poate folosi într-o anumită perioadă.** Analizarea aprofundată a măsurilor ce trebuie luate pentru contractarea integrală a producției, efectuarea la timp și în bune condiții a aprovizionării tehnico-materiale, valorificarea produselor și obținerea banilor cu ajutorul cărora să se ramburseze creditele, este o cerință obligatorie la încheierea contractului de credit. Analiza premergătoare încheierii contractului de credit — operațiunea poate fi denumită și negociere — va permite băncii, ca reprezentant al statului în domeniul gospodăririi banului public, să treacă în revistă, cu fiecare întreprindere în parte, măsurile ce se impun pentru realizarea sarcinilor de plan, să acționeze pentru evitarea neajunsurilor cu care s-a confruntat întreprinderea în perioadele anterioare, să se introducă o disciplină severă în procesul de producție și în gospodărirea fondurilor băneşti.

Introducerea contractului de credit **trebuie,** după opinia noastră, **să ducă la îmbunătățirea situației din prezent,** cînd condițiile stabilite de bancă pentru acordarea creditelor nu sînt totdeauna legate de obligația îndeplinirii integrale și la timp a sarcinilor de plan, de obținerea rezultatelor financiare planificate, în general de modul de gospodărire a fondurilor.

Necesitatea îmbunătățirii calitative și a activității băncii cer să se meargă mai departe în obiectivele ce se urmăresc cu ocazia acordării creditelor și exercitării controlului bancar. Subliniind acest lucru, la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : „Măsurile adoptate de plenară au în vedere creșterea rolului sistemului financiar-bancar, care, asigurînd mijloacele

financiare necesare desfășurării în bune condiții a activității economice trebuie să acorde o atenție sporită folosirii lor juste pentru impulsionarea creșterii eficienței economice".

În al **doilea rînd**, contractul de credit trebuie să ducă la **creșterea gradului de prevedere**, la crearea unei perspective mai îndelungate în ce privește determinarea nevoilor de fonduri și modul în care vor fi utilizate fondurile respective. Ca urmare, în concordanță cu caracterul anual al planificării întregii activități a întreprinderilor, contractul de credit ar urma să se încheie anual. Analiza nivelului de fonduri pe care întreprinderile urmează să le procure pe seama creditului bancar se va face în strînsă legătură cu lucrările de elaborare a bugetului de venituri și cheltuieli, cu care ocazie va avea loc o temeinică analiză a sarcinilor de plan pe care le are de realizat o întreprindere, a volumului necesar de fonduri bănești și a surselor de acoperire a acestora. La începutul fiecărui an, înainte de a se trece la realizarea sarcinilor prevăzute în plan, întreprinderile trebuie să aibă definitivate bugetul de venituri și cheltuieli și contractul de credit, fapt ce va da imaginea pe întregul an a modului în care se vor desfășura operațiile lor financiare.

Desigur, modul de desfășurare concretă a activității unei întreprinderi ar putea face ca pe parcursul realizării planului de producție să fie nevoie să se apeleze la unele fonduri suplimentare determinate atît de cauze obiective cît și de cauze subiective. În această situație, urmează să se încheie contracte de credit separate sau acte adiționale la contractul de bază. Contractele suplimentare vor trebui să pornească de la analiza cauzelor care reclamă fonduri bănești peste cele stabilite inițial și măsuri concrete care să ducă la revenirea nivelului fondurilor în limitele celui stabilit în concordanță cu sarcinile de plan.

Contractelor de credit suplimentare (adiționale) trebuie să li se acorde o atenție deosebită de către organele bancare. Indiferent dacă motivele care vor duce la această situație vor fi obiective sau subiective pentru întreprindere, efectul acestora va fi același, adică vor duce la reținerea în circuitul economic a unor valori mai mari decît cele stabilite pe baza sarcinilor de plan. De aceea, trebuie avut în vedere că la încheierea unor contracte de credite suplimentare (fie ele pentru nevoi temporare sau pentru depășirea unor greutăți financiare) stabilirea și luarea de măsuri pentru înlăturarea cauzelor care au dus la apariția greutăților respective rămîne problema de bază. În general, acordarea creditelor suplimentare în asemenea cazuri trebuie privită ca o măsură de tranziție. Ca urmare, este necesar ca în concepția conducerilor de întreprinderi și a inspectorilor de bancă problema contractelor de credite suplimentare să ocupe un loc distinct.

În al **treilea rînd**, contractul de credit vine să clarifice o problemă juridică în ce privește relațiile dintre bancă și întreprindere. În prezent, condițiile de acordare și rambursare a creditelor sînt prevăzute în Legea finanțelor și în normele date de bănci. Dintr-un anumit punct de vedere, soluția pare unilaterală, întreprinderile neavînd alte posibilități decît cele prevăzute în normele bancare. În relațiile dintre bancă și întreprinderi acestea se situează oarecum în inferioritate.

Încheierea contractului de credit vine să pună într-o bună măsură pe picior de egalitate întreprinderile cu banca, cel puțin în ce privește stabilirea și respectarea clauzelor înscrise în contracte. Desigur, întreprinderile nu vor putea cere băncii să înscrie în contracte clauze care depășesc cadrul legal, însă va exista posibilitatea ca formularea clauzelor, respectiv a drepturilor și obligațiilor și pentru o parte și pentru cealaltă să țină seama într-o mai mare măsură de situația concretă în care lucrează fiecare întreprindere.

În al **patrulea rînd**, încheierea contractului de credit trebuie să accentueze dialogul dintre bancă și întreprindere în ce privește creșterea eficienței activității economice. În acest context se înscrie și problema dobînzilor pe care întreprinderile le vor plăti băncii pentru creditele primite. În general, se observă o sensibilitate redusă a unor conduceri de întreprinderi față de volumul cheltuielilor pe care le fac cu plata dobînzilor. Pornind de la faptul că pentru întreprindere și deci și pentru conducerea ei dobînda este o plată „legală", nu există totdeauna o reacție pentru acționarea în vederea reducerii volumului de dobînzi și reducerii costurilor pe această cale. În viitor, dobînda va figura ca una din clauzele de bază ale contractului de credit, analizîndu-se efectele ei pozitive sau negative.

Competențe mai mari pentru unitățile bancare operative

SEMNAREA contractului de credit și de bancă și de întreprindere incumbă și **drepturi** și **obligații** pentru ambele părți.

S-ar putea pune astfel în discuție faptul că, prin semnarea contractului de credit, banca își asumă unele obligații cu mult timp înainte de acordarea efectivă a creditelor și prin aceasta nu va mai putea să aducă toate argumentele și să solicite luarea tuturor măsurilor pe care le reclamă creditarea respectivă. În legătură cu această problemă se cuvine să arătăm că introducerea contractului de credit va obliga banca să desfășoare o muncă mai accentuată de perspectivă, să sesizeze mai din timp unele fenomene ce apar în activitatea întreprinderilor și să desfășoare o activitate mai pronunțat preventivă. Intensificarea controlului preventiv va face ca o serie de neajunsuri din activitatea întreprinderilor să se lichideze din timp, ceea ce nu va mai reclama nici acordarea unor credite suplimentare.

Introducerea contractului de credit pune în discuție și alte aspecte ale activității de creditare. Așa, de pildă, dacă în prezent mecanismul tehnic de acordare a creditelor și mai ales condițiile de acordare și rambursare a creditelor sînt prevăzute în detaliu în normele de creditare emise de bancă, în viitor, cînd vor exista contracte de credit, nu vor mai fi utile asemenea norme. Desigur, condițiile de acordare și rambursare a creditelor se vor înscrie în

Nicolae PRETORIAN

(Continuare în pag. 13)

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUCȚIEI NETE ÎN AGRICULTURĂ

UNELE PROBLEME specifice se ridică la calculul producției nete în întreprinderile agricole de stat aparținînd D.A.S. și în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, pentru care începînd cu anul 1979 producția netă va constitui indicatorul principal de planificare și de apreciere a rezultatelor obținute, al efortului propriu al fiecărei unități la crearea venitului național.

Întreprinderile agricole de stat. La această categorie de unități producția netă se stabilește pe întreprindere, cuprinzînd valoarea nou creată în activitatea productivă în toate ramurile sferei producției materiale. Din total se defalcă producția netă agricolă. Producția netă pentru celelalte ramuri se calculează pe baza normelor elaborate pentru fiecare ramură (industrie, construcții montaj — în regie, transporturi, circulația mărfurilor și alte activități).

Valoarea producției nete este formată din următoarele elemente : retribuția personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia ; contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; impozitul pe fondul de retribuire ; contribuția pentru asigurări sociale ; alte cheltuieli cu munca vie ; beneficiul.

În acest scop beneficiul, ca element de venit net cuprins în valoarea producției nete, se calculează prin scăderea din valoarea producției globale a costurilor totale de producție aferente acesteia.

Cheltuielile materiale sînt cele prezentate mai înainte pentru întreaga ramură, la care se adaugă la nivelul fermei și valoarea lucrărilor și serviciilor efectuate de alte ferme, sectoare și compartimente din cadrul întreprinderii (mecanic, irigații, chimizare etc.).

Pentru stabilirea producției nete în I.A.S. este necesar să se determine producția globală totală a întreprinderii, incluzînd toate ramurile menționate mai înainte.

Trebuie să menționăm că din considerente practice această producție globală se determină prin metoda circulației globale, adică prin însumarea producției globale a tuturor fermelor, sectoarelor de servire etc. Acest procedeu se aplică pentru a se putea determina aportul fiecărei ferme, sectoare, la rezultatele economico-financiare, la crearea producției nete și a stabili drepturile bănești ce se cuvin oamenilor muncii din colectivele respective.

Producția globală a întreprinderii care figurează în plan și se va raporta nu va fi însă cea determinată în acest fel, ci va fi diminuată cu valoarea serviciilor între ferme și sectoare, fiind stabilită pe baza formulei :

$$V\ PG_t = P_m + C_p + S_f + I_p + CM_r + R_c + V_a + PN_s - (A_c + S_i + PN_i)$$

în care :

PM = producția marfă a întreprinderii și livrări între ferme ;
C_p = consum intern productiv din producție proprie ;
S_f = stoc de produse finite și efective de animale adulte, tinere și la îngrășat la sfîrșitul anului ;
I_p = înființări de plantații tinere și întreținerea acestora pînă la intrarea pe rod, inclusiv completările de goluri în plantațiile în masiv și plantările de pomi răzleți (la nivelul cheltuielilor anului) ;
CM_r = Construcții-montaj în regie proprie ;
R_c = rabatul comercial al complexelor comerciale proprii ;
V_a = venituri din alte activități, fără cele provenite din serviciile între ferme și sectoare de servire ;
PN_s = producția vegetală neterminată și semifabricatele din producție proprie în stoc la sfîrșitul anului ;
A_c = valoarea animalelor cumpărate (inclusiv valoarea animalelor adulte reformate) ;
S_i = stoc de produse finite și efective de animale adulte, tinere și la îngrășat la începutul anului ;
PN_i = producția vegetală neterminată și semifabricatele din producție proprie în stoc la începutul anului.

Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. În această categorie de unități de servire a agriculturii producția netă se determină de asemenea anual (pe an calendaristic) și se calculează pe total activități din care : agricultură. Elementele componente ale producției nete sînt aceleași ca și la întreprinderile agricole de stat.

Producția globală totală (volumul valoric al activității) care stă la baza calculului producției nete cuprinde : volumul total al lucrărilor executate pentru agricultură exprimat valoric ; valoarea lucrărilor efectuate în ateliere pentru terți ; valoarea lucrărilor de construcții-montaj în regie ; valoarea lucrărilor executate de sectorul de transporturi pentru terți ; alte venituri.

Volumul total al lucrărilor executate pentru agricultură exprimat valoric reprezintă drepturile cuvenite pentru lucrările executate determinate pe baza volumului fizic al lucrărilor și tarifelor de plată în natură și bani în vigoare.

În cheltuielile materiale efectuate pentru lucrările agricole se cuprind : carburanți și lubrifianți ; materiale și piese de schimb ; sîrmă și sfoară de balotat ; energie electrică, apă, aburi, aer comprimat etc., amortizarea fondurilor fixe ; alte cheltuieli materiale.

Desigur, problemele legate de calculul indicatorilor sintetici ai producției agricole, al producției nete în condițiile importanței pe care a dobîndit-o în prezent acest indicator, nu sînt încă pe deplin elaborate, unele aspecte fiind necesar a fi conturate mai precis, altele pot să apară în timpul aplicării în practică a normelor tehnice întocmite în acest scop.

De asemenea, este necesar să se adapteze evidența din întreprinderi pentru a se crea o sursă de informații pentru toate elementele necesare, evitînd stabilirea acestora pe baze convenționale sau prin apreciere funcție de datele parțiale existente.

Este de datoria tuturor colectivelor de muncă să investigheze și să valorifice complet și operativ toate căile și resursele de sporire a volumului producției nete participînd astfel la efortul comun de creștere cît mai rapidă a valorii nou create de fiecare colectiv, de fiecare lucrător, a venitului național, bază a creșterii bunăstării întregului nostru popor.

dr. Ion MARIA
Direcția Centrală de Statistică

Prima parte a articolului a apărut în nr. 35 din 1 septembrie 1978.

Stimularea creşterii producţiei şi eficienţei în cooperativele agricole de producţie prin

DIFERENŢIEREA TARIFELOR DE RETRIBUIRE A MUNCII ÎN ACORD GLOBAL [I]

REALIZÎND o corelare directă a veniturilor ţăranilor cooperatori cu rezultatele obţinute în activitatea productivă, retribuirea muncii în acord global constituie, în etapa actuală, forma principală de retribuire în C.A.P. Obţinerea unor efecte maxime prin aplicarea sa nu poate fi decît o rezultantă complexă a acţiunii tuturor trăsăturilor şi elementelor acestei forme de retribuire, capabilă să asigure: creşterea iniţiativei şi disciplinei în muncă, a răspunderii individuale şi colective pentru realizarea corespunzătoare a sarcinilor asumate, îmbinarea armonioasă a stimulentelor materiale cu cele morale etc.

Avînd menirea principală de a diferenţia în mod echitabil şi stimulativ veniturile între formaţiile de muncă şi, în cadrul acestora, pe lucrători, conform cu cantitatea, calitatea, importanţa şi rezultatul efectiv al muncii depuse, acordul global armonizează interesele personale ale fiecărui lucrător, respectiv ale formaţiilor de muncă, cu cele ale unităţilor economice şi cu interesele generale ale societăţii.

Deşi eficienţa, caracterul stimulator şi echitabil al acestuia au fost verificate, acordul global nu a dat, în toate unităţile, rezultatele scontate — datorită existenţei şi menţinerii unor deficienţe în aplicarea sa concretă.

Pirghia principală a mecanismului de funcţionare a retribuirii muncii în acord global în C.A.P. o constituie stabilirea diferenţiată — pe baze obiectiv-ştiinţifice, echitabile şi stimulatoare — a tarifelor de retribuire pe unitatea de produs sau la 1 000 de lei producţie obţinută.

Diferenţierea tarifelor se face ţinînd seama de parametrii naturali, biologici şi tehnici ai **potenţialului productiv** al mijloacelor de producţie folosite, de **sezonul** producerii produselor, de **potenţialul economic** al unităţilor cooperatiste şi de eventualele **modificări ale condiţiilor efective de producţie**, faţă de cele care au fost stabilite în plan şi în contractul angajament.

Producţii şi tarife diferenţiate după potenţialul productiv al mijloacelor de producţie

UNUL DIN CRITERIILE importante ale diferenţierii tarifelor planificate de retribuire a muncii în C.A.P. este potenţialul productiv al mijloacelor de producţie, exprimat în parametrii tehnico-calitativi şi productivi ai pămîntului, animalelor, seminţelor, plantaţiilor, mijloacelor mecanice, construcţiilor agricole, furajelor, îngrăşămintelor etc. Îmbinarea strînsă a acestui criteriu cu repartizarea echitabilă a mijloacelor respective pe ferme, brigăzi, echipe şi grupuri de lucrători îi pune pe cooperatori în condiţii egale de lucru, oferindu-le şanse asemănătoare pentru obţinerea unor venituri echitabile, în raport cu munca depusă. Pe această linie, o serie de cooperative au făcut studii de cartare agrochimică a terenurilor, pe baza cărora au stabilit parametrii productivi ai pămîntului, folosiţi la diferenţierea producţiilor planificate şi a tarifelor de retribuire pe tarlale şi parcele.

La C.A.P. Ceptura-Prahova, de exemplu, încă din 1975, pe baza aprecierilor asupra potenţialului productiv al pămîntului, s-au stabilit producţii medii planificate la cultura porumbului şi tarife de retribuire a muncii cooperatorilor şi mecanizatorilor, diferenţiate pe parcele cu 23 lei/t şi, respectiv, cu 4 lei/t de porumb boabe. Din 1977, C.A.P. Fîrtăneşti-Galaţi a stabilit tarife diferenţiate de retribuire la cultura porumbului pe trei niveluri (223, 273 şi 284 lei/t), iar C.A.P. Ineu-Harghita, la cultura cartofului — tarife de 84, 150 şi 156 lei/t.

Producţiile planificate, ca şi tarifele de retribuire trebuie să fie diferenţiate şi în funcţie de cantitatea de substanţe şi îngrăşăminte chimice şi organice repartizate, de gradul de mecanizare a lucrărilor, de ponderea culturilor irigate, potenţialul biologic productiv al seminţelor etc.

Pornindu-se de la aceste cerinţe, din acest an, la C.A.P. Românești-Iaşi, tariful de retribuire a muncii la cultura porumbului a fost stabilit la nivelul de 53,30 lei/t pentru suprafeţele mecanizate şi ierbicidate total, 180 lei/t pentru suprafeţele mecanizate şi ierbicidate parţial şi 300 lei/t pentru suprafeţele nemecanizate şi neierbicidate.

Deoarece şi în zootehnie, colectivităţile şi loturile de animale ce sînt repartizate echipelor şi cooperatorilor au un potenţial productiv variat, se impune şi în acest sector diferenţierea producţiilor planificate şi a tarifelor de retribuire. Potrivit studiilor făcute, echivalîndu-se cu 1 producţia de lapte (cu 3,5% grăsime) obţinută de rasa Sură de stepă în lactaţia I-a, celelalte rase dau producţii mai mari de 1,9 ori la Holstein, 1,31 ori la Bălţata românească, 1,65 ori la metis Frizăă-Bălţată, de 1,22 ori la Brună şi de 1,77 ori la rasa Jersey. La ovine, în funcţie de rasă, producţiile medii pe oaie variază între 55—80 litri de lapte pe o lactaţie, între 1,750—6,500 kg de lînă, 38—60 kg de carne şi 1,07—1,27 miei.

Analizînd structura animalelor din loturile date spre îngrijire cooperatorilor în fermele de vaci de lapte de la C.A.P. Holboca şi Vînători (judeţul Iaşi), după rasă, vîrstă şi număr de lactaţii, în corelaţie cu producţiile medii din anii anteriori, s-au constatat decalaje mari de potenţial productiv pe loturi de vaci — pînă la 1,41 ori, respectiv, 1,89 ori. Aceste decalaje, în condiţiile folosirii unui tarif nediferenţiat de retribuire (0,45 lei pe litrul de lapte), continuă să ducă şi în acest an la obţinerea unor retribuţii necorelate cu efortul propriu al îngrijitorilor, nestimulîndu-se astfel producţia şi rentabilitatea. Asemenea situaţii, care se mai întîlnesc şi la alte cooperative, ar putea fi remediate, aşa cum s-a procedat la C.A.P. Cristur (Harghita), unde producţia medie planificată pe vacă a fost stabilită pentru anul 1977 pe patru niveluri (2 130 l, 2 000 l, 1 657 l şi 1 500 l), iar tarifele de retribuire pe hl au fost de 49 lei, 52 lei, 63 lei şi 69 lei, deci în raport invers cu potenţialul productiv respectiv.

Datorită faptului că la anumite categorii de animale, lipsa de omogenitate a efectivelor şi necesitatea unei îngrijiri şi furajări diferenţiate fac să nu se poată alcătui, în cadrul fermelor, colectivităţi şi loturi de animale cu potenţial productiv omogen, precum şi datorită diferenţierii parametrilor tehnico-calitativi ai adăposturilor, furajelor şi ai celorlalte mijloace de producţie folosite în îngrijirea şi creşterea animalelor, este necesar ca la nivelul unităţilor cooperatiste şi fermelor să se îmbine cu discernămînt **diferenţierea producţiilor planificate şi a tarifelor de retribuire a muncii, pe loturi şi grupe de loturi, cu alcătuirea unor colectivităţi şi loturi cu potenţiale productive omogene şi cu condiţii concrete de îngrijire asemănătoare**, pentru care se pot stabili producţii planificate şi tarife de retribuire identice.

Diferenţierea tarifelor după sezonul de producţie

SE ŞTIE CĂ în agricultură factorii naturali-biologici se împletesc cu factorii tehnico-economici şi sociali, aceasta fiind o particularitate care influenţează şi cantitatea de muncă vie şi materializată consumată pentru producerea acelorași produse în diferite perioade ale anului. Aceste diferenţe sînt apreciabile la unele produse vegetale (cartofi, legume, fructe, struguri) şi la majoritatea produselor animaliere. În anumite perioade ale anului şi în mod deosebit în sezonul rece, potenţialul productiv al pămîntului, al plantelor şi al animalelor scade. Iarna, cînd resursele de furaje sînt mai reduse, animalele au nevoie de o cantitate mai mare de hrană şi dau producţii mai scăzute. Ţinînd seama de consumul mare de muncă vie şi materializată şi de eficienţa mai scăzută a folosirii potenţia-

lului productiv al animalelor în acest sezon, cooperatorii, fiind retribuiți cu aceleași tarife din sezonul cald, cînd condițiile de muncă sînt mai ușoare și producțiile mai mari, nu sînt suficient de stimulați în vederea obținerii unor rezultate mai bune. În unele cazuri, însuși comportamentul productiv al forței de muncă suferă unele schimbări nedorite, păgubitoare. De exemplu, îngrijitorii de animale manifestă tendința de a amîna montarea vacilor, pentru a încadra perioada lor de lactație în lunile de vară, ceea ce provoacă dereglări în reproducția animalelor, care duc la pierderi mari pentru unitate. Rezultă că în sectorul zootehnic este necesară o **diferențiere a tarifelor de retribuire** pe unitate de produs, **după sezonul în care este realizată producția.**

O astfel de diferențiere a fost deja aplicată cu rezultate bune în unele unități cooperatiste. De pildă, la C.A.P. Hosman (Sibiu) s-au aplicat tarife de retribuire a îngrijitorilor, de 60 lei pe hl de lapte în cursul iernii, cînd volumul de muncă este mai mare, 40 lei/hl vara și 50 lei/hl în celelalte luni. Aceasta a condus la creșterea producției de lapte pe tot timpul anului și la îmbunătățirea indicilor de reproducție a animalelor. La C.A.P. Vînători (Iași), tariful este diferențiat pe două niveluri și anume : pentru perioada mai—octombrie — 30 lei/hl, iar pentru perioada noiembrie—aprilie — 45 lei/hl.

Din cele prezentate se desprinde concluzia că în limita aceloraşi fonduri de retribuire stabilite, este necesară generalizarea diferențierii tarifelor de retribuire a cooperatorilor, pentru produsele vegetale și animaliere, în funcție de sezonul cînd se obține producția — cu atît mai mult cu cît înseși cooperativele primesc, pentru produsele respective, prețuri de contractare diferite în funcție de sezon (de exemplu : 185 lei/hl de lapte și 15 lei kg de smîntînă în perioada mai-octombrie și 220 lei, respectiv 17,50 lei în perioada noiembrie-aprilie).

Paralel cu fundamentarea pe baze stimulative, echitabile și uniforme a retribuirii cooperatorilor, diferențierea tarifelor de retribuire după sezon influențează pozitiv creșterea și diversificarea producției agricole vegetale și animale, folosirea mai eficientă a pămîntului, a mijloacelor de producție și a forței de muncă și contribuie la o mai bună aprovizionare a populației cu produse vegetale și animale în stare proaspătă în tot cursul anului.

dr. Mircea BOȚA
Institutul agronomic Iași

CONTRACTUL DE CREDIT

(Urmare din pag. 10)

contractele de împrumut și, ca un avantaj al noii măsuri, aceste condiții vor fi strîns legate de situația concretă a întreprinderii creditate. În prezent, cu toate străduințele celor care elaborează norme de creditare, nu este posibil să cuprindă în acestea toate speţele şi ca urmare în practică există o anumită reținere din partea organelor bancare în a lua în considerare și alte aspecte decît cele prevăzute expres în normele de creditare. **Introducerea contractului de credit va trebui însă să fie însoțită de competențe mai mari pentru unitățile bancare operative, care vor trebui să fie în măsură să soluționeze direct, într-un fel sau altul, toate cererile întreprinderilor.**

În legătură cu acest ultim aspect, se cuvine și o altă precizare. Introducerea contractului de credit nu trebuie să fie înțeleasă ca o slăbire a drepturilor și competențelor băncii în a hotărî dacă un credit trebuie sau nu acordat. În materie de creditare banca, în conformitate cu legile statului, trebuie să hotărască ținînd cont de modul în care este organizată și condusă activitatea unei întreprinderi ,dacă acordă sau nu creditul solicitat. Totodată, banca trebuie să fie în măsură să țină seama la încheierea contractelor de credit și de seriozitatea cu care unele conduceri de întreprinderi se angajează față de bancă să își îndeplinească angajamentele asumate. Sîntem de părere că trebuie combătută cu toată tăria tendința unor conduceri de întreprinderi de a se angaja în mod formal față de bancă pentru a obține în acest fel unele sume de bani pe calea creditului și apoi să nu se mai țină de cuvînt. Pentru cazurile cînd cererile întreprinderilor depășesc competențele ce se vor acorda unităților operative bancare, dar mai ales atunci cînd banca nu mai are încredere în modul în care se angajează conducerile unor întreprinderi, contractele de credit trebuie semnate de organele ierarhic superioare ale întreprinderilor și atrasă pe această cale și răspunderea acestora în modul în care sînt gospodărite fondurile materiale și bănești în întreprinderi, cum se realizează sarcinile de plan.

Trebuie avut în vedere că activitatea desfășurată de bancă în domeniul creditării face parte integrantă din politica economică a statului și numai rezolvarea după o poziție principială a problemelor ce se ridică, va conduce la accentuarea laturilor calitative ale muncii în acest domeniu. De aceea, sîntem de părere că **introducerea contractului de credit trebuie temeinic pregătită,** începînd cu elaborarea formularului de contract, cu modul de redactare a clauzelor, astfel încît de la început acesta să devină un instrument de seamă în conducerea gestiunii întreprinderilor.

Pe lîngă aceste măsuri pregătitoare, inclusiv o temeinică instruire a aparatului din întreprinderi și din bănci, **se impune o îmbunătățire și a mecanismului general de finanțare a întreprinderilor.** În condițiile actuale, în legătură cu modul în care se determină necesarul de mijloace circulante pe calea normativelor și a creditului, întreprinderile trebuie să apeleze de prea multe ori la obținerea de fonduri pe calea creditului. Menținerea acestei situații ar da naștere la încheierea unui număr prea mare de contracte de credit, ceea ce ar putea îngreuna activitatea băncilor și ar exista și riscul apariției unui anumit formalism în acest domeniu.

Contractul de credit va trebui să ocupe un loc însemnat în organizarea relațiilor bănești din economie. Dată fiind importanța covîrșitoare a creditului în procesul emisiunii bănești, contractul de credit trebuie să tindă să devină unul din principalele instrumente de reglementare a acestui proces. **Introducerea contractului de credit, ca dealtfel a contractelor în general, reprezintă un pas înainte pe calea întronării unei discipline mai severe în domeniul relațiilor bănești, ceea ce va avea efecte pozitive asupra eficienței de ansamblu în economie.** Introducerea contractului de credit este necesar să se integreze în procesul de planificare financiară. În acest sens, atît la baza întocmirii bugetului de venituri și cheltuieli, cît și a planului de credite va trebui să stea contractul de credit. Aceasta presupune ca fondurile ce se prevăd a se obține pe calea creditelor să fie mai întîi analizate de bancă și întreprindere și să fie stabilite și măsurile necesare care să asigure realizarea clauzelor contractului.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Contracte

Contractele economice de lungă durată, încheiate în baza obligației ferme de a se contracta integral, cel puțin pe plan intern, producția stabilită prin planul cincinal, sînt adevărate instrumente de planificare care servesc la fundamentarea planurilor anuale. Dacă efectele economico-financiare ale încheierii acestor contracte sînt evidente și extrem de importante, suportul lor juridic este, credem, susceptibil de îmbunătățire, în sensul explicării sale.

Se știe că, pentru produsele coordonate, contractele trebuie să se conformeze prevederilor din balanțe și — pentru elemente de detaliu — celor din repartiții; deci, unor contracte pe cinci ani trebuie să le corespundă balanțe și repartiții pe aceeași perioadă. În timp ce în privința balanțelor prevederile legale fac inutil orice comentariu, existența repartițiilor „de lungă durată" nu întrunește consensul specialiștilor. Astfel, în lucrarea „Contracte economice speciale și rolul lor în îndeplinirea sarcinilor de plan" se afirmă că „repartițiile se emit anual, cu excepția produselor metalurgice pentru care repartițiile se emit semestrial..." și că „în cazul repartițiilor emise pentru o sarcină de plan ce urmează să se execute în mai mulți ani de plan, și pentru care se încheie contract de lungă durată, se va menționa numai anul de plan"; „Regimul juridic al aprovizionării tehnico-materiale"; sursa comună, pe plan teoretic, a acestor puncte de vedere, este, se pare, așa-zisul principiu al anualității sarcinilor de plan.

Apreciem că H.C.M. nr. 1270/1975 republicată justifică prin art. 1 și art. 3 o altă interpretare, deoarece precizează că „balanțele materiale și produsele prevăzute în nomenclatorul alăturat se elaborează odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială", iar „coordonatorii de balanță sînt obligați să emită repartiții la toate produsele din nomenclatorul prevăzut la art. 1, fiind interzise, între unitățile socialiste, vînzarea și cumpărarea acestora fără repartiții". Faptul că în art. 2, al aceluiași act normativ, se dau indicații cu privire la adaptarea anuală, după caz, a balanțelor, repartițiilor și contractelor economice confirmă ideea preexistenței lor ca elemente corelate în cadrul planului cincinal și posibilitatea aplicării ad-literam a unui contract de lungă durată atunci cînd nu sînt necesare adaptări.

Crișan DAVIDESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Indreptar

Propun ca organele cărora le revine sarcina de a asigura corecta aplicare a legislației muncii să ia măsurile necesare de a pune la îndemîna tuturor celor interesați actele normative, comentariile și indicațiile corespunzătoare, înmănunchiate într-un volum ușor de consultat, care să constituie un îndreptar operativ în activitatea practică.

Sugerăm ca experiența acumulată și în acest domeniu de „Revista economică" să fie, eventual, folosită prin reeditarea volumului VII din „Cartea întreprinderii", cu toate modificările și completările aduse la zi.

Alexandru BUDA
Trustul de construcții industriale și zootehnice — București

Baraci

Pe șantiere se cheltuiesc sume importante în vederea confecționării unor barăci metalice folosite în număr mare pe șantierele de construcții, la lucrările de drumuri, exploatări forestiere etc. Cheltuielile respective ar putea fi eliminate dacă s-ar folosi caroseriile autobuzelor declasate. Acestea pot fi tractate în bune condiții, pot fi compartimentate în interior după nevoi (dormitor, vestiar, atelier etc.). Barăcile din caroseria autobuzelor pot fi folosite și la punctele de coordonare a lucrărilor agricole, pentru chioșcuri în piețe pentru legume, fructe etc. S-ar obține în acest fel importante economii de metal și forță de muncă.

Gheorghe I. LAZANU
Cluj-Napoca

ECOURI

Contracte

În legătură cu articolul intitulat „Contractul economic, pîrghie importantă în asigurarea unei bune desfășurări a producției", publicat în „Revista economică" nr. 16, vă aducem la cunoștință că, datorită caracterului deficitar al metalului, sursele limitate de aprovizionare prin care se asigură, respectiv din țară și din import, precum și sarcinile de export, atît resursele cît și destinațiile se planifică prin balanțe de stat și departamentale.

În vederea trecerii la contractarea metalului este necesar ca Ministerul Industriei Metalurgice să cunoască, în calitate de coordonator al balanțelor de metal pe economie, destinația pe beneficiari a metalului prevăzut în plan, urmînd ca, pe baza cantităților alocate, beneficiarii să depună specificațiile pe sortotipodimensiuni, în vederea programării, repartizării și contractării lor. În acest sens, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a transmis ministerelor și celorlalte organe centrale beneficiare nivelurile (cotele) de metal pe anul 1979, cu defalcare trimestrială și, în același timp, s-a stabilit ca, în baza acestor niveluri, beneficiarii să depună specificațiile la Ministerul Industriei Metalurgice.

Unitățile noastre au și trecut la contractarea, între ele, pe anii 1979 și 1980 a semifabricatelor din producția internă bandă laminată la cald și la rece, țagle pentru țevi, sîrmă laminată pentru trăgătorii etc., necesare realizării produselor finite.

N. AGACHI
ministrul industriei metalurgice

★

Actuala metodologie de stabilire a planului în ramura de construcții-montaj nu are la bază contracte ferme cu furnizorul de resurse, deoarece documentația tehnico-economică nu este asigurată integral în momentul stabilirii planului. Această derogare de la regulă care se acordă încă titularilor de investiții conduce la dereglări nu numai în privința încheierii contractelor cu furnizorii constructorilor, ci și încheierea contractelor între beneficiarii și furnizorii utilajelor tehnologice, mai ales atunci cînd este vorba de utilaje cu ciclu lung de fabricație.

Încheierea contractelor pentru rezervarea de capacități pe produse și grupe de produse, cu indicarea ulterioară a sortotipodimensiunilor, se practică în prezent. Atunci cînd proiectele de execuție sînt predate cu puțin timp înaintea începerii lucrărilor, acest procedeu nu poate da rezultate, deoarece nu întotdeauna gama sortimentelor disponibile la furnizori corespunde cu necesarul din proiecte.

În concluzie, optăm pentru soluția de stabilire a valorilor de plan numai pe baza existenței documentației de execuție aprobate, pentru care furnizorii s-au angajat prin contracte să asigure necesarul de resurse cu o eșalonare corespunzătoare termenelor de punere în funcțiune. În acest fel se va rezolva și o altă deficiență întîlnită curent în activitatea noastră, aceea a necorelării între planul stabilit și valoarea documentației de executat. Pentru lucrările cu indicatorii tehnico-economici neaprobați sau cu documentația de execuție nepredată executanților în termenul necesar pentru specificarea în contractele economice a sortotipodimensiunilor de materiale prevăzute în proiecte, propunem ca la încheierea contractelor de antrepriză generală să se prevadă clauza ca obligația asigurării tuturor acestor materiale să rămînă în sarcina beneficiarilor.

A. PREDESCU
director în Ministerul Construcțiilor Industriale

★

Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini acordă o atenție deosebită încheierii din timp a contractelor economice, în special a contractelor economice pentru utilajele tehnologice.

Considerăm că, în viitoarele planuri cincinale, numărul de poziții nominalizate în plan, respectiv numărul de balanțe aprobate prin plan, trebuie majorat, în vederea unei nominalizări complete și concretizări a sarcinilor pentru care urmează a fi elaborate balanțe și a fi încheiate contracte economice. În ceea ce privește produsele cu specificații, pentru care se întocmesc programe de fabricație la nivel central, este necesar să arătăm că furnizorul nu se cunoaște decît după întocmirea programelor de fabricație respective, pe baza specificațiilor sortimentale primite. Menționăm că — în acest caz — ideea „furnizorilor tradiționali nu este pe deplin satisfăcătoare, întrucît furnizorii se schimbă în funcție de concluziile care se trag după întocmirea programului de fabricație, mai ales în cazurile în care la resurse se adaugă și importurile de completare. Pentru încheierea unui contract economic este însă indispensabilă cunoașterea părților contractante: furnizorul și beneficiarul.

Subliniem — în calitate de principal minister beneficiar — că perioada pentru care se pot prezenta specificații de materii prime și materiale metalurgice de către întreprinderile constructoare de mașini depinde de perioada pentru care aceste întreprinderi au producția marfă contractată, respectiv de perioada pentru care au primit documentațiile tehnice de execuție de la beneficiarii de utilaje tehnologice.

I. POPESCU
director general în M.I.C.M.

IMPERATIVE ALE REALIZĂRII PLANULUI ÎN CONSTRUCȚIILE INDUSTRIALE

● Analiză exigentă a cauzelor unor rămîneri în urmă ● Generalizarea experienței șantierelor cu rezultate bune — o necesitate a conducerii eficiente ● Colaborare orientată spre obiectivul comun : respectarea și scurtarea termenelor de punere în funcțiune ● Intensificarea ritmului de lucru, pregătirea activității din iarnă ● Probleme în competența de rezolvare a ministerului

Din problematica recentelor adunări generale ale oamenilor muncii

REPREZENTANȚII celor 190 000 de oameni ai muncii din sistemul Ministerului Construcțiilor industriale au analizat, în recenta rundă a adunărilor generale, coordonatele și rezultatele activității desfășurate în primul semestru, măsurile ce trebuie întreprinse pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului pe 1978 și pentru pregătirea realizării sarcinilor din următorul an al cincinalului.

Contribuind la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare accelerată a forțelor de producție, de creștere echitabilă a potențialului economic al tuturor județelor țării, colectivele unităților ministerului au pus în funcțiune, de la începutul anului, sute de capacități și obiective industriale și agrozootehnice, unele dintre ele în devans față de termenele stabilite. La o serie de șantiere și trusturi, producția de construcții-montaj a marcat creșteri importante în comparație cu volumul din perioada corespunzătoare a anului trecut. O evoluție pozitivă a cunoscut și productivitatea muncii, datorită acțiunii conjugate a mai multor factori — sporirea dotării tehnico-materiale, promovarea tehnologiilor noi, ridicarea nivelului profesional al personalului muncitor și scăderea ponderii celui necalificat în totalul muncitorilor, extinderea într-o proporție însemnată a acordului global ș.a.

Progresele înregistrate nu au atins însă nivelul prevăzut prin plan ; în execuția unor investiții s-au înregistrat rămîneri în urmă sub aspect valoric și al stadiilor fizice.

Organizarea — în concordanță cu procesul tehnologic

EXERCITÎNDU-ȘI mandatul, reprezentanții oamenilor muncii au adîncit, în adunările generale, analiza din dările de seamă ale organelor de conducere colectivă, relevînd principalele cauze ale nerealizărilor.

La Trustul de construcții chimice Cluj-Napoca de pildă, prezentarea comparativă a rezultatelor activității pe subunități a scos în evidență importante discrepanțe în stilul și metodele de muncă ale conducerilor acestora. Depășirile de plan la producție și productivitate, înregistrate de colectivele grupurilor de șantiere din Arad și Făgăraș, ale șantierului din Cluj-Napoca, au fost anulate — în bilanțul pe trust — de situația nesatisfăcătoare cu care au încheiat semestrul subunitățile din Tîrgu Mureș, Năsăud și, mai ales, cea din Timișoara. La importantele investiții aflate în execuția acestui din urmă grup de șantiere, pe fondul unei organizări defectuoase a punctelor de lucru, defalcarea sarcinilor fizice pînă la nivelul echipelor s-a făcut doar sporadic ; posibilitățile de mecanizare nu au fost integral folosite ; randamentul slab al efectivelor, extinderea doar într-o proporție nesemnificativă a schimbului II au făcut să se acumuleze în stoc însemnate cantități de prefabricate din beton armat, construcții metalice și conducte nemontate, ceea ce a influențat negativ și costul lucrărilor. Este drept că trustul a marcat, față de semestrul I al anului trecut, salturi spectaculoase în ce privește volumul producției (+35%) și nivelul productivității muncii (+29%), dar dacă, prin acțiuni energice, consiliul oamenilor muncii ar fi impus la toate șantierele o organizare rațională, creșterile ar fi putut atinge nivelul planificat.

În condițiile în care noile obiective industriale și agrozootehnice se realizează prin eforturile conjugate ale mai multor unități specializate — antreprenorul general de construcții și subantreprizele de montaje, instalații și lucrări speciale — **ritmul execuției depinde în mare măsură de armonizarea matematică a activității acestora.** Este o problemă elementară, dar care revine mereu în actualitate. În adunarea generală de la Trustul de instalații și automatizări București, o serie de reprezentanți ai oamenilor muncii au semnalat dereglări în această privință ; s-a apreciat că dacă la șantierele din Giurgiu, Borzești, Slatina, Pitești, Brazi, Năvodari, constructorii ar fi asigurat la timp stadii fizice corespunzătoare pentru atacarea lucrărilor de instalații conform graficelor, trustul și-ar fi putut mări producția pe semestrul I cu circa 77 milioane de lei.

Un fenomen pe care majoritatea dărilor de seamă au omis să-l consemneze, dar care rezultă implicit din numeroase critici făcute în cadrul dezbaterilor este acela că **instrumentul organizării științifice a producției și a muncii în construcții are un ritm lent de înnoire și îmbogățire,** neținînd pasul cu procesul de industrializare a tehnologiilor, de perfecționare a bazei tehnico-materiale. Încă nu s-a asigurat, în toate unitățile ministerului, generalizarea ansamblului de module al sistemului integrat de conducere a producției de construcții-montaj, a cărui eficiență este estimată la 8—9% creștere a productivității muncii, 2—6% scurtare a duratei de execuție a lucrărilor, 3—5% reducere a costului acestora. Metodele moderne de programare a execuției rămîn uneori în stadiul unor grafice pe care nimeni nu

le mai urmărește. Proporția extinderii acordului global pe bază de contracte-angajament la nivel de șantier rămîne scăzută, cadrele ce răspund de organizarea proceselor de producție și de asigurarea lor tehnico-materială neparticipînd la această formă de retribuire deosebit de stimulativă.

Condițiile de execuție

ACEASTĂ IMAGINE nu ar fi completă dacă nu am ține seama și de manifestările unui complex de factori externi unităților de execuție, care, departe de a contribui la disciplinarea activității pe șantiere, determină în unele cazuri destrămarea mecanismelor gîndite să garanteze folosirea judicioasă a potențialului uman și tehnic.

Potrivit planului, Trustul de construcții industriale Brașov — unitate fruntașă pe țară în 1977 — urma ca în primele 6 luni să-și majoreze volumul producției cu 25% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Creșterea efectivă a fost însă mai mică. Principala cauză, evidențiată în adunarea generală : **neasigurarea la timp cu documentații —** situație care la 30 iunie afecta încă aproape o cincime din volumul de lucrări programat pe 1978. În cursul semestrului au fost puse în funcțiune 34 din capacitățile cu termen în acest interval, la 10 dintre ele obținîndu-se devansuri cifrate între 30 și 150 de zile, dar alte 4 s-au înscris pe lista restanțelor — datorită faptului că efectele propriilor deficiențe au fost amplificate de **întîrzierile în crearea condițiilor de demarare a lucrărilor, în procurarea de către beneficiari a utilajelor tehnologice,** de **modificarea pe parcursul execuției a unor soluții constructive.** În aceste împrejurări — cînd organizarea gîndită la începutul anului a fost răsturnată de numeroasele situații de excepție intervenite pe parcurs — nu este de mirare că trustul, deși a depășit indicatorii de plan tehnic la prefabricare, la mecanizare, ca și cifra planificată de extindere a acordului global, s-a situat totuși cu productivitatea muncii sub nivelul stabilit.

Exemple similare au fost semnalate și în adunările generale de la alte unități : la 23 de investiții nominalizate în planul pe semestrul I, Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca nu a avut condiții de începere a lucrărilor ; întîrzierea cu 8—9 luni a deschiderii finanțării pentru instalația de săruri de cadmiu de la Făgăraș, pentru amenajări la instalația de alimentare cu apă industrială a Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș a făcut ca investițiile respective să nu fie finalizate la termen.

Creșterea rolului contractelor economice cere ca relațiile între beneficiar, proiectant, constructor, furnizor de utilaj tehnologic și de materiale de construcții în procesul de investiții să fie strict disciplinate, eforturile tuturor acestor factori trebuind să fie coordonate convergent spre obiectivul final — **punerea cît mai grabnică în funcțiune a noilor capacități,** dar cu **asigurarea concomitentă a condițiilor unei activități eficiente a fiecăreia din părțile interesate.** Nici unitățile de construcții, nici cele de prefabricate nu-și pot permite să țină capacități de producție neocupate, în așteptarea proiectelor care nu sosesc la timp. Iar dacă unele documentații întîrzie pentru revizuirea soluțiilor constructive, este de datoria proiectanților să aibă în vedere și modalitățile de accelerare a execuției, în vederea recuperării timpului pierdut. Existența unor importante posibilități în acest sens o sugerează inițiativa constructorilor, care au îmbunătățit proiectele de amenajare a terenului la platformele Zimnicea, Calafat, Giurgiu, Tulcea, eliminînd necesitatea unui volum de transport de pămînt de circa 4 milioane t/km pentru umpluturi și scurtînd la o treime durata lucrărilor de consolidare a solului.

O propunere reiterată în mai multe adunări generale este aceea ca **duratele normate de execuție pe categorii de obiecte** (reconsiderate la nivelul celor mai bune experiențe) **să curgă pentru constructor de la data asigurării tuturor condițiilor exterioare pentru atacarea lucrărilor și să fie avute în vedere la stabilirea termenelor de punere în funcțiune.**

Măsuri de redresare

PLANURILE DE MĂSURI prezentate în adunările generale de către consiliile oamenilor muncii, propunerile făcute în completare de participanți au în vedere, pe lîngă rezolvarea unor situații locale, și acțiuni de interes comun, orientate spre intensificarea ritmului de lucru, recuperarea restanțelor, realizarea integrală a sarcinilor anuale la fiecare poziție din plan și la toate unitățile, pregătirea corespunzătoare a activității din 1979.

Atenția se concentrează îndeosebi spre :

● **folosirea integrală și cu înalt randament a potențialului** — efectiv de muncitori, mașini și utilaje — **în schimburi prelungite ;**

● **îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale** (impulsionîndu-se sprijinul beneficiarilor în procurarea utilajelor tehnologice, aparaturii și materialelor) ;

● **reactualizarea graficelor de execuție,** canalizînd eforturile în principal asupra obiectivelor restante și a celor cu termene de punere în funcțiune în trimestrele III și IV ;

● **montarea cu prioritate a construcțiilor și confecțiilor metalice aflate în stoc pe șantiere ;**

● **intensificarea producției proprii de prefabricate din beton armat și de agregate sortate,** pentru suplinirea cantităților ce depășesc posibilitățile de livrare ale industriei de specialitate ;

● **trecerea la aplicarea proiectelor de organizare pentru lucrul în timpul iernii,** aplicînd soluții care să garanteze **desfășurarea neîntreruptă a producției cu întreaga capacitate și cu consumuri minime de combustibil ;** executarea încă în această lună a fundațiilor la clădiri și estacade, terminarea acoperirii la obiectele cu structurile montate și deschiderea frontului de lucru pentru izolații ;

● contact strîns cu beneficiarii și proiectanții, pentru **întocmirea graficelor de eșalonare a execuției**

lucrărilor noi din 1979, obținerea elementelor necesare **încheierii contractelor de antrepriză și asigurării resurselor.**

O serie de propuneri din adunările generale, depășind posibilitățile de soluționare la nivelul unităților, au fost înaintate ministerului. Ele vizează, de pildă :

● intervenții pentru **accelerarea elaborării documentațiilor aferente lucrărilor din planul pe 1979,** promovîndu-se **soluții economice, cu posibilități maxime de industrializare,** volum redus de muncă necalificată și la meserii deficitare, durată scurtă de execuție, consumuri minime de metal. Menționăm că, după cum rezultă din datele centralizate la Ministerul Construcțiilor Industriale, gradul de acoperire cu documentații a planului pe anul viitor va atinge, la 30 septembrie, minimum 75%, iar la 31 decembrie — 95% ;

● **evitarea încărcării planului cu lucrări mici și dispersate,** pe care beneficiarii pot să le execute prin forțe proprii ;

● stabilirea pe unități a sarcinilor pe anul viitor privind productivitatea muncii ținînd seama de **structura lucrărilor** ce dețin ponderea principală în plan ;

● **acoperirea cu repartiții** a necesarului de materiale, elemente și utilaje de construcții, într-o **eșalonare corelată cu dinamica planului ;**

● insistențe pe lîngă ministerele furnizoare de materiale de construcții, pentru **creșterea ponderii livrărilor în unități de încărcătură,** prin pachetizare, paletizare, containerizare ;

● dezvoltarea **fabricației de scule și dispozitive moderne,** care să asigure o productivitate înaltă.

Aceste probleme au fost repartizate, în cadrul ministerului, pe direcții și compartimente însărcinate cu urmărirea rezolvării lor. De asemenea, în biroul executiv al Comitetului Uniunii sindicatelor din industria construcțiilor au fost analizate desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii și o sinteză a propunerilor făcute, desprinzîndu-se **acțiunile organizatorice și educative ce trebuie întreprinse de către sindicate** pentru mobilizarea colectivelor unităților la lichidarea rămînerilor în urmă, îndeplinirea integrală a planului și a angajamentelor.

Situația deosebită în care se află unele unități ale Ministerului Construcțiilor Industriale, sub raportul realizărilor valorice și al punerilor în funcțiune, impune **măsuri speciale, întărirea disciplinei și răspunderii** la toate nivelele de conducere, de la lot pînă la trust, intensificarea sprijinului dat pe teren de către aparatul ministerului, **o colaborare activă din partea beneficiarilor,** astfel ca la viitoarele adunări generale, oamenii muncii să poată raporta rezultate pozitive și demararea cu toate forțele în al patrulea an al cincinalului.

Adrian RUSU

O orientare sigură în lumea bunurilor de consum
calea către :
- **partenerii comerciali și alte contacte de afaceri**
- **cererea și oferta pe plan mondial**
- **dezvoltarea comerțului exterior**

Această perfectă orientare comercială vă este oferită prin :

TÎRGUL INTERNAȚIONAL

DE BUNURI DE CONSUM BRNO (Cehoslovacia)

20—27 aprilie 1979

Data limită de înscriere : 30 noiembrie 1978
Informații suplimentare puteți obține la :
BVV — Tîrguri și Expoziții BRNO, Výstaviště 1, 602 00 Brno, Cehoslovacia, Tel. 314 ; Telex 062294 și 062295 ; adresa telegrafică Fairbrno.
Ambasada R.S.C., Secția Comercială — str. Oțetari nr. 3, sector 2, București

PUBLICOM

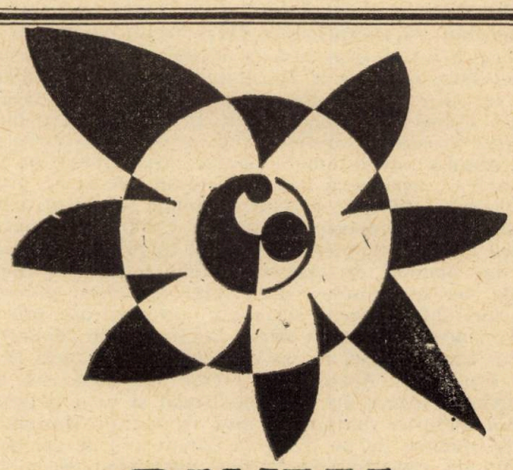

SALIMA 79

Fructele pămîntului
Fructele muncii omului
Fructele geniului tehnic
în serviciul oamenilor muncii în scopul ridicării nivelului lor de trai
SALIMA 79
al 6-lea SALON INTERNAȚIONAL DE ALIMENTAȚIE BRNO — Cehoslovacia
21—28 februarie 1979
Termen de înscriere :
30 septembrie 1978

BVV

Informații suplimentare la :
BVV — Tîrguri și Expoziții BRNO, Výstaviště 1, 602 000 Brno, Cehoslovacia
Télefon : 314 Telex : 062294, 062295
Telegr. FAIRBRNO

PUBLICOM

2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat şi independent

ECONOMIA SOCIETĂŢII DACE ÎN VREMEA LUI BUREBISTA

ÎN PRIMA JUMĂTATE a secolului I î.e.n. se încheagă, pentru a dăinui vreme de patru decenii, un stat al dacilor, în frunte cu regele Burebista. Acest eveniment a avut semnificaţia trecerii hotărîte a societăţii dace pe o treaptă superioară, cea a organizării statale. Hotarele acestui stat erau întinse, ajungînd la apus pînă dincolo de Tisa, la Morava şi Dunărea de mijloc, la miază-noapte pînă în Carpaţii Păduroşi, iar la răsărit pînă la gurile Nistrului şi ale Bugului, cuprinzînd, aşijderea, pămînturile aşezate de o parte şi de alta a Dunării de jos, pînă la Marea Neagră. Bineînţeles, nu trebuie să ne închipuim că pe tot acest cuprins de pămînturi ar fi dăinuit o organizare administrativă statornică şi centralizată. Dimpotrivă, locurile de la hotarele mai depărtate erau mai puţin populate. Asemenea state primitive, de fapt simple confederaţii tribale, dăinuiau pe atunci pretutindeni în afara hotarelor Imperiului roman, atît în Europa, cît şi, mai ales, în Asia.

Explicaţia rapidei închegări a unui stat întins şi puternic al dacilor şi geţilor de pretutindeni în jurul nucleului din Munţii Orăştiei, sub Burebista, rezidă în saltul economic spectaculos înregistrat la începutul secolului I î.e.n. în acele locuri, unde, datorită prezenţei unor zăcăminte de metal feros deosebit de bogate, noua metalurgie, de tipul pe care arheologii îl numesc La Tène, a putut deveni o constantă caracteristică a îndeletnicirilor meşteşugăreşti. Ce-i drept, asemenea economie metalurgică fusese introdusă pe meleagurile noastre cu un veac mai devreme, în Bihor şi Maramureş, odată cu popularea acelor locuri de către triburi din seminţia celţilor, dar dacii de acolo fuseseră supuşi năvălitorilor celţi. În schimb, dacii din Apuseni şi Munţii Orăştiei, asimilînd timp de un secol întreg noile procedee, absolut revoluţionare pentru acea vreme, de prelucrare a metalelor, depăşiseră net, după anul 100 î.e.n., prin bogăţia şi puterea lor militară, nivelul economic scăzut al triburilor înconjurătoare. Cît priveşte geţii din Cîmpia munteană, aceştia se aflau încă, economiceşte vorbind, în prima vîrstă a fierului, care, din punctul de vedere al tehnologiei meşteşugăreşti şi agricole, nu se deosebea prea mult de epoca precedentă. Ca atare, nici diferenţierea socială nu înregistrase progrese prea vădite în acele locuri. În sfîrşit, aşezările din Moldova de sud, cu totul sărăcăcioase, nu se deosebeau prea mult de cele din epoca bronzului. Aşadar, în vreme ce dacii din sud-vestul Transilvaniei aveau un trai îmbelşugat şi erau puternici şi supuseseră triburile dimprejur, pînă în Munţii Maramureşului şi hotarele romane de pe Dunărea bănăţeană, pe căi paşnice, căpeteniile de dincoace de Carpaţi continuau să se războiască între ele pentru pradă măruntă, trebuind la un moment dat să se recunoască supuşii bogatului rege de peste munte. Acest moment, potrivit rînduielilor nescrise ale orînduirii gentilice, nu putea fi creat decît de un pericol extern, care ar fi ameninţat întreaga obşte etnică a daco-geţilor. Într-adevăr, asemenea împrejurări făcuseră şi în alte dăţi ca numerosul neam al dacilor să se unească, pentru o vreme, sub sceptrul unui singur rege, căruia îi erau datori cu toţii ascultare fără crîcnire, atîta vreme cît dăinuia primejdia.

Bineînţeles, momentul cu pricina dădea posibilitate căpeteniei militare supreme să-şi întemeieze o supremaţie necontestată, pe care, dacă se dovedea îndeajuns de priceput, putea s-o prelungească şi dincolo de evenimentul care o prilejuise. Or, tocmai asemenea lucru s-a petrecut şi în vremea lui Burebista De data aceasta, primejdia din afară nu s-a dovedit destul de puternică pentru a îndemna dintr-o dată pe toţi dacii să-l recunoască drept conducător. În schimb, Burebista urma la tron unei căpetenii ce izbutise deja să-şi alcătuiască hotare peste cei mai mulţi dintre daci. Astfel, în anul 82 î.e.n. tatăl lui Burebista domnea la Sargedava (Costeşti), în Munţii Orăştiei, peste toate neamurile dace din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş. Ba, mai mult, regele de la Sargedava era încă de pe atunci socotit arbitrul, protectorul şi sfătuitorul geţilor din Cîmpia munteană, de vreme ce, pentru a lămuri unele pricini avute cu aceştia, grecii de la Dionysopolis (Balcic) îi trimiteau atunci în solie pe un anume Akornion. Aşadar, Burebista moştenea un stat primitiv, de tip tribal, închegat ca o confederaţie benevolă a daco-geţilor de pretutindeni, mai puţin cei dintre Carpaţii Răsăriteni şi Nistru. Rămînea acum numai să se ivească prilejul ca această uniune de triburi să se transforme într-un stat propriu-zis, chiar dacă un asemenea stat, în condiţiile de atunci, nu putea dura prea mult.

Prilejul de care vorbeam apăru două decenii mai tîrziu, cînd dacii de la izvoarele Tisei făcură apel la Burebista, pentru a-i mîntui de triburile celtice din Boemia, care, coborînd pe Dunăre, se îndreptau spre răsărit. Burebista atacă astfel chiar matca celţilor din Europa centrală, care în anul 59 î.e.n. plecară spre apus, în Gallia (Franţa), unde Caesar îi nimici un an mai tîrziu. Tot atunci, celţii taurisci se stabiliră în Noricum (Austria), părăsind vetrele lor de pe Tisa mijlocie, care intră în stăpînirea lui Burebista. În acelaşi timp, Burebista îşi consolida stăpînirea în Oltenia şi Cîmpia munteană, cu atît mai lesne cu cît, de data aceasta, se contura o primejdie reală pentru daco-geţii de pretutindeni.

Astfel, încă în anul 74 î.e.n., generalul roman Caius Scribonius Curio atinsese Dunărea în părţile muntoase ale Banatului, dar codrii cei întunecoşi îl făcură să se întoarcă fără a trece pe celălalt mal. Doi ani mai tîrziu, în 72, Marcus Terentius Varro Lucullus silea la rîndul său pe grecii din oraşele Pontului Euxin să se alieze cu Roma şi să accepte protecţia guvernatorului Macedoniei. Acesta, care era atunci Caius Antonius Hybrida, iernă chiar în anul 62 î.e.n. cu oştile sale în Dobrogea, dar în anul următor a fost izgonit de acolo de greci. Anul 50 î.e.n. a fost cel în care Burebista, socotindu-se acum îndeajuns de puternic făcu pasul hotărîtor pentru a transforma statul său de tip tribal într-un stat sclavagist elenistic.

În anii 50—48 î.e.n., regele dacilor, după ce a străbătut cu oştile sale Cîmpia munteană, Moldova de miază-zi şi părţile din nordul Dunării de jos, primind supunerea căpeteniilor locale şi ostateci, odată cu oameni înarmaţi care să-l ajute, a supus rînd pe rînd bogatele şi înfloritoarele oraşe greceşti Olbia, la gurile Bugului, Tyras, la cele ale Nistrului, apoi a coborît prin Dobrogea de- alungul litoralului, unde ocupă Histria, Tomis, Callatis, Odessos (Varna), Meesembria (Nesebar) şi Apollonia (Sozopol), cruţînd numai Dionysopolis (Balcic), de unde a luat cu sine, ca sfetnic, pe vechiul său prieten Akornion. În anul 49 î.e.n., Caesar, care pînă atunci condusese oştile romane din Gallia, a trecut Rubiconul, riuleţul ce separa Gallia Cisalpină de Italia propriu-zisă, cu gîndul să ocupe Roma. Senatul, chemînd pe Pompeius în ajutor, Imperiul a căzut pradă războiului civil. Folosind şi acest prilej, Burebista a trimis pe Akornion la Pompeius, făgăduindu-i sprijinul său. În anul 48 î.e.n. însă, Pompeius înfrînt în Macedonia de către Caesar, s-a refugiat în Egipt, unde a fost asasinat la porunca lui Ptolemaios al XIV-lea şi a Cleopatrei. În vreme ce Caesar devenea astfel stăpînul Romei, Burebista îşi consolida şi organiza regatul, vast conglomerat de triburi şi neamuri, în care predominau daco-geţii, prezenţi pretutindeni. În anul 44 î.e.n. Caesar a fost însă asasinat în Senat, în vreme ce Burebista a căzut şi el jertfă ambiţiilor unor căpetenii locale ce-l înlăturară pe căi violente, la îndemnul marelui preot Deceneu. Statul dac se împărţi pe dată în patru, apoi în cinci uniuni de triburi, care puteau fi reunificate în faţa primejdiei romane, abia peste un veac şi jumătate, sub Decebal.

Pe vremea lui Burebista celula economică primară era, de două veacuri deja, familia mică, aproape peste tot. Cu toate acestea, familia mare, patriarhală, păstra încă destule drepturi patrimoniale. Astfel, casa şi obiectele casnice, armele şi podoabele erau stăpînite de soţi şi descendenţi, dar uneltele agricole şi vitele, ca şi grînele, erau de drept proprietatea capului familiei, care se bucura în continuare de o autoritate deosebită. Cît priveşte pămîntul, cultivat sau nu, acesta era socotit a aparţine căpeteniei obştii săteşti. Obştile erau cîrmuite de unul sau doi bătrîni, aceştia alcătuind periodic un fel de sfat, care trimitea un reprezentant la fruntaşul militar al tribului întreg, alcătuit din mai multe obşti săteşti, în aşezarea sa întărită. Toţi

oamenii se socoteau liberi, sclavii, dobîndiți prin expediții militare, fiind o excepție chiar și în casele regilor.

Îndeletnicirea productivă de căpetenie era cultivarea pămîntului, dăinuind însă mai departe, ca în epoca bronzului și prima vîrstă a fierului, specializarea tribală, unii daci fiind agricultori, alții păstori sau meșteșugari. Bineînțeles, triburile a căror ocupație predilectă era extragerea și prelucrarea metalelor, erau și cele mai bogate și puternice, pe cînd cele de agricultori plăteau îndeobște tribut. Uniunile tribale alcătuite pe osia negoțului cu metale și obiecte meșteșugărești păstrau de aceea oarecare autonomie, în Transilvania mai cu seamă ; autonomie tributară însă, după închegarea statului sub Burebista, în vreme ce obștile de păstori sălășluiau netulburate mai peste tot. Practic însă, toți se îndeletniceau într-o măsură mai redusă sau mai extinsă cu agricultura, acum că răspîndirea uneltelor din fier în toată Dacia îngăduia aceasta.

Locuințele, patrulatere ori, mai ales, rotunde, erau îndeobște așezate pe o temelie de piatră de rîu, fasonată sau brută, după posibilitățile gospodarului, pentru a împiedica putrezirea bîrnelor. Principalul material de construcție era lemnul. La colțuri erau așezate bîrne verticale, iar spațiul dintre ele umplut cu pari bătuți în cuie de fier. Casele aveau una sau două încăperi, iar uneori și un pridvor acoperit, susținut de stîlpi, ori adăpostit sub streașina prelungită în jos. Podeaua era întotdeauna din pămînt bătut, iar pereții din lut spoit în mai multe culori. La casele patrulatere acoperișul era în două ape, iar la cele rotunde, conic, el fiind întocmit din șindrilă ori paie ; la cei bogați era din țigle arse, aduse de la greci și romani, ori fabricate pe loc, după modelul străin. Fierul era folosit în chip obișnuit în construcții, săpăturile scoțînd la iveală nenumărate obiecte metalice în toate așezările dace, precum piroane, scoabe, balamale și ținte înflorate pentru uși. În Muntenia și Moldova se foloseau însă mai mult paiele și lutul, cele mai multe locuințe fiind de fapt colibe și bordeie. Vremurile aspre și nesigure lămuresc de ce casele, cele mai multe neîmprejmuite, nu aveau decît rareori dependințe. Singuri dacii din Munții Orăștiei își îngăduiau să se socotească întotdeauna în siguranță, împrejmuindu-și casele și ținîndu-și rezervele în hambare, fără de grijă, punînd grîul în chiupuri imense, pe jumătate îngropate.

Recoltele se obțineau foarte greu, desțelenitul terenului cerînd o muncă extrem de anevoioasă. Vasele de lut și lemn alcătuiau inventarul cel mai de seamă al gospodăriei dacului. Uneltele de căpetenie erau topoarele mari din fier pentru desțelenire, plugurile de lemn, cu brăzdar de fier, de o formă specifică, nu triunghiulară, ca la celți și romani, ci ca o bară masivă, plată, cu un singur vîrf triunghiular. Se foloseau apoi rîșnițe mari de piatră, rotative, mișcate cu eforturi neînchipuite de către femei, cărora le revenea această sarcină ; pe urmă coase și seceri, obiecte care cereau o prelucrare mai complicată, din care pricină și erau socotite obiecte de preț, fiind păstrate în casa celor mai de vază oameni ai satului, cărora ceilalți le datorau ascultare, ori ca rude, ori ca supuși, ori ca datornici cu ceva. Sapele, săpăligile, greblele și tîrnăcoapele nu lipseau, cele din urmă fiind făcute însă totdeauna din fier.

Se cultiva mai cu seamă meiul, care creștea și sălbatic, și era mai ușor de semănat, chiar pe terenuri rău desțelenite, ori numai încendiate. Din acesta se prepara terciul, hrană specifică tracilor, inclusiv geto-dacilor, care o foloseau la toate mesele. Se cultiva, de asemenea, grîul, de regulă din soiuri inferioare. În Transilvania se cultiva mai ales secara, nelipsind lintea, orzul și orzoaica. Legumele, pe atunci puține și rare, erau îndeobște rezervate celor mai avuți, bobul și mazărea fiind socotite o hrană aleasă și de soi, ba chiar și cu proprietăți miraculoase. Practic, hrana dacilor nu se deosebea prea mult de cea a mai tuturor oamenilor din acea vreme, fie că trăiau în Imperiul roman, fie în afara lui. Vite aveau puțini, iar cai numai cei mai de frunte dintre daci și oștenii lor. Oile însă erau răspîndite în tot ținutul muntos, neducîndu-se lipsă de ele nici la cîmpie. În schimb, gospodăriile în care să nu se fi cultivat viță de vie, chiar în locurile cele mai puțin prielnice, erau rare. Deceneu, instituind un fel de monopol regal asupra vînăritului, a izbutit chiar, în numai cîțiva ani, să oprească importul de vin grecesc și să inițieze un export de vin dacic în părțile Illyriei romane.

Vînatul era o îndeletnicire esențială, mai mult decît oricare alta. Vitele erau însă o avuție de preț, fiind ținute pentru lapte, brînză, unt ș.a. La munte mulți țineau porci, astfel că s-a răspîndit și în Dacia moda italică a tocăturilor și cîrnățăriei. Albinăritul fiind o ocupație larg răspîndită în Dacia, mai ales în părțile de răsărit ale Transilvaniei, mierea și ceara erau exportate pînă în Grecia. Semănatul inului și al cînepei, baterea, uscarea și melițarea, cădeau în sarcina femeilor, care trebuiau veșnic să se îngrijească a țese și a toarce.

Aproape toți bărbații se pricepeau la butnărit, dulgherit și tîmplărie, folosind topoare scurte, dălți, tesle, fierăstraie, rîndele, cuțitoaie și sfredele din fier, fabricîndu-și mese, scaune, lavițe, polițe, lăzi, castroane, linguri, coveți, hîrdaie, butii, războaie de țesut, ba chiar care și căruțe mari, grele, cu roți masive dintr-un singur lemn. Arderea și modelarea lutului, pentru olărit sau pentru producerea țiglelor, țevilor de canalizare și cărămizilor, lucrate mai ales de meșteri străini, era un meșteșug specializat, rezervat unei categorii oarecum privilegiate.

Zăcămintele de sare se exploatau numai la suprafață, ocnele Vîlcii și ale Sibiului fiind atunci cele mai însemnate. Metalurgia bronzului, moștenită din veacurile trecute, mai dăinuia pe alocuri, mai ales în așezările de la șes, precum la palatul de lut de la Popești-Argeș, ori în cea mai mare cetate a Moldovei daco-gete, Poiana-Siret. Acest aliaj fragil nu mai avea însă o întrebuințare economică propriu-zisă, din el confecționîndu-se numai vase rituale, mînere, coliere, agrafe, brățări și inele. Plumbul era folosit numai în armătura zidurilor de piatră ale palatului regal. În schimb fierul, de care dispuneau chiar și cei mai săraci dintre locuitori, era folosit pe o scară largă. Meșterii de la Sarmizegetusa (Grădiștea) aveau un statut aparte, depinzînd în chip direct de rege, pentru care lucrau fierul adus de la Ghelar și Teliuc, și care era dus apoi cu carele în toată Dacia.

În afara uneltelor agricole, de care am mai vorbit, din fier se mai făceau cazane, chei, cercuri pentru gălețile de lemn și butoaie, colțuri și bare de lăzi, cuie, piroane, balamale, clești, nicovale, ciocane, foarfeci, cosoare de vie, ținte, pinteni, crampoane și, mai ales, cuțite, unealtă și armă universală. Armele erau pumnalele curbe, săbiile încovoiate ori drepte, sulițele, vîrfurile și călcîiele de lănci, învelișurile pentru scuturile de lemn și piele fiartă, precum și vîrfurile de săgeți.

Tot omul purtînd atunci podoabe, făurirea obiectelor din metal prețios era un meșteșug larg răspîndit. Cea mai întrebuințată materie primă era argintul, extras din minele ardelene, ori obținut prin topirea monedelor grecești și romane de import. Zăcămintele aurifere din Apuseni erau intens exploatate de sclavii și supușii regelui suprem, care-l depunea în tezaure tainice, ascunse în preajma capitalei. Nimeni altul decît regele nu putea întrebuința ori deține acest metal, din care se strînseseră pînă în vremea lui Decebal, după două sute de ani de monopol regal, 165 500 kg, duse apoi la Roma de către Traian. Fiecare așezare, ba chiar și fiecare gospodărie, își era însă de ajuns sie înseși, neavînd nevoie nici de aur, nici de monedele străine ori locale de argint.

Negoțul era încă îndeobște un simplu troc, chiar dacă se făcea între așezări mai depărtate. Contactele cu străinii au continuat să reprezinte astfel motorul esențial al comerțului dacoget, iar grecii de pe litoralul Mării Negre și al Adriaticii rămaseră mai departe principalii parteneri comerciali ai strămoșilor noștri, stimulînd în chip indirect diferențierea socială în sînul comunităților cu care veneau în contact. Aflăm astfel deja constituită o categorie specială de antreprenori comerciali, băștinași ce cunoșteau limba străinilor și erau în permanente legături cu ei. Ei străbăteau periodic căile de negoț ce duceau de la Marea Neagră la poalele Carpaților, ori de la cotul Dunării, pe Siret la Oituz și de acolo în Transilvania, sau pe văile Buzăului, Ialomiței, Argeșului și Dîmboviței către munte. Calea principală de comerț era însă atunci aceea care pornea de la Sebeș și Orăștie, prin Porțile de Fier, către Banat și Sava, pînă la Aquileia. Alte căi duceau de la Sebeș, însemnat centru religios și comercial al dacilor, la Baia de Fier și Severin, ori pe Olt pînă la Dunăre. În vremea lui Burebista mărfurile cele mai căutate de străini erau cele tradiționale, adică grîne, vite, lînă, piei, lemn, miere, ceară, care erau vîndute îndeosebi grecilor. În schimb, grecii aduceau prețiosul ulei de măsline, apoi vinuri dulci, arme scumpe, ceramică fină, vase din sticlă, țesături subțiri și podoabe. Comerțul italic prin Illyria, adică Banatul iugoslav de azi, Croația și Slovenia, se făcea mai cu seamă prin și în folosul negustătorilor romani, care aduceau în Dacia unelte perfecționate pentru dulgherit și metalurgie ori zidărit.

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 24)

FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ŞI FINANCIARE ÎN CONDUCEREA PLANIFICATĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Pîrghiile economice şi financiare ca instrument de stimulare. Pe măsura dezvoltării societăţii rolul pîrghiilor economice şi financiare creşte mereu, devine tot mai amplu, efectele lor se fac simţite tot mai puternic. Nivelul de trai al oamenilor, beneficiile sau pierderile unităţilor, succesele şi eşecurile în conducerea economică la nivel micro şi macroeconomic sînt, în bună măsură, legate direct sau indirect de pîrghiile economice. În modul lor de utilizare se reflectă caracterul orînduirii social-economice, sistemul de conducere, relaţiile dintre clase, contradicţiile, nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, politica economică şi socială etc. Nu trebuie înţeles prin aceasta că pîrghiile economice sînt doar un rezultat al influenţei altor factori, un element pasiv fără acţiune proprie. La rîndul lor, ele sînt folosite în cadrul fiecărui sistem social-economic în vederea asigurării intereselor de clasă.

În România socialistă politica de retribuire a muncii, de preţuri şi cea financiară, parte integrantă a politicii generale economico-sociale a partidului şi statului nostru, a fost şi este utilizată ca unul din factorii de bază pentru industrializarea socialistă a ţării, dezvoltarea intensivă a agriculturii, intensificarea legăturilor dintre oraş şi sat, lărgirea schimburilor interne şi externe de mărfuri, asigurarea stabilităţii monetare, creşterea permanentă şi sistematică a nivelului de trai al populaţiei.

Cu ajutorul pîrghiilor statul stimulează desfăşurarea acelor fenomene şi procese economice şi sociale care corespund şi conduc la înfăptuirea obiectivelor stabilite şi, în acelaşi timp, descurajează manifestarea altora, care se opun sau care frînează realizarea acestor obiective.

Sistemul de retribuire constituie instrumentul principal cu ajutorul căruia se înfăptuiesc cerinţele legii repartiţiei după muncă. În acelaşi timp sistemul de retribuire este cel mai important mijloc utilizat pentru creşterea continuă, planificată a nivelului de trai.

Cointeresarea materială trebuie privită desigur prin prisma legăturii indisolubile dintre stimularea materială şi răspunderea materială. Din îmbinarea celor două laturi ale cointeresării materiale rezultă că **eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor se face în raport cu îndeplinirea planului valorii producţiei nete, depăşirea acesteia însemnînd realizarea unui fond de retribuire suplimentar, după cum nerealizarea ei duce la diminuarea fondului de retribuire.**

La stabilirea şi eliberarea fondului de retribuire valoarea producţiei nete ce se ia în calcul cuprinde valoarea nou creată aferentă produselor finite, semifabricatelor şi lucrărilor cu caracter industrial care au asigurată desfacerea prin contracte la intern şi export.

Pe lîngă retribuţie oamenii muncii participă la beneficiile obţinute de întreprinderi, cu condiţia îndeplinirii producţiei nete planificate şi a producţiei fizice contractate. Participarea la beneficii se diferenţiază în raport cu retribuţia tarifară, la care se adaugă sporul de vechime şi îndemnizaţia de conducere acolo unde este cazul. Deasemenea, după cum se ştie, în scopul îmbinării intereselor generale ale societăţii cu cele ale fiecărui lucrător retribuirea personalului se diferenţiază după o serie de criterii. Pentru ca elementele sistemului de retribuire să îmbine în mod corespunzător avantajele personale cu cele obţinute de fiecare unitate este necesară înfăptuirea anumitor condiţii printre care menţionăm :

— realizarea unei corelaţii judicioase între recompensa materială şi avantajul material al întreprinderii, precum şi între diminuarea retribuţiei şi pierderea pricinuită unităţii sau economiei prin nerealizarea planului sau a altor obiective ;

— realizarea unui sistem unitar de măsurare, planificare şi urmărire a indicatorilor în raport cu care se acordă retribuţia tarifară cît şi celelalte elemente ale retribuţiei ; o apreciere deformată, nejudicioasă poate să strice echilibrul realizat prin diferenţierea retribuţiilor, să frîneze rolul sistemului de retribuire ca stimulent al producţiei sociale, să genereze inechităţi în repartiţie.

În calitatea sa de instrument de stimulare **sistemul de preţuri este utilizat pentru a orienta adaptarea unor anumite decizii în direcţiile dinainte stabilite, în conformitate cu interesele generale ale societăţii.** Astfel, preţurile contribuie, în principal, la cointeresarea diferitelor unităţi economice în vederea utilizării raţionale a resurselor, introducerii tehnicii noi, extinderii specializării şi cooperării în producţie, ridicării calităţii produselor etc.

Utilizarea în modul cel mai economic şi raţional a resurselor materiale, de muncă şi financiare, înseamnă în mod curent, folosirea celor mai ieftine materii prime, materiale, combustibili, paralel cu reducerea consumurilor de muncă vie şi trecută **pe unitatea de produs** astfel încît prin reducerea costurilor să se obţină beneficii cît mai ridicate. Sînt însă cazuri în care soluţiile cele mai ieftine nu se suprapun cu bilanţul resurselor de care dispune ţara. Din această cauză, cînd interese majore ale economiei o cer, preţurile încurajează folosirea resurselor excedentare, a înlocuitorilor şi deşeurilor şi descurajează consumul celor deficitare.

Pentru introducerea şi utilizarea la maximum a tehnicii noi, cu o înaltă productivitate, preţurile stimulează atît producătorii de tehnică modernă cît şi pe beneficiarii acesteia. Ca regulă generală, progresul tehnic aduce un spor de eficienţă, care promovează ambele interese, şi prin aceasta în primul rînd ale societăţii.

Intensificarea cooperării şi specializării în producţie trebuie să conducă la reducerea sensibilă a cheltuielilor de producţie în unităţile specializate, pe baza unei productivităţi superioare faţă de cele nespecializate ; aceasta determină posibilitatea reducerii periodice a preţurilor pieselor, subansamblelor şi ansamblelor livrate în cadrul cooperării, astfel încît preţurile respective (plus cheltuielile de transport pînă la uzina de asamblare) să revină mai ieftin uzinei respective decît în situaţia în care ar produce singură aceste produse.

Îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor este impulsionată prin diferenţierea preţurilor — acolo unde se pot admite produse de mai multe calităţi — astfel încît producătorii să fie cointeresaţi să lupte pentru o calitate cît mai bună, obţinînd beneficii mai mari la produsele de calitate superioară şi beneficii mai mici sau chiar pierderi la cele de calitate inferioară.

Pe lîngă cele menţionate, preţurile au şi **rolul de a orienta cererea populaţiei în conformitate cu politica de consum** determinată de obiectivul fundamental al întregii activităţi economice şi sociale — creşterea continuă a nivelului de trai — şi de stadiul atins în dezvoltarea forţelor de producţie. Este necesar ca preţurile să oglindească nu numai condiţiile de producţie, ci şi pe cele din sfera circulaţiei, cu deosebire raportul dintre cerere şi ofertă. Planificarea creează condiţiile pentru cunoaşterea acestui raport în faza de elaborare a planului, ceea ce permite reglementarea din timp şi în mod organizat a preţurilor, şi nu ulterior procesului de producţie, la piaţă, stihinic. În ţara noastră, calea principală a realizării echilibrului dintre cerere şi ofertă o constituie mărirea continuă a ofertei prin creşterea rapidă, planificată a acesteia.

Pentru înfăptuirea corespunzătoare a funcţiei preţurilor ca instrument de stimulare este necesară, într-o serie de cazuri, **abaterea preţurilor de la valoare.** Aceste abateri oglindesc acţiunea întregului sistem de legi economice ale socialismului. O politică ştiinţifică şi realistă de preţuri ia în considerare atît

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 35 din 1 septembrie 1978 al Revistei Economice.

necesitatea stabilirii prețurilor la nivelul valorii cît și peste sau sub valoare. Restricția de bază în legătură cu aceste abateri o constituie fundamentarea temeinică a necesității și a mărimii lor, eliminarea subiectivismului și voluntarismului. În același timp, ele trebuie revizuite în funcție de condițiile noi ce se creează în economie, care pot determina dispariția unor astfel de necesități și apariția altora.

Pîrghiile financiare sînt utilizate ca un factor important de impulsionare, dinamizare și cointeresare a unităților economice și extraeconomice precum și a lucrătorilor acestora la utilizarea cu maximum de eficiență a resurselor, ceea ce conduce la eliminarea risipei și la obținerea unor rezultate tot mai bune. Aceasta contribuie la armonizarea intereselor generale ale societății cu cele ale întreprinderilor și ale oamenilor muncii.

Pentru folosirea cît mai judicioasă a pîrghiilor economice și financiare, sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și organelor de conducere colectivă din fiecare unitate în gospodărirea fondurilor și pentru creșterea eficienței economice se elaborează bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii. Acest buget, care se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli la nivel de centrală și minister, se corelează strîns cu prevederile planului național unic, ale bugetului de stat, planului de credite, contribuind la asigurarea corelării dintre sarcinile economice și cele financiare.

Masa și rata beneficiului, exprimă, într-o formă sintetică, atît laturile cantitative ale activității — și în primul rînd volumul și structura producției — cît și cele calitative ; introducerea progresului tehnic, nivelul productivității muncii, al cheltuielilor materiale, al folosirii fondurilor de producție, condițiile de valorificare a mărfurilor pe piața internă și la export etc.

Cointeresarea la care ne-am referit mai sus se înfăptuiește prin destinațiile date beneficiului planificat și celui obținut peste plan. Astfel, în afara părții care constituie vărsăminte la bugetul statului pentru finanțarea nevoilor generale ale societății, beneficiul planificat se repartizează, potrivit hotărîrii recentei plenare a C.C. al P.C.R., prin cote diferențiate pe ramuri și subramuri sau prin normative, pentru constituirea următoarelor fonduri proprii menite să cointereseze atît întreprinderea cît și personalul acesteia : fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, care se constituie anual dintr-o cotă de pînă la 3% în medie pe economie, diferențiată pe ministere și consilii populare județene prin planul național unic.

Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii se acordă integral în condițiile îndeplinirii producției nete planificate și a producției fizice contractate. În cazul nerealizării acestora fondul de participare la beneficii se reduce cu 1% pentru fiecare procent de nerealizare a planului, dar nu cu mai mult de 25%.

Beneficiile realizate peste plan se repartizează de asemenea pentru : fondul propriu de dezvoltare economică; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, vărsăminte la bugetul de stat.

Prelevările din valoarea producției nete sînt destinate formării fondurilor necesare dezvoltării generale a societății și reglării rentabilității cuprinse în prețurile de producție.

Deoarece natura proceselor de producție, înzestrarea cu fonduri a diferitelor ramuri, ca și productivitatea acestora este diferită, cotele de impozit sînt diferențiate pe ministere, centrale și în cazuri justificate și pe întreprinderi, astfel încît să se asigure o repartizare judicioasă a venitului net în funcție de volumul beneficiilor, nivelul rentabilității și necesitățile de autofinanțare.

Acest impozit îmbracă două forme : pe valoarea producției nete, în care situația asigură pe ansamblul industriei o rentabilitate de 14—15%, și pe produse. Repartizarea pe produse a acestui impozit este necesară deoarece prețurile de producție cuprind un venit net foarte diferențiat. Există posibilitatea pentru viitor, ca în urma perfecționării prețurilor de producție, acest impozit să nu mai fie necesar.

Prelevările din valoarea producției nete constituie o cheltuială suportată direct din rezultatele financiare, rentabilitatea întreprinderii determinîndu-se pe baza beneficiului rămas după plata acestora. Menționăm că la valoarea producției nete realizată peste plan se aplică prelevări mai reduse.

Impozitul pe circulația mărfurilor reprezintă, ca și prelevările valoarea producției nete, o parte a venitului net care este destinată să acopere nevoile generale ale societății. Utilizarea acestei pîrghii este determinată de necesitatea înfăptuirii unei anumite politici a prețurilor și, ca urmare, de folosire a două categorii de prețuri — de producție, care exprimă condițiile de fabricație, și de livrare, care exprimă condițiile de circulație a mărfurilor — precum și de necesitatea redistribuirii unei anumite părți a venitului național.

Realizarea volumului planificat al ambelor categorii de impozite depinde de modul în care unitățile înfăptuiesc sarcinile cantitative și calitative ce le revin și în primul rînd producția, structura sortimentală, calitatea producției etc.

În mod deosebit evoluția impozitului pe circulația mărfurilor este influențată de ritmul de creștere și de structura livrărilor de bunuri de consum la fondul pieței.

În cazurile în care nevoile de resurse financiare ale unei întreprinderi în funcțiune pentru finanțarea creșterii mijloacelor circulante, a investițiilor productive, a construcțiilor de locuințe și a celorlalte investiții cu caracter social depășesc fondurile constituite în acest scop, diferența se acoperă prin **creditul bancar. Creditul se acordă în conformitate cu prevederile planului național unic, planului de credite și prevederilor bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților economice** și se restituie din fondurile proprii ce se constituie în perioadele următoare. El se acordă pe bază de contract de credite ce se încheie între bancă și unitățile economice, stipulîndu-se condițiile de obținere, rambursare și de administrare a resurselor împrumutate. Creditul acționează ca pîrghie prin modul în care este acordat și prin mărimea dobînzii. În general se poate vorbi de o politică de creditare prioritară în funcție de importanța unor ramuri, domenii sau sectoare pentru dezvoltarea economico-socială și diferențiată în funcție de situația economico-financiară a diferitelor unități.

Necesitatea rambursării la termen a creditelor, sub penalizarea plății unor dobînzi majorate, ca și a altor penalizări mai drastice, obligă unitățile să ia măsurile necesare pentru utilizarea sumelor primite cu cea mai mare grijă, ca și pentru realizarea integrală și la timp a indicatorilor tehnico-economici proiectați, a realizării mărfurilor, diminuarea stocurilor etc.

Dobînda are menirea să cointereseze unitățile economice în folosirea cît mai rațională atît a mijloacelor proprii cît și a celor împrumutate. Mărimea dobînzii este determinată pe de o parte de volumul creditelor obținute și de durata de utilizare a acestora, iar pe de altă parte de nivelul (rata) dobînzii. În condițiile unui anumit nivel de dobîndă, suma acesteia crește proporțional cu volumul creditului și cu durata de folosire a acestuia, unitățile economice fiind astfel interesate să se gospodărească de așa natură încît, pentru realizarea sarcinilor de plan să folosească în primul rînd resursele proprii, să utilizeze credite cît mai puține și pe perioade cît mai scurte.

O influență mai accentuată asupra sumei dobînzii o are diferențierea acesteia în funcție de felul creditului folosit și în special după cum acesta este planificat sau nu, se găsește în termenul normal de folosire sau l-a depășit etc. Din acest punct de vedere, creșterea sumei dobînzii de plată este o consecință a trecerii creditelor dintr-o categorie, cu o rată a dobînzii mai redusă, într-o altă categorie cu o rată mai ridicată. Astfel, rata dobînzii variază de la 3—5% pentru credite planificate, acordate în condițiile unei activități economice și financiare normale, pînă la 12% în cazul celor neplanificate, nerambursate în termen etc.

Pîrghiile economice și financiare ca instrument de întărire a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor. Întregul personal muncitor și consiliile oamenilor muncii din întreprinderi poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice, a fiecărui sector de activitate, pentru gospodărirea judicioasă și eficientă a bunurilor ce le sînt încredințate spre administrare. Fiecare întreprindere are obligația să-și desfășoare astfel activitatea încît să creeze un volum de venit net care să-i asigure propria-i dezvoltare, să participe cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății și să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și pentru acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.

În directă și strînsă legătură cu funcția lor de instrument de stimulare, **pîrghiile acționează și pentru întărirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor,** deoarece pîrghiile economico-financiare influențează în mod direct nivelul și structura veniturilor și cheltuielilor, constituind un important instrument al organizării autogestiunii economico-financiare în întreprinderi.

Pîrghiile economice și financiare ca

prof. dr. Ștefan ARSENE

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Școala transilvană de gîndire economică și social-politică — animatoare a pregătirii spirituale a Marii Uniri (II)

Împletirea gîndirii economice cu cea socială și politică

O CONSTANTĂ a gîndirii și acțiunii economice și politice a românilor din Transilvania a fost **îmbinarea strînsă a luptei pentru eliberare socială cu cea de eliberare națională.** Populația românească strînsă pe cîmpia Blajului la 1848 cerea desființarea fără răscumpărare a iobăgiei, dar se și deșlara și proclama **„ca națiune de sine stătătoare, și de partea întregitorie a Transilvaniei pe temeiul libertății egale"** [1]). La 1881 Partidul Național Român din Ungaria și Transilvania înscria în programul său acordarea tratamentului egal al românilor cu celelalte naționalități conlocuitoare, egalitate și libertate pentru toate naționalitățile în lumea economică, socială și administrativă. „În chestiunea libertăților publice — se menționa în program — peste tot, precum și a reformelor necesare în administrațiunea publică, și mai ales în situațiunea economică financiară, respectiv în privința sarcinilor publice, devenite nemai suportabile, partida națională va conlucra frățește cu toți aceia care mai vîrtos vor ține cont de interesele și bunăstarea poporului peste tot". Mișcarea muncitorească din Transilvania a dat și ea noi sensuri cuplului eliberare socială-eliberare națională integrîndu-l în țelurile luptei pentru socialism, pentru eradicarea exploatării sociale și a celei naționale, pentru crearea cadrului propice de afirmare deplină a personalității umane.

În cadrul ideologiei economice și politice a românilor, în ce a avut ea mai bun, **n-a existat loc pentru vreo tendință de privilegiere a populației majoritare ca să le exploateze și asuprească pe cele minoritare.** Omniprezentă este ideea egalității tuturor naționalităților. Așa cum sublinia acad. Șt. Pascu într-o lucrare fundamentală despre istoria Transilvaniei, libertatea socială și independența națională au fost cele două faruri care i-au indicat (poporului român — n.n.) calea de urmat. Se adaugă acestor năzuințe patriotice și o altă caracteristică a istoriei poporului român, dorința de bună conviețuire cu celelalte populații, cu celelalte naționalități conlocuitoare. Chiar și în momentele de maximă tensiune, în timpul evenimentelor revoluționare, **respectarea drepturilor și a egalității celorlalte naționalități era proclamată drept principiu etic și politic călăuzitor.** Acest înalt principiu a fost înțeles de masele populare și de unii reprezentanți cu concepții înaintate din rîndul naționalităților conlocuitoare, pe baza lui realizîndu-se colaborarea și buna înțelegere, recunoscîndu-i-se poporului român, din partea acestora, dreptul de egală îndreptățire, la emancipare socială și la unire națională [2]). Concomitent cu Eftimie Murgu și Simion Bărnuțiu, cu Gheorghe Barit și Ion Roman, cu Partenie Cosma și Bartolomeu Baiulescu ș.a. care au luptat cu arme specifice pentru „egală îndreptățire a nației române", drepturile poporului român au fost recunoscute și de personalități cu vederi progresiste ale naționalităților conlocuitoare ca Iosif Marlin, Ștephan Ludwig Roth, Johan Hintz, Lazslo Kövary, Carl Wolff [3]) și mulți alții. În scrierile progresiste economice și social-politice întîlnim reflectată necesitatea și realitatea conlucrării forțelor de bază ale societății în crearea bunurilor materiale, a avuției materiale și spirituale, a luptei lor comune împotriva forțelor retrograde și opresoare. Aceasta a determinat conținutul principal al teoriilor economice și social-politice din Transilvania în epoca modernă.

Gîndirea economică și social-politică din Transilvania în sens larg s-a dezvoltat, în epoca modernă, în consens general cu cea de pe plan mondial și totuși **pe o linie specifică.** În cadrul acestei gîndiri au existat confluențe și influențe reciproce cu cea din țările vecine, ea încadrîndu-se, într-un mod aparte, în circuitul general de idei. Purtătorii ideilor înaintate, de diferite naționalități, au conlucrat între ei, iar gînditori români din Transilvania au avut intense schimburi de idei cu cei din Țara Românească și Moldova. Schimburi de idei au avut loc în mod frecvent, de exemplu, între G. Barițiu și P. S. Aurelian și publicațiile îndrumate de ei („Gazeta Transilvaniei" și „Economia Națională") pe probleme ale protecționismului și liberalis-

FIȘE

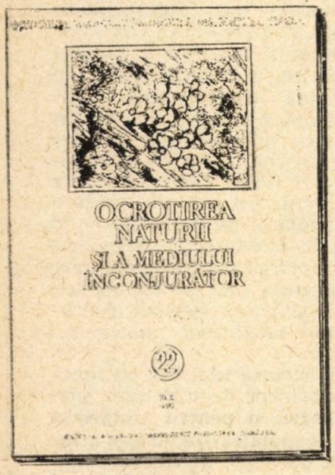

Numărul 1/1978 al revistei bianuale Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător, *editată de Academia Republicii Socialiste România, este consacrat împlinirii a 50 de ani de la crearea mișcării de ocrotire a naturii în România. În aprilie 1928 a avut loc primul Congres al naturaliștilor din România, ținut la Cluj, cînd s-a hotărît constituirea Comisiei pentru ocrotirea monumentelor naturii. Revista conține studii referitoare la precursorii luptei pentru ocrotirea naturii și la activitatea lor, precum și la succesele obținute în acest domeniu îndeosebi din momentul în care, prin grija partidului și statului, protecția naturii a devenit o problemă de stat. Legea pentru protecția mediului înconjurător, Legea apelor, Legea privind programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, Legea privind Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier pentru perioada 1976 — 2010, Legea privind sistematizarea teritorială și localităților urbane și rurale, toate acestea alcătuiesc — se arată în revistă — un cadru juridic de mare complexitate, al cărui conținut îl constituie măsuri și programe organizatorice, economice și științifice clare, precise, elaborate pentru o lungă perioadă de timp.*

Calitatea deciziei

V. Remennikov deosebește —în articolul K voprosu o trebovaniiah k upravlenceskim reșeniiam *(În problema cerințelor față de deciziile de conducere), apărut în nr. 6/1978 al revistei* EKONOMICESKIE NAUKI *— două trepte interdependente în procesul integral de luare a deciziei : elaborarea teoretică și realizarea practică. Primei trepte i s-ar potrivi mai mult noțiunea de calitate, în timp ce celei de-a doua — cea de eficiență. Calitatea deciziei — consideră V. R. — poate și trebuie să fie asigurată încă din stadiul luării ei și ea poate fi apreciată independent de rezultat, utilizînd în acest scop o serie de criterii de ordin teoretic. Acestea ar fi : 1) fundamentarea științifică (concordanța cu legile de funcționare și dezvoltare ale sistemului asupra căruia se exercită conducerea) ; 2) caracterul necontradictoriu (concordanța dintre scopuri și mijloace) ; 3) oportunitatea (alegerea potrivită a momentului luării deciziei) ; 4) flexibilitatea (decizia să lase suficientă posibilitate de opțiune pentru alte decizii).*

Este protecționismul inevitabil ?

Întrebarea și-o pune Emile Karailiev într-un articol republicat de revista PROBLEMES ÉCONOMIQUES *din 26 iulie a.c. (apărut anterior în „Économie et Finances agricoles"). Se știe că, în perioada postbelică, țările capitaliste industrializate au reușit, prin negocieri îndelungate și dificile, îndeosebi în cadrul G.A.T.T., să-și reducă treptat barierele ce le protejau împotriva importurilor din alte țări. În ciocnirea de interese și dezbaterea ce se desfășoară în prezent cu ocazia diferitelor tratative pentru reducerea barierelor vamale s-ar fi forjat o formulă nouă, anume „liberalismul organizat". Pentru S.U.A., promotoare în perioada postbelică a liberalismului în relațiile comerciale internaționale, devine tot mai dificil să se mențină astăzi, în fața concurenței vest-europene și japoneze, pe aceste poziții. Dar și țările vest-europene ar fi devenit vulnerabile, ceea ce l-a determinat pe profesorul de la Cambridge Nicholas Kaldor*

mului economic, ale industrializării şi dezvoltării pieţii interne, ale modernizării agriculturii şi creşterii randamentului producţiei agricole, ale intensificării schimburilor economice între Transilvania, Moldova şi Muntenia, ale migraţiei braţelor de muncă şi ale creării de locuri de muncă pentru populaţia excedentară etc.

Dar situaţia mai aparte pe care au avut-o românii în Transilvania – de popor băştinaş, cu veche tradiţie şi net majoritar, şi totuşi declarat prin „Unio trium nationum" şi „Codul lui Werböczy" în afara societăţii oficiale, de popor al cărui pămînt i-a fost luat şi concentrat în principal în mîinile grofilor, de popor căruia multă vreme nu i s-a dat acces pe linie oficială la industrii, de popor ale cărui interese economice, sociale, politice şi naţionale gravitau spre celelalte state româneşti etc. – a condiţionat şi o gîndire românească economică şi social-politică cultivată de o adevărată şcoală.

Elementele ei de **originalitate** au fost legate de tratarea conjugată a problemelor economice cu cele naţionale şi sociale, de crearea unor idei proprii cu privire la modul de soluţionare a problemei agrare şi de promovare a industrializării, de abordare specifică – ţinînd seama de situaţia particulară a Transilvaniei în perioada dualismului austro-ungar – a politicilor economice liberaliste sau protecţioniste, ca şi de formularea unor idei deosebite cu privire la constituirea complexului economiei naţionale româneşti.

Preocupat de punerea în valoare a bogatei tradiţii de gîndire economică de pe întreg teritoriul ţării noastre acad. G. Zane s-a aplecat cu competenţă şi conştiinciozitate şi asupra gîndirii economice din Transilvania. Studii aprofundate l-au condus la concluzia existenţei unei şcoli economice româneşti în Transilvania pe care o socoteşte ca o continuare firească a „Şcolii ardelene" şi o plasează **între anii revoluţiei de la 1848 şi marea unire de la 1918.** „Ceea ce numim şcoală economică ardeleană, scria G. Zane, s-a constituit şi s-a definitivat în perioada 1848–1918, adică în epoca cînd un vechi regim social era răsturnat şi altul nou se crea ; ceea ce premerge poate fi considerat într-un sens larg, perioada antemergătoare, opera precursorilor". Încercînd să precizeze sensurile şi contururile amintitei şcoli, acelaşi valoros om de ştiinţă român scria : „Cercetarea critică a unui vast material mi-a dat convingerea că o însemnată parte a culturii economice româneşti din Transilvania reprezintă o adevărată şcoală de gîndire economică, care poate fi situată alături de marile şcoli consacrate ale culturii româneşti ardelene şi că această şcoală a fost de la începutul şi pînă la sfîrşitul ei o parte integrantă a gîndirii economice româneşti, care a susţinut în cadrul epocii sale lupta poporului român pentru emanciparea lui socială şi naţională, economică şi politică". [4])

Nu ne îndoim că a existat în Transilvania o şcoală economică ; dar chiar din cele spuse de G. Zane rezultă că ea nu a fost numai economică. După opinia noastră, şcoala românească transilvăneană n-a fost numai economică, ci – **prin natura lucrurilor dictată de situaţia românilor asupriţi naţional şi social în propria ţară – aceasta a avut şi un caracter social-politic.** Dacă analizăm atent opera şi activitatea promotorilor şi animatorilor ei – G. Bariţiu, S. Bărnuţiu, A. Iancu, E. Murgu, B. Baiulescu, Visarion Roman, Partenie Cosma, Ştefan Pop, Dimitrie Comşa, Eugen şi Aurel Brote, Ioan Roman, Nicolae Cristea, Gheorghe Ungureanu, Aurel Cristea ş.a. – vom vedea că toţi au fost buni cunoscători ai problemelor economice. Dar ei au fost interesaţi în studierea lor nu pentru simpla descoperire a căilor de îmbogăţire a unei clase, **ci pentru susţinerea luptei sociale şi politice a românilor ;** ei înşişi au fost vajnici luptători pe tărîm social şi politic, pentru eliberare şi unitate naţională. În întreaga lor operă economicul, socialul şi politicul se împletesc atît de strîns încît numai printr-o forţare a lucrurilor se pot opera disocieri. [5])

prof. dr. Ivanciu Nicolae VĂLEANU

1) Vezi Protocolul Adunării Naţionale de la Blaj a românilor transilvăneni, 1848, 15—17 mai, Blaj, în Culegere de texte pentru istoria României, vol. I, Ed. Didactică şi Pedagogică, Buc., 1977.

2) Ştefan Pascu, Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia, 1918, Cluj-Napoca, 1968, p. 6.

3) Vezi Iosif Marlin, Ausgewählte Schiften, Bucureşti, 1958 ; Stephan Ludwig Roth, op. cit. ; Johann Andreas Hintz, Die romänische Ausstellung in Hermannstadt vom 27, August bis 6, September 1881, Braşov. Romer und Kramner, 1882 ; Lazslo Kövary, Erdély történelme (Istoria Transilvaniei) vol. IV, Pest. 1863 ; Carl Wolff, Navigaţiunea pe Olt şi importanţa ei pentru România, Bucureşti, I.V. Socecu, 1893.

4) Gheorghe Zane, Unirea şi gîndirea economică românească din Transilvania, în Viaţa economică nr. 29/1968.

5) Vezi Din gîndirea economică progresistă românească, sub îndrumarea şi coordonarea conf. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu, Ed. ştiinţifică, Buc. 1968.

să afirme că liberalismul în comerţul internaţional se bazează de fapt pe legea celui mai tare. Autorul este însă de părere că practicile protecţioniste încurajează recesiunea, în timp ce un regim de „liberalism organizat" ar stimula diferitele ţări să-şi adapteze structurile lor interne pentru a-şi menţine competitivitatea pe piaţa mondială.

H. C. Wallich despre dificultăţile previziunii evoluţiei cursurilor valutare

În articolul What makes Exchange Rates move *(Ce determină variaţia cursurilor de schimb), apărut în revista ECONOMIC IMPACT nr. 2/1978, Henry C. Wallich evidenţiază, printre altele, dificultăţile previziunii mişcării cursurilor valutare. Sub aspect teoretic, consideră el, un ghid în evaluarea viitoarelor cursuri de schimb ar fi paritatea puterii de cumpărare. Conform acestui principiu s-ar putea aştepta ca raporturile de schimb să se modifice proporţional cu diferenţa dintre ratele inflaţiei. Lucrurile însă nu se petrec de departe în acest fel. Dacă, de pildă, inflaţia în R.F.G. este de patru la sută şi în S.U.A. de şase la sută, marca vestgermană ar urma să fie reevaluată cu două procente deasupra dolarului. În realitate s-a văzut marca vestgermană fluctuînd pînă la 15 la sută deasupra dolarului în decurs de un an. Autorul respinge în acelaşi fel rata dobînzii, balanţa de plăţi ş.a. ca mijloace sigure de previziune a evoluţiei raporturilor de schimb. H.C.W. trage următoarele concluzii din această neputinţă a guvernelor de a menţine un anumit curs valutar împotriva forţelor pieţei : a) piaţa „cunoaşte" dacă nu cursul „just", cel puţin pe cel „nejust" ; b) se poate anticipa că dacă şi cînd ţările occidentale îşi vor redobîndi stabilitatea lor economică internă, atunci şi eforturile în direcţia unei stabilităţi externe vor putea fi încununate de succes.*

I

Preţul vieţii

I

Alfred Sauvy îşi intitulează o carte recentă a sa Coût et valeur de la vie humaine *(Costul şi valoarea vieţii umane), Herman, Paris, 210. După ce a constituit obiectul cercetărilor filozofice, generalizarea economiei de piaţă, spune A.S., a făcut din viaţă un bun al cărui cost poate fi evaluat în mod ştiinţific : reducerea prevederilor bugetare pentru sănătate măreşte numărul deceselor ; perfecţionarea normelor de securitate într-o industrie micşorează accidentele de muncă ; un calcul simplu permite stabilirea valorii sociale atribuite vieţii umane, în funcţie de împrejurări, clase sociale sau regim politic. În general, se subliniază în lucrare, în ţările capitaliste, nu se contestă principiul că viaţa omenească n-are preţ, dar cînd o viaţă de om e pusă în balanţă cu valori financiare sau alte bunuri materiale, principiul se ocoleşte. Economia, sănătăţii, dominată de cuantificări logice, arată că toate perspectivele sînt deschise, sub singura condiţie a refuzului stagnării. Progresul tehnic impune constanta reconsiderare a respectului datorat vieţii.*

FIŞE

Discrepanţe

Revista ÉCONOMIE ET STATISTIQUE, *nr. 98 din martie 1978, publică un studiu efectuat în cadrul C.R.E.P. (Centre de recherche économique sur l'épargne), de către André Masson şi Dominique Strauss-Kahn, referitor la inegalitatea dintre averi şi adîncirea ei în societatea capitalistă postbelică, intitulat* Croissance et inégalité des fortunes de 1949 à 1975 *(Creşterea şi inegalitatea averilor între 1949 şi 1975). Studiul constată creşterea inegalităţilor în ceea ce priveşte patrimoniul deţinut de grupe industriale şi financiare şi mici producători de mărfuri. Creşterea globală a inegalităţilor este tratată de către A.M. şi D.S.K. atît sub aspectul diferenţelor dintre tineri şi vîrstnici, cît şi sub acela al deosebirilor dintre diferite grupe sociale de patroni.*

FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ŞI FINANCIARE

(Urmare din pag. 21)

instrument de repartizare şi de redistribuire a venitului naţional. Venitul naţional se repartizează participanţilor direcţi la producerea lui (lucrători din sfera productivă, întreprinderi de stat şi cooperatiste şi stat), **în cea mai mare parte cu ajutorul pîrghiilor economice şi financiare** (retribuire, beneficii, impozitul pe circulaţia mărfurilor şi alte forme de venit).

Dezvoltarea planificată economico-socială impune ca o parte a veniturilor realizate în urma repartiţiei primare a venitului naţional să fie redistribuită. Venitul net obţinut într-o anumită ramură — ca urmare a abaterii preţurilor de la valoare şi a altor cauze — poate fi mai mare sau mai mic decît cel creat de ramura respectivă. În acelaşi timp dezvoltarea diferitelor ramuri poate necesita un venit net mai mare sau mai mic decît cel obţinut de ea. Dacă adăugăm la aceasta şi necesitatea asigurării funcţionării şi dezvoltării activităţii din sfera neproductivă, rezultă necesitatea atragerii planificate a unei părţi importante din venitul naţional ce se creează la fondurile centralizate ale statului şi repartizarea lui în conformitate cu interesele societăţii. Această redistribuire a venitului naţional se înfăptuieşte, în bună măsură, tot cu ajutorul pîrghiilor economice. Distribuirea primară şi redistribuirea venitului naţional exprimă în modul cel mai elocvent şi sintetic îmbinarea planului cu acţiunea pîrghiilor economice, ambele subordonate obiectivelor strategice stabilite de societate.

3. Perfecţionarea continuă a modului de utilizare a pîrghiilor economice şi financiare

CONCEPŢIA materialist dialectică a partidului nostru potrivit căreia fiecărui stadiu de dezvoltare îi corespund anumite forme de organizare şi conducere îşi găseşte pe deplin aplicarea şi în domeniul utilizării pîrghiilor economice şi financiare. Mecanismul de utilizare a pîrghiilor trebuie mereu adaptat şi perfecţionat, astfel încît el să corespundă permanent necesităţilor şi posibilităţilor economiei naţionale, la rîndul lor într-un continuu dinamism. În acest proces se reflectă pe de o parte ridicarea nivelului de cunoştinţe în domeniul folosirii pîrghiilor economice şi financiare tot mai aproape de o concepţie şi de metode ştiinţifice şi pe de altă parte cerinţele diferitelor etape pe care le străbatem către o economie modernă.

Procesul de creştere a gradului de complexitate a organismului economico-social, necesitatea amplificării factorului conştient în societate şi a gospodăririi cu tot mai înaltă eficienţă a avuţiei naţionale fac necesare în continuare noi perfecţionări ale utilizării pîrghiilor economice şi financiare. **Factorul determinant al acestor perfecţionări îl constituie creşterea productivităţii muncii sociale,** care, pe de o parte, impune găsirea unor noi soluţii privind acţiunea pîrghiilor, iar, pe de altă parte, creează condiţiile necesare în acest scop.

Condiţia fundamentală a perfecţionării şi pe mai departe a sistemului de preţuri o constituie reducerea costurilor pe calea reducerii cheltuielilor materiale, a creşterii productivităţii muncii şi a utilizării la maximum a fondurilor cu care sînt înzestrate diferitele unităţi.

Cu toate că preţurile constituie un sistem unitar şi coordonat, perfecţionarea lor va ţine seama şi pe viitor de necesitatea tratării diferitelor categorii de preţuri în mod aparte, potrivit particularităţilor fiecăreia, avînd în vedere că acţionează în sfere diferite, cu caracteristici şi cerinţe specifice, cu consecinţe aparte. În acelaşi timp, această perfecţionare se va înfăptui în mod treptat, luîndu-se în considerare o dublă cerinţă : de a asigura continuitatea necesară cu preţurile din perioada precedentă şi, în funcţie de diferitele stadii în care ne vom situa, să reflecte noile proporţii economice, financiare, sociale. **Unui anumit nivel al venitului naţional şi al repartiţiei acestuia, al productivităţii sociale a muncii îi corespunde un nivel determinat al preţurilor, al structurii lor şi al corelaţiilor acestora.**

Perfecţionarea sistemului de preţuri va mări rolul acestuia în măsurarea şi aprecierea eficienţei economice, în stabilirea opţiunilor şi priorităţilor în dezvoltarea economiei naţionale, în utilizarea cît mai raţională a resurselor şi în obţinerea unor efecte cît mai mari.

Gradul de cointeresare în utilizarea cît mai eficientă a resurselor, prin folosirea pîrghiilor financiare, depinde în bună măsură de posibilităţile societăţii de a lăsa la dispoziţia unităţilor o parte tot mai importantă din resursele financiare create de ele. Aceste posibilităţi sînt la rîndul lor **dependente de volumul şi structura înaltă a producţiei diferitelor întreprinderi, de nivelul cît mai redus al cheltuielilor de producţie al acestora.** Legarea mai strînsă a rezultatelor întreprinderilor, a contribuţiei lor la constituirea fondurilor proprii pentru dezvoltare şi pentru mărirea veniturilor personalului ca şi a celor puse la dispoziţia societăţii, de volumul fondurilor fixe şi circulante cu care sînt înzestrate, pe baza unor normative dinainte stabilite pe perioada unui întreg cincinal, va contribui la mobilizarea rezervelor unităţilor încă din faza de elaborare a planurilor.

Mai buna utilizare a pîrghiilor economice şi financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale presupune nu numai perfecţionarea fiecărei pîrghii în parte, ci şi a corelării acţiunii lor, astfel încît rezultatele obţinute să fie pe deplin convergente şi împreună să capete un efect multiplicator.

ECONOMIA SOCIETĂŢII DACE

(Urmare din pag. 19)

Moneda bătută pînă atunci în marile centre tribale, după modelul celei aflate în circulaţie în oraşele greceşti de la Marea Neagră, este înlocuită acum, sub Burebista şi urmaşii săi, cu denarul roman de argint. După moartea lui Burebista, dacii argeşeni, ca şi cei din părţile Sibiului şi Aradului de astăzi, reîncepură a bate monedă proprie, imitînd însă de data aceasta numai denarul roman, nu şi drahmele greceşti. Astfel, cucerirea oraşelor de la Marea Neagră dusese, odată cu întemeierea propriu-zisă a statului dac de tip elenistic, care se bizuia pe tezaurele de aur regal, tributurile în natură ale triburilor supuse şi dările luate de la greci, la risipirea temeliei monetare a economiei litoralului euxinic şi alinierea comerţului dac la sistemul monetar roman. Instituirea, pentru prima oară sub Burebista a monopolului baterii monedei în favoarea regelui suprem, pecetlui, odată cu soarta cetăţilor greceşti de la Marea Neagră, ce au trebuit să se plece curînd după aceea, sărăcite pe deplin, în faţa bunului plac al romanilor, şi destinul căpeteniilor locale, ale căror tezaure de argint şi-au pierdut valoarea de circulaţie. Pe de altă parte, întreaga economie dacă era astfel sortită să intre sub egida denarului roman, soluţia de monent, a baterii unor denari în Dacia, impunînd cu necesitate, n cele din urmă, anexarea comerţului dac de către romani încă înaintea lui Decebal. Deocamdată însă, regele putea să-şi permită a cumpăra tot ce voia din Imperiu, chiar fără a face apel la resursele sale de aur, păstrate pentru a cumpăra alianţe.

Contrastînd net cu aşezările modeste ale dacului de rînd, palatele conducătorilor locali, *tarabostes,* se străduiau să imite vilele greceşti din Tracia şi Sciţia Mică, avînd turnuri şi căi de acces pavate cu lespezi, ziduri late de încintă şi case acoperite cu olane. Cît priveşte marele rege însuşi, acesta locuia într-un adevărat oraş, la Sargedava mai întîi, apoi la Sarmisegetusa, cu palate şi turnuri, case clădite de meşteri şi depozite de grîne şi alimente, tezaure de aur şi obiecte preţioase, ateliere de ţesut în ginecee, pieţe şi străzi pavate cu piatră, subterane şi apeducte, şi cu temple imense întocmite din coloane de andezit, unde se făceau observaţii astronomice, se dădeau oracole şi se aduceau jertfe. Statornicirea unei cîrmuiri regale permanente, ca rezultat al sporului economic înregistrat pînă atunci, dădea de acum încolo posibilitatea organizării unei economii asemănătoare cu cea a statelor sclavagiste. Însă evoluţia socială internă nu era încă îndeajuns de coaptă pentru ca, după moartea lui Burebista, statul său să nu se destrame, refăcîndu-se abia sub Decebal, cînd primejdia romană i-a strîns iarăşi într-un singur mănunchi pe cîrmuitorii locali. Ce-i drept, atunci dacii propăşiseră mult, traiul lor nemaideosebindu-se esenţial de cel al supuşilor Romei din Illyria ori Macedonia. Din această pricină, după înfrîngerea militară, Dacia a şi putut să asimileze cu repeziciune sistemul economic roman, devenind ea însăşi un membru al conglomeratului de provincii ale Imperiului.

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Accesul neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă — cale de accelerare a progresului economic și social

EXPUNEREA tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Ședința activului central de partid și de stat, abordînd procesele și tendințele fundamentale de pe arena mondială în toată complexitatea interdependențelor lor, pune într-o lumină originală, teoretică și practică, și aspectele concrete, particulare — dar nicidecum de ordin secundar — ale relațiilor dintre state pe planul schimburilor comerciale și cooperării economice, tehnice și științifice, în contextul luptei pentru dezvoltarea economică independentă a fiecărei națiuni, pentru consolidarea independenței naționale a tuturor țărilor. Astfel, secretarul general al partidului reliefează că, în rezolvarea problemelor complexe ale luptei pentru lichidarea fenomenului subdezvoltării și făurirea noii ordini internaționale, **„este necesar să se ia cele mai corespunzătoare măsuri pentru asigurarea accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă, la marile cuceriri ale civilizației contemporane, pentru accelerarea, pe această cale, a progresului economico-social al tuturor țărilor rămase în urmă, pentru diminuarea cît mai rapidă a marilor decalaje existente în nivelul de dezvoltare al statelor".**

Ca atare, ceea ce mai este cunoscut și sub numele de transfer de tehnologie constituie un domeniu concret de manifestare a unității organice, indisolubile dintre politica internă și cea externă, cu deosebire în cazul țărilor în curs de dezvoltare pentru care efortul propriu pe calea lichidării rămînerii în urmă nu este suficient valorificat și potențat dacă nu are la bază cele mai înalte realizări ale științei și tehnicii.

Puternica asimetrie a lumii contemporane

LA APROAPE doi ani de la prezentarea oficială a proiectului „Restructurarea ordinii internaționale", realitățile actuale continuă să confirme o constatare esențială a lucrării : „în nici un domeniu decalajul dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare nu este mai marcant decît în domeniul cercetării științifice și al dezvoltării tehnologice" (Restructurarea ordinii internaționale. Coordonator Jan Tinbergen, Ed. politică 1978, pag. 95).

Puternica asimetrie a ordinii internaționale existente în prezent pe planul științei și tehnologiei este imposibil de exprimat și cuantificat printr-un singur indicator. Ea poate fi însă relevată sub o multitudine de aspecte : a) **premisele și capacitatea de cercetare-dezvoltare :** peste 90 la sută din oamenii de știință și tehnicienii existenți astăzi în lume își desfășoară activitatea în țările industrializate ; numărul oamenilor de știință și al inginerilor la 10 000 locuitori se prezintă astfel : 112 în țările capitaliste dezvoltate, 69 în America latină, 22 în Asia și 5,8 în Africa ; în ce privește pe cei ocupați în cercetare-dezvoltare (de asemenea la 10 000 de locuitori) cifrele sînt tot atît de elocvente : 10,4 — 1,15 — 1,6 — 0,35. Ponderea cheltuielilor cu cercetarea—dezvoltarea în P.N.B. este de aproximativ 1,2 la sută — 0,2 la sută — 0,3 la sută — 0,6 la sută (raportînd aceste procente la volumul P.N.B. corespunzător, decalajele apar în adevărata lor dimensiune) ; b) **consecințele imediate :** în țările dezvoltate se înregistrează în fiecare an circa 10 000 de invenții la 1 milion de locuitori față de maximum 30 în statele în curs de dezvoltare ; numai 6 la sută din cele 3,5 milioane patente (existente în 1972) au fost acordate țărilor în curs de dezvoltare, iar din acestea mai puțin de o șesime erau deținute de naționalii lor. Și, ca o concluzie de ordin general, se poate spune că „În cea mai mare parte (dar cu cîteva excepții notabile) dezvoltările tehnologice, în ultimii 150 de ani, s-au concentrat în țările denumite avansate... Aceasta înseamnă că, în plus față de tehnicile tradiționale, țările lumii a treia nu au altă alegere decît să folosească tehnicile dezvoltate în țările avansate și care, în cea mai mare parte, au fost produse tot acolo" (Frances Stewart, Technology and Underdevelopment. The Macmillan Press Ltd, 1977, pag. 58). Plățile necesare cumpărării tehnologiei străine constituie însă o povară considerabilă pentru balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare. După calculele U.N.C.T.A.D., cheltuielile efectuate de țările respective pentru brevete, licențe, mărci de fabrică și servicii ale consultanților se ridicau, la sfîrșitul deceniului trecut, la 1,5 miliarde dolari anual, urmînd să atingă în 1980 circa 9 miliarde dolari ; c) **implicațiile profunde asupra structurilor și evoluției economiilor țărilor în curs de dezvoltare :** producția industrială a țărilor slab dezvoltate realizată pe baza unor tehnici moderne este sub 2 la sută ; în producția industrială mondială țările respective — care cuprind două treimi din omenire — dețin numai 7 la sută, producția industrială pe locuitor fiind de 24 de ori mai mare în țările dezvoltate și de 96 de ori în sectoarele cu un grad mai înalt de tehnicitate ; produsele manufacturate dețin numai 5 la sută din volumul total al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele economiilor occidentale.

După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în interviul acordat la 9 mai 1978 ziarului britanic „The Sunday Telegraph" : **„Nu se poate însă asigura un nivel înalt de dezvoltare a forțelor de producție, a economiei în general, fără progresul rapid al industriei, pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei contemporane".** Din păcate, în prezent țările în curs de dezvoltare continuă să nu aibă acces la un mare număr de realizări de seamă ale științei și tehnologiei. De asemenea, țările respective sînt confruntate cu un arsenal întreg de restricții care diminuează pînă la anulare efectele potențiale în cazul achiziționării unor tehnici.

Mijloace economice de întărire a dominației monopolurilor

SE POATE spune că prin consecințe și modalități de realizare, transferul de tehnologie reprezintă una din formele concrete de manifestare a tendinței de folosire în principal a mijloacelor economice pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii. Astfel, în cazul S.U.A., care, așa cum menționa tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pun acum accentul principal pe mijloacele economice în promovarea politicii lor de dominație, „tehnologia rămîne o resursă majoră a strategiei diplomatice și militare" ; în condițiile în care „mărfurile și moneda americană dețin un rol mai puțin dominant în relațiile economice internaționale, tehnologia americană (reprezentată prin know-how-ul avansat și cadrele de specialiști) devine un și mai important instrument al diplomației S.U.A." (Henry R. Nau, Technology Transfer and U.S. Foreign Policy. Praeger Publishers, New York 1976, p. VI—VII). Autorul citat face o enumerare a contextelor politice în care a avut loc, în perioada postbelică, transferul de tehnologie americană spre alte țări, din care reține atenția două categorii :

1. Contextul militaro-strategic și contextul asistenței străine implicînd folosirea tehnologiei S.U.A. pentru a influența condițiile politicii interne și externe din țările primitoare. Prin înseși

obiectivele sale, această categorie de contexte a avut şi are ca rezultat transferuri limitate, condiţionate sau, altfel spus, manipulate, de tehnologie, lăsînd la o parte cazurile de non-transfer. Această situaţie este o consecinţă a faptului că „dacă într-o etapă anterioară diplomaţia a servit pe larg interesele ştiinţei şi tehnologiei, astăzi şi ştiinţa şi, cu deosebire, tehnologia, sînt concepute de mulţi ca importante instrumente ale diplomaţiei" (op. cit., pag. 32). Manifestarea unei astfel de tendinţe afectează astăzi domenii dintre cele mai importante ale ştiinţei şi tehnicii, cum ar fi, de exemplu, folosirea energiei nucleare în scopuri paşnice. În legătură cu aceasta, ţara noastră, pornind de la realitatea că în epoca actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice folosirea paşnică a energiei nucleare reprezintă un mijloc important de dezvoltare rapidă a economiei, apreciază ca fiind inacceptabile încercările de a se institui regimuri de monopol asupra tehnologiilor nucleare — încercări ce se fac sub pretextul că extinderea acestora ar duce la proliferarea armelor atomice. După cum se menţionează în Hotărîrea Comitetului Central al P.C.R. privind poziţia României în problemele dezarmării şi, în primul rînd, ale dezarmării nucleare : „Este necesar să se înlăture orice discriminări pe acest tărîm, să se asigure în cadrul unei largi cooperări internaţionale, accesul nestingherit al tuturor statelor la cuceririle ştiinţifice şi tehnologice din domeniul nuclear, să se amplifice colaborarea internaţională pe acest tărîm".

2. Contextul industriei private reprezentat prin transferul de tehnologie în cadrul „structurii organizaţionale integrate a companiilor multinaţionale", desigur nu numai americane, este contextul în care s-a realizat cu precădere transferul de tehnologie către ţările în curs de dezvoltare. El a avut, prin implicaţii, o întreagă gamă de efecte negative, începînd cu supraevaluarea tehnologiei transferate şi terminînd cu restricţii în ce priveşte desfacerea produselor realizate. Ele sînt rezultanta poziţiei de monopol deţinute de firmele multinaţionale în negocierile cu ţările în curs de dezvoltare, şi care le-a permis să fixeze în mod unilateral preţurile şi condiţiile transferului. De aici şi aprecierea, pe deplin justificată, că „Transferul de tehnologie, comerţul cu tehnologie astfel cum se realizează actualmente constituie principalul mijloc de dominare asupra dezvoltării ţărilor rămase în urmă de către deţinătorii de tehnologie. Alături de alte efecte negative pe care un astfel de control le impune acestor ţări, rezultă că transferul de tehnologie în loc să favorizeze constituirea unor baze tehnologice noi în ţările în curs de dezvoltare tinde spre «inhibarea tehnologiei locale»" (Transfert de technologie et développement. Sous la direction de P. Judet, Librairies Techniques Paris 1977, pag. 21).

Simpla reducere şi înlăturare a obstacolelor de tot felul — de ordin politic, economic, financiar, tehnic — în calea accesului liber la cuceririle ştiinţei şi tehnicii reprezintă o condiţie necesară dar nu suficientă pentru a se realiza impactul pe termen lung asupra accelerării dezvoltării economice. Tocmai în această privinţă realitatea vine să dovedească lipsa de suport a acelei concepţii — de sorginte neoclasică — asupra transferului de tehnologie ca o difuzare neîntreruptă a tehnicilor de la ţările industrializate, urmînd ca, mai devreme sau mai tîrziu, rămînerea în urmă — pentru că ar fi vorba de o simplă rămînere în urmă — să fie recuperată pe această cale. „În această optică, tehnologia este prezentată ca un produs oarecare ce se poate obţine, ca într-un magazin de confecţii, cu singura condiţie de a putea plăti preţul cerut", neglijîndu-se rolul hotărîtor al efortului propriu. (Le Monde Diplomatique, august 1978, pag. 6).

Rolul hotărîtor al efortului propriu

Fiind pe deplin convinsă de importanţa ştiinţei şi tehnologiei moderne pentru accelerarea dezvoltării, România, ţară socialistă în curs de dezvoltare, a alocat importante resurse în vederea creării şi lărgirii unei baze proprii de cercetare-dezvoltare, inclusiv sub aspectul personalului de cercetare necesar, care să-i permită să reducă într-un timp cît mai scurt decalajul ce o separă de ţările dezvoltate. România a făcut din principiul „ştiinţa şi tehnologia în folosul dezvoltării" o coordonată fundamentală a politicii sale de stat, actualul plan cincinal fiind consacrat afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice. În acest cincinal tehnologiile noi sau perfecţionate de concepţie proprie — care se vor introduce în producţie — vor reprezenta peste 80 la sută din totalul tehnologiilor ce urmează a se realiza pentru obiectivele de investiţii planificate. În acelaşi timp, cooperarea tehnico-ştiinţifică internaţională are o importanţă deosebită atît pentru dotarea economiei cu tehnologii noi, cît şi pentru valorificarea potenţialului tehnico-ştiinţific românesc în schimburile internaţionale.

Este de la sine înţeles că nu orice tehnologie creată şi dezvoltată în ţările avansate este adecvată, ca atare, condiţiilor din ţările în curs de dezvoltare în ce priveşte dotarea lor cu resurse naturale, forţă de muncă, cadrul instituţional-organizatoric etc. Unele studii au încercat să facă un inventar al condiţiilor care trebuie îndeplinite pentru ca o tehnologie să fie adaptată economiei ţărilor în curs de dezvoltare : necesitatea de a produce cu minimum de bunuri de echipament, folosirea unui volum important de forţă de muncă, utilizarea materiilor prime şi a produselor locale etc. A absolutiza însă o asemenea idee, aşa cum se întîmplă într-o serie de publicaţii de specialitate occidentale, inclusiv în studii ale unor organizaţii internaţionale, înseamnă a justifica, pe plan teoretic, blocarea accesului ţărilor în curs de dezvoltare la cele mai avansate realizări tehnico-ştiinţifice existente pe plan mondial. Folosindu-se o întreagă serie de pseudoargumente se urmăreşte să se demonstreze că ţările în curs de dezvoltare ar avea nevoie de o tehnologie „adecvată", denumită în unele cazuri „intermediară", care nu trebuie neapărat să coincidă cu nivelul cel mai înalt atins în domeniul respectiv. Lăsînd la o parte faptul că tehnologia adecvată (sau, altfel spus, corespunzătoare) este un concept necesar atît pentru ţările industrializate cît şi pentru ţările „lumii a treia" (a se vedea raportul „Restructurarea ordinii internaţionale", pag. 458), să ne oprim, pe scurt la două dintre „argumentele" mai mult dezbătute în acest context.

1) Dichotomia — dusă evident pînă la absolutizare — tehnologie care foloseşte un volum important de forţă de muncă — tehnologie care cere o masă importantă de capital este menită să justifice tendinţa de a „rezerva" ţărilor în curs de dezvoltare accesul doar la prima categorie. Desigur, nu este lipsit de temei să se acţioneze ca ţările în curs de dezvoltare să aibă un acces liber la astfel de tehnologii, ştiut fiind că multe dintre ele au ca principală resursă a creşterii economice numai forţa de muncă (necalificată) sau sînt confruntate cu o nefolosire cronică a acesteia. Dar, aşa cum relevă un expert al O.N.U., „conceptul deşi aplicabil în mare măsură industriilor uşoare, are o aplicare limitată în industria grea". Iată deci ce fel de industrii sînt „rezervate" ţărilor în curs de dezvoltare de un asemenea argument.

2) „...*caeteris paribus*, tehnologia care prin aplicare duce la un volum redus al producţiei este mai adecvată celor mai multe ţări în curs de dezvoltare dată fiind mărimea pieţei lor" (Frances Stewart, op. cit., pag. 103). Avem de-a face în acest caz cu o concepţie statică asupra dezvoltării, cu ignorarea potenţialului pe care îl reprezintă cooperarea economică reciproc avantajoasă cu alte ţări. Este suficient să arătăm că liberalizarea accesului produselor manufacturate ale ţărilor în curs de dezvoltare pe pieţele ţărilor occidentale ar lipsi de conţinut „argumentul" mărimea pieţei.

După cum menţionează acelaşi expert citat mai sus, produse cum ar fi metalele de bază, produsele petrochimice, îngrăşămintele, cauciucul sintetic şi fibrele sintetice nu pot fi realizate prin tehnologii care să corespundă criteriilor : folosirea surplusului de forţă de muncă ieftină, pieţele mici, infrastructura redusă. Prin aplicarea în practică a unor astfel de teorii, ţările în curs de dezvoltare îşi văd blocat accesul la acele tehnici care pot contribui cu adevărat la accelerarea dezvoltării lor economice şi sociale şi prin aceasta este afectată însăşi independenţa lor economică.

Fără îndoială că, pe planul fundamentării tehnice a deciziei de a achiziţiona o tehnică sau alta, astfel de criterii au o anumită valoare. Ele nu pot însă prevala, pe planul opţiunii politice, asupra dreptului inalienabil şi suveran al ţărilor în curs de dezvoltare de a decide asupra tehnologiei necesare, în conformitate cu obiectivele şi programele lor de dezvoltare.

Pronunţîndu-se pentru respectarea acestui drept, România socialistă, preşedintele **Nicolae Ceauşescu**, evidenţiază, totodată, necesitatea adoptării pe plan internaţional a unor măsuri concrete şi modalităţi practice prin care ştiinţa şi tehnica să constituie o temelie trainică a cooperării şi dialogului constructiv dintre ţări şi popoare egale în drepturi, egal îndreptăţite la progres şi civilizaţie. Un rol important revine în această direcţie Conferinţei O.N.U. pentru ştiinţă şi tehnologie în slujba dezvoltării din 1979. După cum spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în mesajul adresat reuniunii pregătitoare de la Bucureşti, conferinţa, **„care se înscrie în suita de acţiuni internaţionale pentru edificarea noii ordini economice internaţionale, trebuie să constituie un moment de importanţă majoră pentru lărgirea cooperării tehnico-ştiinţifice internaţionale şi sprijinirea, pe această cale, a accelerării economice a tuturor ţărilor şi, cu prioritate, a ţărilor în curs de dezvoltare".**

Gheorghe DUMITRU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Cuprul: corelația rezerve-consum

CONFORM *unei evaluări recente a rezervelor economic exploatabile de minereu de cupru din țările nesocialiste, efectuată de experții Consiliului țărilor exportatoare de cupru, acestea însumau anul trecut 387 mil. tone conținut de metal. Țările membre ale acestui consiliu dispun de zăcăminte cuprinzînd 196 mil. t. de cupru, țările capitaliste dezvoltate — de 144 mil. t iar alte țări în curs de dezvoltare de 47 mil t de cupru.*

Se apreciază că în jurul anului 1990 consumul mediu anual de cupru al țărilor capitaliste va ajunge la 17 mil. t., în timp ce rezervele menționate se vor reduce mai mult de 60 la sută pînă la sfîrșitul acestui secol.

În ce privește prețul cuprului, după redresarea din 1976 el a avut o mișcare foarte neregulată, fără a mai reveni la nivelul anterior, așa cum rezultă și din graficul alăturat.

PREȚUL CUPRULUI *
în lire sterline/tonă

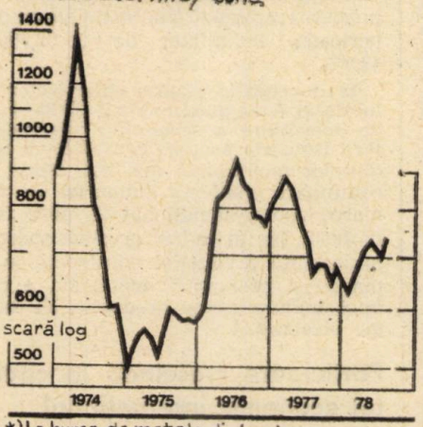

*)La bursa de metale din Londra
(după The Economist)

Canada: măsuri pentru stimularea economiei

PREOCUPAT *de ritmul lent al creșterii produsului intern brut (de 2,8% în 1977, față de anul precedent, și de numai 2,5% — pe bază anuală — în primul trimestru a.c.), ca și de rata de 8,5% a șomajului, cea mai ridicată din perioada postbelică și probabil în acest moment și cea mai înaltă din țările industrializate din Occident, guvernul canadian a anunțat o serie de măsuri menite să stimuleze economia țării și să creeze mai multe locuri de muncă. Aceste măsuri prevăd o anumită reducere a fiscalității și majorarea cu circa 2 miliarde dolari canadieni a cheltuielilor publice.*

Reține atenția în același timp faptul că după scăderea de la 10,8% la 8,5% intervenită în 1976, anul trecut ritmul inflației s-a accelerat din nou, la 8%, tendința aceasta persistînd și în anul în curs. Agerpres

Mașini agricole: cooperare între Ungaria și R.D.G.

COOPERAREA *dintre Ungaria și R.D.G. în domeniul producției și livrării reciproce de tractoare, mașini și instalații pentru agricultură (inclusiv zootehnie) datează de mulți ani — scrie revista „Made in Hungary". În prezent, cooperează între ele — două programe care cuprind lucrări comune de cercetare, proiectare și construcție, livrări reciproce de piese și subansamble etc. — cinci întreprinderi constructoare de mașini din R. P. Ungară și trei din R.D.G. Dacă în cursul cincinalului trecut valoarea schimburilor reciproce între industria de mașini agricole din cele două țări s-a ridicat la 40 milioane de ruble, în actualul cincinal se prevede triplarea acestei sume.*

Activitatea menționată s-a extins și în domeniul exportului în terțe țări de pildă de combine realizate în R.D.G., în cooperare cu întreprinderi ungare.

Orientări în dezvoltarea economică:

Jamaica: înnoiri în structura economiei

JAMAICA cunoaște în ultimii ani un proces de înnoire a structurii economice și sociale. În esență, guvernul jamaican promovează o politică economică menită să contribuie la dezvoltarea mai accelerată a forțelor de producție și la întărirea gradului de independență economică a țării.

În spiritul acestor idei se acționează pentru valorificarea bogățiilor naturale în interesul națiunii, urmărindu-se în principal extinderea controlului statului asupra exploatării și prelucrării bauxitei, care reprezintă principala materie primă de care dispune țara.

La nivelul anului 1977 Jamaica a realizat venituri în valoare de 320 milioane dolari de pe urma exporturilor sale de bauxită și alumină, ceea ce reprezintă peste 65% din valoarea totală a exporturilor. Prin intrarea în funcțiune a obiectivelor economice ce urmează să se realizeze în cadrul unui program care se concentrează, în principal, asupra industriilor aluminiului, oțelului, petrochimiei, textila, a cimentului, sectoare în care statul beneficiază de o participare substanțială, vor fi create pînă în anul 1980 circa 40 000 locuri noi de muncă.

Ca formulă pentru dezvoltarea unei industrii a aluminiului, Jamaica optează pentru intensificarea cooperării cu țările din zona Caraibilor, realizîndu-se în acest fel limitarea participării companiilor multinaționale. În 1979 vor începe lucrările de construcție a unei noi fabrici de alumină la Manchester, destinată aprovizionării unei fabrici de aluminiu primar ce urmează să se construiască în Trinidad. Pînă la sfîrșitul acestui an va intra în vigoare acordul semnat cu Venezuela prin care Jamaica va livra acestei țări anual 1 milion t alumină, în intervalul următorilor opt ani. Din 1981 Jamaica va livra 150 000 t alumină anual Algeriei. Jamaica nu are în vedere deocamdată construirea unor capacități de producție de aluminiu primar, dar intenționează să producă semifabricate din aluminiu, pentru care va importa aluminiu primar în contrapartidă cu livrări de alumină.

Noile tendințe manifestate în procesul dezvoltării economice a Jamaicăi exercită o puternică influență și asupra politicii promovate în domeniul comerțului exterior și al colaborării economice, cu diferite țări și grupe de țări. Semnificativă în acest sens este orientarea din ultimii ani, spre extinderea relațiilor economice și comerciale ale țării cu statele socialiste.

Între România și Jamaica există bune relații de prietenie și colaborare, care se dezvoltă în folosul ambelor popoare.

R.M.R.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 28.8.—1.9.1978 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Existența unor factori pozitivi pentru dolar — anunțarea creșterii prețurilor cu amănuntul în iulie cu numai 0,5% (cea mai scăzută rată lunară din decembrie 1977), mărirea de către principalele bănci americane a dobînzii preferențiale (prime rate) de la 9 la 9,25% (cel mai ridicat nivel din ultimii 3 ani), suprimarea coeficientului de rezervă de 4% pentru împrumuturile angajate în străinătate în eurodolari de către băncile americane sau sucursalele acestora în exterior — a fost, pe ansamblu, anihilată de publicarea deficitului comercial de 3 miliarde dolari al S.U.A. pe luna iulie a.c. Aprecierile anterioare privind un eventual deficit de numai 1,5 miliarde dolari fiind astfel răsturnate, dolarul a început să piardă rapid teren față de celelalte valute occidentale, nivelurile înregistrate de moneda S.U.A. situîndu-se la sfîrșitul perioadei, în medie, cu aproape 1% sub închiderea intervalului precedent.

Francul elvețian a atras atenția prin oscilațiile mari înregistrate în relația cu dolarul. Astfel, după ce pe 29.8.1978 cota circa 1,7050 franci/dolari, sub impactul anunțării cifrelor balanței comerciale a S.U.A. au început masive conversii în moneda elvețiană și cursul acesteia a manifestat o tendință de repreciere accentuată, cotînd la sfîrșitul săptămînii 1,6290 franci/dolar. **Marca vest-germană** a înregistrat și ea o repreciere față de dolar, cotînd 1,9870 mărci/dolar pe 1.9.1978, comparativ cu 2,0150 mărci pe 25.8.1978. Același trend l-a înregistrat și **francul belgian,** deși cu un procent de repreciere mai mic (31,30 franci/dolar, față de 31,55 franci respectiv).

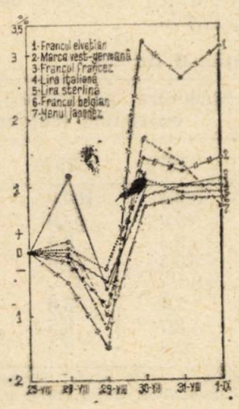

Cu toate că dobînda de bază a fost redusă de către Banca Franței de la 9,05 la 8,9%, **francul francez** a cîștigat în relația cu dolarul peste 1%, cotînd la sfîrșitul perioadei 4,3525 franci/dolar, comparativ cu 4,4025 franci cu o săptămînă în urmă. Un procent asemănător de repreciere a fost înregistrat și de **lira italiană** (835 lire/dolar, față de 843,50 lire) și **lira sterlină** (1,9420 dolari/liră, comparativ cu 1,9240 dolari respectiv), în timp ce **yenul japonez** s-a repreciat cu 0,7%, cotînd circa 191,10 yeni/dolar pe 1.9.1978.

Strîns legat de scăderea dolarului pe piețele valutare, **prețul aurului** la Londra a înregistrat o creștere de aproape 10 dolari/uncie, al doilea fixing de pe data de 1.9.1978 fiind de 208 dolari, comparativ cu 198,85 dolari/uncie pe 25.8.1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28.VIII.—1.IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 25.VIII.1978

R. P. Bulgaria

CORELAREA RITMULUI SUSȚINUT DE CREȘTERE CU MODERNIZAREA ECONOMIEI

PRINTRE OBIECTIVELE prioritare și permanente ale politicii Partidului Comunist Bulgar de construire a societății socialiste în Bulgaria este înscrisă la loc de frunte dezvoltarea rapidă a economiei și modernizarea structurii acesteia. Perioada celor 34 de ani, care s-au scurs de la instaurarea puterii populare, a marcat o nouă etapă în dezvoltarea economică și socială a Bulgariei, în cursul căreia aceasta s-a transformat dintr-o țară agrară înapoiată într-o țară industrial-agrară, cu o economie dinamică și modernă.

Ritmul înalt de dezvoltare — cerință obiectivă a lichidării rămînerii în urmă

ELEMENTUL decisiv în procesul de dezvoltare economică a Bulgariei l-a constituit ritmul rapid de creștere a producției materiale. Potențialul productiv al țării, exprimat prin volumul produsului social și al venitului național, a fost în anul 1976 de 12,4 ori și, respectiv, de 9,1 ori mai mare decît în anul 1948. Datorită ritmului intens de industrializare socialistă a avut loc o creștere puternică a producției globale industriale care, în perioada 1950—1976, a sporit de peste 19 ori, rezultate remarcabile fiind obținute, de asemenea, în producția agricolă, în sectorul construcțiilor, în transporturi etc.

Urmărind lichidarea într-un interval de timp istoricește scurt a rămînerii în urmă față de țările dezvoltate, Bulgaria a înscris întreaga sa evoluție economică pe coordonatele revoluției tehnico-științifice, care a constituit unul din factorii determinanți ai creșterilor rapide și ai modernizărilor structurale. Ca urmare, în cadrul dezvoltării planificate a economiei naționale, a industriei, o atenție deosebită a fost acordată producției mijloacelor de producție și, în special, a ramurilor și activităților promotoare de progres tehnic. Astfel în perioada 1960—1976 ritmul mediu anual de creștere pentru grupa A a fost de 11,8%, față de 8,2% cel corespunzător grupei B. O dezvoltare deosebită a înregistrat, în același interval de timp, producția construcțiilor de mașini (de 10 ori), cea a chimiei (de 11 ori), a metalurgiei feroase (de 15 ori).

Consecința directă a acestei politici a fost ridicarea nivelului înzestrării tehnice a muncii, perfecționarea proceselor tehnologice, sporirea eficienței producției sociale, creșterea gradului de acoperire a nevoilor economiei din resurse interne, concomitent cu participarea mai intensă la circuitul economic mondial ș.a.m.d.

Ritmurile înalte de creștere a economiei precum și transformările înnoitoare care au avut loc în cadrul acestora, au fost condiționate nemijlocit de politica de investiții, cea mai mare parte a acestora fiind orientată spre ramurile producției materiale (între 74 și 77%) și cu deosebire spre industrie (35—45%).

Un rol însemnat în realizarea dinamismului economic a revenit și ridicării continue a eficienței economice, ca rezultat al accentuării rolului factorilor intensivi. Ceea ce a permis ca aproximativ 95% din sporul venitului național al Bulgariei să fie realizat în perioada 1966—1975 pe seama creșterii productivității muncii.

Modernizarea structurii economiei — condiție sine qua non a menținerii dinamismului acesteia

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Bulgar realizarea unor ritmuri rapide de dezvoltare este indisolubil legată de asigurarea proporționalității și echilibrului, a dezvoltării armonioase a întregii economii naționale.

Examinînd conținutul și direcțiile de modificare a structurii economiei bulgare constatăm că ea se caracterizează prin proporții proprii unei economii în plin proces de modernizare. Este vorba aici de sporirea ponderii industriei în formarea venitului național de la 36,8% în anul 1950, la aproape 54% în 1976, iar a transporturilor și telecomunicațiilor de la 2% la 8,6%, în timp ce ponderea agriculturii s-a redus de la 42% la numai 17,6%.

Necesitatea valorificării superioare a resurselor materiale și umane a determinat, în cadrul politicii de industrializare a R.P. Bulgaria, întărirea poziției ramurilor promotoare de progres tehnic : între anii 1960 și 1976 industria constructoare de mașini și-a mărit ponderea în ansamblul producției industriale de la 12,4% la 25,7% chimia — de la 3,7% la 7,4%, metalurgia feroasă — de la 1,1% la 3,7% etc. În ceea ce privește agricultura, cea mai importantă direcție de modernizare a structurii sale a constituit-o îmbunătățirea raportului dintre producția vegetală și animală în favoarea acesteia din urmă, ponderea producției animale sporind în perioada examinată de la 32,7% la 42,5%.

Traducerea în viață a obiectivelor celui de-al 7-lea plan cincinal (1976—1980) de dezvoltare a economiei naționale a R.P. Bulgaria asigură consolidarea tendințelor menționate mai sus. Crește în continuare ponderea industriei în formarea venitului național (la peste 58% în 1980), iar în cadrul acesteia sporește importanța producției construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, a chimiei, metalurgiei și producției de energie electrică.

Participare crescîndă la circuitul economic internațional

DEZVOLTAREA susținută și modernizarea economiei naționale a R.P. Bulgaria au creat premisele pentru extinderea continuă a relațiilor sale economice externe. Volumul comerțului exterior al Bulgariei a crescut în ultimele două cincinale de 5,9 ori. Dezvoltarea accentuată a industriei a determinat întărirea potențialului de export al țării, în timp ce în import s-a mărit ponderea grupelor „materii prime și combustibili" și „mașini și utilaje.

În acest context, o evoluție mereu ascendentă au cunoscut-o relațiile economice dintre România și Bulgaria ; volumul schimburilor reciproce de mărfuri a crescut în 1976 de circa 10,2 ori față de anul 1970, în actualul cincinal fiind prevăzută sporirea de peste două ori a acestuia față de perioada 1971—1975. În același timp, se diversifică formele de colaborare bilaterală în domeniile economic și tehnico-științific, se lărgește cooperarea și specializarea în producție. Printre recentele acțiuni de seamă pe linia cooperării în producție figurează construirea Întreprinderii comune de mașini și utilaje grele Giurgiu—Ruse, începerea (în aprilie a.c.) a construcției Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele—Nicopole, precum și semnarea Convenției privind colaborarea în construcția complexului de olefine și cooperarea în producție. După cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la mitingul prieteniei româno-bulgare, **„această colaborare, inaugurarea centralei hidrotehnice de la Turnu Măgurele—Nicopole deschid largi perspective pentru extinderea relațiilor dintre țările noastre mult peste ceea ce s-a realizat pînă acum — ceea ce corespunde pe deplin intereselor de bunăstare și fericire ale celor două popoare".**

Dinamica și structura venitului național (în %)

	Creșterea în perioada 1980/1960	Structura pe ramuri ale economiei naționale			
		1960	1970	1976	1980
Venit național total	444,6	100,0	100,0	100,0	100,0
— industrie	545,9	47,4	55,3	53,9	58,2
— construcții	462,6	7,4	9,2	8,4	7,7
— agricultură	239,1	26,6	16,5	17,6	17,3
— transporturi și telecomunicații	942,1	4,2	7,1	8,6	8,9
— circulația mărfurilor	214,5	11,4	8,7	8,5	5,5
— alte ramuri	463,8	2,3	2,5	2,5	2,4

Sursa : Statisticeski godișnik na Narodna Republika Balgaria — 1977, p. 23; Ștefan Stoilov, Ivan Pașaliev, Dinamika i efectivnosti na obscestvenoto proizvodstvo, Sofia, 1977, p. 30.

Romeo CONSTANTIN
Institutul de economie socialistă

R.P.D. Coreeană

ACCELERAREA CREȘTERII POTENȚIALULUI ECONOMIC

BILANȚUL CELOR TREI DECENII care au trecut de la proclamarea R.P.D. Coreene constituie o mărturie elocventă a potențialului creator al poporului coreean și, totodată, o temelie trainică pentru atingerea țelurilor propuse pentru viitor. Înfăptuirea sarcinilor celui de-al doilea plan septenal (pe anii 1978—1984) de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene va asigura — se arată în documente de partid și de stat — accelerarea procesului de modernizare a acesteia, de înrădăcinare a progresului științifico-tehnic în toate ramurile de activitate, în vederea consolidării în continuare a bazei economice a socialismului în țară și ridicării la un nivel superior a bunăstării întregii populații.

În cele trei decenii de construcție socialistă, timp istoricește scurt, poporul coreean a edificat — muncind cu abnegație — o industrie cu totul nouă și o agricultură modernă. Au fost create din temelii ramuri industriale ca energetica, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, industria chimică etc., iar altele — cum este, de pildă, industria ușoară — și-au înnoit complet imaginea.

Valorificarea tot mai amplă a resurselor naturale ale țării a asigurat baza de materii prime necesară pentru dezvoltarea rapidă atît a ramurilor producătoare de mijloace de producție, cît și a celor furnizoare de bunuri de larg consum. Pe de altă parte, extinderea permanentă a sectorului energetic a permis acoperirea nevoilor mereu crescînde ale economiei naționale în cărbune și energie electrică, a constituit premisa dezvoltării producțiilor mari consumatoare de energie, a mecanizării și automatizării tot mai largi a proceselor industriale de producție.

Cîteva exemple sînt edificatoare. Slab dezvoltată înainte de război, industria siderurgică a produs 2,2 mil. tone de oțel în 1970, a atins nivelul de 4 mil. tone la sfîrșitul planului șesenal 1971—1976 și urmează să producă 7,4—8 mil. tone de oțel în ultimul an al actualului septenal. Extinderea și modernizarea combinatelor și uzinelor siderurgice existente, dotarea lor cu noi furnale înalte, cu convertizoare cu oxigen de mare capacitate, cu instalații de laminat la rece etc. vor permite — între altele — să se sporească în cursul septenalului de 2,6 ori producția de țevi și conducte de oțel, de 4,1 ori cea de cabluri de oțel, să se mărească rapid producția de tablă galvanizată, tablă cositorită, profile curbate ș.a. Totodată, în sectorul metalurgiei neferoase modernizarea topitoriilor existente și punerea în funcțiune a altora noi vor asigura lărgirea considerabilă a producției de aluminiu, de metale rare sau cu un înalt grad de puritate, necesare industriei electronice autohtone și altor ramuri de vîrf.

Nu mai puțin dinamică este evoluția industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor din R.P.D. Coreeană, care — pe baza extinderii și diversificării permanente a producției sale — înzestrează într-o măsură crescîndă cu mașini, utilaje și instalații ramuri atît de diferite, ca energetica și siderurgia, industria materialelor de construcții și sectorul construcțiilor, industria ușoară și cea a pescuitului marin, sau agricultura. Concomitent, sporește volumul exporturilor de mașini-unelte ale R.P.D. Coreene (de 2,7 ori în 1977, față de 1970), de mașini electrice, utilaje de construcții, mașini agricole ș.a. Despre parametrii valorici și tehnici ridicați ai acestei industrii-cheie vorbește faptul că s-a prevăzut ca ea să producă în anul 1984 circa 50 mii de mașini-unelte și 45 mii de tractoare, să asimileze și să fabrice în cursul septenalului turbine și generatoare electrice de pînă la 100 mii kVA, cazane de abur de 220 tone, convertizoare, echipamente perfecționate pentru industria chimică și cea extractivă, diverse mașini moderne pentru mecanizarea lucrărilor agricole, nave maritime de 50 mii și 100 mii tone, alte tipuri de mijloace de transport etc.

Efortul cuprinzător, ca muncă și investiții, depus de-a lungul anilor pentru lărgirea și consolidarea bazei tehnico-materiale a agriculturii — extinderea sistemelor de irigații, sporirea cantităților de îngrășăminte chimice și ierbicide (per hectar), creșterea gradului de dotare cu tractoare și mașini agricole ș.a. — a permis nu numai strîngerea unor recolte superioare de cereale chiar în condiții climatice nefavorabile (de exemplu, recolta de 8,5 mil. tone din anul trecut), dar și majorarea de 1,6 ori în anul 1976 față de 1970 a producției de legume și zarzavaturi, de 2,2 ori a celei de fructe, mărirea constantă a producției la plantele industriale, a producției sectorului zootehnic. Se apreciază că întărirea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii coreene (de pildă, sporirea cantității de îngrășăminte chimice aplicate pe un djeungbo — respectiv pe circa un hectar — de teren cultivat de la 1,2—1,3 tone în 1977 la peste două tone în 1984, a numărului de tractoare la o sută de djeungbo — de la 5—6 la 10 ș.a.m.d.) va crea condițiile necesare pentru o nouă creștere a recoltei de cereale (la 10 mil. tone pînă la finele septenalului), de plante tehnice, de legume și fructe, precum și de produse ale zootehniei. Încă de la începutul acestui deceniu, R.P.D. Coreeană a devenit exportatoare de cereale, anul acesta fiind prevăzut să se exporte peste 500 mii tone de orez și cîteva zeci de mii tone de porumb, în peste 20 de țări.

Trebuie menționat că succesele înregistrate în dezvoltarea social-economică a R.P.D. Coreene din ultimele trei decenii au fost posibile și datorită grijii constante acordată de partid și de stat formării unui număr crescînd de tehnicieni și specialiști în toate ramurile economiei naționale. În perioada 1970—1976 numărul instituțiilor de învățămînt superior din țară a crescut de la 129 la 155, numărul tehnicienilor și specialiștilor formați în acești ani depășind cifra de 600 de mii. În anul 1976 această categorie de lucrători reprezenta 19,2% din întregul personal ocupat în economia națională, iar în cooperativele agricole numărul lor mediu a sporit de la 17,5 în 1969 la 55 în 1976 (per unitate).

Potențialul crescînd al economiei R.P.D. Coreene, extinderea și diversificarea continuă a producției sale industriale, agricole și a altor ramuri asigură condiții favorabile pentru lărgirea participării sale la circuitul mondial de valori materiale și spirituale. La începutul acestui an, R.P.D. Coreeană întreținea relații economice cu peste 100 de țări de pe toate meridianele globului, printre care și România.

O deosebită importanță pentru intensificarea și ridicarea pe o nouă treaptă a prieteniei și colaborării multilaterale dintre popoarele român și coreean a avut-o vizita oficială efectuată în această țară, în luna mai a.c., de delegația de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Cu ocazia convorbirilor purtate la nivel înalt, ambele părți au subliniat existența unor largi posibilități pentru dezvoltarea cooperării bilaterale, pentru extinderea schimburilor comerciale reciproce. Dînd glas sentimentelor întregului popor român față de poporul coreean, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat, la mitingul prieteniei româno-coreene de la Phenian: **„Admirăm elanul creator și fermitatea cu care harnicul popor coreean acționează, sub conducerea Partidului Muncii, în frunte cu eminentul său conducător, prieten apropiat al poporului român, tovarășul Kim Ir Sen, pentru modernizarea industriei, dezvoltarea producției agricole și a celorlalte domenii economico-sociale, pentru construirea socialismului și propășirea patriei... Vă dorim succese tot mai mari în înfăptuirea celui de-al doilea plan septenal, în asigurarea progresului și prosperității țării, a bunăstării și fericirii întregului popor".**

Strîngerea continuă a legăturilor de prietenie și colaborare între România și R.P.D. Coreeană, ridicarea lor la un nivel tot mai înalt, în avantajul reciproc al celor două popoare, constituie o contribuție de seamă la întărirea forțelor socialismului și păcii în lume.

Nicolae POPOV

Flota petrolieră mondială

CONFORM datelor publicate în presa occidentală de specialitate, flota mondială de petroliere se compunea anul trecut din 4 229 de nave, cu un tonaj global de 369 milioane t.r.b. Din graficul de mai sus se vede că — cu toate criticile aduse utilizării pavilioanelor de complezență — acest sistem se menține în vigoare ; sub pavilionul liberian — de pildă — au navigat în 1977 petroliere cu un tonaj brut superior celui (reunit) al Japoniei, Norvegiei și Angliei.

În ceea ce privește repartiția după tonaj a petrolierelor (de la 100 t.r.b. în sus), se constată că, întrucît „criza petrolului" a frînat construcția de supertancuri, ponderea navelor petroliere avînd peste 255 mii t.r.b. fiecare a rămas modestă — de numai 7% din total.

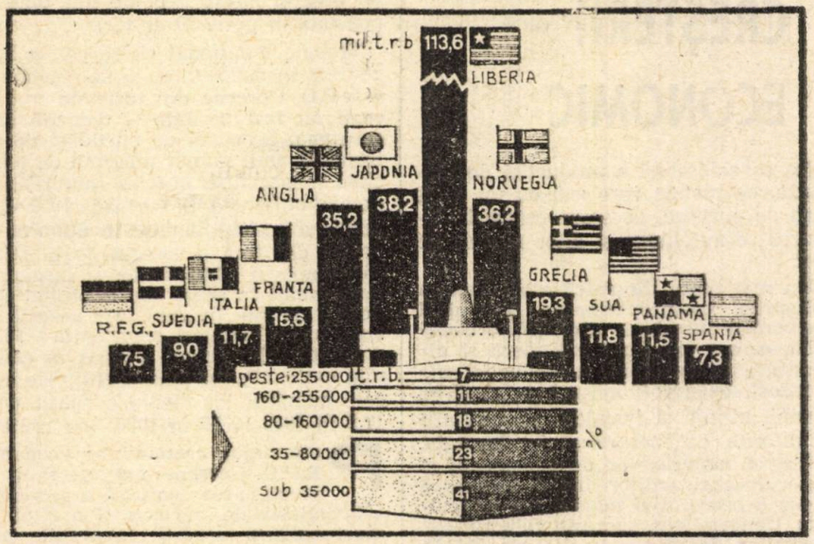

„Zece porunci" la export

BELGIA este una dintre cele mai „comerciale" națiuni din lume : avînd circa 0,02% din suprafața uscatului și ceva mai mult de 0,2% din populația mondială, ea participa anul trecut cu 3,8% la comerțul mondial nesocialist. Spicuind din bogata experiență cîștigată în acest domeniu, directorul general al Comitetului belgian pentru comerț exterior a ținut nu demult o prelegere, intitulată „Zece porunci pentru îmbunătățirea exportului", formulate în modul următor : 1) Informează-te ! (pe lîngă comitetul menționat, funcționează o „bancă de date", cuprinzînd circa 60 000 de referiri la situația pieței externe, la reglementările privind importul ș.a. — informații care sînt permanent împrospătate) ; 2) Adaptează-te ! (în cadrul comitetului se elaborează „modele" de restructurare a ramurilor industriale care „șchioapătă" la export) ; 3) Prezintă-te ! (se recomandă folosirea în mai mare măsură a formelor colective de propagandă) ; 4) Specializează-te sub raportul calității ! (întrucît calitatea produselor și a service-ului precumpănește în prezent față de preț, este important să fii — în această privință — în poziție „de vîrf"). 5) Folosește creditele de export ! ; 6) Riscă, dar totodată preîntîmpină consecințele mai grave ! 7) Călătorește mereu ! (dar nu „alerga" după alții, ci mergi acolo unde nu călătoresc alții) ; 8) Investește în străinătate ! ; 9) Nu gîndi „apriori" ! (trebuie să cauți un „canal" propriu de export și să perseverezi în obținerea succesului) ; 10) Specialiștii în export n-au dreptul să „adoarmă pe lauri".

Îmbunătățirea condițiilor de muncă

EXAMINÎND problemele și efectele îmbunătățirii condițiilor de muncă în întreprinderile industriale, revista **Die Wirtschaft** arăta nu demult că în R.D. Germană cele mai actuale sarcini în acest domeniu sînt: restrîngerea în continuare a domeniilor de lucru în condiții grele, prin mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de producție; elaborarea și aplicarea în producție a unor măsuri menite să elimine monotonia în muncă; introducerea tehnicii și tehnologiei și punerea în funcțiune de obiective industriale, fără efecte negative asupra sănătății oamenilor și mediului înconjurător; elaborarea și aplicarea unor recomandări științific fundamentate în vederea folosirii raționale a timpului de odihnă.

Experiența activității întreprinderilor cercetate a confirmat faptul că inițiativa colectivelor de muncă dă cele mai înalte rezultate economice acolo unde îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață în întreprindere este strîns legată de întrecerea socialistă, de mișcarea inovatorilor, de aplicarea sistemului de muncă în acord pe brigadă, de lupta cotidiană pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Se constată că participarea nemijlocită a lucrătorilor la îmbunătățirea condițiilor de muncă accelerează aplicarea tehnicii și tehnologiei noi, determină scurtarea termenului de atingere a nivelului proiectat al capacităților de producție, întărește stabilitatea colectivului de muncă ș.a.m.d.

Iranul — progrese în industrializarea țării

ECONOMIA IRANIANĂ și-a menținut și în 1977 ritmul susținut de dezvoltare, înregistrat în ultimii ani. Astfel, produsul național brut a sporit cu 16% (față de o creștere de 14% în 1976), producția industrială cu 14,6%, iar balanța schimburilor comerciale externe s-a încheiat cu un excedent de peste 10 miliarde dolari. Din cauza condițiilor climatice nefavorabile, la unele culturi agricole (grîu, sfeclă de zahăr) recoltele au fost mai reduse decît în 1976, situație compensată în parte de sporirea recoltei la alte culturi, ca, de exemplu, bumbacul. De asemenea, în cadrul politicii Iranului de prezervare a resurselor sale de petrol, volumul extracției acestuia s-a redus cu circa 4% (la aproximativ 285 mil. tone) față de anul precedent.

Încasările provenite din export, în esență din petrol, au permis continuarea — cu unele retușuri — a realizării programelor de investiții în dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor și altor ramuri ale economiei Iranului, precum și realizarea de investiții peste hotare, evaluate pentru anul financiar 1976/77 la circa 2 miliarde dolari. Anul trecut a fost încheiată extinderea combinatului de prelucrare a petrolului de la Abadan (care, cu o capacitate de 37,5 mil. tone pe an, este cea mai mare întreprindere de acest gen din lume), a fost dată în exploatare prima parte a uzinei petro-chimice de la Bender-Shahpur, precum și alte obiective menite să întărească industria prelucrătoare a Iranului.

Anglia : orientări în exportul de capital

DATELE publicate nu demult de Ministerul Comerțului din Anglia asupra evoluției exportului de capital privat englez arată că — după o scădere temporară în anul 1975 — acesta a crescut din nou în ultimii ani, sporul fiind totuși depășit, ca volum, de fluxul veniturilor nete obținute pe de urma exportului respectiv (vezi tabelul de mai jos). Aceleași date, care nu includ investițiile efectuate de companiile petroliere, ilustrează că în anii 1976 — 1977 s-au activizat și investițiile de capital străin în economia britanică.

Investiții private directe și veniturile obținute (în mil. lire sterline)

	1974	1975	1976	1977*
Investiții engleze peste hotare	1 575	1 094	2 108	1 863
Veniturile nete realizate	1 490	1 583	2 381	2 238
Investiții străine în Anglia **)	337	525	711	1 151
Veniturile nete realizate **)	609	615	1 023	1 318

*) Date preliminare.
**) Fără cele ale companiilor de asigurări.

Reține atenția repartiția geografică a investițiilor engleze private de capital și a veniturilor aferente; în anul 1976, de pildă, către alte țări capitaliste dezvoltate s-au îndreptat aproape 79% din volumul total al investițiilor, obținîndu-se de acolo 70% din totalul veniturilor nete realizate în același an. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, nu le-au revenit decît 21% din investițiile private engleze în străinătate (451 mil. lire sterline), ele furnizînd, totodată, peste 28% din totalul veniturilor nete repatriate (respectiv 673 mil. lire sterline).

EXPORTUL DE MAŞINI ŞI UTILAJE

(Urmare din pag. 8)

spective exporturilor româneşti de echipamente energetice.

Astfel, în anul 1974 s-a perfectat contractul de livrare la cheie a rafinăriei de la Banias din Siria, în cadrul căreia centrala noastră a livrat echipamentele şi a executat montajul centralei termoelectrice echipată cu 4 turboagregate cu 12 MW şi cazanele de abur de 120 t/h aferente. Un alt exemplu de cooperare rodnică între ţări în curs de dezvoltare îl constituie perfectarea cu Republica Federală Filipine a contractului de livrare şi asistenţă tehnică pentru un turboagregat de 50 MW/60 Hz, inclusiv echipamentele mecanice auxiliare, electrice şi de automatizări, destinat centralei termoelectrice din Cebu, contract semnat chiar de cei doi preşedinţi de state.

De asemenea în R.D. Germană au fost livrate şi montate numeroase centrale de termoficare urbană, echipamente cu cazane de apă fierbinte de 50 sau 100 Gcal/h la Berlin, Leipzig, Rostock, Schwerin, Dresda etc.

Faptul că centrala a acţionat potrivit tendinţelor pieţei mondiale în orientarea exporturilor este reflectat de dinamica ponderii exportului său de echipamente energetice în totalul exportului de maşini şi utilaje al centralei — aceasta a fost de 11,7% în anul 1971, 25% în 1975 şi 43% în 1977, urmînd a avea o pondere şi mai mare în anii viitori, ca urmare a lărgirii nomenclatorului cu noi produse mult solicitate pe pieţele externe.

Elemente pentru formularea unei strategii de succes

ÎN CONTINUARE va trebui să avem în vedere evoluţia pieţei utilajelor energetice, să investigăm principalele tendinţe ale cerinţelor investitorilor din diferite ţări, pentru a ne putea păstra poziţia pe piaţa internaţională şi a extinde exporturile noastre la această grupă de produse.

Se apreciază că pe plan mondial şi în următorii ani baza energetică se va dezvolta cu un ritm mediu anual de minimum 10%, atingînd la nivelul anului 1980 o valoare a necesarului de echipamente de circa 8—10 miliarde dolari, din care ţărilor în curs de dezvoltare le revin circa 30%. Avîndu-se în vedere că astăzi volumul investiţiilor pentru un bloc energetic de 330 MW este de sute de milioane de dolari, incluzînd desigur valoarea echipamentelor, construcţia şi montajul, rezultă o particularitate deosebită a exportului acestor echipamente şi anume că procurarea se va face pe bază de licitaţii internaţionale. În aceste condiţii, organizarea corespunzătoare a activităţii de export, astfel încît să cunoaştem în timp util termenele şi condiţiile tehnice şi de credit solicitate de beneficiar, pentru a asigura promptitudinea ofertei sînt decisive pentru succesul comercial. De asemenea, livrările se vor face în cadrul unor finanţări cu credite BIRD, guvernamentale sau comerciale, cu termene de rambursare de minimum 10 ani şi cu dobînzi rezonabile. Listele de referinţă şi noutatea tehnică vor constitui principalii factori care vor contribui la adjudecarea favorabilă a unor licitaţii internaţionale.

O altă tendinţă care se constată azi este orientarea spre folosirea blocurilor energetice cu puteri instalate din ce în ce mai mari. Astfel, dacă pînă în anul 1970, într-o centrală termică puterea maximă instalată era cuprinsă între 1 000 şi 2 000 MW, astăzi există în construcţie centrale termice care totalizează puteri instalate de 4 000—5 000 MW, echipamente cu blocuri de puteri energetice de 330 MW şi chiar mai mari. În aceste cazuri, datorită complexităţii furniturilor şi a multiplelor probleme tehnice consultările tehtice sînt îndelungate, fabricaţia şi montajul echipamentelor au de asemenea cicluri lungi, fapt care impune necesitatea orientării cu minimum 3—4 ani mai înainte spre cerinţele unor potenţiali investitori. În acelaşi timp, trebuie văzut că multe din ţările în curs de dezvoltare nu au încă mari consumatori de energie electrică sau reţele şi sisteme energetice interconectate, care să permită exploatarea cu eficienţă a blocurilor de mare putere, astfel că se poate aprecia destul de favorabilă conjunctura pentru exportul în continuare al utilajelor energetice de mică putere, adică de pînă la 50 MW.

Performanţele tehnice ale utilajelor energetice oferite vor trebui să fie de înalt nivel tehnic adică : randamente sporite, consumuri specifice minime, siguranţă în exploatare, fiabilitate sporită etc., în condiţiile unor preţuri şi termene de livrare competitive.

Pornind de la aceste caracteristici şi tendinţe ale pieţei, în domeniul cazanelor de abur energetic şi industrial s-au făcut progrese importante în industria construcţiilor de maşini din ţara noastră, respectiv în domeniul arderii combustibililor solizi inferiori — lignitul sau şistul bituminos mai ales. Astfel, ca urmare a unor laborioase studii şi cercetări desfăşurate la I.C.P.E.T. au fost rezolvate problemele speciale impuse de arderea şisturilor bituminoase în cazanul de abur energetic de 520 t/h, care constituie în fapt o premieră mondială în acest domeniu. Tot în cadrul I.C.P.E.T. a fost elaborat proiectul de execuţie al unui cazan de apă fierbinte de 100 Gcal/h care funcţionează pe bază de lignit inferior, destinat centralei termice de la Zalău. Şi această tipodimensiune de cazan constituie o performanţă tehnică de vîrf de natură să suscite un larg interes pe piaţa mondială în actuala conjunctură, de accentuare a dificultăţilor de producere a hidrocarburilor superioare (ţiţei, gaze).

Pe baza experienţei căpătate de cadrele sale, activitatea de furnizor general intern pentru export a centralei este într-o continuă perfecţionare. Dat fiind complexitatea utilajelor şi multitudinea subfurnizorilor, este necesară o colaborare tot mai strînsă cu întreprinderile de comerţ exterior ca : UZINEXPORTIMPORT şi INDUSTRIALEXPORT care au atribuţii de furnizori generali externi, precum şi cu institutele de studii şi proiectări cu atribuţii de proiectanţi generali pentru centralele termice, respectiv hidraulice pentru a răspunde în continuare cu promptitudine şi elasticitate partenerilor externi.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 8 septembrie 1978

– Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Vrancea și Brăila 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Producția netă – indicator mobilizator în valorificarea superioară a potențialului productiv **(Stere Stătică)** 2

– Ancheta „R.E." Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea industrială (III). Reducerea consumurilor de materiale **(Bogdan Fădure, Alexandru Blaga)** 4

– Cooperarea interuzinală și creșterea eficienței economice (II) **(V. Boescu, L. Țintea)** 6

– Experiențe în actualitate. Promovarea exportului de mașini și utiloje **(Nicolae Oneci)** 8

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar
● Contractul de credit, instrument calitativ nou în relațiile bancă-întreprindere **(Nicolae Pretorian)** 9
● Metodologia de calcul a valorii producției nete în agricultură **(dr. Ion Marian)** 11

– Stimularea creșterii producției și eficienței în cooperativele agricole de producție, prin diferențierea tarifelor de retribuire a muncii în acord global (I) **(dr. Mircea Bota)** 12

– Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Imperative ale realizării planului în construcțiile industriale **(Adrian Rusu)** 15

TEORII ● IDEI

– Economia societății dace în vremea lui Burebista **(Radu Constantinescu)** 18

– Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale **(prof. dr. Ștefan Arsene)** 20

– Școli-curente-economiști. Școala transilvană de gîndire economică și social-politică – animatoare a pregătirii spirituale a Marii Uniri (II). Împletirea gîndirii economice cu cea socială și politică **(prof. dr. Ivanciu-Nicolae Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU – idei în acțiune. Accesul neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă – cale de accelerare a progresului economic și social **(Gheorghe Dumitru)** 25

– Tendințe – conjuncturi 27

– R.P. Bulgaria. Corelarea ritmului susținut de creștere cu modernizarea economiei **(Romeo Constantin)** 28

– R.P.D. Coreeană. Accelerarea creșterii potențialului economic **(Nicolae Popov)** 29

În suplimentul acestui număr : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THE ISSUE

– Machines aud equipment export promotion **(Nicolae Oneci)** 8
– The credit contract – a new qualitative instrument in the bank-entreprise relationship **(Nicolae Pretorian)** 9
– The economy of the Dacian society in Burebista's time **(Radu Constantinescu)** 18
– The use of economic and financial levers in the planned management of the economic and social development (II) **(Prof dr. Ștefan Arsene)** 20
– The unrestricted access of developing countries to modern science and technology – a means of accelerating the economic and social progress **(Gheorghe Dumitru)** 25
– The People's Republic of Bulgaria. The correlation of the steep growth rate with the modernization of the economy **(Romeo Constantin)** 28
– The Korean People's Democratic Republic. Growth acceleration of the economic potential **(Nicolae Popov)** 29

DANS LE NUMERO

– La promotion de l'exportation de machines et outillages **(Nicolae Oneci)** 8
– Le contrat de crédit, instrument qualitativement nouveau dans les relations banque-entreprise **(Nicolae Fretorian)** 9
– L'economie de la société dace au temps de Burebista **(Radu Constantinescu)** 18
– L'utilisation des leviers économiques et financiers dans la direction planifiée du développement économique et social (II) **(prof. dr. Ștefan Arsene)** 20
– L'accès sans entraves des pays en développement à la science et la technologie modernes – voie d'accélération du progrès économique et social **(Gheorghe Dumitru)** 25
– R.P. de Bulgarie. La correlation du rythme soutenu de croissance avec la modernisation de l'économie **(Romeo Constantin)** 28
– R.P.D. de Corée. L'accélération de la croissance du potentiel économique **(Nicolae Popov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Поощрение вывоза машин и оборудования **(Николае Онечь)** 8
— Кредитный контракт, качественно новый инструмент в отношениях между банком и предприятием **(Николае Преторнан)** 9
— Экономика дакского общества во времена Буресисты **(Раду Константинеску)** 18
— Использование экономических и финансовых рычагов в плановом руководстве экономическо-социального развития (II) **(проф. др. Штефан Арсене)**.... 20
— Свободный доступ развивающихся стран к современной науке и технике — путь ускорения экономического и социального прогресса **(Георге Думитру)** 25
— Н.Р. Болгария: Корреляция между уверенным темпом развития и модернизацией экономики **(Ромео Константин)**.... 28
— Корейская Н.Д.Р.: Ускорение роста экономического потенциала **(Николае Попов)**..... 29

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre numeroasele feluri de asigurări de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și „Asigurarea familială mixtă de viață", care satisface dorința celor care vor să ia măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiei lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, o astfel de asigurare prezintă următoarele caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care — la data contractării asigurării — sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 și pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

— plata sumei asigurate se face — de ADAS — în următoarele cazuri : în caz de invaliditate permanentă (totală sau parțială) din accidente a oricăruia dintre asigurați : la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă) ; în caz de deces din orice cauză al oricăruia dintre asigurați.

La expirarea asigurărilor, cu primele achitate la zi, suma asigurată prevăzută în poliță se plătește majorată cu 10%, iar în cazurile de invaliditate permanentă parțială a oricăruia dintre asigurați, suma cuvenită, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, se plătește majorată cu 25%, în limita sumei asigurate, chiar dacă accidentul s-a întîmplat în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării și cînd se plătise numai o rată de primă ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putîndu-se plăti — la cerere — în rate anuale, semestriale, trimestriale ori lunare. Este de menționat faptul că, în situația în care asiguratul achită anticipat primele de asigurare pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4% pentru fiecare an de plată anticipată, începînd cu cel de al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din organizațiile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

*

PĂRINȚI!

În librării și la raioanele cu articole de papetărie din magazinele universale ale comerțului de stat vă așteaptă seturi cu rechizitele necesare elevilor din toate clasele (caiete, coperți pentru caiete și cărți, stilouri, creioane negre și colorate, plastilină, penare, gume, ascuțitori, linii gradate, compase și alte articole pentru desen tehnic).

De asemenea, în magazinele și la raioanele cu confecții pentru copii, s-a pus în vînzare un sortiment complet de uniforme școlare (inclusiv măsuri speciale).

Rețineți !

Cumpărînd din timp uniformele și rechizitele necesare copiilor dv. evitați aglomerația specifică din zilele premergătoare deschiderii noului an școlar.

15 SEP

Lei 5

Recom

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PERFECŢIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

COMPONENTE ALE UNEI GESTIONĂRI EFICIENTE A RESURSELOR

CALITATE SUPERIOARĂ-COSTURI REDUSE

Numărul 37 ● Vineri 15 septembrie 1978

DEZVOLTAREA BAZEI MATERIALE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

● *Volumul investițiilor efectuate pentru dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului în primii doi ani ai cincinalului 1976—1980 a fost de aproape*

5 miliarde lei

In anii 1976-1977 s-au dat în folosință:

- **4 865** săli de clasă
- **67 300** m p spații pentru învățămîntul superior
- **43 500** locuri în grădinițe de copii

CHELTUIELI DE LA BUGETUL DE STAT PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT

-mil. lei-

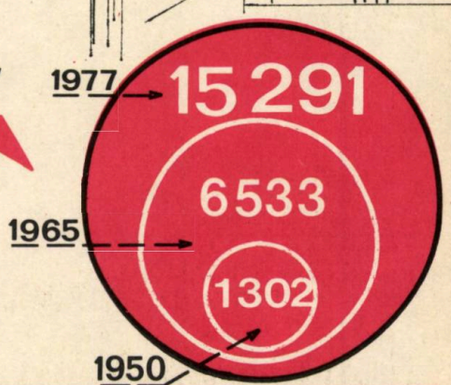

● *Pentru fiecare copil din învățămîntul preșcolar, statul a cheltuit în anul 1977, în medie, **2238** lei, pentru fiecare elev din ciclul primar și gimnazial **1858** lei, pentru un elev de liceu **3963** lei, iar pentru un student **12 350** lei.*

COPII ÎNSCRIȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PREȘCOLAR

-mii-

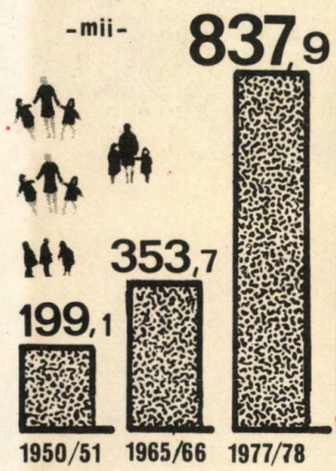

ELEVI ÎNSCRIȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR ȘI GIMNAZIAL

-mii-

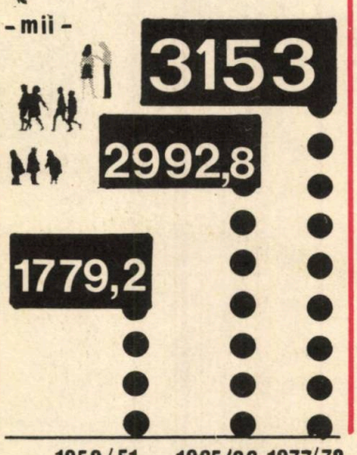

ELEVI ÎNSCRIȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL LICEAL

-mii-

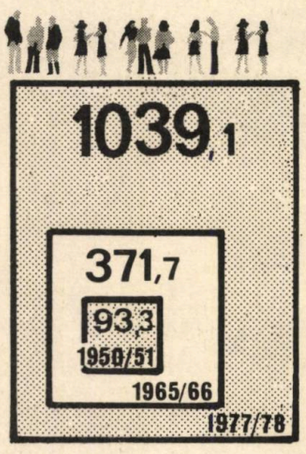

STUDENȚI ÎNSCRIȘI -mii-

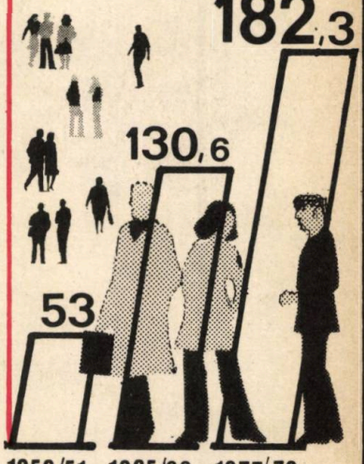

● Populația cuprinsă în învățămîntul de toate gradele este în prezent de 5,4 milioane, ceea ce reprezintă un sfert din populația țării

curier
economic legislativ

1978 SEP 20

SUPLIMENT LA REVISTA ECONOMICĂ, Nr. 16/37 1978

autoconducere

PROCESUL ÎNFIINȚĂRII UNITĂȚILOR SOCIALISTE DE STAT

Într-un număr trecut, căutînd să prezentăm aspectele inedite aduse de Legea nr. 5/1978, semnalam faptul că, potrivit acesteia, înființarea centralelor și a întreprinderilor de interes republican se face prin decret al Consiliului de Stat în timp ce întreprinderile de interes local, se înființează prin hotărîri ale consiliilor populare. Se consacră în felul acesta principiul conform căruia pentru crearea unei unități economice de stat dotate cu personalitate juridică este necesară intervenția actului unui organ al puterii.

Dar emiterea actului organului de putere nu reprezintă decît unul din momentele procesului de creare a unei astfel de unități, proces complex care presupune participarea întregului colectiv al oamenilor muncii la crearea întreprinderii.

După părerea noastră — și credem că această părere reflectă întrutotul spiritul documentelor de partid în lumina cărora a fost elaborată Legea nr. 5/1978 — înființarea persoanei juridice, unitate de stat, nu se poate reduce la decizia organului de putere. Aceasta nu exprimă decît una din laturile centralismului democratic, principiu care guvernează întreaga desfășurare a activității unităților de stat.

Va trebui, de aceea, să acceptăm că temeiul înființării unității este complex, că el se reflectă într-un proces de durată, într-o succesiune de momente semnificative care numai luate împreună conferă motivația reală a înființării, în care atît latura centralismului cît și cea a democratismului sînt în egală măsură prezente.

Decizia de înființare este urmată în această ordine logică, de numirea personalului cu funcții de conducere, apoi de încheierea contractului de muncă cu restul personalului — acte juridice prin care se constituie colectivul — de înființarea organizației sindicale, care urmărește promovarea intereselor acestui colectiv și în, sfîrșit, de actul cu multiple semnificații al încheierii contractului colectiv de muncă.

Astfel cum se arată în Codul muncii, contractul colectiv de muncă este menit să contribuie la organizarea superioară a muncii, la întărirea disciplinei și la mobilizarea tuturor eforturilor pentru îndeplinirea planului, la îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și viață în unitate. Prin contractul colectiv se stabilesc măsurile prin care colectivele oamenilor muncii și conducerea unității se angajează să le ia în scopul utilizării mai bune a capacității de producție, al creșterii productivității muncii, reducerii consumului specific și a prețului de cost, precum și pentru obținerea de economii și beneficii peste nivelul planificat, îmbunătățirea calității produselor, și creșterea eficienței activității economice.

Dezbătut și aprobat de adunarea generală a oamenilor muncii, contractul colectiv stabilește, în condițiile prevăzute de lege, formele de retribuire, de stimulare materială pentru economiile realizate în cursul anului, modul de utilizare a fondurilor ce rămîn la dispoziția unității ca rezultat al depășirii sarcinilor de plan pentru executarea unor investiții sociale: locuințe, vestiare, băi, creșe, cămine, dispensare, cantine-restaurant și altele similare, realizarea unor obiective de protecție a muncii, culturale și sportive.

Noua Lege nr. 5/1978 prevede în acest sens, printre atribuțiile adunării generale, aprobarea contractului colectiv de muncă, act care se semnează de către președintele biroului executiv din partea organului de conducere colectivă și de către președintele comitetului sindicatului, din partea oamenilor muncii.

Actul de înființare și contractul colectiv de muncă apar, astfel, ca momentele cele mai proeminente ale etapelor formării întreprinderii care marchează procesul complex de întemeiere a unității economice de stat ca persoană juridică.

Sînt marcate în această concepție, ambele laturi ale centralismului democratic, pe de o parte inițiativa organului central în emiterea actului de decizie — nu trebuie să uităm că întreprinderea este o unitate de stat — care, în principiu este înzestrată cu mijloace fixe și dotată cu mijloace circulante — din fondul unic al proprietății socialiste de stat — iar pe de altă parte, participarea colectivului de oameni ai muncii, care este chemat să administreze aceste mijloace, să le pună în valoare, să realizeze sarcinile de plan.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

STIMAȚI CITITORI!

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate în '79 a revistei, a suplimentului și a cărților pe care le editățm decupați, completați și expediați pe adresa redacției formularul de comandă din pagina 15.

NOI ATRIBUȚII ALE CONDUCĂTORULUI DE UNITATE ECONOMICĂ

În cadrul măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei, actele normative adoptate recent stabilesc noi atribuții organelor de conducere colectivă și conducătorilor de unități.

În cele ce urmează evidențiem și analizăm normele legale care stabilesc atribuțiile conducătorului de unitate în diverse domenii de activitate.

● În Decretul Consiliului de Stat nr. 199/1978 (B. of. I nr. 47 din 14 iunie 1978) sînt prevăzute următoarele atribuții ale conducătorului de unitate. În conformitate cu art. 17(1), directorii întreprinderilor răspund de realitatea și legalitatea calculării drepturilor de retribuire și de corecta raportare a îndeplinirii sarcinilor și indicatorilor care condiționează plata integrală a retribuției. Directorul întreprinderii răspunde împreună cu șefii compartimentelor de muncă și de retribuire a muncii și cu cadrele tehnice și economice din compartimentele unde se întocmesc documentele pentru plata retribuției. Prevederea sus-citată instituie o răspundere conjunctă a directorului și a menționatelor cadre și implică existența culpei pentru fiecare persoană în parte. Inexistența culpei exonerează de răspundere. Prin consecință, pentru a nu-și angrena răspunderea sa directorul întreprinderii trebuie să acționeze în așa fel încît să cunoască temeinic întreaga activitate productivă a unității, procesul de muncă, să îndrume și să controleze efectiv toate operațiunile legate de retribuirea muncii. Este evident că eventuala sa vină nu exclude culpa celor care activează direct și nemijlocit în compartimentele unde se întocmesc documentele pentru plata retribuției. În situații similare instanța noastră supremă a decis în mod constant în acest sens (citâm numai decizia nr. 754/1962 a colegiului civil publicată în C.D. 1962 pag. 235 și decizia nr. 487/1964 în C.D. 1964 pag. 201).

● Art. 120 din Legea privind asigurarea sănătății populației (Legea nr. 3/1978) conferă conducătorilor unităților socialiste de stat — deci și celor din economie — dreptul de a acorda concedii medicale pentru incapacitate de muncă, pe baza certificatului medical eliberat de către unitatea sanitară care deservește personalul muncitor din unitatea socialistă respectivă. Din modul în care este redactată prevederea mai sus-citată rezultă că deși acordarea propriu-zisă a concediului medical este de competența directorului, totuși acesta nu poate uza de acest drept în mod discreționar, fiind ținut a aproba concediul în condițiile și limitele specificate în certificatul de concediu medical.

● Art. 45 din Decretul Consiliului de Stat nr. 244/1978 publicat în B. of. I nr. 63 din 15 Iulie 1978, prevede că gestionarea, utilizarea și transportul metalelor prețioase, a materialelor secundare și a deșeurilor cu conținut de metale prețioase se vor efectua sub un regim strict de securitate și evidență, asigurat de unitățile socialiste de stat deținătoare sau consumatoare. Dat fiind că luarea măsurilor operative privind gestionarea, utilizarea și transportul tuturor valorilor unităților socialiste de stat reprezintă o sarcină a conducerii operative a întreprinderii (potrivit Legii nr. 5/1970 și Decretului Consiliului de Stat nr. 209/1976), socotim că și operațiunile menționate de Decretul nr. 244/1978 intră în sfera de atribuții a directorului.

● Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 249/1978 s-au modificat unele prevederi din Decretul Consiliului de Stat nr. 232/1974, s-a dat articolelor o nouă numerotare, dispunîndu-se și republicarea acestuia cu modificările corespunzătoare.

În actul normativ citat, astfel cum a fost modificat conducerii operative a unităților socialiste de stat din economie (director general, director, conducător de unitate componentă cu independență operativă dar fără personalitate juridică) i s-au conferit atribuții și sarcini în legătură cu prevenirea și stingerea incendiilor.

Trebuie menționat că prevederile din Decretul sus-menționat trebuie corelate și coroborate cu dispoziția cuprinsă în art. 37 lit. ț din Legea nr. 5/1978, potrivit căreia biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprinderi are printre atribuțiile sale și luarea de măsuri pentru prevenirea și stingerea incendiilor. Așadar, organul operativ de conducere colectivă din întreprindere (biroul executiv) adoptă hotărîri prin care se creează cadrul necesar și se asigură condiții adecvate pentru prevenirea și stingerea incendiilor, precum și cu privire la organizarea activității de instituire a formațiilor civile de pompieri, astfel cum prevede expres art. 39 din decretul sus-citat, directorului revenindu-i sarcina curentă de a aduce la îndeplinire prevederile legale.

Art 3 din Decretul nr. 232/1974 cuprinde o dispoziție de principiu în baza căreia răspunderea pentru luarea măsurilor de prevenire și stingere a incendiilor o au conducătorii unităților socialiste (directori generali, directori, conducători etc.), ceea ce înseamnă că aceste persoane au și îndatorirea de a controla aducerea la îndeplinire a deciziilor proprii dar și ale hotărîrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprinderi.

În cele ce urmează evidențiem și analizăm prevederile prin care se stabilesc sarcini și atribuții concrete conducătorilor. Astfel :

— în baza art. 16 din decret conducătorii organizațiilor de proiectare sînt obligați a lua măsuri ca să se prevadă în documentațiile tehnico-economice măsuri pentru prevenirea și stingerea incendiilor, avînd răspunderea pentru încălcarea acestei obligații;

— art. 18 din decret stabilește în sarcina conducătorilor organizațiilor de construcții-montaj luarea și îndeplinirea măsurilor pentru prevenirea și stingerea incendiilor, cei în cauză avînd a răspunde pentru omiterea lor;

— art. 21 din decret are o arie largă de aplicare referindu-se la conducătorii tuturor unităților socialiste cărora le conferă dreptul de a stabili măsuri de prevenire și stingere a incendiilor precum și sarcinile ce revin personalului la fiecare loc de muncă. Tot în baza acestei prevederi conducărul unității asigură instruirea și controlul întregului personal ;

— desemnează membrii comisiilor tehnice de prevenire și stingere a incendiilor din unitate, în baza prevederii cuprinsă în art. 26 alin. 3 din decret ;

— constituie, potrivit art. 29 și art. 32 din decret, formații civile, de pompieri în cadrul întreprinderii, prin dispoziție scrisă, cu acordul unităților militare de pompieri

J. COSTIN

contract economic

REFUZUL NEJUSTIFICAT DE A PRELUA PRODUSELE – CONSECINȚE

Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 166/1978 cuprinde precizări utile cu privire la mijloacele juridice de care se pot folosi unitățile furnizoare în cazul refuzului nejustificat al unităților beneficiare de a prelua produsele contractate.

În speță, reclamanta Baza de aprovizionare și desfacere M.I.M. nr. 4 Oradea a pretins ca pîrîta Baza de aprovizionare cu utilaje și piese de schimb Ploiești să fie obligată să-i plătească contravaloarea unei cantități de oțel pentru care contractul

dintre părți s-a perfectat prin decizia organului competent care a obligat pe pîrîtă la contractare. Plata prețului s-a pretins de reclamantă în condițiile în care a trecut oțelul în custodia sa față de faptul că pîrîta nu i-a comunicat stația de destinație la care să expedieze produsele.

Arbitrajul a reținut că pretențiile reclamantei, astfel cum au fost formulate, sînt inadmisibile.

Într-adevăr, atîta timp cît livrarea nu a avut loc prin predarea produselor către pîrîtă sau încredințarea lor spre transport cărăușului, reclamanta nu este îndreptățită să obțină prețul produselor. Obligația de plată a prețului fiind subsecventă îndeplinirii de către unitatea furnizoare a obligației de livrare, fie prin predarea produselor direct beneficiare, fie prin încredințarea lor spre transport cărăușului, nu se poate pune, în condițiile date, problema obligării unității beneficiare la achitarea contravalorii produselor.

Preluarea produselor în custodia unității furnizoare nu schimbă cu nimic datele problemei. Astfel, încheierea unilaterală a unui act de custodie nu produce efectul transmiterii produselor din administrarea directă a reclamantei în aceea a pîrîtei. O convenție asupra instituirii custodiei nu a intervenit între părți și, oricum, o asemenea înțelegere se putea stabili în mod valabil numai în condițiile în care dispozițiile normative în vigoare permit livrarea produselor prin lăsarea lor în custodia unităților furnizoare. Astfel, constituirea custodiei, urmată de achitarea prețului, ar avea semnificația unei creditări inadmisibile în raporturile dintre unitățile socialiste.

De fapt, litigiul a fost determinat de refuzul nejustificat al unității pîrîte de a prelua produsele contractate și de a achita prețul aferent.

În raport cu această situație, arbitrajul, în exercitarea rolului său activ, a modificat din oficiu acțiunea, obligînd pe pîrîtă să-i plătească reclamantei penalități pentru întîrzierea nejustificată în preluarea produselor contractate.

Aceasta era sancțiunea aplicabilă refuzului unității beneficiare de a prelua produsele, sancțiune menită să determine adoptarea unei atitudini conforme cu disciplina de plan și contractuală.

Hotărîrea a fost confirmată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1480/1978.

I. ICZKOVITS

transport

RĂSPUNDEREA LIMITATĂ A CĂII FERATE PENTRU ÎNTÎRZIEREA TRANSPORTURILOR

În cadrul executării obligațiilor ce rezultă din contractul de furnizare, părțile stabilesc raporturi juridice și cu calea ferată care transportă produsele de la unitatea furnizoare la cea beneficiară.

Datorită faptului că cele două contracte — de furnizare și de transport — sînt supuse, în parte, unor reglementări diferite, apar unele probleme în sfera răspunderii, așa cum rezultă, în mod pregnant, din speța care urmează.

În temeiul contractului economic încheiat, unitatea furnizoare a expediat celei beneficiare, la 3 decembrie 1976, un număr de 4300 agende pentru anul 1977. Din vina căii ferate, transportul a fost eliberat unității beneficiare abia la 1 iunie 1977. Cu toate diligențele depuse, unitatea beneficiară nu a putut vinde prin rețeaua comercială agendele primite, fapt care a determinat-o să refuze plata prețului.

Prin hotărîrea nr. 3391/1977, Arbitrajul de stat interjudețean Timișoara a obligat-o pe unitatea beneficiară la plata contravalorii agendelor. Totodată, a admis cererea de chemare în garanție reținută din oficiu în numele unității beneficiare față de unitatea de cale ferată pe care a obligat-o să plătească cu titlu de daune valoarea agendelor care au devenit nevandabile exclusiv din cauza întîrzierii substanțiale (de peste 5 luni) în executarea contractului de transport.

Hotărîrea a fost infirmată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1248/1978, reținîndu-se, printre altele, că soluția dată în privința cererii de chemare în garanție nu are în vedere dispozițiile legale ce guvernează răspunderea căii ferate pentru întîrzierea în executarea contractului de transport.

Este neîndoielnic că, în situația dată, calea ferată este în culpă iar daunele echivalente cu valoarea agendelor ce nu s-au putut valorifica se află în legătură cauzală cu fapta care îi este imputabilă: eliberarea transportului cu întîrziere la destinație.

Cu toate acestea, nu există temei legal pentru a se angaja răspunderii ei în legătură cu valoarea agendelor respective.

Într-adevăr, potrivit art. 46 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, calea ferată datorează despăgubiri la nivelul valorii mărfurilor numai în caz de pierdere totală sau parțială în timpul transportului.

„Or — se reține în decizia la care ne-am referit — marfa în litigiu a fost predată în totalitate destinatarului, astfel încît obligarea căii ferate la plata despăgubirilor, prevăzute de art. 46 din regulamentul sus-menționat, nu are temei legal".

Calea ferată nu putea fi obligată, pentru executarea cu întîrziere a contractului de transport, decît la plata despăgubirilor prevăzute de art. 78 din Regulamentul de transport C.F.R.

Acest text legal prevede următoarele :

„1. În caz de depășire a termenului de eliberare calea ferată este obligată să plătească :

1/10 din prețul trasportului pentru o întîrziere care nu depășește 1/10 din termenul de eliberare.

2/10 din prețul transportului pentru o întîrziere mai mare de 1/10, dar nedepășind 2/10 din termenul de eliberare.

3/10 din prețul transportului pentru o întîrziere mai mare de 2/10, dar nedepășind 3/10 din termenul de eliberare.

4/10 din prețul transportului pentru o întîrziere mai mare de 3/10, dar nedepășind 4/10 din termenul de eliberare.

5/10 din prețul transportului pentru orice întîrziere mai mare de 4/10 din termenul de eliberare.

2. Dacă însă se face dovada că a rezultat o pagubă din cauza întîrzierii, se va plăti pentru această pagubă o despăgubire ce nu poate depăși prețul transportului".

În speță, rezultînd o pagubă din depășirea termenului de executare a contractului de transport, după desființarea hotărîrii, calea ferată a fost obligată să-i plătească unității beneficiare despăgubiri echivalente cu prețul transportului, adică 240 lei.

În acest fel, unitatea beneficiară, fără să fie în culpă, suportă diferența substanțială dintre suma la plata căreia a fost obligată cu titlu de preț față de unitatea furnizoare și cuantumul despăgubirilor obținute de la cărăuș.

Soluția se justifică prin faptul că din momentul încredințării produselor spre transport cărăușului, dreptul de administrare directă s-a transmis asupra unității beneficiare, aceasta datorînd prețul din moment ce întîrzierea în primirea produselor nu este consecința unor motive imputabile unității furnizoare.

Explicația soluției rezidă în împrejurarea că unitatea beneficiară este parte atît în contractul de furnizare, cît și în cel de transport. Aflîndu-se deci, la interferența reglementărilor aplicabile celor două contracte, unitatea beneficiară suportă, fără să fie în culpă, consecința deosebirilor dintre cele două reglementări.

H. MATEI

OPRIREA ÎNCĂRCĂRII MĂRFURILOR PENTRU STAȚIILE AGLOMERATE

Într-o serie de dosare recente (ex. Dosarul nr. 547/1978 al Arbitrajului de Stat al minicipiului București) Arbitrajul de Stat a fost pus în situația de a analiza și hotărî în ce cazuri calea ferată poate opri încărcarea mărfurilor pentru stațiile aglomerate și care sînt modalitățile legale pentru efectuarea acestei opriri.

Analizîndu-se reglementarea legală a acestor opriri se constată că Tariful local de mărfuri (T.L.M.) pus în vigoare de la 1.I.1974 cu ordinul M.T.Tc. nr. 11/1973 prevede la art. 7 pct. 19 că „vagoanele goale sau încărcate ce nu pot fi puse la încărcare-descărcare pe liniile industriale și pe liniile stațiilor din vina beneficiarilor (blocarea acestor linii cu vagoane neîncărcate sau nedescărcate în termen sau cu mărfuri) se pun la locație chiar dacă sînt oprite pe parcurs în alte stații.

În cazuri de aglomerare, provocate prin nedescărcarea vagoanelor în termen, calea ferată are dreptul să oprească încărcarea mărfurilor pentru stațiilor aglomerate **în condițiile prevăzute în Instrucția pentru planificarea operativă a transporturilor.** (sublinierea ns. L.T.).

Prin H.C.M. nr 425/1975, art. 4, s-a hotărît că pe data aprobării contractului model de prestații de transport și a Normelor metodologice de planificare și de executare a transporturilor, H.C.M. nr. 57/1952 privind planificarea operativă a transporturilor, cu modificările ulterioare, își încetează aplicabilitatea. Acestea au fost aprobate prin Ordinul nr. 673/16.IV.1976 al M.T.Tc. și au intrat în vigoare la 1.VII.1976. Pe aceeași dată și-a încetat aplicabilitatea și Instrucția de planificare operativă a transporturilor de mărfuri pe calea ferată nr. 111.

Pe de altă parte prin art. 11 din Normele metodologice la H.C.M. nr. 425/1975, se hotărăște ca atunci cînd măsurile din proiectul programului de sosiri nu se încadrează în capacitatea de descărcare a fronturilor, destinatarii sînt obligați să nominalizeze în scris mărfurile ce urmează a fi reduse din plan.

Cu toate acestea, sînt cazuri, cum s-a arătat de ex. în dosarul mai susmenționat, în care totuși stațiile se blochează din culpa beneficiarilor de transport (destinatari) sau din cauze de forță majoră.

În aceste cazuri calea ferată poate și în prezent să aplice prevederile art. 7, pct. 19 din T.L.M., nu în condițiile prevăzute de Instrucția pentru planificarea operativă a transporturilor de mărfuri, care am văzut că nu mai are aplicabilitate, ci în condițiile pct. 10 din Contractul model de prestații de transport pe calea ferată, care prevede că „în cazuri de aglomerări provocate prin descărcarea vagoanelor în termen, calea ferată are dreptul să limiteze sau să sisteze punerea vagoanelor la încărcare, pentru beneficiarii și mărfurile blocate la descărcare".

În locul Instrucției nr. 111/1972 pentru planificarea operativă a transporturilor pe calea ferată, este în vigoare Ordinul nr. 729/5 mai 1975 al M.T.Tc. prin care se aprobă Îndrumătorul privind metodologia de reglare a încărcărilor cu capacitatea de încărcare-descărcare.

Acest Îndrumător stabilește în amănunt modul cum trebuie procedat pentru ca vagoanele căii ferate să nu fie transformate în depozite pe roți și anume: În caz de aglomerări (soldul vagoanelor nedescărcate depășește posibilitățile de descărcare pe 2 zile), șeful stației cere prin telefonogramă la Regulatorul de circulație a mărfurilor (R.C.M.) de care aparține, reducerea sau sistarea încărcărilor.

R.C.M. cere imediat aprobarea de la Regionala de Cale Ferată din care face parte, pentru stațiile de încărcare amplasate pe teritoriul acesteia, sau de la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor — Departamentul Căilor Ferate — Direcția mișcare și comercial, în cazul în care stația de încărcare este amplasată pe teritoriul altei regionale de cale ferată sau dacă se cere sistarea pe mai mult de 5 zile.

În încheiere, menționăm că în afară de blocarea stațiilor, se poate întîmpla ca în unele situații numărul vagoanelor ce urmează a fi descărcate să depășească numărul celor ce trebuie să fie descărcate într-o repriză.

În aceste cazuri, T.L.M., la art. 7, pct. 15, condiții de aplicare, prevede în mod detaliat modul cum se calculează termenul de încărcare-descărcare al acestor vagoane în cele 3 situații în care se pot găsi și anume: a. dacă vagoanele din grupul următor au fost puse la dispoziția beneficiarilor înainte de expirarea termenului de descărcare a grupului precedent; b. dacă vagoanele din grupul următor sînt puse la descărcare cu mijloacele căii ferate, după expirarea termenului de descărcare a grupului precedent și c. dacă punerea la descărcare din repriza următoare nu este posibilă din cauza nedescărcării vagoanelor din grupul precedent.

Lucian THEODORU

comerț exterior

PREȚUL ÎN VÎNZAREA INTERNAȚIONALĂ

Ca element esențial al contractului de vînzare-cumpărare, prețul constituie obiectul prestației cumpărătorului, acesta fiind obligat ca în schimbul lucrului a cărui proprietate i se transferă prin efectul contractului să plătească un preț (nulla emptio sine praetio esse protest). În acest sens, obiectul contractului îl constituie lucrul vîndut, pentru vînzător și prețul plătit, pentru cumpărător; existența prețului este deci necesară pentru însăși formarea contractului. Nu este însă suficient ca prețul să existe, cerîndu-se ca el să îndeplinească următoarele trei condiții: să consiste într-o sumă de bani; să fie serios; să fie determinat sau cel puțin determinabil.

Prima dintre aceste condiții — ca prețul să consiste într-o sumă de bani — este de esența vînzării, întrucît de îndată ce prețul constă nu într-o sumă de bani ci într-un lucru oare-

care, convenția dintre părți nu mai poate fi contract de vînzare-cumpărare ; în acest caz ne găsim în fața unui contract de schimb, în care părțile își dau un lucru pentru altul. Convenția părților nu poate fi calificată contract de vînzare-cumpărare chiar dacă lucrul oferit de cumpărător ca preț — în locul unei sume de bani — este ușor transformabil în bani și a fost considerat, în intenția comună a părților, ca fiind echivalentul prețului lucrului vîndut. În înțelesul acestei prime condiții cerute prețului ca element esențial al vînzării-cumpărării, Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior (art. 3) deosebește — în categoria actelor obiective de comerț exterior — operațiunile de vînzare-cumpărare de mărfuri, de operațiunile de schimb de mărfuri. Condiția ca prețul să consiste într-o sumă de bani nu este formulată expres nici în sistemul dreptului nostru și nici în acela al dreptului francez ; ea rezultă însă implicit din prevederile art. 1294 Cod civil român, corespunzătoare art. 1582 Cod civil francez. Ea rezultă de asemenea — pentru activitatea de comerț exterior — din dispozițiunile art. 14 și 15 din Legea nr. 1/1971.

Cu privire la celelalte două condiții pe care trebuie să le îndeplinească prețul — să fie serios, să fie determinat sau determinabil —, pe care literatura de specialitate din țările cu economie capitalistă le analizează detaliat, facem precizarea că în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior regula este că prețurile se determină înainte de încheierea contractelor, cu două excepții : prețurile mărfurilor cotate la burse și prețurile la exportul de legume și fructe.

● Dacă sub aspect juridic conceptul de preț în contractul de vînzare-cumpărare se realizează prin întrunirea condițiilor arătate mai sus, cu totul altfel se pune problema din punct de vedere economic, în special, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională. Categorie economică complexă, prețurile mondiale, în general, și cele privind vînzările internaționale, în special, urmează anumite reguli după care se formează, reguli care trebuie să fie bine cunoscute de toți acei care activează în comerțul exterior.

În literatura de specialitate se evidențiază regula generală, potrivit căreia prețurile mondiale se formează pe piața caracteristică, unde are loc cel mai mare volum de tranzacții de export și import și unde plățile se efectuează, de regulă, în valută liber convertibilă. În vînzarea externă, mărfurile au, în afară de valoarea lor națională și o valoare internațională, determinată de nivelul productivității muncii pe plan mondial. Mărimile medii ale acesteia în principalele țări producătoare formează o scară pe baza căreia se stabilește productivitatea medie internațională. Ca atare, prețul mondial nu se formează în funcție de valoarea produsului într-o singură țară, ci are la bază o valoare medie internațională. Evident, noțiunea de piață caracteristică nu presupune existența pe plan mondial numai a uneia singure care să conducă la formarea unui singur preț determinant. Majoritatea mărfurilor din comerțul internațional se realizează în diferite curente comerciale, două sau mai multe piețe putînd fi caracteristice și susceptibile să determine prețul mondial. De pildă, piețele caracteristice ale țițeiului și produselor petroliere sînt piața Orientului Apropiat și piața americană ; prețul mondial se determină atît pe prima (Golful Persic) cît și pe cea de-a doua (Golful Mexic). Este de subliniat, în același timp, că costurile fiind supuse unor modificări sistematice sub efectul progresului tehnic, exercită o influență deosebită asupra nivelului prețului mondial. De aceea, la studierea prețului mondial este necesară analizarea amănunțită a influenței structurii costurilor asupra formării prețurilor de pe piața internațională.

● În relațiile de comerț exterior dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. prețurile care se utilizează au la bază prețurile mondiale, practicate pe principalele piețe, într-o perioadă mai lungă de timp. Evident, pentru o cît mai rațională orientare a prețurilor practicate între statele membre ale C.A.E.R., prețurile mondiale de pe piețele caracteristice capitaliste sînt reflectate prin eliminarea perioadelor conjuncturale deformante. De asemenea, se ia în vedere nu piața mondială cea mai caracteristică, ci piața mondială accesibilă țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., respectiv acea piață mondială principală cu care, datorită condițiilor economice și geografice, țara socialistă exportatoare poate avea relații curente de comerț exterior, privind produsul pentru care urmează să se stabilească prețul. Astfel, de exemplu, Guyana franceză este o piață caracteristică pentru bauxită, accesibilă din punct de vedere comercial. Aceasta este însă inaccesibilă din punct de vedere geografic, deoarece costul transportului din această țară și pînă în țările membre ale C.A.E.R. este prea ridicat.

Metodologia de formare a prețurilor adoptată în cadrul tranzacțiilor încheiate de țara noastră, cu țările membre ale C.A.E.R. poate fi astfel sintetizată :

— prețurile de tranzacție au în vedere prețurile mondiale, pe una sau mai multe piețe caracteristice și accesibile atît pentru cumpărător, cît și pentru vînzător ;

— pentru a se evita influențele conjuncturale, se iau în considerare mediile prețurilor mondiale pe ultimii cinci ani premergători anului pentru care se calculează.

Această metodologie prezintă, deci, importante avantaje : imprimă prețurilor astfel determinate un caracter de stabilitate, oscilațiile fiind limitate, ca efect al mediei statice aplicate pe o perioadă de cinci ani ; așa fiind, se atenuează considerabil influența factorilor deformatori, de speculație conjuncturală, prețurile stabilite potrivit acestei metodologii, reflectînd evoluția economică, pe plan mondial, a schimburilor de valori materiale.

● Categoriile de prețuri practicate, în special, în raporturile cu parteneri din state cu economie capitalistă sînt :

— prețurile de tranzacție — cele mai frecvent întîlnite — se stabilesc pe calea tratativelor, pentru fiecare operațiune în parte, fiind influențate de o serie de factori (cotați de bursă, volumul afacerilor, condițiile de plată etc.) ;

— cotațiile de bursă, sînt prețuri mondiale stabilite la bursele de mărfuri, pentru mărfuri fungibile și standardizate internațional, pe baza raportului direct dintre cerere și ofertă ;

— prețuri de licitație, se stabilesc pentru anumite produse prin licitații organiazte în cadrul unor centre comerciale tradiționale din diferite state sau de organizații autorizate de stat, pentru achiziționarea de utilaje, tehnologii etc.

Fiecare din categoriile de prețuri arătate mai sus comportă o anumită tehnică de negociere și, în special, de înscriere în contract a acordului la care s-a ajuns, modul de formulare a clauzelor respective fiind determinante în buna derulare a contractului și de evitare a unor litigii legate de plata prețului.

Odată cu dezvoltarea exporturilor de mașini și utilaje, de linii tehnologice etc., prețul de tranzacție ridică unele probleme dificile legate de surmontarea consecințelor negative ale fluctuațiilor valutare, ale scumpirii prețurilor la materii prime și manoperă ; de asemenea, trebuie avute în vedere asigurarea încasării lui, în cazurile vînzărilor pe credit. Modul de formulare a clauzelor cu privire la aceste aspecte vor face obiectul analizei noastre, începînd cu numărul viitor al suplimentului.

dr. Al. DETEȘAN

arbitraj internaţional

ÎNLOCUIREA AUTORITĂŢII DE NOMINARE POTRIVIT REGULAMENTULUI UNCITRAL

Organ specializat, autoritatea de nominare instituită prin Regulamentul UNCITRAL este chemată, prin însăşi vocaţia ei, să asigure desfăşurarea normală a litigiului arbitral, în pofida abstenţiunii sau obstrucţiei oricărei părţi, în faza iniţială de alcătuire a instanţei de arbitraj.

Mandatul încredinţat autorităţi de nominare nu are caracter obligator, fie că aceasta a fost cooptată prin acordul părţilor în cauză, fie că desemnarea ei s-a realizat (la cererea uneia dintre ele) de către Secretarul general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga.

Natura **facultativă** a misiunii cu care este investită autoritatea de nominare se explică. Întrucît o asemenea funcţie poate fi încredinţată unei persoane fizice, se înţelege de la sine că aceasta trebuie să beneficieze de libertatea deplină de a accepta sau de a refuza cererea care i-a fost adresată. Dar chiar în ipoteza că mandatul revine unei persoane juridice — de regulă unui organ permanent de arbitraj comercial internaţional — nimic nu exclude eventualitatea unor impedimente, care să-l facă indisponibil. Practica învederează însă că instituţiile permanente de arbitraj sînt de cele mai multe ori de acord să îndeplinească asemenea sarcini **ad-hoc**.

Refuzul autorităţii de nominare de a interveni în litigiul arbitral pentru care a fost solicitată poate avea de efect paralizarea procedurii respective, lăsînd litigiul în suspensie. La acelaşi rezultat se ajunge şi dacă autoritatea de nominare, fără să respingă formal cererea care i-a fost adresată, rămîne în fapt inactivă.

Spre a se evita blocarea procedurii arbitrale, Regulamentul UNCITRAL instituie posibilitatea înlocuirii autorităţii de nominare în oricare dintre situaţiile amintite.

Iniţiativa unei asemenea substituiri poate fi luată de partea interesată, imediat ce s-a manifestat refuzul autorităţii de nominare de a-şi îndeplini sarcina care i-a fost încredinţată.

Dacă însă autoritatea de nominare nu-şi precizează sub nici o formă poziţia şi rămîne pasivă, se ridică problema de a determina momentul de cînd partea interesată poate face demersuri spre a obţine înlocuirea ei. Starea de inactivitate a autorităţii de nominare se deduce, potrivit Regulamentului UNCITRAL, din faptul că pînă la expirarea unui anumit termen nu şi-a îndeplinit misiunea care îi revenea. Acest interval de timp nu este însă identic în toate cazurile. El diferă, după cum trebuie să se procedeze la completarea unei instanţe arbitrale colegiale sau la desemnarea arbitrului unic (iar prin analogie, şi a arbitrului-preşedinte).

Durata la care ne referim este de 30 de zile, dacă autoritatea de nominare urmează să desemneze arbitrul personal al părţii care nu şi l-a ales la timp, în vederea alcătuirii instanţei colegiale (art. 7 § 2).

Termenul se dublează, fiind de maximum 60 de zile, dacă se cere desemnarea arbitrului unic (art. 6 § 2) sau a arbitrului-preşedinte (art. 7 § 3).

Deosebirea se datoreşte consideraţiunii că procedura desemnării unui arbitru în locul părţii pasive nu implică folosirea listei de propuneri (cuprinzînd numele a trei persoane), care trebuie alcătuită de autoritatea de nominare şi comunicată apoi părţilor pentru individualizarea arbitrului unic sau a arbitrului-preşedinte. Folosirea listei arătate constituind un factor suplimentar de complexitate a procedurii, justifică prelungirea intervalului de timp în care trebuie să acţioneze autoritatea de nominare, de la 30 la 60 de zile.

La expirarea termenelor arătate, Regulamentul UNCITRAL considerînd că autoritatea de nominare se află în stare de inactivitate, devine legitim demersul părţii interesate de a solicita înlocuirea ei, printr-o cerere trimisă Secretarului general al Curţii permanente de arbitraj de la Haga.

dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

practică arbitrală

DREPTUL DE A RENUNŢA LA ACŢIUNE

Un principiu fundamental în procedura arbitrală, potrivit Regulamentului Comisiei de arbitraj de la Bucureşti, este principiul disponibilităţii. Disponibilitatea constă în recunoaşterea dreptului părţilor de a dispune de obiectul litigiului şi de mijloacele procesuale acordate de lege. În literatura de specialitate se consideră că disponibilitatea prezintă următoarele aspecte: a) dreptul părţii interesate de a porni sau nu litigiul prin introducerea acţiunii; b) dreptul reclamantului de a determina limitele acţiunii, fixînd pretenţia ce urmează a face obiectul acţiunii; c) dreptul reclamantului de a renunţa la acţiune; d) dreptul pîrîtului de a recunoaşte pretenţiile din acţiune; e) dreptul părţilor de a stinge litigiul prin tranzacţie; f) dreptul părţii care a căzut în pretenţie de a recurge la căile de atac prevăzute în regulamentele arbitrale; g) dreptul părţii care a cîştigat, obţinînd o hotărîre definivă, de a cere executarea acesteia.

Principiul disponibilităţii conferă deci reclamantului, printre altele, şi dreptul de a renunţa la acţiune. Reclamantul are posibilitatea, potrivit art. 42 alin. 2 din Regulamentul Comisiei de arbitraj de la Bucureşti, de a renunţa la pretenţiile sale, adică la însuşi dreptul material valorificat prin acţiune. În acest caz, completul de arbitraj pronunţă o hotărîre care consfinţeşte renunţarea reclamantului. Astfel, într-o speţă cu care a fost sesizată, Comisia de arbitraj de la Bucureşti, prin Hotărîrea nr. 61 din 2 martie 1978, a luat act de renunţarea la acţiune de către reclamant şi a făcut aplicarea art. 42 alin. 2 din Regulament, consfinţind renunţarea la acţiune.

Reclamantul are nu numai posibilitatea de a renunţa la dreptul material la acţiune ci, potrivit art. 47 lit. a din Regulamentul Comisiei de arbitraj de la Bucureşti, el poate renunţa şi la cererea sa. În acest caz este vorba de o renunţare la dreptul procesual la acţiune şi, spre deosebire de renunţarea la pretenţii, cînd reclamantul renunţă la însuşi dreptul material, în cazul renunţării la dreptul procesual la acţiune, reclamantul poate introduce oricînd consideră că condiţiile îi sînt mai favorabile, o nouă acţiune, păstrîndu-şi însă dreptul material la acţiune. Reclamantul poate renunţa la cerere în întregime, situaţie în care completul de arbitraj va pronunţa o încheiere de închidere a procedurii arbitrale, sau poate renunţa numai la unul sau mai multe capete de cerere — dar nu la toate — situaţie în care completul va pronunţa o hotărîre. Făcînd aplicarea art. 47 lit. a din Regulament, Comisia de arbitraj de la Bucureşti, prin Încheierea nr. 62 din 6 martie 1978, a dispus închiderea procedurii arbitrale, în urma cererii reclamantului de închidere a dosarului.

Într-o altă speţă cu care a fost confruntată Comisia de arbitraj de la Bucureşti, reclamantul a solicitat în principal plata penalităţilor pentru nelivrarea în termen a unor produse

și dobînzi de întîrziere în livrare și în subsidiar plata de către pîrît a taxei arbitrale. După ce pîrîtul a recunoscut culpa sa în nelivrarea la termen a produselor, reclamanta și-a retras primele două capete de cerere, menținîndu-l numai pe cel cu privire la plata de către pîrît a taxei arbitrale.

Comisia de arbitraj de la București, prin Hotărîrea nr. 172 din 3 iulie 1978, a făcut aplicarea art. 47 lit. a din Regulament și a considerat că, potrivit principiului disponibilității, reclamantul avea posibilitatea de a-și retrage total sau parțial cererea. În consecință, a admis acțiunea reclamantului, restrînsă la capătul de cerere cu privire la suportarea taxei arbitrale de către pîrît și l-a obligat pe acesta să o plătească, întrucît acțiunea arbitrală a fost declanșată de livrarea cu întîrziere a produselor de către pîrît.

Irina MOROIANU

financiar

EVIDENȚA PAGUBELOR CARE NU SÎNT DATORATE CULPEI UNOR PERSOANE

Legea nr. 5/1978 în art. 13 secțiunea B. lit. f. prevede că întreprinderile stabilesc sau propun, după caz, trecerea pe seama cheltuielilor de producție sau de circulație a lipsurilor de valori materiale constatate la inventariere peste normele legale, în cazurile în care lipsurile nu se datoresc culpei unor persoane fizice, precum și scăderea din gestiune a altor pagube, în condițiile prevăzute de dispozițiile legale.

Din multiplele probleme pe care le ridică această prevedere supunem analizei numai modalitatea de înregistrare în evidența întreprinderilor a pagubelor care nu se datoresc culpei unor persoane.

Citata prevedere legală dispune că prejudiciile provocate fără culpă se trec pe seama cheltuielilor de producție la unitățile industriale (producătoare) sau pe seama cheltuielilor de circulație la întreprinderile comerciale sau de desfacere.

Modul în care este redactată prevederea cuprinsă în art. 13 B lit. f. din Legea nr. 5/1978 lasă a se desprinde ideea că prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 141/1977 au fost abrogate implicit. Este cunoscut că prin decretul sus-menționat, amenzile și penalitățile ce se suportă de întreprinderile de stat se evidențiază direct în contul de beneficii și nu în conturile cheltuielilor de producție sau de circulație. Rațiunea acestei prevederi constă pe de o parte în necesitatea de a nu se denatura cheltuielile de producție care trebuie să reflecte fidel numai costurile legate de producție iar pe de altă parte, norma are scopul de a ușura depistarea pagubelor de către organele de control spre a se analiza dacă sînt sau nu provocate din culpă.

Întrucît textul din Legea nr. 5/1978 se referă și la alte pagube este sigur că are în vedere atît penalitățile cît și amenzile și, pe cale de consecință, s-ar putea ajunge la concluzia că și acestea se vor înregistra tot în conturile în care se evidențiază cheltuielile de producție sau de circulație.

Întrucît motivele care au determinat reglementarea adusă prin Decretul nr. 141/1977 sînt tot atît de evidente nici în prezent nu se poate adera la opinia că în baza prevederii cuprinsă în art. 13 B lit. f. din Legea nr. 5/1978 toate prejudiciile suferite de unitățile socialiste de stat care au fost provocate fără culpă ar urma să se înregistreze prin trecerea lor pe costuri.

Într-adevăr, în baza citatei prevederi legale evidențierea pagubelor care nu se datoresc culpei unor persoane fizice se va efectua în raport de natura acestora și anume.

— lipsurile de valori materiale peste normele legale vor fi trecute pe seama cheltuielilor de producție sau de circulație dat fiind că este vorba de bunuri în înțelesul de mărfuri, produse, materii prime, materiale, combustibili etc. consumate în plus pentru producție, altele decît sumele de bani.

— celelalte pagube și anume cele reprezentînd lipsuri bănești — respectiv amenzi și penalități — se vor înregistra în contul de beneficii dat fiind că nu au legătură directă cu procesul de producție.

C. IONESCU

raporturi de muncă

APLICAREA CORELATĂ A UNOR PREVEDERI LEGALE ÎN CAZUL PROVOCĂRII DE REBUTURI

Art. 85 alin. 2 din Codul muncii prevede că în cazul în care are loc o provocare repetată de rebuturi din vina celor încadrați în muncă, aceștia vor fi trecuți la un loc de muncă de o categorie inferioară. Norma legală citată este redactată în mod imperativ ceea ce înseamnă că în aceste situații unitatea este obligată a dispune trecerea celor în cauză la un loc de muncă de categorie inferioară. Este de precizat că legea nu dispune trecerea într-o categorie inferioară de încadrare, ci la munci mai ușoare, mai puțin complexe, astfel cum sînt prevăzute în indicatorul tarifar de calificare. Nu ne aflăm deci în prezența unei sancțiuni disciplinare, cum ar fi retrogradarea temporară prevăzută de art. 100(1) lit. e din Codul muncii, dat fiind că aceeași normă legală (art. 85 alin. 2 din cod) prevede în continuare că în ipoteza în care și la noul loc de muncă va continua să provoace rebuturi se va putea desface contractul pentru necorespundere în muncă. Or, dacă în această situație mai gravă de provocare a rebuturilor în mod continuu și la noul loc de muncă legea nu prevede aplicarea unei sancțiuni disciplinare, cu atît mai mult într-o situație mai ușoară nu poate avea în vedere o asemenea sancțiune.

Pe de altă parte, art. 86 din Legea nr. 7/1977 prevede că încălcarea normelor privind calitatea produselor și serviciilor atrage și aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute în Codul muncii. Modul imperativ de redactare al acestei prevederi ne indică faptul că unitatea are obligația să stabilească răspunderea disciplinară a celor ce încalcă normele privind calitatea.

În prezența acestor două prevederi legale (art. 85 alin. 2 din Codul muncii și art. 86 din Legea nr. 7/1977) se ridică o dublă problemă și anume :

— dacă normele legale — care au aceeași incidență, dat fiind faptul că și provocarea de rebuturi reprezintă o încălcare a normelor privind calitatea produselor — se pot aplica în mod concomitent, în sensul că persoana ce a cauzat rebuturi poate fi sancționată

disciplinar şi trecută în acelaşi timp şi la un loc de muncă de o categorie inferioară, sau respectivele prevederi se aplică alternativ, fie una, fie alta;

— dacă prevederea din Legea nr. 7/1977 fiind mai recentă şi avînd acelaşi obiect de reglementare nu aduce — în mod implicit — abrogarea prevederii cuprinsă în Codul muncii.

În opinia noastră, prevederea art. 85(2) din Codul muncii nu a fost abrogată prin art. 86 din Legea nr. 7/1977 deoarece aceasta din urmă este de generală aplicare, referindu-se la toate cazurile de încălcare a normelor privind calitatea produselor şi serviciilor, reglementarea Codului muncii priveşte, în mod specific, provocarea de rebuturi. De asemenea, considerăm că odată ce unitatea a luat împotriva celor ce au provocat rebuturi măsurile prevăzute de Codul muncii de a-i trece la un loc de muncă de categorie inferioară, nu mai poate proceda şi la stabilirea răspunderii disciplinare deoarece în asemenea situaţii se poate aplica prin analogie prevederea din art. 15 alin. 2 din Legea nr. 1/1970. Deoarece, trecerea la un loc de muncă de categorie inferioară reprezintă o obligaţie pentru unitate, şi nu o facultate, credem că în cazul provocării repetate de rebuturi trebuie luată măsura sus-menţionată. Unitatea nu va putea aplica şi o sancţiune disciplinară nefiind admis ca pentru aceeaşi faptă o persoană să sufere două sancţiuni.

dr. C. JORNESCU

asigurări

ASIGURĂRILE FACULTATIVE DE BUNURI ŞI DE RĂSPUNDERE CIVILĂ

În temeiul dispoziţiilor „Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", devenit Legea nr. 19/1972, ADAS practică o gamă largă de asigurări facultative de bunuri şi de răspundere civilă, pentru uzul organizaţiilor de stat de subordonare locală şi anume: asigurarea clădirilor, altor construcţii şi a conţinutului (fonduri fixe şi mijloace circulante), pentru cazurile de pagube produse de incendiu şi calamităţi; asigurarea autovehiculelor pentru cazurile de avarii; asigurarea bunurilor, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului terestru; asigurarea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, pentru cazurile de avarii accidentale; asigurarea bunurilor sau valorilor, pentru cazurile de furt; asigurarea bunurilor casabile, pentru cazurile de spargere sau crăpare; asigurarea animalelor; asigurarea culturilor agricole şi a rodului viilor; asigurarea de răspundere civilă legală.

Încheierea asigurărilor facultative se face pe baza declaraţiei de asigurare semnate de conducerea unităţii. organul ADAS întocmind pe loc, la sediul unităţii respective, contractul de asigurare.

De regulă, asigurările se încheie pe o perioadă de 1 an. La cerere, asigurările se pot încheia şi pe o perioadă mai mică, dar cel puţin pe 3 luni.

Plata primelor de asigurare se face, de regulă, anticipat, intrarea în vigoare a asigurării fiind condiţionată de plata primelor de asigurare.

Pentru a uşura plata primelor de asigurare la toate asigurările facultative de bunuri şi de răspundere civilă ce se încheie cu organizaţiile de stat de subordonare locală, ca dealtfel şi la celelalte organizaţii socialiste, s-a prevăzut o modalitate specială de achitare a primelor. Această modalitate constă în eliberarea de către unitate a unei adrese prin care se autorizează ADAS să ceară la bancă virarea din contul unităţii asigurate în contul ADAS. Achitarea primelor de asigurare în acest mod prezintă marele avantaj că asigurarea intră în vigoare în funcţe de data cînd s-a eliberat adresa de autorizare, chiar dacă în momentul încheierii asigurării sau pe parcursul acesteia, nu există, în mod temporar, disponibilităţi băneşti în contul unităţii asigurate.

De asemenea, la toate asigurările faculative, în cazul contractelor încheiate pe o perioadă de 1 an, organizaţiile de stat de subordonare locală pot plăti primele de asigurare şi eşalonat, în rate, prima rată fiind datorată la încheierea asigurării

Unităţile asigurate sînt obligate să întreţină bunurile asigurate în conformitate cu dispoziţiile legale, în scopul prevenirii producerii evenimentelor asigurate.

În cazul producerii evenimentului asigurat, unităţile asigurate sînt obligate: să ia pe seama Administraţiei Asigurărilor de Stat şi în cadrul sumei asigurate, potrivit cu împrejurările, măsuri pentru limitarea pagubelor; să ia, potrivit cu împrejurările, măsuri pentru salvarea bunurilor asigurate, păstrarea şi paza bunurilor rămase şi pentru prevenirea degradărilor ulterioare; să înştiinţeze ADAS, în scris, despre producerea evenimentului asigurat, în termenele stabilite.

În caz de pagube la bunurile cuprinse în asigurare, procesele-verbale de constatare şi evaluare se întocmesc de unităţile ADAS, cu participarea reprezentantului conducerii unităţii asigurate. La constatarea unor pagube participă şi reprezentantul comitetului executiv al consiliului popular comunal, municipal sau orăşenesc.

Despăgubirile ce se plătesc unităţilor asigurate, neputînd depăşi cuantumul pagubelor, se stabilesc după starea bunului în momentul producerii evenimentului asigurat. Despăgubirile nu pot depăşi valoarea bunului din momentul producerii evenimentului asigurat şi nici suma asigurată.

La unele asigurări facultative, în cazul în care contractul de asigurare s-a încheiat pentru o sumă inferioară valorii bunului, despăgubirea cuvenită se reduce corespunzător raportului dintre suma asigurată şi valoarea bunului la data producerii evenimentului asigurat.

ADAS nu acordă despăgubiri dacă paguba s-a produs ori în măsura în care s-a mărit ca urmare a intenţiei sau, în cazurile anume stabilite pentru fiecare fel de asigurare, ca urmare a altei culpe, a unui membru din conducerea unităţii asigurate, lucrînd în această calitate.

St. PAVEL

practică judecătorească

● **HOTĂRÎRILE PRIN CARE S-A ANULAT DECIZIA DE IMPUTARE POT DISPUNE RESTITUIREA SUMELOR REȚINUTE DE LA DEBITORI.** Prin sentința civilă nr. 2424 din 29 octombrie 1975, Judecătoria Caransebeș a anulat o decizie de imputare emisă de unitate și a dispus restituirea sumelor încasate de la contestator în contul datoriei.

Această ultimă parte din dispozitivul hotărîrii (prin care unitatea a fost obligată să restituie contestatorului sumele de bani încasate în baza deciziei de imputare) aduce în discuție însăși legalitatea hotărîrii, dat fiind că în legislația muncii nu s-a reglementat procedura ce trebuie urmată de debitorul care a obținut cîștig de cauză, în vederea încasării sumelor reținute de unitate. Într-adevăr, se poate discuta dacă persoana contestatoare este nevoită a intenta o nouă acțiune separată împotriva unității spre a-și recupera suma reținută sau poate pune în executare hotărîrea inițială care obligă unitatea la restituirea sumelor încasate, ca deținîndu-le fără titlu după anularea deciziei de imputare. S-a opiniat (vezi amănunte Revista Română de Drept nr. 7/1978 p. 23 și urm.), că nu este necesară o nouă acțiune împotriva unității ; contestatorul putînd cere și obține odată cu anularea deciziei de imputare și restituirea sumelor reținute de unitate, hotărîrea urmînd a fi pusă în executare chiar dacă nu cuprinde un cuantum fix, fiind însă absolut necesar să se prevadă în dispoziții obligația unității de a-i restitui contestatorului sumele încasate.

● **ÎNCADRAREA ȘI RETRIBUIREA SÎNT REGLEMENTATE PRIN DISPOZIȚII LEGALE IMPERATIVE.** Încadrarea în muncă este reglementată de dispozițiile imperative ale Codului muncii și ale Legii nr. 12/1971, astfel încît nici un contract de muncă nu se poate încheia pentru o anumită funcție decît dacă cel în cauză îndeplinește condițiile stabilite prin lege.

De asemenea, retribuirea fiind reglementată prin dispozițiile imperative ale Legii nr. 57/1974, nu se poate acorda decît în limitele legale. Nici unitățile și nici instanțele nu au calitatea de a utiliza alte criterii la încadrarea și retribuirea unei persoane decît cele legale, neavînd dreptul de a aprecia în alt mod natura, cantitatea și calitatea muncii.

Caracterul imperativ al normelor legale care reglementează încadrarea și retribuirea este determinat de faptul că disciplina financiară și de plan reprezintă o obligație primordială a unităților socialiste. În sensul celor de mai sus citäm decizia nr. 309/1978 a secției civile a Tribunalului Suprem.

● **LIPSA VIZEI OFICIULUI JURIDIC PE DECIZIA DE IMPUTARE. EFECTE.** Este cunoscut că potrivit Normelor privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare, precum și comunicarea acestora și urmărirea celor obligați la dezdăunări, aprobate prin hotărîrea Biroului executiv a Consiliului de Conducere al Curții Superioare de Control Financiar nr. 11 din 13 decembrie 1975 și a Biroului executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Finanțelor din 25 decembrie 1975 (publicate în Buletinul financiar-contabil al Revistei de Contabilitate din august 1976), decizia de imputare se întocmește de către compartimentul financiar-contabil cu compartimentul juridic din unitate. Această prevedere din citatele norme nu are caracter imperativ, neconducînd la lipsa de validitate a deciziei de imputare, reprezentînd mai mult o recomandare de lucru. Instanțele, confruntate cu litigii de muncă în care obligarea la plată a contestatorului s-a făcut în baza unor decizii de imputare care nu purtau viza oficiului juridic, a considerat că lipsa acesteia nu are nici o relevanță. În acest sens Tribunalul județean Argeș, decizia civilă nr. 1428 din 4 noiembrie 1977 cu care sîntem de acord. Într-adevăr, lipsa vizei oficiului juridic nu are drept efect nelegalitatea deciziei de imputare, neconstituind un element de substanță și esențial al acesteia precum ar fi lipsa semnăturii conducătorului unității, a sumei stabilită drept daună a datei de emitere ș.a.

● **REVOCAREA DECIZIEI DE DESFACERE A CONTRACTULUI DE MUNCĂ DE CĂTRE UNITATE. EFECTE ASUPRA CONTESTAȚIEI.** Tribunalul județean Argeș prin decizia civilă nr 1423 din 4 noiembrie 1977 a considerat, cu drept cuvînt, că o contestație îndreptată împotriva unei decizii de desfacere disciplinară a contractului de muncă, revocată între timp de însăși unitatea emitentă, este lipsită de obiect iar criticile privind legalitatea ei sînt lipsite de interes. Subscriem la decizia instanței de recurs cu observația că această soluție este valabilă în toate cazurile de desfacere a contractului de muncă din inițiativa unității și nu numai în cazul desfacerii disciplinare.

● **RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A CELUI CE A IDENTIFICAT ERONAT AUTORII PREJUDICIULUI.** Este cunoscut că potrivit îndrumărilor date prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem, unitățile socialiste emit decizii de imputare împotriva persoanelor care au identificat greșit pe autorii inițiali ai prejudiciului, dat fiind că cei în cauză își angajează propria lor responsabilitate prin neîndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu, împiedicînd astfel unitatea de a-și valorifica dreptul său la despăgubiri.

Instanțele noastre au fost frecvent confruntate cu astfel de litigii de muncă. Tribunalul județean Timiș, prin decizia civilă nr. 1662 din 6 decembrie 1977, cu drept cuvînt, a considerat că hotărîrea de exonerare a autorilor indicați eronat nu are autoritate de lucru judecat față de persoana care a întocmit referatul, atît timp cît aceasta nu a fost parte în procesul de anulare a primei decizii de imputare. Instanța este obligată a administra și probele solicitate de autorul referatului spre a se constata dacă el a făcut cercetări temeinice și complete, altfel spus spre a aprecia dacă fapta sa este sau nu culpabilă.

● **ACTUL DE ÎNTRERUPERE A PRESCRIPȚIEI FAȚĂ DE UN CODEBITOR SOLIDAR. EFECTE ASUPRA URMĂRIRII CELORLALȚI CODEBITORI.** Atît Tribunalul Suprem cît și alte instanțe de judecată aplică prevederile art. 1045 Cod civil în mod corespunzător și în concordanță cu litera și scopul legii. Tribunalul județean Brăila, prin decizia civilă nr. 41 din 3 februarie 1978, a stabilit că actele de întrerupere a prescripției extinctive efectuate față de unul din codebitorii solidari, au efect întreruptător și față de ceilalți codebitori, dat fiind că toți sînt ținuți în baza unei obligații solidare.

● **DISCIPLINA FINANCIARĂ PLĂȚI ILEGALE ; RĂSPUNDERE.** O unitate a emis decizie de imputare, pentru recuperarea prejudiciului suferit împotriva persoanelor care au plătit din fondul nescriptic personal administrativ. Problema care s-a pus a fost de ce nu s-a îndreptat unitatea împotriva beneficiarilor direcți ai acestor sume, nefiind depășit termenul de 1 an prevăzut de art. 108 C.m. ? Răspunsul este următorul : Încadrarea peste posturile din statul de funcțiuni al personalului administrativ, plătit din fondul nescriptic al muncitorilor, reprezintă o deturnare de fonduri și deci o încălcare a disciplinei financiare, dar sumele de bani plătite nu pot fi recuperate de la beneficiari, deoarece aceștia au dreptul să fie retribuiți pentru munca prestată, ci urmează să fie imputate celor care au dispus încadrarea (Tribunalul Suprem, secț. civ. dec. nr. 1116/1975).

C. J.

întrebări — răspunsuri

● **P. COSTEA — Prundul Birgăului** — Ministerul Finanțelor, Direcția normării, metodologiei și îndrumării contabile. Serv. normării, metodologiei și îndrumării contabilității la unitățile economice, ne comunică următoarele: „În prezent, sînt epuizate broșurile cu instrucțiunile de aplicare a planurilor de conturi pentru industrie, comerț exterior și interior. Planul de conturi pentru industrie s-a editat în ultimii 8 ani în peste 50 000 de exemplare. În anul 1977, Revista de contabilitate a retipărit în 15 000 de exemplare planul de conturi sintetic și analitic pentru industrie. Revista sus-menționată are în vedere să republice în paginile ei, la sfîrșitul acestui an sau începutul anului 1979, modificările care vor interveni în toate planurile de conturi".

● **TOMA IONESCU, Sadova, Dolj** — În funcție de gradul de complexitate și de dificultate a lucrărilor, apicultorul se încadrează la grupa a II-a potrivit prevederilor H.C.M. 70/1977. Retribuția tarifară lunară conform Decretului 188/1977 pentru munca în acord global este de (II B) 1657 lei care se folosește la stabilirea tarifului de plată. Retribuția tarifară de încadrare se stabilește în raport cu prevederile Legii nr. 12/1971, iar drepturile de retribuire în acord global se decontează în funcție de producția obținută și tariful de plată stabilit conform Ordinului nr. 149/1977.

● **MIHAI POPA, Gugești, Vrancea** — Pentru a intra în posesia lucrărilor respective, adresați-vă la „Cartea prin poștă" sau la Asociația juriștilor din R. S. România.

● **NICOLAE ROMAN, Sibiu** — Centrala industrială de autovehicule pentru transport Brașov, trebuie să analizeze scrisoarea dv. și să vă răspundă în timpul legal.

● **GHEORGHE ARDELEAN Arad** — Banca nu poate elibera numerar pentru plata solicitată, deoarece vînzarea-cumpărarea la care vă referiți nu s-a efectuat cu respectarea art. 2,6 și 12 din Legea nr. 13/1971. Producerea semințelor și materialului săditor, inclusiv floricol și dendrologic se poate face numai în stațiuni experimentale și ferme specializate, organizate de unități agricole de stat și cooperative agricole de producție. Art. 28 din Regulamentul operațiilor de casă aprobat prin Decretul nr. 209/1976 prevede că orice plată către populație se va putea face numai în măsura în care se încadrează în prevederile legii și fondurilor corespunzătoare care sînt cuprinse în plan.

Tribunalul Suprem, prin decizia nr. VII/A/1959 publicată în „Culegere de decizii ale Plenului Tribunalului Suprem în materie civilă pe anii 1961—1965" a hotărît ca „în cazul în care o unitate socialistă a angajat lucrări, prestări de servicii etc., în sector particular, cu nesocotirea dispozițiilor normative prin care se interzice sau condiționează facerea unor astfel de operații, instanțele nu vor putea să pronunțe obligarea la plată, nici direct în executarea convenției, nici indirect".

● **ION NASUI, comuna Vișeul de Jos, județul Maramureș** — Casa de Economii și Consemnațiuni răspunde de plățile făcute altor persoane decît titularilor sau împuterniciților legali ai acestora în cazul restituirilor din libretele de economii nominale anuale înscrise în lista libretelor declarate pierdute și efectuate după primirea de către unități a listei, cu condiția ca plățile să fi fost făcute în perioada în care libretele în cauză au figurat în listă.

● **AURORA GHINDEA, Sibiu** — În ipoteza în care ați funcționat ca asistentă principală într-o unitate sanitară cu paturi — în trei ture — ați beneficiat de o majorare a retribuției cu 2 clase de retribuire, potrivit art. 148 alin (2) lit. a din Legea nr. 57/1974. Dacă ați fost trecută la un alt loc de muncă, unde nu se mai lucrează în trei ture sau la o unitate sanitară fără paturi, retribuirea dv. este aceea prevăzută la art. 148 alin. (1) din legea sus-menționată, cu majorările ulterioare.

● **ANA SIMON Topliță** — Potrivit art. 10 din Legea nr. 1/1970 celui care s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperator — cu acordul conducerii cooperativei — i se recunoaște vechimea neîntreruptă în muncă. Nu însă și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, care se consideră întreruptă odată cu înscrierea ca membru cooperator într-o cooperativă meșteșugărească.

● **VASILE COSTRAȘ, Piatra Neamț** — Întrucît nerealizarea beneficiului din trim. III/1977, n-a fost recuperată integral în trim. IV/1977, nu se poate acorda adaosul la retribuție în acest trimestru, chiar dacă pe întregul an — beneficiul a fost depășit. Reglementarea acordării premiilor, pe baza prevederilor art. 50-63 din Legea nr. 57/1974, este prevăzută în anexa a IV-a la H.C.M. nr. 69/1975.

● **GHEORGHE OANCEA, Făgăraș** — În perioada cît soțul nu îndeplinește condițiile de acordare a alocației de stat pentru copii, întrucît i s-a desfăcut contractul de muncă cu întreruperea vechimii, soția — încadrată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, cu o vechime neîntreruptă de cel puțin 9 luni, are drept la alocație. După reîncadrarea soțului, acesta devine beneficiarul alocației, în condițiile prevăzute de art. 7 alin (3) din Decretul nr. 246/1977, respectiv după trecerea a trei luni și în cuantum de 50% pentru următoarele șase luni.

● **PETRU ȚĂRANU, Sasca Montană, Caraș-Severin** — Față de reglementările în vigoare, un criteriu esențial pentru aprecierea dacă o funcție este echivalentă cu o altă funcție este și aceea a retribuirii, la nivelul de bază. Întrucît funcționarul principal I are aceeași retribuție cu contabilul, se consideră că funcțiile sînt echivalente. Trebuie reținut că în timp ce funcționarul principal se află la o treaptă superioară față de funcționarul simplu, contabilul poate fi promovat, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, în funcția de contabil principal.

● **NICOLAE NĂNESCU, Deva.** — Potrivit art. 35, lit. c, din Legea nr. 57/1974, absolvenții care la data promovării examenului de diplomă au o vechime de cel puțin patru ani ca muncitori, sau în funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor, se încadrează cu retribuția tarifară la nivelul de bază, sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută la funcția ocupată anterior. Nu trebuie confruntată însă retribuirea în primii doi ani de activitate cu stagiatura obligatorie pentru toți absolvenții învățămîntului superior, cursuri de zi, care sînt repartizați, ca atare, de comisia guvernamentală.

Față de prevederile art. 29 din Legea nr. 12/1971, perioada cît ați fost încadrat ca tehnician, tehnician principal și proiectant principal se ia în considerare în proporție de 50% la stabilirea vechimii minim necesare de 8 ani, pentru promovarea în funcția de inginer principal, dacă funcțiile medii tehnice sus-menționate au fost în specialitatea pentru care ați absolvit învățămîntul superior. Vechimea în muncă anterioară absolvirii se ia în considerare la stabilirea duratei concediului de odihnă.

J. COSTIN

● **I. COVACIU (Cluj-Napoca)** întreabă dacă sînt valabile contractele economice privind furnizarea unor produse ale industriei ușoare încheiate pe baza balanței fondului de marfă comunicată de coordonatorul de balanță.

Balanța fondului de marfă întocmită de către coordonatorul de balanță și comunicată unităților care urmează să execute sarcina de plan constituie repartiție din care rezultă obligația de a contracta.

Prin urmare, sînt valabile contractele economice încheiate pe baza repartiției emise de cordonator sub forma comunicării balanței fondului de marfă.

● **B. VÎRTOSU (București)** solicită lămuriri în legătură cu momentul începerii curgerii termenului de prescripție aplicabil acțiunii prin care se solicită obligarea antreprenorului la restituirea contravalorii lucrărilor pe care faptic nu le-a executat.

Recepția structurii de construcții-montaj a obiectivelor de investiții se definitivează abia pe data recepției finale astfel că tot de la această dată începe să curgă termenul de prescripție privind acțiunea prin care unitatea beneficiară pretinde să i se restituie suma corespunzătoare lucrărilor care nu au fost realmente executate.

● **C. PLOEȘTEANU (Prahova)** se interesează dacă un contract economic semnat cu obiecțiuni în privința cantității poate fi considerat perfectat în condițiile în care organele competente, deși sesizate, nu au rezolvat neînțelegerea precontractuală.

Din relatarea dv. înțelegem că respectivul contract s-a încheiat pe bază de repartiție care a cuprins indicații obligatorii și cu privire la cantitatea de contractat.

În atare situație, chiar în condițiile nerezolvării obiecțiunilor, contractul se consideră încheiat la nivelul cantității prevăzute în repartiție.

● **M. ORTOIU (București)** întreabă dacă neprimirea certificatului de calitate justifică refuzul unității beneficiare de a achita prețul produselor livrate.

Întrucît comunicarea certificatelor de calitate este obligatorie, în cazul neprimirii lor, unitatea beneficiară este îndreptățită să refuze plata prețului, avînd însă, îndatorirea de a păstra produsele la dispoziția unității furnizoare.

Comunicarea ulterioară a certificatelor de calitate obligă unitatea beneficiară la achitarea prețului, în afară de cazul în care intervin alte motive care justifică neefectuarea plății.

● **H. SCHWARTZWALD (Sibiu)** solicită lămuriri asupra condițiilor în care se poate dispune repunerea în termenul de prescripție.

Repunerea în termen a unităților socialiste se dispune de către organele arbirale, la cerere sau din oficiu numai atunci cînd depășirea termenului de prescripție s-a datorat, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, unor cauze temeinic justificate.

Pentru a beneficia de repunere în termen, unitățile socialiste trebuie să introducă acțiunea în termen de cel mult o lună de zile de la încetarea cauzelor care au justificat depășirea termenului de prescripție.

● **H. MAIOREANU (București)** întreabă dacă datele eronate comunicate de către unitatea beneficiară a unor utilaje, cu privire la aprobarea investiției de către organul competent, poate determina angajarea răspunderii acestei unități pentru daunele pricinuite unității furnizoare.

Din relatarea corespondentului nostru reiese că, anterior efectuării lucrării, unitatea beneficiară comunicase celei furnizoare asemenea date care puteau determina convingerea că era aprobată investiția căreia îi erau destinate utilajele contractate.

În asemenea situație, unitatea furnizoare a fost îndreptățită să livreze utilajele iar consecințele faptului că datele comunicate, în privința aprobării investiției s-au dovedit a fi eronate, urmează să fie suportate de către unitatea beneficară în culpă.

● **I. MĂRCULESCU (Ploiești)** solicită lămuriri în privința momentului pînă la care întreprinderea furnizoare de gaze naturale poate obține penalitățile aferente depășirii prin consum a cantității de gaze repartizate și contractate.

În conformitate cu pct. 5 din Normele aprobate prin H.C.M. nr. 332/1976, aceste penalități se percep trimestrial, pînă cel mai tîrziu la data de 25 a lunii următoare. Întrucît acest termen nu este prevăzut sub sancțiunea decăderii, înseamnă că penalitățile se pot obține în cadrul termenului de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

● **G. PITULEAC (Olt)** solicită lămuriri cu privire la aplicarea penalităților pentru depășirea consumului de energie electrică în condițiile aplicării dispozițiilor Decretului nr. 281/1977.

Este adevărat că prin acest decret s-a stabilit, în sarcina consumatorilor de energie electrică, obligația de a recupera depășirile iar pentru furnizorii de energie electrică, dreptul de a limita consumului pînă la recuperarea depășirilor.

Prin aceste dispoziții nu au fost abrogate prevederile Decretului nr. 394/1976 privind aplicarea penalităților în cazul depășirii consumului. Deci, cele două acte normative se aplică paralel, neexistînd nici o contradicție între dispozițiile pe care le conțin.

● **I. KERESZTES (Mureș)** se interesează de condițiile în care se aplică acele dispoziții ale art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 potrivit cu care, termenul de prescripție este de un an dacă contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv, cu mijloace de transport felurite.

Dispozițiile legale la care vă referiți sînt aplicabile numai atunci cînd transportul s-a executat cu diferite mijloace ca : feroviare, auto, fluviale. Ca atare, folosirea aceluiași gen de mijloace de transport, dar de tipuri deosebite, ca, de pildă, autocamioane de diferite tonaje, nu determină aplicarea termenului special de prescripție de un an.

● **I. VLĂSCEANU (Ilfov)** întreabă dacă se pot formula pretenții în legătură cu calitatea necorespunzătoare a ambalajelor în care s-au livrat mărfurile, din moment ce acele ambalaje au asigurat integritatea mărfurilor pînă la destinație.

Din relatarea dv. rezultă că, prin procesul verbal încheiat de unitatea beneficiară cu participarea unui delegat neutru (după ce unitatea furnizoare nu a dat curs invitației de a trimite un delegat care să participe la constatare), s-a reținut calitatea necorespunzătoare a ambalajelor în cauză în sensul că ele nu îndeplineau prescripțiile calitative prevăzute de Ordinul MATMCGFF nr. 108/1975.

În această situație, chiar dacă mărfurile au fost primite în bună stare la destinație, se pot formula pretenții în legătură cu calitatea necorespunzătoare a ambalajelor.

● **T. CĂLUGĂRU (București)** se interesează de consecințele pe care le are de suportat antreprenorul care nu execută lucrările de remediere stabilite prin procesul verbal de recepție preliminară.

În actuala reglementare legală, nu sînt stabilite pentru neîndeplinirea obligației de remediere a lucrărilor de construcții-montaj. În schimb, unitatea beneficiară poate obține, prin intermediul băncii, retragerea din contul antreprenorului a lucrărilor de construcții-montaj necorespunzător executate.

● **N. TEODOSIU (Argeș)** se interesează de reglementările în vigoare privind prevenirea formării stocurilor supranormative.

Vă sugerăm să consultați prevederile art. 7, 8 și 9 din H.C.M. nr. 1270/1975, astfel cum au fost modificate și completate prin H.C.M. nr. 264/1977. H.C.M. nr. 1270/1975 a fost republicată în Buletinul oficial nr. 122 din 22 noiembrie 1977.

H. M.

REDACTOR COORDONATOR
dr. AL. DETEȘAN

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 **ÎNTREPRINDEREA „ELECTRONICA"- BUCUREȘTI**

2 **ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI**
Telefon 927/10379

PRODUSE DIN METAL

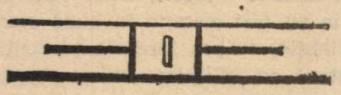

Laminate alamă

— **Bare alamă M 58 6,5 kg. 200**
— **Bandă alamă 63 t 0,2 × 30 kg. 898**
— **Idem 70 m 0,2 × 250 kg. 249**
— **Idem 63/2t 0,4 × 30 kg. 600**
— **Idem 63/2t 0,45 × 16 kg. 2000**
— **Idem 63/2t 0,5 × 12 kg. 868**
— **Idem 63/2t 0,5 × 16 kg. 860**
— **Idem 63 ft 0,5 × 30 kg. 1755**

Laminate aluminiu

— **Tablă aluminiu m/4 kg. 1158**
— **Idem m/4,5 kg. 4379**
— **Benzi aluminiu folie 0,1 × 26 kg. 236**
— **Idem 1/2t 0,5 × 56 kg. 2325**
— **Idem 1/2t 0,6 × 36 kg. 200**

Laminate bronz

— **Benzi bronz Bz 6 ft 0,3 × 20 kg. 500**
— **Idem Bz fosforos 0,05 × 26 kg. 485**

Laminate cupru

— **Țeavă cupru 1/2t 40 × 3 kg. 119**
— **Idem 1/2t 40 × 5 kg. 500**

Trefilate cupru

— **Sîrmă Cu t ∅ 1 kg. 690**
— **Idem 1/2t ∅ 4 kg. 222**

FABRICA METALURGICĂ SIBIU —

str. Abatorului nr. 2, Telefon 17240, Telex 49278,

OFERĂ ȘI EXECUTĂ

pe bază de comandă, fără repartiție, cu livrare eșalonată în trimestrul III, IV 1978 și în anul 1979:

- *Mașini de frecat mozaic.*
- *Foarfece manuale cu pîrghie tip I, II, III.*
- *Pană sabot cu suport pentru autovehicule.*
- *Containere diferite tipuri.*
- *Roți pivot auto pentru industria textilă.*
- *Articole de camping (mese, scaune, umbrele)*
- *Turnări din fontă, Bz., aluminiu, complexitate I-III.*
- *Produse prelucrate din polistiren și copolimeri*
- *Produse din mase plastice*
- *Bidoane de aluminiu de 25 litri.*

— Bandă Cu placat Ag 0,25 × 2 kg. 900

— Idem Alcla 011 × 60 kg. 867

Feroase

— Bare trase oţel 9 S Mn Pb 28 K ∅ 4 kg. 720

— Idem 9 S 20 K ∅ 4,5 kg. 580

— Idem arc 1 ∅ 15 kg. 400

— Idem 1 ∅ 18 kg. 465

— Bandă laminată la rece m 0,3 × 48 kg. 1080

— Idem m 0,8 × 45 kg. 444

— Idem m 0,8 × 55 kg. 3211

— Idem m 1 × 10 kg. 2900

— Oţel aliat de scule şlefuit 2080 W 6,5 kg. 464

— Benzi oţel OLC 65 0,9 × 53,5 kg. 3466

Chimicale

— Clorură de bariu kg. 350

— Sulfat de magneziu kg. 2000

— Sare de călire kg. 175

— Sulfură de sodiu kg. 500

— Acetat de sodiu kg. 680

— Amidon kg. 150

— Azotat de sodiu kg. 1000

— Azotit de sodiu kg. 1000

— Acetat de etil kg. 2000

— Ceară de parchet kg. 80

Import

— Movital B 60 H kg. 900

— W B 30 kg. 300

— Ceară de acoperire kg. 598

Diverse

— Bachelită cu cauciuc kg. 1650

— Celuloid alb 0,5 kg. 243

— Idem transparent 0,5 kg. 70

— Carton asfaltat fără nisip m.p. 70000

— Plăci vidia H S 10 E-6 buc. 1470

— Idem E-4 buc. 2954

— Idem A-8 buc. 2750

— Idem E-5 buc. 2330

— Idem C-8 buc. 691

— Idem YT-15-A-105-0105 buc. 82

— Idem P-10-A-16 buc. 698

— Idem TNUM-16308 buc. 120

— Idem SNUM 09-0308-P-10 buc. 140

— Idem P-10-A-10 buc. 633

Electroizolante

— Mecanită de colector CM3 cl. B. 1 mm kg. 100

— Idem 1,5 mm kg. 100

— Mică M 8 kg. 8

Aparataj electric — joasă tensiune

— Contactori T C 32 A 220 V — 50 Hz buc. 70

— Idem TCA 40 A 220 V cu releu termic buc. 40

— Transformatori TA 200 V—630 buc. 100

— Releu RS 3 CA 5170659—2201 buc. 20

— Idem RI 3 RT 220 V buc. 11

— Idem RY 7—220 V C 71276 buc. 20

— Idem RI 5—220 V C 004 buc. 372

— Idem RA programator 16—22429 buc. 10

— Idem RI 3—3220 Eg 44 buc. 113

— Idem TPR 7—220 V buc. 37

Aparate de măsură şi control

— Logometre LR 192 PT 0100—400 C buc. 2

— Conductor MYYU 3 × 0,5 m 40000

PIESE DE SCHIMB

RULMENŢI

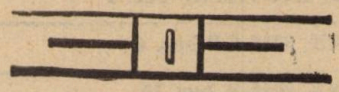

RULMENŢI

— R 4 buc. 40

— MNR 5-17 buc. 10

— E. 13 buc. 5

— E. 15 buc. 6

— N. 203-2203 buc. 25

— NU. 206-NA buc. 4

— NJ. 208-NA buc. 3

— NU. 211-NA buc. 10

— NJ. 211-E buc. 5

— NJ. 220- buc. 19

— NU. 220- buc. 6

— NU. 307-NA buc. 10

— NU. 310-NA buc. 3

— N. 310 buc. 2

— NJ. 316 buc. 1

— NU. 320-NA buc. 2

— NU. 1017 buc. 2

— NU. 1024 buc. 2

— NU 1201 buc. 10

— 1205 buc. 20

— 1208-1208 K buc. 12

— 1210 buc. 12

— 1305 buc. 15

— 1306 buc. 18

— 1307 buc. 45

— 2204-1504 buc. 3

— 2207-1507 buc. 4

— 2208-NU buc. 11

— 2214—1514 buc. 3

— 2215-1515 buc. 2
— 2217-1517 buc. 1
— 2308-1608 buc. 10
— 2311-11611 buc. 4
— E. 2907-7218-SP buc. 4
— NN. 3012-KP buc. 4
— NN. 3020-K buc. 15
— 13302-1007 buc. 4
— 22217-3217 buc. 2
— 3612-22312 buc. 8
— 22317 buc. 9
— 4204 buc. 5
— 4207 buc. 1
— 6001 buc. 150
— 6005 buc. 50
— 6006 buc. 175
— 6009 buc. 15
— 6010 buc. 40
— 6012 buc. 12
— 6014 buc. 2
— 6015 buc. 20
— 6024 buc. 2
— 6100 L buc. 2
— 6202 buc. 2200
— 6209 buc. 140
— 6210 buc. 80
— 6211 buc. 60
— 6212 buc. 40
— 6214 buc. 12
— 6215 buc. 25
— 6216 buc. 10
— 6220 buc. 12
— 6228 buc. 1
— 6230 buc. 1
— 6300 buc. 90
— 6309 buc. 20
— 6311 buc. 10
— 6313 buc. 4
— 6314 buc. 2
— 6322 buc. 3
— 6403 buc. 10
— 6407 buc. 1
— 6410 buc. 1
— 6415 buc. 4
— 7201-36201 buc. 6
— 7205-sp. buc. 20
— 7207-sp. buc. 45
— 7208-30208 buc. 20
— 7208-sp. buc. 50
— 7209-36209 buc. 8
— 7210-36210 buc. 70
— 7210-30210 buc. 20
— 7213-36213 buc. 3
— 7217-sp. buc. 10
— 7303-sp. buc. 23
— 7303-36303 buc. 14
— 7310-36310 buc. 2
— 7507-32207 buc. 50
— 7510-32210 buc. 12
— 7511-32211 buc. 10
— 7512-32212 buc. 5
— 7513-32213 buc. 10
— 7514-32214 buc. 5
— 7515-32215 buc. 28
— 7516-32216 buc. 4
— 7518-32218 buc. 4
— 7604-32304 buc. 6
— 7606-32306 buc. 10
— 7608-32308 buc. 10
— 7614-32314 buc. 2
— 8107-51107 buc. 40
— 8113-51113 buc. 10
— 8114-51114 buc. 6
— 8115-51115 buc. 20
— 8200-51200 buc. 15
— 8201-51201 buc. 30
— 8203-51203 buc. 15
— 8204-51204 buc. 15
— 8207-51207 buc. 30
— 8208-51208 buc. 55
— 8210-51210 buc. 50
— 8306-51306 buc. 2
— 8312-51312 buc. 2
— 8313-51313 buc. 4
— 8418-51418 buc. 4
— 38210-52210 buc. 20
— 64805 buc. 2
— 2 H-102605 buc. 2
— 109906 buc. 2
— 390509 buc. 6
— 588911 buc. 1
— 864904 buc. 10
— 922205-K buc. 15
— 977909-K buc. 4
— 986711 buc. 2

BILE RULMENȚI

— 1/8-3,175 mm buc. 6000
— 3/4-19,05 mm buc. 1069
— 4 mm buc. 7897
— 7/16-11,11 mm buc. 1070
— 8 mm buc. 260
— 13/16-20,63 mm buc. 500

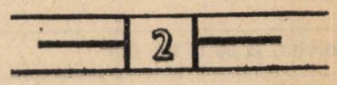

RULMENȚI SERIA :

— 6000 buc. 10
— 6006 buc. 30

(Continuare în pag. 16)

Revista ECONOMICA

BUCUREŞTI, 22
Calea Dorobanţilor, 25
Telefon : 12 66 10

nr. 1.500/1978

STIMATE TOVARĂŞE DIRECTOR,

In vederea stabilirii tirajului pe 1979 al „Revistei economice" şi al lucrărilor pe care urmează să le editäm in anul viitor, vă propunem ca unitatea dv. să facă din timp comandă de abonament.

„REVISTA ECONOMICĂ" **vă oferă, prin tematica sa, orientări şi informaţii deosebit de utile pentru creşterea eficienţei activităţii economice :**

- elemente metodologice, soluţii din experienţa întreprinderilor, studii şi propuneri privind aplicarea noului mecanism economic ;
- metode şi tehnici de conducere şi organizare ; optimizarea activităţii organelor de conducere colectivă şi a deciziilor adoptate ; studii de marketing şi informatică în domeniul planificării aprovizionării, creşterilor de producţie, comercializării produselor pe piaţa internă şi internaţională, serviciilor etc.
- anchete, investigaţii şi dezbateri ;
- teorie economică ;
- materiale documentare pentru admiterea în învăţämîntul economic superior, pentru învăţämîntul politic, pentru aprofundarea cunoştinţelor privind politica economică a P.C.R. ;
- studii şi informaţii pe teme de economie mondială şi relaţii economice internaţionale etc.

SUPLIMENTUL **săptămînal al revistei apare, alternativ, în următoarele colecţii :**

- Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice ;
- Relaţii comerciale şi financiar-valutare internaţionale ;
- Curier economic-legislativ,

care conţin un valoros instrumentar de lucru, metodologic şi documentar, deosebit de util activităţii practice. De asemenea, suplimentul cuprinde ca rubrici permanente săptămînale : legislaţie economică comentată şi adnotată privind activitatea unităţilor industriale, comerciale şi agricole ; răspunsuri la întrebări privind actele normative în domeniul activităţii unităţilor economice, dreptul muncii ş.a. ; capacităţi de producţie, stocuri disponibile de materiale şi piese de schimb.

Preţul anual al unui abonament este de 260 lei pentru organizaţii socialiste şi de 130 lei pentru persoane fizice încadrate în orice formă de învăţämînt.

Abonamentele se fac direct la redacţie prin completarea şi expedierea comenzii alăturate.

Cu stimă,
REDACTOR ŞEF
dr. Ioniţă OLTEANU

. . . . . .

(denumirea şi adresa unităţii) [1]

DATA. . . . . . .
Nr. . . . . . .

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"-Bucureşti

Calea Dorobanţilor nr. 11–25 – cod 7139

In baza ofertei dv. nr. 1500/1978 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" . . . × . . . **lei [2]** = ...

De asemenea, în calitate de abonaţi ai revistei, vă rugăm ca la apariţia cărţilor pe care le editaţi să ne expediaţi numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

– Legislaţia autoconducerii unităţilor economice (2 vol.) . . . . . × **40 lei** = ...

– Plăţile comerciale – Cambia, funcţii în comerţul internaţional . . . × **20 lei** = ...

– Decizii optime şi evidenţa autogestiunii prin calculatoare Felix FC 16, FC-64 . . . × **20 lei** = . . .

Total =

Facem precizarea că acceptăm plata prin dispoziţie de încasare, din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . .

(sau : v-am expediat suma cu mandatul poştal din ziua de. . . . .)

Director,

Contabil şef,

[1] **Abonaţii persoane fizice vor trece numele şi adresa la care doresc să primească abonamentul.**

[2] **La preţul unui abonament se va trece 260 lei de către organizaţiile socialiste şi 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învăţämînt.**

— 6008 buc. 20
— 6016 buc. 20
— 6020 buc. 20
— 6026 buc. 15
— 6000 ZZ buc. 20
— 6008 2 RS buc. 100
— 6209 buc. 1300
— 6215 buc. 10
— 6217 buc. 10
— 6200 2 RS buc. 40
— 6205 2 RS buc. 40
— 6300 buc. 10
— 6322 buc. 8
— 6409 buc. 80
— 16006 buc. 30
— 16013 buc. 30
— 4209 buc. 50
— 1200 buc. 6
— 1210 buc. 10
— 1211 buc. 10
— 1213 buc. 10
— 1218 buc. 3
— 1215 K buc. 16
— NN 2224 buc. 3
— NU 2308 buc. 15
— NU 2311 buc. 7
— NU 2313 buc. 30
— NU 2316 buc. 35
— NN 3011 K buc. 6
— NN 3012 K buc. 20
— NN 3016 K buc. 30
— NN 3021 K buc. 6
— NN 3038 K buc. 2
— NN 3072 K buc. 1
— Na. 4902 buc. 40
— Na. 4905 buc. 50
— Na. 4907 buc. 70
— Na. 4906 buc. 10
— Na. 4908 buc. 18
— Na. 4912 buc. 10
— Na. 4904 buc. 10
— 22230 buc. 4
— 22232 buc. 2
— 22240 buc. 20
— 22310 K buc. 30
— 23036 buc. 37
— 23144 K buc. 1
— 7202 buc. 28
— 7209 buc. 160
— 7216 buc. 10
— 7302 buc. 30
— 7303 buc. 40
— 7318 buc. 10
— 3200 buc. 10
— 3208 buc. 50
— 3211 buc. 10
— 3212 buc. 10
— 30214 buc. 20
— 30318 buc. 10
— 32214 buc. 10
— 32312 buc. 30
— 32313 buc. 30
— 51115 buc. 34
— 51117 buc. 30
— 51118 buc. 30
— 51122 buc. 5
— 51124 buc. 28
— 51144 buc.
— 51216 buc. 68
—51308 buc. 30
— 51309 buc. 10
— 51326 buc. 4
— 52306 buc. 20
— 941/15 buc. 10
— 942/15 buc. 20
— 942/25 buc. 10
— 704904 buc. 10
— 804701 buc. 7
— 804704 buc. 130
— 4074107 buc. 10
— 911909 buc. 30
— 704702 buc. 25

RAFINĂRIA DĂRMĂNEȘTI, JUDEȚUL BACĂU, COD. 5477

OFERĂ:

- Transformator TTUS-NS-AL 10 MVA 110/20 kv., conexiuni I.C.D. — U.sc — 11% cu linie de fugă normală 2 buc.
- Transformator de curent CESU — 110 kv = 13 buc.

— tensiune = 110 kv
— curent primar Tın = 2×300 A
— curent sec. — I_2n = 5/5/5
— frecvența Fn = 50 Hz
— puterea P_2n = 30/30/60 VA
— stabilitate termică It = 36 K Aef/IS
— coeficient de saturație 10—20—5

1978 SEP 20

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

Primire caldă, entuziastă

Rodnic dialog de lucru despre dezvoltarea întreprinderii „Oțelul roșu"

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru în județul Caraș-Severin.

Înscriindu-se în dialogul permanent al secretarului general al partidului cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale ai patriei noastre socialiste, noua vizită a prilejuit o analiză aprofundată a modului în care sînt îndeplinite obiectivele de importanță majoră pentru dezvoltarea județului, pentru sporirea contribuției sale la înflorirea economiei naționale, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R.

În cuvîntarea rostită la adunarea populară de la Reșița, ca și în timpul dialogului purtat în unitățile economice vizitate cu siderurgiștii, constructorii de mașini și lucrătorii din agricultură, cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat și ai ministerelor economice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații prețioase cu privire la mobilizarea tuturor rezervelor de sporire a producției și a eficienței economice, la îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață ale întregii populații.

În tot timpul vizitei, locuitorii județului l-au întîmpinat pe secretarul general al partidului cu cele mai alese sentimente de dragoste și înaltă prețuire, cu vibrante manifestări de adeziune deplină la politica internă și externă a partidului și statului nostru.

„Este necesar să acordăm mai multă atenție bunei organizări a producției și a muncii, creșterii productivității muncii — calea sigură pentru ridicarea rapidă a avuției naționale".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Brăila, din 7 septembrie 1978).

O LARGĂ MOBILIZARE A POTENȚIALULUI MATERIAL ȘI UMAN PENTRU SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Iulian PLOȘTINARU

prim secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

ÎN PROCESUL perfecționării mecanismului economico-financiar, trecerea la introducerea producției nete ca indicator de bază al activității productive a contribuit, în toate întreprinderile, la o largă mobilizare a potențialului lor material și uman materializată în realizarea unor însemnate volume de producție fizică suplimentară în condiții de eficiență sporită. În acțiunea de amplificare a eforturilor pentru realizarea exemplară și depășirea prevederilor de plan la acest indicator, creșterea productivității muncii se înscrie ca un puternic factor de antrenare a creativității oamenilor muncii, de stimulare a capacității lor de a produce mai mult, mai bine, mai ieftin. *Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul* **Nicolae Ceaușescu**, *în condițiile țării noastre accelerarea ritmului de sporire a productivității muncii reprezintă o condiție indispensabilă a întregii dezvoltări economico-sociale în plan teritorial sau național și a ridicării continue a nivelului de trai al celor ce muncesc — componentă esențială în procesul trecerii la o calitate nouă, superioară a muncii.*

Programe speciale de creștere, cu măsuri concrete și responsabilități precise

Avînd în vedere cerințele și posibilitățile reale de creștere a productivității muncii în unitățile economice din județul Mehedinți, ca și din toate celelalte zone ale țării, se acționează cu fermitate în direcția introducerii accelerate a progresului tehnic în producție, organizării științifice a producției și a muncii, creșterii calificării și specializării cadrelor, utilizării complete a timpului de lucru.

Programele speciale de creștere a productivității muncii elaborate în toate întreprinderile sub conducerea și directa îndrumare a Comitetului județean de partid, urmărirea și sprijinirea sistematică a realizării lor s-au concretizat în sporirea rapidă a nivelurilor înregistrate la acest indicator. **Ritmul mediu anual de creștere** realizat în cincinalul 1971—1975 a fost de 13,4%, superior celui înregistrat pe total economie, iar din studiile și programele elaborate rezultă că acest indicator **va spori pînă în 1985 cu circa 50% față de 1975,** ceea ce înseamnă un plus de producție de peste 140 297 lei pe lucrător (graficul nr. 1). Semnificativ este faptul că în această perioadă se prevăd sporuri importante în toate ramurile economiei județului, îndeosebi în unitățile din ramurile construcțiilor de mașini, industrializării lemnului, industriei ușoare, alimentare. Pînă în anul 1985 este prevăzută o creștere a productivității muncii în unitățile din industria construcțiilor de mașini cu 60,4%, respectiv cu 132 764 lei pe lucrător, în cele ale industriei lemnului cu 122,4%, în industria ușoară cu 177,8%, iar în cele ale industriei alimentare cu 30%.

Graficul nr 1

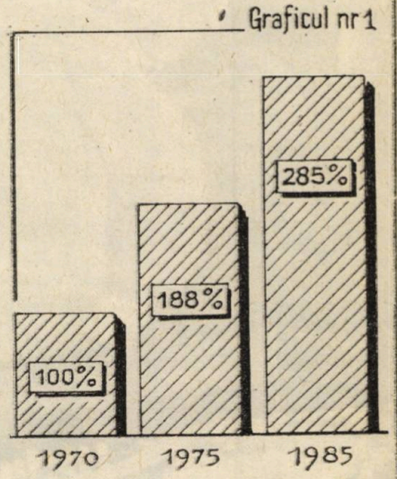

Dinamica productivității muncii în întreprinderile industriale de importanță republicană

Prin transpunerea în viață a programelor elaborate se va crea posibilitatea ca industria mehedințeană să realizeze o gamă diversificată de produse pentru piața internă și export, a căror valoare va depăși 10 miliarde lei în 1980 și peste 20 miliarde în 1985.

Pentru anul 1978 programele speciale de creștere a productivității muncii cuprind un complex de măsuri concrete, cu sarcini, termene de realizare și respon-

sabilităţi precise. Ele vizează cu prioritate mobilizarea rezervelor existente în întreprinderi pe linia ridicării nivelului calitativ al produselor prin efort propriu de perfecţionare a organizării şi conducerii producţiei, accelerării înnoirii şi modernizării produselor şi scurtării ciclului cercetare-proiectare-producţie, creşterea gradului de valorificare a inteligenţei tehnice şi a creativităţii specialiştilor noştri, ca modalităţi de reducere substanţială a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie, de creştere a competitivităţii produselor şi de satisfacere în măsură sporită a necesităţilor beneficiarilor interni şi externi.

Un accent important pe amplificarea creativităţii tehnice originale

DESIGUR, în cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice introducerea progresului tehnic este o pîrghie de bază a sporirii rodniciei muncii. În întreprinderile judeţului ponderea cu care el participă la creşterea productivităţii (vezi graficul nr. 2) în acest an se explică prin faptul că o parte din întreprinderi sînt noi, iar

Graficul nr 2

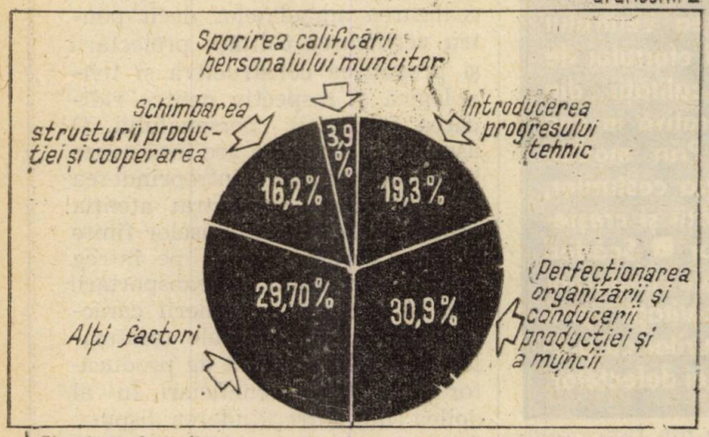

Structura factorilor de creştere a productivităţii muncii în anul 1978

altele dezvoltate şi modernizate, dotate cu maşini şi instalaţii cu un grad înalt de mecanizare şi automatizare. Astfel, la Combinatul de celuloză şi hîrtie, unitate cu ponderea cea mai mare în producţia industrială a judeţului, al cărui grad de înzestrare tehnică a muncii este ridicat, marea majoritate a măsurilor din programul de creştere sînt localizate la factorul „perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii" care va aduce o contribuţie de 61,8%.

În ce priveşte **amploarea şi rezultatele obţinute în introducerea progresului tehnic** se poate evidenţia activitatea desfăşurată la Şantierul naval Drobeta Turnu-Severin pentru mecanizarea transportului tablelor şi a osaturii în interiorul halei-corp, confecţionarea de vinciuri hidraulice pentru montarea de blocsecţii pe cala de montaj, confecţionarea unor dispozitive pentru presarea elicelor, îndoitul ţevilor, modificarea tehnologiei de izolare a caldarinelor ce se montează pe nave, simplificarea tehnologiei de predare a navelor etc. Aceste acţiuni au condus la obţinerea, peste sarcina planificată, a unui spor de producţie de 11 733 lei/personal muncitor. Prin introducerea, la Intreprinderea de confecţii din Drobeta Turnu-Severin, a unei prese de termocolat pe bandă, a unor dispozitive pentru aplicarea gulerelor la cămăşi, executarea tivului la cearşafuri şi altele, productivitatea muncii a crescut cu 2,4%; la Intreprinderea textilă Orşova, aplicarea în procesul de producţie a măsurilor de progres tehnic cuprinse în programul special a contribuit la creşterea indicelui productivităţii muncii cu 6%, iar la Intreprinderea de vagoane, prin reproiectarea şi executarea unor dispozitive cu acţionare pneumatică pentru scoaterea pieselor debitate din spatele ghilotinei la cele două prese pentru îndreptat profile, proiectarea şi executarea de macarale pivotante, îmbunătăţirea tehnologiei de executare şi asamblare a şasiului, revizuirea toleranţelor, corectarea dispozitivelor şi evitarea îndreptării cu flacără etc. s-a reuşit să se obţină o economie relativă de 950 persoane.

Demn de reţinut este că **ponderea mai redusă a introducerii progresului tehnic faţă de cea a perfecţionării organizării se explică prin faptul că în întreprinderile noastre accentul principal cade pe creşterea productivităţii muncii în primul rînd prin efort propriu.**

Perfecţionarea conducerii şi organizării producţiei — factorul principal de creştere

FAPTUL CĂ în întreprinderi nu s-a recurs la soluţia comodă de creştere cu prioritate a productivităţii prin apelul la noi fonduri din bugetul statului a făcut necesară **desfăşurarea unor ample acţiuni care să contribuie la perfecţionarea organizării şi conducerii producţiei.** Pe această cale se va realiza în acest an o creştere a productivităţii muncii care asigură realizarea unei economii relative de 1 524 persoane. Măsurile adoptate în această direcţie au condus şi conduc în continuare la creşterea gradului de utilizare a maşinilor şi instalaţiilor la Combinatul de celuloză şi hîrtie; perfecţionarea sistemului informaţional prin introducerea prelucrării datelor pe calculator, îmbunătăţirea activităţii de pregătire, programare, lansare şi urmărire a producţiei, îmbunătăţirea transportului intern, a aprovizionării tehnico-materiale a locurilor de muncă, extinderea acordului global etc. la Şantierul naval Drobeta Turnu-Severin; se va realiza tipizarea, unificarea şi standardizarea pieselor, subansamblelor şi tehnologiilor de fabricaţie la vagoanele cisternă şi se va trece la organizarea în flux perfecţionat de fabricaţie a tipurilor de vagoane prevăzute prin plan la **Intreprinderea de vagoane**; creşterea gradului de concentrare şi specializare a producţiei, generalizarea acordului global la Intreprinderea forestieră de exploatare şi transport Orşova; organizarea fluxului de fabricaţie la instalaţia de prelucrare a cuarţului la **Intreprinderea minieră Orşova** şi altele. În programele adoptate sînt prevăzute de asemenea măsuri care să asigure utilizarea cît mai deplină a timpului de lucru, reducerea absenţelor nemotivate, a întreruperilor şi stagnărilor în procesul de producţie, perfecţionarea calificării şi creşterea îndemînării executanţilor, precum şi îmbunătăţirea activităţii de cooperare între întreprinderi.

TRANSPUNÎND în viaţă măsurile prevăzute în programele de activitate, majoritatea unităţilor economice din judeţ s-au înscris cu **rezultate bune în creşterea productivităţii muncii, ceea ce a făcut ca, la nivelul judeţului, să se obţină la acest indicator în cele 8 luni din 1978 un spor de 9,2% faţă de perioada corespunzătoare a anului precedent,** respectiv un plus de 17 494 lei pe muncitor. Din sporul de producţie faţă de

(Continuare în pag. 7)

Componente ale unei gestionări eficiente a resurselor

Calitate superioară — costuri reduse

ÎN CADRUL perfecționării mecanismului economic, introducerea indicatorului producția netă are un rol deosebit de important deoarece contribuie la mobilizarea amplă, în fiecare întreprindere, a potențialului productiv, la creșterea productivității muncii în condiții de eficiență sporită. În vederea realizării integrale a prevederilor de plan la indicatorul producție netă o cerință de mare însemnătate o reprezintă reducerea costurilor de producție.

Printre mijloacele care stau la îndemîna specialiștilor din unitățile economice pentru ridicarea eficienței activității productive, pentru creșterea performanțelor produselor în condițiile reducerii costurilor, se numără și metoda gestiunii calității produselor. *Introducerea ei în producție deplasează centrul de greutate al efortului de ridicare a nivelului calitativ al produselor din faza postoperativă a fabricației produselor, în cea previzională.*

Prezentăm în continuare un studiu privind posibilitățile de aplicare a gestiunii calității produselor la întreprinderea textilă „Dacia" — București, care vine să demonstreze că o creștere a caracteristicilor de calitate nu presupune ca o condiție indispensabilă sporirea cheltuielilor de producție. Mai mult chiar, apare evident faptul că o abordare a calității în această optică face posibilă ridicarea ștachetei calității produselor în întreprinderea respectivă, concomitent cu creșterea economiilor.

Niveluri și semnificații ale costurilor calității

ÎNTREPRINDEREA „DACIA" produce țesături tip bumbac, într-o gamă de fabricație de peste o sută de articole care sînt livrate la export, la fondul pieții și industriei de confecții în mai bine de o mie de variante coloristice. Produsele acestei întreprinderi se situează la un nivel calitativ corespunzător, fapt atestat de aprecierile favorabile de care se bucură în rîndul beneficiarilor din țară și de peste hotare.

Analiza nivelului calității și a structurii costurilor calității țesăturilor în anul 1977 și în semestrul I din 1978 pune în evidență următoarele aspecte :

1 **în anul 1978 performanțele produselor au crescut față de anul 1977** nu numai în ce privește caracteristicile mecanice, dar și cele care oglindesc gradul de nesifonabilitate și de stabilitate dimensională, precum și caracteristicile estetice ;

2 **costurile totale ale calității produselor sînt într-o ușoară scădere** în semestrul I 1978 față de perioada corespunzătoare din anul trecut ;

3 **ponderea cheltuielilor cu prevenirea și identificarea defectelor este în creștere în acest an față de 1977 în totalul costurilor cu calitatea.** Creșterea acestor categorii de cheltuieli demonstrează că în întreprindere s-au depus eforturi sporite în acest an pentru ca, încă din faza previzională, înainte de introducerea în fabricație a produselor, să se asigure un nivel calitativ corespunzător ;

■ Deplasarea centrului de greutate al efortului de asigurare a calității din faza postoperativă în cea preventivă ■ Prin modificări în structura costurilor, sporirea calității și creșterea economiilor ■ Scăderi substanțiale ale costurilor totale ale calității prin creșterea costurilor cu prevenirea apariției defectelor.

4 **dacă luăm separat în analiză costurile cu prevenirea apariției defectelor de calitate se evidențiază faptul că ele sînt în creștere în 1978** față de 1977 cu circa 2 puncte în totalul costurilor pentru calitate. O radiografie a acestei categorii de costuri arată că în semestrul I 1978 principalele elemente de cheltuieli cu pondere mai mare în totalul costurilor pentru prevenirea apariției defectelor sînt, în ordinea mărimii, următoarele : a) realizarea ambalajelor pentru produsele finite ; b) verificarea calității proiectării prin încercarea prototipurilor și seriei zero și cheltuieli cu pregătirea constructivă și tehnologică; c) cheltuielile pentru ridicarea calificării personalului.

Poate apărea paradoxal faptul că se cheltuiește mai mult pentru realizarea ambalajelor decît pentru verificarea calității proiectării și pregătirea constructivă și tehnologică și respectiv pentru ridicarea calificării personalului. O asemenea structură are însă cauze bine determinate. Întreprinderea „Dacia" și-a concentrat atenția asupra ambalării produselor finite în mod corespunzător pe întreg timpul depozitării și transportării lor, în vederea menținerii caracteristicilor calitative ale țesăturilor la nivelul realizat de producător și cerut de beneficiari. În al doilea rînd, întreprinderea dispune de o experiență bogată în realizarea unor produse de calitate. Cu sprijinul centralei industriale sînt elaborate proiecte de calitate ale produselor noi, se realizează o pregătire corespunzătoare a fabricației noilor sortimente. Iar în ceea ce privește ponderea cheltuielilor efectuate cu calificarea personalului, deși în această direcție s-au depus eforturi sporite față de anul trecut, se poate aprecia că nu au fost mobilizate toate posibilitățile și că acest element de cheltuieli rămîne în continuare o sursă, departe de a fi epuizată, de sporire a calității ;

5 costurile totale ale calității sînt mărite de faptul că, în primele șase luni din acest an, în unele secții ale întreprinderii, la anumite operații tehnologice, s-au înregistrat rebuturi și remanieri a căror pondere în totalul costurilor calității a fost de 2,12%. Ele au apărut, alături de alte elemente de cheltuieli din ca-

Influența aplicării gestiunii calității asupra costurilor

	Costurile cu prevenirea apariției defectelor	Costurile cu identificarea defectelor	Costurile pentru remedierea unor deficiențe de calitate	Costurile totale ale calității
Nivelul costurilor înaintea gestiunii calității	100	100	100	100
Nivelul costurilor după aplicarea gestiunii calității față de situația anterioară	104,55	98	87	89,55

tegoria costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate din următoarele **cauze :** nerespectarea de către unii furnizori de materii prime a clauzelor contractuale privitoare la modul de ambalare și transport al materiei prime, existența unor deficiențe în modul de organizare a producției (în momentul lansării în fabricație la unele sortimente nu s-a efectuat în paralel cu pregătirea partizilor de țesături și o selecționare a țesăturilor pentru imprimat, în funcție de desenul ce va fi aplicat și clasa de coloranți folosită, fapt ce ar asigura în faza de imprimare dispariția unor defecte de calitate), în desfășurarea transportului intern între unele utilaje etc.

Gestiunea calității și diminuarea substanțială a cheltuielilor de fabricație

GESTIUNEA calității produselor este una dintre metodele moderne de conducere eficientă a calității produselor care urmărește creșterea calității concomitent cu reducerea cheltuielilor de producție. Conform principiului gestiunii calității produselor, printr-o creștere ușoară a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor, se poate obține o diminuare a cheltuielilor cu identificarea defectelor și a celor pentru remedierea unor deficiențe de calitate, în așa fel ca pe ansamblu, cheltuielile totale cu calitatea să se reducă, conducînd la obținerea unor beneficii suplimentare în paralel cu o îmbunătățire a calității produselor.

Reducerea costurilor de producție la întreprinderea „Dacia" este o necesitate de mare actualitate, deoarece scăderea costurilor totale ale calității de la un an la altul se realizează încă într-un ritm destul de lent.

Conform prevederilor gestiunii calității, pentru creșterea la un nivel mai înalt a performanțelor produselor și reducerea în ritm accelerat a costurilor calității, este necesar ca în structura costurilor calității să se prevadă următoarele modificări :

● **Creșterea cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor.** Analiza situației existente în întreprinderea „Dacia" arată că această creștere poate fi de 4,55% anual. Un asemenea ritm de creștere poate fi determinat de adoptarea unor măsuri menite să ridice obstacole mai serioase în calea defectelor de calitate, încă din faza previzională. Un prim accent ar trebui pus în acest sens pe creșterea calificării cadrelor. Cheltuiala destinată amplificării acestei acțiuni va spori cu 125 400 lei. Sumele investite se cer alocate pentru organizarea unor cursuri intensive de pregătire a cadrelor, în primul rînd în meseriile de țesător, urzitor, reglor. După aprecierea specialiștilor din întreprindere, adoptarea unei asemenea măsuri conduce la o reducere a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate cu 6,30%. Tot pe linia acțiunilor de prevenire a apariției defectelor ar putea fi înscrisă și înființarea unei grupe de fiabilitate care să urmărească realizarea fiabilității și mentenabilității produselor în condiții eficiente.

● **Sporirea eforturilor depuse pentru identificarea defectelor de calitate.** Măsurile ce pot fi adoptate în acest sens se referă la :

— recepția mai exigentă a materiilor prime și a materialelor auxiliare, prin efectuarea sondajului calitativ peste limita prevăzută de normele legale actuale. Măsura conduce la o reducere cu 4,2% a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate și se aplică prin mai buna organizare a locurilor de muncă, fără a necesita un supliment de cheltuieli ;

— întărirea controlului interfazic, prin stabilirea de puncte precise de control în locurile cheie sau „nevralgice", care provoacă defecte de calitate în mod frecvent și creșterea exigenței la controlul final al produselor. Așa cum arată experiența altor întreprinderi din ramura industriei ușoare, se pot reduce în acest fel cu 3% costurile pentru remedierea unor deficiențe de calitate ;

— asumarea de atribuții sporite în ce privește răspunderea maiștrilor care trebuie să vegheze ca produsele să se predea între ateliere pe bază de atestare calitativă ;

— îmbunătățirea sistemului informațional al calității prin crearea unei „fișe de însoțire și control a țesăturii" care să asigure o înregistrare statistică a defectelor și să înlesnească o clasificare a acestora după gradul de gravitate.

● **Scăderea cheltuielilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate.** Însumarea efectelor economice ale măsurilor anterior amintite, adoptate pe linia prevenirii și identificării defectelor, arată că este posibilă o reducere, pe total întreprindere, a acestei categorii de costuri cu 13% (tabelul).

CA O CONCLUZIE la analiza întreprinsă, se desprinde ideea că aplicarea metodei gestiunii calității are multiple influențe favorabile în ce privește diminuarea cheltuielilor de producție. Ea asigură, totodată, în condiții de eficiență sporită, un nivel în creștere de la an la an al competitivității produselor. În întreprinderea „Dacia", de pildă, se creează în acest fel posibilitatea unei sporiri substanțiale a performanțelor produselor, în condițiile în care :

— creșterea cu 6,55% a costurilor cu prevenirea apariției defectelor conduce la o scădere considerabil mai mare a costurilor cu identificarea defectelor și a celor pentru remedierea unor deficiențe de calitate, de 15% ;

— prin modificările de structură arătate, se obține o diminuare a cheltuielilor totale ale calității produselor. **Prin aplicarea acestei metode, nivelul costurilor cu calitatea poate scădea cu circa 10%,** care reprezintă, în fapt, economii în desfășurarea activității productive.

Magdalena GUGUIANU

Experienţe în aplicarea mecanismului economico-financiar perfecţionat

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE, OBIECTIV MAJOR ÎN REALIZAREA PRODUCŢIEI NETE

ÎN CADRUL PREOCUPĂRILOR pentru realizarea saltului de la acumulările cantitative la o calitate nouă, superioară a activităţii, valorificarea într-un grad cît mai înalt a materiilor prime şi materialelor — acţiune de care depinde nemijlocit sporirea producţiei nete, a eficienţei economice — reprezintă un obiectiv de mare importanţă în toate unităţile industriale. **„Trebuie să facem totul** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** cu prilejul vizitei de lucru în judeţul Brăila — **pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru eliminarea consumurilor inutile şi a risipei de materiale şi energie, a risipei de orice fel".**

Pentru realizarea acestei sarcini de mare responsabilitate, în fiecare întreprindere se acţionează perseverent pentru a spori, în componenţa tuturor produselor, partea de creativitate încorporată în „defavoarea" celei materiale, pentru creşterea gradului de valorificare şi de utilizare a materiilor prime. Realizările obţinute în cadrul **Centralei industriale de rulmenţi şi organe de asamblare din Braşov** reprezintă o experienţă de larg interes pentru preocupările care există în acest sens în toate unităţile economice.

Gradul de utilizare a metalului – la nivelul realizărilor pe plan mondial

ÎN PRIMELE 7 luni din acest an, pe ansamblul unităţilor producătoare de rulmenţi şi organe de asamblare nivelul planificat al producţiei nete a fost îndeplinit şi depăşit (tabelul nr. 1). Un

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori pe 7 luni a.c.	%
Producţia netă	101,9
Productivitatea muncii (la producţia netă)	99,9
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producţie marfă	100,4
Ponderea produselor noi şi reproiectate în total producţia marfă	
— plan	35,5
— realizat	34,0

efect principal l-a avut, în numeroase întreprinderi de acest profil, **încadrarea în nivelurile prevăzute la indicatorul cheltuieli materiale la 1 000 lei producţiei-marfă, chiar realizarea unor economii faţă de nivelul planificat.**

Rezultatele bune s-au obţinut, în primul rînd, prin realizarea pe centrală a indicilor planificaţi de utilizare şi valorificare a metalului. Fabricaţia de rulmenţi s-a dezvoltat în anii anteriori pe seama unor însemnate volume de investiţii, baza materială constituită în acest fel la nivelul tehnicii mondiale asigurînd, alături de creativitatea înaltă a specialiştilor de aici, un **coeficient de utilizare a metalului situat la nivel comparabil cu cel din alte ţări** (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ţara	Coeficient de utilizare a metalului
România	0,455
R.D. Germană	0,482
U.R.S.S.	0,432
Cehoslovacia	0,430
Firma Rollway (S.U.A.)	0,377
Firma Koyo (Japonia)	0,360

Graficul pe care îl prezentăm alăturat ilustrează elocvent evoluţia descendentă a consumului de metal pe tona de produs şi, ca o consecinţă directă, creşterea continuă a coeficientului de utilizare a metalului în producerea rulmenţilor în perioada 1975—1980.

De asemenea, prin reducerea normelor de consum, oragnele de asamblare executate în întreprinderile centralei sînt aliniate, din punct de vedere constructiv, la standardele internaţionale şi tipizate în proporţie de peste 99%, coeficientul de utilizare a metalului în fabricaţia acestora, realizat în 1977, fiind de 0,84%, comparabil şi el cu rezultatele obţinute pe plan mondial.

Influenţa modificărilor în structura producţiei asupra consumurilor

O ANALIZĂ a indicilor de utilizare şi valorificare a metalului (tabelul nr. 3) relevă însă o situaţie contradictorie. **Indicele de utilizare stabilit la nivelul centralei a fost realizat şi depăşit cu 12 puncte** (ca şi indicele de valorificare a metalului — depăşit cu 143 lei/t), **în timp ce la cele două principale grupe de produse** (rulmenţi şi organe de asamblare) **indicele de utilizare este, în aceeaşi perioadă, nerealizat :** la rulmenţi cu 14 şi la organe de asamblare cu 29 puncte. Din cele 9 întreprinderi ale centralei, cele mai bune realizări faţă de plan la indicatorul cheltuielilor materiale au fost obţinute la Întreprinderea de rulmenţi Alexandria (96,4%), Întreprinderile de şuruburi din Braşov (94,1%), cea din Bacău (97%) şi din Mediaş (99,9%).

Evoluţia consumului şi a utilizării metalului în producţia de rulmenţi

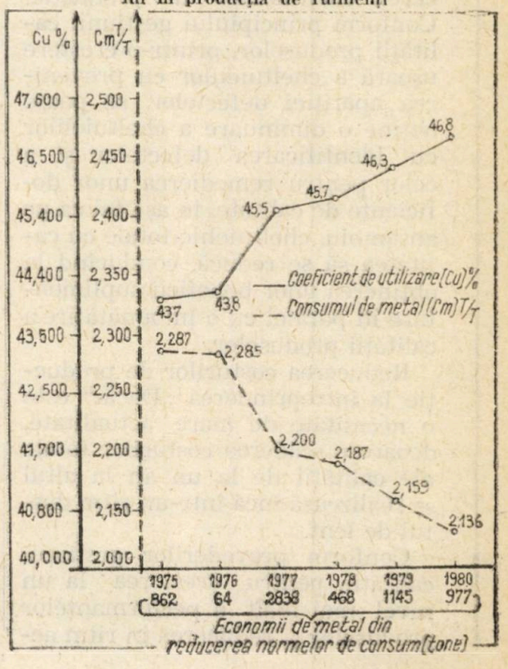

În nivelul realizărilor obținute la indicatorul cheltuielilor materiale a mai intervenit și **modificarea structurii producției realizate față de cea planificată** care, în perioada analizată, a influențat nefavorabil rezultatele cu o depășire de 13 mil. lei. Această schimbare a apărut deoarece unii beneficiari interni și externi și-au modificat cererile atît cantitativ, cît și ca structură. După cum au subliniat specialiștii din centrală, schimbarea structurii producției a condus la creșterea consumului de metal planificat. Ca urmare, pentru aprecierea obiectivă a realizărilor la indicele de consum de metal se impune analizarea consumurilor în concordanță cu structura producției efectiv realizate. Pentru îmbunătățirea situației semnalate, un efort mai mare decît pînă în prezent pot și trebuie să-l aducă și producătorii, în sensul de a-și baza propunerile de plan pe studii mult mai aprofundate de marketing și de prognozare a evoluției cererilor beneficiarilor.

De ce unele cheltuieli materiale peste plan ?

DIN PĂCATE, alături de realizările bune obținute în această perioadă, s-au înregistrat în unele unități și **depășiri ale cheltuielilor materiale planificate,** ceea ce a făcut ca, pe total centrală, acest indicator să fie depășit cu 0,4%. Printre ele se numără : întreprinderile de rulmenți Brașov (100,8%), Bîrlad (100,1%), întreprinderile de șuruburi Sighetul Marmației (122,8%) și Botoșani (136,2), ultimele două fiind unități intrate de relativ puțin timp în funcțiune. În primele două cazuri, cheltuielile materiale suplimentare, de peste 20 mil. lei în primele 7 luni, s-au datorat faptului că unele tipuri de oțeluri livrate de beneficiari au necesitat prelucrări suplimentare (cojiri, vidări etc.). La I.R. Brașov, depășirea cheltuielilor materiale a apărut deoarece s-a apelat la cooperări suplimentare care s-au impus ca urmare a unor defecțiuni accidentale intervenite la un agregat de forjare, iar la I.Ș. Sighetul Marmației din cauza lipsei de capacitate la acoperiri galvanice pentru unele repere.

Alături de cauze obiective trebuie arătat că consumurile normate au fost depășite în unele din întreprinderile centralei din **cauze interne,** care țin de organizarea necorespunzătoare a producției și a muncii, neasigurarea forței de muncă în numărul și calificarea corespunzătoare, indisciplina în respectarea prescripțiilor tehnologice, rămîneri în urmă în procesul de asimilare a unor produse noi și tehnologii cu consumuri reduse.

În toate întreprinderile centralei, în special acolo unde, din cauze mai mult sau mai puțin obiective, s-au depășit consumurile normate de metal, colectivele de oameni ai muncii au urmărit să diminueze aceste pierderi prin **creșterea gradului de valorificare a metalului în produsele realizate.** Printr-un efort de creativitate sporit, prin încorporarea unei mai mari cantități de inteligență tehnică în fiecare produs, s-a reușit ca, pe total centrală, indicele de valorificare a metalului să cunoască o depășire substanțială (vezi tabelul nr. 3). Aceasta este dealtfel și explicația faptului că,

Tabelul nr. 3

Utilizarea și valorificarea metalului în sem. I a.c.

Indicatorul	Plan	Realizat sem. I
1) Indicele de utilizare a laminatelor feroase		
Total centrală	0,580	0,592
din care :		
— la producția de rulmenți	0,455	0,441
— la organe de asamblare	0,850	0,821
2) Indicele de valorificare a metalului (mii lei/t)	31,289	31,432

deși productivitatea muncii nu s-a realizat la nivelul planificat, totuși planul la producția netă pe total centrală a fost îndeplinit și depășit.

Dat fiind că rulmenții și organele de asamblare sînt elemente proiectate și executate în conformitate cu normele și standardele naționale și internaționale, specialiștii care le produc apreciază că, din punct de vedere constructiv, li se mai pot aduce relativ puține modificări care să conducă la reducerea greutății finite fără a influența asupra fiabilității și a competitivității lor. În consecință, preocupările întreprinderilor producătoare se îndreaptă spre gospodărirea mai chibzuită a metalului, în primul rînd prin găsirea unor tehnologii noi care să ducă, în continuare, la reducerea consumului de metal necesitat de procesele actuale de fabricație la aceste produse.

Sporirea eforturilor pentru mai buna gospodărire a metalului, aplicarea consecventă și la termenele stabilite a măsurilor preconizate, vor trebui să conducă la încadrarea în nivelul cheltuielilor materiale planificate, cît și la reducerea substanțială a acestora.

Gh. DRAGHICI

Sporirea productivității muncii

(Urmare din pag. 3)

perioada corespunzătoare din anul 1977 realizat în întreprinderile industriale din județ, **89,1% s-a obținut pe seama productivității muncii.** Este desigur o realizare bună, care atestă în fapt gradul înalt de mobilizare a inițiativei creatoare a oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor de mare răspundere care le revin, în creșterea gradului de valorificare a potențialului de producție.

Trebuie arătat, însă, că alături de rezultatele bune, de îndeplinirea și depășirea nivelului planificat al productivității în multe întreprinderi din județ, mai există unități economice în care sarcinile stabilite de sporire a rodniciei muncii nu au fost îndeplinite. Subliniind importanța pe care o au anumiți factori din afara întreprinderii în acest proces (ritmicitatea livrărilor de materii prime, desfășurarea cooperării în producție, punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție etc.) și în reglementarea cărora va trebui să sprijinim mai mult și mai eficient ca pînă în prezent unitățile economice, trebuie să arătăm totodată că mai există în întreprinderile noastre însemnate resurse insuficient atrase în circuitul productiv. Dat fiind potențialul material și uman de care dispunem, dotarea modernă a întreprinderilor cu tehnică situată la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, **este necesar să se realizeze în toate întreprinderile o mai mare concentrare a eforturilor pentru obținerea unor producții sporite.** În acest scop au fost adoptate măsuri ferme care să ducă la creșterea productivității muncii în fiecare întreprindere. Analizele efectuate pentru depistarea unor resurse suplimentare, acțiunile care se desfășoară în întreg județul, mobilizarea amplă a celor ce muncesc creează premise favorabile pentru obținerea unor realizări importante la acest indicator.

Stimularea creşterii producţiei şi eficienţei în cooperativele agricole de producţie prin

DIFERENŢIEREA TARIFELOR DE RETRIBUIRE A MUNCII ÎN ACORD GLOBAL [II]

Tarife diferenţiate după potenţialul economic al cooperativelor

PENTRU ÎNFĂPTUIREA unei retribuiri echitabile şi stimulative a cooperatorilor, tarifele de retribuire pe unitatea de produs şi la 1 000 de lei producţie obţinută trebuie să fie stabilite şi în raport cu **potenţialul economic, de producţie** şi cu **veniturile obţinute** de fiecare unitate cooperatistă. Comparînd tarifele de retribuire a muncii cu valoarea medie a unei norme de muncă convenţionale (n.m.c.) — care exprimă în mod sintetic posibilităţile cooperativelor de a retribui munca cooperatorilor — constatăm că, în general, **nivelurile tarifelor şi, pe baza acestora, veniturile obţinute de cooperatori se corelează cu mărimea exprimată de valoarea unei norme de muncă convenţionale.**

Astfel, tariful de retribuire în acord global pe tonă la cultura porumbului pe suprafeţele mecanizate şi ierbicidate parţial, care pentru trei cooperative (Ciurea, Movileni şi Românești) din judeţul Iaşi a fost planificat să atingă în acest an niveluri de 329, 290 şi respectiv 180 lei/t, este corelat cu valoarea planificată a unei norme de muncă convenţionale (de 38, 30 şi, respectiv, 21,30 lei).

Este ştiut că mărimea valorii unei n.m.c. — care influenţează direct proporţional fondul de retribuire planificat pentru lucrările respective — se află în raport direct cu tariful de retribuire pe unitatea de produs. Acesta, la rîndul său, se află în raport direct cu fondul de retribuire alocat lucrării respective, dar în raport invers proporţional cu producţia planificată. Desigur că la cooperativele cu posibilităţi mai mari de retribuire a muncii, producţiile medii planificate şi obţinute — fiind superioare — pot să influenţeze în sensul reducerii tarifului de retribuire pe unitatea de produs ; dar această reducere, avînd loc numai atunci cînd producţia planificată şi cea obţinută cresc mai repede decît volumul cheltuielilor de muncă vie (n.m.c.), nu anulează decît parţial influenţa pozitivă pe care o are valoarea ridicată a n.m.c. asupra mărimii tarifului de retribuire pe unitatea de produs în aceste unităţi mai dezvoltate.

Urmărind tendinţele dinamicii tarifelor la C.A.P. Movileni, unitate mai dezvoltată, comparativ cu C.A.P. Românești în perioada 1976—1978, observăm că la prima din aceste cooperative tarifele, deşi s-au redus cu 10,4% la porumb, cu 7% la floarea-soarelui şi au rămas constante la laptele de vacă (0,50 lei/l), sînt mai mari decît cele de la Românești cu 29,9% la porumb, cu 32,9% la floarea-soarelui şi cu 11,1% la lapte de vacă. Considerăm că această diferenţiere a tarifelor de retribuire între cooperative — care, împreună şi cu alţi factori, conduce la diferenţierea veniturilor medii anuale pe cooperator (de peste 2 ori mai mari la C.A.P. Movileni, faţă de C.A.P. Românești) — este stimulativă şi echitabilă. În cazul celor două unităţi menţionate, condiţiile economico-sociale iniţiale şi cele pedoclimatice fiind relativ asemănătoare, diferenţierea tarifelor şi a veniturilor obţinute are la bază efortul şi contribuţia diferită ale cooperatorilor, concretizate la Movileni în rezultate de producţie superioare. Ca urmare a unor preocupări mai intense pentru creşterea volumului şi a eficienţei folosirii fondurilor proprii de acumulare şi pentru creşterea producţiilor medii, valoarea fondurilor fixe şi a proprietăţii obşteşti la 100 ha agricol este în prezent, la această cooperativă, de aproape 2,5 ori mai mare, producţiile medii la ha fiind superioare cu 36,4% la porumb boabe, cu 7,8% la floarea-soarelui, iar producţia de lapte pe o n.m.c. — cu 17,1% faţă de C.A.P. Românești.

Rezultă de aici concluzia că mărimea tarifelor de retribuire şi a veniturilor cooperatorilor trebuie să fie strîns corelată cu potenţialul economic al unităţilor cooperatiste, cu producţiile şi veniturile care se obţin de către acestea, aşa încît, **adîncindu-se autogestiunea şi autoconducerea, să se înfăptuiască echilibrul economic şi financiar la toate unităţile cooperatiste prin realizarea unui raport de corelare şi echilibrare a veniturilor cu cheltuielile, a încasărilor cu plăţile, a producţiei cu fondurile de retribuţie.**

Deoarece la baza diferenţierii potenţialului tehnico-material, economico-financiar şi de retribuire al cooperativelor, în etapa actuală, stau dimensiunea efortului propriu, spiritul gospodăresc şi de disciplină, găsim că este nestimulativă şi neechitabilă mărirea veniturilor cooperatorilor din unele unităţi slab dezvoltate, prin creşterea prioritară a tarifelor de retribuire pe baza creditelor primite de la stat. Practica a arătat că acordarea sprijinului material, a creditelor de stat, inclusiv a creditelor pentru retribuirea cooperatorilor din unităţile cooperatiste mai slabe, nu poate înlocui preocuparea atentă şi sporirea efortului propriu al unităţilor cooperatiste şi al masei de cooperatori, pentru **consolidarea economico-financiară, creşterea producţiei şi a veniturilor băneşti,** care este **singura bază obiectivă şi reală de sporire substanţială, în cadrul unei perioade de perspectivă, a veniturilor şi a nivelului de trai al cooperatorilor.**

În anii din urmă, în unele unităţi cooperatiste, folosirea de credite pentru retribuirea muncii cooperatorilor în vederea obţinerii veniturilor garantate şi majorarea, pe această bază, a tarifelor de retribuire a muncii pe unitatea de produs — în mod necorelat cu producţia şi cu încasările obţinute — au dus la creşterea volumului creditelor nerambursate şi la apariţia unor dezechilibre economico-financiare, cu efecte negative asupra dezvoltării de perspectivă a unităţilor respective. Conducerile şi cooperatorii din unităţile respective s-au convins că trebuie mobilizate mult mai susţinut eforturile proprii, îmbinate mai judicios cu sprijinul tehnico-material şi financiar al statului. În acest

spirit, se impune ca în toate unităţile cooperatiste asigurarea veniturilor cooperatorilor la nivelul garantat, ca şi creşterea în general a veniturilor acestora să fie înfăptuite **numai pe baza rezultatelor obţinute în creşterea potenţialului economic, a producţiei şi a încasărilor băneşti** în toate sectoarele ; în condiţiile lărgirii şi adîncirii continue a autogestiunii economico-financiare, să se asigure permanent la încheierea ciclurilor de producţie, şi în mod global şi obligatoriu la sfîrşitul anului, echilibrul economico-financiar dintre veniturile proprii şi cheltuielile efectuate, inclusiv cheltuielile pentru retribuirea muncii.

Tot în baza aceloraşi criterii, considerăm că **structura tarifelor de retribuire a muncii trebuie să reflecte o pondere foarte judicios stabilită a veniturilor în bani şi a celor în natură, cu un grad adecvat de diversificare pentru ultimele.** Credem că **structura mixtă, cu ponderea bănească majoritară,** este cea mai stimulativă în etapa actuală şi opinăm pentru aplicarea ei în toate sectoarele şi fermele, în scopul asigurării mai depline a funcţiilor stimulative ale tarifelor pentru toţi cooperatorii.

Recalcularea periodică a tarifelor

Stabilirea sarcinilor de plan şi a tarifelor de retribuire are loc la sfîrşitul anului anterior celui de plan — deci, cînd nu se pot prevedea condiţiile şi factorii speciali care, eventual, intervin în desfăşurarea concretă a producţiei agricole în general şi a celei vegetale în special. În asemenea situaţii, este limitată — şi uneori chiar împiedicată — înfăptuirea unei retribuiri corespunzătoare a muncii cooperatorilor, tarifele pierzîndu-şi astfel funcţia lor stimulativă. Să luăm cazul unei cooperative care şi-a planificat să obţină 4 000 kg de porumb boabe la ha şi a obţinut 6 500 kg (situaţie des întîlnită), din producţia suplimentară 1 000 kg realizîndu-se prin efortul propriu al cooperatorilor şi 1 500 kg datorită unor factori climatici, tehnici etc. Dacă drepturile cooperatorilor se stabilesc după tariful planificat (400 lei/t pentru producţia planificată — din care 200 kg porumb a 1,20 lei/kg şi 160 lei în bani — şi 50% din producţia de porumb obţinută peste plan, fără plafonare), acesta urmează să primească 1 600 lei retribuţie pentru realizarea producţiei planificate (800 kg porumb şi 640 lei) şi 1 250 kg porumb retribuţie pentru depăşirea planului (la preţul pieţei libere — 3 750 lei, deci aproape de 3 ori retribuţia pentru producţia planificată). Desigur că recoltarea, transportul şi depozitarea producţiei suplimentare au solicitat cooperatorului un efort suplimentar, dar ţinînd seama de faptul că la sporul de producţie a contribuit şi efortul social sporit, conjugat cu condiţii climatice deosebit de favorabile, considerăm că este nejust să se pună în seama muncii cooperatorului întregul spor de producţie obţinut peste plan. Ca şi în situaţiile cînd producţia a fost mai slabă ca urmare a acţiunii unor factori neprevăzuţi, care nu ţin de activitatea cooperatorului, **tarifele de retribuire a muncii în acord global trebuie să fie recalculate, la un nivel care să coreleze just retribuirea cu rezultatul efectiv al muncii, pe baza efortului şi a contribuţiei reale a cooperatorilor.**

În situaţia menţionată mai sus, sarcina de plan trebuie majorată cu cantitatea suplimentară obţinută prin efortul social (1 500 kg), adică la 5 500 kg, iar fondul de retribuire planificat la ha de porumb trebuie şi el majorat cu valoarea a 4 zile (160 lei), necesare pentru recoltarea, transportul şi depozitarea celor 1 500 kg de producţie suplimentară inclusă în plan. Din raportarea fondului de retribuire astfel recalculat (1 600 + 160 = 1 760 lei) la 5,5 t producţie planificată recalculată, rezultă 320 lei/t, tarif de retribuire recalculat. Tariful de retribuire pentru producţia obţinută peste plan trebuie aplicat numai la producţia obţinută pe baza efortului propriu al cooperatorului (1 000 kg), ceea ce înseamnă o retribuţie de 500 kg porumb. Faţă de 640 lei şi 2 050 kg porumb, cît ar trebui să primească fără recalcularea tarifelor, prin recalcularea acestora cooperatorul primeşte 800 lei şi 1 300 kg porumb, ceea ce este echitabil şi realmente stimulativ.

Pe calea aceasta, în mecanismul de funcţionare a acordului global se includ într-o măsură mai mare trăsăturile specifice ale agriculturii cooperatiste, oglindindu-le în realitatea, complexitatea şi dinamica lor. Corelîndu-se astfel mai strîns retribuţia cooperatorilor cu rezultatele obţinute de ei prin efort şi contribuţie proprie, se reduc veniturile celor care obţin producţii peste plan, nebazate pe efort propriu, **crescînd în schimb veniturile celor ce obţin producţii relativ ridicate în condiţii grele** (de pildă, secetă) **sau cu un volum mai redus de resurse materiale,** de exemplu concentrate în furajarea animalelor.

Această metodologie cere să se determine mai exact sporul de producţie bazat pe efortul propriu al cooperatorilor, ceea ce se poate face scăzînd suma întregii contribuţii a efortului social, conjugat cu condiţiile climatice, din sporul de producţie total faţă de plan — diferenţa reprezentînd aportul cooperatorilor la depăşirea producţiei planificate.

Pentru o recalculare mai simplă a tarifelor de retribuire în producţia vegetală, poate fi folosită **producţia medie obţinută pe tarla sau parcelă** în anul respectiv, care oglindeşte sintetic-cantitativ posibilităţile concrete medii de producţie în mărimea lor reală, cuprinzînd şi modificările intervenite în desfăşurarea producţiei, ce nu au fost luate în considerare la întocmirea planului şi la stabilirea tarifelor planificate. Recalcularea tarifelor mai este necesară şi în situaţia în care unii cooperatori nu execută în întregime şi de calitate corespunzătoare toate lucrările stabilite în devize şi în contractul-angajament, sau atunci cînd datorită unor situaţii excepţionale, de forţă majoră, la anumite culturi (aşa cum a fost în toamna anului 1976) trebuie, să fie depus un volum de muncă mult mai mare faţă de cel stabilit în devizele de lucrări, fiind vorba, în unele situaţii, chiar de schimbarea radicală a tehnologiei de recoltare.

Din ansamblul analizei se desprinde concluzia că

prin aplicarea acordului global s-a obţinut o îmbunătăţire substanţială a retribuirii muncii în C.A.P., iar prin accentuarea şi generalizarea diferenţierii pe baze ştiinţifice, stimulatoare şi echitabile a tarifelor de retribuire a muncii, pot fi folosite mai complet şi mai eficient valenţele sale multiple şi complexe, ca pîrghie principală în înfăptuirea principiului general al retribuirii muncii după cantitatea, calitatea, importanţa şi rezultatul efectiv al muncii cooperatorilor, bazat pe efort şi contribuţie proprie.

dr. Mircea BOŢA
Institutul agronomic Iaşi

TÎRGUL DE MOSTRE - PRILEJ DE DIALOG CU 100 000 DE CONSUMATORI

UNA DINTRE coordonatele majore ale perfecționării relațiilor dintre industrie și comerț, constă în organizarea cunoașterii, pe baze științifice, a cererii de consum a populației. Aceasta se realizează, deopotrivă, atît de organele producătoare, cît și de cele comerciale, pentru contractarea unui fond de bunuri de consum, în concordanță cu cererea reală a populației. Acțiunea de contractare este astfel minuțios pregătită în diferite etape premergătoare, ce contribuie la cunoașterea sistematică și unitară a cererii de consum. O ultimă fază a acțiunilor precontractuale, vizînd fundamentarea încheierii contractelor, constă în organizarea cunoașterii preferințelor și opiniilor populației, în cadrul tîrgului anual de mostre de bunuri de consum.

Conceput ca o manifestare cu caracter de lucru, tîrgul din acest an a prilejuit desfășurarea unor acțiuni ample de consultare a preferințelor și opiniilor populației, realizate pe multiple căi : sondaje de opinie, consfătuiri cu reprezentanții consiliilor consumatorilor din județe, demonstrații și parăzi de modă etc. Se înțelege că, în prim planul acțiunilor de studiere a cererii, s-a situat consultarea largă a vizitatorilor prin intermediul sondajelor de opinie, care a cuprins 100 000 de consumatori.

De la „experiență" la studierea cerințelor consumatorilor

PRIN ANCHETELE organizate s-a urmărit culegerea unui fond de informații care să caracterizeze cît mai detaliat nevoile populației, precum și gradul în care gama de bunuri de consum expusă (în standurile tîrgului au putut fi vizionate aproximativ 170 000 de exponate) satisface aceste cerințe. Înfăptuirea programului privind dezvoltarea producției de bunuri de consum în actualul cincinal a generat dinamizarea eforturilor creatoare de înnoire și diversificare a ofertei industriei, satisfacerea la un nivel de exigență tot mai ridicat a cerințelor populației. În acest sens informațiile culese prin larga consultare a populației constituie argumente, fundamentate științific, pentru încheierea contractelor economice între producători și comerț, cît mai apropiate de cererea reală existentă, premisă a perfecționării continue a planificării producției.

În acțiunea de contractare a fondului de marfă devine astfel de domeniul trecutului practica fundamentării unilaterale a opțiunilor pe „experiența" comercialiștilor, alături de informațiile furnizate de sursele „de birou" (dinamica vînzărilor de mărfuri, stocuri, dinamica populației etc.) o atenție tot mai mare acordîndu-se datelor culese direct de la consumatori.

Moda — un element complex în studierea cererii de mărfuri

ÎN SCOPUL stimulării eforturilor industriei de adaptare la un complex de cerințe în continuă schimbare, printre obiectivele sondajului de opinie efectuat s-a aflat și cercetarea gradului de acceptare a noutăților în domeniul îmbrăcămintei și încălțămintei, grupe de produse puternic influențate de modă. Ancheta a surprins mutații deosebit de interesante și semnificative, atît în concepția producătorilor cît și în rîndul utilizatorilor finali asupra fenomenului de modă care devine tot mai mult un fenomen de masă, în condițiile pe care le oferă dezvoltarea economico-socială a țării noastre. Fără îndoială, dorința de a fi îmbrăcat în ton cu moda, pentru a se transforma în realitate, trebuie pusă în legătură cu două categorii de factori : posibilitățile existente din punctul de vedere al ofertei și al ansamblului condițiilor economico-sociale asociate fiecărui individ, nivel de trai și civilizație, vîrstă și sex, mediu de viață și profesiune, mod de structurare a bugetului de familie, gust etc.

Sondajul de opinii efectuat în cadrul actualei ediții a tîrgului a relevat existența premiselor pentru realizarea unui grad înalt de concordanță între posibilitățile ofertei și cererea reală, dovadă fiind mărfurile expuse și preferințele exprimate de vizitatori.

Deși realizarea unui ansamblu vestimentar în ton cu moda nu este o operație foarte simplă, presupunînd o amplă muncă de creație pentru ca fiecare articol al garderobei — rochii, fuste, pardesie, paltoane — atît ca modele, cît și ca materiale, desene, paletă coloristică etc. — să întrunească acest atribut, industria ușoară și cooperația s-a achitat în bune condiții de această sarcină. Este semnificativă, în același timp, opțiunea vizitatoarelor intervievate asupra modelelor noi de confecții. Introducerea noilor modele la structurarea fondului de marfă pentru articolele de îmbrăcăminte se face studiind, nu numai orientările modei, ci și gradul în care diferite caracteristici merceologice ale materiei prime răspund cerințelor și preferințelor consumatorilor. Interesează în acest sens, tipurile de fire utilizate în realizarea țesăturilor și tricotajelor, paleta coloristică, contextura, desenele etc. Așa, bunăoară, pentru sezonul de primăvară și toamnă al anului viitor, populația dorește ca pardesiele destinate bărbaților să fie confecționate din stofă tip lînă (circa 92%) și mult mai puțin din țesături tip jerse (circa 8%). Această informație prezintă importanță particulară dacă avem în vedere că circa 85% din bărbați obișnuiesc să-și procure pardesiele gata confecționate din magazine.

Pentru acțiunea de contractare a fondului de marfă o importanță

fundamentală prezintă existența unor informații care să permită atît dimensionarea, cît și **structurarea detaliată în profil sortimental a cererii.** În legătură cu acest ultim aspect, în practica comercială prinde tot mai mult teren renunțarea la ideea unui „consumator mediu" și luarea în considerare a unor segmente de consumatori, bine individualizate din punct de vedere al unor caracteristici socio-demografice. Exemplificăm această idee prezentînd structura preferințelor exprimate pentru diferite lățimi ale cravatelor, după caracteristica „vîrstă" a vizitatorilor.

Grupa de vîrstă	preferințe pentru cravate (în %)		
	late (de 12 cm)	înguste (de 9-10 cm)	foarte înguste (de 8 cm)
Total vizitatori intervievați	63,6	33,8	2,6
din care :			
1. pînă la 24 ani	77,4	21,8	0,8
2. între 25-29 ani	78,8	20,7	0,5
3. între 30-39 ani	70,0	28,6	1,4
4. între 40-59 ani	49,2	47,9	2,9
5. 60 ani și peste	36,8	56,6	6,6

Deși „consumatorul mediu" preferă cravatele late (de 12 cm) în cea mai mare parte (63,6%), intensitatea acestei preferințe a vizitatorilor aparținînd diferitelor grupe de vîrstă, se diferențiază semnificativ : ponderea preferințelor scade, pe măsura înaintării în vîrstă. În cazul cravatelor înguste (de 9—10 cm) sau foarte înguste (de 8 cm) se înregistrează însă tendințe opuse, în proporții sensibil mai scăzute. Specialiștii participanți la contractarea fondului de marfă pentru cravate, vor trebui să ia în considerare structura pe vîrste a populației din zona pentru care efectuează contractarea, și să o coreleze, în consecință, cu datele sondajului de opinie.

Dacă încălțămintea pentru femei, confecționată pe calapod avînd vîrful ascuțit și tocul mai înalt de 8 cm (specifică modei) a fost acceptată, în anul 1977, numai de cca. 15% dintre vizitatoare, în anul 1978 acest sortiment de încălțăminte este preferat de peste 35% dintre interlocutoarele intervievate. Mai mult decît atît, analizată pe diferite segmente de vîrstă, această tendință era caracteristică, în anul precedent, numai persoanelor de pînă la 30 ani, în timp ce, anul acesta, este agreată în proporții semnificative de către toate segmentele de femei intervievate, indiferent de vîrsta lor. Corespunzător cu evoluția formei și grosimea tălpii încălțămintei înregistrează de asemenea mutații relevante. Dacă în 1977, doar 28% dintre vizitatoare preferau încălțămintea cu talpă subțire, în anul 1978, ponderea acestora a crescut simțitor fiind de 42%.

Insistînd asupra problemei importante a structurării fondului de marfă, semnalăm și o altă categorie de informații, deosebit de utilă obținută prin sondaj. Este vorba despre obținerea **structurii cererii pe mărimi** la articole de încălțăminte și confecții, structură care poate substitui cu rezultate bune lipsa unor cercetări antropometrice, aceasta cu atît mai mult, cu cît a rezistat verificării de la un an la altul a rezultatelor.

Cum „ghidăm" premierele ?

PRINTRE obiectivele urmărite prin sondajul de opinie efectuat la tîrg a fost și cel al testării gradului de acceptare de către vizitatori a unor articole de uz casnic prezentate „în premieră".

Și la această grupă de produse am constatat lărgirea considerabilă a sferei acestui amplu fenomen economic și social, de acceptare a noului, incluzînd uneori și schimbarea unor obiceiuri, preferințe, atitudini etc. În sprijinul acestor afirmații, argumentate furnizate de sondajul de opinie sînt numeroase și edificatoare.

Referindu-ne la cîteva bunuri de uz casnic destinate ușurării muncii în gospodărie, s-a constatat un grad ridicat de receptivitate manifestată de vizitatori pentru robotul electric de bucătărie, mixerul electric de bucătărie și frigiderul cu compresor cu două uși. Aceste produse au fost apreciate ca fiind utile în gospodărie de marea majoritate a persoanelor intervievate (peste 85%). Recunoașterea largă a utilității acestor bunuri, s-a reflectat și prin exprimarea unui grad relativ ridicat de intenționalitate, privind cumpărarea în perspectivă imediată (circa 14—25% din eșantion).

Pentru a accentua ideea de acceptare a modernizării, este suficient să remarcăm faptul că 80% dintre vizitatorii care intenționează să cumpere un frigider cu compresor cu două uși (compartimentul de congelare este separat și are o capacitate mai mare decît la actualele tipuri de frigider), au motivat această achiziționare prin dorința de a înlocui frigiderul existent deja în dotarea gospodăriei lor.

Actuala ediție a tîrgului, a demonstrat interesul și preocuparea pentru lărgirea ofertei nu numai la articole de valoare relativ ridicată, ci și în cazul unor produse de relativ mai mică importanță pentru producători, dar totuși foarte necesare în gospodărie. Semnalăm în acest sens, de exemplu, lărgirea gamei sortimentale a detergenților, favorabil primită de populație, (circa 70% dintre vizitatorii intervievați au acceptat deja în comun sortimentele Timex, Dero, Brio și Oxatim, care se află în faza de „lansare" a ciclului lor de viață). Această opinie favorabilă se datorează proprietăților superioare ale acestor sortimente (spumare reglabilă, grad ridicat de albire), comparativ cu cele similare existente de mai multă vreme pe piață. Un alt produs nou destinat spălării lenjeriei și îmbrăcămintei din fire sintetice care înlătură efectul de electrizare al acestora, este considerat necesar de circa 75% dintre interlocutori (acest produs este comercializat sub formă lichidă, în flacoane, sub denumirea de „Timolan").

Se poate aprecia că influența preferințelor exprimate de vizitatorii tîrgului în orientarea contractării fondului de marfă, a fost importantă avînd în vedere că au fost cuprinse în sondajul de opinie circa 100 de produse, sau grupe de produse omogene. În același timp valorificarea informațiilor rezultate din sondajul de opinie s-a desfășurat cu o foarte mare operativitate. Întrucît circa 2/3 din fondul de marfă destinat anului viitor, s-a contractat în perioada funcționării tîrgului, în mod permanent au fost furnizate date rezultate din prelucrarea chestionarelor de sondaj (centralizate după circa 10—15 zile de la deschiderea tîrgului).

Și un ultim deziderat al consumatorilor — ca promisiunile din tîrg să fie confirmate prin produsele ce vor apare în magazine.

dr. Victoria ȘTEFANESCU
Nicolae TEODORESCU
Vasile NEAGU
Institutul pentru economia comerțului interior și a turismului

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUCȚIEI NETE, ÎN CONSTRUCȚII

ÎN PRACTICA DE PÎNĂ ACUM, rezultatele activității de construcții-montaj s-au măsurat cu ajutorul a doi indicatori valorici :

Producția de construcții-montaj terminată, care exprimă valoarea lucrărilor executate într-o anumită perioadă de timp (inclusiv sumele încasate pentru organizare de șantier și creditele bancare acordate în acest scop, mai puțin împrumuturile pentru organizare de șantier rambursate). Aceasta, reprezenta de fapt suma valorii articolelor de deviz la care s-au executat toate operațiile prevăzute în indicatoarele de norme de deviz numai pentru acestea existînd stabilite prețuri de deviz cu ajutorul cărora să fie ponderate cantitățile executate și în acest mod să poată fi determinată valoarea producției realizate care se decontează între constructor și beneficiar. Se impune precizarea că, unele articole de deviz, deși au executate toate operațiile prevăzute în norme, nu pot fi decontate din diverse cauze (lucrări în litigiu, lucrări care depășesc limita de finanțare, lipsa temporară a disponibilităților financiare la beneficiar etc.) și, în consecință, nu se includ în producția de construcții-montaj terminată, deși din punct de vedere fizic nu se deosebesc de lucrările decontate și incluse în acest indicator. De asemenea, producția de construcții-montaj terminată nu reflectă integral activitatea depusă în întreprinderi, o parte din aceasta fiind materializată în lucrări la care nu s-au executat toate operațiile prevăzute în normele de deviz și, ca urmare nu pot fi decontate, constituind „producția de construcții-montaj neterminată".

În aceste condiții, producția de construcții-montaj terminată nu poate caracteriza integral rezultatele activității de producție în unitățile de construcții. Faptul în sine nu ar avea o însemnătate deosebită, dar devine un obstacol important în utilizarea indicatorului „producția de construcții-montaj terminată", la determinarea productivității muncii, la corelarea rezultatelor activității de producție cu consumurile de materiale, cu fondul de retribuire și cu costurile de producție.

Producția globală de construcții-montaj reprezintă indicatorul cu ajutorul căruia s-a încercat să se înlăture o parte din neajunsurile producției de construcții-montaj terminate. Aceasta reprezintă suma dintre producția de construcții-montaj terminată și soldul producției de construcții-montaj neterminată de la sfîrșitul anului. Dar și acest indicator prezintă o serie de deficiențe.

În primul rînd, conține producția de construcții-montaj terminată, ale cărei neajunsuri au fost prezentate. Pe de altă parte, producția globală determinată după metoda amintită nu poate fi utilizată direct la comensurarea productivității muncii și a costurilor de producție. Astfel, este cunoscut faptul că, în procesul de realizare a lucrărilor de construcții-montaj, întreprinderile beneficiare sau organizațiile obștești pun uneori la dispoziția constructorilor anumite cantități de forță de muncă — calificată sau necalificată — constructorii asigurînd asistența tehnică, materială și, cînd e cazul, unelte și utilaje. Lucrările realizate în acest mod (sub denumirea de contribuție în muncă sau muncă patriotică) se regăsesc în valoarea producției de construcții-montaj cu valoarea integrală, reglementările în vigoare stabilind obligativitatea evidențierii separate a acestora, în vederea prelevării la bugetul statului a contravalorii manoperei respective. De asemenea, în producția de construcții-montaj terminată (componentă a producției globale) se includ sumele încasate de la beneficiari pentru lucrări de organizare de șantier și creditele bancare pentru organizare de șantier și se scad sumele rambursate pentru creditele primite.

Pentru a avea corespondență cu costurile reale, producția globală de construcții-montaj determinată potrivit metodei menționate, se corectează prin eliminarea valorii lucrărilor realizate prin contribuția în muncă și prin muncă patriotică.

Pentru determinarea productivității muncii, nici această variantă de producție globală nu este corespunzătoare, întrucît mecanismul decontării lucrărilor de organizare de șantier poate influența nivelul acesteia, fapt pentru care s-a recurs la o a treia variantă de producție globală, determinată după cum urmează :

$$PG = PT + (N_2 - N_1) - C(m + p) - Sî + Se$$

în care : PT = producția de construcții-montaj terminată ; N_2, N_1 = producția neterminată (inclusiv cea terminată dar nedecontată) la sfîrșitul anului și respectiv la începutul anului ; C (m+p) = valoarea lucrărilor de construcții-montaj realizate prin contribuția în muncă și prin muncă patriotică ; Sî = sume încasate pentru organizare de șantier și credite bancare pentru organizare de șantier minus ratele rambursate pentru credite de organizare ; Se = valoarea lucrărilor de organizare (terminate + soldul producției neterminate) și a celorlalte cheltuieli pentru organizare de șantier care nu se materializează în lucrări de construcții.

În afara complicațiilor de ordin metodologic, pe care le ridică calculul producției globale, aceasta mai prezintă și alte neajunsuri.

Astfel, pe măsura extinderii prefabricării elementelor de construcții, productivitatea muncii calculată pe baza producției globale crește în ritm mai înalt decît valoarea nou creată. Productivitatea muncii derivată din același indicator poate crește chiar în condițiile în care valoarea nou creată rămîne constantă sau chiar se reduce, întrucît unul din elementele de calcul (producția globală) poate fi majorată fără efortul întreprinderii constructoare, ca urmare a creșterii nivelului de prefabricare, a utilizării de materiale de construcții mai scumpe. Din aceste cauze, între nivelurile productivității muncii determinate pe baza producției globale apar mari diferențieri de la o întreprindere la alta, în funcție de specificul lucrărilor de construcții, gradul de extindere a prefabricării, felul materialelor de construcții etc. și se estompează reflectarea factorilor intensivi, nivelul de calificare, gradul de organizare a execuției, de mecanizare, utilizarea judicioasă a timpului de lucru, întărirea disciplinei pe șantier etc.

PRODUCȚIA NETĂ **în construcții,** spre deosebire de indicatorii menționați, prezintă o serie de calități, nefiind influențată în mod hotărîtor de valoarea materialelor, puse în operă, de gradul de prefabricare, de structura lucrărilor sau de soldul producției neterminate și nici de modul de finanțare și de evidență

al diferitelor componente. Prin conținutul său — valoarea nou creată — producția netă se corelează în mod corect cu productivitatea muncii, cu fondul de retribuire, cu beneficiul și cu celelalte fonduri care derivă direct din nivelul acesteia, cu întregul mecanism economico-financiar și cu bugetul întreprinderii.

Producția netă în construcții reprezintă valoarea nou creată și se determină prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală, ale unei anumite perioade de timp.

Cheltuielile materiale cuprind următoarele elemente :

Materiale de bază, prefabricate, confecții, produse de carieră și balastieră (M) cumpărate din afara întreprinderii și rezultate din producția secundară industrială, consumate pentru realizarea producției de construcții-montaj, inclusiv cheltuielile de transport și aprovizionare de la furnizori pînă la locul de producție, în cazul în care aceste operațiuni se efectuează de alte unități ; în cazul în care acestea se execută de constructor, cheltuielile respective se repartizează pe costuri materiale și respectiv de muncă vie, după caz. Tot la acest element se include și uzura obiectelor de inventar, inclusiv a S.D.V.-urilor, echipamentul, materialele de protecție și cazarmamentul, precum și cota-parte a echipamentului de protecție suportată de unitate în cuantumurile prevăzute de legislația în vigoare a fi repartizate pe costurile perioadei. Valoarea prefabricatelor și confecțiilor executate pe șantier (în afara producției secundar-industriale) se cuprinde în costurile de producție, ca elemente de muncă vie sau cheltuieli materiale, pe măsura realizării acestora și nu în perioada punerii în operă.

Energia electrică și termică (E), respectiv cheltuielile pentru energie electrică, termică, abur, apă fierbinte, aer comprimat, oxigen etc. utilizate pentru producție și nevoi gospodărești, cumpărate din afară.

Combustibil (C) la nivelul cheltuielilor (consumurilor) pentru nevoile de producție și gospodărești ale perioadei.

Amortizarea fondurilor fixe (A) stabilită și inclusă pe costuri potrivit legislației în vigoare.

Alte cheltuieli materiale (Am) aferente activității întreprinderii și incluse pe costuri cum sînt : chiriile pentru utilaje și alte mijloace fixe închiriate ; asistența tehnică acordată de alte unități, abonamente ; lucrări de proiectare executate de terți ; servicii de poștă, telefon, telegraf, telex ; servicii de prelucrare a informațiilor de către terți etc. și altele care nu se pot repartiza pe celelalte elemente.

Valoarea producției nete este compusă din următoarele elemente : retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi acordate acestora ; contribuția la fondul pentru introducerea tehnicii noi ; impozitul pe fondul retribuției ; contribuțiile pentru asigurări sociale ; alte cheltuieli cu munca vie (indemnizații pentru transfer și detașări, dobînzi, penalizări, impozite pe clădiri, taxe diverse etc.) ; beneficiul.

O problemă importantă în determinarea producției nete o constituie cea a prețurilor de evaluare. După cum este cunoscut, producția de construcții-montaj se evaluează în prețuri de deviz cu o valabilitate mai îndelungată. În același timp, evidența cheltuielilor materiale (și a celorlalte cheltuieli) se ține în prețurile efective ale perioadei, ceea ce impune ca la compararea producției nete cu planul sau cu perioadele anterioare să se țină seama de modificările de prețuri. În acest scop, pentru cheltuielile materiale apare necesitatea organizării evidenței abaterilor față de plan și față de prețurile de deviz, datorate modificării prețurilor de achiziție, la materiale, combustibil, a tarifelor de transport, a cotelor de amortizare etc prin acte normative.

Cu suma abaterilor la elementele de cheltuieli materiale, urmează să se corecteze totalul cheltuielilor materiale în prețuri efective care se scad din producția globală pentru a obține valoarea producției nete : în cazul abaterilor de sens pozitiv (majorări de prețuri) se diminuează cheltuielile materiale, iar în cazul abaterilor negative (reduceri de prețuri), cheltuielile materiale se majorează.

Un alt aspect care se ridică la determinarea producției nete în construcții este generat de unele particularități organizatorice și anume de organizarea în cadrul întreprinderilor, trusturilor și centralelor de construcții-montaj a unor unități de producție pentru prefabricate și confecții și a celor pentru gospodărirea utilajelor de construcții și de transport.

Problema care se ridică la cele două categorii de activități este similară și anume : producția de prefabricate, confecții etc. a unităților de construcții se include în cheltuielile materiale cu valoarea integrală (asemănător celor cumpărate din afară) sau numai cu elementele de cheltuieli materiale consumate pentru producerea lor ; activitatea utilajelor se include în cheltuielile materiale cu valoarea chiriei (asemănător utilajelor închiriate din afara întreprinderii) sau numai cu elementele de cheltuieli materiale legate de exploatarea utilajelor.

Pentru ambele categorii de activități, problema se cere rezolvată, după părerea noastră, în funcție de modul de organizare a acestora. Astfel, producția de prefabricate, confecții etc. realizate pe șantier, fără o organizare și evidență care să necesite decontare între unitatea de construcții și cea de producție, urmează să fie inclusă direct în costuri pe elemente de cheltuieli materiale și de muncă vie, așa încît la nivelul organizației de construcții să nu apară duble înregistrări de cheltuieli materiale. Producția acestor prefabricate și confecții, realizate în regim industrial prin unități auxiliare cu evidență proprie și cu relații de decontare între unitatea de construcții și cea de producție, va fi inclusă de constructor, cu întreaga valoare, la cheltuielile materiale. În mod similar, activitatea stațiilor de utilaje din subordinea unităților de construcții se va înregistra pe costurile unității constructoare, după caz, la cele materiale sau de muncă vie, iar cea a întreprinderilor de utilaje grele, la costurile materiale ale întreprinderii constructoare, la nivelul chiriilor plătite.

Este evident că, atît în cazul unităților de producție secundară industrială, cît și al întreprinderilor de utilaje grele, producția netă se poate determina separat ca diferență între valoarea producției globale industriale, respectiv între valoarea prestațiilor și cheltuielile materiale aferente acestora.

Producția netă totală a întreprinderilor de construcții, trusturilor și centralelor, se poate determina ca sumă a producțiilor nete din activitatea de construcții-montaj, din activitatea secundar-industrială și de prestații a unităților subordonate.

Indicatorul producția netă în activitatea de construcții urmează să fie introdus în practica de planificare și de comensurare a rezultatelor începînd cu anul 1979. Această măsură va crea condițiile necesare pentru mai buna utilizare a resurselor, pentru reducerea sistematică a cheltuielilor materiale, pentru creșterea eficienței economice.

Alexandru RADOCEA
Direcția Centrală de Statistică

CARACTERUL MOBILIZATOR AL SISTEMULUI DE INDICATORI AI PLANULUI

În cadrul perfecționărilor de ansamblu ale mecanismului economico-financiar, activitatea de planificare cunoaște îmbunătățiri notabile. În cele ce urmează ne vom opri asupra unor aspecte care evidențiază creșterea rolului și răspunderilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile și centralele industriale în desfășurarea, la niveluri calitative superioare, a activității productive.

1. În primul rînd, trebuie arătat că prin metodologia și sistemul de indicatori folosit în planificare, **au fost create condițiile necesare pentru ca centralele și întreprinderile să participe în mod activ la activitatea de elaborare și fundamentare a planurilor de producție.** În vederea fundamentării temeinice a variantelor de plan, întreprinderii și centralei industriale le-au fost clar precizate atribuțiile de a elabora studii aprofundate ale cerințelor pieței interne și externe, de a efectua analize cu privire la gradul de încărcare a capacităților de producție și a dezvoltării lor, precum și la necesitățile de asimilare de noi produse și modernizare a tehnologiilor, de specializare și cooperare cu alte unități. Prin adoptarea acestei măsuri se asigură creșterea răspunderii unităților economice și centralelor în planificarea propriei lor activități, în strînsă legătură cu opțiunile politice generale ale dezvoltării economice. Dar fundamentarea temeinică a propunerilor de plan necesită o cunoaștere corespunzătoare a metodologiei de calcul a tuturor indicatorilor de plan, folosirea unui aparat de analiză și de determinări cantitative și calitative corespunzător al proceselor de producție.

Desigur, au fost elaborate metodologii și o serie de instrucțiuni. Altele sînt în curs de apariție. Dar avînd în vedere că perfecționarea mecanismului, în esența sa, presupune o înnoire de fond în gîndire și acțiune, care face necesară aplicarea pe scară largă a unor metode moderne de analiză a activității economice, apare utilă **o mai activă colaborare învățămînt-cercetare-producție, care să determine și să pună la îndemîna specialiștilor din întreprinderi astfel de instrumente,** să contribuie la cunoașterea modului lor de utilizare în practică cu eficiență maximă.

2. Pornind de la caracterul unitar și complex al activității unităților industriale, planul de dezvoltare a acestora cuprinde în prezent, prin secțiunile componente și sistemul de indicatori, problemele de bază cu care sînt confruntate în etapa actuală. În condițiile noii metodologii de planificare îmbunătățite, cele 12 secțiuni ale planului satisfac într-o mare măsură cerințele perfecționării activității unităților industriale. În cadrul acestor secțiuni, pe lîngă cele existente și înainte, au fost adăugate altele noi, cum sînt cele referitoare la îmbunătățirea calității producției și a produselor, a transporturilor, aprovizionarea cu mărfuri și prestările de servicii pentru populație etc., iar altele au căpătat un conținut nou, superior. Ca urmare, sistemul de indicatori pe care îl prevede planul de dezvoltare economico-socială, reflectă în prezent, prin secțiunile sale, într-o măsură mult mai mare ca înainte exigențele noii etape de dezvoltare economică a țării.

3. În cadrul procesului de perfecționare a sistemului de indicatori ai planului o importanță deosebită pentru unitățile industriale a prezentat-o **introducerea, ca indicatori de bază, a producției nete și a producției fizice.** Adoptarea producției nete ca indicator principal mobilizează energiile creatoare ale oamenilor muncii din unitățile industriale pentru creșterea valorii nou create, utilizarea într-un grad mai înalt a materiilor prime și a materialelor, creșterea părții de inteligență tehnică încorporată în produse tot mai competitive, sporirea productivității muncii și a efortului propriu în rezultatele obținute etc. Exprimînd prin conținutul său dimensiunile cantitative, dar și calitative ale rezultatelor obținute de către unitatea industrială pentru sporirea producției fizice în structura sortimentală necesară economiei, precum și în domeniul folosirii mai bune a capacităților de producție, a materialelor, a fondului de timp de muncă, indicatorul producția netă stimulează preocupările colectivelor de oameni ai muncii pentru executarea unor produse de înaltă tehnicitate, cu grad ridicat de complexitate, care să înglobeze un volum mai ridicat de inteligență tehnică.

Este adevărat că actuala metodologie de calcul a producției nete, pornind de la producția globală, permite o dimensionare corespunzătoare a acesteia ; **totuși, apreciem că ar fi util ca, la nivelul întreprinderilor și al centralelor industriale, să se calculeze producția netă pornind și de la fiecare produs în parte.** În acest fel s-ar putea cunoaște prin plan contribuția fiecărui produs la obținerea producției nete și urmări în mod concret rezultatele obținute pe linia reducerii consumurilor materiale pe diferite produse.

4. Din rîndul indicatorilor și normativelor de eficiență, productivitatea muncii exprimată prin producția netă și în expresie fizică prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs, cheltuielile la 1 000 lei producție și la 1 000 lei producție-marfă, totale și materiale, gradul de folosire a capacităților de producție, normativele de calitate și de înnoire a producției, de personal, beneficiile și producția netă la 1 000 lei fonduri fixe, cursurile de revenire ale produselor în activitatea de comerț exterior ș.a., reprezintă tot atîtea pîrghii noi puse la îndemîna întreprinderilor pentru a putea acționa mai eficient pentru creșterea eficienței economice.

Perfecționarea continuă a activității de planificare reprezintă un proces dinamic, ceea ce implică existența unor posibilități de îmbunătățire a metodologiilor existente și a sistemului de indicatori. Pornind de la necesitatea impulsionării activității unităților industriale în creșterea continuă a producției nete, în condițiile promovării introducerii progresului tehnic, **considerăm că unitățile industriale ar putea planifica și urmări indicatorul „valoarea adăugată"**, care cuprinde, pe lîngă valoarea producției nete, și fondul de amortizare inclus în producția globală. Acest indicator care exprimă partea de valoare pe care o unitate industrială a adăugat-o la produsul preluat și prelucrat și care ar putea să stea alături de producția netă la baza calculului indicatorilor de eficiență economică, poate facilita analiza și înțelegerea corelațiilor create de gradul de înzestrare tehnică, productivitatea muncii, fondul de retribuire, beneficii, amortizări ș.a. Totodată, considerăm că în cadrul sistemului indicatorilor de plan ar trebui incluși, pentru sporirea atribuțiilor și responsabilității întreprinderii în desfășurarea, cu eficiență înaltă, a procesului productiv, și alți indicatori, cum sînt : procentul de reducere a costului de producție la producția marfă comparabilă, valoarea producției nete și volumul beneficiilor la 1 000 lei fonduri de producție și alții.

Desigur, acestea sînt numai cîteva aspecte. Ele demonstrează însă, odată în plus, că îmbunătățirea sistemului de planificare a activității economice contribuie efectiv la stimularea creșterii eficienței, la accentuarea laturilor calitative ale activității economice.

prof. dr. Constantin BĂRBULESCU
Academia de studii economice București

INFORMATICA ŞI EXIGENŢELE CONDUCERII

DETERMINAREA eficienţei economice a sistemelor informatice constituie o problemă încă deschisă şi greu de soluţionat. Se avansează criteriul profunzimii şi amplorii influenţei pe care informatica o poate exercita asupra proceselor de conducere. Prin *profunzimea* influenţei se înţelege măsura perfecţionărilor pe care le poate aduce cercetarea şi măsura consecinţelor lor, iar prin *amploare* — volumul de activităţi pe care le afectează, aria de aplicare. De aici rezultă tendinţa de deplasare a obiectivelor pe traiectoria operativ → tactic → strategic.

Semnificaţia acestei deplasări este ilustrată în tabelul 1, subliniind că : delimitările sînt relative şi vagi (în sens fuzzy, de continuitate şi întrepătrundere) : obiectivele specificate au rolul de exemple, nelimitative şi neobligatorii.

NIVEL	OPERATIV →	TACTIC →	STRATEGIC
Domenii	Programare Lansare Urmărire →	Plan →	Fundamente ale planului (prognoză, marketing ş.a.; corelaţii, proporţii etc.)
Conţinut	Operaţii Lucrări →	Activitate →	Optimizări sistemice interactivităţi
Localizare	Compartiment →	Întreprindere →	Ramură
Rezultate urmărite	Tablou de bord →	Analize Decizii în situaţii şi la probleme nestandard →	Criterii Structuri Politici

Considerînd etapa „trecerii pe calculator" a procedurilor manuale ca un orizont de acţiune depăşit (fără a nega necesitatea primară a automatizării evidenţelor şi a altor operaţii de rutină), considerînd, de asemenea, cunoscut principiul că informatica devine eficientă în măsura în care conducerea [1]) se restructurează prin prisma posibilităţilor pe care ea le oferă şi prin prisma specificului de funcţionare a informaticii, se ajunge la concluzia că *o lucrare de concepţie în domeniul informaticii este, în primul rînd, o lucrare de cercetare în domeniul conducerii.*

Practica unor încercări de soluţionare radicală a problemelor conducerii a arătat însă că şi cadrul conducere + informatică poate fi prea îngust. Cercetarea conducerii în sine, chiar şi cu suportul modernizator al informaticii, este uneori tot atît de îngrădită ca posibilităţi şi eficienţă, ca şi introducerea informaticii într-o structură de conducere cu funcţionare imuabilă.

De aceea, apar necesare cercetarea şi soluţionarea complexă şi sistemică a problemelor, includ în analiză şi elaborare unitară aspectele tehnologice, economice, sociale, de organizare şi conducere — toate fondate pe conceptele, instrumentele şi posibilităţile pe care le oferă, pe lîngă specialităţile respective şi pe lîngă informatică, ansamblul larg de discipline ştiinţifice care include teoria sistemelor, cercetarea operaţională, cibernetica ş.a. Totodată, sfera preocupărilor se extinde, includ în mod natural problematica mecanismului economico-financiar, precum şi interacţiunea între nivelul micro- şi cel macroeconomic.

PENTRU A ASIMILA organic informatica şi a-şi ridica procedeele pe o treaptă superioară cu ajutorul acesteia, se resimte necesitatea ca şi conducerea întreprinderilor sau centralelor industriale : ● *să aibă nevoie* de informatică, ● *să ştie cum poate beneficia* de informatică ; ● *să se poată ocupa* de informatică ; ● *să se ocupe* de informatică.

Unii factori de influenţă care conduc la *nevoia de informatică* sînt ilustraţi în fig. 1. Se subliniază necesitatea *optimizării deciziilor de conducere*, care (1) creşte odată cu accentuarea ponderii laturilor de tip calitativ ale activităţilor economice, (2) este posibilă în condiţiile existenţei unei anumite rezerve de resurse şi de plan şi (3) devine mai dificilă în condiţiile unor restricţii impuse de o detaliere excesivă a indicatorilor de plan şi a normativelor.

A şti cum poate conducerea beneficia de informatică nu se realizează numai prin formele uzuale de reciclare, şcolarizare, schimb de experienţă. Nimic nu poate înlocui, în prelungirea celor arătate, *propria gîndire şi căutare* a factorilor responsabili din cadrul conducerii, adevată propriului proces şi propriilor nevoi actuale şi viitoare, asistată de oferte curajoase din partea informaticienilor privind modalităţile specifice prin care informatica poate rezolva unele probleme, aparent insolubile, ale conducerii.

Pentru *a se putea ocupa* de informatică, este nevoie de disponibilitate intelectuală şi de timp. Ambele derivă (ca şi nevoia de optimizare a deciziilor), în sens favorabil, din rezerva de plan şi în sens nefavorabil, din restricţiile impuse, din gradul de ocupare a canalului ierarhic-organizatoric cu rezolvarea problemelor economice curente.

În fine, se ştie că *a se ocupa* de informatică constituie, din partea conducerii, o contribuţie necesară, care condiţionează succesul şi eficienţa atît a informaticii, dar şi a activităţii economice. În mod deosebit problemele complexe, sistemice, interactivităţi, interindicatori etc. nu îşi pot găsi soluţionare satisfăcătoare cu un beneficiar la nivelul unui singur compartiment (chiar în condiţiile în care, aparent, problema intră în sfera de atribuţii a acestuia), fără participarea conducerii şi a ansamblului compartimentelor. Un accent particular al problemei constă în participarea activă a conducerii unităţii beneficiare la modelare : explicitarea consideraţiilor intuitive care stau la baza adoptării deciziilor, verificarea plauzibilităţii rezultatelor (interacţiuni, influenţe, restricţii, fenomene posibile), precum şi unificarea, corelarea, arbitrarea între punctele de vedere ale activităţilor şi compartimentelor.

ANALIZA DE SISTEM porneşte, în practica actuală, de la documentele şi circuitele informaţionale existente, care înmagazinează, în afară de rutină, şi o incontestabilă experienţă de ansamblu şi de detaliu — susceptibilă însă de reconsiderări radicale în momentul recurgerii la informatică. Este, deci, de urmărit ca analiza problemei să pornească de la necesităţile desfăşurării procesului tehnologic şi economic, de la obiectivele, nevoile şi problemele conducerii, la care treptat să se găsească variante de soluţii informaţionale şi informatice optime.

Abordarea complexă, sistemică a problematicii, conform cu cele arătate, pune cu acuitate problema simplităţii/complexităţii modelelor, problema echilibrului între fezabilitatea informatică şi realitatea vieţii.

Dată fiind legea acţiunii selective a modelelor de conducere („homeostaza procesului condus reflectă modelul de conducere"), subliniem precauţia deosebită ce se impune în analiza consecinţelor posibile ale oricăror neglijări sau simplificări în model, pentru a se evita apariţia de disfuncţionalităţi sau contradicţii în procesul condus, prin atrofierea în realitate a aspectelor eliminate din model. Se urmăreşte, deci, o deplasare a echilibrului în direcţia unei reflectări cît mai corespunzătoare şi complete a realităţii în modelele ce se elaborează.

O altă latură a problemei constă în modul de considerare a restricţiilor consacrate de practică sau/şi de normative, sub forma unor valori, proporţii, perioade etc. impuse. Se constată că aceste valori, rezultate ca medii optime empirice şi folosite ca atare în procesul decizional în absenţa tehnicii de calcul, ascund rezerve de optimizare. Prin includerea în modele nu a valorilor fixe consacrate, ci a

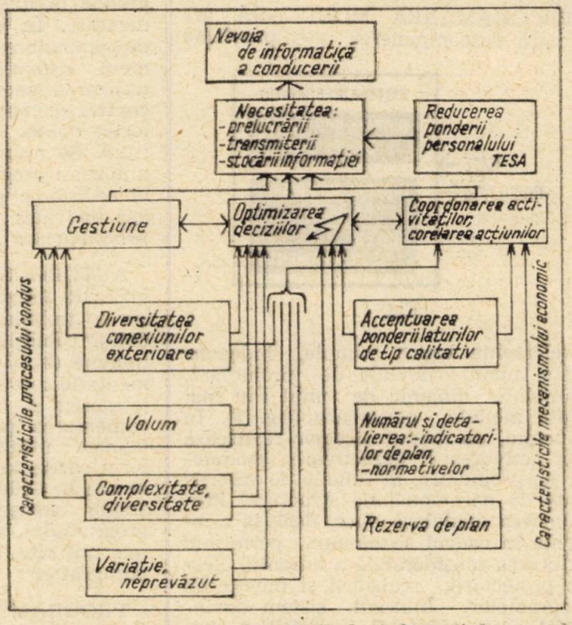

Fig. 1 : Unele componente ale nevoii de informatică a conducerii

factorilor de influenţă care le determină se pot obţine — în situaţii concrete diferite de cele medii — valori diferite, optime în aceste situaţii şi, deci, avantaje economice suplimentare.

REALITATEA tehnică şi economică nu este deterministă. Viabilitatea modelelor de conducere impune includerea caracterului probabilist, ceea ce pledează, în contextul complexităţii, pentru creşterea ponderii modelelor de simulare şi a analizelor pe bază de scenarii, precum şi pentru asimilarea în practică a modelelor de decizie în condiţii de incertitudine, a calculelor de risc. De altfel, experienţa în domeniul simulării statistice, al utilizării informaticii pentru cercetarea proceselor informaţionale în sisteme complexe perturbate constituie o utilă punte de legătură spre procesele economice — preocupare centrală a activităţii de conducere, obiect primordial al cercetării de informatică şi conducere.

dr. Mario DUMA
Sanda FELEA

[1]) La nivel microeconomic — centrală, unitate economică, subunitate.

CĂI DE CREȘTERE A EFICIENȚEI ÎN CENTRELE ȘI OFICIILE DE CALCUL

CREȘTEREA COMPLEXITĂȚII sistemelor economico-sociale a determinat utilizarea pe o scară tot mai largă a tehnicii moderne de calcul. În țara noastră funcționează un număr însemnat de centre și oficii de calcul. Raționalizarea activității desfășurate de către acestea, condiționînd direct utilizarea eficientă a tehnicii de calcul, supunem atenției specialiștilor unele tehnici și metode care, aplicate în sectorul de proiectare-programare (sector în care cheltuielile cu manopera dețin o pondere ridicată), duc la o creștere considerabilă a productivității muncii și, prin aceasta, la scăderea costului informației.

Este știut că introducerea tehnicii moderne de calcul în ansamblul mijloacelor de culegere, memorare, prelucrare și transmitere a informațiilor începe cu proiectarea și realizarea unui sistem software de aplicație, care cuprinde, într-o formă accesibilă calculatorului, ansamblul operațiilor de realizat în mod automat (fig. 1).

Industrializarea activității de producție software a determinat ample preocupări de inginerie software, orientate către cristalizarea unor metode și tehnici adecvate acestora. În cele ce urmează prezentăm succint particularitățile unor astfel de metode și tehnici utilizate în programare.

PROGRAMAREA MODULARĂ are la bază descompunerea unei probleme

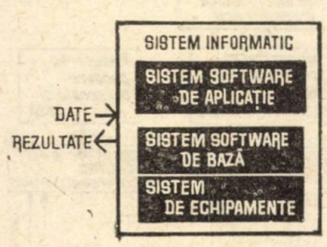

Fig. 1

în elemente logice simple, independente, numite module de prelucrare, asamblate dinamic de unul sau mai multe module directoare (fig. 2). În principiu, un modul director realizează deci activarea și dezactivarea modulelor de prelucrare, în funcție de valorile luate de parametrii de structură. Programarea modulară duce, deci, la o ierarhie în cadrul sistemului, permițînd reducerea considerabilă a timpului afectat proiectării, realizării și menținerii programelor. Întregul sistem devine astfel ușor adaptabil condițiilor concrete ale fiecărei unități economice. Corelarea programării modulare cu elaborarea unor soluții tipizate (și respectiv a unor pachete de programe unitare) pe ramuri ale economiei naționale și domenii de aplicație are menirea să ducă la eliminarea unor etape ale proiectării sistemului și, prin aceasta, la reducerea considerabilă a costurilor.

PROGRAMAREA STRUCTURATĂ, metodă introdusă recent în programare, se bazează pe principiile conceperii descendente a programelor și utilizării structurilor standard de control. Conceperea descendentă a programelor poate fi privită ca o dezvoltare a pro-

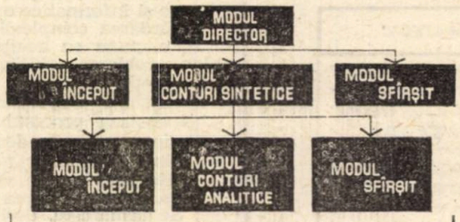

Fig. 2

gramării modulare. Conform acestui principiu, fiecare problemă se definește mai întîi în termeni generali, apoi se face o descriere de detaliu, descompunînd problema în subprobleme pînă se ajunge la identificarea operațiilor elementare. În conceperea programelor, descompunerea problemei într-o manieră sistemică este completată cu utilizarea unor structuri standard de control (compoziția, selecția simplă, selecția dublă, selecția multiplă și repetiția). Se ajunge astfel la o concepere unitară a programelor, condiție de bază în reducerea timpului afectat scrierii, dar mai ales depanării și actualizării programelor.

AUTODOCUMENTAREA PROGRAMELOR. Programul fiind un produs logic ce trebuie adaptat în permanență noilor condiții cerute de beneficiar, se impune ca el să fie însoțit de o documentație completă, care să faciliteze înțelegerea și actualizarea lui. Autodocumentarea programelor constituie o tehnică utilizată în programare, conform căreia la realizarea unui program se are în vedere ca el să fie însoțit de ample comentarii privind : funcția programului, relațiile sale externe, datele utilizate, rolul fiecărei secțiuni sau paragraf etc.

PROGRAMAREA AUTOMATĂ. Pe fondul unei structuri și formalizări a conceperii programelor se pot crea limbaje și, respectiv, compilatoare adecvate pentru conceperea automată a sistemelor software de aplicație (fig. 3). Desigur că aceasta ar fi soluția ideală, însă practica dovedește că nu se poate încă vorbi de generarea automată a întregului sistem software de aplicație, ci doar a unor module ale acestuia, restul modulelor realizîndu-se manual.

Folosirea tehnicilor evoluate de programare trebuie să se realizeze în condițiile unei organizări riguroase a întregii activități de programare.

ECHIPA PROGRAMATOR-ȘEF constituie o metodă de organizare a echipei de programare. Conform acestei metode, compartimentul de programare este organizat pe echipe în componența cărora intră :

— un programator șef, cu funcții de coordonare a întregului proiect și de realizare a modulelor critice. Pe baza dosarului de analiză, el structurează sistemul, definește specificațiile generale ale fiecărui modul, iar în final testează buna funcționare a sistemului ;

— un programator șef adjunct, cu funcții similare programatorului șef ;

— o secretară programatoare, cu sarcini pe linia organizării și actualizării documentației proiectului și a bibliotecilor de programe ;

— unul sau mai mulți programatori, cu sarcini pe linia realizării diverselor module de prelucrare.

Metoda echipei programator-șef marchează trecerea de la programarea individuală la programarea colectivă. Echipele de programare pot fi specializate pe aplicații ale sistemului informațional economic ; pentru sisteme complexe se poate prevedea chiar o ierarhie de echipe.

Principalele instrumente utilizate de către echipa de programe sînt : metodele evoluate de programare (și limbajele de programare adecvate) ; bibliotecile de programe standard. Un rol deosebit se va acorda respectării unor reguli de stil în scrierea programelor.

APLICAREA în practica centrelor și a oficiilor de calcul a tehnicilor și

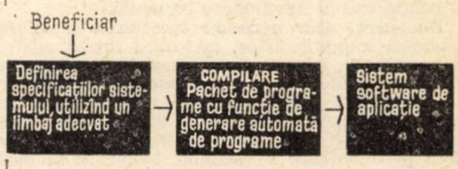

Fig. 3

metodelor evoluate de programare contribuie la sporirea considerabilă a productivității muncii.

Se apreciază că dacă în condițiile programării clasice, o unitate de manoperă de 1 om/an poate realiza pînă la 600—700 de instrucțiuni (cu un număr ridicat de erori în faza de testare), prin utilizarea tehnicilor și metodelor menționate se pot atinge performanțe de peste 10 000 de instrucțiuni și o singură eroare.

Creșterea productivității muncii este, deci, însoțită și de o ridicare la un nivel calitativ superior a sistemelor software de aplicație.

conf. dr. I. VADUVA
dr. ing. V. BALTAC
lect. univ. V. FLORESCU
ing. I. FLORICICA

Procesul circular activ

In continuarea dezbaterii referitoare la procesul circular activ de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime, publicăm studii și cercetări ale specialiștilor din diverse domenii de activitate relevînd aspecte importante și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestei concepții.

UN SISTEM DE INDICATORI PENTRU CARACTERIZAREA VALORIFICĂRII RESURSELOR SECUNDARE (I)

CERINȚELE ACTUALE ale perfecționării sistemului informațional statistic reclamă asigurarea informațiilor necesare rezolvării unor probleme noi, apărute în conducerea planificată a economiei naționale. O astfel de problemă, cu ecou larg în rîndul specialiștilor din diferite domenii de activitate ale economiei, o constituie problema valorificării resurselor secundare, care — în condițiile dezvoltării în continuare a economiei naționale — prezintă o importanță deosebită economică și socială.

Este cunoscut faptul că dezvoltarea economiei naționale generează o creștere de-a dreptul „furtunoasă" a necesarului de variate feluri de materii prime minerale și substanțe energetice, care nu poate fi în toate cazurile asigurat numai prin creșterea extracției acestora sau prin importuri. Componentă a politicii economice de valorificare superioară a resurselor primare materiale și energetice, problema valorificării resurselor secundare a căpătat noi dimensiuni mai ales în ultimii ani, odată cu declanșarea crizei energetice pe plan mondial, a creșterii prețurilor la diferite materii prime de bază, cu intensificarea pericolului de degradare a mediului înconjurător. Valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice este o problemă de importanță esențială în contextul accentului care se pune în prezent asupra laturilor calitative în procesul creșterii economice și asupra realizării unui nivel ridicat de eficiență. **„A obține din aceeași cantitate de materie primă și materiale o valoare de cîteva ori mai mare, aceasta este una din problemele esențiale, de care depinde creșterea eficienței economiei noastre"**, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Totodată, această problemă este deosebit de complexă — mai ales datorită faptului că știința economică nu a abordat-o în trecut — și ea nu poate fi soluționată corespunzător decît printr-o abordare multidisciplinară.

O tendință pozitivă în acest domeniu de cercetare, adaptabilă, de asemenea, și în sfera de cercetare statistică, este îmbinarea laturii tehnice cu cea economică a valorificării resurselor secundare și adîncirea diferitelor aspecte, fie în legătură cu atragerea în circuitul economic a unor categorii și a unui volum cît mai mare de resurse secundare, fie în legătură cu dezvoltarea tehnologiilor de valorificare a acestora sau cu efectele economice, respectiv, eficiența economică a valorificării resurselor secundare. Preocupările sporite, de la un cincinal la altul în această direcție, reflectate în sarcinile concrete stabilite prin plan și prin programele speciale de măsuri adoptate, au în vedere realizarea unor indici superiori de utilizare a resurselor materiale prin exploatarea rațională a resurselor naturale, asimilarea de tehnologii perfecționate de mare randament, orientarea asupra creșterii în structura producției a produselor cu grad ridicat de prelucrare care încorporează un volum sporit de muncă complexă și consum minim de materiale, măsuri care permit să se producă mai mult venit național cu același volum de resurse materiale și energetice.

Una din căile pentru realizarea acestui obiectiv, căreia i se atribuie un rol tot mai important în ultimii ani, se referă la **valorificarea superioară a resurselor secundare.**

Contribuție directă la obținerea unor rezultate economice favorabile

RESURSELE SECUNDARE reprezintă o importantă sursă suplimentară de materii prime și materiale și de surse energetice, al căror aport în asigurarea necesarului de consum al economiei este în continuă creștere. În raportul prezentat de secretarul general al partidului la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1977 se subliniază necesitatea **„schimbării radicale a concepției cu privire la materialele secundare și la deșeuri, acestea trebuind să asigure în măsură însemnată, uneori în proporție de 30—40%, necesarul de materii prime și materiale ale economiei naționale".**

Tendința actuală de extindere și de intensificare a preocupărilor de lărgire a gamei de resurse secundare recuperabile și de valorificare superioară a acestora constituie un imperativ al unei politici raționale în problema resurselor de materii prime și energetice care concură direct la obținerea unor rezultate economice favorabile. Extinderea și intensificarea valorificării resurselor secundare contribuie la armonizarea obiectivelor prezentului cu cele ale viitorului. Prin utilizarea pe scară largă a resurselor secundare se înlocuiește un volum corespunzător de resurse naturale, unele neregenerabile, care pot fi astfel conservate și exploatate mai economicos. În cazul unor materii prime și materiale deficitare care se procură din import, prin utilizarea pe scară largă a resurselor secundare se poate reduce volumul importului, ceea ce contribuie la echilibrarea balanței comerțului exterior și la economisirea disponibilităților valutare. Totodată, valorificarea superioară a resurselor secundare contribuie la realizarea unor indici superiori de valorificare a materiilor prime și materialelor, obținîndu-se un volum sporit de produse și de o gamă mai largă, din aceeași materie primă de bază. În numeroase cazuri, resursele secundare nu numai că reprezintă o sursă suplimentară de materie primă sau energetică — avînd un aport însemnat în acoperirea necesarului de consum, dar sînt și o materie primă ieftină, mai ieftină decît materia primă de bază pe care o înlocuiește, contribuind la reducerea volumului relativ de cheltuieli de producție. Reciclarea reziduurilor utile de producție, contribuie în același timp la

reducerea încărcării mediului cu reziduuri şi la diminuarea poluării.

Importanţa acordată valorificării resurselor secundare, a determinat ca în majoritatea ţărilor lumii să se adopte legislaţii speciale care reglementează problemele recuperării şi reciclării acestora, iar în unele ţări sînt create organizaţii speciale care se ocupă de promovarea utilizării resurselor secundare. În România problema gospodăririi şi valorificării resurselor secundare este reglementată prin Decretul Consiliului de Stat nr. 106/1975, prin care sînt stabilite sarcini şi răspunderi în acest sens pentru ministere, centrale industriale, unităţi economice şi pentru cetăţeni. Ea este coordonată pe întreaga economie de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale.

În sistemul de planificare din ţara noastră, planul de colectare şi valorificare a deşeurilor şi a altor resurse secundare este o parte componentă a planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, avînd menirea să asigure introducerea în circuitul economic a tuturor resurselor secundare, în scopul lărgirii bazei interne de materii prime şi materiale. Prin prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 106/1975, ministerelor şi altor organe coordonatoare, împreună cu institutele de cercetare şi proiectare, cu centralele şi întreprinderile, le revine obligaţia de a elabora şi prezenta Consiliului de Miniştri programe de valorificare anuale şi de perspectivă, pe fiecare categorie de resurse secundare.

Noţiunea de resurse secundare şi componentele sale

NOŢIUNEA de „resurse secundare" utilizată în prezent are un sens de mai largă cuprindere faţă de noţiunea de „deşeuri", înglobînd o gamă variată de diferite categorii de resurse secundare ; deşeurile în optica actuală constituie o componentă, importantă dealtfel, a resurselor secundare alături de care fac parte o gamă largă de alte resurse secundare. Trecerea de la noţiunea de „deşeuri" la noţiunea de „resurse secundare", simbolizează prin ea însăşi saltul cantitativ şi calitativ — odată cu perfecţionarea ştiinţei şi tehnicii — în domeniul atragerii şi utilizării pe scară largă a diferitelor resurse secundare, a reducerii la minimum a pierderilor în exploatarea şi gospodărirea resurselor.

O definire cuprinzătoare a conţinutului acestei noţiuni, adaptată modului cum este abordată în prezent problema valorificării resurselor secundare, o furnizează însuşi Decretul Consiliului de Stat nr. 106/1975. Prin „deşeuri şi alte resurse secundare", conform sensului dat prin decret, se înţeleg **„resturile de materii prime şi materiale care rezultă din procesele tehnologice de prelucrare şi chimizare sau care sînt conţinute în apele reziduale, halde, iazuri miniere, nămoluri şi zguri, subprodusele pentru a căror valorificare sînt necesare prelucrări ulterioare, reziduurile stradale şi uzinale, reperele, materialele şi obiectele ce nu pot fi utilizate ca atare sau prin recondiţionare, rezultate din casarea mijloacelor fixe şi din alte resurse de acest gen susceptibile de a fi valorificate, precum şi materialele şi obiectele uzate de toate categoriile din gospodăriile populaţiei".**

În „Nomenclatorul deşeurilor şi altor resurse secundare" anexat la Decretul nr. 106/1975, sînt prezentate, dealtfel, o gamă largă, detaliată, de resurse secundare grupate în cadrul diferitelor categorii de resurse secundare, existînd o inventariere completă a resurselor secundare potenţiale din ţara noastră. În uzul curent se întîlneşte destul de frecvent şi termenul de „produs secundar" care în sens larg înglobează şi alte noţiuni înrudite, de „subprodus", „produs asociat", „produs accesoriu". Produsele secundare sînt cele care rezultă din procesul de obţinere a produselor principale, concomitent cu acestea, de exemplu : gazele de cocsificare obţinute în procesul de fabricare a cocsului şi semicocsului ; gazele de rafinărie obţinute în procesul de prelucrare a ţiţeiului ; gazele de furnal obţinute la fabricarea fontei brute ; sulfatul de sodiu obţinut în procesul de fabricaţie a celofibrei; carbonat de calciu de la fabricarea îngrăşămintelor şi sodei caustice ; borhotul de la fabricarea alcoolului etc. Produsele secundare fac parte şi ele din sfera de cuprindere a noţiunii de „resurse secundare", recuperarea şi valorificarea lor ridicînd o serie de probleme de aceeaşi natură ca şi celelalte resurse secundare, indiferent de faptul că din punct de vedere al denumirilor ele pot fi diferenţiate.

În Dicţionarul statistic-economic[1]), se face diferenţiere între termenul de „produs secundar" şi cel de „subprodus". În industrie, conform Dicţionarului statistic-economic „produsul secundar" este „produsul obţinut ca accesoriu în timpul fabricării produsului principal, care are o destinaţie economică independentă şi poate fi prevăzut în planul de producţie". De exemplu, sulfat de sodiu obţinut în procesul de fabricaţie a celofibrei (la prepararea chimică a celulozei) ; glicerină, oleină şi stearină obţinute în industria săpunului. Prin „subprodus", se înţelege „produsul obţinut fără a se fi urmărit fabricarea lui într-un proces de fabricaţie a unui alt produs, care constituie obiectul principal al fabricaţiei". De exemplu, melasa în procesul de fabricaţie a zahărului. La aceasta trebuie adăugat şi faptul că valorificarea subproduselor necesită prelucrări ulterioare. În agricultură, conform Dicţionarului statistic-economic „Produsele secundare sînt produse obţinute concomitent cu produsele principale, a căror valoare este mai mică decît a produselor principale". De exemplu : paie, coceni, tulpini de floarea-soarelui din producţia vegetală şi puf şi fulgi, ceară, gunoi de grajd din producţia creşterii animalelor.

În abordarea sistematică, sub diferite laturi în sfera de preocupări a sistemului informaţional, a problemei valorificării resurselor secundare, pe lîngă precizarea unor noţiuni de natura celor de mai sus, prezentate dealtfel destul de sumar, este, de asemenea, necesară **o clasificare sistematică a resurselor secundare.** O asemenea clasificare este necesar să fie transpusă într-un „Nomenclator al resurselor secundare" integrat în „Sistemul unitar de clasificări şi nomenclatoare" utilizat în cadrul sistemului informaţional din ţara noastră. Cele mai importante elemente de grupare în „Nomenclatorul resurselor secundare" au în vedere gruparea acestora pe ramuri ale economiei naţionale şi pe subramuri iar în cadrul acestora pe principalele componente menţionate mai sus. Alte elemente de grupare au în vedere separarea resurselor secundare utilizabile ca materii prime şi materiale şi a resurselor energetice secundare, gruparea separată a resurselor secundare care înlocuiesc resurse naturale neregenerabile şi a resurselor secundare care înlocuiesc resurse naturale regenerabile, gruparea separată a resurselor secundare care rezultă în sfera producţiei şi a celor care rezultă în sfera consumului final, gruparea resurselor secundare în funcţie de gradul lor de valorificare etc.

Realizări și perspective în valorificarea superioară a resurselor secundare

O IMAGINE cît mai cuprinzătoare asupra importanței valorificării resurselor secundare și în același timp asupra interesului pe care îl poate prezenta și ca obiectiv al cercetării statistice, o oferă indicii ridicați de valorificare a resurselor secundare în diferite țări ale lumii și în continuă creștere și în țara noastră. În Statele Unite ale Americii[2]) se reciclează 70% din fier, 60% din cupru, 48% din aluminiu iar în Franța[3]) recuperarea metalelor acoperă 1/2 din necesarul francez de plumb, 1/3 de cupru și zinc, 1/4 din cel de aluminiu. În țara noastră, ca urmare a măsurilor întreprinse, resursele secundare au un aport substanțial la echilibrarea balanțelor materiale, la acoperirea necesarului de consum. Progresele înregistrate în acest domeniu sînt ilustrate de faptul că în anul 1975 valoarea materiilor prime și materialelor recuperate din deșeuri și alte resurse secundare a fost mai mare cu 80% față de 1970.

În cincinalul 1976—1980, resursele secundare, inclusiv resursele secundare energetice, vor contribui într-o măsură mai mare la asigurarea resurselor materiale necesare producției. În ceea ce privește resursele secundare energetice, în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 se prevede ca la sfîrșitul cincinalului să se utilizeze un volum cu 70—75% mai mare comparativ cu anul 1975. Importanța resurselor secundare în economia noastră apare cu și mai multă claritate, dacă avem în vedere că la nivelul anului 1980, potrivit programelor aprobate, deșeurile și resurselor secundare vor contribui la echilibrarea balanțelor materiale cu peste 42% din totalul materiilor prime destinate fabricării oțelului, cu 10% din resursele de metale neferoase, cu 20% din resursele de masă lemnoasă, cu 32% din resursele de celuloză ș.a.[4]).

În țara noastră există sectoare avansate în acțiunea de valorificare a resurselor secundare, după cum există și cazuri în care valorificarea unor resurse secundare se găsește în stadiu de cercetare. Dealtfel și în sectoarele mai avansate nu sînt epuizate toate posibilitățile, existînd perspective în continuare de extindere a acestei acțiuni, paralel cu dezvoltarea tehnologiilor respective. Rezultate importante s-au obținut pînă în prezent, de exemplu, în domeniul valorificării resurselor energetice secundare, modalitate importantă de economisire a surselor de energie primară. În prezent se recuperează aproape 70%[5]) din totalul resurselor energetice secundare ale țării asigurîndu-se utilizarea eficientă a unor asemenea resurse — gaze de sondă, de furnal, de rafinărie, de cocserie — care în trecut erau irosite datorită exploatării nerationale a resurselor naturale. Pentru resursele energetice secundare cu grad scăzut de recuperare, cum este căldura aburului sau apei calde din circuitul de răcire din diverse procese tehnologice sau cum sînt gazele de ardere cu temperaturi mai scăzute, se fac în prezent studii pentru a găsi soluții de valorificare superioară și a acestora.

Printre realizările mai importante în domeniul utilizării resurselor energetice secundare din țara noastră, se remarcă : punerea în funcțiune a centralei electrice de termoficare Galați, cu o putere instalată de 300 MW, care valorifică gazele de furnal și de cocs de la combinatul siderurgic din aceeași localitate, asigurînd cu abur tehnologic și căldură atît unitatea respectivă cît și nevoile orașului ; darea în exploatare a centralelor de termoficare care recuperează căldura din gazele de ardere (Roznov, Făgăraș), din leșiile de la fabricarea hîrtiei și celulozei (Chișcani, Suceava, Drobeta-Turnu Severin), precum și centralei pentru valorificarea gazelor de semicocs (Călan). S-au efectuat, de asemenea, recuperări ale resurselor energetice secundare, cum sînt căldura din gazele de ardere de la combinatele siderurgice; întreprinderile de construcții de mașini, combinatele chimice, pentru obținerea de abur sau apă caldă pentru încălzire sau pentru unele nevoi de abur ale industriei.

Un loc important în cadrul resurselor secundare îl ocupă fierul vechi, cea mai cunoscută și cea mai utilizată resursă secundară, considerată ca o importantă materie primă în industria oțelului. În cuptoarele Martin se întrebuințează 45—70% fier vechi, iar în cuptoarele electrice de oțel se poate folosi pînă la 95% fier vechi[6]). Valoarea acestei resurse constă și în faptul că cheltuielile pentru colectarea și prelucrarea unei tone de fier vechi sînt substanțial mai mici decît cele pentru obținerea unei tone de fontă. În prezent, sînt în curs cercetări și pentru recuperarea cantităților de metal, sub formă de scoarțe, din haldele de zgură de la combinatele siderurgice. Aceasta este considerată una din rezervele însemnate care va putea fi valorificată pentru acoperirea cerințelor de metal vechi. Se estimează că din halda de zgură de la Galați s-ar putea obține peste 1,5 milioane de tone metal[7]), sub formă de scoarțe, care pot fi reintroduse în cuptoare pentru elaborarea oțelului. Concomitent cu scoaterea metalului, se pot obține, prin măcinare, cantități mari de zgură care poate fi utilizată la construirea de drumuri, fie în industria materialelor de construcții, ca dealtfel și cenușile de la termocentralele electrice.

Rezultate valoroase se obțin în țara noastră și în industria lemnului, prin transformarea deșeurilor și rumegușului în plăci aglomerate și utilizarea industrială și a altor resurse secundare cum sînt cojile de copac. Se cuvin amintite, totodată, utilizările superioare în ce privește hîrtia și cartonul. Se estimează că colectarea unei tone de maculatură economisește 4 metri cubi de lemn pentru carton. În industria ușoară, se utilizează în mod curent deșeurile textile rezultate în procesul de producție și cele provenite din colectare. O sursă potențială de sporire a bazei de materii prime este considerată în prezent și gunoaiele menajere. Au fost create în diferite țări uzine speciale de sortare și prelucrare a gunoaielor, existînd preocupări în acest sens și în țara noastră de a se îmbina efectele antipoluante cu avantajele economice.

dr. Mihai CAPĂTĂ
D. BIVOLARU
S. DINCULESCU
A. FILIPIDESCU
M. MARIN
I. NĂSTĂSOIU
Direcția Centrală de Statistică

[1]) Dicționar statistic-economic, sub redacția dr. Constantin Ionescu. Direcția Centrală de Statistică, 1969, pag. 144, 218, 221.
[2]) N. N. Constantinescu, Economia protecției mediului natural, Editura politică, 1976, pag. 149.
[3]) Dr. Maria D. Popescu, Imperativele noii ordini economice internaționale, Editura Academiei R.S.R., 1975.
[4]) Maxim Berghianu, Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice, Revista economică nr. 26/1976.
[5]) Trandafir Cocîrlă, Dinanism și previziune în dezvoltarea și restructurarea bazei energetice, Revista economică nr. 52/1977.
[6]) Mihai Florescu, Resursele minerale și limitele lor, Editura politică, București 1975, pag. 58.
[7]) B. Vasile, T. Ludovic, O prețioasă „mină de fier vechi" — haldele de zgură, Revista economică nr. 14/1977.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Ipoteze, prognoze

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN MARICULTURĂ

PREOCUPATĂ de necesitățile sale de hrană, energie, substanțe utile etc. — de azi și de mîine —, omenirea a redescoperit planeta pe care locuiește și și-a îndreptat speranța către marile întinderi de apă, practic „nedesțelenite", pe care deocamdată le vizitează doar ca „vînător" sau „culegător". Am putea afirma că ne aflăm în pragul unui nou aspect al revoluției tehnico-științifice — revoluția albastră, ne-am permite a o numi — menită să populeze mările și oceanele cu ferme, cu mine, cu sonde, cu fabrici și uzine, cu locuințe, cu parcuri, cu laboratoare și cu tot ceea ce este necesar omului modern, revoluție menită să pună în valoare imense resurse de hrană, energie și materii prime.

În cele ce urmează vom lua în discuție resursele biologice ale mărilor și oceanelor și limitîndu-ne numai la cîteva aspecte ale posibilităților de valorificare a lor în perspectivă.

De la început trebuie să menționăm că, problema resurselor biologice marine, mai ales în legătură cu hrana omenirii prezente și viitoare, reprezintă una dintre cele mai controversate probleme ce se pun astăzi. Cert este faptul că ecosistemele terestre singure nu mai pot face față cererilor tot mai mari de hrană ale populației umane în creștere.

Dacă considerăm că activitatea fotosintetică în mări și oceane asigură aproximativ 120 x 10^9 tone carbon organic/an, iar ecosistemele terestre numai 20 x 10^9 tone/an (Stirn, J., 1971) este evident că marea speranță a omenirii pentru hrană se află în Continentele Albastre, deși cu tehnologiile prezente numai 0,1% din acestea sînt disponibile ca hrană pentru om.

În Oceanul Mondial se produc anual aproximativ 600 miliarde tone substanță vie (tabelul 1), din care 550 miliarde tone de fitoplancton (comparativ cu 300-400 miliarde tone vegetale terestre), o cantitate uriașă de masă vegetală care practic este astăzi inaccesibilă omului în condiții rentabile. Pe seama algelor, în exclusivitate, planeta noastră ar putea suporta 9,1 x 10^{12} locuitori, fiecărui om revenindu-i hrana necesară (10^6 kcal./an) numai de pe o suprafață de 5 m^2 (Kleiber, M., 1961).

Tabelul nr. 1

Biomasa generală și producția anuală a viețuitoarelor din Oceanul Mondial (în miliarde tone substanță umedă — după Moiseev, P.A., 1969)

Categoria de viețuitoare	Biomasa generală (B)	Producția anuală (P)	P/B
Fitoplancton	1,5	550	336
Fitobentos	0,2	0,2	1
Zooplancton	21,5	53	2,5
Zoobentos	10	3,2	1/3
Necton (inclusiv pești)	1	0,2	1/5
Total vegetale	1,7	550,2	324
Total animale	32,5	56,4	1,7

Cu tot optimismul cu care sînt privite aceste date, se estimează că în mod rațional, resursele biologice exploatabile ale oceanelor pot atinge un plafon de 200 milioane tone/an. În condițiile în care exploatarea resurselor biologice naturale este limitată de o serie întreagă de factori (consecințele suprapescuitului — reducerea stocurilor naturale pescuibile, extinderea apelor teritoriale, poluarea, depărtarea zonelor noi de pescuit și incertitudinile legate de aceste zone, volumul redus sau lipsa informațiilor privind speciile netradiționale în pescuit etc.), singura cale de a obține recolte marine pe măsura posibilităților și a cerințelor în creștere ale omenirii este calea acvaculturii care a cunoscut o expansiune și o diversificare considerabilă abia în cea de-a doua jumătate a secolului XX. De problemele acvaculturii se preocupă astăzi o serie întreagă de organisme și agenții internaționale sau regionale (F.A.O., P.N.U.D., Comisia Oceanografică Interguvernamentală).

Grație acvaculturii în apele costiere și interioare se obțin la ora actuală aproximativ 5 milioane tone de produse anual (7,2% din totalul produselor mondiale de origine biologică acvatică) după cum urmează : 3,7 milioane tone pește (5,5%), 1 milion tone stridii și crustacei (1,4% din total sau 17,3% din producția de moluște și crustacei) și 0,3 milioane tone alge (0,4% din total sau 25,8% din producția de vegetale acvatice). Cele mai mari producții se realizează în țările asiatice unde algele, peștii și scoicile reprezintă o hrană tradițională. În afară de aceștia, în ultimii ani, în culturile de organisme acvatice au apărut specii noi ; lista organismelor cultivabile se ridică la 550 specii. Totodată s-au stabilit criteriile de selecție a speciilor pentru cultivare.

Se consideră astăzi că prin potențialul ridicat al acvaculturii pot fi realizate în următorii ani, 100 milioane tone de organisme acvatice și de acestea pot beneficia în primul rînd țările în curs de dezvoltare unde există numeroase zone favorabile pentru practicarea culturilor de organisme acvatice.

Maricultura — o activitate în plină dezvoltare

PRODUCȚIA MONDIALĂ A ACVACULTURII se compune astăzi mai ales din specii de apă dulce și salmastră ; speciile marine au o contribuție redusă, care de regulă nu este prinsă în statistici. Acvacultura în mediul marin, cu toate avantajele pe care le prezintă (posibilitatea folosirii directe a producției primare pentru organizarea unor ferme bazate pe „pășunat", număr mare de specii pretabile de a fi crescute, vaste regiuni disponibile, lipsa problemei insuficienței apei etc.), cu toate realizările pe care le-a înregistrat, poate fi socotită abia în faza de început. Dar, dezvoltarea mariculturii are perspective largi. Se prognozează că în anul 2000 jumătate din producția acvaculturii va fi reprezentată de specii marine. Mai mult, este foarte posibil ca în viitorul apropiat să rezulte că este mai rentabilă creșterea peștilor decît pescuitul lor în Oceanul Mondial.

La ora actuală, de exemplu, din culturile de organisme marine se obțin în Japonia aproape 450 000 tone alge macrofite și 210 000 tone moluște și crustacei ; în Filipine 100 000 tone pește, în S.U.A. peste 350 000 tone stridii, în Spania peste 110 000 tone midii și stridii, în Franța 74 000 tone midii și stridii, în Mexic 43 500 tone stridii, etc. Concomitent cu cultivarea unui număr relativ mic de specii comercializabile tradiționale, sînt în curs de desfășurare numeroase cercetări de laborataor și scară pilot pentru a pune la punct metodele și tehnologiile de producție a speciilor cercetate.

Capacitatea mediului marin de a produce și converti superior substanța organică este foarte ridicată. După datele diverșilor autori producția primară netă în sistemele marine dirijate este superioară celei realizate în alte sisteme, în medie 11,56 g (s.u.)/m^2/zi în sistemele terestre cultivate ; 8,85 g (s.u.)/m^2/zi în sistemele marine litorale ; 19,0 g (s.u.)/m^2/zi în culturi în masă de alge microfite marine în bazine și 17,25 g (s.u.)/m^2/zi în culturi de alge macrofite marine.

La o producție medie de alge de numai 15 g(s.u.)/m^2/zi, echivalentă cu o recoltă anuală de 60 tone/ha, perspectivele pentru o acvacultură economic viabilă par a fi deosebit de promițătoare. Trebuie să reținem că producția de 60 tone (s.u.)/ha, care poate fi mult depășită, este estimată pe baza rezultatelor obținute la scară redusă. În practică, prin monocultură se realizează astăzi valori comparabile cu cele care se obțin în sistemele terestre cultivate. Așadar, maricultura prezintă în special un potențial foarte ridicat de creștere a producției acvatice prin moluște și alge macrofite. Pentru pești rezultatele sînt încă foarte timide. Se consideră astăzi că piscicultura aplicată peștilor marini, spre deosebire de cea aplicată peștilor de apă dulce (unde s-a ajuns la producții de 125 tone/ha— în Indonezia) sau moluștelor, este încă departe de a fi în măsură să contribuie în mod apreciabil la alimentația umană.

Vorbind de maricultură trebuie să menționăm, de asemenea cultura algelor microfite, în care cercetătorii își pun mari speranțe. Aceste alge — cu un conținut mai bogat de proteine,

grăsimi și vitamine decît alte resurse vegetale — au un potențial superior de a realiza recolte pe unitatea de spațiu, decît recoltele convenționale. Specii marine și salmastricole de alge microfite pot fi utilizate direct, cu cel mai mare randament ca hrană pentru cultivarea crustaceelor și moluștelor ; recoltele din culturi pot fi prelucrate și utilizate pentru a suplimenta hrana altor animale sau pentru industria farmaceutică.

După ce speciile de apă dulce de **Chlorella** s-au bucurat de o mare atenție, unii cercetători au pus în evidență marea importanță a speciilor izolate mai ales din ape salmastre. Recent, un concept al fotosintezei industriale a devenit popular — acela care descrie procese multidimensionale ale tratării apelor reziduale, producției de hrană și transformarea apei. Principala problemă într-un astfel de sistem se bazează pe conversia fotosintetică algală a energiei solare într-o hrană proteică superioară, simultan cu transformarea apei și îndepărtarea reziduurilor. Un proiect propus de Dr. RYTHER de la Institutul Oceanografic WOODS HOLE arată că pe baza apelor reziduale de la un oraș cu o populație de 50 000 locuitori, se pot produce peste 900 tone carne de stridii/an. În maricultură, pe lîngă folosirea apelor reziduale se preconizează tot mai mult și utilizarea căldurii reziduale, mai ales cea de la centralele atomo-electrice.

Dezvoltarea industrială a mariculturii cuprinde patru etape principale : 1. analiza documentară preliminară (alegerea speciilor și zonelor de cultură, ecologie generală, cicluri biologice, calcule preliminare); 2. cercetări științifice (lucrări experimentale privind fiziologia înmulțirii, reproducere artificială, creșterea și hrănirea larvelor, puietului, reproducătorilor, boli etc.); 3. culturi experimentale (trecerea de la cercetări de laborator la verificări experimentale în fază pilot : producție, bioenergetică, instalații, analiza preliminară a cheltuielilor de producție) și 4. culturi industriale(analiza factorilor sociali și economici, piețe de desfacere, valorificare, investiții, rentabilitate etc.).

Rezumînd cîteva din principiile generale ale practicării culturilor de organisme marine în diverse țări putem afirma următoarele :

1. De regulă maricultura se practică în lacuri și lagune litorale cu ape salmastre și marine, zone marine adăpostite de mică adîncime sau supuse acțiunii fluxului și refluxului și în eleștee, bazine sau alte amenajări alimentate cu apă de mare. Menționăm că pe glob există aproape 200 000 km — lungimea țărmurilor mărilor interioare și oceanelor (exclusiv ale zonelor înghețate) pe care se poate extinde maricultura.

2. Prin acvacultură se caută a se utiliza la maximum condițiile naturale și în primul rînd cele legate de baza trofică. În cea mai mare parte maricultura se practică astăzi semidirijat, în sistem de monocultură.

3. Cunoașterea amănunțită a ecofiziologiei speciilor de cultură, a tuturor aspectelor biologice, pe baza observațiilor și măsurătorilor în natură și a experimentărilor de laborator, reprezintă factorul de bază pentru crearea condițiilor bioinginerești în maricultură.

4. În maricultură, pentru construirea și întreținerea sistemelor artificiale de cultivare, costurile sînt deocamdată ridicate. Totodată, este admisă și recunoscută o mare doză de risc corelată în principal cu următoarele aspecte : a. probleme de biologie a speciilor ; b. extrapolarea rezultatelor obținute la scară mică și în timp experimental scurt la scară mare de producție și c. aplicarea rezultatelor cercetărilor de bioinginerie și de economie obținute într-o anumită zonă, în altă zonă.

Perspectivele mariculturii în România

PRIMELE PREOCUPĂRI de maricultură la litoralul românesc sînt de dată recentă (după 1970, odată cu crearea Institutului român de cercetări marine) și s-au referit la cultura algelor microfite, macrofite, nevertebrate și pești. În prezent preocuparea pentru cultivarea organismelor marine devine necesară și oportună și pentru țara noastră, avînd în vedere următoarele considerente :

1. Avem o zonă litorală unde exploatarea producției naturale aproape că a atins limita superioară.

2. Resursele biologice naturale sînt supuse din ce în ce mai mult unor mari oscilații datorită presiunii mediului care a evoluat spre degradare.

3. Este imperios necesar a pune în valoare noi surse de proteine și materii prime chimico-farmaceutice, pentru o largă gamă de produse alimentare și bioactive.

4. În contextul dezvoltării social-economice a litoralului românesc se impune din ce în ce mai mult protecția și ameliorarea ecologică a zonelor costiere.

5. Prin dezvoltarea mariculturii se creează noi preocupări productive.

Pornind de la necesitatea introducerii mariculturii în țara noastră și în vederea stabilirii unei politici economico-sociale și științifice juste în abordarea acestei preocupări, trebuie să ținem seama de un complex de factori, pozitivi și negativi, obiectivi și subiectivi, care condiționează cultivarea organismelor marine la litoralul românesc. Menționăm deocamdată numai factorii predominanți, cei favorabili :

— prezența unei mări cu ape salmastre într-o zonă temperată ;

— prezența unor ape bogate în nutrienți, permanent îmbogățite prin aportul Dunării (se poate vorbi chiar de o eutrofizare crescîndă a apelor la litoralul românesc, ce se cere valorificată) ;

— existența unei bogate baze trofice primare ;

— existența unor specii autohtone cu o mare plasticitate ecologică, cu valoare biochimică destul de ridicată și cu importanță alimentară ;

— existența unor nișe ecologice vacante ;

— lipsa unor prădători și dăunători importanți ;

— existența unei experiențe în acvacultură.

Principalele rezultate ale cercetărilor de maricultură efectuate în cadrul Institutului Român de Cercetări Marine sînt rezumate în cele ce urmează.

Preocupările de cultivare a algelor microfite au condus la stabilirea metodelor de izolare și cultivare la nivel de laborator a unor specii cu rol trofic în nutriția organismelor filtratoare. Cercetări modeste, rezumate la elucidarea unor aspecte fiziologice, la nivel de laborator și în bazine de mică capacitate, au existat și în cazul algelor macrofite și peștilor. Rezultate promițătoare s-au obținut însă în cadrul preocupărilor de culturi și aclimatizări de nevertebrate marine :

— s-au elucidat multe aspecte ale biologiei speciilor (reproducere, dezvoltare ontogenetică, creștere, hrănire etc.) ;

— s-au elaborat la nivel de laborator, tehnologiile de reproducere și creștere dirijată a larvelor de midii, **Mya arenaria** și creveților autohtoni pînă la stadiul de puiet valorificabil ;

— s-au elaborat primele tehnologii de cultivare (reproducere și creștere) dirijată a midiilor, **Mya arenaria** și a creveților autohtoni ;

— s-au obținut rezultate încurajatoare în experimentările de aclimatizare a unor specii de stridii (stridia japoneză **Crassostrea gigas** are certe capacități de aclimatizare în apele marine românești).

Pe baza primelor tehnologii de cultivare dirijată a speciilor de nevertebrate autohtone, amintite mai sus, apreciem că se pot obține, începînd cu anul 1981 următoarele producții : cca. 50 tone midii vii de pe o suprafață de 1,5 ha de mare deschisă ; cca. 40 tone/ha de eleșteu de **Mya arenaria** și cca. 1 tonă/ha de eleșteu de creveți autohtoni.

Din cele expuse mai sus rezultă necesitatea continuării, aprofundării și diversificării preocupărilor de maricultură în cadrul Institutului român de cercetări marine, pentru a se obține rezultate practice și în domeniul culturilor de alge micro și macrofite și îndeosebi a culturilor și aclimatizărilor de pești.

În etapa imediat următoare, considerăm că se impune abordarea următoarelor aspecte :

1. Aprofundarea cercetărilor de ecofiziologie, biochimie, genetică, etologie, bioinginerie asupra tuturor organismelor marine cultivabile.

2. Testarea și îmbunătățirea tehnologiilor elaborate de reproducere și cultivare dirijată a nevertebratelor autohtone comercializabile în cadrul unor stații pilot (1978-1980) și a aplicării lor în producție, începînd cu anul 1981.

3. Continuarea experimentărilor de aclimatizare dirijată a altor specii de moluște, crustacei și pești valoroși.

4. Elaborarea unor tehnologii de obținere dirijată în cantități de masă a bazei trofice vii (microfite și nevertebrate) utilizabilă în nutriția speciilor de cultură cu o valoare economică ridicată.

5. Experimentarea unor sisteme noi de cultivare — monoculturi și policulturi — în eleștee sau canale amenajate în imediata apropiere a mării, în lacurile ce se vor dovedi prielnice unor astfel de preocupări, în instalații submerse în zonele de adînc.

Punerea în valoare a resurselor marine prin maricultură la litoralul românesc, rezolvarea tuturor aspectelor științifice, tehnice, economice și sociale pe care le ridică această complexă activitate, implică cercetări de lungă durată, în colective multidisciplinare, o bază materială corespunzătoare cerințelor moderne și fonduri suficiente. Toate acestea ar putea fi cuprinse și rezolvate în cadrul unui program național de maricultură.

M. T. GOMOIU
A. TELEMBICI
Institutul de cercetări marine — Constanța

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Școala transilvană de gîndire economică și social-politică — animatoare a pregătirii spirituale a Marii Uniri (III)

Interesele comune ale românilor — conținutul fundamental al școlii de gîndire transilvană

CONSIDERĂM că împletirea dintre economic, social și politic se înscrie ca o particularitate a școlii românești — economice și social-politice — care o deosebește în chip favorabil, pozitiv, de alte școli ale timpului. Referindu-ne de exemplu la „Școala austriacă" — larg afirmată după 1871 în Imperiul austro-ungar și în alte țări — constatăm că ea detașează net economicul de social și politic. Adepții ei reduc studiul economiei la preferințe individuale în funcție de nevoi de satisfăcut și la posibilități de satisfacere, la gradul de saturație a nevoilor și implicația lui asupra concurenței, prețurilor etc. Dacă pentru marea burghezie și aristocrația Imperiului austro-ungar acest lucru era necesar și avantajos, apoi pentru românii transilvăneni — aflați pe atunci în cadrul Imperiului — el nu prezenta vreun interes, iar teoriile „Școlii austriece" aproape că n-au exercitat influență asupra gîndirii lor. Nu același lucru se poate spune despre „Economia națională" a lui Friedrich List, care, prin teoria forțelor productive și a protecționismului educator, oferă argumente pentru unire statală — lucru de care aveau nevoie și Germania și România și alte țări, dar fiecare în felul și cu țelurile ei — și pentru stimularea dezvoltării forțelor de producție prin industrializare. Unele idei — realmente avansate din această lucrare — au avut un larg ecou în Transilvania [1]). Pentru economiștii români, afirmarea economicului era atît de mult condiționată de schimbarea socialului și politicului încît individualizarea lor părea de neînțeles și fără sens.

Școala românească transilvăneană de gîndire economică și social-politică nu se limitează numai la perioada 1848–1918, ci include **intreaga perioadă de istorie modernă** a României, care în Transilvania — și după opinia noastră — are ca punct de începere marea ridicare țărănească condusă de Horea, Cloșca și Crișan și se încheie cu unirea firească a Transilvaniei cu România. Ce-a fost de la 1784 pînă la 1848 nu intră în precursoratul școlii, ci însăși în **fondul** ideilor ei de bază. Desființarea nobilimii și împărțirea pămîntului țăranilor — cerințe conținute în Ultimatumul lui Horea — sînt idei de bază care anunță o epocă modernă și nu pot fi considerate doar ca precursoare ale amintitei școli. Precursoratul sau înainte mergătorul acestei școli trebuie căutat în fondul de idei și acțiuni al „Școlii ardelene"

Problema fundamentală a școlii era: **economică** — realizarea sporirii cît mai grabnice a avuției spre a-i scoate pe români din nevoi și înapoiere; **socială** — desființarea iobăgiei și improprietărirea țăranilor fără despăgubire, înlăturarea organizării corporatiste și accesul liber al românilor la meșteșuguri, manufacturi și industrii, înlăturarea discriminărilor naționale la impunerea dărilor către stat etc. Acestea încorporau deopotrivă și însemnate aspirații **politice** — înlăturarea asupririi naționale și egalitatea între națiuni, dreptul națiunii române de a-și decide singură soarta, drepturi politice și libertăți democratice caracteristice societății moderne. Școala ardeleană de gîndire nu poate fi redusă doar la contribuțiile aduse la înțelegerea cauzelor înapoierii economice a poporului român, ci conținea idei de respirație mult mai largă, incluzînd componentele economice, sociale și politice cu toate interdependențele și subdiviziunile lor. Gîndirea școlii românești din Transilvania a excelat prin lărgirea orizontului problematic, prin corelarea componentelor economice, sociale și politice ale societății și prin profunzimea abordării, reușind să-și păstreze ținuta de gîndire economică și social-politică clasică. În lucrările acestei școli se întîlnesc frecvent referiri la marii clasici ca A. Smith, D. Ricardo sau K. Marx [2]). Teoria

FIȘE

Cursa înarmărilor și dezvoltarea economică

● *Revista* ECONOMIC IMPACT *(nr. 2/1978) publică, sub titlul* Economic Consequences of the Arms Race *(Consecințele economice ale cursei înarmărilor), un rezumat al raportului unui grup de experți consultanți care au primit din partea secretarului general al O.N.U. misiunea să actualizeze un raport din 1971 cu privire la consecințele economice și sociale ale înarmărilor. Grupul condus de prof. dr. Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei de Studii Economice, a fost constituit din experți din diferite țări, fără însă să le reprezinte. Din raport rezultă că cele două mari obiective ale umanității — dezarmarea și dezvoltarea — sînt intim legate între ele. Opțiunile sociale, politice, tehnologice și industriale ale țărilor sînt afectate de participarea lor la cursa înarmărilor. Multe din problemele majore cu care se confruntă omenirea, cum ar fi dezvoltarea, dezechilibrul economic și inflația, poluarea, asigurarea energiei, a materiilor prime, relațiile comerciale și dezvoltarea tehnologică sînt accentuate de cursa înarmărilor. Progresul în direcția dezarmării ar elibera resursele interne în țările dezvoltate, cît și în cele în curs de dezvoltare și ar înlătura unele bariere care frînează în prezent circulația liberă a materiilor prime și tehnologiei avansate*

Etapă de „tranziție demografică"

● *Problema așa-numitei „tranziții demografice" este tratată de* Parviz Khalatbari *în articolul* Zu einigen methodologischen und theoretischen Problemen der demographischen Transition *(Unele probleme teoretice și metodologice ale tranziției demografice), apărut în revista* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT *(R.D.G.) nr. 6/1978. Creșterea populației în țările în curs de dezvoltare, care a fost din 1920 pînă în prezent exponențială, va continua, consideră autorul, pînă la jumătatea secolului următor. Această evoluție ar caracteriza o etapă tranzitorie de creștere demografică între cea tradițională și cea contemporană. Tipul tradițional se caracterizează prin mortalitate și natalitate ridicate și avea ca bază economia agrară. Actualul tip de creștere demografică, al cărui specific este mortalitate și natalitate scăzute, decurge din condiții socio-economice care au la bază industria. Între ele se află perioada de tranziție, în care se distruge echilibrul dintre factorii care determinau evoluția tradițională a numărului populației. Dilema țărilor în curs de dezvoltare derivă din faptul că mișcarea demografică se produce în cadrul unui mod de producție incapabil să abordeze creșterea rapidă a populației. Baza materială a restabilirii echilibrului mișcării demografice în aceste țări, conchide P. K., o constituie creșterea lor economică multilaterală.*

O explicație a variațiilor relative ale cursurilor valutare

● *Jacques Girard, președintele așa-numitului „Grup de reflecții economice și financiare" din Franța, pornește în articolul* Comment expliquer les fluctuations du dollar *(Cum se explică fluctuațiile dolarului), apărut în LE MONDE (29 august a.c.), de la considerentul că fluctuația cursului valutar al diferitelor monede se bazează în esență pe variația parității puterilor lor de cumpărare, teză pe care dealtfel o ilustrează cu date statistice. Autorul constată că factorii obiectivi acționează de mai multe luni în favoarea unei redresări a monedelor europene în raport cu dolarul, că piața tinde să reflecte această mișcare și că se poate întrevedea orientarea viitoare a cursului valutar. Variabila determinantă a ratelor de schimb relative ale diferitelor monede ar fi deci rata inflației din țările în cauză. Dar, afirmă*

valorii-muncă era folosită frecvent ca armă de luptă împotriva feudalismului, pentru argumentarea nevoii de eliberare a muncii din cătușele iobăgismului.

Școala de gîndire economică transilvană și-a axat arsenalul teoretic de bază în jurul cîtorva probleme fundamentale în soluționarea cărora era interesată mai toată suflarea românească. Toți românii erau interesați în desființarea iobăgiei și împroprietărirea țăranilor ; mari proprietari funciari români n-au fost în Transilvania sau dacă au existat cîțiva pe vremuri, aceia s-au maghiarizat. Nu exista român neafectat de asuprirea națională și care să nu aibă interes să scape de acest jug greu.

Ideile axate pe interesele comune ale românilor au dat conținut școlii românești. Ele i-au determinat pe reprezentanții tuturor categoriilor sociale să se adune pe Cîmpia Blajului și să formuleze cerințe de dreptate pentru români, de egalitate pentru toți și de înlăturare a iobăgiei. Tot ele i-au animat pe cei ce s-au adunat la Alba Iulia în decembrie 1918 să impună „unirea cu țara" și să se adopte un program de prefaceri democratice de care să beneficieze toți. Articolul 5 al „Hotărîrii unirii Transilvaniei cu România" de la 1 dec. 1918 glăsuia în problema agrară : „Reformă agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietarilor, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființînd fideicomisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atît cît să o poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențarea producțiunii" [3]). Se făceau promisiuni și clasei muncitoare. În următorul articol, cel de-al șaselea, se menționa : „Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii care sînt legiferate în cele mai avansate state industriale din apus" [4]).

Dar cum existau clase și grupuri sociale diferite care aveau, pe lîngă interese generale ca națiune, și interese specifice, este de la sine înțeles că școala românească, pe lîngă un fond comun de idei a conținut și idei specifice fiecărei clase, că lupta de clasă a acționat și în acest domeniu. Industrializarea Transilvaniei au susținut-o și reprezentanții burgheziei române și cei ai clasei muncitoare și toți au combătut politica nefastă a imperiului dualist de a împinge acest teritoriu românesc la periferia dezvoltării. Dar în timp ce reprezentanții burgheziei priveau industrializarea mai ales ca o cale de sporire a capitalurilor și de consolidare a burgheziei autohtone, reprezentanții clasei muncitoare o priveau ca pe un suport al ridicării gradului de civilizație, de creare a condițiilor favorabile de dezvoltare cantitativă și calitativă a clasei muncitoare [5]). Prezența inerentă a punctului de vedere de clasă a generat ample confruntări de opinii în cadrul școlii, apropieri de opinii ale fiecărei clase cu cele ale claselor similare ale celorlalte naționalități. Esența gîndirii școlii ardelene izvora din faptul că eliberarea națională era intim legată de unirea statală, iar ambele erau idei forte, de bază ale acestei școli. Atîta vreme cît ele nu se realizau în fapt, școala avea suficient liant ca să-și mențină individualitatea cu toate disensiunile și contradicțiile, pe alte probleme, care o măcinau.

După unirea legitimă a Transilvaniei cu România rațiunea de a fi a școlii a încetat din mai multe motive : ea era o școală românească și ideile ei generoase se regăseau de acum în patria întregită, iar o existență de sine stătătoare nu-și mai avea sens ; ideile forte – eliberarea națională și unirea tuturor românilor – se realizaseră ; pe de altă parte pozițiile și interesele de clasă se detașau tot mai mult.

Misiunea istorică a școlii a constat în aceea că a contribuit în mare măsură, cum s-a văzut din cele de mai sus, la pregătirea spiritelor și a sprijinit acțiunile marilor mișcări de eliberare națională și socială care au avut loc în epoca modernă în perimetrul românesc intracarpatic. Nu exagerăm dacă spunem că aportul ei la pregătirea spirituală a „Marii Uniri" a fost dintre cele mai însemnate.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

[1]) vezi Friederich List, Sistemul național de economie politică, Ed. Academiei R.S. România, Buc., 1973, Studiu introductiv de I. Nicolae-Văleanu și V. Vasiloiu.

[2]) I. Nicolae Văleanu, T. Ionescu, I. Pinczes, op. cit. p. 125—146.

[3]) Hotărîrea unirii Transilvaniei cu România, citat după Ștefan Pascu, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, Cluj, 1968, p. 405.

[4]) Ibidem.

[5]) vezi Ion Crețu, Proprietatea colectivă, în Adevărul (Glasul poporului) din 1 febr. 1906 și C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia, Opere complete, vol. 4, Ed. politică, București, 1977.

I.G., indicatorul care traduce cel mai bine situația țărilor capitaliste occidentale în privința prețurilor nu este indicele prețurilor de consum, deoarece relațiile lor de comerț internațional sînt indeosebi de natură industrială. Referindu-se la Franța și S.U.A. autorul constată o corelație destul de strînsă între mișcarea indicelui prețurilor lor industriale și evoluția cursurilor lor valutare. Scăderea dolarului american în luna august, cu mult sub pragul determinat de indicele prețurilor, i se pare autorului circumstanțială, de unde ar rezulta probabilitatea evoluției viitoare a monedei americane în sensul unei redresări „apropiate de paritatea sa teoretică".

Economisirea energiei

● *În perioada 4–9 septembrie 1978 a avut loc în București cea de-a IX-a Conferință internațională de energetică industrială, cu participanți din R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Danemarca, R. D. Germană, R. P. Polonă, S.U.A., R. P. Ungară, U.R.S.S., precum și din țara noastră. În cele cinci secții ale conferinței au fost prezentate realizări referitoare la reducerea cantității de energie utilizată în procesele industriale, prin recuperarea resurselor energetice secundare conținute de deșeurile purtătorilor de energie, a energiei din apele reziduale, precum și prin restructurarea adecvată a proceselor industriale ; referate privind orientarea spre o economie severă de energie sub diferite forme, reducerea nevoilor de produse cu conținut ridicat de energie înglobată și reorientarea cercetărilor în scopul obținerii de produse cu conținut scăzut de energie globală ; referate privind sistemele de comandă a proceselor, organizarea conducerii sistemelor energetice industriale, gestiunea economică complexă, bilanțurile energetice ale întreprinderilor ca și privind echipamente perfecționate destinate utilizării în procesele industriale ș.a. Au fost, de asemenea, aprofundate teme privind pregătirea cadrelor în domeniul energeticii industriale, fiabilitatea și influența sa asupra indicatorilor energetici, energetica industrială și poluarea mediului înconjurător, indicii unitari de consum specific de energie în industrie.*

Rapoartele și dezbaterile conferinței au analizat multiplele conexiuni dintre aspectele energetice, cele tehnologice și cele economice în activitatea de economisire a energiei în industrie.

„Noii" economiști

● *Merril Sheils și Rich Thomas încearcă să caracterizeze într-un articol cu titlul* The New Economists *(Noii economiști), apărut în revista NEWSWEEK (3.VII.1978), un curent de gîndire economică descris ca fiind în curs de a cîștiga teren și care ar pune bazele teoretice ale „revoltei impozabililor". Orientarea sa „conservatoare" ar fi pe cale de a se substitui influenței discipolilor lui John Maynard Keynes, care mai bine de un sfert de secol a dominat teoria economică din S.U.A. Printre liderii acestui curent s-ar afla Thomas Sargent și Neil Wallace, de la Universitatea din Minnesota, Robert Lucas de la Universitatea din Chicago, Robert Barro, de la Universitatea din Rochester, prof. Martin Feldstein de la Harvard, Richard Zeekhauser, de la Harvard's Kennedy School of Government și Michael Boskin de la Universitatea Stanford. Economiștii respectivi ar fi extrem de sceptici asupra capacității statului de a „manipula" în mod substanțial economia. În mod mai concret, se consideră că sistemul impozitelor tinde să descurajeze atît economiile, cît și investițiile. Se propune o reducere imediată și importantă de impozite, care ar fi mai mult decît recuperată de stat din impozite adiționale de profit, cînd activitatea se va înviora ca urmare a măsurii inițiale.*

FIȘE

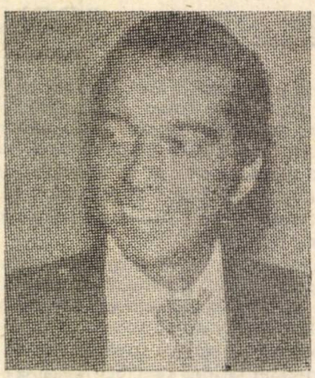

prof. MAHDI ELMANDJRA

președintele Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului

NECESITATEA UNEI TRANSFORMĂRI GLOBALE A SISTEMULUI INTERNAȚIONAL

Profesorul marocan Mahdi Elmandjra *este o cunoscută personalitate a vieții științifice : rector al Universității din Rabat, domnia sa este în același timp președintele Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului, calitate în care a binevoit să facă declarația care urmează revistei noastre.*

„Dialogul Nord-Sud – cum au fost denumite discuțiile între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare – s-a axat în esență asupra unui șir de probleme economice de bază care condiționează dezvoltarea viitoare a „lumii a treia" ca și supraviețuirea a sute de milioane din locuitorii săi. Oricît de importante ar fi aceste probleme economice, ele nu trebuie totuși să ascundă faptul că dialogul amintit este înainte de toate un proces politic. La mijloc este nici mai mult, nici mai puțin decît o cerere politică de restructurare a întregului sistem internațional, inclusiv a obiectivelor sale, a mecanismelor sale de distribuire a veniturilor și a echilibrului dintre diferitele interese și părți implicate.

Sistemul internațional, în ansamblul său, este alcătuit din trei subsisteme care se întrepătrund – cel politic, care controlează atingerea obiectivelor ; cel economic, care furnizează resursele pentru atingerea acestor obiective ; și cel social-cultural, care determină sistemul de valori ce se află implicit în acele obiective.

Două puncte de răscruce

DECOLONIZAREA DE JURE este acum o realitate, dar impactul său nu a fost încorporat total în funcționarea economică și politică a sistemului internațional. Programele de „ajutor" de la sfîrșitul anilor '50 și din primii ani ai deceniului al șaptelea au fost concepute ca stabilizatori care să prevină schimbări serioase funcționale. Eșecul acestui mod de abordare a devenit evident în 1964 în timpul primei conferințe U.N.C.T.A.D.

Zece ani mai tîrziu cea de-a șasea sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. din 1974 a prilejuit o dezbatere care a reprezentat un al doilea punct de răscruce în relațiile dintre aceste grupe de țări. De această dată, însă, țările în curs de dezvoltare nu au mai fost dispuse să se mulțumească cu o adaptare minoră a sistemului internațional. Pledoaria pentru o nouă ordine economică internațională a fost un apel pentru o reexaminare cuprinzătoare a ordinii existente. Acesta este motivul pentru care dezbaterea a avut în esență un caracter politic. Remediile amănunțite propuse erau de importanță secundară – luate individual – în comparație cu transformarea globală avută în vedere. Importanța dialogului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare rezidă în reconsiderarea **conceptelor,** nu în concesii în interiorul unui cadru nemodificat.

În anii '60 efortul de adaptare făcut de țările dezvoltate nu a fost suficient ; acum, în a doua jumătate a deceniului al optulea, adaptarea nu mai este suficientă și numai minima redistribuire care stă la baza noii ordini internaționale poate crea un adevărat dialog. Dacă aceasta va eșua, ultima opțiune va fi în mod necesar o transformare radicală (nu numai schimbări structurale) a sistemului. Problema este numai una de timp. În vreme ce adaptarea este un proces relativ lin care conduce încet prin cooperare la transformarea necesară, transformarea radicală este adeseori rezultatul unei confruntări care conduce sau la o nouă integrare a sistemului sau la dezintegrarea sa. În epoca prenucleară această dezintegrare a luat întotdeauna forma războiului.

Ceea ce este frapant în acest dialog sînt enormele diferențe dintre cele două grupuri, în primul rînd cele legate de putere și de sistemul de valori. Țările dezvoltate, cu o treime din populația mondială, contează cu peste 80% în produsul național brut mondial, în cheltuielile militare mondiale (avînd un cvasimonopol al arsenalului nuclear), în comerțul mondial, în producția și rezervele de aur, în cheltuielile mondiale pentru învățămînt și peste 90% în producția mondială de arme, calculatoare și cărți, în producția industrială mondială, în cheltuielile mondiale pentru știință și tehnologie și pentru ocrotirea sănătății.

În ce privește țările în curs de dezvoltare se poate vorbi însă despre puterea **potențială** care există în resursele lor naturale și umane, în patrimoniul lor cultural, în sistemele lor de valori și despre voința **potențială** a conducătorilor și a populațiilor lor de a schimba ordinea existentă – aceeași voință care a determinat decolonizarea. Este, în același timp, adevărat că, chiar atunci cînd țările în curs de dezvoltare reușesc să ajungă de acord asupra unui principiu vital, țările dezvoltate pot rupe uneori unanimitatea „lumii a treia", nu în cursul votului unui important text la o conferință internațională, ci în termeni practici prin presiuni și recompense bilaterale. Ceea ce a fost denumit „radicalizarea" revendicărilor țărilor „lumii a treia" pe arena internațională a fost în fapt însoțit, după părerea mea, de o slăbire a unității politice a aceluiași grup, care a condus citeodată chiar la război. De la sfîrșitul celui de al doilea război mondial au avut loc peste 120 conflicte armate, toate în cadrul „lumii a treia".

Criza de încredere în valorile prezente

CÎND NE DEPLASĂM la nivelul sistemului de valori, puterea relativă a țărilor dezvoltate asupra celor în curs de dezvoltare dispare. Țările occidentale sînt confruntate cu o criză de încredere în valorile lor prezente – o criză a civilizației. După expresia lui Alfred Sauvy, „tot căutînd să trăiască mai bine, (vest-)europeanul și americanul au uitat să trăiască".

Un dialog asupra sistemelor de valori este probabil mai important și mai urgent din punct de vedere politic deoarece sistemele de valori sînt cele care determină finalitățile și scopul sistemului internațional. Ele dau răspunsul la întrebarea „în ce scop ?". Populațiile țărilor în curs de dezvoltare sînt preocupate nu numai de alimentație, sănătate, adăpost, învățămînt și locuri de muncă ; ele sînt foarte dornice să aibă identitatea lor culturală și nu să fie absorbite într-un creuzet după o rețetă dictată de alții.

Definirea sistemului de valori este necesară pentru a reliefa faptul că actuala criză „Nord-Sud" nu este una care să poată fi depășită prin ajustări parțiale pe ici pe colo. Este o criză a sistemului actual în întregul său. Orice soluție trebuie să aibă în vedere o redefinire a obiectivelor, funcțiilor și structurilor si o redistribuire a puterii și resurselor potrivit altor sisteme de valori decît cele care sînt cauza crizei și a prăbușirii sistemului existent.

Cum se pot accepta valorile unui sistem internațional care generează cheltuieli militare de peste 350 miliarde dolari pe an, o sumă care depășește venitul anual total al jumătății celei mai sărace a populației lumii ? Cum poate fi cineva mulțumit de funcționarea unui sistem care a produs o capacitate nucleară capabilă să șteargă de pe fața pămîntului întreaga populație a globului ? Problema dezarmării nu este numai una de realocare a resurselor. Înainte de a ne gîndi la a redistribui aceste resurse atît de necesare, ar trebui să încercăm întîi să înțelegem de ce se cheltuiesc atît de mulți bani pentru arme atunci cînd trebuințele sociale sînt neglijate nu numai în țările în curs de dezvoltare, dar și în cele dezvoltate. Acesta este probabil cel mai delicat aspect politic al dialogului amintit, deoarece ține de problema puterii".

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Intensificarea relațiilor de conlucrare rodnică între țările europene — cale importantă de întărire a păcii și securității pe continent (I)

ÎMPLINIREA, de curînd, a trei ani de la încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a constituit un prilej de reflecție și analiză în ceea ce privește locul și rolul Actului final, semnat la Helsinki de reprezentanții cei mai autorizați ai celor 35 state care au participat la C.S.C.E., în contextul situației de pe continent și în lume. Aprecierea practic unanimă este că în zilele acelui august din 1975, popoarele europene și întreaga lume au fost martorii unui eveniment istoric nu atît pentru faptul că se realizase prima întîlnire general-europeană la nivel înalt din analele continentului, cît pentru hotărîrea luată, la acest nivel, de a așeza perspectiva raporturilor dintre state în Europa pe bazele noi, reclamate de necesitatea edificării unui nou sistem de securitate și cooperare.

În perspectiva continuării cursului stabilit la Helsinki

PROCESUL îndreptat spre obiectivul instaurării unui nou sistem de relații în Europa cuprinde trei perioade distincte : prima se referă la căutările pentru elaborarea conceptului și asigurarea condițiilor pentru o reuniune general-europeană ; a doua cuprinde negocierile multilaterale pentru convenirea principiilor și orientărilor pentru punerea în aplicare a acestor principii ; iar a treia — cea mai îndelungată și cea mai importantă — are în vedere elaborarea și punerea în aplicare a unor măsuri tot mai complexe și mai cuprinzătoare, care să ducă în mod real la instaurarea noii ordini politice și economice pe continent. În cadrul acestui proces, ca urmare a eforturilor depuse de țările socialiste, de toate forțele progresiste și de toate țările vizate, a avut loc mai întîi normalizarea relațiilor dintre state, depășirea „războiului rece" și afirmarea tezei că este nu numai necesar dar și posibil un sistem de natură să asigure dezvoltarea liberă a fiecărei țări.

Apoi, la Helsinki s-a consacrat concepția novatoare a unei securități reale care — așa cum remarcase tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — reclamă **„un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și de măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu folosirea forței în relațiile interstatale, să ofere tuturor țărilor garanții depline că se află la adăpost de orice act de agresiune".**

Actul final are tocmai această structură. El se deschide cu Declarația de principii, care cuprinde angajamentele de comportare nouă : egalitatea suverană, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, inviolabilitatea frontierelor, integritatea teritorială a statelor, reglementarea pașnică a diferendelor, neamestecul în treburile interne, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul popoarelor de a dispune de ele însele, cooperarea între state, îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor asumate. Urmează apoi măsurile inițiale pentru punerea în aplicare a acestor angajamente, în primul rînd pe plan militar și apoi în domeniile economiei, științei și tehnicii, mediului înconjurător ; culturii și educației ; informației ; umanitar.

De asemenea, a fost însușită ideea că noua abordare nu poate fi turnată în tipare vechi, respectiv că unui conținut nou trebuie să-i corespundă și o formă nouă. Și în această direcție, de un real folos au fost propunerile românești privind procedura de desfășurare a lucrărilor. Regulile participării tuturor la negocieri, adoptarea prin consens a hotărîrilor, rotația la președinție, desfășurarea lucrărilor în afara alianțelor militare și altele au devenit normele de bază nu numai la C.S.C.E., dar și la reuniunile convocate în urma acesteia, fie că ele au loc la Bonn, la Montreux, la La Valetta sau Madrid.

Trebuie arătat că nimeni nu s-a gîndit la Helsinki că cea de-a treia etapă care cuprinde procesul înnoitor al construcției unei adevărate securități pe continent va merge liniar, fără suișuri și coborîșuri. Îngrijorează însă faptul că startul de punere în aplicare a hotărîrilor luate a început prin coborîșul înregistrat la reuniunea următoare, care a avut loc la Belgrad. Cu toate eforturile depuse timp de mai multe luni, această reuniune n-a reușit să se ridice la nivelul așteptat de popoare. Rezultatele de ansamblu ale acesteia au fost slabe, nesatisfăcătoare, cu mult sub așteptări și sub posibilitățile reale ce existau la reuniune ca urmare a propunerilor prezentate de țările participante. Departe de a fi realizat un pas înainte, de a fi deschis căi noi în direcția destinderii, securității și cooperării pe continent, reuniunea de la Belgrad a marcat, de fapt, un regres evident față de înseși hotărîrile luate la Helsinki. Pe continent se constată o deteriorare a situației, o înăsprire a contradicțiilor, de natură a îngrijora toate popoarele europene, lumea întreagă. Se resimte puternic faptul că în viața internațională au apărut noi complicații, s-au accentuat tendințele de reîmpărțire a lumii în zone de influență și de dominație.

Dar, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala sa expunere de la 3 august a.c., în fața activului central de partid și de stat, **„în opoziție cu tendințele de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație se afirmă tot mai puternic o politică nouă, de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale".** După cum au dovedit lucrările Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa în cei aproape trei ani de desfășurare la Helsinki, Geneva și din nou la Helsinki, întreaga evoluție a situației pe continent, popoarele europene dispun de forțele necesare pentru continuarea cursului nou stabilit prin Actul final. De altfel, reuniunea de la Belgrad a deschis perspectiva continuării activității de edificare a securității și dezvoltare a cooperării în Europa, programînd ținerea unei noi reuniuni general-europene, în 1980, la Madrid, precum și unele întîlniri premergătoare de experți pe probleme speciale de interes comun.

Un element negativ — intensificarea restricțiilor comerciale

ÎN ACEASTĂ etapă nouă a procesului de edificare a securității și dezvoltare a cooperării pe continent este necesar să se multiplice eforturile pe plan multilateral și bilateral pentru realizarea întocmai a obligațiilor stabilite la Helsinki. Cu alte cuvinte, se impune — pe baza principiilor convenite prin Actul final — să se adopte măsuri eficiente atît în ceea ce privește diminuarea pericolului pe care îl prezintă confruntarea militară și acumularea de tot mai mari cantități de arme de distrugere, cît și pentru extinderea nestingherită a schimburilor de valori materiale și spirituale. Așa cum releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la 3 august a.c.,

„este necesar să ne gîndim la intensificarea relațiilor economice, atît bilaterale, cît și multilaterale, cu țările europene, în vederea înfăptuirii în viață a documentelor semnate la Helsinki, precum și pentru pregătirea temeinică a reuniunii din 1980 de la Madrid".

După cum se știe, statele participante la C.S.C.E., exprimînd convingerea că „eforturile lor pentru a dezvolta cooperarea în domeniile comerțului, industriei, științei și tehnicii, mediului înconjurător și în alte sectoare ale activității economice contribuie la întărirea păcii și a securității în Europa și în lumea întreagă", și-au asumat angajamentul solemn, prin Actul final care a fost semnat, că **„se vor strădui să reducă sau să elimine progresiv obstacolele de orice natură din calea dezvoltării schimburilor comerciale"**. Analiza comportării partenerilor occidentali în această perioadă relevă că aceștia nu numai că nu au redus barierele puse artificial în calea schimburilor cu țările socialiste și cu alte țări, ci, dimpotrivă, au recurs constant la o accentuare a tendințelor protecționiste, înăsprirea condițiilor de acces pe piețele respective, lăsînd să se întrevadă chiar o agravare a acestei situații în viitor. Deosebit de negative se dovedesc în acest sens barierele netarifare, numărul cărora — după, cum relevă un studiu al G.A.T.T. — se ridică la peste 800. Caracterul pronunțat discriminatoriu și restrictiv al acestor măsuri de politică comercială nu rezidă numai, și nu în primul rînd, în numărul lor foarte ridicat, ci în conținutul lor. Unele dintre ele merg pînă la interdicția importului ; altele se caracterizează printr-o mobilitate accentuată, astfel încît cunoașterea și prevenirea lor în fiecare moment comportă reale dificultăți.

Un studiu publicat de Comisia economică a O.N.U. pentru Europa remarca în acest sens că în cadrul politicii comerciale a țărilor occidentale s-a afirmat ca un element negativ permanent intensificarea restricțiilor cantitative în sectoare ca industria textilă, încălțămintea, siderurgia, industria chimică și altele. Astfel, au fost introduse în diverse cazuri : interdicția totală a importului prin care este exclusă în întregime pătrunderea pe piața internă ; contingentele globale prin care se constituie plafoane maxime pe ansamblul importurilor, pentru o perioadă determinată ; autolimitările la export, care, în mod practic, au același efect ca și restricțiile la import și care, deși apar ca fiind voluntare, sînt de regulă impuse de aceste țări.

La acestea, s-au adăugat restricțiile în domeniul plăților, în sensul că la import au fost instituite taxe și suprataxe, precum și cauțiuni prealabile. De asemenea, în raportul dezbătut la reuniunea din martie a.c. a Comitetului pentru probleme agricole al C.E.E./O.N.U. se evidențiază că „orientările europene în materie de producție și schimburi agricole merg împreună cu tentațiile protecționiste care se manifestă în mai multe sectoare ale economiei mondiale". Astfel, țările membre ale Pieței comune folosesc pe scară largă taxele de prelevare la importurile de asemenea produse prin care se urmărește aducerea prețurilor de import la nivelul prețurilor interne. Caracterul extrem de discriminatoriu al taxelor de prelevare rezultă și din faptul că nivelul lor variază între 30 și 600 %, în timp ce taxele vamale pe care țările respective le aplicau înainte de introducerea acestor măsuri „comunitare" variau între 10 și 25 %.

Aceste măsuri protecționiste sînt cu atît mai dăunătoare cu cît o serie dintre ele sînt adoptate tocmai în domeniile în care țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic în Europa și în lume au devenit competitive și care reprezintă adeseori sursele cele mai importante pentru ele de obținere a devizelor necesare pentru susținerea eforturilor proprii de dezvoltare, inclusiv prin importuri de produse industriale și tehnologie din țările occidentale. În acest mod, se încalcă direct prevederea cuprinsă expres în Actul final ca în cooperarea din domeniile economiei, științei și mediului înconjurător să se țină „seama de interesele țărilor în curs de dezvoltare din lumea întreagă, inclusiv acelea dintre țările participante atît timp cît se găsesc în curs de dezvoltare din punct de vedere economic".

Prin acțiunile pe care le întreprind în contradicție cu obligațiile asumate prin Actul final, se urmărește în fapt menținerea unor structuri învechite, în totală contradicție cu cerințele lumii contemporane care reclamă raporturi menite să faciliteze schimburile și cooperarea dintre state, în folosul tuturor popoarelor. Menținerea și accentuarea măsurilor protecționiste îndreptate împotriva țărilor socialiste și a altor țări nu pot duce decît la îngustarea posibilităților de schimburi comerciale pe plan european cu țările socialiste, precum și cu alte țări. Astfel se explică faptul că ponderea schimburilor comerciale dintre statele europene cu orînduiri sociale diferite este de numai 5,7 % în raport cu totalul comerțului exterior al țărilor occidentale. Fără îndoială că aceasta aduce prejudicii serioase și popoarelor din vestul Europei, care sînt în mod artificial lipsite de avantajele pe care le-ar oferi schimbul larg, reciproc avantajos, cu țările socialiste.

Se cer eforturi sporite pentru îndeplinirea prevederilor Actului final

INTERESELE tuturor popoarelor europene reclamă renunțarea — așa cum prevede Actul final — la obstacole și bariere artificiale. De asemenea, sînt necesare în continuare eforturi pentru asigurarea de facilități suplimentare pentru exportul țărilor mai puțin dezvoltate, inclusiv prin îmbunătățirea substanțială a sistemului generalizat de preferințe vamale și aplicarea nediscriminatorie a acestuia față de toți beneficiarii. Pe această cale, s-ar putea asigura și premise mai favorabile pentru îmbunătățirea structurii schimburilor comerciale între țările europene cu niveluri de dezvoltare economică diferite, structură care în prezent atestă existența unor fluxuri puțin diversificate.

Se cer, de asemenea, eforturi sporite și pentru îndeplinirea prevederilor Actului final referitoare la încurajarea „dezvoltării cooperării industriale între organismele, întreprinderile și firmele competente" din țările participante, realizarea unor „proiecte de interes comun" în domenii cum sînt : schimbul de energie electrică ; căutarea unor noi surse de energie și, în special, în domeniul energiei nucleare ; dezvoltarea rețelelor rutiere ; stabilirea unei rețele navigabile coerente în Europa ; cercetarea și punerea în aplicare de echipamente de transport combinate și pentru utilizarea containerelor ; extinderea cooperării științifice și tehnice privind agricultura, energia, noi tehnologii pentru folosirea mai rațională a resurselor, tehnologia transporturilor, fizica, chimia, meteorologia și hidrologia, oceanografia, cercetarea seismologică etc. Este adevărat că, în această privință, s-au obținut anumite progrese, în special cu privire la dezvoltarea unor forme noi de cooperare, cum sînt proiectele de investiții, societățile mixte, informarea economico-comercială, știința și tehnologia. Pe plan multilateral, s-a încheiat cu succes reuniunea pregătitoare de la Bonn privind „Forumul științific" general-european, a cărui primă reuniune va avea loc la Hamburg în februarie 1980.

Raportate însă la posibilitățile reale ale statelor europene, la prevederile ample ale Actului final, aceste dezvoltări sînt insuficiente. Se cer identificate și promovate noi forme de cooperare pe terțe piețe ; simplificarea procedurilor și tehnicilor de negociere a acordurilor de cooperare ; intensificarea schimbului de informații în acest domeniu. Ar fi necesară, de asemenea, înființarea unui centru european de cooperare industrială. De un real folos ar fi lărgirea cooperării în scopul conservării și folosirii optime a resurselor de apă și solului, al creșterii producției agricole. În ceea ce privește știința și tehnologia, se face simțită nevoia intensificării cooperării bilaterale și multilaterale în ramuri cum sînt industria extractivă și metalurgică, mașini electrice, instrumente medicale și de precizie, produse farmaceutice.

În spiritul întregii sale politici externe, definită cu multă claritate și preciziune de președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, România depune eforturi susținute pentru extinderea cooperării și schimburilor economice cu toate țările din Europa. Cu toate perturbările de piață și măsurile protecționiste în vestul Europei și pe plan mondial, țara noastră a înregistrat un ritm constant de creștere a comerțului și cooperării pe plan european și mondial.

În general, ritmul mediu de creștere a comerțului exterior al României cu celelalte țări din lume a devansat și devansează constant creșterea anuală a produsului social, a venitului național și a producției industriale. Față de anul precedent, volumul comerțului exterior al României a fost mai mare cu 14,5 % în 1976 și 14,8 % în 1977, iar pentru anul acesta se preconizează aproape 15 %. În ansamblul acestor schimburi, partea care revine țărilor socialiste s-a ridicat la 48 %, iar partea corespunzătoare țărilor occidentale la 31,8 %. De asemenea, crește constant volumul schimburilor cu țările în curs de dezvoltare.

Paralel, se acționează pentru lărgirea și diversificarea cooperării economice și tehnico-științifice, remarcîndu-se extinderea sa în unele ramuri „de vîrf", ca industria constructoare de mașini, industria chimică, industria energiei electrice.

Romulus NEAGU

Persistența fenomenelor de criză economică și monetară în Occident — factor de instabilitate în economia mondială

PERIOADA pe care o străbate în prezent omenirea înfățișează laturi de o deosebită complexitate și gravitate. În lumea capitalistă, probleme economice și sociale arzătoare nu-și găsesc o cale de rezolvare. O criză economică al cărei corolar este șomajul de masă, o criză a materiilor prime, a energiei, o criză monetară și financiar-valutară își prelungesc cu îndărătnicie existența împotriva tuturor previziunilor. Încercările de ieșire din criză, de depășire a consecințelor acesteia, nu au dat pînă acum rezultatele așteptate, datorită faptului că, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala expunere prezentată la Ședința activului central de partid și de stat, **„numeroasele contradicții economice dintre țările capitaliste dezvoltate sînt deosebit de puternice și că aceste țări acționează fiecare în parte pentru a-și întări pozițiile dominante în diferite părți ale lumii și, totodată, caută fiecare, în cadrul colaborării, să obțină avantaje cît mai multe pentru sine".**

Criza se face resimțită nu numai în țările capitaliste dezvoltate, dar și în alte țări ; ea influențează și economia țărilor socialiste, deoarece toate țările indiferent de orînduire, de grad al dezvoltării, de așezare geografică, sînt angrenate într-una și aceeași economie mondială. Așa cum releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în aceeași expunere, **„Economia mondială este profund perturbată de criza monetară și financiară, de gravele fenomene inflaționiste manifestate cu putere în țările capitaliste dezvoltate și care au afectat destul de serios țările în curs de dezvoltare, avînd, dealtfel, repercusiuni negative asupra tuturor statelor, a ansamblului schimburilor și relațiilor de colaborare internațională".** Analizînd aceste fenomente negative, care au cauze adînci în economia țărilor capitaliste dezvoltate, secretarul general al partidului atrăgea atenția că **„ar fi greșit să se ajungă la concluzia că ele nu mai pot rezolva problemele dezvoltării economice. În ciuda greutăților pe care le-au avut și le au, țările capitaliste dezvoltate dispun încă de suficiente forțe și continuă să aibă un rol însemnat în economia mondială".** Dealtfel, tocmai rolul acesta explică și amploarea ecoului în economia mondială al fenomenelor de criză din lumea capitalistă.

Unanimitate asupra diagnosticului

REUNIUNI tot mai numeroase ale țărilor capitaliste dezvoltate, în formațiuni cînd mai restrînse, cînd mai largi — „cei cinci", „cei șapte" sau „cei zece", Comunitatea Economică Europeană („Piața comună"), Organizația de cooperare și dezvoltare economică (O.C.D.E.) —, sesiuni ale organizațiilor și organismelor internaționale cu profil economic-financiar și cu vocație mondială, au fost convocate sau sînt programate la o dată apropiată, avînd ca punct central pe ordinea de zi discutarea situației economice și măsurile care se impun.

Documentele care au fost pregătite pentru aceste reuniuni sînt unanime asupra diagnosticului, ca și asupra necesității de a se atrage atenția opiniei publice asupra seriozității fenomenelor de dezechilibru și instabilitate care domină în prezent scena relațiilor economico-financiare internaționale. Astfel, în amplul raport cu privire la perspectivele economice ale țărilor membre ale O.C.D.E. pînă la mijlocul anului 1979, publicat de această organizație în iulie 1978, se arată că „situația economică pe care miniștrii țărilor O.C.D.E. au examinat-o la mijlocul lui iunie — situație cu care a fost confruntată o lună mai tîrziu reuniunea la nivel înalt de la Bonn — a prezentat unele din aspectele cele mai puțin favorabile care au caracterizat acești ultimi ani : creștere lentă a producției și schimburilor ; șomaj ridicat ; persistența inflației ; dezechilibre accentuate ale balanțelor de plăți și repetarea tulburărilor monetare ; slăbiciunea activității în domeniul investițiilor și încrederea în general mediocră". În fața acestor probleme — adaugă raportul — guvernele (țărilor membre ale O.C.D.E., adică țările capitaliste dezvoltate) au recurs din ce în ce mai mult la măsuri de intervenție pentru sprijinirea utilizării forței de muncă și a producției în anumte sectoare și pentru a proteja industria națională împotriva concurenței străine. „Recunoscînd caracterul decepționant al acestei situații, precum și costurile și pericolele pe care le-ar comporta dacă ea s-ar menține, Consiliului O.C.D.E. a căzut de acord asupra caracterului imperativ pentru întreaga zonă a creării de condiții care să permită accelerarea creșterii economice și reducerea șomajului".

Raportul O.C.D.E. nu întrevede nici o ameliorare în ansamblu a situației economice în cursul ultimelor luni ale acestuî an și al primelor luni ale lui 1979. Cu unele excepții, această apreciere este valabilă atît în ce privește redresarea economiei, cît și evoluția prețurilor și a plăților externe. Produsul național brut (P.N.B.) al țărilor membre își va menține ritmul lent de creștere din ultima vreme, tendința de scădere accentuîndu-se în general în cursul primului semestru al anului viitor (vezi tabelul nr. 1).

Dacă se confirmă, această tendință dovedește neutilizarea unei proporții crescînde a capacităților de producție în țările capitaliste dezvoltate, deci perspectiva creșterii în continuare a șomajului.

Cu cîteva excepții, **inflația** va continua să fie fără îndoială ridicată, afirmă raportul O.C.D.E., comparativ cu mediile din trecutul mai îndepărtat (vezi tabelul nr. 2).

Raportul O.C.D.E. consideră că, în

Tabelul nr. 1

P.N.B. real, creștere procentuală anuală față de anul precedent

	1975	1976	1977	1978	Sem. I 1979 (față de sem. II 1978)
Ansamblul țărilor					
țărilor O.C.D.E.	— 3/4	5 1/4	3 1/2	3 1/2	3 1/4
din care :					
S.U.A.	— 1 1/4	6	5	3 3/4	3
Japonia	2 1/2	6	5	5 1/2	4 1/2
R.F.G.	— 2 1/2	5 3/4	2 1/2	2 1/2	2 3/4

Tabelul nr. 2

Prețurile bunurilor de consum, modificări procentuale față de anul precedent

	1975	1976	1977	1978	Sem. I 1979 (față de sem. II 1978)
Ansamblul țărilor					
O.C.D.E.	10 1/2	8	8	7	7
din care :					
S.U.A.	8	5 1/4	5 1/2	7	7 1/2
Japonia	11	8 1/2	7 1/2	5	5 1/2
R.F.G.	6	4 1/2	4	3	3

această privinţă, ceea ce este mai îngrijorător apare a fi riscul de creştere a ritmului inflaţiei în S.U.A., unde el nu a putut fi redus nici un moment la nivelul din ţările care au obţinut cele mai bune rezultate. În contextul general al preţurilor, cele ale produselor de bază vor rămîne destul de slabe pînă la sfîrşitul acestui an şi în primele luni ale anului următor, deci nu ele sînt cele care vor exercita o presiune asupra nivelului general al preţurilor. Primejdia reaccelerării inflaţiei vine dintr-altă parte şi anume din tentaţia „diabolică" pe care o exercită asupra guvernelor politica de combatere a marasmului economic prin injecţii monetare stimulatoare dar, bineînţeles, inflaţioniste.

În ce priveşte **balanţa de plăţi**, care, pe ansamblul O.C.D.E., a înregistrat în 1977 un deficit uriaş (32 miliarde de dolari), aceasta va continua să fie deficitară, însă într-o proporţie mai mică, estimată la 17 miliarde. Cifra medie ascunde însă o mare inegalitate în repartiţia dezechilibrelor între diferitele ţări capitaliste dezvoltate. În timp ce pentru S.U.A. se prevede, pentru perioada de 12 luni care se încheie la mijlocul anului viitor, un deficit de circa 20 miliarde de dolari, pentru grupul de ţări care au monede mai puternice (Japonia, R.F.G., Elveţia, Belgia şi Olanda), împreună cu Anglia şi Italia, se prevede un excedent cumulat de circa 30 miliarde de dolari, repartizat de asemenea foarte inegal între aceste ţări.

Deşi raportul O.C.D.E. afirmă că marile dezechilibre în ambele sensuri nu vor antrena în mod necesar noi perturbări serioase în evoluţia cursurilor valutare pe pieţele occidentale, experienţa mai nouă şi mai veche demonstrează că principalul indicator care impulsionează căderea şi ascensiunea cursurilor de schimb pe piaţă este evoluţia balanţei de plăţi, deci poziţia creditoare sau îndatorarea ţărilor respective faţă de străinătate. Este greu de crezut, prin urmare, că viitorul nu va fi la fel de influenţat de tensiunile majore pe care le creează dezechilibrele acute ale balanţelor de plăţi în lumea capitalistă şi în afara ei, că nu va trebui să ne aşteptăm la noi dezordini pe pieţele de schimb, la noi dereglări ale cursurilor valutare.

Pentru comparaţie, redăm următoarea paralelă a previziunilor pe grupe de ţări :

Tabelul nr. 3

Deficite sau excedente ale balanţei de plăţi
(miliarde dolari S.U.A.).

	1978	sem. I 1979
Ţările dezvoltate membre ale O.C.D.E.	— 17	— 17
Ţările în curs de dezvoltare membre ale O.P.E.C.	19	16
Ţările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	— 38	— 39 1/2

Boala dezechilibrului de balanţă este, după cum se constată, generală În timp ce excedentele ţărilor exportatoare de petrol sînt într-o continuă descreştere (în 1974 aceste ţări au realizat un excedent record de 61 miliarde de dolari), ţările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol înregistrează în ultimii ani deficite crescînde (în 1974, deficitul balanţei de plăţi al acestor ţări a fost de 24 miliarde de dolari), îndeosebi ca urmare a aruncării sistematice pe umerii ţărilor în curs de dezvoltare a consecinţelor crizei din ţările capitaliste dezvoltate.

Sînt cumva prognozele O.C.D.E. prea pesimiste ? Raportul citat se pronunţă, dimpotrivă, în sensul că ele cuprind, probabil, o doză exagerată de optimism.

Mersul lent şi nesigur al redresării

UNUL DIN FACTORII fundamentali ai mersului lent şi nesigur al redresării economice în ţările industriale după accesul acut de criză din anii 1974—1975 este, potrivit raportului experţilor, comportarea dezamăgitoare a investiţiilor particulare. Cu excepţia S.U.A., aceste investiţii au crescut în medie cu numai 3% pe an, datorită probabil influenţei descurajatoare a existenţei unor numeroase capacităţi productive neutilizate. Se prevede că această influenţă va continua să se exercite asupra activităţii de investiţii La aceasta se adaugă influenţa altor factori negativi, cum ar fi : creşterea costului energiei, inflaţia crescîndă, instabilitatea cursurilor de schimb, teama de măsuri guvernamentale de intervenţie în relaţia salarii-preţuri, de sporire a presiunii fiscale etc.

În ce priveşte capacităţile industriale rămase neutilizate din cauza crizei, acestea sînt apreciate de F.M.I. ca ridicîndu-se în medie la 15% din capacitatea totală de producţie, o proporţie îngrijorătoare dacă ne gîndim că în cele două decenii anterioare anului de criză 1974, capacitatea industrială neutilizată nu a depăşit în medie 3%. Această medie de 15% din capacitate ascunde diferenţe foarte mari între principalele state industriale ; în R.F.G., capacităţile industriale care nu produc reprezintă 9% din total, în timp ce în Japonia, procentul este de 20%.

Incapacitatea economiei capitaliste de a valorifica întregul potenţial industrial existent stă incontestabil la baza situaţiei adînc preocupante a utilizării forţei de muncă. Cu excepţia S.U.A., unde şomajul a înregistrat o oarecare scădere, în toate celelalte state, arată raportul, şomajul s-a situat în 1977 fie la acelaşi nivel, fie la un nivel superior celui din anul de criză 1975 şi situaţia nu s-a îmbunătăţit deloc sau aproape deloc în prima jumătate a lui 1978.

Una din consecinţele serioase ale situaţiei stagnante a producţiei în ţările capitaliste o constituie evoluţia comerţului mondial în 1977 şi în prima jumătate a acestui an. În 1977, creşterea faţă de anul precedent a fost, în termeni reali, de numai 5%, comparativ cu 12% în 1976. Cauzele : slaba cerere de import a statelor industriale. Ţările producătoare de produse primare, fiind confruntate cu dificultăţi crescînde în procurarea de mijloace de plată externe, n-au putut nici ele importa atît cît era prevăzut în programele lor de dezvoltare.

Preţurile de comerţ exterior, exprimate în dolari, au înregistrat un adevărat salt de la un an la altul : în 1976 — 1 1/2%, în 1977 — 9%, reflectînd cotitura de la o repreciere efectivă a dolarului cu un an înainte, la o depreciere efectivă în 1977. Exprimată în D.S.T., creşterea medie anuală a fost de circa 7 1/2% atît în 1976 cît şi în 1977.

Interacţiunea factorilor depresivi

ACELEAŞI CONSTATĂRI, cu unele diferenţe de nuanţă sau de accent, se regăsesc şi în cercetările efectuate de alte foruri internaţionale cu reputaţie bine stabilită, în ce priveşte definirea actualei conjuncturi şi perspectivele relaţiilor şi politicii economice.

În raportul dat publicităţii în iunie a.c., Banca Reglementelor Internaţionale de la Basel consideră că evoluţia conjuncturii internaţionale a fost supusă în ultimul timp influenţei conjugate a trei factori depresivi : dezechilibrul petrolier global, dezechilibrul plăţilor internaţionale în cadrul grupului statelor industriale consumatoare de petrol şi persistenţa perturbaţiilor inflaţioniste. „Toţi aceşti factori — afirmă raportul — au exercitat o influenţă restrictivă asupra politicii economice, în timp ce climatul de incertitudine pe care l-au creat şi-a pus amprenta pe deciziile conducătorilor de întreprinderi şi pe comportamentul consumatorilor. A rezultat o nouă încetinire a dezvoltării comerţului şi producţiei în lume".

Ceea ce se menţionează în raportul B.R.I. este că interacţiunea unor factori agravează situaţia economiei mondiale. Deficitele balanţelor de plăţi împiedică dezvoltarea unor ţări la nivelul prevăzut ; persistenţa creşterii costurilor de producţie şi amintirea exceselor inflaţioniste recente exercită o acţiune viguroasă de frînare a cererii interne ; perspectiva ipotetică a redresării ritmului de creştere a economiei mondiale şi reducerii şomajului, în loc să bucure pe conducătorii politicii economice a ţărilor capitaliste dezvoltate, planează dimpotrivă ca o ameninţare, deoarece aceasta ar constitui o sursă de noi şi sporite complicaţii : creşterea consumului petrolier, revitalizarea inflaţiei, agravarea dezechilibrelor în domeniul plăţilor internaţionale.

O notă distinctivă se găseşte în concluziile la raport cu privire la relaţiile dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare : persistenţa unor importante dezechilibre dăunează acestor relaţii ; în ultimă analiză, ea va duce „la o penibilă confruntare cu realităţile, fie pentru ţările deficitare, fie pentru cele excedentare, fie pentru ambele". Pentru ambele, fără îndoială.

În faţa unui diagnostic atît de concludent, reuniunile la care ne-am referit la început au căutat remedii. Despre acestea, într-un număr viitor al revistei.

dr. Costin KIRIŢESCU

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica țărilor nepetroliere în curs de dezvoltare

DATELE disponibile pînă în prezent pe plan internațional lasă să se întrevadă că în 1978 țările nepetroliere în curs de dezvoltare își vor menține, pe ansamblu, ritmul de creștere a produsului intern brut (P.I.B.) de aproape 5% în termeni reali înregistrat în ultimii doi ani, situat cu două puncte procentuale sub ritmul record din 1973 și cu un punct sub media perioadei 1967—1972. Creșterea P.I.B. a fost cea mai rapidă în țările din Asia, unde în fiecare din ultimii trei ani a depășit media perioadei 1967—1972. Ritmul cel mai lent, de puțin peste 2%, față de 4% în 1976, s-a înregistrat în Africa, sub incidența cererii slabe de produse de bază în țările capitaliste dezvoltate, a condițiilor meteorologice nefavorabile și a unor stări conflictuale între unele state de pe continent, datorită cărora o serie de frontiere și porturi au fost închise pentru produsele unor țări. În America Latină, ritmul de creștere s-a accelerat în majoritatea țărilor, cu excepția notabilă a Braziliei, în care a scăzut de la 9% la 5% în 1977. Ritmuri peste medie s-au înregistrat și în țările nepetroliere din Orientul Mijlociu.

În același timp, ritmul mediu al inflației, de 33% în 1974 pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, s-a menținut la peste 30% în fiecare din anii următori, sub influența mai ales a creșterii prețurilor în țările latino-americane.

Venezuela: perspectiva diminuării importurilor

CA rezultat mai ales al creșterii cu 235% a importurilor după anul 1973, anul în care prețul petrolului, principalul său produs de export, s-a majorat substanțial, Venezuela urmează să înregistreze în acest an primul său deficit comercial după mai multe decenii în care a cunoscut numai excedente. Se așteaptă de asemenea un deficit de peste 1 miliard dolari al balanței de plăți curente, în condițiile însă în care rezervele valutare se ridică la 8 miliarde dolari.

Reducerea relativă a afluxului de venituri de pe urma petrolului venezuelean se reflectă și în diminuarea treptată a depunerilor făcute în Fondul venezuelean de investiții, în raport cu cele 3 miliarde dolari vărsate în acest fond în 1974. Fondul respectiv a fost creat pentru a plasa în străinătate o parte din veniturile de pe urma petrolului exportat și a diminua astfel presiunile inflaționiste pe piața internă.

Programul de dezvoltare economico-socială a Venezuelei pînă în 1980 prevede realizarea a 13 mari proiecte în domeniul industriei siderurgice, aluminiului, energeticii, construcțiilor navale, transporturilor etc., în valoare totală de 52 miliarde dolari, din care 28 miliarde finanțate de guvern.

Recolta mondială de grîu în creștere

POTRIVIT previziunilor Consiliului internațional al grîului, în anul agricol 1978—1979 producția mondială de grîu ar urma să fie de ordinul a 400—410 milioane tone, adică cu 4—7% peste nivelul celei din 1977, dar sub nivelul record de 417 mil. t din 1976. Raportul Consiliului prevede o sporire importantă, de ordinul a 7—11 mil. t (8—13%), a producției pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, precum și o majorare sensibilă (6—9%) a producției țărilor socialiste.

Cu ocazia sesiunii sale de la Londra din această vară, care a analizat situația pieței grîului, Consiliul internațional a prelungit cu încă un an, pînă la 30 iunie 1979, acordul internațional al grîului, intrat în vigoare în 1971.

Orientări în dezvoltarea economică

Peru: priorități industriale

REPUBLICA PERU, angrenată, după 1968, într-un intens proces de industrializare, și-a reorientat întrucîtva în acest cadru, în ultimii ani, politica în ceea ce privește prioritățile de dezvoltare.

În privința dezvoltării industriei se acordă prioritate dezvoltării industriei miniere și a ramurilor de prelucrare primară a resurselor subsolului, orientare justificată de contribuția acestor ramuri la aportul de devize. Este vizată, în primul rînd, extinderea extracției și rafinării cuprului — important produs de export. Producția de cupru a crescut de la 220 mii tone în 1976 la 341 mii tone în 1977, în principal ca rezultat al intrării în exploatare a minei Cuajone (1976). Se preconizează mărirea capacităților de rafinare pentru zinc și plumb, alte două produse importante de export. Printre preocupările mai recente în domeniul dezvoltării industriei miniere figurează valorificarea rezervelor de wolfram, localizate în mai multe regiuni ale țării, și a celor de staniu, descoperite în apropierea frontierei cu Bolivia. Dezvoltarea extracției de țiței (începînd din anul 1978 Peru își acoperă consumul intern din producție proprie) este legată de intenția de a crea excedente pentru export.

În domeniul industriei prelucrătoare statul peruan promovează în prezent o politică de stimulare a investițiilor particulare (cu intenția ca aproximativ 1/3 din investițiile particulare totale să se orienteze spre această ramură), investițiile de stat urmînd să contribuie la dezvoltarea preferențială a ramurilor de bază: siderurgia, chimia, petrochimia.

Menținîndu-se în cadrul orientărilor principale ale dezvoltării economice jalonate prin planul „Tupac Amaru" — care, în domeniul producției materiale, vizează antrenarea de modificări înnoitoare în structura productivă a țării — dar luînd în considerare resursele financiare disponibile, statul peruan acordă, în prezent, o atenție sporită dezvoltării agriculturii (cu scopul de a reduce, într-un termen cît mai scurt, dependența țării de importul de produse agroalimentare). Statul își asumă un rol important în dezvoltarea acestei ramuri prin alocarea de investiții destinate mecanizării lucrărilor agricole, recuperării și ameliorării terenurilor, extinderii sistemelor de irigații, construirii de silozuri, construirii de complexe agroindustriale integrate vertical.

Peru constituie un important partener comercial al României în rîndul țărilor latino-americane. Este de subliniat că relațiile economice bilaterale cunosc un curs ascendent; schimburile comerciale ale României cu Peru depășesc sensibil, în ultimii ani, nivelul de 100 milioane lei valută, față de 26—28 milioane lei valută în primii ani ai actualului deceniu.

M. D.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 4—8.IX.1978 a fost caracterizat de restrîngerea amplitudinii și frecvenței fluctuației cursurilor de schimb pe fondul unei tendințe de redresare moderată a **dolarului S.U.A.** Această revenire a monedei americane a fost stimulată printre altele de unii pași înainte pe linia adoptării programului energetic al Administrației S.U.A., de programul suplimentar de cheltuieli publice pentru anul fiscal în curs anunțat în Japonia, precum și de continuarea intervențiilor unor bănci centrale în sprijinul dolarului S.U.A.

Francul elvețian, continuînd tendința de la finele săptămînii precedente, a înregistrat la începutul intervalului o repreciere accentuată față de toate valutele occidentale, la un curs de circa 1,5830 franci/1 dolar. Anticiparea unor măsuri menite să frîneze mai eficient reprecierea francului a determinat reculul acestuia în ultima parte a săptămînii pînă la un nivel de circa 1,6330 franci/1 dolar. **Lira sterlină,** după o deschidere de aproape 1,9610 dolari/1 liră, a înregistrat, în climatul de incertitudine anterior anunțării deciziei că nu vor fi organizate alegeri parlamentare anticipate, un recul urmat de o revenire ușoară în final cînd s-a situat la circa 1,9360 dolari/1 liră. **Marca vest-germană,** după o deschidere cu circa 1,3% peste nivelul de referință, a terminat la un nivel de aproximativ 1,9980 mărci/1 dolar. În timp ce experții anunțau terminarea lucrărilor pregătitoare ale reuniunii C.E.E. care va examina detaliile legate de noua uniune monetară a acestui organism, în cadrul actualului „mini-șarpe vest-european" s-au resimțit noi presiuni asupra

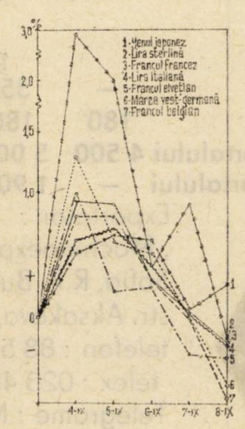

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4--8.IX.1978, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 1.IX.1978

francului belgian, fiind necesare intervenții în favoarea sa. La închidere francul belgian cota la circa 31,50 franci/1 dolar. **Francul francez** a cotat la închidere la circa 4,36 franci/1 dolar. Evoluția **lirei italiene,** situată în acest interval între 827,30 lire pentru 1 dolar la deschidere și circa 837 lire la închidere, a determinat autoritățile italiene să decidă reducerea cu 1 punct, la 10,5%, a taxei scontului.

Yenul japonez a fost singura valută dintre cele de care ne ocupăm care a înregistrat pe ansamblul intervalului un avans în raport cu dolarul, față de care a cotat la închidere la circa 191,60 yeni.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele pe șase luni a înregistrat o scădere pînă la circa 9,1875% la eurodolari S.U.A. și pînă la 1,125% la eurofranci elvețieni, rămînînd stabil la circa 3,75% la cele în euromărci vest-germane.

Licitația organizată de F.M.I. pe 5. IX. a.c. cînd prețul mediu a fost de 212,50 dolari/uncie, a făcut ca **prețul aurului** să înregistreze în final un recul de peste 6 dolari/uncie. La ultimul fixing al săptămînii la Londra prețul aurului a fost stabilit la 205,90 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MACHINOEXPORT

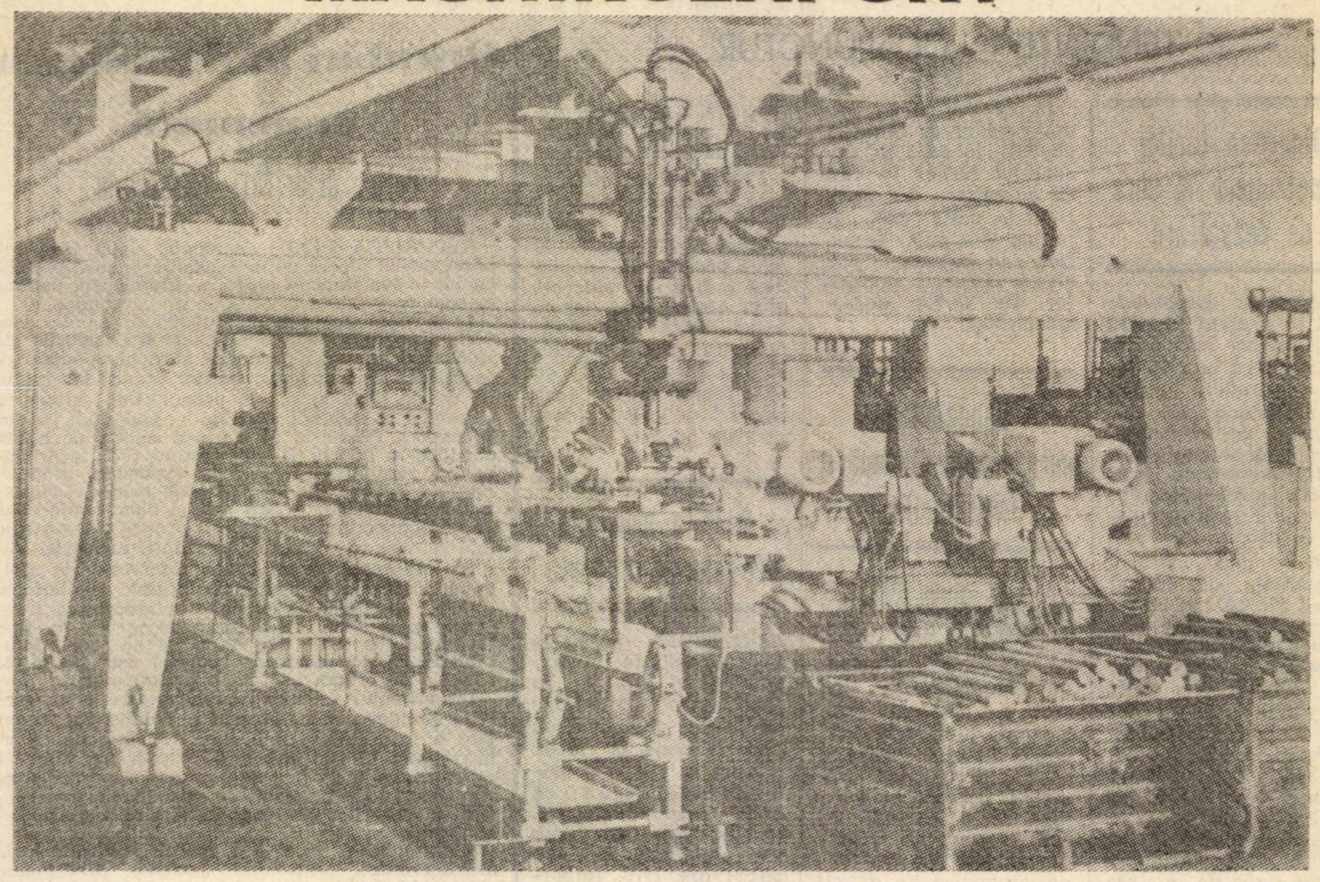

MANIPULATOARE CU PORTAL DIN FAMILIA „PIRIN"

MANIPULATOARELE cu portal din familia „Pirin", rezolvă problemele încărcării automate prin detalii simetric-rotative a unei largi game de strunguri incluse în linii tehnologice automate. Sînt create pe principiul agregat-modul cu acționare hidraulică și comandă cinematică-program și constituie unități independente dotate cu hidroagregat și dulap electric, proprii.

În funcție de operațiile pe care le execută, manipulatoarele se împart în 4 variante : A. B. C. D, cu prindere directă sau reversibilă și posibilitatea schimbărilor de poziție a pieselor cu 180°, cu devierea sau fără devierea brațului de descărcare în plan perpendicular pe direcția de mișcare a carului.

	A	B	C	D	
– Sarcina fiecărui braț		**pînă la 40**			**kg**
– Cursa brațului	–	**350**	**500**	**600**	
– Unghiul de prindere	**180°**	**180°**	–	–	
Deschiderea lungimii portalului	**4 500**	**5 000**	**5 500**	**6 000**	**(mm)**
Deschiderea înălțimii portalului	–	**1 900**	**2 120**	–	

Exportator :
„Machinoexport"
Sofia, R.P. Bulgaria
str. Aksakova, 5
telefon : 88 53 21
telex : 023 425
Telegrame : Machinoexport, Sofia

PUBLICOM

GLOSAR

Yenul japonez

ASCENSIUNEA valorică din ultima vreme a monedei naționale a Japoniei, îndeosebi în contrast cu declinul dolarului, a atras atenția generală asupra acestei monede. S-a vorbit în Occident despre „miracolul" yenului, despre „armele secrete" pe care le-ar deține Japonia în competiția ei cu alte state capitaliste dezvoltate, despre perspectivele ca yenul să devină o monedă mondială.

Faptele sînt următoarele : ascensiunea yenului a început spre sfîrșitul anului 1976 și a continuat pînă în ultima vreme. Față de un curs de 380 yeni pentru 1 dolar înainte de 1976 și de 300 yeni la începutul lui 1977, s-a ajuns de curînd pe piața valutară din Tokio la un curs sub 200 yeni, adică sub ceea ce se considerase a fi un „prag psihologic" pe care era greu de crezut că dolarul îl va accepta. Nu trebuie uitat că această pierdere de valoare s-a produs în pofida repetatelor intervenții nipone pe piața valutară în sprijinul dolarului. Numai în martie 1978, Banca Japoniei a cumpărat peste 5 miliarde dolari pentru susținerea cursului acestei monede.

Evoluția yenului față de moneda cea mai puternică a lumii capitaliste a produs senzație în Occident și a întărit reputația monedei japoneze. Explicațiile au fost următoarele :

a) Împreună cu R.F.G. și Elveția, Japonia a înregistrat anul trecut un mare excedent al balanței comerciale, în timp ce S.U.A. au avut un deficit comercial uriaș, deși 20% din capacitățile de producție din Japonia stau neutilizate din cauza crizei, față de 5% în S.U.A.

Soldul balanței comerciale (miliarde dolari S.U.A.)

	1974	1975	1976	1977
Japonia	1,4	5,0	9,9	17,4
S.U.A.	— 5,4	9,1	— 9,4	— 31,1

Aceeași tendință au avut și balanțele de plăți ale celor două țări. Se pare că situația plăților externe, reflectată în aceste balanțe, reprezintă elementul cel mai influent în formarea cursurilor valutare.

Printre cauzele care pot explica marele excedent nipon figurează cucerirea de piețe noi îndeosebi în țările exportatoare de petrol și majorarea prețurilor la export în urma creșterii cursului yenului.

b) Ca urmare a acestei evoluții, yenul a fost utilizat tot mai mult ca instrument de plată cu caracter internațional, contractele de export japoneze exprimate în yeni înmulțindu-se în ultimii ani.

c) Japonia a renunțat aproape complet la restricțiile care afectau plasamentele nerezidenților pe piața japoneză a capitalului și a început să aibă un rol sporit în exportul de capital, îndeosebi spre țările lumii a treia.

d) Un număr crescînd de bănci centrale din străinătate au considerat oportun să folosească yenul ca instrument de rezervă, iar pe europiețe au început să se emită obligațiuni exprimate în yeni.

Lupta între yen și dolar constituie un aspect al ascuțirii contradicțiilor din lumea capitalistă, al intensificării tendințelor de reimpărțire a zonelor de influență, strîns legat de criza economică și monetară actuală. Oricare va fi rezultatul acestei lupte caracterul internațional al yenului va spori.

C. K.

Conferință

Marina Barcan, București — 1) Noua reuniune a Conferinței Națiunilor Unite asupra dreptului mării, care a început la 21 august a.c. la New York, este cea de-a șaptea de la inaugurarea acestei conferințe la Caracas, în 1974. Se crede că în timpul celor patru săptămîni ale actualei reuniuni, în afara problemei extrem de complexe a exploatării bogățiilor mării (între care în primul rînd nodulii polimetalici), vor fi abordate și teme cum sînt combaterea poluării și capacitatea de intervenție a țărilor în dreptul coastelor cărora există un risc iminent de naufragiu, teme a căror actualitate a fost puternic evidențiată de catastrofa petrolierului „Amoco Cadiz".

La lucrările conferinței amintite participă circa 150 țări ale lumii, dintre care unele fără acces la mare. Dată fiind mulțimea și complexitatea intereselor în cauză, unii observatori citați de presa internațională sînt sceptici că această conferință O.N.U. s-ar putea încheia înainte de 1980, în vreme ce o reglementare echitabilă în interesul tuturor statelor apare tot mai necesară.

2) Nu dispunem de elemente noi în problema care vă interesează.

Tratament preferențial

Silvia Pop, Tîrgu Lăpuș — Printre cele mai cunoscute grupări economice regionale sau subregionale, la care se referă articolul din nr. 35/1978, în cadrul cărora unele țări în curs de dezvoltare își acordă pe bază de reciprocitate un tratament tarifar și/sau netarifar preferențial (piețe comune, zone de comerț liber și alte forme de asociere) se numără : Asociația latino-americană a comerțului liber (ALALC), Piața comună a Americii centrale, Grupul Andin, Comunitatea Caraibilor, Piața comună a Antilelor orientale, Uniunea vamală și economică a Africii centrale, Comunitatea economică a țărilor Africii de Vest, Comunitatea Africii de Est, Piața comună arabă, Acordul de la Bangkok relativ la negocierile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare membre ale Comisiei economice și sociale a O.N.U. pentru Asia și Pacific, semnat de șapte țări participante la această comisie, Tratatul privind preferințele comerciale reciproce semnat în 1977 de către cele cinci membre ale Asociației națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), tratat care vizează în final crearea unei zone de comerț liber. De menționat, că Tratatul în cauză prevede, în afară de acordarea reciprocă de preferințe tarifare și netarifare, un tratament de favoare pentru țările membre ale acestei organizații la licitațiile internaționale. Astfel, s-a hotărît să se adjudece comenzile supuse licitațiilor în favoarea partenerilor din Asociație, dacă prețul cerut de acestia nu depășește cu mai mult de 2,5% (sau 40 000 dolari) cel mai scăzut pret al celorlalte oferte acceptabile.

Monopoluri

Marin Airinei, Iași — În lume există peste 60 de țări producătoare de bumbac, iar numărul lucrătorilor ocupați în această ramură de activitate este apreciat, pe plan mondial, la mai multe zeci de milioane. În același timp, comerțul cu bumbac este dominat de un mănunchi de grupuri monopoliste care de regulă dețin poziții foarte puternice și în comerțul cu alte cîteva materii prime (cereale, soia, lemn tropical, cafea, ceai, cauciuc, fibre textile etc.), avînd o puternică influență atît asupra volumului cît și a prețului oumbacului tranzacționat pe piața internațională. În ultimele decenii numărul acestor mari societăți angrenate în comerțul internațional cu bumbac s-a redus considerabil. Potrivit unor experți ai UNCTAD, astăzi 15 societăți controlează 85—90% din comerțul mondial cu bumbac.

Acest grad ridicat de concentrare a comerțului se regăsește și în cazul altor materii prime : 85—90% din foile de tutun făcînd obiectul schimburilor internaționale trec prin mîinile a numai șase societăți multinaționale ; 70—75% din piața internațională a bananelor este dominată de trei societăți ; la cacao, trei sferturi din schimburi se realizează prin intermediul a cinci societăți.

Fundație

Pompiliu Diplan, București — Fundația Dag Hammarskjöld, inițiatoarea raportului „Ce este de făcut ?", consacrat problemelor dezvoltării și cooperării internaționale, a fost creată în anul 1962 la Uppsala, în Suedia, în memoria fostului secretar general al O.N.U. Obiectivul său este de a organiza cercetări asupra problemelor social-economice ale „lumii a treia", pe baza unui dialog permanent între oameni politici și specialiști din întreaga lume, în strînsă colaborare cu O.N.U. și cu alte organizații internaționale. Raportul „Ce este de făcut ?" s-a bucurat de sprijinul financiar al Ministerului olandez al cooperării pentru dezvoltare, al Agenției suedeze pentru dezvoltare internațională (SIDA) și al Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Pentru elaborarea lui, mai multe grupuri de lucru compuse din numeroase personalități s-au reunit la Uppsala, Haga și Alger. Publicarea raportului „Ce este de făcut ?" a fost urmată de apariția altor trei studii : „Limitele obiective și trebuințele umane", sub conducerea lui William H. Matthews (1976) : „O altă dezvoltare : abordări și strategii" sub conducerea lui Marc Nerfin (1977) ; „Alternative pentru o altă dezvoltare", sub conducerea lui Ignacy Sachs (1978).

Ocrotirea sănătății

Florea Vlaicu, Buzău — Ideea raționalizării vieții fiecărui cetățean ca un factor primordial al îmbunătățirii stării de sănătate a populației revine tot mai frecvent în numeroase publicații atît în țara noastră, cît și de peste hotare. Iată, de pildă, cîteva extrase edificatoare într-un articol apărut în revista americană **Newsweek** (7 august) sub semnătura lui George F. Will : „Mulți oameni consideră că nivelul stării de sănătate a populației depinde în primul rînd de tratamentul medical aplicat celor bolnavi. Dar regimul de viață are de obicei o influență mult mai mare asupra faptului cît de mult și de sănătoși trăiesc oamenii decît investițiile în creștere rapidă în tratamente medicale care să le redea sănătatea sau să-i încetinească înrăutățirea... Într-o epocă care a descifrat codul genetic, a construit rinichi artificiali și a realizat transplantări de organe, ideea că viața rațională reprezintă drumul către menținerea sănătății poate părea banală. Însă istoria recentă ilustrează importanța secundară a medicinii clinice în îmbunătățirea sănătății publice... În ultimii cinci ani, rata mortalității a cunoscut în S.U.A. cea mai abruptă scădere de după apariția penicilinei, în primul rînd pe seama reducerii frecvenței bolilor de inimă, realizată pe baza eforturilor individuale pentru menținerea sănătății... Astăzi multe maladii sînt căpătate în cunoștință de cauză, în sensul că ele provin din regimul de viață irresponsabil al unor oameni care ar trebui să cunoască mai bine ce consecințe are aceasta".

Datorii

Șerban Naciu, București — De hotărîrea luată de Elveția de a anula datoriile contractate față de ea beneficiază șapte țări în curs de dezvoltare : India, Pakistan, Bangladesh, Kenya, Nepal, Camerun și Indonezia. Potrivit datelor comunicate de Secretariatul UNCTAD, valoarea nominală a datoriei anulate și transformate în donații se ridică la 180 milioane de franci elvețieni, la care se adaugă dobînzi în valoare de 67,4 milioane franci elvețieni. O măsură similară fusese adoptată anterior de Marea Britanie, care a anulat datoriile față de ea, în sumă de 900 milioane lire sterline, a 17 țări în curs de dezvoltare cu un venit pe locuitor de sub 280 dolari pe an.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărul 37 din 15 septembrie 1978

— Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Caraș-Severin 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O largă mobilizare a potențialului material și uman pentru sporirea productivității muncii **(Iulian Ploștinaru)** 2

— Componente ale unei gestionări eficiente a resurselor. Calitate superioară — costuri reduse **(Magdalena Guguianu)** 4

— Reducerea cheltuielilor materiale, obiectiv major în realizarea producției nete **(Gh. Drăghici)** 6

— Stimularea creșterii producției și eficienței în cooperativele agricole de producție (II) **(dr. Mircea Boiu)** 8

— Tîrgul de mostre — prilej de dialog cu 100 000 de consumatori **(dr. Victoria Ștefănescu, Nicolae Teodorescu, Vasile Neagu)** 10

— Perfecționarea mecanismului economico-financiar
- Metodologia de calcul a valorii producției nete în construcții **(Alexandru Radocea)** 12
- Caracterul mobilizator al sistemului de indicatori ai planului **(prof. dr. Constantin Bărbulescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Informatica și exigențele conducerii **(dr. Mario Duma, Sanda Felea)** 15

— Căi de creștere a eficienței în centrele și oficiile de calcul **(conf. dr. I. Văduva, dr. ing. V. Baltac, lector univ. V. Florescu, ing. I. Floricica)** 16

TEORII ● IDEI

— Procesul circular activ. Un sistem de indicatori pentru caracterizarea valorificării resurselor secundare (I) **(dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marin, I. Năstăsoiu)** 17

— Om-tehnică-mediu. Realizări și perspective în maricultură **(M. T. Gomoiu, A. Telembici)** 20

— Școli-curente-economiști. Școala transilvană de gîndire economică și social-politică — animatoare a pregătirii spirituale a Marii Uniri (III) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— Necesitatea unei transformări globale a sistemului internațional **(prof. Mahdi Elmandjra)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Expunerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** — idei în acțiune
- Intensificarea relațiilor de conlucrare rodnică între țările europene (I) **(Romulus Neagu)** 25
- Persistența fenomenelor de criză economică și monetară în Occident — factor de instabilitate în economia mondială **(dr. Costin Kiritescu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

IN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Components of an efficient resource management. Superior quality, reduced costs **(Magdalena Guguianu)** 4

— The sample fair — a dialogue opportunity with 100,000 consumers **(Dr. Victrica Ștefănescu, Nicolae Teodorescu, Vasile Neagu)** 10

— Informatics and the requirements of management **(Dr. Mario Duma, Sanda Felea)** 15

— The circular active process. A system of indicators for turning to account secondary resources (I) **(Dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marin, I. Năstăsoiu)** 17

— Man-technique-environment. Achievements and prospects in sea culture **(M. T. Gomoiu, A. Telembici)** 20

— The need for global change in the international system **(Prof. Mahdi Elmandjra)** 24

— The intensification of fruitful collaboration relations between the European countries — an important way of strengthening peace and security on the continent (I) **(Romulus Neagu)** 25

— Persistence of the economic and monetary crisis in the West — factor of instability in the world economy **(Dr. Costin Kiritescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Composantes d'une gestion efficace des ressources Qualité supérieure, coûts réduits **(Magdalena Guguianu)** 4

— La Foire d'échantillons — occasion de dialogue avec 100 000 consommateurs **(dr. Victoria Ștefănescu, Nicolae Teodorescu, Vasile Neagu)** 10

— L'informatique et les exigences du management **(dr. Mario Duma, Sanda Felea)** 15

— Le procès circulaire actif. Un système d'indicateurs pour caractériser la mise en valeur des ressources secondaires (I) **(dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marin, I. Năstăsoiu)** 17

— Homme — technique — environnement. Réalisations et perspectives dans la culture marinière **(M. T. Gomoiu, A. Telembici)** 20

— La nécessité d'une transformation globale du système international **(prof. Mahdi Elmandjra)** 24

— Le renforcement des relations de collaboration fructueuse entre les pays européens, voie importante vers l'affermissement de la paix et la sécurité sur le continent (I) **(Romulus Neagu)** 25

— La persistance des phénomènes de crise économique et monétaire en Occident, facteur d'instabilité dans l'économie mondiale **(dr. Costin Kiritescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Элементы эффективного хозяйствования ресурсов. Высокое качество — низкие издержки **(Магдалена Гугуяну)** 4

— Ярмарка образцов — возможность побеседовать со 100 000 потребителями **(др. Виктория Штефэнеску, Николае Теодореску, Василе Нягу)** 10

— Информатика и требования руководства **(др. Марио Дума, Санда Феля)** 15

— Активный циркулярный процесс. Система показателей для характеристики освоивания вторичных ресурсов **(др. Михай Капэтэ, Д. Виволару, С. Динкулеску, А. Филипидеску, М. Марин, И. Нэстэсою)** 17

— Человек — техника — окружающая среда. Достижения и перспективы в мореводстве **(М.Т. Гомою, А. Телембич)** 20

— Необходимость глобальной трансформации международной системы **(проф. Махди Элмаиджра)** 24

— Углубление отношений плодотворного сотрудничества между европейскими странами — важный путь усиления мира и безопасности на континенте (I) **(Ромулус Нягу)** 25

— Настойчивость явлений экономического и денежного кризиса на Эанаде — фактор неустойчивости в мировом хозяйстве **(др. Костин Кирицеску)** 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

„UNIREA" – unanimitate de gusturi
„UNIREA" – locul în care toate exigențele dumneavoastră sînt satisfăcute
„UNIREA" – magazinul tuturor
„UNIREA" – unitate reprezentativă a comerțului de stat
„UNIREA" – zeci de magazine într-unul singur
„UNIREA" – magazin situat în centrul Capitalei, vă oferă:

în orice sezon, pentru toate vîrstele, o bogată și variată colecție de piese vestimentare, articole de lenjerie, tricotaje, încălțăminte, marochinărie, galanterie și multe altele, servite în orice moment de un personal plin de solicitudine și amabil, capabil să satisfacă toate preferințele dumneavoastră.

PĂRINȚI!

În librării și la raioanele cu articole de papetărie din magazinele universale ale comerțului de stat vă așteaptă seturi cu rechizitele necesare elevilor din toate clasele (caiete, coperți pentru caiete și cărți, stilouri, creioane negre și colorate, plastilină, penare, gume, ascuțitori, linii gradate, compase și alte articole pentru desen tehnic).

De asemenea, în magazinele și la raioanele cu confecții pentru copii, s-a pus în vînzare un sortiment complet de uniforme școlare (inclusiv măsuri speciale).

1978 SEP 2 2

Lei 5

ARTECOM

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MOBILIZAREA RESURSELOR INTERNE

PENTRU ÎNDEPLINIREA PLANULUI LA PRODUCȚIA NETĂ

Numărul 38 ● Vineri 22 septembrie 1978

În cadrul vizitei de lucru în județul Cluj

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA DESCHIDEREA NOULUI AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT

La marele miting din municipiul Cluj-Napoca

In fața machetei Combinatului de utilaj greu

Entuziastă manifestare de dragoste și prețuire a oamenilor muncii români, maghiari și de alte naționalități față de secretarul general al partidului, importante orientări privind perfecționarea activității de producție, organizarea învățământului pe baze noi, revoluționare și educarea comunistă a tineretului.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA ȘEDINȚA ACTIVULUI DE BAZĂ DE COMANDĂ ȘI DE PARTID DIN ARMATĂ

1978 SEP 27

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

SUPLIMENT LA REVISTA ECONOMICĂ, Nr. 17/38 1978

drept și uzanțe internaționale

CLAUZE PRIVIND PREȚUL ÎN VÎNZAREA INTERNAȚIONALĂ

În numărul anterior al Suplimentului am prezentat natura juridică a prețului în contractele comerciale de vînzare internațională, precum și conținutul economic al prețurilor mondiale și modul lor de formare, în funcție de fluxul exporturilor :țări membre ale C.A.E.R. sau țări cu economie capitalistă.

Începînd cu acest număr vom prezenta modul de formulare a clauzelor privind prețul și consolidarea lui, plecînd în cercetarea noastră de la practica întreprinderilor române de comerț exterior.

Modul de formulare a clauzelor privind prețul este diferit, în funcție de natura lui : preț de tranzacție, de bursă sau de licitație.

● **Prețul de tranzacție** se înscrie, ca regulă generală, atît pe unitatea de măsură a mărfii, cît și cu valoarea lor totală, exprimată în valuta convenită (care se numește valuta tranzacției, spre deosebire de valuta în care se face plata și care se numește valuta de decontare).

Redăm în continuare modul de formulare a clauzei în contractul model elaborat de I.S.C.E. „MECANOEXPORTIMPORT", în două variante, în funcție de condiția de livrare adoptată.

Varianta în condiția de livrare F.O.T. — F.O.R. sau F.O.B. :

„Prețul unitar pentru fiecare tip de produs

1. Tipul . . . (se indică valuta)
2. Tipul . . . (se indică valuta)
3. Tipul . . . (se indică valuta)

Acest preț se înțelege franco frontiera română F.O.B. Constanța, conform INCOTERMS 1953.

Valoarea totală a contractului este de . . . . . (se indică suma în valuta externă)."

Varianta în condiția C.I.F. sau C&F:

„**Prețul unitar** pentru fiecare tip de produs este :

1. Tipul . . . (se indică valuta)
2. Tipul . . . (se indică valuta)
3. Tipul . . . (se indică valuta)

Acest preț se înțelege C.I.F. (C&F) . . . . . (localitatea și țara), conform INCOTERMS 1953.

Valoarea totală a contractului este de . . . . . (se indică suma în valuta externă).

În această valoare este inclus un navlu de . . . . . (se indică suma în valută externă) și orice majorare care a determinat plata unui navlu superior acestuia, dă dreptul vînzătorului să ceară cumpărătorului, care are obligația să plătească, diferența de navlu achitată armatorului".

O formulare diferită a clauzei privind prețul, am întîlnit în contractul model al I.S.C.E. „TEHNOFOREST-EXPORT" ; după ce în cadrul contractului se face mențiunea prețului unitar și valoarea totală a contractului, în Condițiile generale anexe se arată :

În varianta condiției de livrare C&F și C.I.F. :

„Prețul este înțeles C.&F—C.I.F. portul de destinație, toate cheltuielile în legătură cu descărcarea mărfurilor fiind socotite în sarcina cumpărătorului.

Dacă se ivesc creșteri ale navlului — independent de controlul cumpărătorului — care depășesc 10% din navlul de bază stabilit la calcularea prețului prezentului contract, vînzătorul are dreptul să anuleze acest contract, cu excepția cazului cînd cumpărătorul este de acord să plătească diferența suplimentară. Cumpărătorul trebuie să informeze vînzătorul de acordul său în termen de 3 zile de la primirea avizului vînzătorului".

În varianta condiției de livrare F.O.B. :

„Prețul este înțeles F.O.B. pentru mărfurile stivuite în portul de încărcare",

În varianta condiției de livrare prin transport pe uscat :

„Prețul este înțeles F.O.R. frontiera R. S. România, dacă nu este altfel stipulat în prezentul contract.

Prețul stipulat în prezentul contract este stabilit pe baza tarifelor de transport în vigoare la data semnării lui. Orice modificare în aceste tarife vor produce automat, schimbarea acestui preț, în avantajul sau dezavantajul cumpărătorului.

Dacă cresc costurile producției și/sau ale livrării vînzătorul are dreptul să anuleze contractul, numai dacă cum-

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate în '79 a revistei, a suplimentului și a cărților pe care le editām decupați, completați și expediați pe adresa redacției formularul de comandă din pagina 15.

părătorul nu acceptă să plătească costurile suplimentare datorate manufacturii sau transportului".

Clauzele din cele două contracte model reproduse ne permit unele comentarii, care dorim să se înscrie pe linia aplicației de ordin practic.

În primul contract constatăm că în ambele variante, prețul fiind stabilit în funcție de condiția de livrare — F.O.B., C.I.F. sau C&F —, se face precizarea că aceste condiții se interpretează potrivit INCOTERMS 1953. În cel de-al doilea contract, deși aparent clauza este mai judicioasă, referirea la uzanțele internaționale lipsește în toate cele trei variante. Lacuna este bogată în consecințe, printre care :

— oricît s-ar strădui elaboratorii unui asemenea contract să surprindă toate consecințele pe care le produc o condiție de livrare sau alta — sub aspectul obligațiilor pe care le au părțile — nu vor putea să dea soluții adecvate și internațional uniforme pe măsura prevederilor din INCOTERMS;

— existența și a altor condiții cu aplicație internațională — de exemplu, condițiile nord-americane, cunoscute sub denumirea prescurtată R.A.F.T.D. 1941 —, poate crea serioase confuzii cu privire la interpretarea condiței de livrare aleasă de părți ; este suficient să amintim că potrivit INCOTERMS 1953 F.O.B. înseamnă liber la bord, iar potrivit R.A.F.T.D. 1941 această condiție de livrare înseamnă franco vagon.

Clauzele din ultimul contract model mai suferă și de alte deficiențe, privite din punctul de vedere al tehnicii comerciale internaționale. Astfel, considerăm că înscrierea unei clauze privind riscul pe care îl prezintă scumpirea navlului sub formularea „dacă se ivesc creșteri ale navlului... care depășesc 10% din navlul de bază stabilit la calcularea prețului prezentului contract, vînzătorul are dreptul să anuleze acest contract, cu excepția cazului cînd cumpărătorul este de acord să plătească diferența suplimentară", este necorespunzătoare sub aspectul tehnicii comerciale privind dialogurile precontractuale. Oricît de **„tare"** ar fi o marfă oferită la export nu se recomandă redactarea clauzelor plecînd de la abordarea ca primă soluție anularea contractului. Lăsînd la o parte faptul că erau mult mai potrivite sub aspect juridic formulări ca „desfacerea contractului", sau „rezilierea contractului", reamintim că în comerțul internațional regula este executarea în natură a contractului, acesta fiind scopul pentru care a fost încheiat, și numai în cazuri extreme desființarea lui. Or, chiar și pentru eventualitatea unor asemenea cazuri practica internațională arată utilitatea înscrierii în contract a unei clauze de readaptare a condițiilor în care a fost încheiat pentru salvarea lui și nu pentru abandonare (clauza cunoscută sub denumirea de **hardship**).

Legat de necesitatea revizuirii prețurilor, în condițiile în care instabilitatea prețurilor la materii prime și la manoperă, unele evenimente politice sau conjuncturale economice pot conduce la o schimbare a datelor inițial avute în vedere de către partenerii dintr-un contract comercial de vînzare comercială internațională, considerăm adecvată clauza formulată în contractul tip al Întreprinderii de comerț exterior „VITROCIM", potrivit căreia „Prețul se renegociază trimestrial". Evident, o asemenea clauză poate fi formulată numai în cazul unor contracte de lungă durată, cu termene succesive de livrare.

● **Cotațiile de bursă** sînt folosite de întreprinderile noastre de comerț exterior în toate cazurile în care mărfurile care constituie obiectul lor de activitate sînt cotate la burse, pe piața accesibilă din punct de vedere comercial (produse petroliere, zahăr, griș, bumbac, ulei etc.).

Într-un contract încheiat de ISCE Petrolexport întîlnim următoarea formulare a clauzei privind prețul pentru benzină 98/99 CO „Prețul de vînzare este cel cotat în condiția de livrare F.O.B. Rotterdam, din ziua corespunzătoare datei conosamentului, mai puțin... .... dolari S.U.A, reprezentînd navlul, condiția de livrare fiind F.O.B. Constanța".

Exemplul de mai sus ilustrează practica internațională, potrivit căreia prețul în anumite contracte comerciale de vînzare poate fi nu numai precis determinat, ci și determinabil, evident cu referințe la anumite situații de viitor, care sînt necontestabile.

O speță născută din modul de formulare a clauzei pe care o analizăm demonstrează că ea este incompletă și că prin îmbunătățirea ei se pot evita litigii a căror consecințe pot greva serios gestiunea vînzătorului și — poate cu aceeași importanță, dacă nu mai mare —, salvarea bunelor raporturi comerciale cu partenerii externi. Pentru o cît mai bună edificare considerăm util să redăm speța.

Formulînd clauza de mai sus, între întreprinderea de comerț exterior menționată și un partener extern s-a perfectat un contract pentru vînzarea a 15 000 tone benzină C.O. 98/99, cu termen de livrare în decada a treia a lunii februarie 1975 ; cumpărătorul și-a îndeplinit obligațiile de plată și de navlosire a navei — condiția de livrare fiind F.O.B. Constanța —, dar vînzătorul nu a avut marfa în port, motiv pentru care nava a intrat în contrastații zece zile, timp în care prețul, potrivit cotațiilor de la bursa din Rotterdam a crescut.

Problema care s-a pus : Față de întîrzierea cu zece zile a încărcării mărfii — la terminarea cărei operații căpitanul a semnat și datat conosamentul —, care trebuia să fie prețul de facturare, cel rezultat din data conosamentului, sau cel indicat de cotația bursei din ziua în care marfa trebuia să fie încărcată ? Credem că răspunsul rezultă din următorul raționament economic și juridic :

— data conosamentului, potrivit clauzei din contract, trebuia să constituie factorul de referință pentru determinarea prețului în condiția în care vînzătorul depunea toate diligențele pentru încărcarea navei în timpul prevăzut de uzanțele uniforme în materie ;

— întîrzierea încărcării din vina vînzătorului (lipsa mărfii în port, defecțiuni de pompare etc.), nu-i pot fi imputate cumpărătorului, de vreme ce și-a îndeplinit obligațiile sale ;

— ca urmare, în condițiile arătate — în care prețul este determinabil de anumite evenimente stabilite prin contract —, data de referire la cotația bursei este aceea la care vînzătorul trebuia să termine încărcarea, toate consecințele întîrzierii din culpa sa urmînd să le suporte.

Evident, litigiul ar fi fost evitat dacă clauza ar fi avut următoarea redactare : „Prețul de vînzare este cel cotat în condiția de livrare F.O.B. Rotterdam, din ziua corespunzătoare datei conosamentului, mai puțin .... dolari S.U.A., reprezentînd navlul, condiția de livrare fiind F.O.B. Constanța. Dacă încărcarea navei se întîrzie din vina uneia din părți prețul de facturare va fi cel cotat în ziua cînd potrivit contractului și a uzanțelor internaționale încărcarea trebuia să fie terminată".

● **Prețurile de licitație** pentru achiziționarea de utilaje, echipamente industriale, tehnologii etc. se caracterizează prin aceea că sînt fixe ; odată trecută în ofertă clauza privind prețul nu mai poate fi modificată, iar în caz de adjudecare, urmînd să fie înscrisă întocmai în contract. Ca urmare, la stabilirea lor este necesar să se aibă în vedere toate elementele care pot să-l influențeze din momentul înscrierii lui în ofertă și pînă la termenul probabil de încasarea totală a prețului, care poate fi peste 3—4 ani. Printre aceste elemente nu pot fi neglijate : eroziunea capitalului, nivelul dobînzilor practicate pe piața valutară de finanțare a investiției, coeficientul probabil de majorarea prețurilor și a manoperei. Operațiunea apare cu atît mai dificilă, dacă avem în vedere că paralel cu urmărirea unei anumite rentabilități finale a tranzacției, trebuie avut în vedere și gradul de competitivitate, deoarece oferta noastră intră în concurs cu alte oferte formulate de furnizori similari din diverse țări, iar orice negociere ulterioară asupra prețului nu este posibilă.

Așadar, particularitatea acestor genuri de prețuri constă în faptul că prin contractul care se încheie posterior adjudecării nu se poate face nici o deviere de la prețul înscris în

oferta de participare la licitație. Iată o asemenea clauză, așa cum a fost formulată într-un contract încheiat de o întreprindere de comerț exterior în urma adjudecării unei licitații în favoarea sa :

„Prețul unitar este de .... $ S.U.A., valoarea totală de .... $ S.U.A., potrivit actului de adjudecare a licitației.

Dacă cumpărătorul nu-și respectă obligația de transferare la termenul stabilit a avansului, urmează să plătească o dobîndă de 10% calculată pro rata temporis".

● **Cheltuielile privind derularea exporturilor** — componente ale prețului — trebuie să facă obiectul unei clauze precis formulate, numai astfel putîndu-se evita eventualele litigii între parteneri.

În practica internațională există tendința de unificare cu privire la suportarea de către părți a cheltuielilor de derulare a exporturilor (altele decît ambalajul și cele privind transportul) : impozite și taxe, tarife vamale, comisioane bancare și comerciale, cheltuieli de obținerea facturilor consulare, a certificatelor de origină, de control etc. Astfel, Legea uniformă privind vînzările internaționale de obiecte mobiliare corporale de la Haga, la art. 90, dă următoarea soluție : „Cheltuielile de livrare a lucrului sînt în sarcina vînzătorului ; toate cheltuielile ulterioare livrării sînt în sarcina cumpărătorului".

O soluție similară dar mai completă o sugerează Condițiile generale de vînzare a cerealelor elaborate de C.E.E./O.N.U. : Toate cheltuielile, privind taxele, vama și alte obligații în legătură cu executarea contractului vor fi plătite de către acesta, iar cele de pe teritoriul țării cumpărătorului, ca și pe teritoriul de tranzit vor fi plătite de către cumpărător.

Condițiile generale de livrare CAER — 1968/75 preconizează aceeași soluție.

La noi, în contractul tip al I.S.C.E. Uzinexportimport întîlnim următoarea clauză, care confirmă soluțiile de mai sus: „Orice taxe și impozite din țara vînzătorului în legătură cu îndeplinirea acestui contract, vor fi suportate de vînzător. Orice taxe și impozite din țara cumpărătorului, în legătură cu îndeplinirea acestui contract, vor fi suportate de cumpărător".

Facem mențiunea că în cazul în care a fost adoptată una din condițiile de livrare prevăzute de INCOTERMS 1953 cheltuielile de livrare vor fi suportate potrivit prevederilor din aceste uzanțe.

dr. Al. DETEȘAN

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

DIMINUAREA RISCULUI ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR PRIN INFORMAȚII DE PIAȚĂ (II)

În activitatea de comerț exterior pe întregul parcurs al derulării operațiunilor apar numeroase riscuri : O încercare de enumerare a lor [1]) permite diferențierea unor categorii cum sînt :

a) riscurile de inadempiență — provocate de nerespectarea clauzelor contractuale privind predarea sau preluarea mărfii ;

b) riscurile financiare — care apar în cazul partenerilor insolvabili, la modificarea cheltuielilor de producție în perioada îndeplinirii contractului, datorită unor cheltuieli de transport și asigurare neprevăzute ;

c) riscurile valutare — provocate de fluctuații ale cursurilor valutare, a nivelului dobînzilor pe piața externă, de modificări în aprecierea monedei naționale etc.

d) riscuri de natură politică — provocate de modificări în politica comercială a țării partenerului prin instituirea de obstacole tarifare și netarifare, dificultăți de transfer valutar, disensiuni și conflicte politice ;

e) riscuri de forță majoră — provocate de fenomene naturale ca furtuni, inundații, cutremure de pămînt etc., care împiedică respectarea obligațiilor contractuale asumate.

Importanța cunoașterii îndeaproape a fenomenului de risc este în primul rînd practică. În acest sens dr. Maria D. Popescu[2]) aprecia că : „studierea din punct de vedere economic a riscului și implicațiilor sale tehnice, financiare, comerciale, juridice etc. poate fi deosebit de fertilă pentru practica economică, iar adoptarea unei metodologii de calculare a coeficienților de risc pentru diverse eventualități și acțiuni economice și-ar putea imediat verifica eficiența".

Practica de comerț exterior cunoaște pentru fiecare categorie de risc amintită o serie de mijloace financiare de contractare dintre care amintim : garanțiile bancare, clauzele asiguratorii în contracte, ipoteca, factoring-ul, forfaiting-ul, leasing-ul, arbitrajul valutar și pe marfă etc. Acestea sînt în fapt instrumente ale marketingului financiar, recurgerea la una sau alta din aceste instrumente fiind dictată de strategia proprie a fiecărei întreprinderi, pentru condițiile concrete în care

[1]) vezi Al. Puiu „Conducerea și tehnica comerțului exterior" Ed. Didactică și pedagogică, București 1976, p. 44—45.

[2]) M. D. Popescu „Imperativele noii ordini economice internaționale — Rațiunea și strategia cooperării", Ed. Academiei R. S. România, Buc. 1975, p. 172—180.

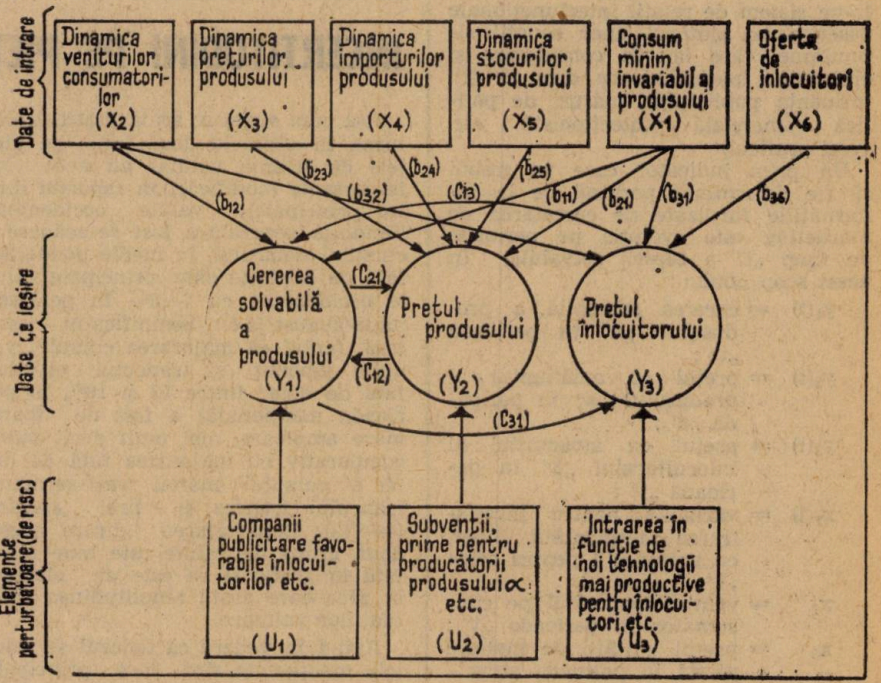

acționează la un moment dat. Remarcăm faptul că aria de intervenție a lor este, de regulă, limitată la contracararea riscurilor postcontractuale. În fapt însă, cele mai mari riscuri se localizează înainte de încheierea contractului extern relativ la fondurile alocate pentru crearea disponibilităților de marfă de export. Diminuarea riscului investiției în capacități de producție orientate spre exportul către o anumită piață sau zonă (eventual specializarea producției sau adaptarea la parametrii tehnici solicitați pe piață) se poate realiza în condiții optime prin simularea pe baza unui model matematic a evoluției pieței respective din punct de vedere al cererii solvabile, al prețurilor obtenabile, al modificării prețurilor la principalele materii prime, al apariției unor produse cu utilizări similare, al stocurilor existente pe piață din produsul respectiv, al concurenței etc.

Exemplu: În numărul anterior al suplimentului „Relații financiar-valutare și de comerț exterior" nr. 15/36/1978 arătam că există criterii economice pentru aprecierea eficienței investiției în cercetarea de marketing, pentru dimensionarea bugetului de marketing proporțional cu aportul său în fundamentarea deciziilor. Considerînd depășită etapa de determinare a fezabilității cercetării de piață și aleasă modalitatea de procurare a informațiilor (una din cele 4 surse), vom trece la identificarea indicatorilor necesari întreprinderii exportatoare pentru descrierea structurii unei piețe (țări) pentru un anumit produs și a mecanismului evoluției sale pe perioada necesară elaborării strategiei de export.

Reprezentarea mecanismului pieței la momentul (t) se poate face printr-un sistem de relații interfuncționale descrise cu ajutorul unor ecuații simultane, care iau în considerare și elemente perturbatoare cum ar fi: influența publicității, măsuri de politică comercială protecționistă etc. (vezi graficul)

Un prim indicator care va trebui să fie determinat pornind de la informațiile furnizate de cercetarea de marketing este evoluția pe perioada de timp „i" a cererii solvabile. În acest scop notăm:

$y_1(t)$ = cererea solvabilă a produsului „x" în perioada „t";

$y_2(t)$ = prețul cu amănuntul al produsului „α" în perioada „t";

$y_3(t)$ = prețul cu amănuntul al înlocuitorului „β" în perioada „t";

$x_1(t)$ = variabila pentru înregistrarea termenului liber, cu valoarea 1 pentru orice „t";

x_2 = venitul disponibil pe consumator în perioada „t";

x_3 = prețul unității de materie primă în perioada anterioară;

x_4 = importul în unități/loc. în perioada „t";

x_5 = stocurile din produsul „α" la începutul perioadei „t";

x_6 = oferta de înlocuitori „β" în perioada „t";

$u_1(t)$ = variabila aleatoare în ecuația „i"

c_{ij}, b_{ij} = coeficienți (parametri) structurali necunoscuți ai modelului pieței produsului „x", care vor trebui determinați pe baza unor serii de date dintr-o perioadă anterioară.

Vom putea scrie în continuare ecuațiile simultane ale cererii solvabile și prețurilor produselor „α" și „β":

$$y_1 = C_{12}y_2+C_{13}y_3+b_{11}x_1+b_{12}x_2+u_1$$

$$y_2 = C_{21}y_1+b_{21}x_1+b_{23}x_3+b_{24}x_4+b_{25}x_5+u_2$$

$$y_3 = C_{31}y_1+b_{31}x_1+b_{32}x_2+b_{36}x_6+u_3$$

Ecuația „y_1" exprimă dependența cererii solvabile a produsului de dinamica în perioada „t" a prețului său cu amănuntul, a prețului înlocuitorului „β", de nivelul consumului minimal pe piață, de dinamica veniturilor și de factori aleatorii cum ar fi, de exemplu, declanșarea unei campanii publicitare de anvergură pentru înlocuitori.

Ecuația „y_2" exprimă dependența prețului produsului „α" de volumul cererii, de evoluția prețului materiei prime, de nivelul importurilor produsului „α" în perioada „t", și de nivelul stocurilor la începutul perioadei.

La fel ecuația „y_3" exprimă dependența prețului înlocuitorului „β" de volumul cererii produsului „α" de dinamica veniturilor ca și de mărimea ofertei sale pe piață.

Cele trei ecuații sînt interdependente, explicînd simultan valorile variabilelor dependente din sistem y_1 y_2 și y_3. Rezolvarea sistemului de ecuații se poate face foarte ușor utilizînd calculul electronic, pe baza unui program elaborat de laboratorul de calcul al Catedrei de cibernetică economică din ASE, care figurează în biblioteca de programe sub indicativul „Remus".

Algoritmul de calcul al programului, ce are la bază aplicarea metodei celor mai mici pătrate în două trepte are proprietatea de a aduce sistemul la o formă adecvată simulării, respectiv exprimarea variabilelor dependente y_1, y_2 și y_3 în funcție de factorii cunoscuți (x_1 ,..., x_6).

În continuare se poate analiza interdependența elementelor pieței considerate prin simulare, respectiv introducînd în sistem diferitele valori ale vectorilor (x_1)—(x_6).

În numărul viitor al suplimentului vom prezenta, aplicarea practică a metodei simulării în formularea strategiei de export pentru produsul unei întreprinderi de comerț exterior pe o piață potențială selectată.

Ovidiu RUJAN
dr. Ioan GEORGESCU

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

INCERTITUDINI PE PIEȚELE DE SCHIMB VALUTAR

Așa cum sugestiv arată graficul alăturat, în ultimele două luni pe piețele de schimb valutar au avut loc importante modificări în raportul dintre principalele valute occidentale. Tendința generală a fost de scădere a cursului dolarului, în medie ponderată față de celelalte cinci principale valute occidentale, cu 7—8% în perioada iunie-august a.c. Semnificativ este, însă, faptul că majorarea cursului yenului japonez și francului elvețian față de dolar (între 12 și 16% în perioada menționată) a fost de foarte mare amploare, mai mult decît dublă comparativ cu majorarea față de dolar a cursului mărcii vest-germane, francului francez și lirei sterline (4—7%). Departajarea dintre aceste două grupe de valute este bine reliefată în grafic și ea este un element în plus care arată amplitudinea fluctuațiilor valutare.

Avînd în vedere că dolarul și valutele menționate sînt încă principalii „cărăuși" ai schimburilor economice internaționale, asemenea perturbări în raporturile dintre valoarea lor au influențat nefavorabil comerțul internațional. Băncile implicate în operațiuni pe piețele valutare au fost primele care au resimțit șocurile generate de variațiile de amploare ale cursurilor de schimb. Comercianții au manifestat rețineri în derularea operațiunilor curente și au încercat în diferite feluri să se „acopere" împotriva riscurilor valutare. De asemenea, scăderea cursului dolarului și celelalte modificări ale cursurilor de schimb au avut implicații largi, pe planul relațiilor interoccidentale și al unor domenii „sensibile" ale economiei mondiale, precum prețul țițeiului, sporind tensiunea și incertitudinile din viața internațională.

Deși în ultima săptămînă a lunii august și în prima săptămînă a lunii septembrie a.c. modificările cursurilor de schimb au fost de mai mică amploare, climatul de incertitudine privind viitorul principalelor valute occi-

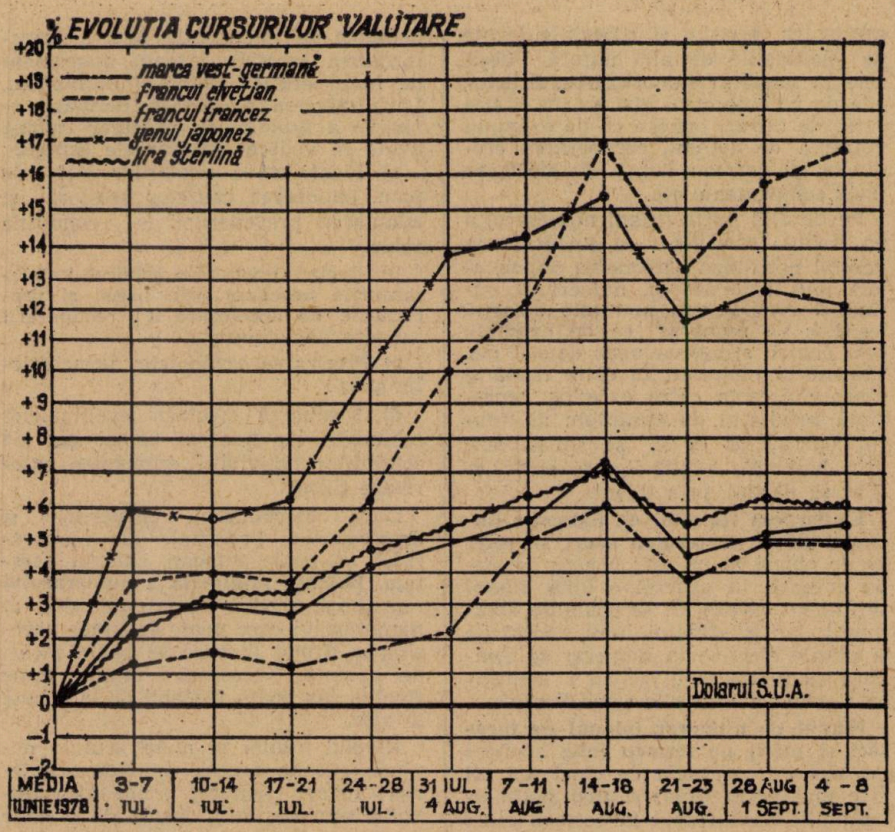

dentale se menține, ceea ce amplifică reținerea și prudența firmelor angajate în comerțul exterior. Informațiile transmise de agențiile de presă sugerează, de exemplu, că băncile comerciale occidentale au adoptat poziții prudente în ceea ce privește operațiunile valutare, datorită riscului ridicat legat de modificări imprevizibile ale cursurilor de schimb. Situația yenului japonez poate fi sugestivă.

Unele cercuri de specialitate de pe piața valutară din Tokio apreciază că yenul japonez își va relua tendința de majorare în următoarele săptămîni și va depăși nivelul record atins la mijlocul lunii august, de 181 yeni pentru un dolar (în prezent cursul mediu se situează la cca. 190 yeni pentru un dolar). În acest sens se argumentează că factorii care au determinat creșterea cursului yenului — în special excedentul masiv al balanței de plăți a Japoniei — vor continua să acționeze și în perioada următoare.

Oficialitățile nipone au declarat recent că excedentul balanței plăților curente a Japoniei va atinge în anul fiscal 1978, circa 13,5 miliarde dolari, dublu față de estimările anterioare. Această previziune a fost interpretată de operatorii de pe piețele valutare ca un eșec al politicii de reducere a dezechilibrelor din plățile interoccidentale. În același context, operatorii se îndoiesc că Administrația Carter va reuși să reducă în lunile următoare deficitul balanței comerciale americane și să atenueze rata inflației. Ca o consecință a acestor factori nefavorabili care acționează asupra poziției dolarului, agențiile de presă subliniază faptul că băncile japoneze au redus la minimum pozițiile în dolari, iar exportatorii japonezi manifestă ezitări, sau condiționează utilizarea dolarului ca valută contractuală sau de plată.

În același timp, însă, unele prognoze, efectuate de institute de specialitate, indică drept posibilă revenirea cursului dolarului, la circa 200 yeni, încă din primele luni ale anului 1979. Este evident că aceste prognoze complică situația exportatorilor japonezi, în special a celor care au încheiat contracte de mai lungă durată. Pe de o parte, creșterea rapidă a cursului yenului, de la 240 yeni pentru un dolar în urmă cu cîteva luni, la circa 190 yeni pentru un dolar în prezent și posibilitatea accentuării acestei majorări în toamna acestui an au determinat o reținere evidentă în utilizarea dolarului ca mijloc de plată. Pe de altă parte, prognozele privind o eventuală redresare a cursului dolarului într-un viitor nu prea îndepărtat au efecte inverse.

Situația yenului nu este însă singulară și în cazul celorlalte valute occidentale existînd aceeași nesiguranță privind evoluția viitoarea a cursului. În condițiile unor asemenea incertitudini privind evoluția cursurilor valutare, cercetarea atentă a riscului valutar pe care îl implică fiecare tranzacție și utilizarea celor mai adecvate metode de contracarare a riscurilor este, desigur, de o stringentă actualitate.

M. ISĂRESCU

Noțiuni, termeni, operațiuni

GESTIUNEA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE — FLUXUL DE NUMERAR

În cadrul funcțiunii financiare a societăților de producție și/sau comerciale, activitatea cu numerar ocupă un loc central, atent condusă și controlată, date fiind efectele sale directe, deseori hotărîtoare, asupra mărimii resurselor întreprinderii.

Numerarul înseamnă bani „gheață", care se găsesc în casă, în cont la bancă, sau sub forma unor documente imediat convertibile în bani. Pentru orice organizație (întreprindere) numerarul reprezintă categoria cea mai importantă de capital, doar banii avînd capacitatea deplină care asigură continuitatea activității.

Numerarul disponibil măsoară capacitatea firmei de a onora în bani obligațiile sale scadente ; el este principalul indicator ce caracterizează așanumita lichiditate (solvabilitate) a firmei. Fiind un indicator cu caracter specific de perioadă, numerarul disponibil se calculează prin împărțirea activului la pasivul perioadei avute în vedere. Mărimea sa normativă satisfăcătoare se consideră a fi de 2/1.

Planificarea (programarea) judicioasă a numerarului, gestiunea sa în condiții optime constituie un imperativ major pentru creșterea rentabilității în special și pentru sporirea eficienței tuturor activităților întreprinderii în general.

Pentru luarea unor decizii corecte în acest domeniu și pentru a activa mai rentabil, orientînd firma spre o creștere de durată, trebuie luați în considerare următorii factori : (a) sursele și destinația numerarului ; (b) analiza numerarului ; (c) utilizarea surplusului de numerar ; (d) asigurarea

rezervelor de numerar ; (e) repartizarea numerarului și (f) controlul numerarului.

Planificarea (programarea) numerarului întreprinderii urmărește atingerea următoarelor scopuri :

1) **Asigurarea că în perioadele de vîrf ale cheltuielilor se va dispune fie de numerar efectiv suficient, fie de activ imediat exigibil.**

2) **Satisfacerea obligațiilor de plată asumate printre contractele pe termen scurt și termen lung, precum și a celor ce decurg din reglementările privind impozitele, dividendele și dobînzile.**

3) **Planificarea rațională a cheltuielilor de capital, de exemplu pentru cumpărarea unor echipamente foarte costisitoare, extinderea unei uzine sau schimbarea amplasamentului.**

4) **Asigurarea unui interval suficient de timp pînă la scadența plăților pentru ca firma să poată găsi și negocia resursele de finanțare în condiții mai favorabile, fără a acționa sub presiune.**

5) **Crearea unei bune reputații la bănci și la alți creditori, în ceea ce privește promptitudinea și respectarea termenelor de restituire a sumelor datorate.**

6) **Generarea unor condiții corespunzătoare pentru rezolvarea eventualelor probleme de achiziții sau de integrarea întreprinderii în altă organizație.**

7) **Crearea unor premise favorabile valorificării avantajoase a condițiilor de conjunctură pe piața financiară sau a celor oportune unor achiziții sau altor tipuri de tranzacții.**

8) **Investirea eventualului numerar excedentar pe diverse perioade, fără a stînjeni activitatea firmei ; asigurîndu-se astfel și fructificarea acelor fonduri bănești care altfel ar fi neutilizate.**

9) **Crearea unor premise favorabile pentru valorificarea momentelor conjuncturale optime care pot surveni pe piața monetară sau în legătură cu solvabilitatea altor organizații (firme).**

Fluxul numerarului (sau „bugetul" numerarului) reprezintă în esență analiza componentelor fluxului numerarului în întreprindere pe o anumită perioadă de timp. El reprezintă în fond o prognoză privind intrările și ieșirile de numerar și nu trebuie confundat cu situațiile privind veniturile și cheltuielile.

Pe baza facturilor primite și a cererilor de plată transmise beneficiarilor, sumele care trebuie plătite, respectiv încasate, sînt înscrise în diverse evidențe contabile chiar dacă numerarul nu a fost efectiv transferat. **Situația reală a numerarului** se poate vedea clar numai după transpunerea implicațiilor acestor documente în forma unui flux al numerarului. O sursă principală de numerar a firmei o constituie operațiunile comerciale, avînd însă în vedere corecțiile impuse de durata circuitelor bancare sau a decontărilor, precum și corecțiile legate de cheltuielile de altă natură decît cele în numerar (amortizarea, drepturile de patente etc.). Mai există și alte surse de intrări bănești ca de exemplu vînzarea de acțiuni, recuperarea creditelor pe termen lung, dezafectarea unor echipamente etc.

Pe de altă parte fluxul numerarului nu trebuie considerat ca sinonim cu venitul net (după perceperea impozitelor) plus amortizarea, numerarul putînd fi considerabil mai mic datorită ieșirilor de numerar ca de exemplu cele pentru stingerea unor datorii etc. Transferul numerarului către firmă și dinspre aceasta către exterior, reprezintă rezultatul de ansamblu al tuturor operațiilor ei și se sintetizează prin balanțele veniturilor și cheltuielilor și, parțial, prin bilanț.

Elaborarea fluxului de numerar (încasări-plăți) pe termen scurt se referă de obicei la un an ; pentru perioada curentă, în general o lună, fluxul se dimensionează cît se poate de amănunțit, iar la sfîrșitul lunii, încasările și plățile efective în numerar se compară cu prevederile pentru a identifica și analiza abaterile semnificative.

Fluxul de numerar (planul de încasări și plăți) pe termen lung acoperă de obicei o perioadă de cinci ani. El este mai puțin exact și mai puțin amănunțit decît fluxul pe termen scurt și se folosește pentru a evalua efectele asupra numerarului generate de celelalte planuri (acțiuni) pe termen lung, ca de exemplu cele privind asimilarea de noi produse, achiziții, alte investiții. Fluxul de numerar pe termen lung este un instrument de analiză strict necesar firmelor care își desfășoară acțiunile pe piețe dinamice, care se află în plină dezvoltare și trebuie să recurgă la atragerea unor surse pe termen lung, precum și celor care abordează noi piețe sau lansează noi produse.

Elaborarea unui flux al numeralului se face prin două **metode :**

a) Metoda încasărilor și plăților, pentru fluxul pe termen scurt.

b) Metoda ajustării venitului net, pentru fluxul pe termen lung.

Pentru întocmirea corectă a fluxului numerarului sînt necesare următoarele categorii de date :

1) Informații privitoare la cheltuielile de producție, politica de finanțare și decontare a sumelor datorate, cheltuielile de investiții în diferite variante.

2) Previziuni realiste privind volumul și structura desfacerilor.

3) Informații cît mai exacte în ceea ce privește rambursarea creditelor.

4) O estimare concludentă a evoluției stocurilor din care să reiasă stocurile necesare de materii prime, materiale și utilaje, precum și avansul de timp necesar aprovizionării.

Odată întocmit fluxul numerarului, faza ulterioară, cea de **urmărire și analiză riguroasă a realizării sale** este deosebit de importantă pentru transformarea acestuia într-un instrument de lucru eficace, sigur și permanent. La urmărirea și analiza derulării efective a fluxului de numerar trebuie avute în vedere următoarele aspecte ;

a) Identificarea abaterilor față de plan, explicarea cauzelor acestora și adaptarea prevederilor la condițiile reale.

b) Decizii operative privind împrumuturile necesare prin bănci și procedurile de accelerare a recuperării numerarului cuvenit.

c) Precizarea scadențelor principalelor plăți.

d) Evaluarea efectelor eventualelor schimbări ale politicii firmei sau ale condițiilor activității economice exterioare firmei.

După determinarea creșterilor și descreșterilor potențiale ale numerarului se poate întocmi balanța acestuia. **Balanța minimală a numerarului** reprezintă nivelul minim admisibil al numerarului care poate satisface necesitățile firmei la care se poate închide balanța. Necesarul minim poate fluctua sau poate fi stabil de la o lună la alta.

Nivelul minim al numerarului depinde atît de o serie de factori exteriori firmei (ramura, intensitatea fluxului numerarului) dar și de o serie de factori interni ai firmei, cum sînt :

a) Numerarul necesar pentru cheltuielile curente (generale, cu forță de muncă, impozitele) pe o anumită perioadă.

b) Relațiile între transferurile de numerar de la și către organizație în diferitele luni, afectate de nivelurile stocurilor și de ciclurile desfacerilor.

c) Numerarul necesar în cont la bancă pentru deconturi prin intermediul acesteia și pentru a facilita stabilirea liniilor de credit pe măsura cerințelor.

d) Numerarul necesar pentru a menține un raport echilibrat în comparație cu diversele posturi din bilanț și cu durata de rotație a mijloacelor circulante, pentru ca firma să-și asigure atît solvabilitatea cît și un climat propice în ce privește condițiile de credit.

Confruntarea numerarului de balanță minim necesar cu cel din balanța completă de plan relevă perioadele în care numeralul este în exces sau insuficient. Atunci cînd firma întrevede o lipsă de numerar pentru o anumită perioadă, ea trebuie să ia măsuri pentru a găsi noi posibilități (surse) de finanțare a acțiunilor sale din perioada respectivă. De obicei, rezolvarea acestei probleme are loc fie prin amînarea selectivă a unor plăți datorate, dar care nu ajung la scadențe forțate, fie prin căutarea de credite bancare pe termen scurt.

Dacă numeralul disponibil pe o perioadă anumită este mai mare decît cel necesar pentru desfășurarea operațiilor curente și echilibrarea conturilor

în bancă, surplusul poate fi folosit pentru diferite investiții, de obicei pe termen scurt (12 luni). În alte cazuri, astfel de surplusuri trebuie să fie folosite de firmă pentru susținerea unor vîrfuri ale plăților ca de exemplu impozite, dividende sau alte cheltuieli de capital.

Creșterea eficienței lucrărilor de planificare și gestiune a numerarului incumbă și folosirea diverselor metode de control care urmăresc colectarea, gestiunea și decontarea numerarului, în scopul evitării eventualelor pierderi care pot proveni din erori, fraudă sau risipă. Controlul financiar intern poate fi considerat ca unul dintre cele mai importante mijloace concepute pentru a preîntîmpina pierderile bănești.

Planificarea numerarului constituie o problemă de interes deosebit pentru toate organizațiile, mari sau mici; prin evaluarea diverselor variante de plan și a efectelor posibile ale diferitelor decizii asupra fluxului numerarului, se pot contura mai clar soluțiile cele mai convenabile pentru activitatea viitoare a societății respective.

Radu TUFEANU

Fișier

CENTRUL FRANCEZ DE COMERȚ EXTERIOR

Centrul francez de comerț exterior (C.F.C.E.) are menirea de a răspunde solicitărilor exportatorilor francezi pe linia îmbunătățirii concepției în materie de export, a diversificării geografice a piețelor de desfacere, intensificării acțiunilor menite să ducă la îmbunătățirea și diversificarea rețelei de comercializare, mobilizării resurselor financiare ca și adoptării politicii comerciale în funcție de evoluția conjuncturii internaționale căutînd să satisfacă în cele mai bune condiții nevoia de informații a acestora. Dispunînd de circa 600 de agenți și de o remarcabilă rețea de corespondenți în întreaga lume, C.F.C.E. constituie principala sursă de informare a exportatorilor asupra piețelor externe, funcție care definește, de altfel, scopul esențial al centrului.

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ A CENTRULUI

Multitudinea informațiilor solicitate de exportatori determină o structură diversificată a preocupărilor centrului și în egală măsură o schemă organizatorică relativ complexă.

În funcție de preocupările ce-i revin, C.F.C.E. își desfășoară activitatea prin 4 direcții specializate :

● Direcția de informați pentru piețele externe, formată din 4 servicii distincte și anume : serviciul de informații comerciale, serviciul de reglementări administrative, serviciul de informații economice și sectoarele de documentare. Ea asigură documentarea completă a firmelor interesate asupra situației economice a țărilor partenere, practicile comerciale și administrative, rețeaua comercială, situația concurenței, evoluția în perspectivă a cererii etc.;

● Direcția pentru promovarea exporturilor, care se ocupă cu elaborarea de studii economice și programe de export și își desfășoară activitatea prin 7 sectoare : misiuni comerciale, manifestări comerciale, programe tehnice în străinătate, orientare profesională, acțiuni de promovare etc.

● Direcția pentru acțiuni de promovare a exporturilor agricole, formată din trei birouri : misiuni de promovare în domeniul agricol, fișier agricol central, informații economice și documentare generală și patru divizii specializate pe produse ;

— divizia vinuri și spirtoase, produse lactate, conserve vegetale, băuturi, altele decît vin și spirtoase, fructe și legume, cartofi și horticultură ornamentală, carne și conserve de carne, cereale și derivate, produse de pescuit ;

— divizia pentru studierea piețelor agricole ;

— divizia pentru pregătirea de misiuni ale direcției în străinătate ;

— grupul de informații și cercetări.

● Direcția pentru acțiuni regionale în favoarea exporturilor cuprinde consilierii comerciali aflați în misiune în diferitele zone ale Franței, și agenți însărcinați cu organizarea de misiuni de promovare a exporturilor. Această direcție are sarcina stimulării pe plan intern a interesului pentru export;

În îndeplinirea sarcinilor sale centrul mai colaborează cu următoarele instituții :

● Grupul de studii prospective internaționale, ce se ocupă cu elaborarea de ipoteze prospective și analize financiare și este organizat pe 4 departamente : ipoteze prospective asupra sistemelor economice și sociale, analize financiare prospective, analize de firme străine, simulări multinaționale și sectoriale ;

● Comitetul permanent pentru tîrguri și manifestări economice în străinătate, căruia îi revine sarcina organizării manifestărilor expoziționale franceze în străinătate, format dintr-un consiliu coordonator de 12 persoane, care la rîndul său își desfășoară activitatea prin delegați responsabili de manifestările expoziționale (ex. pentru America de Nord și Japonia), printr-un serviciu de promovare comercială, un serviciu de publicitate și cataloage și un serviciu tehnic ;

● Societatea franceză pentru studierea piețelor străine și dezvoltarea exporturilor orientată spre trei activități principale : anchete și prospectări comerciale în străinătate, programe de intervenție pentru stimularea exporturilor și informații și fișiere pentru anul operativ al clienților săi ;

● Societatea de publicații și documentare economică și comercială, căreia îi sînt subordonate publicația săptămînală „Monitor de comerț internațional" (MOCI) și biblioteca de comerț internațional, prin care sînt difuzate lucrări de profil.

● Institutul de comerț internațional, care se ocupă de formarea profesională a cadrelor și care își desfășoară activitatea prin următoarele forme : seminarii de formare și perfecționare în comerțul internațional; cicluri de perfecționare ; elaborarea de materiale de instruire etc.

SERVICIILE OFERITE DE CENTRU :

A. **Informații asupra piețelor externe și comerțul internațional :**

● **Informații generale** — Centrul asigură orientarea de ansamblu asupra piețelor externe care reprezintă debușee pentru produsele de export ale firmelor franceze, precum și informații cu privire la situația economică și financiară a țărilor străine, acordurile comerciale și protocoalele financiare încheiate de Franța, interesul pentru participarea la una sau alta din manifestările economice externe și condițiile de implantare pe o anumită piață. În acest scop centrul pune la dispoziția solicitanților : anuare, date statistice, rapoarte ale organismelor internaționale, dicționare, bibliografii și lucrări de referință, lucrări privind comerțul internațional și problemele monetare, precum și estimări cu privire la perspectivele de dezvoltare economică și socială a principalelor țări și a schimburilor internaționale la nivelul anilor 1975 și 1980.

● **Informaţii asupra produselor industriale :** Pentru produsele industriale sînt puse la dispoziţia exportatorilor dosare privind situaţia acuală a pieţelor sirăine şi a concurenţei, pe sectoare industriale şi recomandări cu privire la pieţele externe cele mai interesante pentru exportul unui anumit produs şi respectiv produsele cele mai interesante pentru exportul spre o anumită zonă.

● **Informaţii privind produsele agricole şi alimentare.** Exportatorilor francezi de profil le sînt asigurate informaţii utile privind cererea externă de mărfuri, oferta locală şi internaţională, reţeaua de comercializare, reglementările tehnice ce se impun a fi respectate, precum şi informaţii generale asupra comerţului exterior francez şi mondial cu produse agricole şi alimentare şi a unui mare număr de importatori şi reprezentanţe comerciale.

B. **Servicii privind promovarea exporturilor.**

● **Informaţii generale.** Pentru stimularea exporturilor franceze centrul pune la dispoziţie informaţii privind manifestările comerciale oficiale ale Franţei în străinătate precum şi informaţii administrative sau financiare necesare participării la astfel de manifestări. Pentru delegaţiile care se deplasează în străinătate cu scopul de informare sau prospectare asigură informaţii de bază asupra acestor ţări, a firmelor care pot fi contactate şi a manifestărilor propagandistice care pot fi organizate cu acest prilej.

● **Promovarea produselor industriale.** Centrul efectuează anchete pe pieţele externe asupra unui produs sau grupe de produse, organizează misiuni colective în străinătate care au drept scop explorarea sau prospectarea unei pieţe şi pune la dispoziţie exportatorilor informaţii privind tîrgurile şi manifestările economice externe şi a saloanelor specializate prin publicarea de broşuri de informaţii generale în acest domeniu.

● **Promovarea produselor agricole şi alimentare.** Organizează din proprie iniţiativă sau la cerere misiuni în străinătate pentru informaţii tehnologice sau tehnice precum şi misiuni de prospecare comercială, organizează „mini-teste" şi „teste de vînzare" în rîndul consumatorilor.

● **Servicii privind pregătirea profesională.** Centrul elaborează programe de instruire profesională pentru cei interesaţi sub formă de cicluri de perfecţionare în comerţul internaţional cu durata de 1 an, cicluri de aplicare a tehnicilor de comerţ internaţional, cu durata de 3 luni şi cicluri de tehnici administrative de comerţ internaţional, cu durata de 11 zile, precum şi seminarii şi stragii de perfecţionare.

● **Servicii pe linia activităţii editoriale.** Centrul editează : Monitorul de comerţ internaţional (MOCI), care cuprinde o largă informare economică şi comercială : Studii de piaţă şi monografii pe ţări, reunind toate informaţiile indispensabile unor misiuni eficace ; Curierul ţărilor din Est, revistă lunară de informare economică asupra ţărilor socialiste ; anuare, atlase, dicţionare, lucrări de drept, administraţie şi marketing.

I. GIONEA

arbitraj internaţional

LIPSURI CANTITATIVE

Într-o speţă cu care a fost confruntată Comisia de arbitraj de la Bucureşti, reclamanta a solicitat plata contravalorii unor lipsuri cantitative constate la destinaţie, la mărfuri transportate cu mijloace auto. Mărfurile au fost livrae în condiţia franco locul de încărcare al mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului (potrivit § 6 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975).

Comisia de arbitraj a reţinut că marfa a fost predată şi încărcată în mijloacele de transport ale cumpărătorului în cantitatea şi în condiţiile convenite de părţi prin contract, iar în lipsa delegatului reclamantului au semnat de primirea mărfii şoferii mijlocului de transport al cumpărătorului. Comisia a mai reţinut că în contractul încheiat de părţi se precizase că, în cazul neprezentării delegatului cumpărătorului, marfa predată conform documentelor de transport se consideră acceptată definitiv de cumpărător. Această clauză nu este de natură să îl lipsească pe cumpărător de dreptul de a reclama, potrivit § 71 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, lipsurile cantitative constatate la destinaţie, dacă aceste lipsuri sînt datorate culpei vînzătorului.

Deoarece din actele ce au fost întocmite la destinaţie nu rezultă că lipsurile constatate sînt imputabile vînzătorului şi că nu s-ar fi produs ulterior încărcării mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului, pe timpul transportului sau la destinaţie, pînă la efectuarea verificării, în împrejurări care să excludă răspunderea căraşului pentru integritatea mărfii primite spre transport, Comisia de arbitraj de la Bucureşti, prin Hotărîrea nr. 80 din 20 noiembrie 1976 a respins pretenţiile cumpărătorului faţă de vînzător pentru restituirea contravalorii mărfii constatate lipsă la destinaţie.

În mod similar a procedat Comisia de arbitraj de la Bucureşti şi în litigiul soluţionat prin Hotărîrea nr. 53 din 23 mai 1977, în care cumpărătorul a cerut plata contravalorii unor lipsuri cantitative constatate la destinaţie, la mărfuri transportate pe calea ferată. Mărfurile au fost livrate în condiţia franco vagon frontiera ţării vînzătorului (potrivit § 5 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975).

Comisia a reţinut că din cuprinsul actului de constatare întocmit nu a rezultat că vagonul a ajuns iniţial la destinaţie şi că au fost constatate lipsurile cantitative reclamate în momentul deschiderii vagonului şi al descărcării mărfii, ci, rezultă că lipsurile respective au fost constatate, ulterior, după ce marfa a fost descărcată şi depozitată.

Întrucît, aşa cum se arată şi în hotărîre, nu există certitudinea că lipsurile sînt imputabile vînzătorului şi că nu s-au produs în timpul transportului ori la destinaţie, pînă la efectuarea verificării de către delegatul căii ferate, este posibil ca lipsurile respective să se fi produs pe timpul transportului sau după ce marfa a ajuns la destinaţie, a fost descărcată şi depozitată la cumpărător, perioadă în care vînzătorul nu mai avea paza acesteia, ci ea aparţinea căraşului, iar după descărcare, cumpărătorului.

Într-un alt litigiu cu care a fost confruntată aceeaşi comisie de arbitraj reclamantul a solicitat plata contravalorii unor lipsuri cantitative constatate pe teritoriul ţării vînzătorului, la mărfuri transportate pe calea ferată.

Întrucît, aşa cum am arătat mai sus, la mărfurile transportate pe calea ferată, predarea se efectuează franco vagon frontiera ţării vînzătorului şi, în speţă, lipsurile au fost constatate în ţara acestuia, el este răspunzător pentru lipsurile care s-au produs, mărfurile fiind încă în paza sa.

Ca atare, considerăm că a procedat corect Comisia de arbitraj de la Bucureşti, obligînd, prin Hotărîrea nr. 7 din 9 ianuarie 1978, pe vînzător, la plata contravalorii mărfurilor constatate lipsă.

Irina MOROIANU

Redactor coordonator al rubricii „Relaţii financiar-valutare
dr. Ioan GEORGESCU

autoconducere

AUTOCONDUCEREA LA NIVELUL ORGANELOR CENTRALE ALE ADMINISTRAȚIEI DE STAT

Procesul de configurare a formelor și metodelor autoconducerii muncitorești, de perfecționare a organizării și conducerii unităților socialiste de stat, care a marcat un moment de excepțională însemnătate prin adoptarea Legii nr. 5/1978, a făcut recent încă un pas înainte prin Decretul nr. 308/1978 pentru modificarea Decretului nr. 76/1973 privind conducerea ministerelor și a celorlalte organe centrale ale administrației de stat pe baza principiului conducerii colective.

S-a realizat astfel o unificare — atît în principii cît și în realizarea acestora — în regimul conducerii unităților de stat, autoconducerea muncitorească devenind prin aceasta un principiu general — aproape unanim — de organizare și funcționare a unităților socialiste de stat.

Noul decret marchează odată în plus faptul că autoconducerea nu presupune necesarmente și autogestiunea. Formele de autoconducere muncitorească pot funcționa, nu numai în cazul unităților organizate potrivit principiului autogestiunii economico-financiare, ci și în cel al instituțiilor bugetare.

Sensul modificărilor introduse prin noul decret constă în mărirea numărului reprezentanților oamenilor muncii în consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat, și în stabilirea unei ponderi reprezentative a muncitorilor și maiștrilor în sînul acestui organ.

Astfel, decretul prevede că, în consiliile de conducere vor intra 9 pînă la 18 reprezentanți ai oamenilor muncii din unitățile subordonate și din aparatul ministerului, din care, la ministerele economice, două treimi vor fi muncitori și maiștri din principalele centrale și întreprinderi subordonate. La celelalte ministere decretul prevede că două treimi din reprezentanții oamenilor muncii vor fi muncitori și maiștri din principalele întreprinderi industriale, de construcții și transporturi, iar o treime vor fi reprezentanți ai oamenilor muncii din unitățile subordonate ministerului — în funcție de profilul de activitate — și din aparatul ministerului.

A fost stabilită totodată — din dorința de a asigura reprezentativitatea organului — procedura de desemnare a reprezentanților oamenilor muncii. S-a prevăzut în acest sens că reprezentanții din unitățile subordonate ministerului sînt desemnați de consiliile oamenilor muncii din aceste unități, iar cei din aparatul ministerului de adunarea oamenilor muncii pe întregul aparat. Se prevede de asemenea că centralele, întreprinderile și celelalte unități socialiste de stat din cadrul cărora sînt desemnați reprezentanți în consiliile de conducere ale ministerelor se stabilesc de acestea împreună cu comitetele județene de partid și al municipiului București, pe a căror rază administrativ-teritorială își desfășoară activitatea unitățile respective.

În ceea ce privește numărul de membri în consiliul de conducere al ministerului, decretul prevede că acesta este de minimum 30 și de maximum 60, din care 30 la sută sînt reprezentanți ai oamenilor muncii din unitățile subordonate sau din alte unități și din aparatul ministerului.

Dispoziții privind perfecționarea compunerii organelor de conducere colectivă au fost introduse și în legătură cu departamentele din cadrul ministerelor. Se prevede, pentru prima dată în legislația noastră la modul general, că departamentele din ministere sînt conduse de consilii departamentale, care răspund de îndeplinirea tuturor atribuțiilor ce revin acestora din legile ce reglementează organizarea și funcționarea lor, din alte dispoziții legale dar și — aspect ce rezultă din relațiile ierarhice care se stabilesc în cadrul ministerului — din îndeplinirea sarcinilor stabilite de consiliile de conducere și birourile executive ale ministerelor din care fac parte. Este prevăzută în același timp și constituirea birourilor executive la nivelul departamentelor, pentru înfăptuirea conducerii colective la nivelul activității operative.

Cît privește membrii consiliului departamentului, se prevede că din acesta vor face parte 6 pînă la 15 reprezentanți ai oamenilor muncii, din care două treimi vor fi muncitori și maiștri care lucrează direct în producție în unitățile subordonate.

Numărul de membri în consiliul departamentului este de minimum 20 și de maximum 50, din care 30 la sută sînt reprezentanți ai oamenilor muncii.

Trecerea în revistă a perfecționărilor organizatorice aduse de noua reglementare relevă preocuparea legiuitorului de a asigura prezența elementului muncitoresc și reprezentativitatea celor care fac parte din organele de conducere colectivă, elemente de natură să caracterizeze democratismul profund al acestor organe și, pe un plan mai înalt, al actului de conducere.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

comerț exterior

INSTITUIREA PORTULUI LIBER SULINA

În luna august a.c., Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a adoptat decretul privind portul liber Sulina[1]. Organizat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și conceput într-o largă perspectivă de dezvoltare, portul liber Sulina se înscrie ca important obiectiv în cadrul unor ample măsuri stabilite de conducerea partidului pe linia lărgirii și modernizării întregului sistem de exploatare portuară, a extinderii traficului maritim și fluvial, în scopul intensificării participării României la circuitul internațional de mărfuri, al creării celor mai favorabile condiții pentru înflorirea materială și spirituală a tuturor regiunilor țării[2].

Instituirea acestui regim are la bază dispozițiile Legii nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România, prin care s-a prevăzut că „prin lege pot fi create pe teritoriul Republicii Socialiste România porturi sau zone libere de taxe vamale, fiscale și de impozite, pentru exporturile și importurile efectuate prin aceste puncte" (art. 62).

Porturile și zonele libere au o îndelungată tradiție în țara noastră. Porturi ca Galați, Brăila, Constanța, Tulcea, Sulina au cunoscut asemenea regimuri încă din secolul trecut[3]. În prezent, există porturi și zone libere în multe zeci de state din diferite

regiuni ale lumii, printre care: Iugoslavia, Grecia, Turcia, Italia, Austria, Republica Federală Germania, Spania, Danemarca, Finlanda, Suedia, S.U.A., Mexic, Brazilia, Republica Arabă Egipt ,Siria, Liban, Maroc, Liberia, Malaezia.

Regimul porturilor şi zonelor libere fiind direct legat de politica vamală şi fiscală pe care fiecare stat o stabileşte şi o aplică în propriul său teritoriu, în funcţie de interesele sale economice, se înţelege că instituirea sa constituie o prerogativă a suveranităţii statului respectiv. Tocmai de aceea, în practică, se întîlnesc porturi şi zone libere diferite unele de altele, sub aspectul funcţiilor lor şi al înlesnirilor oferite.

Se pot distinge, astfel, zone libere „comerciale", în care operaţiile autorizate sînt, în general limitate la cele necesare conservării mărfurilor şi manipulărilor uzuale, destinate prezentării mărfurilor sau condiţionării lor în vederea transportului. Spre deosebire de acestea, în zonele libere „industriale" se permit şi operaţii de prelucrare şi transformare a mărfurilor introduse în zonă. Există, de asemenea, antrepozitele portuare ce servesc numai pentru înmagazinarea mărfurilor, considerate tot ca o formă a zonei libere avînd specific de tranzit.

Cît priveşte porturile libere, într-o semnificaţie generală, ele nu se deosebesc de regimul zonelor libere decît printr-o aplicabilitate mai extinsă, cuprinzînd fie întreaga suprafaţă a portului fie o mare parte a acestuia. Se cunoaşte însă şi practica declarării de porturi libere cu un regim mult mai larg, în baza căruia se permite, totodată, ca produsele introduse să fie consumate de către populaţia din aceste teritorii, fără a plăti taxe vamale, cu unele excepţii pentru articolele care constituie monopol de stat (de exemplu, Singapore, Hong-Kong).

Dînd expresie atributelor de suveranitate ale statelor, regimul porturilor şi zonelor libere se stabileşte prin legislaţia naţională a acestora. Reglementările internaţionale care pot apare în acest domeniu vizează doar unele soluţii de armonizare sau simplificare a normelor stabilite de state[4], urmînd, evident, să-şi găsească recunoaştere şi aplicabilitate numai între ţările interesate să participe la aceste reglementări, în limitele şi în condiţiile în care au fost convenite[5].

Regimul portului liber Sulina, stabilit prin recentul decret, prezintă următoarele trăsături caracteristice:

a) Se instituie regimul de port liber în întregul oraş Sulina, în actuala sa delimitare teritorială. Perimetrele necesare realizării activităţilor admise a se efectua în portul liber urmează să fie stabilite de Consiliul popular al judeţului Tulcea şi Consiliul popular al oraşului Sulina împreună cu Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor şi Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale.

Sfera de aplicabilitate teritorială a actualului regim este mult mai extinsă decît cea prevăzută de Decretul nr. 101 din 27 martie 1978[6] — în prezent abrogat —, care instituia o „zonă" liberă în portul Sulina, cu un amplasament şi suprafaţă limitate.

b) Potrivit prezentului decret, mijloacele de transport şi bunurile care se introduc sau se scot din portul liber sînt exceptate de la plata taxelor vamale, fiscale şi impozitelor, cu excepţia cazului cînd intră pe teritoriul vamal al Republicii Socialiste România.

Regimul derogator instituit se referă, deci, numai la reglementările din domeniul vamal şi fiscal. Prin aceasta se recunoaşte implicit că în portul liber, care este parte integrantă a teritoriului de stat, se aplică legislaţia română în toate celelalte domenii, în aceleaşi condiţii ca în orice altă parte a teritoriului.

Astfel persoanele care comit infracţiuni în această zonă sînt supuse legii penale române precum şi instanţelor de judecată române; intrarea sau ieşirea navelor din zonă se subordonează normelor române de navigaţie; este obligatorie respectarea regulilor române în domeniul sanitar, fito-sanitar sau sanitar-veterinar; încălcarea prevederilor decretului atrage după sine răspunderi şi sancţiuni potrivit normelor legale române etc. Dealtfel, în scopul prevenirii transmisibilităţii unor boli contagioase sau epidemii, care pot crea efecte grave şi dăunătoare pe întreg teritoriul ţării, în decret s-a prevăzut şi în mod expres că bunurile care se introduc, se află sau se scot din zonă sînt supuse normelor sanitare, fito-sanitare sau sanitar-veterinare.

c) Dînd expresie principiului nediscriminării, al aplicării regimului instituit în condiţii de deplină egalitate faţă de toate statele, decretul prevede că în portul liber Sulina sînt admise mijloacele de transport şi bunurile din toate ţările cu care Republica Socialistă România are relaţii comerciale, fără deosebire de ţara de origine sau de destinaţie a bunurilor; fac excepţie bunurile al căror import pe teritoriul român este prohibit potrivit legii sau convenţiilor internaţionale la care statul român este parte.

Pe baza Legii nr. 73 din 29 decembrie 1969 privind regimul produselor şi al substanţelor stupefiante, de exemplu, se interzice importul în ţară al unor asemenea produse şi substanţe, vînzarea, cumpărarea, distribuirea ori transportul lor, sub orice formă, în afara celor care se livrează unităţilor autorizate de Ministerul Sănătăţii. În acelaşi domeniu, Convenţia unică asupra stupefiantelor, elaborată în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, la care ţara noastră este parte, interzice traficul de stupefiante, prevăzînd obligaţia pentru statele participante de a exercita în porturile şi zonele libere aceeaşi supraveghere şi acelaşi control ca şi în celelalte părţi ale teritoriului (art. 31 din Convenţie). Tot astfel, potrivit Decretului nr. 367/1971, modificat prin Decretul nr. 17/1976, este prohibită introducerea în ţară de către persoanele fizice a armelor, muniţiilor şi materiilor explozive, în afara celor permise în condiţiile prevăzute de lege.

Interdicţia de admitere în porturile sau zonele libere a unor bunuri sau aplicarea de restricţii la introducerea acestora îşi găseşe justificare în ocrotirea intereselor generale ale statelor, de ordin moral, de sănătate, securitate ori altor interese de ordin public şi corespunde practicii internaţionale în acest domeniu[7].

d) Decretul prevede că introducerea şi scoaterea mijloacelor de transport şi bunurilor în portul liber şi din acesta sînt supuse supravegherii organelor vamale.

O asemenea prevedere este pe deplin justificată, căci un stat nu se poate supune, prin declararea de porturi sau zone libere, riscului de a se introduce pe teritoriul său, ori scoate de pe acesta, bunuri prohibite sau supuse unor restricţii, precum şi bunuri în scop de contrabandă. În acest domeniu, trebuie menţionat că în practica multor ţări se utilizează împrejmuirea porturilor şi zonelor libere şi se stabilesc astfel de măsuri de acces în acestea încît să se poată asigura o supraveghere vamală cît mai eficientă.

e) În ceea ce priveşte activităţile permise în portul liber Sulina, decretul stabileşte că sînt admise a se efectua manipularea, depozitarea, sortarea, condiţionarea, ambalarea, fabricarea, prelucrarea, marcarea, expunerea, testarea, vînzarea-cumpărarea de mărfuri, expertizarea şi repararea de nave, operaţiuni financiar-bancare, precum şi alte operaţiuni specifice porturilor şi zonelor libere.

Decretul stabileşte o gamă deosebit de largă de activităţi admise în portul liber, atît cu profil comercial cît şi industrial, prevăzînd totodată posibilitatea efectuării şi a altor operaţiuni caracteristice porturilor şi zonelor libere, în funcţie, bineînţeles, de nevoile practice concrete, cît şi de eficienţa investiţiilor de amenajare care trebuie să fie asigurate de statul teritorial.

Pentru realizarea acestor activităţi, decretul dispune că firmele şi organizaţiile economice străine pot coopera cu organizaţiile economice româneşti de specialitate, inclusiv în ceea ce priveşte constituirea de societăţi mixte comerciale sau de producţie şi desfacere. Merită să fie, de asemenea, evidenţiat faptul că în portul liber Sulina pot fi înfiinţate reprezentanţe ale firmelor şi organizaţiilor economice române şi străine. Se asigură, astfel, noi posibilităţi de cooperare economică internaţională, în interesul

atît al organizațiilor economice din țara noastră cît și al unor parteneri străini.

f) Dispoziții specifice se referă la bunurile de origine română sau provenite din import, precum și la cele în tranzit ce provin din portul liber, cu alte cuvinte la acele bunuri care se scot de pe teritoriul vamal sau se introduc pe teritoriul vamal al Republicii Socialiste România. În acest sens, se prevede că bunurile de origine română sau cele provenite din import pot fi introduse în portul liber cu îndeplinirea condițiilor și formalităților privind exportul sau, după caz, exportul temporar ; reintroducerea lor pe teritoriul vamal al Republicii Socialiste România se face în condițiile prevăzute de lege. De asemenea, bunurile aflate în portul liber Sulina pot tranzita pe teritoriul Republicii Socialiste România, cu respectarea reglementărilor legale. Cum este și firesc, bunurile străine admise în portul liber, din momentul în care se importă pe teritoriul țării noastre urmează să fie supuse taxelor vamale și fiscale legale (de exemplu tarifului vamal de import stabilit prin Legea nr. 12/1973 și Decretul nr. 395/1976). Unele mărfuri introduse în portul liber Sulina pot fi puse în vînzare, în această zonă, prin unitățile comerciale de desfacere cu amănuntul, cu plata lor în valută liber convertibilă.

g) Pentru administrarea și conducerea activității portului liber se înființează „Administrația portului liber Sulina", ca întreprindere specializată de comerț exterior în subordinea Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale. Această administrație funcționează pe principiul autogestiunii economico-financiare, cu personalitate juridică și este autoritate portuară pentru portul liber Sulina. În atribuțiile Administrației intră, printre altele : efectuarea de prestații portuare și expediții internaționale de mărfuri ; agenturarea și aprovizionarea navelor și echipajelor străine și alte prestații specifice ; efectuarea operațiunilor de comerț exterior și avizarea activităților autorizate în portul liber ; efectuarea și coordonarea acțiunilor de investiții ; avizarea constituirii de societăți mixte precum și asupra altor forme de cooperare cu parteneri străini în portul liber ; adoptarea măsurilor pentru aplicarea și respectarea regimului instituit prin decret. În ceea ce privește tarifele prestațiilor și serviciilor care urmează să fie percepute în portul liber Sulina, acestea se aprobă de Consiliul de Miniștri.

Porturile și zonele libere se dovedesc a constitui în zilele noastre un mijloc important de favorizare a comerțului internațional.

Depozitarea și stocarea unor cantități de mărfuri în porturile și zonele libere de către statele străine, inclusiv de către cele lipsite de litoral, care să poată fi ulterior expediate pe o anumită piață ; efectuarea unor operațiuni de sortare, condiționare, ambalare ori prelucrare și fabricare a unor mărfuri, fără a mai fi nevoie ca pentru asemenea operațiuni să se recurgă la transportul lor în țara de origine ; scutirea de taxe vamale, fiscale și alte impozite a bunurilor care se introduc și se scot din porturile și zonele libere și reexportarea mărfurilor străine fără restricții vamale ; posibilitatea de expunere a unor eșantioane și partide de mărfuri în scopul vinderii sau cumpărării — sînt unele din facilitățile importante pe care le oferă porturile și zonele libere, atît sub aspect economic, cît și al simplificării și celerității circuitului internațional de mărfuri.

Fără îndoială că asemenea avantaje le oferă și portul liber Sulina — a cărei activitate practică a și început de la 15 august 1978, fiind în curs, în continuare, ample măsuri de amenajare — și aceasta cu atît mai mult cu cît el este situat la confluența Dunării cu Marea Neagră, importantă zonă de trafic maritim și fluvial internațional.

Instituirea portului liber Sulina constituie o nouă ilustrare a politicii active, consecvente a conducerii partidului și statului nostru, de participare tot mai intensă a Republicii Socialiste România la intensificarea schimburilor comerciale cu toate țările, la promovarea cooperării economice internaționale, în interesul progresului general și cooperării pașnice între popoare.

dr. N. ANDRONE

---

1. Decretul nr. 294 din 5 august 1978, publicat în B.Of., partea I nr. 73 din 9 august 1978.

2. A se vedea, Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în județul Tulcea, „Scînteia" nr. 11.179 din 30 iulie 1978.

3. A se vedea, de exemplu, C. Bușe, **Comerțul exterior prin Galați sub regimul de port-franc** (1837—1883), Edit. Academiei R. S. România, Buc. 1976 ; asupra regimului instituit pentru zonele libere din țara noastră la începutul secolului, a se vedea „Legea pentru zonele libere" adoptată în 1929 (care nu s-a aplicat însă în practică din cauza conjuncturii economice), **Monitorul Oficial**, nr. 166 din 30 iulie 1929.

4. A se vedea proiectul de convenție în curs de elaborare în cadrul Consiliului de cooperare vamală **Conseil de coopération douanière, Convention internationale pour la simplification et l'harmonisation des régimes douaniers,** Projets de commentaire de l'Annexe F. 1 concernant les zones franches, doc. 23507, Bruxelles, 18 juillet 1977, pag. 1—22.

5. O dispoziție în acest sens întîlnim în proiectul de convenție ce se negociază în cadrul Conferinței asupra dreptului mării. Articolul 128 din proiect prevede că în scopul facilitării traficului în tranzit al statelor fără litoral maritim „se pot institui zone libere sau alte facilități vamale, în porturile de intrare și ieșire ale statelor în tranzit, pe cale de acord între aceste state și statele fără litoral" Nations Unies, **Troisième Conference sur le droit de la mer**, doc. A (conf. 62) W.P. 10-15 juillet 1977.

6. Decretul privind Zona liberă Sulina, nr. 101 din 27 martie 1978, B.Of., partea I, nr. 26 din 30 martie 1978.

7. De exemplu, în Codul vamal francez, se prevede posibilitatea declarării de interdicții sau restricții în zonele libere, care se justifică pe rațiuni de moralitate publică, ordine publică, securitate publică protecție, a sănătății și vieții persoanelor sau animalelor ori protejării vegetalelor, protecție a bunurilor naționale avînd valoarea artistică, istorică sau arheologică ori protecție a proprietății industriale și comerciale; a se vedea, **Code des douanes**, tome I, art. 238, Paris 1976 ; în acelasi sens, **Conseil de coopération douanière**, op. cit., p. 12.

contract economic

NEÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIEI CONTRACTUALE DE LIVRARE DATORATĂ LIPSEI MIJLOACELOR DE TRANSPORT

În majoritatea contractelor de furnizare, obligației unității furnizoare de a preda produsele care formează obiectul contractului i se asociază obligația de a le expedia unității beneficiare prin intermediul unei unități de transport specializate. În astfel de situații, obligația contractuală de a livra produsele se consideră îndeplinită pe data predării lor către unitatea de transport.

Cu toate că, în acest fel, executarea obligației de livrare este dependentă de raporturile unității furnizoare cu cea de transport, lipsa mijloacelor de transport nu este, în principiu, considerată drept o împrejurare de natură să exonereze unitatea furnizoare de consecințele neîndeplinirii la termen a obligației de livrare asumată față de unitatea beneficiară.

Printr-o recentă Decizie a primului arbitru de stat — nr. 1352 din 31 mai 1978 — s-a adoptat o soluție de exonerare de răspundere a unității furnizoare care, fără să fie în culpă, datorită lipsei mijloacelor de transport, nu și-a putut îndeplini la termen obligațiile de livrare.

Astfel, apărarea unității furnizoare privind lipsa planului de transport pe calea ferată a fost înlăturată de către arbitrajul care a soluționat litigiul cu motivarea că, în situația dată acea unitate avea obligația să expedieze cele 40.000 buc. cărămizi în discuție cu mijloace auto.

Hotărîrea pronunțată a fost desființată prin decizia la care ne referim, reținîndu-se că lipsa planului de transport pe calea ferată nu s-a datorat unor fapte imputabile unității furnizoare, ci a fost urmarea anulării din planul de transport pe C.F.R. a tonajului solicitat, în temeiul Ordinului ministrului transporturilor și telecomunicațiilor nr. 382/15.III.1975, în vederea utilizării judicioase a mijloacelor auto.

Evident, această măsură luată în vederea planificării capacităților de transport feroviare în acord cu interesele generale ale economiei naționale, nu putea determina, în privința unității furnizoare, suportarea unor consecințe patrimoniale de care nu se făcea vinovată.

Indicația de a se folosi mijloace de transport auto nu a putut fi urmată, deoarece unitatea beneficiară nu a acceptat, pe motiv de neeconomicitate, ca să i se expedieze cărămizile cu asemenea mijloace de transport.

Unitatea furnizoare s-a preocupat în continuare de obținerea mijloacelor de transport C.F.R., intervenind în acest sens, atît la organul său tutelar, cît și la coordonatorul de balanță. Aceste demersuri au rămas fără rezultat astfel că termenul contractual de livrare nu a putut fi respectat.

Făcînd deci, diligențe maxime pentru executarea obligațiilor contractuale în condițiile convenite cu unitatea beneficiară, pîrîta — furnizoare nu poate fi socotită în culpă pentru a fi obligată la plata penalităților.

În acest sens, prin decizia amintită se reține următoarele :

„Pîrîtul a fost în imposibilitate să-și realizeze obligațiunile contractuale asumate în raport cu termenele de livrare, datorită nepunerii la dispoziție a vagoanelor necesare de către C.F.R. care este autorizată de lege să ia măsuri pentru asigurarea repartizării sarcinilor de transport de mărfuri în raport cu necesitățile economice conform Ordinului MTTc nr. 382 din 12 martie 1975.

Această împrejurare reprezentînd pentru furnizoarea expeditoare o împrejurare mai presus de voința sa și de neînlăturat și avîndu-se în vedere faptul că beneficiara nu a acceptat efectuarea transportului cu mijloace auto, este exclusă orice culpă a pîrîtului".

Rezultă deci, că soluția de exonerare de răspundere a fost urmarea constatării că unitatea furnizoare a făcut din timp și în mod permanent toate diligențele posibile pentru executarea la termen a obligațiilor sale de livrare, situație în care obligarea la plata penalităților pentru întîrzierea în predarea produselor contractate nu ar determina atingerea finalității urmărite prin instituirea răspunderii patrimoniale a unităților socialiste.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

REINTEGRAREA ÎN FUNCȚIE – GARANȚIE A DREPTULUI LA MUNCĂ

Articolul 136 alin. 1 din Codul muncii stabilește două dispoziții obligatorii pentru unitate în cazul anulării desfacerii contractului de muncă din inițiativa unității și anume reintegrarea în funcția avută și plata unei despăgubiri pe timpul cît persoana în cauză a fost lipsită de retribuție.

Reglementarea reintegrării în funcție ca urmare a anulării desfacerii contractului de muncă prin consecințele sale reprezintă o puternică garanție a exercitării dreptului la muncă, a continuității raportului de muncă, deoarece restabilește situația juridică anterioară, măsură anulată considerîndu-se ca neluată, persoana în cauză beneficiind de toate drepturile de care a fost lipsită nelegal : vechimea neîntreruptă în aceeași unitate ; despăgubirile legale ; alocația de stat pentru copii ; concediul de odihnă, etc.

Dispozițiile art. 136 mai sus citat prevăd acordarea unei despăgubiri de către unitate numai în cazul în care are loc anularea desfacerii contractului de muncă. Cîteva precizări se impun : prima se referă la organele competente a pronunța anularea.

Au această competență **numai** organele investite de lege cu soluționarea litigiilor privind încheierea, executarea și încetarea contractului de muncă deoarece numai acestea execută un control jurisdicțional care se materializează într-o **hotărîre** obligatorie pentru unitate ca parte în raportul de muncă, prin care organul jurisdicțonal poate anula dispoziția de desfacere a contractului emisă de unitate cu încălcarea dispozițiilor legale. Este adevărat că organele prevăzute în art. 180 și art. 181 din Codul muncii, (ministerele și celelalte organe centrale de stat și obștești și Ministerul Muncii), în virtutea drepturilor și obligațiilor lor de îndrumare și coordonare exercită controlul asupra aplicării dispozițiilor legale referitoare la raporturile de muncă, dar acesta este un **control administrativ** care nu se materializează, chiar atunci cînd analizează cereri de reintegrare în muncă, în hotărîri executorii în sensul celor pronunțate de organele jurisdicționale. Aceste organe, așa cum precizează art. 182 din Codul muncii, vor lua sau vor propune măsuri de sancționare a celor vinovați sau vor da indicații unităților controlate. Chiar dacă anulează actele organelor subordonate făcute cu nerespectarea legii, competența lor este limitată la **actele administrative** și nu la anularea desfacerii contractului de muncă, deoarece **desfacerea** contractului este un act specific de dreptul muncii îndeplinit de unitate ca subiect al raportului de muncă. Nimic nu se opune însă ca unitatea, în timpul soluționării contestației, să revină asupra măsurii luate REVOCÎND desfacerea contractului cu aceleași efecte ca și anularea.

Dacă persoana refuză nejustificat propunerea unității de reîncadrare în postul avut despăgubirea prevăzută în art. 136 din Codul muncii se va acorda numai pe perioada de la desfacerea contractului și pînă la oferta făcută de unitate (Tr. jud. Cluj dec. civ. nr. 1173/1976).

A doua precizare se referă la **reîncadrare** și **reintegrare.** Dacă termenul **reîncadrare** cu completarea „în caz de anulare" (astfel cum este redactat art. 136 din Codul muncii) poate avea același înțeles cu **reintegrarea** atunci fără completarea de mai sus... înțelesul termenilor este neîndoielnic diferit. Iată un exemplu. După trecerea unui interval de 5 luni de la desfacerea contractului în baza art. 130, alin. 1, lit. a din Codul muncii, aceeași unitate, **reîncadrează** persoana respectivă pe un post de aceeași natură, încheind un nou contract de muncă. Persoana respectivă a chemat în judecată unitatea cerîndu-i să-i plătească, în baza art. 136 din Codul muncii, drepturile de retribuție pe perioada cît nu a lucrat.

Una din hotărîrile pronunțate în speță obligă unitatea la despăgubiri legale arătînd că persoana în cauză a fost ulterior încadrată în aceeași unitate, ceea ce face implicit dovada netemeiniciei și nelegalității desfacerii contractului de muncă. Sigur că soluție este potrivnică legii deoarece măsura luată de unitate a rămas **definitivă** și nu a fost **anulată** de către organele competente. Așa cum precizează Tribunalul Suprem, încadrarea ulterioară a persoanei în aceeași unitate nu echivalează cu **reintegrarea** sa, posibilă numai în cazul anulării desfacerii contractului, ci cu încheierea unui nou contract de muncă, situație ce nu poate avea nici o consecință cu privire la efectele juridice deduse din desfacerea primului contract de muncă (Sect. civ. dec. nr. 2962/1973).

Urmărind restabilirea unei situații juridice anterioare, reintegrarea, în spiritul soluțiilor Tribunalului Suprem, trebuie să se facă în **același** loc de muncă, în aceeași funcție (post) și cu aceeași retribuție (col. civ. dec. nr. 1505/1963 ; dec. 803/1954 ; dec. nr. 156/1962) și nu într-un alt post „corespunzător" ori „similar". (col. civ. dec. nr. 904/1963 ; Neacceptarea altui post, chiar superior retribuit nu îndreptățește unitatea la o nouă desfacere a contractului de muncă ceea ce ar echiva-

la cu un refuz de executare a hotărîrii de reintegrare. (Col. civ. dec. nr. 1505/1963).

În același spirit, unitatea nu poate refuza reintegrarea pe motiv că persoana a devenit pensionabilă (Col. civ. dec. nr. 395/1962) după cum nu poate dispune transferarea celui în cauză fiindcă nu se află în raport de muncă cu acesta (Secț. civ. dec. nr. 1777/1976).

In practică sînt situații cînd unitatea nu poate executa hotărîrea de reintegrare datorită desființării postului ori dizolvării unității. In asemenea cazuri, deoarece măsura desfacerii a fost anulată, persoana respectivă trebuie să beneficieze de vechime neîntreruptă în aceeași unitate în baza art. 9 alin. ultim din Legea nr. 1/1970, dacă cel în cauză s-a reîncadrat în termen de 90 de zile de la desfacerea contractului. Beneficiind de drepturile pe care le conferă continuitatea raportului de muncă, situația juridică încălcată a fost restabilită. În acest spirit trebuie înțeleasă soluția instanței supreme care a precizat că integrarea este posibilă chiar dacă unitatea a fost dizolvată ori postul desființat între timp (Col. civ. dec. nr. 130/1954; dec .nr. 42/1962; dec. nr. 100/1968). Precizăm că termenul de 90 de zile se socotește de la data desfacerii contractului potrivit noului temei juridic (încetarea activității, reducerea de personal) și produce efecte de la data comunicării noului motiv. În speță fac aplicare și prevederile art. 133 alin. 1 din Codul muncii.

Menționăm de asemenea că despăgubirea la care este obligată unitatea este limitată la perioada cuprinsă între data desfacerii nelegale și data încetării activității ori reducerii de personal.

Reținem că reintegrarea este consecința imediată și esențială a anulării desfacerii contractului de muncă. Dar nu singura. Art. 136 alin. 1, 2 și 3 din Codul muncii se referă la despăgubirea pentru perioada concedierii ilegale, la despăgubirea pe perioada de la pronunțarea hotărîrii de reintegrare pînă la reintegrarea efectivă și la răspunderea persoanelor care cu rea credință au **determinat desfacerea** contractului de muncă.

Fără a analiza acum aceste efecte, subliniem numai o idee care în practică a fost interpretată diferit creînd stări litigioase și anume că despăgubirea **pe perioada concedierii ilegale** constituie o aplicare concretă a principiului înscris în art. 111 alin. 1 din Codul muncii potrivit căruia **unitatea** are obligația să despăgubească persoana încadrată în situația în care aceasta a suferit, din culpa unității, un prejudiciu în timpul îndeplinirii îndatoririlor de muncă. Așadar răspunderea are la bază **culpa unității** și prin urmare va fi plătită de **unitate** nu de organul de conducere ori de alte persoane. Despăgubirea pentru perioada de la pronunțare pînă la reintegrarea efectivă va fi recuperată de unitate, în condițiile art. 102 și art. 107 din Codul muncii de la persoana vinovată de nereintegrare, care, credem, poate răspunde în același timp și disciplinar pentru atitudinea sa, chiar dacă Codul muncii nu face asemenea precizare. Independent de organul care a dispus desfacerea contractului, **reintegrarea**, nefiind o încadrare propriu-zisă ci o restabilire a unor stări încălcate se conduce după regula potrivit căreia conducătorul unității angajează unitatea și în fața organelor jurisdicționale și prin urmare acestuia îi revine de regulă îndatorirea de executare a hotărîrii de reintegrare precum și răspunderea la care ne-am referit mai sus. Despăgubirea va fi plătită numai dacă persoana s-a prezentat la unitate și a solicitat reintegrarea iar unitatea a refuzat să se conformeze și nu va fi plătită dacă persoana s-a complăcut în inactivitate (Trib. Suprem. sec. civ. dec. nr. 1755/1976).

Dr .IOSIF R. URS

întrebări — răspunsuri

IOSIF LAZĂR, Tg. Mureș — Drepturile prevăzute la art. 75 din Legea nr. 57/1974 se acordă — în cazul indemnizației — numai în cazul mutării efective în localitatea unde personalul a fost transferat. Drepturile prevăzute la lit. a și d ale aceluiași articol se acordă numai în cazul schimbării domiciliului celui trasferat și — după caz — al membrilor săi de familie, în acea localitate.

DAMIAN LUCA, Slobozia — Întrucît din înregistrările carnetului dv. de muncă rezultă că ați ocupat funcții administrative numai patru ani, nu îndepliniți condiția de vechime minimă prevăzută la poziția 77 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971. Funcția de primitor-distribuitor nu este administrativă.

GHEORGHE MITAR, Lugoj — Atunci cînd soțul nu are drept la alocația de stat pentru copii, beneficiază de alocație este soția, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de art. 5 din Decretul nr. 246/1977. După trecerea a trei luni de la reîncadrarea soțului, cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, acesta redevine beneficiar de alocație. În primele șase luni soțul primește numai 50% din acest drept, dacă contractul de muncă a fost desfăcut din vina sa.

DANIEL CHICIU, Timișoara — Muncitorul calificat face parte din categoria personalului muncitoresc și nu a personalului tehnic. În categoria personalului tehnic sînt cuprinse atît funcții de execuție (tehnician, proiectant etc.) cît și funcții de conducere (maistru, șef atelier, șef secție etc.).

AURICĂ HUREZEANU, Slatina — În cazul în care la 1 Mai 1974 pentru funcția de șef serviciu contabilitate era prevăzută numai condiția absolvirii învățămîntului superior economic, nu era legată promovarea dv. din funcția de șef birou în aceea de șef serviciu.

IUSTINIAN PIPIRIGEANU, Botoșani — Față de prevederile art. 3 din Decretul nr. 246/1977, alocația de stat se stabilește în raport de nivelul veniturilor lunare, mediul urban sau rural, precum și de numărul copiilor cu drept la alocație. În situația dv. se ia deci în considerare retribuția tarifară modificată, ca urmare a schimbării locului de muncă.

ALEXANUDR MAKAI, Chișineu Criș, Arad — Termenul reîncadrării în muncă după efectuarea serviciului militar are în vedere dispozițiile art. 9 din Legea nr. 1/1971. În consecință, pentru a vi se recunoaște vechimea în muncă este necesar ca între data întreruperii contractului de muncă și cea a încorporării să nu fi trecut mai mult de 90 de zile.

GHEORGHE CHITU, Sebeș — La stabilirea îndemnizației pentru concediul anual de odihnă se ia în considerare retribuția medie zilnică din ultimele 12 luni (art. 17 din Legea nr. 26/1967). Pensia de invaliditate nu se ia în calculul drepturilor de concediu, plătindu-se din alte fonduri decît cele de retribuire.

GRECEANU STANCIU, Măcin — Conform cererii dv. alăturate scrisorii ce ne-ați trimis, rezultă că la data de 24 septembrie 1975 aveați domiciliul în orașul Măcin. Fiind transferat în localitatea unde aveați stabilit domiciliul, n-aveți dreptul la îndemnizația de transfer prevăzută de art. 75 din Legea nr. 57/1974.

ÎNTREPRINDEREA EXPORT VIN, Arad — Fondul constituit pentru plata pensiei suplimentare are la bază principiul mutualității între toate persoanele încadrate în muncă. În consecință, contribuția de 2% se reține din retribuția tarifară a întregului personal, inclusiv a pensionarilor menținuți în muncă, cu suspendarea plății pensiei, care — conform Legii nr. 3/1977 — nu se mai recalculează.

ILIE URUCI, Reșița — Din scrisoarea dv. rezultă că vi s-a schimbat locul de muncă, în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate. Dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de Codul muncii (art. 69) puteți solicita drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974.

MARIUS CHISELIȚĂ, Reșița — Față de prevederile art. 35 din Legea nr. 57/1974, după absolvirea, cu examen de diplomă, a învățămîntului superior economic, veți fi încadrat cu retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate a funcției de economist.

IULIAN MUSTAȚĂ Cîmpulung — Potrivit prevederilor anexei nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975, lit. b, pct. 1, cadrele menționate în funcții, în baza reglementărilor în vigoare pînă la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 — în cazul dv. pe baza H.C.M. nr. 1053/1960 — au retribuția tarifară micșorată cu o clasă de retribuire, atunci cînd îndeplinesc funcții de conducere.

COOPERATIVA „LIBERTATEA", Rădăuți — Volumul V din „Cartea întreprinderii" este epuizat.

COOPERATIVA DE CONSUM, Ineu, Arad — Lucrările solicitate de dv. nu sînt editate de noi. Adresați-vă la C.L.D.C. — „Cartea prin poștă".

ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ, Orșova — 1) Potrivit prevederilor Legii nr. 19/1971 republicată, pentru serviciile prestate între unități socialiste se aplică tarifele stabilite de organele cu competență legală. Aceste tarife nu sînt supuse recalculării pe bază de postcalcul. În situații deosebite, prevăzute la art. 71 din Legea sus-menționată, tarifele se pot stabili, cu acordul beneficiarului, pe bază de postcalcul.

2) Termenul de prescripție pentru acțiunile izvorîte dintr-un contract de transport terestru, aerian sau apă îndreptate împotriva unei organizații socialiste de transport este de 6 luni, potrivit prevederilor art. 4 lit. e alin. 1 din Decretul nr. 167/1958. Termenul de prescripție de un an, prevăzut la al. 2 de la același articol, se aplică numai în situațiile în care transportul se execută succesiv cu mijloace diferite.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE ECHIPAMENTE DE TELECOMUNICAȚII ȘI AUTOMATIZĂRI, București, La încadrarea șefilor de birouri economice din unitățile de gradul II trebuie să se țină seama și de precizările din nota la anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971. Încadrarea absolvenților învățămîntului mediu în asemenea funcții se poate face numai la unitățile de gradul III.

PAUL IONESCU, București — Retribuția în primul și al doilea an de activitate a absolvenților învățămîntului tehnic, economic sau universitar încadrați în funcția de analist sau programator este cea prevăzută în anexa nr. 5 la Decretul nr. 188/1977, corespunzător retribuției tarifare la nivelul de bază al funcției respective. În cazul dv., absolvent cu diplomă al facultății de matematică, încadrat în funcția de programator, funcție a cărei retribuție, la nivelul de bază, este clasa 21, retribuția tarifară în primul și al doilea an de activitate este, potrivit anexei 5 din Decretul nr. 188/1977, cea corespunzătoare claselor 14, respectiv 18 și nu claselor 13 și 17.

I.A.S. SILIȘTEA, județul Brăila — Potrivit art. 14 cod proc. pen. și art. 998 c.civ. despăgubirile trebuie să constituie o justă si integrală repartiție a daunelor materiale suferite de partea vătămată în urma unei infracțiuni. Cuantumul despăgubirilor trebuie să cuprindă, conform art. 14, alin. ultim Cod proc. pen., art. 998 și 1084 c. civ., atît pierderea efectiv suferită de partea vătămată, cît și beneficiul nerealizat. În speță, obiectul material al infracțiunii constituindu-l o sumă de bani (delapidată) beneficiul nerealizat, cît și daunele de întîrziere constau, conform art. 1088 c. civ., în dobînda legală ce se datorează pe perioada de timp de la data săvîrșirii faptei și pînă la completa achitare a sumei. Dispozițiile de mai sus se completează cu prevederile art. 78 din H.C.M. nr. 792/14 iunie 1960, cum a fost modificat, dat în aplicarea Decretului nr. 221/1960 cu privire la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste.

Potrivit acestor reglementări, creanța unei organizații socialiste se consideră stinsă numai după ce s-a încasat, de la debitor, în afară de suma prevăzută în titlul executor și dobînzile legal datorate.

În majoritatea cazurilor titlurile executorii, îndeosebi cele judecătorești și notariale, conțin dispoziții privind obligarea debitorilor atît la plata creanțelor cît și la dobînda legală.

Față de caracterul imperativ, al prevederilor art. 78 din H.C.M. nr. 792/1960, republicată la 15 decembrie 1969, organele de executare trebuie să urmărească încasarea dobînzilor legale ce curg în faza de executare chiar și în ipoteza că ele nu sînt arătate expres în titlul executoriu. Aceasta deoarece obligația plății dobînzilor legale se naște direct din actul normativ și nu din mențiunea făcută în titlul executor, iar cuantumul sumei ce reprezintă dobînzi de încasat tot nu se poate stabili prin titlul executoriu necunoscîndu-se, la data constituirii titlului, momentul exact cînd se va face plata datoriei.

Pe intervalul de timp cînd debitorul execută o pedeapsă dobînzile curg, deoarece detenția nu constituie un caz de forță majoră sau fortuit în sensul dispoz. art. 1083 c. civ. și ca atare le datorează și pe acea perioadă.

● **ILIE IVANIȘ, Caransebeș** — Întrucît la data nașterii copilului dv. — aprilie 1978 — erați încadrat cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată de mai mult de trei luni, aveți dreptul la alocația de stat pentru copii în cuantumul integral, în condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977.

● **HORIA GEORGESCU, Ploiești** — În prezent nu se mai organizează cursuri de perfecționare profesională de gradul doi. Dacă aveți vechimea în meserie prevăzută de Legea nr. 12/1971 și îndepliniți condițiile prevăzute de art. 22 din suscitata lege, puteți solicita prezentarea la comisia tehnică de încadrare pentru promovarea în categoria a V-a.

● **EUGEN MUREȘAN, Cîmpia Turzii** Legea nr 3/1977 a prevăzut abrogarea Legii nr. 27/1966 și a Regulamentului de aplicare. În prezent se aplică exclusiv art. 64 din Legea nr. 3/1977, contribuția pentru pensia suplimentară reținîndu-se și în perioadele în care — potrivit art. 71 din legea abrogată — această contribuție nu era reținută.

● **ILIE STĂNCIOIU, Slatina** — Soția încadrată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată are drept la alocație de stat pentru copii numai dacă soțul care lucrează în străinătate nu este considerat că este și el încadrat în țară cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, contract care este numai suspendat în perioada cît lucrează peste hotare.

● **VASILE DANĂ, Baia Mare** — Numai dacă puteți dovedi că în vederea ridicării nivelului dv. de pregătire profesională ați fost trimis de unitatea unde ați lucrat la facultatea pe care ați absolvit-o, perioada de frecventare a cursurilor de zi a învățămîntului superior se ia în considerare ca vechime în muncă.

● **DUMITRU ILIAȘ, Sibiu** — Contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se reține în toate cazurile din retribuția tarifară lunară de încadrare a personalului, deci și în cazurile semnalate de dv. — concediu medical, absențe, învoiri etc.

● **AUREL ROH, Gherla** — Indicatorul 17.19.00 se referă la meseria de „rămar poleitor". Pentru a putea preciza dacă vă puteți încadra în categoria a V-a sau a VI-a a acestui indicator este necesar să precizați mai amănunțit lucrările pe care le executați.

● **NICOLAE TEODORESCU, Arad** — Prin termenul de retribuție prevăzut de Legea pensiilor în art. 6 (2) și 36 (6) se înțelege retribuția tarifară de încadrare, care se actualizează în condițiile prevăzute de lege, ținîndu-se seama de nivelul retribuției tarifare de încadrare în vigoare, corespunzător categoriei tarifare (treptei de retribuire), respectiv funcției și clasei de retribuire avute.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE ALBA-IULIA
Str. Clujului nr. 6
Telefon : 11007 ; 12962 ; 13781

2 FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB ȘI TRANSPORTURI BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, sector 6
Telefon : 23.28.10 ; 23.13.01

PRODUSE DIN METAL

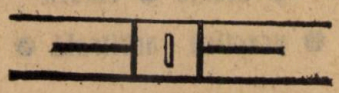

Țevi de alamă

— ∅ 6×1,5 Am63 = 150 kg.
— 8×1 mm Am63 = 300 kg.
— 15×2 mm Am63 = 500 kg.
— 18×2 mm Am63 = 300 kg
— 25×2 mm Am63 = 200 kg
— 25×2,5 mm Am63 = 300 kg
— 42×2 mm Am63 = 127 kg
— 100×10 mm Am63 = 272 kg

Țevi din aluminiu

— ∅ 50×3 mm = 652 kg.
— 50×4 = 305 kg
— 60×5 = 595 kg
— 65×5 = 104 kg
— 90×5 = 187 kg

Tabla oțel arc

— 0,5 mm W5028 = 250 kg.
— 1 mm W5028 = 400 kg.
— 8 mm W5028 = 764 kg.
— 10 mm W8159 = 480 kg.

Sirmă de sudură

— S1OX ∅ 4 mm = 1300 kg.

Electrozi de sudură

— El 38A ∅ 3,25 mm = 450 kg.
— E1 42A ∅ 3,25 = 1000 kg
— E1 42A ∅ 4 = 1000 kg
— E1 42A ∅ 5 = 1200 kg

. . . . . .

(denumirea și adresa unității) [1]

DATA. . . . . .

Nr. . . . . .

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"-București

Calea Dorobanților nr. 11–25 – cod 7139

In baza ofertei dv. nr. 1500/1978 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" . . . × . . . lei [2] = ...

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

– Legislația autoconducerii unităților economice (2 vol.) . . . . . × 40 lei = ...

– Plățile comerciale – Cambia, funcții în comerțul internațional . . . × 20 lei = ...

– Decizii optime și evidența autogestiunii prin calculatoare Felix FC 16, FC-64 . . . × 20 lei = . . .

Total =

Facem precizarea că acceptăm plata prin dispoziție de încasare, din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . .

(sau : v-am expediat suma cu mandatul poștal din ziua de. . . .)

Director,

Contabil șef,

[1] Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.

[2] La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățământ.

Inele de siguranță

— Arbore ∅ 50 mm = 5 000 buc.

— Alezaj ∅ 52 mm = 20.000 buc.

Aparatură electrică

— Balasturi LFA tip BIA — 20 W = 90 buc.

— Idem 65W = 250 buc.

— Idem LFR—BRB 40 W = 155 buc.

— Întrerupător ISOL 250 cod. 4130 = 13 buc.

— Limitatori de cursă cod 6090 = 100 buc.

— Idem cod 6100 = 70 buc.

— Idem cod 4460 = 20 buc.

— Idem cod 6110 = 127 buc.

— Idem cod 2111K = 50 buc.

— Rezistențe în tub P = 1500 W 220 v = 70 buc.

— Idem P = 1500 W 220 v = 40 buc

— Idem P = 1000 W 220v = 247 = 70 buc.

Ampermetru 0—5A Aex. = 70 buc.

Reductoare de turații

— 2H 1130—40/1 = 2 buc.

— 3H610—140/1 = 2 buc.

— 3H 1530—45/1 = 3 buc.

— 2 CH 650—28/1 = 5 buc.

— 3 CH 1470—50/4 = 2 buc.

— 3CH 1020—22,4/1 = 1 buc.

Motoare electrice

— 3 kw×3 000 r/m 2/3 flanșă = 40 buc.

— 5,5×3 000 2/3 flanșă = 8 buc.

— 75×1 000 2/3 talpă = 1 buc

— 75×1500 2/3 talpă = 1 buc.

— MIB2 315kw×500r-6kw = 1 buc.

— Instalație de pornire TSA 3 = 1 buc.

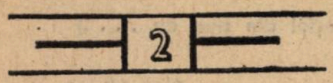

— Motor electric ASI cu talpă IP.54 220/380 V 15kw×3000 turații/min. buc. 1

— Idem 1,5kw×3000 turații/minut buc. 1

— Idem 0,3 kw×1500 turații/minut buc. 2

— Idem 55 kw×1500 turații/minut buc. 1

— Motor electric cu 2 turații 0,75/1,3—750/1500 buc. 9

— Idem 0,45/0,8—750/1500 buc. 3

— Reductor de viteză tip Orăștie RSO—2—1/15 buc. 3

— Idem RSO.3—1/25 buc. 1

— Idem RSO.3—1/25 buc. 1

— Reductor viteză ip Neptun 2H 285—20—0 buc. 16

— Idem 2 CH—285—4—28 buc. 14

— Lac incolor kg. 153

— Cuie albe tapițerie 1,5×14 mm kg. 99

— Ținte albe 10 mm kg. 42

— Idem 1,4×16 mm kg. 84

— Idem 1,4×25 mm kg. 150

— Cuie albastre 1,4×15 kg. 328

— Idem 1,6×15 mm kg. 490

— Rulmenți Sr. 1210 buc. 70

— Idem Sr .51208 buc. 14

— Idem Sr. 6008 buc. 8

— Idem Sr. 3208 buc. 5

— Idem Sr. 1317 buc. 2

— Idem Sr. 1319 buc. 2

— Idem Sr. 7815 buc. 5

— Idem 6311 buc. 3

— Idem Sr. 10 buc. 4

— Idem Sr. 1215 buc. 1

— Idem Sr. 1302 buc. 2

— Idem Sr. 52208 buc. 14

— Idem Sr. 2217 buc. 5

— Idem Sr. 704904 buc. 9

— Idem Sr. E.11 buc. 6

— Idem Sr. E.15 buc. 1

— Idem Sr. 1218 buc. 4
— Idem Sr. 51411 buc. 2
— Idem Sr. 6224 buc. 1
— Idem Sr. 51202 buc. 3
— Idem Sr. 30215 buc. 1
— Idem Sr. 52215 buc. 15
— Idem Sr. WUL. 80 buc. 1
— Idem Sr. 32208 buc. 7
— Bucși pentru rulmenți H.317 buc. 237
— Idem H.313 buc. 70
— Idem H.2317 buc. 2

SUB TIPAR!

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE, Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● Convenții ● drept român ● uzanțe ● clauze ● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Conceptul de contract comercial de vînzare internațională

● Formarea contractului.

● Obiectul prestațiunii vînzătorului : marfa

● Obiectul prestațiunii cumpărătorului : prețul

● Condiții de livrare

● Garanții — reclamații — exonerare — arbitraj

● Contract economic de livrări pentru export — interferențe cu contractul comercial de vînzare internațională.

● Derularea contractelor.

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. — convenții internaționale — texte selective

2. — drept român — art. din Codul civil, Codul comercial și din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).

3. uzanțe uniforme internaționale

4. — comentarii — scurte precizări și sinteze

5. — clauze — studiu comparativ al contractelor model și a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerț exterior

6. — practică arbitrală comercială internațională

1978 SEP 27

NOUL AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUB SEMNUL REALIZĂRII SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

CA UNA DIN CELE MAI FRUMOASE TRADIȚII ale școlii românești contemporane și de data aceasta noul an de învățămînt s-a deschis în prezența tovarășului **Nicolae Ceaușescu**. Ampla cuvîntare rostită de secretarul general al partidului la marea adunare populară desfășurată la Cluj-Napoca în prima zi a noului an de învățămînt constituie un deosebit de prețios îndrumar pentru ridicarea în continuare, pe noi trepte, a școlii românești, mai ales în această perioadă cînd și învățămîntul, ca și toate celelalte domenii ale vieții economice, sociale și spirituale ale societății noastre este confruntat cu exigențele afirmării ferme a revoluției tehnico-științifice, ale efectuării saltului de la acumulările cantitative la o nouă calitate.

Semnificativ din acest punct de vedere, noul an școlar a început în condițiile încheierii procesului de reorganizare și reașezare pe o bază nouă, trainică, revoluționară a întregului învățămînt. Concepția secretarului general al partidului, de a situa la temelia școlii îmbinarea strînsă a muncii, învățămîntului și cercetării, și-a demonstrat pe deplin în practică marile sale virtuți, nesecatul său potențial de modernizare continuă a învățămîntului, de a crea toate condițiile necesare pentru ca școala de toate gradele să pregătească constructori de nădejde ai societății socialiste multilateral dezvoltate, atît din punct de vedere profesional, cît și din punct de vedere al nivelului culturii generale, al înarmării tineretului cu concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric. Pentru că aceste trei laturi sînt de nedespărțit în modelarea personalității multilaterale a constructorilor de azi ai socialismului, a constructorilor de mîine ai comunismului.

Importanța deosebită pe care partidul nostru a acordat-o și o acordă școlii ca principal factor de formare profesională și educare revoluționară a tineretului patriei este evidențiată concret de marile eforturi făcute pentru dezvoltarea și modernizarea intensă a bazei materiale a învățămîntului, pentru a face față exigențelor contemporane, exigențelor unei economii și societăți în plin și rapid proces de creștere, ale unei țări care își propune ca, prin propriile sale eforturi în primul rînd, să depășească într-un timp foarte scurt stadiul de țară în curs de dezvoltare, să se ridice în rîndul statelor cu o dezvoltare medie și a celor dezvoltate.

Pentru că este evident că sînt cu totul altele exigențele cantitative și calitative care stau în fața învățămîntului astăzi, cînd producția industrială este de 40 de ori mai mare decît cu numai trei decenii în urmă, cînd această producție se realizează în întreprinderi dotate cu cele mai noi instalații și utilaje, bazate în mare parte pe stadii avansate de automatizare și de cibernetizare, iar aceste exigențe sînt în neîncetată creștere. Pentrucă, de fapt, între dezvoltarea economiei și dezvoltarea învățămîntului există o strînsă intercondiționare.

TOCMAI plecînd de la cerințele obiective pe care dezvoltarea contemporană le pune în fața învățămîntului, în cuvîntarea sa rostită la marea adunare din municipiul Cluj-Napoca, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Trebuie să facem în continuare totul pentru a înfăptui în cele mai bune condițiuni programul de revoluționarizare a învățămîntului nostru de toate gradele, de așezare a lui pe o bază materială și o concepție înaintată, care să dea posibilitatea tineretului să își însușească cunoștințele de bază din toate domeniile".**

Una din caracteristicile lumii contemporane este progresul extrem de rapid al științei și tehnicii, materializat îndeosebi în modernizarea forțelor de producție, ceea ce determină și un proces intens de învechire a cunoștințelor, necesitatea îmbogățirii și reînnoirii continue a acestora și a readaptării la noile condiții și structuri ale producției materiale. Ca urmare se apreciază, și practica demonstrează aceasta, că la intervale de 4—5 ani este necesară o reînnoire a cunoștințelor muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor. În strînsă legătură cu acest fenomen s-a dovedit, în ceea ce privește conținutul pregătirii profesionale, că specializarea îngustă nu mai este corespunzătoare, că ea devine practic un factor de frînare în procesul dezvoltării și modernizării forțelor de producție, deoarece numai pe baza unor bogate cunoștințe multilaterale se poate realiza o adaptare ușoară a forței de muncă la cerințele acestui proces, la progresul continuu al economiei naționale. **„Iată de ce,** sublinia secretarul general al partidului, **problema politehnizării învățămîntului liceal și a învățămîntului universitar — atît tehnic cît și de științe sociale — constituie o necesitate pentru a putea ține pasul cu mersul uriaș al științei, al cunoașterii umane".** Pentru că o pregătire multilaterală, mai ales în condițiile unei tot mai vizibile întrepătrunderi a științelor, creează un orizont larg, receptiv la nou, în timp ce o pregătire unilaterală, îngustă, deschide drumul închistării în gîndire, al rutinei, al ancorării în cunoștințe și practici depășite.

DESIGUR, în acest amplu proces, sarcini deosebite revin și învățămîntului economic, care este chemat să facă toate eforturile pentru a se adapta noilor cerințe ale economiei noastre naționale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, saltul calitativ pe care ne propunem să îl realizăm, și aceasta în primul rînd în domeniul economiei, nu poate fi realizat și nu poate începe decît printr-un salt în conștiința și pregătirea oamenilor. Tocmai în acest spirit învățămîntul economic, ținînd seama și de exigențele superioare pe care le implică punerea în practică a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a afirmării autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării, trebuie ca printr-o concepție și o activitate calitativ superioare, în care învățămîntul propriu-zis, bazat pe cele mai noi cunoștințe, îmbinat organic cu munca și cu cercetarea, să asigure pregătirea multilaterală a specialiștilor — chemați să își aducă o contribuție mereu sporită la bunul mers al economiei noastre, condiție a unei neîncetate creșteri a nivelului de viață și de civilizație a întregului popor.

Chemarea adresată de secretarul general al partidului la începerea acestui nou an de învățămînt a trezit neîndoielnic un puternic simțămînt în inimile tuturor celor care muncesc la catedrele sau în băncile școlilor și facultăților. Răspunzînd acestei chemări, fără să își precupețească eforturile, tinerii țării se pregătesc neobosit să devină constructori demni ai socialismului și comunismului, stăpîni pe meseria lor, pe știința și tehnica cea mai avansată, pe concepția revoluționară despre lume, conștienți că tot ceea ce realizăm servește bunăstării și fericirii poporului, asigurării independenței, suveranității, libertății patriei noastre.

N. IONESCU

O contribuţie deosebit de valoroasă la progresul economico-social al întregii ţări

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

ÎN PERMANENTA SA PREOCUPARE pentru ridicarea societăţii româneşti pe o treaptă superioară de civilizaţie, partidul nostru atribuie un rol deosebit dezvoltării ştiinţei şi promovării pe scară largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei, în întreaga viaţă socială a ţării. O contribuţie de importanţă majoră la realizarea acestui obiectiv o aduc succesele înregistrate în dezvoltarea industriei chimice româneşti, care are un rol important în asigurarea cu materii prime a celorlalte ramuri industriale şi a agriculturii.

Pentru dezvoltarea industriei chimice şi dotarea sa cu tehnica cea mai avansată în actualul cincinal se alocă aproape o cincime din volumul investiţiilor pe întreaga industrie, ceea ce asigură acestei ramuri creşterea într-un ritm mediu anual de circa 17%, superior ritmului mediu prevăzut pe economie. Ca urmare a acestei orientări, rod al politicii de industrializare socialistă, promovată cu consecvenţă de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, producţia industriei chimice a sporit de la un cincinal la altul, astfel încît în perioada 1976—1980 ea este mai mare decît în cele cinci cincinale anterioare luate la un loc.

Trecerea la o calitate nouă, superioară, a întregii activităţi productive s-a materializat în realizarea unor produse cu performanţe tehnice şi funcţionale ridicate, cu competitivitate înaltă — exportate în peste 100 de ţări ale lumii, — produse realizate în condiţiile creşterii în ritm înalt a productivităţii muncii în combinatele chimice, reducerii continue a cheltuielilor de producţie, sporirii beneficiului şi rentabilităţii întreprinderilor.

La dinamismul înalt al industriei chimice, la diversificarea largă şi competitivitatea ridicată a producţiei sale, o contribuţie fundamentală aduce cercetarea ştiinţifică proprie. Peste 80% din noile capacităţi de producţie şi din cele dezvoltate sînt realizate pe bază de cercetări şi tehnologii româneşti. Activitatea de cercetare ştiinţifică, proiectare şi inginerie tehnologică se desfăşoară în cadrul primului institut integrat pe ramură din ţara noastră, Institutul central de chimie, care reuneşte toate institutele şi centrele de profil din ţară. Concepţia şi organizarea ştiinţifică, unitară a cercetării şi proiectării, legarea strînsă a acestora de producţia industrială, pe de o parte, de învăţămîntul superior, pe de altă parte, reprezintă roadele remarcabilei şi neobositei activităţi a tovarăşei acad. dr. ing. Elena Ceauşescu, care, avînd înalte responsabilităţi de partid şi de stat, conduce totodată Institutul central de chimie, formă organizatorică nouă, care şi-a dovedit din plin eficienţa. Tehnologiile moderne elaborate de specialiştii acestui institut stau la baza producţiei marilor unităţi chimice din ţara noastră şi sînt apreciate pentru înalta lor valoare pe plan mondial, multe din ele fiind medaliate cu aur la manifestări internaţionale.

ÎN CADRUL ACTIVITĂŢII complexe de dezvoltare a cercetării ştiinţifice originale şi de introducere accelerată a progresului tehnic în economie se înscrie, ca un eveniment deosebit de important, desfăşurarea în perioada 11—14 septembrie a.c. a Congresului naţional de chimie. Prilejuind un larg şi fructuos schimb de experienţă la nivel naţional atît între specialiştii din chimie, cît şi cu cei din alte domenii de activitate, această remarcabilă manifestare a vieţii ştiinţifice a evidenţiat elocvent capacitatea lor de a răspunde în condiţii superioare sarcinilor mobilizatoare puse de partid în faţa acestei ramuri de vîrf a industriei noastre.

Lucrările Congresului au reunit oameni de ştiinţă, cercetători, proiectanţi, cadre didactice din învăţămînt, conducători de mari unităţi chimice, alţi specialişti din întreprinderile industriale de profil. Prin componenţa participanţilor, Congresul a exprimat concepţia unitară a întregii cercetări, învăţămîntului şi producţiei, constituind un larg forum naţional de dezbatere democratică a problemelor legate de activitatea acestei importante ramuri a economiei naţionale.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor Congresului, tovarăşa acad. dr. ing. Elena Ceauşescu a jalonat obiectivele principale ale cercetării în chimie în etapa actuală : valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispune ţara noastră prin realizarea unor produse cu grad înalt de prelucrare, obţinerea unei valori maxime pe unitatea de produs, sporirea continuă a ponderii produselor de calitate superioară, crearea de noi materii prime şi materiale cu caracteristici superioare necesare industriei şi producţiei bunurilor de consum. Spiritul analitic înalt în care s-au desfăşurat lucrările

acestei manifestări științifice a prilejuit desprinderea căilor și mijloacelor de acțiune pentru înfăptuirea în viață a orientărilor și sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională ale partidului cu privire la creșterea continuă a rolului științei ca factor de dinamizare a economiei naționale.

În plen și în secțiunile de specialitate — inginerie chimică, chimie fizică și chimie analitică, petrochimie, chimie macromoleculară, chimie organică, chimie anorganică, metale rare și pure — au fost susținute un număr de peste 480 referate și comunicări care, prin înaltul lor nivel științific, prin soluțiile tehnice și economice prezentate, au oglindit competența și capacitatea lucrătorilor ce-și desfășoară activitatea în acest imporant sector al economiei de a contribui prin creația proprie la prestigiul științei românești, la înfăptuirea sarcinilor ce le revin în cincinalul revoluției tehnico-științifice. În cadrul dezbaterilor s-au făcut numeroase propuneri, au fost înfățișate o serie de studii valoroase menite să contribuie la soluționarea unor importante probleme de cercetare din diferite domenii ale chimiei. S-a desfășurat un larg și fructuos schimb de experiență la nivel național, care se va reflecta cu rezultate pozitive în întreaga activitate de cercetare și proiectare, de dezvoltare a industriei chimice, a întregii economii naționale.

Trebuie, de asemenea, arătat faptul că prezența la acest Congres a unui mare număr de specialiști de peste hotare i-a conferit caracterul unei importante manifestări internaționale, înscriind-o ca o contribuție de seamă la progresul științei chimice în general, la dezvoltarea contactelor și a conlucrării dintre oamenii de știință de pretutindeni, în interesul cauzei nobile a progresului și bunăstării, al păcii și înțelegerii între națiuni.

REZULTATELE obținute pînă în prezent în cincinalul revoluției tehnico-științifice evidențiază cu pregnanță că cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică din chimie aduc o contribuție prețioasă la promovarea progresului tehnic, la dezvoltarea economico-socială accelerată a întregii țări.

Beneficiind de orientări clare, cercetarea din chimie se desfășoară pe bază de programe și prognoze pe termen lung, precum și pe bază de programe speciale pe probleme prioritare. Un loc esențial în acest cadru îl ocupă diversificarea gamei de produse chimice, dezvoltarea de tehnologii noi, perfecționarea și modernizarea celor existente, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibili. Pentru mărirea eficienței utilizării resurselor, eforturile sînt orientate spre adîncirea gradului de valorificare a materiilor prime din țară și din import, cea mai importantă realizare constituind-o creșterea gradului de prelucrare a țițeiului.

Pe marile platforme chimice au fost organizate colective mixte de specialiști din cercetare, proiectare și producție, care, pe baza analizelor efectuate la instalațiile în funcțiune, au elaborat programe de măsuri care vor conduce la creșterea eficienței instalațiilor și scurtarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați, corespunzător unei valori de circa 1 miliard lei pe an.

În ce privește activitatea de inginerie tehnologică și proiectare eforturile sînt orientate cu prioritate în direcția intensificării și optimizării tehnologiilor la produsele de mare tonaj, reanalizării tehnologiilor aplicate pentru ridicarea performanțelor la nivelul tehnic actual, modern, înlocuirii procedeelor tehnologice care înregistrează mari consumuri de materii prime și energie, perfecționării utilajelor chimice, creșterii performanțelor și fiabilității utilajelor specifice industriei chimice. O atenție deosebită se acordă realizării compacte a instalațiilor chimice, cît mai mult în aer liber, folosind toate soluțiile care conduc la economie de metal în construcție și de energie în vehicularea produselor în fluxurile de fabricație.

Activitatea complexă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din chimie s-a materializat în rezultate deosebit de valoroase :

● colectivele de oameni ai muncii din unitățile institutului au asimilat în anul 1977 circa 535 produse noi și reproiectate cu o pondere în producția marfă a Ministerului Industriei Chimice de 12%. În anul 1978, ponderea produselor noi și reproiectate în valoare totală a producției marfă va crește la 16% ;

● cercetătorii din industria chimică dau viață în acest cincinal programului privind valorificarea înaltă a resurselor naturale și crearea de noi înlocuitori sintetici, valorificarea subproduselor și a deșeurilor, a minereurilor sărace, perfecționarea proceselor tehnologice. De curînd, pe platforma industrială a petrochimiei din Brazi au fost obținute primele cantități de cauciuc poliizoprenic realizate în noua capacitate construită aici. Întregul complex de instalații pentru fabricarea cauciucului poliizoprenic de la Brazi constituie o strălucită materializare a activității de cercetare românească. În actualul cincinal în chimie vor fi realizate, prin cercetări proprii, 1900 produse și sortimente noi ;

● în 1978 sînt introduse în fabricația curentă 25 de noi tehnologii, pe baza cărora se va obține o producție de circa 7 miliarde lei. Printre tehnologiile moderne, elaborate de specialiștii Institutului central de chimie, menționăm : tehnologia pentru producerea cauciucului poliizoprenic și polibutadienic, pentru fabricarea butilglicolului, procedeul de polimerizare a clorurii de vinil cu inițiatori foarte rapizi, fabricarea unor noi erbicide și fungicide, a unor noi materiale plastice ca și elaborarea a numeroase tehnologii de sinteză și obținerea unei largi clase de substanțe de mare utilitate industrială. Astfel de tehnologii stau la baza producției unor importante unități chimice și sînt apreciate pentru înalta lor eficiență atît în țară cît și în străinătate. Perfecționarea tehnologiilor în industria chimică contribuie la reducerea consumurilor energetice, combustibile și termice, la recuperări importante de căldură și gaze reziduale. Se prevede ca, în 1978, în industria chimică să se obțină pe aceste căi o economie de 3,8 milioane tone de combustibil convențional .

Ca urmare a rezultatelor obținute în afirmarea creativității românești, în introducerea accelerată a progresului tehnic în întreaga economie și în depășirea sarcinilor de plan, Institutul central de chimie ocupă, de 9 ani consecutiv, locul întîi în întrecerea socialistă.

Aurel GROAPA
director tehnic
Institutul central de chimie

(Continuare în pag. 24)

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE PRIN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR INTERNE

ÎN CONTEXTUL perfecționării mecanismului economico-financiar, în actuala etapă de trecere de la cantitate la o calitate nouă, superioară a întregii activități, îndeplinirea exemplară a planului la producția fizică are o însemnătate excepțională, ca unul din factorii primordiali de realizare a producției nete. Îndeplinind producția fizică planificată, întreprinderile au posibilitatea să respecte întocmai contractele economice încheiate cu beneficiarii, să încaseze contravaloarea produselor furnizate și, deci, să-și consolideze baza financiară, fără a fi nevoie să plătească dobînzi sau penalizări, care — după cum se știe — afectează negativ nivelul producției nete. Pe de altă parte, avînd onorate la termen contractele, beneficiarii pot, la rîndul lor, să-și desfășoare în bune condițiuni activitatea productivă și să livreze produsele necesare economiei naționale și cerințelor la export.

Iată, de ce, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi, hotărîte să realizeze integral prevederile de plan la indicatorul producția netă, pun un accent deosebit — concomitent cu reducerea cheltuielilor materiale și sporirea productivității muncii — pe îndeplinirea producției fizice.

Factori de creștere a valorii noi create

ÎNTREPRINDEREA de țevi „Republica" din Capitală a făcut parte dintre unitățile care, începînd cu anul 1974, a experimentat introducerea indicatorului producția netă. Urmărirea realizării sale în primul semestru din 1978 și, în special, situarea acestui indicator din luna iulie a.c. în centrul sistemului de indicatori economico-financiari, a stimulat și mai mult preocupările întregului colectiv pentru punerea în evidență și valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor potențiale ale întreprinderii, astfel încît, cu mijloacele materiale și financiare de care dispune, să obțină o eficiență sporită, o valoare nou creată cît mai ridicată. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în primele 8 luni din acest an principalii indicatori de plan au fost nu numai îndepliniți, ci și depășiți.

Ce **factori** au contribuit în principal la obținerea acestor rezultate ?

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan în perioada ianuarie—august 1978

	%
Producția netă	100,4
Producția marfă	101,7
Producția fizică :	
— laminate finite pline	102,2
— țevi total	101,0
din care :	
— țevi fără sudură	100,7
— țevi sudate	101,6
Productivitatea muncii	100,3
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (7 luni)	100,0

1 O judicioasă defalcare a sarcinilor de plan pe luni și trimestre, în funcție de termenele stipulate în contracte. Această măsură a permis o mai temeinică pregătire a proceselor de fabricație, mai buna aprovizionare a locurilor de muncă cu cele necesare desfășurării normale a producției, utilizarea mai eficientă a agregatelor și obținerea pe această bază a unor indici mai înalți de utilizare. Creșterea indicilor de utilizare a unor agregate principale (tabelul nr. 2) a permis ca, în cele 8 luni ale anului, să se realizeze, cu aceleași capacități, o producție suplimentară de circa 1 400 tone de laminate finite pline și peste 2 400 tone de țevi.

Tabelul nr. 2

Indicii de utilizare la principalele agregate

(%)

Denumirea agregatului	Indici planificați	Indici realizați
Laminorul I	70,20	72,54
Laminorul II	73,00	74,63
Laminorul III	47,47	47,61
Laminorul de profile	82,80	83,30

2 Folosirea din plin a timpului de lucru al muncitorilor. Prin întărirea disciplinei în muncă, reducerea absențelor nemotivate și a concediilor fără plată, timpul maxim disponibil al muncitorilor a fost utilizat în proporție de 94,86%, față de numai 94,40% în perioada corespunzătoare a anului 1977.

3 Mai buna organizare a sistemului de întreținere și reparare a utilajelor. Echipele de întreținere fiind mai bine omogenizate pe specialități, s-a reușit să se reducă în acest fel timpul de

opriri accidentale a agregatelor cu 1% față de aceeași perioadă din anul trecut. Totodată, prin respectarea graficelor de reparații capitale a unor agregate și prin pregătirea din vreme a unor piese sau ansamble confecționate în întreprindere (ale căror costuri sînt mai mici decît a celor achiziționate) sau prin recondiționarea altora, timpul de staționare a agregatelor a fost micșorat cu circa 5 zile față de termenele planificate, fapt ce a permis ca, în această perioadă, să se realizeze o producție în plus de mai bine de 500 de tone de țevi.

4 Exercitarea unui control calitativ exigent pe fiecare fază de operație și pe fiecare schimb. Întărirea responsabilității în producție, pe de o parte, și efectuarea controlului asupra respectării fiecărui proces tehnologic de către cadrele tehnice, pe de altă parte, au permis ca, în primele 8 luni ale anului, să se obțină produse de calitate superioară în proporție de 98,90%, iar rebuturile înregistrate au fost de numai 0,55% din întreaga producție obținută.

Realizarea producției fizice și implicațiile asupra disciplinei contractuale

EFECTUL ansamblului de măsuri adoptate se regăsește nu numai în utilizarea mai bună a capacităților de producție și a timpului de lucru — fapt ce a avut înrîuriri pozitive asupra sporirii productivității muncii — ci și asupra modului în care a fost respectată disciplina contractuală, în care au fost livrate produsele la beneficiari (tabelul nr. 3). Așa cum se observă, **covîrșitoarea majoritate a contractelor economice au fost onorate la termenele stipulate.** Dat fiind faptul că, în unele perioade — ca, de pildă, în trimestrul II și în lunile iulie și august — sarcinile de plan la producția fizică au fost substanțial depășite, au fost create condiții ca, în înțelegere cu beneficiarii, unele contracte să fie realizate chiar în avans. Este adevărat că nu au fost respectate la termen un număr de 12 contracte, dar acestea au însumat, cantitativ, doar 1,4% din totalul producției realizate în primele 8 luni ale anului.

Tabelul nr. 3

Respectarea contractelor de livrare a produselor în primele 8 luni a.c.

Nr. de contracte încheiate	2 205
Nr. de contracte onorate	2 193
Nr. de contracte neonorate	12

Abstracție făcînd însă de cantitățile nelivrate — mai mari sau mai mici — un fapt rămîne de necontestat : **un număr de beneficiari nu au primit la timp produsele pe care au scontat** și astfel au întîmpinat greutăți în desfășurarea activității lor. Firește, pentru acest lucru vinovată este, în primul rînd, întreprinderea producătoare care nu s-a îngrijit din vreme să-și creeze toate condițiile necesare încît la termenele scadente să poată livra și aceste produse. Dar tot atît de adevărat este faptul că, mai ales în prima perioadă a anului, o serie de furnizori nu au livrat producătorului de țevi unele cantități de materii prime, deși au încheiat contractele cuvenite de livrare. Astfel, în primul trimestru al anului, Combinatul siderurgic Galați nu a livrat circa 2 000 tone de bandă laminată din oțel pentru țevi sudate, iar Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște o cantitate de țagle de relaminare necesare laminorului de profile pentru realizarea producției de oțel beton ș.a.

Rezerve ce se cer mai bine valorificate

REALIZAREA producției nete, obținerea unor valori nou create cît mai ridicate sînt nemijlocit legate nu numai de îndeplinirea producției fizice și sporirea productivității muncii, ci și de **reducerea accentuată a cheltuielilor materiale.** În primele 8 luni ale anului

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 21)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economisirea energiei electrice

UTILIZAREA judicioasă a energiei electrice, economisirea ei în toate domeniile de activitate și, îndeosebi, în sfera producției materiale, constituie o cerință principală în cadrul efortului general pentru realizarea producției nete, pentru sporirea tot mai accentuată a eficienței economice. Datorită eforturilor depuse de marea majoritate a colectivelor din întreprinderi, în unitățile economice din numeroase ministere s-a reușit nu numai să se respecte repartițiile de energie alocate pe primele 7 luni ale anului (graficul) ,dar să se și realizeze importante economii. Este de relevat că Ministerul Industriei Chimice — ale cărui combinate sînt mari consumatoare de energie electrică — a economisit în această perioadă mai bine de 160 000 MWh față de repartiții. Cu peste 80.000 MWh economisiți s-a înscris și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în realizările pe primele 7 luni a.c.

Factorii comuni care au acționat în favoarea reducerii consumului de energie au fost: diminuarea consumului tehnologic propriu, eliminarea funcționării în gol a unor mașini și instalații, înlocuirea, după caz, a unor agregate cu consum excesiv, utilizarea cu parametrii înalți a zestrei tehnice din dotare, amplasarea mai rațională a surselor de iluminat, stăvilirea indisciplinei tehnologice ș.a.

Așa cum rezultă din grafic, două ministre — cel al Industriei Metalurgice și cel al Minelor, Petrolului și Geologiei — nu numai că n-au respectat în perioada amintită repartițiile date, dar le-au și depășit substanțial, primul cu peste 90 000 MWh, iar al doilea cu mai bine de 8 000 MWh. Aceasta pentru faptul că unele unități din cadrul ministerelor respective (Combinatul siderurgic Galați, Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște, Întreprinderea minieră din Jiiț Gorj , Schela de extracție din Craiova ș.a.) au depășit, mai ales în lunile iunie și iulie, consumurile normate de energie electrică.

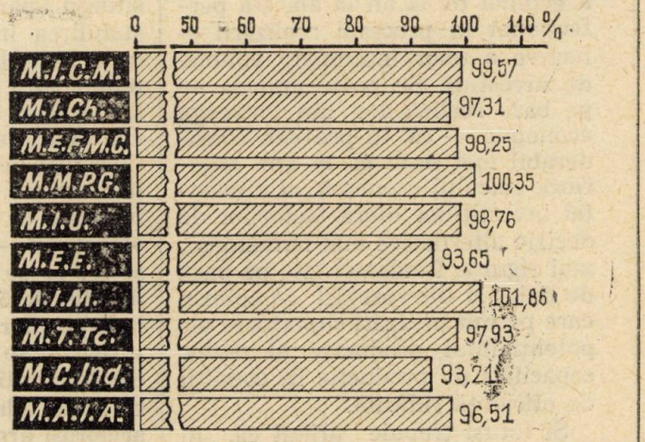

Nivelul consumului de energie electrică față de plan pe principalii consumatori industriali în perioada 1 ianuarie — 31 iulie 1978.

Ținînd seama de faptul că chiar în ramurile în care s-au obținut economii există încă serioase rezerve (unele întreprinderi neînscriindu-se în cotele planificate), este necesar să se persevereze, în continuare, pe linia modernizării unor tehnologii de realizare a produselor și a eliminării pierderilor din procesele de fabricație, astfel ca toate unitățile să respecte și chiar să micșoreze consumul de energie.

O premisă a utilizării într-un grad înalt a noilor capacități de producție

EXIGENȚĂ SPORITĂ ÎN FUNDAMENTAREA ECONOMICĂ A INVESTIȚIILOR

ÎNSEMNATUL EFORT material și financiar pe care statul nostru socialist îl face pentru realizarea amplului program de investiții prevăzut în acest cincinal se cere sprijinit prin preocupări concertate ale tuturor factorilor implicați în procesul investițional în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune, de atingere a parametrilor proiectați și de utilizare la un grad cît mai ridicat a tehnicii moderne cu care sînt dotate noile obiective de investiții. Utilizarea la indici ridicați — peste prevederi — a modernei baze tehnico-materiale a noilor capacități permite realizarea unor însemnate cantități de producție suplimentară destinată satisfacerii într-un grad sporit a necesităților beneficiarilor interni și externi.

Desigur, mijloacele de acțiune pentru realizarea acestor necesități sînt multiple. Foarte multe se conturează în faza de execuție propriu-zisă a noilor obiective și, de aceea, se poate aprecia că, dintr-un anume punct de vedere, capacitatea lor de influență este limitată. După părerea noastră, rezervele cele mai importante se regăsesc în faza de concepție — proiectare a capacităților noi. *Dintre ele ne vom concentra atenția, în acest articol, asupra unor aspecte privind* modul în care fundamentarea economică a investițiilor influențează gradul de utilizare a capacităților de producție din cadrul noilor obiective industriale.

În proiect — indicatori care să oglindească nivelul de tehnicitate

DUPĂ cum se știe, prevederile normative în vigoare stabilesc o serie de indicatori — simpli sau derivați — și de principii pe baza cărora se fundamentează eficiența oricărei investiții. Acest sistem de indicatori și prevederi orientative a evoluat de la an la an, s-a perfecționat în procesul realizării efective a unor însemnate volume de investiții. Se poate aprecia — pe baza realizărilor din întreaga economie — că, în prezent, considerabil mai mult ca în anii anteriori, calculul economic al eficienței investițiilor oferă factorilor de decizie alternative mai numeroase, mai riguros fundamentate pe bază de date și interpretări complexe, care permit utilizări superioare ale potențialului productiv al noilor capacități de producție în condiții de eficiență ridicată.

Și totuși trebuie arătat că, în procesul efectiv de fundamentare economică a cuantumului indicatorilor de producție la unele obiective de investiții noi, mai există **unele neajunsuri care conduc, în anumite cazuri, la neutilizarea la nivelul adevăratelor posibilități a capacităților nou construite.**

În stabilirea nivelului indicatorilor de eficiență a unor noi obiective se recurge, între altele, și la **metoda** comparației între nivelul indicatorilor proiectați pentru noua capacitate și cel aferent altor investiții proiectate sau realizate. Metoda în sine este evident necesară. Modul cum este ea aplicată uneori face însă ca indicatorii stabiliți la noile obiective să fie situați la un nivel aflat sub posibilitățile tehnologice reale. Aceste situații apar atunci cînd pentru stabilirea indicatorilor la o nouă capacitate de producție cu procese tehnologice noi sau modernizate se apelează la comparația cu realizările obținute la un alt obiectiv de investiții de profil similar, construit cu un anumit număr de ani în urmă. În unele cazuri, **deși între obiectivul — termen de comparație și cel ce se va construi există un decalaj de 5—6 ani, la stabilirea indicatorilor pentru acesta din urmă nu se iau în calcul, cu suficientă atenție, implicațiile faptului că noua tehnologie de realizare a acelorași produse a cunoscut între timp înnoiri și modernizări care ar permite obținerea, pe aceleași capacități, a unor producții mult sporite** față de cele posibile de realizat în trecut. Exemplul Fabricii de pîine și biscuiți Berceni—București este edificator. În acest caz, comparația s-a făcut cu nivelul indicatorilor realizați în anul 1971 de o fabrică cu profil similar din Constanța. La Termocentrala București-Sud stabilirea nivelului indicatorilor ce trebuiau atinși la acest nou obiectiv în anul 1975 s-a făcut avîndu-se în vedere cei atinși la C.E.T.-Brazi în 1969. Este de la sine înțeles că, în intervalul de peste 6 ani, performanțele tehnologice au evoluat în sens pozitiv, ceea ce conduce la ideea că termenii de comparație respectivi nu au caracter mobilizator.

Este adevărat că la aceste obiective atingerea parametrilor proiectați are mai multe șanse să se realizeze la termen. **Pentru economia națională, însă, stabilirea unor indicatori care creează rezerve în utilizarea capacităților** pentru că nu stimulează fructificarea în producții suplimentare a efortului depus în dezvoltarea tehnologică, **echivalează cu o însemnată pierdere de potențial productiv.** Ținînd cont de tendințele și ritmul ascendent de evoluție pe care se înscrie tehnologia de producție la un obiectiv de investiție, se impune ca, la aplicarea metodei comparației, cuantumul indicatorilor actuali să nu fie stabilit la nivelul performanțelor din anii anteriori. Este necesar ca, în toate cazurile, proiectantul să ia în calcul termeni extrapolați de comparație, majorați cu influența exercitată de introducerea modernizărilor tehno-

logice, astfel încît aceştia să fie reprezentativi pentru perioada intrării în funcţiune a noului obiectiv.

Structura producţiei — corelată cu necesităţile etapei de punere în funcţiune

STRUCTURA SORTIMENTALĂ a producţiei prevăzută prin proiectul de execuţie are o mare importanţă pentru determinarea nivelului principalilor indicatori de eficienţă. De sortimentaţie depind în bună măsură valoarea şi volumul producţiei, productivitatea muncii, cheltuielile la 1 000 lei producţie-marfă, rentabilitatea ş.a. Dar, ceea ce depinde în mod deosebit de structura sortimentală, este asigurarea desfacerii, respectiv acoperirea cu contracte a producţiei marfă. În această situaţie, apar şi mai evidente **perturbaţiile ce le produc modificările în structura sortimentală a producţiei prevăzute prin STE** care, la unele noi obiective, este complet sau aproape în totalitate schimbată, uneori chiar pînă în perioada atingerii parametrilor proiectaţi.

La întreprinderea textilă „Dunăreană"-Giurgiu, de exemplu, structura sortimentală prevăzută prin STE a fost complet schimbată, astfel că, înainte de a-şi atinge parametrii proiectaţi, întreprinderea a produs cu totul altceva decît se prevăzuse iniţial. Acest lucru se explică, în primul rînd, prin insuficienta studiere în perspectivă a cerinţelor de consum, respectiv a necesarului de sortimente de producţie ce va trebui asigurat peste 3—4 ani de la data întocmirii proiectului, cînd obiectivul a urmat să intre în perioada de atingere a parametrilor proiectaţi. În condiţiile în care cererile faţă de producţia unor anumite ţesături fine ca şi sursele de materii prime stabilite în etapa de elaborare a proiectului s-au schimbat pînă la punerea în funcţiune a obiectivului, s-a dovedit a fi oportună producţia de batiste şi de ţesături flaşate. A trebuit deci înlocuită — conform cererii — fabricaţia de produse cu valoare unitară mare, prin alta la care preţul mediu pe unitate fizică este mult mai mic. Ca urmare, nivelul indicatorilor financiari efectiv realizaţi a scăzut, inclusiv beneficiul, deci şi eficienţa prevăzută prin proiect.

După părerea noastră, **diferenţele între nivelurile din proiect ale indicatorilor principali şi realizările efective** mai au uneori, şi altă cauză. Ele **apar din tendinţa de încadrare facilă a indicatorilor tehnico-economici proiectaţi în cifrele planului cincinal şi anual,** în care scop se prevăd în proiectele de execuţie sortimente cu caracteristici favorabile atingerii cifrelor de plan la indicatorii de bază : producţia marfă, productivitatea muncii, cheltuielile la 1000 lei producţie-marfă şi rentabilitatea, chiar dacă ele nu oferă întotdeauna siguranţa desfacerii integrale a producţiei.

Desigur, producţia unei întreprinderi din industria uşoară trebuie să aibă o mare mobilitate sortimentală, pentru a răspunde cu promptitudine cerinţelor populaţiei şi exigenţelor beneficiarilor externi. Dar, în cazul unei întreprinderi noi, se presupune că sortimentaţia a fost stabilită prin studii de marketing, cel puţin pentru perioada corespunzătoare realizării indicatorilor tehnico-economici proiectaţi.

Într-un asemenea studiu, calcularea coeficientului mediu de sortiment şi a celui de asortiment este, după opinia noastră, indispensabilă fazei de fundamentare, cît şi a celei de atingere a indicatorilor tehnico-economici la întreprinderi noi, cu un bogat sortiment în fabricaţie. Utilizarea lor permite cunoaşterea condiţiilor în care s-a realizat planul prin îndeplinirea sau neîndeplinirea sarcinilor la toate sortimentele, măsurarea intensităţii abaterii de la valoarea planificată a tuturor produselor etc. Principiul de bază al celor doi coeficienţi îl constituie înlăturarea compensărilor prin eliminarea depăşirilor şi luarea în consideraţie a nerealizărilor de plan. Modificarea structurii sortimentale poate fi admisă numai în următoarele cazuri : a) coeficientul mediu de sortiment este egal cu 1, şi b) produsele care se fabrică peste planul stabilit să fie necesare economiei naţionale.

Caracterul mobil al sortimentaţiei determinat în principal de evoluţia cererii pe piaţă — face din calculul acestor coeficienţi elementul de analiză principal în urmărirea schimbării sortimentaţiei. Ei pot oferi clar şi precis condiţiile economice înregistrate prin menţinerea sau modificarea sortimentaţiei, pot evidenţia în perioada atingerii parametrilor proiectaţi modul de îndeplinire a sarcinilor de plan specifice acestei perioade, precum şi cauzele care au condus la nerealizarea lor.

În locul soluţiilor comode, economii reale prin creativitate sporită

LA ANUMITE OBIECTIVE NOI, pentru îndeplinirea sarcinilor de reducere a costului investiţiei, respectiv pentru îmbunătăţirea nivelului indicatorului investiţia specifică şi a altor indicatori, **se recurge uneori la soluţia de minim efort** de a se elimina din proiect unele poziţii de lucrări cum sînt : spaţiile speciale prevăzute pentru depozite de materii prime, semifabricate, produse finite, sau uneori se reduc sau se omit, fără justificare, unele consumuri specifice de materii prime, efectiv cerute de tehnologie, pentru ca prin reducerea în proiect a costurilor de producţie să se asigure rentabilitatea propusă. Alteori, se reduc din necesarul de utilaje o serie de accesorii tehnologice necesare procesului de producţie, tocmai în scopul scăderii volumului investiţiei. Un exemplu în acest sens este cel al Întreprinderii de protecţii anticorozive şi utilaje speciale Bucureşti, unde noua secţie de conducte din poliesteri armaţi cu fibre de sticlă a fost lipsită, în faza de atingere a parametrilor proiectaţi, de posibilitatea cunoaşterii precise a greutăţii produselor lor, deoarece s-a renunţat la dispozitivul automat de cîntărire de la instalaţia de probare a conductelor.

Consecinţele unor astfel de „economii" se traduc în fapt prin urmărirea greoaie a consumului de materii prime, neîncadrarea în normele de consum, aprecierea relativă a cantităţii de materii prime înglobate în produs, mărirea costurilor de fabricaţie ş.a.

Desigur, situaţiile de această natură nu sînt numeroase. Acolo unde apar, însă, este necesar ca economiile la fondurile de investiţii să nu se realizeze prin artificii sau soluţii comode care, în fapt, conduc la cheltuieli suplimentare de fonduri. Investiţia specifică poate fi diminuată eficient numai printr-un efort de creativitate sporit, de găsire a unor modalităţi originale de economisire reală a resurselor.

Aurelian IONESCU
Dan ZAMFIRESCU
Gheorghe PAUN
Institutul de economie industrială

FORME MODERNE DE COMERȚ

CASELE DE COMENZI:
eficiență economică, aprovizionare operativă și comodă a populației

CREȘTERILOR ÎNALTE de ordin cantitativ pe care le va înregistra piața mărfurilor și a serviciilor în actualul cincinal trebuie să le corespundă necesarmente perfecționarea calitativă a activității comerciale, încorporarea tot mai profundă a cercetării științifice în practică, inițiativă și competență ridicată în procesul decizional, în scopul obținerii în acest sector de activitate a unei eficiențe economice și sociale cît mai ridicate. Distribuției „mecanice" sau „pasive" va trebui să-i ia locul o distribuție promoțională, activă, la toate mărfurile, dar mai cu seamă la cele pentru care oferta devansează cererea populației.

Subliniind faptul că activitatea comercială este o continuare nemijlocită a activității de producție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, arăta că **„trebuie să reducem în mod substanțial timpul de staționare a mărfurilor în depozite... să asigurăm aprovizionarea directă de la producție la magazinul de desfacere... să fie cît mai puține unități intermediare... să luăm măsuri ca produsele... să nu mai stea în depozite depreciindu-se, pierzîndu-și valoarea".**

În aceste condiții, atît pe plan mondial cît și în țara noastră **„comerțul fără magazine"** capătă valențe noi, ca „rețea" complementară, întrucît apropie la maximum posibil marfa de consumator, în frecvente cazuri pînă la domiciliul acestuia. **Casele și microcasele de comenzi, comerțul prin corespondență, automagazinele, vînzarea unor mărfuri direct la domiciliul cumpărătorilor** (lapte, legume, fructe ș.a.), diverse alte forme ale **comerțului mobil** se dezvoltă extensiv și intensiv, în prezent și în perspectivă mai ales, datorită și faptului că un număr tot mai mare de femei sînt și vor fi atrase în activitatea social-economică. Astăzi, peste 35% din personalul ocupat în economia națională îl reprezintă femeile. Procurarea mărfurilor necesare, îndeosebi a celor de cerere curentă, prin casele și microcasele de comenzi (televînzarea) — cînd cumpărătorul este în aceeași localitate cu sediul unității comerciale, sau cu ajutorul comerțului prin corespondență — pentru mărfurile nealimentare, de cerere periodică sau ocazională, cînd cumpărătorul este în altă localitate decît sediul unităților comerciale — conduce la economisirea de timp și cheltuieli pentru deplasare (transport).

Dezvoltarea rețelei

ACTUALMENTE, în localitățile urbane mai mari din țara noastră (București, Cluj-Napoca, Constanța, Brașov, Galați, Craiova, Iași, Timișoara, Tîrgu Mureș, Baia Mare, Arad, Pitești, Bacău, Brăila, Tulcea, Rîmnicu Vîlcea, Piatra Neamț ș.a.) funcționează aproape 600 de case și microcase de comenzi, care efectuează vînzări pe baza comenzilor telefonice (cu transportarea mărfurilor la domiciliul cumpărătorului, la ora stabilită) sau a comenzilor scrise (cu ridicarea mărfurilor din magazin la ora fixată). Casele de comenzi independente — de tipul „Mercur", „Unic" etc. — pot funcționa în condiții de eficiență în localitățile cu peste 80-100 mii de locuitori, în timp ce microcasele de comenzi pot fi organizate și în orașele mai mici, în cadrul magazinelor și unităților de alimentație publică cu o mare capacitate de desfacere (magazine universale, generale, supermagazine, cofetării, resturante etc.).

Mult solicitate de populație sînt casele de comenzi din sectorul alimentar, la care numărul comenzilor zilnice, volumul total al vînzărilor, valoarea medie a unei comenzi etc. sînt în continuă creștere, mai ales pentru produse alimentare cu valoare nutritivă ridicată. De exemplu, în Capitală funcționează case de comenzi alimentare cum sînt „Mercur", „Unic", „Central", „Titan", „Minerva", „Caraiman", „Bucur-Obor", „Berceni", „Fortuna" etc. și cîteva case de comenzi pentru mărfuri nealimentare, de pildă „Materna", „Dioda".

Necesitatea, viabilitatea și perspectivele acestei forme moderne de vînzare rezultă din prezentarea comparativă a cîtorva indicatori obținuți la unele case de comenzi din Capitală (vezi tabelul din pag. 9).

Potrivit datelor din tabel, rezultă că volumul desfacerilor la casele de comenzi analizate a crescut în semestrul I al anului 1977 cu circa 10% față de perioada corespunzătoare a anului precedent, depășind 23 milioane de lei; numărul comenzilor a sporit cu circa 8%, iar valoarea medie a unei comenzi cu circa 2%. Dacă luăm în considerare activitatea tuturor caselor de comenzi din Capitală, coordonate de către Direcția generală comercială a municipiului București, rezultă că volumul desfacerilor a fost, în 1977, cu circa 18% mai mare față de anul 1976. Se remarcă, de asemenea, faptul că în timp ce la casele de comenzi mai vechi, cu tradiție, volumul desfacerilor înregistrează creșteri ponderate (între 2 și 18%) sau chiar scade (cum este cazul casei de comenzi „Unic"), la casele mai noi, care deservesc marile cartiere ale Capitalei, creșterea volumului desfacerilor se situează între 31% („Berceni") și 59% („Titan"), ceea ce demonstrează o solicitare intensă de către populație. Este relevant și faptul că taxa medie de transport per comandă este mai mică la „Practic", „Unic", și Berceni",

Denumirea unității	Perioada	Nr. comenzilor	Valoarea medie a unei comenzi	Raport taxă transp. față de volumul desfacerilor %	Creșterea volumului desfacerilor în 1977 față de 1976 %
Titan	sem. I. 1976	3 367	331,87	3,99	—
	sem. I. 1977	3 059	585,13	2,67	159
Minerva	sem. I. 1976	3 360	333,19	3,54	—
	sem. I. 1977	2 255	740,04	2,33	149
Mercur	sem. I. 1976	12 951	295,27	4,18	—
	sem. I. 1977	13 722	329,85	4,01	118
Berceni	sem. I. 1976	1 459	180,65	4,87	—
	sem. I. 1977	1 569	221,17	4,35	131
Panduri	sem. I. 1976	190	225,00	4,29	—
	sem. I. 1977	3 443	455,43	3,11	37 ori
Practic	sem. I. 1976	5 548	317,57	2,44	—
	sem. I. 1977	4 988	228,80	3,66	64
Unic	sem. I. 1976	25 516	291,24	2,84	—
	sem. I. 1977	21 313	303,33	2,45	86
Central	sem. I. 1976	20 230	273,61	3,63	—
	sem. I. 1977	27 881	317,97	2,25	102
TOTAL GENERAL	sem. I. 1976	72 621	290,00	—	—
	sem. I. 1977	78 210	296,30	—	109,8

cu circa 35% decît la „Mercur" și „Titan" — indicator ce oglindește efortul diferit al unităților în organizarea și desfășurarea transportului, precum și funcționalitatea generală a fiecărei case de comenzi.

Dinamismul ridicat al comerțului prin casele și microcasele de comenzi se confirmă și în anul 1978. Astfel, comparativ cu semestrul I 1977, în prima jumătate a acestui an, volumul mărfurilor vîndute și suma comisionului încasat au crescut cu circa 36%, iar numărul de comenzi cu 24%.

Că buna organizare și funcționalitate a caselor de comenzi reprezintă o necesitate obiectivă, dar că în același timp ea depinde de inițiativa și capacitatea organizatorică a organelor de decizie rezultă și din faptul că, în timp ce unele întreprinderi din Capitală (de exemplu I.C.L. Alimentara 4 și 5, I.C.S. „Comaliment") au cîte două case de comenzi, alte întreprinderi (I.C.L. Alimentara 1 și 2) acordă mai puțină atenție acestei forme de vînzare a mărfurilor.

Corespunzător mutațiilor fundamentale ce au loc în viața economică și socială a țării noastre, creșterii populației urbane (care actualmente reprezintă circa 46% din totalul populației) și respectiv a numărului și mărimii orașelor, în perspectiva anilor 1990 — 2000 crește, de asemenea, puterea de cumpărare a publicului consumator și exigența acestuia față de marfă și forma de servire. Ca atare, este de presupus că activitatea caselor și a microcaselor de comenzi va cunoaște noi impulsuri ; vor spori volumul și gama mărfurilor vîndute prin această formă modernă de comerț, inclusiv volumul și varietatea serviciilor, atribute ale calității vieții.

Calitatea serviciului

PREMISA MODERNIZĂRII și dezvoltării în continuare a caselor și microcaselor de comenzi o reprezintă **creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale** a acestora — respectiv afectarea unor spații comerciale corespunzătoare ca mărime și amplasament, dotarea acestora cu mobilier, utilaj, posturi telefonice etc. suficiente cantitativ și adecvate funcțional, înzestrarea lor cu un număr corespunzător de mijloace de transport auto (autodube TV, autoturisme ARO etc.) — care actualmente, în unele cazuri, sînt insuficiente față de numărul mediu zilnic al comenzilor ce trebuie executate.

Buna funcționalitate și eficiența caselor de comenzi reclamă **operativitate în executarea comenzilor**, eventual gruparea acestora în două categorii — cu livrarea mărfurilor la domiciliul cumpărătorului în ziua primirii comenzii, ori cu execuție a doua sau a treia zi — diferențiate prin tarifele (taxele) de transport. Evidența primirii și executării comenzilor implică dotarea unităților cu mașini de calcul care să asigure rapiditatea și exactitatea în operațiunile de primire, grupare și executare a comenzilor, în gestiunea stocurilor etc.

O altă condiție sine qua non a promovării vînzărilor prin casele de comenzi o reprezintă **calitatea, prospețimea, funcționalitatea ireproșabilă a mărfurilor comercializate.**

Microcasele de comenzi ar putea să-și lărgească gama de servicii oferite, livrînd la domiciliu consumatorilor și alte produse mult solicitate — pîine și produse de panificație, ape minerale, băuturi răcoritoare ș.a.

Spre deosebire de alte forme de vînzare, televînzarea exclude, în principiu, vederea și cercetarea de către consumator a produselor înainte de a le comanda (exceptînd televideovînzarea, care, — implicînd o tehnicitate ridicată, cheltuieli mari etc. — va fi mai accesibilă într-o perspectivă mai îndepărtată). De aceea promovarea vînzărilor prin casele de comenzi presupune necesarmente o **publicitate permanentă, originală, profund promoțională,** prin radio, televiziune, presă, cataloage, prospecte etc., inclusiv apeluri telefonice periodice cumpărătorilor permanenți sau probabili, pentru a-i informa și a le oferi mărfuri de care dispune unitatea, mai cu seamă cele noi, sezoniere etc. Această activitate de informare trebuie văzută ca o componentă a serviciului oferit.

Se înțelege că orice casă sau microcasă de comenzi trebuie să fie **rentabilă.** Ca atare, organele de decizie au datoria de a efectua studii și analize economice privitoare la oportunitatea și necesitatea înființării acestor unități moderne, estimînd rațional numărul cumpărătorilor potențiali, volumul vînzărilor, cuantumul cheltuielilor și beneficiului, luîndu-se în considerare atît factorii social-economici prezenți, cît mai ales cei de perspectivă.

CREȘTEREA și diversificarea rapidă a fondului de marfă, a serviciilor, a nevoilor de consum ale populației etc., în contextul politicii partidului și statului nostru de creștere continuă a nivelului material și spiritual al poporului muncitor, sînt factori care dinamizează activitatea caselor și microcaselor de comenzi, componente ale noului, ale progresului și civilizației în activitatea comercială.

N. LISANDRU

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUCȚIEI NETE ÎN TRANSPORTURI

ADOPTAREA indicatorului producție netă în transporturi are menirea să asigure și în această ramură importantă a economiei naționale un instrument eficient de planificare și de urmărire a rezultatelor productive ale acestei activități, în concordanță cu principiile, cerințele și exigențele noilor măsuri adoptate privind perfecționarea mecanismului economico-financiar. În afara obiectivelor de ordin general, introducerea producției nete în această ramură este determinată și de unele elemente specifice. **Primul** este acela că procesul de transport nu creează valori noi de întrebuințare, ci adaugă valoare produselor realizate în alte ramuri și, ca atare, rezultatele acestei activități nu pot fi exprimate, cel puțin complimentar, cu ajutorul unor unități de măsură fizice reale. Al **doilea** element, derivat din cel anterior, îl constituie faptul că, pentru a se putea exprima sintetic rezultatele activității de transport, s-a recurs la o gamă de indicatori în mărimi convenționale, fiecare reflectînd o anumită latură. În **fine** introducerea, în ultimii ani, în planificare și evidență a indicatorului venituri brute din activitatea de transport nu a fost de natură să satisfacă nevoile de caracterizare a acestei activități în concordanță cu cerințele noului mecanism economico-financiar.

Indicatorii actuali și limitele lor

AȘA CUM S-A ARĂTAT, pentru comensurarea rezultatelor activității de transport se utilizează o sumă de indicatori fizici sau valorici care exprimă diversele aspecte ale acestei activități, cum sînt : volumul mărfurilor transportate (exprimat în tone) ; parcursul mărfurilor (exprimat în tone-km sau tone-mile); numărul călătorilor transportați ; parcursul călătorilor (exprimat în călători-km sau călători-mile) ; volumul total de transport de marfă și călători (exprimat în tone-km convenționale) ; veniturile brute realizate din activitatea de transport (mii lei).

Simpla enumerare a acestor indicatori și indicarea unității de măsură în care se exprimă este în măsură să demonstreze faptul că nici unul dintre ei nu poate caracteriza suficient de sintetic rezultatele activității ce se desfășoară în această ramură. Astfel, cantitatea de mărfuri transportate (tone) sau numărul de călători transportați reprezintă de fapt greutatea mărfurilor, respectiv numărul călătorilor care au făcut obiectul transportului și nu sînt în măsură să dea o imagine cît de cît semnificativă a activității de transport.

La rîndul său, parcursul mărfurilor (tone-km) sau al călătorilor (călători-km) reprezintă un indicator convențional ipotetic. Așa, de exemplu, un volum de 1 000 000 tone-km poate reprezenta 100 000 tone transportate pe o distanță de 10 km ; 10 000 tone transportate pe o distanță de 100 km ; 1 000 tone transportate pe o distanță de 1 000 km etc., ceea ce, este evident, nu poate da o imagine unei activtăți reale. tone-kilometru reprezentînd un element de referință pentru calculul unor indicatori de utilizare și de costuri. Indicatorul care exprimă parcursul mărfurilor sau al călătorilor poate fi influențat, în cazuri frecvente, și de ruta pe care se efectuează transporturile (parcursul de exploatare), chiar dacă contractele se încheie pentru ruta cea mai scurtă (parcursul tarifat), ceea ce constituie un element de dificultate în utilizarea lui.

Indicatorul volum total de transport exprimat în tone-km convenționale, care însumează activitatea de transport de marfă și călători (prin transformarea convențională a „călătorilor" în „marfă" pe baza relației dintre tarifele de transport a unei tone-km. și a unui călător-km) este, după părerea noastră, mai abstract și mai puțin corespunzător decît ceilalți indicatori amintiți anterior.

Indicatorul venituri brute din activitatea de transport, introdus în practică de puțină vreme, reprezintă suma încasărilor aferente prestațiilor de transport și a celor legate nemijlocit de acesta, efectuate cu personalul și mijloacele de transport proprii sau închiriate de către întreprinderea transportoare. Deși acest indicator nu prezintă deficiențele producției globale industriale sau de construcții-montaj, ca orice indicator valoric global nu răspunde necesității de a evidenția corespunzător rezultatele activității productive, valoarea nou creată, mai ales în activitatea de transport, în care, așa cum s-a arătat, nu se creează valori noi de întrebuințare, ci numai se adaugă valoare la valorile de întrebuințare create în alte ramuri.

Ca urmare, și în transporturi indicatorul care de fapt poate măsura acest adaos de valoare, contribuția întreprinderilor din această ramură la crearea venitului național, este producția netă.

Producția netă — instrument de apreciere a rezultatelor obținute

PRODUCȚIA NETĂ **în transporturi — reprezintă valoarea nou creată în activitatea unităților de transport și se determină după metoda de producție, prin scăderea cheltuielilor materiale din veniturile brute din activitatea de transport.**

În legătură cu conținutul veniturilor brute se impun unele precizări, specifice ramurilor de transport : — la transportul feroviar se includ veniturile din prestațiile de transport de marfă și călători, poștă, expediție și camionaj, încărcări-descărcări, închirieri de mijloace de transport ; — la transportul auto — veniturile din activitatea de transport de marfă și călători, poștă,

Alexandru RADOCEA
Direcția Centrală de Statistică

(Continuare în pag. 13)

UN MODEL DE PLANIFICARE FINANCIARĂ OPERATIVĂ

ÎN CADRUL MĂSURILOR de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a activității de conducere și planificare economică, planificarea financiară ocupă un loc de primă importanță determinat de amploarea influenței factorului financiar asupra procesului productiv al unităților economice.

Bugetul de venituri și cheltuieli, introdus ca urmare a acelorași măsuri, este documentul de sinteză al planificării financiare anuale ; el reprezintă instrumentul de bază prin care se realizează echilibrul financiar în faza de plan și urmărirea lui în faza de execuție pe principalele domenii de activitate ale întreprinderii (investiții, producție, stimularea suplimentară a personalului muncitor, tehnică nouă) și la nivelul întregii activități a întreprinderii respective. Ar fi util, însă, după părerea noastră, ca urmărirea echilibrului financiar, determinat prin planificarea financiară anuală, să se facă nu numai trimestrial, așa cum se realizează prin defalcarea bugetului de venituri și cheltuieli pe trimestre, ci și pe perioade de timp mai mici (lună, chenzină, decadă). În acest fel, se va înlătura posibilitatea apariției unor dezechilibre financiare și bănești temporare care pot influența lichiditatea și capacitatea de plată ale întreprinderii.

Sînt situații în care unele întreprinderi își încheie exercițiul financiar la sfîrșitul anului sau la sfîrșitul trimestrelor cu dezechilibre financiare și bănești, cel mai adesea sub forma deficitelor (credite restante, plăți amînate, credite speciale etc.), deși prin plan (bugetul de venituri și cheltuieli) s-a asigurat echilibrul financiar al acestora. Acest lucru se datorește faptului că însuși exercițiul financiar al anului sau al trimestrelor începe cu dezechilibre preluate din perioada precedentă, de care nu s-a ținut cont la întocmirea bugetului, precum și faptului că în interiorul perioadei de gestiune financiară (an, trimestru) nu se întocmește un document obligatoriu de planificare și urmărire operativă a echilibrului financiar, a capacității de plată a întreprinderii (pe perioade de timp suficient de scurte).

În aceste condiții de real folos ar fi ca bugetul de venituri și cheltuieli (întocmit pe un an și cu defalcare pe trimestre) **să fie însoțit de un document de planificare și urmărire operativă a echilibrului financiar și bănesc („Planul resurselor și obligațiilor de plată" sau „Graficul de încasări și plăți")** prin care să se asigure sincronizarea plăților cu încasările (decadal, chenzinal, lunar), astfel ca întreprinderea să facă față la timp tuturor obligațiilor de plată.

Este, de altfel, o cerință căreia literatura de specialitate i-a acordat spațiu corespunzător și în care s-au prezentat diverse variante ale așa numitului „tablou de bord" al situației financiare. De asemenea, o variantă a proiectului bugetului de venituri și cheltuieli propunea întocmirea unei anexe : „Planul resurselor și obligațiilor de plată" prin care se planificau și se urmăreau operativ încasările și plățile întreprinderii și se preveneau situațiile potențiale de dezechilibre bănești.

Ceea ce a făcut ca practica economică să acorde o atenție mai mică acestui document al planificării financiare operative este, după părerea noastră, dificultatea întocmirii lui pentru ca el să devină un istrument operativ de lucru. Din experiența trecută a întocmirii „Graficului de încasări și plăți" a rezultat că inoperativitatea acestui document se datorează întocmirii lui prin luarea în calcul numai a volumului și termenelor planificate ale încasărilor și plăților fără a se ține cont de situația efectivă a echilibrului financiar și bănesc la începutul perioadei (considerată ca fiind normală), precum și de influența unor factori obiectivi și subiectivi asupra lichidității și capacității de plată ale întreprinderii.

O planificare financiară reală **trebuie să țină cont și de frecvența abaterilor execuției financiare de la plan.** Aceste abateri se da-

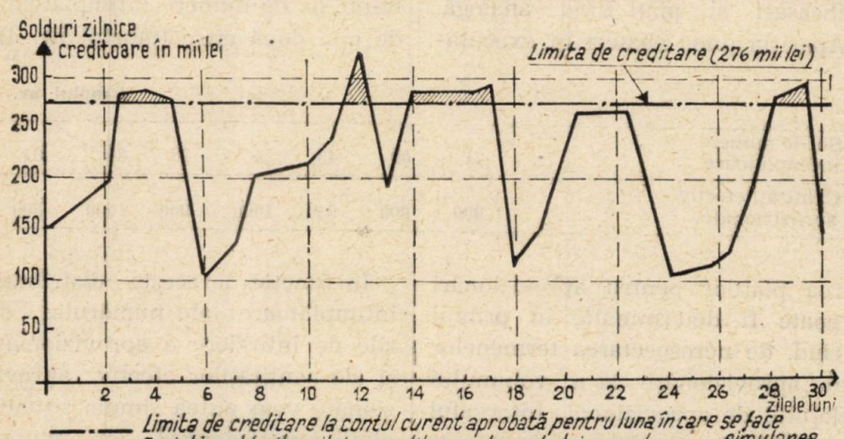

torează unor factori întîmplători care nu sînt predominanți și a căror influență nu se cunoaște în faza de planificare financiară anuală (neritmicități în aprovizionare sau în desfacere, depășirea cheltuielilor planificate etc.), dar a căror frecvență de apariție poate fi evidențiată statistic. Pentru a surprinde influența acestor factori este necesară utilizarea procedeelor de simulare a activității financiare a întreprinderii. Factorii cu influență temporară asupra execuției financiare pot fi integrați într-un model de simulare, utilizînd șiruri de numere întîmplătoare. Procedeul parcurge trei etape[1]) :

1 determinarea legii de probabilitate a frecvenței apariției abaterilor în execuția financiară față de plan ;

2 extragerea sau generarea unui șir de numere întîmplătoare, utilizînd tabele de numere întîmplătoare sau procedee aritmetice de generare a numerelor întîmplătoare (de exemplu : se pornește de la un număr inițial de trei cifre : 105, se ridică la pătrat : $105^2 = 11\,025$, și se extrage numărul din mijloc : 102 ; procedeul se iterează obținîndu-se un șir de numere întîmplătoare : 40, 160, 560 etc.) ;

3 la numărul întîmplător extras sau generat se atribuie o valoare a abaterii execuției financiare față de plan în funcție de frecvența abaterilor și de valorile numerice asociate acestei frecvențe.

Vom încerca să exemplificăm acest procedeu prin simularea plăților și încasărilor reflectate în contul curent al unei întreprinderi din industria constructoare de mașini. **Modelul prezentat, deși simplificat, permite să se evidențieze tehnica de simulare dar, ceea ce este mai important și ceea ce constituie de fapt scopul acestei prezentări, permite să se evidențieze situația financiară a unității economice, reflectată prin contul curent, capacitatea de plată a întreprinderii, precum și situațiile în care întreprinderea depășește limita de creditare.** Observațiile asupra situației simulate a contului curent pot să ofere elemente utile pentru orientarea activității întreprinderii, pentru a evita depășirea limitei de creditare și pentru a mări capacitatea sa de plată.

Vom exemplifica procedeul de simulare numai pentru abaterile ce pot să apară în efectuarea plăților pentru **aprovizionări de materii prime,** simularea celorlalte încasări și plăți fiind analogă. Apariția unor abateri în executarea plăților pentru aprovizionări poate fi determinată, în primul rînd, de nerespectarea termenelor de aprovizionare și a volumului lotului de aprovizionat. Intervalul între două aprovizionări înscris în contract fiind de 6 zile, pe baza datelor contabile și a celor statistice, a fost înregistrată următoarea situație a întîrzierilor în aprovizionare (tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 1

Interval mediu între aprovizionări	Nr. zile de întîrziere în aprovizionare	Frecvența întîrzierilor	Valori numerice asociate
6 zile	1 zi	27,5%	001—275
	2 zile	50,0%	276—775
	3 zile	22,5%	776—1000

Pentru simularea întîrzierilor în aprovizionare vom atribui acestora valori întîmplătoare dintr-un șir de numere întîmplătoare de cîte trei cifre, extras dintr-un tabel de astfel de numere (tabelul nr. 2)

Tabelul nr. 2

Șir de numere întîmplătoare	324	176	95	271	803	528	787	193
Nr. zile de întîrziere	2	1	1	1	3	2	3	1

Cantitatea de aprovizionat din contracte este de 900 de tone, iar cantitățile efectiv aprovizionate au prezentat abateri după următoarea situație statistică (tabelul nr. 3)

Tabelul nr. 3

Cantitatea de aprovizionat din contract	Cantități efectiv aprovizionate	Frecvența	Valori numerice asociate	Prețul de aprovizionare al materiilor prime
900 t	800 t	15%	01— 15	100 lei/tona
	900 t	65%	16— 80	
	1000 t	20%	81—100	

Pentru a simula cantitățile efectiv aprovizionate vom mai atribui acestora valori întîmplătoare dintr-un șir de numere întîmplătoare de cîte două cifre (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Șir de numere întîmplătoare	71	09	43	95	22	84	05
Cantități efectiv aprovizionate	900	800	900	1000	900	1000	800

În funcție de aceste distribuții întîmplătoare ale numărului de zile de întîrziere a aprovizionării și ale cantităților efectiv aprovizionate vom putea simula situația plății aprovizionării cu materii prime, astfel : dacă primul termen

[1]) Paul Constantinescu, C. N. Negoiță. Sisteme informatice, modele ale conducerii și sistemelor conduse, Editura tehnică, București, 1975, p. 53—57.

de aprovizionare va fi prima zi a lunii, în care se face simularea, atunci plățile pentru materiile prime se vor face în ziua de 3 (90 mii lei) și în continuare la interval de 6 zile plus întîrzierile, respectiv în zilele de 8 (80 mii lei) ; 14 (90 mii lei) ; 20 (100 mii lei) ; 28 (90 mii lei) ; 3 (100 mii lei) (în luna următoare) în funcție de cantitățile efectiv aprovizionate. Pentru simplificare, s-a considerat că plata facturii se face în ziua sosirii materiilor prime în întreprindere chiar dacă recepția lor și întocmirea documentelor de plată necesită un anumit interval de timp și care la rîndul său poate prezenta abateri ce pot fi simulate în același fel.

Procedînd analog și în cazul celorlalte plăți (pentru energie, amortizări, retribuție etc.) și în cazul încasărilor (din vînzarea produselor etc.) s-a obținut o situație lunară simulată a contului curent redată în graficul de la p. 11. Comparînd limita de creditare la contul curent, aprobată în sumă de 276 033 lei, cu soldurile zilnice ale contului curent obținute prin simulare se scot în evidență toate stările potențiale de producere a dezechilibrelor financiare și bănești (zilele de 3-5 ; 12 ; 14-17 ; 28-29 din grafic) care pot determina, în ultimă instanță, amînarea plății materialelor și chiar a retribuțiilor dacă nu se iau măsuri preventive de corectare a acestor stări.

Considerăm că utilizarea unui astfel de model de planificare financiară operativă va constitui un instrument deosebit de util pentru fiecare întreprindere în urmărirea echilibrului său financiar și bănesc și asigurarea unei capacități de plată corespunzătoare.

Complexitatea utilizării modelelor aleatoare în simularea activității financiare își găsește rezolvare prin utilizarea calculatoarelor electronice, în care scop s-au elaborat programe adecvate. În cazul în care utilizarea de echipamente electronice este costisitoare pentru unele întreprinderi se poate recurge la procedeul manual, în care caz se va încerca simularea numai a principalelor domenii generatoare de încasări și plăți (vînzarea produselor de bază, plata aprovizionărilor de materii prime de bază, plata retribuțiilor etc.) care determină în cea mai mare măsură capacitatea de plată a întreprinderii.

Ion STANCU
Academia de Studii Economice București

Metodologia de calcul a valorii producției nete în transporturi

(Urmare din pag. 10)

manipulări de mărfuri, asistență tehnică și service acordate altor organizații ; — la transportul naval — veniturile din transportul de marfă și călători, activitate portuară, extracție de balast, încărcări-descărcări, traversări cu bacuri și pontoane, pilotaj, service ; — la transportul aerian — veniturile din transportul de călători și de marfă, vînzarea de produse în avion, activitatea de reprezentanță, comisioane, operații de schimb valutar, precum și din prestațiile aviației utilitare.

Cheltuielile materiale, care se scad din volumul veniturilor brute, se stabilesc la aceeași sferă de cuprindere și se compun din următoarele elemente : materii și materiale, piese de schimb și subansamble, uzura obiectelor de inventar de mică valoare și scurtă durată, a S.D.V.-urilor, a echipamentului și materialelor de protecție ; combustibil, energie și apă, aer comprimat, abur și oxigen ; amortizările fondurilor fixe potrivit normelor legale ; reparațiile capitale efectuate de terți ; alte cheltuieli materiale : chirii, asistență tehnică acordată de alte unități, abonamente, servicii de poștă, telefon, telegraf, telex, servicii de prelucrare a informațiilor de către terți și altele.

În mod asemănător cu producția netă din celelalte ramuri, producția netă din transporturi cuprinde aceleași elemente : retribuțiile personalului și alte drepturi ale acestuia ; impozitul pe fondul de retribuire ; contribuțiile pentru asigurări sociale ; beneficiul și alte cheltuieli cu munca vie.

Ca oricare alt indicator valoric, și producția netă din activitatea de transport poate fi influențată de modificările de prețuri intervenite între momentul planificării și cel al realizării, ceea ce impune ca la determinarea valorii ei în scopul comparării cu planul sau cu perioadele anterioare să se țină seama de modificările legale de prețuri care afectează costurile de exploatare. În acest scop, este necesară organizarea evidenței abaterilor între prețurile (tarifele, cotele etc. ale elementelor de cheltuieli materiale) avute în vedere la elaborarea planului de costuri și cele reale, efective, care au fost practicate în perioada la care se efectuează calculul realizărilor. Cu suma abaterilor de prețuri la elementele de cheltuieli materiale (determinată ca sumă a diferențelor de preț ponderate cu cantitățile efectiv consumate în perioada de referință) urmează să fie corectat nivelul absolut al cheltuielilor materiale care se scad din volumul veniturilor brute pentru a rezulta producția netă. Astfel, cu suma abaterilor de sens algebric pozitiv (rezultată din majorări de prețuri) se diminuează cheltuielile materiale, iar în cazul abaterilor de sens negativ (reduceri de prețuri) cheltuielile materiale se majorează.

Introducerea indicatorului producția netă în activitatea de transporturi, începînd cu anul 1979, are loc fără o experimentare prealabilă de genul celor efectuate în industrie și construcții. Acest fapt impune din partea întreprinderilor și organizațiilor de transport, a organelor lor tutelare, precum și a organelor centrale de planificare și de evidență o atenție sporită, cu deosebire în ceea ce privește modul de planificare, implicațiile de ordin metodologic și economic pe care le ridică dimensionarea corectă a sarcinilor de plan, pentru fiecare gen de întreprindere de transport — auto, feroviar, naval, aerian.

Cu toate greutățile inerente începutului, ne exprimăm convingerea că indicatorul producția netă va constitui și pentru această ramură instrumentul cel mai corect de apreciere a rezultatelor și va crea condiții pentru mai buna utilizare a resurselor materiale și umane, pentru reducerea sistematică a cheltuielilor materiale, pentru sporirea contribuției pe care transporturile o aduc la crearea venitului național.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Documentare la zi

ÎN TOATE domeniile de activitate se elaborează instrucțiuni, norme metodologice și alte lucrări de uz curent. Pe parcurs apare necesitatea modificării lor. Acest lucru creează dificultăți pentru cei ce trebuie să lucreze permanent cu astfel de norme, deoarece e foarte greu să se opereze modificările (uneori mai multe) pe documentul de bază, pentru a putea fi „la zi" cu documentarea, iar clasarea lor cronologică duce la dese erori.

Pentru a evita greșelile și a ușura munca, propun ca instrucțiunile, circularele, scrisorile, normele metodologice etc., cu caracter de reglementare, să fie tipărite pe foi detașabile. În cazul cînd apare necesitatea unor modificări, elaboratorul stabilește aceste modificări pe paginile originale, pe care le retipărește în varianta modificată, cu data de valabilitate și apoi difuzează filele respective celor interesați. Unitățile de bază înlocuiesc în dosar filele vechi cu cele modificate, ceea ce face ca „instrucțiunile" să fie „la zi".

Cunoscînd numărul mare de modificări, sînt sigur că acest sistem ar duce și la o mare economie de hîrtie, pe lîngă ușurarea muncii.

Aurel ROH
Gherla

Precizări

REFERINDU-MĂ la nota apărută în „R.E." nr. 29, intitulată „Interpretare", consider că prin apariția Decretului nr. 346/1977 nu mai poate opera H.C.M. nr. 1004/1971. În art. 2 pct. „d" din Statutul C.A.P. cît și în art. 13 din Statutul Consiliului intercooperatist se precizează că: „Secția pentru mecanizarea agriculturii răspunde nemijlocit, împreună cu cooperativa agricolă, de realizarea producției planificate în cooperativă. Plata lucrărilor efectuate se face pe baza tarifelor în vigoare, în raport direct cu producțiile realizate de unitățile agricole cooperatiste".

Pentru rezolvarea litigiilor dintre C.A.P. pe de o parte și S.M.A. pe de alta, propunem organelor competente din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să inițieze instrucțiuni precise în legătură cu tema în discuție.

Gheorghe PĂRĂIANU
contabil șef la C.A.P. Cărpiniș județul Timiș

Prețul optim

ÎN DECRETUL nr. 208/1976, privind evaluarea pagubelor aduse avutului obștesc prin lipsuri sau degradări de bunuri, la art. 3 se arată: „Pentru bunurile constatate lipsă care au prețuri cu amănuntul legal stabilite, evaluarea pagubelor se face luîndu-se ca bază aceste prețuri". Ce se întîmplă însă atunci cînd pentru evaluarea pagubei, prețul cu amănuntul este mai mic decît prețul de livrare? S-a procedat greșit dacă evaluarea pagubei s-a făcut la prețul de livrare (de înregistrare), întrucît acesta este mai mare decît prețul cu amănuntul?

Așa am procedat noi într-o situație în care valoarea pagubei era stabilită la prețul cu amănuntul; pentru a nu aduce nici un fel de pagubă unității am evaluat paguba la prețul de livrare (de înregistrare). La control, însă, organele C.F.I. au stabilit că s-a procedat greșit evaluînd paguba la prețul de livrare și au dispus evaluarea pagubei la prețul cu amănuntul. Noi opinăm pentru evaluarea pagubei la prețul de livrare.

Simion BUZARIU
contabil șef al S.C.M. din cadrul I.R.E. Piatra Neamț

ECOURI

Agregate

ARTICOLUL „Cum se face aprovizionarea cu agregate pentru construcții?" („R. E." nr. 20) relatează situația reală existentă în cadrul Centralei de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții și a celor 12 întreprinderi ale sale. Pentru îmbunătățirea activității de producție și a livrării în exploatările de agregate minerale pentru construcții, s-au luat o serie de măsuri cum sînt: închiderea fluxului tehnologic pentru creșterea procentului de agregate minerale sortate; modernizarea tehnologiilor (făcînd analiza critică a exploatărilor și stabilind măsurile ce se impun pe fiecare în parte); extinderea lucrului în două și trei schimburi și introducerea acordului global; crearea de ateliere sau puncte de întreținere și reparații în toate exploatările; îmbunătățirea fluxului informațional; echilibrarea balanței resurselor cu consumul pe județe și zone geografice etc.; execuția cu forțe proprii a 34 stații de prelucrare demontabile cu capacitate de 150 000 mii mc/an agregate sortate fiecare, ce se vor pune în funcțiune în acest semestru.

Cea mai grea problemă cu care se confruntă centrala și întreprinderile sale este asigurarea cu plan de transport pe calea ferată la nivelul contractelor economice de livrare încheiate cu beneficiarii. Menționăm că, în prezent, există o colaborare între Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor privind eliminarea deficiențelor ce pot apare la furnizor și cărăuș, prin participarea centralei și întreprinderilor noastre la analizele săptămînale ce se fac cu regionalele de cale ferată.

Aurel MUȘAT
adjunct al ministrului economiei forestiere și materialelor de construcții

Plată anticipată

AUTORUL notei intitulate „Subiect de reflecție", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 8 al „R. E." arată consecințele suportate de un furnizor în cazul nedecontării unor documente de către plătitorii care depășesc cifra de control sau limita de creditare. Este sugerată ideea ca banca să deconteze facturile furnizorilor dintr-un credit cu dobîndă majorată acordat plătitorului. În legătură cu această propunere, arătăm că, la elaborarea normelor de creditare în vigoare, care au la bază Legea finanțelor nr. 9/1972, s-a avut în vedere ca părțile să se controleze reciproc în ce privește îndeplinirea condițiilor contractuale. Altfel exprimat, furnizorul are obligația de a livra marfa în condițiile prevăzute în contract, iar cumpărătorul să o achite după primire și recepție, pe bază de factură.

Legea finanțelor, la art. 135, dă dreptul unităților care livrează produse să pretindă clienților lor, care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților. În cazul în care cumpărătorii nu se conformează, furnizorii, după încunoștiințarea acestora, pot suspenda livrarea produselor. Și în legislația actuală există posibilități pentru disciplinarea răilor platnici și pentru a localiza la aceștia greutățile financiare și nu la unitatea care respectă disciplina financiară.

Menționăm că propunerea „R. E." a fost totuși reținută, pentru a fi analizată în contextul măsurilor cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

O. MATEESCU
Banca Națională

Imprimate

PENTRU A EVITA irosirea imprimatelor de dispoziții de plată și a facturilor talon aflate în stoc în întreprinderi, cu acordul Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste s-a aprobat folosirea vechilor imprimate și s-au dat indicații de a se face comenzi numai pentru noile imprimate, respectiv factura cu dispoziție de plată-încasare. Unele unități nu au ținut seama de aceste indicații și au făcut aprovizionări peste necesitățile curente, astfel că nu au reușit să le consume în cele 15 luni în care s-a admis aceasta.

Imprimatele introduse conțin unele elemente noi, cum ar fi casetele în care se trec diverse elemente necesare înregistrării pe calculator sau pentru evidențele statistice. În plus, noul formular conține, imprimată pe verso, și scrisoarea de refuz de plată. Din aceste considerente admiterea folosirii în continuare a vechilor imprimate ar produce multe greutăți și perturbații care ar provoca cheltuieli mai mari unităților bancare decît s-ar recupera prin folosirea carnetelor respective.

În sensul propunerii din nota „Facturi refolosibile" din nr. 9 al „R. E." menționăm că se pot recupera 2/3 din imprimatele în cauză folosind numai partea de sus a acestora, respectiv factura care se poate atașa la imprimatul simplu de dispoziție de încasare-plată actualmente în uz.

A. PETRESCU
director în Banca Națională

ASPECTE ALE FUNDAMENTĂRII DECIZIILOR DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

RIDICAREA NIVELULUI tehnic, calitativ al tuturor produselor, modernizarea continuă a tehnologiilor reprezintă un important comandament al actualității, o condiție hotărîtoare a progresului economiei noastre. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „în condițiile unei economii planificate, în general ale unei economii moderne... realizarea unor produse de înaltă tehnicitate constituie o necesitate pentru dezvoltarea în ritm înalt a țării, pentru sporirea competitivității pe plan internațional".**

Caracteristică pentru întreprinderea modernă este diversificarea, orientată spre dezvoltarea produselor și înnoirea tehnologiilor, prin care se urmăresc asigurarea unui nivel tehnic și calitativ competitiv și satisfacerea într-o măsură tot mai deplină a nevoilor beneficiarilor.

Alocarea cu prioritate a unor importante fonduri pentru dezvoltarea și lărgirea bazei producției materiale, în vederea înnoirii permanente a acesteia, capătă dimensiuni și semnificații noi datorită implicațiilor revoluției tehnico-științifice, care imprimă o accelerare deosebită procesului de înlocuire și modernizare a mijloacelor de muncă și a procedeelor tehnologice, accentuînd necesitatea și proporțiile introducerii neîntîrziate în sfera producției materiale a cuceririlor celor mai recente ale cercetării științifice și tehnice. **Acumularea și progresul tehnic constituie două pîrghii de mare importanță și semnificație în accelerarea ritmului dezvoltării și schimbărilor structurale ale economiei,** cunoscut fiind faptul că în condițiile care caracterizează epoca contemporană — și cu atît mai mult în condițiile specifice țării noastre — **o economie care nu absoarbe progres tehnic nu poate fi competitivă.**

Opțiuni bazate pe criterii obiective

ÎN PROCESUL creșterii economico-sociale a României socialiste, caracterizat de ritmurile deosebit de înalte realizate și preconizate în perspectivă, progresul tehnic are rol de catalizator al dezvoltării. Realizarea de produse, lucrări, servicii, utilizarea de tehnologii (într-un singur cuvînt, realizarea de „obiective" sau, respectiv, obținerea de „rezultate" ale activității economico-sociale) cu un nivel tehnic constant ar duce inițial la stagnare, după care ar urma declinul, pe măsură ce produsele fabricate sînt depășite.

Notînd cu : Q — parametrii economici, tehnici, calitativi pentru noul nivel al producției (produse, lucrări, servicii, tehnologii, obiective) ; q — parametrii economici, tehnici, calitativi ai nivelului actual al producției la un anumit moment dat ; ΔQ — diferența de nivel a parametrilor considerați dintre noua stare și starea de bază de referință avută în vedere, vom avea :

$$Q = q + \Delta Q,$$

relație care ilustrează elocvent afirmația de mai sus, în ambele ei sensuri.

Ponderea înnoirii în vechea producție — respectiv gradul de înnoire N — este dat de raportul :

$$N = \frac{\Delta Q}{q},$$

raport care, în sens general, poate exprima și eficiența ansamblului de acțiuni și activități care se circumscriu sau conduc la rezultatele înnoirii produselor și tehnologiilor — sau, în unele cazuri, poate exprima necesitatea adoptării unei politici de înnoire și asimilare de noi produse și tehnologii.

Opțiunea pentru asimilarea de noi produse și tehnologii, pentru înnoirea producției, departe de a fi un scop în sine, trebuie să fie rezultatul unui **proces continuu, amplu și profund de cunoaștere și analiză complexă — economică și tehnică — a stadiului actual al producției și a obiectivelor de atins în perspectivă ;** această analiză, la rîndul ei, trebuie dublată de determinarea unui **sistem dinamic de selecție și ierarhizare a rezultatelor, a criteriilor, factorilor și indicilor avuți în vedere, a ponderii și influenței acestora.**

Pentru menținerea în continuare în fabricație a unui anumit produs (familie, clasă), respectiv a unei structuri a producției sau pentru modernizarea acestora, pentru asimilarea de noi tehnologii sau pentru înlocuirea produselor din fabricație cu produse noi este necesar să se studieze, pe baza unor criterii și proceduri cît mai obiective, nivelul și parametrii fabricației actuale atît în cadrul unității considerate, cît și la unitățile ce au profile de fabricație similare sau apropiate ; este necesar, de asemenea, să se studieze și realizările pe plan mai general, tendințele și orientările de perspectivă pentru structura de fabricație, ramura sau domeniul respectiv.

O astfel de analiză trebuie să cuprindă atît aspectele economice, cît și caracteristicile tehnice, în special cele calitative ; este, de asemenea, necesar ca o astfel de analiză să cuprindă sfera producției propriu-zise, a circulației și a consumului (comportarea produsului în exploatare, la beneficiari) — respectiv toate momentele (fazele) în care se poate găsi produsul, din momentul începerii fabricației pînă la consumarea duratei de viață fizică.

Ce ne spune studierea „vîrstei" produselor

PRIN STUDIEREA **ciclului de viață al produsului** (fig. 1) se pot determina în bună măsură — cu condiția stabilirii cu suficientă exactitate a fazei în care se găsește produsul la un moment dat — nu numai volumul vînzărilor, dar și o serie de indicatori economici sintetici cum ar fi : volumul și structura beneficiului la producător, nivelul real al prețurilor, rentabilitatea folosirii lor, gradul satisfacerii necesităților sociale etc.

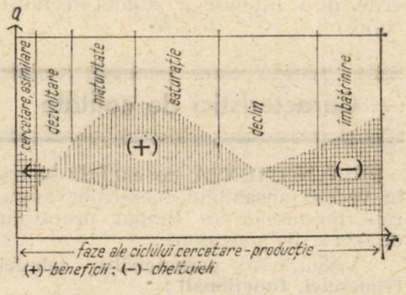

Fig. 1 : Curba de viață a produselor

Totodată, prin alcătuirea unor **diagrame de profil al vîrstei produselor din fabricația curentă** (fig. 2) se poate

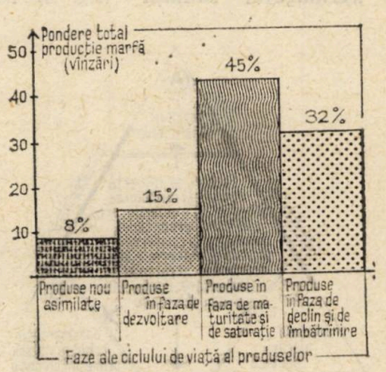

Fig. 2 : Exemplu de profilogramă a vîrstei produselor

obține un indiciu prețios asupra gradului de îmbătrînire a produselor, respectiv un semnal de alarmă în cazul cînd apare necesitatea înnoirii lor.

Pentru realizarea diagramei este necesar să se cunoască faza din ciclul de viață în care se găsesc produsele. Apoi, totalitatea produselor sînt grupate pe faze ale ciclului de viață, în funcție de ponderea lor în producția marfă vîndută și încasată, în beneficiile realizate, în rentabilitate, productivitate, costuri etc. În exemplul prezentat, ponderea de 77% pe care o dețin produsele aflate în fazele de maturitate și de declin ne indică o producție cu un grad mare de îmbătrînire. Completînd această concluzie cu urmărirea comportării în exploatare a acestor produse și comparînd randamentul utilajului în exploatare (productivitatea lui) și cheltuielile de exploatare curentă (consumuri, întreținere) cu cele pe care le implică produsele similare, dar de fabricație recentă (din faza de dezvoltare sau nou asimilate), ne putem face o imagine mai cuprinzătoare asupra aspectelor tehnico-economice complexe pe care le îmbracă menținerea în fabricație a unor produse depășite.

În strategia de ansamblu a dezvoltării și asimilării de noi produse se cer luați în considerare și o serie de factori, dintre care menționăm :

— aprecierea gradului relativ de învechire economică, atît pe baza criteriului cheltuielilor, cît și al beneficiilor ;

— efectele economice atît la producător, cît și la beneficiar ;

— determinarea caracteristicilor tehnico-economice ale produselor noi asupra cărora urmează să se decidă asimilarea, în paralel cu determinarea acelorași caracteristici (și pe baza acelorași criterii) a produselor aflate în fabricație.

Caracteristici de calitate

PRIN NOȚIUNEA de calitate se are în vedere ansamblul însușirilor asigurate produselor în timpul procesului de fabricație a acestora :

— asigurarea **parametrilor tehnici, economici, funcționali ;**

— satisfacerea **gradului de utilitate** potrivit scopului și destinației ;

— obținerea unui anumit nivel de **economicitate în exploatare ;**

— considerente de ordin **estetic.**

„Triunghiul calității" (fig. 3) redă

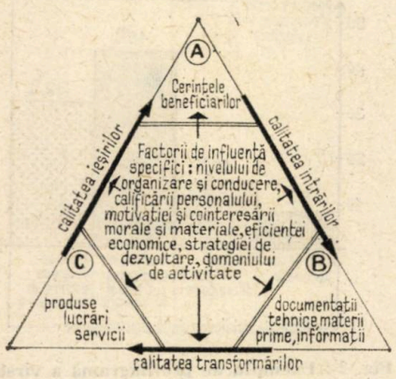

Fig. 3 : „Triunghiul calității"

schematic, într-o interpretare sistematică, principalii factori — și interdependența dintre aceștia — care concură la asigurarea unui anumit nivel de calitate.

Ansamblul însușirilor unui produs, care-i determină calitatea — și care sînt stabilite prin acte normative, standarde, norme, caiete de sarcini, condiții tehnice — sînt definite ca reprezentînd **standardele de performanțe** sau **caracteristicile de calitate.** În funcție de diferite criterii, ele se grupează astfel :

— din punctul de vedere al **modului de evidențiere :** caracteristici atributive sau calitative ; caracteristici cantitative ;

— din punctul de vedere al **satisfacerii scopului și destinației :** caracteristici tehnice funcționale ; caracteristici psihosenzoriale ; caracteristici sociale ; caracteristici de fiabilitate; caracteristici de mentabilitate ;

— din punctul de vedere al **posibilităților de măsurare și compunere:** direct măsurabile ; indirect măsurabile ; comparabile cu o mostră etalon ; determinabile organoleptic ; determinabile prin numărare.

Estimarea calității produselor pe baza caracteristicilor de calitate — cantitative și calitative — cu ajutorul diferitelor metode specifice și adecvate fiecărei situații concrete, ca și punerea în evidență a nivelului calității la un anumit moment dat, în raport cu bazele de referință și de importanță stabilite, permit să se cunoască și analizeze dinamica acestui indicator — respectiv eficiența măsurilor aplicate pentru îmbunătățirea sau modernizarea produselor și tehnologiilor.

În condițiile actuale — cînd în tot mai multe cazuri activitatea producătorului nu încetează odată cu livrarea produsului, ci continuă prin asigurarea montajului și a punerii în funcțiune, asistență tehnică în perioada de garanție și postgaranție, prin extinderea activităților de service — **organizarea corespunzătoare a urmăririi modului cum se comportă produsele în exploatare, analiza și valorificarea în producție a informațiilor obținute pe această cale** capătă o importanță din ce în ce mai mare pentru realizarea unor acțiuni raționale, care să permită menținerea permanentă a unui grad optim de înnoire. Asemenea informații au menirea să furnizeze **date certe de fundamentare a întregului mecanism al înnoirii produselor.**

Satisfacerea cerințelor utilizatorului

ANALIZA întregului ciclu de viață al produselor scoate în evidență faptul că **ceea ce economisește producătorul în dauna calității produselor se cheltuiește suplimentar în cadrul procesului de utilizare, pentru a menține produsul în stare de disponibilitate.** Însușirile calitative și funcționale ale produselor se asigură în procesul de producție, dar ele se manifestă în satisfacerea cerințelor utilizatorului, pentru care **produsele au importanță numai în măsura în care aceste cerințe sînt satisfăcute.** Realizarea parametrilor calitativi și funcționali trebuie să se verifice pe **toată durata de viață (normală) a produsului** la beneficiar, în timpul exploatării, iar modul în care aceste probe dau satisfacție trebuie urmărit și cunoscut de către producător.

Pentru cunoașterea gradului în care un produs dă satisfacție în exploatare, se poate utiliza indicele de disponibilitate D, calculat cu ajutorul relației :

$$D = \frac{Tm}{Tm + Ta + Tb + Tr},$$

în care : Tm — timpul mediu de funcționare între două defectări ; Ta — timp de demontare (acces) la piesele defecte ; Tb — timp de remontare a pieselor reparate ; Tr — timpul necesar pentru reparare.

Criterii și factori în efectuarea analizei

ÎN ACȚIUNEA de îmbunătățire permanentă a produselor și tehnologiilor, de asimilare a unor produse și tehnologii, de modernizare permanentă a celor existente, sînt de luat în considerare o sumă de **criterii** dintre care cele mai reprezentative ni se par a fi :

— calitatea, actualitatea și complexitatea informațiilor deținute și analizate, privind fabricația existentă și cea care urmează a fi asimilată ;

— activitatea previzională desfășurată în domeniul analizat ;

— studiile, metodele și tehnicile de cercetare a pieței (de marketing) întreprinse ;

— nivelul soluțiilor adoptate ; caracteristicile constructive și de exploatare, parametrii tehnici și funcționali ;

— eficiența economică și indicatorii economici pentru fabricația în curs și cea propusă, comparativ la utilizator și la producător ;

— analiza posibilităților de fabricare și de integrare în fabricație a noilor structuri de produse și procedee.

Aceste criterii sînt completate de punerea în evidență a **factorilor** care concură la întregirea analizei efectuate și la fundamentarea deciziei privind menținerea fabricației existente sau adoptarea uneia din soluțiile posibile de modernizare și înnoire a producției :

● factori privind **strategia de dezvoltare a întreprinderii :** gradul de concordanță cu piețele existente și cu relația de desfacere produs — piață ; gradul de concordanță a poziției întreprinderii cu studiile tehnice de dezvoltare ; contribuția întreprinderii la proiectele de cercetare-dezvoltare aplicate sau în curs de aplicare ;

● factori privind **cererea pieței și competitivitatea :** competitivitatea produsului ; avantajul produsului — durata de viață estimată ; perioada de atingere a volumului maxim al producției și nivelul acestuia ; gradul de concordanță a nivelului și perioadei volumului maxim de producție cu cererea, saturația și stabilitatea pieței de desfacere ;

Constantin SAMOILĂ

Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 21)

Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii [I]

ABORDĂRILOR MODERNE ale întreprinderilor le este propriu un pronunțat caracter inovațional, impus de rapidele și complexele transformări ce survin atît în cadrul acestora, cît și în contextul socio-economic în care își desfășoară activitățile. Între elementele noi, recent cristalizate, referitoare la întreprinderile românești, menționăm autoconducerea, abordată într-o viziune cu un puternic caracter original de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

În complexele analize prezentate în ultimele cuvîntări ale secretarului general al P.C.R. se evidențiază elemente referitoare la autoconducere, de o deosebită importanță pentru teoria și practica conducerii unităților economice, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Necesitatea autoconducerii

LA PLENARA C.C. al P.C.R. din martie 1978, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** arăta : **„Doresc să subliniez cu toată claritatea că este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atît pe baza centralismului democratic — lichidînd cu hotărîre centralismul excesiv și rigid — cît și pe baza principiului autoconducerii..."** [1])

Autoconducerea reprezintă unul din cele mai noi domenii ale conducerii întreprinderii, profilîndu-se ca o componentă de baza a unei teorii a conducerii unității economice moderne. Conturarea autoconducerii privită sub dublul aspect — concept și sistem de conducere al întreprinderii — nu este întîmplătoare. Autoconducerea se cristalizează ca o treaptă superioară în trecerea de la conducerea unipersonală a întreprinderii, la conducerea colegială și, ulterior, colectivă, marcînd un pas înainte. După cum rezultă din cercetările efectuate, evoluția în acest sens este determinată de un complex de factori care în funcție de sorginte și raza de acțiune, pot fi : generali și specifici.

În categoria factorilor generali se includ elementele ce decurg din nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Astfel, complexitatea fără precedent a forțelor de producție, manifestată la nivel microeconomic prin diversitatea echipamentelor de producție, a materiilor prime, a tehnologiilor de fabricație, a multiplelor legături care se creează între componentele mecanismului de producție, reclamă din partea organelor de decizie o gamă largă de cunoștințe ce nu pot fi întrunite integral decît de organe de conducere compuse din mai multe persoane. Aceeași necesitate o impune și dinamismul ce caracterizează într-o măsură sporită dezvoltarea economică în general, dezvoltarea industrială în special. Comprimarea perioadelor pe care decidenții le au la dispoziție pentru a concepe soluții în condițiile creșterii complexității activităților industriale și a impactului pe care îl are progresul tehnico-științific, necesită, fără îndoială, eforturile și cunoștințele unor grupe de cadre, uneori chiar a ansamblului personalului muncitor al întreprinderii. În același sens acționează și reducerea relativă a perioadelor de aplicare a deciziilor.

Acești factori, derivați din nivelul de dezvoltare al forțelor de producție moderne, sînt factori generali, cu un larg cîmp de acțiune, ce influențează conducerea întreprinderilor de pretutindeni, indiferent dacă își desfășoară activitățile în condițiile relațiilor de producție socialiste sau capitaliste.

În condițiile țării noastre, în care se înfăptuiește cu succes planul cincinal adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R., acești factori înregistrează ritmuri de creștere accelerate. Factorii specifici, sînt determinați de natura și nivelul de dezvoltare al relațiilor de producție. Între aceștia se înscrie în primul rînd proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție — colectivă prin natura sa — care implică în mod necesar și o conducere bazată pe participarea sub diverse forme a întregului personal. În fapt, datorită existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, oamenii muncii au tripla calitate de proprietari comuni ai acestora, de producători și de beneficiari ai bunurilor materiale. Exercitarea plenară a triplei calități a oamenilor muncii, a ansamblului de drepturi și obligații implicate, este condiționată de participarea lor la conducerea unităților în care lucrează.

Un alt factor este conștiința socialistă a oamenilor muncii, formată și dezvoltată pe fondul creșterii sensibile a nivelurilor politic,cultural și profesional. Conștiința socialistă, a cărei formare necesită o perioadă îndelungată, se manifestă printr-o nouă atitudine față de muncă, față de problemele unității în care lucrează, față de interesele societății. Personalul muncitor ce posedă o conștiință de tip socialist se caracterizează prin angajarea responsabilă, creatoare, intensă, în procesul muncii. În consecință, valorificarea la nivel superior a potențialului personalului, crearea cadrului pentru manifestarea plenară a unei noi atitudini, a noii mentalități, implică asocierea sa organică la exercitarea procesului de conducere al întreprinderii.

În categoria factorilor ce se manifestă pregnant în condițiile întreprinderilor românești, se înscrie și complexitatea sarcinilor ce decurg din realizarea obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Realizarea acestora la nivelul necesităților actuale implică cerința ca muncitorii, tehnicienii etc., să fie coparticipanți activi la stabilirea obiectivelor și a modalităților lor de realizare în primul rînd în unitatea în care muncesc.

Calitatea superioară a relațiilor de producție socialiste se manifestă nu numai prin factorii specifici ce implică trecerea la modalități de conducere bazate pe larga participare a personalului muncitor, ci și prin eliminarea limitelor de natură obiectivă, a contradicțiilor și a opozițiilor cu caracter antagonist care, în condițiile întreprinderilor din țările capitaliste nu permit oamenilor muncii decît cel mult participări parțiale, limitate și formale la procesul decizional strategic, prin intermediul organelor de conducere colegiale.

Ansamblul factorilor menționați care, evident, nu este exhaustiv, cunoaște evoluții intense în ultimul deceniu în întreprinderi, ceea ce explică tendința de trecere de la conducerea unipersonală la conducerea de grup și, pentru întreprinderile românești, profilîndu-se recent trecerea la autoconducere. De menționat că, așa cum sublinia secretarul general al P.C.R. într-o recentă cuvîntare, trecerea la autoconducere a devenit posibilă numai atunci cînd s-au întrunit condițiile necesare, cînd factorii menționați ating anumite valori. Deci trecerea în ultimii ani la autoconducere în unitățile economice românești se explică, după cum a rezultat din analizele efectuate de conducerea superioară a partidului și statului, bazate pe contribuția decisivă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** prin maturizarea condițiilor obiective și subiective pentru implementarea autoconducerii ca urmare a acceleratei și multilateralei dezvoltări a României socialiste, în special în ultimul deceniu.

Inconsistența teoriilor participative occidentale

PREZENTAREA FACTORILOR care determină necesitatea autoconducerii oferă un fundament adecvat și pentru evaluarea sistemelor de conducere participativă ale firmelor occidentale. Punctul de pornire trebuie să-l constituie după opinia noastră precizarea că factorii hotărîtori, care condiționează în mod decisiv trecerea la conducerea colectivă și la autoconducere, bazate pe o autentică participare a personalului întreprinderilor sînt factori specifici, generați în exclusivitate de relațiile

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. 23 martie 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 8.

de producție socialiste. În întreprinderile capitaliste factorii generali determină evoluția spre conducerea colegială, concepută și realizată în forma care asigură maximum de profit pentru proprietarii mijloacelor de producție, în condițiile unei aparente participări la luarea unor decizii a unei părți din personal. Așa cum s-a arătat mai sus în întreprinderile socialiste, în care a fost desființată proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, în care au fost eliminate contradicțiile cu caracter antagonist, determinate de acestea, sistemele de conducere unipersonale evoluează în mod firesc în direcția conducerii colective și a autoconducerii.

Cercetările efectuate au relevat că așa numitele forme de conducere colectivă sau participativă, folosite din ce în ce mai mult în țările capitaliste reprezintă în realitate modalități de conducere colegială, bazate pe adoptarea unor măsuri organizatorice moderne urmărind să asigure folosirea mai eficientă a potențialului personalului și, îndeosebi, a cadrelor de conducere și a specialiștilor, astfel încît să se rezolve cît mai adecvat problemele din ce în ce mai complexe și dificile cu care sînt confruntate. Dat fiind opoziția de fond, de esență, dintre proprietarii mijloacelor de producție și reprezentanții acestora pe de o parte, și masa salariaților pe de altă parte, în condițiile societății capitaliste nu există și nu poate exista o conducere participativă în adevăratul sens al acestui termen, deși nu puțini autori occidentali se străduiesc să demonstreze contrariul. Chiar și atunci cînd în unele organe de conducere ale firmelor industriale se includ reprezentanți ai muncitorilor — tendință care în occident se amplifică în ultimii ani*) — aceștia se află în minoritate, iar cel mai adesea organelor respective nu le revine dreptul de a adopta importante decizii strategice.

În mod implicit, caracterul limitat al participării sau al conducerii colective din întreprinderile capitaliste este recunoscut și de unii specialiști reputați din țările occidentale care-și bazează tezele în această privință pe analiza lucidă a realităților existente în cadrul lor. Astfel, cunoscutul profesor american Ernest Dale, referindu-se la conducerea și organizarea întreprinderilor americane și la principalele direcții în care evoluează, precizează în mod expres că este vorba de o conducere de tip colegial[2]). Alți specialiști din apus au relevat — pe bază de date — reprezentativitatea redusă a acestor organe. Spre exemplu, o investigație care a cuprins 232 de companii dintre primele 1 250 cele mai mari companii din țările capitaliste și în curs de dezvoltare, conform binecunoscutei liste publicate de revista Fortune, a relevat că numai în 8 la sută dintre acestea criteriile de selecție ale componenților consiliilor de administrație asigurau reprezentarea corespunzătoare a categoriilor de personal din cadrul lor[3]); aceasta fără a pune în discuție însești criteriile utilizate în evaluare care nu reflectau nici pe departe, din rațiuni lesne de înțeles, numărul și rolul muncitorilor.

Nu puține studii, cum ar fi cel realizat de prof. Myles Mace, afirmă și demonstrează că în ciuda reglementărilor, consiliile de administrație la care participă și reprezentanți ai muncitorilor nu îndeplinesc nici una din cele trei funcții importante atribuite : a) stabilirea obiectivelor fundamentale, a strategiilor și politicilor ; b) selecționarea directorului general al întreprinderii ; c) examinarea problemelor majore, delicate, ale întreprinderii. În schimb, după opinia autorului, acestea emit sugestii și recomandări directorilor generali, sînt utile în situațiile de criză, contribuie la dezvoltarea unei „conștiințe a întreprinderii".[4])

Elementele menționate, care sînt departe de a constitui un tablou exhaustiv al caracteristicilor — demonstrează menținerea binecunoscutului conținut esențialmente capitalist al așa-numitului sistem de conducere „participativ" al întreprinderilor din țările capitaliste. În fapt, conducerea participativă a firmelor occidentale nu a modificat nici obiectivul lor fundamental — obținerea unui profit cît mai mare — nici natura procesului de conducere, competențele decizionale realmente importante, prin care se stabilesc obiectivele și modul de împărțire a valorii nou create, menținîndu-se în mîinile capitaliștilor și reprezentanților acestora, evident în scopul maximizării profiturilor. Edificatoare în această privință este mărimea sumelor încasate de președintele firmei, Werner Communications din S.U.A. în anul 1975 ca plată pentru munca depusă — 487 732 dolari — echivalentă cu retribuțiile anuale a peste 500 muncitori necalificați din cadrul firmei.[5]) Orice alte comentarii ni se par de prisos, din cele prezentate rezultînd cu pregnanță imposibilitatea participării reale a oamenilor muncii din întreprinderea capitalistă la conducerea acesteia.

În cadrul acestor coordonate esențiale trebuie înțelese **inovațiile metodologice** survenite în conducerea întreprinderilor occidentale, menite să asigure folosirea la un nivel superior în special a potențialului specialiștilor prin intermediul unor metode și tehnici bazate pe constituirea de grupe de lucru și folosirea de cunoștințe moderne matematice, economice, sociologice, psihologice etc., elaborate într-un ritm tot mai accelerat în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Cu toate că multe dintre **metodele și tehnicile de conducere**, sau folosite în procesul conducerii, **prezintă o certă valoare științifică și pragmatică**, acestea **nu aduc mutații calitative în natura capitalistă a întreprinderilor** și a conducerii acestora. Autoconducerea și conducerea colectivă sînt imposibil de realizat în societatea capitalistă deși sînt prezentate adesea ca realități, din rațiuni de clasă.

dr. Ovidiu NICOLESCU

*) Edificator în această privință este faptul că în numeroase țări capitaliste dezvoltate, cum ar fi Danemarca, Suedia, Olanda, Norvegia, Israel, etc., există legi care obligă întreprinderile economice, de regulă acelea care au un număr mai mare de salariați, să creeze consilii de conducere sau consilii de supraveghere a conducerii la care să participe și reprezentanți ai salariaților.

[2]) Dale E. — Comment sont Organisées Les Entreprises Americaines, Entreprise Moderne D'Edition, Paris, 1968, pag. 246.

[3]) Brohler V. — Managerial Response to Social Responsability Challange, în Academy of Management Journal, nr. 1, 1976.

[4]) Mace, M. Directors : Myth and Reality, H.B.S. Boston, 1972 (citat după Prasad, P. Board Representation of Minority Interests, in Journal of General Management nr. 2, 1975—1976).

[5]) Bender, M. Management — Scrutinizing the Corporate Boardroom, în New York Times, nr. 43210, 14 mai, 1976.

SALIMA
79
Fructele pămîntului
Fructele muncii omului
Fructele geniului tehnic
în serviciul oamenilor muncii în scopul ridicării nivelului lor de trai
SALIMA 79
al 6-lea SALON INTERNAȚIONAL DE ALIMENTAȚIE BRNO — Cehoslovacia
21—28 februarie 1979
Termen de înscriere :
30 septembrie 1978
Informații suplimentare la :
BVV
BVV — Tirguri și Expoziții BRNO, Výstaviště 1, 602 000 Brno, Cehoslovacia
Telefon : 314 Telex : 062294, 062295
Telegr. FAIRBRNO
PUBLICOM

Procesul circular activ

In continuarea dezbaterii referitoare la procesul circular activ de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime, publicăm studii și cercetări ale specialiștilor din diverse domenii de activitate relevînd aspecte importante și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestei concepții.

UN SISTEM DE INDICATORI PENTRU CARACTERIZAREA VALORIFICĂRII RESURSELOR SECUNDARE (II)

CADRUL OPTIM creat în țara noastră și amploarea acțiunilor de valorificare a resurselor secundare are implicații și asupra sistemului informațional, astfel ca acesta să dispună de capacitatea de reflectare necesară și de urmărire a modului de realizare a obiectivelor din acest domeniu. Abordarea valorificăriri resurselor secundare în sfera de cercetare statistică, face necesar ca acestă problemă să fie privită prin prisma unui sistem de indicatori adaptat nevoilor de cercetare și analiză pe care le reclamă acest domeniu. În legătură cu un asemenea sistem de indicatori, nu se pune problema extinderii volumului de informații sau de a încărca munca de evidență la întreprinderi.

Abordînd problema valorificării resurselor secundare prin optica unui sistem de indicatori, în fapt, se urmărește utilizarea în mai bune condiții în scopuri de cercetare și analiză a informațiilor existente. Sistemul de indicatori are rolul de a servi drept un cadru unitar de cercetare, urmărire și analiză, avînd în vedere varietatea resurselor secundare din economie, a diferitelor sfere în care se formează, diversitatea modului de utilizare și a tehnologiilor respective. Sistemul de indicatori se impune ca o necesitate și prin faptul că sarcinile care rezultă din documentele de partid și de stat cu privire la resursele secundare trebuie urmărite cît mai riguros, în mod corelat, astfel încît să se asigure reflectarea clară a modului cum se realizează.

Dealtfel, importanța care se acordă în economia țării noastre valorificării resurselor secundare se reflectă în cadrul sistemului informațional statistic actual prin varietatea elementelor referitoare la potențialul și la valorificarea resurselor secundare, pe care le pune la dispoziția organelor de decizie la diferite nivele, începînd cu întreprinderea pînă la nivelul conducerii superioare de partid și de stat. Capacitatea sistemului informațional statistic de a răspunde cerințelor din acest domeniu trebuie privită sub raportul în care acesta permite ca problema valorificării resurselor secundare să poată fi caracterizată și analizată în ansamblu și, în același timp, de a permite adîncirea investigației pe problemele specifice diferitelor ramuri, ministere, unități.

O privire de **ansamblu** asupra participării resurselor secundare la acoperirea necesarului de consum la unele materii prime importante o oferă **sistemul balanțelor materiale statistice.** Indicatorii resurselor din balanțele care se întocmesc pentru diferite metale, printre care și cei referitori la deșeuri și alte resurse secundare, permit să se caracterizeze care este aportul acestora în acoperirea necesarului de consum al economiei. Indicatorii din aceste balanțe sînt indicatori de volum fizic, astfel că participarea resurselor secundare la formarea resurselor materiale totale este caracterizată în cadrul fiecărei materii prime în parte.

Există în practica internațională și posibilitatea de a se aborda problema resurselor secundare, la o sferă de ansamblu, cu ocazia unor **acțiuni de culegeri de date, de mare amploare,** care se întreprind odată la mai mulți ani. Este de amintit, în acest sens, că și la noi în țară, în cadrul acțiunii de culegere a datelor organizată pentru balanța legăturilor dintre ramuri din anul 1970, a fost abordată și problema resurselor secundare, obținîndu-se date pentru cele mai importante din acestea (produse secundare, produse asociate) și pentru deșeurile de producție. O exprimare valorică, nu numai fizică, o au indicatorii cu privire la resursele secundare (produsele secundare) din agricultură, în cadrul balanțelor produselor agricole.

În prezent, forma cea mai reprezentativă și mai unitară de urmărire a problemei resurselor secundare din cadrul sistemului raportărilor statistice este cea introdusă de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și a Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în cadrul dărilor de seamă statistice interdepartamentale pe care le coordonează. Pe baza acestora se obțin indicatori pentru întreaga economie națională cu privire la potențialul și valorificarea resurselor materiale secundare, inclusiv a resurselor energetice secundare. Informațiile din aceste dări de seamă statistice sînt furnizate de întreprinderile care produc și valorifică deșeuri și resurse secundare și de unități speciale de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice. În completarea acestor informații, în statistica departamentală se urmăresc și unele aspecte mai de detaliu corespunzător specificului problemelor.

Un element deosebit de important intervenit în sistemul de organizare a valorificării superioare a resurselor secundare în țara noastră, l-a constituit introducerea obligativității, prin prevederile decretului susmenționat, pentru toate unitățile economice, de a elabora **bilanțul anual al folosirii resurselor materiale.** Evidențiind cantitățile de materii prime și materiale introduse în fabricație, ca și cantitățile ce se regăsesc în produsele finite, aceste bilanțuri permit determinarea cantitativă și calitativă a deșeurilor și a altor resurse secundare, constituind, totodată, o bază informațională de alimentare a fluxului informațional.

Prin sistemul de indicatori la care ne referim se realizează o grupare sistematică a acestor indicatori, interdependenți cu întregul ansamblu funcțional al mecanismului productiv al întreprinderii (vezi anexa), astfel ca problema valorificării resurselor secundare să poată fi cercetată și analizată într-o optică unitară, de ansamblu și în același timp să poată fi adîncite diferitele probleme de specialitate. Preocupările în domeniul valorificării resurselor secundare sînt canalizate după cum este știut, asupra cîtorva laturi principale, din punct de vedere al potențialului resurselor secundare, valorificării acestuia, al efectelor economice și din punct de vedere al dezvoltării activității de valorificare a resurselor secundare, al cercetării științifice și apli-

Anexă

CIRCUITUL RESURSELOR SECUNDARE ÎN PROCESUL REPRODUCȚIEI

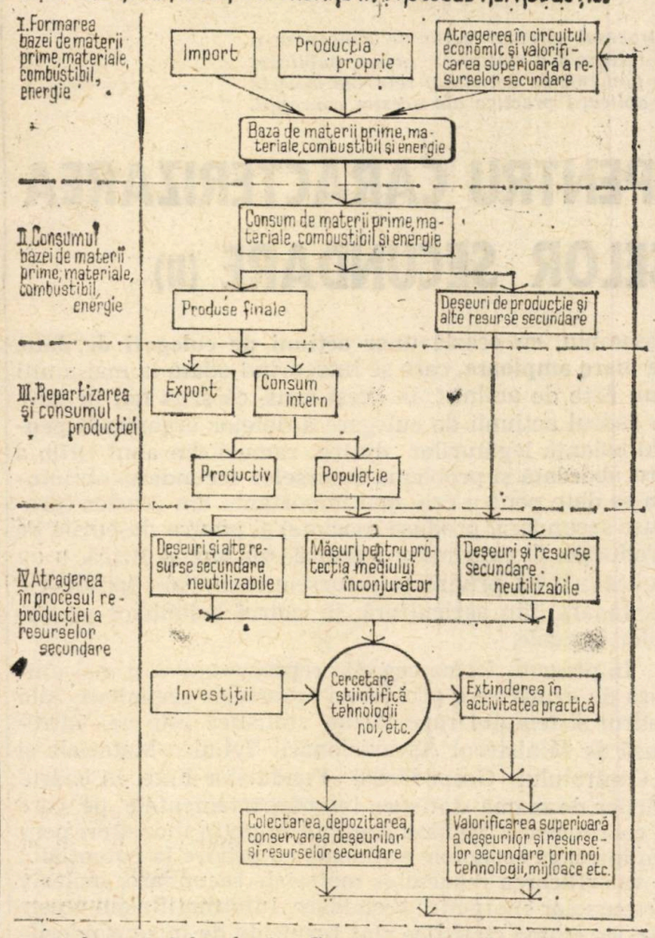

cării de noi tehnologii. Ca urmare, cadrul general al acestui sistem de indicatori poate fi format din următoarele componente de bază (sau subsisteme) :

I. Indicatori de măsurare a potențialului de resurse secundare din economie.

II. Indicatori cu privire la valorificarea potențialului de resurse secundare din economie.

III. Indicatori de exprimare și măsurare a efectelor economice obținute prin recuperarea și valorificarea resurselor secundare.

IV. Indicatori care caracterizează activitatea de cercetare științifică și de aplicare de noi tehnologii în scopul dezvoltării activității de valorificare a resurselor secundare.

Fără să intrăm în detaliile de conținut ale acestor componente vom sublinia în continuare rolul deosebit al unora dintre elementele care compun subsistemele respective. Principalele elemente din primul subsistem, sub formă de **indicatori primari și derivați,** au rolul să **exprime aportul resurselor secundare în formarea resurselor materiale totale** pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri și subramuri, **gradul de acoperire cu resurse secundare a necesarului de consum de materii prime și de consum energetic,** locul resurselor secundare în asigurarea bazei materiale și energetice.

Indicatorii de **inventariere și măsurare a resurselor secundare potențiale** grupează separat resursele secundare rezultate în procesul de producție utilizabile ca materii prime și materiale sau ca resurse energetice secundare, resursele secundare **provenite din** colectarea acestora de la unitățile economice și de la populație și indicatorii specifici diferitelor categorii de resurse secundare, ramuri, subramuri și întreprinderi. În subsistemul referitor la **valorificarea potențialului de resurse secundare** se remarcă rolul deosebit al unor indicatori care caracterizează : volumul (ponderea) resurselor secundare valorificate din totalul resurselor secundare potențiale, gradul de valorificare a potențialului de resurse secundare ; volumul producției rezultate din valorificarea resurselor secundare ; acoperirea cu contracte și valorificarea producției obținute prin valorificarea resurselor secundare ; indicatori privind calitatea producției obținute, indicatori de costuri și rentabilitate privind producția obținută prin valorificarea resurselor secundare.

Creșterea gradului de valorificare a resurselor secundare se concretizează într-o gamă variată de efecte economice cum sînt : **economisirea resurselor naturale interne, creșterea participării acestora la dezvoltarea bazei interne de materii prime și materiale, reducerea volumului de transport și a spațiilor de depozitare, economisirea de materii prime noi și combustibili, reducerea cheltuielilor de producție, reducerea investițiilor, creșterea volumului producției** etc. Indicatorii care fac parte din această componentă a sistemului de indicatori, au rolul să caracterizeze : sporul de produs social și venit național obținut prin valorificarea resurselor secundare ; sporul de producție obținut pe ramuri, subramuri și întreprinderi prin valorificarea resurselor secundare ; volumul resurselor primare economisite prin valorificarea materiilor prime secundare ; reducerea importului de materii prime și materiale prin utilizarea resurselor secundare ; participarea valorificării resurselor secundare la dezvoltarea bazei interne de materii prime și materiale : sporul resurselor materiale obținut pe baza creșterii gradului de valorificare a resurselor secundare, gradul de participare a valorificării resurselor secundare în dezvoltarea bazei interne de materii prime și materiale în raport cu resursele primare din producția internă și cele provenite din import; **reducerea volumului** de cheltuieli realizată prin **creșterea gradului de utilizare** în producție a deșeurilor și **a altor resurse secundare** ; indicatori privind rezultatele financiare.

Legislația[1]) din țara noastră prevede o serie de sarcini cu privire la **activitatea de cercetare științifică și aplicare de noi tehnologii în domeniul valorificării superioare a deșeurilor și a altor resurse secundare,** concretizate în programe speciale și obiective de plan. Activitatea de cercetare în domeniul valorificării deșeurilor cuprinde 81 obiective pînă în 1980, care sînt urmărite la nivel național. Lansarea acestui program a fost precedată de un studiu aprofundat al diferitelor tipuri de deșeuri din economia națională, constatîndu-se că multe din acestea pot fi utilizate direct în unele ramuri industriale sau agricole, altele necesită prelucrări relativ simple, pentru a fi utilizate iar altele urmează să intre în procese de reciclare.[2]) Indicatorii din această categorie caracterizează potențialul de cercetare științifică în domeniul valorificării resurselor secundare, activitatea de cercetare științifică, pe obiective, exprimată prin numărul și conținutul temelor de cercetare, durata de cercetare, aplicarea în producție a rezultatelor cercetării, investițiile necesare etc.

★

În afară de considerentele de natură economică, de funcțiile de cointeresare a prețurilor, în general, **necesitatea evaluării indicatorilor privind resursele secun-**

[1]) Decretul Consiliului de Stat nr. 106/1975.
[2]) Mihai Drăgănescu — Contribuția cercetării științifice la abordarea și soluționarea problemelor mediului ambiant, expunere la colocviul „Ecologie și politică", martie 1976.

dare este determinată, ca și în cazul altor indicatori, de eterogenitatea conținutului — în cazul resurselor secundare —, **în funcție de natura materiei prime și de procesul tehnologic din care rezultă, de diversitatea etaloanelor de măsurare a volumului fizic și de diversitatea destinațiilor și a posibilităților de utilizare.** În domeniul calculelor de plan și al analizei economice, exprimarea valorică a acestor indicatori permite sintetizarea orientărilor în perspectivă în domeniul valorificării resurselor secundare și a rezultatelor care se obțin în realizarea obiectivelor actuale. În al doilea rînd, evaluarea resurselor secundare este indispensabilă în caracterizarea efectelor economice ale utilizării acestora, în stabilirea costului și a rentabilității producției obținute pe baza utilizării resurselor secundare.

În legătură cu posibilitățile de exprimare valorică a resurselor secundare, pentru deșeuri, componentă principală a resurselor secundare, există condiții create, în acest sens, pe baza reglementărilor de natură financiar-contabilă existente. Astfel, în cazul în care deșeurile recuperabile pot fi folosite în continuare ca materii prime sau materiale, se evaluează la prețul integral al materiei prime sau al materialului inițial și la preț redus dacă nu îndeplinesc condițiile inițiale ale materiilor prime și materialelor din care au rezultat. Pentru deșeurile care se predau altor unități pentru a le folosi sau se predau unităților profilate pe colectarea deșeurilor, există prețuri de deșeuri de catalog. Unele produse și resurse secundare — carbonat de calciu, sulfat de sodiu, borhot de la fabricarea spirtului etc. — au corespondent în cataloagele de prețuri, astfel că, ele pot fi evaluate în prețurile de producție din aceste cataloage. Pentru resursele secundare fără corespondent în cataloagele de prețuri — de exemplu : zgură de furnal, gaze reziduale etc. — considerăm posibil ca evaluarea să se facă — pînă la fixarea unor astfel de prețuri — pe baza cheltuielilor de resurse materiale și de resurse de muncă pentru punerea în valoare a acestora.

Rezolvarea unitară și corectă a evaluării diferitelor feluri de resurse secundare are o mare importanță nu numai pentru determinarea indicatorilor de caracterizare a resurselor secundare și a utilizării lor, ci îndeosebi, pentru cointeresarea unităților economice în valorificarea lor superioară.

dr. Mihai CAPĂTĂ, D. BIVOLARU, S. DINCULESCU, A. FILIPIDESCU, M. MARIN, I. NĂSTĂSOIU
Direcția Centrală de Statistică

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE

(Urmare din pag. 5)

întreprinderea a reușit să se încadreze în cheltuielile planificate la 1 000 lei producție marfă, dar nu și în proporția stabilită privind cheltuielile materiale. Ca urmare, eforturile întregului colectiv se vor orienta și mai mult, în lunile ce au mai rămas pînă la sfîrșitul anului, în cîteva direcții prioritare care vizează, în primul rînd, reducerea cheltuielilor materiale :

● **respectarea cu strictețe a programării opririlor la laminoare în vederea schimbării de calibre,** pentru a elimina, pe cît posibil, timpul neproductiv și a obține, pe această cale, o producție mai mare cu cheltuieli reduse ;

● **laminarea țevilor la toleranțe negative, dar în limitele calitative al STAS-urilor în vigoare,** în vederea reducerii pierderilor de materii prime ;

● dat fiind faptul că energia electrică și combustibilii au o pondere însemnată în cheltuielile de producție, se cer luate măsuri pentru **eliminarea mersului în gol al unor cuptoare și agregate, pentru o mai rațională folosire a iluminatului** care, toate, provoacă un consum suplimentar inutil, afectînd costurile și eficiența economică. Neîndoielnic, în toate aceste domenii s-au depus eforturi și pînă în prezent, dar rezervele și posibilitățile n-au fost nici pe departe epuizate.

FUNDAMENTAREA DECIZIILOR DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

(Urmare din pag. 16)

● factori privind **posibilitățile de desfacere :** concordanța sau diferențierea față de produsele existente ; efecte asupra deprinderilor beneficiarilor sau influențe asupra produselor ce se află în folosință ; posibilități de absorbție a pieței pentru beneficiarii tradiționali ; necesități de reclamă și de dezvoltare a piețelor ; posibilități de stabilire a unor contacte/contracte de lungă durată ; posibilități de colaborare/cooperare în producție și desfacere ;

● factori privind **posibilitățile de cercetare-dezvoltare :** situația, nivelul și actualitatea cercetărilor aplicative încheiate, a soluțiilor preconizate, a proiectelor de cercetare-dezvoltare ; situația licențelor, invențiilor, brevetelor ; nivelul de organizare și de tehnicitate al produsului sau procesului de asimilat ; nivelul investițiilor, eficiența acestora, durata de recuperare a lor ; asigurarea cu cadre de specialitate și cu forță de muncă calificată ;

● factori privind **obiectivele economice :** nivelul contribuției la beneficiu ; nivelul și influențele asupra cheltuielilor materiale ; avantajele economico-financiare obținute de întreprindere ; contribuția întreprinderii la cota-parte din desfacerea pe piață ;

● factori privind **capacitățile de producție:** capacitatea de producție și gradul de dotare tehnică existente ; capacitatea de producție necesară, cerințe de dotare ; posibilități de colaborare/cooperare în producție ; posibilități de livrare pe subansamble și de asamblare la beneficiar ; asigurarea cu materii prime, materiale, semifabricate, importuri pentru produs ; gradul de încărcare și structura fabricației actuale ; durata de amortizare a fondurilor fixe.

AM EXEMPLIFICAT, în cele de mai sus, unele elemente operaționale ce servesc la **definirea și înfăptuirea strategiei de progres tehnic, de înnoire a produselor și tehnologiilor.** Deciziile în acest domeniu au importante implicații economice și sociale, ceea ce impune ca la nivelul fiecărei întreprinderi sau institut, al centralelor industriale, al ramurilor, ele să fie fundamentate științific, pentru **obținerea unei eficiențe maxime atît la producător, cît și la utilizator.**

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ OCCIDENTALĂ DERUTA CONTINUĂ (I)

GÎNDIREA economică nemarxistă parcurge sub incidențele „crizei anilor '70" o perioadă de derută, dat fiind eșecul rapid al celor mai diverse combinații între teorii mai vechi și mai noi ale gîndirii economice burgheze. Apare de aceea cît se poate de natural ca persoanele cele mai avizate ale gîndirii economice occidentale să încerce reevaluarea nu a unor precepte luate separat, ci a economiei politice de tradiție burgheză luată în ansamblul ei.

Apreciind că în zilele noastre gîndirea economică oscilează între liberalismul anarhic și centralismul coercitiv, lordul Lionel Robbins[1]) consideră că o societate (capitalistă) civilizată trebuie să opteze între asemenea extreme, pentru asigurarea concomitentă atît a libertății, cît și a ordinii. Din acest punct de vedere, autorului îi apare că economia politică burgheză clasică reprezintă un punct de referință. Dintre virtuțile clasicismului burghez, L. R. reține libertatea opțiunilor și acea organizare a producției, care poate satisface atît interesele personale, cît și cele publice – în principal reprezentate de statul burghez. În viziunea economiștilor burghezi clasici sînt considerate forțe motrice ale vieții economice de o parte, proprietatea (privat-capitalistă) și piața pentru reglajele de nivel microeconomic, iar, de altă parte, intervenția reglatorie a statului capitalist pentru reglajele de nivel macroeconomic, de felul sprijinirii și stimulării domeniilor, ramurilor și sectoarelor incipiente, ca și al exercitării unor funcții educaționale, inclusiv în sprijinul opțiunilor consumatorilor și producătorilor. Dar autorul recunoaște că acest arsenal autoreglator se dovedește incapabil să asigure stabilitatea sistemului în ansamblul său, dacă nu se asigură controlul corespunzător asupra cheltuielilor agregate – care, în sensul lui J. Keynes, însemnau atît cheltuielile consumatorilor (pentru bunuri de consum), cît și cheltuielile întreprinzătorilor (pentru investiții). Or, după cum constată L. R., controlul acestor mărimi nu este concentrat într-o singură mînă („mîna invizibilă" a lui A. Smith rămîne din acest punct de vedere mai mult un deziderat decît o realitate) și de aceea se poate întîmpla ca, reglînd anumite mărimi, să se ajungă, **prin însuși efectul acestor acțiuni, la dereglări în alte mărimi.** Așa este cazul, devenit acum clasic, al relației dintre inflație și șomaj, care în diverse ipostaze se „incită" reciproc, așa cum dovedesc consecințele crizei economice recente. De obicei gîndirea economică tradițională burgheză este înclinată să pună astfel de consecințe pe seama distorsiunilor create intervenția statului, care în numele libertății, cum crede L. R., distruge uneori libertatea. Una dintre vulnerabilitățile remarcate de L. R. este cea a politicilor economice externe, în care libertatea unuia dintre parteneri stînjenește libertatea celuilalt. Exemple devenite clasice în acest sens sînt manevrele discreționare din domeniul valutar, iar recent, în condițiile avatarurilor crizei din 1974–1975, pertractările în legătură cu strategia diferitelor puteri în comerțul exterior : în timp ce unele (ca Japonia, R.F.G., S.U.A. chiar) își permit o largă expansiune comercială și revendică liberalizarea schimburilor, altele (Piața Comună, cu excepția R.F.G.) preferă mai multă „prudență", fără să se teamă de recrudescența unor practici contrarii statutului unor zone de comerț liber și de facilități tarifare, cum sînt politicile de tip protecționist. În fața unor asemenea stări de lucruri nu se poate să nu fii de acord cu L. R., care referindu-se la controversa colectivism-liberalism în domeniul conducerii economiei – cu extensia sa la controversa protecționism-liberalizare fie și numai în domeniile comercial și valutar – apreciază că nu există alternativă ideală, fără dificultăți, că din acest punct de vedere problema nu se mai pune ca la clasicii secolului al XVIII-lea – maximizarea fericirii – ci mai degrabă în sensul minimizării insatisfacției !

Într-un articol recent[2]), Lionel Stoleru, considera că liberalismul „pur" – adevărată „libertate a junglei" – trebuie înlocuit cu un „liberalism contractual", care sugerează guvernului să renunțe la controlul **direct** al prețurilor și salariilor pentru a se putea concentra asupra **ansamblului** forțelor în interacțiune. Acestea ar determina la un moment dat nivelul prețurilor și salariilor, așadar ar fi vorba de o politică de acțiune asupra întregului mecanism, asupra întregului sistem economic începînd de la nivelul întreprinderii. De la celălalt mal al Mării Nordului, se aude însă glasul echipei de economie aplicată de la

FIȘE

Milton Friedman despre „povara totală a impozitelor" în condițiile inflației

● *Intitulîndu-și editorialul său din* Newsweek *(7 VIII 1978)* The Kemp-Roth Free Lunch *(Prînzul gratuit al lui Kemp și Roth), Milton Friedman încearcă să ironizeze argumentarea de tip keynesian a unui proiect de lege privind reducerea impozitelor, proiect pe care, din alte motive, îl susține. Autorii proiectului ar conta pe un „prînz gratuit" – anume pe o bază impozabilă mai mare ca urmare a unei creșteri a producției, stimulată de impozite scăzute. Dar – spune M.F. – povara totală a impozitelor pe care o suportă poporul american constă din întreaga sumă pe care statul o cheltuiește și nu doar din acea parte din veniturile bugetare care poartă denumirea de „impozite". Orice deficit este suportat de public în forma unor impozite „ascunse" – fie ca inflație, fie ca împrumuturi din partea publicului. Impozitele explicit mai scăzute ar alimenta eficiența și producția ; dar rate mai ridicate de impozite ascunse ar încuraja risipa de energie umană și de capital. Iar care este efectul net, corectat din cauza inflației, fie asupra producției naționale, fie asupra veniturilor statului din impozite, „noi nu știm" afirmă Friedmann. Ideea care se poate desprinde de aici este că rămîne în ultimă instanță, ca element „știut", numai faptul că impozitele – denumite astfel sau nu – riscă să fie suportate tot mai mult de masa largă a contribuabililor.*

Valoarea de întrebuințare și calitatea

● *Multă vreme, spune V. Rojnov în articolul* Potrebitelnaia stoimost i kacestvo *(Valoarea de întrebuințare și calitatea), apărut în revista* EKONOMICESKIE-NAUKI *nr. 6/1978, era răspîndită pe nedrept, în literatura marxistă, părerea că valoarea de întrebuințare nu poate fi obiect de studiu al economiei politice. În prezent, consideră V.R., este importantă cercetarea problemei în ce constau identitatea și deosebirea dintre noțiunile de „valoarea de întrebuințare" și „calitate". Deosebirea care se face în mod curent în sensul că valoarea de întrebuințare reprezintă capacitatea lucrului de a satisface o trebuință, în timp ce calitatea se referă la gradul satisfacerii acestei trebuințe, este considerată corectă, dar insuficientă. Din punct de vedere economic „valoarea de întrebuințare" ar avea în vedere determinarea mărimii socialmente normale a satisfacerii unei trebuințe, în timp ce conceptul de „calitate" ar fi mai mobil și s-ar raporta la valoarea de întrebuințare a produsului întocmai cum prețul unei mărfi se raportează la valoarea ei.*

Un raport al Băncii mondiale

● *De curînd a apărut un Raport al Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume (Rapport sur le développement dans le monde), august 1978. În raport se arată că pînă la sfîrșitul secolului atenuarea sărăciei absolute din țările cu venituri mici pare imposibilă. Pentru a-și reduce în mod apreciabil sărăcia aceste țări ar trebui să-și accelereze ritmul lor de creștere. „O creștere economică rapidă este componenta fundamentală a oricărei strategii de dezvoltare". Aceasta ar depinde însă în mare măsură și de creșterea economică din țările industrializate. Raportul condamnă ferm protecționismul. Restricțiile în calea importurilor din țările în curs de dezvoltare – argumentează Raportul – pot avea consecințe contrarii scopurilor lor, căci ele compromit un curent de export mult mai important : în adevăr, valoarea exporturilor din țările în curs de dezvoltare spre țările industrializate era în 1975 de aproximativ 26 miliarde de dolari, în timp ce valoarea fluxului invers atingea 123 miliarde de dolari. Ar trebui, de asemenea să se acorde prioritate infrastructurilor care constituie suportul material al agriculturii. Desigur, se spune în raport, nici o acțiune internațională nu ar putea înlocui o politică națională de luptă împotriva sărăciei, dar ar trebui să fie evident că este și în interesul țărilor dezvoltate să susțină efortul țărilor în curs de dezvoltare pentru un ritm rapid de creștere economică.*

Calitatea vieții

● *Sub titlul* Enhancing the Quality of Life *(Să ridicăm calitatea vieții), prof. Louis E. Davis, de la Universitatea California din Los Angeles, publică un*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Universitatea Cambridge, condusă de Wynne Godley, consilier economic la finanțe, care propune nici mai mult nici mai puțin decît o resurecție protecționistă, ca soluție pentru evitarea riscurilor „supraîncălzirii" expansionist-inflaționare. Ar fi vorba de un control, altfel spus, de o restricție a importurilor, coroborată cu devalorizări „moderate" – ca alternativă la politica oficială, care, temîndu-se de șomaj, promovează mai ales controlul emisiunilor monetare și al circulației monetare. După conferința șefilor de state și de guverne din cele mai mari 7 țări capitaliste industrializate, care s-a ținut la Bonn între 16 și 17 iulie crt., unde s-au examinat complicatele probleme care contrapun pe participanți, s-au auzit astfel de reflecții, ca ale lui Raymond Aron, care vede logici cu sensuri opuse în politicile economice ale Europei occidentale și S.U.A., deoarece ele decurg din situații și perspective opuse ale acestor două grupuri de țări : creșterea stimulată artificial, pe fond inflaționar – în S.U.A. – și stagflația – în Europa occidentală. Demitizînd la rîndul său teza interdependențelor, care postulează mai mult decît demonstrează, existența comunității de țeluri între partenerii occidentali, Marc Ullmann pune sub semnul îndoielii „compasiunea" nord-americanilor, reflectată în încetinirea unei creșteri economice și așa pe un fond viciat... Altminteri inflația în țările capitaliste s-a „ambalat" din nou în 1978, după o anumită atenuare în 1977. Președintele companiei General Motors, Thomas A. Murphy, anunță pentru 1979 noi creșteri de prețuri, iar în R.F.G. se preconizează o rată a creșterii prețurilor între 3 și 3,5% pentru anul în curs. În ceea ce privește șomajul, el a atins deja niveluri record pentru țările capitaliste dezvoltate în perioada de după cel de-al doilea război mondial, situîndu-se la 18 milioane de persoane, din care peste 6 milioane reveneau țărilor Pieței Comune, iar pe ansamblul țărilor O.C.D.E. se estimează că 40% din totalul șomerilor din aceste țări sînt tineri sub 25 de ani... Cît de sugestiv caracterizează și în același timp prognoza evoluția evenimentelor din lumea capitalistă Alvin Toffler în semnificativul său pamflet „Ecospasmul" ! Parafrazîndu-l putem spune că ceea ce se petrece în economia capitalismului în legătură cu dezlănțuirea, desfășurarea și consecințele crizei economice din 1974–1975 nu este nici doar inflație, nici doar depresiune, nu este propriu-zis un avînt, dar nici falimentul general, nici recesiune sau poate nici stagflație... Este economia puternic zguduită datorită unor forțe convergente, care n-au răbufnit încă... Din această realitate au fost evocate doar unele aspecte mai recente ale evoluției economice. Dar unde sînt incidențele politice, științifico-tehnice și tehnologice, ecologice ș.a. ? Ele completează șirul de suferințe pe care-l descrie ecospasmul ! Care este calea de ieșire pentru responsabilii de politică economică a țărilor capitaliste ? Să se „descurce" fiecare cum poate, așa cum ar putea rezulta din refugiul în microuniversul economic al opțiunilor individualizate ? Sau să se încerce concertări ?

Cunoscutul expert Jacques Attali, denunțînd nu demult[3]) starea actuală de lucruri din economiile occidentale ca o a doua ediție a crizei (din 1974–1975), releva cercurile vicioase ale politicilor economice anticriză : se luptă împotriva inflației prin... creșteri de prețuri, se încearcă resorbirea șomajului prin... noi concedieri, se asigură putere de cumpărare veniturilor fixe prin... controlul și înghețarea salariilor. Acest joc de doctrine și de alternative susține J. A., nu poate fi nici măcar caracterizat ca absurd, pentru că el este, de fapt, doar cinic preventiv. Pentru că, de fapt, marile transformări abia se așteaptă, iar în această perioadă de așteptare se jonglează cu paradoxuri. Și, din nou, este pus în discuție statul. În ce-l privește, acesta ar face tot ce depinde de el pentru a temporiza recrudescențele crizei, pentru a atenua consecințele explozive, mai ales social-politice, ale acesteia. Este doar un fapt notoriu că, pe fondul convulsiilor „ecospasmodice", s-au ascuțit confruntările social-politice : creșterea costului vieții, reducerea puterii de cumpărare mai ales a veniturilor fixe au făcut să crească valul luptelor greviste, în care se angajaseră în perioada 1971–75 în medie 11,8 milioane de oameni, iar în 1976 – 15,8 milioane.

dr. Ioan CRISTESCU

[1]) Lionel Robbins. Political Economy : Past and Present. A Review of leading Theories. Macmillan Press Ltd., 1976.
[2]) Le monde, nr. 10 378, din 13 iunie 1978.
[3]) Le monde, nr. 10 399 din 7 iulie 1978.

articol în revista ECONOMIC IMPACT *(nr. 2/1978), în care afirmă că tendința spre sporirea calității raportului dintre om și condițiile sale de muncă, luate ca un întreg, a dobîndit în ultimii ani un puternic impuls. După autor, o înșirare a tuturor elementelor care acoperă conceptul de „calitate a vieții de muncă" ar include :* disponibilitatea și securitatea locurilor de muncă, *(subl. ns)* un venit adecvat, condiții plăcute și de securitate pentru munca fizică, ore de muncă rezonabile, tratament echitabil și democratic la locul de muncă, birocrație mai puțină, posibilitatea autodezvoltării, controlul asupra propriei munci, sentimentul mîndriei în raport cu meseria sau produsul prelucrat, posibilități mai largi de opțiuni relative la carieră și flexibilitate în privința repartizării timpului de lucru. Autorul propune, în vederea creșterii „calității vieții de muncă" reforme bazate pe noțiunile de participare, cooperare, autoreglare și complementaritatea dintre tehnologie și om.

UNCTAD despre companiile transnaționale

● *Un studiu UNCTAD, dat publicității în mai a.c. la Geneva, scoate în evidență o dată mai mult aspecte semnificative ale activității companiilor transnaționale, în special în detrimentul dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare. Corporațiile din această categorie, se arată în studiu, efectuează o parte disproporționat de mare din schimburile comerciale internaționale și ponderea lor este în creștere. Mai mult de o treime din volumul comerțului mondial se desfășoară între filialele corporațiilor transnaționale, iar în comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare ponderea aceasta depășește probabil 50%. Autorii studiului relevă practicile firmelor respective îndreptate spre obținerea controlului asupra comerțului internațional cu anumite produse, preluarea și „denaționalizarea" unor întreprinderi din țările gazdă etc. În cazul unor produse ca bauxita, cuprul, minereul de fier, nichel, plumbul, zincul, cositorul, tutunul, bananele, ceaiul, nu arareori mai puțin de 10 corporații transnaționale controlează grosul extracției și prelucrării din lumea nesocialistă. Deși aceste date ilustrează numai unele laturi ale companiilor transnaționale în economia mondială contemporană, ele sînt elocvente pentru tendințele generale ale ponderii și rolului acestora, ale efectelor ce le pot avea asupra economiilor naționale în care se desfășoară acțiunea lor.*

Public Opinion

● *Revista, cu titlul de mai sus se află la prima sa apariție și, după cum se anunță. va avea o periodicitate bisemestrială. Este editată de „American Enterprise Institute for Public Policy Research", avînd drept obiectiv publicarea unor studii referitoare la opinia publică. Din conducerea redacției fac parte William J. Baroody, Jr., Seymour Martin Lipset, Ben J. Wattenberg ș.a. În numărul de față semnează studii prof. George Katona, prof. Burkhard Strumpel (R.F.G.), prof. Daniel Yankelovich, Richard N. Scammon, Ben J. Wattenberg, Austin Ranney, Seymour Martin Lipset ș.a.*

Semnalăm cîteva idei din studiul lui George Katona & Burkhard Strumpel, intitulat A New Economic Era *(O nouă eră economică). Autorii se întreabă dacă fenomenele la care asistăm din 1973 încoace în lumea capitalistă pot fi caracterizate drept simple fluctuații conjuncturale. Celor trei posibilități evocate în genere în desfășurarea viitoare a vieții economice – revenire la creșterea anterioară, continuarea declinului și stagnare – autorii le contrapun, pe baza studiilor lor la Centrul de cercetări de la Universitatea din Michigan, perspectiva unei serii de fluctuații rapide, de perioade de înviorare alternînd cu recesiuni într-o succesiune rapidă. Explicația s-ar afla în schimbări substanțiale de atitudini ale publicului : slăbirea credibilității în capacitatea guvernului, marilor companii și experților de a frîna inflația și creșterea șomajului ; sporirea îngrijorării în ce privește impactul industrializării asupra calității vieții și mediului.*

FIȘE

ÎN SPRIJINUL CARACTERIZĂRII STATISTICE A ECONOMIEI NAȚIONALE

CUNOAȘTEREA mecanismului nostru economic și adoptarea fundamentată a deciziilor necesare conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale a țării, solicită un amplu volum de informații, prelucrate în mod sistematic, în conformitate cu reguli științific determinate. Pe această bază se obține caracterizarea statistică a economiei naționale — prin niveluri, structuri, dinamici, corelații —, într-o formă concisă și reprezentativă. Acest domeniu distinct al statisticii economice, de care se preocupă un număr important de cadre de specialitate, își găsește reflectarea corespunzătoare în planurile și programele de învățământ privind pregătirea viitorilor economiști, îndeosebi a studenților Facultății de planificare și cibernetică economică. În aceeași sferă de preocupări se înscrie și manualul de **Statistică economică***) recent apărut, al prof. univ. dr. Ion Capanu, care tratează problemele cunoscute în teoria și practica statisticii sub denumirea de „Sistemul de balanțe (statistice) ale economiei naționale".

Cele 12 capitole ale lucrării sînt grupate în trei părți, pornind de la cadrul general și conceptual și avansînd treptat în metodologii balanțiere specifice, ceea ce ni se pare corespunzător.

În prima parte a cărții, care debutează în mod firesc cu precizarea obiectului disciplinei, autorul prezintă cu claritate, în mod sistematic și concentrat, rolul balanțelor statistice de sinteză în caracterizarea cantitativă a activității economice, folosindu-se un sistem de indicatori care să permită cunoașterea și analizarea reproducției socialiste lărgite, ca și a dinamicii produsului social, venitului național și avuției naționale, ceea ce favorizează relevarea diverselor aspecte ale manifestării legităților economice. Aceasta oferă, pe bună dreptate, instrumente și informații deosebit de utile în activitatea de cercetare științifică din domeniul economiei, și îndeosebi pentru rezolvarea unor probleme practice ale fundamentării calculelor de plan și ale elaborării prognozelor la nivel macroeconomic.

Un capitol distinct este consacrat, în mod firesc, diverselor clasificări și grupări ale proceselor și subiectelor economice, domeniu în care statistica are un rol metodologic important. În această parte a lucrării cititorul resimte însă, uneori, necesitatea de a ști nu numai **cum** se procedează, ci și **de ce**, adică să primească un plus de demonstrație științifică ; desigur, fără a se aluneca în zonele de cercetare ale altor discipline. Semnalăm, pe de altă parte, faptul pozitiv al menționării unor preocupări de dată recentă și chiar a unor tendințe cu privire la aria de cuprindere a compartimentelor economice (sectoare, sfere, ramuri, subramuri), atenționîndu-l pe cititor asupra posibilelor evoluții.

Cea de-a doua parte a lucrării concentrează o varietate relativ largă de probleme privind statistica avuției naționale, a produsului social și a venitului național, practic o problematică vizînd reflectarea cu mijloace statistice a procesului de reproducție desfășurat și a avuției naționale acumulate în timp. Remarcăm caracterul didactic riguros al tratării, abordarea îngrijită, la obiect, atît a indicatorilor, metodelor și tehnicilor cu vechi state de servicii, cît și a celor mai noi sau aflate încă în discuție.

Sugerăm însă autorului folosirea pe scară mai largă a schemelor de reprezentare a structurilor și relațiilor dintre indicatori (inclusiv scheme logice) și, eventual, includerea, într-o ediție viitoare, a unor probleme privind folosirea codificării în sistemul informațional statistic, în consonanță cu preocupările actuale existente în țara noastră pentru traducerea în viață a Hotărîrii C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980. Aceasta presupune, între altele, ca sistemul de indicatori să fie adaptat mijloacelor moderne de prelucrare automată a datelor.

Ar fi util, totodată, în conformitate cu cerințele noului mecanism economico-financiar, să se dezvolte într-o măsură și mai mare capitolul privind producția netă, prezentîndu-se mai complet metodologia de calcul a acestui indicator, cu particularitățile pe ramuri, subramuri și compartimente de activitate, pe măsura elaborării sau perfectării acestei metodologii diferențiate.

În partea a treia, consacrată îndeosebi tratării conținutului și metodologiei de elaborare a balanțelor statistice de sinteză, se cuvine menționată grija sporită a autorului pentru o mai armonioasă proporționare a aspectelor enunciative în comparație cu demonstrația și analiza cantitativă, ceea ce ridică nivelul științific al tratării. Pentru o mai lesnicioasă înțelegere a balanțelor prezentate, îndeosebi a relațiilor cantitative dintre componente, sugerăm autorului ca în ediția viitoare să se folosească tabele completate cu cifre (fie și convenționale).

O preocupare meritorie, remarcabilă (în această parte a lucrării) o reprezintă cea privind realizarea unei metodologii statistice de comparare pe plan internațional, inclusiv cu țările nesocialiste, a principalilor indicatori de sinteză ai dezvoltării economico-sociale.

Punînd față în față — cu precizările conceptuale și metodologice de rigoare — sistemul de evidență al producției materiale (S.P.M.), aplicat de țările socialiste, cu sistemul conturilor naționale (S.C.N.), folosit în statisticile internaționale și în cele ale țărilor nesocialiste, autorul oferă cititorilor cunoștințe fundamentale, strict necesare, privind calculul principalilor indicatori de tip S.C.N., precum și relațiile de trecere de la un sistem la altul, pentru a se înlesni comparabilitatea. Se prezintă, de asemenea, principalele metode de convertire valutară a indicatorilor valorici folosiți în realizarea de comparații internaționale — metoda cursului oficial al valutelor, metoda indicilor valutari de grupă, metoda Gilbert-Kravis.

Scurta adnotare făcută pe marginea acestui manual, cu relevarea principalelor sale coordonate și calități, ca și sugerarea unor posibile completări și amendamente, pune în evidență, în ultimă analiză, apariția unei lucrări de certă valoare în sprijinul caracterizării statistice a economiei naționale.

conf. dr. Valentin NICOLAE

*) Prof. dr. Ion Capanu, Statistica economică, Editura didactică și pedagogică, București, 1978.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

(Urmare din pag. 3)

Progresele realizate în cercetarea științifică au permis ca, practic, cea mai mare parte a dezvoltărilor în domeniul elastomerilor, coloranților, detergenților și o bună parte a dezvoltărilor din domeniul îngrășămintelor, maselor plastice, produselor organice de sinteză și substanțelor de înaltă puritate să fie asigurate de colectivele noastre. În 1977 au fost realizate și puse în funcțiune pe baza cercetărilor ICECHIM o serie de instalații industriale noi cu un volum anual de producție de peste 800 milioane lei. Pe baza lucrărilor de cercetare și inginerie tehnologică efectuate în anul 1977 vor intra în funcțiune în acest an alte 39 de instalații industriale cu o valoare de producție anuală de peste 4 miliarde lei.

O preocupare continuă a specialiștilor din ICECHIM este reducerea importului prin realizarea în institut, în producție proprie, a unor materiale. Numai în anul 1977 valoarea microproducției a fost de peste 50 milioane lei, volumul acesteia urmînd să crească în anii viitori.

AȘA CUM S-A SUBLINIAT la încheierea lucrărilor Congresului național de chimie, activitatea de cercetare științifică va urmări în continuare elaborarea de noi procedee tehnologice, proiectarea și punerea în funcțiune a unui mare număr de instalații industriale, reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie, crearea de înlocuitori cu performanțe ridicate, valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și reducerea importurilor, asigurarea unei eficiențe economice tot mai înalte în întreaga industrie chimică. În acest fel cercetarea din chimie își va aduce în continuare o contribuție deosebit de valoroasă la realizarea marilor sarcini ale actualului cincinal al revoluției tehnico-științifice din țara noastră, la realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

ÎNTĂRIREA ROLULUI O.N.U. ÎN REZOLVAREA DEMOCRATICĂ, PE CALE PAȘNICĂ, A PROBLEMELOR LUMII CONTEMPORANE

LA SEDIUL CENTRAL, din New York, al Națiunilor Unite au început, la 19 septembrie, lucrările celei de-a XXXIII-a sesiuni ordinare a Adunării Generale a O.N.U. — eveniment care, la fel ca în fiecare din anii postbelici, va polariza, timp de trei luni, atenția guvernelor și a opiniei publice din întreaga lume. Dacă fiecare din sesiunile anterioare și-a avut — desigur, în măsură diferită — caracteristicile și importanța ei în dezbaterea marilor probleme ale omenirii, sesiunea din acest an debutează într-un context internațional de o mare complexitate, în care s-au acumulat multiple probleme politice, economice, sociale, militare și de altă natură, cu caracter global, care își așteaptă soluționarea și care plasează în fața marelui forum al națiunilor exigențe noi și sporite.

La ordinea zilei : un examen al „stării lumii"

IMPORTANȚA SESIUNII ÎN CURS, chemată să examineze „starea lumii" la zi, rezultă între altele din faptul că astăzi, mai mult ca oricînd în trecut, în cele mai largi cercuri ale opiniei publice internaționale se amplifică și crește în intensitate curentul care acționează pentru întărirea răspunderii, rolului și autorității Organizației Națiunilor Unite în lumea contemporană, pentru creșterea aportului său la rezolvarea marilor probleme ale omenirii.

În înțelegerea clară a locului actualei sesiuni a Adunării Generale în tabloul vieții mondiale, al dialogului internațional bi și multilateral, în evaluarea răspunderilor ce revin Organizației Națiunilor Unite, o inestimabilă valoare o are Expunerea din 3 august a.c. a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în fața activului central de partid și de stat. În acest document programatic de o covîrșitoare importanță teoretică și practică, conducătorul partidului și statului nostru, făcînd o analiză profund științifică a vieții internaționale actuale, evidențiază cu o maximă claritate atît aspectele pozitive din evoluția mondială — intensificarea luptei pentru un curs nou, democratic, în raporturile interstatale, spre destindere, legalitate, pace, spre dezvoltarea liberă și independentă a fiecărui popor, spre o nouă ordine politică și economică mondială — cît și o serie de fenomene negative, între care ascuțirea contradicțiilor în viața mondială, manifestările vechii politici imperialiste, bazate pe forță, dominație și dictat, intensificarea luptei pentru reîmpărțirea lumii în zone și sfere de influență între principalele state și grupări de state, existența unor stări tensionale și conflicte în diferite zone ale planetei, agravarea crizei economice, monetare și energetice, escalada continuă a cursei înarmărilor și ineficiența tratativelor de dezarmare postbelice, adîncirea decalajelor economice și perpetuarea stării de subdezvoltare și altele.

Constituie un merit incontestabil al partidului și statului nostru, personal al tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, relevarea — cu prilejul analizei evenimentelor, fenomenelor și proceselor ce au loc în lumea de azi, a mutațiilor calitative intervenite în raportul de forțe pe plan mondial în favoarea păcii, democrației și progresului — a rolului determinant ce revine popoarelor, forțelor înaintate ale contemporaneității în contracararea tendințelor și fenomenelor negative din viața mondială și promovarea cursului nou spre destindere, pace și cooperare, spre soluționarea politică, pașnică — în condițiile participării egale a tuturor statelor — a problemelor internaționale majore.

„Pentru soluționarea tuturor problemelor complexe ale lumii de astăzi — se arată în Expunerea prezentată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este necesar să se creeze condiții de participare activă la viața internațională a tuturor statelor și, în primul rînd, a statelor mici și mijlocii. Este de la sine înțeles că trebuie să ne preocupăm de participarea activă a țărilor mici și mijlocii la soluționarea problemelor internaționale pornind de la faptul că ele sînt primele ce cad victimă politicii de agresiune, primele care suferă de pe urma politicii de dominație, deci cele mai interesate în soluționarea democratică, pe cale pașnică, a tuturor problemelor internaționale, în asigurarea independenței și dezvoltării lor libere. În acest cadru este evident, așa cum am menționat, rolul țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate. Fără îndoială, niciodată nu am subapreciat și nu putem subaprecia, de asemenea, rolul pe care îl au țările mari în viața internațională.**

În același timp este necesar să asigurăm creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, a altor organisme internaționale în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane. Aceste organisme asigură cadrul organizatoric cel mai bun, în actualele împrejurări, pentru participarea activă a tuturor statelor la soluționarea problemelor, pentru afirmarea cu putere în lume a principiilor dreptului internațional, a politicii de egalitate între toate țările lumii".

Atașamentul ferm, neabătut al României la principiile Cartei

ÎNTREAGA PARTICIPARE, de peste 22 de ani, a României la activitatea marelui forum mondial este caracterizată de atașamentul ferm și neabătut la principiile și scopurile înscrise în Cartă, în celelalte documente fundamentale care compun legalitatea internațională, de susținerea activă și perseverentă a creșterii rolului O.N.U. în rezolvarea problemelor politice, economice, sociale și de altă natură ale omenirii. Concomitent, multiplele inițiative originale avansate de România la O.N.U. și în organismele sale specializate, pe lîngă contribuția la promovarea de soluții în toate domeniile de activitate ale organizației, reflectă încrederea patriei noastre în vocația și capacitatea Națiunilor Unite de a contribui la dezvoltarea cooperării între toate statele lumii, a conlucrării lor rodnice, pe baza noilor principii ale relațiilor interstatale — respectarea independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, dreptului inalienabil al fiecărui popor de a se dezvolta de sine stătător, potrivit voinței și aspirațiilor sale legitime, principii care reprezintă unica temelie trainică a evoluției normale, democratice, a vieții politice internaționale, a păcii și securității generale.

În preocuparea statornică de a-și aduce contribuția la împlinirea mandatului de răspundere ce a fost conferit Organizației Națiunilor Unite, la adaptarea organizației la noile realități ale lumii, democratizarea activității sale, România a cerut, în anul 1972, înscrierea pe ordinea de zi a Adunării Generale a punctului intitulat „Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în menținerea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea colaborării între toate națiunile, în promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state". Dezbaterea amplă a acestei teme majore, de stringentă actualitate, cu participarea largă a statelor membre, a condus la degajarea unui mare număr de idei, propuneri și sugestii vizînd sporirea autorității O.N.U. și democratizarea activității sale, determinînd, în 1975, la inițiativa României și a altor state, constituirea Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului organizației, format din 47 de state, între care și țara noastră.

În ciuda unor obstacole întîmpinate în dezbaterile sale, Comitetul special a desfășurat o activitate utilă, contribuind la identificarea unor căi și modalități de acțiune pentru întărirea rolului O.N.U. în lume. Astfel, la sesiunea sa din acest an,

Comitetul a examinat problema importantă a sporirii aportului Națiunilor Unite la reglementarea pe cale politică, pașnică, a diferendelor internaționale și raționalizarea procedurilor O.N.U. În cadrul dezbaterilor, au fost reliefate cu tărie necesitatea ca O.N.U. să-și sporească contribuția în prevenirea situațiilor conflictuale și în soluționarea prin mijloace pașnice — conform Cartei — a oricăror litigii care pot apare între state, rolul primordial al tratativelor ca mijloc de aplanare și stingere a conflictelor și stărilor tensionale. Participînd activ la dezbaterile pe această temă, România a reafirmat inițiativa sa vizînd înființarea unei comisii permanente a Adunării Generale, care să îndeplinească funcția de mediere, bune oficii și conciliere, deschisă participării tuturor statelor membre. De asemenea, pe linia promovării unor idei susținute consecvent în ultimii ani la O.N.U. și în alte foruri, țara noastră a propus adoptarea unor măsuri pentru accelerarea procesului de codificare a principiilor și normelor menite să guverneze soluționarea pașnică a diferendelor dintre state, reafirmînd, totodată, și inițiativa privind elaborarea unui instrument internațional care să consacre căile și modalitățile concrete de abordare și soluționare a conflictelor interstatale.

Multitudinea problemelor cu caracter global existente în lume, necesitatea imperativă a participării, în condiții democratice, a tuturor statelor membre la dezbaterea și soluționarea, conform intereselor legitime ale popoarelor, a acestor probleme, plasează la ordinea zilei chestiunea îmbunătățirii structurii, organizării și funcționării O.N.U., pentru ca organizația să-și poată îndeplini în cele mai bune condițiuni mandatul ce i-a fost conferit. România a propus și susține cu consecvență — în această direcție — sporirea rolului Adunării Generale, organul deliberativ cel mai reprezentativ, cu atribuții practic nelimitate al O.N.U. Țara noastră susține, de asemenea, extinderea practicii organizării unor reuniuni ale O.N.U. și organelor sale în diferite țări membre, se pronunță pentru aplicarea consecventă a principiului repartizării geografice echitabile a locurilor în toate organele și organismele din sistemul O.N.U. Totodată, în scopul sporirii eficienței organizației, țara noastră se pronunță pentru ameliorarea și raționalizarea metodelor de lucru ale Secretarului O.N.U., pentru reducerea personalului și a cheltuielilor în creștere continuă ale organizației, pentru repartizarea mai judicioasă a fondurilor de care dispun Națiunile Unite, pentru dimensionarea rațională a aparatului și evitarea unor creșteri nejustificate ale structurilor sale. Toate aceste propuneri, pentru a căror materializare militează țara noastră, alături de un mare număr de state membre, sînt străbătute de dorința de a vedea structurile și activitățile acestui for cu vocație universală îmbunătățite și eficientizate, de a spori capacitatea de acțiune și autoritatea marelui forum mondial în abordarea și rezolvarea practică a problemelor de care depind pacea, securitatea și progresul tuturor națiunilor.

Problematica economică — sub semnul impulsionării luptei pentru lichidarea subdezvoltării

MAI MULT CA ÎN ALȚI ANI, pe agenda Adunării Generale figurează un voluminos dosar de probleme care își așteaptă soluții conforme cu interesele legitime ale popoarelor și între care se disting, prin însemnătatea lor, întărirea respectului față de normele dreptului internațional; consolidarea păcii și securității; cuprinzătorul și importantul dosar al dezarmării; abolirea ultimelor vestigii ale colonialismului; elaborarea unei noi strategii a dezvoltării; evaluarea modului de aplicare a rezoluțiilor O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale; cooperarea tehnică dintre țările în curs de dezvoltare — problematică ce a dobîndit o mare actualitate în lumina dezbaterilor recentei conferințe a Națiunilor Unite privind cooperarea tehnică dintre țările în curs de dezvoltare (Buenos Aires, 30 august—12 septembrie); știința și tehnica în slujba dezvoltării; problemele alimentației pe glob; drepturile și libertățile omului și altele.

Un grup important de probleme care vor sta în centrul dezbaterilor sesiunii sînt cele din domeniul opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării. Problematica dezarmării, cu o pondere sporită față de alți ani în ansamblul lucrărilor sesiunii, va fi examinată prin prisma necesității valorificării cadrului organizatoric și instituțional, mai democratic, creat prin hotărîrile încorporate în Documentul final al recentei sesiuni speciale a Adunării Generale (23 mai—30 iunie a.c.), pentru a se realiza o cotitură radicală pe planul negocierilor de dezarmare, pentru trecerea de la vorbe la fapte, pentru inaugurarea unei perioade noi în acest domeniu — era dezarmării reale, concrete. În concepția țării noastre, este esențial ca noile organisme de deliberare și de negociere ce vor fi instituite să fie plasate și să funcționeze sub îndrumarea și autoritatea Adunării Generale, căreia vor trebui să-i supună rapoarte periodice asupra stadiului tratativelor și a rezultatelor acestora. Un rol important revine Comisiei dezarmării — cu participarea tuturor statelor — care, reluîndu-și activitatea pe baze noi, revitalizată, va trebui să-și asume misiunea de a urmări, îndruma și impulsiona ansamblul tratativelor din sfera dezarmării.

O pondere masivă în dezbaterile sesiunii o va deține problematica economică și tehnico-științifică, a lichidării decalajelor economice și a subdezvoltării — examinată în lumina obiectivului strategic stabilit de O.N.U.: instaurarea unei noi ordini economice internaționale, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Însemnătatea acestei problematici a fost subliniată — în termeni ce denotă preocuparea profundă a majorității statelor membre ale O.N.U. — în introducerea la raportul secretarului general al O.N.U. privind activitatea organizației, publicat înaintea începerii sesiunii. În domeniul economic și social — arată secretarul general al O.N.U. — „sîntem angajați într-un proces istoric de o imensă complexitate. Noi sîntem în măsură și este necesar să depunem eforturi intense pentru obținerea unor rezultate concrete, care deși par adesea minore, să ne dea, totuși, garanția că înaintăm în direcția cea bună. Trebuie să arăt însă că încerc o profundă îngrijorare în legătură cu impasul în care ne aflăm în ceea ce privește dialogul Nord-Sud, precum și în privința aspectelor importante ale noii ordini economice internaționale pe care urmărim s-o instaurăm. Există riscul unor consecințe politice și economice fundamentale în cazul în care nu vom reuși să ieșim din acest impas. În fața anilor critici ce vin, trebuie să ne înarmăm cu realism și cu voința de a dezvolta capacitatea noastră practică de a construi pe temeliile deja existente, călăuziți de scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite, la care au subscris toate statele".

Hotărîrea României — care se numără printre inițiatorii și promotorii activi ai noii ordini mondiale — de a acționa pentru atingerea acestui obiectiv a fost reafirmată cu vigoare de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea din 3 august a.c., cu care prilej a fost subliniată ideea de mare însemnătate a necesității participării tuturor statelor, în cadrul oferit de O.N.U. și de alte organisme internaționale de specialitate, la rezolvarea problemelor economiei mondiale, ale lichidării decalajelor și subdezvoltării, ale noii ordini economice. **„În scopul impulsionării luptei pentru lichidarea subdezvoltării — una din cele mai grave probleme ale epocii contemporane — consider ca fiind deosebit de importantă organizarea unei sesiuni speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrate noii ordini economice internaționale** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Ținerea acestei sesiuni cere în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare să se pună de acord în privința unui program și a unei orientări clare în această privință. Este necesar ca o comisie specială a Organizației Națiunilor Unite să pregătească această sesiune, precum și documentele corespunzătoare, așa cum s-a procedat și în cazul sesiunii consacrate dezarmării. Sesiunea va trebui să adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate".**

Lucrările sesiunii a XXXIII-a a Adunării Generale debutează sub semnul necesității de a identifica și aplica soluții constructive, cu participarea tuturor statelor, în problemele majore, complexe, ale etapei actuale a vieții internaționale, la care O.N.U. este chemată să-și aducă o contribuție de prim ordin, prin voința politică concertată a țărilor membre. În ce privește participarea României la această sesiune, liniile ei directoare — în perfectă armonie cu politica externă, principială și constructivă, a partidului și statului nostru — au fost stabilite cu claritate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.: „Întreaga activitate a delegației române la această sesiune va fi consacrată promovării tezelor și liniilor directoare privind relațiile internaționale cuprinse în hotărîrile Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale partidului, în expunerile tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în alte documente de partid și de stat, principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară". În acest spirit, România va milita, ca și pînă în prezent, pentru creșterea rolului și contribuției O.N.U. la soluționarea, în interesul tuturor popoarelor, a problemelor actuale ale vieții internaționale.

Nicolae CHILIE

Negocierile comerciale multilaterale din cadrul GATT

ÎNLĂTURAREA OBSTACOLELOR DIN CALEA SCHIMBURILOR INTERNAȚIONALE — NECESITATE DE STRINGENTĂ ACTUALITATE

ACTIVITATEA de comerț internațional constituie în epoca noastră un puternic factor de impulsionare a dezvoltării economice a tuturor statelor, fiind în același timp un factor al apropierii între popoare, al promovării și înțelegerii dintre ele și al menținerii păcii. Legat de influența sa asupra promovării creșterii economice, comerțul internațional deține un rol de mare însemnătate în concepțiile progresiste privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale și soluționarea marilor probleme ale economiei mondiale contemporane, între care pe prim plan se situează persistența subdezvoltării, menținerea și adîncirea decalajelor economice între țările dezvoltate și țările rămase în urmă din punct de vedere economic. Așezarea comerțului mondial pe baze democratice, echitabile și reciproc avantajoase pentru toate țările participante, trebuie să corespundă instaurării unei noi fizionomii a ansamblului relațiilor economice dintre state, de natură să reflecte marile mutații produse în raporturile de forțe pe plan internațional și să asigure soluționarea problemelor economice contemporane, de interes pentru toate statele lumii.

Desigur, în procesul edificării unei noi ordini economice internaționale trebuie avute în vedere toate posibilitățile apte să conducă la atingerea țelului urmărit, la realizarea năzuințelor popoarelor lumii. În acest context se încadrează și străduințele pentru liberalizarea comerțului mondial prin intermediul negocierilor comerciale multilaterale ce se desfășoară în cadrul Acordului general pentru tarife vamale și comerț (G.A.T.T.) sub denumirea de „runda de la Tokio" și care vizează reducerea obstacolelor din calea comerțului, ca și crearea unei situații mai favorabile pentru participarea țărilor în curs de dezvoltare la schimburile comerciale internaționale. Este adevărat, negocierile comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T., la care participă circa 100 de țări, nu-și propun și nu vor putea să soluționeze toate problemele comerțului internațional, pentru ca acesta să se desfășoare pe deplin în conformitate cu cerințele unei noi ordini economice internaționale. O serie de probleme ale schimburilor comerciale internaționale rămîn să fie abordate pe plan bilateral sau în cadrul altor proiecte de reglementare ce se discută în organisme internaționale cu vocație universală. În același timp, însă, este necesar ca aceste negocieri comerciale multilaterale să conducă la măsuri concrete, fie ele și parțiale, pe calea instaurării noii ordini economice internaționale.

Animată de dorința de a participa la instituirea unui cadru mai favorabil pentru desfășurarea comerțului internațional, România, ca țară membră a G.A.T.T., își aduce propria contribuție la eforturile îndreptate spre realizarea obiectivelor actualei runde de negocieri. Țară socialistă în curs de dezvoltare, România se pronunță pentru eliminarea progresivă a obstacolelor de orice natură din calea schimburilor economice și comerciale mondiale, precum și pentru asigurarea de avantaje suplimentare exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, prin aplicarea unui tratament special, mai favorabil, tuturor acestor țări, indiferent de sistemul lor social sau de zona geografică în care sînt situate. Sînt cerințe cu atît mai actuale și stringente cu cît pe plan internațional își fac loc tendințe potrivnice desfășurării largi a schimburilor comerciale, încercări ale unor state dezvoltate din punct de vedere industrial de a ieși din dificultățile lor economice actuale prin măsuri restrictive, în dauna țărilor mai puțin dezvoltate.

Neoprotecționismul : nocivitatea proliferării unui climat

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, în expunerea la ședința activului central de partid și de stat din 3 august a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că **„asistăm în ultima vreme la o ascuțire a contradicțiilor în viața internațională, la o intensificare a tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii"**. Aceste contradicții și tendințe sînt strîns legate de actuala criză economică mondială, de criza monetară și energetică, care au creat o situație grea în diferite state și care prin incidența lor afectează toate statele lumii, indiferent de mărimea lor, de gradul lor de dezvoltarea economică sau de orînduirea lor socială. În acest context se înscrie manifestarea în relațiile economice internaționale, în comerțul și cooperarea economică internațională a unor fenomene puternic potrivnice bunei desfășurări a acestor relații, îndeosebi recrudescența protecționismului comercial în principalele state capitaliste dezvoltate.

În adevăr, în ultimii ani, mai ales după criza economică din 1974—1975, în țările capitaliste dezvoltate au fost adoptate o serie de măsuri de restrîngere a importurilor, în special în unele ramuri industriale aflate într-o criză structurală, cum sînt industria textilă, a încălțămintei, a oțelului, a construcțiilor navale, în producția unor bunuri de consum. Ca motivație pentru introducerea în țările capitaliste dezvoltate a măsurilor de restrîngere a importurilor se invocă faptul că anumite industrii autohtone sînt concurate de importurile de produse similare, în special din țările în curs de dezvoltare și din țările socialiste, iar aceasta ar conduce la concedierea muncitorilor din întreprinderile respective și la creșterea șomajului. Este o motivație contrazisă de numeroase analize fundamentate din însești țările în care se manifestă aceste tendințe, de studii ale unor organisme internaționale, care iau în considerare nu anumite evoluții parțiale, izolate, ci ansamblul dezvoltării economice și conchid pe această bază că exportul unor țări în curs de dezvoltare care și-au creat unele industrii prelucrătoare în nici un caz nu poate fi făcut responsabil de persistența fenomenelor de criză din țările dezvoltate. Este însă deosebit de îngrijorător nu numai aspectul cantitativ al introducerii unor restricții la import, cît aspectul calitativ al proliferării climatului de protecționism, care este prin el însuși opus obiectivului de liberalizare a schimburilor comerciale proclamat, între altele, de negocierile din cadrul G.A.T.T.

Tabelul nr. 1

Evoluția exportului mondial, în miliarde dolari, la prețurile curente, în anii 1950—1977

Grupe de țări	Exporturi (f.o.b.)				
	1950	1960	1970	1976	1977
MONDIAL	61,1	128,0	312,5	986,9	1122
Țări capitaliste dezvoltate	37,2	85,7	224,7	642,5	705
Țări socialiste	4,93	15,0	33,38	93,7	109
Țări în curs de dezvoltare	18,93	27,3	53,2	242,6	285

Sursa: Întocmit pe baza datelor din: UN Handbook of International Trade and Development Statistics, 1972, New York 1972, și UN Handbook of International Trade and Development Statistics, Supplement 1977, New York 1978. Datele pentru anul 1977 după: GATT Press Release 1218 din 31 august 1978.

Introducerea măsurilor de restrîngere a importurilor provenite din țări în curs de dezvoltare nu este de natură în nici un caz să permită țărilor capitaliste dezvoltate să-și soluționeze problemele lor economice interne legate de stagnarea economică, inflație, creșterea șomajului. Dimpotrivă, așa cum subliniază recentele studii publicate de secretariatul G.A.T.T. și de Banca Mondială, introducerea unor restricții la importul unor produse provenite din țările în curs de dezvoltare este pe cît de falsă ca încercare de soluționare a șomajului în unele ramuri industriale aflate într-o criză de structură, pe atît de dăunătoare și costisitoare pe termen mai îndelungat pentru întreaga economie a țărilor capitaliste în cauză.

Fenomenul recrudescenței protecționismului, sau ceea ce se numește adesea neoprotecționism, constituie mai curînd o manifestare de inerție și de opoziție deschisă a țărilor capitaliste dezvoltate în fața mutațiilor care se produc în cadrul diviziunii internaționale a muncii, unele produse ce se realizau pînă acum numai în aceste țări putînd fi realizate chiar cu costuri inferioare în țări în curs de dezvoltare. Este evident că diviziunea internațională a muncii trebuie să poată încorpora mutațiile ce se produc în economia mondială, în speță prin apariția noilor capacități de producție în noi țări. De aceea, neoprotecționismul este o formă de opoziție față în față de schimbările structurale necesitate de însești mutațiile obiective ce se produc în economia mondială, opoziție față în față de luarea unor măsuri în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale. Neoprotecționismul are un profund caracter retrograd în raport cu liberalizarea schimburilor comerciale internaționale, care după însăși doctrina economică occidentală este avantajoasă pentru toate țările.

Manifestarea protecționismului în țările capitaliste dezvoltate este cu atît mai potrivnică mersului înainte al comerțului internațional cu cît are loc în perioada în care au loc negocierile comerciale multilaterale în cadrul G.A.T.T. vizînd liberalizarea în continuare a schimburilor internaționale. Este în favoarea tuturor țărilor, inclusiv a țărilor capitaliste dezvoltate, să renunțe la măsuri protecționiste artificiale și discriminatorii care pot numai să agraveze și nu să soluționeze problemele economice acute pe care aceste țări le au de rezolvat. Se afirmă mereu mai mult speranța că rațiunea va triumfa, iar negocierile comerciale multilaterale în curs de desfășurare nu vor avea de suferit din cauza obstacolelor protecționiste ridicate artificial, cu atît mai mult cu cît experiența postbelică a desfășurării comerțului internațional a demonstrat cu prisosință nocivitatea tendințelor care s-au afirmat în această sferă în condițiile ordinii economice bazate pe inegalitate și inechitate.

Configurații în desfășurarea schimburilor

EXPANSIUNEA fără precedent a relațiilor economice internaționale, în primul rînd a comerțului internațional, constituie o trăsătură definitorie a perioadei de după al doilea război mondial. Din 1938 pînă în 1976 volumul valoric al exporturilor mondiale — expresia lor în prețurile curente — a crescut de 22,4 ori, de la 44 miliarde dolari la 986 miliarde dolari. Anul trecut indicatorul acesta a depășit pentru prima dată pragul de 1 000 miliarde dolari. Dacă privim evoluția sa în perioada postbelică, între 1950 și 1977 volumul valoric al exporturilor mondiale a crescut de peste 18 ori (vezi tabelul nr. 1). Față de 15% cît reprezenta în 1950, ponderea volumului valoric al exporturilor mondiale în produsul național brut cumulat al țărilor lumii a ajuns în 1977 la circa 30%. În același timp, de-a lungul întregii perioade postbelice ritmul de creștere a volumului schimburilor comerciale internaționale a devansat ritmul de creștere a produsului intern brut și a producției industriale, comerțul internațional devenind unul din elementele determinante ale dezvoltării și creșterii economice pe plan mondial.

Schimburile comerciale ale diferitelor grupuri de țări nu s-au multiplicat uniform în perioada postbelică. Luînd intervalul 1950—1976 pentru care datele sînt definitive, se constată că volumul valoric al exporturilor mondiale a crescut de 16,1 ori, din care cel al exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate de 17 ori, al țărilor socialiste de 19 ori, iar al țărilor în curs de dezvoltare de 12,8 ori. Această creștere diferențiată a avut drept consecință modificarea ponderii grupelor de țări în schimburile comerciale internaționale. Astfel, ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în exporturile mondiale a sporit de la 61,3% în 1950 la 65,1% în 1976, în timp ce ponderea țărilor în curs de dezvoltare a scăzut de la 30,5% la 24,6%. Dacă se ia intervalul 1950—1970 se observă o tendință de diminuare mai puternică a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în contextul ordinii economice și politice stabilite în perioada postbelică, și o creștere corespunzător mai accentuată a ponderii țărilor dezvoltate (vezi tabelul nr. 2) ; cifrele pentru anul 1976 sînt influențate de creșterea prețurilor materiilor prime în perioada 1972—1974, creștere care a influențat în mod favorabil îndeosebi unele dintre țările în curs de dezvoltare, și anume țările exportatoare de petrol.

Progresul economic și tehnico-științific pe plan mondial s-a reflectat în dezvoltarea comerțului internațional prin mutații calitative în structura schimburilor, proces vizibil îndeosebi din anii '60 încoace. Ponderea în exporturile mondiale a produselor primare (agricole plus minerale, inclusiv combustibili) s-a redus de la 48% în 1960, la circa 42% în 1977, în timp ce ponderea produselor industriale s-a mărit de la circa 50% la 58% în același interval. Se constată o creștere a ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare și de valorificare a tehnologiei, inteligenței tehnice și a capacităților de cercetare științifică. Această caracteristică este însă cu precădere proprie țărilor dezvoltate, ea nefiind regăsită în aceeași proporție și în comerțul țărilor mai puțin dezvoltate. Ceea ce constituie o ilustrare în plus a urmărilor dăunătoare ale configurației comerțului internațional determinată de practicile inechitabile ale vechii ordini economice și politice internaționale.

Negocierile — în fața dificultăților complexe din economia mondială

ACTUALA CONFIGURAȚIE a comerțului internațional, practicile și instituțiile existente în acest domeniu care s-au format în perioada de după al doilea război mondial, au răspuns cu precădere cerințelor și intereselor țărilor capitaliste dezvoltate. În același timp, însești practicile și instituțiile comerțului dintre țările capitaliste au apărut din cerințele, și s-au perpetuat conform intereselor, unui număr limitat de principali parteneri comerciali — cele mai dezvoltate state capitaliste — neținînd seama de regulă de interesele țărilor mai puțin

Tabelul nr. 2

Ponderea unor grupe de țări și țări în exporturile și importurile mondiale (în % din total)

Grupe de țări și țări	Exporturi (f.o.b.)				Importuri (c.i.f.)			
	1950	1960	1970	1976	1950	1960	1970	1976
TOTAL MONDIAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Țări capitaliste dezvoltate	61,3	66,8	71,9	65,1	65,2	65,9	72,1	69,2
- America de Nord	21,7	20,4	19,0	15,5	19,8	16,7	17,2	16,7
- Europa occidentală	33,7	40,1	44,1	40,7	39,2	42,3	46,0	43,8
- CEE ("cei 9")	26,8	32,7	35,8	32,9	30,7	33,1	35,2	33,5
- AELS ("cei 7")	5,5	6,1	6,6	5,9	6,4	7,2	7,7	6,8
- Japonia	1,4	3,2	6,2	6,8	1,5	3,3	5,7	6,4
Țări în curs de dezvoltare	30,5	21,4	17,0	24,6	26,8	22,0	16,9	19,9
- America Latină	12,4	7,8	5,5	5,3	10,1	7,3	5,6	5,8
- Africa	5,1	4,2	4,0	4,1	5,2	4,9	3,3	3,9
- Asia	12,8	9,3	7,3	15,0	11,2	9,6	7,5	10,1
- Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	6,2	6,6	5,6	14,4	4,1	4,5	3,3	7,2
- Alte țări în curs de dezvoltare	24,2	14,7	11,4	10,2	22,6	17,5	13,5	12,7

dezvoltate. Negocierile comerciale internaționale, care au fost inițiate și s-au desfășurat în decursul anilor în cadrul G.A.T.T., au pornit de la interesele principalelor țări capitaliste dezvoltate și s-au bazat pe principiul reciprocității ofertelor și concesiilor convenite între parteneri. Or, reciprocitatea este acceptabilă ca principiu de desfășurare a negocierilor comerciale internaționale numai între țări care sînt egale ca potențial economic și ca forță politică ; negocierea pe bază de reciprocitate nu poate asigura echitatea între parteneri inegali ca putere economică, așa cum este cazul în raporturile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Întrucît negocierile comerciale care au avut loc în trecut în G.A.T.T. privind reducerea și desființarea unor obstacole comerciale au fost inițiate de către principalele țări capitaliste dezvoltate, nu poate fi surprinzător faptul că nivelul obstacolelor comerciale, care frînează dezvoltarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, continuă să fie ridicat. Tocmai aceasta constituie una din cauzele perpetuării actualei structuri a schimburilor comerciale, care dezavantajează țările în curs de dezvoltare și conduce la menținerea unui „raport de schimb" necorespunzător, de natură să adîncească decalajele economice din lumea contemporană, să perpetueze inechitățile în comerțul dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

În ce măsură actuala rundă de negocieri va reuși să facă față unor astfel de probleme este desigur și o chestiune de voință politică din partea tuturor participanților. Înțelegerea răspunderii pe care o implică găsirea sau negăsirea unor soluții adecvate pentru complexele dificultăți actuale din economia mondială poate fi de natură să stimuleze progresul negocierilor care se desfășoară la Geneva. Într-un al doilea articol consacrat problemei ne vom opri asupra substanței negocierilor, asupra rezultatelor înregistrate pînă acum și a „restanțelor" ce stau în fața țărilor participante.

dr. Șerban ANDREI
dr. Aurel GHIBUȚIU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna august 1978

ÎN LUNA AUGUST a.c. prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R.S. România au crescut cu 2,5%. Această creștere a fost determinată, în parte, de scăderea accentuată a cursului dolarului S.U.A. (cu 4,3%) față de principalele valute occidentale.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *au crescut pe ansamblu cu 3,3%. La piei brute de bovine prețurile au sporit cu 10,2%, iar la cauciuc cu 5,8%. La metale creșterea a fost determinată de o intensificare a tranzacțiilor cu caracter speculativ, în special la cositor.*

Sporirea interesului de cumpărare și perspectiva de reducere temporară a disponibilităților la unele produse au determinat creșterea prețurilor produselor agroalimentare *cu 2%. Creșteri deosebite s-au semnalat la produsele tropicale (+5,6%), o influență deosebită avînd-o condițiile meteorologice nefavorabile din Brazilia, care au afectat plantațiile de cafea. Sporirea volumului achizițiilor de ulei de floarea soarelui a determinat creșterea prețurilor la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale cu 3,8%. Prețurile cerealelor au scăzut cu 0,1% în perspectiva obținerii unor recolte favorabile în principalele zone producătoare ale lumii.*

În cadrul grupei combustibili, *prețurile au crescut la cărbuni și cocs cu 3%, iar la produse petroliere cu 1%, datorită în special tendinței de creștere a prețurilor la benzină, sub influența politicii marilor rafinării vest-europene de restrîngere a ofertei.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. 1976-1977
SI IN AUGUST 1978

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	1976-1977 Iulie	1976-1977 August
INDICE GENERAL	1976	226,2	231,0	230,9
	1977	230,1	228,5	224,5
	1978		251,8a)	258,2a)
1. Produse alimentare	1976	180,8	185,3	178,6
	1977	180,7	172,4	166,9
	1978		186,5a)	190,3a)
- cereale	1976	198,3	216,3	197,1
	1977	161,6	146,6	136,2
	1978		182,8	182,7
- sem.ol.,prod. deriv., grăs. anim. și veg.	1976	168,7	173,1	165,7
	1977	189,1	172,5	165,1
	1978		199,9	207,5
- animale, carne și prod.anim.	1976	152,8	142,8	149,2
	1977	158,7	154,9	159,6
	1978		173,3a)	174,8a)
- zahăr și produse tropicale	1976	243,5	262,3	244,6
	1977	263,3	268,4	246,9
	1978		208,7	220,3a)
2. Combustibili	1976	366,7	361,1	369,5
	1977	398,4	402,1	396,8
	1978		426,9	432,9a)
- cărbuni și cocs	1976	266,5	259,9	264,5
	1977	289,1	292,9	288,9
	1978		346,7	357,0a)
- țiței	1976	496,7	494,6	508,8
	1977	553,9	557,2	557,2
	1978		547,0	547,0
- produse petroliere	1976	408,4	402,5	415,6
	1977	439,1	442,8	434,6
	1978		454,7	459,1
3. Materii prime industriale	1976	201,9	209,7	209,5
	1977	199,2	198,4	195,3
	1978		228,5a)	231,9a)
- minereuri	1976	164,9	168,5	161,6
	1977	149,4	150,8	149,4
	1978		134,7a)	138,4a)
- metale	1976	194,8	203,1	203,4
	1977	192,1	191,8	191,0
	1978		227,9a)	235,4a)
- cauciuc	1976	219,5	224,6	222,3
	1977	231,0	218,9	224,8
	1978		277,8	293,9
- lemn și prod. din lemn	1976	222,1	220,8	224,0
	1977	227,9	231,8	226,9
	1978		250,7a)	256,6a)
- fibre anim. și veg.	1976	228,4	260,1	249,1
	1977	212,3	203,1	188,6
	1978		212,0	218,9a)
- piei	1976	169,8	178,5	183,5
	1977	186,6	176,1	177,2
	1978		244,0	269,0

a) Date provizorii pentru: porci vii, miere, hulă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răsinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Thailanda: exportul stimulează creșterea economică

CARACTERISTICĂ pentru economia Thailandei — țară în curs de dezvoltare, cu un venit pe locuitor de circa 350 dolari și o rată a creșterii de 6,2% în 1977 față de 1976 — este o pronunțată angrenare în circuitul economic mondial: circa 48% din produsul național face obiectul schimburilor economice cu alte țări. Structura agrară a economiei — agricultura ocupă circa 75% din populație și asigura, în 1976, 26,4% din produsul intern brut — își pune amprenta asupra exporturilor produselor agricole, însumînd 60% din valoarea acestora. Thailanda, denumită și „grînarul Asiei de Sud-Est", se numără printre puținele țări din lume exportatoare nete de produse agricole, în general, și vegetale, în particular, ea asigurînd pînă la 20% din exporturile mondiale de orez (locul al doilea, după S.U.A.). Exportă, de asemenea, cauciuc natural (locul al treilea pe plan mondial) și zahăr (locul al cincilea), precum și un produs specific, kenaful, la care deține întîietatea în aprovizionarea Europei occidentale. În schimb, Thailanda cunoaște o puternică dependență — peste 90% — față de importul de petrol brut. În aceste condiții, balanța comercială înregistrează serioase deficite în ultimii ani (atingînd aproape un miliard de dolari în 1977). Punerea în valoare, pînă în 1981, a unui important zăcămînt de gaze naturale descoperit în Golful Thailandei (evaluat la circa 1 200 miliarde mc) va contribui la reducerea, cu pînă la 25%, a dependenței de importurile energetice și, totodată, la punerea bazelor unei industrii petrochimice și de îngrășăminte.

În același timp, datorită acumulării interne reduse și deficitului comercial, autoritățile thailandeze stimulează investițiile de capital străin în economia țării. Legea investițiilor din 1977 prevede condiții deosebit de favorabile pentru capitalul străin, atît sub forma investițiilor directe, cît și a societăților mixte. În ultimele două decenii s-a dezvoltat mai hotărît industria. În perioada 1972—1976 producția industrială a sporit cu 8,6% pe an, intrînd în funcțiune capacități de producție în industriile textilă, de asamblare a autovehiculelor, de articole electrice, a hîrtiei ș.a. Mai recent au apărut și unități industriale care valorificînd forța de muncă relativ numeroasă, produc cu precădere pentru export: componente și calculatoare electronice, ceasuri digitale etc.

România și Thailanda au stabilit și dezvoltat relații comerciale pe baze reciproc avantajoase. Semnarea memorandumului de înțelegere privind înființarea Comisiei mixte de cooperare comercială româno-thailandeză și semnarea la începutul acestei săptămîni a acordului comercial, sînt menite să creeze un cadru favorabil intensificării schimburilor comerciale, a colaborării și cooperării economice, științifice și în alte domenii de interes reciproc.

G. D.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 11—15. IX. 1978 piețele de schimb nu au fost afectate de măsuri menite să influențeze în mod direct evoluția **dolarului** S.U.A. în raport cu restul valutelor occidentale. În aceste condiții, piața valutară a urmărit mai ales știrile privind evoluția reuniunii tripartite asupra Orientului Mijlociu, privite prin prisma relațiilor S.U.A. cu țările arabe exportatoare de petrol într-un moment în care se întrevede o nouă creștere a importurilor americane de țiței din aceste țări. De aceea, dolarul a resimțit la mijlocul săptămînii un șoc datorat reluării pe scară largă a mișcărilor speculative à la baisse.

Francul elvețian, după o deschidere de circa 1,6440 franci/1 dolar, cu aproape 0,7% sub nivelul de referință a înregistrat o repreciere de peste 2,5%. La sfîrșitul intervalului, după ce temporar s-a situat la un nivel de circa 1,5800 franci/1 dolar, moneda elvețiană cota la circa 1,5945 franci/1 dolar. **Lira sterlină,** sub influența știrii că nu vor avea loc alegeri parlamentare anticipate precum și a realizării unor rezultate bune ale balanței comerciale pe luna august, a înregistrat o evoluție ascendentă atît față de dolar cît și față de alte valute occidentale. După un maxim al intervalului de circa 1,9620 dolari, ea a terminat la un nivel cu 1,2% peste închiderea de referință. **Marca vest-germană** și **francul belgian** au urmat o evoluție ascendentă față de dolar terminînd la un curs de aproximativ 1,9355 mărci și respectiv 31,26 franci/1 dolar.

În contrast cu evoluția valutelor din sistemul vest-european de fluctuare concertată și a lirei sterline, într-un moment în care discuțiile referitoare la preconizatul sistem monetar vest-european s-au aflat și pe agenda întîlnirii franco-vest-germane la nivel înalt, **francul francez** a avut o performanță modestă pe piețele de schimb, înregistrînd în final un regres ușor față de dolar — la circa 4,3650 franci/1 dolar. **Lira italiană** a continuat o mișcare de repreciere moderată față de dolar, fără a realiza o redresare față de alte valute occidentale mai importante. La închidere moneda italiană cota la circa 832,40 lire/1 dolar. **Yenul** japonez nu a înregistrat mișcări de mare amplitudine, maxima intervalului fiind de circa 190 yeni/1 dolar. Yenul a terminat la un nivel cu circa 0,65% peste nivelul de referință.

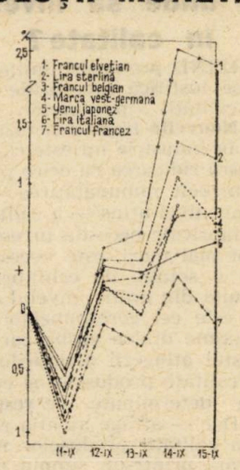

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 11—15 IX, luîndu-se ca bază cursurile din 8 IX 1978.

Dobînzile de pe piața eurodepozitelor la șase luni au înregistrat o creștere mai accentuată la eurodolari S.U.A. (la circa 9,4375%) și mai lentă la eurodepozitele în franci elvețieni și mărci vest-germane, care au fost negociate în final la circa 1,1875% și respectiv 3,8125%.

Piața aurului, după un început marcat de prețuri de circa 205—206 dolari/uncie, s-a animat în a doua parte a intervalului, cînd au fost reluate presiunile asupra dolarului pe piețele de schimb. Ca urmare, la ultimul fixing de la Londra al săptămînii, prețul aurului a fost de 212,15 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Comerțul invizibil — un sfert din comerțul mondial

COMERȚUL „invizibil" ocupă un loc tot mai vizibil în schimburile internaționale : însumînd 245 miliarde dolari, el a ajuns să reprezinte în 1976 un sfert din comerțul mondial. Pe ansamblu, cea mai importantă categorie de „invizibile" o reprezintă veniturile din investiții, chiar dacă ponderea lor s-a redus de la 34,7% în 1974 la 30,1% doi ani mai tîrziu. În schimb, ponderea invizibilelor incluse în graficul alăturat în grupa „alte servicii" s-a majorat în același interval de la 20,9% la 26,1%, mai ales pe seama extinderii serviciilor consultanților.

Peste 20% din încasările mondiale de pe urma „invizibilelor" reveneau, în același an, S.U.A., care sînt și țara cu cel mai mare excedent de balanță la acest capitol (18,2 mlrd. dolari în 1976). Pe locul al doilea sub raportul încasărilor se situează R.F.G. (care are totuși un deficit de 6,7 mlrd. dolari), urmată de Anglia, care rămîne singura țară înregistrînd un excedent la fiecare din cele patru grupe de servicii prezentate în grafic.

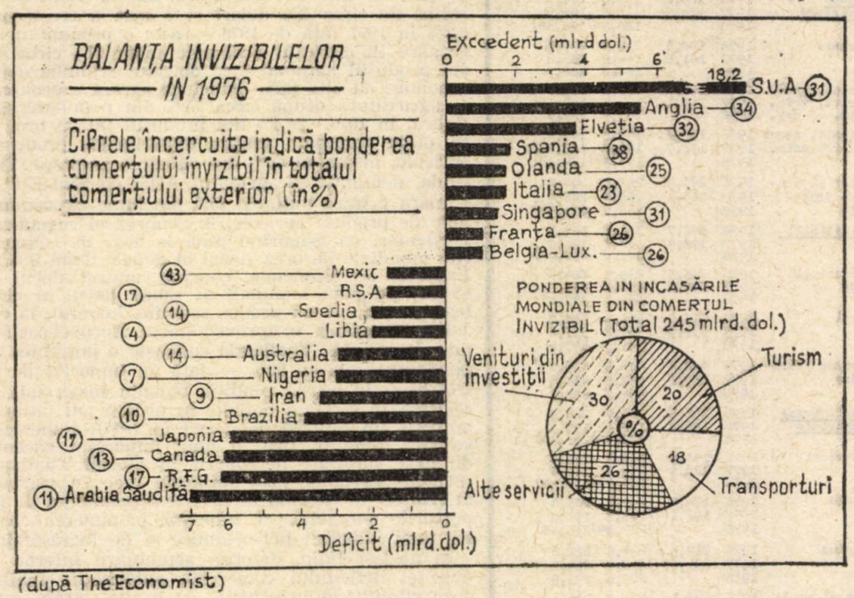

(după The Economist)

R. P. Mongolă: repere ale drumului parcurs

FĂCÎND recent, cu ocazia aniversării a 57 de ani de la victoria revoluției populare, un bilanț al drumului parcurs de economia R.P. Mongole în anii puterii populare, presa din această țară arată că venitul național produs în anul 1940 este realizat în prezent în decurs de o lună și jumătate, producția industrială din 1940 — în cincisprezece zile, în timp ce producția agricolă s-a dublat în aceeași perioadă.

Dintr-o țară înapoiată, a cărei populație trăia în majoritatea sa covîrșitoare în condițiile unei economii naturale, R.P. Mongolă s-a transformat într-un stat socialist cu o economie în continuă dezvoltare. Despre schimbarea condițiilor de viață ale poporului mongol vorbește faptul că venitul național raportat pe locuitor a crescut cu 168% în ultimul deceniu, volumul desfacerilor în comerțul cu amănuntul a sporit de 14,2 ori din anul 1940, iar suprafața utilă totală a locuințelor date în folosință populației a însumat în ultimii cincisprezece ani 1,5 milioane m.p.

Priorități în finanțarea cercetării

IMPORTANT RESORT al creșterii economice, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ale țărilor Pieței comune sînt finanțate în proporție de 50% de către autoritățile naționale centrale, relevă un studiu al Biroului de statistică al acestei organizații acoperind perioada 1970—1977 și citat de buletinul **Euroforum.** Restul de 50% este finanțat de autoritățile regionale, întreprinderile publice și sectorul particular, cheltuielile respective fiind mai strîns legate de nevoile imediate ale producției.

Alocațiile guvernamentale pentru cercetare-dezvoltare au sporit în intervalul amintit, în termeni reali, cu 3,2% pe an. Pe ansamblul celor nouă țări, 38% din cheltuielile guvernamentale amintite au ca obiectiv „promovarea generală a cunoașterii" în cele mai diferite domenii (în R.F.G., Olanda și Danemarca acest capitol deține peste jumătate din cheltuieli). Inovației tehnologice îi sînt consacrate 24% din cheltuieli, cercetărilor în domeniul științelor sociale 10% (ponderea avînd o tendință de creștere în ultimii ani), iar agriculturii 4%. Reține atenția faptul că pe ansamblul celor nouă țări 22% din cheltuielile guvernamentale de cercetare vizează scopuri militare.

Reflectînd un imperativ al perioadei actuale, 64% din cheltuielile totale de cercetare privesc acum teme legate de producerea, utilizarea rațională și economisirea energiei.

Iugoslavia: realizări și direcții de acțiune

ÎN CADRUL unui interviu acordat revistei **Ekonomska politika** de Veselin Giuranovici, președintele Consiliului Executiv Federal al Iugoslaviei, se arată că orientarea de bază a politicii economice în actualul plan cincinal o constituie dezvoltarea dinamică a țării, în condiții de stabilitate. Rezultatele îndeplinirii primelor două planuri anuale (1976 și 1977) confirmă progresele realizate în afirmarea acestei orientări.

Astfel, produsul social a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 5,8%, producția industrială — de 6,3%, cea agricolă — de 5%, volumul investițiilor — de 9%. În ultimii doi ani ritmul de creștere a prețurilor cu amănuntul la bunuri și servicii a fost redus (în medie) la circa 11%, respectiv de două ori mai scăzut decît în primii doi ani ai cincinalului precedent. Creșterea producției agricole a permis sporirea gradului de satisfacere din resurse interne a necesarului de produse alimentare pentru populație și reducerea importului de produse agricole.

Printre principalele direcții de acțiune pe planul dezvoltării economico-sociale a Iugoslaviei în perioada următoare figurează reducerea deficitului balanței de plăți externe, realizarea unui raport mai armonios între veniturile reale ale populației și consumul său, precum și consolidarea bazei materiale a muncii asociate.

Pînă unde să investim în calitate?

ANALIZÎND problema limitelor pînă la care se justifică investițiile în ridicarea calității produselor, revista **L'Usine Nouvelle** trage concluzia că, în general, în industrie nu este cazul să se urmărească ridicarea cu orice preț a calității. Întrucît îmbunătățirea — de la un anumit nivel atins — a calității produselor fabricate necesită investiții specifice tot mai mari, este necesar să se găsească o soluție de echilibru. După cum rezultă din grafic, nivelul optim al calității este cel corespunzător deschiderii maxime dintre curba care reprezintă costul atingerii nivelurilor succesive ale calității produselor și curba beneficiilor determinate de respectivele calități. Dar — atrage atenția revista — problema calității produselor nu poate fi rezolvată printr-un simplu calcul al rentabilității ; este vorba aici și de aspecte mai complexe și mai subtile, ca cele legate de prestigiul întreprinderii, al mărcii sale de fabrică, de pătrunderea și menținerea pe piețele internaționale ca și de unele exigențe și restricții ce vin din alte domenii : economie de energie, de materii prime, de produse importate etc.

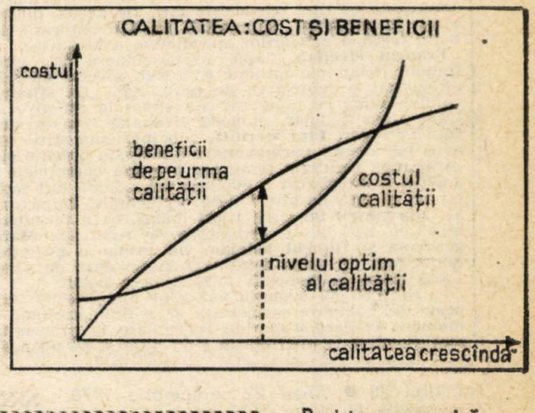

GLOSAR

Clauza aur

Între clauzele asigurătoare (denumite și clauze de consolidare valutară), care se înscriu în contractele economice pentru prevenirea sau reducerea riscului decurgînd din fluctuația cursurilor valutare, se citează și clauza aur. Multă vreme, această clauză a servit la apărarea împotriva riscului de devalorizare sau revalorizare a monedei de contract, deci de modificare a conținutului metalic legal al monedei. Astfel, în cazul în care în perioada de la contractare pînă la termenul de plată, dolarul s-ar fi devalorizat, să admitem, cu 10%, debitorul în dolari care acceptase clauza aur trebuia să achite o sumă în dolari corespunzător mai mare decît cea prevăzută în contract. Invers, în cadrul unei revalorizări cu 10%, suma de plată ar fi fost corespunzător mai mică.

Utilizarea clauzei aur, în contracte, s-a restrîns pînă la renunțarea totală la ea în urma crizei monetare actuale, care a dus în principalele state occidentale, la abandonarea definiției în aur, a monedelor naționale. Trecînd la flotarea cursurilor valutare, în cadrul căreia cursurile se formează liber pe piață, rostul practic al unei definiții oficiale, fixe, în aur a monedei a dispărut și, odată cu el, aplicabilitatea clauzei aur.

În ultimele luni s-a produs însă o evoluție care ar putea să ducă la o revenire la clauza aur. La sfîrșitul anului trecut, Congresul Statelor Unite a anulat prohibirea introducerii acestei clauze în contracte. Această măsură ar părea lipsită de sens, din momentul în care este știut că nici dolarul S.U.A. și niciuna dintre celelalte monede occidentale nu s-au înapoiat la definiția lor în aur. Mai mult încă : prin statutul Fondului Monetar Internațional, intrat în vigoare la 1 aprilie a.c., utilizarea aurului ca etalon monetar a fost interzisă. Potrivit acestui statut, aurul nu mai poate fi numitor comun al valorilor paritare ale monedelor. Ca urmare, monedele nu mai pot fi devalorizate sau revalorizate în funcție de aur, ca pe vremea cînd erau definite printr-o cantitate de aur. Implicit, clauza aur, nu mai apără pe contractanți împotriva riscului de modificare a conținutului metalic legal al monedelor, acest risc fiind azi inexistent.

În aceste condiții, revenirea la clauza aur, nu are sens decît dacă i se conferă un alt conținut decît cel anterior, adică dacă clauza nu mai este legată de valorile paritare în aur ale monedelor. Un asemenea conținut ar fi, de exemplu, următorul : (a) se stabilește prețul de contract (1 000) într-o monedă convenită (x) ; (b) se consemnează că la data încheierii contractului, prețul de piață al unei uncii de aur exprimat în moneda de contract era de 10 x, astfel încît echivalentul era de 100 uncii de aur ; (c) la termenul de plată, prețul unciei de aur este de 11 x ; ca urmare, debitorul care a acceptat clauza aur va avea de plătit echivalentul în x al cantității de 100 de uncii, adică 1 100 x. Clauza aur a asigurat deci pe creditor, în exemplul luat, împotriva fluctuației valorice a monedei de contract, această fluctuație măsurîndu-se în funcție de aur.

Revenirea la clauza aur în această formă se datorește libertății tranzacțiilor cu aur la prețul pieței, instaurată în urma demonetizării aurului. În prezent, în țările care nu au adoptat restricții privitoare la circulația aurului, atît autoritățile monetare, cît și întreprinderile sau persoanele particulare pot vinde și cumpăra aur la prețul pieței.

Avînd însă în vedere că atît prețul aurului, cît și cursul valutelor, fluctuează liber pe piață și într-o oarecare măsură independent de rata inflației din țara respectivă, clauza aur înscrisă în contracte cu noul ei conținut, nu scutește părțile de un anumit risc.

C. K.

Longevitatea produselor

Ioan Alexandru, Ploiești — Una din explicațiile aptului că, în numeroase țări, există puține date privind durata medie de viață a bunurilor de consum de folosință îndelungată este faptul că pînă acum cîțiva ani (adică înainte de majorarea sensibilă a prețului unor materii prime și combustibili), durata vieții intra mai puțin decît alte elemente (de pildă prețul) în calculele producătorilor, ca dealtfel și ale utilizatorilor. O altă explicație o constituie și aceea că o serie de articole, ca de exemplu congelatorul sau mașina de spălat vase, au apărut prea de curînd pe piață pentru a se putea obține o imagine concludentă a duratei lor medii de viață (prea multe aparate din prima generație sînt încă în funcțiune). Există totuși date pentru unele produse despre care nu se mai poate spune că sînt noutăți. Astfel, cercetări efectuate în Franța constată că în această țară durata medie de viață a unui frigider a fost și se menține la 14 ani, a unui televizor albnegru la 10 ani și jumătate, iar a unei mașini de spălat rufe la 12 ani. Studiile întreprinse relevă în același timp că pînă nu de mult, durata de viață a anumitor bunuri de consum de folosință îndelungată a fost diminuată în mod deliberat, prin reducerea durabilității produselor, scumpirea cheltuielilor de întreținere, dar și prin incitarea consumatorilor de a le înlocui mai des, supunîndu-i în acest scop unui veritabil bombardament publicitar. Gama largă a procedeelor utilizate în direcția „efemerizării" produselor a fost denunțată de americanul Vance Packard, în cartea sa „Arta risipei", cu peste 15 ani în urmă.

O serie de cercetări demonstrează pe de altă parte că diferite îmbunătățiri aduse unor produse încă din faza de concepție le-ar putea prelungi durata de viață cu 25 la sută și chiar mai mult, în condițiile unei scumpiri nu mai mari de 10 la sută, ceea ce pe ansamblu ar aduce o importantă economie.

Raportul anual al F.M.I.

Gheorghe Hoancă, Băile Herculane — Raportul anual al Fondului Monetar Internațional apare în fiecare toamnă în preajma reuniunii anuale a acestei organizații — care numără acum 134 țări membre — și cuprinde întotdeauna un prim capitol consacrat evoluției recente a economiei mondiale, în ansamblul ei și pe principalele grupuri de țări. Raportul din acest an analizează situația de după „cea mai severă recesiune din ultimele patru decenii" din economia capitalistă, cea din 1974—1975. Celelalte capitole se referă la tendințele din sistemul monetar internațional și la activitățile F.M.I. în anul financiar încheiat la 30 aprilie.

Carburanți

Sandi Pătrașcu, Urlați — 1) Una dintre țările care utilizează în prezent pe scară largă alcoolul etilic drept carburant pentru autovehicule, în amestec cu benzină sau motorină, este Brazilia. În această țară se apreciază că alcoolul etilic (obținut în primul rînd din trestie de zahăr) ar putea înlocui un sfert din petrolul necesar în 1985. În alte țări alcoolul etilic se obține din porumb.

2) Una din consecințele deprecierii din ultimele luni a dolarului este sporirea numărului turiștilor străini în S.U.A. Date recente lasă să se întrezărească încasări record, de peste 9 miliarde dolari, de natură să transforme în excedentară balanța americană a turismului internațional, pînă acum cronic deficitară.

Clubul de la Roma

Virginia Roadevin, Drăgășani — Clubul de la Roma a fost creat în anul 1968, membrii săi provenind astăzi din 25 de țări. Inițiator al dezbaterii unora din problemele globale ale omenirii, Clubul a publicat de-a lungul existenței sale mai multe rapoarte, în jurul cărora s-au purtat vii discuții. În această toamnă Clubul urmează să publice un studiu consacrat problemei energiei pe plan mondial, coordonat de Thierry de Montbrial (Franța). „Noi nu sîntem nici optimiști, în sensul că am crede că lumea o poate scoate la capăt oricum și că **nu trebuie** să întreprindem nimic, nici pesimiști în sensul că am crede că **nu se poate** face nimic", afirmă președintele Clubului, referindu-se la acuzația de pesimism exagerat adresată acestei asociații.

Comerț internațional

Dorel Răzorea, Arad — 1) Asociația centrelor comerciale internaționale aniversează în acest an un deceniu de existență, din ea făcînd parte în prezent 24 de țări. Totodată, a crescut numărul centrelor comerciale internaționale : de la 2 în 1968, la 18 în funcțiune în lumea întreagă în prezent, alte 32 de centre fiind în construcție sau planificate a fi construite. În ceea ce privește țările socialiste un centru comercial internațional funcționează la Varșovia, altul urmează să fie dat în curînd în funcțiune în capitala R.D Germane — Berlin, un centru similar fiind în construcție la Moscova.

Cea de-a noua adunare generală a Asociației centrelor comerciale internaționale, desfășurată la începutul lunii iulie la New York, a dezbătut un cerc larg de probleme, ca : funcționarea și construirea de noi centre comerciale internaționale, schimbul de informații tehnico-științifice și economice între ele, organizarea unor simpozioane și conferințe de afaceri.

2) Vă sugerăm consultarea unui anuar statistic.

Monede de rezervă

Aftenie Bostan, Tulcea — Dezvoltarea inegală a țărilor industrializate din Occident în perioada postbelică este ilustrată, între altele, de evoluția raporturilor de schimb dintre marca vest-germană și dolarul S.U.A. În 1949 cursul monedei vest-germane era fixat la 4,20 mărci/1 dolar. Două revalorizări ale monedei R.F.G., în 1961 și 1969, întăresc acest curs la 4 mărci și respectiv 3,66 mărci/1 dolar, pentru ca în 1971, devalorizarea dolarului să ducă la cursul la 3,22 mărci/1 dolar. În februarie 1973, o nouă devalorizare a dolarului transformă cursul în 2,90 mărci/1 dolar ; în același timp marca începe să floteze liber față de dolar, atingînd la 9 iulie 1973 nivelul record de depreciere față de dolar de 2,28 mărci. În 1978 marca vest-germană cotează pentru prima dată sub 2 mărci pentru un dolar (1,99 mărci la 1 martie a.c.).

Evoluția mai favorabilă a economiei R.F.G. în raport cu cea a altor țări capitaliste dezvoltate și-a găsit expresia, între altele, atît în ascensiunea R.F.G. pe locul doi în ierarhia marilor exportatori mondiali, cît și în ritmul relativ mai lent al inflației din această țară (ritmul actual, de 2,7%, corespunde mediei anuale a acestuia din ultimele trei decenii). Ca urmare, astăzi peste 7% din totalul rezervelor monetare ale țărilor lumii sînt constituite din mărci vest-germane, pondere care situează moneda R.F.G. pe locul doi ca importanță, după dolar, între monedele de rezervă. În schimb, lira sterlină, cîndva principala monedă de rezervă pe plan internațional, și-a văzut redusă ponderea de la 9% din totalul rezervelor în 1970 la numai 1,5% în prezent.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL NR. 38 DIN 22 SEPTEMBRIE 1978

– Noul an de învățămînt sub semnul realizării saltului la o nouă calitate **(N. Ionescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică în industria chimică **(Aurel Groapă)** 2

– Realizarea producției nete prin valorificarea superioară a resurselor interne **(L. Țintea)** 4

– Exigență sporită în fundamentarea economică a investițiilor **(Aurelian Ionescu, Dan Zamfirescu, Gheorghe Păun)** 6

– Forme moderne de comerț. Casele de comenzi : eficiență economică, aprovizionare operativă și comodă a populației **(N. Lisandru)** 8

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar
● Metodologia de calcul a valorii producției nete în transporturi **(Alexandru Radocea)** 10
● Un model de planificare financiară operativă **(Ion Stancu)** 11

– Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

– Aspecte ale fundamentării deciziilor de înnoire a produselor și tehnologiilor **(Constantin Samoilă)** 15

TEORII – IDEI

– Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii (I) **(dr. Ovidiu Nicolescu)** 17

– Procesul circular activ. Un sistem de indicatori pentru caracterizarea valorificării resurselor secundare (II) **dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marin, I. Năstăsoiu)** 19

– Școli ● curente ● economiști. În gîndirea economică occidentală, deruta continuă (I) **(dr. Ioan Cristescu)** 22

– În sprijinul caracterizării statistice a economiei naționale **(conf. dr. Valentin Nicolae)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU – idei în acțiune
● Întărirea rolului O.N.U. în rezolvarea democratică, pe cale pașnică, a problemelor lumii contemporane **(Nicolae Chilie)** 25
● Înlăturarea obstacolelor din calea schimburilor internaționale – necesitate de stringentă actualitate **(dr. Șerban Andrei, dr. Aurel Ghibuțiu)** 27

– Tendințe – conjuncturi 29

– Mențiuni 30

– Cursor 31

IN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Relații valutar-financiare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The new school year under the sign of realizing the leap toward a new quality **(N. Ionescu)** 1

— Scientific research and technological development in the chemical industry **(Aurel Groapă)** 2

— Modern forms of trade. Trade by delivery to order : economic efficiency, prompt and convenient supplies to the population **(N. Lisandru)** 8

— Aspects of the substantiation of decisions concerning the renewal of products and technologies **(Constantin Samoilă)** 15

— Considerations concerning the concept and content of enterprise self-management **(dr. Ovidiu Nicolescu)** 17

— The circular active process. A system of indicators for characterizing the turning-to-account of secondary resources (II) **(Dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marin, I. Năstăsciu)** 19

— Schools — currents — economists. Western economic thought in a continued state of confusion (I) **(Dr. Ioan Cristescu)** 22

— The strengthening of the United Nations' role in the democratic, peaceful solving of the problems of the contemporary world **(Nicolae Chilie)** 25

— Removal of the obstacles standing in the way of international exchanges — an urgent necessity **(Dr. Șerban Andrei, Dr. Aurel Ghibuțiu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La nouvelle année d'études sous le signe de la réalisation du saut vers une nouvelle qualité **(N. Ionescu)** 1

— La recherche scientifique et le développement technologique dans l'industrie chimique **(Aurel Groapă)** 2

— Les formes modernes de commerce. Les livraisons à domicile : efficacité économique, approvisionnement opératif et commode de la population **(N. Lisandru)** 8

— Aspects de la documentation des décisions de renouveler les produits et les technologies **(Constantin Samoilă)** 15

— Considérations regardant le concept et le contenu de l'autogestion de l'entreprise (I) **(dr. Ovidiu Nicolescu)** 17

— Le processus circulaire actif. Un système d'indicateurs pour caractériser la mise en valeur des ressources secondaires (II) **(dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marin, I. Năstăsoiu)** 19

— Ecoles — courants — économistes. La déroute continue de la pensée économique occidentale (I) **(dr. Ioan Cristescu)** 22

— L'accroissement du rôle de l'O.N.U. dans la solution démocratique, par voie pacifique, des problèmes du monde contemporain **(Nicolae Chilie)** 25

— La suppression des obstacles dans la voie des échanges internationaux — nécessité d'une impérieuse actualité **(dr. Șerban Andrei, dr. Aurel Ghibuțiu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый учебный год, под знаком осуществления скачка к новому качеству **(Н. Ионеску)** 1

— Научное исследование и технологическое развитие в химической промышленности **(Аурел Гроапэ)** 2

— Современные формы торговли. Дома заказов: экономическая эффективность, оперативное и удобное снабжение населения **(Н. Лисандру)** 8

— Аспекты обосновывания решений по обновлению изделий и технологии **(Константин Самоилэ)** 15

— Соображения относительно понятия и содержания самоуправления предприятия (I) (др. **Овидиу Николеску**) 18

— Активный циркулярный процесс. Система показателей для характеристики осваивания вторичных ресурсов (др. **Михай Капэтэ, Д. Биволару, С. Динкулеску, А. Филипидеску, М. Марин, И. Нэстэсою**) 20

— Школы, течения, экономисты. В западном экономическом мышлении замешательство продолжается (I) (др. **Иоан Кристеску**) 22

— Укрепление роли ООН в демократическом, мирном решении проблем современного мира **(Николае Килие)** 25

— Устранение преград стоящих в пути международных обменов — срочная необходимость современности **(др. Шербан Андрей, др. Аурел Гибуцию)** 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

UN PRIETEN NEDESPĂRŢIT — TELEVIZORUL „SPORT“

În concediu și în excursie, la munte sau la mare, televizoarele portabile „SPORT“, complet tranzistorizate, adaptabile la tensiunea de 220 V și 12 V de la acumulatorul turismului dv., vă oferă posibilitatea să vizionați în condiții optime cele mai diverse emisiuni — filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive ș.a.

La magazinele COMERȚULUI DE STAT vă puteți procura foarte avantajos televizorul „SPORT“ la prețul de 2 870 lei și cu plata în 24 rate lunare, prima rată constituind și avansul în sumă de 120 lei.

Autobaza TRANSCHIM transportă cu mijloace auto specializate produse chimice lichide, pulverulente și preambalate în regim de temperatură controlată

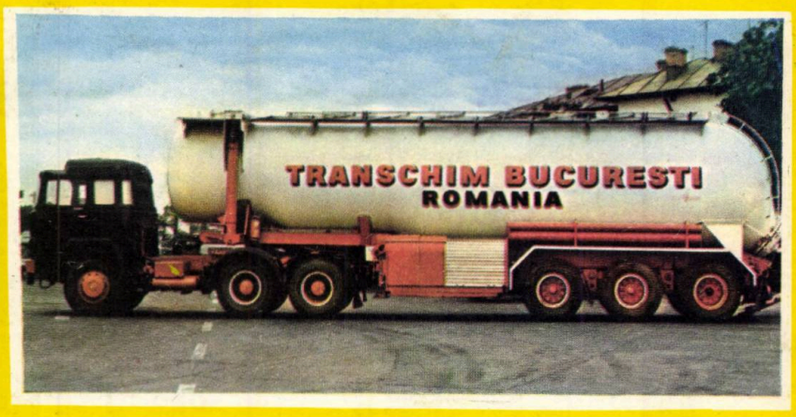

1978 OKT 4

M. I. Ch. — I. A. D. P. C. T. M. S.

AUTOBAZA TRANSCHIM

CALEA VITAN 112-114, Sector 4,

București 74351, telex 10649,

telefon 215994-216078

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PERFECŢIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

- **Indicatorul producţiei nete**
- **Reducerea costurilor**

contractele anului 1979

Numărul 39 ● Vineri 29 septembrie 1978

*

În prezența tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU,
a celorlalți tovarăși
din conducerea de partid
și de stat,
pe stadionul „23 August"
din Capitală a avut loc
SPECTACOLUL FESTIV
AL „DACIADEI",
VIBRANTĂ MANIFESTARE
DE DRAGOSTE
FAȚĂ DE PARTID,
FAȚĂ DE PATRIE

*

1978 OKT 3

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

CARACTERUL MOBILIZATOR AL INDICATORULUI VALOAREA PRODUCȚIEI NETE

Din experiența primelor două luni de aplicare

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, începînd cu 1 iulie a.c. au fost introduse bugetele de venituri și cheltuieli în unitățile economice și s-a generalizat introducerea indicatorului valoarea producției nete în întreprinderile industriale. S-a pătruns, astfel, în sfera largă a practicii, cu două pîrghii de bază ale conducerii activității economico-financiare, despre care s-au făcut deja numeroase considerații teoretice, în cadrul dezbaterilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Ce aspecte se desprind din aplicarea lor în practică, așa cum sînt concepute în prezent ?

Majoritatea întreprinderilor industriale au obținut în lunile iulie și august rezultate superioare, față de semestrul I a.c., în îndeplinirea sarcinilor de plan la valoarea producției nete. Cu excepția Ministerului Industriei Ușoare în luna iulie, toate ministerele economice au înregistrat procente mai mari de realizare a acestui indicator. **Rezultatele obținute sînt, în primul rînd, o urmare a creșterii răspunderii individuale și colective, a modului concret de a acționa de către fiecare om al muncii pentru realizarea planului fizic de producție (în volumul și sortimentele stabilite) și încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor materiale de producție.** Nu este însă vorba de o răspundere care s-a format de la sine. Este drept că indicatorul valoarea producției nete, în calitatea lui de pîrghie de stimulare a activității prin mijloace economice, a început să contribuie și va contribui în mod cert în viitor la înțelegerea mai temeinică, din partea fiecărui om al muncii, a adevărului că **veniturile personale cît și veniturile societății sînt legate în mod direct de rezultatele finale ale activității lui și a întreprinderii în care lucrează.** Dar, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din 5 iulie a.c., esențiale sînt, printre altele, activitatea organizatorică și de conducere.

Sistem de planificare și urmărire operativă a realizării producției fizice

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ s-au declanșat numeroase inițiative la nivelul unităților economice, în secții, ateliere și locuri de muncă pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan și pentru mai buna gospodărire a mijloacelor materiale, de muncă și bănești. Organele de conducere colectivă din multe întreprinderi au trecut mai hotărît la detalierea sarcinilor pe compartimente, la stabilirea răspunderii pe oameni în îndeplinirea acestora, la urmărirea operativă a rezultatelor activității economice, la luarea de măsuri mai eficiente pentru impulsionarea permanentă a activității.

Dintr-o analiză recentă, la întreprinderi din subordinea mai multor ministere, a rezultat că, de regulă, acolo unde s-a îmbunătățit munca organizatorică și de conducere, s-au obținut și rezultate mai bune în realizarea și depășirea planului fizic de producție și în reducerea cheltuielilor materiale. Multe unități economice care dispun de centre de calcul au elaborat sau sînt în curs de elaborare a unor sisteme de planificare, evidență și urmărire operativă a producției și costurilor de producție, de urmărire zilnică a stocurilor de valori materiale, a facturilor emise, a încasărilor din vînzarea producției etc., în așa fel încît să aibă permanent imaginea stadiului realizării principalelor prevederi din bugetul de venituri și cheltuieli cît și a factorilor care influențează valoarea producției nete. Asemenea metode operative de conducere a activității financiare sînt utilizate de întreprinderile din cadrul Centralei industriale de tractoare și mașini agricole Brașov, ale Centralei industriale de articole casnice-București, de Întreprinderea „Rulmentul"-Brașov, Întreprinderea de stofe-Brașov și multe altele.

Birourile executive ale consiliilor oamenilor muncii, membrii acestora, care potrivit prevederilor Legii nr. 5/1978 răspund de buna gospodărire și folosire a tuturor mijloacelor materiale și financiare ale unităților și-au intensificat activitatea de conducere. În planurile de muncă ale birourilor executive de la întreprinderile de aluminiu din Slatina, „Rulmentul"-Brașov, de mașini unelte și agregate București, ale celor din cadrul Centralei de tractoare și mașini agricole Brașov etc. figurează obiective de analiză a încasărilor din vînzarea producției; încadrării în consumurile normate de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică; volumul creditelor față de limitele de creditare; situația imobilizărilor de mijloace circulante ; capacitatea de plată etc., cu termene săptămînale, decadale iar uneori chiar zilnice. Deosebit de eficientă s-a dovedit practica utilizată de conducerea Fabricii de elemente și automatizări București, care a **introdus un document cumulativ intern, prin care are posibilitatea să urmărească zilnic modul de realizare a producției fizice, a livrărilor, încasărilor din vînzarea producției, stocurile de produse finite, facturile neîncasate, încadrarea în limitele de creditare.**

Există o mare diversitate de preocupări în ce privește detalierea sarcinilor pe secții, ateliere și locuri de muncă. Este meritorie și semnificativă în acest sens, preocuparea care există la întreprinderea „Metaloglobus" — București; deși are în subordine secții și ateliere care nu conduc evidență contabilă distinctă, întreprinderea **a organizat** minuțios **un sistem de planificare și urmărire operativă** în aceste subunități, care cuprinde: producția fizică (structură, cantități, valori), cu defalcare pe

trimestre și luni și cu grafice de urmărire zilnică ; planul forțelor de muncă și fondul de retribuire ; norme de consum (fișe limită) ; norme de timp de lucru; costuri de manoperă pe operații, repere și produse ; normative de costuri unitare pe produse ; bugete lunare de cheltuieli totale, din care indirecte.

Exemple de această natură sînt multe. Esențial este, după părerea noastră, faptul că unitățile economice exemplificate mai sus au înregistrat rezultate îmbunătățite în realizarea planului la valoarea producției nete, precum și a veniturilor planificate. Numeroase alte unități au depășit planul producției fizice și au redus cheltuielile materiale, depășind astfel prevederile de plan la valoarea producției nete. Din cele analizate menționăm întreprinderile : de protecții anticorozive și utilaje speciale București, de aparate de măsură Otopeni, de utilaj chimic „Grivița Roșie", „Rulmentul" — Brașov, „Prefin" București și altele.

Măsuri pentru realizarea echilibrului financiar

SÎNT însă și situații în care unele unități se îngrijesc de realizarea valorii producției nete, dar nu realizează veniturile planificate din încasările din vînzarea producției. În mod practic, aceste întreprinderi imobilizează valori în stocuri supranormative de produse finite, trăiesc în dezechilibru financiar ; nu-și pot autofinanța producția și investițiile ; nu-și achită obligațiile față de bugetul de stat, de bănci și de alte unități economice. În asemenea situație se aflau, de exemplu, la finele lunilor iulie și august întreprinderile: „Electroaparataj" — București și „Prefin" — București.

Apar și unele situații cu totul neindicate din punctul de vedere al creării condițiilor reale pentru aplicarea măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar. Se mențin pe alocuri vechile practici de modificare a indicatorilor de plan pentru a evita nerealizările. La Întreprinderea de autocamioane din Brașov valoarea producției nete pe trim. III a.c. și pe lunile iulie și august din cadrul acestui trimestru a fost diminuată prin plan, grevîndu-se suplimentar luna septembrie și trimestrul IV. Au fost, astfel, amînate unele probleme ale activității întreprinderii, în loc ca ele să fie soluționate la timp. La această întreprindere este necesar să se facă mai mult simțită preocuparea pentru perfecționarea conducerii financiare a activității; sînt stabilite multe măsuri de ordin tehnic, dar dacă nu se analizează operativ și influența lor asupra activității economice și se folosesc tot vechile metode de a urmări doar lunar situația financiară, îmbunătățirea acestei situații se va lăsa, în continuare, așteptată.

Nu poate să treacă neobservată și practica unor întreprinderi și organe ierarhic superioare de a suplimenta fondul de retribuire a muncii în ultima zi a lunii, pentru a nu se solicita aprobări pentru depășiri necorespunzătoare din cauza nerealizării valorii producției nete. Astfel de situații au avut loc la întreprinderi din cadrul ministerelor : Industriei Construcțiilor de Mașini ; Minelor, Petrolului și Geologiei ; Economiei Forestiere și Materialelor de construcții ; Industriei Metalurgice. Desigur, viața reală poate îndreptăți uneori asemenea măsuri temporare, dacă unitățile în cauză au în vedere o îmbunătățire a situației în perioada imediat următoare, care să asigure recuperarea restanțelor în îndeplinirea planului.

În legătură cu rămînerile în urmă în realizarea indicatorului valoarea producției nete la unele întreprinderi este deosebit de semnificativ că factorii care au determinat, de regulă, această situație în lunile iulie-august a.c. se înscriu în cadrul celor vizați în mod deosebit de acele măsuri privind perfecționarea mecanismului economico-financiar care urmează a fi aplicate începînd cu anul 1979. Iată cîteva exemple : neacoperirea cu contracte a unor necesități prevăzute în planul de aprovizionare (întreprinderea „Progresul" — București) ; lipsa de contracte pentru desfacerea unor produse (Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București) ; nesoluționarea de către organele ierarhic superioare a unor necorelări de plan (Uzina mecanică Timișoara, Uzina mecanică și piese de schimb — Oradea) ; renunțări din partea beneficiarilor la unele produse (întreprinderea „Hidromecanica" — Brașov), ceea ce a produs greutăți în realizarea sarcinilor fizice de plan.

Dar dacă rolul contractelor economice, ca instrumente de planificare, se va afirma din plin începînd cu anul 1979, rămîne încă deschisă problema efectelor negative pe care le determină uneori nerealizarea obligațiilor contractuale ; cu toate măsurile suplimentare privind sancționarea nerespectării contractelor, nici o lege nu poate compensa în mod complet prejudiciul economic adus întreprinderii afectate precum și economiei naționale în ansamblu.

Conlucrarea tuturor compartimentelor pentru reducerea cheltuielilor materiale

ATMOSFERA deosebit de mobilizatoare în care se desfășoară activitatea economică, în condițiile introducerii primelor perfecționări substanțiale ale mecanismului economico-financiar, nu a eliminat însă o serie de cauze interne pe seama cărora unele întreprinderi nu reușesc să se încadreze încă în ritmurile sarcinilor de plan la indicatorul valoarea producției nete. Astfel, nerealizarea producției fizice în această perioadă a fost influențată și de nerespectarea termenelor de punere în funcțiune a unor capacități de producție (Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște), funcționarea defectuoasă a unor utilaje (Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București, Întreprinderea de stofe-Brașov și Întreprinderea de autocamioane-Brașov) ; organizarea nesatisfăcătoare a muncii (Întreprinderea minieră Motru). Dar principala cauză a nerealizării valorii producției nete la întreprinderile care mai sînt în această situație o constituie depășirea cheltuielilor materiale. Desigur, în această privință sînt și unele greutăți. Dar sînt și conduceri de întreprinderi care ar trebui să mobilizeze mai mult compartimentele de resort (tehnic, mecanic șef, costuri de producție, financiar, contabilitate etc.) atît pentru fundamentarea costurilor, cît și pentru urmărirea mai riguroasă a realizării integrale a măsurilor

Nicolae SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

(continuare în pag. 7)

Pregătirea producției anului viitor

CONTRACTELE ECONOMICE ALE ANULUI 1979

IN CONDIȚIILE aplicării mecanismului economico-financiar perfecționat, cunoașterea în avans față de anul trecut a obiectivelor și sarcinilor concrete de plan pe 1979—1980 a creat premise favorabile bunei pregătiri a producției viitoare. Pentru obținerea unor rezultate economice superioare în 1979 și desfășurarea în condițiile unei calități noi, superioare a activității în perioada ce a mai rămas din acest cincinal, pregătirea producției face necesară, în toate întreprinderile, desfășurarea din vreme a unui complex de acțiuni intercorelate. Începem prezentarea stadiului de desfășurare a pregătirii producției pe 1979 cu analiza unor aspecte privind contractarea producției din anul viitor în întreprinderile care au format eșantionul anchetei „Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea modernă" (vezi „R.E." nr 30, 35 și 36 din 1978).

● Stadiul contractărilor

ANALIZA gradului de încheiere a contractelor cu beneficiarii industriali interni arată că, în multe întreprinderi, ca urmare a faptului că elaborarea lucrărilor de planificare, de echilibrare a balanței materiale s-a făcut în acest an concomitent cu încheierea contractelor economice, stadiul contractării era avansat. Cele mai bune rezultate s-au obținut în cadrul unităților din industria construcțiilor de mașini, în cele chimice, miniere și petroliere. În altele însă — din păcate nu puține la număr — se constată serioase rămîneri în urmă în încheierea contractelor de aprovizionare și desfacere.

Așa cum au apreciat specialiștii din întreprinderi (vezi și partea

■ Ca specialist din întreprindere, cînd apreciați că este necesar să fie finalizată acțiunea de încheiere a contractării pe 1979 ?

Răspuns	% din total opinii
30 iunie 1978	41,9
31 august 1978	41,9
nu au răspuns	16,2

■ Gradul de încheiere a contractării producției marfă din 1979 cu beneficiarii industriali interni la data de 31 august 1978.

În întreprinderi din :	% din total producție
— construcția de mașini	76,5
— chimie	72,0
— construcții industriale	76,4

întîi a anchetei), **„cauza cauzelor"** o reprezintă faptul că, în unele întreprinderi, la data cînd a fost elaborat necesarul de aprovizionat nu a fost definitivată o variantă actualizată a planului de producție pe anul viitor, care să precizeze capacitățile disponibile și toate informațiile necesare despre desfacerea producției. Desigur, acest neajuns se cere remediat în viitor. Pentru producția din 1979 însă, esențial rămîne necesitatea ca, în toate unitățile economice, în special în cele din industria metalurgică, forestieră și ușoară să se intensifice eforturile pentru ca, depășind greutățile existente, **acțiunea de încheiere integrală a contractelor de aprovizionare și desfacere să fie cît mai grabnic finalizate.**

● Contracte pe termen lung

CERTITUDINEA unei ritmicități mai riguroase în aprovizionare și desfacere crește proporțional cu gradul de amplificare a acțiunii de contractare pe termen lung. În 1978 au acționat o serie de cauze care au făcut ca ponderea contractelor pe termen lung în total contracte să fie, în medie, de numai 22 la sută, iar ritmul său de creștere pentru anul 1979 să fie de 7 la sută (vezi partea a doua a anchetei). Analiza lor, precum și opinia specialiștilor din respectivele unități economice care apreciază că acțiunea de sporire a perspectivei în aprovizionare este departe de a-și fi epuizat resursele de creștere, atrag atenția asupra unui aspect mai puțin analizat.

Deoarece contractele se încheie

■ Emiterea repartițiilor în multe cazuri numai pentru un an sau un semestru, limitează în practică orizontul contractării ?

Răspuns	% din total opinii
da	58,1
nu	41,9

■ Care factori constituie principalul obstacol în emiterea unor repartiții pe mai mulți ani ?

Răspuns	% din total opinii
— prioritatea acordată uneori preocupărilor „la zi"	74,2
— prevederile metodologice	25,8

pe baza repartițiilor, potrivit normelor în vigoare, apare firească — în concepția majorității specialiștilor — necesitatea ca la baza stabilirii unor contracte pe termen lung să stea și repartiții emise pe aceeași perioadă. Dar, așa cum a rezultat din consultarea opiniei celor care au participat la anchetă, faptul că este destul de puternică concepția anualității sarcinilor de plan face ca, în practică, **marea majoritate a repartițiilor să se dea pentru un an sau semestru.** O asemenea optică se cere înlăturată cu atît mai mult cu cît interpretarea riguroasă a reglementărilor în vigoare permite concluzia că, **emiterea de repartiții pe perioade de 4—5 ani, este nu numai necesară dar și posibilă.**

● Aprovizionarea prin bazele județene

ÎN CADRUL contractelor pentru 1979, alături de relațiile directe între furnizori și beneficiari, se cere acordată o atenție deosebită perfecționării pregătirii aprovizionării prin bazele județene.

Din experiența anului 1978 rezultă că în cadrul bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială principalii indicatori de plan se îndeplinesc și se depășesc. Și totuși, la întrebarea : „Sînteți satis-

■ **Realizarea principalilor indicatori de plan de către bazele județene de aprovizionare în primele 8 luni a.c.**

	(%)
— volumul desfacerii	107,1
— cheltuieli la 1 000 lei desfacere	98,2
— beneficii total	105,1

■ **Sînteți satisfăcut de activitatea pe care o desfășoară bazele județene pentru aprovizionarea în acest an și pentru 1979 a întreprinderii în care lucrați ?**

Răspuns	% din total opinii
da	74,2
nu	25,8

făcut de activitatea pe care o desfășoară bazele județene pentru aprovizionarea întreprinderii în care lucrați ?" numai 74 la sută dintre răspunsurile specialiștilor care au participat la anchetă au fost afirmative. A fost prezentat faptul că, uneori, anumite baze județene (din Gorj, din Sibiu, filiala „metal" a bazei din București) **nu-și exercită integral rolul și atribuțiile ce le-au fost încredințate, că acționează uneori cu operativitate scăzută** etc.

Desigur, în sistemul bazelor județene există multe unități cu rezultate deosebite, care s-au dovedit în practică de un real folos pentru creșterea operativității și eficienței în aprovizionare. Dar, faptul că anumite baze apar cu principalii indicatori realizați și depășiți, în timp ce întreprinderile beneficiare nu sînt integral satisfăcute de serviciile acestora, aduce în atenție necesitatea unor perfecționări. Pentru ca în anul 1979 potențialul lor productiv să fie mai complet mobilizat, ar putea fi luată în analiză **ideea unei mai bune corelări între dimensionarea eforturilor stabilite prin planul fiecărei baze și necesitățile întreprinderilor beneficiare.** În acest fel gradul de satisfacere a cerințelor unităților care sînt aprovizionate va avea o oglindire fidelă în nivelul înregistrat în realizarea sarcinilor de plan în fiecare bază.

● Optimizarea transporturilor

PENTRU producția anului 1979, perfecționarea continuă a transportului de mărfuri este o problemă dintre cele mai importante. Cu atît mai mult cu cît, din unele cercetări efectuate pe parcursul investigației noastre, a reieșit că, alături de rezultatele bune în acest domeniu, există încă, în anumite întreprinderi (în special pe profil de construcții industriale și construcții de mașini), unele decalaje între plan și realizări.

Din analiza opiniilor unor specialiști din întreprinderi a rezultat că, dacă în contractarea și în general în pregătirea producției anului 1979 s-ar realiza **o concordanță mai deplină între anumite prevederi care reglementează aprovizionarea și cele privind optimizarea,** s-ar putea obține îmbunătățiri substanțiale ale realizărilor efective obținute în sistemul optimizat de transport. De exemplu, reglementările aprovizionării admit substituirea produselor cu acordul părților și cu îndeplinirea condițiilor de calitate, dar cele ale optimizării nu permit aceasta. La fel se pune problema și în ce privește livrarea produselor cu anticipație sau cu întîrziere. Analiza mai atentă a acestor aspecte în cadrul acțiunilor precontractuale — alături de cele care să permită o operativitate sporită în asigurarea materialelor necesare beneficiarului cînd, după încheierea contractului, furnizorul este în imposibilitate de a-l executa din alte cauze decît forța majoră — supunerea lor în dezbaterea specialiștilor, ar conduce în noul an la sporiri considerabile ale eficienței transporturilor.

■ **Realizarea indicatorului „mărfuri transportate" din planul de transport pe semestrul I a.c. (%)**

Pentru întreprinderi din :	Transport feroviar cu parcul public	Transport auto cu mijloace proprii
— construcția de mașini	103,7	82,8
— chimie	109,0	115,4
— economie forestieră	80,0	87,4
— construcții industriale	240,0	75,9
— industria ușoară	100,7	96,9

● Utilizarea resurselor

ÎN CADRUL măsurilor ce se cer adoptate în vederea pregătirii temeinice a producției viitoare, o deosebită însemnătate prezintă și valorificarea mai eficientă a resurselor materiale. În perioada parcursă din 1978 s-au obținut indici de valorificare ridicați, peste prevederile de plan, la multe materii prime de bază.

Analiza încadrării în normativele de consum planificate la unele materii prime de bază arată că, în întreprinderile analizate, alături de economii (la lemn, la combustibil convențional etc.) au apărut în acest an și depășiri ale normelor de consum stabilite (la metal și energie electrică). Cele mai mari depășiri se înregistrează la Întreprinderea de vagoane Arad, Combinatul siderurgic Galați, Întreprinderea de autocamioane Brașov, Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească ș.a.

■ **Care a fost, în medie, în 1978, gradul de utilizare a indicilor planificați de valorificare a materiilor prime ?**

	(%)
— metal în întreprinderi M.I.C.M.	+ 1,6
— cauciuc prelucrat în unități M.I.Ch.	+ 4,9
— oțel în întreprinderi M.I.M.	+ 1,5

■ **La ce nivel s-au situat, în medie în 1978, realizările față de consumurile normate de materiale ?**

	(%)
— metal	+ 0,2
— combustibil convențional	— 0,5
— energie electrică	+ 0,5
— material lemnos	— 1,9

Principalele **cauze** ale depășirii consumurilor față de normele din acest an : schimbările în structura sortimentală a planului de producție, ulterioare celei existente la calcularea normelor și nerealizarea planului fizic, arată că preocupările de perfecționare pentru 1979 trebuie îndreptate, cu prioritate, pentru înlăturarea acestor neajunsuri. De asemenea, se cere acționat în vederea asigurării unei ritmicități sporite în aprovizionare, pentru verificarea în producție a tuturor tehnologiilor înainte de lansarea normelor stabilite pe baza lor, creșterea gradului de calificare a forței de muncă ș.a.

Bogdan PĂDURE
Alexandru BLAGA

INVESTIȚII

REALIZAREA LA TERMEN A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

CA URMARE a unor eforturi susținute, a organizării mai bune a activității pe șantiere, în perioada ce a trecut din acest an numeroase obiective și capacități noi de producție prevăzute în planul de investiții au fost conectate la circuitul producției, îmbogățind zestrea de fonduri fixe a economiei naționale. Este de remarcat că unele din aceste obiective au fost date în funcțiune cu mult mai devreme față de termenele stabilite, ceea ce a permis realizarea unor sporuri de producție în sectoare de mare însemnătate. Cu toate acestea, pe diferite șantiere se consemnează rămîneri în urmă fie față de termenele de dare în exploatare a unor capacități, fie față de grafice la executarea unor faze de lucru. Iată de ce acum, cînd intrăm în ultimul trimestru din acest an, se impune cu acuitate ca beneficiarii, proiectanții, constructorii, furnizorii de utilaje tehnologice și de materiale, într-un cuvînt toți factorii care participă la procesul investițional să-și unească eforturile și să subordoneze întreaga lor activitate unui singur țel : **recuperarea grabnică a rămînerilor în urmă și punerea în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor planificate pe acest an.**

Corelația puneri în funcțiune — rezultate economice

ȘANTIERELE **Trustului de izolații pentru lucrări industriale București** (T.I.L.I.B.) aduc, prin gama largă de lucrări pe care le execută în subantrepriză, o contribuție importantă la realizarea planului de investiții în aproape toate ramurile economiei naționale. În acest an, lucrătorii de pe șantierele trustului au desfășurat o activitate stăruitoare pentru a-și realiza întocmai sarcinile de plan, pentru a sprijini astfel pe antreprenorii generali să-și îndeplinească, la rîndul lor, planul. Iată, în tabel, modul în care au realizat atît șantierele, cît și trustul în ansamblu, principalii indicatori de plan pe primele 8 luni din acest an.

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada ianuarie-august 1978

Unitatea	Volumul producției (%)	Productivitatea muncii (%)	Cheltuieli la 1 000 lei producție (lei) ±	Beneficii (mii lei) ±
Șantierul nr. 1 izolații București	104,86	105,96	—3,94	+1026
Șantierul nr. 2 șamot București	103,21	100,94	—4,10	+1005
Șantierul nr. 3 izolații Galați	101,58	103,20	—7,28	+ 880
Șantierul nr. 4 izolații Iași	103,74	103,32	—6,46	+1696
Șantierul nr. 5 izolații Brașov	104,54	104,93	—6,26	+1105
Șantierul nr. 6 izolații Cluj	93,71	103,20	—2,48	— 611
Șantierul nr. 7 izolații Craiova	102,65	103,76	—3,75	+ 786
Șantierul nr. 8 izolații Timișoara	96,46	97,96	—2,04	— 941
Total T.I.L.I.B.	100,62	103,38	—6,36	+5567

Trustul a adus o contribuție de seamă la realizarea în termen sau în avans a unor obiective importante pentru economia națională. Astfel, au fost terminate cu un avans de cîteva luni, lucrările la instalațiile de formaldehidă de la Combinatul chimic Victoria, cu 2 luni mai devreme linia de electropalane de la întreprinderea „Unio"-Satu Mare, cu 1—2 luni dezvoltarea a 4 capacități de producție la întreprinderea „Nivea" din Brașov etc. Alte zeci de lucrări au fost executate în termen, printre care : turnătoria de fontă de la Întreprinderea metalurgică Buzău, Filatura de lînă Mizil, Ferma avicolă Craiova, prima capacitate de producție de la Combinatul de utilaj greu Craiova ș.a.

Prin efort propriu creativ-organizațional : creșterea producției și a eficienței

REALIZĂRILE obținute sînt rezultatul unui complex de măsuri :

1 Promovarea largă de soluții constructive și tehnologii avansate. La nivelul trustului a fost organizată în acest scop o secție de studii și de proiectare care, ținînd seama de condițiile specifice de lucru ale șantierelor, a pus la îndemîna acestora soluții sau tehnologii avansate menite să sporească, în primul rînd, rodnicia muncii. La șantierul 7 Craiova, care își desfășoară activitatea la noul obiectiv OLTCIT, a fost introdusă soluția de hidroizolații monostrat. Dacă înainte un mp de hidroizolații se efectua, după metoda clasică, în 0,65 ore, acum, prin noua soluție, lucrarea necesită numai 0,50 ore. Prin introducerea acestei soluții, productivitatea muncii la operația respectivă a crescut cu 22 la sută. O altă soluție o constituie executarea centralizată a prefabricării elementelor din tablă pentru protecția izolațiilor termice în subunități de producție industrială ale fiecărui șantier ; prin aceasta sporește productivitatea muncii cu 36 la sută, iar economia relativă pe acest an se ridică la 73 de muncitori ;

2 Perfecționarea organizării muncii pe șantiere. Măsurile inițiate s-au materializat, în perioada ce a trecut din acest an, în următoarele rezultate:

— mărirea gradului de mecanizare a transportului și manipulării materialelor prin paletizare și boxpalete a avut drept rezultat eliberarea a 60 de muncitori, care au fost calificați și utilizați la executarea unor lucrări de bază;

— prin elaborarea de proiecte de organizare mai judicioasă a punctelor de lucru și de fișe tehnologice, a fost posibilă o mai bună stabilire a normelor de muncă la executarea izolațiilor termice și reducerea acestora cu 10% ;

— generalizarea acordului global. În 1977 erau remunerați după această formă circa 90 la sută din muncitorii de bază ; în acest an acordul global a fost generalizat la toate formațiile de lucru de pe șantierele trustului. În acest fel a crescut substanțial productivitatea muncii, precum și retribuția medie a executanților.

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 31)

CONSUMUL DE RESURSE ENERGETICE ȘI PREȚURILE PRODUSELOR

ÎN CADRUL larg al măsurilor vizînd folosirea intensă a pîrghiilor economico-financiare se impune a fi analizată problema nivelurilor prețurilor în corelație cu sarcinile de valorificare superioară a resurselor. În cele ce urmează prezentăm unele considerații privind nivelurile prețurilor unor produse industriale și consumul cumulat energetic încorporat în acestea.

Consumul cumulat energetic, indicator orientativ

ÎN PROCESUL complex al edificării economiei socialiste, pîrghia prețurilor își realizează cu succes funcțiile ce îi sînt atribuite. Măsurile de reașezare a prețurilor la intervalele stabilite au asigurat menținerea condițiilor necesare acțiunii acestor funcții. Sînt însă semnalate uneori prețuri care își realizează anumite funcții cu unele imperfecțiuni. Abaterile acestora față de nivelul lor normal sînt datorate, în cea mai mare parte, diferențelor ce apar în estimarea comparativă a efortului social depus în multitudinea produselor și serviciilor. Evitarea acestor abateri este urmărită de teoria și practica formării prețurilor prin instituirea unei riguroase discipline metodologice de aprobare a prețurilor.

În fapt, greutatea estimării comparative a eforturilor sociale încorporate în produse rezultă din aceea că prețul este o „valorificare", adică o exprimare în afara calităților fizice proprii ale produsului. Este problema dificilă de a comensura, cu respectarea corectă a eforturilor sociale depuse, diversitatea formelor de muncă socialmente necesară pentru obținerea produselor. Fără a nega caracterul exclusiv al forței de muncă în a crea valoare, putem asocia și alte elemente la stabilirea nivelului evaluativ al produselor. Deoarece consumul energetic este o componentă omniprezentă în procesele productive, iar măsurarea sa este bine asigurată[1]), acesta ar putea constitui (sub forma lui directă sau cumulată) un element de comensurare comparativă între produse la formarea prețurilor mai fidel, considerăm noi, decît multe alte elemente de referință.

S-ar putea obiecta că prin luarea în considerare a muncii socialmente necesară și, deci, prin estimarea resurselor utilizate pentru un produs, s-a luat de fapt în calcul și estimarea consumului energetic. Obiecțiunea nu ține seama însă că, în general, prețul resurselor a fost stabilit la nivelul muncii socialmente necesară pentru asigurarea acestor resurse, fapt ce a condus în majoritatea cazurilor la subevaluarea lor prin preț față de celelalte produse din fazele posterioare de producție intermediară care au, proporțional cu numărul fazelor, o parte adăugată din produsul pentru societate din ce în ce mai mare. La ce ne-ar conduce, în fapt, propunerea de a considera ca element de comparabilitate în estimarea produselor energia consumată? Aceasta ar însemna ca, atît costurile materiale ale unui produs, cît și partea de preț corespunzătoare acestora, să fie evaluate în KWh energie electrică, Nm^3 gaz metan și tone țiței, iar pe total în tcc (consumul total energetic).

În această situație, variația costurilor materiale ale produselor de la o fază intermediară la alta ar urma dinamica consumului energetic între aceste faze, în timp ce prețul de livrare ar fi o rezultantă a dinamicii consumurilor energetice, a retribuției și a plusprodusului. În tabelul nr. 1 prezentăm dinamica costurilor materiale, a prețurilor de livrare și a consumurilor energetice (în tcc) pentru unele produse înlănțuite în circuitul productiv.

Analiza datelor scoate în evidență că, așa cum sînt în prezent stabilite, prețurile diferitelor produse finale și cele din fazele intermediare nu urmăresc dinamica consumurilor cumulate. Astfel, se constată ca la produsele intermediare ale metalurgiei (cocs metalurgic, fontă albă medie, oțel martin calmat) prețurile de livrare prezintă creșteri de la fază la fază sub cele ale consumului energetic cumulat. În același timp prețurile de livrare ale produselor industriei construcțiilor de mașini, aproape în integralitate, depășesc substanțial, ca nivel, creșterile consumului cumulat energetic al produselor respective. O asemenea așezarea a prețurilor produselor metalurgice și a celor din ramura construcțiilor de mașini nu încurajează economisirea consumului de produse metalurgice — accentuat energointensive — prin larghețea prețului produselor finale ale construcției de mașini.

Tabelul nr. 1

Dinamica costurilor materiale, a prețurilor de livrare și a consumurilor energetice pe tona de produs (date de plan 1977)

Produsul	Total costuri	din care: costuri ptr. materia primă, materiale și energie	Preț de livrare — medii —	Consum energetic cumulat
Minereu feros	1,00	1,00	1,00	1,00
Cocs metalurgic CSH	6,53	17,36	2,46	2,75
Fontă albă medie CSH	9.29	26,02	4,66	7,94
Oțel Martin calmat	13,41	36,72	5,94	8,42
Profile ușoare CSH	19,89	54,64	9,47	8,20
Bare oțel aliat pentru scule	118,36	268,79	44,65	46,62
Profile aluminiu	123,76	305,03	46,71	61.10
Cazan de 120 t ab/h cu păcură	112,48	220,56	62,11	21,81
Motor electric de 2.2kW	78,57	187,58	42,79	35,05
Strung Carusel SC 3 200	209,58	510,24	81,76	23,52
Fabrică de ciment	78,17	133,81	33,30	39,49
Tractor U 650	114,56	278,64	46,69	18,01
Electrocare	81,91	131,92	56,92	17,59

În ceea ce privește compararea costurilor totale și a celor materiale pe fiecare produs, cu nivelul consumului cumulat energetic trebuie, de asemenea, remarcată dinamica diferită față de produsul de referire (minereul feros) datorită stratificării de la fază la fază, de la produs la produs, a elementelor de venit net, fenomen ce acționează mai pregnant în dinamica costurilor pentru materii prime, materiale și energie.

Valorificarea prin prețuri și consumul energetic cumulat

ÎN LITERATURA de specialitate cu referire la prețuri, sînt prezente comparații care folosesc noțiunea de **grad de valorificare**, înțelegînd prin aceasta raportul în care se găsește un produs față de resursa primară dominantă, sub aspectul prețului. Lărgirea acestei comparații la un număr de produse, din ramuri diferite ale industriei, ne permite să fixăm de cîte ori prețul de livrare al unui produs este multiplu al celui pe unitatea de resursă primară necesară și să reținem —în acest sens — comparații între diferite produse.

Odată cu **raportul de preț dintre produsul final și resursa primară** (dominantă în producerea bunului final), gradul de valorificare exprimă și raportul cantitativ al transformării resurselor din procesele intermediare de producție, exprimat prin prețurile acestora. Fără a intra în detalii privind aspectele cantitative fizice și valorice ale trecerii prin procesele productive intermediare la produsul final, în ipoteza propusă mai înainte (de a folosi, la compararea și comensurarea evaluării produselor, indicatorul de conținut energetic), prezentăm comparativ în tabelul nr. 2 situația gradului de valorificare al cîtorva produse și raportul fizic al consumului energetic. Datele reliefează că, între unele produse intermediare și finale, rapoartele valorificărilor prin preț și cele ale consumurilor energetice prezintă diferențe accentuate. Astfel, în timp ce raportul de valorificare prin preț al tractorului U 650 și resursa „fontă" este de 4.6 la preț și 8,1 la încărcarea energetică, aceleași rapoarte între tractor și resursa „laminate" este de 8,9 și respectiv 10. Aceasta înseamnă că în timp ce încărcarea energetică a unei tone de laminate este cu puțin mai mare ca cea a fontei (3-7%), prețul laminatului este relativ dublu față de cel al fontei.

[1]) Diversele forme de energie consumată pentru un produs vor fi aduse totalizate prin convenționalizarea lor în tcc, utilizînd echivalarea puterilor calorifice specifice.

Tabelul nr. 2

Situația comparativă a gradului de valorificare prin preț și gradul de încorporare de resurse

Resursa primară dominantă	Produsul final	Gradul de valorificare*)	Gradul de încărcare energetică**)
Minereu de fier	Tractorul U 650	4 670	1 800
Fontă	Idem	1 000	220
Oțel	Idem	780	210
Laminate	Idem	520	180
Minereu de fier	Strung Carusel 2 300	8 170	2 350
Fontă	Idem	1 750	290
Oțel	Idem	1 380	280
Laminate	Idem	910	240

*) Prețul de livrare al resursei dominante = 100
**) Energia cumulată încorporată în resursa dominantă = 100.

În această privință un exemplu ne este oferit și de felul cum s-a aplicat principiul diferențierii rentabilității produselor față de cea de ramură. Sensul a fost acela a diminuării rentabilității produselor din fazele intermediare de început și de a o ridica la cele finale. La metalurgie, de pildă „față de media 100/ramură, calculată în raport cu costurile de producție, rentabilitatea aglomeratului autofondant reprezintă 0,42%, a cocsului 0,51%, a fontei 1,00%, a cablului de tracțiune din sîrmă mată 1,04%, a țevilor pentru conducte laminate netede 1,28% ș.a.m.d. Rezultă că noile prețuri includ rentabilități crescînde menite să stimuleze producția cu valori de întrebuințare superioare, respectiv cu valori ridicate[2]). De remarcat că o astfel de stabilire a rentabilității nu se verifică în ceea ce privește consumul energetic, care este mai mare în unele faze intermediare de început și încurajează, prin prețuri scăzute, achiziții de materiale cu consum energetic ridicat. Considerăm că, din contră, prețurile acestora ar trebui să fie mai ridicate tocmai pentru a stăvili consumul. Stimularea producției unor produse finite trebuie obținută pe alte căi, nu prin diferențieri de rentabilitate care împing către consumuri mărite de resurse materiale. Sînt însă cazuri în care stabilirea prețurilor după criteriul valorii de întrebuințare se dovedește corect conjugată cu cerințele economisirii energiei.

În ceea ce privește modul cum au fost stabilite prețurile pentru deșeuri și rămășițe se semnalează, de asemenea, unele insuficiențe care nu stimulează valorificarea completă a acestor resurse. În general, prețul acestora trebuie stabilit la un nivel ceva mai redus decît consumul energetic cumulat pe care îl economisesc prin introducerea lor în procesul productiv. De asemenea, trebuie luat în considerare efortul energetic necesitat de importul minereului (inclusiv transportul acestuia), precum și procesele siderurgice desfășurate pînă la faza la care se reutilizează deșeurile, resursele energetice secundare sau fierul vechi, dacă procesul privește sectorul metalurgic.

Un exemplu elocvent despre aportul ce-l poate aduce în stabilirea prețurilor utilizarea indicatorului de consum cumulat este cel legat de stimularea folosirii materiilor prime de care dispune economia națională chiar dacă sînt mai sărace în conținut (minereuri) sau au performanțe mai reduse. Practic, s-a stabilit un preț mai redus pentru aceste resurse spre a lărgi utilizarea lor în producție. Nivelul la care ar trebui stabilit prețul acestor materii prime mai sărace în conținut, ar fi corect evidențiat de diferența de consum cumulat de resurse energetice necesitate de procesul productiv în care se utilizează resursa săracă, față de consumul energetic ce rezultă din folosirea unor materii prime și materiale de calitate superioară.

În stabilirea prețului pentru unii înlocuitori de produse se consideră, de asemenea, că consumul cumulat de resurse poate contribui într-un mod deosebit de eficient. Obiectivul de a stabili prețuri diferite după calitățile produsului ar fi mai nuanțat realizat dacă, în afara calităților fizice ale produsului, s-ar lua în considerare și raportul de consum energetic cumulat. În acest fel stabilirea unor prețuri care, prin nivelul lor, să determine ca aceeași masă de produse finite să satisfacă necesități mai mari, se impune a fi coroborată cu necesitatea reducerii consumului energetic. Astfel se prezintă situația la laminatele din oțel obișnuit și slab aliat.

Este de subliniat că obiectivul principal — acela de a stimula pe scară tot mai largă folosirea înlocuitorilor, prin prețuri mai reduse decît ale produselor înlocuite — nu poate fi realizat dacă nu se asigură și un consum cumulat energetic mai redus prin procesul de substituire.

În concluzie se pot reține următoarele :

a) pentru a se asigura pirghiei prețurilor un comportament mai eficient în realizarea sarcinilor de valorificare superioară a resurselor materiale indigene sau din import, se impune ca stabilirea prețurilor să se facă și cu luarea în calcul a indicatorului de consum energetic cumulat ;

b) dinamica de creștere a consumurilor cumulate de resurse energetice poate și trebuie să fie una din componentele determinante ale dinamicii prețurilor produselor din fazele succesive ale producției intermediare și finale ;

c) stabilirea consumurilor cumulate de resurse energetice, operațiune relativ laborioasă, s-ar putea efectua odată cu reașezarea prețurilor din economia națională.

Radu BURBEA
cercetător științific
Institutul de Economie Industrială

[2]) Gh. Șică, „Procese ale economisirii muncii sociale". Ed. Academiei R.S.R., Buc. 1977, p. 124.

VALOAREA PRODUCȚIEI NETE

(Urmare din pag. 2)

stabilite prin programele de fundamentare a reducerii costurilor de producție. La „Hidromecanica" — Brașov, de exemplu, abia recent conducerea întreprinderii a luat măsuri de urgentare a realizării unor obiective prevăzute în programul reducerii costurilor, în legătură cu încadrarea în consumul de metal (oțel-fontă și metale neferoase) și cu alte obiective, la care s-au obținut pînă în prezent numai unele realizări parțiale. La întreprinderea „Rulmentul" — Brașov, deși s-au luat măsuri de către Consiliul oamenilor muncii pentru reducerea costurilor, totuși se mai înregistrează depășiri de consumuri materiale, rebuturi și alte cheltuieli neeconomicoase, de unde rezultă că aplicarea măsurilor trebuie urmărită cu mai multă rigurozitate.

În situația unităților economice care întîmpină încă greutăți în realizarea valorii producției nete este necesară și organizarea și activizarea largă a activității comisiilor pe domenii (pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției și a muncii ; pentru calitatea producției și eficiența economică ; pentru dezvoltarea investițiilor și progresului tehnic ; pentru aprovizionare, desfacere și export-import etc.), care, potrivit legii, au rolul de a sprijini conducerea colectivă a întreprinderii în adoptarea și aplicarea măsurilor necesare realizării sarcinilor de plan, îmbunătățirii laturilor calitative ale activității de producție și sporirii eficienței economice a întregii activități. Totodată, trebuie folosită mai larg posibilitatea oferită de lege organelor colective de conducere din unitățile economice de **a constitui grupe de lucru, cuprinzînd specialiști din cadrul unității sau din afara acesteia, pentru analiza unor probleme mai complexe și pentru identificarea măsurilor de soluționare a acestora,** în așa fel încît asupra problemelor întreprinderii să reflecteze și să acționeze un număr cît mai mare de oameni ai muncii, iar atunci cînd organul de conducere colectivă sau directorul întreprinderii adoptă decizii în cadrul competențelor pe care le au, acestea să fie cît mai bine fundamentate și să conducă la creșterea eficienței activității. Indicatorul valoarea producției nete este o chintesență a eficienței activității muncii omenești. La realizarea lui trebuie să contribuie toate compartimentele din unități, toți oamenii muncii, și în mobilizarea acestor forțe un rol deosebit o are munca de organizare și de conducere.

Consolidarea și dezvoltarea cooperativelor agricole de producție

ANALIZA ECONOMICO — FINANCIARĂ ȘI PERFECȚIONAREA PROCESULUI DE CONSTITUIRE ȘI UTILIZARE A FONDULUI DE DEZVOLTARE

SPORIREA CALITĂȚII activității economice în etapa actuală, în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, presupune folosirea mai intensă de către unități, a unor pîrghii economice adecvate, care să stimuleze creșterea eficienței. Introducerea producției nete ca indicator de bază în planificarea și aprecierea activității unităților economice are o profundă semnificație și pentru aprecierea rezultatelor unităților agricole cooperatiste ; deși în acestea calculul producției nete se realizează de mai mult timp, indicatorul respectiv nu a ajuns încă să constituie punctul central al analizei rezultatelor și al planificării de perspectivă a dezvoltării cooperativelor.

Particularitățile procesului de producție din agricultură, specificul formării și repartizării fondurilor în cadrul proprietății cooperatiste, fac ca în etapa actuală să devină tot mai imperativă necesitatea alocării unei părți însemnate din valoarea nou creată pentru reproducția lărgită și creșterea eficienței economice.

Mărimea, structura pe destinații a fondului de dezvoltare, dar mai ales utilizarea lui eficientă determină ritmul reproducției lărgite în fiecare unitate agricolă cooperatistă ; cu cît fondul de dezvoltare se constituie în proporții corespunzătoare și cunoaște o creștere continuă de la o perioadă la alta, cu atît sporesc posibilitățile de a asigura o creștere economică echilibrată a fiecărei cooperative.

Perfecționarea procesului de constituire și utilizare a fondului de dezvoltare trebuie să aibă în vedere acele aspecte ce se materializează în urmărirea a trei direcții prioritare :

- **mobilizarea tuturor factorilor care determină mărimea fondului de dezvoltare ;**
- **studierea posibilităților de repartizare optimă a producției nete în fond de dezvoltare și fond de consum ;**
- **asigurarea condițiilor de creștere a eficienței utilizării fondului de dezvoltare.**

Maximizarea fondului de dezvoltare și rolul producției nete

SE CUNOAȘTE că procesul repartiției producției globale din cooperativele agricole se desfășoară în concordanță cu particularitățile dezvoltării economice și creșterii nivelului de trai în cadrul proprietății de grup, în fiecare unitate în parte, conform principiilor generale ale asigurării reproducției lărgite și cele ale retribuirii după cantitatea și calitatea muncii depuse. Astfel, din producția globală a fiecărei unități cooperatiste se deduc cheltuielile materiale, obținîndu-se producția netă, din care urmează să se constituie cele două fonduri principale — de dezvoltare și de consum, potrivit necesităților specifice de dezvoltare și de retribuire, hotărîte de adunarea generală a membrilor cooperatori.

Principalii factori obiectîvi care determină volumul fondului de dezvoltare sînt : mărimea și structura pe ramuri a producției globale ; mărimea absolută și ponderea cheltuielilor materiale în producția globală, precum și structura lor pe elemente componente ; mărimea valorii nou create (producția netă) ; proporția în care se împarte producția netă în fond de dezvoltare și fond de consum.

Dintre factorii enumerați cea mai mare însemnătate o are **producția netă,** indicator sintetic al creșterii eficienței activității economice și în C.A.P.-uri. Însemnătatea deosebită a producției nete rezultă în primul rînd din conținutul său economic, ca fiind valoarea nou creată, indicator care exprimă în modul cel mai sintetic eficiența utilizării bazei tehnico-materiale și a forței de muncă proprii. De asemenea, nivelul și dinamica producției nete obținute reflectă participarea unităților agricole cooperatiste la formarea venitului național și, implicit, la dezvoltarea economică de ansamblu.

Pe de altă parte, producția netă reprezintă premisa dezvoltării pe scară lărgită a activității cooperativei și, totodată, condiția de bază a creșterii veniturilor și nivelului de trai al membrilor cooperatori.

Tocmai aceste semnificații și implicații majore ale indicatorului producție netă impun atenția deosebită ce trebuie să i se acorde în analizele economice și aprecierile privind calitatea activității din cadrul cooperativelor agricole. De aici decurge și imperativul creării tuturor condițiilor necesare ca producția netă să devină indicator de plan și în C.A.P.-uri, ca în toate celelalte unități economice.

Dat fiind că producția globală reprezintă mai mult un indicator cantitativ al activității economice, este necesar să urmărim respectarea unor corelații între creșterea producției globale și creșterea cheltuielilor materiale — și anume, **devansarea ritmului anual al creșterii cheltuielilor materiale de către ritmul anual de creștere a producției globale.** Respectarea acestui raport condiționează reducerea ponderii cheltuielilor materiale în producția globală și **obținerea unei producții nete din ce în ce mai mari** (al cărui ritm anual de creștere trebuie să fie superior celui al producției globale).

În acest spirit am analizat rezultatele cooperativelor agricole din județul Ilfov, atît ca medie pe județ, cît și în două unități cu realizări diferite (tabelul nr. 1).

Comparînd situațiile din cele două cooperative, care-și desfășoară activitatea în aceleași condiții economice și pedoclimatice, observăm că, deși cei trei indicatori au înregistrat creșteri față de 1975, rezultatele calitative diferă. Astfel, la C.A.P. Curcani cheltuielile materiale cresc în ritm mai rapid decît producția globală și, ca urmare, producția netă înregistrează o creștere mai lentă ; la C.A.P. 8 Martie rezultatele pot fi apreciate ca superioare deoarece s-a realizat co-

relația normală între creșterea celor trei indicatori, asigurîndu-se astfel mărirea în ritm mai rapid a producției nete.

La nivelul județului, rezultatele pot fi considerate ca satisfăcătoare, atît ca dinamică a fiecărui indicator în parte, cît și respectarea corelațiilor între indicii de creștere a celor trei indicatori.

Necesitatea consolidării economice a C.A.P., a asigurării unor producții agricole mari în condiții de eficiență economică, diversificarea formelor de sprijinire de către stat a acestor unități, creșterea rolului pîrghiilor financiare în realizarea principalelor obiective ale activității lor economico-sociale impun tot mai mult optimizarea raportului între fondul de dezvoltare și fondul de consum.

Repartizarea optimă a producției nete

ACEASTĂ PROBLEMĂ cu profundă semnificație teoretică, dar mai ales practică, trebuie să stea tot mai mult în atenția factorilor de răspundere din cooperativele agricole. Asigurarea raportului optim între cele două fonduri înseamnă, pe de o parte, respectarea prevederilor statutare de a se aloca cel puțin 18% din producția netă la fondul de dezvoltare, iar pe de altă parte realizarea unui raport optim în dinamică, în scopul de a spori participarea cooperativelor la finanțarea investițiilor și lărgirea producției proprii, ca și la formarea fondurilor asociațiilor intercooperatiste din care fac parte.

Rezultatele obținute de unitățile cooperatiste din județul Ilfov în anul 1977 sînt puternic diferențiate din acest punct de vedere.

Numărul mare (77) al unităților cooperatiste care alocă pentru dezvoltare mai puțin de 18% din producția netă reflectă necesitatea stringentă de a se îmbunătăți raportul dintre cele două fonduri în aceste unități, luîndu-se măsurile corespunzătoare încă din perioada actuală.

Principala premisă a optimizării raportului celor două fonduri o constituie creșterea rapidă a producției nete, pe baza creșterii producției fizice și a reducerii cheltuielilor materiale.

Ca un fapt pozitiv în ultimii trei ani se constată o tendință de creștere a ponderii fondului de dezvoltare în producția netă, atît la nivelul întregului județ, cît și la cele două unități analizate:

Tabelul nr. 3

Dinamica ratei fondului de dezvoltare, în C.A.P.-urile județului Ilfov, 1975—1977 (%)

	1975	1976	1977
Total județ	13,6	19,5	19,1
C.A.P. Curcani	16,1	17,5	18,0
C.A.P. 8 Martie	22,3	23,3	24,0

Corelînd datele din tabelul nr. 3 cu cele din tabelul nr. 1, constatăm că mărimea ratei anuale a fondului de dezvoltare și asigurarea creșterii fondului de dezvoltare de la un an la altul au fost determinate de rezultatele calitativ diferite ale celor două unități. Astfel, C.A.P. Curcani — caracterizată, prin prisma indicatorilor prezentați, ca avînd o activitate mai slabă — nu a reușit în toți anii să facă prelevările la fondul de dezvoltare la niveluri corespunzătoare, în timp ce cooperativa 8 Martie — cu rezultate mai bune — a reușit să preleveze o rată relativ înaltă și constantă (23—24%), mai mare decît media pe județ.

Unitățile ce se găsesc într-o situație similară cu C.A.P. Curcani (36% din C.A.P.-urile județului Ilfov) procedează la stabilirea părții din producția netă pentru dezvoltare, în mod diferit de la un an la altul, în funcție de realizările la producția netă și de necesitățile de acoperire a fondului de consum; în cazurile (frecvente) cînd producția netă este mică, fondul de dezvoltare reprezintă ceea ce rămîne după constituirea, în limitele minime, a fondului de consum. Deci, așa cum subliniam anterior, în astfel de cazuri asigurarea unui fond de dezvoltare corespunzător ca nivel, pondere și dinamică nu se poate face decît prin creșterea foarte rapidă a producției nete.

Tabelul nr. 1

Dinamica rezultatelor economico-financiare în cooperativele agricole din județul Ilfov, 1976—1977
1975 = 100

	1976			1977		
	C.A.P. Curcani	C.A.P. 8 Martie	Total județ	C.A.P. Curcani	C.A.P. 8 Martie	Total județ
Producția globală	121	115	126	117	120	110
Cheltuieli materiale	128	112	111	119	116	105
Producția netă	108	118	143	112	123	112

Tabelul nr. 2

Repartiția C.A.P.-urilor din județul Ilfov după ponderea fondului de dezvoltare în producția netă (1977)

Ponderea fondului de dezvoltare în producție netă	Număr de cooperative
sub 10%	13
11—17%	64
18—25%	82
25—30%	24
peste 30%	29
Total C.A.P.-uri	212

Utilizarea eficientă a fondului de dezvoltare

IMPORTANȚA creșterii eficienței în folosirea fondului de dezvoltare rezultă și din aceea că, dacă sporirea mărimii lui la un moment sau etapă dată este limitată de nivelul de dezvoltare economică a cooperativei în acea etapă, creșterea **eficienței utilizării sale** este practic nelimitată.

Măsurarea eficienței folosirii fondului de dezvoltare se poate face prin două metode principale: prin **raportarea efectului economic total realizat** (sporul de producție netă) **la mărimea fondului de dezvoltare**; prin **raportarea efectelor economice determinate de folosirea fondului de dezvoltare pe destinații, la mărimea cheltuielilor aferente acestora.**

Pentru ca eficiența globală a utilizării fondului de dezvoltare să crească continuu, trebuie avut în vedere ca **sporul producției nete să aibă un ritm anual de creștere mai mare decît cel al fondului de dezvoltare.** Stabilirea cauzelor care generează o eficiență mai scăzută a utilizării fondului de dezvoltare impune folosirea unor indicatori de cuantificare a acestei eficiențe, **pe fiecare destinație în parte a fondului respectiv.**

Principala destinație a fondului de dezvoltare reprezentînd-o **finanțarea investițiilor** (aprox. 80%), adică acoperirea cheltuielilor legate de reproducția mijloacelor fixe din fonduri proprii și rambursarea creditelor bancare, rezultă că pentru acest domeniu trebuie calculați și analizați indicatorii specifici de eficiență a utilizării fondului de dezvoltare.

Pregătirea deciziilor care urmăresc declanșarea unor procese puternice de dezvoltare a cooperativelor agricole, avînd la bază o analiză integrată a rezultatelor economico-financiare, răspunde nevoilor actuale de perfecționare a autoconducerii și autogestiunii întregii activități și în cadrul acestor unități economice.

lector univ. Tatiana MOȘTEANU

Cea de-a 5-a ediție a Tîrgului Internațional București sub deviza:

COMERȚ – COOPERARE – DEZVOLTARE

ÎNCERCÎND O CARACTERIZARE a programului de export pe care industria noastră constructoare de mașini îl va prezenta la ediția din acest an a Tîrgului Internațional București, trebuie remarcate cel puțin 3 particularități : numărul mare al subramurilor care expun, ritmul alert de înnoire și contribuția hotărîtoare a creației tehnice românești în diversificarea și modernizarea produselor acestei ramuri principale a economiei naționale.

Creația tehnică originală, factor de bază în impulsionarea exporturilor

DACĂ ÎN URMĂ CU DOUĂ, TREI DECENII afirmam dezideratul ca ramura construcțiilor de mașini să devină o ramură principală a economiei românești, astăzi cînd ea deține o pondere de peste un sfert din producția industrială și din exporturile țării putem spune că acest deziderat devine tot mai mult o realitate. Argumente foarte convingătoare în acest sens furnizează și cele 150 de centrale industriale, institute de cercetări și proiectări și unități producătoare, care vor expune între 4-15 octombrie a.c., în standurile a 9 întreprinderi specializate de comerț exterior, o gamă foarte largă de mașini și utilaje, începînd cu instalațiile de foraj, cu sarcină în cîrlig de pînă la 500 tone și pînă la aparatura electronică de măsură și control.

Caracteristic pentru dezvoltarea acestei ramuri în actualul cincinal este faptul că ritmul de înnoire devansează ritmul de creștere a producției, semnificînd un amplu și profund proces de înnoire și modernizare a structurii producției. În unele subramuri și la anumite grupe de produse, cum ar fi de exemplu echipamentele de automatizare, ritmul de înnoire va fi deosebit de alert, permițînd ca la nivelul anului 1980 să se realizeze o înnoire a producției în proporție de aproape 95% .Remarcabil este, de asemenea, faptul că pînă în 1980 mai mult de jumătate din producția de mașini-unelte, aparatură de precizie, mașini electrice și aparate electronice se va realiza pe baza cercetării proprii a specialiștilor din ramură. Aceste orientări sînt de natură să asigure creșterea în continuare a competitivității în aceste domenii de importanță vitală pentru expansiunea exporturilor și promovarea progresului tehnic în întreaga economie.

Pentru numeroși parteneri comerciali de peste hotare întreprinderile de comerț exterior românești care expun la actuala ediție a tîrgului sînt bine cunoscute și apreciate. Amintim între aceștia în primul rînd pe exportatorii de fabrici și instalații la cheie : Industrialexport și Uzinexport ce și-au cucerit un bun prestigiu în numeroase țări, în special în curs de dezvoltare, unde au participat sau participă la realizarea unor importante proiecte industriale cum sînt : fabrici și complexe de produse chimice, fabrici de ciment, instalații miniere și petroliere, rafinării, centrale electrice etc. Numeroase din aceste obiective încorporează invenții și tehnologii originale, realizate în institutele de cercetări și proiectări de specialitate din România. În acest sens putem aminti procedeele originale de distilație atmosferică, de solventare a petrolului cu bioxid de sulf, de cocsare întîrziată aplicate în rafinăriile exportate la Barauni și Gauhați (India).

România – al doilea exportator mondial de utilaj petrolier

ÎNTREPRINDEREA de comerț exterior **Industrialexport** care împlinește anul acesta 25 de ani de activitate este, dealtfel, cunoscută în primul rînd ca exportator de rafinării și uzine petrochimice. În prezent constructorii români de utilaj petrolier și de rafinării sînt în măsură să proiecteze și să execute rafinării și uzine petrochimice de orice capacitate, conform tuturor normelor și standardelor (TEMA, ASME, API, DIN, GOST). Prin Industrialexport s-a livrat sau sînt în diferite faze de desfășurare construcția a 20 de obiective petrochimice la cheie. Gama instalațiilor de foraj oferită la export cuprinde azi peste 30 de tipodimensiuni, în totalitate de concepție românească, România fiind de mai multă vreme al doilea exportator mondial de instalații petroliere. Exportul de utilaj petrolier se îndreaptă în prezent spre 25 de țări, din care multe în curs de dezvoltare (Algeria, India, Pakistan, Siria etc.)

Specialiștii români au pus la punct tehnologii pentru valorificarea zăcămintelor de fosfați de pe malul Mării Roșii la complexul Hamrawein în Egipt, tehnologiile de mare randament din cadrul combinatului de la Abu-Zabal care va produce acid sulfuric și acid clorosulfonic, tehnologiile de fabricare a sodei caustice la fabricile de la Shiraz (Iran) și El Mex-Alexandria (Egipt), ultima cu o capacitate anuală de 100 000 tone fiind cea mai mare din Africa și Orientul Apropiat. De asemenea tehnologii originale stau la baza marilor obiective din Turcia de la Samsun (capacitate anuală 215 000 tone acid sulfuric) și Elasig (superfosfat granulat) ca și cele proiectate pentru complexul de îngrășăminte chimice de la Homs (Siria).

Tehnologii românești se aplică în cadrul obiectivelor de industrie farmaceutică construite în R.P.D. Coreeană — aspirină, vitamina C, ca și în fabrica de fibre sintetice „Melana" din aceeași țară.

Uzinexport – un partener de prestigiu

PRIN ÎNTREPRINDEREA de comerț exterior **Uzinexport** s-au derulat în ultimele 2 decenii contracte de livrare pentru 30 de linii de ciment cu capacități variind între 300 și 1 000 tone/zi în 20 de țări din Africa, Asia și Europa. Preocupările pentru proiectarea și realizarea de linii cu capacități sporite de pînă la 3 000 tone pe zi au fost însoțite de modernizări și îmbunătățiri ale parametrilor funcționali în ceea ce privește consumurile specifice, calitatea cimentului, gradul de desprăfuire,

dirijarea și controlul procesului tehnologic pe bază de instalații de automatizare, calculatoare de proces, televiziune în circuit închis. În prezent sînt în curs de desfășurare contracte pentru construcția de linii de ciment, bazate pe procedeu uscat, cu capacități de 1 000 tone/zi în Pakistan, de 1 500 tone/zi în Iugoslavia și Siria (două), în Brazilia se contruiesc 2 fabrici de ciment de 1 500 tone/zi și o fabrică de 3 000 tone/zi (1 000 000 tone/an).

Tot prin intermediul întreprinderii Uzinexport s-a lansat pe piața externă și cunoscuta marcă de utilaj energetic TUMAG (Întreprinderea de mașini grele-București). În prezent întreprinderea oferă pe piața externă, potrivit cererii partenerului turbogeneratoare de putere mică (1-40 MW), medie (50—100 MW) și mare (100 — 330 MW). Remarcăm că marile agregate de 220 și 160 MW sînt de concepție proprie. Referințe asupra calității utilajelor românești pot furniza în prezent beneficiari din Egipt, Filipine, India, Pakistan, Siria ; în cadrul marelui complex hidroenergetic de la Porțile de Fier, realizat împreună cu Iugoslavia, o parte din turboagregatele de 330 MW poartă emblema TUMAG. În cadrul exportului de utilaj energetic mai putem aminti stațiile de transformare livrate în Iran, Bangladesh, Maroc, Nigeria și Siria.

Premiere în domeniul mașinilor-unelte

SUBRAMURA producătoare de mașini unelte va prezenta în standurile **Mașinexportimport** produse de înaltă tehnicitate și randament purtînd marca unor fabrici cu tradiție cum este Titan (Întreprinderea de mașini unelte și agregate București) sau mai noi cum sînt uzinele din Tîrgoviște sau Bacău. Dintre realizările recente ale uzinei bucureștene amintim uriașul strung carusel SC-43 H, mașina de alezat și frezat AFP-130 care realizează prelucrări interioare și exterioare, de piese mari, ca și multiple operații prin aceeași prindere ; mașini-unelte agregat de concepție originală destinate prelucrării pieselor de serie mare, rectificării (REP-350).

Întreprinderile de strunguri din Arad și Tîrgoviște vor expune în premieră noi tipuri de strunguri de mare productivitate destinate prelucrării de piese lungi și cu diametre mari cum sînt : strungul frontal SF-280 și strungul cu comandă secvențială de concepție românească SF 400 Nec.

În premieră se prezintă strungurile uriașe pentru prelucrarea osiilor de cale ferată SCO-400-SCF. În standul Mașinexport sînt prezentate și rezultatele unor acțiuni de cooperare cum sînt strungul revolver automat tip DRT 50/60 din seria celor realizate prin cooperare cu R.D. Germană și mașina de rectificat interior și presa verticală realizată prin cooperare cu firme vest-germane. În același stand Întreprinderea de mașini, agregate și unelte speciale-Iași prezintă mașini unelte de găurire, adîncire, lansare, filetare pentru prelucrarea de familii de piese (M 6-AR 630). Cunoscutele întreprinderi din Cugir și Roman expun noile lor realizări : mașina pentru danturat roți dințate și respectiv mașina de rectificat țevi.

Un parc variat de autovehicule, tractoare, locomotive și utilaje de construcții

UNIVERSAL TRACTOR expune o gamă largă de tractoare și mașini agricole, printre care se remarcă puternicul tractor agricol A-1 800 A, fabricat de întreprinderea de profil din Craiova, mașini agricole de mare productivitate. **Autoexportimport** și **Auto-Dacia** expun un parc variat de autovehicule începînd cu autobasculante de 20 t și pînă la autoturisme de teren echipate cu motor diesel.

Din categoria materialului rulant cunoscuta întreprindere Electroputere Craiova prezintă locomotive diesel-electrice de 3 000 și 4 000 CP și locomotive diesel-hidraulice de 2 400 CP, prima de acest gen realizată în țară și introdusă deja în producția de serie.

În domeniul utilajelor de construcții ICE **Mecanoexport** prezintă noi tipuri de excavatoare pe pneuri și șenile tip P-801 și S-3 601 realizate în uzinele „Progresul" Brăila, autoscreper și autogredere destinate construcțiilor grele și de drumuri, buldozerul pe roți și încărcător frontal de 360 CP.

România — o prezență activă în cooperarea internațională

ÎNTREPRINDERILE ROMÂNEȘTI amintite participă în prezent, prin variate acțiuni de cooperare, la realizarea programelor de dezvoltare în numeroase țări din Asia, Africa și America Latină. Astfel, în cadrul unor acțiuni de cooperare negociate prin Mașinexport, mașinile unelte românești sînt asamblate în Iran și Peru.

O altă acțiune de cooperare care evoluează pozitiv pentru ambii parteneri s-a realizat în domeniul locomotivelor electrice. Rezultatele foarte bune obținute în explotarea celor 45 de locomotive electrice de 5 100 kW, cumpărate de firma iugoslavă Rade Koncar, a determinat-o să încheie un nou contract de cooperare privind achiziționarea a încă 58 de locomotive electrice de 5 100 kW, oferind în contrapartidă locomotive electrice de 3 400 kW și alte mărfuri. Cele trei fabrici românești de tractoare din Brașov, Craiova și Miercurea Ciuc participă prin întreprinderea de comerț exterior Universal Tractor la organizarea și funcționarea unor linii de montaj pentru tractoare în Iran, Egipt, Ghana, India, Canada și Statele Unite. Semnificativ pentru evoluția cooperării în acest domeniu este faptul că cea de a doua fabrică de tractoare din Iran de la Tabriz a început din 1975 să preia fabricarea unor subansamble pentru tractoarele românești, cu asistența tehnică a partenerului român. Prin întreprinderea **Mecanoexport** s-au negociat tranzacții de cooperare cu Brazilia privind organizarea în această țară de linii de montaj vagoane de cale ferată de fabricație românească.

Firmele Autodacia și Autoexportimport participă de asemenea la numeroase acțiuni de cooperare prin livrări de componente și subansamble de autovehicule, la care se adaugă livrările de autovehicule sub forma CKD-urilor și SKD-urilor, pentru care organizează montajul și asigură asistență tehnică.

Imaginea reunită a tuturor acestor sectoare ale construcțiilor de mașini în cadrul TIB '78, care vor expune produse în covîrșitoare majoritate noi (peste 70%), constituie o impresionantă carte de vizită pentru realizările unei industrii moderne, mobile caracterizată prin creativitate și înnoire, prin calitate și competitivitate.

Ioan GEORGESCU

PUNCTE DE VEDERE

LOCUL ȘI ROLUL ACTUALIZĂRILOR ÎN OPTIMIZAREA EFICIENȚEI ACȚIUNILOR TEHNICO-ECONOMICE

ÎN CELE MAI MULTE CAZURI o acțiune tehnico-economică se prelungește pe un număr de ani, fiecare dintre aceștia fiind caracterizat prin eforturi de cheltuieli — de investiții sau de exploatare — și respectiv printr-o contribuție la constituirea venitului net al societății. Este unanim acceptat faptul că modul de eșalonare în timp al acestor componente anuale poate condiționa eficiența economică în cazul oricăreia dintre variantele de desfășurare ale unei acțiuni tehnico-economice. Există însă opinii diferite cu privire la esența acestei condiționări și implicit cu privire la modelul de calcul pentru estimarea și optimizarea eficienței economice în condiții dinamice. Vom prezenta punctul nostru de vedere în acest sens.

Premise metodologice

ESTE CUNOSCUT CĂ orice mărime tehnică sau economică poate fi exprimată fie adimensional — prin raportare la o mărime de același fel aleasă ca mărime de referință — fie cu ajutorul unei unități de măsură. Totodată, se știe că pentru a putea supune unor operații aritmetice două sau mai multe mărimi de aceeași natură este necesar ca, în prealabil, toate aceste mărimi să fie exprimate cu ajutorul unei aceleași unități de măsură. În acest cadru, orice unitate monetară folosită pentru exprimarea cheltuielilor sau veniturilor reprezintă o unitate de măsură a cărei valoare poate însă varia de-a lungul anilor. În cele ce urmează ne vom opri asupra a două cauze datorită cărora valoarea unei unități monetare se poate modifica în timp.

Vom nota astfel prin P_t puterea de cumpărare a unei unități monetare la momentul sau anul t. Totodată, vom conveni s-o considerăm ca fiind o mărime invers proporțională cu numărul N_t de unități monetare cu care un anumit ansamblu reprezentativ de valori poate fi schimbat la momentul sau anul t. Limitîndu-ne doar la eventualitatea unor variații anuale rezultă că între valorile din anii t și zero ale indicatorilor considerați există relația :

$$\frac{P_t}{P_0} = \frac{N_0}{N_t} \tag{1}$$

În ipoteza unei tendințe de scădere a puterii de cumpărare caracterizată printr-o rată medie anuală r_N

$$N_t = N_0(1 + r_N)^t \tag{2}$$

și deci relația (1) devine :

$$\frac{P_t}{P_0} = \frac{1}{(1 + r_N)^t} \tag{3}$$

Vom mai nota prin Σ_t efortul specific depus la cheltuirea unei unități monetare UM_p, cu putere de cumpărare constantă în timp. Totodată, vom conveni să-l considerăm ca o mărime care variază invers proporțional cu totalul fondurilor sectorului productiv F_t — exprimat în UM_p — de care se dispune în anul t. Conform celor de mai sus, rezultă că între valorile din anii t și zero ale indicatorilor considerați există relația :

$$\frac{\Sigma_t}{\Sigma_0} = \frac{F_0}{F_t} \tag{4}$$

În ipoteza unei creșteri continue a fondurilor F cu o rată medie anuală r_F :

$$F_t = F_0(1 + r_F)^t \tag{5}$$

Înlocuind în relația (4), aceasta devine :

$$\frac{\Sigma_t}{\Sigma_0} = \frac{1}{(1 + r_F)^t} \tag{6}$$

Vom considera că valoarea unității monetare este o funcție care variază direct proporțional cu cele două variabile în timp prezentate mai sus : puterea de cumpărare P și efortul specific Σ. Prin urmare, raportul dintre valorile din anii t și zero ale aceleiași unități monetare se poate scrie sub forma :

$$\frac{UM_t}{UM_0} = \frac{P_t\Sigma_t}{P_0\Sigma_0} \tag{7}$$

Dacă se mai au în vedere dependențele (3) și (6), relația (7) capătă următoarea expresie :

$$\frac{UM_t}{UM_0} = \frac{1}{(1 + r_N)^t (1 + r_F)^t} \tag{8}$$

Recalcularea în prezent a componentelor economice estimate pentru anii viitori

FIE O CHELTUIALĂ — sau un venit — dintr-un an oarecare t exprimată prin produsul dintre măsura m_t și valoarea unității monetare din anul respectiv :

$$C_t = m_t \cdot UM_t \tag{9}$$

Ne propunem să exprimăm această cheltuială cu ajutorul unității monetare cu valoarea din anul considerat zero. Pentru recalculare, din relația (8) explicităm UM_t în funcție de UM_0 și rezultatul obținut îl introducem în relația (9) Se obține :

$$C_{t/0} = \frac{m_t}{(1 + r_N)^t (1 + r_F)^t} UM_0 \tag{10}$$

În cele de mai sus s-a presupus că atît puterea de cumpărare P cît și efortul specific Σ sînt în scădere și deci șirul valorilor anuale ale unității monetare considerate are un caracter descrescător. Ca urmare, se observă ușor că prin „recalcularea în trecut" (10) dimensiunea măsurii se micșorează de tot atîtea ori de cîte ori este mai mare noua unitate de măsură UM_0. Evident că în acest fel valoarea intrinsecă a cheltuielii considerate rămîne nemodificată.

Referindu-ne la acțiunile tehnico-economice, în majoritatea cazurilor, **ca an de referință zero se alege anul premergător demarării acțiunii tehnico-economice proiectate.** Unul dintre motive îl constituie faptul că în acest fel numărul de ordine al anilor în care se desfășoară acțiunea coincide cu șirul numerelor întregi începînd cu unitatea. În funcție de preferințe, **anul întîi** se consideră că începe fie odată cu lucrările de proiectare, fie odată cu punerea în funcțiune a obiectivului considerat. Mai semnificativ ni se pare însă faptul că în ambele cazuri se creează posibilitatea ca deciziile să fie luate prin prisma comparării efortului de investiții cu cheltuielile și veniturile ulterioare care de asemenea sînt exprimate în unități monetare avînd valoarea din etapa efortului inițial maxim. Avînd în vedere relațiile (8) și (10), considerăm totuși indicat să menționăm că nu există nici un fel de restricție în ceea ce privește alegerea anului de referință. Acesta poate fi, de exemplu, oricare dintre anii de desfășurare a acțiunii sau unul din afara duratei ei.

Operația prin care o cheltuială sau un venit dintr-un an de desfășurare a unei acțiuni se recalculează în unități monetare dintr-un an de referință zero — actual din punctul de vedere al celor ce iau deciziile și depun efortul inițial maxim — se obișnuiește a fi denumită ACTUALIZARE.

Fără a schimba cu nimic esența relației (10), credem că actualizarea poate fi prezentată și într-un mod mai comod pentru necesitățile de calcul. Astfel, vom conveni să considerăm ca operator de actualizare cu t ani în urmă multiplicatorul :

$$A^t_{NF} = \frac{1}{(1 + r_N)^t (1 + r_F)^t} \tag{11}$$

Ca urmare relația (10) se mai poate scrie sub forma :

$$C_{t/0} = A^t_{NF}\, m_t \tag{12}$$

operația de actualizare reducîndu-se la un simplu produs dintre valoarea tabelată a operatorului de actualizare cu t ani în urmă A^t_{NF} și măsura din anul t a cheltuielii sau venitului considerat.

În proiectare, unele șiruri de cheltuieli anuale se estimează a fi practic constante pe întreaga durată t_s de serviciu a obiectivului considerat. Avînd în vedere relația (12), totalul unui astfel de șir de cheltuieli anuale actualizate poate fi determinat cu ajutorul expresiei :

$$CTA = C\left[A^1_{NF} + A^2_{NF} + \ldots + A^s_{NF}\right] \tag{13}$$

Pentru ușurarea calculelor practice este util ca și suma factorilor de actualizare să fie tabelată. Această sumă mai poate fi denumită **durata actualizată** — în cazul de față a perioadei calendaristice de serviciu t_s. Facem această propunere deoarece **durata actualizată T** mai poate fi interpretată și ca o durată

calendaristică de calcul cu ajutorul căreia poate fi determinată cheltuiala totală actualizată prin simplă multiplicare cu măsura C, aceeași pentru întregul șir de cheltuieli anuale considerat :

$$CTA = C \cdot T \qquad (14)$$

Utilitatea multiplă a actualizărilor

CHELTUIELILE ȘI VENITURILE anuale sînt util a fi actualizate numai în cazul în care — conform relației (8) — șirul de valori anuale ale unității monetare utilizate are un caracter descrescător. În cele ce urmează ne vom opri asupra relațiilor (3) și (6) pe baza cărora s-a ajuns la relația (8).

În ultimii ani, puterea de cumpărare a unităților monetare din numeroase țări ale lumii a cunoscut modificări, adeseori importante. În afara cîtorva excepții, în toate celelalte cazuri au avut loc devalorizări sau oscilații cu tendință de devalorizare. Ca urmare, în cazul acțiunilor la care o parte din cheltuieli sau venituri urmează a fi realizate în astfel de unități monetare trebuie luată în considerare o rată de tipul celei notate mai sus prin r_N. În această privință însă, estimarea unor valori procentuale cu un grad de confidență mai ridicat poate presupune adeseori dificultăți substanțiale. În țara noastră valoarea unității monetare este stabilă, cîteva inerente corecturi de prețuri avînd o influență practic neglijabilă, care nu depășește cîteva procente. Ca urmare, în cazul tuturor acțiunilor noastre interne se poate considera $r_N = 0$, și deci actualizarea din punctul de vedere al puterii de cumpărare nu se justifică.

În schimb, odată cu rapida creștere economică, efortul specific Σ pe care îl depune economia noastră la cheltuirea fiecărui leu rezultă din an în an mai scăzut. Concret valoarea ratei medii r_F de creștere anuală a fondurilor sectorului nostru productiv este de așteptat să aibă un ordin de mărime asemănător cu al altor indicatori avînd un caracter relativ apropiat. În acest sens, din Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România vom cita următoarele două valori medii ale ratelor anuale de creștere între anii 1971—1976 : 9,5% în cazul fondurilor fixe și 10,9% în ceea ce privește volumul investițiilor. Avînd în vedere strînsa corelație dintre creșterea fondurilor sectorului productiv și cea a venitului net al societății rezultă că, în principal, mărimea ratei r_F este condiționată de eficiența economică a întregului proces de producție considerat în ansamblu precum și de mărimea raportului dintre fondul de acumulare și fondul de consum.

Pentru activitatea de concepție și decizie actualizarea reprezintă o metodă simplă cu ajutorul căreia pot fi făcute aprecieri utile privind eficiența investirii diverselor fracțiuni din totalul fondurilor F, în condițiile unui barem r_F de creștere anuală a acestui total. Cu alte cuvinte, **actualizarea constituie un mod de raționament și, în subsidiar, o metodă de calcul prin care se urmărește să se ușureze estimarea măsurii în care fracțiunea din munca socială investită într-o anumită acțiune va ține pasul sau — așa cum este de dorit — va devansa ritmul general de creștere economică.** Pentru ilustrare, în cele ce urmează vom prezenta două cazuri frecvent întîlnite în practica economică.

Tabelul nr. 1

Variante de aplicare a investițiilor cu aceleași moment de punere în funcțiune a obiectivului (milioane lei).

Varianta	Valoarea de deviz	Valori actualizate la anul zero în ipotezele: $r_F = 10\%$			$r_F = 4\%$		
		Anul 1	Anul 2	Total	Anul 1	Anul 2	Total
A	31,0	$\frac{11}{1+0,1}=10$	$\frac{20}{(1+0,1)^2}=16,5$	26,5	$\frac{11}{1,04}=10,6$	$\frac{20}{1,04^2}=18,5$	29,1
B	31,5	—	$\frac{31,5}{(1+0,1)^2}=26,0$	26,0	—	$\frac{31,5}{1,04^2}=29,1$	29,1

Primul caz se referă la două variante de eșalonare în timp a investițiilor în condițiile unui același moment de punere în funcțiune a obiectivului considerat. Conform datelor din tabelul 1, sub aspectul valorilor neactualizate din deviz, varianta de investițiiA rezultă a fi mai avantajoasă. Totuși, într-o economie dinamică, care se dezvoltă cu o rată anuală r_F=10%, conform valorilor totale actualizate din tabelul 1 rezultă că în varianta A munca investită ține mai slab pasul cu ansamblul creșterii economice. Explicația este simplă. Cu un an mai devreme decît în varianta B sînt imobilizate 11 milioane care, în medie, ar fi fost de așteptat să contribuie la creșterea totalului fondurilor F cu un venit de 1,1 milioane UM_1 sau, în valori actuale, cu 1 milion UM_0.

În exemplul considerat opțiunile se pot însă schimba dacă ritmul general de creștere este mai lent. După cum rezultă din tabelul 1, în ipoteza r_F=4% cele două variante sînt echivalente, iar în cazul unor rate anuale și mai scăzute varianta A se dovedește a fi cea care ține pasul mai bine cu o dezvoltare economică în ritmuri foarte lente. În condițiile unor astfel de ritmuri, contribuția la creșterea fondurilor sectorului productiv care poate fi obținută prin întîrzierea cu un an a investirii celor 11 milioane nu ajunge nici să compenseze cheltuiala suplimentară care ar fi necesară în anul următor pentru efectuarea mai accelerată a lucrărilor.

Tabelul nr. 2

Mărimile operatorilor de actualizare A și ale durat elor actualizate T pentru diferite valori ale ratei anuale de actualire a

t ani	a = 8%/an		a = 10%/an		a = 15%/an	
	A_F^t	T ani	A_F^t	T ani	A_F^t	T ani
0	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00
5	0,68	3,99	0,62	3,79	0,50	3,35
10	0,46	6,71	0,39	6,14	0,25	5,02
20	0,21	9,82	0,15	8,51	0,06	6,26
30	0,10	11,25	0,06	9,43	0,01	6,57

În cel de al doilea exemplu, ne vom referi la acele propuneri de optimizare — făcute în intenția obținerii de economii pe durata desfășurării acțiunilor tehnice — care necesită inițial unele eforturi de investiții. Folosirea actualizărilor la verificarea eficienței unor astfel de propuneri de optimizare permite compararea efortului inițial cu economiile din anii următori, reactualizate cu ajutorul ratei generale r_F. În final, o atare propunere de optimizare poate fi considerată și eficientă din punct de vedere economic dacă rezultă că efortul necesar în acest scop va fi întrecut de totalul economiilor anuale scontate, exprimat în valori actuale. Ca urmare, este de așteptat ca prin investirea unei anumite fracțiuni din munca socială în optimizarea propusă, aceasta să aducă o contribuție mai substanțială la creșterea economică decît în cazul folosirii sale la nivelul baremului general r_F. Această concluzie însă nu exclude eventualitatea existenței uneia sau chiar a mai multor soluții tehnice sau organizatorice și mai ingenioase prin intermediul cărora s-ar putea devansa și mai mult ritmul general rF de contribuție la creșterea economică.

Cu privire la valorile ratelor r_F , în special pentru cazurile unor perspective mai îndelungate pot fi făcute doar prognoze al căror grad de confidență depinde și de o serie de factori cu caracter aleatoriu. Ca urmare, pentru practica actualizărilor trebuie stabilite valori cu caracter normativ. În mod curent, acești indici anuali sînt denumiți „rate de actualizare" și în cele ce urmează vom conveni să le deosebim de rata r_F prin notația a.

Conform unora dintre părerile exprimate în acest domeniu, ar fi mai indicat să se fixeze o singură valoare a ratei de actualizare pentru toate ramurile economiei socialiste. Conform altor păreri — la care se raliază și autorul acestor rînduri — pentru anumite ramuri și uneori pe durate limitate, s-ar putea dovedi utilă o **normare mai nuanțată a valorilor pentru ratele de actualizare.** Valori ceva mai scăzute ar putea fi indicate în cazul unor ramuri de bază, care necesită eforturi inițiale mari și care, în condițiile unui anumit nivel de prețuri, nu pot realiza eficiențe prea ridicate. Valori ceva mai mari pot fi însă normate, de exemplu, în cazuri în care se intenționează stimularea ingeniozității tehnice în scopul creșterii eficienței economice a activităților de concepție și de decizie din anumite ramuri. În astfel de cazuri însă, este necesar să se procedeze cu mult discernămînt pentru a nu se ridica prea sus baremul „rata de actualizare". Mărirea dincolo de un anumit nivel ar putea conduce și la efectul negativ de frînare a promovării progresului științifico-tehnic în ramura respectivă. Exemple în acest sens pot fi ușor desprinse din tabelul 2. Astfel, o economie de 1 leu obținută în al zecelea an de exploatare, în valori actuale reprezintă 46 bani în ipoteza a=8%/an și numai 25 bani dacă a=15%/an.

În concluzie, pe baza considerentelor prezentate, ne exprimăm părerea că — fără a fi un panaceu — actualizarea reprezintă un **instrument simplu și de reală utilitate** pentru estimarea și optiacordată toată atenția alegerii ratelor de actualizare, deoarece valorile acestora pot să condiționeze aportul la creșterea economică pe care urmează să-l aducă atît munca de concepție cît și masa investițiilor ulterioare.

conf. dr. ing. Pavel BUHUȘ

Metode și tehnici în sprijinul eficienței economice

OPTIMIZAREA REPARTIZĂRII RESURSELOR ÎN ACTIVITATEA DE REPARAȚII

În contextul efortului general pentru obținerea de producții suplimentare cu fondurile fixe existente, îmbunătățirea activității de reparații ale mașinilor și utilajelor are o însemnătate deosebită. În acest sens, aplicarea metodelor matematice moderne contribuie la optimizarea folosirii resurselor de muncă și materiale.

Graficul rețea

MODELUL REȚEA utilizat în reparații, a cărei expresie grafică o constituie graficul rețea, oferă — cum se știe — posibilitatea de a înțelege conexiunile existente între lucrările care se execută, de a determina rezervele de timp și de a jalona căile folosirii lor rationale. Graficele rețea pot fi utilizate eficient în toate stadiile activității de reparații — începînd cu proiectarea acestor lucrări și terminînd cu conducerea lor operativă.

În cele ce urmează ne vom referi la reparația capitală a unui furnal, pentru care este prezentat în fig. 1 graficul rețea, întocmit pe grupe de activități comasate.

Fig. 1 : **Graficul rețea al reparării unui furnal, pe grupe mari de activități**

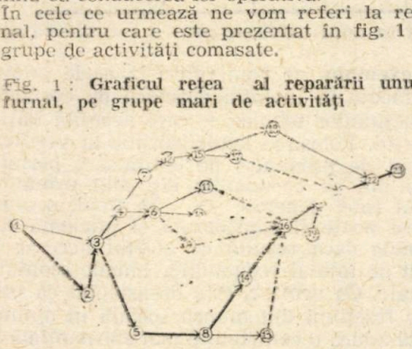

Lista activităților din graficul rețea este dată în tabelul nr. 1 (în care, pentru economie de spațiu, au fost cuprinse numai activitățile folosite în exemplificarea calculelor). Ea cuprinde denumirea, durata și simbolul activităților **ij**, în care **i** reprezintă evenimentul anterior activității, iar **j** — numărul de muncitori din diferite profesii, ocupați cu executarea lucrărilor.

Pe baza graficului rețea și a datelor din tabel se determină următorii parametri de timp : termenele minime — $t_i^{(0)}$ — posibile și cele maxime — $t_i^{(1)}$ — admisibile de apariție a evenimentelor în condițiile reparației date, termenele minime și maxime de începere și de terminare a lucrărilor, rezervele de timp pentru evenimente R_i, drumul critic (a cărui durată constituie, de altfel, durata întregii reparații) X, rezervele de timp existente în executarea unor lucrări.

Valorile lui $t_j^{(0)}$ se calculează pentru toate evenimentele **i** precedente lucrării **j** și conexe cu aceasta, $t_j^{(0)}$ fiind maximum de $t_i^{(0)}$ plus t_{ij}, în care $t_i^{(0)}$ reprezintă termenul minim de apariție a evenimentului anterior, iar t_{ij} — durata de execuție a lucrării ij.

Termenele de apariție a evenimentului inițial al graficului rețea este egal cu 0. Valorile t_{ij} se iau din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Cod	Denumirea activității	Durata	Nr. muncitori, pe profesii 1	2	3	4	5	6	7	8
1-2	Pregătirea pentru reparație	7		2		6				
1-3	Răcirea furnalului	5	4					4		
3-4	Demontarea aparatului de încărcare	1o		4		24				
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
4-6	Montarea schelelor de demolare a cupolei	16				12		6		
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
22-23	Încărcarea furnalului	3		9						

Profesii: 1 - lăcătuși-instalatori; 2 - fierar-betoniști; 3 - electricieni; 4 - montori; 5 - artificieri; 6 - muncitori auxiliari; 7 - dulgheri; 8 - zidari-șamotori

*) Economia și organizarea producției industriale, Tehizdat, Kiev, 1969.

Întrucît evenimentul final se află situat pe drumul critic, termenele minim și maxim ale acestuia sînt egale între ele (310 unități de timp de la începutul lucrărilor de reparații, ceea ce reprezintă termenul de încheiere a reparației). Termenele minime admisibile de apariție a celorlalte evenimente se determină succesiv de la evenimentul final la cel de început, avînd ca punct de plecare durata reparației.

Valorile calculate ale termenelor de apariție a evenimentelor graficului rețea sînt reprezentate în tabelul nr. 2. Aceste valori reprezintă baza calculelor rezervelor de timp la diferite lucrări.

În ultima coloană a tabelului 2 sînt arătate rezervele de timp pe evenimente, calculate scăzînd din $t_i^{(1)}$ pe $t_i^{(0)}$.

Evenimentele care nu au rezerve de timp indică drumul critic. În exemplul nostru, acesta trece prin următoarele evenimente : 1-2-3-5-8-14-16-20-21-22-23.

Tabelul nr. 2

Evenimentul	$t_i^{(0)}$	$t_i^{(1)}$	R_i
1	0	0	0
2	7	7	0
3	7	7	0
4	3	25	61
...	...	...	...
22	3o2	3o2	0
23	31o	31o	0

Parametrii de timp ai graficului rețea, astfel calculați, servesc în planificarea și conducerea operativă a activității de reparații ; corectarea periodică a planului inițial de reparații, în procesul executării lucrărilor respective se face luînd în considerare parametrii stabiliți.

Graficul liniar

ÎN CONDUCEREA operativă a lucrărilor de reparații, de o mai mare eficacitate este graficul liniar*). Acesta — elaborat pe baza graficului rețea și lipsit de neajunsurile caracteristice graficelor folosite curent — face mai expresivă imaginea rezervelor de timp pe feluri de lucrări, oferă posibilități pentru planificarea calendaristică a lucrărilor de reparații, manevrarea rezervelor de timp existente și folosirea la maximum a dinamismului sistemului de planificare și conducere în rețea.

Pentru elaborarea graficului liniar se folosesc datele privind lucrările de reparații, calculate anterior. Se recomandă ca el să fie întocmit pe baza termenelor minime de apariție a evenimentelor, luînd în considerare folosirea rezervelor de timp libere — $R_{ij}^{(0)}$ — care indică posibilitatea deplasării termenelor minime de execuție a diferitelor lucrări (sau mărirea duratei lucrărilor) în condițiile executării lucrărilor de reparații în termenul stabilit.

Aceste rezerve de timp — $R_{ij}^{(0)}$ — se determină, pentru fiecare lucrare, scăzînd din termenul minim posibil de apariție a evenimentului următor $t^{(0)}$ termenul minim posibil de apariție a evenimentului — $t_i^{(0)}$ — și durata lucrării ij. De exemplu, pentru lucrarea 1-3, — $_i$ — rezerva de timp va fi egală cu 2 unități de timp (7-0-5), iar pentru lucrarea 4-6 — $R_{4,6}^{(0)}$ — va fi egală cu 1 unitate de timp (42-25-16).

Activitățile fictive, deși nu au durată (pe graficul rețea aceste activități sînt reprezentate cu linii întrerupte), au însă rezerve de timp, care aparțin activităților precedente celor fictive.

Graficul liniar se întocmește în sistemul clasic de coordonate abcisă-ordonată. Axa orizontală este axa timpului **t**. Pe ea se trec durata totală a lucrărilor aflate pe drumul critic (310 ore), precum și timpii de începere și de terminare a acestora (fig. 2).

Lucrările care nu se află pe drumul critic cu rezerve de timp libere pentru executarea lor se amplasează pe liniile paralele cu axa **t**. Duratele lucrărilor se înregistrează la scara timpului. Lucrările fictive sînt reprezentate prin puncte. De exemplu, lucrarea 1-3 începe în același timp cu lucarea 1-2, situată pe drumul critic și se efectuează paralel cu aceasta ; ea este arătată pe cea de-a doua linie orizontală (durata : 5 unități de timp). Rezerva de timp liberă la lucrarea 1-3 este egală cu 2 unități de timp. Următoarea lucrare după 1-3, lucrarea 3-6, se efectuează paralel cu lucrarea critică 3-5. Durata executării acesteia (35 unități de timp) se trece pe cea de-a treia linie orizontală din punctul care se află în fața evenimentului 3 al lucrării 3-5 ș.a.m.d.

Graficul de reparații astfel întocmit — așa cum am arătat — oferă posibilitatea unei planificări calendaristice corecte și, în același timp, permite să se manevreze rezervele de timp și resursele, în scopul folosirii lor cît mai eficiente.

Pe baza graficului liniar se pot determina toți indicatorii folosirii resurselor, în special a resurselor de forță de muncă. Folosindu-ne de datele tabelului nr. 1 privind ocuparea muncitorilor în executarea

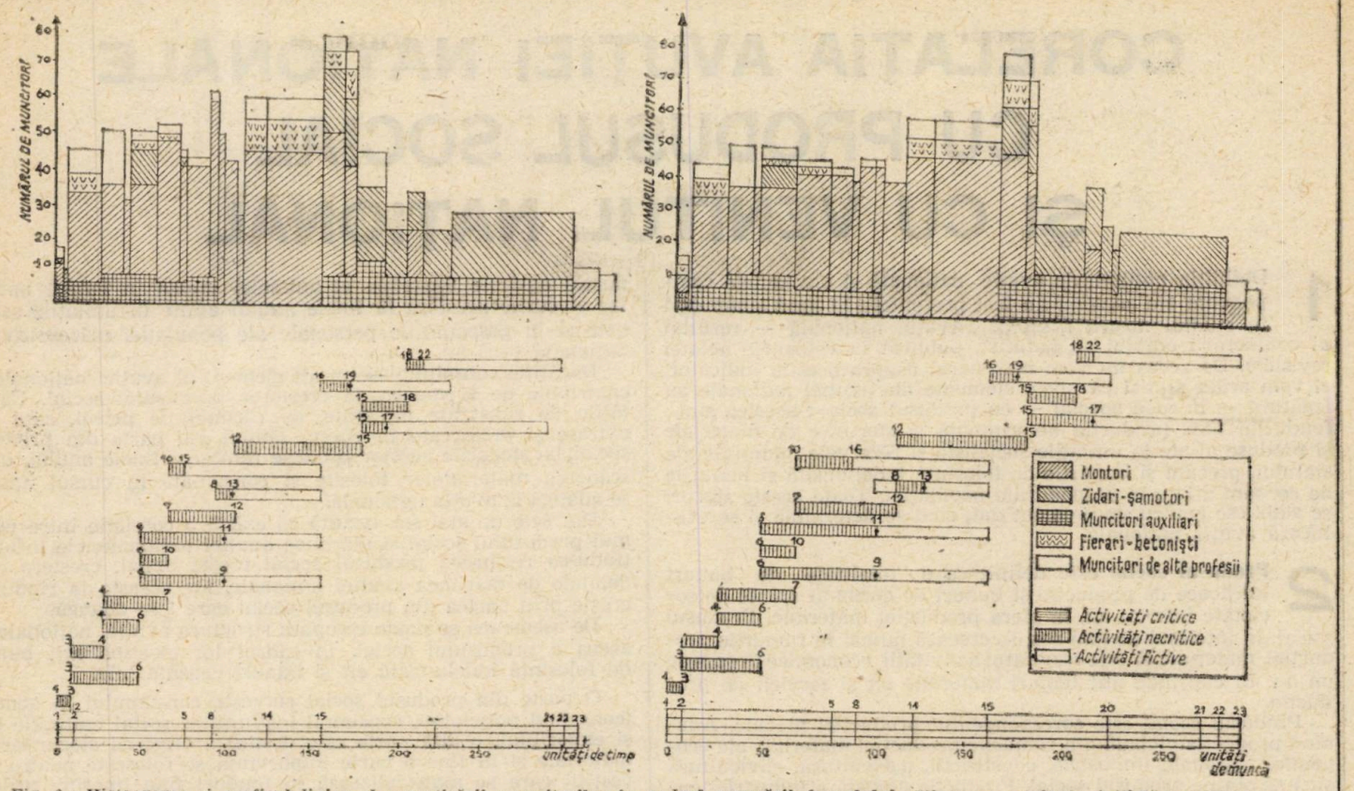

Fig. 2 : **Histograma și graficul liniar al repartizării muncitorilor în cadrul reparării furnalului.** Stînga — varianta inițială ; dreapta — varianta optimizată prin folosirea rezervelor de timp existente

diferitelor lucrări de reparații (intensitatea consumării resurselor de muncă), se poate întocmi histograma repartizării muncitorilor pe diferite perioade de timp de-a lungul repartiției. Histograma se întocmește fie după ordinea terminării și începerii lucrărilor, fie după perioade egale de timp. În primul caz, histograma e mai comodă pentru folosirea practică, deoarece în fiecare perioadă de timp cercetată se termină execuția unei anumite lucrări. În acest caz mărimea intervalului de timp se determină ca diferență între evenimentul următor și cel anterior din cadrul intervalului (tabelul nr. 2). În cazul cînd intervalul începe sau se termină printr-o lucrare care are rezervă liberă de timp, termenele de început și de sfîrșit ale intervalului se determină prin însumarea valorilor duratei lucrărilor din succesiunea respectivă (inclusiv lucrarea dată) și care au rezervă de timp pentru executarea lor. În cel de-al doilea caz, de-a lungul intervalului de timp dat poate să aibă loc terminarea sau începutul mai multor lucrări dintr-o anumită succesiune, cu diferite intensități individuale de consum de resurse de muncă. În aceste condiții, problema repartizării resurselor de muncă se transformă într-o problemă de optimizare a repartizării resurselor cu intensitate variabilă a consumului. Paralel cu intensitatea diferitelor lucrări se analizează și intensitatea consumării resurselor de muncă în succesiunea lucrărilor. Intensitatea variabilă de succesiune apare ca urmare a faptului că într-un interval de timp se execută succesiv mai multe lucrări.

În primul caz, o asemenea situație are loc numai cînd avem de-a face cu o intensitate variabilă a consumării resurselor de muncă de către diferitele lucrări. Lucrările din graficul liniar (fig. 2) au intensități constante.

În histograma din fig. 2, pe verticală s-a trecut numărul total de muncitori ocupați cu executarea nemijlocită a lucrărilor de reparații în diferite intervale de timp, pe diferite profesii. Aceștia constituie ponderea cea mai mare a contingentului de muncitori ocupați în efectuarea reparațiilor. Analiza și optimizarea repartizării resurselor de muncă în timpul executării reparațiilor trebuie să se facă complex — pe toate profesiile — și numai în anumite cazuri pe specialități. Elaborarea histogramei se face în felul următor : de exemplu, de-a lungul a cinci unități de timp de la începutul reparației se execută două lucrări, pentru efectuarea cărora de-a lungul unei unități de timp sînt ocupați 6 montori, 2 fierari-betoniști, 4 lăcătuși-instalatori și 4 muncitori auxiliari (tabelul nr. 1). În cursul următoarelor 2 unități de timp se efectuează o singură lucrare (1-2), la care sînt antrenați 6 montori și 2 fierari-betoniști. În următoarele 13 unități de timp, în executarea lucrărilor 3-4, 3-5 și 3-6 sînt ocupați 30 de montori, 6 artificieri și 4 muncitori auxiliari. Apoi, timp de 16 unități de timp se execută, de către 30 de montori, 6 dulgheri, 6 artificieri și 3 muncitori auxiliari, lucrările 3-5, 3-6, 4-6 și 4-7. Aceste date sînt trecute în grafic.

În mod analog se determină numărul de muncitori, de diferite specialități, ocupați cu executarea lucrărilor de reparații de-a lungul tuturor perioadelor analizate. Ca rezultat se obține histograma repartizării muncitorilor de diferite specialități în diferite perioade de timp.

Pe baza datelor din histogramă se pot calcula principalii indicatori ai repartizării muncitorlor de-a lungul repartiției — și anume : numărul mediu al muncitorilor ocupați, numărul muncitorilor care au timp de așteptare — care sînt, în același timp, și criterii ale eficienței folosirii resurselor de muncă.

Numărul mediu al muncitorilor ocupați în activitatea de reparații (N_{mm}) se determină ca produs între raportul dintre unitatea și timpul total al muncitorilor de diferite specialități de-a lungul reparației (R_i) și suma produselor dintre numărul de muncitori ocupați în executarea lucrărilor de-a lungul unei unități de timp în cadrul unui anumit interval de timp (N_{mi}) .

Numărul mediu al muncitorilor de diferite specialități ocupați cu executarea lucrărilor, în exemplul dat, este de 35 de montori, 17 zidari-șamotori și 8 muncitori auxiliari.

Așa cum rezultă din histogramă, numărul de muncitori de diferite specialități, ocupați cu efectuarea reparațiilor în diferite intervale de timp (Nm) se abate de la valoarea medie (Nmm). Gradul de dispersie a valorilor lui (Nmi) în jurul lui (Nmm) se caracterizează prin dispersia șirului Y care se determină prin înmulțirea aceluiași raport dintre unitate și X și sumele pătratului diferențelor dintre Nmi și Nmm înmulțite cu t_i .

Dispersiile șirului de reparații ale numărului de muncitori reprezentați pe histogramă formează : repartițiile unui număr de 166 de montori, 18 zidari-șamotori și 5 muncitori auxiliari.

Timpii de așteptare în perioada efectuării lucrărilor de reparații — Nma — apar ca urmare a unei ocupări neuniforme a muncitorilor în diferite perioade de timp.

Acest indicator se determină ca produs între raportul dintre unitate și X și sumele diferențelor dintre numărul maxim al muncitorilor ocupați (Nmax) și Nm, înmulțite cu timpul de-a lungul căruia este ocupat același număr de muncitori — $t_i^{(1)}$

Numărul mediu de muncitori care au timp de așteptare este de 19 montori, 9 zidari-șamotori, 5 muncitori auxiliari.

Eficiența economică

HISTOGRAMA și parametrii calculați ai acesteia arată o încărcare neuniformă a muncitorilor în diferite perioade ale executării reparațiilor, fenomen care generează pierderi de timp în folosirea forței de muncă. Graficul liniar de executare a reparației (fig 2, stînga), trebuie să fie optimizat după criteriul repartizării resurselor de muncă. Optimizarea se realizează prin dispersarea executării lucrărilor, întreruperea executării lucrărilor necritice, prelungirea termenelor de execuție a acestora. Restricțiile principale în această situație sînt rezervele de timp libere pentru executarea diferitelor lucrări, în limitele cărora se admit manevre cu termenele de începere a lucrărilor. Posibilitatea unei asemenea manevre se determină din punct de vedere tehnologic și organizatoric.

În cazul de față, în urma calculelor făcute pentru toate cele 26 de lucrări, după ce a fost operată mărirea unor termene (de exemplu,

prof. dr. P. VAGU
Universitatea din Galați

(Continuare în pag. 17)

CORELAȚIA AVUȚIEI NAȚIONALE CU PRODUSUL SOCIAL ȘI CU VENITUL NAȚIONAL

1 Definiția noțiunii de **avuție națională** și elementele componente ale acesteia au fost prezentate în mod amănunțit în studiul nostru intitulat „Avuția națională — rezultat al conlucrării omului cu natura", publicat în coloanele acestei reviste*). De aceea nu vom mai stărui asupra acestui indicator, ci vom arăta numai că unele elemente ale avuției naționale au legătură — în mod special — cu produsul social ; acestea sînt : fondurile fixe, producția neterminată și stocurile de materiale și produse aflate la unitățile socialiste și rezervele materiale ale statului, precum și bunurile de folosință îndelungată și bunurile de consum aflate în gospodăriile populației. Toate aceste stocuri se stabilesc pentru un moment dat, cînd se determină și se evaluează avuția națională.

2 **Produsul social** este definit ca o totalitate de bunuri (mijloace de producție și bunuri de consum) create de societate într-un an, în sfera producției materiale. Produsul social, în înțelesul de mai sus, se creează numai în ramurile producției materiale și este rezultatul activității economice în curs de un an. El cuprinde atît bunuri materiale cît și servicii de producție.

Produsul social este corespondentul producției globale. Adunînd producția globală din ramurile producției materiale ale economiei naționale (industrie, construcții, agricultură, silvicultură etc.) se obține produsul social. Producția globală a industriei cuprinde producția de mașini și utilaje, mobilă, materiale de construcții, minereuri, produse ale industriei alimentare și ale industriei ușoare etc. Mașinile și utilajele achiziționate de întreprinderi vor mări avuția națională (adăugîndu-se la fondurile fixe existente), iar stocurile de produse ce vor rămîne la finele anului în întreprinderi, vor spori de asemenea avuția națională. Mobila și obiectele de uz casnic etc. cumpărate de populație se adaugă la bunurile de folosință îndelungată, aflate în posesia acesteia.

Calculul producției globale în industrie se face la prețul de livrare — adăugînd la costul producției impozitul pe circulația mărfurilor. La fel se evaluează și în agricultură producția vegetală și animală. Producția de construcții-montaj se materializează la un moment dat în fonduri fixe și în producție neterminată. Producția globală a silviculturii cuprinde creșterea anuală a vegetației, evaluată în raport cu taxele forestiere ce se plătesc de întreprinderile de exploatare, producția materialelor de reproducție evaluată la costul ei și produsele accesorii (semințe, fructe, produse ale vînatului și pescuitului etc.) evaluate la prețuri de livrare. În sfera circulației, produsul global cuprinde sporul de valoare ca urmare a vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist. În produsul social se include și producția institutelor de proiectări și cercetări care deservesc producția, adică serviciile acestor institute.

3 **Între avuția națională și produsul social există o legătură strînsă.** Mai precis, între fondurile fixe și bunurile produse există corelația în sensul că, cu ajutorul fondurilor fixe se produc bunuri care constituie produsul social și care măresc avuția națională. De asemenea cantitățile de produse rămase la finele anului în cadrul unităților socialiste, se adaugă avuției naționale sub formă de stocuri și rezerve de materiale și produse precum și investiții neterminate.

Produsul social cuprinde și obiectele de uz casnic și gospodăresc, create în cursul anului pentru nevoile populației. Aceste bunuri măresc avuția națională, întrucît aceasta cuprinde și bunurile de folosință îndelungată aflate în gospodăriile personale ale populației, ca : mobilier, televizoare, aparate de radio, aspiratoare, mașini de gătit, autoturisme etc., precum și construcțiile de locuințe. Ne putem da seama de sporul avuției naționale prin contribuția acestor bunuri, amintind că în perioada ultimilor 12 ani (1965—1977) au fost construite 1 683 mii de apartamente și că în 1976 înzestrarea populației cu obiecte de folosință îndelungată la 1 000 locuitori a crescut față de 1955 la frigidere de 268 ori, la mașini de spălat rufe de 143 ori, la aspiratoare de praf de 53 ori, la televizoare (față de 1960) de 47 ori, la autoturisme (față de 1960) de 81 ori.

Produsul social cuprinde — cum s-a mai arătat — și produsele agricole (vegetale și animale) create în cursul anului, iar stocurile acestora la finele anului aflate în unitățile socialiste și în gospodăriile personale ale populației măresc avuția națională.

Bogățiile subsolului — un alt element al avuției naționale — contribuie de asemenea, la creșterea produsului social. Cantitățile de substanțe minerale, de cărbuni de petrol, sare etc. extrase și prelucrate în cursul anului fac parte din produsul social, iar stocurile acestor produse rămase la finele anului, după scăderea materialelor folosite și consumate în cursul anului, se adaugă la avuția națională.

Din cele de mai sus rezultă că există o corelație între volumul produsului social și mărimea avuției naționale, ele influențîndu-se reciproc : produsul social crește anual, creștere care depinde de mărimea avuției naționale, iar aceasta la rîndul ei crește prin partea din produsul social care i se adaugă.

De asemenea se poate compara structura avuției naționale cu aceea a produsului social, în cadrul lor existînd atît bunuri de folosință îndelungată cît și bunuri consumabile.

O parte din produsul social servește consumului în general (consumul populației, consumul instituțiilor social culturale etc) și exportului, o altă parte este destinată creșterii stocurilor de materiale și în fine o parte importantă se folosește pentru investiții care se materializează în fonduri fixe (mașini, utilaje, echipamente, construcții etc). Fondurile fixe nepuse în funcțiune pînă la sfîrșitul anului se regăsesc în investiții neterminate. Investițiile și stocurile de materiale contribuie la creșterea avuției naționale.

„Viitorul țării — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al partidului — **depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat ci, în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creșterii continue a avuției naționale".**

4 **Venitul național** este acea parte a produsului social care rămîne după scăderea cheltuielilor materiale de producție (materii prime, combustibil și alte cheltuieli materiale, precum și amortizarea fondurilor fixe). În felul acesta se calculează venitul național după metoda producției. Din cele de mai sus, observăm că în venitul național nu se cuprinde fondul de amortizare.

În Anuarul Statistic al R.S.R. pe anul 1977 se poate urmări ponderea cheltuielilor materiale de producție în produsul social. Cu cît acestea sînt mai mici, cu atît venitul național este mai mare. Proporția lor a crescut de la 48,8% în 1950 la 59,5% în 1970, iar începînd din 1970 a scăzut la 57,8% în 1976, ponderea venitului național crescînd astfel de la 40,5% în 1970 la 42,2% în 1976.

Fondul de dezvoltare ce se alocă din venitul național pentru creșterea fondurilor fixe în prezent reprezintă circa 75% din fondul național de dezvoltare economico-socială, iar restul de 25% îl formează fondul de amortizare, care servește la înlocuirea fondurilor fixe uzate, și alte fonduri. Investițiile brute se realizează din fondul de dezvoltare și din fondul de amortizare. Fondul de dezvoltare servește și la creșterea stocurilor de produse și a rezervelor de stat.

Din cele de mai sus rezultă clar că între venitul național și avuția națională este o strînsă legătură : fondul de dezvoltare ce se alocă anual din venitul național contribuie la creșterea celui mai important element al avuției naționale — fondurile fixe, — precum și a stocurilor de materiale și rezerve și a investițiilor neterminate.

Menționăm că din fondul de consum, populația folosește o parte pentru construcții de locuințe, parte care, la rîndul ei, contribuie la creșterea avuției naționale.

La nivelul întreprinderilor, venitului național, în sensul produsului nou creat, îi corespunde producția netă, care de la 1 iulie 1978 a devenit un indicator de bază în industrie, iar de la 1 ianuarie 1979 se va generaliza introducerea lui și în alte ramuri productive. Acest indicator se va putea calcula și pe ramurile producției materiale și va permite și calcularea lui la nivelul județelor.

Calculul producției nete se face — potrivit Hotărîrii cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare din 23 martie 1978 — prin scăderea din producția globală a cheltuielilor materiale aferente obținerii acestei pro-

*) Nr. 9 din 3 martie 1978 și nr. 11 din 17 martie 1978

ducţii. Valoarea producţiei nete reprezintă deci valoarea nou creată în activitatea productivă a întreprinderii şi, în concluzie, contribuţia întreprinderilor la crearea venitului naţional.

5 **Avuţia naţională, produsul social şi venitul naţional** sînt principalii indicatori sintetici. Mărimea lor arată nivelul dezvoltării economiei naţionale şi structura ei.

Ponderea industriei şi a celorlalte ramuri productive în cadrul totalului fondurilor fixe, poate fi comparată cu ponderea ramurilor în totalul produsului social şi al venitului naţional.

Prezentăm în tabelul nr. 1 structura fondurilor fixe, element reprezentativ al avuţiei naţionale, comparativ cu greutatea specifică a acestor ramuri în produsul social şi venitul naţional, în anii 1975 şi 1976 :

Tabelul Nr. 1

Ramuri ale economiei naţionale	Structura fondurilor fixe la finele anilor		Greutatea specifică a ramurilor economiei naţionale			
			în produsul social		în venitul naţional	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Industrie	41,6	42,2	64,7	64,7	56,2	55,9
Construcţii	3,5	3,9	8,6	8,4	7,6	7,2
Agricultură	11,4	11,2	13,3	14,3	16,0	18,3
Transporturi şi telecomunicaţii	12,1	12,1	4,2	4,0	5,8	5,2

Din datele tabelului rezultă că industria constituie ramura cea mai importantă a economiei naţionale, ponderea ei în avuţia naţională, în produsul social şi în venitul naţional fiind cea mai ridicată. Astfel, ponderea industriei în totalul fondurilor fixe era în 1976 de 42,2%, în produsul social de 64,7% şi în venitul naţional de 55,9%. Urmează apoi, în ordinea mărimii, agricultura cu procentele ridicate de 11,2% la fonduri fixe, 14,3% la produsul social şi 18,3% la venitul naţional. Ramura construcţiilor ocupă în totalul fondurilor fixe 3,9%, în produsul social 8,4% şi în venitul naţional 7,2%. Ponderea acestor indicatori în cazul transporturilor şi telecomunicaţiilor are o situaţie aparte : fondurile fixe reprezintă 12,1% din total, pe cînd produsul social şi venitul naţional sînt de 4% respectiv 5,2%.

O altă comparaţie între aceşti indicatori se poate face, urmărind creşterea lor între anul 1970 şi 1976, astfel :

— Valoarea fondurilor fixe din economia naţională a României a fost la sfîrşitul anilor 1970 şi 1976 de 757 respectiv 1 325 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creştere de 175%.

— Valoarea produsului social a fost în 1970 de 525 miliarde lei, iar în 1976 de 950 miliarde lei, creşterea reprezentînd 181%, deci aproape egală cu aceea a fondurilor fixe.

— Venitul naţional a fost în 1970 de 212 miliarde lei iar în 1976 de 400 miliarde lei, creşterea reprezentînd 189%, ceva mai mare decît a produsului social.

— Întrucît investiţiile se realizează în cea mai mare parte din fondul de dezvoltare alocat din venitul naţional, cum s-a arătat mai sus, urmărim şi creşterea lor în această perioadă, astfel :

Totalul investiţiilor realizate în economia naţională a României în anul 1970 a fost de 79 990 milioane lei, iar în 1976 a fost de 151 567 milioane lei, creşterea reprezentînd 189%, fiind la acelaşi nivel cu creşterea venitului naţional.

Posedînd datele pe anul 1977 la venitul naţional, 431,4 miliarde lei şi la investiţii, de 169 miliarde lei, putem raporta aceste cifre la datele din anul 1970, obţinînd astfel creşterea de 204% la venitul naţional şi de 210% la investiţii.

— Considerăm concludentă raportarea valorii fondurilor fixe puse în funcţiune în sectorul socialist în perioada 1966—1976, de 879 miliarde lei, la valoarea fondurilor fixe existente în acest sector la finele anului 1976, de 1 087 miliarde lei, întrucît ne arată că 80% din valoarea fondurilor fixe ale unităţilor socialiste au fost puse în funcţiune în perioada de 11 ani menţionată, ceea ce denotă înnoirea rapidă a fondurilor fixe şi în special a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor puse în funcţiune în această perioadă. În anul 1977 au fost date în exploatare integral sau parţial 535 capacităţi de producţie, din care 491 industriale şi 44 agrozootehnice, iar planul pe 1978 prevede 655 obiective. Toate acestea evidenţiază ritmul rapid de creştere a avuţiei naţionale.

Creşterea accentuată a avuţiei naţionale este în raport direct cu dinamica venitului naţional şi cu mărimea cotei de se alocă anual din venitul naţional pentru dezvoltare.

Evoluţia ratei acumulării nete în venitul naţional în procente în perioada 1951—1975 şi în anii 1976 şi 1977 comparativ cu dinamica venitului naţional şi a investiţiilor realizate în economia naţională în miliarde lei, după datele Anuarului Statistic al R.S.R. din 1977, rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul Nr. 2

Rata acumulării, dinamica venitului naţional şi investiţiilor totale

Perioada	Rata acumulării în venitul naţional	Venitul naţional în miliarde lei	Investiţii totale în miliarde lei
1951—55	17,6%	274,2	61,9
1956—60	16,0%	392,6	100,2
1961—65	24,3%	612,6	199,7
1966—70	28,8%	923,9	330,8
1971—75	34,1%	1490,1	549,0
Total 25 ani		3693,4	1241,6
1976	33,3%	400,0	151,5
1977	„	431,4	169,0

Din datele tabelului rezultă că rata acumulării a crescut de la 17,6% în 1951—1955 la 34,1% în 1971—1975, ajungînd la aproape de două ori mai mare, sporind odată cu creşterea potenţialului economic şi cu necesitatea dotării economiei naţionale cu tehnica modernă.

Venitul naţional creat în această perioadă de 25 de ani (1951—1975) a fost de 3 698 miliarde lei, iar investiţiile de 1 242 miliarde lei, reprezentînd astfel 1/3 din venitul naţional. În perioada 1976—1980 s-au prevăzut fonduri de 1 000 miliarde lei ceea ce corespunde cu 80% din investiţiile realizate în perioada anterioară de 25 ani, urmînd a se pune în funcţiune 2 700 capacităţi productive.

Rezultă astfel că venitul naţional este sursa dezvoltării economiei naţionale, iar investiţiile sînt baza modernizării echipamentului tehnic al întreprinderilor economice.

În tabelul nr. 3 comparăm ritmul mediu de creştere a venitului naţional cu acela al produsului social :

Tabelul Nr. 3

Ritmul mediu de creştere

Perioada	Venit naţional	Produs social
1971—75	11,3%	10,5%
1976—80	11,0%	9,5%
1981—85	8,6—9,6%	7,7—8,5%

Observăm că ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional este mereu superior celui de creştere a produsului social. Creşterea venitului naţional este influenţată direct de sporirea producţiei, de reducerea cheltuielilor materiale, iar creşterea produsului social şi implicit şi a venitului naţional este determinată de ridicarea productivităţii muncii pe baza organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, precum şi a ridicării mai accelerate a pregătirii profesionale a personalului. Diferenţa de ritm între venitul naţional şi produsul social, în favoarea primului termen, care se constată după anul 1970, reflectă o intensificare a preocupărilor pentru laturile calitative ale economiei noastre şi o creştere a eficienţei acesteia.

Lucian TURDEANU
doctor în economie

Activitatea de reparaţii

(Urmare din pag. 15)

termenul de executare a lucrării 10-16 trebuie mărit la 28 de unităţi de timp, pentru îndeplinirea acestei activităţi fiind necesari în condiţiile unor norme nemodificate de muncă, 3 montori), rezultă o nouă variantă a graficului liniar şi a histogramei (fig. 2, dreapta). În această variantă, indicatorii care caracterizează folosirea resurselor de muncă sînt substanţial îmbunătăţiţi comparativ cu varianta iniţială. **Numărul maxim de muncitori montori ocupaţi simultan s-a redus de la 54 la 48, al zidarilor-şamotori de la 29 la 19, al muncitorilor auxiliari de la 13 la 10.** Această reducere oferă posibilitatea să se planifice un număr mai mic de muncitori de specialităţile respective şi, să se obţină o economie la fondul de retribuire.

Dispersia s-a redus (respectiv 156, 11, 4 faţă de 166, 18, 5), ceea ce reflectă **o mai uniformă ocupare a muncitorilor de-a lungul perioadei de reparaţie.**

Ca urmare a reducerii numărului maxim de muncitori ocupaţi simultan şi a unei mai uniforme repartizări a acestora de-a lungul perioadei de reparaţie, calculele arată **o reducere substanţială a numărului mediu de muncitori care au timpi de aşteptare :** al montorilor cu 6 (de la 19 la 13), al zidarilor-şamotori cu 7 (de la 9 la 2), al muncitorilor auxiliari cu 3 (de la 5 la 2). Tot din calcule rezultă că pierderile de timp ale montorilor s-au redus cu 48,6 unităţi de muncă-om, sau cu 31,6% ; ale zidarilor-şamotori cu 44,1 unităţi de muncă-om sau cu 77,8% ; ale montorilor cu 38,5 unităţi de muncă-om, sau cu 60%.

Metodologia prezentată poate fi folosită cu succes în procesul de execuţie a reparaţiilor, la repartizarea raţională şi a altor resurse (utilaje, materiale, mijloace de transport etc.), la stabilirea căilor de manevrare a acestora în vederea reducerii duratei reparaţiilor.

Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii (II)

Conținutul autoconducerii

ÎN CONTINUARE, vom încerca definirea conceptului de autoconducere, pe baza analizei elementelor implicate în prima parte a studiului, evident efectuată în spiritul tezelor cuprinse în ultimele documente de partid și de stat, în ultimele cuvîntări ale secretarului general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

În conturarea elementelor care caracterizează în esență autoconducerea s-a avut în vedere specificul procesului de conducere, experiența României în conceperea și realizarea conducerii colective, precum și unele elemente teoretice și practice privind conducerea microeconomică manifestate pe plan mondial. Premisa de la care pornim în încercarea de a preciza conținutul autoconducerii este următoarea : conducerea colectivă reprezintă o formă tranzitorie pentru autoconducere sau autoconducerea constituie o modalitate evoluată, sensibil superioară calitativ, a conducerii colective. Dealtfel, o atare premisă rezultă din cele afirmate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R., din martie 1978: **„Întreprinderile trebuie să asigure realizarea în practică a principiului autoconducerii muncitorești, al autogestiunii economico-financiare, bazate pe creșterea răspunderii directe a conducerilor colective, a tuturor oamenilor muncii din unitățile respective pentru desfășurarea cu maximă eficiență a activităților economice"** [1].

Pornind de la o asemenea premisă în urma analizelor efectuate a rezultat că, în principal, autoconducerea presupune un ansamblu de elemente pe care le abordăm succint în continuare.

Caracteristici organizatorice

DINTRE FUNDAMENTELE organizatorice care asigură suportul structural și procesual pentru autoconducere ne rezumăm la acelea pe care le apreciem deosebit de importante pentru conturarea conceptului de autoconducere.

Asigurarea participării personalului muncitor la conducerea unității din care face parte implică existența unor forme organizatorice adecvate. Suportul structural al autoconducerii îl reprezintă un sistem de organe de conducere colectivă cuprinzător, care funcționează în mod permanent. O autoconducere evoluată presupune ca întreg personalul unității să fie integrat în cadrul unuia sau mai multor organe de conducere colectivă. În consecință, suportul organizatoric trebuie constituit din organe de conducere colectivă directă — la care participă întregul personal al întreprinderii — și concomitent din organe de conducere colectivă indirectă, în care majoritatea componenților să fie desemnați de ansamblul oamenilor muncii ce-și desfășoară munca în cadrul unității respective.

Necesitatea organelor de conducere colectivă indirectă decurge atît din diviziunea socială a muncii, cît și din principiile continuității conducerii și a eficienței ce implică permanența exercitării conducerii, în condițiile soluționării operative, cu minimum de efort, a problemelor cu care este confruntată unitatea economică. În fapt, organele de conducere colectivă directe și indirecte sînt complementare, primele asigurînd primatul laturii democratice a conducerii, iar celelalte utilizarea eficientă a potențialului personalului, ambele componente indispensabile ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ale trecerii spre comunism. De reținut că, în condițiile economiei românești suportul organizatoric structural pentru autoconducere a fost creat încă din deceniul trecut. Spre exemplu, la nivelul întreprinderii organul de conducere colectivă directă este adunarea generală a oamenilor muncii, iar organele de conducere colective indirecte sînt : consiliul oamenilor muncii și biroul de conducere.

Caracterul de autoconducere al organelor responsabile de activitățile ce se desfășoară în unitatea economică depinde sensibil de măsura în care sînt emanația întregului personal al unității, de controlul pe care acesta îl are asupra componenței lor. În consecință, atît pentru organele de conducere colective, cît și pentru cele unipersonale din întreprindere, este necesar să se aplice principiile eligibilității și revocabilității componenților.

Natura deosebită a autoconducerii implică, spre deosebire de sistemele obișnuite de conducere, un sistem circular de structurare a autorității. În esență, un asemenea sistem impune ca fiecare component al unității economice să fie atît în postura de conducător, cît și de subordonat în cadrul respectivei întreprinderi. Structurarea circulară a autorității, bazată pe o delimitare rațională a sarcinilor și responsabilităților, evită ca sub aparența autoconducerii să se manifeste conducerea unipersonală, concomitent cu asigurarea unui mecanism de conducere cu un ridicat grad de funcționalitate.

Modelarea circulară a autorității, determină un profund caracter democratic procesului decizional în cadrul întreprinderii în ansamblul său și totodată premisele unui aprofundat control al întregului personal asupra abordării și soluționării celor mai importante probleme cu care întreprinderea este confruntată.

Participare intensă la procesul decizional

ESENȚA CONDUCERII o reprezintă procesul decizional. În consecință, autoconducerea necesită ca întregul personal al unității să participe la procesul de conducere, influențînd sensibil principalele decizii adoptate, în special deciziile de plan. Cu alte cuvinte, personalul muncitor contribuie în mod nemijlocit la jalonarea cursului viitoarelor activități ale unității. Concret, o atare caracteristică presupune un impact sporit al colectivului oamenilor muncii prin intermediul propunerilor de plan și prin contribuția la definitivarea și adoptarea planului economico-social al întreprinderii și centralei. Referindu-se la acest aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„...măsurile pe care le-am adoptat urmăresc creșterea rolului întreprinderilor în planificare, în întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, în desfășurarea întregii activități de producție și economico-financiare"** [2].

În condițiile autoconducerii participarea personalului muncitor la decizii nu se reduce numai la procesul decizional strategic, concretizat în cea mai mare parte în planul economic social al unității. O deosebită importanță, o are rezervarea pentru organele de autoconducere, în special cu cea mai largă reprezentativitate, a deciziilor practice și curente de maxim interes pentru oamenii muncii, deci a hotărîrilor care îi afectează în mod direct.

Strîns legată de acest aspect este și lărgirea preocupărilor întreprinderii în vederea asigurării unor condiții de muncă și de viață cît mai bune pentru componenții săi. În acest context capătă o pondere mai mare deciziile și acțiunile vizînd asigurarea de locuințe, cantine, creșe, case de odihnă, terenuri sportive etc., pentru personalul întreprinderii, reflectare a amplificării funcțiilor sociale ale întreprinderii socialiste pe măsura înaintării spre comunism. Fundamentul economic pentru sporirea acestora a fost asigurat prin statuarea recentă a fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și a fondului pentru acțiuni sociale, alimentate din beneficiile obținute în cadrul unității economice.

Fundament motivațional

SUPORTUL MOTIVAȚIONAL al autoconducerii îl constituie interpătrunderea puternică dintre interesele individuale, interesele unității și interesele societății. În stabilirea modalităților concrete de luare în considerare a acestor sisteme de interese trebuie asigurat ca satisfacerea primelor două categorii să fie astfel realizată, încît să determine satisfacerea plenară a celei de a treia. Unitatea dialectică dintre interesele individuale, ale unității și ale societății, impune evitarea supra sau subevaluării unei categorii de interese ceea ce se reflectă în deteriorarea echilibrului dinamic dintre ele, cu repercusiuni negative asupra eficienței și, pînă la urmă, în diminuarea gradului de satisfacere a tuturor intereselor, indiferent de natura lor.

În asigurarea îmbinării corespunzătoare a intereselor individuale, de grup și alte întregii societăți, trebuie utilizată o

gamă largă de mecanisme ce se referă atît la motivațiile materiale, cît și moral-spirituale. În acest context, sistemul de retribuire și participarea la beneficii constituie, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Uzina de mașini grele București, mecanisme de bază pentru luarea în considerare în mod adecvat a diferitelor categorii de interese.

Pe lîngă aceste mecanisme, ce se referă în special la motivațiile materiale, în întreprinderile economice o importanță crescîndă o au motivațiile moral-spirituale. Psihologia și sociologia organizațională au relevat că, pe măsura creșterii gradului de satisfacere a necesităților materiale, sporește rolul satisfacerii necesităților moral-spirituale.

Autoconducerea reprezintă tocmai sistemul care permite și, concomitent, impune luarea în considerare adecvată a diferitelor categorii de interese pe baza abordării elementelor motivaționale în toată complexitatea lor, ținînd cont de dinamismul acestora în interesul realizării și depășirii obiectivelor strategice macroeconomice.

Tripticul autoconducere—autogestiune—autofinanțare

NATURA ȘI FINALITATEA ECONOMICĂ a activităților ce se desfășoară în cadrul întreprinderilor, indiferent că sînt industriale, agricole sau de construcții, implică fundamentarea autoconducerii, pe autogestiune și autofinanțare. Valorificarea la un nivel superior a potențialului economic din întreprinderi impune ca organele din conducerea colectivă să dispună, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R., din 22-23 martie a.c., de un mecanism economic adecvat, în cadrul căruia valențele de sporire a eficienței pîrghiilor economice — planul, sistemul de retribuire, sistemul de creditare, prețurile și altele — să fie pe deplin utilizabile.

O componentă deosebit de importantă a autogestiunii o reprezintă sistemul de fonduri pe care întreprinderea și le poate crea din venituri proprii, cărora li se asociază clauze, modalități operaționale de utilizare în condiții de eficiență ridicată. Prin hotărîrile adoptate la Plenara C.C. al P.C.R., din martie 1978, întreprinderea constituie din beneficii 5 fonduri pentru : dezvoltarea economică, mijloace circulante, construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, acțiuni sociale, participarea oamenilor muncii la beneficii. Modul lor de constituire și utilizare reprezintă o premisă esențială pentru sporirea sensibilă a rolului mecanismului economic al întreprinderii, în interesul creșterii eficienței activității economice.

În contextul autoconducerii și autogestiunii un rol aparte revine autofinanțării, concepută ca un proces de natură să asigure legarea mai strînsă a dezvoltării fiecărei unități de utilizarea și valorificarea resurselor de care dispune și concomitent de sporire a rolului creditului. În sistemul autoconducerii, autofinanțarea constituie o modalitate specifică de acumulare socialistă, stimulativă pentru folosirea la un nivel ridicat a resurselor unității economice într-o viziune previzională.

Atît autogestiunea cît și autofinanțarea reprezintă fundamente economice pentru autoconducere, furnizînd acesteia mijloacele specifice de conducere cerute de caracterul economic al întreprinderilor industriale, agricole, transporturi etc.

Mentalitatea comunistă — caracteristică esențială

AUTOCONDUCEREA reprezintă și o stare de spirit nouă la personalul muncitor din fiecare unitate, bazată pe oameni de tip nou. **„O nouă calitate în toate domeniile** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare — **presupune un om nou, cu un orizont larg și o temeinică calificare și pregătire profesională și politică, în stare să sesizeze la timp ceea ce nu mai corespunde realităților și trebuie înlăturat, ceea ce este nou și trebuie promovat cu mult curaj în toate domeniile de activitate ; presupune un om cu o temeinică pregătire științifică, materialist-dialectică, care să aibă o largă perspectivă revoluționară, încredere deplină în forțele poporului, ale partidului nostru...“**[3]). Prin prisma celor subliniate de secretarul general al partidului se poate afirma că autoconducerea necesită o mutație profundă în mentalitatea personalului în direcția sporirii interesului, atașamentului, creativității, eforturilor pentru dezvoltarea și creșterea eficienței unității din care face parte, a unei atitudini militante, vigilente în abordarea și soluționarea problemelor de conducere și execuție. Autoconducerea, în forma sa plenară, presupune deci identificarea personalului cu unitatea din care face parte. Semnele exterioare ale mentalității proprii autoconducerii le reprezintă referirile constante ale personalului la „unitatea noastră“, „planul nostru“, „conducerea noastră“ „realizările noastre“, „deficiențele noastre“, „obiectivele noastre“ etc., și nu la „planurile întreprinderii“, „conducerea unității“ etc.

Evident, schimbările de mentalitate reprezintă un proces complex, îndelungat, dificil, ce necesită eforturi insistente din partea tuturor celor implicați. Dezvoltarea mentalității proprii autoconducerii, caracterizată printr-un profund atașament al personalului față de unitatea din care face parte, prin inițiativă și creativitate, subordonate intereselor de grup, ale societății, reprezintă o rezultantă a tuturor elementelor menționate în paragrafele precedente.

Centralismul democratic și autoconducerea

REFERINDU-SE la recentele măsuri de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că **„aceasta presupune... îmbinarea armonioasă a principiului centralismului democratic cu principiul autonomiei, al autoconducerii și autogestiunii, astfel încît întreaga noastră activitate să se desfășoare într-o singură direcție“**[4]). În asigurarea îmbinării armonioase a acestor principii trebuie pornit în esență de la faptul că autoconducerea reprezintă o dezvoltare, o ridicare pe plan superior, a laturii democratice a centralismului democratic, principiul de conducere, și implicit de organizare, fundamental în condițiile economiei bazate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Conținutul autoconducerii, modalitățile concrete de implementare trebuie strîns îmbinate cu cerințele ce decurg din necesitatea eficientizării activităților economico-sociale la nivelul ansamblului economiei, din necesitatea luării în considerare a intereselor de ansamblu ale societății. În consecință, autoconducerea se manifestă în zonele decizionale stabilite într-o viziune integratoare, optimizantă la nivel macroeconomic, concomitent însă profund democratică și motivațională pentru unitatea economică și componenții acesteia.

Între conducere și centralizare există o unitate dialectică bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, pe necesitatea asigurării optimului relativ macroeconomic, a cărui realizare este însă condiționată cu necesitate de asigurarea de optimuri relative parțiale, la nivelul subsistemelor componente, al întreprinderilor. Evident, între cele două elemente ce constituie o unitate dialectică, pot apărea neconcordanțe, soluționabile însă pe baza unor abordări sistemice, creatoare, flexibile, de natură să asigure echilibrul dinamic impus de dimensiunile cantitative și calitative ale factorilor implicați.

Succintă definire

PRIN PRISMA **caracteristicilor relevate, autoconducerea întreprinderii poate fi definită ca un sistem de conducere bazat pe participarea largă a întregului personal al unității la realizarea principalelor funcții ale conducerii — previziune, organizare, coordonare, antrenare-motivare și evaluare — în scopul sporirii la maximum a eficienței economico-sociale și al adîncirii democratismului socialist, bazat pe puternica interpătrundere a intereselor individuale, de grup și sociale, asigurată prin mecanisme de conducere, economice, psiho-sociologice, juridice, etc.**

Evident, trecerea la autoconducere a întreprinderilor în sensul plenar al acestui concept este un proces deosebit de complex. În dezvoltarea și implementarea autoconducerii unităților economice trebuie pornit de la indicațiile strategice cuprinse în documentele de partid și de stat, în cuvîntările tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** Complexitatea și noutatea acestui aspect reclamă un efort creator, susținut de cercetări asidue din partea specialiștilor, astfel încît să se contureze cît mai riguros conținutul autoconducerii, pornind de la imperativele sporirii eficienței economice, dezvoltării democratismului socialist, ale trecerii la o nouă calitate.

dr. Ovidiu NICOLESCU

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., 23 martie 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 11.
[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Opera citată, p. 10-11.
[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, 29-31 martie 1978, Editura politică, București, 1978, p. 25-26.
[4]) **Nicolae Ceaușescu,** Opera citată, p. 23.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

UNITATEA ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ, ȚEL DINTOTDEAUNA AL GÎNDIRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA (I)

Dezrobirea națională — obiectiv programatic

ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUTURILE EI, mișcarea noastră muncitorească, dezvoltată concomitent în toate ținuturile locuite de români, și-a fixat ca unul din obiectivele fundamentale ale luptei sale făurirea statului național unitar și independent. Crescînd și afirmîndu-se ferm în arena vieții politice, proletariatul — cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — **„devine tot mai mult purtătorul idealurilor celor mai revoluționare ale maselor populare, exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor muncitor spre dezvoltarea patriei pe calea progresului, spre o viață liberă și demnă, spre făurirea unității naționale și cucerirea independenței de stat"**. Prin gîndire și acțiune, mișcarea muncitorească și socialistă, militanții ei, au dat astfel expresie cu o deosebită căldură și vigoare uneia dintre permanențele istoriei milenare a poporului român, și anume **voinței de a trăi liber și independent, într-o patrie unitară și suverană.**

Receptînd tezele socialismului științific și aplicîndu-le creator, continuînd și dezvoltînd, în strînsă legătură cu condițiile de existență și cu misiunea istorică a clasei muncitoare, cele mai înaintate tradiții democratice, revoluționare și progresiste ale poporului român, militanții mișcării muncitorești și socialiste au adus **contribuții de seamă** la îmbogățirea gîndirii social-economice despre unitatea și independența națională, au formulat numeroase idei și teze a căror valabilitate a fost și continuă să fie confirmată de dezvoltarea istorică. Ele se înscriu ca o componentă esențială a moștenirii spirituale a poporului român, detașîndu-se ca un aport de seamă la dezvoltarea gîndirii social-economice universale.

Mișcarea muncitorească și socialistă de pe ambele versante ale Carpaților, militanții ei, contactele și legăturile lor, devenite, cu trecerea timpului, tot mai sistematice și mai organizate, înscrise organic în legăturile care, pe firul secolelor, în pofida artificialelor frontiere ale vremii, s-au amplificat necontenit între românii de pe toate teritoriile locuite de ei, au jucat un rol activ în dezvoltarea mișcării naționale românești, a conștiinței naționale a poporului român, au adus o contribuție remarcabilă la formarea statului național unitar român și independent. De la începuturile sale, mișcarea socialistă a dat o vie expresie cerinței obiective de reunire a tuturor românilor într-un singur stat, dorinței de veacuri a poporului român de pe întreg cuprinsul vechii Dacii. Titlul semnificativ al revistei **„Dacia viitoare"**, editată în 1883, exprimă cu toată claritatea întinderea pe care trebuia să se realizeze reunirea poporului român. Articolul redacțional al primului număr al acestei reviste arăta : „sîntem **fiii vechei Dacii,** voim **Dacia viitoare...** Vom lovi în stăpîni de **tot felul** și **toate neamurile,** spre a sfărîma jugul ce apasă pe români din orice ținut ar fi ei"[1]). Reluînd această problemă, C. Mille, în numărul următor al revistei, aprecia Unirea din 1859 ca incompletă și sublinia : „Vom spune dar verde și lămurit cugetarea noastră : voim **Dacia așa cum ea fu,** fiindcă istoria și dreptul, tradițiunea..., trecutul și prezentul ne dau dreptul de a aspira la o Dacie română... Voim dar ceea ce este al românilor... ca românii să fie toți liberi și să formeze un stat, iar nu să geamă sub niște dominațiuni străine și vitrege" și lansa chemarea : „Acum e rîndul nostru : nouă ne este dat a completa unitatea națională, a întări libertatea și a face ca egalitatea să nu fie un van nume". Iar într-un alt număr al aceleiași reviste se afirma cu fermitate : „Vom desrobi pe românii din Austro-Ungaria, ne vom vărsa sîngele pentru independința lor".

Cu același patos revoluționar, cu aceeași încredere nestrămutată sînt reluate aceste idei în revista „Emanciparea" din mai 1883 care saluta cu deosebită satisfacție inițiativa confraților de la „Dacia viitoare" de a arăta că românii niciodată „nu au renunțat la legitima lor nădejde, la întrunirea tuturor provinciilor locuite de români într-un singur mănunchi" și sublinia necesitatea și hotărîrea de „a lupta prin toate mijloacele... la dezrobirea fraților de același neam, la construirea Daciei libere, pe pămîntul căreia însă să trăiască un popor liber". Iată o nezdruncinată convingere exprimată și de gazeta „Munca" din 27 martie 1894, care scria cu un robust optimism despre acel „ideal frumos, spre a cărui realizare trebuie să tindem și la care fatalmente vom ajunge", idealul de a făuri **„o Românie mare, care să grupeze pe toți fiii ei".**

Această poziție fermă a socialiștilor români, pătrunsă de încrederea nestrămutată în realizarea năzuinței de unitate a tuturor românilor se întemeia înainte de toate pe o temeinică analiză a realităților timpului. Ea se întemeia pe înțelegerea legităților dezvoltării istorice care impuneau cu stringență încheierea procesului de formare a statelor naționale europene ce se aflau sau aveau teritorii sub dominație străină, a faptului că mișcarea popoarelor europene pentru autodeterminare și înlăturarea dominației străine, în care se încadra și lupta maselor populare din România și din celelalte teritorii românești care se aflau în acea vreme sub dominație străină pentru formarea statului național român unitar, constituia o expresie a dreptului sacru la viață de sine stătătoare al fiecărui popor. În revista menționată, C. Mille sublinia că „Austro-Ungaria, stat intrat în stare de decompoziție nu poate dura mult timp... Ea se ține încă grație impulsiunei și unui capital din trecut, în virtutea inerției... dar viața sa e o chestiune de timp, căci boala ei este incurabilă". Mai tîrziu, în articolul cu titlul semnificativ „Bolnavul Europei" din ziarul „Adevărul" din 31 iulie 1913, el arăta că „după lichidarea Turciei, vine acum rîndul lichidării Austro-Ungariei. Ea fatalmente se va întîmpla" și „toate popoarele din Austria își vor cere autonomia și toate popoarele

FIȘE

Simpozion național de istorie agrară

● *În zilele de 2–4 noiembrie a.c. se vor desfășura la Arcuș (Județul Covasna), în organizarea Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Covasna și Uniunii sindicatelor din agricultură, industrie alimentară și ape, lucrările celui de al 5-lea simpozion național de istorie agrară a României. Comunicările vor fi susținute în cadrul a patru secții generale : 1. Istorie agrară generală ; 2. Istoria agriculturii și silviculturii ; 3. Istoria instituțiilor, relațiilor și ideologiilor agrare ; 4. Istoria vieții rurale. Alte două secții de specialitate se vor ocupa de : 1. Istoria agriculturii din România ; 2. Istoria învățămîntului agricol din România.*

Rolul stimulentelor pentru export

● *Un substanțial studiu cu titlul* Export Incentives and Export Performance in Developing Countries (Stimulente *de export și performanțe de export în țările în curs de dezvoltare) este publicat de Bela Balassa în* WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV *nr. 1/1978. Autorul face o evaluare comparativă a stimulentelor de export și a efectelor lor asupra dezvoltării economice în perioada 1966–1973 în 11 țări în curs de dezvoltare, care la acea dată aveau o bază industrială. Studiul ajunge la concluzia că stimulentele de export au avut în țările respective efecte favorabile evidente asupra creșterii exporturilor și a economiei în general. Din analiza comparativă a autorului rezultă că o orientare mai puternică spre export a fost asociată de obicei cu performanțe mai bune în creșterea economică. Datele utilizate îl duc pe autor și la formularea conceptului unor stimulente „ideale", care se bazează pe principiile : a) din punct de vedere social este avantajos ca stimulentele pentru export să fie egale cu cele pentru substituirea importurilor ; b) în vederea progresului tehnic și a economiilor de scară sînt necesare stimulente pentru producția în vederea pieței interne egale cu cele pentru piața externă.*

O istorie economică și socială a lumii

● Histoire économique et sociale du monde (Istoria economică și socială a lumii) în 6 volume (Armand Colin, 1977, 360 p) apărută sub direcția lui Pierre Léon, își propune să fie atotcuprinzătoare sub aspect *spațial și totodată sincronică. După cum spune Pierre Chaunu în „Cuvînt înainte", ideea fundamentală a lui Pierre Léon este trecerea de la un univers la plural la un univers la singular, cu alte cuvinte, tradiția*

din Ungaria vor gravita spre patriele mume respective". Valabilitatea acestei previziuni a fost confirmată strălucit de prăbușirea, sub loviturile mișcării popoarelor pentru autodeterminare națională și scuturarea dominației străine, a Austro-Ungariei pe ale cărei ruine s-au constituit o serie de state naționale suverane și independente, de întreaga desfășurare ulterioară a evenimentelor care a dovedit viabilitatea acestor state. Tocmai pe baza înțelegerii legităților dezvoltării istorice care impuneau cu stringență încheierea procesului de formare a statului național român unitar, C. Mille conchidea : „Totul este copt pentru ca românismul să se așeze în aceeași albie națională". Iar Congresul Partidului Social-Democrat Român din Ardeal și Banat, din ianuarie 1919 – se arată în rezoluția adoptată – „constată că unirea poporului românesc într-un singur stat independent este o necesitate istorică, bazată pe dreptul de liberă dispoziție al tuturor popoarelor..."[2]).

Socialiștii români au demonstrat că realizarea dezideratului istoric vital al poporului român era impusă de **originea și continuitatea acestuia în toate ținuturile românești, de conștiința mereu vie a unității sale indestructibile și aspirațiile lui seculare spre unitate și neatîrnare.** Astfel, referindu-se la „cauzele actului măreț de la 1859", revista „Dacia viitoare" din 16 februarie 1883 arăta că acestea au fost : „Comunitatea de origină, de limbă, de suferințe și mai presus de toate comunitatea de interese". Muntenii și moldovenii „sînt toți români", se conchide. Dar și românul de peste Carpați, se precizează, spune același lucru : „sînt român care vorbesc aceeași limbă și am aceleași sentimente ca voi...". Iar ziarul „Adevărul" din 31 iulie 1913, relevînd atracția pe care statul național român a exercitat-o permanent asupra românilor din Transilvania, sublinia că pentru românul de aici „România este **țara** și este firesc lucru ca către această țară să fie ațintite toate privirile și toate speranțele".

Incursiunile în istoria poporului român aveau darul să pună cu tărie în lumină faptul că în ciuda tuturor vicisitudinilor vremii, a valurilor succesive ale populațiilor migratoare și a existenței timp îndelungat a formațiunilor statale separate, el și-a menținut **unitatea și continuitatea de neam,** de limbă și cultură, și-a asigurat evoluția pe trepte superioare de dezvoltare economico-socială și politică pe întreg teritoriul moștenit de la străbunii daci, ca și existența în conștiința românilor a vechiului stat, hotărîrea nestrămutată de a se reuni în cadrul acelorași granițe, ca fii ai aceluiași neam. „Străbunii noștri – scria „Dacia viitoare" din 16 februarie 1883 – ne-au conservat limba și pămîntul strămoșesc ; părinții noștri, generațiunea care se duce au făcut unirea, independența și mult lucrat-au pentru libertate". Este de datoria noastră, se arată în continuare, să luptăm pentru o **Dacie română,** fiindcă „acest pămînt, udat cu sîngele și sudoarea străbunilor noștri, înmulțit cu țărina lor de douăzeci de ori secular, e al nostru". Formarea statului național unitar constituia deci **o necesitate legică,** rezultată din acțiunea unor factori seculari de unitate, cerință impusă de istoria milenară a poporului nostru, expresie firească a unității sale de viață, a evoluției sale istorice unitare chiar și în condițiile unor frontiere artificiale impuse de împrejurările vitrege ale istoriei. Apelul la istorie evidențiază, în același timp, cu puterea faptelor, că locuitorii de pe teritoriul patriei noastre și-au organizat viața economico-socială proprie, precum și luptele grele duse și marile sacrificii făcute de ei pentru a-și păstra ființa și glia strămoșească.

Țăria argumentelor istorice, etnice și morale se împletește cu tăria celor de ordin economic. „O țară, ca un organism social – scria în 1911 C. Dobrogeanu-Gherea – trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice. Împărțită în mai multe părți cum e Polonia sau cum e în parte România, dezvoltarea sa devine anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad"[3]). Iar în Rezoluția Congresului Partidului Social-Democrat din Ardeal și Banat din ianuarie 1919 se sublinia : „Neamul românesc, fiind o națiune ruptă în bucăți, era condamnat a nu-și putea dezvolta în plină libertate toate bunurile ce posedă – materiale, intelectuale, sufletești".

Socialiștii au dezvăluit și **strînsa legătură dintre unitate și independența națională,** faptul că prima constituie un mijloc deosebit de important de asigurare a celeilalte. Astfel, revista „Emanciparea" din mai 1883 scria : „În actuala organizare a Europei, cînd națiunile cele mici sînt jertfite poftelor oricît de năzdrăvane ale marilor state, este de neapărată trebuință pentru existența românismului, ca să fie grupat, strîns legat politicește, spre a-și apăra libertatea și viața...". Iar E. Isac, dînd expresie voinței românilor de peste Carpați de unire a tuturor elementelor românești sublinia : „Independența noastră este o condiție sine qua non a viitorului nostru și independența nu ne poate fi asigurată decît atunci dacă nu vor mai exista provincii românești, ci dacă toate românimea va trăi o singură viață de stat"[4]).

În același timp, socialiștii subliniau, cu dreptate, că făurirea statului național unitar va realiza cadrul favorabil pentru înmănucherea laolaltă și utilizarea fructuoasă a tuturor energiilor românilor în vederea propășirii lor materiale și spirituale. E. Isac, de exemplu, arăta că „numai astfel sîntem asigurați că putem trăi viața unui popor civilizat și numai astfel ne este posibil ca, în sfîrșit, toată energia noastră să nu fie jertfită în lupta de rezistență, ci ca energia aceasta să poată fi folosită pentru programul cultural, social și economic". Totodată, socialiștii au arătat că formarea **României mari** va crea condiții favorabile activității forțelor progresiste ale societății, mișcării muncitorești revoluționare. T. Albani, de exemplu, participant activ la realizarea unirii Transilvaniei cu România, scria în 1918 : „Dacă poporul nu a putut duce la îndeplinire revoluția socială, a realizat, în schimb, desăvîrșirea unității statului deschizînd calea pentru viitor a României, dezrobirea socială, ca o oază spre care trebuie să răzbată prin luptă fiii celor ce făuriseră unirea". Vigurosul spirit militant se împletește astfel cu viziunea largă a perspectivei istorice de dezvoltare a patriei unite și libere.

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) Presa muncitorească și socialistă din România vol. I 1865—1900, partea I-a, (1865—1889), Ed. politică, București 1964, p. 215—216.
[2]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1916—1921, Ed. politică, București, 1966, p. 157.
[3]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. II. 1900—1921, partea II, 1907—1916, Ed. politică, București, 1968, p. 402.
[4]) Documente din istoria mișcări muncitorești din România. 1916—1921, p. 142.
România, vol. I. 1865—1900, partea a I-a

---

lentă, dificilă, contradictorie de la o economie izolată la o economie mondială, începută încă din perioada secolelor 14–16.

Lucrările de același gen de limbă engleză, afirmă P. Ch., nu manifestă predilecție pentru asocierea socialului la economic ; în schimb maniera lucrării de față, în care accentul se pune pe social, „poartă probabil amprenta inconștientă a influenței marxiste... Este o istorie a civilizației, prinsă în special la nivelul producției, schimburilor și al raporturilor sociale". Titlurile volumelor : 1. Descoperirea lumii sec. XIV–XVI ; 2. Ezitările creșterii 1580–1730 ; 3. Inerții și revoluții 1730–1840; 4. Dominația capitalismului (1840–1914) ; 5. Războaie și crize (1914–1947 ; 6. A doua jumătate a secolului XX (1947 pînă în zilele noastre).

INTEGRATION IN THE WORLD ECONOMY EAST-WEST AND INTER-STATE RELATIONS
AKADÉMIAI KIADÓ BUDAPEST

● Lucrarea Integrarea în economia mondială. Relațiile Est-Vest și interstatale publicată *în limba engleză în Editura Academiei de Științe a R.P. Ungare de Catedra de economie mondială a Universității economice „Karl Marx" din Budapesta, sub redacția profesorului dr. József Nyilas, cuprinde patru studii. Ele sînt consacrate unor tendințe din economia mondială postbelică (Tibor Palánkai), funcției economice externe a statelor (Zoltán Gyenge), politicii economice în trei grupe de țări (József Bognár), și unor aspecte teoretice ale cooperării economice Est-Vest pe continentul european (Ferenc Kozma).*

Referitor la acest ultim aspect, în lucrare se constată că țările care cooperează iau acum în considerare avantajele decurgînd din relațiile lor internaționale, nu numai pe termen scurt, ci și pe termen lung, preferînd în măsură crescîndă obținerea unor avantaje pe termen lung. „Dezvoltarea cooperării economice la scară europeană prezintă un interes fundamental atît pentru țările din Vestul cît și pentru cele din Estul Europei, indiferent de sistemul lor economic și social și de nivelul de dezvoltare a forțelor lor de producție". Autorii consideră că singura cale de perspectivă a dezvoltării relațiilor economice Est-Vest este o cooperare de natură să accelereze dezvoltarea revoluției științifice și tehnice pe întregul continent.

FIȘE

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Intensificarea relațiilor de conlucrare rodnică între țările europene — cale importantă de întărire a păcii și securității pe continent (II)

DEZVOLTAREA COOPERĂRII pe diverse planuri și extinderea relațiilor între state în Europa constituie o condiție importantă a edificării securității, dar oricît de bune ar fi aceste raporturi, singure ele nu pot asigura condițiile pentru ca popoarele de pe continent să se poată dezvolta liber. După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pe lingă dezvoltarea relațiilor economice, științifice, tehnice și culturale, trebuie pus un accent deosebit pe problemele dezangajării militare".** Dealtfel, în Actul final de la Helsinki partea referitoare la măsuri pentru aplicarea în viață a principiilor convenite în vederea edificării securității și dezvoltării cooperării în Europa se deschide tocmai cu obligațiile statelor semnatare de a acționa în vederea dezangajării militare și dezarmării pe continent. În acest sens, se vorbește clar despre „eforturile îndreptate spre reducerea confruntării militare și promovarea dezarmării, care sînt menite să completeze destinderea politică în Europa și să întărească securitatea lor". Se cere adoptarea de „măsuri efective în aceste domenii, care — prin scopul și natura lor — să constituie pași către realizarea, în final, a dezarmării generale și totale sub un control internațional strict și efectiv și care să aibă ca rezultat întărirea păcii și securității în întreaga lume".

Un imens potențial de distrugere concentrat pe continent

ÎN CEI TREI ANI care au trecut de la semnarea Actului final, însă, departe de a se fi pus stavilă cursei înarmărilor, continentul european, pe care se găsesc concentrate cele mai mari forțe de distrugere din lume și din istorie, a cunoscut o creștere a acestor acumulări. Marile puteri din cele două alianțe dețin 95% din totalul încărcăturilor nucleare existente astăzi în lume. În Europa se află amplasate 11 000 asemenea încărcături, fiecare cu o capacitate medie de distrugere de circa cinci megatone — un total egal cu forța tuturor explozibililor utilizați pe întreaga durată a celui de-al doilea război mondial. Folosirea numai a unei zecimi din totalul armamentului nuclear tactic pe care S.U.A .îl dețin pe continent ar distruge, după cum arată publicația americană „The Defense Monitor", întreaga zonă unde un asemenea schimb masiv de foc nuclear ar avea loc. De asemenea, pe continent sînt staționate trupe însumînd peste 8 milioane de oameni, peste 45 000 tancuri și peste 15 000 avioane.

Toate acestea au atras după sine sporirea vertiginoasă a cheltuielilor militare. În 1949, țările membre ale N.A.T.O. au cheltuit pentru înarmare 18,4 miliarde dolari ; anul acesta se prevăd cheltuieli de aproape 200 miliarde dolari. Rolul preponderent îl au, după cum se cunoaște, Statele Unite. Pentru anul următor (1979), potrivit aprobării Senatului, bugetul militar al S.U.A. va fi de 116,6 miliarde dolari, adică circa o pătrime din cheltuielile lumii pentru înarmare. În același timp, crește continuu partea țărilor europene din N.A.T.O. Numai în perioada 1970—1974, ponderea acestor țări în bugetul Pactului nord-atlantic a crescut de la 23,5 la 30,1% (fără Grecia și Turcia). În ultimii doi ani, 11 țări ale N.A.T.O. din Europa occidentală și-au sporit cheltuielile militare totale, cu cîte 5 miliarde dolari anual.

La risipa de resurse materiale se adaugă cea de resurse umane. Se apreciază că circa jumătate din oamenii de știință din țările europene, S.U.A. și Canada sînt împiedicați să-și aducă contribuția la binele omenirii, trebuind să-și consacre eforturile domeniului militar. De asemenea, 40% din fondurile de cercetare ia calea perfecționării mijloacelor de distrugere.

În același timp, cursa înarmărilor se răsfrînge negativ asupra relațiilor economice dintre statele de pe continent : în calea schimburilor de mărfuri și de realizări tehnico-științifice se pun bariere artificiale, se practică embargoul comercial, se restrînge sfera acțiunilor de cooperare. De asemenea, este afectat efortul necesar pentru sprijinirea dezvoltării țărilor rămase în urmă din lume, pentru reducerea decalajului între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare. Sînt agravați factorii de instabilitate și criză din economia capitalistă, care afectează dezvoltarea tuturor țărilor.

Dezangajarea militară : necesitatea negocierilor de fond

CA URMARE, este necesar să se acționeze, pînă nu este prea tîrziu, pentru curmarea acestei situații, pentru încetarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în scopul îndreptării resurselor spre obiectivul firesc al dezvoltării. De o jumătate de deceniu, la Viena se poartă așa-numitele „negocieri pentru reducerea forțelor armate și armamentelor în Europa centrală". În cadrul lucrărilor, cele patru țări socialiste participante direct la lucrări (U.R.S.S., Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia) au prezentat în noiembrie 1973 un proiect de acord, completat în ianuarie 1976, cu privire la o reducere a forțelor armate, în două etape, cu un procentaj egal.

O schiță similară de „program de acțiune" au prezentat și țările occidentale, care insistă asupra unor reduceri „asimetrice, adică mai mult din partea țărilor socialiste.

Propunerile prezentate constituie o bază pentru a se ajunge, într-un timp scurt, la înțelegeri corespunzătoare. Atingerea acestui obiectiv reclamă însă, înainte de toate, voința politică corespunzătoare, îndeosebi a părților chemate să-și asume obligații de reducere a forțelor lor armate, abordarea problematicii tratativelor potrivit esenței lor și nu în funcție de factori exteriori, folosirea unor forme și modalități de lucru democratice și eficiente care să ofere un cîmp larg de manifestare inițiativei fiecărui stat participant, să înlesnească reunirea contribuției tuturor într-un proces autentic și

multilateral de negociere, în care ideile, propunerile și sugestiile fiecăruia să se afle pe picior de egalitate, fiind luate în considerare cu aceeași atenție și receptivitate, în raport cu meritele lor. Apare totodată necesar ca, depășindu-se neîntîrziat faza legată de efectuarea schimbului de date despre forțele armate existente în Europa centrală, care domină tratativele de mai multe runde, negocierile să fie concentrate, în mod real, asupra problemelor de fond privind reducerea efectivelor și armamentelor trupelor de uscat și aeriene, inclusiv a potențialului nuclear din zonă, asupra măsurilor adiacente, pentru întărirea încrederii și garantarea fermă a securității țărilor.

În fapt, reducerea armamentelor și trupelor în limitele propuse de țările socialiste și de cele occidentale menționate nu ar afecta practic cu nimic raportul de forțe. **„Este evident** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că 30 000 sau 50 000 de oameni în minus, cum se prevede într-o propunere sau alta, cu armamentul corespunzător, la cifra de un milion de oameni existentă de fiecare parte, deci de două milioane în total, nu va schimba cu nimic raportul de forțe și nu se vor crea pericole nici pentru țările socialiste, nici pentru cele capitaliste".** Trebuie însă arătat că o asemenea reducere simbolică ar avea o importanță politică, demonstrîndu-se că există posibilitatea de a se ajunge la o înțelegere. În acest fel, s-ar întări încrederea dintre state pe continent și s-ar deschide calea pentru o abordare mai serioasă a dezangajării militare și dezarmării în Europa.

Propuneri românești apte să asigure succesul negocierilor

O ASEMENEA NEGOCIERE — așa cum a argumentat de nenumărate ori țara noastră — este necesar să se poarte pe plan general-european, cu participarea tuturor țărilor prezente la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa. Este vorba de convocarea unei reuniuni general-europene, și aceasta s-ar putea realiza la întîlnirea preconizată să aibă loc la Madrid în 1980. În acest cadru ar urma să se negocieze asemenea măsuri cum sînt cele propuse în Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român din luna mai a.c. : asumarea de către toate statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare europeană a unor angajamente ferme privind reducerea și încetarea manevrelor militare, a oricăror demonstrații de forță la granițele altor țări ; reducerea, pînă în 1985, cu 10—15 la sută, a trupelor și armamentelor străine aflate pe teritoriile altor state europene, concomitent cu reducerea, în aceeași proporție, a trupelor naționale ale tuturor țărilor ; trecerea la negocieri pentru desființarea concomitentă a N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia, în condițiile unor măsuri care să garanteze securitatea și suveranitatea tuturor popoarelor din Europa, să excludă posibilitatea unor atacuri prin surprindere împotriva vreunei țări ; încheierea unui pact general-european, la care să ia parte toate statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare europeană, conținînd angajamentul de renunțare la folosirea forței și la amenințarea cu forța. Inițial, s-ar putea avea în vedere o serie de măsuri de creștere a încrederii și întărire a securității, cum sînt retragerea trupelor de la granițele dintre state, pe o anumită distanță, renunțarea la manevre și demonstrații militare de mare amploare îndeosebi în apropierea granițelor altor țări.

Adoptarea unor măsuri efective în sensul propunerilor prezentate de țara noastră apare cu atît mai necesară în lumina evoluțiilor din utimii ani de pe continent, care evidențiază că procesul de destindere se află încă într-o fază incipientă, are un caracter fragil. Aceste evoluții arată că mai există forțe care doresc și încearcă nu numai să frîneze acest proces, ci chiar să împingă situația spre regres, spre încordare. Absența unor acțiuni ferme în direcția dezangajării militare și dezarmării a constituit și constituie, în fapt, principalul obstacol în calea destinderii, a înțelegerii și colaborării pe continent.

În vederea asigurării succesului negocierilor de la Madrid trebuie mobilizate toate forțele progresiste de pe continent, toate popoarele, știut fiind că numai prin acțiuni hotărîte din partea maselor largi populare se poate determina o cotitură în negocierile de dezangajare militară și dezarmare în Europa, ca fundament pentru construirea unei securități reale. Ca atare, se impune organizarea unor acțiuni de amploare, încă de pe acum, pe toate planurile, un rol important revenind, mijloacelor de informare în masă, presei, radio-televiziunii, ca și sferei activităților culturale.

În aceeași ordine de idei, partidul și statul nostru consideră că este necesar să se militeze mai activ pentru crearea unei zone de înțelegere și pace în Balcani. Ca urmare a eforturilor depuse de popoarele din această zonă, în Balcani au avut loc o serie de dezvoltări pozitive : s-a realizat reuniunea de la Atena privind cooperarea economică și s-au extins contactele bilaterale, cu deosebire la nivel înalt, între statele respective. Există astfel condiții reale pentru realizarea unui program și mai larg, pentru lărgirea și adîncirea colaborării pe plan balcanic. România are relații bune cu toate aceste țări și acționează ferm pentru dezvoltarea lor în continuare. O asemenea evoluție corespunde pe deplin intereselor acestor state, promovării pe întregul continent a spiritului nou al Conferinței general-europene. Ea prezintă, totodată, o importanță deosebită pentru pacea lumii, dacă avem în vedere așezarea regiunii balcanice, legătura pe care aceasta o face cu zona Mediteranei și situarea sa geografică în apropiere de zona Orientului Mijlociu.

În interesul tuturor popoarelor, al tuturor țărilor din lume

AȘEZAREA PE BAZE SĂNĂTOASE a securității și cooperării în Europa ar fi de natură să permită și un larg circuit al valorilor culturale și ideilor înnoitoare pe continent, spre folosul fiecărui popor și al păcii generale. Încă la semnarea Actului final, la Helsinki, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea **„să se desfășoare acțiuni de natură să stimuleze schimburi de valori spirituale între națiuni, trecîndu-se în acest scop la organizarea unor manifestări cultural-artistice, cum ar fi festivaluri și concursuri folclorice, de teatru, muzică, film și altele, colocvii și alte reuniuni ale oamenilor de artă și știință, care să ducă la mai buna cunoaștere și prețuire reciprocă între toate popoarele, la intensificarea contactelor dintre cetățenii țărilor europene, la lărgirea accesului locuitorilor continentului la tezaurul civilizației umane".**

O reală contribuție în acest sens a adus-o și o aduce țara noastră. La scurt timp după prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României", la București a avut loc „Festivalul european al prieteniei" — prestigioasă manifestare culturală cu largi rezonanțe în masele populare iubitoare de pace, de prietenie, de

Romulus NEAGU

(Continuare în pag. 31)

Criza economică și monetară din Occident

„SOLUȚIILE" UNILATERALE NU ÎNLĂTURĂ DIFICULTĂȚILE

ÎN ACTUALA FAZĂ a crizei sistemului capitalist, în care creșterea economică nu reușește să-și regăsească vechiul dinamism și este amenințată de mari incertitudini, în care capacitățile de producție nu sînt utilizate decît parțial, șomajul de masă persistă, inflația de mari proporții se asociază cu instabilitatea cursurilor valutare și cu dezordinea de pe piețele de schimb, iar raporturile dintre prețurile produselor de bază și cele ale produselor industriale sînt profund inechitabile, în care toate aceste fenomene, inclusiv criza energetică și dezechilibrele financiare, contribuie la ascuțirea contradicțiilor economice, sociale și politice, statele capitaliste și îndeosebi cele industrializate caută soluții pentru ieșirea din criză.

Politicile anti-criză — între ineficiență și inovație

INTERESUL cu care sînt urmărite aceste căutări depășește mult granițele statelor respective, avînd în vedere că urmările crizei se întîlnesc în cele mai multe țări, și îndeosebi în țările în curs de dezvoltare ; ele afectează ansamblul relațiilor comerciale și de cooperare internațională, intensifică tendințele de reîmpărțire a piețelor, a surselor de materii prime, a zonelor de influență și dominație, agravează tensiunile și încordarea internațională. Înlăturarea fenomenelor de criză, de pe urma cărora are de suferit astfel întreaga omenire, presupune existența unei politici anticriză. Ca și fenomenele de criză, această politică datează de mai mulți ani, tocmai în căutarea de soluții pentru problemele dezvoltării economice.

În această privință trebuie să arătăm că există două aspecte ale politicii anticriză : cel intern, al măsurilor luate de fiecare stat în parte pentru salvgardarea exclusiv a intereselor proprii, și cel internațional, al măsurilor anticriză convenite între mai multe state.

Pe plan intern, instrumentele utilizate de statul capitalist pentru combaterea fenomenelor de criză sînt cunoscute de mai multă vreme și se aplică și astăzi fără inovații semnificative. Din arsenalul acestor instrumente fac parte : măsurile administrative de limitare sau, invers, de stimulare a exportului, respectiv a importului (prohibiții, cote, licențe, taxe, subvenții, garanții etc.), măsurile monetare (manevrarea taxei scontului, a dobînzilor, a cursurilor valutare, reformele de revalorizare-devalorizare monetară, inflația-deflația, dumpingul valutar), măsurile bugetare — excedentul sau deficitul bugetar (engl. deficit spending) etc.

Deși foarte diversificate, măsurile individuale anti-criză nu au dat rezultate bune în general și îndeosebi în actuala conjunctură, dovadă persistența îndărătnică a fenomenelor de criză. Mai mult încă : avînd în vedere că aceste măsuri urmăresc promovarea unor interese proprii, statele care le-au luat s-au lovit de contramăsuri din partea altor state lezate în interesele lor. S-a creat în felul acesta o adevărată cursă între state, o supralicitare a măsurilor luate de adversar, cu efecte profund negative pe plan local sau general.

În actualul stadiu al crizei, ceea ce a provocat în primul rînd o îngrijorare profundă în lume a fost escaladarea măsurilor de politică protecționistă. Aceste măsuri au constituit și constituie o sursă permanentă de fricțiuni și neînțelegeri, îndeosebi între țările dezvoltate adepte ale protecționismului, și țările în curs de dezvoltare care suferă primele de pe urma restricțiilor, barierelor și discriminărilor artificiale din comerțul internațional.

O măsură de politică internă foarte agreată în trecut de statele capitaliste pentru ieșirea din criză și care în prezent nu-și mai poate găsi aplicarea este inflația. În trecut, virtuțile inflației ca factor de stimulare a activității economice, de ieșire din marasmul producției și investițiilor erau la mare preț în statele capitaliste. În condițiile actuale, în care inflația coexistă pretutindeni în Occident cu stagnarea economică (de aci introducerea unui nou termen în vocabularul economic al capitalismului contemporan : stagflația), orice „injecție" monetară inflaționistă în organismul slăbit al economiei ar duce la o intensificare a procesului inflației, într-o vreme cînd combaterea inflației constituie obiectivul nr. 1 al țărilor capitaliste dezvoltate.

În fața carențelor politicii anti-criză individuale, a crescut prestigiul cooperării pe acest tărîm, al „strategiei comune" stabilite prin consensul mai multor țări și cuprinzînd un program de măsuri referitoare la combaterea prin forțe unite a cît mai multor aspecte ale crizei.

Dintre numeroasele întîlniri la nivel înalt care au avut loc în Occident în ultima vreme pe această temă, două sînt specifice pentru maniera de abordare a problemelor și pentru soluțiile preconizate : reuniunea Consiliului Pieței comune de la Bremen (6—8 iulie 1978) și reuniunea de la Bonn a conducătorilor de stat sau guvern ai „celor 7" (Canada, Franța, Italia, Japonia, Marea Britanie, R.F.G. și S.U.A.) din 16—17 iulie 1978. În timp ce prima caracterizează încercările de cooperare într-un cadru mai restrîns, regional, al unor fenomene ale crizei — cadrul Pieței comune —, cea de-a doua caracterizează încercările de rezolvare pe plan general a crizei.

Preferințe pentru calea monetară și ieșirea din criză

„CEI 9" întruniți la Bremen s-au concentrat în primul rînd asupra problemelor cooperării monetare, pornind de la doctrina veche de mai mulți ani a priorității „ordinii monetare" ca generator al „ordinii economice". Numeroși sînt reprezentanții țărilor din Piața comună care au considerat și consideră că rezolvarea problemelor monetare constituie baza rezolvării celorlalte probleme economice, că stabilitatea monetară odată realizată va ușura mult realizarea stabilității economice.

În consecință, la Bremen a fost pus la punct un proiect de acord, de inspirație franco-germană, cu privire la instaurarea unei „zone de stabilitate monetară relativă în Europa", prin punerea în aplicare a unui sistem monetar propriu al țărilor din Piața comună. În esență s-a stabilit :

— crearea unei unități monetare de cont vest-europene, a cărei valoare să fie stabilită în funcție de un „coș" de monede ale țărilor vest-europene. Această unitate care se pare că va purta numele unei vechi monede franceze, „écu" (de fapt, inițialele lui „European Currency Unit" — unitatea monetară europeană) ar servi ca etalon monetar în cadrul Pieței comune și ca unitate monetară în tranzacțiile dintre băncile vest-europene ;

— crearea unui Fond monetar european care ar urma să înceapă să funcționeze în cursul următorilor doi ani și care va fi dotat cu o parte din actualele rezerve valutare naționale ale țărilor membre ale Pieței comune (circa 15 miliarde dolari, adică 20 % din rezervele valutare ale acestor țări), în scopul sprijinirii stabilității cursurilor valutare ;

— menținerea în continuare a mecanismului „șarpelui valutar" vest-european (în prezent, acest mecanism este adoptat de R.F.G., Belgia, Olanda, Luxemburg și Danemarca), în cadrul căruia monedele țărilor respective respectă între ele o variație de curs de maximum 2,25 % și flotează liber față de dolar.

Scopul urmărit prin noul sistem monetar vest-european este acela de restrîngere a limitelor de flotare a cursurilor **tuturor** monedelor din Piața comună la 2 %, deci o libertate de mișcare și mai îngustă decît în cadrul actualului „șarpe". Pentru a se ajunge aici, se

prevede o perioadă tranzitorie (a cărei durată nu a fost fixată), în scopul aducerii treptate a monedelor neparticipante la „şarpe" (francul francez, lira sterlină, lira italiană) la stabilitatea relativă prevăzută de sistem.

Principiile de bază ale sistemului convenit la Bremen urmează să fie precizate în amănunt pînă în decembrie a.c. de instanţele tehnice ale Pieţei comune (Consiliul miniştrilor de finanţe, Comitetul monetar, Comitetul guvernatorilor băncilor centrale), astfel încît în decembrie el să fie supus Consiliului ministerial spre aprobare, iar la începutul anului viitor să intre în vigoare.

Spre un episod virulent al războiului valutar ?

ASUPRA „CĂII MONETARE" de ieşire din criză, abordată de Piaţa comună, sînt de spus următoarele :

1 Concepţia potrivit căreia o reglementare monetară poate constitui un panaceu pentru rezolvarea problemelor social-economice este greşită. O monedă este sănătoasă nu pentru că o lege a decretat-o ca atare sau pentru că a fost instituit un sistem de norme care să-i apere sănătatea, ci pentru că există condiţii economice şi financiare corespunzătoare. O economie sănătoasă poate face o monedă sănătoasă ; inversul însă nu există.

2 Proiectul prezentat la Bremen emană de la o organizaţie zonală şi urmăreşte o reglementare în cadrul zonei. Problemele ridicate de criză sînt însă generale.

3 Chiar în cadrul zonei geografice a Pieţei comune vest-europene, planul de la Bremen reprezintă o dare înapoi de la ambiţiosul proiect mai vechi de creare pînă în 1980 a unei uniuni monetare a Pieţei comune. Este evident că „écu"-ul planului de la Bremen, cu funcţii limitate, nu poate fi comparat cu moneda comună care în cadrul Pieţei comune urma să circule paralel sau în locul monedelor naţionale şi care ar fi fost o monedă propriu-zisă.

4 Planul de la Bremen a întîmpinat o serie de nedumeriri şi de rezerve atît printre „cei 9" (Anglia, Italia), cît şi în afara lor. Îndeosebi S.U.A. s-au simţit vizate de implicaţiile viitorului sistem care, după părerea americanilor, depăşesc aria geografică vest-europeană. S-a afirmat în acest sens că înfiinţarea în jurul celei mai stabile monede occidentale la ora actuală, marca vest-germană, a unei zone de stabilitate monetară va aduce prejudicii relaţiilor dintre ţările vest-europene şi alte zone ale lumii ; că politica de intervenţie pe pieţele valutare a ţărilor membre ale noului sistem ar putea fi în dauna stabilităţii cursului valutar al ţărilor din afara sistemului ; că noul sistem ar putea duce la micşorarea rolului Fondului Monetar Internaţional ca organ de supraveghere a desfăşurării relaţiilor monetare internaţionale ; că acest sistem ar dăuna procesului de stabilire a raporturilor valorice dintre monedele diferitelor ţări în funcţie de condiţiile economice din fiecare ţară etc.

Un singur lucru nu a fost spus răspicat şi anume tocmai cel care preocupă efectiv Statele Unite. Acestora nu le convine crearea unei zone de stabilitate monetară în Europa occidentală deoarece ea este îndreptată împotriva supremaţiei mondiale a dolarului. La întrunirea de la Bonn, preşedintele Jimmy Carter a prezentat poziţia S.U.A. în termenii următori : dacă se va dovedi că planul Pieţei comune afectează relaţiile S.U.A. cu alte ţări, americanii îşi vor „redefini poziţia".

După cum se vede, încercarea Pieţei comune de a combate criza în propria sa zonă pe calea unei reglementări monetare s-ar putea transforma într-un episod virulent al războiului valutar, generat în Occident de actuala criză.

Alte abordări – aceeaşi lipsă de rezultate

S-a amintit mai sus că reuniunea „celor 9" de la Bremen a fost urmată de reuniunea „celor 7" de la Bonn. Aceasta diferă din mai multe puncte de vedere de prima, şi anume :

1 Reuniunea la nivel înalt a celor 7 mari puteri financiare occidentale a avut în vedere combaterea fenomenelor de criză pe plan general şi nu regional.

2 Această reuniune nu a pornit de la un proiect de însănătoşire a monedei pentru a ajunge la însănătoşirea economiei, ci a dat întîietate problemelor creşterii economice, şomajului, inflaţiei, energiei, comerţului, pentru a ajunge în cele din urmă la politica monetară internaţională.

3 Reuniunea a adoptat, pentru ieşirea din criză, principiul „locomotivelor" economice *), potrivit căruia ţările care se bucură de o situaţie bună a balanţei de plăţi şi a inflaţiei trebuie să procedeze la o creştere mai rapidă a cererii interne, pentru ca în felul acesta să antreneze şi celelalte ţări pe linia depăşirii crizei. În acest sens, unele ţări participante şi-au luat angajamente concrete. Majoritatea criticilor care au fost aduse reuniunii s-au îndreptat tocmai împotriva speranţelor puse în acest principiu, considerîndu-se că „locomotivele" nu vor reuşi niciodată să scoată economia capitalistă din impas.

4 „Cei 7" au recunoscut importanţa problemei energiei pentru îmbunătăţirea situaţiei economice a ţărilor importatoare şi au luat o serie de angajamente în sensul reducerii consumului de petrol. Rămîne de văzut dacă ele vor fi respectate. Persistă un anumit scepticism în această privinţă.

5 Flotarea anarhică a cursurilor valutare a fost considerată ca avînd un efect dăunător asupra încrederii, investiţiilor şi creşterii în lume şi, ca atare, urmează să se realizeze stabilitatea cursurilor „prin atacarea problemelor fundamentale care au contribuit la marile deficite şi excedente actuale ale balanţelor de plăţi", precum şi printr-o intervenţie a autorităţilor monetare „în măsura necesară pentru combaterea condiţiilor dezordonate de pe pieţele valutare".

Evenimentele care au urmat acestei reuniuni, îndeosebi „căderea istorică" a dolarului S.U.A. faţă de monedele concurente, dovedesc caracterul nerealist al măsurilor pe care „cei 7" le-au considerat că vor contribui la lichidarea unor fenomene ale crizei.

Rezultatele profund nesatisfăcătoare ale politicii anti-criză, atît ale măsurilor interne, cît şi ale celor convenite pe plan internaţional şi examinate mai sus, se datoresc faptului că, indiferent dacă ţările capitaliste dezvoltate procedează în mod individual sau în cadrul unor grupări de interese, fiecare din ele acţionează în sensul obţinerii cît mai multor avantaje pentru sine, al menţinerii poziţiilor dominante într-o parte sau alta a lumii.

Deşi fenomenele de criză au cauze adînci în structurile economiei capitaliste, ele pot fi atenuate prin reglementări internaţionale, însă, aşa cum a arătat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, acestea **„trebuie să facă obiectul unor dezbateri şi reuniuni cu participarea tuturor statelor, în cadrul organismelor internaţionale de specialitate, precum şi în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite. Ţinînd seama de tot mai puternica interdependenţă dintre ţările lumii, nu mai este posibil ca aceste probleme să fie rezolvate doar de un grup restrîns de ţări, ci de către întreaga comunitate a naţiunilor lumii".** În acest spirit, România este hotărîtă să contribuie la intensificarea eforturilor statelor de a ajunge la reglementări internaţionale echitabile, de a promova măsuri în interesul întăririi stabilităţii întregii economii mondiale.

dr. Costin KIRIŢESCU

*) Cu privire la acest principiu, vezi amănunte la rubrica „Glosar".

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Perspectivele deficitului alimentar

DEȘI pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare producția totală de alimente a fost în 1977 cu 2% mai mare decît în 1976, pe locuitor ea a înregistrat o scădere în toate regiunile cu excepția Asiei. O situație deosebit de dificilă se înregistrează în Africa unde, potrivit datelor F.A.O., producția pe locuitor din 1977 se situează sub nivelul celei din 1961—1965. O prognoză din aceeași sursă estimează că deficitul alimentar al țărilor în curs de dezvoltare s-ar putea ridica de la 40 milioane t în 1975 la 120—145 mil. t în 1990. Se apreciază la circa 10% partea din acest deficit care ar putea fi acoperită cu recolta suplimentară obținută pe terenurile beneficiind de asistența unor instituții financiare internaționale. O parte limitată a deficitului ar putea fi acoperită din import, mai ales în cazul unor țări din Orientul Mijlociu și din America Latină. Situația cea mai dificilă va rămîne și în viitor cea a unor țări cu venituri extrem de scăzute din sudul Asiei și Africa, în care trăiește două treimi din populația statelor în curs de dezvoltare : deficitul lor alimentar ar putea atinge 80 mil. t în 1990, față de 12 mil. t în 1975, făcînd și mai imperioasă necesitatea sporirii producțiilor proprii prin modernizarea agriculturii.

R.D.G: extinderea colaborării economice

COMERȚUL exterior al R.D. Germane a cunoscut anul trecut un ritm de expansiune (+7% față de 1976) superior celui al venitului național (+5,2%). Mai rapid decît media s-au dezvoltat schimburile comerciale cu țările socialiste (a căror pondere în comerțul exterior al R.D.G. era în 1977 de 71%) și cu țările în curs de dezvoltare (o pondere de 4,9%). Un rol important în cadrul lărgirii schimburilor atît cu țările socialiste cît și cu o serie de țări capitaliste dezvoltate îl joacă acordurile și contractele de specializare și cooperare în producție. Astfel, de pildă, în cursul anului trecut R.D.G. a încheiat acorduri de cooperare pe bază compensatorie cu firme din R.F.G., Japonia, Italia etc., acorduri de colaborare tehnico-științifică cu Japonia și Canada ș.a. Se dezvoltă, de asemenea, conlucrarea cu firme din țările capitaliste dezvoltate în edificarea unor obiective economice din terțe țări.

Ipoteze privind producția de petrol

PRODUCȚIA DE PETROL a țărilor în curs de dezvoltare nemembre ale O.P.E.C. ar urma să sporească de la 3,7 milioane de barili pe zi în prezent la cel puțin 8,3 milioane de barili pe zi în 1985, adică la mai mult decît dublu, relevă primul raport al Băncii Mondiale consacrat dezvoltării în lume. Dintre cele aproape 40 de țări în curs de dezvoltare producătoare de petrol, dar nemembre ale O.P.E.C., cele mai mari creșteri ale extracției se așteaptă în Brazilia, Egipt, India și Mexic. Creșteri mai mici, dar totuși importante se așteaptă în Angola, Congo, Malaezia, Pakistan și Zair. Creșterea prețului la petrol a oferit un mare stimulent explorării și valorificării resurselor energetice ale țărilor în curs de dezvoltare, se arată în raport, care relevă în același timp că procesul de industrializare va spori în mod cert consumul intern de energie al țărilor respective.

Potențialul de creștere al extracției de gaze naturale este de asemenea important în numeroase țări în curs de dezvoltare, se arată în raport, care menționează în special Indonezia, Mexicul și o serie de țări din Asia de Sud-Est.

Orientări în dezvoltarea economică

Gabon: intensificarea valorificării bogățiilor subsolului

ÎN ULTIMII DOI ANI, economia gaboneză a înregistrat o creștere medie a produsului intern brut de 7%. Principalul factor de susținere a conjuncturii economice este exportul de țiței. Exploatarea țițeiului, începută acum 10 ani, a devenit elementul cel mai dinamic al economiei, participînd cu 50% la formarea P.I.B. și 80% la veniturile realizate din export. Gabonul este al patrulea mare producător de țiței din Africa. Se apreciază că viitorul petrolier al Gabonului depinde de exploatările offshore. Principalele societăți care activează în acest domeniu sînt „Elf-Gabon" și „Shell-Gabon", în care statul deține 25% din capital. Producția de petrol a anului 1977 s-a cifrat la 11 mil. t, din care 8 mil. t pentru export. S-a intensificat de asemenea exploatarea celorlalte bogății ale subsolului, și anume : minereu de mangan (la care Gabonul este al treilea mare producător din Africa, cu 2,4 mil. t în 1977), uraniu (1000 t), gaze naturale (48 mil. m³ în 1977), minereu de fier. Realizarea Transgabonezului, calea ferată ce va traversa întreaga țară pînă la coasta Oceanului Atlantic, va facilita exploatarea mai eficientă a acestor resurse naturale.

În cadrul planului de dezvoltare economică 1976—1980 se acordă o importanță deosebită creșterii producției de energie electrică, în vederea asigurării alimentării întregii țări. Industria prelucrătoare ocupă, în prezent, o pondere redusă în economia gaboneză (4,3% din P.I.B.), două ramuri fiind mai importante : rafinarea petrolului și prelucrarea lemnului.

Odată cu creșterea importanței sectorului petrolier în economie, participarea agriculturii la crearea P.I.B. s-a redus la 2,8%, de la 16% în 1974. Planul menționat acordă un rol însemnat dezvoltării agriculturii, urmărind creșterea producției de banane, orez, fructe și legume, plante industriale și culturi pentru export (cacao, cafea, arahide, palmieri, hevea).

Comerțul exterior al Gabonului a avut o evoluție dinamică în ultimii ani, în special datorită creșterii exporturilor de petrol, cacao, produse din lemn, minereu de mangan și uraniu. Soldul balanței comerciale a fost în ultimii ani excedentar (930 mil. dolari în 1977). În același timp, ca urmare a creșterii împrumuturilor bancare gaboneze pe piața eurovalutelor, datoria externă a țării se ridica în anul 1977 la circa 1 mlrd. dolari.

Relațiile economice ale țării noastre cu Gabonul s-au intensificat în ultimii ani. Anul trecut au avut loc primele livrări românești de autoturisme Dacia 1300 pe piața gaboneză. Acțiunile de cooperare întreprinse în domeniul minier, petrochimic, de prelucrare a lemnului, în agricultură și în domeniul transporturilor (țara noastră participă la lucrările de construire a celui de-al treilea tronson al Transgabonezului) s-au concretizat în noi realizări în cursul acestui an.

L. R.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 18—22 IX 1978 a fost caracterizată printr-o nouă scădere aproape generală a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Cu toate că dobînzile la depozitele în dolari au înregistrat creșteri la toate perioadele (între altele taxa oficială a scontului a fost mărită de la 7,75% la 8%, iar dobînda preferențială „prime rate" de la 9,25% la 9,50%), evoluția dolarului a fost influențată mai puternic de incertitudinile cu privire la posibilitățile de asigurare a masivului import american de țiței din țările arabe. Observatorii apreciază că atîta timp cît nu se întrevede o reducere a puternicului deficit al balanței de plăți americane, generat în primul rînd de importurile de țiței, dolarul va rămîne vulnerabil atacurilor „à la baisse".

Un record istoric de repreciere față de dolar a înregistrat **francul elvețian,** care a cotat la un moment dat pe 21 IX 1978 1,51 franci/1 dolar. Cursul în ușor recul de la sfîrșitul perioadei, de 1,5250 franci, este oricum cu 4,6% peste închiderea precedentă. Moneda elvețiană a mai înregistrat și un alt record istoric de repreciere, față de lira sterlină, la 3 franci/1 liră (cu 10 ani în urmă acest raport era de 12 franci/1 liră). **Marca vest-germană** și **francul belgian** au evoluat pe o linie ascendentă, terminînd intervalul la 1,9550 mărci și respectiv 30,80 franci/1 dolar. **Yenul japonez,** sub influența, între altele, a publicării datelor preliminare privind excedentul comercial din acest an, de circa 20 miliarde dolari, a cîștigat 1,3% în relația cu dolarul, fiind cotat pe 22 IX 1978 la 188 yeni/1 dolar. **Lira sterlină** și **lira italiană** s-au repreciat în relația cu dolarul într-o proporție apropiată, lira sterlină cu 0,8% (la 1,9750 dolari/1 liră pe 22 IX 1978), iar lira italiană cu 0,7% (la 826,50 lire/1 dolar). O evoluție inversă a înregistrat **francul francez,** care sub impactul publicării deficitului balanței comerciale pe luna august a.c. de peste 1 miliard franci (ajustat sezonier), după excedente consecutive timp de șase luni, a pierdut pe ansamblul perioadei analizate 0,2% față de dolar, cotînd pe 22 IX 1978 la circa 4,3750 franci/1 dolar.

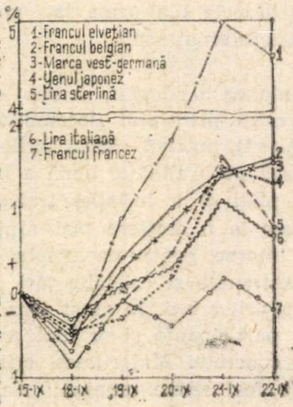

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 IX, luîndu-se ca bază cursurile din 15 IX 1978

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție diferită : creștere cu circa 0,1875% la cele în eurodolari (cotație la sfîrșitul perioadei de 9,625%), un nivel constant la cele în euromărci vest-germane (de circa 3,8125%) și o scădere cu circa 0,1875% la cele în eurofranci elvețieni (cotație la sfîrșitul săptămînii de 1%).

Prețul aurului la Londra a marcat o creștere ușoară, dar constantă. Al doilea fixing de pe 22 IX 1978 a fost de 214,35 dolari/uncie, față de 212,15 dolari/uncie al doilea fixing de pe 15 IX 1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

R. P. Chineză

VALORIFICAREA INTENSĂ A RESURSELOR PROPRII ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

CELE APROAPE TREI DECENII care au trecut de la victoria revoluției populare în R.P. Chineză au marcat uriașe transformări cantitative și calitative pe calea construirii societății socialiste. Intreprinderile industriale proprietate de stat sau cooperatiste furnizează în prezent 99,9% din producția industrială globală a țării, fiind capabile să livreze — în cantități crescînde și într-un sortiment tot mai variat — mașini, instalații și alt echipament tehnologic pentru diferitele ramuri ale economiei naționale. In agricultură, organizați în cadrul a peste 50 mii de comune populare, cele cîteva sute de milioane de țărani chinezi asigură hrana pentru populația țării, care reprezintă circa o cincime din populația planetei, deși terenurile cultivate reprezintă ceva mai puțin de 7% din suprafața cultivată pe plan mondial. Succese importante a dobîndit știința chineză în numeroase domenii de vîrf ale cercetării sau producției, cum sînt biologia, fizica nucleară, explorarea cosmosului, electronica, seismologia, ș.a.

Înfăptuirea prevederilor planului decenal (1976—1985) de dezvoltare a economiei naționale a R.P. Chineze constituie parte integrantă a orientării strategice promovate de Partidul Comunist Chinez, urmărind transformarea Chinei — încă înainte de sfîrșitul acestui secol — într-o țară socialistă puternică, cu agricultură, industrie, știință și tehnică moderne.

IN ABORDAREA problemelor dezvoltării economice se pornește de la considerarea raportului existent între industrie și agricultură, între rolul ce revine fiecăreia din aceste două ramuri de bază în cadrul economiei naționale a R.P. Chineze. Agricultura are o importanță primordială în asigurarea hranei pentru cei 900 milioane de locuitori ai țării, constituind de asemenea principala sursă de materii prime pentru industria ușoară ; totodată, extinderea permanentă și stabilă a producției agricole asigură creșterea continuă a venitului național.

Efortul uman, tehnic și financiar, depus de poporul chinez pentru dezvoltarea agriculturii în cei 29 ani de putere populară, este impresionant. Pe linia extinderii suprafeței cultivate au fost valorificate numeroase terenuri, situate în regiuni muntoase sau mlăștinoase și altădată improprii pentru agricultură. În paralel, de-a lungul coastelor maritime, sute de mii ha de terenuri au fost îndiguite, desecate și desalinizate treptat ; pe ogoarele noilor comune populare sau ferme de stat, create pe asemenea terenuri, se întind în prezent lanuri de trestie de zahăr, orez, porumb, grîu, iută și alte plante.

O atenție deosebită a fost acordată extinderii culturilor la principala plantă cerealieră — orezul, China fiind una dintre primele țări cultivatoare de orez din lume (cu peste 4 700 de ani în urmă). În perioada 1949—1976, datorită lărgirii sistemelor de irigații, introducerii de soiuri timpurii și rezistente la frig și altor măsuri agrotehnice, suprafața cultivată cu orez a crescut cu 40%, recolta la hectar — de aproape două ori, iar producția totală de orez — de circa 2,6 ori, de pe 70% din suprafețele cultivate cu orez obținîndu-se în prezent cîte două recolte pe an.

Efortul depus de-a lungul anilor pentru întărirea bazei tehnico-materiale a agriculturii și-a demonstrat cu prisosință utilitatea în anii cu condiții climatice nefavorabile. Aceasta a fost, de pildă, situația în 1977 — anul cu condiții climatice cele mai neprielnice pentru agricultură, de la instaurarea puterii populare încoace. Datorită mobilizării unor ample forțe tehnice și umane pentru combaterea urmărilor calamităților naturale, recolta de cereale din 1977 a egalat nivelul înregistrat în anul precedent, iar cea de bumbac, cînepă, tutun și ceai l-a depășit chiar.

ORIENTAREA dezvoltării economiei naționale a R.P. Chineze se bazează pe principiul independenței și bizuirii pe forțele proprii, ceea ce presupune valorificarea plenară în primul rînd a resurselor interne, a energiei și creativității propriului său popor. Totodată, se urmărește însușirea creatoare a experienței înaintate, existentă în diferite domenii în alte țări. După cum se sublinia nu de mult în presa chineză „bizuindu-ne pe forțele proprii, introducem și unele tehnologii și utilaje moderne necesare țării noastre, pentru a face ca realizările străine să servească China. În acest mod contribuim la accelerarea procesului de creare a propriului drum în domeniul științei și la o mai bună bizuire pe forțele proprii. Aceasta va permite, de asemenea, să cîștigăm timp și viteză pentru a ajunge din urmă și a depăși cele mai înalte performanțe tehnice pe plan mondial".

R.P. Chineză dezvoltă în ritm susținut comerțul său exterior, schimburile științifice și de tehnologie cu alte țări, avînd o participare tot mai largă pe planul cooperării economice internaționale. „Edificarea unui sistem economic complet și independent prin forțele proprii — scria, de curînd, ziarul **Jenminjibao** — nu înseamnă că închidem porțile față de restul lumii. Trebuie să extindem schimburile noastre economice, tehnice și culturale cu alte țări, pe baza principiilor egalității și avantajului reciproc".

Așezate pe temelia solidă a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărășești în edificarea noii orînduiri, relațiile dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză au cunoscut o evoluție mereu ascendentă, mai ales în ultimii ani. Vizitele reciproce, întîlnirile care au avut loc în acest an între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Hua Kuo-fen, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, au constituit o contribuție de seamă la extinderea și întărirea conlucrării multilaterale dintre cele două țări și popoare, inclusiv la intensificarea și diversificarea cooperării economice, în producție și pe terțe piețe, a colaborării în ramurile de vîrf ale științei și tehnologiei.

Dezvoltarea multilaterală a relațiilor de prietenie și colaborare româno-chineze se înscrie armonios în politica consecventă a României de dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate statele socialiste, politică care servește construcției socialismului, cauzei păcii și progresului în întreaga lume.

Mircea STĂNESCU

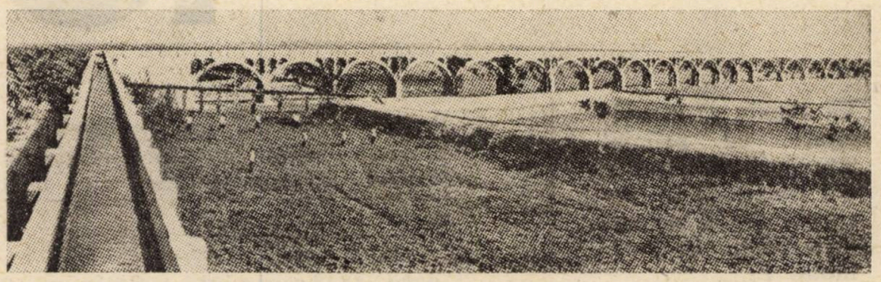

Construirea unei stații de pompare în provincia Honan, care va asigura irigarea a aproape 700 ha de culturi agricole

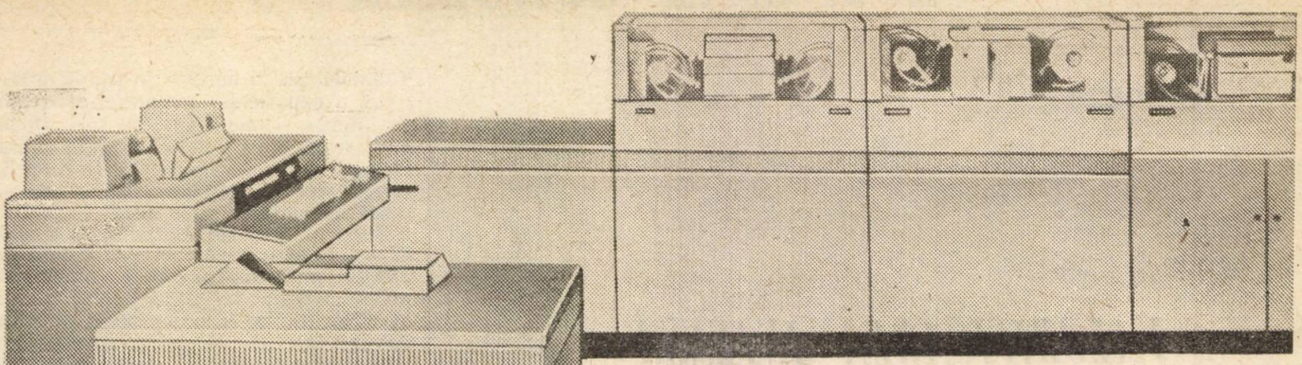

daro

1840

Pentru o participare judicioasă la progresul tehnic la un preţ acceptabil : Maşina de contabilizat cu bandă magnetică daro 1840

daro 1840 reprezintă soluţia pentru rezolvarea problemelor de raţionalizare în domeniile comercial şi economic. Deoarece acum mai mult ca oricînd hotărîrile riscante trebuie înlocuite cu o decizie a conducerii bazată pe date certe

daro 1840, o instalaţie a tehnicii de prelucrare a datelor de capacitate medie, închide golul din seria acestor instalaţii, între tehnica de contabilizat şi decontat de tip clasic şi prelucrarea electronică a datelor pe scară industrială. Ea asigură o utilizare eficientă în toate ramurile şi domeniile economiei. Baza pentru aceasta : posibilităţile tehnice şi de tehnică aplicativă însoţite de o echipare tehnică multilaterală şi de un spectru larg de soluţii dinainte pregătite

daro 1840 răspunde solicitărilor şi este flexibilă în utilizare. În avantajul dv. daro 1840 face posibilă — pe lîngă avantajele amintite — şi prelucrarea de date contabile pe bandă magnetică

Vă rugăm să ne vizitaţi cu prilejul Tîrgului Internaţional Bucureşti în perioada 5—14 octombrie 1978, în pavilionul T

Robotron Export-Import
Întreprindere de stat de comerţ exterior a Republicii Democrate Germane
D.D.R. — 108 Berlin
Friedrichstrasse 61

robotron

Reprezentanţa comercială de pe lîngă Ambasada R. D. Germane în R. S. România Secţia Maşini de birou/Tehnică de calcul
Calea Dorobanţilor 14
Bucureşti

Datorii și exporturi

MĂRIMEA ABSOLUTĂ a datoriei publice externe a țărilor în curs de dezvoltare a depășit, după cum se știe,

ȚĂRI IN CURS DE DEZVOLTARE NEPETROLIERE:
Datoria și serviciul datoriei, 1970-1978,
ca procent din exportul de bunuri și servicii

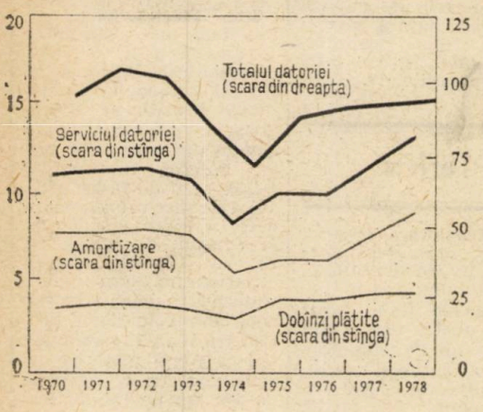

cifra de 200 miliarde dolari și continuă să crească rapid. În 1976, de exemplu, sporul pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a fost de 23%, iar estimările existente pe 1977 indică un ritm de creștere asemănător. Diferențele între țări, grupuri de țări, zone geografice etc. sînt considerabile, însă tendința generală este puternic ascendentă. Graficul, redat după raportul Fondului Monetar Internațional pe acest an, ilustrează dimensiunile datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, și anume mărimea lor în raport cu exportul total (bunuri și servicii) al acestor țări. Sub acest aspect deosebit de semnificativ, și pentru o perioadă destul de lungă — de la începutul deceniului actual — reiese că, fără a putea avea o tendință ascendentă ca aceea a sumei absolute, povara datoriei este în creștere mai ales în forma plăților care reprezintă serviciul ei. Dacă totalul datoriei oscilează în acest deceniu în jurul a 100% din exporturile însumate, plățile anuale în contul ei (rambursări și dobînzi) tind să se apropie de 15%. Obstacolele pe care continuă să le întîmpine exportul țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere din partea țărilor dezvoltate nu poate decît să accentueze această evoluție, care se cere activ și energic contracarată.

U.R.S.S.: ponderea „cărbunelui alb"

UNIUNEA SOVIETICĂ, țară care deține 11,1% din resursele economicește utilizabile de hidroenergie pe glob, acordă o atenție susținută valorificării „cărbunelui alb". În perioada 1950—1975 producția de energie electrică a hidrocentralelor a sporit de zece ori, respectiv la 126 mlrd. kWh, U.R.S.S. situîndu-se, în ceea ce privește nivelul producției, pe locul trei în lume (după S.U.A. și Canada).

După cum se vede din tabelul de mai jos, realizarea prevederilor actualului plan cincinal va permite ridicarea pro-

Anul	Producția de energie electrică în hidrocentrale (mlrd. kWh)	Din care (în %) în partea europeană a țării	în partea asiatică a țării
1940	5,1	94	6
1965	81,4	65	35
1970	124,4	54	46
1975	126,0	48	52
1980	197,0	39	61

Sursa : „Ghidrotechniceskoe stroitelstvo", nr. 9/1977.

ducției de energie în hidrocentrale pînă la aproape 200 mlrd. kWh (cu o participare de 14,3% la producția globală de energie electrică), în condițiile sporirii în continuare a ponderii regiunilor răsăritene ale Uniunii Sovietice.

Japonia: rolul „cercurilor calității"

PROBLEMA CALITĂȚII PRODUSELOR, a controlului acesteia constituie o preocupare de prim ordin în industria japoneză, de soluționarea sa optimă preocupîndu-se în mod direct așanumitele „cercuri ale calității". Create treptat, începînd din 1963, în majoritatea întreprinderilor industriale, din inițiativa și pe baza propagandei desfășurate de revista de specialitate „FQC", aceste cercuri grupează lucrători cu funcții diferite, dar care au tangență cu problema calității. Avînd un număr restrîns de membri (de regulă, în jur de zece), „cercurile calității" se reunesc aproximativ de două ori pe lună, în mod frecvent în afara programului de lucru, și dezbat — alături de problemele calității — și cele legate de costuri, eficiență, ridicarea calificării, securitatea muncii ș.a.

Pe ansamblul economiei japoneze activitatea acestor cercuri este dirijată și orientată de un for conducător, care se ocupă totodată de organizarea unor întîlniri regionale sau pe plan național pentru popularizarea experienței valoroase, precum și de ridicarea calificării membrilor cercurilor, pe bază de stagii la diferite niveluri.

Albania: geologie — prelucrare — export

MULTE din zecile de exploatări miniere existente în prezent în Albania au fost deschise sau extinse în acest deceniu, ca rezultat al unei intense activități de cercetări geologice. În raport cu anul 1960, volumul extracției de nichel este în prezent de două ori mai mare, al celei de crom de peste 3 ori, al celei de cupru de patru ori, al celei de cărbune de 3,5 ori etc. Descoperirea în ultima vreme a unor noi zăcăminte importante de cupru, crom, fero-nichel, silicat de nichel, cărbune, fosforit ș.a., apreciază publicația **Albanian Foreign Trade**, deschide perspective largi dezvoltării industriei extractive și prelucrătoare, de natură să lărgească în continuare disponibilitățile pentru export. Albania este — de altfel — cunoscută pe piața internațională a minereului și a concentratelor de crom, a sîrmei și a cablurilor de cupru, a profilelor de oțel, a fontei, a nichelului etc. Zăcămintele de cărbune, pe de altă parte, acoperă în întregime necesarul în creștere al economiei naționale, oferind și ele o serie de disponibilități pentru export.

Ținînd seama de sarcinile mari care stau în fața industriei extractive, cel de al șaselea plan cincinal albanez (1976—1980) prevede o creștere cu 65% a volumului activității de cercetări geologice în raport cu cincinalul anterior, inclusiv prin dezvoltarea bazei materiale a activității de foraj și prospectare.

O formulă nouă în exportul de uzine

O APARIȚIE de dată destul de recentă pe piața echipamentului industrial — uzina flotantă (montată pe o navă) — a trezit numeroase speranțe, mai ales în cadrul unei industrii profund afectate de criza economică din țările capitaliste cum sînt construcțiile navale. Fiind considerată ca cea mai avansată formulă de construire și livrare a unei unități industriale „la cheie", ea are o gamă largă de aplicații : în industria celulozei și hîrtiei, cea de îngrășăminte chimice, în cazul uzinelor de lichefiere a gazelor naturale, al centralelor electrice, al uzinelor de desalinizare a apei marine etc. Piața potențială este extrem de largă — toate țările care posedă ieșire la mare sau cel puțin un curs de apă navigabil.

După opinia revistei **Le Nouvel Economiste** care analizează șansele uzinelor flotante în raport cu implantarea de uzine „clasice", ele sînt numeroase : cost mai redus cu 10—15% și deci posibilități sporite de finanțare a construcției, economisirea lucrărilor de geniu civil, deplasarea mai ușoară la destinație, evitarea trimiterii unor echipe de ingineri și montori, scurtarea timpului necesar de la începerea construcției și pînă la punerea în funcțiune, posibilitatea de a regla funcționarea utilajelor și instalațiilor înainte de livrarea uzinei, de a o implanta și în zone aglomerate, cu deficit de terenuri etc.

GLOSAR

Teoria „locomotivei"

PRELUNGIREA cu mult peste așteptări a fenomenelor de criză economică în țările capitaliste dezvoltate, cu efecte negative asupra tuturor celorlalte țări, ineficacitatea metodelor „clasice" folosite în capitalism pentru stimularea creșterii economice, au determinat apariția recentă a unor teorii și concepte care propun soluții noi de ieșire din criză. Una din teoriile cultivate cu predilecție în ultima vreme în Occident este aceea denumită plastic „teoria locomotivei".

Adepții acesteia pornesc de la teoria keynesistă a multiplicatorului, potrivit căreia statul este acela căruia îi revine sarcina de a redresa economia, precum și de la interdependența economică crescîndă a țărilor în general și a celor industriale în special. Acești adepți susțin că țările care dispun de un mare potențial economic pot și trebuie să impulsioneze propria lor creștere economică în așa fel, încît să provoace reacții similare în țările legate de primele prin relații economice externe. Transmiterea impulsului s-ar face în sensul că grăbirea creșterii economice în țara care servește ca „locomotivă" va duce la sporirea importurilor acestei țări, deci a exporturilor efectuate de țările care își plasează mărfurile pe piața „locomotivei".

În cazul în care există condiții favorabile, aceste exporturi vor genera o creștere economică în țările exportatoare, de cîteva ori mai mare — datorită efectului multiplicatorului — decît creșterea exporturilor. Comerțul exterior constituie deci mijlocul prin care „locomotiva" transmite impulsul său „vagoanelor" atașate.

Teoria locomotivei a fost invocată într-o serie de reuniuni la nivel înalt ale țărilor occidentale. Unii participanți au afirmat că în prezent ar exista două state capitaliste dezvoltate care și-ar putea asuma rolul de locomotivă : R.F.G. și Japonia. Principalii susținători ai acestei teorii — S.U.A., Anglia, Franța și Italia — au invitat în consecință pe vest-germani și japonezi să-și sporească substanțial importurile.

Țările vizate au primit cu răceală invitația de a-și asuma rolul de locomotivă, motivînd că statul, de la care se așteaptă impulsul, nu poate contracta noi împrumuturi, datoria publică existentă fiind de pe acum foarte mare, că există pericolul stimulării inflației etc.

Teoria locomotivei a fost întîmpinată cu rezerve și în alte cercuri occidentale. După unele calcule făcute de cercetători americani, efectul economic în alte țări al impulsului dat de o „locomotivă" ar fi minim, infirmînd existența unei acțiuni a multiplicatorului. Astfel, o creștere cu 1% a produsului național din R.F.G. ar avea ca rezultat o creștere de abia de circa 0,07—0,08% în Franța, iar efectul economic difuzat asupra unui număr mai mare de țări ar fi și mai redus.

Teoria locomotivei, împreună cu alte teorii apărute în actuala fază a crizei sistemului capitalist, nu este, după cum se vede, capabilă să rezolve problemele social-economice deosebit de complexe ale acestei faze.

C. K.

Comerț „Sud-Sud"

Gheorghe Pătraș, București — Datele cele mai recente referitoare la problema care vă interesează — comerțul între țările în curs de dezvoltare, impropriu denumit și comerț „Sud-Sud" — le puteți găsi în anexele statistice la Raportul anual al Băncii Mondiale pe anul 1978, dat publicității în luna septembrie. Potrivit cifrelor preliminare pe anul 1977, țările în curs de dezvoltare livrează către alte țări în curs de dezvoltare (inclusiv cele membre ale OPEC) 22,2% din totalul exporturilor lor, față de 71,8% cît furnizează țărilor capitaliste dezvoltate.

Măsura în care țările în curs de dezvoltare își acoperă necesitățile de import din alte țări în curs de dezvoltare cunoaște însă variații însemnate de la o grupă de produse la alta. Astfel, în cazul combustibililor importanți furnizorii sînt tot țări în curs de dezvoltare în proporție de 57%, la produse agricole nealimentare 41%, la produse alimentare 33%, la minereuri și metale 37%, iar la produse industriale finite numai 9%. Această din urmă grupă de produse a contribuit totuși în măsura cea mai mare (39%) la sporul schimburilor între țările în curs de dezvoltare în perioada 1960—1975.

Țările respective își acoperă importul de produse industriale finite din alte țări în curs de dezvoltare în proporție de 39% din totalul importurilor respective la confecții, de 28% la textile, dar de numai 6% la mașini și echipament de transport, 7% la fier și oțel și 11% la produse chimice.

Consiliu

Sorin Șerbănescu, București — Dintre cei 20 directori executivi care formează Consiliul de administrație al Fondului Monetar Internațional, cinci sînt numiți de cele cinci țări membre care au cotele cele mai mari (S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Japonia), iar restul de 15 sînt aleși de celelalte țări membre, fiecare de cîte un grup de țări (în grupul din care face parte România, de pildă, mai intră Olanda, Iugoslavia, Cipru și Israel).

La începutul lunii august a.c. s-a hotărît ca numărul directorilor executivi ai F.M.I. să fie majorat de la 20 la 21, locul respectiv revenind Arabiei Saudite, pe baza prevederii F.M.I. potrivit căreia cele mai importante țări creditoare să aibă propriul lor director executiv, chiar dacă nu se numără între cele cinci țări cu cotele cele mai mari, menționate mai sus. În ultimul timp Arabia Saudită a întrecut R.F.G., situîndu-se pe locul al doilea (după S.U.A.) între principalii creditori din cadrul F.M.I.

Crearea celui de-al 21-lea loc este temporară, F.M.I., procedînd la o reierarhizare a principalilor creditori la fiecare doi ani. În ipoteza în care Arabia Saudită își va menține locul al doilea pe care îl ocupă în prezent, ea va dispune în continuare și de locul respectiv în consiliul de administrație.

Bursă de deșeuri

I. Vlad, Tîrgoviște. — 1) O instituție de genul celei menționate de dv. funcționează de cîteva luni la Nanterre, în apropierea Parisului, sub denumirea de „Bursă de deșeuri industriale". Creată de Camera de comerț și industrie din Paris, ea are ca misiune înregistrarea de oferte și cereri de deșeuri provenind din partea întreprinderilor din regiunea pariziană și furnizarea de informații utilizatorilor potențiali asupra modului de prelucrare și a legislației în vigoare în acest domeniu. Un prim bilanț al activității acestei instituții a permis constatarea că ea a încurajat reciclarea și prelucrarea unor deșeuri care pînă acum se aruncau, conducînd la economii deloc neglijabile de materii prime. În cazul deșeurilor metalice bursa a mijlocit plasarea a 34% din ofertă. Unul din rolurile sale este de a regrupa ofertele de deșeuri de aceeași natură pentru a putea oferi cantități exploatabile. 2) Am reținut propunerile dv.

Turism

Ion Travolca, Ploiești — 1) Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, încasările din turism reprezentau în 1975, ultimul an pentru care există date, sub 1% din produsul lor național brut. Este adevărat însă că pentru unele din aceste state încasările din turismul internațional constituie o sursă importantă de venituri. Astfel, 16 țări în curs de dezvoltare, printre care Jamaica, Egiptul, Iordania, Kenya, Mexicul, Marocul, Trinidad-Tobago și Tunisia, obțineau din turism peste 3% din P.N.B. În cazul a peste 20 de țări, încasările din turism echivalau în același an cu peste 10% din valoarea exporturilor lor de mărfuri. 2) Anul trecut țara noastră a fost vizitată de 4 milioane de turiști străini, iar anul acesta, numai în primele opt luni, ne-au vizitat țara circa 3 milioane de turiști străini.

Congres

Renato Munteanu, Pitești — La cel de al XX-lea Congres internațional al industriei laptelui, care a avut loc la Paris, au participat 67 de țări ale lumii. Alegerea Parisului ca loc de desfășurare a avut în vedere desigur și faptul că Franța este al treilea mare producător de lapte, al doilea de brînzeturi și unt și primul de lapte praf. Cifra de afaceri a industriei franceze de prelucrare a laptelui (42 miliarde franci pe an) este apropiată de cea a industriei siderurgice, iar sub raportul comerțului soldul activ al ramurii a fost anul trecut de 4,7 miliarde franci.

Ca o noutate se relevă atenția deosebită acordată de Congresul de la Paris problemelor economice, alături de cele științifice și tehnice. Astfel, la congres s-au dezbătut aspecte ale prelucrării laptelui în țările în curs de dezvoltare, cu exemplificări furnizate de India, Algeria și Cuba, probleme ale transferului de tehnologie în acest domeniu, ale asigurării calității produselor, ca și probleme de nutriție.

Hidrocentrală

Ilie Florică, Fieni — Cea mai mare din lume se anunță a fi în viitor hidrocentrala Itaipu de pe fluviul Parana, la granița dintre Brazilia și Paraguay, ce va fi construită în comun din cele două state. Puterea sa instalată totală va fi de 12 600 MW, adică de șase ori mai mare decît a hidrocentralei de la Assuan, de pildă, și ea va furniza energia electrică necesară industrializării unor întinse zone din cele două țări. Construirea ei presupune amenajarea unui lac de acumulare cu o lungime de 200 km pe fluviul Parana, cu un volum de circa 19 miliarde metri cubi de apă. Prima turbină de 700 MW urmează să intre în funcțiune în 1983, iar ultima (cea de-a 18-a) în 1988. Finanțarea proiectului, în valoare de 1,7 miliarde mărci vest-germane, va fi asigurată de un consorțiu europeano-brazilian, în frunte cu firma Brown-Boveri. Majoritatea instalațiilor urmează să fie furnizate de industria braziliană.

Cooperative

Viorel Sădeanu, București — În lumea capitalistă, una dintre cele mai dezvoltate mișcări cooperatiste există în Suedia, unde cooperativele de consum grupează 50% din totalul familiilor, față de numai 12% în Franța, de pildă. Rețeaua cooperatistă suedeză dispune de 2 300 magazine, cu un personal de 37 000 de persoane, care realizează 18% din totalul vînzărilor de mărfuri către populație. Unele dintre mărfurile desfăcute prin cooperative, ca de pildă cele alimentare, sînt produse de asemenea în cea mai mare parte în cooperative. Astfel, cooperativele suedeze controlează în întregime producția de lapte a țării și trei sferturi din cea de carne. Mișcarea cooperatistă dispune și de întreprinderi industriale, cu 28 000 salariați, care produc aparate de uz casnic, hîrtie, porțelanuri, mase plastice, produse din piele, becuri, vagoane, diverse mașini etc. Rolul cooperativelor este important și în domeniul serviciilor, asigurărilor etc.

REALIZAREA NOILOR CAPACITĂȚI

(Urmare din pag. 5)

3 Calificarea și policalificarea. Au fost organizate diferite forme de calificare, de ridicare a calificării și de policalificare pe șantiere, în funcție de natura lucrărilor. În acest mod a crescut ponderea muncitorilor calificați cu 5 la sută, iar din activitatea de bază au fost policalificați 130 de muncitori.

În loc de motivări ale nerealizărilor — măsuri concrete de recuperare

LA REALIZĂRILE obținute pe ansamblul trustului contribuția șantierelor a fost diferită : două dintre acestea nu și-au realizat nici volumul producției și nici unii indicatori de eficiență (vezi tabelul).

Șantierul din Cluj are de realizat în acest an suprafețe mari de acoperișuri și de închideri de hale industriale concentrate pe 3 platforme importante din județele Gorj, Bistrița-Năsăud și Sălaj. Datorită faptului că atît beneficiarii cît și constructorul (Trustul de construcții industriale, care este antreprenor general), nu au asigurat, la termenele stabilite fronturile de lucru necesare, șantierul nu a putut să-și desfășoare activitatea în bune condițiuni și să realizeze volumul de lucrări stabilit. Este însă tot atît de adevărat că nici conducerea șantierului nu și-a asigurat din timp forța de muncă necesară, ceea ce a făcut ca, în unele perioade, să se resimtă lipsă de muncitori.

În ce privește rămînerile în urmă la șantierul din Timișoara, ele se datoresc acelorași cauze, respectiv trusturilor de construcții industriale din Timișoara și din Oradea ca antreprenori generali. În plus, datorită întîrzierilor survenite în livrarea și montarea unor utilaje tehnologice s-au produs întîrzieri în predarea fronturilor de lucru potrivit graficelor și, deci, nu s-au putut executa o parte din izolațiile termice la instalații și aparate la o serie de obiective între care combinatul petrochimic „Solventul"-Timișoara (antreprenor general Trustul pentru construcții chimice Cluj) și la Fabrica de zahăr Timișoara (antreprenor general Trustul de construcții industriale Timișoara).

Un sprijin sporit din partea antreprenorilor generali și a furnizorilor de materiale

DAR AȘA cum am menționat de la început, lucrînd în subantrepriză, șantierele T.I.L.I.B. sînt dependente de constructori, respectiv de antreprenorii generali care trebuie să creeze și să predea — potrivit graficelor încheiate — fronturile de lucru în vederea desfășurării în condițiuni optime a activității lor. Or, unii antreprenori generali nu și-au respectat întocmai obligațiile asumate. Este vorba, îndeosebi, de trusturile de construcții industriale Timișoara, Iași, Brăila, Craiova și multe altele.

La greutățile create de unii antreprenori generali și de unele deficiențe interne ale propriilor șantiere, trustul a mai întîmpinat dificultăți și din partea diferiților furnizori de materiale. Combinatul petrochimic Borzești de pildă nu a livrat poliestirenul contractat pe semestrul I, rămînînd restant cu 245 tone. Nerecuperînd rămînerea în urmă nici în trimestrul III, un număr mare de lucrări nu au putut fi executate conform graficelor. Restanțe la aceste materiale se înregistrează și la Întreprinderea de tîmplărie mecanică și produse pentru construcții din materiale plastice din Buzău, precum și la Întreprinderea de materiale izolante Vaslui.

Ținînd seama că timpul rămas pînă la sfîrșitul anului este relativ scurt, se impune necesitatea înlăturării grabnice a neajunsurilor semnalate, astfel ca noile obiective planificate să înceapă să producă încă din acest an. Numai printr-o colaborare strînsă între acești factori și prin luarea de măsuri corespunzătoare pe toate șantierele sale, trustul va putea să-și realizeze întocmai planul pe acest an.

INTENSIFICAREA RELAȚIILOR

(Urmare din pag. 23)

frumos. De asemenea, România a adus o contribuție reală la pregătirile ce s-au desfășurat în vara acestui an la Bonn pentru „Forumul științific" prevăzut să aibă loc la Hamburg în 1980, în conformitate cu Actul final de la Helsinki. La acest forum urmează să aibă loc un larg dialog între experți în domenii cum sînt științele exacte și naturale, medicină, științe sociale și umane.

Totodată, țara noastră dezvoltă largi raporturi cultural-științifice cu celelalte țări europene, pe plan bilateral. Avem, practic, cu toate aceste țări, acorduri și programe culturale care prevăd un curs mereu ascendent al acestor raporturi. În dorința de a determina ca întreaga această activitate de relații și schimburi cultural-științifice și artistice să fie ridicată pe o treaptă nouă, calitativ superioară, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat în luna martie a.c. „Hotărîrea cu privire la dezvoltarea legăturilor de prietenie, a colaborării și schimburilor în domeniul culturii, educației, științei și informațiilor" — amplu program de măsuri concrete pentru promovarea schimburilor culturale în toate domeniile.

Edificarea securității și dezvoltarea cooperării se condiționează reciproc : cu cît popoarele europene se vor simți mai mult în siguranță, cu atît vor crește posibilitățile de lărgire a schimburilor economice și tehnico-științifice ; de asemenea, adîncirea cooperării pe multiple planuri duce la creșterea încrederii și stabilității, permițînd noi măsuri îndreptate spre dezangajarea militară și dezarmare, spre întărirea securității în Europa.

Evoluția situației pe continent demonstrează cu puterea evidenței faptul că extinderea fără bariere artificiale a schimburilor economice și cooperării este în interesul tuturor popoarelor europene, al tuturor țărilor din lume. Cu atît mai mult în condițiile actuale, cînd economia țărilor occidentale se găsește într-o criză care afectează profund situația popoarelor respective, precum și întregul sistem al relațiilor economice în Europa și în lume. Redresarea actualei situații din economia mondială reclamă măsuri efective pentru așezarea raporturilor economice pe baza nouă pe care o constituie principiile noii ordini economice internaționale. Este necesară statornicirea unor raporturi echitabile de natură să stimuleze dezvoltarea forțelor de producție în toate țările, cu precădere în țările mai puțin dezvoltate, în contextul progresului general.

În acest spirit, fidelă obligațiilor asumate la Helsinki, România este hotărîtă să contribuie în continuare la procesul dezvoltării cooperării în Europa și instaurării unei noi ordini economice internaționale în lume, care să asigure fiecărui popor dreptul de acces la civilizația modernă, la dezvoltarea liberă și neîngrădită, în afara oricărui pericol de imixtiune în treburile interne și agresiune. Aducînd o contribuție efectivă, nemijlocită, de înaltă valoare la cauza dezvoltării și colaborării europene, respectînd în același timp interesele majore ale tuturor popoarelor lumii, politica internațională a României se bucură pe bună dreptate de o prețuire unanimă pe plan mondial.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 29 septembrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Perfecționarea mecanismului economico-financiar
  ● Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete. Din experiența primelor două luni de aplicare. **(Nicolae Săvoiu)** 1
  ● Pregătirea producției anului viitor. Contractele economice ale anului 1979 **(Bogdan Pădure, Alexandru Blaga)** 3
- Realizarea la termen a noilor capacități de producție **(L. Țintea)** 5
- Consumul de resurse energetice și prețurile produselor **(Radu Burbea)** 6
- Consolidarea și dezvoltarea cooperativelor agricole de producție. Analiza economico-financiară și perfecționarea procesului de constituire și utilizare a fondului de dezvoltare **(lector univ. Tatiana Moșteanu)** 8
- Cea de-a 5-a ediție a Tîrgului Internațional București sub deviza : comerț, cooperare, dezvoltare **(Ioan Georgescu)** 10
- Locul și rolul actualizărilor în optimizarea eficienței acțiunilor tehnico-economice **(conf. dr. ing. Pavel Buhuș)** 12

CONDUCERE ORGANIZARE

- Metode și tehnici în sprijinul eficienței economice. Optimizarea repartizării resurselor în activitatea de reparații **(prof. dr. P. Vagu)** 14

TEORII – IDEI

- Corelația avuției naționale cu produsul social și cu venitul național. **(Lucian Turdeanu)** 16
- Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii (II) **(dr. Ovidiu Nicolescu)** 18
- Școli ● curente ● economiști. Unitatea și independența națională, țel dintotdeauna al gîndirii muncitorești din România (I) **(conf. dr. Dumitru Mureșan)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU – idei în acțiune. Intensificarea relațiilor de conlucrare rodnică între țările europene – cale importantă de întărire a păcii și securității pe continent (II) **(Romulus Neagu)** 22
- Criza economică și monetară din Occident. „Soluțiile" unilaterale nu înlătură dificultățile **(dr. Costin Kiriței)** 24
- Tendințe – conjuncturi 26
- R.P. Chineză. Valorificarea intensă a resurselor proprii în dezvoltarea economiei **(Mircea Stănescu)** 27
- Mondorama 29
- Curier 30

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Analiza-diagnostic.

IN THIS ISSUE

- The stimulating character of the indicator "the value of net production". From the experience on the first two months of utilization **(Nicolae Săvoiu)** 1
- The 5th edition of the Bucharest International Fair under the motto : "Trade — cooperation — development" **(Ioan Georgescu)** 10
- The correlation between national wealth, social product and national income **(Lucian Turdeanu)** 16
- Considerations concerning the concept and content of enterprise self-management (II) **(Dr. Ovidiu Nicolescu)** 18
- National unity and independance, a permanent aim of Romanian working class thought **(Reader Dr. Dumitru Mureșan)** 20
- The intensification of fruitful collaboration relations between the European countries — an important way of strengthening peace and security on the continent (II) **(Romulus Neagu)** 22
- The economic and monetary crisis in the West. Unilateral „solutions" do not remove the difficulties **(Dr. Costin Kiriței)** 24
- The People's Republic of China. Intense turning to account of own resources in the development of the economy **(Mircea Stănescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

- Le caractère stimulatif de l'indicateur „la valeur de la production nette" L'expérience des premiers deux mois d'application. **(Nicolae Săvoiu)** 1
- La cinquième edition de la Foire internationale de Bucarest sous la devise : Commerce — coopération — développement **(Ioan Georgescu)** 10
- La corrélation entre richesse nationale, produit social et revenu national **(Lucian Turdeanu)** 16
- Considérations sur le concept et le contenu de l'autogestion de l'entreprise (II) **(dr. Ovidiu Nicolescu)** 17
- L'unité et l'indépendance nationales, but permanent de la pensée ouvrière en Roumanie (I) **(maître de conférences dr. Dumitru Mureșan)** 20
- Le renforcement des relations de collaboration fructueuse entre les pays européens, voie importante vers l'affermissement de la paix et la securité sur la continent (II) **(Romulus Neagu)** 22
- La crise économique et monétaire en Occident. Les „solutions" unilatérales n'écartent pas les difficultés **(dr. Costin Kiriței)** 24
- En République Populaire de Chine : La mise en valeur intense des ressources propres dans le développement de l'économie **(Mircea Stănescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Мобилизующий характер показателя «чистая продукция». Из опыта первых двух месяцев использования **(Николае Сэвою)** 1
- Пятое издание Бухарестской Международной ярмарки под девизом: Торговля — кооперирование — развитие **(Иоан Джорджеску)** 10
- Соотношение между национальным богатством, валовым общественным продуктом и национальным доходом **(Лучиан Турдяну)** 16
- Соображения относительно понятия и содержания самоуправления предприятия (II) (др. **Овидиу Николеску**) 18
- Национальное единство и независимость, постоянная цель рабочей мысли в Румынии (I) (доц. др. **Думитру Мурешан**) .. 20
- Углубление отношений плодотворного сотрудничества между европейскими странами — важный путь усиления мира и безопасности на континенте (II) (**Ромулус Нягу**) 22
- Экономический и денежный кризис на Западе. Односторонние «решения» не устраняют трудностей (др. **Костин Кириджеску**) 24
- К.Н.Р. Усиленное использование собственных ресурсов в развитии экономики (**Мирча Стэнеску**) 27

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

Pentru educarea în spiritul prevederii a noii generații, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus o asigurare numai pentru copii și tineretul studios denumită: „asigurarea complexă a elevilor și studenților".

Această formă de asigurare combinată cuprinde în același contract :

— cazurile de accidente ale elevului sau studentului, pentru sume asigurate de pînă la 18 000 de lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor ;

— cazurile de pagube produse de incendiu, de unele calamități ale naturii ori de furt prin efracție, la bunurile asigurabile (îmbrăcăminte, obiecte de sport și de voiaj etc.) luate de elev sau student oriunde în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei ;

— cazurile de răspundere civilă legală care decurg din deteriorarea sau distrugerea unor bunuri din vina elevului sau studentului, pentru pagube de peste 100 de lei pînă la 2 000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor asigurate produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor.

În cazurile de invaliditate permanentă, parțială se plătește o parte din suma de 12 000 de lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, majorată cu 25%.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este foarte convenabil : 1 leu pe lună pentru toți elevii și studenții.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

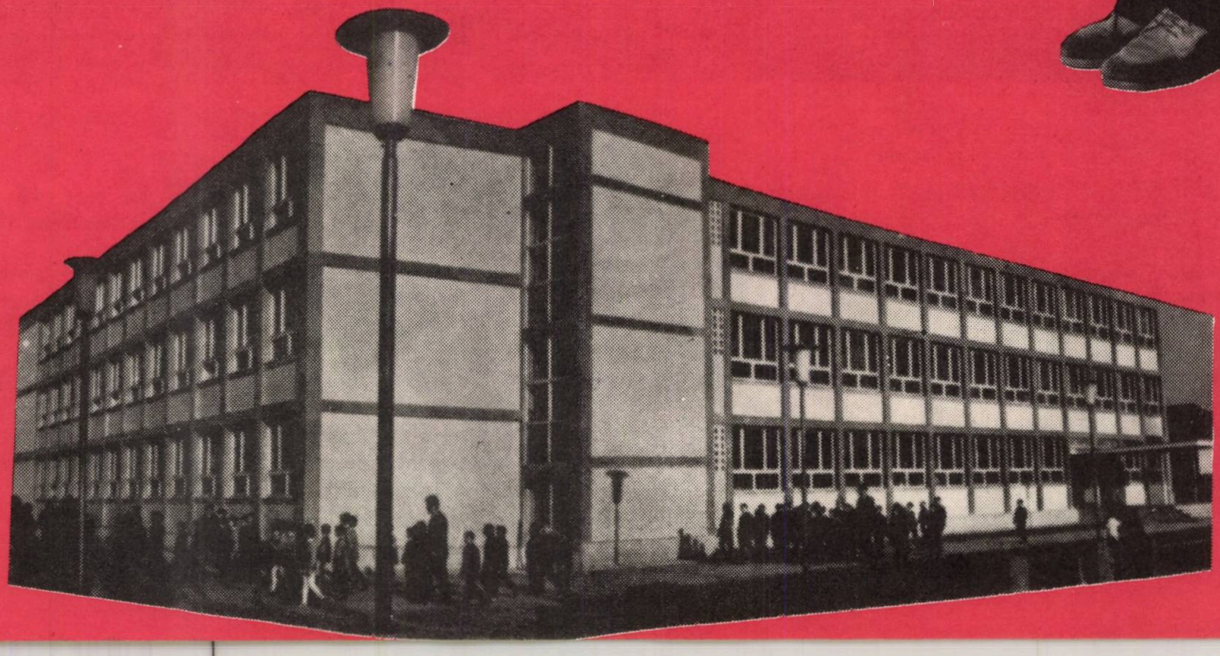

CUM ÎȚI VEI AȘTERNE, AȘA VEI DORMI...

1978 SEP 5

Condiții optime pentru un somn plăcut și reconfortant se realizează cu :

- garnituri studio pentru 2 persoane : **cearceaf de plapumă cu capac sau plic, cearceaf de pat, 2 fețe de pernă mari și două mici**
- garnituri de pat (2 persoane) **cu aceleași piese componente, dar de dimensiuni corespunzătoare**
- garnituri studio pentru o persoană : **cearceaf de plapumă cu capac sau plic și pentru pilotă, cearceaf de pat, o pernă mare și una mică**
- piese separate : **cearceafuri de pat de diferite dimensiuni, fețe de pernă de diferite dimensiuni**

Garniturile de lenjerie pentru pat cît și piesele separate sînt confecționate din cele mai adecvate țesături : șifon, pînză albită, damast Domino, Zina imprimat.

Cereți garnituri de lenjerie pentru pat la raioanele de țesături din bumbac sau la raioanele de țesături decorative pentru interioare ale tuturor magazinelor de specialitate ale comerțului de stat, din București și din țară.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PERFECŢIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

Un element hotărîtor pentru creşterea producţiei nete

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

Numărul 40 ● Vineri 6 octombrie 1978

CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

28 septembrie 1978

„Pentru înfăptuirea tuturor măsurilor de realizare a planului pe acest an și pe următorii doi ani ai cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XI-lea, a prevederilor Programului partidului, a hotărîrilor Conferinței Naționale trebuie să acționăm cu mai multă hotărîre și fermitate, îmbunătățind activitatea în toate domeniile. Să punem pe primul plan realizarea în cele mai bune condiții a producției, la nivelul calitativ și tehnic stabilit.

Dispunem în această privință de tot ce este necesar. Realizările pe care le-am obținut în decursul a doi ani și nouă luni din acest cincinal demonstrează că avem forța materială și tehnică, precum și forța de muncă și de creație necesare pentru îndeplinirea întregului program de dezvoltare a patriei noastre. Depinde numai și numai de felul cum vom lucra. Eu sînt convins că toate organizațiile noastre de partid, comitetele județene, ministerele, comuniștii, cadrele noastre de partid și de stat din toate domeniile vor face totul pentru a lichida cît mai grabnic lipsurile și a asigura desfășurarea în cît mai bune condiții a întregii noastre activități".

NICOLAE CEAUȘESCU

D646

1978 OKT 14

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI 1978 LA A CINCEA EDIȚIE

VALENȚELE TÎRGULUI — CA INSTRUMENT DE PROMOVARE

In evoluția lor, de la vechile tîrguri cu vînzare efectivă a mărfurilor, aflate pe drumurile comerciale tradiționale, pînă la actualele tîrguri de mostre ele au parcurs un drum lung, perfecționîndu-și atît funcția de informare cît și pe cea comercială propriu-zisă.

Adeseori tîrgurile și expozițiile internaționale sînt comparate cu „vitrina" unui magazin, care expune noutățile și care poate atrage trecătorii să se intereseze de produsele prezentate sau chiar să-i transforme în cumpărători.

Pentru lansarea unor noi producători și a unor noi produse pe piața externă este esențială azi prezentarea lor în context internațional la tîrguri și expoziții, unde exportatorul odată cu propaganda comercială realizată produselor sale poate cunoaște și poziția sa față de evoluția tehnică a concurenței, noile orientări și tendințe ale pieței.

In ceea ce privește contactele comerciale se apreciază a fi un loc ideal întîlnirea vînzătorilor și cumpărătorilor pe „terenul neutru" al tîrgului. Practic, în cadrul tîrgului se inversează relația uzuală, a exportatorului căutîndu-și clienții, de astădată cumpărătorul fiind cel ce vine la tîrg pentru a se informa. De aceea, depinde de capacitatea firmei expozante de a-și prezenta marfa — avem în vedere o accepțiune mai largă a termenului incluzînd calitatea și structura exponatelor, estetica standului, calitatea prospectelor și în general a materialului publicitar, pregătirea comercianților etc. — pentru a folosi la potențialul real această cale, unică în felul ei, de promovare. Nu trebuie omis nici faptul că pe multe piețe există uzanța de a amîna încheierea contractelor de import pînă la proxima ediție a manifestării expoziționale de profil, găzduită de țara respectivă.

Orientarea tot mai hotărîtă de la tîrguri generale („orizontale") cu un profil larg, cuprinzînd numeroase grupe de mărfuri către tîrguri specializate („verticale") concentrate asupra produselor unei ramuri industriale se înscrie, de asemenea, pe linia cerințelor de perfecționare a funcției de informare a tîrgurilor, respectiv cu o cheltuială de timp minimă să se poată trece în revistă realizările dintr-un domeniu de interes.

Ritmul actual al progresului tehnic face ca fiecare sector industrial să fie în continuă înnoire — ceea ce numim „explozia produselor noi" — astfel că decizia de cumpărare se ia, adeseori, prin consultarea succesivă a diverselor modalități de a satisface o anumită cerință de consum, individual sau industrial, prin compararea ofertelor tehnice și comerciale ale expozanților, demers înlesnit de tîrgurile internaționale.

Firme de prestigiu din trei continente

La actuala ediție a TIB expun în peste 30 de pavilioane și pe numeroase platforme exterioare însumînd 48 000 mp, 800 de firme străine din 24 de țări, din Europa, Asia și America. Multe din firmele expozante au un renume bine stabilit ca : Machinoexport și Techmashexport, SKF, Rhode & Schwartz, Hewlett Packard, Beckman Instruments, Brown-Boveri, Michelin, Citröen, Renault, Bumar, Fiat Carreli Elevatori, Invest Export, Robotron, Centrotehnica, Mitsubishi, Kyo Seiko, Balkancar, Philips, Asea, AEG-Telefunken, Bosch, Faunwerke, GHH, Hartmann & Braun, Motokov, Krauss-Maffei, Krupp, KSB ș.a.m.d., ceea ce constituie o certitudine asupra nivelului tehnic foarte ridicat al exponatelor, și implicit, al prestigiului internațional de care se bucură azi, la cea de a 5-a ediție a sa tîrgul de la București.

Cu pavilioane oficiale, sînt reprezentate 19 țări și anume : Anglia, Austria, Bangladesh, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Republica Democrată Germană, Republica Federală Germania, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Polonia, Spania, Statele Unite ale Americii, Ungaria și Uniunea Sovietică.

La rîndul său participarea română prin numeroase centrale

SUPLIMENT LA REVISTA ECONOMICĂ, Nr. 19/40 1978

industriale (de mașini și aparataje electrice, de utilaj tehnologic chimic și rafinării, de electronică, siderurgică etc.), institute de cercetări și proiectări, întreprinderi producătoare, grupate pe profilul celor 20 de întreprinderi de comerț exterior expozante se desfășoară pe o suprafață de 25 000 mp, din care 7000 mp în pavilionul central și pavilionul N și 18 000 pe platforme exterioare.

Principalele grupe de produse incluse în profilul tîrgului sînt : mașini, utilaje, agregate, echipamente, instalații și aparataj pentru industria extractivă și metalurgie, pentru producția, transportul, distribuirea și controlul energiei electrice, pentru telecomunicații, electronică, electrotehnică și automatizări, pentru industria petrolieră și a gazelor, industria chimică, a materialelor plastice și cauciucului, mașini-unelte etc. Sînt prezentate creații tehnice dintre cele mai recente reprezentînd străpungeri în înaintarea alertă a progresului tehnico-științific contemporan.

Vocația industrială a României socialiste

Pentru o țară care se dezvoltă în ritmurile cunoscute de România în ultimele decenii prezentarea prin intermediul tîrgurilor și expozițiilor internaționale a programului de export se impune o dată mai mult.

Succesele în dezvoltarea economică internă au condus pe planul comerțului exterior la creșteri de peste 22 de ori a volumului în intervalul 1950–1977, iar calitativ la creșterea ponderii produselor industriale prelucrate, mașinilor și echipamentelor, produselor chimice și bunurilor industriale de consum de la 7,2% în 1950 la peste 50% anul trecut.

În contextul politicii promovate de România de dezvoltare a colaborării și cooperării economice cu toate țările, indiferent de orînduirea socială, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, întreprinderile românești acordă o deosebită importanță participării la tîrgurile și expozițiile internaționale văzute ca unul din mijloacele eficiente de a prezenta actualele realizări ale României socialiste. Țara noastră participă anual cu pavilioane oficiale la circa 40 de tîrguri și expoziții internaționale. Începînd cu anul 1970 România este ea însăși gazdă a unor manifestări expoziționale de prestigiu, cuprinzînd un tîrg specializat pe construcții de mașini – TIB (bienal), alternînd cu expoziția tehnică – Tehnoexpo, apoi Tîrgul de echipamente pentru industria ușoară și alimentară și de bunuri de consum – TIBCO (anual) și Salonul internațional al chimiei.

Această orientare corespunde printre altele obiectivului stabilit pentru actualul cincinal ca în 1980 ponderea construcțiilor de mașini și industriei chimice în structura exporturilor să ajungă la 50 la sută.

Realizări tehnice de prestigiu

Față de celelalte manifestări expoziționale din străinătate TIB-ul permite expozanților români să prezinte mult mai amplu oferta proprie de mașini și echipamente, domeniu ce a canalizat în ultimele decenii mari eforturi investiționale, de creativitate tehnică și formare profesională. Astăzi industria constructoare de mașini din România se distinge prin produse de o remarcabilă tehnicitate, între care, cu titlu de exemplificare, se pot nominaliza din sectorul mașinilor-unelte, strungul carusel SC-43 H, mașina orizontală de alezat și grezat cu pinolă AFP-180 A și mașina de rectificat rotund interior, RI-500, produse ale Fabricii de mașini unelte și agregate din București, strungul frontal SF-280, realizat la uzina de strunguri din Arad și frezele verticale FV-500 NGC ale Uzinei „Înfrățirea" din Oradea ; din domeniul automatizărilor se evidențiază echipamentele de comandă numerică din seria NUMEROM pentru mașinile-unelte, iar din industria electrotehnică, noile voltmetre numerice și osciloscoape de laborator produse de Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale din București ; din electrotehnică se disting motoarele electrice pentru industria metalurgică tip MCM, recente realizări ale Uzinei de mașini electrice din București. Cunoscuta uzină „Electroputere" din Craiova este reprezentată, printre altele, de locomotivele diesel-electrice de 3000 și 4000 CP, iar dintre exponatele Uzinei de tractoare din Craiova, puternicul tractor agricol – A-1800 A constituie un produs de prestigiu. O altă noutate o prezintă autoturismul de teren „Aro" echipat cu motor diesel. În domeniul utilajelor pentru construcții, Uzinele „Progresul" din Brăila oferă noile excavatoare pe pneuri și șenile tip P-801 și S-3601. Cunoscută producătoare și exportatoare de utilaje petroliere, România oferă în cadrul tîrgului noi tipuri de instalații de foraj realizate de Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște și de sape de foraj și prevenitoare de erupție ale Uzinei „1 Mai" din Ploiești.

Concomitent cu activitatea exclusiv comercială, Tîrgul internațional București oferă largi posibilități de prezentare ale celor mai recente și mai caracteristice aspecte ale dezvoltării actuale și în perspectivă a sectoarele industriale din profilul tîrgului, facilitate prin organizarea unor manifestări adiacente – reuniuni specializate, conferințe, simpozioane, prezentări de filme și demonstrații practice etc. Amintim dintre acestea : simpozionul tehnic organizat de Mașinexport, conferința tehnică a firmei Mecanoexport, gale de filme tehnice ale întreprinderilor de comerț exterior Geomin, Industrialexport, Electroexportimport, Mecanoexport etc.

Cu prilejul acestei ediții jubiliare a Tîrgului internațional București, de-a lungul întregii perioade, 5–14 octombrie, se va desfășura pe o suprafață de 3500 mp, în pavilionul central al Complexului expozițional, o Expoziție internațională de vînătoare, la care alături de România, își dau întîlnire o serie de țări cu tradiție în acest atractiv domeniu ca : Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Olanda, Polonia, Spania, Turcia, Ungaria. În afara interesantelor trofee de vînătoare de prestigiu și de variate accesorii vînătorești, expoziția va constitui și un excelent prilej de promovare a turismului internațional.

Așadar, auspiciile favorabile sub care urmează să se desfășoare activitatea comercială la ediția a 5-a a Tîrgului Internațional București, atestate de participarea prestigioasă, de diversitatea și nivelul exponatelor, de condițiile organizatorice, sînt în măsură să deschidă noi și largi orizonturi dezvoltării schimburilor de mărfuri și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, să asigure un climat rodnic vehiculării de idei și experiență între specialiști, să contribuie activ la extinderea relațiilor economice în avantajul reciproc al partenerilor, în spiritul stimei și prieteniei între popoare.

I. GEORGESCU

REPUBLICA
SOCIALISTĂ CEHOSLOVACĂ
la
TIRGUL INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI
5 14 octombrie 1978

30
1948•1978

Strojimport ŠKODAEXPORT
pragoinvest Ferromet PRAHA
Technoexport MOTOKOV

Intreprinderile
cehoslovace
de comerţ
exterior

au plăcerea de a va invita

Chirana
SIGMA
EXPORT IMPORT KOVO
25 STROJEXPORT EXPORT 1953-1978 IMPORT

să vizitaţi
pavilionul „L"

unde sînt expuse produsele
industriei cehoslovace

Sînteţi
bineveniţi
în pavilionul
cehoslovac

MERKURIA
ZSE PRAHA
ŠKODA

EXPORTURILE ŞI IMPORTURILE DE BUNURI DE INVESTIŢII

Instalaţii industriale complete pentru industria energetică, metalurgică şi mecanică, fabricate prin uzinele cehoslovace de construcţii mecanice cele mai importante şi purtînd mărcile fabricilor tradiţionale ŠKODA, VÍTKOVICE, SIGMA, CKD Blansko, CKD DUCLA, ŽDAS, SES Tlmace, I. BZKG, ZTS Dubnica etc.

Sînt asigurate pentru întreprinderea dv. prin Întreprinderea de comerţ exterior

SKODAEXPORT

Specialiştii noştri lucrînd în uzine, institute de cercetări, birouri de studii şi în institute de priectare pot coopera cu dv. la realizarea de livrări în sectoarele următoare :

- energie termică, energie hidraulică, energie nucleară — metalurgie şi turnătorie — uzine de construcţii mecanice
- locomotive ŠKODA — troleibuze ŠKODA
- material pentru industia tabacului şi a ţigă rilor

ŠKODAEXPORT

Întreprindere de Comerţ Exterior
113 32 Praga 1, Vakavske nr. 56
Cehoslovacia

Vizitaţi standul nostru – SKODAEXPORT la TÎRGUL INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI

5 – 14 octombrie 1978, pavilionul L

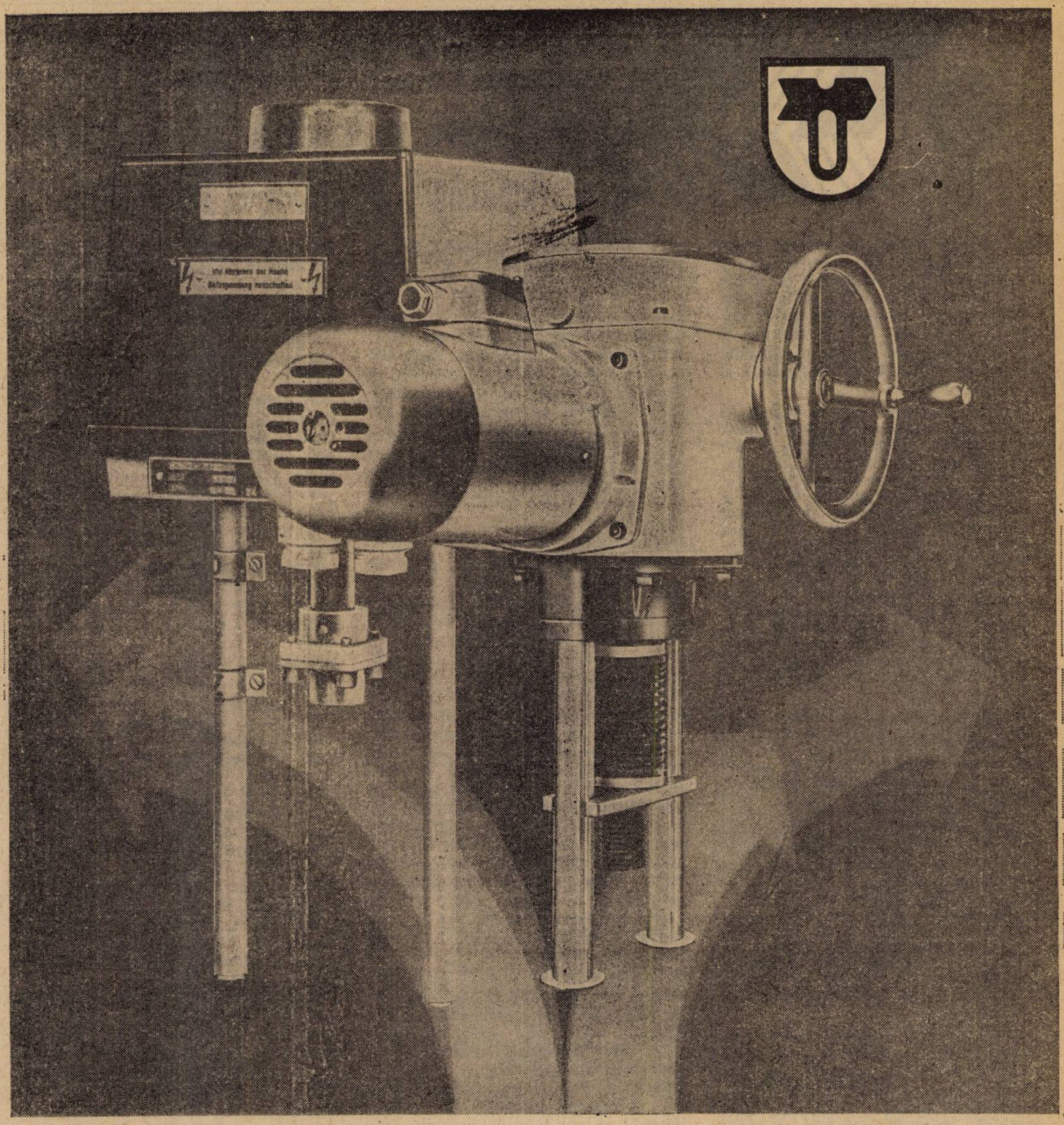

Dacă vă preocupă problema dirijărilor automate sau prin telecomandă a armăturilor, desigur că aveți nevoie de un furnizor, care să fie capabil să rezolve majoritatea problemelor dv.

Întreprinderea KOVO vă oferă servomotoare electrice, care satisfac cerințele în ceea ce privește rezistența mecanică, cu eficacitate înaltă și permanentă, o construcție compactă

Întreprinderea KOVO livrează servomotoare din familia MODACT, cu axul turant, cu pîrghie sau cu tijă, adecvate și foarte apreciate datorită construcției lor masive și sub formă închisă, acoperite, pentru cazurile cînd sînt amplasate în diferite sectoare industriale, cu regim de lucru anevoios

EXPORT
IMPORT
KOVO
PRAHA
CZECHOSLOVAKIA

Întreprinderea KOVO livrează servomotoare din familia KLIMACT, cu tijă, cu pîrghie sau cu axul turant, care sînt adecvate și mult apreciate datorită construcției lor moderne și raționale, în special la instalații de climatizare sau instalații de încălzire

Vizitați expoziția întreprinderii KOVO, din cadrul Tîrgului Internațional București, 5—14 octombrie 1978, unde tehnicienii noștri vă stau la dispoziție si vă dau informații detaliate. Întreprinderea de comerț exterior KOVO este singura firmă exportatoare de aceste produse fabricate în Cehoslovacia

KOVO

ul. Jankovcova 2, 170 88 Praga 7, R. S. Cehoslovacă

RDG

Participarea la TIB'78
sub semnul celei de-a 30-a aniversări

O trecere în revistă a economiei Republicii Democrate Germane

Zece întreprinderi de comerț exterior din R.D.G. demonstrează prin intermediul unei expoziții colective pe o suprafață de 2.700 m² la Tîrgul Internațional București 1978, eficiența economiei R.D.G. precum și strînsele legături dintre economiile naționale ale R. D. Germane și României.

Relațiile economice dintre R.D.G. și R.S.R., bazate pe colaborarea tovărășească dintre partidele frățești din cele două țări, s-au dezvoltat continuu. R.D.G. se situează astăzi pe locul doi între partenerii comerciali din țările socialiste, ai României. În Acordul comercial pe termen lung pentru perioada 1976—1980 este prevăzut un volum de schimburi comerciale în valoare de 3,1 miliarde de ruble. Aceasta corespunde unei creșteri de peste 170% față de planul cincinal precedent. Ritmuri de creștere deosebit de înalte a atins schimbul de mașini și utilaje. Ele reprezintă în exportul R. D. Germane în România o pondere de 70%.

Dezvoltarea pozitivă a schimburilor comerciale dintre R.D.G. și România se sprijină într-o măsură tot mai mare pe convențiile privind specializarea și cooperarea în producție, în spiritul programului complex al C.A.E.R. Pînă în 1980 livrările de produse realizate pe baza convențiilor privind specializarea și cooperarea în producție vor reprezenta cca. 25% din totalul livrărilor.

Remarcabilele progrese ale R.D.G. nu se fac simțite numai în dezvoltarea comerțului exterior, ci și în înalta calitate a produselor de export. Aceasta este confirmată de oferta întreprinderilor de comerț exterior a R.D.G. la Tîrgul Internațional de la București.

BUCHEXPORT Leipzig, partener al întreprinderii românești de comerț exterior ILEXIM, prezintă cca. 600 de volume ale editurilor din R.D.G. Exponatele permit realizarea unei imagini privind nivelul actual al producției editoriale. Această expoziție este completată de reproduceri realizate de editurile de artă din R.D.G.

WMW EXPORT—IMPORT se prezintă ca un partener comercial puternic în domeniul masinilor unelte și al sculelor. Marca „WMW" a devenit o noțiune sinonimă cu calitatea pentru mijloacele de raționalizare pentru toate ramurile industriei de prelucrare a metalelor. Combinatele industriale WMW, cu peste 60 de întreprinderi de stat, asigură producția unor mașini-unelte moderne, de mare productivitate pentru prelucrarea prin așchiere și fără așchiere, precum și livrarea de scule de mare productivitate pentru aceste mașini. WMW prezintă la București, între altele, freze de prelucrare cu comandă numerică C 500x2000/03 NC, un produs al Combinatului de Stat de mașini-unelte „Fritz Heckert", Karl-Marx-Stadt.

ÎNTREPRINDEREA DE STAT CARL ZEISS JENA prezintă la București exponate din cuprinzătorul program al construcției de aparatură științifică. La București vor fi prezentate produse ale microscopiei, ale tehnicii de măsurare analitică, ale geodeziei și ale tehnicii măsurării de precizie. Specialiștii din Jena prezenți stau la dispoziție pentru informații de specialitate și asistență.

ROBOTRON — EXPORT — IMPORT expune cu prioritate pe lîngă cunoscutele produse importate pe piața românească, produse noi ca microsistemul de calcul robotron K 1510, mașina de facturat de mică capacitate daro 1711 și instalații de prelucrare a datelor daro 1372. Toate produsele expuse vor fi prezentate împreună cu soluții de utilizare edificatoare.

ELECTROTEHNIK —EXPORT—IMPORT, reprezentant al industriei electrotehnice și electronice din R.D.G. pe piața externă, prezintă în București exponate adaptate necesităților economiei naționale românești. Între altele, vor fi expuse aparate ale termotehnicii și ale tehnicii sudurii. Din producția Combinatului de Stat din Mansfeld „Wilhelm Pieck" vor fi expuse trei variante de bază ale sistemului de aparate de sudură de mînă sub protecție de gaz MSG 60. TECHNOCOMMERZ prezintă unele produse ale ramurii industriale a tehnicii aerului și a frigului precum și ale Combinatului de Stat de mașini grele „Karl Liebknecht". Combinatul din Magdeburg este un producător renumit de motoare Diesel de turație medie și completează cuprinzătorul domeniu al motoarelor Diesel din producție proprie trecînd la agregatele de generatoare Diesel.

TRASPORTMASCHINEN — EXPORT — IMPORT prezintă la București produse ale construcției de mașini pentru industria alimentară și de vehicule din R.D.G. Astfel, Combinatul NAGEMA va expune mașina multifuncțională de ambalat Filutex. Din Uzinele de stat de autovehicule din Waltershausen vine cunoscuta și solicitata furgonetă „Multicar M 24" care va fi prezentată la București în variantele cu echipament de pulverizare și de spălare și ca autovehicul de împrăștiere echipat cu plug de zăpadă.

HEIMELEKTRIC — EXPORT — IMPORT este specializată pe desfacerea produselor ramurilor radio și televiziune, componente și tehnica vidului, aparate electrice de consum, elemente de automatizare ca și a tehnicii foto și cinematografice din R.D.G. La București vor fi expuse produse din domeniul aparaturii de comutare de joasă tensiune, aparate electrice de consum și tehnica fotografică. Programul de expunere al tehnicii fotografice cuprinde aparate de fotografiat PRAKTICA, produse de Întreprinderea de stat PENTACON, precum și obiective de înaltă calitate optică și mecanică.

INTERMED — EXPORT — IMPORT prezintă o selecție de produse de calitate din următoarele grupe de produse: tehnică medicală, tehnică de laborator, tehnica încercării materialelor, tehnica cîntăririi și a desenului.

INVEST — EXPORT expune între altele instalația automată de formare a mașinilor de tip AFA 20 și AFA 30 produsă de Întreprinderea de stat GISAG din Leipzig, care se utilizează la realizarea pieselor turnate din fontă cenușie, fontă maleabilă și fontă cenușie cu grafit nodular. Instalațiile sînt astfel concepute încît să asigure utilizarea mașinilor și a unităților mecanice la întreaga capacitate.

Tîrgul internațional de la Leipzig
Republica Democrată Germană
11—18 martie 1979

500 000 DE VÎNZĂTORI DIN 100 DE ȚĂRI... vin cu regularitate la Tîrgul internațional de la Leipzig, ediția de primăvară, pentru că știu ce le oferă acest loc de întîlnire al comerțului mondial :
— informații, contracte, afaceri ;
— un atrăgător program de export al R.D.G. ;
— produse ale relațiilor economice socialiste ;
— produse de vîrf realizate de 9.000 de întreprinderi din 60 de țări ;
— un cuprinzător program de manifestări și de îndrumare.

Sînteți bineveniți la întîlnirea comerțului de la Leipzig.

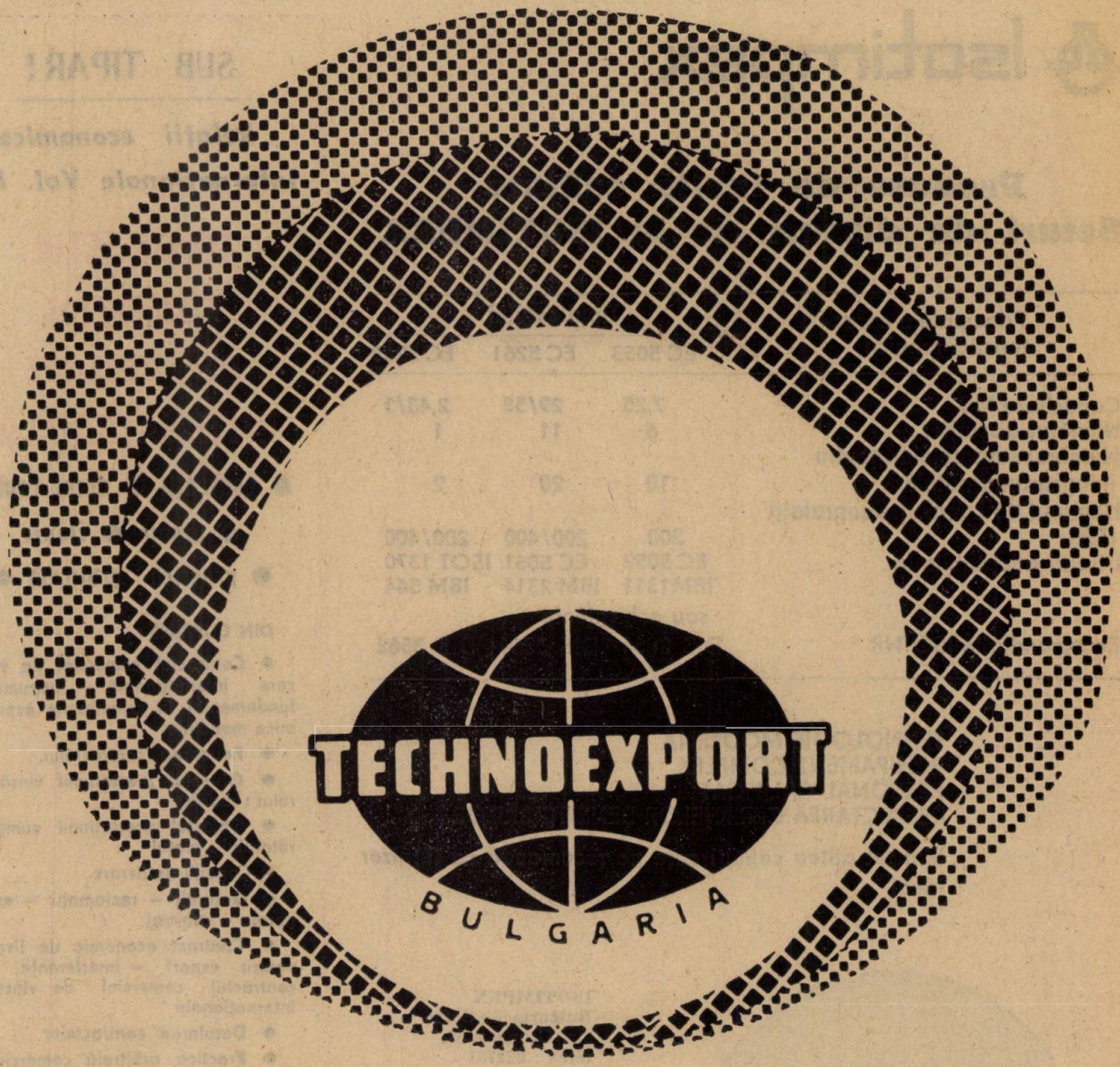

INVITAȚIE

Organizația economică de engineering TEHNOEXPORT — Sofia are onoarea a vă invita să vizitați standurile sale de la Tîrgul Internațional București, 5—14 octombrie 1978.

Organizația TEHNOEXPORT supune atenției vizitatorilor mașini pentru industria alimentară și a tutunului, compresoare, mașini moderne de construcții.

Un deosebit interes suscită agregatul de balotare a tutunului tip ATB-1, care execută complet mecanizat toate operațiile de confecționare și ambalare a baloților după metoda „Tanga", compresoarele și agregatul compresor condensator după licența firmei „Linde" — R.F.G.

Specialiștii și standiștii vă stau la dispoziție pe tot timpul tîrgului pentru informații asupra tuturor problemelor care vă interesează.

Adresa : IHO TEHNOEXPORT, Sofia
Str. Fr. Joliot-Curie, 20 ; Telefon : 7381
Telegrame : Tehnoexport — Sofia
Telex : 022193, 022048

Isotimpex

Produse de înaltă calitate
Seturi de discuri de la ISOTIMPEX

Nr.	Principalele caracteristici tehnice	Tipul setului		
		EC 5053	EC 5261	EC 5269
1.	Capacitate MB	7,25	29/58	2,45/5
2.	Numărul discurilor	6	11	1
3.	Numărul suprafețelor pentru înregistrarea datelor	10	20	2
4.	Numărul de canale pe suprafață (TPI)	200	200/400	200/400
5.	Discuri adaptabile la	EC 5052 IBM1311	EC 5061 IBM 2314	ISOT 1370 IBM 544
		sau echivalente		
6.	Recomandările ISO NR	DIS 2864	DIS 3564	DIS 3562

TEHNOLOGIE MODERNĂ
ECHIPAMENT COMPLEX
PERSONAL CALIFICAT
RESPECTAREA CERINȚELOR BENEFICIARILOR

Sînt tot atîtea calități care ne recomandă ca furnizor ideal

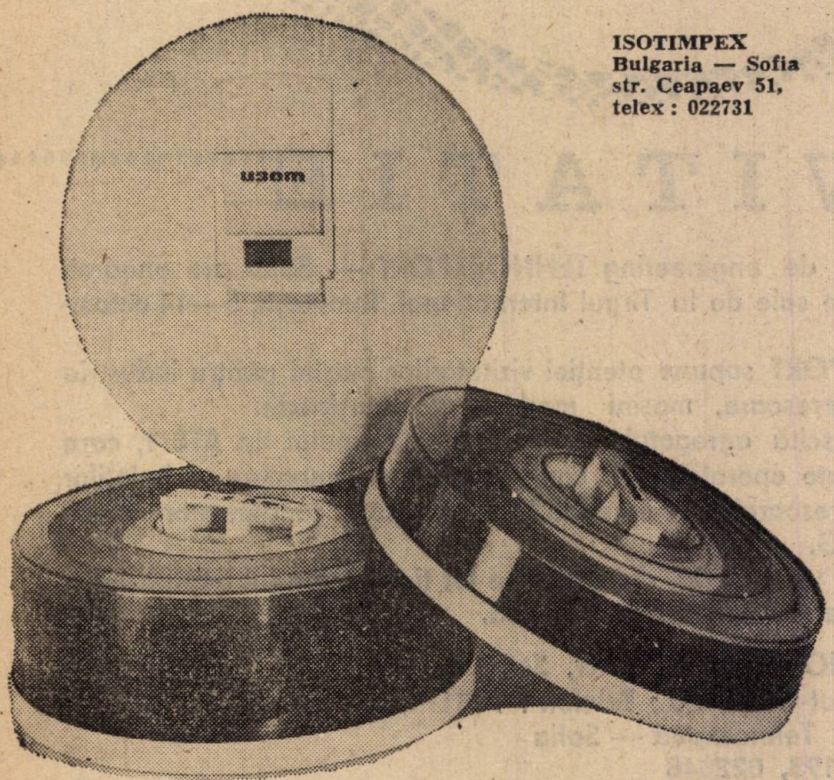

ISOTIMPEX
Bulgaria — Sofia
str. Ceapaev 51,
telex : 022731

SUB TIPAR!

Relații economice internaționale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● convenții ● drept român
● uzanțe ● clauze
● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internațională — instrument fundamental în schimburile economice mondiale.
● Formarea contractului.
● Obiectul prestațiunii vînzătorului : marfa
● Obiectul prestațiunii cumpărătorului : prețul
● Condiții de livrare
● Garanții — reclamații — exonerare — arbitraj
● Contract economic de livrări pentru export — interferențe cu contractul comercial de vînzare internațională
● Derularea contractelor
● Practică arbitrală comercială internațională
● Practică arbitrală privind contractele economice de export și import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. — convenții internaționale — texte selective
2. — drept român — art. din Codul civil, Codul comercial și din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).
3. — uzanțe uniforme internaționale
4. — comentarii — scurte precizări și sinteze
5. — clauze — studiu comparativ al contractelor model și a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerț exterior

Comenzile se fac pe adresa redacției și vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

investiții

Obiecțiunile la documentația de execuție

Dispozițiile normative în vigoare prevăd în sarcina unității beneficiare a lucrărilor de construcții-montaj obligația de a pune la dispoziția unităților de antrepriză documentația de execuție a lucrărilor contractate. Astfel, contractul model pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj conține prevederi în sensul că unitatea beneficiară are îndatorirea „să asigure documentația tehnico-economică de execuție-proiecte de execuție pe obiecte (și proiecte pe categorii de lucrări sau părți de categorii de lucrări în cazul obiectivelor productive) — cu cel puțin 6 luni înainte de începerea execuției lucrărilor, pentru obiectivele noi de investiții a căror execuție este planificată să înceapă după trimestrul I al anului de plan, conform graficului de eșalonare a investiției definitivat cu antreprenorul".

Cu privire la documentația de execuție, unitatea de antrepriză este în drept să formuleze obiecțiuni în termen de 30 zile asupra corectei încadrări a articolelor în indicatoarele de norme de deviz și cataloagele de prețuri, respectării prețurilor și tarifelor în vigoare, stabilirii obiective a distanțelor de transport și respectării cotelor de cheltuieli ce se prevăd în deviz.

Potrivit pct. 12 din Instrucțiunile comune MF-CSCAS nr. 7/1967, obiecțiunile unității de antrepriză trebuie să fie însoțite de documentație explicativă și să fie înaintate atît unității beneficiare, cît și proiectantului general. „Obiecțiunile antreprenorului general trebuie să fie însoțite de documentația tehnico-economică explicativă."

Care sînt consecințele înaintării obiecțiunilor fără documentația tehnico-economică explicativă ? Problema prezintă interes și sub raportul răspunderii patrimoniale, deoarece pct. 15 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj obligă la plata de penalități atît în cazul întîrzierii în predarea proiectelor de execuție, cît și în cazul întîrzierii în restituirea proiectelor de execuție refăcute ca urmare a obiecțiunilor formulate de unitatea de antrepriză.

Confruntat cu această problemă, Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 1478/1978 a reținut că, în speță, obiecțiunile antreprenorului general trebuiau să fie însoțite de documentația tehnico-economică explicativă și înaintate atît unității beneficiare, cît și proiectantului general ; în realitate, obiecțiunile formulate au avut un caracter general și nici nu au fost însoțite de documentația tehnico-economică explicativă care să justifice alte prevederi de deviz în raport cu sursele de aprovizionare, distanțele și mijloacele de transport. Ca atare, aceste obiecțiuni nu au obligat unitatea beneficiară să refacă documentația, cu atît mai mult, cu cît, antreprenorul general nici nu a pretins acest lucru unității beneficiare ori proiectantului general.

În aceste condiții s-a statuat că unitatea beneficiară nu poate fi obligată la plata penalităților pentru faptul că nu a refăcut proiectele de execuție.

Menținînd această hotărîre, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2063/1978, a reținut că „părțile nu au prevăzut în concilierea obiecțiunilor la documentația de deviz — în concordanță cu prevederile pct. 15 din Instrucțiunile CSCAS—MF nr. 7/1967 — obligația beneficiarului de a reface documentația prin proiectantul general și nu s-a fixat termen pentru refacerea documentației de către proiectantul general, respectiv termen pentru predarea documentației refăcute de către beneficiar. În sfîrșit, pe parcursul executării lucrărilor, antreprenorul nu a solicitat unității beneficiare refacerea documentației".

Cît privește faptul că obiecțiunile nu au fost însoțite de documentația tehnico-economică explicativă, s-a precizat că textul pct. 12 din instrucțiunile citate mai sus, privitor la însoțirea obiecțiunilor de documentație tehnico-economică explicativă, nu constituie o normă de recomandare, ci o dispoziție imperativă a cărei nerespectare de către antreprenorul general nu poate să rămînă fără consecințe.

Această concluzie se impune și din punct de vedere economic, neputîndu-se pretinde unității beneficiare să refacă documentația de execuție în raport cu obiecțiuni nefundamentate sub raport tehnic și economic.

I. ICZKOVITS

contract economic

CRITERII NOI DE APRECIERE A CULPEI

Legislația noastră a consacrat principiul răspunderii contractuale bazate pe culpa unităților socialiste. Temeiul juridic al acestui principiu se află în art. 21 din Legea contractelor economice, potrivit căruia „organizația socialistă care nu-și execută obligațiile ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități precum și despăgubiri în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa." În continuare, în alineatul al II-lea din art. 21, reglementîndu-se cuprinsul despăgubirilor pentru neexecutarea în natură, nu se mai menționează și cerința culpei. Nu s-ar putea spune însă că — per a contrario — răspunderea pentru neexecutarea în natură nu s-ar mai baza pe culpă. Alineatele menționate se completează și — din unitatea lor — rezultă elementele răspunderii contractuale, inclusiv culpa. În formularea generală din alin. I menționîndu-se „unitatea socialistă care nu-și execută obligațiile privind executarea prevederilor contracuale" se include și neexecutarea în natură, cea mai importantă obligație ce rezultă din contract. Din referirea la „executarea prevederilor contractului", rezultă că și răspunderea unității beneficiare, în calitatea sa de debitoare a obligației de plată a prețului precum și a obligațiilor de a contribui la realizarea prestației și de a o primi este tot o răspundere bazată pe culpă.

În genere, culpa unei unități s-a apreciat prin referire la activitatea unei unități fruntașe, luate în mod abstract, ca model. Presupunînd că ar exista unele unități deosebite, iar majoritatea celorlalte unități ar urma să tindă mereu spre a se apropia de rezultatele primelor, criteriul organizației fruntașe în aprecierea culpei, în exclusivitate, apare depășit de dezvoltarea economiei noastre. Aceste tendințe apărute în activitatea economică se reflectă și în criterii noi de apreciere a culpei apărute în practica arbitrală, prin care se completează criteriul organizației fruntașe. Sintetizînd practica arbitrală se pot reține anumite criterii de apreciere a culpei unităților în realizarea contractelor economice.

Un criteriu des utilizat în aprecie-

rea culpei contractuale îl constituie specialitatea unității debitoare. Unitatea beneficiară, se apreciază în dec. P.A.S. nr. 1300/1977, specializată în prelucrarea porumbului cunoștea posibilitățile degradării și, de aceea, avea obligația să organizeze în mod corespunzător, prioritar, descărcarea livrării primite. O defecțiune a utilajului, prin ea însăși, ducînd la neexecutarea unui contract nu scutește de răspundere, s-a decis în speța soluționată prin dec. P.A.S. nr. 2978/1976. Spre a scuti de răspundere, o asemenea împrejurare trebuie să fie exclusivă de neglijență în exploatarea necorespunzătoare a utilajului. În alte decizii s-a apreciat că permanentizarea unor operațiuni în activitatea unei unități, implică inițiativa sa în organizarea unei desfășurări corespunzătoare. Prin dec. P.A.S. nr. 79/1977 unitatea beneficiară, care în mod obișnuit primea tablă a fost considerată în culpă pentru întîrziere în descărcarea vagoanelor din lipsa unei macarale pentru produse de mare tonaj. Aceste soluții ale practicii arbitrale contribuie la promovarea progresului tehnic, stimulează unitățile economice în cunoașterea și controlul tuturor proceselor tehnice și lucrărilor din sfera lor de activitate.

Un alt criteriu în aprecierea culpei îl constituie gradul de mobilizare a posibilităților proprii, manifestarea inițiativei unității debitoare în limitarea consecințelor unei împrejurări ce a determinat imposibilitatea de executare. Dacă în trim. I al unui an de plan unitatea furnizoare a fost lipsită de o linie de fabricație din cauze exterioare activității sale — se arată în decizia P.A.S. nr. 476/1977, această împrejurare, nu mai justifică nelivrarea produselor în trim. III și IV. În termeni similari s-a apreciat și neexecutarea contractului din pricina neprimirii materiilor prime de către furnizorul produsului finit. Această împrejurare constituie o cauză exoneratoare de răspundere în situația de excepție prevăzută de art. 23 din Legea nr. 71/1969, adică potrivit particularităților sale, se integrează în noțiunea de forță majoră. (Dec. P.A.S. nr. 3055/1976). În prezent, această tendință a practicii arbitrale, credem că își găsește temeiul și în unele prevederi ale Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat. Potrivit art. 12 par. B lit. e, întreprinderile producătoare „sînt obligate să contracteze, în raport de capacitatea de producție și profilul de fabricație toate produsele solicitate de unitățile beneficiare." Cu atît mai mult, se impune obligația unităților furnizoare de a folosi cu deosebită exigență mijloacele materiale pe care le au pentru realizarea contractelor încheiate.

În sfîrșit, în aprecierea activității unității debitoare se are în vedere și integrarea sa în sistemul unitar de organizare și conducere planificată a economiei socialiste. Activitatea fiecărei unități se apreciază, în această viziune, nu numai ca o executare a unei obligațiuni contractuale, ci și ca o acțiune ce contribuie la realizarea obiectivelor planului, a cerințelor generale ale economiei socialiste pe care, prin esența sa, le promovează contractul economic. Refuzul unității beneficiare de a primi produsele după termen, pentru a fi exclusiv de culpă presupune și aprecierea diligenței acesteia în întocmirea planului său de desfacere (Dec. P.A.S. nr. 3057/1976). În executarea unui contract, unitatea beneficiară nu s-a prezentat să ridice fructele. În consecință, unitatea furnizoare nu poate cere daune reprezentînd diferența dintre valoarea fructelor și rezultatul prelucrării lor, dacă nu a dat produselor o întrebuințare cît mai economică. (Dec. P.A.S. nr. 3333/1976). În speța soluționată prin dec. P.A.S. nr. 78/1977, s-a considerat că și unitatea expeditoare care a încărcat produsele într-un vagon necorespunzător este în culpă, întrucît „răspunderea revine tuturor părților pentru luarea măsurilor eficiente de evitare a pagubelor în economie" (Dec. P.A.S. nr. 78/1977). Integrarea unităților în sistemul economiei socialiste sporește răspunderea acestora pentru realizarea obligațiilor contractuale precum și posibilitatea de previziune a fiecărei unități. În acest sens pot fi citate decizii prin care unitățile furnizoare au fost considerate în culpă pentru nerealizarea unor obligațiuni contractuale asumate fără a avea condițiile necesare, cum ar fi : materia primă (Dec. P.A.S. nr. 2160/1976), forța de muncă necesară calificată corespunzător (Dec. P.A.S. nr 1757/1977) ș.a. Se poate formula principiul că perfecționarea activității de planificare determină și creșterea răspunderii unităților socialiste, a gradului lor de previziune. Extinderea contractelor de lungă durată, studierea și cunoașterea temeinică a pieții interne și externe, elaborarea de studii și prognoze privind dezvoltarea în perspectivă a întreprinderii, creșterea eficienței fondurilor productive (v. în acest sens, art. 9 par. A. din Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat) constituie unele dintre elementele noi ale activității de planificare cu o semnificație deosebită asupra aprecierii culpei.

Criteriile de apreciere a culpei prezintă utilitate și pentru configurarea situațiilor străine activității unității debitoare, exoneratoare de răspundere. Forța majoră, neîndeplinirea unei obligații a unității creditoare, neomologarea produselor ș.a. scutesc de răspundere dacă sînt exclusive de culpă, așa cum acest element al răspunderii este reglementat de legislație și apreciat în practica arbitrală.

M. PASCU

comerț exterior

Comunicările prin telex în raporturile de comerț exterior

1. **Utilitatea comunicărilor prin telex.** Mijloc foarte rapid și practic de transmitere a comunicărilor, telescriptorul este folosit tot mai intens în relații de comerț exterior, mărind substanțial operativitatea, impusă ca o condiție primordială în acest domeniu de activitate.

Generalizarea comunicărilor internaționale prin telex a ridicat o serie de probleme juridice, îndeosebi de natură probatorie, care nu-și găsesc întotdeauna soluții explicite și complete în reglementările în vigoare. În lipsa unor prevederi normative, practica arbitrală de comerț exterior a trebuit să înlăture lacunele și să contribuie la elucidarea aspectelor controversate.

2. **Reglementări cu caracter general.** Unele particularități definitorii ale serviciului telex, care alcătuiesc elemente subînțelese în cadrul oricărui diferend ce pune în discuție o comunicare internațională efectuată pe această cale, au fost reținute de Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de comerț și industrie a R.S. România (prescurtat C.A.B.) prin hotărîrea nr. 96 din 9 decembrie 1976.

În motivarea hotărîrii citate s-a precizat că „potrivit Regulamentului pentru utilizarea serviciului de abonați telex, întocmit în conformitate cu Protocolul de la Geneva, pentru fiecare circuit de abonat se stabilește un număr de apel, care nu poate fi folosit de alte instituții sau întreprinderi decît dacă abonatul titular acceptă, asumîndu-și prin aceasta întreaga răspundere a folosirii postului și comunicărilor făcute. Regulamentul mai prevede că serviciile telex instalate la sediile abonaților pot fi folosite pentru efectuarea de comunicații directe cu alți abonați interni sau din alte țări cu care Republica Socialistă România are deschise legături telex internaționale la abonați conectați la o centrală automată".

În continuare, hotărîrea nr. 96/1976 a reținut de asemenea că potrivit aceluiași Regulament, „după stabilirea

legăturii și formarea numărului abonatului chemat, trebuie să se verifice de către cel care transmite comunicarea, dacă numărul a fost bine selectat, confirmarea exactității apelului abonatului chemat fiind verificată prin primirea automată a indicatorului de apel al abonatului chemat. Regulamentul mai prevede că în folosirea serviciului telex, operatorii centralelor vor utiliza în mod obligator expresiile din cod. Astfel, pentru „primit" se utilizează litera „R". (Această literă are semnificația **received** în limba engleză și **reçu** în limba franceză).

3. **Domeniul comunicărilor transmisibile prin telex.** În afară de corespondența uzuală, serviciul telex este deopotrivă folosit pentru transmiterea unor comunicări specifice activității de comerț exterior, fie nelitigioase, fie contencioase.

Astfel prin hotărîrea nr. 35 din 28 octombrie 1968, C.A.B. a considerat ca valabil un contract de livrare de mărfuri încheiat de o întreprindere de comerț exterior română în calitate de vînzătoare și partenerul din R.P.U. (cumpărător). Raporturile juridice se stabiliseră în speță pe calea unei **comenzi ferme** emise de către cumpărător prin scrisoare, urmată de confirmarea acesteia, comunicată prin telex. Este adevărat că în fapt nu se ivise între părți nici o obiecțiune cu privire la realitatea sau la semnificația confirmării de comandă.

În prezent, soluția consacrată prin hotărîrea nr. 35/1968 se deduce din Condițiile generale de livrare a mărfurilor în raporturile dintre organizațiile țărilor membre ale C.A.E.R. (Condiții generale ratificate prin Decretul nr. 164 din 29 decembrie 1975). Potrivit § 2, pct. 1 din C.G.L. care reglementează cerințele de formă ale încheierii contractului, oferta și acceptarea ei sînt valabile numai dacă au fost formulate în scris, prin aceasta înțelegîndu-se deopotrivă telegramele și **comunicările prin telex.** Întrucît § 1 pct. 4 include în sfera sa și comanda, iar sub denumirea de acceptarea ofertei se înțelege și confirmarea comenzii, rezultă că în acest domeniu practica arbitrală a anticipat reglementările legale intrate ulterior în vigoare.

4. Prin hotărîrea nr. 15 din 28 aprilie 1972 (publicată în Revista română de studii internaționale, nr. 2/1976, p. 221—223) C.A.B. a considerat că o **convenție arbitrală** poate fi valabil încheiată printr-un schimb de telexuri între parteneri cu sediul în țări diferite, care nu contestă nici propunerea de a supune litigiul spre soluționare unui atare organ de jurisdicție, nici acceptarea necondiționată a destinatarului.

Soluția citată își găsește temeiul juridic în dispozițiile art. I pct. 2 lit. a din Convenția europeană de arbitraj comercial internațional, încheiat la Geneva la 24 aprilie 1961 și ratificată prin Decretul nr. 281 din 25 iunie 1963.

5. În raporturile dintre furnizorul de mărfuri și cumpărător, anumite comunicări referitoare la rezolvarea reclamațiilor calitative sau cantitative pot fi transmise, potrivit practicii arbitrale, prin telex.

Astfel în conformitate cu § 76 pct. 1 din C.G.L., vînzătorul este obligat să analizeze reclamația privind calitatea sau cantitatea mărfii și să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației (să confirme **acordul** pentru satisfacerea ei integrală sau parțială ori să comunice **refuzul** unei asemenea satisfaceri) fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît în cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci răspunsul asupra fondului reclamației trebuie să fie dat neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile, iar în privința uzinelor și a instalațiilor complexe, în decurs de 90 de zile de la data primirii reclamației de către vînzător.

C.G.L. nu prevăd modalitatea de transmitere a răspunsului datorat de vînzător potrivit cu dispozițiile citate ale § 76 pct. 1. Fiind sesizată cu această problemă, practica arbitrală a ajuns la concluzia că — în lipsa unor clauze contractuale contrare — răspunsul la reclamațiile calitative sau cantitative poate fi transmis și prin telex. Mai mult decît atît, o confirmare ulterioară prin scrisoare a răspunsului comunicat prin telex nu se învederează necesară. În sensul arătat s-au pronunțat hotărîrile C.A.B. nr. 96 din 9 decembrie 1976 și nr. 84 din 20 iunie 1977.

Soluția la care ne referim poate fi împărtășită. Obiectul comunicării dintre contractanți se reduce, în situațiile ce ne preocupă, la manifestarea unui acord, fie integral, fie parțial sau a refuzului vînzătorului de a satisface fondul reclamației prezentate de către cumpărător (așa cum rezultă din prevederile § 76 pct. 1 din C.G.L.). Dat fiind conținutul destul de simplu al comunicării, transmiterea ei prin telex nu poate să implice, în mod normal, riscuri de erori. Ca atare, confirmarea prin scrisoare ulterioară a telexului inițial nu ar prezenta o utilitate reală.

6. Practica arbitrală a admis de asemenea posibilitatea ca reclamantul să comunice prin telex organului de jurisdicție restrîngerea acțiunii sale introductive de instanță.

În sensul arătat, hotărîrea C.A.B. nr. 91 din 28 iunie 1977 a luat act fără rezerve de telexul cu data de 27 iunie 1977, expediat de către o întreprindere de comerț exterior din R.D.G. Obiectul acestei comunicări l-a constituit restrîngerea acțiunii, prin care inițial se ceruse restituirea unei sume nedatorate și totuși achitate vînzătoruluipîrît, reclamantul limitîndu-se să solicite numai obligarea părții pîrîte la suportarea cheltuielilor de arbitrare.

Conținutul comunicării nu putea să dea loc la dubiu și nici nu a suscitat vreo obiecțiune, astfel că în mod firesc organul arbitral a acceptat transmiterea ei prin telex.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

financiar

Întîrzierea în plata prețului. Consecințe

Întîrzierea în îndeplinirea obligației de plată a prețului survine uneori, în condiții particulare, pe care organele arbitrale le sesizează și le reține în rezolvarea litigiilor avînd ca obiect plata penalităților pretinse de unitățile creditoare ale căror creanțe, derivînd din livrarea produselor contractate, nu au fost achitate în termen.

Cu alte cuvinte, elemente concrete, specifice fiecărui caz de întîrziere în plata prețului, pot determina consecințe în ce privește răspunderea unității beneficiare care nu a achitat la timp contravaloarea produselor care i s-au livrat.

Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1970/1978 s-a reținut că, în speță, unitatea beneficiară a refuzat, inițial, să achite suma pretinsă cu titlu de preț, motivînd că nu a primit produsele aferente. Deși produsele se aflau, în realitate în posesia acelei unități, s-a considerat că aceasta nu are a răspunde, deoarece motivul care a fost invocat în justificarea refuzului de plată inițial a fost determinat de către unitatea furnizoare care specificase în factură alt număr de vagon decît cel în care fuseseră expediate produsele. În aceste condiții, cercetările pe care le făcuse unitatea beneficiară în vederea identificării produselor au eșuat, întrucît s-a avut în vedere numărul de vagon eronat specificat în factură. Pînă la lămurirea situației de fapt exacte, care a dus la identificarea produselor și la revenirea asupra refuzului inițial de plată, s-a socotit că nu se datorează penalitățile pentru întîrzierea în plata prețului.

Într-un alt litigiu, s-a constatat că unitatea beneficiară nu primise factura aferentă produselor care i-au fost livrate, respectiva factură fiind expediată de unitatea furnizoare — din greșeală — pe altă adresă. S-a considerat că în lipsa facturii, unitatea beneficiară în mod justificat a refuzat plata, cu atît mai mult, cu cît, în mod repetat a intervenit la unitatea furnizoare pentru ca aceasta să-i transmită factura.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1931/1978 s-a considerat că, în aceste circumstanțe, întîrzierea în plată era justificată. Aceasta soluție

se justifică nu numai în raport cu atitudinea diligentă manifestată de unitatea beneficiară, dar şi cu referire la dispoziţiile normative în vigoare care obligă unităţile beneficiare să refuze plata contravalorii produselor livrate atîta timp cît nu au posibilitatea de a verifica temeiul legal al preţului practicat. Or, în lipsa facturii, în care este obligatorie indicarea preţului şi a temeiului său legal, unitatea beneficiară nu avea posibilitatea de a face o asemenea verificare.

Problema consecinţelor întîrzierii în plata preţului s-a pus şi în condiţiile plăţilor planificate la care au convenit părţile din contractul de furnizare.

Potrivit pct. 31 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste, cînd livrările de mărfuri sau consumurile din custodie şi prestările de servicii au caracter de frecvenţă, se pot deconta prin dispoziţie de plată emisă pe bază de convenţii de plăţi planificate.

Pentru decontarea prin plăţi planificate, părţile încheie o convenţie privind suma ce va fi virată periodic, termenele de virare, precum şi perioadele la care urmează a se regulariza eventualele diferenţe în raport cu livrările efective. Convenţia intră în vigoare numai cu acordul unităţii bancare care deserveşte unitatea furnizoare.

S-a pus problema dacă pentru întîrzierea în achitarea ratelor planificate în cadrul convenţiei, unitatea beneficiară a produselor livrate datorează sau nu penalităţile prevăzute de art. 1 lit. g din HCM nr. 306/1970.

Răspunsul care s-a dat, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1894/1978, este negativ :

„Potrivit art. 1 din HCM nr. 306/1970, se pot stabili în sarcina părţii în culpă penalităţi de întîrziere în decontarea contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate.

În cazul decontării cu întîrziere a ratelor planificate nu se pot pretinde penalităţile prevăzute de HCM nr. 306/1970, deoarece nu se ştie dacă în toate cazurile sumele planificate reprezintă echivalentul cantităţilor consumate efectiv.

Penalităţile prevăzute de HCM nr. 306/1970 se datorează numai pentru decontarea cu întîrziere a sumelor care rezultă din regularizarea diferenţelor dintre sumele virate şi valoarea livrărilor efectuate, întrucît numai cu această ocazie se stabilesc cu certitudine cantităţile efectiv livrate".

H. MATEI

asigurări

Asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto

În baza Decretului nr. 471/1971, Administraţia Asigurărilor de Stat a preluat obligaţia materială, financiară, pe care o au deţinătorii de autovehicule de a repara prejudiciile produse terţelor persoane în cazurile în care au răspundere civilă pentru accidentele de autovehicule produse pe teritoriul R.S. România.

În Decretul nr. 471/1971 sînt prevăzute obligaţiile organizaţiilor socialiste în cazurile în care cu autovehiculele deţinute de acestea se produc pagube prin accidente de circulaţie unor terţe persoane. În aplicarea acestor dispoziţii, ministrul finanţelor a emis „Instrucţiunile nr. 7/1976 pentru executarea de către organizaţiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat", care prevăd şi obligaţiile referitoare la anunţarea accidentelor produse şi stabilirea despăgubirilor pe baza înţelegerii dintre părţi la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă (cap. I, lit. B).

În vederea luării deciziei privind acordarea operativă a despăgubirilor, organizaţiile socialiste sînt obligate, potrivit dispoziţiilor art. 42, alineatul 1, din Decretul nr. 471/1971, să înştiinţeze, în scris, în termen de 24 ore de la producerea accidentului, unitatea ADAS în a cărei rază de activitate s-a produs accidentul şi să comunice, de îndată, pretenţiile formulate de cei păgubiţi, precum şi primirea oricăror acte în legătură cu accidentul, aceleiaşi unităţi a ADAS ori aceleia în raza căreia îşi au sediul.

În ceea ce priveşte stabilirea despăgubirilor, aceasta se poate face pe două căi şi anume : fie pe baza înţelegerii dintre părţi, fie prin hotărîre judecătorească.

Potrivit dispoziţiilor art. 35, alineatul 2, din Decretul nr. 471/1971, despăgubirile se stabilesc pe baza înţelegerii dintre părţi, cu acordul ADAS. Pentru aceasta este însă necesară încuviinţarea atît a persoanei păgubite cît şi a asiguratului răspunzător de producerea pagubei.

Avînd în vedere că potrivit dispoziţiilor art. 46, alineatul 1, din Decretul nr. 471/1971, drepturile persoanelor păgubite prin producerea accidentelor de autovehicule se exercită împotriva celor răspunzători de producerea pagubei, precum şi pentru a se evita încărcarea activităţii procesuale şi efectuarea unor cheltuieli în procesul civil — cheltuieli care se recuperează de la proprii conducători auo ai organizaţiilor socialiste atunci cînd aceştia sînt răspunzători de producerea pagubei — şi a se asigura o desdăunare operativă a persoanelor păgubite, în aplicarea art. 35, alineatul 2, din acelaşi decret, pentru stabilirea despăgubitorilor pe baza înţelegerii dintre părţi, în toate cazurile în care din actele cu privire la cauzele şi împrejurările producerii accidentelor de autovehicule — întocmite de organele miliţiei sau de alte organe de stat care constată şi cercetează accidente de autovehicule, ori de organele ADAS — rezultă răspunderea organizaţiei socialiste (inclusiv a propriului conducător auto) în producerea pagubei, reprezentantul organizaţiei socialiste căreia îi aparţine autovehiculul care a produs accidentul urmează să încuviinţeze această înţelegere.

Pentru stabilirea unei juste despăgubiri de plată, organizaţiile socialiste sînt obligate, potrivit art. 51 din acelaşi decret, să pună la dispoziţia ADAS toate actele şi evidenţele necesare pentru verificarea existenţei şi valorii bunurilor, pentru constatarea producerii accidentelor de autovehicule şi evaluarea pagubelor, precum şi pentru stabilirea dreptului la despăgubiri. În acelaşi scop, în toate cazurile în care sînt implicate în accidente autovehicule aparţinînd organizaţiilor socialiste, la constatarea pagubelor va participa un reprezentant al acestora, iar, după caz, şi propriul conducător auto răspunzător de producerea pagubei. Eventualele obiecţii ale acestora cu privire la pagubelele constatate se analizează de organele ADAS care, în funcţie de constatări, iau hotărîrile corespunzătoare în acest sens.

În cazurile în care la constatarea pagubelor nu este posibilă şi participarea reprezentantului organizaţiei socialiste al cărei conducător auto este răspunzător de producerea pagubei, constatarea pagubelor poate fi făcută şi numai în prezenţa conducătorului auto şi a persoanei păgubite.

Deşi marea majoritate a organizaţiilor socialiste au acordat importanţa cuvenită stabilirii despăgubirilor pe baza înţelegerii dintre părţi şi ca urmare şi-au dat încuviinţarea respectivă, fie odată cu înştiinţarea accidentului, fie imediat ce li s-a solicitat aceasta, sînt însă unele unităţi care, neînţelegînd interesul social al acestei asigurări şi grija pe care statul o manifestă pentru despăgubirea victimelor accidentelor de autovehicule, creează nemulţumiri persoanelor păgubite prin întîrzieri în comunicarea încuviinţării sau refuzul de a da încuviinţarea respectivă. În astfel de cazuri organizaţiile socialiste în cauză motivează, în mod nejustificat, în contradicţie cu obligaţiile ce le revin, că conducătorul autovehiculului nu mai este lucrător al organizaţiei socialiste sau că mai are şi alte reţineri din retribuţie. Alte organizaţii socialiste refuză să dea încuviinţarea respectivă, fără nici o justificare, pretinzînd că stabilirea despăgubirilor să se facă prin hotărîre judecătorească, deşi conducătorul auto răspunzător de producerea pagubei a semnat procesul-verbal încheiat de organele miliţiei, recunoscîndu-şi culpa, a plătit amenda, a participat la constatarea pagubei nefăcînd

nici o obiecțiune, a solicitat ca despăgubirile să se stabilească pe baza înțelegerii dintre părți, ori a semnat o declarație prin care se obligă să suporte contravaloarea pagubelor stabilite de ADAS.

Netemeinicia unor asemenea tergiversări ori refuzuri pare și mai evidentă avîndu-se în vedere că odată cu introducerea asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto, despăgubirile fiind plătite de ADAS, nu mai sînt afectate fondurile organizațiilor socialiste.

Avînd în vedere scopul social al asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto și că este necesar să se elimine cauzele care generează nemulțumiri persoanelor păgubite, precum și pentru a se reduce numărul scrisorilor adresate în acest scop, organizațiile socialiste trebuie să-și dea încuviințarea ca despăgubirile să se stabilească pe bază de înțelegere, fie odată cu înștiințarea accidentului, fie imediat ce se solicită aceasta, conformîndu-se astfel dispozițiilor sus-menționate.

V. VULPESCU

practică arbitrală

Acordarea cheltuielilor de arbitrare

Cheltuielile de arbitrare constituie pretenții accesorii în cadrul litigiilor dintre unitățile socialiste. Întrucît Regulile procedurii arbitrale nu cuprind dispoziții privind repartizarea acestor cheltuieli între părțile litigante, problema se rezolvă în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă, aplicabile și în procedura arbitrală, conform art. 71 din regulile citate.

Spre deosebire de procesul civil, procedura arbitrală cunoaște instituția încercării de conciliere prearbitrală, cu consecințe particulare în privința repartizării cheltuielilor de arbitrare.

Astfel, introducerea acțiunii fără efectuarea încercării de conciliere prearbitrală expune unitatea reclamantă la riscul de a nu recupera de la unitatea pîrîtă cheltuielile de arbitrare pe care le-a avansat.

Desigur că asemenea consecințe se produc numai în cazul în care unitatea pîrîtă, primind copia acțiunii, recunoaște imediat pretențiile formulate și le satisface. Astfel, neefectuarea încercării de conciliere rămîne fără urmări, întrucît din faptul că unitatea pîrîtă se opune la admiterea acțiunii se trage concluzia că aceeași atitudine ar fi adoptat-o dacă s-ar fi încercat concilierea prearbitrală.

Deci, faptul neefectuării încercării de conciliere nu produce prin sine însuși consecințe. Omisiunea se raportează la împrejurările concrete ale speței pentru a se putea stabili dacă există legătură cauzală între lipsa încercării de conciliere și cheltuielile de arbitrare ocazionate.

Semnificative sînt, în această privință, următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 1912/1978.

„Cît privește lipsa încercării de conciliere, în cazul de față, este fără efect, avînd în vedere că, motivul ce a determinat pe petiționară să nu facă plata nu a fost acesta, ci blocarea contului său care, așa cum s-a arătat, nu o exonerează de răspundere".

În cauză, unitatea reclamantă a introdus acțiunea avînd ca obiect plata prețului produselor livrate, fără să efectueze încercarea de conciliere prearbitrală. Deși plata a avut loc în cursul soluționării litigiului, s-a socotit că pîrîta datorează cheltuielile de arbitrare întrucît, chiar dacă s-ar fi încercat concilierea, tot nu ar fi achitat suma datorată, întrucît nu a avut disponibil în cont.

Într-o situație diferită s-a statuat că unității reclamante nu i se cuvin cheltuielile de arbitrare. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1944/1978, s-a reținut că „pîrîta nu datorează cheltuielile de arbitrare, deoarece reclamanta nu a încercat concilirea prearbitrală a litigiului iar după cum s-a constatat, imediat cum concilierea a avut loc și înaintea primului termen de pregătire, pîrîta a achitat suma datorată".

Cu toate acestea, există o situație în care, deși unitatea pîrîtă răspunde la încercare de conciliere, totuși unității reclamante i se acordă cheltuielile de arbitrare în condițiile respingerii pretențiilor principale.

Este cazul frecvent al dovedirii, abia în cursul soluționării litigiului, a cazului de forță majoră ce determină respingerea pretențiilor la penalități pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale. De pildă, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1896/1978, s-au reținut următoarele: „Întrucît pîrîta a produs dovezile de forță majoră numai în cursul soluționării litigiului, urmează să suporte cu titlu de daune contravaloarea taxei de timbru". Temeiul acestei soluții rezidă în acele dispoziții ale Legii contractelor economice care prevăd în sarcina unităților socialiste obligația de a comunica în termen legal actele doveditoare ale cazului de forță majoră.

Repartizarea cheltuielilor de arbitrare se face uneori în raport cu alte elemente decît acela al admiterii sau neadmiterii pretențiilor principale. Astfel, sînt cazuri cînd abia în cursul soluționării litigiului — deci, după introducerea acțiunii — se dovedește sau se înfățișează temeiul pretențiilor, ceea ce nu poate rămîne fără consecințe în privința suportării cheltuielilor de arbitrare.

De exemplu, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2064/1978 s-a reținut că „neobligarea pîrîtei la plata cheltuielilor de arbitrare își găsește justificarea în faptul că prețul . . . datorat de pîrîtă reclamantei . . . a fost stabilit prin minuta din 3 martie 1978 . . . adică la data . . . efectuării prestațiilor (și chiar la data introducerii acțiunii) nu exista preț legal aprobat pentru efectuarea respectivelor prestații, ceea ce justifica respingerea acțiunii reclamantei pentru plata de arbitrare".

I. ICZKOVITS

întrebări — răspunsuri

D. Purcărete (Gorj) solicită lămuriri în privința taxei de timbru pe care o datorează unitățile socialiste aferent cererilor de rearbitrare introduse la Consiliul de Miniștri.

Aceste cereri sînt scutite de plata taxei de timbru. Precizăm însă, că asemenea cereri de rearbitrare pot fi formulate numai de către ministerul sau organul central în subordinea căruia se află unitatea socialistă, parte în litigiu.

St. Lőrinczi (Tg. Mureș) întreabă dacă reprogramarea în anul de plan următor a unui obiectiv de investiții este de natură să-l apere pe antreprenorul general de răspundere pentru nepredarea lucrărilor de construcții-montaj pînă la termenul reprogramat.

Răspunsul este, în principiu, negativ, deoarece reprogramarea se dispune în vederea asigurării condițiilor legale de execuție și de decontare a lucrărilor ce se realizează cu întîrziere. Cu toate acestea, actul normativ de replanificare poate să conțină mențiuni de natură să-l exonereze pe antreprenorul general de răspunderea pentru nerespectarea termenului de predare inițial. Asemenea mențiuni trebuie să fie exprese, apărarea de răspundere neputîndu-se deduce din simplul fapt al reprogramării.

L. Grigoropol (București) se interesează de modul în care se aplică dispozițiile legale referitoare la prescripția extinctivă în cazul majorării obiectului unei acțiuni avînd ca

obiect plata penalităților pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Din relatarea dv. reiese că majorarea acțiunii a fost determinată de două împrejurări distincte. Prima — omiterea unor sortimente din tabelul de calcul al penalităților, a doua — efectuarea unei înmulțiri greșite, fapt care a determinat fixarea obiectului pretențiilor la altă sumă decît cea reală.

În primul caz, dispozițiile legale privind prescripția își produc în mod concret efectele, deoarece pretențiile respective se consideră valorificate, pentru prima dată, abia cu ocazia majorării acțiunii.

În cel de al doilea caz însă, fiind manifestată voința unității reclamante de a acționa, de la început, pentru întreaga cantitate de produse ce nu a fost livrată la termen, eroarea aritmetică săvîrșită cu ocazia formulării acțiunii inițiale rămîne fără consecințe sub raportul prescripției.

M. Ionașiu (Timișoara) se interesează de modul în care se efectuează decontarea contravalorii lucrărilor executate de către un proiectant de specialitate.

În conformitate cu Instrucțiunile pentru aplicarea Regulamentului privind contractul de proiectare — aprobat prin HCM nr. 1002/1964 — decontarea unor asemenea lucrări se face de unitatea beneficiară direct către proiectantul de specialitate.

T. Curcubete (Sibiu) întreabă dacă în cazul unei comenzi care a fost executată numai în parte, prin preluarea unor cantități de produse, există posibilitatea ca unitatea beneficiară să fie obligată să preia și restul produselor comandate pe care a refuzat să le ridice.

O atare posibilitate nu există, atîta vreme cît comanda nu a fost urmată de o confirmare scrisă sau de perfectarea unui contract. În situația dată, raportul contractual se consideră încheiat și deci, obligatoriu, numai în măsura executării comenzii prin ridicarea produselor de unitatea beneficiară.

A. Popescu (București) solicită lămuriri în privința condițiilor în care unitatea beneficiară poate dispune asupra produselor pe care le-a refuzat la recepție și le păstrează, în custodie, la dispoziția unității furnizoare.

Unitatea beneficiară poate consuma sau înstrăina asemenea produse numai cu acordul unității furnizoare.

G. Sachelarie (Iași) se interesează de consecințele neintroducerii reclamației administrative în cazul pretențiilor întemeiate pe contractul de transport în trafic internațional executat în condițiile Convenției SMGS.

Potrivit art. 29 din menționata convenție, acțiunea împotriva căii ferate poate fi introdusă numai prezentarea reclamației administrative.

Ca atare, în lipsa acestei reclamații, unitatea prejudiciată nu poate folosi calea acțiunii arbitrale.

M. Bucoviceanu (Ilfov) se interesează de consecințele care se produc în privința răspunderii antreprenorului general în cazul nepredării la termen, de către unitatea beneficiară, a proiectelor de execuție.

Întîrzierea unității beneficiare în îndeplinirea acestei obligații nu rămîne de regulă, fără urmări în ceea ce privește răspunderea antreprenorului general pentru nepredarea la termen a obiectului contractat. Cu toate acestea, dispozițiile pct. 72 din Instrucțiunile CSCAS — MF nr. 7/1967 nu permit să se tragă concluzia că acest din urmă termen se decalează în mod automat cu perioada de întîrziere cu care s-au predat proiectele de execuție. Dispozițiile normative la care vă referiți prevăd că, în situația dată, termenul de predare **se poate** decala în mod corespunzător. Ca atare, problema decalării se rezolvă de la caz la caz, în funcție de împrejurările concrete de executare ale fiecărui contract.

I. Maroșan (Cluj) întreabă dacă lipsa prețului legal aprobat jutifică exonerarea de răspundere a unităților furnizoare care nu livrează produsele noi contractate.

După ce consacră, prin art. 128, interdicția de a se introduce în fabricație produse cu caracter de serie sau de masă înainte de a se stabili prețurile legale, Legea nr. 19/1971 prevede, în art. 25, pentru cazurile excepționale, cînd datorită tehnologiilor noi nu se pot determina cu anticipație cheltuielile de producție, posibilitatea de a se stabili prețurile pe bază de postcalculație.

În aceste condiții, lipsa prețului legal aprobat nu justifică neîndeplinirea la termen a obligației de livrare.

G. Erzberger (Caraș-Severin) întreabă dacă dezvoltarea capacității productive și, prin aceasta, a volumului de mărfuri manipulate la încărcare-descărcare nu justifică întîrzierea în descărcarea vagoanelor de către unitatea socialistă care deține o linie industrială.

Răspunsul este negativ. Asemenea împrejurări nu sînt de natură să apere de plata taxelor de locații, atîta vreme cît nu s-au modificat, în concordanță cu dispozițiile normative în vigoare, obligațiile unității socialiste respective privind încărcarea-descărcarea vagoanelor puse la dispoziție.

C. Uivaru (București) întreabă dacă două unități socialiste contractante pot conveni ,în mod valabil, la decalarea termenului de livrare din trimestrul III/1978 în trimestrul IV/1978 în situația în care, potrivit repartiției, livrarea urma să aibă loc în trimestrul III/1978.

Față de unitatea care trebuie să existe între repartiție (sarcina de plan) și contractul de furnizare, o asemenea convenție nu poate fi socotită valabilă. Părțile se pot înțelege asupra decalării numai cu condiția modificării prealabile a repartiției.

D. Solomonescu (București) întreabă dacă este îndreptățită o unitate socialistă care a fost obligată la contractare prin decizia organelor tutelare să nu efectueze livrarea pe motiv că părțile nu au procedat la încheierea actului constatator al contractului.

O asemenea atitudine este nejustificată. Potrivit reglementărilor în vigoare, rezolvarea dată neînțelegerii precontractuale determinată de refuzul de a contracta ține loc de contract pînă la data cînd părțile procedează la întocmirea și semnarea contractului.

T. Illés (Oradea) întreabă dacă întreprinderea de comerț exterior comisionară are îndatorirea de a plăti, cu titlu de daune ,unității beneficiare — comitente, valoarea lipsurilor cantitative costatate la produsele primite din import.

În principiu, această îndatorire nu există, întreprinderea de comerț exterior putînd fi ținută să răspundă pentru daunele cauzate în mod culpabil prin neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în calitate de unitate comisionară. Astfel, se răspunde dacă imposibilitatea recuperării valorii lipsurilor cantitative de la furnizorul extern se datorează unor fapte imputabile întreprinderii de comerț exterior ori dacă aceasta refuză să remită unității beneficiare — comitente suma obținută cu acest titlu de la furnizorul amintit.

I. Rădulescu (București) solicită lămuriri în legătură cu răspunderea unităților beneficiare de produse din import care achită cu întîrziere întreprinderilor de comerț exterior valoarea produselor importate în condiții de comision.

Dacă întîrzierea în plată este nejustificată, aceste unități datorează — aferent comisionului — penalități conform art. 1 lit. g din HCM nr. 306/1970 și dobînda legală de 6% pe an în legătură cu valoarea propriu-zisă a produselor. De asemenea, ele datorează despăgubiri în completare, pînă la acoperirea integrală a prejudiciului.

G. Széles (Cluj) se interesează de penalitățile aplicabile pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții montaj.

Potrivit practicii arbitrale, acest contract fiind supus dispozițiilor Regulamentului aprobat prin HCM nr. 1002/1964, în cazul nerespectării, de către unitățile socialiste a obligațiilor asumate sînt aplicabile penalitățile cuprinse în acest act normativ, iar nu cele prevăzute în HCM nr. 306/1970.

H. M.

FABRICA METALURGICĂ SIBIU –
str. Abatorului nr. 2,
Telefon 17240,
Telex 49278

OFERĂ ŞI EXECUTĂ

pe bază de comandă, fără repartiţie, cu livrare eşalonată în trimestrul IV 1978 şi în anul 1979 :

- Maşini de frecat mozaic.
- Foarfece manuale cu pîrghie tip I, II, III.
- Pană sabot cu suport pentru autovehicule.
- Containere diferite tipuri
- Roţi pivot auto pentru industria textilă.
- Articole de camping mese, scaune, umbrele)
- Turnări din fontă, Bz., aluminiu, complexitate I—III.
- Produse prelucrate din polistiren şi copolimeri
- Produse din mase plastice
- Bidoane de aluminiu de 25 litri.

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCŢII METALICE BOCŞA

Str. Uzinei nr. 1, telefon 4, telex 44252.
Jud. Caraş-Severin

- **Execută flanşe şi repere mici din tablă de diferite grosimi.**
- **Vinde fişii din tablă de diferite grosimi, scurtături de profile diferite şi ţeavă de lungimi mici.**

INTREPRINDEREA METALURGICĂ DE METALE NEFEROASE BAIA MARE

Strada Eliberării nr. 15, jud. Maramureş

Produce şi livrează pe bază de comandă fermă :

- PIESE TURNATE DIN FONTĂ (cu prelucrare la cerere), în greutate de pînă la 2,5 t/buc.
  - din fontă cenuşie (Fc. 200–250)
  - din fontă cenuşie aliată cu crom (0,7–2,5%)
- PIESE TURNATE DIN OŢEL (cu prelucrare la cerere), în greutate pînă la 2 t/buc.
  - din oţel carbon (OTC)
  - din oţel slab aliat cu mangan (T 105 M 120)
  - din oţel înalt aliat cu mangan (T 35 M 14)

Gabaritul pieselor fabricate este pînă la ∅ sau pătrat 3000 mm.

Unităţile interesate pot depune comenzile însoţite de documentaţiile tehnice (desene, specificaţii) la serviciul desfacere, telefon 13953, telex 033213, unde se dau şi relaţii suplimentare.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ADAS VĂ RECOMANDĂ:

Printre numeroasele forme de asigurări facultative puse la dispoziția cetățenilor de către ADAS este și

Asigurarea mixtă de viață

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente neprevăzute asigurate și, totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Trei variante

Asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin majorarea cuantumului sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

Astfel, în „asigurarea familială mixtă de viață" se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 65 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

Prin „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente", în cazul urmărilor accidentelor cuprinse în asigurare, suma înscrisă în poliță se plătește majorată de 6 ori.

Prin „asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași" se garantează primirea eșalonată a unor sume de bani de către urmașii asiguratului.

Avantaje de necontestat

Asigurările menționate prezintă o serie de avantaje, dintre care enumerăm :

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 65 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt convenabile, diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării și de suma asigurată și pot fi achitate și în rate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se majorează cu 10%.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale.
- Sumele cuvenite pentru cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătesc majorate cu 25%.

Nu uitați!

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

D646

1978 OKT 14

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ANALIZA-DIAGNOSTIC A ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE ȘI SOCIAL-POLITICE

Un valoros instrument de analiză pentru fundamentarea deciziilor

„Am ajuns într-o asemenea etapă de dezvoltare economico-socială — spunea secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 21—23 septembrie 1977 — **încît numai efortul fizic nu mai este suficient. Trebuie să înțelegem că, acum, pentru a îndeplini sarcinile complexe din toate domeniile de activitate, se cere un efort mult mai mare, acela al gîndirii. Să gîndim, să judecăm temeinic lucrurile și să organizăm pe baze științifice întreaga activitate de înfăptuire a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului".**

Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat reflectă încă din preambul această orientare, precizînd: **„Înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism impune perfecționarea continuă a formelor și metodelor de organizare și conducere a societății, de participare a maselor largi de oameni ai muncii la adoptarea deciziilor la toate nivelurile vieții sociale și de stat".**

Imperativele actuale ale dezvoltării armonioase a economiei noastre naționale — ținînd seama de cadrul organizatoric creat, de necesitatea ridicării la un nivel superior a autoconducerii muncitorești, consolidării autogestiunii economico-financiare, creșterii responsabilității în gospodărirea cu maximum de eficiență a resurselor existente la toate nivelurile — determină mutații calitative importante, aducînd în prim plan **punerea pe baze științifice a organizării și conducerii, ca un factor determinant al creșterii economice.**

Dimensiunile la care se desfășoară în prezent procesele social-economice, interdependența lor, dinamismul acestora în contextul realizărilor de vîrf ale revoluției tehnico-științifice contemporane, exigențele ce apar în competitivitatea pe toate planurile pun în fața conducătorilor de la toate nivelurile **probleme noi și deosebit de complexe**, pentru rezolvarea cărora sînt necesare **instrumente tot mai perfecționate de analiză, decizie și acțiune.**

În acest sens, **analiza-diagnostic a organizării și conducerii activităților economice și social-politice** reprezintă un instrument de analiză sistematică a realității, de cunoaștere coordonată a aspectelor multiple izvorîte din practica edificării societății socialiste la toate nivelurile și în toate domeniile.

Diagnosticul — respectiv analiza-diagnostic, cum a fost denumit în literatura noastră de specialitate — poate constitui **un punct de plecare în fundamentarea unor decizii oportune și realiste,** cu care se operează în vederea găsirii celor mai adecvate forme și metode de organizare și conducere **la toate nivelurile și în orice domeniu de activitate,** cu rezultate favorabile în creșterea eficienței economice și sociale.

Introdusă în cadrul acțiunilor de perfecționare a conducerii activităților economico-sociale, desfășurate în țara noastră, analiza-diagnostic se impune astăzi ca o necesitate în analiza, perfecționarea și proiectarea sistemelor de organizare și conducere, în creșterea gradului de fiabilitate al acestora.

Dispunem în prezent, în cadrul economiei noastre, de cîteva mii de astfel de analize pentru organisme și sectoare din cele mai diverse domenii de activitate.

În mod special, utilitatea practică a analizelor-diagnostic a fost dovedită pentru **unitatea economică,** respectiv pentru depistarea principalelor probleme de organizare și conducere ale întreprinderii, pentru stabilirea căilor și mijloacelor necesare îndeplinirii sarcinilor ce revin cu privire la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime interne, gospodărirea rațională a combustibililor și energiei, creșterea mai accentuată a productivității muncii, sporirea rapidă a eficienței fondurilor fixe, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție.

În cele ce urmează prezentăm, cu concursul unor specialiști de la Academia „Ștefan Gheorghiu", principalele elemente metodologice și unele aplicații concrete ale analizei-diagnostic, pentru a sugera consiliilor oamenilor muncii, altor organe de conducere colectivă, importantele posibilități pe care ea le oferă pentru accentuarea laturilor calitative ale activității.

SUPLIMENT LA REVISTA ECONOMICĂ, Nr. 18/39 1978

O definiție și cîteva precizări

ANALIZA-DIAGNOSTIC reprezintă **o acțiune coordonată de investigare largă a principalelor aspecte economice, sociale și politice ale unității,** vizînd deopotrivă (fig. 1) :

— identificarea unor reușite, ca și a unor dificultăți, lipsuri sau carențe de organizare și conducere ;

— depistarea cauzelor care le provoacă ;

— determinarea implicațiilor lor ;

— stabilirea unor măsuri de extindere sau generalizare a aspectelor favorabile, respectiv de diminuare sau eliminare a aspectelor nefavorabile.

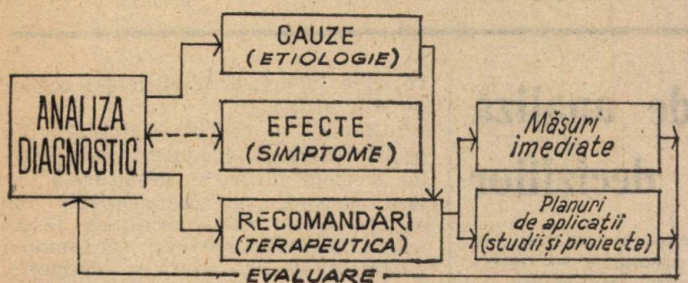

Fig. 1 : Schema-bloc a analizei-diagnostic

● Termenul de analiză-diagnostic, preluat din medicina umană, sugerează o similitudine între organismele vii și cele social-economice, o analogie între procesele biologice și cele economice — și prezintă sugestiv o serie de fenomene ce se petrec în funcționarea sistemelor de organizare și conducere.

● Prin analiza-diagnostic **se urmărește** — așa cum rezultă din definiție — a se evidenția într-o viziune **integrată, sistemică,** adevăratele cauze ale principalelor rezultate favorabile și nefavorabile ale întreprinderii, în scopul de a se stabili măsuri corespunzătoare de organizare și conducere, adică **măsuri de ordin calitativ.** Din acest punct de vedere, analiza-diagnostic oferă organelor de conducere de la toate nivelurile ierarhice posibilitatea de a cunoaște temeinic realitățile economice și social-politice, pentru orientarea acțiunilor viitoare și stabilirea priorităților în perfecționarea proceselor de producție, a relațiilor de muncă, a stilului și metodelor de lucru — în concordanță cu cerințele dezvoltării multilaterale, accelerate a întreprinderilor și a economiei noastre.

● Analiza-diagnostic contribuie cu o eficiență deosebită în stabilirea și operaționalizarea strategiilor, politicilor și tacticilor la nivelul considerat. La fundamentarea și elaborarea planurilor anuale și cincinale, în momentele în care dezvoltările sau extinderea proceselor de producție și a gamei de produse și servicii incumbă stabilirea coordonată a unui grup de decizii strategice și tactice, analiza-diagnostic s-a dovedit utilă și eficace în stabilirea politicilor organizaționale ale întreprinderilor și centralelor industriale.

● Analiza-diagnostic este considerată — în cadrul acțiunilor de organizare și conducere — ca etapă, proces, rezultat și instrument.

— Ca **etapă,** analiza-diagnostic reprezintă **prima secvență a programului de creștere a fiabilității sistemelor de organizare și conducere în întreprinderi** (fig. 2). Din acest punct de vedere, a devenit aproape o axiomă faptul că în prezent nu se poate concepe o acțiune de perfecționare a organizării și conducerii fără ca să se realizeze în prealabil un diagnostic.

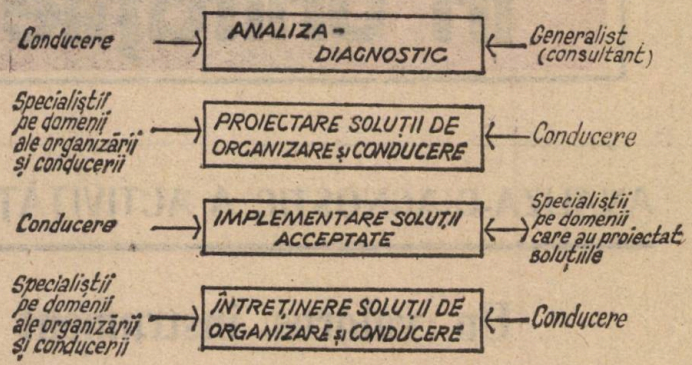

Fig. 2 : Locul analizei-diagnostic în cadrul unei acțiuni de perfecționare a organizării și a conducerii

— Ca **proces,** analiza-diagnostic impune un anumit mod de acționare și interpretare, care să pătrundă dincolo de aparențe și să evidențieze, corelat, mecanismul dialectic cauze-efect. Din acest punct de vedere, analiza reprezintă un proces destul de complicat și dificil, care impune un nivel superior de calificare, putere de interpretare, analiză sistemică și o abordare interdisciplinară. În cazul diagnosticului problemele se aleg și se tratează sistemic, nu îngust, sectorial sau departamental, ceea ce conduce la necesitatea unei fuziuni a cunoștințelor utile din diverse discipline științifice. Parcurgerea acestui proces complex de interpretare sistemică, specific analizei-diagnostic, se face potrivit unei metodologii proprii și prin aplicarea metodelor și tehnicilor specifice, corespunzătoare etapelor din **programul analizei-diagnostic.** Acest program cuprinde, în principal, etapele următoare : **pregătirea acțiunii** (motivarea ei, definirea problemelor și a obiectivelor analizei-diagnostic, formarea echipei, pregătirea unității și organizarea echipei, elaborarea planului de lucru, documentarea și instruirea) ; **investigația și analiza** (culegerea datelor, sistematizarea lor, analiza și interpretarea, relevarea aspectelor semnificative, elaborarea recomandărilor) ; **redactarea și valorificarea diagnosticului** (scrierea raportului-diagnostic, asigurarea condițiilor pentru implementarea măsurilor, aplicarea, extinderea și generalizarea soluțiilor).

— Ca **rezultat,** analiza-diagnostic va trebui interpretată prin bilanțul previzional pe care-l oferă cu privire atît la măsurile imediate, cît și la cele de perspectivă — care sînt, de fapt, teme de proiectare (asemănătoare cu cele de la care pleacă analiza problemelor, dar mai complete) pentru viitoare studii și proiecte de organizare și conducere.

— Ca **instrument** în perfecționarea organizării și conducerii, analiza-diagnostic și-a dovedit utilitatea, atît pentru conducători, cît și pentru specialiștii generaliști în organizare (consultanți) preocupați de depistarea și urmărirea sistematică a fenomenelor noi ce apar în activitatea unităților economice, de aplicarea unor măsuri raționale prin care să se stăpînească eficient schimbarea și să se dirijeze armonios dezvoltarea acestora.

Concepţia de ansamblu a elaborării

Problematica analizei-diagnostic (care, în general, determină şi conţinutul acesteia) cuprinde, printre altele : definirea obiectivelor şi motivarea acţiunii ; studiul caracteristicilor tipologice ale unităţii, pe baza cărora se orientează analiza-diagnostic şi lucrările de proiectare ulterioare; analiza rezultatelor anterioare ale unităţii ; studiul şi estimarea perspectivelor ei de dezvoltare ; studiul şi analiza sistemului de organizare şi conducere existent ; stabilirea punctelor tari şi slabe ale acestuia ; elaborarea recomandărilor, preconizarea acţiunilor corective şi localizarea lor.

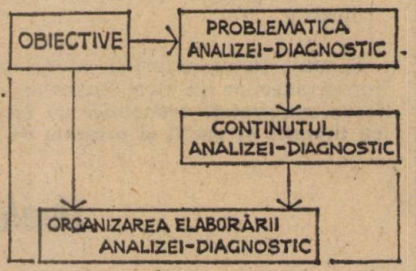

Schema de ansamblu a elaborării analizei-diagnostic

În sinteză toată această problematică este prezentată în cadrul unui **raport-diagnostic** ce se finalizează printr-un **program de acţiuni** (intervenţii) şi prin **bilanţul previzional al etapelor următoare.**

În această etapă se pot obţine o serie de **elemente de bază pentru proiectarea viitoare,** cum ar fi :

1. relevarea aspectelor generale şi de detaliu ale sistemului de organizare şi conducere al unităţii investigate ;

2. integrarea acesteia în mediul în care acţionează (politic, economico-social, ştiinţifico-tehnic, geografic etc.) şi, în special, în cadrul ramurii de apartenenţă ;

3. analizarea rezultatelor anterioare obţinute ,pe baza unor indicatori care să asigure condiţii de comparabilitate şi să permită evidenţierea evoluţiei activităţii în principalele domenii, precum şi conturarea tendinţelor — favorabile sau nefavorabile — în organizarea şi conducerea activităţilor ;

4. identificarea problemelor specifice ale unităţii investigate, evidenţierea intercondiţionărilor lor şi a efectelor pe care aceste probleme le determină în cadrul relaţiilor exterioare ale unităţii, în special asupra relaţiilor de subordonare şi cooperare ;

5. ponderea importanţelor şi acuităţii acestor probleme, pentru determinarea urgenţei relative a soluţiilor pe care le reclamă ;

6. identificarea cauzelor reale ale carenţelor constatate în sistemul de organizare şi conducere şi, în funcţie de aceste cauze, precizarea naturii soluţiilor ce se preconizează ;

7. estimarea perspectivelor de desfăşurare a activităţii viitoare, avînd la bază extrapolarea tendinţelor pe perioade semnificative, luarea în considerare a factorilor actuali de influenţă, precum şi evaluarea realistă a potenţialului resurselor existente ;

8. elaborarea recomandărilor şi preconizarea acţiunilor corective care să asigure înlăturarea aspectelor critice constatate şi perfecţionarea organizării şi conducerii ;

9. schiţarea programului intervenţiilor necesare şi a desfăşurării acţiunilor corective preconizate.

Obiective şi metodologie

OBIECTIVELE analizei-diagnostic rezultă din esenţa şi raţiunile acestei etape şi se pot formula, cu caracter general, astfel :

Denumirea metodei	Esenţa metodei şi categorii utilizate	Domenii de utilizare
METODA ORTID	Obiective Resurse Transformări (procese) Integrare (implementare) Dezvoltare	Definirea problemelor şi alegerea priorităţilor de abordare a obiectivelor analizei-diagnostic
METODA TIPOLOGICĂ	Factorii tipologici (asociere) Complexitatea activităţilor Tablou tipologic (general sau specializat)	În cadrul aceleiaşi ramuri, sector sau zonă şi chiar pe economie se pot identifica problemele de organizare şi conducere ale unei unităţi prin integrarea acesteia în tabloul tipologic general
METODA CRITERIALĂ	Criteriul social Criteriul economic Criteriul tehnic Criteriul comercial (Se definesc criteriile şi se ierarhizează pe tabele de selecţie sau punctaje)	Alegerea priorităţilor în abordarea problemelor de organizare şi conducere
METODA REPREZENTĂRII GRAFICE	Grafice (CPM, PERT, MPM) Grafice de analiză Grafice de evoluţie Grile de analiză Diagrame de rutină Diagrame de flux ● ASME ● SCOM Diagrame de circulaţie	Programarea acţiunii de organizare şi conducere Analiza proceselor şi produselor Urmărirea fenomenelor Analiza unor elemente ale sistemelor Reprezentarea organizării unui subsistem şi a procedurilor practice Reprezentarea fluxului informaţional Mişcarea materiilor şi materialelor pe fluxul de producţie
INTERVIUL	Pregătirea, iniţierea, desfăşurarea şi încheierea	Culegerea datelor şi informaţiilor
FIŞE DE ANALIZĂ	Analiza postului Evaluarea postului Analiza documentelor Fişa obiect şi fişa subiect	Aprecierea complexităţii postului şi a documentelor, precum şi a corelaţiei dintre ele
CHESTIONARUL	Investigarea asupra problemelor generale şi specifice	Investigarea şi cunoaşterea sistemului de organizare şi conducere existent, atît static, cît şi dinamic
STUDIUL RAPOARTELOR	Date statistice Inregistrări de proces şi rezultate Dări de seamă etc.	
INVESTIGĂRI DIRECTE	Observări (inclusiv observări instantanee, filmări, fotografieri, imprimări etc.)	Culegerea datelor şi argumentarea faptelor
METODA INTEROGATIVĂ	Stabileşte obiectul, locul, momentul, mijloacele şi persoanele din sistemul de organizare şi conducere existent	Analiza sistemului existent, stabilirea punctelor critice şi elaborarea de soluţii de îmbunătăţire
ANALIZA MORFOLOGICĂ	Cercetarea amănunţită a componentelor sistemului	Analiza datelor şi a faptelor
ANALIZA VALORII	Ameliorarea activităţilor prin aplicarea unor criterii raţionale în faza de cercetare şi proiectare a produselor şi serviciilor, precum şi a proceselor	Analiza sistemului de organizare şi conducere existent, identificarea punctelor tari şi slabe ale acestuia, găsirea unor soluţii de îmbunătăţire
MOTIVAREA	Stabileşte motivele ce influenţează activitatea analizată	Analiza situaţiei şi găsirea soluţiilor de îmbunătăţire
ANALITICE	Matematice Extrapolarea tendinţelor Mod de viaţă etc.	Analiză şi proiectare de soluţii
BRAINSTORMING SINECTICA DELPHI GREATIVITATEA	Investigarea unui grup pentru colectarea ideilor Se bazează pe unele postulate Analiza în colectiv Stimulează imaginaţia	Elaborarea soluţiilor şi propunerilor de perfecţionare Găsirea unor soluţii de îmbunătăţire
ANALIZA TEHCO-ECONOMICĂ COMPLEXĂ (FACTORIALĂ)	Stabilirea factorilor Măsurarea influenţelor Divizarea rezultatelor Compararea rezultatelor	Identificarea naturii şi volumului unor factori de influenţă

● **definirea sistemului de organizare şi conducere a întreprinderii** (sau a sectorului analizat) **şi relevarea mecanismului de funcţionare a acestuia :**

● **stabilirea şi evaluarea gradului de organizare a activităţilor politice şi social-economice** din unitatea analizată, cu relevarea principalelor aspecte, pozitive şi negative, ale organizării şi funcţionării sistemului existent şi accentuarea aspectelor susceptibile de perfecţionări :

● **conturarea direcţiilor în care trebuie intensificate eforturile prin elaborarea ulterioară a unor studii şi proiecte de organizare şi conducere,** stabilindu-se cauzele reale ale carenţelor constatate şi indicîndu-se modalităţile efective de acţiune ; de asemenea **precizarea unor soluţii cu aplicabilitate imediată** pentru problemele a căror natură (şi posibilităţi de rezolvare) nu reclamă ample lucrări ulterioare.

Obiectivele menţionate au un caracter general ; ele se întîlnesc la aproape toate acţiunile-diagnostic, alături de o serie de obiective derivate, specifice, care depind de tipul diagnosticului respectiv.

TIPOLOGIA analizelor diagnostic reprezintă un grupaj realizat după o serie de criterii, a căror valabilitate s-a dovedit utilă în practică, impunînd proceduri de lucru şi echipe de investigaţie adecvate. Principalele criterii după care s-au realizat aceste grupaje sînt : **aria de cuprindere** (diagnostic general, de subsistem sau parţial, special etc.) ; **obiectivele urmărite** (de sănătate, de vitalitate, de ambianţă etc.) ; **poziţia faţă de unitate a elaboratorilor** (extern, intern, autodiagnostic) ; **metodele utilizate** (prin ascultare, observare, similitudine, prin indicatori şi indici, prin investigaţii şi analiză etc.).

METODOLOGIA analizei-diagnostic impune parcurgerea etapelor specifice acestei acţiuni, aşa cum au fost ele menţionate, interpretînd analiza-diagnostic ca proces. În toate aceste etape se folosesc metode şi tehnici corespunzătoare, cele mai des utilizate fiind sistematizate în tabelul din pag. 3.

În ultimul timp s-au folosit în efectuarea unor analize-diagnostic — îndeosebi a celor prin indicatori şi indici — facilităţile calculatoarelor electronice. Există, în prezent, condiţii reale de a putea obţine concluziile unui diagnostic prin **programe şi aplicaţii pe calculator.**

Aplicare şi eficienţă

În ţara noastră, analiza-diagnostic a început să fie practicată din anul 1971, iar din 1973 în mod sistematic ; practic, nu există sector de activitate în care să nu se încerce AD. Putem spune astăzi că **această metodă şi-a dovedit necesitatea şi utilitatea — şi tocmai de aceea se cere ca ea să fie generalizată şi valorificată din plin.**

De un real folos s-a dovedit a fi introducerea analizelor-diagnostic în procesul de pregătire şi perfecţionare a cadrelor. La Institutul central de pregătire a cadrelor din economia şi administraţia de stat din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", circa 10% din timpul afectat instruirii este repartizat pentru realizarea de către cursanţi, în echipă, a unui diagnostic în întreprindere, avînd obiective practice concrete.

La nivelul economiei dispunem şi de o metodologie lansată de către Institutul central pentru conducere şi informatică ; de asemenea, în literatura noastră de specialitate au apărut lucrări originale pe această temă, conţinînd o concepţie originală, specifică sistemului nostru social-economic.

Eficienţa analizelor-diagnostic efectuate s-a concretizat, în principal, prin :

● **creşteri de producţie de 5—15%,** ca urmare a utilizării mai bune a capacităţilor de producţie existente ;

● **creşteri de productivitate de 10—20%,** ca urmare a organizării superioare a producţiei, a muncii şi utilizării eficiente a timpului de lucru ;

● **reducerea efortului de investiţii cu 10—50%,** prin preluarea sarcinilor suplimentare de către capacităţile de producţie aflate în funcţiune ;

● **reducerea cheltuielilor materiale şi, în general, a costurilor cu 5—10%,** pe baza raţionalizărilor propuse şi a metodelor aplicate în concepţia şi realizarea produselor.

În majoritatea cazurilor, atunci cînd s-a făcut din partea întreprinderilor un efort financiar, contractînd analize-diagnostic, **rezultatele economice au fost de 30—50 lei la fiecare leu investit în studii şi proiecte de organizare şi conducere.**

Unele recomandări

Indiferent de tipul analizei-diagnostic (sau de organismul în cauză), succesul aplicării ei depinde de o serie de aspecte şi elemente ce s-au impus ca reguli practice de abordare şi elaborare.

1. În primul rînd, analiza-diagnostic trebuie să fie înţeleasă de conducători şi specialişti ca **o necesitate proprie.** O altfel de tratare ar influenţa defavorabil rezultatele finale ale acţiunii.

2. Analiza-diagnostic presupune un **comportament adecvat** al conducătorilor şi specialiştilor participanţi la acţiune.

3. Rezultatele analizei-diagnostic depind de **sesizarea momentului optim** şi, mai ales, de includerea ei în **practica nemijlocită** a conducerii unităţilor economice.

4. Abordarea prin diagnostic a sistemului de organizare şi conducere al întreprinderii se recomandă a se face cu **echipe complexe, inter — şi multidisciplinare,** în care să se includă şi **cadre cu putere de decizie din organismele existente în profil teritorial şi departamental.** În această situaţie se îmbină uşurinţa de a sesiza aspectele semnificative constatate, cu autoritatea de competenţă şi ierarhică a specialiştilor exteriori.

5. Analiza-diagnostic este permanent orientată către o situaţie mai bună, prefigurată teoretic (pe baza principiilor de organizare şi conducere, a prevederilor cadrului normativ-legislativ, a sistemelor cadru ş.a.) şi practic (prin exemple performante existente în ramură şi sector). Se impun, din acest punct de vedere, **obiective bine precizate** şi **o dimensionare raţională a resurselor** necesare şi posibile.

6. Abordarea, prin diagnostic, nu numai a activităţilor pur economice, ci şi a celor **social-politice** oferă la nivelul respectiv, întreaga problematică a conducătorului, ca specialist şi om politic.

7. **Acoperirea** prin analiza-diagnostic a unei **perioade reprezentative** din punctul de vedere atît al istoricului unităţii, cît şi al perspectivelor obligă la un tratament adecvat şi o **stabilitate a recomandărilor în timp,** fără a accepta o rigiditate în soluţii.

8. Aplicarea **metodologiei** şi a **metodelor** proprii analizei-diagnostic constituie o necesitate confirmată de viaţă, de practică.

9. Soluţiile elaborate în cadrul analizei-diagnostic sînt rodul **colaborării** sincere între conducători şi specialişti. **Aplicarea soluţiilor** rămîne, în exclusivitate, o preocupare a întreprinderii, **o sarcină a conducerii acesteia.**

10. Măsurile preconizate prin analiza-diagnostic, fundamentate din punct de vedere economic, însuşite şi avizate de către organul de conducere colectivă al întreprinderii, se vor include în **planul de măsuri tehnico-organizatorice** al acesteia, susţinînd în mod corespunzător realizarea sarcinilor de plan şi obţinerea unor performanţe superioare.

11. Prezentarea analizei-diagnostic şi raportul final sînt evaluate prin **utilizarea lor în practică** şi sînt o consecinţă a modului în care s-a conceput, realizat şi finalizat acţiunea-diagnostic.

12. Rezultatele şi concluziile analizei-diagnostic pot şi trebuie să fie însuşite, exploatate şi valorificate **într-o sferă mai largă, ce depăşeşte limitele întreprinderii.** Ele sînt de un real folos pentru organele tutelare, organismele de control şi directivare, penru conducătorii de unităţi similare.

APLICAȚII : A. D. la...

o intreprindere constructoare de mașini

Analiza efectuată (în cadrul unei cercetări aplicative, cu participarea cursanților programelor de specializare de la Academia „Ștefan Gheorghiu") a cuprins, în concepția unei abordări sistemice, mai multe domenii de activitate, referindu-se la organizarea : activității de C.T.C. ; elaborării documentației de fabricație ; programării, lansării și urmăririi producției ; sistemului de contractare a producției; activității de transport intern, manipulare și depozitare ; activității de întreținere și reparare a utilajelor ; sectorului de montaj ; unor activități privind conducerea și administrarea personalului.

● **OBIECTIVE :** stabilirea nivelului de organizare a activităților analizate și indicarea stării de „sănătate" din domeniile investigate ; relevarea modului de pregătire a activităților potrivit sarcinilor viitoare, respectiv aprecierea „vitalității" organizării domeniilor investigate ; precizarea nivelului de cooperare și participare a personalului întreprinderii la soluționarea problemelor de organizare și conducere ; identificarea surselor de pierderi și stabilirea măsurilor pentru eficientizarea întregii activități social-economice.

● **CARACTERISTICI TIPOLOGICE.** Întreprinderea fabrică produse (în general de serie mică și unicate) asemănătoare, dar cu parametri funcționali foarte diferiți (peste 30 de familii ; circa 600 tipodimensiuni de bază, cu circa 2 500 de variante constructive; peste 3500 de montaje), caracterizate prin performanțe înalte, precizie mare de lucru, grad ridicat de tipizare constructivă și tehnologică.

● **CONSTATĂRI.** Interpretarea organigramei și aspectele evidențiate de analiza fiecărei activități au dus la constatări generale, care au fost valorificate cu ocazia aplicării reglementărilor cu privire la perfecționarea structurilor organizatorice — și anume :

— neaplicarea în structura întreprinderii, a unor principii care să vizeze în principal : gruparea activităților după criteriul omogenității și subordonarea lor corespunzătoare în vederea realizării unor moduri de lucru eficiente ; echilibrarea și minimizarea numărului de legături ale subordonaților față de funcțiile de conducere ; departajarea strictă a activităților de concepție de cele de execuție și stabilirea responsabilității fiecărei funcții potrivit cerințelor sistemului în care acționează ;

— lipsa unui regulament detaliat de organizare și funcționare, care să stabilească precis atributiile diferitelor compartimente, responsabilitățile, competențele și delegările de autoritate la diferitele niveluri ierarhice ;

— inerția structurii existente și lipsa ei de suplețe în adaptarea la necesitățile întreprinderii, potrivit ritmului de dezvoltare tehnică.

Pe domenii de activitate, au fost relevate și o serie de aspecte pentru care s-au propus **măsuri de perfecționare cu mare putere de generalizare.** Astfel, dispersarea activității de concepție în prea multe compartimente, cu participare inegală la realizarea documentației de fabricație, conducerea la performanțe inferioare posibilităților reale. Datorită lipsei unei metodologii unitare privind elaborarea documentației de fabricație (tehnologii, procedee de fabricație, faze operaționale), metodele de muncă nu erau consemnate pe nici un document și erau lăsate la inițiativa executanților, care de multe ori aveau o calificare insuficientă. Elaborarea documentației tehnologice se realiza ca un „scop în sine", de multe ori pe baza unor documente necorelate cu planul general al întreprinderii. Atelierul de prototipuri avea o activitate aproape în exclusivitate de montaj (majoritatea prelucrărilor mecanice pentru produsele în curs de asimilare realizîndu-se în secțiile productive), sectorul de concepție dînd asistență tehnică doar la cerere. Lipsa unui sistem corect și obiectiv de programare-lansare-urmărire a producției, precum și neasigurarea producției cu cele necesare conducea la serioase pierderi materiale și de forță de muncă. Sistemul de reparații și întreținere — defectuos și nesubordonat cerințelor producției de bază — făcea ca utilizarea capacităților de producție să fie dificitară. Nu era conturată o politică proprie de selecționare, formare, perfecționare, apreciere și promovare a personalului, corelată cu obiective precise pe linia asigurării condițiilor de lucru și a celor social-culturale etc.

● **MĂSURI PROPUSE.** În cadrul analizei-diagnostic s-au propus măsuri (cu aplicabilitate imediată și de perspectivă) motivate prin aspectele constatate și justificate teoretic, printre care :

— reorganizarea compartimentelor cu activități specifice funcțiunii de cercetare-dezvoltare, în scopul aplicării unei metodologii unitare în elaborarea documentației tehnologice ; constituirea unor compartimente distincte cu atribuții privind proiectarea și realizarea produselor noi (pentru sectorul cald și cel de prelucrare) ;

— revizuirea amplasării utilajelor din secțiile de fabricație, avîndu-se în vedere evitarea întoarcerilor pieselor în flux, reducerea la minimum a manipulărilor, delimitarea strictă a spațiilor ;

— reconsiderarea organizării actuale privind fundamentarea și elaborarea planului general al întreprinderii, urmărindu-se : asigurarea corelației diferitelor planuri ; folosirea integrală a capacităților existente și a celor ce se vor crea ; departajarea activităților legate de perioadele curente de cele de perspectivă ; definirea strictă a diferitelor secțiuni de plan, a responsabilităților, precum și dimensionarea corespunzătoare a resurselor necesare ;

— organizarea și introducerea unui sistem de programare-lansare-urmărire a producției care să asigure : execuția continuă a producției ; aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, corespunzător necesităților de fabricație ; crearea unui decalaj între prelucrarea și montarea pieselor ; folosirea programată a mijloacelor de transport :

— reorganizarea activității de aprovizionare cu materiale, semifabricate și piese de schimb, îmbunătățindu-se gestionarea stocurilor, respectarea normelor de transport, manipulare și depozitare, utilizarea spațiilor și a mijloacelor din dotare ;

— reorganizarea activității de întreținere și reparații, avînd ca obiectiv : încărcarea rațională a utilajelor în concordanță cu cerințele unei programări riguroase a fabricației ; stabilirea din timp a perioadelor de reparații și întreținere (inclusiv pentru mijloacele de transport intern și manipulare ; încadrarea corespunzătoare a acestei activități cu personal de specialitate.

În final, ansamblul acestor măsuri vizează realizarea unui sistem de conducere și organizare a întreprinderii, cu accent special pe subsitemul de producție (fig. 1).

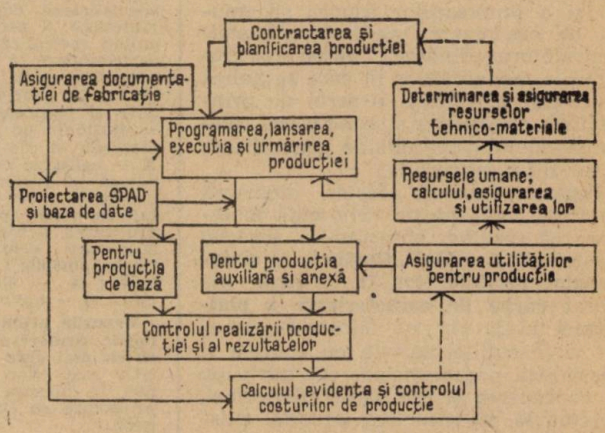

Fig. 1 : Schema principalelor studii și proiecte de organizare și conducere la întreprinderea analizată

APLICAȚII : A. D. la...

o platformă industrială

Problemele de organizare și conducere a platformelor și zonelor industriale, foarte variate și complexe, își trag esența din documentele de partid, din cadrul normativ-legislativ existent, din indicațiile conducerii superioare de partid și de stat.

În exemplul pe care-l prezentăm, analiza-diagnostic a pornit de la caracteristicile tipologice ale platformei și de la simptomele posibile, stabilite în cadrul unei cercetări fundamentale.

● **CARACTERISTICI TIPOLOGICE.** Platforma la care ne referim dă aproape 56% din producția globală a municipiului respectiv. Ea este de tip complex, ponderea principală deținînd-o construcția de mașini. Activitățile pe total și pe domeniile conturate prezintă o oarecare integrare, avînd o interconditionare la nivelul platformei, asigurată de către coordonatorul acesteia. În final platforma va cuprinde 16 obiective (din care 8 ale ministerului coordonator), cu peste 20 000 de oameni ai muncii, gradul de ocupare a terenului (de circa 450 ha) ajungînd la aproximativ 95%. Utilitățile comune cuprind alimentarea cu apă, cu energie electrică și termică, evacuarea și epurarea apelor reziduale ș.a. Transporturile pe calea ferată sînt centralizate. Mecanizarea operațiilor în transportul uzinal este foare diferențiată de la obiectiv la altul. Raza de acțiune maximă în cadrul platformei este de peste 15 km. Date fiind apropierea de localitate și posibilitățile multiple de acces, echipamentul social al platformei se reduce la o cantină cu folosință comună pentru toate unitățile componente.

● **OBIECTIVE :** identificarea problemelor reale de organizare și conducere cu care se confruntă platforma și regăsirea lor pe organismele care participă la conceperea și realizarea platformei ; precizarea direcțiilor de perfecționare a organizării și conducerii activităților în platformă (atît pe ansamblu, cît și pe unitățile componente) și a implicațiilor asupra sistemului de organizare pe linia minister/centrală/întreprindere ; aprecierea gradului și modalităților în care se aplică în cadrul platformei o serie de principii de organizare și conducere, relevarea unor posibilități de generalizare a soluțiilor favorabile.

Pentru atingerea acestor obiective, pe lîngă metodologia cunoscută (chestionarul specific, observările directe) s-a folosit și **tabloul tipologic al simptomelor posibile** (fig. 1), în care s-a trasat **curba de caracterizare a platformei *)**. De un real folos s-au dovedit și discuțiile purtate cu cadrele și specialiștii organismelor ce participă la conceperea și realizarea platformei, precum și interpretarea situației existente față de prevederile cadrului normativ-legislativ ce reglementează problemele respective.

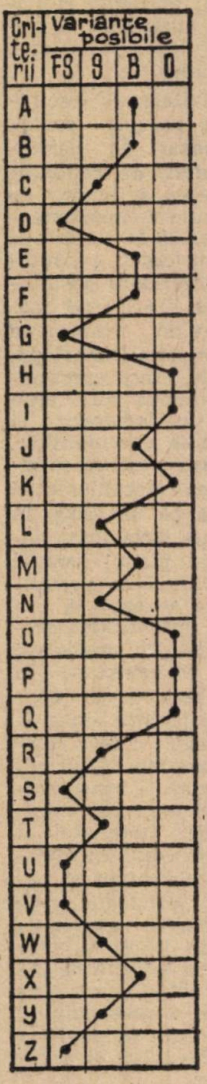

Fig. 1 : Tabloul simptomelor posibile în organizarea și conducerea activităților din platformă. Criterii : A — gradul de specializare al unităților componente ; **B** — gradul de cooperare în producție între unități ; **C** — gradul de integrare a activităților proprii ; **D** — gradul de cooperare în valorificarea subproduselor și deșeurilor proprii și ale celorlalte unități de pe platformă ; **E** — concordanța dintre resursele teritoriului, specificul și obiectivele unităților componente ; **F** — concordanța dintre profilul predominant al localității și obiectivele din platformă ; **G** — corelarea etapelor de concepere și realizare a platformei în relația cu organismele participante ; **H** — gradul de reducere a cheltuielilor prin exploatarea în comun a utilităților ; **I** — gradul de asigurare a legăturii dintre platformă și localitate ; **J** — gruparea obiectivelor subordonate aceluiași minister (departament, sector) ; **K** — gradul de ocupare a terenurilor (dezvoltarea pe orizontală și pe verticală) ; **L** — concentrarea activităților social-cultural-sportive și comasarea dotărilor respective în zone și obiective unice ; **M** — racordarea platformei la calea ferată : **N** — racordarea la rețeaua rutieră a localităților ; **O** — centralizarea activităților de întreținere și reparații de utilități și instalații ; **P** — unicitatea surselor de alimentare cu apă, energie electrică, termică etc. ; **Q** — epurarea apelor reziduale prin aceeași stație ; **R** — existența unui plan unic pe platformă și a unui sistem de indicatori adecvați ; **S** — includerea serviciilor publice și a celor edilitar-gospodărești în platformă ; **T** — concentrarea și specializarea depozitelor de materii prime, materiale și produse ; **U** — existența unor unități specializate de formare, pregătire și perfecționare a pregătirii cadrelor ; **V** — concentrarea în unități specializate a activităților de cercetare-proiectare pentru produse și tehnologii specifice platformei ; **W** — existența pe platformă a unei rețele comerciale și de servicii pentru populație ; **X** — calitatea coordonării platformei, autoritatea și responsabilitatea coordonatorului general ; **Y** — sistemul de comunicații și informațional specific platformei ; **Z** — coordonarea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională. **Variante posibile : FS** — foarte slab (inexistent) ; **S** — slab (nesemnificativ) ; **B** — bun ; **O** — optim.

Măsurile propuse cu prilejul analizei-diagnostic urmăresc deplasarea curbei de profil cît mai spre dreapta — ceea ce este relativ mai ușor de realizat la platformele noi, în măsura în care încă din faza de proiectare se acordă atenție criteriilor respective.

* Vezi și „Revista economică", nr. 47/1976, pag. 7—8.

● **CONSTATĂRI.** Problemele de organizare și conducere nu sînt soluționate încă din etapa de proiectare, ca o preocupare continuă și bazată pe o viziune strategică clară. Elementele și premisele ce stau la baza conceperii platformei nu sînt atent studiate, irosindu-se în mod nejustificat o serie de resurse. Sarcinile partenerilor în conceperea și realizarea platformelor nu sînt judicios stabilite, iar poziția coordonatorului de platformă este încă neclară. Nu s-au găsit încă soluții favorabile pentru un sistem de conducere al platformei, care să antreneze în mod corespunzător responsabilități în plan departamental și teritorial.

● **MĂSURI ȘI CONCLUZII.** Măsurile propuse nu pot aduce decît corecturi, parțiale situației platformei analizate. Au rezultat însă și **concluzii pentru organizarea și conducerea viitoarelor platforme**, în practica concepției și realizării lor, cum ar fi :

● corecta amplasare a industriilor în cadrul zonelor și platformelor industriale, pentru o bună armonizare a resurselor cu cerințele economico-sociale pe toate planurile ;

● elaborarea schițelor de sistematizare într-o viziune de perspectivă și cu antrenarea tuturor factorilor ce vor participa la concepția, realizarea și funcționarea platformelor ;

● apropierea locurilor de muncă de zonele de locuit ;

● perfecționarea mecanismului de funcționare și a sistemului de relații în cadrul platformei și cu exteriorul, potrivit cerințelor în profil teritorial și departamental-sectorial ;

● aplicarea mai largă a unor principii de organizare și conducere validate la nivel macro și/sau microeconomic ;

● desfășurarea centralizată a unor activități care, dispersate, devin neeconomicoase — cum ar fi cele corespunzătoare criteriilor H, V, T, U, L, Y, W din fig. 1, precum și cele de investiții, transport intern, transport public și de mărfuri etc.

Se impun în continuare cercetări prin care să se soluționeze, de fond, multiplele aspecte ale organizării și conducerii platformelor industriale, mai ales pe linia corelării responsabilităților organismelor participante la conceperea, realizarea și apoi la asigurarea funcționării optime a acestora.

APLICAȚII : A. D. la...

un trust de construcții industriale

● **TEMATICĂ.** În cadrul obiectivelor generale, comune oricărei analize-diagnostic, tematica a căutat să acopere problematica organizării și con-

ducerii numai la nivelul trustului (fără a cuprinde și nivelul subunităților — grupuri de șantiere, șantiere, loturi etc.) : prezentarea generală a trustului, domenii de activitate, realizări, evoluția principalilor indicatori etc. ; analiza-diagnostic privind organizarea și conducerea trustului (generală ; activități de planificare, cercetare, proiectare și dezvoltare ; activități de pregătire a producției și de producție ; activități comerciale ; activități financiar-contabile ; activități privind resursele umane) ; analiza organizării și conducerii muncii politice desfășurate în cadrul unității ; analiza principalilor indicatori de eficiență economică ; propuneri privind îmbunătățirea organizării și conducerii trustului.

Analiza-diagnostic s-a desfășurat ca o muncă de echipă cu caracter interdisciplinar, de către cadre din unitatea analizată, cursanți ai Academiei „Ștefan Gheorghiu".

● **CONSTATĂRI.** Analiza-diagnostic a depistat o serie de carențe în organizarea și conducerea activității trustului : folosirea ineficientă a muncii și conducerii colective (C.O.M. având în programul de lucru și ordinea de zi decizii tactice, probleme de rutină, informări nesemnificative etc.) ; încărcare diferită a cadrelor de conducere, rezultat al unei inegalități accentuate în ceea ce privește numărul legăturilor (directorul și directorul tehnic 16, respectiv 14 legături, directorul comercial și contabilul-șef 6, respectiv 2 legături) ; preocupare redusă în domeniul informării, documentării și propagandei tehnice ; menținerea prin proiectare a unor tehnologii de execuție cu caracter artizanal; utilizarea timidă a prelucrării automate a datelor ; pregătirea tehnologică insuficientă a lucrărilor de construcții-montaj ; preocuparea redusă pentru întocmirea pe baze științifice a analizelor economice ; lipsa de responsabilizare pe funcții sau compartimente pentru unele sarcini sau activități etc.

● **MĂSURI PROPUSE :** redistribuirea sarcinilor la nivelul conducerii ; orientarea activității organului de conducere colectivă pe probleme cu caracter strategic ; comasarea unor compartimente cu activități similare ; corelarea volumului fondurilor fixe cu gradul de mecanizare și industrializare a lucrărilor, prevăzut în documentație; creșterea, prin proiectare, a gradului de tehnicitate a lucrărilor pentru reducerea consumului de muncă vie ; amplificarea activităților de informare, documentare și propagandă tehnică ; elaborarea pentru toate obiectivele de investiții a graficelor de antrepriză generală, cu prelucrare pe calculator : implementarea sistemului P.L.U. pentru activitățile de pregătire, lansare și urmărire a producției ; introducerea sistemelor de prelucrare automată a datelor (PROMETEU și SIMONT pentru activitățile de producție, FURNCOM, GESTOC și PEGAS pentru activitățile comerciale, SIERA și SURVEYOR pentru activitățile privind resursele de muncă etc.) ; generalizarea întocmirii de proiecte tehnologice pentru toate obiectivele de investiții ; centralizarea activităților de producție industrială ; ținerea la zi a regulamentului de organizare și funcționare ; responsabilizarea precisă pe funcții de conducere și pe compartimente etc.

● **POSIBILITĂȚI DE GENERALIZARE.** Analiza-diagnostic a furnizat unității respective imaginea completă a modului de organizare și conducere, a deficiențelor în acest domeniu, oferind și propuneri concrete de îmbunătățire. Ca metodologie de lucru, ea poate fi folosită în elaborarea unor astfel de analize în cadrul oricăror unități de construcții-montaj. Propunerile făcute își găsesc aplicabilitate, potrivit situațiilor specifice, în cadrul unităților de construcții-montaj din subordinea ministerelor, centralelor, consiliilor populare și pot fi generalizate la unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale.

APLICAȚII : A. D. la...

o întreprindere de transporturi auto

Întreprinderea analizată face parte din sistemul național de transport auto public și execută în profil teritorial, în principal, următoarele activități : satisfacerea nevoilor de transport de mărfuri (inclusiv pentru rețeaua comercială) și de călători pe raza unui județ ; efectuarea lucrărilor de întreținere și reparație a parcului auto ; asigurarea utilizării mijloacelor de transport cel puțin la nivelul productivității tehnice planificate ; pregătirea profesională a forței de muncă (șoferi, mecanici auto etc.) ; dirijarea rațională (optimizată) a capacităților disponibile aparținînd celorlalți deținători (în afara M.T.Tc.). Întreprinderea are în subordine 6 autobaze și 3 școli de șoferi profesioniști, dispersate în teritoriul județului.

● **OBIECTIVE :** determinarea multitudinii de factori endogeni și exogeni care influențează permanent sistemul de organizare și conducere al întreprinderii ; analiza nivelului de organizare și conducere a activităților analizate, pînă la nivelul autobazelor ; perfecționarea mecanismului de funcționare a sistemului de organizare și conducere al întreprinderii, sub aspect economic și politico-social ; prefigurarea unor acțiuni viitoare pe linia obținerii unor rezultate mai bune, în special în utilizarea capacităților de transport existente, în condițiile creșterii eficienței economice și calității transporturilor auto.

● **CONSTATĂRI.** Între cele 41 de întreprinderi care alcătuiesc Centrala de transport auto, I.T.A. analizată ocupă locul 7 la total activitate, locul 2 la traficul de călători și locul 12 la traficul de marfă. Volumul și natura serviciilor solicitate de beneficiari sînt foarte diversificate, în mod corespunzător fiind diversificată și structura parcului de automobile (cu stare tehnică și grad de uzură foarte diferite). Asigurarea cu forță de muncă — conducători auto — este insuficientă, lipsind în medie zilnică 140 de șoferi pentru transportul de marfă și 36 pentru transportul de călători. Dispersia teritorială foarte mare face ca la unele autocoloane și în special la capetele de linie în transportul de călători să nu existe posibilitate de intercomunicare.

Rata eficienței economice la activitatea parcului de transport marfă, pe întreprindere și la unele autobaze, era necorespunzătoare, datorită în principal : parcului neproductiv (km de regie au reprezentat, la nivelul întreprinderii, 2,9% din totalul activității) ; structurii tarifelor (oră și km, autovehicul/km, alte tarife), ponderea principală deținînd-o tariful oră și km (64,4%, la nivelul întreprinderii, din totalul activității) ; depășirilor la cheltuielile de întreținere, care nu se regăsesc în îmbunătățirea stării tehnice ; realizării coeficientului de utilizare a parcului (CUP) în proporție de 94,3% față de plan și doar 64,6% efectiv.

Structura de organizare cuprinde 3 niveluri ierarhice, ponderea medie ierarhică fiind de 37 și coeficientul de încadrare de 1 : 36. Procentul TESA, de 5,3%, este sub media republicană. În adoptarea structurilor tip, o greutate a constituit-o faptul că personalul de conducere tehnică nu are corespondent pe ierarhie, fapt ce a determinat să se utilizeze, la întreținere și reparații, șefii de secție normați la exploatare.

Cadrele de conducere sînt supraîncărcate, iar la nivelul autobazelor regulamentele de organizare și funcționare nu sînt adaptate și, mai ales, nu sînt cunoscute de către executanți. Totodată, în cadrul întreprinderii se înregistrează dificultăți în aplicarea mecanismului de planificare și conducere economico-financiară.

● **MĂSURI ȘI SOLUȚII PRECONIZATE :** cuprinderea tuturor autotransportoarelor pentru turisme într-o singură autocoloană a unei autobaze ; kilometrarea distanțelor între punctele de încărcare și descărcare ; uilizarea obligatorie a tahografelor ; analizarea rentabilității traseelor de călători și, în funcție de aceasta, reducerea numărului de curse, cuplînd unele trasee, sau circulînd cu un număr corespunzător de mijloace cînd afluența călătorilor o justifică ; reducerea orelor șofer-regie garaj și a imobilizărilor în poziția „lipsă șofer", prin utilizarea șoferilor ale căror autovehicule intră în reparație pentru o perioadă mai lungă ; îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă ale cadrelor de con-

ducere, în vederea creării unui climat favorabil activității, îmbunătățind totodată și starea de disciplină în unitate ; stimularea mai accentuată a opiniei oamenilor muncii din întreprindere și creșterea gradului lor de participare la actul de conducere (eventual și prin înființarea la autobaze a unei „cutii a ideilor", în care să se colecteze propuneri, pe baza unei tematici lunare).

● **EFICIENȚĂ.** Prin aplicarea măsurilor preconizate s-au obținut : **reducerea parcursului neproductiv cu 2 milioane km**, ceea ce a condus la realizarea în semestrul I 1978 a unui **venit suplimentar de 2,4 milioane de lei** față de perioada corespunzătoare a anului 1977, utilizînd aceeași capacitate de transport : **majorarea coeficientului de utilizare a capacității** (C.U.C.) **la 85%** în luna iulie 1978 ; optimizarea transporturilor, care a contribuit la **creșterea veniturilor cu 3,4%**, în condițiile scăderii numărului de km parcurși cu 5,5%.

● **POSIBILITĂȚI DE GENERALIZARE.** Soluțiile implementate la întreprinderea analizată au fost făcute cunoscute celorlalte unități ale centralei, printr-un schimb de experiență și prin sistemul muncii și conducerii colective în cadrul Centralei de transporturi auto.

APLICAȚII : A. D. la...

Centrala pentru producția avicolă

● **OBIECTIVE.** Analiza-diagnostic de ansamblu (generală) a avut în vedere investigarea coordonată a mecanismului ce caracterizează sistemul de organizare și conducere a sectorului aviculturii de stat și a urmărit ca obiective principale :

— stabilirea nivelului existent al sistemului de organizare și conducere al centralei și relevarea principalelor sale elemente de dificultate, cu definirea direcțiilor de dezvoltare ale acestuia, în concordanță cu ritmurile de creștere preconizate în cincinal ;

— evaluarea sistemului de organizare și conducere integrat al centralei și al unităților componente, cu aprecierea principalelor caracteristici tipologice și relevarea climatului de muncă și de viață din acest sector ; s-a avut în vedere evidențierea modului în care integrarea pe plan tehnologic este însoțită de preocuparea pentru integrarea organică a activităților economice cu cele social-politice ;

— separarea principalelor efecte nefavorabile (dificultăți, deficiențe) în organizarea și conducerea pe ansamblu și pe domenii de activitate ; depistarea, printr-o analiză dialectică, a cauzelor și implicațiilor acestor fenomene, cu departajarea lor în cadrul structurii existente ;

— elaborarea coordonată a măsurilor și direcțiilor de perfecționare a sistemului de organizare și conducere al centralei pentru condițiile actuale și de perspectivă, cu indicarea unor acțiuni imediate de ameliorare a situației existente și cu stabilirea domeniilor concrete în care urmează a se elabora studii și proiecte de organizare și conducere ;

— sondarea opiniilor personalului muncitor din centrală și din unități cu privire la principalele probleme strategice și tactice, actuale și de perspectivă.

● **CONSTATĂRI.** Prin diagnostic s-au evidențiat principalele puncte critice ale activității de ansamblu, care au orientat investigațiile și măsurile ulterioare — și anume :

— nerealizarea producției medii de ouă, atît față de plan, cît mai ales față de potențialul biologic al raselor ;

— nerealizarea sporului în greutate la pui-carne, față de randamentul planificat, de prevederile din studiul tehnico-economic și de potențialul biologic al raselor ;

— cantități insuficiente de furaje în anumite perioade și calitate slabă a acestora ;

— necorelări între ciclurile de producție și posibilitățile de valorificare a produselor avicole.

● **MĂSURI.** Din investigarea cauzelor care determină principalele neajunsuri în activitatea centralei — și, mai ales, a celor care au determinat decalajul între nivelul tehnic și tehnologic ridicat al proceselor de producție și nivelul încă nesatisfăcător al sistemului de organizare și conducere — au rezultat prioritățile care impun îmbunătățiri în domeniul organizării și conducerii, cum ar fi :

— perfecționarea structurilor organizatorice și a metodelor de conducere, îmbunătățirea activității organelor de conducere colectivă ;

— raționalizarea sistemului informațional-decizional al centralei și al unităților componente ;

— creșterea eficacității în activitățile de cercetare tehnologică ;

— utilizarea rațională a bazei materiale existente, a fondurilor fixe și orientarea judicioasă a dezvoltărilor ;

— așezarea activității comerciale pe baze științifice, extinderea și diversificarea activităților comerciale în condiții de industrializare a produselor ;

— asigurarea unui climat de muncă angajat, prin tratarea adecvată a principalelor activități și a relațiilor umane, creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid în conducerea și organizarea centralei și a unităților componente.

● **EFICIENȚĂ.** Principalele efecte favorabile ale analizei sînt :

— determinarea sistematică a problemelor de organizare și conducere nerezolvate și stabilirea temelor prioritare (studii și proiecte) de perfecționare a organizării și conducerii aviculturii de stat ;

— stabilirea orientărilor de bază pentru asigurarea cadrului organizatoric necesar dezvoltării în ritm rapid a capacităților de producție și mobilizarea rezervelor existente în spiritul programului de dezvoltare a aviculturii în perioada 1976—1980, aprobat de conducerea superioară de partid și de stat.

Diagnosticul a generat o serie de studii și proiecte de perfecționare a organizării și conducerii, a căror aplicare s-a soldat cu importante economii. Reținem atenția următoarele rezultate :

● **economii de peste 20 milioane de lei din volumul investițiilor** alocate în cincinalul 1976—1980 pentru construirea și punerea în funcțiune de noi abatoare pentru păsări, numai prin îmbunătățirea calității documentațiilor tehnico-economice și de execuție și organizarea rațională a fluxului de producție ;

● **creșterea volumului vînzărilor**, prin satisfacerea mai deplină a cererilor consumatorilor, însoțită de o **creștere a beneficiului cu circa 5 milioane de lei pe an**, ca urmare a unor măsuri pentru diversificarea produselor, îmbunătățirea prezentării acestora și organizarea rațională a desfacerilor de produse avicole ;

● **creșterea eficacității organelor de conducere colectivă** și **perfecționarea structurii organizatorice** a centralei (în cîteva etape), cu stabilirea precisă a atribuțiilor ce revin organelor de conducere și fiecărui compartiment din centrală.

● **POSIBILITĂȚI DE GENERALIZARE.** Concepția de **proiect complex pentru perfecționarea organizării și conducerii**, în care **analiza-diagnostic de ansamblu** determină în mod științific prioritățile, se recomandă ca o metodologie utilă pentru marile întreprinderi și centrale economice, mai ales cu ocazia fundamentării unor noi perioade de dezvoltare (planuri cincinale sau chiar perioade mai lungi), ca și atunci cînd se pune problema unor dezvoltări concretizate în investiții importante, mărirea volumului producției, lărgirea și modernizarea proceselor de producție sau a gamei de produse realizate.

Prezentarea metodologiei :
Nicolae OPREA
George PLEȘOIANU
Prezentarea aplicațiilor :
Nicolae MIHĂILESCU, Alexandru MIU, Nicolae OPREA, George PLEȘOIANU
Academia „Ștefan Gheorghiu"
Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Soluționarea litigiilor privind contractele de livrare pentru export

Litigiile derivînd din nerespectarea obligațiilor asumate prin contractele avînd ca obiect livrarea produselor destinate exportului se soluționează de către organele arbitrajului de stat și ministerial.

Delimitarea, în această privință, a competenței de soluționare se face în raport de subordonarea în care se află părțile litigante.

Astfel, potrivit prevederilor art. 7, lit. c din Legea nr. 5/1954 privind organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat, nu sînt de competența organelor acestui arbitraj litigiile dintre unitățile socialiste care depind exclusiv de același minister, organ central al administrației de stat, uniune, centrala de cooperative sau organizație centrală obștească.

Asemenea litigii se rezolvă, în conformitate cu art. 35 din legea citată, de către organele arbitrale care funcționează în cadrul ministerelor și organelor centrale respective.

Aceste dispoziții legale, prin care se delimitează competența organelor Arbitrajului de Stat de aceea a organelor arbitrale ministeriale, au caracter general și, ca atare, sînt aplicabile și în materia litigiilor izvorîte din neîndeplinirea obligațiilor rezultînd din contractele de livrare pentru export. Prin efectul lor, mare parte din aceste litigii se rezolvă la nivelul organelor arbitrale ministeriale, întrucît, în actuala structură a raporturilor de export, majoritatea relațiilor se stabilesc între unități producătoare și întreprinderi de comerț exterior aflate în subordinea aceluiași minister.

În privința litigiilor a căror soluționare este de competența Arbitrajului de Stat, sînt de reținut dispozițiile art. 9 din legea menționată. Potrivit acestor dispoziții legale, sînt de competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central „litigiile referitoare la convențiile anuale și la contractele ce se încheie cu privire la produsele destinate exportului sau provenite din import, cînd una din părți este o întreprindere de comerț exterior".

Cu alte cuvinte, în cadrul Arbitrajului de Stat nu este competent orice organ arbitral să rezolve litigii privind contractele de livrare pentru export. Singurul organ investit cu competența de rezolvare este Arbitrajul de Stat Central atunci cînd sînt întrunite, în mod cumulativ, două condiții :

— contractul are ca obiect livrarea unor produse destinate exportului ;

— una dintre părți este o întreprindere de comerț exterior.

În legătură cu cea de-a doua dintre condițiile amintite, este necesar să se stăruie asupra împrejurării că simplul fapt al destinației produselor contractate, nu determină competența Arbitrajului de Stat Central de a rezolva litigiul.

Astfel, în cadrul raporturilor de cooperare, unele unități furnizoare livrează altor unități piese și subansamble care sînt folosite la producerea sau asamblarea produselor ce formează obiectul contractelor încheiate de aceste din urmă unități cu întreprinderi de comerț exterior. Atîta vreme cît în litigiul izvorît din executarea raporturilor de cooperare nu este antrenată o întreprindere de comerț exterior, competența de soluționare nu revine Arbitrajului de Stat Central. Deci, în absența întreprinderii de comerț exterior ca parte litigantă, competența de soluționare revine arbitrajelor de stat interjudețene sau al municipiului București.

Aceeași soluție se impune în cazul cînd litigiul este angajat cu Întreprinderea de exploatare portuară Constanța. Această întreprindere, deși efectuează operațiunile de manipulare în portul Constanța a mărfurilor destinate exportului, nu are calitatea de întreprindere de comerț exterior. Drept urmare, prezența ei într-un litigiu avînd ca obiect produse destinate exportului nu atrage competența de soluționare a Arbitrajului de Stat Central. Numai prezența în cauză a unei întreprinderi de comerț exterior va determina competența acestui organ arbitral.

Situația este identică și în cazul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor care răspunde în legătură cu modul de executare a contractelor de transport pe calea ferată în trafic internațional.

Deși, prin ipoteză, produsele transportate sînt destinate exportului, ministerul amintit neavînd calitatea cerută de art. 9 din Legea nr. 5/1954, litigiul nu este de competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central.

În asemenea situații cînd Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor are calitatea de pîrît, competent să rezolve litigiul este Arbitrajul de Stat al municipiului București, cu excepția litigiilor avînd ca obiect sume mai mari de 100 000 lei care — în raport cu valoarea — sînt de competența Arbitrajului de Stat Central.

Aminteam mai sus faptul că prezența unei întreprinderi de comerț exterior poate să atragă competența acestui din urmă arbitraj în privința unor litigii care — în absența întreprinderii respective — ar fi fost de competența unui arbitraj de stat interjudețean sau al municipiului București.

Este locul să subliniem că asemenea consecințe nu se produc, uneori, în legătură cu totalitatea raporturilor procesuale din cadrul unui litigiu.

De pildă, într-o cauză dedusă spre soluționare Arbitrajului de Stat Central, reclamanta — întreprindere de comerț exterior, a pretins ca pîrîta — întreprindere furnizoare să fie obligată să-i restituie o sumă încasată necuvenit, peste prețul legal al produselor livrate la export. Pîrîta a chemat în garanție unitatea producătoare care i-a livrat unele subansamble în condiții de preț care au determinat încasarea de la reclamantă a sumei contestate prin acțiune.

Reclamanta și pîrîta în cauză se aflau în subordinea aceluiași minister, pe cînd chemata în garanție era subordonată unui alt minister.

Cum s-au aplicat regulile de competență în această speță ? A determinat, oare, prezența întreprinderii de comerț exterior rezolvarea litigiului de către Arbitrajul de Stat Central ?

Nu, întrucît această întreprindere se afla în raport juridic, respectiv în raport procesual, numai cu pîrîta. Cu unitatea chemată în garanție reclamanta — întreprindere de comerț exterior nu se afla într-o asemenea relație care să determine recunoașterea, pe plan procesual, a unui raport direct. Deci, în această cauză au existat două raporturi procesuale autonome. Unul, între reclamantă și pîrîtă, al doilea între pîrîtă și chemata în garanție.

Aplicînd dispozițiile legale citate mai sus, rezultă că rezolvarea acțiunii principale nu era de competența Arbitrajului de Stat Central, întrucît, atît reclamanta, cît și pîrîta se aflau în subordinea aceluiași minister. Deci, hotărîrea de declinare a competenței soluționării acțiunii principale, în fa-

voarea arbitrajului ministerial, a fost legală și temeinică.

Cît privește chemarea în garanție, dat fiind caracterul accesoriu al acestei cereri, problema competenței rezolvării ei se pune numai după soluționarea acțiunii principale. În măsura în care acțiunea principală se admite, integral sau parțial, cererea de chemare în garanție urma să fie rezolvată de către arbitrajul de stat interjudețean competent în raport cu sediul unității chemate în garanție.

Această soluție se impunea în considerarea faptului că valoarea pretențiilor fiind sub 100 000 lei iar în litigiul avînd ca obiect cererea de chemare în garanție nefigurînd o întreprindere de comerț exterior, Arbitrajul de Stat Central nu era competent să soluționeze pretențiile respective, cu toate că pîrîta și chemata în garanție se aflau în subordinea unor ministere diferite.

Alta ar fi fost concluzia dacă obiectul cauzei relatate s-ar fi referit la daune cauzate prin livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ la export. Într-o asemenea situație, potrivit practicii arbitrale constante, este necesară introducerea în cauză a tuturor unităților care au putut contribui la o asemenea livrare și rezolvarea pretențiilor în cadrul unui singur litigiu, printr-o hotărîre care să analizeze și să stabilească consecințele activității tuturor unităților vinovate.

Rezolvarea litigiului astfel angajat ar fi fost de competența Arbitrajului de Stat Central, chiar dacă unele unități aflate în raport procesual erau în subordinea aceluiași minister.

Această orientare a practicii arbitrale este menită să asigure eficiența rezolvărilor date în cauze privind livrări de produse necorespunzătoare calitativ.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Verificarea bonității partenerului contractual în vînzarea internațională

Component major al strategiei comerciale, riscul, ca eveniment aleatoriu care poate provoca o pagubă, trebuie să fie avut în vedere de comercialiștii din domeniul comerțului exterior, începînd din faza de negociere și pînă la ultimul act de executare a contractelor încheiate — plata prețului. În faza precontractuală, respectiv de negociere prezintă importanță deosebită verificarea bonității partenerilor, potențiali cumpărători externi. Dacă în raporturile cu partenerii din țări socialiste o asemenea analiză nu-și găsește rostul, ea se justifică din plin față de parteneri din țări cu economie capitalistă. Cunoașterea cît mai exactă a bonității firmelor cu care urmează să negociem vînzări internaționale, sau alte operațiuni comerciale, facilitează substanțial climatul în care urmează să se desfășoare convorbirile la masa tratativelor ; astfel, bunăoară, într-un anumit mod va fi abordată modalitatea de plată față de un partener nou, cu o bonitate relativă — situație în care se impune luarea tuturor măsurilor de garanție privind modalitatea de plată —, și altfel se va trata acest aspect al tranzacției cu un partener tradițional, cu o bonitate bine cunoscută.

Verificarea și analiza bonității unui partener comercial poate fi realizată pe căi diferite, esențial fiind ca rezultatul final al unor asemenea acțiuni să se concretizeze în realizarea unei documentări cît mai complete a comercialistului care urmează să conducă negocierile asupra solvabilității actuale și în perspectivă, a partenerului comercial. De altfel, este o practică internațională ca înainte de perfectarea unor tranzacții de anvergură partenerii de afaceri, atunci cînd nu se cunosc din relații comerciale anterioare, să se documenteze reciproc asupra bonității pe care o prezintă.

Ce este, în fond, și ce semnificație poate fi atribuită noțiunii des întîlnită în literatura de specialitate, de **bonitate comercială ?** Dicționarul explicativ al limbii române arată că prin bonitate se înțelege : „1. Capacitatea de plată și de credit ; solvabilitate" (cuvînt care provine din germană — „Bonität"). Așadar, un comerciant sau industriaș verificînd bonitatea comercială a viitorului partener contractual cercetează de fapt capacitatea acestuia de a plăti obligațiile pe care urmează să și le asume prin semnarea contractului. Dacă aceasta este esența noțiunii de bonitate, practica i-a adăugat și alte elemente adiacente, dar nu lipsite de interes, cum ar fi comportarea viitorului partener pe parcursul executării contractului în sensul corectitudinii și echității ; astfel, cu toată bonitatea de care se bucură sub aspectul posibilităților de plată, dacă un viitor partener este cunoscut ca urmărind unele interese de moment, speculative, și care pe parcursul executării contractului pot să dispară, iar ca urmare se pretează să recurgă la tot felul de subterfugii și chiar la șicane, străine de spiritul de echitate și seriozitate care trebuie să predomine în relațiile comerciale internaționale, pentru a obține rezilierea contractului, un asemenea partener urmează a fi tratat cu multe rezerve, iar clauzele contractuale trebuie riguros formulate pentru a se evita orice surprize.

Din definiția de mai sus rezultă că între noțiunea de bonitate și aceea de solvabilitate este pus semnul egalității, respectiv cele două noțiuni sînt considerate sinonime. În fapt, sub aspectul care ne interesează, ele nu se suprapun, noțiunea de bonitate avînd o sferă mai cuprinzătoare decît aceea de solvabilitate ; cu alte cuvinte, cele două noțiuni sînt în raport logistic subordonat, de la noțiunea gen, la aceea de noțiune specie. Susținem această afirmație pe realitatea că noțiunea de bonitate cuprinde atît solvabilitatea unei firme comerciale, cît și lichiditatea și rentabilitatea ei, la care se adaugă așa cum am arătat, atitudinea comercială a partenerului sub aspectul comportării sale în raport cu partenerul contractual — corectitudine comercială, receptivitate, promptitudine etc. —, elemente care configurează, în ansamblul lor, noțiunea comercială, contemporană a bonității oricărei firme care activează pe plan internațional.

Din punct de vedere tehnico-economic cele trei noțiuni componente ale bonității comerciale — solvabilitate, lichiditate și rentabilitate — au un conținut bine definit. **Solvabilitatea** unei firme comerciale dintr-un stat cu economie capitalistă înseamnă gradul în care capitalul social asigură acoperirea creditelor pe termen mediu și lung ; se calculează sub forma unui raport dintre capitalul social și totalul creditelor pe termen mediu și scurt plus capitalul social. **Lichiditatea financiară** a unei firme este indicatorul care arată capacitatea pe care o are de a acoperi prin elementele patrimoniale active — contul casa, contul efecte de încasat, debitori pe termen scurt etc. —, elementele de pasiv, respectiv obligațiile de plată contractate pe termen scurt. **Rentabilitatea** unei firme comerciale este al treilea indicator de sinteză prin care poate fi apreciată bonitatea și care arată care este rata beneficiului net a anului financiar supus analizei ; acest indicator este urmărit de partenerii de afaceri pentru a se cunoaște gradul de prosperitate a firmei supuse analizei.

Verificarea bonității unui viitor partener comercial poate fi realizată pe mai multe căi, care pot fi astfel grupate : a) surse de informare indirecte, în care includem cele obținute de la băncile comerciale din țara partenerului potențial, de la parteneri de afaceri tradiționali etc. ; b) surse de informare directe, axate pe analiza unor documente contabile și comerciale emanate de către firma în cauză

Terțele persoane care pot să furnizeze informații asupra bonității unei anumite firme pot fi : bănci corespondente ale B.R.C.E., parteneri comerciali

ai întreprinderilor noastre de comerț exterior cu tradiție în raporturi contractuale în țările cu economie capitalistă, organizații financiare de factoring și case specializate în furnizarea de asemenea informații.

● Băncile comerciale din centrele industriale sau comerciale unde își are sediul central firma a cărei bonitate ne interesează, sînt cele mai indicate să fie folosite deoarece datorită legăturii pe care o au între ele sînt în măsură să obțină într-un termen scurt informații cerute și cu un grad ridicat de exactitate. Ele, cunoscînd disponibilul de monetă națională sau de valute aflate în conturile curente, rulajele tranzacțiilor comerciale pe care le realizează, nivelul creditelor pe care le pot obține, prestigiul comercial de care se bucură pe piața locală etc., sînt în măsură să facă o apreciere de ansamblu asupra bonității pe care o are firma în cauză. Mai mult decît atît, prin compartimente specializate, și în interesul operațiunilor comerciale de acordare a creditelor, de avalizare a cambiilor etc., băncile comerciale cunosc foarte de aproape poziția pe piață a firmelor industriale sau comerciale care le sînt clienți sau cu care pot intra în raporturi de afaceri financiare.

Evident, pentru serviciile prestate băncile percep un comision, care nu trebuie să fie un impediment în aflarea bonității unui viitor partener dacă afacerea în perspectivă prezintă importanță. Și încă o precizare se impune: în asemenea situații este mai mult decît necesar să fie consultată Banca Română de Comerț Exterior, prin intermediul căreia se obțin asemenea informații și care este singura în măsură să aleagă banca comercială externă cea mai potrivită pentru efectuarea unor asemenea servicii.

● Partenerii comerciali tradiționali, care prin comportarea pe care au avut-o pe parcursul derulării mai multor contracte comerciale internaționale au cîștigat încrederea întreprinderilor noastre de comerț exterior, pot fi folosiți cu succes pentru a obține informații asupra bonității unor firme comerciale care își desfășoară activitatea pe aceeași piață cu ei (sau între care sînt raporturi comerciale ce le permit să-și cunoască reciproc bonitatea). Dacă această cale prezintă avantajul că nu implică cheltuieli cu comisioane, trebuie privită cu circumspecție. Practica o dovedește că din cauza unor interese comune și, alteori, din cauza unor interese contradictorii, unele informații primite de la asemenea parteneri au un anumit grad de subiectivism; în spatele unor formulări în perfectă concordanță cu regulile de politeță comercială se poate ascunde intenția de a se promova un interes propriu partenerului, în pofida realității asupra bonității firmei comerciale care ne interesează. Sublinierile de mai sus nu sînt făcute cu intenția de a descuraja pe acei comercialiști, care practică, deseori cu succes, verificarea bonității pe această cale; nu am urmărit decît să reliefăm faptul că răspunsurile primite trebuie analizate cu atenție și, atunci cînd este posibil, în antiteză și cu alte surse de informații.

● Organizațiile financiare de factoring, prin specificul activității lor, cunosc bonitatea clienților firmelor furnizoare a căror facturi le preiau pentru încasare. În procesul de derulare a încasărilor, de urmărire a clienților deveniți debitori litigioși, de punere în executare a titlurilor executorii opțiune etc., casele de factoring reușesc să cunoască bonitatea acestora, devenind astfel adevărați consilieri ai întreprinderilor industriale ale căror livrări le valorifică. Așa fiind, informațiile acestora asupra bonității partenerilor de afaceri sînt privite cu toată încrederea, de vreme ce însăși factorii sînt interesați ca numărul insolvabililor să fie într-o proporție cît mai mică, sau redus la zero. Casele de factoring, prin relațiile financiare pe care le întreține între ele sînt în măsură să dea informații, chiar și asupra acelora a căror debite sînt urmărite de alți parteneri de afaceri.

● În multe state capitaliste dezvoltate funcționează firme specializate care, în baza comenzilor, furnizează date cu un grad ridicat de probitate. În general, se recomandă ca pentru verificarea bonității pe această cale, și pe altele posibile, întreprinderile de comerț exterior să apeleze la agențiile comerciale care cunosc condițiile locale și pot lua cu competență decizia cu privire la canalele cele mai eficiente pentru obținerea informațiilor necesare.

dr. Al. DETEȘAN

Simpozion de drept comercial american

În zilele de 18—20 septembrie 1978, au avut loc la București lucrările „Simpozionului de drept comercial american", organizat de Grupul de juriști pentru probleme de comerț exterior de pe lîngă Consiliul de Miniștri, în colaborare cu biroul de avocați Arutt, Nachamie din New York.

La lucrări au participat juriști, economiști și alți specialiști din cadrul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, din întreprinderi de comerț exterior, de la Institutul de Economie Mondială și de la Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, juriști din cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice, al Consiliului Legislativ și al Ministerului Justiției, cadre didactice de la Facultatea de Drept din București, și de la Academia de Studii Economice.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de dr. **Dumitru Florescu,** șeful Grupului de juriști pentru probleme de comerț exterior de pe lîngă Consiliul de Miniștri

Referindu-se în continuare la relațiile României cu Statele Unite ale Americii, vorbitorul a arătat că, așa cum s-a subliniat cu ocazia recentei vizite în S.U.A. a președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** relațiile dintre cele două țări au cunoscut o dezvoltare continuă, dar nu au fost exploatate și epuizate toate posibilitățile.

În acest context, apare și mai evidentă utilitatea simpozionului pentru cunoașterea unor probleme specifice dreptului comercial american.

În cadrul reuniunii au fost prezentate trei lucrări. Cea dintîi, intitulată „Sistemul de drept american", a oferit posibilitatea autorului său, **Samuel A. Arutt,** să se ocupe de istoria și dezvoltarea celor două sisteme juridice care există în Statele Unite ale Americii, să trateze despre organizarea judecătorească în S.U.A., despre competența instanțelor judecătorești americane, despre sistemul probator american și, de asemenea, să se ocupe, pe scurt, de instituția arbitrajului și de executarea hotărîrilor în Statele Unite ale Americii.

Lucrarea referitoare la „Legea americană a falimentului" a fost prezentată de **Charlotte P. Arutt** care, după ce s-a oprit asupra noțiunii de faliment, s-a referit la scopul Legii falimentului în Statele Unite ale Americii, la situația persoanei falite cinstită, la iertarea de datorie, la repartiția activului restant între creditorii urmăritori, la bunurile exceptate de la masa falimentului (masa credală), la acțiunile ce pot fi introduse de creditori și instanțele care pot fi sesizate cu astfel de acțiuni.

În sfîrșit, cea de a treia lucrare, privind Codul Comercial Uniform al Statelor Unite ale Americii, a fost prezentată de **Barton Nachamie,** care a arătat pe scurt că acest Cod a intrat în vigoare în 49 din cele 50 de state și în trei teritorii și că scopul codului a fost de a unifica normele juridice adoptate în S.U.A. și în Anglia în ultimii o mie de ani.

Referentul a arătat că în Codul Uniform își găsesc reglementarea conturile de vînzare, conturile deschise, investițiile, documentele bancare și asigurările. El s-a ocupat pe larg de acea parte a Codului Comercial Uniform care se referă la vînzările în conturi deschise, la tranzacțiile asigurate și la dispozițiile din Codul Comercial Uniform al S.U.A. care se deosebesc de dispozițiile din legile obișnuite în materie bancară.

Prezentarea lucrărilor a fost urmată de întrebări și discuții care au avut ca scop o mai bună cunoaștere a dreptului material și a dreptului procesual american.

Irina MOROIANU

Transport

Situații în care nu se plătesc penalități pentru anularea vagoanelor

După apariția H.C.M. nr. 425/1975, a Normelor metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri prevăzute în contractele economice anuale de prestații de transport pe calea ferată și a Contractului economic anual de prestații de transport pe calea ferată intrate în vigoare de la 1 iulie 1976, în conformitate cu Ordinul MTTc. nr. 673/16 aprilie 1976, Arbitrajul de Stat este chemat să se pronunțe, din ce în ce mai des, asupra justeței încasării de către calea ferată a penalităților pentru anularea din plan a vagoanelor.

S-au pus de exemplu, următoarele probleme :

1. Are dreptul calea ferată să perceapă locații și penalități pentru anularea din plan a vagoanelor, în situația în care vagoanele puse la dispoziție pentru încărcare și refuzate de beneficiar, nu au fost totuși retrase de calea ferată și au fost încărcate în aceeași zi, realizîndu-se astfel planul zilnic de transport ?

Art. 22 din Normele metodologice amintite prevăd : „dacă un expeditor renunță în scris la o parte, sau la toate mărfurile programate, înainte de introducerea vagoanelor la încărcare, sau renunță în scris sau tacit, după introducerea vagoanelor la încărcare, acestea se vor anula din programare, întocmindu-se notă de penalități în ziua respectivă", iar art. 7(13) din T.L.M. precizează durata ținerii vagoanelor goale la dispoziția beneficiarilor astfel : „vagoanele goale puse la încărcare se țin la dispozitia beneficiarilor pînă la expirarea termenului de încărcare tarifar. Dacă încărcarea nu s-a început pînă la expirarea termenului de încărcare, se consideră că vagoanele puse la dispoziție au fost refuzate tacit"

Condițiile de aplicare la acest punct din T.L.M. adaugă : „Pentru refuzul încărcării vagoanelor, pe lîngă locația tarifară, calculată pentru tot timpul cît vagoanele au stat la dispozitia predătorului, se percep și penalitățile prevăzute de instrucția pentru planificarea operativă a transporturilor".

Pe baza acestor dispoziții legale, Arbitrajul de Stat a decis în rearbitrare, ex. Dec. PAS nr. 946/31 III 1978 și Dec. PAS nr. 1953/31 VII 1978, că în astfel de situații nu se datorează penalități.

Cantitatea de marfă refuzată la transport de expeditor, pentru care datorează penalități, urmează să fie stabilită în raport de cantitățile programate zilnic și de cantitățile efectiv încărcate și expediate în zilele respective.

Arbitrajul a motivat : „nu se pot anula vagoanele, considerîndu-se refuzate tacit ori de cîte ori termenul de încărcare este depășit, pentru a fi, de fiecare dată puse iar la dispoziție, deoarece dacă s-ar proceda în acest mod, s-ar ajunge să se anuleze în aceeași zi, de mai multe ori aceeași cantitate de marfă și să se încaseze penalități, deși transportul s-a executat potrivit planului".

2. Relativ la restanțe, Arbitrajul de Stat, prin aceeași Decizie 1953/1978, a hotărît că întrucît art. 15 din Normele metodologice prevede că la eșalonarea pe decade a cantității de mărfuri din programele lunare definitive, se va ține seama de cantitățile nepredate în luna anterioară, care pot fi reeșalonate în funcție de capacitățile disponibile ale expeditorului și stației CFR. Pentru stabilirea cantității refuzate la încărcare, cantitatea încărcată zilnic trebuie raportată la cantitatea programată pe zile la eșalonarea decadală a transportului, care poate cuprinde și restanțele în măsura în care titularul planului de transport acceptă sau solicită, dar în nici un caz cantitățile zilnice cumulate unilateral de stația de Cale ferată cu restanțele din zilele anterioare.

3. În caz de forță majoră, ex. ploi torențiale, se plătesc pentru anularea planului de transport penalități ?

Arbitrajul de Stat, ex. Dec. PAS nr. 1833/30 VI 1978, a hotărît că nu se plătesc nici locații, nici penalități pentru anularea planului.

4. În cazul cînd calea ferată nu a primit pentru programarea lunară la transport a unor mărfuri neprevăzute în relații de transport optimizate, se plătesc penalități pentru anularea din plan a vagoanelor ?

Art. 9 din Normele metodologice prevede că în cazul în care expeditorul nu cuprinde în programul lunar întreaga cantitate de marfă eșalonată în anexa 1 la contract pentru luna respectivă, diferența se anulează în ziua prezentării programului lunar, întocmindu-se notă de penalități.

În situația în care se scot din programul lunar relațiile de transport ce se constată a nu se încadra în programul de optimizare, nu se prevede însă plata de penalizări de către expeditor.

Față de aceste prevederi legale, Arbitrajul de Stat, prin Dec. PAS nr. 1837/30 VI 1978, a hotărît că nu se plătesc penalități pentru anularea din plan a vagoanelor, în aceste situații.

Lucian THEODORU

Jurisdicții

Prescripția dreptului la acțiune în domeniul ambalajelor

Pretențiile rezultînd din neîndeplinirea obligației de restituire a ambalajelor sînt supuse, și ele prevederilor Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă.

Astfel, pretențiile la penalități pentru nerestituirea în termen a ambalajelor cad sub incidența termenului de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din decretul menționat.

Acest termen curge în raport cu fiecare zi de întîrziere față de data cînd ambalajele trebuiau restituite. Așa cum s-a precizat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1265/1978, penalitățile curg pînă la îndeplinirea obligației de restituire a ambalajelor ori pînă cînd survine imposibilitatea restituirii sau cel mai tîrziu pînă la împlinirea termenului de a cere restituirea în natură a ambalajelor.

Într-adevăr, dreptul la penalități avînd un caracter accesoriu față de a obține restituirea ambalajelor, odată cu prescrierea acestui din urmă drept este prescris și dreptul la acțiune privind penalitățile.

Precizarea că dreptul la penalități se naște zi de zi, pînă la îndeplinirea obligației de restituire a ambalajelor, determină consecințe importante în ce privește prescrierea dreptului la acțiune.

Astfel, penalitățile nu se socotesc integral prescrise pe motiv că, la data introducerii acțiunii, au trecut mai mult de 6 luni de la scadența termenului de restituire a ambalajelor. Pentru fiecare zi de întîrziere se naște un drept distinct la penalități care se vor stinge printr-un termen de pres-

cripție ce începe să curgă în mod corespunzător.

De pildă, în cazul unui termen de restituire scadent la 15 ianuarie 1978, acțiunea introdusă la 15 septembrie 1978 nu poate fi considerată prescrisă decît în parte. Astfel, conform art. 4 lit. b din decretul citat, se consideră prescrise penalitățile aferente perioadei 16 ianuarie 1978 — 16 martie 1978. Pentru penalitățile aferente perioadei ulterioare, dreptul la acțiune s-a născut înlăuntrul termenului de prescripție de 6 luni, raportat la data introducerii acțiunii.

În cazul ambalajelor care circulă în sistem de vînzare — cumpărare, sînt aplicabile regulile de prescripție specifice domeniului furnizării produselor. Astfel, contravaloarea ambalajelor livrate se poate obține în cadrul termenului general de prescripție (18 luni) aplicabil în raporturile dintre unitățile socialiste, potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Pretențiile derivînd din constatarea unor lipsuri cantitative sau calitative la ambalajele livrate se prescriu în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. a din același decret.

În practică, s-a pus problema momentului începerii curgerii acestui termen în situația cînd decontarea prețului ambalajelor are loc la o dată ulterioară constatării calității necorespunzătoare a ambalajelor livrate.

Astfel, cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1237/1978, momentul începerii curgerii termenului de prescripție este — și în acest caz — cel prevăzut de art. 10 din Decretul nr. 167/1958, adică data preluării efective a ambalajelor de către unitatea beneficiară.

„Prescripția dreptului la acțiuni — se arată în decizie — nu poate deci să înceapă a curge de la data decontării prețului, deoarece astfel s-ar încălca prevederile textului legal amintit (art. 10 din Decretul nr. 167/1958).

Faptul că suma a fost totuși decontată la o dată ulterioară preluării produselor ar putea constitui o împrejurare de natură a justifica repunerea în termen dacă decontarea se făcea după expirarea termenului de prescripție, ceea ce însă nu mai este cazul în speță".

Prin cele de mai sus, am răspuns mai multor întrebări adresate de către cititori.

I. ICZKOVITS

întrebări — răspunsuri

● **HORIA LUPȘOR, București** — Pentru a ocupa funcția de contabil șef la un institut de cercetări de gr. II se cer aceleași condiții cu cele prevăzute pentru unitățile economice de grad similar, respectiv studii economice superioare și 9 ani vechime în specialitate. Această vechime poate fi redusă cu doi ani în condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971.

Pentru a ocupa funcția de contabil șef secție, fiind absolvent al învățămîntului superior economic, este necesară o vechime minimă în specialitate de cel puțin 5 ani. Personalul care ocupă temporar, în condițiile prevăzute de art. 74 din Legea nr. 57/1974, o funcție de conducere temporar vacantă, are drepturile prevăzute de legea sus-menționată. Avînd vechimea în specialitate necesară, puteți ocupa temporar funcția sus-menționată.

● **GHEORGHE VLĂDESCU, Brăila** — Condițiile de studii și vechime în specialitate pentru funcția de contabil șef depozit sînt aceleași cu cele prevăzute pentru funcția de contabil șef secție de producție. Potrivit normelor unitare de structură elaborate pe baza Decretului nr. 162/1973, depozitul I se asimilează cu serviciul, iar depozitul II cu biroul.

● **ILEANA POPI, Călărași** — Fiind absolventă a școlii liceale de arhitectură, construcții și sistematizare, ați fost repartizată la un institut de proiectare și în mod greșit, în loc să fiți încadrată ca proiectant, ați ocupat funcția de calculator devize. Dacă ați lucrat timp de un an în această funcție, atunci cînd veți fi încadrată, conform reglementării în vigoare, ca proiectantă, veți fi încadrată la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru această funcție, nefiind vorba, în cazul funcțiilor medii, de un stagiu.

Concediul fără plată nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în muncă și se acordă în condițiile prevăzute de art. 127 din Codul Muncii. Primul concediu de odihnă se acordă numai după 11 luni de activitate neîntreruptă.

● **NICOLAE STOIAN, Galați** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolvent al Școlii medii tehnice de comerț și aveți o vechime în funcții medii economice de peste 10 ani, astfel că îndepliniți condițiile prevăzute de reglementările în vigoare pentru a ocupa o funcție de contabil șef secție. Aceste condiții au fost prevăzute în indicatorul de studii și stagiu transmis — la timpul său — de Ministerul Muncii, în aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, respectiv a noului sistem de retribuire. Legea nr. 12/1971 a prevăzut menținerea acestei reglementări pînă la aprobarea de către Consiliul de Miniștri a unui nou indicator (pentru funcțiile care nu se găsesc în anexele la lege). Această hotărîre n-a fost aprobată pînă în prezent și nici Legea nr. 57/1974 nu prevede noi condiții de studii pentru funcția de contabil șef secție. Dacă, după primirea acestor precizări, mai aveți unele dificultăți, adresați-vă Ministerului Construcțiilor Industriale.

● **TRUSTUL S.M.A., Gorj** — Art. 71 (4) din Legea nr. 57/1974 prevede acordarea unei retribuții tarifare majorate, în locul plății pentru orele suplimentare prestate de anumite categorii de personal, prevăzute expres în Anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 69/1975. Această retribuție tarifară majorată se ia în considerare, ca atare, la stabilirea pensiei și îndemnizației de asigurări sociale, la acordarea alocației de stat pentru copii și la reținerea contribuției de 2% pentru pensia suplimentară. Ținînd seama că înainte de aplicarea Legii nr. 57/1974, îndemnizația pentru muncă nenormată nu se lua în considerare la calcularea sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, s-a stabilit că nici în aplicarea art. 71 (4) din Legea nr. 57/1974 nu este cazul ca majorarea retribuției tarifare să se ia în considerare, sporul calculîndu-se la retribuția tarifară cuvenită pentru regimul normal de lucru. De asemenea, s-a considerat că în aplicarea art. 64 din Legea nr. 3/1977 contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se reține și în perioadele cînd, potrivit art. 71 din Legea nr. 27/1966, această contribuție nu se reținea.

● **IONEL AGHINEI, Iași** — Potrivit art. 16 din Decretul nr. 246/1977 beneficiarii de alocație de stat pentru copii care au primit acest drept necuvenit, răspund numai pentru sumele primite în ultimele 12 luni. Pentru sumele primite peste această durată se aplică prevederile art. 108 din Codul Muncii — fiind răspunzător, în limitele prevăzute de această dispoziție, personalul vinovat de plata drepturilor necuvenite.

● **MIHAI VASS, Deva** — În ipoteza în care nu întocmiți acte de primire-predare a mărfurilor pe care le transportați, nu îndepliniți condițiile prevăzute de pct. 2 din cap. V al Anexei IV la Legea nr. 57/1974, pentru a primi o retribuție suplimentară pentru activitatea pe care susțineți că o desfășurați, separat de aceea de conducător auto.

● **NICOLAE RĂDUCĂ, București** — Funcția de impegat de mișcare este o funcție operativă, specifică pentru activitatea de transporturi, astfel că nu se încadrează în prevederile art. 70 din Legea nr. 57/1974, care se referă exclusiv la muncitorii care conduc o formație de lucru (șefii de echipă, de brigăzi etc.). În consecință, n-aveți dreptul la indemnizația de conducere prevăzută de dispoziția legală sus-menționată.

● **ELEKES COLOMAN, Odorheiu Secuiesc** — Înainte de absolvirea învățămîntului mediu economic ați lucrat, în cadrul I.F.E.T., pe o funcție operativă. Această perioadă nu se poate lua în considerare la promovarea în funcția de contabil principal, pentru care se cere o vechime în funcții economice medii de cel puțin 5 ani.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA DE ȚIGARETE TIMIȘOARA

2 FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB ȘI TRANSPORTURI BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, sector 6
Telefon : 23.28.10 ; 23.13.01

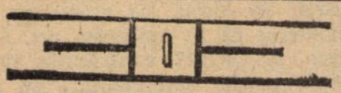

— 04-52 Curele trapezoidale 18 × 8 × 2360 buc. 3

— Idem 54 Idem 13 × 8 × 3150 buc. 1

— Idem 65 Idem 17 × 11 × 950 buc. 124

— Idem 66 Idem 17 × 11 × 950 buc. 39

— 04-2 P. poliz. 40 × 22 × 9 buc. 8

— Idem 6 Idem 47 × 23 × 20 buc. 100

— Idem 9 Idem 67 × 12 × 8 buc. 80

— Idem 15 Idem 80 × 10 × 13 buc. 22

— Idem 20 Idem 250 × 30 × 30 buc. 14

— Idem 21 Idem 250 × 30 × 30 buc. 4

— Idem 24 Idem 300 × 30 × 30 buc. 12

— Idem 25 Idem 300 × 30 × 30 buc. 3

— Idem 26 Idem 300 buc. 1

— 04-464 Bandă oțel arc 100 × 0,15 kg. 73

— Idem 484 Idem lam. la cald kg. 500

— Idem 501 Sîrmă bobinaj ∅ 1,5 mm kg. 11

— Idem 506 Idem ∅ 0,95 mm kg. 10

— Idem 509 Idem ∅ 1,2 mm kg. 5

— Idem 516 Idem ∅ 0,15 mm kg. 15

— Idem 518 Idem ∅ 0,9 mm kg. 5

— Idem 550

— Piese curative PC-PVC 110 buc. 3

— 577 Prefiltru mască praf buc. 20

— 578 Mască praf buc. 20

— 686 Cremaliere aplicate pe geam buc. 26

— 694 Sîrmă parchet buc. 10

— 696 Cablu M.C.M. 3 × 1,5 ml. 100

— 697 Idem 2 × 2,5 ml. 200

— 698 Idem 2× 1,5 ml. 100

— 03-717 Pînză circular ∅ 100 buc. 2

— 718 Șurub 7 × 90 buc. 47

— 399 588.711 buc. 2

— 400 Rulment 588.911 buc. 2

— 401 Idem 11.204 buc. 8

— 402 Idem 11.207 buc. 2

— 403 Idem 11.305 buc. 2

— 404 Idem 11.505 buc. 3

— 408 Idem 7.206 buc. 4

— 410 Idem K 35 buc. 6

— 411 Idem M 409 buc. 1

— 412 Idem SKE 35(90 × 40 × 23) buc. 6

— 413 Idem K (35 × 40 × 18) buc. 4

— 414 buc. 5316 (17 × 80 × 69) buc. 1

— 415 Idem 535 buc. 3

— 416 buc. 215 (75 × 130 × 25) buc. 43

— 417 Idem 706 buc 15

— 418 Idem 10

— 27 Rulment 1300 buc. 6

— 30 Idem 1306 buc. 1

— 49 Idem 2213 buc. 2

— 106 Idem 6010 buc. 6

— 107 Idem 6011 buc. 1

— 149 Idem 6211 buc. 2

— 150 Idem 6212 buc. 8

— 156 Idem 6210 buc. 5

— 239 Idem NK 65/35 buc. 10

— 243 Idem 942/30 buc. 2

— 294 Idem NU 209 buc. 8

— 296 Idem 219 buc. 3

— 298 Idem 308 buc. 10

— 300 Idem 309 buc. 5

— 302 Idem 1005 buc. 14

— 303 Idem 1005 K buc. 8

— 304 Idem 1005 NA buc. 3

— 305 Idem 1005 NA buc. 9

— 306 Idem 1007 buc. 14

— 307 Idem 1008 buc. 3

— 308 Idem buc. 10

— 309 Idem NU/NI 221 buc. 2

— 318 Idem NA 4905 buc. 40

— 321 Idem 4911 buc. 2

— 351 Idem R 5 buc. 20

— 362 Idem E 6 buc. 5

— 363 Idem 30.203 (7203) buc. 10

— 367 Idem 30.207 (7207) buc. 3

— 389 Idem 51.114 buc. 4

— 398 Idem 52.205 buc. 2

— 742 Cuţit vidia simplu buc. 9

— 745 Burghiu spirat pt. tîmplărie buc. 13

— 746 Idem buc. 10

— 745 Burghiu spiral pt. tîmplărie buc. 3

— 821 Şurub mecanic 6 × 75 buc. 1000

— 839 Întrerup. PACO 100 A buc. 6

— 843 Patroane MPR 125 A buc. 10

— 846 Idem 500 A buc. 35

— 848 Idem 400 A buc. 10

— 849 Idem 500 A buc. 20

— 852 Cablu FY 70 ml. 45

— 869 Cablu MCU 3 × 0,75 ml. 200

— 874 Idem 4 × 0,75 ml. 200

— 879 Idem 3 × 1 ml. 200

— 939 Comutator Stea triunghi 32 A ml. 6

— 998 Soclu siguranţă MPR 315 A ml. 8

— 1010 Papuci Aluminu 25 × 35 × 50 ml. 30

— 1016 Bandă uleiată pt. bobinaj ml. 100

— 1027 Soclu siguranţă 100 A buc. 10

— 1032 Startere neon 65 A buc. 56

— 1070 Port abajure diferite plastic + metal buc. 11

— 1234 Încălţăminte per. 10

— 1240 Cămăşi buc. 4

— 1241 Idem buc. 4

— 1273 Bidinele buc. 5

— 1275 Ţesătură alamă kg. 20

— 2042 Tablă aliată pt. cuţite 2,5 × 1000 × 2000 kg. 2239

— 2062 Tablă neagră 0,5 × 71 × 1420 kg. 20

— 1407 Rol zugrav buc. 10

— 1408 Burete zugrav buc. 3

— 03-1409 Furci rol zugrav buc. 7

— 1430 Cutii terminale 90/120 buc. 4

— 1431 Cutii terminale 50/70 buc. 6

— 1432 Cutii terminale 16/25 buc. 7

— 1562 Burghiu ∅ 18 buc. 18

— 1573 Portmandrină 3 × 3 buc. 1

— 1584 Robinet gaz 2 căi buc. 30

— 1590 Tub pesel ∅ 13 ml. 120

— 1677 Apă de lustruit kg. 3

— 1750 Cuie cap lat tip A kg. 25

— 1753 Cuie 6 × 200 kg. 120

— 1756 Cuie cu cioc kg. 30

— 1757 Cuie U 3 × 30 kg. 57

— 1786 Alamă în bare kg. 85

— 1789 Alamă în bare ∅ 14 kg. 80

— 1859 Ţeavă zincată 3 ml. 68

— 1994 Burghiu spiral ∅ 8 buc. 300

— 2280 Vopsea ulei albastră kg. 20

— 2313 Clei ago kg. 37

— 2326 Vopsea verde praf kg. 100

— 2327 Idem albastră praf kg. 30

— 2329 Idem boltinar kg. 50

— 2330 Idem oxid de fier roşu kg. 70

— 2352 Tuburi fluorescente LFA 65 W buc. 17

— 2569 Robinet dublu reglaj 3/8 buc. 26

— 2652 Tarozi M 27 buc. 3

— 2726 Duză ∅ 59/40 kg. 58

— 2944 Uşă metalică cu geamuri buc. 1

— 201-2 Halat doc buc. 132

— 4 Şorţuri din cauciuc buc. 9

— 7 Cleşte siguranţă buc. 3

— 11 Combinezon doc buc. 8

— 23 Greutate fontă 0,2 buc. 2

— 25 Greutăţi cîntar 2 kg. buc. 3

— 28 Greutăţi cîntar 0,20 gr. buc. 3

— 37 Ferestrău Joagăr buc. 1

— 39 Halate albastre buc. 50

— 45 Pantaloni doc buc. 2

— 49 Halate colorate buc. 225

— 59 Mănuşi înaltă tensiune per. 2

— 64 Căşti textolit tip forestier buc. 3

— 66 Manometru oxigen buc. 3

— 73 Lămpi heliograf buc. 3

— 83 Mănuşi chirurgicale per. 20

— 86 Greutăţi fontă 1 kg. buc. 1

— 90 Greutăţi nichel 0,100 buc. 7

— 94 Rigle regide 0,300 mm buc. 1

— 95 Trusă greutăţi cîntar 1, 0,500 gr buc. 1

— 96 Palamare tip B buc. 10

— 97 Şorţ cauciuc buc. 5

— 98 Palmare tip piele buc. 2

— 107 Greutăţi cîntar nichel 200 gr. buc. 2

— 114 Lopeţi lemn pt. zăpadă buc. 30

— 115 Greutăţi cîntar 0,500 gr. buc. 3

— 149 Şorţuri scurte buc. 2

— 155 Pantaloni vătuiţi buc. 40

— 156 Haine vătuite buc. 38

— 155 Mănuși industriale per. 2

— 201 233 Chei fixe buc. 1

— 307 Șorțuri cauciuc buc. 5

— 343 Ampermetru 0—40 A buc. 4

— 346 Idem 0—100 A E 67 buc. 4

— 347 Idem 0—60 A buc. 4

— 355 Galoși electroizolanți buc. 5

— 418 Greutăți cîntar 10 kg. buc. 1

— 419 Idem fontă 5 kg. buc. 1

— 420 Idem 2 kg. buc. 2

— 422 Idem 1 kg. buc. 1

— 437 Chei dinamometru curbate 1-26 buc. 2

— Idem 1-36 buc. 1

— Chei fixe 46 buc. 2

— 250-27 Grilaje motor electric buc. 46

— Mosor ∅ 250 buc. 19

— 37 Mosor sîrmă bobinaj buc. 1

— 38 Idem buc. 10

— 39 Tambur cablu buc. 2

— 46 Ladă cuie buc. 32

— 47 Idem buc. 5

— 54 Idem buc. 4

— 55 Mosor sîrbă bobinaj buc. 28

— 56 Idem buc. 1

— 57 Mosor bobină buc. 5

— 58 Mosor sîrmă bobinaj buc. 1

— 61 Mosor ∅ 160 buc. 4

— 64 Mosor sîrmă bobinaj buc. 2

— 65 Idem buc. 3

— 72 Tambur E 10 buc. 1

— 73 Grilaj motor electric buc. 3

— 250-77 Mosor sîrmă bobinaj buc. 21

— 79 Mosor buc. 3

— 95 Tambur lemn buc. 1

— 96 Ladă tablă buc. 1

— 98 Ladă fag buc. 1

— 101 Ladă geam buc. 6

— 102 Ladă ambalaj curea ghimpată buc. 1

— 112 Ghidaj motor electric buc. 1

2

— Motor electric ASI cu talpă IP.54 220/380 V 15kw×3000 turații/min. buc. 1

— Idem 1,5kw×3000 turații/minut buc. 1

Cititori !

Pentru a vă asigura abonarea pe anul '79, decupați, completați și expediați redacției comanda de mai jos :

. . . . . .

(denumirea și adresa unității) [1]

DATA. . . . . .

Nr. . . . . .

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"-București

Calea Dorobanților nr. 11–25 – cod 7139

In baza ofertei dv. nr. 1500/1978 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" . . . × . . . lei [2] = ...

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

– Legislația autoconducerii unităților economice (2 vol.) . . . . . × 40 lei = ...

– Plățile comerciale – Cambia, funcții în comerțul internațional . . . × 20 lei = ...

– Decizii optime și evidența autogestiunii prin calculatoare Felix FC 16, FC-64 . . . × 20 lei = . . .

Total =

Facem precizarea că acceptăm plata prin dispoziție de încasare, din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . .

(sau : v-am expediat suma cu mandatul poștal din ziua de. . . . .)

Director,

Contabil șef,

[1] Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.

[2] La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățământ.

1978 ÚN 14

MOBILIZARE DE FORȚE, INTENSĂ CREATIVITATE PENTRU ÎNFĂPTUIREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

LA RECENTA CONSFĂTUIRE DE LUCRU – cu primii secretari ai comitetelor județene de partid, miniștrii, alți conducători de organe centrale de stat – de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a rostit o importantă cuvîntare. Ea constituie un mobilizator program de acțiune pentru întreaga economie în scopul înfăptuirii exemplare a planului pe acest an, al pregătirii temeinice a celui pe anul următor ca și pentru 1980, degajînd cu pregnanță viziunea complexă asupra problemelor, concepția științifică, spiritul lucid, dinamic, operativ și constructiv de acțiune al secretarului general al partidului nostru.

Mecanism perfect sincronizat, activitate riguroasă în toate compartimentele

ACCENTUL pus de partid pe înfăptuirea întocmai a prevederilor de plan pe acest an are **multiple și însemnate rațiuni.** Ele derivă, în bună măsură, din însăși trăsăturile particulare ale acestui an în înlănțuirea planului cincinal. Pe de o parte 1978 este anul în care prin realizarea nivelelor de producție, investiții și comerț exterior proiectate se parcurge o etapă de însemnătate deosebită în edificarea coloanei vertebrale a dezvoltării economiei pe acești cinci ani, menită să susțină importantele componente ale creșterii economiei în anii 1979 și 1980. El este totodată anul în care au prins și prind viață prevederile de perfecționare a mecanismului economico-financiar, concepute la inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** corespunzător stadiului de complexitate a dezvoltării noastre economico-sociale, democrației largi existente în societatea românească, necesității sporirii răspunderii nemijlocite pe care fiecare colectiv de muncă, fiecare om al muncii trebuie să o aibă pentru progresul accelerat al economiei, menite să stimuleze vigoarea și dinamismul dezvoltării țării.

Nu în ultimul rînd și indisolubil legat de cele arătate, 1978 este anul care marchează încheierea primei etape a celei mai mari creșteri de venituri ale populației țării într-un cincinal, asigurînd, în același timp, condițiile pentru înfăptuirea celei de a doua etape a acestei majorări începînd cu anul viitor. Este limpede, deci, că realizarea exemplară a sarcinilor pe acest an, pregătirea în cele mai bune condițiuni a perspectivei apropiate, analiza felului în care sînt utilizate posibilitățile oferite pentru dezvoltare de către perfecționarea mecanismului economiei, relevarea unor măsuri apte să stimuleze aplicarea lor, cu maximum de eficacitate, capătă o deosebită importanță pentru înfăptuirea cincinalului, a indicatorilor de creștere a nivelului de viață. Mai mult, această importanță este considerabil potențată avînd în vedere că cincinalul în curs se detașează ca temelia programului dezvoltării economico-sociale a țării în 1981–1985, ce va marca atingerea unui obiectiv de considerabilă însemnătate și semnificație pentru propășirea României : înscrierea în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică. Iată, prin urmare, rațiunile care susțin **înalta exigență** relevată de cuvîntarea secretarului general al partidului față de îndeplinirea sarcinilor curente. Ținînd seama de amploarea și complexitatea obiectivelor dezvoltării accelerate, manifestarea permanentă a unui înalt spirit de exigență, bazată pe o analiză riguroasă și amănunțită a realităților fiecărei etape, constituie o componentă de bază a dinamicii și conducerii societății noastre.

Investigînd cu profund spirit științific și analitic realitățile, studiind cu rigurozitate faptele și pătrunzînd esența lor, expunerea secretarului general al partidului pune cu claritate în lumină obiectivele și direcțiile prioritare, instrumentele decisive de acțiune. Așa cum rezultă din cuvîntarea rostită, în etapa actuală este necesară **„luarea tuturor măsurilor în vederea îndeplinirii în întregime a planului pe fiecare județ și pe fiecare unitate, a sarcinilor privind producția fizică, sortimentală".** Se degajă de aici cerința ca unitățile economice să acționeze în orice situație în sensul asigurării creșterii eficienței sociale, al realizării exemplare a planului.

Există desigur numeroase dovezi ce atestă progresele majore înregistrate în industrie, în economie pe trei trimestre din acest an. Asemenea succese, așa cum sublinia secretarul general al partidului, s-ar fi putut ridica în mai mare măsură la nivelul cerințelor și posibilităților existente în condițiile realizării producției **„în toate sectoarele, la toate sortimentele stabilite".** Este neîndoielnic că într-o economie planificată, cu o complexitate în continuă creștere, exprimată de amplificarea interdependențelor dintre unități, realizarea acestui imperativ permite prevenirea unor greutăți în desfășurarea normală a activității economice, de aprovizionare, investiții export, etc.

Astfel, numeroase deficiențe semnalate în întreprinderi sînt datorate funcționării nu întotdeauna corespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale. Ori, în condițiile creșterii stocurilor, aceasta relevă – după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** – nu o bază necorespunzătoare de aprovizionare, ci **„neîndeplinirea planului fizic la diferite materiale"** proces care face **„ca pînă la urmă să nu putem dispune de materialele de care avem nevoie la un moment dat".** Iată, deci, un aparent paradox economic – producție pe stocuri și lipsuri în aprovizionare – dovedind o dereglare care se poate înlătura în condițiile acțiunilor ferme, operative consacrate îndeplinirii planului la toate pozițiile sale, în fiecare unitate economică, a perfecționării permanente a cooperării interuzinale. Importanța acestor măsuri, prevăzute dealtfel în condițiile introducerii noului mecanism în economie ca obligații nemijlocite ale unităților, a măsurilor privind mai buna pregătire a producției anului următor, mult facilitată de același nou mecanism, este decisivă pentru dezvoltarea economiei în această etapă.

Promovarea calității — condiție hotărîtoare în dezvoltare

ÎN ACESTE LUNI ale anului trebuie pus cu hotărîre accentul pe materializarea mai pregnantă a unei trăsături esențiale a cincinalului revoluției tehnico-științifice contemporane, a trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate : **„îmbunătățirea calității producției, ridicării nivelului ei tehnic"**. Aceasta este reafirmată ca o problemă de o mare acuitate pentru economie, care **„trebuie să preocupe zilnic, în fiecare oră, în fiecare minut"**, toate conducerile întreprinderilor, întregul nostru sistem instituțional economic și politic, pe toți oamenii muncii. Firește, în industrie, în ansamblul economiei, s-au făcut progrese în acest an în ce privește ridicarea calității produselor, înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor, creativitatea românească bucurîndu-se de aprecieri în numeroase țări ale globului. Relevînd aceste progrese și sesizînd totodată exigențele dezvoltării țării, secretarul general al partidului subliniază din nou necesitatea creșterii calității producției, a îmbunătățirii continue a parametrilor tehnici și funcționali ai produselor românești, ca o condiție indispensabilă a sporirii competitivității acestora în raport cu produse similare pe plan internațional, a progresului economiei naționale în ansamblu.

Stabilirea unui asemenea raport pune în lumină politica partidului deopotrivă și permanent preocupată de satisfacerea superioară a cerințelor interne ale economiei, de înlăturarea unor neajunsuri și creșterea eficienței, de realizarea cerințelor de consolidare și amplificare a poziției active a României în diviziunea mondială a muncii cu o desfășurare hotărîtor marcată de acțiunea intensă, cuprinzătoare a revoluției tehnico-științifice. Tocmai în acest sens secretarul general al partidului arată că **„întreprinderile nu vor putea funcționa dacă nu vor realiza produse de calitate înaltă"**, cerînd asigurarea unui foarte exigent control calitativ al producției, înlăturarea oricărei abateri și indiscipline în această direcție. Tocmai pe această bază se subliniază, o dată mai mult, necesitatea ridicării calității producției **„ca o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, pentru mersul ferm înainte al patriei spre progres și civilizație, pentru ridicarea bunăstării poporului"**. Sînt obiective de vitală importanță, care trebuie să ghideze hotărîtor activitatea unităților din economie în aceste ultime luni ale anului.

A acționa astfel înseamnă a analiza prezentul avînd permanent înainte **cerințele perspectivei.** Aceasta impune mai multă hotărîre în procesul de înnoire a producției, dinamizarea în acest scop a activității grupurilor de concepție și asimilare din fiecare uzină, lărgirea contribuției organelor de resort, a institutelor de cercetări științifice. Sarcini deosebite revin proiectării, definindu-se clar ceea ce trebuie să însemne operativitate în această atît de importantă activitate : **„În momentul în care un produs este introdus în fabricație, proiectanții și cercetătorii trebuie să aibă deja pe planșetă sau în atenție un produs nou"**, se subliniază în expunere. Se cere, deci, în aceste luni, o intensă muncă creatoare în unitățile din economie, în institutele de proiectări și cercetări, capabilă să ridice activitatea la nivelul exigențelor pe care le pune actuala etapă de progres dinamic, calitativ al economiei.

Același mod de a gîndi și acționa în perspectivă îl pune în lumină secretarul general al partidului atunci cînd se referă la un aspect la fel de important al promovării noului. Se știe că în condițiile progresului actual, ale unei adevărate explozii de informații tehnice și economice, în condițiile intensificării și lărgirii circulației acestor noutăți, cunoștințele dobîndite în anumite etape de formare a personalului se perimează rapid, tot mai rapid, afectînd sensibil posibilitățile celor ce produc de a ține cadența cu tehnica nouă, cu exigențele ce se pun în domeniul calității producției, contribuind prin aceasta la diminuarea unor efecte ale eforturilor în dezvoltare. Este un proces care poate fi combătut numai cu o pregătire profesională continuă, „la zi", în pas cu ultimele exigențe și noutăți, desfășurată la scara întregii economii.

Sînt argumente care determină ca cerința intensificării energice a eforturilor pentru **aplicarea întocmai a programelor de calificare, de ridicare a nivelului de pregătire tehnică și profesională** pentru muncitori, maiștri, pentru toate categoriile de personal, să fie definită ca o **„problemă esențială în întreaga economie națională"**. Nu numai unitățile, ci și centralele și ministerele sînt direct răspunzătoare de aplicarea cu fermitate a hotărîrilor privind organizarea cursurilor de calificare și reciclare profesională, se impun eforturi colective, concertate pentru a asigura acțiunea sistematică a celor mai calificate cadre în scopul ridicării nivelului profesional al personalului.

Este imperios necesar ca toate aceste măsuri să se materializeze în reducerea continuă a consumurilor de materiale, de energie și combustibil, în creșterea, într-o mai mare măsură, a valorii nou create, a producției nete, în amplificarea astfel a rezultatelor economice și sociale ce decurg pentru dezvoltarea generală a țării. Se urmărește direct realizarea efectelor de sinteză, multiple, ale consumului sporit de inteligență, de raționalitate în procesul de producție. Aceasta trebuie să devină hotărîtor o constantă a activității în întreaga economie.

Imperativul economisirii muncii sociale

VIZIUNEA ȘTIINȚIFICĂ asupra obiectivelor și sarcinilor concrete ale dezvoltării, evidențiind direcțiile fundamentale de acțiune capabile să impulsioneze desfășurarea întregii activități, cerința concentrării astfel a forțelor, imperativul economisirii muncii sociale, se degajă ca un numitor comun al întregii expuneri. Aceasta este pusă în evidență de secretarul general al partidului în analiza unor probleme specifice diferitelor sectoare și domenii ale economiei. În ce privește **investițiile,** realizate în ritmuri nemulțumitoare, se cere concentrarea eforturilor asupra obiectivelor cu termene de punere în funcțiune în acest an și nu împrăștierea activităților, acțiuni conjugate în scopul scurtării duratei de montaj a mașinilor și utilajelor, găsirea și aplicarea, prin eforturi comune, a unor soluții pentru reducerea cheltuielilor materiale și a consumurilor de muncă cu care se înfăptuiesc programele de investiții. Realizarea sarcinilor de **export,** considerate ca minimale impune aplicarea neîntîrziată a programelor concepute pentru eliminarea unor întîrzieri, calcule și analize realiste, menite să pună operativ în valoare toate posibilitățile capabile să răspundă solicitărilor de pe piața externă în condițiile utilizării unor importuri raționale, dezvoltarea în continuare a cooperării în producție cu alte țări. **În agricultură,** activitatea se impune concentrată cu precădere asupra strîngerii la timp a recoltei, predării întocmai a produselor la fondul de stat, mai bunei pregătiri a recoltei din anul următor. În **transporturi** prin optimizarea fluxurilor, prin evitarea transporturilor inutile se poate asigura o creștere însemnată a activității și economicității etc.

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 20)

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE, element hotărîtor pentru creșterea producției nete

TRANSPUNEREA ÎN PRACTICĂ a indicațiilor trasate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. a făcut ca în întreprinderile industriale din întreaga țară să se elaboreze măsuri concrete menite să conducă la îmbunătățirea activității economice. În cadrul acestora se detașează, cu un rol și o capacitate de influență deosebite asupra cuantumului realizării producției nete, acțiunea complexă de reducere a cheltuielilor materiale.

Deși aceste cheltuieli dețin, în cadrul costurilor de producție, o pondere care variază considerabil în funcție de specificul fabricației, se poate aprecia că, în toate ramurile, ele rămîn un element principal în acțiunea de îndeplinire și depășire a prevederilor planului producției nete, cu o eficiență ridicată de creștere a beneficiului și a rentabilității. Aceasta cu atît mai mult cu cît există în toate locurile de muncă rezerve însemnate de diminuare a consumurilor de materii prime și materiale, de combustibil și energie electrică. Găsirea soluțiilor pentru reducerea consumurilor materiale a devenit o necesitate în înfăptuirea căreia în toate unitățile economice se depun și va trebui să se depună în continuare un efort creativ — organizațional de mari proporții. O experiență de larg interes în acest sens o reprezintă cea existentă în cadrul Combinatului de industrializare a lemnului Pipera-București.

Mobilizarea resurselor de creștere a valorii nou create — din faza de concepție

DAT FIIND că cheltuielile materiale au în procesul de fabricație a mobilei o pondere de 74%, reducerea lor continuă a adus o contribuție deosebit de importantă în îndeplinirea și depășirea planului de producție netă în primele 8 luni a.c. În această perioadă s-au obținut economii peste prevederi la costurile materiale care însumează 400 mii lei. (A fost exercitată în acest fel o puternică influență favorabilă (în special în lunile iulie și august) asupra micșorării cheltuielilor totale la 1 000 lei producție-marfă, care s-au situat în primele 8 luni la un nivel cu 7,64 lei sub cel planificat (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan pe 8 luni a.c.

Indicatori	U M	Semestrul I	Lunile iulie + august	Cumulat 8 luni
Producția netă	%	104,0	103,6	103,9
Producția marfă	%	104,5	101,4	103,7
Producția globală	%	103,1	100,7	102,5
Productivitatea muncii	%	103,9	103,7	103,9
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	lei	—4,29	—13,14	—7,64
din care : — cheltuieli materiale	lei	—1,20	— 0,48	—0,96

Procesul de fabricație a mobilei are o complexitate ridicată și, ca atare, posibilitățile de acțiune pentru diminuarea cheltuielilor materiale sînt localizate, practic, în toate fazele procesului de transformare a materiilor prime în produs finit. Cu toată această largă posibilitate de acțiune, prioritățile în cadrul strategiei de creștere a valorii nou create în condiții de rentabilitate sporită au fost localizate la C.I.L. Pipera în faza de concepție-proiectare a sortimentelor realizate.

1 Innoirea produselor a reprezentat o primă acțiune în acest sens. Prin studierea mai aprofundată a cerințelor de consum, prin analiza științifică, inclusiv prin metoda analizei valorii, a funcționalității diferitelor componente, au fost proiectate produse care, fabricate cu cheltuieli reduse, satisfac o gamă mai largă de nevoi. În primele 9 luni din acest an au fost realizate tipurile complexe „Colentina", cuprinzînd mai multe variante de dormitoare și camere de zi, precum și o cameră de tineret și o bibliotecă și „Onela" — cuprinzînd sufragerie, cameră de zi și bibliotecă, programul de bucătării „Bucur" în două variante și alte piese utilitare multifuncționale. Aceste realizări cît și altele, obținute în domeniul diversificării producției și asimilării în fabricație a noilor produse s-au repercutat favorabil asupra utilizării materiilor prime și materialelor, în general, și a valorificării superioare a masei lemnoase în special. Prin intermediul proiectării și reproiectării produselor au fost adoptate soluții constructive și estetice prin care s-a înlocuit aproape în totalitate cheresteaua cu PAL și P.F.L. Un exemplu în acest sens îl reprezintă înlocuirea ramei suport saltea de la patul de mijloc cu suport din PAL realizat prin îmbinarea mai multor plăci, ceea ce a condus la reducerea cu 30% a consumului de cherestea.

Orientarea mai fermă spre utilizarea semifabricatelor, concomitent cu extinderea utilizării unor înlocuitori de materiale scumpe și deficitare, au constituit alte căi pentru economisirea masei lemnoase. Prin înlocuirea în proiecte a cherestelei cu material plastic la picioarele și baghetele garniturii „Drobeta" și la realizarea scheletului de la taburetul „Dafin" s-au realizat economii materiale anuale de circa 1 mil. lei. Prin folosirea unor înlocuitori se obțin reduceri la consumul de furnire, la piesele interioare de garnituri „Onela" și „Drobeta", precum și la ușile celulare, de 200 mii lei anual.

2 Modernizarea tehnologiilor a reprezentat o componentă complementară cu eficiență ridicată. Aceasta s-a realizat, de exemplu, prin modernizarea și dezvoltarea fabricii de scaune care, împreună cu intrarea în funcțiune a capacităților pentru fabricarea înlocuitorilor de furnire și îmbunătățirile aduse fluxului fabricației în secția 8 mobilă-panouri, au condus la economii însemnate de masă lemnoasă. Mai mult decît atît, o serie de procedee tehnologice adoptate în această

perioadă au avut o dublă influență favorabilă asupra creșterii valorii nou create, prin sporirea productivității muncii. Este vorba de confecționarea centralizată a cepurilor rotunde, centralizarea operațiilor de îmbinat furnire și a debitării reperelor de PAL care determină micșorarea costurilor cu circa 250 mii lei/an. Modernizarea tehnologiilor a reprezentat, de altfel, principalul suport al depășirii productivității muncii planificate pe combinat cu 3,9%.

Influența pregătirii operative a producției asupra costurilor

DIN PRACTICA ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE din combinat a reieșit cu claritate că înfăptuirea unei adecvate pregătiri operative a producției conduce la obținerea de economii materiale însemnate prin efort propriu, fără investiții suplimentare. În cadrul complexului de activități care se derulează în această fază, o influență pregnantă asupra reducerii cheltuielilor de producție o au următoarele :

● **reducerea normelor de consum prin recalcularea prevederilor pe care le conțin, în funcție de tehnologiile noi și concepția îmbunătățită a produselor** privind eliminarea supradimensionărilor, folosirea înlocuitorilor etc. Reactualizarea normelor de consum la anumite categorii de mobilier, la scaune, în fabricația unor sortimente de PAL și PFL ș.a. duce la realizarea, în 1978, a unor economii de 2,76 mil. lei. Rezervele în această direcție sînt însă departe de a fi epuizate. **Economii însemnate vor trebui să se obțină, în continuare, prin reducerea normelor de consum** pe baza calculelor de actualizare, în special în cazul secției nr. 2 mobilă-stil la garnitura „Regence" și la reperele masive de la pupitrul „Junior", precum și la unele tipuri de scaune din cadrul secției nr. 1 ;

● **perfecționarea aprovizionării tehnico-materiale.** Este vorba, printre altele, de asigurarea din vreme a stocurilor normate de cherestea și semifabricate în vederea realizării unei preuscări naturale a acestor materiale, care poate să determine însemnate economii materiale. Pe această cale s-a obținut în sem. I. a.c. o economie totală de 280 MWh energie electrică și 439 tcc. Prin amplificarea acestor acțiuni de pregătire curentă a fabricației se va putea realiza în total, pînă la sfîrșitul anului, o reducere a consumului de energie electrică și combustibil de circa 150 mii lei ;

● **reducerea cheltuielilor de aprovizionare, depozitare și desfacere** pe seama căreia se scontează că, la nivelul acestui an, costurile de producție se vor diminua cu 100 mii lei. Însemnate economii materiale se vor obține, în contextul acestor preocupări, prin sporirea exigențelor la recepționarea materiilor prime pentru asigurarea concordanței între performanțele reale ale materialelor din loturile livrate cu cele din documentațiile de execuție a mobilei, care să asigure un procent minim de deșeuri și rebuturi din vina furnizorilor. Totodată, asigurarea din vreme a înlocuirii cu cutii de carton a ambalajului din cherestea la mobilier va avea drept efect însemnate economii de material lemnos. În aceeași ordine de idei trebuie arătat că mai există unele neajunsuri în procesul de pregătire a expedierii produselor, în special în schimburile II și III. Alături de deficiențele organizatorice proprii, o influență nefavorabilă asupra costurilor în procesul desfacerii și, în ultimă instanță, asupra cheltuielilor materiale a avut-o lipsa spațiilor de depozitare. Această problemă nesoluționată pînă în prezent, face necesară o urgentă rezolvare deoarece provoacă costuri materiale suplimentare pentru asigurarea condițiilor de conservare a materiilor prime și a materialelor precum și a produselor finite.

Un efort organizațional sporit în faza de execuție

ÎN PROCESUL EXECUȚIEI propriu-zise a producției din acest an s-au desfășurat și se vor desfășura cu consecvență acțiuni menite să ducă la economisirea materiilor prime și reducerea în acest fel a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, în condițiile sporirii corespunzătoare a producției nete (tabelul nr. 2). Din multitudinea măsurilor adoptate și a preocupărilor existente pentru respectarea și reducerea normelor de consum de materiale, ca element hotărîtor în creșterea producției nete, reținem atenția cu prioritate cele legate de anumite perfecționări în organizarea producției și a muncii:

Tabelul nr. 2

Dinamica producției nete, a cheltuielilor totale și materiale (1977=100)

Indicatori	Anii		
	1978	1979	1980
Producție netă	107	119	132
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	97	98	96
Cheltuieli materiale	94,5	92,0	91,0

— **optimizarea activității de cooperare pentru semifabricate de cherestea și alte repere,** prin alegerea unor clase de calitate și dimensiuni adecvate pieselor necesare și, mai ales, prin efectuarea unor sortări și prelucrări cît mai judicioase. Analizîndu-se posibilitatea realizării unor semifabricate în producție proprie și renunțării la cooperarea în afara combinatului, prin producerea în întreprindere a PAL-ului melaminat pentru mobila de bucătărie se estimează, pentru 1979, o scădere a cheltuielilor materiale cu cca. 40 mil lei ;

— **îmbunătățirea calității produselor,** care reprezintă o cale importantă de a obține, cu aceleași costuri, valori suplimentare la producția netă. Se acționează pentru creșterea cu circa 10% a ponderii claselor superioare de calitate la plăcile înnobilate, scontîndu-se pe un plus anual de 15 mil. lei la producția netă ;

— **reducerea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor** care, în cadrul costurilor totale, dețin o pondere de 8%, constituită, în cea mai mare parte, din cheltuieli materiale. Apreciem că reducerea prevăzută pentru acest an în planurile de măsuri adoptate, de numai 10% pentru costurile cu întreținerea utilajelor, nu reflectă îndeajuns posibilitățile existente în acest domeniu. De aceea, este necesar ca, în special în fabricile de mobilă, scaune, plăci înnobilate, PAL, să fie luate măsuri organizatorice mai concrete pentru raționalizarea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor. Acestea privesc **planificarea mai judicioasă a reviziilor și reparațiilor, întocmirea devizelor de lucrări pentru fiecare reparație, îmbunătățirea acestora, precum și aducerea în circuitul productiv a utilajelor inactive** și altele.

Esențial este ca, în toate secțiile de producție, la toate locurile de muncă, să se acționeze mai eficient ca pînă în prezent pentru creșterea continuă a calificării și policalificării cadrelor, pentru respectarea mai severă a disciplinei tehnologice, pentru un aport creativ sporit în îndeplinirea sarcinilor de plan cu costuri de producție cît mai reduse.

Maria CÎRSTEA
economist, C.P.L. — București

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

ASIGURAREA TUTUROR CONDIȚIILOR PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

REALIZAREA RITMICĂ, INTEGRALĂ a planului de investiții și, mai ales, punerea în funcțiune a obiectivelor planificate pentru acest an, reprezintă — așa cum s-a subliniat la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — o cerință hotărîtoare, fundamentală, a obținerii de rezultate economice superioare în anul viitor. De aceea, în perioada care a mai rămas din acest an, pe toate șantierele volumul lucrărilor planificate trebuie să fie executat în strictă conformitate cu prevederile din graficele de execuție sau în devans, în așa fel încît **intrarea în funcțiune a noilor capacități să se realizeze la termen sau în avans față de prevederi.** Concomitent cu aceste preocupări, o atenție deosebită se acordă în continuare pregătirii temeinice a lucrărilor pentru anul 1979 prin asigurarea bazei materiale a planului și creșterea calificării forței de muncă, perfecționarea organizării și conducerii activității de construcții-montaj.

La eforturile constructorilor se cere adăugat un sprijin mai susținut din partea celorlalți factori care participă la procesul investițional pentru asigurarea din vreme a documentațiilor tehnice și de execuție pentru capacitățile cu termene de punere în funcțiune și pentru lucrările din 1979, eliberarea amplasamentului viitoarelor obiective, asigurarea deschiderii finanțării în timp util, livrarea instalațiilor tehnologice necesare în ordinea cerută la montaj ș.a.

La baza creșterilor cantitative și calitative din 1979 — realizarea integrală a planului în acest an

CONSECVENT opticii că există o deplină continuitate și o interdependență directă între rezultatele din acest an și cele din 1979, colectivul de oameni ai muncii din cadrul Trustului de construcții pentru îmbunătățiri funciare din București își intensifică eforturile pentru îndeplinirea sarcinilor din planul pe 1978. **În primele 9 luni din acest an lucrările de construcții-montaj planificate au fost realizate, pe multe șantiere, integral sau în devans.** Cele mai bune rezultate s-au obținut în cadrul șantierelor Grivița (102%), Valea Ciorii (101,5%), Greaca (101,0%), Lehliu (100%) ș.a. Eforturile din acest an ale constructorilor s-au materializat în realizări însemnate : la Giurgiu-Răzmirești a fost finalizată, încă în semestrul I a.c., punerea în funcțiune a întregului sistem de irigații de peste 100 000 ha ; la Lehliu și Căscioarele au fost puse în funcțiune noi capacități la orezării și sisteme de irigații ; în cadrul șantierului Dorobanțul, care are lucrări la Mostiștea, județul Ilfov, a fost depășit volumul lucrărilor de conservare a solului etc. Un aport deosebit l-a avut sectorul de prelucrări industriale din cadrul trustului, care a înregistrat însemnate realizări fizice peste prevederile de plan la o serie de sortimente importante pentru buna desfășurare a lucrărilor de construcții : prefabricate, confecții metalice, agregate de balastieră, betoane ș.a.

Alături de rezultate bune, trebuie arătat că, în perioada analizată, **anumite șantiere au înregistrat nerealizări ale prevederilor valorice de plan**, neatingerea nivelului prevăzut al unor stadii fizice ale lucrărilor de construcții-montaj. Este vorba de unele șantiere de construcții agrozootehnice din județele Teleorman, Ilfov și Ialomița, precum și de executarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare de către șantierele Burdușani, Piatra, Smîrdioasa, Ulmulețu, Topora ș.a.

Asigurarea documentației : o cerință esențială

EXISTĂ, desigur, un complex de cauze care a generat nerealizările amintite. Cu toate că, datorită interdependenței activităților pe șantiere, departajarea lor clasică în „obiective" și „subiective" și mai ales cuantificarea exactă a influenței exercitate este greu de realizat, se impune, de la început, precizarea că **neasigurarea la vreme a documentației de execuție a provocat neajunsuri considerabile pe șantiere.** Pe primele 6 luni a.c. beneficiarii nu aveau asigurată documentația pentru lucrări ale anului 1978, în valoare de 126 000 mii lei, care au afectat, îndeosebi, activitatea de construcții agrozootehnice și agroindustriale. Deși situația s-a îmbunătățit de atunci, totuși au rămas în prezent neasigurate proiecte de execuție pentru anul 1978 în proporție de 15% din valoarea lucrărilor pe acest an. Documentațiile nu au fost asigurate, în principal, pentru lucrări ale unor beneficiari din cadrul Departamentului agriculturii de stat (pentru unele ferme în Ilfov, Teleorman și Ialomița), Direcției industriei alimentare, Centralei de legume și fructe (pentru sere de legume în Alexandria, centre și stații pilot din București și Teleorman etc.), din cadrul Ministerul Agriculturii, Ministerului Energiei Electrice ș.a. Dat fiind complexul de lucrări care trebuie realizat de către constructor ulterior primirii documentației, **se impune, la toți beneficiarii în restanță o mai amplă mobilizare pentru asigurarea, în cel mai scurt timp, a întregii documentații necesare pentru lucrările acestui an.**

Lipsa unor materiale de construcții pe șantierele trustului a

determinat, în semestrul I a.c. nerealizarea unei producții de construcții-montaj în valoare de peste 30 milioane lei. Restanțele pe primele 7 luni din acest an în contractarea și livrarea materialelor de construcții necesare efectuării lucrărilor din plan se ridicau la mii de tone de ciment, oțel beton, însemnate cantități de cărămizi și blocuri ceramice, agregate de balastieră, tuburi azbo și premo etc.

Pe lista cauzelor generatoare de neajunsuri se adaugă și **lipsa de consecvență manifestată pe unele șantiere în asigurarea condițiilor de realizare integrală a sarcinilor de plan, în respectarea disciplinei tehnologice a unor lucrări.** În semestrul I a.c. forța de muncă necesară a fost asigurată numai în proporție de 84%, la unele locuri de muncă a lipsit personalul muncitor de calificarea necesară, fondul de timp de muncă planificat nu a fost integral utilizat pe anumite șantiere, iar în alte unități s-au înregistrat serioase rezerve în introducerea acordului global la lucrările de construcții și, în special, în activitatea de mecanizare etc. Ținînd seama de aceste rezerve, consiliul oamenilor muncii, cu sprijinul larg al organizațiilor de partid, al tuturor specialiștilor și oamenilor muncii de pe șantiere, a adoptat și aplicat programe de măsuri concrete, cu sarcini și responsabilități precise, pentru atragerea în circuitul productiv a tuturor capacităților disponibile. Ele au condus, în lunile iulie, august și septembrie la obținerea unor rezultate economice superioare, la recuperarea unor rămîneri în urmă.

Operativitate sporită în nominalizarea tuturor lucrărilor din planul pe 1979

CONCOMITENT cu acțiunile amintite, **obținerea documentațiilor de execuție pentru noile obiective din planul anului 1979** reprezintă o altă prioritate pentru șantierele trustului. Pentru lucrări de îmbunătățiri funciare stadiul livrării documentației de beneficiari către constructori este avansat (Direcția de îmbunătățiri funciare) (80%), existînd perspective ca în scurt timp întreaga documentație să fie integral asigurată, iar respectivele lucrări să fie bine pregătite. Nu același lucru se poate spune despre beneficiarii din cadrul altor departamente din Ministerul Agriculturii sau din alte ministere, care au în prezent neasigurată documentație pentru lucrări în valoare de circa 170 000 mii lei.

Dat fiind că din analizele efectuate de specialiștii noștri reiese că, în general, rămînerile în urmă sînt localizate la aceiași beneficiari care au creat probleme din acest punct de vedere și în anul 1978, se impune ca forurile tutelare (Departamentul agriculturii de stat, Direcția industriei alimentare, Centrala de legume și fructe din cadrul Ministerului Agriculturii, direcțiile de specialitate din Ministerul Energiei Electrice ș.a.) să acționeze mai energic pentru ca documentațiile să sosească pe șantiere în timp util.

O altă problemă în rezolvarea căreia se cere o operativitate sporită față de prezent o reprezintă **stabilirea amplasamentului viitoarelor obiective și nominalizarea exactă a tuturor lucrărilor.** Și aceasta deoarece unii beneficiari (Departamentul agriculturii de stat ș.a.) mai au poziții de plan la care nu este localizată investiția, titlul respectivei investiții fiind foarte general (lucrări de îmbunătățiri funciare în județul Ialomița și ferme de vaci în județele Ialomița și Teleorman). În aceste cazuri constructorul întîmpină greutăți deosebite pentru că el nu poate să indice concret furnizorilor în planul său de aprovizionare și respectiv în contracte gările de destinație pentru materialele de construcții necesare în 1979. Pe de altă parte, deoarece prevederile din planul de aprovizionare trebuie stabilite la aceste poziții pe bază de indici estimativi, apare riscul unor aprovizionări peste sau sub necesarul sortimental real, cu atît mai mult cu cît constructorul este pus în imposibilitatea de a stabili specificații concrete pe cantități și sortimente.

Avînd în vedere că din această cauză încheierea contractelor de aprovizionare pentru 1979 se desfășoară mai greu (grad de finalizare doar 70—80%), precum și faptul că în situațiile amintite compartimentul de organizare a producției nu-și poate defini din vreme organizarea necesară pe șantiere și loturi **se impune o sporire a consecvenței beneficiarilor pentru nominalizarea integrală a planului lor de investiții pe 1979.**

În ce ne privește, pe toate șantierele se acționează pentru o mobilizare mai amplă a tuturor resurselor materiale și umane. Preocupările noastre au în vedere **trecerea din anul 1979, conform prevederilor, la introducerea indicatorului producției nete în activitatea de construcții-montaj.** Pe baza studiului întreprins pe parcursul acestui an asupra componentelor producției globale și a modalităților de maximizare a valorii nou create au fost adoptate programe de măsuri menite să sporească realizările obținute prin efort propriu, în primul rînd pe seama **creșterii productivității muncii.** Sporul însemnat de productivitate din 1979 — de peste 15% față de 1978 — va fi obținut în proporție de 50% pe seama promovării progresului tehnic în cadrul căruia ponderea majoritară o are introducerea soluțiilor constructive și tehnologice noi. Vor fi dezvoltate succesele obținute în înlocuirea produselor de balastieră, în perfecționarea proceselor de execuție a terasamentelor, va fi extinsă introducerea utilajelor de mare productivitate care asigură o mecanizare complexă a lucrărilor. Prin perfecționările organizatorice adoptate se va realiza o creștere sensibilă a indicilor de folosire a mașinilor și utilajelor, perfecționarea pregătirii tehnologice și a programării lucrărilor, creșterea ponderii muncitorilor calificați, extinderea lucrului în acord global etc.

Reducerea cheltuielilor materiale va contribui cu o pondere însemnată la sporirea valorii nou create. Realizările bune din acest an privind reducerea costurilor de producție (economii de 17,50 lei la cheltuieli la 1 000 lei producție de construcții-montaj în valoare de 5 milioane lei realizată în semestrul I), vor fi amplificate prin măsurile pe care le-am adoptat în special pentru diminuarea cuantumului cheltuielilor indirecte, a celor neproductive și administrativ-gospodărești, de încasare la vreme a contravalorii întregii producții realizate.

Cu un sprijin sporit din partea celorlalți participanți la pregătirea și realizarea investițiilor, la noile obiective din planul anului 1979 se va putea lucra, din primele zile, cu eficiență ridicată.

Aurel POPA
directorul Trustului de construcții pentru îmbunătățiri funciare București

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

PRIN OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR, OPERATIVITATE SPORITĂ ÎN APROVIZIONARE

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR reprezintă o componentă esențială a pregătirii producției pe 1979, o condiție hotărîtoare pentru desfășurarea cu eficiență ridicată a fluxurilor aprovizionării și desfacerii producției. Antrenînd reducerea cheltuielilor de circulație și utilizarea în grad înalt a mijloacelor de transport, optimizarea transporturilor permite obținerea unor însemnate economii. Dimensiunea eficienței pe care o determină apare și mai evidentă dacă se are în vedere că, în condiții optimizate de transport, **numai în decurs de un an cheltuielile pentru transportul produselor chimice, de exemplu, se reduc cu peste un milion lei comparativ cu situația anterioară.**

Pentru ca în anul 1979 eficiența aprovizionării și a desfacerii producției să se situeze la niveluri și mai ridicate, se cere acționat atît în fază pre cît și postcontractuală pentru o continuă „optimizare a optimizării" transporturilor. Dacă nu sînt pregătite din vreme toate condițiile pentru ca materialele să sosească la termen la consumator, pot apare pierderi în producție care să anihileze economia realizată prin acțiunea de optimizare a transporturilor. Spre a se evita apariția unor astfel de probleme nedorite în anul 1979, considerăm necesar **să se realizeze o concordanță mai adecvată între toate reglementările privind optimizarea transporturilor și cele referitoare la aprovizionare.**

Creșterea operativității transportului

ACȚIUNEA DE ÎNCHEIERE a contractelor economice pentru producția anului 1979 este în curs de finalizare. Legea contractelor economice nr. 71/1969, la art. 20, prevede că : „dacă după încheierea contractelor se constată ivirea unor cauze, altele decît forța majoră, care ar pune una din părți în imposibilitate de a-l executa, organul căruia partea îi este subordonată are obligația să ia măsurile necesare pentru a se asigura executarea contractului". Experiența din 1978 arată că, în cursul anului de plan, apar, din diverse cauze, abateri de la producția planificată care obligă forul tutelar să ia măsurile prevăzute de lege. Concret, aceasta înseamnă schimbarea furnizorului, operație care trebuie făcută repede, în cîteva zile, întrucît marea majoritate a acestor abateri nu pot fi prevăzute — așa cum cere Centrul de calcul al Ministerului Transporturilor pentru a modifica calculele optimizării — pînă la data de 6 a lunii în curs pentru luna următoare. Ca urmare, pentru fiecare din aceste cazuri în parte, coordonatorul de balanță are de făcut următoarele operații : găsirea locului de unde se poate lua resursa necesară rezolvării abaterii : solicitarea aprobării acestei modificări din partea Ministerului Aprovizionării ; întocmirea, după primirea aprobării, a fișei pentru actualizarea relațiilor existente pe care o prezintă spre avizare Direcției mișcării și comerțului din M.T.Tc., apoi, cu viza acesteia, o prezintă la Centrul de calcul al M.T.Tc.

Numai după consumarea acestor formalități se poate efectua transportul. Ele durează însă, așa cum rezultă din practică, circa 10 zile, timp în care producția suferă. Pentru a rezolva problema operativ, în spiritul legii 71, considerăm că, în asemenea cazuri, **ar putea fi efectuat transportul pe răspunderea ministerului tutelar, pe baza unui cod special, obținerea vagoanelor făcîndu-se potrivit reglementărilor C.F.R.** Concomitent, va fi informat M.A.T.M.G.F.F. care va decide dacă transportul se efectuează cu sau fără penalizări.

Cum acționează optimizarea ?

REGLEMENTĂRILE aprovizionării admit substituirea produselor, cu acordul părților și cu îndeplinirea condițiilor de calitate. Mai frecvent această situație se ivește în cadrul industriei chimice, de exemplu, la îngrășămintele chimice, unde substanța activă este aceeași, diferind doar conținutul în ingrediente și unde este de preferat a avea un sortiment în locul altuia, decît a nu avea deloc.

Sistemul de optimizare a transporturilor nu permite însă substituirea produselor. De exemplu, Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova, ca furnizor, are program optimizat aprobat să transporte azotat de amoniu în județul Timiș. În cursul lunii de plan apare, să presupunem, o cauză care împiedică expedierea azotatului de amoniu dar, în schimb, furnizorul ar putea livra uree, iar beneficiarul este de acord. Totuși, transportul nu se poate efectua deoarece se invocă motivul că, în acest caz, s-ar putea încrucișa transportul de uree de la Craiova spre județul Timiș, cu cel de la Tîrgu Mureș spre județul Caraș-Severin. La prima vedere așa este și sîntem tentați a aprecia ca necesar să se livreze de la Tîrgu Mureș în județul Timiș și de la Craiova în județul Caraș-Severin. În aparență este simplu. În executarea practică însă trebuie să ținem seama de implicațiile ce le-ar atrage după sine o asemenea situație, dată fiind durata scurtă în care nevoia trebuie satisfăcută la beneficiar și operativitatea comparativ mai redusă pe care o permite metodologia modificării programului de transport în cursul lunii de plan.

În cazul analizat, presupunînd că de la Craiova ar trebui expediată, timp de 3 zile, uree în loc de azotat — în vagoanele aprobate pentru azotat — potrivit actualei metodologii, spre a nu se efectua încrucișări în transportul ureei, ar trebui restructurat tot sistemul.

C. SUCIU

(Continuare în pag. 10)

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

CALITATEA PRODUSELOR — cerință de bază pentru lărgirea exportului

ASIGURAREA importurilor necesare dezvoltării accelerate a economiei naționale, ca și echilibrarea balanței comerciale externe a țării, sînt strîns legate de realizarea și depășirea sarcinilor, cantitative și calitative, stabilite în domeniul exportului. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., sarcinile de producție pentru export hotărîte să fie considerate ca minime și să se facă totul pentru găsirea unor resurse suplimentare.**

Ca și în alte unități economice din întreaga țară, realizarea exemplară a acestor sarcini a constituit și la întreprinderea **„Steaua roșie"** din București direcția principală de mobilizare amplă a eforturilor și creativității întregului colectiv de oameni ai muncii.

DATORITĂ unei permanente modernizări a produselor, care le conferă gabarite reduse, parametri tehnico-funcționali înalți și competitivitate sporită, „Steaua roșie" și-a mărit substanțial, an de an, volumul exportului (îndeosebi la betonierele de 250 și 500 l, betonierele hidraulice cu acționare electrică și cele hidraulice cu motor termic). Dacă, începînd din anul 1975, aceste produse erau exportate, îndeosebi, în Cehoslovacia și în Franța, în anii actualului cincinal ele au pătruns pe noi piețe, în Polonia, Ungaria, R. F. Germania, Iugoslavia, Siria, Iordania și în alte țări. Ca urmare a acestui fapt, **exportul ca și ponderea sa în totalul producției-marfă a crescut continuu** (vezi graficul).

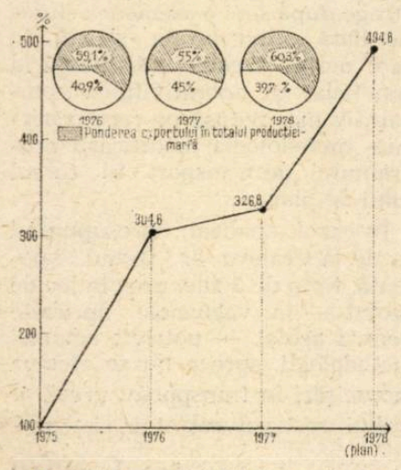

Dinamica exportului în perioada 1975—1976

Lărgirea exportului se datorește faptului că colectivul întreprinderii se străduiește în permanență ca produsele pe care le realizează să aibă parametri tehnico-funcționali înalți, comparabili cu produsele similare din țări dezvoltate, în așa fel încît să fie cît mai competitive pe piața internațională ; întreprinderea desfășoară o largă prospectare a pieței și își adaptează producția la exigențele manifestate de partenerii externi ; în sfîrșit, ea și-a făcut un titlu de cinste și corectitudine din a respecta întru totul clauzele contractuale stabilite, atît în privința termenelor, cît și a calității produselor. Trebuie menționat că în toți acești ani, întreprinderea nu numai că nu a avut nici un litigiu din aceste puncte de vedere ci, dimpotrivă, a primit **numeroase aprecieri pozitive la adresa calității produselor** și a performanțelor acestora.

ÎN PRIMII ANI ai actualului cincinal, întreprinderea și-a realizat integral planul la export, l-a depășit chiar substanțial (vezi tabelul).

Realizarea planului la export

Anii	Realizat față de plan %
1976	113,8
1977	132,0
1978 (8 luni)	107,5
Cumulat doi ani și 8 luni	118,1

Pentru promovarea largă a exportului și pentru realizarea planului la acest indicator au fost adoptate programe speciale de măsuri. Acțiunile întreprinse în acest scop se referă cu prioritate la :

1 **efectuarea**, prin efortul propriu al întreprinderii, cît și prin întreprinderea de comerț exterior „Mecanoimportexport", a **unei largi prospectări a pieței externe pentru asigurarea unui portofoliu de contracte ferme cu partenerii externi** — unele pe termen lung. Odată cu încheierea de contracte pentru betoniere, au fost încheiate separat și contracte pentru livrarea de seturi de piese de schimb ;

2 **încheierea din vreme a contractelor economice de aprovizionare atît cu furnizorii de materii prime și materiale, cît și cu întreprinderile cooperatoare**, care livrează piese, subansamble sau ansamble necesare fabricației. Avînd asigurat un portofoliu de comenzi prin contracte ferme, întreprinderea a fost și este în măsură să-și asigure din vreme baza tehnico-materială corespunzătoare ;

3 buna desfășurare a producției, asigurarea **ritmicității**, prin adoptarea unor măsuri de ordin tehnic și organizatoric privind :

● **dotarea secțiilor cu S.D.V.-uri** în așa fel încît să se asigure o calitate superioară a produselor, să se obțină parametrii tehnico-funcționali înalți ;

● **asigurarea forței de muncă** atît numeric, cît și pe specialități printr-o mai judicioasă redistribuire a cadrelor existente ;

● **asigurarea ritmicității fabricației**, prin organizarea unei suprafețe de producție care să permită un montaj continuu, respectarea ritmului de livrare — potrivit termenelor prevăzute în contracte — prin organizarea în trei schimburi a echipelor de expediere și vagonare a produselor.

Aceste măsuri au constituit factori de bază în depășirea, an de an, a producției la export.

L. ȚARANU

Perfecționarea mecanismului economico — financiar

Influența structurii sortimentale în planificarea și realizarea nivelului de cheltuieli și a producției nete

ADOPTAREA PRIN LEGE a măsurii ca fondul de retribuire în industrie să se calculeze și să se elibereze în funcție de îndeplinirea planului valorii producției nete a determinat o preocupare firească și deosebită pentru realizarea și depășirea acestui indicator. Principalii factori care influențează atît la plan, cît și la realizat valoarea producției nete sînt următorii : producția fizică ; structura sortimentală a producției ; nivelul de cheltuieli totale și în special cele materiale.

În cele ce urmează ne propunem să analizăm modul cum structura sortimentală a producției influențează nivelul de cheltuieli și, în mod implicit, valoarea producției nete. Pentru a demonstra acest lucru, am întocmit trei variante cu cantități ipotetice, dar în care s-au utilizat prețuri pe unitate de produs reale, după cum urmează :

— situația producției marfă efectiv realizată în anul 1977 la prețuri de cost efective și la prețuri de producție (varianta nr. 1) ;

— situația producției marfă planificată în anul 1978 la prețuri de cost efectiv realizate în anul de bază și la prețuri de producție (varianta nr. 2) ; în această variantă crește ponderea sortimentelor cu o rată a rentabilității mai mare;

— situația producției marfă planificată în anul 1978 la prețuri de cost efectiv realizate în anul de bază și la prețuri de producție (varianta nr. 3) ; în această variantă, scade ponderea sortimentelor cu o rată a rentabilității mai mare.

În toate situațiile s-a prevăzut același volum total de producție fizică, însă, așa cum am arătat, cu o structură sortimentală diferită.

Din analiza comparativă a datelor rezultă indicatorii prezentați în tabelul nr 1. În condiții de costuri totale și materiale pe unitate de produs identice, comparativ cu indicatorii din varianta nr. 1, în varianta nr. 2 apare o reducere a nivelelor de cheltuieli și, drept consecință, o creștere a rentabilității, beneficiului și a valorii producției nete. În varianta nr. 3 apare o majorare a nivelelor de cheltuieli și drept consecință o reducere a rentabilității, beneficiului și a valorii producției nete.

Este important să analizăm și modificările produse în elementele componente la 1 000 lei producție marfă la prețuri de producție, termenii de comparație fiind indicatorii din varianta nr. 1 (tabelul nr. 2). În varianta nr. 2 apare o creștere a beneficiului cu 68,6 lei la 1 000 lei pe seama reducerii cheltuielilor materiale cu 79,2 lei și o majorare a cheltuielilor cu munca vie cu 10,6 lei. În varianta nr. 3 apare o scădere a beneficiului cu 36,7 lei la 1 000 lei pe seama creșterii cheltuielilor materiale cu 43,3 lei și a diminuării cheltuielilor cu munca vie cu 6,6 lei.

Tabelul nr. 1

Denumirea indicatorului	U/M	Indicatori din varianta nr. 1	Indicatori din varianta nr. 2	Indicatori din varianta nr. 3
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	lei	786,4	717,8	823,1
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	„	714,8	635,6	758,1
Valoarea producției nete la 1 000 lei producție marfă	„	285,2	364,4	241,9
Rentabilitatea medie	%	27,2	39,3	21,5
Valoarea beneficiului	mii lei	38491	46023	34033
Valoarea producției nete	mii lei	51383	59447	46597

Tabelul nr. 2

nr. crt.	Denumirea indicatorului	Indicatorii din varianta nr. 1	Indicatorii din varianta nr. 2	Dif. (±) col. 4-3	Indicatorii din varianta nr. 3	Dif. (±) col. 6-3
1	2	3	4	5	6	7
1	Cheltuieli materiale	714,8	635,6	—79,2	758,1	+43,3
2	Cheltuieli cu munca vie	71,6	82,2	+10,6	65,0	— 6,6
3	Beneficiul	213,6	282,2	+68,6	176,9	—36,7
4	Total valoare	1000,0	1000,0	—	1000,0	—

Există o singură cauză a modificărilor la care m-am referit și anume **influența schimbărilor în structura sortimentelor,** întrucît în varianta nr. 2 ponderea sortimentelor cu o rată a rentabilității mai mare a crescut, în timp ce în varianta nr. 3 a scăzut. Printre cauzele care determină modificarea structurii sortimentale a producției de la un an la altul am evidențiat, în primul rînd, cerințele beneficiarilor, concretizate în contractele economice încheiate, cerințe care se pot schimba ca urmare a unor factori deosebiți de eterogeni ; în al doilea rînd, am arătat că sursa de materie primă, mai ales aceea provenită din import, care este înlocuită cu cea indigenă, schimbarea furnizorilor externi, precum și descoperirea unor noi materiale determină modificări importante în structura sortimentală ; în al treilea rînd, introducerea tehnicii noi, modernizarea utilajelor și instalațiilor, raționalizarea producției și a fluxului tehnologic cauzează, de asemenea, modificările la care m-am referit.

În momentul de față, planul costurilor producției industriale se întocmește și se fundamentează pe reducerile de cheltuieli, pornind de la nivelul cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă realizat efectiv în anul de bază. Am arătat în rîndurile precedente că aceste niveluri sînt influențate într-o formă destul de activă de structura sortimentală a producției din acea perioadă. În perioada de plan structura sortimentală a producției poate fi diferită de cea din perioada de bază, iar influența ei poate fi favorabilă sau nefavorabilă. În felul acesta un factor de influență cu totul obiectiv și independent de efortul întreprinderii joacă un rol important în planificarea costurilor, a rentabilității, beneficiului și a valorii producției nete.

Desigur că structura sortimen-

tală din perioada de plan, comparativ cu cea din anul de bază, poate fi în unele cazuri favorabilă, în sensul unei rate a rentabilității medii mai mari, dar poate fi și nefavorabilă. În primul caz, întreprinderea ar reduce nivelul de cheltuieli și ar realiza o valoare a producției nete mai mare fără efort, ceea ce nu ar fi echitabil. În al doilea caz, efortul de reducere a costurilor și de majorare a valorii producției nete ar fi afectat de o cauză ce nu depinde de colectivul unității respective, ceea ce ar fi, de asemenea, neechitabil.

Rezultă deci o concluzie logică, și anume : necesitatea eliminării influenței factorului structura sortimentală a producției din planificarea indicatorilor la care ne-am referit.

În acest sens, **propunem ca fiecare unitate industrială să calculeze producția de marfă din perioada planificată la prețurile de cost pe unitate de produs efectiv realizate în anul de bază și la prețurile de producție,** așa cum s-a procedat în variantele nr. 2 și 3. **Produsele care nu s-au fabricat în anul de bază să fie calculate la prețurile de cost pe unitate de produs antecalculate.** În felul acesta, **vom stabili nivelurile de cheltuieli totale și materiale la 1000 lei producție marfă aferente structurii sortimentale din perioada planificată, în condițiile de costuri efectiv realizate în anul de bază.** De la aceste niveluri urmează să se pornească pentru reducerea și fundamentarea micșorării costurilor în perioada planificată.

Referindu-mă la cifrele ipotetice prezentate în variantele nr. 1—3, procedeul propus este următorul : din varianta nr. 1 rezultă că în anul de bază (1977) s-a realizat efectiv un nivel de cheltuieli totale la 1000 lei producția marfă de 786,4 lei, din care cheltuieli materiale 714,8 lei ; în varianta nr. 2, producția planificată în anul 1978 calculată la prețurile de cost efectiv realizate în anul 1977, determină un nivel de cheltuieli total de 717,8 lei, din care cheltuieli materiale 635,6 lei. Pentru reducerea costurilor în perioada planificată trebuie să se pornească nu de la 786,4 lei și respectiv 714,8 lei cît s-a realizat efectiv în anul 1977, ci de la 717,8 lei și respectiv de la 635,6 lei la cheltuieli materiale.

Prin aplicarea metodei propuse consider că planificarea costurilor, a rentabilității, a beneficiului și valorii producției nete se va efectua pe baza unor criterii mai științifice și mai reale, ceea ce este deosebit de important.

H. LAZAROVICI
contabil șef la întreprinderea de in și cînepă „Textila"-Iași

Optimizarea transporturilor

(Urmare din pag. 7)

Nu ne-am propus să analizăm problema restructurării relațiilor de transport optimizate în cursul lunii de plan ,dar trebuie să menționăm că, după părerea noastră, acest lucru nu se poate face decît cu prețul unor costuri mult mai mari ca acelea cauzate de nerespectarea unei relații optimizate inițial. În plus, operația nu poate fi făcută decît cu aprobarea Ministerului Aprovizionării care, așa cum am arătat, durează cca. 10 zile, timp în care evenimentul s-a consumat.

Ținînd seama de aceste considerente, se poate aprecia că **este în interesul economiei naționale și al sporirii eficienței ca reglementările optimizării să se coreleze cu cele ale aprovizionării, în sensul de a se admite transportul în substituire.** Rezolvarea nu este deloc complicată. În prealabil, însă, ar trebui elaborată o listă cu substituirile posibile.

Livrarea produselor cu anticipație, cu acordul părților

O PROBLEMĂ similară este și aceea a livrării produselor cu anticipație sau cu întîrziere, cu acordul prealabil al părților. În practică apar destule cauze care determină părțile să recurgă la această soluționare, prevăzută, de altfel, în art. 19 din Legea contractelor economice. În prezent, la majoritatea produselor chimice, de exemplu, relațiile de transport se stabilesc pe trimestre, adică așa cum se întocmesc balanțele și se încheie contractele. Datorită neconcordanței depline a resurselor și consumurilor pe zonele optime de desfacere — în general din cauza datelor diferite a perioadelor de revizii — apar situații cînd un beneficiar primește produsul într-un trimestru de la un furnizor, iar în alt trimestru de la alt furnizor. În asemenea cazuri, actualul sistem de optimizare nu admite însă transportul cu anticipație sau cu întîrziere, deoarece se consideră că nu este relație de transport în trimestrul respectiv.

După părerea noastră **rezolvarea acestei probleme s-ar putea face printr-o completare a programului calculatorului cu întrebări din care să rezulte dacă există relație în alt trimestru decît cel de plan.**

Aprovizionare operativă — nici cu tarif dublu de transport ?

DUPĂ CUM SE ȘTIE H.C.M. 425/1975 prevede că pentru nerespectarea relațiilor de transport optimizate și depășirea distanței medii se va suporta o penalizare egală cu tariful de transport care se va încasa de către C.F.R. obligatoriu la predare.

În activitatea curentă **apar situații cînd beneficiarul este de acord să suporte tarif dublu de transport, numai să poată obține produsul respectiv la termenul cînd i-a apărut necesitatea.** Din punctul de vedere al reglementărilor aprovizionării, situația este rezolvabilă. Dar Ministerul Transporturilor nu admite transportul decît dacă s-a obținut aprobarea prealabilă a Ministerului Aprovizionării, operație însă de durată.

Se pune întrebarea : **dacă furnizorul achită tarif dublu de transport — așa cum prevede H.C.M. 425/1975 — de ce mai este necesară aprobarea unui minister ?** Personal consider că nu este o interpretare justă a H.C.M. 425 și cred că M.T.Tc. ar trebui să revină asupra dispoziției de aplicare.

Desigur, toate aceste probleme, precum și altele privind optimizarea transporturilor sînt deosebit de importante pentru situarea producției din anul viitor la cote de eficiență mai ridicate. Dat fiind că există o mulțime de aspecte implicate, ar fi de un real folos ca subiectul optimizării transporturilor pentru 1979 să constituie obiectul unor largi dezbateri ale specialiștilor în paginile revistei.

Creşterea eficienţei economice în zootehnie

FUNDAMENTAREA EFECTIVULUI OPTIM

MĂSURILE SPECIALE preconizate de partid pe linia dezvoltării în ritm susţinut a zootehniei se materializează atît în alocarea de mijloace materiale şi băneşti sporite, cît şi în forme superioare de organizare a producţiei şi a muncii, cu adînci implicaţii tehnico-economice, capabile să producă mutaţii însemnate în condiţiile de muncă şi de viaţă ale lucrătorilor din agricultură.

Demonstrînd avantajele procesului de concentrare şi industrializare a producţiei agricole, întreprinderile specializate — de stat şi intercooperatiste — care produc carnea de bovine au create condiţii pentru o mai bună valorificare a resurselor, realizînd creşterea şi îngrăşarea tineretului taurin pe baza unor procese tehnologice avansate. Paralel cu sporirea producţiei, fiecare variantă constructiv-tehnologică aplicată în acţiunea de extindere a complexelor de tip industrial urmăreşte obţinerea unor niveluri programate de eficienţă economică a producţiei şi a investiţiilor.

Activitatea de producţie din îngrăşătoriile de taurine este influenţată de factori de natură diferită ; analiza secvenţială a principalilor factori şi stabilirea gradului lor de influenţă asupra producţiei de carne reprezintă o problemă de importanţă deosebită pentru eficienţa întregii activităţi din aceste unităţi moderne ale agriculturii.

Unul dintre aceşti factori este efectivul mediu de animale, *principalul obiect al muncii în unităţile cu profil zootehnic. Din experienţa practică a complexelor de taurine existente rezultă că efectivul mediu exprimă cel mai fidel gradul de utilizare a capacităţilor de producţie, acest indicator influenţînd direct şi decisiv costurile de producţie şi rezultatele financiare ale întregii activităţi. Această constatare practică ridică problema* stabilirii cît mai exacte a influenţei efectivului mediu asupra costurilor de producţie. *Întrucît proiectele pentru noile investiţii sînt fundamentate tehnologic pe o anumită mărime a efectivului mediu, apare o a doua problemă, legată de acelaşi factor :* alegerea criteriilor economice în stabilirea punctelor de optim ale acestuia.

Corelaţii specifice

Informaţiile necesare abordării acestei problematici le-a oferit sinteza rezultatelor activităţii economice din şase îngrăşătorii analizate*). Pe această bază au fost stabilite corelaţiile specifice procesului de producţie a cărnii de bovină în sistem industrial, folosind atît analiza economică clasică, cît şi metoda funcţiilor de producţie. Pornind de la faptul, cunoscut, că mărimea îngrăşătoriilor este corect exprimată prin **efectivul mediu furajat** (x) — factor şi indicator de producţie, este normal să acceptăm că acesta, la rîndul său, influenţează **ceilalţi indicatori de producţie** (y) după anumite relaţii funcţionale. În acest scop se pot folosi următoarele tipuri de funcţii : cea liniară ($y = ax + b$), parabola ($y = ax^2 + bx + c$) sau o funcţie multiplicativă ($y = ax^b$; $y = ab^x$).

Influenţa efectivului de animale asupra principalelor elemente de cheltuieli are, din punct de vedere matematic, o evoluţie monotonă (lent crescătoare sau descrescătoare), cel mai adecvat pentru descrierea fenomenului de corelaţie fiind modelul de tip liniar şi cel de tip multiplicativ. Se ştie din literatură şi din practică că, în ce priveşte raportul de dependenţă al cheltuielilor faţă de producţie, acestea se împart în trei mari categorii :

- **cheltuieli constante**, care nu depind de mărimea producţiei (efectivul de animale) :
- **cheltuieli variabile**, care, calculate la unitatea de produs, se micşorează odată cu mărimea efectivului ;
- **cheltuieli variabile**, care calculate la unitatea de produs, cresc o dată cu mărimea efectivului.

Cheltuielile de producţie pe kilogram de spor în greutate (costul sporului), rezultatul financiar pe animal mediu furajat şi rezultatul financiar pe tona de carne greutate vie nu variază monoton în raport cu mărimea efectivului furajat, ci admit un punct de optim. Modelul matematic adecvat este de tip parabolic, iar punctele de optim sînt date de relaţia : $x = -\frac{b}{2a}$.

Efectivul furajat şi costurile unitare

ÎNTRE COSTURILE unitare variabile descrescătoare şi efectivul mediu furajat există o corelaţie inversă : coeficient de corelaţie negativ ($-1 < r < 0$). Din aceste costuri fac parte : cheltuielile cu retribuirea muncii, care scad în medie cu 8% odată cu creşterea efectivului ; unele cheltuieli materiale, care se reduc în medie cu 30 la sută, din care cele cu furajele scad cu 21 la sută ; cele cu reparaţiile cu 5 la sută ; cheltuielile indirecte, care scad cu 49 la sută odată cu creşterea efectivului.

Corelaţia dintre efectivul mediu şi cheltuielile variabile crescătoare este directă ($0 < r < 1$). Cresc simultan cu sporirea efectivului : cheltuielile cu medicamentele şi materialul biologic, cheltuielile cu aprovizionarea, cheltuielile cu amortizarea. Pătratul coeficientului de corelaţie arată că influenţa mărimii efectivului este de 17 la sută, 47 la sută şi respectiv 30 la sută asupra categoriilor de cheltuieli enumerate. Sub rezerva unui număr diferit de cupluri (x, y) luate în calcul şi a utilizării mai multor tipuri de funcţii, se poate afirma că, după gradul de influenţă ai mărimii efectivului, elementele de cheltuieli se ierarhizează astfel :

1. în ordinea descreşterii : cheltuielile indirecte, cele cu furajele, retribuirea, reparaţiile ;

2. în ordinea crescătoare : cheltuielile cu aprovizionarea, amortismentul, medicamentele şi materialul biologic.

Studiul efectuat permite stabilirea mărimii relative şi absolute a influenţei efectivului asupra fiecărui element de cheltuieli, cînd el creşte de la 1 000 la 8 000 de capete. Mărimea absolută a costurilor este redată în tabelul următor :

Tabelul nr.1

Variaţia principalelor elemente de cheltuieli (y) în funcţie de efectivul mediu furajat (x)

Efectivul (capete) x	Cheltuieli de producţie pe cap de animal (y) %							
	Retribuire	Materiale	din care: Furaje	Medicamente	Amortizare	Reparaţii	Aprovizionare	Indirecte total
1000	100	100	100	100	100	100	100	100
2000	96	95	96	124	114	90	129	90
3000	92	89	92	135	130	81	167	80
4000	88	84	88	154	150	72	213	69
5000	85	78	84	165	171	62	275	59
6000	81	73	80	176	196	53	354	49
7000	77	68	75	183	227	44	454	39
8000	73	62	71	191	259	34	583	29

În ce priveşte variaţia procentuală a cheltuielilor, pe măsura creşterii efectivului, cele 2 categorii de costuri se manifestă astfel :

Costurile variabile descrescătoare	Reducere %
— Forţă de muncă	27
— Materiale	38
— Furaje	29
— Reparaţii	66
— Indirecte	71
Costurile variabile crescătoare	**Creştere %**
— Medicamente, material biologic	191
— Amortizare	260
— Aprovizionare (Transport)	583

Dacă rezultatele cercetării permit cunoaşterea tendinţelor fiecărui element de cheltuieli, aceasta nu înseamnă că, individual sau grupat, ele pot constitui un criteriu de stabilire a punctelor de optim. În cazul îngrăşătoriilor bazate pe un circuit deschis, atrage atenţia creşterea deosebit de mare a cheltuielilor cu aprovizionarea — fapt de care trebuie să se ţină seama atît în stabilirea dimensiunii, cît şi în corelarea acesteia cu măsuri de integrare a producţiei.

În perioada 1972—1977, datorită creşterii cererii de animale pentru îngrăşat în complexele de tip industrial, preluarea lor s-a făcut de pe o zonă mai întinsă, influenţînd nivelul cheltuielilor de transport. Asociaţia economică intercooperatistă Bărcăneşti-Prahova a înregistrat în acest interval o creştere de 2,3 ori a cheltuielilor cu transportul animalelor, iar la I.A.S. Iernut-Mureş creşterea a fost de 1,8 ori.

Reţine atenţia şi tendinţa înregistrată de cheltuielile de amortizare ; acestea, contrar principiului care le situează într-un raport invers proporţional cu mărimea efectivului, au crescut cu 160 la sută. Înseamnă că, în practică, odată cu creşterea dimensiunii poate apare situaţia de neutilizare la întreaga capacitate a complexului, fenomen care se reflectă negativ în structura de cheltuieli. Astfel, de exemplu, la I.A.S. Iernut-Mureş, cu o capacitate de producţie de 10 000 locuri pe perioada analizată, în 1975 efectivul mediu de animale a fost cu 753 capete mai mic decît în 1972 ; la A.E.I. Bărcăneşti, deşi capacitatea de producţie creşte cu 660 capete prin modificarea tehnologiei, în 1976 complexul a preluat cu 1 132 capete mai puţin decît în 1973.

Efectivul mediu şi indicatorii sintetici

● **Productivitatea muncii.** Între mărimea efectivului şi productivitate, exprimată prin consumul de muncă vie (ore-om/tonă spor, ore-om/animal), există o relaţie inversă. Creşterea efectivului mediu conduce la scăderea consumului de muncă vie cu 69 la sută (în exprimarea ore-om/animal) şi cu 23 la sută (în exprimarea ore-om/tonă spor). Dacă efectivul creşte de la 1 000 la 8 000 capete, scăderea consumului de ore-om/animal este de 70%, iar a consumului de ore-om/tonă de spor de 57 la sută.

● **Costul pe unitatea de produs.** Influenţa creşterii efectivului asupra scăderii costului unitar al cărnii de bovină este de 34 la sută. Punctul de optim corespunzător este de 1 482 capete, cu un cost minim pe kilogramul de spor în greutate. De subliniat faptul că pînă la dimensiunea de 5 000 capete costul unitar al cărnii este acceptabil sub raportul rentabilităţii.

● **Rezultatul financiar pe animal.** Punctul de optim corespunde efectivului de 4 275 capete, cu un beneficiu maxim de aproximativ 300 lei animal. Zona rentabilităţii apropiate de maximum se situează între 3 000 şi 6 000 capete (tabelul nr. 2). Calculele de extrapolare demonstrează că la dimensiuni de peste 8 000 capete, apar rezultate financiare negative (pierderi).

● **Rezultatul financiar pe tona de greutate vie.** Punctul de optim determinat este de 3 831 capete şi corespunde unui beneficiu maxim ce depăşeşte 500 lei/tona greutate vie. O rentabilitate crescută se menţine între 2 000—6 000 capete, iar odată cu mărirea efectivului la peste 7 000 capete, nu se mai obţin beneficii, ci pierderi.

Tabelul nr. 2

Evoluţia principalilor indicatori sintetici în relaţie cu efectivul mediu furajat

Efectivul (capete)	Productivitatea muncii ore-om/tonă spor	Productivitatea muncii ore-om/animal	Costul unui kg. greutate vie	Rezultat financiar beneficiu pe animal	Rezultat financiar beneficiu pe tona greutate vie
1000	100	100	100	100	100
2000	92	90	100	167	226
3000	84	79	101	209	298
4000	76	69	103	228	315
5000	68	60	106	222	279
6000	59	49	111	193	190
7000	51	39	115	140	49
8000	43	30	122	62	-252

Criteriile de stabilire a optimului

ALEGEREA CRITERIILOR ECONOMICE în stabilirera mărimii optime a îngrăşătoriilor de taurine reprezintă o problemă de mare actualitate, de a cărei rezolvare de principiu depinde utilizarea raţională a resurselor materiale şi umane implicate. Indicatorii folosiţi în acest scop în prezentul studiu, redau cu destulă fidelitate situaţia de fapt, pentru îngrăşătoriile de taurine de dimensiuni între 1 000 şi 8 000 capete. Rezultatele la care s-a ajuns demonstrează că este oportună utilizarea a cel puţin două criterii economice, ceea ce facilitează interpretarea mai exactă a fenomenelor. Astfel, dacă prin folosirea criteriului **„cost pe kg greutate vie"**, zona de optim este cuprinsă între 1 000 şi 2 000 capete, următorii doi indicatori utilizaţi **(beneficiul pe animal şi pe tona de spor)** determină optimul în zone foarte apropiate, la mărimea de aproximativ 4 000 capete. Este firesc să se dea prioritate ultimilor doi indicatori, datorită ariei lor de cuprindere şi sinteză, semnificative în ce priveşte rentabilitatea producţiei şi valorificarea superioară a acesteia. Utilizarea mai multor indicatori permite şi delimitarea mai judicioasă a zonei de rentabilitate. Faptul că punctele de optim rezultate prin folosirea mai multor indicatori sînt diferite demonstrează necesitatea ca în cazul utilizării unui singur criteriu, alegerea să cadă asupra celui cu grad mai mare de expresivitate.

În cazul de faţă, considerăm că **beneficiul pe tona de greutate vie redă în modul cel mai complet fenomenul studiat.** Efectivul optim corespunzător acestui criteriu este de 3 831 capete taurine. Această concluzie este susţinută şi de preocupările actuale pentru reducerea dimensiunii îngrăşătoriilor de taurine. În domeniul proiectării, recent s-a elaborat o tehnologie pentru capacitatea de 3 660 capete (I.C.C.T.-Corbeanca), ai cărei parametri economici antecalculaţi sînt net superiori proiectelor existente (5 120, 6 400, 7 700 capete).

Prezentul studiu aduce un argument în plus ideii că pentru realizarea unei eficienţe economice corespunzătoare eforturilor depuse, este necesar să se ţină cont de experienţa practică a unităţilor, care, analizat prin metode adecvate, poate contribui în mod substanţial la stabilirea dimensiunilor optime ale unităţilor zootehnice de tip industrial ce se vor construi în viitor.

drd. Gh. IOSIF
dr. Maria STROE

*) Unităţile specializate în îngrăşarea intensivă a taurinelor luate în studiu : I.A.S. Iernut şi A.E.I. Cuci, jud. Mureş; I.A.S. Grabăţ, jud. Timiş; A.E.I. Bărcăneşti, jud. Prahova, I.A.S. Adunaţii-Copăceni, ferma nr. 1 şi A.E.I. Căciulaţi, jud. Ilfov.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Capacitatea de producție

INDICATORUL TEHNICO-ECONOMIC „capacitatea de producție" exprimă potențialul productiv dinamic al unei mașini, instalații, întreprinderi sau ramuri economice într-un interval de timp dat, potențial prevăzut în documentațiile tehnico-economice legal aprobate sau determinat într-un anumit moment prin metode de optimizare sau prin metodologii fundamentate în mod științific, ținînd cont de o anumită structură și o anumită calitate a producției. Acest indicator tehnico-economic a stat în viziunea și preocupările cercetătorilor și specialiștilor din producție doar în mod sporadic, deși modul de utilizare a fondurilor fixe productive se răsfrînge nemijlocit asupra eficienței întregii activități economice. În esență conceptul capacității de producție evidențiază caracterul dinamic – în timp – al acesteia și diversele ei ipostaze exprimate în tot atîtia indicatori tehnico-economici. Consider necesari și suficienți cinci asemenea indicatori, respectiv capacitatea proiectată de producție, optimă, ideală, aparentă și reală de producție.

Toți cei cinci indicatori de capacitate ar furniza informații deosebit de utile pentru activitatea de conducere la nivel micro și macroeconomic. Dintre ei, capacitatea reală de producție rămîne totuși indicatorul principal pentru fundamentarea planului de producție. Primii trei indicatori de capacitate de producție (proiectată, optimă și ideală) ar trebui determinați încă din faza de proiectare și înscriși în documentațiile tehnico-economice în mod obligatoriu.

Avînd în vedere caracterul dinamic al capacității de producție sub influența factorilor ce acționează în sensul perfecționării fondurilor fixe productive pe timpul exploatării lor, calificării și perfecționării pregătirii profesionale a oamenilor, îmbunătățirii organizării producției și a muncii etc., unităților productive le-ar reveni sarcina determinării anuale a celor patru indicatori de capacitate (optimă, ideală, aparentă, reală).

Propun ca pentru determinarea lor atît proiectanții, cît și unitățile productive să dispună de metodologii fundamentate în mod științific, unice pe ramuri sau subramuri economice. Normele metodologice în vigoare emise de C.S.P., D.C.S. și M.A.T.M.C.G.F.F. au o serie de lacune, iar instrucțiunile elaborate pe baza acestora de către unele ministere economice nu sînt suficient de fundamentate, suficient de clare încît să nu facă loc interpretărilor de către cei ce le utilizează.

ing. dr. Jenică BASOC
Combinatul minier Ploiești

Instrument

SÎNT DE ACORD cu propunerea din nota intitulată „Îndreptar", publicată în nr. 36 al „R.E." ; în plus sugerez ca dispozițiile (cu caracter general) ale organelor centrale să fie difuzate prin publicare comună ; adică toate aceste dispoziții să fie cuprinse în fascicole care să parvină, prin abonament, tuturor celor interesați.

Prin apariția a 12 fascicole (cîte unul pe lună) se va reduce substanțial consumul de hîrtie, precum și activitatea de dactilografiere ; ajunsă la destinatar, nu sub forma unei simple hîrtii transmise în copie, publicația propusă obligă a fi consultată la „colecție" și aplicată corespunzător. Propunerea se întemeiază și pe faptul că în Buletinul Oficial al R.S.R. nu sînt publicate ordinele privind probleme de retribuție, vechime în muncă, anumite precizări privind funcționarea gestiunilor, mișcarea ambalajelor, disciplina contractuală etc.

Eventual, fascicolele respective ar putea să apară ca supliment la una din revistele cu largă circulație.

Gheorghe P. LĂZANU
Cluj-Napoca

ECOURI

Utilizare maximă

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Sînt folosite mașinile unelte și utilajele din dotare la posibilitățile maxime ?", publicat în „Revista economică" nr. 21, vă informăm că mașinile unelte pe care industria noastră ușoară le deține în parc sînt repartizate la un număr mare de întreprinderi (350), fiind destinate în special pentru asigurarea lucrărilor de întreținere și reparații, producerea și recondiționarea unor grupe de piese de schimb necesare în acest scop. Aceste mașini sînt utilizate în mod independent și nu sînt constituite în linii complete de prelucrare din care cauză încărcarea lor nu se poate efectua în mod uniform în toate perioadele unei luni sau unui trimestru.

Cu toate condițiile deosebite de lucru ale mașinilor unelte în cadrul industriei ușoare, au fost întreprinse acțiuni cum sînt : deplasări ale specialiștilor din minister și centrale industriale la toate întreprinderile M.I.U., pentru analize și găsirea soluțiilor de încărcare a utilajelor ; în funcție de necesități s-au efectuat transferări de mașini între întreprinderi ; s-a extins profilarea și specializarea unor ateliere mecanice pentru producerea pieselor de schimb și au fost întocmite în același timp planuri de cooperare în producție între aceste ateliere pentru încărcarea la indicii planificați a tuturor mașinilor unelte din dotare ; au fost stabilite o serie de măsuri pentru creșterea gradului de dotare cu S.D.V.-uri acolo unde condițiile sortimentale o impun.

Ca urmare a tuturor acțiunilor întreprinse, utilizarea fondului de timp disponibil al mașinilor unelte din dotarea atelierelor mecanice din întreprinderile industriale s-a îmbunătățit. Astfel, în prima jumătate a anului curent s-a înregistrat un procent de peste 85% față de 80,6% din 1977.

Nicolae POPESCU
director adjunct în M.I.U.

★

UTILIZAREA MAȘINILOR-UNELTE în 1978 este superioară față de 1977, indicele crescînd de la 80,4% la 84,9%. Articolul precizează corect aspectul cantitativ al acestei creșteri, semnalînd faptul că parcul de mașini-unelte al ramurii construcțiilor de mașini deține 86,2% din total parc pe economie. Desigur, nu se poate afirma că nu mai sînt rezerve. Colectivele din întreprinderi și centrale industriale care se ocupă de creșterea continuă a gradului de utilizare a mașinilor-unelte au în vedere permanent găsirea unor soluții pentru îmbunătățirea utilizării mașinilor-unelte. În sprijinirea acestei acțiuni, recent, organele de specialitate din M.I.C.M. au inițiat o acțiune privind echilibrarea capacităților deficitare cu excedentul de capacitate transmis de întreprinderi.

Gh. NESTORESCU
director general în M.I.C.M.

★

S-AU LUAT MĂSURI OPERATIVE la nivel de minister și centrală pentru redarea mașinilor-unelte în circuitul economic. Astfel, s-a analizat în biroul executiv al ministerului și centralelor industriale situația fondurilor neutilizate ; s-au difuzat la întreprinderile din sector și la institutele de proiectări și cercetări din cadrul ministerului și la celelalte ministere și instituții centrale listele acestor utilaje, în vederea analizării posibilitățile de utilizare a lor în noile obiective de investiții.

Ca urmare a apariției Decretului nr. 112/1978, din numărul de 400 fonduri fixe nefolosite au fost scoase din funcțiune 90 buc. De asemenea, au fost date în funcțiune utilajele componente ale secției de dialit de la întreprinderea de materiale de construcții Deva, care la sfîrșitul trim. I 1978 erau nefolosite.

I. VASILESCU
director în M.E.F.M.C.

★

PENTRU ASIGURAREA realizării indicelui planificat și diminuarea la minimum a cauzelor care au influențat negativ creșterea indicelui planificat în toate unitățile și centralele din subordinea M.I.Ch., conducerea ministerului a luat următoarele măsuri cu caracter permanent : analizarea lunară de către biroul executiv a situației încărcării mașinilor-unelte pe tot ministerul și trasarea de sarcini precise cu termene, pe centrale și unități direct subordonate, pentru înlăturarea deficiențelor constatate ; analizarea trimestrială de către biroul executiv a necesarului de forță de muncă, stabilindu-se măsurile urgente ce se impun a fi luate de către toți factorii de răspundere.

P. RAICIU
director în M.I.Ch.

Locuințe

CELE MENȚIONATE în articolul „Urgențele planului de locuințe" (apărut în nr. 22 al „R.E.") corespund realității. În primele luni ale anului în curs trustul nostru nu a realizat producția secundar-industrială la agregate de balasieră și prefabricate. În vederea recuperării rămînerilor în urmă s-au luat măsuri pentru introducerea lucrului în schimb prelungit la agregate, terminarea liniei tehnologice la cabinele spațiale, extinderea turnării prefabricatelor pe platforme exterioare, amenajarea poligoanelor de prefabricate la șantierele exterioare, Vișeu, Borșa și Tg. Lăpuș. Prin aceste măsuri vom recupera restanțele.

Gh. ARDELEAN
directorul Trustului de Construcții Maramureș

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

PARTICIPARE DE MASĂ LA MODERNIZAREA ORGANIZĂRII ȘI TEHNOLOGIILOR

CU UN RITM MEDIU de dezvoltare a industriei, în ultimele două cincinale, de 19%, județul Buzău a trecut încă din 1976 pragul producției anuale de 10 miliarde de lei.

La această propulsare, ca și la completarea profilului industrial a județului cu o ramură de bază — metalurgia, au contribuit decisiv crearea și dezvoltarea în etape succesive a **Întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău.** Primele sale capacități au intrat în funcțiune în anul 1967, inaugurînd noua platformă industrială din sudul municipiului. În prezent, colectivul de 4 000 de oameni al I.S.P.S. realizează a șasea parte din producția globală industrială a județului.

● **I.S.P.S. Buzău :**

– asigură 55% din producția de sîrmă trasă a României ;
– realizează aproape întreaga producție a țării la plase sudate pentru construcții și la electrozi tubulari pentru încărcări dure ;
– este unica producătoare din sud-estul Europei de cord metalic pentru armarea anvelopelor auto din cauciuc.

● Producția realizată peste plan de către colectivul întreprinderii, în ultimii 10 ani, depășește 300 milioane de lei.

● Exportate în 25 de țări, produsele I.S.P.S. – Buzău sînt cunoscute și apreciate pe toate continentele.

În climatul de puternică emulație determinat de vizitele de lucru în uzină ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** în septembrie 1976 și martie 1977, de prețioasele indicații date cu acest prilej de către secretarul general al partidului, **oamenii muncii de aici au dat autoconducerii muncitorești obiectivul de ample dimensiuni al saltului la o nouă calitate.** Un stimulent în acest sens l-a constituit și includerea întreprinderii între unitățile selecționate pentru a deveni, pînă în 1980, **model în creșterea suplimentară a productivității muncii.**

Un atribut al autoconducerii muncitorești

ÎN CADRUL acestei acțiuni, urmează ca față de nivelul din 1976, productivitatea să marcheze un spor de **30% în acest an** și de **46,3% în 1980.**

Puternic motivat prin perspectivele de dezvoltare a țării, a județului, a întreprinderii, prin ceea ce înseamnă pentru munca de fiecare zi modernizarea proceselor de producție, prin legătura intimă între rezultatele activității sale și creșterea cîștigurilor, ridicarea nivelului de trai, colectivul buzoian și-a asumat rezolvarea **prin forțe proprii** a unei părți net majoritare din această sarcină, mizînd în primul rînd pe potențialul său de inovare tehnică și organizatorică, și doar apoi pe investiții. Așa se face că noile capacități puse în funcțiune anul trecut și în ultimele 9 luni — de cord metalic, de sîrmă laminată, de plase sudate — au antrenat resurse financiare, inclusiv valutare, mai mici decît se prevăzuse inițial, iar la secțiile existente s-au atins randamente superioare, concretizate în îmbunătățiri rapide ale indicatorilor economici de bază. Cu toate că n-au lipsit unele dificultăți, de pildă în aprovizionarea tehnico-materială, în trimestrul recent încheiat — față de perioada corespunzătoare din anul trecut — nivelul realizărilor a reprezentat :

- producția marfă 125%
- productivitatea muncii 127%
- cheltuielile la 1 000 lei producție marfă 98,7%

În numeroasele idei, soluții, înfăptuiri ale celor ce lucrează în producție, ale specialiștilor se regăsește efectul aplicării indicațiilor secretarului general al partidului — date și cu prilejul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie a.c. — privind îndatorirea organelor de conducere colectivă de a se preocupa de creșterea nivelului de pregătire și calificare a întregului personal, de a contribui permanent la activitatea politico-educativă, de dezvoltare a conștiinței socialiste, astfel încît **administrarea întreprinderii de către oamenii muncii — răspunzători de mijloacele și bunurile încredințate de societate — să asigure obținerea unei producții superioare, creșterea eficienței economice, sporirea valorii nou create.** Cadrul de **consultare** creat — și la care participarea muncitorilor se afirmă, numeric și calitativ, tot mai pregnant — cuprinde adunările de partid,cele ale organizației sindicale și de tineret, bianualele adunări generale ale oamenilor muncii, la nivelul secțiilor și al întreprinderii, ședințe lărgite ale C.O.M., ca și acțiuni speciale.

„Solicităm larg opinia personalului muncitor — relatează președintele consiliului oamenilor muncii, **Stan Cazan** — de cîte ori se elaborează ori se reactualizează programele prioritare ale unității : de creștere a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor materiale, de progres tehnic. Însoțind prelucrarea principiilor, de dezbateri asupra aspectelor concrete ale implementării în întreprindere, s-au obținut numeroase și valoroase propuneri privind îmbunătățirea structurii de organizare și elaborarea noului regulament de funcționare (pe baza atribuțiilor unitare ale compartimentelor de muncă, stabilite de Consiliul Organizării Economico-Sociale), măsurile legate de introducerea indicatorului producție netă, aplicarea experimentală a metodei costurilor standard ș.a. Printr-un chestionar cu 127 de întrebări, ale căror răspunsuri au fost prelucrate pe calculator, 1 000 de muncitori și-au exprimat părerea despre posibilitățile unei soluționări mai bune a principalelor probleme de organizare și sociale, consiliul oamenilor muncii desprinzînd direcții de intervenție deosebit de eficiente în ce privește mecanizarea transportului intern, organizarea locurilor de muncă, mărirea randamentului utilajelor, ridicarea nivelului de servire la cantină, reamplasarea vestiarelor ș.a. **Portretului colectiv al muncitorului nostru i se adaugă mereu noi trăsături de dinamism, interes acut pentru viața întreprinderii, profunzime în gîndire, pasiune și responsabilitate în acțiune, dăruire.**"

Concepție nouă în perfecționarea cadrelor

CONCENTRAREA asupra unei complexe modernizări a organizării și tehnologiilor a primit un nou impuls și un suport științific al inițiativelor, prin desfășurarea

Acțiuni implementate în întreprinderea-model

● Raționalizarea utilizării suprafețelor construite și a extinderilor planificate, potrivit sarcinilor date de secretarul general al partidului cu prilejul vizitelor de lucru în întreprindere, a permis economisirea a 270 milioane de lei la investiții, din care 143 milioane de lei la construcții-montaj.

● Prin dezvoltarea acțiunii de autoutilare s-au construit, în cadrul atelierului propriu, utilaje metalurgice complexe, s-a redus importul de piese de schimb și utilaje. Cea mai recentă realizare : echipamentul pentru o nouă linie de plase sudate.

● Îmbunătățirea organizării formațiilor de întreținere și reparații a contribuit la creșterea indicilor de folosire a utilajelor, în condițiile unei economii de personal la aceste activități.

în întreprindere de către Academia „Ștefan Gheorghiu", pe bază de contract, a unor programe*) de perfecționare a pregătirii cadrelor și de formare a specialiștilor.

O asemenea modalitate de integrare a învățămîntului cu producția, introdusă de academie în ultima perioadă, își situează doar printre cele mai puțin însemnate avantaje acela de a nu-i detașa pe cursanți de locul de muncă (durata programelor este de 64-96 ore, eșalonate în module tematice de cîte 4 ore în două zile pe săptămînă). Principalul este că **instruirea lor se face în contact direct cu problemele ce le au de rezolvat în producție și pornind tocmai de la aceste probleme.** Temele au un pronunțat caracter practic, atît în ce privește expunerile, cît și lucrările de absolvire, elaborate în echipe. În acest fel, ridicarea nivelului de pregătire al cadrelor își are asigurat efectul imediat, concomitent, în creșterea participării acestora la modernizarea proceselor și a sistemului de organizare și conducere al întreprinderii.

Peste 120 de cadre de conducere, membri ai C.O.M., ingineri, economiști, juriști, subingineri, tehnicieni, maiștri au participat la 4 programe simultane, concepute tematic sau pe niveluri ierarhice, care au antrenat în susținerea temelor — pe lîngă cadrele didactice din academie — specialiști din Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria metalurgică, precum și din centrală și minister, din institutul de proiectare și inginerie tehnologică de profil, din aparatul local de partid și de stat, din organe de sinteză. Paralel, un număr însemnat de maiștri și tehnicieni au urmat programe de pregătire organizate de centrul de perfecționare.

Structura programelor și tematica proiectelor de absolvire au fost stabilite pe baza unei analize-diagnostic**) care, în analiza situației existente și în formularea direcțiilor de îmbunătățire, a făcut larg apel la opinia personalului din întreprindere.

Este de reținut **deosebita forță de difuzie în masă a întregii acțiuni,** bine pregătită și urmărită pe parcurs de către C.O.M. Prin consultarea tovarășilor de muncă de către titularii lucrărilor de absolvire, prin punerea în dezbatere a temelor respective în organizațiile de partid și în adunările sindicale din secțiile respective, preocupările pentru rezolvarea concretă a unor probleme prioritare ale întreprinderii — cu fundamentarea lor teoretică — au pătruns pînă la ultimul loc de muncă, iar multe din proiecte au devenit, în mare parte, un elaborat colectiv. O astfel de osmoză în dublu sens între învățămînt și producție, în care teoria și practica se susțin și verifică reciproc, constituie o formulă de excepțională valoare în soluționarea **problemei calificării, a ridicării nivelului de pregătire tehnică, profesională, a reciclării,** pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. de săptămîna trecută, a caracterizat-o drept **„o problemă esențială în întreaga economie națională".**

Fără a intra în detalii asupra soluțiilor propuse prin proiectele de absolvire***), cîteva exemplificări sînt necesare pentru a aprecia recolta de idei și fapte pe care a adus-o, la întreprinderea buzoiană, perfecționarea echipei de conducere — în sensul larg al principalelor funcții de conducere și execuție. Perfecționarea structurii de organizare (înființarea unui compartiment tehnic, dimensionarea optimă a altor compartimente, aplicarea unui sistem informatic complex, completarea R.O.F. cu diagrame de rutină și flux informațional pentru precizarea responsabilităților în elaborarea unor lucrări intercompartimente, înființarea unui laborator de organizare ergonomică a muncii ș.a.) va avea, printre rezultate, creșterea cu circa 8% a productivității muncii aparatului funcțional, reducerea cheltuielilor de proiectare cu 5 milioane de lei (prin participarea specialiștilor din întreprindere și centrală la elaborarea unor documentații care, altfel, trebuiau contractate cu institute de specialitate), scurtarea ciclului de aplicare a soluțiilor privind reducerea influenței factorilor de stress asupra capacității de muncă a lucrătorilor. Prin planifi-

Eficiența scontată a studiilor și proiectelor elaborate în cadrul programelor de perfecționare

● **Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere :**
– creșterea producției nete cu 6 milioane lei/an,
– creșterea productivității muncii cu 2%,
– diminuarea efortului de investiții cu circa 10 milioane lei.

● **Pregătirea personalului din activitatea tehnologică și de producție :**
– creșterea producției nete cu 28 mil. lei/an,
– economii la materialele consumate de 10 lei la 1 000 lei producție marfă,
– îmbunătățirea capacităților de producție cu 8%,
– reducerea ciclului de fabricație cu 5%.

● **Pregătirea personalului din activitatea de întreținere, reparații și energetică :**
– reducerea costurilor de producție cu circa 11 mil. lei/an,
– reducerea opririlor pentru reparații cu circa 30%,
– producție suplimentară de circa 20 mil. lei/an.

● **Îmbunătățirea normării consumurilor și a evidenței costurilor de producție :**
– economii la costurile de producție de circa 5 mil. lei/an.

care, programarea și urmărirea producției de plase sudate folosind calculatorul electronic se scontează, la nivelul unui an, reducerea cheltuielilor materiale cu 1,3 milioane și creșterea beneficiului cu 1,4 milioane de lei. O eficiență economică anuală de peste 9,5 milioane de lei va aduce îmbunătățirea organizării activității de recuperare a produselor secundare, de depozitare și evacuare a reziduurilor rezultate în procesul de fabricație.

Elaborarea unei rețete originale și a tehnologiei de fabricare, utilajele existente, a electrozilor pentru sudarea aluminiului va diminua importul cu mai mult de 9 milioane de lei pe an. Aplicarea metodei costurilor standard înseamnă posibilitatea de a economisi anual 1,8 milioane de lei la cheltuielile materiale. Etc., etc. ...O estimare destul de prudentă a efectului total avansează cifra de **50 milioane de lei economii suplimentare !**

ÎN RECENTA CUVÎNTARE, secretarul general al partidului, referindu-se la răspunderile sporite față de trecut ale consiliilor oamenilor muncii, a cerut **„să se apeleze tot mai mult la participarea maselor de oameni ai muncii atît în adoptarea deciziilor, cît și în exercitarea controlului înfăptuirii în viață a măsurilor stabilite de partid".**

Rezultatele remarcabile ale aplicării acestei orientări la I.S.P.S.-Buzău demonstrează că focalizată pe problemele-cheie, stimulată prin munca politică, potențată prin cunoaștere, inițiativa de masă ridică autoconducerea și autogestiunea la treapta înaltă a actualelor exigențe ale economiei noastre în plină dezvoltare.

Dorin CONSTANTINESCU

*) Concepția și structura programelor au fost elaborate de : Mihai Dumitrescu, Ion Goran, Nicolae Oprea, Ion Tomescu.

**) Elemente metodologice ale analizei-diagnostic au fost prezentate în suplimentul nr. 18/39, din 29 sept. a.c., al „Revistei economice".

***) O prezentare de ansamblu a acestora a fost realizată de către Academia „Ștefan Gheorghiu" printr-o expoziție la sediul Institutului pentru perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat și printr-un film de referință. „Revista economică" își propune, la rîndul său, popularizarea unor soluții generalizabile, introduse la I.S.P.S. — Buzău, într-unul din numerele viitoare ale suplimentului „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Mic dicționar economic

AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ

O COMPONENTĂ DE BAZĂ a conducerii economico-sociale în țara noastră o reprezintă **autogestiunea economico-financiară.** Ea constituie principala formă de organizare și conducere planificată a unităților economice socialiste de stat, de tipul întreprinderii și centralei industriale, și a cooperativelor, potrivit căreia fiecare unitate economică își comensurează și compară cheltuielile efectuate în expresie bănească, își acoperă integral cheltuielile pe seama veniturilor proprii, obținînd în același timp un venit net, în măsură să asigure fonduri pentru dezvoltarea propriei activități și pentru alte nevoi ale economiei naționale.

În virtutea diviziunii sociale a muncii, conducerea activității economico-sociale în socialism este structurată pe trei nivele : conducerea centrală — macroeconomică, teritorială și microeconomică. Caracterul unitar, omogen al economiei socialiste, determinat de proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, în strînsă legătură cu amplificarea diviziunii sociale a muncii, face necesar și posibil ca în procesul conducerii, multitudinea actelor decizionale să se stabilească corelat, coordonat, în baza unor principii generale ale organizării conducerii și planificării activității economico-sociale, contribuind, în final, la ridicarea bunăstării întregului popor.

Raporturile dintre conducerea micro și macroeconomică, dintre latura centralizată și cea locală a conducerii cunosc modalități și intensități diferite de realizare de la o etapă la alta a construcției socialiste. Ele sînt influențate de o multitudine de factori obiectivi și subiectivi. Dintre aceștia fac parte : nivelul dezvoltării forțelor de producție, gradul diviziunii sociale a muncii, gradul de maturizare al relațiilor de producție socialiste, nivelul de pregătire științifică și politico-ideologică al membrilor societății și în special al cadrelor de conducere, dezvoltarea democrației muncitorești, calitatea informației, etc. Corelațiile dintre conducerea micro și macroeconomică trebuie să realizeze — în mod necesar — convergența deciziilor, armonizarea sistemului de interese.

Așa cum se arată în Programul partidului, **„Progresul rapid al tuturor domeniilor de activitate face necesară conducerea unitară, armonioasă a societății, unirea tuturor eforturilor pe baza unui plan unic central".** În acest cadru, păstrînd principiul conducerii unitare, partidul acționează continuu pentru extinderea autonomiei unităților economico-sociale. Numai îmbinînd armonios autonomia fiecărei unități cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza aplicării principiului centralismului democratic, se asigură valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea, ale Conferinței Naționale a partidului, a indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în acest an s-au adoptat o serie de măsuri care asigură lărgirea continuă a participării oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului. În acest context, **întărirea autogestiunii economico-financiare în luarea deciziilor reprezintă direcția fundamentală a dezvoltării și perfecționării conducerii activității economico-sociale.** „Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice necesită — așa cum se subliniază la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 — să se perfecționeze mecanismul economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrgii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin".

Premisa economică fundamentală a autogestiunii o constituie faptul că fiecărui colectiv de oameni îi este încredințată o parte a mijloacelor de producție ale societății pe care trebuie să le gospodărească în calitate de proprietar, în așa fel încît să contribuie la creșterea continuă a producției, la sporirea avuției naționale, la ridicarea bunăstării tuturor celor ce muncesc. Mijloacele de producție repartizate colectivelor specializate de oameni ai muncii, gospodărite de unitățile socialiste, îmbracă forma de fonduri. Cu ajutorul acestor fonduri, autonomizate din totalul proprietății obștești, unitățile organizează în mod de sine stătător producția și desfacerea. Mărimea veniturilor proprii ale unităților, din care își acoperă cheltuielile și își asigură dezvoltarea, va depinde de calitatea activității unităților, de măsura în care activitatea respectivă răspunde necesităților sociale. Atunci cînd unitățile economice utilizează resursele lor economice cu maximum de raționalitate și în concordanță cu nevoile societății, rezultatele activității lor sînt recunoscute ca socialmente utile, își recuperează cheltuielile din venituri și obțin beneficii. Activitatea lor este deci eficientă. Beneficiul realizat în unitatea economică este în parte folosit pentru fondul de dezvoltare a societății în ansamblu, parte rămînînd la dispoziția unității și fiind utilizat pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare, a unor fonduri cu caracter social, precum și a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. În acest fel se stimulează interesele unității economice pentru valorificarea eficientă a resurselor economice.

Conținutul autogestiunii economico-financiare se pune în evidență printr-un complex de trăsături între care există un raport de interdependențe și intercondiționare. Orice unitate organizată pe principiul autogestiunii este o unitate **autonomă.** Autonomia se manifestă în cadrul conducerii unitare a economiei în ansamblu.

Asemenea atribuții ale unităților se înscriu ca o cerință obiectivă a funcționării armonioase și eficiente a mecanismului economiei socialiste. O conducere centralizată, oricît de bine ar fi organizată, mai ales în condițiile unei economii complexe, nu poate găsi cele mai adecvate soluții ale rezolvării tuturor problemelor tehnice, economice și de organizare nemijlocită a producției. Cele mai în măsură să cunoască, pe baza unei informații complexe, rezervele, posibilitățile de producție și forma concretă de manifestare a cererii solvabile sînt unitățile economice, organele colective de conducere ale acestora. Calitatea membrilor societății de proprietari socialiști uniți impune cu strîngență participarea lor cît mai activă la decizie. Răspunderea pentru realizarea sarcinilor înscrise în plan crește atunci cînd la elaborarea planului, la fundamentarea obiectivelor au participat producătorii înșiși.

Printre mijloacele economico-financiare cu ajutorul cărora prinde viață autonomia unităților economice un rol deosebit revine **bugetului propriu de venituri și cheltuieli.** Trecerea la elaborarea bugetului propriu de venituri și cheltuieli reprezintă, în țara noastră, o treaptă **calitativ nouă** în manifestarea autogestiunii economico-financiare. Prin intermediul său se realizează de fapt cadrul pentru creșterea rolului și răspunderilor organelor colective de conducere a unităților economice. În strînsă legătură cu bugetul propriu, planurile de activitate — de perspectivă și curente — rezultat al deciziilor proprii, reprezintă o manifestare decisivă a autonomiei unităților. Aceste planuri elaborate de unități pe baza cunoașterii propriilor realități, în concordanță cu nivelurile orientative și normativele de plan, reflectă în final, după aprobarea lor de către Marea Adunare Națională, îmbinarea intereselor unităților cu cele generale ale societății.

Planul propriu al întreprinderii care cuprinde numeroși și variați indicatori obligatoriu de realizat, este detaliat în programe interne care jalonează în amănunt sarcinile unităților, astfel încît ele să se finalizeze cu rezultate economico-financiare deosebite. În organizarea activității depuse, în întreg procesul decizional, unitățile acordă o atenție sporită realizării indicatorilor economici. Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a fundamentat necesitatea ca primul indicator al programului de producție să fie producția fizică, care exprimă cantitatea și calitatea produselor pe care unitatea trebuie să le producă ; iar indicatorul esențial pentru aprecierea calității activității unităților să fie producția netă care, exprimă valoarea nou creată într-o perioadă de timp de către colectivul unității.

Cointeresarea și răspunderea materială se înscriu ca trăsături esențiale a autogestiunii economice. Ele se realizează prin intermediul mai multor pîrghii economico-financiare cum sînt : retribuția, prețurile, beneficiul, creditul, dobînda etc. Aceste pîrghii financiare sînt astfel reglementate în țara noastră încît mărimea fondului de retribuire a oamenilor muncii, mărimea beneficiului net, pe care unitățile îl pot folosi pentru autofinanțare, pentru participarea oamenilor la beneficii ca și pentru satisfacerea altor nevoi sociale ale colectivelor să depindă, strict, de rezultatele propriei activități ale unităților.

Autogestiunea implică cu necesitate **controlul financiar-bancar.** În calitatea sa de proprietar al mijloacelor de producție, statul socialist trebuie să cunoască în orice moment felul cum este gospodărită partea din avuția națională autonomizată sub forma fondurilor unităților economice. În acest cadru un rol deosebit revine **autocontrolului** exercitat de către unitatea economică, de către oamenii muncii înșiși.

Întărirea autogestiunii economico-financiare în țara noastră are menirea să realizeze ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, a rolului colectivelor de muncă, a fiecărui om al muncii, în conducerea vieții noastre economico-sociale.

conf. dr. Viorica NICOLAU

CÎTEVA CONSIDERAȚIUNI CU PRIVIRE LA LOCUL ECONOMIEI POLITICE ÎN SISTEMUL ȘTIINȚELOR ECONOMICE

1 Pentru fixarea locului economiei politice în ansamblul științelor economice este necesară înainte de toate determinarea exactă a obiectului economiei politice. În această privință poate să ne fie de folos în primul rînd sublinierea faptului că din punct de vedere istoric economia politică a apărut ca știință distinctă prin desprinderea ei din știința generală despre societatea omenească, analog cu autonomizarea filozofiei, a sociologiei etc. Avîndu-se în vedere diferența specifică față de aceste științe, economia politică ar fi — într-o formulare oarecum tautologică, dar totuși justificată într-o primă abordare — acea știință socială care se ocupă de studiul fenomenelor economice.

Se impune acum determinarea conținutului acestui din urmă termen, lucru care va permite și înlăturarea elementului tautologic despre care am vorbit. În literatura marxistă și în practica predării economiei politice s-a menținut pînă azi formularea că obiectul economiei politice îl constituie relațiile de producție din societate. Conținutul termenului „fenomene economice" nu este însă epuizat prin noțiunea de relații de producție, oricît de larg am concepe cuprinsul acestei noțiuni. Nu încape nici o îndoială că de „fenomenele economice" ține întreaga problematică a punerii în lucru a forțelor de producție. Reglementarea diviziunii muncii este o problemă de utilizare a forțelor de producție în diferite ramuri și subramuri ale activității productive. De problematica forțelor de producție ține și productivitatea muncii, precum și mijloacele de ridicare a ei. Nivelul tehnic al mijloacelor de producție și progresul tehnic se încadrează tot aici. De asemenea, utilizarea eficientă a mașinilor, a spațiilor productive este o problemă a forțelor de producție. Problema utilizării raționale a materiilor prime, a combustibililor și materialelor privește un aspect important al punerii în lucru a forțelor de producție. Este vorba de normarea justă a consumurilor, de reducerea lor continuă, de reducerea și eliminarea rebuturilor. Toate aceste probleme ale factorilor creșterii economice, pe care le recunoaștem ca tot atîtea probleme de cea mai mare actualitate ale practicii economice, reprezintă deci aspecte ale utilizării și dezvoltării forțelor de producție și, în același timp, — lucru indiscutabil — obiect de preocupare ale economiei politice.

Pe de altă parte, după cum se știe, relațiile de producție reprezintă o noțiune complexă. Aspectul fundamental al relațiilor de producție îl reprezintă relațiile de proprietate asupra mijloacelor de producție. Alte aspecte ale relațiilor de producție sînt : relațiile care se formează în procesul de producție propriu-zis, relațiile din sfera reproducției, cele din sfera schimbului, precum și cele din sfera consumului.

În ceea ce privește în mod special relațiile din cadrul procesului de producție propriu-zis, ele cunosc — afară de problemele reunirii forței de muncă cu mijloacele de producție — și alte aspecte. Astfel, de aceste relații ține de pildă, modul de organizare și conducere a unităților de producție. Diviziunea muncii care, după cum am văzut, este o problemă a utilizării forțelor de producție, cunoaște o anumită organizare socială dependentă de forma de proprietate. Corelațiile dintre diferitele ramuri ale producției sociale, cum sînt industria, agricultura, construcțiile, transporturile, cu subdiviziunile lor țin de repartizarea forțelor de producție asupra diferitelor domenii de activitate, dar ele reprezintă în același timp relații între diferite grupuri de oameni care lucrează în aceste ramuri diferite. Această întrepătrundere a problemelor forțelor de producție cu relațiile legate de procesul de producție propriu-zis este firească întrucît este vorba de două aspecte ale aceluiași proces de producție. Nu pot fi separate forțele de producție de relațiile de producție ; nu poate fi separat procesul de producție ca raport între om și natură de organizarea socială a procesului de producție, de relațiile dintre oameni.

Din cele de mai sus se vede că pentru determinarea obiectului economiei politice își păstrează toată actualitatea următoarele teze ale lui Engels : „Economia politică, în sensul cel mai larg, este știința legilor care guvernează producția și schimbul bunurilor materiale necesare traiului în societatea omenească"[1]. „Modul de producție și de schimb al unei societăți istorice este determinate și premisele istorice ale acestei societăți implică un mod corespunzător de repartiție a produselor"[2]. Și mai departe Engels consideră „economia politică ca știință a condițiilor și formelor în care se efectuează producția și schimbul și, respectiv, repartiția produselor în cadrul diferitelor societăți omenești"[3].

Ținînd seama de considerentele de pînă acum, întemeiate pe tezele teoretice ale științei economice marxiste și pe analiza problemelor de care se ocupă în mod practic, efectiv economia politică, va trebui să considerăm deci ca obiect al economiei politice forțele de producție și relațiile de producție ale societății în unitatea lor strînsă și indisolubilă, deci ca mod de producție, înlăturîndu-se ideea că acesta s-ar împărți în mod mecanic în două părți separabile una de alta, distincte și putînd forma obiectul unor științe distincte.

Menționăm că practica predării economiei politice a fost de mult obligată să țină seama de acest fapt fără a se trage însă în mod consecvent toate concluziile : ca obiect al economiei politice sînt considerate relațiile de producție „în strînsă legătură cu forțele de producție". Această formulare nu este suficientă pentru a se lua în considerare locul esențial pe care aspectele menționate mai sus, ale forțelor de producție îl ocupă în economia politică. Economia politică a socialismului este de neînchipuit fără tratarea largă, temeinică a acestor aspecte ale punerii în lucru a forțelor de producție și a altora asemănătoare. Tot atît de întemeiată ca formularea menționată mai sus ar fi deci și cea inversată : obiect al economiei politice sînt și forțele de producție în strînsă legătură cu relațiile de producție. Aceasta deoarece nu este vorba, bineînțeles, de a se include în obiectul economiei politice aspectele tehnice ale forțelor de producție. Acestea formează obiectul științelor tehnice, al tehnologiei. Fără îndoială că problema rezistenței unui material la coroziune ține de științele tehnice, dar consumul de materiale pe unitatea de produs — problemă de utilizare a forțelor de producție — este obiect de preocupare al economiei politice. Delimitarea aceasta față de științele tehnice este strict necesară, așa cum în mod analog și relațiile de producție trebuie delimitate de alte relații sociale, care sînt strîns legate de ele, dar care formează obiectul de studiu al științei sociale, al sociologiei sau al filozofiei. În felul acesta credem că este determinat în mod corespunzător conținutul termenului „fenomene economice", pe care l-am acceptat într-o primă aproximare ca exprimînd obiectul economiei politice.

La capitolele : producție, repartiție, schimb, consum, în ultimul timp se adaugă și capitolul cercetare științifică. Această lărgire se poate accepta, deși, privind lucrurile în mod strict, acest capitol este cuprins în „producție". Necesitatea unei asemenea separări ar apărea poate inutilă și din cauza procesului de integrare continuă a cercetării cu producția, care are loc pe plan mondial.

2 Dacă obiectul economiei politice îl constituie modul de producție, acest lucru exprimă faptul că în preocupările ei intră totalitatea fenomenelor economice din societate. Chiar dacă anumite probleme economice sînt tratate în mod autonom, în cadrul unor discipline speciale, din cauza complexității lor mai mari și din cauza importanței mai mari ce le revine în cadrul problematicii economice, ele nu încetează, prin esența lor, să facă parte din obiectul economiei politice. Diviziunea muncii și reglementarea ei sînt un aspect esențial al modului de producție, ele privind atît forțele de producție cît și

relațiile de producție din societate. O formă istoricește determinată a acestei reglementări este planificarea economiei naționale. Problemele planificării țin prin esența lor de economia politică, chiar dacă importanța și complexitatea acestora a impus tratarea lor autonomă, ca o disciplină distinctă.

Valoarea, prețurile, moneda, creditul fac parte din marele capitol al „schimbului", în mod indiscutabil obiect de preocupare al economiei politice. Acest lucru nu a împiedicat autonomizarea unora din aspectele acestei problematici, ca obiect al științei finanțelor sau chiar al științei despre monedă. Diferitele forme ale plusprodusului sînt obiect de preocupare al economiei politice. Ele formează însă, în același timp, obiect de preocupare al științei finanțelor. Legea cantității de monedă necesare pe piață sau legea lui Gresham țin de economia politică și au fost descoperite în cursul unor studii de economie politică. Ele formează însă, în același timp, obiect de preocupare al științei despre monedă, dacă o asemenea știință distinctă există.

Cu greu s-ar putea susține că problematica forțelor și relațiilor de producție din industrie, respectiv din agricultură nu ar face parte din obiectul de preocupare al economiei politice. Cu toate acestea autonomizarea lor ca obiect al economiei industriale, respectiv al economiei agrare apare pe deplin justificată. În acest context nimeni nu va contesta de pildă că teoria rentei funciare face parte din economia politică și că diferitele ei aspecte trebuie elaborate de economia politică. De cînd există însă o disciplină numită economia agrară, desigur că ea nu poate să evite preocupările în legătură cu această problemă.

Economia muncii, ca studiu al celei mai importante forțe de producție a societății, este prin esența ei parte integrantă a economiei politice. Tocmai datorită importanței sale ea a devenit în același timp o disciplină economică independentă.

Același lucru este valabil pentru economia comerțului. Legea lui Engel este o lege a economiei politice. În același timp ea este un obiect principal de preocupare al economiei comerțului.

Relațiile economice internaționale reprezintă un aspect al relațiilor de producție ale societății omenești. Teoria relațiilor economice internaționale reprezintă un capitol tradițional al economiei politice. Astfel, teoria costurilor comparative a fost formulată în cadrul economiei politice și ține de economia politică. Dacă însă importanța problemei relațiilor economice internaționale și amploarea ei impun studierea ei în cadrul unei discipline separate, fără îndoială că această teorie trebuie să intre în sfera de preocupări a acestei discipline.

3 Dacă necesități și posibilități metodologice noi au lărgit mult în ultimele decenii sfera de preocupări și metodele economiei politice, cercetările respective nu pot să nu fie încadrate în economia politică atunci cînd ele se referă la diferitele aspecte ale modului de producție, chiar dacă în aparență este vorba de discipline științifice distincte. Problema optimizării în economie, cu utilizarea unor metode matematice precise este o problemă de dată relativ recentă. Astfel, unirea forței de muncă cu mijloacele de producție nu are numai aspectele calitative cunoscute, care se materializează în formele de proprietate, în existența sau inexistența exploatării, în diferitele forme pe care le ia plusprodusul în diferite orînduiri și în cadrul aceleiași orînduiri. Unirea forței de muncă cu mijloacele de producție are și importante aspecte cantitative. Stabilirea unor raporturi cantitative corespunzătoare între forța de muncă, obiectele muncii și mijloacele de muncă cu substituirea reciprocă a acestor factori ai producției materiale este o sarcină de primă importanță în special în condițiile progresului tehnic rapid, care determină anumite tendințe obiective în această privință. Stabilirea acestor raporturi este o problemă de optimizare care se rezolvă prin metode matematice de programare. Problema rămîne o problemă de economie politică, chiar dacă se încearcă să se susțină că ar exista o știință numită economia matematică, respectiv chiar dacă s-ar admite existența unei asemenea științe.

Tot astfel stau lucrurile în general cu modelarea matematică a proceselor economice. Descrierea sistematică și coerentă cu ajutorul modelării matematice a unor raporturi cantitative poate să fie de cel mai mare folos în studierea fenomenelor economice cuantificabile (bineînțeles fără a se uita faptul că multe fenomene economice se sustrag posibilității de cuantificare și fără a se transforma utilizarea matematicii în simple exerciții cu scopul principal al eleganței demonstrațiilor). Cercetările respective își păstrează caracterul de cercetări de economie politică.

În mod special trebuie menționată în această privință utilizarea metodei balanței legăturilor dintre ramuri în cercetarea științifică și în activitatea didactică din domeniul economiei. Analiza timpului de muncă socialmente necesar din punct de vedere tehnic pentru producerea unei mărfi, concomitent cu analiza lui din punct de vedere al nevoii sociale pentru produsul respectiv devine posibilă abia prin utilizarea acestei metode. Fără utilizarea acestei metode transformarea muncii trecute în muncă vie și măsurarea timpului total de muncă cheltuită pentru producerea unei mărfi era de domeniul speculațiilor abstracte. Studiul echilibrului dintre ramurile producției materiale trebuia să se rezume timp de multe decenii la reprezentarea corelațiilor dintre sectorul I și sectorul II ale economiei naționale cu ajutorul exemplelor cifrice elaborate de Marx. Abia dezvoltarea metodei balanței legăturilor dintre ramuri a creat posibilitatea unei analize a relațiilor de echilibru dintre toate ramurile, luate în considerare în mod separat. Cu toate acestea, problemele respective au rămas și sînt problemele de economie politică, chiar dacă unora le place să le considere ca făcînd parte dintr-o știință numită economia matematică.

Un lucru asemănător se poate spune despre aplicarea metodelor ciberneticii în economia politică. Teoria reglării și autoreglării sistemelor poate fi aplicată cu folos în analizarea și perfecționarea mecanismelor economiei naționale. Numeroase metode ale ciberneticii pot fi aplicate în economia politică. Dar aplicarea unor metode oricît de diverse nu poate motiva sărăcirea obiectului economiei politice, sustragerea din cadrul acestui obiectiv a oricăreia din părțile sale componente.

4 Se impune deci concluzia că prin însuși obiectul ei — determinat în mod științific, pe baza metodologiei marxiste — economia politică se ocupă de studiul ansamblului fenomenelor din societate, că chiar dacă anumite aspecte ale acestor fenomene fac obiectul special de preocupare și al unor discipline speciale, de ramură sau parțiale, el nu încetează de a forma parte integrantă a obiectivului economiei politice. Nu putem să ne închipuim un curs de economie politică fără tratarea adecvată a problemelor planificării, monedei, prețurilor, finanțelor, muncii, industriei, agriculturii, comerțului, economiei mondiale etc.

Bineînțeles că cele spuse pînă acum nu înseamnă „topirea" științelor economice speciale sau de ramură în economia politică. Disciplinele acestea s-au desprins din economia politică, atunci cînd anumite părți ale acesteia, devenind deosebit de complexe, s-au autonomizat și, păstrîndu-și bineînțeles legăturile cu ansamblul problematicii economiei politice, au început să fie studiate separat, de oameni de știință specializați, cu aplicarea preponderentă a unora din metodele utilizate în cercetarea economică. Au apărut astfel disciplinele economice particulare, clasificate la rîndul lor fie după criteriul ramurii de care se ocupă, fie după criteriul „funcțional". Aceste discipline economice particulare trebuie bineînțeles considerate ca discipline autonome care își justifică existența atît prin obiectul lor bine determinat cît și prin metodele utilizate. Nu este exclusă apariția și a altor discipline distincte prin autonomizarea cercetării altor aspecte particulare ale obiectului economiei politice sau chiar al unor științe speciale. Unii vorbesc de economia industriei siderurgice, a industriei chimice etc. Credem însă că asemenea încercări sînt cel puțin premature.

5 După această încercare cu privire la un anumit raport de filiațiune istorică și logică dintre economia politică și disciplinele economice speciale se impun și unele considerațiuni de fond privitoare la raportul dintre obiectul economiei politice și cel al disciplinelor economice speciale. Acest raport nu se poate rezuma doar la criteriul succesiunii de timp (economia politică fiind știința apărută mai întîi) și nici la relația dintre parte și întreg (obiectul disciplinelor speciale nefiind decît aspecte parțiale ale obiectului economiei politice).

Astfel, economia politică, ocupîndu-se de anasmblul diferitelor aspecte ale modului de producție atît pe plan macroeconomic cît și pe planul unităților economice, ne mijlocește o viziune sintetică asupra totalității fenomenelor economice. Avînd în vedere obiectul ei de studiu, modul de producție al societății, economia politică ne oferă o viziune integrată asupra fenomenelor economice din societate, studiindu-le în interconditionarea lor reciprocă, ca părți ale unui tot unitar, care este modul de producție. Nici una din celelalte discipline economice nu poate face acest lucru. Ele se ocupă, fiecare în parte, de cîte un aspect parțial al modului de producție, aspect privit fie ca o secțiune transversală, fie ca o secțiune longitudinală a acestuia din urmă. Primatul economiei politice față de disciplinele economice speciale nu se rezumă deci la prioritatea istorică sau la faptul că ea s-ar ocupa de un ansamblu format în mod mecanic din părți disper-

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

(Continuare în pag. 30)

[1]) **F. Engels**, Anti-Dühring, în : Karl Marx-F. Engels, Opere, vol. 20, București, Ed. politică, 1964, p. 142.
[2]) Ibidem, p. 143.
[3]) Ibidem, p. 145.

6 decenii de la făurirea statului național unitar român

Economia românească unitară — expresie a unor necesități obiective și aspirații profunde

O strînsă interdependență economică

DEZVOLTAREA forțelor și relațiilor de producție capitaliste au accelerat procesul obiectiv de creare a pieței economice unice pe toate teritoriile românești, ca fundament material al desăvîrșirii unității naționale a poporului român. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, dezvoltarea economică a Transilvaniei era în mare măsură condiționată, ca și în trecut, de legăturile sale tradiționale cu teritoriile românești de dincolo de Carpați, formînd continuu o unitate sub raport economic, completîndu-se reciproc. Între Transilvania și România a avut loc o diversificare și amplificare a legăturilor economice care s-au manifestat printr-un schimb larg de materii prime și produse industriale. S-au dezvoltat legăturile pe liniile de comunicație, s-a făcut joncțiunea principalelor linii de căi ferate. Evoluția obiectivă a evenimentelor justifică pe deplin teza că: **„Etapa nouă în care intrase societatea românească, nevoia de lărgire a pieții, de extindere a relațiilor de producție capitaliste, impunea și mai stringent unirea Transilvaniei cu România și cucerirea independenței de stat a întregului popor român"** [1]).

În direcția desăvîrșirii economiei unitare românești au acționat numeroși factori. Revoluția din 1848 în Țările Române, precum și unirea Munteniei cu Moldova în anul 1859 au creat condiții prielnice desfășurării luptei pentru progres social, pentru cucerirea independenței și formarea statului național român unitar.

Sub influența acestor evenimente istorice, economia României a cunoscut un progres continuu. În același timp, însemnate progrese a înregistrat și economia Transilvaniei. Despărțită în mod artificial de restul teritoriului românesc, economia Transilvaniei gravita în mod organic, cu o forță deosebită, spre România. În aceste condiții se lărgesc și schimburile de bunuri materiale ale Transilvaniei cu România. Acest lucru rezultă pregnant din analiza balanței comerțului României cu Austro-Ungaria, în cadrul căreia ponderea cea mai mare revenea Transilvaniei. Între anii 1871-1875, exportul mediu al României în Austro-Ungaria a fost de 58,86 milioane lei (aproape 37 la sută din exportul total al României), iar importul de aproape 41 milioane lei (peste 39 la sută din importul total al României) [2]).

Comerțul Transilvaniei cu România se făcea prin cele douăsprezece oficii vamale care erau totodată și oficii de frontieră. Piața românească era abundent asigurată cu diverse produse industriale. Deosebit de cunoscute erau mărfurile brașovene: stofe din lînă, postavuri, flanele, pînzeturi, mobilă, produse din lemn și numeroase articole de producție meșteșugărești. La rîndul ei, România a desfăcut în Transilvania prin aceste puncte de vamă importante cantități de cereale, vite, produse animaliere. Astfel, în anul 1872 au fost aduse din România în Transilvania 448 mii chintale cereale, 23 mii chintale lînă, 6 315 chintale piei crude. În Transilvania se importau mari cantități de țiței; cantitatea de țiței adusă din România a crescut în anul 1875 la 11 133 chintale față de 6 700 mii chintale în 1872 [3]). Piața românească avea și o mare importanță pentru valorificarea resurselor bogate ale minelor de fier și cărbune din Hunedoara și Valea Jiului. Strînse legături economice existau între întreprinderile industriale din Arad, Cluj, Sibiu, Bistrița etc. cu centrele comerciale din România. Deși schimbul de bunuri materiale dintre Transilvania și România a cunoscut, în anii de după revoluție, o creștere permanentă, el era îngreunat din lipsa unei reglementări contractuale a comerțului cu Austro-Ungaria. Cercurile economice din Transilvania, camerele de comerț și industrie și asociațiile industriale, au făcut numeroase demersuri la autoritățile centrale pentru încheierea grabnică a convenției cu România. Convenția avea menirea să asigure condiții pentru schimbul multilateral de produse industriale și agricole între Transilvania și România.

Încheierea Convenției în anul 1875, se poate aprecia că a reprezentat un moment în afirmarea neatîrnării țării încă înainte de proclamarea independenței de stat a României [4]). Convenția a avut importante consecințe economice.

Austro-Ungaria a beneficiat, pe baza principiului națiunii celei mai favorizate, de mari avantaje în schimbul cu România. Ea a obținut scutire completă de vamă la cărbune, lemn de construcții, mașini și unelte agricole, făină și la produse petrolifere. La zahăr, vin, bere, spirt, hîrtie, stofe din lînă și bumbac, produse din lemn și piele, ea beneficia de importante reduceri de tarife, sub 7,5 la sută. În schimbul acestor avantaje de tarife vamale, Austro-Ungaria se obliga să asigure scutire de vamă la importul grîului din România, iar la importul de vite să aplice tarife avantajoase. Aceasta a creat o inegalitate în relațiile de schimb și a avut urmări negative asupra economiei românești.

În același timp, intrarea în vigoare a Convenției a deschis o perioadă de intensă dezvoltare a schimbului de produse și activități între România și Transilvania. Era epoca în care așa cum se relatează într-un raport al Camerei de comerț și industrie Brașov, șiruri lungi de care uri cît vedeai cu ochii străbăteau toate posturile noastre de frontieră pînă departe înlăuntrul țărilor estice și duceau și aduceau poveri grele de mărfuri [5]). În cei zece ani ai aplicării prevederilor Convenției, schimbul de produse dintre Transilvania și România s-a extins și s-a diversificat, întrepătrunderea și interdependența economică devenind și mai puternice.

Învățămintele războiului vamal

ÎN EVOLUȚIA schimbului dintre România și Austro-Ungaria s-au relevat o serie de obstacole care au constituit o frînă în calea dezvoltării unui comerț larg și au dus pînă la urmă la cunoscutul război vamal. Ca urmare a condițiilor de inegalitate, balanța comercială a României cu Austro-Ungaria a înregistrat mari deficite. România exporta în Austro-Ungaria îndeosebi produse agricole și țiței care erau prelucrate acolo și readuse ca produse finite. Se făcea, după cum remarca și Nicolae Iorga „din grîu făină, din piei brute încălțăminte, din lînă postav, revînzîndu-ni-le cu un spor important peste renta mașini-

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**: România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 3, Ed. Politică, Buc., 1969, p. 710.

[2]) După „Magyar Törvénytár, 1910 évi törvénycikkek, Bdpt., Franklin Társulat", 1911, p. 16.

[3]) Raportul Camerei de comerț și industrie Brașov, pe anii 1878—1879, p. 26—31.

[4]) Vezi: Ecoul internațional al luptei poporului român pentru independență, în Revista Economică, nr. 29—30/1977.

[5]) Raportul Camerei de comerț și industrie Brașov pe anul 1908, p. 9—10.

lor și valoarea salariilor" [6]). În timp ce România exporta în Austro-Ungaria peste 433 mii tone mărfuri, importul era de numai 290 mii tone ; pentru aceeași cantitate de produse importată se exporta de două ori pe atîta [7]).

O cauză primordială care a perturbat relațiile comerciale a fost restricțiile impuse de Austro-Ungaria la importul de vite din România, care a scăzut permanent, aproape pînă la dispariție. Astfel, în anul 1886 numărul vitelor importate în Transilvania din România a fost de numai 265 față de 25 678 în 1879[8]). Această situație, care constituia de fapt o închidere a granițelor pentru vitele provenite din România, a existat începînd din anul 1877. Pentru industria transilvăneană — raporta Camera de comerț și industrie Brașov, „nu poate fi gîndită o apăsare mai mare decît aceste interdicții[9]). Prin aceasta a fost lezată, în defavoarea României, una din prevederile principale ale convenției.

După proclamarea independenței în situația economică a României au intervenit schimbări însemnate. În noile condiții politice și-a făcut treptat loc în România un puternic curent protecționist care preconiza măsuri de încurajare a industriei de către stat.

În interes național, România a trebuit să reașeze relațiile sale economice externe pe noi principii bazate pe egalitate și cointeresare reciprocă. În relațiile comerciale externe urma să se aplice prevederile tarifului vamal protecționist din 1874. România adopta astfel un nou tarif vamal protecționist care fixa taxe vamale la un număr mare de produse importate. La expirarea Convenției, în anul 1885, Austro-Ungaria nevoind să accepte aceste condiții, pe deplin legitime, a refuzat încheierea unei noi convenții și a introdus taxe prohibitive, excesiv de mari, la toate produsele ce se importau din România, interdicții care au dus la anihilarea aproape completă a comerțului. Astfel, din vina Austro-Ungariei a început cunoscutul război vamal. În istoriografia contemporană maghiară au fost emise unele păreri, nu lipsite de temei, după care războiul vamal a început de fapt mai înainte, cînd monarhia a închis definitiv granițele pentru importul de cornute, ovine și porcine din România[10]). Acest lucru rezultă și din faptul că valoarea mărfurilor exportate din România în Austro-Ungaria a scăzut de la 32 milioane florini în 1883 la numai 5 milioane florini la sfîrșitul primului semestru al anului 1886[11]).

Politica economică violentă a monarhiei austro-ungare, care folosea războiul vamal ca metodă de presiune față de alte țări, a avut urmări din cele mai dezastruoase asupra economiei Transilvaniei, îndeosebi a industriei. Ea a avut ca efect accentuarea barierelor artificiale ce stăteau în calea dezvoltării multilaterale a relațiilor de schimb dintre Transilvania și România. Războiul vamal a afectat serios industriile din Brașov, Timișoara, Arad, Hunedoara și din celelalte regiuni ale țării. Aproape că nu a existat vreo ramură a industriei care să nu fi resimțit urmările perturbării relațiilor comerciale cu România. Războiul vamal a fost perioada celor mai mari greutăți prin care a trecut economia Transilvaniei în epoca modernă.

Efectele războiului vamal erau deosebit de grele, deoarece economia Transilvaniei era organic legată de piața din România. Referitor la urmările nefaste ale războiului vamal, într-un memoriu al „Asociației comerciale și industriale din Brașov" adresat ministerului agriculturii al Ungariei la 1 iunie 1886 se arată : „Încetarea Convenției vamale și comerciale existente pînă acum cu România, mai precis nerecunoirea ei, a provocat în rîndurile tuturor păturilor comunității noastre o deprimare generală". Greutățile ivite în schimbul tradițional cu România au zdruncinat industria Transilvaniei care : **„secole de-a rîndul a urmat o singură direcție, drumul ei ducea spre Orient și îndeosebi în România"**, ea **„s-a sprijinit în întregime pe România și depindea de ea ca și România de industria brașoveană"** [12]).

O nouă etapă în schimburile economice dintre Transilvania și România

ÎN RELAȚIILE ECONOMICE dintre România și Austro-Ungaria a început din anul 1891 o perioadă nouă, în care au fost înlăturate cauzele care au dus la războiul vamal. Primul pas a fost făcut de România care la expirarea convențiilor comerciale cu celelalte state, în luna iulie 1891, a aplicat față de toți partenerii externi, inclusiv Austro-Ungaria, noul tarif vamal adoptat în acel an, care acorda o serie de înlesniri pentru produsele importate. În același timp, Ministerul Comerțului al Ungariei a emis o ordonanță prin care a abrogat, începînd de la 1 iulie 1891, toate măsurile restrictive aplicate față de România. **Ridicarea restricțiilor de către guvernul maghiar s-a făcut în urma presiunilor puternice ale camerelor de comerț și industrie din Transilvania, care au cerut cu insistență restabilirea relațiilor economice normale cu România.**

S-a pus la ordinea zilei chestiunea încheierii unei noi convenții comerciale. Cercurile economice locale din Transilvania au folosit aceasta ca un prilej de a prezenta punctul lor de vedere cu privire la viitoarele relații economice cu România, subliniind din nou daunele mari provocate de războiul vamal.

dr. Iosif I. ADAM
cercetător principal la Arhivele Statului

6) Nicolae Iorga : Istoria comerțului românesc, Epoca mai nouă,Buc., 1929, p. 179.
7) Jezericky I : Az alsó Duna mind magyar piac, Bdpt, 1887.
8) Magyar Törvenytár..., p. 17—18.
9) Raportul Camerei de comerț și industrie Brașov pe anii 1878—1879.
10) Sándor Vilmos : Nagyipari fejlödés Magyarországon 1867—1900, Bdpt., 1954 p. 343.
11) Magyar Törvenytár..., p. 17.
12) Arh. St. Buc., Colecția microfilme Ungaria rola 67 c. 505—503. (Magyar Országos Levéltár (MOL) Miniszterelnökség (ME) K 26, 1886—X—1977).

Mobilizare de forțe, intensă creativitate

(Urmare din pag. 2)

Odată cu relevarea obiectivelor și sarcinilor în economie, secretarul general al partidului indică **termene precise, responsabilități directe,** cere mobilizarea tuturor factorilor răspunzători, urmărirea cu perseverență a modului în care se înfăptuiesc hotărîrile. Sînt esențiale o disciplină a muncii și tenologică ferme, respectarea întocmai a legilor statului, **o mai bună organizare pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor și hotărîrilor luate în cadrul superior creat de adîncirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare,** creșterea răspunderii și a inițiativei din partea fiecărui om al muncii pentru a asigura fructificarea deplină a acestui cadru. Reflectînd o realitate fundamentală a societății noastre socialiste, cei ce muncesc fiind, deopotrivă, proprietari, producători și beneficiari a ceea ce produc, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** relevă în acest sens cerința de a se apela **„tot mai mult la participarea maselor de oameni ai muncii atît în adoptarea deciziilor cît și în exercitarea controlului înfăptuirii în viață a măsurilor stabilite de partid".** Numai o asemenea cale poate răspunde comandamentelor majore ridicate de partid în această etapă a dezvoltării noastre, vizînd prioritar și la nivelul tuturor unităților sporirea eficienței, a valorii nou create, creșterea productivității muncii sociale.

DIN CUVÎNTARE se desprind deosebit de clar pentru toate unitățile, pentru fiecare om al muncii, direcțiile imediate în care trebuie mobilizate forțele, necesitatea intensificării activității creatoare. Depinde acum de participarea **directă, responsabilă,** de acțiunea operativă a fiecăruia pentru a da viață acestui program. Acțiunile trebuie să se desfășoare în strînsă colaborare, practica demonstrînd nu odată că unitățile nu-și pot îndeplini temeinic sarcinile fără eforturile conjugate ale producătorilor cu furnizorii, ale tuturor unităților care cooperează între ele, ale furnizorilor cu beneficiarii. Numai utilizînd toate aceste posibilități sarcinile vor putea fi realizate integral, economia țării va putea face în acest an noi pași, hotărîtori pentru înfăptuirea integrală a prevederilor cincinalului, etapă de o deosebită însemnătate pe drumul de progres și prosperitate al României.

CONVORBIRI ECONOMICE cu BIBIANO OSORIO-TAFALL

directorul general al Centrului de Studii economice și sociale al lumii a treia (CEESTEM) din Mexic

Un forum de dezbatere a problemelor prioritare ale lumii a treia

• Care sînt preocupările actuale ale Centrului de studii pe care îl conduceți, în contextul eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini internaționale, întreprinse pe plan mondial ?

– Centrul de studii economice și sociale al lumii a treia a fost creat în 1976 la inițiativa președintelui de atunci al Mexicului, Luis Echeverria. Este o realitate că astăzi în conferințele internaționale țările lumii a treia vorbesc cu o sinceritate și o putere de convingere mult mai mari decît înainte. Din păcate, strategia țărilor dezvoltate este de a diviza țările lumii a treia, astfel încît dacă acestea nu vor adopta o atitudine solidară în conferințele internaționale, va fi greu să se ajungă la o nouă ordine internațională. Pentru a grăbi acest proces, a fost creat centrul de studii amintit, conceput ca un fel de forum în care să se discute problemele prioritare care confruntă țările lumii a treia, într-o țară a lumii a treia. CEESTEM a fost inaugurat la 16 septembrie 1976 de către secretarul general al O.N.U., dr. Kurt Waldheim. Practic cercetările au început în martie 1977. Centrul lucrează pe bază de proiecte. Am făcut o selecție a proiectelor prioritare, inclusiv în sensul de a evita să facem același lucru ca celelalte centre naționale sau din străinătate. Încercăm să abordăm problemele într-un mod nou. Am ținut cîteva reuniuni foarte importante. De exemplu, în octombrie 1977 am invitat reprezentanți ai Băncii Mondiale, ai F.M.I., ai unor bănci regionale, ai unor bănci particulare, ca și profesori universitari pentru a studia o problemă care amenință însăși existența țărilor celor mai sărace, și anume problema datoriei externe. Am ajuns nu la o soluție, pentru că este vorba de o problemă foarte complicată, dar am reușit să arătăm alternative, opțiuni posibile, potrivit condițiilor fiecărei țări și regiuni a globului.

Pentru noi un proiect se termină atunci cînd sînt publicate rezultatele sale. Am publicat deja două numere, iar acum apare al treilea număr al publicației noastre **Estudios del Tercer Mundo,** fiecare număr fiind consacrat unei anumite teme. Astfel, primul, apărut în martie 1978, este consacrat în totalitate raporturilor dintre America Latină, și în special Mexicul, și țările industrializate, în special S.U.A. Al doilea număr, apărut în iunie, este dedicat problemei datoriei externe, iar al treilea este consacrat noului drept al mării și impactului său asupra țărilor lumii a treia. Al patrulea număr, din decembrie, va fi dedicat discuțiilor avute pe marginea raportului global „Restructurarea ordinii internaționale", coordonat de profesorul olandez de renume mondial Jan Tinbergen. Discuțiile s-au făcut din perspectiva Americii Latine, numai de către experți de seamă din această zonă geografică. Am putut face cu această ocazie modificări interesante în raportul RIO. Din păcate, profesorul Tinbergen n-a putut participa, fiind bolnav. Desigur, centrului îi lipsește o acțiune executivă, pentru că aceasta revine guvernelor. Ceea ce putem noi face este de a oferi, de a propune soluții. Centrul a fost creat ca instituție mexicană, supusă legislației mexicane, dar încercăm treptat să-l internaționalizăm. Sîntem pe cale de a crea un fel de consiliu mondial pentru a pune toate facilitățile pe care centrul le poate oferi, și ele sînt numeroase, la dispoziția țărilor lumii a treia, mai ales pentru a se reuni, pentru a acționa în comun, solidar, astfel ca lumea a treia să poată apărea în forumurile internaționale cu o platformă politică comună. Firește, nu este ușor, pentru că ceea ce se numește „lumea a treia" este un ansamblu foarte eterogen. Chiar în aceeași regiune există țări foarte diferite. Să luăm, de pildă, America Latină, în care nivelul de dezvoltare economică al Argentinei, Braziliei, Mexicului, nu poate fi comparat cu cel al țărilor celor mai sărace, ca Bolivia, Paraguay sau Ecuador.

Imediat după al doilea război mondial mulți credeau că lumea se va polariza în două mari blocuri. Din fericire, nu s-a întîmplat așa, pentru că mai întîi la conferința de la Bandung și apoi la multe alte reuniuni internaționale a apărut ideea de **țări nealiniate**. La început existau așadar două concepte, al doilea fiind cel de **țări subdezvoltate,** care se găseau într-o situație de inferioritate pentru că majoritatea erau producătoare de materii prime, ale căror cursuri cunoșteau puternice fluctuații, în vreme ce prețurile produselor manufacturate importate de ele din țările industrializate creșteau tot mai mult. Mai recent a apărut conceptul de **lumea a treia.** Evident, cele trei concepte nu sînt identice, dar noi credem că cel de al treilea este mult mai larg, pentru că cuprinde țări aliniate și țări nealiniate, care au probleme comune. Sper să organizăm la începutul anului viitor o reuniune internațională la care să invităm personalități prestigioase pentru a ajunge la o definire științifică a conceptului de „lume a treia". Expresia a fost creată de un scriitor francez cu vreo două decenii în urmă, printr-o analogie cu „starea a treia" din timpul Revoluției franceze. Eu nu cred că această analogie este corectă. Pentru mine, dacă luăm drept criteriu nivelul de dezvoltare, nu există trei lumi, ci numai două : lumea dezvoltată și cea mai puțin dezvoltată. Este adevărat că fiecare din cele două lumi cuprinde țări deosebite din punct de vedere al ideologiei : țări socialiste, cu economie planificată, și țări capitaliste, cu economie liberă de piață.

Lucrăm actualmente la un proiect în colaborare cu Institutul Națiunilor Unite pentru pregătire profesională și cercetare (UNITAR) privind obstacolele din calea instaurării unei noi ordini internaționale. Nu spunem numai o nouă ordine economică internațională, pentru că noua ordine trebuie să fie și politică, culturală etc. În luna ianuarie 1979 vom organiza o reuniune pe această temă la care sperăm să ia parte și personalități românești, inclusiv de la Institutul de economie mondială, care mi-a făcut o excelentă impresie. Activitatea desfășurată acolo este remarcabilă și nu cred că o asemenea activitate se desfășoară în multe țări ale lumii. Consider foarte valoroasă lucrarea „Conjunctura economiei mondiale", pe care institutul o scoate în fiecare an. Am dori să facem și noi lucruri asemănătoare.

• V-aș ruga să prezentați cititorilor noștri cîteva opinii legate de poziția și activitatea României privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

– Cred că Mexicul și cu România sînt de acord în problemele esențiale. În timpul mandatului președintelui Echeverria între țările noastre s-au stabilit relații foarte strînse, iar președinții țărilor noastre, Nicolae Ceaușescu și Luis Echeverria au stabilit atunci relații prietenești. Se cuvine aici subliniat că atît Mexicul cît și România sînt țări care au urmat o politică internațională cinstită, principială. Îmi amintesc, de pildă, că încă atunci cînd Mussolini a invadat Etiopia, Mexicul s-a situat de partea dreptului, și la fel a făcut și România.

În efortul pentru instaurarea noii ordini internaționale, Mexicul și România au adus o însemnată contribuție pentru a convinge celelalte țări de necesitatea adoptării unei atitudini de solidaritate, de necesitatea de a-și pune de acord interesele naționale cu cele ale celorlalți parteneri, cu cele de ansamblu.

Conferința „Nord-Sud" a fost de fapt un dialog al surzilor, n-a ajuns la nici un rezultat. Totuși, cred că trebuie să fim optimiști, și acesta este lucrul cel mai important. Cu cinci sau zece ani în urmă nu era posibil ca la Adunarea Generală a O.N.U. sau la reuniunile UNCTAD să se vorbească în felul în care țările lumii a treia o fac astăzi. Cred că treptat progresele în direcția instaurării unei noi ordini vor fi tot mai vizibile.

Interviu de

Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

UNITATEA ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ, ȚEL DINTOTDEAUNA AL GÎNDIRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA (II)

„Internaționalismul și patriotismul sînt legate necesarmente..."

DRAGOSTEA DE PATRIE, **preocuparea pentru unitatea, independența și prosperitatea ei pe toate planurile,** străbate ca un fir roșu întreaga gîndire și acțiune a mișcării muncitorești, socialiste. Respingînd cu vehemență învinuirile pe care clasele dominante le aduceau socialiștilor cum că, fiind internaționaliști, ei n-ar fi patrioți, socialiștii au arătat că „internaționalismul și patriotismul în sensul cel bun și adevărat al cuvîntului nu numai că nu se exclud, dar sînt legate necesarmente una de alta" [1]. Reluînd această problemă, ziarul „România muncitoare" din 18 octombrie 1906 arăta că „socialismul cel mai internaționalist procedează pe căi naționale, întrucît orice partid socialist e organizat în mod național înainte de a fi în mod internațional". Iar la 20 mai 1912 același ziar sublinia : „Patria e un tezaur de progres și civilizație, e sinteza evoluției unui popor, e comunitatea de limbă și obiceiuri și e sanctuarul libertății... Partidul socialist nu poate să nege această vie realitate, patria".

Descifrînd conținutul patriotismului în viziunea socialiștilor, gazeta „Munca" din 28 iunie 1892 sublinia că **„patriotismul e iubirea de țară",** „iubirea de poporul țării în care trăiești și munca spre aducerea în mai bună stare a acelui popor. **Așa fiind lucrurile, noi socialiștii, lucrînd în interesul marei națiuni a poporului român, lucrînd ca să întemeieze o stare socială, în care om să nu se mai exploateze pe om și popor prin popor, facem tocmai cel mai adevărat patriotism".** Iar în Raportul la Programul Partidului, la Congresul din 1910, M. Gheorghiu-Bujor arăta : „Cînd cerem deci îmbunătățiri și reforme, lumină și bunăstare, noi luptăm pentru țara întreagă, **pentru întărirea națională.** Socialismul... se pune în apărarea intereselor profunde și fundamentale ale națiunii întregi, excluzînd dominațiunea unei clase de către alta și întemeindu-se pe o iubire largă de oameni" [2]. În concepția socialiștilor, propășirea materială și spirituală a clasei muncitoare, a maselor largi, a întregii națiuni reprezenta, deci, o garanție a trăiniciei statului român unitar și independent.

Prin gîndire și faptă, ei au dat dovadă de **înalt patriotism în toate împrejurările.** Astfel, ziarul „Socialistul" (București) din 26 mai 1877 remarca cu deosebită satisfacție că românii „iau armele pentru a-și apăra independența". Iar în ziarul „Lumea nouă" din 7 mai 1900 I. Nădejde Armașu evoca cu multă căldură importanța istorică a cuceririi independenței de stat a României, subliniind că prin jertfe și abnegații și cu prețul sîngelului poporul român s-a eliberat, „asigurîndu-și astfel o neatîrnare care să-i permită să se dezvolte în pace și să păsească pe calea civilizației...". Pătrunși de cel mai profund patriotism, socialiștii și-au exprimat cu fermitate voința de a apăra țara de orice agresiune, de a nu da înapoi de la nici o jertfă. „Cînd viața României ca stat neatîrnat, ar fi amenințată — scria I. Nădejde în gazeta „Munca" din 5 iunie 1894 — socialiștii români și-ar face datoria, dîndu-și viața pentru patria lor", pentru că, conchidea el, „așa cer principiile socialiste". Iar O. Călin scria în 1915, în lucrarea „Social-democrația și războiul" : „Vom apăra țara pentru a nu pierde libertățile noastre cînd războiul devine o realitate". Ei au dat astfel expresie voinței proletariatului care, așa cum sublinia în 1916 C. Dobrogeanu-Gherea, „are și interesul și datoria să-și apere țara la vreme de primejdie" [3]. Această atitudine fermă se întemeia pe concluzia științifică marxistă după care știrbirea sau pierderea suveranității și independenței afectează grav dezvoltarea economico-socială a popoarelor, evoluția generală a lor pe trepte superioare.

Tocmai în această lumină socialiștii au formulat soluții care să potențeze capacitatea de apărare a țării, să consolideze independența ei. Una dintre ele a fost sintetizată în concepția despre înarmarea întregului popor. Astfel, ei scriau : „Orice armată cît de puternică, ar deveni fără putere cînd ar avea să lupte cu întregul popor, care cunoaște, simte interesele lui, și ține bine la ele. În asemenea cazuri, unei bătălii regulate, poporul ar opune rezbelul partizan, în contra căruia nu poate să ție mult timp nici o armată regulată... Poporul e puterea !" [4]. Iar Programul P.S.D.R., adoptat în 1910, arăta că în condițiile înarmării poporului „dacă un stat străin ar voi să atace teritoriul țării, poporul întreg are să se ducă la frontieră". Formularea și promovarea acestei concepții n-a însemnat minimalizarea sau negarea de către socialiști a **necesității de a avea o forță armată capabilă să apere patria, independența și suveranitatea** ei. „Nu sîntem dușmani ai armatei permanente — scria „Lumea nouă" din 2 aprilie 1898 — deși dorim națiunea înarmată, sîntem pentru o armată permanentă cît mai puternică și cît mai bună... noi știm că pe armată se reazimă existența noastră de stat neatîrnat". Este evidentă grija socialiștilor pentru apărarea independenței țării, **pentru a pune patria la adăpost de orice dominație și ingerință străină.**

Aceluiași scop le sînt subordonate și preocupările permanente ale militanților

FIȘE

Conferință internațională asupra cererii populației

● *Intre 14 și 16 noiembrie 1978 va avea loc la Praga o* Conferință științifică internațională pe probleme de studiere a cererii populației. *Conferința se organizează în conformitate cu planul de activitate al consfătuirii miniștrilor de comerț interior din țările membre C.A.E.R.*

Programul conferinței se axează pe următoarele teme : 1. Probleme actuale ale studierii și prognozării cererii populației; 2. Tendințele actuale ale dezvoltării cererii la mărfurile de uz îndelungat pentru nevoile casnice și prognozarea acestora; 3. Tendințele actuale de dezvoltare a cererii la produsele pentru perioadele de odihnă și pentru turism și prognozarea acestora; 4. Probleme metodice în legătură cu elaborarea de norme rațională de consum și dotare a populației la produsele de larg consum; 5. Probleme metodologice de colaborare multilaterală în domeniul studierii cererii de mărfuri.

Eficiența — obiect de studiu

● *În cadrul dezbaterilor pe probleme teoretice inițiate de* Voprosi ekonomiki, *G. Sorokin, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., își expune — în nr. 9/1978 al revistei — punctul de vedere pe tema „Effektivnost sotialisticeskovo proizvodstva" (Eficiența producției socialiste), subliniind necesitatea de a se evidenția acele relații din sînul producției socialiste a căror expresie o constituie eficiența economică, precum și care anume legi determină evoluția ei, în ce mod mecanismul repartizării rezultatelor eficienței contribuie la creșterea sa în continuare și cum anume, pe această bază, trebuie stabilite criteriile eficienței socialiste.*

Ridicarea eficienței este condiționantă de o serie de factori, ca : sporirea productivității muncii, creșterea ratei plusprodusului, scăderea consumurilor de fonduri și materiale, necesare pentru obținerea producției — arată G. Sorokin. Printre premisele create în Uniunea Sovietică pentru accelerarea dinamicii eficienței figurează acumularea unui puternic potențial tehnico-științific, ridicarea continuă a nivelului de trai material, cultural și tehnic al oamenilor muncii, desfășurarea unor forme superioare ale întrecerii socialiste, îmbunătățirea structurii economiei naționale (în primul rînd a raportului între industrie și agricultură, între industria grea și cea ușoară), perfecționarea planificării și conducerii economiei, concentrarea și specializarea producției, desfășurarea cooperării raționale atît pe plan intern cît și extern.

Totodată, autorul semnalează importanța studierii și înlăturării acțiunii de frînare pe care o pot exercita asupra eficienței producției unele tendințe negative, cum sînt : încetinirea ritmului de creștere a productivității muncii în unele ramuri, rămînerea în urmă a producției raportate pe un muncitor față de creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, insuficienta utilizare a capacităților de producție existente, eficiența scăzută a lucrărilor de construcții capitale, menținerea unui nivel ridicat al pierderilor de materii prime și produse în procesul de producție ș.a.

Productivitate și dezvoltare în India

● *Publicația trimestrială indiană* Manpower Journal *a în-*

MANPOWER JOURNAL

mișcării muncitorești și socialiste pentru **întărirea economică a patriei, pentru dezvoltarea industriei naționale în care vedeau condiția vitală a propășirii țării, baza solidă a independenței ei.** Încă în 1841 T. Diamant, inițiatorul și realizator al falansterului de la Scăieni-Prahova, propunea înființarea unor „colonii agricole-industriale" [1]), și atunci, arăta el, „produsele țării n-ar mai fi exportate în stare brută în străinătate și apoi importate manufacturate", produsele manufacturate ar fi ieftine, s-ar îmbunătăți situația claselor de jos și, fără îndoială, ar fi înlăturată dependența de străinătate. Ideea cu privire la rolul ce i revine industriei naționale în întărirea statului și asigurarea independenței este afirmată cu deosebită vigoare cu prilejul constituirii în 1872 a Asociației generale a lucrătorilor din România, unde se sublinia necesitatea de a face din industrie **„o putere a statului român, o onoare a națiunii noastre"**, pentru că **„Industria națională este esența puternică și producătoare în averea unei țări ;... ea face încă și respectul țării în afară".** „Încurajarea industriei noastre naționale, se concludea, trebuie propagată și susținută prin toate forțele, pentru ca dînsa să fie la înălțimea și în direcțiunea progresului secolului în care trăim, de unde vom ajunge la un rezultat dorit" [6]). Iar C. Dobrogeanu-Gherea, în lucrarea „Post-scriptum sau cuvinte uitate", dînd o replică viguroasă ideilor proagrariene, atît în variantă moșierească cît și în cea poporanistă, sublinia că pentru țara noastră dezvoltarea industrială „e posibilă, și nu numai posibilă, dar și necesară, și nu numai necesară, dar e chiar o condiție de existență în viitor a țării, o condiție de a fi ori a nu fi". Cu alt prilej, în cunoscuta și remarcabila sa lucrare „Neoiobăgia", pledînd cu pasiune pentru înlăturarea obstacolelor care stăteau în calea progresului țării, și înainte de toate, pentru „desființarea totală, completă, neîntîrziată a acestui regim nefast, regimul neoiobag", el arăta că numai o economie modernă poate constitui baza **„pentru existența noastră materială și deci și culturală, morală, națională".** În gîndirea reprezentanților clasei muncitoare, dezvoltarea industrială era deci privită ca pîrghia principală a depășirii înapoierii economice a țării, a progresului ei continuu, a asigurării independenței ei economice și politice.

Pledînd cu ardoare pentru formarea statului național unitar și independent, pentru afirmarea națiunii române, socialiștii au militat, în același timp, pentru **combaterea oricăror manifestări șovine, a ideologiei naționalist-șovine, pentru unitatea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru egalitatea în drepturi cu românii a tuturor naționalităților de pe teritoriul românesc.** Protestînd cu vehemență împotriva prigonirilor la care erau supuși românii de dincolo de Carpați, gazeta „Munca" din 21 iunie 1892, scria că idealul socialiștilor în problema națională nu poate fi decît acesta : „Voim o Românie mare și puternică, o Românie însă liberă și alcătuită din cetățeni liberi economicește și politicește". Iar în Raportul prezentat de delegația P.S.D.M.R. la Congresul internațional muncitoresc socialist de la Zürich din august 1893 se arată că Congresul P.S.D.M.R. a relevat că „în Transilvania, 3 000 000 de români sînt de fapt privați de orice drept politic", că ei „sînt supuși la necontenite vexațiuni din partea unei administrațiuni fără scrupule". Protestînd contra purtării nedrepte a guvernelor maghiare, subliniindu-se cerința eliberării naționale a acestui teritoriu, partidul clasei muncitoare – se arată în același document – „n-a lipsit de la datoria lui de a pune clasa muncitoare la adăpostul oricărei conduceri șoviniste". Congresul P.S.D.M.R., se arată în continuare, „condamnă antisemitismul nu numai ca o reînviere a luptelor barbare de rasă, dar mai cu seamă ca o încercare frauduloasă de a ascunde clasei muncitoare acest adevăr primordial că, printre paraziții muncei, ea nu trebuie să distingă nici rasele, nici religiunile" [7]). Ziarul Nagyváradi Munkás Ujság arăta că asuprirea naționalităților există „nu din vrerea muncitorilor maghiari, ci împotriva opunerii lor", că „nici muncitorimea maghiară, nici cea românească nu manifestă nici o ură una împotriva celeilalte" [8]).

Socialiștii au făcut distincția necesară între șovinismul întreținut de grupări împilatoare și conștiința națională a maselor populare, și au subliniat **necesitatea solidarității muncitorilor în lupta lor.** Ziarul „Lumea nouă" din 19 septembrie 1899 arăta că „stăpînitorii națiunilor aprind ura și luptele între națiuni pentru a-și satisface interesele lor". Iar gazeta „Munca" din 28 iunie 1892 sublinia că muncitorii „au nevoie de a nu face să se ascundă chestiunea socială în fața urilor de rasă". Tocmai de aceea, cum se arăta în revista „Viitorul social" din mai-iunie 1913, socialiștii sînt „cei mai înfocați partizani ai dezrobirii naționale", care „luptă cu toată îndîrjirea împotriva oricărei apăsări naționale". Poziția principială, marxistă, în problema națională a fost exprimată și în Declarația Comitetului Executiv Provizoriu al Partidului Socialist din România și Comisiei Provizorii a Sindicatelor din România din februarie 1919 în care se arată că Partidul Socialist din România „socoate ca un punct al său de onoare respectarea drepturilor minorităților de altă naționalitate, pe toate terenurile, economic, politic, cultural" [9]).

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, partea a II-a, p. 88—89.
[2]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1910—1915, Ed. politică, București, 1968, p. 67.
[3]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. II, partea a II-a, p. 678.
[4]) Idem, vol. I, partea I, p. 54.
[5]) Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, Ed. politică, București, 1971, p. 178.
[6]) Ibidem, p. 644.
[7]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, partea a II-a, p. 100.
[8]) Idem, vol. II, p. II, p. 745.
[9]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921, p. 166.

---

stitutului de cercetări aplicate privind forța de muncă, din New Delhi, include, între altele, în numărul său pe octombrie-decembrie 1977, difuzat recent, articolul Under-utilization of Manpower in India *(Subutilizarea forței de muncă în India) de R.C. Dutt. Subliniind că subutilizarea mîinii de lucru reprezintă o problemă economică centrală pentru India, autorul își exprimă opinia că soluționarea acesteia nu rezidă în utilizarea forței de muncă la muncă cu productivitate scăzută, ci în ridicarea acestei productivități, în sectorul mîcii sau marii producții, cu ajutorul unei tehnologii corespunzătoare forței de muncă disponibile, inclusiv prin modernizarea sectorului mîcii producții. Relevînd că acest sector își are un loc în economia țării și va continua să aibă și atunci cînd ea va atinge un nivel mai înalt de dezvoltare, autorul consideră în același timp că ar fi dăunător ca în favoarea presupușilor interese ale mîcii producții să fie limitate investițiile în sectorul marii producții, care sînt unul din factorii de bază ai progresului economic al unei țări. Cerințele dezvoltării economice și întăririi independenței politice a țării, scrie autorul, fac necesară întărirea industriei grele – pe baza științei și tehnologiei moderne – capabilă să înzestreze celelalte ramuri ale economiei, inclusiv agricultura, ramură de care depind cel puțin 80% din locuitorii țări, asigurînd în acest fel ridicarea nivelului de utilizare a forței de muncă ca o condiție a progresului economic.*

Cheia creșterii

● *Sub titlul* The key to growth *(Cheia creșterii), revista* THE ECONOMIST *publică o recenzie la cartea lui Charles P. Kindleberger* Economic Response : comparative Studies in Trade, Finance and Growth *(Un răspuns pe baze economice : studii comparative în problemele comerțului, finanțelor și creșterii). Autorul pornește de la ideea că o examinare istorică a evenimentelor poate fi utilizată la testarea tezelor teoretice. Analizînd, printre altele, cauzele rămînerii în urmă a Angliei în raport cu Germania în perioada 1806–1914, Ch. P. K. consideră că acestea se află în concentrarea Germaniei – spre deosebire de Anglia – asupra învățămîntului la toate nivelele, dar în mod special în dezvoltarea activităților științifice și inginerești. Concluzia autorului – cu aluzie la prezent – este că procesul nu este inevitabil.*

Economisirea și formarea de capital

● WALL STREET JOURNAL *(17 V a. c.) consideră că cetățenii americani economisesc mai puțin decît populația altor țări capitaliste industrializate și că acest fapt pune în pericol creșterea economică a S.U.A. Această idee este exprimată chiar în titlul articolului la care ne referim :* Americans save for less of their earnings than citizens elsewhere, and the gap grows *(Americanii economisesc din cîștigurile lor mai puțin decît cetățenii oricărei alte țări și decalajul crește), de Alfred L. Malabra jr. Autorul consideră că înclinarea spre economii este esențială pentru creșterea economică și citează în acest sens fraza lui Paul Samuelson „economia poate consacra resurse pentru formarea de capital numai în măsura în care există la public o înclinație spre economisire". Printre cauzele acestei comportări specifice a populației americane s-ar afla : lipsa din remunerație a unei componente anuale sau bianuale, vărsată sub formă de prime ; existența unui impozit asupra economiilor, destul de descurajator ; o creștere relativ redusă a populației avînd vîrsta între 45 și 64 ani, la care economisirea este cea mai ridicată.*

FIȘE

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Raționalizarea consumului de energie și materii prime — problemă actuală a dezvoltării economice contemporane

FOLOSIREA RAȚIONALĂ a combustibililor tradiționali și punerea în valoare a unor noi resurse energetice constituie un imperativ al lumii contemporane, un element comun în eforturile tuturor statelor spre dezvoltare economică și progres social. În acest domeniu, o preocupare de permanentă actualitate o constituie studierea aprofundată a raportului dintre economisirea energiei și dezvoltarea economică, a implicațiilor pe care le poate avea trecerea la utilizarea pe scară largă a unor noi surse energetice.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la ședința activului central de partid și de stat din 3 august a.c., **„în viața internațională s-a pus în ultimii ani, tot mai acut, problema necesității de a reglementa consumul de energie și materii prime, ținînd seama că resursele naturale ale planetei noastre nu sînt inepuizabile și că în lume are loc o folosire nerațională a acestora, s-au manifestat și se manifestă puternice fenomene de risipă".**

Pornind de la faptul că actuala criză energetică își are rădăcini în politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, în raporturile economice de inegalitate și inechitate dintre state, în folosirea prădalnică a bogățiilor naționale ale unor țări și popoare, precum și în irosirea nejustificată a resurselor energetice în așa-zisa societate de consum, România socialistă consideră că soluționarea acestor probleme este strîns legată de instaurarea noii ordini economice internaționale, de promovarea unor relații noi între state, bazate pe egalitate, independență națională, pe interes reciproc. Totodată, secretarul general al partidului sublinia, în expunerea menționată, necesitatea **„ca în toate țările să se treacă la măsuri ferme de raționalizare a exploatării și utilizării resurselor naturale, la intensificarea, cu forțele comune ale tuturor statelor, a cercetării pentru găsirea de noi mijloace și posibilități de sporire a resurselor energetice și de materii prime".** În ceea ce o privește, România acționează cu toată fermitatea în acest sens, punînd problema economiei de combustibil și materii prime la ordinea zilei, ca o problemă centrală a întregii dezvoltări economice, și colaborînd cu alte țări în acest domeniu.

„Înclinație spre risipă" sau lipsă de preocupare ?

PROGRESUL ECONOMICO-SOCIAL AL OMENIRII a solicitat, în special în ultimii o sută de ani, cantități tot mai mari de energie. Consumul mondial de combustibili s-a înscris, în consecință, pe o curbă mereu ascendentă, crescînd de la un nivel anual de circa 750 milioane tone echivalent cărbune (t.e.c.) la începutul secolului nostru, la 1 400 milioane t.e.c. în 1920, 2 520 milioane t.e.c. în 1950 și peste 7 800 milioane t.e.c. anual în prima jumătate a acestui deceniu, depășind cu mult ritmul de creștere a populației planetei.

Continuarea acestor tendințe în anii următori, respectiv dublarea consumului mondial în perioade care treptat s-au redus la mai puțin de 20 ani, ar duce la un consum mondial de energie de circa 30 000 milioane t.e.c. anual la sfîrșitul secolului.

Consumul de combustibil pe locuitor în lume a trecut de la 900 kg e.c. în 1925 la 1 100 kg e.c. în 1950 și circa 2 300 kg e.c. în primii ani ai actualului deceniu.

Mediile mondiale ascund însă mari inegalități între țări și între grupe de țări, ca urmare a disparităților în gradul de dezvoltare, în potențialul industrial al fiecărui stat, în „înclinația spre risipă" a fiecărei economii. În prima jumătate a acestui deceniu consumul anual de combustibil pe locuitor din S.U.A. (11 241 kg echivalent cărbune) era de 5,8 ori mai mare decît media mondială (1931), de 2,9 ori mai mare decît în țările vest-europene (3 887), de 11,8 ori mai mare decît în America Latină (952) și de 3,3 ori mai mare decît în Africa (340).

Cifrele de acest gen suscită în mod firesc semne de întrebare. Este posibilă atingerea unui nivel de trai ridicat fără ca acest lucru să implice un consum exagerat de energie ? Este indispensabilă, pentru atingerea unui ritm relativ susținut de creștere economică, o creștere la fel de susținută a producției de energie ? Sînt întrebări care, alături de problema găsirii unor noi surse energetice exploatabile din punct de vedere economic, au fost ridicate de evenimentele din ultimii ani din economia mondială.

Trecerea de la risipă la economisirea energiei implică — așa cum subliniază experții din diferite țări — o reorientare radicală în strategia dezvoltării economice deoarece pînă nu demult „conservarea energiei a fost, în mod tradițional, printre ultimele priorități ale industriei și ea nu a preocupat, pur și simplu, pe specialiști" (Charles A. Berg : „Conservation in Industry", Science, aprilie 1974). Combustibilul a fost, pînă la începutul actualului deceniu, atît de ieftin încît consumul exagerat nu era considerat un motiv deosebit de alarmă. Precumpănea impresia că sursele energetice sînt mult prea ieftine pentru a putea crea probleme. Acum necesitatea de a economisi energia este larg recunoscută.

Reciclarea contra „munților risipei"

ÎN ȚĂRILE în care risipa de energie este deosebit de evidentă și în care se manifestă preocupări serioase în legătură cu posibilitățile de economisire a acesteia, analiza diferitelor variante de conservare a energiei și a măsurilor pe care le impun este concentrată asupra sectoarelor de activitate mari consumatoare de energie. Unul dintre acestea este obținerea materiilor prime necesare industriei. Conform unor estimări făcute de specialiști, 2/3 din consumul anual de energie al industriei S.U.A., adică 1/4 din tot consumul de energie al acestei țări, este destinat extracției și prelucrării primare a materiilor prime.

O primă problemă caracteristică acestui domeniu derivă din consumul crescînd de metale și alte produse de bază, care a determinat trecerea la exploatarea resurselor naturale cu un conținut tot mai scăzut de substanță utilă. Astfel, cuprul este extras în prezent și din zăcăminte care conțin mai puțin de 1% substanță utilă : de multe ori, pentru obținerea unei tone de cupru se prelucrează 500 tone de rocă. Dacă în trecut exploatarea unor rezerve minerale bogate se putea face folosind puțină energie, în prezent — și mai ales în perspectivă — extragerea și prelucrarea metalelor și a celorlalte minerale din zăcăminte tot mai sărace va exercita o presiune considerabilă asupra consumului energetic.

În al doilea rînd, formarea unor structuri economice bazate numai pe maximizarea profitului, specifice capitalismului, în care nu se iau în considerare decît într-o insuficientă măsură interesele de perspectivă ale societății umane, are ca revers tendința de a se utiliza numai o singură dată resursele fabricate pe baza lor. În multe țări capitaliste dezvoltate reciclarea metalelor și a celorlalte materiale obținute din resurse naturale limitate (adică utilizarea de mai multe ori a unor produse sau materiale) a fost multă vreme socotită nerentabilă. În consecință, fluxul unilateral resurse-producție-consum-deșeu inutilizabil a provocat o adevărată inundație de reziduri. Haldele

de deșeuri din S.U.A. cresc anual cu 11 milioane tone fier, 800 000 tone aluminiu, 400 000 tone alte metale, 13 milioane tone sticlă, 60 milioane tone hîrtie. În forma lor materială, acești „munți ai risipei" sînt alcătuiți, anual, din circa 17 miliarde cutii goale de conserve, 38 miliarde sticle, 7,6 milioane de televizoare și 7 milioane automobile și camioane. (Denis Hayes : Rays of Hope. The Transition to a Post-Petroleum World. W. Norton & Company Inc., New York, 1977).

Nu este de mirare că tot mai mulți specialiști înclină să creadă că aceste două probleme serioase — consumul crescînd de energie pentru obținerea produselor de bază și acumularea îngrijorătoare a deșeurilor — pot fi învinse prin organizarea unui sistem eficient de reciclare. Criza energetică și poluarea impun, de fapt, această soluție. Energia cerută pentru a produce o tonă de oțel din deșeuri urbane (inclusiv energia necesară pentru transportul deșeurilor, pentru separarea lor etc.) este de numai 14% din cea care se consumă în cazul obținerii „clasice", din minereu de fier; pentru cupru, cifra este de 9%, iar pentru aluminiu de 5% (S. L. Blum : „Tapping Resources in Municipal Solid Waste", Science, febr. 1976). S-a calculat că reciclarea fierului, cuprului și aluminiului în economia americană ar economisi echivalentul a 3,3 miliarde galoane de benzină pe an. Reciclarea hîrtiei ar putea, în principiu, să economisească anual o cantitate de energie egală cu producția a 16 centrale electrice cu o putere de 500 MW fiecare. În plus, reciclarea reduce pericolul pe care îl reprezintă poluarea : reciclarea fierului evită, de exemplu, poluarea aerului și a apei în zona furnalelor, oțelăriilor, laminoarelor, precum și apariția unor cantități importante de zgură.

Se știe că reciclarea este utilizată în România cît și în alte țări socialiste, în special în ceea ce privește recipientele de sticlă, fierul etc. La Leningrad funcționează în prezent o capacitate de reciclare de 580 000 tone deșeuri urbane anual, rezultînd metale, produse chimice și alte materiale. În unele țări dezvoltate s-au întreprins, de asemenea, primii pași în această direcție. Mai mult de 45% din producția de hîrtie a Angliei și R.F. Germaniei rezultă în prezent din reciclare.

Eficiența energiei utilizate „în cascadă"

ECONOMISIREA ENERGIEI se poate realiza și în alte sectoare de activitate, cunoscînd că energia efectiv cerută pentru procesele de producție este mult mai mică decît cea cheltuită. 75% din energia utilizată de industria americană este pierdută, rezultînd o eficiență termodinamică de numai 25%. Că eficiența cu care este cheltuită energia poate fi mai mare, o dovedește experiența altor țări. Industria siderurgică și a petrolului din R.F. Germania utilizează cu 1/3 mai puțină energie decît ramurile similare din S.U.A., iar industria vest-germană a hîrtiei are numai jumătate din consumul energetic al celei americane (U.S. Federal Energy Administration : Comparison of Energy Consumption Between West Germany and the United States, Conservation Paper 33, 1976). În consecință consumul de energie în industrie poate fi redus fără scăderea producției, cerînd în schimb utilaje industriale mai eficiente din punctul de vedere al consumului de energie și o întreținere mai bună a acestor utilaje.

În acest sens, apare necesitatea unei serii de instalații relativ noi cum sînt recuperatoarele, regeneratoarele, conductele de căldură care ajută la captarea, păstrarea și utilizarea de mai multe ori a căldurii. Se consideră că înlocuirea oțelăriilor vechi cu cele noi ar determina economii la consumul de energie de peste 50%, iar utilizarea unor metode metalurgice moderne ar mai spori aceste economii. De exemplu, răcirea cocsului printr-un curent de gaz inert, care este reciclat, iar căldura este captată și utilizată — metodă folosită în unele țări europene în locul metodei clasice (răcirea cu apă) — economisește în proporții considerabile energia și, în plus, evită poluarea aerului și apei. Tehnologiile moderne de fabricare a hîrtiei folosesc cu 50% mai puțină energie decît cele obișnuite. Captarea aerului cald din cuptoarele fabricilor de ciment și folosirea lui pentru preîncălzirea rocii poate duce la economii de energie de peste 50% (Raportul Fundației Ford „Potential Fuel Effectiveness in Industry", Cambridge, Mass., Ballinger, 1974).

Concepția „utilizării în cascadă" a energiei, respectiv a organizării circuitului acesteia astfel încît să fie posibilă folosirea fiecărui stadiu descrescător din punct de vedere termodinamic, cîștigă tot mai mult teren. Căldura care rămîne după prelucrarea industrială la temperaturi ridicate este recaptată și folosită în alte scopuri ș.a.m.d. Eficiența medie a termocentralelor americane este de 30%, 70% din energia combustibilului utilizat fiind pierdută sub formă de căldură. Această energie ar putea fi recaptată și trimisă fabricilor care, altfel, își acoperă nevoile de căldură prin arderea combustibililor convenționali. Pornind de la acest considerent, în unele lucrări se propune ca energia electrică să fie produsă nu în mari termocentrale, ci în centrale de mai mici dimensiuni în cadrul fabricilor, acestea urmînd să utilizeze căldura suplimentară. (Denis Hayes : Rays of Hope, p. 145). Se are în vedere și ideea inversă : în ramurile industriale în care rezultă aburi de înaltă presiune, necesarul de combustibil pentru a produce electricitate ar fi numai de jumătate din cel al unei centrale electrice „izolate", dacă aburul ar fi captat și folosit. Un studiu recomandă să se instaleze pe lîngă unitățile industriale generatoare electrice totalizînd cel puțin 50 000 MW, investiție ce ar avea o rată a rentabilității de cel puțin 20% și care ar cere, pe unitatea de energie produsă, numai jumătate din investițiile necesitate de centralele electrice mari, (Dow Chemical Company, Environmental Research Institut, of Michigan, Energy Industrial Center Study : Report to National Science Foundation, 1975).

Tendințe istorice sub semnul întrebării

CONCEPȚII ȘI IDEI NOI sînt analizate și în alte domenii de utilizare a energiei, punîndu-se în discuție tendințele ultimelor decenii chiar dacă acestea deveniseră teze ce păreau inatacabile. Astfel, tendința istorică de înlocuire a forței de muncă (ca factor de producție) cu energia prin intermediul mecanizării și automatizării, este tot mai des contestată. Unii autori consideră că acest proces de înlocuire a forței de muncă cu energia nu poate fi considerat o tendință ce se va prelungi mult timp în viitor.

Un exemplu concludent în acest sens îl constituie situația din construcții, unde este tot mai des criticată tendința de a se risipi materiale și energie și a se „economisi" exagerat forță de muncă și proiecte constructive inovatoare. Richard Stein, președintele Consiliului pentru arhitectură din New York, a calculat că dacă s-ar angaja un număr mai mare de lucrători, inclusiv lucrători cu calificare superioară, care ar putea îmbunătăți proiectele de construcții, consumul de ciment s-ar înjumătăți (Richard Stein : „A Matter of Design", Environment, oct. 1972). Este cunoscut că factorii esențiali ai producției moderne — forța de muncă, energia, tehnologia, materialele — sînt, în anumite limite, interschimbabili și în consecință pot fi folosiți în procesul de producție în diferite combinații. Dacă forța de muncă este mai scumpă decît energia, tehnologia etc. atunci ea va fi înlocuită cu acestea din urmă, tendință care s-a manifestat în perioada de pînă acum a dezvoltării industriale. Scumpirea energiei și materiilor prime pune sub semnul întrebării continuarea acestei tendințe. În acest sens, un alt argument este că serviciile — care ocupă o pondere majoră în economia țărilor dezvoltate — cer multă forță de muncă și mai puțină energie. Contracararea șomajului este un al treilea argument. Dacă în economia americană s-ar trece pînă în 1985 la sisteme integrate conduse de calculatoare, așa cum se apreciază în unele publicații de specialitate (Technology Review, 1975), în anul 2000 numai 20% din forța de muncă va fi angajată în industria prelucrătoare, ceea ce ar genera, în concepția unor economiști americani, un adevărat șomaj de masă (Denis Hayes, Rays of Hope).

Vom încerca într-un al doilea articol să schițăm alte implicații structurale ale eforturilor de raționalizare a consumului de energie și să urmărim interconexiunile programelor energetice din diferite țări cu exigențele creșterii economice. Acuitatea cu care se pune în prezent problema raționalizării consumului de energie și materii prime este strîns legată tocmai de exigențele creșterii, știindu-se pe de o parte, că resursele naturale ale planetei nu sînt inepuizabile și, pe de altă parte, că discrepanțele dintre nivelurile naționale de dezvoltare economică, dintre țările dezvoltate și țările rămase în urmă în dezvoltarea lor, tendința de adîncire a acestor discrepanțe, nu mai pot fi tolerate. În acest spirit, trecerea la măsuri ferme de raționalizare a exploatării și utilizării resurselor naturale, la intensificarea cercetării în acest scop, la o larg cooperare internațională, constituie pași de cea mai stringentă actualitate.

Mugur ISĂRESCU
Gheorghe NISTOR
Institutul de economie mondială

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Perspective 1979

O PROGNOZĂ elaborată de specialiștii firmei „McGraw-Hill" asupra perspectivelor economiei țărilor capitaliste dezvoltate în anul viitor prevede afirmarea în continuare a tendinței de încetinire a ritmului de creștere, în condițiile agravării inflației.

Se apreciază că în 1979 Statele Unite vor realiza o creștere reală a P.N.B. de numai 3,1 la sută (față de 3,8 la sută, cît se scontează pe anul în curs) în timp ce prețurile la bunuri de consum și servicii vor spori cu 6,8 la sută. Și mai lent — cel mult 2,8 la sută în medie — ar urma să se dezvolte economia țărilor europene, membre ale Pieței comune, în condițiile unui ritm al inflației de 7,1 la sută. O evoluție întrucîtva mai bună se prognozează pentru economia japoneză — o creștere a economiei de cel mult 5,9 la sută, iar a prețurilor de 5,2 la sută.

Principala cauză a încetinirii activității economice în majoritatea țărilor capitaliste este — după opinia specialiștilor amintiți — nivelul scăzut al investițiilor, îndeosebi în siderurgie, în construcțiile navale, în industria chimică, cea textilă și a încălțămintei.

C.E.E.: importul de energie

CA expresie a dorinței de a reduce în continuare dependența lor de petrolul importat, țările membre ale Pieței comune au hotărît, cu ocazia reuniunii la nivel înalt de la Bremen, să sprijine în mai mare măsură utilizarea cărbunelui în centrale termice, luînd în același timp noi măsuri pentru economisirea energiei. Astfel, ele intenționează să reducă la 0,8 raportul între ritmul de creștere al consumului lor de energie și cel al produsului intern brut. Între 1973 și 1977 consumul lor de energie a scăzut, în vreme ce produsul intern brut a sporit cu circa 7%. Ca urmare, dependența celor nouă țări membre de importul de energie s-a micșorat de la 60% la 51% anul trecut.

Țările OPEC: deficit al balanței de plăți

CIFRE date recent publicității scot în evidență că țările membre ale O.P.E.C. au înregistrat, în ansamblu, în primul trimestru al acestui an un deficit al balanței de plăți de 1,7 miliarde dolari. Acest deficit trimestrial, cel mai important de după majorarea prețului petrolului în 1973—1974, pare să marcheze o tendință de revenire treptată la deficitele care caracterizau balanțele țărilor respective înainte de 1973.

După cum arată buletinul IMF Survey, *exporturile de petrol ale țărilor O.P.E.C. s-au redus la 28,3 milioane barili de petrol pe zi, față de 31,5 milioane în trimestrul I 1977. În același timp, importurile țărilor O.P.E.C. din țările occidentale industrializate au sporit în unele cazuri mai rapid decît încasările din export.*

U.R.S.S.: cooperarea cu țările în curs de dezvoltare

UNIUNEA SOVIETICĂ dezvoltă ample relații de cooperare economică și tehnică cu alte țări, domeniu în care pînă în prezent ea a încheiat circa 90 de acorduri și protocoale interguvernamentale. Anul trecut, în cooperare cu U.R.S.S. au fost construite sau extinse peste 670 de obiective economice în 40 de țări.

O mare parte din această asistență este acordată țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare (Afganistan, India, Iran, Irak, Siria, Turcia, Pakistan, Algeria, Nigeria ș.a.), fiind orientată în proporție de aproximativ 90% în domeniul producției, îndeosebi în industrie și în sectorul energetic. În compensație pentru obiectivele construite cu asistența sa tehnică și livrările sale de utilaje, partea sovietică a primit din țările respective — numai în cursul anului trecut — produse ca petrol, gaze naturale, bauxită și alumină, bumbac și fibre textile etc., în valoare totală de peste 600 milioane de ruble.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Populară Bangladesh: preocupări pentru accelerarea creșterii

IN CENTRUL preocupărilor actuale ale R.P. Bangladesh se află problema accelerării dezvoltării, în ultimii doi ani fiind înregistrate rezultate pozitive, în ciuda conjuncturii mondiale nefavorabile. Astfel, s-a accelerat creșterea reală a P.I.B. de la circa 3% în anul financiar 1976/77 la circa 5,5—6% în anul 1977/78. Se estimează că producția agricolă — care contribuie cu circa 60% la formarea P.N.B. și concentrează 70—80% din forța de muncă activă — a crescut în 1977/78 cu 8%, iar cea industrială (în primul rînd textilă) cu 7%. Au fost luate măsuri pentru majorarea consumului de îngrășăminte chimice și semințe selecționate desfăcute la prețuri subvenționate. Capacitățile de depozitare a produselor agricole au sporit cu 5 milioane t. În același timp, investițiile au continuat să progreseze. Astfel, numai în perioada iulie 1976—martie 1977, guvernul a aprobat 373 de proiecte industriale cu o valoare totală de 474 milioane taka (15,06 taka = 1 dolar S.U.A., în iunie 1978). Cele mai importante dintre acestea privesc domeniul valorificării produselor mării, industria confecțiilor, a prelucrării iutei (iuta și produsele prelucrate din iută asigură în prezent 75—80% din încasările din export), a prelucrării fructelor, industria farmaceutică și reparațiile navale.

La începutul acestui an, a fost aprobat un program de dezvoltare („Programul pentru progres") pe perioada 1 iulie 1978 — 30 iunie 1980. Planul prevede cheltuieli totale de 2,57 miliarde dolari, din care 2,17 miliarde dolari în sectorul de stat. Planul își propune ca principal obiectiv realizarea unei creșteri reale a P.I.B. de 5,6% pe an (în prezent P.I.B. pe locuitor al R.P. Bangladesh este estimat la circa 90 dolari), în special pe baza accelerării creșterii producției în sectoarele prelucrătoare (7% pe an) și menținerii ritmului de creștere a producției agricole (4% pe an). În scopul atingerii acestor obiective, a fost aprobat un plan de import pentru 1978/79 în valoare de 960 milioane dolari, axat cu precădere pe importul de mașini și utilaje, alte bunuri de investiții, materii prime industriale și combustibili.

Schimburile comerciale dintre R.S. România și R.P. Bangladesh au cunoscut aproape o dublare în perioada 1975—1977. Ele se desfășoară pe baza Acordului de cooperare economică, tehnică și științifică și a Protocolului de barter privind schimburile de mărfuri și plățile reciproce. Exporturile românești sînt constituite în special din mașini și utilaje diverse, mijloace de transport (locomotive Diesel, vagoane de marfă, automobile) și produse chimice, iar importurile, din mărfuri tradiționale (în special produse din iută și piei). România a participat de asemenea cu livrări de utilaje și asistență tehnică la construirea în cooperare a unei filaturi moderne de bumbac la Barisal.

N.L.O.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 25—29 IX 1978 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Reducerea deficitului balanței comerciale pe luna august a.c. la 1,6 miliarde dolari, comparativ cu un deficit de 3 miliarde dolari cu o lună în urmă, și continuarea creșterii dobînzilor la depozitele în dolari (o nouă creștere a dobînzii preferențiale „prime rate" de la 9,5% la 9,75% fiind anunțată de principalele bănci americane) au fost factori a căror acțiune a fost frînată de anunțarea intențiilor Administrației de a lua măsuri pentru încetinirea activității economice în anul viitor, cu scopul de a combate inflația, precum și de reafirmarea intenției unor țări exportatoare de țiței de a proceda la o creștere a prețului acestuia exprimat în dolari.

Francul elvețian a avut evoluția cea mai oscilantă din această perioadă. După ce în prima parte a intervalului s-a repreciat față de dolar pînă la un nivel istoric record de 1,4530 franci/1 dolar pe 26 IX 1978, intervențiile masive ale Băncii Elveției au dus la schimbarea acestei tendințe, astfel că la sfîrșitul perioadei francul cota cu 1,3% sub nivelul înregistrat cu o săptămînă în urmă. În plus, declarațiile privind intențiile autorităților de a lua noi măsuri pentru sporirea reprecierii „excesive" a francului, chiar dacă natura acestora nu a fost precizată, au determinat convertiri masive din franc în alte valute și în primul rînd în mărci vest-germane. Ca atare, raportul record de 74,70 franci/100 mărci vest-germane de pe data de 26 IX 1978 s-a modificat în defavoarea francului elvețian pînă la o cotație de 79,60 franci 100 mărci vest-germane pe 29 IX 1978. Cercurile de afaceri interesate consideră că moneda elvețiană va continua să piardă din terenul cîștigat. **Yenul** japonez și **lira sterlină** au înregistrat și ele pe ansamblul perioadei analizate o depreciere față de dolar, yenul cu 0,7% (la 139,25 yeni/1 dolar pe 29 IX), iar lira cu 0,4% (la 1,9675 dolari 1 liră). **Marca vest-germană** și **francul belgian** au evoluat pe o linie mereu ascendentă față de dolar, astfel că nivelul de la sfîrșitul săptămînii de 1,94 mărci și 30,60 franci/1 dolar se situa cu 0,8% și respectiv 0,7% peste închiderile precedente. O evoluție asemănătoare a înregistrat-o și **francul francez,** care cu o cotație de 4,35 franci/1 dolar pe 29 IX 1978 s-a repreciat în relația cu dolarul cu 0,6%.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10% la cele în eurodolari, 3,75% la cele în euromărci vest-germane și 1,25% la cele în eurofranci elvețieni.

După ce a atins un nou record la 25 IX 1978, fiind tranzacționat la un moment dat la 220,25 dolari/uncie, **prețul aurului** a regresat ușor pînă la sfîrșitul perioadei analizate, cînd a fost stabilit la 217,10 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

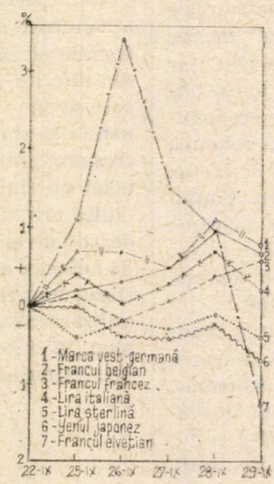

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29 IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 22 IX 1978

R. D. Germană

BAZA DEZVOLTĂRII ECONOMICE – INTENSIFICAREA

IN R.D. GERMANĂ, țară socialistă cu o industrie avansată, accentuarea continuă a laturii calitative a efortului național de creștere economică constituie în etapa actuală opțiunea fundamentală, în baza căreia sînt activizate și utilizate intensiv toate resursele disponibile, aceasta fiind considerată ca principala componentă a strategiei de dezvoltare a întregii economii.

Politica P.S.U.G. de construire a societății socialiste dezvoltate, de creare și dezvoltare a bazei sale tehnico-materiale și de concentrare a eforturilor pentru realizarea unei reproducții lărgite preponderent intensive a condus la obținerea unor importante realizări în domeniul economic. Potențialul productiv al țării, reflectat în volumul produsului social și al venitului național, a fost în 1977 de 6,2 ori și, respectiv, de 5,4 ori mai mare decît în anul 1950, iar producția globală industrială a sporit de 2,6 ori în perioada 1960—1977.

Ritmul creșterii economice, deși influențat de condițiile specifice ale acestei țări (inexistența unui spor demografic, forța de muncă productivă constantă și insuficiența bazei proprii de resurse primare), a înregistrat în cincinalul 1971—1975 valori superioare perioadelor cincinale anterioare, și anume 5,4%, față de 3,4% în anii 1961—1965, de exemplu.

ORIENTĂRILE DE BAZĂ în dezvoltarea economiei, stabilite la Congresul al IX-lea al P.S.U.G., vizează o serie de aspecte esențiale pentru asigurarea caracterului armonios al creșterii economice :

a) Realizarea (pornindu-se cu prioritate de la resursele interne) a unei asemenea **dezvoltări a bazei de materii prime și energie** care să facă posibilă o producție stabilă și corespunzătoare nevoilor societății socialiste dezvoltate constituie obiectivul fundamental al perfecționării structurale, condiționînd — înaintea altor factori — ritmul și eficiența creșterii economice. În condițiile necontenitei afirmări a creșterii producției de bunuri de consum, ca un obiectiv esențial al perfecționării structurale, raportul industrie-agricultură va fi determinat de o diviziune socială a muncii, în cadrul căreia va fi asigurată o proporție armonioasă între ramurile pregătitoare ale producției agrare, producția agrară propriu-zisă și ramurile prelucrătoare de produse agricole.

b) Ținîndu-se seama de imperativul modernizării economiei naționale, de necesitatea valorificării superioare a resurselor materiale și umane de care dispune economia R.D. Germane, de rolul hotărîtor al industriei în promovarea progresului tehnic, cea mai rapidă dinamică în industrie o înregistrează **construcțiile de mașini și chimia.** Consecința directă a acestei dezvoltări este ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii (în industrie, de pildă, acesta a crescut în perioada 1960—1977 de peste două ori), perfecționarea proceselor tehnologice, creșterea gradului de acoperire a necesităților reproducției lărgite, sporirea eficienței producției sociale.

Corespunzător acestei orientări, în cincinalul trecut ponderea investițiilor destinate industriei a reprezentat — în totalul investițiilor din sfera producției materiale — 64,4 la sută, iar în anul 1977 acestea au sporit cu 9 la sută față de anul precedent ; ponderea industriei (inclusiv construcțiile) în venitul național a crescut la peste 71 la sută în 1977, față de 68,9 la sută în 1970, în timp ce ponderea agriculturii și silviculturii a scăzut sub 10 la sută, față de 11,6 la sută în 1970.

c) Realizarea treptată a unei **structuri de producție** care, luîndu-se în considerare și importul, să asigure deplina satisfacere a întregului complex de nevoi finale, adică consum, investiții, export.

d) Se urmărește ca **productivitatea muncii** în industrie să crească într-un astfel de ritm, încît efectivul forței de muncă ocupate în această ramură să sporească mai încet decît creșterea resurselor totale de muncă — corelație impusă îndeosebi de evoluția populației și a forței de muncă.

De menționat că în anii 1950—1977 productivitatea socială a muncii (venitul național raportat pe un lucrător productiv) a crescut de aproape 5 ori, creșterea venitului național total menționată anterior realizîndu-se în condițiile efectivului practic staționar al forței de muncă productive. Anul trecut productivitatea muncii în industrie a crescut cu 5,4 la sută, sporul producției industriale fiind asigurat în proporție de 90 la sută pe această cale.

În actualul deceniu forța de muncă ocupată în economia R.D.G., venitul național și producția globală industrială au cunoscut următoarea dinamică (vezi tabelul).

(1970=100)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
— Forța de muncă	100,3	100,5	100,9	101,7	102,3	103,2	103,4
— Venitul național	104	110	117	124	130	135	140
— Producția industrială globală	106	112	120	128	137	144	149

Sursa : Statistisches Jahrbuch der D.D.R. 1977, pag. 11, 13 și 19 ; „Neues Deutschland", 12/I 1978.

Se poate spune că, în condițiile caracterului evasistaționar pe lungi perioade de timp al efectivului forței de muncă disponibil pentru sfera productivă (circa 6,4 milioane de oameni), modificarea repartiției sale pe ramuri a constituit un factor important de creștere a productivității muncii și a venitului național în economia R.D. Germane.

DIRECTIVELE Congresului al IX-lea al P.S.U.G. prevăd pentru perioada 1976—1980 intensificarea în continuare a dezvoltării economiei. Astfel, productivitatea muncii în industrie, urmează să crească cu 30—32 la sută, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 5,4—5,7 la sută, ea contribuind ca și pînă în prezent la realizarea părții covîrșitoare din sporul de producție industrială. Pe aceeași linie, a stabilității și continuității creșterii, venitul național se va mări cu 27—30 la sută față de nivelul din 1975, respectiv într-un ritm mediu anual de 4,9—5,4 la sută, iar producția industrială — cu 34—36 la sută (cu 6,0—6,4 la sută pe an).

Și în perioada 1976—1980, accentuarea caracterului industrial al economiei R.D. Germane se va manifesta în condițiile dezvoltării comparativ mai rapide a ramurilor de vîrf, promotoare ale progresului tehnic, din cadrul industriei prelucrătoare. Perfecționarea în continuare a structurii economiei are loc pe baza atît a majorării volumului investițiilor (de la 183 miliarde mărci în perioada 1971—1975 la 240—243 miliarde mărci în 1976—1980), cît și a corelării mai strînse cu cerințele exportului. Un accent deosebit se pune pe creșterea bazei proprii de energie și materii prime (sector spre care este orientată o treime din investițiile acestui cincinal), prin intensificarea prospecțiunilor geologice și prin construirea de noi capacități energetice ; pe raționalizarea consumurilor și valorificarea mai intensivă a resurselor secundare și reziduurilor ; pe extinderea dinamică a capacităților industriale care lucrează pentru export ș.a.

În cursul cincinalului 1976—1980 este prevăzută o creștere cu circa 40 la sută a volumului schimburilor comerciale externe ale R.D. Germane, intensificarea relațiilor economice și tehnico-științifice cu celelalte țări socialiste, cu alte țări ale lumii. În acest cadru, relațiile de colaborare și cooperare dintre R.S. România și R.D. Germană cunosc o evoluție mereu ascendentă. Constatare valabilă atît în privința creșterii volumului schimburilor comerciale reciproce în baza prevederilor acordului comercial pe termen lung (1976—1980), cît și a extinderii și diversificării continue a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice în multiple domenii.

Hilde PUWAK
Institutul de economie socialistă

STRATEGIILE DE DEZVOLTARE ŞI IMPULSUL EDUCAŢIONAL (II)

În lumea contemporană sprijinirea independenţei naţionale, a dezvoltării economice de-sine-stătătoare a tuturor naţiunilor constituie **o latură esenţială a intregii vieţi internaţionale.** După cum a arătat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în ampla expunere de la 3 august a.c. în faţa activului central de partid şi de stat, **„Nu trebuie să considerăm nici o clipă că, odată cu cucerirea independenţei politice, s-a incheiat lupta de eliberare naţională. Dimpotrivă, lupta pentru întărirea independenţei economice şi politice a noilor state, pentru o colaborare cu adevărat echitabilă cu aceste ţări, pentru lichidarea cît mai grabnică a subdezvoltării reprezintă o continuare a luptei de eliberare naţională a popoarelor".**

În acest sens, procesul de eliberare naţională a popoarelor se manifestă şi în planul elaborării strategiilor de dezvoltare menite să reducă treptat şi să elimine decalajele existente în lume, iar o componentă esenţială a strategiilor de dezvoltare o formează pregătirea cadrelor necesare dezvoltării economice şi sociale, progresului social-uman multilateral.

În prima parte a acestui articol (apărută în „Revista economică", nr. 31 din 4 august 1978) au fost prezentate o serie de consideraţiuni în planul premiselor conceptuale ale lichidării decalajelor din domeniul educaţiei, ale punerii educaţiei în slujba construcţiei unei lumi mai bune şi mai drepte, corespunzătoare aspiraţiilor maselor largi ale fiecărei colectivităţi naţionale. Pornind de la premisele conceptuale (A) (vezi schema „Educaţie pentru dezvoltare") înfăţişate în prima parte a articolului, în continuare ne oprim asupra unor premise operaţionale (B), pentru a putea astfel desprinde unele exigenţe şi direcţii de acţiune (C).

B. Citeva realităţi în planul operaţional

B1 APARIŢIA TINERELOR STATE NAŢIONALE, RECENT ELIBERATE DE COLONIALISM, DETERMINĂ SCHIMBĂRI DE FOND ÎN RELAŢIILE INTERNAŢIONALE ŞI CREAREA UNOR NOI STRUCTURI PE PLAN INTERN :

Tinerele state naţionale constituie noi componente active, dinamice, în structura lumii contemporane, cu probleme şi aspiraţii specifice, proprii, inclusiv faţă de mediul internaţional.

Procesul de „forjare" a tinerelor naţiuni a devenit una din realităţile dominante ale actualei etape ; ele sînt confruntate cu necesitatea de **a concepe şi modela structuri proprii,** care să le dezvolte identitatea naţională şi să le ajute să-şi realizeze aspiraţiile.

Încercarea de a crea modele a eşuat. Modelele, inclusiv în domeniul educaţiei, „blochează" capacitatea de a elabora **soluţii originale,** viabile în condiţiile specifice ale fiecărei colectivităţi naţionale. Ţările în curs de dezvoltare trebuie ajutate să-şi creeze structurile necesare, inclusiv cele educaţionale, în concordanţă cu identitatea lor culturală şi aspiraţiile lor naţionale.

B2 DIMENSIUNILE SUBDEZVOLTĂRII, ALE DECALAJELOR, FAC IMPERIOASĂ NECESITATEA AMORSĂRII UNEI DEZVOLTĂRI DINAMICE, BAZATE PE FORŢELE PROPRII :

„Harta" subdezvoltării coincide într-o mare măsură cu cea a **analfabetismului.** (În cele 25 de ţări cele mai sărace, analfabetismul depăşeşte 80 la sută. Pentru comparaţie : 74% pe ansamblul Africii, 47% în Asia, 24% în America Latină). În sistemul actual de învăţămînt din ţările în curs de dezvoltare sînt cuprinşi abia 40-75 la sută din copiii de vîrstă şcolară (40% în Africa, 55% în Asia, 75% în America Latină).

Datorită menţinerii subdezvoltării, deşi ţările în curs de dezvoltare fac eforturi mari pentru educaţie alocînd uneori în acest scop procente mai mari din bugetul sau PNB-ul lor decît ţările dezvoltate, aceste **sume** raportate pe locuitor sînt de cîteva zeci de ori mai mici (în unele cazuri de 60-80 ori), ceea ce conduce evident la adîncirea decalajelor pe cele mai diferite planuri (economic, tehnologic, social, cultural etc.).

Dimensiunile subdezvoltării şi semnificaţiile marilor decalaje care se agravează rezultă şi din **repartiţia disproporţionată** a cadrelor de specialişti pe glob (în ţările în curs de dezvoltare există doar circa 1% din totalul oamenilor de ştiinţă şi 0,4% din cel al tehnicienilor), din lipsa crescîndă a **oamenilor de ştiinţă şi a inginerilor** (deficitul va fi de circa 3 milioane în 1980, 4 milioane în 1990 şi peste 5,2 milioane în anul 2000), din deficitul crescînd de **profesori** (de circa 6,7 milioane în 1980 la 10 milioane în 1990 şi la 15,3 milioane în anul 2000) şi de şcoli (de la 919 mii în 1980 la 1 430 mii în 1990 şi la 1 786 mii în anul 2000) (după John McHale, Magda Cordell McHale, Meeting Basic Human Needs Within Harmonious Environmental and Developmental Objectives, A Feasibility Study, 1977, p. 82-85). Cifrele vorbesc de la sine despre gravitatea evoluţiilor şi **necesitatea acţiunii urgente.**

B3 CREŞTEREA DEMOGRAFICĂ DETERMINĂ EXIGENŢE ECONOMICE ŞI SOCIALE SPECIFICE :

Este o realitate că ritmul înalt de creştere a populaţiei în unele ţări în curs de dezvoltare creează „presiuni" asupra creşterii economice şi a progresului. Dar aceasta nu justifică concluzii simplificatoare şi eronate de tip malthusianist. Datorită analizei unilaterale a unor fenomene prin esenţă şi structură multifactoriale, se ajunge, în mod firesc, la concluzii eronate.

Nu trebuie uitat că variabila demografică, cu sinergia sa potenţială (număr, structură, stoc de cunoştinţe, nivel de productivitate etc.) constituie un element cheie al dezvoltării. Dezvoltarea, prin esenţa sa, presupune crearea de noi locuri de muncă concomitent cu pregătirea cadrelor în concordanţă cu nevoile dezvoltării şi utilizarea resurselor umane cu randamente tot mai ridicate.

Strategia dezvoltării fiecărei ţări se cere elaborată în deplină concordanţă cu creşterea populaţiei, transformînd resursele umane într-un **factor de creştere economică.** Aceasta presupune opţiuni şi politici sectoriale adecvate, inclusiv în domeniul pregătirii cadrelor, care să asigure corelaţii demoeconomice sănătoase (de tipul V > I > P, adică ritmul mediu de creştere a populaţiei să fie devansat de ritmul mediu de creştere a investiţiilor, care la rîndul său să fie devansat de ritmul mediu de creştere a venitului naţional).

B4 INECHITATEA ŞI INEFICIENŢA EXISTENTE ÎNCĂ ÎN STRUCTURILE ŞI PROCESELE EDUCAŢIONALE CONSTITUIE OBSTACOLE PRINCIPALE ÎN CALEA CREŞTERII ECONOMICE, DEZVOLTĂRII ŞI PROGRESULUI :

Cu tot efortul de dezvoltare a sistemelor de învăţămînt în ţările în curs de dezvoltare numărul celor care nu au acces la învăţămînt este în creştere (de la 269 milioane în 1970, la 375 milioane în 1985, îngroşînd rîndurile analfabeţilor la 865 milioane) (vezi Education. Politique sectorielle, Banque Mondiale, 1975, p. 3). Bararea accesului a milioane de copii la învăţămînt constituie nu numai una din cele mai flagrante expresii ale inegalităţii, ci, prin crearea unor şanse inechitabile din „start" unei părţi însemnate din omenire, i se blochează accesul la participarea socială şi progres.

Inegalităţile şi inechitatea se manifestă atît între ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate cît şi între păturile bogate şi sărace, între cei din mediul urban şi cei din mediul rural (amplificat de condiţiile materiale şi familiale, de tradiţii, de starea de sănătate şi nutriţie, distanţa faţă de şcoală etc.) (vezi şi Basic Services for Children in Developing Countries, Report by Executive Director UNICEF Services, March 12, 1976, p. 18). Eficienţa economică şi socială a învăţămîntului este grevată şi de numărul mare de abandonuri pe parcurs (între 50 şi 96 la sută) (vezi şi „Adult Education Notes", UNESCO, Special issue, 1976).

În practică se observă frecvent o inadaptare a diferitelor politici sectoriale, inclusiv a politicii educaţiei, la obiectivele dezvoltării. Pe planuri mai largi adesea înseşi structurile şi instituţiile nu sînt adaptate obiectivelor dezvoltării, transformîndu-se în handicapuri pentru dezvoltare sau pentru rezolvarea unor probleme globale şi ameliorarea „mediului" internaţional.

Privind lucrurile într-o optică mai generală, unul din handicapurile cele mai mari pentru dezvoltare şi educaţie provine din actualul sistem de relaţii internaţionale, bazat pe inechitate şi exploatare, pe un spirit de confruntare şi insecuritate, în care îşi găseşte originea şi escaladarea absurdă a cursei înarmărilor şi „deturnarea" unor mijloace financiare atît de necesare dezvoltării şi educaţiei.

C : Orientări în planul acțiunii

C1 UN PRIM ASPECT ÎL CONSTITUIE SPRIJINIREA DEZVOLTĂRII SISTEMELOR EDUCAȚIONALE NAȚIONALE:

Pornind de la ideea că impulsul educațional constituie un impuls central al dezvoltării, **sistemul educațional** trebuie să constituie fundamentul **creativității,** al **dinamismului** națiunii și al eliberării colectivității și indivizilor. Educația în general, dar mai ales în cazul țărilor în curs de dezvoltare, trebuie să fie realmente **eliberatoare** în sensul cel mai larg al cuvîntului, atît sub raportul accesibilității de masă, cît și al promovării unor autentice valori umane și sociale, al unor cunoștințe și deprinderi utile indivizilor și societăților, realizînd mai multă **egalitate, echitate, participare și responsabilitate** socială pentru indivizi și societăți.

Programele de dezvoltare a educației este necesar să realizeze un grad înalt de corelare cu necesitățile dezvoltării economice și cu identitatea culturală a fiecărei țări, urmărind : (a) să determine schimbări fundamentale în conștiința socială și politică a maselor care să le faciliteze înțelegerea dinamicii sociale și a obiectivelor progresului și să asigure o participare largă a colectivității la edificarea noii societăți ; (b) să realizeze stocul de cunoștințe, calificări și deprinderi necesare dezvoltării moderne într-un mod coerent și corelat cu obiectivele acesteia ; (c) să dezvolte creativitatea membrilor colectivității, atît de necesară adaptării continue la noile situații și probleme pe care le ridică dezvoltarea modernă, tehnic și științific intensivă, să cultive valorile naționale tradiționale care se pot transforma în impulsuri ale dezvoltării și progresului ; (d) să mărească responsabilitatea în fața marilor probleme cu care este confruntată omenirea, să faciliteze comunicarea la nivel planetar, să cultive conștiința solidarității față de destinul comun al omenirii, spiritul de cooperare, echitate și justiție internațională.

O atenție specială se cere acordată programelor de dezvoltare a învățămîntului în mediul rural, orientării lui spre cunoștințe practice, spre învățămîntul de **inițiere,** spre formele de educație **compensatorie** și în general **neformale** — educația „extramurală", inclusiv în cadrul instituțiilor de **producție,** care pot să-și asume sarcini importante de formare, mai ieftină și eficientă, a cadrelor. Important este însă ca toate aceste forme să fie cuprinse în structurile sistemului național (vezi și P. H. Coombs și A. Manzoon, Attacking Rural Poverty, How Nonformal Education Can Help, Baltimore and London, The Johns Hopkins University Press, 1974).

Ar fi necesar un efort mai mare din partea UNESCO și a altor foruri internaționale de specialitate pentru corelarea programelor de dezvoltare a educației cu cele de dezvoltare economico-socială, cu proiectele de dezvoltare industrială, agrară etc. Poate fi utilă o mai bună corelare și cu proiectele ONUDI, F.M.I. și BIRD.

Ceea ce s-a reușit să se facă pînă în prezent prin ajutorul și creditele internaționale acordate de BIRD și I D A. (circa 1 miliard de dolari în perioada 1963—1974) destinate proiectelor de dezvoltare a educației în țările „lumii a treia" (creînd sau ameliorînd circa 1,7 milioane de locuri de învățămînt) constituie un nivel mult prea modest față de dimensiunile problemei.

Este necesar ca în procesul instituirii unei noi ordini economice internaționale, prin care se urmărește crearea unei lumi mai echitabile, să se aibă în vedere prioritar asigurarea ajutorului și în primul rînd a celui financiar pentru eradicarea analfabetismului, acest „con de umbră" al secolului nostru, pentru pregătirea corespunzătoare a resurselor umane. Virarea unor fonduri suficiente de la capitolul „înarmare" la capitolul „educație și dezvoltare" este cu adevărat sursa cea mai plauzibilă. Educația însăși ar putea fi concepută ca o „armă" a păcii și un mijloc de extindere a unei adevărate cooperări internaționale, bazate pe noi valori și noi modele de gîndire și acțiune.

C2 ÎN AL DOILEA RÎND ESTE NECESARĂ O AMELIORARE A STRUCTURILOR EDUCAȚIONALE, MAI BUNA LOR ORIENTARE, FINALITATE ȘI ADAPTARE LA NEVOILE DEZVOLTĂRII ȘI PROGRESULUI :

Pentru a putea crea structuri educaționale corelate și adaptate la nevoile dezvoltării și progresului social, învățămîntul trebuie să devină o **funcție a întregii societăți,** inclusă în procesele de planificare economică și socială.

Sistemele de învățămînt trebuie să treacă de la o **„orientare autocentrată",** în care fiecare treaptă de învățămînt își găsește finalitatea în trecerea la treapta următoare (inclusiv terminarea liceului), la o **orientare socială,** corelată cu nevoile dezvoltării. Fiecare verigă și formă a învățămîntului — elementar, secundar, tehnic, profesional, superior, de educare a adulților — să aibă o finalitate socială precisă. Înseși obiectivele cuprinse în planurile de dezvoltare trebuie să fie cît mai clar și precis definite, astfel încît din ele să se poată desprinde și obiective pentru pregătirea cadrelor.

Este necesară o creștere a gradului de **integrare** a învățămîntului cu activitățile economico-sociale, cu practica, cu producția și cu cercetarea științifică, și a gradului de autofinanțare prin valorificarea microproducției specifice, a inovației tehnologice și a serviciilor prestate, domenii în care România acumulează permanent o experiență pozitivă.

Dezvoltarea integrării învățămîntului cu producția și cercetarea științifică în cadrul organizării sistemului românesc de învățămînt realizează avantaje multiple pentru dezvoltarea socială și a indivizilor : (a) o mai mare legare a învățămîntului de viață, de practică și de cercetare, conferă o mai bună orientare și eficacitate a proceselor de învățămînt ; (b) furnizarea de cunoștințe și deprinderi practice, de profesiuni asigură finalitatea fiecărei verigi de învățămînt concomitent cu o integrare mai rapidă în activitatea socială și o mai mare mobilitate profesională ; (c) creșterea funcției sociale a învățămîntului prin organizarea de lucrări de atelier, de microproducție, de laborator, de proiectare, de inovație tehnologică, de furnizări de servicii etc., amplifică funcția socială a învățămîntului, atît prin creșterea eficienței proceselor de învățare, cît și prin participarea nemediată la dezvoltarea socială și sporirea funcției de autofinanțare și autodezvoltare.

Una din problemele acute ale ameliorării structurilor este ancorarea mai puternică a sistemelor de învățămînt în procesele dezvoltării economice și sociale, atît prin îmbunătățirea planificării dezvoltării și educației, cît și prin implicarea mai amplă a învățămîntului în procesele de dezvoltare.

C3 MAI MULTĂ ECHITATE ÎN ACCESUL LA ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI ÎN EGALIZAREA ȘANSELOR, MAI MULTĂ EFICIENȚĂ :

Asigurarea accesului și ameliorarea situației **păturilor celor mai defavorizate ;** crearea unui **învățămînt de masă** cu un mare impact economic și social.

Este necesară elaborarea unor proiecte de organizare a unor sisteme de învățămînt care să asigure mai multă **echitate** și **eficiență** economică și socială prin educație pentru asigurarea unui învățămînt de masă, ieftin și eficient ; o atenție deosebită trebuie acordată perfecționării educației în sensul asigurării unui volum minim de cunoștințe și de deprinderi capabile să „amorseze" un adevărat proces de „autointreținere" a proceselor de învățare, asigurînd creșterea **capacității de învățare** (learnability) și **învățarea din activitate** (learning by doing), ceea ce presupune o sporire a ponderii educației neformale.

Amorsarea unor programe de cercetări, care să asigure îmbunătățirea planificării, organizării și eficienței învățămîntului, inclusiv a unor **noi forme de „mișcare"** a proceselor de învățare.

Ideea de bază este imaginarea unor sisteme de învățămînt ieftine și eficiente, a unor modalități de a dezvolta rețele suficient de largi pentru a realiza un adevărat învățămînt de mase, pentru asigurarea unui nivel minim de cunoștințe strict necesare dezvoltării economice, progresului social și afirmării personalității umane.

X

Se poate afirma astăzi că devine din ce în ce mai dificilă o rezolvare corespunzătoare a noilor probleme cu mijloace și optici vechi. Educația trebuie să-și asume un rol mai important în promovarea unor noi valori și concepte, a unor forme de gîndire și acțiune, care să permită o mai bună adaptare a comportamentelor la schimbările și provocările unui mediu dinamic și complex și nu rareori „făcut" ostil, prin decizii și demersuri inadecvate. În acest context crearea unor noi „deschideri" și a unor noi forme de „mișcare" a proceselor de învățare poate aduce beneficii importante eforturilor omenirii de a crea o lume mai dreaptă și mai bună, progresului social-uman.

Pluralismul firesc al tipurilor de dezvoltare, provenit din condițiile istorice, economice, sociale, politice, și identitățile culturale diferite, nu trebuie să ducă la tensionarea mediului internațional. Înlocuirea unor concepții periculoase ca cele ale „echilibrului puterii" sau ale „politicii de forță" prin promovarea unor noi valori și concepte care să asigure echilibre autentice, bazate pe colaborare, pe participare, pe o adevărată democratizare a vieții internaționale, este primul pas necesar asigurării unui grad mai mare de securitate și de echilibru în sistem.

În acest scop se cer mobilizate toate resursele pentru aplicarea eforturilor de investigație și acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale care

dă omenirii atîta speranță și care îi poate deschide realmente noi perspective.

Sporirea efortului de cercetare și educație, de promovare a unor noi concepte și valori se cere orientat în direcții cum ar fi :

(a) ameliorarea actualelor mecanisme economice, a tipului de creștere economică, inclusiv a **teoriei economice** insuficient elaborate pentru a face față problemelor cu care se confruntă în prezent. Se resimte acut nevoia unor concepte și proiecte de **dezvoltare integrată** economică și socială (de tipul dezvoltării rurale integrate), inclusiv armonizarea proceselor de educație și formare cu cerințele dezvoltării. Ținînd seama de dimensiunile cît și de gravitatea fenomenelor, o atenție deosebită se cere acordată problemelor **rurale** ;

(b) aplicarea cercetărilor și difuzarea largă a cunoștințelor privind **metode de prognoză** și planificare indispensabile elaborării strategiilor de dezvoltare economică și socială și creșterii gradului de autonomie și creativitate în alegerea alternativelor de dezvoltare ;

(c) promovarea noilor valori și conceptelor necesare dezvoltării unei **științe coerente a transformării sociale,** avînd în centrul ei omul cu aspirațiile sale individuale și sociale ;

(d) dezvoltarea instituțiilor și a cercetărilor din domeniul **științelor sociale,** îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, a cooperării și a sistemelor de informare în aceste domenii pentru a spori capacitatea de alegere a căilor și modalităților de dezvoltare ;

(e) investigarea **proceselor de învățare la indivizi și societăți,** învățarea rezolvării problemelor **globale,** învățarea din **trecut** și din **viitor** și multiplicarea **studiilor asupra viitorului,** inclusiv în țările în curs de dezvoltare, stimularea și pe această cale a creativității și inovației sociale, difuzarea largă și **sistematică** a cunoștințelor în aceste domenii ;

(f) mobilizarea **resurselor financiare** necesare dezvoltării sociale și individuale, inclusiv a sistemelor educaționale și informaționale, îndeosebi prin creșterea **securității,** întărirea **păcii** și dezvoltarea **cooperării** internaționale.

Pe plan internațional, sprijinirea efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare nu se poate rezuma desigur doar la alocarea unor resurse financiare, ci se cere să îmbrace forme variate, complexe, adecvate exigențelor din acest domeniu. Aici își poate demonstra virtuțile și cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare înseși, pe care România o promovează consecvent. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea din 3 august a.c. în fața activului central de partid și de stat : **„Considerăm că promovarea în continuare a cooperării economice, a asistenței tehnice și a pregătirii de specialiști constituie o formă directă și importantă de contribuție a României la ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare. Este o datorie politică și morală, pe care o avem, în calitate de comuniști, de stat socialist, de a ne aduce această contribuție. La rîndul său, și România primește, în acest cadru, sprijin din partea acestor țări. Prin lărgirea continuă a cooperării se creează un larg sistem de întrajutorare reciproc avantajoasă între țările noastre, care constituie expresia solidarității în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de egalitate și respect între națiuni, de deplină echitate, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire".** În prezent, peste 12 000 de tineri de peste hotare urmează studii în țara noastră. Așa cum preciza secretarul general al partidului, în expunerea amintită, România va continua să dezvolte pregătirea în sistemul nostru de învățămînt a specialiștilor din țări în curs de dezvoltare.

Ioniță OLTEANU

Locul economiei politice

(Urmare din pag. 17)

sate și independente. Orice domeniu de cercetare științifică cere în primul rînd o viziune integrată, organic structurată cu punerea în evidență a interdependențelor și intercondiționărilor. Această viziune integrată o dă, în domeniul studierii modului de producție, numai economia politică, disciplinele speciale, parțiale, neputînd prin însăși definiția lor să dea o asemenea viziune.

6 Din cele spuse pînă acum rezultă, de asemenea, că preocupările economiei politice sînt preponderent teoretice, iar cele ale disciplinelor speciale — preponderent practice-concrete. Analiza proceselor de ansamblu și de intercondiționare presupune preocuparea în primul rînd de aspectele teoretice generale ale obiectului studiat, în timp ce analiza aspectelor speciale și parțiale este prin forța lucrurilor împinsă spre problemele de amănunt, practice și concrete. Ceea ce nu poate să însemne refuzul economiei politice de a lua în considerare studiul practicii și nici eliberarea disciplinelor speciale și de ramură de obligația de a duce mai departe analizele teoretice ce țin de domeniile lor particulare respective. Dar preponderența preocupărilor trebuie să rămînă cea arătată mai înainte. Dacă ar fi să aplicăm aici clasificarea curentă a cercetărilor științifice în cercetările fundamentale și aplicative, economia politică trebuie considerată ca făcînd înainte de toate cercetări fundamentale, iar disciplinele de ramură cercetări mai ales aplicative.

7 În mecanismul de funcționare a economiei socialiste distingem, pe lîngă acțiunea legilor economice obiective, și aspectele rolului ce revine factorului subiectiv în economie ; adoptarea și utilizarea unor principii de activitate și conducere economică — întemeiate pe caracteristicile realităților de producție socialiste și pe cerințele legilor economice obiective — și elaborarea unor forme instituționale, metode și instrumente de activitate economică. Dacă legile economice au un caracter obiectiv și nu pot deci să fie schimbate prin acțiunea omului, dacă principiile de acțiune elaborate pe baza acestor legi sînt de lungă durată și nu sînt schimbate decît foarte rar, formele instituționale, metodele și instrumentele concrete de conducere sînt supuse unui proces de continuă perfecționare.

Dintre aceste elemente constitutive ale mecanismului de funcționare a economiei socialiste primele două, adică legile obiective și principiile de conducere țin fără îndoială de aspectele teoretice de durată ale economiei socialiste. Ele formează deci obiect de preocupare al economiei politice, care studiază după cum am văzut aspectele mari, de ansamblu ale vieții economice, cu interdependențele lor reciproce. În schimb, formele instituționale practice, concrete, supuse perfecționării continue și deci de durată mult mai scurtă — deși nu pot fi neglijate de economia politică — trebuie considerate ca obiect principal de preocupare al științelor speciale și de ramură.

Să luăm de exemplu problematica retribuirii muncii în socialism. Economia politică va trebui să se ocupe de cerințele obiective ale legii retribuției după muncă, de principiile care se aplică în acest domeniu, să scoată în evidență cum se măsoară cantitatea de muncă ce trebuie retribuită (problema normării muncii), cum se măsoară calitatea muncii ce trebuie retribuită (problema rețelelor tarifare), problemele principale legate de mărimea retribuției, de decalajele dintre retribuții etc. Dar problemele concrete legate, de exemplu de numărul de categorii din diferitele rețele sau retribuția tarifară concretă a muncitorilor din diferite ramuri — probleme care sînt supuse unor continue perfecționări și modificări — nu pot fi tratate de economia politică, ci trebuie tratate de economia muncii.

Problema împărțirii valorii în cheltuieli de producție și venit net, a venitului net în diferitele forme ale sale și posibilitatea includerii unor porțiuni de venit net în costurile de producție pentru anumite scopuri practice de stimulare sînt probleme care trebuie tratate de economia politică. Dar chestiunea practică a înființării unor taxe asupra fondurilor și pămîntului și a includerii lor în costuri este mai mult o problemă a științei finanțelor decît a economiei politice.

8 Ar mai trebui spuse cîteva cuvinte despre raportul dintre economia politică și politica economică, foarte des menționat și discutat în literatură. Acest raport trebuie privit într-un fel cu totul diferit de cel în care este privit raportul dintre economia politică și alte discipline economice. În timp ce acest din urmă caz avem de-a face cu raportul dintre diferite domenii — reale sau pretinse — ale cercetării științifice, raportul dintre economia politică și politica economică este raportul dintre știința economică și activitatea practică în domeniul economic. Este un raport analog de pildă cu cel dintre fizică și tehnică. Delimitările sînt atît de clare dacă se ține seama de acest lucru, încît orice cuvînt în plus spus în această privință poate doar să semene confuzie. Economia politică este o știință, iar politica economică este o activitate practică. Legătura dintre ele se situează pe cu totul alt plan decît cea dintre economia politică, și de pildă, știința finanțelor sau economia muncii.

Și dacă cineva ar considera că există o știință a politicii economice, răspunsul ar trebui să fie că această știință a politicii economice nu este nimic altceva decît economia politică împreună cu celelalte discipline științifice din domeniul economic. Ele reprezintă în ansamblul lor baza teoretică și metodologică a politicii economice.

Atomul pașnic

TOATE „SCENARIILE" referitoare la perspectivele energetice pe plan mondial prevăd creșterea, uneori substanțială, a ponderii energiei nucleare în consumul total de energie al diferitelor țări. În zona OCDE, de exemplu, această pondere este prevăzută să atingă circa 10% la mijlocul deceniului viitor. După cum se vede din graficul reprodus aici după săptămînalul vest-german **Die Zeit**, cel puțin o țară — Suedia — a ajuns în 1977 aproape la acest nivel, iar alta — Elveția — avansează în aceeași direcție. Este vorba în ambele cazuri de țări sărace în resurse energetice proprii, ceea ce explică dezvoltarea accelerată a energeticii nucleare, dar și de țări cu pronunțate preocupări ecologice, ceea ce face cu atît mai remarcabile ponderile atinse. În general, frapează în grafic varietatea foarte mare a procentului de participare a energiei nucleare. Aceasta nu înseamnă însă o prefigurare a unei diversități similare în viitor, ci este rezultanta structurilor energetice de pînă acum, pe de o parte, și pe de altă parte a ritmului în care se desfășoară realizarea opțiunilor nucleare adoptate.

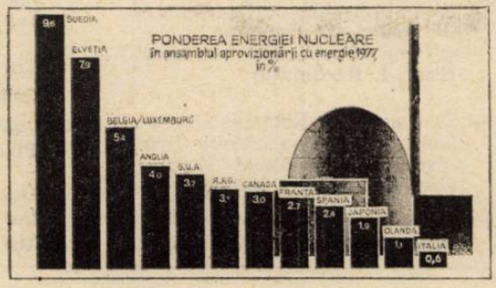

Ridicarea eficienței în R. S. Cehoslovacă

PROBLEMELE ridicării eficienței în diferitele ramuri ale economiei naționale au făcut nu de mult obiectul plenarei a XI-a a C.C. al P.C. din Cehoslovacia. Importanța gospodăririi raționale, eficiente a resurselor materiale și umane rezultă, de pildă, din faptul că reducerea doar cu un procent a cheltuielilor de producție pe economia națională echivalează cu 8,2 miliarde coroane, respectiv fondurile necesare pentru construirea a 58 mii de apartamente.

Printre sursele vizate de ridicare a eficienței figurează promovarea susținută a progresului tehnic, accelerarea aplicării în producție a realizărilor științei și tehnicii, concomitent cu sporirea fondurilor alocate activității de cercetare (care au înregistrat o creștere de 37,6% în perioada 1971—1977) și îmbunătățirea utilizării lor.

Rezerve importante urmează a fi mobilizate în cadrul întreprinderilor industriale, prin asigurarea unei mai mari ritmicități în îndeplinirea planului de producție, prin îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe existente : ridicarea doar cu 1% a gradului de utilizare a fondurilor fixe reprezintă economii de investiții în obiective noi de 12,5 miliarde coroane. Totodată, la plenară s-a subliniat necesitatea perfecționării conducerii economiei ; în prezent se află în curs de aplicare un sistem complex de apreciere a activității întreprinderilor, un accent sporit fiind pus pe aspectul calitativ al acesteia, pe măsura în care rezultatele sale corespund necesităților economiei naționale și ale populației.

Resurse naturale — potențial nevalorificat

ÎNTR-UN STUDIU în care abordează problemele noii ordini economice mondiale, Janez Stanovnik, secretarul executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, examinînd gradul de utilizare a principalelor resurse existente pe glob, citează o serie de date semnificative asupra posibilităților încă nevalorificate în acest domeniu.

De pildă, din ansamblul pămînturilor propice pentru agricultură (care reprezintă 24% din suprafața uscatului, neacoperită de ghețuri), întinderea terenurilor cultivate în prezent constituie doar 44%, această pondere ridicîndu-se la peste 80% în Asia și Europa (fără U.R.S.S.) și fiind de numai 20% în cazul Africii.

Din totalul celor 1,4 miliarde ha de terenuri cultivate în prezent în lume, doar 200 mil. ha sînt irigate (patru cincimi din acestea fiind incluse în sistemul de irigații abia în cursul ultimilor 75 de ani). Se apreciază că investițiile necesare pentru dublarea suprafeței agricole irigate ar însuma circa 100 mlrd. dolari, respectiv un sfert din volumul anual al cheltuielilor în scopuri militare, pe plan mondial.

Referitor la o resursă însă insuficient valorificată în prezent — deșeurile, un calcul efectuat în Franța arată că, de pildă, o tonă de resturi menajere conține — în medie — aluminiu în valoare de 200 dolari, oțel — de 17 dolari, sticlă și hîrtie — de cîte 12 dolari, fără a vorbi de amplele economii de energie care rezultă din valorificarea acestor materiale, ca alternativă la extragerea și prelucrarea materiilor prime corespunzătoare.

Ungaria : restructurarea siderurgiei

CU O PRODUCȚIE DE OȚEL de numai 3,7 mil. tone în 1977, Ungaria se situează pe un loc comparativ favorabil (18—19) în lume după cantitatea de oțel produsă pe locuitor. Totuși, arată revista **Made in Hungary**, siderurgia ungară suferă de „îmbătrînirea" instalațiilor în raport cu cerințele progresului tehnic și de o prea mare diversitate a producției de semifabricate, fapt care — chiar dacă scutește economia națională de anumite importuri și permite realizarea mai rapidă a unor comenzi — constituie un balast în calea ridicării productivității muncii în această ramură.

De aceea, alături de sporirea producției de oțel (care urmează să atingă 4,3 mil. tone în 1980), investițiile efectuate sau proiectate în siderurgia ungară urmăresc restructurarea acesteia. După reconstruirea turnătoriilor de oțel existente și crearea altora noi, ponderea instalațiilor moderne în acest sector urmează să ajungă la 60%, față de 7% în prezent. Totodată, se va aplica politica dezvoltării selective a producției de semifabricate, pe de o parte prin scoaterea din nomenclatură a unor tipuri (mai ales a celor care pot fi importate din alte țări socialiste), iar pe de altă parte prin extinderea — în volumul global al producției ramurii — a sortimentelor mai valoroase, de calitate mai înaltă și care cunosc un proces mai complex de prelucrare.

Esența competitivității

ÎNCERCÎND să răspundă la întrebarea : ce este, în fond, competitivitatea ?, revista **L'Usine Nouvelle** arată că legarea ei, tradițională, de nivelul prețurilor unor produse sau altora, reprezintă un punct de vedere depășit. Dimpotrivă, un produs oferit la un preț prea scăzut suscită chiar bănuieli în ceea ce privește calitatea sa. Specialiștii apreciază că esența competitivității rezidă în raportul calitate/preț, noțiunea de calitate incluzînd concomitent nivelul tehnic și durabilitatea produsului, fiabilitatea sa, serviciile anexe.

Competitivitatea — relevă revista — se întemeiază, în ultimă instanță, pe nivelul cercetării și inovării (care asigură cîștigarea sau menținerea avansului tehnologic față de concurenți), precum și pe o politică bine chibzuită în domeniul achizițiilor și al subcontractării.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 6 octombrie 1978

— Mobilizare de forțe, intensă creativitate pentru înfăptuirea exemplară a planului **(Dan Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Ample acțiuni în lumina indicațiilor tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.
- Reducerea cheltuielilor materiale, element hotărîtor pentru creșterea producției nete **(Maria Cîrstea)** 3
- Asigurarea tuturor condițiilor pentru realizarea integrală a planului de investiții **(Aurel Popa)** 5
- Prin optimizarea transporturilor, operativitate sporită în aprovizionare **(C. Suciu)** 7
- Calitatea produselor — cerință de bază pentru lărgirea exportului **(L. Țăranu)** 8

— Influența structurii sortimentale în planificarea și realizarea nivelului de cheltuieli și a producției nete **(H. Lazarovici)** 9

— Fundamentarea efectivului optim în zootehnie **(drd. Gh. Iosif, dr. Maria Stroe)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE ■ ORGANIZARE

— Participare de masă la modernizarea organizării și tehnologiilor **(Dorin Constantinescu)** 14

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Mic dicționar economic. Autogestiunea economico-financiară **(conf. dr. Viorica Nicolau)** 16

TEORII ● IDEI

— Cîteva considerațiuni cu privire la locul economiei politice în sistemul științelor economice **(prof. I. Rachmuth).** 17

— 6 decenii de la făurirea statului național unitar român. Economia românească unitară – expresie a unor necesități obiective și aspirații profunde **(dr. Iosif I. Adam)** 19

— Convorbiri economice cu **Bibiano Osorio-Tafall** 21

— Școli ● curente ● economiști. Unitatea și independența națională, țel dintotdeauna al gîndirii muncitorești din România (II) **(conf. dr. Dumitru Mureșan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Expunerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** — idei în acțiune. Raționalizarea consumului de energie și materii prime — problemă actuală a dezvoltării economice contemporane **(Mugur Isărescu, Gheorghe Nistor)** 24

— R.D. Germană : Baza dezvoltării economice — intensificarea **(Hilde Puwak)** 27

— Strategiile de dezvoltare și impulsul educațional (II) **(Ioniță Olteanu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Curier economico-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Mobilization of forces, intense creativity for the exemplary fulfilling of the plan **(Dan Popescu)** 1

— Mass participation in the modernization of organization and technologies **(Dorin Constantinescu)** 14

— Some reflections on the place of political economy in the system of economic sciences **(Prof. I. Rachmuth)** 17

— The unitary Romanian economy, expression of objective needs and profound aspirations **(Dr. Iosif I. Adam)** 19

— Economic discussions with **Bibiano Osorio-Tafall.** A forum for debating Third World's priority problems 21

— National unity and independence, a permanent aim of Romanian working class thought (II) **(Reader Dr. Dumitru Mureșan)** 22

— Rationalizing energy and raw materials consumption, topical problem of contemporary economic development **(Mugur Isărescu, Gheorghe Nistor)** 24

— The G.D.R. : the intensive factors at the basis of economic development **(Hilde Puwak)** 27

— Development strategies and the educational impulse (II) **(Ioniță Olteanu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Mobilisation des forces, intense créativité pour la réalisation exemplaire du plan **(Dan Popescu)** 1

— Participation de masse à la modernisation de l'organisation et des technologies **(Dorin Constantinescu)** 14

— Quelques considérations sur la place de l'économie politique dans le système des sciences économiques **(prof. I. Rachmuth).** 17

— L'économie unitaire roumaine, reflet de nécessités objectives et d'aspirations profondes **(dr. Iosif I. Adam)** 19

— Discussions économiques avec **Bibiano Osorio-Tafall.** Un forum pour débattre les problèmes prioritaires du Tiers Monde 21

— L'unité et l'indépendance nationales, but permanent de la pensée ouvrière en Roumanie (II) **(maître de conférences dr. Dumitru Mureșan)** 22

— La rationalisation de la consommation d'énergie et de matières premières, problème d'actualité du développement économique contemporain **(Mugur Isărescu, Gheorghe Nistor)** 24

— En R.D.A. : à la base du développement économique, les facteurs intensifs **(Hilde Puwak)** 27

— Les stratégies de développement et l'impulsion éducationnelle (II) **(Ioniță Olteanu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Мобилизация сил, напряжённая творческая активность для образцового выполнения плана **(Дан Понеску)** 1

— Массовое участие в модернизировании организации и технологий **(Дорин Константинеску)** 14

— Несколько соображений относительно места политической экономии в системе экономических наук **(проф. И. Рахмут)** .. 17

— Целостная румынская экономика — выражение объективных потребностей и глубоких стремлений **(Иосиф И. Адам)** 19

— Экономические беседы: с **Бибиано Осорио-Тафалл.** Форум обсуждения приоритетных вопросов третьего мира 21

— Национальное единство и независимость, постоянная цель рабочей мысли в Румынии (II) **(доц. др. Думитру Мурешан)** 22

— Рационализация потребления энергии и сырья, актуальная проблема современного экономического развития **(Мугур Исэреску, Георге Нистор)** 24

— Г.Д.Р.: В основе экономического развития — интенсификация **(Хильде Нувак)** 27

— Стратегии развития и образовательный импульс (II) **(Ионицэ Олтяну)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

LUSTRUITORUL DE PARCHET

vă ajută să realizați o curățenie desăvîrșită în locuința dv.

LUSTRUITORUL DE PARCHET

curăță și lustruiește parchetul, dușumelele și pardoselile din linoleum sau vinilin, aspiră praful ce se ridică de la curățat și lustruit, evitîndu-se murdărirea pereților și a mobilierului

Deci, cu efort minim, se obține randament maxim, numai dacă folosiți LUSTRUITORUL DE PARCHET, care poate fi procurat din magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat cu suma de 1200 lei

ÎNTREPRINDEREA „AMBALAJUL METALIC" — TIMIŞOARA

bd. 6 Martie nr. 43, telefon 13732

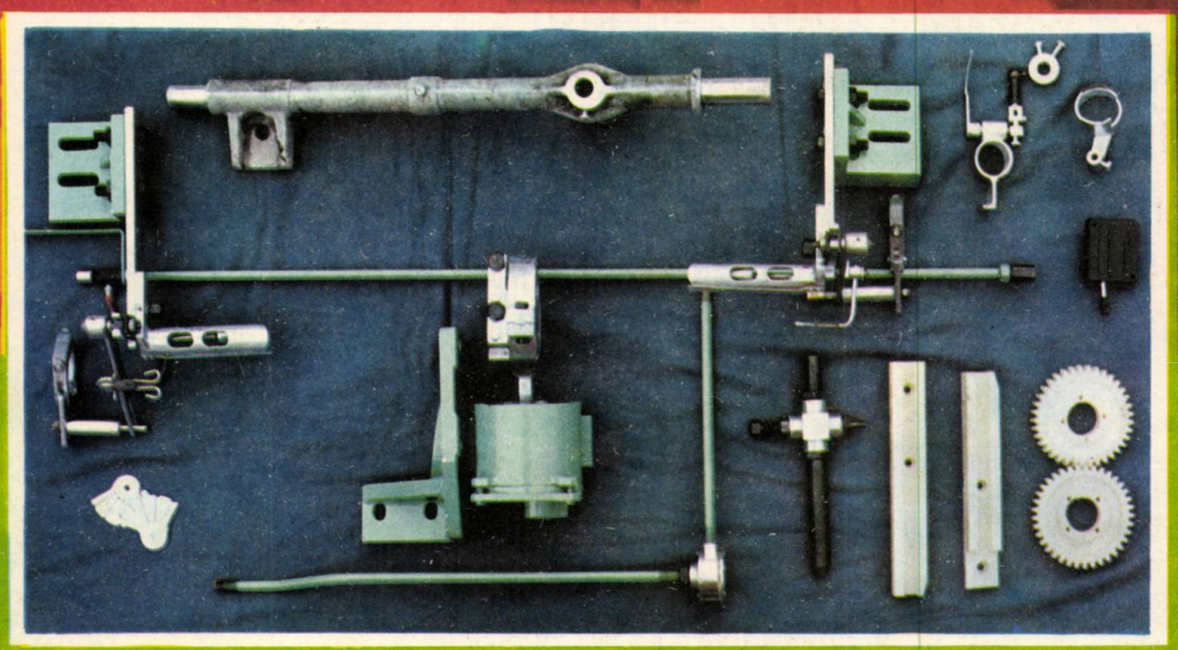

1978 OKT 17

Produce pentru întreprinderile textile piese de schimb şi accesorii

— **SUVEICI MECANICE ŞI AUTOMATE**
— **C A N E T E**
— **RAME IŢE**
— **SĂBII DE BĂTAIE**
— **PIESE DE SCHIMB DIN DURAMID**

De asemenea, întreprinderea produce dispozitive a căror utilizare permite creşterea productivităţii muncii în industria textilă

— **CURAŢITORUL DE FIR** din oţel de calitate tratat, asigură îndepărtarea scamelor şi neregularităţilor firului
— **DISPOZITIVUL DE ASIGURAT REZERVĂ FIR**, aplicat la maşinile de canetat contribuie la buna funcţionare a mecanismului automat de pe maşina de ţesut
— **DISPOZITIVUL DE ÎNTORS FIR**, aplicat la maşinile de ţesut cu margini neconvenţionale asigură realizarea unei margini de calitate
— **PIPĂITORUL MECANIC DE FIR**, aplicat pe maşinile de ţesut comandă schimbarea automată a canetei la terminarea firului
— **BRAŢELE DE BĂTAIE**, din oţel turnat, sînt de calitate şi durabilitate mărită

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PERFECȚIONAREA MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

cerință de bază pentru creșterea eficienței

UTILIZAREA DEPLINĂ A CAPACITĂȚILOR

Numărul 41 ● Vineri 13 octombrie 1978

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU LA TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI — 1978

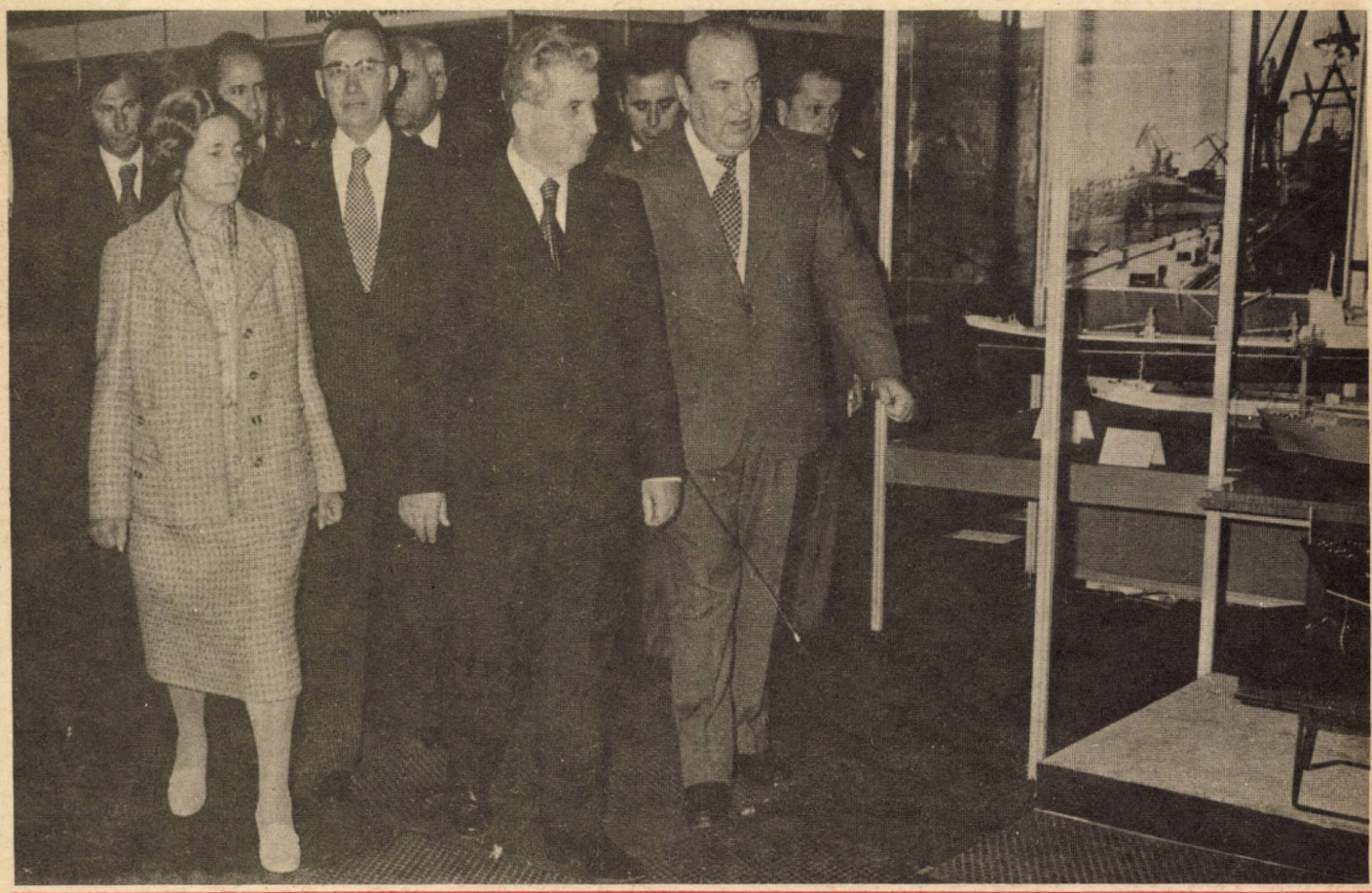

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au inaugurat cea de-a 5-a ediție a Tîrgului Internațional București. Desfășurat sub deviza „Comerț-cooperare-dezvoltare", T.I.B. '78 — manifestare economică internațională de prestigiu — constituie o expresie a potențialului ridicat al economiei românești, a dorinței țării noastre de a lărgi și diversifica continuu participarea la diviziunea internațională a muncii, de a intensifica cooperarea cu celelalte țări în domeniul industrial, tehnic și științific.

Miile de produse expuse la tîrg oferă o imagine vie și grăitoare a forței și dinamismului industriei românești, ferm angajată pe calea progresului tehnic contemporan, al modernizării și competitivității.

D 646

1978 OKT 17

curier
economic legislativ

SUPLIMENT LA REVISTA ECONOMICĂ, Nr. 20/41 1978

PROBLEME ÎN ACTIVITATEA CONSILIILOR POPULARE ŞI COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCŢIE

Fondul funciar proprietate

C. A. P. — aspecte juridice

În activitatea complexă a consiliilor populare şi a cooperativelor agricole de producţie se ridică, zi de zi, unele probleme juridico-economice ale căror rezolvări sînt date de normele de drept ale statului nostru. Pentru a veni în întîmpinarea soluţionării unora dintre acestea, în numărul de faţă publicăm un grupaj de articole pe tema enunţată.

DOVEDIREA DREPTULUI DE PROPRIETATE ASUPRA UNUI TEREN REVENDICAT DE CĂTRE C.A.P.

În temeiul art. 5 din Statutul C.A.P. şi decizia civilă a Tribunalului Suprem nr. 31 din 25 aprilie 1974, în cazul acţiunii în revendicare a unui teren, cooperativa agricolă de producţie trebuie să administreze probe din care să rezulte dreptul său de proprietate.

În cazul terenurilor cooperativizate pînă la primul Congres al U.N.C.A.P., care a avut loc în anul 1966, C.A.P., îşi poate dovedi dreptul de proprietate prin probe — extras din registrul agricol etc. — din care să rezulte că terenul, obiect al revendicării, s-a găsit în posesia (exclusivă sau în comun cu alte persoane) unui membru al său, la data cînd acesta a fost primit în cooperativă.

În cazul terenurilor cooperativizate după congresul amintit mai sus, C.A.P. îşi poate dovedi dreptul de proprietate prin probe din care să rezulte că terenul revendicat **s-a găsit în** proprietatea unui membru al său la data dobîndirii acestei calităţi, ori că l-a dobîndit pe cale de moştenire legală, sau alt mijloc legal, posterior dobîndirii calităţii de cooperator.

În situaţiile în care anumite terenuri **aflate în posesia unei cooperative agricole de producţie, nu au devenit proprietatea acesteia prin cooperativizare, nu trebuie neapărat ajuns la deducţia lipsei de titlu în deţinerea lor de către cooperativă.** Aceasta le poate stăpîni fie prin comasare conform Legii nr. 59/1974 sau a fostului Decret nr. 151/1950, fie prin preluare în folosinţă potrivit Decretului nr. 115/1959 sau al Legii. În astfel de situaţii, în cazul acţiunilor în revendicare a unor terenuri de la C.A.P., instanţele sînt obligate — pe baza rolului activ — să ceară relaţii comitetelor executive ale consiliilor populare comunal şi judeţean, precum şi direcţiei generale pentru agricultură şi industrie alimentară fără însă a li se substitui în exercitarea controlului legalităţii, care este de resort exclusiv administrativ.

REGIMUL JURIDIC AL OPERAŢIUNILOR DE SCHIMB ŞI COMASAREA DE TERENURI

Din conţinutul Legii nr. 59/1974 privind fondul funciar rezultă că legalitatea operaţiunilor de comasare, care au un vădit caracter administrativ, scapă de sub cenzura instanţelor judecătoreşti, iar acţiunea în revendicare a unui teren este inadmisibilă de îndată ce terenul respectiv a fost inclus în perimetrul comasat al unei organizaţii socialiste agricole. În cadrul acestor operaţiuni, un act de schimb de terenuri nu poate fi luat în considerare în mod izolat, ci ca o consecinţă obligatorie a aprobării actului de comasare. Actul de comasare nu trebuie să fie neapărat un rezultat al voinţei ambelor părţi nici chiar sub aspectul formal al schimbului care îl materializează şi care este opozabil faţă de terţi prin simpla aprobare dată de către

STIMAŢI CITITORI!

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate în '79 a revistei, a suplimentului şi a cărţilor pe care le editäm decupaţi, completaţi şi expediaţi pe adresa redacţiei formularul de comandă din pagina 15.

organul de resort competent al administrației de stat cu privire la operațiunea de schimb, conform legii.

Proprietarul al cărui teren a constituit obiectul unei asemenea comasări este îndreptățit să primească un alt teren în schimb, adresîndu-se în acest scop organelor administrative.

În astfel de cazuri — schimb și comasare — **controlul judiciar este limitat la o simplă constatare,** în sensul că se poate cere instanței să verifice pe bază de probe și să stabilească **dacă au intervenit sau nu operațiunile respective** — dovada putîndu-se face prin evidențele existente la organizația socialistă în perimetrul căreia au intrat terenurile constituind obiectul schimbului ca urmare a comasării, precum și prin datele de care dispun organele administrative locale, inclusiv direcțiile generale pentru agricultură și industrie alimentară rămînînd ca acțiunea în revendicare să fie respinsă de îndată ce, în aceste condiții, se reține efectuarea comasării. Aceasta întrucît, așa după cum am relatat **actele de trecere a unor terenuri în patrimoniul organizațiilor agricole socialiste pe calea comasării sînt supuse numai controlului administrativ al organelor administrative competente.**

DESPĂGUBIRILE CE SE CUVIN C.A.P. PENTRU TERENURILE SCOASE DIN PRODUCȚIE

În Legea nr. 59/1974, cu privire la fondul funciar, la anexa nr. 3, se prevede că beneficiarii terenurilor scoase din producție pentru alte scopuri decît producția agricolă vegetală, datorează anumite tarife pe care le cuprind în devizele de lucrări ce se efectuează pe terenurile respective.

Tarifele de deviz reprezintă atît taxa de protecție a terenurilor, cît și despăgubirile ce se cuvin proprietarilor de teren, despăgubiri ce se plătesc, atît în caz de expropriere, cît și atunci cînd terenurile sînt scoase temporar din producție.

În cazul terenurilor scoase temporar din producție pentru lipsa de folosință, cooperativelor agricole de producție proprietare li se cuvin despăgubiri, după cum urmează :

Clasa de calitate	lei/ha anual
— clasa I	4.500
— clasa a II-a	3.750
— clasa a III-a	3.000
— clasa a IV-a	1.750
— clasa a V-a	1.000

Unitățile socialiste beneficiare vor mai plăti — după caz — proprietarilor de terenuri :

— valoarea producției calculată pe baza producției medii planificate la ha în unitatea respectivă în acel an, în cazul cînd ocuparea terenului se face înainte de recoltarea producției ;

— valoarea de înlocuire a investițiilor ;

— valoarea de înlocuire a plantațiilor viti-pomicole și arbuștilor fructiferi ;

— valoarea regenerării pajiștilor folosite.

Din cauza neîncheierii unor contracte cu beneficiarii prin care să se stabilească suprafețele de terenuri, clasele, termenele de redare în producție, modul de reamenajare, precum și sumele legal datorate, cooperativele agricole de producție au fost prejudiciate.

Pentru preîntîmpinarea acestor situații Conducerea Uniunii Naționale a elaborat **contractul model** privind folosința temporară a terenurilor agricole folosite în alte scopuri decît producția agricolă vegetală trimis cu adresa nr. 59 din 25 august 1978, cu indicația ca organele agricole județene și conducerile unităților agricole cooperatiste să analizeze situația privitoare la scoaterea temporară de terenuri din circuitul agricol, îndrumînd cooperativele agricole de producție să încheie contracte cu beneficiarii, potrivit modelului de contract sus-menționat.

POSESIA DE BUNĂ CREDINȚĂ NU OPEREAZĂ ÎN CAZUL COOPERATORILOR CARE FOLOSESC TERENURI NESTATUTAR DE LA COOPERATIVA AGRICOLĂ

Potrivit art. 483 din Codul civil, posesorul unui teren, de bună credință, în sensul că îl folosește conștient fiindcă face acest fapt în baza unui drept, dacă se constată ulterior că posesia este nelegală, nu poate fi obligat la plata despăgubirilor pentru produsele — fructele — culese în timpul folosirii de bună credință.

Restituirea contravalorii devine obligatorie numai din momentul în care buna-credință a încetat, situație în care coincide cu data la care a cunoscut viciul titlului pe baza căruia posedă. Exemplu, data introducerii, împotriva posesorului a unei acțiuni în revendicare, marchează începutul relei credințe, dacă continuă să folosească terenul respectiv.

Cooperatorul agricol care deține în folosință, de la cooperativa agricolă de producție al cărui membru este, o anumită suprafață de teren, în mod nestatutar, nu se va putea prevala de prevederile Codului civil. Buna-credință este exclusă în cazul cooperatorilor care încalcă normele statutare, respectiv prevederile art. 4 ce dau dreptul la deținerea în folosință numai a acelor terenuri care au fost atribuite la început de an, ca lot în folosință, de către adunarea generală, în afara cooperatorilor pensionari care pot deține în folosință, fără atribuire anuală, loturile de teren ce le-au deținut în mod statutar la data pensionării.

Invocarea necunoașterii statutului ori a faptului că lotul în folosință s-a atribuit pentru un an, nu este de natură să înlăture culpa. Eroarea de drept, respectiv necunoașterea legii nu duce la exonerarea de răspundere.

PLATA TARIFULUI PENTRU ÎNTREȚINEREA AMENAJĂRILOR INTERIOARE PENTRU IRIGAT

Potrivit art. 32 din Legea nr. 7/1974, unitățile socialiste care au în administrare amenajări de irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, răspund de exploatarea, întreținerea și paza acestora, pentru asigurarea funcționării lor la parametrii stabiliți prin documentațiile aprobate.

Lucrările de întreținere a amenajărilor interioare de irigații aflate în administrarea unităților de stat sau cooperatiste se pot executa contra plată, de către întreprinderile de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, pe bază de contract economic.

Tariful datorat pentru executarea acestor lucrări este anual și indivizibil. Prin urmare, tariful nu se poate diminua nici în raport cu momentul intrării în funcție a sistemului de irigații și nici în funcție de numărul de udări efectuat sau cantitatea de apă utilizată într-un an. Această soluție corespunde cu caracterul indivizibil al tarifului stabilit de lege și este menit să asigure fondurile necesare pentru realizarea lucrărilor de întreținere a amenajărilor interioare (Decizia PAS nr. 3844 din 30 decembrie 1977).

ÎNȚELESUL NOȚIUNII DE CURTE

Prin Decizia de speță nr. 2079/1971 a Secției civile a Tribunalului Suprem s-a statuat că noțiunea de teren, de sub casă, construcții gospodărești și curtea în suprafață de cel mult 250 m.p. folosită, în art. 5 din Statutul C.A.P., vizează atît suprafața pe care se află casa de locuit și construcțiile gospodărești anexe, cît și curtea împrejmuitoare, chiar dacă o parte din această curte ar fi rezervată accesului la casa de locuit sau construcțiile gospodărești, fie pentru depozitarea unor unelte și materiale, fie pentru cultivarea ei, în vederea satisfacerii nevoilor gospodărești.

Esențial în definiția noțiunii de curte este afectația dată de membrii cooperatori și care trebuie să fie apreciată în funcție de utilitatea ce se dă în mod obișnuit suprafeței împrejmuitoare a casei de locuit și construcțiilor anexe.

TEMEIUL JURIDIC AL ACTULUI DE ATRIBUIRE A LOTULUI DE TEREN ÎN FOLOSINȚĂ PERSONALĂ — PERSOANE ÎNDREPTĂȚITE

Potrivit art. 4 din Statutul C.A.P., adunarea generală poate atribui, anual, lot în folosință fiecărei persoane care :

— este cooperator și a realizat în anul anterior volumul de muncă stabilit, în perioadele de timp, potrivit cerințelor producției ;

— este cooperator și lucrează, cu aprobarea adunării generale, în asociațiile economice intercooperatiste, asociații cu unități de stat sau ale cooperației de consum, la care cooperativa s-a asociat ;

— este cooperator, încadrat permanent, cu aprobarea adunării generale a cooperativei agricole de producție, la întreprinderea agricolă de stat și lucrează direct în sectoarele de producție ale acestei unități ;

— este mecanizator sau mecanic agricol al stațiunii pentru mecanizarea agriculturii și lucrează în cooperativa agricolă ;

— este specialist agricol, lucrează în cooperativa agricolă și locuiește în localitatea în care își are sediul cooperativa.

Prin același articol, s-a prevăzut dreptul adunării generale de a hotărî, de la caz la caz, menținerea sau atribuirea de loturi în folosință personală și cooperatorilor care, din cauza unor situații deosebite, cum ar fi, incapacitate de muncă, femei cu mulți copii minori și altele, nu au putut munci ori, deși au muncit, nu au putut realiza volumul de muncă stabilit de adunarea generală.

Cooperatorii care ies la pensie păstrează dreptul de folosință asupra lotului pe care l-au deținut la data pensionării, în condițiile prevăzute de statut.

NATURA ȘI TEMEIUL JURIDIC AL LOCULUI DE CASĂ ACORDAT DE C.A.P. ȘI A CREDITULUI PENTRU CONSTRUCȚII

În art. 6 din Statutul C.A.P. se prevede că adunarea generală poate da în proprietate personală, cu plată, locuri de casă în suprafață de cel mult 250 mp, din terenuri proprietatea cooperativei agricole de producție situate în perimetrul delimitat de planul de sistematizare a localității respective, membrilor cooperativei și persoanelor încadrate de aceasta cu contract de muncă pe durată nedeterminată, care doresc să-și construiască o locuință și care nu au loc de casă în proprietate personală. În aceleași condiții se pot atribui locuri de casă specialiștilor și mecanizatorilor care lucrează în cooperativă și doresc să se stabilească în localitatea respectivă.

Prin Decretul nr. 92 din 16.IV.1977, s-a stabilit că persoanele care doresc să-și construiască locuințe proprietate personală, pot obține credite de la stat, în condiții avantajoase, mărimea acestora, fiind în funcție de tipul construcțiilor și anume :

— pentru locuințele de tipul celor ce se execută din fondul statului se pot obține credite în sumă de 41.500 lei pentru o locuință cu o cameră ; 64.000 lei pentru o locuință cu 2 camere ; 81.000 lei pentru o locuință cu 3 camere ; 91.500 lei pentru o locuință cu 4 camere și 105.000 pentru locuința cu 5 camere. La cererea beneficiarului, aceste plafoane se pot majora cu 3% pentru locuințele ce se construiesc în zonele cu gradul 8 seismic și cu 10% în cel cu gradul 9 seismic.

— persoanele încadrate cu contract de muncă și pensionarii domiciliați în municipiile, orașele și localitățile componente ale acestora care își construiesc locuințe proprietate personală în regie, pot obține în acest scop un credit în sumă de 35.000 lei, rambursabil într-o perioadă de 20 ani.

— în aceleași condiții și la același nivel pot obține credit și persoanele încadrate în muncă pe bază de contract, în mediul rural, precum și membrii organizațiilor cooperatiste și ai celor obștești care nu au locuință proprietate personală în comunele în care-și au locul de muncă (a se vedea și art. 25 alin. 3 și art. 63 din Legea nr. 4/1973).

Asigurările sociale ale țărănimii cooperatiste

STABILIREA VECHIMII ÎN MUNCĂ PENTRU COOPERATORII AGRICOLI ÎN VEDEREA OBȚINERII PENSIEI

Potrivit art. 13 din Legea nr. 4/1977 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale pentru membrii C.A.P. vechimea în muncă pentru dreptul la pensie se compune din toți anii în care cooperatorul a lucrat cel puțin 200 zile calendaristice în unitatea agricolă cooperatistă. De la această regulă legiuitorul a prevăzut următoarele excepții, și anume :

a. — potrivit art. 14 din lege, constituie vechime în muncă și anii în care cooperatorul a lucrat mai puțin de 200 zile calendaristice anuale, dacă acesta și-a îndeplinit obligațiile stabilite și a efectuat volumul de muncă prevăzut pentru realizarea sarcinilor din planul de producție, de venituri și cheltuieli pe anul respectiv ;

b. — se consideră vechime în muncă timpul în care cooperatorul își îndeplinește obligațiile militare, urmează cursuri de pregătire, specializare sau perfecționare la care a fost trimis de cooperativă, a fost în concediu de sarcină și lehuzie, dacă în restul anului a lucrat un număr de zile calendaristice proporțional cu aceste perioade

sau, după caz, a îndeplinit celelalte obligații menționate la lit. a ;

c. — în art. 14 din lege se prevede că se consideră vechime în muncă, pentru a primi pensie din sistemul agriculturii cooperatiste, și perioada de timp în care cooperatorul a lucrat în cooperativă pe bază de contract sau într-o unitate socialistă de stat, dacă în acest din urmă caz, persoana în cauză are cel puțin 5 ani vechime în unitatea agricolă cooperatistă. Perioada lucrată pe bază de contract se cumulează cu cea lucrată la cooperativă numai atunci cînd perioada respectivă nu-i dă dreptul la pensie în cadrul asigurărilor sociale de stat.

DREPTUL COOPERATORILOR AGRICOLI LA INDEMNIZAȚIE PENTRU COPII

În art. 33 din Legea nr. 4 din 30 iunie 1977 se prevede că familiilor de cooperatori, din care cel puțin unul din soți lucrează într-o unitate agricolă cooperatistă, li se acordă o indemnizație de 50 lei, pe lună, pentru fiecare copil în vîrstă de pînă la 16 ani împliniți, aflat în întreținerea acestora. Indemnizația de 50 lei pe lună, se majorează cu :

— 20 lei pentru al șaselea copil ;

— 30 lei pentru al șaptelea copil ;

— 40 lei pentru al optulea copil ;

— 50 lei pentru al nouălea copil și următorii.

Indemnizația se acordă în luna în care cel puțin unul din soți a lucrat cel puțin 15 zile și a realizat sarcinile de producție, în conformitate cu normele de muncă stabilite. Indemnizația se acordă și în perioada în care unul dintre soți beneficiază de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă.

Au dreptul la indemnizație și familiile cu copii, în care soții sînt pensionari ai cooperativelor agricole de producție.

CONDIȚIILE ÎN CARE PERSOANELE CARE LUCREAZĂ ÎN C.A.P. POT PRIMI DOUĂ PENSII

Potrivit art. 8 din Legea nr. 4 și art. 4 din Legea nr. 5, ambele din 30 iunie 1977, persoanele care primesc pensie din sectorul asigurărilor sociale de stat sau din alte sectoare cu sisteme proprii de pensionare, pot primi și pensia cuvenită în baza Legii nr. 4 pentru vechimea în muncă în unitățile agricole cooperatiste, iar persoanele cu gospodării individuale din zonele necooperativizate și pensia cuvenită în baza Legii nr. 5 pentru perioada în care au contribuit la constituirea fondului de pensii și în raport cu valoarea produselor livrate la fondul de stat.

Condiția pentru ambele categorii de persoane prevăzute de legiuitor, este ca suma rezultată din pensiile cumulate să nu depășească nivelul pensiei de asigurări sociale ce s-ar fi cuvenit persoanei respective, în cazul în care întreaga activitate pentru care primește cele două categorii de pensii. ar fi fost prestată într-o unitate de stat. În cazul în care, prin cumulul celor două pensii se depășește acest nivel, pensiile se vor reduce în mod proporțional.

POSIBILITATEA CONTINUĂRII ACTIVITĂȚII ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE COOPERATISTE ȘI DUPĂ ÎMPLINIREA VÎRSTEI DE PENSIONARE

Potrivit art. 8 din Legea nr. 3/1977, privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, persoanele încadrate în muncă care doresc să continue activitatea și după împlinirea vîrstei de 62 ani bărbații și 57 ani femeile, pot cere cu 3 luni înainte de împlinirea acestei vîrste, ca unitatea să le mențină în muncă. În cazul în care unitatea nu aprobă cererea, persoanele interesate se pot adresa organului ierarhic superior, care poate decide menținerea în muncă, în aceeași unitate, ori într-o altă unitate subordonată sau înscrierea la pensie.

Pentru a crea aceeași posibilitate și persoanelor care au ieșit la pensie înainte de apariția Legii nr. 3/1977, Ministerul Muncii a precizat, ministerelor și persoanelor interesate (avem în vedere adresa nr. 90.539 din 11 februarie 1978 și altele), că pot fi menținuți în muncă și după 1 ianuarie 1978, pînă la împlinirea vîrstei de 70 de ani pensionarii care au fost înscriși la pensie înainte de 1 iulie 1977, dacă se află în muncă la acea dată și au continuat activitatea pînă la 31 decembrie 1977. Pe timpul cît lucrează persoanele în cauză au dreptul să primească numai retribuția corespunzătoare muncii prestate fără pensie.

În baza legi menționate și a indicațiilor date de Ministerul Muncii, cu nr. 12284 din 11 iulie 1978, conducerea Uniunii Naționale a precizat prin instrucțiunile nr. 266 din 26 iulie 1978 că întrucît persoanele care au împlinit vîrsta de pensionare prevăzută de lege pot fi menținute în muncă pînă la vîrsta de 70 ani, în situațiile în care încadrarea la unitățile agricole cooperatiste se face pe bază de contract de muncă, în activitate permanentă, unitățile care încadrează pensionari în aceste condiții sînt obligate să anunțe de îndată, oficiile de asigurări sociale și pensii în vederea suspendării plății pensiei.

ÎN ATENȚIA DEȚINĂTORILOR DE ANVELOPE DISPONIBILE

S.I.R.D.S.C. Orșova solicită anvelope de dimensiuni 900/20, 825/20, 750/20 și 650/16.

Unitățile care posedă și pot oferi asemenea anvelope sînt rugate să comunice în scris sau telefonic Secției întreținere reparații drumuri și siguranța circulației Orșova, str. Gării nr. 9 — telefon 61451, 61452, 61453 sau telex nr. 42.617.

Atribuțiile consiliilor populare privind activitatea cooperativelor agricole de producție

Sarcinile mari ale actualei etape de dezvoltare a societății noastre impun sporirea continuă a competenței și răspunderii consiliilor populare — organe locale ale puterii de stat — și a comitetelor executive, respectiv a birourilor executive — organe locale ale administrației de stat — în conducerea unitară a întregii agriculturi, pentru asigurarea dezvoltării acestei ramuri de bază a economiei naționale pe raza fiecărei unități administrativ-teritoriale.

În conformitate cu art. 1 din Legea nr. 6/1974, consiliile populare și comitetele, respectiv birourile lor executive, poartă întreaga răspundere pentru realizarea sarcinilor stabilite prin planul de stat cu privire la producția agricolă în unitățile administrativ-teritoriale în care au fost alese. Desigur că prevederea legală pe care am citat-o mai sus se referă în primul rînd și cu precădere la răspunderea moral-politică pe care o are fiecare organ în sistemul de organizare a statului socialist, și fiecare membru al acestui organ. Dar norma legală la care ne referim poate constitui prin coroborarea sa cu alte prevederi legale și temeiul unei răspunderi juridice a membrilor acestor organe care nu-și îndeplinesc propriile sarcini.

● În ce privește folosirea rațională a fondului funciar, stabilirea și respectarea structurii culturilor, comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare, au următoarele atribuții principale :

— asigură, împreună cu conducerea C.A.P. identificarea tuturor suprafețelor de terenuri ;

— controlează ca unitățile agricole, inclusiv C.A.P., să asigure exploatarea rațională a suprafețelor amenajate pentru irigat ; să respecte structura culturilor și să execute lucrările de întreținere ;

— controlează ca scoaterea din circuitul agricol a terenurilor să se facă numai în condițiile prevăzute de lege ; iar redarea în circuitul agricol a celor scoase temporar să se facă la termenul stabilit ;

— exercită controlul și ia măsuri în vederea bunei organizări și completa folosire a pajiștilor.

● Cu privire la activitatea de planificare în agricultură, comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuții :

— elaborează proiectul de plan pentru producția agricolă al unității administrativ-teritoriale, înglobînd și planul cooperativei agricole de producție ;

— urmărește folosirea cu eficiență maximă a resurselor materiale și umane ;

— urmărește și răspunde împreună cu conducerea C.A.P. de realizarea livrărilor la fondul de stat, a cantităților de produse vegetale și animale prevăzute în plan ;

— urmărește permanent și analizează periodic stadiul realizării planului în profil teritorial, preocupîndu-se și de modul de executare a sarcinilor de plan ale cooperativei agricole de producție ;

— controlează activitatea de realizare a tuturor investițiilor din domeniul agriculturii, din unitatea administrativ-teritorială respectivă, deci și a celor din cadrul C.A.P., stabilind măsurile necesare pentru punerea în funcțiune a acestora în termen și atingerea parametrilor proiectați. În acest domeniu se impune o colaborare strînsă între consiliul de conducere al cooperativei și organul administrativ local ;

— sprijină conducerea cooperativei în pregătirea profesională a țărănimii cooperatiste.

● Cu privire la realizarea însămînțărilor, executarea lucrărilor de întreținere a culturilor și depozitarea produselor, comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuții :

— exercită controlul cu privire la însămînțarea tuturor suprafețelor de teren cultivabile, luînd măsuri ca acestea să se execute în perioade optime, respectîndu-se în mod strict structura culturilor aprobată prin planul de stat și stabilită pentru fiecare cooperativă agricolă de producție ;

— controlează modul în care se execută lucrările de întreținere a culturilor și plantațiilor de vii și pomi fructiferi ;

— ia măsuri de elaborare a prognozelor atacurilor de boli și dăunători și informează operativ cooperativa asupra datelor și condițiilor în care trebuie efectuate tratamentele ;

— ia măsuri pentru asigurarea transporturilor, a spațiilor de depozitare, a mijloacelor mecanizate și a forței de muncă pentru fiecare campanie ;

— colaborează cu conducerea cooperativei în vederea estimării producției, răspunzînd de datele stabilite.

● În ce privește creșterea animalelor, comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare au următoarele atribuțiuni :

— controlează modul în care cooperativa îndeplinește programul de reproducție și selecție a animalelor ;

— controlează modul în care se valorifică întregul potențial furajer, depozitarea, prepararea și administrarea furajelor ;

— controlează modul în care se aplică și se respectă dispozițiile legale cu privire la tăierea animalelor, precum și modul de funcționare a punctelor de tăiere și a abatoarelor.

● Comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare sprijină cooperativele agricole de producție mai puțin consolidate în elaborarea unor programe de măsuri tehnice și organizatorice în vederea îmbunătățirii activității lor economice și urmărește aducerea lor la îndeplinire.

● Comitetul, respectiv biroul executiv al consiliului popular poate solicita direcției generale județene pentru agricultură și industrie alimentară schimbarea din funcție sau aplicarea de măsuri disciplinare, inginerilor șefi de specialitate agricolă, contabililor șefi precum și medicilor veterinari, dacă activitatea celor în cauză nu este satisfăcătoare.

Atribuțiile sus-menționate nu reprezintă acțiuni sporadice și intermitente, ci o activitate continuă, susținută, dusă cu competență și spirit gospodăresc.

Exercitarea acestor atribuții presupune însă și participarea dinamică a conducerilor cooperativelor agricole de producție în vederea dezvoltării acestora, și pentru creșterea veniturilor și a nivelului de trai a țărănimii cooperatiste.

Atribuții ale consiliilor populare privind rezolvarea sesizărilor oamenilor muncii

Participarea conștientă a întregului popor la dezvoltarea economico-socială a țării și legătura permanentă cu masele reprezintă însăși esența orînduirii socialiste.

Propunerile, sesizările, precum și rezolvarea reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii reprezintă o importantă formă de participare directă și efectivă a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești și totodată o expresie a afirmării drepturilor și libertăților cetățenești, consfințite de Constituție.

În acest scop, Legea nr. 1/1978 instituie obligații, sarcini și răspunderi tuturor organelor de stat și de partid.

● **Primarii** comunelor sînt obligați, în baza art. 16 alin. 1 din lege, să stabilească o zi de audiență în fiecare săptămînă la sediul consiliului popular pentru primirea cetățenilor care au de rezolvat probleme personale.

Tot pentru rezolvarea problemelor personale ale cetățenilor, primarii comunelor vor stabili un program săptămînal de deplasare în satele comunei spre a primi în audiență cetățenii din localitățile respective. Prevederea legală fiind redactată sub formă imperativă constituie o obligație a primarilor și totodată un drept al cetățenilor.

Pentru problemele de ordin general ale comunei (cu caracter economic, politic și social), primarul este obligat să primească pe cetățeni ori de cîte ori se află la sediul consiliului popular, astfel cum dispune art. 16 alin. 2 din citata lege.

● Biroul executiv al consiliului popular comunal va fi informat lunar asupra scrisorilor primite, a sesizărilor din cadrul audiențelor, precum și a modului de rezolvare a problemelor ridicate de cetățeni. Desigur că această prevedere legală, cuprinsă în art. 16 alin. 3 presupune și luarea măsurilor ce se impun de către biroul executiv, întrucît nici un organ de stat nu poate rămîne pasiv și inactiv față de deficiențele constatate.

● Art. 16 alin. 4 instituie în sarcina **Consiliului popular comunal** obligația de a analiza semestrial, în sesiuni, activitatea de cerceare și soluționare a problemelor sesizate de cetățeni prin scrisori sau audiențe, prezentînd concluziile cu privire la problemele de interes general în adunările cetățenești din sate sau pe comună.

● **Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare orășenești, municipale și județene**, în baza art. 17 din lege, vor fi informate lunar cu privire la soluționarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor cetățenilor, precum și la problemele ridicate în audiențe. Aceste organe vor trebui să stabilească măsurile de îmbunătățire a activității în acest domeniu.

● **Consiliile populare orășenești, municipale și județene** vor analiza semestrial în sesiuni, pe baza rapoartelor, întocmite de comitetele sau birourile executive, modul de soluționare a scrisorilor, urmînd a lua măsurile necesare în vederea îmbunătățirii activității aparatului propriu în acest domeniu, și totodată de informare a cetățenilor asupra rezolvării problemelor de interes general.

● **Președinții, prim-vicepreședinții, vice-președinții și secretarii comitetelor sau birourilor executive** ale consiliilor populare, sînt obligați, în baza art. 18 din lege, a primi în audiență fiecare în cîte o zi pe săptămînă, pe cetățenii din unitatea administrativ-teritorială respectivă, asigurînd soluționarea operativă și legală a problemelor sesizate.

● **Președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene**, în conformitate cu art. 19 din lege sînt obligați să examineze și să soluționeze sub conducerea și îndrumarea lor directă :

— scrisorile care se referă la probleme de importanță deosebită ;

— propunerile, sesizările și reclamațiile primite cu privire la aceeași problemă din același loc de muncă sau localitate, oricînd acestea sînt semnate de colective de cetățeni.

Termenele maxime de comunicare a răspunsurilor către cetățeni sînt următoarele :

— 30 de zile pentru **propuneri, sesizări și reclamații**, adresate consiliilor populare județene și Consiliului popular al municipiului București ;

— 20 de zile pentru **propunerile, sesizările și reclamațiile** adresate consiliilor populare orășenești, municipale și comunale ori organelor acestora ;

— 20 de zile pentru soluționarea **cererilor** adresate tuturor organelor sus arătate.

Art. 5 din lege dispune ca scrisorile oamenilor muncii să fie rezolvate prin cercetare directă la fața locului iar art. 10 conține o prevedere care asigură obiectivitatea deplină a rezolvării și soluționării sesizărilor și reclamațiilor stabilind că :

— cercetarea și rezolvarea acestora este de competența organelor ierarhic superioare celor împotriva cărora sînt îndreptate ;

— este interzisă trimiterea spre cercetare a sesizărilor și reclamațiilor către organele sau persoanele la a căror activitate se referă.

Sarcinile comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare privind asociațiile de locatari

Industrializarea — cu corolarul său urbanizarea — pune în fața organelor locale ale administrației de stat o sumă de sarcini din care îndrumarea, coordonarea și verificarea activității asociațiilor de locatari prezintă o deosebită importanță dat fiind că în prezent aproape 50% din populația localităților urbane locuiește în clădiri cu mai multe apartamente.

Concretizînd unele prevederi ale Legii nr. 57/1968, statutul privind organizarea și funcționarea asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul Consiliului de stat nr. 387/1977, conferă comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare o serie de sarcini și atribuții pe care le evidențiem și analizăm în cele ce urmează:

● În baza art. 7 alin. 2 din statut, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pot dispune, prin decizie, anularea hotărîrilor nelegale ale adunării generale a asociației locatarilor, rămase definitive prin neexercitarea dreptului de contestație de către membrii asociației. Aceștia pot contesta hotărîrile adunării generale prin care se încalcă legile sau statutul, în termen de 15 zile de la data adoptării lor.

Anularea pe cale administrativă a hotărîrilor nelegale luate de adunarea

generală a asociației nu poate avea loc decît după expirarea termenului de 15 zile de la adoptarea acestora, interval de timp în care ele pot fi contestate la judecătorie. Deși nu există o dispoziție statutară expresă în acest sens, considerăm că atribuția organului administrativ se limitează la anularea hotărîrii luate de adunarea generală a locatarilor fără a o înlocui cu o hotărîre proprie a administrației. În cazul anulării, adunarea generală urmează a fi reconvocată spre a lua o nouă hotărîre conform legii și statutului. Din statut nu rezultă că decizia administrației este supusă unei căi de atac din partea asociației care are astfel obligația de a o aduce la îndeplinire. Sub acest aspect decizia este executorie. Hotărîrea inițială — anulată ca nelegală — nu va produce efecte, iar cele ce s-au produs pînă la anulare vor fi considerate ca inexistente, potrivit principiului că un act nul nu poate produce efecte. Din prevederea cuprinsă în art. 7 alin. 2 din statut reiese că înainte de a proceda la anularea hotărîrii nelegale, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular este dator să verifice îndeplinirea condiției ca hotărîrea nelegală a adunării generale a asociației locatarilor să fi rămas definitivă, prin neexercitarea dreptului de contestație de către membrii asociației. Este important de reținut că în activitatea practică nu este nevoie să se recurgă la aplicarea acestei sancțiuni pe cale administrativă, dacă adunarea generală a locatarilor înțelege să revină asupra propriei hotărîri nelegale adoptate și să o anuleze.

● În baza prevederii cuprinsă în art. 5 lit. e din statut, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular confirmă alegerea comitetului asociației locatarilor. Această atribuție se exercită de către organele locale ale administrației de stat ca o activitate proprie și permanentă fără a fi necesară o sesizare din partea asociației sau a membrilor acesteia. Singura obligație a asociației neprevăzută expres, dar implicată în dispoziția art. 5 lit. e din statut, constă în comunicarea în orice mod a alegerii noului comitet al asociației către comitetul sau biroul executiv al consiliului popular. Considerăm că prezența delegatului organului local la ședința adunării generale prin care se alege comitetul scutește asociația de o asemenea comunicare, iar confirmarea sau infirmarea alegerii comitetului se face nemotivat și fără o procedură contradictorie.

● În conformitate cu prevederile cuprinse în art. 24 alin. 1 din statut, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare controlează modul în care se îndeplinesc obligațiile legale de întreținere și reparare a construcțiilor și instalațiilor indiferent de forma de proprietate asupra lor și luarea măsurilor în vederea remedierii defecțiunilor și degradărilor constatate. Potrivit acestor prevederi, controlul exercitat de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare privind respectarea obligațiilor legale de către comitetele asociațiilor de locatari referitoare la întreținerea și repararea părților și instalațiilor de folosință comună ale clădirilor nu este limitat nici de anumite perioade de timp și nici de forma de proprietate asupra clădirilor pe care sînt constituite asociațiile de locatari, așa cum este limitat controlul exercitat în baza contractelor tip de închiriere aprobate prin HCM nr. 860/1973, anexele nr. 2 și 4.

● Aceleași organe, în baza art. 25 din statut procedează la constituirea unor comisii de control finaciar-contabil, alcătuite din specialiști în domeniul economic și financiar, încadrați în muncă la organele financiare teritoriale și locale, la unitățile de gospodărie comunală și locativă, la alte unități socialiste din localitatea respectivă, precum și din pensionari, care asigură instruirea și îndrumarea comisiilor de cenzori și a personalului de administrare și evidență de la asociațiile locatarilor și controlează activitatea acestora și gestiunile asociațiilor de locatari.

● Aprobarea exploatării de către asociațiile de locatari a unor centrale termice care servesc o singură clădire, cu condiția de a exista deplina siguranță în funcționarea instalațiilor, reprezintă de asemenea o atribuție a comitetelor sau birourilor executive, în baza art. 27 alin. 2 din statut.

● Asigurarea aplicării de către asociațiile locatarilor a normelor stabilite prin metodologia de încheiere, executare și încetare a raporturilor de muncă, de conducere a evidenței, efectuare a operațiunilor și disciplină financiară și de casă, precum și de verificare financiar-contabilă la asociațiile locatarilor, este tot de atributul acestor organe ale administrației locale, în baza art. 30 din statut și art. 2 din Ordinul nr. 5/1978.

Răspunderea pentru depășirea consumului de energie electrică

În scopul sancționării și disciplinării unităților economice care consumă energie electrică cu depășirea cantităților repartizate și contractate, prin pct. 4 din anexa I. de la Decretul nr. 394/1976, s-a stabilit, în favoarea întreprinderilor furnizoare de energie electrică, o penalitate de 200% la valoarea energiei electrice consumate în depășire.

Cu privire la condițiile de aplicare a acestei penalități, ne vom referi, în cele ce urmează,, la unele soluții recente ale practicii arbitrale care interesează în egală măsură atît unitățile furnizoare, cît și cele consumatoare de energie electrică.

1. Dispozițiile normative citate mai sus sancționează prin plata de penalități depășirea cantității de energie electrică **repartizată și contractată.**

S-a pus, în context, problema dacă penalitatea poate fi acordată în lipsa contractului de furnizarea energiei încheiat în forma scrisă prevăzută de lege.

Răspunsul care s-a dat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1706/1978 a fost negativ.

În speță, contractul dintre părți s-a încheiat în ultima zi a trimestrului I/1977 pentru care s-au pretins penalitățile. „Cum în speță, perfectarea contractului a avut loc la finele trimestrului — se arată în cuprinsul deciziei — rezultă că nu sînt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru aplicarea penalităților".

Soluția la care ne-am referit se înscrie pe linia acelei orientări a practicii arbitrale care recunoaște doar efecte limitate prestațiilor săvîrșite fără respectarea formei contractuale prescrise de lege. Ea își are temeiul și în formularea extetului legal prin care penalitatea se raportează nu numai la cantitatea de energie electrică repartizată, dar și la cea contractată.

2. În legătură cu reducerea repartiției de energie electrică survenită în cursul executării contractului, s-a pus problema datei de la care o asemenea reducere poate fi socotită operantă, în privința penalităților prin care se sancționează depășirea consumului.

Soluția care s-a adoptat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1691/1978 se înscrie pe linia celor susținute în literatura de specialitate, în sensul că sarcinile de plan stabilite, ca și modificările acestor sarcini, produc efecte abia de la data comunicării lor către unitățile chemate să execute sarcinile de plan.

Încă un argument de ordin practic: înainte de a i se face cunoscută reducerea repartiției, unitatea beneficiară este îndreptățită să consume energia electrică în limitele cantității repartizate inițial. Raportat la data comunicării reducerii, această unitate nu-și poate reduce consumul pe trecut și nici nu poate economisi ulterior ceea ce a consumat în plus fără să aibă cunoștință de reducerea repartiției. Pe această linie, prin decizia la care ne referim s-a reținut că „soluția pronunțată este criticabilă întrucît organul arbitrat nu a ținut seama de faptul că pîrîta (întreprinderea furnizoare de energie electrică) nu a comunicat reclamantei reducerea repartiției la începutul trimestrului, ci

la o dată cînd aceasta (unitatea beneficiară) încadrîndu-se în repartiția inițială, consumase o cantitate mai mare decît cea stabilită prin reducerea de repartiție".

În consecință, s-a dispus rearbitrarea litigiului pentru a se stabili îndreptățirea pîrîtei de a încasa penalitățile ținînd cont de faptul că reclamanta „pînă la data de 18 august 1977 nu s-a putut încadra în repartiția redusă transmisă cu întîrziere din culpa pîrîtei".

Considerăm că, în asemenea cazuri, consumul de energie electrică trebuie raportat ,în mod distinct astfel :

a) la cantitatea de energie repartizată inițial — pînă la data comunicării reducerii repartiției

b) la cantitatea de energie prevăzută în repartiția redusă — în perioada care urmează reducerii repartiției.

Dacă în prima perioadă, consumul se încadrează în repartiția inițială, nu există temei pentru obligarea unității beneficiare la plata penalităților.

În cea de a doua perioadă, răspunderea acestei unități se angajează în raport cu încadrarea consumului în cantitatea de energie electrică prevăzută în repartiția redusă.

3. Referitor la modificările de cote de energie electrică operate de către organele tutelare beneficiare, după expirarea perioadei de plan, prin reducerea cotei la unitățile care au realizat economii și majorarea cotei la cele care au înregistrat depășiri de consum față de cantitatea de energie repartizată și contractată, prin hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 729/1978 s-au reținut următoarele :

După expirarea trimestrului I/1977, Trustul județean de IAS Timiș a operat anumite modificări în cotele alocate întreprinderilor din subordine. Astfel, pentru unitatea beneficiară în cauză, cota a fost suplimentată la nivelul consumului efectiv din trimestrul I/1977.

Nu s-au recunoscut efecte juridice acestor modificări, pornindu-se de la considerentul că fiecare unitate din subordinea Trustului județean de IAS Timiș avea obligația să-și încadreze consumul în cantitatea de energie electrică repartizată și contractată. Ceea ce se economisește la o unitate nu se poate atribui alteia, deoarece o atare mdificare ar anula răspunderea care revine fiecărei unități în parte cu privire la încadrarea consumului în cantitatea de energie electrică repartizată. De altfel, aceste cantități constituie un plafon maxim, unitățile economice avînd obligația de a se preocupa, în permanență, de reducerea și economisirea energiei. Măsura luată de trustul menționat nu se înscrie pe linia acestei preocupări și nu este de natură să mobilizeze unitățile în subordine la noi realizări în domeniul economisirii energiei.

Hotărîrea la care ne referim a fost confirmată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1748/1978 în care se precizează că soluția adoptată corespunde și prevederilor art. 6 din Regulamentul de furnizare și utilizare a energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968, prevederi potrivit cărora depășirile de consum se stabilesc în raport cu fiecare punct de consum în parte.

4. În justificarea depășirii prin consum a cantității de energie electrică repartizată și contractată, s-a mai invocat dotarea unității beneficiare cu noi aparataje electrice prin funcționarea cărora s-a depășit consumul stabilit.

După cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1708/1978, „această împrejurare nu poate duce la exonerarea consumatoarei de răspundere pentru depășirea cantității repartizată și contractată, deoarece pentru acoperirea noilor receptoare electrice putea să solicite și să obțină suplimentarea repartiției.

Din moment ce la intrarea în funcțiune a noilor consumatori nu s-a acordat o suplimentare a cantității de energie electrică, rezultă că s-a înțeles că necesarul de consum poate fi acoperit din economiile realizate la celelalte obiective aflate în funcțiune.

Această interpretare este în deplină concordanță cu politica de economisire a combustibililor și energiei, avîndu-se în vedere faptul că repartițiile pentru energia electrică și termică sînt în strînsă legătură cu repartițiile pentru combustibilii necesari producerii acestei energii".

Deci, dovada încadrării în normele de consum sau a necesității de a depăși cantitatea de energie electrică repartizată nu duce la exonerarea de plata penalităților.

În încheiere, este locul să atragem atenția unităților economice asupra faptului că aplicarea penalităților în discuție constituie unul dintre mijloacele prin care se acționează în direcția traducerii în viață a directivelor privind reducerea consumului de energie.

Penalitățile nu constituie un venit al întreprinderilor furnizoare de energie electrică. Ele sînt obligate să verse sumele obținute cu acest titlu la bugetul de stat.

Unitățile care au depășit cantitatea de energie electrică repartizată și contractată trebuie să dea dovadă de seriozitate în tratarea problemei penalităților. Adică, ele nu trebuie să refuze plata acestora ori să pretindă restituirea celor achitate în cazul cînd există motive temenice în acest sens.

Este nejustificată încercarea de a obține exonerarea de plata penalității prin contestarea cantității de energie electrică consumată, după ce respectivele consumuri au fost achitate prin decontarea facturilor întocmite de întreprinderea care a furnizat energia electrică. Deși nu exclude posibilitatea contestării ulterioare a cantității de energie electrică consumată, acceptarea facturilor la plată constituie un puternic indiciu că ceea ce s-a facturat corespunde consumului real. Socotim că ridicarea problemei cuantumului consumului într-un litigiu de penalități ar trebui conjugată cu formularea pretențiilor la restituirea a ceea ce s-a încasat nejustificat cu titlu de preț datorită determinării eronate a consumului.

Programarea lunară a cantităților de mărfuri care se expediază prin calea ferată

Începînd cu anul 1976, relațiile dintre regionalele de cale ferată și unitățile socialiste expeditoare de mărfuri se desfășoară conform contractelor economice de prestații de transport pe calea ferată.

Potrivit art. 3 și următoarele din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri prevăzute în contractele anuale de prestații de transport pe calea ferată (elaborate de MTTc în temeiul H.C.M. nr. 425/1975) prin contractul menționat se stabilesc cantitățile anuale de mărfuri care se transportă, eșalonat pe trimestre și luni.

Astfel cum se prevede la art. 9 din normele citate, lunar, expeditorii au obligația să programeze pe stații de destinație și destinatari, cantitățile contractate pentru luna respectivă, iar formularul completat în acest scop se depune la stația C.F.R. de expediere, la data stabilită prin contract.

Cînd expeditorul nu cuprinde în programul lunar întreaga cantitate de marfă eșalonată în anexa 1 la contract pentru luna respectivă, diferența se anulează în ziua prezentării programului lunar, întocmindu-se nota de penalități conform art. 25 din normele metodologice amintite.

În practică, s-a ridicat problema dacă unitatea expeditoare datorează penalitățile numai pentru acele cantități de marfă pe care nu le programează efectiv, ori și în alte cazuri cînd unele cantități nu sînt cuprinse în programele lunare definitive.

În conformitate cu art. 13 din nor-

mele menționatne, în ziua de 20 a fiecărei luni, la sediul Departamentului căilor ferate se definitivează programele lunare de transport pe calea ferată de către delegații regionalelor de căi ferate cu acordul ministerelor. Cu această ocazie, programele lunare de transport sînt corelate cu capacitățile de descărcare ale destinatarilor și se definitivează alegerea mijlocului de transport cel mai economic.

În cadrul definitivării, este posibil ca unele cantități să fie eliminate din programele lunare pe considerentul că nu se încadrează în programul de optimizare a transporturilor.

Pentru cantitățile care, din această cauză, nu sînt cuprinse în programele lunare, datorează, oare, unitățile expeditoare penalități ?

Răspunsul care s-a dat, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 791/1978, este negativ : „Pentru aceste situații — scăderi din program a unor relații de transport care se încrucișează sau nu se încadrează în programele de optimizare, ca urmare a analizei pe care, în intervalul 16—19 a fiecărei luni o face Departamentul căilor ferate împreună cu organele de specialitate din MATMCGFF, ministere și coordonatori de balanță — nu se prevede prin H.C.M. nr. 425/1975 și nici prin Normele metodologice emise în aplicarea H.C.M. nr. 425/1975, plata de penalități de către beneficiarul contractului economic încheiat cu regionala de căi ferate.

Potrivit art. 9 din Normele metodologice, expeditorul este pasibil de plata de penalități numai atunci cînd nu cuprinde în programul lunar (proiect) ce se depune la stația CF în ziua de 5 din lună, întreaga cantitate de marfă eșalonată în anexa 1 din contract. Ori, după cum reclamanta (regionala de cale ferată) recunoaște, pîrîtul (expeditorul) la depunerea proiectului de program lunar a prevăzut cantitatea din anexa la contract".

Soluția ni se pare judicioasă, întrucît penalitățile sînt menite să sancționeze omisiunile culpabile ale unității expeditoare. În speță, nu a existat o omisiune din partea acestei unități ,iar anularea unor cantități din programul propus în vederea optimizării transporturilor nu constituie o faptă generatoare de răspundere pe planul raporturilor contractuale dintre părți.

Aspecte financiare privind recuperarea debitelor mici

În conformitate cu art. II din Decretul nr. 259/1959, litigiile dintre unitățile socialiste de o valoare mai mică de 1.000 lei se rezolvă de către organele tutelare ale debitorilor. Astfel, organele arbitrale sînt competente să rezolve numai litigiile avînd valoarea minimă de 1.000 lei. De la această regulă există o excepție : aceea cînd unitatea debitoare ar urma să rezolve chiar ea litigiul. Este, de pildă, situația unui minister care datorează unei unități socialiste o sumă mai mică de 1.000 lei. Ministerul neputînd să rezolve litigiul în care este parte, competența de rezolvare va reveni arbitrajului.

Calea de recuperare a debitelor mici prevăzută de decretul menționat poate fi urmată pentru orice fel de pretenții bănești cu condiția de a se fi folosit, în prealabil, modalitățile legale de obținere a sumei respective. Ne referim, la folosirea instrumentelor de decontare bancară, la încercarea de a obține o plată voluntară de la unitatea socialistă debitoare.

În situația cînd sesizarea organului tutelar debitor se justifică, unitatea socialistă reclamantă va înainta acestuia o cerere la care va anexa copii certificate de pe actele doveditoare ale creanței sale. De asemenea, va atașa copie de pe cerere și de pe anexele anexate la aceasta, pe care organul sesizat le va comunica pîrîtului — debitor pentru ca acesta să fie în situația de a-și putea formula apărarea.

Cererea se rezolvă fără citarea părților, numai pe baza susținerilor scrise și dovezilor depuse de către părți. Hotărîrile pronunțate sînt definitive și executorii. Reclamațiile privind aceste hotărîri se rezolvă de către organele care le-au dat.

Există o procedură specială de urmat în cazul debitelor mai mici de 250 lei. Această procedură este cuprinsă în Îndrumarul privind condițiile formulării pretențiilor pentru recuperarea unor debite mici, îndrumar elaborat în anul 1964 de către Ministerul Finanțelor împreună cu Arbitrajul de Stat Central.

Potrivit acestui îndrumar, acțiunea se introduce, în condițiile decretului amintit, numai atunci cînd, față de aceeași unitate debitoare, creanța însumează cel puțin 250 lei.

Această reglementare este menită să prevină introducerea cererilor pentru sume derizorii sau atît de mici încît ar solicita în mod nejustificat activitatea organului de soluționare. În cazul în care, în cursul anului de plan, nu s-ar acumula, față de același debitor, pretențiile în sumă de 250 lei, la sfîrșitul anului se va reclama suma acumulată pînă atunci, indiferent de cuantumul ei.

Deci, dacă o unitate socialistă are împotriva alteia o creanță pentru o sumă mai mică de 250 lei, nu se introduce cerere la organul tutelar al debitorului pentru recuperarea debitului pînă cînd, față de același debitor, unitatea reclamantă nu va acumula o creanță totală de cel puțin 250 lei.

Abia la sfîrșitul anului, unitatea creditoare este obligată să introducă cererea la organul tutelar al debitorului, chiar dacă valoarea totală a creanțelor sale este mai mică de 250 lei.

Pentru cazul în care termenul de prescripție a fost depășit din cauză că s-a așteptat cumularea pretențiilor pînă la formarea unei creanțe de cel puțin 250 lei, îndrumarul menționat prevede că unitatea creditoare va fi repusă în termen, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, depășirea termenului de prescripție fiind justificată.

Deci, cererea de repunere în termen, ca și cererea privind recuperarea debitului, trebuie introdusă în termen, de 30 zile de la încetarea cauzei care a justificat nevalorificarea pretențiilor, adică în 30 zile de la data cînd, în cursul anului de plan, creanțele au totalizat suma de 250 lei, sau de la finele anului de plan, atunci cînd în cursul anului de plan nu s-a acumulat această sumă.

Prescripția dreptului la executare silită

În genere, problema prescripției se pune numai în legătură cu dreptul la acțiune, adică cu privire la instrumentul juridic prin care se realizează, pe cale coercitivă, drepturile patrimoniale aparținînd unităților socialiste. Astfel, pentru drepturile privitoare la contravaloarea produselor livrate, a penalităților sau daunelor rezultate din neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractele economice — în măsura în care ele sînt contestate — unitățile socialiste recurg la calea acțiunii arbitrale, pretențiile lor întemeiate fiind admise în măsura în care au fost introduse în cadrul termenului de prescripție.

Dar obținerea hotărîrii arbitrale care constituie titlu executor, nu înseamnă, în mod implicit, realizarea dreptului corespunzător pretențiilor admise. Altfel spus, titlul ce este reprezentat de hotărîrea arbitrală trebuie executat iar executarea se face — în cazurile cînd este vorba de plata unor sume de bani — prin decontare bancară.

Această executare trebuie să aibă loc în termenul prevăzut de art. 29 din Legea nr. 5/1954. Potrivit textului legal citat, dreptul de a cere executarea silită a hotărîrilor arbitrale se prescrie prin trecerea unui an de la pronunțare, afară numai dacă prin hotărîre s-a stabilit un anumit termen pentru executare, în care caz prescripția va începe să curgă de la acest termen.

Dispozițiile citate sînt concordante cu cele ale Decretului nr. 167—1958 care la art. 6 prevede că „dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executor se prescrie prin împlinirea unui termen de 3 ani, iar în raporturile dintre organizațiile socialiste, de un an". De asemenea, conform art. 7 din același decret, prescripția începe să curgă de la data cînd se naște dreptul de a cere executarea silită iar dacă dreptul este cu termen suspensiv, prescripția începe să curgă de la data cînd a expirat termenul.

Se reține deci, că în marea majoritate a cazurilor, hotărîrile arbitrale trebuiesc executate prin decontare bancară în termen de 1 an de la data pronunțării lor. Sancțiunea nerespectării acestui termen este prescrierea dreptului la executare silită cu consecința imposibilității realizării dreptului prevăzut în dispozitivul hotărîrii arbitrale.

Practica arbitrală a stabilit că întrucît dreptul la acțiune este distinct de dreptul de a cere executarea silită, înseamnă că la împlinirea termenului de a cere executarea silită, unitatea socialistă creditoare este în drept să introducă o nouă acțiune, atîta timp cît termenul de prescripție a dreptului la acțiune nu este împlinit.

Referitor la drepturile de creanță, această facultate se poate exercita, în mod practic, numai excepțional, deoarece, termenul general de prescripție al dreptului la acțiune fiind de 18 luni, este foarte puțin probabil ca, după împlinirea termenului de a cere executarea silită a hotărîrii arbitrale, unitatea socialistă creditoare să se mai poată încadra în termenul de 18 luni aplicabil dreptului la acțiune.

În schimb, este posibil să se introducă în termen o nouă acțiune privind dreptul la proprietatea socialistă de stat, precum și la orice drept real principal aparținînd statului, deoarece aceste drepturi sînt imprescriptibile.

Ca urmare prescrierii dreptului de a cere executarea silită, hotărîrea arbitrală își pierde puterea lucrului judecat, astfel că față de o nouă acțiune, nu se poate invoca cu temei excepția puterii lucrului judecat.

Prescripția dreptului la executare silită este susceptibilă de suspendare, întrerupere și repunere în termen. Desigur, că vor fi aplicabile numai acele cazuri de suspendare și întrerupere prevăzute de lege care sînt adecvate dreptului la executare silită. Va opera astfel, forța majoră ca motiv de suspendare și înfăptuirea unui act începător de executare, ca motiv de întrerupere.

Potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958, arbitrajul poate, în cazul în care constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să încuviințeze executarea silită. Cu alte cuvinte, este posibilă, în condițiile textului legal citat, repunerea în termenul de a cere executarea silită.

Practica arbitrală și judecătorească privind activitatea C. A. P.

Efectele recepției calitative a produselor furnizate de C.A.P. Preocuparea pentru realizarea unor produse de calitate și interdicția de a intra în circuitul economic a unor mărfuri calitativ necorespunzătoare se reflectă nu numai în acte normative (legi, decrete, hotărîri ale Consiliului de Miniștri), ci și în contractele model stabilite de organele cu competență legală. Concretizînd această cerință majoră a economiei noastre, art. 4 lit. f alin. ultim din contractul model pentru furnizarea de produse agrozootehnice de către cooperativele agricole de producție și unitățile intercooperatiste cu profil agricol prevede că „beneficiarul nu va putea face obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate, după ce produsele au fost predate-preluate prin actul de recepție, cu excepția viciilor ascunse".

În cazul în care beneficiarul nu trimite un delegat competent să efectueze recepția produselor, și acesta preia prin recepție marfa, unitatea beneficiară nu se poate preleva ulterior de lipsa de cunoștințe de specialitate a delegatului său, reclamînd calitatea necorespunzăoare a produselor. Prin Decizia nr. 3354/1977 a primului arbitru de stat s-au respins pretențiile unui beneficiar cu privire la calitatea produselor recepționate de la o cooperativă agricolă de producție prin delegat, care era șoferul mijlocului de transport. Beneficiarul care execută în mod formal obligațiile ce îi revin în legătură cu recepția produselor, trimițînd un delegat necompetent, suportă riscurile acestui mod de a proceda.

Tariful pentru folosirea terenurilor agricole. Potrivit anexei 4 la Legea nr. 59/1974 pentru terenurile agricole folosite temporar sau definitiv în alte scopuri decît producția agricolă vegetală sînt stabilite tarife diferențiate în funcție de calitatea terenurilor. Obligația de a plăti aceste tarife de către uniățile beneficiare este stabilită prin art. 54 din Legea nr. 59/1974.

În cazul în care un teren nu este prevăzut în planul C.A.P. de producție agricolă, suprafața respectivă se consideră foarte slabă, tariful fiind de 1000 lei/ha. pe an în cazul altor utilizări, chiar dacă beneficiarul îl folosește pentru piscicultură. Într-ade-

văr, potrivit dispozițiilor art. 2 din Legea nr. 12/1974 nu se plătesc taxe numai în cazul în care terenul reprezintă o zonă inundabilă. Dacă terenul nu este considerat zonă inundabilă, pentru folosirea în piscicultură, unitatea beneficiară datorează tariful legal.

În acest sens s-a pronunțat primul arbitru de stat prin decizia nr. 3932/1977.

Luarea în custodie de către furnizor a produselor ușor alterabile. Efecte. Potrivit art. 4 lit. g din contractul model pentru furnizarea de produse agrozootehnice de către cooperativele agricole de producție și unitățile intercooperatiste cu profil agricol, în cazul produselor care, prin natura lor, sînt alterabile, dacă beneficiarul nu se prezintă la data și ora stabilită în grafic pentru recepție, această operație se va efectua de către furnizor, în prezența unui delegat al comitetului executiv al consiliului popular local sau a altui delegat neutru competent. Furnizorul este obligat a păstra în continuare produsele la dispoziția beneficiarului, timp de mai multe ore, în raport de felul produselor. Dacă beneficiarul nu se prezintă să ridice produsele nici la aceste termene, furnizorul devine custodele lor, calitate în care trebuie să se comporte ca un bun gospodar și să procedeze la valorificare în numele și contul beneficiarului, iar dacă acest lucru nu este posibil, în timp util, să le dea cea mai potrivită întrebuințare din punct de vedere economic.

Unitățile furnizoare pot factura și încasa prețul produselor de la unitățile beneficiare numai dacă au respectat întocmai condițiile sus arătate. În acest sens citățm deciziile nr. 3936/1977 și nr. 78/1978, ale primului arbitru de stat. De regulă, în astfel de situații ambele unități, indiferent de poziția lor contractuală ,trebuie să acționeze pentru executarea în natură și în bune condițiuni a contractului și în vederea evitării producerii unor daune care în esență sînt ale economiei în general.

Atribuirea, modificarea, retragerea și apărarea lotului ajutător. Potrivit prevederilor statutare, membrii cooperativelor agricole de producție au un drept de folosință asupra lotului ajutător. Acest drept exprimă un nou raport social-economic, propriu agriculturii socialiste.

În conformitate cu prevederile statutului, acordarea, modificarea și retragerea folosinței loturilor ajutătoare este de exclusiva competență a adunării generale. Nici un alt organ al cooperativei sau din unitățile superioare acesteia nu are o asemenea competență.

Făcînd aplicarea acestor prevederi statutare și a normelor dreptului civil, Tribunalul Suprem, secția civilă prin decizia nr. 2307/1977 a statuat în sensul celor de mai sus, considerînd totodată că posesia fiind o situație de fapt, titularul dreptului de folosință a lotului ajutător, adică membrul C.A.P., poate exercita și acțiunile posesorii, care apără posesia, spre a se exclude faptele de deposedare, ceea ce este în concordanță cu interesul social general de a se asigura o conviețuire pașnică.

Răspunderea pentru livrarea de semințe necorespunzătoare. În conformitate cu prevederile Legii nr. 13/1971 și a principiilor generale de drept, furnizorul de semințe răspunde integral pentru daunele provocate beneficiarului prin livrarea de semințe cu putere germinativă redusă în raport cu prevederile standardului de stat.

Dovedind că semințele nu au fost de calitate corespunzătoare, unitatea beneficiară poate obține angajarea răspunderii furnizorului pentru daunele suportate prin nerealizarea recoltei planificate, cu condiția ca beneficiarul să nu aibă nici o culpă. Dimpotrivă, dacă din probele administrate în cursul litigiului arbitral reiese că nerealizarea recoltei planificate se datorează modului defectuos în care beneficiarul seminței a organizat producția și a efectuat lucrările agricole necesare, el nu poate transfera daunele suportate din culpa sa în sarcina furnizorului. În acest sens citățm decizia nr. 280/1978 a primului arbitru de stat.

Stabilirea răspunderii materiale a contabilului șef al cooperativei agricole de producție. Încadrarea unei persoane în funcția de contabil șef la cooperativa agricolă de producție este de competența Direcției generale județene pentru agricultură și industrie alimentară cu acordul U.J.C.A.P.

Întrucît art. 20 lit. d din Legea nr. 4/1970 se referă la modul de stabilire a răspunderii materiale numai a specialiștilor agricoli — categorie din care contabilul șef nu face parte — iar Legea nr. 4/1974 deși reglementează obligațiile și răspunderile contabilului șef din C.A.P. nu conține nici o prevedere specială cu privire la organele competente a stabili răspunderea materială a acestuia pentru daunele pricinuite cooperativei, competența de a emite decizia de imputaree se va stabili potrivit prevederilor art. 107 din Codul Muncii. Art. 107 alin. 1 din Codul muncii — text de aplicabilitate generală, în lipsa unor prevederi legale speciale — prevede că obligarea la plata despăgubirilor se face prin decizie de imputare emisă de organul ierarhic superior cînd plata urmează a se face de către conducătorul unității păgubite sau de alte persoane încadrate în muncă de acest organ. În situația la care ne referim — întrucît contabilul șef din C.A.P. este încadrat de D.G.J.A.I.A. stabilirea răspunderii sale materiale este de competența acestui organ și nu a consiliului de conducere al cooperativei agricole de producție.

Judecătoria Buftea, județul Ilfov prin sentința civilă nr. 1987/1977, făcînd aplicarea prevederilor citate, a anulat decizia de imputare emisă de consiliul de conducere al cooperativei împotriva contabilului șef. Soluția a fost menținută de Tribunalul Județean Ilfov prin decizia civilă nr. 305/1978.

INTREBĂRI-RĂSPUNSURI

● **ȘTEFANELIA IȘTFAN, Drobeta-Turnu Severin** — În conformitate cu art. 66 din Legea nr. 57/1974, personalul din toate sectoarele de activitate beneficiază, în raport cu vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, de un spor la retribuție. De acest spor beneficiază și cei încadrați pe posturi cu 1/2 normă la împlinirea unei tranșe de vechime neîntreruptă, proporțional cu retribuția realizată.

● **NICOLAE MUNTEANU, Tulcea** — Întreprinderile de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare nu sînt subordonate Departamentului agriculturii de stat. Personalul muncitor al întreprinderilor respective nu se încadrează în legea menționată de dv.

● **OFICIUL DE GOSPODĂRIRE A APELOR, Vrancea** — În cazul în care persoana respectivă a lucrat anterior la altă unitate, se ia în considerare venitul pe cele 72 zile, la care se adaugă venitul realizat pe cele 18 zile lucrate la dv. În cel de-al doilea caz se ia în considerare indemnizația primită în perioada cît persoana a urmat școala postliceală. Dacă n-a primit o asemenea indemnizație, nu i se cuvin drepturi de transferare, neavînd calitatea de personal muncitor.

● **ALEXANDRU COTOARĂ, Tg. Mureș** — Întrucît, potrivit Codului Muncii și Legii nr. 1/1971, transferarea asigură menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, beneficiarul alocației de stat are dreptul ca, în cazul în care transferul a avut loc în cursul lunii, să primească alocația pe luna respectivă de la întreprinderea unde s-a transferat, cu respectarea tuturor prevederilor Decretului nr. 246/1977 (îndeosebi în ce privește numărul absențelor). Alocația se plătește odată cu retribuția cuvenită pentru perioada lucrată în cursul lunii, la noua întreprindere.

● **PETRU BULZAN, Reșița** — Retribuirea dv. în condițiile prevăzute de art. 35, lit. c din Legea nr. 57/1974, nu poate depăși limita maximă a retribuției tarifare (ultima gradație) prevăzută pentru funcția de subinginer. Prevederile legale la care vă referiți au în vedere posibilitatea retribuirii între limite —

la gradația maximă pentru funcția în care, potrivit normelor legale, cel în cauză ar urma să fie încadrat.

● **MARIA ANDREICA, Tulcea** — Avînd vechimea minim necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal, fiind absolventă a învățămîntului mediu de cultură generală, trebuie să promovați și cursurile de specializare cu profil economic, prevăzute la poziția 68 a anexei nr. 2 la Legea nr. 12/1971.

● **AUREL ROH, Gherla** — În anexa IV cap. VI la Legea nr. 57/1974 se prevede că lucrătorii care îndeplinesc și atribuția de responsabili de unitate pot primi, pe lîngă drepturile cuvenite pentru realizările proprii, și o cotă de pînă la 20% calculată asupra retribuției realizate de toți lucrătorii din unitatea condusă, dar nu mai mult de 25% din retribuția tarifară proprie. În cazul în care lucrează în acord colectiv el are dreptul la retribuția tarifară ce i s-a stabilit, la care se adaugă media depășirii normelor realizate în acordul colectiv, precum și cota de pînă la 20% din cîștigul realizat de lucrătorii din unitatea condusă fără să depășească 25%. La stabilirea retribuției se au în vedere și dispozițiile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 57/1974. Potrivit legii, în cazul în care muncitorii în subordine lucrează în orice formă de acord, maistrii trebuie să lucreze în acord global, în care caz sînt retribuiți în plus sau în minus, față de retribuția lor tarifară de încadrare, corespunzător nivelului mediu de îndeplinire a normelor de către muncitorii din colectivul pe care-l conduc.

● **EUFROSINA LEFTER, București** — Fiind absolventă a învățămîntului mediu de cultură generală, puteți ocupa funcția de operator perforator numai dacă veți absolvi un curs de specializare organizat (în condițiile prevăzute de Institutul central de informatică) de către ministerul căruia îi este subordonată unitatea unde lucrați.

● **ION BĂDIȚOIU, Băbeni, Vîlcea** — Vechimea în muncă se recunoaște, potrivit Legii nr. 3/1977, numai dacă cel în cauză a întrerupt contractul de muncă în vederea efectuării stagiului militar. Perioada concediilor medicale și a concediilor de odihnă se ia în considerare la stabilirea vechimii utile pentru stabilirea pensiei. Cuantumul pensiei se stabilește pe baza retribuției tarifare, a vechimii în muncă și a condițiilor de muncă. Retribuția tarifară care se ia în considerare este retribuția tarifară de încadrare, prevăzută de art. 193 din Legea nr. 57/1974. Retribuția tarifară medie se stabilește pe baza retribuțiilor tarifare de încadrare, realizate în 60 de luni, din ultimii 10 ani de activitate.

● **ELENA BOJAN, Rm. Vîlcea** — Prevederile pct. 2 ale lit. c din anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975 au în vedere alte situații decît cele relatate de dv. La promovarea persoanei respective, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 în funcția de șef birou se poate stabili retribuția la nivelul de bază al funcției în care a fost promovată sau o majorare cu 5% a retribuției avute înaintea promovării, dacă acesta depășea nivelul de bază al noii funcții.

● **AURICĂ HUREZEANU, Slatina** — Din relatarea dv. rezultă că ați fost menținut în funcție pe baza prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, respectiv a Legii nr. 12/1971, ca urmare a modificării condițiilor de studii ulterioare încadrării (din studii medii în studii superioare). În consecință, potrivit H.C.M. nr. 69/1975, în mod corect retribuirea dv. este diminuată cu două clase față de aceea prevăzută pentru absolvenții învățămîntului superior care ocupă aceeași funcție.

● **ȘANTIERUL INSTALAȚII-MONTAJ, Cluj** — În cazul transferării unei persoane în cursul lunii, care — la unitatea de unde provine — a beneficiat de alocație de stat pentru copii, unitatea la care persoana în cauză a fost transferată are obligația ca, verificînd că sînt îndeplinite condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977 să acorde alocația în continuare. Plata pentru luna în care a avut loc transferul urmează a se face odată cu retribuția cuvenită pentru zilele lucrate la noul loc de muncă. Această soluție se bazează pe prevederile Legii nr. 1/1972 care precizează că în cazul transferării în interesul serviciului se menține vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, precum și pe dispozițiile Codului muncii (art. 69). Beneficiarul de alocație nu face deci o nouă cerere.

● **A. UNGUREANU, București** — H.C.M. nr. 2335/1967 prevede obligativitatea recuperării și refolosirii ambalajelor, inclusiv a celor provenite de la mărfurile din import. Pentru acestea din urmă, care în majoritatea cazurilor au prețul inclus în prețul mărfii importate, deci nu se facturează separat, tot H.C.M. nr. 2335/1967, la art. 15, stabilește că indiferent dacă în prețul mărfii importate este cuprins sau nu prețul ambalajelor, întreprinderile importatoare sînt obligate să factureze către beneficiarii interni, în mod separat, **toate ambalajele mărfurilor sau grupelor de mărfuri care au la intern preț cu ridicata sau amănuntul — exclusiv ambalajul.**

Sumele rezultate din facturarea ambalajelor se varsă obligatoriu la bugetul de stat.

● **I. STANCIU, Tîrgoviște** — Potrivit art. 4, pct. din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune pentru restituirea de diferențe de preț, rezultate din aplicarea greșită a prețurilor sau tarifelor legale, se prescrie în termen de 6 luni. Cazurile menționate de dv. nu se referă la restituiri de diferențe de preț, ele reprezentînd plata prețului (chiar și diferențe) pentru care considerăm că dreptul la acțiune se prescrie în termen de 18 luni.

● **GHEORGHE GHERMAN, Roman** — În situația prezentată de dv. s-au interpretat eronat prevederile H.C.M. nr. 822/1959, Normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare și detașare ale Ministerului Finanțelor și fostului C.S.M.S. nr. 11850/1963, precum și circulara nr. 2000/1965 a Ministerului Finanțelor și C.S.M.S. care fac unele precizări în legătură cu decontarea cheltuielilor de cazare. Potrivit acestor acte normative, dacă delegatul a fost trimis într-o localitate rurală, cazarea trebuie asigurată în mod gratuit de către Comitetul executiv al consiliului popular. În această situație delegatului nu i se pot deconta cheltuieli de cazare la hotel, efectuate într-o localitate urbană învecinată. În cazul în care Comitetului executiv al consiliului popular îi certifică faptul că nu i s-a putut asigura cazarea, poate primi o compensație de 5 lei pe noapte.

Se pot deconta cheltuieli cu cazarea la un hotel într-o localitate urbană învecinată, numai dacă persoana respectivă a fost trimisă în delegare într-o localitate urbană și care nu are hotel sau alte spații de cazare.

● **TRUSTUL I.A.S., Rîmnicu Vîlcea** — Tariful de 7 lei pe metrul pătrat pentru spațiile ce se folosesc în piețe, tîrguri și oboare, în vederea desfacerii sau a depozitării mărfurilor de către unitățile din sectorul de stat și cooperatist, este stabilit prin Decizia nr. 405/11 din 16 mai 1964 a fostului Sfat popular al regiunii Argeș.

Decretul nr. 172/1953, abrogat, reglementa regimul prețurilor și tarifelor înaintea apariției Legii nr. 19/1971.

Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 4384/1953 reglementa atribuțiile sfaturilor populare și unităților centrale cooperatiste în materie de prețuri și tarife, la data stabilirii tarifului de 7 lei pentru un metru pătrat, prin decizia sus-amintită, în baza acordului Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 5003/1964.

Legea nr. 5/1973, art. 43, se referă numai la suprafața locativă folosită pentru activități comerciale, nu și la spațiile folosite în piețe, tîrguri și oboare.

Abrogarea Decretului nr. 172/1953 și H.C.M. 4384/1953 nu înseamnă și abrogarea prețurilor și tarifelor stabilite în baza acestor acte normative.

Grupaj realizat de :
Aurel ȘTIRBU
dr. C. JORNESCU
Emil ZAMFIRESCU
H. MATEI
Redactor coordonator
dr. Al. DETEȘAN

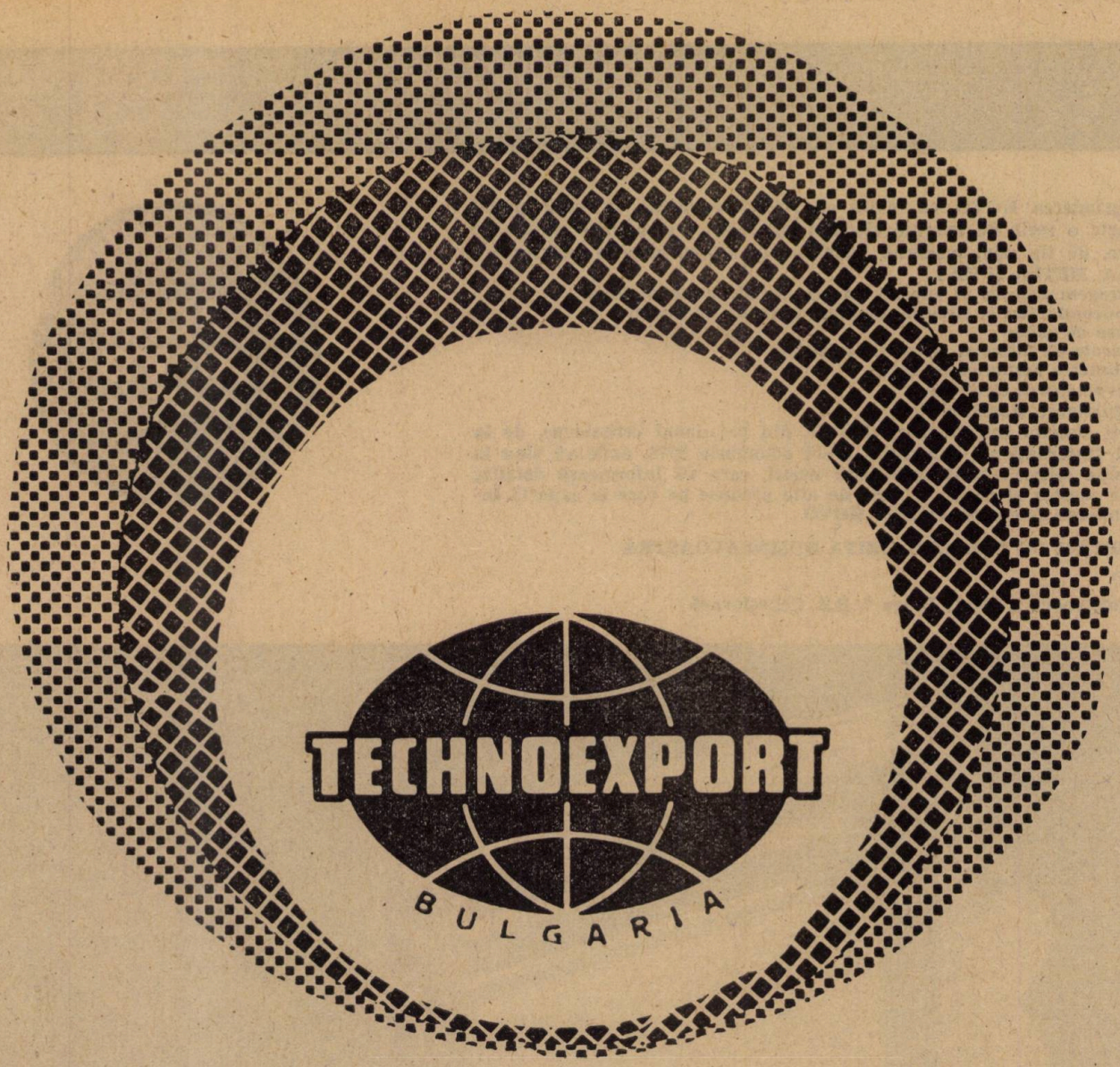

INVITAȚIE

Organizația economică de engineering TEHNOEXPORT — Sofia are onoarea a vă invita să vizitați standurile sale de la Tîrgul Internațional București, 5—14 octombrie 1978.

Organizația TEHNOEXPORT supune atenției vizitatorilor mașini pentru industria alimentară și a tutunului, compresoare, mașini moderne de construcții.

Un deosebit interes suscită agregatul de balotare a tutunului tip ATB-1, care execută complet mecanizat toate operațiile de confecționare și ambalare a baloților după metoda „Tanga", compresoarele și agregatul compresor condensator după licența firmei „Linde" — R.F.G.

Specialiștii și standiștii vă stau la dispoziție pe tot timpul tîrgului pentru informații asupra tuturor problemelor care vă interesează.

Adresa : IHO TEHNOEXPORT, Sofia
Str. Fr. Joliot-Curie, 20 ; Telefon : 7381
Telegrame : Tehnoexport — Sofia
Telex : 022193, 022048

Întreprinderea KOVO vă invită să vizitați expoziția sa, unde puteți cunoaște o serie de aparate electronice, electrice și diferite utilaje de reglare, de tip nou, moderne, fabricate de întreprinderile cehoslovace TESLA, METRA și ZPA.

Vă atragem atenția în special asupra următoarelor produse :

— semiconductori și circuite integrate (sisteme unificate)
— piese de radio
— aparate de măsurat circuitele integrate
— voltmetre numerice cu ecran
— servomotoare electrice
— regulatoare transistorate

Vizitați standul întreprinderii KOVO, din pavilionul cehoslovac, de la Tîrgul Intternațional București, 5—14 octombrie 1978, unde vă stau la dispoziție tehnicienii și specialiștii noștri, care vă informează detaliat despre acestea și despre o serie de alte produse pe care le exportă Întreprinderea de comerț exterior KOVO

EXPORT IMPORT KOVO PRAHA CZECHOSLOVAKIA
FOREIGN TRADE CORPORATION · ENTREPRISE DU COMMERCE EXTERIEUR · ВНЕШНЕТОРГОВОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ · AUSSENHANDELSUNTERNEHMEN

AȘTEPTĂM CU PLĂCERE VIZITA DUMNEAVOASTRĂ

KOVO
ul. Jankovcova 2, 170 88 Praga 7, R.S. Cehoslovacă

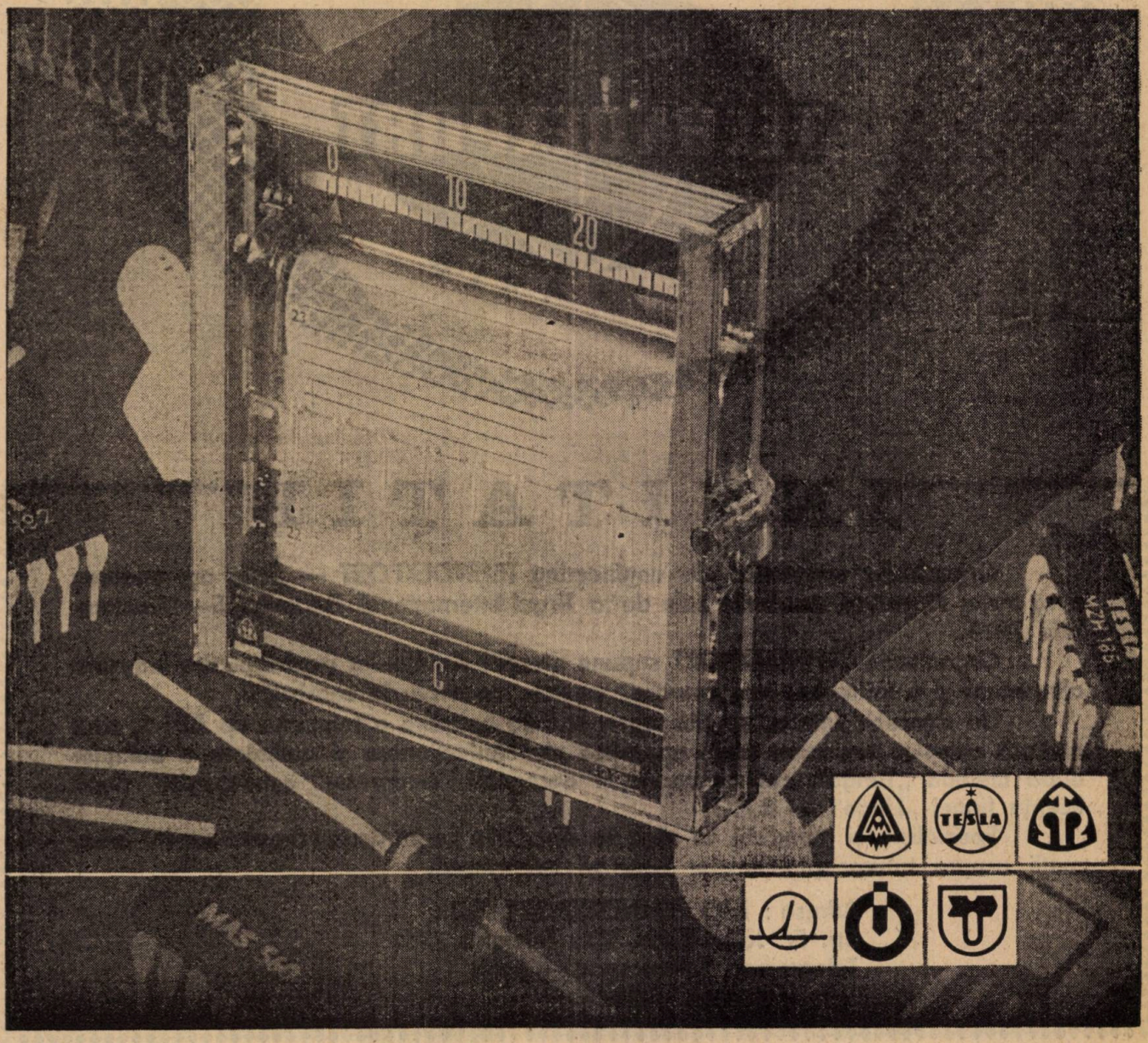

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1	ÎNTREPRINDEREA DE ȚIGARETE TIMIȘOARA	2	STAȚIUNEA PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII — GHIORAC — Județul Bihor

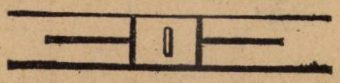

— 04-52 Curele trapezoidale 18 × 8 × 2360 buc. 3

— Idem 54 Idem 13 × 8 × 3150 buc. 1

— Idem 65 Idem 17 × 11 × 950 buc. 124

— Idem 66 Idem 17 × 11 × 950 buc. 39

— 04-2 P. poliz. 40 × 22 × 9 buc. 8

— Idem 6 Idem 47 × 23 × 20 buc. 100

— Idem 9 Idem 67 × 12 × 8 buc. 80

— Idem 15 Idem 80 × 10 × 13 buc. 22

— Idem 20 Idem 250 × 30 × 30 buc. 14

— Idem 21 Idem 250 × 30 × 30 buc. 4

— Idem 24 Idem 300 × 30 × 30 buc. 12

— Idem 25 Idem 300 × 30 × 30 buc. 3

— Idem 26 Idem 300 buc. 1

— 04-464 Bandă oțel arc 100 × 0,15 kg. 73

— Idem 484 Idem lam. la cald kg. 500

— Idem 501 Sîrmă bobinaj ∅ 1,5 mm kg. 11

— Idem 506 Idem ∅ 0,95 mm kg. 10

— Idem 509 Idem ∅ 1,2 mm kg. 5

— Idem 516 Idem ∅ 0,15 mm kg. 15

— Idem 518 Idem ∅ 0,9 mm kg. 5

— Idem 550

— Piese curative PC-PVC 110 buc. 3

— 577 Prefiltru mască praf buc. 20

— 578 Mască praf buc. 20

— 686 Cremaliere aplicate pe geam buc. 26

— 694 Sîrmă parchet buc. 10

— 696 Cablu M.C.M. 3 × 1,5 ml. 100

— 697 Idem 2 × 2,5 ml. 200

— 698 Idem 2× 1,5 ml. 100

— 03-717 Pînză circular ∅ 100 buc. 2

— 718 Șurub 7 × 90 buc. 47

— 399 588.711 buc. 2

— 400 Rulment 588.911 buc. 2

— 401 Idem 11.204 buc. 8

— 402 Idem 11.207 buc. 2

— 403 Idem 11.305 buc. 2

— 404 Idem 11.505 buc. 3

— 408 Idem 7.206 buc. 4

— 410 Idem K 35 buc. 6

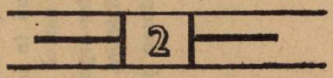

PIESE DE SCHIMB S. 1500

- Elemenți FU — 512.000.000 buc. 50

— Idem FR — 522.000.000 buc. 100

— Rolă 33.30.032 buc. 20

— Distribuitor 33.58.060 buc. 2

— Tub hidraulic L — 1500 buc. 10

RULMENȚI

— Rulmenți seria 6210 buc. 110

MOTOARE ELECTRICE

— Motor electric de 1,5 kw×1000 turații buc. 10

PRODUSE DIN METAL

— Țeavă construcție de import ∅ 4×0,5 kg. 298

— Țeavă aramă 3 mm. kg. 30

— Bloc fontă ∅ 180×450 kg. 1177

— Bloc fontă ∅ 215×450 kg. 750

— Bloc fontă ∅ 140×450 kg. 1091

ROBINEȚI

— Robinet de trecere 3/4" buc. 92

— Idem 3/8" buc. 199

— Idem 1/2" buc. 118

Revista ECONOMICA

BUCUREŞTI, 22
Calea Dorobanţilor, 25
Telefon : 12 66 10

nr. 1.500/1978

STIMATE TOVARĂŞE PREŞEDINTE,

In vederea stabilirii tirajului pe 1979 al „Revistei economice" şi al lucrărilor pe care urmează să le editäm in anul viitor, vă propunem ca unitatea dv. să facă din timp comandă de abonament.

„REVISTA ECONOMICĂ" **vă oferă, prin tematica sa, orientări şi informaţii deosebit de utile pentru creşterea eficienţei activităţii economice :**

- elemente metodologice, soluţii din experienţa unităţilor agricole, studii şi propuneri privind perfecţionarea mecanismului economic ;
- metode şi tehnici de conducere şi organizare ; optimizarea activităţii organelor de conducere colectivă şi a deciziilor adoptate ;
- anchete, investigaţii şi dezbateri ;
- materiale documentare pentru admiterea in învăţämintul economic superior, pentru învăţämintul politic, pentru aprofundarea cunoştinţelor privind politica economică a P.C.R. ;
- un dialog activ cu cititorii prin rubricile „Cititorii au cuvintul", „Intrebări–răspunsuri" ş.a.

SUPLIMENTUL **säptäminal al revistei conţine un valoros instrumentar de lucru, metodologic şi documentar, deosebit de util activităţii practice. De asemenea, suplimentul cuprinde ca rubrici permanente säptäminale : legislaţie economică comentată şi adnotată privind şi activitatea unităţilor agricole ; răspunsuri la intrebări privind actele normative in domeniul activităţii unităţilor economice, dreptul muncii ş.a.**

Preţul anual al unui abonament este de 260 lei pentru organizaţii socialiste şi de 130 lei pentru persoane fizice incadrate in orice formă de învăţämint.

Abonamentele se fac direct la redacţie prin completarea şi expedierea comenzii alăturate.

Cu stimă,
REDACTOR ŞEF
dr. Ioniţă OLTEANU

; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ;

(denumirea şi adresa unităţii) [1]

DATA. ; ; ; ; ; ; ;

Nr. ; ; ; ; ; ; ; ;

Către,
„REVISTA ECONOMICĂ"-Bucureşti
Calea Dorobanţilor nr. 11–25 – cod 7139

In baza ofertei dv. nr. 1500/1978 dorim să incheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" . . . × . . . lei [2] = ...

De asemenea, in calitate de abonaţi ai revistei, vă rugäm ca la apariţia cărţilor pe care le editaţi să ne expediaţi numărul de exemplare inscris in dreptul fiecărei lucrări ;

– Legislaţia economică a cooperativelor agricole de producţie . . . × 20 lei = ... ;

– Legislaţia autoconducerii unităţilor economice (2 vol.) . . . × 40 lei = ...

Total =

Facem precizarea că acceptäm plata prin dispoziţie de incasare, din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . .

(sau : v-am expediat suma, in contul dv. I.S.I.A.P. nr. 6451.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1, Bucureşti, cu mandatul poştal din ziua de . . . . .)

Preşedinte,

Contabil şef,

[1] **Abonaţii persoane fizice vor trece numele şi adresa la care doresc să primească abonamentul.**

[2] **La preţul unui abonament se va trece 260 lei de către organizaţiile socialiste şi 130 lei de către persoanele fizice incadrate in orice formă de învăţämint.**

1978 OKT 17

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

Maximă urgență în etapa actuală

INTENSĂ MOBILIZARE PENTRU STRÎNGEREA, TRANSPORTUL ȘI DEPOZITAREA RECOLTEI

ÎN ACESTE ZILE, toate forțele și mijloacele din agricultură sînt mobilizate pentru finalizarea strîngerii recoltei și pregătirea producției anului viitor. Deși anul agricol pe care-l încheiem nu a fost dintre cei mai favorabili din punctul de vedere al factorilor climatici, totuși, datorită organizării mai bune, perseverenței cu care s-a lucrat, spiritului de răspundere de care au dat dovadă oamenii muncii din unitățile agricole, se realizează producții superioare față de anul trecut. Însuflețiți de sarcinile trasate prin documentele de partid privitoare la dezvoltarea agriculturii, de indicațiile și îndemnurile adresate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul vizitelor de lucru în unități agricole socialiste, lucrătorii ogoarelor nu precupețesc nici un efort pentru a încheia campania agricolă de toamnă cu rezultate cît mai bune.

Strîngerea, transportul și depozitarea producției de porumb, sfecla de zahăr, floarea-soarelui, legume, fructe, struguri — ce totalizează milioane de tone — cu minimum de pierderi și în timp cît mai scurt presupune un înalt spirit organizatoric și operativitate maximă din partea conducerilor unităților de producție și a organelor care coordonează și îndrumează activitatea acestora.

Față de realizările de pînă acum și sarcinile ce mai rămîn de îndeplinit este imperios necesară intensificarea la maximum a eforturilor pentru a încheia cît mai curînd, și cu rezultate superioare, campania agricolă de toamnă. În zilele ce urmează trebuie să instaurăm o adevărată etapă-record în derularea campaniei, pentru a preîntîmpina dificultățile ce s-ar putea ivi din înrăutățirea vremii ce se prevede pentru ultima decadă a lunii în curs.

ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ, în toată țara **s-au încheiat lucrările de recoltare a florii-soarelui,** de pe o suprafață de peste 500 mii hectare. Combinele moderne din dotarea unităților agricole, împreună cu respectarea strictă a tehnologiei, au contribuit la realizarea uneia din cele mai mari producții la această cultură, chiar în condițiile climatice mai puțin favorabile de care am amintit.

În aceste zile, se iau măsuri pentru terminarea curățirii resturilor vegetale de pe ultimele suprafețe, în vederea executării arăturilor. Dar, acum este prioritară urgentarea unor măsuri pentru condiționarea și transportul întregii recolte în condițiile de calitate prevăzute de instrucțiunile în vigoare, dîndu-se o mare atenție păstrării ei în condiții de umiditate cît mai redusă, pentru prevenirea pierderilor calitative din producție.

Se desfășoară din plin **recoltarea sfeclei de zahăr.** Pînă la 11 octombrie a fost strînsă recolta de pe 125 109 ha, ceea ce reprezintă 51 la sută, din suprafața cultivată. Trebuie ca unitățile agricole să respecte graficele de recoltare, stabilite de comun acord cu fabricile de zahăr, astfel încît să fie asigurată ritmic materia primă necesară prelucrării, pentru a folosi la maxim capacitățile de producție existente.

Avînd în vedere că vremea s-a încălzit, trebuie ca sfecla recoltată să fie transportată de pe cîmp în cel mult 48 ore de la recoltare, pentru a o feri de deshidratare și de alte deprecieri.

O importanță deosebită se acordă strîngerii frunzelor și coletelor ce rezultă din fasonarea sfeclei ; însilozate cu coceni sau paie, ele constituie un valoros furaj pentru animale.

Graficele de recoltare a sfeclei de zahăr prevăd ca întreaga acțiune să se încheie pînă la sfîrșitul acestei luni, sau cel mai tîrziu în prima decadă a lunii noiembrie. Altfel, există riscul ca odată cu înrăutățirea vremii, să intervină greutăți în transportul recoltei de pe cîmp și chiar în recoltare. Iată de ce aceste grafice trebuie respectate, transportîndu-se sfecla de pe cîmp, la fabrici sau la locurile de depozitare, atunci cînd organele de specialitate vor indica acest lucru. De asemenea, trebuie acționat cu hotărîre pentru urgentarea recoltării și depozitării legumelor și cartofilor ; totodată, trebuie create condiții optime pentru ca cea mai mare parte a cantităților de legume recoltate să intre în procesul de conservare și industrializare sau seiindustrializare.

Un volum mare de lucrări în această perioadă îl reprezintă **recoltarea porumbului** de pe suprafețe care numai în sectorul socialist al agriculturii reprezintă circa 2,5 milioane de hectare. Sînt mobilizate mijloacele mecanice și forțele necesare pentru ca recolta să fie strînsă la timp. Este adevărat că, din cauza condițiilor climatice, maturizarea porumbului este într-o oarecare întîrziere, ceea ce a făcut ca pînă la data de 11 octombrie să se recolteze numai 25 la sută din suprafața cultivată. În județele din sud, care au avut condiții mai bune, suprafețele recoltate sînt mai mari : Mehedinți 59 la sută, Dolj 45 la sută, Brăila 37 la sută, Teleorman și Ialomița 38 la sută. Totuși, întîrzierea în recoltarea porumbului este apreciabilă, impunîndu-se o mobilizare plenară a tuturor locuitorilor satelor pentru încheierea grabnică a acestei lucrări capitale.

În întreprinderile agricole de stat, întreaga recoltă de porumb se strînge cu mijloace mecanice; în același mod se lucrează și în acele cooperative agricole unde producția a fost angajată în acord global cu mecanizatorii.

Recoltarea cu mijloace mecani-

ce este organizată în formații de lucru, conduse de inginerul-șef sau de șeful de fermă și un inginer de la S.M.A. sau șeful secției de mecanizare. Sînt luate măsuri ca formațiile de lucru să regleze în mod corespunzător toate mașinile, pentru evitarea pierderilor ; în acest scop, ele lucrează în cîte o singură parcelă, pe care execută în 1—2 zile recoltarea și eliberarea terenului, pentru a se putea pregăti semănatul.

În cooperativele agricole s-a organizat și recoltarea manuală, pe suprafețele pentru care nu se pot asigura mijloace mecanice.

Sînt mobilizate suficiente mijloace de transport și forță de muncă pentru ca producția să fie transportată zilnic și depozitată.

În unele zone ale țării, unde gradul de umiditate al porumbului (deși ajuns aproape de maturizare) depășește nivelul admisibil pentru o depozitare și păstrare normală, trebuie luate măsuri speciale printre care înființarea de baze volante, unde producția să poată fi depozitată provizoriu, pe timp limitat (2—3 luni). S-au dat indicații ca știuleții să se depoziteze atît în baze, cît și în depozite proprii ale unităților, pe categorii de umiditate, astfel :

Organele de specialitate trebuie să ia toate măsurile și să controleze respectarea recoltării în boabe a tuturor suprafețelor prevăzute inițial să se recolteze astfel.

Avînd în vedere că circa 30 la sută din suprafața planificată pentru grîu de toamnă se însămînțează după porumb, conducerile unităților agricole, specialiștii acestora au obligația să depisteze zilnic suprafețele de porumb ajunse la maturitate, să le recolteze imediat, acordînd în acest fel prioritate pentru executarea arăturilor și pregătirea terenului în vederea semănatului cerealelor păioase. Ca și în vară la recoltarea grîului, și în cazul porumbului trebuie să se procedeze la **recoltarea în flux continuu :** recoltat știuleți — transportat și însilozat coceni la marginea tarlalei — arat și pregătirea terenului și apoi semănat, în funcție de zona în care este situată unitatea respectivă.

O atenție deosebită trebuie acordată asigurării **predării integrale la fondul de stat** a cantităților de produse stabilite, luîndu-se în acest scop, toate măsurile necesare pentru a îndeplini sarcinile asumate.

UN ALT GRUP MARE DE LUCRĂRI de importanță deosebită în această perioadă, care pun bazele recoltei anului viitor, îl constituie **însămînțarea grîului, orzului și orzoaicei, precum și executarea ogoarelor** în vederea însămînțărilor de primăvară.

Și în acest domeniu se resimte nevoia urgentării ritmului lucrărilor, cel realizat pînă acum fiind necorespunzător. Trebuie acționat cu toate forțele ca în decurs de cîteva zile să se încheie însămînțările de toamnă.

În toamna aceasta urmează să se însămînțeze peste 3,2 milioane de hectare, din care aproape 2,2 milioane ha cu grîu, circa 800 000 ha cu orz-orzoaică și restul cu culturi pentru masă verde. Pentru realizarea suprafețelor prevăzute a se însămînța în această toamnă, au fost asigurate din timp cantitățile necesare de semințe, în structura de soiuri recomandate de M.A.I.A. — și anume, 73% din soiurile timpurii și 26% din soiurile mijlocii. Dintre soiurile de grîu ce se cultivă, ponderea principală — circa 50% — va fi ocupată de soiurile Dacia și Iulia, urmate de soiurile Ceres și Bozostaia (circa 20%). Soiurile noi (Doina, Montana, Lovrin 24 și Topaz) se găsesc în faza de înmulțire rapidă și se vor extinde pe măsura asigurării unei cantități mai mari de semințe. Pentru suprafețele de grîu ce se vor însămînța în condiții de irigare, se asigură semințe din soiurile cele mai rezistente la cădere, ca : Ileana, Novosadska Rana 2 și Libelula. Cît privește calitatea semințelor ce se folosesc în această toamnă, respectiv valoarea culturală și starea fitosanitară a acestora se poate aprecia — pe baza analizelor de laborator — că aceasta este bună.

OVERIGĂ TEHNOLOGICĂ de mare importanță tehnică și economică o constituie **tratarea semințelor,** în scopul prevenirii și combaterii infecțiilor de boli și atacurilor unor dăunători. Tratarea semințelor fiind o lucrare de înaltă tehnicitate, este necesar ca ea să fie executată sub directa îndrumare și supraveghere a inginerului-șef sau a șefului de fermă folosindu-se echipamente adecvate.

Epoca de semănat are o foarte mare importanță pentru succesul recoltei viitoare. Este obligatoriu ca această epocă să fie riguros respectată, să fie stabilită operativ (de stațiunile de cercetări agricole și organele agricole județene) în funcție de mersul vremii în fiecare zonă, dar fără a se depăși data de 15 octombrie.

Așa cum se cunoaște, M.A.I.A., împreună cu A.S.A.S., stabilesc tehnologiile-cadru, care privesc toate verigile agrotehnice. Este însă de mare importanță ca aceste tehnologii să fie adaptate la condițiile fiecărei unități, imperativ valabil în aceeași măsură și atunci cînd este vorba de semănat.

CERCETĂRI RIGUROASE efectuate în stațiunile experimentale arată că o întîrziere a semănatului grîului cu 7 zile diminuează producția cu 13%, față de cazul cînd semănatul se face în cadrul epocii optime ; aceasta înseamnă că la o producție de 3 500 kg/ha, semănate în condiții optime, pierderea de producție este de cca. 500 kg/ha. O întîrziere de 15 zile diminuează producția cu 25%, iar una de 22 zile, reduce recolta cu mai mult de o treime (38%).

Deși în prima parte a perioadei semănatului păioaselor de toamnă, din cauza deficitului de apă din sol lucrările de pregătire a terenului s-au executat în condiții mai grele, ulterior — datorită precipitațiilor căzute în prima decadă a lunii septembrie — condițiile hidrice ale solului s-au îmbunătățit simțitor, astfel încît la ora actuală, în cea mai mare parte a județelor țării există condiții să se execute lucrări pentru semănat de bună calitate.

Este știut că semănatul grîului — ca atare — nu constituie o problemă, dacă ne referim la timpul de execuție. Important este să fie mobilizate forțe mecanice suficiente pentru pregătirea din timp a patului germinativ și, legat de aceasta, să se recolteze cu prioritate culturile de pe suprafețele ce urmează a fi semănate în această toamnă.

Avînd condiții materiale superioare celor din anii trecuți, trebuie acționat cu mai multă hotărîre pentru impulsionarea tuturor lucrărilor campaniei agricole, pentru a le încheia cît mai rapid și cu rezultate foarte bune. Lucrătorii ogoarelor sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru îndeplinirea acestei sarcini de mare responsabilitate economică și politică.

Mihai SPĂTARU
M.A.I.A.

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

PRODUCȚIA FIZICĂ — la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului

ÎN LUMINA EXIGENȚELOR impuse de funcționarea optimă a mecanismului economic perfecționat îndeplinirea planului producției fizice a devenit o componentă esențială a eforturilor de realizare, în condiții calitative și de eficiență superioară, a producției nete la nivelul prevederilor de plan. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, îndeplinirea ritmică, în totalitate, a prevederilor planului fizic se impune ca o sarcină de o responsabilitate deosebită în fiecare unitate economică, deoarece beneficiarii nu consumă, nu îmbracă, nu pot folosi producția valorică înscrisă pe hîrtie.** Pentru a satisface în grad înalt cerințele oamenilor muncii este nevoie de produse fizice, cu înalte performanțe tehnice, funcționale și estetice, realizate cu costuri reduse de fabricație. Analiza prezentată își propune să urmărească rezultatele obținute în această direcție și modul în care ar putea fi ele amplificate în cadrul întreprinderii de pielărie și încălțăminte „Partizanul" din Bacău.

Dimensiuni ale concordanței prevederi—realizări

ÎN PRIMELE 9 LUNI din acest an, **planul fizic al unității băcăuane a fost realizat** la majoritatea sortimentelor (tabelul), cele mai bune rezultate fiind obținute în sectoarele de tăbăcărie și în secția de producere a maselor plastice.

Realizarea planului fizic în primele 9 luni a.c.
(%)

Sortimente	Realizări față de plan
Piei moi pentru fețe încălțăminte	100,8
Piei tari pentru talpă	100,0
Fibrotex (piele artificială)	101,6
Produse din mase plastice	122,0
Piese de schimb	101,1
Încălțăminte total	90,5
din care :	
— cu fețe din piele	95,0
— cu fețe din înlocuitori	80,0

Pentru satisfacerea la un nivel înalt a cerințelor consumatorilor interni și externi, în întreprindere s-a desfășurat o intensă **activitate de creație — proiectare** de produse și tehnologii noi. Alături de gama largă de circa 400 modele create pentru piața internă pentru contractările din semestrul II 1978 și anul 1979, au fost expediate în 12 țări și la 13 tîrguri internaționale peste 1 600 de mostre de produse noi. Ponderea planificată a produselor noi și modernizate în valoarea producției marfă de circa 50% a fost realizată integral în semestrul I a.c. Ca urmare, beneficiarii au putut să utilizeze o paletă largă de produse noi : pantofi cu talpă lipită, încălțăminte tip mocasin, fețe de încălțăminte de velur impermeabilizat, modele noi de tocuri din mase plastice etc.

Deși sortimentul fizic din planul acestei perioade a fost realizat ca diversitate, **totuși realizările cantitative s-au situat la anumite tipuri de produse sub volumul sarcinilor prevăzute.** Restanțe s-au înregistrat atît la producția de încălțăminte din fețe piele, cît și la cea cu fețe din înlocuitori. Existența lor se datorește unor cauze obiective, dar și subiective.

Înainte de a trece la analiza lor propriu-zisă, menționăm că specialiștii din întreprindere au considerat ca necesar, pentru o reală apreciere a realizărilor fizice, ca **indicatorul „perechi" să fie înlocuit sau completat cu altul denumit „încălțăminte convențională"**, așa cum există tractor sau combustibil convențional. Se consideră necesar ca o asemenea problemă să fie supusă dezbaterii deoarece în prezent nu este oglindită diferențiat, suficient de clar, amploarea efortului depus pentru realizarea unui anumit tip de încălțăminte (în prezent, încălțămintea simplă de copii sau cea complexă de cizme tip „cowboy" se exprimă tot în „perechi").

Ritmicitatea aprovizionării și exigențele ei

O INFLUENȚĂ IMPORTANTĂ asupra gradului de îndeplinire a prevederilor din planul fizic la unele sortimente au avut-o anumite neajunsuri apărute în procesul de asigurare a bazei materiale a producției prevăzute.

● **Restanțele furnizorilor în livrarea materialelor conform prevederilor din contracte** au provocat mari neajunsuri întreprinderii. La sfîrșitul semestrului I nu fuseseră primite deși termenele stabilite erau expirate, circa 32 500 mp satin de diverse grosimi și culori (furnizor Tăbăcăria minerală Corabia), 8 800 mp din același produs de la întreprinderea „Timpuri noi" din Brașov, 23 tone crupon flexibil de 4—5 mm ce trebuia furnizat de întreprinderile „Dîmbovița", „Flacăra roșie" și „Pionierul" din București, dermadur — 20 t de la Întreprinderea de cauciuc Jilava București, tocuri și calapoade de la Întreprinderea de încălțăminte din Lugoj ș.a. Și la sfîrșitul trimestrului III din acest an, în special furnizorii din Corabia și Jilava — București, aveau în continuare importante rămîneri în urmă față de contracte.

Dat fiind că o astfel de derulare a aprovizionării, care nu respectă cantitativ prevederile din contract, creează întîrzieri în realizarea la vreme a producției fizice, **apare necesar un efort sporit în furnizorii în restanță pentru ca procesul de fabricație la beneficiar să fie asigurat ritmic cu materia primă necesară.** În paralel, în întreprinderea beneficiară se cer înlăturate deficiențele care s-au manifestat în activitatea compartimentului de aprovizionare, care nu a efectuat din vreme o pregătire corespunzătoare a derulării contractelor în perioada de plan.

B. PĂDURE

(Continuare în pag. 6)

AMPLE ACȚIUNI ÎN LUMINA INDICAȚIILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

O cerință de bază pentru creșterea eficienței

FOLOSIREA LA CAPACITATE MAXIMĂ A INSTALAȚIILOR ȘI UTILAJELOR

PE FONDUL PUTERNICULUI DINAMISM ce caracterizează dezvoltarea economiei noastre, actualul cincinal al revoluției tehnico-științifice, stimulează, mai mult ca oricînd, afirmarea elementelor intensive ale dezvoltării. Între acestea, un loc de prim ordin îl deține utilizarea la parametri ridicați a tuturor capacităților de producție. *Cît de importantă este această acțiune rezultă fie și numai din faptul că, în actualul cincinal, pe seama utilizării intensive a mașinilor utilajelor și instalațiilor, prin redarea în circuitul producției a celor nefolosite, prin încărcarea mai bună a schimburilor de lucru, este preliminată obținerea unui plus de producție industrială, față de prevederi, de 90—100 miliarde lei.*

Iată, așadar, doar unul din motivele pentru care conducerea partidului a atras atenția nu o dată asupra multiplelor aspecte pe care le implică utilizarea mai deplină a actualului fond de mijloace fixe din dotarea întreprinderilor noastre. Dar efectele economice favorabile sînt mult mai multe.

Este bine cunoscut faptul că industria noastră are la ora actuală un grad ridicat de dotare cu mașini, instalații și utilaje moderne, de mare randament. Simpla existență a unei puternice baze tehnico-materiale nu este însă suficientă pentru asigurarea acelui spor de producție materială, care să ne permită reducerea treptată a decalajului și atingerea într-un viitor cît mai apropiat a nivelului țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Numai printr-o folosire intensivă a tuturor capacităților se poate realiza sporul de producție pentru atingerea obiectivului stabilit. Totodată, această sarcină se impune în centrul atenției cu atît mai mult cu cît utilizarea mai deplină a fiecărei capacități de producție constituie una din rezervele insuficient valorificate în multe întreprinderi și care, fructificată, prezintă o deosebită importanță în contextul aplicării măsurilor privitoare la perfecționarea mecanismului economico-financiar, pentru creșterea producției în condițiile economisirii unor fonduri de investiții, pentru sporirea eficienței întregii activități economice.

„Avem utilaje și instalații — *arăta tovarășul* NICOLAE CEAUȘESCU *la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R.* — care nu și-au atins capacitatea proiectată, precum și instalații care lucrează la capacitatea proiectată, dar, datorită proastei întreținieri și proastei exploatări au dese întreruperi. Pe ansamblu, indicele de folosire este mult sub cel proiectat ceea ce diminuează producția. Deci, una din problemele principale care se pune acum în fața economiei noastre, a tuturor ministerelor, a tuturor județelor, este luarea măsurilor pentru folosirea la capacitatea stabilită a instalațiilor și utilajelor complexe, pentru utilizarea eficientă a tuturor mașinilor". *Se insistă în mod deosebit asupra folosirii cît mai depline a utilajelor și instalațiilor complexe întrucît orice stagnare, parțială sau totală, pe un timp mai lung sau mai scurt a acestora, se soldează cu pierderi mari de producție, de cele mai multe ori greu de recuperat.*

Producții superioare parametrilor proiectați

ROMÂNIA se înscrie astăzi între țările lumii cu o producție de aluminiu în continuă creștere. De la realizarea a numai 50-60 mii tone în urmă cu 6-7 ani, în prezent industria de specialitate produce peste 210 mii tone. Creșterile au la bază atît masivele investiții făcute de stat pentru dezvoltarea capacităților de producție, cît și efortul propriu al colectivelor de muncă din unitățile metalurgice specializate în producția de aluminiu.

Dacă numai cu cîțiva ani în urmă Combinatul de aluminiu din Slatina era confruntat cu o serie de greutăți inerente în ridicarea producției la nivelul dotării tehnice, în prezent, depășindu-se aceste neajunsuri, realizările obținute sînt nu numai la nivelul parametrilor înscriși în proiecte la fiecare utilaj, ci la cote mult mai ridicate (tabelul nr. 1). Cum s-a acționat ca cele peste 5 000 utilaje de bază să funcționeze neîntrerupt pe întreaga perioadă planificată ?

De la început trebuie spus că la baza succeselor înregistrate stă strategia de acțiune a unui colectiv sudat, bine pregătit, care știe că numai acordînd toată grija exploatării raționale a utilajelor și instalațiilor din dotare, respectării stricte a disciplinei tehnologice, executării la timp și de bună calitate a lucrărilor de întreținere și reparații, organizării corespunzătoare a fiecărui loc de muncă etc., poate să obțină, cu aceleași capacități, producții mereu mai mari.

Tabelul nr. 1

Gradul de utilizare a capacităților de producție 1975 = 100

Denumirea instalațiilor	1976	1977	1978
Cuve pentru aluminiu electrolictic	101,7	102,1	102,5
Cuptoare și instalații de turnare pentru aluminiu primar și aliaje din aluminiu	101,6	102,4	103,1
Laminoare pentru sîrmă din aluminiu	106,5	110,8	112,6
Instalații pentru anozi cruzi	103,4	104,5	105,3

Din investigația întreprinsă a rezultat că, odată cu depășirea indicilor proiectați la toate instalațiile și utilajele de bază, au fost obținute, atît în 1977, cît și în perioada ce a trecut din acest an, însemnate producții suplimentare, concomitent cu creșterea productivității muncii (tabelul nr. 2). Depășirea sarcinilor de producție planificate a asigurat posibilitatea acoperirii mai bune a cerințelor interne, dar, mai ales, a creat condiții pentru sporirea exportului.

Eficiența reducerii duratei reparațiilor și reviziilor

UN FACTOR IMPORTANT pentru menținerea în stare de funcționare a utilajelor și instalațiilor complexe

Tabelul nr. 2

Nivelul principalilor indicatori de plan realizaţi pe perioada ianuarie—septembrie 1978

Producţia netă — trim. III	+ 2	mil. lei
Producţia fizică	+2 000	tone
Producţia marfă	+ 50	mil. lei
Producţia marfă vîndută şi încasată	+ 25	mil. lei
Productivitatea muncii (%)	101,4	
Cheltuieli la 1 000 lei producţie (%)	100	

este **exploatarea lor raţională.** Aceasta presupune respectarea tehnologiilor de fabricaţie, executarea la termenele fixate a reviziilor şi reparaţiilor capitale. De felul cum este organizată această activitate depinde în mare măsură nu numai buna funcţionare a instalaţiilor şi utilajelor, dar şi prevenirea defecţiunilor, reducerea la minimum posibil a duratelor de oprire. La Combinatul de aluminiu din Slatina au fost întreprinse în anii din urmă, numeroase acţiuni menite să pună capăt exploatării neraţionale a unor instalaţii şi utilaje, să ducă la organizarea la un nivel cît mai corespunzător a procesului de întreţinere şi reparaţii. Au fost organizate **echipe complexe specializate pe grupe de utilaje care efectuează lucrările de întreţinere şi reparaţii la date fixe stipulate în grafice.** Pentru ca operaţiunile de reparaţii datorate unor defecţiuni accidentale sau impuse de uzura prevăzută a unor piese sau subansamble să fie executate rapid, se pregătesc din vreme diverse subansamble premontate. În sectoarele de bază ale fabricaţiei, electroliza, de pildă, prin această organizare s-a realizat un număr mediu de cuve-zi în funcţiune cu 0,6% mai mare în 1978 faţă de anul trecut, deci o capacitate sporită de producere a aluminiului — fapt consemnat, de altfel, în depăşirile de plan în primele 9 luni din 1978. Pe de altă parte, cum în combinat a fost asimilat un număr mare de piese de schimb (în acest scop a fost organizată o unitate specializată), toate cerinţele au fost corelate cu execuţia promptă, înlăturîndu-se aprovizionarea pe stocuri sau prelungirea unor reparaţii din lipsa unor subansamble sau piese.

Asigurarea unei **asistenţe tehnice calificate** prin personalul de specialitate la toate operaţiile de întreţinere — reparaţii şi revizii — are, de asemenea, o înrîurire pozitivă asupra ridicării calităţii lucrărilor. De altfel, la majoritatea utilajelor şi instalaţiilor conducătoare ciclul de funcţionare între două reparaţii capitale a crescut considerabil în ultimii ani. Este ilustrativ în acest sens cazul cuptoarelor de turnare a aluminiului unde acest ciclu a crescut cu 8 400 ore, resursă preţioasă atît pentru sporirea producţiei, cît şi pentru diminuarea costurilor de producţie.

Firește, sînt şi alte acţiuni care fac ca această activitate „auxiliară" să se bucure la Slatina de o atenţie de prim ordin. Afirmaţia se bazează pe faptul că, în comparaţie cu anul 1975, în prezent durata reparaţiilor şi reviziilor a fost redusă cu circa 20%, iar opririle accidentale nu mai prezintă o „problemă", ele diminuîndu-se mult.

Relaţia calificare profesională — calitatea conducerii proceselor tehnologice

RANDAMENTUL UTILIZĂRII BAZEI TEHNICE de care dispun întreprinderile se află în indisolubilă legătură cu **pregătirea forţei de muncă.** La Combinatul de aluminiu Slatina, unde întreg procesul de producţie se desfăşoară în trei schimburi complete, asigurarea numerică şi calitativă a cadrelor calificate a constituit una din problemele „cheie" ale asigurării bunului mers al producţiei, al utilizării raţionale a dotării tehnice. O direcţie principală a constituit-o **stăvilirea fluctuaţiei şi întărirea disciplinei tehnologice.** Ţinînd seama de faptul că rezervorul forţei de muncă îl reprezintă localităţile rurale din zonă, au fost organizate cursuri speciale de calificare, şcoli profesionale pentru tineret, măsuri prin care s-a urmărit totodată statornicirea oamenilor în meseriile pentru care au optat.

Pentru întărirea disciplinei tehnologice, statornicirea cadrelor pe locurile de muncă şi ridicarea randamentului muncii, o importanţă deosebită a avut-o şi **organizarea lucrului în acord global.** În prezent, peste 54% din oamenii muncii direct productivi lucrează în formaţii retribuite în acord global. Dacă am compara situaţia prezentă cu cea existentă nu mai departe decît în urmă cu 3 ani din punctul de vedere al fluctuaţiei şi absenţelor nemotivate, putem desprinde influenţa pozitivă ce o exercită organizarea activităţii în formaţii de lucru retribuite în acord global, grija faţă de asigurarea unor condiţii tot mai bune de lucru. Au dispărut aproape total cazurile de absenţe nemotivate, în schimb a crescut răspunderea pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor încredinţate, pentru exploatarea raţională a utilajelor, s-a întărit legătura între schimburi, prin transmiterea de informaţii cu privire la mersul producţiei şi al instalaţiilor. Sudura creată între diferitele formaţii de lucru a făcut ca la înlăturarea oricărei defecţiuni apărute în funcţionarea instalaţiilor să participe toţi cei ce le exploatează.

Ridicarea calificării profesionale, care se efectuează în permanenţă prin cursuri speciale urmate de demonstraţii practice, la care participă toţi oamenii muncii în fiecare an, şi întărirea controlului tehnic pe fiecare fază de producţie, au ca rezultat şi **micşorarea simţitoare a pierderilor tehnologice.** Acest lucru a făcut şi face posibilă sporirea cantităţii de produse obţinute de la fiecare utilaj şi instalaţie. Astfel, numai pe această bază a crescut producţia de aluminiu, a aluminiului turnat, a anozilor etc. cu 2-3% în acest an faţă de 1977. În acelaşi timp, un salt calitativ în conducerea competentă a proceselor tehnologice l-a determinat asigurarea unei **asistenţe tehnice de înaltă calificare în toate schimburile.** La Combinatul de aluminiu Slatina fiecare schimb are repartizat un număr egal de ingineri, subingineri şi maiştri. Analiza zilnică, operativă, la nivelul fiecărui schimb, cît şi la nivelul conducerii a modului de desfăşurare a activităţii de producţie, a rezultatelor înregistrate şi luarea de măsuri operative în funcţie de cerinţe, fac ca rezervele de producţie să fie mai bine fructificate şi, totodată, să se preîntîmpine apariţia unor neajunsuri.

Evident, în procesul de întărire a disciplinei tehnologice, în stabilizarea cadrelor o contribuţie efectivă a avut-o şi **asigurarea ritmică a aprovizionării tehnico-materiale a locurilor de muncă.** Prin faptul că diferiţii furnizori de materii prime şi-au corelat posibilităţile în funcţie de cerinţele beneficiarului, că s-a statornicit o largă cooperare şi întrajutorare, s-a ajuns ca, în prezent, cel puţin pentru materiile prime de bază, să nu existe probleme. S-a pus la punct, mai ales în ultimii doi ani, şi asigurarea livrării de energie electrică la tensiunile constante cerute de procesele tehnologice specifice, astfel încît opririle sau dereglările provocate în trecut de acest neajuns, sînt în prezent minime.

Conducerea competentă a proceselor tehnologice a determinat şi **obţinerea întregii producţii la un nivel calitativ ridicat.** Importante cantităţi realizate au puritatea peste prevederile planificate — între 99,6% şi 99,7% — faţă de 99,5%. Realizarea fără costuri suplimentare a unei părţi însemnate (30%) din totalul pro-

ducției la zi de calitate mai ridicată față de prevederi, a permis obținerea la desfacere a unui preț mediu de vînzare superior cu 58 lei/tonă față de prețul planificat.

PENTRU CA ÎNTREAGA ACTIVITATE a combinatului să se desfășoare, în continuare, în bune condițiuni, pregătirile pentru 1979 se află de acum în cea mai mare parte încheiate. Producția ca și materiile prime au fost contractate complet, urmînd doar ca pentru export să mai fie puse la punct unele detalii. Dat fiind că în anul viitor producția fizică de aluminiu primar și aliaje urmează să crească față de 1978 cu 2,4%, producția netă cu 12%, iar productivitatea muncii cu 8,6%, atenția colectivului combinatului a fost și este îndreptată spre menținerea în stare de funcționare deplină a tuturor capacităților de producție și conducerea proceselor tehnologice de așa manieră încît producția de calitate superioară (puritatea 96—97%) să crească față de 1978 cu cel puțin 10%.

Între măsurile preconizate să asigure acest deziderat se află îmbunătățirea calității anozilor, în care scop se fac în prezent studii și cercetări ale specialiștilor din combinat, împreună cu Centrul de cercetare și proiectare pentru aluminiu, punerea la termen în funcțiune a unei noi capacități de aluminiu (sfîrșitul semestrului I 1979), pregătirea de cadre pentru necesitățile noilor capacități, antrenarea specialiștilor proprii în activitatea de perfecționare a unor tehnologii de fabricație și modernizarea unor utilaje care au stagiu îndelungat în producție cu scopul de a le mări randamentul etc. La toate acestea trebuie însă avut în vedere că deși utilizarea exemplară a instalațiilor și utilajelor complexe este limitată la nivelul fondului de timp calendaristic, în regim maxim posibil a trei schimburi, este totuși necesar să se insiste asupra modului de valorificare a întregului potențial, deoarece mai sînt încă rezerve de capacități care pot fi mobilizate pe această cale, capacități care au fost inițial determinate numai pe baza unei producții obținute la nivelul unui loc îngust sau a fost incomplet programate.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

PRODUCȚIA FIZICĂ

(Urmare din pag. 3)

● **Modificarea** — la cererea Centralei industriei pielăriei și cauciucului și a întreprinderii de comerț exterior „Arpimex" — **a unor părți din planul de aprovizionare inițial stabilit în funcție de unele cereri în schimbare ale exportului** a generat, după părerea specialiștilor din întreprindere, întîrzieri în asigurarea unor materii prime. La această opinie, însă, se cer făcute anumite precizări. Desigur, planul de producție nu este și nu trebuie să devină un instrument de lucru rigid. Totuși, din analizele întreprinse rezultă că multe dintre modificările efectuate de centrala tutelară pe parcursul anului de plan — cu consecințele negative arătate în aprovizionare — ar fi putut fi evitate dacă aceasta și-ar fi dezvoltat și mai ales valorificat corespunzător aparatul de elaborare a studiilor de marketing și prognoză, care să evalueze din vreme evoluțiile probabile ale cererii.

Durate normate și efective de realizare a produselor noi

REALIZAREA noilor sortimente prevăzute în planul fizic durează uneori mai mult decît perioada normată de concepere și fabricare. Una din cauze, o constituie **durata aprobării prețurilor la produsele noi.** În primele luni din acest an au existat exemple cînd durata de avizare a fost de 60 și chiar 70 de zile. Fără îndoială, stabilirea prețului unui produs nou este o decizie economică importantă cu mari implicații. Totuși, deoarece actele normative în vigoare apreciază ca suficient un interval de 30 zile, specialiștii întreprinderii consideră că centrala industrială, ministerul de resort, celelalte organe competente ar trebui să respecte cu mai multă consecvență, pentru toate produsele, termenele stabilite. Se poate adăuga că, pentru o avizare mai operativă, și **întreprinderea trebuie să depună un efort sporit în întocmirea la timp cît mai corectă și completă a documentației pe care o elaborează pentru produsul nou.**

Durate prelungite peste prevederi în realizarea unor noi produse sînt determinate și de **cauze interne, de anumite lipsuri de ordin tehnic și organizatoric.** Analiza efectuată a pus în evidență, în anumite cazuri, existența unor preocupări insuficiente pentru însușirea tehnologiilor de fabricație, lipsa pregătirilor minuțioase la schimbarea sortimentului sau a modelului pe unele linii tehnologice. Staționările dese ale utilajelor ca urmare a exploatării și întreținerii necorespunzătoare sau a lipsei pieselor de schimb au făcut ca, în întreprindere, deși se lucrează în două schimburi, utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al utilajelor să se situeze la numai 57,6%.

Accent pe creșterea productivității muncii

CA URMARE a deficiențelor prezentate, **în întreprindere nu a fost realizat, la nivelul planului, indicatorul productivității muncii.** El se situa, la finele celor 9 luni din 1978, la un nivel de 97,3% față de prevederi. Pentru recuperarea rămînerilor în urmă consiliul oamenilor muncii a îmbogățit programul special de măsuri de creștere a productivității muncii elaborat încă din 1977. Astfel în vederea sporirii cuantumului producției fizice realizate a fost intensificată preocuparea pentru introducerea progresului tehnic. Prin mecanizarea procesului de producție, în urma realizării prin autodotare a unor mașini, producția și respectiv productivitatea va spori simțitor.

Perfecționările în organizarea și conducerea producției se înscriu cu o pondere însemnată în rezolvarea problemelor ridicate de sporirea producției fără cheltuieli suplimentare. După cum s-a văzut, ele își găsesc un cîmp larg de aplicare în primul rînd în întărirea disciplinei tehnologice și a muncii.

În fine, un efort însemnat este investit în obținerea unor rezultate economice cantitative și calitative superioare prin **creșterea calificării cadrelor.** În acest domeniu apare necesar un sprijin sporit din partea forurilor de specialitate pentru **înființarea în zonă a unei școli profesionale cu profil de producție de încălțăminte** care să compenseze deficitul de muncitori calificați. Necesitatea apare mai evidentă dacă se menționează că, în prezent, deși există puternice unități producătoare în Buzău, Iași, Suceava, Vaslui, totuși școlile de profil se găsesc tocmai în Brașov, Cluj, Oradea, iar numărul de cadre primit anual este apreciat ca nesatisfăcător.

În perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui an în întreaga întreprindere va trebui să se acționeze cu o energie și eficiență sporite pentru traducerea integrală în viață a măsurilor care să permită creșteri substanțiale de producție. Eforturile trebuie corespunzător dozate în așa fel încît, la fiecare sortiment, realizările să se situeze — din toate punctele de vedere — la nivelul cerințelor de plan.

OPINII

Premise ale îmbunătăţirii aprovizionării cu metal

Cauze şi soluţii ale unor probleme de actualitate

ESTE DESIGUR o certitudine faptul că, în sistemul actual al aprovizionării cu metal, există o serie de neajunsuri care îngreunează desfăşurarea activităţii productive, un remediu acceptabil constituindu-l înfiinţarea unei centrale a metalului. Cauzele invocate cel mai adesea — număr mare de baze şi depozite cu paralelism în activitate, personal numeros, pulverizarea stocurilor, utilizarea scăzută a capacităţilor de depozitare, încărcarea costului la beneficiarii importurilor — (vezi şi articolul „Simplificări necesare pe filiera relaţiilor contractuale", în R.E. nr. 21/1978) — nu reprezintă însă întotdeauna, după părerea noastră, cele mai semnificative motive care provoacă în realitate principalele dificultăţi în aprovizionarea cu metal. Examinarea cauzelor invocate arată că :

1 în ce priveşte „numărul mare de baze şi depozite", trebuie semnalat că Ministerul Industriei Metalurgice are 6 baze. În măsura în care unele sortotipodimensiuni de metal sînt „materiale de uz general", ele trebuie aprovizionate conform normativelor în vigoare, prin bazele judeţene ale Ministerului Aprovizionării. Dat fiind numărul extrem de mare de sortotipodimensiuni de metal, este însă destul de dificil — dacă nu imposibil — a le încadra pe toate în grupa materialelor de uz general. Ca urmare, după părerea mea, bazele specializate ale M.I.M. sînt efectiv necesare. Un număr mare — 40 — de baze de aprovizionare există la Ministerul Agriculturii, dar prin prin ele se desfac toate materialele necesare unităţilor agricole, nu numai metalul. Aceasta este o necesitate impusă de numărul mare de unităţi agricole, precum şi de dependenţa consumului multor produse de condiţiile pedoclimatice.

Aşadar, numărul de baze şi depozite este numai aparent mare, deoarece, în realitate, există numai 6 baze specializate ale M.I.M. care pot fi cuprinse în discuţie cînd se vorbeşte de aprovizionarea cu metal. Celelalte baze fac o aprovizionare curentă, pe baza unor nomenclatoare şi în limita unor cantităţi aprobate. În mod normal, în aceste unităţi nu trebuie să existe alte stocuri decît cele „de intervenţie", constituite în conformitate cu art. 45, al. b din Legea 14/1971.

Ca urmare, consider că **adevăratele greutăţi în aprovizionarea metalului nu se datoresc numărului mare de baze de desfacere, ci provin, în principal, din nerealizarea unor resurse prevăzute în balanţe.**

2 în ce priveşte faptul că „metodologia actuală de aprovizionare cu metal nu oferă posibilitatea verificării, încă din stadiul iniţial, a încadrării în cotele şi normele de consum aprobate", trebuie arătat că, desigur, aceasta este o realitate. Dar, **deficienţa semnalată nu este proprie în exclusivitate aprovizionării cu metal.** Ea se regăseşte şi în aprovizionarea cu celelalte materiale.

Personal, apreciez că acest neajuns apare deoarece metodologia aprovizionării prevede, în cadrul activităţilor precontractuale, ca după desfăşurarea cotelor, specificaţiile pentru cantităţi vagonabile să se trimită la coordonatorii de balanţă, iar cele pentru cantităţi nevagonabile la bazele judeţene de aprovizionare. Ca urmare, coordonatorul de balanţă nu poate verifica modul în care s-a făcut, pe ministere şi centrale industriale, încadrarea în cotele alocate, decît ulterior, cerînd bazelor judeţene de aprovizionare ca în specificaţii să indice toţi consumatorii. Aşa cum rezultă din practică, bazele judeţene nu reuşesc însă, în multe cazuri, să efectueze această operaţiune în timpul acordat de metodologia privind desfăşurarea activităţilor precontractuale.

Ca urmare, apare clar că inexistenţa posibilităţii de a verifica, de la început, încadrarea în cotele şi normele de consum aprobate este un neajuns şi în aprovizionarea cu alte materiale şi nu un neajuns specific aprovizionării cu metal. În practică el este înlăturat prin faptul că în ultimă instanţă coordonatorii de balanţă sînt nevoiţi să ceară centralelor industriale să le transmită direct şi cantităţile nevagonabile. În aceste condiţii este clar că o centrală a metalului nu ar rezolva **problema cunoaşterii de la început a încadrării în cotele şi normele de consum aprobate. Acest lucru s-ar putea realiza, după părerea mea, dacă centralele industriale ar trimite de la început specificaţiile la coordonatorii de balanţă pentru toate cantităţile — vagonabile şi nevagonabile** — iar aceştia din urmă, cînd dau repartiţiile, le-ar trimite, pe cele pentru cantităţi nevagonabile, la bazele judeţene.

Atribuţii şi subordonări ale Centralei metalului

ÎN PREZENT, în cadrul Direcţiei generale de aprovizionare şi desfacere din M.I.M. există cinci servicii — coordonate de un director adjunct — care se ocupă de elaborarea balanţelor şi aprovizionarea cu metal. A include printre atribuţiile Centralei metalului — conform anumitor puncte de vedere — şi sarcina încheierii contractelor pentru cumpărarea şi vînzarea întregii producţii de produse din metal înseamnă, după părerea mea, a mări foarte mult actualul aparat care se ocupă de această problemă, fără un cîştig real. În plus, subordonarea acestei centrale altui organ decît M.I.M. — ministerul care are în subordine şi producţia — aşa cum apreciază ca necesar unii specialişti, ar putea da naştere la situaţii dificile. Se pune întrebarea : ce va face Centrala metalului în cazul cînd unul din furnizori nu-i va putea livra la termen producţia contractată ? Îl va acţiona, desigur, la arbitraj, dar nu va avea metal. Ministerul, pe ansamblul său, are alte posibilităţi de rezolvare decît o centrală situată în afara organismului furnizor de metal. Spre a se evita asemenea inconveniente, **centrala ar trebui subordonată M.I.M.** ca o garanţie în plus — după părerea mea — pentru a-şi putea îndeplini integral sarcinile ce-i revin.

S. CORNEL

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

VENITURILE NETE LA 1000 LEI FOND DE RETRIBUIRE, INDICATOR DE BAZĂ ÎN CUANTIFICAREA EFICIENȚEI

CORESPUNZĂTOR cerințelor obiective ale perfecționării conducerii și planificării activității economico-financiare, în efectuarea analizelor economice se impune utilizarea celui mai adecvat sistem de indicatori de eficiență. În condițiile aplicării măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar acest lucru este necesar din cel puțin două rațiuni : pe de o parte, introducerea principiului autogestiunii și autofinanțării ridică problema analizei modului de aplicare a acestuia prin cele mai juste metode și tehnici, iar, pe de altă parte, renunțarea la producția globală și trecerea la calcularea producției nete ca indicator principal în aprecierea rezultatelor economico-financiare ale activității necesită modificări în sistemul indicatorilor de eficiență economică.

Sectorul circulației mărfurilor se diferențiază de celelalte sectoare ale economiei naționale în primul rînd prin natura activității desfășurate, în sensul că aceasta nu se finalizează în bunuri fizice, ci în servicii prestate în urma cărora se obțin venituri. Ca atare, nu pot fi calculați indicatori ai producției fizice ; o analiză a eficienței economice în acest sector trebuie să fie deosebit de complexă, deoarece nu se axează decît pe latura valorică, iar orice concluzie care se desprinde din datele statistice trebuie corelată mai mult decît în alte sectoare cu toate celelalte aspecte relevate, astfel încît, în final, să se obțină o apreciere justă asupra desfășurării reale a fenomenului economic supus analizei.

Analiza comparativă relevă avantajele noului indicator

PRODUCTIVITATEA muncii în noua concepție de abordare a analizei economice exprimă eficiența cu care se desfășoară munca personalului muncitor, definindu-se în general prin producția netă sau veniturile nete obținute pe un lucrător și este considerată un indicator de bază în cuantificarea eficienței economice cu care s-a desfășurat activitatea într-o perioadă anumită, avînd un rol hotărîtor — prin corelația cu ceilalți indicatori — în fundamentarea deciziilor, constituind, în același timp, și un criteriu de verificare a deciziilor anterioare.

Trebuie menționat însă că nu întotdeauna productivitatea muncii indică în mod real eficiența cu care se desfășoară activitatea într-o anumită perioadă de timp, întîlnindu-se situații cînd din analiza acestui indicator rezultă că activitatea s-a îmbunătățit, însă în realitate s-a menținut la același nivel sau chiar a regresat. Cauzele unei astfel de situații pot fi generate și de specificul anumitor întreprinderi ; este vorba de cele cu o pondere mare a cheltuielilor cu retribuția care — crescînd față de perioada anterioară datorită creșterii retribuției sau datorită modificărilor în structura personalului — influențează rezultatele financiare ale unității respective, dar nu influențează productivitatea muncii, a cărei creștere este, în consecință, artificială.

Se pune deci problema ca, în unele cazuri, să se calculeze un indicator în stare să reflecte în mod fidel activitatea întreprinderii. De aceea, considerăm că indicatorul care înlocuiește corect productivitatea muncii și, în plus, prezintă avantajul unei arii mai largi de aplicabilitate, este **indicatorul „venituri nete obținute la 1 000 lei fond de retribuire“.** În cele ce urmează vom reliefa avantajele utilizării acestui indicator comparativ cu productivitatea muncii prin două exemple : unul care ilustrează influența modificării fondului de retribuire ca urmare a creșterii retribuțiilor (tabelul nr. 1), iar celălalt care evidențiază influența modificărilor survenite în structura personalului (tabelul nr. 2). Situațiile pe care le prezentăm mai jos au fost înregistrate la una din unitățile ce prestează servicii ; precizăm că, pentru facilitarea analizei, cifrele au fost rotunjite.

Din tabelul nr. 1 rezultă că productivitatea muncii a crescut cu 14 la sută în 1976 față de 1975 și cu 5,3 la sută în 1977 față de 1976, în timp ce beneficiul net obținut (ca diferență între venituri nete și cheltuieli) a crescut cu 17 la sută în 1976 față de 1975, dar în 1977 el s-a menținut la nivelul anului 1976; cauza o constituie creșterea fondului de retribuire cu 50 la sută, ca urmare a creșterii retribuțiilor, ceea ce a determinat o sporire mai accentuată a cheltuielilor, fapt care a determinat rămînerea constantă a beneficiilor nete. Deci, dacă am lua în considerare productivitatea muncii ca indicator de eficiență a muncii depuse de

Tabelul nr. 1

Anii	Nr. mediu scriptic	Venit net (mii lei)	Fond de retribuire (mii lei)	Cheltuieli (mii lei)	Beneficiu net (mii lei)	Productivitatea muncii (lei)	Venit net/ 1 000 lei fond retribuire
1975	20	1 000	300	400	600	50 000	3 300
1976	21	1 200	400	500	700	57 000	3 000
1976/1975	1,05	1,20	1,33	1,25	1,17	1,14	0,909
1977	25	1 500	600	800	700	60 000	2 500
1977/1976	1,19	1,25	1,50	1,50	1,0	1,053	0,833

Tabelul nr. 2

	Venit net	Nr. personal			Fond retribuire			Productiv muncii (pe total)	Venit net/ 1 000 lei fond retribuire (pe total)
		TESA	MUNCITORI	TOTAL	TESA	MUNCITORI	TOTAL		
iunie	150 000	10	5	15	25 000	7 000	32 500	10 000	4 615
iulie	195 000	14	5	19	35 000	7 500	42 000	10 260	4 588
iulie/iunie	1,30	1,40	1,00	1,27	1,40	1,00	1,31	1,03	0,994

personalul muncitor se desprinde concluzia că ea a crescut și deci munca a fost progresiv mai eficientă în perioada considerată. Dinamica beneficiului net indică însă o anomalie, o discordanță cu concluzia anterioară, în sensul că rezultatele financiare ale activității desfășurate (respectiv beneficiile) au fost identice în 1977 cu cele ale anului 1976 și, în consecință, eficiența economică nu este reflectată în mod corect de către productivitatea muncii.

Să analizăm însă veniturile nete obținute la 1000 lei fonduri de retribuire ; se observă că acestea înregistrează o diminuare cu 9,1 la sută în 1976 față de 1975 și cu 16,7 la sută în 1977 față de 1976, ceea ce înseamnă că, de fapt, munca depusă a fost mai puțin eficientă. Importanța indicatorului venituri nete la 1000 lei fond de retribuire rezidă din faptul că, din punctul de vedere al eficienței economice a unei activități, interesează mai mult veniturile nete obținute cu 1 leu fond retribuire decît veniturile nete obținute pe un lucrător.

Natura activității întreprinderilor prestatoare de servicii (ca și a altor întreprinderi) impune o structură aparte a personalului, în sensul că ponderea personalului TESA în total este mare, depășind 40 la sută și deci schimbările în structura personalului influențează în mare măsură eficiența economică. Spre exemplificare, să analizăm situația din tabelul nr. 2, înregistrată la unul din punctele de lucru al unei case de expediții, al cărui specific de activitate presupune existența unui număr mare de personal TESA (cca. 75 la sută din total), cu retribuția medie considerată constantă, de 2 500 lei, față de muncitori cu o retribuție medie de 1 500 lei considerată, de asemenea, constantă în lunile iunie și iulie 1978. Menționăm că exemplul are o valoare pur teoretică și că sporirea numărului personalului TESA cu 4 persoane în luna iulie a fost determinată de încadrarea unui magazioner, a unui paznic și a 2 referenți, iar numărul muncitorilor a rămas constant datorită încadrării cu data de 1 iulie a unui muncitor necalificat și pensionării altuia.

Se observă că deși veniturile au crescut cu 30 la sută și productivitatea muncii cu 3 la sută, situația înregistrată în luna iulie a fost mai puțin bună decît în luna iunie ; această concluzie se desprinde numai pe baza cuantificării veniturilor nete obținute la 1000 lei fond retribuire care, datorită modificărilor survenite în structura personalului, respectiv creșterea ponderii personalului TESA (cu retribuție medie mai mare), au înregistrat o diminuare cu 0,6 la sută. Deci creșterea fondului de retribuire nu a fost însoțită de o creștere corespunzătoare a veniturilor nete obținute și se poate afirma în consecință că, dacă personalul TESA nu aduce veniturile scontate, este justificată din punctul de vedere al eficienței economice menținerea la același nivel sau chiar micșorarea numărului acestuia concomitent cu mărirea corespunzătoare a numărului muncitorilor, veniturile nete la 1000 lei fond retribuire avînd în acest caz rolul de normativ al structurii personalului. De asemenea, indicatorul poate fi utilizat și în normarea numărului mediu scriptic, înlocuind productivitatea muncii, care se folosește în prezent în stabilirea normativelor de personal, cu sublinierea că încadrarea lucrătorilor să fie bazată pe asigurarea plafonului minim stabilit al veniturilor nete obținute la 1000 lei fond de retribuire.

Aspectele analizate anterior demonstrează necesitatea utilizării indicatorului venituri nete la 1000 lei fond de retribuire în scopul desprinderii unei concluzii juste și viabile în analizele de eficiență și comparării acestui indicator — și nu a productivității muncii — cu retribuția medie. Astfel, corelația devansării indicelui retribuției medii de către indicele productivității muncii :

$$I_w > I_{\bar{r}} \qquad (1)$$

devine:

$$I_v > I_{\bar{r}} \qquad (2)$$

unde: I_v = indicele veniturilor nete /1000 lei fond retribuire; I_w = indicele productivității muncii; $I_{\bar{r}}$ = indicele retribuției medii.

Corelația propusă (2) și analiza ei trebuie să se bazeze pe două cerințe majore, și anume : să permită controlul creșterii mai rapidă a veniturilor nete la 1000 lei fond de retribuire în raport cu retribuția medie ; să constituie baza pentru aprecierea eficienței retribuției și să demonstreze în ce măsură creșterea retribuției constituie o pîrghie a creșterii veniturilor.

Aria și limitele de aplicabilitate ale indicatorului

SFERA de aplicabilitate a indicatorului poate fi extinsă prin utilizarea acestuia și în întreprinderile unde cheltuielile cu retribuția nu dețin o pondere importantă, precum și în ramurile în care activitatea se finalizează în bunuri fizice, cu menționarea că în aceste cazuri nu considerăm necesar să se renunțe la productivitatea muncii ca indicator de eficiență, dar se impune fixarea locului acestuia în raport cu retribuția medie. Pornind de la principiul necesității devansării ritmului de creștere al personalului de către cel al fondului de retribuire, subliniem că, pentru ca o activitate privită în dinamică să se fi desfășurat într-adevăr bine, trebuie respectată corelația :

$$I_w > I_v > I_{\bar{r}} \qquad (3)$$

Importanța implantării acestui indicator în sistemul de indicatori de bază pentru aprecierea eficienței economice a activității rezidă și din posibilitățile oferite de veniturile nete obținute la 1000 lei fond retribuire în :

— activitatea de planificare a necesarului de personal pentru anii următori, inclusiv repartizarea optimă a cadrelor pe ramuri și subramuri ale economiei naționale, precum și în profil teritorial ;

— procesul investițional, prin contribuția în decizia de alegere a variantei optime ca și în estimarea eficienței economice a investiției respective ;

— verificarea justeței teoriei cu privire la superioritatea indicatorului producția netă comparativ cu producția globală, în sensul demonstrării faptului că acest indicator nu frînează, după cum susțin unii cercetători, ci, dimpotrivă, impulsionează introducerea progresului tehnic prin stimularea întreprinderilor în reducerea cheltuielilor materiale.

Limitele de aplicare a indicatorului venituri nete la 1000 lei fond de retribuire sînt determinate de structura cheltuielilor și a personalului, de modul de finalizare a activității productive ; de aceea, propunem ca pentru început acesta să fie introdus cu titlu de experiment și apoi acolo unde își dovedește eficiența, urmînd să fie generalizat.

conf. dr. Ion CĂMĂȘOIU,
Mircea ROTARU,
George GEORGESCU

TIB '78

Prezența unei industrii dinamice, în plină expansiune: autovehiculele românești

25 de ani de realizări remarcabile

ÎN CEI 25 DE ANI de existență, industria românească de autovehicule a reușit o remarcabilă expansiune pe multiplele planuri ale performanțelor tehnice, economice și diversificării : autocamioane, autofurgonete, utilitare, autobuze, autoturisme de teren și oraș etc., a căror producție anuală a depășit cifra de 100 de mii. Centrala industrială de autovehicule pentru transport și Centrala industrială de autoturisme, care concentrează în prezent producția acestei subramuri, numără printre unitățile lor puternice uzine, binecunoscute atît în țară cît și în străinătate, cum sînt : „Întreprinderea de autocamioane" — Brașov, „Autobuzul" — București, „Întreprinderea de autoturisme" — Pitești, „Întreprinderea mecanică Muscel" — Cîmpulung, „Automecanica" — Mediaș, Întreprinderea mecanică Mîrșa" — și cooperează, totodată, cu zeci și sute de întreprinderi din țară și străinătate.

Caracteristicile tehnico-funcționale ale autovehiculelor românești, printre care se înscriu consumul redus de carburanți, siguranța în exploatare, întreținerea ușoară, fac ca în prezent o bună parte din producție să se afirme pe tot mai numeroase meridiane ale globului pe calea exporturilor.

Nomenclatorul de export al celor două întreprinderi de export specializate — **Autoexportimport** — Brașov și **Auto-Dacia** — Pitești — cuprinde în prezent peste 80 de tipuri de autovehicule, care se exportă în circa 80 de țări. În viitorul apropiat, prin accentuarea tipizării producției pe subansamble și lărgirea montajului modular, gama de autovehicule va fi mult extinsă, astfel încît să se poată satisface o arie tot mai largă de cerințe interne și externe.

Istoria extrem de dinamică a industriei românești de autocamioane, care constituie de fapt baza de plecare pentru realizarea a sute de tipuri și variante de autovehicule, își are originile în „Carpați" și „Bucegi" de 3 și 5 tone, echipate cu motoare cu benzină. Ulterior, corespunzător cerințelor economiei moderne s-a extins fabricația acestora la șapte clase de bază, cu numeroase variante : pentru construcții, pentru transporturi speciale și pentru servicii publice.

În 1972 au fost realizate primele camioane cu motoare diesel : DAC — 6 135 cu motor de 135 CP și capacități de 8 și 12 tone. La scurt timp au urmat camioanele echipate cu motoare de 215 CP și 254 CP, cu capacitate de pînă la 16 t, cu 2,4 sau 6 roți motoare, în funcție de condițiile de exploatare. Dintre acestea, autobasculanta ROMAN de 16 t pentru șantiere de construcții a obținut medalia de aur la tîrgurile internaționale de la Plovdiv și Zagreb (în imagine).

În prezent, cerințele privind economia de combustibil au impus orientarea tot mai accentuată spre sisteme de acționare diesel. Răspunzînd acestor exigențe ale pieței interne și internaționale, în cadrul C.I.A.T. gama de fabricație a acestor motoare este în continuă creștere, în prezent fiind în curs de realizare motoare diesel de pînă la 350 CP. Familia autocamioanelor românești a fost completată recent cu autotrenuri de pînă la 21 de tone pentru diferite destinații (cisterne frigorifice, trailere, transcontainere etc.), cu performanțe tehnice deosebite. Spre exemplu, tancurile de produse petroliere și alimentare de 19 000 l pot fi încărcate în 47 minute si descărcate în 48 minute.

Pentru ridicarea continuă a performanțelor acestor produse, în cadrul ambelor centrale se desfășoară o continuă activitate de cercetare și creație tehnică, sînt introduse în fabricație noutăți tehnice obținute pe plan mondial — cum sînt camera de ardere Meurer, ce asigură un consum de numai 160 — 170 g/CP/oră, instalația hidraulică de basculare după licență Meiller, ce permite obținerea la basculare a unui unghi de pînă la 60° în mai puțin de 16 secunde, licență MAN pentru motoarele diesel, licențe CAV, Armstrong, Vickers (Anglia) pentru pompe de injecție, pentru amortizoare hidraulice, roți, licență ZF (R.F. Germania) pentru cutie de viteze etc.

Ca o tendință generală în evoluția autovechiculelor se poate vorbi azi de faptul că ele preiau, de multe ori, funcțiuni complementare față de cea de transport propriu-zis, începînd cu încărcarea-descărcarea automată și mergînd pînă la operațiuni diverse, în cazul vehiculelor utilitare.

În acest sens putem releva echiparea, la cerere, a șasiurilor de autocamioane din producția proprie pentru diverse servicii : atelier mobil, automacara, autobetonieră, mașină de curățenie urbană, de pompieri, pentru instalații de foraj mobile etc.

La fel, autofurgonetele înzestrate cu motoare diesel sau cu benzină, cu tracțiune pe 2 sau 4 roți, pot executa diferite funcții : mașini de salvare, microbuze de persoane, mașini de depanare pentru service auto etc.

Ca o altă tendință a pieței internaționale de profil amintim orientarea către economia de carburanți superiori, tot mai multe autovehicule trecînd pe motoare diesel. Actualele cercetări în institutele de profil se îndreaptă spre extinderea utilizării de motoare diesel la aproape toate tipurile de camioane, abordîndu-se totodată domenii noi, cum ar fi autoturismul de teren cu tracțiune pe patru roți ARO în varianta cu motor diesel de 70 CP, expus la actuala ediție a TIB. Si desigur că nu putem încheia prezentarea programului de export al acestei industrii, fără a menționa autoturismele Dacia 1300, realizate

după licență Renault, în 4 variante (normale, breack, autosalvare și furgon).

Diversificarea piețelor, în ritm cu diversificarea producției

PRIN CELE DOUĂ întreprinderi de comerț exterior specializate menționate sînt exportate anual, spre toate continentele, zeci de mii de autovehicule. Dintre partenerii principali amintim: Republica Populară Chineză, Cehoslovacia, Iugoslavia, R. D. Germană, Polonia, Ungaria, Egipt, Algeria, Grecia, Iran. România exportă, de asemenea, într-o serie de țări vest-europene — ca: Italia, Olanda, Anglia, R.F.G., Elveția, Franța, Belgia, Danemarca — o gamă largă de autovehicule.

Pentru realizarea exporturilor în țări cu condiții climaterice deosebite, ca Sri Lanka, Gabon, Burundi, Filipine, Camerun, Senegal, Madagascar, autovehiculele românești au fost supuse la o serie de teste de exploatare. În acest sens amintim organizarea de unități mobile formate din autocamioane ROMAN și autoturisme de teren ARO care au traversat jungla și deșertul african, pe un itinerariu de 13 000 de kilometri, din Mali pînă în R.P. Congo, autocaravanele organizate în Orientul Mijlociu și Asia Centrală, ajungînd pînă în Himalaia.

Autovehiculele românești participă la numeroase raliuri internaționale în Belgia, Anglia, S.U.A., unde și-au dovedit calitățile de excepție, în mod cu totul remarcabil comportîndu-se autoturismele de teren purtînd marca cunoscută azi pe toate continentele: ARO.

O altă importantă pîrghie în promovarea exporturilor de autovehicule românești o constituie — alături de nivelul tehnic — activitatea de service desfășurată prin întreprinderea de profil.

Cooperarea internațională — un factor de înnoire rapidă

COOPERAREA întreprinderilor din acest sector cu firme din numeroase state îmbracă variate forme.

Astfel, cooperarea în producție pe subansamble este realizată cu întreprinderi ungare pentru producția de autobuze, cu firme bulgare în producția de autobetoniere și autotrenuri.

De asemenea, prin cooperare se realizează și o serie de produse finite, cum sînt autovehiculele speciale — macarale pe pneuri, fabricate concomitent în România și Polonia, avînd șasiu românesc și partea de suprastructură poloneză. Cu firme din Bulgaria se realizează autobuze mijlocii, pentru care partea română livrează șasiul, iar partea bulgară caroseria.

Pentru parteneri din 5 țări (Cipru, Egipt, Indonezia, Portugalia, Sri Lanka) institutele de cercetări și proiectări românești au pro-

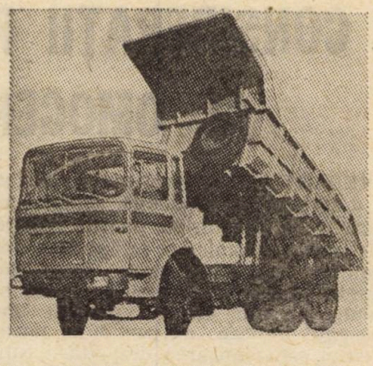

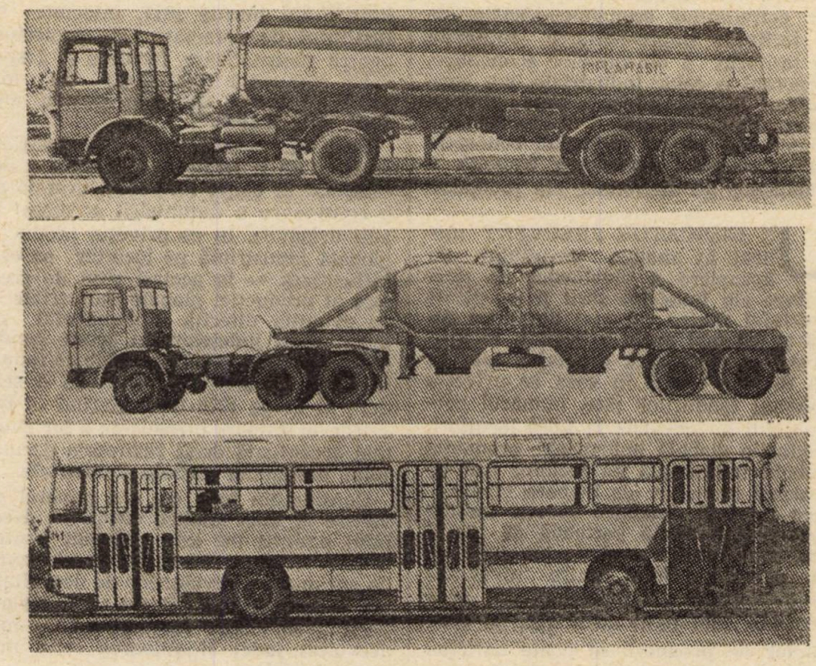

Produse moderne ale industriei românești de autovehicule

iectat linii de asamblare a autoturismelor ARO, adaptate necesităților și condițiilor de exploatare locale. Partenerul român asigură, în cadrul acestor forme de cooperare, atît subansamblele, cît și asistență tehnică în funcționare și instruirea personalului, consultanță economică și tehnică, fapt ce constituie o garanție pentru demararea cu succes a unor astfel de ample proiecte de dezvoltare industrială.

Corespunzător politicii economice a țărilor în curs de dezvoltare care încurajează prin legislații vamale adecvate acoperirea necesarului de autovehicule pe baza montajului local de piese și subansamble importate (C.K.D.-uri și S.K.D.-uri), prin întreprinderile „Autoexportimport" și „Autodacia" s-au realizat tranzacții pentru astfel de livrări, incluzînd la cerere și servicii inginerești. Institutele de proiectări ale centralei cooperează, de asemenea, în cadrul unor teme de cercetare-dezvoltare cu parteneri externi privind perfecționarea unor subansamble-cheie ale autovehiculelor, pentru adaptarea lor la evoluția exigențelor pieței internaționale privind consumul pe tona/km, fiabilitate, siguranța în exploatare, protecția împotriva poluării mediului etc.

În sfîrșit, trebuie amintită cooperarea industrială, inclusiv sub forma de societăți mixte de producție și comercializare, pentru realizarea de autoturisme de oraș cu firmele franceze Renault și Citroën.

Ofertă competitivă la TIB '78

STANDURILE în care expun cele 2 întreprinderi de comerț exterior de profil în cadrul actualei ediții a Tîrgului Internațional București sînt deosebit de semnificative pentru stadiul atins de țara noastră în dezvoltarea acestei subramuri a construcțiilor de mașini. Chiar și pentru specialiștii și partenerii externi care cunosc multe din exponate din cadrul celor pes-

C. MIRCESCU

(Continuare în pag. 24)

CONSIDERAȚII PRIVIND CONȚINUTUL UNUI INDICATOR AL OMOGENIZĂRII DEZVOLTĂRII TERITORIALE

REPARTIZAREA teritorială judicioasă a forțelor de producție, componentă hotărîtoare deopotrivă pentru sporirea eficienței economice și înfăptuirea unei egalități economice reale între toți membrii societății, pentru creșterea nivelului de trai, are loc potrivit unei concepții unitare a partidului nostru privind sistematizarea dezvoltării tuturor activităților economico-sociale de pe teritoriu. Implementarea rațională pe teritoriu a obiectivelor economice, îndeosebi a celor industriale, s-a concretizat în intensificarea procesului de omogenizare treptată a economiei naționale sub raport teritorial, concepție care presupune apropierea treptată a nivelurilor de dezvoltare ale județelor.

UN INDICATOR FRECVENT utilizat în analiza procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare ale județelor țării îl constituie **decalajul dintre cel mai dezvoltat județ și cel mai puțin dezvoltat.** În mod firesc se calculează decalajul existent (în diverse etape) în ceea ce privește volumul fondurilor fixe, numărul personalului în industrie la 1 000 locuitori, producția globală industrială, producția globală industrială pe locuitor sau pe personal muncitor etc. Pe baza tabelelor care exprimă dinamica acestor indicatori pe o anumită perioadă (5, 10, 15 ani) se calculează evoluția (în speță reducerea) decalajului dintre nivelurile de dezvoltare ale județelor pe acea perioadă. Mai mult decît atît, pe baza datelor de prognoză se poate anticipa reducerea în perioada următoare a decalajelor în dezvoltarea teritorială, reducere care exprimă în mod implicit eficiența politicii generale de investiții în profil teritorial și eficiența utilizării resurselor materiale și umane la nivelul unităților teritoriale ale țării.

Pentru a exemplifica această idee, în tabelul și fig. nr. 1 este prezentată reducerea preconizată a decalajului dintre județul cel mai dezvoltat și cel mai puțin dezvoltat în producția globală industrială și în producția globală industrială pe locuitor pentru cele 39 județe ale țării. Pe baza datelor utilizate în studiul „Dezvoltarea rețelei de localități", din martie 1977, întocmit de Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală (I.S.L.G.C.) au fost calculate aceste decalaje pentru anii 1975, 1980 și 1990.

În cazul producției globale industriale se constată o reducere deosebită a decalajelor în etapa 1975-1980, urmată de o continuare a diminuării acestora în anii următori. În ce privește producția globală industrială pe locuitor ea este influențată — la același ritm de creștere al producției globale industriale — de evoluția diferită a numărului de locuitori al județelor; în aceste condiții decalajele la producția globală industrială pe locuitor înregistrează o scădere în etapa 1975-1980, oferind în perioada următoare o reducere a lor chiar mai accentuată decît reducerea decalajului producției globale industriale.

Considerăm însă că, din punctul de vedere al unei analize complete, decalajul amintit nu este suficient pentru a caracteriza procesul de omogenizare, de apropiere a nivelurilor de dezvoltare ale județelor, întrucît nu ia în calcul decît două cifre : valoarea celui mai dezvoltat județ și valoarea celui mai puțin dezvoltat.

Indiferent de valorile celor 37 județe (valori cuprinse evident între cele două extreme), mărimea decalajului este practic aceeași. Decalajul este deci :

$$D = MAX / MIN$$

Tabelul nr. 1

Decalaje între județul cel mai dezvoltat și cel mai puțin dezvoltat în ce privește producția industrială

	1975	1980	1985	1990
Decalajul producției globale industriale	21,22	6,53	5,71	4,78
Decalajul producției globale industriale pe locuitor	12,42	7,26	4,19	2,55

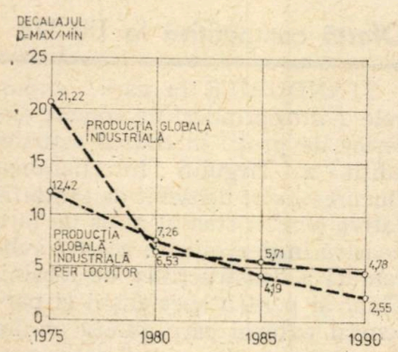

Fig. 1 : Decalajul producției globale industriale și cel al producției globale industriale pe locuitor la cele 39 județe (1975—1990)

Un exemplu de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării ne oferă R. Stroe[1]), atunci cînd împarte valorile diverșilor indicatori ai dezvoltării (fonduri fixe, producția globală industrială, numărul personalului la 1000 locuitori etc.) în mărime absolută cît și relativă, ca indicatori „per capita", în clase valorice și urmărește în etapele 1965-1970 și 1970-1975 numărul de județe care trec dintr-o clasă inferioară într-o clasă superioară. Sînt date cuprinzătoare, agregate, care ilustrează mai sugestiv procesul de omogenizare a dezvoltării teritoriale.

[1]) Vezi R. Stroe, Dinamica omogenizării dezvoltării teritoriale, Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică nr. 3/1977.

ÎNTRUCÎT am ajuns la concluzia că decalajul nu este suficient pentru a caracteriza omogenizarea dezvoltării, ne propunem să evidențiem un indicator sintetic, global, care să exprime gradul de omogenizare al valorilor dezvoltării tuturor județelor și să ofere posibilități de comparație a gradului de omogenizare în diferite etape de dezvoltare și chiar raportat la indicatori diferiți.

Ne vom exemplifica intențiile cu ajutorul indicatorului producției globale industriale a județelor în 1975 (tabelul nr. 2). Este necesar să calculăm

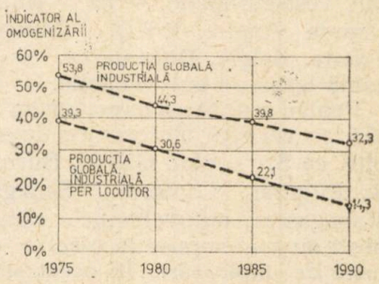

Fig. 2 : Omogenizarea producției globale industriale și a producției globale industriale pe locuitor la cele 39 județe (1975—1990)

abaterea valorilor producției tuturor județelor față de media pe țară, realizînd apoi suma acestor abateri indiferent de semn; împărțind la numărul județelor, vom obține abaterea medie de la media aritmetică. Evident, această abatere medie va fi cu atît mai mare cu cît diferențele de valoare absolută sînt mai mari și va fi cu atît mai mică cu cît omogenitatea este mai mare. Pentru a transforma această abatere medie din mărime absolută în mărime relativă (pentru comparabilitate) este necesar să o raportăm la media aritmetică și să o exprimăm în procente (tabelul nr. 2).

$$\text{Indicatorul omogenizării} = \frac{6,6}{12,4} = 0,538 = 53,8\%.$$

Considerăm că această valoare se poate interpreta astfel : în medie, valoarea producției globale industriale a unui județ se abate de la valoarea medie cu 53,8%. În calculul acestui indicator intră, în măsură egală, valorile **tuturor** județelor.

Valorile indicatorului de omogenizare calculate pentru anii 1980, 1985, 1990 pe baza datelor de prognoză utilizate în studiul I.S.L.G.C. menționat mai înainte, sînt 44,3% în 1980, 39,8% în 1985 și 32,3% în 1990. Deci, în medie, abaterea valorii unui județ de la valoarea medie va scădea de la 53,8% în 1975 la 32,3% în 1990. În mod similar au fost calculate valorile indicatorului omogenizării pentru producția globală industrială pe locuitor : 39,3% în 1975, 30,6% în 1980, 22,1% în 1985 și 14,3% în 1990.

Pe baza acestor date, ilustrate în figura nr. 2, se poate observa ca un prim element că indicatorul omogenizării evidențiază o desfășurare mai

constantă a procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare ale județelor decît cea pusă în evidență de valorile absolute ale decalajelor. Aceasta înseamnă că, chiar în perioada 1980-1990, procesul de omogenizare continuă cu

Tabelul nr. 2

Calculul abaterii medii în valoare absolută — miliarde lei

Județul	Producția globală industrială (1975)	Abaterea de la medie (12,4) în valoare absolută
Alba	8,1	4,3
Arad	11,5	0,9
Argeș	21,9	9,5
Bacău	16,3	3,9
Bihor	14,0	1,6
Bistrița-Năsăud	1,8	10,6
Botoșani	3,3	9,1
Brașov	38,2	25,8
Brăila	11,1	1,3
Buzău	9,0	3,4
Caraș-Severin	11,4	1,0
Cluj	20,3	7,9
Constanța	12,8	0,4
Covasna	3,4	9,0
Dîmbovița	11,3	1,1
Dolj	18,0	5,6
Galați	25,4	13,0
Gorj	5,8	6,6
Harghita	6,5	5,9
Hunedoara	21,5	9,1
Ialomița	5,2	7,2
Iași	19,1	6,7
Ilfov	7,4	5,0
Maramureș	7,9	4,5
Mehedinți	6,4	6,0
Mureș	17,1	4,7
Neamț	15,9	3,5
Olt	13,4	1,0
Prahova	32,2	19,8
Satu Mare	7,6	4,8
Sălaj	2,0	10,4
Sibiu	21,2	8,8
Suceava	9,9	2,5
Teleorman	6,9	5,5
Timiș	20,6	8,2
Tulcea	2,6	9,8
Vaslui	4,9	7,5
Vîlcea	5,6	6,8
Vrancea	4,2	8,2
TOTAL	483,7	260,9
MEDIA	12,4	6,6

intensitate prin apropierea nivelurilor de dezvoltare ale județelor de nivelul mediu, deci printr-o **grupare a lor mai strînsă.** Teoretic este posibilă o creștere a gradului de omogenizare a dezvoltării teritoriale, chiar dacă la un moment dat decalajul (D=MAX/MIN) rămîne în linii mari constant. A doua concluzie este aceea că indicatorul omogenizării astfel definit permite comparații între indicatorii diferiți ai dezvoltării, în acest caz între gradul de omogenizare al producției globale industriale și cel al producției globale industriale pe locuitor.

În definiția indicatorului de omogenizare propus, valorile fiecărui județ au intrat în calcul cu aceeași pondere, potrivit formulei :

$$\frac{\Sigma (X - \bar{X})}{N\bar{X}} \quad (\%)$$

unde: X este valoarea pentru fiecare județ a indicatorului utilizat :

$\bar{X}$ este media aritmetică a valorilor tuturor județelor;

N — numărul județelor.

Credem însă că ar fi mai interesant să utilizăm ca bază de calcul măsura statistică a **abaterii standard** (σ):

$$\sigma = \sqrt{\frac{\Sigma(X - \bar{X})^2}{N}}$$

formula noului indicator de omogenizare urmînd să fie de astă dată :

$$\frac{\sigma}{\bar{X}} = \frac{\sqrt{\Sigma (X - \bar{X})^2/N}}{\bar{X}} \quad (\%)$$

Întrucît în această formulă abaterile de la medie sînt luate la **pătrat,** cele care vor cîntări foarte mult vor fi abaterile mari. Deci, **gradul de omogenizare va fi cu atît mai ridicat cu cît vor fi mai puține abateri mari** (sau „extreme", cum sînt de obicei numite în statistică).

În mod implicit, o asemenea reformulare a indicatorului de omogenizare prinde în calcul cu o pondere mai mare cele două valori limită, **deci este în parte și o măsură a decalajelor.** Avînd aceste proprietăți, indicatorul devine într-adevăr un indicator sintetic. Un alt avantaj al celei de a doua formulări a indicatorului de omogenizare este acela că se bazează pe o măsură statistică simplă și consacrată, abaterea standard (σ) , măsură pentru calculul căreia există programe în orice centru de calcul. Formula folosită în programare pentru calculul abaterii standard este :

$$\sigma = \sqrt{\frac{\Sigma (X^2)}{N} - \left(\frac{\Sigma X}{N}\right)^2}$$

care se obține prin tratare algebrică din relația :

$$\sigma = \sqrt{\frac{\Sigma (X - \bar{X})^2}{N}}$$

Indicatorul de omogenizare în cea de a doua formulare menționată este totodată mai „exigent", adică mult mai sensibil la abateri mari de la medie. Pentru comparație, în figura 3 sînt prezentate valorile acestui indicator,

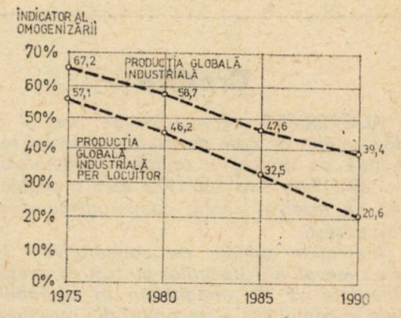

Fig. 3 : Indicator de omogenizare (în formularea a doua) a producției globale industriale și a producției globale industriale pe locuitor la cele 39 județe (1975—1990).

3 cu figura 4. Menționăm că în figura 3 s-au luat în calcul valorile producției globale industriale și producției globale industriale pe locuitor numai pentru cele 39 județe (fără municipiul București), în timp ce în figura 4 intră în calcul și valorile municipiului București. Automat rezultă valori mai mari ale indicatorului de omogenizare, deci abateri mai mari de la medie și implicit un grad mai scăzut de omogenizare.

Ținem să arătăm, de asemenea, că indicatorul de omogenizare în alternativa propusă oferă și posibilitatea comparării unor indicatori de dezvoltare foarte diferiți. De exemplu, pe baza unor reprezentări grafice se poate afirma că în 1975 gradul de omogenizare în teritoriu a numărului de personal la 1000 locuitori — 32,4% — a fost mai mare decît gradul de omogenizare a fondurilor fixe din industrie pe locuitor: 56,9% și mai mare decît gradul de omogenizare a producției globale industriale : 111,2%.

PRIN PREZENTAREA GRAFICĂ a valorilor indicatorului de omogenizare

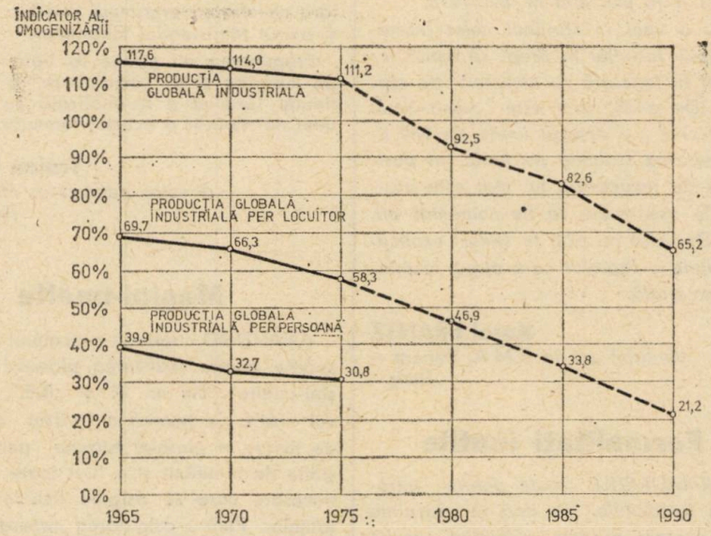

Fig. 4 : Omogenizarea producției globale industriale, a producției globale industriale pe locuitor și a producției globale industriale pe persoană (din număr total de personal), pe județe și municipiul București (1965—1990).

calculate pe baza acelorași date care au fost folosite pentru calculul valorilor din figura 2 (ale indicatorului în prima formulare). Se poate vedea că în cea de a doua situație valorile sînt mai ridicate.

Modul în care indicatorul de omogenizare este influențat de valori extreme se poate vedea prin compararea figurii

în diferite etape se poate, deci, urmări direct dinamica procesului de omogenizare a dezvoltării teritoriale, accelerarea sau încetinirea sa, precum și corelarea diverșilor indicatori ai dezvoltării pentru obținerea unei omogenizări optime.

dr. arh. Mircea ENACHE

CITITORII AU CUVÎNTUL

Credite

ACOPERIREA diferențelor de preț și a diferențelor de cote de rabat comercial rezultate ca urmare a aplicării Decretelor nr. 394/1976, 3 și 200/1975 este o problemă de rezolvat pentru cooperativele meșteșugărești.

Indicațiile primite de cooperative la data reevaluării stocurilor au fost ca aceste diferențe să fie înregistrate în contabilitate în contul 494 – decontări din reevaluarea stocurilor. Sumele în cauză reprezintă însă imobilizări importante pentru cooperativele meșteșugărești, a căror acoperire este tot mai problematică dacă avem în vedere termenul de prescripție. Este adevărat că Banca Națională a creditat aceste diferențe cu dobîndă curentă pînă la 25 martie 1978, cînd se considera că problema va fi rezolvată, însă nerealizîndu-se acest lucru s-a revenit și se continuă creditarea cu aceeași dobîndă pînă la noi dispoziții.

După opinia noastră rezolvarea acestei probleme nu mai poate fi amînată de către Ministerul Finanțelor. Se știe că în conformitate cu Normele metodologice nr. 1/1972 ale Băncii Naționale creditele pe termen scurt se acordă pe o perioadă maximă de un an. Retrăgîndu-se creditele, unitățile vor înregistra goluri de mijloace circulante îngreunîndu-se astfel activitatea economică-financiară a acestora.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Meșteșugarul" – Mediaș

Carburanți

UNA din problemele cu care ne confruntăm în fiecare zi este raționalizarea consumurilor de carburanți prevăzute în anexa nr. 1 la Decretul nr. 620/1973.

Pentru a veni în sprijinul celor interesați propun forurilor în drept să emită instrucțiuni în legătură cu consumul de carburanți. De pildă, care este mecanismul în cazul cînd s-a depășit limita de 180 litri de benzină stabilită pe lună, iar posibilitatea de recuperare nu mai este posibilă ? De asemenea, să fie comentat art. 36 din Decretul nr. 620, în sensul explicării detaliate a faptelor care atrag răspunderea materială.

Karol FRANTZ
contabil șef la S.M.A. Periam – Timiș

Formalități inutile

FORMALITĂȚILE cerute pentru introducerea instalațiilor de apă în locuințe sînt în prezent greoaie, solicitînd multă pierdere de timp. Este necesară o cerere, o schiță a întregii locuințe, la care trebuie anexat actul de proprietate. După avizul de la „Domeniul public", Direcția de arhitectură și sistematizare trebuie să elibereze o autorizație. La sistematizare, pe lîngă actele menționate mai sus, a trebuit să aduc – în cazul meu – și actul de succesiune, plus o cerere semnată de toți moștenitorii. Urmează și alte formalități. Este prea mult pentru dorința de a avea apă potabilă în locuință.

Marin NICOLAE
muncitor cazangiu la întreprinderea „Vulcan"

ECOURI

Soluție

CA urmare a propunerii făcute în nr. 27 al „R.E.", în nota intitulată „Simplificare", vom sublinia că, potrivit pct. 70 din Normele metodologice privind contabilitatea unităților economice aprobate prin Ordinul M.F. nr. 595/1970, contabilitatea analitică a valorilor materiale se poate organiza după metoda operativ-contabilă (pe solduri), sau cantitativ-valorică (pe fișe de conturi analitice).

Metoda operativ-contabilă pentru materiale constă în ținerea la magazie a evidențelor cantitative a materialelor cu ajutorul fișelor (cod. 14.2.10), iar la contabilitate a evidenței valorice cu ajutorul fișelor de cont analitic pentru operații diverse (cod. 14.5.21). Pentru verificarea înregistrărilor efectuate în conturile de materiale și fișele de magazie, la sfîrșitul fiecărei luni se întocmește registrul stocurilor (cod. 14.2.14).

Metoda cantitativ-valorică pentru materiale constă în ținerea evidenței cantitative pe feluri de materiale la magazie cu ajutorul fișelor de magazie (cod. 14.2.10), iar la contabilitate a evidenței cantitativ-valorice cu ajutorul fișelor de cont analitice pentru valori materiale (cod. 14.2.33).

Unitățile economice pot utiliza pentru contabilitatea analitică a valorilor materiale una din cele două metode menționate, în funcție de specificul activității lor, fără aprobarea organului ierarhic superior și avizul Ministerului Finanțelor.

Propunerea cu privire la tipărirea fișei de magazie și cu „continuare" a fost reținută urmînd a fi analizată cu prilejul unei noi tipăriri a acestui formular.

Traian DUȚIA
director adjunct în Ministerul Finanțelor

Mașini-unelte

ANALIZÎND cuprinsul articolului „Eforturi sporite pentru realizarea planului la mașini-unelte", din nr. 21 al „R.E.", colectivul nostru de muncă a revăzut graficele de livrare a pieselor turnate pentru mașinile de rectificat și a luat toate măsurile necesare care să asigure lichidarea restanțelor. Pentru asigurarea necesarului de piese eboșate, întîmpinăm însă multe greutăți datorită rămînerilor în urmă a lucrărilor de investiții. Au fost luate însă măsuri de reorganizare a secției, măsuri care vor conduce la creșterea capacității de eboșare și la realizarea programului de piese eboșate pentru I.M.U.A.B.

Sîntem de acord cu cele propuse la punctele doi și trei, urmînd ca C.I.M.U.M.F.S. să dispună soluționarea problemei în cadrul turnătoriilor proprii, deoarece cantitatea de piese turnate pentru mașini-unelte la întreprinderea „23 August" se va diminua în anii următori, ca urmare a creșterii cantității de piese turnate pentru motoare.

Ștefan BUJOREANU
director în Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant

★

REFERINDU-NE la articolul „Eforturi sporite pentru realizarea planului la mașini-unelte" vă informăm că restanțele la motoarele de gabarit 132 se datoresc lipsei de carcase pentru motoarele electrice pe care le primim de la Intreprinderea de fier Vlahița. Nerespectarea obligațiilor contractuale a înregistrat o restanță de cîteva mii de carcase care au afectat realizarea contractelor noastre la gabaritul menționat. Sperăm că întreprinderea Vlahița ne va trimite mai ritmic carcasele necesare.

Ioan MAROȘAN
director comercial la întreprinderea „Electromotor" – Timișoara

★

ÎNTREPRINDEREA noastră produce mașini-unelte cu ciclu lung de fabricație. Dacă se ia în considerație și faza de turnare a pieselor din fontă, la majoritatea produselor acest ciclu depășește 9—12 luni. Procesul de producție este reglementat pe tot acest interval de un grafic director, în care se specifică termenul și durata de realizare a fiecărei faze la fiecare tip de mașină din plan. Este o situație deosebit de neplăcută, nedorită de nimeni, dacă pe parcursul ciclului de fabricație se constată că trebuie făcute modificări în derularea normală a lucrărilor. De multe ori însă, datorită neobținerii unor piese din colaborare sau din import, unele produse nu pot fi finalizate. În asemenea cazuri, prin măsuri deosebite, se urgentează realizarea unor alte tipodimensiuni de mașini-unelte, prevăzute în plan la termenele imediat următoare. Așa a fost cazul mașinilor de găurit radiale menționate în articolul din „R.E.", care au fost lansate în fabricație la termenele prevăzute după care s-au executat fazele de turnare și de prelucrări metalice. Cu toate demersurile făcute, s-a constatat însă pe parcurs că nu se pot obține la timpul prevăzut niște rulmenți de precizie din import.

Cauza acestor dereglări rezidă în faptul că la produsele cu ciclu lung de fabricație, derularea planului de aprovizionare se făcea în paralel cu execuția.

Prin măsurile inițiate de conducerea de partid și de stat, care reglementează lansarea și contractarea producției pe anii 1979–1980 cu o mai mare anticipație, socotim că în cea mai mare parte fenomenele negative sesizate în material vor putea fi evitate.

E. MĂRGINEAN
director la întreprinderea „Înfrățirea" – Oradea

Tribuna „R.E." GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE

PREMISE ȘI EFECTE ALE FLUXULUI CONTINUU PROIECTARE — EXECUȚIE

PERIOADA SCURTĂ ce a trecut de la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie a.c. a fost marcată de intense acțiuni, desfășurate la județe cu participarea cadrelor de conducere și a specialiștilor din ministere și centrale, pentru clarificarea problemelor și stabilirea măsurilor capabile să asigure înfăptuirea indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în legătură cu punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții programate pe acest an.

Rămînerile în urmă pe care unele ramuri industriale le înregistrau la acest capitol în pragul ultimului trimestru s-au datorat, în parte, și furnizării cu întîrziere a documentațiilor de execuție către șantiere și către uzinele constructoare de echipament tehnologic.

O serie de platforme ale metalurgiei se află într-o situație comparativ mai bună ; planul pe 9 luni a fost îndeplinit de către cea mai mare parte a unităților de construcții-montaj ale ministerului de resort, iar la lucrările aflate în antrepriza Ministerului Construcțiilor Industriale el a fost realizat în proporție de 101,9% (79,4% din sarcina anuală).

Acțiunile întreprinse din timp au determinat, în această ramură, o considerabil mai bună pregătire a investițiilor din 1979. Dintre unitățile de proiectare ale Ministerului Industriei Metalurgice, Institutul pentru proiectări de secții și uzine metalurgice — IPROMET — a reușit ca printr-un complex de măsuri vizînd buna folosire a capacității, să realizeze în termene scurte proiecte cu soluții tehnice eficiente sub raportul economiei de investiții, de valută, de materiale. În semestrul I, **productivitatea pe un lucrător al institutului a depășit cu 20 de procente nivelul planificat** ; ca efect direct, din cele 1 173 de proiecte livrate beneficiarilor (mai mult cu 3 la sută față de numărul programat și cu 39 la sută față de perioada corespunzătoare din anul trecut), **1 140 au fost predate înainte de termen, în medie cu 34 de zile,** oferind executanților posibilități mai bune de a le studia, de a se pregăti, de a se aproviziona în vederea realizării lucrărilor de construcții și a utilajelor.

Din experiența acumulată în acest sens de către IPROMET se desprind unele elemente profitabile și altor institute.

Reglarea operativă a activității prin plan

ÎN FORMULA „CLASICĂ" a planului intern de proiectare, succesiunea fazelor, a specialităților ține de o logică adecvată decalării totale între elaborarea documentației și execuția obiectivului. Cum însă — în condițiile ritmului nostru de dezvoltare — economia de timp, exprimată în **condensarea ciclului total al investiției,** reprezintă un factor de eficiență (inclusiv prin prisma posibilității de a aplica tehnologii „la zi"), consiliul oamenilor muncii din institut a imprimat o concepție nouă activității de pregătire și lansare a planului, în ideea realizării unui **flux continuu proiectare-execuție,** astfel reglat încît să creeze șantierelor și uzinelor nu perturbări, ci înlesniri.

Astfel, programarea detaliilor de execuție pentru construcții-montaj se face **în ordinea necesară șantierelor,** convenită cu conducerile unităților de antrepriză prin graficele de livrare a documentației. Încă de la începutul ciclului de proiectare pentru fiecare obiectiv se întocmesc fișele tehnice pentru comandarea utilajelor și echipamentelor de serie sau de catalog și a celor din import, precum și specificațiile necesare aprovizionării executanților cu tablă, profile, țevi și alte materiale ce trebuie comandate din timp. În plan sînt lansate cu prioritate utilajele și construcțiile metalice de mare complexitate, cu cicluri lungi de fabricație și cu tonaje importante, precum și halele sau alte obiecte pentru care există documentație de proiectare tip sau refolosibilă. Se evită, în acest mod, situațiile încă frecvente la alte investiții, cînd executantul primește detalii într-o ordine necorespunzătoare celei tehnologice (de pildă, cele pentru structură înaintea celor pentru fundații) și înregistrează, de aceea, întreruperi în lucru.

Deosebit de interesantă este formula introdusă la IPROMET, de a înlocui planul trimestrial intern (defalcare mai mult sau mai puțin mecanică a volumului anual, bazată pe o apreciere insuficient fundamentată a capacității necesare), cu un **plan glisant, în care lucrările sînt lansate continuu,** pe măsura terminării celor precedente de către colectivele respective. Practica a demonstrat că efectele sînt foarte pozitive : se asigură continuitate în activitatea de proiectare, cu o încărcare deplină și uniformă pentru personalul de concepție (ingineri), de execuție (proiectanți, desenatori) și auxiliari (ediție) și cu cicluri normale pentru fiecare lucrare (elaborarea unor proiecte durînd mai mult de 3 luni).

S-au creat, totodată, premisele unei mai bune coordonări între specialități, prin instituirea obligației de a se apela, pentru consultare și viză, la grupele tehnologice — însărcinate să îmbine toate specialitățile într-un ansamblu tehnologic bine ordonat, capabil să răspundă optim necesităților de execuție și de exploatare. **Însemnătatea primordială dată părții tehnologice a proiectului,** față de cele de construcții, instalații etc., este de natură să consolideze, în gîndirea proiectanților, imperativul unei **funcționalități maxime cu costuri minime,** imperativul de a elimina tot ce este inutil.

Ar fi exagerat să afirmăm că nu se mai întîmplă abateri de la această regulă, că nu se mai lucrează în grabă la ultimele desene ale unui proiect înregistrat ca predat intern, că documentațiile (anexe tehnice, cereri și avizări de oferte, studii comparative etc.) necesare contractării utilajelor din import sînt întotdeauna gata la timp, că pentru fiecare proiect terminat, coordonatorul general respectiv se preocupă să-l livreze imediat beneficiarului. Accidente mai sînt, dar ele nu alterează eficiența și viabilitatea **mecanismului.** Termenele interne (de la începutul anului pînă acum, circa 5 000) se respectă cu strictețe. Măsura stabilită de adunarea generală a oamenilor muncii cu două luni în urmă — inventarierea și lansarea în planul pe trimestrul III a tuturor detaliilor de execuție încă neîntocmite pentru obiectivele cu termene de punere în funcțiune în 1979 — a dat mai mult decît rezultatul scontat : **se lucrează acum la ultimele proiecte aferente planului de investiții al metalurgiei pe anul viitor (reprezentînd circa 2% din valoarea contractată de IPROMET pentru 1979) și la o bună parte din cele pentru 1980.**

„Mai bine", condiție pentru „mai repede"

ÎN MEDIE LUNARĂ se economisesc 86 000 ore medii convenționale de proiectare, utilizîndu-se — în proporție de peste 37 la sută din valoarea de investiție a lucrărilor — proiecte tip, directive și refolosibile. De regulă acestea se bazează pe soluții cu grad ridicat de tehnicitate și economicitate; iar cînd sînt

Coordonate cifrice ale eficienței

■ Un salt considerabil marchează gradul de asigurare cu documentații a planului de investiții al Ministerului Industriei Metalurgice pe anul următor, la lucrările încredințate IPROMET (vezi graficul).

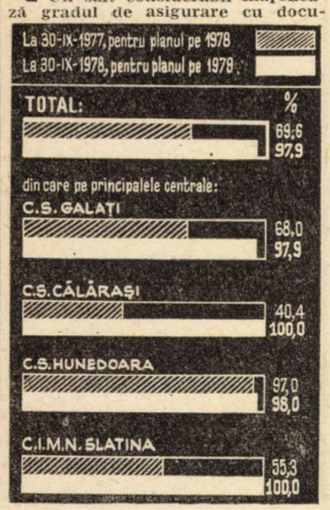

■ Detaliile de execuție elaborate în primele 9 luni din acest an corespund unei valori de construcții-montaj cu 59,7% mai mare decît în perioada corespunzătoare din 1977. În același interval au fost proiectate în concepție proprie un volum de 63 200 t utilaje tehnologice, cu 64,2% mai mult decît în primele 3 trimestre ale anului trecut.

■ La investițiile proiectate de IPROMET în acest an, peste 90% din instalațiile și utilajele tehnologice sînt concepute în institut și urmează a fi fabricate de către industria noastră. Numai în primele 9 luni s-a obținut, în acest fel, o reducere a necesarului de import echivalentă cu peste 50 milioane de lei valută.

■ Dezvoltarea activității de inginerie tehnologică și ridicarea nivelului ei calitativ sînt ilustrate prin soluțiile de înaltă eficiență economică aplicate la : furnalul nr. 6 de la Galați, de 3 500 mc (2,5 mil. t fontă/an) și oțelăria cu convertizoare de la Călărași (3,6 mil. t oțel/an), cu utilaje și instalații de mare productivitate, proiectate în institut ; mașini de scos, introdus și omogenizare, folosite în depozitele de minereu, cărbune și cocs ; cuptoare rotative pentru var și dolomită ; o fabrică de aglomerare, cu benzi totalizînd o suprafață de 50 mii mp etc.

■ Comparativ cu tehnologiile aplicate anterior, soluțiile mai eficiente introduse în proiectele elaborate în sem. I. 1978 asigură o economie anuală de 43 000 t combustibil convențional și 182 mil. kWh energie electrică. Se remarcă în acest sens instalațiile de stingere uscată a cocsului de la Combinatul siderurgic Galați, ca și cele de epurare a gazelor arse de la cuptoarele electrice de 50 și 100 t (în prezent se află în studiu recuperarea căldurii fizice a acestor gaze).

■ La detaliile de execuție pentru lucrări de construcții-montaj elaborate în prima jumătate a anului s-au obținut, față de lucrări similare, importante reduceri de consumuri pentru principalele materiale :

	cantitate	% din angajamentul pe 1978
metal în construcții	7300 t	73
țevi și cond. pt. instalații	1700 t	68
șine c.f.	260 t	52
ciment	6800 t	68
cherestea	620 mc	62
cabluri electrice de forță	32 km	64

depășite sub acest aspect, se selecționează elementele ce pot fi păstrate într-o concepție îmbunătățită.

Specificul tehnologic, de amplasament, gamele de capacități și alte condiții specifice ale investițiilor în metalurgie, în industria refractarelor și abrazivelor determină totuși o proporție ridicată a proiectelor unicat. **Orientîndu-se strict după indicațiile date de secretarul general al partidului încă acum doi ani la consfătuirile de lucru cu proiectanții, ca și cu numeroase prilejuri ulterioare, lucrătorii din IPROMET promovează susținut, în aceste proiecte, soluții mereu ameliorate sub aspectul economicității.** A trebuit, desigur, să fie combătută și înfrîntă mentalitatea celor care, sub pretextul termenelor presante, renunțau la aprofundarea calculelor și practicau rezerve mult acoperitoare ; li s-a demonstrat că de fapt, în felul acesta ajung la irosirea de timp, prin refacerea documentației respinse la avizarea internă sau exterioară.

Disciplinarea și raționalizarea concepției inginerești în sensul primatului eficienței a fost obținută prin elaborarea unor **măsuri-cadru privind soluțiile tehnice cu caracter obligatoriu** ce se aplică la întocmirea proiectelor. Structurate în măsuri cu caracter general și măsuri specifice pe categorii de obiecte (furnale, turnătorii, oțelării, cocserii, fabrici de aglomerare, de refractare, abrazive, produse cărbunoase, secții de forjă și tratamente termice, ateliere pentru prelucrări mecanice, construcții metalice și montaj de utilaje, sculării), ele dau indicații precise privind reducerea înălțimii halelor la strictul necesar din punct de vedere tehnologic sau la limita gabaritelor podurilor rulante, eliminarea spațiilor inutile dintre elementele de închidere și stîlpii halelor, amplasarea în aer liber a unor utilaje sau secții tehnologice, eliminarea încălzirii și izolării termice la spațiile ce adăpostesc procese tehnologice calde, pozarea conductelor tehnologice la sol sau pe construcții existente, evitarea tunelelor pentru trasee tehnologice prin pozarea cablurilor direct în teren etc. Pornind de la o investigare amănunțită a nevoilor reale din exploatare, au fost raționalizate numărul și capacitatea podurilor rulante, obținîndu-se o dimensionare mai economică a structurilor de rezistență și posibilități sporite de realizare a acestora din beton armat prefabricat.

Practic, **în cîmpul de manevră al creativității, obturarea sectorului posibilelor exagerări a însemnat o deschidere simultană spre nou-înțeles ca o competiție cu propriile performanțe anterioare.** Iată, spre exemplificare, una singură dintre dimensiunile acestui nou : **peste 36 500 tone de metal economisite** la construcțiile, utilajele și instalațiile proiectate de la începutul anului. Numai în primul semestru, prin reducerea volumelor de construcții-montaj față de proiectele similare din trecut, s-a obținut **o reducere a fondurilor de investiții de 620 milioane de lei** — cu 24 la sută mai mult decît prevedea angajamentul pe întregul an.

Valorificarea superioară a muncii de creație

CU UN RAPORT între cadrele cu pregătire superioară și cele medii de 1:1,67 (și chiar spre 1:1,3, în cazul specialităților tehnologice), institutul a fost confruntat cu problema **folosirii cît mai judicioase a capacității personalului ingineresc prin dispensarea lui de activitățile de rutină.** O primă și bătătorită cale este aceea de **a ridica permanent calificarea personalului mediu** (proiectanți, desenatori), care să nu mai aibă nevoie de dădăceală în munca la planșetă. A doua cale a fost furnizată de facilitățile **calculului electronic.** Cu o dotare încă modestă, dar exploatată rațional, în două schimburi, stația de calcul a IPROMET (la care fac frecvent apel și alte institute) creează ea însăși și rezolvă o paletă tot mai largă de nevoi ale proiectării moderne. Etapei inițiale — **trecerea pe calculator a întocmirii devizelor** — i-a urmat elaborarea unor **programe de calcul ingineresc** din ce în ce mai complicate (însoțite, în unele cazuri, și de realizarea desenelor cu ajutorul calculatorului), care oferă dimensionările optime pentru diverse sarcini și ipoteze de încărcare. Despre implementarea sistemului vorbește de la sine faptul că inginerilor li s-a interzis să folosească rigla la calcule pentru care pot recurge la biblioteca de programe a institutului. Economia de muncă este uriașă, crește fiabilitatea soluțiilor, se atenuează considerabil riscul supradimensionărilor.

S-au creat astfel condiții nu numai pentru lărgirea **asistenței tehnice la șantiere,** pentru participarea corpului ingineresc la probe și reglaje (peste 7 000 de ore lunar), dar și pentru **valorificarea superioară a muncii de concepție.** Cu sprijinul Academiei „Ștefan Gheorghiu" s-a inițiat activitatea de **proiectare a organizării producției** pentru obiectivele mari. Au fost abordate **teme de cercetare** (de exemplu, echipamente în concepție proprie pentru furnale, convertizoare, depozite de cărbuni). Pe baza unor reușite de pînă acum s-a stabilit obiectivul de **a mări aportul institutului la exportul de concepție,** în care sens IPROMET participă la tratative pentru exporturi complexe în mai multe țări.

x

CONSILIUL OAMENILOR MUNCII și-a accentuat intervenția în creșterea eficienței muncii de proiectare. **Analizele în C.O.M. se axează pe probleme majore legate de folosirea capacității** (situația acoperirii cu documentații a investițiilor pe principalele platforme ; calificarea și perfecționarea cadrelor ; normele de muncă în acord global etc.). Notele de comandă și proiectele de execuție — prezentate în mai multe variante — sînt avizate în biroul executiv, cu participarea coordonatorilor generali și a șefilor grupelor de proiectare, ceea ce prilejuiește rezolvarea operativă și competentă a unor probleme tehnice complexe, promovarea celor mai eficiente soluții. S-a introdus urmărirea prin calculator a rezultatelor activității de proiectare (situația statistică, pe secții, a unor indicatori fizici interni — volum de investiții, de utilaje, suprafețe proiectate, consum de construcții metalice, beton, piloți, cabluri etc.) — sistem informațional ce îngăduie o analiză concretă și adoptarea operativă a măsurilor de reglare.

La ora actuală, în institut se lucrează la note de comandă și proiecte de execuție pentru 1980, se elaborează grafice pentru studiile de fundamentare și proiectele unor investiții din cincinalul următor. Se profilează contururile viitoare ale metalurgiei românești, ramură de bază pentru dezvoltarea economică a țării în ritmurile stabilite de partid.

Dorin CONSTANTINESCU

IMPERATIVUL ADAPTĂRII RAPIDE LA EXIGENȚELE COMPETITIVITĂȚII

— Reflecții asupra unor decalaje între ritmul de evoluție al realităților economice și cel al noțiunilor științifice —

„Trebuie să înțelegem că nu este suficient să repetăm unele teze elaborate cîndva. Trebuie să ținem seama că în orice știință, cu atît mai mult în științele sociale, economice, este necesar să ținem pasul cu schimbările ce au loc pe plan național și pe plan internațional. Numai așa vom putea elabora în mod corespunzător atît linia de dezvoltare economică-socială, cît și linia politică generală, în concordanță cu cerințele vieții, ale progresului".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare cu prilejul conferirii titlului de Doctor în științe politice și Doctor în economie).

UNA DIN TRĂSĂTURILE ESENȚIALE ale epocii noastre care adesea este mai puțin sesizată — așa cum nu este remarcat nici faptul că parcurgem perpetuu împreună cu pămîntul mișcarea de revoluție în jurul soarelui cu o viteză de 30 km pe secundă — este continua accelerare a ritmului schimbărilor. Industria produce mai multe bunuri, schimbă mai repede sortimentele, se modifică mai rapid gusturile, preferințele consumatorilor, pe piața mondială se accelerează schimburile, se destramă fluxuri vechi și se constituie altele noi, practic se succed în ritmuri necunoscute în trecut crize de materii prime, de energie, crize monetare și financiare, se complică interdependențele economice dintre state. Viteza cu care se modifică tabloul vieții economice a statelor și al lumii începe să constituie obiect de profundă preocupare pentru politica și teoria economico-socială. Transformările, în dinamica lor accelerată, devin obiect de studiu pentru cercetarea economică, aflată în fața unor fenomene ce nu mai pot fi nici interpretate cu ajutorul cunoștințelor clasice de specialitate și — mai ales — nici soluționate prin remediile vechi. Această depreciere a soluțiilor decurge, în bună măsură, din faptul că nu au fost luate în seamă, la timp, și cercetate atent **consecințele economice ale actualului tip de creștere economică a lumii capitaliste, ale intrării țărilor în curs de dezvoltare în circuitul economic mondial și pe un plan mai larg ale accelerării** ritmului **schimbării** în viața contemporană, că știința economică — la fel ca orice domeniu al științei — rămîne în urma vieții și ajunge să nu mai reflecte corect specificul realităților economico-sociale.

Prefaceri esențiale în caracteristicile și structurile economiei

ADESEORI, imaginea pe care ne-o facem despre dificultățile cu care se confruntă economia lumii azi, despre soluțiile acestora, este tributară concepțiilor clasice, noțiunilor, categoriilor, indicatorilor etc. Or instrumentarul economic oglindește încă realități complet diferite datînd din perioada de pînă la mijlocul secolului nostru, el fiind conceput pe baza acelor realități*.

Însăși conceptele „clasice" ale economiei socialiste s-au constituit într-o anumită perioadă istorică în care condițiile dezvoltării economiei naționale și situația economică a lumii, gradul de interdependență economică dintre state erau substanțial diferite de cele de azi. Iată, bunăoară, ce s-a petrecut în țara noastră. La începutul anului 1977 producția globală industrială a României era de 23 de ori mai mare decît în 1950, producția globală agricolă de 3,4 ori mai mare, volumul investițiilor era de 24 ori mai mare, volumul comerțului exterior era de22 de ori mai mare, iar venitul național de 11 ori mai mare. Față de același an,1950, numărul de produse și sortimente realizate de industria noastră a crescut de la cîteva mii la milioane și sute de milioane. Maturizarea dezvoltării forțelor de producție, impetuosul lor avînt în toate zonele țării, accelerarea ritmului creșterii, diversificarea producției și sporirea ponderii schimburilor economice internaționale, ridicarea nivelului de trai și de cultură al maselor, amploarea procesului de urbanizare și modernizare a zonelor rurale au marcat **prefaceri esențiale în caracteristicile și structurile economice**, au dus la adîncirea interdependențelor dintre industrie și celelalte ramuri — agricultură, transporturi, comunicații, construcții etc., a interdependențelor dintre viața economică și cea social-culturală.

Trebuie să subliniem faptul că **a fost depus un imens efort, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., pentru perfecționarea modului de concepere și organizare a economiei,** efort de concepere și de trecere la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a fost efectuată reforma împărțirii administrativ teritoriale pentru a impulsiona dezvoltarea forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, au fost create centralele economice, au fost adoptate numeroase legi menite să așeze relațiile din economie pe baze raționale, sînt continuu adoptate măsuri de modernizare a structurilor economiei naționale, de îmbunătățire a funcționalității aparatului productiv. În aceste condiții în care politica economică este continuu preocupată de ceea ce este nou, de grija de a face ca economia românească să devină tot mai modernă și eficientă, în care conducerea de partid elaborează documente de înalt nivel teoretic, care generalizează noile realități economice și politice — oferind astfel un strălucit exemplu științei — este pe deplin întemeiată critica pe care secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** o aduce științelor economice. Menținerea unor concepte și instrumente economice care nu mai reflectă în suficientă măsură realitățile noi în ceea ce au ele radical modificat conduce la situația că știința economică întîmpină unele greutăți în a oferi soluții apte să rezolve operativ problemele care apar în economia modernă, să răspundă exigențelor de competitivitate. Pentru comparație ne putem referi la fizică, știință care a progresat rapid prin noile cuceriri ale cunoașterii în domeniile micro și macrocosmosului, pe care le-a integrat într-o concepție superioară despre lumea fizică, pe baza căreia a descoperit legități noi ce conduc la soluționarea unor probleme de utilizare a noi energii, a unor probleme esențiale în comunicații, transporturi etc. etc. Economia și-a îmbogățit dimensiunile cunoașterii prin discipline de ramură, prin utilizarea instrumentarului matematic (dar

* Alvin Toffler, analizînd în lucrarea sa „Ecospasmul", prezentul și cauzele crizelor economice din țările capitaliste face un aspru rechizitoriu teoriilor economice arătînd că ele tratează economia ca și cum ea ar fi ermetic separată de sistemul social și de rapida sa evoluție în materie de valori, de gusturi, de comportament, de structuri familiale, de forme de organizare, de adîncirea dependențelor economice dintre state, etc. Economiștii caută soluții numai în cvantaiul abstracțiilor cuantificabile pe care le-au inventat cu zeci de ani în urmă, dar realitatea care se schimbă în mod tot mai alert nu se lasă modelată pe baza vechilor remedii întrucît e radical diferită.

oricît de perfecționat ar fi instrumentarul, dacă se bazează pe premise și concepte vechi, nu poate aduce soluții noi). Ea nu a ajuns însă la o integrare a cunoștințelor noi despre realitatea imediată, la o generalizare a acestora în concepte noi și, apoi, la adaptarea instrumentarului economic și a mecanismului economic la exigențele prezentului și viitorului. S-ar putea spune fără nici o exagerare că economia socialistă **nu a acordat** suficientă **importanță** principiilor de bază, **fundamentelor umaniste ale sistemului economico-social** ai cărui făuritori sîntem, că ea nu și-a perfecționat în suficientă măsură instrumentarul, în funcție de aceasta. **Înțelegerea sensului schimbărilor este esențială pentru înnoirea teoriei economice,** proces atît de stringent necesar pentru sporirea contribuției acesteia la găsirea unor soluții de adaptare continuă a aparatului productiv al țării la exigențele economico-sociale impuse de finalitatea sistemului socialist și la exigențele și restricțiile ce decurg din necesitatea de a fi competitivi pe plan mondial.

Într-o lume în care economia a devenit de o mare complexitate, într-o lume în care ritmul creșterii economice în sine, expansiunea cantitativă nu mai sînt suficiente pentru a asigura competitivitatea și totodată într-o lume în care politicile economice ale statelor urmăresc să stimuleze specializarea, producerea de bunuri de înaltă calitate, perfecționate în ritm rapid, o serie de adevăruri consacrate ale economiei politice au ajuns să se perimeze și să apară ca simple prejudecăți. Iar prejudecățile — cum se știe au efecte nocive în orice domeniu.

Tocmai pentru că viața, practica o iau înaintea teoriei, se și impun măsuri organizatorice menite să înlăture neconcordanțele ce apar între exigențele noi și modul vechi de organizare a economiei. În acest sens trebuie înțelese și recentele măsuri de perfecționare a mecanismului economiei, adoptate din inițiativa președintelui României — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — care răspund tocmai necesității de a adapta aparatul productiv, mecanismul economic la cerințele prezentului, la exigențele și restricțiile ce decurg din accentuarea competiției economice mondiale, din tot mai strînsele interdependențe ce se creează între economiile tuturor statelor lumii. Totodată, perfecționarea mecanismului economic urmărește să asigure o corelație mai justă a organizării economiei planificate, unitare, cu procesul de adîncire a democrației economice. Așa cum sublinia președintele țării noastre **„Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării pornesc de la principiul îmbinării dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor"**.

Prejudecăți spulberate de exigențele competitivității

ÎN ACEST ARTICOL ne-am propus să trecem succint în revistă efectele unor schimbări produse în economie, să reflectăm asupra lor, asupra modului cum acestea se confruntă cu unele idei preconcepute despre fenomenele economice. Un autor francez se referea recent la faptul că siderurgia țării sale se baza de 150 de ani pe două prejudecăți — prioritatea sa în cadrul industriei și creșterea continuă a capacităților sale. Azi aceste prejudecăți au fost spulberate : siderurgia, la fel ca alte sectoare de producție — încălțăminte sau ordinatoare, are **o preocupare vitală : să fie competitivă pe plan mondial,** să se specializeze în produse de cea mai înaltă calitate și tehnicitate. Industriile de viitor solicită mai multă materie cenușie, capacitate organizatorică și inovațională pentru a putea valorifica superior materiile prime și energia ce devin tot mai scumpe.

În trecut (și în oarecare măsură se continuă încă) evaluarea gradului de dezvoltare industrială a unei țări lua drept criterii cantitatea de oțel, sodă, ciment produsă, consumul de energie electrică în industrie. Aceste evaluări au devenit astăzi cel puțin unilaterale. Ele sînt înlocuite prin — sau alăturate unor — analize cantitative mai complexe referitoare la sortimente, se raportează valoarea tonei importate la cea exportată, iar dinamica consumului de energie nu se mai raportează la locurile de muncă, ci la dinamica venitului național — ceea ce contează este nu numai ce se produce și cît se produce ci mai ales cu ce cheltuieli, cu ce randament, cu ce consumuri se obțin produsele, ce competitivitate au pe piața mondială. Sînt elemente de calitate care au devenit în condițiile actuale adevărate restricții în stabilirea oportunității sau nonoportunității realizării unor anumite produse sau obiective industriale. Criza de materii prime și energie, preocupările pentru protecția mediului natural au introdus restricții și exigențe noi. Tendințele de miniaturizare a produselor, de creștere a durabilității lor, tendințele de a se promova tehnologii care nu poluează natura, devin din ce în ce mai evidente. Tocmai de aceea se cer înlăturate criteriile de judecată perimate, unele prejudecăți economice care dacă sînt încă luate în considerare pot conduce la soluții eronate, contrare exigențelor noi de competitivitate.

Omogenitatea tradițională a ramurilor devine tot mai... neomogenă

ÎN ACESTE CONDIȚII ne putem întreba dacă nu cumva menținerea unor noțiuni ca industrie grea, industrie ușoară, etc. a unor indicatori pur cantitativi nu exercită în anumite direcții efecte de frînare a noului, a afirmării tendințelor noi. Parametrii cantitativi în producția unor utilaje tind să se mențină ridicați și pentru că multă vreme s-a folosit indicatorul producție globală care favorizează aceasta. Așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu „Renunțarea la valoarea producției globale ca indice principal de planificare economico-socială are drept scop o clarificare de ordin principial în concepția de planificare și în activitatea practică, înlăturarea stărilor de lucruri care duceau la aprecierea rezultatelor de producție nu pe baza a ceea ce s-a creat nou, ca rezultat al muncii vii, ci a calculării consumului material, a consumului de muncă trecută".***

Diversificarea economiei, trecerea de la omogenitatea tradițională a ramurilor la eterogenitatea industrială constituie **unul din procesele fundamentale ale epocii noastre.** Însăși împărțirea economiei pe ramuri de activitate, încadrarea unei întreprinderi într-o ramură sau alta, devin tot mai dificil de realizat în condițiile actuale cînd granițele dintre ramuri devin tot mai permeabile. Ramurile tradiționale nu mai au caracteristicile de altă dată. Industria grea, constructoare de mașini — prin tradiție producătoare de bunuri de investiții produce în prezent tot mai mult bunuri de consum — electrocasnice, automobile etc., etc. Industria ușoară nu mai corespunde nici ea vechii accepțiuni, producînd bunuri de investiții, pentru cerințe social culturale etc. Agricultura la nivelul de dotare tehnică și chimizare, la nivelul actual de integrare și organizare, întrunește tot mai multe atribute industriale.

** **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 23 III — 1978. Ed. politică, p. 8

*** **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 23 III 1978, Ed. politică, p. 14-15

O dovadă în plus a faptului că modul de definire a ramurilor economiei nu mai corespunde realităților este și aceea că în practică s-au căutat și găsit unele soluții de remediere a acestei deficiențe. Astfel, în calculul creării venitului național sistemul de clasificare a ramurilor nu mai ia drept unitate de bază întreprinderea întrucît într-o întreprindere contribuie la producerea valorii noi 2—3 sau mai multe ramuri. De asemenea, variația intensă a nomenclatorului organizațional din economie decurge adesea din necesitatea de adaptare la schimbări.

Dimensiunile funcțiilor productive ale întreprinderii moderne

O SCRUTARE ATENTĂ a tabloului vieții economice impune o adevărată chemare la regîndirea conceptelor, categoriilor, noțiunilor economice, cu care operăm în cercetarea economică. Imaginea pe care o avem despre **funcțiile producției și ale unităților productive are** o foarte mare importanță teoretică și mai ales practică ; de aceea este necesar să ne întrebăm : aceasta nu este tributară și ea unor prejudecăți ?

În trecut, cînd unitățile productive realizau un nomenclator redus de produse, dispuneau de un număr relativ mic de **destinatari, cunoscuți,** problemele planificării și ale dimensionării sortimentale a produselor erau simple atît pentru nivelul microeconomic, cît și la nivele mai înalte, departament, minister etc. Astăzi, bunăoară, o unitate constructoare de mașini — cu producție de bunuri de investiții și bunuri de consum este pusă, din ce în ce mai stringent, în situația de a cunoaște direct cererea solvabilă probabilă de pe piața internă și tendințele și caracteristicile pieței externe.

Pentru cunoașterea pieței externe recurgerea la studiile institutelor de specialitate — deși necesară — nu mai este suficientă întrucît gama de sortimente similare de pe piață este deosebit de variată, iar particularitățile zonale, conjuncturale, gradul de saturație al piețelor cu produsele respective sau similare sînt lucruri ce se cer atent investigate pentru a putea aprecia corect șansele și locurile unde se poate pătrunde cu produsele respective, cînd este posibil aceasta, întrucît situația se modifică continuu, pentru a se adapta la cerințele competitivității și pentru a putea astfel asigura contractarea din timp a produselor.

Unitatea productivă din zilele noastre trebuie deci să cunoască îndeaproape, direct, să dispună de un număr mult mai mare de informații pe baza cărora să poată adopta decizii corecte. Informația devine azi o „materie primă" de prim ordin. Deci funcția productivă a întreprinderii se impune stringent completată cu o funcție de marketing. Pentru construcția de mașini și chiar alte ramuri un rol tot mai important în capacitatea de penetrare și de menținere pe piața mondială joacă modul în care asigură operativ și calitativ service-ul. Continuitatea relației dintre producător și beneficiar este o trăsătură nouă a vieții economice. Prin asigurarea cu piese de schimb, cu know how etc. întreprinderea producătoare își sporește și perpetuează șansele de penetrare și mai ales de continuitate pe piața mondială. Și cît de temeinic sînt oare constituite în practică instrumentele de direcționare a activității în acest sens, ce indicatori specifici există în acest scop, în ce măsură controlul se desfășoară asupra acestor obiective ?

O întreprindere oricît de modern ar fi dotată din punct de vedere tehnic, oricît de calificat i-ar fi personalul, etc. devine un nonsens economic dacă produsele ei nu au desfacere asigurată. O atare întreprindere nu numai că nu creează venit național, nu contribuie la creșterea avuției naționale, ci din contra, consumă din substanța utilă a societății. Acest adevăr indubitabil a fost demonstrat încă de Marx în „Capitalul" referindu-se la dublul caracter al muncii concretizată în marfă. Problema recunoașterii utilității sociale a mărfii dobîndește dimensiuni și mai ample în prezent, în condițiile accelerării ritmului progresului tehnico-științific, al evoluției cererii și ca atare al înnoirii producției. Și tocmai din acest punct de vedere informațiile de piață capătă un rol hotărîtor în orientarea producției către cerere, în asigurarea adaptării ei continue și rapide la condițiile acestei cereri, astfel încît întreprinderea să rămînă permanent un organism economic viabil, eficient.

Accelerarea ritmului în care se succed schimbările în viața economică, îndeosebi pe piața mondială face necesară crearea unui reflex de adaptare al unităților producătoare la aceste fluctuații și exigențe, utilizarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economic pentru realizarea unei planificări care să permită acordarea continuă a planului cu schimbările intervenite chiar și în decursul îndeplinirii prevederilor sale. Poate că ar fi **necesar ca în condițiile generale ale respectării disciplinei de plan să se aibă în vedere un anumit coeficient de risc la schimbare** (diferit de la domeniu la domeniu) **care să permită producătorilor** ca la cererea și în acord cu beneficiarii prevăzuți **să poată modifica unele sortimente și produse în decursul îndeplinirii planului**. Aceasta ar fi de natură să sporească nu numai posibilitatea unităților de adaptare la cerințele pieței ci și responsabilitatea acestora față de îndeplinirea sarcinilor, față de interesele economiei.

Funcția productivă propriu zisă a întreprinderii moderne **trebuie deci judicios cuplată, integrată, cu funcțiile de marketing, service, relații cu piața, funcții de a căror îndeplinire depinde însuși destinul, rostul producției în zilele noastre.** Stabilirea producției — cantitate, calitate, sortimente —, realizarea parametrilor tehnico-economici și financiari, vînzarea produselor depind tot mai mult de prospețimea și veridicitatea informațiilor pe baza cărora se adoptă deciziile, de calitatea service-ului, de competența acelor ce acordă asistența tehnică. Oricît ar fi de mari performanțele tehnice și organizatorice ale întreprinderii, sau **parametrii calitativi și de productivitate ai produselor, aceștia pot fi diminuați pînă la anihilare dacă produsele respective nu sînt cerute și nu pot fi vîndute !**

Creșterea productivității în industrie poate fi compromisă în transporturi

IMAGINEA despre întreprinderea productivă și despre locul ei în ansamblul societății se cere corectată cu aspectele referitoare la **gradul de integrare al acesteia în mediul economic și social, național și mondial.** În ultimul pătrar de veac interdependențele dintre unitățile productive au crescut și s-au diversificat enorm. De la un număr de cîțiva furnizori și tot atîția beneficiari în cazul unei întreprinderi s-a ajuns la sute, mii și zeci de mii. Dacă ținem seama și de creșterea numărului unităților productive și de ritmul de înnoire al produselor ne dăm seama că pentru contractarea materialelor necesare și a producției realizate unitatea are nevoie de o cantitate uriașă de informații referitoare la furnizorii potențiali interni, la cei externi, pentru a-i alege pe cei mai potriviți din punct de vedere al calității și sortimentului produselor, dar și al apropierii de unitatea respectivă în scopul reducerii cheltuielilor de transport. **Complexitatea problemelor de aprovizionare-desfacere ce decurge din adîncirea continuă a interdependențelor economice** dintre unitățile productive **impune întărirea răspunderii** acestora în procesul încheierii contractelor și al îndeplinirii corecte a prevederilor lor. Între tră-

săturile noi ale tabloului economic al zilelor noastre un loc aparte îl ocupă adîncirea dependenţelor unităţilor producătoare faţă de cele de transport şi comerciale. **Sporul de productivitate realizat în procesul de producţie poate fi pierdut dacă durata şi condiţiile transportului nu menţin ritmul. Acelaşi lucru** este valabil **şi pentru comerţ. Dacă nu corespund cerinţelor reale** ale pieţei, **dacă produsele nu ajung acolo unde şi cînd sînt cerute,** — oricît de corespunzătoare din punct de vedere calitativ — **devin nevandabile** imobilizînd fonduri, sporind cheltuielile societăţii pentru depozitare, întreţinere, transporturi noi, etc. De aici decurge necesitatea unei mai intense corelări a nivelului de dezvoltare şi de modernizare a industriei cu transporturile şi comerţul, necesitatea perfecţionării cointeresării tuturor factorilor care concură la realizarea finală a produselor.

Printre problemele care astăzi se pun într-o lumină nouă în economie figurează pe prim plan cele referitoare la utilizarea judicioasă a materiilor prime, materialelor, energiei. În acest domeniu se elaborează politici şi strategii naţionale de diversificare a surselor de energie, de cercetare a unor surse noi, de economisire a celor existente, de modificare a ponderii hidrocarburilor în sursele de energie, programe de economisire şi reciclare a materialelor etc., etc. O tendinţă izvorîtă din restricţiile referitoare la materiile prime este şi aceea de schimbare a imaginii despre parametrii de durabilitate ai produselor. Se impune a fi mai **judicios corelată, atunci** cînd este cazul, **legătura dintre parametrii durabilităţii şi ritmul de înnoire al cererii pe piaţă.** În loc de a fabrica produse din ce în ce mai greu de reparat, apare necesară preocuparea pentru produse transformabile, adaptabile, reparabile. Îar în privinţa unor bunuri de consum pentru piaţa internă, apare necesitatea şi raţionalitatea certă a creşterii durabilităţii lor. Bunăoară — un exemplu minor dar nu lipsit de sens — creşterea durabilităţii la ciorapii pentru femei — la care schimbările modei sînt nesemnificative — ar conduce la economii de fire sintetice realizate din zeci şi sute de tone de hidrocarburi. Unele mari firme mondiale se ocupă de realizarea unor maşini şi aparate multifuncţionale, mai durabile, şi îşi dezvoltă aparatul necesar pentru serviciile de întreţinere. În serviciile respective sînt folosite cadrele de specialitate care devin disponibile prin introducerea automatizării în procesele productive Această tendinţă spre creşterea optimă a durabilităţii produselor corespunde din plin şi exigenţelor şi finalităţilor economiei socialiste preocupată de realizarea de economii de materii prime, de valori materiale, de economii de muncă omenească.

Programul de dezvoltare a serviciilor către populaţie adoptat în ţara noastră este menit tocmai să diversifice şi să amplifice serviciile de tot felul pentru a putea răspunde cît mai bine exigenţelor vieţii economico-sociale. În dotarea unităţilor de servicii se pot folosi şi unele utilaje ale căror performanţe tehnologice nu mai corespund exigenţelor de productivitate din industrie, dar care pot fi exploatate cu folos în aceste domenii, de recondiţionare, reparare, readaptare etc.

Variante de concepere mai raţională şi mai eficientă a unităţilor productive

DIVERSIFICAREA ECONOMIEI, marea eterogenitate a unităţilor productive, tendinţele de reciclare a produselor, crizele de materii prime, restricţiile pieţe mondiale aduc în prim planul economiei aspectele **concepeerii cît mai raţionale şi eficiente a unităţilor productive** — în toate dimensiunile lor economice. Raţiunea de a fi a unităţilor productive din zilele noastre este aceea de a realiza **un raport cît mai bun între cantitatea de substanţă şi energie ce intră în producţie** şi cea care se regăseşte în produsele finale, un raport mai bun între materiile prime şi materiale utilizate, tehnică, tehnologii, consumul de materie cenuşie pe de o parte şi **rezultatele producţiei, concretizate în produse competitive şi în menţinerea calităţii mediului natural.**

„Revista economică" a publicat un ciclu de articole şi dezbateri consacrate prezentării unei ipoteze de organizare a unităţilor productive pe baze diferite de cele de pînă acum şi care ar corespunde într-o măsură mai mare noilor exigenţe de economisire şi valorificare superioară a materiilor prime şi energiei. Este **o ipoteză asupra modalităţilor de concepere şi organizare a proceselor de producţie cu finalităţi multiple,** denumită **„proces circular activ".** Proces activ în sensul de proces urmărind să respecte lanţurile biologice normale, să antreneze, să activizeze şi să transforme în produse utile toate elementele componente ale materiilor prime şi materialelor intrate în procesul respectiv de producţie, realizîndu-se în afară de produsele considerate iniţial finale şi alte produse ce pot alimenta procesele ulterioare sau răspunde unor variate necesităţi ale practicii, evitîndu-se în cît mai mare măsură pierderile prin deşeuri sau ieşirile de aşa-numite produse secundare (denumire improprie care diminuează considerabil interesul faţă de ele) evitîndu-se alterarea mediului, depozitări şi transporturi costisitoare, în vederea unei eventuale prelucrări, distanţate în timp şi spaţiu. A fost denumit proces circular spre a-l diferenţia de procesul linear de producţie (materii prime — produse finale — deşeuri) în sensul că atrage în circuit şi recirculează valorile materiale, că generează noi produse, noi materiale care sînt refolosite în acelaşi proces de producţie sau intră direct în fluxul productiv al ţării. Discuţiile asupra acestei ipoteze, asupra implicaţiilor pe care le-ar avea extinderea ei în economie atît în privinţa economisirii resurselor, a valorificării lor superioare, cît şi prin impactul pe care îl are asupra modului de a concepe specializarea, asupra perfecţionării indicatorilor şi mecanismului economic, asupra păstrării mediului natural, continuă în paginile revistei ; în acest articol ne-am mărginit numai să semnalăm posibile direcţii de adaptare a aparatului productiv la exigenţele vieţii economice contemporane. Cîte idei, ipoteze ar mai trebui luate în discuţie...

Întrucît procesul de accelerare a schimbărilor cere, **aşa cum ne învaţa preşedintele Nicolae Ceauşescu, o manieră de a gîndi pe termen lung** din partea maselor largi care dobîndesc tot mai multe atribute de homo oeconomicus — prin calităţile lor de proprietari, producători şi beneficiari ai progresului economic, **funcţia socio-educativă** a economiei şi în favoarea economiei creşte. Pentru economiştii din aparatul economic, pentru cercetători, pentru toţi oamenii muncii devine tot mai stringent ca pe măsură ce evenimentele se succed mai repede, în loc să caute soluţii improvizate, de moment, **să dispună de strategii alternative pentru adaptarea rapidă la condiţiile competitivităţii economiei mondiale.**

dr. Maria D. POPESCU

6 decenii de la făurirea statului național unitar român

Economia românească unitară — expresie a unor necesități obiective și aspirații profunde

CU TOATE PIEDICILE CARE I-AU FOST IMPUSE, industria Transilvaniei a continuat să graviteze spre România, legăturile economice cu România constituind și în primul deceniu al secolului al XX-lea o problemă vitală pentru progresul industriei Transilvaniei. Întreaga burghezie transilvăneană, dar îndeosebi cea industrială, fără deosebire de naționalitate, înclina spre relații normale, vamale și de schimb, cu România, considerîndu-le ca o condiție esențială pentru obținerea unui progres economic pe măsura posibilităților reale și de valorificare a resurselor naturale ale Transilvaniei. În extinderea acestor schimburi erau interesate atît burghezia românească, cît și cea săsească și maghiară. Interesul economic a constituit și cauza luărilor de poziții repetate pentru reluarea și lărgirea relațiilor cu România.

În condițiile create de noua convenție, balanța comerțului României cu Austro-Ungaria a cunoscut între anii 1891—1908, o creștere permanentă, apropiindu-se mult de nivelul mediu al anilor 1876—1886. Astfel, în anul 1906, importul României din Austro-Ungaria a fost de 119 milioane lei, față de 141 milioane lei în medie în anii 1876—1886 și numai 51 milioane lei, media anilor 1886—1890 [13]). Exportul a înregistrat și el o importantă creștere, reprezentînd în medie în anii 1892—1906 suma de 45 milioane lei. Din exportul României Austro-Ungariei îi revenea în medie în anii 1892—1906 14 la sută. Cu toate acestea, nivelul comerțului s-a menținut mult sub posibilități. Urmările războiului vamal se înlăturau cu mare greutate.

În condițiile create de noua convenție, s-a accentuat interdependența economiilor Transilvaniei și a României, fapt ce a pus cu și mai multă stringență necesitatea lărgirii și diversificării schimbului dintre ele. În aceste împrejurări au fost aduse îmbunătățiri Convenției comerciale din anul 1893.

La 23 aprilie 1909 s-a încheiat un tratat adițional la Convenția comercială din anul 1893, care a lărgit gama de produse industriale și agricole care se bucurau de înlesniri sau scutiri vamale la exportul în România. Măsurile luate începînd din anul 1891 au creat condiții mai favorabile și au avut ca efect imediat lărgirea și diversificarea schimbului de produse dintre Transilvania și România.

Camera de comerț și industrie din Timișoara aprecia ca fiind de **o importanță deosebită faptul că fabricile de fier din Hunedoara, din Reșița — Anina și întreprinderile metalurgice și de laminoare din Brașov se află în apropiere de granița cu România.** Fabrica din Vlăhița care prelucra minereul din Lueta, precum și fabrica din Cugir desfăceau o parte importantă din produsele lor în România. Întreprinderile de prelucrare a fierului din Sebeș și Bățenii Mari, produceau unelte destinate României. Fabrici de mașini din Brașov aveau afacerile lor principale în România. Se exportau de aici produse din cupru și cazane. Din Transilvania se exportau în România importante cantități de cărbune. Bazinul carbonifer din Valea Jiului aproviziona economia românească, căile ferate și orașele cu cărbune, combustibil încă de la deschiderea exploatărilor, cu o intensitate mai mare în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. [14]). Minele de cărbuni din Chepeț, comitatul Trei Scaune, au exportat în România în anul 1884 o cantitate de 121 mii chintale de cărbune, iar în anul 1885 peste 136 mii [15]).

Cărbunele livrat României era destinat aprovizionării liniilor : Tîrgu Jiu — Filiași, Craiova — Calafat, Piatra — Corabia, Coterei — Turnu Măgurele, Turnu Severin — Chitila, Predeal — Chitila și pentru acoperirea necesarului de combustibil în București și toate orașele mari de pe traseu, inclusiv pentru industrie. Cantitatea totală de cărbune livrat era de peste 80 mii tone. Mari cantități de țiței se importau din România pentru rafinăriile din Transilvania. Din Transilvania se desfăceau în România o gamă variată de produse chimice.

Legăturile economice cu România au constituit, din cele mai vechi timpuri, pentru comitatele Mureș, Odorhei, Ciuc și Trei Scaune o condiție fundamentală a progresului lor economic. Legătura cu piața românească era determinată de faptul că **din tradiție, produsele meșteșugărești din această regiune se desfăceau în Țara Românească și Moldova.** Articole ceramice, mobilă, chimicale, ape minerale și alte mărfuri, luau drumul spre piețele românești de unde se importa lînă, ceară, porumb și alte produse necesare industriei și aprovizionării populației. Fabrica textilă din Sfîntu Gheorghe, cea mai importantă întreprindere de acest fel din secuime, avea principala piață de desfacere în România.

La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea s-a pornit de către autoritățile locale, o acțiune generală pentru ridicarea economică a acestei regiuni cunoscută sub denumirea de „acțiune secuiască", iar în comitate s-au creat comisii industriale. Un loc important în măsurile preconizate îl ocupa dezvoltarea legăturilor economice cu România. Această orientare a fost exprimată și cu prilejul congresului secuilor ce a avut loc la Tușnad în anul 1902, care a considerat ca fiind de o deosebită importanță dezvoltarea relațiilor economice cu România. Congresul a subliniat că **dezvoltarea industriei este condiționată de piețele de desfacere din răsărit și mai ales din România.** [16]). Se propunea ca industria din zonele locuite de secuime să se dezvolte potrivit nevoilor pieței românești și să se realizeze navigabilitatea Oltului ca mijloc ieftin de transport.

Rolul căilor ferate în ușurarea și amplificarea schimbului

UN ROL ÎNSEMNAT în ușurarea traficului de mărfuri industriale și agricole și de materii prime între teritoriile românești de pe ambele versante ale Carpaților l-au avut căile ferate. Construirea liniilor ferate din Transilvania și din România a fost astfel concepută încît să se poată face legătura dintre ele la punctele principale de trecere. **Liniile marginale ale căilor ferate ajungeau în ambele țări de obicei la trecătorile tradiționale prin care s-a făcut secole de-a rîndul schimbul de produse și de activități între teritoriile românești.**

Joncțiunea liniilor ferate din Transilvania și România prin Orșova — Vîrciorova în anul 1879 și Brașov — Predeal în anul 1882, a avut o mare importanță și s-a bucurat de aprecierea cercurilor economice din Transilvania. Totodată s-a dezvoltat o largă inițiativă pentru realizarea joncțiunii liniilor ferate și în alte locuri. În motivarea necesității construirii căilor ferate de interes local, un loc principal l-a ocupat străduința de a ușura schimbul de mărfuri între Transilvania și România. Astfel, pornind de la faptul că rentabilitatea liniei ferate Vîntul de Jos — Sibiu — Turnu Roșu a crescut ca urmare a deschiderii legăturii cu România, comitetul administrativ al comitatului Sibiu solicită, în anul 1910, transformarea liniei în cale ferată principală, cu regim de tren accelerat. În cerere se arată că **„deoarece în urma convenției încheiate se așteaptă la o creștere rapidă a comerțului cu România, linia poate deveni o arteră principală a comerțului spre București și Marea Neagră,** fiind și cea mai ieftină linie din Transilvania". [17]). Paralel se construia în România linia Călimănești — Turnu Roșu, asigurînd astfel legătura acestor linii ferate. Calea ferată din Valea Izei în lungime de 215 km trebuia să facă legătura dintre Transilvania și Bucovina. Se sublinia importanța acestei linii și pentru importul de cereale din România.

În memoriul comunității orașului Petroșani, înaintat în anul 1890 ministrului comerțului, se cerea construirea liniei Petroșani — Surduc — Tîrgu Jiu, motivînd aceasta cu faptul că **„Valea Jiului care dispune de un bogat bazin carbonifer, exportă anual spre Predeal 20 mii tone de cărbune în România, cantitate ce va mai crește în viitor. Prin construirea liniei mai sus-menționate, transportul cărbunelui spre România s-ar ieftini. Legarea în acest punct a căilor ferate din Transilvania cu**

dr. Iosif I. ADAM
cercetător principal la Arhivele Statului

(Continuare în pag. 24)

Prima parte a articolului a apărut în nr. 40 din 6 octombrie 1978.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

UNITATEA ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ, ȚEL DINTOTDEAUNA AL GÎNDIRII MUNCITOREȘTI DIN ROMÂNIA (III)

Înfrățirea tricolorului cu drapelul luptei pentru dezrobire socială

MILITÎND cu ardoare pentru formarea statului național român unitar și independent, socialiștii români au promovat cu consecvență principiul **respectului unității și independenței tuturor națiunilor,** s-au ridicat cu vehemență împotriva politicii marilor puteri de violare și sugrumare a popoarelor. Cotidianul „Drepturile omului" din 11 septembrie 1885 scria astfel : „Adevărul, tristul adevăr este că puternicii stăpînitori ai lumii se joacă de-a mingea cu micile popoare, că harta Europei se modelează, se preface, se reformează după cum le convine celor cîțiva arbitri ai omenirii". Este surprins aici cu claritate un anume sens al politicii externe promovate de mari puteri, al unei politici bazate pe forță, expansiuni și cuceriri teritoriale pe seama statelor mici. Poziția principială în problema relațiilor din viața internațională vădea însușirea de către socialiștii români a tezei revoluționare potrivit căreia proletariatul are misiunea istorică de a lichida nu numai asuprirea omului de către om, ci și asuprirea unor state, a unor națiuni de către alte state și națiuni. Social-democrația, scria C. Dobrogeanu-Gherea în 1911, „care luptă împotriva oricărei nedreptăți, oricărei apăsări și robiri a omului prin om, luptă și cu cea din urmă energie împotriva tuturor banditismelor politice din societatea capitalistă, împotriva tuturor acaparărilor naționale, luptă pentru liberarea națiunilor de sub jugul străin" [1]). Solidaritatea cu lupta de eliberare socială și națională a popoarelor de pretutindeni constituie o **permanență a concepției socialiștilor români despre relațiile internaționale.**

O asemenea viziune se întemeiază pe ideea că **națiunea este o categorie istorică obiectivă, firească în evoluția omenirii,** iar respectarea drepturilor tuturor națiunilor la unitate și independență o condiție esențială pentru colaborarea lor fructuoasă, pentru ca fiecare dintre ele să-și aducă contribuția la propășirea generală a lumii. „Internaționalismul socialist, scria ziarul „România muncitoare" din 16–23 septembrie 1907, departe de a nega națiunile, presupune, dimpotrivă, libera lor dezvoltare". În același sens, la Congresul P.S.D.R. din ianuarie 1910 se sublinia : „Noi voim să se păstreze independența fiecărei națiuni, căci altfel nici nu s-ar putea stabili adevăratele legături trainice între popoare, în care fiecare națiune să aducă tributul propriu de cultură în concertul civilizației omenești". În anii unor grele încercări pentru multe popoare, cînd mari puteri urmăreau să-și mențină sau să-și extindă dominația teritorială, M. Gheorghiu-Bujor sublinia cu deosebită vigoare rolul patriilor în viața popoarelor. „Patriile, arăta el în 1916, sînt cadre naturale și istorice de dezvoltare a popoarelor. În aceste cadre s-a întemeiat pentru fiecare națiune o existență proprie, cu tradițiile ei, cu viața ei sufletească, cu idealurile ei, cu civilizația ei, element prețios și indispensabil în concertul civilizației generale... patriile sînt **necesare...** numai înlăuntrul acestor cadre popoarele și-ar putea dezvolta în voie pe deplin toată originalitatea și toată puterea lor de creațiune. Acesta e unul – evident, nu singurul din motivele pentru care social-democrația se ridică împotriva ciuntirii țărilor constituite, împotriva frîngerii popoarelor în bucăți, împotriva suprimării vieții naționale a popoarelor". Concluzionînd el arată că social-democrația „a proclamat întotdeauna dreptul imprescriptibil și inviolabil al **tuturor** națiunilor la viață liberă și integrală" [2]). Iată dar condamnate cu vehemență de către socialiștii români atentatele la adresa dreptului legitim al națiunilor la viață liberă și independentă.

Larga solidaritate cu lupta tuturor popoarelor împotriva dominației străine, pentru **emanciparea națională și socială,** care ocupă un **loc de seamă** în tradițiile internaționaliste ale mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră, decurge din tradițiile revoluționare ale poporului nostru care secole de-a rîndul a fost victima unor nenumărate agresiuni externe, urmărind jefuirea bogățiilor și împilarea lui. „Poporul român – scria „Lumea nouă" din 9 aprilie 1899 – care în cursul vremii a avut de suferit atîta de pe urma asupririi din afară și dinăuntru, nu poate să nu resimtă profunda simpatie pentru un popor care, împins de desperare și provocat, ia armele în mîini și preferă o moarte vie decît o viață moartă". De asemenea, revista „Viitorul social" din mai-iunie 1913 susținea, în spiritul concepției revoluționare, „războaiele de liberare, războaiele cotropiților împotriva cotropitorilor, războaiele civile sau revoluțiile pe care le-ar face clasele subjugate și împilate împotriva împilatorilor".

Consecvenți concepției lor înaintate, socialiștii români s-au pronunțat cu fermitate pentru apărarea și întregirea patriei, pentru unirea Transilvaniei cu România ca o expresie a necesității obiective de întregire a teritoriului românesc. Pornind de la faptul că poporul român a fost secole de-a rîndul victima cuceririlor străine și că în condițiile în care începuse lupta între

FIȘE

IDEI CONTEMPORANE

CORELAȚIA DINTRE INFRASTRUCTURA, STRUCTURA ȘI SUPRASTRUCTURA SOCIETĂȚII SOCIALISTE DIN ROMÂNIA ÎN CONDIȚIILE REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

EDITURA POLITICĂ

● *Prin intermediul prestigioasei sale colecții „Idei contemporane", sub titlul* „Corelația dintre infrastructura, structura și suprastructura societății socialiste din România, în condițiile revoluției științifice și tehnice", *Editura politică oferă un volum dezbatere asupra multiplelor schimbări și implicații pe care le generează revoluția științifică și tehnică în actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste românești. Elaborată sub egida Academiei R.S.R., a Academiei de Științe Sociale și Politice și a Academiei „Ștefan Gheorghiu", lucrarea cuprinde un important număr de comunicări care, prin aria lor tematică largă ca și prin substanța investigațiilor, evidențiază elemente de originalitate și conferă mesajului informativ un caracter eficient.*

Se impun atenției studii consacrate raporturilor dintre industrializare și structura economică a României în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane, consacrate importanței factorului învățămînt în înfăptuirea revoluției științifice și tehnice în țara noastră sau studii care pun în evidență influența revoluției științifice și tehnice pe direcția adîncirii și perfecționării democratismului socialist. Alte comunicări privesc locul legislației în promovarea progresului tehnic, implicațiile etice ale revoluției științifice și tehnice, influența revoluției științifice și tehnice asupra rolului opiniei publice în viața internațională. Toate aduc argumente în favoarea ideii centrale a acestui volum, și anume că, în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane, corelația dintre infrastructura, structura și suprastructura societății noastre socialiste dobîndește noi și însemnate valențe calitative.

Prin ținuta sa științifică și bogăția informațională, volumul se adresează în egală măsură specialiștilor și publicului larg, relevîndu-se ca un virtual instrument de lucru.

Structura mecanismului economic

● *În articolul* Șușcinost, struktura i aktualnîe problemî soversenstvovania hoziaistvennogo mehanizma *(Esența, structura și problemele actuale ale perfecționării mecanismului economic), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI, *nr. 8/1978, prof. dr. L. Abalkin prezintă, printre altele, elementele mecanismului economic în modul următor : formele de organizare ale producției sociale ; structura și metodele de conducere a economiei ; formele legăturilor existente în economia națională (în particular, relațiile și legăturile de finanțe-credit, legăturile economice dintre întreprinderile productive, uniunile și complexele teritoriale) ; stimulentele și pîrghiile economice (preț, beneficii, retribuții, fond de stimulare ș.a) ; forme și metode juridice de reglementare ; factori psiho-sociali de influențare a producției. Structural, în opinia sa, mecanismul economic ar cuprinde : latura socială a organizării forțelor de producție ; relațiile economico-organizatorice ; formele suprastructurale (politice, juridice, socio-psihologice) apropiate de relațiile de producție.*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

puterile imperialiste pentru reîmpărțirea lumii o parte a teritoriului României continua să se afle sub dominația străină, în primul număr din 1913 al revistei „Viitorul social" se arăta că pentru țara noastră se impune „conservarea teritoriului neacaparat, iar pe de altă parte... liberarea teritoriilor care i-au fost cucerite de ceilalți". Socialiștii români s-au situat cu fermitate împotriva politicii de cucerire a unor state de către altele, s-au manifestat ca adversari hotăriți ai politicii războinice imperialiste. „Cînd se ridică cu vehemența și ardoarea sa cunoscută împotriva planurilor cuceritoare ale statelor mari, împotriva colonialismului și imperialismului țărilor capitaliste, socialismul — scria M. Gheorghiu-Bujor în 1916 — nu se pune numai din punct de vedere strict de clasă al proletariatului, ci **alături** de acesta și **întemeiat** pe aceasta, apără și principiul mare de libertate a **tuturor** națiunilor ce alcătuiesc omenirea".

Specialiștii și-au exprimat convingerea despre statornicirea unui nou tip de relații internaționale. Ziarul „Lumea nouă" din 19 septembrie 1899 scria astfel : „Evoluția sigură a omenirii îi conduce pașii către acea vreme cînd nu vor mai fi clase cu interese potrivnice, deci luptă de clase, în sînul aceleiași națiuni și cînd **națiunile vor conlucra frățește — neîncetînd de a exista ca națiuni — pentru propășirea lor, pentru o cît mai bună stare materială, morală, juridică etc., a întregii omeniri**". (sbl. n.) Exprimînd cu claritate concepția socialiștilor despre locul și rolul națiunii în condițiile desființării claselor exploatatoare, ziarul subliniază, în continuare : „Și departe de a face din omenire o singură națiune, de a desființa națiunile, după cum ni se pune în sarcină, națiunile vor continua să existe libere, pașnice, dezvoltîndu-se fiecare conform geniului ei, conform împrejurărilor climaterice și naturale în care se află, dezvoltîndu-și fiecare națiune aparte limba și libertatea sa, artele sale, lărgind și îmbogățind fiecare domeniul științei etc. etc.". Socialiștii români au promovat, deci, cu consecvență concepția, confirmată de istorie și care-și păstrează actualitatea, despre națiune ca factor de propulsare a progresului fiecărui popor și al omenirii în ansamblu. Totodată, ei au formulat ideea făuririi în viitor a unui nou tip de relații în viața internațională, întemeiate pe participarea liberă a tuturor popoarelor la organizarea și desfășurarea lor. Ziarul „România muncitoare" din 16—23 septembrie 1907 scria astfel : „Tendința noastră către o apropiere intimă a tuturor popoarelor n-are să se îndeplinească decît atunci cînd din jocul liber al relațiilor și schimburilor permanente fiecare popor va participa la crearea acestei lumi viitoare".

O trăsătură distinctivă a gîndirii socialiste o constituie strînsa împletire a idealului unității și independenței naționale cu cel al **realizării dreptății sociale, al asigurării unor largi libertăți democratice pentru masele muncitoare și al făuririi societății socialiste.** Revista „Dacia viitoare" din 1 aprilie 1883 scria : „împreună cu despotismul umilitor al străinului vom asvîrli și despotismul nerușinat al burgheziei. Iar revista „Emanciparea" din mai 1883 sublinia : „Voim Dacia, dar nu Dacia cămătarului, Dacia proprietarului, Dacia patrie a stăpîniților și a stăpînitorilor. Nu voim ca după ce vom sfărîma robia străină să înființăm robia românească. Nu. Trebuie să scriem pe steagurile care vor trece munții **libertate și frăție...**". Ziarul „Adevărul" din 10 noiembrie 1919 arăta că este necesară „eliberarea socială a întregii națiuni române". Strînsa împletire a ideilor de libertate națională și socială și voința fermă a socialiștilor de a lupta pentru realizarea lor integrală au fost exprimate cu deosebită claritate de T. Albani care sublinia : „Unirea a făcut-o poporul, dar acest popor, în majoritate muncitor, avea două năzuințe : eliberarea națională și dezrobirea socială..., în mintea lui aceste idealuri se contopeau, formînd o singură credință". Înfrățirea tricolorului cu drapelul luptei, conchidea T. Albani, dovedea că socialiștii își înțeleg misiunea pe care destinul istoric le-o conferea.

Realizarea dezideratului unității naționale era asociat cu cel al **unirii forțelor proletare, a partidelor socialiste din toate ținuturile românești** în vederea desfășurării cu succes a luptei pentru transformarea democratică a societății, pentru trecerea la o nouă societate. Forțele revoluționare din țară au răspuns cu convingere acestei chemări. Ziarul „Adevărul" din 24 februarie 1919 exprima credința în apropiata făurire a unui mare și puternic partid socialist în țara românească. Și social-democrații din Bucovina, scria ziarul „Socialismul" din 30 martie 1919, doresc să ia „parte la un partid social-democrat român".

Implinire a unei necesități obiective, încununare cu succes a aspirațiilor seculare ale poporului nostru pentru unitate și neatîrnare, a luptei duse cu abnegație și sacrificiu de cele mai înaintate forțe sociale, de marii gînditori, de elementele revoluționare, de militanții mișcării muncitorești și socialiste, de toate forțele progresiste, rezultat al voinței și acțiunii întregii națiuni române, Unirea de la 1 decembrie 1918, încheind procesul autodeterminării naționale a poporului român, a deschis o etapă nouă în dezvoltarea istorică a României. Glorioasele tradiții revoluționare ale poporului, ale mișcării muncitorești și socialiste au fost continuate pe un plan superior de **Partidul Comunist Român** care s-a situat în permanență în avangarda luptei pentru consolidarea unității și independenței patriei noastre, s-a ridicat cu fermitate în apărarea integrității teritoriale și suveranității ei. Sub conducerea partidului, poporul român și-a cucerit deplina independență și suveranitate. El înaintează ferm pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, își aduce contribuția activă la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, care să asigure progresul fiecărei țări și al umanității.

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. II, partea II, p. 403.
[2]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. II, partea II, p. 155.

Inflația prevestește recesiunea

● The Great Government Inflation Machine *(Marea mașină guvernamentală de produs inflație)* — titlul unui articol din *„Business Week"* reprodus de PROBLEMES ECONOMIQUES *(20 septembrie a.c.)* — *subliniază sugestiv responsabilitatea statului capitalist în producerea inflației. Totodată, se trage un semnal de alarmă asupra posibilelor consecințe dezastruoase ale continuării actualului curs al inflației din S.U.A. Această țară ar fi în prada celei mai puternice, mai lungi și mai vătămătoare crize inflaționiste din toată istoria sa, adevăratul vinovat fiind considerat statul, care, în încercarea de a stimula economia, practică de ani de zile enorme deficite bugetare. Pînă la urmă, se consideră în articol, o politică restrictivă, un control general al prețurilor vor fi inevitabile, dar pericolul cel mai serios constă într-o nouă recesiune, ale cărei semne precursoare s-ar și vedea în tendințele de restringere a creditului și de reducere a ușurărilor fiscale. De altfel, se spune în articol, „recesiunea a constituit întotdeauna politica adoptată de guverne (capitaliste n.n.) pentru a combate inflația".*

Cărbunele și energia solară

● THE ECONOMIST *(2—8 IX a.c)* *publică articolul* Renewable energy : asking too much of the sun ? *(Energie regenerabilă : se cere prea mult de la soare ?), în care — deși nu se neagă importanța pe care probabil o vor avea în viitor energiile regenerabile — printre care cea solară — se atrage atenția asupra drumului lung și greu de parcurs înainte ca invențiile capabile să le utilizeze vor ieși la lumină și vor fi larg aplicabile. Nu ar trebui să ne lăsăm ușor captivați de constatarea că soarele dă pămîntului în jumătate de oră mai multă energie decît utilizează omenirea într-un an. La urma urmelor, plantele care și-au perfecționat tehnologia solară în miliarde de ani, nu convertesc în energie decît 0,04 la sută din radiația solară de pe pămînt. Pe termen lung, se arată în articol, soluția o vor da energiile alternative, reînnoibile, inclusiv cea solară. Omenirea va găsi ieșirea din criza energetică așa cum, în lipsa bronzului a găsit cîndva fierul, în lipsa lemnului a găsit cărbunele. Dar ea nu ar trebui să uite că deocamdată nu este nimic atît de evident în acest domeniu ca neglijatul, murdarul, negrul cărbune.*

Prognozele — defectele și virtuțile lor

● *Jacques Fontanel publică, în* LE MONDE *din 12 IX 1978, articolul* Les „imprévisibles" prévisions économiques *(„Imprevizibilele" previziuni economice). Autorul subliniază marea diferență dintre previziuni și realizări, dar și proliferarea activității de prognoze, cu tot sceptiсismul pe care-l provoacă asemenea nereușite. Dar infailibilitatea nu constituie, după J. F., criteriul absolut al calității și utilității previziunilor. La activul lor se înscriu, independent de rezultate, tendințele de modificare a comportamentului agenților economici, acțiunile corective pe care le determină imperfecțiunile constatate, pregătirea viitorului prin obișnuirea omului cu vitezele „tranzienților". Neconcordanțele s-ar datora unor metode în care descriptivismul are întîietate față de calcule, preponderenței intuițiilor, impresiilor personale, ca și judecăților bazate pe experiență, precum și dificultății selectării unor „leading indicators". Se observă că fenomenele economice nu pot fi reduse la analize exclusiv cantitative. Se trage concluzia că a prevedea este a informa și că, deci, prognozarea îmbogățește considerabil informația publicului.*

FIȘE

Economia românească unitară

(Urmare din pag. 21)

cele din România ar avea o mare importanță și pentru dezvoltarea întregii regiuni miniere". Construirea acestei linii ferate a fost cerută și de către comitatul Hunedoara **„deoarece minele de aici care se găsesc în sudul Transilvaniei la graniță, prin poziția lor geografică, pot avea piață de desfacere stabilă în România vecină".** În anul 1890, Camera de comerț și industrie Brașov solicita construirea liniei ferate Miercurea Ciuc — Sfîntu Gheorghe — Brașov pentru a face și prin pasul Ghimeș legătura cu căile ferate române spre regiunile petrolifere din Moldova, pentru a ieftini astfel țițeiul adus pentru rafinăriile din Ardeal și pentru a se asigura un traseu mai scurt spre porturile Brăila și Galați și de aici la Marea Neagră, ușurîndu-se astfel și exportul de mărfuri din comitatele Brașov și Trei Scaune în Moldova.

În cadrul măsurilor preconizate în secuime pentru dezvoltarea legăturilor economice cu România, era și construirea unei rețele de cale ferată care să facă joncțiunea cu teritoriile românești de dincolo de Carpați. Începînd din anul 1893, an de an, construirea căilor ferate a constituit una din revendicările principale ale cercurilor economice locale. Această revendicare pornea de la faptul că pe întreaga graniță de răsărit a Transilvaniei exista un singur punct de trecere, la Ghimeș, iar o legătură cu Bucovina nu exista. Din cele 12 căi ferate care se propuneau a fi construite, trebuiau să facă legătura cu rețeaua de căi ferate din România : două prin Ciceu, trei spre Piatra Neamț, patru spre Galați și de aici la Sulina și una prin Buzău, la Cernavodă și Constanța. [18]). Aceste căi ferate, dintre care unele s-au construit ulterior, aveau o deosebită importanță pentru întărirea comunicației cu România.

CONCLUZII :

1 În perioada de după revoluția de la 1848 și pînă la izbucnirea primului război mondial, relațiile economice dintre Transilvania și România au parcurs o etapă deosebit de importantă. Dezvoltarea industriei și agriculturii României și a Transilvaniei au creat posibilități largi extinderii legăturilor economice tradiționale, dintre teritoriile românești de pe ambele versante ale Carpaților. Războiul vamal și celelalte măsuri restrictive promovate de monarhia austro-ungară au creat mari greutăți, au amplificat barierele artificiale în relațiile economice ale Transilvaniei cu România, dar ele **nu au putut desființa factorii obiectivi care acționau în direcția lărgirii și diversificării legăturilor economice reciproce.** La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea schimbul de bunuri materiale a cunoscut un important progres. **Dependența reciprocă dintre economiile Transilvaniei și României s-a accentuat și mai mult.** Extinderea legăturilor a fost mult ușurată de construcțiile de căi ferate care ajungeau din ambele părți la aceleași puncte, iar joncțiunea lor a fost realizată în două puncte principale.

2 **Piedica principală** în formarea unei economii românești unitare, **o constituia existența granței** care despărțea artificial și vremelnic Transilvania de patria mamă. Încheierea noii convenții comerciale dintre România și Austro-Ungaria și celelalte măsuri luate din interes reciproc, au avut desigur rezultate pozitive care au facilitat extinderea schimburilor economice. **Ele nu au putut însă anula efectele negative ale stăpînirii străine, care a imprimat un caracter forțat, unilateral, dezvoltării industriei Transilvaniei.** Politica economică a monarhiei austro-ungare era îndreptată spre înglobarea organică a economiei Transilvaniei în economia imperiului. În această direcție au acționat prin domeniul legislației, al politicii fiscale, vamale și de credit. Dar datorită amplelor și puternicelor complementarități economice acest obiectiv nu a putut fi realizat, cu toate eforturile depuse de autoritățile austro-ungare.

Eliberarea de sub stăpînirea străină și unirea cu România a constituit condiția sine qua non a progresului nestingherit al forțelor și relațiilor de producție.

3 **Sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea a fost perioada cînd s-au maturizat condițiile formării economiei unitare românești.** Agravarea la maximum a contradicțiilor sociale și naționale a monarhiei habsburgice, în timpul primului război mondial a dus la prăbușirea acestui imperiu clădit pe asuprirea popoarelor. Evenimentele revoluționare ale anilor 1917—1918 au fost însoțite de puternica dezvoltare a mișcărilor de eliberare națională a popoarelor subjugate de marile imperii.

4 **Obiectivul principal al luptei de eliberare a românilor din Transilvania a fost zdrobirea cătușelor robiei și unirea cu România.** Acest mare deziderat istoric, realizat în urmă cu șase decenii a **însemnat făurirea statului național unitar român. Pe acest fundament s-a creat și dezvoltat economia unitară românească.**

Eliberarea teritoriilor românești și unirea lor în cadrul unui singur stat a avut un rol important în dezvoltarea social-economică a României în perioada interbelică. Ea a însemnat **unirea într-un singur organism a forțelor productive ale țării cu sursele de materii prime ; a creat o agricultură unitară capabilă să asigure** aprovizionarea întregului teritoriu al țării cu produse agroalimentare și industriale, cu materii prime agricole; a unificat sistemul bancar și de credit, rețeaua de calea ferată. Au fost lichidate fenomenele de paralelism în dezvoltarea industrială.

Caracterul unitar al economiei românești a trecut prin examenul greu al perioadei ce a urmat după 1918. **Unificarea pieței economice românești s-a făcut,** în pofida legităților economiei capitaliste, **fără zguduiri și convulsiuni. Crearea statului național unitar român și a economiei românești unitare a însemnat începutul unei noi perioade în istoria patriei noastre,** cînd dezvoltarea forțelor productive a cunoscut un ritm neatins pînă atunci. Unitatea teritorială și economică constituie azi un fundament solid al marilor transformări prin care trece patria noastră liberă și suverană sub steagul glorios al partidului în drumul spre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii la comunism, spre binele și fericirea tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

[13]) Magyar Törvéntár... p. 20.
[14]) Arh. St. Timiș, fond UDR, Direcția Minelor, dos. VI/1868.
[15]) Raportul Camerei de comerț și industrie Brașov pe anul 1889 p. 62.
[16]) Ioan Tiberian, Premise economice ale desăvîrșirii statului național român unitar, Lupta de clasă nr. 11/1968, p. 68.
[17]) MOL, Pénzügyiminisztérium (PM), K 269, nr. 439.
[18]) Borszéki Soma : Székely vasutat a székelységnek, Székelyudvarhely, 1905.

TIB '78

(Urmare din pag. 11)

te 30 de tîrguri și expoziții internaționale la care participă anual firmele „Autodacia" și Autoexportimport", actuala participare la TIB prezintă numeroase noutăți. Printre acestea remarcăm autotrenul frigorific de 20 tone sarcină utilă, cu o capacitate de 55 mc, realizat de „Automecanica" Mediaș, autoturismul de teren ARO cu motor Diesel, o nouă realizare a întreprinderii mecanice „Muscel" din Cîmpulung.

Din clasa bascultantelor gigant de 50 și 100 de tone proiectate de Institutul de cercetări și proiectări pentru autovehicule și tractoare Brașov și realizate de Întreprinderea de autocamioane din aceeași localitate, este prezentată la tîrg cea de 50 tone. Autobasculantele de acest gen destinate exploatărilor grele pot fi întîlnite în prezent în exploatările miniere la zi de la Moldova Nouă și Rovinari.

O altă noutate o constituie autobuzul pentru distanțe lungi realizat în cooperare cu firma Neoplan din Austria, partea română furnizînd autoșasiul Roman de 192 CP, iar partea austriacă caroseria Neoplan-jetliner, care asigură un confort desăvîrșit pasagerilor (aer condiționat, radiocasetofon, frigider etc.). Un alt vehicul în premieră la TIB este autobuzul articulat DAC de 152 locuri pentru transport urban. Buna apreciere de care se bucură exponatele românești se reflectă și în valoarea contractelor de export încheiate. Astfel, numai după 5 zile de la deschiderea tîrgului I.C.E. Autoexportimport semnase contracte pentru livrarea de autovehicule și piese de schimb de peste 20 milioane lei valută cu parteneri din Cehoslovacia, Franța, Guineea, R. F. Germania.

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

„Considerăm că ar fi deosebit de pozitiv și ar avea o influență binefăcătoare asupra climatului politic mondial dacă în prezent s-ar ajunge la acorduri care să prevadă măsuri hotărîte pentru oprirea cursei înarmărilor și diminuarea producerii de arme perfecționate, atît nucleare, cît și clasice. În general, interesele supreme ale popoarelor cer să se treacă hotărît la aplicarea unor măsuri de dezarmare, precum și la angajamente ferme de nefolosire a armamentului nuclear împotriva țărilor neposesoare de arme atomice, la reducerea treptată a arsenalelor și efectivelor militare, a cheltuielilor pentru înarmare".

NICOLAE CEAUȘESCU

Necesitatea stringentă a unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării (I)

DUPĂ LUCRĂRILE sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. (New York, 23 mai — 30 iunie 1978), dezbaterile de la cea de-a XXXIII-a sesiune ordinară a Adunării Generale — în cadrul cărora și-au expus punctele de vedere de principiu asupra marilor probleme internaționale actuale majoritatea covîrșitoare a reprezentanților celor 150 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite — au adus noi și convingătoare date și argumente care pledează pentru înfăptuirea neîntîrziată a unor măsuri concrete, practice, de oprire a cursei moderne a înarmărilor și de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

Stăvilirea înarmărilor — necesitate a eliminării politicii de forță și dictat

ARGUMENTELE ȘI DATELE, care pledează pentru oprirea cursei înarmării, diseminate larg de mijloacele de informare în masă din diferitele state, sînt de natură diversă — politică, economică, militară — dar, în totalitatea lor, ele dau expresie îngrijorării legitime a unui mare număr de state și guverne, a popoarelor de pretutindeni, a opiniei publice mondiale. Îngrijorare, pe de o parte, în legătură cu procesul masiv de înarmare care a continuat și continuă nestingherit în perioada postbelică, iar pe de altă parte, cu privire la ritmul lent și lipsa de productivitate a tratativelor de dezarmare din ultimele trei decenii, tratative care, în ciuda eforturilor depuse de comunitatea internațională, a propunerilor și inițiativelor multor țări, a cerințelor viguroase ale forțelor înaintate ale contemporaneității, nu au produs rezultate palpabile pe planul stăvilirii cursei cantitative și calitative a înarmărilor și al realizării dezarmării.

Sub raport politic, dezbaterile din cadrul O.N.U. și al altor foruri au scos cu putere în relief că perpetuarea și amplificarea cursei înarmărilor reprezintă un factor serios de înveninare a atmosferei internaționale, de periclitare a păcii și securității generale, de subminare a procesului de destindere, de frînare a eforturilor vizînd statornicirea unor relații calitativ noi, democratice între state. Pe calea sesizării consecințelor, a devenit azi mai clar decît oricînd în trecut că realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, apare ca unul din comandamentele superioare ale vieții politice mondiale, dezarmarea înscriindu-se ca un obiectiv concret de luptă al forțelor progresiste și ca o componentă fundamentală a edificării unei noi ordini politice mondiale.

Legat de aceasta, pe plan juridic, dat fiind faptul că procesul masiv de înarmare, acumularea unor stocuri colosale de armamente, în special de armament nuclear, servesc politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, bazate pe forță, dominație și amestec în treburile altor popoare, contribuie la alimentarea focarelor de tensiune și conflict existente și la apariția altora noi în diferite zone ale lumii, a devenit un adevăr axiomatic că stăvilirea înarmărilor și înfăptuirea dezarmării sînt obiective reclamate imperios de necesitatea stringentă a îngrădirii și eliminării politicii bazate pe forță, de nevoia — care se plasează printre cerințele arzătoare ale lumii de azi — de a se extinde și generaliza noile principii ale raporturilor interstatale — respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței.

Risipa de resurse pentru înarmare frînează strădaniile de progres și prosperitate

UN GRUP DE ARGUMENTE PUTERNICE în favoarea dezarmării a provenit și provine din sfera social-economică. Este vorba de uriașa risipă de mijloace financiare, materii prime din cele mai prețioase și energii umane sustrase unor nevoi civile, pașnice, stringente și deturnate — în proporții din ce în ce mai mari — în scopuri neproductive, militare, pentru crearea unor mijloace de distrugere din ce în ce mai nimicitoare și mai costisitoare. Această idee — care a revenit ca un laitmotiv în discursurile rostite de aproape toți reprezentanții statelor membre ale O.N.U. atît la sesiunea specială consacrată dezarmării, cît și în dezbaterile actualei, ale celei de-a XXXIII-a sesiuni ordinare a Adunării Generale, a fost sintetizată în următorii termeni în Documentul final al sesiunii speciale: „Într-o lume cu resurse limitate, există o strînsă legătură între cheltuielile consacrate armamentelor și dezvoltarea economică și socială. Cheltuielile militare ating niveluri din ce în ce mai ridicate, cel mai înalt procentaj al acestor cheltuieli revenind statelor dotate cu arme nucleare și majorității aliaților lor; ele par să crească în continuare și riscă să antreneze o sporire a cheltuielilor altor țări. Există un contrast supărător și spectaculos între sutele de miliarde de dolari consacrate în fiecare an fabricării de arme sau perfecționării lor și lipsurile și mizeria în care trăiesc două treimi din populația mondială".

Această colosală irosire a resurselor este cu atît mai gravă cu cît se deturnează în scopuri militare resurse materiale și, mai mult chiar, tehnice și umane care ar fi necesare urgent pentru dezvoltarea tuturor țărilor, îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, „cursa înarmărilor are consecințe economice și sociale atît de nocive, încît continuarea ei este în mod clar incompatibilă cu instaurarea unei noi ordini economice internaționale bazate pe dreptate, echitate și cooperare. În consecință, resursele eliberate prin aplicarea unor măsuri de dezarmare ar trebui utilizate astfel încît să contribuie la favorizarea bunăstării tuturor popoarelor și la îmbunătățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare".

Într-o lume confruntată cu grave și complexe probleme economice și sociale, cu fenomene de criză economică, monetară, energetică și în care peste două treimi din locuitorii planetei au de făcut față consecințelor multiple ale subdezvoltării, risipa de fonduri și resurse pentru propulsarea competiției

militare apare în adevărata ei lumină — de frînă serioasă a eforturilor de progres și prosperitate ale tuturor națiunilor. Subliniind această idee, experții SIPRI arată că în anul 1977 au fost irosiți în scopuri militare în întreaga lume aproximativ 400 miliarde de dolari, în ciuda faptului că circa 570 milioane de oameni de pe planeta noastră suferă de subnutriție, peste jumătate din populația globului nu dispune de surse igienice de apă potabilă (bolile provocate de consumul de apă impură ucid în prezent, pe glob, circa 25 000 de oameni pe zi), circa un miliard de persoane nu au locuințe corespunzătoare, aproximativ 1,5 miliarde duc lipsă de asistență medicală eficientă, circa 250 milioane de copii nu pot urma cursurile școlare, iar 800 milioane de oameni sînt complet analfabeți.

Privite prin prisma nevoilor stringente de fonduri și mijloace pentru soluționarea problemelor economice și sociale ale lumii contemporane, a uriașelor resurse ce ar putea fi eliberate prin dezarmare și orientate spre destinația lor firească, pașnică, încetarea cursei înarmărilor și realizarea dezarmării se înscriu în mod obiectiv printre exigențele de bază ale instaurării unei noi ordini economice mondiale, ale făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Precaritatea și nocivitatea „echilibrului" bazat pe cursa înarmărilor

O AMPLĂ ARGUMENTAȚIE de ordin militar vine să susțină cu tărie imperativul înfăptuirii unor măsuri practice de dezarmare. Astfel, în ultimii ani, în dezbaterile internaționale asupra dezarmării, în declarațiile multor personalități ale vieții politice și științifice, în numeroase studii și lucrări din literatura de specialitate a fost demonstrată amplu inconsistența doctrinelor militare bazate pe „echilibrul nuclear", „echilibrul terorii", „forța de descurajare" și altele de acest gen. S-a arătat cu claritate că asemenea teze aparțin arsenalului politicii imperialiste bazate pe forță, reflectă tendințele complexului militar-industrial interesat din punct de vedere politic, economic și militar în progresarea continuă a cursei înarmărilor. Prin contrast, s-a demonstrat cu probe ineluctabile că „echilibrul" bazat pe cotele amețitoare ale înarmărilor este precar, fragil, că el poate fi oricînd dereglat sau rupt, periclitînd grav pacea și securitatea mondială, însăși existența omenirii. Exprimînd această idee, Documentul final al sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării statuează clar că „multiplicarea armamentelor și, îndeosebi, a armamentelor nucleare, departe de a contribui la întărirea securității internaționale, slăbește securitatea". Cursa înarmărilor — se precizează în document — „reflectă și agravează tensiunile internaționale, zăgăzuiește procesul destinderii, accentuează diferendele între alianțe militare opuse, compromite securitatea tuturor statelor, mărește sentimentul de nesiguranță al tuturor statelor, inclusiv al celor care nu sînt dotate cu arme nucleare și sporesc riscul de război nuclear" ; o pace și o securitate durabile nu se pot întemeia pe acumularea de arme sau pe „echilibrul descurajării", ci numai pe reducerea armamentelor și înfăptuirea dezarmării generale.

În ciuda acestui adevăr, a faptului că în arsenalele militare actuale — în special în cele nucleare — este acumulată de mai mulți ani o uriașă capacitate distructivă, denumită frecvent „capacitate de supraucidere", a faptului că se vorbește, la nivelul celor două alianțe militare, de posibilitatea anihilării reciproce de cîteva zeci de ori în cazul unui conflict (așa-numita „Distrugere Reciproc Asigurată" — M.A.D.) — competiția militară actuală continuă nestingherit, existînd chiar indicii ale intensificării ei, ca urmare a ascuțirii contradicțiilor în lumea contemporană.

Astfel, în întreaga lume se află sub arme sau sînt ocupați în sectoarele care lucrează pentru forțele armate circa 60 milioane de oameni, din care aproximativ 22 milioane în uniformă ; cunosc o permanentă perfecționare și sporire a capacității de distrugere principalele tipuri de arme convenționale — puști, arme automate, tunuri, tancuri, rachete cu explozivi clasici cu diverse destinații, avioane și nave de luptă etc. Se apreciază că arsenalele de arme „clasice" sau convenționale acumulate în prezent în lume și capacitățile productive în acest sector ar fi suficiente ele însele pentru desfășurarea unui conflict la scară mondială cu o durată de 3—4 ani.

Evoluții periculoase și costisitoare

DAR CELE MAI GRAVE ȘI PRIMEJDIOASE EVOLUȚII au loc pe planul înarmărilor nucleare, concentrate la nivelul unui număr foarte restrîns de state. Experții SIPRI, atrăgînd recent atenția asupra pericolului uriaș, fără precedent, pe care îl reprezintă evoluțiile din domeniul înarmărilor nucleare și reliefînd prioritatea și urgența unor măsuri reale de dezarmare nucleară, arată că : „Armele nucleare existente în prezent în arsenalele lumii — și sînt zeci de mii de asemenea arme — au, după calcule estimative, o capacitate explozivă totală echivalentă cu aproape un milion de bombe atomice de mărimea celei de la Hiroșima. Dacă toate aceste arme, sau o parte din ele, ar fi folosite, consecințele ar fi inimaginabile. Majoritatea orașelor din emisfera nordică a planetei ar fi distruse brusc și majoritatea covîrșitoare a locuitorilor lor ar pieri instantaneu". Tot experții SIPRI subliniază că „nevoia unor progrese în dezarmarea nucleară este puternic subliniată de recentele evoluții în domeniul armelor nucleare". Cele mai periculoase dezvoltări actuale în domeniul armelor nucleare, arată ei, includ : îmbunătățirea continuă a preciziei de lovire a obiectivelor de către mijloacele de transportare la țintă a armelor nucleare ; punerea la punct a unor rachete mobile stocate în baze terestre pentru transportul la țintă al armelor nucleare ; miniaturizarea armelor nucleare tactice, inclusiv crearea unor arme cu emisie sporită de radiații și explozie redusă, așa-numitele bombe cu neutroni.

La aceste evoluții deosebit de periculoase se adaugă altele, cum sînt „gigantizarea" armelor nucleare, prin crearea unor focoase cu o forță distructivă tot mai mare ; dotarea cu focoase multiple teleghidate independent (MIRV) și cu focoase manevrabile (MARV) a rachetelor balistice existente ; experimentarea rachetelor de croazieră ; punerea la punct a unor noi submarine cu propulsie nucleară și a unor rachete pentru submersibile (SLBM) de mare capacitate ; crearea unor rachete care se îndreaptă spre obiectiv sub un unghi foarte redus, ceea ce le sporește considerabil forța de pătrundere și le diminuează vulnerabilitatea în fața mijloacelor antiaeriene etc. Comportă, totodată, un mare pericol cercetările și progresele în punerea la punct a altor arme de nimicire în masă — chimice, bacteriologice, biologice, radiologice, meteorologice, geofizice, bazate pe laseri, genetice etc. Asistăm la o tot mai intensă, costisitoare și periculoasă cursă a înarmărilor în spațiul cosmic, ilustrată, între altele, de amplasarea pe orbită de către marile puteri a unor sateliți cu cele mai variate misiuni militare — de recunoaștere și culegere de informații, de navigație, de comunicații tactice și strategice, geodezici, meteorologici și, în ultima vreme, sateliți antisateliți (de interceptare-distrugere). De notat că, potrivit statisticilor, din cei peste 2 000 de sateliți lansați pînă la sfîrșitul anului 1977, trei pătrimi au destinații militare.

Și asemenea exemple privind evoluțiile periculoase și costisitoare de pe planul cursei înarmărilor ar putea fi continuate.

C. NICOLAE

ECONOMIE MONDIALĂ

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Participări la comerțul internațional de mașini-unelte

DATE STATISTICE referitoare la comerțul de mașini-unelte (din 1977) al principalelor țări capitaliste producătoare relevă o participare mai intensă a unor țări ca Elveția, Belgia sau Suedia (vezi graficul), decît — de pildă — a Japoniei, care a livrat doar circa 40% din producția sa la export, sau a Statelor Unite (circa o cincime).

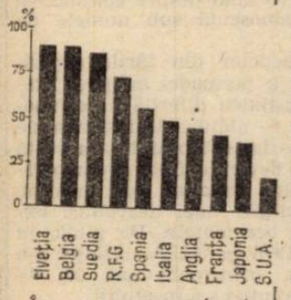

În ceea ce privește ponderea importului de mașini-unelte în totalul vînzărilor acestora pe piața internă a diferitelor țări nesocialiste, lăsînd la o parte țările în curs de dezvoltare unde ea se poate situa în jur de sută la sută, se constată că în țările capitaliste mai mici (Belgia, Suedia, Canada ș.a.) — în virtutea specializării lor mai înguste în producția de mașini-unelte — ponderea importului respectiv a reprezentat anul trecut 80—90%, față de circa 20% în cazul S.U.A. și sub 10% în cel al Japoniei.

America Latină: încetinirea creșterii

PRODUSUL NAȚIONAL brut însumat al celor 23 țări latino-americane analizate în raportul anual pe 1978 al Băncii interamericane de dezvoltare și-a încetinit creșterea în 1977, cînd a sporit în expresie reală cu 4,5% față de 4,8% în 1976 și în medie 7,2% în perioada 1968—1974. Ca urmare, produsul național brut pe locuitor a sporit în 1977 cu numai 1,2%, de asemenea mai lent decît în trecut (în 1971—1974 ritmul fusese de 4,5%), astfel că decalajul față de țările industrializate s-a accentuat. În termeni absoluți, produsul mediu pe locuitor în America Latină este actualmente de 1040 dolari, față de 645 dolari în 1960, și, potrivit studiului citat, el s-ar putea dubla în următorii 25 de ani, dacă ritmul creșterii economice și demografice ar urma în continuare tendința din ultimii ani.

Deficitul însumat al balanțelor de plăți ale celor 23 țări s-a redus (în prețuri curente) de la 13,9 miliarde dolari în 1975 la 11,2 miliarde în 1976 și 6,9 miliarde în 1977, în primul rînd datorită creșterii valorii exporturilor lor de mărfuri (cu 16,4% în 1976 și 14,1% în 1977, ajungînd la 49,3 miliarde dolari). Această din urmă creștere se explică în parte prin sporirea prețurilor pe piața mondială la cafea, cacao și lînă. Reducerea deficitului balanței de plăți are la bază și majorarea moderată a importurilor (cu numai 10% în 1977).

Petrolul: producția și resursele scontate

CONFORM unor aprecieri făcute la conferința internațională pe probleme energetice de la Georgetown (mai a.c.), producția de petrol va crește pînă la sfîrșitul deceniului următor sau începutul ultimului deceniu al secolului la nivelul de 2,8 mlrd. tone pe an, după care — ținîndu-se seama de volumul zăcămintelor cunoscute și al celor care ar putea fi descoperite, precum și de măsurile de prezervare a resurselor lor de petrol, adoptate de unele țări producătoare — ar urma o scădere a extracției.

Mari șanse se acordă sporirii resurselor exploatabile de petrol îndeosebi în Mexic, în zona platoului continental din Marea Nordului, în țările Golfului și în zona arctică. Există, de asemenea, perspective de descoperire a unor bogate zăcăminte de petrol în regiunea Antarctidei și în zone ale platoului continental, situate la adîncimi mai mari decît cele exploatate pînă în prezent.

Orientări în dezvoltarea economică

Costa Rica: priorități în modificarea structurii producției

ÎN EVOLUȚIA ECONOMICĂ a Republicii Costa Rica s-au făcut remarcate tendințe care scot în evidență eforturile constante, întreprinse în ultimii ani, de valorificare a resurselor naturale ale țării, în scopul dezvoltării și diversificării economiei și al consolidării, pe această cale, a independenței naționale. În perioada 1970—1977, participarea sectorului agricol la formarea P.I.B. a scăzut de la 25% la 20%, în timp ce ponderea industriei prelucrătoare s-a majorat de la 15,1% la 18,3%.

În cadrul programului de dezvoltare, o atenție particulară se acordă dezvoltării și modernizării agriculturii, principalul sector al economiei țării. Se urmărește, paralel cu dezvoltarea producțiilor destinate consumului intern (orez, porumb, mei, sorg), promovarea culturilor de export și în principal a celor de cafea, acest din urmă produs menținîndu-se ca principal produs de export al țării (în anul 1977, ponderea exporturilor de cafea în totalul exporturilor costaricane se ridica la 43%).

Un rol important în dezvoltarea agriculturii revine investițiilor de stat, în prezent fiind în curs de aplicare un program de investiții totalizînd 14,4 milioane dolari, pentru irigații, achiziționarea de mașini și utilaje agricole, introducerea de soiuri mai productive, construirea de silozuri și îmbunătățirea rețelei de colectare a produselor agricole.

O preocupare susținută se manifestă pentru industrializarea țării, investițiile fiind îndreptate cu prioritate spre metalurgia neferoasă (aluminiu), construcția de mașini (mașini și utilaje agricole), chimie (îngrășăminte pe bază de uree), industria alimentară (făină de banane, zahăr, produse pe bază de cacao) și a materialelor de construcție (ciment). Sume importante sînt alocate pentru sporirea capacității de producere de energie electrică, în principal pe seama resurselor hidroenergetice.

Progresele realizate în procesul industrializării sînt puse în evidență de creșterea ponderii produselor industriale, netradiționale în totalul exporturilor țării de la 3% în anul 1960 la peste 30% anul trecut. Este vorba de laminate din oțel, produse farmaceutice, fibre sintetice, mase plastice, insecticide și fungicide, anvelope, echipament frigorific, confecții, produse din hîrtie etc.

Schimburile comerciale dintre România și Costa Rica au sporit de peste 4 ori în perioada 1975—1977. În anul 1977 exporturile țării noastre erau compuse din rulmenți, material rulant de cale ferată și îngrășăminte azotoase, iar importurile din cafea.

Acordurile și înțelegerile încheiate la nivel înalt de România și Costa Rica deschid ample perspective pentru lărgirea continuă a schimburilor comerciale și dezvoltarea cooperării în diferite domenii între cele două țări, în folosul reciproc.

N.I.O.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 2—6.X.1978 a fost caracterizată printr-o nouă depreciere, aproape generală, a **dolarului** față de celelalte valute occidentale. În absența unor factori care să influențeze favorabil situația dolarului pe piețele valutare, anunțarea creșterii prețurilor cu ridicata ale produselor finite în septembrie în S.U.A., cu o medie anuală de 10,8%, alături de utilizarea dolarului și ca valută „vehicul" în conversia unor capitaluri importante din franc elvețian în alte monede (mai ales în marcă vest-germană), au dus la deteriorarea poziției monedei americane, în special față de monedele din „mini-șarpele" valutar vest-european și față de yenul japonez.

Măsurile luate de Banca Națională a Elveției în primul rînd pe linia reducerii dobînzilor la depozitele în franci elvețieni, precum și reafirmarea unor poziții energice de intervenție pe piață contra reprecierii accentuate a **francului elvețian** (în special față de marca vest-germană), au determinat vînzări masive de franci și cumpărarea de mărci vest-germane, raportul dintre cele două monede modificîndu-se rapid de la sub 80 franci/100 mărci pe 29.IX, la peste 84 franci/100 mărci pe 6.X.1978. Deprecierea francului s-a manifestat însă și față de dolar, cotația de 1,5950 franci/1 dolar de la sfîrșitul perioadei fiind cu peste 3% sub cea din urmă cu o săptămînă. Principalele beneficiare ale conversiilor de capitaluri din franc elvețian au fost monedele din „mini-șarpele" valutar vest-european, și în primul rînd **marca vest-germană**, care s-a repreciat și față de dolar la un nivel istoric record de 1,8910 mărci/1 dolar pe data de 5.X.1978. Închiderea de 1,90 mărci/1 dolar, reprezintă o repreciere cu peste 2% față de închiderea precedentă. **Francul francez** a cîștigat în relația cu dolarul peste 1%, cotînd la sfîrșitul perioadei la circa 4,30 franci/1 dolar ; cu o săptămînă în urmă acest raport era de 4,35 franci/1 dolar. Procente apropiate de repreciere față de dolar au înregistrat **lira sterlină** (la 1,98 dolari/1 liră pe 6.X), **lira italiană** (la 819 lire/1 dolar) și **yenul japonez** (la 187,75 yeni/1 dolar). De menționat că, în această perioadă cursul **dolarului canadian** față de dolarul S.U.A. a scăzut la 83,86 dolari S.U.A./100 dolari canadieni, cel mai coborît nivel din ultimii 45 de ani.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe perioada de 6 luni au cotat la circa 10% la cele în eurodolari, 3,6875% la cele în euromărci vest-germane și 0,75% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a crescut la noi niveluri record, pe 4.X.1978 fiind încheiate operațiuni la 223,75 dolari/uncie. Al doilea fixing de pe 6.X.1978, de 223,10 dolari/uncie, a fost cu 6 dolari/uncie peste cel din 29.IX.1978. Tot cu un record de preț au fost alocate și cele 470 000 uncii de aur la licitația lunară a F.M.I. din 4.X.1978 (la un preț mediu de 223,68 dolari/uncie).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

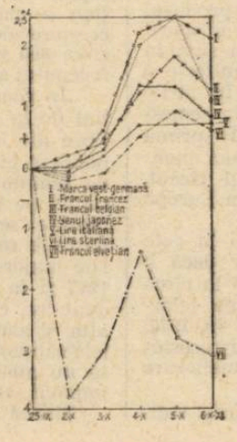

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6 X 1978, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 29 IX 1978.

Cerințe ale edificării noii ordini economice internaționale

ÎNLĂTURAREA INSTABILITĂȚII VALUTAR-FINANCIARE

ECONOMIA MONDIALĂ continuă să fie profund perturbată de criza monetară și financiară, de gravele fenomene inflaționiste manifestate cu putere în țările capitaliste dezvoltate. Sînt fenomene care au afectat destul de serios și țările în curs de dezvoltare, avînd, dealtfel, repercusiuni asupra tuturor statelor, a ansamblului schimburilor și relațiilor de colaborare internațională.

Sub semnul acestor probleme și în lumina preocupărilor generate de ele, în ultima săptămînă a lunii septembrie s-au desfășurat la Washington lucrările sesiunii anuale comune a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D., sau Banca Mondială), cu participarea reprezentanților celor 135 state membre ale acestor două instituții specializate ale O.N.U., între care și țara noastră.

Caracterizînd actuala situație economică internațională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în expunerea la ședința activului central de partid și de stat din 3 august a.c. că manifestările crizei monetare și financiare, celelalte perturbări din viața economică internațională **„sînt fenomene care au cauze adînci în economia capitalistă, dar care pot fi atenuate prin reglementări internaționale echitabile, ce trebuie să facă obiectul unor dezbateri și reuniuni, cu participarea tuturor statelor, în cadrul organismelor internaționale de specialitate, precum și în cadrul Organizației Națiunilor Unite. Ținînd seama de tot mai puternica interdependență dintre țările lumii, nu mai este posibil ca aceste probleme să fie rezolvate doar de un grup restrîns de țări, ci de către întreaga comunitate a națiunilor lumii"**. Tocmai în acest spirit, în cadrul recentei sesiuni anuale a F.M.I.—B.I.R.D., România și-a manifestat încă o dată hotărîrea de a-și aduce contribuția activă la intensificarea eforturilor statelor în direcția soluționării problemelor complexe care se pun lumii contemporane, în interesul întăririi stabilității întregii economii mondiale.

O dezordine cu multiple domenii de manifestare

CARACTERISTICE pentru economia țărilor capitaliste industrializate, instabilitatea și dezvoltarea inegală cunosc o multitudine de domenii de manifestare, cu o rezonanță mai mare sau mai mică în întreaga economie mondială, în virtutea ponderii deținute de aceste țări.

După o anumită înviorare, succedînd celei mai severe recesiuni din ultimele patru decenii, **creșterea economică** a redevenit lentă și inegală. Pe ansamblul anului trecut, produsul național brut însumat al țărilor capitaliste dezvoltate a sporit în termeni reali cu numai 3,5 la sută, față de 5,25 la sută în 1976, în a doua jumătate a lui 1977 începînd să se manifeste o încetinire în toate țările cu excepția S.U.A. Astfel, în țările vest-europene creșterea P.N.B. nu a depășit 2 la sută în semestrul II al anului trecut, față de 5 la sută în S.U.A. În prima jumătate a anului în curs, chiar dacă pe ansamblul țărilor menționate s-a înregistrat un ritm similar celui de anul trecut, creșterea P.N.B., care a cunoscut o anumită înviorare în Europa occidentală, s-a încetinit în schimb în S.U.A.

În aceste condiții, **șomajul** continuă să se mențină la cote socotite îngrijorător de ridicate, atît în S.U.A., chiar dacă a coborît de la nivelul record de 9 la sută din mai 1975 la circa 6 la sută în primul semestru 1978, cît și în majoritatea celorlalte țări capitaliste dezvoltate. În acestea din urmă, în 1977, ponderea șomerilor se situa încă la nivelul din anul de recesiune 1975, sau chiar deasupra lui, fără să vădească o ameliorare notabilă în prima jumătate a anului în curs.

Ritmurile **inflației** au continuat să rămînă cu mult mai ridicate comparativ cu mediile deceniului trecut și cu cele de la începutul anilor '70. Chiar dacă slăbiciunea cererii în timpul recesiunii din 1974—1975 și apoi ritmul lent și incert al redresării au fost însoțite de o reducere a ratei inflației pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, aceasta „rămîne încă mult prea ridicată pentru a fi considerată acceptabilă", notează Raportul anual al F.M.I. pe anul 1978, vorbind despre conjugarea inflației cu stagnarea economică, cunoscută sub numele de „stagflație".

Instabilitatea inflaționistă a monedelor din țările capitaliste reprezintă o trăsătură generală a perioadei actuale. Trebuie relevat în același timp că intensitatea diferită a fenomenului de la o țară la alta contribuie — alături de însemnatele dezechilibre ale balanțelor de plăți — la instabilitatea marcată din ultimii ani a cursurilor valutare, devenite flotante din perioada 1971—1973 datorită imposibilității de a se mai menține principiul fixității cursurilor în condițiile unei dezvoltări extrem de inegale a principalelor țări occidentale. De pildă, în vreme ce între iunie 1977 și iunie 1978 în S.U.A. inflația s-a accelerat la 7,5 la sută, în 16 dintre principalii săi 20 de concurenți pe piața mondială ritmul inflației s-a încetinit.

Realitatea ultimilor ani a evidențiat cu prisosință că instabilitatea economică și financiară generată de inflație nu poate facilita echilibrarea **balanțelor de plăți** : dezechilibrele de balanță ale țărilor care au dus o politică inflaționistă în încercarea de a-și spori exporturile și a frîna importurile prin ieftinirea banilor proprii nu s-au atenuat, ci, dimpotrivă, s-au amplificat. Țările lezate au căutat să se apere de consecințele deprecierii monetare în scopuri competitive, cum a fost caracterizată politica insuficient de fermă a S.U.A. pentru a frîna scăderea sensibilă a cursului monedei sale. Pentru aceasta, ele au recurs la noi măsuri cu caracter protecționist, ca majorarea taxelor vamale și ridicarea de bariere netarifare, cum și la adoptarea unor măsuri similare de dumping valutar.

S-a ajuns astfel la o veritabilă cursă a deprecierilor valutare, ca armă în acest „război comercial" pentru reîmpărțirea zonelor de influență, strîns legat de criza economică și monetară actuală. Asemenea măsuri cu caracter protecționist au fost adoptate tot mai frecvent în ultimii ani și față de exporturile, mai ales de produse manufacturate deosebit de competitive, ale unor țări în curs de dezvoltare. Cazul deprecierii dolarului american în ultimii doi ani — cînd balanța plăților curente a S.U.A. a devenit din excedentară cu aproape 9 miliarde dolari în 1976 deficitară cu 11 miliarde în anul următor — este concludent în această privință. Evoluția s-a produs mai ales în raport cu yenul japonez, marca vest-germană și francul elvețian — monezi aparținînd unor țări cu excedente mari și în creștere ale balanței de plăți. De exemplu, față de un curs de circa 300 yeni pentru 1 dolar înainte de 1976 și de 240 yeni la începutul anului în curs s-a ajuns la sub 190 yeni pentru 1 dolar.

„În condițiile unor ritmuri ale inflației care diferă substanțial de la o țară la alta și ale persistenței unor mari dezechilibre ale balanțelor de plăți curente la un număr de țări cu pondere în economia mondială, nu este de mirare că cursurile de schimb au suferit modificări majore și fluctuații considerabile pe termen scurt", arată Raportul anual al F.M.I. supus recentei sesiuni a acestui organism. De fapt, se relevă mai departe în raport, ceea ce a atras atenția în legătură cu modificările majore ale cursurilor valutare în ultimele luni ale anului 1977 și în acest an nu a fost atît natura realinierilor care au avut loc, cît rapiditatea cu care ele s-au produs, de la o zi la alta, și amplitudinea lor. Dezordinea și incertitudinea de pe piețele valutare, care au caracterizat această perioadă, nu au putut să nu aibă efecte negative asupra comerțului internațional și, implicit, asupra ritmului activității economice pe plan mondial.

Ținînd seama de amploarea actualelor dezechilibre ale ba-

lanțelor de plăți, ca și de rolul extrem de influent al evoluției acestora în formarea cursurilor valutare, numeroși experți consideră că sînt de așteptat noi modificări ale cursurilor valutare, în condiții de dezordine pe piețele de schimburi.

Impact nociv asupra țărilor în curs de dezvoltare

CONSECINȚELE actualelor fenomene de criză monetară din Occident sînt cu atît mai ample cu cît ele se răsfrîng nu numai asupra țărilor capitaliste dezvoltate (mai ales asupra țărilor mai mici), ci și asupra celorlalte state, în special a celor în curs de dezvoltare. Pe lîngă doza sporită de incertitudine pe care o introduc în relațiile economice internaționale, fluctuațiile puternice, nu arareori excesive, ale cursurilor valutare acționează în direcția stimulării inflației, accentuînd în același timp neechivalența schimburilor. Întrucît cea mai mare parte a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare au prețul exprimat în dolari, deprecierea monedei americane diminuează posibilitățile de import — și așa reduse — ale acestor țări, diminuînd astfel resursele ce pot fi afectate dezvoltării și agravînd decalajele care le separă de țările dezvoltate, cu toate consecințele negative care decurg de aici pentru întreaga economie mondială. De aceea, opțiunea pentru o mai mare stabilitate a cursurilor valutare — într-o perioadă de flotare generalizată — a caracterizat numeroase luări de poziție din ultima vreme, inclusiv la recenta sesiune anuală a F.M.I.—B.I.R.D.

Țările în curs de dezvoltare au avut de suferit și de pe urma încetinirii ritmului de creștere a comerțului internațional — de la 12 la sută, în termeni reali, în 1976 la numai 5 la sută anul trecut —, încetinire datorată în primul rînd ritmului lent al activității economice într-o serie de țări capitaliste dezvoltate a căror producție internă se bazează mult pe importuri. Slăbiciunii cererii de import a țărilor dezvoltate i s-a adăugat cea din unele țări exportatoare de produse primare care cunosc dificultăți ale balanței lor de plăți, prilejuite nu numai de scumpirea importurilor, ci și de instabilitatea puternică a prețurilor produselor primare care formează marea majoritate a exporturilor lor. După ușoara îmbunătățire (cu 2 la sută) a raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare în 1977, anul 1978 marchează o nouă deteriorare a acestui raport, în condițiile unei mari variații de la o grupă de mărfuri la alta și de la o grupă de țări la alta, dar de natură îndeobște să afecteze serios programele lor de dezvoltare pe termen lung.

Evoluțiile recente pledează în mod convingător în favoarea necesității stabilirii unor corelații mai juste între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, care să contereseze atît țările industrializate cît și pe producătorii de materii prime, și de asemenea în favoarea realizării unei mai mari stabilități a prețurilor, pe perioade mai lungi. Totodată, rezultă că lărgirea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, între care o pondere redusă dar în creștere revine produselor manufacturate (exportul lor a sporit cu 15 la sută pe an în ultimul deceniu și jumătate), constituie o necesitate nu numai pentru aceste țări, ci și pentru înseși țările dezvoltate. Dacă se dorește ca țările în curs de dezvoltare să poată importa mai mult din țările dezvoltate — și se dorește aceasta —, atunci trebuie să li se dea posibilitatea să exporte mai mult pentru a putea obține devizele de care au nevoie pentru a-și accelera ritmul de creștere și a-și diversifica economia, sublinia în discursul său la recenta sesiune a F.M.I.—B.I.R.D. președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara.

O tendință care se cere inversată

PE BAZA propriei sale experiențe, România consideră că dezvoltarea forțelor de producție trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe eforturile proprii ale fiecărui popor, pe mobilizarea întregului său potențial material și uman, prin alocarea, sistematic și pe o perioadă lungă de timp, a unei cote ridicate din venitul național pentru dezvoltare, în cea mai mare parte pentru obiective economice. În același timp, țara noastră subliniază rolul deosebit de important care revine colaborării economice reciproc avantajoase în potențarea acestor eforturi și în reducerea dependenței, acum excesiv, de factorii externi.

În ultimii ani țările în curs de dezvoltare au întîmpinat mari dificultăți economice datorită influențelor nocive ale conjuncturii din țările dezvoltate, îndeosebi ale recesiunii și inflației, care s-au exprimat în creșterea vertiginoasă a datoriei lor externe. După unele date din surse O.N.U., povara datoriei externe depășește acum 300 miliarde de dolari. Această evoluție exprimă în bună măsură faptul că, pentru a evita să-și reducă programele de dezvoltare, cele mai multe țări ale lumii a treia au trebuit să recurgă la împrumuturi oneroase pe piețele de capital străine, avînd în vedere că în ultimii ani asistența prin credite avantajoase, cu tot aportul țărilor mari exportatoare de petrol, a fost în declin. În acest fel, economia lor a devenit și mai vulnerabilă la oscilațiile veniturilor din export și ale fluxurilor de capital.

Principalul izvor al acestor împrumuturi l-au reprezentat în ultimii ani creditorii particulari, cel mai adesea băncile comerciale. Ca urmare, ponderea împrumuturilor publice (fără ajutorul public pentru dezvoltare acordat țărilor cel mai puțin avansate), care în 1970 reprezenta 36 la sută din totalul datoriei externe, se redusese la 19 la sută în 1975 și în continuare de atunci încoace. Or, tocmai împrumuturile publice, și în primul rînd cele acordate de organismele financiare internaționale, sînt cele care, prin natura lor, ar putea să asigure un flux mai cert, continuu și previzibil de resurse decît instabilul capital particular, și anume în condiții de dobîndă mai scăzută și de scadență mai îndepărtată, care să ajute țările în curs de dezvoltare să depășească mai ușor o serie de dificultăți financiare și să favorizeze realizarea programelor lor de investiții pe termen lung. Dezbaterile de la recenta sesiune anuală a F.M.I.—B.I.R.D. au reafirmat interesul profund al țărilor în curs de dezvoltare ca tendința de „privatizare" să se inverseze, relevînd totodată că aceasta ar fi și în interesul țărilor dezvoltate, cărora le-ar permite majorarea exporturilor. Investite productiv, împrumuturile obținute în condiții avantajoase ar spori capacitatea de import a țărilor în curs de dezvoltare, în primul rînd de mașini și utilaje, creînd în același timp condiții mai bune pentru rambursarea împrumuturilor.

Sprijinirea dezvoltării economice independente — latură esențială a vieții internaționale

DIFICULTĂȚILE economice create de actuala instalibitate economică și valutar-financiară din lumea capitalistă au fost amplificate în cazul țărilor cel mai puțin avansate de reducerea fluxului de ajutor public pentru dezvoltare de la 0,52 la sută în 1960 la 0,31 la sută în 1977 (cînd însuma 15 miliarde dolari). Principiul stabilit pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării, ca ajutorul public sub formă de donații și împrumuturi pe termen lung să reprezinte 0,7 la sută din produsul național brut al țărilor industrializate, n-a fost realizat în nici un an în proporție mai mare de jumătate, în ciuda depășirii angajamentului de către țări ca Norvegia, Olanda și Suedia. Ca urmare a scăderii ponderii lui în P.N.B. și a ritmului ridicat al inflației, în ultimii doi ani volumul ajutorului public pentru dezvoltare a fost inferior în termeni reali celui din 1975, 1972 sau 1971.

Recenta sesiune a F.M.I.—B.I.R.D. a adoptat o serie de hotărîri pe linia sporirii contribuției acestor organisme la finanțarea dezvoltării, printre care citățm sporirea cu 50 la sută a resurselor de care dispune F.M.I., prin majorarea cotelor de participare ale statelor membre și sporirea cuantumului drepturilor speciale de tragere, în condițiile însă în care țările cel mai puțin dezvoltate au și cele mai reduse posibilități de utilizare a resurselor F.M.I., inclusiv cele mai mici alocații de D.S.T. De aceea, țara noastră, susținînd necesitatea unei noi alocări de drepturi speciale de tragere ca o cale de sporire a lichidității internaționale, s-a pronunțat și pentru instituirea unui tratament preferențial pentru țările în curs de dezvoltare ca mijloc de sprijinire financiară mai substanțială a acestor țări. În schimb, sesiunea nu s-a finalizat cu un consens în privința sporirii capitalului Băncii Mondiale, considerată indispensabilă pentru a preveni reducerea începînd chiar cu exercițiul viitor a volumului și numărului împrumuturilor acordate de bancă.

Subliniind că în viața internațională contemporană este necesar să se pună un accent mai mare pe dezvoltarea economică independentă a fiecărei națiuni, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Sprijinirea independenței naționale, a dezvoltării economice de-sine-stătătoare a tuturor națiunilor constituie, în momentul de față, o latură esențială a întregii vieți internaționale"**.

În concepția României, reglementarea echitabilă a problemelor valutar-financiare internaționale este strîns legată de lichidarea vechii ordini internaționale, bazate pe inechitate și dominație, și făurirea unor relații noi între state, întemeiate pe deplină egalitate în drepturi, respectarea independenței naționale, neamestec în treburile interne, avantaj reciproc, de natură să înlăture marile decalaje și asimetrii din economia mondială contemporană și să asigure condiții de reală dezvoltare tuturor popoarelor. Țara noastră se pronunță și acționează pentru o restructurare a relațiilor valutar-financiare înfăptuită cu participarea și în interesul tuturor statelor, care să contribuie la întărirea monedelor naționale, la statornicirea unor cursuri de schimb reale, fundamentate economic, să asigure premisele unei mai mari stabilități a cursurilor valutare, să perfecționeze sistemul de credite și în general să dea mai multă certitudine raporturilor economice interstatale, ca una din premisele făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Dinu DRAGOMIRESCU

La sursa menținerii decalajelor

ÎNCETINEALA CREȘTERII ECONOMICE în țările lumii nesocialiste continuă să preocupe și să îngrijoreze largi mase de oameni din aceste țări, unde șomajul nu dă semne de scădere de la nivelurile ridicate pe care le-a atins. Acesta nu este totuși singurul aspect preocupant în legătură cu ritmurile de creștere. Graficul, pe care îl reproducem după revista **L'Usine Nouvelle**, ilustrează fluctuațiile înregistrate în actualul deceniu de dinamica creșterii, atît în țările capitaliste industrializate cît și pe plan mondial. Totodată, el evidențiază sursa menținerii decalajului existent între nivelul de dezvoltare al țărilor capitaliste industrializate și cel al țărilor în curs de dezvoltare.

Într-adevăr, corelația dintre ritmul din țările industrializate și cel „mondial", așa cum apare în grafic, denotă că creșterea economică din țările în curs de dezvoltare, chiar dacă este uneori mai rapidă decît cea din țările dezvoltate, nu contribuie în măsura necesară la evoluția indicatorului „mondial". În perioada 1962—1969 cele două ritmuri au fost apropiate, iar în deceniul actual în decurs de trei ani țările capitaliste industrializate au cunoscut o creștere mai dinamică decît cea pe ansamblu. Datele statistice pe 1977 — an relativ favorabil țărilor în curs de dezvoltare, cu un ritm de 4,8% pe ansamblul lor — arată că în țările neexportatoare de petrol ritmul de creștere a fost de numai 4,3%, echivalent cu ritmul „mondial", deci cu o acțiune prea puțin semnificativă asupra decalajelor.

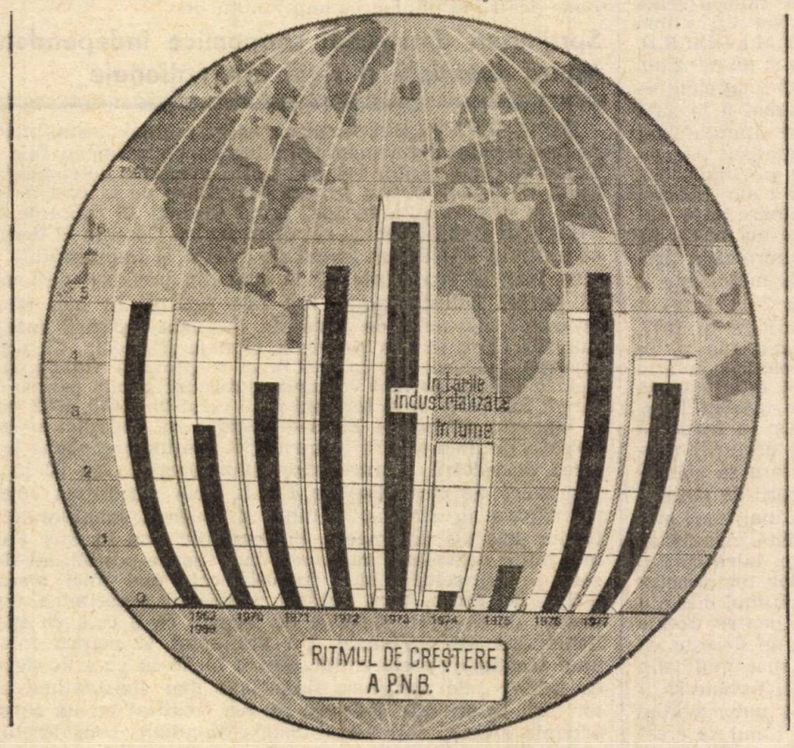

Polonia: valorificarea complexă a Vistulei

ÎN POLONIA se acordă o atenție crescîndă gospodăririi raționale a resurselor hidrologice, ținîndu-se seama de extinderea continuă a consumului de apă pentru nevoile agriculturii, industriei și populației — evaluat să ajungă la circa 40 miliarde mc pe an la sfîrșitul acestui secol. Un rol important urmează să joace aici amenajarea bazinului Vistulei, care înglobează două treimi din teritoriul țării și 55% din resursele hidrologice de suprafață. Pe de altă parte, pe Vistula sînt situate cinci aglomerații urbane și industriale (grupînd o treime din populația urbană a țării), numeroase unități industriale și energetice.

Se apreciază că amenajarea complexă a Vistulei va permite îmbunătățirea condițiilor de cultură pe o cincime din suprafața arabilă a țării, respectiv pe 3,5—4 mil. ha, și utilizarea intensivă a pășunilor în zonele respective. Totodată, ca urmare a faptului că Vistula va deveni navigabilă pe aproape întreg cursul său, va fi posibil să se transporte anual pe această cale peste 100 mil. tone de diverse mărfuri, ceea ce va contribui la descongestionarea traficului cu alte mijloace de transport. În sfîrșit, construirea unor baraje va permite folosirea energiei hidraulice a Vistulei, puterea totală a hidrocentralelor care vor putea fi instalate fiind evaluată la 1600 MW.

Fondul forestier poate fi menajat

O PROGNOZĂ COMPLEXĂ, elaborată nu demult sub egida F.A.O. și a C.E.E./O.N.U., asupra evoluției consumului european de material lemnos și de articole din lemn, precum și a resurselor de material lemnos, evidențiază că, pe ansamblu, în ultimele trei decenii ale secolului ritmul de creștere a consumului se va încetini față de cel înregistrat în perioada 1950—1970. Totodată, va spori considerabil consumul de plăci din lemn, hîrtie și carton.

Se apreciază că, în perspectivă, acoperirea consumului prognozat se va realiza într-o măsură mult mai mare prin lărgirea utilizării maculaturii și a deșeurilor de lemn, decît prin extinderea

(miliarde mc)

	1970	1980	1990	2000
Resurse de lemn	14,01	14,96	15,00	16,18
Creșterea anuală *)	0,39	0,41	0,44	0,45
Volumul tăierilor *)	0,37	0,38	0,42	0,44
Lemn scos din pădure *)	0.34	0.35	0.38	0.41

*) Lemn cojit.
Sursa : Referativnii sbornik — Ekonomika promîșlennosti, Moscova, nr. 7,1978.

exploatării fondului forestier european sau a importului de lemn din alte regiuni ale lumii. Se consideră, dealtfel, că extinderea exploatării resurselor forestiere europene va fi frînată de o serie de factori, cum sînt cerințele protejării mediului înconjurător, insuficiența forței de muncă în acest domeniu de activitate și majorarea cheltuielilor de producție. Ca atare, există premise reale pentru sporirea cu circa 10% (vezi tabelul) a resurselor de lemn din Europa în anul 2000, față de nivelul din 1970, în condițiile măririi tăierilor cu aproximativ 20%.

Dinamici ale productivității muncii

UNA DINTRE PROBLEMELE ECONOMICE frecvent abordate în ultima perioadă în presa Statelor Unite o constituie scăderea competitivității producției sale industriale, ca urmare a creșterii mai lente a productivității muncii în industria S.U.A., comparativ cu alte țări capitaliste industrializate. Dup calculele specialiștilor, în perioada 1966—1975 de pildă, ritmul mediu

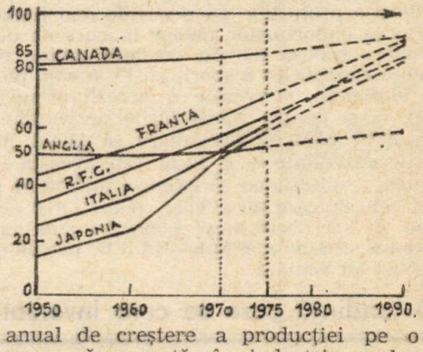

anual de creștere a producției pe o persoană ocupată în industria prelucrătoare a fost de 9% în Japonia, de 5,8% în Franța, de 3,9% în Canada, de 3,3% în Anglia și de numai 2% în S.U.A.

Dacă în 1950 sub raportul nivelului productivității muncii astfel exprimat, doar Canada se apropia de S.U.A., în perioada următoare — și mai ales din deceniul al șaptelea — decalajul existent în această privință între S.U.A. și celelalte țări capitaliste importante s-a redus treptat. Extrapolînd tendințele manifestate în perioada 1970—1975 (vezi graficul) revista **Industrial engineering** a ajuns la concluzia că în jurul anului 1990 nivelul productivității muncii în industria principalelor țări capitaliste, exceptînd Anglia, se va apropia de sau va egala chiar pe cel din S.U.A. considerat, în fiecare an succesiv, egal cu 100.

GLOSAR

Drepturile speciale de tragere

UNA DIN PRINCIPALELE DEFICIENȚE ale sistemului monetar internațional din 1944 a fost incapacitatea lui de a realiza o lichiditate internațională echilibrată față de nevoi. Deoarece elementul decisiv în formarea lichidității internaționale îl constituiau valutele de rezervă, iar în cadrul acestora, dolarii, echilibrul lichidității era în funcție de politica internă a Statelor Unite, deci de un factor asupra căruia Fondul Monetar Internațional nu putea exercita nici o influență.

O tentativă de remediere a acestei situații a fost făcută prin introducerea în 1970 a noului instrument de rezervă emis de F.M.I., dreptul special de tragere (D.S.T.). Crearea D.S.T. are la bază ideea dozării conștiente, pe baza unei hotărîri a comunității internaționale, a rezervelor de mijloace de plată cu caracter internațional, în funcție de nevoile efective de lichiditate. Prin urmare, pentru prima oară în istoria relațiilor valutar-financiare, constituirea cel puțin a unei părți a lichidității internaționale putea deveni liberă de orice îngrădire materială, cum era aceea a rezervei de aur în condițiile etalonului aur, ca și de orice influență națională, cum era aceea a politicii americane în materie de rezerve valutare, al căror cuantum depinde în cea mai mare măsură de mărimea cu totul necorelată și necorelabilă a deficitului balanței de plăți a S.U.A.

Ca urmare, F.M.I. a fost autorizat „să suplimenteze activele de rezervă existente", prin „alocarea de drepturi speciale de tragere membrilor care participă la Contul special de tragere". În acest sens, D.S.T. este primul instrument de rezervă creat printr-o hotărîre a comunității internaționale.

F.M.I. a exercitat dreptul de emisiune a D.S.T. în perioada 1970—1972, suma totală emisă în această perioadă fiind de 9,3 miliarde D.S.T. (în acea perioadă D.S.T. a fost echivalent cu dolarul), eșalonat relativ uniform pe cei trei ani. În anii următori, din cauza aprecierii că lichiditatea internațională este mai mare decît cea normală — prin efectul inflației externe de dolari —, n-au mai fost emise alte sume. România, de exemplu, care a aderat la F.M.I. la 15 decembrie 1972, nu a beneficiat pînă la ora actuală de alocări de D.S.T. La recenta sesiune anuală a F.M.I. — B.I.R.D. a fost adoptată hotărîrea de a se emite o nouă cantitate de D.S.T., în mod eșalonat pe trei ani.

În actuala etapă, D.S.T. constituie un element minor în structura rezervelor monetare internaționale (al căror total depășește 400 miliarde D.S.T. dacă aurul este evaluat la prețul pieței), principala pondere în această structură continuînd s-o dețină, dolarii. În aceste condiții, este de la sine înțeles că introducerea noului instrument de rezervă nu a putut contribui efectiv pînă acum la îmbunătățirea lichidității internaționale și, prin ea la consolidarea sistemului monetar internațional.

Instabilitate

Ștefan Iliescu, București — Dintr-o listă de 34 de produse primare exportate de țările în curs de dezvoltare în perioada 1955-1976, șase (cupru, cacao, zinc, făină de pește, copra și sisal) au cunoscut abateri de peste 15% pe an ale prețului lor în raport cu media mobilă pe cinci ani a prețului respectiv. Aceste produse reprezentau aproape 10% din totalul exporturilor de produse primare (fără combustibili) ale țărilor în curs de dezvoltare. O serie de alte produse, între care în primul rînd zahărul, dar și cauciucul, orezul, uleiul de palmier, carnea de vită, lîna, plumbul, citricele ș.a., reprezentînd peste un sfert din totalul exporturilor, au înregistrat fluctuații ale prețurilor de 10-15% pe an. Instabilitatea prețurilor a afectat interesele atît ale țărilor importatoare, cît și ale celor exportatoare, în măsură cu atît mai mare cu cît acestea din urmă depindeau mai mult de exportul a numai cîteva produse primare.

Balanța brevetelor

Vasile Cânepă, Galați — Nu este nici o greșeală la mijloc în informația pe care ați întîlnit-o. Balanța vest-germană a brevetelor și licențelor este deficitară, deficitul respectiv avînd chiar o tendință de creștere. În ultimii zece ani el a sporit de trei ori, ajungînd la 1,5 miliarde mărci în 1977. În primul semestru a.c. el a fost de 880 milioane mărci, în ciuda faptului că R.F.G. este ea însăși un important exportator în acest domeniu. Potrivit Băncii Federale a R.F.G., care publică aceste date, rezultă că deficitul cel mai important se înregistrează în industria electrotehnică și în chimie, provenind în primul rînd din relațiile cu S.U.A., Olanda și Elveția.

Petrol off-shore

Nicolae Țăpușan, Pecica — Din zăcăminte submarine s-au obținut în 1977 circa 500 milioane tone de petrol, adică 16% din extracția mondială. Ponderea petrolului submarin în rezervele mondiale certe de petrol este de 26% dintr-un total de 88 miliarde tone. Date publicate recent de firma „Esso" arată că în prezent se efectuează prospecțiuni de petrol și gaze în largul coastelor a circa 90 de țări. Sînt în funcțiune aproximativ 600 de instalații de foraj, care lucrează pînă la adîncimi de aproape 1400 m sub nivelul mării și la distanțe care ajung la 300 km de țărm. În circa 30 de țări se extrage petrol din zăcăminte situate în largul coastelor. Dintre aceste țări, în S.U.A. s-au efectuat pînă în prezent 22 400 de foraje, iar în R.F.G. 16 000.

Cooperare amazoniană

Remus Oancea, Orșova — 1) Tratatul de cooperare amazoniană este o nouă instituție subregională din America Latină, cuprinzînd șapte țări: Bolivia, Brazilia, Columbia, Ecuador, Guyana, Surinam și Venezuela. Tratatul are ca obiectiv favorizarea amenajării integrale a bazinului Amazonului, prin coordonarea eforturilor în acest sens ale țărilor membre. În Tratat se prevede, între altele, cea mai largă libertate de navigație în scopuri comerciale pe Amazon și pe alte fluvii din bazinul respectiv, dezvoltarea schimburilor comerciale în zonele de frontieră, colaborarea în dezvoltarea infrastructurii, în special a celei pentru transporturi și telecomunicații, cooperarea științifică și tehnică etc. Tratatul, semnat în luna iulie a.c. în capitala braziliană, va intra în vigoare după ratificarea sa de către țările semnatare. 2) Cei mai mari producători mondiali de bauxită sînt în ordine Australia, Jamaica și Guineea, urmați de Surinam. În această din urmă țară se transformă în alumină numai 40% din producția de bauxită, iar în lingouri de aluminiu numai 10% din producția de alumină.

Ilie Preda, Brașov — Vom ține seama de propunerile dv., pentru care vă mulțumim.

Țigări

Radu Pascu, Iași — Campaniile pentru alertarea opiniei publice asupra efectelor nocive ale tutunului au avut un anumit efect într-o serie de țări în direcția reducerii fumatului. Totuși comerțul internațional cu țigări a sporit anul trecut cu 9 la sută, ajungînd la 265 miliarde țigări, dintre care 66,8 miliarde provenite din S.U.A. Sporirea cu 21 la sută anul trecut a exportului american de țigări (la 615 milioane dolari, cu perspectiva de a ajunge la cel puțin 740 milioane în acest an) a adus o contribuție la frînarea deficitului comercial american.

Diversificare

Stere Ionescu, București — 1) Tendința de încetinire a creșterii investițiilor în străinătate ale țărilor membre ale O.P.E.C., continuă. În același timp, ca urmare a deprecierii dolarului, se constată o sporire a ponderii depunerilor acestor țări în bănci din afara S.U.A. și Angliei, în alte valute decît dolarul. În afara acestei orientări spre diversificarea valutelor utilizate, se înregistrează o tendință de diversificare a băncilor în care se fac depuneri de către țările O.P.E.C., pentru a evita o concentrare excesivă a depozitelor respective.

2). Rata sau indicele general de natalitate este definit ca raportul între numărul total al născuților vii dintr-o perioadă (de obicei, un an) și numărul mediu al populației din perioada respectivă. În țara noastră, de pildă, acest indice era în 1976 de 19,5 la mie.

3) Prin nupțialitate se înțelege frecvența evenimentului demografic „căsătorie" în sînul unei populații.

Eurovalute

Șerban Naciu, București — Prin eurovalute se înțeleg depunerile în cont exprimate în dolari, franci elvețieni, mărci vest-germane etc., efectuate la bănci care își au sediul în afara țării emitente a valutei respective. Cea mai mare parte a eurovalutelor este constituită din dolari, care sînt denumiți de aceea eurodolari. În practică se vorbește de eurodolari și în cazul operațiilor efectuate la bănci cu sediul în afara Europei.

Operațiile cu eurodolari beneficiază de o libertate mai mare în raport cu monedele naționale, dat fiind că nu sînt supuse dispozițiilor legale reglementînd circulația monetară națională nici în țara emitentă a dolarilor și nici în țara în care aceștia sînt depuși.

Estimările privind dimensiunile actuale ale pieței eurodolarilor sînt destul de imprecise, o idee asupra ordinului de mărime al pieței respective — în evoluția sa de la începutul deceniului trecut — fiind oferită de graficul de mai sus, reprodus după revista **Business Week.**

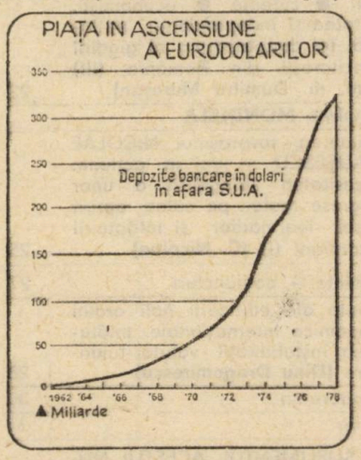

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 13 octombrie 1973

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Ample acțiuni în lumina indicațiilor tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.
  - Maximă urgență în etapa actuală. Intensă mobilizare pentru strîngerea, transportul și depozitarea recoltei. **(Mihai Spătaru).** 1
  - Producția fizică — la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului **(B. Pădure)** 3
  - Folosirea la capacitatea maximă a instalațiilor și utilajelor **(V. Boescu, L. Țintea)** 5
- Premise ale îmbunătățirii aprovizionării cu metal **(S. Cornel)** 7
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Veniturile nete la 1 000 lei fond de retribuire, indicator de bază în cuantificarea eficienței **(conf. dr. Ion Cămășoiu, Mircea Rotaru, George Georgescu)** 8
- TIB'78. Prezența unei industrii dinamice, în plină expansiune : autovehiculele românești **(C. Mircescu)** 10
- Considerații privind conținutul unui indicator al omogenizării dezvoltării teritoriale **(dr. arh. Mircea Enache)** 12
- Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Tribuna „R.E.". Generalizarea experienței înaintate. Premise și efecte ale fluxului continuu proiectare-execuție **(Dorin Constantinescu)** 15

TEORII — IDEI

- Imperativul adaptării rapide la exigențele competitivității **(dr. Maria D. Popescu)** 17
- 6 decenii de la făurirea statului național unitar român. Economia românească unitară — expresie a unor necesități obiective și aspirații profunde **(dr. Iosif I. Adam)** 21
- Școli ● curente ● economiști. Unitatea și independența națională, țel dintotdeauna al gîndirii muncitorești din România (III) **(conf. dr. Dumitru Mureșan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune. Necesitatea stringentă a unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării (I) **(C. Nicolae)** 25
- Tendințe — conjuncturi 27
- Cerințe ale edificării noii ordini economice internaționale. Înlăturarea instabilității valutar-financiare **(Dinu Dragomirescu)** 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Curier economic-legislativ pe teme ale activității economice a cooperativelor agricole de producție și a consiliilor populare.

IN THIS ISSUE

- The net income per 1 000 lei remuneration fund, a basic indicator in measuring efficiency **(Reader Dr. Ion Cămășoiu, Mircea Rotaru, George Georgescu)** 3
- The '78 Bucharest Industrial Fair. The presence of a dynamic industry, in full upswing: Romanian motor vehicles **(C. Mircescu)** 10
- Reflections on the content of an indicator of homogenizing territorial development **(Dr. Architect Mircea Enache)** 12
- The imperative of rapid adjustment to the requirements of competitiveness **(Dr. Maria D. Popescu)** 17
- The unitary Romanian economy, expression of objective needs and profound aspirations **(Dr. Iosif I. Adam)** 21
- National unity and independence, a permanent aim of Romanian working class thought (III) **(Reader Dr. Dumitru Mureșan)** 22
- The pressing necessity of real progress on the way to stopping the arms race and achieving disarmament **(C. Nicolae)** 25
- Removing international currency and financial instability **(Dinu Dragomirescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

- L'impératif de l'adaptation rafonds de rétribution, un indicateur fondamental pour la quantification de l'efficience **(maître de conférences dr. Ion Cămășoiu, Mircea Rotaru, George Georgescu)** 8
- La Foire Internationale de Bucharest '78. La présence d'une industrie dynamique, en pleine expansion : les autos roumains **(C. Mircescu)** 10
- Considérations sur le contenu d'un indicateur de l'homogénéisation du développement en profil territorial **(dr. architecte Mircea Enache)** 12
- L'impératif de l'adaptation rapide aux exigences de la compétitivité **(dr. Maria D. Popescu)** 17
- L'économie unitaire roumaine, reflet de nécessités objectives et d'aspiration profondes **(dr. Iosif I. Adam)** 21
- L'unité et l'indépendance nationales, but permanent de la pensée ouvrière en Roumanie (III) **(maître de conférences dr. Dumitru Mureșan)** 22
- La nécessité pressante de progrès réels sur la voie de l'arrêt de la course aux armements et de la réalisation du désarmament (I) **(C. Nicolae)** 25
- Éliminer l'instabilité monétaire et financière internationale **(Dinu Dragomirescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Чистая прибыль, рассчитанная на тысячу лей фонда зарплаты — основной показатель в квантовании эффективности **(доц. др. Ион Кэмэшою, Мирча Ротару, Джеордже Джеорджеску)** 8
- Т.И.Б.-78. Присутствие динамичной отрасли промышленности, в разгаре экспансии: румынские автомобили **(К. Мирческу)** 10
- Соображения относительно содержания одного показателя достижения однородности территориального развития **(др. арх. Мирча Енаке)** 12
- Повелительная потребность быстрой адаптации к требованиям конкурентноспособности **(др. Мария Д. Попеску)** 17
- Целостная румынская экономика — выражение объективных потребностей и глубоких стремлений **(др. Иосиф И. Адам)** 21
- Национальное единство и независимость, постоянная цель рабочей мысли в Румынии (III) **(доц. др. Думитру Мурешан)** 22
- Настоятельное требование реального прогресса по пути к прекращению гонки вооружений и свершению разоружения (I) **(К. Николае)** 25
- Устранение валютно-финансовой неустойчивости **(Дину Драгомиреску)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

DE LA ADAS

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștință celor interesați că pot contracta „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor", care cuprinde, în unul și același contract, trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliu ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, materiale de construcții și multe altele.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială, furtună ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție a bunurilor cauzate de riscurile asigurate.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru urmările accidentelor, întîmplate la domiciliu : soții, precum și părinții și copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală, ADAS plătește sumele datorate potrivit legii față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, ADAS plătește și sumele datorate cu titlu de dezdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

Prima de asigurare este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

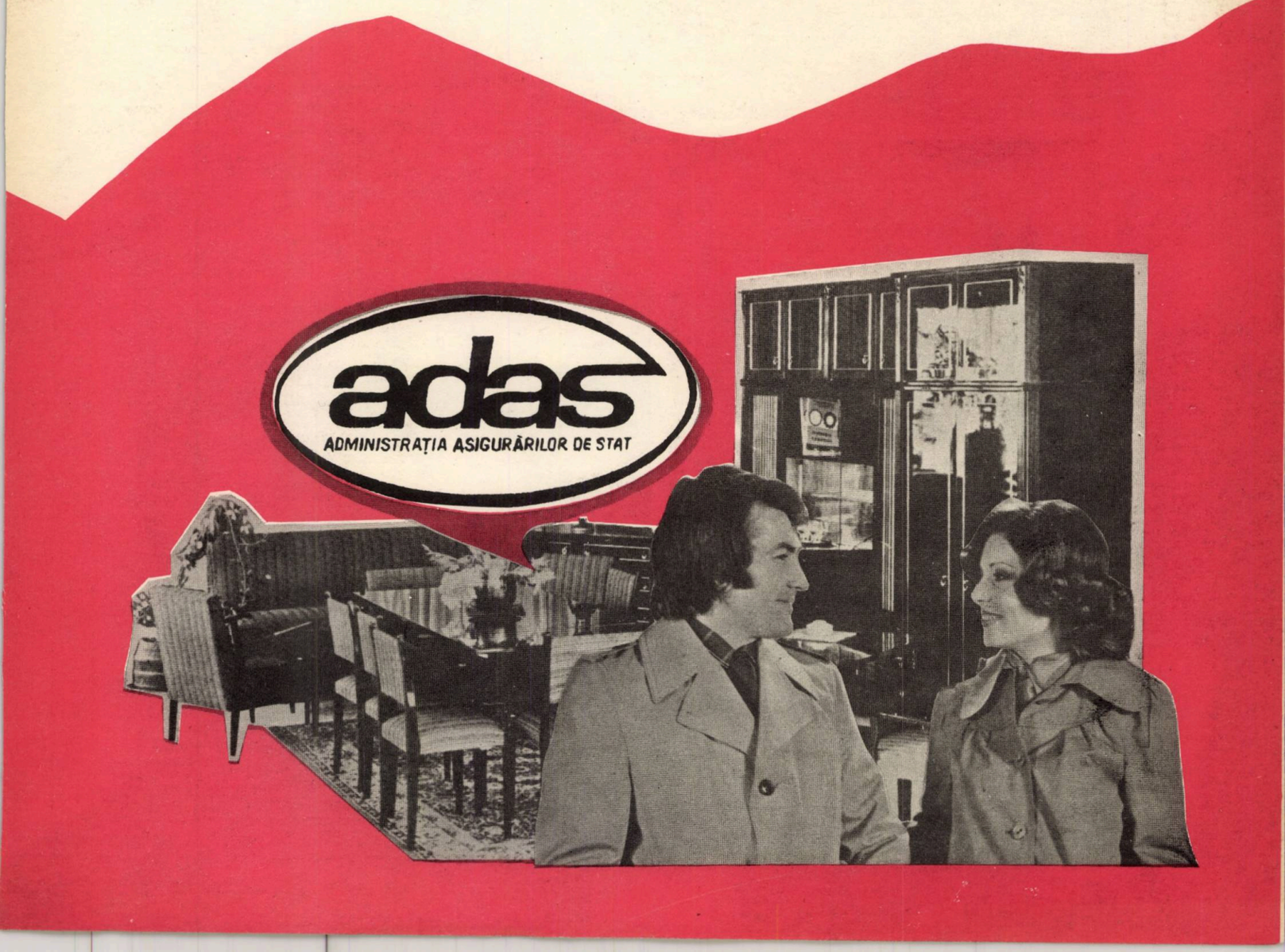

PRACTIC! UȘOR! RAPID!

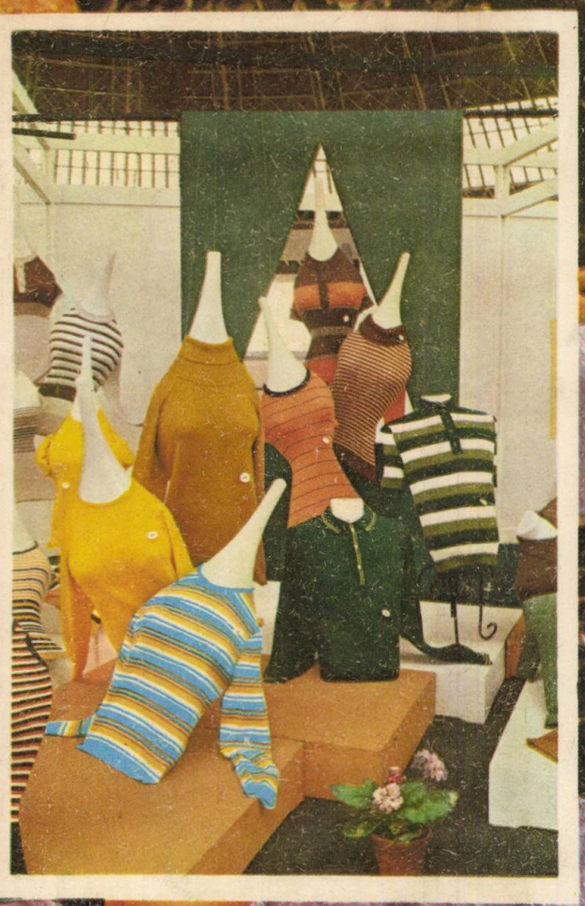

Țesăturile realizate din bumbac în amestec cu poliester, celofibră în amestec cu poliester, precum și lenjeria gata confecționată din aceste țesături, se întreține ușor prin spălare cu detergenți, nu se fierb, după clătire se presează pentru eliminarea apei, se calcă cu fierul ușor încins.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Un obiectiv prioritar

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

Numărul 42 ● Vineri 20 octombrie 1978

Pe platforma industrială Militari din Capitală

DIALOG DE LUCRU AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU SPECIALIȘTII ÎN CONSTRUCȚII

Secretarul general al partidului a făcut o vizită la expoziția organizată pe platforma industrială Militari din Capitală, unde au fost prezentate realizările în domeniul construcțiilor ale institutelor de cercetare-proiectare, inginerie tehnologică, ale altor unități de profil din toate ramurile economiei naționale.

A avut loc un amplu dialog de lucru cu proiectanții, constructorii, cercetătorii, cadre de conducere din ministere economice privind modernizarea materialelor, perfecționarea tehnologiilor și creșterea eficienței în activitatea de construcții. Secretarul general al partidului a dat prețioase indicații pentru realizarea unor noi soluții constructive, materiale de construcții și elemente prefabricate rezistente și ușoare care să conducă la economii de materiale și îndeosebi de metal, la reducerea costului lucrărilor, la ridicarea gradului de funcționalitate și confort al construcțiilor.

Oamenii muncii de pe platforma industrială Militari au făcut tovarășului Nicolae Ceaușescu o primire călduroasă, dînd expresie sentimentelor de adîncă dragoste și prețuire pe care întregul nostru popor le nutrește față de secretarul general al partidului pentru grija sa constantă față de progresul neîntrerupt al economiei țării, pentru bunăstarea și fericirea națiunii noastre socialiste.

1978 OKT 26

Un obiectiv prioritar

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

PENTRU DEZVOLTAREA în ritm accelerat a economiei naționale și crearea condițiilor de sporire a producției materiale, în concordanță cu cerințele interne și ale exportului, este absolut necesar să se înfăptuiască la termen și în bune condițiuni planul de investiții. La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Trebuie să punem pe primul plan intrarea în producție a capacităților proiectate pentru acest an. Dacă ne vom împrăștia din nou la un număr mare de obiective, chiar dacă vom realiza planul valoric în întregime, nu vom pune în producție capacitățile și obiectivele principale. Aceasta ar crea probleme deosebit de grele pentru activitatea din 1979. Trebuie să luăm toate măsurile, să folosim toate forțele de care dispunem pentru a asigura realizarea și darea în folosință a tuturor obiectivelor prevăzute în acest an".**

Punerile în funcțiune — termene și realizări

ÎN JUDEȚUL OLT sînt planificate să intre în funcțiune în 1978 peste 60 de capacități de producție și importante obiective social-culturale. În primele 8 luni au intrat în funcțiune, total sau parțial, 15 noi capacități de producție — la Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, la Întreprinderea de produse cărbunoase Slatina, la Întreprinderea de nutrețuri combinate Caracal etc. La punerea în funcțiune în termenele planificate a capacităților menționate a contribuit, în primul rînd, faptul că constructorul (Grupul de șantiere al Trustului de construcții industriale Craiova) și-a concentrat eforturile spre asigurarea stadiilor fizice ale lucrărilor corespunzător montării utilajelor tehnologice. În același timp, beneficiarul a sprijinit cu forță de muncă atît constructorii cît și montorii în buna desfășurare a activității în vederea montării utilajelor în termene mai scurte decît cele normate.

La unele obiective importante s-au consemnat însă serioase rămîneri în urmă. Astfel, la Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina, o capacitate importantă pentru produse extrudate, care urma să intre în funcțiune în iunie a.c., n-a fost finalizată nici pînă în prezent. Întîrzierea este determinată, pe de o parte, de faptul că unele utilaje din import au avut defecțiuni, iar pe de altă parte, că întreprinderea „Metalica"-București nu a livrat integral furniturile pentru cuptoarele de inducție. La Întreprinderea de osii și boghiuri Balș sînt restante două capacități — una de extindere a capacității de osii montate cu roți monobloc (termen luna martie și alta pentru producerea oțelului lingou (termen luna iunie). Și la aceste rămîneri în urmă cauzele principale rezidă în nelivrarea la datele fixate a unor utilaje, în nerespectarea termenelor sau necontractarea unor utilaje din import. Astfel, Întreprinderea de utilaj greu Brăila nu a livrat la 30 iunie spărgătorul orizontal ; întreprinderea „Strungul"-Arad nu a respectat termenele de frunizare (martie și iunie) a 12 strunguri Carusel și 4 strunguri de copiat osii etc.

Pe lîngă nerealizarea la termen a unor capacități se întrevăd greutăți în punerea în funcțiune a altora, care au termene planificate în lunile ce urmează. Este vorba de două capacități de produse extrudate, două de folii și una pentru plăci de table groase — toate la Întreprinderea de prelucrare a aluminiului. Punerea în funcțiune la termenele planificate a acestora este condiționată de livrarea a două cuptoare de inducție de către întreprinderea „Metalica"-București, a două utilaje de deservire a preselor de extruziune, a unei stații de acționare hidropneumatică (furnizor întreprinderea „23 August"-București) și de asigurarea contractării și livrării unor utilaje și subansamble din țară și din import — probleme care n-au fost rezolvate nici pînă în prezent. Mai sînt și alte capacități a căror realizare în acest an este incertă, datorită faptului că unele proiecte de execuție nu sînt încă aprobate, că termenele de achiziționare a unor utilaje din import n-au fost corelate cu termenele de montaj etc.

Toate acestea au făcut ca planul de investiții pe primele 8 luni din acest an la nivelul județului să fie realizat în proporție de numai 84,7% la total investiții și de 86,3% la construcții-montaj, reprezentînd abia 52,1% din planul anual total și 54,4% la construcții-montaj. În urma unei recente analize asupra cauzelor care au condus la nerealizarea sarcinilor au fost stabilite măsuri care să conducă la recuperarea rămînerilor în urmă, acolo unde situația permite acest lucru. În acest scop, comandamente speciale acționează acum intens îndeosebi la șantierele care sînt planificate cu puneri în funcțiune în perioada următoare.

Exigențe pentru înlăturarea cauzei „cauzelor"

SIMPLA ENUMERARE a cauzelor care au determinat rămînerile în urmă aduce în prim plan aceleași neajunsuri — comune dealtfel și pentru alte județe rămase în urmă în realizarea planului de investiții.

1. ASIGURAREA DIN TIMP A DOCUMENTAȚIEI DE EXECUȚIE rămîne, de mulți ani, un deziderat neîmplinit. Cu toate că în documentele de partid și în Legea investițiilor se arată clar importanța pregătirii din timp și temeinice a fiecărei lucrări, nu întotdeauna titularii și beneficiarii de investiții, proiectanții asigură condiții pentru elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnice și economice.

În cazul investițiilor din județul Olt, pentru unele obiective planificate să înceapă în trimestrul I 1978, documentațiile de execuție, notele de comandă, au fost date constructorului abia în luna mai. Sînt cazuri cînd întîrzierile sînt și mai mari. Pe alocuri, la institutele de cercetări și proiectări de profil situația este explicată prin aceea că un mare volum de docu-

mentații a trebuit să fie revizuit și îmbunătățit în lumina cerințelor impuse de protecția antiseismică sau pentru adoptarea unor soluții care să prevadă utilizarea de materiale mai ușoare, industrializarea lucrărilor etc. Desigur, înfăptuirea acestor sarcini a cerut eforturi deosebite. Și ele au fost făcute. Dincolo însă de unele cauze obiective, întîrzierile provin în cea mai mare parte din necunoașterea din timp de către proiectanți a unor elemente strict necesare elaborării proiectelor. Și de acest lucru se fac răspunzători, în primul rînd, titularii și beneficiarii de investiții care, solicitînd elaborarea de proiecte, nu au fost în măsură de la bun început să-și precizeze ferm soluțiile, tehnologiile pentru procesele de fabricație.

Studiile pentru precizarea caracteristicilor cît și a tehnologiilor producției la noile obiective se cer făcute, firește, din timp, pe baza cunoașterii progreselor tehnico-științifice existente și în perspectivă, din țară și de pe plan mondial. În această activitate de mare răspundere **considerăm că proiectanții pot aduce o contribuție substanțială, participînd, alături de titularii și beneficiarii de investiții, la studierea problemelor de perspectivă.** Elaborarea în comun a unor astfel de studii — ca o măsură permanentă și nu întîmplătoare — poate contribui la clarificarea din timp a tuturor elementelor necesare proiectării. Prin această acțiune comună, proiectantul are avantajul că poate să cunoască din timp necesitățile de proiecte ale titularilor și beneficiarilor de investiții, fapt ce îi permite să-și organizeze mai rațional procesul de proiectare.

Este adevărat că, uneori, în activitatea organizațiilor de proiectare apare și **lipsa de capacitate de proiectare,** datorită unui volum mare de solicitări pe perioade scurte. Din investigația întreprinsă a rezultat că, în aceste cazuri, de multe ori suprasolicitarea sau lipsa de capacitate se datorează elaborării unor proiecte care nu intră de fapt în profilul organizației de proiectare respective. În alte cazuri, datorită nefundamentării unor studii tehnico-economice, unele proiecte nu mai sînt folosite, întrucît nu reprezintă garanția obținerii, prin soluțiile date, a eficienței scontate.

Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri ar fi necesară — punctul de vedere aparține mai multor specialiști din unitățile de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică — **degrevarea organizațiilor de cercetare-proiectare centrale de elaborarea unor detalii de execuție, prin trecerea acestora în sarcina atelierelor de proiectare ale organizațiilor de construcții-montaj.** La reducerea duratei de elaborare a documentației tehnico-economice, cu efecte favorabile asupra creșterii decalajului dintre activitatea de proiectare și începerea execuției lucrărilor de investiții, o contribuție importantă poate aduce și **folosirea pe scară mai largă a proiectelor-tip.** Acest lucru este posibil în condițiile unei colaborări strînse între organizațiile de proiectare și titularii de investiții care, trebuie spus, nu se ridică încă, în măsura cuvenită, la nivelul cerințelor.

2. NECONTRACTAREA TOTALĂ ȘI DIN VREME A UTILAJELOR TEHNOLOGICE determinată, între altele, și de întîrzierile ce se manifestă în pregătirea documentațiilor tehnice și de execuție. Lipsa decalajului de timp între momentul contractării și cel al finalizării comenzilor constituie, în cele mai multe situații, cauza nerespectării de către unii furnizori a obligațiilor asumate. În cazul investițiilor din județul Olt așa stau lucrurile în privința contractării cuptoarelor de inducție de la întreprinderea „Metalica"-București de către Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, cît și de Combinatul de aluminiu Slatina, contractări care au avut loc abia la sfîrșitul anului 1977, cu termene de livrare în semestrul I 1978. Timpul realmente necesar pentru pregătirea fabricației, ținînd seama și de alte numeroase solicitări, nu a fost suficient ; în aceste condiții au fost acoperite în primul rînd, comenzile făcute mai din timp. Din constatările noastre rezultă ca o necesitate atît pentru furnizorii de utilaje, cît și pentru titularii și beneficiarii de investiții, de a privi cu mai multă răspundere și realism posibilitățile de realizare în termene adesea foarte strînse — fără condiții de pregătire prealabilă — a unui volum mare și divers de utilaje tehnologice. Problema este cu atît mai valabilă atunci cînd se recurge la importuri de utilaje. Crearea decalajului necesar de la comandă (contract) la realizarea efectivă a utilajelor rămîne, în continuare, o problemă de certă importanță : furnizorul nu trebuie să accepte ușor contractarea unor utilaje la termene scurte pen-

COMENTARIU LA UN GRAFIC

De ce rămîneri în urmă la producția de prefabricate ?

ÎNFĂPTUIREA vastului program de construcții civile și industriale pe anul 1978 necesită cantități sporite de prefabricate din beton armat. Analiza realizării planului de producție de prefabricate la M.E.F.M.C. — principalul producător — arată că în perioada ce a trecut din acest an s-au înregistrat restanțe importante : aproape 27 mii mc în trim. I., 58 mii mc în trim. II, 59 mii mc, în trim. III, cea mai mare parte a acestora fiind localizate la panouri mari din beton armat și la planșe și fîșii din beton armat.

Cauzele care au dus la nerealizările semnalate puteau fi, în general, evitate dacă Centrala materialelor de construcții, cu sprijinul ministerului, ar fi luat din timp măsuri și nu ar fi lăsat ca nerealizările să se amplifice de la trimestru la trimestru. Este vorba, înainte de toate, de faptul că nu au fost asigurate condițiile pentru punerea la termen în funcțiune a noilor unități de la întreprinderile „Progresul" și „Granitul" din București, de la cea de materiale de construcții din Bucov, ceea ce a afectat realizările cu multe mii de metri cubi prefabricate din beton armat. De asemenea, nu a fost urmărită îndeaproape sarcina de atingere a parametrilor proiectați la unitățile noi intrate în funcțiune la întreprinderile de materiale de construcții din Odobești, Buzău și Bucov (linia de tuburi premo), grevînd realizările cu alte însemnate cantități de prefabricate.

Mari neajunsuri au provocat restanțele în primirea plaselor sudate, a sîrmei trase mate și a oțelului beton de la unele întreprinderi furnizoare din cadrul industriei metalurgice ca, de exemplu, I.S.P.S. Buzău, neajunsuri care ar fi putu fi eliminate sau diminuate printr-o colaborare operativă și eficientă.

În timpul rămas pînă la finele anului, în întreprinderile producătoare de prefabricate trebuie să se depună eforturi susținute pentru recuperarea restanțelor. Preocupările vor trebui orientate cu prioritate în direcția perfecționării organizării producției și a muncii, respectării disciplinei tehnologice, îmbunătățirii aprovizionării în producție.

GRADUL DE REALIZARE A PLANULUI DE PRODUCȚIE DE PREFABRICATE DIN BETON ARMAT LA M.E.F.M.C. IN 1978

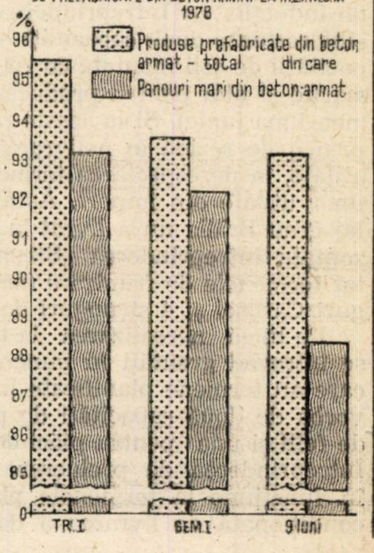

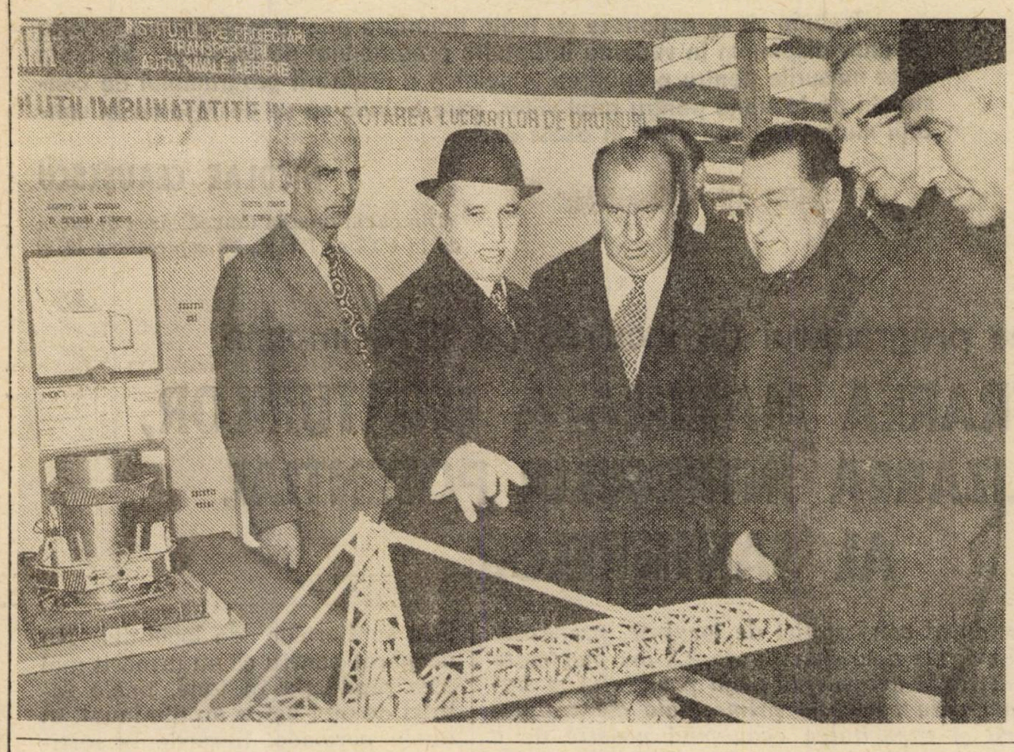

Indicațiile date de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU cu prilejul vizitării expoziției de pe platforma industrială Militari din Capitală, se constituie într-un cuprinzător concept al progresului tehnic în construcții, care, pornind de la imperativul funcționalității maxime a clădirilor și celorlalte obiective, înglobează deopotrivă raționalizarea structurilor constructive, diversificarea gamei de materiale și elemente, modernizarea tehnologiilor de execuție și a echipamentului mecanic de șantier, ca și evitarea oricăror exagerări, supradimensionări, a tot ceea ce este inutil. În cazul industriei, progresul tehnic în construcții trebuie condiționat și dirijat de progresul tehnologiilor de fabricație, într-o viziune complexă a creșterii eficienței economice.

tru a-și acoperi planul valoric de producție, după cum nici beneficiarii nu trebuie să contracteze furnituri și utilaje pentru același an de plan, cînd multe din acestea sînt unicate pentru care se cer create condiții de asimilare.

3. PREGĂTIREA EXECUȚIEI, ORGANIZAREA TEMEINICĂ A ȘANTIERELOR. Neasigurarea din vreme a documentațiilor, predarea parțială și refacerea pe parcurs a acestora provoacă constructorului mari dificultăți în pregătirea temeinică a execuției, concretizată în elaborarea cu întîrziere a proiectelor de organizare a șantierelor, insuficienta verificare sau aprofundare a proiectelor, fundamentarea nejudicioasă a necesarului de materiale, a forței de muncă, a utilajelor de construcții etc. Nu odată, elaborarea cu întîrziere a proiectelor de organizare a dus la atacarea unor lucrări nepregătite corespunzător, unele neavînd create fie condițiile de finanțare necesare, fie avizările totale pentru executarea întregului obiectiv etc. De asemenea, verificarea insuficientă a documentațiilor nu permite sesizarea la timp a unor omisiuni și lipsuri calitative la unele proiecte de execuție, determinînd refacerea unor lucrări, imposibilitatea aplicării unor soluții eficiente etc., care, toate, conduc la trenarea activității sau la depășiri mari de termene de execuție.

Toate impedimentele menționate au repercursiuni directe și asupra modului în care constructorul își fundamentează necesarul de materiale. Uneori, el caută să se asigure cu cantități mai mari în dorința de a nu avea întreruperi în desfășurarea procesului de producție, mai ales că unii furnizori — din diferite motive — nu respectă termenele de livrare. Într-o asemenea situație s-au aflat și se află și în prezent multe șantiere din județul Olt. Ele acuză furnizorii că, neprimind ritmic cantitățile de materiale, nu au putut să-și realizeze la cotele date prevederile de plan. Desigur, sînt unii furnizori care nu-și respectă la timp obligațiile ; dar situația neaprovizionării șantierelor din județul Olt cu cele necesare are la bază și lipsa de prevedere, comenzi făcute în pripă, cu termene scurte, schimbări de sortimente și chiar de materiale, pe parcursul derulării contractelor etc.

Pentru a se evita asemenea neajunsuri este necesar ca, **alături de respectarea obligației de a preda constructorului din vreme documentațiile de execuție, să fie aduse și unele corective cadrului legislativ, în sensul corelării adecvate a termenelor de elaborare a necesarului de materiale cu termenele de predare a documentației de execuție, astfel ca organizația de construcții să-și poată fundamenta temeinic planul de aprovizionare.** Data de predare a documentației ar trebui devansată — după propunerea mai multor specialiști — cu cel puțin 30 de zile față de termenul fixat pentru înaintarea necesarului de materiale, a specificațiilor comenzilor pentru anul următor.

TOT CEEA CE A FOST CONSEMNAT în acest articol pledează, în final, pentru pregătirea din vreme, temeinică, a fiecărei investiții. În acest sens, documentele de partid, Legea investițiilor, stipulează răspunderea fiecărui factor investițional de a prevedea din vreme necesitățile și de a pune la punct în toate detaliile fiecare obiectiv de investiții, astfel ca termenele de punere în funcțiune să fie respectate. Din păcate, deși există cadrul necesar, mecanismul nu funcționează corespunzător, se trece adeseori cu ușurință peste unele prevederi obligatorii.

Dat fiind că pentru 1979 nu s-au pus la punct toate detaliile pentru atacarea unor lucrări, ar fi util ca, la nivelul titularilor și beneficiarilor de investiții, al ministerelor, să se analizeze stadiile existente și, în lumina lor, să se găsească posibilități pentru rezolvarea eventualelor neajunsuri, astfel încît să se pună capăt oricărei tendințe de introducere în plan a unor investiții care nu au pregătite condițiile necesare de realizare la termenele stabilite. Volumul mare de lucrări în fiecare județ în 1979, necesitatea punerii în funcțiune a tuturor obiectivelor la termenele planificate, obligă pe toți factorii investiționali la sporirea răspunderii față de obligațiile ce le au, astfel ca termenele fixate pentru fiecare obiectiv să fie respectate întocmai.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

„Trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea pentru mobilizarea forțelor de care dispunem în vederea înfăptuirii programului de locuințe... Să luăm toate măsurile pentru pregătirea temeinică a realizării programului de construcții de locuințe pentru anul viitor, care trebuie să se desfășoare în condiții mult mai bune decît în acest an."

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., 28 septembrie 1978)

Realizarea programului de locuințe pe 1978 impune

CONCENTRAREA MAXIMĂ A EFORTURILOR, MOBILIZAREA ÎNTREGULUI POTENȚIAL AL ȘANTIERELOR

PROGRAMUL pe acest an al construcției de locuințe, prevăzînd darea în folosință a unui număr de apartamente de 2,8 ori mai mare decît cel realizat în 1970, ilustrează deopotrivă grija partidului și statului pentru satisfacerea uneia din cerințele primordiale ale traiului civilizat al oamenilor muncii și capacitatea economiei noastre de a asigura resursele financiare și materiale necesare îmbunătățirii rapide a condițiilor de trai ale populației. Înfăptuirea întocmai a acestui program, de care vor beneficia sute de mii de cetățeni, este esențială pentru înscrierea în ritmul capabil să garanteze — așa cum a stabilit Conferința Națională a P.C.R. — realizarea în actualul cincinal a mai mult de un milion de apartamente.

Efecte repercutate ale unor neajunsuri mai vechi

FACEM această precizare, deoarece la ora actuală, în Capitală și în majoritatea județelor — cu toată cererea mare de locuințe — există serioase rămîneri în urmă în predarea noilor locuințe.

Proporția cea mai mare a apartamentelor date în folosință în primele 9 luni, față de planul anual al consiliilor populare, se înregistrează în județele Botoșani, Neamț, Vrancea, Bacău, Constanța, Cluj. Într-o a doua grupă se înscriu județele Dolj, Brașov, Sibiu, Timiș, Alba, Covasna, Tulcea, Bihor, Brăila. În restul județelor, acest ultim trimestru acumulează dificultăți deosebite, mai cu seamă în Olt, Satu Mare, Dîmbovița, Ilfov, Gorj, Sălaj, Harghita. Se constată, în unele județe, o insuficientă atenție acordată locuințelor din fondurile populației, numărul apartamentelor predate fiind disproporționat de mic față de al celor din fondurile statului (Iași, Dolj ș.a.).

Diferitele ministere și organe centrale titulare de investiții pentru locuințe dețin o pondere de 11,2 la sută din totalul apartamentelor planificate pe acest an, dar în primele 3 trimestre au participat doar cu 2,5 la sută la realizări, cele mai mari rămîneri în urmă localizîndu-se la ministerele industriei chimice, industriei ușoare, construcțiilor de mașini, transporturilor și telecomunicațiilor.

Un sumar diagnostic făcut în revista noastră (nr. 22/1978) după încheierea primelor 4 luni ale anului releva dereglări ale căror efecte au fost ulterior confirmate. Semnalam atunci cazuri de întîrziere a atacării blocurilor cu termen în acest an, de prelungire nejustificată a duratei de execuție, de insuficiență și ineficiență a acțiunilor pentru recrutarea muncitorilor necesari, de tergiversare a amenajării noilor capacități de producție a agregatelor și a prefabricatelor de beton, dar mai ales de folosire nejudicioasă a forței de muncă, a utilajelor. La unele din întreprinderile constructoare vizate situația s-a îndreptat de atunci ; altele au reacționat greoi și nu îndeajuns de concentrat — și continuă să se afle în ultimul eșalon.

Probleme serioase a pus, de asemenea, poziția adoptată de unii furnizori în rezolvarea sarcinilor de aprovizionare tehnico-materială a șantierelor de locuințe. Nu neapărat pentru că au urmărit mai ales producția în tone, unele fabrici de oțel-beton au diminuat, în unele perioade, livrările la sortimentele de diametre mici. Nu neapărat pentru că au urmărit mai ales producția în metri cubi, unele fabrici de prefabricate au mărit seria de producție la unele tipare, în dauna altora, trimițînd la șantiere panouri dezasortate. Iar unele balastiere ale centralei industriale de resort fie că n-au realizat planul de extracție și sortare a agregatelor, fie că nu au dispus de vagoane pentru expedierea lor.

Cît de mari rezerve au fost irosite, ne-o demonstrează faptul că în septembrie, cînd nu se poate afirma că neajunsurile proprii și greutățile întîmpinate au dispărut dintr-odată, unitățile de execuție ale consiliilor populare au realizat, în ansamblu, o producție de construcții-montaj la locuințe cu 20,3 la sută mai mare decît media celor 8 luni anterioare și au dat în folosință aproape exact a 12-a parte din numărul de apartamente planificat pe întregul an !

Contează fiecare oră, fiecare minut

SE POATE SPUNE că acest septembrie nu a reprezentat decît intrarea în ritmul lunar normal ; **pentru lichidarea restanțelor, pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1978, este necesar ca în perioada octombrie-decembrie, numărul apartamentelor ce vor fi date în folosință să atingă o medie zilnică de 1682,** din care la consiliile populare 1384. Aceasta,

În cadrul cuprinzătorului dialog de lucru cu specialiștii, prilejuit de vizitarea expoziției de soluții constructive, materiale și elemente noi de construcții, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a apreciat în mod deosebit realizările și propunerile în domeniul creșterii gradului de prefabricare a locuințelor. Printre acestea se numără cîteva variante constructive și tehnologice de execuție a clădirilor de locuit din elemente spațiale, gata finisate și echipate din fabrică. Secretarul general al partidului a indicat să se extindă sistemul creat și experimentat pe scară largă de Întreprinderea de construcții industriale și montaj din Brașov a M.I.C.M., să se introducă folosirea elementelor spațiale și la cămine studențești și alte construcții.

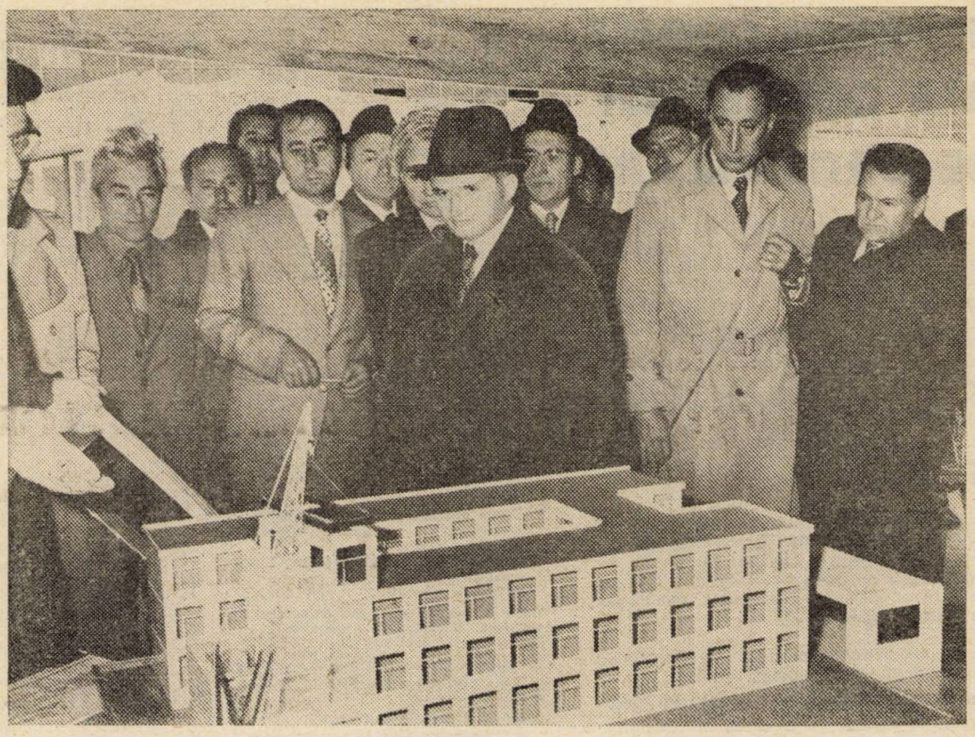

în condiții de toamnă-iarnă, care impun măsuri speciale pentru a asigura viteza și calitatea lucrărilor.

Contează deci fiecare oră, fiecare minut. Vor trebui să fie trei luni record, de maximă concentrare a eforturilor, necesitînd, pe lîngă folosirea întregului potențial tehnic și uman al șantierelor, un sprijin operativ și eficace din partea furnizorilor de materiale și elemente de construcții, din partea personalului muncitor al întreprinderilor ce urmează să primească apartamentele, din partea viitorilor locatari.

Întrucît o bună parte din blocurile cu termen de predare pînă la 31 decembrie se află încă în faza de execuție a structurilor, unele chiar la fundații, în săptămînile ce urmează **ritmul lucrărilor de betoane și montaj de panouri este hotărîtor.**

Stațiile de betoane, poligoanele de panouri, formațiile de dulgheri, fierar-betoniști, betoniști, montatori **să lucreze, în schimburi, 24 de ore din 24 ;** printr-o întreținere riguroasă și remedierea rapidă a defecțiunilor accidentale să se prevină orice stagnare a utilajelor. După cum a demonstrat practica, se poate cîștiga timp executîndu-se lucrări de instalații și finisaje interioare pe măsura completării structurii, închiderilor și compartimentărilor la fiecare nivel.

Cadrelor de conducere și supraveghere a execuției trebuie să li se alăture, pe teren, toți specialiștii din aparatul trusturilor și întreprinderilor constructoare de locuințe ; cu excepția celor strict legate de asigurarea tehnico-materială a producției și de pregătirea anului viitor, orice alte lucrări de birou pot să aștepte, iar organizarea producției să se facă nu în scripte, ci **la locurile de muncă.** Membrii consiliilor oamenilor muncii să-și exercite atribuțiile de conducere nu în ședințe, ci **în mijlocul constructorilor,** prin măsuri operative și responsabile.

Temeliile locuințelor din 1979

CONSTRUCȚIA de locuințe fiind un proces continuu, în dinamică ascendentă, rezolvarea sarcinilor din acest an trebuie asigurată concomitent cu **pregătirea temeinică a realizării apartamentelor cu termen de predare în 1979.** Consiliilor populare județene și al municipiului București le revine îndatorirea de a asigura, prin unitățile de producție și de construcții în subordine, definitivarea documentațiilor de execuție, deschiderea fronturilor de lucru pentru iarnă, urgentarea punerii în funcțiune a noilor capacități pentru producția de prefabricate și agregate, a noilor ateliere centralizate pentru diferite confecții de șantier. De asemenea, sprijinul consiliilor populare este esențial în acoperirea necesarului de forță de muncă — necesar care să fie stabilit în mod realist, corelat cu sarcina de creștere a productivității muncii, cu planul de școlarizare și de calificare profesională.

Trebuie să se acționeze imediat pentru cunoașterea și aplicarea, în funcție de condițiile locale existente sau care se pot crea, a noilor soluții constructive, materiale și elemente prefabricate prezentate săptămîna trecută în expoziția de pe platforma industrială Militari, din Capitală. **Înfăptuirea indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind introducerea și extinderea unora din aceste soluții va da posibilitatea ca încă în anul viitor să se materializeze avantajele lor în ce privește reducerea duratei de execuție, a consumurilor de materiale, de manoperă, îmbunătățirea confortului și aspectului locuințelor.**

Ca parte integrantă, esențială a programului de creștere a nivelului de trai, construcția de locuințe interesează direct milioane de oameni ai muncii. Consiliile populare, proiectanții, constructorii, furnizorii de materiale au datoria de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a planului, în proporțiile și ritmul stabilit de partid.

Dan CONDREA

EXPRESII CIFRICE ALE CONCEPȚIEI DE ORGANIZARE

PRINTRE UNITĂȚILE de construcții ale consiliilor populare care prezintă o situație comparativ bună în realizarea planului fizic la locuințe pe 1978 se numără și cele din județele Bacău, Cluj *și* Neamț. *Din tabelul de mai jos rezultă unele din principalele coordonate ale reușitei, precum și faptul că și la aceste unități există încă rezerve pentru o mai bună folosire a potențialului tehnic și uman.*

Se remarcă îndeosebi (ca orientări generale, dar cu variații de la una la alta din cele 3 unități) :

● *preocuparea pentru* mai buna echilibrare a ritmului trimestrial al dărilor în folosință, *avînd ca efecte aplatizarea obișnuitului vîrf din ultimul pătrar al anului, încărcarea constantă a tuturor meseriilor ;*

● *importanța acordată (în condițiile asigurării corespunzătoare cu documentații)* frontului de lucru din perioada de iarnă, *de a cărui dimensionare depinde direct proporția apartamentelor ce se predau în primul semestru (vezi situația stadiilor fizice la începutul anului) ;*

● *acțiunea fermă pentru* începerea blocurilor îndată ce se creează condiții de execuție — *documentație, amplasament, finanțare (vezi consecința : stadiile fizice la 30 septembrie). De menționat că toate cele 3 unități au îndeplinit sarcina trasată de conducerea de partid și de stat, privind atacarea pînă la 30 aprilie a tuturor apartamentelor cu termen de dare în folosință în 1978 ;*

	T.C. Bacău	T.C. Cluj	I.C.M. Neamț
Număr apartamente:			
– plan 1977	3885	6030	3595
– realizat 1977	3041	6035	3599
– plan 1978	4838	6964	4200
– plan 1979	5579	7940	5000
Predate pe trimestre, în % din planul anual:			
– trim. I 1977	3,1	15,3	2,2
– trim. I 1978	14,5	15,7	7,5
– trim. II 1977	29,4	30,0	32,1
– trim. II 1978	43,0	22,0	21,6
– trim. III 1977	26,7	24,0	22,1
– trim. III 1978	25,0	24,0	37,8
Număr apartamente în lucru, pe stadii fizice:			
– la 1 I 1978			
fundații	2563	2746	2000
structuri	989	1116	425
finisaje	340	384	200
– la 30 IX 1978, din planul de dare în folosință pe 1978			
fundații	135	–	–
structuri	685	1633	512
finisaje	600	1104	825
– la 30 IX 1978, din planul de dare în folosință pe 1979			
fundații	2082	2190	1040
structuri	40	359	–
Ponderea diferitelor soluții constructive la apart. din planul pe 1978 (%)			
– panouri mari	32,2	34,0	59,0
– beton monolit + mixtă (soluții industrializate)	67,4	66,0	41,0
– zidărie portantă	0,4	–	–
Volum de prefabricate din beton armat realizat în poligoane proprii în 9 luni din 1978 (mii mc)	49,3	105,8	70,0
Proporția asigurării din prod. proprie a pref. din b.a. puse în operă în 9 luni din 1978 (%)	41,8	91,9	70,0
Capacități proprii pentru:			
– fasonarea centralizată a armăturilor (mii t/an)	8,0	5,0	8,0
– prefabr. pt. instal.(apart./an)	6000	6300	1500
– agregate (mii mc/an)	300	930	120
Indicele de schimb (tr.III 1978) la:			
– macarale de diferite tipuri	2,1	2,0	2,4
– excavatoare	1,9	1,4	2,3
– stații și centrale de beton	2,2	2,2	2,6
Ind. de mecanizare (tr.III 1978) la:			
– zugrăveli	42,8	60,0	54,0
– vopsitorii	13,0	46,0	36,0
Extinderea acordului global la 30 IX 1978 (% din total munc. în acord)	84,3	96,7	91,6

● *accentul pus pe* industrializarea lucrărilor — *nu numai* la structuri *(unde este determinată prin proiecte), ci și* la instalații — *ca o cale principală de scurtare a duratei de execuție prin transferul unui volum cît mai mare de operații, de pe șantier în fabrică sau atelier ;*

● rezolvarea cu forțe proprii a unor probleme de resurse materiale *(prefabricate din beton, agregate de balastieră) pentru care industria de resort nu dispune de capacități suficiente ;*

● *sesizarea justă a* rolului mecanizării *nu numai ca factor de productivitate (lucrările de finisaje), ci și* ca element determinant în organizarea folosirii potențialului uman *pentru accelerarea ritmului de execuție (indicele de schimb) ;*

● extinderea acordului global, *care leagă direct cîștigurile muncitorilor și maiștrilor de respectarea și devansarea termenelor de dare în folosință.*

Pentru orice întreprindere constructoare de locuințe, toate aceste căi — care țin de concepția conducerii și organizării producției — sînt deschise. Iar folosirea lor nu este opțională, ci rezultă clar ca obligație din indicațiile conducerii de partid și de stat și corespunde unor criterii verificate ale eficienței economice.

Soluții originale în producția prefabricatelor pentru locuințe

DIMENSIUNILE programului construcției de locuințe în acest cincinal și în cel următor, dinamica anuală accelerată a numărului apartamentelor ce trebuie predate impun, așa cum a indicat secretarul general al partidului, o rapidă extindere a procedeelor industrializate de execuție. În acest sens, se prevede că **volumul producției de prefabricate din beton pentru locuințe aproape se va tripla în 1330, față de nivelul din anul trecut.**

Specialiștilor din Institutul de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții le revine sarcina de a asigura, prin conceperea și implementarea unor soluții moderne, ca această creștere cantitativă să fie însoțită de **o eficiență sporită sub raportul calității, al consumurilor de materiale și energie, al execuției pe șantier în termene scurte și cu o productivitate înaltă.**

În ultimul timp au fost finalizate o serie de valoroase studii ale institutului, dintre care o parte au fost prezentate în expoziția de pe platforma industrială Militari, din Capitală, vizitată recent de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

O tehnologie de concepție proprie, care asigură un grad ridicat de finisare și echipare din fabrică a elementelor, a fost transpusă într-un **proiect directiv de capacități optime pentru producția de prefabricate ;** el va fi aplicat la peste 30 de obiective noi ale ramurii și la dezvoltarea și modernizarea capacităților existente, colaborîndu-se îndeaproape cu industria constructoare de mașini la realizarea instalațiilor și agregatelor necesare.

Structurile din **elemente spațiale multifuncționale,** pentru clădiri de locuit și social-culturale cu **partiu flexibil** (deci, cu posibilitate de modificare a compartimentării interioare) constituie, de asemenea, un exemplu de aplicare a creației originale a cercetătorilor din institut. Elementele tridimensionale de mare gabarit (echivalent cu spațiul a două camere), finisate și cu instalațiile înglobate din fabrică, se realizează cu un consum comparativ redus de metal și prezintă siguranță sporită în exploatare ; ele reprezintă un transfer masiv de la activitatea de șantier la cea de fabrică, solicitînd un volum minim de manoperă la executarea clădirilor și asigurînd grăbirea dării în folosință a acestora. Prima linie tehnologică va intra în funcțiune nu peste mult timp.

Perfecționările de dimensionare, constructive și tehnologice influențează favorabil consumurile la materialele principale — ciment și oțel-beton. Dar economii cu adevărat substanțiale se pot obține mai cu seamă prin abdicarea de la unele concepte tradiționale privind alcătuirea betonului armat. Un interes deosebit au trezit în rîndul specialiștilor prefabricatele — realizate de institut în cadrul microproducției — din **beton armat cu fibre de sticlă.** Noul material, utilizabil în elemente neportante la diverse tipuri de construcții, se caracterizează prin **excluderea totală a consumului de metal** și prin greutate redusă, asigurînd totodată o bună comportare în exploatare: potrivit indicației date de secretarul general al partidului, se lucrează la definitivarea tehnologiei industriale, astfel încît să se poată trece la organizarea producției de masă a B.A.F.S., în momentul cînd industria ușoară va putea livra fibre de sticlă rezistente la alcalii. Alte cercetări și experimentări, aflate în curs, vizează noi soluții pentru realizarea de **prefabricate și elemente de zidărie din deșeuri** — steril de mină din bazinul carbonifer Valea Jiului (din care se obțin agregate ușoare pentru beton), sterile rezultate la spălarea nisipurilor de mină, cenușă de termocentrală.

În procesul tehnologic de producere a prefabricatelor pentru locuințe intervine o fază mare consumatoare de combustibil : tratamentul termic. Cu concursul centralei industriale de resort, este pus la punct și urmează a fi introdus — într-o primă etapă experimental, în două mari fabrici **— un procedeu nou de accelerare a întăririi betonului, folosind aer cald pulsator.** Instalația respectivă, deja omologată, este avantajoasă nu numai prin **reducerea la jumătate a consumului de combustibil** în comparație cu sistemele clasice de aburire, ci și prin economisirea, în medie, a circa 900 kg de metal la confecționarea fiecărui tipar de panouri, datorită eliminării unor serpentine pentru circulația agentului termic.

Axîndu-se în continuare pe teme prioritare sub aspectul eficienței economice și sociale, pe scurtarea ciclului cercetare — proiectare — producție, cercetătorii și proiectanții care participă la dezvoltarea și progresul tehnic al producției de prefabricate au acum în laborator sau pe planșetă noi idei a căror materializare, în anii ce vin, va însemna noi posibilități pentru a construi mai rapid locuințe mai multe și mai bune.

Adrian RUSU

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

INTERCONDIȚIONAREA PLANULUI PRODUCȚIEI NETE CU PLANUL PRODUCȚIEI FIZICE

PRIN INTRODUCEREA indicatorului producția netă, indicator care măsoară în mod fidel contribuția fiecărei unități economice la crearea venitului național, s-a urmărit realizarea unui salt calitativ în activitatea fiecărui colectiv de oameni ai muncii și, în același timp, creșterea rolului autoconducerii, al autogestiunii. La întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie", unitate la care s-a experimentat încă din anul 1974 producția netă, trecerea la generalizarea acesteia ca indicator de bază în aprecierea realizării sarcinilor a găsit create o serie de condiții favorabile, dar mai ales a găsit pregătit colectivul de oameni ai muncii pentru traducerea în viață a obiectivelor stabilite de plenara C.C. al P.C.R., din martie 1978.

Dinamica indicatorilor economico-financiari

REZULTATELE obținute de acest colectiv în perioada care a trecut de la 1 iulie 1978 — concretizate în realizarea producției nete, a productivității muncii calculată în funcție de producția netă, încadrarea în fondul de retribuire admisibil, respectarea numărului mediu scriptic — demonstrează caracterul mobilizator al indicatorului, faptul că el a determinat o largă mișcare de masă pentru realizarea la parametri superiori a planului.

Din datele prezentate în tabelul nr. 1 rezultă că,

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori față de plan (%)

	iulie	august	septembrie*)
Producția netă	104,7	102,8	114,5
Productivitatea muncii :			
— pe persoană	104,7	102,8	114,5
— pe muncitor	104,7	102,8	114,5
Numărul mediu scriptic			
— total	100	100,1	100
— muncitori	100	100,1	100,4
Retribuția medie			
— lei/persoană	96	105,5	—
— lei/muncitor	94	105,1	—

*) Datele pentru luna septembrie sînt determinate pe baza datelor operative.

pe lîngă realizarea sarcinilor de producție netă, întreprinderea a reușit să asigure și corelațiile necesare la nivelul fiecăreia dintre cele 3 luni. Astfel, productivitatea muncii a fost depășită în aceeași proporție ca și producția netă, iar numărul mediu scriptic realizat a fost în limita planului sau cu ușoare depășiri în lunile august (100,5%) și septembrie (100,1%), depășiri ce se situează sub nivelul realizării productivității muncii.

Realizările obținute sînt urmarea firească a creării condițiilor necesare unui climat favorabil manifestării inițiativei oamenilor muncii. Pe această linie au fost luate o serie de măsuri, între care defalcarea și transmiterea la secțiile de producție a indicatorului producția netă, cu stabilirea în detaliu a nivelului acesteia pe fiecare produs ce se execută în unitate. Totodată, acolo unde procesul de producție a permis (în secțiile de finalizare a unor repere) s-a procedat și la defalcarea sarcinii de cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, ca o premisă a cointeresării colectivului în realizarea unor cheltuieli cît mai reduse ; prin aceasta s-a concretizat unul dintre obiectivele de bază avute în vedere cu ocazia generalizării indicatorului producție netă și anume reducerea costurilor de producție.

Specializarea întreprinderii în producția de utilaj tehnologic pentru industria chimică, în regim de unicate, pe bază de proiecte de execuție puse la dispoziție de beneficiar, ridică în fața organelor de decizie și a colectivului oamenilor muncii o serie de probleme la a căror rezolvare trebuie să participe și beneficiarii produselor. Aceasta se impune deoarece efectele negative ale unor aspecte cum ar fi : depunerea cu întîrziere a documentațiilor de execuție de către beneficiari, desele modificări a acestor documentații și, ca urmare, imposibilitatea asigurării din timp a necesarului de materii prime și materiale din țară și din import, influențează atît realizarea indicatorilor economico-financiari ai furnizorului, cît și a planurilor de investiții ale beneficiarilor.

Analiza modului de realizare a producției nete a reliefat factorii și influența acestora la nivelul fiecărei luni cît și reușitele și neajunsurile cu care se confruntă unitatea. Astfel, deși întreprinderea nu are probleme legate de asigurarea desfacerii producției, avînd din acest punct de vedere posibilități de realizare și depășire a planului, totuși, în luna iulie nu a îndeplinit sarcina planificată la producția marfă ca urmare a nesosirii la timp a unor importuri ; acest fapt a anulat o parte din efortul unității pentru realizarea producției fizice și deci și a sporirii producției nete. Nerealizarea producției fizice datorită unor influențe externe a determinat și o serie de modificări în structura producției prin realizarea acelor produse care aveau condiții de realizat și nu a celor care au stat la baza fundamentarii planului de producție și a indicatorilor de eficiență, în special a nivelului cheltuielilor materiale.

Nivelul normelor de consum : în scădere

PENTRU A ÎNȚELEGE preocupările și eforturile întreprinderii pe linia creșterii eficienței activității, a reducerii cheltuielilor materiale și implicit a creșterii producției nete, prezentăm în tabelul nr. 2 modul de realizare a normelor de consum cît și o serie de măsuri luate în acest sens.

Încadrarea în normele de consum s-a realizat numai prin măsuri ce privesc realizarea efectivă a produselor, deoarece, așa cum se știe, furnizorul, în cazul

Tabelul nr. 2

Realizarea normelor de consum pe primele opt luni ale anului 1978

	Cantitatea de materiale		
	Necesar conform normelor	Efectiv	Diferențe
1. Metal (t)	11879,7	11721,2	— 158,2
din care : laminate (t)	9855,1	9732,4	— 122,7
2. Combustibil convențional (t)	46053,6	45876,6	— 177
3. Energie electrică mii kWh	17650	17416,2	— 233,8

fabricației de utilaje tehnologice, nu are dreptul să acționeze asupra proiectului de execuție, deci este privat de posibilitatea de a reproiecta produsele. Cu toate acestea, întreprinderea a luat o serie de măsuri care au permis încadrarea în normele de consum, dintre care amintim : îmbunătățirea activității de croire și debitare a metalului, în sensul extinderii croirii combinate și înlocuirii debitării oxiacetilenice ; îmbunătățirea unor tehnologii de realizare a unor repere (aceasta și ca urmare unor eforturi de dotare prin autoutilare), dintr-o singură bucată prin ambutisare și nu din petale care au consumuri ridicate de metal și material de sudură ; aplicarea unor invenții și raționalizări care au permis realizarea unor produse superioare din punct de vedere al parametrilor, și în același timp o valorificare superioară a metalului etc.

Atît încadrarea în normele de consum cît și economiile realizate din aplicarea și a altor măsuri care constau în îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, reducerea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și a materialelor au adus pînă în prezent economii de peste 15 900 mii lei, din care peste 15 600 mii lei la cheltuielile materiale, economii ce sînt superioare celor planificate a fi realizate prin programele de măsuri. Eforturile întreprinderii sînt elocvent redate dealtfel de realizarea nivelului cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă cumulat pe 8 luni (realizare care se prelimină a fi obținută și pe 9 luni). Rezultatele cumulate de la începutul anului redau mai bine eforturile întreprinderii pe linia asigurării unei eficiențe cît mai ridicate, deoarece o parte din influențele externe de unitate sînt anulate sau eliminate pe o perioadă de timp mai lungă.

Introducerea bugetului de venituri și cheltuieli și instituirea sa ca mijloc de lucru și decizie la dispoziția conducerii a adus în prim plan analiza implicațiilor, sub aspect financiar, a deciziilor și acțiunilor colectivelor de oameni ai muncii. Astfel, în cadrul fiecărei luni, modul de realizare a indicatorilor înscriși în bugetele de venituri și cheltuieli face obiectul unor analize la nivelul conducerii și a biroului executiv, analize care au contribuit la stabilirea unor măsuri operative pentru realizarea indicatorilor financiari.

Pentru a putea aprecia efortul colectivului de oameni ai muncii precizăm că, față de aceeași perioadă a anului 1977, rezultatele obținute pe primele 8 luni ale anului curent sînt cu mult superioare, așa cum rezultă din datele tabelului nr. 3.

Pe lîngă preocupările legate de realizarea planului pe perioada care a mai rămas din acest an, s-au adoptat măsuri pentru asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii sarcinilor anului viitor, atît pe linia realizării indicatorilor financiari, cît și a celor economici și în special a producției nete. Astfel, pentru realizarea producției nete cu eforturi cît mai reduse s-a propus folosirea unor noi tehnologii de realizare a produselor care — pe lîngă faptul că aduc importante economii — favorizează și producerea unor utilaje cu parametri superiori și consumuri reduse.

Această preocupare este susținută și de faptul că în anul viitor ponderea produselor noi în totalul produselor va ajunge la 85 la sută. Gradul înalt de înnoire a producției este favorizat și de un efort susținut de dotare prin autoutilare, efort ce va crește în anul viitor cu 17,6 la sută, valorificîndu-se experiența anilor precedenți.

O altă gamă de măsuri avute în vedere la fundamentarea sarcinilor în anul viitor vizează realizarea produselor. În acest cadru se urmărește reorganizarea activității de debitare. Pe baza studiilor efectuate s-a

Tabelul nr. 3

Realizarea principalilor indicatori pe primele 8 luni ale anului 1978

	Creșteri față de anul 1977 (%)
Producția globală	120,9
Producția marfă	110,2
Producția netă	119,4
Beneficiul	110
Cheltuieli la 1000 lei producție marfă	
— totale	— 15,3 lei/1000 lei
— materiale	— 35,6 lei/1000 lei

Pregătirea planului pe 1979

ajuns la concluzia că organizarea debitării centralizate în cadrul compartimentului depozite și deci scoaterea acesteia din cadrul secțiilor de producție are o serie de avantaje dintre care amintim : creșterea productivității muncii, prin specializarea forței de muncă, încărcarea rațională a utilajelor, eliberarea unor importante suprafețe de producție care pot fi folosite pentru alte faze ale procesului de producție, creșterea preocupării pentru îmbunătățirea croirii și economisirea metalului etc. Prin această acțiune se estimează că eficiența în activitatea de debitare se va dubla față de anul 1978.

Începînd cu anul viitor producția de utilaj tehnologic va beneficia de avantajele trecerii la tipizarea unor repere ce se execută pentru realizarea produselor, tipizare cu efecte favorabile asupra creșterii productivității muncii. Asemenea încercări de tipizare au apărut ca o necesitate, în special pentru furnizor, care în anumite cazuri realiza consumuri mai mari pentru același reper cu aceeași parametri funcționali, ca urmare a modificării unor dimensiuni de la un proiect de execuție la altul.

Activitatea colectivului de oameni ai muncii din cadrul întreprinderii „Griviția Roșie" ar putea fi îmbunătățită în continuare dacă o serie de probleme care apar în realizarea sarcinilor de plan ar fi rezolvate. În această categorie se situează eliminarea practicii unor beneficiari de a depune documentația de execuție în cadrul perioadei de plan, cît și renunțarea la modificarea documentațiilor ; îmbunătățirea metodologiei de aprovizionare pentru utilajul tehnologic, în sensul creării posibilității ca nominalizarea calităților necesare să se facă ulterior în cadrul unor cote cantitative. De asemenea, se consideră util ca pentru eventualele nevoi ce apar ulterior asigurării importurilor conform metodologiei actuale, să se creeze un fond valutar care să asigure rezolvarea acestora, cunoscînd faptul că producția de utilaj tehnologic trebuie să asigure realizarea în termen a obiectivelor de investiții.

Alexandru BRAN
Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

DIMINUAREA RISCULUI ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR PRIN INFORMAȚII DE PIAȚĂ (III)

(Studiu de caz)

Modelul de simulare a comportamentului pieței prezentat în numărul trecut al suplimentului de relații financiar-valutare (17/38/1978) a fost verificat practic prin aplicațiile realizate de Catedra de relații economice internaționale în cadrul unor contracte de cercetare avînd ca beneficiari întreprinderi de comerț exterior și centrale industriale (exportul de plăci stratificate din lemn, de rulmenți, de produse chimice etc.).

Ne propunem ca în continuare să prezentăm modul de utilizare a metodei simulării în cazul, mult simplificat, al unui produs alimentar (unt) exportat pe o piață cu evoluție dinamică a cererii de consum.

Premisele de la care se pornește sînt următoarele :

- existența datelor de istorie asupra dinamicii pe o perioadă de 10 ani a unor indicatori ce caracterizează piața respectivă cum sînt : potențialul pieței, veniturile populației, prețul la materia primă (laptele), importul de unt, oferta de înlocuitori (unt vegetal), prețurile cu amănuntul practicate.

- pe baza unor cercetări simultane a fost identificată și evaluată influența unor factori perturbatori asupra mecanismului pieței cum sînt : dinamica exporturilor, politica guvernamentală de stimulare a producătorilor și de protecție a pieței, modificările tehnologice în producția înlocuitorilor, de natură să determine o creștere a competitivității lor, inflația, efectul campaniilor publicitare în favoarea untului vegetal avînd ca axă psihologică „menținerea sănătății prin consum rațional" — factori considerați în model ca variabile exogene — perturbatoare, de risc ;

- principalele corelații ale pieței (coeficienții structurali care exprimă interdependența dintre datele de intrare și cele de ieșire din sistem — vezi graficul din numărul trecut — se extrapolează ex-ante pentru perioada de prognoză (5 ani) ;

- aplicarea metodei simulării nu implică pentru analistul din compartimentul de marketing efectuarea de calcule matematice complexe (respectiv calculul manual pentru estimarea coeficienților structurali prin regresie multiplă prin utilizarea metodei celor mai mici pătrate, în mai multe trepte) întrucît se poate apela, așa cum am arătat în numărul anterior (17/38/1978), la programe de calcul care se află în biblioteca de programe a A.S.E. cu module adaptate unei problematici di-

COMPARAREA CELOR 3 PROIECȚII DE COMPORTAMENT AL PIEȚII

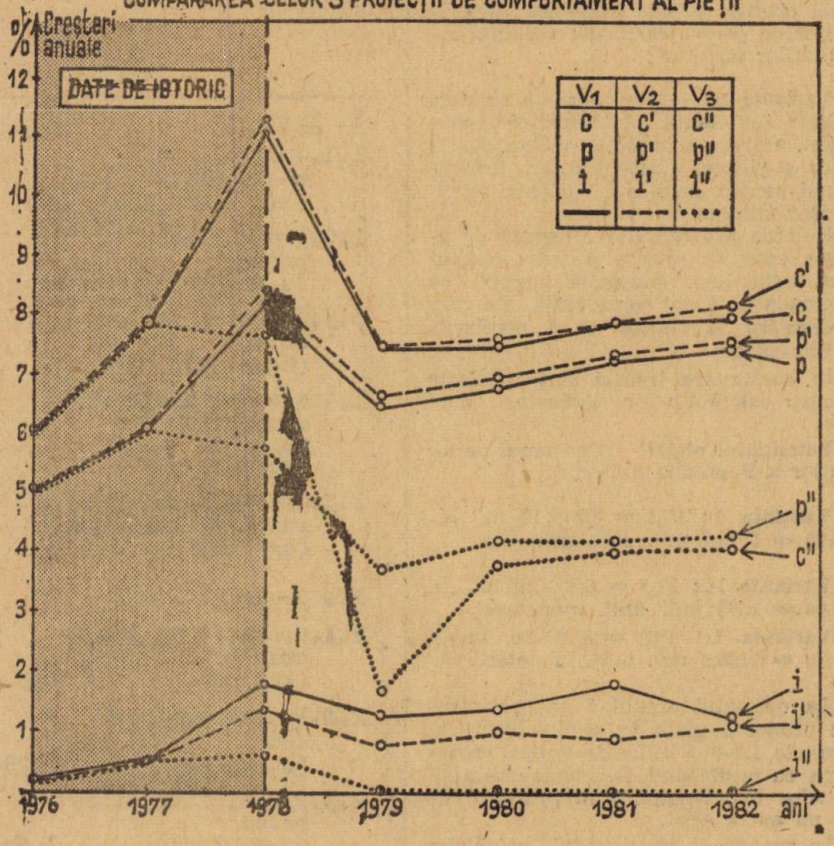

verse care poate fi întîlnită pe pieţele externe.

Indicatori ce urmează a fi determinaţi:

Introducînd în structura descrisă prin coeficienţii caracteristici ai pieţei, diferitele ipoteze probabile ale dinamicii variabilelor considerate, se poate simula reacţia pieţei în diferite situaţii conjuncturale.

Indicatorii care pot fi obţinuţi pentru fiecare variantă sînt următorii : capacitatea pieţei, potenţialul pieţei, consumul aparent, volumul pieţei, gradul de penetrare pe piaţă al întreprinderii proprii, gradul de saturare al pieţei, prognoza preţurilor produsului, rata de înlocuire în consum a produsului prin produse similare etc.

Desfăşurarea simulării

Pentru simplificarea prezentării considerăm numai 3 ipoteze de prognoză ale factorilor exogeni ai mecanismului pieţei (intrări), evoluînd cu ritmurile de creştere prezentate în tabelul nr. 1.

Varianta I— Urmează ipoteza unei creşteri rapide a veniturilor populaţiei, a preţurilor materiei prime şi o creştere relativ mai lentă a stocurilor şi a ofertei de înlocuitori ;

Varianta II — Urmează ipoteza unei creşteri rapide a tuturor factorilor, fiind pentru cazul dat varianta aşteptărilor maxime ;

Varianta III — Presupune o creştere relativ mai lentă a veniturilor populaţiei, a preţului materiei prime, stocurilor şi ofertei înlocuitorilor, constituind pentru cazul dat varianta aşteptărilor minime.

Rularea programului „Remus" cu aceste date de intrare permite obţinerea variabilelor endogene (ieşiri) pe perioada de 5 ani considerată, din care prezentăm în tabelul nr. 1 nivelurile ultimului an.

În continuare ieşirile sînt utilizate pentru calculul unor indicatori cum sînt :

Potenţialul pieţei = Consumul pe locuitor x Populaţia x Preţul

Varianta I : $P_{(5)}$ = 6,20×10 mil × 24,85 = 1540,7 mil. unit. monetare.

Varianta II : $P_{(5)}$ = 6,25×10 mil. × 25,04 = 1565 mil. unit. monetare

Varianta III $P_{(5)}$ = 5,20×10. mil.× 21,70 = 1128,4 mil. unit. monetare.

La orizontul anului 5 al perioadei de prognoză piaţa va evolua deci în limitele 1,1—1,5 miliarde unităţi monetare, cu posibilităţi de restrîngere a limitelor intervalului, prin ajustări de la un an la altul.

În aprecierea rezultatului calculelor o influenţă importantă are considerarea elementelor de risc. Spre exemplu calculele au arătat o campanie publicitară promovînd înlocuirea în consum a untului prin margarină, în rîndul anumitor segmente ale populaţiei, poate provoca o diminuare a potenţialului pieţei spre sfîrşitul perioadei de prognoză de ordinul a 100 milioane unităţi monetare.

În această alternativă varianta aşteptărilor minime poate ajunge la circa 1 miliard unităţi monetare, iar varianta aşteptărilor maxime la circa 1,4 miliarde.

Pentru a determina gradul de pătrundere pe piaţă al întreprinderii exportatoare se raportează valoarea exporturilor realizate pe piaţa respectivă în ultimul an al perioadei de bază, la volumul pieţei în acelaşi an (calculat ca sumă a tuturor vînzărilor produsului pe piaţa considerată).

Volumul exporturilor întreprinderii „X" în ţara „a" = 40 milioane u.m.

Volumul pieţei „a" = 761 milioane u.m.

Gradul de pătrundere pe piaţă = „G" va fi : G =

$$= \frac{40 \text{ mil.}}{761 \text{ mil.}} = 0{,}52\%$$

În condiţiile în care şi-ar menţine poziţia pe piaţă (0,52%) în perioada prognozată, întreprinderea exportatoare şi-ar spori volumul absolut al exporturilor între 48—105%, încadrîndu-se în evoluţia generală a pieţei „a".

Deci pentru sfîrşitul perioadei se poate extima un volum al exporturilor cuprins între 60—80 mil. u. monetare. Calculele arată că în condiţiile unei intensificări a activităţii de promovare, gradul de pătrundere pe piaţă poate creşte pînă la circa 1%, corespunzător unei creşteri a exporturilor pînă la 112—154 mil. um, orientare favorizată de creşterea gradului de aprovizionare din import a pieţei în intervalul studiat (de la 39% în perioada de bază la 55% la sfîrşitul perioadei).

Tabel nr. 1

Proiecţii ale factorilor pieţei pe următorii 5 ani

	Varianta I		Varianta II		Varianta III	
	Ritm mediu anual (%)	Valori absolute sfîrşitul perioadei	Ritm mediu anual (%)	Valori absolute sfîrşitul perioadei	Ritm mediu anual (%)	Valori absolute sfîrşitul perioadei
I. Intrări						
1.1. Venitul mediu pe locuitor (mii u.mon/loc)	1o	13,72	1o	13,72	5	1o,87
1.2. Preţul materiei prime (u.mon/kg)	12	4,41	12	4,41	5	3,19
1.3. Importul pe locuitor (kg./loc)	15	3,44	15	3,44	1o	2,75
1.4. Nivelul mediu al stocurilor pe locuitor (kg/loc)	5	o,57	1o	o,72	1o	o,72
1.5. Oferta înlocuitorului pe locuitor (kg/loc)	5	3,18	1o	4,o1	1o	4,o1
II. Ieşiri						
2.1. Consumul pe locuitor (kg/loc)	8,3	6,2o	8,5	6,25	4,25	5,2o
2.2. Preţul produsului (u.mon/kg)	7,25	24,85	7,4	25,o4	4,4o	21,7o
2.3. Preţul înlocuitorului (u.mon/kg)	1,5o	6,83	1,o5	6,69	o,o8	6,37

Prin introducerea acestor date în model s-au calculat variabilele endogene (ieșiri) pentru perioada de cinci ani considerată (vezi graficul).

În cadrul primei variante a simulării, o foarte ușoară diminuare a ritmului de creștere a cererii solvabile (c) și a ritmului prețului produsului analizat (p) este însoțită de o creștere a prețului înlocuitorilor. (i) În cea de a doua variantă a simulării sporul rapid al veniturilor populației, al prețului materiei prime și al importului atrag creșteri relativ rapide ale cererii solvabile (c′) și prețului produsului analizat (p′), și creșterii neînsemnate ale prețului înlocuitorului (i′).

În ambele variante, prețurile produsului și înlocuitorului înregistrează fluctuații, datorită acțiunii de intensitate inegală a factorilor exogeni. De asemenea cererea solvabilă crește într-un ritm superior prețului produsului studiat, dar diferența între cele două ritmuri scade spre sfîrșitul intervalului de prognoză.

Cea de-a treia variantă a simulării se deosebește considerabil de primele două, prin faptul că ritmurile de creștere atît ale cererii solvabile (c″) cît și al prețului produsului (p″) sînt mult inferioase celor din primele două variante, iar prețul înlocuitorului (i″) are tendința de scădere. O altă caracteristică a acestei variante este creșterea în ritm mai scăzut a cererii solvabile decît prețul produsului, această evoluție fiind explicată prin elasticitatea mai mare a prețului produsului față de prețul materiei prime decît elasticitatea cererii solvabile față de veniturile consumatorilor.

lector. univ. Ovidiu RUJAN
dr. Ioan GEORGESCU

drept și uzanțe internaționale

Clauze privind evitarea consecințelor negative ca urmare a fluctuațiilor valutare și majorării prețurilor

Oricît de judicios ar fi stabilit prețul într-un contract comercial de vînzare internațională, la data încheierii tranzacției, ca urmare a adevărului de necontestat, că ele se realizează într-un cadru economic și politic în continuă mutație, generator de mari incertitudini, apar unele fenomene care pot să influențeze negativ prețul inițial sau, pur și simplu, să pună pe vînzător în situația de a nu-și putea îndeplini obligațiile asumate. Printre fenomenele actuale care pot influența negativ derularea contractelor comerciale încheiate sau pot să schimbe substanțial condițiile în care au fost încheiate amintim : fluctuațiile valutare, majorarea prețurilor la materiile prime și manoperă, evenimente neprevăzute care duc la instabilitatea pieței de surse energetice, schimbarea raportului dintre cerere și ofertă datorită unor evenimente politice sau a unor măsuri luate de diverse grupări monopoliste etc.

Consecințele negative ale unor asemenea fenomene socio-economice obligă părțile dintr-un contract comercial internațional să negocieze de la început unele clauze speciale care să permită reconsiderarea unor înțelegeri convenite, cu scopul restabilirii echilibrului contractual, respectiv salvarea contractului de la neexecutare, fapt care ar avea drept urmare rezilierea lui. În cele ce urmează vom prezenta principalele clauze folosite pe plan internațional privind evitarea riscurilor valutare și cele decurgînd din scumpirea manoperei și materiilor prime.

● **Clauza D.S.T.** Este bine cunoscut că **Drepturile speciale de tragere** — prescurtat **D S.T.** — unitate de cont a. Fondului Monetar Internațional, este considerată în prezent ca fiind cea mai stabilă unitate monetară de referință, deoarece valoarea ei este calculată zilnic, pe baza unui **coș valutar,** compus din 16 valute ale statelor cu o pondere importantă în comerțul internațional, care se publică zilnic, exprimat în fiecare din cele 16 valute, în Buletinul F.M.J. Așa fiind, pe baza cursului unei valute, față de cursul mediu al celor 16 valute (care compun coșul) în mod practic toate monedele convertibile pot fi raportate la Dreptul Special de Tragere, acesta servind astfel ca o unitate de cont stabilă pentru referință, în comparațiile ce se impun pentru evitarea riscurilor valutare.

Prezentăm mai jos o primă formulare a clauzei D.S.T. :

„Plățile în executarea acestui contract se vor face în dolari S.U.A., avînd la bază cursul de 1 D.S.T. = X $. La data fiecărei plăți se va compara cursul dolarului, față de D.S.T. luîndu-se cursul de bază de mai sus. Dacă între cele două cursuri va rezulta o diferență mai mare de ±1%, valoarea plății respective va fi recalculată în mod corespunzător".

Într-un contract comercial de vînzare internațională încheiat de „MAȘINIMPORTEXPORT" întîlnim următoarea formulare a clauzei D.S.T.:

„Prețul din prezentul contract este stabilit în US $ la rata de schimb US $ — DST/FMI din ziua semnării contractului, adică 1 DST/MI=.....US/$ Clientul va plăti la scadență suma în US $ inițial stabilite. Într-un termen de 30 de zile de la data plății vînzătorul va face din nou calculele sumelor încasate, în baza ratei de schimb din ziua plății între US$ și D.S.T. comunicate de IMF Survey și va informa clientul asupra diferențelor sumelor care urmează a se încasa sau care urmează a se plăti de către debitor. Debitorul va plăti aceste diferențe în cauză, dacă diferențele sînt mai mari de . . . . % față de rata de schimb din ziua semnării contractului".

În raport cu prima formulare, credem că aceasta din urmă poate fi supusă unor critici și anume :

— pe cită vreme potrivit primei formulări prețul se recalculează odată cu facturarea lotului livrat, în cea de a doua, regularizarea se face numai după 30 de zile, fapt care poate avea unele inconveniente : expirarea acreditivului, pierderea unor dobînzi asupra diferenței de încasat, cheltuieli suplimentare cu decontarea etc. ;

— în clauză se arată că „I.M.F. Survey" este organismul care comunică cursul D.S.T., ceea ce nu se justifică de vremece Banca Română de Comerț Exterior cunoaște zilnic acest curs ca urmare a faptului că România este membră a F.M.I.

● **Clauza bazată pe un coș restrîns de valute** este o variantă a clauzei valutare clasice, cu deosebirea că pentru determinarea sumei la data plății valuta tranzacției se raportează la un coș de valute format din 3—5 valute, cu o stabilitate cît mai mare. O asemenea clauză într-un contract încheiat de „UZINEXPORTIMPORT" are următoarea formulare : „Prețul este stabilit în franci francezi, luîndu-se în considerare media cursurilor valutare a dolarului S.U.A., francului elvețian și lirei sterline la data încheierii contractului. Dacă la data plății cursului valutei de tranzacție va prezenta o diferență de ± 1% față de media valutelor menționate suma de plată va fi recalculată în mod corespunzător".

În contractul model „MECANO-EXPORTIMPORT" formularea ni se pare mai completă.

„Prețul convenit prin prezentul contract a fost stabilit avîndu-se în vedere paritatea valutară a dolarului S.U.A., la data încheierii contractului, în raport de: marca vest-germană, francul elvețian, lira sterlină și florinul olandez.

În cazul cînd această paritate se diminuează în raport cu una sau mai multe din aceste valute, prețul va fi recalculat cu procentul de diminuare rezultat din media aritmetică a parității dolarului S.U.A. față de media parității valutelor în aliniatul precedent.

Pentru stabilirea procentului de diminuare se are în vedere paritatea valutară de la data încheierii contractului comparativ cu paritatea valutară de la data plății, atît în cazul livrărilor cu plata la livrare, cît și în cazul livrărilor pe credit".

Utilizarea clauzei valutare bazată pe un coș de valute restrîns, prezintă certe avantaje față de clauza valutară axată pe o singură valută, dar prezintă o securitate redusă, în raport cu clauza D.S.T.; dacă în cazul clauzei D.S.T. stabilitatea relativ ridicată o asigură 16 valute cu pondere mare în comerțul internațional, alegerea neinspirată a unui coș de valute limitat la 3—5 valute poate avea influențe negative asupra tranzacției respective, așa cum s-a întîmplat într-un recent contract încheiat de o întreprindere de comerț exterior, care a introdus în coșul valutar și lira sterlină care, cum bine se știe, a cunoscut o depreciere substanțială în ultimii ani.

În unele contracte model mai pot fi întîlnite clauze bazate pe conținutul în aur al valutelor; odată cu trecerea valutelor convertibile la sistemul cursurilor fluctuante asemenea clauze trebuie privite ca desuete, utilizarea lor nu numai că nu este recomandată, dar în anumite conjuncturi poate produce prejudicii.

● **Clauze privind revizuirea prețului.** Pentru a se preîntîmpina eventualele consecințe negative privind variațiile de preț ale elementelor componente ale produsului finit ce face obiectul vînzării internaționale, în practica comercială, se recurge la înscrierea în contracte a unor **clauze privind posibilitatea și condițiile în care pot fi revizuite prețurile.** Asemenea clauze privesc elementele determinante ale prețului de cost al mărfii care face obiectul contractului de vînzare internațională. Astfel, într-o primă ipoteză — în cazul livrărilor de instalații, agregate complexe — poate fi luat ca element de raportare evoluția prețului materiei prime folosite la fabricarea acestora, rezultată din cotațiile de bursă, certificate ale camerei de comerț etc.

Pentru a preîntîmpina conflicte izvorîte din aplicarea în practică a revizuirii prețurilor, C.E.E./O.N.U., a elaborat o formulă, pe cît de simplă, pe atît de practică, privind modalitatea tehnică de revizuire a prețului, în funcție de variațiile prețurilor la materiile prime sau la salarii. Formula la care ne referim este înscrisă în Condițiile generale pentru furnizări și montaje de echipamente de import și export model 574 A.

Inspirat de uzanțele uniforme amintite, într-un contract încheiat de o întreprindere de comerț exterior s-a înscris următoarea formulare a clauzei pe care o analizăm:

„Prețurile convenite prin prezentul contract se vor recalcula în funcție de modificările de preț care se vor ivi pe piața mondială, la aceleași produse sau la aceleași gen de produse, între data încheierii contractului și data livrării. De asemenea, în situația în care materiile prime, componente de bază ale obiectului acestui contract, precum și manopera utilizată se vor modifica cu ± 1%, prețul stabilit la data încheierii lui se va recalcula, pentru a fi adus la nivelul prețurilor la data livrării, după formula prevăzută de Condițiile generale pentru furnizări și montaje de echipamente de import și export — model 574 A — care face parte din acest contract cu precizarea că:

— partea fixă reprezintă 10%;

— partea de materii reprezintă 60%;

— manopera reprezintă 30%.

Pentru recalcularea prețului se vor avea în vedere statisticile oficiale din țara cumpărătorului, unde se montează furnitura livrată".

În contractul model al Întreprinderii de comerț exterior „MECANOEXPORT-IMPORT" formularea acestei clauze este următoarea:

„Prețurile prevăzute în prezentul articol se calculează pentru a fi aduse la nivelul prețurilor la data livrării, după următoarea formulă:

$$P_1 = \frac{P_o}{100}\left(a + b\,\frac{M_1}{Mo} + c\,\frac{S_1}{So}\right),$$

în care:

P1 = prețul final de calculat,

P0 = prețul inițial prevăzut în contract,

M1 = media ponderată a prețului la materiile sau materialele care intră în componența produsului, în perioada de la data încheierii contractului pînă la data livrării produselor, respectiv pînă la termenul contractual de livrare.

M0 = prețurile pentru aceleași materii și materiale, la data stabilită pentru P0.

Si = media ponderată a salariilor în perioada de la data încheierii contractului pînă la data livrării produselor.

So = salariile (inclusiv sarcinile sociale) la data stabilită pentru Po.

a+b+c reprezintă procentajul elementelor componente ale prețului inițial, a căror sumă este egal cu 100, din care:

a = partea fixă

b = partea de materii (materiale)

c = partea de salarii (inclusiv sarcini sociale).

Pentru determinarea valorilor la materii, materiale și salarii, părțile convin să aibă în vedere prețurile și salariile publicate în . . . . . ., în luna anterioară livrării produselor, în raport de valorile publicate de același . . . . . valabile la data încheierii contractului.

Creșterile de prețuri și salarii care intervin eventual între termenul contractual de livrare și data efectivă a livrării nu se iau în considerație dacă întîrzierea se datorează vînzătorului.

În cazul livrărilor anticipate, creșterile de prețuri și salarii vor fi luate în considerație numai pînă la data livrării efective".

Într-un contract încheiat de „UZINEXPORTIMPORT" cu firma vest-germană BABKOK, pentru vînzarea unor cazane s-a formulat o clauză axată pe formula prezentată mai sus (care este identică cu aceea prevăzută în Condițiile generale C.E.E./O.N.U. — model 574 A), în cadrul căreia elementele de referință privind creșterea prețurilor sînt foarte judicios formulate. Iată cum se prezintă această clauză:

Mi = prețul valabil în R.F.G. pentru oțelul Thomas la data revizuirii;

Mo = prețul acestui oțel în ziua încheierii contractului;

Lo = salariul mediu pentru un muncitor necăsătorit, în industria metalurgică din regiunea Rinul de Nord;

Li = idem, la data reviziuirii prețului.

Pentru o eficiență finală a clauzei de mai sus, comercialiștii care negociază tranzacții privind livrări de linii tehnologice, livrări la cheie etc. trebuie să dea toată atenția formulării, fără echivoc, a următoarelor elemente care, în final, prezintă o importanță deosebită în decontarea prețului:

— se vor stabili cu precizie documentele de referință pentru determinarea prețurilor la materiile prime și salarii;

— din modul de redactare a clauzei trebuie să rezulte dacă calculul prețului final se face pentru fiecare livrare parțială, la recepția finală etc.;

— se înscrie, de asemenea, limita minimă a diferențelor rezultate (±) de la care se recalculează prețul;

— o mare importanță o prezintă evaluarea elementelor parte fixă, care corespunde în economia întreprinderilor capitaliste cu costurile constante, altele decît materia primă și salariile personalului direct productiv. Practica relevă că acestea pot reprezenta 10—20% din costul total al produsului respectiv. Ca atare, este indicat ca în funcție de ramura industrială respectivă să se stabilească, cît mai aproape de realitate, acest coeficient.

dr. Al. DETEȘAN

noțiuni, termeni, operațiuni

GESTIUNEA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE — FONDUL DE RULMENT

Necesarul de mijloace circulante sau, cum mai este numit, fondul de rulment, rezultă din decalajul între aprovizionare, producție, vînzarea produselor fabricate și plățile efectuate de clienți.

Pentru funcționarea normală a unei societăți există o necesitate de corelare între :

— **gradul de lichiditate** al patrimoniului societății (activ fix + activ circulant), respectiv posibilitatea de a se transforma în bani disponibili și

— **gradul de exigibilitate** al capitalurilor care au finanțat patrimoniul, respectiv timpul în care aceste capitaluri rămîn la dispoziția societății.

Teoretic, trebuie să existe un echilibru între activul fix și capitalurile permanente și între activul circulant și datoriile pe termen scurt.

Totuși, în realitate, elementele activului circulant (stocuri, creanțe) nu se transformă în disponibilități atît de repede pe cît pot deveni exigibile datoriile pe termen scurt, în plus unele elemente ale activului circulant pot avea riscuri de scădere a valorii, creanțe neacoperite, stocuri depreciate sau nevandabile. Din acest motiv, activul circulant trebuie să fie superior datoriilor pe termen scurt cu o marjă de securitate. Această marjă de securitate, care trebuie să fie finanțată de către capitalurile permanente, reprezintă fondul de rulment.

Fondul de rulment corespunde acelei părți a mijloacelor circulante care este finanțată din capitalul propriu sau din credite pe termen lung. Acesta corespunde și unui minim de necesar de mijloace circulante și se numește **fond de rulment permanent.**

Fond de rulment permanent = Fond de rulment propriu + Datorii pe termen lung

Avînd în vedere definițiile de mai sus, rezultă că necesarul de mijloace circulante poate fi acoperit de capitalul propriu, credite pe termen lung și credite pe termen scurt.

Pentru ca un post să fie inclus în fondul de rulment, el trebuie să prezinte următoarele caracteristici :

— să se reînnoiască în mod ciclic ;

— să fie legat de ciclul de fabricație ;

— să corespundă unei activități normale a întreprinderii.

Schematic, fondul de rulment se prezintă astfel :

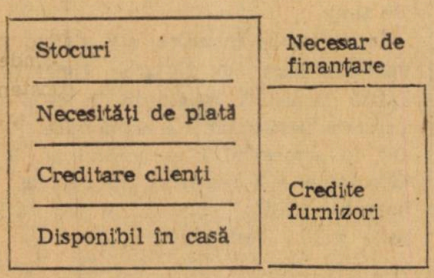

Datoriile pe termen scurt, exigibile într-un interval dat, trebuie să fie egale cu partea de activ circulant realizabilă în bani în același interval de timp.

Surplusul de activ circulant trebuie să fie finanțat de capitalurile puse la dispoziția întreprinderii pentru o perioadă mai mare de timp.

Practic, fondul de rulment se poate exprima în două moduri :

1 — Excedent al activului circulant asupra datoriilor pe termen scurt ;

Fondul de rulment = Activul circulant — Datoriile pe termen scurt

2 — Fracțiuneea capitalurilor permanente care finanțează activul circulant.

Fondul de rulment = Capitaluri permanente — Activul fix

Mărimea fondului de rulment necesar exploatării este determinat de valoarea : stocurilor, creanțelor clienților, debitori diverși, disponibilul în casă ,datoriile furnizorilor, creanțieri diverși.

Fiecăreia din aceste poziții îi corespunde un număr de zile de utilizare, care permite determinarea valorii absolute a fondului de rulment.

Există și noțiunea **fondului de rulment minim,** care se compune din : fondul de rulment necesar exploatării; stocuri de prevedere ; activuri în afara ciclului de exploatare ; datorii pe termen scurt în afara ciclului de exploatare.

Fondul de rulment suficient, reprezintă valoarea fondului de rulment care permite restituirea unei datorii pe termen scurt, chiar în cazul deprecierii activului circulant (stocuri și creanțe). Această valoare minimă este cerută de instituțiile bancare care acordă credite, pentru a preveni riscul neonorării la termen a creanțelor datorită unei lipse de lichidități a întreprinderii. Această valoare minimă se exprimă în procente asupra ansamblului stocurilor și creanțelor, valoarea procentajului variind după specificul activității.

Astfel, în necesarul de mijloace circulante sînt incluse fondul de rulment legat de ciclul de fabricație în condiții normale, precum și datoriile pe termen scurt cu caracter aciclic, pentru acoperirea temporară a diferitelor necesități de finanțare a întreprinderii. Aceste necesități de finanțare aciclice se acoperă din credite pe termen scurt, al căror necesar se fixează de obicei anual.

Necesarul de finanțare al ciclului de exploatare ia în considerare următoarele :

— stocurile de materii prime, produsele în curs de fabricație și stocul de produse finite ;

— necesitățile de plată în perioada considerată (salarii, taxe, cheltuieli generale) ;

— crediarea clienților ;

— disponibilul din casă ;

— creditele furnizorilor.

Analizînd componența necesarului de mijloace circulante, putem face următoarele observații :

— Stocurile trebuiesc astfel determinate ca pentru un stoc minim să se realizeze o cifră de afaceri maximă. Necesarul de stocuri depinde de metoda utilizată pentru a stabili tehnologia de fabricare, planificarea producției și modul de lansare în fabricație.

Există un stoc minim numit stoc indispensabil, care permite funcționarea normală a întreprinderii. La unele instalații, unde în expresie fizică reprezintă o cantitate minimă de materie primă care să permită funcționarea instalațiilor de ex. în industria cihmică, acelea se numesc și zestrea instalațiilor.

Un criteriu de utilizare a stocurilor este frecvența cu care ele se reînnoiesc în cursul unei perioade, respectiv viteza de rotație.

$$\text{Rotația stocului} = \frac{\text{Prețul de cost al produselor vîndute}}{\text{Stocul de produse la preț de cost}}$$

Timpul de rotație al stocurilor poate fi exprimat în luni astfel :

$$\text{Număr de luni necesare pentru ca stocul să se transforme în cifră de afaceri} = \frac{\text{Stoc de produse}}{\text{Volumul produselor conținute în vînzările anului}} \times 12$$

Această formulă se poate utiliza pentru materii prime, produse în curs de fabricare, produse finite.

— **Necesități de plată** reprezintă cheltuieli ale întreprinderii care reclamă existența unui disponibil în bancă sau casă pentru a face față plăților la termen. Volumul acestora se determină în funcție de ciclul la care se fac plățile. De ex. :

— salarii — fond de salarii pentru 20 zile (acoperitoare pentru cazul cînd salariile se plătesc chenzinal) ;

— cheltuieli generale — cca. 50 zile, avînd în vedere perioada lunară de efectuare a plăților ;

— taxe, impozite — în funcție de perioada de plată, trimestrial, semestrial ș.a. ;

— disponibilul în casă se evaluează pentru a face față cheltuielilor urgente accidentale, de ex. : deplasări, reclamații ale clienților ș.a. ;

— creditarea clienților și plățile furnizorilor, se iau în considerare în funcție de natura produselor și perioada de creditare, de ex. : pentru produsele creditate la 30 zile se ia în considerare o perioadă de cca. 50 zile, care acoperă și timpul pentru efectuarea formalităților de plată, unele întîrzieri ș.a.

Necesarul de mijloace circulante se determină, în general, pe o bază anuală, la stabilirea bugetului pe anul următor. La fabricațiile unde stocurile sînt permanente și au caracteristici constante pe o perioadă mare de timp, de ex. : industria chimică ș.a. ținînd seama de creșterea anuală a prețurilor, este bine ca acestea să fie finanțate din capitaluri proprii sau credite pe termen lung.

Pentru calcularea necesarului de mijloace circulante se pot utiliza orientativ unele fișe de calcul tipizate, elaborate în cadrul Direcției de societăți mixte din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

G. CRISTEA

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

NOI MODIFICĂRI ÎN RAPORTURILE DINTRE UNELE VALUTE VEST-EUROPENE

Sistemul vest-european de flotare concertată este în funcțiune din martie 1973. El s-a format pe baza sistemului intrat în vigoare în primăvara anul 1972, prin care valutele țărilor membre ale CEE au trebuit să aibă între ele marje de fluctuare înguste, de 2,25%, comparativ cu marjele de 4,5% permise de Acordul Smithsonian (decembrie 1971). Oficialitățile acestor țări s-au obligat să intervină pentru a menține cotațiile de piață ale valutei naționale în limitele acestor marje de 2,25%. S-a constituit, astfel, un grup de valute, între care s-au păstrat raporturi (cursuri) fixe, dar care au flotat în comun față de valutele terțe. De aici și denumirea de flotare comună (joint float) sau sistem vest-european de flotare concertată ; avînd în vedere modul în care este reprezentată grafic evoluția cursurilor acestor valute, față de dolar sau alte valute terțe (un grup de curbe ce își păstrează un ecart stabil între ele) sistemul se mai numește, figurativ, șarpele monetar vest-eeuropean *.

Deosebirile marcante în ceea ce privește evoluția indicatorilor economici ai țărilor vest-europene (inflația, creșterea p.n.b., soldul balanțelor de plăți etc.) au făcut ca numărul țărilor participante la sistemul vest-european de flotare concertată să fie mereu variabil. Menținerea unei valute în sistem nu a fost o problemă ușoară. Încă de la început, din sistem au ieșit Anglia și Italia, iar în 1974 Franța (care a reintrat în 1975, dar a reieșit în 1976). Țările scandinave au aderat și ele la flotarea concertată, dar Suedia nu a putut să mențină stabilitatea cursului și a trebuit să părăsească sistemul în 1977. În prezent, din sistemul vest-european de flotare concertată mai fac parte : marca vest-germană, guldenul olandez, francul belgian, francul luxemburghez, coroana daneză, și coroana norvegiană.

Sistemul a trecut, în ultimii ani, prin mai multe crize, care au generat fie realinierea marjelor de intervenție, fie părăsirea sistemului de către țările care nu au mai avut suficiente resurse valutare pentru a asigura stabilitatea cursului valutei naționale. Astfel, în 1976 au avut loc două realinieri, la fel și în 1977.

Recent miniștrii de finanțe ai țărilor participante la sistemul vest-european de flotare concertată (R. F. Germania, Olanda, Belgia, Luxemburg, Danemarca și Norvegia) au hotărît realinierea cursurilor de schimb fixe dintre valutele membre. Marca vest-germană a fost revalorizată cu 4% față de coroana norvegiană și coroana daneză și cu 2% față de guldenul olandez, francul belgian și francul luxemburghez. La rîndul lor, guldenul, francul belgian și cel luxemburghez au fost revalorizate cu 2% față de coroana daneză și cea norvegiană. Hotărîrea a intrat în vigoare la 16 octombrie a.c. și este destinată atenuării presiunilor speculative care au luat amploare în cadrul sistemului vest-european de flotare concertată în ultimele săptămîni. Observatorii apreciază că realinierea are ca scop și pregătirea terenului pentru întîlnirea de la Luxemburg a miniștrilor de finanțe ai C.E.E. din 16 oct. în problema creării noului sistem monetar european. Experții monetari occidentali consideră însă că o revalorizare medie efectivă cu mai puțin de 3% a mărcii în cadrul sistemului este insuficientă și va atenua speculațiile numai pentru o perioadă scurtă de timp.

Între țările membre ale sistemului vest-european de flotare concertată există deosebiri marcante în ceea ce privește performanțele economice. Astfel, în semestrul I al acestui an R.F. Germania a înregistrat un surplus al balanței plăților curente de 7,73 miliarde mărci vest-germane, în timp ce celelalte țări (Belgia, Olanda, Danemarca, Norvegia) au înregistrat deficite. În ceea ce privește inflația, prețurile de consum au crescut, în peri-

* Sistemul care se funcționat din 1972 pînă în martie 1973 s-a numit figurativ „șarpele în tunel — tunelul fiind reprezentat de marjele largi de 4,5%.

oada iulie 1977 — iulie 1978, cu 2,6% în R.F. Germania, 4,3% în Belgia, 4,2% în Olanda, 7,3% în Norvegia și 10,1% în Danemarca. Situația comparativ mai bună a R. F. Germania este evident, de unde a rezultat și necesitatea actualei revalorizări a mărcii vest-germane în cadrul sistemului. De asemenea, avînd în vedere deosebirile între performanțele țărilor membre, a rezultat necesitatea ca francul belgian și guldenul olandez — deși se devalorizează față de marcă — sînt revalorizate față de coroana daneză și coroana norvegiană, ceea ce face ca procentele de revalorizare ale mărcii să fie diferențiate.

Deosebirile notabile ale performanțelor economice acționează deja în direcția imprimării unor tendințe divergente de curs în cadrul „șarpelui". Autoritățile țărilor membre au reușit să evite, pînă acum, proliferarea speculațiilor, în principal prin intermediul intervențiilor directe pe piețele valutare, sprijinind valutele slabe (coroana daneză și cea norvegiană, dar și francul belgian și guldenul olandez) și atenuînd tendința de creștere a mărcii. În urma acestor intervenții, numai în perioada iulie — septembrie a.c. rezervele valutare ale R.F. Germania au crescut cu trei miliarde mărci vest-germane. Desigur, o asemenea creștere a rezervelor valutare vest-germane nu putea continua o perioadă mai lungă de timp, întrucît risca să devină o sursă periculoasă de inflație. Pe de altă parte, țările cu valute „slabe" au trebuit să vîndă importante cantități din rezervele lor valutare, care s-au diminuat considerabil, periclitînd evoluția importurilor. De exemplu, numai în ziua de 26 septembrie a.c. Banca Centrală a Olandei a trebuit să vîndă 240 mil. mărci vest-germane pentru a menține ecartul de 2,25% între cursul valutei naționale (guldenul) și cursul mărcii ; conform estimărilor, în ultima săptămînă a lunii septembrie, datorită acestor intervenții, rezervele valutare oficiale ale Olandei au scăzut cu 1,2 miliarde dolari.

M. ISĂRESCU

Fișier

Zone libere: RIJEKA

Iugoslavia dispune în prezent în trei porturi : Rijeka, Koper și Belgrad de „zone libere" a căror administrare se efectuează în baza legii intitulată „Legea privind schimburile de mărfuri și servicii cu străinătatea", aprobată în anul 1966 de Skupscina Federativă. Vecea Executivă, în baza legii anterioare amintită, a emis hotărîrea nr. 308 din 28.IV.1967, care precizează activitățile ce se pot desfășura în „zonele libere". Astfel sînt admise următoarele operațiuni :

— înnobilarea, sortarea, preambalarea, etc. mărfurilor străine ;

— înmagazinarea precum și diferite alte lucrări specifice comerțului internațional ;

— construirea în cooperare cu diverse firme străine a depozitelor și altor obiective specifice, precum și finanțarea acestora.

Lucrările destinate a se efectua în cooperare cu firme străine se realizează în baza unor contracte încheiate între organizațiile portuare, de transport și alte unități economice iugoslave cu parteneri străini.

Cooperarea în domeniul sus-amintit se realizează în următoarele condiții :

— obiectivele trebuie să fie destinate depozitării și să deservească toate operațiunile specifice comerțului internațional ;

— în execuția construcțiilor se impune respectarea normelor în vigoare pe teritoriul iugoslav ;

— partenerul iugoslav este proprietarul lucrărilor care dispune de dreptul de folosire a obiectivelor construite.

Firmele străine pot solicita prin contract să participe cu specialiști la construcții. Cît privește executarea lucrărilor legate de contract se efectuează numai de firme iugoslave.

Cu acordul secretariatului de comerț exterior, firmele străine pot deschide reprezentanțe proprii în „zonele libere". Reglementările privind funcționarea zonelor libere pe teritoriul iugoslav se referă la :

— perioada de depozitare a mărfurilor străine — care poate fi nedeterminată, interval de timp în care produsele pot suferi diverse operații de înnobilare, reambalare sau reetichetare — se precizează faptul că în toată această perioadă mărfurile în cauză sînt scutite de orice impozit sau taxe vamale — cu condiția însă ca aceste produse să fie reexportate.

Cît privește mărfurile străine ce se importă în Iugoslavia, acestea sînt supuse taxelor vamale, urmînd ca partenerii străini să plătească taxele corespunzătoare stabilite de organizatorii zonei libere pentru depozitare și alte operațiuni la care mărfurile sînt supuse.

RIJEKA — zonă liberă înființată în 1964, a devenit portul maritim numărul unu al Iugoslaviei și totodată a egalat porturile italiene și vest-germane în domeniul achiziționării și volumului de mărfuri aflate în tranzit.

Mărfurile tranzitate prin importantul port Rijeka (zonă liberă) sînt în marea lor majoritate din Austria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, precum și din partea meridională a R.F. Germania.

Dat fiind amplasarea sa — Rijeka asigură legătura prin intermediul unui traseu, convenabil de scurt, cu zona Orientului Apropiat, nordului și vestului Africii precum și zona celor două Americi.

Operațiunile ce se pot efectua în incinta „zonei libere" Rijeka, în scopul pregătirii mărfurilor în vederea comercializării, pot fi : sortarea, cîntărirea, marcarea, ambalarea, omologarea, prelucrarea, etichetarea etc. Spre exemplu Austria utilizează această „zonă liberă", în vederea livrării la export a îngrășămintelor chimice, care, în incinta zonei sînt ambalate în saci din polietilenă în capacități de 50 kg — operațiune pentru care au fost instalate mașini automate de însăcuit.

De menționat este faptul că prin „zona liberă" a portuluiu Rijeka, anual sînt vehiculate 100.000—250.000 tone. Orezul importat fiind în saci — este reambalat în pungi de 1/2 și 1 kg iar 38.000 tone cafea anual suportă operațiuni ca : ambalarea în pungi ; prăjirea și ambalarea ; măcinarea și ambalarea.

În zonele libere deținute de Iugoslavia se evită producerea de noi mărfuri, aceasta pentru a nu se efectua investiții pentru amplasarea de mașini și utilaje care eventual nu ar putea fi folosite în tot timpul anului.

De asemenea, de regulă în „zonele libere" nu sînt organizate expoziții.

Avantajele părții iugoslave — ca urmare a creării — „zonelor libere" :

— în porturi se efectuează contracost un volum sporit de prestații de servicii ceea ce conduce la sporirea încasărilor în valută ;

— perceperea impozitelor pe veniturile realizate din prelucrarea mărfurilor ;

— asigurarea continuă de lucru pentru forța de muncă din zonă și împrejurimi ;

— portul, prin activitatea „zonei libere", devine important în circuitul traficului internațional a cărui creștere continuă o asigură.

PIREU şi SALONIC

În prezent Grecia are două zone libere active în porturile Pireu şi Salonic.

Fiecare din aceste zone libere fiind considerate teritoriu vamal străin, mărfurile admise în incinta lor sînt supuse regulamentului comerţului exterior numai din momentul cînd ele trebuie să părăsească perimetrul liber pentru a intra pe teritoriul vamal grec ; ele sînt supuse atunci aceluiaşi regim ca şi mărfurile importate direct din străinătate.

Admiterea mărfurilor în zonele libere din Pireu şi Salonic are loc pe baza simplei autorizaţii a direcţiunii respective a acestor zone.

Toate mărfurile pot fi admise în zonele libere, în afară de :

1. produsele considerate inflamabile, explozive, degradante sau periculoase;

2. produsele susceptibile de a transmite epidemii, epizootii, filoxeră şi în general produsele care trebuie să fie însoţite de un certificat sanitar cum sînt deşeurile de hîrtie, saci goi uzaţi, pînzeturi, şifon.

Pe de altă parte, autorităţile vamale pot interzice intrarea în zonele libere a articolelor de monopol ca şi de articole pentru care se percep taxe foarte mari.

Reclasarea, modificarea ambalajelor, trierea, curăţirea, separarea mărfurilor sînt autorizate în zonele libere fără inferenţia autorităţilor vamale cînd este vorba de mărfuri destinate reexportului, dar cu autorizaţia acestor autorităţi în cazul mărfurilor destinate importului.

Prelucrarea materiilor prime poate fi autorizată pe baza dispoziţiilor paragrafului 4 a Legii 1559 din 9 octombrie 1950, prin decizia Directorului general al Consiliului de Conducere a organismelor portului Pireu şi Salonic, aprobate de către Ministerul de Finanţe şi Ministerul Lucrărilor Publice.

PORTUL PIREU

Complexul partuar Pireu, cel mai mare port al ţării este format din un port central şi şapte porturi anexe : Foron, Draapetsona, Herculese, Perama, Zea, Mounichia şi Phaleron. Ele totalizează 16,7 km. de cheiuri, din care 9,1 km cheiuri comerciale, 2,3 km pentru călători şi 5,3 km cheiuri auxiliare.

Cheltuieli (taxele) de depozitare în zona liberă Pireu.

Taxele de magazinaj sînt în prezent fixate după următorul barem :

a) mărfurile în antrepozite provizorii :

Taxele pe unitate de ambalaj pînă la 50 kg.

de la 1 la 8 zile	scutite	
de la a 9-a la a 10-a	0,035	drahme/zi
de la 11 la 20 zile	0,070	drahme/zi
de la 21 la 30 zile	0,105	drahme/zi
de la 31 la 45 zile	0,200	drahme/zi
de la 46 la 60 zile	0,300	drahme/zi
de la 61 la 90 zile	0,450	drahme/zi
peste 90 zile	0,500	drahme/zi

Mărfurile în tranzit destinate reexpedierii cu destinaţia fie un port grecesc, fie un port străin beneficiază de o reducere de 50%. O declaraţie de tranzit referitoare la aceste mărfuri trebuie făcută înainte de descărcare.

b) **mărfurile în magazii generale :**

Taxele pe unitate de ambalaj pînă la 50 kg.

— primele 5 luni	0,035	drahme/zi
— următoarele 3 luni	0,070	drahme/zi
— următoarele 3 luni	0,105	drahme/zi
— următoarele 3 luni	0,140	drahme/zi
— următoarele 3 luni	0,175	drahme/zi
— pt. toată perioada următoare celor 17 luni	0,200	drahme/zi

În cazul ambalajelor care depăşesc 50 kg taxele stabilite de aliniatele „a" şi „b" sînt majorate astfel :

— de la 51 la 75 kg cu 50%
— de la 76 la 100 kg cu 100%
— de la 101 la 125 cu 150%
— de la 126 la 150 kg cu 200%
— de la 151 la 175 kg cu 250%
— de la 176 la 200 kg cu 300%
— pese 200 kg se adaugă pentru fiecare 50 kg în plus, taxa de bază.

Tariful de înmagazinare este triplat sau mărit de cinci ori pentru diverse mărfuri care cer anumite manipulări speciale, mai ales în vederea conservării lor.

PORTUL SALONIC

Salonicul este al doilea port al Greciei şi totodată al doilea oraş ca mărime din ţară. Alături de zona liberă greacă există şi o zonă liberă iugoslavă prin care se face tranzitul de mărfuri către această ţară. Portul Salonic şi zona lui liberă sînt administrate de către „Organismul zonei libere şi al portului Salonic", subordonat ministerului finanţelor şi lucrărilor publice.

Puterile acestui organism sînt exercitate de către un consiliu de administraţie, un comitet executiv şi un director general numit prin decret.

Zona liberă a Salonicului are un caracter comercial şi în acelaşi timp industrial. Ea deserveşte nu numai traficul în tranzit către Europa centrală şi occidentală, dar permite şi instalarea în incinta sa a unor întreprinderi industriale străine sau naţionale profilate pe export.

Din 1929 o parte a zonei libere a Salonicului este rezervată în mod special traficului în tranzit către Iugoslavia, zonă dirijată conform acordurilor încheiate între Grecia şi Iugoslavia.

Activitatea portului Salonic s-a dezvoltat considerabil în cursul ultimilor ani, ca urmare a stabilirii în regiune a complexului „ESSO PAPPAS" (rafinărie de petrol, oţelărie, uzină de amoniac, petrochimie) şi a uzinei societăţii industriale şi chimice din nordul Greciei creată cu participarea companiei Saint-Gobain.

Această dezvoltare a portului Salonic a determinat autorităţile competente să întreprindă un program de extindere şi modernizare.

Taxele de depozitare în zona liberă Salonic

Drepturile de înmagazinare au fost fixate la 1 ianuarie 1968 după cum urmează ,cu gratuitate pentru primele 3 zile :

— Începînd cu ziua a 4-a ;

a) pentru mărfurile depozitate în locuri acoperite sau în aer liber cu utilizare de acoperişuri ; 3,5 drahme tona pe zi pentru primele 30 zile.

În caz că depozitarea depăşeşte această perioadă taxa/zi este diminuată cu 50%.

b) pentru mărfurile depozitate în aer liber fără acoperiş se acordă o reducere de 25% faţă de taxele menţionale ;

c) pentru mărfurile din depozitele frigorifice, taxele se ridică la cca. 140 drahme tona pe lună ;

d) cereale şi grăunţe din siloz : 1,50 drahme tona pe zi.

Mărfurile sub regim „tranzit" sînt scutite de taxele de înmagazinare pentru o perioadă de 15 zile.

Peste acest termen, ele beneficiază de o reducere de 40% faţă de tarifele generale ale portului.

Redactorul rubricii
RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Consecințe ale livrărilor neritmice

Ritmul executării obligațiilor contractuale de livrare se determină prin precizarea termenelor de livrare și a cantităților de livrat la fiecare termen.

La prima vedere s-ar părea că determinarea acestor elemente interesează din punctul de vedere al beneficiarului numai pentru a se asigura în mod corespunzător necesarul de materii prime, materiale, mărfuri, combustibili etc.

În realitate însă, primirea produselor nu înseamnă doar consumarea lor în procesul de producție sau desfacerea lor pe rețeaua comercială, ci implică, de cele mai multe ori, operațiuni de descărcare, de transport la sediul sau depozitul beneficiarului, de prelucrare ori depozitare.

Toate aceste operațiuni, pentru a putea fi bine îndeplinite, reclamă efectuarea unor pregătiri la beneficiari cum ar fi asigurarea personalului și a mijloacelor tehnice necesare descărcării produselor, a mijloacelor de transport în vederea deplasării acelorași produse de la locul de descărcare la sediul unității etc.

Or, pregătirile sau măsurile pe care le iau beneficiarii se fac în raport cu cantitățile și cu termenele la care, potrivit contractelor încheiate cu furnizorii, produsele trebuie să fie primite.

De aici apare necesitatea respectării principiului ritmicității livrărilor, prin ritmicitate înțelegîndu-se atît respectarea termenelor de livrare cît și a cantităților de livrat la fiecare termen.

Nerespectarea principiului ritmicității livrărilor determină deseori consecințe negative ca plata unor taxe de magazinaj, de locație, în cazul produselor perisabile ajungîndu-se chiar la degradarea lor atunci cînd destinatarul nu le poate transporta la locul de desfacere ori nu le poate prelucra.

De aceea, practica arbitrală obligă în mod constant pe furnizori la plata daunelor pricinuite prin asemenea livrări. Hotărîrile astfel pronunțate au ca scop nu numai repararea prejudiciului cauzat beneficiarului, dar și educarea unității furnizoare în culpă pentru ca asemenea abateri să nu se producă în viitor.

Ca atare, furnizorul care prin contract s-a obligat față de beneficiar să execute livrările într-un anumit ritm și nu și-a îndeplinit această obligație, în principiu este ținut să răspundă de pagubele provocate. Această răspundere funcționează în raport cu situația de fapt existentă în împrejurările în care se află expeditorul și beneficiarul în momentul predării și primirii produselor și în funcție de măsurile luate de destinatar în vederea descărcării vagoanelor.

Dealtfel, chiar și beneficiarul căruia i s-au livrat produsele neritmic este obligat să ia toate măsurile posibile pentru preîntîmpinarea sau limitarea prejudiciului, el fiind răspunzător pentru neîndeplinirea acestei obligații.

Nelivrarea produselor la termenul contractual îl îndreptățește pe beneficiar să renunțe la primirea lor dacă din cauza întîrzierii, produsele nu mai sînt utile pentru îndeplinirea sarcinilor sale de plan.

Dar furnizorul se poate vedea în situația de a suporta și alte consecințe datorită nerespectării termenului contractual de livrare.

Astfel, beneficiarul, pentru a nu fi nevoit să întrerupă procesul de producție în lipsa produselor care nu i s-au livrat, se vede silit, uneori, să se aprovizioneze cu acele produse de la alte unități socialiste, ceea ce determină cheltuieli suplimentare. Asemenea cheltuieli trebuiesc suportate, în ultimă instanță, cu titlu de daune, de către furnizorul care nu poate justifica nerespectarea obligațiilor sale contractuale. Precizăm că obligația de a plăti asemenea daune există numai în măsura în care suma reprezentînd cheltuielile la care ne-am referit nu este acoperită prin penalitățile datorate de către furnizor pentru nerespectarea obligațiilor sale contractuale de livrare. Aceasta reprezintă o consecință a funcției de despăgubire proprie penalităților. Drept urmare, pretențiile la asemenea daune pot fi valorificate în cadrul termenului general de prescripție de 18 luni numai în măsura în care s-au obținut penalitățile prin înțelegere sau prin acțiune intentată în cadrul termenului de prescripție de 6 luni, prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

H. MATEI

practică arbitrală

Penalizarea depășirii consumului de energie electrică

Normele juridice care sancționează depășirea consumului de energie electrică sînt menite să contribuie la traducerea în viață a directivelor privind folosirea rațională și economisirea acestei energii.

Organele arbitrale, prin soluțiile pe care le pronunță, mobilizează unitățile economice în această direcție, asigurînd, totodată, respectarea disciplinei de plan și contractuale de către unitățile implicate în raportul furnizor-beneficiar de energie electrică.

Ne vom referi, în continuare, la cîteva din soluțiile recent adoptate de organele Arbitrajului de Stat, soluții care prezintă, în mod incontestabil, interes pentru unitățile menționate.

1. În legătură cu perioada la care se aplică penalitățile, Decretul nr. 394/1976 prevede că „în cazul depășirii cantității de energie electrică repartizată și contractată trimestrial, se va aplica o penalitate de 200% calculată asupra prețului, la cantitățile consumate suplimentar trimestrial."

Rezultă deci, că perioada care se ia în considerare pentru stabilirea consumului supus penalizării este trimestrul.

În litigiul care a format obiectul dosarului Arbitrajului de Stat interjudețean Timișoara nr. 2541/1977, unitatea furnizoare de energie electrică a calculat și pretins penalitățile în raport cu consumul realizat de către o unitate beneficiară în intervalul 1 decembrie 1976 — 28 februarie 1977. În justificarea acestui procedeu, unitatea furnizoare de energie electrică a învederat că citirea contoarelor se face în perioada 1—5 ale ultimei luni din fiecare trimestru, astfel că trimestrul de facturare nu corespunde cu cel calendaristic. În consecință, a recalculat consumul pe trimestru I/1977 pe baza mediei consumului zilnic, aplicînd penalizările în raport cu consumul astfel stabilit.

Organul arbitral a respins acțiunea, întrucît nu au existat, în speță, elementele necesare pentru stabilirea penalizărilor.

Soluția a fost menținută prin Decizia primului Arbitru de Stat nr. 1994/1978 în care s-au reținut — printre altele — următoarele :

„Potrivit dispozițiilor legale susmenționate, sancționarea beneficiarului se face în raport de depășirea cantității trimestriale, iar în speță reclamanta a luat în calcul consumul aferent unei perioade care nu corespunde cu aceea a trimestrului I/1977, astfel că nu se poate stabili cantitatea reală de energie electrică consumată în trimestrul I/1977 în plus față de repartiție.

Media consumului de energie electrică stabilită de reclamantă nu poate fi luată în considerare, deoarece nu reprezintă consumul real pe trimestrul I/1977.

În consecință, pîrîta nu poate fi ținută să răspundă pentru depășirea consumului de energie electrică repartizată și contractată pe trimestrul I/1977, atîta timp cît nu s-a stabilit cantitatea reală înregistrată ca depășire".

Este de reținut deci, că trimestrul calendaristic reprezintă singura perioadă în raport cu care se pot aplica penalizările pentru depășirea consumului de energie electrică.

2. Prin Decretul nr. 281/1977, s-a prevăzut pentru unitățile furnizoare de energie electrică posibilitatea de a sista furnizarea în cazul depășirii prin consum a cantității de energie electrică repartizată.

S-a pus problema dacă unitățile furnizoare care nu procedează, în condițiile amintite, la sistarea furnizării, sînt îndreptățite să obțină penalitățile aferente depășirii consumului de energie electrică.

Răspunsul care s-a dat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1916/1978 este afirmativ.

Într-adevăr, prin decretul menționat s-a stabilit în sarcina unităților consumatoare de energie electrică obligația de a lua măsuri pentru recuperarea depășirilor iar în sarcina unităților furnizoare — obligația de a limita livrările pînă la recuperarea depășirilor, astfel ca pe întregul an să nu se depășească repartiția.

Stabilirea acestor obligații nu este de natură să ducă la neaplicarea dispozițiilor normative privind penalizarea depășirilor consumului de energie electrică, întrucît prin decretul menționat nu au fost abrogate, nici explicit și nici implicit ,dispozițiile Decretului nr. 394/1976 care sancționează cu penalități asemenea depășiri.

Această concluzie se impune și în considerarea faptului că aplicarea penalităților are drept scop sancționarea unităților beneficiare care au depășit cantitatea de energie electrică repartizată și contractată trimestrial, iar prin limitarea livrării de energie electrică se urmărește restabilirea echilibrului dintre consumul realizat și cantitatea de energie electrică repartizată.

3. S-a mai ridicat, în practică, problema dacă respectarea acestei cantități per total unitate beneficiară în situația existenței mai multor puncte de consum, duce sau nu la exonerarea de plata penalităților pentru consumurile realizate în depășire la unele puncte de consum.

Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice aprobat prin HCM nr. 2763/1968 prevede (art. 9) că pentru fiecare punct de consum se încheie contract separat iar urmărirea consumului se face în mod corespunzător, adică în raport cu fiecare punct de consum (art. 6).

Deci, nu se poate admite calcularea depășirii consumului în raport cu cantitatea de energie electrică contractată pe întreaga unitate, deoarece fiecare punct de consum are normele sale de consum specifice iar cantitatea de energie electrică se contractează pentru fiecare punct de consum în parte, în raport cu aceste norme care se impun a fi respectate.

I. ICZKOVITS

financiar

Realizarea creanțelor de la persoanele încadrate

În condițiile aplicării autogestiunii și autofinanțării se evidențiază și mai mult superioritatea actualei reglementări în materie, faptul că **decizia de imputare** și **angajamentul de plată** sînt instrumente juridice eficiente și operative de recuperare a pagubelor produse unității și de restituire a sumelor nedatorate, a contravalorii bunurilor ori a serviciilor prestate necuvenite.

Stabilind o procedură unitară atît pentru recuperarea pagubelor cît și pentru orice restituiri și prevăzînd un regim juridic unic, simplificat atît pentru decizia de imputare cît și pentru angajamentul de plată, investindu-le prin lege cu „titlu executoriu", legiuitorul a creat un sistem eficient de apărare a valorilor materiale ale unităților socialiste și a pus la dispoziția acestora mijloace juridice rapide pentru recuperarea oricăror pagube produse din vina și în legătură cu munca prestată de către persoanele încadrate.

În spiritul reglementării condițiilor în care este antrenată răspunderea materială, decizia de imputare și angajamentul de plată, modalități specifice de realizare a creanțelor de la persoanele încadrate, nu pot fi folosite fără observarea unor cerințe pe care legiuitorul le stabilește imperativ cu un dublu scop : al unității socialiste, de realizare rapidă a creanțelor sale și al persoanelor încadrate, de apărare și garantare a drepturilor acestora împotriva oricăror încălcări. Cu toate acestea trebuie să sesizăm că în practica unităților apar uneori interpretări diferite care pot duce la încălcarea disciplinei muncii, a legalității, la stări litigioase nedorite. Iată cîteva exemple :

● Președintele Comitetului sindicatului **emite** decizie de imputare reprezentînd contravaloarea unor bunuri ale sindicatului care erau în răspunderea „obștească" a celui în cauză (Jud. sect. 3, București, sent. civ. nr. 572/1977). Potrivit art. 107 din Codul muncii, decizia de imputare este pusă la dispoziția **conducătorului de unitate** care o poate **emite** în temeiul raportului juridic de muncă existent ca urmare a încheierii contractului de muncă. Decizia de imputare emisă de președintele comitetului sindicatului este nelegală atît pentru că cel în cauză nu avea calitatea cerută de lege cît și pentru că paguba nu este rezultată din raportul de muncă. Pagubele create de către membrii organizațiilor sindicale se recuperează de către organele acestora pe calea acțiunii civile, în temeiul art. 998 ori a art. 1073 din Codul civil după cum paguba este izvorîtă din faptă ilicită sau convenție, cu excepția cazului în care persoana este încadrată la organul sindicatului respectiv cînd fac aplicare, neîndoios, decizia de imputare ori angajamentul de plată.

● Într-un caz unitatea de comerț exterior emite decizie de imputare împotriva unui economist, deoarece acesta, în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu, a stabilit legătura cu partenerul extern în vederea încheierii unor contracte folosind telegrame „urgent" și nu „simplu" (L.T.) producînd în acest fel „cheltuieli neeconomicoase" chiar dacă a avut acordul prealabil al conducerii unității. (Jud. sect. 3, București, sent. civ. nr. 26/1977 și 157/1977).

Organele de control financiar, înlăturînd un fapt obiectiv, acela al aprobării conducerii unității, au apelat cu ușurință, credem, noi, la decizia de imputare. Activitatea specifică desfășurată de economist, în baza planului de stat, obligă pe acesta să desfășoare o activitate în sensul încheierii unor contracte rentabile, în condiții cît mai avantajoase pentru unitate. În acest scop este posibil și uneori chiar necesar ca manifestarea consimțămîntului să se facă în orice mod legal chiar

dacă ulterior încheierii contractului modalitatea respectivă, în cazul nostru, „urgența" apare doar ca un mijloc de precauție. Folosirea telegramelor urgente pentru încheierea unor contracte externe reprezintă un act comercial săvîrșit în interesul serviciului, îmbrăcînd dealtfel, forma riscului comercial. Așadar fapta economistului nu poate fi considerată ca „neeconomicoasă" ci apare ca un act oportun și necesar în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Sigur că folosirea abuzivă, a „telegramelor urgente" (de exemplu pentru a nu pierde termenul care a fost neglijat poate duce la sancțiuni materiale, dar aceasta presupune pe lîngă cheltuieli neeconomicoase și realizarea pe plan subiectiv a imaginii activității sale abuzive.

— Pe baza unei note explicative prin care persoana arată că știe de cumpărarea unor produse, unitatea reține rate lunare din retribuția persoanei respective pînă la concurența valorii produselor respective fără a emite decizie de imputare și fără a lua angajament de plată (Jud. sect. 2 București, sent. civ. nr. 1181/1976).

Este ușor de observat că unitatea nu a procedat legal considerînd o simplă „notă" ca avînd valoare de titlu executoriu. Angajamentul de plată scris înlocuiește decizia de imputare, legea conferindu-i valoare de titlu executoriu dar, trebuie spus, că se referă exclusiv la prejudiciul stabilit prin angajament, fiind **valabil și executoriu** numai pentru prejudiciul pe care persoana s-a angajat expres și voluntar să-l achite.

— După cum prevede art. 108 alin. 1 din Codul muncii termenul de recuperare de la beneficiarii direcți a sumelor nedatorate, a contravalorii bunurilor ori a serviciilor prestate necuvenite este limitat la 1 an, unitatea avînd dreptul să recupereze paguba de la cel vinovat de efectuarea plății nelegale, în termen de 3 ani care începe să curgă, ca și termenul de 1 an, de la data primirii sumei nedatorate.

Situația, așa cum precizează într-o speță și Tribunalul Suprem, este firească, deoarece, spre deosebire de beneficiarul plății care, fiind de bună credință, nu este indicat să fie expres a fi urmărit pentru restituire după trecerea termenului de 1 an, cel din vina căruia s-a făcut greșeala a cauzat unității o pagubă prin nesocotirea îndatoririi sale de serviciu și trebuie să răspundă material ca orice încadrat în muncă care a prejudiciat unitatea din vina sa, adică timp de 3 ani și nu timp de 1 an (Secția civ. dec. nr. 1117/1975).

Privitor la această problemă, în practică apar unele situații la care ne vom referi în continuare. In cazul în care beneficiarul plății nedatorate este una și aceeași persoană cu cea din vina căreia s-a efectuat plata (de exemplu directorul unui spital încasează nelegal indemnizații de gărzi) se pune problema care termen se va lua în considerare știut fiind că obligația de restituire, excluzînd ideea de culpă este supusă termenului de 1 an, iar răspunderea pentru efectuarea plății nelegale săvîrșită cu vinovăție, termenului de 3 ani. Sigur că într-un asemenea caz prevalentă este răspunderea materială pentru culpă, întrucît fapta primordială — aprobarea plății nelegale — (așa cum precizează Colegiul de Jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar) fiind săvîrșită cu vinovăție marchează toate activitățile subsecvente înlăturînd deci beneficiul virtual al lipsei de culpă.

Se pune problema dacă unitatea are dreptul ca în interiorul termenului de 1 an să emită decizii și împotriva celor vinovați de plata sumelor respective. Plenul Tribunalului Suprem s-a referit la această problemă precizînd că nimic nu se opune la acest lucru dar cei vinovați au dreptul să conteste măsura unității și să ceară suspendarea executării pînă la terminarea procedurii de recuperare împotriva autorului direct, instanța fiind obligată să încuviințeze asemenea cerere. (Decizia de îndrumare nr. 5/1974).

Deși regula este că sumele nedatorate se recuperează de la beneficiarii direcți, totuși sînt cazuri cînd aceștia nu sînt supuși restituirii deși termenul de 1 an nu a expirat. Este vorba de încadrarea unor persoane peste posturile din statul de funcțiuni plătite din fondul nescriptic al muncitorilor. Unitatea s-a îndreptat împotriva celor care au plătit din fondul nescriptic personal administrativ, fiindcă aceste plăți reprezintă o deturnare de fonduri și deci o încălcare a disciplinei financiare, iar sumele de bani nu pot fi recuperate de la beneficiarii direcți chiar dacă nu a expirat termenul de 1 an, deoarece aceștia au prestat o muncă utilă pentru care au dreptul să fie retribuiți (Tribunalul Suprem, Sect. civ. dec. nr. 1118/1975). Chiar dacă plățile au fost făcute cu aprobarea organului superior, o asemenea aprobare fiind nelegală consecința nu este decît o diminuare a răspunderii, reținîndu-se o culpă concurentă (Tribunalul Suprem, Sect. civ. dec. nr. 1118/1975).

Un ultim aspect asupra căruia ne oprim se referă la faptul dacă unitatea are posibilitatea să ia un angajament de plată de la beneficiarul sumei nedatorate după trecerea termenului de 1 an.

Colegiul de Jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar, într-o speță se referă la acest aspect și precizează că se poate lua un astfel de angajament valabil fiind cunoscut că termenul de 1 an este în favoarea debitorului care însă poate să nu se prevaleze de ei făcînd o plată voluntară sau obligîndu-se să o facă chiar după împlinirea termenului.

Dealtfel la aceeași concluzie conduc și prevederile art. 107, alin. 2 din Codul muncii, care referindu-se la angajamentul de plată nu fixează nici un termen înăuntrul căruia trebuie luat acest angajament. Așadar angajamentele de plată date de către beneficiarii drepturilor bănești necuvenite constituie un mijloc legal de acoperire a pagubei suferite de unitate.

Dr. Iosif R. URS

comerț exterior

Proba comunicărilor transmise prin telex

1. În lipsa unei scrisori confirmative, comunicările internaționale transmise prin telex au ridicat în activitatea practică problema mijloacelor de dovadă care pot fi administrate pentru a se constata dacă au parvenit efectiv la destinatar, atunci cînd acesta contestă primirea.

Prin hotărîrea nr. 15 din 28 aprilie 1972 (publicată în Revista român de studii internaționale, nr. 4/1976, p. 501—502), C.A.B. a stabilit că și în materia ce ne preocupă sarcina dovezii incumbă părții litigante care susține că transmiterea prin telex a avut loc, iar nu adversarului din proces, care neagă faptul. S-a făcut astfel aplicarea, într-un nou domeniu, a soluției tradiționale, cu valoare de principiu, consacrată de art. 1169 din codul civil.

Totodată s-a decis că este irelevantă atestarea referitoare la transmiterea unui anumit telex, eliberată de oficiul poștal de la sediul părții care l-a expediat. Organul arbitral a fost totuși de acord să consulte, în aceeași speță, ca element de convingțiune, registrul pentru primirea telexurilor de la sediul destinatarului.

2. Tot în domeniul probelor referitoare la comunicările prin telex, hotărîrea C.A.B. nr. 96 din 9 decembrie 1976 a adus unele precizări de un vădit interes.

În acel litigiu, vînzătorul a combătut acțiunea introdusă de către cumpărător, invocînd depășirea termenului de prescripție extinctivă. Soluționarea acestei excepții peremptorii depindea de faptul dacă cumpărătorul primise sau nu telexul prin care vînzătorul îi comunicase răspunsul asupra fondului reclamației. În adevăr, potrivit § 94, pct. 2 lit. a din C.G.L., termenul prescripției extinctive de un an (aplicabil în

speță) se calculează, în privința acțiunilor întemeiate pe reclamații referitoare la calitatea și cantitatea mărfurilor, de regulă din ziua următoare celei în care cumpărătorul a primit răspunsul vînzătorului asupra fondului reclamației.

Întrucît cumpărătorul negase că ar fi primit telexul cuprinzînd răspunsul vînzătorului, ar fi însemnat, dacă aserțiunea corespundea realității, că prescripția extinctivă nu putea începe să curgă din acel moment (cum susținea vînzătorul) și că deci acțiunea arbitrală fusese introdusă la timp.

În fapt însă C.A.B. a constatat, prin hotărîrea nr. 96/1976, că această obiecțiune formulată de către cumpărător era nefondată, pentru următoarele considerațiuni : „Din copia de la dosar a telexului rezultă că răspunsul la fondul reclamației a fost transmis de către vînzătorul-pîrît cu telexul nr. 257965 din 15 aprilie 1974, la indicativul cumpărătorului 0112461, care este menționat ca atare și în acțiunea arbitrală, astfel că orice eventuală confuzie se exclude. La finele telexului este specificat același indicativ precum și litera R („primit"), iar în cuprinsul telexul au fost specificate pozițiile contractuale la care se referă acțiunea arbitrală. În consecință, obiecțiunea cumpărătorului cu privire la lipsa de eficiență a telexului este neîntemeiată".

Din motivarea hotărîrii nr. 96/1976 se desprinde concluzia că, potrivit practicii arbitrale, **probele intrinseci,** deduse din însuși cuprinsul telexului contestat, trebuie să aibă prioritate față de alte dovezi, care îi sînt exterioare și, eventual, să le excludă.

Dr. O CAPAȚÎNA

întrebări — răspunsuri

● **KAROL FRANTZ, Periam, Timiș** — Contravențiile prevăzute la art. 39 și art. 40 lit. e din Decretul nr. 620/1973, sînt pentru fapte diferite. Art. 39 privește nerespectarea prevederilor avizelor date conform legii, cu privire la folosirea combustibililor și a energiei, iar art. 40 lit. e privește încălcarea obligațiilor cu privire la urmărirea aplicării în producție a normelor și normativelor de consum de combustibili, carburanți și energie. Deci pentru aceeași faptă nu se pot aplica două contravenții, ci aceea în care se încadrează fapta respectivă.

Potrivit articolului 38 din același decret, încălcarea prevederilor acestui decret atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, administrativă sau penală, după caz. Răspunderea materială se stabilește dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 102 din Codul Muncii, adică dacă s-a produs o pagubă în avutul obștesc din vina și în legătură cu munca unei persoane încadrate în muncă. Astfel fiind și în cazul depășirii cotei de benzină, răspunderea materială poate fi stabilită dacă sînt îndeplinite aceste condiții.

● **SIMION BUZARIU, Bacău** — Potrivit art. 3 din Decretul nr. 208/1976, pentru bunurile constatate lipsă, care au prețuri cu amănuntul legal stabilite, evaluarea pagubelor se face luîndu-se ca bază aceste prețuri. În consecință evaluarea pagubei se face în prețuri cu amănuntul legal stabilite, chiar dacă prețul de livrare este mai mare.

● **GHEORGHE AUREL, București** — De regulă, termenele de virare trebuie stabilite ținîndu-se seama ca ratele cuvenite unei perioade să se primească în cadrul acesteia, pînă în ultima zi a lunii sau trimestrului. În practică, pot fi însă situații în care, din diverse motive, unele sume apar în contul furnizorului în primele zile ale lunii următoare. Considerăm că este normal ca, la regularizare, să se țină seama și de aceste sume, apariția lor în cont după sfîșitul perioadei nefiind un motiv pentru pretinderea de penalități.

● **C. MUNTEANU, Brașov** — Prin art. 21 din Legea nr. 71/1969 privind contractele economice (republicată în Buletinul oficial nr. 120 din 6 august 1973) se stabilește că organizația socialistă care nu-și execută obligațiile privind executarea prevederilor contractelor datorează celorlalte părți penalitate, precum și despăgubiri în vederea reparării eventualului prejudiciu cauzat, în măsura în care acesta (adică prejudiciul) nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract.

În conformitate cu prevederile art. 4, al. 1, lit. b din Decretul 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, penalitățile arătate mai sus între organizațiile socialiste pot fi cerute prin acțiune introdusă la organele competente (arbitrajul de stat) în termen de 6 luni de la data nașterii dreptului la acțiune, deși termenul general de prescripție în raporturile dintre organizațiile socialiste este de 18 luni.

● **GRIGORE NECULAI, Sibiu** — Dispozitivele de ridicat și manevrat materiale, subansamble și produse finite, precum și ecranele de protecție pentru sudori, grătarele pentru strunguri etc., pentru dotarea secțiilor de fabricație și a depozitelor constituie producție industrială executată pentru investițiile proprii și pentru alte nevoi industriale ale întreprinderii și potrivit prevederilor din Normele metodologice privind calculul indicatorilor producției industriale cap. II, pct. 8, cap. III, pct. 12.1 și cap. IV, pct. 18, se includ în valoarea producției globale și producției marfă (Direcția Centrală de Statistică).

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT Bîrlad** — Organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale au calitatea să examineze întreg conținutul contractului, dispunînd — atunci cînd e cazul — anularea clauzelor din contract care încalcă prevederile legii sau înlocuirea lor cu clauze în conformitate cu legea.

Stabilirea în contract a unei clauze în conformitate cu art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970 este valabilă numai în măsura în care acesta a fost stabilită cu acordul părților și respectă prevederile legii. În această situație, dacă nu s-au formulat obiecții asupra penalităților sau obligațiilor sancționate cu aceste penalități, clauza respectivă urmează a fi menținută în contract, neputînd fi anulată sau înlocuită de organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale.

● **FABRICA DE TRICOTAJE „CRINUL", Bucureşti** — Potrivit prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 822/1959 — republicată — personalului trimis în delegare i se compensează cheltuielile personale efectuate în deplasare, prin plata unor diurne care se stabilesc în raport de retribuția tarifară lunară. Trimiterea în delegare este atributul conducătorului de unitate care răspunde de aplicarea corectă a prevederilor legale în vigoare. La art. 17 din H.C.M. nr. 822/1959 se precizează că personalul al cărui loc de muncă obișnuit se află în altă localitate decît cea în care își are domiciliul permanent nu beneficiază, pe timpul cît este trimis în delegare în localitatea domiciliului său, de diurnă și cheltuieli de cazare, ci numai de rambursarea cheltuielilor de transport.

•capacitati de producţie •produse noi

INTREPRINDEREA INDEPENDENŢA SIBIU

str. Karl Marx, nr. 33

telefon 34100, interior 150, telex 49275

— livrarea materialelor se face numai cu mijloacele beneficiarilor —

PROFILE UŞOARE ŞI MIJLOCII

— Rotund ∅ 15 OL-52-2K Stass 333 kg. 500
— Pătrat 10×10 OL-37-1n Stass 334 kg. 500
— Bandă 45×3,5 OLC-55 Stass 908 kg. 386
— Idem 50×3,5 OLC-55× Stass 908 kg. 3110
— Idem 65×3,5 OLC-55× Stass 908 kg. 2120
— Idem 70×3 OLC 55x Stass 908 kg. 12.500
— Idem 80×3 OL-37-1n Stass 908 kg. 243
— Idem 80×3 OLC 55 × Stass 908 kg. 1212
— Idem 85×3 kg. 700
— Lat 30×8 OLC-45 Stass 395 kg. 518
— Idem 45×10 OL-37-3K kg. 208
— Idem 50×10 OL-52-3K kg. 150
— Idem 60×8 OLC-45 kg. 300
— Idem 70×10 OLC-15 kg. 800
— Idem 80×10 OL-52-3K kg. 284
— Pătrat 60×60 OL-42-2n St. 334 kg. 160
— Lat 50×30 OL-42-2n St. 395 kg. 107
— Idem 50×30 OL-52-3K kg. 660
— Idem 60×40 OL-52-3K kg. 570
— Idem 70×25 OL-60-1K kg. 850
— Idem 80×12 OL-50-1K kg. 100
— Idem 80×12 OL-52-3K kg. 360
— Idem 80×16 OL-42-2K kg. 480
— Idem 90×20 OLC-45 kg. 560
— Idem 100×20 kg. 560
— Idem 100×25 OL-37-3K kg. 170
— Lat 120×8 OL—44—2K St. 395 kg. 170
— 120×12 OL—37 1K kg. 160
— 120×40 OLC—20 kg. 730
— 130×12 OLC—45 kg. 540
— 130×12 OLC—35 kg. 160
— 130×30 OL52—2K kg. 670
— 130×30 OL—37—3K kg. 460
— 140×16 OL—37 1n kg. 390
— 150×20 OLC—45 kg. 440
— 150×20 OL—50—1K kg. 700
— Cornier 80×40×3 OL—32—1n kg. 850
— 120×120×10 OL—37—3K kg. 370
— 120×120×12 2n kg. 360
— 120×120×12 OL—37—3K kg. 450
— Rotund ∅ 10 Rul 2 Stas 333 kg. 450
— ∅ 12 Arc 4 kg. 230
— ∅ 22 50 VC 11 kg. 1500
— ∅ 22 Arc 1 kg. 500
— Lat 25×10 18MC St. 395 kg. 700
— 70×8 Arc 8 kg. 1120
— Rotund ∅ 40 18MC St. 333 kg. 800
— ∅ 80 40 C10 kg. 900
— Patrat 60×60 35 MS12 kg. 370
— Cornier 140×80×5 OL—32—1n kg. 380
— 150×150×16 OL—37—1m kg. 1070
— Lat 80×12 41MOC 11 kg. 6985

BARE TRASE

— ∅ 2,0 OLC—35 St. 1800 kg. 0,657
— ∅ 2,5 OL—50 kg. 0,368
— ∅ 3 OLC45 kg. 0,1
— ∅ 4 OL37—1 kg. 0,4
— ∅ 4 OL 60 kg. 0,3
— ∅ 4,2 OL—37 kg. 5,132
— ∅ 24 OLC 45 kg. 4,779
— ANT 40 kg. 0,6
— ∅ 48 Aut 20 kg. 0,296
— ∅ 50 OL 60 kg. 0,9
— ∅ 56 OL—37 kg. 1,7
— Aut 12 kg. 0,228
— 65 OLC—45 kg. 1,0
— 70 OL—37—1 kg. 0,68
— Hexagon 4 OL—50 kg. 0,2
— 5 OLC—15 kg. 0.06
— 6 OL—50 kg. 0,12
— OLC—25 kg. 0,07
— 8 OLC—45 kg. 0,2
— 11 OL—50 kg. 0,2
— 32 OLC—15 kg. 5,0
— 36 Aut 20 kg. 0,4
— ∅ 6,2 21MOMc 12 kg. 13,5
— ∅ 6,3 41 MOC 11 kg. 0,5
— ∅ 9,2 21MoMc 12 kg. 1,6
— ∅ 10 50 VC 11 kg. 0,2
— ∅ 10,5 41 MOC 11 kg. 0,16
— ∅ 11,3 21 MoMc 12 kg. 0,25
— ∅ 13 13 CN30 kg. 0,08
— ∅ 25 18 MC 10 kg. 1,0
— ∅ 40 50 VC 11 kg. 2,3
— Pătrat 4,2×4,2 OLC 10 kg. 0,69

BANDĂ LAMINATĂ LA RECE

— 12×3 A 1/2 T MT kg. 0,8
— 20×1,5 CLC 15 kg. 1,2
— A 1/2 T MT kg. 0,7
— 32×2 OL—37—1 0,3
— 32×3 A 1'2 T MT kg. 0,4
— 35×2,5 OLC—10 kg. 1,0
— 40×1 A 1/2 TMT kg. 1,8
— 63×3 OLC—15 kg. 0,9
— 65×3n MT kg. 0,8
— 70×3 A 1/2T MT kg. 0,18
— 76×2,5 kg. 0,36
— 110×1,8 OLC—15 kg. 31,9

PROFILE ÎNDOITE

— TM 0,4 OL—321n kg. 3130
— TM 0,8 kg. 840
— 140×80×5 OL—37—2n kg. 400

ŢEVI INSTALAŢII

— Zinc 5"×4,75 St. 405 kg. 844,5
— negre 1 1/4"×325 st. 7656 kg. 5600

ŢEVI CONSTRUCŢII

— ∅ 6×1 OLT 35 st. 530/2 kg. 200
— OLT—45 kg. 30
— ∅ 7×1 OLT—35 kg. 275
— ∅ 7×1,5 St. 35 kg. 2500
— ∅ 10×1 OLT—35 kg. 843
— ∅ 10×1,5 OLT—55 kg. 200
— ∅ 15×1 St. 35—8/II kg. 1000
— OLT—35 kg. 1585
— ∅ 15×1,5 St. 35 kg. 270
— ∅ 16×4 OLT—45 kg. 115
— ∅ 17×3 st. 35 8 II kg. 98
— ∅ 17×3,5 OLT—35 kg. 383
— ∅ 18×3,0 OLT—45 KII kg. 2141
— ∅ 20×5,5 OLT—35 kg. 218,1
— ∅ 22×2 GBR kg. 500
— ∅ 22×2,5 OLT—32 kg. 3624,1
— ∅ 25×5 OLT—45 kg. 1375,1
— ∅ 25×5 OLT—35 kg. 384,4
— ∅ 25×6 OLT—45 kg. 2210,8
— ∅ 25×6 OLT—35 kg. 2000
— ∅ 27×3,5 kg. 500
— ∅ 30×1,5 OLT—35 KII kg. 8000
— ∅ 30×1,5 OLT—45 kg. 697,9
— ∅ 30×1,5 OLT—35R kg. 1500
— ∅ 30×8 OLT—45 kg. 43,5
— ∅ 30×8 OLT—35 KII kg. 202.3
— ∅ 42×8 OLT—35 kg. 1000
— ∅ 45×4 kg. 272
— ∅ 45×4 K II kg. 3794
— ∅ 45×6 kg. 200
— ∅ 48,3×71 kg. 211,8
— ∅ 45×4 K st. 9377 kg. 943
— ∅ 146×5,5 K kg. 4544,3
— ∅ 114×8 kg. 6845,9
— ∅ 140×20 kg. 1117
— ∅ 152×10 kg. 256,6
— ∅ 168×9 kg. 933,9

— ∅ 168×16 kg. 385,0
— ∅ 377×20 OLT—45K kg. 2920,2
— ∅ 35×2 OLT—35 KII st. 3478 kg. 6000,0
— ∅ 53×7 OLT—35 St. 404 kg. 700,0
— ∅ 53×8 OLT—45 kg. 1500,0
— ∅ 60×2 OLT—35 kg. 2477,0
— ∅ 70×8 OLT—45 KII kg. 3310,0
— ∅ 70×8 OLT—35 kg. 2000
— ∅ 114×8 OLT—45 kg. 1414
— ∅121—9 kg. 128
— ∅ 133×8 OLT—35 kg. 1400
— ∅ 133×9 OLT—45 kg. 2000
— ∅ 133×10 OLT—35 kg. 725
— ∅ 133×10 OLT—35KII st. 404 kg. 2534,6
— ∅ 140×8 OLT—45 KI kg. 1992
— ∅ 140×8 OLT—45 kg. 1449
— ∅ 159×4,9 OLT—35 KI kg. 39,96
— ∅ 159×5 OLT—35 kg. 10,0
— ∅ 159×16 OLT—45 kg. 500
— ∅ 168×14 OLT—35 KII kg. 10.000
— ∅ 168×14 St. 4A kg. 2640,9
— ∅ 168×16 OLT—35 KII kg. 4000
— ∅ 178×8 OLT—35 kg. 517,3
— ∅ 178×8 KII kg. 735
— ∅ 178×18 St. 4 kg. 309,6
— ∅ 219×16 kg. 500
— ∅ 245×7 St. 35 kg. 25,3
— ∅ 245×12 OLT—35 kg. 348,7
— ∅ 273×14 St. 2 kg. 447
— ∅ 299×14 OLT—45 kg. 64
— ∅ 299×14 St. 20 kg. 658
— ∅ 299×16 kg. 268,3
— ∅ 299×17 St. 4 kg. 113,3
— ∅ 310×45 OLT—35 St. 404 kg. 105,6
— ∅ 325×16 St. 4 kg. 333,65
— ∅ 351×18 kg. 325,38
— ∅ 377×24 OLT—45 kg. 3390,2
— ∅ 38×8 10CM04 kg. 118
— ∅ 40×1,5 16MO3 kg. 1295
— ∅ 45×3,5 10 MOC50 kg. 961,5
— ∅ 45×4 10CM010 kg. 2060
— ∅ 45×5,5 10MOC50 kg. 99
— ∅ 48×8 10 Cr M04 kg. 58
— ∅ 54×3,5 10 CM010 kg. 219,2
— ∅ 83×8 16 MO3 kg. 2031,0
— ∅ 89×8 14 Cr M04 kg. 7370,0
— ∅ 89×8 10 MOC50 kg. 144,5
— ∅ 102×5 16 MO3 kg. 315
— ∅ 102×8 kg. 1705,0
— ∅ 108×6 kg. 365,2
— ∅ 114×6 16 Cr M04 kg. 11193,6
— ∅ 114×8 10 CM010 kg. 319,2
— ∅ 114×8 14CMO4 kg. 366,8
— ∅ 114×9 10CM010 kg. 3726,6
— ∅ 114×9 kg. 47,8
— ∅ 121×6 16MO3 kg. 233,3
— ∅ 133×6 14CM04 kg. 468,8
— ∅ 159×6 kg. 258,6
— ∅ 159×6,3 kg. 506,1
— ∅ 168×8 kg. 502,8
— ∅ 245×9 16 MO3 kg. 508
— ∅ 10×1 St. 35 kg. 285
— ∅ 10,2×1,5 St. 358/II kg. 98
— ∅ 18×1,5 OLT 35 KII kg. 27
— ∅ 18×3,5 OLT 45K kg. 398
— ∅ 18×4 OLT 45KII kg. 125
— ∅ 18×4 OLT 35 KII kg. 768
— ∅ 20×1,5 OLT35 KII kg. 796
— ∅ 20×3,2 St. 35—8/II kg. 279
— ∅ 25×1,5 OLT 35 KII kg. 510
— ∅ 25×1,5 OLT 45 KII kg. 313
— ∅ 25×6 OLT 35 kg. 1635
— ∅ 31,8×3,6 OLT 35 kg. 24
— ∅ 31,8×7,1 kg. 2446
— ∅ 32×2 OLT 35KII kg. 254
— ∅ 32×5,5 OLT 35 kg. 236
— ∅ 35×1,5 OLT 35KII kg. 46
— ∅ 35×1,5 OLT 35KI kg. 85
— ∅ 35×10 OLT 35 kg. 565
— ∅ 38×2 OLT35 kg. 284
— ∅ 38×9 OLT 55 kg. 139
— ∅ 40×6 OLT 45K kg. 164
— ∅ 42×3 OLT 45KII kg. 2222
— ∅ 44,5×2,6 OLT 35 kg. 96
— ∅ 44,5×4 OLT 35KII kg. 279
— ∅ 44,5×4,5 OLT 35 KI kg. 43
— ∅ 45×2,5 OLT 45 kg. 66
— ∅ 45×3 OLT 35K kg. 1160
— ∅ 45×4 OLT 35 K kg. 943
— ∅ 45×8 OLT 35K kg. 530
— ∅ 45×9 OLT35 kg. 51
— ∅ 48×5 OLT 35 kg. 34
— ∅ 48×10 OLT 35 KII kg. 210
— ∅ 50×2,5 OLT 35 kg. 100
— ∅ 50×6 OLT 45 KII kg. 450
— ∅ 70×8 OLT 35 KII kg. 854
— ∅ 70×8 OLT55 kg. 4910
— ∅ 101,6×8 OLT 45 KII kg. 1128
— ∅ 102×4,5 OLT 35K kg. 1999
— ∅ 108×10 OLT 35K kg. 614
— ∅ 108×10 OLT 35 KII kg. 544
— ∅ 108×14 OLT 45KII kg. 2738
— ∅ 133×6 OLT 35K kg. 408
— ∅ 140×4,5 OLT 45
— ∅ 140×5 OLT 35K kg. 960
— ∅ 140×5 OLT45 kg. 3000
— ∅ 140×6 OLT45 kg. 763
— ∅ 152×5,5 OLT 35KII kg. 30
— ∅ 152×5,5 OLT 45 kg. 156
— ∅ 152×9 OLT 35K kg. 730
— ∅ 152×12 OLT 35KII kg. 1000
— ∅ 159×7 OLT 35 KII kg. 1166
— ∅ 159×10 OLT 35KII kg. 5649
— ∅ 159×10 OLT 35 kg. 1245
— ∅ 159×20 OLT 45 KII kg. 531
— ∅ 159×32 St. 45.8III kg. 113
— ∅ 159×36 OLT 65 kg. 1396
— ∅ 168,3×8 OLT 35R kg. 337
— ∅ 168×11 OLT 35K kg. 179
— ∅ 1568×12 OLT 35K kg. 600
— ∅ 168×14 St. 2 kg. 284
— ∅ 168×14 St. 3 kg. 180
— ∅ 168×20 OLT 45K kg. 698
— ∅ 168×20 St. 20 kg. 450
— ∅ 168×25 OLT 45K kg. 61
— ∅ 178×18 OLT 45 kg. 438
— ∅ 219×18 OLT 45 KII kg. 1779
— ∅ 245×7 St. 4 kg. 305
— ∅ 245×22 OLT 45K kg. 136
— ∅ 245×22 OLT 45 kg. 812
— ∅ 273×7 St. 3 kg. 367
— ∅ 273×7 St. 4 A1 kg. 480
— ∅ 273×9 10 K AN kg. 1020
— ∅ 273×10 St. 3 kg. 161
— ∅ 273×10 St. 20 A1 kg. 533
— ∅ 273×25 16 MO3 kg. 990
— ∅ 299×14 OLT 35 K kg. 45
— ∅ 299×14 OLT 35 kg. 1202
— ∅ 299×16 OLT35 kg. 407
— ∅ 299×30 St. 4 kg. 161
— ∅ 323,9×12.9 OLT 45 KII kg. 218
— ∅ 324×14 OLT 35K kg. 718
— ∅ 324×18 OLT 45 KII kg. 900
— ∅ 325×12 OLT 35 KII kg. 688
— ∅ 325×12 St. 20 AT kg. 228
— ∅ 325×18 OLT 35 KII kg. 1321

TABLĂ NEAGRĂ

— Tb 1 mm OL37 1N kg. 30.000
— 3,5 mm kg. 20.000
— 12 mm OL 34 1k kg. 12.705
— 12 mm 09G2 GO st kg. 7.108
— 12 mm 16 GS kg. 2820,7
— 12 mm K 52.2B kg. 14683
— 13 mm OL 52.2K kg. 45366,8
— 14 mm OL 37.1 kg. 6260
— 14 mm OL 52—3K kg. 40.000
— 14 mm BH 325 GOST kg. 929,2
— 14 mm OL 32.1 kg. 2730
— 15 mm K8 kg. 5242,2
— 15 mm R3 kg. 2951,4
— 15 mm OL 50.1k kg. 9484,1
— 16 mm OL 60—1k kg. 1440
— 16 mm R3 kg. 3300,1
— 17 mm OL52—4AK kg. 33.970,5
— 18 mm OLC 45 kg. 2044,5
— 18 mm OL—37—4K kg. 49.148,8
— 18 mm 50/D ALDUR kg. 1313,4
— 18 mm OCS 52 II kg. 30.000
— 19 mm 44D ALDUR AN kg. 1436,6
— 19 mm 58 ALDUR AN kg. 1360
— 20 mm OLC—45 kg. 32.798,6
— 20 mm 58D ALDUR AN 1228,6
— 22 m K 41.2B kg. 15.000
— 22 mm ACS—52H kg. 16.687,9
— 23 mm OL 52. 4BK kg. 2246,8
— 24 mm K1 2445,9
— 25 mm 50D ALDUR kg. 1058,6
— 26 mm K2 kg. 6319,8
— 26 mm K5 kg. 2676,4
— 27 mm 50 D ALDUR AN kg. 9390
— 28 mm OCS 52 H 5790,9
— 28 mm OL44—2K kg. 7306,9
— 30 mm 50 D ALDUR AN kg. 2413,6
— 30 mm OL 60.1K kg. 7468,1
— 30 mm OL 42.1 kg. 6153,3
— 31 mm OL—42.1K kg. 1398.4
— 32 mm 58 D ALDUR kg. 3252
— 34 K 41.2B kg. 10.000
— 35 mm K2 kg. 8778
— 35 mm K2—200 kg. 5393
— 35 mm OL—37.2K kg. 40.000
— 36 mm OL—52. 4BK kg. 6333,6

ELECTROZI SUDURĂ

— ∅ 2 ARCOS CROMEND L 2 kg. 93
— idem 15/35 kg. 167
— BOHLER FOX CM 2 Kb kg. 300
— idem CM 9 Kb kg. 161
— idem SKWA kg. 524
— idem DMOKb kg. 404
— DCMSKb kg. 131
— 2,5 EL 47B kg. 86
— EL VMoCr 5B kg. 1000
— EL Mo1 Cr 2B kg. 800
— MOLIBAZ kg. 215
— ELCr 17 Mo kg. 360
— EF Ni Cu kg. 400
— EFMB kg. 270
— Cr 25 Ni 20 kg. 1500
— BOHLER FOX CM2Ti kg. 1300
— CM5Ti kg. 1700
— CM9Kb kg. 2900
— DMOKb kg. 300
— SHGRÜK50R kg. 2765
— UNIVERSAL CROMOLy 15 kg. 243
— idem 21 kg. 1194
— idem 55 kg. 642
— ∅ 3,25 MOLIBAZ kg. 500
— ELMoB kg. 1865
— ELSO B kg. 840
— 3,25 EL V Mo Cr 5 B kg. 1221
— EL Mo 1 Cr 2B kg. 2970
— E 1 Co 17 Mo kg. 420
— E 1 Cr 13 C kg. 173
— E 1 M 13 S kg. 858
— Cr 25 Ni 20 kg. 1000
— 3,25 BÖHLER FOX CM2Kb kg. 182
— CM 2Ti kg. 600
— CM9Kb kg. 500

— DMoKb kg. 354
— DCMSKb kg. 177
— SKWA kg. 500
— SWAM kg. 369
— SH GRÜN K50R kg. 934
— UNIVERSAL CROMOLy 15 kg. 163
— 21 kg. 347
— 55 kg. 500
— UTP 3HN kg. 35
— 82 AS kg. 205
— ∅ 4 EL MOB kg. 1500
— EL MoCr kg. 800
— EL V Mo CrB kg. 900
— EL VM Cr 5B kg. 500
— EL Mo 1Cr 2B kg. 924
— El Cr 17 Mo kg. 378
— EL Cr 13 C kg. 342
— ∅ 4 Cr 25 Ni 20 kg. 500
— ARCOS CROMEND EB—CB kg. 346
— idem 347 kg. 279
— BÖHLER FOX CM 2 Kb kg. 1158
— CM 2 Ti kg. 2426
— CM9 Kb kg. 1408
— SKWA kg. 54
— SKWAM kg. 995
— MOLIBAZ kg. 1500
— UNIBAZ kg. 676
— UNIVERSAL CROMOLy 15 kg. 308
— 21 kg. 946
— UTP 34 N kg. 95
— 82 AS kg. 325
— ∅ 5 EL Cr 17 Mo kg. 540
— UNIVERSAL CROMOLy 15 kg. 609
— UTP 8 kg. 55
— UTP 34 N kg. 100
— UTP 82 AS kg. 500

SÎRMĂ SUDURĂ

— ∅ 0,5 — S 10 MiCu kg. 612
— ∅ 1 AlSi 5 kg. 7
— ∅ 1,2 Al 99,5 Ti kg 90
— Cromenor 317 kg 229
— Linda Cu 26 kg. 87
— — ∅ 1,6 idem kg. 89
— Al 99,5 Cu kg. 45
— CN 2 1 G kg. 185
— CM 9 1 G kg. 91
— ∅ Cromenar 310 kg. 279
— Idem 347 kg. 284
— ∅ 3 Arcos 347 L kg. 60
— ∅ 3,25 idem 309 kg. 22
— Idem 310 kg. 300
— Idem 317 kg. 120
— Idem 410 kg. 114

SÎRMĂ OȚEL ARC

— ∅ 8,0 Arc 8 st. 892 kg. 346
— 0,3 RS kg. 259
— 0,5 RS kg. 200
— 0,8 RS kg. 70
— 1,3 RM kg. 200
— 1,6 RS kg. 599
— 2,0 RS kg. 600
— 2,5 RS kg. 270
— 2,5 RM kg. 70
— 3,0 RS kg. 1000
— 3,0 RR kg. 400
— 6,5 RR kg. 100

LAMINATE PLUMB, CUPRU, ALAMĂ

— Tablă 15 mm Pb 3 kg. 3000
— Țeavă ∅ 80×5 Pb 3 kg. 1400
— Bare drept 30×10 Cu 9 1/2 T kg. 2500
— Idem 60×50 kg. 1000
— Țv. 30×3 kg. 3500
— Bare rot. ∅ 14 kg. 300
— Tablă Cu 9 M — 60 mm kg. 400
— Țv. ∅ 49×4 Cu 9 1/2 T kg. 1700
— Tb. 8 mm Cu 9 M kg. 300
— Tb. Am 4 mm Am 63 1/2 T kg. 1000
— Bare drept. 40×5 kg. 150
— Idem 40×10 kg. 200
— Idem 50×20 kg. 200
— Țv. ∅ 10×1,5 Am 63 kg. 70
— Idem ∅ 10×2 kg. 100
— Idem ∅ 25×1 Am 58 1/2 T kg. 100

OȚELURI DE SCULE

— Oțel carb. scule OSL 1—50×50 kg. 1847
— Idem 60×60 kg. 3229,8
— Oțel aliat scule ∅ 20 VM 18 kg. 154.62
— Idem 130×50 W 2842 kg. 622,5
— Idem 140×40 Terax NB kg. 217,5

MOTOARE ELECTRICE

— ASI 0,75×750 FA 2/3 B 5 buc. 3
— 2,2×750 B 5 buc. 1
— 75×750 3/6 60 H 3 buc. 1
— MIB 2 110×750 B 3 buc. 1
— Idem 132×750 B 3 buc. 2
— ASI 0,37×1000 FA B 5 buc. 3
— 0,75×1000 FA B 5 buc. 3
— 0,60×1500 500 v buc. 1
— 37×1500 B 3 buc. 1
— 45×1500 B 3 buc. 10
— 55×1500 AO 2 B 3 buc. 7
— Transform. pornire special 650/0,38 kw buc. 3
— ASI 0,35×3000 RUL 400 B 3 buc. 2
— 0,37×3000 B 3 buc. 1
— 0,75×3000 FA B 5 buc. 2
— 1,5×3000 FA B 5 buc. 8
— 5,5×3000 2/3 B 3 buc. 1
— 15×3000 2/3 B 3 buc. 5

MOTOARE SPECIALE

— CC 6,2×1500 B 3 buc. 1
— AIM 15×750 2/3 B 3 buc. 4
— 3,2×1000 B 3 buc. 2
— 45×1000 B 3 buc. 1
— 10×1500 2/3 B 3 buc. 1
— MS 3×750 2/3 buc. 2
— TCS 1×1000 monoșină buc. 6
— ASM 4×1000 2/3 buc. 11
— 5×1000 2/3 buc. 4
— AFI 13×750 buc. 2
— ASFM 1×1000 FA buc. 1
— 1,6×1000 buc. 6
— 1×1500 B 5 buc. 4
— 4×1500 buc. 1
— 5×1500 buc. 5

MATERIALE ELECTRICE DE JOASĂ TENSIUNE, CABLURI, CONDUCTORI

— Bloc releu TSA 63 A cod 3671 buc. 25
— Bobină dita 60 A 380 v buc. 129
— Idem AC 3 100 A 220 v buv. 17
— Buton BDAD cod 3741 buc. 45
— Idem manevră B-10 buc. 466
— Colcană seleniu 25×25×14 RS-70502 buc. 1
— Idem 33×33×24 buc. 1
— Idem 33×33×40 buc. 7
— Idem 40×40×4 buc. 1
— Idem 40×40×8 buc. 6
— Idem 40×40×24 RS-70519 buc. 4
— Idem 60×60×12 buc. 3
— Comutator C-40.92.20.001 buc. 72
— Idem 002 buc. 40
— Idem 004 buc. 70
— Idem stea triunghi 32 A cod 1723 buc. 40
— Condensator hîrtie E 470-9,47 mF buc. 112
— Contact fix AC 3 25 A buc. 55
— Idem mobil 40 A buc. 169
— Contactor AC 3 25 A 380 v cod 3520 buc. 70
— Idem 40 A 220 v cod 3930 buc. 50
— Idem 40 A 380 v cod 3930 buc. 25
— Idem 63 A 380 v cod 3940 buc. 50
— Idem 200 A 380 v cod 3960 buc. 36
— Idem TCA 6 A 220 v cod 4001 buc. 200
— Idem 10 A 42 v cod 4005 buc. 28
— Contactor TCA 40 A 380 v cod 4015 buc. 400
— Idem 250 A 380 v cod 4035 buc. 20
— Idem aut. DITA 500—200 A buc. 1
— Cot pantrer (PVC) 21 mm buc. 9
— Idem (IPE) 21 mm buc. 15
— Cuplă bipolară 6 A buc. 40
— Doza pantser (IPE) 29 mm buc. 44
— Idem (IPE) 36 mm buc. 12
— Întrerupător DITA 25 A cod. 3210 buc. 25
— Idem aux. TCA 250 A buc. 1489
— Idem pîrghie 25 A cod. 1300 buc. 75
— Idem pedală cod. 9500 buc. 40
— Idem pîrghie 63 A cod. 1300 buc. 20
— Idem 100 A cod. 1321 buc. 15
— Idem 350 A cod. 1340 buc. 8
— Inversor seub. prot. 32 A cod. 1762
— Lampă HBV 50 W UV. buc. 4
— Limitator 4473 buc. 20
— Idem 4486 buc. 10
— Idem 6090 buc. 150
— Idem 6095 buc. 230
— Idem 6100 buc. 325
— Idem 6110 buc. 75
— Idem 6115 buc. 55
— Microîntrerupător 5938 buc
— Idem 5947 buc. 160
— Idem 6131 buc. 280
— Miner MPR buc. 100
— Papuc cablu A 50 mmp buc. 2
— Patron mignen 0.5 A buc. 1000
— Idem 4 A buc. 900
— Idem 6 A buc. 300
— Presetupă 36 mm buc. 600
— Priză silunin, III 16 A cu priză buc. 60
— Releu RC-2 RS 71900 buc. 85
— Idem — Idem Ri-1 RS 7917 buc. 1
— Idem Ri-4 24 v RS 71810 C buc. 15
— Releu Ri-5 24 v RS-T 71575 buc. 20
— Idem RMC-3 220 v buc. 1
— RTpa-5 0,1—1,3 sec. buc. 75
— Idem RTP-C 1 10 sec. RS 7743 buc. 2
— Tub PVC ∅ 12 ml. 500
— Idem ∅ 14 ml 1000
— Idem ∅ 15 ml 1500
— Cablu Cyy 3×70 ml 300
— Idem MCM 5×1,5 ml 100

— Conductor Fy 16 mmp ml 480
— Idem 35 mmp ml 582
— Idem FFT 2,5 mp ml 4000
— Idem 4 mp ml 600
— Conductor FFT 750 6 mmp ml 1078
— Myff 35 mmp ml 400
— Idem 5 mmp ml 884
— VLIy 16 mmp ml 2000
— Sirmă bobinaj bumbac 0,70 kg. 90
— Idem 0,80 kg. 132
— Idem 1,10 kg. 60
— Idem 1,00 kg. 124
— Idem 1,30 kg. 100
— Idem 1,40 kg. 300
— Idem 1,70 kg .60
— Idem impr. email kg. 600
— Idem 0,35 kg. 400
— Idem 0,45 kg. 170
— Idem 0,75 kg. 350
— Idem 0,80 kg. 300
— Idem 0,85 kg. 200
— Idem 1,00 kg. 60
— Cablu ACyABy 3×25 ml 215
— Idem 3×95 ml 311
— Idem 4×35 ml 760
— Idem ACyy 3×10 ml 500
— Idem 3×25 ml 755
— Idem AFPyyS 2×4—2,5 ml 115
— Idem AFy 4 mmp ml 1902
— Idem 10 mmp ml 600
— Conductor AFy 16 mmp ml 6000
— Idem 35 mmp ml 400
— Idem AKy 70 mmp ml 57
— Cutie terminală 35 kw buc. 92
— Întrerupător ISOL 500 cod 4162 buc. 48
— Comutator stea triunghi 100 A buc. 9
— Pînză filtru PNA 110 cm ml 70

CHIMICALE

— Azotat de sodiu kg. 3000
— Plastinol kg. 1000

RULMENȚI

— EL 3 buc. 2
— E 10 buc. 39
— EA. 17 buc. 3
— R.4 buc. 2
— 710 buc. 4
— 1203 buc. 43
— 1208 K buc. 3
— 1207 C 3 buc. 21
— 1210 KC 5 buc. 9
— 1211 buc. 170
— 1211 C 3 buc. 8
— 1215 buc. 32
— 1215 K buc. 24
— 1218 K buc. 18
— 1217 buc. 2
— 1218 buc. 11
— 1300 buc. 8
— 1304 C 4 buc. 8
— 1306 buc. 32
— 1308 K buc. 20
— 1310 K buc. 2
— 1310 KC 3 buc. 3
— 1310 C 5 buc. 2
— 1310 KC 5 buc. 7
— 1311 buc. 9
— 1312 buc. 80
— 1312 K buc. 5
— 1314 C 3 buc. 16
— 1317 K buc. 2
— 1320 buc. 1
— 2202 buc. 3
— 2203 buc. 13
— 2204 C 4 buc. 3
— 2208 K buc. 1
— 2208 K buc. 1
— 2208 KE buc. 5
— 2209 KC 5 buc. 2
— 2211 buc. 40
— 2216 buc. 4
— 2220 buc. 2
— 2306 C 4 buc. 500
— 2307 K buc. 12
— 2311 buc. 10
— 2310 S 4 buc. 1
— 3210 buc. 200
— 3213 buc. 5
— 3220 buc. 2
— 3220 C 5 buc. 1
— 7115 B buc. 27
— 7116 B buc. 4
— 7117 B buc. 51
— 7215 B Sp. P 4 buc. 53
— 7311 BPE buc. 10
— 7312 BIE buc. 4
— 5760 K buc. 2
— 16008 buc. 50
— 16015 buc. 4
— 16018 buc. 7
— 20213 buc. 1
— 2221703 buc. 6
— 22220 NC 3 buc. 5
— 22222 K buc. 20
— 2222 EK buc. 1
— 21232 buc. 10
— 22234 buc. 90
— 22236 EC 3 buc. 14
— 22248 buc. 1
— 22264 buc. 1
— 2231065 buc. 1
— 22310 K buc. 14
— 22317 buc. 3
— 2231763 buc. 10
— 22316 K buc. 9
— 223185 C 3 buc. 1
— 22322 K buc. 2
— 22336 buc. 2
— 22338 buc. 1
— 23024 buc. 3
— 23024 K buc. 11
— 23130 C 5 buc. 4
— 23218 K buc. 6
— 23222 buc. 3
— 23232 C 5 buc. 2
— 23244 C 3 buc. 1
— 30302 buc. 5
— 30315 buc. 6
— 30316 buc. 10
— 31306 buc. 5
— 32032 buc. 8
— 32204 CAP buc.64
— 32205 buc. 3
— 32215 buc. 7
— 32221 buc. 10
— 32226 buc. 6
— 32228 buc. 2
— 32232 buc. 4
— 32236 buc. 2
— 39018 buc. 1
— 51126 MP 6 buc. 5
— 51128 buc. 5
— 51160 buc. 1
— 51200 buc. 27
— 51230 M buc. 11
— 51232 buc. 1
— DNK 25/16 buc. 4
— GS 81107 buc. 2
— GS 81109 buc. 7
— KKI 17 buc. 2
— NKI 25 buc. 2
— NKI 20 buc. 10
— NKI 50/30 buc. 2
— NKJ 42/20 buc. 2
— NKIS 55 buc. 2
— NKI 60/25 buc. 1
— N 206 buc. 15
— N 307 buc. 15
— NAR 110—NA 110 buc. 1
— NA 3050 buc. 2
— NA 4017 buc. 3
— NA 4907 buc. 1
— NA 4912 buc. 94
— NA 4922 buc. 2
— NA 4924 buc. 2
— NA 6981 buc. 2
— NAK 17 buc. 4
— NAK 20 buc. 5
— NAK 50 buc. 19
— NAK 65 buc. 2
— NAX 5035 buc. 4
— NAX 7040 buc. 2
— NJ 236 buc. 8
— NJ 252 buc. 2
— NJ 304 buc. 10
— NJ 313 buc. 15
— NJ 318 G 3 buc. 10
— NJ 407 buc. 2
— NJ 408 buc. 4
— NJ 410 buc. 4
— NJ 412 buc. 2
— NJ 2207 buc. 10
— NJ 2208 buc. 1
— NJ 2215 buc. 8
— NJ 2218 buc. 48
— NJ 2322 buc. 1
— NN 3044 K buc. 1
— NN 3044 KP 5 buc. 1
— NN 3060 KP 51 buc. 2
— NK 25/16 buc. 4
— NK 30/20 buc. 10
— NK 42/30 buc. 4
— NK 65/25 buc. 4
— NK 65/35 buc. 30
— NK 80/35 buc. 4
— NKX 40 buc. 2
— NUB 208 KMP 51 buc. 1
— NU 215 P 51 buc. 1
— NU 215 buc. 6
— NU 217 buc. 23
— NU 217 AC 3 buc. 3
— NU 215 buc. 49
— NU 222 buc. 1
— NU 232 buc. 4
— NU 305 buc. 40
— Bile 1/8 buc. 28
— Bile 13/52 buc. 800
— 7/16 11,11 buc. 600
— 29/64 11,509 buc. 50
— 11,50 buc. 5

— BILE RULM.

— 21/325 16,66 buc. 160
— 23/32 18,25 buc. 100
— 25/32 19,64 buc. 176
— 22 buc. 400
— 7/8 22,22 buc. 54
— 31/32buc.248
— 31/32 buc. 248
— 25 buc. 1
— 11/8 28,57 buc. 1
— 38 buc. 6
— 11/2 38,1 buc. 15
— Role 1,6×9,3 buc. 20
— 3,0×11,8 buc. 2140
— 3,5×83,8 buc. 500
— 5,5×89,8 buc. 180
— 4,0×39,8 buc. 80
— 10×14 buc. 55

Calitatea — atribut al economiei moderne, competitive

PRODUSE CU PERFORMANȚE ÎNALTE, REALIZATE CU EFICIENȚĂ RIDICATĂ

ALĂTURI DE CREȘTERILE CANTITATIVE în ritm înalt ale producției materiale, realizarea unei calități noi, superioare a muncii se situează ca o necesitate obiectivă în procesul atingerii unui nivel mediu de dezvoltare a economiei naționale. În acest cadru un loc de primă mărime îl deține cerința ridicării substanțiale a calității produselor în condiții de eficiență sporită, ca un element fundamental în procesul de îmbunătățire a nivelului de trai al oamenilor muncii, al satisfacerii în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor, pentru creșterea competitivității și a rentabilității producției. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie a.c. : **„este necesar să înțelegem că problema calității produselor, a nivelului tehnic trebuie să preocupe zilnic, în fiecare oră, în fiecare minut, toate conducerile întreprinderilor, toate organizațiile de partid, comitetele județene de partid, toți comuniștii, toți oamenii muncii."**

Caracteristici tehnice și funcționale superioare

RĂSPUNZÎND sarcinilor complexe, de mare responsabilitate care le revin în acest domeniu, colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice din întreaga țară acționează cu eforturi sporite pentru ca, printr-un amplu efort creativ și organizațional, să perfecționeze continuu, substanțial, performanțele tehnice, funcționale și estetice ale produselor, concomitent cu reducerea costurilor de fabricație.

Desfășurate într-un cadru de participare și responsabilitate sporite, acțiunile complexe întreprinse în vederea ridicării performanțelor calitative ale produselor românești, pentru obținerea pe parcursul fabricației a unei calități a produselor în concordanță cu prevederile din documentațiile de execuție, s-au materializat, în primele nouă luni din acest an, în numeroase realizări importante :

● **au fost omologate în condiții de calitate înaltă produse cu caracteristici tehnice ridicate :** noi tipuri de strunguri cu comandă numerică, de transformatoare de putere, frigidere cu compresor de diferite capacități, laminate din oțel pentru arcuri, coloranți, prefabricate din beton cu grad de finisare ridicat, noi sortimente de confecții, tricotaje, conserve, preparate și semipreparate din lapte etc. În trimestrul III al anului au fost îmbunătățiți parametri tehnici-calitativi la combina C P 12 la care a crescut productivitatea cu 12% și fiabilitatea cu 30%, la compresoarele de mare capacitate și presiuni înalte, la îngrășămintele azotoase prin scăderea umidității, la adezivi pe bază de poliuretan ș.a. ;

● **au fost asimilate și extinse tehnologii moderne de înaltă precizie și cu rezultate calitative deosebite în aplicare :** turnarea în cochile a unor semicuzinești, la Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița, sudarea prin frictiune a axelor rotor la unele tipuri de pompe (la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia), fosfatarea armăturilor metalice pentru simeringuri în locul sablării (la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc din Brașov) care determină o aderență sporită lemn-metal ;

● în întreprinderi **au fost extinse metodele eficiente de control activ și nedistructiv pe fluxul de fabricație** și final, analizele spectrofotometrice și cromatografice, utilizarea de aparate de măsură cu raze infraroșii etc. Totodată, au fost aduse anumite îmbunătățiri unor standarde și norme interne care au dus la alinierea la caracteristicile produselor similare de pe plan mondial (la oțeluri, echipament de joasă și înaltă tensiune, anvelope, ciment, uleiuri minerale etc.).

Desigur, acestea nu sînt decît cîteva din realizările obținute ca urmare a aplicării în întreprinderi **a programelor speciale de ridicare a calității produselor.** Cu toate acestea în perioada parcursă din acest an s-au înregistrat, din păcate, și unele neajunsuri. În unele întreprinderi **există încă indisciplină și lipsă de exigență în desfășurarea proceselor tehnologice, lipsuri** în respectarea ordinii de fabricație și în exercitarea răspunderii în muncă a unor lucrători. Deoarece existența lor poate provoca deficiențe în buna desfășurare a proceselor productive, în eficiența cu care se desfășoară fabricația, în satisfacerea integrală a cerințelor economiei naționale, investigațiile prezentate în continuare vor urmări evidențierea unora dintre **cauzele** generatoare și identificarea anumitor **soluții** de remediere.

Control activ — preventiv și pe flux în locul celui postoperativ

ÎN UNELE CAZURI, **menținerea unui nivel înalt al calității produselor este concepută de către anumiți specialiști, în principal, prin amplificarea controlului final al produselor, deși calitatea se realizează în toate etapele activității productive, respectiv în faza de concepere, pregătire și execuție propriu-zisă a produsului.** De fapt s-a stabilit că, cauzele care provoacă cele mai mari și mai frecvente deficiențe de calitate sînt localizate în etapa de pregătire a fabricației. Este vorba de „calitatea necorespunzătoare a unor proiecte", „trecerea la producția de serie fără asigurarea corespunzătoare cu materii prime, AMC-uri și SDV-uri", de „introducerea în fabricația de serie fără verificare pe prototip sau serie zero" și, în fine, de „nerespectarea obligațiilor contractuale de către furnizori". Apariția acestor neajunsuri în unitățile în care s-au manifestat a fost posibilă datorită faptului că cea mai mare parte a atenției cadrelor de conducere din întreprinderile respective a fost concentrată cu prioritate spre întărirea controlului final. Este adevărat că în astfel de situații a fost mai atent și sever barat drumul produselor de calitate necorespunzătoare. Tot atît de adevărat rămîne însă și faptul că, de această dată, controlul a acționat postoperativ, cu eficiență redusă, în sensul că a reușit doar să constate defecțiunile, fără a putea să le prevină sau să informeze operativ conducerea întreprinderii despre locul și timpul la care s-au produs.

Pentru eliminarea unor neajunsuri de genul celor menționate se poate aprecia ca **necesară creșterea eficienței și contribuției controlului activ și preventiv** (de asigurare a calității proiectelor, a prototipului și seriei zero, a comportării produsului la beneficiar), precum și a controlului pe fluxul de fabricație.

Pledoarie pentru generalizarea metodei „gestiunea calității produselor"

PENTRU a îmbunătăți calitatea produselor și pentru a rămîne competitive, întreprinderile pot să sporească cheltuielile cu prevenirea și identificarea defectelor, în condițiile reducerii cheltuielilor totale de producție privind calitatea. Pentru rezolvarea acestei probleme se cere extinsă cu mai multă fermitate o metodă de acțiune – din păcate încă puțin utilizată – **gestiunea calității produselor,** care se concretizează sub forma unui bilanț al calității, în care pasivul este format de cheltuielile determinate de remedierea unor deficiențe de calitate, iar activul din economiile realizate ca urmare a diminuării defectelor de calitate, obținută prin cheltuielile de prevenire și identificare a defectelor.

Pe baza experienței practice, s-a ajuns la concluzia că o gestiune rațională a calității conduce la reducerea simțitoare a costului pentru remedierea unor defecte de calitate concomitent cu obținerea de economii la totalul cheltuielilor, în condițiile de asigurare a calității conform normelor stabilite. Pentru aceasta se acționează prin sporirea preocupărilor (și deci a cheltuielilor) în vederea prevenirii defectelor și a asigurării calității. Principala acțiune în acest sens trebuie să o constiuie **ridicarea nivelului calificării muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor,** prin organizarea mai bună, din vreme, a cursurilor de calificare și reciclare profesională. **Trebuie asigurată totodată desfășurarea la cel mai înalt nivel a cursurilor de maiștri, a școlilor de maiștri, a reciclării acestora.**

La nivelul unui eșantion reprezentativ s-a putut constata că sporirea costului pentru prevenirea defectelor cu 10% a determinat reducerea costurilor pentru identificarea defectelor cu 5%, a costurilor pentru remedierea unor defecte de calitate cu 30% și, în plus, a permis obținerea de economii de 25% din costul total al calității.

Ca urmare, în întreprinderi se cere acționat cu mai multă fermitate pentru cunoașterea și implementarea acestui prețios instrument care oferă conducerii întreprinderii alternative de decizii capabile să conducă la creșterea calității cu costuri reduse.

Calculul matriceal în cunoașterea comportării produsului la beneficiar

ÎN APRECIEREA eficienței calității unui produs apare uneori o **contradicție** între opinia anumitor producători – pentru care esențială este reducerea costurilor de fabricație, și beneficiari – pentru care importantă rămîne reducerea costurilor în exploatare, ceea ce presupune însă un plus de cheltuieli de producție la furnizor. În economia modernă, costul de achiziție (prețul inițial de cumpărare) a început să nu mai rămînă unicul criteriu pentru beneficiar în fundamentarea deciziei de achiziționare a unui utilaj. Consumatorii sînt tot mai mult influențați în prezent de prețul pe întreg ciclul duratei de viață a diferitelor produse concurente, care include, pe lîngă costul de achiziție, și costurile pe care beneficiarul trebuie să le suporte în legătură cu punerea și menținerea produsului respectiv în stare de funcționare. Și aceasta deoarece costul ciclului duratei de viață poate fi de cîteva ori mai mare decît costul de achiziție. În aceste condiții, pentru a putea spori calitatea în conformitate cu cerințele beneficiarului și deci și competitivitatea produselor sale, producătorul va trebui să-și modifice orientarea bazată exclusiv pe optica proprie și să aplice conceptul optimizării costurilor la utilizator.

În practică, furnizorii noștri desfășoară o amplă activitate, depun eforturi considerabile pentru informare în vederea cunoașterii cerințelor beneficiarilor. Eforturile desfășurate în această direcție ar putea fi mult simplificate, iar costurile aferente considerabil diminuate dacă ar fi mai cunoscut și utilizat un instrumentar de evidență și informare simplu și operativ, folosit cu succes în unele întreprinderi. Este vorba, în esență, despre trei matrici care permit o urmărire operativă riguroasă a comportării produsului la beneficiar, o cuantificare acceptabilă a fiabilității, mentenabilității și disponiblității produselor. **Matricea „Rata defectărilor" și matricea „Ore de reparații"** oferă informații necesare pentru aprecierea disponibilității echipamentului, atît la lotul lunar livrat, cît și la o anumită „vîrstă" a acestuia (o lună, două ș.a.m.d.). A treia matrice, **„Costul pieselor de schimb",** în combinație cu a doua, facilitează analiza modului în care se desfășoară activitatea de „service" a furnizorului.

Noi indicatori pentru urmărirea nivelului calității

ÎN ÎNTREPRINDERILE noastre există un sistem bine fundamentat de criterii de apreciere a clasei de calitate a produselor, aliniat ca nivel de performanțe tehnice, economice și funcționale la cele mai bune realizări obținute pe plan mondial. În ce privește urmărirea calității produselor față de prevederile documentației de execuție indicatorii pe care îi are la îndemînă întreprinderea nu oglindesc, în principal, aspectele pozitive ale activității desfășurate pentru realizarea unor produse de calitate. Într-adevăr, cele mai multe informații se referă la : ponderea valorică a rebuturilor și a remanierilor în producția marfă, ponderea valorică a produselor învechite scoase din fabricație în totalul producției, ș.a.m.d. Aproape în totalitatea lor însă, acești indicatori, așa cum este și normal, nu se planifică. Prin plan se urmăresc, referitor la calitatea produselor, doar indicatorii „ponderea produselor noi și modernizate în producția marfă vîndută și încasată" și „ponderea producției de calitate superioară în totalul producției ce se realizează în mai multe clase de calitate". Primul însă, nu oferă decît indirect informații despre nivelul calității produselor fabricate, iar al doilea nu are decît o aplicabilitate restrînsă, doar la cîteva sectoare de activitate.

Deoarece din analiza sferei de cuprindere a sistemului actual al indicatorilor de planificare a calității rezultă necesitatea completării acestuia, considerăm că poate fi luată în discuție oportunitatea următorilor indicatori :

– **„ponderea valorică a produselor cu marcă de calitate în totalul producției marfă".** Marca de calitate, prevăzută în Legea calității produselor, ar urma să se acorde produselor care se situează la nivelul celor mai bune performanțe obținute pe plan mondial. Acest indicator va putea fi planificat, se va putea urmări evoluția sa în timp ;

– **„entropia calității"** ca indicator sintetic, avînd în vedere că, datorită variabilității proceselor de fabricație, distribuția unei caracteristici calitative în jurul valorii sale date (în interiorul cîmpului de toleranță admis) urmează legea Gauss, dispersia și amplitudinea cuantificînd gradul de dezordine al sistemului.

Analiza acestor aspecte desprinse din experiența acumulată în numeroase întreprinderi în domeniul ridicării calității cu costuri reduse, generalizarea mai operativă a metodelor și tehnicilor valoroase folosite, poate contribui – prin aplicarea lor selectivă și bine adaptată – la îmbunătățirea caracteristicilor de calitate ale produselor în condiții de eficiență sporită.

Bogdan PĂDURE

Promovarea noului în gîndirea şi practica economică

„În mod hotărît trebuie să trecem la înnoirea producției, la perfecționarea ei rapidă ! Aceasta necesită și întărirea grupurilor de concepție și asimilare din fiecare uzină. În momentul în care un produs este introdus în fabricație, proiectanții și cercetătorii trebuie să aibă deja pe planșetă sau în atenție un produs nou. Dacă nu vom proceda astfel nu vom putea fi competitivi pe plan internațional".

NICOLAE CEAUȘESCU

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA PERFECȚIONAREA PLANIFICĂRII PROGRESULUI TEHNIC (I)

AFIRMAREA LARGĂ a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate presupune o amplă și intensă promovare [1]) a progresului tehnic în economie, prioritar în sfera producției materiale, în concordanță cu imperativele actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării. Introducerea cu intensitate sporită a progresului tehnic pretinde luarea în considerare a unor soluții puternic competitive pe plan mondial. Procesul complex de materializare a acestor soluții pe scară largă, în mod operativ, face însă necesar și un sistem judicios de planificare și realizare a sarcinilor în acest domeniu, în baza unor metode și forme metodologice apte să determine obținerea în cel mai scurt timp și în întregime a tuturor avantajelor pe care le poate aduce progresul tehnic.

În aceste condiții, și avînd în vedere actuala metodologie de planificare și realizare a progresului tehnic, ne apare ca necesară asigurarea unei mai mari rigurozități atît în ce privește elementele teoretice cu privire la promovarea planificată a progresului tehnic în producție, cît și în ce privește realizarea practică a acesteia. Considerăm că este îndeosebi necesară îmbunătățirea concepției și practicii privind asimilarea [2]) în producție a progresului tehnic, decisivă prin rolul ce trebuie să îl aibă în procesul de ansamblu al promovării acestuia în economie.

Elaborarea și asimilarea — faze distincte

CONCEPTUL DE ASIMILARE este folosit în prezent aproape în exclusivitate cu privire la produsele noi [3]) și cele modernizate [4]), deși el este perfect compatibil cu progresul tehnic luat **în ansamblu, în sensul cel mai larg al acestuia.** Este de menționat, totodată, faptul că în practica planificării nu dispunem pînă în prezent de o concepție — în adevăratul înțeles al cuvîntului — cu privire la rolul și funcțiile asimilării în producție a progresului tehnic. Prin asimilare se înțelege, de regulă, doar pregătirea fabricației și introducerea sau punerea în fabricație a produselor noi și a celor modernizate, neglijîndu-se atingerea în producție a parametrilor proiectați și omologați pentru aceste produse, adică tocmai funcția de bază a asimilării, hotărîtoare în ceea ce privește eficiența promovării progresului tehnic. Pe de altă parte, dacă produsele noi și cele modernizate sînt mașini și echipamente [5]), prin asimilare se înțelege inclusiv conceperea și experimentarea acestora, care cuprinde proiectarea, deci conceperea lor, și execuția-probarea (experimentarea), respectiv omologarea prototipurilor aferente. Desigur, proiectarea mașinilor și echipamentelor noi și a celor modernizate, respectiv execuția-probarea și omologarea prototipurilor acestora au importanța lor binecunoscută. Ele nu sînt însă faze ale asimilării, cum se consideră în prezent, ci însăși faze ale activității de dezvoltare [6]), definită la noi și pe plan mondial prin conceptul de cercetare-dezvoltare.

Din cele arătate rezultă că în cazul produselor noi și a celor modernizate, și nu numai în acest caz, asimilarea este înțeleasă și practicată **în mod incomplet,** neluîndu-se în considerare tocmai funcția ei de bază, la care ne-am mai referit, privind atingerea în producție a parametrilor proiectați și omologați pentru soluțiile de progres tehnic. În celălalt caz, dacă produsele respective sînt mașini și echipamente, asimilării i se dă o interpretare care deplasează în mare măsură atenția și preocupările de la aspectele esențiale privind conținutul ei, la probleme care nu îi aparțin, în detrimentul intereselor legate propriu-zis de promovarea progresului tehnic.

Interpretarea asimilării în acest mod pare să fie determinată de persistența unor impreciziuni caracteristice perioadei de început a planificării în țara noastră, ca și de o interpretare prea largă a conceptului de cercetare-dezvoltare. Credem că nu este exclus, de asemenea, ca modul acesta de interpretare să fi fost determinat și de particularitățile care intervin la asimilarea mașinilor și echipamentelor noi pe bază de licențe și documentații de fabricație din import. În cazul acestor produse, în mod firesc, elaborarea nu mai are obiect, ea fiind deja efectuată de către furnizorul licenței sau de terțe firme, de regulă cu mult timp înainte de vînzarea licenței. Se efectuează însă proiectarea produselor, în scopul întocmirii documentației de execuție în fabricație a acestora dar fără a se modifica concepția în care ele au fost elaborate. Prin această proiectare se realizează implicit, în multe cazuri, o asimilare, dar numai a documentației obținute în cadrul importului de licență. Este posibil ca, tocmai pornind de la asemenea considerente, să se fi ajuns la ideea că și în cazul mașinilor și echipamentelor noi și modernizate ce se realizează pe bază de concepție proprie numai proiectarea acestora, execuția-probarea și omologarea prototipurilor aferente, sînt faze ale asimilării pro-

---

[1]) Conceptul de promovare nu este sinonim cu cel de introducere a progresului tehnic. Avînd o sferă de cuprindere mai largă, cel dintîi îl include pe cel de al doilea și trebuie luat în considerare cu prioritate.

[2]) În studiul de față conceptul de asimilare este folosit în sensul de însușire deplină a progresului tehnic în producție și în celelalte activități economico-sociale.

[3]) Considerăm judicios să se admită drept noi produsele care întrunesc următoarele condiții : a) se realizează (sînt sau urmează a fi fabricate) pentru prima dată în economie; b) răspund unor cerințe noi, de ordin calitativ, în economie; c) prezintă caracteristici tehnico-funcționale și calitative la nivelul performanțelor atinse pe plan mondial; d) conduc la realizarea producției în condiții mai avantajoase, influențînd favorabil eficiența acesteia. Produsele ce întrunesc numai parțial aceste condiții, dar se justifică să fie realizate din alte puncte importante de vedere, ar putea fi admise ca produse convențional noi.

[4]) Noțiunea de produs modernizat este substituită frecvent prin aceea de produs reproiectat. Drept produse modernizate considerăm că ar trebui să fie admise acele produse care diferă esențial (de exemplu, în proporție de cel puțin 30%) — în sens pozitiv — de produsele pe care le înlocuiesc, sub aspecte privind: a) caracteristicile tehnico-funcționale și calitative; b) economicitatea producției; c) desfacerea pe piața internă și externă.

[5]) Termenul echipamente include categoriile: utilaje, aparate, instalații.

[6]) În țara noastră este uzuală noțiunea de dezvoltare tehnologică; aceasta este motivată prin grija de a se preciza activitatea la care se referă, de a se evită confuzia cu dezvoltarea economiei în sensul ei general ca urmare a realizării programelor de investiții.

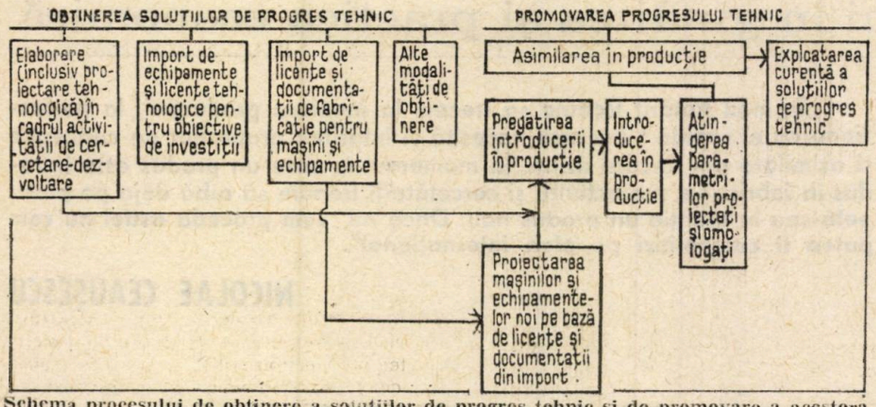

Schema procesului de obținere a soluțiilor de progres tehnic și de promovare a acestora în producție

duselor respective. Nu încape nici o îndoială că asimilarea documentației obținute în cadrul importului de licențe se înscrie în procesul de promovare a progresului tehnic fără a fi sinonimă, însă, cu asimilarea acestuia în producție.

Privită în sfera largă a promovării noului, asimilarea poate avea obiecte foarte diverse și nu numai produse sau echipamente. În domeniul activității de cercetare-dezvoltare, spre exemplu, obiectele asimilării pot fi reprezentate de tehnici și metode avansate de investigație, necesare în procesul de creație științifică și tehnică. În mod direct, astfel de tehnici și metode pot contribui la obținerea de soluții nemijlocit necesare pentru promovarea în producție a progresului tehnic. La rîndul lor astfel de asimilări pot fi însă realizate numai atunci cînd se dispune de ele concret, avînd un conținut precis.

Sînt argumente care ne fac să propunem realizarea în practica planificării promovării progresului tehnic **a unei distincții nete între elaborare și asimilare, cea dintîi avînd ca obiect obținerea soluțiilor de progres tehnic, iar cea de a doua promovarea acestora în producție, respectiv în practica celorlalte activități economico-sociale.**

Funcțiile asimilării — definite riguros

PE BAZA celor arătate se desprinde necesitatea de stabilire mai riguroasă a funcțiilor atribuite asimilării, aceasta trebuind să asigure o materializare deplină în producție, în timp util, a soluțiilor de progres tehnic. Totodată, asimilarea trebuie să aibă un pronunțat caracter operațional, astfel încît să poată fi controlată prin însăși rezultatele ei. Corespunzător acestei cerințe, după părerea noastră, fazele specifice asimilării sînt cele ce se prezintă în schema alăturată, care înfățișează, în liniile sale cele mai generale, procesul de obținere a soluțiilor de progres tehnic și de promovare a acestuia în producție.

Din schemă ar trebui reținute următoarele aspecte principale :

a) Procesul de **obținere** a soluțiilor de progres tehnic este reprezentat prin căile folosite în acest scop, calea de bază fiind activitatea proprie de cercetare-dezvoltare. Desfășurarea efectivă a procesului pe căile prezentate în schemă are la bază deciziile adoptate în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială. Față de practica actuală de planificare și corespunzător aspectelor prezentate mai sus, credem că se impune însă o schimbare în sensul ca sarcinile de elaborare a mașinilor și echipamentelor noi și modernizate pe bază de concepție proprie — proiectarea acestor produse, execuția-probarea lor precum și omologarea prototipurilor aferente — să nu mai fie înscrise în plan ca sarcini de progres tehnic, așa cum se procedează, ci ca sarcini ale activității de cercetare-dezvoltare[7]). Avantajul ? În acest mod s-ar crea condiții pentru concentrarea eforturilor asupra aspectelor esențiale pe care le implică promovarea progresului tehnic în ceea ce privește asimilarea acestuia în producție, imprimîndu-se, în același timp, o consistență sensibil sporită sarcinilor de cercetare-dezvoltare. In scopul unei mai bune fixări a sarcinilor de elaborare a mașinilor și echipamentelor noi și modernizate și deci a acordării unei atenții sporite acestor sarcini, realizării lor, considerăm că ar fi utilă înscrierea lor în plan într-o **grupare distinctă** față de celelalte sarcini de cercetare-dezvoltare a căror realizare comportă parcurgerea prealabilă a unor faze specifice în exclusivitate cercetării științifice.

Din schemă sînt de reținut, de asemenea, legăturile procesului de obținere a soluțiilor de progres tehnic cu procesul prin care progresul tehnic este promovat în producție. Nu vom insista însă acum asupra lor. Menționăm doar că aceste legături se realizează prin intermediul a două elemente constitutive (faze) ale asimilării, unul în exclusivitate specific promovării soluțiilor de progres tehnic obținute prin import de licențe și documentații de fabricație pentru mașini și echipamente.

b) Procesul de **promovare** a soluțiilor de progres tehnic, reprezentat în partea dreaptă a schemei, conține două etape distincte, prima fiind tocmai asimilarea care include patru faze, trei dintre acestea specifice tuturor soluțiilor de progres tehnic. Fazele acestea sînt pregătirea introducerii în producție a progresului tehnic, introducerea în producție și atingerea parametrilor proiectați-omologați. A patra fază constă în proiectarea pentru mașinile și echipamentele noi pe bază de licențe și documentații de fabricație din import, despre care am mai vorbit, ea avînd loc numai în cazul asimilării acestei categorii de produse. Desigur că această proiectare ar putea fi interpretată ca subfază a pregătirii introducerii progresului tehnic în producție, cum de altfel este considerată și proiectarea care are loc — cu alt obiect și conținut desigur — în cazul promovării soluțiilor de progres tehnic obținute prin importuri de echipamente și licențe tehnologice pentru obiective de investiții. Spre deosebire însă de această proiectare din urmă care, după cum se cunoaște, nu face obiectul unor sarcini distincte în plan, realizarea ei fiind implicată de prevederile corespunzătoare din plan pentru investiții, proiectarea mașinilor și echipamentelor noi pe bază de licențe de fabricație se planifică și este necesar să fie planificată și în continuare în mod distinct în planul tehnic, ca fază a asimilării produselor respective.

c) Prima dintre fazele propriu-zise ale asimilării este **pregătirea introducerii în producție a progresului tehnic**, mai precis a soluțiilor acestuia, cunoscută în cazul produselor noi și a celor modernizate ca pregătire a fabricației. Dacă fabricația urmează să fie realizată pe capacități de producție existente, pregătirea introducerii în producție este sinonimă cu pregătirea fabricației și include doar proiectarea și execuția de s.d.v.-uri necesare în procesul de obținere a produselor respective, precum și întocmirea de documentații tehnologice de execuție a unor piese, componente și subansamble pe liniile de fabricație existente. Atît proiectarea s.d.v.-uri'or cît și întocmirea documentațiilor menționate se încadrează în proiectarea curentă de deservire a fabricației în întreprinderile constructoare de mașini.

În toate cazurile însă cînd promovarea progresului tehnic se realizează prin produse și tehnologii ori sub alte forme care implică proiectarea și execuția de investiții, realizarea acestora precum și efectuarea probelor tehnologice de punere în funcțiune a obiectivelor sau capacităților de producție respective se impune înscrisă în faza de pregătire a introducerii în producție a progresului tehnic. Precizăm că proiectarea și execuția investițiilor nu se prevăd și nici nu este cazul să fie prevăzute ca sarcini în planul tehnic, ele fiind prevăzute ca atare în planul de investiții; totuși, atunci cînd produsele noi sînt mașini și echipamente ce vor fi fabricate la o capacitate de producție ce urmează a fi creată prin realizarea unor investiții, pregătirea introducerii lor în producție include suplimentar proiectarea și execuția s.d.v.-urilor necesare, adică o pregătire a fabricației care se planifică în cadrul planului tehnic.

Din cele arătate rezultă că pregătirea introducerii în producție a progresului tehnic are un caracter **complex**, conținutul ei fiind diferit, în funcție de soluțiile concrete ale promovării acestuia. În planul tehnic se cuprind și trebuie să fie cuprinse și în continuare numai acele elemente constituente ale acestei faze a asimilării care corespund pregătirii propriu-zise a fabricației mașinilor și echipamentelor noi și a celor modernizate.

Aurel BÎRSAN
Comitetul de stat al planificării

[7]) Referirea este valabilă în ce privește planurile anuale; în planurile cincinale se înscriu și în prezent numai sarcini de punere în fabricație nu și de concepere și experimentare a mașinilor și echipamentelor.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicator

DIN CUPRINSUL articolului intitulat „Metodologia de calcul a valorii producției nete în construcții", apărut în nr. 37 al „R. E.", au rezultat neajunsurile pe care le prezintă actualii indicatori producție globală și terminată de construcții-montaj. Unele observații suportă și metodologia propusă de determinare a producției nete prin scăderea cheltuielilor materiale.

Astfel, compararea cantităților consumate în prețuri efective cu cantitățile încasate în prețuri de deviz la toate obiectele la care se lucrează în perioada de timp raportată și la toate reperele cunoscute cu anticipație,sau nu, care au prețuri superioare celor din deviz, presupune un mare volum de operațiuni în domeniul financiar-contabil din sectorul construcții. Operativitatea și posibilitatea unui control preventiv sau ulterior asupra factorilor cu influență asupra nivelului producției nete sînt foarte reduse.

O altă problemă care se ridică în determinarea producției nete este neconcordanța dintre normele de plată a muncii cu cele din deviz. Acestea din urmă se determină cu mai multă exactitate pentru producția terminată și decontată și nu mai puțină exactitate pentru restul producției. Depășirile față de documentația de deviz se transformă în pierderi cu influență negativă asupra producției nete.

Mergînd pe linia simplificării evidențelor, a respectării cerințelor aplicării noului mecanism economico-financiar în activitatea de construcții se impune conducerea evidenței cheltuielilor de producție pe obiective de construcții, lucrări de bază și de organizare numai la nivelul cheltuielilor directe, cheltuielile indirecte urmînd să fie urmărite numai comparativ cu planul, întocmit conform instrucțiunilor în vigoare.

Ion GRECU
contabil șef la Grupul de șantiere construcții-instalații Constanța

Obiecte de inventar

DIFERENȚIEREA obiectelor de inventar de mijloace fixe în funcție de valoare și de durată de folosire a fost făcută cu foarte mulți ani în urmă, cînd bunurile materiale din care se confecționau aveau alte valori. În prezent avem greutăți în procurarea unor obiecte de inventar. Depășind valoarea individuală de 500 lei, unele au trecut în categoria mijloacelor fixe, fiind mai anevoios de procurat.

Propun ca obiectelor de inventar să fie considerate acele bunuri a căror valoare individuală este de pînă la 1000 lei.

Th. MELINTE
contabil șef la Întreprinderea de industrializare a cărnii Suceava

Aprovizionare

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ a devenit o adevărată știință. Nu se poate lucra în acest domeniu dacă nu se cunosc procesul de producție și tehnologiile de fabricație. Este necesar să subliniem că atunci cînd vorbim de perfecționarea sistemului aprovizionării tehnico-materiale, aceasta trebuie să vizeze nu numai bazele, furnizorii, dar și beneficiarii. Încheierea pe baze reale a contractelor de aprovizionare pe anii 1979 și 1980, studierea volumului de materiale ce se solicită în teritoriu și crearea unor stocuri de intervenție va conduce la o aprovizionare mai bună a beneficiarilor, în sortimentele solicitate, ritmurile mari de creștere impunînd o mare suplețe în aprovizionarea și desfacerea materialelor. Cererea nejustificată de materiale cantitativ și sortimental duce însă la crearea de mari greutăți financiare și economice în unele întreprinderi. Pentru ca activitatea de aprovizionare să decurgă în cele mai bune condițiuni, propun ca lucrătorii din serviciile de specialitate să fie încadrați în școli de reciclare ce pot ființa la nivelul fiecărui județ.

Emil HUȚANU
directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Vrancea

ECOURI

Decontare

REFERINDU-NE la nota intitulată „Interpretare", apărută în nr. 29 al „R. E." la această rubrică menționăm că H. C. M. 1004/1971 nu s-a abrogat. În statutul C.A.P. și în statutul Consiliilor intercooperatiste (Decretul nr. 346/1977) s-a prevăzut ca plata lucrărilor efectuate de S.M.A. să se facă în raport direct cu producțiile realizate de cooperative, fără a fi limitate lucrările și culturile care fac obiectul plății proporționale. De asemenea, prin Decretul nr. 114/1977 s-a aprobat și s-a pus în aplicare „contractul de cooperare tip" care se încheie între părți, pentru toate culturile și lucrările ce se execută de S.M.A. și care prevede că plata se face proporțional cu producțiile realizate — minim 80% și maxim 120% din tarifele în vigoare (80% în cursul anului pe măsură executării și recepționării lucrărilor, iar diferențele se achită după încheierea recoltării fiecărei culturi în raport cu gradul de realizare). În legătură cu această problemă urmează să se experimenteze în două județe un nou contract de cooperare elaborat în baza prevederilor Decretului nr. 346/1977.

Întrucît în cursul acestui an lucrările executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii la cooperativele agricole de producție au la bază contractul de cooperare pus în aplicare începînd cu anul 1976, decontarea acestora se va face conform prevederilor de la cap. V din acest contract. Rezultă că plata lucrărilor executate de S.M.A. trebuie să se facă potrivit reglementărilor care au apărut după intrarea în vigoare a H.C.M. nr. 1004/1971, respectiv Decretul nr. 346/1977. Pînă la definitivarea unui nou contract de cooperare în baza Decretului nr. 346/1977, banca va urmări ca decontarea lucrărilor executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii să se facă în baza contractului de cooperare elaborat în baza Decretului nr. 114/1974, a cărei aplicare este dispusă de M.A.I.A. și U.N.C.A.P. și pentru anul 1978.

N. ODOBESCU
director în Banca pentru agricultură și industrie alimentară

Autodotare

APRECIEM ca pozitive concluziile și propunerile rezultate ca urmare a dezbaterii publicate sub titlul „Autodotarea și creșterea eficienței" în numărul 22 al „R. E." Propunem ca astfel de acțiuni să fie extinse în cadrul ramurii construcțiilor de mașini, pe subramuri și sisteme de mașini.

În ceea ce privește îmbunătățirea aprovizionării cu diferite sortimente de materiale necesare acestei acțiuni (electrotehnice, bare metalice de dimensiuni mici, materiale electroizolante și produse din cauciuc), vă informăm că a fost extins nomenclatorul produselor ce se derulează prin bazele județene de aprovizonare tehnico-materială. Începînd cu anul 1979, vor fi cuprinse noi sortimente de produse solicitate de unitățile economice, în care sînt și sortotipodimensiuni din produsele indicate în articol.

N. CERNESCU
director adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

★

POTRIVIT „Notei comune cu privire la plata cheltuielilor necesare executării utilajelor în cadrul acțiunii de autoutilare" nr. 8595/6.X.1971 elaborată de Ministerul Finanțelor, Banca Națională și Banca de Investiții, cheltuielile determinate de confecționarea instalațiilor, utilajelor și aparatajelor la unitățile existente, în vederea autodotării se finanțează în cadrul cheltuielilor de producție. După confecționarea și verificarea modului de funcționare a fiecărui utilaj în parte, acesta se va livra sectorului de investiții, urmînd a se plăti pe bază de factură — din credite sau direct din contul de finanțare, după caz — ca orice achiziție de la un terț. Decontarea la sectorul de investiții se face însă numai în condițiile în care lucrarea este prevăzută în plan și are fondurile asigurate.

Vasile GHEORGHIU
director în Ministerul Finanțelor

★

ÎN MULTE ÎNTREPRINDERI ale industriei ușoare s-au realizat, în ultimul timp, utilaje și chiar linii tehnologice complete ale căror performanțe se situează la nivelul unor utilaje similare din import. În acest sens menționăm instalația de tras fără debiteză și toate utilajele necesare pentru cuptorul nr. 1 la Întreprinderea de geamuri Mediaș ; linia de producție și sincronizarea presei cu linia de polizat prin foc, graiferele de paletizare și mașina de honuit forme la Întreprinderea de articole de sticlărie București ; linia de vizori și cuptor circular de curbat geam la Întreprinderea de geamuri Buzău etc.

În 1976, volumul utilajelor realizate în acest sector totaliza 19 mlioane lei, iar în 1977, 32,5 milioane lei. În anul 1978 programul de autodotare prevede realizarea unui volum de utilaje de 52 milioane lei și include realizarea de utilaje pentru noile dezvoltări de capacități și investiții noi, dotări și introduceri de mecanizări în întreprinderi existente, precum și dotări și mecanizări la alte întreprinderi care nu au posibilități proprii de proiectare și de execuție.

N. POPESCU
director adjunct în Ministerul Industriei Ușoare

PREGĂTIREA MAIȘTRILOR, ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE PROGRESULUI TEHNICO – ȘTIINȚIFIC

SUBLINIIND principalele probleme legate de îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1978 și de pregătirea celui din anul viitor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a insistat, în Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie a.c., asupra necesității de **a se acționa în continuare cu toată hotărîrea în direcția îmbunătățirii calității producției, ridicării nivelului ei tehnic.**

S-a relevat, cu acest prilej, că una din cauzele neajunsurilor ce mai apar în privința calității o constituie nivelul pregătirii unor maiștri. Or, este cunoscut că maistrul reprezintă o „figură centrală" în procesul de producție, în asigurarea disciplinei tehnologice, a promovării noului, a calității și economicității producției. Aceasta constituie rațiunea pentru care secretarul general al partidului a formulat foarte limpede o sarcină de cea mai mare actualitate pentru întărirea disciplinei tehnologice, a răspunderii : **„Trebuie să asigurăm desfășurarea la cel mai înalt nivel a cursurilor de maiștri, a școlilor de maiștri, să organizăm în mod special reciclarea maiștrilor din toate unitățile economice".** Aceasta este o condiție a competitivității, a progresului tehnic. **„Trecem în multe unități** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — la produse superioare, pe care le fabricăm pentru prima oară. În aceste condiții, chiar un maistru care lucrează de mult într-o uzină nu cunoaște produsul nou. Dacă în cîțiva ani nu se asigură împrospătarea cunoștințelor, atît ale muncitorilor, cît și ale maiștrilor și inginerilor, întreprinderile nu pot ține pasul cu tehnica nouă, cu exigențele ce se pun în domeniul calității produselor".**

Unele deficiențe și cauzele lor

PENTRU CONSTRUCȚIA DE MAȘINI, ramură de importanță decisivă în înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economică stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în afirmarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice în întreaga economie națională, aceste indicații au o valoarea deosebită, date fiind nu numai creșterea rapidă a volumului producției și a numărului întreprinderilor ce o realizează (multe din ele situate în județe și localități lipsite de tradiție industrială), dar mai cu seamă ritmul de înnoire a produselor, puternica accentuare a complexității lor.

Modernizarea accentuată a proceselor tehnologice de fabricație în industria constructoare de mașini, imperativele privind folosirea judicioasă a fondurilor fixe, a metalului, a energiei, obținerea unei calități ireproșabile a execuției pe fiecare fază pînă la produsul finit conferă noi valențe **profilului maistrului, în calitatea sa de conducător nemijlocit al formației de lucru.**

O amplă analiză efectuată, încă acum cîțiva ani, de către ministerul de resort — prin Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini — în 15 mari întreprinderi ale ramurii a evidențiat că nivelul pregătirii unor maiștri era rămas în urmă față de evoluția dotării tehnico-materiale și a tehnologiilor, fiind îndeosebi deficient sub aspectul cunoștințelor referitoare la organizarea și programarea științifică a producției, coordonarea activităților la locul de muncă, instruirea profesională a muncitorilor din subordine, asigurarea calității operațiilor executate de formațiile respective, a ordinei și disciplinei.

Cu prilejul analizei au fost identificate și principalele cauze ale acestei situații :

— la selecționarea maiștrilor din rîndul muncitorilor și tehnicienilor nu s-a avut întotdeauna în vedere ca aceștia să posede o experiență îndelungată în producție, o înaltă pregătire profesională, autoritate profesională, politică și morală în colectivul de muncă și calități de buni organizatori ai producției ;

— pregătirea în școli de zi și serale nu a fost suficient adaptată — ca programă analitică sau ca nivel de predare — necesităților concrete dictate de ritmul înalt de înnoire a tehnologiilor în construcția de mașini ;

— încadrarea și promovarea maiștrilor s-au făcut uneori pe baza unei analize superficiale, a unor concursuri cu caracter formal, aprecierile după criteriul realizărilor celor mai bune în producție fiind lăsate pe ultimul plan ;

— stimularea maiștrilor nu a fost întotdeauna corelată strict cu rezultatele obținute, cu eforturile pe linia ridicării nivelului de cunoștințe profesionale personale, precum și ale colectivului coordonat ;

— o serie de întreprinderi nu au organizat corespunzător cursurile de reciclare și ridicarea calificării, tematica abordată a avut un caracter general, neținîndu-se seama de necesitățile concrete ale unității sau formației de lucru.

Optica formării multilaterale și cerințele evaluării

ȚINÎND SEAMA de aceste constatări și după consultarea specialiștilor din peste 140 de întreprinderi constructoare de mașini, a fost conceput un program special de perfecționare a maiștrilor la locul de muncă.

Programul se desfășoară în întreprinderi, pe durata a 6-8 luni și urmărește să asigure maiștrilor:

● **cunoștințe de specialitate comune tuturor meseriilor,** referitoare la metode de conducere, organizarea producției și a muncii și metode eficiente de instruire a muncitorilor din formație ;

● **cunoștințe de bază** (strict necesare în activitatea curentă de producție) de matematică, rezistența și proprietățile materialelor, organe de mașini, desen tehnic, electrotehnică, electronică etc., adaptate specificului fiecărei meserii în parte ;

● **cunoștințe de specialitate asupra unor noutăți în tehnologiile și utilajele** specifice fiecărei meserii pe locul de muncă al formației coordonate (cunoștințe ce se materializează prin efectuarea unei lucrări practice, aplicate în producție).

De asemenea, se urmărește realizarea dezvoltării unor **atitudini** pozitive la maiștri, care constau în:

● imprimarea concepției că maistrul nu este numai un urmă-

ritor pasiv al realizării planului de muncă, ci, mai ales, un adevărat **cadru de conducere,** cu toate atribuțiile ce revin acestei funcții ;

— trezirea interesului asupra **eficienței practice imediate** pe care o are aplicarea unor metode științifice de conducere, organizare sau de instruire a muncitorilor, în scopul de a forma convingerea asupra necesității unui studiu individual permanent.

Prin susținerea programului direct în unități, folosind mijloacele tehnice cu care este dotat centrul de perfecționare, se urmărește dezvoltarea unor **aptitudini** necesare maiștrilor pentru a corespunde cerințelor postului de conducător direct al procesului de producție, precum și determinarea **aportului efectiv în producție,** pe durata desfășurării instruirii.

Lunar, fiecare maistru primește cîte un set de material documentar destinat studiului individual obligatoriu ; acesta este completat cu prezentarea de consultații, expuneri rezumative, filme, diapozitive și demonstrații practice. Maiștrii sînt obligați să susțină un test de verificare a cunoștințelor asimilate din materialul respectiv, răspunzînd la 20—30 de întrebări.

Încă din prima lună după deschiderea programului, șeful de secție, împreună cu maistrul respectiv, stabilesc tema lucrării practice, care se referă la îmbunătățirea tehnologiilor, utilajelor și sculelor sau a organizării producției și a muncii în cadrul formației coordonate (lucrările mari, de importanță deosebită, pot fi rezolvate în colectiv de 2-3 maiștri). Autorul realizează și lucrarea în timpul normal de lucru (paralel cu activitatea curentă), are datoria de a asigura concepția și urmărirea lucrării pînă la realizarea finală (în care scop poate folosi muncitorii din formație) fiind obligat să o aplice pînă la terminarea programului de perfecționare. La aprecierea lucrării se ține seama de rezultatele obținute în îmbunătățirea fabricației (avizate de șeful de secție) și de efortul de realizare ce a fost necesar.

Evaluarea rezultatelor programului de perfecționare se face pentru fiecare maistru în parte, după următoarele criterii : nivelul cunoștințelor de organizare, conducere și de specialitate asimilate, valoarea lucrării de absolvire, rezultatele obținute în producție de formațiile de lucru coordonate.

Din 1973 pînă în prezent, prin această formă au fost instruiți, de către Centrul de perfecționare, 4 873 de maiștri din 51 de întreprinderi, ceea ce reprezintă aproximativ 30% din numărul total existent în construcția de mașini.

Amplificarea activității și adaptabilității

PENTRU ADUCEREA LA ÎNDEPLINIRE a prețioaselor indicații date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ne propunem ca încă în acest an să revizuim tematica programului de perfecționare a maiștrilor, în sensul completării acesteia cu noile probleme rezultate din recentele documente de partid. Avem în vedere ca împreună cu consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, să testăm un număr mai mare de maiștri ; cei care se vor situa sub nivelul mediu necesar de cunoștințe profesionale — teoretice și practice — precum și de aptitudini și cunoștințe privind conducerea și organizarea formațiilor de lucru vor fi cuprinși în mod prioritar în programe specifice de perfecționare. De asemenea, avem în vedere ca pentru unitățile nou intrate în funcțiune să concepem un program de ridicare a calificării maiștrilor, adaptat condițiilor specifice ale întreprinderii respective, pentru a mări contribuția lor la rezolvarea greutăților pe care acestea le întîmpină.

De exemplu, un prilej de cristalizare și verificare a noii concepții îl constituie acțiunea declanșată recent de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului și cu alte organe, privind îmbunătățirea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor din Întreprinderea de autoturisme Pitești. Se are în vedere ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal, toți oamenii muncii din această importantă unitate să parcurgă un program de perfecționare adaptat la nevoile actuale și de perspectivă ale întreprinderii și la cerințele postului pe care-l ocupă fiecare dintre ei. În primul rînd vor fi cuprinși în formele de perfecționare muncitorii, maiștrii, tehnicienii și inginerii de la locurile de muncă unde normele de calitate sînt deosebit de complexe și cei de la liniile de fabricație unde creșterea productivității muncii nu se încadrează în ritmul prevăzut. Programe specifice vor fi organizate pentru personalul de la locurile de muncă unde categoria de încadrare este inferioară celei a operațiilor ce se execută.

*

CONSIDERĂM CĂ, **pe lîngă completarea și actualizarea cunoștințelor maiștrilor existenți, o atenție deosebită trebuie acordată și mai bunei pregătiri a viitorilor maiștri.** Ministerul nostru, în colaborare cu Ministerul Educației și Învățămîntului, a revizuit programa analitică a școlilor pe care le coordonează, în lumina prevederilor Legii nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maistrului în producție ; vor trebui aduse completări tematicii, în sensul de a se accentua importanța acordată metodelor de asigurare a disciplinei tehnologice și în muncă, metodelor de instruire a adulților, ridicării responsabilității maiștrilor în realizarea unei producții de calitate superioară. Propunem ca periodic, cadrele didactice de la școlile de maiștri să fie instruite, la centrul nostru, în legătură cu probleme de psihologie industrială, de organizarea producției și a muncii — domeniu tematic a cărui importanță este relevată și în proiectul Legii învățămîntului, recent dat publicității. De asemenea, credem necesar ca întreprinderile să propună pentru școlile de maiștri mai mulți candidați decît numărul de locuri existent, astfel încît să se poată face o selecție la admitere.

Obligația maiștrilor de a-și ridica permanent nivelul de cunoștințe se cere însoțită de o cointeresare corespunzătoare. De aceea, opinăm ca la **încadrarea, stimularea și promovarea** în trepte și categorii superioare a maiștrilor, consiliile oamenilor muncii să aibă în vedere, pe lîngă rezultatele obținute în producție de către aceștia, ridicarea nivelului propriu de cunoștințe profesionale (la formele de reciclare) și al personalului din formațiile pe care le coordonează.

Autoritatea pe care i-o vor conferi maistrului **nu numai funcția, ci în primul rînd calitățile profesionale, cele de organizator, preocuparea sa pentru promovarea tehnicii noi, pentru calitatea produselor, pentru eficiența economică a activității** va constitui un factor dinamizator în unirea efortului oamenilor muncii în vederea transformării cantității într-o nouă calitate.

Octavian TOMA
directorul Centrului de perfecționare a lucrărilor din industria construcțiilor de mașini
dr. Vasile BERINDE
director adjunct

Mic dicționar economic

INTEGRAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI CU CERCETAREA ȘI PRODUCȚIA

INTEGRAREA învățămîntului cu cercetarea și producția se înscrie ca o însemnată cerință a dezvoltării țării noastre în etapa actuală. Ea constă într-un proces de adîncire și diversificare a raporturilor dintre învățămînt, cercetare și producție, de **întrepătrundere a celor trei domenii sub influența accelerării progresului economico-social în condițiile revoluției tehnico-științifice.** Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția reprezintă o tendință obiectivă, care se întemeiază atît pe posibilitățile cît și pe exigențele acestor domenii de activitate. Așa cum se arată în proiectul legii învățămîntului, acesta se desfășoară pe baza **principiului integrării cu producția, cu cercetarea științifică și proiectarea.** Elevii, studenții și personalul didactic participă la activitatea, productivă, de cercetare și proiectare, de creație tehnică, științifică și cultural-artistică, la realizarea obiectivelor dezvoltării economice și sociale a țării. Cum se desfășoară concret aces proces, ce semnificații îmbracă ?

Necesitatea integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, ca cerință imperioasă a dezvoltării sociale, a fost sesizată cu o deosebită clarviziune de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în această direcție fiind elaborate, declanșate și urmărite cu tenacitate însemnate programe cu efecte de profunzime asupra dinamismului și calității dezvoltării țării. **„Am pus la temelia școlii îmbinarea strînsă a muncii, învățămîntului și cercetării — trei factori primordiali pentru progresul și civilizația omenirii, pentru construcția socialismului și comunismului în patria noastră"**, arăta în acest sens secretarul general al partidului, în cuvîntul său la deschiderea noului an de învățămînt.

Din punctul de vedere al învățămîntului integrarea este un proces cu **dublu** aspect. Pe de o parte se are în vedere prelungirea unor activități specifice învățămîntului, un continuu și riguros proces de învățare — pregătirea noilor generații de oameni ai muncii, completarea și perfecționarea cunoștințelor celor ce lucrează în sectoare noi sau deosebit de dinamice, toate acestea dincolo de ceea ce reprezintă școala propriu-zisă. Pe de altă parte se urmărește îmbogățirea conținutului învățămîntului cu activități de cercetare și producție.

Pe calea integrării cu cercetarea și producția, învățămîntul se afirmă ca un proces complex de **însușire** de către factorul uman a cunoștințelor de care dispune societatea ca instrument de acțiune, devenind un element tot mai important al progresului contemporan. Aceasta explică totodată de ce integrarea celor trei domenii de activitate se realizează în cadrul unui proces conștient, planificat, ca parte componentă a politicii de dezvoltare economico-socială a țării. Preocupările deosebit de intense în țara noastră pentru integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția au la bază înțelegerea profundă a faptului că societatea socialistă multilateral dezvoltată nu se poate edifica decît pe baza cuceririlor gîndirii și tehnicii universale, că înfăptuirea socialismului trebuie să meargă în strînsă concordanță cu progresul rapid al științei. Astăzi învățămîntul nu constă numai în însușirea de către factorul uman a cunoștințelor științifice existente, ci și în dezvoltarea lor. Aceasta se poate asigura numai ca rezultat al activității elevilor, studenților, a cadrelor didactice în ce privește însușirea deprinderilor practice, construirea de ipoteze și teorii noi etc., dar mai ales prin realizarea de cercetări proprii sau în colaborare cu unitățile productive, prin producerea unor bunuri materiale și servicii ce solicită rezolvarea de probleme, un aport de cunoștințe noi.

Desigur, contribuția învățămîntului la progresul științei nu se poate limita la realizările obținute exclusiv în unitățile de învățămînt, ci trebuie extinsă la întreaga activitate de învățămînt, indiferent de locul unde se desfășoară. Învățămîntul participă din ce în ce mai mult la realizarea de cercetări menite să rezolve probleme ale practicii economico-sociale, precum și la producția de bunuri materiale sau servicii în cadrul activităților de laborator și de practică productivă, indiferent dacă elevii, studenții și cadrele didactice efectuează astfel de activități în unitățile de învățămînt, uzine, unități agricole, centre de cercetare etc. Pe această cale învățămîntul participă nemijlocit la producție, stimulează sensibil procesul creșterii economice.

Învățămîntul are drept sarcină de bază înfăptuirea procesului de educație. Sub acest aspect, școala este orientată să **asigure educația profesional-științifică a elevilor și studenților, să formeze și să stimuleze deprinderile și calitățile lor către producția materială, să asigure o foarte bună pregătire filozofico-politică.** Însușirea concepției materialist-dialectice despre lume de către toți oamenii muncii este unul din factorii care stau la baza uriașelor progrese obținute de țara noastră pe calea socialismului și comunismului. Teoria revoluționară a clasei muncitoare stimulează gîndirea, dezvoltă simțul de răspundere în muncă, constituie pentru oamenii muncii călăuza sigură în activitatea practică. De fapt, aceste aspecte ale conținutului educațional specifice învățămîntului se întrepătrund și orice rămînere în urmă are urmări negative.

Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția face ca aceste activități să nu se mai desfășoare separat una de alta. Ca urmare învățămîntul dobîndește un conținut modern, realizînd alături de însușirea cunoștințelor și activitatea de cercetare și producție, în timp ce producția și cercetarea cuprind într-o măsură crescîndă nu numai activități specifice domeniului lor, ci și elemente care aparțin învățămîntului. Dealtfel, anumite aspecte din conținutul învățămîntului, cum ar fi participarea la procesul educațional, au tendința să se permanentizeze, devin o constantă a activității tuturor celor ce muncesc.

Integrarea impune promovarea în învățămînt a unor tehnologii capabile să ofere elemente pentru a realiza procesul cunoașterii în complexitatea dimensiunilor sale. Totodată rămînerea în afara unei pregătiri continue a celor deja instruiți ar face ca perceperea vieții de către ei — mai ales prin prisma perspectivei, ca orientare spre viitor, avînd în vedere viteza cu care se formează cunoștințele și noțiunile, viteza cu care apar elemente noi pe făgașul cunoașterii umane — să fie parțială, incompletă, pasivă. Pe de altă parte practica în producție, activitate materială prevăzută pentru cele mai variate forme de învățămînt, permit formarea unor aptitudini și calități ce oferă un solid punct de plecare în procesul încadrării în muncă după terminarea studiilor.

Promovarea procesului de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția se înscrie ca esențială în reconsiderarea practicii de producție a elevilor și studenților, desfășurării lucrărilor de laborator, a unor forme tradiționale de învățămînt, asigurînd dobîndirea unor valențe noi de către prelegerea și seminarul liceal sau universitar. În cadrul integrării, succesiunea activităților didactice, de cercetare și producție ca momente deopotrivă ale învățămîntului are loc într-o optică nouă, atît sub aspectul momentului desfășurării cît și sub acela al conținutului. Prin integrare învățămîntul devine un proces activ, în care cei ce se pregătesc învață să transforme realitatea, să sesizeze noul, să sporească eficiența activității lor.

Afirmarea integrării cu cercetarea și producția determină apariția și dezvoltarea unor **funcții noi** în învățămînt, cu deosebire în cel universitar și liceal. Pe lîngă funcția de **instruire** care caracterizează învățămîntul din totdeauna, acesta a dobîndit o importantă funcție de **cercetare,** o însemnată funcție de **producție.** Îndeplinirea acestor funcții a făcut necesară îmbunătățirea profilului și rețelei de învățămînt. De asemenea s-a realizat dubla subordonare a unităților de învățămînt, față de unitățile sau ministerele de resort ale unităților în care elevii și studenții vor lucra și față de Ministerul Educației și Învățămîntului. S-a creat astfel structura adecvată pentru organizarea activităților productive, ale elevilor și studenților și pentru asigurarea asistenței tehnice de specialitate de către întreprinderi. Toate aceste transformări asigură cadrul organizatoric corespunzător pentru desfășurarea în bune condiții a integrării învățămîntului general și liceal, cît și a celui superior. Sînt elemente care relevă încheierea în linii generale a procesului de reorganizare și așezare a învățămîntului pe o bază nouă, creîndu-se condițiile pentru desfășurarea cu succes a activității didactice, de cercetare științifică și de producție în întreaga școală românească.

conf. dr. Ghiță Paul TĂNASE

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR

ÎN PREZENT, modernizarea structurii economiei românești și valorificarea superioară a resurselor ei umane și materiale, obiective centrale ale politicii partidului și statului nostru într-o etapă caracterizată prin creșterea nivelului calitativ al întregii activități economico-sociale, apare ca un amplu proces în care un rol de prim ordin îl are industria. Noua poziție, dominantă, a industriei în ansamblul economiei naționale este marcată de contribuția ei tot mai importantă, privită prin prisma principalilor indicatori sintetici. Astfel, în anul 1976 industria realiza 64,7 la sută din întregul produs social al țării, față de 46,6 la sută în anul 1950 și 39,0 la sută în 1938. Participarea industriei la crearea venitului național era de 55,9 la sută în anul 1976, față de numai 44,0 la sută în 1950 și respectiv 30,8 la sută în 1938.

Ponderea în ansamblul industriei a producției ramurilor definitorii pentru profilul unei economii moderne — industria construcțiilor de mașini, metalurgia, chimia și industria energiei electrice și termice — a crescut de la 25,5 la sută în anul 1950, la 57,9 la sută în 1976. Ceea ce trebuie subliniat în mod deosebit este faptul că o dezvoltare rapidă a fost asigurată unor subramuri de înaltă tehnicitate, promotoare și transmițătoare de progres tehnic în întreaga economie națională. De exemplu, electrotehnica și-a sporit ponderea în totalul producției globale industriale de la 0,9 la sută în anul 1950, la 6,1 la sută în 1976, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere în această perioadă de 22,7 la sută față de 12,9 la sută cît a fost pe întreaga industrie. Trebuie însă arătat și faptul că unele ramuri moderne au cunoscut în perioada de început a industrializării o oarecare întîrziere în dezvoltarea lor. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Deși partidul a avut o orientare foarte clară în problema industrializării — exprimată încă la Conferința Națională din 1945 — totuși în practică, s-au manifestat uneori tendințe de subapreciere și chiar de neglijare a unor ramuri industriale moderne. Așa se explică de ce abia în anii 1966—1968 s-au pus bazele industriei electrotehnice, producției mijloacelor de automatizare, de tehnică electronică de calcul, de autoturisme și altele, s-au amplificat construcția navală și producția de utilaje tehnologice complexe și altele".**[1])

Dezvoltarea prioritară în prezent a acestor subramuri ale industriei este menită să asigure încorporarea în produse a unei cantități de muncă cît mai mari și de o calificare cît mai înaltă, care permite desăvîrșirea prelucrării produselor în cadrul economiei noastre naționale, asigurîndu-se astfel condiții pentru realizarea unui comerț exterior cît mai avantajos.

ORIENTAREA creșterii economice spre dezvoltarea cu prioritate a industriei a influențat puternic conținutul și structura comerțului exterior al țării noastre, avînd o dublă semnificație : 1) țara noastră s-a îndepărtat treptat de poziția de furnizor de materii prime și combustibili ; 2) dezvoltarea economiei noastre naționale este din ce în ce mai mult legată de importul unor materii prime și combustibili pentru industrie.

Trebuie remarcată ponderea totuși mare pe care o dețin în valoarea totală a exportului următoarele grupe de mărfuri : combustibili, materii prime minerale, metale, materii prime nealimentare, materii prime pentru producția mărfurilor alimentare (36,9 la sută în anul 1976). Exportul de resurse cu un grad redus de prelucrare, putem considera că reflectă un nivel încă relativ scăzut de eficiență economică finală a unor sectoare industriale (tabelul nr. 1).

Chiar și pentru unele resurse importate se constată că produsele realizate din ele, și apoi exportate, au un grad încă redus de prelucrare. Astfel, cu toate că în anul 1976 s-a importat o cantitate de 8 475 mii tone de țiței, în același an s-au exportat produse din petrol cu un grad redus de prelucrare (benzină, motorină, păcură, uleiuri minerale), într-o cantitate importantă Or, este cunoscut că dintr-o cantitate de țiței în valoare de 100 lei, urmînd linia clasică a valorificării se pot obține produse obișnuite în valoare de 400 lei. Adîncind însă prelucrarea, industria petrochimică realizează din aceeași cantitate de țiței, alcool etilic sau benzen în valoare de 4 000 lei, sau fire și fibre chimice în valoare de 10 000 lei.

Privită din acest punct de vedere, structura exportului evidențiază serioase rezerve de valorificare la un nivel mai înalt a resurselor proprii sau obținute prin import. Mutațiile pe care le-a imprimat pînă acum dezvoltarea industriei asupră structurii comerțului exterior al României satisfac numai o parte din exigențele impuse de valorificarea superioară a resurselor și tocmai de aceea partidul nostru acționează ferm pentru modernizarea în continuare a structurii producției industriale.

REFLECTÎND atent asupra datelor referitoare la dezvoltarea industriei noastre în ultimii 30 de ani, se pot distinge două etape importante de evoluție : prima etapă se caracterizează prin dezvoltarea preponderent extensivă a industriei, acoperind în timp perioada 1948—1970 ; a doua etapă, care începe cu cincinalul 1971—1975, este caracterizată de o pondere mult mai mare a elementelor calitative de creștere economică. Aceasta este ilustrată, printre altele, și de cota de investiții alocată industriei, care sistematic a depășit ponderea venitului național creat în această ramură, cu excepția ultimului cincinal (1971—1975), cînd raportul se inversează. Astfel în prezent industria românească a ajuns în situația de a-și asigura acumulările necesare pentru propria sa dezvoltare.

Ideea trecerii la o etapă calitativ nouă de dezvoltare, începînd cu cincinalul trecut, este întărită și de modul de valorificare a unor resurse, cum sînt minereul de fier, țițeiul, cărbunele și energia electrică. Graficul scoate în evidență dinamica consumului acestor resurse la 1 000 lei produs social, caracterizată prin faptul că după anul 1970 a apărut tendința de reducere a consumului de resurse minerale și de energie electrică pentru realizarea unei unități de produs social, ceea ce denotă un început de restructurare a economiei și, îndeosebi, a industriei, în favoarea unor ramuri și subramuri care valorifică superior aceste resurse. (grafic).

Prin aceasta se confirmă și teza, conform căreia, după ce a fost parcursă o anumită etapă a dezvoltării economice ritmul creșterii economice nu presupune realizarea unui ritm egal sau superior de creștere a consumului de resurse materiale și energetice. Poate fi amintit în acest sens și exemplul evoluției economiei S.U.A.[2]) în perioada 1950—1968, cînd produsul național brut al acestei țări (exprimat în prețuri constante) s-a dublat, în timp ce producția și consumul de minereuri a crescut cu numai 30 la sută, iar de combustibili, cu numai 38 la sută.

RESTRUCTURAREA ECONOMIEI în favoarea ramurilor și subramurilor care valorifică superior resursele naturale apare, deci, ca un factor de creștere economică demn de toată atenția, mai ales în țările sărace în asemenea resurse.

Potrivit unor calcule efectuate pe baza datelor din balanța legăturilor dintre ramuri reducerea prevăzută a consumului specific la nivel de ramură (inclusiv prin modificarea structurii producției ramurii) contribuie destul de puțin la reducerea consumului total de resurse. Or, se știe că pînă în anul 1990

Tabelul nr. 1

Producția și exportul unor produse industriale cu grad redus de prelucrare, în anul 1976

Produsul	Cantitatea produsă — mii tone —	Cantitatea exportată — mii tone —	(2/1) %
Benzină	4 517	1 569,5	34,7
Motorină	6 287	2 295,6	36,5
Păcură	7 632	3 621,5	47,5
Uleiuri minerale	668	274,9	41,2
Laminate feroase	7 305	966,7	13,2

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1977

[1]) **Nicolae Ceaușescu.** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Ed. politică, București, 1976

[2]) Population, ressources et environnemment, point 9 de l'ordre de jour provisoire, Conference Mondiale de la Population, București, 19—30 Aout 1974

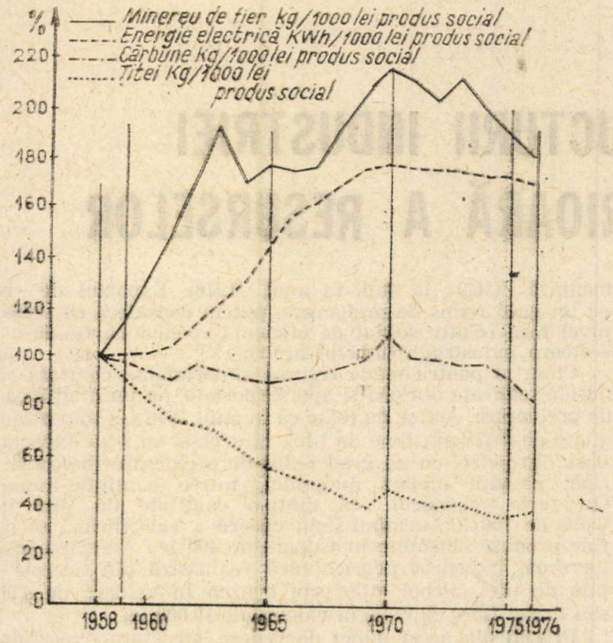

Diagrama consumului de minereu de fier, țiței, cărbune și energie electrică la 1 000 lei produs social în perioada 1958—1976

creșterea produsului social și a venitului național trebuie să devanseze cu mult creșterea consumului de materii prime și de resurse energetice. Prin urmare, așa cum s-a precizat în repetate rînduri în documentele partidului nostru, situația actuală a resurselor și evoluția lor previzibilă presupun intensificarea unor acțiuni de valorificare a acestora prin orientarea corespunzătoare a structurii industriei și prin reducerea suplimentară, pe toate căile, a consumurilor specifice.

O remarcă importantă care trebuie făcută este aceea că, în țara noastră, orientarea creșterii economice, îndeosebi prin intermediul industrializării, a condus la creșterea dependenței economiei de resursele minerale și energetice și la diminuarea acestei dependențe de unele resurse regenerabile provenite din agricultură și silvicultură. În ultimii ani însă, dependența de resursele minerale și energetice neregenerabile tinde să se diminueze datorită măsurilor luate de conducerea de partid și de stat pentru reducerea cheltuielilor materiale. Sînt cunoscute acțiunile întreprinse în ultimii ani în țara noastră în direcția reducerii cheltuielilor materiale, atît prin reproiectarea unor produse, cît și prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, care pot constitui factori importanți de economisire și, respectiv, de valorificare superioară a materiilor prime și energiei.

La nivel macroindustrial un rol important în reducerea cheltuielilor materiale îl are orientarea structurii pe ramuri și subramuri a industriei, inclusiv datorită faptului că unele produse, oricîte modernizări li s-ar aduce, rămîn, prin specificul lor, mari consumatoare de metal și energie, și numai reducerea ponderii lor în producția industrială poate contribui la reducerea, pe ansamblu, a consumurilor materiale la unitatea de produs social. Aceasta presupune ritmuri de creștere diferențiate pe grupe de produse în funcție de dependența acestora de consumul de resurse neregenerabile.

ACCENTUAREA influenței factorilor calitativi, absolut necesară pentru asigurarea protejării și valorificării superioare a resurselor, în etapa actuală de dezvoltare economică a țării noastre, se realizează prin aplicarea unui complex de măsuri pentru diminuarea consumurilor specifice de resurse pentru accelerarea procesului de inovare tehnologică și pentru îmbunătățirea structurilor economice. Ne referim, în special, la modul în care structurile economice determină transformarea consumurilor directe de resurse în consumuri cumulate (integrale). O apreciere macroeconomică a consumului de resurse este absolut necesară întrucît este foarte posibil ca, în anumite cazuri, evaluările făcute la nivel local, de ramură sau subramură, să fie contrazise de determinările făcute la nivelul întregii economii naționale, acestea din urmă trebuind să fie decisive, în raport cu primele, în caracterizarea finală a măsurii în care diferite ramuri și subramuri sînt consumatoare de resurse.

Gradul de conectare a ramurilor la ansamblul economiei naționale, determinat de numărul legăturilor lor cu alte ramuri și de intensitatea acestor legături, se manifestă pe planul consumului de resurse, prin existența unor valori diferite ale raportului dintre consumurile cumulate (naționale) și consumurile directe (de ramură) de resurse. O valoare mai mare a acestui raport indică o dependență mai mică a consumului național din resursa considerată, de consumul direct realizat în ramura respectivă și, implicit, o participare mai mare la consumul cumulat a consumurilor indirecte de resurse, adică a gradului de conectare a ramurii la economia națională. Pentru exemplificare, în tabelul nr. 2 prezentăm două grupe de ramuri diferențiate în funcție de valoarea raportului dintre consumul cumulat și consumul direct de resurse materiale primare, prima grupă cuprinzînd ramuri cu o valoare mică a acestui raport, iar cea de-a doua, ramuri cu o valoare mare a aceluiași raport.

Tabelul nr. 2

Raportul dintre consumul cumulat și cel direct de resurse materiale primare în cîteva ramuri industriale

Grupe de ramuri	Ramuri industriale (în accepțiunea BLR)	Raportul dintre consumul cumulat și consumul direct
I.	Uleiuri vegetale	1,6
	Cocs, semicocs	1,7
	Produse din prelucrarea țițeiului	1,7
	Produse din lapte	1,8
	Conserve și alte produse din legume și fructe	1,8
	Semifabricate din lemn	1,8
	Carne și produse din carne	1,9
II.	Material rulant de cale	58,6
	Mașini și utilaje energetice	66,2
	Tractoare și vehicule rutiere	81,0
	Mașini, aparataj și echipament electrotehnic	81,7
	Tricotaje	94,0
	Confecții (exclusiv din piei și blănuri)	149,0

Sursa : „Evoluția structurii industriei și problema valorificării resurselor naturale și de muncă" — studiu elaborat în cadrul Institutului de economie industrială, București, 1977.

Așa cum se observă, din prima grupă fac parte ramuri producătoare de produse caracterizate printr-un grad redus de prelucrare, o pondere mare în acestea avînd-o unele ramuri producătoare de bunuri alimentare. Din a doua grupă fac parte, în special, ramuri care asigură un grad avansat de prelucrare a materiei prime (mașini, aparataj și echipament electrotehnic, tractoare și vehicule rutiere, mașini și utilaje energetice, confecții etc.).

SE POATE CONCHIDE că schimbările structurale, ca factor de asigurare a concordanței dintre obiectivele economice propuse, resursele primare disponibile și creșterea economică, trebuie să se realizeze ținînd seama de modul complex de combinare a factorilor de producție pe diferite ramuri, luînd în considerare nu numai implicațiile economice previzibile la nivelul ramurilor, ci, mai ales, pe cele de la nivelul întregii economii naționale.

În acest scop, ar fi de mare utilitate ordonarea ierarhică a ramurilor și subramurilor în raport cu importanța consumului național de resurse pe care îl antrenează prin dezvoltarea lor. Aceasta ar permite orientarea diferențiată pe ramuri și subramuri a efortului material și financiar, necesitat de acțiuni calitative importante, cum este și cea de reducere a consumurilor materiale.

O importanță deosebită ar avea-o transformarea indicatorilor ce caracterizează efectul final al diferitelor decizii economice, indicatori de tipul consumului cumulat (direct și indirect), de resurse, într-un instrument concret de fundamentare a deciziilor ce vizează dezvoltarea economică, în general, și evoluția structurilor economice, în special. Aceasta ar permite să se evite situațiile în care aspectele pozitive de la nivelul ramurii ar fi contrazise de rezultatele finale referitoare la aceleași aspecte obținute la nivelul întregii economii naționale, condiționate sau determinate de structura pe ramuri și subramuri a economiei.

Astfel, cercetarea riguroasă a structurilor economice, perfecționarea mijloacelor de investigație și prognoză a structurii industriei, sînt menite a răspunde unor necesități de maximă importanță pentru fundamentarea optimală a deciziilor ce vizează aceste probleme complexe ale planificării economice.

dr. Vasilie BOGDAN
dr. Alexandru MIHĂILESCU
Institutul de economie industrială

Interdependența dintre nevoile sociale și procesul reproducției

ÎNAINTE DE PREZENTAREA unora dintre aspectele importante ale interdependenței nevoilor sociale cu procesul reproducției, considerăm necesar să facem două precizări.

După cum se știe, conceptul de nevoi sociale este definit diferit. Pentru scopul propus înțelegem nevoile sociale ca ansamblul condițiilor ce formează cadrul material necesar reproducției sub toate aspectele.

În lucrare sînt folosite cuvintele de conștient și spontan pentru a desemna anumite realități. Sensul de conștient folosit în lucrare desemnează situația cînd oamenii cunosc nevoile sociale și acționează deliberat în conformitate cu acestea, iar sensul de spontan situația cînd oamenii nu cunosc nevoile sociale dar acționează totuși în conformitate cu acestea, adică oamenii deși acționează conștient nu conștientizează legătura dintre activitatea lor și nevoile sociale.

Rolul nevoilor sociale în procesul reproducției

DACĂ FACEM ABSTRACȚIE de formele concrete pe care le îmbracă activitatea oamenilor, de relațiile de producție existente, credem că întreaga viață economică răspunde necesității permanente de a acoperi cu bunuri și servicii nevoile sociale. Aceasta ar putea fi considerată esența activității economice, mobilul care determină întreg procesul reproducției.

În procesul reproducției cele mai importante momente sînt producția și consumul. Producția creează bunurile materiale și prestează serviciile necesare satisfacerii nevoilor sociale, iar consumul reprezintă modalitatea de satisfacere a acestora avînd rolul de scop natural al procesul de producție. Aceasta face ca producția și consumul, raportul dintre ele să reprezinte axa în jurul căreia gravitează întreg procesul reproducției.

Unitatea producției și consumului, ca și contradicția dintre ele sînt determinate de faptul că și una și cealaltă sînt strîns legate și, într-un anumit fel, sînt determinate de sistemul nevoilor sociale.

Între nevoile sociale și procesul de producție există o legătură permanentă care determină însăși existența procesului de producție. În general, nevoile sociale condiționează existența producției deoarece ele „...fixează în mod ideal obiectul producției, ca imagine interioară, ca trebuință, ca imbold și ca scop... Fără trebuințe nu există producție" [1]. Legătura între sistemul nevoilor sociale și procesul de producție exprimă necesitatea permanentă de acoperire integrală a nevoilor recunoscute ca necesare cu bunuri și servicii, avînd caracter de legitate economică generală. Aceasta deoarece, „Pentru a trăi este nevoie însă înainte de toate de mîncare și băutură, de locuință, de îmbrăcăminte și de o serie de alte lucruri. Primul act istoric este așadar, producerea mijloacelor necesare pentru satisfacerea acestor nevoi, producerea vieții materiale însăși. Aceasta constituie într-adevăr, un act istoric, o condiție fundamentală a oricărei istorii, condiție care astăzi ca și cu mii de ani în urmă trebuie să fie îndeplinită zi de zi și ceas de ceas chiar și numai pentru ca oamenii să poată trăi." [2]

Cerința generală de satisfacere a nevoilor recunoscute ca necesare fundamentează mobilul existenței și desfășurării producției, necesitatea de a se desfășura în așa fel procesul de producție încît să aibă tendința de a acoperi cu bunuri și servicii aceste nevoi. Este semnificativ în acest sens faptul că în Programul partidului se prevede ca : „Producția bunurilor de consum va asigura satisfacerea tot mai deplină a necesităților oamenilor muncii..." [3] Același lucru se poate spune și despre nevoile productive.

Între nevoile sociale și consum există deasemenea o legătură permanentă. Satisfacerea nevoilor sociale se realizează prin intermediul consumului. Deci, volumul, structura și dinamica consumului sînt determinate și reflectă nevoile sociale satisfăcute.

Pe măsura dezvoltării forțelor de producție și a separării tot mai pronunțată a repartiției — ca fază distinctă a reproducției — aceasta începe să îndeplinească distinct și concomitent următoarele funcții mai importante în procesul reproducției : să asigure condițiile materiale necesare reluării permanente a procesului de producție ; să asigure condițiile refacerii, menținerii și reproducerii forței de muncă în conformitate cu nevoile societății ; să asigure mobilizarea și direcționarea oamenilor în desfășurarea unor activități utile societății date.

În urma separării condițiilor de producție de producătorii direcți, nevoile productive nu mai sînt percepute de toți membrii societății. Ultima funcție a repartiției apare în momentul în care aceasta devine un mijloc de a determina producătorii să acționeze în sensul satisfacerii nevoilor productive pe care nu le mai percep direct. Această funcție se realizează prin condiționarea repartizării rezultatului producției potrivit unor legi economice, determinate de forma de proprietate, care asigură funcționarea unor stimulenți materiali personali. Deci între sistemul nevoilor sociale și repartiție există o strînsă legătură. Repartiția există și-și îndeplinește funcțiile în procesul reproducției numai dacă pornește și are la bază sistemul nevoilor sociale.

În sfera schimbului „se repartizează din nou, potrivit nevoilor individului, ceea ce a fost deja repartizat" [4] Aici apare într-o formă perceptibilă corespondentul material al nevoilor sociale. Considerăm că desfășurarea pe baze economice a întregului proces de reproducție se realizează cînd schimbul asigură ca volum și structură „produsele în care individul își reclama partea ce i-a revenit prin repartiție".

Procesul reproducției, generator permanent de nevoi sociale noi și criteriu obiectiv de dimensionare a nevoilor socialmente necesare

PROCESUL REPRODUCȚIEI, chiar și în cea mai simplă formă a existenței sale, separînd omul de regnul animal, a ridicat și transformat necesitățile primare de existență ale viețuitoarelor la rangul de nevoi sociale. Mai mult, procesul de reproducție este un generator permanent de nevoi sociale noi.

Procesul de producție, prin volumul și structura sa, dimensionează volumul nevoilor sociale pe care societatea le recunoaște ca necesare și le poate acoperi cu bunuri și servicii în vederea satisfacerii lor. Deci, producția este criteriul obiectiv care dimensionează volumul total al nevoilor socialmente necesare.

Consumul asigurînd satisfacerea nevoilor sociale determină necesitatea resatisfacerii lor. Mai mult, consumul satisfăcînd nevoile sociale noi, existente virtual, le transformă în nevoi reale care trebuie continuu resatisfăcute. Considerăm că la fel cum valoarea de întrebuințare devine reală și se manifestă ca atare numai consumîndu-se, tot așa și nevoile sociale există și se manifestă ca atare numai satisfăcîndu-se prin consum. Deci consumul este procesul prin care se reproduc nevoile sociale. Marx și Engels referindu-se la raportul dintre producție și consum afirmau :"... consumul reproduce trebuința"[5].

Consumul, determinat de condițiile producției prin obiectele cu ajutorul cărora se satisfac nevoile sociale, este un generator de nevoi sociale noi. În acest sens, Marx și Engels arătau că : „...însăși prima nevoie satisfăcută, acțiunea satisfacerii și instrumentul dobîndit pentru această satisfacere duc la noi necesități."[6].

Dacă producția este criteriul obiectiv de dimensionare a volumului total de nevoi socialmente necesare, repartiția are același rol pentru dimensionarea nevoilor socialmente necesare pe categorii de nevoi și purtători ai acestora. Astfel, proporția în care se împarte rezultatul producției pentru dezvoltare și consum este criteriul obiec-

[1] **Marx-Engels**, Opere vol. 15, p. 665.
[2] **Marx-Engels**, Opere vol. 3, p.28.
[3] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Ed. politică Buc. 1975, p. 89.
[4] **Marx-Engels**, Opere, vol. 13, p. 663.
[5] **Marx-Engels**, Opere, vol. 13, p. 665.
[6] Idem, Opere vol. 3 p. 29.

tiv care dimensionează mărimea socialmente necesară a nevoilor productive și neproductive, iar proporția în care se împarte producția bunurilor de consum pe purtători de nevoi sociale dimensionează mărimea socialmente necesară a nevoilor fiecărui membru al societății. Repartiția, în același timp, se constituie și în cauză a caracterului dinamic al nevoilor sociale. Aceasta deoarece proporția în care se împarte rezultatul producției pentru dezvoltare și consum determină un anumit ritm de creșterea producției, iar prin aceasta un caracter dinamic atît nevoilor sociale în general cît și nevoilor socialmente necesare pe categorii și purtători de nevoi.

Considerăm că sub aspect operațional, conceptul de nevoi socialmente necesare reprezintă totalitatea condițiilor materiale pe care procesul reproducției le poate oferi la un moment dat și care asigură posibilitatea reproducției purtătorilor de nevoi sociale în concordanță cu cerințele societății.

Din cele prezentate rezultă că întreg procesul reproducției este străbătut ca un fir roșu de nevoile sociale, că fiecare fază a sa, într-un fel sau altul, răspunde cerinței de ordin general de a satisface cu bunuri și servicii nevoile sociale. Această cerință arată scopul general al activității oamenilor care a existat de cînd a apărut societatea omenească. Credem că această cerință, în mod virtual, este reflectată în trăsătura definitorie a conceptului de produs. În această direcție, Marx și Engels scriau : „Prin urmare spre deosebire de un simplu obiect din natură, produsul se manifestă ca atare, devine produs abea în momentul consumării“ [7]). Deci rezultatul muncii omenești devine produs numai dacă satisface o nevoie socială.

Această cerință generală are caracter permanent, trainic, care se repetă și se poate realiza numai dacă rezultatul producției corespunde ca volum și structură cu nevoile socialmente necesare. Noi o considerăm legitate economică generală. Această legitate ar presupune două laturi. Prima latură ar fi necesitatea inexorabilă de a acoperi nevoile socialmente necesare cu bunuri și servicii. Realizarea acestei laturi asigură reproducția fiecărui purtător de nevoi sociale în conformitate cu condițiile și cerințele societății din fiecare moment. A doua latură, derivînd din tendința de progres a societății care impune reproducția pe un plan superior a purtătorilor de nevoi sociale, ar fi necesitatea dezvoltării permanente a forțelor de producție care răspunde cerințelor primei laturi.

Aceste două laturi se presupun una pe alta deoarece existența oamenilor este condiționată atît de necesitatea acoperirii nevoilor sociale cu bunuri și servicii cît și de dezvoltarea permanentă a forțelor de producție care asigură reproducerea acestora pe un plan superior prin creșterea dimensiunii și diversificarea ariei nevoilor socialmente necesare.

În același timp, aceste două laturi se exclud reciproc. Prima latură presupune stabilitate în cadrul interdependenței dintre nevoile sociale și structura producției, echilibru între acestea. A doua latură, dimpotrivă, presupune schimbare atît în aria și structura nevoilor sociale cît și în volumul și structura producției. Deci stabilitatea pe care o presupune prima latură este negată de schimbarea în sistemul nevoilor sociale și în volumul și structura producției pe care o presupune a doua latură.

Necesitatea cunoașterii nevoilor sociale și structurarea conștientă a producției în conformitate cu acestea

NECESITATEA ACOPERIRII NEVOILOR SOCIALE cu bunuri și servicii presupune existența posibilității : a) cunoașterii exacte a volumului și structurii nevoilor socialmente necesare ; b) determinării structurii producției în așa fel încît rezultatul acesteia să corespundă nevoilor socialmente necesare. În acest sens este semnificativ ceea ce spunea Fr. Engels : „Comunitatea va trebui să calculeze cît poate produce cu mijloacele care îi stau la dispoziție și, potrivit raportului dintre forța productivă și masa consumatorilor să hotărască în ce măsură să ridice sau să scadă producția, în ce măsură să îngăduie luxul sau să-l limiteze.“ [8])

În orînduirile caracterizate prin reproducția simplă pe perioade lungi de timp contradicția dintre cele două laturi ale legității amintite avea un caracter virtual.

Pe măsura reluării procesului de producție pe scară lărgită între cele două laturi ale legității amintite apare o contradicție reală. Aceasta impune necesitatea unei noi forme de organizare socială a producției materiale.

Forma socială de rezolvare a contradicției amintite este producția de mărfuri. Această rezolvare se realizează prin măsurarea, compararea și crearea unor mecanisme spontane de reglare indirectă a volumului și structurii producției cu sistemul nevoilor sociale, reprezentînd, într-un anumit sens, însăși esența producției de mărfuri.

Dezvoltarea societății omenești poartă în sine însă germenii negării acestei forme de organizare socială a producției. Dezvoltarea forțelor de producție de la un anumit nivel determină necesitatea cunoașterii și măsurării directe a sistemului nevoilor sociale și a determinării conștiente a structurii producției. Pe planul forțelor de producție această necesitate este impusă de cel puțin trei cauze *).

În primul rînd, determinată de natura tehnicii folosite, dezvoltarea forțelor de producție se concretizează în mărirea dimensiunilor întreprinderilor, adîncirea specializării acestora, a utilajelor cu care sînt dotate, diversificarea și complicarea structurii pe ramuri a economiei. Toate acestea fac ca forțele de producție să se constituie într-un aparat de producție complex, dar cu o capacitate de adaptare spontană a structurii producției tot mai scăzută.

În al doilea rînd, dezvoltarea forțelor de producție determină și este determinată de un sistem de nevoi sociale de cărui dimensiuni, structură și mobilitate sînt tot mai ridicate. Aceste trăsături ale sistemului nevoilor sociale intră în opoziție tot mai flagrantă cu capacitatea de adaptare spontană a aparatului de producție.

În al treilea rînd, dezvoltarea forțelor de producție prin abundența de bunuri și servicii creează posibilitatea sustragerii nevoilor, împietînd asupra evoluției normale a oamenilor și societății și generînd o mare risipă de bunuri, așa cum se constată astăzi în societățile numite „de consum“. Și ca un corolar al raționalității necesare în satisfacerea nevoilor sociale apare, mai ales în condițiile crizei de materii prime și energetice, cerința determinării conștiente a structurii producției.

Socialismul, prin înlocuirea proprietății privat capitaliste cu proprietatea socialistă, a creat posibilitatea determinării conștiente a nevoilor socialmente necesare pe baze științifice, ca și posibilitatea intervenției conștiente în modificarea structurii producției. În acest sens, planificarea este activitatea prin care oamenii încearcă să stăpînească și să conducă tot mai eficient viața economică și socială. Eficiența acestei activități depinde de măsura în care oamenii știu și pot să folosească rațional stimulenții valorici și morali existenți în socialism, să acționeze în concordanță cu sistemul nevoilor sociale și cerințele legilor economice. În acest sens, **„Cu cît planul ține mai puțin seama de realitate, de cerințele legilor obiective, cu atît sînt mai greu de dirijat procesele economice, cu atît mai mult începe să fie dominată viața economică de factori stihinici. Practica a demonstrat că atunci cînd planul economic nu se bazează pe cunoașterea nevoilor societății, pe studierea cererii pieței interne și externe, pe acțiunea factorilor economici, el riscă să intre în dezacord cu realitatea, să scape de sub control procese economice importante.“** [9]). Mai mult, pe măsura creării condițiilor pentru trecerea treptată la comunism necesitatea cunoașterii și dimensionării corecte a nevoilor sociale este amplificată și de cerințele aplicării competente a repartiției comuniste. Ideea raționalității în satisfacerea nevoilor individuale este prezentă în Programul partidului, în care se arată că gradul de dezvoltare pe care îl va atinge țara noastră în jurul anului 1990 va permite : „...un înalt nivel de civilizație socialistă, satisfacerea necesităților, stabilite rațional, ale tuturor cetățenilor...“ [10]) Aceasta deoarece, raționalitatea în satisfacerea nevoilor sociale va trebui „...să contribuie la dezvoltarea fizică și psihică armonioasă a omului...“ [11])

Considerăm că necesitatea generală de satisfacere a nevoilor sociale, exprimată în legitatea amintită mai înainte este reflectată și conștientizată în cel mai înalt grad de legea economică fundamentată a socialismului. Astfel, socialismul creează cadrul relațional necesar cunoașterii și dimensionării corecte a nevoilor sociale și determinării nemijlocite a structurii producției în conformitate cu acestea, cadrul relațional exprimat sintetic de legea economică fundamentală.

Gh. RĂDUCANU

[8]) **Marx-Engels,** Opere vol. 1, p. 562.

[9]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 2, p. 534.

[10]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Ed. politică Buc. 1975, p. 70.

[11]) Idem, p. 74.

*) Spațiul limitat a impus ca în abordarea interdependenței nevoi sociale-procesul reproducției să facem abstracție de problemele generate de baza economică.

dr. KOVÁCS Géza

președintele Comisiei de prognoză
a Academiei de Științe a R.P. Ungare

PROGNOZA ÎN SLUJBA FUNDAMENTĂRII ȘTIINȚIFICE A PLANIFICĂRII

Aflîndu-se în fruntea Comisiei de prognoză a Academiei de Științe, dr. Kovács Géza, care ne-a vizitat de curînd țara, este în același timp profesor la Universitatea economică „K. Marx" din Budapesta, unde conduce grupul de cercetare a viitorului de la Catedra de planificare a economiei naționale.

„Activitatea de prognoză, pe baza concepției și metodologiei marxiste, a luat avînt în Ungaria în a doua jumătate a deceniului trecut, în legătură cu cel puțin trei factori. În primul rînd, activitatea de prognoză pe termen lung a căpătat o largă amploare pe scară internațională tocmai în deceniul al șaptelea. O mare însemnătate au căpătat-o cercetările pe o perioadă pînă la sfîrșitul mileniului și tot mai frecvent, prelungindu-se și în secolul XXI. Îndepărtarea orizontului prognozei a atras după sine afirmarea pe primul plan a problemelor globale ; în același timp, examinarea globală a problemelor, la rîndul ei, a antrenat și a stimulat efectuarea de prognoze pe perioade mai îndelungate. Un stimulent pentru desfășurarea prognozei l-a constituit, de asemenea, creșterea rolului planificării pe termen lung, în mod special în timpul elaborării planurilor pe anii 1971–1985 și 1976–1990. Pe de o parte, sarcinile activității de prognoză au fost determinate de cerințele planificării de perspectivă, iar pe de altă parte, înseși rezultatele prognozei au adus propuneri, recomandări referitoare la direcțiile planificării pe termen lung și au furnizat totodată informații care au contribuit la elucidarea conținutului obiectivelor. Și, în sfîrșit, un impuls în dezvoltarea activității de prognoză în țara noastră l-a dat reforma conducerii economice din anul 1968, parțial datorită faptului că reforma a diferențiat mai bine funcțiile planurilor în raport de durata perioadei de plan și a contribuit, astfel, la o mai bună specificare a cerințelor de prognoză, și, parțial, ca urmare a faptului că simultan cu creșterea rolului pîrghiilor economice, planificarea a devenit mai amplă, iar diminuarea rigidității a dus la creșterea nevoii de prognoză.

La început studierea viitorului a fost întreprinsă în Ungaria de o serie de oameni de știință, cercetători, cadre universitare din diferite domenii provenind din dorința de a intui unele evoluții viitoare în domeniile respective sau pe planuri mai generale, ca o pasiune personală sau ca o a doua profesiune. Ei își desfășurau activitatea încurajați doar de interesul față de problemă ; abia mai tîrziu a început să se formeze, treptat, cadrul financiar care a contribuit la desfășurarea acestor activități pe baze mai largi. Rezultatele acestei activități interdisciplinare și-au găsit reflectarea și în numeroasele lucrări apărute sau pregătite spre publicare în țară sau peste hotare, care generalizează problemele teoretice și metodologice ale activității de prognoză, definesc noțiunile folosite și schițează tendințele internaționale și naționale ale dezvoltării în perspectivă. Aceste grupe de cercetare au devenit locul de întîlnire și, parțial, locul de muncă al acelor cercetători care, lucrînd în instituții de profil diferit, erau personal interesați de prognoză și au obținut anumite succese în acest domeniu.

O etapă importantă în dezvoltarea activității de prognoză pe plan național a constituit-o crearea în cadrul Secției de economie, drept și sociologie a Academiei de Științe, a Comisiei de prognoză, în anul 1976.

O fertilă activitate de prognoză se desfășoară la Institutul de Economie Mondială și la Universitatea de Științe Economice „K. Marx". O activitate organizată de prognoză se desfășoară și în diferite organe funcționale și de ramură, în care au luat ființă grupe și secții de cercetare. Desigur, lucrările de cercetare din aceste grupe sînt mai strîns legate de profilul instituției, de activitatea practică. Printre prognozele elaborate în acest fel se întîlnesc atît prognoze demografice, de dezvoltare a științei, cît și prognoze tehnice, economice și sociale. Aceste prognoze, în funcție de temele lor, au fost elaborate pe diferite orizonturi de timp. De pildă, prognozele pentru economia apelor, în prima aproximație, au cuprins perioada pînă în anul 2070, prognozele pentru demografie, transporturi, construcții au avut în vedere perioada pînă în anul 2000, în timp ce diferite prognoze pentru trebuințe și prețuri – o perioadă mai scurtă. Prognozele tehnico-științifice au examinat dezvoltarea preconizată pînă în anii 1985–1990–2000. Aceste prognoze nu erau întotdeauna „pure", în denumirile lor era folosit și termenul de tendință de dezvoltare, dar ele au servit nemijlocit la fundamentarea științifică a planificării și conducerii.

Pentru dezvoltarea activității de prognoză este necesar după opinia mea să se rezolve atît sarcinile de conținut, cît și cele de organizare a activității. Aceste două direcții trebuie unite în așa fel încît accentul să se pună, în continuare, pe conținutul activității de prognoză. Este necesar totodată să se asigure pe mai departe și chiar să se intensifice caracterul ei interdisciplinar. Caracterul interdisciplinar al prognozării nu necesită o argumentare deosebită, după cum nu este nevoie să dovedim nici faptul că el este evident și în „structura profesiunilor" care se ocupă de prognoză. În Ungaria de prognoză se ocupă filozofi, economiști, sociologi, matematicieni, fizicieni, ingineri, medici, pedagogi și mulți alții. Și, cu toate că viitorologii, veniți în această sferă din diferite științe speciale, mențin parțial structura cunoștințelor și deprinderilor din „trecutul lor", îmbogățind astfel cercetarea, în același timp ei devin cu adevărat prognoziști, astfel că esența lor de cercetători ai viitorului devine mai accentuată. Nu se poate evita intensificarea specificului activității de prognoză. Prognoza trebuie să devină tot mai mult o specialitate, care să-și aibă specificul ei clar evidențiat.

Dacă vorbim despre dezvoltarea activității de prognoză din punctul de vedere al conținutului ei, trebuie să ne pregătim pentru satisfacerea simultană a celor mai diferite cerințe practice. Viitorologii, pe lîngă faptul că trebuie să perfecționeze teoria și metodologia activității de prognoză, trebuie să intensifice fundamentarea științifică a planificării, în sensul îngust al noțiunii, și a conducerii social-economice, în accepțiunea ei cea mai largă. Deși nu putem să nu recunoaștem că prognoza nu este unicul mijloc pentru fundamentarea științifică a planificării, totuși, nu este posibil să ne imaginăm o planificare de înaltă calitate fără o prognoză organizată pe baze largi.

Prognoza joacă un rol important și în confruntarea concepțiilor care stau îndărătul produsului acestei activități. Dacă se referă la perioade lungi, prognoza poate duce, de pildă – ca urmare a absolutizării diferitelor tendințe de dezvoltare – la formarea unui tablou pesimist sau utopic despre viitor. Aceste tablouri ale viitorului au o încărcătură ideologică și reprezintă un mijloc de luptă între diferitele concepții. La această luptă trebuie să participe nemijlocit și cercetătorii unguri ai viitorului, care se situează pe pozițiile marxismului.

Nu putem subaprecia nici funcția social-educativă a prognozelor. Este necesară dezvoltarea și propagarea, în cercuri largi, a concepțiilor orientate spre viitor, dezvoltarea receptivității față de viitor și a răspunderii pentru viitor. Toate acestea reprezintă, în primul rînd, o condiție a democratizării planificării și adoptării de hotărîri și, în al doilea rînd, o condiție pentru ca păturile largi, diferitele grupuri ale populației, precum și cetățenii să-și poată corela mai ușor propriile țeluri și năzuințe cu țelurile întregii societăți.

Satisfacerea cît mai deplină a cerințelor practice manifestate față de activitatea de prognoză este importantă din multe puncte de vedere. Deseori apare întrebarea dacă prognoza nu va avea destinul acelor științe care, după impulsul inițial, au stagnat în stadiul precizării noțiunilor proprii, în stadiul de închegare a metodelor într-un sistem. O asemenea situație ar fi inadmisibilă. În dezvoltarea activității de prognoză clarificarea noțiunilor, sistematizarea metodelor au fost și continuă să fie momente importante. Dar momentul-cheie în dezvoltarea continuă a activității de prognoză este verificarea lor în practică. Va trebui să se recurgă la revizuirea repetată a noțiunilor, la o nouă sistematizare a metodelor, pe baza experienței practice acumulate pe scară mai largă. Activitatea practică se poate dispensa din ce în ce mai rar de o prognoză exigentă. Oameni de cele mai diferite specialități și, nu în mai mică măsură, viitorologii înșiși, au atras atenția nu odată asupra faptului că în numeroase domenii importante ale vieții social-economice, se poate sconta în viitorul apropiat pe o schimbare a tendințelor de dezvoltare. Evidențierea alternativelor acestor schimbări este o sarcină de cinste, dar în același timp plină de răspundere".

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Dezvoltarea economică independentă în gîndirea lui P. C. Mahalanobis (I)

PRASANTA CHANDRA MAHALANOBIS (1893–1972) – un economist de vocație intruchipat de un neeconomist de formație. Terminã în 1912 studii superioare de matematicã la Universitatea din Calcutta, iar în 1915 studii de matematicã și fizicã la Universitatea din Cambridge. Mahalanobis a fost fizician și matematician, meteorolog și hidrolog, antropolog și demograf, agronom, geograf și biometrist ; a fost profesor titular de fizicã la Universitatea din Calcutta și șeful catedrei de fizicã a aceleiași universitãți. A fost însã – și nu în ultimul rînd – economist și econometrist, sociolog, statistician și demograf, fondatorul, în 1931, al Institutului indian de statisticã, al cãrui director va rãmîne pînã la sfîrșitul vieții, ca și al revistei „Sankhya" precum și șeful catedrei de statisticã al Universitãții Calcutta, membru al Comisiei de Planificare a Indiei etc.

Numeroase din scrierile sale economice sînt reunite în ultimele sale douã lucrãri: Talks on Planning (1961) și The Approach of Operational Research to Planning in India (1963). Cercetãrile științifice ale lui P.C. Mahalanobis în domeniul economiei au, în general, un caracter aplicativ în care prevaleazã preocupãrile pentru statisticã, econometrie și planificare. Studiile sale economice l-au impus pe plan mondial ca o autenticã valoare.

Dînd expresie intereselor burgheziei industriale din țara sa, gîndirea economistului indian vãdește acea notã progresistã, radicalã, care o situează pe eșichierul noii stîngi burgheze. În acest cadru, ea exprimã și unele nãzuințe ale oamenilor muncii indieni – mici producãtori, meseriași și țãrani, sau chiar ale proletariatului. Mahalanobis a susținut deosebit de fervent dezvoltarea rapidã a capitalismului, a industriei în India.

Ce dimensiuni economice concrete relevã preocupãrile unei atît de complexe personalitãți ? În scopul realizãrii cu succes a operei de emancipare naționalã și economico-socialã a Indiei, Mahalanobis a fost, pînã în ultimii ani ai vieții, un neobosit cercetãtor și experimentator al celor mai diferite mijloace. Ronald Fisher remarca : „profesorul Mahalanobis era profesor de fizicã, dar nu orice profesor de fizicã. În loc sã-și facã doar datoria de a-i învãța pe studenți numai știința și tehnologia care duceau cãtre bomba atomicã, el gîndea cã poate sã-și serveascã semenii prin deschiderea porții spre cunoașterea obținutã prin mijloace statistice, cãtre cunoașterea lumii naturale și a celei sociale în care cu toții ne regãsim pe noi înșine. Poate cã el credea, ca și mulți dintre noi, cã cea mai mare parte dintre crimele și pãcatele societãții se datoresc ignoranței oamenilor".[1])

Mahalanobis n-a fost, desigur, numai un iluminist ci mult mai mult decît atît. El a înțeles bine cã a cunoaște înseamnã a putea și a folosit întreaga sa competențã științificã pentru a contribui la soluționarea gravelor probleme ale subdezvoltãrii indiene – tehnice, economice, sociale. El a slujit acest scop îndeosebi prin mijloacele statisticii, cercetãrii operaționale și sociologiei economice, mijloace fãrã de care, în general și cu atît mai mult într-o țarã de dimensiunile Indiei, nu era cu putințã sã se cunoascã adevãrata stare de lucruri și sã se acționeze în consecințã. Dar Mahalanobis n-a transformat mijloacele în scop și nu le-a considerat niciodatã drept cercetãri în sine. „Nu socot cã modelele mele conțin vreo valoare în sine – mãrturisea el în 1955. Eu le-am folosit doar ca un eșafodaj...".[2])

În contrast cu concepțiile burgheze neocolonialiste, care acreditează ideea cã subdezvoltarea ar fi de origine naturalã, demograficã, geograficã, tradiționalã, spiritualã etc., adicã independentã de imperialism, colonialism și neocolonialism, Mahalanobis formulează, în lucrãrile sale de maturitate (Problems of economic development in India and other underdeveloped countries, Heralding a new epoch, Talks on planning ș.a.) ideea justã cã **subdezvoltarea este produsul unei evoluții istorice, specifice unor anumite țãri și popoare, caracterizatã prin blocarea mecanismelor proprii acestora, prin dominația externã și internã de facturã colonialistã.** În speță, starea de subdezvoltare a Indiei reprezintã **„o situație istoricã fortuitã și nu o fazã prin care ar fi trecut obligatoriu economiile actualmente superior dezvoltate"**[3]). Subdezvoltarea este exprimatã de el și prin formula „devierii" sau „deturnãrii" structurii economice a Indiei, ca urmare a absolutizãrii profilului agricol, monoproductiv pe care l-a impus dominația colonialistã. Profesorul indian a înțeles, totodatã, cã subdezvoltarea este nu numai un rezultat istoric al dependenței față de imperialism, ci și o formã de reproducție,

FIȘE

● Proiectarea sistemelor de organizare și conducere ale unităților economice, *de prof. dr. ing. Mihail Dumitrescu, dr. ing. Nicolae Oprea, dr. ing. George Pieșoianu (Editura științificã și enciclopedicã, București, 1978, 344 p.)* este o lucrare de ansamblu, de sintezã pe problematica *„organizãrii activitãților de organizare", care se adreseazã specialiștilor, proiectanți și conducãtori de unitãți economice. Ea fundamenteazã, în concepție sistemicã, un ansamblu de proceduri practice, operaționale, pentru analiza și proiectarea sistemelor de organizare și conducere a unitãților economice din țara noastrã. Aspectele teoretice, metodologice și practice cuprinse în lucrare sînt rezultatul unor cercetãri efectuate în țara noastrã de cãtre organisme specializate și unitãți economice, precum și direct de cãtre autori. Pornind de la o abordare nouã, originalã, materializatã în conceptul de fiabilitate a sistemelor de organizare și conducere, cartea prezintã metodologia sa de analizã atît pentru unitãți existente, cît și pentru obiective noi. Lucrarea furnizeazã elemente care sã sprijine, în cadrul acțiunii de perfecționare a mecanismului economico-financiar, eforturile în direcția proiectãrii conducerii și organizãrii în condiții de performanțã ridicatã.*

Previziunea „stagflației" la Kalecki

● *De la începutul anilor '70 – observã Jerzy Osiatynski în articolul* Kalecki redivivus, *apãrut în revista* PERSPECTIVES POLONAISES *(nr. 5/1978) – se constatã în Europa occidentalã și în S.U.A. o creștere a interesului pentru acea parte a operei economice a lui Kalecki care se referã la unele aspecte derutante – din punctul de vedere al concepțiilor „ortodoxe" – ale crizei actuale din țãrile capitaliste. Conform teoriilor „concurenței perfecte", a „echilibrului general", întreprinzãtorii capitaliști nu au nici o influențã asupra formãrii prețurilor. Acestea nu ar depinde decît de mecanismul de piațã al nivelãrii cererii și ofertei. În acest caz, în condițiile unei depresiuni economice, cînd producția scade și șomajul crește, prețurile și costurile ar trebui sã scadã. Creșterea inflaționistã a prețurilor în fazele actuale de depresiune, cu alte cuvinte „stagflația", nu poate fi explicatã pe baza principiilor teoriei ortodoxe. Kalecki a formulat însã încã din anii '30 așa-numita teorie a „gradului de monopolizare" a economiei capitaliste. Conform acesteia, în perioadele de criză se produce – în scopul asigurãrii profiturilor anterioare – o intensificare a aranjamentelor deschise sau tacite între întreprinzãtori privitoare la prețuri, împãrțirea piețelor ș.a. Cu alte cuvinte, conchide J.O., în perioadele de depresiune crește gradul de monopolizare a economiei, ceea ce constituie un factor de intensificare a proceselor inflaționiste.*

Noua ordine economicã și eradicarea șomajului în țãrile capitaliste

● *În afara unor concesii de naturã mai mult simbolicã – afirmã dr. Hans Günter Brauch în articolul* The New International Economic Order and the U.S.A. *(Noua ordine economicã internaționalã și S.U.A.), apãrut în revista AUSSENPOLITIK nr. 2/ 1978 –, concesii fãcute de țãrile industrializate occidentale, precum și o atmosferã mai puțin încordatã, diferitele conferințe internaționale, inclusiv în cadrul O.N.U., nu au produs încã rezul-*

specifică unor economii lipsite de structura complexelor economice naționale, care evoluează – dacă evoluează ! – pe baza impulsurilor primite din exterior, depind de fluctuațiile din centrele dezvoltate, o formă de reproducție caracterizată prin incapacitatea cronică de a spori sistematic și în ritmuri corespunzătoare productivitatea muncii sociale.

Pentru gîndirea sa economică despre subdezvoltare este caracteristică abordarea acestei probleme în profil istoric și sistemic, integrînd atît consecințele economice (determinante) cît și pe cele politice, naturale, sociale, culturale, socio-profesionale sau organizaționale, ceea ce îi permite să evidențieze și obstacolele pe care le întîmpină India în calea dezvoltării sale. Respingînd ideea modelelor străine, ca și pe aceea a „vidului" (creat după obținerea independenței), Mahalanobis ia în considerare particularitățile și tradițiile poporului indian, înțelege raportul dintre factorii dezvoltării, conceptul istoric și global de subdezvoltare. În această viziune obstacolele în calea dezvoltării Indiei sînt atît de factură internă – politice, economice, sociale, culturale și instituționale – cît și de factură externă, cu puternice efecte de determinare în interior.

Urmînd logica raționamentelor, profesorul indian consideră că deoarece subdezvoltarea țării sale s-a datorat în cea mai mare măsură cauzelor externe, principalele impedimente în calea dezvoltării sînt tocmai cele de factură externă – legate de formarea sistemului capitalist mondial. Aceasta însă nu contravine concepției sale asupra **primatului factorilor endogeni ai dezvoltării.** După cucerirea independenței, un puternic obstacol în calea dezvoltării Indiei îi constituie – consideră Mahalanobis – relațiile comerciale externe, bazate pe schimbul neechivalent și dominația monopolurilor străine în economia indiană, toate acestea întreținînd și accentuînd decalajele economice față de țările dezvoltate. Mahalanobis menționează că, datorită profilului monoproductiv al Indiei, țările dezvoltate, deținătoare ale monopolului industrial, realizează un supraprofit. Deși acest supraprofit seamănă cu cel pe care fabricantul îl obține cînd folosește o nouă invenție, el se deosebește, totuși, prin durata sa extrem de lungă. În condițiile cînd însăși țările dezvoltate devin producătoare de materii prime sau le înlocuiesc cu produse sintetice, situația economică a țărilor subdezvoltate se agravează și mai mult.

Economistul indian afirmă că „pe termen lung, raportul de schimb se mișcă întotdeauna împotriva produselor primare și îndeosebi agricole". El demonstrează această afirmație pe baza unor date statistice certe. În lucrările lui Mahalanobis întîlnim numeroase referiri critice, vehemente, la adresa „practicii egocentrice" a puterilor industriale, ca și a teoriilor costurilor comparative de producție, în forma lor tradițională, arătîndu-se că „ar fi absurd să ne închipuim că India ar fi avut un avantaj comparativ în distrugerea industriei sale de țesături, pe vremuri renumită în întreaga lume, și în transferarea țesătorilor supraviețuitori la munci rurale". În sprijinul argumentelor sale teoretice Mahalanobis invocă autoritatea lui Marx care spusese : „Dv. domnilor, credeți, poate, că producția de cafea și de zahăr este menirea firească a Indiilor occidentale ? Acum două secole, natura, care se sinchisește prea puțin de negoț, nu sădise acolo nici arbuști de cafea, nici trestie de zahăr".[4]).

Adversar al teoriei lui Nurkse cu privire la „cercul vicios al subdezvoltării", economistul indian consideră, în mod just pe de o parte, că insuficiența de capital pentru dezvoltarea economică a țării nu are un caracter fatal, ci unul istoricește trecător iar, pe de altă parte, că formarea capitalului necesar dezvoltării nu este legată, în mod absolut, de importul de capital străin. Mahalanobis este totodată foarte aproape de teoria sud-americană a „centrului și periferiei", susținînd că dezvoltarea țărilor înapoiate care și-au cucerit independența națională este primejduită, din punct de vedere economic, de centralizarea capitalului și a deciziilor fundamentale privind alocarea investițiilor la dispoziția marilor puteri imperialiste, de localizarea activităților economice, orientarea tehnologiei, de finanțarea cercetării științifice și pregătirea cadrelor de către centrele de decizie neocolonialiste. El denunță practica monopolurilor străine de a pompa spre țările de origine uriașele profituri obținute, ceea ce reprezintă de fapt „un scăzămînt din întregul produs național" și „frînează acumularea capitalului și creșterea economică a țării". Evident că depășirea acestui serios obstacol din calea finanțării – dezvoltării impune preluarea tuturor bogățiilor naționale de sub controlul monopolurilor străine, a tuturor pîrghiilor economice și financiare în beneficiul poporului, conferind însemnate funcții și atribuții factorului intern în dezvoltare.

dr. Gheorghe CIULBEA

[1]) Essays on Econometrics and Planning Analyses, p. 322
[2]) P. C. Mahalanobis, The Approach of operational Research to Planning in India, în "Sankhya", nr. 16/1955
[3]) P. C. Mahalanobis, Inquiry into the economics and statistics, Delhi, 1947
[4]) **K. Marx** și **Fr. Engels**, Opere, vol. 4, Ed. politică, 1958, p. 459.

tate substanțiale în direcția unei noi ordini economice internaționale. Autorul, referindu-se îndeosebi la S.U.A., consideră că și în viitor eforturile avînd acest obiectiv nu vor putea fi încununate decît de rezultate modeste, dacă nu vor interveni schimbări structurale *în economia internă, atît a țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, cît și în țările lumii a treia. Pentru ca de transferul de resurse să nu beneficieze o elită, ci majoritatea celor săraci din lumea a treia, spune H.G.B., precum și pentru a evita perpetuarea șomajului în „lumea întîia", schimbările în structura economiei mondiale ar trebui completate cu schimbări structurale în economiile „lumii întîi, celei de-a doua și de-a treia".*

Schimbările structurale interne la care se referă autorul nu pot fi decît binevenite, nu trebuie uitat însă că problema esențială este restructurarea ordinii economice internaționale, conform cu principiile justiției și echității.

Capitalul financiar asigură rate înalte de profit

● *Prof. Wladimir Andreff de la Universitatea din Limoges publică în* REVUE TIERS-MONDE *(nr. 74/1978), în cadrul grupajului „Les firmes multinationales et le développement", studiul* Le capital financier international et les taux de profit dans les secteurs de la sidérurgie et du pétrol 1963–1976. *Autorul constată, pe bază de date statistice, că, la un moment dat, capitalului financiar nu îi revine o rată mai înaltă a profitului decît capitalurilor autonome, dimpotrivă inferioară. Rezultatul, spune el, ar putea părea surprinzător în raport cu teoria capitalismului monopolist de stat, dar, întrucît capitalul financiar este motorul concentrării și centralizării, fenomenul s-ar putea explica pe baza tendinței de scădere a ratei profitului. În adevăr, firmele din domeniul siderurgiei și petrolului, care au o compoziție organică mai ridicată a capitalului, obțin o rată a profitului mai scăzută. Sectorial deci conchide autorul această tendință se verifică. Analizînd însă aceeași problemă sub aspect istoric, W.A. constată că, în timp, nu se constată o scădere generală a ratei profitului. Autorul o explică prin faptul că integrarea financiară pare să permită firmelor să se adapteze mai rapid restructurărilor necesare în vederea acumulării capitalului.*

Premiul Nobel pentru economie pe 1978

● *Profesorul american Herbert A. Simon, de la Universitatea Carnegie-Mellon din Pittsburg, a fost desemnat luni, 16 octombrie a.c., de către Academia suedeză de științe, laureat al Premiului Nobel pentru economie pe anul în curs. Distincția i-a fost acordată pentru „cercetările sale de pionierat din domeniul procesului de adoptare a deciziilor în cadrul organizațiilor internaționale".*

H.A.S. s-a născut la 15 iunie 1916. În decursul activității sale didactice a ținut cursuri și a condus cercetări în problemele conducerii sociale la numeroase universități din S.U.A. (printre care Princeton, Harvard, Massachusetts Institute of Technology). A fost președinte al Consiliului de cercetări pentru științe sociale , a fost numit în 1968 membru al Comitetului consultativ pentru știință al președintelui, este membru al Academiei de Științe, doctor honoris causa al mai multor universități și doctor în filozofie. Noul laureat a depus o amplă activitate și în problemele statisticii, psihologiei, științelor informatice ; el este unul din promotorii euristicii, avînd o serie de cercetări valoroase și în domeniul inteligenței artificiale. Dintre lucrările sale menționăm: Administrative Behavior (1947, 1957), Public Administration (1950), Models of Man (1957), Organizations (1958), The Shape of Automation (1960, 1965), The Sciences of the Artificial (1969).

FIȘE

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

„Trebuie să fim cu toții conștienți că perpetuarea cursei înarmărilor creează un foarte mare pericol pentru cauza dezvoltării popoarelor pe calea progresului și civilizației, inclusiv pentru construcția socialismului, pentru pacea și securitatea internațională. Plecînd de la aceste considerente, este necesar să ne gîndim la inițierea și desfășurarea unor noi acțiuni pe plan internațional pentru mobilizarea forțelor înaintate, a tuturor popoarelor în direcția dezarmării. Cred că în prezent există condiții internaționale favorabile care pot permite un început pozitiv în această direcție. Trebuie să fim mai activi, să acționăm mai ferm pentru transformarea posibilității în realitate. Aceasta corespunde intereselor națiunii noastre, constructoare a socialismului, cauzei socialismului, păcii și civilizației mondiale".

NICOLAE CEAUȘESCU

Necesitatea stringentă a unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării [II]

Un loc de primă mărime în politica externă a României, în activitatea teoretică și practică a președintelui țării

EVOLUȚIA ACTUALĂ a celor două mari procese ce pot fi urmărite în întreaga perioadă postbelică — pe de o parte, escalada continuă a cursei înarmărilor, iar pe de altă parte lipsa de rezultate semnificative în sfera dezarmării — confirmă și substanțiază puternic justețea poziției partidului și statului nostru, care acordă dezarmării un loc de primă mărime în ansamblul politicii externe a României, considerînd că oprirea înarmărilor și realizarea dezarmării se înscriu printre cerințele arzătoare ale lumii contemporane.

În gîndirea politică eminentă și în activitatea practică strălucită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, puse neabătut în slujba intereselor poporului român, ale păcii, securității și cooperării internaționale, înfăptuirea dezarmării deține un loc de primordială însemnătate. Prin întreaga sa operă și activitate în sfera internațională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a relevat raportul de interdependență dintre dezarmare, pace și securitate, dintre dezarmare și dezvoltare, plasînd cu rigurozitate științifică oprirea înarmărilor și realizarea dezarmării printre componentele esențiale ale noii ordini economice și politice mondiale, printre exigențele făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și războaie, pe planeta noastră.

O nouă și valoroasă contribuție a conducătorului partidului și statului nostru la cauza dezarmării o reprezintă expunerea din 3 august a.c., prezentată în fața activului central de partid și de stat. În această expunere, făcînd o analiză profund științifică a vieții internaționale actuale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a relevat cu maximă claritate atît aspecte pozitive din viața internațională — intensificarea luptei pentru un curs nou, spre destindere, pace, legalitate, spre dezvoltarea desine-stătătoare, liberă și independentă a fiecărui popor, spre o nouă ordine economică și politică mondială, cît și o serie de fenomene negative, între care ascuțirea contradicțiilor în viața internațională, manifestările vechii politici bazate pe forță, amestec și dictat, intensificarea luptei pentru reîmpărțirea zonelor de influență și dominație între diferitele state și grupări de state, existența unor stări tensionale și conflicte în diferite zone ale globului, agravarea crizei economice, monetare și energetice, escalada continuă a cursei înarmărilor și ineficiența tratativelor de dezarmare, adîncirea decalajelor economice și perpetuarea stării de subdezvoltare și altele — fenomene care afectează grav pacea și securitatea internațională.

Rolul determinant al popoarelor

CONSTITUIE UN MERIT incontestabil al Partidului Comunist Român, al României socialiste, personal al președintelui **Nicolae Ceaușescu** relevarea — cu prilejul analizei evenimentelor și proceselor ce au loc în lumea contemporană, a mutațiilor calitative intervenite în raportul de forțe pe plan mondial în favoarea păcii, democrației și progresului — a rolului determinant ce revine popoarelor, opiniei publice, forțelor înaintate ale omenirii în contracararea tendințelor și fenomenelor negative din viața internațională și promovarea cursului nou spre destindere, pace și cooperare, spre soluționarea marilor probleme ale lumii în care trăim — inclusiv a dezarmării — în condițiile participării egale a tuturor statelor.

În prezent, așa cum se subliniază în expunerea din 3 august a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, după încheierea cu anumite rezultate pozitive a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, există condiții pentru abordarea în chip nou a problematicii opririi cursei înarmărilor și dezarmării. Prin hotărîrile sesiunii speciale s-a creat un nou cadru organizatoric, mai democratic, de dezbatere și soluționare a acestor probleme. Apare important, totodată, faptul că propunerile diferitelor state, între care se disting prin valoarea și actualitatea lor cele prezentate de România, au fost însușite de sesiunea specială ca materiale de lucru pentru noile mecanisme de negocieri create sub egida O.N.U.

Definind exigențele momentului actual pe planul eforturilor și ne-

gocierilor în sfera dezarmării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia :

„Desigur, sesiunea O.N.U. a aprobat numai rezoluții cu caracter general ; esențial este acum să se facă totul pentru a se trece realmente la măsuri practice de dezarmare generală, și în primul rînd de dezarmare nucleară. Ar fi o mare greșeală să se considere că odată cu terminarea sesiunii, popoarele, forțele care se pronunță pentru cauza dezarmării și păcii pot sta liniștite, își pot diminua eforturile pentru realizarea acestui deziderat. Dimpotrivă, se impune mai mult ca oricînd să desfășurăm cu toții o intensă activitate pentru aplicarea în viață a propunerilor făcute în rezoluțiile sesiunii O.N.U., să depunem eforturi și mai susținute pe plan internațional pentru trecerea la dezarmare".

Programul românesc de dezarmare

PROGRAMUL ROMÂNESC DE DEZARMARE aprobat de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului — supus atenției O.N.U., reflectat în hotărîrile sesiunii speciale consacrate dezarmării și larg apreciat pe plan internațional — conține un ansamblu de măsuri concrete, concepute într-un tot unitar și într-o abordare graduală, pe etape, menite să impulsioneze trecerea la acțiuni practice, efective de dezarmare. Programul incorporează asemenea măsuri ca înghețarea cheltuielilor militare, a efectivelor militare și armamentului la nivelul anului 1978, odată cu angajamentul ca, ulterior, încă în anul 1979, să se treacă la reducerea treptată a acestora ; măsuri de dezangajare militară și reducerea pericolului confruntării între state ; reducerea treptată a activității blocurilor militare și, în final, desființarea concomitentă a acestora ; adoptarea unor măsuri de dezangajare militară și dezarmare în Europa ; înfăptuirea cu maximă prioritate a unor măsuri de dezarmare nucleară, care să conducă la eliminarea definitivă a armelor nucleare ; încetarea producției, eliminarea din dotarea forțelor militare, interzicerea folosirii și scoaterea în afara legii a armelor chimice, biologice, ecologice, radiologice, inclusiv a armei cu neutroni și a oricăror arme de nimicire în masă ; asigurarea dreptului fiecărui stat de a folosi nestingherit energia nucleară în scopuri pașnice; crearea unor zone de pace și cooperare, libere de arme nucleare, în diferite regiuni ale lumii, inclusiv în Balcani ; garantarea dreptului fiecărui stat de a se dezvolta în condiții de securitate deplină, de a-și asigura capacitatea de apărare atît timp cît nu se realizează dezarmarea, de a dispune de garanții ferme împotriva oricăror ingerințe în treburile interne, a pericolului vreunei agresiuni armate ; realizarea dezarmării generale și totale sub un control internațional strict și eficace ; întărirea rolului O.N.U. în domeniul dezarmării, al menținerii păcii și securității mondiale.

Democratizarea mecanismelor de negocieri

CONCOMITENT cu susținerea și promovarea consecventă a unor principii clare și a unui program concret și cuprinzător de dezarmare, care să stea la baza tuturor eforturilor în acest domeniu, România s-a situat consecvent pe poziția că a sosit timpul ca negocierile de dezarmare să reflecte cerințele democratizării vieții internaționale, ale participării în condiții de egalitate a tuturor statelor la rezolvarea problemelor internaționale, să reflecte marile mutații și transformări survenite în relațiile internaționale.

Acordînd o importanță deosebită stabilirii unui cadru adecvat și unor mecanisme eficiente de deliberare și negocieri în sfera dezarmării, România a prezentat în ultimii ani — îndeosebi cu prilejul avansării programului românesc de dezarmare — o sumă de propuneri și idei, vizînd sporirea rolului O.N.U. în acest domeniu, susținînd necesitatea ca organizația ,în conformitate cu responsabilitatea ei primordială de menținere a păcii și securității, să exercite competențe directe privind negocierea, perfectarea și controlul aplicării măsurilor de dezarmare. Totodată, România a avansat propuneri concrete și a militat neabătut pentru îmbunătățirea radicală a activității forurilor de dezbateri și negocieri din sfera dezarmării și pentru crearea unor organisme noi cu atribuții în acest domeniu, după criterii democratice și de eficiență.

Acordul care a fost realizat la sesiunea specială cu privire la noul mecanism de negocieri demonstrează pe deplin, încă o dată, realismul, justețea și spiritul constructiv ce caracterizează concepția și propunerile promovate de România, de președintele **Nicolae Ceaușescu**. O confirmare a audienței largi de care se bucură în cadrul O.N.U. și în întreaga lume poziția României în problemele dezarmării o constituie și faptul că multe din ideile, propunerile și sugestiile avansate de țara noastră la O.N.U. cu privire la principiile dezarmării, programul de dezarmare și mecanismele de negocieri se regăsesc sau sînt reflectate în Documentul final al sesiunii speciale.

Popoarele pot determina oprirea cursei înarmărilor

ÎN FAȚA OMENIRII se află în prezent, mai pregnant decît oricînd în trecut, aceeași alternativă care a fost specifică întregii perioade postbelice : continuarea cursei tot mai periculoase și mai împovărătoare a înarmărilor, cu toate consecințele nocive ce decurg din aceasta pentru pacea, progresul și însăși existența civilizației umane, pe de o parte, iar pe de alta — angajarea hotărîtă pe calea binefăcătoare a stăvilirii și dezamorsării cursei înarmărilor, a progresului în direcția dezarmării, inaugurarea unei ere noi în acest domeniu — era dezarmării reale.

În prezent, cînd s-a ajuns la crearea unui nou cadru organizatoric, mai democratic, de dezbatere și soluționare a problemelor dezarmării, este urgent necesar să se mobilizeze toate eforturile pentru trecerea la negocierea și adoptarea unor măsuri practice, efective, de dezangajare militară și de dezarmare, în primul rînd în domeniul nuclear, pentru punerea în aplicare a hotărîrilor sesiunii speciale a O.N.U. consacrată dezarmării.

România, încrezătoare în capacitatea popoarelor, a forțelor înaintate ale contemporaneității de a determina oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea graduală a unor măsuri practice de dezarmare — oricît de complexe ar fi aceste probleme — își aduce, prin întreaga ei politică externă, prin poziția constructivă și inițiativele sale mobilizatoare, un aport constant și valoros la apropierea și materializarea acestei năzuințe vitale a popoarelor de pretutindeni care este dezarmarea.

C. NICOLAE

MACHINOEXPORT

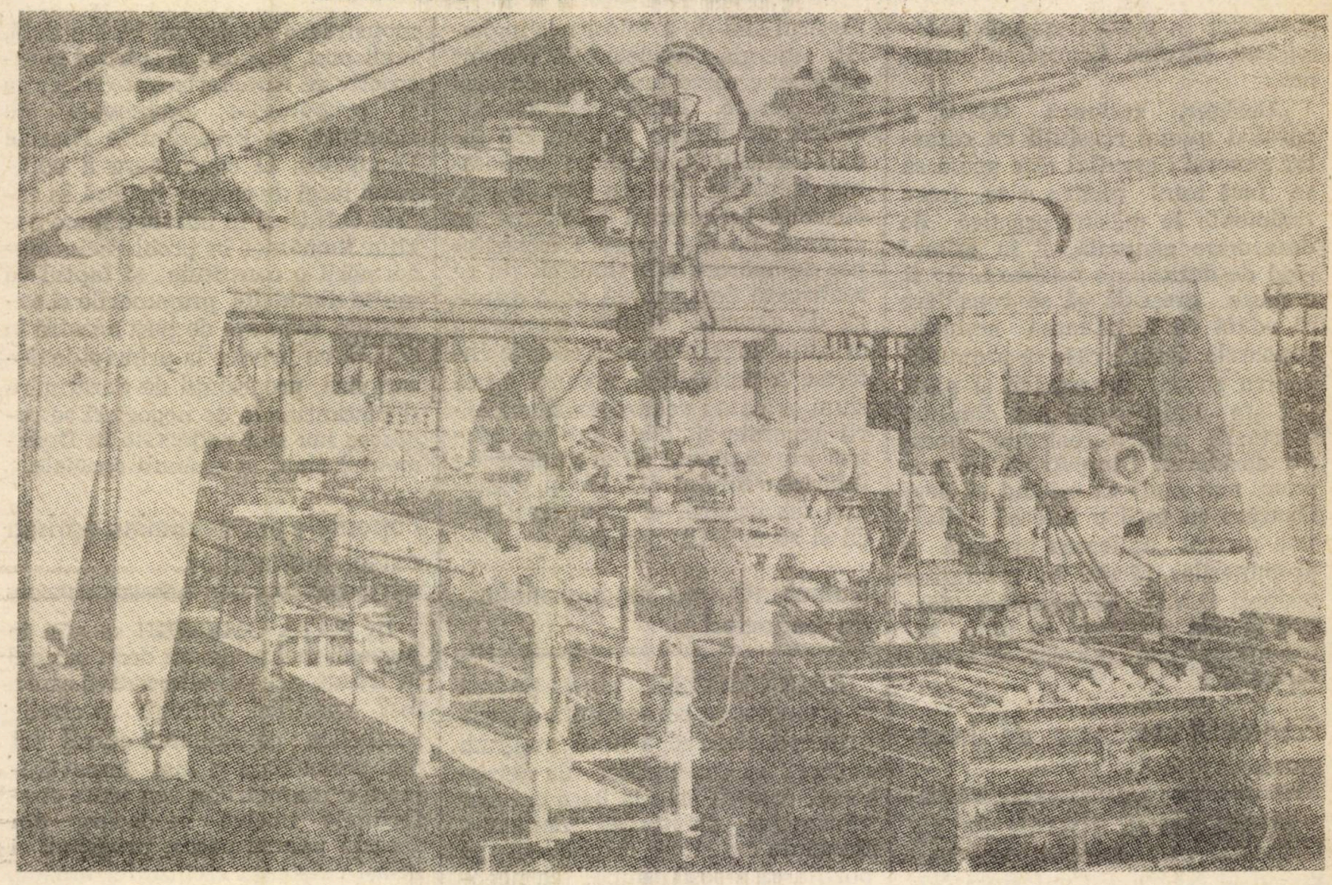

MANIPULATOARE CU PORTAL DIN FAMILIA „PIRIN"

MANIPULATOARELE cu portal din familia „Pirin" rezolvă problemele încărcării automate prin detalii simetric-rotative a unei largi game de strunguri incluse în linii tehnologice automate. Sînt create pe principiul agregat-modul cu acționare hidraulică și comandă cinematică-program și constituie unități independente dotate cu hidroagregat și dulap electric, proprii.

În funcție de operațiile pe care le execută, manipulatoarele se împart în 4 variante : A. B. C. D, cu prindere directă sau reversibilă și posibilitatea schimbărilor de poziție a pieselor cu 180°, cu devierea sau fără devierea brațului de descărcare în plan perpendicular pe direcția de mișcare a carului.

	A	B	C	D	
– Sarcina fiecărui braț			pînă la 40 kg		
– Cursa brațului	–	350	500	600	
– Unghiul de prindere	180°	180°	–	–	
Deschiderea lungimii portalului	4 500	5 000	5 500	6 000	(mm)
Deschiderea înălțimii portalului	–	1 900	2 120	–	

Exportator :
„Machinoexport"
Sofia, R.P. Bulgaria
str. Aksakova, 5
telefon : 88 53 21
telex : 023 425
Telegrame : Machinoexport, Sofia

PUBLICOM

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna septembrie 1978

ACTIVITATEA TRANZACȚIONALĂ determinată de o cerere susținută pe plan internațional pentru majoritatea materiilor prime și semifabricatelor industriale, pentru combustibili și pentru produsele agroalimentare și scăderea în continuare a cursului dolarului S.U.A., cu 0,4% față de principalele valute occidentale, au determinat, în cursul lunii septembrie a.c., o creștere cu 2% a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R.S. România.

Prețurile la materii prime *și* semifabricate industriale *au crescut cu 1,6%. Creșteri mai importante s-au semnalat la piei (+ 5,9%) și la cauciuc (+5,6%). Creșterea prețurilor la metale (+1,5%) a fost influențată în special de evoluția prețului la cositor, iar majorarea prețurilor la fibre animale și vegetale (+1,3%) a fost determinată de sporirea prețurilor la bumbac.*

Prețurile produselor agroalimentare *au sporit cu 3,4%. O creștere deosebită au înregistrat prețurile la zahăr și produse tropicale (+7,5%), sub influența perspectivei scăderii producției mondiale în sezonul 1978/1979. La cereale prețurile au sporit cu 2%. Și la alte produse s-au înregistrat creșteri de prețuri : la animale, carne și produse animaliere (+3,5%) și semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi (+2%).*

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1976-1977 ȘI ÎN SEPTEMBRIE 1978

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Aug.	Sept.
INDICE GENERAL	1976	226,2	230,9	231,5
	1977	230,1	224,5[a]	223,8[a]
	1978		258,8	263,8[a]
1. Produse alimentare	1976	180,8	178,6	179,6
	1977	180,7	166,9	170,7
	1978		190,6[a]	197,1[a]
- cereale	1976	198,3	197,1	195,3
	1977	161,6	136,2	142,9
	1978		182,7	186,4
- sem.oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1976	168,7	165,7	176,1
	1977	189,1	165,1	171,5[a]
	1978		207,5	211,7[a]
- animale, carne și prod.animal.	1976	152,8	149,2	152,5
	1977	158,7	159,6	162,1
	1978		175,4[a]	181,5[a]
- zahăr și prod.tropic.	1976	243,5	244,6	230,7
	1977	265,3	246,9	244,7
	1978		220,3	236,8[a]
2. Combustibili	1976	366,7	369,5	373,4
	1977	398,4	396,8	394,3
	1978		432,9	441,9[a]
- cărbuni și cocs	1976	266,5	264,5	268,6
	1977	289,1	288,9	287,9
	1978		357,0	361,5[a]
- țiței	1976	496,7	500,8	500,8
	1977	553,9	557,2	557,2
	1978		547,0	547,0
- produse petroliere	1976	408,4	415,0	419,9
	1977	439,1	434,6	429,9
	1978		459,1	475,2
3. Materii prime industriale	1976	201,9	209,5	209,0
	1977	199,2	195,3	193,5
	1978		232,5[a]	236,2[a]
- minereuri	1976	164,9	161,6	162,3
	1977	149,4	149,4	143,8
	1978		137,5[a]	138,7[a]
- metale	1976	194,8	203,4	202,2
	1977	192,1	191,0	190,2
	1978		236,5[a]	240,1[a]
- cauciuc	1976	219,5	222,3	217,6
	1977	231,0	224,8	242,2
	1978		293,9	310,4
- lemn și prod. din lemn	1976	222,1	224,0	226,1
	1977	227,9	226,9	226,4
	1978		257,1[a]	259,8[a]
- fibre animale și vegetale	1976	228,4	249,1	246,2
	1977	212,3	188,6	180,8
	1978		218,9	221,7[a]
- piei	1976	169,8	183,5	186,9
	1977	186,6	177,2	171,8
	1978		269,0	284,9

a) Date provizorii pentru: uleiuri de ricin, vite vii, porci vii, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Creșterea de prețuri înregistrată la grupa combustibili *(+2,1%) a fost determinată de majorările înregistrate la cărbuni și cocs (+1,3%) și la produse petroliere (+3,5%).*

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Democrată Socialistă Sri Lanka: măsuri pentru accelerarea creșterii

REZULTATELE puțin satisfăcătoare de după 1970 (creșterea anuală a P.N.B. de 3% în perioada 1971—1977 față de 4,4% în anii '60, ritmul inflației de 25% și rata șomajului de 20% în 1977) au determinat autoritățile din Sri Lanka să adopte o serie de măsuri de redresare. Noua strategie de dezvoltare urmărește ca ponderea cheltuielilor pentru investiții în P.N.B. să se majoreze de la 3% în anii anteriori la 9,6% în 1978, iar bugetul pe 1978 prevede cheltuieli de 10,44 mlrd. rupii S.L., cu peste 68% mai mari decît cele din 1977. Se scontează totodată pe mobilizarea unei asistențe externe de circa 600 mil. dolari pe an. Se mai au în vedere liberalizarea importurilor de materii prime și utilaje, instituirea unui sistem de stimulare pentru investitorii naționali și străini, relaxarea controlului valutar ș.a.

Cel mai important obiectiv în curs de realizare al economiei Sri Lanka este proiectul Mahaweli, a cărui finalizare va permite irigarea a 900 000 acri și construirea unei hidrocentrale cu o putere de 2037 MW. Proiectul Mahaweli va permite totodată instalarea a 200 000 gospodării țărănești, contribuție importantă la îndeplinirea obiectivului de creare a noi locuri de muncă pe care și l-a propus guvernul. Costul total al acestui proiect este estimat la 11 mlrd. rupii. Sînt nominalizate pînă în prezent 12 proiecte agricole, a căror realizare va permite în perioada următoare atragerea în circuitul agricol a 50 000 acri anual.

În sectorul industriei, care este foarte slab dezvoltat, menționăm punerea în funcțiune în martie a.c. a unei fabrici de 265 000 kg/an de ceai solubil la Nuwara-Eliya, cu producția destinată integral exportului, ceaiul fiind dealtfel principalul produs de export.

Pentru dezvoltarea economiei țării, de mare importanță este considerată crearea unei zone libere de 200 mile pătrate. Deocamdată a fost delimitată o zonă de promovare a investițiilor de 200 acri la Katunayake, lîngă capitala țării, Colombo. În această zonă liberă se așteaptă să fie utilizate în următorii cinci ani 10—12 000 persoane. De o atenție deosebită se va bucura și industria turismului, care în prezent utilizează circa 14 000 angajați.

Relațiile economice dintre România și Sri Lanka se desfășoară pe baza Acordului comercial semnat în 1975 și a unui Acord de cooperare economică și tehnică. Volumul schimburilor comerciale bilaterale a crescut de peste 5 ori în perioada 1973—1976. Exporturile noastre sînt constituite în special din echipamente industriale (autocamioane, vagoane de pasageri, rulouri-compresoare etc.) și produse chimice, iar importurile din mărfuri tradiționale (cauciuc natural, cacao, piper etc.). România a cooperat la construirea unui complex pentru valorificarea lemnului la Avisavella.

N.L.O.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 9—13.X.1978 a fost caracterizată prin continuarea slăbirii **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. În ciuda creșterii dobînzilor la depozitele în dolari — dobînda preferențială „prime rate" a fost modificată de la 9,75% la 10%, iar taxa oficială a scontului de la 8% la 8,50%, dolarul a fost supus unor presiuni puternice „à la baisse". Se apreciază în cercurile de afaceri interesate că atîta timp cît principalele cauze care stau la baza actualei situații a dolarului — masivul deficit comercial, împreună cu nivelul ridicat al inflației în S.U.A. — nu-și găsesc încă o rezolvare clară, lipsa de încredere în moneda americană va continua.

Francul elvețian a polarizat din nou atenția, reprecinîndu-se față de dolar cu circa 4% (la 1,5350 franci/1 dolar pe 13.X). Măsurile recente luate de autoritățile centrale elvețiene nu au putut opri reafirmarea tendinței de întărire a francului, care a continuat să fie cerut de investitori, chiar și în ciuda unor dobînzi negative (pe perioade scurte) la depozitele în franci.

Tensiunile din cadrul „mini-șarpelui" valutar vest-european au continuat, alimentate și de numeroasele zvonuri privind o nouă reașezare a parităților în această grupare monetară, prin revalorizarea **mărcii vest-germane.** Ca atare, marca a înregistrat noi recorduri istorice de repreciere față de dolar, cotînd pe 12.X.1978 sub 1,86 mărci/1 dolar. **Francul belgian** s-a repreciat și el în relația cu dolarul (cu 2,5%) cotînd pe 13.X.1978 la circa 29,50 franci/1 dolar, comparativ cu 30,25 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul francez** a urmat un trend ascendent, astfel că la sfîrșitul perioadei cota la 4,2650 franci/1 dolar.

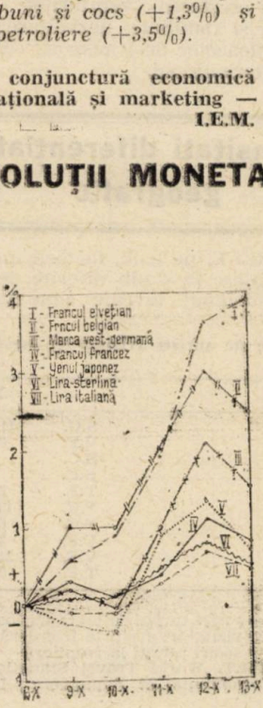

După un început în care a manifestat un recul în relația cu dolarul, **yenul** japonez a înregistrat o consolidare, astfel că pe 13.X.1978 era tranzacționat la circa 186,50 yeni/1 dolar. **Lira sterlină** și **lira italiană** au înregistrat ritmuri apropiate de întărire față de dolar — cu circa 0,5% — atingînd respectiv 1,99 dolari/1 liră sterlină și 815 lire italiene/1 dolar la sfîrșitul săptămînii.

Dobînzile la depozitele pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,125% la eurodolari, 3,625% la euromărci vest-germane și 0,5% la eurofranci elvețieni.

Pe linia creșterii prețurilor din ultimul timp la toate metalele prețioase (inclusiv la argint și platină), **aurul** a fost tranzacționat în acest interval la niveluri istorice record de peste 227 dolari/uncie, primul fixing la Londra din 12.X.1978 fiind de 227,20 dolari/uncie. Al doilea fixing din 13.X.1978, a fost de 224,50 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13 X, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 6.X.1978

Documentar

DIMENSIUNI ŞI TENDINŢE NOI ÎN TURISMUL INTERNAŢIONAL

PRINTRE FENOMENELE CONTEMPORANE cele mai mobile se înscrie şi turismul. Este caracteristic faptul că, în 1976, numărul sosirilor de turişti străini în toate ţările lumii se ridica la 219 milioane, iar în 1977, după unele estimări, a ajuns la 238—243 de milioane. Ca urmare, dimensiunile turismului internaţional au crescut de circa 9 ori comparativ cu anul 1950 şi de peste trei ori faţă de 1960. Raportînd totalul sosirilor de turişti străini din anul 1977 la întreaga populaţie a globului, rezultă, în ideea că o persoană n-a făcut mai mult de o călătorie în străinătate, că peste 5% din populaţie a apelat la călătorii turistice în afara graniţelor propriei ţări. Proporţia atinsă reprezintă un salt însemnat faţă de anul 1950, cînd ponderea respectivă nu depăşea decît cu puţin peste 1% din populaţia globului, în condiţiile în care aceasta era mult mai mică (2 517 milioane).

Un dinamism cu perspective

O SERIE de fenomene negative din economia ţărilor occidentale, şi înainte de toate criza economică — cu consecinţele sale în domeniul şomajului —, criza energetică, tulburările de pe piaţa valutară, procesul inflaţionist, au acţionat în sens nefavorabil asupra turismului şi îndeosebi asupra celui internaţional, provocînd — în anii 1974 şi 1975 — un recul faţă de nivelul atins în 1973. Revenirea, relativ rapidă, a turismului internaţional (în 1976 a fost depăşit cu aproape 2% numărul sosirilor de turişti străini din 1973) şi sporul substanţial înregistrat în 1977 (9—11%) au demonstrat încă o dată dinamismul acestuia, forţa sa de expansiune, faptul că deplasarea, în timpul liber, la distanţe mai mici sau mai mari de domiciliu, devine o componentă a vieţii unui număr crescînd de locuitori ai planetei noastre.

Rezultatele economice ale circulaţiei turistice internaţionale în 1977 s-au materializat în 50—52 miliarde dolari încasări (fără încasările din transporturile aferente), ceea ce înseamnă o creştere cu circa 17—19% faţă de anul precedent.

Pentru anii viitori, prognozele în domeniul turismului internaţional (ca de altfel pentru întregul turism mondial — intern şi internaţional) sînt optimiste. Astfel, „Economist Intelligence Unit" a ajuns la concluzia că, în anii 1978—1980, turismul internaţional va cunoaşte o creştere sensibil superioară celei din perioada 1966—1975. Extrapolînd tendinţele pe o perioadă mai lungă, viitorologul american Herman Kahn, de la Hudson Institute, a apreciat că, încă înainte de sfîrşitul secolului actual, turismul (luat în ansamblu) va deveni „industria cea mai importantă din lume". Chiar dacă această apreciere are o notă de exagerare, ea exprimă tendinţa reală a unui fenomen, care, prin dinamismul său, întrece multe fenomene social-economice ale civilizaţiei contemporane şi va cîştiga în continuare poziţii însemnate în condiţiile de trai ale oamenilor. Este de evidenţiat însă că fenomenele negative din viaţa economică, socială şi politică a diverselor ţări pot influenţa în sens negativ dinamismul, structura şi orientarea fluxurilor turistice. Referindu-se la aceasta, publicaţia „World Travel" (nr. 139/1977) scria : „Turismul, şi în special turismul internaţional, rămîne foarte sensibil la perturbările politico-economice, care pot să-l afecteze puternic şi brutal".

Amploarea actuală şi creşterea previzibilă a turismului îşi au explicaţia în evoluţia factorilor care l-au generat şi îi determină dezvoltarea, între care un rol principal îl au modificarea structurii consumului de energie umană fizică şi nervoasă în sensul creşterii consumului celei din urmă, creşterea gradului de urbanizare a populaţiei, mărirea setei de cunoaştere (aceasta acţionînd cu deosebită vigoare în direcţia alegerii de destinaţii turistice externe) datorită ridicării nivelului mediu de cultură, dar şi apariţia de condiţii care permit accesul la asemenea călătorii unui număr crescînd de persoane şi deplasarea relativ uşoară. Între aceste condiţii, pe primele locuri figurează creşterea veniturilor medii personale şi familiale, dezvoltarea căilor şi mijloacelor de transport, climatul politic internaţional.

Intensităţi diferenţiate geografic

DEOARECE, pe glob, factorii menţionaţi se găsesc la stadii diferite de evoluţie, fenomenul turistic cunoaşte intensităţi extrem de diferenţiate în diversele zone geografice, cea mai ridicată fiind caracteristică Europei şi Americii de Nord.

Europa deţine ponderea cea mai mare în ansamblul mişcării turistice internaţionale. Datorită nivelului ridicat de dezvoltare economică atins de majoritatea ţărilor, aici există o cerere însemnată de turism. În limitele acestui continent se concentrează 70% din totalul sosirilor de turişti străini înregistraţi pe glob, mai multe ţări europene (Franţa, Spania, Italia, Austria, Elveţia şi altele) înscriindu-se printre marile destinaţii turistice din lume. La această situaţie concură, între altele : distanţele mai reduse (comparativ cu alte zone geografice) între punctele de plecare şi locurile de destinaţie ; volumul ridicat al tranzacţiilor comerciale, de afaceri şi al schimburilor culturale ; existenţa unui imens şi variat potenţial turistic natural şi cultural-istoric ; faptul că o parte mare din populaţia altor continente (America de Nord, America de Sud şi Australia) îşi are obîrşia în ţări europene ; crearea de condiţii corespunzătoare (căi şi mijloace de transport, capacităţi de cazare şi de alimentaţie publică) pentru a asigura accesul la atracţiile turistice primare etc.

Totodată se observă că într-o serie de regiuni geografice cu pondere redusă în prezent, cum sînt Asia de sud, zona Pacificului şi Africa, procentele de creştere a sosirilor de turişti străini sînt superioare mediei mondiale.

Determinări conjuncturale

DACĂ, PE ANSAMBLU, turismul internaţional prezintă alura unei curbe ascendente, în diversele sale structuri şi sectoare curba variază. Aşa cum arată şi acest fapt, în interiorul fenomenului turistic internaţional se înnoadă procese variate, care nu evoluează în acelaşi sens şi mai ales pe toată suprafaţa.

Tabelul nr. 1

Sosirile de turişti (vizitatori) străini în cîteva ţări europene, în perioada 1973—1977
(în mii)

Ţara		1973	1974	1975	1976	1977
Austria	S.C.	11 359,0	10 836,2	11 539,6	11 598,3	...
Bulgaria	V.F.	3 247,3	3 818,0	4 049,3	4 033,4	4 569,8
Elveţia	S.C.	...	7 927,1	8 040,4	7 609,1	...
Franţa	S.C.	...	16 573,0	16 773,0	17 385,0	...
Grecia	T.F.	2 346,5	1 956,4	2 340,1	3 847,2	4 461,1
Italia	S.C.	13 157,6	12 442,0	13 234,4	13 929,8	...
R.S.F.I.	S.C.	6 149,6	5 457,7	5 835,3	5 572,3	...
România	V.F.	3 342,3	3 825,3	3 205,9	3 168,7	3 684,9
Spania	V.F.	31 606,0	30 342,9	30 122,5	30 014,2	34 263,3
Ungaria	T.F.	3 310,5	4 655,2	4 995,0	5 551,0	7 194,0

S.C. = sosiri turişti în toate mijloacele de cazare
V.F. = vizitatori sosiţi la frontieră
T.F. = sosiri turişti la frontieră

Sursa : O.M.T. World Travel Statistics 1976 şi 1977 şi Compendium sur le tourisme, 1977 ; Agence Economique et Financière ; La Gazette Officielle du Tourisme din 20 aprilie 1978.

Bunăoară, privind turismul internațional în corelația cu turismul intern, se poate spune că, pe un număr de mai mulți ani, cel din urmă a cunoscut o dinamică mai accelerată decît primul. Tendința creșterii mai rapide a opțiunilor pentru călătorii în interiorul țării este determinată atît de măsurile luate de majoritatea țărilor pentru valorificarea potențialului turistic propriu cît mai ales de unele dificultăți de ordin economic (între care și costul călătoriei) de care se izbesc turiștii la luarea deciziei pentru petrecerea vacanțelor sau pentru efectuarea de excursii. Existența unei dependențe strînse între turism și situația din economia fiecărei țări se resimte, desigur, în mod diferit de diversele categorii și straturi sociale ale populației și acționează mai puternic asupra turismului de odihnă și de cură balneară.

Legătura strînsă dintre conjunctura economică și turism se resimte, cu unele oscilații, și în distanțele la care se deplasează o parte însemnată din turiștii care călătoresc în străinătate. Scumpirea transportului, în principal, dar și creșterea frecvenței minivacanțelor concură la accentuarea ponderii turiștilor sosiți din țările vecine — în ansamblul sosirilor de turiști străini în multe din țările primitoare. Cheltuielile pentru transport, capitol important al oricărei călătorii turistice, își vor spune cu putere — și în viitor — cuvîntul în alegerea destinațiilor și, fără îndoială, cele mai mari șanse le au cele din apropiere, iar din cele îndepărtate, acelea care dispun de o ofertă turistică deosebit de bogată și variată și mai ales de monumente de artă și istorice renumite, puse în valoare corespunzător.

Oscilațiile unor fluxuri

UN ASPECT pe care realitatea ne obligă să-l remarcăm este acela al rolului important pe care îl au fluxurile turistice intercontinentale (deși acestea nu constituie majoritatea) asupra turismului internațional pe glob. Între acestea se impun în mod deosebit fluxurile din zona Atlanticului de nord, aflate într-o strînsă dependență de situația dolarului S.U.A. în raport cu valutele vest-europene : deprecierea accelerată a dolarului a dus, așa cum s-a văzut în trecutul nu prea îndepărtat, la o diminuare a sosirilor de turiști nord-americani în majoritatea țărilor Europei occidentale.

Europa, și în cadrul acesteia Italia, Franța, Elveția și altele, au beneficiat de consolidarea poziției yenului pe piața valutară, numărul turiștilor japonezi care voiajează spre continentul nostru fiind în creștere în ultimii ani.

Pe plan european, se observă, așa cum rezultă din datele cuprinse în tabelul nr. 1, că sosirile de turiști în diverse țări nu au cunoscut același curs, fapt datorat unui complex de factori, a căror influență separată este greu, dacă nu imposibil, de precizat.

Țări cum sînt Franța, Italia și Grecia, cu o ofertă turistică variată, au cunoscut, în ultimii doi-trei ani, un curs ascendent în turismul lor internațional, ultima remarcîndu-se chiar prin sporuri spectaculoase. În acest sens a acționat ieftinirea „produsului" turistic ca efect al deprecierilor care au loc, dar și unele măsuri puternic ofensive (între care cea aplicată în Grecia, constînd în acordarea de prime, în dolari, operatorilor de tururi pentru turiștii aduși în plus față de anul precedent)

Între țările al căror turism internațional se bazează mai ales pe sporturile de iarnă, Elveția a cunoscut, de mai mulți ani, un proces de deteriorare. Abia în 1977, potrivit informațiilor furnizate de diverse publicații, s-a înregistrat revenirea la cel mai ridicat nivel atins înainte de declanșarea crizei economice de la sfîrșitul anului 1973. Întărirea poziției francului elvețian pe piața valutară a însemnat, între altele, și scumpirea serviciilor turistice și, în consecință, diminuarea solicitării lor de către turiștii dintr-o serie de țări europene cu pondere în turismul internațional al Elveției, ca R.F.G., Franța, Italia, Marea Britanie și Olanda. Antidotul aplicat a fost menținerea neschimbată, de cîțiva ani, a prețurilor în hoteluri.

Evoluții în motivațiile turistice

AȘA CUM ARATĂ și astfel de exemple, fenomenele economice au efecte contradictorii asupra turismului internațional dintr-o țară sau alta. Înseși distanțele mari față de principalele țări emițătoare de turiști reprezintă dezavantaje reale pentru anumite țări, în special atunci cînd acestea au concurenți puternici și mai bine plasați față de marile fluxuri turistice internaționale. Pentru învingerea unor asemenea obstacole se recurge, în primul rînd, la asigurarea de prestații turistice de calitate superioară în toate compartimentele.

Sensibilitatea mare a turismului față de calitatea „produsului" este argumentul de bază în utilizarea acestei soluții.

În al doilea rînd, se caută metode pentru individualizarea produsului turistic, pentru crearea unei „mărci" proprii. Această preocupare este favorizată de interesul crescînd manifestat de populația din multe țări pentru a cunoaște frumusețile naturale și monumente cultural-istorice dincolo de granițe, pentru a vizita orașe și muzee, pentru a lua contact cu elemente de etnografie și folclor specifice, într-un cuvînt este favorizată de creșterea ponderii turismului cultural, proces de mare perspectivă decurgînd din ridicarea continuă a nivelului mediu de cultură al populației din diverse țări ale lumii.

Accentuarea motivației turistice care vizează cunoașterea de obiective culturale și de artă se face simțită pe mai multe planuri : reducerea duratei sejurului, includerea mai multor țări într-un circuit turistic, folosirea într-o măsură crescîndă a capacităților de cazare complimentare și altele.

În privința eforturilor promoționale se constată o intensă preocupare pentru consolidarea poziției pe diverse piețe, prospectarea sistematică și selectivă a țărilor vecine și a piețelor emițătoare tradiționale, prezentarea mai convingătoare a resurselor turistice, punerea mai bine în valoare a patrimoniului cultural-artistic.

În cadrul fenomenului turistic au loc modificări și în ce privește principalele forme de desfășurare (organizat și „pe cont propriu"), în contribuția diverselor mijloace de transport la asigurarea deplasărilor, în structura pe grupe de vîrstă și socio-profesionale a participanților la călătorii turistice și altele. Bunăoară, în ceea ce privește transportul, în perioada 1972—1975 s-a observat o scădere a traficului rutier în aproape toate regiunile globului.

Deoarece modificările respective nu au o tendință clară și nu se manifestă peste tot în același sens, nu se pot fundamenta încă anumite concluzii, valabile pentru o perioadă mai mare. Fără îndoială, și asupra aspectelor respective vor acționa în viitor cu mai multă putere factori care acum abia se ivesc. În ceea ce privește mijloacele de transport, în nici un caz nu trebuie ignorate problemele mari ce se vor crea ca rezultat al creșterii numărului de autoturisme proprietate personală și al aglomerării arterelor de transport rutier.

În strînsă legătură cu creșterea cererii de servicii turistice, cu apariția pe piața internațională a noi ofertanți de „produse" turistice, cu problemele referitoare la volumul și structura investițiilor destinate dezvoltării bazei materiale a turismului, dar și cu necesitățile ridicate de conservarea cadrului natural — premisă esențială a unei activități turistice înfloritoare și de mare perspectivă, — este foarte probabil că, în viitor, se va pune tot mai acut problema cooperării internaționale în domeniul turismului, în primul rînd între țările vecine sau cele aflate la distanțe mici.

dr. Gh. BARBU

Tabelul nr. 2

Încasări și cheltuieli legate de turismul internațional, în mil. dolari, dinamica în procente

	Încasări			Cheltuieli		
	1976	1977	%	1976	1977	%
Anglia						
Austria	3 146	3 703	+17,9	1 518	2 062	+35,8
Belgia-Luxemburg	312	993	+17,9	1 424	1 635	+14,3
Canada	1 641	1 616	— 1,5	2 539	2 829	+ 9,3
Danemarca	803	940	+17,1	743	942	+25,9
Elveția	1 679	1 943	+15,7	936	1 114	+19,0
Finlanda	323	352	+ 9,0	317	355	+12,0
Franța	3 639	4 377	+20,3	3 434	3 920	+14,2
R.F. Germania	3 205	3 804	+18,7	8 351	10 305	+22,1
Grecia	824	981	+19,1	90	39	— 1,1
Irlanda	259	323	+24,7	188	237	+26,1
Italia	2 525	4 762	+33,6	707	894	+26,4
Japonia	312	424	+35,9	1 564	2 151	+29,3
Norvegia	406	476	+17,2	644	861	+33,7
Olanda	1 061	1 110	+ 4,6	1 977	2 454	+24,1
Portugalia	317	404	+27,4	140	135	— 3,6
Spania	3 023	4005	+29,8	404	533	+31,9
S.U.A.	5 306	6 154	+ 6,2	6 856	7 451	+ 8,7
Suedia	353	446	+26,3	1 079	1 245	+15,4
Turcia	181	205	+13,3	203	269	+29,3

Sursa : OCDE, Communiqué de presse A (73) 30, 28 iulie 1978

Disproporții resurse-consum

RESURSELE ENERGETICE pe care le consumă cu predilecție omenirea sînt în prezent cele cu ponderea cea mai mică în totalul comorilor respective ale Terrei. Constatarea se desprinde fără dificultate din compararea celor două părți ale graficului. Așa cum se poate vedea în stînga lui, petrolul

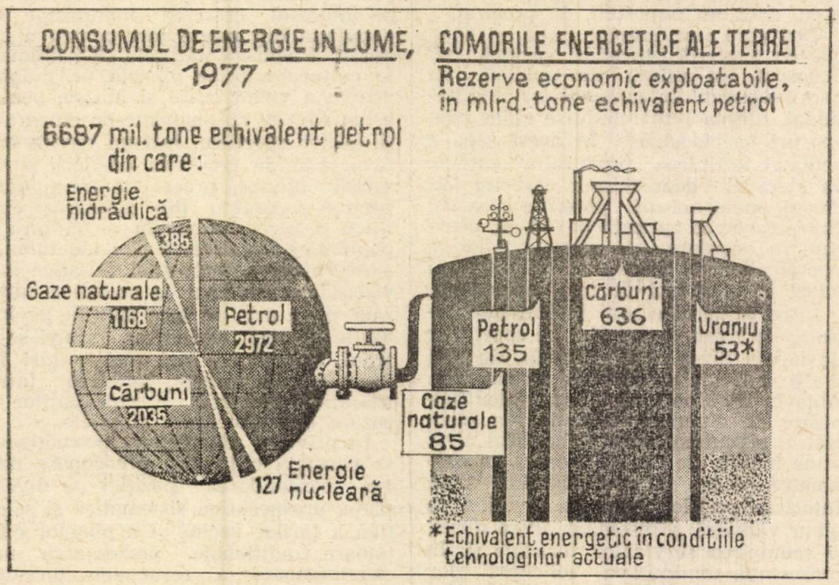

și gazele naturale au reprezentat, însumate, circa 62% din consumul mondial al anului 1977. Dar din resursele energetice totale, cele două hidrocarburi amintite formează mai puțin de un sfert (24,2% din suma celor patru resurse care apar în partea dreaptă a graficului). În cazul cărbunelui, situația este diametral opusă : cu 70% din ansamblul resurselor el furnizează numai 30% din consumul actual. Nu e de mirare că cercetători și practicieni de pretutindeni sînt în căutarea unor căi de „reabilitare" a cărbunelui, care cunoaște de mai multă vreme o tendință de scădere a ponderii sale în consum. După cum se caută insistent modalități de introducere în circuit a unor izvoare de energie noi, reînnoibile, tocmai pentru a atenua disproporțiile actuale și a face mai mult loc raționalității în acest domeniu caracterizat încă de multiple manifestări de risipă.

Cauzele reale ale protecționismului

SUB EFECTUL măsurilor protecționiste, menținute sau introduse de țările capitaliste dezvoltate, caracterul „asimetric" al schimburilor comerciale de produse finite s-a accentuat în ultimii ani. Astfel, de pildă, date referitoare la țările Pieței comune vest-europene arată că, în perioada 1972—1976, exporturile lor de articole finite către țările în curs de dezvoltare au sporit de la 18 la 49 miliarde dolari, în timp ce fluxul invers s-a mărit de la 4,5 la numai 11,7 miliarde dolari. În final, excedentul balanței comerciale a C.E.E. în schimburile cu țările în curs de dezvoltare la acest semnificativ grup de produse a crescut — în intervalul amintit — cu circa 24 miliarde dolari, evoluții similare avînd loc și în comerțul S.U.A., al Japoniei etc.

Argumentul cel mai frecvent utilizat în țările capitaliste industrializate pentru justificarea unor măsuri protecționiste îl constituie necesitatea „protejării locurilor de muncă" în cadrul economiei lor naționale. Arătînd că în spatele acestui argument se profilează rezistența în fața imperativului unor schimbări structurale progresiste și încercarea de a disimula interese particulare, Janez Stanovnik, secretarul executiv al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, subliniază — în publicația iugoslavă **Revue de politique internationale** — că principala cauză a pierderii competitivității, uneori a unor ramuri industriale întregi din țările capitaliste dezvoltate, o constituie lipsa dinamismului și a creșterii economice. Această slăbiciune a determinat sistarea modificărilor structurale active, care asigurau — în țările cu tradiție industrială — crearea de noi locuri de muncă pentru persoanele care le-au pierdut din cauza concurenței străine.

Cuba: innoiri în producția de zahăr

ANUL ACESTA în Cuba a fost realizată cea de a doua, ca mărime, producție de zahăr din istoria țării (după cea din 1970), evaluată la aproximativ 7,5 milioane de tone, deși condițiile climaterice au fost nefavorabile. După cum arăta publicația **Granma**, succesul se datorează efortului perseverent de ridicare și modernizare a acestei ramuri de bază a agriculturii și industriei cubaneze.

Astfel, de pildă, datorită înzestrării crescînde cu combine specializate (în țară a fost construită și pusă în funcțiune o fabrică de asemenea combine) ponderea recoltării mecanizate a trestiei de zahăr a sporit de la 2,4% din întreaga cantitate în 1971 la 39% în prezent ; totodată, ridicarea calificării tăietorilor manuali de trestie de zahăr a dus la creșterea productivității acestora cu 47% în cursul ultimilor șapte ani. Pe de altă parte, îmbunătățirea activității fabricilor de zahăr, a sistemului de aprovizionare a acestora cu trestie de zahăr a asigurat micșorarea radicală a pierderilor de timp și de producție, cauzate de întreruperile procesului tehnologic.

Măsurile tehnice și organizatorice aplicate pe întreaga filieră a obținerii zahărului au permis reducerea efectivului forței de muncă ocupate în acest sector cu 200 mii de persoane față de 1952 — an cu o producție apropiată — ceea ce a constituit o sursă de acoperire a necesităților de forță de muncă ale altor ramuri ale economiei cubaneze.

Bulgaria: fluxuri migratorii în schimbare

UN STUDIU SOCIO-DEMOGRAFIC efectuat în Bulgaria asupra deplasărilor migratorii ale populației evidențiază că tinerii de 16—24 de ani reprezintă 40% din persoanele care-și schimbă domiciliul. S-a constatat de asemenea, că — în condițiile menținerii pe primul loc a migrației din motive familiale — a scăzut, față de deceniul al șaselea, ponderea deplasărilor din motive profesionale (la 22% din totalul acestora). Totodată ca urmare a reducerii populației active din mediul rural (de la 82% din ansamblul populației active în 1948, la 39% în 1968 și la 31% în 1975), în ultima perioadă s-a încetinit fluxul migrator al populației de la sate la orașe (respectiv de la 63% din totalul deplasărilor în 1973 la 43% în 1977), crescînd în schimb migrația interurbană. Concomitent, ca efect al politicii statului bulgar urmărind dezvoltarea socială și economică armonioasă a întregului teritoriu, se observă o intensificare a migrației din mediu urban în cel rural.

Dimensiuni ale discriminării rasiale

INEGALITATEA accesului la învățămînt iar apoi tratamentul preferențial acordat albilor la angajarea în funcții cu calificare înaltă și chiar medie a dus la situația că — în anul 1975 — 94% din totalul posturilor administrative și de conducere din economia Republicii Sud-Africane erau ocupate de albi, arată autorii unui studiu apărut în publicația engleză **Oxford Bulletin of Economics and Statistics.** Deși albii reprezintă doar 30% din forța de muncă din țară, ei ocupă — în general — posturile mai bine remunerate (în același an proporția albilor era de 100% printre ingineri, de 92% printre medici, de 69% printre maiștri ș.a.m.d.), în timp ce muncile mai grele și mai prost remunerate sînt destinate negrilor (care reprezintă 89% din efectivul muncitorilor calificați și semicalificați, 99% din efectivul celor necalificați).

În întreprinderile industriale private din R.S.A. — pentru funcții echivalente și același nivel al calificării — decalajul între salariul primit de albi și negri este de ordinul a 2,7-5 ori ; în sectorul public salariile cadrelor didactice cu pielea neagră reprezentau anul trecut doar 40-50% din nivelul salariilor colegilor lor albi.

CURIER

GLOSAR

Putere de cumpărare

DE CÎND EXISTĂ MONEDA, dar mai cu seamă în perioade de inflație, problema puterii de cumpărare este la ordinea zilei.

Noțiunea de putere de cumpărare se referă fie la monedă, fie la venit. Există deci o **putere de cumpărare a monedei** și o **putere de cumpărare a venitului** ceea ce ar denota o dublă problemă. În realitate, există însă o singură problemă, deoarece salariul, retribuția muncii, constă într-o sumă de bani, de unități monetare, fiecare sumă sau unitate avînd o anumită putere de cumpărare. Cu alte cuvinte, puterea de cumpărare a venitului se identifică cu puterea de cumpărare a monedei.

Puterea de cumpărare — a monedei sau venitului — se măsoară în funcție de prețuri. Ea poate fi exprimată de formula :

$$\text{Puterea de cumpărare} = \frac{S}{\text{preț}}$$

în care **S** este o sumă de bani, iar prețul este acela al unei anumite mărfi sau al mai multor mărfuri (cazul „coșniței" de mărfuri și servicii de primă necesitate).

În cazul în care dorim să măsurăm **puterea de cumpărare a monedei**, **S** va fi o sumă de bani fixă, iar prețul va varia (într-o perioadă de inflație, el va crește, astfel încît puterea de cumpărare a monedei va scădea). Calculul cel mai simplu este acela al confruntării sumei de bani, să zicem 100 de unități monetare, cu prețul unei singure mărfi, de exemplu piinea. Dacă prețul unei piini de 1 kg la data de 1 ianuarie 1977 a fost de 10 unități, cu cele 100 de unități monetare se puteau cumpăra 10 piini. În ipoteza în care la 1 iulie 1978 prețul piinii era de 15 unități monetare, cu aceleași 100 de unități monetare nu s-au mai putut cumpăra decît circa 6 piini și jumătate. În această perioadă, puterea de cumpărare a monedei (în raport cu piinea) s-a micșorat corespunzător.

Firește, măsurarea puterii de cumpărare a monedei prin raportarea la evoluția prețului unei singure mărfi nu este concludentă, deoarece cu moneda se cumpără mărfuri diferite. Din această cauză se utilizează indicii sintetici ai prețurilor, al căror scop este să dea o imagine globală asupra evoluției prețurilor. Trebuie însă menționat că pînă în prezent nu există un indice care, odată calculat, să reprezinte în mod absolut corect evoluția tuturor prețurilor.

În practică, majoritatea țărilor utilizează în acest scop indicele „costului vieții". Pentru aceasta se urmărește în timp costul unei „coșnițe" în care intră o serie de alimente și de produse industriale de uz casnic, dar și servicii cum ar fi transportul, îngrijirea sănătății, tunsul părului etc., toate luate în calcul cu o anumită pondere. Atît structura „coșniței", cît și ponderea diferitelor elemente trebuie modificate în timp, deoarece consumul populației evoluează în funcție de numeroși factori.

Dacă dorim să măsurăm **puterea de cumpărare a venitului (salariului)**, atît numărătorul, cît și numitorul fracției evoluează în timp. **S** este de astădată variabil deoarece este egal cu venitul sau salariul categoriei socio-profesionale a cărei putere de cumpărare se determină. Rezultatul va indica venitul (salariul) real, adică puterea de cumpărare efectivă a angajatului la diferite date.

C. K.

Balanțe de plăți

Aftenie Bostan, Tulcea — 1) Aveți dreptate cînd criticați expresia balanță de plăți activă (sau excedentară) și respectiv pasivă (deficitară), pentru că în ansamblu o balanță de plăți nu poate fi decît echilibrată. Cele care pot prezenta solduri active sau pasive sînt de fapt numai părți ale balanței, capitolele ei. Pentru realizarea echilibrului de ansamblu al balanței de plăți, se echilibrează balanța de plăți curente (adică balanța comercială și balanța serviciilor) care, de regulă, nu se află în echilibru, printr-un dezechilibru corespunzător al balanței mișcărilor de capital. De exemplu, un deficit al balanței de plăți curente poate fi acoperit : prin utilizarea unei părți din rezervele monetare internaționale ale țării respective pentru achitarea datoriei față de străinătate ; prin import de capital (respectiv intrarea de investiții străine și/sau împrumuturi contractate peste hotare) ; amînarea rambursării datoriei publice externe. Totuși, dat fiind că expresia criticată de dv. s-a încetățenit, important ni se pare acum să fie reținut exact conținutul ei.

Afirmația este valabilă și pentru cealaltă noțiune la care vă referiți, și anume cea de „sistem monetar internațional", care ar presupune stricto sensu existența în centrul sistemului a unor bani internaționali, emiși de un organism internațional în baza unei convenții. Or, după cum se știe, nici o monedă internațională nu a fost creată pînă în prezent.

2) Următoarea sesiune a F.M.I.—B.I.R.D. va avea loc în 1979 la Belgrad, potrivit tradiției ca două sesiuni să aibă loc în S.U.A., unde se află și sediul celor două organisme, iar următoarea într-unul din celelalte state membre.

O.N.U. și obiectivul dezarmării

I. Vlad, Tîrgoviște — Scop fundamental al Organizației Națiunilor Unite, menținerea păcii și securității internaționale este înscrisă în primul articol al Cartei.

În decursul anilor, pe plan internațional au fost încheiate o serie de tratate și convenții în domeniul dezarmării, dintre care se pot aminti Tratatul din 1959 interzicînd activitățile militare în Antarctica, Tratatul din 1963 de la Moscova care interzice experiențele nucleare în atmosferă, în spațiul extraatmosferic și sub apă, Tratatul din 1967 pentru interzicerea armelor nucleare în America Latină, care devine prima zonă denuclearizată într-o regiune populată, Tratatul din 1968 de neproliferare a armelor nucleare, Tratatul din 1970 care interzice plasarea de arme nucleare și de alte arme de nimicire în masă pe fundul mărilor, convenția din 1971 care interzice punerea la punct, producția și stocarea de arme biologice etc. În același timp, cursa înarmărilor a căpătat dimensiuni fără precedent, arsenalul nuclear actual avînd singur capacitatea de a distruge de mai multe ori populația globului.

Relevînd că dezarmarea reprezintă un deziderat vital al tuturor popoarelor, sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din primăvara acestui an a constituit un pas important în abordarea într-un mod nou a problemelor privind frînarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmarea generală, în primul rînd la dezarmarea nucleară. Sesiunea a hotărît crearea unui cadru mai democratic pentru soluționarea problemelor dezarmării, precum și întărirea răspunderii O.N.U. în această direcție, pentru făurirea unei lumi a păcii, fără arme și fără războaie. Adoptarea unor măsuri ferme și angajante în direcția dezarmării, în primul rînd în domeniul nuclear, reprezintă o sarcină centrală a noilor structuri de negocieri stabilite în cadrul sesiunii speciale.

Progresele științei

Ilarie Mirion, Busteni — Reuniunile naționale ale Asociației americane pentru progresul științei au ajuns la cea de a 145-a ediție. Tema viitoarei reuniuni naționale, care va avea loc în ianuarie 1979 la Houston, Texas, se intitulează „Știința și tehnologia : resurse pentru viitor". Reuniunea va prilejui 140 de simpozioane abordînd problemele științei și tehnologiei din numeroase unghiuri de vedere. Cele cîteva mii de oameni de știință prezenți vor dezbate teme ca : inovația în industrie, „limitele" cunoașterii științifice, medicina nucleară, poluarea marină cu petrol, politica de neproliferare nucleară, îmbătrînirea, electronica și telecomunicațiile, regimul alimentar și starea de sănătate, violența în familie, prevenirea pagubelor provocate de uragane, controversa în jurul deșeurilor radioactive etc. Reuniunea va prilejui și un festival al filmului științific, la care vor fi prezentate 40 din cele mai bune scurt metraje produse în ultimul an, și o expoziție internațională de publicații cu caracter științific.

Cantonul Jura

Mihai Huhu, București — Cantonul Jura, creat în vestul Elveției în urma referendumului național din 24 septembrie 1978, este cel de al 23-lea canton din această țară și cel de al șaselea avînd ca limbă oficială franceza. Constituirea sa reprezintă prima modificare a hărții politice a Elveției în peste 130 de ani. Populația de 67 500 locuitori a noului canton reprezintă puțin peste 1% din totalul populației țării. Circa 58% din populația activă din Jura este ocupată în industrie, din care peste jumătate în producția de ceasuri, al căror export a fost afectat în ultimul timp de continua revalorizare a francului elvețian. Ponderea de 12% a populației agricole reprezintă dublul mediei naționale a Elveției.

„Reciclarea" deșeurilor

Jean Vrăbiescu, Cugir — Necesitatea reutilizării deșeurilor este tot mai larg recunoscută chiar în cele mai dezvoltate țări ale lumii. Potrivit unui studiu elaborat de „Worldwatch Institute" — o organizație din Washington care cercetează problemele mediului înconjurător pe plan mondial, fiind finanțată parțial de O.N.U. — „reciclarea ar trebui să devină un principiu central de organizare a economiei dacă se pune problema ca lumea să învețe să trăiască în condițiile unei oferte restrînse, și în reducere, de materii prime și energie". Cel puțin două treimi din resursele materiale utilizate acum în S.U.A. ar putea fi reciclate fără o modificare substanțială a modului de trai, se arată în studiu, relevîndu-se că ceea ce lipsește nu este tehnologia necesară, ci voința socială în acest sens. Absența ei este foarte costisitoare în condițiile în care cantități sporite de energie tot mai scumpă sînt necesare pentru extragerea și prelucrarea unor zăcăminte cu un conținut util tot mai sărac. De pildă, în studiu se arată că reciclarea aluminiului presupune numai 4% din energia utilizată pentru rafinarea bauxitei, iar energia cheltuită pentru prelucrarea cuprului și a materialului plastic se reduce cu 95% cînd se utilizează deșeurile respective. Nu întîmplător, pentru aceleași considerente, Japonia a devenit un mare cumpărător de automobile vechi din S.U.A.

Reciclarea deșeurilor contribuie și la protejarea mediului înconjurător. În S.U.A., de pildă, se colectează anual de la populație și instituții aproape 1 tonă de deșeuri solide pe locuitor, cantitate care ajunge în cea mai mare parte în rampele de gunoaie. De aceea anual se creează circa 500 rampe noi.

Utilizarea productivă a acestor deșeuri ar fi facilitată de separarea încă din faza inițială a diverselor categorii de deșeuri. Este motivul pentru care Suedia, de pildă, își propune să introducă pînă în 1980 obligativitatea depozitării separate a hîrtiilor de toate celelalte categorii de deșeuri din locuințe, magazine și birouri.

Autorii conchid că pentru reciclarea unei părți mai mari din deșeuri este necesară nu numai aplicarea unor stimulente economice suplimentare, ci și dezvoltarea unei veritabile conștiințe a imperativului economisirii în rîndurile societății.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 20 octombrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Un obiectiv prioritar. Realizarea integrală a planului de investiții **(V. Boescu, L. Țintea)** 1
- Realizarea programului de locuințe pe 1978 impune concentrarea maximă a eforturilor, mobilizarea întregului potențial al șantierelor **(Dan Condrea)** 4
- Soluții originale în producția prefabricatelor pentru locuințe **(Adrian Rusu)** 6
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Intercondiționarea planului producției nete cu planul producției fizice **(Alexandru Bran)** 7
- Produse cu performanțe înalte, realizate cu eficiență ridicată **(Bogdan Pădure)** 9
- Considerații cu privire la perfecționarea planificării progresului tehnic (I) **(Aurel Birsan)** 11
- Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE – ORGANIZARE

- Pregătirea maiștrilor, în concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific **(Octavian Toma, dr. Vasile Berinde)** 14

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

- Mic dicționar economic. Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția **(conf. dr. Ghiță Paul Tănase)** 16

TEORII – IDEI

- Modernizarea structurii industriei și valorificarea superioară a resurselor **(dr. Vasilie Bogdan, dr. Alexandru Mihăilescu)** 17
- Interdependența dintre nevoile sociale și procesul reproducției **(Gh. Răducanu)** 19
- Prognoza în slujba fundamentării științifice a planificării **(dr. Kovács Géza)** 21
- Școli – curente – economiști. Dezvoltarea economică independentă în gîndirea lui P. C. Mahalanobis (I) **(dr. Gheorghe Ciulbea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** – idei în acțiune. Necesitatea stringentă a unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării (II) **(C. Nicolae)** 24
- Tendințe – conjuncturi 27
- Documentar. Dimensiuni și tendințe noi în turismul internațional **(dr. Gh. Barbu)** 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații valutar-bancare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

- The interconditioning of the net production plan with the plan of physical production **(Alexandru Bran)** 7
- Reflections on the improvement of planning of the technical progress (I) **(Aurel Birsan)** 11
- The modernization of the structure of industry and the superior turning-to-account of resources **(dr. Vasilie Bogdan, dr. Alexandru Mihăilescu)** 17
- The interdependency between social needs and the reproduction process **(Gh. Răducanu)** 19
- Forecasting for the scientific substantiation of planning **(Dr. Kovács Géza)** 21
- The pressing necessity of real progress on the way to stopping the arms race and achieving disarmament (II) **(C. Nicolae)** 24
- Documentary. New dimensions and trends in international tourism **(Dr. Gh. Barbu)** 28

DANS LE NUMÉRO

- L'interconditionnement du plan de la production nette avec le plan de la production physique **(Alexandru Bran)** 7
- Considérations sur le perfectionnement de la planification du progrès technique (I) **(Aurel Birsan)** 11
- La modernisation de la structure de l'industrie et la mise en valeur supérieure des ressources **(dr. Vasilie Bogdan, dr. Alexandru Mihăilescu)** 17
- L'interdépendance des besoins sociaux et du processus de la reproduction **(Gh. Răducanu)** 19
- La prognose au service de la documentation scientifique de la planification **(dr. Kovács Géza)** 21
- La nécessité pressante de progrès réels sur la voie de l'arrêt de la course aux armements et de la réalisation du désarmement (II) **(C. Nicolae)** 24
- Documentaire. Dimensions et tendances nouvelles du tourisme international **(dr. Gh. Barbu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Взаимообусловленность между планом чистой продукции и планом физической продукции **(Александру Бран)** 7
- Соображения относительно совершенствования планирования технического прогресса (I) **(Аурел Быреан)** 11
- Модернизация структуры промышленности и наилучшее использование ресурсов **(др. Василе Богдан, др. Александру Михэйлеску)** 17
- Взаимозависимость между социальными потребностями и процессом воспроизводства **(Г. Рэдукану)** 19
- Прогнозирование служит научному обоснованию планирования **(др. Ковач Геза)** 21
- Настоятельное требование реального прогресса по пути к прекращению гонки вооружений и свершению разоружения (II) **(К. Николае)** 24
- Обзор: Новые размеры и тенденции в международном туризме **(др. Г. Барбу)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–23, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții – 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți – 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

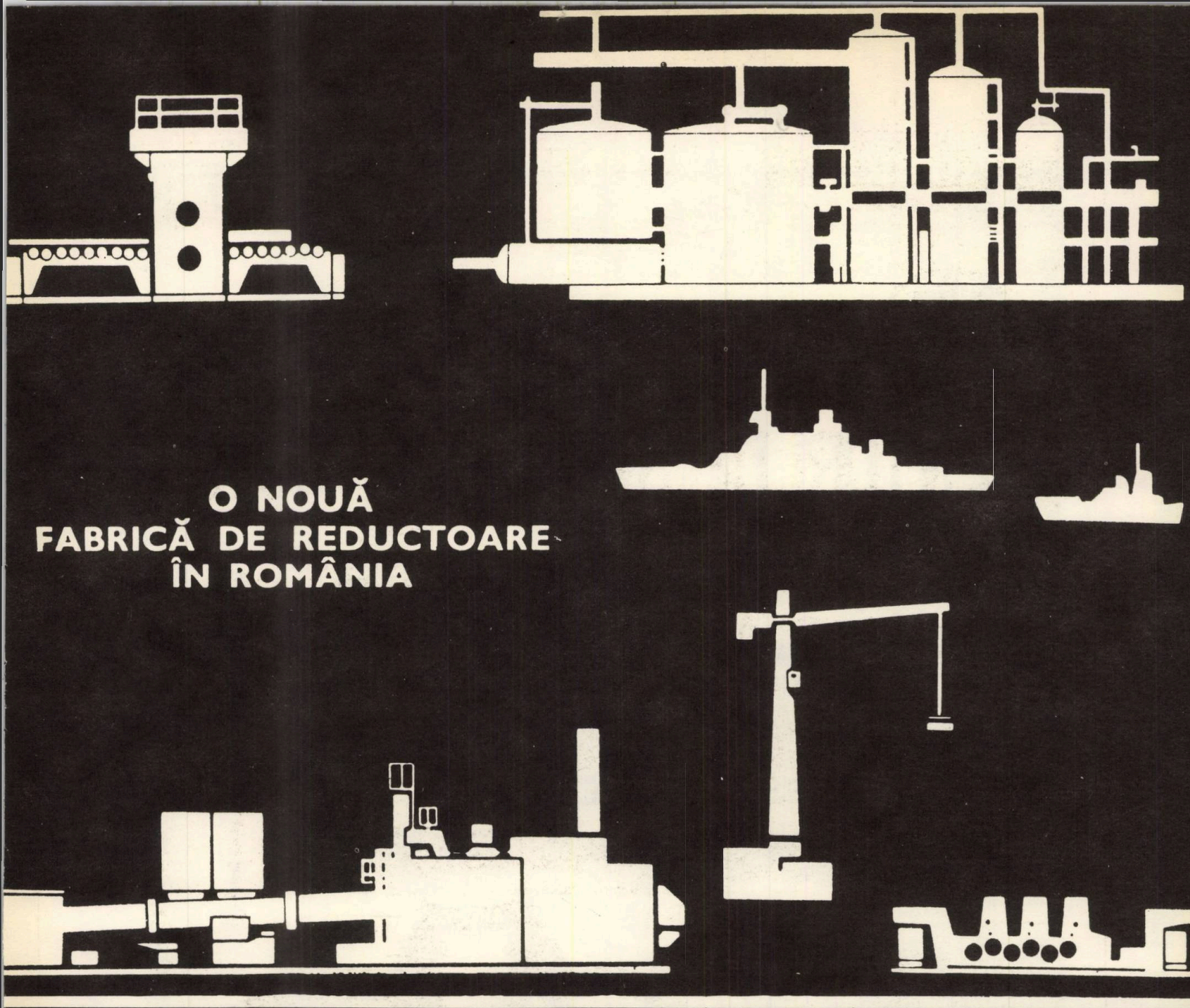

O NOUĂ FABRICĂ DE REDUCTOARE ÎN ROMÂNIA

La finele anului 1975 a intrat în producție una din cele mai moderne fabrici de reductoare. Această fabrică lucrează după know-how-ul RENK și calitatea produselor ei se situează la nivel mondial.

GAMA DE PRODUCȚIE. Prima societate mixtă româno-vestgermană pe acțiuni produce reductoare după tehnologii moderne și după cele mai noi cunoștințe din domeniul tehnicii danturării.

Se îmbină astfel know-how-ul partenerului german, firma **ZAHNRÄDERFABRIK RENK AG** din Augsburg R.F.G., cu tradiția construcției de mașini din Reșița, în fabricația de reductoare pentru : nave, laminoare, exploatarea cărbunelui, industria cimentului, industria chimică și multe alte domenii.

RRR

TEHNOLOGIE DUPĂ LICENȚA RENK

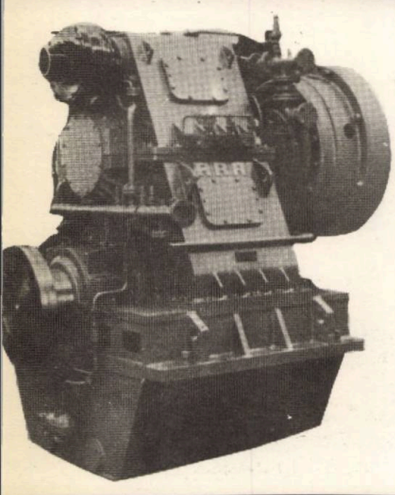

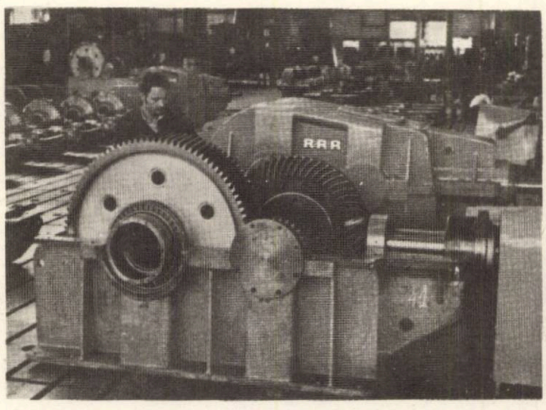

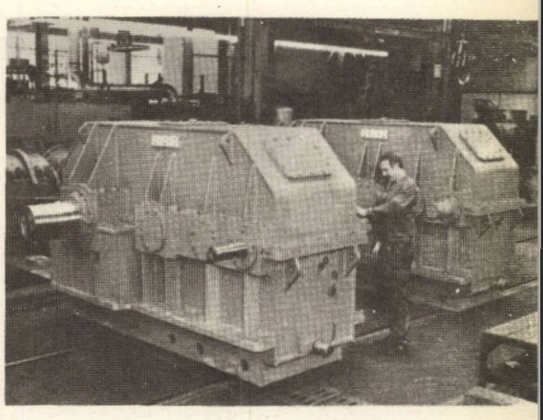

REȘIȚA — RENK S. A. Fabrica de reductoare Reșița — România ● căsuța poștală 3 ● tel. 964/3 12 34 ; 3 06 40 ;
adresa telegrafică : Reșița Renk S.A. ● telex : 44249

1970 OKT 31

MICM-CITMA

INTR. MECANICA BRASOV

CENTURI DE SIGURANTA AUTO

RETRACTOR

M. I. C. M. — C. I. T. M. A:
ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ — BRAŞOV

str. Traian Grozăvescu, nr. 7

telefon 11431; telex 012229

Specialiştii au ajuns la concluzia unanimă că protecţia ce o oferă centura de siguranţă auto este indiscutabilă. În momentul şocului provocat de coliziune, corpul omenesc este supus unei forţe de cîteva mii de kg, căreia nu i se poate opune prin rezistenţa braţelor proptite în volan sau în bordul autovehiculelor.

De aici necesitatea purtării centurii de siguranţă auto nu numai la viteze mari, ci şi la viteze mici. În prezent construcţia, modul de ancorare cît şi condiţiile de testare şi încercare ale centurilor de siguranţă auto au ajuns la un înalt grad de perfecţiune, fiind reglementate prin normative internaţionale.

Intreprinderea mecanică din Braşov produce centuri de siguranţă auto cu două şi trei puncte de fixare ,testate şi încercate la institutele de specialitate din ţară şi străinătate.

În atenţia întreprinderii se află continua diversificare a tipurilor de asemenea centuri. În cursul acestui an a fost omologată şi introdusă în fabricaţie de serie o centură de siguranţă auto pentru copii între vîrste de 1—8 ani. Această centură permite o mobilitate mare şi o siguranţă deplină în funcţionare.

În viitorul apropiat va intra în fabricaţie o nouă centură de siguranţă auto pentru pasagerii din spatele autovehiculului.

De asemenea, se află în fază de încercări o nouă centură de siguranţă auto cu retractor, care va permite un confort sporit pasagerilor autoturismului printr-un înalt grad de mobilitate.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN FACTOR DE BAZĂ PENTRU CREŞTEREA EFICIENŢEI

GOSPODĂRIREA RAŢIONALĂ A METALULUI

Numărul 43 ● Vineri 27 octombrie 1978

REPERE ALE FĂURIRII ŞI DEZVOLTĂRII BAZEI TEHNICO-MATERIALE

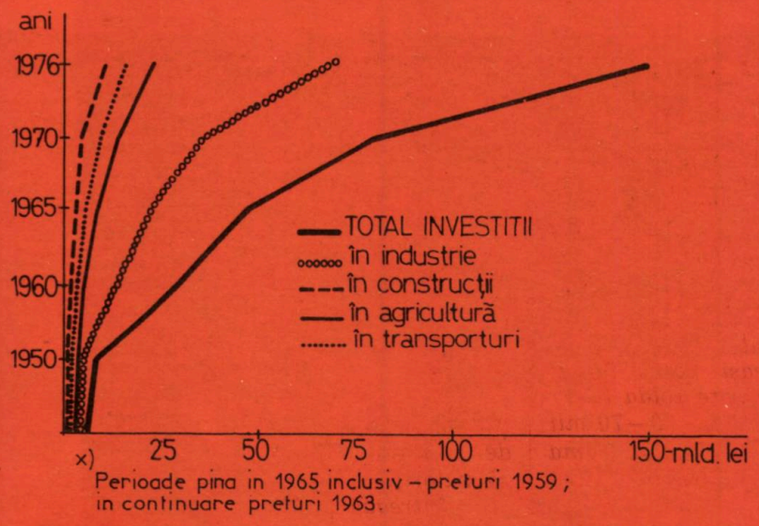

Dinamică accentuată a programului de investiţii

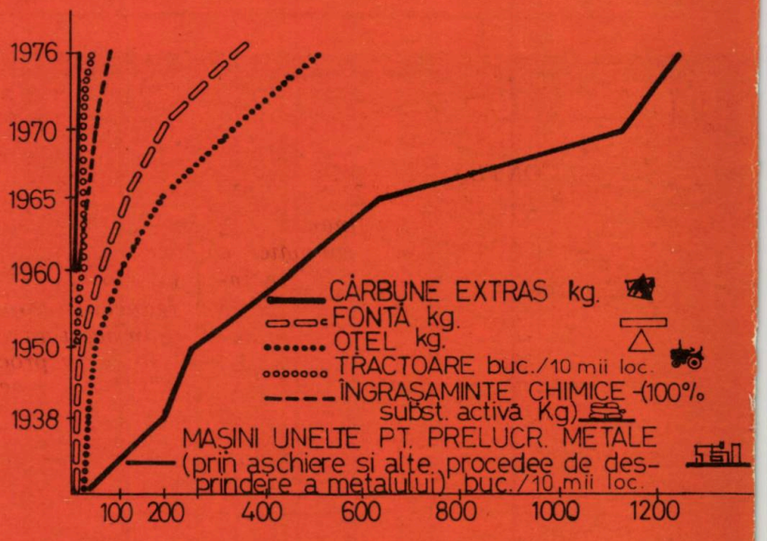

Expresii ale forţei productive a economiei în accentuat proces de modernizare

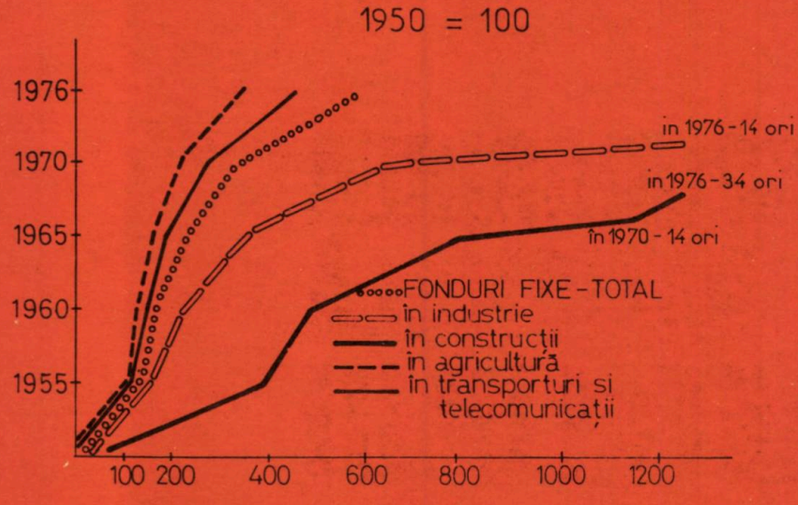

Capacitatea de producţie a economiei în continuă creştere

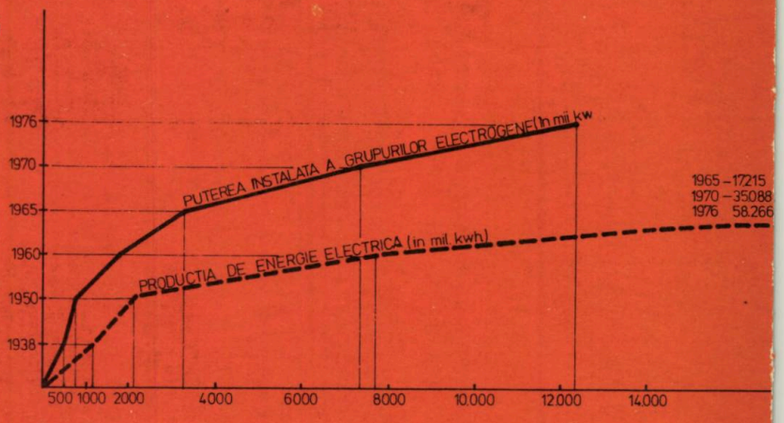

Sporirea bazei energetice

D 646

1978 NOV 2

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PREOCUPĂRI PENTRU EFICIENȚĂ LA O UNITATE - MODEL: I.S.P.S. — BUZĂU

Transformăm cantitatea într-o nouă calitate

Urmărind transpunerea în viață a indicațiilor de o excepțională însemnătate teoretică și practică formulate de secretarul general al partidului, colectivul de muncă al Întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, a acționat de la începutul actualului cincinal pentru :

- **creșterea în ritm susținut a productivității muncii,** printr-o organizare mai eficientă a producției și a muncii, introducerea progresului tehnic și creșterea gradului de pregătire profesională a întregului personal muncitor ;
- **utilizarea cu randament sporit a tehnicii aflate în dotare ;**
- **reducerea cheltuielilor materiale de producție.**

În această acțiune de amploare, comitetul de partid și consiliul oamenilor muncii au antrenat întregul personal muncitor, urmărind valorificarea deplină a potențialului său creator.

Totodată, faptul că întreprinderea face parte dintre unitățile-model din economia națională ne-a conferit firesc și responsabilitatea de a găsi și aplica noi metode de creștere continuă a eficienței economice.

În perioada 1976—1978*) sarcina de creștere a productivității muncii a fost realizată constant (fig. 1), prin finalizarea măsurilor tehnico-economice și organizatorice propuse, dintre care menționăm :

— **diversificarea producției,** pe baza intrării în funcțiune a secțiilor laminor și cord metalic, extinderii secțiilor de electrozi de sudură și plase sudate ;

— **modernizarea constructivă a unor utilaje și instalații** (instalații de recoacere, linii de fabricat electrozi etc.) ;

— **îmbunătățirea organizării formațiilor de lucru ;**

— **introducerea unor procedee tehnologice noi** (decaparea mecanică, tehnologia de fabricare a electrozilor tubulari etc.).

Preocupările pentru creșterea productivității muncii sînt pe deplin corelate cu cele privind **îmbunătățirea calității produselor.** În acest sens au fost perfecționate tehnologiile de obținere a sîrmelor pentru șuruburi, s-a acordat o atenție deosebită extinderii autocontrolului muncitoresc, în special în sectoarele trăgătorie de oțel, zincare, plase sudate.

În perioada 1976—1978, întreprinderea a livrat economiei naționale **o producție suplimentară** (fig. 2) de 125 milioane de lei. Dintre produsele intens solicitate de economia națională, livrate suplimentar, menționăm plasele sudate pentru armarea betoanelor în construcții (fig. 3).

Pentru **reducerea importurilor,** în special de utilaje și piese de schimb, a fost dezvoltată activitatea de **autoutilare** (fig. 4) ; realizăm astăzi utilaje complexe (mașini de sudat plase, instalații de fabricat electrozi, mașini și bobinatoare pentru trefilare etc.) destinate extinderilor uzinale.

Introducerea **indicatorului producția netă** (fig. 5) — element al noului mecanism economic și financiar — s-a dovedit un stimulent eficace în **minimizarea costurilor de producție** (fig. 6). Toate secțiile de producție au adus, în acest sens, o prețioasă contribuție prin aplicarea unor soluții eficiente de bună gospodărire.

Întreprinderea noastră se află într-o continuă dezvoltare, pentru satisfacerea cerințelor celor peste 650 de parteneri interni și **externi.** Preocupările noastre principale de viitor sînt axate în direcțiile corelate de maximizare a producției fizice și minimizarea continuă a cheltuielilor materiale. În acest scop ne propunem :

— diversificarea producției de plase sudate și electrozi de sudură,

— mecanizarea și automatizarea produselor de transport intern,

— extinderea procedeelor tehnologice noi experimentate,

— modernizarea complexă a utilajelor.

Cîteva din elementele experienței I.S.P.S., generalizabile și în alte întreprinderi, sînt prezentate în continuare de către specialiștii noștri.

Stan CAZAN
președintele consiliului oamenilor muncii
Eugen SANDU
director

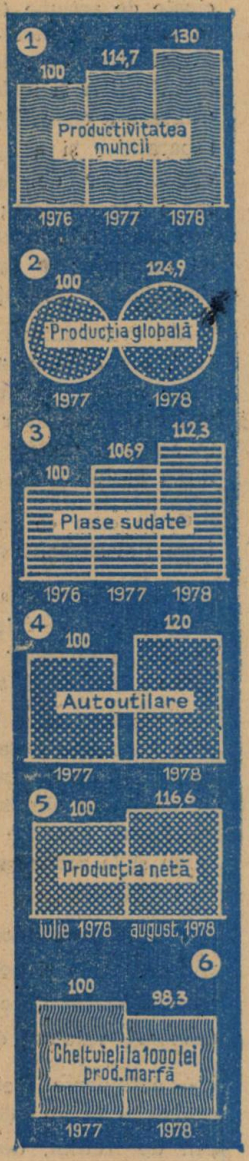

* Procentele din grafice referitoare la 1978 reprezintă prelimînări pe întregul an.

Elemente de modernizare a tehnologiilor şi utilajelor

Indicaţiile conducerii de partid privind lărgirea cadrului de participare a specialiştilor din toate sectoarele de activitate uzinale în activitatea de cercetare-proiectare, de introducere a progresului tehnic au determinat, la I.S.P.S. — Buzău, o afirmare puternică a creaţiei tehnice de masă, demonstrată de eficacitatea soluţiilor aplicate sau în curs de aplicare.

Acestea reprezintă rodul unei munci colective, la proiectarea, experimentarea, perfecţionarea şi generalizarea fiecărei aplicaţii participînd un număr relativ mare (5—10) de ingineri, muncitori, maiştri, tehnicieni.

Ţinînd cont de specificul întreprinderii, direcţiile principale de acţiune (între care există o corelaţie bine determinată) a acestor colective de lucru sînt: ● reducerea **importurilor de piese de schimb şi utilaje**; ● modernizarea **tehnologiilor şi instalaţiilor** (urmărind creşterea gradului de **utilizare a capacităţilor** de producţie prin reducerea duratei **reparaţiilor şi a opririlor** tehnologice, paralel cu scăderea **cheltuielilor** de aprovizionare, transport şi a celor aferente **reparaţiilor**); ● devansarea atingerii parametrilor proiectaţi la obiectivele noi; ● micşorarea ponderii muncii manuale; ● îmbunătăţirea performanţelor tehnice ale maşinilor şi instalaţiilor din dotare.

Din multitudinea aplicaţiilor elaborate în perioada 1976—1978, am considerat utilă o selecţie prioritară a unor aspecte privind **modernizarea proceselor de producţie a sîrmelor şi produselor din sîrmă**, capabile de a fi generalizate în secţii şi unităţi similare sau cu profil apropiat din ramura prelucrărilor metalurgice.

● În ceea ce priveşte procesul de **trefilare-tratament termic al sîrmelor** merită menţionate:

— introducerea a 20 de bobinatoare, într-o construcţie originală, care asigură creşterea productivităţii muncii, a calităţii produselor şi obţinerea unei producţii suplimentare de 10 000 t/an sîrmă trasă;

— modernizarea instalaţiei de recoacere intermediară, prin înlocuirea sistemului păşitor clasic (din oţel inoxidabil) cu un sistem original, extrem de simplu constructiv (confecţionat din elemente de cauciuc armate cu inserţii metalice), care conduce la creşterea producţiei cu 10 milioane lei/an şi la reducerea cu 1,09 milioane lei/an a cheltuielilor de întreţinere;

— asimilarea unor elemente componente ale cuptoarelor-vatră cu role şi perfecţionarea tehnologiilor de recondiţionare a acestora, ceea ce a asigurat, în anii 1975—1978, o economie valutară de 5 milioane lei;

— extinderea metodelor moderne de recondiţionare sau refolosire în alte domenii a pieselor de schimb de la maşini de trefilat, desfăşurătoare mecanice etc., asigurînd o eficienţă de 1,43 milioane lei/an prin reducerea cheltuielilor de reparaţii.

● În sectorul **plase sudate**, pentru care întreprinderea produce prin forţe proprii instalaţii complexe de fabricaţie, a fost modernizat după soluţii originale sistemul electronic al maşinilor şi s-au executat în premieră naţională filete speciale tip Helicoil, reducîndu-se importurile cu 2 milioane lei valută.

● La **linia de laminare**, recent pusă în funcţiune şi aflată încă în curs de atingere a parametrilor proiectaţi, au fost aduse o serie de perfecţionări tehnice (modernizarea sistemului de antrenare şi acţionare a rolelor prin introducerea unor elemente electronice; îmbunătăţirea funcţionalităţii trenului cu role şi a sistemului de etanşare de la cuptorul de propulsie; perfecţionarea sistemului de echilibrare a cajelor de laminare; modernizarea acţionării transportorului transversal, a împingătorului şi a sistemului de ungere al transportorului de spire) care asigură o creştere cu 10% a productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor materiale cu peste 2 milioane lei/an.

● Ca deosebit de eficientă rezultă o soluţie în curs de aplicare, generalizabilă în întreprinderile care dispun de **staţii de neutralizare a apelor acide**. Prin modernizarea tehnologiei de neutralizare şi a sistemului de depozitare-evacuare a reziduurilor tehnologice, preconizăm obţinereea unei economii totale de 9,5 milioane lei/an, rezultînd din reducerea consumurilor de acid sulfuric şi var, a cantităţii de şlam evacuabil, din creşterea de 7 ori a volumului de deşeuri recuperate.

Luna trecută, cu prilejul „Zilei metalurgistului", întreprinderea a organizat o sesiune de comunicări tehnice; interesul cu care au fost primite aceste realizări de către reprezentanţii unităţilor Centralei industriale de prelucrări metalurgice ne dă garanţia că ele vor putea fi aplicate şi în alte întreprinderi cu profil apropiat.

Valentin DIHORU
inginer-şef

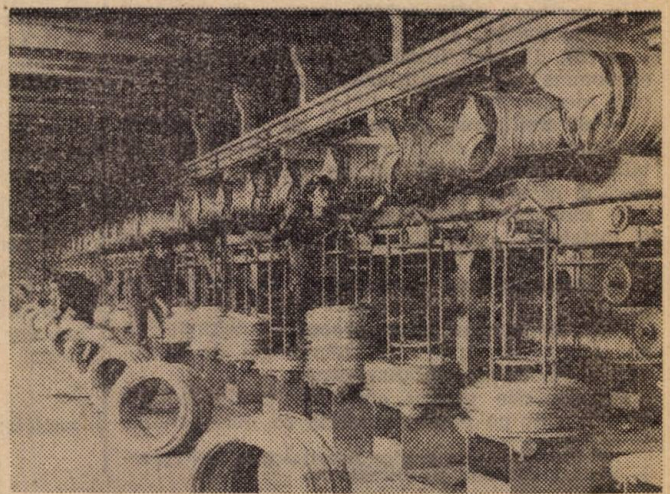

Secţia de fabricaţie sîrmă: instalaţia de zincare

Trefilarea în flux cu decapare mecanică

În procesul de fabricație a sîrmelor, decaparea asigură îndepărtarea oxizilor de fier de pe suprafața sîrmei laminate. Întreprinderile metalurgice din țară folosesc decaparea chimică, cu soluție de acid sulfuric, încălzită la o temperatură relativ ridicată. Deși eficientă sub raport tehnic, ea prezintă și dezavantaje : poluează mediul industrial, necesită un spațiu de producție relativ mare și un însemnat volum de transport.

Colectivul secției fabricație sîrmă și specialiștii din serviciul programare, pregătire, urmărire a producției de la I.S.P.S. — Buzău au implentat un procedeu de decapare mecanică, utilizînd dispozitive montate direct la mașinile de trefilat.

În perioada 1974—1977 a fost introdusă decaparea mecanică la mașinile de trefilat grele, pentru sîrme groase, utilizînd un lubrifiant original, produs de ICECHIM. Ulterior, s-a introdus procedeul de ungere hidrodinamică la trefilarea în flux cu decapare mecanică a sîrmelor cu diametre sub 5 mm, folosindu-se același lubrifiant.

Noua tehnologie, care poate fi generalizată și în alte întreprinderi de prelucrări metalurgice, prezintă însemnate avantaje economice :

- mărirea productivității muncii cu 10%,
- creșterea cu 10% a coeficientului de utilizare a capacității de producție la sîrmă trasă, prin micșorarea duratei opririlor tehnologice,
- reducerea consumurilor cu 5% la energie electrică la trefilare, cu 5% la sîrmă laminată, cu 20% la apă de răcire, cu 4% la filiere,
- renunțarea la o investiție de cca. 1,2 milioane de lei pentru extinderea decapării chimice.

Procedeul de trefilare în flux cu decapare mecanică, folosind dispozitive care asigură ungerea hidrodinamică, se aplică în prezent pentru o capacitate de producție de 40 mii t/an, iar în anul viitor va fi extins la o capacitate dublă. Urmează să montăm la mașini dispozitive de captare a deșeului tehnologic de trefilare (țunder), în vederea refolosirii acestuia în procesele metalurgice, ceea ce va aduce întreprinderii o economie suplimentară de 50 mii lei pe an.

Petrache DROGEANU
șeful secției fabricație sîrmă
Crișna STĂNESCU
șeful serviciului PPUP
Moise POPA
trefilator, vicepreședinte al consiliului oamenilor muncii

Prin autoutilare, la reducerea importului

Încă din anul 1968, la Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău a fost înființat un mic atelier de autoutilare, în care se executau o parte din piesele de schimb necesare utilajelor aduse din import. Pe parcurs, fiind dotat cu mașini-unelte și personal adecvat, acest atelier s-a extins, devenind o secție de bază a întreprinderii. Aici au fost asimilate și realizate : un cuptor de recoacere finală, o vatră cu role, două cuptoare de recoacere a sîrmei pentru șuruburi, o instalație de fabricat electrozi tubulari (produs nou pe piața națională) — precum și utilaje și instalații de înaltă complexitate, care altfel ar fi trebuit să fie procurate din import : mașini de trefilat în emulsie, bobinatoare gravitaționale pentru mașinile de trefilat, echipament pentru fabricarea electrozilor de sudură (mașini de

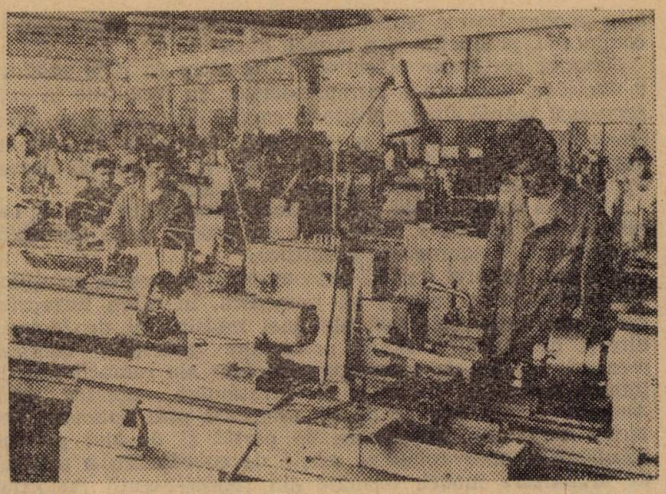

Atelierul mecanic pentru autoutilări

îndreptat și debitat vergele, prese, cuptoare de uscat și calcinat), mașini de balotat deșeuri de sîrmă ș.a. De asemenea, colectivul nostru de proiectanți a conceput mașini de sudat plase de armătură pentru construcții, din care în cadrul atelierului de autoutilări s-au executat 5, urmînd a fi terminate alte 4.

În primele 9 luni ale acestui an, atelierul de autoutilări a realizat 285 tone de utilaje, printre care : decapator mecanic, dispozitive de ghidare a sîrmei, desfășurătoare, băi de degresat, benzi transversale, cuptoare de patentare etc. Programul pentru 1979 prevede construirea unor instalații de tratament termic și a altor instalații complexe.

Acțiunea de autoutilare a permis să se renunțe la comandarea din import a unor utilaje cu valoare medie de 30 milioane lei/an, ceea ce justifică pe deplin dezvoltarea sa.

Dumitru POPA
serviciul mecano-energetic
Nicolae NIȚĂ
grupa de proiectare
Dumitru ȚANCU
maistru autoutilări

Model-cadru de modernizare complexă

Intrarea în funcțiune a unei întreprinderi este precedată — după cum se știe — de o amplă fază de proiectare, al cărei scop esențial constă în asigurarea noului obiectiv cu o structură de producție și de concepție unitară. Documentația inițială cuprinde date relativ complete privind problematica tehnică, economică și umană a noii unități.

Întreprinderea reprezintă însă un sistem socio-economic dinamic, complex, supus acțiunii unor factori aleatori, deschis către mediul economic, social, tehnic etc. în care își desfășoară activitatea, precum și autoreglabil, autoorganizabil [1] ;

Din acest motiv logic, după o perioadă de timp oarecare de la intrarea în funcțiune a obiectivului (deseori chiar în faza de atingere a parametrilor proiectați) apare necesitatea aplicării unor corecții, menite să asigure perfecționarea activității industriale în strînsă corelație cu modificările survenite (schimbarea structurii producției, în general prin diversificarea și creșterea gradului de complexitate al produselor ; mecanizarea-automatizarea instalații-

[1] C. Bărbulescu : „Organizarea și planificarea unităților industriale", Ed. didactică și pedagogică, București, 1978.

lor ; modernizarea tehnologilor ; organizarea superioară a conducerii, producției și a muncii etc.).

Datorită cerințelor obiective de creștere în ritm susținut a eficienței generale a întreprinderilor, în condițiile în care progresul tehnic și organizatoric capătă noi valențe de afirmare pe plan mondial și național, asemenea corecții de perfecționare apar într-un număr sporit și solicită, fiecare în parte, o implementare rapidă și eficientă.

Alegerea soluțiilor de cel mai înalt nivel și, în special, **corelarea lor optimă**[2]) reprezintă un proces de o deosebită importanță și rigurozitate științifică.

În cazul oricărei unități economice, introducerea soluțiilor de perfecționare trebuie să reunească, în afara întreprinderii, eforturile colective ale unei multitudini de factori : decizi (minister, centrală, proiectant general) ; complementari (unități de cercetare-proiectare ale ramurii sau de interes național, institute de învățămînt superior ș.a.). Această cerință este pe deplin asigurată prin aplicarea hotărîrii conducerii superioare de partid și de stat privind constituirea unor colective mixte de coordonare a acțiunii **de organizare model**, formate din reprezentanții factorilor menționați.

Trecînd la acțiunea specifică întreprinsă în I.S.P.S. — Buzău pentru organizarea acesteia ca unitate-model în domeniul prelucrărilor metalurgice, vom încerca o prezentare generală a **modelului-cadru** adoptat, generalizabil în orice întreprindere din țară.

Principiile concepției acestuia sînt :

- **adoptarea unor soluții de perfecționare capabile să asigure productivități comparabile cu cele obținute în țări dezvoltate economic ;**
- **asigurarea unei corelații optime între soluțiile propuse ;**
- **aplicarea rapidă, ordonată și cu efort material minim în producție ;**
- **stabilirea posibilităților de generalizare în alte întreprinderi.**

Etapele principale ale realizării acestui sistem cadru sînt :

1. **CONSULTAREA LARGĂ A PERSONALULUI MUNCITOR DIN ÎNTREPRINDERE** PRIVIND POSIBILITĂȚILE DE INTRODUCERE A PROGRESULUI TEHNIC, A ORGANIZĂRII SUPERIOARE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII, DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A ASPECTELOR SOCIALE ALE MUNCII ETC.

Această etapă s-a dovedit extrem de utilă și rodnică, chiar impresionantă prin multitudinea soluțiilor elaborate, demonstrînd fără echivoc atitudinea conștient participativă a oamenilor muncii la procesul de conducere a activității economice și sociale din întreprindere.

Formele de realizare a acestei consultări sînt diverse (chestionare special elaborate ; interviuri ; adunări generale ale organizațiilor de partid, sindicat, U.T.C. avînd teme legate de modernizarea proceselor de producție ; dezbateri la învățămîntul politico-ideologic etc.).

Încercînd o analogie matematică, soluțiile formulate în această etapă — după cum este firesc — pot fi de sine stătătoare sau disjuncte (1, 2), formînd intersecții, reuniuni, incluziuni (3—7) — unele fiind aplicabile imediat, iar altele necesitînd o sintetizare ulterioară (fig. 1).

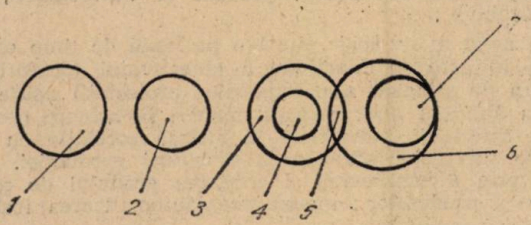

[2]) Asupra aspectelor referitoare la corelația soluțiilor de perfecționare, intenționăm să revenim într-un articol viitor.

2. **PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII ECHIPEI DE CONDUCERE A ÎNTREPRINDERII**

La noi această fază s-a realizat prin organizarea în întreprindere sub îndrumarea Academiei „Ștefan Gheorghiu", a 4 cursuri de specializare cuprinzînd 120 de cursanți (membri ai C.O.M., ingineri, maiștri, economiști ș.a., conducători ai formațiilor de lucru și componenți ai sectoarelor de concepție). Cursurile — axate pe probleme privind perfecționarea conducerii, modernizarea tehnologiilor de producție și de reparații, costuri — au condus, printre altele, la însușirea de către personalul de conducere al întreprinderii a unor metode științifice de analiză și proiectare și au fost finalizate prin elaborarea a 34 studii de soluție și chiar proiecte de execuție, care au fundamentat soluțiile elaborate riguros în etapa precedentă.

Revenind la analogia matematică, mulțimile de soluții apar acum bine definite, evidențiind oportunitatea și termenele posibile de realizare (fig. 2).

Fig. 2

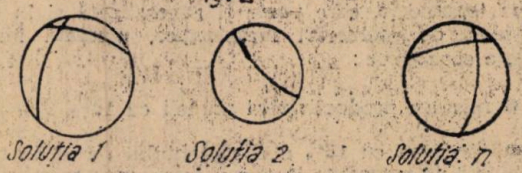

Ca și în etapa anterioară, o parte dintre ele au fost aplicate imediat.

3. **ELABORAREA PROIECTELOR DE EXECUȚIE ÎN CONCEPȚIE UNITARĂ ȘI STABILIREA POSIBILITĂȚILOR DE GENERALIZARE ÎN ALTE ÎNTREPRINDERI**

Această etapă implică în mod expres colaborarea proiectantului general, a centralei și ministerului și se referă, printre altele, la :

— elaborarea documentației tehnico-economice și de execuție pentru soluțiile cu caracter larg și aplicabile într-un interval mai mare de timp (mecanizarea transporturilor, optimizarea fluxurilor de fabricație etc.) (fig. 3) ;

Fig. 3

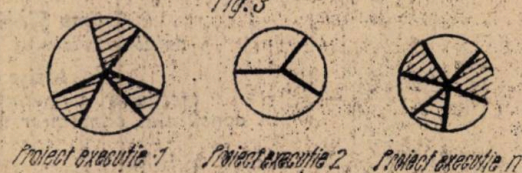

— asigurarea fondurilor pentru unele lucrări de investiții.

În întreprinderea noastră această etapă se află în plină desfășurare, cu participarea Ministerului Industriei Metalurgice, Centralei industriale de prelucrări metalurgice, Centrului de cercetare și proiectare țevi și trefilate, Institutului de proiectări laminoare, Academiei „Ștefan Gheorghiu", Academiei de studii economice etc.

4. **APLICAREA ÎN PRODUCȚIE A SOLUȚIILOR PROPUSE**

Așa cum am menționat, această aplicare nu succede în timp celorlalte etape, ci se desfășoară simultan cu acestea, în funcție de complexitatea soluțiilor propuse (fig. 4).

Acest proces de modernizare complexă corelată are un caracter dinamic și iterativ (fig. 5), conducînd la descoperirea permanentă a noi surse de creștere a eficienței generale a întreprinderii.

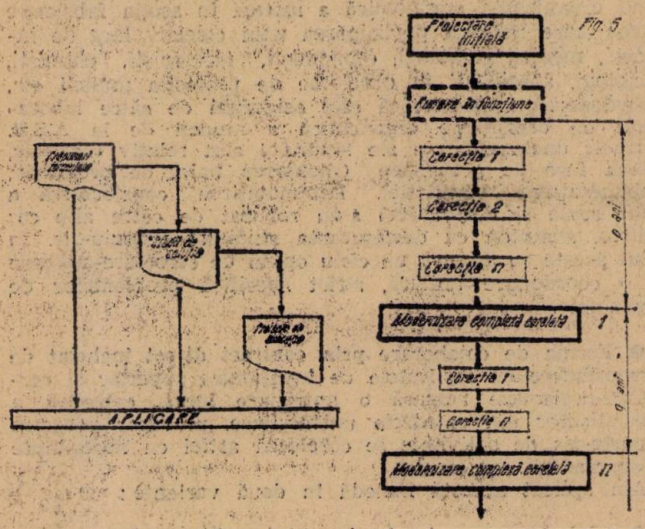

Fig. 5

Desigur că modelul principal expus este în realitate mult mai complex, neexistînd limite de separare temporară a etapelor. În esență considerăm că el răspunde cerințelor de introducere rapidă a progresului tehnic și organizatoric, de generalizare a experienței pozitive în unități similare, de dezvoltare în perspectivă a întreprinderii.

Gabriel DUȘMĂNESCU
șeful biroului de organizare a producției, muncii, protecției muncii

Consultarea personalului muncitor instrument al conducerii științifice

La cumpăna anilor 1977—1978 a fost organizată o consultare integrală și cu caracter complex a personalului muncitor din secția fabricație sîrmă a I.S.P.S. — Buzău. Investigarea s-a efectuat cu ajutorul unui chestionar adresat tuturor categoriilor de oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în secție, chestionar care a fost completat și restituit de cca. 88% din efectiv.

Parte integrantă a unei ample cercetări cu caracter ergonomic coordonată de cadre didactice de la Academia de studii economice, consultarea a avut menirea de a diagnostica aspectele de ordin productiv și socio-profesional din cadrul formațiilor de lucru, cunoscîndu-se faptul că în ultimii ani s-a constatat o mobilitate crescută a forței de muncă.

● **ELABORAREA MATERIALULUI DE LUCRU.** În vederea elaborării chestionarului, pornind de la tema generală a cercetării ergonomice amintite, s-a recurs mai întîi la documentarea de specialitate — lucrări cu conținut sociologic și metodologic, monografii profesionale, fișele posturilor și alte materiale cu referire la organizarea muncii în secție.

A apărut necesară obținerea unor informații multiple, cum ar fi: structura personalului după profesie, vîrstă, sex, stare civilă; greutăți familiale; domiciliul, mijloacele de deplasare zilnică la și de la întreprindere, timpul necesar pentru deplasarea la lucru, oboseala fizică și nervoasă cauzată de aceasta; pregătirea școlară și profesională; perfecționarea pregătirii profesionale; modul cum s-a făcut încadrarea în întreprindere, motivarea; vechimea în întreprindere și în meseria actuală; motivarea orientării profesionale; eventuala dorință de a părăsi întreprinderea; relații de muncă în colectiv, pe verticală și pe orizontală; stimulente materiale și morale; aprecieri cu privire la condițiile de lucru (umiditate, zgomot, praf, lumină, alte noxe etc.); satisfacții și insatisfacții profesionale; condițiile social-culturale asigurate de întreprindere. Această condiție a dat chestionarului un caracter complex.

În această acțiune am beneficiat și de experiența cîștigată într-o investigație similară, organizată în 1975 la întreprinderea bucureșteană „Electromagnetica".

În proiect, chestionarul conținea mai multe variante; un colectiv larg, alcătuit din membri ai colectivului de cercetare ergonomică, reprezentanți ai conducerii întreprinderii și secției, ingineri, economiști, sociologi, psihologi, medici și alți specialiști au avut prilejul de a-și spune părerea și de a alege, pentru fiecare întrebare din chestionar, varianta cea mai potrivită.

Caracterul complex al chestionarului implicînd un mare volum de muncă în ce privește prelucrarea datelor, s-a apelat la serviciile Centrului teritorial de calcul electronic Buzău, pentru prelucrarea automată. Întrucît aceasta presupune codificarea răspunsurilor, s-a impus caracterul închis al întrebărilor, fiecare răspuns putînd fi ales din 2 pînă la 9 variante.

În final, a rezultat un chestionar alcătuit din 127 de întrebări închise și 12 întrebări deschise, ultimele (detașabile) fiind destinate culegerii de sugestii și propuneri. Pentru o mai bună prezentare grafică, el a fost imprimat la tipografia locală.

● **LANSAREA CHESTIONARULUI.** Pentru cuprinderea întregului personal al secției s-a procedat la selectarea operatorilor, din rîndurile maiștrilor și șefilor de echipă. În ajunul lansării chestionarului ei au fost instruiți, explicîndu-li-se amănunțit procedeul de lucru; li s-a atras atenția să nu facă nici un fel de presiuni și nici să nu se dea sugestii, ci numai explicații privind completarea, precum și să se asigure caracterul secret al chestionarului, în sensul de a nu fi divulgat conținutul răspunsurilor.

Chestionarele au fost lansate mai întîi în cadrul a 3 formații de lucru (circa 10% din personalul secției); cu observațiile desprinse din acest început au fost informați ceilalți operatori.

Au fost obținute peste 800 de tabele, din care 127 privind analiza procentuală a întrebărilor, iar 702 analiza lor corelativă. Acest vast material prelucrat nu putea servi direct conducerii întreprinderii și secției; de aceea, el a fost restructurat și interpretat în mod științific, iar concluziile rezultate au fost prezentate organului de decizie, pentru a servi ca fundament în adoptarea unor viitoare măsuri privind secția fabricația sîrmei și chiar întreaga unitate.

● **CONCLUZIILE** desprinse se referă mai întîi la utilitatea acestei consultări ample a personalului, din care derivă necesitatea înființării în cadrul întreprinderii a unui laborator de organizare ergonomică a muncii. Aceasta ar preîntîmpina încadrarea neorganizată a personalului, s-ar introduce o selecție științifică a solicitanților, o orientare profesională dirijată în funcție de cerințele posturilor de muncă și de aptitudinile celor chemați să le ocupe etc.

Se impun intervenții la unitățile de transport în comun, pentru a se lua măsuri vizînd creșterea confortului în autobuze, asigurarea unui program corespunzător cu orele de începere și terminare a lucrului pe schimburi, evitarea întîrzierilor, mărirea siguranței transportului etc.

Alte măsuri necesare se referă la îmbunătățirea în continuare a condițiilor de lucru, respectarea pauzei de masă, a orelor de servire a mesei, a programului de asistență medicală etc.

Importante pentru conducerea colectivă a întreprinderii s-au dovedit propunerile şi soluţiile formulate privind mecanizarea unor operaţii, perfecţionarea constructivă a unor scule, dispozitive, verificatoare şi chiar utilaje, diminuarea efortului fizic şi neuropsihic prin organizarea optimă a locurilor de muncă, îmbunătăţirea sistemelor de ventilaţie. iluminat şi silentare a halelor de producţie.

Toate aceste soluţii urmează a fi aplicate în perioada 1978—1980.

Gheorghe STOICA
inspector personal
George GHEORGHIŢĂ
biroul OPM—PM

Modele de colaborare a întreprinderii cu învăţământul, cercetarea şi proiectarea

Colaborarea cu institutele de învăţământ superior şi de cercetare — proiectare a intrat în tradiţie, la I.S.P.S. — Buzău, în decursul anilor lărgindu-şi sfera şi abordînd un număr sporit de metode ştiinţifice, privind optimizarea sistemului de producţie.

În cincinalul precedent, participarea cadrelor universitare la această colaborare se realiza **individual** sau în **grup restrîns**, în exclusivitate prin intermediul cabinetului judeţean de organizare a activităţii economice şi sociale, care forma colective de elaborare a unor studii de organizare, pe baza contractelor încheiate cu întreprinderea. Această formă de colaborare **indirectă** cu institutele respective avea următorul ciclu general de aplicare :

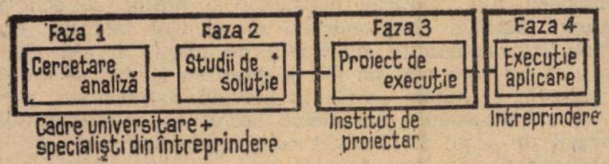

Deşi eficientă în final, metoda prezenta dezavantajul unui ciclu relativ lent de aplicare, în special datorită separării fazelor 2 şi 3.

Constituirea colectivului de coordonare a acţiunii de organizare a I.S.P.S. — Buzău ca unitate-model a îmbunătăţit considerabil modalităţile de colaborare a întreprinderii cu institutele de cercetare-proiectare şi cu institutele de învăţământ superior.

În momentul de faţă, I.S.P.S. colaborează cu 8 catedre universitare şi 6 institute de cercetare-proiectare la elaborarea unor aplicaţii de modernizare a proceselor de producţie, de perfecţionare a organizării producţiei şi a muncii etc.

Fără a încerca o abordare exhaustivă a problematicii respective, prezentăm cîteva modele ale acestei colaborări :

● Forma de colaborare realizată **prin intermediul cabinetului judeţean** de organizare economică şi socială s-a menţinut, cu următoarele îmbunătăţiri :

— se aplică numai în cazul cînd elaborarea studiilor solicită participarea unui număr mare de specialişti din diverse domenii de activitate, în parte nespecifice întreprinderii ;

— cadrele universitare exercită, de regulă, numai îndrumarea metodologică ;

— faza de proiectare a unor soluţii rezultate dintr-o direcţie de cercetare este demarată în paralel cu continuarea cercetării în alt domeniu.

Aplicăm această metodă la elaborarea unor studii privind organizarea ergonomică a muncii în secţia fabricaţie sîrmă ,care necesită participarea unui colectiv larg de ingineri, medici, psihologi, economişti, farmacişti, chimişti, sociologi, specialişti în probleme de protecţia muncii etc. Coordonarea metodologică este asigurată de către laboratorul de organizare ergonomică a muncii de la A.S.E. Întrucît unele capitole ale studiului sînt relativ distincte, cîteva faze de proiectare (silentarea halei de producţie, îmbunătăţirea ventilaţiei, îmbunătăţirea constructivă a unor scule şi dispozitive) s-au realizat de către alte colective, simultan cu desfăşurarea studiului propriu-zis. În felul acesta se asigură un ciclu optim de cercetare-aplicare şi o coordonare unitară, strict specifică problemelor de ergonomie.

● Forma de colaborare **prin contract direct** încheiat de întreprindere cu institutele de învăţământ superior şi cercetare-proiectare asigură o antrenare largă, colectivă a specialiştilor din catedrele universitare, al căror program propriu-zis de activitate se corelează astfel cu necesităţile întreprinderii.

Am aplicat această metodă în două variante :

● colaborarea cu Academia „Ştefan Gheorghiu", care a organizat la sediul întreprinderii cursuri de specializare şi a îndrumat elaborarea studiilor şi proiectelor privind optimizarea sistemului nostru de producţie ;

● colaborarea cu alte institute, privitoare la elaborarea unor aplicaţii cu caracter de strictă specialitate : programarea producţiei şi a reparaţiilor folosind calculatorul FC 256 (A.S.E. şi C.T.C.E. — Buzău), reproiectarea sistemului de ventilaţie industrială (Institutul naţional de creaţie ştiinţifică şi tehnică).

Ciclurile de cercetare-aplicare pentru aplicaţiile menţionate sînt :

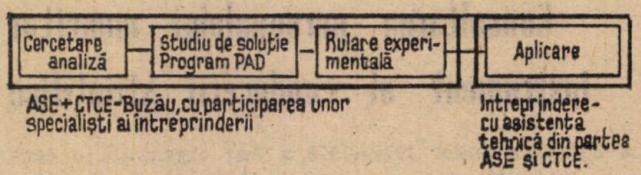

şi respectiv :

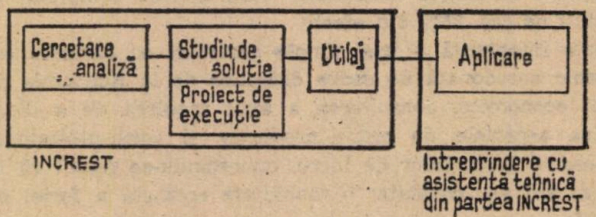

Se deduc cu uşurinţă avantajele unei colaborări cu un institut de cercetare care este şi furnizor de utilaj, avantaje concretizate practic în reducerea de 5—6 ori a ciclului clasic — ceea ce dovedeşte o dată în plus înalta viabilitate a principiului integrării cercetării cu producţia.

● O altă formă utilă de colaborare cu instituţiile de învăţământ superior este aceea concretizată prin :

— efectuarea în întreprindere a stagiului de practică al studenţilor şi elaborarea, cu acest prilej, a unor lucrări cu caracter aplicativ pentru întreprindere ;

— elaborarea unor proiecte de absolvire a facultăților, cursurilor postuniversitare, a unor teze de doctorat etc., avînd ca temă aplicații utile întreprinderii.

În perioada 1976—1978 au fost elaborate, pe probleme specifice ale I.S.P.S., un număr de 10 astfel de lucrări, privind : utilizarea rațională a capacităților de producție ; elemente de creștere a productivității muncii ; organizarea ergonomică a locurilor de muncă.

Colaborările dintre întreprindere și instituțiile de învățămînt superior și cele de cercetare-proiectare își dovedesc oportunitatea prin :

- însușirea de către specialiștii întreprinderii a unor metode, în special a celor privind cercetarea operațională ;
- asigurarea implementării în întreprindere a unor tehnici de vîrf, cu eficiență ridicată ;
- realizarea unei legături ferme între cercetarea aplicativă și producție.

Proiectele elaborate pînă în prezent în colaborare cu institutele de învățămînt și de cercetare-proiectare asigură întreprinderii o eficiență de peste 50 milioane de lei în perioada 1978—1980.

Ion MIU
contabil șef
Gabriel DUȘMĂNESCU

Studiile de organizare și cerințele noului mecanism economico-financiar

La nivelul întreprinderii, în cadrul noului mecanism economico-financiar se regăsesc trei componente ale sistemului de organizare și conducere, care se referă la :

- **structura organizatorică,**
- **planul de stat,**
- **pîrghiile economico-financiare.**

Deciziile de conducere acționează în spațiul acestor elemente și au drept criterii minimizarea costurilor și maximizarea venitului net — două verigi principale ale activității economico-sociale, scopul fiind atingerea optimului relației dintre ele.

Urmărind aplicarea unor măsuri de perfecționare a activității economice a întreprinderii în contextul introducerii noului mecanism economico-financiar, conducerea colectivă a I.S.P.S. — Buzău a orientat studiile și proiectele de organizare și cele privind perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor asupra unor probleme privind îmbunătățirea structurii organizatorice a unității, perfecționarea sistemului de planificare al acesteia, căile și metodele de creștere a producției nete și a productivității.

● **Perfecționarea structurii de organizare** a fost obiectul a trei studii, referitoare la compartimentele de concepție și funcționale, secțiile de producție, sectoarele de întreținere-reparații și depozitare-transporturi. În cadrul acestor proiecte s-au precizat măsuri privind :

— îmbunătățirea structurii compartimentelor de concepție și asigurarea participării tuturor cadrelor tehnice în acțiunea de cercetare-proiectare. Se estimează o eficiență de circa 3 milioane de lei în perioada 1978—1980, prin reducerea cheltuielilor de proiectare pe care le-ar necesita colaborarea cu unități din afara întreprinderii ;

— elaborarea unor normative de personal cu o pondere crescută a personalului direct productiv față de cel neproductiv. Pînă în prezent, în prima etapă de aplicare a soluțiilor, 65 de persoane au fost redistribuite în activitatea direct productivă.

● În ce privește **îmbunătățirea sistemului de planificare,** soluțiile propuse vizează :

— elaborarea variantelor de plan cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor, urmărind încărcarea maximă a capacităților de producție, creșterea beneficiului ;

— perfecționarea fluxului informațional în activitatea de planificare uzinală, în special privind activitățile de urmărire a realizărilor care conduc la creșterea productivității muncii și a gradului de utilizare a capacităților de producție.

● Temele care privesc **maximizarea factorilor de influență asupra producției nete** au fost numeroase și s-au referit în principal la probleme specifice privind diversificarea producției, optimizarea fluxurilor de fabricație, reducerea cheltuielilor de întreținere și reparații, modernizarea unor tehnologii, utilaje și instalații.

● O categorie importantă de studii au fost cele referitoare la introducerea **metodei moderne de planificare și urmărire a costurilor — metoda Standard.** La această acțiune au participat 40 de ingineri, economiști, maiștri, tehnologi și alte categorii de personal.

Pentru fiecare secție de producție în parte, s-au parcurs următoarele etape : stabilirea unor norme de consum de materii și materiale, pe baza unor determinări analitice pe operații tehnologice ; stabilirea normelor de consum de energie și combustibil ; stabilirea consumurilor de muncă vie, avînd la bază normele de timp și de producție pe grupe de subproduse ; calculația costului standard pentru produsele întreprinderii ; elaborarea bugetelor de cheltuieli pe trimestre și luni, pe fiecare sector de activitate ; urmărirea abaterilor de la standarde, decadal ; recalcularea cheltuielilor planificate în funcție de planul fizic ; stabilirea abaterilor față de cheltuielile recalculate ; adoptarea de măsuri operative pentru remedierea abaterilor constatate în urma analizei bugetului pe locuri de cheltuieli.

Întreprinderea a trecut la experimentarea metodei costului standard începînd de la 1 iulie a.c. ; putem considera că rezultatele obținute pînă în prezent sînt satisfăcătoare și că există posibilități de îmbunătățire a metodologiei de aplicare.

Prin efectele aplicării acestei metode și prin intensificarea acțiunii de gospodărire în fiecare secție și loc de muncă, cheltuielile materiale ale întreprinderii s-au diminuat cu 4,5 lei/1000 lei pe primele 8 luni ale anului 1978.

Constanța DROGEANU
biroul OPM—PM

Programarea producției pe calculator

Prelucrarea mecanizată și automată a datelor asigură reducerea timpului de obținere și de prelucrare a informațiilor, calitatea superioară a acestora, precum și furnizarea de situații în mai multe variante, oferind posibilitatea alegerii celei mai convenabile și adoptării deciziilor care corespund cel mai bine situației create pentru reglarea sistemului condus.

La I.S.P.S. — Buzău, încă din 1974 a fost înființată o stație de calcul încadrată cu personal corespunzător și dotată cu echipamente de medie mecanizare, care treptat a preluat o serie de lucrări, cu predilecție din compartimentul financiar-contabilitate, extinzîndu-se apoi și asupra altor sectoare de activitate. În prezent se exploatează aproape 20 de aplicații, ceea ce reprezintă circa 1600 ore-mașină/lună.

Dintre principalele probleme rezolvate amintim : contabilitatea materialelor, calculul manoperei, calculul retribuției pentru întregul personal muncitor, postcalculul pe comenzi, calculul producției marfă, balanța de gestiune, balanța de produse finite, situații furnizori, beneficiari, calculul facturilor etc.

Față de sarcinile sporite, rezultate din complexitatea actuală a activității, posibilitățile limitate ale echipamen-

telor noastre de calcul de medie mecanizare au devenit nesatisfăcătoare — ceea ce ne-a determinat să trecem la o fază superioară : proiectarea de aplicaţii pe calculatorul Felix C-256, apelînd în acest sens la o colaborare cu A.S.E. şi C.T.C.E. — Buzău.

Ca obiectiv principal ne-am propus să realizăm programarea producţiei, plus aplicaţii ce creează interfaţă cu celelalte subsisteme ce vor fi aprobate în continuare.

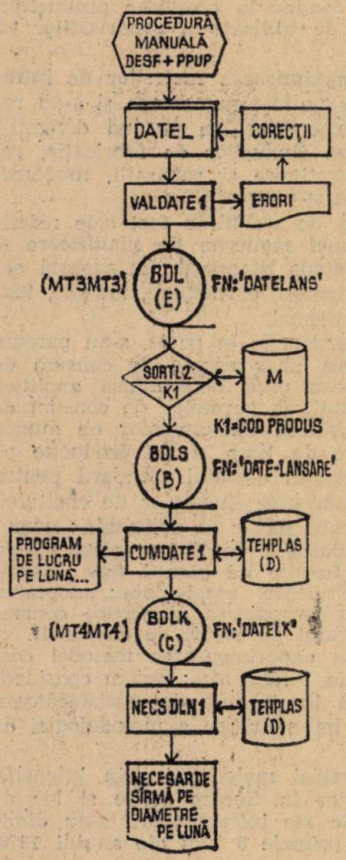

Am considerat necesar să începem analiza de ansamblu, realizînd pînă în momentul de faţă proiectul cadru al întreprinderii şi proiectul fluxului informaţional în concepţie unitară. În continuare au fost demarate o serie de aplicaţii, printre care : urmărirea disciplinei contractuale, elaborarea planului de aprovizionare, elaborarea variantelor de plan, programarea lunară şi operativă a producţiei, urmărirea producţiei etc.

În legătură cu utilitatea şi eficienţa lor este suficient să precizăm că numai o aplicaţie finalizată în prezent — programarea producţiei la atelierul plase sudate (vezi schema-bloc alăturată) — va aduce o economie estimată la circa 400 tone de sîrmă trasă, respectiv o reducere a costurilor cu peste un milion de lei. Lucrarea este realizată de către colectivul de 5 persoane al oficiului de calcul.

Întreprinderea face, în prezent, eforturi pentru a asigura o dotare cu echipamente de culegere, prelucrare şi stocare a datelor, ca şi un personal suficient şi bine pregătit care să coordoneze proiectarea aplicaţiilor şi subsistemelor informatice şi apoi să preia şi să asigure exploatarea şi întreţinerea lor. Cum centrul de greutate şi ponderea aplicaţiilor, atît ca volum cît şi ca eficienţă, o constituie programarea şi urmărirea producţiei, ne permitem să propunem ca în atenţia Institutului central pentru conducere şi informatică să stea o eventuală redistribuire a resurselor între centrele teritoriale de calcul şi unităţile de informatică din întreprinderi. Avem în vedere o suplimentare a personalului de analiză şi proiectare din întreprinderi şi reducerea corespunzătoare a acestei categorii de personal de la centrele teritoriale ,acestea urmînd să preia aplicaţiile proiectate şi să se ocupe, prin excelenţă, de exploatarea lor. Pe măsură ce o întreprindere a ajuns la un număr de ore care justifică încărcarea unui calculator, să fie dotată cu sistem de calcul în configuraţia corespunzătoare.

Aceasta ar reduce timpul de proiectare şi, implicit, costurile aferente acestei activităţi, iar personalul de proiectare, fiind integrat în colectivul întreprinderii, ar reuşi să cunoască şi să înţeleagă mai uşor mecanismul complex al procesului autoconducerii şi autogestiunii unităţilor economice.

Nicolae MOISE
şeful oficiului de calcul
Jan OLARU

Protecţia muncii – integrată în pregătirea profesională

În cadrul preocupărilor pentru îmbunătăţirea condiţiilor de lucru, pentru prevenirea accidentelor de muncă şi îmbolnăvirilor profesionale, la I.S.P.S. — Buzău au fost introduse, în ultima perioadă, **metode moderne, profilactice, de reducere a factorilor de risc,** printre care :

- **testarea psihologică** a unor categorii de oameni ai muncii ;

- efectuarea unor **examene clinice şi paraclinice complexe** pentru personalul muncitor din secţiile uzinale de bază ;

- extinderea **cercetărilor** privind modernizarea tehnologiilor, a sistemelor de silentare a halelor şi de ventilaţie industrială etc.

O nouă valenţă a căpătat şi **instructajul de protecţia muncii.** Dacă, cu ani în urmă, instructajul introductiv general îşi propunea în principal să îndrepte atenţia noilor muncitori asupra pericolelor potenţiale de accidente, astăzi el are un caracter mult mai complex, devenind unul din elementele principale ale procesului de pregătire profesională a oamenilor muncii. Astfel, instructajul desfăşurat la cabinetul de protecţia muncii îşi propune :

— să familiarizeze lucrătorii nou încadraţi cu specificul uzinal, în care scop apelează la prezentarea generală a întreprinderii, a principalelor secţii de producţie, a rezultatelor economice obţinute ;

— să ofere posibilitatea cunoaşterii generale şi diferenţiate a tehnologiilor şi utilajelor din secţia unde-şi vor desfăşura activitatea ;

— să prezinte şi să urmărească însuşirea normelor generale de tehnica securităţii muncii ;

— în final, odată atinse obiectivele amintite, să atragă atenţia asupra riscurilor de accidente şi îmbolnăviri profesionale.

Folosim în acest scop filme realizate în întreprindere, diapozitive, fotografii, machete ale utilajelor, scheme cu fluxuri tehnologice etc.

În acest mod, cel care părăseşte cabinetul de protecţia muncii după instructajul introductiv general are un sentiment complex, tonic asupra rolului său în angrenajul muncii industriale, a posibilităţilor de participare la efortul colectiv de creştere a eficienţei întreprinderii, fiind conştient în acelaşi timp că respectarea normelor de tehnica securităţii constituie un factor inseparabil al acestei întregi activităţi.

Continuînd acţiunea la nivelul secţiilor de producţie, am introdus **instructajul periodic practic, efectuat direct la locul de muncă** de către maiştri ; el aplică la o nouă scară, de detaliu, principiile expuse anterior, realizîndu-se astfel îmbogăţirea permanentă a nivelului de pregătire profesională a personalului muncitor.

Vige TOMESCU,
Victor DOGĂRESCU
tehnicieni protecţia muncii
Radu CONSTANTINESCU
maistru electrozi

Fotofragii : **Gheorghe FRĂŢILĂ**
tehnician

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

Instrument eficient în perfecționarea relațiilor industrie — comerț

CONTRACTUL DE FURNIZARE PENTRU FONDUL PIEȚEI

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 22—23 martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare a fost instituționalizată pe tărîm juridic prin Legea nr. 5/1978 privitoare la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat care la art. 12 prevede obligația întreprinderilor de a lua măsuri ca în momentul aprobării planurilor, întreaga producție să fie fundamentată pe contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenții, care să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii.

Nu încape nici o îndoială că legiuitorul stabilind principul fundamentării planurilor de producție pe contracte ferme încheiate în faza de elaborare a planului a avut în vedere asigurarea desfacerii producției realizate de unitățile economice pe toate fluxurile de consum: a) aprovizionarea tehnico-materială; b) export; c) aprovizionarea fondului pieței.

În numărul 12/33 al suplimentului revistei noastre am analizat trăsăturile esențiale ale contractului de livrări pentru export propunînd unele concluzii cu privire la modul de formare a clauzelor contractuale pentru ca instrumentul juridic, — contractul economic — să constituie o adevărată pîrghie în așezarea planurilor de producție pe baze temeinice precum și într-o perfectă sincronizare a derulării lui cu interesele partenerilor. Ca urmare în cadrul documentarului pe care îl publicăm în acest număr am considerat necesar să continuăm analiza principalelor aspecte pe care le ridică un alt gen de contracte economice : contractul de furnizare pentru fondul pieței.

Pentru realizarea cercetării noastre am folosit ca metodă de documentare: analiza unui mare număr de contracte încheiate și derulate privind furnizarea la fondul pieței, precum și un însemnat număr de litigii soluționate de organe ale Arbitrajului de Stat ; convorbiri cu economiști și juriști din compartimentele de aprovizionare, desfacere și oficii juridice atît din unitățile producătoare cît și din organizațiile comerciale; două dezbateri organizate la Sibiu și București cu participarea unor specialiști din unitățile producătoare de bunuri de larg consum și din cele beneficiare, centrale industriale, direcții și organizații comerciale, de asemenea, cu specialiști din instituții de învățămînt și cercetare.

Oricît de extinsă am dori să fie prezentarea contractelor și concluziilor noastre, complexitatea temei ne obligă să ne rezumăm la principalele aspecte cu un pronunțat caracter de actualitate. Evident, abordarea temei nu a putut fi limitată la aspectele pur juridice și nici nu am dorit aceasta; am urmărit ca în prezentarea materialului nostru să se oglindească fenomenele economice caracteristice aprovizionării fondului pieței, precum și modul în care cadrul juridic corespunde sau nu nevoilor sale obiective. Astfel ori de cîte ori ne vom referi la practica juridică în domeniul contractelor de furnizare pentru fondul pieței, o facem numai din punctul de vedere al perfecționării relației industrie — comerț.

Cadrul juridic al relațiilor contractuale industrie-comerț

Relațiile dintre sfera producției și cea a circulației au îmbrăcat pe parcursul edificării societății noastre socialiste multilateral dezvoltate, forme și metode din ce în ce mai perfecționate corespunzătoare transformărilor intervenite în toate fazele procesului de reproducție.

Parte componentă a complexului proces de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale, îmbunătățirea activității de trecere a bunurilor de la producător la consumator prin intermediul comerțului socialist, îmbunătățirea mereu crescîndă a aprovizionării oamenilor muncii, în scopul optimizării utilizării rezultatelor producției potrivit destinației lor, constituie o sarcină de cea mai mare importanță în politica partidului și statului, un obiectiv de prim ordin prezent în foarte multe din documentele și materialele de partid, în indicațiile secretarului său general.

Aceste sarcini au ca obiective înlăturarea tuturor practicilor birocratice existente încă în relațiile dintre industrie și comerț, îmbunătățirea calității produselor și lărgirea sortimentelor, repartizarea cît mai judicioasă a fondului de mărfuri de bunuri de consum în funcție de cererea populației din diferitele zone ale țării pe baza studierii temeinice a cererii de consum a acesteia, mărirea inițiativei unităților de producție, a organizațiilor comerciale cu ridicata și cu amănuntul, a întăririi influenței reciproce dintre industrie și comerț ș.a.

Perfecționarea cadrului organizatoric al desfășurării relației dintre industrie și comerț adică perfecționarea relațiilor contractuale dintre aceste două sfere de activitate economică implică și perfecționarea continuă a cadrului juridic, preocupare permanentă în ultimii ani a statului nostru.

În afară de Legea nr. 71/1969 a contractelor economice — care a adus un aport pozitiv în întărirea disciplinei contractuale — se impune a fi îmbunătățită, așa cum arătăm în continuare, și alte acte normative care constituie cadrul legislativ actual al relațiilor contractuale dintre unitățile producătoare și beneficiarii mărfurilor destinate populației prin rețeaua comercială.

Rezumîndu-ne la actele normative care au incidență directă și influențează conținutul contractelor de furnizare pentru fondul pieței, socotim util să le enumerăm pe cele mai semnificative.

— H.C.M. nr. 1011/1972 care prin art. 6 a instituit contractul model ;

— Decretul 99/1975 prin care s-a atribuit Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor competență unică pentru controlul calității mărfurilor destinate fondului pieței.

— H.C.M. nr. 1270/1975 (modificat prin H.C.M. Nr. 264/1977) privind rezolvarea cererilor referitoare la renunțările sau suplimentările față de cantitățile de produse repartizate.

— Decretul Nr. 97/1975 privind unele măsuri de îmbunătățire a calității produselor din ramura industriei ușoare.

— Decretul Nr. 100/1975 privind elaborarea de noi standarde de stat și norme interne departamentale pentru

bunurile de consum din ramura industriei ușoare și altele.

Actele normative prezentate mai sus constituie linia directoare — respectiv cadrul juridic — la care ne vom limita în analiza pe care o întreprindem în secțiunile următoare, nu înainte de a expune în cele ce urmează unele considerente privind contractul model, instrument juridic care influențează direct structura, mai bine zis, fizionomia proprie a contractelor de furnizare pentru fondul pieței.

Cum bine se știe, prin H.C.M. nr. 1011/1972, art. 6, s-a instituit obligația ministerelor, celorlalte organe centrale ale administrației de stat, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București de a elabora și aproba, cu avizul ministerelor și celorlalte organe centrale interesate și cu acordul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, contracte model a căror menire era să uniformizeze clauzele concrete din contractele ce se încheie între furnizori și beneficiari, potrivit specificului domeniului de activitate, pe ramuri sau grupe de produse.

Literatura de specialitate împărtășește opinia unanimă potrivit căreia contractul model are forță juridică obligatorie pentru unitățile economice coordonate de organul central care l-a aprobat și față de unitățile beneficiare care intră în raporturi contractuale cu acestea (respectiv unitățile furnizoare). Faptul că prevederile stabilite prin contractele model sînt obligatorii pentru părțile contractante rezultă cu pregnanță din Hotărîrea citată, care la art. 6 stabilește că aceste contracte cuprind „criterii unitare privind furnizarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii, specifice domeniului de activitate pe ramuri sau grupe de produse, obligatorii pentru părțile contractante".

Așa fiind, din caracterul imperativ al prevederilor cuprinse în contractele model rezultă că părțile nu pot deroga, cu prilejul încheierii contractelor economice, de la dispozițiile pe care contractele model le conțin sub sancțiunea nulității clauzei contractuale astfel convenite.

Analizînd mai multe contracte model și modul în care acestea s-au reflectat în raporturile contractuale între părțile direct participante la activitatea de furnizare, am constatat că nu în toate cazurile au avut un efect pozitiv, datorită cel puțin următoarelor două cauze :

— unele contracte model sînt mult prea detaliat formulate, iar ca urmare părțile nu mai au libertatea de a concretiza, în funcție de specificul propriu, obligațiile reciproce în mod adecvat ;

— față de această situație, părțile contractante, în frecvente cazuri au renunțat la negocierea și înscrierea în contractele perfectate a unor clauze care să contribuie efectiv la întărirea disciplinei contractuale, la executarea în bune condiții, calitativ și cantitativ, a obligațiilor de livrare asumate.

Pentru a demonstra necesitatea celor de mai sus ne rezumăm a da un singur exemplu : Contractul model elaborat și aprobat de Ministerul Industriei Ușoare prin structura sa dă soluții uniforme pentru întreaga ramură industrială de o manieră care frînează inițiativa unităților furnizoare ; acestea, în cele mai frecvente cazuri, transpun în contractele proprii pe care le încheie cu fiecare beneficiar în parte, formulările din contractul model. Astfel, luînd ca pildă contractul de livrare nr. 324/1978, încheiat de întreprinderea „Mătasea Populară" cu „Întreprinderea comercială cu ridicata textile — încălțăminte Oradea" repetă aproape în întregime conținutul contractului model, înscriind unele clauze care nu au nici o legătură cu natura mărfurilor ce fac obiectul livrării. Cîteva exemple sînt concludente. La art. 12 din contractul amintit se prevede că „Furnizorul va acorda asistența tehnică beneficiarului, în următoarele condiții". Or, ce asistență tehnică poate da furnizorul față de obiectul contractului : „țesături mătase, galanterie, cravate, baticuri, pasmanterie" ? Inutilitatea clauzei rezultă dealtfel și din faptul că în chiar conținutul contractului, cele două rînduri punctate rezervate înscrierii condițiilor de acordare a asistenței tehnice au rămas albe, respectiv necompletate. Un alt exemplu. În contractul amintit s-a reluat întocmai o clauză din contractul model și anume :

„5. a. Produsele contractate se vor livra **numai** pe bază de recepție cantitativă și calitativă care se va efectua la sediul furnizorului.

În cazul în care beneficiarul nu se va prezenta la recepție la termenul prevăzut în contract, furnizorul va proceda la verificarea cantitativă și calitativă a produselor (autorecepție) precum și la expedierea sau preluarea în custodie".

Deși întreprinderea furnizoare în cauză, de ani de zile practică autorecepția, dorind să respecte contractul model ,a reprodus întocmai clauza de mai sus cu toate inadvertențele pe care le conține (în primul aliniat formularea imperativă de numai prin recepție, pentru ca în aliniatul b să se deschidă cîmp deschis autorecepției). Nu era oare mai firesc ca, compartimentul desfacere și cel juridic să redacteze o clauză realistă, clar formulată care să răspundă condițiilor concrete ale întreprinderii respective ?

Clauza tip conținută de contractul model cu privire la obligativitatea recepției am regăsit-o în toate contractele analizate. Pe parcusul documentării nu am constatat însă ca în fapt recepția la furnizor să se efectueze de către beneficiar, regula fiind expedierea prin autorecepție.

Analizînd în continuare contractul model menționat, la art. 3 este înscrisă următoarea clauză „termenele de livrare ale produselor contractate sînt cele prevăzute în anexe...". Pe bună dreptate ne punem întrebarea : care este conținutul normativ al acestui text ? Credem că ar fi fost util pentru întreprinderile industriei ușoare și beneficiarii comerțului dacă în cadrul acestui articol s-ar fi soluționat modul concret de stabilire a termenelor de livrare, respectiv pe perioade decadale sau semidecadale pentru argumentele pe care le vom prezenta într-o secțiune viitoare.

Oprindu-ne la exemplele de mai sus, credem că nu greșim exprimîndune opinia potrivit căreia dacă în urmă cu mai mulți ani contractele model au avut un rol pozitiv, astăzi nu-și mai justifică existența. În condițiile autogestiunii unităților economice și în perspectiva unei legi perfecționate privind contractele economice, fiecare întreprindere este obligată și trebuie să-și elaboreze contractul propriu de furnizare, în funcție de obiectul activității și a condițiilor concrete de derulare al acestuia.

dialoguri precontractuale

Este un adevăr unanim cunoscut că rațiunea de a exista a fiecărei unități productive este de a crea bunuri materiale cu certă valoare de întrebuințare destinate fie consumului productiv fie celui individual al populației. Se știe deasemenea că în raportul dintre producție și consum, primatul revine producției dar se mai știe și că asupra acesteia consumul are o influență activă, motrice, fi determină reproducția, structura, ritmurile de creștere, diversificarea, eficiența etc.

Documentele de partid și de stat, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, au pus pe loc central sarcina îmbunătățirii măsurilor legislative și organizatorice menite să asigure perfecționarea raporturilor producție — consum, să asigure perfecționarea tuturor laturilor procesului de reproducție ca faze legate indisolubil între ele și de a căror unitate depinde mersul înainte al societății noastre socialiste multilateral dezvoltate.

În spiritul acestei sarcini unitățile economice producătoare sînt chemate să-și mobilizeze toate eforturile nu numai asupra problemelor tehnice ale producției ci într-o măsură egală să-și concentreze eforturile și asupra problemelor legate de desfacerea produselor ; se impune astfel cunoașterea cît mai exactă a cerințelor pieței dat fiind că aci, se confruntă activitatea materială de producție cu nevoile reale ale societății. Prin mijlocirea pieței se mă-

soară astfel eficiența întreprinderii, ea constituind, din acest punct de vedere o latură hotărîtoare a mecanismului reglării sociale.

Întreaga legislație economică cuprinde în acest sens norme imperative care obligă pe furnizorii de bunuri de consum și pe beneficiarii acestora să intre în relații contractuale numai după o temeinică investigare a pieței menită să orienteze just și producția și desfacerea, iar poziția de mijlocitor între producție și consum conferă și comerțului un rol activ în ambele sensuri. Pentru aceasta prevederile legale îi cer să folosească pe scară largă metode științifice de investigare a cererii de mărfuri, să exercite un rol activ asupra producției, în vederea adaptării operative a acesteia la nevoile de aprovizionare ale populației, să stimuleze interesul cumpărătorilor pentru produsele fabricate de industria noastră de bunuri de consum.

Legea nr. 71/1968 la art. 6 înscrie ca obligație pentru părțile participante la contract „a) să prezinte și să cunoască felul produselor care formează obiectul contractului, să organizeze și să participe la tîrguri și expoziții de produse ,să întocmească cataloage, albume și prospecte ; b) să se întîlnească și să discute condițiile de calitate, adaptările și îmbunătățirile constructive și tehnologice ce trebuie aduse produselor, modalitățile de efectuare a recepției, formele de asistență tehnică, regimul de garanții, calitățile și termenele de livrare, să stabilească toate clauzele contractuale". Din textul mai sus citat — al. b. — rezultă că intenția legiuitorului a fost îndreptată nu numai spre discuțiile legate de aspectele tehnice ale producției ce trebuie purtate între coparticipanții la raportul contractual ; a devenit esențială latura care privește consumul, cerințele pieței — al a. — Așadar pentru a da contractului economic — conform cerinței cuprinsă în prima parte a suscitatului articol — un conținut care să reflecte nevoile dezvoltării economiei naționale, cerințele producției și ale consumatorilor și posibilitățile de valorificare completă a potențialului tehnico-productiv al furnizorilor și pentru a face din contractul economic un instrument eficient de ridicare continuă a calității, părțile ce urmează a încheia contractul economic de furnizare pentru fondul pieței trebuie să cunoască nevoile cantitative și calitative ale pieței.

Evident că eficiența dialogurilor dintre furnizor și beneficiar depinde în mare măsură de nivelul cunoașterii cererii de mărfuri a populației, de concretizarea și localizarea ei. Importanța acestei probleme se relevă și din faptul că dispoziții care să impună obligativitatea efectuării unor astfel de cercetării se găsesc în foarte multe din actele normative ale legislației economice. În afara prevederilor cuprinse în Legea nr. 71/1969, dispoziții, explicite sau implicite în acest sens, se regăsesc în Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (art. 107), Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (art. 55 — al. e), Legea nr. 3/1972 cu privire la activitatea de comerț interior, Legea nr. 7/1977, a calității produselor și serviciilor (art. 161) Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (art. 9 — A, pct. a.), ș.a.

Colectarea informațiilor asupra nevoilor pieței constituie în ceea ce privește optimizarea conducerii activității economice o operație de o importanță excepțională. Fără a minimaliza întru nimic realizările obținute în domeniul marketingului privind bunurile de larg consum, trebuie să o spunem că dacă mai sînt încă potențialități de explorat în această materie mai sînt și în ceea ce privește valorificarea datelor colectate pe această cale în dialogul precontractual.

Rezolvarea încă numai limitată a acestor probleme e determinată de mai mulți factori printre care credem că putem enumera pe cei rezultați din relația cerere—ofertă, din primatul producției asupra consumului, din modul în parte încă empiric în care este tratat studiul cererii de bunuri de consum, din supradimensionarea laturii cantitative a acestei cereri ș.a. Literatura de specialitate a analizat pe larg toate aspectele problemei scoțînd în evidență și necesitatea adoptării unor prevederi normative care să dispună o mai bună individualizare, funcționare și operativitate eficientă a verigilor organizatorice din unitățile economice furnizoare și beneficiare de bunuri de consum, cu sarcini și responsabilități pe deplin clarificate.

Tîrgurile anuale de mostre, expozițiile, magazinele de prezentare și desfacere, sondajele, întocmirea de cataloage, albume, prospecte, pliante, broșuri, afișe, reclama comercială, loturile de probă, demonstrațiile practice, conferințe de presă, activitatea Consiliilor reprezentanților consumatorilor și multe alte încă mijloace dau rezultate în condiții excelente dacă sînt folosite corespunzător. Din păcate rostul lor nu e întotdeauna înțeles. Astfel de pildă, este bine cunoscut că înființarea magazinelor de prezentare și desfacere a urmărit realizarea unui contact direct între producător și consumator, un mijloc de sondare a pieței, de mărire a supleței în adaptarea producției la schimbările cererii, de influențare a gusturilor consumatorilor ș.a. Cu toate acestea în unele situații scopul acestor magazine nu e atins deoarece organizatorii lor le-au transformat în unități comerciale obișnuite; în alte situații s-a urmărit ca prin aceste magazine să se desfacă bunuri din stocurile proprii greu vandabile, neatrăgătoare estetic, demodate etc.

Evident, noțiunea de dialoguri precontractuale poate să aibă și o accepțiune mai restrînsă, respectiv să fie redusă la activitatea desfășurată de furnizori și beneficiari privind încheierea iminentă a contractelor de furnizare pentru fondul pieței pentru o perioadă imediat următoare. În asemenea situații potrivit practicii din ultimii ani aceste dialoguri se rezumă la : a) întîlniri între furnizori și beneficiari în anumite locuri în care după expunerea produselor se determină în mod detaliat fondul de marfă cu specificarea modelelor, sortimentelor, paletă coloristică, textură etc. și se încheie în mod corespunzător contractele ; b) pentru altă serie de produse standardizate și deci binecunoscute și pentru unele produse noi, comanda se emite în baza ofertelor făcute de furnizori sub formă de cataloage, pliante etc.

Dacă dialogurile dintre furnizori și beneficiari, potrivit metodologiei arătate mai sus s-ar desfășura fără intervenția uneori excesivă a forurilor tutelare nu ne îndoim că fondul de marfă ar corespunde cererilor de consum, fiind în interesul beneficiarilor să se aprovizioneze numai cu acele sortimente a căror desfacere este asigurată ca urmare a elementelor informaționale de care dispun.

Un alt aspect al dialogurilor precontractuale, care conferă uneori expozițiilor un caracter formal este expunerea unor sortimente pentru a căror desfacere toate pronosticurile s-au pronunțat favorabil, dar care nu pot fi produse la nivelul comenzilor formulate de beneficiar, disproporția între cerere și ofertă fiind uneori așa de mare încît practic nu se regăsesc în toate magazinele.

Imperativ al disciplinei contractuale : soluționarea operativă a neglijențelor

Este bine cunoscute că anterior Legii nr. 71/1969, neînțelegerile precontractuale erau supuse spre soluționare organelor de arbitraj ; odată cu intrarea în vigoare a legii menționate, asemenea neînțelegeri au fost trecute în competența organelor ierarhic superioare unităților aflate în divergență pentru următoarele două considerente majore : a) competența ma-

terială de soluționare a organelor administrative este incomparabil mai mare dat fiind că de regulă acestea sînt și organele de planificare, în care calitate sînt în măsură să dispună de elementele necesare privind capacitățile de producție, posibilitățile de aprovizionare și desfacere, în lumina cărora iau hotărîrile adecvate privind neînțelegerile precontractuale supuse lor spre soluționare; b) totodată s-au avut în vedere termenele mult prea îndelungate în care se dădeau hotărîrile de către organele de arbitraj, datorită nevoii de a cere punctul de vedere al organelor tutelare, perioadă în care contractele în cauză aveau o poziție ambiguă, cu consecințe negative privind executarea lor.

În cadrul documentării noastre, urmărind efectele pe care le-a avut în practică modificarea de competență, am constatat că, în regulă generală, scopul urmărit a fost atins. Tot atît de adevărat este că am constatat numeroase cazuri în care soluțiile au fost date de organele administrative ierarhic superioare cu o întîrziere de ordinul lunilor și, ceea ce este și mai important, uneori nu cu respectarea întocmai a principiilor de drept economic. Credem că este superfluă arătarea consecințelor negative provocate de asemenea încălcării ale normelor de drept.

Cauza ? Socotim că trebuie căutată în lipsa oricărei sancțiuni care să se reflecte direct asupra contractului, precum și necunoașterea, uneori, de cei chemați să soluționeze neînțelegerilor precontractuale, a principiilor de drept economic. Astfel, bunăoară, nesoluționarea neînțelegerilor în termenul de 10 și respectiv 15 zile nu are drept consecință decăderea dreptului de a se da soluția cu consecința directă de a se completa de drept prevederile contractului cu conținutul divergențelor formulate de beneficiar. Adoptarea unei asemenea soluții în cadrul acțiunii de perfectare a contractelor economice, sau a altora cu consecințe similare ar crea posibilitatea ca într-un termen relativ scurt de la semnarea contractelor, ele să devină definitive și, respectiv, veritabile instrumente menite să asigure complexa activitate de aprovizionare fie ea tehnico-materială fie ea pentru fondul pieței.

Evident, sancțiunea cu decăderea din dreptul de soluționare a neînțelegerilor după împlinirea termenului legal propusă mai sus, care privește direct disciplina contractuală prin scurtarea considerabilă a termenelor de definitivare a contractelor economice în general și a celor pentru fondul pieței în special, nu exclude punerea în mișcare a pîrghiei din dreptul muncii — sancțiunea disciplinară, — pentru neîndeplinirea datoriilor de serviciu a persoanelor investite cu soluționarea în timp util și eficient a neînțelegerilor precontractuale. Mai mult decît atît, credem că introducerea în practică a sancțiunilor disciplinare, în locul amenzilor contravenționale ar ridica funcția mobilizatoare, care dealtfel, se și înscrie în spiritul dreptului muncii.

A se vedea cu privire la aceste aspecte „Revista economică — Supliment, nr. 4/25 și 5/26, documentarul intitulat „Contractul economic, instrument de planificare — direcții de urmat".

Contractele — rod al convenției părților

Așa cum am mai arătat, transpunînd în norme juridice liniile directoare rezultate din Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, Legea nr. 5/1978 stabilește principiul fundamental, prin art. 12, potrivit căruia la baza producției trebuie să stea nevoile reale de consum industrial sau pentru fondul pieței. Acest principiu a fost formulat cu pregnanță de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care nu o dată a subliniat că nu trebuie să producem de dragul producției, ci să producem pentru satisfacerea unor necesități și cerințe de consum.

Cercetînd modul în care se aplică în practica raporturilor juridice încheiate între furnizorii de bunuri de larg consum și beneficiarii comerțului, acest principiu de bază, contractele studiate au relevat că se depun serioase eforturi pentru asigurarea unui fond de marfă corespunzător cerințelor manifestate de cumpărător. În faza de formare a contractelor — cunoscută în limbaj comercial, dialoguri precontractuale, — așa cum am arătat într-o secțiune anterioară, se selecționează acele sortimente care potrivit studiului de piață corespund cererii populației ; din păcate pe parcursul acestor dialoguri fructuoase care tind la încheierea unor contracte realiste, conforme cu cererea de consum, intervin așa cum am mai arătat, mult prea frecvent forurile tutelare, intervenție care se finalizează prin acte administrative — repartiții — care obligă la încheierea contractelor potrivit prevederilor pe care acestea le conțin anihilînd, în parte, negocierile realizate de către părți.

Nu putem pune la îndoială necesitatea repartițiilor, pentru echilibrarea capacităților de producție cu nevoile de consum constituind astfel un important instrument de transpunere în viață a planului de aprovizionare tehnico-materială și pentru fondul pieței, dar nu putem fi nici de acord cu utilizarea acestui instrument — care obligă necondiționat la contractare — pentru acoperirea unor capacități de producție, a căror produse nu sînt solicitate la nivelul repartizat de către organizațiile comerciale.

Problema care se pune : nu cumva una din cauzele formării de stocuri de mărfuri greu vandabile o constituie tocmai această practică ? Poate că nu e cea principală dar în orice caz, interlocutorii noștri, în cadrul documentării făcute, au relevat-o ca situîndu-se pe un loc de frunte.

Mai mulți specialiști — economiști și juriști din domeniul comerțului interior — ne-au reliefat un text de lege, care în condițiile perfecționării autoconducerii unităților economice apare în formularea sa ca fiind depășit ; este vorba de art. 3 din Legea nr. 3/1972, care prevede că „...în cadrul unei strînse colaborări, organizațiile comerciale și unitățile producătoare trebuie să realizeze o temeinică cunoaștere a nevoilor de consum, să ia măsurile de adaptare operativă a producției pentru a veni în întîmpinarea cererii de mărfuri, să orienteze preferințele consumatorilor către sortimentele fabricate de unitățile industriei noastre socialiste".

Într-adevăr dacă prima parte a articolului reflectă tezele Hotărîrii C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c. în sensul că toate produsele să fie determinate de nevoile reale ale consumului, ultima parte a textului, respectiv obligația să orienteze preferințele consumatorilor către sortimentele fabricate de industrie, credem că este susceptibilă de îmbunătățire. Într-adevăr, comerțului îi revine sarcina să orienteze consumatorul asupra producției autohtone dar numai în măsura în care industria își adaptează producția la cerințele mereu crescînde și cu exigență sporită ale pieței interne.

În condițiile autoconducerii, atît a unităților furnizoare cît mai ales, a întreprinderilor comerțului cu ridicata și cu amănuntul, evident, asemenea practici vor constitui frîne în activitatea de autogestionare. Acordarea unor atribuții depline privind încheierea contractelor — prevăzută, de altfel în Legea nr. 5/1978 —, desigur în strictă conformitate cu principiile planificării, constituie un imperativ major al transpunerii în viață a perfecționării continue a metodelor de organizare și conducere a unităților socialiste.

Aspecte privind termenele de livrare

Alături de obiect și preț, în cadrul contractelor interne de furnizare pentru fondul pieței, termenul de livrare prezintă o importanță de prim ordin în aprovizionarea ritmică a fondului pieței. Evident, el își îndeplinește funcția în condițiile în care fondul de marfă este judicios defalcat sub aspectul gamei sortimentale, coloristice, dimensionate pe fiecare termen în parte. În practică se constată tendința ca furnizorul să-și execute, din punct de vedere cantitativ obligațiile asumate în loturi corespunzătoare termenelor prevăzute în contract ; ceea ce nu se urmărește însă de către beneficiari așa cum s-a relevat în cadrul dezbaterilor și documentărilor noastre este respectarea întocmai și a gamei sortimentale aspect care reprezintă, în ultimă instanță, o executare necorespunzătoare a contractului din punct de vedere calitativ.

Revenind la problematica strictă a termenelor de livrare cîteva precizări se impun. Toate contractele cercetate, fără excepție, preluînd clauza tip din contractul model prevăd că „Termenele de livrare ale produselor contractate sînt cele prevăzute în anexe" ; consultînd anexele la care se face referință, am constatat, cu surprindere, că acestea nu fac decît să înscrie zilele în care urmează a se efectua livrarea. Pe bună dreptate se pune întrebarea : cum au soluționat părțile aspectele concrete privind termenele de livrare condiționate de programarea mijloacelor de transport, de realizarea loturilor optime etc. ?

De vreme ce potrivit legislației privind transporturile feroviare operează principiul planificării semidecadale, credem că înscrierea în contractele de furnizare pentru fondul pieței a unor termene de livrare corespunzătoare posibilităților de obținere a vagoanelor ar corespunde unor cerințe obiective.

Pentru stabilirea unor termene decadale sau semidecadale pledează și alte argumente :

— întreprinderile furnizoare pot să formeze mai facil loturile sortimentale de livrat avînd o perioadă suficient de largă pentru a acționa în vederea realizării obligațiilor contractuale încheiate ;

— calculele penalităților sînt mult simplificate în asemenea situații, punctul de plecare al neexecutării fiind prima zi după expirarea decadei în interiorul căruia furnizorul putea să-și execute obligațiile și să fie eliberat în acest fel de îndatoririle pe care și le asumase.

Interesant este de subliniat că în practică formula expusă mai sus am întîlnit-o în nenumărate contracte, fără ca ea să se găsească în clauze precis formulate, fără echivoc. Astfel bunăoară dacă practica contractuală a Întreprinderii Dunăreana Giurgiu, consfințește cele expuse mai sus, în contractul model al acestei întreprinderi nu găsim nici un text care să consacre această practică. Desigur, exemplele ar putea fi multiple și credem să argumentele prezentate vor conduce la reorientarea conținutului scriptic al contractelor cu situațiile concrete, din practica de fiecare zi, a întreprinderilor.

Barieră în penetrarea unor mărfuri necorespunzătoare : controlul de calitate

Cadrul legislativ, de o factură specială în domeniul industriei ușoare este bine cunoscut : controlul final al produselor destinate livrării către beneficiari se efectuează de organele specializate ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, potrivit Decretului nr. 99/1975 care prevede la art. 1 : „Controlul calității produselor finite realizate în unitățile subordonate Ministerului Industriei Ușoare se va efectua de către organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, potrivit prevederilor prezentului decret".

Pentru a facilita înțelegerea obligațiilor ce revin beneficiarilor cu privire la controlul calității produselor este imperios necesar să prezentăm natura juridică a controlului exercitat de către I.G.S.C.C.P. Fiind un organ central specializat al administrației de stat, inspectoratul în cauză execută controlul de calitate al produselor nu în numele beneficiarilor și nu pe bază contractuală, ci în exercitarea unor atribuții conferite prin legea organică, menite să oprească penetrarea în depozitele de desfacere ale unităților producătoare, și de aici în depozitele beneficiarilor, a acelor mărfuri care nu răspund la condițiile de calitate ale standardelor sau normelor interne de producție. Așa fiind, niciun fel de legătură nu poate fi făcută între această formă de control, în fond un supracontrol, și obligațiile contractuale ale părților dintr-un contract economic de furnizare, cu privire la recepția cantitativă și calitativă a mărfurilor care fac obiectul obligațiilor asumate, și cu deosebire privitor la cea mai importantă formă de control, aceea efectuată pe fluxul producției.

Plecînd de la această realitate în cadrul studiului întreprins ne-am aplecat cu precădere asupra modului în care furnizorii și beneficiarii de mărfuri destinate pentru fondul pieței, s-au preocupat de aspectele privind controlul calității mărfurilor. Concluzia a fost din păcate, negativă. Toate contractele luate în cercetare, fără nici o excepție, nu au concretizat condițiile de efectuare a controlului de calitate, pe categorii de mărfuri sau pe fiecare produs în parte, mărginindu-se unele dintre ele, totuși să menționeze doar obligația generică conform căreia „primirea și verificarea produselor la destinație, se va face de către beneficiar, respectiv destinatar potrivit prevederilor legale". Care vor fi modalitățile concrete de efectuare a controlului, cum se va desfășura el nu numai în final, la destinație, ci în toate etapele premergătoare procesului de fabricație, în timpul și ulterior acestuia, rămîn probleme ce nu își găsesc soluția în contractele încheiate. Noțiune cu profund caracter dinamic, controlul de calitate — care are și un caracter preventiv — influențează direct întregul proces de producție și din această cauză el nu poate fi minimalizat în cadrul celorlalte clauze contractuale. Trebuie înscrise obligații precise pentru furnizorii și beneficiarii de mărfuri pentru fondul pieței privitoare la modalitățile de verificare a calității prin examinare, încercare, comparare, analize de laborator, măsurători etc. Intr-un fel se desfășoară controlul de calitate pentru textile, într-altul pentru confecții, încălțăminte, detergenți, obiecte și mașini de uz casnic ; în sfîrșit, gama fiind extrem de variată, variate sînt și modalitățile de control ; de asemenea trebuie să se rețină că pentru fiecare fază a procesului de producție, pentru fiecare caracteristică a produsului îi corespunde una sau mai multe metode adecvate.

Desigur că Legea nr. 71/1969 nu poate să prevadă decît principiul în această materie. Înscrierea unor obligații concrete, privind cele de mai sus trebuie însă să-și găsească locul în contractele economice. Lipsa unor asemenea prevederi ar determina și determină chiar pătrunderea pe piață a unor bunuri cu deficiențe de ordin calitativ cu tot cortegiul de neajunsuri care le însoțește ; de asemenea multe litigii s-ar putea evita astfel, ceea ce ar însemna reducerea unor cheltuieli inutile, o eficiență economică ridicată, o piață calitativ superioară.

Legat de prevederea înscrisă în Legea nr. 71/1969 art. 15 conform căreia „beneficiarul „are dreptul" să controleze, pe parcursul executării modul în care furnizorul îndeplinește clauzele convenite cu privire la calitate"... credem că e susceptibilă de a fi îmbunătățită cu o formulare din care să rezulte **obligația unității beneficiare** de a efectua acest control. In acest fel s-ar întări răspunderea unității

beneficiare cu privire la controlul de calitate al produselor.

În fundamentarea celor de mai sus, limitîndu-ne la un singur exemplu arătăm o clauză din contractul elaborat de Fabrica „Flacăra Roşie" Bucureşti. La punctul 12, alin. 3, din contractul amintit se prevede : „Verificarea calitativă a produselor primite se va face conform modalităţii **convenite de părţi,** respectiv prevăzute în actele tehnico-normative şi prescripţiile legale". Cercetînd în continuare contractul, nici un text nu poate fi găsit care să precizeze convenţia părţilor referitoare la acest subiect. Nu ne aflăm cumva în faţa unei clauze pur formale care în nici un caz nu e de natură să aducă o contribuţie la modul concret de verificare calitativă a mărfurilor ?

Desigur că exemple ar mai putea fi date. Un lucru este necesar să fie reliefat sub forma unei concluzii : în condiţiile în care linia directoare indicată de organele centrale de partid şi de stat este fermă cu privire la ridicarea continuă a calităţii produselor, indiferent de destinaţia lor, se impune, fără putere de tăgadă, ca acest imperativ al producţiei moderne — controlul de calitate — să fie concretizat, sub formă de clauze precis formulate şi adecvate condiţiilor concrete ale mărfurilor pe care le fabrică fiecare furnizor în parte.

Legat de controlul calităţii cîteva aspecte privind garantarea calităţii se impun a fi discutate. Controlul calităţii mărfurilor destinate fondului pieţei, indiferent de organele care îl efectuează rămîne, în esenţă, în sarcina producătorului furnizor, iar atestarea calităţii se face pe căi diferite, în funcţie de natura mărfii : certificat de calitate la produsele industriale de îndelungată folosinţă ; înscrierea pe ambalaj a termenelor de garanţie în cazul produselor alimentare, medicamente etc. Sub aspect juridic, garantarea calităţii produselor este bogată în consecinţă, printre care : furnizorul se obligă ca în termenul de garanţie să remedieze toate defecţiunile eventual apărute, fie aparente, fie datorate unor vicii ascunse; în ipoteza în care reparaţia nu poate fi realizată în natură, el datorează daune-interese care în domeniul pe care îl analizăm constau în preţul cu amănuntul al articolului respectiv ; ca o trăsătură proprie a contractului de furnizare pentru fondul pieţei, este faptul că în interiorul termenului de garanţie, reclamaţiile pot fi formulate de terţe persoane respectiv de cumpărătorii finali ai mărfurilor puse în vînzare prin reţeaua comercială socialistă.

Obligaţia de garantare a calităţii produselor îşi găseşte judicioase formulări juridice în numeroase contracte. Ne limităm să reproducem o asemenea clauză în contractul unei întreprinderi din sectorul tricotajelor : „Furnizorul garantează calitatea produselor (în termenele prevăzute în standardele, normele tehnice şi caietele de sarcini) cu condiţia ca beneficiarul să respecte condiţiile de depozitare şi manipulare, indicaţiile date de furnizor prin instrucţiunile de folosire specificate pe etichete, etc. şi condiţiile generale de păstrare prevăzute în actele normative. In perioada de garanţie furnizorul răspunde de calitatea produselor, iar după expirarea acesteia numai de viciile ascunse în condiţiile legii". Apreciem că formularea putea fi îmbunătăţită cu unele date mai concrete legate de garantarea calităţii ; cu toată această observaţie, trebuie să recunoaştem că într-o sumă de alte contracte, lipseşte cu desăvîrşire o asemenea clauză ; aceasta lacună nu o putem considera decît în legătură cu preocuparea insuficientă a beneficiarilor şi deci şi a furnizorilor pentru concretizarea, în condiţiile specifice ale fiecărui produs, a modalităţilor de garanţie a calităţii — element esenţial în asigurarea cumpărătorilor cu privire la calitatea produselor achiziţionate.

Ambalarea şi marcarea mărfurilor — funcţie primordială în promovarea vînzărilor

Dacă ar fi să punctăm tendinţele care se înregistrează în domeniul ambalării şi prezentării corespunzătoare a produselor destinate consumului populaţiei nu putem să nu semnalăm de la început o creştere a nivelului de prezentare al produselor realizată în principal prin utilizarea sporită a materialelor plastice şi a preambalării. S-au dezvoltat noi unităţi sau secţii specializate în producţia de ambalaje moderne şi ca urmare a crescut şi cantitativ această producţie. Paralel cu creşterea cantitativă se înregistrează şi una de ordin calitativ caracterizată prin diversificarea şi mai buna finisare a ambalajelor, pentru obţinerea unui efect mai atrăgător, mai sugestiv, prin folosirea pe scară din ce în ce mai largă de noi materiale.

Legat de funcţiile ambalajelor, considerăm util să subliniem că acestea pot fi grupate în două mari categorii : a) de protecţie a mărfurilor şi de înlesnire a manipulării şi transportului acestora şi b) de promovare a vînzărilor, funcţie denumită în limbajul de specialitate al marketingului ca activitate promoţională. Aşa cum deseori se spune, ambalajul trebuie să constituie „vînzătorul mut" al mărfii pe care o prezintă consumatorului. Pentru a realiza această funcţie ambalajele de prezentare trebuie să îndeplinească cîteva condiţii de bază :

Textul imprimat pe ambalaje trebuie să fie sugestiv redactat, în termeni simpli, clari şi concişi. La formulare să se aibă în vedere ca elementul predominant să-l constituie mesajul publicitar ales.

Nu trebuie uitat că în ritmul de viaţă contemporan timpul afectat cumpărăturilor, respectiv pentru alegerea mărfurilor este din ce în ce mai puţin. De aceea, se va dovedi un „bun vînzător mut" acel ambalaj care va reuşi să se distingă printre toate celelalte şi să creeze în mintea cumpărătorului o opinie favorabilă despre produsul pe care îl conţine. Practica a dovedit că ambalajul devine mai sugestiv dacă textul este combinat cu elemente de grafică (desene) simple şi care să facă aluzie la marfa respectivă. Evident că trebuie să se apeleze într-o mai mare măsură la studiul şi expresiile designului.

Culoarea inscripţiilor şi a ambalajului trebuie să se armonizeze, să fie vie dar nu ţipătoare. Studiile de psihologia consumatorului, dovedesc faptul că un colorit ţipător, strident al ambalajului poate crea în mintea cumpărătorului reacţii negative, îndepărtîndu-l de la produsul pe care îl conţine.

Ambalajele trebuie să fie corecte înţelegîndu-se prin această expresie că ele trebuie să dea posibilitatea cumpărătorului să vadă perfect marfa şi ori de cîte ori este posibil, să o atingă. Plecînd de la aceste condiţii ale unui bun ambalaj de prezentare, se manifestă tendinţa pe plan mondial ca ambalajele opace sau semi-opace să fie înlocuite cu ambalajele perfect transparente (aşa-numitele glassklar) sau cu folii de polietilenă sub 0,15 mm. De asemenea, pungile ermetic închise (sudate) sînt din ce în ce mai mult înlăturate de pungile cu deschidere uşoară (fermoare, şine sau capse), care permit consultarea produsului prin pipăire, încercare, miros etc.

Marca de fabrică nu trebuie să lipsească din compoziţia nici unui ambalaj. Cum bine se ştie, marca de fabrică facilitează individualizarea şi diferenţierea unui produs fabricat de o întreprindere, de un produs similar al altei întreprinderi, împrejurare ce prezintă utilitate pentru cumpărători, arătîndu-le originea produselor, adică întreprinderea care le fabrică şi acordîndu-le totodată o garanţie cu privire la calitatea lor. Ea prezintă utilitate şi pentru întreprinderile producătoare, care, însoţind produsele cu o marcă cunoscută şi bine reputată, le desfac cu mai multă uşurinţă.

Aşa cum am arătat, pe linia celor expuse mai sus s-au înregistrat succese considerabile. Cu toate acestea nu putem să nu semnalăm şi o serie de rămîneri în urmă în domeniul producţiei de ambalaje datorate în parte insuficientei folosiri a unor materiale de ambalaj, îndeosebi din mase plastice, de mare eficienţă economică (ca

de pildă policlorura de vinil, filme ionometrice, polistirenul expandat, folia contractibilă din material plastic ş.a.). Dar nu numai atît. Unele ambalaje nu îşi îndeplinesc pe deplin funcţia promoţională. Avem în vedere în special produsele noi care în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice cunosc o dinamică vie ca urmare a dezvoltării şi diversificării producţiei influenţată direct de diversificarea nevoilor de consum, creşterea puterii de cumpărare, nuanţarea gusturilor şi preferinţelor populaţiei. Asemenea produse nu sînt însoţite în toate cazurile prin ambalajele lor de prezentare de indicaţii menite să scoată în evidenţă caracteristicile funcţionale noi, prin comparaţie, atunci cînd este cazul şi cu produsele similare clasice. De aici unele reţineri ale cumpărătorilor care creează adevărate surprize negative cu privire la desfacere pentru producătorii articolelor respective. Nu trebuie neglijat faptul că această cale, respectiv folosirea ambalajelor, constituie un mod eficient de publicitate şi, sigur, cel mai puţin costisitor.

Cercetînd un număr însemnat de contracte de furnizare pentru fondul pieţei, am constatat din păcate că la majoritatea lor, la capitolul „ambalare, etichetare, marcare", reluînd stereotip prevederile din contractul model elaborat de Ministerul Industriei Uşoare se precizează că : „Produsele vor fi : a) Neambalate ; b) Ambalate ; c) Produsele vor fi etichetate, ştanţate sau marcate potrivit normelor legale în vigoare menţionate în anexe şi/sau (în lipsa normelor legale), potrivit celor stabilite de părţi de anexe". In afară de această formulare generică, fără valoare practică, nu am întîlnit nici un contract în care beneficiarul, respectiv o întreprindere de comerţ cu ridicata sau cu amănuntul, să fi impus furnizorului ridicarea calităţii ambalajelor, a publicităţii prin acestea şi de imprimare a mărcii de fabrică (asupra funcţiei pe care o are nu mai revenim). Iată deci că o cale directă de natură contractuală pe care o au beneficiarii comerţului nu este valorificată. De ce ?

Modificarea contractelor — cînd şi în ce condiţii

Nu o dată, pe parcursul documentării ne-au fost prezentate situaţii în care modificarea repartiţiilor au condus la dereglarea într-o anumită măsură a producţiei planificate. Exemple pot fi date mai multe ; ne limităm însă la cel invocat de întreprinderea textilă „Carpatex" Braşov care nu o dată a trebuit să întrerupă producţia pentru fondul pieţei, contractată, cu termene precise de livrare, centrala coordonatoare invocînd alte priorităţi ; situaţii similare au fost invocate şi de unele unităţi din Sibiu (Flamura Roşie, Independenţa, I.C.R.T.I.) etc. Pe bună dreptate se pune problema dacă asemenea modificări de repartiţii care se răsfrîng, fără drept de discuţii, asupra contractelor nu pot fi prevăzute din timp pentru ca efectul lor de modificare să nu se repercuteze negativ asupra planului de producţie şi de desfacere a furnizorilor ?

Legat tot de modificarea contractelor, nu putem fi de acord cu acele susţineri potrivit cărora s-ar resimţi nevoia îmbunătăţirii legislaţiei în această privinţă. Adevărul este, şi juriştii l-au subliniat, că legislaţia este corespunzătoare, dar uneori modul ei de traducere în viaţă este defectuos.

Subliniem că modificarea contractelor nu este urmarea exclusivă a primirii de către furnizori şi beneficiari a repartiţiei modificatoare. Sînt, aşa cum practica o relevă, destul de frecvente cazurile în care părţile contractante prin acordul lor de voinţă adaptează unele clauze contractuale, cum ar fi termenele, gama sortimentală etc. pentru a răspunde unor realităţi apărute pe parcursul executării lor. Asemenea modificări sînt perfect legale, evident, sub condiţia să nu aducă atingere conţinutului repartiţiilor care au generat contractele în cauză. Nu pot fi privite ca fiind făcute în spiritul legii, modificările de contracte „din complezenţă" menite să acopere în special pe furnizori, respectiv să-i absolve de răspunderea contractuală ca urmare a nerespectării clauzelor convenite prin contract ; avem în vedere practica „minutelor" — recent înlocuite cu o terminologie specifică — acte adiţionale — prin care de regulă se decalează termene de livrare şi astfel furnizorii sînt „eliberaţi" înşişi de beneficiari de plata penalizărilor legale.

Dacă privim modificările contractelor de furnizare pentru fondul pieţei încheiate între furnizorii industriei uşoare şi beneficiarii comerţului, care după cum am arătat sînt destul de frecvente, motivaţia arătată mai sus apare şi mai pregnantă ; de vreme ce aproape s-a generalizat încheierea de contracte-cadru cu desfăşurarea fondului de marfă sub aspectul gamei sortimentale şi a termenelor de livrare pe fiecare trimestru în parte, în mod firesc asemenea modificări ar trebui să fie accidentale. Evident, modificările făcute pe parcursul trimestrului, ne îndreptăţesc să le privim ca venind numai să îndrepte unele lacune din perioada de încheiere a anexelor la contracte trimestriale sau semestriale.

Stocurile greu vandabile — o fatalitate ?

Indicaţia secretarului general al partidului, tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cuprinsă în cuvîntarea rostită cu ocazia Conferinţei pe ţară a oamenilor muncii din comerţul socialist care a avut loc în zilele de 27—28 iunie a.c. conform căreia „să nu facem aprovizionare peste necesităţi, să nu facem stocuri de la un an la altul", ridică la noi exigenţe o problemă esenţială a economiei noastre naţionale în general, a circulaţiei mărfurilor în special şi anume aceea a optimizării stocurilor de mărfuri destinate populaţiei. Cu alte cuvinte se pune problema stabilirii unor asemenea stocuri care să se dovedească capabile de a satisface cererea pieţei, aşa cum această cerere a fost prognozată, obţinîndu-se în acest fel cea mai corespunzătoare relaţie între stocuri şi desfacere.

Importanţa problemei este mai mult decît evidentă, existenţa stocurilor în procesul circulaţiei, ca dealtfel şi în cel al producţiei, constituie o condiţie obiectivă a asigurării întregului ciclu al reproducţiei socialiste, stocajul reprezentînd o etapă obligatorie în circuitul producţie-consum. Literatura de specialitate a arătat că, în calitatea lor de intermediari între producători şi consumatori, întreprinderilor comerciale le revine rolul de a concilia contradicţia dintre producţie şi cerere, contradicţie care dealtfel generează constituirea stocurilor de mărfuri. La urma urmei comerţul transformă produsul industrial în bun de consum. Dacă stocurile constituite sînt curente sau de rezervă — ele purtînd dealtfel diferite denumiri — problema fundamentală a gestionării lor este aceeaşi ; momentul intrării de noi mărfuri şi mărimea acestor intrări nu trebuie să conducă la imobilizări de fonduri, la stocuri peste limitele normale.

Acestea sînt o parte din motivele care au determinat — încă de la începutul existenţei sectorului socialist al economiei noastre — elaborarea unui ansamblu cuprinzător de dispoziţii legislative — de atunci neîncetat perfecţionat — menit să reglementeze diferitele aspecte legate de sarcinile ce revin organizaţiilor economice cu privire la formarea, normarea şi valorificarea stocurilor.

Actualmente, Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, cuprinde dispoziţii precise referitoare la elaborarea, în cadrul planurilor cincinale şi anuale, de norme şi normative de consum şi de stocuri, la controlul aplicării stricte a acestor norme. Legea finanţelor nr. 9/1972 prevede obligaţia conducerii unităţilor de aprovizionare tehnico-materială şi de desfacere a mărfurilor să acţioneze permanent

pentru constituirea stocurilor de mărfuri în limitele planificate și într-o structură corespunzătoare satisfacerii cererii beneficiarilor și a populației, să prevină formarea unor stocuri de mărfuri peste necesar ori greu vandabile ș.a. Noua Lege nr. 5/6 iulie 1973 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat înscrie printre atribuțiile principale ale întreprinderii și pe aceea de optimizare a stocurilor de valori materiale, de preîntîmpinare a formării de stocuri supranormative, de valorificare operativă a celor disponibile, de stabilire a nivelului maxim al stocurilor, de urmărire a situației lor etc.; sarcini adecvate în aceeași materie revine și centralelor. Recenta rezoluție adoptată la conferința mai sus amintită, a subliniat printre altele că în domeniul creșterii eficienței activității comerciale, stocurile în comerț au o importanță deosebită pentru asigurarea continuității desfacerilor de mărfuri. S-a hotărît astfel că în toate verigile comerțului să se pună accentul pe respectarea nivelului planificat al stocurilor și pe normele aprobate atît ca volum cît și ca structură sortimentală.

Așadar, avem un cadru legislativ corespunzător și indicații precise de partid și de stat cu privire la stocurile de mărfuri în general, și cu privire specială la acelea destinate pieței. Cu toate acestea, în practică se mai înregistrează din păcate, depășiri în unele sectoare ale stocurilor normate care, fatal, devin greu sau chiar nevandabile. Care este cauza unor asemenea situații de fapt? Nu ne propunem să epuizăm aceste cauze dar o punctare a lor se impune, evident acele care sînt legate de raporturile contractuale: industrie-comerț.

● **Competența relativă a reprezentanților comerțului la contractare.** Ca regulă generală comercialiștii din întreprinderile comerțului cu ridicata și cel cu amănuntul pregătesc din timp documentarea necesară pentru încheierea contractelor pe o perioadă, de regulă, de un an; practica o demonstrează că documentarea se axează pe studii microeconomice — sondaje de opinie, înregistrări de cereri, caiete ,exponate, probe etc. — folosind tehnicile de marketing, tehnici care permit o cunoaștere pe baze științifice a cererii pieței în funcție de profilul demografic, preferințele populației, cerințele modei, de zone de cerere ș.a. Din păcate, reprezintă o pondere mult prea mare numărul acelor reprezentanți ai comerțului care lipsiți de o asemenea documentare, comandă unele sortimente neagreate de populația locală pe care o reprezintă, iar ca urmare, o parte din acestea măresc stocu-greu — și de ce să nu o spunem — nevandabile.

● **Repartiții neconforme cu cererea de consum.** Deși în secțiunile precedente am mai cercetat problema repartițiilor, considerăm util să conturăm în cîteva cuvinte influența uneori negativă a acestui instrument de planificare menit să realizeze un echilibru între resurse și consum. Dacă în majoritatea covîrșitoare a situațiilor concrete repartiția îndeplinește funcția sa de planificare, în cadrul documentării noastre am constatat unele situații în care organele competente de a le emite exced funcția acestora, utilizîndu-le ca acte administrative de forțare a acordului direct de a contracta al producătorilor, și respectiv al beneficiarilor fondului pieței.

● **Formalism în aplicarea dreptului pe care îl are beneficiarul de a refuza primirea mărfurilor întîrziate în livrare.** Legea nr. 71/1969 a contractelor economice la art. 19 al. 3 dă soluție acestei probleme sub următoarea formulare: „În cazul cînd furnizorul nu respectă termenul de livrare prevăzut în contract, beneficiarul este în drept de a renunța la primirea produselor, dacă datorită întîrzierii livrărilor este în imposibilitate de a le mai folosi". Textul citat a fost tălmăcit și răstălmăcit creîndu-se o practică arbitrală în baza lui cu un conținut prea restrictiv, în sensul ca beneficiarului, care nu are nici o culpă în întîrzierea livrării, îi revine exclusiv sarcina de a face dovada că mărfurile întîrziate nu-i mai sînt folositoare în exercitarea comerțului său. Ori, este bine cunoscut că o asemenea probă este greu de produs, beneficiarii renunțînd uneori să o facă dat fiind și relativitatea noțiunii de „imposibilitate de a le mai folosi", cererea de consum a populației fiind relativ cunoscută, fiind influențată, de pildă, de o serie de factori naturali. Astfel un singur exemplu: livrarea cu întîrziere a unui lot de pardesie poate să-și găsească desfacerea în cazul unei primăveri întîrziate, sau în cazul unei primăveri timpurii lotul respectiv va spori volumul stocurilor nevandabile.

În ce ne privește, credem că soluția poate fi găsită prin înscrierea în contractele de furnizare pentru fondul pieței a unor clauze potrivit cărora furnizorului să i se permită să livreze mărfurile cu o întîrziere de numai n zile de la termenul contractual stabilit, după care să decadă din dreptul de a mai expedia lotul de marfă. Pe lîngă avantajul de a se evita o serie de litigii pe această temă, contractul ar avea o stabilitate suplimentară, constituind în același timp o clauză în plus de garanție pentru beneficiar. Din păcate, în nici unul din contractele analizate nu am întîlnit asemenea clauze.

Desigur, pe parcursul documentării s-au ridicat și alte probleme care în cadrul spațiului pe care l-am avut la dispoziție nu le-am putut lua în discuție căutînd să dăm prioritate celor care ni s-au părut de importanță primordială.

Se cuvine însă să subliniem efortul făcut de întreprinderile producătoare de bunuri de larg consum și de cele beneficiare ale comerțului de stat și cooperatist privind îmbunătățirea raporturilor contractuale. Dacă pe parcursul expunerii noastre am insistat mai mult asupra unor minusuri constatate am făcut-o din dorința de a le semnala, cu scopul final, de a fi avute în vedere la viitoarele contractări. Mai mult decît atît dorim să credem că unele formulări cu titlu de lege ferenda vor fi avute în vedere de cei în drept.

În încheiere trebuie să subliniem că în munca noastră de documentare am fost ajutați de un mare număr de economiști și juriști, fără ajutorul cărora materialul de față nu ar fi avut aceeași consistență. Este motivul pentru care mulțumim tuturor acelora care ne-au ajutat colaborînd cu noi, amintindu-le lor și tuturor cititorilor că tematica abordată le este deschisă pentru observații și sugestii care vor fi publicate cu precădere în numerele viitoare la această rubrică.

documentar elaborat de
drd. Radu DEMETRESCU

întrebări — răspunsuri

● **T. FERIHEGYI (Oradea)** solicită lămuriri în legătură cu noțiunea de „netransmitere în tot sau în parte a produselor datorate" prevăzută de art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958.

Sub aspectele care vă interesează, precizăm că noțiunea la care vă referiți a fost legată de existența unor raporturi juridice care implică trecerea dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra unor produse de la o unitate socialistă la alta. De asemenea, ea implică predarea produselor către unitatea beneficiară sau către cărăuș, precum și lipsa totală sau parțială la unitatea beneficiară a cantităților de produse indicate în documentele de livrare și cele de transport.

● **I. COROESCU (Gorj)** solicită lămuriri cu privire la consecințele pe care le are de suportat unitatea de antrepriză care nu execută lucrările de remediere stabilite în sarcina sa de comisia de recepție.

Unitatea beneficiară este în drept să obțină, în acest caz, prin intermediul băncii, retragerea din contul unității de antrepriză a costului lucrărilor de construcții-montaj necorespunzător executate. Această din urmă unitate are, de asemenea, obligația de a acoperi toate daunele cauzate prin neexecutarea culpabilă a lucrărilor de remediere.

H. M.

1978 NOV 2

Un factor de bază pentru creșterea eficienței, pentru reducerea cheltuielilor materiale

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A METALULUI

● Cum se poate asigura o producție suplimentară de 1 milion tone laminate anual ● Orientare spre producerea oțelurilor de calitate superioară ● Înalta eficiență a tehnologiilor moderne

ÎN CONTEXTUL aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, atragerea în circuitul economic a tuturor rezervelor interne din întreprinderi prezintă o deosebită importanță pentru îndeplinirea planului la producția fizică și netă, a celorlalți indicatori. Pentru întreprinderile siderurgice, gospodărirea rațională a metalului, ridicarea gradului de valorificare a acestuia în toate fazele de fabricație — de la elaborarea propriu-zisă pînă la producția de laminate — poate aduce nu numai un important surplus de producție din aceeași cantitate de materii prime, ci și o contribuție însemnată la reducerea cheltuielilor materiale.

În acest an, de pildă, sporirea cu un singur procent a indicelui de scoatere din aceeași cantitate de metal lingou se poate solda lunar cu un plus de cel puțin 60—70 mii tone laminate finite. Ținînd seama de marile rezerve disponibile în acest sens, orice pas înainte în valorificarea metalului lingou contribuie la mai buna aprovizionare cu laminate a economiei, în condițiile creșterii eficienței. Dacă la toate acestea adăugăm și faptul că materia primă de bază pentru elaborarea metalului provine — în marea ei majoritate — din import, pentru care se plătesc din bugetul țării mari sume de bani sub formă de devize, ne este și mai clar de ce unitățile siderurgice trebuie să valorifice la un grad tot mai înalt întreaga producție de metal.

Nivelul indicelui de scoatere

AU TRECUT mai bine de 2 ani de cînd, pe baza indicațiilor partidului, în toate unitățile industriei siderurgice au fost întocmite planuri de măsuri speciale în vederea ridicării indicelui de scoatere a metalului dintr-o tonă lingou de la 78—79% în 1975 la cel puțin 85% în actualul cincinal. Între acestea se numără : creșterea la 60% a ponderii oțelurilor necalmate și semicalmate în totalul producției ; reproiectarea și optimizarea formatelor de lingotiere în fiecare unitate, corespunzător sortimentelor de laminate ; extinderea utilizării prafurilor exoterme la turnarea oțelurilor aliate și calmate ; îmbunătățirea tehnologiilor de încălzire și laminare a lingourilor ; optimizarea debitării țaglelor la laminoarele de semifabricate ; îmbunătățirea calității cilindrilor de laminare ; recuperarea metalului prin relaminarea secțiunilor neterminate ; instalarea de minilaminoare în marile unități siderurgice ; valorificarea în întregime a capetelor scurte de laminate și șțraifurilor de tablă ș.a.

Din investigația întreprinsă în principalele unități siderurgice am putut desprinde faptul că indicele de scoatere a înregistrat o creștere continuă față de 1975. La Combinatul siderurgic Hunedoara, de pildă, evoluția indicelui de scoatere se prezintă astfel :

1975	1976	1977	1978 (9 luni)
78,65%	79,14%	80,75%	82,17%

O asemenea evoluție a avut înrîuriri favorabile asupra indicatorilor economici și financiari ai combinatului (tabelul nr. 1). La temelia acestor rezultate au stat, între altele extinderea utilizării prafurilor exoterme de turnare a oțelului, care a permis reducerea șutajelor cu peste 20%, optimizarea formatelor de lingotiere în funcție de cerințele de masă ale producției de laminate, șutarea rațională la fiecare marcă de oțel la laminorul bluming, recuperarea metalului prin relaminarea secțiunilor neterminate etc. Trebuie adăugată, de asemenea, punerea în funcțiune în acest an a unui minilaminor de bole care valorifică capetele de laminare, cît și a unei instalații de sudare a sîrmelor și laminatelor subțiri care permite readucerea în circuitul economic a unei importante cantități de metal care înainte se retopea.

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori la C. S. Hunedoara (9 luni din 1978)

Indicator	U. M.	Dif. ± față de plan
Producția netă	mii lei	+ 38407
Producția marfă	„	+ 47990
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	lei	— 3,0
din care :		
— cheltuieli materiale	„	— 4,6
Fontă brută	t	+ 60917
Oțel brut	t	+ 38575
Laminate finite pline	t	+ 29476
Țagle relaminare	t	+ 8066
Blumuri relaminare	t	+ 12362

Rezultate pozitive au fost obținute și la întreprinderea „Oțelul roșu", unde schimbarea vechii tehnologii de elaborare a metalului prin introducerea turnării continue a permis o creștere considerabilă a indicelui de

scoatere — de la 78% în 1975 la 86,7% pe primele 9 luni din 1978.

Rezultatele pe ansamblul industriei siderurgice sînt departe însă de a fi satisfăcătoare, mai ales dacă ținem seama de condițiile tehnice create și de experiența colectivelor de muncă. Indicii scăzuți de scoatere obținuți în majoritatea unităților (tabelul nr. 2) fac ca o parte însemnată de metal să ia calea retopirii. Este elocvent faptul că dacă marile combinate siderurgice ar fi ridicat în acest an indicele de scoatere cu 2—3 procente față de anul trecut — lucru pe deplin posibil — producția de laminate s-ar fi soldat cu un plus pe 9 luni de peste 300 000 tone, mai ales că planul la oțel lingou a fost depășit în această perioadă cu peste 60 000 tone. Nerealizarea la nivelul planului a producției de laminate afectează, desigur, buna aprovizionare a economiei și, în mod deosebit, a industriei construcțiilor de mașini.

Tabelul nr. 2

Indicele de scoatere realizat dintr-o tonă de oțel lingou în 1978 (%)

Unitatea	Cumul pe 8 luni	Iulie	August
Combinatul siderurgic Galați	80,5	82,3	81,8
Combinatul siderurgic Reșița	80,7	81,2	81,1
Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște	79,2	79,1	80,5
Întreprinderea „Oțelul roșu"	85,7	88,3	85,4
„Industria sîrmei" Cîmpia Turzii	83,6	83,7	82,8
„Laminorul" Brăila	79,5	78,2	77,3
Laminorul de tablă Galați	73,3	73,9	73,7
Întreprinderea de țevi „Republica" București	83,3	80,7	78,8

Situația prezentată pune în evidență faptul că s-a acționat insuficient de către întreprinderi, centrale și minister pentru traducerea în viață a programului întocmit în urmă cu peste 2 ani, a cărui înfăptuire ar fi adus economiei naționale un plus de producție de laminate de cel puțin 250 000—280 000 tone lunar prin ridicarea indicelui de scoatere pe ansamblul industriei siderurgice, de la 81% cît este în prezent, la 85% cît a fost stabilit.

De ce întîrzieri în realizarea programelor de măsuri ?

ESTE CUNOSCUT că reducerea consumurilor specifice de metal în industrie este nemijlocit legată nu numai de livrarea produselor siderurgice în sortimentele comandate de beneficiari, ci și în dimensiunile și grosimile reclamate de necesitățile reale ale producției acestora. Așa că, odată cu lărgirea cadrului livrărilor de laminate la lungimi fixe sau multiple — măsură care are în vedere valorificarea maximă, pe întreaga filieră a metalului produs, gospodărirea sa rațională la nivelul economiei naționale — au crescut inerent și cantitățile de capete de metal și ștraifurile de tablă rămase la furnizor. La acestea se adaugă, în funcție de calitatea produsului, cantitățile rebutate, declasate etc.

Volumul total al acestor produse formează partea din metalul lingou nevalorificată care diminuează, așadar, indicele de scoatere. Desigur, aceste așa-zise „pierderi" sînt într-un fel, recuperabile. Toate capetele și ștraifurile care nu se încadrează în dimensiunile prevăzute în contractele de livrări încheiate cu unitățile industriale, reprezentînd metal bun, pot și trebuie valorificate și nu retopite. De altfel, acest lucru era prevăzut și în programele fiecărei unități, centrale și chiar, pe minister. Din păcate, măsurile, deși valoroase, nu au fost traduse în viață decît în parte.

O măsură prevăzută pentru valorificarea acestora era aceea de **a se construi noi minilaminoare.** Pînă în prezent au fost puse în funcțiune doar 3 asemenea instalații (la Cîmpia Turzii, Brăila și recent la Hunedoara), altele aflîndu-se în stadiul de prevederi. Întîrzierile în acest domeniu, determinate de insuficiența preocupare pentru obținerea și realizarea investițiilor necesare, de o anume lipsă de receptivitate la unii producători, au privat economia națională de valorificarea unei însemnate cantități de capete de laminate. O altă măsură se referea la **valorificarea coordonată a capetelor de laminate** din toate întreprinderile siderurgice. În acest scop se avea în vedere specializarea unei baze de aprovizionare care, preluînd capetele și ștraifurile de metal, trebuia să le sorteze și să le livreze pe bază de repartiții tuturor beneficiarilor care nu au nevoie de metal în lungimi fixe. Pînă în prezent această măsură — una din cele mai puțin costisitoare — este încă tărăgănată datorită lipsei de decizie a organelor coordonatoare, respectiv a M.I.M. și M.A.T.M.G.F.F. Din această cauză unele unități siderurgice valorifică, fără repartiții, capetele de laminate la diferiți beneficiari din industrie și agricultură. În alte cazuri, furnizorul obligă pur și simplu pe beneficiari, ca, alături de metalul solicitat la dimensiuni fixe sau multiple, să preia o cotă parte de laminate cu dimensiuni mici, respectiv capete, ștraifuri etc.

Sînt stabilite și alte măsuri, atît de natură tehnologică, cît și organizatorică, a căror realizare este, din diferite motive, întîrziată. Astfel, **turnarea continuă,** aplicată la „Oțelul roșu" și la C.S. Galați, nu este extinsă la nivelul prevăzut, deoarece unele obiective specifice de investiții au întîrziat să fie puse în funcțiune la termenul fixat. Dată fiind economicitatea acestei tehnologii, ar trebui stabilite măsuri de extindere a ei, astfel încît și combinatele siderurgice din Hunedoara și Reșița să beneficieze de avantajele sale.

De o deosebită importanță în acțiunea de valorificare maximă a metalului este și **abordarea mai hotărîtă a necesității realizării de oțeluri necalmate și semicalmate.** Cum în prezent ponderea principală a producției de oțeluri o dețin cele calmate, a căror tehnologie determină pierderi mai mari, este imperios necesar să se treacă la creșterea volumului producției de oțeluri necalmate și semicalmate, care asigură o scoatere mai mare cu cel puțin 1,5%. Pe de altă parte, se face simțită, totodată, necesitatea de a se acționa în toate unitățile pe linia întăririi responsabilităților pentru respectarea disciplinei tehnologice — element hotărîtor în ridicarea calitativă a producției de metal, valorificarea eficientă a acestuia.

Acum, cînd ne aflăm în pragul celui de al 4-lea an al cincinalului și cînd industriei siderurgice îi revin sarcini sporite, **se impune amplificarea preocupărilor pentru aplicarea cît mai grabnică a măsurilor menite să ducă la creșterea indicelui de scoatere a metalului, la obținerea a cel puțin 1 milioan tone de laminate din aceeași cantitate elaborată de oțel lingou.** Dispunem de toate condițiile pentru realizarea acestui obiectiv cu influențe pozitive pentru reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, realizarea în bune condițiuni a indicatorului producție netă și asigurarea unei mai bune aprovizionări a economiei naționale cu laminate.

V. BOESCU
Gh. DRĂGHICI

O importantă sursă de economisire a materiilor prime

CREŞTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A DEŞEURILOR

COMPONENTĂ DE BAZĂ în procesul trecerii la o calitate nouă, superioară, economisirea materiilor prime are ca o latură deosebit de importantă — într-o economie eficientă — valorificarea în grad înalt a materialelor secundare şi a deşeurilor din industrie şi de la populaţie. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., indicaţiile preţioase ale secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, subliniază faptul că, pe ansamblul economiei naţionale, extinderea colectării şi a valorificării deşeurilor reprezintă o sursă valoroasă de dezvoltare şi economisire mai intensă a bazei de materii prime, materiale şi combustibil, de creştere a eficienţei economice, un obiectiv esenţial spre care trebuie să se îndrepte mai consecvent şi mai eficient eforturile de creativitate ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii. Reintroducerea acestora în circuitul productiv, într-o proporţie substanţial mai mare ca pînă în prezent, reprezintă o sarcină de mare răspundere pentru fiecare întreprindere, ca o premisă a diminuării costurilor cu care se realizează produsele, a satisfacerii mai diverse şi mai complete a cerinţelor beneficiarilor.

Prin creşterea cu 1% a volumului de materiale secundare şi deşeuri prelucrate, la nivelul economiei naţionale s-ar obţine anual materii prime suplimentare în valoare de circa 150 milioane lei.

Economia naţională dispune în acest cincinal de importante cantităţi de materiale secundare — resturi de materii prime care rezultă din procesele tehnologice de prelucrare (conţinute în apele reziduale, halde miniere, nămoluri şi zguri etc.), precum şi de un potenţial însemnat de deşeuri — apărute din casarea mijloacelor fixe şi a altor mijloace materiale, din materialele şi obiectele uzate de toate categoriile rezultate din gospodăriile individuale, din reziduurile menajere, stradale şi uzinale.

Pentru îmbunătăţirea activităţii în domeniul atragerii şi reintroducerii deşeurilor în circuitul economic, a fost elaborat un **Program special privind colectarea şi valorificarea materialelor secundare şi a deşeurilor care face parte integrantă din planul naţional unic de dezvoltare economică şi socială a ţării**, în care au fost cuprinse sarcini de colectare, predare şi valorificare a acestor resurse, defalcate pe ministere, centrale şi unităţi economice. Realizarea prevederilor a însemnat un aport important la echilibrarea balanţelor materiale.

● **Strategia de creştere a gradului de utilizare a deşeurilor şi componentele sale** ● **În sarcina cercetării : elaborarea şi definitivarea mai operativă a unor tehnologii specifice** ● **Pentru utilizarea integrală a produselor uzate din cauciuc : pe lîngă reşapare, valorificare complexă prin pirogenare** ● **Prin extinderea reţelelor de recuperare a deşeurilor de la populaţie : un punct de colectare la 20 de mii locuitori**

Prin valorificarea deşeurilor s-a asigurat, în anul 1977, obţinerea a circa 42% din producţia de oţel ; deşeurile au reprezentat 37% din resursele pentru producţia internă de cupru, 32% din resursele de plumb, circa 19% din totalul consumului de lemn pentru celuloză, 20% din totalul materiei prime pentru producţia de hîrtie-cartone.

Ceea ce trebuie semnalat este că, în general, ca urmare a măsurilor adoptate, valorificarea materialelor secundare şi a deşeurilor cunoaşte însemnate creşteri continue de la an la an (tabelul).

ACESTE ECONOMII importante au fost şi vor fi obţinute în continuare, în acest cincinal, ca urmare a acţiunilor desfăşurate concomitent în trei direcţii principale :

1 **Perfecţionarea proceselor tehnologice, care să conducă la creşterea indicilor de utilizare a materiilor prime şi a materialelor, prin reducerea deşeurilor, rebuturilor şi a pierderilor tehnologice în procesul de fabricaţie.** Evident, valorificarea deşeurilor nu constituie un scop în sine, ci reprezintă un subobiectiv în cadrul strategiei de economisire a materiilor prime.

În toate întreprinderile din ţară au fost depuse eforturi sporite în vederea accelerării ritmului de asimilare a unor **noi tehnologii de mare precizie**, care să diminueze volumul deşeurilor tehnologice : matriţarea în forme multiple a unor piese, turnarea în cochile, turnare în forme uşor fuzibile a pieselor mărunte şi cu configuraţie complexă, turnarea sub vid a oţelului lichid şi altele. Trebuie semnalat totodată că reduceri substanţiale ale cantităţilor de deşeuri s-ar putea obţine printr-un apel mai susţinut în toate întreprinderile la o serie de perfecţionări organizatorice : croirea combinată a reperelor din tablă, organizarea debitării centralizate a laminatelor, a livrării laminatelor de către întreprinderile siderurgice la lungimi fixe sau multiple etc.

2 **Valorificarea superioară a materialelor secundare şi a deşeurilor în prezent insuficient sau total neutilizate.** Este vorba de stabilirea unor tehnologii complexe de valorificare a haldelor de zgură de la întreprinderile metalurgice, pentru recuperarea fierului conţinut (circa 100 mii t) şi utilizarea zgurilor deferate ca material de construcţie, a tehnologiei de exploatare şi valorificare a iazurilor şi a haldelor miniere cu conţinut de substanţe minerale utile. Tre-

buie subliniat însă că, alături de rezultatele bune obținute, există încă în anumite întreprinderi inerție, lipsă de operativitate sau de interes în găsirea tehnologiilor adecvate care să permită utilizarea pe scară și mai largă a deșeurilor sau în generalizarea celor aplicate cu rezultate bune în unitățile de profil similar. Existența unor **insemnate rezerve de deșeuri care stau încă nefolosite** face necesare preocupări mai energice și perseverente în **utilizarea resurselor insuficient valorificate în prezent, constituite în special din :**

● **produsele din cauciuc și masele plastice folosite și scoase din uz.** Procedeul clasic de reșapare a anvelopelor uzate prelungește durata de utilizare a acestora cu 50%, în prezent reșapîndu-se circa 8% din anvelopele uzate care se pretează acestui procedeu. Dar astfel se prelungește doar viața anvelopelor, problema valorificării cauciucului uzat din aceste anvelope și alte produse din cauciuc nefiind încă soluționată în întregime. Aceasta deoarece prin procedeul clasic al cauciucului regenerat și al pudretei de cauciuc — care intră în amestecul de cauciuc necesar fabricării anvelopelor noi, a unor articole tehnice și bunuri de consum — se utilizează doar aproximativ 10-12% din cantitatea anuală de cauciuc uzat.

Pentru valorificarea integrală a acestei importante resurse, cercetările efectuate au stabilit modul de valorificare integrală și complexă a cauciucului uzat prin pirogenare. Există preocupări pentru aplicarea procedeului de pirogenare și la deșeurile de mase plastice la care, în prezent, rămîn neutilizate resurse considerabile. Odată tehnologia de recuperare stabilită, importantă este **trecerea mai operativă la implementarea instalațiilor necesare pe lîngă unitățile de reșapare existente sau pe lîngă cele în curs de execuție,** extinderea mai accentuată a rezultatelor bune deja obținute ;

● **deșeurile chimice de fosfogips, sterilul de mină, zgură, cenușile de termocentrale, deșeurile textile și de piele** ș.a. Ele pot fi și trebuie folosite în mult mai mare măsură ca în prezent, în calitate de materii prime pentru fabricarea cimentului, producerea și diversificarea sortimentului de materiale fono și termoizolante pentru construcții ;

Dinamica valorificării resurselor de materiale secundare și deșeuri în cincinalul 1976—1980

	1976=100			
	1977	1978	1979	1980
Total industrie din care :	106	117	131	149
— industria metalurgică	103	106	116	127
— industria extractivă	114	127	158	231
— industria chimică	143	238	293	341
— industria lemnului	109	112	118	123
— industria materialelor de construcții	117	146	168	206
— industria celulozei și hîrtiei	99	114	127	144
— industria ușoară	113	132	153	182
— industria alimentară	114	132	172	202

● **reziduurile menajere și stradale** (metalice, de sticlă, hîrtie, textile, mase plastice). Cuantumul lor este impresionant :

> **anual, în mediul urban, se elimină circa 2—3 mil. tone reziduuri care conțin în medie 3—6% metale feroase și neferoase, 2—4% deșeuri textile, 10% hîrtie-carton, 2—5% sticlă, 40—60 materii organice. Pentru valorificarea acestora a fost elaborat un program de cercetare și de investiții care să conducă la valorificarea reziduurilor menajere în principalele 10 orașe ale țării, acțiune care se va materializa în însemnate economii de combustibil.**

Anul trecut a fost realizată o stație prototip de ardere cu autocombustie, urmînd ca astfel de instalații să fie produse în număr corespunzător.

3 **Perfecționarea organizării activității de colectare,** îndeosebi de la populație a deșeurilor de metal, textile, hîrtie, sticlă etc. În acest an Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele economice și consiliile populare au stabilit măsuri care să conducă la extinderea rețelelor de colectare a deșeurilor de la populație, în așa fel încît să existe un punct de colectare la circa 20 000 locuitori.

Măsurile adoptate de valorificare mai înaltă a deșeurilor au prevăzut o eficiență ridicată, deoarece analizele efectuate recent au demonstrat că în economia noastră sînt, în continuare, mari rezerve atît în ce privește cuantumul surselor neutilizate de materii secundare și deșeuri, cît și gradul în care este mobilizată în acest scop inteligența tehnică de masă. Pentru transformarea eficienței scontate în realitate este necesar ca, în fiecare întreprindere, centrală industrială și minister să se acționeze mai intens pentru realizarea la termen a obiectivelor de prelucrare a deșeurilor prevăzute în plan. În acest context, trebuie arătată **răspunderea deosebită ce revine anumitor unități din chimie pentru valorificarea completă a deșeurilor de cauciuc și mase plastice, a unităților specializate din industria ușoară pentru utilizarea completă a întregii game de materiale secundare și deșeuri textile. Punerea în valoare a haldelor și iazurilor miniere existente a devenit o necesitate de mare actualitate pentru aproape fiecare unitate extractivă, iar pentru prelucrarea zgurilor și cenușilor rezultate de la termocentrale se cere realizată o mai eficientă îmbinare a cercetării cu producția în cadrul unităților M.E.F.M.C.** Totodată, consiliile populare județene și al Municipiului București trebuie să se preocupe mai intens de colectarea și valorificarea complexă a reziduurilor menajere, stradale și a altora din aceeași categorie.

ACȚIUNEA de valorificare pe scară din ce în ce mai largă a deșeurilor pune, în primul rînd, în fața institutelor de cercetare și inginerie tehnologică necesitatea de a-și axa în mai mare măsură activitatea pe găsirea soluțiilor, în raport cu fiecare ramură de activitate, de a readuce în circuitul productiv cantități tot mai mari de deșeuri care, în prezent, fie că se pierd pur și simplu, fie că sînt insuficient valorificate. Odată terminate cercetările, soluțiile concrete găsite se cer aplicate cît mai operativ.

De altfel, refolosirea deșeurilor constituind o problemă de interes național, ea trebuie să stea în atenția tuturor ministerelor, centralelor industriale, a organelor județene în așa fel încît, pretutindeni, să se producă o îmbunătățire substanțială a activității în acest domeniu.

Pompiliu BĂDĂRĂ
M.A.T.M.C.G.F.F.

Pentru îndeplinirea planului de investiții

PRODUCȚIA FIZICĂ DE UTILAJE TEHNOLOGICE REALIZATĂ INTEGRAL LA TERMENELE STABILITE

ESTE UN FAPT CUNOSCUT că livrarea la termen sau în devans a utilajelor tehnologice pentru noile obiective de investiții — condiție hotărîtoare pentru punerea în funcțiune a capacităților planificate — depinde de realizarea integrală a indicatorului producției fizice în întreprinderile furnizoare. Mai puțin evident apare faptul că producerea utilajelor tehnologice în sortimente și în ordinea de montaj cerută pe șantiere depinde într-o măsură foarte mare și de posibilitățile pe care realizarea producției în această structură le oferă pentru obținerea unei eficiențe ridicate, respectiv pentru îndeplinirea planului producției nete în aceste unități. Simplificînd lucrurile, se poate aprecia că realizarea integrală a producției fizice înseamnă satisfacerea intereselor beneficiarilor, iar cea a producției nete pe cele ale furnizorilor ; pentru ca necesitățile de ansamblu ale economiei naționale în realizarea planului de investiții să fie satisfăcute, apare necesară adoptarea — în întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice — a unei strategii adecvate, care să îmbine optim aceste două laturi.

O strategie care optimizează corelația dintre interesele producătorilor și ale beneficiarilor

ANALIZA REALIZĂRII PLANULUI la **Intreprinderea de utilaje și piese de schimb din Capitală** — unitate fruntașă în ramura materialelor de construcții prin realizările dobîndite — a pus în evidență faptul că aici există o strategie de gîndire și acțiune care permite satisfacerea în grad înalt a cerințelor fizice ale beneficiarilor de investiții, cît și a celor de eficiență ale producătorului.

Înfăptuirea obiectivului strategic : **satisfacerea la termen și în devans a cerințelor beneficiarilor** de utilaje tehnologice necesare pentru punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție — a fost gîndită și realizată în întreprinderea analizată printr-o ierarhizare riguroasă a eforturilor pentru atingerea **obiectivelor tactice** stabilite : realizarea producției fizice planificate, îndeplinirea producției nete, precum și fabricarea unor utilaje tehnologice cu caracteristici înalte tehnice și de fiabilitate (schema).

În **primul** rînd, **accentul a fost pus pe fabricarea integrală, la termen, a producției fizice planificate** în conformitate cu prevederile din contracte. În primele 8 luni ale anului, planul producției fizice de utilaje tehnologice a fost depășit cu 63 de tone, iar la piese de schimb cu importante cantități. Îndeplinirea și chiar depășirea planului la utilaje tehnologice și la piesele de schimb a permis întreprinderii să-și onoreze la termenele prevăzute obligațiile asumate prin contractele încheiate cu beneficiarii și, în unele cazuri, să efectueze livrări în avans. Astfel, Întreprinderii de poliester armat cu fibră din sticlă de pe platforma „Progresul“ din Capitală i-a fost trimisă în avans față de termenul din contract, o linie tehnologică complexă compusă din zeci de utilaje. Tot înainte de termen au fost livrate Combinatului de lianți și azbociment din Medgidia subansamble pentru preîncălzitorul dublu în patru trepte pentru ciment, în greutate de circa 300 tone, iar întreprinderii „Feroemail“-Ploiești utilaje pentru linia tehnologică de sablaj cu alice care urmau să fie livrate abia în 1979.

În al **doilea** rînd, trebuie spus că, pentru creșterea cointeresării în fabricarea la termen a utilajelor tehnologice contractate cu beneficiarii, **s-a urmărit ca producerea tuturor sortimentelor să se îmbine organic cu realizarea unei eficiențe ridicate la producător,** a unor beneficii mari. De aceea, realizarea concomitentă a planului la producția netă a constituit o preocupare esențială a colectivului întreprinderii. Planul pe primele 8 luni ale anului a fost realizat în proporție de 104,2%, fiind create suplimentar noi valori. Spre deosebire de alte întreprinderi, e adevărat puține la număr, în care eficiența este obținută prin realizarea producției nete — și deci este înțeleasă prin prisma intereselor exclusive ale producătorului — chiar dacă sortimentele contractate cu beneficiarii nu se realizează în totalitate, în întreprinderea analizată au fost găsite mijloacele care să permită obținerea simultană a unei eficiențe ridicate atît pentru producător, cît și pentru beneficiari.

Deși este menționată în al **treilea** rînd, **realizarea unor utilaje tehnologice cu caracteristici ridicate, tehnice și de fiabilitate,** a constituit o componentă principală în satisfacerea la termen a cerințelor beneficiarilor cu utilajele tehnologice corespunzătoare. Ea se situează pe locul 3, deoarece experiența bogată și realizările de prestigiu din această întreprindere în realizarea constantă, an de an, a unor utilaje cu caracteristici tehnice și funcționale ridicate au făcut posibil și necesar ca eforturile pentru satisfacerea cerințelor beneficiarilor să fie orientate cu prioritate în direcția creșterii productivității muncii și a reducerii cheltuielilor materiale.

Factori de realizare a concordanței : realizări sortimentale — producție netă

MIJLOACELE PRIN CARE a fost îndeplinit integral planul producției fizice, în condițiile realizării valorii nou create planificate la producător cu o eficiență înaltă, s-au concretizat în :

● **structurarea-lunară și pe secții — a planului producției fizice în cadrul acțiunilor de programare a producției, în așa fel încît să se realizeze, concomitent cu o ritmicitate ridicată în realizarea planului fizic** și cu încărcarea într-un grad înalt a capacităților de producție, **o reducere a cheltuielilor materiale** peste prevederile de

plan menite să sporească beneficiul la producător. Ca urmare, în primele 8 luni ale anului planul a fost realizat cu o ritmicitate avantajoasă : în medie, în decada I, în proporție de 35,6%, în decada a II-a de 34,4%, iar ultima decadă cu 30% ;

● **creșterea productivității muncii și sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție, privite ca acțiuni cu dublă finalitate :** sporirea producției fizice realizate în unitatea de timp, cît și creșterea valorii nou create. În perioada analizată, productivitatea muncii a sporit cu 6,1%, fondul de timp de lucru a fost utilizat în proporție de 96,7%, iar indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor, pe total întreprindere, s-a ridicat la 88,3% — mult superior indicelui planificat. Ceea ce trebuie de reținut nu este însă faptul că s-a obținut o depășire la acest indicator la totalul fabricației, deoarece mai există întreprinderi care depășesc productivitatea muncii, dar nu realizează integral sortimentația planificată. Important este că, aici, eforturile de sporire a rodniciei muncii, respectiv resursele umane și tehnice au fost orientate de fiecare dată în strictă conformitate cu prioritățile impuse de realizarea la termenele stipulate în contracte a acelor utilaje care condiționau punerea în funcțiune a noilor obiective, în diferite perioade ;

● **reducerea cheltuielilor materiale,** ca o componentă principală de diminuare a costurilor de producție, care nu a fost înțeleasă însă ca factor de creștere exclusivă a producției nete. Deși corelația apare mai puțin evidentă, totuși, **prin această acțiune s-a urmărit aducerea unei contribuții importante în realizarea integrală a planului fizic — sortimental.** Economiile obținute (96 t în primele 8 luni ale anului) au permis întreprinderii să realizeze mai multe produse fizice din aceeași cantitate de metal și să acopere, atunci cînd a fost cazul, anumite lipsuri în aprovizionarea cu această materie primă, care ar fi putut provoca nerealizări ale planului fizic.

Dimensiuni și rezerve în procesul de alocare a resurselor

În realizarea și depășirea planului, atît la producția fizică cît și la cea netă, întreprinderea a reușit să mobilizeze, într-un grad înalt, o gamă variată de resurse.

1. Creșterea productivității muncii și utilizarea la indici înalți a capacităților de producție au fost obținute, în principal, prin **ridicarea calificării, perfecționarea structurii efectivului de muncitori, sporirea cointeresării în muncă, perfecționarea activității de exploatare și întreținere a utilajelor etc.** Astfel, au fost calificați și policalificați în această perioadă zeci de muncitori și s-a întărit considerabil rolul maiștrilor. A scăzut ponderea muncitorilor auxiliari (de la 22% în 1977, la 17,2%) și a fost perfecționată activitatea de întreținere și reparare a utilajelor (în sensul că echipele de întreținere au fost repartizate în toate cele 3 schimburi pentru a putea interveni operativ la înlăturarea grabnică a defecțiunilor mecanice și electrice) ; remunerația în acord global a fost extinsă la 79% din totalul muncitorilor, față de numai 64% la sfîrșitul anului trecut. Analizînd gradul în care au fost mobilizate resursele menționate, trebuie arătat că în întreprindere există, în continuare, **rezerve** însemnate de creștere a productivității muncii, care pot fi și trebuie mai larg valorificate. Există posibilități de creștere în ritm mai înalt a ponderii muncitorilor calificați în totalul personalului muncitor, de întărire a rolului maiștrilor, de creștere a competențelor cu care aceștia își exercită responsabilitățile ce le revin în în toate secțiile de producție.

2. În reducerea cheltuielilor materiale și economisirea într-un grad înalt a metalului **au fost larg mobilizate resursele de creativitate** ale întregului colectiv. S-a trecut la reproiectarea, constructivă și tehnologică a unor utilaje și piese de schimb, în vederea reducerii gabaritelor acestora și diminuării adausurilor de prelucrare. Au fost elaborate fonte și oțeluri cu caracteristici superioare, fapt ce a determinat încorporarea unor cantități mai mici de metal în produse, reducerea unor norme de consum.

Desigur, posibilitățile de valorificare mai înaltă a metalului nu sînt nici pe departe epuizate. Este vorba despre **o mai accentuată micșorare a adausurilor de prelucrare la unele piese turnate sau forjate, cît și o mai largă utilizare a deșeurilor,** în așa fel încît din acestea să se poată confecționa mai multe repere mici decît în prezent.

Studierea aspectelor desprinse din experiența valoroasă acumulată în această întreprindere și, în general, în unitățile care au rezultate bune în realizarea integrală a planului, poate aduce o contribuție importantă la îndeplinirea în bune condițiuni și cu eficiență sporită a amplului program de investiții din acest an.

B. PĂDURE
L. ȚINTEA

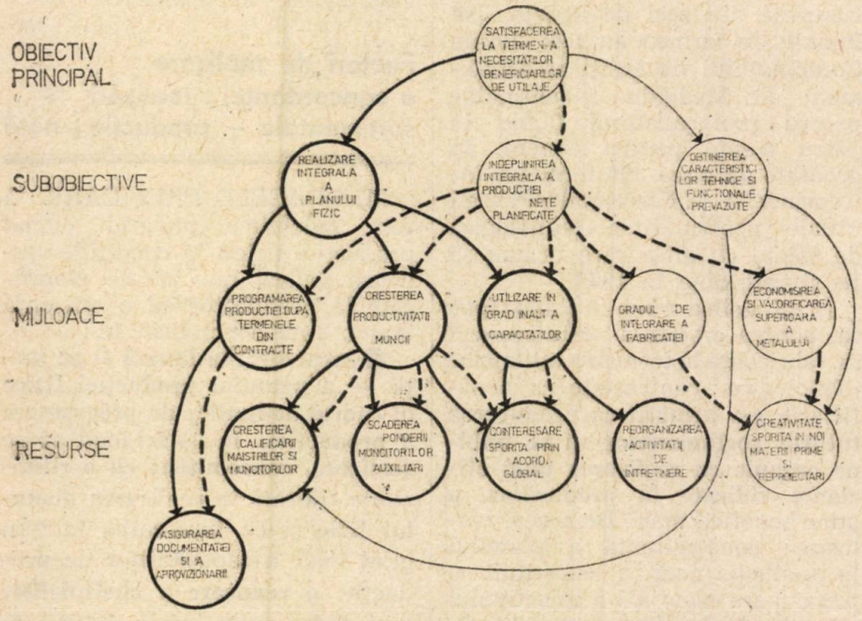

Radiografia strategiei de optimizare a corelației producție fizică—producție netă

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Prețul - instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic

PROGRAMUL adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. vizează măsuri menite să asigure trecerea la o nouă calitate a activității economice prin perfecționarea continuă a conducerii și planificării economico-financiare, stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor materiale și umane. Adoptarea ca indicatori de bază ai planului — producția netă și producția fizică — precum și perfecționarea celorlalți indicatori economico-financiari vor impulsiona preocupările colectivelor de oameni ai muncii în direcția asimilării și fabricării unor mașini și utilaje cu performanțe tehnico-economice superioare, introducerea pe toate căile a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane.

Iată de ce, pornind de la cerințele îmbinării organice a cuceririlor științifico-tehnice contemporane cu obiectivele majore ale dezvoltării economiei românești, Partidul Comunist Român promovează o politică consecventă de dezvoltare a cercetării științifice, de introducere accelerată a progresului tehnic în toate sectoarele economico-sociale.

Devansarea valorii de întrebuințare față de cheltuieli

ASIMILAREA cuceririlor științifice și tehnice, creșterea potențialului cantitativ și calitativ al producției, adîncirea diviziunii sociale a muncii și intensificarea legăturilor de cooperare atribuie sarcini sporite sistemului de prețuri în legătură cu **măsurarea și stimularea eficienței întregului lanț : știință-proiectare, producție, consum.** Înfăptuirea acestei cerințe este condiționată de elaborarea modalităților de măsurare și reflectare în prețurile produselor noi a efectului util ce se va obține în procesul utilizării lor. Repartizarea planificată a resurselor de producție și totodată a cheltuielilor în fiecare perioadă de plan pe diferite ramuri, subramuri și tipuri de produse reprezintă o etapă fundamentală a activității de determinare a prețurilor. Dar, din punct de vedere al întreprinderilor beneficiare și al economiei naționale, prețurile nu se pot limita la rolul de măsurător al cheltuielilor de producție, ci trebuie să exprime și eficiența produselor în consum. Creșterea în mai mică măsură a efectului util al unor produse în consum decît prețurile acestora înrăutățește indicatorii activității în întreprinderile consumatoare de astfel de produse, diminuează eficiența fondurilor de producție, duce la creșterea cheltuielilor de exploatare, avînd consecințe negative pentru economia națională.

Toate acestea demonstrează că luarea în considerare a condițiilor de consum, a efectului util al produselor la stabilirea prețurilor are o importanță tot atît de mare ca și luarea în considerare a condițiilor de producție, a mărimii cheltuielilor de fabricație. Numai astfel prețul poate contribui la armonizarea structurii producției cu structura consumului social și poate servi în mod eficient la reducerea valorii sociale a unității de produs, asigurînd în acest mod o creștere a valorii de întrebuințare în economie superioară creșterii valorii.

Problema sporirii eficienței progresului tehnico-științific nu se pune deci neapărat în sensul reducerii absolute și permanente a valorii și a prețului mijloacelor de muncă, subansamblelor sau produselor finale, ci, de regulă, în sensul ieftinirii relative a acestora. Evaluarea eficienței progresului tehnico-științific la nivelul economiei naționale ar putea fi realizată prin adoptarea indicatorului „gradul de ieftinire relativă a produselor". Cu ajutorul acestuia s-ar putea urmări reducerea cheltuielilor de muncă pe unitate de valoare de întrebuințare.

Analiza proceselor de mișcare a costurilor de producție în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane reliefează creșterea absolută a acestora determinată de sporirea complexității tehnicii noi. De aceea, este necesar să se urmărească evoluția raportului dintre sporul de cheltuieli și efectul suplimentar ce se obține în procesul de utilizare a noilor produse, astfel încît să se asigure devansarea valorilor de întrebuințare față de cheltuieli, cerință ce derivă din însăși realitatea epocii contemporane, epoca revoluției științifico-tehnice.

Prevenirea posibilității de apariție a unor consecințe nedorite necesită respectarea consecventă a principiului elasticității prețurilor și adoptarea unei metodologii de determinare a acestora care să corespundă pe deplin cerințelor perfecționării mecanismului economico-financiar. În prezent, elasticitatea sistemului de prețuri se manifestă pregnant în cazul produselor noi și modernizate și este aproape inexistentă în cazul produselor în fabricație. O asemenea situație denotă că în practică are loc o aplicare parțială a unui principiu general, ceea ce duce la scumpirea produselor în totalitatea lor, evident pe seama celor de tehnică nouă, frînînd astfel interesul beneficiarilor în utilizarea realizărilor tehnice cele mai moderne. Apare clar că o corelare cît de corect făcută atît pe costuri, cît și pe valoare de întrebuințare, nu este în măsură să asigure pătrunderea în consum a progresului tehnic dacă prețurile efective nu respectă nivelele obiective impuse

de condițiile concrete de producție.

Ținînd seama de ritmul realizărilor științifico-tehnice, al scurtării perioadei pînă la aplicarea lor în producție, precum și de diminuarea cheltuielilor de fabricație aferente produselor ce ating gradul de maturitate, considerăm necesar să se asigure o punte de legătură mai largă între planificarea prețurilor la produsele avansate din punct de vedere tehnic și limitarea prin preț a produselor de referință învechite.

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare atribuie sistemului de prețuri noi valențe în legătură cu măsurarea eficienței economice a produselor noi și modernizate ce se obține în producerea și utilizarea acestora, precum și cu stimularea și repartizarea întregului efect economic între producătorii și consumatorii de tehnică nouă. Întărirea autogestiunii economico-financiare, sporirea răspunderii întreprinderilor pentru întocmirea și îndeplinirea planului de producție și a indicatorului valoarea producției nete presupun întărirea funcțiilor prețurilor, creșterea rolului lor ca instrument de dimensionare și normare socială, precum și de armonizare a deciziilor macroeconomice. cu cele microeconomice.

Prețul, ca pîrghie ce intră în legătură directă cu producția netă, pe care o include de altfel în structura sa, va trebui să asigure unităților economice productive obținerea unor cuantumuri mai mari de producție netă la produsul nou, comparativ cu cel ce se va realiza din livrarea produsului interschimbabil, fabricat anterior, cu parametri tehnico-funcționali inferiori. De asemenea, prețul noului produs trebuie astfel stabilit încît rezultatele economico-financiare, cît și beneficiul și rentabilitatea să depășească nivelele realizabile la produsele de referință, contracarînd și eventualele influențe negative pe care introducerea progresului tehnic le-ar putea avea asupra indicatorului producției nete. În mod concret, **propunem ca reactualizarea prețului produsului etalon să se facă tocmai pe această bază, pornindu-se de la costul analizat critic și de la o rentabilitate care să se situeze la nivelul sarcinii de plan pe întreprindere, respectîndu-se totodată cuantumul prelevărilor pentru societate din valoarea producției nete.**

Desigur că prețul produsului nou nu trebuie să garanteze în mod automat realizarea producției nete, ci numai în măsura în care aceasta exprimă efortul propriu al întreprinderii finale și a celor care cooperează la realizarea produsului.

Totodată, nu este firesc ca prețul să influențeze modificarea structurii producției în sensul obținerii numai de produse convenabile prin prisma noilor indicatori valorici , un rol important din acest punct de vedere revenind indicatorului producție fizică. Ceea ce subliniem însă este că perfecționarea în continuare a sistemului de prețuri, mai ales în legătură cu progresul tehnic, este o componentă esențială și în același timp o cerință a noului mecanism economico-financiar.

Cheltuielile cu cercetarea științifică — element distinct în costurile produselor noi

EVOLUȚIA corespunzătoare a raportului dintre cheltuieli și sporul de parametri presupune amplificarea activității de **cercetare științifică**, de creație, și mai ales sporirea continuă a eficienței acesteia.

Pornind de la faptul că știința constituie factorul primordial al progresului, al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, cercetarea științifică a căpătat o amploare deosebită. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție îi conferă acesteia sarcina de a contribui din plin la realizarea obiectivelor prevăzute în Programul partidului, în planurile cincinale de dezvoltare economico-socială. Diversificarea cercetărilor științifice, creșterea lor calitativă și imprimarea unor ritmuri rapide de dezvoltare duc însă la creșterea cheltuielilor cu activitatea de cercetare cît și la creșterea ponderii acestora în valoarea producției finale.

Alocarea unor fonduri materiale și bănești tot mai mari pentru cercetare impune urmărirea criteriului eficienței și în acest domeniu pe baza analizei comparative a evoluției cheltuielilor și aportului cercetării în ce privește diversificarea și modernizarea producției. În legătură cu aceasta se ridică însă o problemă de stringentă actualitate, nerezolvată încă, referitoare la **exprimarea deplină și reală în prețuri a cheltuielilor ocazionate de cercetarea științifică.** Desigur, ne referim la acele cercetări îndreptate nemijlocit spre crearea de produse noi și de tehnologii moderne, cercetări cu un pronunțat caracter productiv ce determină o modificare accentuată a nivelului și structurii valorii, și în consecință a prețului.

Includerea în prețurile produselor a cheltuielilor cu știința presupune soluționarea problemei legate de exprimarea acestor cheltuieli în costurile produselor noi și modernizate, rezultat al cercetărilor. Depășirea dificultăților ce decurg din alocarea obiectiv diferențiată a fondurilor pentru cercetare științifică pe ramuri impune intensificarea preocupărilor pentru elucidarea aspectelor ce decurg din reflectarea în costurile produselor noi și a celor modernizate a cheltuielilor cu știința ca un element distinct. O asemenea modalitate este de natură să ofere elemente de analiză judicioasă privind eficiența economico-socială a cercetării, aportul acesteia în sporirea valorii de întrebuințare a fiecărui produs.

O premisă de bază pentru sporirea eficienței economice a produselor noi o constituie determinarea **prețurilor plafon** încă din faza de proiectare, ținîndu-se seama de îmbunătățirile ce se vor aduce parametrilor tehnico-funcționali, de tehnologia ce se preconizează și de prețul pieței externe. Pentru a-și îndeplini rolul de pîrghie eficace în ridicarea eficienței economice a produselor noi, prețurile plafon trebuie stabilite pe baza celei mai economicoase variante de fabricație a produselor noi, în condițiile atingerii capacităților de producție. În scopul asigurării eficienței produselor noi cu destinație productivă este necesar ca tema tehnică de proiect să conțină și calcule de determinare a indicatorului **„cost de proiect".** Lansarea produsului în fabricație se va face numai dacă raportul dintre prețul plafon și costul de proiect este mai mare decît la produsul de comparație.

Andrei PINCU
Marin POPESCU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Partea a II-a a articolului va apare într-unul din numerele viitoare ale revistei

În sprijinul lucrătorilor din agricultură

ECONOMIA SISTEMELOR ZONALE

Elemente de bază pentru sporirea eficienței

COMPONENTA TERITORIALĂ joacă în cadrul agriculturii un rol primordial, pămîntul (solul) fiind principalul mijloc de producție al acestei ramuri. Diferențierea sa zonală, deseori foarte accentuată, implică în rîndul său evaluări și măsuri economice diferențiate în substanța și forma lor, capabile să conducă la rezultate de producție și de eficiență superioare.

Definim **sistemul zonal de agricultură** ca un complex de structuri de producție, sisteme de cultură, tipuri de intensificare, tehnici și tehnologii agricole, diferențiate pe teritoriu în raport cu condițiile naturale și economice. Le denumim sisteme zonale de agricultură, deoarece ele se delimitează pe teritoriu, în cuprinsul unor areale agro-geografice purtînd amprenta unor caracteristici, naturale și economice, distincte.

În istoria dezvoltării agricole, sistemele de agricultură s-au caracterizat prin rolul hotărîtor al unui factor tehnic de producție, ogorul liber, un anumit tip de asolament etc. În etapa actuală, cînd agricultura cunoaște un proces de intensificare continuă și pe scară tot mai largă, aportul mijloacelor economice de producție devine hotărîtor — astfel încît, în raport cu specificitatea și funcționalitatea lor distinctă pe teritoriu, în funcție de condițiile naturale date, s-au conturat sisteme zonale de agricultură, determinate de **împletirea caracteristicilor cadrului natural cu mijloacele economice de ridicare a potențialului productiv al pămîntului.**

Astfel, în raport de modalitatea reglării factorului apă, necesitatea aducțiunii sale prin lucrări de irigație pe suprafețele cu ariditate a solului și atmosferică a impus cuprinderea unor mari teritorii în sistemul de **agricultură irigată ;** în zonele înalte sau depresionare ale țării, excesul de umiditate pe solurile argilo-iluviale, grele, umede și reci a solicitat un sistem distinct de agricultură în zona **solurilor podzolice,** axat pe necesitatea eliminării surplusului de apă. Pe teritoriile cu un grad ridicat de frămîntare a terenului, cu o înclinație puternică a acestuia, cu soluri erodabile sáu erodate, s-a instaurat un sistem de agricultură al **terenurilor în pantă,** vizînd un complex de măsuri cu caracter antierozional. În spațiul celor mai înalte teritorii agricole ale țării, dominat de ecosistemul pajiștilor naturale, preponderența pășunilor și fînețelor naturale a determinat profilul de dezvoltare agricolă (creșterea animalelor), care, împreună cu necesitatea efectuării unor lucrări ameliorative de mari proporții pe pajiști, a condus la delimitarea unui sistem de agricultură **pastoral intensiv** în zonele submontane și montane ale țării. La granița acestor sisteme specifice se instalează un **sistem comun** de agricultură, caracteristic îndeosebi teritoriilor de cîmpie înaltă, care în general nu reclamă măsuri specifice de corectare a acțiunii neprielnice a factorilor naturali și nu se află sub impactul prezenței unor categorii de folosință obligate.

SISTEMELE DE AGRICULTURĂ se caracterizează în principal prin **structurile de producție** și **sistemele de cultură,** acestea din urmă cuprinzînd sistemul de lucrări agricole, de fertilizare, de amendare, de cultivare a unor plante ameliorătoare etc. Structurile de producție vizează, sub aspect tehnic, constituirea unor asolamente corespunzătoare condițiilor naturale specifice, iar sub aspect economic, o astfel de proporționare a ramurilor și culturilor care să satisfacă o serie de exigențe cu privire la : eficiența economică a producției ; importanța produselor respective pentru economia națională ; solicitarea lor în contextul amplasării industriei alimentare și ușoare, a centrelor de consum ; accesibilitatea și posibilitatea mecanizării ; situația forței de muncă ; mutațiile antrenate de efectele diferite ale mijloacelor economice ce definesc un sistem de agricultură dat.

Prezentăm, în continuare, cîteva din sistemele de agricultură ce s-au conturat în țara noastră.

● **SISTEMUL DE AGRICULTURĂ IRIGATĂ.** La determinarea structurii culturilor se îmbină criteriul promovării culturilor productive în condiții de irigație, care au perioadă lungă de vegetație — porumbul, soia, sfecla de zahăr — cu cele după care pot urma, în același an, culturi duble — după grîu, orz, secară — precum și a culturilor leguminoase ameliorătoare.

În cadrul sistemului de cultură propriu-zis, subsistemul de lucrări cuprinde, în afară de lucrările de irigație specifice acestui sistem de agricultură, un număr mai mare de lucrări de întreținere și de protecție, ca efect al irigațiilor. Sistemul de fertilizare se caracterizează prin solicitarea cu precădere a îngrășămintelor azotoase, urmate de cele fosfatice, necesitatea îngrășămintelor potasice resimțindu-se doar pe solurile brune. Este de reținut faptul **ca toate culturile irigate valorifică bine îngrășămintele organice** (gunoi de grajd sau resturi vegetale tocate) **în prezența îngrășămintelor chimice în doze moderate.**

● **SISTEMUL DE AGRICULTURĂ PE SOLURILE ÎN PANTĂ.** Avîndu-se în vedere complexitatea acestui sistem de agricultură și dimensiunile mari ale efortului de muncă socială necesară, specialiștii preconizează următoarea **eșalonare în timp** a perfectării acestui sistem de agricultură, în raport cu eficiența antierozională și posibilitățile practice de efectuare : îmbunătățirea structurii culturilor, aplicarea unui program adecvat de utilizare a îngrășămintelor, introducerea sistemului de cultură antierozional, aplicarea unor metode speciale de lucru al solului.

Ca sistem de cultură, alături de arăturile pe curba de nivel și cultura în fîșii succesive, pantele mai mari de 10 la sută solicită benzi înierbate ; pe cele cu înclinație mai mare de 20 la sută sînt necesare agroterase, iar pe pantele peste 30 la sută — pajiști cultivate sau plantații silvice. La fertilizare se impune **folosirea mai largă a îngrășămintelor chimice și organice.**

Tabelul nr. 1

Structura culturilor în perioada 1971—1975, şi prevederile lucrării de zonare a producţiei agricole în 1980 (%)

Sistemul de agricultură	Judeţele	Grîu		Porumb	
		1971-1975	Zonare 1980	1971-1975	Zonare 1980
Irigat	Constanţa	33,3	24,2	22,4	36,2
	Ialomiţa	23,4	18,5	29,0	37,4
	Ilfov	24,0	20,1	35,0	41,0
	Brăila	25,6	20,5	34,8	40,0
	Dolj	25,2	22,5	32,0	39,4
	Teleorman	28,9	23,3	29,8	37,8
	Timiş	27,1	26,7	28,3	34,6
Pe terenuri în pantă (erodabile şi erodate în proporţii mari)	Bacău	26,6	32,9	43,6	56,6
	Caraş-Severin	27,2	30,6	32,2	41,4
	Gorj	21,9	25,0	54,7	54,6
	Sălaj	24,7	28,2	27,4	30,2
	Vaslui	26,6	28,8	32,1	40,6
	Vîlcea	20,0	24,4	50,9	54,2
Pe soluri podzolice	Argeş	26,3	29,7	34,2	35,6
	Bistriţa-Năsăud	25,6	26,1	33,4	34,0
	Braşov	20,3	24,6	6,8	8,0
	Harghita	20,4	26,4	7,4	8,4
	Covasna	20,6	20,7	5,3	5,5
	Maramureş	13,2	16,7	31,9	34,5
	Hunedoara	31,4	30,3	35,0	35,0

● **SISTEMUL DE AGRICULTURĂ PE SOLURILE PODZOLICE.** Avîndu-se în vedere necesitatea ameliorării regimului hidric din sol şi, în final, ameliorarea solurilor argilo-iluviale, la determinarea structurii culturilor şi a sistemului de cultură veriga hotărîtoare o constituie **introducerea în proporţiile necesare a unei plante amelioratoare.** Sub acest aspect se preconiează tipuri de asolamente ca : 33,5 la sută grîu, 16,5 la sută leguminoase boabe, 16,5 la sută trifoi, 33,5 la sută porumb ; 40 la sută grîu, 20 la sută trifoi, 20 la sută porumb, 20 la sută leguminoase boabe ; 33 la sută grîul 33 la sută porumb, 17 la sută trifoi, 17 leguminoase anuale + plante tehnice.

În cadrul sistemului de fertilizare şi ameliorare a însuşirilor fizice, chimice şi biologice ale solului se cuprind : utilizarea îngrăşămintelor chimice la toate culturile, calcarizarea urmată în primul an de cultura grîului, aplicarea îngrăşămintelor organice urmată de cultura porumbului.

● **În SISTEMUL DE AGRICULTURĂ DIN ZONA MONTANĂ A PAJIŞTILOR** se au în vedere cultura fărîmiţată, parcelară a unor culturi ca : cartofi, orzoaică, ovăz şi leguminoase furajere perene, efectuarea lucrărilor agricole cu tracţiune animală şi forţă de muncă manuală, fertilizarea preponderentă cu îngrăşăminte organice ; ponderea cea mai mare din fondul de timp este destinată culturii fîneţelor, **creşterea animalelor constituind principala activitate în cadrul acestui sistem de agricultură.**

SĂ URMĂRIM CUM SE REFLECTĂ sistemele zonale de agricultură în practica curentă şi în cadrul lucrărilor de zonare a producţiei agricole.

Faţă de exigenţele tehnice privitoare la structura culturilor în sistemele de agricultură menţionate, este important de analizat această reflectare în cazul **principalelor culturi cerealiere** (tabelul nr. 1).

În practica curentă a producţiei agricole nu se remarcă tendinţa de diversificare a proporţiei culturii grîului şi a porumbului pe cele trei sisteme de agricultură menţionate. La orizontul anului 1980, lucrările de zonare a producţiei agricole prevăd, în sistemul de agricultură irigat, o pondere mai scăzută a culturii grîului şi una mai ridicată a porumbului, faţă de situaţia din 1971—1975. Situaţia se inversează în sistemele de agricultură pe terenurile în pantă şi pe solurile podzolice, lucrarea de zonare preconizînd proporţii mai mari la cultura grîului.

În colaborare cu staţiunile de cercetări agricole, s-a efectuat un **studiu privind determinarea ponderii maxime a culturilor,** punct de la care s-a pornit pentru a calcula structura culturilor în conformitate cu opţiunea cercetării tehnice de specialitate (tabelul nr. 2).

Se constată că, pornind de la sistemele irigate de agricultură către cele de pe terenurile în pantă pe soluri podzolice şi din zonele montane, în sensul ascendent orografic, în timp ce ponderea cerealelor păioase creşte, scade proporţia culturilor prăşitoare. O astfel de relaţie între principalele grupe de culturi în cadrul sistemelor de agricultură se explică prin opţiunea de a se lăsa tot mai mult loc porumbului, soiei, sfeclei de zahăr şi floriisoarelui în zonele cele mai fertile, în care aceste plante valorifică cel mai bine irigaţiile — urmînd ca grîul, orzoaica, orzul şi ovăzul să ocupe ponderi mai mari pe teritoriile mai înalte, cu un potenţial relativ mai redus al pămîntului, însă care poate fi ameliorat în mod substanţial prin fertilizare şi amendare.

Deosebit de semnificativă este **creşterea evidentă a proporţiei plantelor furajere** — în cadrul cărora leguminoasele perene au ponderea majoră — de la sistemele de agricultură irigate spre cele de pe terenuri în pantă, pe solurile podzolice şi din zonele montane, dat fiind rolul lor multiplu, antierozional, de îmbunătăţire a structurii solului, de fertilizant biologic şi de participant la echilibrarea aportului energetic şi a celui proteic în hrana animalelor, pe terenurile erodate cu soluri sărace şi în condiţiile în care alte plante furajere bogate în proteină nu sînt accesibile.

Considerăm necesar şi posibil ca lucrările de planificare curentă şi de prognozare a repartizării pe teritoriu a producţiei agricole să se desfăşoare — într-o primă etapă — pe fundalul acestor sisteme de agricultură, conturate în studiul amintit, cu evaluări şi modificări impuse de condiţiile specifice ale unităţilor agricole.

Tabelul nr. 2

Structura culturilor pe grupe de culturi pe sistemul de agricultură şi pe subunităţi teritoriale naturale (%)

Sisteme zonale de agricult.	Unităţi terit. naturale	Subunităţi teritoriale naturale	Cereale păioase	Culturi prăşit.	Legumin. boabe	Culturi textile	Plante furajere
Irigat	Cîmpia Română	Lunci-terase ale Dunării	13,8	56,5	10,9	2,2	16,6
		Cîmpie	16,4	53,0	10,0	2,9	17,7
		Cîmpie înaltă	20,3	49,9	7,2	2,2	21,4
		Nisipuri	22,3	45,4	4,4	1,5	26,4
	Cîmpia Tisei	Lunci,terase	14,3	57,1	9,0	-	19,6
		Cîmpie joasă	14,3	52,5	7,8	4,3	21,4
		Cîmpie înaltă	16,9	50,0	7,4	3,7	22,0
		Nisipuri	17,9	44,7	5,0	4,3	28,1
	Podişul Dobrogei	Cîmpie înaltă şi podiş	34,3	38,2	4,6	-	22,9
Pe terenuri în pantă	Podişul Moldovei	Lunci	26,9	45,3	4,7	2,3	20,8
		Platou	29,7	40,7	4,3	5,0	20,3
		Deal	35,8	34,3	3,7	5,1	21,1
		Deal înalt	40,0	28,9	3,0	5,8	22,3
	Podişul Transil-vaniei	Lunci	25,2	42,5	3,2	3,1	26,9
		Platou	32,2	32,9	3,0	4,6	28,2
		Coline	42,3	26,2	-	1,5	30,0
Pe soluri podzolice	Piemont. Getic	Coline	40,8	26,4	-	3,2	29,6
	Piemont. Vestic	Colina	38,9	23,8	1,6	3,9	31,8
	Piemont. M-ţii	Lunci	37,6	32,0	1,6	4,0	24,8
		Deal înalt	42,0	22,6	1,6	4,9	28,9
	Apuseni	Deal piemont.	41,7	23,6	0,8	2,4	31,5
	Subcarp. Meridionali		41,6	22,6	0,8	-	35,0
	Subcarp. Orientali		39,8	23,7	0,8	-	35,7
	Subcarp. Inter. Transilv.		41,3	21,5	-	-	37,2
Zona montană a pajiştilor naturale	M-ţii Carpaţi Merid.		34,6	22,3	-	-	43,1
	" Orientali		33,4	25,0	-	-	41,6
	M-ţii Banatului		29,2	25,0	-	-	45,8
	M-ţii Apuseni		27,2	27,3	-	-	45,5
	M-ţii Carpaţi Inter. Transilvenia		32,0	25,7	-	-	42,8
Sistemul comun de agricult.	Cîmpia Română	Lunci	25,2	46,2	7,4	2,2	18,2
		Cîmpie joasă	27,4	46,1	6,4	2,1	18,0
		Cîmpie	29,5	44,0	5,0	1,4	20,1
		Cîmpie înaltă	32,2	39,2	3,5	3,5	21,6
		Nisipuri	31,2	36,0	4,0	-	28,8
	Cîmpia Tisei	Cîmpie joasă	23,9	48,4	4,6	0,8	22,3
		Cîmpie	28,4	41,6	2,9	3,7	23,4
		Lunci,terase	27,7	40,7	3,1	2,3	26,2
		Nisipuri	37,1	39,1	3,2	1,6	29,0

dr. N. BRAŞOVEANU

Din experienţa Întreprinderii de vagoane Arad

CREŞTEREA VALORII PE TONA DE MĂRFURI EXPORTATE — UN INDICATOR SINTETIC AL EFICIENŢEI EXPORTURILOR

Pe piaţa mondială, criza energetică reaminteşte eficienţa transportului feroviar

DEŞI CONTROVERSAT şi de multe ori privit cu scepticism — „boom"-ul în domeniul transporturilor feroviare nu s-a lăsat aşteptat ; pe piaţa mondială există azi o continuă şi susţinută cerere de material rulant, atît în ţările dezvoltate industrial, cît şi în cele în curs de dezvoltare, fiind semnificativ faptul că pe piaţa capitalistă exporturile au sporit valoric de peste 3 ori în intervalul 1970 — 1976.

La această situaţie conjuncturală au contribuit o serie de factori, printre care un loc important ocupă următorii :

— opţiunea unanimă pentru dezvoltarea economică — care presupune implicit şi amplificarea infrastructurii, comunicaţii, — problemă acută mai ales în cazul tinerelor state care tind să depăşească stadiul subdezvoltării economiei ;

— problemele ridicate de dezvoltarea continuă a fluxurilor comerţului internaţional, de creşterea interdependenţei în economia mondială şi-au găsit de multe ori soluţia optimă, în transportul feroviar, datorită caracterului de masă al acestuia, progreselor tehnice înregistrate în domeniu (soluţii tehnice accesibile economic şi operaţionale totodată) ca şi datorită creării unor ample sisteme de transport combinat, în care cel feroviar nu poate fi evitat ;

— soluţionarea problemelor legate de economisirea energiei, în sectorul marelui consumator pe care-l reprezintă transporturile, a făcut ca lumea să redescopere avantajele pe care le oferă calea ferată, consemnînd vocaţia sa la arie universală, alternativele neclasice neoferind pentru viitorul apropiat soluţii viabile, de înlocuire a sa.

Cererea acestor produse pe piaţa mondială este satisfăcută azi prin oferta producătorilor tradiţionali, între care, România, Polonia, R.D. Germană sînt pe primele locuri într-un pluton din care fac parte ţări industrializate, ca Franţa, Japonia, R.F. Germania, Austria.

I.V.A. — un mare producător mondial de vagoane

Întreprinderea de vagoane — Arad (I.V.A.) unitate de bază a economiei româneşti — beneficiază de o tradiţie neîntreruptă de 87 de ani în construcţia de material rulant, fiind recunoscută drept una din cele mai mari întreprinderi constructoare de vagoane din lume. Volumul producţiei sale anuale a ajuns la 7 000 vagoane de marfă (convenţionale) şi 500 vagoane de călători ; în ceea ce priveşte gama de fabricaţie, în prezent se produc 30 tipuri de vagoane de marfă, din care 14 tipuri destinate exportului, şi 15 tipuri, de vagoane de călători, din care 8 se exportă.

I.V.A. exportă mai mult de jumătate din producţia sa, prin aceasta plasîndu-se pe primul loc în ramura construcţiilor noastre de maşini. Precizînd că exportul a reprezentat, în 1977, 82,5% din numărul total de vagoane marfă (echivalent 4 osii) şi 24% din numărul total de vagoane călători produse, putem avea o imagine generală asupra capacităţii tehnice şi economice a întreprinderii, a competitivităţii produselor sale.

Peste douăsprezece mii de oameni ai muncii intră zilnic pe porţile întreprinderii, pentru ca, unindu-şi forţele şi valorificîndu-şi cunoştinţele tehnico-profesionale, să facă cunoscută în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii, din Extremul Orient, în R.P.D. Coreeană, pînă la altitudini de 4 800 m în Cordilierii Americii de Sud, în Peru, şi din Extremul Nord, în Uniunea Sovietică, unde temperaturile coboară la —40°C, pînă în jungla din Sri Lanka sau în Indonezia — capacitatea economiei româneşti de a produce şi livra într-un sector extrem de disputat al pieţei mondiale, sector în care sîntem recunoscuţi şi apreciaţi printre marile firme din lume, producătoare şi exportatoare de material rulant.

Aceste aspecte, şi altele asupra cărora nu ne-am oprit, vor constitui în continuare, încă multă vreme, motive temeinice pentru a considera industria noastră de vagoane ca un sector în expansiune, în plin proces de modernizare şi de sporire continuă a eficienţei sale.

Oferta de produse cu performanţe ridicate, la baza creşterii valorii exportului

INDUSTRIA CONSTRUCŢIEI DE VAGOANE cu o îndelungată tradiţie şi experienţă în ţara noastră, şi-a diversificat continuu în cele trei decenii ale dezvoltării planificate a economiei socialiste, tipurile de vagoane produse în mod corespunzător crescînd şi oferta de export. Astfel, dacă în 1948 se fabricau 5 tipuri de vagoane de marfă, din care numai un tip se exporta, în acest an se produc 45 de tipuri, din care 22 pentru export. Astfel, se produc vagoane de marfă acoperite şi descoperite, vagoane basculante de 25-40 m.c., vagoane tanc de 30, 50, 60 şi 90 m.c., vagoane de persoane divizate în compartimente sau necompartimentate, vagoane de dormit, vagoane-restaurant, vagoane de poştă şi coletărie, vagoane speciale (cum sînt cele pe 20 de osii, pentru transporturi agabaritice, ş.a.m.d. Această diversificare puternică a gamei de fabricaţie s-a produs concomitent cu creşterea eficienţei exporturilor după cum rezultă din tabel. Astfel, creşterea de peste 5 ori a volumului exporturilor în expresie valorică, în intervalul 1970—1978 a avut loc în condiţiile unor creşteri de circa 2 ori a volumului fizic. Saltul calitativ a fost deosebit de puternic (după cum reiese din grafic) odată cu lansarea la export a vagoanelor de călători, produse de o complexitate mai ridicată, care valorifică mai bine materialele şi munca încorporată. Spre exemplu la o creştere a consumului de metal de maximum dublu, valoarea de export a vagonului de călători este de minim 4-5 ori mai mare ca cea a vagonului de marfă (echivalent). Toate aceste evoluţii reliefează în mod sintetic creşterea valorificării materiei prime şi implicit a eficienţei exporturilor prin sporirea ponderii produselor cu o tehnicitate şi un grad de prelucrare mai mare.

Tabelul nr. 1 Dinamica exportului de vagoane și indicelui de valorificare

— % —

Indicator	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Volumul valoric	100	126,4	117,4	148,5	227,5	264,7	465,9	443,8	536,7
Volumul fizic									
— vag. marfă	100	139,0	125,0	142,5	213,0	177,6	276,2	267,6	248,9
— vag. călători	—	—	—	—	—	100,0	66,9	33,7	193,1
Indice de valorificare mediu pe vagon									
— de călători	—	—	—	—	—	100	127,3	198,7	—
— de marfă	100	—	—	—	—	137,3	160,6	159,4	—

Pentru a exporta material rulant în 25 de țări a fost necesar ca Întreprinderea de vagoane Arad să-și însușească și să se alinieze unor norme și practici specifice fiecărei administrații de cale ferată, să organizeze ample relații de cooperare pentru realizarea produselor sale cu un mare număr de întreprinderi din țară și firme din străinătate. Importurile au o pondere în general nesemnificativă la majoritatea vagoanelor de marfă, iar la vagoanele de călători rareori depășesc 15%. Este deci evident că pentru a realiza însemnatul volum de producție destinată exportului, întreprinderea trebuie să mobilizeze importante sectoare ale economiei naționale, în special prelucrătoare de metal.

Răspunzînd cu multă flexibilitate cererilor de pe piața externă, oferim la export în condiții competitive, atît produse comandate în serii mari, de 1 000 pînă la 2 000 de vagoane marfă sau 100-150 de vagoane de călători de un singur tip constructiv, dar și în serii mici, de cîteva vagoane și chiar unicate.

Dintre partenerii comerciali importanți, ce posedă în parcurile lor feroviare mii de vagoane românești, putem menționa : R.D. Germană, Iran, U.R.S.S., Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, Brazilia, Cuba, Indonezia ș.a. Orientările actuale ale comerțului nostru exterior spre extinderea relațiilor comerciale și de cooperare cu tot mai multe țări în curs de dezvoltare se reflectă și în acest sector al exportului. Astfel, în prezent exportăm cantități importante de vagoane în Algeria, Bangladesh, Egipt, Filipine, Gabon, Peru, Siria, Sri Lanka.

Exigențe ale menținerii și consolidării poziției pe piața internațională

UNUL DIN OBIECTIVELE ESENȚIALE care condiționează hotărîtor menținerea prestigiului întreprinderii, a pieților cîștigate și creșterea portofoliului de comenzi la export îl constituie ridicarea necontenită a calității, inclusiv a nivelului tehnic al produselor. De aceea, întreprinderea — și întreaga industrie românească, cu care este strîns interconectată — trebuie să facă un continuu efort de adaptare la evoluția rapidă a cererii externe, astfel încît toate sectoarele și întreprinderile subfurnizoare să poată răspunde prompt și pe deplin exigențelor calitative actuale.

Un prim factor de care depinde calitatea producției de vagoane este concepția fabricației — începînd cu cercetarea și proiectarea, continuînd cu asigurarea capacităților, în special cu utilaje specializate, capabile să asigure o producție de înaltă eficiență și terminînd cu modul de desfășurare a activității de service. Eforturile făcute pe linie de concepție și înnoire sînt evidențiate de faptul că într-un interval relativ scurt, de numai 4 ani, am trecut la exportul unui număr relativ mare de tipuri de vagoane de călători, ceea ce marchează un profund salt calitativ în valorificarea potențialului tehnic și uman al întreprinderii. Concomitent au fost abordate noi tipuri, din ce în ce mai complexe, de vagoane de marfă.

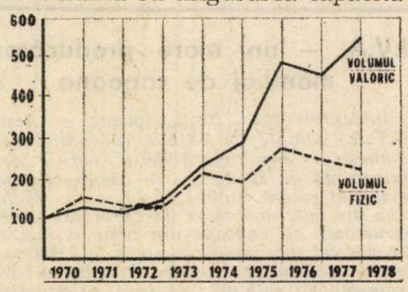

Dinamica comparată a volumului valoric și fizic al exporturilor de vagoane

Nu putem însă omite faptul că alături de nivelul tehnic, calitativ al produselor, trebuie să asigurăm **prețuri competitive** și **termene prompte de livrare.** În acest sens soluțiile tehnice trebuie să se îndrepte către tehnologii simple și eficiente, răspunzînd cerințelor de tipizare și modulare, care să confere o mare elasticitate producției, fără a necesita un consum prea mare de timp pentru concepție, să asigure **utilizarea eficientă a metalului și celorlalte materii și materiale** și un consum relativ redus de manoperă.

În **domeniul organizării producției** am promovat și sînt necesare în continuare măsuri hotărîte pentru asigurarea fabricării în condiții de eficiență a seriilor mici de vagoane de marfă și călători, printr-o rapidă convertibilitate a capacităților de producție, astfel încît să se fabrice în aceleași spații atît vagoane de marfă, cît și vagoane de călători, în funcție de portofoliul de comenzi. De asemenea, trebuie să trecem la organizarea unor linii de fabricație integrate pentru subansamble sau familii de piese etc.

În **domeniul tehnologiilor,** am acționat ferm și cu toată energia pentru a realiza indicațiile primite din partea secretarului general al partidului, care, cu ocazia vizitei în întreprindere, în ianuarie 1977, a cerut să se treacă de urgență la înfăptuirea unui program de reutilare a întreprinderii menit să conducă la modernizarea fabricației și la situarea ei permanentă la nivelul tehnicii mondiale și al unei înalte eficiențe. Corespunzător acestor dotări, care conduc pînă la aproape dublarea volumului fondurilor fixe, efortul propriu al întreprinderii va trebui să fie concretizat în creșterea complexității produselor fabricate, în sensul abordării unor produse cu performanțe tehnice superioare, al valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, în special a metalului, precum și în sensul creșterii productivității muncii.

Cooperarea — un factor cheie pentru competitivitatea exportului de produse complexe

ÎN CONDIȚIILE creșterii ponderii vagoanelor de mare complexitate în volumul total al producției, respectiv al exportului, lupta pentru calitate impune o îmbunătățire substanțială a activității de cooperare internă, care devine tot mai complexă.

Cooperarea cu subfurnizorii trebuie să aibă în vedere existența unor contracte externe cu termene de livrare precis stabilite ; astfel că pornind de la ciclul destul de lung de asimilare a unor subansamble realizate în cooperare (boghiuri, osii, tablouri de comandă electrică, grupuri motor-generator, ferestre, echipament electric și electronic), sînt necesare o planificare și o organizare pe

Mihai SCORȚEANU
director export
Intreprinderea de vagoane-Arad

(Continuare în pag. 14)

„SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI"

Sporirea depunerilor la C.E.C., expresie a ridicării nivelului de trai al populației

PE FONDUL succeselor dobîndite de poporul nostru în traducerea în viață a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, acțiunea de economisire a înregistrat o dezvoltare ascendentă, izvorîtă din creșterea an de an a venitului național și, pe această bază, a veniturilor bănești ale populației. Cu cît venitul național crește mai rapid, cu atît societatea dispune de mijloace sporite pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru.

Rezultatele remarcabile obținute în actualul cincinal au dus la creșterea avuției naționale, a forței economice a României socialiste și, implicit, la măsurile luate de conducerea partidului de majorare în cincinalul actual a retribuției medii reale cu peste 32% față de circa 20% cît se prevăzuse inițial.

Încheierea cu trei luni mai devreme a primei etape de majorare a retribuției oamenilor muncii a avut ca urmare sporirea capacității de economisire a populației, creșterea volumului economiilor bănești destinate unor utilizări viitoare, depuse spre păstrare la Casa de Economii și Consemnațiuni.

FĂRĂ SĂ CONSTITUIE prin el însuși un scop, procesul de economisire organizată este o cale eficientă prin care populația își dozează utilizarea în timp a veniturilor sale bănești în vederea diversificării consumului și orientării în măsură din ce în ce mai mare spre procurarea de bunuri de valoare mare și folosință îndelungată necesare unui nivel de trai tot mai ridicat.

Statul nostru asigură, prin plan, un volum important și în continuă creștere de asemenea bunuri. Astfel, în corelație cu dezvoltarea economică a țării și cu nevoile populației se vor construi circa un milion de apartamente fizice, din care o parte însemnată se vor realiza din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție, la care se mai adaugă circa 250.000 de locuințe construite de cetățeni, îndeosebi la sate.

Cetățenilor care doresc să construiască sau să cumpere din fondul de stat locuințe proprietate personală și nu dispun de fondurile necesare, Casa de Economii și Consemnațiuni le acordă creditele de care au nevoie. În anul 1977 s-au acordat 77.151 împrumuturi în valoare de 3.659,9 milioane lei, iar în perioada 1 ianuarie — 1 octombrie a. c. s-au acordat 71.719 împrumuturi în valoare de 3.875,3 milioane lei. Soldul total al creditelor acordate populației la data de 1 octombrie 1978 a fost de 23.476,3 milioane lei.

Din economiile realizate de populație la C.E.C. s-au virat, numai în perioada 1 ianuarie — 1 octombrie a.c., peste 1.160 milioane lei pentru construirea de locuințe proprietate personală și pentru cumpărarea de locuințe din fondul de stat. Prin acordarea de credite populației din mijloacele atrase de C.E.C. se realizează o redistribuire temporară a veniturilor acesteia.

De asemenea, s-au creat condiții din în ce mai prielnice pentru creșterea interesului față de acțiunea de economisire prin fabricarea și punerea la dispoziția populației, prin comerțul socialist, a unui volum mereu sporit de bunuri cu valoare ridicată, care nu sînt cumpărate, de regulă, din veniturile curente. Orientarea crescîndă a cererii de consum a populației spre procurarea de mobilă, frigidere, televizoare, aparate de radio, autoturisme a avut ca rezultat creșterea numărului cetățenilor care utilizează serviciile C.E.C. în legătură cu păstrarea și fructificarea economiilor lor bănești pînă la folosirea acestora pentru realizarea scopurilor propuse.

În acest scop, grăitoare sînt opțiunile populației spre depunerile pe libretele cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme. La 30 iunie a.c. existau asupra populației peste 3.220 mii de astfel de librete, iar soldul depunerilor reprezenta 23,5% din soldul economiilor depuse la Casa de Economii și Consemnațiuni. Numai în acest an, pînă la 1 octombrie, au fost virate, din economiile populației la C.E.C., peste 2.700 milioane lei pentru procurarea de autoturisme. Ca urmare, o parte din ce în ce mai însemnată din cheltuielile populației pentru procurarea de bunuri de valoare mare și folosință îndelungată este acoperită cu ajutorul sumelor adunate treptat în acest scop la C.E.C.

INTERESUL din ce în ce mai mare al populației de a apela la serviciile Casei de Economii și Consemnațiuni este atestat prin graiul convingător al unor indicatori sintetici. La sfîrșitul anului 1977 soldul permanent al economiilor populației a înregistrat o creștere de 37% față de cel existent la finele anului 1975 și de 18,1% față de cel existent la finele anului 1976. De la 1 ianuarie la 1 octombrie a.c. soldul economiilor a crescut cu 14%. Pe primii doi ani ai actualului cincinal, economiile populației la C.E.C. au cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 17,1%, ceea ce demonstrează că, odată cu creșterea veniturilor bănești și ridicarea nivelului de trai al populației — și paralel cu creșterea volumului desfacerilor de mărfuri către populație — procesul de economisire a cunoscut o puternică dezvoltare.

În același timp, a sporit și gradul de pătrundere a acțiunii de economisire. Astfel, la 30 iunie a.c. populația țării noastre deținea 14,4 milioane librete de economii active, cu 0,9 milioane mai mult decît la finele anului precedent, revenind un libret la 1,5 locuitori, față de un libret la 1,6 locuitori la sfîrșitul anului 1977 și față de un libret la 1,7 locuitori la sfîrșitul anului 1976.

Acțiunea de economisire a continuat să se dezvolte și în mediul rural, ca urmare a creșterii veniturilor bănești ale populației de la sate. Numărul libretelor de economii emise de unitățile C.E.C. din mediul sătesc pînă la 30 iunie 1978 s-a ridicat la 3.798,1 mii, un libret revenind la 3 locuitori, iar soldul permanent al economiilor reprezenta 24,3% din soldul economiilor populației la C.E.C.

Extinderea relațiilor cu populația s-a înfăptuit pe calea perfecționării formelor și instrumentelor de economisire, popularizării permanente și concrete a avantajelor

economisirii la C.E.C., extinderii serviciilor efectuate pentru depunători.

DEPUNĂTORII care își păstrează economiile băneşti la C.E.C. beneficiază anual de importante dobînzi, care se ridică la sute de milioane de lei, precum şi de cîştiguri în autoturisme, excursii în străinătate şi altele. Numai în anii 1977 şi 1978 s-au acordat depunătorilor pe obligaţiuni C.E.C. 187.085 cîştiguri în valoare totală de 176,5 milioane de lei, la libretele de economii cu dobîndă şi cîştiguri — 68.312 cîştiguri în valoare totală de 85,2 milioane lei, iar la libretele de economii cu dobîndă şi cîştiguri în autoturisme — 6.243 autoturisme în valoare totală de peste 437 milioane lei.

Pe lîngă avantajele materiale, depunătorii beneficiază şi de alte importante drepturi şi avantaje : garanţia statului, păstrarea secretului asupra numelui depunătorilor şi a depunerilor, scutirea de impozite şi taxe a depunerilor, a dobînzilor şi a cîştigurilor, dreptul de testare şi de moştenire asupra depunerilor, dreptul de a dispune oricînd de sumele depuse.

Fără îndoială că dezvoltarea acţiunii de economisire este stimulată şi de îmbunătăţirea organizării şi perfecţionării activităţii Casei de Economii şi Consemnaţiuni, instituţie cu tradiţie şi prestigiu în rîndurile populaţiei. Propagarea spiritului de economisire se realizează printr-o unitate deplină între interesele populaţiei şi acelea ale societăţii, care în timpul cît depunătorii păstrează economiile la C.E.C. le utilizează pentru creditarea populaţiei şi pentru alte nevoi privind dezvoltarea economiei naţionale. Esenţa acestei unităţi izvoreşte din multipla însemnătate a economiilor băneşti ale populaţiei, care, la scara economiei naţionale, se manifestă ca mijloc de creştere economică şi de ridicare a nivelului de trai al poporului.

Pentru dezvoltarea în viitor a acţiunii de economisire, o importanţă covîrşitoare prezintă, în primul rînd, creşterea veniturilor populaţiei, ridicarea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a poporului. După cum se ştie, în anul viitor urmează să înceapă a doua etapă de majorare a retribuţiilor personalului muncitor din ţara noastră, a pensiilor de asigurări sociale de stat, a alocaţiei de stat pentru copii şi a fondurilor sociale. În aceste condiţii, rolul acţiunii de economisire sporeşte în mod susţinut. Casa de Economii şi Consemnaţiuni este chemată să contribuie în măsură tot mai mare la consolidarea sistemului bănesc al ţării, la întărirea puterii de cumpărare a monedei noastre naţionale, la înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru , în domeniul finanţelor şi creditului.

Mircea POPOVICI

Creşterea valorii pe tona de mărfuri exportate

(Urmare din pag. 12)

termen lung a relaţiilor de cooperare. Se vor evita astfel situaţiile ca vagoanele aproape terminate să aştepte sosirea unor echipamente de completare, sau ca echipamente livrate în avans să nu aibă pe ce să fie montate.

Faptul că unele uzine metalurgice nu au manifestat întotdeauna destulă receptivitate faţă de cererile noastre privind asimilarea unor laminate — table şi profile — din oţel sau din aluminiu, care pot contribui într-o măsură esenţială la creşterea eficienţei folosirii metalului şi forţei de muncă, duce la consumuri specifice mai mari, la extinderea importurilor de completare.

Deşi întreprinderea şi-a fundamentat o fermă politică de integrare a fabricaţiei, sînt totuşi necesare unele cooperări cu întreprinderi de profil pentru a asigura echipamentul electric al vagoanelor de călători (mai ales partea de comandă) proiectat conform standardelor din ţară fiecărui beneficiar ; aceasta duce uneori la serii scurte de echipamente, pentru care nu există un interes deosebit la marile întreprinderi producătoare de aparataj şi echipament electric, organizate pentru producţie de mare serie sau pentru instalaţii mult mai complexe, cu cicluri lungi de fabricaţie. Or, cum deseori competitivitatea ofertei depinde de stabilirea unor termene de livrare scurte, cca. 10 luni, timp în care astfel de instalaţii trebuie să fie proiectate, testate, omologate şi produse prin conlucrare între : Institutul de cercetări şi proiectări pentru vagoane-Arad — proiectantul vagonului ; Institutul de proiectări pentru automatizări — proiectantul specializat al tabloului de comandă ; Întreprinderea „Automatica" — executantul tabloului de comandă ; Institutul de cercetări şi proiectări electrotehnice — organismul autorizat să testeze şi să certifice unele caracteristici ale echipamentului, rezultă dimensiunile reale ale problemelor de cooperare în promovarea exportului de produse complexe.

O activitate de ameliorat : importurile de completare

DEŞI, AŞA CUM ARĂTAM, importurile de completare sînt destul de reduse ca volum, ele au totuşi o însemnătate deosebită pentru realizarea la timp a obligaţiilor externe. Nesosirea la timp a cîtorva subansamble sau piese care condiţionează realizarea unor echipamente poate compromite grav încadrarea în termenele de livrare. Iată de ce considerăm necesară simplificarea metodologiei de aprobare a unor astfel de importuri. Ne aflăm uneori în faţa unor situaţii cînd întreprinderile sau institutele de specialitate, nu pot da avizele de import, deoarece au capacitatea tehnică pentru a realiza ele însele produsele respective, dar nu pot accepta termenele de livrare cerute ori au, la rîndul lor, nevoie de unele importuri.

Pe de altă parte, unele întreprinderi de comerţ exterior însărcinate cu asigurarea importurilor nu au acţionat întotdeauna cu promtitudinea cuvenită pentru aducerea în timp util a echipamentelor de completare. Faptul că întreprinderea de comerţ exterior care încheie şi derulează contractul de export de vagoane nu este singura care procură şi importurile, face să nu fim aprovizionaţi destul de prompt. Uneori, chiar cînd importurile sînt făcute de aceeaşi întreprindere de comerţ exterior care a contractat exportul de vagoane, obligaţiile sale de import nu sînt corelate cu cele de furnizor de vagoane.

Pentru a face faţă la nivelul exigenţelor actuale cererilor atît de diverse ale beneficiarilor, ca şi imperativului de a asigura dezvoltarea exportului este necesar un efort de organizare şi coordonare a resurselor umane şi materiale, atît ale întreprinderii noastre cît şi ale unei serii de alte unităţi chemate să-şi aducă aportul la realizarea exporturilor noastre de complexitate ridicată.

PROIECTUL LEGII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ÎN DEZBATERE PUBLICĂ

Spre o integrare cît mai eficientă cu cercetarea și producția

LEGEA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI, al cărei proiect a fost pus în discuție publică reflectă grija deosebită pe care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** o manifestă față de instruirea și educația tinerei generații, formarea și perfecționarea cadrelor, corespunzător actualelor exigențe ale etapei pe care o parcurge țara noastră, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. Generalizînd experiența școlii românești cu valoroase tradiții, dar care și-a găsit împlinirea plenară abia în anii construcției socialiste, legea pune în evidență caracterul profund democratic al învățămîntului, deschis tuturor fiilor și fiicelor poporului nostru, fără nici o deosebire de naționalitate. Legea definește cu claritate misiunea învățămîntului „de a asigura însușirea de către tinerele generații a cunoștințelor științifice, tehnice și culturale, a deprinderilor necesare exercitării unor profesii utile societății, formarea lor în spiritul concepției materialist dialectice și istorice despre natură și societate, al umanismului socialist, al ideologiei și politicii Partidului Comunist Român, al principiilor eticii și echității socialiste, cultivarea în rîndurile acestora a dragostei față de patrie, partid și popor, față de idealurile de pace și progres social".

Între numeroasele virtuți ale acestei legi notabil este și caracterul de continuitate în învățămînt, de perfecționare prin învățare, posibilitate și cerință permanentă pentru toți oamenii muncii.

Legea statuează caracterul revoluționar, novator al învățămîntului românesc, dezvoltarea sa într-o concepție unitară, în strînsa legătură cu cerințele dinamice ale vieții, ale producției, și cercetării cu care este integrat organic. Politehnizarea învățămîntului, legarea sa strînsă cu producția și cercetarea, caracterul său modern în conținut și metodică îi conferă acestuia o înaltă eficiență. În ultimii ani și facultatea de comerț a obținut unele succese însemnate pe linia pregătirii unor economiști cu profil larg, capabili să acționeze cu mobilitate și competență în diversele domenii ale circulației mărfurilor. De asemenea, au fost realizați pași însemnați în integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Dar toate aceste realizări constituie începuturi pe care sîntem hotărîți să le dezvoltăm considerabil în viitor.

Exprimîndu-ne deplina adeziune față de atenția pe care legea învățămîntului o acordă politehnizării învățămîntului, integrării sale cu producția și cercetarea, considerăm că ea ar putea să fie îmbunătățită sub aspectul precizării mai complete a competențelor și obligațiilor care revin în această privință atît școlii cît și întreprinderilor. Tot în direcția unei integrări cît mai eficiente a învățămîntului cu practica social-economică, a îmbinării armonioase a dezideratului formării unor specialiști cu un profil larg, dar care să fie capabili să acționeze cu competență încă din primele zile după repartizarea în producție sugerăm introducerea în învățămîntul superior a **prerepartiției, înainte de anul terminal.** Pe această bază, ultimul an de studii poate deveni și un an de specializare dedicat cu precădere întocmirii lucrării de diplomă și unor discipline legate organic de viitorul loc de muncă.

De asemenea, avînd în vedere ridicarea calitativă a procesului instructiv-educativ din învățămîntul nostru, integrarea sa tot mai accentuată cu practica social-economică, considerăm că ar putea să devină posibil ca repartizarea absolvenților învățămîntului superior să se facă fără stagiu în producție sau cu un stagiu de un an de zile și în domenii cum sînt învățămîntul, cercetarea, domenii în care tineretul nostru poate aduce, alături de cadre cu experiență, suflul înnoitor, creator necesar progresului.

Adoptarea legii învățămîntului va constitui fără îndoială un moment de fermă mobilizare pentru toți cei care activăm în învățămînt, pentru întregul nostru popor care, într-un fel sau altul, este angrenat în vasta operă de învățare, de autoperfecționare și construcție a unei societăți noi, de înflorire a patriei noastre socialiste.

prof. dr. AL. PUIU
decanul Facultății de comerț
Academia de Studii Economice

Educația revoluționară a tinerei generații

BENEFICIIND de concepția profund științifică a partidului nostru, potrivit căreia învățămîntul trebuie să se integreze organic cu producția, cercetarea științifică și practica social-politică, putem aprecia cu toată convingerea că în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului, ca de altfel în toate domeniile vieții sociale, în învățămîntul nostru s-au produs schimbări revoluționare, cu implicații deosebit de pozitive, sub raportul pregătirii și educării viitorilor specialiști. Această nouă concepție, care a deschis perspective nebănuite formării cadrelor în strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială a patriei și care reprezintă, de fapt, actul energic de identificare a școlii cu idealurile întregii națiuni, este creația tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului nostru.

Pornind de la asemenea rațiuni fundamentale proiectul Legii învățămîntului exprimă principiile de bază ale politicii partidului în domeniul instrucției și educației, consfințește obiectivele definitorii ale școlii de toate gradele înscrise în Programul partidului.

Legea învățămîntului se constituie ca un act normativ cu profunde semnificații politice, sociale și culturale, ce vizează activitatea unui domeniu care cuprinde aproape un sfert din populație stabilind, totodată, în mod unitar cadrul juridico-pedagogic al pregătirii multilaterale a cadrelor necesare ramurilor economiei naționale și sectoarelor vieții sociale, formării și educării omului nou, ridicării nivelului general de cultură și cunoaștere a poporului.

Un loc important în noul cadru legislativ al învățămîntului îl ocupă **activitatea politico-educativă și studiul științelor sociale,** de natură a conferi un caracter complex și modern procesului instructiv-educativ, educării comuniste a tinerei generații. În acest context, creșterea și afirmarea plenară a funcției politice a învățămîntului este însoțită de cerința ca fiecare unitate de învățămînt să devină un puternic centru de educație comunistă a copiilor și tinerilor de vîrstă școlară. Astfel, legea stabilește bazele unei educații multilaterale, eficiente, al cărei fond îl constituie concepția revoluționară a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, gîndirea științifică pusă în slujba noului, a cunoașterii umane.

Cu multă claritate, proiectul Legii stipulează că educarea comunistă a tineretului reprezintă o îndatorire socială și etică fundamentală a fiecărui cadru didactic, indiferent de specialitatea sa. Experiența ne demonstrează că de fapt contribuția cadrului didactic la educația politică înseamnă exemplul personal, efortul de a introduce treptat, diferențiat și eficace în viața colectivului de tineri suflul înnoitor al transformărilor revoluționare pe care le cunoaște societatea noastră, și tocmai asupra acestor aspecte va trebui să insistăm în procesul educativ. Deosebit de important, școala trebuie să educe tînăra generație în spiritul de proprietari, producători și beneficiari ai muncii lor, și în această triplă calitate, în care tinerii de azi vor fi chemați să adopte deciziile competente necesare bunului mers al economiei, este necesar ca în procesul de învățămînt să li se formeze mentalitatea de buni gospodari și în același timp să li se transmită și cunoștințele politice și economice necesare pentru aceasta.

Includerea în proiectul de Lege a unui capitol distinct consacrat activității politico-educative și studiului științelor sociale în învățămînt relevă, prin însuși acest fapt, importanța care se acordă, alături de latura instructivă, celei educative, celei de formare a unui om cu o conștiință înaintată. Se răspunde astfel acelui adevăr exprimat de secretarul general al partidului că **„între cunoștințele tehnico-profesionale și cele politico-ideologice există o strînsă interdependență. Nu se poate considera suficient,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1978, **dacă cineva cunoaște bine o meserie ; fără o înțelegere politică corespunzătoare a problemelor, chiar dacă are cunoștințe tehnice sau de specialitate bune, nu va reuși să-și îndeplinească corespunzător sarcinile în conducerea activității economico-sociale !"** În acest mod, îmbinînd deci armonios pregătirea temeinică, profesională, științifică și culturală a tuturor tinerilor, cu educarea lor comunistă, revoluționară, școala românească asigură formarea acestora ca oameni noi, multilateral dezvoltați, constructori conștienți și devotați ai socialismului și comunismului.

prof. Ioan BONCOTA
inspector general în Ministerul
Educației și Învățămîntului

Tehnici şi metode moderne în conducerea ştiinţifică

CONSTRUCŢIA MODULARĂ A SISTEMELOR INFORMAŢIONALE

Importante avantaje scontate prin aplicarea metodei

PERFECŢIONAREA sistemului informaţional prin aplicarea metodelor şi tehnicilor pe care le oferă ştiinţa conducerii, cibernetica etc., precum şi găsirea şi utilizarea unor metode, tehnici şi procedee eficiente de culegere, transmitere, prelucrare şi valorificare a volumului mare de date cu care trebuie să se opereze în prezent constituie o cerinţă stringentă a activităţii de conducere în actualul stadiu de dezvoltare a economiei şi societăţii noastre.

Realizările obţinute în acest domeniu se referă, în marea majoritate, la sistemul informaţional din industrie. Pentru celelalte ramuri şi subramuri ale economiei naţionale este necesar să se efectueze studii prin care, în funcţie de particularităţile reale, să se realizeze — prin metode ştiinţific stabilite — sisteme informaţionale adecvate.

Logica structurilor şi avantajele modulelor

ÎN ACEST SENS au fost întreprinse cercetări referitoare la **silvicultură** — ramură care gospodăreşte peste 6 milioane hectare de pădure, realizînd, cu un personal muncitor de circa 52 000 de oameni, un volum anual de peste 70 000 ha de împăduriri, precum şi alte activităţi importante pentru economia naţională. S-au identificat şi precizat astfel condiţiile necesare **elaborării şi utilizării unei concepţii unitare cu privire la analiza şi proiectarea sistemului integral al departamentului şi inspectoratelor silvice judeţene.**

S-a constatat că elaborarea unui sistem informaţional pentru toate unităţile din ramura silviculturii este posibilă numai prin **construcţia lui modulară.** Astfel, activităţile şi subactivităţile existente în întreprinderile din ramură constituie **părţi din sistem,** care la rîndul lor sînt alcătuite din **module.** De exemplu, activitatea generală de producţie a fost considerată ca o componentă a sistemului silvic şi a fost regăsită în fiecare activitate specifică ; în sistemul informaţional al acestora s-au stabilit grupe de operaţii, respectiv module.

PRIN MODUL al sistemului informaţional se înţelege un subsistem al acestuia — şi anume un grup de operaţii succesive, interdependente, ale căror conexiuni interne (între elementele modulului — subsistemului) **şi externe** (cu celelalte grupuri — subsisteme — ale sistemului informaţional) **sînt logic structurate.** La un modul este esenţial a se cunoaşte **intrările, ieşirile** şi **operatorul de transformare a intrărilor în ieşiri.**

Metoda de modularizare aplicată în procesul de perfecţionare a sistemului informaţional prezintă o serie de avantaje şi anume :

● construcţia modulară facilitează **micşorarea efortului de proiectare, menţinere în funcţiune şi perfecţionare a sistemelor informaţionale implementate,** deoarece se creează posibilitatea standardizării grupelor de acţiuni, pe de o parte, şi a specializării personalului, pe de altă parte ;

● proiectarea unui modul comun **costă mult mai puţin** decît în cazul în care am proiecta toate modulele existente în fiecare unitate organizatorică şi activitate specifică a silviculturii ;

● cunoscîndu-se **costul, performanţele şi condiţiile de funcţionare** a fiecărui modul în parte, se pot estima mai uşor cele **aferente sistemului** în ansamblul său.

Proiectarea sistemului informaţional modular pentru planificarea, programarea, lansarea, execuţia, urmărirea şi raportarea producţiei activităţilor specifice silvice a permis să se fundamenteze posibilităţile **combinării de module** şi, deci, posibilităţile **introducerii elementelor tipizate** în acest sistem.

Pentru a se putea realiza toate combinările necesare funcţionării sistemului informaţional al activităţilor specifice silviculturii, existente în fiecare unitate din ramură, gruparea operaţiilor (acţiunilor) în module s-a făcut pentru fiecare activitate, în flux continuu de la cel mai mic pînă la cel mai mare nivel organizatoric. În felul acesta a rezultat un număr de module mai mare decît numărul activităţilor specifice silvice pentru care s-au efectuat cercetările.

De exemplu, în afara cîte unui modul de bază, pentru diferitele activităţi s-au stabilit ca module : la **recoltarea şi conservarea seminţelor forestiere** — prognoza fructificaţiei, uscătorii de conuri, rezervaţii de seminţe şi plantaje, transfer de seminţe ; la **pepiniere** — necesarul de fineţe, seminţe şi butaşi, calamităţi, executarea mecanizată a lucrărilor ; la **împăduriri** — elaborarea planului cincinal, situaţia pregătirii terenului pentru împăduriri, situaţia culturilor irigate de plop, răchită şi arbuşti fructiferi, calamităţi, executarea mecanizată a lucrărilor etc.

Întrucît în silvicultură, din punct de vedere informaţional activităţile sînt aproape identice în unităţile cu aceeaşi structură, numărul modulelor pentru o activitate este mai mic decît în cazul industriei. Această situaţie facilitează combinarea modulelor şi, deci, organizarea sistemului informaţional din fie-

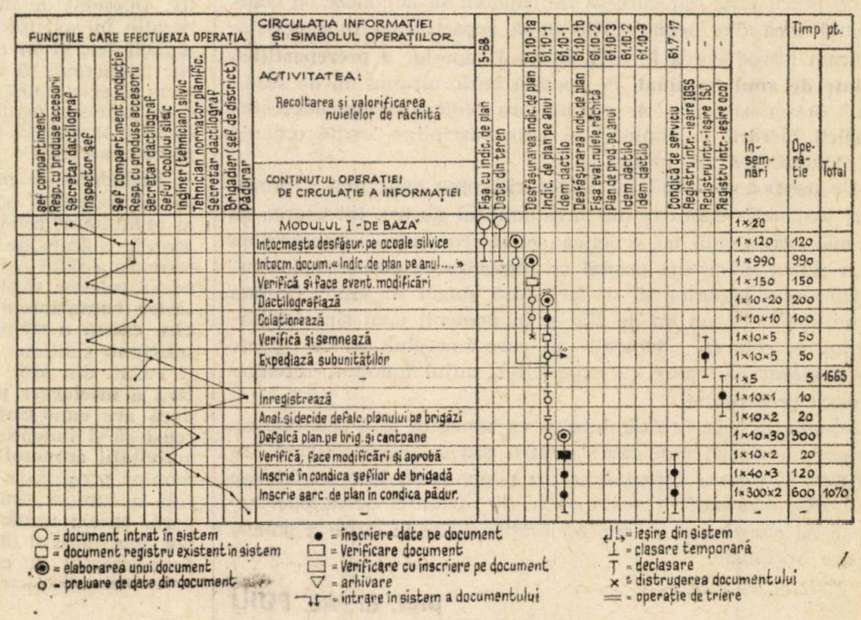

Fig. 1 : Reprezentarea grafică verticală a circuitului informaţional

care unitate. Astfel, dacă un ocol sau inspectorat silvic județean nu are răchitării, uscătorii de conuri, plantaje etc., în sistemul său informațional nu apar modulele respective.

Concluzia ce se desprinde de aici este că **analiza și proiectarea sistemului informațional în concepție unitară pentru întreaga ramură a silviculturii trebuie să se facă în cele mai complexe unități, pe toate verigile organizatorice.**

Deoarece nu s-a găsit o unitate în care să existe toate modulele din activitățile silvice, analiza a cuprins sistemele informaționale a 8 activități silvice, la mai multe inspectorate și ocoale, identificîndu-se 3 grupe de factori care, prin combinări diverse, determină modulele din sisteme :

1. **REZULTATUL GRUPULUI DE OPERAȚII** (produsul) — care influențează nu atît prin calitatea sau cantitatea lui, cît prin caracteristicile sale definitorii (semințe recoltate, puieți, plantații, semințe uscate, plantații irigate, devize etc.) ;

2. **TEHNOLOGIA** — care influențează prin : caracteristicile etapelor tehnologice prin care trec lucrările pentru obținerea rezultatului final (produsul) ; operațiile efectuate ; restricțiile tehnologice de așteptare între operații ; modul de organizare a fluxului tehnologic (continuu, discontinuu) etc. În cazul fluxului tehnologic s-au constatat grupe de operații ce se regăsesc numai într-un număr de unități organizatorice silvice sau numai ocazional ; ele au constituit, de asemenea, module informaționale distincte în sistemele proiectate ;

3. **CARACTERISTICILE EXECUTĂRII LUCRĂRILOR** (execuția produselor) influențează prin numărul de utilaje sau instalații folosite, prin gradul de mecanizare sau automatizare, prin circulația obiectivelor între operații sau a utilajelor la locul operațiilor.

Subliniem că asupra stabilirii modulelor nu influențează numai un singur factor, ci ansamblul lor, grupați în diferite combinații. Gruparea acestor factori se poate face și în cadrul grupelor de acțiuni, în subgrupe = submodule.

Pe baza acestor principii s-au stabilit modulele și s-au proiectat noile sisteme informaționale ale activităților silvice.

Reducerea costurilor de funcționare : sporirea eficienței

MODUL ESENȚIAL DE PREZENTARE a acestor sisteme este **„descrierea funcționării sistemului informațional"** al fiecărei activități silvice și **„reprezentarea grafică verticală a circuitului informațional proiectat"** (fig. 1).

Eficiența analizelor efectuate se poate exprima sintetic prin diferența dintre costul de funcționare al sistemelor existente și cel al sistemelor proiectate. Costul total de funcționare este format din costuri directe și costuri indirecte. Cele directe reprezintă totalitatea cheltuielilor efectuate cu oamenii și echipamentele care asigură funcționarea sistemului. Costul indirect reprezintă consecințele, exprimate în lei, asupra rezultatelor generale ale sistemului total (întreprindere) ; de exemplu penalizări, stocuri supranormative, procente relativ mici de nereușită a plantațiilor, pagube materiale relativ mici produse prin incendii, atacuri de dăunători etc.

Cauzele unor consecințe negative sau pozitive pot fi în afara sistemului analizat, după cum consecințele unor cauze din interiorul sistemului analizat se pot manifesta în afara acestuia (a întreprinderii) ; de exemplu, dificultăți privind aprovizionarea, influența fenomenelor naturale etc. Din acest motiv, în cazul sistemelor din silvicultură este dificil ca eficiența indirectă să fie exprimată în lei. Datorită acestei situații s-a stabilit ca eficiența sistemelor proiectate să se exprime prin cele mai importante elemente ale lor — printre care reducerea volumului de muncă și a cantității de hîrtie — principalul mijloc folosit ca suport al informațiilor în această ramură.

● Cu privire la **volumul de muncă** s-a luat în calcul :

— în cazul documentelor de intrare, timpul pentru : înregistrarea și înaintarea la conducere ; analiza și luarea deciziilor de către conducere privind modul de tratare ; transmiterea în compartiment ; introducerea în fișier sau ieșirea din sistem ;

— în cazul documentelor elaborate în sistem, timpul pentru : colectarea datelor (telefonic, interfon, teleconferință, din alte documente, observații directe, măsurători etc.) ; înscrierea datelor primare ; prelucrarea acestora ; înscrierea datelor prelucrate (ciorne, note de calcul, dactilografiere, retranscriere pe curat etc.) ; colaționarea și corectarea ; transportul la conducere și eventualele explicații sau susținerea datelor înscrise ; verificarea datelor, efectuarea eventualelor modificări și semnarea documentului de către cei în drept ; multiplicarea (dacă e cazul) și setarea ; înregistrarea și transmiterea documentului ; distrugerea sau introducerea documentului în fișier.

În toate cazurile s-a luat în calcul și timpul consumat pentru „așteptări" (pentru colectarea datelor, semnături etc.), dacă acestea îl împiedică pe operator să execute alte lucrări. Însumînd timpul consumat pentru elementele menționate (stabilit în cele mai multe cazuri prin estimare, iar uneori prin cronometrare), s-a obținut **timpul unitar** consumat pentru documentul respectiv. Din înmulțirea acestuia cu frecvența anuală a documentului a rezultat **volumul de muncă total** consumat (ce se va consuma) pentru acel document, exprimat în ore-om/an în cadrul aparatului propriu al Departamentului silviculturii și în ore-om/an ramură pentru inspectoratele silvice județene și unitățile subordonate lor.

● **Consumul de hîrtie** s-a calculat (în echivaelnt coli A4 — 4g) numai pentru documentele care se elaborează (se vor elabora) în sistemul analizat, determinîndu-se necesarul pentru : înscrierea datelor primare ; prelucrarea datelor(note de calcul etc.) ; înscrierea datelor prelucrate (ciorna) ; concepte (ciorne) pentru documente de natura rapoartelor, informărilor, indicațiilor, memoriilor etc. ; dactilografiere, multiplicare, retranscriere manuală pe curat etc.; transmiterea documentului (plicuri, dosare, mape, ambalaje etc. aferente documentului). Însumînd hîrtia consumată pentru elementele menționate, s-a obținut **consumul unitar** de hîrtie pentru documentul respectiv, iar prin înmulțirea acestuia cu numărul de exemplare la o întocmire și cu frecvența anuală a documentului s-a stabilit **cantitatea de hîrtie total consumată** pentru acel document, exprimată în kg/an.

PRIN SISTEMUL proiectat s-a creat posibilitatea de creștere a operativității în conducerea unităților silvice și de reducere a costului sistemului, folosind numai **informațiile necesare și suficiente,** cu suporții, canalele și circuitele raționale ale acestora.

Față de un total de 570 purtători de informații, prin analize s-au eliminat 150 și s-au raționalizat (prin unificare, tipizare, reducerea formatelor etc.) peste 80% din cei rămași. S-au eliminat paralelismele în culegerea, înscrierea, prelucrarea, stocarea și circulația informațiilor, precum și circulația greoaie a unor date (suporți) din cauza așteptărilor și a circuitelor neraționale.

Economii de 1 milion om-ore/an și creșterea calității sistemului informațional-decizional

ASTFEL, prin aplicarea noilor sisteme informaționale modulare proiectate pentru 8 activități silvice, **volumul de muncă se reduce în total cu circa un milion de ore-om/an (47%) față de cel actual, iar consumul de hîrtie cu aproximativ 9 tone/an.**

În afara acestor elemente cuantificabile ale eficienței, sînt de reținut și alte avantaje importante ale noului sistem :

— coborîrea nivelului de luare a deciziilor acolo unde li se asigură fundamentarea și operativitatea corespunzătoare, ceea ce facilitează **apropierea sistemului decizional de sistemul operațional** și creșterea gradului de responsabilitate a oamenilor muncii ;

— crearea unui sistem informațional **unitar** pentru **toate unitățile organizatorice** din ramura silviculturii, care să asigure informațiile necesare conducerii sistemelor date (activităților unităților silvice), începînd de la departament pînă la cantonul silvic ; posibilitatea de a asigura **calitatea informațiilor** prin vîrstă cît mai mică, continuitate, oportunitate, pertinență, verificabilitate, fiabilitate, precizie etc ;

— **circulația rațională** a informațiilor și suporților de date (documentelor), scurtarea unor circuite informaționale prin eliminarea unor semnături, aprobări, avizări ;

— **simplificarea sistemului de legături,** atît pe verticală (între nivelele organizatorice ierarhice), cît și pe orizontală (între compartimentele fiecărei unități) ;

— posibilitatea îmbunătățirii muncii cadrelor de conducere și a specialiștilor din unități prin **sporirea timpului afectat conducerii directe** a procesului de producție, creației tehnico-științifice.

Toate acestea contribuie, într-o măsură esențială, la perfecționarea planificării și conducerii activităților silvice, la creșterea productivității și a calității muncii în unitățile acestei ramuri. **Sistemul informațional perfecționat, experimentat în unitățile din care s-au cules datele, este în faza de generalizare în toate unitățile de producție silvice.**

Pompiliu ALIU

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

ÎN CONTINUAREA dezbaterii referitoare la procesul circular activ de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime și materialelor, a energiei, publicăm studii și cercetări ale specialiștilor din diverse domenii de activitate fundamentînd această ipoteză, relevînd aspecte și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestei concepții.

Soluții tehnice și organizatorice generatoare ale economisirii energiei

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, dezvoltarea economiei mondiale în ultimele decenii a generat o creștere spectaculoasă a consumului de energie sub toate formele, creștere înmagazinată, în mare măsură, în dezvoltarea fără precedent și pe o scară foarte largă a tehnicii și științei și în ameliorarea calității vieții. În perioada 1950—1975 consumul mondial de energie primară a crescut de 3 ori, de la 2,9 mld. tcc în 1950 la 8,6 mld. tcc în 1975. Evoluția rapidă a cererilor de energie a fost însă frînată de criza energiei din 1973 ; aceasta a determinat schimbarea ritmului de dezvoltare a consumului de energie de la 5,4% în perioada 1962—1972 la 0,2% în perioada 1974—1975. Calculele de prognoză efectuate de specialiștii energeticieni întrevăd continuarea creșterii consumului de energie, însă cu **ritmuri mai moderate** decît înainte de criză (3,1% în perioada 1975—1990 și 2,1% în perioada 1990—2000), ajungîndu-se în anul 1990 la un consum mondial de 13,5 mld tcc iar la sfîrșitul secolului (anul 2000) la cca 16,5 mld. tcc.

Restructurări ale producției și consumului de energie în economia mondială

CREȘTEREA CONSUMULUI DE ENERGIE PRIMARĂ a fost însoțită de **importante mutații** în structura consumului de purtători de energie. În perioada 1950—1975 cota parte a petrolului în total consum a crescut de la 23,8% la 44%, cea a gazelor naturale de la 9,0% la 19%, iar cea a cărbunelui a scăzut de la 54,1% la 30%. Criza energetică a scos însă la iveală o realitate de care trebuie urgent să se țină seama și anume că acest consum masiv de hidrocarburi (63% din total consum în 1975) se bazează pe **rezerve foarte limitate,** potrivit estimațiilor actuale epuizabile pînă la sfîrșitul secolului 20. Această situație a atenționat omenirea să-și revizuiască tendința de creștere în continuare a consumului de hidrocarburi sau să găsească înlocuitori ai acestora. Se contează astfel pe aducerea în scenă a unor hidrocarburi provenite din cărbunele care se găsește în cantități suficiente, din șisturile bituminoase și nisipuri asfaltice sau obținute din alte materii prime, biomase etc.

O analiză sumară a structurii consumului mondial de energie primară la nivelul anului 1975, pe grupe de țări, ne arată că cca. 52% din consumul mondial de energie primară se consumă în Europa de Vest și America de Nord, locuite de 14,6% din populația globului. Acestor zone le revine 58,5% din consumul mondial de hidrocarburi, 35% din consumul de cărbune și 86% din energia nucleară. Acoperirea acestui consum se face în proporție de cca. 30% prin import. Pentru Europa de Vest situația este și mai semnificativă deoarece consumul intern este satisfăcut în proporție de 58,5% prin import de resurse energetice iar din consumul intern de petrol 66,6% se importă. În sfîrșit menționăm că în Europa de Vest din total import de resurse energetice, hidrocarburile reprezintă cca. 95%.

Dată fiind o asemenea situație, a concentrării consumului de energie primară, în cîteva țări puternic industrializate, se cade să evidențiem poziția acestor consumuri de resurse energetice, în special de petrol, față de resursele energetice ale planetei noastre și unde sînt plasate acestea teritorial. Se constată că rezervele de hidrocarburi în marea majoritate aparțin unor zone geografice diferite de cele ale marilor consumatori, ceea ce determină o circulație intensă a lor de la producători spre țările mari consumatoare. Circulația purtătorilor de energie (petrolului și cărbunelui) se face pe căi maritime, fluviale și terestre, **scumpind considerabil costul combustibilului.** Schimburile comerciale de purtători de energie (inclusiv produse petroliere) au devenit unul din sectoarele cele mai dinamice ale comerțului mondial.

Potrivit calculelor, în 1978, transportul scumpește costul petrolului cu 2,5—8%, funcție de distanța de transport, pe cînd la cărbune costul transportului se ridică pentru distanțe mari cu cca. 48%. În plus, pentru transportul acestor cantități mari de combustibili la distanțe mari se consumă importante cantități de combustibili superiori (carburanți).

Tehnologii ce asigură folosirea economică a resurselor

CRIZA ENERGETICĂ (a petrolului) a scos în relief vulnerabilitatea evidentă a economiilor naționale a țărilor dezvoltate, dependente de piața mondială a petrolului. Ca urmare, țările mari consumatoare și-au îndreptat atenția spre resursele de gaze naturale și cărbune, spre diversificarea surselor de aprovizionare cu energie, ca și spre realizarea de stocuri importante de combustibil pentru a preîntîmpina jocul aleator al posibilităților de aprovizionare. La prima vedere, această vulnerabilitate pare o circumstanță fortuită, temporară, limitată la petrol, dar în fond criza energetică nu a întîrziat să declanșeze un dezechilibru structural în toată ordinea energetică mondială. Au apărut o serie de aspecte „ascunse" ca neconcordanța între nevoile reale de energie și cerințele efective (risipa încurajată de prețul scăzut al energiei) ; cerințele crescînde de petrol și rezervele mari de cărbune etc.

În această conjunctură energetică, în economia mondială se relevă probleme noi care constau în necesitatea urgentării cercetărilor pentru aducerea pe scenă a unor cantități importante de energie din surse neconvenționale, dar competitive cu sursele convenționale ; intensificarea prospecțiunilor geologice pentru descoperirea de noi resurse energetice clasice, ca și mărirea gradului de recuperare a resurselor clasice din strat ; găsirea unor înlocuitori ai petrolului, ca și intensificarea cercetărilor pentru definitivarea soluțiilor tehnice de obținere a petrolului din alte surse decît cele directe și anume din cărbune, șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice, alge marine, biogaz etc. Toate acestea solicită fonduri de investiții foarte mari și în același timp consumuri suplimentare de energie. Dacă ne referim numai la faptul că petrolul extras din șisturi bituminoase se ridică la un preț de 2—3 ori mai mare iar obținerea energiei electrice din energie solară costă astăzi de 10—15 ori mai mult, ne dăm seama de efortul de investiții care trebuie făcut în cazul trecerii la alte surse energetice.

Iată de ce se impune ca o necesitate stringentă ca specialiștii să-și unească eforturile pentru a contribui la accelerarea punerii în valoare și aducerii în stadiul de industrializare a tehnologiilor noi, economicoase, capabile să asigure utilizarea integrală și superioară a resurselor materiale și de energie, să reducă în mod absolut și relativ consumul material și de energie pe unitatea de producție, pentru găsirea și producerea unor înlocuitori pentru petrol, pentru realizarea în condiții economice a unor alte forme de energie. Diminuarea riscurilor de concepție, tehnice și financiare se poate obține numai printr-o strînsă cooperare multidisciplinară și multilaterală la nivel internațional.

Pe această linie, în scopul economisirii combustibilului și energiei, se înscrie pe de o parte desfășurarea astfel a acțiunilor încît să asigure micșorarea volumului transporturilor de combustibili și în consecință a consumului de combustibil pentru transport, iar pe de altă parte, interconexiunea sistemelor electroenergetice și a rețelelor de combustibil. Această interconexiune ar permite eliminarea rețelelor paralele în două țări interesate, contribuind, totodată, la atenuarea vîrfurilor

de sarcină în sistemele țărilor interconectate.

Coordonate naționale ale problemei energiei

ASPECTELE RELIEFATE la nivel mondial cu privire la tendința de creștere a consumului de energie primară, la caracterul limitat al resurselor energetice clasice și în special al hidrocarburilor, precum și la repartiția neuniformă a resurselor energetice pe teritoriu (zone geografice) sînt aspecte care se regăsesc și în țara noastră. În ultimii 20—25 ani economia națională a cunoscut o dezvoltare rapidă, cu ritmuri dintre cele mai mari înregistrate pe arena mondială. În paralel cu dezvoltarea economiei, consumul intern de energie a marcat o însemnată creștere, atît în ce privește energia primată cît și în ce privește energia electrică.

Analizînd evoluția consumului de energie primară pe purtători de energie se constată că hidrocarburile dețin ponderea importantă — 75% la nivelul anului 1976, din acestea gazele naturale ocupînd 53%. Urmează apoi cărbunele cu 18,3%. În contextul unor rezerve limitate de resurse energetice clasice, în special de hidrocarburi, politica științifică, realistă, de o pronunțată viziune prospectivă a partidului nostru a trasat ca linii directoare, încă înainte de declanșarea crizei energetice din 1973, valorificarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor energetice ; utilizarea hidrocarburilor în industria petrochimică și limitarea consumării lor în scopuri energetice ; folosirea intensă a combustibililor solizi cu putere calorifică scăzută în producerea energiei electrice și termice ; utilizarea maximă a potențialului hidroenergetic.

Respectarea acestor direcționări a politicii energetice a partidului nostru se oglindește în mutațiile care au avut loc în structura consumului de energie primară pentru producerea energiei electrice și căldurii în termoficare. Astfel ponderea hidrocarburilor a scăzut de la 72% în 1965 la 53% în 1976.

România, cunoscută ca o țară bogată în resurse energetice, și-a putut acoperi consumul de energie din resurse interne pînă la nivelul anului 1970, de la care balanța energetică a devenit deficitară. Astfel, la nivelul anului 1976 17,4% din consumul total pe țară se importă. Desigur dacă se scade exportul, rămîne că pentru necesități interne a fost necesar cca. 5,6% import. În cadrul combustibililor importați, importul de petrol reprezintă cea mai mare parte.

În urma inventarierii rezervelor de purtători de energie primară din țară s-a ajuns la concluzia că resursele interne de hidrocarburi sînt foarte limitate și că pentru acoperirea consumurilor mereu crescînde trebuie să se facă apel la import în cantități din ce în ce mai mari, în special de petrol. Cărbunele se află în cantități mai mari, dar adeseori de o calitate slabă și pune condiții speciale pentru exploatarea lui. Constatăm deci, că problemele care se pun la nivel mondial în legătură cu penuria de energie se identifică în numeroase puncte esențiale și pentru țara noastră. Tocmai din acest motiv în România au fost intensificate acțiunile de prospecțiuni geologice pentru găsirea de noi zăcăminte de hidrocarburi, cărbune și ape geotermale, s-au început serioase cercetări pentru valorificarea surselor noi de energie (solară, eoliană, geotermală, deșeuri menajere, biomase etc.), sau pentru obținerea de înlocuitori, pentru hidrocarburi, din diverse surse. Sînt multiple aspecte pe plan energetic pentru care țara noastră este interesată în cooperare tehnico-științifică.

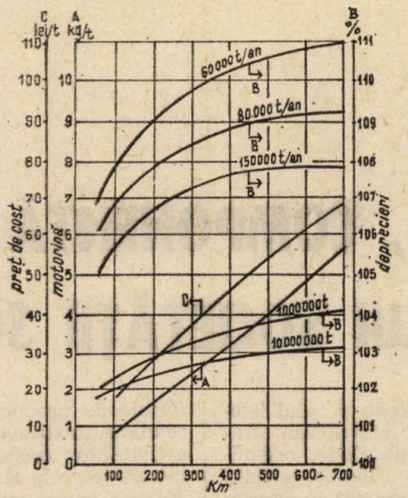

Evoluția consumului de motorină (A) a deprecierii (B) și a prețului de cost a transportului cărbunelui (C), în funcție de distanța de transport și de cantitatea de cărbune (lignit) transportată

Cum din analizele efectuate cu privire la structura consumului intern de purtători de energie primară se constată că circa 70% din energia primară se consumă **în industrie,** rezultă că **aici** trebuie căutate soluțiile de economisire a energiei. În cadrul industriei, la nivelul anului 1976, între cei mai mari consumatori de energie se înscriu : industria chimică, care consumă 34,5% din consumul de energie în industrie ; industria metalurgică 23,5% ; industria forestieră — 12,6% etc. iar între consumatorii mai mici de energie se relevă industria construcțiilor de mașini — 6,4%, industria alimentară — 4,9% ; industria ușoară — 4,2% etc. Subliniem că în consum de energie am cuprins consumul de combustibil ca atare, consumul de energie electrică și termică.

Pe de altă parte analizele efectuate pe purtători de energie scot în evidență că marii consumatori de hidrocarburi sînt în ordinea mărimii : industria energiei electrice și termice 39,3%, industria chimică 36,7%, agricultura și industria alimentară 18,5%, industria forestieră 17,5% etc. Cărbunele se consumă în proporție de 44,3% de către industria energiei electrice și termice și 32,8% în industria metalurgică. Desigur că în stabilirea acestor ierarhizări specificul producției și al tehnologiilor din aceste ramuri de mare însemnătate în economie are un însemnat rol ; ierarhizarea respectivă indică, însă unele rezerve potențiale de diminuare a consumurilor energetice.

Analizînd acum **proveniența** resurselor interne de energie constatăm că 78% din resursele de cărbune sînt comasate în bazinul Olteniei. Resursele de gaze sînt concentrate în Ardeal, iar cele de țiței (petrol) sînt disipate în zona subcarpatică (în principal în Muntenia 64,5%). În ce privește resursele hidroenergetice putem spune că ele sînt oarecum repartizate în toate zonele țării, în funcție de potențialul hidroenergetic al rîurilor importante.

Făcînd o incursiune în **domeniul transportului combustibilului** constatăm că pentru a transporta 1 tcc de lignit la distanță de 100—500 km costul cărbunelui se scumpește cu 20—63%. Acest transport înseamnă în plus o depreciere a cărbunelui de 2—11% în funcție de distanța de transport și cantitatea transportată și un consum de combustibil superior de 1—4 kg păcură pentru transportarea unei tone de cărbune la 100—500 km (vezi graficul). Cum cantitățile de combustibili care se vehiculează în toate direcțiile în țară **sînt considerabile,** ne putem imagina cîtă risipă de energie se face prin transportul acestora.

Bararea oricărui canal de risipă

DIN CELE CÎTEVA ASPECTE reliefate și care privesc economia energetică din țara noastră, rezultă că în actuala conjunctură, așa cum se evidențiază în documentele de partid se impune a chibzui cu maximă exigență și rațiune **modul cum este folosită energia sub toate formele ei,** depistate toate canalele prin care se scurge risipa și făcut totul pentru ca cerințele de energie în slujba progresului economic și social al țării să nu fie frînate de posibilitățile limitate ale resurselor de energie. În această lumină se impune amplasarea în mai mare măsură a industriilor mari consumatoare de energie în zonele cu disponibil de resurse, vizîndu-se evitarea transportului. Pe de altă parte, în zonele sărace în resurse energetice se pot amplasa cu precădere industrii cu înaltă tehnicitate care solicită consumuri mai mici de energie și necesită în special energie electrică. (Transportul energiei electrice la distanțe peste 100 km devine mai convenabil decît transportul combustibilului solid, inferior).

În scopul satisfacerii consumatorilor îndepărtați de zonele bogate în resurse energetice clasice apare ca necesar totodată să se acționeze cu și mai multă hotărîre și eficacitate pentru **valorificarea tuturor resurselor de energie locală,** chiar și a acelora cu potențial energetic scăzut. Aceste resurse trebuie folosite pentru acoperirea necesităților de energie locală, rezolvarea multiplelor probleme de încălzire, apă caldă menajeră, energie mecanică sau electrică, în scopul ridicării economice și sociale a zonei respective.

În acest cadru se cuvine relevat că principiile de organizare și funcționare ale procesului circular activ la nivelul secțiilor de producție, al unităților din economie, materializate în acțiuni și măsuri coroborate, încorporează în totalitate aceste exigențe. Finalmente se vizează utilizarea fiecărei particule de materii prime și materiale, de energie, eliminarea deșeurilor deopotrivă cu utilizarea superioară a acestora, folosirea oricăror rezerve interne în desfășurarea producției, a unor forme de energii mai ieftine, locale.

prof. dr. docent Vasile I. NITU
Constanța TRIFU

CONTROLUL, COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A SISTEMULUI SOCIETĂȚII SOCIALISTE (I)

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, îndeplinindu-și rolul istoric de forță politică conducătoare a societății, elaborează strategia revoluționară a dezvoltării economiei socialiste, organizează și conduce înfăptuirea construcției noii orînduiri sociale. Înfăptuirea acestui obiectiv fundamental concretizat în creșterea avuției naționale și ridicarea continuă, pe această bază, a bunăstării națiunii sînt strîns legate de conducerea științifică a societății, de opțiunile cu caracter strategic adoptate în procesul conducerii societății, al desfășurării activității economice și sociale, opțiuni care își găsesc reflectarea directă și nemijlocită în planurile de dezvoltare a țării.

Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978 a dezbătut probleme de importanță deosebită ale perioadei actuale referitoare la perfecționarea conducerii economico-sociale și creșterea rolului politic conducător al partidului, adoptînd hotărîri corespunzătoare, astfel ca metodele de planifcare și conducere să deschidă cîmp larg manifestării neîngrădite, active, a tuturor organelor colective, a inițiativei creatoare a maselor de oameni ai muncii.

În cuvîntarea la încheierea lucrărilor plenarei, secretarul general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, accentua faptul că **„Hotărîrile pe care le-am adoptat astăzi creează condiții pentru perfecționarea activității noastre în toate domeniile, pentru îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale. Va trebui să facem totul pentru ca aceste hotărîri să fie realizate în cele mai bune condiții".**

Indicațiile și orientările de o inestimabilă valoare teoretică și practică ale secretarului general al partidului îndeamnă la reflecții menite să contribuie la determinarea unei game cît mai diferite de căi, forme și metode de aplicare în toate sectoarele și domeniile de activitate, a hotărîrilor plenarei.

I. Conducerea științifică a societății. Cibernetica și societatea. Sistemul cibernetic general al economiei naționale

AVÎND LA BAZĂ cuceririle realizate în diferite laturi și domenii ale cunoașterii, precum și experiența practică, știința conducerii utilizează o gamă largă de discipline care se condiționează și se interferează, cum ar fi ramurile moderne ale matematicii, ale științelor economice, ciberneticii, informaticii, automaticii, filozofiei și psihologiei etc.

Activitatea de conducere științifică, planificată, implică urmărirea permanentă, sistematică, a modului în care se realizează obiectivele stabilite, ritmurile și proporțiile prevăzute, în scopul menținerii echilibrului material, financiar, monetar și valutar, al prevenirii apariției unor dereglări în executarea planului și al atingerii, pe această bază, a obiectivelor politicii partidului și statului.

În această viziune, conducerea științifică a societății, deciziile strategice de dezvoltare, impun ca o condiție sine qua non organizarea unui control exigent al clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății, asupra modului în care fiecare unitate socialistă gospodărește fondurile de care dispune, își îndeplinește obligațiile în cadrul planului național unic.

Abordarea în concept sistemic și în viziune cibernetică a societății, în general, și a societății socialiste multilateral dezvoltate în special, înseamnă în primul rînd faptul că societatea se constituie ca un sistem cibernetic general, unitar și complex care definește în mod sintetic dar și în ansamblu, conținutul, esența și caracterul de clasă al societății socialiste în etapa actuală.

În al doilea rînd, societatea cu elementele ei componente — forțele de producție, relațiile de producție, suprastructura și celelalte subansamble se realizează și se contopesc în totalitatea activităților economice și sociale ce au loc permanent, fără întrerupere, de la un moment la altul, reluate pe plan superior potrivit concepției și politicii partidului.

Iată de ce, în definirea conținutului, al laturilor, componentelor și rolul controlului apare necesar ca economia să fie privită ca un ansamblu de sisteme cibernetice, conectate între ele prin conexiuni directe și inverse, iar **societatea socialistă multilateral dezvoltată în viziunea cibernetică, poate fi considerată în mod cuprinzător ca un sistem cibernetic general, iar locul în care gravitează sistemele, ca elemente componente ale acestuia, drept spațiul activității economice și sociale naționale.**

Structura sistemului cibernetic general al societății socialiste este deosebit de complexă, avînd un număr mare de componente, ierarhizate atît pe verticală — de la forurile centrale la unitățile de bază — cît și pe orizontală — în profil teritorial.

Adoptarea unei viziuni sistemice, evidențierea și clasificarea sistemelor componente, a conexiunilor directe și inverse dintre ele, a modului de comportament și reacție la modificarea diverșilor parametri din cadrul sistemelor componente, permit să se caracterizeze cît mai complet procesele ce au loc **în spațiul activității economice și sociale naționale.**

Avînd în vedere analiza modului de acționare și legătură între sistemele componente, a funcționalității specifice în cadrul mecanismului economico-social, sistemul cibernetic general al societății socialiste poate să fie structurat pe trei mari categorii de sisteme și anume : sisteme economice efectorii, sisteme final-cumulative și sisteme de sinteză.

În cadrul grupei sistemelor de sinteză rolul de bază revine sistemului unic de conducere, care trasează coordonatele fundamentale ale traiectoriilor de evoluție în spațiul activității economice și sociale naționale, obiectivele și sarcinile tuturor componentelor sistemului cibernetic general. În realizarea sarcinilor, sistemul unic de conducere se bazează și acționează și prin celelalte sisteme de sinteză, și anume cel informațional, cel al productivității muncii, cel financiar și de prețuri și cel de eficiență-rentabilitate.

În această accepțiune, la nivel macroeconomic, sistemul unic de conducere **nu are numai el conexiuni și fluxuri cu sistemele**

Fig. 1

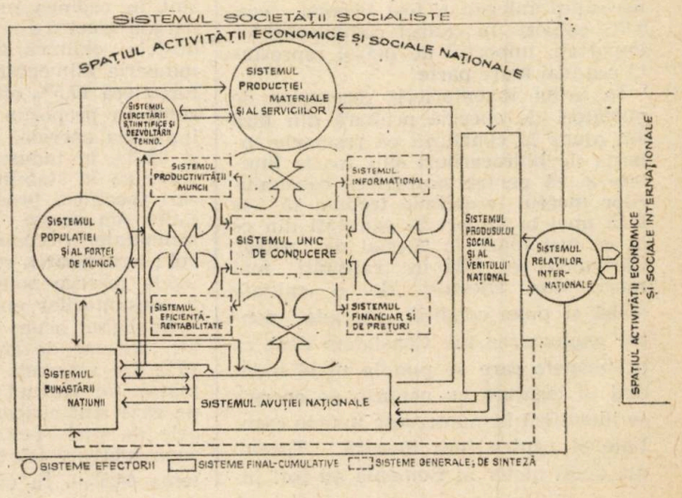

efectorii şi final-cumulative ci şi celelalte sisteme de sinteză, la rîndul lor, pe lîngă legăturile fireşti cu sistemul unic de conducere, au conexiuni şi formează fluxuri şi cu celelalte sisteme din spaţiul activităţii economice şi sociale naţionale, căci fiecare din sistemele de sinteză are în acelaşi timp legături cu celelalte sisteme şi cu cel unic de conducere, de la care primesc comenzi şi orientări specifice, atît pentru ele cît şi pentru a fi transmise celorlalte sisteme, ca în final să transmită sistemului unic de conducere fluxurile stabilite.

Prezentarea completă a tuturor aspectelor şi problemelor referitoare la sistemul cibernetic general al societăţii socialiste trebuie deci să fie făcută **atît în viziune macroeconomică, cît şi la nivel microeconomic, deoarece în spaţiul activităţii economice şi sociale fluxurile, intrările şi ieşirile, conexiunile directe şi inverse ce au loc, se împletesc în mod necesar şi organic, se completează şi se întrepătrund de aşa natură, încît o imagine completă poate fi dată numai dacă analiza se face sub aceste două laturi esenţiale. Rezultă în mod necesar că fiecare din sistemele efectorii şi cumulative la rîndul lor au drept componentă de bază, dacă nu chiar ca un subsistem, şi atributul de conducere.**

În acest mod se asigură o îmbinare armonioasă a măsurilor care converg către întărirea autogestiunii economico-financiare şi ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitoreşti, concomitent cu creşterea rolului planului naţional unic de dezvoltare şi al organelor centrale, toate acestea în spiritul hotărîrilor complexe adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978.

Harta fluxurilor sistemului cibernetic general al societăţii socialiste în concepţia noastră poate fi prezentată prin modul în care **sistemul unic de conducere, situat în centrul spaţiului activităţii economice şi sociale naţionale, radiază şi cuprinde în spectrul acţiunii sale întregul ansablu al proceselor economico-sociale.** (vezi Fig. 1).

Aceasta este o reflectare a viziunii partidului nostru potrivit căreia activitatea de conducere cuprinde toate compartimentele şi laturile din spaţiul activităţii economice şi sociale naţionale, **neexistînd gen de activitate în cadrul sistemului cibernetic general care să scape de sub controlul sistemului unic de conducere.** Punînd în evidenţă necesitatea conducerii unice de ansamblu, secretarul general al partidului menţiona : **„putem spune că dezvoltarea societăţii în general, şi cu atît mai mult a societăţii socialiste, care este opera creaţiei conştiente a maselor, impune existenţa unui dirijor multilateral, cu vaste şi multiple calităţi şi cunoştinţe. De fapt, în cadrul societăţii de azi acţionează un mare număr de dirijori care, la diferite niveluri ale organizării sociale, asigură buna funcţionare a mecanismului public, îndrumarea nenumăratelor compartimente de activitate. Dar, la rîndul lor, toţi aceşti dirijori trebuie să acţioneze în mod unitar, pe baza unei conduceri şi dirijări centrale unice. Tocmai în această concepţie este necesar să se realizeze conducerea societăţii noastre socialiste, rolul de dirijor colectiv îndeplinindu-l partidul comunist — forţă politică conducătoare a întregii naţiuni — statul nostru socialist".** [1]).

În spiritul politicii generale a partidului şi statului nostru, conducerea centrală se îmbină armonis cu lărgirea continuă a participării oamenilor muncii la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului, cu autonomia fiecărei unităţi socialiste.

Atributele esenţiale ale sistemului unic de conducere se pot sintetiza în trei laturi de bază, şi anume : decizia-comanda, controlul şi reevaluarea-reglarea.

În prima componentă a sistemului unic de conducere, anume decizia-comanda, se regăsesc două momente distincte **care trebuie înţelese în unitatea lor dialectică. Decizia înseamnă în primul rînd alegerea dintr-un număr de variante, pe cea mai bună din toate punctele de vedere care, pusă în aplicare, să ducă la realizarea sarcinilor stabilite cu maximum de randament şi eficacitate şi cu minimum de risc.**

Întrucît orice decizie adoptată constituie şi un pas spre viitor, la baza acesteia trebuie să stea şi studiile de prognoză privind tendinţele de evoluţie ale principalelor procese şi fenomene, atît a celor din spaţiul activităţii economice şi sociale naţionale, cît şi a celor din spaţiul mondial.

Odată luată decizia, urmează a se transmite comanda către factorii care trebuie să traducă în viaţă componentele deciziei. În acest moment nu trebuie pierdute din vedere nici elemente cum sînt căile şi modalităţile de transmitere a deciziei, indicaţiile pentru cunoaşterea şi însuşirea elementelor deciziei etc.

A doua latură de bază a sistemului unic de conducere o constituie controlul — **control asupra întregii activităţi economice şi sociale, ca necesitate obiectivă a însăşi esenţei oricărui proces al activităţii umane.**

Sensul major, esenţa acestei funcţii trebuie neapărat abordată prin cele două laturi esenţiale. În primul rînd, aceea de înlăturare a fenomenelor negative şi reglarea situaţiei, dar în acelaşi timp şi sub aspectul dialectic al creşterii, potrivit căruia orice decizie care reglează o abatere de la altă decizie anterioară **conţine în ea şi elemente noi, de creştere cantitativă ori calitativă a conţinutului sarcinilor de plan anterioare, în concordanţă cu nivelul dezvoltării generale a activităţii economice şi sociale naţionale din etapa în care se face reevaluarea, reglarea.**

Între cele trei atribuţii dialectice ale sistemului unic de conducere există **o legătură indestructibilă şi o condiţionare reciprocă.** Procesul conducerii ca act unic **nu trebuie înţeles ca o trecere lineară de la decizie-comandă la control şi la reevaluare-reglare şi apoi din nou reluate de la capăt, ci ca un proces în evoluţie ciclică, neîntrerupt, în care, la fiecare din funcţii acţionează elemente ale celorlalte funcţii, ciclul logic fiind şi invers, completîndu-se şi intercondiţionîndu-se una pe alta.**

Astfel, în conţinutul primei etape a luării deciziei şi transmiterii comenzii se regăsesc invariabil elemente de reevaluare-reglare pe baza cunoaşterii şi controlului exercitat în fazele anterioare ; controlul ca fază distinctă nu se poate face permanent, unitar şi eficient fără ca în derularea acestuia să fie luate operativ şi măsuri ce ţin de esenţa deciziei şi a comenzii şi, implicit de reevaluare-reglare, iar în cea de a treia fază, reevaluarea-reglarea se iau noi decizii şi se dau noi comenzi care asigură reluarea pe o nouă bază, superioară, a activităţii economice sau sociale respective.

Prin modul de organizare şi funcţionare, prin ierarhizarea sa, **funcţia de control nu numai că acoperă prin firele sale întregul sistem unic de conducere, dar simultan se regăseşte şi în celelalte funcţii,** căci de fapt şi atunci cînd este vorba de funcţiile decizie-comandă şi reevaluare-reglare se exercită într-o formă sau alta şi control, aceasta deoarece în ultimă instanţă **munca de conducere în orice fază înseamnă şi control.**

Conceptul în care am dezvoltat consideraţiile privitoare la sistemul unic de conducere, ca una din componentele de bază ale sistemului cibernetic general al societăţii socialiste ne îndreptăţeşte să prezentăm în felul următor harta fluxurilor acestui sistem în legătura sa cu celelalte sisteme ce gravitează în spaţiul activităţii economice şi sociale naţionale. (Fig. 2).

Fig. 2

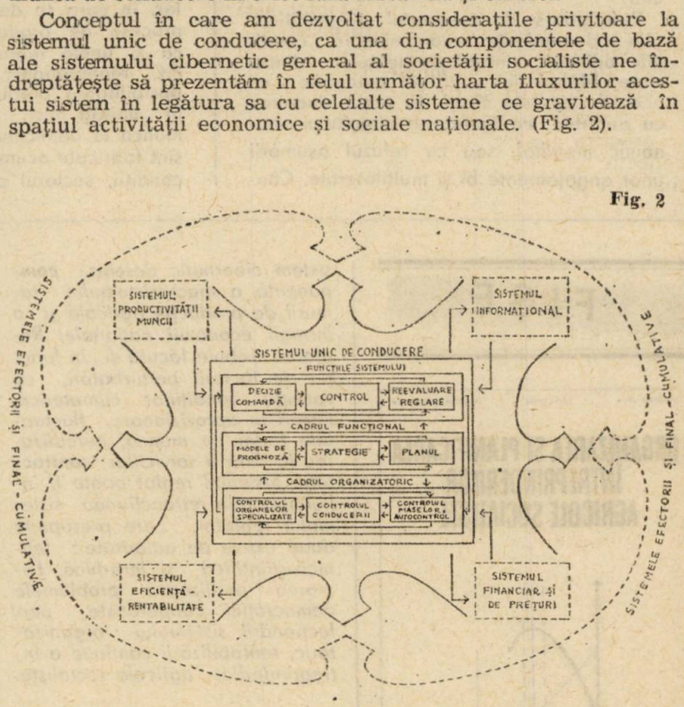

În contextul prezentării din fig 2, sistemul unic de conducere este conceput în esenţa lui ca **nod vital,** ca sistem situat în centrul spaţiului activităţii economice şi sociale naţionale, de la care radiază toate elementele componente ale funcţiilor acestui sistem — decizia-comanda, controlul şi reevaluarea-reglarea — şi către care converg, ca o necesitate obiectivă, de la toate sistemele, rapoartele, rezultatele şi informaţiile din viaţa şi procesele economice şi sociale, elemente care în ansamblul lor constituie **baza de la care sînt reluate pe un plan superior noi activităţi economice şi sociale.**

Ştefan CRĂCIUN

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** Expunere la deschiderea colocviului privind problemele ştiinţei conducerii societăţii, Ed. politică, Bucureşti, 1972.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Dezvoltarea economică independentă în gîndirea lui P. C. Mahalanobis (II)

P.C. MAHALANOBIS a depistat și numeroase obstacole de factură internă care impietează dezvoltarea Indiei. El se referă astfel la persistența unor acute probleme în domeniul agriculturii, sector care se bazează încă pe latifundiile feudale (sistemul zamindaratului), la slaba acumulare datorată concentrării veniturilor în mîinile unui număr restrîns de privilegiați, la presiunea demografică necontrolată, la folosirea insuficientă și necorespunzătoare a resurselor umane și persistența unor forme arhaice, anacronice, de organizare socială (sistemul castelor), la puternicele prejudecăți religioase care se opun progresului etc. Ideea de forță a lui Mahalanobis este că strategia dezvoltării este sinonimă cu strategia schimbării structurii economiei, subdezvoltarea fiind ea însăși sinonimă cu deformarea acestei structuri. După părerea profesorului indian, cerința modificării structurii economiei este comună tuturor țărilor subdezvoltate ; fiecare dintre acestea trebuie însă să adopte, potrivit gradului de rămînere în urmă, valorilor naționale și condițiilor concrete, propria strategie de dezvoltare. Medicii tratează bolnavii, iar nu bolile — subliniază Mahalanobis — astfel încît strategia dezvoltării indiene nu se poate prescrie oricărei țări subdezvoltate. Există însă o condiție prealabilă a oricărei strategii care se vrea operațională, și anume **dezvoltarea economică independentă,** ceea ce presupune mobilizarea intensă a potențialului național-natural, uman, financiar.

Referindu-se la conținutul și semnificațiile independenței economice în condițiile adîncirii interdependențelor dintre state, Mahalanobis afirmă categoric că aceasta nu este cîtuși de puțin sinonimă cu autarhia, cu ignorarea circuitului economic mondial, sau cu refuzul asumării unor angajamente bi și multilaterale. Conceptul de independență economică al lui Mahalanobis situează factorul intern pe locul suprem în ierarhia factorilor dezvoltării, iar celui extern îi conferă o poziție într-un plan complementar. „Dependența actuală a Indiei de importul de bunuri capitale este o slăbiciune structurală fundamentală, care trebuie să fie corectată cît mai repede posibil" [1]), afirmă omul de știință indian, iar acest proces ar fi imposibil fără intervenția energică a statului. El are în vedere că un asemenea rol îl poate înfăptui numai un stat democratic, chemat să acționeze în numele națiunii, al tuturor sectoarelor existente în economie, — să mobilizeze și coordoneze în mod unitar energiile țării, potențialul ei național.

Rolul sectorului de stat este legat, în primul rînd, de asumarea sarcinilor de dezvoltare a acelor structuri ale economiei moderne în care, pentru inițiativa privată, rentabilitatea nu este imediată sau certă. În ce privește sectorul particular, în care se desfășoară cu deosebire procese de producție imediat rentabile, ca și unele rentabile la nivel național, P.C. Mahalanobis vede oportunitatea și posibilitatea producerii în mod economic în unități mici, artizanale, inclusiv cu munca la domiciliu, a multor articole care sînt fabricate acum în uzine mari. În aceste condiții, sectorul de stat are ca obiectiv hotărîtor **lichidarea deformării structurii economiei naționale, dezvoltarea ei multilaterală, independentă.** Se susține lărgirea acestui sector prin preluarea de către stat din mîna monopolurilor străine a tuturor bogățiilor naționale și a întreprinderilor de orice fel. Legat de cele arătate, sectorului de stat îi revine misiunea de a constitui sursa celor mai mari acumulări, rolul de a dirija resursele într-un mod rațional. Tot acestui sector trebuie să-i aparțină monopolul comerțului exterior, respectiv organizarea relațiilor economice externe în conformitate cu politica de independență economică.

Un loc aparte, cu numeroase valențe și semnificații în strategia indiană a dezvoltării independente îl ocupă **planificarea.** În India ultimelor trei decenii acest domeniu a constituit laboratorul gîndirii economice și al experiențelor practice ale lui P.C. Mahalanobis. În viziunea profesorului indian, pentru a corespunde scopului ei, planificarea trebuie să se bazeze nu pe metode empirice ci pe metode și elemente riguroase, adaptate obiectivelor urmărite. În acest scop el a folosit pe larg econometria, statistica, sociologia și cercetarea operațională. După opinia lui Mahalanobis, ca să fie operațională și eficientă, planificarea „într-o economie mixtă, trebuie să fie comprehensivă, să cuprindă și sectorul public și pe cel privat și să exprime obiectivele atît în unități fizice, cît și valorice". Iată de ce ni se pare o nedreptate faptul că, referindu-se la teoriile creșterii economice, americanul Schumpeter nu a menționat nici măcar în treacăt prețioasele contribuții ale lui Mahalanobis la modelarea creșterii economice, rezultate la care acesta a ajuns, desigur pe alte baze și cu alte finalități, înaintea lui Harrod și Domar și independent de ei ; Mahalanobis a elaborat chiar o variantă proprie a balanței legăturilor

FIȘE

● *Dr. Cățu (Craiova), E. Iura (Cluj-Napoca) și N. Davideanu (Iași) publică în Editura didactică și pedagogică lucrarea* Organizarea și planificarea întreprinderilor agricole socialiste *(1978, 476 p.). Autorii concep întreprinderea agricolă ca un sistem cibernetic deschis, componentă a macrosistemului ramurii de producție agricolă și a întregii economii naționale. Reglarea trebuie făcută și în funcție de factorii perturbatori, ca variația condițiilor climaterice, lipsuri în aprovizionare, fluctuațiile forței de muncă, nerealizarea la timp a serviciilor contractate. Sistemul reglat poate fi influențat prin retroacțiunea sistemului reglator, care presupune două nivele de autoritate : tehnică-științifică și ierarhică. Lucrarea analizează problemele democrației cooperatiste, perfecționării sistemului organizatoric, rentabilizării continue a întreprinderilor agricole socialiste.*

Metode și tehnici de conducere a unităților economice

● *Catedra organizarea și conducerea unităților industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații din Academia „Ștefan Gheorghiu" a organizat — cu participarea unor specialiști de la alte catedre ale academiei, din institute de învățămînt superior, școli interjudețene de partid, centre departamentale de perfecționare — o dezbatere pe tema metodelor și tehnicilor moderne de conducere a unităților economice. Au fost luate în discuție concepte și noțiuni definitorii privind formele, metodele și tehnicile de conducere verificate și îmbogățite în experiența românească, elemente teoretice, metodologice și practice privind analiza, proiectarea și implementarea lor, unele condiții de aplicare eficientă potrivit tipologiei unităților și proceselor de producție, cerințele noi pe care le pun în acest domeniu introducerea autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, noul mecanism economico-financiar.*

Concluziile desprinse din această dezbatere și din alte consultări programate de catedră vor servi la definirea orientărilor pentru conceperea, dezvoltarea și introducerea a noi metode și tehnici, la stabilirea necesităților actuale de instruire și perfecționare a cadrelor de conducere, la definitivarea manualului de conducere, în curs de elaborare.

Economisirea — o avantajoasă sursă de energie

● *Lucrarea Ressources énergétiques mondiales 1985–2020 (Paris, 1978, 270 p.), realizată pe baza anchetelor de tip Delphi, la comanda Conferinței mondiale pentru energie care a avut loc anul trecut la Istanbul, oferă evaluări referitoare la resursele mondiale de petrol, gaz natural, cărbune, energie hidraulică, nucleară, energii noi (solară, geotermică, de fuziune ș.a.), precum și la evoluția cererii mondiale de energie în perioada 1985–2020. Se confirmă, printre altele, în cazul petrolului, încetinirea ratei de creștere a rezervelor anuale, care în anul 2000 va fi cel mult egală cu consumul din 1977. Petrolul neconvențional (din mări adînci și din zone polare, recuperări, șisturi bituminoase, nisipuri asfaltice, petrol sintetic) capătă o pondere semnificativă abia la începutul secolului viitor. Rezervele potențiale de cărbune sînt destul de ridicate pentru a satisface în viitor consumul de energie, dar sînt îndoieli, dat fiind efortul insuficient*

dintre ramuri, paralel cu aceea a lui Wassily Leontief și independent de acesta [2]).

Trei trăsături mai importante caracterizează concepția lui Mahalanobis cu privire la planificare : a) accentul pe planificarea în unități fizice ; b) industrializarea accelerată, bazată pe ramurile producătoare de bunuri investiționale ; c) înțelegerea necesității de a progresa în plan economic concomitent cu anumite schimbări în plan instituțional. Modelele elaborate de Mahalanobis pentru optimizarea deciziilor de planificare a dezvoltării independente a Indiei folosesc un aparat matematic larg și totodată simplu, bazat pe cercetarea operațională.

În acest cadru modelul cu un singur sector are în vedere numai producția industrială de bunuri investiționale, considerată sectorul generator al dezvoltării economice. Modelul cu două sectoare seamănă întrucîtva cu schema lui Marx asupra reproducției și, mai ales, cu modelul economistului sovietic Feldman, elaborat în U.R.S.S. în 1928. Conceput îndeosebi ca un model de alocare, modelul cu patru sectoare, elaborat în 1955, a fundamentat dimensiunile celui de-al doilea plan cincinal al Indiei (1956–1960). Cele patru sectoare pentru care s-a elaborat acest model sînt : 1. industria producătoare de bunuri investiționale ; 2. industria bunurilor de consum ; 3. mica producție de bunuri de consum industriale și agricole ; 4. serviciile.

Strategia de bază a planificării în India – afirmă Mahalanobis – trebuie să fie, pe de o parte, creșterea investițiilor în industria grea și a cheltuielilor pentru servicii ; pe de altă parte este necesar să fie avută în vedere creșterea investițiilor și producției în industriile casnice și mici. Este interesantă și concepția profesorului asupra consecințelor tehnicii noi într-o țară ca India. Pericolul subutilizării forței de muncă, susține economistul indian, decurge nu din promovarea tehnicii în sine ci din întîrzierea procesului de adaptare a economiei la condițiile create prin tehnica modernă, altfel spus din nesincronizarea absorbției forței de muncă excedentare din ramurile superior utilate tehnic, cu expansiunea celorlalte sectoare, îndeosebi a celui terțiar. Este deci indiscutabil că dezvoltarea economică a Indiei și chiar utilizarea deplină a forței de muncă trebuie să se bazeze pe tehnica cea mai nouă. În condițiile acestor linii fundamentale de gîndire, modelul cu patru sectoare al lui Mahalanobis constituie o încercare de optimizare a ratei acumulării, ținînd seama de cîțiva importanți factori de restricție, care provoacă limitarea ratei investițiilor în industriile grele ; a) resursele de capital indigen ; b) volumul fondului de consum ; c) posibilitățile de calificare a forței de muncă la nivelul tehnic modern ; d) gradul de folosire a mîinii de lucru ; e) rigiditățile structurilor instituționale, administrative, etc. Mahalanobis evidențiază pentru fiecare factor restrictiv cîte o soluție. Ideea lui de bază o constituie stimularea și mobilizarea largă a sectorului particular, a micilor producători, în condițiile în care sectorul de stat are un rol hotărîtor.

În modelul său cu patru sectoare, Mahalanobis introduce unele corelații bazate pe influențele diferiților factori, inclusiv de natură exogenă, avînd în vedere, pe de o parte, pierderile din schimburile internaționale neechivalente, iar pe de altă parte dificultățile provenite din penuria de capital. Profesorul indian se pronunță hotărît pentru dezvoltarea schimburilor comerciale internaționale echitabile și reciproc avantajoase. În acest cadru el are în vedere necesitatea unei reglementări și stabilirii echitabile a prețurilor pe piața mondială, adoptarea unui sistem tarifar general preferențial pentru economiile rămase în urmă, schimbarea structurii exportului și importului pe baza industrializării.

Între componentele politicii de dezvoltare independentă a Indiei se înscrie, după opinia sa, creșterea producției bunurilor investiționale ; asigurarea numărului și structurii necesare de cadre tehnice, creșterea capacităților tehnice și științifice proprii. „Problema crucială a dezvoltării independente – afirmă Mahalanobis – este cum să atragi și să menții un număr suficient de persoane competente în cercetarea științifică și tehnologică" [3]), avînd în vedere că numai pe baza tehnicii noi poate fi susținută dezvoltarea.

Mahalanobis s-a angajat deschis și în alegerea căii social-politice de dezvoltare a Indiei, formulînd unele opțiuni socialiste. Desigur, el n-a fost un gînditor socialist, nici poziția sa de clasă și nici modelul său de dezvoltare nu sînt astfel concepute; viziunea sa reprezintă însă o opțiune conștientă către o nouă formă de organizare a societății care să permită eradicarea mai rapidă a subdezvoltării. Este semnificativ că Mahalanobis a criticat cu vehemență concepțiile acelor economiști burghezi din India care, prin interesele lor economice, se opuneau nu numai căii socialiste de dezvoltare ci însăși dezvoltării economice independente a țării.

dr. Gheorghe CIULBEA

[1]) P. C. Mahalanobis, Operational Research Models in India, p. 69.

[2]) M. Mukherjee, Scientific Approach in Planning, în "Essays on Econometrics and Planning", p. 152, 1975.

[3]) P. C. Mahalanobis, Talks on Planning, p. 72.

pentru descoperirea de noi zăcăminte și creșterea producției, în ce privește disponibilitatea lor în timp util.

În raport se apreciază că există în toate domeniile posibilități considerabile de economisire a energiei, ducînd spre anul 2020 la înjumătățirea raportului dintre CTE (cerere totală de energie) și PMB (produsul mondial brut). Raportul între cererea de electricitate și PMB va rămîne aproximativ la nivelul actual, dar producția de electricitate oferă un potențial considerabil de economisire a energiei. Se consideră că economisirea de energie va oferi o avantajoasă „sursă de energie" de schimb în timpul perioadei de tranziție, cînd se pare că producția de petrol nu va mai putea crește.

Reglarea homeostatică în planificare

● *Václav Klusoň propune în studiul Homeostatiká regulace v ekonomickych systémech* (Reglarea homeostatică în sistemele economice), *apărut în revista cehoslovacă* POLITICKÀ EKONOMIE *(nr. 9/1978), o analogie homeostatică în domeniul conducerii planificate a economiei. S-ar crea, datorită caracterului stabilizator al mecanismului homeostatic, concordanței ce o implică între obiectivele și interesele parțiale și integrale, condițiile necesare pentru obținerea unui grad dezirabil de descentralizare a deciziei și controlului și totodată pentru lărgirea activității de conducere și planificare a organelor centrale, îndeosebi în domeniul planificării structurale (pe termen mediu) și strategice (pe termen lung). În mecanismul homeostatic, echilibrul sistemului este condiționat de echilibrul fiecărui subsistem. Influențînd echilibrul particular, mecanismul propus ar duce la echilibrul întregului sistem. Mecanismul homeostatic asigură stabilitatea sistemelor, dar o stabilitate care nu este identică cu imobilismul, stagnarea. Numai sistemele cu un grad înalt de activism, capacitate de efort și inventivitate pot fi stabile, deoarece ele dispun de capacitatea de a se autoregla, de a menține variabilele esențiale ale sistemului în limite predeterminate și a se pune astfel în concordanță cu schimbările din mediul înconjurător. Autorul consideră că analogia ce o propune asigură ordonarea ierarhică a sistemelor conduse în așa fel încît acestea să acționeze, în anumite limite, după principiul autoreglării.*

MACHINES ET EQUIPEMENTS ROUMAINS

● *În numărul 4 al revistei trimestriale, tehnice și comerciale* MACHINES ET EQUIPEMENTS ROUMAINS *se prezintă pe larg realizările prestigioase ale industriei românești de construcții navale. Aceasta se numără printre subramurile care au cunoscut un dinamism excepțional în anii construcției socialiste. În conținutul revistei găsim aspecte semnificative ale perioadei recente de dezvoltare a industriei navale române, ale realizărilor ei de un deosebit interes. În articole separate sînt prezentate activitatea curentă și de perspectivă a industriei navale românești în ansamblu, precum și a diferitelor ei părți constitutive – a Institutului de cercetări și proiectări pentru construcții navale Galați (ICEPRONAV), a celor șapte șantiere navale (din Constanța, Galați, Brăila, Oltenița, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, Tulcea), a celor trei întreprinderi producătoare de utilaj naval mecanic și electric – toate reunite în Centrala industrială navală. În prezent, șantierele navale din țara noastră dispun de capacitatea de a executa o gamă foarte diversificată de vase avînd un tonaj pînă la 250 000 tdw. Un număr important de vase este exportat în diferite țări din Europa, Asia și Africa.*

FIȘE

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

Economia de combustibil și materii prime — problemă centrală a întregii dezvoltări economice

REEVALUAREA REALITĂȚILOR ENERGETICE mondiale în ultimii cîțiva ani a avut drept consecință, între altele, într-un număr tot mai mare de țări, perceperea într-un mod nou a caracterului limitat al resurselor respective, înțelegerea strîngerii măsurilor de economisire, de reducere a pierderilor, de eliminare a oricărei risipe. În acest sens, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea din 3 august a.c. în fața activului central de partid și de stat, **„România acționează cu toată fermitatea, punînd problema economiei de combustibil și materii prime la ordinea zilei, ca o problemă centrală a întregii dezvoltări economice, colaborînd cu alte țări pentru găsirea de noi surse de energie"**. Așa cum se sublinia în expunere, pornindu-se de la caracterul planetar al problemei, este necesar ca în toate țările să se treacă la măsuri ferme de raționalizare a exploatării și utilizării resurselor naturale, la intensificarea, cu forțele comune ale tuturor statelor, a cercetării pentru găsirea de noi mijloace și posibilități de sporire a resurselor energetice și de materii prime. Totodată, avînd în vedere că criza energetică și de materii prime își are rădăcini în politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, în raporturile economice de inegalitate și inechitate dintre state, în folosirea prădalnică a bogățiilor naționale ale unor țări și popoare, în fenomenele negative determinate de așa-zisa societate de consum din lumea capitalistă, care a generat și generează irosirea nejustificată a resurselor de materii prime și energie, soluționarea problemelor respective, cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este strîns legată de instaurarea noii ordini economice internaționale, de promovarea unor relații noi între state, bazate pe egalitate, independență națională, pe interes reciproc"**.

Conservarea energiei : sensuri și implicații

DINTRE MULTIPLELE ASPECTE pe care le comportă raționalizarea consumului de energie și materii prime, am abordat într-un alt articol (vezi „Revista economică" nr. 40 din 6 octombrie 1978) necesitatea unor reorientări determinate de amploarea risipei care se manifestă în prezent în multe țări, semnificația practică a unor acțiuni pentru sporirea gradului de eficiență a utilizării resurselor energetice, pentru reciclarea deșeurilor ca o cale de recuperare a unor materii prime și de economisire a energiei. Un interes neîndoielnic îl prezintă interconexiunile unor astfel de aspecte cu exigențele creșterii economice, și o primă problemă care atrage atenția sub acest raport este aceea a sensurilor noțiunii însăși de conservare a energiei.

Conservarea energiei este posibilă printr-o gamă întreagă de acțiuni, de la eliminarea risipei excesive pînă la o strictă raționalizare a consumului. În multe țări capitaliste dezvoltate, conservarea a însemnat pînă acum, de regulă, doar ceva mai multă atenție pentru ca energia să nu se piardă datorită unor neglijențe sau altor cauze asemănătoare. De exemplu, în urma unui control, experții unei firme americane au descoperit că fusese lăsat să funcționeze în timpul verii sistemul de topire a zăpezii pe căile de acces la o anumită instalație ; „măsurile de conservare a energiei" au constat în întreruperea funcționării sistemului. Alte companii au procedat la măsuri de tipul reparării ferestrelor stricate sau al blocării unor uși prea mari. Asemenea măsuri, oricît de necesare, cu greu ar putea fi totuși considerate esența a ceea ce trebuie înțeles prin economisirea energiei. După părerea noastră, economisirea energiei implică înainte de toate măsuri ce țin de procesele de producție, de găsirea unor mijloace de a produce cu un consum energetic mai scăzut.

Comparațiile între țări, între diferite ramuri de activitate economică din aceeași țară, scot în relief că economisirea energiei, compatibilă cu creșterea economică, necesită îndeplinirea a două condiții : sporirea eficienței energetice a utilajelor, iar pe de altă parte îmbunătățirea funcționării și a întreținerii acestor utilaje. Îndeplinirea acestor condiții va duce, desigur la majorarea relativă a cheltuielilor cu forța de muncă și a celor de capital, dar, per total, economia cheltuielilor cu combustibilul ar putea să mențină costurile stabile.

Toate acestea vor cere importante adaptări, legate de creșterea rolului forței de muncă, în special al celei de înaltă calificare, a ponderii tehnologiei de vîrf, a reutilizării sau reciclării unor materiale etc. Dar, în opinia unor autori (Denis Hayes, Rays of Hope, New York 1977, de exemplu) aceste adaptări vor fi mai puțin dureroase decît acelea care ar rezulta din implementarea unor programe masive de electrificare nucleară, sau prin creșterea dependenței de combustibilii sintetici obținuți din cărbune sau șisturi. Se apreciază de către autori ca cel citat că adaptările necesare economisirii energiei sînt, în anumite limite, mai puțin costisitoare decît dezvoltarea accelerată a unor noi surse energetice.

Dimensiunile unor proiecții

DESIGUR, măsurile de conservare a energiei în industrie nu sînt întotdeauna ieftine. Dimpotrivă, capitalul cerut pentru reutilarea unor linii tehnologice poate fi substanțial. Deoarece societatea nu dispune de capital în mod nelimitat, investițiile dintr-o ramură sau un domeniu reduc posibilitățile de a investi în alte ramuri sau domenii. În consecință, apare în mod firesc o „concurență" între cerințele financiare ale îmbunătățirii eficienței energetice și cele ale dezvoltării unor noi capacități energetice. Între cele două elemente concurente există, în funcție de condițiile concrete din fiecare țară, un punct optim, de echilibru, în care atît economisirea energiei cît și dezvoltarea unor noi surse energetice se poate face cu cheltuieli rezonabile sau, altfel spus, un punct în care cu același volum total al investițiilor se obțin efecte maxime. Bineînțeles găsirea acestui optim nu este deloc o problemă simplă și va cere în fiecare caz concret studii corespunzătoare, aprofundate.

Revenind la sensul noțiunii de conservare a energiei, și anume al laturii „economisire" a acestei noțiuni fără îndoială mai largi, merită reținută definiția succintă de la care pornește un studiu recent al O.C.D.E. asupra perspectivelor energetice mondiale, după cum prezintă interes însești proiecțiile respective. Experții organizației amintite, luînd drept reper în timp anul 1985, consideră ca punct de plecare măsurarea rezervelor de economisire a energiei prin „posibilitățile de a reduce consumul de energie pe o unitate a volumului producției globale a sectorului în cauză" (Perspectives énergétiques mondiales, O.C.D.E., Paris 1977). Lucrarea citată, întemeiată pe o serie de studii recente, ajunge la concluzia că „există importante posibilități de a mai reduce cererea viitoare de energie dincolo de limitele fixate prin proiecțiile actuale pentru 1985". Ce prevăd principalele dintre aceste proiecții sectorizate ?

Industria, de exemplu, reprezenta 42% din consumul final total de energie al țărilor O.C.D.E. în 1974. Aproape două treimi din volumul respectiv de energie se consumă, în multe din țările membre ale organizației, în cadrul ramurilor cu intensitate energetică ridicată, în special în siderurgie, metalurgia neferoasă, industria sticlei, industria celulozei și a hîrtiei, industria chimică. Examinînd prioritar posiblitățile de economisire din aceste ramuri, experții ajung la concluzia că pînă în 1985 sînt posibile pe ansamblul sectorului industrial economii de 20—25%. Cifra este considerată cu atît mai realistă și realizabilă cu cît, în cursul perioadei 1960—1973, consumul de energie pe o unitate de volum al producției industriale a înregistrat o scădere de ordinul a 15% în zona O.C.D.E., și aceasta în condițiile cînd prețul petrolului era foarte scăzut, iar aprovizionarea abundentă.

Trebuie luate în calcul, desigur, și influențele care se exercită în sensul opus, al creșterii necesarului de energie. Printre acestea, experții situează pe un loc aparte accentuarea măsurilor de luptă contra poluării în industrie, cărora le atribuie o majorare

Proiecții comparate ale economiilor posibile de energie în cîteva ramuri industriale din unele țări capitaliste, în procente din consumul de energie al anilor indicați

	S.U.A. 1980	Canada 1985	Japonia 1985	Franța 1985	Olanda 1985
Produse chimice	14	11	8	8	5
Celuloză și hîrtie	12	32	6	18	15
Sticlă		45			
Ciment	14	33	13	20	—
Siderurgie		2	12	20	6
Aluminiu	13	7	7	7	10
Alte ramuri	13	13	2	15	
Ansamblul industriei prelucrătoare	15	16	8	16	8

Sursa : OCDE, Perspectives énergétiques mondiales, Paris, 1977, p. 73.

cu circa 5% a consumului industrial de energie pe ansamblul zonei O.C.D.E. În final, însă, se menține proiecția unor economii posibile de energie în întreaga industrie cu circa 15—20% pînă în 1985, bineînțeles sub rezerva măsurilor adecvate din partea autorităților și a unui climat favorabil investițiilor necesare.

Sînt semnificative și economiile considerate posibile în alte domenii de activitate. De exemplu, în transporturi, care în 1974 consumau 25,9% din întreaga cantitate de energie utilizată în țările O.C.D.E., se întrevăd pînă în 1985 economii de 21,8% în cazul țărilor europene membre ale organizației și de 30% în cazul Americii de Nord. Importante rezultate se așteaptă în acest domeniu în special de pe urma măsurilor pentru ridicarea simțitoare a randamentului energetic al autovehiculelor, actualmente apreciat ca foarte slab. În ceea ce privește locuințele, se consideră că o bună izolare termică a lor poate să micșoreze la jumătate cantitatea de energie necesară pentru încălzire. Mari posibilități de economisire se apreciază că oferă aparatele de uz casnic, S.U.A. de exemplu propunîndu-și să amelioreze randamentul lor energetic cu 20%. Pe ansamblul sectorului rezidențial și comercial experții contează pe realizarea unor economii situate între 15 și 20%. În fine, în însuși sectorul producției de energie se întrevăd posibilități considerabile de economisire, în special în producția de electricitate, prin reducerea pierderilor de conversiune grație unei eficacități sporite a echipamentelor.

Energiile reînnoibile și descentralizarea industrială

ALĂTURI DE EFORTURILE pentru conservarea energiei în general, în literatura tot mai bogată care se ocupă de aceste probleme se preconizează măsuri pentru economisirea combustibililor clasici — în special a petrolului — prin utilizarea unor resurse energetice alternative. O direcție mult dezbătută o constituie energia solară, în legătură cu care se apreciază îndeobște că va fi utilizată în tot mai mare măsură pînă la sfîrșitul secolului, dar cu rezerva că numai acest lucru nu va putea reduce considerabil consumul de țiței.

S-au făcut primii pași pentru utilizarea altor resurse noi de energie dintre cele mai variate. De exemplu, de curînd unele cartiere ale orașului Chicago au fost trecute la alimentarea cu gaze produse de o instalație de reciclare din Oklahoma, care transformă în metan deșeurile biologice a trei ferme de creștere a bovinelor (sistemul CRAP — Calorific Recovery Anaerobic Process). Gunoiul de grajd a 100 000 bovine este depozitat în bazine pline de bacterii, rezultînd pe zi 1,6 milioane mc metan plus produse secundare care sînt utilizate ca nutreț și îngrășăminte lichide.

Intrarea în funcțiune a sistemului CRAP a dat posibilitatea efectuării la nivel macroeconomic a unor calcule estimative. Din 380 de milioane tone gunoi de grajd bovin, cîte rezultă anual în S.U.A., ar putea fi produse 952 unități BTU, adică 5% din consumul de gaz natural din această țară ; necesarul de încălzire al unei familii americane ar putea fi asigurat în medie prin folosirea gunoiului a circa 28 bovine (Newsweek, 20 martie 1978).

Avantajul resurselor de energie de genul celor menționate este faptul că ele se reînnoiesc, deci că nu sînt limitate din punct de vedere fizic cum este mărimea unor zăcăminte. Unii autori apreciază că resursele energetice care se reînnoiesc — se are în vedere energia solară, eoliană, biologică, hidraulică — reprezintă viitorul energetic al omenirii. Există însă și dezavantaje, principalul dintre ele fiind acela că aceste resurse, mult mai difuze decît combustibilii convenționali, nu pot genera ele singure cantitățile considerabile de energie cerute de actuala structură economică ce se bazează, de regulă, pe unități industriale mari, iar procesul de colectare și de transport al energiei spre o unitate centrală care să concentreze cantități suficiente ar fi mult prea costisitor. Autorii favorabili energiilor reînnoibile propun de aceea o descentralizare a activității industriale în unități de mărime medie și amplasarea acestor unități cu prioritate în acele regiuni în care resursele energetice care se reînnoiesc se găsesc din abundență.

În sprijinul ideii arătate se sugerează că, de fapt, procesul descentralizării industriale este deja în desfășurare, în prezent, în multe țări ale lumii — de regulă în țările dezvoltate —, stimulat fiind de lupta împotriva poluării și a „relelor sociale" pe care le generează aglomerarea populației și a activității economice în mari centre urbane. În Japonia a fost amplu dezbătută lucrarea fostului prim-ministru Tanaka, intitulată „Restructurarea arhipelagului japonez", în care se propune crearea de zeci de orașe de mărime medie — cu circa 250 000 locuitori fiecare — care să descongestioneze actualele aglomerări urbane. Tendințele de descentralizare sînt evidente în Franța, unde guvernul a oferit industriei importante stimulente pentru a amplasa noile unități productive în afara Parisului, precum și în S.U.A. unde companiile își mută tot mai des unitățile productive din zona de Nord-Est în așa-numitele „state însorite" (cele din sud). Deși aceste deplasări nu au propriu-zis drept scop rezolvarea problemelor legate de adaptarea la resursele energetice care se reînnoiesc, ele sînt considerate a fi de natură să ușureze depășirea perioadei de tranziție în domeniul energetic.

Unele lucrări de specialitate susțin că dezideratul descentralizării industriale nu înseamnă că vor fi necesare mari transformări structurale pentru că, în realitate, o parte surprinzătoare din numărul unităților productive sînt și în prezent relativ mici. Se citează bunăoară cifre după care în S.U.A., deși 3% din numărul corporațiilor dețin nu mai puțin de 1/6 din toate unitățile productive și folosesc circa 3/4 din toată forța de muncă, numărul mediu al angajaților în fiecare unitate este de numai 203 persoane. Se face deci distincție între procesul obiectiv al concentrării și centralizării capitalului — care există și va continua — și mărimea unităților productive, acestea din urmă putînd opera în condiții optime chiar dacă nu sînt giganți din punct de vedere tehnologic. A spune că vor dispărea uzinele mari, sau că se va putea renunța la avantajul seriilor mari de producție, în special în ramurile care produc autoturisme, alte bunuri de uz îndelungat cu mare răspîndire, bunuri de larg consum etc. ar fi absurd. Dar, în același timp se poate afirma că uzinele-gigant nu constituie o necesitate general-valabilă, în multe ramuri industriale putîndu-se obține o eficiență ridicată, inclusiv sub raport energetic, și prin unități productive de mai mici dimensiuni.

Interconexiuni pentru studiu

BOGĂȚIA DE ASPECTE pe care le comportă problematica economiei de combustibil și materii prime, importanța soluțiilor care se impun în acest domeniu fac ca aici să existe în continuare un cîmp larg de studiu și cercetare. Interconexiunile economisirii de resurse energetice cu exigențele creșterii economice creează un teren deosebit de fertil pentru o cooperare internațională pe tărîm tehnico-științific și economic. Dintre laturile acestei problematici care reținînd în mod deosebit atenția iese în evidență, bunăoară, faptul — care a rezultat și din datele prezentate în cele de mai sus —că între reducerea consumurilor de energie și materii prime, de o parte, și menținerea unei creșteri economice mai mult sau mai puțin statornice nu există incompatibilitate. Merită studiată și o problemă înrudită și anume aceea a măsurii în care necesitatea stringentă a economiei de combustibil și materii prime constituie un impuls suplimentar pentru ridicarea eficienței producției. De o deosebită actualitate este de asemenea studierea interconexiunii complexe economisirea resurselor energetice — măsurile antipoluare — creșterea economică, știindu-se că acțiunile pentru combaterea poluării au ca unul din efecte, cel puțin inițial, o sporire a consumului energetic. Asemenea abordări sînt de natură să scoată în relief cu și mai multă vigoare locul central pe care îl ocupă problematica economiei de combustibil și materii prime în întreaga dezvoltare economică din lumea contemporană.

Mugur ISĂRESCU

MACHINOEXPORT

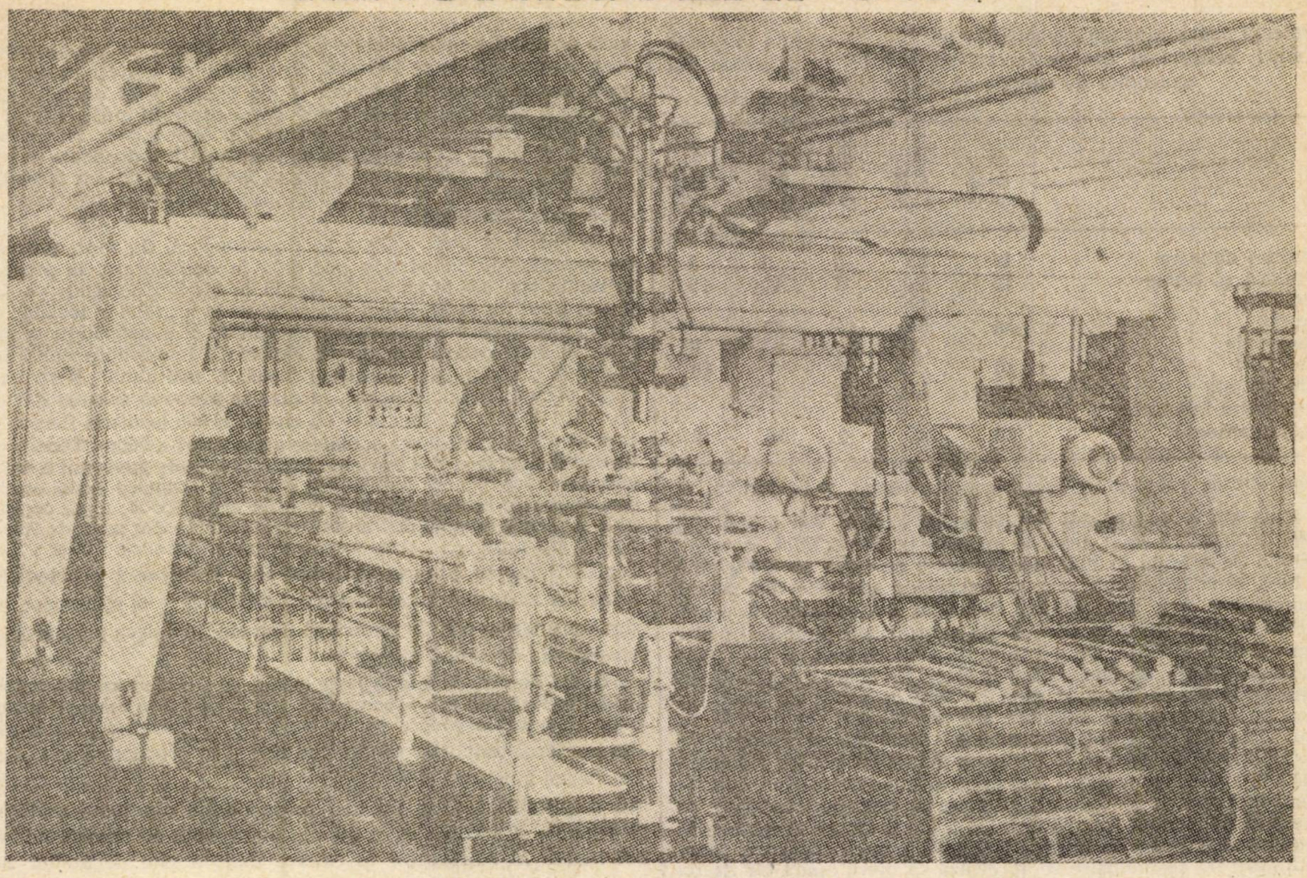

MANIPULATOARE CU PORTAL DIN FAMILIA „PIRIN"

MANIPULATOARELE cu portal din familia „Pirin" rezolvă problemele încărcării automate prin detalii simetric-rotative a unei largi game de strunguri incluse în linii tehnologice automate. Sînt create pe principiul agregat-modul cu acționare hidraulică și comandă cinematică-program și constituie unități independente dotate cu hidroagregat și dulap electric, proprii.

În funcție de operațiile pe care le execută, manipulatoarele se impart în 4 variante : A. B. C. D, cu prindere directă sau reversibilă și posibilitatea schimbărilor de poziție a pieselor cu 180°, cu devierea sau fără devierea brațului de descărcare în plan perpendicular pe direcția de mișcare a carului.

	A	B	C	D	
– Sarcina fiecărui braț		pînă la 40 kg			
– Cursa brațului	–	350	500	600	
– Unghiul de prindere	180°	180°	–	–	
Deschiderea lungimii portalului	4 500	5 000	5 500	6 000	(mm)
Deschiderea înălțimii portalului	–	1 900	2 120	–	

Exportator :
„Machinoexport"
Sofia, R.P. Bulgaria
str. Aksakova, 5
telefon : 88 53 21
telex : 023 425
Telegrame : Machinoexport, Sofia

PUBLICOM

TENDINȚE — CONJUNCTURĂ

Inflația se menține la cote ridicate

RITMUL DE CREȘTERE a prețurilor, pe baza anuală, într-o perioadă de șase luni încheiată în august 1978 a fost pe ansamblul celor 24 de țări membre ale O.C.D.E. de 9,1%, iar într-o perioadă de 12 luni terminată tot în august — de 8,2%. Aceste ritmuri medii ascund însă o mare diversitate de situații și tendințe. În perioada de șase luni, ritmurile inflației variau de la 1,4% în Elveția, 1,6% în R.F.G., 3% în Belgia la 10,2% în S.U.A., 10,8% în Canada, 11,6% în Franța, 11,9% în Italia.

În țările relativ mai puțin dezvoltate din O.C.D.E., ritmurile pe bază anuală au fost de regulă mai ridicate: 17,7% în Spania, 27,5% în Portugalia, 54,1% în Islanda, 57,1% în Turcia. Ritmurile diferențiate de depreciere a monedelor naționale au contribuit la însemnate modificări, și ele diferențiate, ale cursurilor valutare în ultima perioadă.

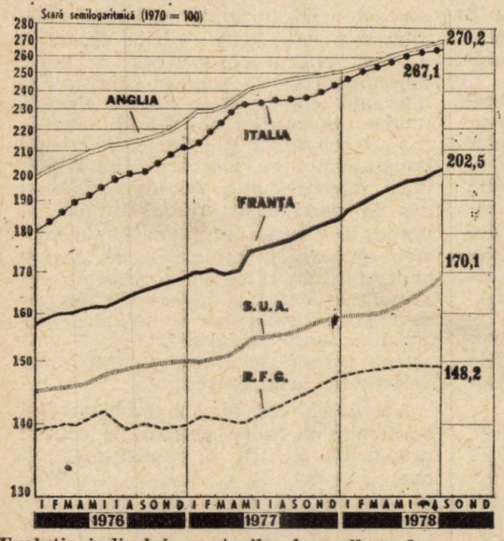

Evoluția indicelui prețurilor bunurilor de consum

Decalaje flagrante

ANUL TRECUT producția de oțel s-a redus cu peste 5% în cazul țărilor Europei occidentale, cu circa 5% în cel al Japoniei, cu aproape 3% în S.U.A., în timp ce în America de Sud și într-o serie de țări în curs de dezvoltare din Asia s-au înregistrat sporuri. Se știe că în țările occidentale industrializate producția de oțel pe un locuitor depășea anul trecut de 3—10 ori nivelul său mediu pe ansamblul țărilor nesocialiste dezvoltate și în curs de dezvoltare (117 kg/loc.), în timp ce în numeroase țări în curs de dezvoltare reprezenta 1/5—1/50 din acest nivel.

Persistența fenomenelor de recesiune în siderurgia țărilor nesocialiste a determinat și caracterul prudent al prognozelor. Se apreciază, de pildă, că în perioada 1978—1985 consumul de oțel va progresa în țările respective într-un ritm lent (cu 1,5% în medie pe an), iar capacitățile de producție siderurgice vor fi extinse îndeosebi prin măsuri de modernizare.

Producția și consumul mondial de grîu

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL mondial de grîu ar urma să fie anul acesta echilibrate, în jurul a 412 milioane t, indică ultimele estimări ale Departamentului american al Agriculturii. Stocurile mondiale de grîu, care totalizau 80,5 mil. t în luna iulie, ar urma să crească cu 700 000 t. Volumul comerțului mondial cu grîu în sezonul în curs este estimat la 75,8 mil. t.

Datorită unui excedent al producției mondiale de cereale furajere mai mare decît cel așteptat inițial, stocurile ar urma să sporească pînă la sfîrșitul sezonului la 96,3 mil. t, față de 83 mil. t la începutul lui.

Orientări în dezvoltarea economică

Uruguay: dinamizarea producției pentru export

ECONOMIA Republicii Uruguay s-a dezvoltat continuu în ultimii ani. Rezultatele anului 1977 indică o creștere a produsului intern brut de 3,5 la sută. La aceasta au contribuit măsurile adoptate de guvern vizînd îmbunătățirea balanței comerciale și de plăți prin expansiunea exporturilor și reducerea importurilor, micșorarea deficitelor bugetare, încetinirea creșterii inflaționiste a prețurilor.

Industria prelucrătoare, care contribuie cu 24,2 la sută la formarea P.I.B., a înregistrat în anul 1977 o creștere a producției de 6,4 la sută. În cadrul său, cele mai dinamice creșteri au fost înregistrate de ramurile care produc cu precădere pentru export: industria prelucrării pieilor (+28,4 la sută), industria mijloacelor de transport (+ 27,4 la sută) prelucrarea metalelor (+22,5 la sută), construcțiile de mașini electrice (+ 15,3 la sută). În construcții creșterea a fost de 14,6 la sută, iar în industria minieră de 12,9 la sută.

În prezent se află în studiu numeroase proiecte industriale, printre care se remarcă hidrocentrala Salto Grande pe rîul Uruguay cu o capacitate instalată de 1890 MW (costul proiectului este evaluat la 1 243 milioane dolari) și hidrocentrala Palmar pe Rio Negro, cu o capacitate instalată de 300 MW, ambele în cooperare cu Argentina, precum și o uzină siderurgică în apropierea zăcămintelor de minereu de fier din nordul țării.

În vederea atingerii unui grad sporit de autoaprovizionare cu produse agro-alimentare, guvernul a luat măsuri pentru diversificarea producției agricole, la aceasta contribuind și proiectele de irigații legate de intrarea în funcțiune a hidrocentralei Salto Grande.

Balanța comercială a înregistrat în 1977 un deficit de 113,5 milioane dolari. Importurile au crescut cu 22,8 la sută, mai ales ca urmare a majorării achizițiilor de produse agro-alimentare și de țiței, în vreme ce exporturile au sporit numai cu 11 la sută. De remarcat că produsele netradiționale și-au majorat ponderea în export de la 53,7 la sută în 1976 la 57 la sută în 1977. Carnea și lîna continuă să constituie principalele produse de export ale țării, dar ele înregistrează creșteri din ce în ce mai mici. Creșteri s-au înregistrat și la exportul de piei. Concomitent a avut loc o tendință de diversificare a piețelor, mai ales a celor de desfacere, un loc tot mai important deținîndu-l țările în curs de dezvoltare, printre care Brazilia, primul partener comercial al țării.

Relațiile României cu Uruguay au la bază acordul comercial semnat la Montevideo în anul 1968. Valoarea schimburilor comerciale dintre cele două țări s-a ridicat în 1977 la 13,2 milioane lei valută. România exportă în Uruguay rulmenți, produse sodice, uree, cabluri electrice, transformatoare și importă lînă. În prezent sînt în studiu o serie de acțiuni de cooperare în domenii ca: agricultura, industria chimică, construcțiile de mașini etc.

E. A.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. a continuat să se deprecieze față de restul valutelor occidentale și în intervalul 16—20 X 1978. Presiunile asupra dolarului au fost determinate, pe de o parte, de reajustările de paritățI din cadrul grupării valutare vest-europene (reevaluarea mărcii vest-germane cu 4% față de coroana daneză și cea norvegiană și cu 2% față de florinul olandez și francul belgian și luxemburghez), iar, pe de altă parte, de anunțarea excedentului balanței comerciale japoneze pe luna septembrie a.c., de 2,1 miliarde dolari, unul din cele mai mari excedente lunare, determinat în primul rînd de creșterea cu 31% a exporturilor comparativ cu luna precedentă, la un nivel care constituie un record absolut al anilor postbelici (8,7 miliarde dolari). Ca urmare dolarul a continuat să fie oferit masiv pe piețele de schimb, în pofida dobînzilor atractive la depozitele în această valută și a intervențiilor continue și de proporții ridicate ale principalelor bănci centrale occidentale.

Marca vest-germană a înregistrat cel mai mare nivel de repreciere față de dolar; închiderea de 1,8250 mărci/1 dolar a fost cu 2,6% peste cea precedentă. Ca urmare a modificărilor paritățIlor din „mini-șarpele" valutar vest-european, afluxul de capitaluri străine în mărci vest-germane s-a accentuat, atingînd circa 10 miliarde mărci, ceea ce a determinat o scădere a dobînzilor la depozitele în mărci și o intervenție din partea autorităților monetare centrale vest-germane în sensul majorării procentului rezervelor minime obligatorii. **Francul belgian,** cu toate ajustările sale față de marcă, s-a repreciat în relația cu dolarul, cu peste 2,4% cotînd pe 20 X la 28,80 franci/1 dolar. **Yenul japonez** a fost supus unor puternice tendințe „a la hausse"; la sfîrșitul acestei săptămîni el era tranzacționat la circa 182,50 yeni/1 dolar. În condițiile creșterii excedentului comercial japonez, se consideră că în curînd moneda niponă va fi cotată la sub 180 yeni/1 dolar. **Francul elvețian,** în ciuda intervențiilor repetate ale Băncii Centrale a Elveției (cifrate în primele 17 zile ale acestei luni la peste 3 miliarde dolari) a cotat la sfîrșitul perioadei analizate cu peste 1% peste închiderea precedentă (respectiv la 1,5175 franci/1 dolar). Cu o cotație de 4,21 franci /1 dolar, **francul francez** a terminat intervalul cu 1,3% peste închiderea de referință. Procente mai reduse de repreciere în relația cu dolarul au înregistrat **lira sterlină** (cu 0,5%, respectiv la 1,9990 dolari/1 liră la sfîrșitul săptămînii) și **lira italiană** (la 812,50 lire/1 dolar). În această perioadă **șilingul austriac** a fost devalorizat „de facto" față de marca vest-germană cu 1%, noul punct de intervenție fiind stabilit la 7,33 șilingi/1 marcă vest-germană.

Aurul, după ce a fost tranzacționat la 18 X 1978 la 229,25 dolari/uncie, a închis la 227,95 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

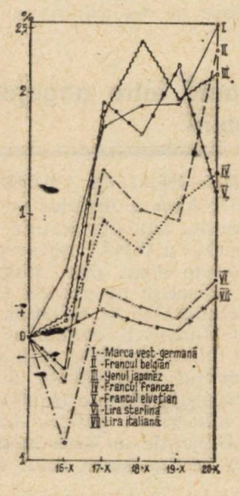

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20 octombrie, luîndu-se ca bază cursurile din 13 octombrie 1978

Cerințe ale edificării noii ordini economice internaționale

DEZBATERI RESPONSABILE ÎN CADRUL O.N.U. ASUPRA UNEI PROBLEMATICI ECONOMICE DE STRINGENTĂ ACTUALITATE

ÎN CADRUL lucrărilor sesiunii ordinare a Adunării Generale a O.N.U., care continuă să se desfășoare în aceste zile la sediul din New York al organizației, iese din nou și cu putere în evidență necesitatea unor strădanii colective ale statelor membre pentru identificarea celor mai potrivite căi și mijloace de întărire a organizației mondiale, a locului și rolului său în relațiile internaționale. Este bine cunoscut că preocupările în acest sens reprezintă o constantă în ansamblul politicii externe a României, în activitate internațională a tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** Țara noastră militează consecvent pentru ca O.N.U. să constituie un adevărat for al comunității mondiale, care să răspundă noilor realități ale lumii de azi, să promoveze ferm relații noi între state, bazate pe egalitate și echitate, pe respectul față de dreptul sacru al fiecărui popor de a-și alege de-sine-stătător calea dezvoltării economice, sociale și politice.

Printre problemele înscrise pe agenda sesiunii a XXXIII-a a Adunării Generale, care își așteaptă soluții conforme cu interesele legitime ale popoarelor, se remarcă și o serie de aspecte deosebit de importante ale vieții economice internaționale.

Numitor comun : căutarea de soluții pentru problemele reale ale lumii de azi

PARALEL cu dezbaterile generale din plenara sesiunii, unde problematica economică este reprezentată prin 15 **teme** de-sine-stătătoare, cu numeroase subdiviziuni, Comisia a II-a — pentru problemele economice și financiare — examinează în aceste săptămîni, punctele specifice cooperării economice internaționale ce i-au fost afectate. Mai întîi de toate Comisia va trebui să examineze raportul Consiliului Economic și Social care, în acest an, a avut de îndeplinit un mandat dintre cele mai complexe. Problemele examinate de ECOSOC, constituie, în majoritatea cazurilor, puncte individuale pe ordinea de zi a Comisiei a II-a, dar unele din ele figurează la capitolul „Raportul ECOSOC", cum sînt : aplicarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor ; resursele naturale ; societătile transnaționale ; îmbunătățirea cooperării și coordonării internaționale în cadrul sistemului O.N.U.

Dezvoltarea și cooperarea economică internațională constituie un subiect distinct, în cadrul căruia vor fi purtate discuții de fond referitoare la aspecte concrete dintre cele mai actuale cum sînt : restructurarea sectoarelor economic și social din sistemul Națiunilor Unite, cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare, mobilizarea efectivă a femeilor în procesul dezvoltării, asistența multilaterală pentru dezvoltare, exploatarea resurselor naturale. Viitoarea sesiune a U.N.C.T.A.D. (Manila, 1979) va necesita și ea o atenție specială din partea Adunării Generale.

Ca și în anii precedenți, **industrializarea** ocupă un loc central în preocupările sesiunii. Analiza progreselor realizate de O.N.U.D.I. în înfăptuirea mandatului său, pe baza raportului Consiliului dezvoltării industriale, întărirea activităților operaționale în domeniul dezvoltării industriale în țările în curs de dezvoltare, precum și continuarea negocierilor în vederea transformării O.N.U.D.I. în instituție specializată a O.N.U. sînt elemente care vor da substanță dezbaterilor privitoare la rolul factorului instituțional în înfăptuirea industrializării.

Un important grup de probleme se axează pe activitățile operaționale în slujba **dezvoltării.** Printre ele figurează analiza progreselor realizate de Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, activitățile de cooperare tehnică ; activitățile privind populația, întreprinse sub egida O.N.U. ; programele U.N.I.C.E.F. ; înfăptuirile Programului alimentar mondial ; în sfîrșit, modul în care funcționează Fondul special al Națiunilor Unite pentru țările fără litoral.

Analiza recentei conferințe de la Buenos Aires privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare va reține, în mod firesc, atenția Comisiei a II-a, după ce rezultatele vor fi examinate în prealabil în cadrul ECOSOC. În același capitol de preocupări se înscrie accelerarea transferului de resurse reale către țările în curs de dezvoltare și, mai ales, problematica științei și tehnologiei în slujba dezvoltării. Reamintim că discutarea acestui ultim subiect vine după reuniunea europeană consacrată științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, găzduită la București în luna iunie 1978, și precedă Conferința mondială în aceeași materie care se va desfășura în 1979 la Viena.

Discordanță între angajamente și înfăptuiri

VOLUMUL REAL ȘI VARIETATEA EXCEPȚIONALĂ a temelor economice supuse atenției actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. nu ar putea fi însă percepute doar prin intermediul punctelor înscrise pe agenda Comisiei a II-a. Actualitatea și valoarea intrinsecă a problematicii dezbătute rezultă cu și mai multă claritate prin situarea ei în contextul deliberărilor din forul plenar. Discuțiile purtate la nivelul miniștrilor afacerilor externe în cadrul Adunării Generale au scos în evidență necesitatea recunoașterii unui fapt incontestabil : actuala structură a raporturilor economice internaționale, mecanismele și instituțiile ce-i sînt proprii, concepute și „modelate" pentru a servi interesele unui grup restrîns de state, nu mai reflectă starea reală a lumii contemporane și sînt în contradicție flagrantă cu cerințele noului. Vechea ordine economică s-a dovedit deopotrivă inechitabilă și ineficientă în fața imperativelor noi ale cooperării economice internaționale. Actuala ordine a dus la perpetuarea subdezvoltării, a produs și a întreținut numeroase distorsiuni pe plan economic și social. Aceste anomalii, subliniate nu o dată de reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare, sînt chemate să le înlăture mai grabnic acțiunile concrete la declanșarea cărora vor trebui să contribuie dezbaterile actualei sesiuni.

Abordarea de fond a problematicii economice în cadrul sesiunii se anunță deopotrivă critică și responsabilă. O cere felul cum se desfășoară și stadiul în care se află negocierile vizînd statornicirea unei noi ordini economice internaționale. Faptele atestă că în cadrul tratativelor purtate pînă în prezent țările occidentale dezvoltate au încercat să acrediteze doar punctele lor de vedere, manifestînd lipsă de voință politică în fața necesității de a se trece la o fază de acțiune constructivă în edificarea noii ordini. Discordanța dintre angajamentele asumate prin documente O.N.U. adoptate prin consens și realizările efective apare tot mai evidentă.

Discuțiile s-au purtat și se poartă în scopul rezolvării unor probleme fundamentale pentru țările în curs de dezvoltare, cum sînt schimburile comerciale cu materii prime și sporirea încasărilor țărilor în curs de dezvoltare din exporturi (U.N.C.T.A.D.), facilitarea accesului produselor acestor state pe piețele țărilor dezvoltate (U.N.C.T.A.D., G.A.T.T.), ușurarea poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (U.N.C.T.A.D), industrializarea (O.N.U.D.I.), îmbunătățirea volumului și calității alimentației (F.A.O.), reglementarea unor probleme financiare internaționale (F.M.I.). Or, negocierile respective au dus deseori la eșecuri, alteori au fost întrerupte, sau au intrat într-un impas pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, cunoscînd de cele mai multe ori un ritm deosebit de lent. Viața dovedește că țările dezvoltate ridică prea adesea obstacole în calea dialogului, străduindu-se să mențină statu-quo-ul pe planul raporturilor economice. Aceasta cînd, așa cum se arăta în plenara Adunării Generale, interdependența mondială trebuie să se întemeieze pe egalitate, echitate și justiție. O interdependență bazată pe statu-quo perpetuează relațiile de dependență dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Starea econo-

mică a lumii necesită, deci, măsuri hotărîte, neîntîrziate, care să reprezinte rodul străduinței colective a întregii comunități internaționale.

Preocupări legitime privind o nouă strategie internațională a dezvoltării

POZIȚIILE exprimate pînă în prezent în forul plenar al Națiunilor Unite, modul în care au debutat deliberările din Comisia a II-a îndreptățesc anticiparea că un subiect dominant al tuturor discuțiilor economice din cadrul actualei sesiuni îl va constitui elaborarea unei noi strategii internaționale a dezvoltării, în concordanță cu cerințele statornicirii unei noi ordini economice internaționale întemeiate ferm și inderogabil pe normele dreptului, justiției și echității. Atît substanța acestei problematici, cît și decizia de a se convoca în 1980 o sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată nemijlocit examinării modului în care se înfăptuiește programul făuririi unei noi ordini economice internaționale constituie garanții că recunoașterea primordialității subiectului se va confirma pe parcursul lucrărilor celui mai însemnat for diplomatic al zilelor noastre — Adunarea Generală a Națiunilor Unite.

Dezbaterile par a se canaliza, dealtfel, pe un făgaș marcat de un puternic realism. Prefațînd raportul ECOSOC pe anul în curs, președintele acestui organ, Donald O. Mills (Jamaica) arăta: „sîntem cu deosebire conștienți de dificultățile dialogului și negocierilor vizînd problema noii ordini economice internaționale, așa cum o ilustrează crearea Comitetului plenar (pentru noua ordine — n.n.) și rezultatele decepționante ale reuniunilor sale". În aceeași prefață este însă reprobată absența unor reacții pozitive, după patru ani de dialog, în legătură cu problemele fundamentale prezentate de țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește statornicirea unei noi ordini economice internaționale. Cu toate că problemele sînt grave și se cristalizează tot mai mult convingerea generală că lumea se află în procesul unor transformări fundamentale, mai ales în domeniul relațiilor economice „continuă să se ezite mult în luarea unor măsuri pozitive, sau nu se manifestă voința sau putința de a lua asemenea măsuri".

Or, restructurarea raporturilor economice dintre statele lumii este o problemă de stringentă actualitate, iar soluțiile care se impun trebuie să meargă la rădăcina lucrurilor. În cadrul dezbaterilor din Adunarea Generală asupra dialogului Nord-Sud în vederea instaurării unei noi ordini economice mondiale s-a remarcat de exemplu că țările industrializate trebuie să înceapă să se întrebe dacă lumea a treia, care absoarbe în prezent 25% din exporturile lor, va mai putea sau va mai voi să se îndatoreze în continuare, susținînd economiile lor și, în definitiv, actuala ordine economică, ce continuă să aducă soluții de conjunctură la ceea ce reprezintă înainte de orice o criză de structură. Au fost citate un număr de remedii urgente ce trebuie aduse în această situație, ca: ridicarea tuturor măsurilor protecționiste, reinstaurarea ordinii în sistemul monetar internațional, garantarea unor prețuri remunerative pentru țările în curs de dezvoltare etc.

Examinarea progreselor obținute în eforturile de instaurare a unei noi ordini economice internaționale este deseori îngreunată de intrepretările contradictorii ce se dau acestei noțiuni. În cadrul Comisiei a II-a, s-a reamintit că, în spiritul documentelor adoptate în această privință de Adunarea Generală, noțiunea de nouă ordine exprimă dimensiunea internațională a unui proces mondial de restructurare a relațiilor politice, economice și sociale, vizînd să asigure tuturor demnitatea, justiția, bunăstarea materială și spirituală. Așa cum a rezultat și din dezbateri, acest proces este, în primul rînd, de competența fiecărei colectivități naționale, dar cooperarea internațională are un rol esențial în crearea unor condiții favorabile care să permită fiecărui popor să continue în mod eficace înfăptuirea obiectivelor proprii de dezvoltare. Or, cu toate că s-au obținut unele rezultate în îmbunătățirea „atitudinilor unor state occidentale, negocierile de pînă acum nu au reușit să transpună noțiunea de nouă ordine economică internațională în soluții concertate". Referitor la acest ultim aspect, s-a relevat în discuții că în fond pe numeroase fronturi aceste negocieri și-au pierdut avîntul lor inițial, ori s-au bifurcat spre acomodări parțiale, în loc să ducă la modificările radicale prevăzute; în fapt, în unele domenii cheie, progresele obținute au fost neglijabile.

Necesitatea unei înnoiri calitative reale a raporturilor economice dintre state

RADIOGRAFIEREA CRITICĂ a stării de lucruri nu se face însă pe un ton negativist. Spiritul constructiv, abordarea pozitivă prevalează de la începutul dezbaterilor din Adunarea Generală. Greșelile trecutului nu sînt doar blamate, ci din ele se încearcă să se desprindă învățăminte pentru viitor.

Una din lipsurile prezentului Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare o constituie concepția neconfirmată de viață potrivit căreia în economia mondială contemporană creșterea economică a țărilor dezvoltate s-ar transmite mai mult sau mai puțin automat spre țările în curs de dezvoltare prin intermediul mecanismelor comerciale, al transferului de tehnologie și al finanțării dezvoltării. În același timp s-a mai comis o eroare nu mai puțin gravă; nu s-a ținut seama în suficientă măsură de faptul că raporturile economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare sînt afectate de activitățile societăților transnaționale care controlează pe diferite căi o parte însemnată din comerțul țărilor în curs de dezvoltare și ajung, uneori, să domine producția lor internă. Recunoscîndu-se aceste greșeli caracteristice actualei strategii internaționale a dezvoltării, în prezent se pune accentul pe necesitatea introducerii unor modificări structurale și a unor reforme instituționale în economia mondială, în conformitate cu cerințele unei înnoiri calitative reale a raporturilor economice dintre state, astfel încît decalajul dintre „cei avuți" și „cei neavuți" să poată fi redus treptat, ajungîndu-se, în final, la eliminarea sa. Înlăturarea subdezvoltării reprezintă, deci, un obiectiv primordial al noii strategii internaționale a dezvoltării, independent de natura documentului în care își va găsi oglindirea acest imperativ.

Validarea justeței pozițiilor României

DEȘI DEZBATERILE DE FOND în legătură cu aspectele menționate mai sus vor continua de-a lungul mai multor săptămîni, se poate anticipa că statele recunosc tot mai mult primordialitatea politicilor și eforturilor naționale puse în slujba dezvoltării, valoarea extinderii colaborării multilaterale și multiforme, precum și actualitatea întrajutorării între țările rămase în urmă și statele dezvoltate. În acest mod se validează, și în acest cadru, justețea poziției pe care s-a situat țara noastră, potrivit căreia orice strategie de tip global trebuie să se întemeieze pe valorificarea a tot ceea ce s-a dovedit mai bun în strategiile și politicile de dezvoltare la scară națională, pornindu-se de la o cunoaștere profundă și de la o evaluare realistă și responsabilă a realităților sociale și economice din fiecare țară. Sinteza acestei concepții a fost exprimată cu deosebită vigoare, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, prin sublinierea că **„singura cale pentru lichidarea subdezvoltării, pentru progresul economico-social, pentru ridicarea fiecărei națiuni la un grad de civilizație este efortul fiecărui popor; fără aceasta nu se poate realiza nici un progres"**.

În lumina acestor adevăruri, apare tot mai evidentă însemnătatea organizării corespunzătoare a sesiunii speciale din 1980 a forului plenar al Națiunilor Unite, consacrată problemelor făuririi noii ordini economice internaționale. În concepția țării noastre, această sesiune va trebui să adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, întemeiate pe deplină egalitate și echitate. Evidențiind acest imperativ, delegația română la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a arătat că pentru pregătirea corespunzătoare a reuniunii din 1980 va trebui să se treacă fără întîrziere la elaborarea documentelor ce vor fi supuse dezbaterii. Acest punct de vedere se înscrie organic în concepția românească potrivit căreia soluționarea constructivă a problemelor complexe ale epocii contemporane impune participarea activă, la întreaga viață internațională, a tuturor statelor, indiferent de mărimea lor, și în primul rînd a țărilor mici și mijlocii, a statelor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate. În acest sens Organizația Națiunilor Unite oferă cadrul cel mai corespunzător pentru desfășurarea unui dialog responsabil și rodnic, fapt care impune, cu forța evidenței, noi măsuri pentru sporirea rolului său în relațiile internaționale actuale. Acesta este un postulat incontestabil ce își găsește reflectarea în întregul ansamblu al deliberărilor de pînă acum ale forului plenar al Națiunilor Unite.

Ioan VOICU

New York, octombrie

Economisirea — resursă energetică

CHIAR DUPĂ ce se face distincția necesară între risipă și pierderi în domeniul utilizării resurselor energetice, analiza acesteia arată că economisirea rămîne ea însăși o uriașă sursă de energie. Mobilizarea ei necesită desigur eforturi ample, începînd cu cele din sfera cercetării științifice, deoarece o mare parte din pierderi se datorează unor cauze ce pot fi înlăturate prin soluții tehnice noi. În orice caz, disproporțiile actuale între volumul de energie primară aplicată și volumul valorificat îndeamnă la depunerea mai grabnică a unor astfel de eforturi. Cazul economiei vest-germane, ilustrat prin grafic, arată că în 1976 s-au pierdut două treimi din energia primară pusă în acțiune. Peste un sfert din volumul energiei primare se pierde încă în faza transformării în energie utilă. În faza consumului final, pierderile proporționale cele mai mari se înregistrează în domeniul circulației, unde depășesc 75%. Dar și în gospodării ele sînt mai mari decît 50%, iar în industrie ating aproape 45%. Nu este de mirare că și la niveluri ridicate de dezvoltare economică problema măsurilor pentru eliminarea pierderilor de energie se pune în modul cel mai acut.

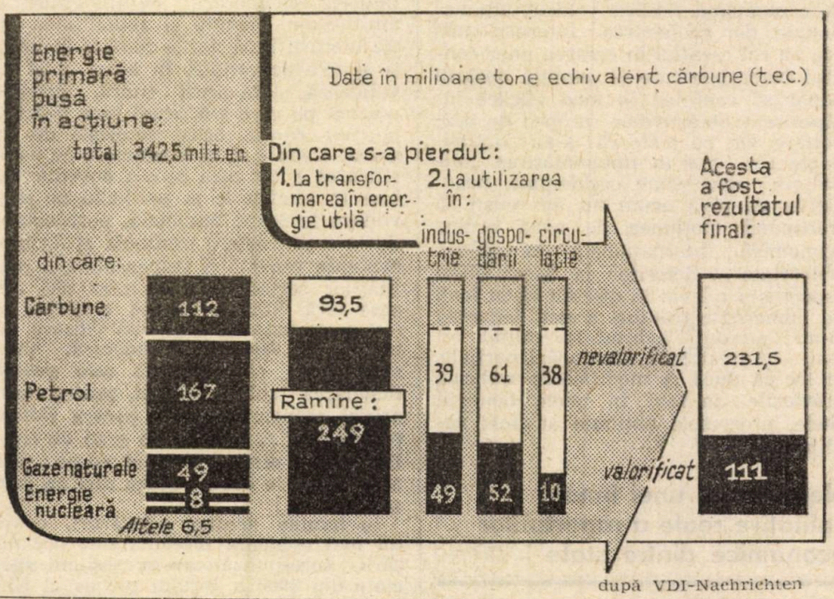

după VDI-Nachrichten

Rute transcontinentale pentru containere

EXTINDEREA utilizării containerelor în transporturile internaționale de mărfuri a determinat apariția unor noi rute comerciale, transcontinentale, cu un trafic tot mai intens. Printre acestea se numără și ruta Rotterdam-Yokohama, via Leningrad-portul Nahodka (URSS), pentru transportul mărfurilor între țările Europei occidentale, Japonia și țările Asiei de sud-est.

Lungimea acestei rute este de 13 870 km, față de 23 200 km via canalul Panama și 21 000 km via canalul de Suez. Întrucît pe cea mai mare parte a rutei, care utilizează magistrala feroviară transsiberiană, deplasarea containerelor se efectuează cu trenuri expres, durata transportului mărfurilor se reduce la aproape jumătate față de celelalte două rute.

Avantajul timpului și costului mai redus în transportul mărfurilor pe „podul containerizat" Europa-Asia atrage un număr mereu crescînd de beneficiari din țările vest-europene, din Japonia, Filipine, Singapore și Hong Kong. Extinderea traficului în ambele sensuri este ilustrată de faptul că, în timp ce în 1970 pe această rută au fost transportate (în tranzit) circa 400 de containere cu mărfuri, anul trecut numărul lor a depășit 100 000. Iar darea în exploatare, într-un viitor nu prea îndepărtat, a magistralei feroviare Baikal-Amur va permite sporirea capacității de trafic pe ruta menționată, a competitivității sale în raport cu alte rute ale fluxului transcontinental de containere.

Importatorii de gaze naturale

DEȘI LA GAZELE NATURALE raportul dintre rezervele sigure (circa 48,8 mii de miliarde mc, echivalentul consumului pe cincizeci de ani) și consumul lor anual în țările nesocialiste este mai favorabil decît în cazul petrolului, extinderea utilizării gazelor naturale este mai lentă decît a acestuia din urmă. Conform evaluărilor publicate de revista **Petroleum Economist**, anul trecut extracția de gaze naturale în scopuri comerciale a sporit, în țările nesocialiste, doar cu 1,8% față de 1976, respectiv la 976 miliarde mc. Trei țări — S.U.A., Olanda și Canada — au furnizat, împreună, circa 77% din volumul total al gazelor extrase.

Exportul de gaze naturale al țărilor nesocialiste a reprezentat circa 15% din cantitatea extrasă, principalii importatori fiind Statele Unite și țările Europei occidentale. După aprecierea specialiștilor aceste două regiuni se vor menține pe primele locuri printre importatori, ponderea gazelor importate în volumul total al consumului acestora urmînd să crească — în cazul țărilor Europei occidentale, de pildă — de la 8% în 1977 la 50—70% în ultimul deceniu al veacului.

Ungaria: ridicarea eficienței în producția de energie

ANALIZÎND posibilitățile de reducere a pierderilor înregistrate în utilizarea purtătorilor primari de energie pentru producerea de energie electrică și termică în economia Ungariei revista **Figyelő** atrage atenția asupra rezervelor existente în acest sens în industria energiei electrice, căreia îi revin 63% din consumul (ca putere calorică) total de purtători de energie. Se apreciază că cele mai importante căi de economisire în acest domeniu constau în perfecționarea echipamentului din centralele electrice, aplicarea de tehnologii cu pierderi reduse de energie, modernizarea instalațiilor cuprinzînd cazane de abur și folosirea mai rațională a energiei termice.

Între altele, însemnate reduceri ale consumurilor specifice de combustibil se obțin prin sporirea capacității cazanelor de abur, prin înlocuirea unui număr mare de uzine electrice din întreprinderi printr-o termocentrală (în acest caz nivelul utilizării puterii calorice a purtătorilor de energie crește de la 30—35% la 60—70%). Se apreciază că realizarea programului deja aprobat de construire a unor termocentrale cu o capacitate totală de 616 MW va asigura economii comparative de 400 mii t.c.c. pe an, fără a mai vorbi de posibilitățile de folosire — drept combustibil — a deșeurilor din zonele urbane.

Instrument de reducere a cheltuielilor materiale

CONCLUZIILE unui simpozion asupra folosirii metodei analizei valorii în economia R. D. Germane, menționează, drept direcții principale în care este orientată analiza: ridicarea nivelului elaborărilor tehnico-științifice, urmărindu-se îmbunătățirea raportului dintre nivelul cheltuielilor și efectul final; intensificarea economisirii materiilor prime și materialelor; ameliorarea calității produselor. În cursul anului trecut, analiza valorii a fost aplicată la un număr de peste 2 000 de sarcini de plan în domeniul științei și tehnicii, aducîndu-și contribuția la intensificarea producției și ridicarea eficienței acesteia. Se apreciază că folosirea metodei a permis să se realizeze, pe ansamblul economiei R.D.G., economii de 500 milioane de mărci, iar în anul în curs se estimează că volumul acestora va fi cu 10% mai mare.

După aprecierea specialiștilor, există încă numeroase rezerve neutilizate pentru perfecționarea analizei valorii, preconizîndu-se, în acest sens, ca metoda să devină în toate stadiile producției (începînd cu proiectarea) veriga de legătură între tehnică și economie, ca ea să fie folosită mai larg în soluționarea tuturor problemelor raționalizării producției, în planificarea investițiilor capitale.

GLOSAR

Balanța comercială

UNA DIN EXPLICAȚIILE care se dau pentru căderea actuală a cursului dolarului pe piețele occidentale este aceea a marelui deficit al balanței comerciale a S.U.A. Ce legătură poate fi între balanța comercială a unei țări și situația monedei naționale a acelei țări ?

Balanța comercială face parte din sistemul de balanțe al unei țări, adică din tablourile statistico-economice prin care se raportează și se compară indicatorii economici destinați să se echilibreze într-o perioadă de timp, în general un an. În balanța comercială se înscriu pe două coloane datele privind încasările și plățile provenind din comerțul exterior, pe grupe de mărfuri.

Balanța comercială poate fi echilibrată, activă sau pasivă. **Echilibrată** este aceea în care suma încasărilor din export este egală cu suma plăților pentru import. În practică, un echilibru perfect între încasări și plăți este aproape imposibil de realizat. Balanța este fie **activă** (excedentară) atunci cînd încasările din export depășesc plățile pentru import, fie **pasivă** (deficitară) atunci cînd plățile depășesc încasările.

Din balanța comercială rezultă nu numai starea de echilibru sau dezechilibru valoric al schimburilor comerciale ale unei țări, dar și nivelul de dezvoltare al țării. În 1938, exportul României era format în proporție de 80% din materii prime agricole și neagricole, în timp ce în prezent peste 50% din export îl constituie produsele prelucrate, între care mașini, utilaje, mijloace de transport, mărfuri industriale de larg consum etc.

Există țări cu balanțe comerciale tradițional active, altele cu balanțe tradițional pasive. S.U.A. — pentru a reveni la punctul de plecare — au avut în permanență balanțe comerciale excedentare, însă în ultimii ani, ele au devenit puternic deficitare. Cauzele sînt diferite : astfel, ritmul de creștere a productivității industriei americane a fost întrecut de alte țări și îndeosebi de Japonia și R.F.G., astfel încît numeroase produse ale industriei din S.U.A., altădată competitive pe piața externă, au ajuns să fie concurate cu succes de produsele japoneze și vest-germane ; filialele externe ale concernelor americane au început să exporte chiar pe piața S.U.A., adică pe propria piață a capitalului, contribuind la deteriorarea balanței comerciale a S.U.A. Întrucît o balanță comercială deficitară reflectă o îndatorare a țării față de străinătate, deficitele masive ale S.U.A. au fost interpretate drept un semn de slăbire la fel de masivă a poziției economice-financiare externe a S.U.A., iar aceasta a contribuit la slăbirea încrederii în dolar și, în final, la prăbușirea cursului dolarului pe piețele de schimb occidentale în anii '70 dincolo de ceea ce era considerat admisibil în trecut.

C. K.

Laureații Premiului Nobel

Virgil Valentin, Pitești — 1) Informații despre laureatul din acest an al Premiului Nobel pentru economie, profesorul Herbert A. Simon, găsiți în nr. 42 din 20 octombrie al revistei noastre. Lista completă a laureaților anteriori ai acestui premiu, pe care o solicitați, este următoarea: Ragnar Frisch și Jan Tinbergen (1969), Paul Samuelson (1970), Simion Kuznets (1971), John Hicks și Kenneth Arrow (1972), Wassily Leontief (1973), Friedrich von Hayek și Gunnar Myrdal (1974), Leonid Kantorovici și Tjalling Koopmans (1975), Milton Friedman (1976), James Meade și Bertil Ohlin (1977).

2) Țările membre ale O.P.E.C. furnizează numai 3,2 la sută din produsele petrochimice și 6 la sută din cele de rafinare obținute pe plan mondial, deși dețin 68 la sută din rezervele mondiale estimate și asigură 84 la sută din exportul mondial de petrol.

D.S.T.

Mircea Ionian, București — 1) Rațiunea creării drepturilor speciale de tragere a fost descrisă în nr. 40/1978, al „Revistei economice" la rubrica „Glosar". Suma totală de D.S.T. care urmează a fi alocată în trei tranșe egale, — în baza hotărîrii recentei sesiuni a F.M.I.—B.I.R.D. — în perioada 1979—1981 este de 12 miliarde D.S.T. și nu dolari cum a apărut în unele publicații (echivalentul în dolari al acestei sume fiind de circa 14,5 miliarde). Ținînd seama de cele 9,3 miliarde D.S.T. alocate în perioada 1970—1972, cînd a fost introdus noul instrument de rezervă emis de F.M.I., la sfîrșitul anului 1981 totalul drepturilor speciale de tragere se va ridica la 21,3 miliarde D.S.T. De noua alocație de D.S.T. va beneficia de această dată și țara noastră, potrivit cu mărimea cotei sale la F.M.I.

2) La jumătatea anului în curs, monedele celor mai multe dintre țările membre ale F.M.I. flotau independent sau erau legate de alte monede care flotează. Dintre acestea din urmă 63 erau legate de o singură monedă care flotează (cele mai multe de dolarul S.U.A.), 15 erau legate de D.S.T. (care sînt evaluate zilnic pe baza unui „coș" de 16 valute), iar 17 erau legate de un grup de alte monede.

Inovație

Marin Airinei, Iași — 1) Date care să ilustreze scurtarea perioadei de timp de la punerea la punct a unei noutăți tehnice pînă la intrarea ei în producția de serie s-au mai publicat. Revenim totuși cu cîteva exemple. În cazul plexiglasului intervalul respectiv s-a situat între 1877 și 1935, iar în cel al ambreiajului hidraulic între 1904 și 1937; creionul cu pastă a trebuit să aștepte 30 de ani pentru a intra în producția de serie, iar magnetofonului i-au trebuit 39 de ani. În schimb turboreactorul a avut nevoie de numai 13 ani, tranzistorul de 10 ani, în vreme ce microprocesoarele — plăcuțele mici de numai cîțiva milimetri care îndeplinesc astăzi funcția vechilor mașini de calcul mari cît niște dulapuri— au fost introduse incomparabil mai rapid.

2) Anglia dispune, într-adevăr, de mai multe resurse naturale decît alte țări vest-europene. Producția sa anuală de petrol brut a ajuns la 38 milioane tone, cea de gaze naturale la echivalentul a 59 mil. t. de cărbune, iar cea de cărbune este de peste 120 mil. t. Seculara industrie extractivă britanică furnizează, de asemenea, anual, circa 3 000 t cositor, 4 mil. t. minereu de fier, 12 000 t de minereuri complexe (plumb-zinc-cupru), 8 000 t potasă, 4 mil. t. caolin, 260 000 t ardezie, 90 mil. t calcar și dolomită, 14 mil. t. gresie, nisip și pietriș, 40 mil. t. tuf vulcanic, 3 mil. t. gips, 200 000 t fluorină etc.

Insulele Solomon

Petre C. Petre, București — Devenite independente la 7 iulie 1978, în cadrul Commonwealthului, insulele Solomon au fost admise, la actuala sesiune a Adunării Generale, ca cel de al 150-lea membru al O.N.U. După obținerea independenței în 1970 de către insulele Fidji, insulele Solomon rămăseseră teritoriul cel mai întins administrat încă de Marea Britanie în Oceanul Pacific. Suprafața totală a acestui arhipelag de insule vulcanice și atoli de corali, cu capitala la Honiara, este de 28 560 km², iar populația de 200 009 de locuitori, cu un ritm de creștere de 3 la sută pe an.

Economia insulelor este larg tributară agriculturii, care contribuie cu circa 60 la sută la crearea P.N.B., în vreme ce industria extractivă și prelucrătoare contează cu numai 2 la sută. Principalele produse de export sînt copra, lemnul și produsele de pescuit (împreună ele formau 85 la sută din exporturi în 1976), iar principalii parteneri comerciali sînt, la export, Japonia (peste 50 la sută), iar la import Australia (peste 40 la sută), urmată de Japonia și Marea Britanie. Moneda oficială proprie, creată în 1977, poartă numele de dolarul Insulelor Solomon și are aceeași valoare cu dolarul australian, care în ianuarie a.c. echivala cu 1,14 dolari S.U.A. Se estimează că numai 10 la sută din populația adultă a urmat cursurile unei școli elementare.

Pe la mijlocul secolului trecut, relevă o publicație a O.N.U., populația masculină a insulelor Solomon a fost victima unui trafic fără scrupule de forță de muncă ieftină spre plantațiile din Australia, Fidji, Noua Caledonie, Tahiti și chiar Peru.

ERATĂ. Autoarea articolului „Costa Rica : priorități în modificarea structurii producției", apărut în nr. 41 din 13 X 1978, este Rodica Maria Rădulescu.

Aur

Ciprian Ciurea, Vașcău — Potrivit statutului modificat al Fondului Monetar Internațional care consacră restrîngerea rolului monetar al aurului, această organizație nu trebuie să influențeze prețul aurului pe piață sau să stabilească un preț fix al metalului galben.

Prețul oficial al aurului de 35 dolari uncia de aur fin fusese stabilit încă din 1934 și preluat ca atare de acordurile de la Bretton Woods din 1944 care au dus la crearea F.M.I. În urma devalorizărilor dolarului din 1971 și 1973, prețul oficial al aurului devenise 38 și respectiv 42,22 dolari uncia.

Prețul liber pe piața aurului a cunoscut însemnate creșteri în perioadele de criză de încredere în anumite monezi importante supuse deprecierii, în primul rînd în dolar. Graficul alăturat, referitor la ultimii ani, sugerează tocmai această legătură dintre evoluția puterii de cumpărare a dolarului și prețul aurului pe piața londoneză.

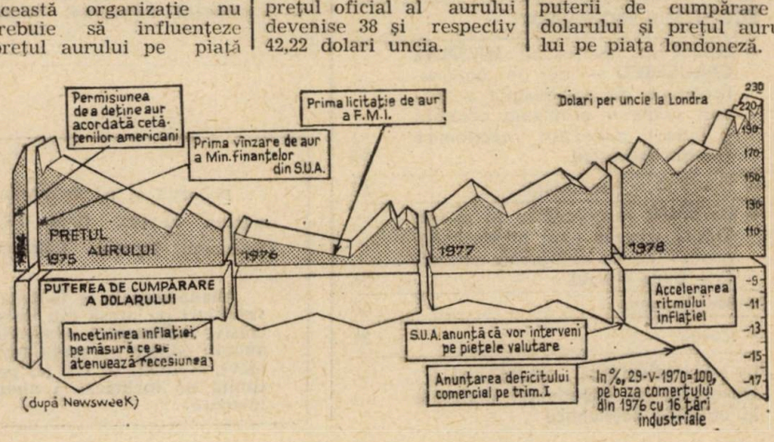

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 27 octombrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Un factor de bază pentru creșterea eficienței, pentru reducerea cheltuielilor materiale : Gospodărirea rațională a metalului **(V. Boescu, Gh. Drăghici)** 1
- Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor **(Pompiliu Bădără)** 3
- Producția fizică de utilaje tehnologice realizată integral la termenele stabilite **(B. Pădure, L. Țintea)** 5
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Prețul – instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic **(Andrei Pincu, Marin Popescu)** 7
- Economia sistemelor zonale **(dr. N. Brașoveanu)** 9
- Creșterea valorii pe tona de mărfuri exportate – un indicator sintetic al eficienței exporturilor **(Mihai Scorțeanu)** 11
- Sporirea depunerilor la C.E.C. expresie a ridicării nivelului de trai al populației **(Mircea Popovici)** 13
- Proiectul Legii învățământului în dezbatere publică
  ● Spre o integrare cît mai eficientă cu cercetarea și producția **(prof. dr. Al. Puiu)**
  ● Educația revoluționară a tinerei generații **(prof. Ioan Boncotă)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Tehnici și metode moderne în conducerea științifică. Construcția modulară a sistemelor informaționale **(Pompiliu Aliu)** 16

TEORII ● IDEI

- Procesul circular activ. Soluții tehnice și organizatorice generatoare ale economisirii energiei **(prof. dr. docent Vasile I. Nitu, Constanța Trifu)** 18
- Controlul, componentă esențială a sistemului societății socialiste (I) **(Ștefan Crăciun)** 20
- Școli ● curente ● economiști. Dezvoltarea economică independentă în gîndirea lui P.C. Mahalanobis (II). **(dr. Gheorghe Ciulbea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** – idei în acțiune. Economia de combustibil și materii prime – problemă centrală a întregii dezvoltări economice **(Mugur Isărescu)** 24
- Tendințe – conjuncturi 27
- Dezbateri responsabile în cadrul O.N.U. asupra unei problematici economice de stringentă actualitate **(Ioan Voicu)** 28
- Mondocrama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : **Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice**

IN THIS ISSUE

- Prices, instrument for measuring and stimulating efficiency of scientific-technical progress **(Andrei Pincu, Marin Popescu)** 7
- The increase of value per ton of exported commodities, synthetic indicator of exports efficiency **(Mihai Scorțeanu)** 11
- The circular active process. Technical and organizational energy-saving solutions. **(Prof. Dr. Vasile I. Nitu, Constanța Trifu)** 18
- Control, an essential component of the system of socialist society (I) **(Ștefan Crăciun)** 20
- Saving energy and raw materials, a central problem of the entire economic development **(Mugur Isărescu)** 24
- Responsible debates at the UN concerning economic problems of a pressing topicality **(Ioan Voicu)** 28

DANS LE NUMÉRO

- Le prix — instrument de mesure et de stimulation de l'efficience du progrès scientifique et technique **(Andrei Pincu, Marin Popescu)** 7
- L'accroissement de la valeur par tonne de marchandises exportées — indicateur synthétique de l'efficience de l'exportation **(Mihai Scorțeanu)** 11
- Le processus circulaire actif. Solutions techniques et organisationnelles génératrices d'économies d'énergie **(prof. dr. Vasile I. Nitu, Constanța Trifu)** 18
- Le contrôle, composant essentiel du système de la société socialiste (I) **(Ștefan Crăciun)** 20
- L'économie de combustibles et matières premières — problème central de l'entier développement économique **(Mugur Isărescu)** 24
- Débats responsables à l'O.N.U. sur une problématique économique d'une pressante actualité **(Ioan Voicu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Цена — инструмент для измерения и поощрения эффективности научно-технического прогресса (I) **(Андрей Пинку, Марин Понеску)** 7
- Рост стоимости на одну тонну экспортируемых товаров — обобщающий показатель эффективности вывоза **(Михаи Скорцяну)** 11
- Активный круговой процесс. Технические и организационные решения, «генераторы» экономии энергии **(д-р. доц. проф. Василе И. Ниту, Констанца Трифу)** 18
- Контроль, существенная составная часть социалистического общества (I) **(Штефан Крэчун)** 20
- Экономия горючего и сырья — центральная проблема всего экономического развития **(Мугур Исэреску)** 24
- Ответственные дебаты в ООН по особо актуальной экономической проблематике **(Иоан Войку)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

„MAREA INDUSTRIE" A MICILOR MEȘTEȘUGARI

Artizanatul românesc a dobîndit prin mîna iscusită a omului, un loc de preț în lumea frumosului, fiind cunoscut astăzi nu numai în țară, ci și peste hotare. Noile valori, confirmare elocventă a nivelului artei meșteșugărești românești, se regăsesc într-o bogăție de sortimente ca : articole de ceramică, lemn, metal, sticlă, cusături, articole de piele, covoare, ii, confecții artizanale, împletituri, păpuși etc.

Cooperativele de artă populară și meșteșugărești artistice își lărgesc continuu potențialul tehnic, integrîndu-se într-un puternic flux de modernizare. Ritmul susținut de creștere a producției de artizanat va asigura în anii ce vin o mare varietate de produse, cu o puternică și autentică încărcătură spirituală. Realitate puternic ilustrată de expoziția permanentă de artizanat, care prezintă o gamă de circa 24 000 produse într-o mare varietate, și de o calitate deosebită.

În prezent, peste 90 de cooperative de artă populară și de meșteșuguri artistice, cu o bogată experiență de producție, traduc în viață minunatele tradiții ale poporului român în acest domeniu. Tot în acest scop au fost organizate o serie de mari complexe ale cooperativelor de artă populară, cum sînt cele de la Curtea de Argeș, Suceava, Olt, București etc. Ca și Centrul de îndrumare a producției și creației de artă populară și meșteșuguri artistice din țara noastră, ce dispune de specialiști cu înaltă calificare, care orientează întreaga producție de artizanat. Au loc schimburi de experiență cu specialiști din țările socialiste, expoziții reprezentative.

Unitățile cooperației artizanale realizează sute de sortimente de bunuri de larg consum atît pentru țară cît și pentru export. Atenția este îndreptată spre diversificarea produselor, modernizarea și ridicarea calității.

DEPUNERILE PE BAZĂ DE CONSIMTĂMÎNT SCRIS

vă asigură

- economisirea cu regularitate, chenzinal sau lunar, a sumelor de bani consimțite de dv.;
- efectuarea operațiilor de depuneri la locul dv. de muncă;
- multiple avantaje în funcție de instrumentul de economisire ales de dv. pentru efectuarea depunerilor: dobînzi anuale, cîștiguri în bani și în obiecte, excursii peste hotare ș.a.

1978 NOV 3 1

ianuarie
februarie
martie
aprilie
mai
iunie
iulie
august
septembrie
octombrie
noiembrie
decembrie

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O PRIORITATE A ECONOMIEI MODERNE

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

Numărul 44 ● Vineri 3 noiembrie 1978

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU, A ALTOR TOVARĂȘI DIN CONDUCEREA PARTIDULUI ȘI STATULUI

SĂRBĂTORIREA „ZILEI RECOLTEI"

„Pentru a realiza revoluția în agricultură trebuie să realizăm mai întîi revoluția în știință, în conducerea agriculturii, în modul de a lucra al specialiștilor, al țărănimii. Trebuie să realizăm o revoluție în conștiința tuturor oamenilor muncii din agricultură, astfel încît ei să fie conștienți de forța de care dispun, conștienți că de ei depinde înfăptuirea revoluției agriculturii românești".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea la marea adunare populară din Pitești)

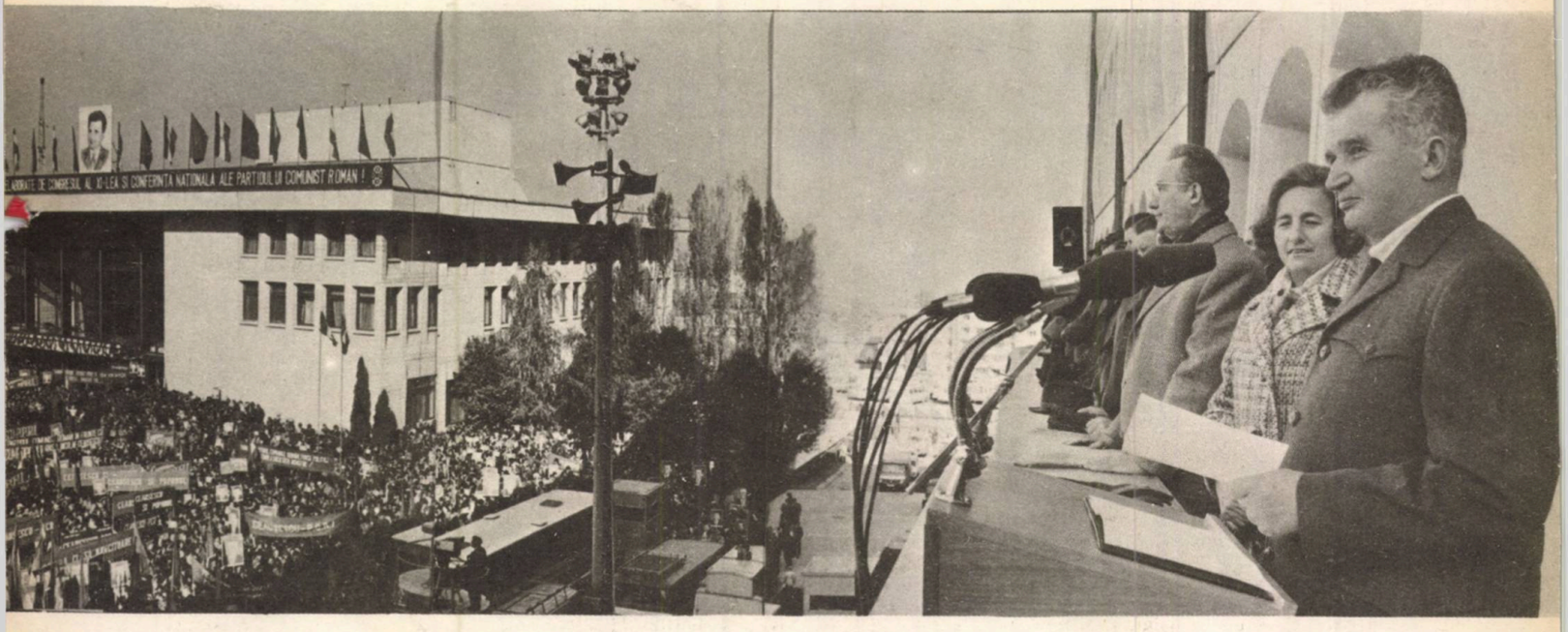

1978 NOV 9

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

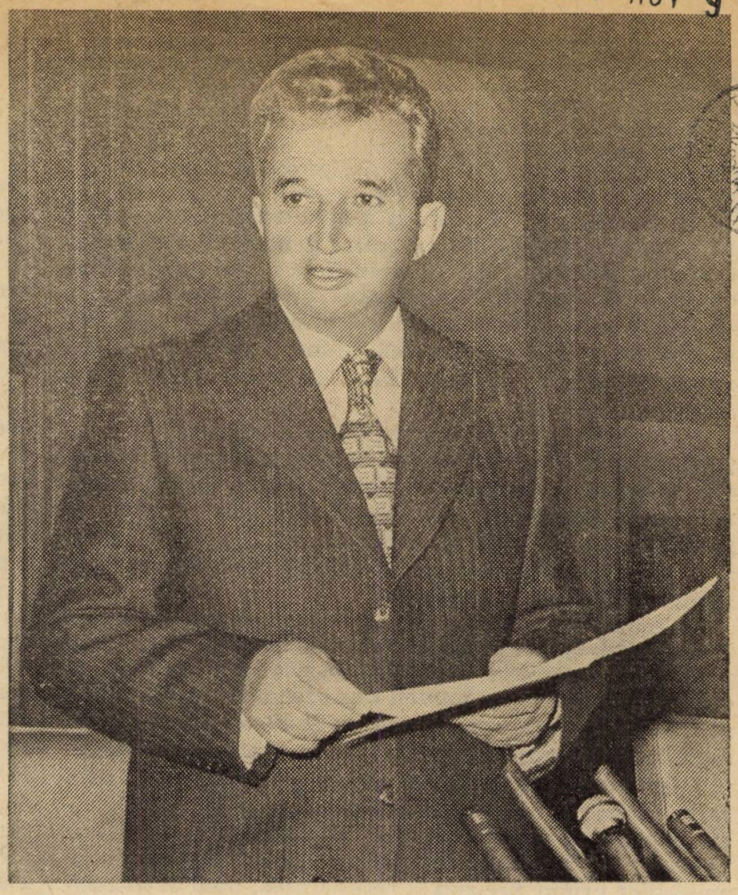

Miercuri, 1 noiembrie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-au desfășurat lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

La lucrări au participat, ca invitați, primii secretari ai comitetelor județene de partid, cadre din ministere, instituții centrale și organizații de masă, redactori șefi ai presei centrale care nu sînt membri ai C.C. al P.C.R.

Plenara a avut următoarea ordine de zi :

1. Proiectul Legii învățămîntului.

2. Proiectul Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor.

3. Programul cu privire la aprovizionarea populației pe trimestrul IV 1978 și semestrul I 1979.

4. Cu privire la abaterile săvîrșite în municipiul Piatra Neamț în legătură cu construcția de locuințe proprietate personală.

Pe marginea problemelor înscrise la ordinea de zi au avut loc dezbateri, adoptîndu-se hotărîri corespunzătoare.

1. Comitetul Central a examinat și aprobat în unanimitate proiectul Legii învățămîntului, apreciind că el corespunde hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1977, indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, integrarea acestuia cu producția și cercetarea științifică, așezarea sa pe baze noi, revoluționare.

Plenara a relevat că proiectul Legii învățămîntului reflectă grija deosebită pe care partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o manifestă statornic față de instruirea și educarea tinerei generații, formarea și perfecționarea cadrelor, ridicarea nivelului de cultură și civilizație al întregului popor.

Proiectul de lege pune în evidență caracterul profund democratic al învățămîntului nostru, asigurînd accesul tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în școlile de toate gradele, garantînd realizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani. Plenara subliniază că proiectul Legii învățămîntului marchează un pas important înainte în dezvoltarea școlii românești, în perfecționarea procesului instructiv-educativ, în ridicarea calității întregului învățămînt.

Plenara a hotărît ca, după încheierea dezbaterii publice, Comitetul Politic Executiv să aducă îmbunătățirile corespunzătoare proiectului de lege, supunîndu-l apoi spre adoptare Marii Adunări Naționale.

2. Plenara a aprobat, în unanimitate, proiectul Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, elaborat în conformitate cu măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Proiectul de lege prevede obligația unităților socialiste de a-și desfășura întreaga activitate în condițiile unei înalte eficiențe, în așa fel încît să-și acopere integral cheltuielile din veniturile proprii, să obțină beneficii din care să-și poată asigura mijloacele necesare pentru dezvoltare și, în același timp, să contribuie la constituirea fondului centralizat al statului. Proiectul de lege cuprinde, de asemenea, modalitățile de formare, planificare, precum și destinația beneficiilor în cooperativele agricole de producție, cooperația meșteșugărească și de consum, precum și în sectorul micilor meseriași individuali.

Plenara și-a exprimat convingerea că aplicarea acestor măsuri va determina creșterea răspunderii și cointeresării oamenilor muncii în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, în ridicarea eficienței economice în toate sectoarele productive, va contribui la sporirea venitului național și, pe această bază, la ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor — țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

C.C. al P.C.R. a stabilit ca proiectul legii, definitivat, să fie supus spre adoptare Marii Adunări Naționale, urmînd ca prevederile sale să fie aplicate începînd de la 1 ianuarie 1979.

3. Plenara a aprobat în unanimitate programul cu privire la aprovizionarea populației pe trimestrul IV 1978 și semestrul I 1979. Comparativ cu perioada anterioară corespunzătoare, programul de aprovizionare prevede creșteri între 5 și 11 la sută la produsele alimentare de bază — pîine, carne și produse din carne, ulei, zahăr și produse zaharoase, lapte de consum și produse din lapte, pește și conserve din pește, cartofi, conserve de legume, fructe, precum și importante sporuri la principalele mărfuri industriale.

Plenara a relevat faptul că sînt asigurate stocurile necesare, precum și toate condițiile materiale de realizare integrală a prevederilor acestui program. El exprimă posibilitățile obiective, reale ale economiei noastre naționale și asigură o creștere rațională a consumului de produse agroalimentare.

4. Plenara C.C. al P.C.R. a dezbătut concluziile controlului cu privire la abaterile săvîrșite în municipiul Piatra Neamț în construcția de locuințe proprietate personală, la abuzurile și gravele încălcări ale prevederilor legale, ale eticii și echității socialiste. Pe baza hotărîrilor Comitetului Politic Executiv au fost sistate construcțiile ilegale, s-au retras creditele luate de la stat prin încălcarea legii și s-a asigurat rambursarea sumelor respective. De asemenea, imobilele construite și însușite pe căi ilegale vor fi trecute în proprietatea statului și repartizate personalului direct productiv din municipiul Piatra Neamț, iar clădirile din stațiunea Durău vor fi afectate Ministerului Turismului.

Pentru gravele abateri de la principiile și normele partidului, de la etica și echitatea socialistă, tovarășul Ștefan Boboș, fost prim-secretar al Comitetului județean de partid Neamț, a fost exclus în unanimitate de către plenară din rîndurile membrilor Comitetului Central, precum și din rîndurile partidului. De asemenea, pentru răspunderile grave ce-i revin în săvîrșirea acestor abateri tovarășului Gheorghe Ibănescu, plenara a hotărît destituirea sa din funcția de prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Neamț și sancționarea cu vot de blam cu avertisment.

Plenara C.C. al P.C.R. a hotărît ca raportul Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, măsurile luate și concluziile desprinse din discutarea în cadrul plenarei a acestor grave abateri din județul Neamț să fie dezbătute în toate organele și organizațiile de partid, în scopul determinării unui puternic curent de opinie împotriva tendințelor de căpătuială, de îmbogățire pe căi necinstite a cadrelor și membrilor de partid, pentru întărirea exigenței partinice față de comportarea și atitudinea morală a comuniștilor, în aplicarea normelor și principiilor eticii și echității socialiste.

De asemenea, plenara a hotărît să se aducă unele modificări legislației privind regimul construcțiilor de locuințe.

C.C. al P.C.R. a hotărît să se prevadă prin lege dreptul fiecărei familii de a dispune de o singură locuință proprietate personală, în care să locuiască, renunțîndu-se la prevederea de a se putea construi, pe lîngă aceasta, vile de odihnă proprietate personală. Plenara a stabilit, de asemenea, ca în municipii și orașe locuințele proprietate personală să se realizeze numai sub formă de apartamente în blocuri.

În încheierea plenarei a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, care s-a referit la o serie de sarcini concrete, de deosebită importanță, pentru realizarea în viață a prevederilor planului pe ultimele două luni ale acestui an, a planului pe anul viitor, care va fi supus adoptării actualei sesiuni a Marii Adunări Naționale, a întregului cincinal.

Secretarul general al partidului a subliniat necesitatea intensificării eforturilor tuturor oamenilor muncii din industrie în vederea realizării unui program suplimentar de dezvoltare mai rapidă economico-socială a țării și a programului de creștere mai accentuată a nivelului de trai al oamenilor muncii stabilite de Conferința Națională a partidului.

În legătură cu aceste obiective importante, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în fața Comitetului Central al partidului, a tuturor organelor de partid și de stat, a cadrelor și oamenilor muncii din economie sarcina de a acționa cu energie sporită pentru reducerea mai substanțială a consumurilor materiale, a cheltuielilor materiale de producție. În acest sens a fost subliniată obligația tuturor organizațiilor economice, a întreprinderilor, a comitetelor de partid județene și a consiliilor populare de a asigura creșterea indicelui de folosire a materiilor prime, precum și recuperarea, pînă la ultimul gram, a materialelor care rămîn după prelucrarea industrială. Ținînd seama de faptul că fiecare bucățică de metal conține, pe lîngă minereu de fier, atît energie, cît și muncă, trebuie acționat cu toată răspunderea pentru folosirea rațională a întregii cantități de materii prime, pentru valorificarea a tot ceea ce rămîne după încheierea procesului de producție și poate fi refolosit. Pentru a se imprima mai multă exigență și răspundere în această direcție, materiile prime și materialele rezultate după prelucrarea industrială vor fi cuprinse în viitor în planul de aprovizionare tehnico-materială al întreprinderilor.

În vederea economisirii riguroase a metalului, secretarul general al partidului a indicat să se acționeze pentru perfecționarea sortării mașinilor și utilajelor clasate și folosirea corespunzătoare a pieselor și subansamblelor. Aceasta este valabil atît pentru mașini-unelte, pentru utilaje grele, cît și pentru parcul auto, pentru tractoare și mașini agricole. De asemenea, s-a indicat ca metalul să fie trimis la retopit după o riguroasă sortimentare, în funcție de compoziția și calitatea aliajului, astfel încît să intre în noua rețetă fără să se piardă nimic din materialele prețioase pe care le conține.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra necesității desfășurării unei largi acțiuni pentru colectarea deșeurilor, atît de la unitățile economice, cît și de la populație. Este vorba de metal, de hîrtie, de îmbrăcăminte și încălțăminte, de sticlărie, care încorporează o mare cantitate de substanțe utile, prețioase, unele obținute pe calea importului din străinătate.

Importanța acestor acțiuni pentru economia noastră se oglindește și în faptul că, în viitor, planul de dezvoltare industrială va conține prevederi majorate de asigurare a materiilor prime și materialelor necesare pe seama valorificării a ceea ce rămîne de la prelucrarea industrială, precum și a deșeurilor colectate din întreaga țară.

Realizarea sarcinilor de economisire a materiilor prime și materialelor — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — are o însemnătate hotărîtoare pentru ridicarea eficienței activității noastre economice, pentru creșterea beneficiilor întreprinderii, pentru aplicarea corespunzătoare a noului sistem de autogestiune și autoconducere a unităților economice.

Secretarul general al partidului a pus cu deosebită tărie în fața economiei noastre obiectivul reducerii hotărîte a consumului de energie, care, socotit în tone de petrol, situează, în momentul de față, țara noastră în rîndul țărilor cu mare consum de combustibil. Subliniind că economisirea combustibilului, a energiei este una din problemele de bază ale dezvoltării noastre economice, atît în prezent, cît și în perspectivă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat tendința spre consumuri neraționale, concepția greșită potrivit căreia consumul de energie trebuie să meargă mereu înaintea creșterii producției industriale — concepție generată la timpul său de așa-zisa societate de consum, dar care este în prezent în mod sever revizuită chiar în țările capitaliste dezvoltate.

Arătînd că lupta pentru reducerea consumului de combustibil și energie nu este o campanie de moment, conjuncturală, ci o problemă de orientare a însăși structurii economiei naționale, a dezvoltării noastre economice în viitor, de care depinde ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ministerelor, organismelor economice centrale, unităților economice, tuturor organelor de partid și de stat să desfășoare o vastă activitate de perfecționare și modernizare a tehnologiilor în vederea asigurării unui consum cît mai redus de energie în toate ramurile industriale. A fost subliniată necesitatea ca întregul partid, toți cetățenii patriei noastre, întregul popor să acționeze în deplină cunoștință a faptului că înflorirea continuă a societății socialiste, creșterea forței economice a României, asigurarea prosperității ei depind în momentul de față în mod hotărîtor de gospodărirea judicioasă, cît mai economică, a mijloacelor materiale de care dispunem.

Secretarul general al partidului a relevat, de asemenea, necesitatea întăririi simțului de răspundere, în întreaga economie, pentru utilizarea cu maximum de randament a mijloacelor de producție. Trebuie lichidată în mod hotărît situația în care se găsesc o serie de capacități de producție care nu funcționează la parametrii proiectați, nu-și realizează indicatorii de producție stabiliți în planul de stat. În aceeași ordine de idei trebuie luate măsuri ferme pentru diminuarea rebuturilor, care, în unele întreprinderi, se ridică la procente mari, ducînd la pierderi serioase, diminuînd rentabilitatea și nivelul beneficiilor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se manifeste o exigență și o răspundere sporite față de buna întreținere și funcționare a tuturor capacităților de producție, să se ia toate măsurile necesare pentru evitarea avariilor, a accidentelor, a întreruperilor în folosirea unor mașini și utilaje, pentru întărirea ordinii și disciplinei, a controlului tehnic în toate unitățile productive, în toate schimburile. Sarcini de cea mai mare importanță revin în acest sens cadrelor de conducere, specialiștilor care poartă răspunderea funcționării normale, constante a tuturor instalațiilor și utilajelor, a tuturor unităților economice.

O importanță deosebită — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — au clarificarea tuturor acestor probleme cu masa largă a celor ce muncesc, educarea tuturor oamenilor muncii în spiritul respectării riguroase a normelor de consum, a regulilor de folosire rațională a mijloacelor materiale ale economiei noastre, dezvoltarea unei înalte conștiințe în vederea desfășurării unei lupte neîntrerupte pentru reducerea continuă a consumului de materii prime, materiale și energie, pentru intensificarea eforturilor în vederea realizării cu mijloace mai mici a unor rezultate economice superioare. Numai astfel — a arătat secretarul general al partidului — vom putea asigura îndeplinirea istoricelor hotăriri ale Congresului al XI-lea, a Programului partidului de dezvoltare economico-socială a patriei, de trecere cît mai rapidă a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară cu o dezvoltare economică medie, numai astfel vom putea asigura obiectivul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, sporirea continuă a bunăstării poporului, întărirea continuă a patriei, a suveranității și independenței ei naționale.

„Rezultatele bune pe care le avem într-un număr mare de unități în unele județe demonstrează că peste tot este posibil ca încă în anul viitor să se facă o cotitură radicală în activitatea din agricultură".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Pitești cu prilejul sărbătoririi Zilei recoltei, 29 octombrie 1978)

AFIRMAREA LARGĂ A PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC PENTRU REALIZAREA UNEI NOI CALITĂȚI ÎN AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ

AGRICULTURA, ramură de bază a complexului economic național, este chemată în acest cincinal să realizeze vastul program stabilit de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale Partidului, de dezvoltare în ritm rapid, de accentuare a procesului de modernizare și de creștere intensivă, pentru satisfacerea optimă a cerințelor de consum ale populației, a nevoilor industriei prelucrătoare de materii prime agricole și pentru crearea de disponibilități pentru export. Oamenii muncii de la sate sînt angajați plenar în îndeplinirea marilor sarcini ce le-au fost încredințate. Cu toate dificultățile create de natură, ei încheie cel de-al treilea an al cincinalului cu rezultate satisfăcătoare, care permit o bună aprovizionare a populației și acoperirea, într-o proporție crescîndă, a celorlalte nevoi ale economiei naționale.

Și în acest an, baza tehnico-materială a agriculturii a sporit substanțial, fiind susținută de un amplu program de investiții vizînd mecanizarea complexă (prin asigurarea celor mai noi tipuri de tractoare și mașini agricole), ridicarea continuă a potențialului productiv al pămîntului (prin lucrări de îmbunătățiri funciare), chimizarea agriculturii, aplicarea largă în producție a cuceririlor științei și tehnicii și trecerea la forme intensive, cu flux tehnologic industrial, în creșterea animalelor.

Dar, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la marea adunare populară de la Pitești cu ocazia sărbătoririi „Zilei recoltei", rezultatele obținute nu sînt pe măsura prevederilor planului și a necesităților. Aceasta, deoarece **„nu peste tot se realizează lucrările agricole corespunzător cerințelor științei agricole, nu peste tot sînt folosite mijloacele mecanizate și mijloacele chimice așa cum se cuvine. Nu este încă folosit în suficientă măsură pămîntul — principalul factor de care depinde realizarea rapidă a obiectivului pe care l-a fixat Congresul al XI-lea în domeniul agriculturii".**

Importante rezerve în creșterea producției

CA REZULTAT al eforturilor materiale și financiare făcute de întreaga societate și al muncii depuse de cei ce lucrează în agricultură — în pofida unor condiții climatice mai puțin prielnice, îndeosebi pentru culturile prășitoare, în aproape toate zonele țării — se vor obține anul acesta circa 19 milioane tone de cereale, peste 1,1 milioane tone de semințe oleaginoase, aproape 6 milioane tone de sfeclă de zahăr, circa 7,4 milioane tone de cartofi și legume și peste 2,5 milioane tone de fructe și struguri. Sînt numeroase unități care obțin în mod constant recolte mari la hectar, mult superioare mediei pe țară, ceea ce dovedește că agricultura dispune de rezerve mari, a căror deplină punere în valoare va permite îndeplinirea integrală a programelor stabilite. Astfel, **la producția de grîu,** 62 de întreprinderi agricole de stat și 335 de cooperative agricole de producție au obținut **peste 4 000 kg/ha,** iar **la porumb,** 73 de întreprinderi de stat și de cooperative au realizat peste **5 000 kg/ha.** Unitățile agricole cu terenuri amenajate pentru irigații în sisteme mari au obținut, pe o suprafață de circa 240 mii de hectare, **peste 6—7 tone de porumb boabe la hectar,** iar la **sfecla de zahăr,** un număr de 386 cooperative agricole au obținut **peste 30 tone la hectar.** A crescut numărul unităților care au obținut producții record. La **grîu,** de exemplu, au realizat peste **6 000 kg/ha** întreprinderile de stat Variaș, Pecica, Grabăț, Băilești, Stelnica, Urleasca, Scînteia, cooperativele agricole Petrești, Dorohoi, Cămin ; la **porumb** au realizat **peste 10 000 kg/ha** întreprinderile agricole de stat Urleasca, Variaș, Băilești și Zimnicea, cooperativele Scornicești, Borcea II ș.a.

Analiza grupării unităților după producția medie obținută demonstrează că și în acest an se mențin diferențe mari de la o unitate la alta, ca rezultat al modului diferit în care sînt folosite mijloacele de producție și, în special, cum este gospodărit pămîntul, precum și al modului în care se aplică tehnologiile. Acesta face necesară analizarea serioasă a situației fiecărei unități, stabilizîndu-se măsurile cele mai potrivite pentru ca încă de anul viitor să aibă loc o îmbunătățire radicală a îndeplinirii planului de către toate unitățile agricole.

O atenție deosebită se va acorda **folosirii rationale a fondului funciar,** limitîndu-se la minimum scoaterile din circuitul agricol și luîndu-se măsuri hotărîte pentru : redarea către agricultură a tuturor suprafețelor posibile în vederea cultivării fiecărui metru pătrat de teren, sporirea capacității de producție a acestora, realizarea integrală a programului de lucrări de îmbunătățiri funciare și în mod deosebit a amenajărilor pentru irigații pe suprafețele prevăzute. Pentru a asigura nevoile de fertilizare a culturilor va trebui să se folosească în primul rînd întreaga cantitate de gunoi de grajd, la care se va adăuga, în completare, îngrășămintele chimice repartizate, sporindu-se astfel eficiența utilizării acestora. Așa cum arată experiența unităților agricole fruntașe, alături de o amplasare judicioasă a culturilor pe teritoriul fiecărei unități este necesar să se acorde o mai mare atenție calității și alegerii semințelor, pentru ca fiecare unitate să dispună de soiurile și hibrizii cei mai adecvați fiecărei zone de cultură din țară. În același timp, se vor urmări cu toată fermitatea respectarea tehnologiilor adoptate, folosirea cu maximă eficiență a

mijloacelor mecanice pentru a executa lucrările în perioada optimă și a reduce pierderile.

În **zootehnie,** se prelimină pentru acest an creșteri însemnate ale efectivelor de animale la toate speciile, precum și sporuri de producție care permit ca livrările la fondurile de stat să fie mai mari decît anul trecut cu 100 mii tone de carne, cu un milion hectolitri de lapte și cu peste 60 milioane de ouă. Aceste rezultate sînt o consecință directă a îndeplinirii acțiunilor prevăzute în programul de dezvoltare a zootehniei : organizarea de noi complexe în flux tehnologic industrial, îmbunătățirea indicatorilor de producție, creșterea cantitativă și calitativă a bazei furajere, folosirea mai intensă a rezervelor de creștere a producției pe care le au gospodăriile populației. În viitor, eforturile unităților cu profil zootehnic se vor îndrepta, cu prioritate, spre înfăptuirea prevederilor de creștere a efectivelor matcă, îmbunătățirea condițiilor de îngrijire a tineretului de prăsilă, creșterea indicilor de natalitate, reducerea mortalității și a sacrificărilor de necesitate ; în paralel, se vor lua măsuri pentru o folosire mai intensivă a pajiștilor naturale, a resurselor furajere secundare și a subproduselor din industria alimentară.

1979, an de cotitură

AȘA CUM SUBLINIA cu deosebită fermitate secretarul general al partidului la recenta sărbătorire a „Zilei recoltei", este imperios necesar ca începînd cu anul viitor să se facă o cotitură radicală, cu adevărat revoluționară în toate sectoarele activității agricole din țara noastră. Dispunînd deja de condiții foarte bune pe linia asigurării factorilor materiali, financiari și umani proprii unei agriculturi avansate, și avînd în vedere sporirea cantitativă și calitativă a acestor factori în anul 1979, putem spune că există o bază solidă pentru realizarea acelui **salt calitativ esențial, care să înscrie agricultura românească, complet și definitiv, între ramurile cu o creștere economică și grad de eficiență dintre cele mai ridicate,** atît în context intern cît și internațional.

Cerealele rămîn în continuare obiectivul prioritar al agriculturii noastre, de nivelul acestei producții depinzînd dezvoltarea zootehniei, standardul de viață al populației. Producția totală de cereale urmează să ajungă la peste 24 milioane de tone, ceea ce va asigura îndeplinirea sarcinii trasate de Congresul al XI-lea, de a se asigura cel puțin o tonă de cereale pe locuitor. Sporirea suprafețelor însămînțate, executarea lucrărilor în condiții de calitate ridicată, asigurarea unor soiuri și hibrizi mai productivi, utilizarea unor cantități sporite de îngrășăminte, creșterea suprafețelor irigate constituie măsuri care garantează îndeplinirea sarcinilor prevăzute.

Culturile tehnice vor continua să constituie o preocupare majoră, urmînd să se realizeze producții mult sporite la floarea soarelui (peste 1 milion tone) și sfecla de zahăr (peste 9 milioane tone), care să satisfacă mai deplin nevoile de materii prime ale industriei alimentare.

Legumicultura are în obiectiv creșterea mai accentuată a randamentelor și asigurarea de recolte timpurii, generalizarea progresului tehnic, acoperirea din producția proprie a nevoilor fiecărui județ și creșterea gradului de industrializare a producerii legumelor.

În **pomicultură și viticultură,** odată cu realizarea sarcinilor din programele aprobate de conducerea partidului și statului, va trebui să recuperăm și rămînerile în urmă din anii precedenți și să asigurăm executarea lucrărilor viticole și pomicole specifice pentru refacerea plantațiilor afectate de condițiile climatice.

Creșterea animalelor va rămîne în continuare o orientare prioritară în strategia generală a intensificării producției agricole, datorită atît gradului înalt de concentrare și specializare din unitățile cu flux tehnologic industrial, cît și necesității de a se obține un volum mai mare de produse cu valoare nutritivă ridicată, sporind totodată ponderea producției zootehnice în totalul producției globale agricole.

Efectivele de animale vor ajunge în 1979 la peste 7,4 milioane de bovine, 12,4 milioane de porcine, peste 18,5 milioane de ovine ; va crește, de asemenea, efectivul de păsări ouătoare. Sporirea randamentelor pe animale și a greutății la sacrificare constituie unica garanție a unor producții totale ridicate, care să conducă la îndeplinirea indicatorilor de livrare la fondul de stat și, implicit, la mărirea ofertei de produse bogate în proteine.

Înfăptuirea nivelurilor de producție prevăzute necesită o puternică dezvoltare a bazei tehnico-materiale a agricutlurii, atît sub aspect cantitativ cît și într-o gamă diversificată, care să permită executarea în termene optime a tuturor lucrărilor, punerea în valoare a întregului potențial productiv al pămîntului și aplicarea tehnologiilor moderne ; agricultura va primi anul viitor încă 14 mii de tractoare într-o gamă diversificată, și peste 2,1 mii de combine autopropulsate, împreună cu setul de mașini necesar, ceea ce va permite executarea mecanizată a unui volum mai mare de lucrări în perioada optimă. Îngrășămintele chimice livrate agriculturii vor depăși 2 milioane de tone ; de asemenea, se vor asigura cantități sporite de erbicide, insectofungicide și alte substanțe chimice necesare. Amenajările pentru irigații se vor situa, în continuare, pe primul plan, deoarece în condițiile țării noastre acestea au o influență hotărîtoare în asigurarea unor producții ridicate și stabile în zonele cu precipitații reduse.

Lărgirea continuă a bazei tehnico-materiale, creșterea nivelului tehnic al dotării agriculturii obligă la ridicarea permanentă a calificării celor ce lucrează pe ogoare ; aceasta presupune, între altele, preocupare mai susținută vizînd pregătirea cooperatorilor pentru conducerea tractoarelor, astfel ca să poată participa în perioadele de vîrf, alături de mecanizatori, la executarea în timpul optim a lucrărilor agricole.

Anul 1979 va trebui să constituie un an de cotitură și în ceea ce privește eficiența economică din agricultură, preconizîndu-se în acest sens un complex de măsuri care să ducă la scăderea ponderii cheltuielilor materiale, sporirea productivității muncii și a eficienței fondurilor de producție, ridicarea rentabilității fiecărei activități, ca și pe fiecare cultură și specie de animale. Totodată, se va urmări utilizarea mai judicioasă a fondurilor de investiții, căutîndu-se noi soluții tehnologice și constructive pentru a se reduce investiția specifică, consumul de ciment și oțel, iar exploatarea capacităților de producție să se facă cu consumuri de energie cît mai mici.

Însuflețiți de îndemnurile și indicațiile din cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia „Zilei recoltei", oamenii muncii din agricultură depun eforturi tot mai susținute pentru executarea exemplară a tuturor lucrătorilor din această toamnă, ca un început bun, capabil să garanteze realizarea sarcinilor ce revin agriculturii în anul viitor.

Ovidiu POPESCU
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE ȘI REALIZĂRILE FIZICE — CONDIȚII ALE ÎNDEPLINIRII PRODUCȚIEI NETE

REALIZAREA producției nete planificate — indicator de comensurare a aportului prin efort propriu al unităților productive la sporirea valorii nou create — depinde, fără îndoială, de modul în care sînt gospodărite resursele materiale alocate, de reducerea substanțială a consumurilor de materii prime și materiale. Pentru satisfacerea intereselor generale ale economiei naționale, ale tuturor beneficiarilor, esențial este ca realizarea producției nete să fie obținută concomitent cu îndeplinirea sistematică, lună de lună și trimestru de trimestru, a producției fizice în sortimentele planificate. Numai prin îmbinarea optimă și orientarea eforturilor colectivelor de muncă simultan în aceste două direcții poate fi obținută o eficiență economică ridicată, o creștere în ritm înalt a venitului național — sursă principală de dezvoltare accelerată a economiei și de ridicare, pe această bază, a nivelului de trai.

Edificatoare din acest punct de vedere sînt concluziile desprinse din analiza activității întreprinderii **„Dîmbovița"** din Capitală, în primele 9 luni din acest an.

Diminuarea consumurilor materiale...

UNITATE cu vechi tradiții în industria ușoară românească, dezvoltată și modernizată continuu, întreprinderea bucureșteană produce o bogată și variată gamă de încălțăminte de cea mai bună calitate pentru copii, femei și bărbați, precum și numeroase articole de marochinărie, produse larg solicitate de beneficiarii interni și la export.

În scopul sporirii valorii nou create, în întreprindere s-a acționat, în primul rînd, pentru gospodărirea judicioasă a resurselor materiale. Căutările, preocupările creatoare și rezultatele obținute în acțiunea de valorificare superioară și de reducere a consumurilor de materii prime și materiale au condus la micșorarea substanțială, atît în dinamică cît și față de plan, a cheltuielilor materiale. Astfel, dacă ponderea acestora în valoarea producției marfă pe 9 luni era în anul 1977 de 55,5%, ea scade în anul 1978 la 52,5%, iar nivelul consumurilor materiale s-a situat sub sarcina de plan cu 0,5% (tabelul).

Realizarea unor indicatori planificați de eficiență (9 luni din 1978, în %)

	Cumulat pe luni
Producție netă	99,7
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	99,7
din care :	
— cheltuieli materiale	99,5
Rentabilitate	100.8

În acest fel au fost obținute :

● **creșterea continuă a indicelui de valorificare la principalele materii prime** (graficul). Creșterile însemnate înregistrate în acești ani la indicele de valorificare a materiilor prime de bază în fabricarea de încălțăminte : la piei naturale — 132,0% și la talpă de piele — 222%, sînt rezultatul activității de creație și proiectare, a colaborării permanente și eficiente între aceasta și secțiile de producție ;

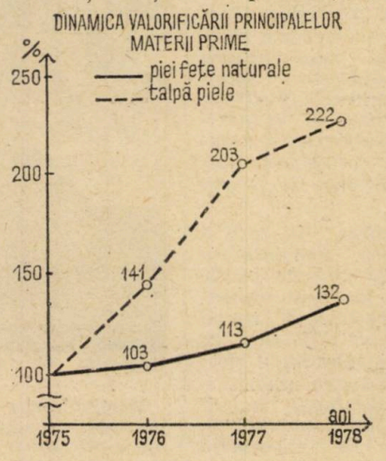

● **diminuarea consumurilor** prin urmărirea atentă a respectării normelor de consum specifice la materiile prime și materialele utilizate și chiar reducerea acestora, prin îmbinarea judicioasă a tiparelor de croit sau a stanțării diferitelor elemente componente ale încălțămintei. În întreprindere funcționează un sistem de urmărire zilnică a consumului cu ajutorul calculatorului electronic, care furnizează date prelucrate operativ privind respectarea normelor, abaterile de la nivelurile stabilite, precum și cauzele lor, ceea ce permite factorilor de decizie să cunoască permanent evoluția reală a consumurilor și să intervină în timp util acolo unde se înregistrează depășiri ale normelor de consum. În primele 9 luni ale anului au fost realizate economii la piei fețe naturale de 3 000 mp, la tălpi de 1 400 kg, la piei pentru căptușeli de 600 mp, la țesături pentru căptușeli de 300 mp, iar la țesături pentru fețe — 300 mp ;

● **valorificarea superioară a deșeurilor.** În întreprindere există un atelier profilat special pe valorificarea deșeurilor ce rezultă din procesul de producție. Aceasta realizează încălțăminte pentru femei, produse durabile și estetice, care nu diferă calitativ de cele obținute din material întreg. Acțiunea de valorificare a deșeurilor a fost extinsă larg și în cadrul atelierului de marochinărie, executîndu-se numeroase articole. În cele trei trimestre au fost realizate din deșeuri însemnate cantități de produse de calitate superioară : 12 100 bucăți de încălțăminte pentru femei, 150 000 bucăți de articole de mică marochinerie ș.a.

...nu poate compensa nerealizarea planului fizic

CU TOATE că în întreprindere s-a acționat eficient, cu rezultate

bune, pe linia reducerii cheltuielilor materiale și totale, totuși **producția netă planificată nu a fost integral realizată în perioada analizată.** Dacă în semestrul I a.c. nivelul planificat la acest indicator a fost depășit cu 0,8%, în schimb în trimestrul III realizările s-au situat sub plan (cu 2,7%), ceea ce a condus, pe total 9 luni, la o nerealizare globală de 0,3%.

Cauza principală a acestei situații, care s-a reflectat dealtfel și în neîndeplinirea producției marfă planificate (realizări — 99,3%) constă în nerealizarea unui sortiment principal la producția fizică : încălțăminte, la care prevederile au fost îndeplinite în proporție de 96,8% în sem. I, de 90,1% trim. III și de 94,7% cumulat pe 9 luni a.c.

Factorii care au determinat apariția acestor rămîneri în urmă față de plan au fost :

— anumite **deficiențe în aprovizionarea tehnico-materială,** îndeosebi în **semestrul I** al acestui an. În această perioadă unii furnizori nu au livrat la termen materialele contractate : Tăbăcăria din Corabia (17 000 mp box față naturală), întreprinderea „Spumotim" — Timișoara (10 000 perechi tălpi poliuretan), Întreprinderea de bunuri de consum din cauciuc Jilava (tălpi „jumbo" din cauciuc). La neajunsurile obiective trebuie adăugat că nici compartimentul de aprovizionare al unității nu a dat dovadă de suficientă promptitudine și mobilitate în rezolvarea unor probleme de pregătire a aprovizionării și în desfășurarea activităților precontractuale în anul anterior celui de plan ;

— **număr ridicat de opriri accidentale ale utilajelor de producție,** stagnări și flux neritmic, chiar și atunci cînd au fost bine aprovizionate. Este nevoie ca în întreprindere să se acorde o atenție sporită întreținerii în bune condițiuni a utilajelor, reparării acestora la timp, prin respectarea termenelor prevăzute în grafice pentru efectuarea acestor lucrări și prin pregătirea din vreme a pieselor sau subansamblelor necesare.

— **nerealizarea integrală a prevederilor din programul special de măsuri privind creșterea productivității muncii.** Există încă resurse nevalorificate deoarece, pe de o parte, unele norme de muncă nu mai concordă cu dotarea tehnică existentă și cu nivelul ridicat de calificare al unor muncitori, iar, pe de altă parte, pentru că nu a existat suficientă preocupare pentru mecanizarea unor operații, deși acest lucru era prevăzut să se realizeze încă în primul semestru al anului. În lumina acestei situații, se impune impulsionarea realizării integrale a programului de măsuri privind creșterea productivității muncii, urgentarea reanalizării normelor de muncă și stabilirea acestora astfel încît să mobilizeze mai activ aptitudinile și pregătirea profesională a fiecărui muncitor în realizarea unui volum sporit de produse în unitatea de timp. Pe aceste căi este necesar să se acționeze mai energic, mai operativ și mai ales cu eficiență sporită în vederea mobilizării complete, mai intense, a rezervelor interne disponibile. De altfel, ținînd seama de aceste rezerve și de altele potențiale, **în întreprindere a fost estimată posibilitatea ca productivitatea medie lunară a muncii să crească cu 8,4% față de media înregistrată pe 9 luni, indicele de utilizare a fondului de timp la liniile tehnologice, să sporească cu circa 2%,** mai ales prin mai buna organizare și aprovizionare a locurilor de muncă, prin respectarea disciplinei în toate compartimentele.

Pe această bază, în continuare, pînă la sfîrșitul anului, a fost stabilit ca obiectiv principal realizarea unei producții medii lunare sporite față de perioada trecută de circa 26 000 perechi de încălțăminte și cu 13 t, respectiv 5 t la sortimentele piei tari și piei moi. Sînt create totodată premisele necesare pentru creșterea producției nete cu circa 6,7 mil. lei față de prevederile inițiale ale ultimului trimestru din acest an.

Gh. DRĂGHICI

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

SICAP-U 78, o instalație modernă de conducere operativă a proceselor de producție

SICAP-U 78 *este o instalație originală de urmărire, control și prelucrare automată a parametrilor de funcționare a utilajelor, fabricată de Întreprinderea de echipamente periferice din București. Ea are la bază realizări anterioare valoroase — instalații proiectate de Institutul de proiectări pentru industria ușoară, și brevetate atît în țara noastră (1972), cît și în străinătate (S.U.A. — 1978).*

Produsul actual se distinge prin posibilitățile largi de acțiune care le are prin utilizarea „on-line" a microcalculatorului românesc FELIX MC-8 (16 KO), a traductoarelor specifice, în vederea culegerii automate a datelor — referitoare la producția utilajelor, și la evenimentele aleatoare — și supravegherii funcționării utilajelor. Datorită acestor multiple funcțiuni, instalațiile SICAP-U 78 pot fi utilizate în industriile : ușoară, chimică, petrolieră, minieră, constructoare de mașini etc.

Prin realizarea în țară a unor asemenea instalații se reduce efortul valutar cu 25 milioane lei, iar prin utilizarea lor se diminuează timpii de staționare a utilajelor cu 10%, poate fi substanțial ridicată productivitatea muncii și considerabil diminuat numărul personalului antrenat în urmărirea și în raportarea producției.

Instalația de conducere operativă a proceselor de producție SICAP-U 78

Originalitatea concepției și multiplele avantaje pe care le oferă SICAP-U 78 au fost bine apreciate și peste hotare : la Geneva instalația românească a primit o medalie de argint, iar la Sofia diploma de onoare.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, cînd producția netă ocupă un loc hotărîtor în aprecierea activității depuse de fiecare colectiv de oameni ai muncii, planificarea și fundamentarea costurilor de producție în general și a celor materiale în special trebuie privită cu multă răspundere la toate nivelele de conducere și, îndeosebi, la nivelul întreprinderilor, de unde pornește elaborarea și se hotărăște realizarea planului.

Sarcini de plan realist dimensionate

ESTE EVIDENT că, prin măsurile adoptate, în ultimii ani a crescut caracterul realist al planului, indicatorii prevăzuți fiind mai bine fundamentați, în conformitate cu potențialul tehnic și uman al fiecărei unități economice. La nivelul unor întreprinderi se mai întîlnesc însă cazuri în care la dimensionarea unor indicatori se mențin anumite „rezerve", fapt care determină — la finele perioadei de plan — să apară decalaje destul de mari între indicatorii planificați și cei efectiv realizați. Un astfel de exemplu ni-l oferă o întreprindere din ramura construcțiilor de mașini (vezi tabelul). Această situație relevă faptul că, în cazul respectiv, atît centrala industrială cît și conducerea unității respective nu au făcut o analiză temeinică a evoluției costurilor în vederea descoperirii tuturor rezervelor de reducere a acestora și cuprinderii lor în plan. De aceea, se impune ca în indicatorii de plan să fie cuprinse toate rezervele cunoscute la începutul anului, precum și cele care se descoperă pe parcursul perioadei de plan. Această măsură devine necesară în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, deoarece planul se poate depăși numai dacă există asigurată desfacerea producției. În aceste condiții, orice depășire de plan trebuie să fie cerută ca plan suplimentar și pe baza realizării acestuia să fie apreciată și stimulată unitatea economică în cadrul întrecerii socialiste.

La nivelul întreprinderii se poate ține seama în fundamentarea indicatorilor de plan de capacitățile de producție existente, de nivelul de utilizare al acestora, se pot cunoaște posibilitățile de introducere și extindere a tehnologiilor noi, gradul de organizare a producției și a muncii, de calificare a personalului muncitor, factori care influențează direct sau indirect lucrările de fundamentare, precum și nivelul indicatorilor de plan. Numai pornind cu o fundamentare științifică a indicatorilor de plan de la nivel de întreprindere se poate vorbi în continuare de planuri și indicatori științific fundamentați la celelalte nivele.

Specificație	1977		1978 sem. I	
	Totale	Materiale	Totale	Materiale
Nivelul costurilor fundamentate de unitate la început de an	656,9	495,1	616,7	448,1
Nivelul costurilor primite prin plan la început de an	579,7	419,0	598,9	424,3
Nivelul costurilor rămase prin plan la sfîrșit de an	621,9	439,8	613,3	429,6
Nivelul costurilor realizate efectiv la sfîrșit de an	618,3	452,7	612,9	437,2

Urmărirea și evidența costurilor la nivelul secțiilor și atelierelor

PENTRU CREȘTEREA răspunderii lucrătorilor din secțiile și atelierele de producție față de eforturile materiale și umane cu care se realizează producția, față de gospodărirea bunurilor materiale aflate în gestiunea lor, **considerăm util ca odată cu elaborarea și fundamentarea indicatorilor de plan pe an, cu eșalonarea acestora pe trimestre și luni, să se introducă și indicatorul „total costuri de secție sau atelier"**. Acesta din urmă ar putea fi defalcat pe : **total costuri materiale** (costuri cu materii prime și materiale, energie, combustibil și apă ; costuri cu amortizarea fondurilor fixe ; alte costuri materiale) și **total costuri cu munca vie** (costuri cu retribuția, cu introducerea tehnicii noi ; alte costuri cu munca vie).

Pentru realizarea evidenței costurilor la nivelul secțiilor și atelierelor de producție se impune ca, ținînd seama de specificul activității fiecărei întreprinderi și de complexitatea lucrărilor, în fiecare întreprindere să fie luate unele măsuri organizatorice printre care amintim : elaborarea și actualizarea documentației tehnice care trebuie să stea la baza întocmirii planurilor de producție, lansării programului de fabricație și stabilirea costurilor normate (lista reperelor componente ale produselor cu defalcarea pe secții și ateliere, marșrutul reperelor, consumurile specifice de materiale și timpul de lucru pe repere, ansamble și produse) elaborarea calculației costurilor normate ale reperelor, ansamblelor și produselor pe secții și ateliere potrivit procesului tehnologic și pe baza documentației tehnice ; stabilirea planului de producție pe secții și ateliere cu defalcarea pe repere în forma în care se execută și se livrează de fiecare secție și atelier (cu note de predare) ; organizarea evidenței gestiunii și circulației semifabricatelor în secții și ateliere, în scopul asigurării integrității și al determinării exacte a producției și a costurilor aferente acestora ; asigurarea controlului financiar preventiv pentru încadrarea în li-

drd. Alexandru COZAC
secretar al Comitetului orășenesc P.C.R. Zalău

(Continuare în pag. 26)

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

Orientări ferme ale progresului tehnic în construcții: ECONOMICITATE, PRODUCTIVITATE, CALITATE

Prin generalizarea noilor soluții constructive, elemente, materiale și tehnologii, prin eliminarea unor lucrări inutile, prin mai buna folosire a unor spații productive existente, în anul 1979 se vor putea obține, față de planul de investiții, economii de :

- la volumul de investiții : **10 miliarde lei**
- din care la volumul lucrărilor de construcții-montaj : **7 miliarde lei**
- la consumul de metal în construcții-montaj : **300 mii tone**

Considerînd numai investițiile în ramurile productive, reducerile vor fi de 4,4% la volumul de investiții, 7,7% la construcții-montaj, 12,2% la consumul de metal.

RECENTUL DIALOG DE LUCRU pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** l-a avut cu specialiștii pe platforma industrială Militari, din Capitală, pentru examinarea propunerilor de realizare a unor noi soluții constructive, materiale de construcții și elemente prefabricate s-a înscris în șirul analizelor făcute de secretarul general al partidului în legătură cu **creșterea eficienței investițiilor,** cu **afirmarea revoluției tehnico-științifice într-un sector de cea mai mare importanță pentru progresul țării.**

S-au relevat cu acest prilej rezultatele pe care lucrătorii din proiectarea și cercetarea științifică din construcții le-au obținut, în decurs de doi ani, în traducerea în viață a prețioaselor indicații date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la consfătuirea de lucru cu proiectanții din 21 septembrie 1976, care — marcînd un adevărat moment de cotitură în munca de creație a intelectualității tehnice din construcții — a dinamizat gîndirea specialiștilor, orientînd-o spre găsirea de noi soluții constructive, de o înaltă eficiență.

POTRIVIT SARCINILOR înscrise în documentele Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale partidului, progresul tehnic în ramura construcțiilor are în prezent trei componente, trei obiective prioritare care determină și călăuzesc întreaga muncă a specialiștilor ce lucrează în acest domeniu. Aceste obiective sînt :

- **reducerea consumurilor specifice de materiale,** prin introducerea unor soluții tehnice noi și a unor materiale eficiente ;
- **creșterea productivității muncii** pe șantiere, prin prefabricare, mecanizare și o mai bună organizare ;
- **îmbunătățirea calității, sporirea durabilității și siguranței construcțiilor,** prin perfecționarea metodelor de calcul și executarea lucrărilor în strictă concordanță cu prevederile normelor și standardelor.

Indicațiile secretarului general al partidului au determinat ieșirea de pe făgașul căilor bătătorite și introducerea de soluții în care materialele cu caracteristici superioare se îmbină într-o calitate nouă, dînd un efect economic deosebit.

Calitatea construcțiilor nu se referă numai la rezistența sau aspectul acestora, ci privește și funcționalitatea lor. Clădirea — după cum se știe — nu este un scop în sine, ci numai un mijloc pentru adăpostirea oamenilor, mașinilor și materialelor, pentru crearea mediului de lucru și de viață. Preocuparea de **sporire a performanței construcției** — adică de conferire a acelor calități care o fac cît mai proprie funcțiunilor cărora ea le este destinată, în condițiile antrenării unui minimum de resurse materiale și umane — constituie esența, trăsătura comună a soluțiilor de proiectare stabilite în ultima perioadă și prezentate exemplificativ în expoziția de pe platforma industrială Militari.

CARE SÎNT principalele lor atribute de eficiență ?

- **FOLOSIREA LARGĂ A ILUMINATULUI NATURAL AL HALELOR DE PRODUCȚIE** constituie una din măsurile care au conferit o nouă calitate construcțiilor proiectate în perioada recentă. Pe lîngă condiții de muncă superioare celor din halele fără ferestre și luminatoare de acoperiș (hale „oarbe"), larg utilizate anterior, pe lîngă o importantă economie de energie electrică în exploatare, s-a asigurat, prin folosirea poliesterilor armați cu fibre de sticlă la realizarea noilor tipuri de luminatoare, o considerabilă reducere a greutății construcțiilor și, prin aceasta, scăderea consumului de oțel în structura clădirii.

Practic, în actualele proiecte tip, halele de producție de tip curent au 25—40% din suprafața acoperișului vitrată ; numai o mică parte, care adăpostesc procese tehnologice speciale, mai recurg la soluții constructive fără lumină naturală prin acoperiș. Desigur că trecerea la un procent atît de important de luminatoare trebuie să intensifice preocuparea pentru asigurarea unei izolații termice sporite a halelor.

- **REDUCEREA GREUTĂȚII CONSTRUCȚIILOR** este o preocupare deosebit de actuală în întreaga lume, fiind dictată de necesitatea de a micșora volumul transporturilor de materiale, de a mări gabaritele libere ale clădirilor fără supradimensionarea structurilor, de a rezolva mai economic problemele legate de amplasarea construcțiilor pe terenuri cu portanță scăzută. Totodată, o construcție ușoară întrunește condițiile unei comportări mai bune la solicitările seismice.

În acest sens, linia adoptată a urmărit deopotrivă **alegerea unor soluții constructive raționale** și **introducerea unor materiale de calitate superioară și ușoare.** S-au eliminat din proiectele tip șarpele de acoperiș, grinzile transversale grele, luminatoarele și deflectoarele din beton, pardoselile cu grosimi mari, pereții sau parapeții din zidărie de cărămidă plină ; s-a renunțat la soluțiile cu chesoane din beton armat pe ferme metalice ; s-a prevăzut ca utilajele grele să fie amplasate la sol și, în general, să se scoată în afara construcțiilor toate utilajele și instalațiile tehnologice care pot funcționa în aer liber.

O măsură constructivă generatoare de importante economii a fost **extinderea utilizării elementelor de beton precomprimat,** care, datorită caracteristicilor de rezistență superioare, se realizează cu forme și dimensiuni mai economice decît elementele de beton armat. De exemplu, o grindă de rulare de 9 m din beton precomprimat cîntărește circa 6 tone, cu 37% mai puțin decît o grindă echivalentă din beton armat.

În ceea ce privește introducerea unor materiale eficiente, putem menționa că s-a extins folosirea agregatelor ușoare (granulit) pentru betoane (în special la Timișoara și Iași), a betonului celular autoclavizat, a elementelor din azbociment ondulat, a profilelor de oțel cu pereți subțiri. S-au studiat soluții bazate pe utilizarea polistirenului expandat, a cărui greutate este de numai 25—30 kg/mc, față de 600—800 kg/mc în cazul betonului celular ; aceasta permite ca pentru o izolare termică echivalentă, greutatea învelitorii halei izolate cu polistiren să se reducă la 45 kg/mp, față de 160 kg/mp în soluția cu izolație din b.c.a.

În **construcțiile de locuințe** din panouri mari sau cu diafragme din beton armat monolit, noile sisteme constructive elaborate de Institutul de proiectare pentru construcții tipizate și utilizarea pe scară mai mare a unor materiale ușoare au permis obținerea unor clădiri cu greutate proprie de 850—900 kg pe un mp de arie desfășurată, în loc de 1 150—1 250 kg/mp în soluțiile anterioare. Sînt, de asemenea, de semnalat tipurile eficiente de panouri exterioare, alcătuite din fișii de beton celular autoclavizat, avînd o greutate de numai 210 kg/mp și un consum de oțel de circa 3 kg/mp (în comparație cu 6 kg/mp la panourile utilizate curent), care s-au aplicat la construcția a numeroase blocuri de locuințe la Constanța.

Și în domeniul clădirilor de locuit din elemente spațiale prefabricate din beton armat s-au obținut realizări interesante. Celulele spațiale de cca. 20 tone greutate, folosite în prezent la Craiova și Brașov, au permis reducerea consu-

mului de manoperă pe şantier de cca. 3 ori faţă de soluţiile cu panouri mari. Reducerea în continuare (conform ultimelor proiecte) a greutăţii elementelor la cca. 14 tone, folosindu-se la confecţionarea lor şi beton uşor de granulit, va permite utilizarea unor macarale de montaj mai uşoare şi reducerea consumului specific de oţel la 18 kg/mp.

● Dintre **MATERIALELE DE CALITATE SUPERIOARĂ** introduse în fabricaţie în ultima perioadă şi care au început a fi utilizate în construcţii remarcăm în primul rînd oţelul de înaltă rezistenţă, atît pentru armarea elementelor din beton armat şi beton precomprimat, cît şi pentru construcţiile metalice din profile şi ţevi. Oţelul PC 60, de exemplu, are o rezistenţă cu 14% mai mare decît PC 52, asigurînd — în acelaşi domeniu de utilizare — economii prin reducerea cantităţilor necesare. De asemenea, cimenturile de înaltă rezistenţă de tipurile P 50 şi P 55 sînt solicitate tot mai mult, întrucît permit confecţionarea unor betoane cu calităţi superioare, strict necesare elementelor precomprimate. Se impune extinderea producţiei în gama deosebit de largă a maselor plastice, destinate pentru izolaţii termice şi hidrofuge, finisaje, elemente de pereţi despărţitori, instalaţii ş.a., domenii în care oferă o eficienţă deosebită faţă de soluţiile tradiţionale. În construcţii sînt necesare, în fine, şi alte materiale prea puţin folosite pînă acum, cum ar fi împîslirile textile, ţesăturile din fibre de sticlă, cleiurile epoxidice, adaosurile chimice cu proprietăţi speciale pentru betoane, ce pot rezolva unele probleme tehnice ce păreau de nesoluţionat pînă acum cîţiva ani.

Toate acestea reprezintă un vast domeniu, în care ştiinţa şi chiar producţia au realizat, desigur, progrese. Considerăm însă că mai sînt încă multe de făcut, întrucît **asigurarea şi aplicarea în proporţii mult sporite a unor materiale rezistente, uşoare şi ieftine reprezintă o condiţie esenţială a economicităţii construcţiilor.**

O PREOCUPARE ACTUALĂ în construcţii o reprezintă **îmbunătăţirea normativelor tehnice şi a standardelor.** O primă revizuire a unor normative, efectuată acum doi ani, a condus la proiectarea unor elemente mai suple, la eliminarea unor exagerări.

Cei mai buni specialişti din învăţămînt, din cercetare şi proiectare au supus recent unei analize critice peste 50 de prescripţii tehnice. Propunerile lor de îmbunătăţire a conţinutului acestora se referă în principal la : introducerea calculului la stările limită pentru construcţiile metalice ; extinderea utilizării oţelului de calitate superioară ca armătură în betoane ; folosirea mai largă a cimenturilor cu adaosuri ; introducerea de soluţii mai economice de fundaţii, stîlpi pentru hale industriale, diafragme pentru clădiri de locuinţe ş.a. Toate acestea vor permite ca **la nivelul unui an, construcţiile ce se realizează să consume cu peste 50 000 de tone mai puţin oţel, iar costul lor să fie cu peste 400 milioane de lei mai redus.**

O pîrghie importantă a progresului tehnic în construcţii o constituie **tipizarea.** În prezent dispunem de peste 1 000 de proiecte tip pentru construcţii de hale parter, clădiri de producţie etajate, depozite, clădiri de locuinţe şi social-culturale, construcţii agrozootehnice, construcţii inginereşti (poduri, estacade, castele de apă, turnuri de răcire, silozuri), lucrări de instalaţii ş.a. Fondul de proiecte tip se revizuieşte periodic, introducîndu-se cele mai noi realizări ale cercetării ştiinţifice în domeniul construcţiilor şi al materialelor de construcţii, pentru care s-a asigurat sau urmează să se asigure în scurt timp producţia.

Tipizarea — care nu presupune o reducere a efortului creator, ci incumbă **o investiţie concentrată de inteligenţă şi spirit economic** — este o condiţie a producţiei de masă, a industrializării, **un criteriu al optimizării,** întrucît conceperea unor elemente, detalii, structuri destinate utilizării în serie mare implică aducerea acestora la expresia **cea mai funcţională, mai simplă şi mai eficientă.**

În prezent, toate institutele de proiectare sînt preocupate de elaborarea noilor proiecte tip pentru obiectele ce utilizează soluţiile constructive perfecţionate — principalul accent punîndu-se pe aplicarea în diferite variante de clădiri a elementelor constructive prezentate la expoziţia de pe platforma industrială Militari — în vederea obţinerii unor efecte economice superioare. De asemenea, tipizarea foloseşte astăzi în mai mare măsură noilor materiale cu caracteristici îmbunătăţite, datorită cărora se realizează costuri şi consumuri de materiale mai mici şi o productivitate mai ridicată în execuţie. De pildă, elementele de acoperiş uşoare pentru hale, prezentate la recenta expoziţie, nu puteau fi concepute fără a se recurge la un beton cu rezistenţă de 500—600 kg/cmp, necesitînd cimenturi de marcă înaltă (P 50 şi P55) şi oţeluri superioare (toroane cu rezistenţa la rupere de 170 kg/mmp). Noile soluţii pentru locuinţe din panouri mari prevăd utilizarea unor izolaţii termice uşoare, a noi materiale pentru finisaj, pereţi despărţitori din fosfogips ş.a., corespunzător posibilităţilor prezentate şi angajamentelor asumate de industria materialelor de construcţii în cursul recentei analize făcute de secretarul general al partidului.

● NOILE TIPURI DE HALE cu structuri din beton precomprimat pentru diferite industrii, concepute de I.P.C.T., recurg — pentru rezolvarea acoperişurilor — la elemente cu eficienţă sporită: grinzi longitudinale cu secţiune redusă, grinzi cu zăbrele şi pane, grinzi transversale cu secţiune redusă şi goluri sau cu secţiune T, elemente de suprafaţă cu goluri în nervuri, panouri precomprimate uşoare, plăci din armociment ş.a. Pentru luminatoarele din geam armat sau mase plastice au fost găsite, de asemenea, soluţii ameliorate. Micşorarea greutăţii acoperişului a permis să se adopte şi stîlpi mai supli.

În comparaţie cu proiectele tip anterioare pentru aceleaşi destinaţii, păstrîndu-se aceleaşi distanţe între stîlpi, LA FIECARE 1 000 MP DE HALĂ SE REDUC CONSUMURILE CU 0,5—6 TONE DE OŢEL ŞI 5—44 TONE DE CIMENT, GREUTATEA PROPRIE MICŞORÎNDU-SE CU 20—217 TONE. Cele mai importante economii relative s-au obţinut la tipul de hală nr. 5 (pentru secţii de montaje electrotehnice, prelucrări mecanice uşoare, sculării, prelucrări de mase plastice, filaturi, ţesătorii ş.a.), care în noua soluţie prezintă reduceri de 53% la greutatea proprie, 24% la consumul de oţel şi 54% la cel de ciment, 26% la manopera de montaj.

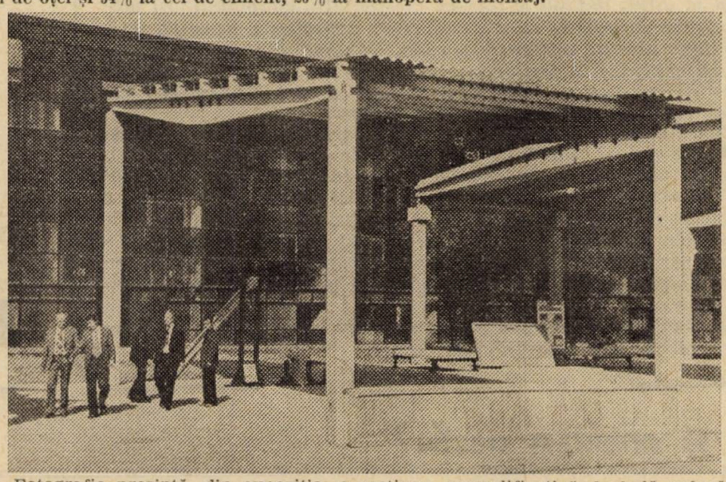

Fotografia prezintă, din expoziţie, o secţiune exemplificativă de hală neîncălzită pentru procese tehnologice calde, depozite şi magazii, avînd distanţa între stîlpi de 12—15—18x6 m, acoperişul din pane pe grinzi cu înălţime variabilă şi cu goluri, luminatorul (în planul învelitorii) din plăci ondulate din mase plastice şi învelitoarea din azbociment ondulat. Indici pe mp: greutate proprie 150 kg, consum de oţel 8,5 kg, consum de ciment 35 kg, manoperă de montaj 1,2 ore-om.

EFORTURILE pentru reducerea costului lucrărilor de construcţii-montaj şi a consumurilor de materiale, prin elaborarea de noi tehnologii şi noi materiale de construcţii, mai eficiente, trebuie continuate — paralel cu mărirea exigenţei pentru a realiza construcţii industriale care să asigure desfăşurarea în condiţii optime a proceselor de producţie, clădiri de locuit frumoase şi cu confort îmbunătăţit. Se impune deci ca, înfăptuindu-se preţioasele indicaţii date de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la recentul dialog de lucru, **să se treacă fără întîrziere la aplicarea largă în proiectare şi execuţie a soluţiilor aprobate,** intensificîndu-se totodată cercetarea ştiinţifică, atît în construcţii, cît şi în special în ramura materialelor de construcţii, astfel încît în viitorul apropiat să se poată introduce în producţie o gamă variată de noi sortimente de materiale, mai uşoare, mai rezistente, mai ieftine decît cele tradiţionale.

Radu NEGRU
director general adjunct al Institutului central pentru cercetare, proiectare şi directivare în construcţii

Dezbatere „R.E." privind o zonă de interferență comerț — industrie

PRODUSUL NOU DE LA IDEE LA BENEFICIAR (I)

ÎN HOTĂRÎREA Plenarei C.C. al Partidului Comunist Român din martie a.c., cît și în rezoluția Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, se subliniază necesitatea ca în orientarea producției de bunuri de consum să se pornească de la cerințele reale ale economiei, ale populației. Transpunerea în practică a acestor hotărîri presupune ca procesul de înnoire și diversificare a producției de bunuri de consum să se desfășoare în condițiile unei bune cunoașteri a structurii cererii pentru a avea o finalitate socială maximă. În același timp, reflectarea în producție a modificărilor intervenite în cererea populației de la un an la altul, de la un sezon la altul, impune creșterea elasticității, adaptabilității mecanismului de relații comerț-industrie, capacitatea acestuia de a răspunde prompt comenzii sociale. O parte din aceste cerințe au fost cuprinse în formularea programelor speciale pe diferite grupe de mărfuri și servicii, programe a căror îndeplinire nu are un caracter opțional, ci este obligatorie.

Continuînd seria dezbaterilor privind traiectoria străbătută de produsele noi — bunuri de consum — de la idee la consumator, „Revista economică", în colaborare cu Institutul pentru economia comerțului și turismului și AROMAR — filiala București a organizat o masă rotundă ce și-a propus să investigheze căile de adîncire a conlucrării industrie-comerț pentru orientarea procesului de înnoire și diversificare a producției, în acest sector, cît mai aproape de cerințele reale ale economiei, ale consumatorilor.

În continuare prezentăm în rezumat, punctele de vedere exprimate de participanții la dezbatere.

Cum să orientăm creația?

Dr. GHEORGHE TEODORESCU, AROMAR, filiala București : În țara noastră creșterea continuă a nivelului de trai și a bunăstării populației, a determinat sporirea corespunzătoare a exigențelor calitative și estetice ale consumatorilor.

Rezultatele obținute pe linia creației și diversificării bunurilor de consum, deși s-au îmbunătățit de la an la an, nu se pot considera că satisfac pe deplin cerințele și nevoile consumatorilor. Trebuie acționat mai hotărît pentru aplicarea operativă a unor măsuri de îmbunătățire a activității de concepție și diversificare a bunurilor de consum. În unele unități se acordă încă insuficientă atenție activității colectivelor de creație, încadrării acestora cu cele mai bune cadre, pregătite atît din punct de vedere tehnic cît și artistic. În privința documentării din reviste sau alte publicații de specialitate, situația colectivelor de creație nu este peste tot corespunzătoare, numărul publicațiilor folosite fiind destul de redus. La unele întreprinderi, creatorii nu participă la sondarea gustului consumatorilor și nu sînt organizate forme de sondare a cerințelor pieței pe grupe și categorii ale populației etc. Unele întreprinderi nu organizează expoziții cu produse noi, iar creatorilor numai indirect, prin intermediul unor tehnicieni sau economiști care au participat la contractări, le sînt aduse la cunoștință succesul sau insuccesul creației lor.

Acest fenomen are loc și ca urmare a faptului că înainte de contractări nu au fost luate măsuri de organizare, în mod sistematic, în marile centre ale țării, de expoziții cu sondaje pentru ca marele public să-și exprime părerea și preferința. Colecțiile de mostre și modele ale întreprinderilor care au încă o circulație restrînsă sînt cu totul insuficiente.

Viața unui produs este determinată în primul rînd de gradul său de uzură tehnică și morală, de perioada sa de realizare, de adaptabilitatea sa la un gen sau altul al modei, toți acești factori influențînd hotărîtor creația și diversificarea articolelor textile, de încălțăminte sau alte obiecte. Lipsa la unele întreprinderi industriale a unor preocupări continue de studiere a influenței modei asupra produselor, a tendințelor în evoluția formelor și funcționalității, a culorii sau a altor parametri de acest gen, precum și cu privire la perioadele de înnoire sau schimbare a unor produse învechite și demodate, își pune amprenta asupra capacității de înnoire.

Mobilitatea redusă în schimbarea unor sortimente în funcție de cererea populației și de modă, precum și tendința unor fabrici de a executa numai serii mari, conduce la lipsa unor articole de pe piață, iar în alte cazuri, la stocarea unor produse mai puțin cerute. De asemenea, este necesar ca întreprinderile în cadrul preocupărilor de modernizare a unor produse, să acorde o mai mare atenție ridicării performanțelor acestora, îmbunătățirii caracteristicilor de funcționalitate și estetică, cum ar fi la îmbrăcăminte : higroscopicitatea, schimbul de aer, confortul termic, încărcarea electrostatică, aspectul, tușeul etc.

După cum este cunoscut există o serie de activități ale oamenilor muncii pentru care se simte nevoia unei îmbrăcăminți specifice, față de care industria ar trebui să manifeste o mai mare preocupare (îmbrăcăminte pentru constructori, cămăși pentru lucrătorii care își desfășoară activitatea iarna sub cerul liber, tractoriști, diferite genuri de salopete, costume auto, covorașe auto, diferite articole de marochinerie, centuri supraelastice, noi sortimente de căptușeli, furnituri etc.).

În cazul produselor textile, lărgirea utilizării unor tehnologii de tratare specială a acestora cum ar fi : antimurdărire și antiputrezire, împotriva îngălbenirii, a împîslirii în cazul stofelor de lînă, ignifugare etc. constituie importante rezerve pentru diversificarea produselor textile, pentru valorificarea mai bună a unor fibre naturale — lînă indigenă și bumbac — și în mod special a celor sintetice, care prin prelucrarea în diferite procente de amestecuri cu fibre naturale sau chiar între ele, conduc la mărirea și extinderea gamei de produse ce se pot fabrica din acestea.

Paleta coloristică, în special pentru o serie de articole de îmbrăcăminte pentru copii și chiar pentru adulți, este încă departe de a satisface exigențele actuale ale cererii. De asemenea, se constată unele nesincronizări în armonizarea ținutei vestimentare de sezon cu accesoriile necesare (poșete, mănuși, pălării etc.), în amenajarea interioarelor (corelarea dintre mobilier și obiectele de decor, inclusiv perdele și covor).

Luînd în considerare perspectivele de creștere a veniturilor populației și de dezvoltare și diversificare a producției de bunuri de consum în anii următori, prevăzute în Programul de creștere a nivelului de trai, propun să se stimuleze creația industrială și înnoirea în general, prin acțiuni ca :

— inițierea și organizarea unor concursuri pentru cele mai reușite produse de serie industrială din punct de vedere utilitar, estetic și calitativ, cu acordarea unor premii, diplome și distincții cu caracter propagandistic-comercial ;

— realizarea de expoziții permanente, temporare sau itinerante de creație, modă și estetică industrială ;

— sprijinirea formării și integrării în producție de cadre corespunzătoare, specializate în creație, modă și estetică industrială ;

— efectuarea periodic de analize privind eficiența economică a activității de creație, modă și estetică industrială ;

— încurajarea participării creatorilor la operațiile de contractare și la expozițiile sondaj, respectiv la desfacerea mărfurilor în magazinele de prezentare

și desfacere ale industriei și în magazinele de firmă ;

— stabilirea perioadelor limită pentru retragerea din fabricație a produselor învechite sau demodate, asigurînd o împrospătare medie anuală de cel puțin 1/3, diferențiat pe grupe de produse, în funcție de caracterul sezonier sau de modă al acestora.

„Obstacole" și „deschideri" în calea înnoirii și diversificării

Prof. dr. ALEXANDRU SOBARU Academia „Ștefan Gheorghiu" : Abordînd raporturile industrie-comerț prin prisma funcțiilor social-economice pe care le are de îndeplinit comerțul, vedem că dincolo de aspectul tehnic al operațiunilor de studiere a cererii de contractare și livrare a mărfurilor, aceste activități incumbă acte de conducere politico-economică, care trebuie să reflecte o înaltă responsabilitate din partea ambelor părți.

În prezent ne găsim foarte aproape de conturarea unui sistem de cercetare a pieței, extins pe toate treptele organizaționale ale comerțului din țara noastră. Proiectul acestui sistem a fost transmis spre consultare, întregului aparat comercial, pentru a face aprecieri și sugestii. Odată cu adoptarea sa, el poate să devină un instrument cu un uriaș potențial în perfecționarea relațiilor industrie — comerț — consumator.

Dar aceste informații nu sînt suficiente pentru fundamentarea proiectului de plan al comerțului. Tot atît de important ca studierea configurației cererii este ca aparatul comercial să cunoască în ce măsură industria este pregătită să producă și să livreze în timp util produsele solicitate, să aibă o reprezentare cît mai veridică a dimensiunilor reale ale problemelor de producție. În acest fel ar fi, probabil, eliminată concentrarea inutilă de eforturi din partea ambelor părți în tratative sterile asupra unor produse nerealizabile în cantitățile și termenele cerute de piață.

Iar întrucît responsabilitatea pentru buna aprovizionare a populației este colectivă, se impune o adîncire a conlucrării, o continuitate a dialogului pentru buna cunoaștere reciprocă a problemelor și rezolvarea lor prin eforturi unite. Dacă luăm, spre exemplu, tîrgurile anuale de mostre de bunuri de consum vedem că și la ultima ediție, s-a menținut tendința de a prezenta cea mai mare gamă de sortimente noi nu la articolele de masă, din care sînt de livrat comerțului cantități foarte mari — ci, de regulă, la produse care se realizează în serii mici. Aceasta este, cred, o problemă de fond, ce îngreunează dialogul industrie-comerț, substratul aparentei contradicții între numărul de sortimente prezentat și cel contractat. Iată de ce numai în mică măsură exponatele de la tîrg se regăsesc în magazine.

Importanța problemei impune mobilizarea tuturor pîrghiilor mecanismului de relații industrie-comerț, pentru a determina ca cele mai multe sortimente noi să fie reprezentate de produsele ce se pot livra în cantități mari. Cu sortimente'e prezentate la contractări, din care industria nu este pregătită să asigure decît cîteva mii de bucăți (ne referim la bunuri de larg consum) se produce următorul fenomen : prin distribuția în teritoriu a unei cantități modeste, sortimentul respectiv se pulverizează, astfel că deși continuă să figureze între sortimentele contractate, în structura scriptică a ofertei, practic el nu se găsește în vînzare cea mai mare parte a timpului.

Astfel, comerțul este în imposibilitatea să-și realizeze una din sarcinile sale majore — formarea unui sortiment comercial complet și variat, la nivelul exigențelor consumatorilor.

BORIS CULICEANU, directorul I.C.R.T.I. — Pitești : Foarte des, în cadrul contractărilor de noi produse volumul comenzilor diferă mult de la o direcție comercială la alta, de la o întreprindere la alta, în funcție nu atît de cererea estimată, cît de „curajul" mai mare sau mai mic al reprezentanților comerțului de a se angaja în vînzarea unor produse pentru care nu cunoaște reacția pieței. În cazul în care produsul nou nu întrunește o comandă economic minimă, este condamnat fără drept de apel, chiar și atunci cînd are reale calități. Noi, lucrătorii din acest sector, al articolelor de modă, ne lovim de rigiditatea mecanismului contractual. Dacă, spre exemplu, în cazul unui nou produs s-ar putea comanda 1 000 de bucăți iar ulterior, în cazul în care produsul se lansează bine, să se suplimenteze comanda pînă la nivelul cerut de seria minimă, multe din produsele noi ar avea șanse sporite de supraviețuire, cu influență corespunzătoare asupra amplificării procesului de înnoire și diversificare a sortimentului în magazinele noastre.

WILHELM MÜLLER, directorul I.C.R.T.I. — Sibiu : Susțin această opinie, cu atît mai mult că problema relevată are și alte aspecte. De exemplu, foarte frecvent, la scurt timp după terminarea contractărilor, începem să primim adrese din partea furnizorilor prin care ne „roagă" să renunțăm la unul sau altul din sortimentele contractate pe motive ca : neîntrunirea unei comenzi de cîteva zeci de mii de bucăți, imposibilitatea realizării unor schimbări în fluxul tehnologic ș.a.m.d. De cele mai multe ori trebuie să cedăm, însă aceste compromisuri ne creează o situație foarte ingrată față de consumatorii care vizitează tîrgurile de mostre, văd realizările remarcabile ale industriei noastre, gama sortimentală și calitatea produselor expuse — ce lucruri minunate se pot produce cu aceleași materii prime, înlocuitori etc. — și, aparent pe drept cuvînt, acuză comerțul pentru opțiunile făcute. Consumatorii nu se pot mulțumi însă cu dosarul plin cu cereri de renunțare pe care le primesc în fiecare an de la furnizori în urma contractărilor.

Asemenea cazuri reflectă necesitatea unei mai bune pregătiri a contractărilor, înțelegerea faptului că diversificarea ofertei nu se poate face numai cu sortimente de zeci de mii de bucăți producție, că nu pot fi acceptate tendințe de uniformizare, mai ales în cazul articolelor de modă. Astfel, cred, trebuie văzut în sfera noastră de activitate saltul la o nouă calitate. În același timp, procesul de înnoire și diversificare a ofertei comerciale este incompatibil cu introducerea (nu pe calea contractărilor, nu pe calea soldărilor, ci prin măsuri administrative) în rețeaua comercială a unor mărfuri uzate moral, care grevează fizic și valoric desfășurarea normală a activității comerciale, capacitatea de împrospătare a stocurilor curente. Fizic, îngreunează desfășurarea unor operațiuni comerciale ca sortarea, asortarea, formarea și menținerea sortimentului, valoric, viteza de rotație a fondurilor este încetinită prin imobilizări care diminuează disponibilul financiar pentru noi comenzi. Unul dintre principiile de bază ale noului mecanism economic este fabricarea numai a acelor produse care constituie cerințe reale ale economiei. În acest context, cred că producătorii industriali trebuie să colaboreze mai intens cu comerțul, pentru a-și procura bagajul informațional necesar orientării producției din timp, evitînd astfel de a ajunge în situații în care să lanseze semnale de S.O.S.

Ce „prezintă" magazinele de prezentare ?

MARIN DEJU, cercetător șt. pr. în I.E.C.I.T. : În acest context aș dori să aduc în discuție o soluție, care, utilizată corespunzător, ar facilita lansarea produselor noi, constituind, în același timp, un bun „barometru" pentru producător. Multe din problemele dificile care apar la contractări ar putea fi evitate prin mai buna concepere, organizare și desfacere a etapelor precontractuale. Astfel, cadrul juridic actual oferă tuturor întreprinderilor producătoare dreptul de a-și organiza unități de prezentare și desfacere, în special în orașele reședință de județ. Potrivit statutului lor, în cadrul acestor magazine ar trebui să se efectueze cu prioritate testări ale noilor produse realizate. Din investigațiile efectuate de către institutul nostru a reieșit că practic, o asemenea activitate nu se face în magazinele de prezentare, acestea fiind, în marea lor majoritate, în imposibilitate de a furniza date pentru contractări. Printre cauzele identificate sînt, de cele mai multe ori: insuficiența personalului de specialitate și sarcina de plan de desfaceri, ce conduce la pierderea caracterului de magazin de noutăți. Cred că direcțiile comerciale din ministere ar trebui să urmărească mai atent ca magazinele de prezentare să reintre în atribuțiile de testare a produselor noi (fie și numai prin metode simple, ca fluturași, etichete, chestionare) rolul lor fiind foarte important tocmai din acest punct de vedere. Interesant ar fi, de asemenea, să se studieze oportunitatea introducerii unor indicatori cum ar fi : număr de produse testate, număr de produse lansate, număr de ambalaje ameliorate etc.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

Promovarea noului în gîndirea şi practica economică

CONSIDERAŢII CU PRIVIRE LA PERFECŢIONAREA PLANIFICĂRII PROGRESULUI TEHNIC (II)

Să continuăm analiza fazelor asimilării potrivit schemei şi a celor publicate în prima parte a studiului nostru.

Integrarea aportului progresului tehnic în dezvoltarea de ansamblu a producţiei

d) Următoarea fază a asimilării este **introducerea în producţie a progresului tehnic.** Funcţia acestei faze constă în demararea producţiei cu aportul progresului tehnic, în sensul obţinerii primelor cantităţi de producţie (seria zero sau prima serie, primul lot etc., după caz) pe seama unor produse noi sau modernizate, a unor tehnologii (procedee tehnologice) noi sau perfecţionate, a unor noi mijloace sau sisteme de mecanizare, automatizare etc. Faza de introducere în producţie se înscrie şi trebuie înscrisă şi în continuare în planul tehnic, pentru realizarea ei fiind însă suficientă **precizarea** termenelor de execuţie, fără a se mai specifica şi cantităţile de producţie aferente, cum se procedează în prezent în cazul punerii în fabricaţie a produselor noi şi a celor modernizate.

e) Cea mai importantă fază a asimilării o considerăm **atingerea parametrilor proiectaţi-omologaţi pentru fiecare soluţie de promovare a progresului tehnic.** În concordanţă cu caracterul complex şi decisiv al acestei faze şi ţinînd seama de asemenea de natura parametrilor ale căror valori trebuie atinse în producţie, în acest cadru se disting următoarele trei laturi :

— **asimilarea tehnico-tehnologică**, care implică atingerea în producţie a parametrilor proiectaţi-omologaţi de ordin tehnico-funcţional şi calitativi ai produselor noi şi ai celor modernizate, respectiv de ordin tehnologic, dacă se referă la aplicarea în producţie a unor tehnologii (procedee tehnologice) noi sau perfecţionate, echipamente noi sau modernizate, mecanizări sau automatizări ;

— **asimilarea tehnico-economică**, care presupune atingerea indicilor tehnico-economici proiectaţi-omologaţi (consumuri specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, productivităţi orare, grad de utilizare a agregatelor şi echipamentelor de producţie, a fondului disponibil de timp etc.) la producţia obţinută pe seama produselor noi sau a celor modernizate ori cu aportul tehnologiilor noi sau perfecţionate, a echipamentelor noi sau modernizate, a mecanizării, automatizării etc. ;

— **asimilarea economică** propriu-zisă, care semnifică atingerea indicatorilor economici proiectaţi şi omologaţi (costuri de producţie, productivitatea muncii, beneficii, rentabilitate etc.) la producţia obţinută pe seama produselor noi sau a celor modernizate ori cu contribuţia tehnologiilor noi sau perfecţionate etc. În cazul producţiei marfă asimilarea economică implică şi livrarea acesteia, respectiv acceptarea ei de către beneficiari, dobîndind astfel semnificaţia de asimilare economico-socială.

Rezultă deci că faza de atingere a parametrilor proiectaţi-omologaţi pentru diversele soluţii de progres tehnic trebuie să ducă la **desăvîrşirea asimilării acesora în producţie**, sub toate cele trei laturi ale sale menţionate mai sus. Este important, prin urmare, ca prin ea să fie luaţi în considerare toţi parametrii proiectaţi-omologaţi, cu excepţia capacităţilor de producţie, deoarece, cînd este cazul, atingerea acestora face — după cum se cunoaşte — obiectul activităţii de investiţii. Evident, dacă promovarea progresului tehnic are loc ca urmare a realizării unor noi capacităţi de producţie, atingerea acestora se suprapune într-un fel cu atingerea parametrilor proiectaţi-omologaţi înscrişi drept obiect al asimilării. Nu trebuie să se piardă însă din vedere că — mai mult sau mai puţin — suprapunerea aceasta este limitată, cunoscut fiind că investiţiile conduc de regulă şi la crearea altor condiţii materiale necesare în procesele de producţie, în afara condiţiilor nemijlocit legate de promovarea progresului tehnic sub o formă sau alta. Aşadar, faza de atingere a parametrilor proiectaţi-omologaţi se justifică în totalitate şi în cazurile în care promovarea progresului tehnic are loc prin realizarea de investiţii pentru crearea unor noi capacităţi de producţie.

Atingerea parametrilor proiectaţi-omologaţi trebuie să corespundă unei anumite cantităţi de producţie, respectiv unui interval de timp bine definit, acestea constituind **criterii de atestare (ratificare) a asimilării.** Dimensionarea lor trebuie astfel realizată încît să asigure asimilarea deplină a oricăror soluţii de progres tehnic. În dependenţă de conţinutul acestora şi de volumul producţiei anuale prevăzute la capacitatea proiectată (finală) aferentă, mărimea criteriilor menţionate diferă, fiind necesar însă ca ea să se încadreze în anumite valori normative, ce ar urma să fie stabilite pe ramuri şi subramuri ale economiei şi pe domenii ale producţiei, respectiv pe forme sau grupe de forme ale promovării progresului tehnic.

În vederea realizării fazei de atingere a parametrilor proiectaţi-omologaţi este important şi necesar ca **aceasta să fie supusă planificării**, la fel ca celelalte faze ale asimilării, la care ne-am referit mai sus. În plan ar trebui precizate în acest scop producţia de atestare a asimilării în unităţi fizice şi termenele de atingere a parametrilor proiectaţi-omologaţi pentru această producţie. Planificarea acestei faze a asimilării este deopotrivă strict necesară şi posibilă, ea avînd o funcţie decisivă pentru promovarea eficientă a progresului tehnic în producţie. S-ar imprima în mai mare măsură decît în prezent o identitate proprie sarcinilor de promovare a progresului tehnic, în context cu celelalte sarcini ale planului naţional unic, referitoare îndeosebi la producţie şi investiţii. Ar creşte, totodată, importanţa sarcinilor de promovare a progresului tehnic.

f) O ultimă şi însemnată etapă a promovării progresului tehnic în producţie o constituie **exploatarea curentă şi intensă a soluţiilor adoptate şi asimilate.** Ea are ca obiectiv dezvoltarea producţiei pe seama sau cu aportul diverselor soluţii de progres tehnic, după asimilarea acestora.

Dezvoltarea producţiei cu aportul diferitelor soluţii de progres tehnic se planifică şi în prezent. Considerăm însă că modul actual de planificare corespunde în mică măsură cerinţelor. Este vorba în primul rînd de faptul că nu se pune problema atingerii prealabile a parametrilor proiectaţi-omologaţi spre a se asigura desăvîrşirea asimilării progresului tehnic, aşa cum am arătat. Ca urmare, nu se cunoaşte suficient în ce măsură dezvoltarea producţiei este însoţită şi de obţinerea efectelor promovării progresului tehnic, mai cu seamă a celor de ordin economic. În al doilea rînd, considerăm că planificarea dezvoltării producţiei cu aportul progresului tehnic se efectuează în prezent unilateral. Astfel, pe seama produselor noi şi a celor modernizate care au fost introduse în fabricaţie, dezvoltarea producţiei cunoscută ca extindere a fabricaţiei se planifică începînd doar cu cel de al doilea an al cincinalului. Explicaţia constă în faptul că se iau în considerare numai produsele puse în fabricaţie în cursul aceluiaşi cincinal, excluzîndu-se produsele care au fost introduse în producţie în cincinalul anterior, deşi acestea îşi păstrează în continuare, în marea lor majoritate, caracterul de produse noi sau modernizate. Pe de altă parte planificarea dezvoltării producţiei se efectuează aproape în exclusivitate prin nominalizarea în acest scop de produse noi şi modernizate la nivelul economiei, fără a se recurge la o nominalizare corespunzătoare şi pe celelalte trepte de agregare economică (ministere, centrale, întreprinderi).

În mod similar se planifică dezvoltarea producţiei pe baza tehnologiilor (procedeelor tehnologice) noi şi perfecţionate şi a diferitelor tipuri de mecanizări şi automatizări după ce acestea au fost introduse în producţie. Este de reţinut însă că, în timp ce dezvoltarea producţiei pe seama produselor noi şi modernizate face obiectul unui subcapitol distinct al planului, dezvoltarea pe bază de tehnologii, mecanizări şi automatizări se prevede în aceleaşi subcapitole de plan în care se înscriu şi sarcinile pentru introducerea acestora în producţie. Un asemenea mod de planificare se dovedeşte nesatisfăcător nu numai pentru că afectează condiţiile pentru dezvoltarea producţiei pe bază de tehnologii, mecanizări şi automatizări asimilate, ci şi pentru că el exclude în mare măsură de la întocmirea pro-

punerilor de plan pentru sarcinile respective factorii cei mai autorizați să se pronunțe asupra acestora. Este vorba de personalul ocupat în compartimentele și organele de planificare care, pe motivul că ar fi vorba de **sarcini tehnice,** se preocupă și răspunde în prea mică măsură de modul în care se înscriu în plan și se realizează acestea.

Se dovedesc necesare schimbări mai profunde și în modul de exploatare a progresului tehnic, printr-o mai deplină integrare a dezvoltării producției cu aportul acestuia în sarcinile de ansamblu ce se planifică pentru producție. Concret, aceasta presupune includerea sarcinilor nominale de dezvoltare a producției cu aportul progresului tehnic **în capitolul de plan rezervat producției,** luîndu-se în considerare toate soluțiile acestuia, indiferent în ce perioadă cincinală au fost asimilate, dacă sînt competitive pe plan mondial. Avem în vedere dezvoltarea producției nu numai pe seama produselor noi și a celor modernizate, ci și pe baza tehnologiilor noi și perfecționate, respectiv a mecanizării și automatizării, chiar dacă produsele (finite sau semifabricate) care se obțin cu aportul acestora s-au fabricat și anterior, însă cu tehnologii înlocuite sau fără mijloace de mecanizare automatizare, ori cu astfel de mijloace, dar care au fost înlocuite cu altele superioare ca performanță. Evident, în cazurile în care o aceeași producție are la bază atît o tehnologie nouă sau perfecționată, cît și un produs nou sau modernizat, ea va fi luată în considerare o singură dată, în procesul de planificare, după caz, fie pe bază de tehnologie fie pe bază de produs, fiind preferabil cel de al doilea mod, dacă nu intervin argumente contrare ce nu pot fi neglijate. Practic, ar trebui să se recurgă la un gen de nemenclatoare de plan pe produse, tehnologii, mecanizări, automatizări, eventual și pe echipamente de producție modernizate. Nomenclatoarele ar trebui să fie adoptate ca atare în mod convențional, desigur, deoarece conținutul lor s-ar caracteriza printr-o mare mobilitate, comparativ cu conținutul nomenclatorului practicat în plan pentru producția fizică.

Modul descris de planificare a dezvoltării producției cu aportul progresului tehnic ar putea să conducă la avantaje importante în economie. Sintetic privind, el ar permite crearea de condiții necesare pentru cunoașterea și dimensionarea cît mai reală a contribuției progresului tehnic la creșterea producției și îmbunătățirea laturilor calitative ale acesteia iar, pe această bază a contribuției lui la creșterea venitului național. Cu alte cuvinte, s-ar crea în mare măsură baza necesară pentru rezolvarea problemelor ce se ridică cu privire la out-put-ul progresului tehnic. Ar deveni posibilă, de asemenea, extinderea, adîncirea și îmbunătățirea nominalizării producției valorice pe toate treptele organizatorice din economie, analizîndu-se cu prioritate în acest scop tocmai posibilitățile de dezvoltare a volumelor fizice de producție cu aportul diverselor soluții asimilate de progres tehnic. În sfîrșit, ar putea fi luate în considerare modalități mai judicioase de definire și dimensionare a gradului de înnoire și modernizare 1) a producției, precum și a gradului de realizare a acesteia pe bază de tehnologii avansate, respectiv pe bază de mecanizări și automatizări. Determinarea și cunoașterea valorilor acestor indicatori ar fi de mare utilitate, nu numai în vederea planificării lor ci și, mai ales pentru a se dispune prin ele de importante mijloace cu caracter obiectiv pentru aprecierea **nivelului tehnic**[2]) al producției. Acesta ar constitui un criteriu esențial de apreciere a eforturilor necesare în domeniul activității de cercetare-dezvoltare și al promovării progresului tehnic, pe ramuri, subramuri și domenii ale economiei. Punerea la punct a unor modalități practice de determinare și planificare a indicatorilor menționați ridică însă numeroase probleme ce necesită o tratare mai amplă.

Evidență precisă a sarcinilor și efectelor

APLICAREA practică a schimbărilor ce se impun în promovarea progresului tehnic în economie, așa cum au fost descrise mai sus, necesită asigurarea fermă a unor condiții adecvate în acest scop. O **primă** categorie de condiții se referă la sporirea sensibilă a exigențelor față de soluțiile de progres tehnic, în această direcție fiind necesară elaborarea și adoptarea unui **sistem de selecție** a temelor și obiectivelor de cercetare-dezvoltare, bazat pe fundamentarea acestora în cadrul unor fișe speciale ce au fost introduse deja în practică, la indicația conducerii superioare, precum și pe fundamentarea asimilării produselor noi. Sistemul de selecție trebuie să determine analiza aprofundată a elementelor luate în considerare pentru fundamentarea temelor și obiectivelor de cercetare-dezvoltare de către factorii care participă la elaborarea acestora ca propuneri de plan (unități de cercetare și de inginerie tehnologică, institute centrale de cercetări, academii de științe, centrale industriale, întreprinderi etc.). Efectuarea analizei presupune adoptarea unor criterii judicioase în acest scop, de ordin tehnico-științific și economic, precum și criterii privind asigurarea potențialului necesar de cercetare-dezvoltare, inclusiv sub aspectul experienței acestuia în domenii similare ale creației științifice și tehnice proprii. Considerăm că rezultatele analizei trebuie concretizate într-o formă cuantificată pe baza folosirii unui anumit tip de punctaj în acest scop. Este necesar să fie sporite simțitor exigențele la omologarea soluțiilor de progres tehnic pe bază de concepție proprie, la efectuarea importurilor de licențe și documentații de fabricație pentru mașini și echipamente și de licențe tehnologice, respectiv de echipamente pentru obiectivele de investiții, astfel încît, la asimilarea în producție să fie admise numai soluții de certă valoare și perspectivă din toate punctele de vedere.

O altă categorie de condiții se referă la introducerea și întreținerea în întreprinderi și celelalte unități economice a unei evidențe cît mai riguroase asupra fiecărei soluții aplicate de progres tehnic, începînd cu prima fază a asimilării pînă la încheierea exploatării ei în condiții economice avantajoase[3]). În acest scop credem că s-ar impune instituirea în întreprinderi și în celelalte unități economice a unei **fișe speciale de evidență** în care să se înscrie informațiile caracteristice privind fiecare soluție de progres tehnic sub aspectele : a) conținutul soluției și parametrii tehnico-tehnologici, tehnico-economici și economici proiectați și omologați pentru producția aferentă, subunitatea (secție, atelier, compartiment etc.) din cadrul unității economice în care se aplică; b) cheltuielile efectuate pentru obținerea și asimilarea soluției de progres tehnic; c) producția și perioada de timp prevăzute și realizate pentru asimilare, cu specificarea datelor de începere și încheiere a fiecărei faze a acesteia; d) indicatorii caracteristici planificați și realizați anual în perioada de exploatare a soluției de progres tehnic în condiții economice avantajoase (după caz : volumul valoric și/sau fizic al producției; costurile totale și pe unitatea de producție, din care cheltuieli materiale; economii ca urmare a reducerii sau scumpire datorită creșterii costurilor pe unitate și la volumul total al producției, față de etalonul adoptat ca termen de comparație ; prețul de producție fără impozitul pe circulație; beneficiul pe unitate și la volumul total de producție; numărul de lucrători eliberați relativ, calculat pe un an, respectiv în anul de plan). Informațiile din fișa de evidență ar asigura astfel toate elementele necesare pentru determinarea efectelor economice și a eficienței economice la care conduce aplicarea și exploatarea fiecărei soluții de progres tehnic. Va deveni ca urmare posibilă cunoașterea out-put-ului efectiv al progresului tehnic sub diversele sale laturi, precum și planificarea lui.

Desigur, cu privire la sistemul de selecție a temelor și obiectivelor de cercetare-dezvoltare, descris aci în mod succint, precum și în legătură cu fișa de evidență din întreprinderi asupra soluțiilor de progres tehnic sînt necesare și alte precizări mai de detaliu. Precizări suplimentare sînt necesare și în ceea ce privește unele dintre schimbările care se impun în modul de promovare a progresului tehnic, prezentate în cadrul acestui articol. Considerăm însă că cele arătate conturează suficient sub o serie de aspecte esențiale problemele abordate. În ce privește întreprinderile, este necesar să fie asigurate și alte condiții, în afara celor menționate, atît de ordin material cît și organizatoric, privind mai cu seamă pregătirea fabricației mașinilor și echipamentelor noi și a celor modernizate. Se impune, de asemenea, un sistem mai lărgit de stimulare a întreprinderilor, în directă legătură cu promovarea progresului tehnic.

Aurel BÎRSAN
Comitetul de Stat al Planificării

[1]) Pentru determinarea **gradului de înnoire și modernizare** a producției, este necesar ca — în paralel cu modul folosit în prezent, prin care se iau în considerare numai produsele noi și cele modernizate ce se pun în fabricație pe parcursul aceluiași cincinal — să se recurgă și la un al doilea mod, potrivit căruia produsele respective să fie admise ca atare în limitele unor intervale de timp, diferențiate de la un produs la altul sau de la o grupă de produse la alta, în care fabricația lor se menține economic avantajoasă.

[2]) **Nivelul tehnic al producției** este un concept nou, cu caracter complex, încă insuficient elucidat în literatura de specialitate, în cadrul căruia gradul de înnoire și modernizare a producției, de asigurare cu tehnologii avansate și de mecanizare și automatizare a proceselor de producție reprezintă indicatori de bază. El constituie o latură esențială a **nivelului economic al producției,** concept și mai complex, ce se cere să fie studiat în vederea definirii și cuantificării lui viguroase.

[3]) Perioada de timp în care are loc exploatarea soluțiilor de progres tehnic în condiții economice avantajoase este cunoscută ca **durată economică de viață.**

INVESTIŢIILE, factor hotărîtor de îmbunătăţire a repartizării teritoriale a forţelor de producţie

● Raţionalitate economică şi echitate socială ● Corelaţia investiţii-fonduri fixe-producţie ● Un proces obiectiv : apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială a judeţelor

ÎMBUNĂTĂŢIREA repartizării teritoriale a forţelor de producţie constituie o trăsătură esenţială a politicii de dezvoltare economico-socială a României, o direcţie fundamentală de acţiune pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pentru depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi trecerea la stadiul de ţară cu o dezvoltare medie.

Cerinţă obiectivă, impusă de criterii de raţionalitate economică şi echitate socială, repartizarea teritorială armonioasă a forţelor de producţie pe teritoriu creează condiţii favorabile pentru folosirea deplină şi valorificarea superioară a resurselor materiale şi umane din fiecare zonă, diversificarea şi amplificarea interdependenţelor economice pe întregul teritoriu, dezvoltarea oraşelor şi comunelor ca centre economice puternice, ridicarea gradului de civilizaţie al tuturor localităţilor, făurirea deplinei egalităţi în ceea ce priveşte condiţiile de muncă şi viaţă, exercitarea drepturilor şi afirmarea în cîmpul vieţii sociale a tuturor cetăţenilor. Aşa cum spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „nu se poate vorbi de o adevărată egalitate în drepturi acolo unde nu sînt condiţii egale de muncă şi de viaţă. Tocmai aceste principii de bază le realizează în viaţă societatea noastră socialistă, asigurînd tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, nu numai dreptul la muncă dar şi baza pentru a putea munci, condiţii egale de viaţă, de învăţătură".**

Aflată într-un amplu proces de modernizare a structurilor sale, economia românească a obţinut, cu deosebire în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului, realizări deosebite pe linia îmbunătăţirii amplasării teritoriale a forţelor de producţie. O serie de judeţe, caracterizate în trecut printr-un nivel scăzut de dezvoltare, au depăşit această stare, atingînd, prin eforturi de investiţii considerabile, indicatori economici şi sociali care le situează în rîndul judeţelor dezvoltate. Altele, care beneficiază — cu deosebire în ultimii ani — de însemnate fonduri de investiţii, sînt în plin proces de diversificare şi de dezvoltare în ritm înalt a producţiei. Lichidarea marilor decalaje create în trecut între diferitele judeţe ale ţării şi între diferitele localităţi din punctul de vedere al dezvoltării economice şi sociale este însă o problemă de eforturi materiale şi, în acelaşi timp, o problemă de timp, necesitînd o perioadă relativ îndelungată.

Operă complexă, înfăptuită în mod planificat, în cadrul programului de industrializare socialistă a ţării, îmbunătăţirea repartizării teritoriale a forţelor de producţie presupune mari cheltuieli materiale şi financiare, realizarea unor ample programe de investiţii. Pentru constituirea fondurilor de investiţii partidul duce o politică de sporire a acumulărilor, prin mobilizarea tuturor rezervelor din economia naţională, prin ridicarea sistematică a productivităţii muncii şi micşorarea neîntreruptă a cheltuielilor de producţie, în primul rînd a cheltuielilor materiale. Dinamica continuu ascendentă a investiţiilor, creşterea simţitoare, an de an, a volumului lor, constituie o reflectare nemijlocită a capacităţii tot mai mari a economiei noastre de a-şi reproduce mijloacele necesare materializării politicii sale economice, creşterii în ritm înalt a forţelor de producţie, ridicării necontenite a bunăstării populaţiei.

În perioada 1951—1975 volumul total al investiţiilor din economia naţională s-a ridicat la suma de peste 1 200 miliarde lei, iar în anii actualului cincinal se vor cheltui, în acelaşi scop, potrivit prevederilor Congresului al XI-lea, încă 1 000 miliarde lei ; această din urmă sumă depăşeşte tot ceea ce s-a investit în cei zece ani anteriori, şi este de circa 16 ori mai mare faţă de investiţiile perioadei 1951—1955. Concludent pentru creşterea capacităţii economiei noastre naţionale de a investi este faptul că circa un sfert din volumul total al investiţiilor din perioada 1951—1980 s-a realizat în anii cincinalului precedent, iar 44% se realizează în perioada 1976—1980 ; pentru comparaţie menţionăm că anilor 1951—1955 le revine doar 2,7% (graficul).

Distribuţia investiţiilor

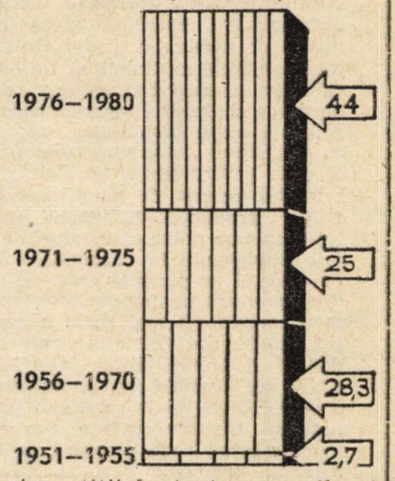

Ca urmare a acestor investiţii în toate ramurile şi sectoarele economiei au fost şi vor fi construite importante obiective economice şi social-culturale.

Numărul capacităţilor industriale şi agrozootehnice mai importante ce vor fi date în funcţiune în perioada 1976—1980, de pildă, se ridică la 2 700, care se adaugă celor 2 257 din anii cincinalului trecut. La sfîrşitul actualului cincinal în peste 700 de localităţi vor fiinţa unităţi industriale de subordonare republicană, iar alte 2 900 vor avea întreprinderi industriale de stat locale şi cooperatiste, ceea ce înseamnă practic că fiecare oraş şi comună va dispune de un obiectiv cu caracter industrial.

ÎNTRE VOLUMUL investițiilor și dinamica unor indicatori, în primul rînd a fondurilor fixe și producției, există o strînsă corelație, care — pentru a fi concludentă — trebuie analizată pe o perioadă mai lungă de timp. Fără a subestima importanța unor factori, între care se evidențiază în primul rînd folosirea rațională a potențialului material și uman existent, **investițiile se dovedesc a fi elementul decisiv** pentru accelerarea procesului de creștere, dezvoltarea multilaterală a economiei, crearea unor noi locuri de muncă, ridicarea bunăstării populației. În acest context ele se manifestă ca instrument principal pentru îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu.

Este drept, în unele cazuri, corelația la care ne-am referit nu este respectată în întregime, volumul fondurilor fixe și al producției industriale înregistrînd o creștere mai mică în comparație cu investițiile ; fenomenul, caracteristic tuturor categoriilor de județe, dar în primul rînd celor mai puțin dezvoltate, se explică, în principal, prin depășirea termenelor planificate de realizare a unor obiective, investițiile respective nefiind în situația de a produce la întreaga lor capacitate. O mare influență asupra unei asemenea evoluții exercită și structura pe ramuri a investițiilor, ca și eficiența cu care sînt folosite fondurile fixe.

Constatări interesante prilejuiește analiza volumului de investiții industriale cumulate pe perioade mai lungi. Categoria județelor care de-a lungul anilor au primit investiții mari este foarte diferită. Întîlnim între acestea județe cu un înalt grad de dezvoltare, cum ar fi Brașov, Hunedoara, Prahova, cu un grad mediu de dezvoltare — Galați, Bihor, Mureș etc., tot așa cum întîlnim și județe care în trecut erau mai puțin dezvoltate, dar care acum, prin ponderea producției industriale înainte de toate, se situează spre categoria superioară — Argeș sau Bacău, de pildă. În cazul acestui din urmă județ se observă chiar o reducere a ponderii față de total țară — de la circa 10% în primele două cincinale la circa 4% în cincinalul precedent și în primii doi ani ai actualului cincinal, deși în cifre absolute creșterea este în continuare importantă. Explicația constă în faptul că județul Bacău a primit încă de la începutul dezvoltării planificate a economiei noastre un volum însemnat de investiții, care a asigurat o infrastructură industrială solidă ; datorită acestui fapt se poate aprecia că creșterea în continuare a investițiilor se va realiza într-un ritm mai scăzut.

În legătură cu toate acestea se impune o precizare. În mod practic, în toată perioada construcției socialiste, necesitățile de investiții sînt mari în fiecare județ. Volumul limitat al acestora nu permite însă acoperirea în întregime, la nivelul solicitat, a tuturor necesităților. În aceste condiții, cînd s-a făcut distribuția investițiilor pe teritoriu s-a ținut seama de faptul că trebuia asigurată echiparea economiei naționale cu o serie de mașini, utilaje, instalații — acestea nu puteau fi produse decît în județele care dispuneau de întreprinderi de profil — că trebuia asigurată baza energetică a țării, în primul rînd în zonele care dispuneau de condiții favorabile, și în general dezvoltarea în condiții de eficiență ridicată a economiei naționale. Ținîndu-se seama de toate aceste cerințe statul a îndreptat un volum mai mare de investiții spre o serie de județe industrializate, unde se realizează sporuri de producție de obicei cu eforturi mai reduse și, în același timp spre un anumit număr de județe mai puțin dezvoltate

Astfel, după Bacău (exemplu tipic pentru categoria de județe din care făcea parte cu peste două decenii în urmă), a fost rîndul altor județe din rîndul celor rămase în urmă să beneficieze de mari fonduri de investiții care să le propulseze pe traiectoria unei dezvoltări viguroase : mai întîi Argeș, cu aproximativ 7% din volumul total al investițiilor industriale în deceniul 1966—1975 și Galați (6,3%), iar apoi Gorj, Dîmbovița, Dolj, Vîlcea, care au primit în cincinalul precedent 5%, respectiv 4,3%, 4,3 și 4% din totalul investițiilor industriale. Începînd în special cu cincinalul precedent, se realizează o creștere importantă a investițiilor și în județele care se situează la un nivel mai scăzut de dezvoltare : față de creșterea volumului investițiilor pe total industrie de aproape 1,7 ori în comparație cu anii 1966—1970, sporul la județele respective este mult mai mare : Bistrița-Năsăud — 4,3 ori Botoșani — 2,5 ori, Covasna — 2 ori, Sălaj — 3 ori, Tulcea — peste 3 ori. Ca o expresie a grijii deosebite a partidului pentru progresul mai rapid al acestor județe, în primii doi ani ai actualului cincinal ele au beneficiat de fonduri de investiții care egalează aproape fondurile primite în întregul cincinal precedent.

Se poate observa, așadar, că, **pe fondul unei griji permanente pentru dezvoltarea tuturor județelor, rezolvarea problemei îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție se face pe etape și pe grupe de județe.**

Aici ar mai trebui adăugat un fapt semnificativ pentru finalitatea social-umană a procesului îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție. Construirea unui obiectiv economic nu este un scop în sine, ci urmărește crearea unor condiții mai bune de viață pentru oamenii muncii. În județele cărora li s-a repartizat la un momnet dat un volum mai mic de investiții, acestea au fost orientate spre ramuri ale industriei unde costul unui nou loc de muncă este mai redus și termenul de intrare în funcțiune este de asemenea mai mic ; astfel, cu ani în urmă în județele Botoșani, Covasna, Harghita, Iași au fost construite sau dezvoltate întreprinderi din industria ușoară, ceea ce a asigurat creșterea gradului de ocupare a populației, deci venituri suplimentare pentru un mare număr de familii.

UN INTERES particular prezintă modul cum au fost repartizate investițiile în cadrul județelor. În condițiile în care fondurile alocate industriei precumpănesc în general, vom constata că nu a fost vorba nicidecum de o repartizare uniformă pe ramuri ale economiei în cadrul județelor, ci, dimpotrivă, în conformitate cu structura județului respectiv, distribuția pe ramuri prezintă particularități demne de evidențiat de la un județ la altul sau de la o perioadă la alta.

Investițiile alocate industriei depășesc 50% din volumul lor total într-un număr de 26 de județe în perioada 1966—1970 și de 28 de județe în anii 1971—1975. Diferențele dintre ponderi, chiar în aceeași categorie de județe, sînt însă mari : în ultima perioadă avută în vedere ele se situau la 50% sau cu puțin peste acest nivel în județe ca Brăila, Buzău, Covasna etc. și în jur de 70% sau peste în județe ca Argeș, Dîmbovița, Gorj, Hunedoara, Neamț, Vîlcea. Pe o perioadă mai lungă, o creștere a ponderii investițiilor alocate industriei realizează înainte de toate județele care fac parte din categoria celor mai puțin dezvoltate : Bistrița-Năsăud, Botoșani, Ialomița, Sălaj, Tulcea. Sînt tocmai județele care în anii cincinalului trecut au primit un volum mai mare de investiții și care cunosc un ritm de creștere industrială mai accelerat, evoluție care se conturează și pentru perioada 1976—1980.

În schimb, în alte județe, investițiile alocate industriei reprezintă, chiar pe o perioadă mai îndelungată, ponderi scăzute. Este cazul, de pildă, județului Constanța, în care în intervalul 1966—1977 industriei i-au

revenit circa 23%. Aici alte trei ramuri importante pentru specificul județului au solicitat, fiecare în parte, investiții de mărimea celor industriale : agricultura, transporturile, circulația mărfurilor. Împreună cu județele Brăila, Dolj, Ialomița și Ilfov, județul Constanța a acordat cele mai multe investiții agriculturii. Ca și în celelalte județe menționate, aici au fost realizate mari sisteme de irigații, care, după cum se știe, reclamă cheltuieli importante. Tot specificul județului Constanța a determinat investiții mari în transporturi — este vorba de cheltuielile legate de extinderea portului, pentru circulația mărfurilor și dezvoltarea bazei turistice.

În toate județele țării au fost construite, pe baza acestor investiții, un mare număr de întreprinderi, menite să asigure folosirea cît mai economicoasă a resurselor naturale ale țării, să atragă în utilizări neagricole forța de muncă, să promoveze binefacerile civilizației industriale în toate zonele țării, în același timp, a crescut volumul fondurilor fixe și înzestrarea energetică în industrie.

CUM S-AU REFLECTAT aceste investiții pe planul apropierii nivelului de dezvoltare al diferitelor județe ? Să prezentăm mai întîi cîteva date sintetice.

La nivelul anului 1965 aproximativ două treimi din județele țării aveau o producție industrială sub 4 miliarde lei ; numărul acestora a scăzut la 16 în 1970, la 5 în 1975 și la 1 în 1977. Pe de altă parte, în acest din urmă an 25 de județe au depășit cifra de 10 miliarde lei producție industrială, în timp ce în 1965 numai 4 județe aveau o asemenea producție.

Deosebit de concludente pentru problema pe care o analizăm sînt datele privitoare la evoluția ponderii unor județe în producția industrială a țării.

Ponderea unor județe în producția industrială globală

Gruparea județelor	Procente din producția globală industrială			
	1960	1965	1970	1977
a) 9 județe care aveau în 1960 o pondere de 3—8% (Prahova, Hunedoara, Brașov, Timiș, Sibiu, Caraș-Severin, Cluj, Bacău, Mureș)	42,4	40,8	38,4	34,9
b) 13 județe care aveau în 1960 o pondere de sub 1% (Gorj, Vîlcea, Mehedinți, Vrancea, Botoșani, Covasna, Vaslui, Bistrița-Năsăud, Olt, Teleorman Tulcea, Ialomița, Sălaj)	7,9	8,8	9,2	11,6

Modificările ni se par semnificative și ilustrează cu prisosință **procesul constant de apropiere a nivelului de dezvoltare a județelor,** chiar dacă se mențin încă decalaje importante ca urmare a unor mari disproporții în dezvoltarea teritorială a țării în trecut. Să nu uităm că ne aflăm într-o perioadă în care, potrivit hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, județele mai puțin dezvoltate primesc investiții simțitor sporite, că pentru ridicarea economico-socială a acestor județe s-au întocmit programe speciale a căror îndeplinire este urmărită cu rigurozitate, pentru ca la sfîrșitul cincinalului fiecare din aceste județe să realizeze o producție de cel puțin zece miliarde lei. Aceasta înseamnă că un județ cum ar fi **Covasna** de pildă va realiza în 1980 o producție industrială pe locuitor de aproape 50 000 lei — cu aproximativ 25% mai mare în comparație cu media pe țară. Într-o situație asemănătoare se vor afla și alte județe din această categorie. În aceste condiții este evident că în anii următori vom asista la intensificarea procesului de apropiere a nivelului de dezvoltare al județelor.

Un exemplu caracteristic pentru schimbările structurale care s-au produs în anii construcției socialiste în viața economico-socială a diferitelor zone ale țării, pentru depășirea rămînerii în urmă, îl oferă județul **Argeș,** unul din cele mai puțin dezvoltate în trecut. Economia județului a cunoscut o puternică diversificare și s-a dezvoltat în ritmuri deosebit de înalte începînd cu anii '60, mai ales în perioada 1966—1977, cînd numai în industrie au fost investite peste 36 miliarde lei. Pe această bază au fost construite numeroase obiective industriale, s-au creat zeci de mii de noi locuri de muncă, au sporit simțitor veniturile populației. Cu o pondere de 4,3% în producția industrială a țării (de două ori mai mare față de 1965) și cu realizări deosebite în îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii Argeșul a depășit starea de rămînere în urmă, situîndu-se în prezent spre categoria județelor cu un înalt nivel de dezvoltare.

O etapă asemănătoare celei pe care a străbătut-o Argeșul **este acum specifică și altor județe ale țării,** care au început să primească investiții mai mari în ultimii ani. Între acestea — **Harghita,** județ a cărui economie se află în plin proces de dezvoltare. În perioada 1971—1977 s-au investit în economia județului aproape 8,5 miliarde lei ; ca urmare, anul trecut volumul fondurilor fixe industriale era de 4,3 ori mai mare față de 1965, iar al producției industriale de 4 ori. La toate acestea le mai adăugăm faptul că peste 75% din fondurile fixe existente în prezent au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu și că toate orașele și centrele comunale au beneficiat de noi obiective industriale și dezvoltări. Pe plan social este de menționat creșterea cu 64% în ultimul deceniu a numărului personalului, construirea a zeci de mii de locuințe, a unor importante unități cu caracter social-cultural. Prevăzînd o serie de obiective de mare însemnătate — producția industrială se va dubla, de pildă, depășind pe locuitor nivelul mediu pe țară — actualul cincinal va marca o etapă importantă în procesul ridicării economiei județului la nivelul județelor dezvoltate.

ÎNTRUCÎT dezvoltarea industriei ocupă un loc deosebit de important în politica noastră economică și în perspectivă, este de așteptat ca și la nivelul județelor această ramură să cunoască cele mai înalte ritmuri de creștere, în care scop îi sînt atribuite fonduri de investiții corespunzătoare.

Deosebit de importantă este acum folosirea rațională a acestor fonduri, micșorarea duratelor de punere în funcțiune a noilor capacități, accelerarea procesului de transformare a investițiilor în fonduri fixe, în scopul reducerii efortului de investiții pentru fiecare unitate de fonduri fixe, al trecerii din starea potențială în starea activă a acestora, adică în starea productivă, al obținerii de pe urma fiecărui leu investit a unui volum de producție cît mai mare, al realizării unei înalte eficiențe economice. Problema se pune cu atît mai mult pentru județele mai puțin dezvoltate, care primesc în acești ani și în perspectivă un volum sporit de investiții. În acest mod eforturile pe care societatea le face pentru intensificarea creșterii economice, pentru apropierea nivelurilor de dezvoltare a județelor țării vor da mai repede roade, răsfrîngîndu-se pozitiv asupra forței economiei noastre, a bunăstării maselor.

Stere GIOGA

Generalizarea experienței înaintate

STIMULAREA GÎNDIRII ȘI ACȚIUNII COLECTIVE ÎN CADRUL PROCESELOR DE AUTOCONDUCERE ȘI AUTOGESTIUNE

LA RECENTA ȘEDINȚĂ a Biroului Executiv al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, desfășurată sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, **s-a subliniat rolul important, de mare răspundere pe care îl au consiliile oamenilor muncii în mobilizarea tuturor celor ce muncesc la înfăptuirea exemplară a sarcinilor ce revin fiecărei unități economice din planul unic, necesitatea de a se asigura o participare mai deplină a acestora la conducerea întreprinderilor, la mai buna organizare a producției și a muncii.** Un obiectiv de seamă al acestor preocupări trebuie să-l constituie **și creșterea accelerată a volumului și valorii producției obținute cu fiecare 1000 de lei fonduri fixe.**

Consultarea oamenilor muncii relevă căi simple, dar deosebit de eficiente pentru mărirea producției într-un ritm mai rapid decît creșterea fondurilor fixe.

Politica de dezvoltare accelerată a forțelor de producție determină creșterea rapidă a volumului mijloacelor fixe, printr-un vast program de investiții, sporite de la o etapă la alta. În prezent, economia noastră dispune de fonduri fixe în valoare de 1 100 miliarde de lei, de trei ori mai mult față de anul 1965 ; peste 82 la sută din fondurile fixe industriale au fost date în folosință în ultimii 10 ani, iar circa 60 la sută în ultimii 6 ani.

Analizînd situația Întreprinderii de autocamioane din Brașov, se evidențiază — așa cum reiese din graficul alăturat — faptul că de la an la an întreprinderea a beneficiat de un volum mai mare de fonduri fixe. Circa 61,4 la sută din totalul actual al acestora (de peste trei ori mai mare decît în anul 1965) au fost date în funcțiune în perioada 1970—1977.

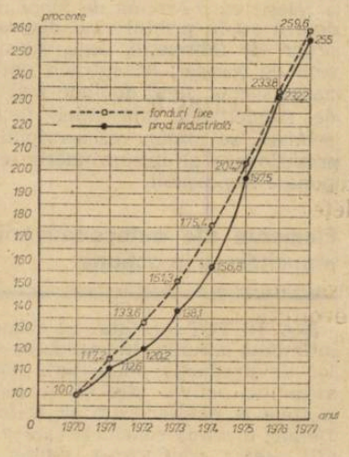

RITMUL DE CREȘTERE al volumului fondurilor fixe nu a fost însă devansat — cum ar fi fost normal — de cel al producției industriale. Aceasta a determinat organizația de partid din întreprindere să inițieze o serie de măsuri politico-organizatorice și tehnice avînd ca scop să unească eforturile muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, pentru identificarea și punerea în valoare a posibilităților și rezervelor unei mai bune utilizări a capacităților puse în funcțiune.

În acest context, un colectiv format din cadre didactice de la Școala interjudețeană de partid din Brașov și membri ai consiliului oamenilor muncii din I.A. Brașov au întreprins, în cadrul secției punți, o **analiză-diagnostic** în vederea luării unor măsuri operative care să conducă la folosirea cît mai completă, rațională și eficientă a capacității de producție.

Principala metodă folosită în această analiză a fost și cea a **chestionarelor**, prin care s-a urmărit să se cunoască poziția personalului muncitor în procesul de producție al secției, a opiniilor lor, a modului lor de gîndire și acțiune pentru a stimula participarea la procesele de autogestiune și de autoconducere muncitorească.

Creșterea gradului de utilizare a capacității mașinilor depinde de un complex de factori

RĂSPUNZÎND la întrebarea : **„Ce credeți că ar trebui făcut pentru a folosi mai bine utilajele din secție ?“**, muncitorii, inginerii și tehnicienii care au făcut parte din eșantion au considerat că trebuie să se ia următoarele măsuri (în ordinea descrescătoare a ponderii lor din total opinii) : **(a)** asigurarea permanentă cu S.D.V.-uri de bună calitate și dubluri ale acestora, după necesități ; **(b)** îmbunătățirea activității mecanicului șef, avînd ca obiectiv programarea mai corectă a reparațiilor, creșterea operativității în înlăturarea defecțiunilor accidentale, executarea la timp și de bună calitate a reparațiilor curente și mijlocii ; **(c) aprovizionarea** ritmică cu semifabricate de calitate corespunzătoare de la secțiile primare ; **(d)** respectarea tehnologiilor de fabricație și folosirea la maximum a timpului de lucru ; **(e)** introducerea **micii mecanizări** la transportul interlinii și între ateliere, prin dotarea cu cărucioare și motostivuitoare sau electrostivuitoare ; **(f)** o analiză mai exigentă a locurilor de muncă unde se poate introduce **polideservirea** etc.

Din totalul de 28 de măsuri propuse, numai 8 s-au regăsit cuprinse în planurile deja stabilite la nivelul secției și al C.O.M., restul fiind propuneri originale ale muncitorilor. Peste 70 la sută dintre ele pot fi soluționate cu forțe proprii în cadrul secției punți.

La întrebarea : **„Cine trebuie să ia aceste măsuri ?“**, majoritatea celor chestionați au considerat că ele sînt de competența mecanicului-șef al secției, a maiștrilor, a șefilor de echipă, a conducătorilor de linii de fabricație și a muncitorilor (de pildă : executarea de tăvi colectoare de ulei la unele utilaje ; introducerea iluminatului local la posturile de lucru ; verificarea mai atentă a modului în care se efectuează întreținerea zilnică a utilajelor ; organizarea unor echipe de ungători ; respectarea regimului de așchiere etc.), fiind, de fapt, sarcini de serviciu ale acestora.

Propunerile făcute vădesc **conștiința clară că înfăptuirea principiilor autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării presupune o participare totală a fiecărui om al muncii din cadrul întreprinderii, presupune să nu se aștepte de la ceilalți, ci fiecare să pretindă mai mult de la el însuși.**

Resursele economice imense ale tehnologiilor de fabricație

RĂSPUNZÎND întrebărilor pe această temă, personalul secției a avansat aproape *50 de soluții* posibile pentru îmbunătățirea actualelor tehnologii de fabricație, urmărindu-se atît *utilizarea mai eficientă a mașinilor și utilajelor*, cît și *reducerea consumului de metal, manoperă* și *S.D.V.-uri*. Din analiza opiniilor muncitorilor, șefilor de echipă, maiștrilor și tehnologilor din secție, o primă concluzie este că semifabricatele ce se prelucrează în secție se aduc cu adaosuri mari de metal, ceea ce înseamnă nu numai risipă de material, ci și ocuparea mașinilor și a muncitorilor cu operații suplimentare.

Propunerile făcute se referă, de pildă, la : *reducerea adaosului de prelucrare la o serie de repere (pinioane de atac, pinioane cilindrice, suporți de ghidare, trompă punți spate, pinioane planetare, axe planetare etc.) ; executarea prin ștanțare la cald a roții dințate : realizarea arborelui planetar din material cu diametrul de 50 mm, în loc de 53 mm ; modificarea formelor de matrițare la pinioanele M.A.N. : introducerea unui dispozitiv de strîngere pneumatică la strungurile carusel de la linia de carcase etc.*

Potrivit calculelor estimate de către muncitori, reiese că executarea prin ștanțare la cald a roții dințate va putea reduce consumul de metal cu 0,100 kg pe bucată ; că se pot obține, de asemenea, economii de 6,2 kg/buc. la pinioanele de atac, 4 kg la pinioanele cilindrice, 0,100 kg la suportul de ghidare ș.a. — ceea ce, la nivelul producției anuale, ar totaliza sute de tone de metal. Se poate presupune că îmbună-

tățirea actualelor tehnologii de fabricație va fi și mai substanțială, dacă specialiștii din cadrul secțiilor metalurg-șef, prese, oțelărie și forjă vor acționa cu mai multă energie și perseverență pentru dinamizarea gîndirii creatoare a muncitorilor, pentru generalizarea propunerilor valoroase, pentru crearea unui front larg de acțiune în vederea promovării accelerate a progresului tehnic.

Geneza eficienței : locurile de muncă

LA ÎNTREBAREA : *„În ce măsură dotarea locului de muncă este corespunzătoare și ce măsuri propuneți în acest sens ?“*, în răspunsuri s-a apreciat că această dotare este bună (20% din total opinii), satisfăcătoare (65%), necorespunzătore (15%). Pentru îmbunătățirea ei, muncitorii au propus în total *56 de măsuri ;* 19 dintre ele s-au regăsit cuprinse în planul M.T.O., 3 erau rezolvate, 3 constituiau sarcini de serviciu. Restul de 31 de propuneri au fost recomandate să fie luate în atenția C.O.M., urmînd a fi realizate eșalonat pînă la sfîrșitul anului 1979.

Dintre ele considerăm că dețin o importanță deosebită cele privind : dotarea cu mese pentru așezarea capetelor de găurit tip 9700-005, cu cărucioare suficiente pentru transportul șpanului, cu ridicătoare pivotante (la liniile de fabricație coroane și butuci); mecanizarea liniei „diverse mari“ ; revizuirea și completarea instalației de încălzire a secției pe timp de iarnă etc.

Un punct cheie în mecanismul de producție : aprovizionarea locurilor de muncă

„ÎN *ce măsură aprovizionarea locurilor de muncă este corespunzătoare ?“* 50% din chestionarele completate consemnează, la această întrebare, răspunsul : „satisfăcătoare“, restul opiniiior fiind : „proastă“ (10%) și „foarte proastă“ (40%). Au fost propuse *24 de măsuri,* din care 4 s-au rezolvat pînă la analiza opiniilor din chestionare, 3 apăreau ca sarcină de serviciu a personalului din secție, iar celelalte 17 au fost analizate în ședințe C.O.M. și acceptate pentru a fi cuprinse în planul de muncă al secției.

Dintre acestea din urmă menționăm: îmbunătățirea contribuției grupei de dispeceri la colaborarea cu secțiile furnizoare de piese brute ; programarea, lansarea și urmărirea producției în concordanță cu ritmul liniilor de fabricație ; asigurarea unor stocuri din fiecare reper, corespunzătoare consumurilor pentru cel puțin 15 zile ; procurare pieselor de schimb necesare utilajelor pentru cel puțin doi ani ; stabilirea consumului de scule în funcție de caracteristicile acesora, de regimul de lucru al utilajelor și de piesele care se prelucrează : mai buna amplasare și delimitare a locurilor de depozitare a semifabricatelor ; coordonarea mai strînsă între aprovizionarea la nivelul secției și cea la nivelul întreprinderii etc.

Din opiniile exprimate la întrebarea: *„Cine trebuie să asigure o aprovizionare mai bună a locurilor de muncă ?“* a reieșit că o sarcină de mare răspundere o au în primul rînd dispecerii liniilor de fabricație, apoi maiștrii și șefii de echipă ; iar întrucît aprovizionarea secției punți depinde foarte mult de ritmicitatea fabricației în secțiile primare, se impune ca serviciul de aprovizionare al întreprinderii să funcționeze ireproșabil.

Elemente ale autoconducerii muncitorești în acțiune

S-A PUTUT constata că atunci cînd întîmpină greutăți, în realizarea sarcinilor de producție, muncitorii adoptă o atitudine activă, știu să le identifice cauzele și gîndesc cum să le înlăture. De aici o primă concluzie care a reieșit atît pentru conducerea secției cît și pentru amplificarea rolului autoconducerii muncitorești : *consultarea muncitorilor să se facă nu numai în ședințe, în adunările generale semestriale, ci mai cu seamă la locurile de muncă.*

La întrebarea : *„Ce propuneți conducerii secției și întreprinderii pentru ca treaba să meargă bine în secție ?“* au reieșit următoarele :

— *pentru* conducerea secției punți : *contactul permanent și direct cu maiștrii, șefii de echipă, muncitorii, față de care să se manifeste o atitudine deschisă, receptivă (inclusiv sub aspectul atenției cu care sînt tratate propunerile făcute); o colaborare mai strînsă cu secțiile primare : controlul periodic al activității atelierului mecanic-șef și a dispecerilor de la liniile de fabricație ; revizuirea tehnologiilor care nu mai corespund ; o preocupare mai susținută pentru ridicarea nivelului profesional al muncitorilor ; creșterea exigenței și fermității față de cei ce se abat de la disciplina colectivă în muncă etc. ;*

— *pentru* conducerea întreprinderii : *realizarea unei magazii de S.D.V.-uri ; programarea producției în așa fel încît să se asigure primirea reperelor de la sectoarele calde cel puțin cu 15 zile înainte de data montajului, ca să rămînă suficient timp pentru prelucrări; funcționarea mai ordonată a transportului uzinal : procurarea de mijloace de transport al pieselor în cadrul liniilor de fabricație ; planificarea și efectuarea unor controale mai dese în secție de către membrii C.O.M. și compartimentele de specialitate, în vederea luării de măsuri concrete cînd apar dereglări ; compartimentele constructor și tehnolog să urmărească mai îndeaproape, în secție, felul cum se aplică tehnologiile elaborate ; înlocuirea utilajelor cu grad avansat de uzură ; completarea amenajărilor sociale pentru femei etc.*

UTILITATEA tuturor acestor propuneri depinde de punerea lor imediată în practică. Cu cît avem mai multe propuneri, cu atît avem și posibilitatea să valorificăm la nivel superior potențialul uman și material existent, deoarece în aplicarea lor va fi înglobată și acțiunea muncitorilor cu experiență.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid — Brașov

N.R. : Consultarea organizată la secția punți a I.A.-Brașov sugerează și unele considerații mai generale, pe care le supunem atenției și reflecției consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice :

1 Îmbunătățirea laturilor calitative ale activității, accentuarea diferitelor aspecte ale eficienței economice (în cazul de față, creșterea producției la 1 000 de lei fonduri fixe) — ca, de altfel, și elementele noului mecanism economico-financiar — sînt probleme care **îi interesează îndeaproape pe toți oamenii muncii,** în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se creează. Acest interes va fi capabil să determine o atitudine cu atît mai activă din partea lor, cu cît pe lîngă înțelegerea teoretică a problemelor, vor fi ajutați să sesizeze și **implicațiile practice** ale acestora pentru întreprinderea în care lucrează, pînă la nivelul locului lor de muncă. De la propaganda vizuală pînă la conferințe, de la dezbateri pînă la învățămîntul politic, conducerile colective și organizațiile politice din unități dispun de o gamă variată de mijloace pentru a lămuri ce înseamnă, în condițiile proprii, înfăptuirea indicației secretarului general al partidului ca **„fiecare colectiv de oameni ai muncii să facă totul pentru a obține rezultate maxime cu mijloacele materiale și financiare de care dispune“.**

2 Creșterea rolului maselor de oameni ai muncii în conducerea unităților economico-sociale, trăsătură definitorie a dezvoltării democrației muncitorești, înseamnă **nu numai instituirea dreptului** de participare la decizie, ci și **multiplicarea continuă a condițiilor și formelor de exercitare a lui.** Pe lîngă instituția adunărilor generale, aceasta conferă noi dimensiuni rolului adunărilor de partid, sindicale, de tineret, variatelor metode de consultare ce pot da un caracter continuu și sistematic dialogului dintre conducere și colectiv.

3 Manifestarea în acest cadru a autoconducerii, potențată prin cunoașterea legităților, fenomenelor și obiectivelor economice, stimulează simțul gospodăresc al oamenilor muncii, care oferă **soluții concrete pentru autogestiune și autofinanțare,** pentru o orientare judicioasă a investițiilor destinate dezvoltării capacităților productive și echipamentului social.

4 Afirmarea autoconducerii trebuie să determine o atitudine nu pur și simplu binevoitoare, ci **pe deplin responsabilă** față de **propunerile oamenilor muncii,** analiza atentă a acestora și aplicarea celor ce se dovedesc eficiente constituind o obligație legală a conducerilor colective — atît pentru obținerea efectelor economice și sociale pe care le vizează, cît și pentru o cît mai deplină motivare a personalului muncitor în activitatea sa productivă și în participarea la rezolvarea problemelor unității.

D646

1978 NOV 9

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Determinarea prețurilor de export pe baza cotațiilor de bursă

Mărfurile care cotează la burse dețin încă o pondere destul de însemnată în volumul comerțului internațional, deși ritmul de creștere a comerțului cu care aceste mărfuri — în general materii prime — este mai scăzut comparativ cu alte grupe de mărfuri (ex. mașini și utilaje).

Un factor care contribuie la menținerea unei ponderi ridicate a produselor care cotează la bursă îl constituie creșterea prețurilor în ultimii ani la materii prime și materiale într-o proporție superioară sporirii acestora la produsele industriale, ceea ce face ca bursele de mărfuri să aibă în continuare un rol însemnat în ansamblul acțiunilor, tehnicilor și politicilor de stabilire a prețurilor internaționale.

Pentru determinarea prețurilor în valută la exportul și importul întreprinderilor de comerț exterior cotațiile de bursă reprezentau o sursă de informare și documentare dintre cele mai importante atît pentru operațiunile curente de export și import cît și pentru prognoza prețurilor folosite în planificarea de lungă durată sau a încheierii acordurilor cadru, pe termen lung, care se practică destul de mult în ultimul timp pentru exportul și importul de materii prime. În același sens, se relevă și folosirea crescîndă a cotațiilor de bursă pentru calcularea unor indicatori de fundamentarea acțiunilor de specializare, de cooperare în producție, a contractelor pentru transporturi pe apă etc.

Folosirea cotațiilor pentru stabilirea de către ICE-uri a prețurilor de export și import, cere însă studierea și cunoașterea temeinică de către comercialiști a unor reguli practicate în cadrul burselor de mărfuri dintre acestea menționîndu-se :

● La burse cotează anumite calități de produse în măsură să îndeplinească funcția de „etalon", sau „standard", respectiv sortimente și calități care permit o caracterizare cît mai completă și cît mai concludentă a grupei, care să se comercializeze permanent pe piața externă, avînd o pondere însemnată în cadrul volumului de produse care se exportă pe plan mondial. Ex. : porumb american nr. 3 galben (cu o anumită greutate hectolitrică, grad de umiditate, procent corpuri străine, etc.).

● Modul de reglementare a condiției de livrare, are o mare importanță pentru stabilirea prețurilor în valută de către ICE-uri la mărfurile de export și import. Astfel, în practica întreprinderilor românești se compară pretul în valuta de export, în general, evaluat pentru condiția de livrare „FOB". La bursă însă, multe mărfuri cotează în condiția „CIF" sau „FAS". De asemenea, alte produse cotează, „ex tank" sau „ex quay" etc. Pentru ca ICE-urile să determine în bune condițiuni prețurile în valută la mărfurile de export și import se cere ca lucrătorii din compartimentele respective să cunoască temeinic reglementările și regulile care stau la baza cotațiilor la bursele de mărfuri. De asemenea, să utilizeze cele mai adecvate metode, care să asigure o comparație completă și concludentă față de condițiile de comercializare ale ICE-urilor și o evaluare corespunzătoare și cît mai exactă a eventualelor diferențe în ce privește calitatea, termenele și modul de livrare etc.

Aplicație :

1. Determinarea prețului extern la export și import se poate face în funcție de media cotațiilor de bunsă pentru mărfurile care cotează la mai multe burse, dar la calități identice, și care se comercializează în aceleași condițiuni.

Dacă marfa diferă calitativ și ca modalitate de livrare etc. se ține seama de diferențele respective în funcție de specificul și amplitudinea variației.

Și în continuare, vom lua un exemplu practic de stabilire a prețului extern la un produs de export, folosindu-se date convenționale. Produsul la care se cere să se stabilească prețul extern are un conținut de 96%. Întrucît acest conținut nu cotează la bursă se folosesc cotațiile pentru conținutul de 98% și 91% de la două burse.

Problema care se pune pentru comercialist este să determine prețul minim de export în valută pentru un produs cu un conținut de 96%, care nu cotează la bursă. Pentru stabilirea prețului minim de export la produsul menționat se folosesc cotațiile dintr-o anumită zi sau perioadă pentru produsul respectiv.

	Bursa A cotație CIF	Bursa B cotație CIF
Conținut 98%		
— cotație minimă	154.50 $/t	156,00 $/t
— cotație maximă	157,50 $/t	168,50 $/t
Conținut 91%		
— cotație minimă	134,00 $/t	138,00 $/t
— cotație maximă	139.00 $/t	147,50 $/t

Diferența calitativă între conținutul de 98% și 91% care cotează este de 7 procente respectiv 98—91. Contravaloarea acestor 7 procente se determină astfel :

Se calculează cotația medie de la

ambele burse pentru conținutul de 98% și 91% care cotează :

Conținut 98% = cotația minimă + cotația maximă : 2.

Se obține cotația medie : Bursa A = 156,00 ; Bursa B = 162,25.

În mod identic se determină și pentru conținut 91%.

Contravaloarea celor 5 procente (96—91) se determină în funcție de valoarea care a revenit diferenței de 7 procente, care este de 19,50 $.

$$\frac{(5 \times 19{,}50}{7} = 13{,}93\ \$$$

Prețul minim de export la conținutul de 96 procente se determină astfel:

	Bursa A	Bursa B
— La cotația medie la conținutul de 91% se adaugă diferența de calitate a conținutului de 5 procente	136.50 $/t	142,75 $/t
	13,93 $/t	13,93 $/t
	150,43 $/t	156,68 $/t
— Se scad cheltuielile de transport și asigurare.	3,43 $/t	6.68 $/t
	147,00 $/t	150,00 $/t
— Se scade de asemenea taxa vamală de 10% practicată pe aceste piețe	14,70 $/t	15,00 $/t
	132.30 $/t	135,00 $/t
— Prețul minim de export FOB Constanța	132,30+135,00 / 2	= 133,65 $/t

Pentru negociere se va considera ca preț minim 135 $/t, adică cotația de la bursa B. Aceasta mai ales cînd prețul înregistrează o oarecare creștere pe piața externă. De asemenea, prețul minim de 135 $/t poate fi utilizat cînd exportul respectiv ar fi posibil să se realizeze chiar în țara unde funcționează bursa „B" sau pe o piață importatoare vecină.

2. În cazul în care produsul la care urmează să se determine prețul prezintă diferențe calitative la mai mulți parametri față de marfa etalon care cotează, calculul se poate face conform exemplului următor :

La bursa din Anvers cotează Porumb american nr. 3 galben. Porumbul oferit pe piața externă de Agroexport are o greutate hectolitrică mai mare, dar și o umiditate mai ridicată, de asemenea un procent superior de corpuri străine etc. La data de 25 septembrie 1978 Porumbul american nr. 3 galben a cotat cu termen de livrare în decembrie, în condiția de livrare CIF Anvers : 140 $/tonă.

Prețul minim de export la porumbul pe care îl va exporta Agroexport se determină astfel :

Indici de calitate

	Greutate hectolitrică	Umiditate	Corpuri străine	Soărturi
— porumbul cotat la Anvers	75	14	2	3
— porumbul Agroexport	80	15	3	2
	+ 5	— 1	— 1	+1

Pe ansamblul parametrilor de calitate, porumbul oferit de Agroexport este superior celui american care cotează la bursa din Anvers pe total cu 4% cu care se majorează cotația, astfel :

— cotața la bursa din Anvers	140.00 $/t
— majorarea cu 4%	5,60 $/t
	145,60 $/t

Porumbul american a cotat cu termen de livrare în luna decembrie 1973. Agroexport oferea un termen de livrare mai scurt, respectiv noiembrie 1978.

Pe baza analizelor făcute rezultă că în luna decembrie prețul porumbului crește în general cu circa 10% față de noiembrie. Creșterea este determinată de cheltuielile de depozitare și păstrare și de o sporire a cererii pe piața externă.

De asemenea, prețul porumbului românesc se determina în condiția FOB Constanța, cheltuielile de transport estimîndu-se la 4$/t.

Prețul FOB Constanța se determina astfel :

— Cotația corectă cu diferențe de calitate	145,60 $/t.
— Se majorează cu 10% — creșterea de preț prevăzută la momentul conjunctural optim	14,56 $/t.
— Se scad cheltuielile de transport și asigurare Constanța-Anvers	4,00 $/t
Preț extern FOB Constanța	**156,16 $/t**

3. Un caz deosebit este cel în care determinarea prețului la export în valută se face pe baza cotațiilor burselor de interes local din țările cu pondere însemnată în importul mărfurilor respective.

În diferite țări funcționează burse unde cotează în general anumite mărfuri care se desfac pe piața internă. Spre exemplu, la Milano cotează diferite sortimente de carne : carcase proaspete și refrigerate, jumătăți de porc congelate, sferturi anterioare și posterioare etc.

Cotația bursei din Milano este C.I.F., iar pentru determinarea prețului extern FOB Constanța se scad cheltuielile de transport și asigurare pe parcurs extern.

Se redă un exemplu de calcul cu date convenționale :

La bursa din Milano

Cotația medie în luna iunie 1978 pentru carne de vită, carcase proaspete și refrigerate a fost de 2500,00 $/t.

Din acest preț se scad următoarele :

— beneficiul importatorului	250,00 $/t
— speze și comisioane plătite caselor de expediție	100,00 $/t
— taxa sanitar veterinară	15.00 $/t
— taxa administrativă	4,00 $/t
— taxa statistică	1,00 $/t
— taxa de prelevare	200,00 $/t
— taxa vamală	100,00 $/t
— transport extern	20,00 $/t
Total	690,00 $/t
Preț extern minim FOB Constanța	1810,00 $/t

Această metodă se utilizează în general pentru stabilirea prețului extern în valută la produsele care cotează la bursele de interes național.

Cotațiile acestor burse se referă în primul rînd la prețurile interne practicate de țările respective. Ele pot fi, desigur, utilizate pentru determinarea prețului de export în valută și în cazul ofertelor care se orientează pe alte piețe. Aceasta mai ales în cazul cînd țările de reședință a burselor sînt și piețe cu o pondere însemnată în comerțul mondial.

dr. I. OLTEANU

drept şi uzanţe internaţionale

Căi contractuale de asigurarea încasării preţurilor (I)

scrisoarea de garanţie bancară

Este binecunoscut că scrisorile de garanţie bancară, privite din punct de vedere a obligaţiei garantate pot fi de mai multe feluri şi anume :

— scrisori de garanţie prin care o bancă se obligă să plătească preţul mărfurilor livrate de vînzător, dacă cumpărătorul este în imposibilitate sau refuză plata ;

— scrisoare de garanţie prin care o bancă garantează că pînă la o anumită dată va deschide un acreditiv documentar ;

— scrisoarea de garanţie prin care o bancă garantează executarea de către furnizor a contractului în bune condiţiuni ;

— scrisoare de garanţie prin care o bancă garantează cumpărătorului străin restituirea avansului acordat furnizorului, în cazul în care acesta nu a livrat din vina sa mărfurile contractate ;

— scrisoare de garanţie pentru participarea la licitaţii, prin care se garantează că în eventualitatea că oferta ar fi adjudecată întreprinderii garantate, aceasta va încheia contractul în condiţiile prevăzute în caietul de sarcini sau în ofertă ;

— scrisoare de garanţie în cadrul unor contracte de consignaţie prin care o bancă garantează, fie restituirea mărfurilor, fie plata contravalorii lor, stabilite în contractul respectiv de consignaţie.

Sub aspectul naturii juridice a angajamentului pe care îl ia banca garantă, scrisorile de garanţie se împart în două mari categorii :

— garanţii bancare simple, atunci cînd banca garantă poate cere beneficiarului să urmărească mai întîi pe debitorul principal şi numai în caz că acesta nu este în măsură să achite suma respectivă, poate să achite banca garantă ;

— garanţii bancare solidare, în care beneficiarul poate solicita, executarea băncii, fără ca în prealabil să urmărească pe debitorul principal garantat şi fără ca banca garantă să poată obiecta, respectiv să poată opune beneficiul de discuţiune sau de diviziune.

Evident, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internaţională întreprinderile române de comerţ exterior au tot interesul să promoveze, prin clauze clar formulate, numai emiterea de scrisori de garanţie bancară din cea de-a doua categorie.

Înainte de prezentarea clauzelor privind garantarea plăţii pe această cale considerăm util să redăm, pentru edificarea mai completă conţinutul unei scrisori de garanţie bancară, după modelul utilizat de Banca Română de Comerţ Exterior.

Domnilor,

Ne referim la contractul nr. încheiat la data de . . . . . între . . . . . în calitate de vînzător şi . . . . . Intreprinderea de comerţ exterior. . . . . avînd sediul în . . . . . în calitate de cumpărător. Contractul are ca obiect . . . . . .

Prin acest contract cumpărătorul s-a obligat ca pentru livrările şi serviciile pe care dv. trebuie să le furnizaţi, respectiv să le prestaţi, să vă plătească un preţ total de . . . . . la termenele şi în condiţiile prevăzute la art. . . . . (condiţii de plată din contract), al cărui text este următorul : (se va reproduce în întregime articolul privind condiţiile de plată).

Prin acelaşi contract cumpărătorul s-a obligat să vă remită o scrisoare de garanţie semnată de către noi. Ca urmare prin prezenta scrisoare de garanţie, vă garantăm plata sumelor prevăzute la art. . . . . pct. . .

Contractul prevede, de asemenea, dreptul pentru cumpărător ca din plăţile pe care trebuie să le efectueze în favoarea dv. să reţină penalizări de întîrziere în livrare şi/sau recepţie, costul livrărilor efectuate pentru contul dv., precum şi impozitele prevăzute în contract.

Urmarea celor ce preced, noi ne angajăm irevocabil de a vă plăti sumele prevăzute la art. . . . . pct. . . şi contra prezentării aceloraşi documente ca cele prevăzute pentru efectuarea fiecărei tranşe de plată, cel mai tîrziu 15 zile de la primirea cererii dv., în cazul în care cumpărătorul nu ar efectua aceste plăţi la scadenţa lor.

Noi vom efectua aceste plăţi la simpla dv. cerere, fără vreo altă formalitate din partea dv. sau din partea . . . renunţînd la beneficiul de diviziune şi discuţiune însă cu dreptul ca din aceste plăţi — cu excepţia cambiilor şi biletelor la ordin — să deducem penalizările datorate de dv. prin întîrzierile în livrare şi/sau recepţie, precum şi costului lucrărilor efectuate în contul dv., precum şi impozitul prevăzut în contract.

Această garanţie se reduce automat cu suma plăţilor efectuate de către cumpărător şi garantate de noi şi ea expiră la 30 zile după ultima plată contractuală.

Prezenta scrisoare trebuie să ne fie restituită de îndată ce angajamentul nostru a devenit fără obiect".

Aşadar, scrisoarea de garanţie bancară este un înscris prin care o bancă, denumită garantă, se angajează în mod irevocabil ca în cazul în care o anumită persoană fizică sau juridică, denumită debitor principal, nu va plăti la un anumit termen o sumă determinată şi indicată în mod expres în scrisoare, să plătească ea însăşi suma neachitată, în favoarea unei alte persoane fizice sau juridice denumită beneficiar ; de menţionat că băncile nu garantează anumite fapte, ci preiau întotdeauna o obligaţie de plată pentru situaţia cînd cel garantat nu şi-a îndeplinit obligaţia izvorîtă din contractul pe care la semnat.

Prezentăm în continuare modul de formulare a unei clauze privind obligaţia de revine cumpărătorului pentru a asigura emiterea de către banca aleasă de părţi a scrisorii de garanţie privind plata preţului.

„Pentru garantarea plăţii creditului acordat în condiţiile stabilite mai sus, cumpărătorul se obligă să remită în termen de 30 zile de la semnarea prezentului contract (sau odată cu transferul avansul de . . . .%) o scrisoare de garanţie bancară emisă de Banca . . . . . ., din care nu pot lipsi următoarele elemente, potrivit modelului anexat, vizat de părţi, şi anume : denumirea şi adresa băncii garante ; denumirea şi adresa părţii garante ; termenul şi adresa beneficiarului garanţiei ; obiectul garanţiei ; valoarea garanţiei ; termenul de plată a sumei garantate ; clauza de renunţare la beneficiul opoziţiei, discuţiei, diviziunii etc. ; valabilitatea garanţiei.

Toate cheltuielile privind emiterea scrisorii de garanţie bancară cad în sarcina cumpărătorului".

În conformitate cu practica constantă în această materie şi potrivit normelor stabilite de Banca Română de Comerţ Exterior, la emiterea şi primirea scrisorilor de garanţie bancară, întreprinderile de comerţ exterior urmează să aibă în vedere unele reguli, printre care cele mai importante sînt următoarele :

— emiterea de către B.R.C.E. a scrisorilor de garanţie bancară trebuie să fie prevăzute în mod expres în contracte, ori să fie convenite pe altă cale între parteneri ; atunci cînd contractul, comanda, caietul de sarcini (în cazul licitaţiilor) prevăd un anumit termen în care trebuie emisă scrisoarea de garanţie sau atunci cînd intrarea în vigoare a contractului este condiţionată de emiterea acesteia, cererea întreprinderii de emitere a scrisorii de garanţie trebuie să fie remisă la B.R.C.E. cel puţin cu 10 zile înainte de acest termen ;

— scrisoarea de garanţie fiind un accesoriu la contract, condiţiile în care B.R.C.E. emite garanţia trebuie să fie în concordanţă cu prevederile contractului respectiv ;

— pentru ca să se înlăture riscul unor insolvabilități, întreprinderile de comerț exterior nu pot accepta scrisori de garanție bancară, acoperind obligațiile partenerilor externi, dacă acestea sînt emise de bănci necorespondente ale B.R.C.E. ; dacă totuși unele interese pentru perfectarea tranzacției impune acceptarea unei scrisori de garanție de la o bancă necorespondentă a B.R.C.E., este necesar avizul prealabil al Băncii Române de Comerț Exterior ;

— cunoscut fiind faptul că pe planul dreptului comercial internațional nu sînt norme uniforme privind garanțiile bancare, înainte de a se stabili cu partenerii externi textul definitiv al scrisorilor de garanție, întreprinderile române de comerț exterior trebuie să se asigure că prevederile în vigoare în țara garantului, în materie de garanție au fost respectate ;

— pentru emiterea de către B.R.C.E. a scrisorilor de garanție bancară este necesar ca în timp util (cel puțin cu 10 zile înainte de data la care trebuie remisă partenerului extern) întreprinderile de comerț exterior trebuie să încunoștiințeze în scris banca, sub semnături autorizate, remițîndu-i textul propus, eventualele aprobări cînd normele de drept le impun, copie de pe autorizația de export, precum și mențiunea în scrisoare că B.R.C.E. este autorizată expres de a debita automat contul întreprinderii respective.

În practica unor întreprinderi de comerț exterior s-a manifestat tendința ca garantarea plăților la vînzări pe credit să se realizeze și prin angajamente de garantarea plății de către unele societăți comerciale cu alt obiect de activitate decît cele bancare sau chiar persoane fizice, care nu sînt părți în contractul comercial de vînzare internațională, dar sînt interesate în tranzacția respectivă, cu scopul de a se evita comisioanele bancare. În ce ne privește, considerăm că asemenea garanții, oricît de notorie este bonitatea garantului, nu trebuie promovate, riscul unor eventuale insolvabilități ale acestuia fiind de neînlăturat.

Cambia acceptată și avalizată

Alături de scrisoarea de garanție bancară cambia constituie o cale eficientă de garantare a plății mărfurilor vîndute pe credit, care se folosește sub următoarea formulă : importatorul se obligă printr-o scrisoare de garanție bancară că va accepta cambiile trase de exportator, pe baza documentelor de livrare, iar banca garantă că va avaliza pentru el cambiile respective ; utilizînd cambia, exportatorul dispune de un avantaj suplimentar, care dă operațiunii comerciale respective un grad superior de eficiență :

— exportatorul, imediat după livrare, intră în posesia unui titlu de credit care se degajă de raportul juridic fundamental (contractul de vînzare-cumpărare), și care prezintă o valoare intrinsecă, fiind imediat negociabil ;

— pe măsura nevoilor de disponibilități financiare imediate, exportatorul are posibilitatea forfetării (scontării) titlurilor de credit respective.

Pentru ca, în condițiile noastre organizatorice, titlurile de credit, sub forma cambiilor să-și îndeplinească funcția derivată de modalitate de garantare a creditelor, atît la import, cît și la export, întreprinderile de comerț exterior trebuie să respecte unele reguli izvorîte din practica noastră bancară.

La creditele acordate de partenerii externi, pentru importurile contractate, potrivit normativelor Băncii Române de Comerț Exterior este necesar să se respecte următoarele reguli principale:

— fixarea scadențelor se va face în funcție de anumite momente ale executării contractului (livrare, montaj sau recepție) și nu în funcție de data semnării contractului sau data intrării în vigoare a acestuia ;

— atunci cînd scadențele stabilite în funcție de ultimul termen de livrare, de montaj sau de recepție, se înscriu pe titlurile de credit, înainte de a se putea dovedi că furnizorul a respectat termenele respective, pentru ca partea română să fie despăgubită de o eventuală scurtare a perioadei de credit determinată de întîrzieri în livrare, montaj sau recepție din cauza furnizorului extern, se va prevedea în contractul extern și în scrisoarea de garanție bancară că furnizorul este obligat fie să asigure prelungirea corespunzătoare a tuturor titlurilor de credit, fie să plătească o penalizare pe perioada de întîrziere (alta decît cea prevăzută la capitolul „Penalizări" din contract), sau să suporte dobînda uzuală pe perioada întîrzierii ;

— atunci cînd scadențele nu se înscriu de la început pe titlurile de credit, acestea fiind emise și acceptate „cu scadența în alb", scadența se completează de către banca însărcinată ca bancă „trustee" (care va fi în mod obligatoriu un corespondent principal al B.R.C.E.) în funcție de momentele prevăzute în contract și vor fi eliberate furnizorului numai după ce au fost îndeplinite obligațiile corespunzătoare acestor momente (adică după efectuarea livrărilor, montajului sau recepției, după caz). Această variantă prezintă pentru importator siguranța că durata creditului nu va fi micșorată în cazul în care furnizorul extern nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale și se evită complicațiile legate de stabilirea și încasarea de către importator a penalităților sau a dobînzilor ;

— dobînzile asupra creditului comercial nu vor fi incluse în titlurile de credit aferente părții de capital, plata acestora urmînd a fi efectuată la scadență prin ordin de plată și după verificarea prealabilă a scării de dobînzi de către persoanele din întreprindere însărcinate cu efectuarea acestui control ;

— eliberarea către furnizor a titlurilor de credit, în cazul în care ratele de plată sînt materializate prin asemenea titluri, trebuie să fie condiționată de prezentarea documentelor de expediție dovedind îndeplinirea obligațiilor de către furnizor. Momentul eliberării titlurilor de credit poate fi stabilit fie „pe măsura efectuării livrărilor", fie „la ultima livrare", fie chiar „la recepție".

La creditele acordate de exportatorii români de mașini și utilaje (în general, la exporturile complexe) este indicat să se ia aceleași măsuri ca mai sus, cu observarea permanentă a măsurilor de securitate impuse de modul extrem de simplu prin care circulă titlurile de credit, respectiv prin gir (andosare).

În ultima perioadă cambiile sînt din ce în ce mai frecvent folosite ca modalități de garantare a încasării prețului, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională încheiate de întreprinderile noastre de comerț exterior. Redăm mai jos clauzele formulate în contractul model „MECANO-EXPORTIMPORT".

— 10% (15%) din valoarea prezentului contract, adică . . . . . (valoarea în cifre și litere), se plătește de cumpărător, vînzătorului cu titlu de avans, în termen de . . . . . de la încheierea prezentului contract, prin remitere bancară pe contul vînzătorului la Banca Română de Comerț Exterior, contra scrisoare de garanție bancară emisă de aceeași bancă, prin care garantează restituirea avansului total sau parțial, după caz, atunci cînd vînzătorul nu livrează cantitățile contractate ;

— 10% (15%) din valoarea prezentului contract (variantă din valoarea FOB port românesc sau franco frontiera română), adică . . . . . (valoarea în cifre și litere) se plătesc de cumpărător vînzătorului, la livrare, prin acreditiv documentar, irevocabil, domiciliat în București, cu utilizări parțiale admise, deschis cu 45 zile înainte de expedierea produselor, cu o valabilitate de . . . . . de la data deschiderii lui la Banca Română de Comerț Exterior ; în acest scop, vînzătorul va anunța pe cumpărător, cu . . . . . înainte de data expedierii că produsele sînt gata de a fi expediate la termenul respectiv.

Acreditivul va fi utilizat contra prezentării de către vînzător a următoarelor documente :

— factura în . . . . exemplare;
— conosamentul (duplicatul scrisorii de trăsură) ;
— certificatul de origine ;
— certificatul de calitate ;
— procesul-verbal de recepție calitativă, dacă în contract se prevede că recepția se efectuează în cazul cînd deși în contract se prevede că recepția

se face de cumpărător, acesta nu se prezintă la termenul stabilit în acest scop.

— 80% (75% sau 70%) din valoarea contractului (varianta : din valoarea FOB port românesc sau franco frontiera română), adică . . . . . (valoarea în cifre şi litere) se vor plăti în . . . . . rate semestriale, egale şi consecutive, prima rată fiind scadentă la . . . . . luni de la livrare.

În acest scop, vînzătorul va emite . . . . cambii în momentul livrării, care vor fi remise prin Banca Română de Comerţ Exterior, cumpărătorului. Acesta le va accepta în termen de . . . . . zile de la primire şi le va restitui băncii sale pentru avalizare. Banca cumpărătorului le va avaliza şi le va restitui în termen de . . . . . de la primire, Băncii Române de Comerţ Exterior, care le va păstra ca bancă trustee pînă la scadenţă, cînd le va trimite băncii cumpărătorului pentru efectuarea plăţii.

Separat de cambiile pentru rambursarea creditului, vînzătorul va emite concomitent cu acestea cambiile pentru dobînzi . . . . . % pe an, calculate la valoarea soldului debitor. Aceste cambii vor fi acceptate, avalizate, restituite, păstrate şi utilizate după aceeaşi procedură prevăzută mai sus.

Cumpărătorul va remite vînzătorului, la Banca Română de Comerţ Exterior, o scrisoare de garanţie bancară emisă de Banca . . . . . odată cu plata avansului de . . . . . %, prin care garantează deschiderea acreditivului, acceptarea şi avalizarea cambiilor, conform modelului anexat la prezentul contract.

Valoarea scrisorii de garanţie bancară se diminuează succesiv cu valoarea acreditivului deschis şi a cambiilor acceptate şi avalizate, iar valabilitatea ei încetează odată cu avalizarea ultimei cambii prin care se epuizează valoarea pentru care a fost emisă.

Cheltuielile privind deschiderea acreditivului, avalul şi scrisoarea de garanţie bancară sînt în sarcina cumpărătorului".

Subliniem importanţa pe care o prezintă condiţia ca partenerul extern să asigure avalizarea cambiilor de către o bancă corespondentă a Băncii Române de Comerţ Exterior sau, cel puţin, agreată. Avalul dat pentru cumpărător transformă banca respectivă într-un redutabil garant ; este cunoscut faptul că în cazul în care cumpărătorul-acceptant va fi în imposibilitate de plată, banca va plăti fără condiţii suma pentru care şi-a dat avalul. Plecînd de la importanţa pe care o prezintă avalul, nu putem fi de acord cu practica unor întreprinderi de comerţ exterior de a accepta avalul unor persoane fizice sau a unor firme comerciale, oricît de solide sînt sub aspectul bonităţii.

dr. Al. DETEŞAN

Noţiuni, termeni, operaţiuni

Protecţia mărcii

Ca semne distinctive, mărcile de fabrică, de comerţ şi de serviciu sînt folosite de către titulari (întreprinderi producătoare, institute de cercetări, întreprinderi comerciale etc.) pentru a deosebi produsele, lucrările şi serviciile lor de cele identice sau similare ale altor titulari, precum şi pentru a stimula îmbunătăţirea calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor.

În prezent, activitatea în acest domeniu este reglementată de către Legea nr. 28 din 29 decembrie 1967 privind mărcile de fabrică, de comerţ şi de serviciu şi prin hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 77 din 27 ianuarie 1968.

Iată cîteva din caracteristicile acestei legislaţii.

Legea a introdus obligativitatea înregistrării de mărci de fabrică pentru toate produsele realizate în ţara noastră şi care sînt destinate pieţei interne. Conform prevederilor actuale înregistrarea mărcii nu se mai face prin vechiul sistem declarativ în care titularul făcea depozitul mărcii la tribunal şi nu se asigura un examen prealabil, dimpotrivă marca nu se mai înregistrează decît după un examen de formă şi de fond, sistemul fiind atributiv, asigurînd titularului un drept exclusiv de folosinţă a mărcii pentru produsele şi serviciile pentru care ea a fost înregistrată, lăsînd astfel fără protecţie mărcile neînregistrate. Organul central al statului care se ocupă cu această activitate este Oficiul de stat pentru invenţii şi mărci din subordinea Consiliului naţional pentru ştiinţă şi tehnologie. Legea nr. 28/1967 exclude de la înregistrare semnele care nu se deosebesc suficient de alte mărci privind produse, lucrări sau servicii, identice sau similare înregistrate în ţară sau ocrotite în baza unor convenţii internaţionale, cu excepţia cazului cînd înregistrarea este cerută sau autorizată de titularii acestor mărci ; dacă constituie copierea, imitarea sau traducerea unei mărci din alt stat, notoriu cunoscută în ţara noastră pentru produse, lucrări sau servicii identice sau similare ; dacă cuprind numai denumiri care sînt sau au devenit uzuale, necesare sau generice pentru acele produse, lucrări sau servicii, ori se referă exclusiv la modul, timpul şi locul fabricaţiei sau la natura, destinaţia, preţul, calitatea, cantitatea şi greutatea mărfurilor ; dacă cuprind fără autorizaţia organelor în drept : denumiri de organizaţii sau unităţi administrative teritoriale din ţara noastră, reproduceri sau imitaţii de steme, drapele, ordine, medalii, embleme şi insigne, semne oficiale de marcare, verificare, calitate, control sau garanţie etc. ; dacă cuprind elementele prezentate anterior care aparţin altor state sau organizaţiilor internaţionale interguvernamentale, dacă folosirea lor este interzisă de convenţiile la care ţara noastră este parte sau dacă cuprind indicaţii false sau înşelătoare ori sînt contrare legilor, ordinii publice şi regulilor de conviewţuire socialistă.

În acest context este necesar să subliniem creşterea rolului mărcii în cadrul pieţei interne, odată cu diversificarea permanentă a producţiei bunurilor de larg consum, stimulînd întreprinderile în îmbunătăţirea calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor.

Pe piaţa externă, unde marca a devenit un element important al competitivităţii, înregistrarea unei mărci poate fi făcută în două feluri : **înregistrare internaţională** (simultan într-

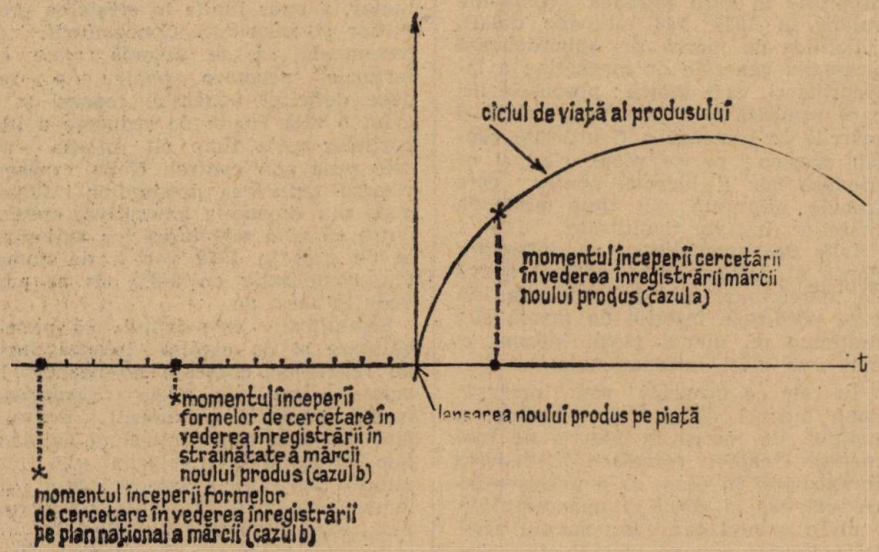

un număr de țări) sau **înregistrare direct națională** (la instituția de protecție a proprietății industriale din țara respectivă). Înregistrarea internațională asigură o simplificare a formalităților de protecție a mărcii în diverse state, prin utilizarea statutului de membru al Uniunii de la Madrid (1892) — la care România a aderat în 1920. Fiecare din țările membre ale Aranjamentului de la Madrid (completat prin Aranjamentul de la Nisa — 1957) pot cere în mod expres protecția înregistrării internaționale care are efectele unui depozit național în toate țările pentru care s-a solicitat. Simpla publicare a mărcilor pentru care se solicită înregistrare internațională în revista „Les marques internationales" — editată lunar de Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală (OMPI), Geneva, constituie o cerere de înregistrare. După publicare, una sau alta, din administrațiile naționale pot refuza din anumite motive protecția pentru teritoriul țării respective însă în maximum un an de la publicare. În caz de neopunere, după un an, înregistrarea internațională, are în fiecare din statele pentru care s-a cerut protecție efectul înregistrării naționale. De la caz la caz se pot utiliza însă și înregistrări direct naționale.

Potrivit opiniei specialiștilor creșterea rolului mărcii este datorată unui ansamblu de factori și anume: progresul tehnic, mijloacele de promovare, bazate pe aplicarea psihologiei și sociologiei, utilizarea studiilor de piață și a marketingului.

C. H. Giraud, apreciază că, pornind de la faptul că marca este în general pivotul oricărei reclame, sumele investite în publicitate contribuie la creșterea valorii mărcii, ea devenind un bun cu o valoare proprie, „în sine", independentă de produsele pe care se aplică. Spre exemplu, compania „Coca-Cola" evaluează marca sa la 5 milioane de dolari, „Camel" la 10 milioane, iar „Dodge" la 74 milioane, în condițiile în care întreaga companie valora în 1924, 146 milioane dolari.

Politica de marcă se subordonează strategiei generale de marketing a întreprinderii care indică: produsele noi care urmează a fi lansate pe piață și mărcile ce urmează a fi utilizate pentru acestea; pe ce piețe, cînd și ce produse vor fi lansate, pentru care trebuie asigurată din timp protecția mărcilor care vor fi utilizate.

Iată deci necesitatea ca întreprinderile să desfășoare o politică activă de marcă, mai ales în condițiile în care produsele însoțite de marcă sînt destinate nu numai pieței interne, ci mai ales celei internaționale.

În cele ce urmează vom prezenta două moduri diferite de abordare a politicii de marcă în funcție de momentul începerii cercetării în vederea înregistrării în cazul a) o utilizare incorectă, iar în cazul b) una corectă.

a) În primul caz, responsabilii acestei activități pun pe primul plan pregătirea și lansarea noului produs cu o marcă aleasă la întîmplare și neprotejată. Odată lansarea noului produs realizată se găsește timp și pentru cercetarea în vederea înregistrării ca marcă a denumirii. Pornind de la caracterul atributiv al actualei legislații privind mărcile, care, așa cum am arătat presupune examinarea de fond și formă în vederea acordării protecției, această operație se poate întinde pe parcursul a mai multe luni. Între timp produsul se află în plină etapă de lansare și creștere. Și iată că, în urma examinării de specialitate, denumirea acestui nou produs nu poate fi protejată ca marcă din cauză că este identică sau similară cu altă marcă înregistrată pentru aceleași produse de către un alt titular. În această situație este necesară fie negocierea unui acord de consimțămînt cu titularul mărcii sau pur și simplu abandonarea mărcii. Cheltuielile legate de achiziționarea drepturilor asupra mărcii de la titular nu sînt deloc de neglijat, iar în caz că eșuează, lansarea noului produs trebuie întreruptă. Eforturile materiale legate de acțiunile promoționale au fost zadarnice. Ambalajele purtînd denumirea vor trebui recondiționate sau abandonate etc. Uneori, la cererea expresă a titularului mărcii opuse și care dispune de protecție pe piața respectivă, este necesar să se facă dovada neutilizării mărcii (retragerea produselor purtînd denumirea respectivă etc.).

b) În cel de-al doilea caz este vorba de o preocupare corespunzătoare de protecție a denumirii noului produs, cînd se procedează la cercetarea denumirii și la înregistrarea ei ca marcă. Dacă lansarea noului produs se realizează pe o piață internațională, durata formalităților poate depăși un an de zile. În același timp, înregistrarea în străinătate nu este posibilă la mărci decît în cazul în care se face dovada înregistrării în țara de origine (legislația privind protecția mărcilor prezintă uneori diferențe sensibile de la o țară la alta). Pot apărea situații în care o marcă să beneficieze de protecție într-un număr de țări, însă să fie respinsă în altele. În aceste condiții același produs va putea fi lansat pe diferitele piețe sub diferite mărci înregistrate.

Reiese astfel necesitatea ca întreprinderea să dispună de un portofoliu de mărci înregistrate național și internațional care vor putea astfel fi folosite în mod corespunzător în lansarea noului produs pe diferitele piețe internaționale. În același timp, se poate observa că, protecția mărcilor nu este un scop în sine, ci un mijloc prin care se asigură mărcii posibilitatea deplină a utilizării ca mijloc de promovare a desfacerilor pe piața internă și internațională, ceea ce în literatura de specialitate a fost apreciat în formula următoare: „mărcile sînt prea importante pentru a fi lăsate numai pe seama juriștilor".

Liviu MUREȘAN

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Comentarii pe marginea unor măsuri

Programul de măsuri preconizate de administrația S.U.A. pentru combaterea inflației din economia americană comunicat recent se bazează în esență pe principiul acceptării în mod voluntar, a unor limite în creșterea prețurilor și salariilor. Concomitent, el recomandă să se depună toate eforturile necesare pentru a reduce deficitul bugetului federal și a evita o altă rundă de reducere a impozitelor atîta timp cît inflația nu este pusă sub control. Noile măsuri vizează reducerea presiunilor inflaționiste din economia americană, sperîndu-se că prin adoptarea lor majorările de preț în 1979 vor fi de numai 6%, comparativ cu 8-9% cît se prevede în acest an.

Semnificativ este faptul că piețele valutare și de capital internaționale au reacționat oarecum neașteptat la aceste măsuri. În zilele următoare, cursul dolarului a scăzut puternic față de toate celelalte valute occidentale, ajungînd la nivelurile cele mai reduse înregistrate vreodată față de marca vest-germană, guldenul olandez, francul elvețian etc. Reacția nu este, însă, singulară. În ultimele luni, deși unii indicatori ai economiei americane au marcat îmbunătățiri relative (inflația s-a atenuat într-o oarecare măsură, deficitul balanțelor comerciale și de plăți curente a înregistrat unele diminuări) piețele valutare au reacționat invers, împingînd dolarul spre noi „recorduri negative", în ceea ce privește nivelul cursului său. În același sens, unele evoluții pozitive în ceea ce privește politica economică a S.U.A. (aprobarea planului energetic în Congres, anunțarea unor măsuri de stimulare a exporturilor etc.) în loc să se reflecte în îmbunătățirea poziției dolarului, au determinat — în mod paradoxal — scăderea cursului valutei americane. Cum se explică această situație?

În primul rînd, prin faptul că, judecate comparativ, performanțele economiei americane sînt apreciate de cercurile financiare occidentale ca încă nefavorabile pentru dolar. Rata inflației (măsurată în creșterea prețurilor de consum) s-a atenuat, într-adevăr, de la un ritm anual de 10-12% în semestrul I a.c. la cca. 6-7% în ultimele luni, dar, pentru întreg anul 1978, cele mai optimiste previziuni pre-

văd cel puțin 8%, ceea ce este, desigur, un nivel ridicat comparativ cu 1-3% cît se înregistrează în alte țări ca R. F. Germania sau Elveția. Mai mult, specialiștii și-au exprimat deschis temerea că atenuarea ratei inflației în lunile de vară ar putea să fie trecătoare, argumentîndu-se în acest sens faptul că în luna septembrie prețurile cu ridicata au crescut, din nou, în ritmuri deosebit de ridicate (11% în ritmuri anuale, cu creștere anuală de 20,4% a prețurilor cu ridicata ale produselor alimentare).

În acest sens, îmbunătățirile pe frontul balanței de plăți sînt considerate a fi puțin semnificative, deoarece pentru întreg anul 1978 deficitul balanței comerciale va depăși, probabil pe cel din 1977 (26,7 miliarde dolari) și o situație similară se întrevede în ceea ce privește balanța plăților curente. Elementul care îngrijorează cel mai mult îl constituie faptul că, după cum au apreciat unele oficialități americane, programul energetic așa cum a fost aprobat, după aproape 20 de luni de dezbateri în Congresul S.U.A., și-a pierdut în mare măsură din eficacitate și nu va mai avea ca rezultat reducerea substanțială a importurilor de țiței americane. Este cunoscut că importurilor de țiței grevează în prezent cu 45 miliarde dolari balanța comercială și de plăți a S.U.A. (comparativ cu numai 4-5 miliarde dolari în 1973) și ele au constituit un factor principal care a contribuit la scăderea cursului dolarului.

În al doilea rînd — și acesta considerăm că este în prezent factorul esențial care explică scăderea cursului dolarului — s-a format un puternic climat de neîncredere în dolar, după cum se exprimă presa occidentală. În lumea de afaceri se exprimă îndoieli asupra eficacității măsurilor luate pentru menținerea integrității monedei americane. Mai mult, s-a creat convingerea că S.U.A. sînt interesate în menținerea expansiunii sale economice chiar dacă acest lucru implică periclitarea stabilității în economia mondială ; cu alte cuvinte, S.U.A., au promovat pe plan intern, începînd cu 1975, o politică de stimulare puternică a creșterii economice fără să țină cont de agravarea deficitului comercial și consecința firească care a urmat : deteriorarea poziției dolarului. De aceea, îmbunătățirea unor indicatori economici ai S.U.A. nu mai poate ajuta imediat soarta dolarului. Dolarul trebuie acum să facă față unui factor negativ mult mai puternic : lipsa de încredere. Așa cum remarca un funcționar superior al F.M.I. (Newsweek, 16 oct. 1978) chiar dacă printr-un miracol situația economică a S.U.A. s-ar schimba peste noapte și ar deveni favorabilă dolarului, acest lucru nu va fi suficient pentru a restaura încrederea zdruncinată în dolar.

Mugur ISĂRESCU

Fișier

ZONE LIBERE AUSTRIECE

Amenajarea zonelor libere și a porturilor libere, în Austria prin avantajele și înlesnirile pe care le oferă comercianților și industriașilor, urmărește realizarea a două scopuri : pe de o parte, intensificarea traficului internațional de mărfuri care traversează Austria ; pe de altă parte, dezvoltarea unor regiuni, prin implantarea în incinta lor a diverselor industrii de transformare. În prezent, în Austria sînt deschise traficului 4 zone libere : Linz, care funcționează din 1953 ; Sollbad-Halle din Innsbruck, care funcționează din 1956 ; Graz care a început să funcționeze din 1959 ; Viena care funcționează din 1965.

Stabilirea și funcționarea zonelor libere sînt reglementate prin dispozițiunile paragrafului 173 al legii vamale din 1955. Direcția zonei este chemată să asigure taxele interne și a măsurilor de supraveghere vamală (pază) prevăzute în regulamentul zonei. În interiorul zonei, sub rezerva respectării dispozițiunilor legale în vigoare, mărfurile străine pot, fără a fi supuse formalităților de vamă, să fie : antrepozitate, încărcate, descărcate, transbordate, ambalate, dezambalate, amestecate, schimbat ambalajul, împărțite, demontate, asamblate, amestecate, înseriate, marcate, demarcate, transformate sau confecționate, folosite sau distruse.

Mărfurile care circulă în mod liber pe teritoriul vamal austriac pot fi antrepozitate sub regimul de administrare temporară în zona liberă. În acest caz prevederile speciale referitoare la antrepozitare sînt dictate de către biroul vamal al zonei libere, în conformitate cu reglementările antrepozitelor vamale.

Mărfurile importate din zona liberă a teritoriului vamal austriac sînt supuse legilor vamale în funcție de : calitatea lor, natura, cantitatea și valoarea în momentul introducerii lor în zona liberă. Acest principiu este în mod egal valabil și în urma operațiilor menționate mai sus, care fac obiectul unei modificări tarifare, datorate unei variații în calitate, cantitate, natură etc.

Mărfurile fabricate în zona liberă cu produse de circulație liberă pe teritoriul vamal, se cer a fi exceptate de la legile vamale atunci cînd ele sînt importate în teritoriul vamal, după îndeplinirea formalităților de ieșire, antrepozitare și de control, sub rezerva ca mandatarul să specifice în mod expres în cererea sa de importare în zona liberă a mărfurilor din această categorie. De asemenea, scutiri de vamă se aplică și cotelor părți de produse de proveniență autohtonă, care au fost folosite conjugat cu alte produse de origine străină în fabricarea mărfurilor în zona liberă.

Taxele de depozitare și de ieșire a mărfurilor, cheltuielile de magazinare, de deplasare și de manipulare, precum și cotele (prețul) pentru alte munci prestate, sînt fixate după tarifele în vigoare în zona liberă.

Livrările „en-gros" efectuate direct din antrepozite de către un furnizor străin stabilit în zona liberă sînt scutite de impozitul pe cifra de afaceri. Pe de altă parte produsele fabricate (fasonate, prelucrate, transformate) în zona liberă folosindu-se materii prime sau semifabricate de proveniență străină și reexpediate la o destinație într-o altă țară străină, beneficiază de o reducere a taxelor de export acordată sub titlul de impozit pe cifra de afaceri, cu condiția ca operațiunile efectuate în zonă să confere materiilor prime sau semifabricatelor introduse în zonă, un plus de valoare de cel puțin o treime din valoarea (noului produs) lor. Această măsură nu se aplică țărilor membre ale Zonei liberului schimb (A.E.L.S.).

Zona liberă — Innsbruck

Alegerea zonei libere Innsbruck — s-a făcut datorită așezării sale, la răscrucea celor două linii feroviare ; pe de o parte transferurile din Europa de Vest către Europa de Est prin unirea Arlbergului francez și Elveția cu statele din Europa centrală și răsăriteană și pe de altă parte, calea de la Nord la Sud, legînd prin Brenner, Țările Scandinave, R. F. Germania și Țările Beneluxului cu Italia și restul regiunilor mediteraneene.

Capitala Tirolului se găsește în apropiere imediată a frontierelor germană și italiană și în vecinătatea frontierei elvețiene. Ea formează centrul unei rețele de drumuri moderne, asigurînd legături lejere cu țările limitrofe, dispunînd de un aeroport dotat cu o pistă de 12 000 metri lungime și 40 metri lățime, care se pretează la aterizarea și decolarea avioanelor grele. Această zonă este constituită pe un teritoriu cu o suprafață de 75 000 m^2 în care sînt construite clădirile vamale și administrative, precum și magaziile. Suprafețele de manipulare și depozitare reprezintă 42 000 m^2. Zona liberă este racordată la șoseaua națională Innsbruck—Salzburg—Linz-Viena.

Zona liberă Innsbruck este folosită pentru : traficul de vinuri și produse alimentare originare din Italia cu destinația Europa de nord. Acest trafic este întreținut și de activitatea de prelucrare axată pe producția de conser-

ve şi dulciuri. Favorizată de legăturile cu marile porturi ale Mediteranei (Genova 620 km) şi Adriaticei (Veneţia 490 km) şi Trieste (567 km), zona liberă participă, de asemenea, la antrepozitarea şi la distribuirea mărfurilor provenite din zonele de peste mări.

Portul Franc-Linz

Amplasat pe malul Dunării, la intersecţia marilor artere internaţionale, oraşul Linz este un important centru de afaceri. Avînd încă înainte de război un mare număr de întreprinderi mici şi mijlocii, el a luat o mare amploare în perioada postbelică prin dezvoltarea centrului siderurgic Voest şi fabrica de produse chimice Osterreichische-Strickstoffwerke.

Partea dunăreană a portului Linz (65 000 m²) dispune de magazii moderne, de diverse antrepozite, pavilioane pentru expoziţii permanente de eşantioane, de asemenea de un teren destinat atelierelor de transformări şi de finisarea produselor importate şi admise în incinta zonei libere. Firme industriale şi comerciale au instalat ateliere şi reprezentanţe în interiorul zonei.

Amenajările portuare ale portului liber se pretează la operaţiuni de încărcarea şi descărcarea vapoarelor, trenurilor şi camioanelor. În interiorul zonei libere a portului Linz, taxa de antrepozit este în principiu calculată pe săptămînă şi pentru 100 kg de mărfuri. Pentru terenurile de antrepozitare taxele se percep la suprafaţa concesionată. Toate operaţiunile obişnuite, permise în zona liberă sînt autorizate şi în interiorul portului liber. După înfiinţarea sa acest port a cunoscut o puternică dezvoltare, care a antrenat efectuarea unui volum ridicat de muncă.

Zona liberă — Graz este constituită pe un teritoriu de 6 100 m² situată în apropierea gării de mărfuri.

Zona liberă a Vienei acoperă actualmente o suprafaţă de 170 000 m² la Freudenau aporape de Viena. Suprafaţa utilizabilă pentru antrepozitare, instalaţii de industrializare şi prelucrare se va mări în continuare. Zona este racordată direct la calea ferată federală şi la instalaţiile portuare ale Vienei. Situarea sa în zona de Est a ţării îi creează o situaţie specială pentru traficul de mărfuri cu ţările din Europa de est.

În actualitate

Dezvoltare

Banca Arabă pentru Dezvoltare Economică în Africa (B.A.D.E.A.) a oferit un sprijin financiar totalizînd 209,9 milioane $ în realizarea a 29 de proiecte de dezvoltare în valoare totală de 1,8 miliarde $ ce se desfăşoară în 24 de ţări, din Africa. Această sumă reprezintă activitatea băncii pe perioada de la înfiinţarea sa în ianuarie 1975 şi pînă la sfîrşitul anului 1977. Participarea băncii (B.A.D.E.A.) la aceste proiecte a făcut posibilă antrenarea şi altor instituţii financiare arabe la realizarea lor, astfel că în total participarea ţărilor arabe este de 24 la sută din valoarea totală a proiectelor, respectiv 434,6 milioane dolari.

Cotele F.M.I.

Periodic F.M.I. procedează la revizuirea cotelor de participare a ţărilor membre la Fond. Mărimea acestor cote este stabilită prin compararea cotelor ţărilor membre cu aproximativ acelaşi nivel de dezvoltare economică. Spre exemplu la revizuirea din 1976 cotele ţărilor membre exportatoare de petrol au fost dublate faţă de o creştere de numai 32,5% la restul membrilor. În urma acestei majorări cotele de participare au crescut de la 29,2 la 39 miliarde DST (1 DST = 1,15 $ S.U.A.).

Actuala majorare generală — a 7-a — a cotelor de participare cu 50%, care a fost aprobată de cea de a 33-a adunare anuală a Consiliului Interim al F.M.I. din septembrie, va conduce la creşterea cotelor de la 39 miliarde DST la 58,6 miliarde DST. In prezent cotele pentru noi membri (cum a fost cazul recent cu Insulele Solomon care au devenit membre ale F.M.I. şi Băncii Mondiale) este de 2,1 milioane DST; pentru admiterea ca membru al Băncii Mondiale contribuţia la capital este stabilită la 17 acţiuni, fiecare de 100 000 $ S.U.A.

Tranzacţii în D.T.S.

În cadrul activităţii F.M.I. rolul drepturilor speciale de tragere ca mijloace de plată internaţională ale sistemului creşte.

Potrivit informaţiilor furnizate de compartimentul DST al F.M.I. în anul financiar 1977/1978, încheiat la 30 aprilie a.c. volumul operaţiunilor cu DST efectuate de membrii a fost de peste 3·2 miliarde DST, mai mult decît dublu faţă de anii precedenţi.

Din acestea, transferuri între participanţi au însumat 1325 milioane DST, faţă de 436 milioane DST în anul precedent. Transferurile la Contul General au reprezentat 1887 milioane DST, faţă de 805 milioane în anul precedent — ele constînd în principal din răscumpărări — 844 milioane DST şi plăţi de comisioane, dobînzi — 801 milioane DST.

Restricţii la export

Restricţiile pe care Japonia în mod voluntar le-a impus exporturilor sale pentru a nu depăşi volumul exporturilor înregistrate în anul precedent se pare că vor fi reconsiderate sau chiar suspendate. Aceasta datorită efectului similar pe care-l are asupra exporturilor revalorizarea yenului.

Un prim indiciu al acestei evoluţii l-a oferit rezultatele obţinute în primul trimestru al anului fiscal curent (aprilie — iunie), cînd exporturile au scăzut cu 2,5 la sută, urmat apoi de o scădere accentuată cu 7,6 la sută în iulie. Se apreciază că situaţia din iulie ar putea fi incidentală ; în cazul în care însă tendinţa se menţine Ministerul Comerţului Internaţional şi Industriei va interveni pentru ridicarea restricţiilor. O atenţie deosebită în cadrul exporturilor se acordă evoluţiei a 4 produse : automobile, nave, oţel şi televizoare, care au produs dificultăţi în trecut. Toate însă, cu excepţia automobilelor — la care volumul exporturilor a crescut cu 16,2 la sută — au înregistrat în primul trimestru scăderi rapide, (oţelul — 9,5% ; navele — 43,3% ; televizoarele — 15,3%). Aceste tendinţe s-au accentuat în luna iulie cu scăderi de 19,7% la oţel, de 52,1 la nave, dar de numai 6% la televizoare. În cazul televizoarelor explicaţia o oferă acordul de marketing privind desfacerile pe piaţa Statelor Unite, care a intrat în vigoare în iulie 1977, astfel că vînzările în luna iulie a anului trecut au fost deja scăzute.

În ceea ce priveşte automobilele se estimează un volum al exporturilor inferior anului fiscal precedent. In general declinul mai rapid al încasărilor din exporturi decît cel al volumului fizic indică faptul că unii exportatori au recurs la reduceri de preţuri.

Pe piaţa internaţională o problemă deosebită ridică stagnarea importurilor japoneze care au coborît ca volum total mult sub nivelul anului fiscal precedent.

Redactorul rubricii
RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Obligația de plată a prețurilor

Livrarea produselor, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor — potrivit clauzelor contractuale stabilite — determină obligația unității beneficiare de a plăti prețul din propria sa inițiativă.

Trecerea produselor în administrarea directă sau în proprietatea unității beneficiare, în conformitate cu prevederile art. 16 din Legea contractelor economice — are semnificația de fapt juridic ce declanșează obligația de plată a prețului și-i configurează întinderea. Recepționarea produselor la furnizor și preluarea acestora de delegații unității beneficiare, s-a apreciat în Decizia P.A.S. nr. 132/1977, implică obligația de plată a prețului, fără a se mai putea invoca lipsuri cantitative ulterioare spre a justifica refuzul plății. În mod constant, practica arbitrală a considerat că acceptarea și preluarea produselor cu anticipație de către beneficiar implică obligația plății produselor, după data livrării efective. Interzicerea acordării de credit între unitățile socialiste (art. 132 din Legea finanțelor nr. 9/1972) exclude posibilitatea unui acord parțial al unității beneficiare, în sensul primirii produselor cu anticipație, fără acceptarea și a plății prețului ce ar urma să se efectueze abia după termenul inițial stabilit. Din împrejurarea că beneficiara, de pildă, și-a trimis delegații spre a prelua produsele înainte de termenul contractual rezultă și obligația sa de a plăti prețul. Trecerea produselor în patrimoniul unității beneficiare prin expedierea efectuată de unitatea furnizoare, potrivit art. 16 din Legea contractelor economice — determină, de asemenea, obligația sa de a le plăti. În temeiul acestor principii, pierderea unor piese în timpul transportului, deci după predarea completă a produselor cărăușului, nu justifică refuzul plății prețului (Dec. P.A.S. nr. 2934/1976). Cu ocazia expedierii produselor se formează raporturi juridice distincte ce cuprind răspunderi și sancțiuni stabilite de reglementări legale diferite.

Prețurile și tarifele între unitățile socialiste se includ, din principiu, în norme imperative și „intră în vigoare de la data stabilirii lor sau de la o dată ulterioară prevăzută în actul de aprobare" (art. 135 din Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor). Normele cu privire la prețuri și tarife în vigoare la data transmiterii produselor determină întinderea obligației de plată a prețului în contractele economice. Alte operațiuni ulterioare transmiterii produselor potrivit art. 16 din Legea contractelor economice, nu au relevanță pentru aplicarea normelor referitoare la prețuri. În temeiul acestor principii, în practica arbitrală s-a exclus aplicarea prețurilor în vigoare la data întocmirii actelor de expediere sau a documentelor de transport (Dec. P.A.S. nr. 434/1977). În speța soluționată prin decizia citată, s-a admis obligarea beneficiarei la plata noului preț numai pentru loturile de marfă predate spre transport, după data intrării în vigoare a normelor de modificare a prețului. Deși la data intrării în vigoare a noilor prețuri, se apreciază în decizia P.A.S. nr. 66/1978 produsele sub aspect fizic nu se aflau la nici una dintre părți, ci erau pe parcurs, sub aspect juridic dreptul de administrare directă se transmisese pe data expedierii executate de unitatea furnizoare.

Practica arbitrală a adus precizări și în legătură cu obligația unității beneficiare de a plăti prețul din proprie inițiativă. Din formularea generală a art .131 alin. 3 din Legea finanțelor prin care „beneficiarul este obligat să efectueze plata după preluarea și recepția produselor" inițiativa unității debitoare în această privință se impunea indiferent de formele de decontare stabilite de părți prin contract. (Dec. P.A.S. nr. 447/1977). Unitatea beneficiară este obligată să-și manifeste inițiativa în plata produselor, lucrărilor sau serviciilor în toate situațiile în care are sau ar putea avea prin propria sa activitate elementele de stabilire a prețului. Aprovizionîndu-se în mod curent cu un anumit produs, s-a apreciat în dec. P.A.S. nr. 42/1977 — beneficiara putea să se informeze asupra prețului și să execute plata. Lipsa de inițiativă în plata prețului poate proveni și din deficiențele unității beneficiare în preluarea produselor. Plecarea gestionarului de la o bază de primire a produselor, în concediu, de pildă, ceea ce a dus la nepreluarea livrării, nu justifică întîrzierea unității beneficiare în plata prețului (Dec. P.A.S. nr. 3183/1977).

Întîrzierea beneficiarului în plata prețului, fără justificare legală este sancționată cu penalitățile prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970. Aceste penalități se aplică numai dacă între părți a existat un contract prealabil încheiat. Acceptarea unor produse fără existența contractului determină numai obligația de plată a prețului rezultat din prevederile legale. (Dec. P.A.S. nr. 1181/1977).

Întîrzierea în plata prețului poate fi sancționată, potrivit art. 135 din Legea finanțelor și cu suspendarea livrărilor de produse sau a executărilor de lucrări și servicii. Aplicarea acestei sancțiuni implică realizarea cumulativă a următoarelor elemente : în trecut unitatea beneficiară să fi întîrziat în mod repetat plata ; la cererea unității furnizoare nu i-a asigurat anticipat plata ; în sfîrșit, unitatea beneficiară a fost anunțată cu 30 de zile înainte de aplicarea acestei măsuri. Sistarea livrărilor nu se poate întemeia numai pe repetate refuzuri de plată nejustificate, fără realizarea și a celorlalte împrejurări prevăzute de art. 135 din Legea finanțelor (Dec. P.A.S. nr. 1154/1977).

Întîrzierea în plată a prețului scutește de răspundere dacă provine dintr-o împrejurare neimputabilă unității beneficiare. Lipsa de disponibil în cont, prin ea însăși nu justifică întîrzierea în plata prețului. O asemenea împrejurare este exoneratoare de răspundere cînd, într-o anumită situație, ea însăși provine dintr-o cauză de forță majoră. În acest sens, imposibilitatea de plată poate proveni din distrugerea recoltei unității beneficiare, prin calamități, situație în care n-a mai putut livra beneficiarilor și, deci, n-a obținut sumele necesare furnizorilor săi. (Dec. P.A.S. nr. 3076/1976 și 3653/1976). Imposibilitatea de plată spre a scuti de răspundere presupune și epuizarea posibilității de obținere de credite potrivit art. 46 din Legea finanțelor (Dec. P.A.S. nr. 2981/1976 și 53/1978). În practică, neîndeplinirea unor obligații ale unității furnizoare legate de stabilirea prețului, în măsura în care determină în exclusivitate imposibilitatea de plată, scutește de răspundere unitatea beneficiară. Astfel, într-o situație (soluționată prin Dec. PA..S. nr. 133/1977) întîrzierea în plată a fost determinată de omisiunea unității furnizoare de a trece în factură prețul produselor și ambalajelor, precum și temeiul legal al acestora, obligații pe care și le asumase prin contract.

Practica arbitrală a mai stabilit că untățile furnizoare și prestatoare de servicii care nu se asigură de posibilitățile de plată ale unităților beneficiare — cooperative agricole de producție și asociații intercooperatiste — potrivit art. 140 din Legea finanțelor nu pot pretinde penalități pentru întîrzierea în plata prețului (Dec. P.A.S. nr. 1428 și 1498/1977).

Prin reglementările legale referitoare la obligația de plată a prețului, precum și prin precizările aduse de practica arbitrală se asigură promovarea disciplinei contractuale și de plăți în relațiile dintre unitățile socialiste.

M. PASCU

Recuperarea unor sume de la C.F.R.

Potrivit art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune formulată de o organizație socialistă împotriva unei organizații de transport, izvorîtă din contractul de transport, se prescrie în termen de 6 luni, afară de cazul cînd contractul de transport s-a încheiat pentru a fi executat succesiv cu mijloace de transport felurite, cînd termenul de prescripție este de un an.

Alături de respectarea termenului de prescripție, pentru a se obține restituirea sumelor greșit încasate de calea ferată, este necesar să se aibă în vedere dispozițiile art. 85 pct. 1 din Regulamentul de transport C.F.R. potrivit cărora „acțiunea de restituire a unei sume plătite în virtutea contractului de transport nu aparține decît aceluia care a efectuat această plată".

Rezultă deci că acțiunea împotriva C.F.R. trebuie formulată nu numai în termen de 6 luni, dar și de către unitatea îndreptățită.

Într-un litigiu de pildă, o întreprindere forestieră care a expediat prin C.F.R. produsele destinate unui beneficiar a pretins de la o direcție regională C.F.R. restituirea unor taxe de transport încasate în plus de la beneficiar de către stația de destinație.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 75/1965 s-a statuat că potrivit dispozițiilor citate ale art. 85 pct. 1 din Regulamentul de transport C.F.R., acțiunea era inadmisibilă deoarece suma a cărei restituire se pretindea a fost achitată nu de întreprinderea forestieră expeditoare — reclamantă, ci de către beneficiarul — destinatar, astfel încît, în principiu, calitatea de a formula pretenții împotriva căii ferate revenea acestuia din urmă.

Întrucît în speță, beneficiarul-destinatar încasase de la furnizorul-expeditor suma achitată în plus căii ferate s-a reținut că „pentru eventualele taxe încasate în plus, acțiunea în contra organelor C.F.R. aparține numai destinatarului. O atare acțiune putînd fi introdusă și de către expeditor (care eventual a plătit destinatarului acele diferențe de taxe) cu condiția — însă — ca destinatarul să-i fi cesionat dreptul său de creanță".

Cu privire la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească cesiunea de creanță, decizia sus-amintită reține următoarele principii :

1. Cesiunea de creanță trebuie să se facă expres, fie printr-o mențiune în acest sens pe duplicatul scrisorii de trăsură, fie printr-o adresă trimisă de destinatar la cererea expeditorului.

Ca atare, faptul încasării de către destinatar de la expeditor a sumei plătite în plus căii ferate nu constituie o cesiune de creanță și deci nu conferă expeditorului dreptul de a acționa pe cărăuș atîta timp cît cesiunea nu s-a făcut în mod expres prin una din modalitățile expuse mai sus.

2. Cesiunea de creanță trebuie obținută de către expeditor pînă cel mai tîrziu la data împlinirii termenului de prescripție în care se poate formula acțiune împotriva căii ferate.

Așa fiind, în cazul în care expeditorul formulează pretenții împotriva căii ferate pentru restituirea taxelor încasate de C.F.R. de la destinatar, expeditorul trebuie să prezinte o cesiune din partea destinatarului odată cu introducerea acțiunii, sau în cursul soluționării litigiului, însă nu mai tîrziu de data cînd se împlinește termenul de prescripție amintit mai sus.

În ipoteza în care însă, expeditorul introduce acțiune împotriva căii ferate, deși dreptul la acțiune aparține destinatarului, și prezintă cesiune — obținută de la destinatar — în cursul soluționării litigiului, dar după ce termenul de prescripție s-a împlinit, nu se poate considera acțiunea respectivă ca fiind valabil introdusă, întrucît în această situație, expeditorul a dobîndit calitatea de a formula pretenții împotriva căii ferate într-un moment în care însăși adevăratul titular (destinatarul) nu mai era în drept de a introduce acțiunea împotriva C.F.R., ca urmare a faptului că între timp dreptul său la acțiune s-a stins prin împlinirea prescripției.

I. ICZKOVITS

autogestiune

Acoperirea pagubelor suferite de unități

Autogestiunea a primit o deplină formulare și conturare în art. 2 din Legea nr. 5/1978. Potrivit prevederii citate, întărirea autogestiunii economico-financiare impune întreprinderilor obligația de a-și acoperi cheltuielile de producție și de circulație, de a obține beneficii din care să restituie fondurile primite de la societate, să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie la dezvoltarea generală a societății, să creeze resursele pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, precum și pentru acoperirea cheltuielilor necesare satisfacerii unor nevoi social-culturale în cadrul programului general de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii stabilit de partid și de stat. Conceptul de autogestiune presupune și implică — astfel cum rezultă din formularea legii — două elemente fundamentale și anume :

— acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație ;

— obținerea de beneficii (planificate și peste plan) din care să restituie fondurile primite, să-și asigure dezvoltarea proprie, să creeze resurse pentru participarea oamenilor muncii la beneficii etc.

Pentru realizarea acestor obiective și deci în însăși scopul înfăptuirii auotgestiunii, art. 31 din Legea nr. 5/1978 prevede că personalul muncitor din fiecare unitate socialistă de stat poartă răspunderea pentru gospodărirea patrimoniului încredințat și pentru rezultatele economice obținute. Fiecare om al muncii, în calitatea sa de participant la administrarea avuției naționale, răspunde în fața colectivului pentru îndeplinirea sarcinilor proprii și împreună cu întregul colectiv, pentru bunul mers al unității.

Aceste principii de bază ale legii sînt formulate cu pregnanță în expunerea de motive în care se arată că oamenii muncii poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice, pentru gospodărirea eficientă a bunurilor ce îi sînt încredințate spre administrare.

Pe plan juridic aceste principii se reflectă în răspunderea unităților și a personalului acestora de a acoperi pagubele pricinuite cu vinovăție, în scopul asigurării integrității avutului obștesc. Dar ca un corolar și ca o cerință simetrică și corelativă considerăm că se impune acoperirea de la buget a daunelor suferite de unitate fără a i se reține nici un fel de culpă. Deși afirmația pare a fi făcută fără o justificare temeinică, prin exemplele furnizate mai jos se va oferi un temei serios și o fundamentare principială.

Este știut că, dată fiind unitatea dintre plan și contractul economic, actul de planificare determină și condiționează încheierea, modificarea și încetarea contractului economic. Repartiția obligă la încheierea contractului economic în limitele și condițiile cuprinse în actul de planificare, iar modificarea sau anularea sarcinii de plan duce la modificarea corespunzătoare a clauzelor contractuale sau face să înceteze contractul încheiat.

În astfel de situații se poate întîmpla ca furnizorul să fi efectuat cheltuieli pentru organizarea procesului tehnologic sau chiar pentru fabricarea produselor pînă la data cînd intervine anularea repartiției. Unitatea furnizoare nu are dreptul de a formula pretenții la daune avînd ca obiect cheltuielile efectuate, deoarece anularea repartiției s-a făcut în raport cu interesele economiei naționale (a se vedea în acest sens Decizia P.A.S. nr. 1562 din 21 iunie 1978 în R.R.D. nr. 9/1978 p. 66). Nici unitatea beneficiară nu ar putea fi obligată la plata de daune reprezentînd cheltuielile efectuate de furnizor, dat fiind că nu se află în culpă, actul de repartizare fiindu-i în egală măsură opozabil. Este firesc și corespunde unei cerințe etice

profunde ca unitățile implicate în raportul de furnizare să nu sufere pagube — să nu-și vadă patrimoniul diminuat — întrucît nu li se poate reține nici o culpă. Deoarece anularea sau modificarea unei repartiții reprezintă un mod de satisfacere a interesului general, ni se pare echitabil ca daunele suferite să fie acoperite de la bugetul de stat.

Aceeași soluție se impune și în cazul în care datorită modificării sau anulării unei repartiții unitatea beneficiară suportă unele prejudicii prin plata de penalități și daune altor beneficiari din cauza interzicerii livrării sau neexecutării produselor, deși ea nu are dreptul de a se desdăuna de la furnizorul de materii prime care, prin anularea repartiției, este exonerat de răspundere. Socotim că golul de mijloace circulante suferit de unitatea beneficiară ar trebui acoperit de la buget, deoarece în caz contrar colectivul de oameni ai muncii din respectiva unitate este privat de anumite drepturi (participare la beneficii, premii etc.) prin diminuarea beneficiului fără ca cei în cauză să fie vinovați.

De lege ferenda se impune a se crea un cadru legislativ adecvat în care autogestiunea să poată primi toate valențele sale.

dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

Încheierea contractului de muncă cu secretarul consiliului popular ca urmare a transferului

Transferarea persoanei încadrate este analizată în literatura juridică de specialitate ca o **cesiune a contractului de muncă,** urmărindu-se, în principal, prin această teză ideea **continuității** raportului de muncă, a evidențierii situației privilegiate de care beneficiază persoana transferată în raport cu persoana a cărei contract de muncă încetează.

Perfectîndu-se printr-un **act unic** realizat prin acordul de voință al unităților și consimțămîntul persoanei și nu prin acte juridice distincte — desfacerea contractului și succesiv încheierea altui contract de muncă — apare limpede continuitatea raportului de muncă cu toate consecințele sale favorabile. Încă o dată, asemenea construcție juridică urmărește să definească natura **transferului** ca act juridic specific dreptului muncii prin care **se modifică** și nu încetează raportul de muncă.

Cu toate acestea practica instanțelor judecătorești, inclusiv a instanței supreme, este constantă în a considera că transferul conduce la încetarea raporturilor de muncă între unitate și persoana încadrată (vezi Trib. Suprem, secț. civ. Dec. nr. 731/1974). Numai aparent este vorba de un conflict între doctrină și practică finidcă fără a produce încetarea raportului, transferul produce totuși un important efect asupra acestuia și anume transmiterea tuturor drepturilor și obligațiilor izvorîte din contractul de muncă asupra noii unități care devine parte în raportul de muncă — este ceea ce susține doctrina. Cu alte cuvinte raportul de muncă încetează cu o **unitate** dar continuă cu o altă unitate ; continuarea raportului de muncă se realizează în mod concret prin încheierea unui nou contract de muncă. Trecerea prin transfer la altă unitate înseamnă practic **încadrare** prin transfer, or, potrivit art. 64 din Codul muncii încadrarea se realizează prin încheierea unui contract individual de muncă — este ceea ce susține și practica.

Recent, Tribunalul Suprem confruntat cu un asemenea caz a dat o soluție cu valoare de principiu în materie pe care o sintetizăm în cele următoare (secț. civ. Dec. nr. 86/1978).

Persoana încadrată — secretar al Biroului executiv al consiliului popular comunal — revine prin transfer în interesul serviciului în această funcție după ce înainte fusese transferată în interesul serviciului într-o unitate economică.

Revenind în funcția de secretar, persoana prestează efectiv circa două luni atribuțiile ce îi revin potrivit postului său, după care i se aduce la cunoștință că la revenirea prin transfer (în aceeași funcție, din care plecase) nu a încheiat contract de muncă cu consiliul popular și deci nefiind în raporturi de muncă cu consiliul popular nu mai poate presta activitatea în calitate de secretar.

Am stabilit de principiu, pentru a relua concret acum că, urmare a primului transfer, raportul de muncă cu consiliul popular a încetat, născîndu-se pe aceeași dată în baza transferului raportul de muncă cu unitatea economică care urma să fie constatat printr-un înscris adică prin contractul de muncă. Revenind prin transfer se produse simetric-invers aceeași operație. Persoana în cauză consideră însă că nu este necesar să încheie un nou contract de muncă fiindcă raportul său de muncă cu consiliul popular nu a încetat și cu această convingere nu prezintă actele de constatare a transferului și nici nu face cerere de încadrare.

Ne propunem să știm dacă lipsa formei scrise a contractului are relevanță într-o asemenea situație și dacă exercitarea efectivă a atribuțiilor timp două luni nu valorează cît încheierea contractului de muncă.

Este unanim admis că forma scrisă a contracului cerută expres de art. 64 din Codul muncii este ad probaționem și nu ad validitatem și ca urmare nu duce la nulitatea sau anulabilitatea contractului de muncă cu condiția ca acesta să se fi încheiat cu **acordul** de voință al părților. Este, de asemenea, adevărat că prestarea efectivă a atribuțiilor o anumită perioadă de timp poate fi socotită dovadă a existenței unui contract de muncă dacă partea confirmă acest lucru și, dacă legea nu cere și alte condiții pentru încheierea validă a contractului.

În anumite situații, cum este și cazul supus comentariului, raportul de muncă nu poate fi considerat valabil dacă pentru încheierea lui se cer îndeplinite (pe lîngă condițiile generale stabilite de Legea nr. 12/1971) anumite condiții prevăzute în dispoziții speciale care întregesc prevederile Codului muncii (art. 38(2) ; art. 62(2) și art. 187 din Codul muncii.'

O asemenea condiție, stabilită printr-o dispoziție legală specială, este cerută și pentru funcția de secretar al comitetului (biroului) executiv al consiliului popular. Astfel art. 30(2) din Legea nr. 57/1968, de organizare și funcționare a consiliilor populare prevede că **numirea** secretarului este de competența organului local al puterii de stat, adică al consiliului popular și nu de competența organelor locale ale administrației de stat, care au în competența lor, potrivit art. 74 din aceeași lege numai desfacerea contractului de muncă. Așadar, în speță **acordul părții,** respectiv numirea în funcția de secretar de către consiliul popular nu a avut loc așa că existența ori inexistența formei scrise a contractului este irelevantă, după cum irelevantă este și prestarea efectivă a muncii.

Chiar dacă persoana respectivă a revenit cu **acordul** comitetului executiv al consiliului popular județean, un asemenea „acord" nu este de natură să înlocuiască voința organului local al puterii de stat, competent exclusiv, a numi o persoană în funcția de secretar. Acordul de care facem vorbire este numai o **condiție** a numirii prevăzută în art. 30 alin. 2 din Legea citată.

În consecință, revenirea prin transfer în interesul serviciului presupune încheierea unui nou contract de muncă, care față de dispozițiile exprese ale legii, se putea încheia ca urmare a **numirii** persoanei în funcția de secretar de către consiliul popular al comunei și nu de către alte persoane sau organe. Neexistînd o asemenea numire nici la transferare și nici după efectuarea muncii o anumită perioadă — ceea ce echivala cu o „confirmare" a numirii — nu se poate considera că sîntem în prezența unui raport de muncă între consiliul popular și secretar.

dr. Iosif. R. URS

practică judecătorească

● **Răspundere materială pentru neexercitarea controlului ierarhic operativ curent.** În baza prevederilor art. 8 din Legea nr. 5/1970, conducătorul, la nivelul fiecărei trepte organizatorice, este obligat să exercite un control direct asupra activității compartimentelor din subordine. Potrivit notei de la finele anexei nr.3 la H.C.M. nr. 1047/1970, controlul se efectuează inopinat la fața locului, prin verificări faptice și pe bază de documente, iar rezultatul se va consemna în scris, în termen de 3 zile de la constatare.

Judecătoria Sectorului 5 București, prin sentința civilă nr. 2349/1976 a menținut decizia de imputare emisă de organul competent împotriva autorului direct al prejudiciului pentru omisiune îndelungată de a-și îndeplini atribuțiile, dar și împotriva directorului adjunct al unității pentru faptul că nu a exercitat controlul ierarhic operativ curent, înlesnind astfel producerea pagubei. Sentința pe care o adnotăm scoate în relief faptul că răspunderea materială nu este angrenată numai cînd între faptă și prejudiciu există o legătură cauzală directă și nemijlocită, cum este în cazul de față între fapta autorului și pagubă, ci și pentru o cauză indirectă. Într-adevăr, fapta conducătorului de a nu exercita controlul ierarhic operativ curent constituie o cauză indirectă care a creat posibilitatea certă, concretă și efectivă a producerii pagubei.

● **Condiția acordării despăgubirilor la reintegrarea în funcție.** Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin Decizia nr. 73/1977 a adus o creatoare aplicare a prevederilor art. 136 alin. 1 din Codul muncii, coroborîndu-le cu dispozițiile legilor nr. 24/1976 și nr. 25/1976. Prin decizia menționată instanța noastră supremă a statuat că cererea pentru obligarea unității la plata despăgubirilor în cazul anulării desfacerii contractului de muncă si a reintegrării nu poate fi admisă dacă persoana în cauză a neglijat ori a refuzat să ceară încadrarea între timp, sau a refuzat primirea postului ce i s-a oferit, deoarece pretențiile nu-și au o justificare legală, reprezentînd consecința unui abuz de drept. Într-adevăr, în contextul prevederilor legilor nr. 24/1976 și nr. 25/1976, munca reprezintă una din îndatoririle fundamentale ale oamenilor muncii, astfel încît persoanei aflată în litigiu cu unitatea nu-i este îngăduit a avea o conduită pasivă neglijînd a solicita sau refuzînd încadrarea în muncă. O asemenea conduită echivalează cu un abuz de drept care nu este ocrotit de lege.

● **Condițiile acordării alocației de stat pentru copii.** Potrivit art. 6 alin. 3 și 4 din Decretul nr. 246/1977, în cazul părinților divorțați și în cel al copiilor din afara căsătoriei, care au fost recunoscuți ori a căror filiație s-a stabilit prin hotărîre judecătorească, alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire. Dacă acesta nu are drept la alocație, ea se cuvine celuilalt părinte, dacă întrunește condițiile legale, însă unitatea va remite, alocația direct părintelui în a cărui îngrijire se află copilul. În modul acesta se evită procesele născute sub vechea legislație din cauza relei credințe sau neglijențe a celui ce primește alocația de a o trimite părintelui care are în îngrijire copilul. Tribunalul județean Maramureș, prin decizia civilă nr. 322 din 20 aprilie 1977, fiind confruntat cu un asemenea litigiu generat de imperfecțiunea vechiului act normativ a considerat că soțul divorțat care are în îngrijire copilul dar care nu este îndreptățit la alocație, poate cere titularului de alocație echivalentul sumelor neîncasate din neglijență sau rea credință cu titlu de despăgubiri dar numai pentru trecut. O acțiune avînd drept obiect plata alocației de stat pentru viitor nu poate fi primită, deoarece debitorul ei este statul.

● **Inadmisibilitatea prelungirii termenului de emitere a deciziei de imputare în vederea unor noi verificări.** Tribunalul Suprem, secția civilă, prin Decizia nr. 446/1973, confirmînd practica sa constantă a statuat că termenul de 60 de zile instituit de art. 108 (2) din Codul muncii pentru emiterea deciziei de imputare nu poate fi prelungit pentru efectuarea unei noi verificări. O asemenea măsură nu are nici un fel de consecințe asupra termenului stabilit de lege. Dacă se admite contrariul ar însemna ca termenul instituit de Codul muncii să poată fi prelungit prin dispoziția unității la nesfîrșit ceea ce este în vădită contradicție cu scopul legii de valorificare rapidă și lesnicioasă a dreptului unității la despăgubiri.

● **Actul de constatare a prejudiciului.** Practica noastră judiciară a fost deseori confruntată cu probleme privind înțelesul și semnificațiile actului prin care conducătorul ia cunoștiință de existența prejudiciului în materie de răspundere materială. S-a considerat astfel că evidențierea unei sume debitoare în bilanțul unității sau semnarea acestuia de către conducătorul unității nu echivalează cu cunoașterea prejudiciului de către cel în drept a emite decizia de imputare. Recent, Tribunalul județean Tulcea, prin Decizia civilă nr. 440 din 15 decembrie 1977 a adus o nouă contribuție la determinarea și conturarea înțelesului actului constatator al prejudiciului. S-a considerat, pe drept cuvînt, că precesul verbal de recepție a unor mărfuri transferate de la o gestiune la alta în cadrul aceleiași unități reprezintă un act de evidență primară, și nu un act de constatare a lipsei chiar dacă este înregistrat la registratura întreprinderii. El servește înregistrării contabile și nu reprezintă un act de constatare a lipsei în înțelesul Codului muncii și deci data înregistrării nu reprezintă momentul de la care începe să curgă termenul de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare.

● **Drepturi de retribuire a muncii încasate necuvenit.** Potrivit prevederilor art. 44 din Legea nr. 57/1974, personalul unităților are drept la un adaos le retribuția tarifară în cazul în care se depășesc indicatorii prevăzuți, printre care realizarea și depășirea beneficiului constituie un element esențial. În cazul în care beneficiul a fost stabilit în mod artificial într-un trimestru prin neînregistrarea anumitor cheltuieli și deci pe cale de consecință s-au acordat unele adaosuri le retribuție, acestea sînt imputabile dat fiind că în realitate ele nu se cuvin. În acest sens, a hotărît judecătoria Mediaș prin sentința civilă nr. 1282/1977. Sumele sînt imputabile beneficiarilor în măsura în care constatarea pagubei pricinuită prin plata unor adaosuri necuvenite s-a făcut în termen de un an de la data primirii lor.

C. J.

practică arbitrală

Pagubele cauzate de animale sălbatice Răspundere

Rezolvînd litigii în care sînt incidente dispozițiile Legii nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea și stabilind condițiile în care unitățile socialiste au a răspunde pentru pagubele cauzate de animalele sălbatice, practica arbitrală s-a pronunțat asupra unor aspecte noi la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. S-a susținut că Arbitrajul de Stat Central ar fi competent să rezolve asemenea litigii, deoarece — spre deosebire de perioada de aplicare a Decretului nr. 76/1953, cînd acordarea despăgu-

birilor era reglementată prin decizii ale MEFMC — în prezent, sub imperiul Legii nr. 26/1976, nu mai există posibilitatea angajării răspunderii unităților socialiste pentru pagubele cauzate de animale sălbatice.

Această susținere a fost înlăturată de către primul arbitru de stat prin Decizia nr. 2272/1978 pe considerentul că fiind vorba de litigii patrimoniale între unități socialiste privind pagubele produse de animale sălbatice culturilor agricole, Arbitrajul de Stat este competent, potrivit art. 6 din Legea nr. 5/1954, să soluționeze astfel de litigii. Nici Legea nr. 26/1976, nici Decretul nr. 79/1973 cu privire la evaluarea în cîmp a producțiilor agricole vegetale și nici Decretul nr. 231/1974 privind paza bunurilor nu conține vreo prevedere care să atribuie în competența altor organe soluționarea acestor cauze. „Faptul că Legea nr. 26/1976 nu mai cuprinde o reglementare specială referitoare la acordarea despăgubirilor, asemănătoare celei cuprinse în art. 49 din Decretul nr. 76/1953 cu privire la economia vînatului care constituie o prevedere de drept substanțial, nu poate avea altă semnificație decît aceea că au devenit incidente, în această materie, prevederile de drept comun din Codul civil, dar nu poate avea vreo consecință cu privire la competența de soluționare a litigiilor, după cum nu a avut nici în perioada cît textul menționat a fost în vigoare. Tot astfel, împrejurarea că decretele nr. 79/1973 și nr. 231/1974 stabilesc primul, în sarcina primarilor comunelor (art. 4), îndatorirea de a înștiința organele competente despre fenomenele deosebite (grindină, invazie de dăunători și altele) care afectează starea vegetației culturilor și producția, iar al doilea decret, în sarcina unităților socialiste, luarea măsurilor de apărare a culturilor prin organizarea pazei de cîmp (art. 26) în scopul prevenirii pagubelor, nu poate fi interpretată în sensul că, dacă totuși asemenea pagube se produc, unitățile păgubite sînt lipsite de calea legală a acționării la Arbitrajul de Stat a unităților care au produs pagube, spre a fi obligate la despăgubiri și nici că acestea din urmă sînt exonerate de orice răspundere civilă".

2. Fondurile de vînătoare nu sînt exploatate întotdeauna de către inspectoratele silvice care le au în administrare directă. Asociațiile județene a vînătorilor și pescarilor sportivi (A.J.V.P.S.) pot dobîndi dreptul de a folosi aceste fonduri în temeiul contractelor de dare în folosință pe care le încheie cu inspectoratele silvice.

În cazul prejudiciului cauzat prin atacul animalelor sălbatice provenite de pe asemenea fonduri s-a pus problema dacă A.J.V.P.S. poate fi ținută să răspundă.

Soluția adoptată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2231/1978 este afirmativă.

Pentru a se ajunge la această rezolvare, s-a reținut că asociațiilor menționate le revin, ca urmare a obținerii dreptului de folosință, anumite obligații a căror neîndeplinire poate să antreneze răspunderea lor pentru pagubele suferite de unitățile agricole. Este vorba de obligații legale vizînd participarea la îndeplinirea măsurilor referitoare la înmulțirea, recoltarea și valorificarea vînatului, îmbunătățirea condițiilor naturale de mediu referitoare la hrană, reducerea sau dispersarea unor specii de vînat". Alte fapte culpabile ce pot fi reținute în sarcina unității care gospodărește fondul de vînătoare, comune cu acelea ale deținătorului terenului pe care se află acest fond, constau în neîndeplinirea îndatoririi de a stabili, împreună cu acesta, potrivit art. 11 lit. c din lege, măsuri pentru prevenirea pagubelor ce ar putea fi cauzate de vînat la culturile agricole și silvice și de a asigura aplicarea acestora, precum și în neefectuarea demersurilor necesare pentru obținerea aprobării, potrivit art. 19, pentru vînarea în tot cursul anului a urșilor care atacă animalele domestice și a mistreților care se constată că distrug culturile agricole".

De cele mai multe ori, chiar în cuprinsul contractelor de dare în folosință se prevede obligația A.J.V.P.S. de a lua măsuri pentru prevenirea pagubelor ce pot fi produse de vînat sectorului silvic și agricol, inclusiv prin încunoștiințarea inspectoratelor silvice cu privire la necesitatea luării unor măsuri de natură să protejeze sectoarele amintite.

Drept consecință, asociațiile menționate răspund pentru pagubele produse prin atacul animalelor sălbatice de pe fondurile de vînătoare aflate în folosința lor.

3. La stabilirea răspunderii — atît în cazul inspectoratelor silvice, cît și în cazul A.J.V.P.S. — se are în vedere și modul cum unitatea agricolă păgubită a îndeplinit obligațiile legale ce-i incumbă în legătură cu paza culturilor și apărarea lor împotriva atacurilor animalelor sălbatice.

4. Cît privește determinarea valorii pagubei, Decizia nr. 2272/1978 amintită mai sus, face trimitere la practica arbitrală cristalizată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 26/1976, practică care are în vedere producția planificată, coeficientul de distrugere a culturii, prețul legal al produselor agricole, cheltuielile de recoltare și transport care nu au fost efectuate de unitatea agricolă pentru partea de recoltă distrusă. În acest fel se determină prejudiciul efectiv supus reparațiunii.

H. MATEI

întrebări — răspunsuri

● **S.M.A. TG. LĂPUȘ, Maramureș** — La livrarea produselor către beneficiari, bazele de aprovizionare percep pe lîngă cota legală de adaos comercial și alte cheltuieli (taxă de manipulare, de încărcare, de manevră etc.) în funcție de condiția legală de livrare, prevăzută în instrucțiunile C.S.P. și M.F. nr. 1514/1965 și menținută în actele normative de reașezare a prețurilor.

În cazul condiției de livrare franco-depozit furnizor, cheltuielile de încărcare sau de manevră se suportă de beneficiar, iar în cazul condiției de livrare franco-vagon stația de încărcare sau stația de destinație, bazele de aprovizionare percep numai cota legală de adaos comercial.

● **I. STANCIU, Tîrgoviște** — Dispozițiile art. 72 alin. final din H.C.M. nr. 792/1960, cum a fost modificat, stabilesc că, după împlinirea prescripției extinctive, organizațiile socialiste creditoare pot să dea la scădere creanțele rămase nerealizate. Situația analizată nu intră sub incidența acestei dispoziții.

Termenul de prescripție curge de la obținerea titlului executoriu numai în cazurile în care, deși debitorii nu achită datoria față de organizațiile socialiste creditoare, acestea nu procedează la executarea creanței, iar în situația respectivă nu a operat întreruperea sau suspendarea prescripției conform actelor normative în vigoare.

În cazul procedurii de insolvabilitate termenul de prescripție curge numai după data trecerii creanței din evidența curentă în evidență separată, conform legii. În măsura în care, cu toate investigațiile prevăzute la art. 68, din hotărîrea menționată, nu s-a putut stabili că debitorii au venituri sau bunuri urmăribile, iar în speță nu a intervenit suspendarea sau întreruperea prescripției, la împlinirea termenului de prescripție creanța rămasă nerealizată se dă la scădere.

● **ALEXANDRU COTOARĂ, Tg. Mureș** — Formularul de uz general cod 14—4—8 „Ordin de deplasare" servește și la justificarea sumelor acordate pentru procurarea de materiale de la fondul pieței. Cumpărarea în numerar de mărfuri din fondul pieței

se efectuează cu respectarea prevederilor H.C.M. nr. 460'1961 privind reglementarea vînzării mărfurilor către organizaţiile socialiste prin unităţile de desfacere ale comerţului de stat şi cooperatist, Decretului Consiliului de Stat nr. 209/1976 pentru aprobarea regulamentului operaţiilor de casă ale unităţilor socialiste şi Normelor nr. 33/1977 privind organizarea şi controlul bancar asupra operaţiilor cu numerar ale Băncii Naţionale a R.S. România.

● **ŞCOALA COORDONATOARE UNGURENI, Bacău** — Potrivit art. 55 din Statutul personalului şcolar, durata concediului va fi de 5 zile lucrătoare pentru fiecare lună de activitate, cu condiţia ca postul suplinit să fie vacant sau rezervat. Aceasta în situaţia cînd numirea persoanei respective s-a făcut după începerea anului şcolar.

● **NICOLAE CÂRCEANU, Broşteni, Mehedinţi** — Conform art. 204 din Legea nr. 57/1974, numai organele de conducere colectivă ale unităţilor de stat sînt competente să dispună — în condiţiile legii — diminuările de retribuţii. Deciziile de diminuare trebuie motivate. Potrivit art. 208 (2) din aceeaşi lege, soluţionarea contestaţiilor împotriva modului în care a fost stabilită diminuarea retribuţiei tarifare în cazul nerealizării integrale a sarcinilor este de competenţa organului de conducere colectivă a unităţii sau al organului ierarhic superior dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ.

● **MARIA FECHETEANU, Sebeş** — Aplicarea prevederilor art. 45 din Legea nr. 57/1974 este de competenţa organului de conducere a unităţii care apreciază asupra condiţiilor care au determinat nerealizarea integrală a sarcinilor proprii ce reveneau personalului în cauză. Împotriva deciziei de diminuare a retribuţiei se poate face contestaţie, în condiţiile prevăzute de art. 208 alin. 2 din lege.

Din scrisoarea dv. rezultă că s-a comis efectiv o eroare, dar că aceasta ar avea o justificare de fapt. Încercaţi să prezentaţi punctul dv. de vedere organului competent, potrivit art. 208 (2) din lege.

● **DUMITRU GRIGORAŞ, Vaslui** — Neavînd vechimea în specialitate minim necesară pentru ocuparea funcţiei de contabil şef, nu puteaţi fi numit — nici măcar temporar — în această funcţie. Dacă puteţi totuşi dovedi că aţi fost delegat să îndepliniţi această funcţie în perioada 5 mai—4 august a.c. sînteţi îndreptăţit să cereţi aplicarea prevederilor art. 74 din Legea nr. 57'1974, adresîndu-vă, în acest scop, comisiei de judecată din unitate.

● **FLORE POP, Tg. Lăpuş** — Numai în cazul în care între 1 septembrie şi 18 septembrie 1965 aţi fost încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar din contractul încheiat cu Cooperativa „Progresul" — Cehu Silvaniei rezultă că unitatea v-a trimis la şcoala tehnică de cooperaţie, în perioada cursurilor primind bursă de la unitate, acest timp se ia în considerare ca vechime şi vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate. Pentru precizarea condiţiilor în care a avut loc înscrierea la cursurile şcolii tehnice de cooperaţie ar fi util să ne trimiteţi copie (extras) după cap. IX al carnetului de muncă, precum şi copiile contractului şi angajamentului încheiat cu Cooperativa „Progresul".

● **LUDOVIC DOGAR, Tg. Mureş** — Din scrisoare rezultă că la data de 16 septembrie 1969 vi s-a desfăcut contractul de muncă la cererea dv., iar între 16 septembrie şi 1 octombrie 1969 n-aţi avut calitatea de persoană încadrată în muncă. La Academia de studii economice n-aţi fost trimis de unitatea unde aţi lucrat pînă la 16 septembrie, cu care n-aţi încheiat un contract angajament suplimentar, iar în perioada de studii n-aţi beneficiat de bursă de la întreprindere. In această situaţie, perioada cît aţi frecventat cursurile universitare nu se consideră vechime în muncă. Legea nr. 1/1970 se referă la alte situaţii decît aceea arătată de dv.

● **ION DIMCEA, Slobozia** — Dacă puteţi dovedi că aţi îndeplinit efectiv funcţia de director al unităţii, avînd în acest sens şi confirmarea organului ierarhic superior, perioada înlocuirii fiind mai mare de 30 de zile, sînteţi îndreptăţit să solicitaţi aplicarea prevederilor art. 74 din Legea nr. 57/1974.

● **IOSIF IANCOVICI, Lugoj** — Absolvenţilor învăţămîntului superior tehnic, în al doilea an de activitate, încadraţi ca ingineri şi retribuiţi în condiţiile prevăzute de Legea nr. 57/1974, li se aplică prevederile art. 39 şi următoarele din lege. Condiţiile sînt aceleaşi cu cele prevăzute pentru celelalte cadre de execuţie, cu pregătire superioară, din unitatea unde lucrează.

● **GHEORGHE CONSTANŢEA, Cluj** — Potrivit Legii nr. 57/1974 şi H.C.M. nr. 79/1975 retribuţia tarifară se diminuează, în cazul ocupării în condiţiile legii a unor posturi, pentru care cei în cauză nu îndeplinesc condiţiile de studii. Actele normative sus-menţionate nu prevăd diminuarea retribuţiei tarifare a contabilului şef care îndeplineşte condiţiile de studii şi căruia i s-a aprobat, în conformitate cu Legea nr .12/1971, micşorarea vechimii în specialitate minim necesară, cu doi ani.

● **RADU VASILE, Vaslui** — Art. 7 din H.C.M. nr. 880/1965 privind acordarea de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat, cu modificările ulterioare, precizează cuantumul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă provocată de un accident în legătură cu munca, de o boală profesională sau T.B.C. la 85% din retribuţia tarifară, indiferent de natura contractului de muncă şi de vechimea neîntreruptă în muncă. In mod eronat aţi confundat aceste prevederi cu aceea referitoare la cuantumul indemnizaţiei de maternitate, acordate femeii care naşte al treilea copil, care este de 94% din retribuţia tarifară de încadrare, indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă.

● **NISTOR PANTEA, Oradea** — Decretul nr. 246/1977 nu prevede o reglementare deosebită pentru concediul acordat beneficiarilor de alocaţie de stat pentru copii, acordat pentru studii. Beneficiarul de alocaţie care, în cursul anului 1978, are mai mult de 12 zile concediu fără plată într-o lună, sau care totalizează 13 zile în mai multe luni — în exemplul dv. februarie şi iunie — nu mai are drept la alocaţie, începînd din luna iunie pînă la sfîrşitul anului 1978.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT — BUCUREȘTI
Str. Unității nr. 79-91
Telefon 21 68 71 ; 21 54 40

2 C.L.A. FIENI
Județul Dîmbovița

3 ÎNTREPRINDEREA METAL-LEMN CRAIOVA

PRODUSE DIN METAL

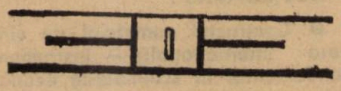

PROFILE GRELE

— INP ∅ 80 mm kg. 30
— UNP 240 mm kg. 277
— Idem 260 mm kg. 183

TABLĂ ZINCATĂ

— Tablă zinc. 0,5 mm kg. 700

LAMINATE CUPRU

— Bare Cu 80×10 mm kg. 50

MATERIALE CHIMICE

— Anvelope Volga 670×15 buc. 1
— Condensatori ceramici B 3000-200 TGL 68-109 buc. 24
— Sare Cuprare R 18 kg. 64
— Acid azotic kg. 54

HÎRTIE ANTICOROZIVĂ

— Hîrtie anticorozivă cu suport pvc folio kg 190

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură ∅ 1,20 mm kg. 50
— Sîrmă aluminiu ∅ 3,5 mm kg. 49

PIETRE DE POLIZAR

— 150×10×20 25 M buc. 40
— 175×18×20 16 K buc. 40
— 250×25×20 40 M buc. 10
— 150×8×20 16 M buc. 10
— 80×40×35 25 M buc. 10

RULMENȚI

— E 12—6012 buc. 4
— 1203 buc. 2
— 2206 buc. 5
— 2207 buc. 6
— 2305 K buc. 25
— NU 2305 buc. 3
— 2309 buc. 5
— 3205 buc. 4
— 30207 buc. 4
— 30202 buc. 10
— 7209 buc. 6
— 30216 buc. 2
— 30217 buc. 3
— 30230 buc. 3
— 51106 buc. 10
— 51114 buc. 5
— 51202 buc. 10

APARATE DE MĂSURĂ ȘI CONTROL NEELECTRICE

— Manometru Ind. ∅ 100 10 Atm. buc. 2

MOTOARE ELECTRICE

— 0,8×935 t/m 2/3 Gab. 100 (prov. din casare stare bună). buc. 1
— 0,15×3000 t/m (prov. din casare stare bună) buc. 1
— Electromotor 5 NP 220/380 V 0,15× 3000 t/m Gab. 80 buc. 4

MATERIALE ELECTRICE

— Cond. bob. email ∅ 1,55 kg. 25
— Idem ∅ 1,90 kg. 13
— Tuburi fluorescente 65 W buc. 200

CUREDE TRAPEZOIDALE

— 10×6×450 buc. 10
— 10×6×1320 buc. 5
— 10×6×850 buc. 10
— 13×8×3000 buc 20
— 17×11×710 buc. 40
— 17×11×1320 buc. 15
— 17×11×1900 buc. 2
— 17×11×3750 buc. 7
— 13×8×900 buc. 40

DIVERSE

— Tub P.V.C. 22 mm mtr. 66
— Idem 24 mm mtr. 100
— Panglică tafta vernil lat 52 mm mtr. 100
— Motor Volga km 365,407 de la ultima RK 12.964 km buc. 1

CHEI LĂCAS HEXAGON

— ∅ 6 mm buc. 50
— 8 mm buc. 30
— 10 mm buc. 40
— 12 mm buc. 40
— 19 mm buc. 20
— 22 mm buc. 30
— 30 mm buc 17

PILE ROTUNDE

— 100/2 mm buc. 300
— 150/2 mm buc. 150

PILE SEMIROTUNDE

— 100/2 mm buc. 500
— 150/2 mm buc. 214

PILE PĂTRATE

— 100/2 mm buc. 500
— 150/2 mm buc. 300

PILE TRIUNGHIULARE

— 100/2 mm buc. 200

BURGHIE STAS 575

— ∅ 6,1 buc. 100
— 6,7 buc. 50
— 7,6 buc. 40
— 7,7 buc. 100
— 8,1 buc 30
— 8,7 buc. 60
— 11,7 buc. 15
— 12,7 buc. 20
— 14,7 buc. 15
— 20,9 buc. 15

2

— Bile ∅ 60 — OL 70 K — 40 tone 5900 lei/t
— Bile ∅ 70 — OL 70 K — 100 tone 5500 lei/t
— Bile ∅ 90 — OL 70 K — 15 tone 5070 lei/t

PIESE DE SCHIMB RULMENȚI

3

— Acumulator 12 V.×200 buc. 1
— Ax cu pernă ∅ 24 buc. 2
— Bucșe bronz ∅ 32×25×31 buc. 8
— Bobină AC 3 100 A/110 V. buc. 1
— Bloc racord oțel 2 căi buc. 2
— Bloc conexiuni buc. 1
— Bloc conexiuni buc. 1
— Bloc supape buc. 1
— Bloc supape buc. 1
— Bloc conexiuni buc. 1
— Bloc conexiuni buc. 75
— Bloc 21364 buc. 1
— Bloc 2A 711 buc. 1
— Bloc conexiuni buc. 1
— Bucșe 01 ∅ 70×57×75 buc. 2
— Bobină acționare buc. 2
— Bobină inducție buc. 1
— Bobină inducție buc. 1
— Bobină acționare buc. 1
— Bobină inducție buc. 1
— Bobină inducție buc. 1
— Braț dispoziția presare buc. 2
— Cuzineți ∅ 56×51×37 buc. 15
— Cordon sukukuko 18×18 buc. 2
— Cilindru acționare ∅ 64×116 buc. 5
— Corp dispozitiv hidraulic buc. 1
— Capac protecție vană buc. 4
— Conductă înaltă presiune ∅ 4 buc. 3
— Electromotor 1440 rot 3 kW. la 380-420 V buc. 1
— Electromotor 1440 rot. 7,5 kW. la 380-220 V buc 1
— Electromotor 2880 rot. 2 kW. la 220—380 V buc. 1
— Electromotor 2880 rot. 3 kW. la 220-380 V buc. 1
— Electromotor 1425 rot. 3 kW. la 220-380 V buc. 1
— Filtru ozmaer. buc 7
— Flanșe poanson M60 buc. 1
— Flanșe cu stuț ∅ 24 buc. 2
— Fișe capsulate buc. 3
— Fișe capsulate cu 8 contacte buc. 3
— Ghid supape buc. 1
— Ghid supape buc. 1
— Garnituri textolit ∅ 43×34×4 buc. 24
— Intrerupător capsulat 30 A-500 V. buc. 3
— Intrerupător capsulat 20A — 500 V buc. 3
— Jug cu contacte buc 1
— Limitator cu tije buc. 1
— Limitator tip Ifoneywet buc. 1
— Mufă racord supapă buc. 1
— Mufă racord supapă buc. 1
— Perican buc. 1
— Presetupă buc. 3
— Pistonaș supapă ∅ 25×194 buc. 1
— Presoane frînare M 42×170 buc. 7
— Poanson pompă hidraulică buc. 2
— Poanson ∅ 50 buc. 1
— Pinion antrenare buc. 1
— Pistonaș ∅ 35×120 buc. 1
— Regulator dozare aer buc. 2
— Racord furtun cu supapă ∅ 14×22 buc. 1
— Racord presă ∅ 34 buc. 3
— Racord presă ∅ 28 buc. 3
— Racord presă ∅ 35 buc. 3
— Rolă poanson ∅ 82×65 buc. 4
— Releu 80 A buc. 4
— Separator cu cuțit 3×380 buc. 1
— Siguranță 30 A — 415 buc. 50
— Siguranță 35 A — 415 buc. 21
— Idem 15 A — 550 buc. 20
— Idem 125A — 415 buc. 33
— Idem 40 A — 550 buc. 60
— Idem 20 A — 550 buc. 18
— Segmenți ORKOT 611 buc. 4
— Idem 613 buc. 1
— Simering ∅ 35×27×2,5 buc. 24
— Idem ∅ 28×21×2,5 buc. 1
— Scaun supapă buc. 1
— Supapă cu ghid buc 1
— Izolator cleste mînere buc. 10
— Sac filtru ciclare buc. 2
— Inel cauciuc ∅ 40 buc. 7
— Supapă 3 H buc. 1
— Set piese reper 324 buc. 1
— Set piese supapă evacuare buc. 1
— Termoelement buc. 1
— Ventilator cu motor seria 5304 axial buc. 1
— Întrerupător selectiv 16 A — 380 V. buc. 1
— Segmenți ORKOT 612 buc 1

INTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII NAVALE ȘI PIESE TURNATE OLTENIȚA

Str. Portului nr. 45-46

OFERĂ

140 buc. manometre din import diametru 250 mm, de la 0-6 kg/cmp.

SUB TIPAR!

Relații economice internaționale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● Convenții ● drept român ● uzanțe ● clauze ● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internațională — instrument fundamental în schimburile economice mondiale.

● Formarea contractului.

● Obiectul prestațiunii vînzătorului : marfa

● Obiectul prestațiunii cumpărătorului : prețul

● Condiții de livrare

● Garanții — reclamații — exonerare — arbitraj

● Contract economic de livrări pentru export — interferențe cu contractul comercial de vînzare internațională

● Derularea contractelor

● Practică arbitrală comercială internațională

● Practică arbitrală privind contractele economice de export și import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. — convenții internaționale — texte selective
2. — drept român — art. din Codul civil, Codul comercial și din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).
3. — uzanțe uniforme internaționale
4. — comentarii — scurte precizări și sinteze
5. — clauze — studiu comparativ al contractelor model și a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerț exterior

Comenzile se fac pe adresa redacției și vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Mic dicționar economic

NOUA CALITATE ÎN ECONOMIE

TRANSFORMAREA cantității într-o nouă calitate în actuala etapă, teză elaborată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 și dezvoltată ulterior în mai multe cuvîntări ale secretarului general al partidului, are o deosebită însemnătate teoretică și practică. Trecerea la o nouă calitate desemnează mersul ascendent al dezvoltării, sensul mișcării, al transformărilor revoluționare, reprezintă o cerință a progresului economico-social, este o problemă de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale. Transformarea cantității într-o nouă calitate include toate sferele de activitate, atît domeniul economic cît și domeniul conducerii politice a societății, participarea largă a clasei muncitoare, a țărănimii muncitoare, a intelectualității la conducerea unităților economice, a întregii țări. Noua calitate impune ca o cerință imperioasă afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice, a cunoașterii umane, afirmarea și consolidarea noului, a elementelor esențiale noi în toți porii societății noastre socialiste. Noua calitate înseamnă progres rapid în activitatea de cercetare și învățămînt, în formarea cadrelor de toate gradele, în domeniul creației științifice și artistice, în afirmarea cu putere a gîndirii înaintate materialist dialectice.

Trecerea la o nouă calitate decurge în mod obiectiv din tot ceea ce s-a înfăptuit pînă acum, din realizările remarcabile obținute, mai ales în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, în dezvoltarea îndeosebi calitativă a economiei și a științei, a tehnicii, în dezvoltarea culturii. Pe baza acestor succese forțele de producție ale societății înregistrează în prezent un asemenea nivel încît sînt capabile să asigure înfăptuirea unor prefaceri calitative, de fond, în toate componentele lor, situînd România pînă în anul 1985 în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. Acest proces are la bază îmbunătățirea structurii de ramură și în profil teritorial a economiei, realizată în condițiile asigurării unei corelații judicioase între acumulare și consum, perfecționarea relațiilor de producție și a fiecărei componente a acestora, dezvoltarea democrației socialiste și creșterea gradului de conștiință a membrilor societății noastre, toate acestea materializîndu-se în final în ridicarea tot mai susținută a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

Comparativ cu celelalte forme, **calitatea în domeniul economiei joacă un rol primordial în asigurarea progresului economico-social.** Ea se manifestă prin ridicarea nivelului tehnic și a calității tuturor produselor, creșterea gradului de calificare și a orizontului de cunoaștere a maselor largi, ridicarea substanțială a productivității muncii. Noua calitate se reflectă în creșterea eficienței întregii activități economico-sociale, în reducerea cheltuielilor materiale de producție, în perfecționarea mecanismului economico-financiar, în sporirea mai substanțială a producției nete și a celei fizice, în creșterea susținută a venitului național.

Ridicarea nivelului tehnic și a calității tuturor produselor reprezintă o direcție esențială a noii calități în economia românească. Ea presupune accelerarea procesului de asimilare și execuție a unor produse valoroase, cu parametrii funcționali, de eficiență economică și de mediu ambiant ridicați, care să încorporeze cît mai multă inteligență și care să asigure creșterea volumului și calității producției potrivit cerințelor reale ale economiei naționale. Această viziune dinamică, **modernă** asupra noțiunii de calitate presupune o preocupare permanentă, zilnică, de fiecare oră, de fiecare minut pentru calitatea produsului și a tehnicii, ridicarea parametrilor tehnico-economici, funcționali, simultan cu diminuarea cheltuielilor pe unitate de produs, receptivitate sporită față de tot ceea ce este înaintat, modern, îmbunătățirea continuă, din mers, a calității produselor, execuția ireproșabilă a produsului, întărirea controlului de calitate pe fiecare fază în așa fel încît să nu se admită livrarea nici unui produs care nu corespunde cerințelor de calitate, realizarea unei varietăți sporite de mașini și utilaje complexe, reducerea duratei de asimilare a produselor noi, existența produsului nou deja pe planșetă sau în atenție în momentul în care un alt produs a fost introdus în fabricație. **„Trebuie să punem în fața oamenilor muncii problemele deschis ; întreprinderile nu vor putea funcționa dacă nu vor realiza produse de calitate înaltă"**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie a.c.

Într-o relație activă cu procesul de ridicare a calității produselor se află **dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime** prin accelerarea valorificării resurselor existente, precum și prin atragerea în circuitul economic a noi resurse ; folosirea completă, rațională a materiilor prime printr-un proces continuu de perfecționare și eliminare a pierderilor din prelucrare ; valorificarea materialelor secundare și a deșeurilor ; gospodărirea rațională a combustibililor și energiei ; valorificarea resurselor de huilă, lignit și șisturi bituminoase, preocuparea de a valorifica noile surse cum sînt energia solară, eoliană, apele termale.

Trecerea la o nouă calitate este organic legată de **creșterea gradului de calificare** potrivit necesităților producției, de creșterea competenței tehnice și economice a tuturor oamenilor muncii, împrospătarea cunoștințelor maiștrilor și inginerilor în pas cu tehnica nouă și cu exigențele în ce privește calitatea produselor, de gospodărirea cu simț de răspundere a fiecărei fracțiuni din timpul destinat producției, de educarea în spiritul ordinei și disciplinei, al responsabilității comuniste, de stăpînirea de așa manieră a mecanismului de funcționare și organizare a producției încît să se prevadă orice neajuns, orice dereglare care ar surveni în desfășurarea sa.

Sporirea substanțială a **productivității muncii** constituie o altă formă esențială de manifestare a calității în economie. Desigur, creșteri importante ale productivității muncii au avut loc și în etapele anterioare, îndeosebi începînd cu cincinalul 1966—1970. Tocmai pe baza unor asemenea acumulări, pe baza accentuării laturilor calitative ale dezvoltării noastre, a devenit posibilă trecerea la o nouă calitate în ce privește productivitatea muncii, în sensul că dezvoltarea economiei naționale în actuala etapă are loc cu prioritate accentuată pe seama factorilor intensivi, în cadrul acestora productivitatea muncii ocupînd un loc de seamă. În ansamblul factorilor de creștere a productivității muncii au intervenit mutații de fond, calitative oglindite în aceea că din totalul sporului de creștere a productivității muncii contribuția hotărîtoare, primordială revine înzestrării tehnice a muncii, progresului tehnico-științific și organizării moderne a producției și a muncii ; expresie a introducerii noii calități în economie, productivitatea muncii se exprimă prin producția netă raportată la numărul de lucrători și în expresie fizică prin consumul de timp de muncă pe unitate de produs.

Calitatea implică **sporirea eficienței economice sub toate aspectele :** creșterea eficienței fondurilor fixe prin ieftinirea lucrărilor de investiții și folosirea deplină a capacităților de producție, un mod calitativ nou de a planifica și folosi investițiile, sporirea gradului de valorificare (de sporire a valorii) a materiilor prime și materialelor, reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, gospodărirea judicioasă a fondurilor, combaterea oricărei forme de risipă.

În economia românească potențialul productiv și tehnic a sporit an de an. La finele anului 1976, de exemplu, fondurile fixe se ridicau la 1 325 mld. lei față de 757,1 mld. lei în 1970. Totodată, în actualul cincinal (1976—1980), o parte însemnată din sporul producției se va înfăptui pe seama noilor capacități de producție. În astfel de condiții devin extrem de actuale și decisive elemente ale eficienței cum sînt diminuarea necesarului relativ de fonduri fixe pentru fabricarea unei unități de producție netă ; asigurarea unor rezultate economice sporite la 1 000 lei fonduri fixe în ce privește producția netă, producția marfă, producția globală, valoarea acumulărilor, valoarea beneficiului, aportul valutar net ; depistarea de noi rezerve ale creșterii producției prin încărcarea la parametrii proiectați a mașinilor și utilajelor, eliminarea locurilor înguste, reducerea timpului necesar executării reparațiilor capitale ; devansarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție. Calculele arată că numai reducerea cu o lună a termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor prevăzute în actualul cincinal ar însemna realizarea unei producții suplimentare de peste 15 mld. lei.

Noua calitate implică creșterea în continuare a rolului de forță politică conducătoare a partidului nostru, sporirea nivelului politic și ideologic al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii pentru a pătrunde semnificațiile majore ale acestui imperativ și pentru a acționa cu toate forțele în vederea transpunerii lui în viață.

prof. dr. Gheorghe TOMESCU

6 decenii de la făurirea statului național unitar român

FORMAREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR — PIATRĂ DE HOTAR ÎN LUPTA CLASEI MUNCITOARE, A ÎNTREGULUI POPOR PENTRU PROGRES ȘI SOCIALISM

ÎNFĂPTUIREA statului național român unitar, încununînd lupta purtată secole de-a rîndul de masele populare din toate provinciile românești, de cărturarii și marii gînditori ai neamului nostru, de mișcarea muncitorească și socialistă, a constituit un proces legic al dezvoltării istorice, sociale și naționale a poporului român dornic de libertate și independență. Ea a fost rezultatul luptei maselor populare, opera întregului popor român, operă întemeiată pe cerințele legilor obiective ale progresului social, pe omogenitatea structurii economice, sociale și culturale pe unitatea limbii și conștiința unității de origine a românilor din toate provinciile românești, pe identitatea de interese și aspirații. **„Istoria — subliniază Programul P.C.R. — demonstrează că formarea statului național unitar român nu a fost rezultatul unui eveniment întîmplător, de conjunctură, al înțelegerilor intervenite la masa tratativelor; tratatul de pace n-a făcut decît să consfințească o situație de fapt, creată de lupta maselor populare".**

Victorie epocală a luptei maselor largi populare, a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a întregii națiuni, unirea din 1918 a creat cadrul național și social-economic pentru dezvoltarea României moderne, condițiile favorabile pentru înmănuncherea laolaltă a energiilor și capacităților creatoare ale întregului popor, pentru o mai accentuată evoluție a economiei, a științei și culturii. Ea a creat, totodată, împrejurări propice pentru concentrarea la scară națională și intensificarea mișcării revoluționare a clasei muncitoare, a activității tuturor forțelor progresiste ale societății, pentru o viață mai bună, pentru drepturi și libertăți sociale.

Formarea statului național unitar, năzuință seculară a poporului român, rezultat al luptei hotărîte a maselor populare **„a reprezentat** — după cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o adevărată piatră de hotar în dezvoltarea României socialiste".**

Înfăptuită în condițiile existenței regimului burghez, clasele stăpînitoare au folosit alcătuirea statului românesc național unitar pentru consolidarea pozițiilor lor de dominație economică și politică, pentru intensificarea exploatării celor ce muncesc. Ele au restrîns, pe măsura consolidării pozițiilor lor, libertățile democratice constituționale. Astfel, nici contradicțiile economice și nici cele sociale nu au putut fi rezolvate în noul context istoric. Ba mai mult, ele au fost amplificate în noile condiții ale dezvoltării capitalismului în România.

În perioada interbelică, România, deși făcuse pași importanți în domeniul dezvoltării economiei naționale, prin creșterea potențialului economic, de producție, prin lărgirea pieței interne etc., totuși a continuat să rămînă pînă la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic. Structura economiei românești avea un profil preponderent agrar (industria participa la producerea venitului național, în 1938, cu 30,8%, iar agricultura cu 38,5%). Monopolurile străine dețineau o parte însemnată din bogățiile țării. Potrivit unor calcule estimative, în ajunul celui de-al doilea război mondial, capitalul străin deținea 38% din capitalul societăților industriale pe acțiuni, însușindu-și astfel o importantă parte a venitului național, produs prin truda poporului român. **„Cu toate că realizarea unității statale în 1918 a creat condiții pentru ridicarea nivelului de civilizație al țării** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, că în deceniile care au urmat economia și viața cultural-științifică din România au cunoscut o anumită dezvoltare, totuși, datorită faptului că la cîrma statului s-au aflat în continuare burghezia și moșierimea — care au folosit Unirea pentru consolidarea pozițiilor lor de clasă, pentru intensificarea exploatării celor ce muncesc —, marile probleme ale progresului societății noastre, revendicările democratice înscrise de militanții din 1918 în Rezoluția de la Alba Iulia nu au putut fi rezolvate".**

MISIUNEA de a asigura realizarea deplină a marilor aspirații de dreptate socială și națională ale poporului i-a revenit clasei muncitoare care, în frunte cu partidul ei de avangardă, s-a manifestat ca o puternică forță revoluționară a progresului, ca exponentul intereselor vitale și al celor mai înaintate aspirații ale oamenilor muncii. În noile condiții de după încheierea, în 1918, a procesului de realizare a unității naționale și de creare a cadrului național, social și politic pentru înaintarea mai rapidă a României moderne pe calea progresului economic și social, Partidul Comunist Român, continuator al măreților bătălii ale poporului pentru libertate națională și socială, al tradițiilor mișcării noastre muncitorești, a ridicat pe un plan superior lupta clasei muncitoare, a maselor largi populare împotriva exploatării, pentru dreptate, libertate și neatîrnare, pentru socialism. Partidul, afirmîndu-se ca importantă forță națională, a acționat pentru apărarea intereselor vitale ale tuturor celor ce muncesc. Programul său a înfățișat clasei muncitoare, întregii țări perspectiva însuflețitoare a transformării pe temeiuri revoluționare a societății românești și a orientării ei pe calea progresului neîntrerupt, economic și social.

Întreaga epocă de la 1918 pînă la eliberarea de sub dominația fascistă a fost jalonată de nenumărate bătălii purtate de clasa muncitoare, de oamenii muncii de la orașe și sate împotriva exploatării, a dominației capitalului străin, pentru dreptate socială și independență națională, pentru realizarea aspirațiilor celor ce muncesc.

Spiritul combativ al clasei muncitoare, capacitatea sa de conducător, în frunte cu partidul ei revoluționar, s-au manifestat în toată amploarea în luptele minerilor de la Lupeni din 1929 în bătăliile muncitorești din perioada crizei economice, care au culminat cu eroicele lupte ale petroliștilor și ceferiștilor din 1933, în anii luptei împotriva fascismului și ai războiului hitlerist, a Dictatului imperialist de la Viena, în desfășurarea victorioasă a insurecției din august 1944. Ca o expresie a aspirațiilor comune a naționalităților conlocuitoare mișcările democratice ale acestora, Uniunea Democratică Maghiară, organizații ale populației de naționalitate germană, s-au ridicat de asemenea, împotriva dictatului fascist. În anii grei ai dictaturii antonesciene și războiului hitlerist, Partidul Comunist Român a unit în jurul său cele mai largi forțe democratice și patriotice, organizînd rezistența antifascistă și lupta maselor împotriva imperialismului nazist, pentru scoaterea României din războiul hitlerist și alăturarea ei la bătălia dreaptă a forțelor coaliției antifasciste.

Calea eliberării definitive a României de sub dominația imperialistă, a realizării unor profunde transformări sociale revoluționare, a împlinirii năzuințelor poporului român de a fi liber și stăpîn pe bogățiile și pe munca sa, pe propriul său destin a fost deschisă de victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român.

În anii care au trecut de la eliberare, România a parcurs în procesul revoluției și construcției socialismului mai multe etape istorice, trecînd de la orînduirea burgheză la orînduirea socialistă. În perioada 1948—1965 s-au generalizat relațiile de producție socialiste în întreaga economie. Pe baza realizării cu succes a obiectivelor primei etape a transformării revoluționare a societății, a asigurării victoriei socialismului a fost creată temelia pentru trecerea la o nouă etapă de dezvoltare a țării, perioada care s-a scurs de la Congresul al IX-lea al partidului fiind ceea mai fertilă în realizări, Congresele al X-lea și al XI-lea au elaborat obiectivele și programul trecerii României într-o etapă istorică superioară — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

BILANȚUL realizărilor în perioada istorică parcursă de la eliberarea țării de sub dominația fascistă cuprinde cuceriri de o importanță decisivă: trecerea întregii puteri de stat în mîinile clasei muncitoare, ale întregului popor, care-și hotărăște de

sine stătător destinele ; desființarea claselor exploatatoare și a exploatării omului de către om, a inegalităților economice și sociale ale regimului capitalist ; oamenii muncii au devenit stăpîni și gospodari ai avuției naționale, proprietari și beneficiari ai tuturor bunurilor făurite prin munca și inteligența lor ; progresele grandioase în dezvoltarea economiei naționale ; schimbările înnoitoare în structura socială ; realizarea deplinei egalități în drepturi și cimentarea frăției dintre toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, înfăptuirea unei adevărate și puternice unități ; continua adîncire a democrației socialiste și amplificarea participării maselor la conducerea societății ; îmbunătățirea condițiilor vieții materiale a oamenilor muncii și îmbogățirea vieții lor spirituale. Într-un timp istoricește scurt, poporul român, transpunînd în viață politica partidului, a transformat România într-un stat industrial-agrar cu o economie dinamică, cu ramuri și subramuri moderne, capabile să valorifice tot mai eficient resursele materiale și umane ale țării. Amploarea progreselor realizate în anii socialismului este elocvent ilustrată de faptul că realizăm în 1978 o producție industrială de 40 de ori mai mare decît în 1938, recolte întreite față de anii antebelici, un venit național de 12 ori mai mare și venituri reale pe locuitor de patru ori mai mari decît în 1950.

Forța principală a dinamicii noastre economice și sociale accelerate o constituie eliberarea omului de exploatare, făurirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, politica partidului nostru de dezvoltare în ritm rapid a economiei naționale, de creștere continuă a producției materiale, de dezvoltare a științei și culturii și, pe această bază, de creștere a bunăstării poporului. Întreaga putere politică aparține poporului. Realitatea vieții politico-sociale românești dovedește că funcțiile de conducere în țara noastră se află în mîinile clasei muncitore, ale oamenilor muncii. Din rîndurile celor ce muncesc provin și s-au format cadrele din organele de conducere ale statului pe plan central și local, în toate domeniile și la toate nivelurile. Compoziția Marii Adunări Naționale și a consiliilor populare oglindește elocvent participarea efectivă la conducerea țării a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a femeilor, a tinerei generații, a cadrelor cu experiență în munca de conducere.

SOCIALISMUL a deschis calea pentru întărirea și dezvoltarea pe baze noi a națiunii noastre, i-a creat condiții pentru ridicarea ei pe o treaptă nouă, **calitativ superioară.** Națiunea română își desfășoară viața alături și împreună cu naționalitățile conlocuitoare. La succesele dobîndite în anii socialismului și-au adus contribuția în largă măsură și naționalitățile conlocuitoare, cărora statul nostru le garantează drepturi egale cu acelea ale națiunii române. Datorită prefacerilor de ordin economic, social, politic care au avut loc după 23 august 1944, a politicii naționale juste promovate de partidul și statul nostru, s-a făurit și cimentat unitatea întregii noastre societăți, pe toate planurile ; naționalitățile conlocuitoare văd azi în statul român instrumentul realizării aspirațiilor, bunăstării și afirmării multilaterale a personalității lor. P.C.R. acordă o mare atenție creării tuturor condițiilor necesare dezvoltării neîngrădite în toate sferele vieții a oamenilor muncii fără nici o deosebire de naționalitate.

Ținînd seama de însemnătatea creșterii rolului națiunii, a statului național în opera de făurire a socialismului și comunismului, în dezvoltarea relațiilor internaționale, partidul nostru se preocupă de dezvoltarea națiunii noastre socialiste, de valorificarea plenară a tuturor energiilor și forțelor sale creatoare, de întărirea statului național român, a independenței și suveranității sale, înfăptuiește în mod consecvent linia înfloririi multilaterale a vieții materiale, a culturii spirituale, adîncirea democrației socialiste.

Multiplele măsuri inițiate și înfăptuite de partidul nostru în anii din urmă au dus la crearea și continua perfecționare a cadrului organizatoric în vederea participării nemijlocite a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la conducerea economiei, a vieții sociale, a întregii societăți. Partidul nostru conduce nemijlocit procesul de adîncire și perfecționare multilaterală a societății, promovează tot ceea ce este nou și avansat în gîndirea și creația socială, dezvoltă continuu democrația socialistă, își întărește legăturile cu masele. Evidențiind unitatea organică dintre creșterea rolului partidului și adîncirea democrației în societatea socialistă românească, secretarul general al P.C.R. arăta la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 că **„atunci cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale, cînd partidul aflat la guvernămînt este el însuși ieșit din rîndul poporului și își trage forța și seva din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității, în aceste condiții întărirea rolului conducător politic al partidului constituie chezășia și necesitatea pentru asigurarea dezvoltării democrației, pentru participarea maselor largi la conducerea societății".**

O caracteristică esențială a dezvoltării democrației în societatea socialistă românească constă în faptul că ea asigură și garantează material tuturor oamenilor muncii drepturi și libertăți cetățenești din cele mai largi, în cadrul cărora pe primul plan se înscrie egalitatea deplină a cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, sex sau religie în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale. Baza egalității depline în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, a coeziunii, a unității moral-politice a întregului popor o constituie deținerea puterii politice în stat de către oamenii muncii, desființarea proprietății privat-capitaliste, a exploatării omului de către om și statornicirea proprietății socialiste, a noii structuri sociale formată din clase și categorii sociale prietene, dezvoltarea puternică și armonioasă, pe întreg cuprinsul țării, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice.

DEZVOLTAREA ROMÂNIEI pe calea socialismului a creat premisele pentru afirmarea ei suverană în politica internațională, pentru participarea ei mereu mai activă la soluționarea — în interesul păcii și progresului social — a problemelor nodale ale contemporaneității. Dînd glas intereselor vitale ale poporului român și, în același timp, manifestînd o înaltă răspundere pentru cauza socialismului și a păcii, partidul și statul nostru desfășoară o politică de ample relații cu toate statele lumii, militează consecvent pentru promovarea idealurilor de libertate, independență, progres ale popoarelor, pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte. În elaborarea și înfăptuirea acestei politici, rolul hotărîtor revine secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** personalitate proeminentă a vieții internaționale, a cărui prodigioasă activitate dedicată împlinirii năzuinței popoarelor spre o lume mai bună și mai dreaptă a conferit României un înalt prestigiu, stimă și prețuire în rîndul tuturor popoarelor lumii.

În cadrul politicii sale externe, țara noastră situează statornic pe primul plan dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, acționează pentru amplificarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele care păsesc pe calea afirmării libere și independente, sprijină activ lupta mișcărilor de eliberare națională a popoarelor, pentru dreptul de a fi deplin stăpîne pe destinele lor. În spiritul coexistenței pașnice, România promovează raporturi economice, tehnico-științifice și în alte domenii cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militînd pentru extinderea și adîncirea lor. Relațiile României cu toate statele lumii se întemeiază pe respectarea independenței și suveranității naționale, a deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, afirmării largi a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător dezvoltarea economică și socială, corespunzător voinței sale.

Țara noastră promovează constant o politică de largă democratizare a relațiilor internaționale, militează pentru înfăptuirea colaborării și securității în Europa, dezarmării generale, pentru stingerea focarelor de conflicte existente în lume, pentru lichidarea subdezvoltării, crearea unei noi ordini economice internaționale.

Marile realizări obținute în anii socialismului și amplificarea lor în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate ilustrează elocvent modul în care poporul român, sub conducerea partidului, continuă și ridică pe o treaptă superioară idealurile de libertate, unitate, independență națională și o viață mai bună care au călăuzit și i-au însuflețit pe înaintași de-a lungul veacurilor de luptă pentru apărarea și afirmarea ființei naționale, pentru progres social.

Pe temelia unității social-politice a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, a realei și deplinei independențe naționale dobîndite în urma luptei de veacuri a maselor, tocmai ca țară liberă, independentă, socialistă, își poate propune azi România, cu certitudinea de a le transpune în realitate, asemenea perspective grandioase cum sînt cele conturate de Programul P.C.R. — apropierea de nivelul țărilor industriale avansate ale lumii, făurirea unei înalte civilizații materiale și spirituale, triumful socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

dr. Gheorghe SURPAT

CONTROLUL, COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A SISTEMULUI SOCIETĂȚII SOCIALISTE (II)

II. Sistemul controlului activității economice și sistemul controlului financiar

ÎN PRIMA PARTE a articolului, publicată în numărul precedent al Revistei economice, ne-am referit la sistemul cibernetic al economiei naționale. Doresc să menționez că bazîndu-ne pe conceptele cu privire la sistemul cibernetic general al economiei naționale, la sistemele și subsistemele componente ale acestuia, precum și la fluxurile care au loc în cadrul sistemului general cibernetic al dezvoltării economico-sociale planificate, fundamentate în lucrarea acad. profesor Manea Mănescu „Cibernetica Economică", publicată în ediția 1976 și ediția 1978, am folosit scheme, metode și tehnici cibernetice dezvoltate în capitolele 1—5 din această lucrare.

Controlul întregii activități economice și sociale în concepția partidului nostru îmbracă în mod nemijlocit toate categoriile și formele de organizare și funcționare a controlului care se integrează în mod organic și unitar în conducerea științifică a societății socialiste.

„În procesul complex de conducere socială, funcția de control trebuie să asigure cunoașterea temeinică a modului în care se aplică hotărîrile de partid și de stat în toate domeniile și sectoarele, să contribuie la îndeplinirea exemplară a planului național unic de dezvoltare economico-socială, întărirea gestiunii economice, creșterea avuției naționale*).

Pornind de la acest fundament, într-un anume sens, a conduce este sinonim cu a controla, căci așa cum nu se poate conduce fără a controla, tot așa nici controlul nu se face ca un scop în sine, ci pentru a permite conducerii să ia, pe baza constatărilor, măsurile ce se impun pentru înlăturarea abaterilor, reglarea indicatorilor de realizat în perioada următoare, dimensionarea unui ansamblu de forme și metode care să asigure coordonarea și orientarea unitară a formelor de control, unitatea de concepție și metodă a organelor de control financiar.

Dezvoltarea considerațiilor privitoare la categoriile de operațiuni ale proceselor economice și sociale supuse controlului financiar preventiv implică abordarea a două importante aspecte, ce fac obiectul dezbaterilor teoretice și analizelor practice.

Pe prim plan se pune problema dacă în sfera controlului să fie cuprinse numai operații cu caracter financiar, ori să fie supuse controlului și alte categorii de operații și ca atare, controlul să posede un caracter larg, general, de control preventiv multilateral, asupra proceselor economice și sociale. Intercondiționarea și întrepătrunderea reciprocă, pe multiple planuri, a elementelor componente ale proceselor economice și sociale pledează implicit în direcția **asigurării unui sistem de control preventiv atotcuprinzător, pe considerentul esențial că atît din punct de vedere financiar, cît și sub aspectele tehnice, de concepție și cercetare etc., procesele economice și sociale trebuie să se desfășoare cu respectarea tuturor reglementărilor, or, aceasta nu este posibil decît dacă asupra tuturor laturilor proceselor respective este exercitat și un riguros control preventiv.**

Interferența obiectivă, desfășurarea fazelor proceselor economice și sociale, în același timp cu exercitarea permanentă a controlului, impune ca și pe parcursul desfășurării propriu-zise a proceselor respective să se efectueze și controlul financiar. În esență, **în această etapă, controlul financiar are caracter de control concomitent.** Aceasta este rezultatul faptului că odată cu realizarea bunurilor materiale și spirituale ale societății se efectuează, prin mecanismul de acțiune a finanțelor socialiste, și comensurarea valorică a muncii sociale cheltuite și a rezultatelor obținute.

Controlul financiar ulterior, ca ultim element component al sistemului controlului financiar, clasificat după momentul în care acesta acționează, constituie etapa în care controlul financiar evidențiază valențe deosebit de importante, cum sînt cele referitoare la asigurarea integrității proprietății socialiste, utilizarea rațională a mijloacelor materiale și bănești, precum și a forței de muncă, dezvoltarea continuă a bunurilor materiale și spirituale ale poporului. Această sarcină, care vizează laturi de bază, ale gestiunii încredințate de stat fiecărei unități socialiste, colectivului de oameni ai muncii, impune acționarea pe două planuri : pe de o parte, controlul financiar să fie organizat și exercitat în principal de organe din interiorul unității, iar, pe de altă parte, ca acest control să se realizeze cu caracter de periodicitate.

În legătura sa cu sistemul controlului activității economice și sociale, sistemul controlului financiar se poate prezenta astfel:

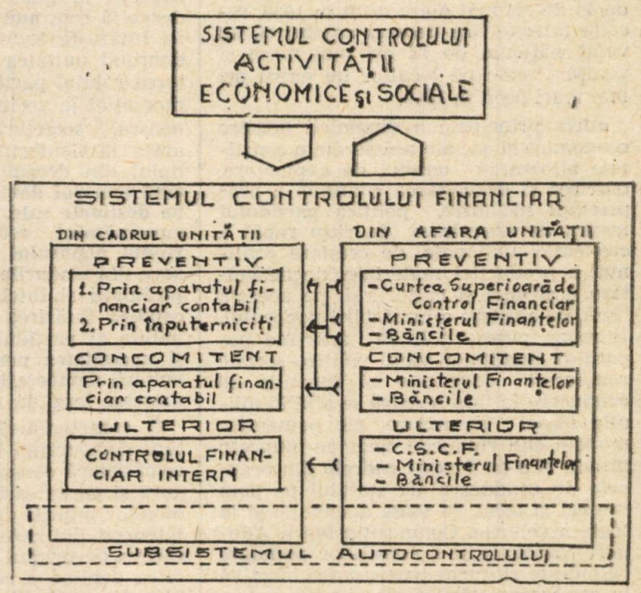

III. Calități psiho-sociale necesare efectuării unui control financiar eficient

ÎN VIZIUNEA PARTIDULUI NOSTRU, omul nou, constructor al noii orînduiri trebuie să fie stăpîn pe cele mai înaintate cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, să se caracterizeze prin înalte virtuți politice și morale, prin pasiune pentru muncă și creație, prin îndrăzneală în gîndire și acțiune, prin cutezanță în promovarea noului, prin fermitate în lupta pentru dreptate și adevăr, pentru înfăptuirea principiilor eticii și echității socialiste, prin hotărîrea de a lupta cu abnegație pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a integrității și suveranității patriei.

În acest context general, considerăm necesar a analiza și unele aspecte legate de activitatea controlorilor și a celor controlați, în corelație cu problematica psihologiei acestei munci.

În amplul proces de formare și pregătire a personalității oamenilor care își desfășoară activitatea în diferitele organisme de control financiar și verigile organizatorice ale acestora, un accent mai mare se cuvine a fi pus, după părerea noastră, și pe laturile calitative ale psihologiei acestora, deoarece pe lîngă conținutul pregătirii profesionale, rolul și importanța cunoașterii și folosirii însușirilor psihologice crește pe măsura diversificării și sporirii complexității proceselor activității economice și sociale și, ca atare, se impune o mai mare îmbinare

* Acad. prof. Manea Mănescu „Cibernetica Economică", București, 1978, pag. 56—57.

a acestor două laturi în scopul unei intervenții active și eficiente a controlului financiar.

Observația, ca formă avansată a percepției, ce face parte din procesele de cunoaștere și este strîns legată de însușirile psihologice ale personalității, constituie o calitate, un atribut de seamă ce se cere unei persoane care îndeplinește o funcție de control financiar. În primul rînd, atunci cînd un controlor dă dovadă de un spirit dezvoltat de observație, în mod cert va sesiza mai ușor și operativ atît natura și conținutul neajunsurilor, cît, mai ales, cauzele acestora și măsurile ce se impun a fi luate pentru remedierea lor. În al doilea rînd, această caracteristică a spiritului de observație trebuie să fie cultivată și stimulată atît în procesul complex de pregătire politică și profesională, cît și prin tehnicile și prin mecanismul metodologiei de control și prin indicațiile ce se dau cu prilejul organizării acțiunilor.

Este o părere unanimă aceea că una din calitățile de bază ce se cer controlorilor — ca de altfel, în general, oricărei persoane încadrate într-o muncă utilă societății — este memoria. În ceea ce privește persoanele care efectuează control financiar, cerințele în legătură cu această calitate îmbracă aspecte variate, în strînsă legătură cu principalele etape ale activității ce o desfășoară. Spre exemplu, în contextul fiecărei acțiuni de control a memora multiplele dispoziții și acte normative este destul de greu, dar aceasta nu scutește, ba dimpotrivă, obligă pe controlorul financiar să posede, înmagazinat, acel bagaj de cunoștințe, încît oricînd să poată, cu maximă promptitudine să stabilească dispoziția legală ce guvernează activitatea respectivă, cum se încadrează și care este interpretarea acesteia, de așa natură încît, cu siguranța omului stăpîn pe meserie, să determine, modul cum au fost îndeplinite sarcinile de către cei controlați. Vă îndeplini cu și mai multă eficiență menirea sa cel ce efectuează controlul dacă poate să dea, pe loc, o soluție perfect încadrată în dispozițiile legate.

Fiind unul din principalele procese ale cunoașterii, **gîndirea**, absolut necesară în orice activitate umană, are o strînsă legătură și cu activitatea de control financiar. Poate chiar mai mult deoarece, spre deosebire de alte domenii de activitate în care etapele acestui proces constituie o succesiune firească, în controlul financiar desfășurarea succesivă a operațiilor gîndirii sînt în bună parte concretizate chiar în norme, tehnici sau procedee ordonate, prin a căror aplicare se îndeplinesc de fapt atribuțiile date de legile în vigoare acestui aparat.

Iată de ce, pornind de la rezultatele bune obținute pînă în prezent în direcția ordinii și disciplinei introduse în munca de control financiar prin dispozițiile legale și metodologia în vigoare, se cuvine a fi **acordată o mai mare atenție atît perfecționării în sine a procedeelor și tehnicilor de control în funcție de cerințele etapei actuale** de întărire a controlului activității economico-sociale, dar mai ales a **modului de abordare a diferitelor componente ale etapelor muncii de control financiar, în sensul ordonării logice a obiectivelor, formelor și metodelor de verificare, în strînsă corelare cu operațiile gîndirii.**

Imaginația constituie o cerință, o calitate ce trebuie îndeplinită în activitatea desfășurată de către cei ce exercită funcția de control financiar. Considerăm că, avînd un cadru cît mai organizat, normative cît mai clare și obiective concrete, fiecare controlor, în situațiile concrete ale activității, trebuie să-și pună la contribuție întreaga imaginație pentru a intui pe baza experienței trecute, modul de acțiune al celor controlați, de a elabora idei noi, originale chiar, care să contribuie nemijlocit la prevenirea și remedierea neajunsurilor în activitatea controlată.

Piatră de încercare a calităților generale care se cer celor ce îndeplinesc funcțiile de control financiar în toate fazele exercitării atribuțiilor lor, este **atenția**. În acest ansamblu este necesar a fi încadrată și activitatea controlorilor financiari care de la etapa de pregătire pînă la valorificarea constatărilor controlului trebuie să fie atenți cu cei controlați și cu ei înșiși, să dea dovadă de stabilitate în comportament și totodată de flexibilitatea necesară în fața situațiilor de fapt impuse de comportamentul celor controlați și natura constatărilor, să aibă tăria de caracter ca pe tot parcursul verificării, atenția să o manifeste cu aceeași intensitate, orice moment de slăbire a acesteia echivalînd cu o scădere a vigilenței față de eventualele abateri, care pot fi trecute cu vederea.

Abordarea multiplelor probleme și aspecte ale proceselor cunoașterii nu poate fi făcută decît în strînsă legătură cu însușirile psihologice ale **personalității umane.**

O importanță deosebită o are pentru orice activitate și faptul ca oamenii care acționează în domeniul respectiv să posede aptitudinile necesare. Din acest punct de vedere, în cazul celor ce efectuează controlul financiar, cerința de a avea aptitudini pentru această activitate cu un conținut specific presupune o muncă atentă de selecționare și o pregătire profesională complexă, iar ca un corolar al acestor laturi importante, munca politică și ideologică de formare a conștiinței înaintate.

În legătură cu înclinația, ca premisă naturală, ca moment de plecare în formarea aptitudinilor pentru munca de control financiar, o primă problemă ce se ridică este cînd, și cu ce prilej se poate vedea, se poate sesiza că aceasta există la o persoană ? Firesc este ca acest lucru să se descopere în procesul de învățămînt și, mai precis, în cel economic superior, cînd în contextul predării materiilor de specialitate, cum ar fi finanțele, bugetul, creditul, analiza activității economice, evidența contabilă, disciplinele de eficiență pe domenii, cibernetica etc., se pot cunoaște elementele care au **înclinație pentru analiză și control,** care manifestă o preocupare constantă pentru **compararea rezultatelor și cunoașterea realităților,** precum și **pentru găsirea de soluții** în vederea îndreptării unor stări de lucruri negative. Acest lucru se poate realiza, prin excelență, odată cu predarea disciplinei de strictă specialitate, aceea de control financiar.

În această ordine de idei, pornind de la realitățile actuale ne exprimăm părerea că sîntem încă departe de a face tot ceea ce este necesar pentru a forma sau cel puțin a cultiva interesul și înclinațiile studenților pentru control. Ca prim aspect, considerăm că predarea disciplinei de control financiar numai un semestru — și aceasta numai la facultățile de finanțe și contabilitate — este cu totul insuficient, **controlul financiar trebuind să fie predat** în două semestre și **la toate facultățile din învățămîntul economic superior.** Totodată, **cursul de control financiar** ca atare **trebuie îmbunătățit și perfecționat** potrivit cerințelor actuale ale economiei și noilor reglementări, predat în paralel cu o suită de studii de caz, exemple practice și se cere efectuată practica directă, alături de organele de control financiar pentru a se putea cunoaște și însuși mecanismele exercitării concrete a atribuțiilor. Aici credem că este locul să ne arătăm opinia că la predarea unor discipline cum ar fi finanțele, bugetul de stat, creditul și circulația bănească și altele, este necesar să se facă o legătură mai strînsă între conținutul tehnic al acestora și controlul financiar, în ideea de bază că în orice compartiment și în orice funcție ar activa un absolvent — financiar, bugetar, preț de cost, analiză, contabilitate etc., — exercitînd atribuțiile încredințate, exercită într-un fel sau altul și un control asupra activității altor compartimente și persoane încadrate în muncă.

Un al doilea aspect este acela că pînă în prezent nu s-a gîndit și acționat ca în mod organizat, instituțiile specializate ale statului în domeniul controlului financiar să stabilească o legătură cu facultățile și cadrele didactice, pentru ca împreună cu acestea să cunoască pe parcursul procesului de învățămînt și al practicii în producție pe studenții cu reale calități pentru munca de control și care, la absolvirea facultății să fie repartizați în această muncă dificilă, dar care are o menire importantă în activitatea economico-socială.

Cultivarea calităților și a aptitudinilor pentru munca de control pot fi făcute cu rezultate deosebit de bune în cadrul procesului de integrare a învățămîntului cu producția și cercetarea, organizînd diverse acțiuni cu studenții, în scopul urmăririi cu perseverență a modelării aptitudinilor necesare unei profesii ce poate să contribuie din plin la creșterea eficienței în toate domeniile de activitate.

În unele lucrări de specialitate referitoare la control în general și la cel financiar în special, așa cum este și firesc, **sînt abordate** cu importanța cuvenită **și problemele privitoare la psihologia organelor de control, la calitățile ce trebuie îndeplinite de cei ce sînt încadrați în asemenea funcții, punîndu-se accentul pe faptul că lipsa unor calități cum ar fi tactul, discreția, răbdarea, tenacitatea, modestia, exigența și fermitatea etc., manifestări ale temperamentului acestora, constituie în fapt, în ultimă instanță, riscuri în activitatea de control.**

Acesta este însă numai un aspect. **Problemele însușirilor temperamentale** ale personalității **în corelarea lor cu munca** organelor de control financiar **sînt mult mai complexe.**

În primul rînd, trăsăturile specifice ale tipurilor temperamentale se caracterizează de obicei prin bivalență, avînd concomitent atît laturi pozitive cît și negative, cu predominanță mai ușoară sau mai accentuată a anumitor trăsături de

Ștefan CRĂCIUN

(Continuare în pag. 26)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„NOII ECONOMIȘTI". ANACRONISMUL UNOR SOLUȚII

MAI ÎNTÎI „noii filozofi", apoi „noii economiști". Evident, productivitatea în materie de „noi" școli de gîndire este ridicată în ultima vreme în lumea occidentală. Și faptul că primii încearcă să îngroape toate ideologiile, în timp ce ultimii se străduie să dezgroape și să reînvie o doctrină de acum 200 de ani, este numai o aparentă contradicție : și unii și alții își propun să răspundă unor imperative ale ofensivei ideologice lansate în ultimii ani de cercurile conducătoare capitaliste pentru a stăvili procesul de profundă, structurală, destabilizare a societăților occidentale.

Dacă însă „noii filozofi "au fost producătorii unui „kitsch antimarxist"[1]) circumstanțial, o vogă cu scopuri electorale, legată de efervescența politică din Franța ultimilor ani, cu „noii economiști" ne aflăm în fața unui fenomen de mai mare amploare și cu semnificații mult mai largi. Ei sintetizează și reflectă direcțiile principale pe care vor să le impună politicii economice a statelor occidentale cercurile marelui capital. Aceste cercuri au nevoie de o justificare „ teoretică" a măsurilor și politicilor economice cu ajutorul cărora vor nu numai să-și asigure depășirea multiplelor fenomene de criză – devenite cronice, ele menținîndu-se chiar și în perioadele de avînt ciclic – dar să și „revitalizeze" sistemul capitalist puternic zdruncinat, să-și consolideze pozițiile dominante tot mai puternic contestate.

Școala „noilor economiști" s-a născut în S.U.A., avînd printre reprezentanții săi cei mai proeminenți profesorii Martin Feldstein de la Universitatea Harvard și pe Thomas Sargent de la Universitatea din Minnesota. Din punct de vedere doctrinar, ea se încadrează în curentul neoliberal care, prin „noii" săi reprezentanți, se retranșează azi pe poziții de-a dreptul dogmatice, în apărarea esenței concepției economice capitaliste – a teoriei clasice a liberalismului economic formulată cu 200 de ani în urmă de Adam Smith.

Desigur, neoliberalismul – versiune a teoriei economice burgheze clasice adaptată la condițiile capitalismului monopolist de stat – nu este o noutate în peisajul ideologiei economice americane. El a avut și are poziții destul de puternice – chiar dacă nu a dominat scena politicii economice – fiind acreditat de exponenți de mare prestigiu ca monetaristul Milton Friedman, șeful așa-numitei „școli de la Chicago", laureat al premiului Nobel pentru economie în 1976 –, fapt de altfel semnificativ și el pentru înțelegerea tendințelor actuale din frontul ideologiei economice burgheze. Nou este numai faptul că în ultima sa variantă, a „noilor economiști", neoliberalismul, adoptînd un extremism ideologic bătăios, devenind, cum remarcă presa, „mai friedmanist decît Milton Friedman", încearcă o ofensivă pentru a cuceri poziții dominante în gîndirea economică burgheză și a se impune ca orientare modelatoare a politicii economice. „Toți sînt esențialmente conservatori" – arată „Newsweek"[2]). Și „deși neoconservatorii constituie încă o minoritate în cercurile economice, ideile lor se bucură de o atenție considerabilă", li se face o largă publicitate. Faptul că între teoriile lor și argumentele reprezentanților politici și ai presei burgheze se constată o „stranie" coincidență nu este, desigur, întîmplător. Tocmai marele capital este cel care îi propulsează pe „noii economiști" în avanscena dezbaterilor de politică economică, deoarece pozițiile lor răspund în mod ideal intereselor marelui capital. Astfel, principalele teze ale acestor „neoconservatori" sînt : intervenția statală dereglează funcționarea mecanismului economic, singură piața liberă, de nimic îngrădită, poate asigura desfășurarea în condiții optime a proceselor economice ; impozitele progresive asupra veniturilor și în primul rînd asupra profiturilor marilor corporații, frînînd procesul de formare a capitalurilor, constituie una din principalele piedici ale creșterii economice. Prin aceasta „noua" școală se situează, chiar și în contextul realităților americane, la dreapta scenei politice. „Dacă astăzi are loc în S.U.A. o deplasare spre dreapta a spectrului politic național – scrie „Newsweek" – acești tineri savanți sînt cei care îi furnizează fundamentările intelectuale".

Școala americană n-a întîrziat să facă prozeliți și în Europa occidentală. Într-un articol semnificativ intitulat „Trăiască jungla" și consacrat influenței sale dincoace de Atlantic, revista franceză „Le Nouvel Observateur"[3]) scrie că această

FIȘE

● *Mihai Todosia publică în Editura Junimea Iași lucrarea Doctrine economice contemporane (1978, 304 p.). După ce trece în revistă principalele schimbări care au avut loc în lumea contemporană și influența lor asupra gîndirii economice, autorul tratează pe larg principalele teorii economice burgheze contemporane, gîndirea economică marxistă și apoi gîndirea economică românească contemporană. Într-o prezentare generală a economiei politice burgheze contemporane, M.T . arată că ceea ce caracterizează știința economică burgheză contemporană este creșterea rolului funcției utilitariste, pragmatice a acesteia. O altă tendință este părăsirea metodei abstractizării și utilizarea tot mai mult a metodei empirice, precum și interpretarea subiectivă, psihologică a unor categorii economice. Un loc important în gîndirea economică burgheză actuală îl ocupă problemele organizării științifice a producției și a muncii, gestiunii economice și ale pieței. Se analizează critic conceptele de structură și sistem în accepția economiștilor burghezi.*

Simpozion pe tema creșterii productivității muncii

● *În zilele de 27 și 28 octombrie a.c. a avut loc la Reșița simpozionul cu tema „Creșterea productivității muncii", inițiat și organizat de Comitetul județean Caraș-Severin al P.C.R. Bucurîndu-se de participarea unui număr însemnat de cadre didactice universitare (din Timișoara, București, Craiova și Reșița), cercetători și specialiști din producție, reuniunea științifică a dezbătut probleme actuale ale productivității muncii în principalele ramuri ale producției materiale (industrie, agricultură, construcții), ca și o serie de aspecte teoretice, legate în special de implicațiile măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar asupra conceptiei, modului de stabilire și urmărire a acestui indicator calitativ de bază.*

În cuvîntul rostit la deschiderea sesiunii, tovarășul Nicolae Bușui, prim-secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R., a subliniat necesitatea stringentă a unei colaborări mult mai strînse între învățămînt, cercetare și producție pentru rezolvarea sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid unităților productive pe linia creșterii productivității muncii, a reducerii costurilor și a sporirii eficienței activității în toate compartimentele. Cele peste 80 de comunicări și referate științifice prezentate urmează să fie publicate în volum.

Nivelul tehnologic, calitatea produselor și economisirea resurselor

● *Referindu-se la problemele intensificării producției, Wolfgang Heinrichs arată, în articolul* Hauptwege zur Steigerung der Arbeitsproductivität für die weitere Erhöhung des materiellen und kulturellen Lebensniveaus des Volkes *(Căile principale de sporire a productivității muncii în vederea creșterii mai departe a nivelului de viață material și cultural al poporului), apărut în revista Wirtschaftswissenschaft*

mișcare ideologică urmărește „nu numai să apere capitalismul, ci și să-i redea duritatea sa inițială, care ar constitui condiția deplinei sale eficacități". Comentînd lucrarea[4]) unui discipol francez al „noilor economiști" americani, revista evidențiază faptul că atacurile acestei mișcări nu sînt îndreptate numai împotriva marxismului, în general, a concepțiilor de stînga, împotriva acelor drepturi economice și politice pe care clasa muncitoare a reușit să le cucerească în cadrul societăților occidentale, ci chiar și împotriva unor poziții de „centru". „Noii economiști" se pronunță pentru „avîntul afacerilor pe baza proprietății libere, inițiativei libere, profitului liber, pieței libere, concurenței libere". Ei sînt categoric și violent porniți împotriva impozitului progresiv asupra profiturilor și averilor, a salariului minim garantat, a necesității asigurării de locuri de muncă pentru întreaga populație activă — argumentînd „necesitatea" șomajului —, împotriva dreptului la grevă, asistenței medicale publice, asigurărilor sociale de stat și ajutoarelor de șomaj, a finanțării învățămîntului de către stat etc. Într-un cuvînt, toate funcțiile economice și toate activitățile „în care circulă bani" ar trebui să fie lăsate în seama „pieței libere". Statului i se rezervă în principal funcțiile juridică, polițienească și de apărare.

Pledînd pentru „revenirea la o veritabilă logică a economiei de piață", pentru desființarea aproape completă a sectorului public și reducerea la minimum a funcțiilor economice ale statului, „noii economiști" de pe ambele maluri ale Atlanticului cer mînă liberă, totală și nestingherită, pentru capitalul privat a cărui goană după profit este considerată drept o virtute. Absorbiți însă de pledoaria lor pentru „eliberarea pieței" din „cătușele" intervenționismului keynesist, noii cavaleri ai liberalismului nu mai observă faptul „mărunt" (dar semnificativ pentru a înțelege de a cui libertate sînt preocupați de fapt), că atacul pe care îl dezlănțuie împotriva legilor antitrust — care, începînd cu legea Sherman adoptată în S.U.A. în 1890, au avut drept scop tocmai apărarea liberei concurențe amenințate de monopoluri — se află în totală contradicție cu crezul lor „liberal". Cînd este vorba de libertatea marilor monopoluri de a-și asigura profituri de monopol prin dictarea prețurilor și eliminarea concurenței, „noii economiști" uită subit că sînt apărători ai ortodoxismului pieței libere, dezvăluie adevărata natură de exponenți ai intereselor forțelor celor mai retrograde ale societății capitaliste contemporane.

În această poziție ideologică-cadru își are originea și explicația pe care „noii economiști" o dau fenomenelor de criză prin care trec economiile țărilor occidentale. Escamotînd adevăratele cauze, sistemice, structurale ale crizei, determinată de natura social-economică a capitalismului contemporan, respectiv de natura sa monopolist-statală, ei atacă cu vehemență „ereziile" comise față de teoria capitalismului „pur", în primul rînd keynesismul, cu principalele sale derivate — „statul bunăstării" și „societatea de consum" — încercînd să facă din ele țapul ispășitor pentru toate „necazurile" cu care economiile capitaliste sînt confruntate.

Nu putem să nu fim de acord cu „noii economiști" și cu ceilalți neoliberali cînd susțin că, atît criza economică 1973—75, cît și perpetuarea unor fenomene de criză după 1975 reprezintă o dovadă incontestabilă a falimentului teoriei și politicilor intervenționiste, exultate în întreaga perioadă postbelică drept panaceu al tuturor deficiențelor structurale ale capitalismului. Dar aceasta nu înseamnă că teoria și practica keynesistă constituie cauza reală a crizei. Eșecul keynesismului înseamnă că nici măcar intervenția masivă și omniprezentă a statului în favoarea menținerii sistemului capitalist nu reușește să-l scutească pe acesta de flagelul șomajului, inflației, supraproducției, recesiunii și stagnării productivității muncii, atestînd o dată în plus, că atari fenomene sînt inerente societății capitaliste.

Din punct de vedere teoretic, construcțiile „noilor economiști" nu reprezintă altceva decît o tentativă de reînviere a teoriei clasice a liberalismului economic, a principiului smithian al „mîinii invizibile" al cărui anacronism istoria l-a consemnat cu aproape o jumătate de secol în urmă prin Marea Criză.

Din punct de vedere ideologic, însăși apariția unor asemenea orientări de extremă dreapta reflectă profunda criză a sistemului capitalist și a gîndirii sale economice, starea de „blocaj" a acestora.

Constantin BADEA

---

[1]) „Noua filozofie — variantă a vechiului". Era Socialistă nr. 9/1978.

[2]) „The New Economists". Newsweek, 3 iulie 1978.

[3]) „Vive la jungle !" Le Nouvel Observateur nr. 701/1978.

[4]) Henry Lepage, „Demain le capitalisme".

---

nr. 8/1978, că aceasta implică economie de timp de muncă și de fonduri. Obiectivul constă în a transforma potențialitățile progresului tehnico-științific în creșterea puternică a eficienței în întregul proces de reproducție. Cheia în această privință o constituie creșterea nivelului tehnologic al producției, avînd drept efect îmbunătățirea calității producției, a condițiilor de muncă, cît și reducerea cheltuielilor de energie, materii prime și materiale. Cercetările științifice arată — spunea W. H. — că măsurile de raționalizare sînt eficiente în gradul cel mai înalt cînd sînt corelate cu tehnologii avansate.

Georgescu Roegen despre „bioeconomie"

● REVUE d'ÉCONOMIE POLITIQUE, *nr. 3/1978, publică articolul* De la science économique à la bioéconomie (*De la* știința economică la bioeconomie) *de prof. Nicolas Georgescu-Roegen. În economia „standard" — spune autorul — știința economică se definea ca studiul gestiunii resurselor rare, înțelegînd prin resurse : munca, capitalul și pămîntul „ricardian" (adică simpla dimensiune spațială). Lipsea elementul resurselor energetice, multă vreme considerate inepuizabile. Cum entropia oricărui organism izolat poate fi combătută prin absorbția materiei-energiei din mediul înconjurător, a apărut noțiunea de energie netă, posibilitatea de a obține orice material, adăugîndu-se energia sistemului de producție, în perspectiva unei ecologii globale. Vechiul slogan „nu există prînz gratuit" ar apare, în lumina explicațiilor entropico-ecologice, mai dur : „orice prînz costă întotdeauna mai mult decît valorează". O altă deficiență a înțelegerii fenomenelor economice era limitarea lor la orizontul unei singure generații, pe cînd bioeconomia se referă la toate generațiile. Economia, consideră N. G. R., nu va putea să continue a face obstracție de acest aspect, întrucît „o sarcină a cărei necesitate este impusă de istorie se realizează cu noi sau împotriva noastră".*

Invențiile și creșterea economică

● *În legătură cu un seminar ce se va desfășura la Geneva în zilele de 9 și 10 noiembrie a.c., la care urmează să participe industriași, bancheri, funcționari superiori din țările vest-europene, pentru a discuta corelația dintre actuala stagnare economică și încetinirea investițiilor în tehnologiile noi în țările occidentale, Jacqueline Grapin semnează în* LE MONDE *(3 oct. a.c.) articolul* Les investissements dans les nouvelles technologies .Des risques inévitables *(Investițiile în noile tehnologii: Riscuri inevitabile). Deși se constată o slăbire generalizată a inovației încă de la începutul acestui deceniu, autoarea este de părere că fenomenul nu se explică printr-o stagnare a cercetării, ci prin incertitudinea și riscurile accentuate de care se lovesc investitorii. Totuși, spune J.G., ieșirea din impas o poate oferi numai tehnologia nouă. Se crede uneori că o politică tehnologică dinamică este un lux practicat în perioade de conjunctură bună și abandonat îndată ce vîntul e mai puțin favorabil. În realitate, contrariul este adevărat. Autoarea consideră necesară o orientare care să aibă în vedere în mod sistematic criterii legate de cererea internațională, competitivitatea dobîndită sau potențială, utilizarea minimă de energie și de materii prime, valorificarea maximă a personalului calificat.*

FIȘE

CONTROLUL

(Urmare din pag. 23)

tip — tipurile pure de temperament fiind foarte rare. Esențialul este ca, pornind de la aptitudinile pentru munca de control financiar, să urmărim ca aceste cadre să posede cel puțin în măsură egală trăsăturile de tip pozitive și negative ale temperamentului, iar pe baza cunoașterii și modelării cu răbdare și perseverență a celor pozitive, să obținem rezultatele scontate, concretizate în final în sporirea eficienței verificărilor efectuate.

Din cele arătate rezultă importanța ce trebuie acordată problemelor de psihologie de către conducătorii unităților și ai compartimentelor de control financiar. În aceeași măsură însă, și cei ce îndeplinesc funcții de control și verificare se cuvine a fi buni cunoscători ai psihologiei generale, deoarece ei sînt aceia care din prima zi pînă în ultima zi a controlului vin în contact cu cei controlați, care, indiferent de funcția ce o îndeplinesc, prezintă însușiri temperamentale diferite, ce se cer cunoscute și folosite cu răbdare, receptivitate și rezervă în același timp.

Dintre însușirile psihice cele mai complexe care fac parte din fizionomia persoanei umane, fără îndoială că sînt și acelea care definesc **caracterul ei. Spiritul de inițiativă,** ca trăsătură de caracter, se exprimă în atitudinea creatoare a omului față de muncă.În orice domeniu de activitate, dar cu atît mai mult în munca de control financiar, manifestarea permanentă a spiritului de inițiativă constituie o necesitate obiectivă, căci oricît de complete și clare ar fi indicațiile, metodele și tehnicile de verificare, în munca practică situațiile concrete sînt infinit de variate și complexe și oricînd, în aplicarea oricărei dispoziții normative, există cîmp larg de manifestare creatoare a inițiativei, a competenței și experienței cadrelor din controlul financiar.

Cînd ne referim la **fermitatea caracterului** ca o trăsătură volitivă a acestuia, avem în vedere tăria voinței și perseverența cu care omul luptă pentru realizarea scopurilor, fără a se abate și a ceda în fața greutăților. **A vorbi de fermitate și exigență** în munca de control financiar, înseamnă a aborda abecedarul acestei meserii. Căci analizînd în fond, realizarea întocmai a atribuțiilor ce revin controlului financiar, nu numai că aceasta presupune, dar în mod obiectiv nu se poate considera că o activitate a fost temeinic verificată dacă, în ceea ce privește latura constatativă, dar mai ales în direcția stabilirii răspunderilor, organul de control nu a manifestat fermitatea și exigența necesară. Tăria de caracter a unui cadru de control financiar, exigența sa, se pot dovedi însă și atunci cînd el însuși constată că a greșit și revine asupra unor măsuri, luate fără o analiză multilaterală și temeinică a situației concrete.

Structura psihologică a spiritului de disciplină este foarte complexă. Esența acestei însușiri o constituie atitudinea conștientă a omului față de îndatoririle sale de membru al societății. Disciplina exemplară în munca de control financiar are tăria unui simbol, căci a pretinde celor verificați să fie disciplinați atît timp cît controlorul nu o dovedește cu prisosință în propria comportare, echivalează cu imposibilitatea de a realiza sarcinile încredințate. Și este firesc să fie așa, deoarece exemplul personal se impune a fi manifestat pe multiple planuri, începînd de la cele mai simple acte.

IMPORTANȚA ȘI COMPLEXITATEA sarcinilor izvorîte din hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1973 scot în evidență necesitatea acțiunii perseverente pentru traducerea lor în viață pornind pe de o parte, de la prevederile actelor normative referitoare la implementarea noului mecanism economico-financiar, iar pe de altă parte, de la studierea și aprofundarea în continuare a realităților vieții economice și sociale, baza pentru determinarea de noi idei și măsuri eficiente.

În acest din urmă context, schimbul de opinii și păreri în domeniul finanțelor și al controlului financiar, în strînsă corelare cu valențele conducerii științifice a societății socialiste, sînt de natură să contribuie la creșterea rolului acestor pîrghii în direcția sporirii eficienței în toate sectoarele de activitate.

FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE

(Urmare din pag. 7)

mitele maxime ale costurilor de producție și pentru urmărirea și evidența realizării efective a costurilor. Aceasta impune încadrarea secțiilor cu personal de specialitate care să asigure evidența și urmărirea gestiunii reperelor pentru toate schimburile, personal care se poate asigura prin redistribuirea actualului personal din cadrul birourilor financiar-contabil ale întreprinderilor.

Organizarea cunoașterii la nivel de secții și ateliere nu numai a sarcinilor de producție, ci și a eforturilor materiale și umane, a cheltuielilor cu care trebuie realizată producția, înseamnă practic a pune în cunoștință de cauză masele de oameni ai muncii, pe cei care participă efectiv la crearea bunurilor materiale de la nivelul fiecărui loc de muncă, ceea ce constituie un salt calitativ în modul de a gîndi și a acționa al maselor pentru realizarea indicatorilor planului de producție. Concomitent, considerăm necesar ca stabilirea și urmărirea normelor de consumuri specifice să se facă potrivit unei concepții unitare, cu un sistem de indicatori care să aibă la bază o metodologie unică de fundamentare diferențiată pe produse, grupe de produse, întreprinderi, centrale, ramuri.

Unitățile de cercetare și proiectare, de inginerie tehnologică, ținînd seama de noile produse ce se introduc în fabricație, de sarcinile de reproiectare a celor existente, de nivelul tehnicii din dotare și de posibilitățile reale de reducere a pierderilor tehnologice și netehnologice, este necesar să revizuiască normele de consum în strînsă corelare cu planul de producție, mai ales în industria constructoare de mașini și cu deosebire pentru consumul de metal. Pentru a se asigura un consum economicos de metal propunem introducerea unor indicatori cum ar fi, de pildă, **nivelul maxim al consumului anual total din fiecare sortiment de metal,** pentru care să se dea și repartiție eșalonată pe trimestre și luni, pe această bază asigurîndu-se încheierea contractelor economice, precum și programarea și lansarea producției ; în cazul în care la fabricarea unui produs concură mai multe tipuri de materiale cu consumuri specifice diferite se poate determina un **coeficient de utilizare agregat al materialelor respective.**

În practica economică nu trebuie absolutizată importanța sau eficiența unuia sau altuia dintre indicatorii mai sus-amintiți, deoarece fiecare are o semnificație doar relativă în funcție de structura sortimentală a producției, de tipurile de metal utilizate și de calitatea acestora, precum și de nivelul celorlalți indicatori care formează la un loc un sistem unitar de apreciere a eficienței valorificării metalului sau a materialelor în general.

U.R.S.S.

PAŞII CINCINALULUI

OAMENII SOVIETICI întîmpină a 61-a aniversare a Revoluţiei din Octombrie cu noi victorii în muncă, în lupta pentru transpunerea cu succes în viaţă a celui de-al zecelea plan cincinal.

În decurs de şase decenii Uniunea Sovietică a străbătut un drum echivalent cu secole. A fost creată o societate nouă — societatea socialismului dezvoltat. Ea se caracterizează printr-o economie în permanentă dezvoltare, lipsită de crize, prin relaţii sociale mature, printr-o atmosferă de autentic spirit colectivist, tovărăşesc, printr-o unitate strînsă şi prietenie între toate naţiunile şi popoarele din ţară, printr-un nou tip al personalităţii umane — omul sovietic —, patriot înflăcărat şi internaţionalist consecvent.

Economia Uniunii Sovietice a căpătat trăsături calitativ noi. A fost creat complexul unic al economiei naţionale, care a cuprins toate verigile producţiei sociale, repartiţiei şi schimbului pe teritoriul ţării. Concomitent cu creşterea rapidă a volumului producţiei (în anii Puterii Sovietice venitul naţional al U.R.S.S. a sporit de 103 ori, producţia industrială — de 225 ori, iar cea a agriculturii — de 4,6 ori) s-a ridicat şi eficienţa economiei, se afirmă rolul hotărîtor al factorilor intensivi ai dezvoltării.

În prezent este transpus în mod consecvent în viaţă programul social-economic elaborat de Congresul al XXV-lea al P.C.U.S., ceea ce îşi găseşte expresia înainte de toate în dezvoltarea dinamică a economiei sovietice, în ridicarea continuă a bunăstării oamenilor muncii, în consolidarea puterii ţării.

În anul în curs a fost depăşit un hotar important, respectiv s-a încheiat prima jumătate a celui de al zecelea cincinal. Bilanţul rezultatelor sale, care au constituit un mare pas înainte în dezvoltarea economiei naţionale, a făcut pretutindeni obiectul unei analize multilaterale.

Să luăm, de pildă, un domeniu atît de însemnat al economiei cum este industria. În primii doi ani ai cincinalului, peste prevederile planurilor anuale au fost livrate produse în sumînd mai mult de 12 miliarde ruble, au fost lansate în producţie şi au început a fi fabricate în serie şapte mii de articole noi, de pe urma cărora se obţine un amplu efect economic. Au fost puse în funcţiune circa 500 de noi mari întreprinderi industriale de stat.

Sporurile de producţie obţinute la principalele categorii de produse industriale constituie o mărturie cu privire la dimensiunile şi caracterul dinamic al dezvoltării. În perioada 1976 — sem. I 1978 s-au produs 2 862 miliarde kWh de energie electrică, cifră care depăşeşte cu 755 miliarde kWh nivelul realizat în prima jumătate a celui de-al nouălea cincinal. Acest spor este aproximativ egal cu producţia totală de energie electrică a ţării în primii 40 de ani ai Puterii Sovietice, sau depăşeşte volumul producţiei din 1970, ultimul an al celui de-al optulea cincinal.

Aceeaşi amploare caracterizează şi dezvoltarea altor ramuri ale industriei sovietice. Astfel, în prima jumătate a actualului cincinal — comparativ cu perioada corespunzătoare din cincinalul al nouălea — s-au extras cu 374 milioane tone mai mult petrol (inclusiv condensat de gaze), cu aproape 300 miliarde mc. mai multe gaze naturale (ceea ce echivalează cu volumul extracţiei din anul 1975), turnătoriile de oţel au furnizat cu 56 mil. tone mai mult oţel (cifră care depăşeşte producţia din întreaga perioadă a Marelui Război pentru Apărarea Patriei), s-au produs cu 76 mil. tone (în unităţi convenţionale) mai multe îngrăşăminte minerale (cantitate superioară volumului producţiei din anul 1973).

A fost promovată în mod activ orientarea către dezvoltarea complexă a economiei în toate republicile unionale şi regiunile economice ale ţării, către constituirea de mari complexe teritoriale şi de producţie în Siberia şi în Orientul Îndepărtat, în Kazahstan şi Asia Centrală, precum şi pe baza resurselor Anomaliei magnetice de la Kursk şi a celor ale zonelor din nordul părţii europene a Uniunii Sovietice.

După cum a relevat plenara din decembrie 1977 a C. C. al P.C.U.S., în următorul deceniu petrolul şi gazele îşi vor menţine rolul decisiv în asigurarea ţării cu combustibil şi energie, în primul rînd pe baza exploatării zăcămintelor din regiunea Tiumen. Într-un termen deosebit de scurt (mai puţin de 15 ani) în Siberia apuseană a fost edificată principala bază a ţării pentru exploatarea petrolului şi a gazelor ; prima cantitate de petrol a fost extrasă aici în 1964, iar în anul în curs volumul extracţiei va depăşi 250 mil. tone.

În ajunul marii sărbători din Octombrie constructorii Magistralei feroviare Baikal-Amur au obţinut un important succes. A fost dat în exploatare întregul sector sudic al M.B.A., prima garnitură de vagoane încărcate cu cărbune fiind trimisă întreprinderilor din ţară de către minerii din Iakutia de sud.

DINAMISMUL industriei sovietice determină posibilităţi mai ample de creştere în toate celelalte verigi ale economiei, constituind temelia hotărîtoare a accelerării dezvoltării producţiei agricole, în conformitate cu politica agrară a P.C.U.S. În ultimele cincinale a fost realizată o concentrare nemaiîntîlnită de mijloace pentru dezvoltarea acestei ramuri de însemnătate vitală. Un amplu program pe termen lung, vizînd ridicarea în continuare a tuturor ramurilor complexului agroindustrial al ţării, a fost elaborat la plenara din iulie 1978 a C. C. al P.C.U.S. Ca urmare, se înregistrează o creştere statornică a producţiei la toate categoriile de produse ale agriculturii şi zootehniei, sporeşte productivitatea pe ogoare şi în ferme. Volumul mediu anual al producţiei agricole globale pe anii 1976—1977 a depăşit cu peste 7% nivelul său mediu anual din cincinalul 1971—1975.

Deşi e încă prea devreme pentru a face bilanţul acestui an, este totuşi clar că situaţia din agricultură este, în ansamblu, favorabilă. În numeroase regiuni ale ţării a fost obţinută o recoltă bună, în pofida condiţiilor climatice complicate ; după cum rezultă din rapoartele prezentate în preajma marii sărbători de lucrătorii din satele Ucrainei şi Kazahstanului, ale Caucazului de Nord şi din Regiunea Volgăi, ale Uralului şi altor importante regiuni cerealiere din ţară lupta pentru strîngerea recoltei anului 1978 a fost încununată de succes. Colhozurile şi sovhozurile au înregistrat, de asemenea, sporuri la şeptelul de animale şi păsări, s-au mărit producţia şi achiziţiile în fondul statului de produse animaliere.

Creşterea şi consolidarea potenţialului economic au constituit fundamentul înfăptuirii consecvente a liniei privind ridicarea nivelului de trai material şi cultural al poporului sovietic, care constituie ţelul suprem al politicii P.C.U.S. Acest ţel, ca principal obiectiv al statului sovietic, a fost înscris în noua constituţie a U.R.S.S., prima aniversare a adoptării acesteia fiind recent marcată într-un cadru festiv de oamenii sovietici. În cursul actualului cincinal s-au majorat considerabil veniturile reale, calculate pe locuitor, se asigură realizarea creşterii planificate a retribuţiei medii lunare a muncitorilor şi funcţionarilor şi a remunerării muncii colhoznicilor. În prima jumătate a cincinalului au fost construite 4,8 milioane de noi apartamente, circa 25 milioane de persoane beneficiind de îmbunătăţirea condiţiilor lor de locuit.

PARTIDUL a trasat sarcina de a transforma cel de-al zecelea cincinal în cincinalul eficienţei şi al calităţii. Capacitatea de a lupta cu spor pentru ridicarea eficienţei producţiei şi pentru calitate a devenit criteriul de apreciere a activităţii fiecărui colectiv de muncă. În primii doi ani ai cincinalului creşterea productivităţii muncii sociale a asigurat economisirea muncii a peste şapte milioane de oameni. Totodată, reducerea consumului de materiale pentru obţinerea produsului social a permis să se realizeze economii de materii prime, materiale, combustibil şi alte obiecte ale muncii în valoare de aproximativ cinci miliarde ruble.

Oamenii sovietici depun mari eforturi pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor legate de ridicarea eficienţei economiei. Este vorba despre accelerarea în continuare a progresului ştiinţifico-tehnic, despre perfecţionarea mecanismului econo-

V. BELEANOV
prim-adjunct al redactorului şef „Ekonomiceskaia gazeta"

(Continuare în pag. 30)

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

„Economia mondială este profund perturbată de criza monetară și financiară, de gravele fenomene inflaționiste manifestate cu putere în țările capitaliste dezvoltate și care au afectat destul de serios țările în curs de dezvoltare, avînd, dealtfel, repercusiuni negative asupra tuturor statelor, a ansamblului schimburilor și relațiilor de colaborare internațională... Ținînd seama de tot mai puternica interdependență dintre țările lumii, nu mai este posibil ca aceste probleme să fie rezolvate doar de un grup restrîns de țări, ci de către întreaga comunitate a națiunilor lumii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Necesitatea intensificării cooperării internaționale în domeniul financiar-monetar

CEA DE-A 33-A SESIUNE ANUALĂ a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Banca Mondială) care s-a ținut la sfîrșitul lunii septembrie în capitala Statelor Unite, precum și cea de a 11-a reuniune a Comitetului interimar, ținută în aceeași perioadă, și-au desfășurat lucrările pe fundalul marilor dificultăți pe care fenomenele de criză le provoacă relațiilor financiare și monetare internaționale. S-a confirmat încă o dată, cu acest prilej, necesitatea imperioasă a intensificării cooperării internaționale, inclusiv în domeniul financiar-monetar, în interesul stabilității întregii economii mondiale, necesitate scoasă în evidență cu putere în expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** din 3 august a.c. în fața activului central de partid și de stat.

Un lanț al slăbiciunilor

ÎNCĂ ÎNAINTE DE SESIUNE, documentele difuzate de cele două organisme internaționale, îndeosebi rapoartele de activitate ale acestora, precum și comunicatul reuniunii Grupului celor 24 de țări în curs de dezvoltare (organul „Grupului celor 77", constituit pentru examinarea problemelor monetare internaționale din punctul de vedere al lumii a treia), au exprimat îngrijorarea generală asupra situației economice mondiale și asupra repercusiunilor ei în sfera monetară și financiară. Grupul celor 24 a arătat, de exemplu, că „economia internațională pare să fie pîndită de pericolul stagnării la niveluri inferioare ale creșterii producției și comerțului, însă la niveluri ridicate ale șomajului și inflației" ; că această situație paradoxală este dăunătoare nu numai din cauza subutilizării resurselor, dar și a faptului că ea „dă naștere unei multitudini de forme ale protecționismului, care face tot mai dificil procesul de echilibrare a balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare".

Pe plan monetar, documentul elaborat de Comitetul interimar subliniază existența unui adevărat lanț al slăbiciunilor : marile diferențe de la o țară la alta în ritmul inflației și în creșterea cererii interne din țările capitaliste au contribuit la continuarea excepționalelor deficite și excedente ale balanțelor de plăți ; aceste deficite și excedente au dus la instabilitatea piețelor de schimb, iar instabilitatea piețelor, prin efectele ei asupra prețurilor, investițiilor și încrederii, a făcut tot mai dificilă formularea și aplicarea unei politici de ieșire din criză.

Atît Comitetul interimar, cît și organismele valutar-financiare internaționale au subliniat în concluziile materialelor difuzate necesitatea unei strategii comune care să sprijine creșterea neinflaționistă a economiei mondiale și reducerea dezechilibrelor din domeniul plăților internaționale, să promoveze condițiile stabilității economice și financiare, precum și ale stabilității pe piețele de schimb. O asemenea strategie, aplicată de țările industrializate, ar conduce — s-a spus în documentele pregătitoare ale sesiunii — la îmbunătățirea climatului general al comerțului și dezvoltării, de care ar profita și țările în curs de dezvoltare și alte țări producătoare de produse primare.

Cum și-a găsit reflectarea această problematică în lucrările sesiunii FMI—BIRD ?

Rolul F.M.I.—B.I.R.D. într-o lume în mișcare

ÎN CE PRIVEȘTE Fondul Monetar Internațional, sesiunea din septembrie a.c. a fost prima care a avut loc după intrarea în vigoare a statutului modificat al organismului (1 aprilie 1978) și prima după alegerea noului director general al F.M.I., J. de Larosière. Avînd în vedere pe de o parte situația economică existentă în lume, plină de dezechilibre și marcată de o mare diversitate de situații și condiții de la o țară la alta, așa cum s-a subliniat în expunerea din august a.c. a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, iar pe de altă parte baza nouă pe care o furnizează statutul modificat al Fondului pentru activitatea viitoare a acestuia, precum și noua conducere a organismului, ne-am fi putut aștepta la o sesiune care să abordeze o paletă mai largă a problematicii relațiilor valutar-financiare internaționale, în căutarea soluțiilor pentru atribuirea unui rol mai activ Fondului în remedierea actualelor stări de lucruri din lume. F.M.I. este de fapt singurul organism de specialitate al Națiunilor Unite, iar în anii din urmă, dosarele reformei sistemului monetar internațional, închise din cauza crizei, au catalogat un număr mare de domenii în care trebuie pusă ordine dacă se intenționează ca moneda și creditul să fie utilizate cu mai multă eficiență în procesul de însănătoșire a vieții economice internaționale în cadrul actualei ordini mondiale, fără a mai vorbi despre ceea ce ar reveni acestor instrumente în cadrul unei noi ordini economice și politice.

În realitate, sesiunea din septembrie a.c. a abordat pe un plan realmente constructiv un singur aspect al actualei problematici și anume acela al căilor și mijloacelor de creare a unor mai mari posibilități financiare pentru F.M.I., astfel încît țările membre ale organismului să beneficieze de un sprijin mai puternic pentru echilibrarea balanței de plăți (este știut că F.M.I. acordă credite numai pentru acoperirea deficitelor temporare ale balanței de plăți). Aceeași problemă referitoare la Banca Mondială a rămas în suspensie.

În această privință ar fi de semnalat modul în care activitatea Fondului a pendulat în ultimul timp între cele două obiective ale sale : financiar și monetar. Ca organ de finanțare, F.M.I. are un rol central în echilibrarea financiară a balanței de plăți a țărilor membre și de sprijinire a lor în adoptarea unei politici adecvate de realizare a echilibrului de balanță. Ca organ monetar, F.M.I. urmărește încurajarea **cooperării monetare internaționale**, înlesnirea **dezvoltării echilibrate a comerțului internațional**, sprijinirea **politicii de stabilitate a cursurilor valutare** etc. În istoria lui, Fondul nu a putut urmări deopotrivă aceste obiective cu aceeași intensitate și cu același succes : conjunctura, posibilitățile sau necesitățile momentului au făcut ca fie unul, fie celălalt să se situeze pe primul plan al preocupărilor și realizărilor.

Întrucît marile dezechilibre ale balanțelor de plăți constituie unul din fenomenele cele mai supărătoare ale actualei crize, F.M.I. a fost și este foarte solicitat : două treimi din țările membre cu deficite de balanță au bătut la ușa F.M.I. pentru a obține credite. În viitorul apropiat nu se prevede nici o îmbunătățire a situației, în condițiile în care economia mondială și comerțul manifestă tendințe de stagnare, iar măsurile protecționiste se intensifică. Prin urmare, este puțin probabil ca deficitele de balanță ale țărilor membre ale F.M.I. să scadă sensibil prin creșterea exportului.

Corespunzător, F.M.I. — ca dealtfel și Banca Mondială — are nevoie de mijloace financiare mult mai mari decît cele de care dispune în prezent. În consecință, sesiunea din septembrie a pus pe agendă, ca prim punct concret, sporirea resurselor proprii ale Fondului în următorii ani, iar ca al doilea punct, reluarea, după o pauză de șase ani, a alocărilor de drepturi speciale de tragere (D.S.T.) ca mijloc de întărire a rezervelor monetare ale țărilor membre.

Întrucît resursele proprii ale F.M.I. provin din cotele de participare vărsate de țările membre, s-a apreciat că o majorare (a șaptea în istoria Fondului) a volumului total al cotelor cu 50% va contribui la o mai bună corelare a mărimii resurselor Fondului cu nevoile diferitelor țări de finanțare pe termen mediu a balanțelor de plăți. Această majorare generală va face ca volumul cotelor subscrise și vărsate de țările membre ale F.M.I. să treacă de la 39 la 58,6 miliarde D.S.T. (circa 76 miliarde de dolari S.U.A.).

Sesiunea a aprobat propunerea de majorare generală a cotelor, luînd act de intenția F.M.I. de a nu mai propune în următorii cinci ani o nouă revizuire a acestor cote, afară de cazul în care va interveni o schimbare importantă în economia mondială și în nevoile de finanțare. Delegația României la sesiunea F.M.I. și B.I.R.D. condusă de tovarășul Paul Niculescu, viceprim-ministru și ministrul finanțelor, s-a pronunțat în favoarea majorării cotelor, în scopul consolidării rolului F.M.I. în acordarea de asistență financiară țărilor membre.

Majorarea generală a cotelor va fi repartizată între țări în mod proporțional cu cotele actuale, astfel încît fiecare țară va obține o majorare de 50% a cotei deținute în prezent, cu excepția unui mic spor acordat unui număr de 11 țări în curs de dezvoltare, ale căror cote se aflau mult sub ceea ce le-ar fi revenit în mod normal. Repartizarea proporțională între țările membre a majorării generale a cotelor nu a ținut seama de punctul de vedere reiterat de țările în curs de dezvoltare, ca de majorare să beneficieze cu prioritate aceste țări, ceea ce ar fi presupus o majorare selectivă și nu una proporțională.

D.S.T., o problemă controversată în continuare

AL DOILEA PUNCT de pe ordinea de zi a sesiunii s-a referit la reluarea alocărilor de drepturi speciale de tragere. Prima alocare și singura pînă în prezent a fost efectuată în perioada 1970—1972 și s-a ridicat la un total de 9,3 miliarde D.S.T. (în acea vreme, 1 D.S.T. era echivalent cu 1 dolar S.U.A.).

Asupra oportunității unei reluări a alocărilor de DST s-a realizat în cele din urmă un consens, însă au existat divergențe asupra mărimii globale a acestor alocări, F.M.I. propunînd cîte 4—6 miliarde anual, țările dezvoltate — o sumă mai mică, iar țările în curs de dezvoltare — o sumă superioară, în temeiul poziției lor potrivit căreia D.S.T. pot reprezenta nu numai un mijloc de sporire a lichidității internaționale, dar și de sprijinire financiară a dezvoltării. Este de subliniat că statutul modificat al F.M.I. prevede ca D.S.T. să devină principalul instrument de rezervă al sistemului monetar internațional.

Sesiunea a fost de acord cu o alocare globală de 4 miliarde D.S.T. (circa 5,2 miliarde dolari) în fiecare din următorii trei ani (1979—1981), în total 12 miliarde, repartizate între țările membre beneficiare proporțional cu cotele respective subscrise la F.M.I. Aceasta înseamnă că în 1981, totalul D.S.T. se va ridica la 21,3 miliarde (circa 28 miliarde de dolari) ceea ce va face ca ponderea D.S.T. în totalul rezervelor monetare internaționale, în prezent de numai 4% (făcînd abstracție de rezervele de aur), să crească substanțial, fără însă să confere acestui instrument importanța care fusese prevăzută inițial, în 1970, și cu atît mai puțin aceea înscrisă în statutul F.M.I.

Atît în discuțiile din ședințele sesiunii, cît și în conferința de presă care a avut loc la încheierea lucrărilor, s-a pus întrebarea privitoare la raționea emisiunii de D.S.T. în condițiile în care, potrivit autorităților monetare, există în lume o prea mare lichiditate. Din discuții au rezultat următoarele :

— nu este vorba de luat în considerare actuala lichiditate, ci aceea prevăzută pe termen lung ; or, lichiditatea trebuie să crească în pas cu creșterea volumului tranzacțiilor economice ;

— actuala lichiditate internațională este creată de deficitele balanței de plăți a S.U.A. și de piețele de eurovalute, ceea ce nu se poate considera ca fiind cea mai bună cale de a se face față nevoilor mondiale de mijloace de plată ;

— conform hotărîrilor luate la sesiune, o parte din D.S.T. alocate țărilor membre se vor înapoia la F.M.I. sub forma achitării majorărilor de cote (fiecare țară va achita suma reprezentînd majorarea cotei respective în proporție de 25% în D.S.T., iar restul de 75% în monedă națională), ceea ce înseamnă că circa o treime din alocările de D.S.T. vor servi la plata majorărilor de cote.

Problema D.S.T. este atît de vastă și de controversată, încît prin decizia de reluare a alocărilor nu s-a făcut un pas prea hotărît înainte. Conducerea F.M.I. a intuit nevoia ca această decizie de ordin cantitativ să fie însoțită de unele măsuri care să vină în sprijinul sporirii „calității" acestui instrument. Astfel, dobînda la disponibilitățile de D.S.T. va fi majorată ; se fac studii — neajunse încă în fața de finalizare — cu privire la lărgirea ariei de utilizare a D.S.T., cum ar fi pentru acordarea de împrumuturi, pentru garanții, pentru lichidarea unor angajamente ; se propune ca rezerva obligatorie care trebuie menținută în conturile de D.S.T. să fie redusă de la 30% la 15% din alocările cumulative etc.

Țara noastră și-a manifestat în repetate rînduri acordul cu privire la o nouă emisiune de D.S.T., exprimîndu-și totodată dorința de a se trece la o studiere de fond a ansamblului problemelor legate de acest instrument, în perspectiva creată prin statutul modificat al F.M.I.

Ecouri ale unor contradicții fundamentale

ÎN DIFERITE CONTACTE care au avut loc în cadrul și pe marginea sesiunii și care adeseori reflectă mai bine atmosfera în care se desfășoară relațiile valutar-financiare internaționale decît luările de cuvînt oficiale din ședințe, au fost abordate unele aspecte nevralgice ale acestor relații.

S-a pus, de exemplu, în discuție eventualitatea unei confruntări între F.M.I. și Piața comună care, după cum se știe, intenționează să creeze un sistem monetar (vest-) european și un Fond monetar (vest-) european. Nu cumva această reprezintă o restrîngere a rolului F.M.I. sau chiar o periclitare a cooperării internaționale monetare și financiare în cadrul actual al F.M.I. ?

Răspunsurile date nu au fost scutite de oarecare ambiguitate. Astfel, Denis Healey, ministrul finanțelor al Angliei și președinte al Comitetului interimar, a declarat că „sistemul monetar european este încă în studiu" și că „unele țări, inclusiv țara mea, au susținut cu putere că vor sprijini numai acea formă a sistemului care să nu slăbească nici F.M.I. și nici dolarul". De unde rezultă că există alte țări care susțin contrariul. Dealtfel, numeroși comentatori au tras încă mai demult concluzia că prin realizarea unei „zone mai largi de stabilitate monetară în Europa" se intenționează crearea unui punct de atracție monetară opus aceluia de la Washington, care nu poate oferi în condițiile actuale decît instabilitatea.

O altă problemă pusă în discuție a fost aceea a cursurilor valutare. Cum se împacă afirmația că sistemul flotării cursurilor contribuie la echilibrarea balanțelor de plăți, cu realitățile din actuala perioadă, în care flotarea exagerată a cursurilor valutare coexistă cu marile dezechilibre de balanță ? Răspunsurile date n-au putut decît să confirme existența acestei contradicții, fără să se aventureze într-o explicație și cu atît mai puțin într-o soluție.

Cooperarea, condiție a progresului

ÎN CUVÎNTAREA DE DESCHIDERE a președintelui sesiunii, Tengku Razaleigh Harnzah (Malaezia), s-a arătat că aceste organisme (F.M.I. și B.I.R.D.) „au fost create în alte timpuri și alte circumstanțe". Fondul și banca „trebuie să continue să-și revizuiască activitatea, rolurile, căile viitoare, dacă vor voi să continue să joace un rol de importanță crescîndă într-o lume în mișcare".

Sporirea resurselor, obiectivul principal al sesiunii din acest an era evident necesară. Însă mari semne de întrebare planează asupra viitorului relațiilor valutar-financiare internaționale. Ele au rămas intacte după încheierea sesiunii.

Actualele probleme valutar-financiare sînt oare imposibil de soluționat ? România, prin glasul președintelui **Nicolae Ceaușescu,** consideră că fenomenele care stau la baza lor **„pot fi atenuate prin reglementări internaționale echitabile, ce trebuie să facă obiectul unor dezbateri și reuniuni, cu participarea tuturor statelor, în cadrul organismelor internaționale de specialitate, precum și în cadrul Organizației Națiunilor Unite".** Așa cum s-a arătat în expunerea din 3 august 1978 a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** România este hotărîtă să-și aducă contribuția activă la intensificarea eforturilor statelor în această direcție, în interesul întăririi stabilității întregii economii mondiale, fapt dovedit și prin poziția constructivă a delegației țării noastre la recenta sesiune a F.M.I.

dr. Costin KIRIȚESCU

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Economia suedeză în 1979

SE APRECIAZĂ că Suedia va realiza o creștere modestă, de circa 1,5%, a produsului național brut în 1978, obținută și ea mai ales pe seama intensificării peste așteptări a exporturilor, al căror volum sporește în acest an cu circa 10%, în vreme ce importurile s-au redus în primul semestru cu 15%, însă cu perspectiva de a se diminua pe ansamblul anului cu numai 4,5%.

Pentru 1979, Federația industriilor suedeze prevede o creștere a P.N.B. de 3,3%, în condițiile unei majorări a producției industriale cu 5—6%, a exporturilor cu 6,5%, iar a importurilor cu 8%. Se speră, de asemenea, că se va inversa tendința actuală de reducere a stocurilor, paralel cu o anumită, înviorare a consumului particular.

Schimburile comerciale ungaro-australiene

EXPORTURILE *ungare în Australia s-au ridicat în anul 1977 la 5 milioane dolari. Principala grupă de mărfuri în cadrul exportului ungar au constituit-o bunurile de larg consum, în primul rînd țesături, instalații pentru camping, produse din piele, și de asemenea produse ale industriei alimentare, medicamente, produse din piele sintetică, instalații Roentgen etc. Ungaria a importat în același an din Australia mărfuri în valoare de 26 milioane dolari, în principal piei brute și bumbac. În structura exportului ungar în Australia urmează să intre în viitor și autobuze „Ikarus", mașini-unelte și instalații energetice.*

Exportul țărilor în curs de dezvoltare

APROAPE *80% din exporturile țărilor în curs de dezvoltare sînt comercializate de corporații transnaționale, cu toate consecințele pe care această dependență de marile monopoluri le are pentru țările în curs de dezvoltare, estimează experții UNCTAD într-un studiu referitor la 20 de produse primare. Bazat în majoritatea cazurilor pe date din 1976, studiul arată că, din totalul exporturilor analizate de produse primare ale țărilor în curs de dezvoltare, de 6,36 miliarde dolari, societățile transnaționale au comercializat produse în valoare de 5,04 miliarde dolari. Procentajul comercializat de aceste societăți din totalul exporturilor respective ale țărilor în curs de dezvoltare variază de la 25% în ce privește pieile pînă la 85—90% la cupru, cafea, tutun, grîu, bumbac, iută și la 95% în cazul minereului de fier și bauxitei.*

Colaborare Polonia — țări în curs de dezvoltare

COLABORAREA E-CONOMICĂ *a Poloniei cu țările în curs de dezvoltare cunoaște o extindere simțitoare în ultimii ani. Astfel, în perioada 1973—1977, schimburile de mărfuri au sporit de trei ori. În această perioadă Polonia a construit în țările în curs de dezvoltare și a utilat peste 200 de obiective complete. Pe șantiere din aceste țări lucrează în permanență 1 500—2 000 de specialiști polonezi. Din cele peste 100 de societăți de producție și comerciale pe care Polonia le-a creat pînă acum peste hotare, majoritatea funcționează în Africa, America de Sud și Asia. În țările în curs de dezvoltare activează de asemenea medici, cercetători, cadre didactice, economiști, arhitecți și alți specialiști polonezi.*

EVOLUȚII MONETARE

PROCESUL DE MODIFICARE a raportului de forțe dintre principalele valute occidentale a continuat în săptămîna 23—27.X.1978 pe un fundal caracterizat prin deteriorarea accelerată a poziției **dolarului** pe piețele de schimb. În cursul intervalului a fost anunțat un nou excedent masiv al balanței comerciale a R.F.G., pe luna septembrie, de 4,73 miliarde mărci vest-germane, care a influențat favorabil evoluția mărcii. Totodată, se remarcă faptul că deficitul comercial al S.U.A., pe luna septembrie, de 1,69 miliarde dolari, deși mult inferior volumului anticipat de experți, nu a declanșat o reacție favorabilă dolarului pe piețele de schimb. **Marca vest-germană** reține atenția prin reluarea, după o perioadă relativ îndelungată, a tendinței de repreciere accentuată față de restul valutelor occidentale. Această evoluție este legată de observatori de apropiata intrare în vigoare a noului sistem monetar (vest-) european, caracterizat de mulți specialiști ca o viitoare „zonă a mărcii vest-germane". La închidere moneda vest-germană cota la circa 1,7615 mărci/1 dolar, cu circa 3,6% peste închiderea de referință de 1,8250. **Francul belgian** a urmat mișcarea mărcii, terminînd la circa 27,85 franci/1 dolar. În contextul regrupării raporturilor diferitelor valute față de marca vest-germană, **francul elvețian,** susținut și de declarațiile oficiale care apreciază că menținerea unei paități de circa 0,8 franci pentru o marcă vest-germană corespunde etapei actuale, a înregistrat o repreciere moderată față de dolar, cotînd la închidere de 1,5090 franci/1 dolar.

Francul francez a cunoscut o repreciere de peste 4% și a cotat la închidere la circa 4,0400 franci/1 dolar. Într-o evoluție similară, **lira sterlină** a cotat pe 29.X. la circa 1,07 dolari/1 liră. **Lira italiană,** în contextul slăbiciunii dolarului, a înregistrat la rîndul său o repreciere de peste 2% — cursul maxim al intervalului: circa 795,20 lire/1 dolar — continuînd însă să se deprecieze față de monedele partenerilor din C.E.E. Cu o repreciere de 2,5% față de săptămîna precedentă, **yenul japonez** a atins un maxim de circa 178 yeni/1 dolar, beneficiind de intervențiile Băncii Japoniei în direcția temperării evoluției sale ascendente.

Sub influența instabilității de pe piețele de schimb, **prețul aurului** a înregistrat noi creșteri. La ultimul fixing de la Londra din intervalul amintit el a fost de 234,50 dolari/uncie, în creștere cu circa 7 dolari față de săptămîna precedentă, și a ajuns ulterior să depășească 245 dolari per uncie.

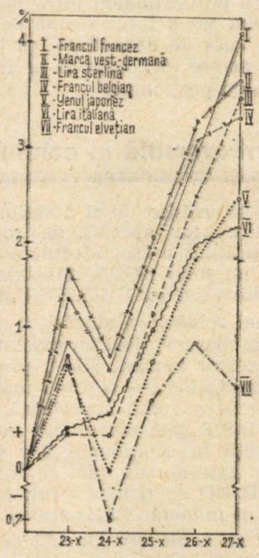

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 23—27 X, luîndu-se ca bază cursurile din 20 X 1978

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

PAȘII CINCINALULUI

(Urmare din pag. 27)

mic, îmbunătățirea structurii economiei și a repartiției forțelor de producție. În cadrul acestui complex de măsuri interdependente P.C.U.S. atribuie un rol de seamă dezvoltării activității creatoare a oamenilor muncii, ridicării eficacității întrecerii socialiste, popularizării experienței colectivelor fruntașe, cu înaltă eficiență în muncă.

„Pentru noi sînt importante — a subliniat tovarășul L. I. Brejnev în raportul la plenara din iulie a C.C. al P.C.U.S. — și rezultatele economice ale întrecerii în muncă și marile posibilități educative pe care le cuprinde această întrecere". Datorită desfășurării largi a întrecerii pentru o eficiență ridicată și o calitate înaltă, peste zece mii de colective din întreprinderi, șantiere de construcții, colhozuri și sovhozuri, aproape 265 mii de colective din secții de producție, brigăzi și ferme și peste 5 milioane de oameni ai muncii și-au îndeplinit înainte de termen sarcinile pe primii trei ani ai cincinalului.

Un factor care contribuie la dezvoltarea eficientă a economiei sovietice, ca și a tuturor țărilor membre ale C.A.E.R., îl reprezintă adîncirea și perfecționarea colaborării, dezvoltarea integrării economice socialiste. Înfăptuirea în comun a unor ample lucrări, prevăzute în planul convenit al acțiunilor multilaterale de integrare pe anii 1976—1980, slujește interesele tuturor țărilor membre ale C.A.E.R., inclusiv U.R.S.S. Printre ele se numără, de exemplu, încheierea construcției complexului de obiective constituind conducta de gaze „Uniunea" (Orenburg-granița de vest a U.R.S.S.), ceea ce asigură posibilitatea de a transporta pe conductă gaze din U.R.S.S. în Bulgaria, Ungaria, R.D.G., Polonia, România și Cehoslovacia. Construcția acestui obiectiv, unic în felul său, constituie o pildă de realizare eficientă a lucrărilor de către colectivul internațional de multe mii de constructori, oferind, totodată, țărilor membre ale C.A.E.R. o valoroasă experiență în domeniul înfăptuirii în comun a unor proiecte de mare importanță economică.

Programele speciale pe termen lung privind colaborarea în domeniul energiei, combustibilului și materiilor prime, al agriculturii și industriei alimentare, precum și al construcțiilor de mașini, aprobate la cea de-a XXXII-a ședință a sesiunii C.A.E.R. reprezintă dezvoltarea Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste. Aceste programe definesc strategia convenită a colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. pe o perspectivă îndelungată în domeniile corespunzătoare ale producției materiale.

Întîmpinînd aniversarea Marelui Octombrie, poporul sovietic marchează cu satisfacție noile succese ale societății socialismului dezvoltat, ale economiei și culturii sale, noile realizări în lupta pentru construirea comunismului.

Măsuri conjugate pentru economisirea energiei

CREȘTEREA însemnată a prețurilor la petrol pe piața mondială în prima jumătate a acestui deceniu, perspectivele apariției foametei de energie au generat variate măsuri și programe de economisire în țările capitaliste mari importatoare de petrol. După cum se

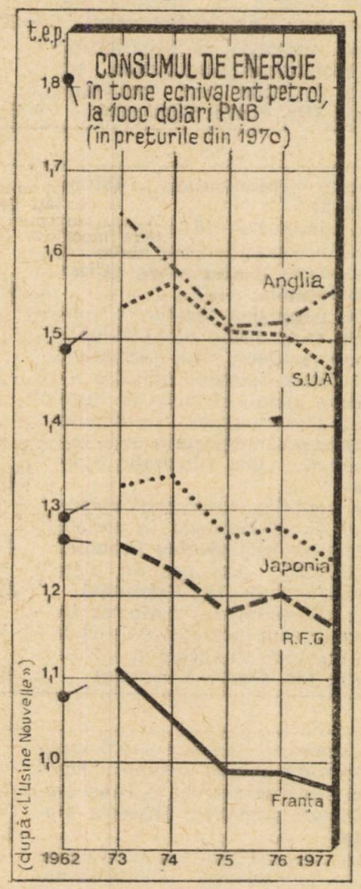

vede din grafic, aplicarea lor a determinat în principalele țări capitaliste industrializate ameliorarea raportului dintre creșterea produsului național brut și cea a consumului de energie. Față de nivelul consumului (raportat la 1 000 dolari P.N.B. din fiecare țară) atins în anul 1973, o reducere mai substanțială s-a înregistrat în Franța, comparativ cu Anglia, R.F.G., Japonia sau S.U.A., deși în cazul acestora din urmă raportul inițial era mai puțin favorabil. Asemenea rezultate au putut fi obținute sub efectul conjugat al unor măsuri de eliminare a pierderilor și risipei de energie, al introducerii progresive de mașini și tehnologii mai puțin avide de energie, al ridicării randamentelor în transformarea energiei primare etc.

Iugoslavia: construcții în străinătate

ÎNTREPRINDERILE de construcții iugoslave au realizat anul trecut lucrări în circa 40 de țări, în valoare de 1,2 miliarde dolari, dintre care aproape 85 milioane de dolari (cu 60% mai mult decît în 1976) în țări în curs de dezvoltare. Dintre acestea din urmă, cele mai numeroase au fost țările africane (Libia, Nigeria, Gabon etc.), cu lucrări în valoare de 425 mil. dolari. În Asia cele mai importante lucrări s-au executat în Irak și Kuweit. Întreprinderi iugoslave au desfășurat lucrări de construcții și în țări europene, atît socialiste (Cehoslovacia, U.R.S.S., R.D.G.), cît și capitaliste (în primul rînd R.F.G., dar și în Olanda, Italia, Austria etc.).

O anumită contribuție la creșterea cu 52% anul trecut a valorii lucrărilor de construcții efectuate de firmele iugoslave în străinătate a adus-o creșterea prețurilor pe piața internațională, dar rolul principal l-a avut creșterea volumului fizic al lucrărilor, relevă publicația **Yugoslavia Export.**

Politica energetică și modelarea matematică

COMPLEXITATEA adoptării unor decizii raționale în domeniul politicii energetice a unei țări este legată de trei factori esențiali, și anume : de deciziile adoptate în celelalte ramuri ale economiei naționale ; de structura relativ incertă a pieței energetice care nu permite discernerea la timp a modificărilor și desprinderea concluziilor necesare ; de luarea în calcul a factorului timp care prezintă serioase dificultăți în sectorul energetic.

După aprecierea unor specialiști din R.F.G., o contribuție la rezolvarea problemei menționate poate aduce modelarea matematică. Se recomandă ca un sistem integrat de modele să cuprindă, drept elemente esențiale : latura macroeconomică, latura demografică, necesitățile de energie, asigurarea cu energie, protecția mediului înconjurător. Elaborarea — ca parte componentă — a unui model liniar al sistemului de aprovizionare cu energie permite stabilirea (de exemplu, pînă în anul 2 000) a nivelului optim al cheltuielilor pentru utilizarea sistemului tehnic de aprovizionare cu energie pentru diferite condiții-tip și variante ale evoluției consumului de energie. Modelarea matematică în domeniul energeticii este, astfel, considerată ca un instrument auxiliar rațional pentru determinarea soluțiilor în cadrul politicii energetice.

Ungaria: productivitatea ca factor de creștere

ÎN ETAPA ACTUALĂ a construcției socialiste se modifică rolul diferiților factori ai creșterii economice, scrie revista ungară **Társadalmi Szemle.** În timp ce epuizarea rezervelor de forță de muncă, mărirea costului energiei și al materiilor prime minerale exercită o influență negativă asupra ritmului creșterii economice, alți factori, ca accelerarea progresului tehnico-științific, ridicarea nivelului pregătirii profesionale și de cultură generală a cadrelor, precum și extinderea specializării și cooperării, au un efect favorabil.

Revista arată că în perioada 1951—1977 productivitatea socială a muncii a crescut în Ungaria de 3,6 ori. În timp ce în deceniul al șaselea o parte relativ redusă din sporul producției industriale s-a datorat creșterii productivității muncii, în deceniul următor aceasta din urmă contribuia cu două treimi, iar în deceniul actual — cu aproape sută la sută. Se apreciază că în prezent nivelul productivității muncii din industria R. P. Ungare reprezintă 1/3—1/2 din cel din țările capitaliste cu un înalt nivel de industrializare, situîndu-se aproximativ la nivelul existent în Spania și Grecia.

Aportul extracției submarine

ÎNCASĂRILE din acest an ale Marii Britanii de pe urma extracției de petrol și gaze din Marea Nordului, de 2,2 miliarde lire sterline, se anunță a fi cu 15% mai mici decît se prognoza anul trecut. (graficul din stînga). Ca urmare și contribuția extracției submarine la balanța de plăți a țării se va situa în 1978 cu 300 milioane l. st. sub nivelul prognozei efectuate în 1977.

Pe de altă parte, pentru anii următori la Londra se anticipează o sporire a încasărilor de pe urma petrolului și gazelor din Marea Nordului la peste 6 miliarde l. st. (în prețurile din 1977). În aceste condiții, aportul net al extracției din Marea Nordului la excedentul balanței de plăți se anunță și el în creștere (graficul din dreapta).

Încasări din extracția de petrol și gaze din Marea Nordului
(miliarde lire sterline, la prețurile din 1977)

Balanța de plăți

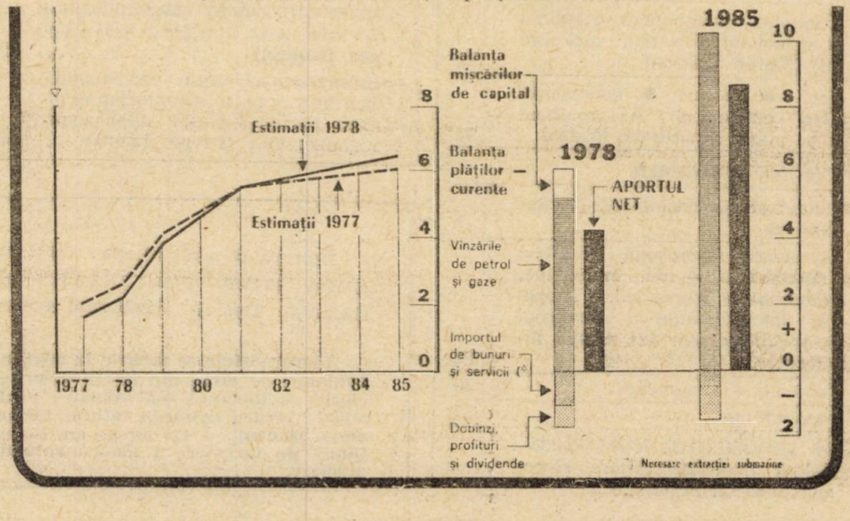

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 3 noiembrie 1978

— Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Afirmarea largă a progresului tehnico-științific pentru realizarea unei noi calități în agricultura românească **(Ovidiu Popescu)** 3

— Reducerea cheltuielilor materiale și realizările fizice, condiții ale îndeplinirii producției nete **(Gh. Drăghici)** 5

— Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Fundamentarea științifică a cheltuielilor materiale **(drd. Alexandru Cozac)** 7

— Orientări ferme ale progresului tehnic în construcții. Economicitate, productivitate, calitate **(Radu Negru)** 8

— Dezbatere „R.E." privind o zonă de interferență comerț-industrie. Produsul nou de la idee la beneficiar (I). 10

— Considerații cu privire la perfecționarea planificării progresului tehnic (II) **(Aurel Birsan)** 12

— Investițiile — factor hotărîtor de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție **(Stere Gioga)** 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Generalizarea experienței înaintate. Stimularea gîndirii și acțiunii colective în cadrul proceselor de autoconducere și autogestiune **(Cristea Ioniță)** 17

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Mic dicționar economic. Noua calitate în economie **(prof. dr. Gheorghe Tomescu)** 19

TEORII — IDEI

— 6 decenii de la făurirea statului național unitar român. Formarea statului național unitar — piatră de hotar în lupta clasei muncitoare, a întregului popor pentru progres și socialism **(dr. Gheorghe Surpat)** 20

— Controlul, componentă esențială a sistemului societății socialiste (II) **(Ștefan Crăciun)** 22

— Școli ● curente ● economiști. „Noii economiști". Anacronismul unor soluții **(Constantin Badea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— U.R.S.S. Pașii cincinalului **(V. Beleanov)** 27

— Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune. Necesitatea intensificării cooperării internaționale în domeniul financiar-monetar **(dr. Costin Kiritescu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

— ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The active promoting of technical and scientific progress for a new quality in Romanian agriculture **(Ovidiu Popescu)** 2

— The scientific substantiation of material outlays **(Alexandru Cozac)** 7

— Firm orientations of technical progress in building. Economic rationality, productivity, quality **(Radu Negru)** 8

— Reflections on the improvement of planning technical progress (II) **(Aurel Birsan)** 12

— Investments, a decisive factor for improving the territorial distribution of productive forces **(Stere Gioga)** 14

— The stimulation of collective thought and action in the process of self-management **(Cristea Ioniță)** 17

— Six decades since the formation of the Romanian national unitary state. The formation of the national unitary state, a landmark in the fight of the working class and of the entire people for progress and socialism **(Dr. Gheorghe Surpat)**. 20

— Control, an essential component of the system of socialist society (II) **(Ștefan Crăciun)** 22

— The U.S.S.R. The steps of the five-year plan **(V. Belyanov)** 27

— The necessity of intensifying international cooperation in the financial and monetary field **(Dr. Costin Kiriţescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La promotion active du progrès technique et scientifique pour une nouvelle qualité dans l'agriculture roumaine **(Ovidiu Popescu)** 2

— La documentation scientifique des dépenses matérielles **(Alexandru Cozac)** 7

— Orientations fermes du progrès technique dans le bâtiment. Rationalité économique, productivité, qualité **(Radu Negru)** 8

— Considérations sur le perfectionnement de la planification du progrès technique (II) **(Aurel Birsan)** 12

— Les investissements, facteur décisif de l'amélioration de la distribution territoriale des forces productives **(Stere Gioga)** 14

— La stimulation de la pensée et de l'action collectives dans les processus d'autogestion **(Cristea Ioniță)** 17

— Six décennies depuis la formation de l'Etat national unitaire roumain. La formation de l'Etat national unitaire — pierre angulaire dans la lutte de la classe ouvrière, du peuple entier pour le progrès et le socialisme **(dr. Gheorghe Surpat)** 20

— Le contrôle, composant essentiel du système de la société socialiste (II) **(Ștefan Crăciun)** 22

— L'U.R.S.S. Les pas du plan quinquennal **(V. Belyanov)** 27

— La nécessité de renforcer la coopération internationale dans le domaine financier et monétaire **(dr. Costin Kiriţescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкое утверждение научно-технического прогресса для осуществления нового качества в сельском хозяйстве Румынии **(Овидиу Попеску)** 2

— Научное обоснование материальных затрат **(докторант Александру Козак)** 7

— Твердые ориентации технического прогресса в строительстве. Экономичность, производительность, качество **(Раду Негру)** 8

— Соображения относительно совершенствования планирования технического прогресса (II) **(Аурел Бырсан)** 12

— Капиталовложения, решающий фактор улучшения территориального распределения производительных сил **(Стере Джога)** 14

— Поощрение коллективного мышления и действия внутри процессов самоуправления и самостоятельный хозрасчет **(Кристя Ионицэ)** 17

— Шестидесятилетие создания единого румынского национального государства. Формирование единного национального государства—межевой камень в борьбе рабочего класса, всего народа за прогресс и социализм **(др.Георге Сурпат)** 20

— Контроль, существенная составная часть системы социалистического общества (II) **(Штефан Крэчун)** 22

— С.С.С.Р.: Шаги пятилетки **(В. Белянов)** 27

— Необходимость интенсификации международного кооперирования в области финансово-валютных отношений **(др.Костин Кириţеску)** 28

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre numeroasele feluri de asigurări de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și „Asigurarea familială mixtă de viață", care satisface dorința celor care vor să ia o măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiei lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, o astfel de asigurare prezintă următoarele caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care — la data contractării asigurării — sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1.000 de lei din suma asigurată ;

— plata sumei asigurate se face — de ADAS — în următoarele cazuri : în caz de invaliditate permanentă (totală sau parțială) din accidente a oricăruia dintre asigurați ; la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă) ; în caz de deces din orice cauză al oricăruia dintre asigurați.

La expirarea asigurărilor, cu primele achitate la zi, suma asigurată prevăzută în poliță se plătește majorată cu 10%, iar în cazurile de invaliditate permanentă parțială a oricăruia dintre asigurați, suma cuvenită, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, se plătește majorată cu 25%, în limita sumei asigurate, chiar dacă accidentul s-a întîmplat în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării și cînd se plătise numai o rată de primă ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putîndu-se plăti — la cerere — în rate anuale, semestriale, trimestriale ori lunare. Este de menționat faptul că, în situația în care asiguratul achită anticipat primele de asigurare pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4% pentru fiecare an de plată anticipată, începînd cu cel de al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din organizațiile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

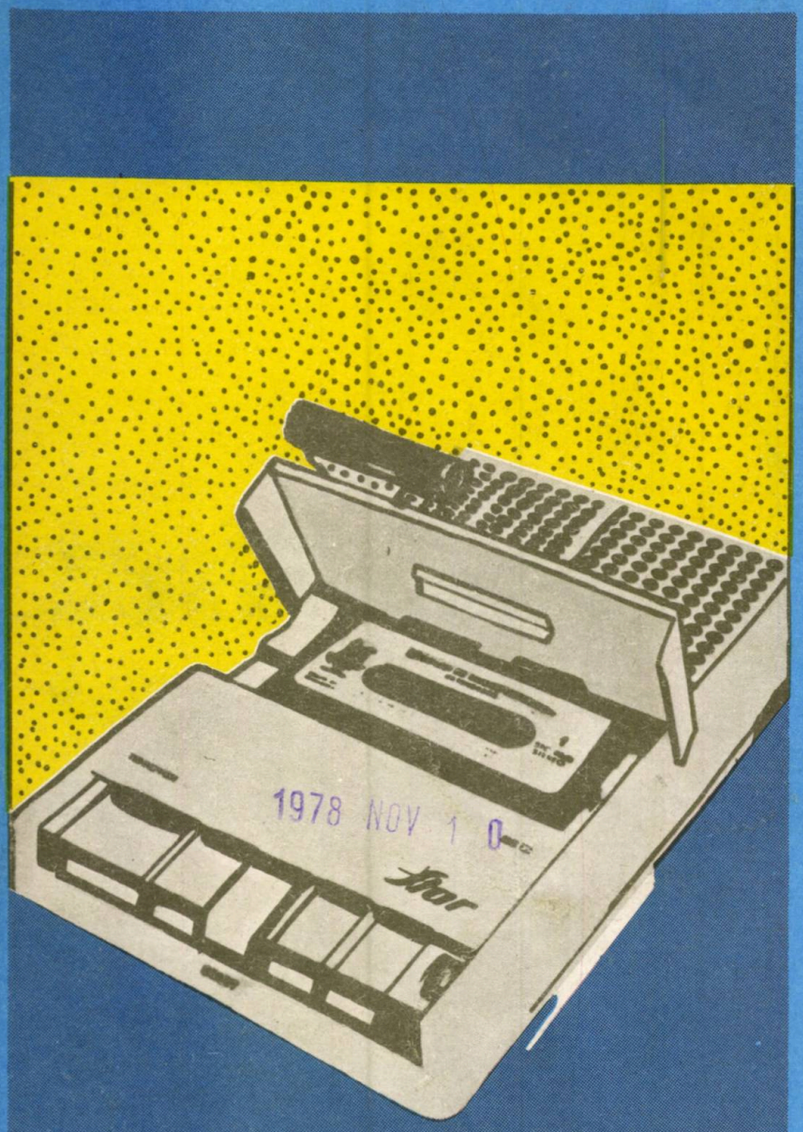

CASETOFONUL „STAR"

Interviuri, lecții, muzică, momente unice în viață, totul se poate înregistra, asculta și... reasculta dacă aveți un casetofon STAR MC 12.

Pentru cei ce învață limbi străine, este un ajutor în muncă.

STAR MC 12 înregistrează și redă monofonic sunetele pe două piste.

Este un aparat portabil cu dimensiuni reduse și sistem simplu de comandă. Alimentarea se poate face la rețeaua electrică de 220 V sau la baterii (5 buc. R 14).

Prețul casetofonului STAR MC 12 este de 2 058 lei (inclusiv accesoriile microfon, cordon de alimentare de la rețea și cordon de înregistrare-redare).

Casetofonul STAR MC 12 — în toate magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

RECOM

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Planul național unic pe 1979

O TREAPTĂ SUPERIOARĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

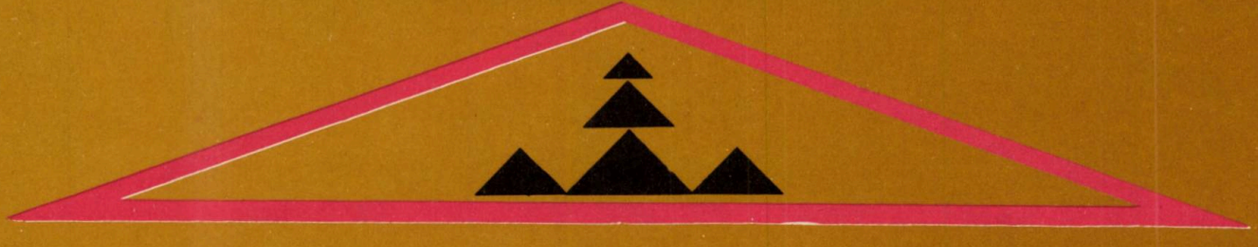

Numărul 45 ● Vineri 10 noiembrie 1978

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

„Avem rezultate bune în cei aproape trei ani care au trecut din cincinalul actual. Am obținut o producție suplimentară de peste 40 miliarde lei în industrie, iar planul pe anul viitor asigură condițiile necesare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale. Dispunem de tot ce trebuie pentru realizarea în întregime atît a planului cincinal, cît și a programului suplimentar adoptat de Conferința Națională a partidului privind obținerea unei producții peste plan de cel puțin 100 miliarde lei. Avem rezultate bune în înfăptuirea prevederilor programului de creștere mai accentuată a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Anul viitor vom trece la a doua etapă a majorării retribuției tuturor categoriilor de oameni ai muncii, care se va încheia, așa cum este prevăzut, în cursul anului 1980."

NICOLAE CEAUȘESCU

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

1978 NOV 16

O TREAPTĂ SUPERIOARĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

Dinamism susținut, accentuarea laturilor calitative — trăsături fundamentale ale planului pe 1979

PRIN PREVEDERILE SALE, planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1979 concentrează eforturile națiunii române spre înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor stabilite pentru anul viitor prin planul cincinal și prin Programul suplimentar adoptat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977. Întocmit, potrivit hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c., pe baza propunerilor unităților economico-sociale, în cadrul unei

conlucrări permanente între organele centrale, ministere, județe, centrale și întreprinderi, planul reflectă gîndirea creatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** sub a cărui îndrumare nemijlocită s-au desfășurat lucrările de elaborare și fundamentare, secretarul general al partidului stabilind direcțiile în care trebuie acționat prioritar pentru punerea în valoare a factorilor ce asigură creșterea economică accelerată, sporirea eficienței economice în toate ramurile și realizarea programului de ridicare a nivelului de trai al populației.

Creșterea preconizată pentru anul viitor la principalii indicatori (vezi graficele) oglindește cu pregnanță continuarea ritmurilor înalte de dezvoltare economico-socială a țării, în condițiile sporirii valorii nou create în economie, generalizării măsurilor pentru trecerea la o nouă calitate, superioară în toate sectoarele de activitate; aceste creșteri reflectă legătura directă, de la cauză la efect, între accentuarea mai pregnantă a calității dezvoltării economiei și dinamismul susținut al creșterii acesteia.

Utilizarea superioară a potențialului existent

PREVEDIRILE planului pe anul 1977 privind creșterea valorii producției nete, intensificarea procesului de modernizare a structurilor pe ramuri și subramuri evidențează **continuarea fermă a politicii de industrializare a țării** — factor determinant al progresului economico-social accelerat și multilateral al României. În anul viitor, pe ansamblul industriei, valoarea producției nete va fi de 308,1 mld. lei, iar valoarea producției globale de 911,5 mld. lei, ceea ce va contribui la dezvoltarea potențialului industrial al țării, în condițiile dezvoltării accentuate a ramurilor și subramurilor complexe, ale realizării unor sporuri însemnate de producție la o serie de produse fizice hotărîtoare pentru aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor, pentru îndeplinirea programelor de investiții și de export și satisfacerea cerințelor de consum ale populației.

Una din trăsăturile caracteristice ale planului pe anul viitor o constituie **pregnanța laturilor calitative ale activității economice**, cerință primordială de care depinde, așa cum arată secretarul general al partidului, viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale. Nivelurile de producție prevăzute pentru anul 1979 au fost proiectate luîndu-se în considerare valorificarea rezervelor existente în domeniul folosirii mașinilor și utilajelor, a suprafețelor de producție. Obținerea sporurilor de producție pe această cale impune acțiuni ferme și convergente în întreprinderi, centrale și ministere pentru utilizarea optimă a capacităților de producție și a spațiilor construite, încărcarea corespunzătoare a mașinilor-unelte, utilajelor și instalațiilor, ridicarea calității lucrărilor de întreținere, revizii și reparații a utilajelor, realizarea unei structuri de fabricație cît mai avantajoase din punct de vedere econo-

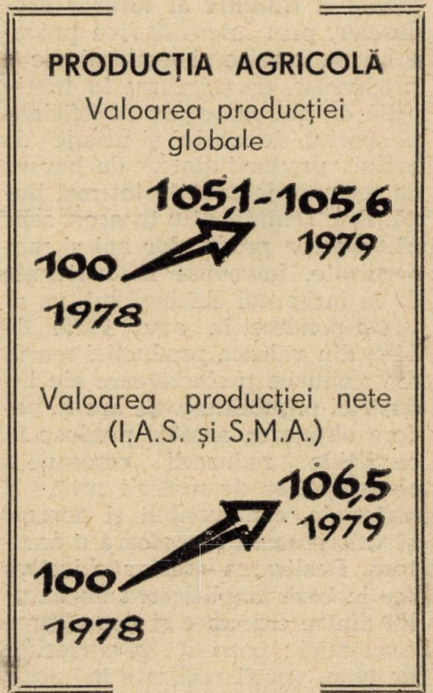

mic, atingerea, în termene cît mai scurte, a parametrilor tehnico-economici proiectaţi în unităţile intrate în funcţiune, adoptarea de măsuri pentru recondiţionarea reperelor şi a subansamblelor.

În construcţia planului s-a avut în vedere **ridicarea substanţială a gradului de valorificare a resurselor naturale în toate ramurile.** În acest scop, este necesară intensificarea măsurilor care să asigure gospodărirea raţională a resurselor materiale şi adîncirea gradului de prelucrare a acestora, utilizarea complexă a tuturor substanţelor utile din materiile prime, extinderea folosirii materialelor moderne şi înlocuitorilor cu caracteristici superioare, valorificarea eficientă a resurselor secundare.

În concordanţă cu cerinţele accentuării factorilor intensivi ai dezvoltării, planul pe anul 1979 concentrează în mai mare măsură atenţia spre **ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al tuturor produselor,** prin intensificarea procesului de înnoire şi modernizare a produselor, de asimilare în fabricaţie de noi materiale cu eficienţă sporită, de maşini şi utilaje de înaltă productivitate, de bunuri de consum de calitate tot mai bună. Este semnificativ în acest sens că valoarea produselor noi şi modernizate, introduse în fabricaţie de la începutul cincinalului, va avea o pondere, în anul 1979, de 34% din valorea producţiei marfă din ramurile prelucrătoare ale industriei republicane. Se are în vedere obţinerea acestor produse în condiţiile reducerii continue a consumurilor de materii prime şi materiale, combustibili şi energie şi valorificarea superioară a acestora. Realizarea acestor obiective are la bază amplificarea impactului dintre cercetare şi dezvoltarea economiei ; potrivit prevederilor de plan, vor fi realizate în acest scop 651 obiective principale de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică. Toate aceste, sarcini cu un rol hotărîtor în înfăptuirea prevederilor planului pe anul viitor impun ca la nivelul fiecărei verigi de planificare, la nivelul fiecărei unităţi să se acţioneze cu fermitate pentru ca acţiunile privind extinderea progresului tehnic să se realizeze în mod exemplar.

Continuarea procesului de modernizare a structurilor

CORESPUNZĂTOR politicii de dezvoltare în continuare a bazei proprii de materii prime, planul pe anul 1979 acordă o atenţie deosebită intensificării lucrărilor de prospecţiuni şi exploatări geologice în vederea descoperirii de noi rezerve industriale de substanţe minerale utile, pune un accent major pe majorarea substanţială a producţiei de cărbune, în special de lignit, pe exploatarea raţională a resurselor de hidrocarburi şi îmbunătăţirea factorului final de recuperare a acestora, pe valorificarea tuturor categoriilor de resurse secundare. Producţia de energie electrică de 70 250 mil. kWh, asigură necesarul consumatorilor în condiţiile accentuării în continuare a reducerii consumurilor specifice energetice în toate sectoarele de activitate.

Planul prevede o accentuare a producţiei subramurilor şi grupelor de produse din industria prelucrătoare, care valorifică superior materiile prime şi materialele, potenţialul naţional de cercetare ştiinţifică şi tehnologică. Astfel, în industria constructoare de maşini se prevede să sporească — cu ritmuri prioritare, între 20-35% — producţia unor utilaje tehnologice, de maşini-unelte grele de performanţă, mecanică fină etc., fapt care pune în lumină accentuarea procesului de modernizare a structurii industriei constructoare de maşini. În industria chimică, ţinîndu-se seama de măsurile stabilite pentru utilizarea mai bună a capacităţilor de producţie existente şi atingerea parametrilor proiectaţi la noile obiective, precum şi de cerinţele sporite de produse chimice determinate de dezvoltarea economiei, de lărgirea şi diversificarea exportului, planul prevede sporuri importante la mase plastice, cauciuc sintetic, fire şi fibre sintetice, antidăunători, medicamente şi alte produse de mic tonaj. Principala problemă a acestei ramuri este asigurarea punerii în funcţiune a noilor capacităţi de producţie la termenele stabilite prin plan, capacităţi pe seama cărora urmează să se obţină sporuri însemnate de producţie.

Avîndu-se în vedere cerinţele de acoperire mai bună a nevoilor populaţiei, o atenţie deosebtiă s-a acordat dezvoltării producţiei bunurilor de consum. În industria uşoară se asigură atît creşterea volumului producţiei de tricotaje, confecţii, textile şi încălţăminte, cît şi lărgirea gamei sortimentale şi ridicarea calităţii produselor potrivit cerinţelor populaţiei. În industria alimentară, corespunzător resurselor de materii prime din agricultură, sînt prevăzute creşteri însemnate de producţie la carne şi preparate din carne, zahăr şi produse zaharoase, ulei comestibil ; se are în vedere, totodată valorificarea la un nivel superior a materiilor prime, extinderea recuperării şi industrializării subproduselor, modernizarea şi diversificare structurii sortimentale, îmbunătăţirea calităţii produselor.

În agricultură eforturile sînt orientate în continuare în direcţiile care asigură amplificarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei noastre. În scopul extinderii şi modernizării bazei tehnico-materiale de producţie se prevede ca anul viitor agricultura să fie dotată cu 14 000 tractoare, 2 100 combine autopropulsate pentru recoltat cereale ş.a. ; industria va livra agriculturii peste 2 mil. tone îngrăşăminte chimice cu azot, fosfor şi potasiu şi peste 52 000 tone pesticide, iar suprafeţele amenajate pentru culturi irigate vor spori cu 267 000 hectare. Producţia globală agricolă urmează — în condiţiile unui an agricol normal — să atingă un nivel de 141,6

— 154,5 miliarde lei. O creștere mai accentuată a producției se prevede pentru sectorul zootehnic.

Realizarea obiectivelor prevăzute impune luarea unor măsuri hotărîte pentru folosirea judicioasă a fondului funciar prin utilizarea în întregime a suprafețelor agricole și sporirea capacității productive a acestora, executarea în bune condițiuni a lucrărilor hidroameliorative, asigurarea semințelor și materialului săditor de calitate, efectuarea la timp a lucrărilor agricole, cu respectarea riguroasă a tehnologiilor fiecărei culturi. Pentru creșterea efectivelor de animale și sporirea producțiilor medii o atenție deosebită se va acorda înfăptuirii programului de măsuri privind selecția reproducția și ameliorarea raselor, creșterii producției de furaje și folosirii judicioase a acestora.

Programul de dezvoltare, de modernizare a economiei se sprijină pe un volum însemnat de investiții — 233,1 mld. lei, ceea ce reprezintă aproape jumătate din cît s-a investit în întreg cincinalul

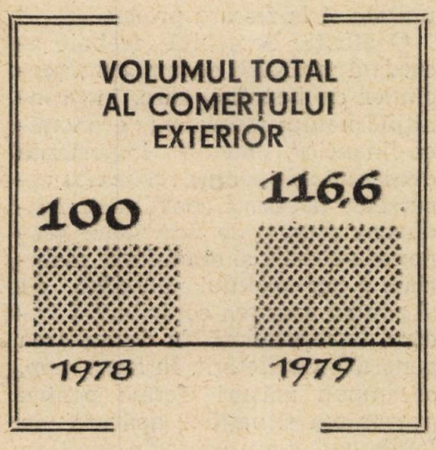

anterior. Fondurile de investiții au fost repartizate pe ramuri potrivit priorităților dezvoltării economico-sociale a țării, din investițiile totale revenind 57% industriei, peste 10% agriculturii și silviculturii, cca. 9% transporturilor și telecomunicațiilor, 9,7% construcțiilor de locuințe, iar restul celorlalte sectoare de activitate. Investițiile asigură transpunerea în viață a politicii partidului de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu. Potrivit prevederilor planului în profil teritorial, 31 de județe vor realiza în anul 1979 o producție industrială de peste 10 mld. lei, asigurîndu-se atît prin numeroasele capacități ce vor intra în funcțiune cît și prin creșterea rapidă a producției în unitățile existente dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor țării.

Progresul rapid al economiei naționale va determina participarea activă și cu eficiență sporită a țării noastre la schimburile comerciale și cooperarea economică internațională. Prioritar în anul viitor este obiectivul îmbunătățirii în continuare a structurii exportului prin creșterea aportului produselor prelucrate, cu deosebire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor de tehnicitate ridicată, a produselor valoroase din industria chimică, ușoară și alimentară.

Creșterea venitului național, izvor al bunăstării populației

ÎNTREAGA CONSTRUCȚIE A PLANULUI a urmărit cu consecvență, sporirea randamentului muncii, a eficienței. Prin creșterea prevăzută a productivității muncii în industria republicană, se va asigura 85% din sporul de producție planificat. Sarcini importante se au în vedere în ceea ce privește creșterea eficienței mijloacelor tehnice din dotare, producția netă la 1 000 lei fonduri fixe, la valoarea neamortizată, urmînd să ajungă la 600 lei, față de 590 lei în 1978. De asemenea, prin accentuarea reducerii costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale se vor obține economii pe ansamblul economiei de 10 mld. lei, ceea ce se va reflecta în creșterea mai rapidă a venitului național.

Dezvoltarea dinamică, calitativă a economiei asigură aplicarea măsurilor stabilite pentru **creșterea nivelului de trai al populației.** Planul prevede sporirea retribuției reale cu 6,7%, avîndu-se în vedere extinderea pe întregul an a etapei a I-a de majorare a retribuției și începerea celei de a doua etape, în condițiile menținerii indicelui prețurilor și tarifelor în limitele prevăzute de cincinal. Vor spori, totodată, veniturile reale ale țărănimii, cu 5,9%, iar în medie pe o familie, din fondurile sociale de consum vor reveni în anul viitor 9 700 lei față de 9 200 în anul 1978.

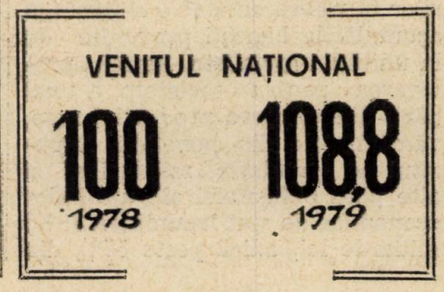

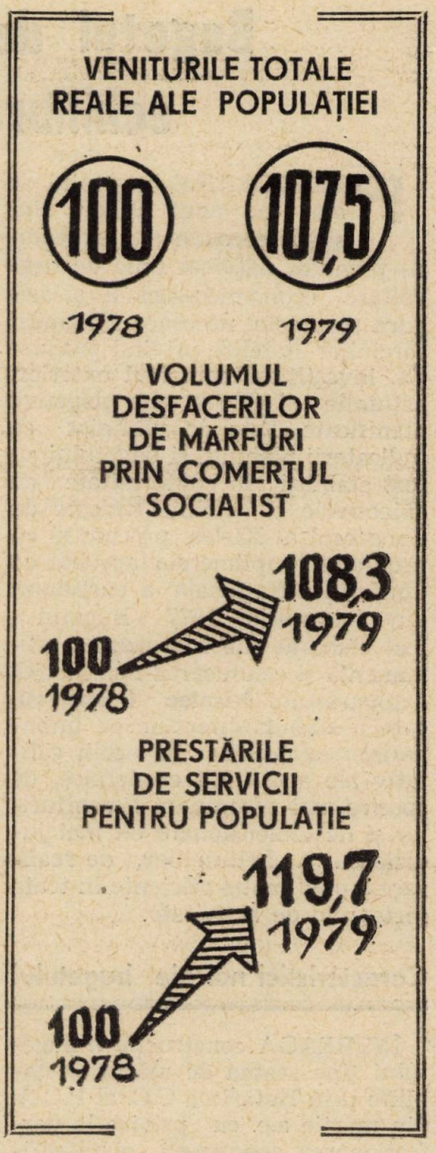

ÎNDEPLINIREA TUTUROR OBIECTIVELOR și sarcinilor cantitative și calitative înscrise în planul pe 1979 este condiționată de eforturile oamenilor muncii pentru atingerea unei noi calități, de modul de aplicare a măsurilor cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar. Pe această cale se asigură premisele pentru obținerea unor rezultate economice superioare, pentru autofinanțare și sporirea rentabilității, pentru creșterea rapidă a venitului național, cu efecte nemijlocite în ridicarea bunăstării poporului, scopul final și rațiunea supremă a întregii activități a partidului și statului nostru.

Toma MELINTE
Comitetul de Stat al Planificării

Bugetul de stat, expresie a dezvoltării echilibrate a economiei românești

PREVEDERILE bugetului de stat pe anul viitor sînt strîns corelate cu indicatorii planului național unic de dezvoltare economico-socială și asigură resursele necesare finanțării sarcinilor stabilite privind producția, investițiile, comerțul exterior, acțiunile sociale și alte obiective planificate. Este de subliniat că indicatorii planului și bugetului au fost stabiliți în conformitate cu obiectivele și sarcinile trasate de Congresul al XI-lea, precum și cu programul suplimentar aprobat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977. Bugetul a fost elaborat sub îndrumarea permanentă și conducerea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, care a stabilit direcțiile de îmbunătățire a laturilor de ordin calitativ ale activității economice, de sporire mai accentuată a veniturilor și de dimensionare cît mai judicioasă a cheltuielilor, de realizare a unei înalte eficiențe în toate sectoarele de activitate.

Caracteristici noi ale bugetului

ÎNTREAGA construcție a bugetului ține seama de măsurile stabilite prin Hotărîrea C.C. al P.C.R. din martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, ceea ce îi conferă noi caracteristici față de bugetele anilor precedenți, între care : introducerea ca indicator de bază a valorii producției nete și întărirea rolului producției fizice și sortimentale ; instituirea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete ; restituirea de către întreprinderi a fondurilor primite de la societate pentru investiții, precum și fondurile pentru mijloacele circulante din primul an de activitate ; constituirea fondurilor proprii la dispoziția unităților economice din beneficii și amortizări ; sporirea rolului beneficiului ca pîrghie economico-financiară de bază pentru stimularea activității economice și ca sursă principală pentru asigurarea dezvoltării economice și ridicării continue a nivelului de trai al poporului ; îmbunătățirea sistemului de finanțare a investițiilor, precum și acela al determinării și acoperirii mijloacelor circulante necesare desfășurării activităților economice. Se reflectă, astfel, în buget măsurile adoptate de partid pentru adîncirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, a autofinanțării dezvoltării întreprinderilor economice și a unor acțiuni sociale, a cointeresării puternice a colectivelor de oameni ai muncii în obținerea unor rezultate superioare.

În vederea stabilirii indicatorilor financiari care au fost cuprinși în bugetul de stat au avut loc, ca și în anii precedenți, ample analize și dezbateri, la care au participat un număr mare de oameni ai muncii, specialiști, organele colective de conducere din întreprinderi, instituții de stat, centrale, ministere, consilii populare și instituțiile financiar-bancare. Bugetul de stat este întocmit pe baza bugetelor de venituri și cheltuieli introduse în toate unitățile socialiste cu începere de la 1 iulie a.c., ca pîrghie importantă de analiză, control și conducere a activității economico-financiare.

Bugetul de stat pe anul viitor cuprinde atît la venituri, cît și la cheltuieli 344,2 miliarde lei, cu o creștere de 12% față de execuția preliminată pe anul în curs. În volumul total al cheltuielilor s-a cuprins și o rezervă bugetară de 2,3 miliarde lei. Păstrînd caracteristicile de plan financiar echilibrat, bugetul pe 1979 contribuie, alături de planul național unic, la asigurarea echilibrului general economic, aceasta în timp ce pe plan mondial se manifestă puternice perturbații economice și monetare.

Acumulările — sursa principală a veniturilor bugetare

PONDEREA principală a veniturilor bugetare de stat o reprezintă acumulările bănești provenite de la unitățile socialiste. Astfel, prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, vărsămintele din beneficii, impozitul pe circulația mărfurilor și alte plăți obligatorii ale unităților economice de stat însumează 197,3 miliarde lei, adică peste 57% din totalul veniturilor bugetare. În schimb, veniturile din impozite și taxe de la populație sînt prevăzute în sumă de 2,6 miliarde lei, adică 0,8% din totalul veniturilor bugetare.

În vederea realizării integrale și la timp a veniturilor se impune ca ministerele, celelalte organe centrale, organele locale, consiliile oamenilor muncii din centrale și întreprinderi, cu sprijinul Ministerului Finanțelor și al băncilor să acționeze pentru îndeplinirea indicatorilor financiari înscriși în bugetele de venituri și cheltuieli prin îndeplinirea sarcinilor de producție fizică și sortimentală și a planului valoric al producției nete, creșterea calității produselor, asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare, sporirea valorii producției nete și a beneficiilor la 1 000 lei fonduri fixe, creșterea rentabilității în fiecare unitate și la fiecare produs.

O atenție deosebită trebuie acordată realizării exemplare a sarcinilor de beneficii care, în condițiile noului mecanism economico-financiar, au o importanță deosebită atît pentru realizarea resurselor necesare constituirii fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială și stimulării materiale a personalului muncitor, cît și pentru sporirea contribuției fiecărei întreprinderi la dezvoltarea generală a societății. În acest scop, se impun măsuri ferme pentru prevenirea situațiilor apărute în lunile care s-au scurs din acest an cînd unele unități economice nu realizează planul de beneficii sau înregistrează pierderi în loc de beneficii.

Pentru crearea condițiilor necesare îndeplinirii beneficiilor planificate, trebuie ca pînă la finele anului, programele de reducere a costurilor de producție să fie fundamentate cu măsuri eficiente care să ducă la încadrarea tuturor unităților în sarcinile stabilite pentru anul 1979. Problema reducerii consumului de materii prime, materiale, combustibili, energie, trebuie să constituie o sarcină de căpetenie, pentru fiecare om al muncii, pentru fiecare colectiv. Totodată, este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate pentru readucerea în circuitul econo-

mic a tuturor resurselor de materii prime prin strîngerea, sortarea, depozitarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și a altor resurse secundare. De asemenea, în vederea asigurării permanente a echilibrului între încasări și plăți este necesar ca fiecare unitate economică să ia măsuri energice pentru lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri în stocuri supranormative de materii prime, materiale, produse finite și mărfuri, gospodărirea cît mai judicioasă a fondurilor materiale și bănești, încadrarea în normele de stoc și normativele de mijloace circulante stabilite.

De o deosebită importanță este sarcina ce revine ministerelor, celorlalte organe centrale de stat, comitetelor executive ale consiliilor populare, centralelor, ca în colaborare cu organele de planificare, aprovizionare și prețuri și cu sprijinul Ministerului Finanțelor și al Băncii să analizeze situația întreprinderilor din subordine care nu-și acoperă cheltuielile din venituri proprii și să acționeze pentru eliminarea subvențiilor. În același timp, ministerele și celelalte organe cu activitate de comerț exterior trebuie să întreprindă acțiuni ferme pentru urgentarea acțiunii de definitivare a încheierii contractelor de export, asigurarea fondului de marfă prevăzut în plan, realizarea integrală a acțiunilor de cooperare economică și tehnică în cadrul mijloacelor valutare, financiare și materiale prevăzute, sporirea continuă a eficienței activității de comerț exterior.

Resurse pentru dezvoltarea economiei și creșterea bunăstării populației

REFLECTÎND politica partidului de dezvoltare în ritmuri rapide a economiei naționale, cea mai mare parte a resurselor bugetare, și anume 235,8 miliarde lei, reprezentînd 68,5% din total, este destinată ca, împreună cu fondurile proprii de dezvoltare ale unităților economice, să acopere finanțarea economiei naționale. În cadrul acestor cheltuieli, fonduri importante sînt alocate pentru finanțarea investițiilor, cu prioritate a unor obiective din industrie, agricultură, transporturi și telecomunicații.

În domeniul investițiilor sînt necesare măsuri mai ferme pentru realizarea fizică și finanțarea judicioasă a acestora potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială, în limita fondurilor aprobate prin bugetele de venituri și cheltuieli și pe baza documentațiilor tehnico-economice stabilite de lege. Se impune ca beneficiarii, constructorii, în colaborare cu institutele de proiectare să ia măsuri eficiente ca obiectivele de investiții să fie temeinic pregătite și realizate prin adoptarea celor mai perfecționate soluții tehnologice și constructive, cu costuri reduse, într-un timp cît mai scurt, asigurîndu-se intrarea în funcțiune la termenele planificate și în măsura posibilităților — cu devansarea lor. Totodată, ministerele și celelalte organe centrale și locale de stat, centralele și întreprinderile trebuie să acționeze pentru asigurarea resurselor necesare constituirii fondurilor proprii destinate investițiilor, rambursarea în termen a creditelor primite, reducerea și prevenirea imobilizărilor de fonduri în investiții neterminate, precum și în utilaje cu durate de staționare depășite pe șantiere.

Din indicatorii bugetului de stat se desprinde cu pregnanță caracterul profund umanist al politicii partidului și statului nostru, grija permanentă acordată omului, satisfacerii tot mai depline a cerințelor sale materiale și spirituale. Pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, în buget s-au prevăzut resurse de 67,3 miliarde lei, sporuri mai mari înregistrîndu-se la cheltuielile pentru învățămînt, sănătate, cultură și artă și altele. În medie pe o familie, cheltuielile social-culturale cuprinse în buget vor ajunge în anul viitor la 9 700 lei față de 9 200 lei în acest an.

La elaborarea bugetului de stat pe anul 1979 s-au avut în vedere sarcinile care decurg din începerea celei de-a doua etape de îmbunătățire a retribuției. Totodată, în buget au fost prevăzute fondurile necesare pentru aplicarea celei de-a doua etape de majorare a pensiilor și alocațiilor de stat pentru copii. S-au asigurat astfel resursele necesare îndeplinirii sarcinilor stabilite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 cu privire la creșterea mai accentuată a veniturilor reale ale populației.

Pentru gospodărirea economicoasă a fondurilor alocate de stat, este necesar ca instituțiile social-culturale, precum și organele lor ierarhic superioare să ia măsuri de reducere continuă a cheltuielilor de întreținere și funcționare, folosirea cu spirit gospodăresc a bazei materiale existente, prevenirea cheltuielilor nelegale și neeficiente. Trebuie să se asigure ca acordarea și utilizarea fondurilor de la buget să se facă numai în conformitate cu dispozițiile legale prin care se autorizează efectuarea din buget a cheltuielilor respective, în limita prevederilor bugetare și potrivit destinației aprobate prin bugetul de venituri și cheltuieli, cu respectarea unui regim sever de economii.

Întărirea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale

POLITICA neabătută a partidului și statului nostru cu privire la dezvoltarea continuă, armonioasă, a tuturor județelor țării, se oglindește și în sporirea, an de an, a volumului bugetelor locale. Astfel, în anul 1979, bugetele locale vor însuma 52,0 miliarde lei, reprezentînd circa 15% din totalul bugetului de stat.

Pe lîngă măsurile generale amintite în legătură cu realizarea integrală a veniturilor bugetare care revin și comitetelor executive ale consiliilor populare, acestea sînt chemate să acționeze cu mai multă fermitate pentru identificarea întregii materii impozabile, combaterea diferitelor forme de evaziune fiscală, depistarea cazurilor de venituri ilicite, încasarea integrală a impozitelor și taxelor stabilite, în spiritul eticii și echității socialiste. O altă problemă care trebuie să stea mai mult în atenția comitetelor executive ale consiliilor populare o constituie asigurarea utilizării cu maximum de eficiență a fondurilor alocate pentru întreținerea și repararea drumurilor și podurilor și a celor privind gospodăria comunală pentru realizarea lucrărilor planificate la un nivel calitativ superior și cu aplicarea unui regim sever de economii, pentru înlăturarea situațiilor de risipă, de proastă gospodărire, de aprovizionări nerationale, de utilizare incompletă a capacității utilajelor. Totodată, este necesar ca în lucrările edilitar-gospodărești să fie antrenați, în mai mare mă-

Gh. PICOȘ
adjunct al ministrului finanțelor

(Continuare în pag. 23)

PRODUCȚIA DE PREFABRICATE — ÎN CANTITĂȚILE ȘI SORTIMENTELE PLANIFICATE

LA CONSFĂTUIREA de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna septembrie a.c., precum și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a subliniat cu tărie necesitatea grăbirii ritmului de execuție a lucrărilor pentru punerea în funcțiune a noilor capacități de producție din planul pe acest an la termenele scadente și pentru recuperarea restanțelor, precum și pentru darea în folosință a tuturor apartamentelor planificate.

Realizarea acestor sarcini de maximă importanță pentru dezvoltarea economiei naționale și ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii impune acum, mai mult decît oricînd, o amplă concentrare a forțelor tuturor factorilor care participă în procesul de realizare a construcțiilor. Dat fiind rolul deosebit de important care revine în acest proces asigurării bazei materiale a planului, ne-am propus să analizăm în cele ce urmează modul în care se realizează producția de prefabricate, în cantitățile și calitățile contractate. Analiza întreprinsă la unitatea de prefabricate „Progresul" — București evidențiază rezervele însemnate care există în acest domeniu.

Producția netă realizată — dar planul fizic ?

BILANȚUL pe primele 9 luni ale anului arată că în timp ce în realizarea indicatorilor producția netă, productivitatea muncii, costuri totale și cele materiale s-au obținut rezultate pozitive, concretizate în importante volume de produse și economii obținute suplimentar, la producția fizică totală și, mai ales, la unele sortimente de prefabricate, rezultatele se situează sub sarcinile planificate (tabelul).

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada ianuarie-septembrie 1978

Plan = 100%

Indicatorul	Realizări față de plan
Producția netă	106,37
Productivitatea muncii	103,20
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	—5,03
din care :	
— cheltuieli materiale (lei)	—13,41
Producția fizică	96,60
din care :	
— diverse prefabricate pentru structuri	138,60
— alte elemente prefabricate	147,00
— panouri mari	79,40
— tuburi din beton armat precomprimat	90,60
Producția marfă	101,90

Nivelurile înalte de producție obținute la cele două categorii de sortimente la care planul s-a îndeplinit și depășit (diverse prefabricate pentru structuri și alte elemente prefabricate) sînt rezultatul adoptării unor măsuri tehnice și organizatorice complexe. De pildă, au fost organizate formații de lucru omogene, a căror activitate a fost mai bine sincronizate și s-a constituit un dispecerat pe schimburi care are sarcina să rezolve operativ toate problemele tehnice și organizatorice ce se ivesc la un moment dat, mai ales înlăturarea operativă a eventualelor defecțiuni mecanice și electrice ivite la utilaje. A crescut răspunderea și disciplina în muncă (indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor pe 9 luni a fost de 97,74%), a fost extins acordul global : în prezent, 65% din totalul muncitorilor lucrează în acord global.

În plus, pentru înfăptuirea sarcinilor de mare actualitate de a se produce o gamă mai diversificată de prefabricate eficiente, în acest an s-a pus un accent deosebit pe asimilarea în ritmuri mai înalte a produselor noi și reproiectarea unora dintre cele existente. Dacă în anul 1977 ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă a fost de 21,5%, în primele 3 trimestre din acest an, această pondere s-a ridicat de la 41,65%.

Implicații ale unor necorelări

O serie de cauze au condus la **nerealizarea sarcinilor** la două sortimente importante.

● **La panouri mari** nivelul producției pentru acest an a fost stabilit luîndu-se ca bază de calcul faptul că două noi capacități de producție vor intra în funcțiune la 30 decembrie 1977, deși termenele prevăzute prin planul de investiții erau de 30 aprilie 1978 pentru prima capacitate și de 30 mai pentru cea de-a doua. Prima capacitate a fost pusă într-adevăr în funcțiune la termenul stabilit, iar parametrii finali proiectați au fost atinși chiar din primele luni de funcționare. Dar cea de-a doua a fost pusă în funcțiune doar parțial la 30 mai și aceasta pentru că furnizorul de utilaje (întreprinderea „23 August"-București) nu a livrat la termenul contractual (30 aprilie) și, dealtfel, nici pînă în prezent toate utilajele tehnologice contractate.

Pe baza celor două capacități ce urmau să intre în funcțiune s-a fundamentat prin plan un anumit nivel de producție. Ulterior stabilirii sarcinilor de plan, specialiștii din întreprindere apreciază că prin prevederile

proiectului pentru noile capacități (elaborat de Institutul de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții) și ținînd seama și de etapele de atingere a parametrilor proiectați pentru 1978, nivelul ce se poate obține efectiv este mai mic cu mai bine de 32 000 mc decît cel determinat inițial. De menționat că și această cantitate a fost calculată în ipoteza că ambele capacități noi vor intra în funcțiune la termenele planificate. În aceste condiții centrala tutelară — cea a materialelor de construcții — va trebui să acționeze mult mai energic ca pînă în prezent pentru urmărirea mai adecvată a modului de stabilire a planului de producție al tuturor întreprinderilor din subordine.

● **La tuburi din beton armat precomprimat,** realizarea numai în proporție de 90,6% a planului pe 9 luni la acest sortiment se datorește mai multor cauze. Prima dintre ele : la utilaje din această secție se înregistrează dese defecțiuni mecanice și electrice. Deși pentru preîntîmpinarea acestora au fost organizate echipe speciale de întreținere și reparații (reparațiile capitale se execută în zile de repaus pentru a nu stînjeni producția) și se pregătesc din vreme piesele sau subansamblele ce urmează a fi înlocuite, totuși, în primele 9 luni ale anului, s-au înregistrat nu mai puțin de 6 120 ore staționare.

La toate acestea s-au adăugat, în această perioadă, și greutățile provocate de unii furnizori de materiale. Combinatul de lianți Fieni, de exemplu, a rămas restant pe 9 luni cu 220 tone de ciment. În afară de aceste restanțe, combinatul, în loc să respecte sortimentele contractate — respectiv RIM 300 și RIM 400 — livrează alte cimenturi de mărci inferioare. În sfîrșit, în cursul celor trei trimestre au lipsit importante cantități de agregate de rîu, care n-au fost livrate la termen de balastiera Ionești-Găești din cadrul Întreprinderii industriale de exploatare a agregatelor pentru materiale de construcții Tîrgoviște.

Nivelurile de realizare diferite a producției fizice la unele sortimente s-au reflectat direct în modul de onorare a contractelor economice încheiate cu beneficiarii pe această perioadă. Șantierelor care construiesc metroul, de pildă, le-au fost livrate în devans — dat fiind faptul că s-a depășit producția — 1778 mc elemente de boltari. În avans au fost livrate și altor șantiere, peste cantitățile prevăzute în contracte, alte elemente prefabricate. În schimb, anumitor beneficiari nu le-au fost trimise cantitățile stipulate în contracte. Este vorba de nelivrarea a 2 100 mc. panouri mari și 480 mc. tuburi din beton armat precomprimat. Printre beneficiarii care au avut dificultăți din această cauză, s-au numărat : Grupurile de șantiere de locuințe nr. 2, 3, 5 și 6 ale Centralei construcții-montaj-București, Trustul de construcții industriale Craiova, Trustul de construcții pentru instalații petroliere Ploiești, Trustul de construcții forestiere și materiale de construcții Brașov etc.

Pe agenda de lucru : pregătirea producției pe 1979

ACUM, cînd a mai rămas un timp relativ scurt pînă la încheierea anului, concomitent cu eforturile ce se depun pentru a se recupera cît mai mult din rămînerile în urmă la producția fizică, se iau măsuri pentru **pregătirea temeinică a fabricației pe 1979** — an în care producția fizică a unității va marca o creștere de 12,5% față de 1978.

În acest sens, s-au întreprins și se întreprind numeroase acțiuni. Astfel, pînă acum, producția marfă planificată pe anul viitor a fost contractată în proporție de 91%. Pentru restul producției, contractarea va continua pe măsura primirii repartițiilor de la coordonatorul de balanță. În ce privește materiile prime, contractarea s-a făcut pînă acum în proporție de 75% și sînt lansate comenzile pentru restul materialelor.

O altă problemă care se află la ordinea zilei este aceea a recrutării a circa 350 de muncitori. Pentru integrarea grabnică a acestora în activități direct productive se vor organiza cursuri de calificare, mai ales în meseriile deficitare : betoniști, zidari, mecanici de utilaje, macaragii etc.

Străduindu-se să recupereze o cît mai mare parte din rămînerile în urmă la producția fizică și pregătind încă de pe acum în mod temeinic producția anului ce vine, colectivul unității va pune la îndemîna constructorilor tot mai multe prefabricate pentru a putea realiza cu succes sarcinile ce le revin din planul de investiții.

L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economisirea combustibililor superiori prin extinderea înlocuitorilor

ÎN CATEGORIA ÎNLOCUITORILOR care permit economisirea unor cantități importante de combustibili superiori, creozotul de huilă deține un loc important. Obținut ca produs secundar la fabricarea cocsului de huilă, el reprezintă o materie primă foarte utilă la fabricarea unor produse importante. Printre acestea se numără negrul de fum necesar în industria cauciucului, a vopselelor etc. În producția de negru de fum, creozotul de huilă înlocuiește cu succes combustibilii superiori utilizați în trecut ca materie primă (gaz metan, păcură, motorină). Ca urmare a faptului că producția de negru de fum este prevăzută să crească pînă în 1980 de circa 1,4 ori față de anul 1975, o mare parte a producției de creozot de huilă are desfacere asigurată. Un avantaj important al creozotului de huilă față de alte materii prime este acela că are un preț de livrare mai mic decît al produselor înlocuite, ceea ce face ca utilizarea lui să fie eficientă sub aspect economic.

Prin intrarea în funcțiune a uzinei cocsochimice de la Combinatul siderurgic din Galați, producția de creozot de huilă a înregistrat o creștere substanțială. În general, față de anul 1975, producția acestui înlocuitor cunoaște în prezent o dinamică puternic ascendentă (graficul). Esențial este ca întreprinderile producătoare să urmărească îndeplinirea integrală a producției planificate și livrarea ei ritmică. La beneficiari, punînd accent pe îmbunătățirea continuă a calității produsului.

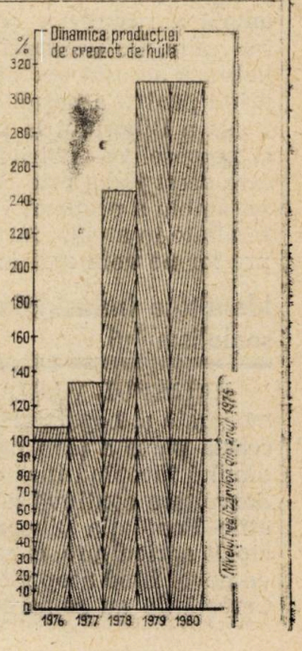

O cerință de bază a dezvoltării industriei bihorene

UTILIZAREA MAXIMĂ A TUTUROR COMPONENTELOR DE RESURSE ȘI ENERGIE

Gheorghe BLAJ
prim-secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R.

UNA DIN PROBLEMELE de mare importanță pentru progresul economiei românești, o problemă care, așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, trebuie să se afle în atenția tuturor organelor de partid și de stat, a cadrelor și oamenilor muncii din întreaga economie, o constituie gospodărirea superioară a tuturor particulelor de materii prime și materiale, utilizarea integrală a acestora, folosirea judicioasă a energiei, procese menite să asigure diminuarea consumurilor de combustibil, energie, de materii prime și materiale, valorificarea înaltă a acestora, să fundamenteze însăși dezvoltarea dinamică a economiei. Între componentele acestei viziuni se înscriu orientări de structură a economiei, la nivelul ramurilor și subramurilor, al unor grupe de produse și al produselor precum și acțiunile din fiecare întreprindere, din fiecare unitate economică vizînd asigurarea unei riguroase discipline tehnice și tehnologice, eliminarea oricăror forme de risipă, găsirea unor soluții pentru gospodărirea economică a fiecărui gram de materii prime, de combustibil și energie.

Economia județului Bihor întrunește condiții importante în vederea înfăptuirii acestei însemnate exigențe a dezvoltării țării. Ele au fost și sînt generate de felul în care a crescut și s-a dezvoltat industria județului Bihor, pe fondul concepției generale a partidului privind dezvoltarea și industrializarea țării, a orientărilor politice novatoare manifestate cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului. Pe această bază au fost trezite la viață așezări unde altădată activitatea industrială era considerată un pisc de neatins, capacitîndu-se forța de muncă și de creație a locuitorilor din întreg județul, creîndu-se condiții pentru valorificarea mai amplă a resurselor și posibilităților dintr-o localitate sau alta. Ce trăsături și particularități a îmbrăcat și îmbracă această evoluție, ce direcții de acțiune se desprind pentru a permite dezvoltarea economico-industrială a Bihorului la parametrii ridicați ai prezentului, ai perspectivei, potrivit locului și rolului important pe care acest județ este chemat să-l aibă în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale ? Acestea sînt elemente aflate în atenția factorilor economici din județ și asupra lor ne vom opri în rîndurile de față.

Identitate industrială autentică în anii socialismului

RELIEFUL VARIAT, clima temperat continentală, moderată și bogata rețea hidrografică au oferit și în această parte a țării condiții de viețuire neîntreruptă a omului începînd încă din epoca paleolitică, condiții de dezvoltare continuă a unor variate acțiuni socialmente utile. Populația Bihorului a avut ca îndeletnicire principală agricultura, creșterea vitelor și viticultura, o serie de nevoi fiind acoperite de industria casnică țărănească. Cercetările au remarcat, totodată, dovezi ale unor activități mai avansate. În zona Băița-Vașcău, este atestat documentar încă din secolul XIII meritul, precum și extragerea aramei și fierului. Treptat se dezvoltă meșteșugurile, acestea fiind atestate documentar încă din anul 1169 (cojocari, fierari, pielari, tăbăcari, piuari, morari, brutari, cizmari ș.a.) și constituite în bresle din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Mai departe, în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea își fac apariția primele unități cu caracter industrial, în ramura industriei alimentare (îndeosebi mori și fabrici de spirt), a industriei ușoare (încălțăminte și țesături), a prelucrării metalelor (unelte agricole, turnătorii de fier), a materialelor de construcții etc. ; în anul 1903 ia ființă prima centrală electrică cu o capacitate de producție de 1,4 milioane kWh pe an. Dar toate acestea constituiau mai mult dovezi ale capacității bihorenilor de a desfășura activități industriale decît dovezi ale unei dezvoltări propriu-zise a industriei în județul Bihor.

Deși poseda un subsol înzestrat cu o gamă destul de largă de resurse metalifere și nemetalifere — bauxite, skarn cu galenă, blendă, pirită, molibderit, zăcăminte reziduale de fier și mangan, argile refractare, marmură, calcare cuarțoase, lignit, nisip bituminos, țiței, ape termominerale ș.a. — **în vechiul regim economia județului Bihor avea un caracter predominant agrar, industria fiind reprezentată de unități mărunte** care, prin organizarea și dotarea lor tehnică, aminteau mai curînd atelierele meșteșugărești. În anul 1938 documentele vremii înregistrează în Bihor 2 486 unități cu activitate industrială în care lucrau 8 110 persoane (la o populație de peste 500 mii de locuitori) ; 91% dintre aceste unități dispuneau de mai puțin de 20 de muncitori.

Această retrospectivă, raportată la nivelul de astăzi al dezvoltării industriale a județului relevă faptul că în pofida condițiilor naturale favorabile dintotdeauna, a unor tradiții acumulate în diverse domenii ale producției industriale, **Bihorul, asemenea altor județe ale țării, și-a asigurat adevărata vocație industrială numai în anii edificării socialismului.** În această perioadă beneficiind de politica de repartizare judicioasă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, în județ a fost creată o industrie în accepțiunea modernă a cuvîntului, cu o producție astăzi de peste 26 ori mai mare decît în anul 1950, antrenînd peste 91 000 persoane. **Dintr-un județ preponderent agrar Bihorul s-a transformat într-un județ industrial-agrar în plină înflorire.**

Pe fondul avîntului deosebit al dezvoltării sale, industria bihoreană a cunoscut și cunoaște importante mutații structurale ca urmare a construirii unor noi întreprinderi, a dezvoltării și modernizării unităților existente — în ramuri de bază și importante ale industriei, cum sînt construcția de mașini, chimia, industria materialelor de construcții ; s-au asigurat totodată con-

diții pentru dezvoltarea și modernizarea întreprinderilor aparținînd unor ramuri — industria ușoară, alimentară — relativ bine reprezentate în trecut (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica producției unor ramuri ale industriei din județul Bihor și modificarea ponderii acestora în totalul producției industriale a județului

Ramuri industriale	Creșterea producției în 1977 față de 1965	Ponderea în totalul producției industriale a județului	
		1965	1977
Total industrie	413,0	100	100
din care :			
constr. de mașini și prelucr. metalelor	461,5	11,9	18,4
chimie	490,1	6,6	7,6
materiale de construcții	643,2	4,5	6,9
industria alimentară	395,6	33,7	21,9
industria ușoară	412,1	24,5	25,1

Datele prezentate în tabelul nr. 1 relevă pregnant orientarea dezvoltării industriei bihorene spre **ramurile purtătoare ale progresului tehnic.** Astfel, dacă producția industrială a crescut în intervalul de timp 1966—1977 de 4,1 ori, producția industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor a crescut de 4,6 ori iar cea a industriei chimice de 4,9 ori, ceea ce a determinat sporirea ponderii acestor ramuri luate împreună în totalul producției industriale bihorene de la 18,5% în anul 1965 la 26% în anul 1977. Este manifestă totodată scăderea ponderii industriei alimentare de la 33,7% la 21,9% dar în condițiile creșterii volumului producției acesteia de 3,9 ori precum și sporirea de peste 4,1 ori a producției în industria ușoară, ambele activități menite să răspundă nemijlocit cerințelor de consum ale oamenilor muncii.

Unitățile constructoare de mașini — „Înfrățirea", Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport, Întreprinderea mecanică de piese de schimb, Întreprinderea Mecanică Oradea și Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza — ca și cele chimice — „Sinteza" și Rafinăria „Crișana" — contribuie din

Tabelul nr. 2

Ponderea în totalul producției țării a unor producții de însemnătate socială realizate în județul Bihor

Produsul	Ponderea în producția țării
energie electrică pe bază de lignit	13,3
bauxită spălată	100,0
alumină calcinată	51,2
mașini-unelte pentru așchierea metalelor	10,8
lacuri și vopsele	15,5
ciment	11,4
produse din beton celular autoclavizat	19,4
plăci din azbociment	36,7
încălțăminte	12,5

ce în ce mai mult la asigurarea mașinilor-unelte pentru așchierea metalelor, a unor utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții, mașini agricole, piese de schimb și accesorii pentru toate tipurile de mijloace de transport, lacuri și vopsele, antidăunători, medicamente, bitum. Alături de celelalte unități, economice din județ, ele își sporesc constant contribuția la creșterea exportului țării, conferind într-o măsură din ce în ce mai mare o identitate proprie economiei bihorene în ansamblul dezvoltării țării.

Importanța și locul industriei Bihorului, ca parte componentă a vastului angrenaj economic al României, calitatea pe care trebuie să o realizăm în munca noastră, consumul sporit de gîndire economică, asigurînd o valorificare cît mai bună a potențialului de resurse materiale și umane din județ, din întreaga țară, sînt desemnate prin dimensiunile producției pe care industria județului o oferă economiei naționale, consumului oamenilor muncii, prin parametrii tehnico-funcționali la care se realizează această producție și prin **proporția în care județul Bihor contribuie la asigurarea necesarului economiei naționale la unele produse de o ridicată importanță socială.** Dacă în anul 1977 industria bihoreană deținea doar 2,4% din producția industrială a țării, situînd astfel Bihorul între județele cu o dezvoltare industrială medie, la unele produse deosebit de necesare economiei ponderea în producția națională a fost cu mult mai mare (vezi tabelul nr. 2).

Valențele însemnate ale industriei bihorene în procesul dezvoltării de ansamblu a economiei țării le considerăm ca pe un motiv în plus de mobilizare în munca noastră. Organizațiile de partid și consiliile oamenilor muncii, întregul personal muncitor din industria bihoreană sînt hotărîți să amplifice eforturile creatoare pentru a asigura ca sarcina trasată de către conducerea partidului, de către tovarășul secretar general **Nicolae Ceaușescu** cu privire la înnoirea și ridicarea continuă a parametrilor calitativi ai produselor, cu privire la creșterea economicității acestora, să devină una dintre constantele esențiale ale activității.

Bază materială lărgită și superior valorificată în circuitul economic

ÎN OPERA de ridicare a potențialului industrial al județului Bihor, oamenii muncii români, maghiari și de alte naționalități, înfrățiți în muncă și aspirații pe aceste meleaguri, urmînd neabătut politica partidului, au acționat și acționează pentru a-și aduce contribuția la lărgirea bazei de materii prime a țării, la **introducerea unor însemnate materii prime și materiale în circuitul economic general.** Este un proces desfășurat pe fondul repartizării cît mai armonioase a forțelor de producție pe teritoriul județului, al valorificării cît mai largi, cît mai ridicate a propriilor resurse materiale și de forță de muncă. Este semnificativ că în prezent valoarea produselor obținute prin extragerea și prelucrarea substanțelor minerale utile din subsolul județului reprezintă circa 14% din producția industriei bihorene — desigur un procent care poate și trebuie să crească.

Bauxita din munții Pădurea Craiului a fost exploatată (printr-o extracție preferențială) încă în deceniul al doilea al secolului nostru, fiind exportată și prelucrată în Germania. În anul 1965 însă în comuna Dobrești (unde își are sediul cu o bună parte din activitate, Întreprinderea minieră Dobrești) este pusă în funcțiune, în premieră mondială, instalația de spălare a bauxitei, rod al creativității tehnice românești care permite valorificarea masei miniere bauxitice cu un conținut mare de impurități, aducînd în circuitul economic al țării o sursă care înainte era improprie folosirii la fabricarea aluminei. În același an a intrat în funcțiune, la Oradea, Întreprinderea de alumină care, prelucrînd bauxita spălată de la Dobrești, a obținut prima alumină calcinată românească, marcîndu-se începutul industriei aluminiului românesc.

Intensificarea cercetărilor și prospecțiunilor geo-

logice, precum şi executarea, începînd din anul 1962, a unor importante lucrări miniere au făcut posibilă creşterea spectaculoasă a producţiei de lignit, construirea şi punerea în funcţiune, pe baza acesteia, a Centralei electrice de termoficare din municipiul Oradea. Pe lîngă energia electrică debitată în sistemul energetic naţional această centrală asigură agentul termic necesar (tehnologic şi pentru încălzire) unităţilor industriale şi celor agricole de tip industrial situate pe platforma de vest, precum şi încălzirea unei bune părţi a locuinţelor şi instituţiilor din Oradea ; pe această bază a fost posibilă desfiinţarea tuturor centralelor de bloc care utilizau combustibil convenţional.

Anii de după Congresul al IX-lea al partidului au însemnat promovarea Bihorului în rîndul judeţelor producătoare de ţiţei şi prelucrătoare a acestei importante resurse, activitate reprezentată prin schela de extracţie Suplacu de Barcău şi Rafinăria „Crişana" (care prelucrează ţiţeiul bituminos din zona Suplacu de Barcău, avînd ca obiect principal fabricarea bitumului). Sînt relevante, de asemenea, eforturile depuse de către oamenii muncii bihoreni pentru a contribui la lărgirea bazei materiale a vastului nostru program de investiţii. Ele au vizat extragerea, prin metode moderne, a agregatelor de balastieră şi organizarea, pe baza acestora, a unor unităţi industriale de prefabricate din beton armat şi beton celular autoclavizat (Întreprinderea de materiale de construcţii şi poligonul Trustului de construcţii locale) contribuind astfel la promovarea largă a metodelor industriale de execuţie în construcţii. Totodată, valorificarea calcarelor din zona Aleşd în Combinatul de lianţi şi azbociment oferă economiei naţionale importante cantităţi de ciment, var şi plăci de azbociment de calitate superioară. Sînt exemple semnificative pentru eforturile oamenilor muncii din judeţ în ce priveşte valorificarea bogăţiilor subsolului bihorean, transformarea acestora în bunuri solicitate de către economia noastră naţională.

Dacă sub aspect cantitativ se poate aprecia aportul valorificării bogăţiilor subsolului la dezvoltarea industrială a judeţului Bihor, reţinem ca o sarcină imediată cerinţa de a acţiona — prin promovarea largă a experienţei şi capacităţii creatoare a specialiştilor noştri, a sprijinului şi colaborării unor specialişti din centrale şi ministere, din institute de cercetări şi proiectări şi alte institute specializate — în vederea valorificării cît mai depline, superioare a tuturor substanţelor supuse prelucrării, inclusiv a reziduurilor industriale (îndeosebi şlam roşu de la fabricarea aluminei, cenuşă de termocentrală etc.). Realizările de pînă în prezent — extragerea din bauxite a pentoxidului de vanadiu şi fabricarea oxidului roşu de fier din şlamul roşu — le putem socoti **un început pe care urmărim să-l multiplicăm din an în an.** Printre obiectivele mai importante privind valorificarea superioară şi deplină a tuturor substanţelor supuse prelucrării, un loc important îl ocupă instalaţia de înnobilare a argilei refractare. Aceasta va permite valorificarea importantelor rezerve de argilă refractară care nu corespunde prevederilor STAS şi obţinerea din acestea a unor argile de calitate superioară şi a nisipului cuarţos ce va putea fi utilizat în producţia sticlei cu parametrii calitativi înalţi.

Afirmarea forţei de muncă de pe întreg teritoriul judeţului

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI BIHORENE în această viziune complexă, asigurînd creşterea economicităţii sociale a activităţilor, se sprijină pe — şi are ca efecte directe — angrenarea în activitatea industrială a numeroase localităţi de pe teritoriul judeţului. Se ştie că pe cei 7 535 kmp, cît reprezintă suprafaţa Bihorului, s-a statornicit o reţea relativ vastă de localităţi, constituită dintr-un municipiu, 7 oraşe şi 87 comune cu 435 de sate. Cei peste 633 000 locuitori trăiesc încă preponderent în mediul rural, acestuia revenindu-i 59,9% din totalul populaţiei bihorene. Or, în formularea opţiunilor pentru dezvoltarea industriei, a fost evident că această populaţie rămîne încă una dintre importantele resurse de forţă de muncă pentru industrie.

Prin studiile şi proiectele de sistematizare a teritoriului şi localităţilor s-a optat pentru repartizarea forţelor de producţie, alături de municipiul Oradea, şi în celelalte 7 oraşe, precum şi în comunele cu perspectivă de dezvoltare, astfel încît locuitori majorităţii comunelor să aibă acces la locuri de muncă în industrie fără a fi obligaţi să facă naveta sau să-şi părăsească gospodăria din satul natal. Apreciem că în condiţiile judeţului Bihor, date fiind reţeau de drumuri şi a transportului de călători, deplasarea la distanţe de pînă la 15 km. nu trebuie să fie socotită drept navetă. Asigurînd locuri de muncă la aceste distanţe, actualele localităţi rurale pot să-şi păstreze în continuare funcţia de cazare pentru o bună parte a forţei de muncă din industrie, aceasta putînd să-şi aducă şi pe mai departe contribuţia la ridicarea nivelului de urbanizare şi civilizaţie a satului, la perfecţionarea activităţii unităţilor agricole (pe loturile personale, grădini şi prin membrii de familie neîncadraţi în ramuri industriale etc.).

În judeţul Bihor, au fost obţinute rezultate bune în acest domeniu, unităţi industriale (întreprinderi sau secţii) existînd în afară de municipiul Oradea, **în 7 oraşe şi 12 comune, amplasate relativ armonios pe întreaga suprafaţă a judeţului.** Concludentă în acest sens este situaţia oraşului Dr. Petru Groza (situat aproape de extremitatea sudică a judeţului), a cărui producţie industrială a crescut în anul 1977 faţă de 1965 de peste 5 ori, iar faţă de anul 1960 de aproape 22 de ori, în condiţiile în care numărul personalului muncitor este practic egal cu cel al populaţiei oraşului (numărul personalului muncitor — 7 481, numărul populaţiei — 7 833, parte din personal reprezentînd-o locuitori din împrejurimi).

IN PERSPECTIVA ANULUI URMĂTOR, a încheierii cincinalului, a realizării programului de dezvoltare al cărui final va marca înscrierea României în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, sarcinile care se ridică în faţa industriei judeţului Bihor au o amploare şi complexitate deosebite. Înfăptuirea lor solicită o amplificare a eforturilor menite să accentueze laturile calitative ale dezvoltării, punînd pe deplin în valoare virtuţile noului mecanism economico-financiar, o amplificare a eforturilor menite să conducă la diminuarea consumurilor materiale şi de energie, la evidenţierea unor soluţii complexe-tehnice, tehnologice, organizatorice, capabile să valorifice întregul potenţial de resurse materiale şi forţă de muncă ale judeţului. Aceste preocupări le însoţim cu cele privind realizarea integrală a sarcinilor de plan pe acest an, privind aplicarea unor măsuri şi acţiuni menite să înlăture unele rămîneri în urmă înregistrate. Considerînd că înfăptuirea întocmai a sarcinilor prezentate constituie însăşi fundamentul pe care se sprijină obiectivele tot mai însemnate şi complexe pe care le avem de realizat.

D 646

1978 NOV 16

curier
economic legislativ

SUPLIMENT LA „REVISTA ECONOMICĂ", Nr. 24/45 1978

autoconducere

Evoluții în tipologia unităților economice

Legea nr. 11/1971 consacra, în rîndul unităților economice de stat, trei tipuri distincte : centrala, întreprinderea și unitate cu gestiune economică, fără personalitate juridică.

În anii ce s-au scurs de la apariția acestei legi, tipologia unităților s-a diversificat considerabil. Sub multe aspecte, această diversificare s-a reflectat în însăși textele de lege care au consacrat noi tipuri de unități pe care Legea nr. 11/1971 nu le cunoștea. Sub altele însă, diversificarea s-a produs doar în fapt, datorită soluțiilor organizatorice adoptate în contextul dispozițiilor legale existente.

Tabloul unităților economice este astăzi vădit mai bogat și mai divers, fapt ce se reflectă din plin în noua Lege nr. 5/1978. Au rămas însă, în afara legii unele categorii de unități, reglementate prin acte normative speciale, pe care însă nu trebuie să le omitem pentru a ne forma o imagine cît mai completă asupra evoluției petrecute.

Cele trei categorii pe care le întîlneam în Legea nr. 11/1971, — centrala, întreprinderea și unitatea cu gestiune economică, fără personalitate juridică — au rămas ca forme tipice, de la care se reclamă variantele inedite.

Nu avem posibilitatea să dezvoltăm în acest cadru, tabloul complet al formelor organizatorice pe care le întîlnim în materie. Vom reveni cu alt prilej asupra fiecărui tip în parte, arătînd pe larg elementele ce îl caracterizează și deosebirile față de alte tipuri.

Alături de centrale — deci în categoria organelor de conducere economică — vom nota în primul rînd **trustul.** În vechea organizare a economiei naționale trustul reprezenta veriga intermediară dintre direcția generală de minister și întreprindere, avînd caracterul unui organ administrativ. În condițiile noii organizări a unităților economice de stat, trusturile sînt unități economice care au în componerea lor întreprinderi și unități cu gestiune economică, fără personalitate juridică. Aceleiași denumiri îi corespunde, așadar, o nouă entitate economică, organizatorică și juridică. Este interesant de observat că forma trustului a fost folosită îndeosebi — nu însă exclusiv — în agricultura de stat.

Dacă trusturile se caracterizează prin independența organizatorică pe care o au față de organele superioare, o altă formă nou apărută, direcția generală sau direcție din ministerul economic organizată potrivit principiului autogestiunii și dotată cu personalitate juridică, rămîne totuși ca un compartiment organizatoric în cadrul ministerului. Raporturile ce se stabilesc între minister, direcția generală și unitățile de aprovizionare și desfacere din rețeaua ministerului, se îndepărtează printr-o sumă de note particulare de cele — să le denumim clasice — ce se stabilesc între minister, centrală și întreprinderile din subordine, datorită faptului că direcția generală cu personalitate juridică și autogestiune rămîne totuși un compartiment organizatoric al ministerului.

La fel ca în cazul centralei, s-a îmbogățit și tipologia întreprinderilor. Este de menționat, astfel, apariția unei categorii de unități care, alături de atribuțiile de producție are și anumite atribuții de organ administrativ, cum este cazul întreprinderilor ce intră în compunerea centralei industriale de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase.

Vom nota, de asemenea, pentru a marca evoluția ce s-a produs și în acest domeniu, apariția unor unități constituite sub modalitate. Dacă în dreptul nostru este de principiu că întreprinderile de stat se înființează **sine die** — fără să fie afectate de vreun termen și fără nici o condiție — legislația recentă a introdus — ca excepție — unitatea economică experimentală, care urmează să funcționeze pe o perioadă arătată expres în actul de înființare după care — evident, dacă experimentul a reușit — ea urmează să devină o întreprindere obișnuită, sau în caz contrar să fie desființată. Întîlnim, de asemenea, în legislație și cazul unei întreprinderi a cărei funcționare — fără să fie pusă sub semnul experimentului — este afectată de un termen.

Evoluții însemnate s-au produs și în rîndul unităților cu gestiune economică, fără personalitate juridică. Dacă la data adoptării Legii nr. 11/1971 organizarea unor astfel de unități nu era de conceput decît în cadrul centralelor ulterior, în Decretul nr. 162/1973, s-a admis posibilitatea înființării lor și în cadrul întreprinderilor.

Prin Decretul nr. 151/1975 sfera unităților fără personalitate juridică s-a lărgit din nou, permițîndu-se organizarea unor astfel de unități și în subordinea anumitor instituții de stat, idee ce a fost ulterior preluată în Legea nr. 5/1978.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate în '79 a revistei, a suplimentului și a cărților pe care le edităm decupați, completați și expediați pe adresa redacției formularul de comandă din pagina 15.

comerț exterior

Uzanțe uniforme privind condițiile de livrare

În cadrul negocierilor privind încheierea unei tranzacții internaționale un loc important, care influențează direct prețul și obligațiile vînzătorului și ale cumpărătorului îl prezintă condițiile de livrare. Pe bună dreptate se afirmă în literatura de specialitate că modul în care sînt stabilite condițiile de livrare determină o anumită fizionomie fiecărui contract comercial de vînzare internațională, conturînd prin modalitatea aleasă adevărate tipuri distincte de contracte, cu efecte total diferite, de la o condiție la alta. Dacă pe planul dreptului intern obligația vînzătorului este rezolvată la predarea bunului vîndut, transferînd riscurile și dreptul de administrare, altfel se pune problema pe planul dreptului internațional ; predarea bunului vîndut în cazul vînzărilor internaționale implică o serie de operațiuni a căror costuri vin să se adauge la prețul nud al mărfii vîndute, operațiuni care, în totalitatea lor, se înscriu în sfera noțiunii de **condiții de livrare** ; printre acestea enumerăm obligațiile părților privind controlul calității mărfurilor, ambalarea, transportul intern, încărcarea pe nave, asigurarea, transportul pe parcurs extern, descărcarea din mijlocul de transport, cheltuieli privind autorizațiile de export-import, taxe vamale etc.

● Pentru a se stabili, fără echivoc, în sarcina cărei din părțile contractante revine fiecare din operațiunile enumerate și altele, în cadrul contractelor se formulează clauze, potrivit voinței contractanților ; pentru simplificarea formării lor pe planul dreptului comercial internațional au fost formulate o serie de uzanțe uniforme, printre care, Regulile INCOTERMS 1953 ocupă un loc de frunte. Aceste reguli urmăresc un scop bine determinat, subliniat în partea lor introductivă : Necesitatea creării unor norme contractuale unitare izvorăște din experiența că, în cazul contractelor comerciale internaționale, este deseori dificil a se lămuri problema, ce anume norme juridice urmează a fi aplicate în vederea stabilirii exacte a drepturilor și îndatoririlor respective ale părților contractante.

Pentru identificarea cu ușurință a operațiunilor care revin părților, potrivit Regulilor INCOTERMS 1953 și, în special cine suportă cheltuielile respective am considerat util să elaborăm tabelul sinoptic de mai jos, (cu mențiunea că litera „v" înseamnă vînzător și „c" — cumpărător).

Din înșirarea condițiilor de mai sus — în total 11 —, rezultă că autorii Regulilor INCOTERMS au avut drept criteriu modul de dozare a obligațiilor care revin părților, începînd cu clauza **Ex Works**, potrivit căreia obligațiile vînzătorului sînt la limita lor minimă — să pună marfa la dispoziția cumpărătorului la locul de depozitare stabilit, în cadrul întreprinderii sale — și pînă la clauza **Ex Quay** sau **Delivered**, în care obligațiile acestuia sînt maxime, în sensul că el suportă toate cheltuielile pînă la locul de destinație din țara importatorului. Evident, în cadrul prețurilor de vînzare se vor lua în calcul toate cheltuielile suplimentare, față de cheltuielile franco fabrică, în funcție de condiția de livrare stabilită în cadrul negocierii.

Cheltuieli (inclusiv taxe) privind : (literele din paranteză indică partea căreia îi revine obligația de a efectua operațiunea)	Ex works	FOR—FOT	FAS	FOB	C and F	CIF	Fraight or carriage paid to...	Delivered at frontier...	Ex ship...	Ex Quay...	Delivered...
— ambalarea și verificarea cantitativă, calitativă a mărfii (v)	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
— obținerea certificatului de origine, a facturii consulare și a altor documente cerute de cumpărător (v)	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c
— obținerea licenței sau a permisului de export și a altora legate de export (v)	c	c	c	v	v	v	v	v	v	v	v
— obținerea documentelor de atestare a livrării (titluri uzuale de transport, sau dovada că marfa se află de-a lungul vasului), precum și toate cheltuielile pentru marfă pînă în momentul încărcării sau pînă cînd marfa a fost pusă la dispoziția cumpărătorului (v)	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
— încărcarea pe mijlocul de transport v/c)	c	v	c	v	v	v	v	v	v	v	v
— obținerea licenței sau a permisului de import, descărcarea din mijlocul de transport (inclusiv cheltuielile survenite pe timpul transportului, altele decît navlul), vămuirea și alte operațiuni legate de import (c)	c	c	c	c	c[1]	c[1]	c	c	v	c	v
— transportul (navlul) — v/c)	c	c	c	c	v	v	v	v	v	v	v
— asigurarea FPA (fără avarie particulară) (v)	—	—	—	—	—	v	—	—	—	—	—
— asigurarea contra riscului de război (v/c)	—	—	—	—	—	c	—	—	—	—	—
— neremiterea în termenul stabilit de către cumpărător a instrucțiunilor de expediere, nesosirea la timp a vasului navlosit de către acesta etc. sau nepreluarea mărfii potrivit contractului (c)		c	c	c	c	c	c	c	c	c	c

[1]) Dacă marfa este vîndută C and F landed CIF landed cheltuielile de descărcare, inclusiv cele de transbordare și de depunere pe chei, sînt în sarcina vînzătorului.

Pentru ca lucrătorii din comerțul exterior să poată evalua just aceste cheltuieli în funcție de condițiile concrete ale tranzacției — modalitatea de transport, portul de încărcare, cel de descărcare, ruta folosită etc. —, trebuie să dispună de o temeinică documentare privind : navlul, tarifele în transport terestru, cheltuielile de încărcare și descărcare, taxele portuare etc., din țara noastră și a cumpărătorului, taxele de asigurare FPA etc.

● Regulile INCOTERMS nu sînt unice pe plan internațional, deși au o mare răspîndire și aplicare. În Statele Unite ale Americii sînt bine cunoscute, fiind în mod frecvent folosite de negociatorii comerciali americani The Revised American Foreign Trade Definitions — 1941 (prescurtat R.A.F.T.D. — 1941), care tratează șase termeni uzuali în vînzarea comercială internațională și anume :

— Ex Point of Origin (ex Factory, ex Plantation, ex Mine, ex Mill, ex Warehse), care corespunde condiției franco fabrică din INCOTERMS—1953 și potrivit căruia prețul stabilit se înțelege la punctul de origine, vînzătorul avînd obligația să pună mărfurile la dispoziția cumpărătorului, la locul convenit și la data sau înăuntrul perioadei fixate ;

— FOB (named inland carrier at named inland point of departure), care corespunde condiției franco vagon sau camion din INCOTERMS—1953, și potrivit căreia prețul este stabilit la punctul de încărcare intern, vînzătorul avînd obligația să încarce mărfurile în vagoane, camioane, șalande, șlepuri, avion sau alte vehicule stabilite prin contract ;

— FAS (Free Along Side) și FAS VESSEL (named port of shipment), care corespunde condiției FAS din INCOTERMS—1953, și prin care în preț se includ și cheltuielile de livrare a mărfurilor lîngă bordul navei maritime și pînă ajung la palancul de încărcare ;

— FOB VESSEL (named port of shipment), care corespunde condiției FOB din INCOTERMS—1953, potrivit căreia în prețul stabilit sînt incluse toate cheltuielile de livrare pînă pe bordul navei maritime navlosite de către sau pentru cumpărător în portul fixat pentru îmbarcare ;

— C and F (Cost and Freight, named point of destination) care corespunde aceleiași condiții din INCOTERMS—1953, și potrivit căreia în prețul stabilit se include și costul transportului pînă la punctul de destinație fixat ;

— CIF (Cost, Insurance, Freight — named point of destination), care corespunde aceleiași condiții din INCOTERMS—1953, și potrivit căreia în prețul mărfii este inclusă asigurarea maritimă și orice cheltuieli de transport pînă la punctul de destinație fixat ;

— FOB (named inland point in country of importation), care corespunde condiției Ex ship din INCOTERMS—1953 și potrivit căreia în prețul de vînzare sînt incluse și toate cheltuielile pînă la punctul intern fixat în țara de import ;

— Ex Dock (named port of importation), care corespunde clauzei Ex Quay din INCOTERMS—1953, prețul de vînzare incluzînd orice cheltuieli adiționale necesare pentru livrarea mărfurilor pe doc, în portul de import fixat, cu taxe vamale plătite.

Față de faptul că semnificația clauzelor sintetizate mai sus (întinderea obligațiilor vînzătorului și a cumpărătorului), este diferită în Regulile INCOTERMS—1953 de cele înscrise în R.A.F.T.D.—1941, este necesar, pentru înlăturarea oricăror neînțelegeri, precizarea expresă, fără echivoc a uzanțelor adoptate prin înscrierea în contract a denumirii prescurtate a acestora. Relevăm faptul că fiind vorba de uzanțe comerciale internaționale clauzele R.A.F.T.D.—1941, ca și în cazul INCOTERMS—1953, pot fi completate cu orice alte precizări sau dezvoltări pe care părțile simt nevoia să le facă, în funcție de specificul mărfii sau a condițiilor concrete de livrare.

dr. Al. DETEȘAN

Confirmarea prin scrisoare ulterioară a comunicărilor transmise prin telex

1. Folosirea telexului ca mijloc de comunicare în raporturile de comerț exterior poate să prezinte unele riscuri în ce privește fidelitatea transmiterii, dacă aceasta are de obiect, cum se întîmplă adesea, un material amplu și complex.

Pentru a se preîntîmpina consecințele patrimoniale ale unor eventuale erori sau alterări, uzanțele comerciale, preluate apoi de o serie de dispoziții normative, au introdus practica scrisorilor confirmate ale comunicărilor efectuate prin telex. Scrisorile de acest fel se învederează de asemenea necesare, dacă, se cere ca documentul transmis să poarte semnătura proprie, în original, a emitentului.

2. În sensul celor arătate poate fi menționată hotărîrea C.A.B. nr. 77 din 29 noiembrie 1974 (publicată în Revista română de studii internaționale, nr. 4/1976, p. 489—501).

Prin acea acțiune s-a stabilit că o acțiune arbitrală adresată C.A.B. poate fi introdusă pe calea unui telex în caz de urgență (de exemplu pentru a nu se depăși anumite termene de prescripție), însă numai dacă sînt întrunite două condiții, una concomitentă cu comunicarea, iar alta ulterioară.

În temeiul primei condiții, se cere ca telexul să indice elementele esențiale oricărei acțiuni arbitrale, precum părțile litigante, obiectul diferendului sau pretențiile care se valorifică.

Potrivit celei de-a doua condiții, se cere ca, ulterior expedierii telexului, semnătura reclamantului să fie pusă sub textul integral al acțiunii arbitrale, care va cuprinde deopotrivă motivele de drept și de fapt ale pretențiilor valorificate. Acțiunea arbitrală va fi transmisă prin scrisoare confirmativă. Într-un asemenea caz, durata prescripției extinctive se calculează, potrivit hotărîrii C.A.B. nr. 77/1974, pînă la data telexului, iar nu a scrisorii ulterioare, care îl validează.

Soluția citată prezintă avantaje incontestabile pentru petiționar, înlesnindu-i respectarea unor termene prefixe, fără să defavorizeze partea litigantă adversă, din moment ce toate condițiile cerute de lege în vederea unei sesizări valabile a organului arbitral sînt îndeplinite prin coroborarea telexului cu scrisoarea confirmativă.

3. În cadrul C.G.L., reclamațiile calitative sau cantitative pot fi formulate de către cumpărător, potrivit § 104 pct. 2, telegrafic sau prin telex, cu obligația de a fi confirmate prin scrisoare în termenele prevăzute de C.G.L.

Rațiunea acestei confirmări se justifică prin faptul că reclamația, fie calitativă, fie cantitativă trebuie să cuprindă indicații numeroase și amănunțite, despre care face vorbire § 74 pct. 1 din C.G.L. În conformitate cu acest text, cumpărătorul trebuie să specifice „cel puțin" următoarele date : denumirea mărfii, potrivit contractului, numărul acestuia, cantitatea pentru care se formulează reclamația, elemente de fapt care să permită identificarea mărfii litigioase, inclusiv precizări privind transportul, motivele de fond ale reclamației (lipsuri, calitate necorespunzătoare, livrare incompletă etc.) precum și pretențiile cumpărătorului (completări, înlăturarea defectelor etc.).

Dată fiind complexitatea reclamației cantitative sau calitative, există riscul unor erori materiale de transmitere în comunicările efectuate prin telegramă sau prin telex. Remediul cel mai simplu îl constituie scrisoarea confirmativă, care va opera rectificările de rigoare (fiind însă de la sine înțeles că nu se poate admite — sub pretextul îndreptării unor greșeli materiale — schimbarea obiectului reclamației sau extinderea ei).

Scrisoarea confirmativă trebuie expediată în cel mult 7 zile lucrătoare de la data telegramei sau telexului și fără a se depăși termenele fixate de § 72 pct. 1 din C.G.L. (6 luni de la data livrării, dacă reclamația privește calitatea mărfii, 3 luni de la data livrării dacă reclamația se referă la lipsuri cantitative sau 30 de zile de la

expirarea termenului de garanție, în măsura în care defectele pot fi descoperite în decursul acestei durate).

Dacă scrisoarea confirmativă se încadrează în limitele de timp arătate, C.G.L. consideră că reclamația calitativă sau cantitativă a fost prezentată vînzătorului de către cumpărător la data expedierii telegramei sau telexului prin care fusese formulată inițial. Se facilitează astfel într-un mod vădit respectarea termenelor legale, evitîndu-se consecințele grave ale întîrzierii.

Tardivitatea confirmării prin scrisoare ulterioară are de consecință, potrivit § 104 pct. 2 din C.G.L., ineficiența telegramei sau telexului prin care s-a formulat inițial reclamația calitativă sau, cantitativă. În sensul arătat, § 104 pct. 2 din C.G.L. prevede că scrisoarea tardivă „se va considera ca formulare a reclamației **pentru prima oară**".

Comunicarea la timp și în mod valabil a reclamației referitoare la calitatea sau cantitatea mărfii livrate prezintă o importanță deosebită, deoarece § 72 pct. 3 din C.G.L. **sancționează depășirea termenelor** în care ea poate fi trimisă vînzătorului. Potrivit dispoziției amintite, întîrzierea „privează pe cumpărător de dreptul de a se adresa arbitrajului", instituindu-se astfel o **decădere** procedurală de o vădită gravitate. Neconfirmarea prin scrisoare a reclamației formulate inițial prin telegramă sau prin telex poate avea același rezultat, deoarece echivalează cu lipsa oricărei comunicări.

Scrisoarea confirmativă își pierde totuși utilitatea practică, dacă telegrama sau telexul au exprimat fidel conținutul reclamației, iar vînzătorul s-a sesizat de îndată și a luat măsurile necesare pentru a îndeplini cererile îndreptățite, formulate de către cumpărător. A decide într-un alt mod, ar însemna să se adopte o poziție formalistă, impunînd o scrisoare confirmativă, deși nu mai răspunde unei necesități reale.

Soluția la care ne referim a fost consacrată de C.A.B. prin hotărîrea nr. 102 din 21 decembrie 1976, cu următoarea motivare: „Este exact că reclamația a fost trimisă prin telex, fără scrisoare de confirmare, potrivit § 104 din C.G.L. Însă din protocolurile încheiate de către delegații părților rezultă că vînzătoarea pîrîtă a dat urmare reclamației primite prin telex, trimițîndu-și tehnicianul la sediul beneficiarului pentru efectuarea remedierii. În această situație, scrisoarea de confirmare a cumpărătorului nu mai era necesară, față de comportarea vînzătoarei, care trimițînd specialistul său la fața locului, a făcut astfel inutilă confirmarea scrisă a reclamației comunicate prin telex".

În acea speță problema validității unei reclamații făcute prin telex și neconfirmate prin scrisoare ulterioară s-a pus în mod incident, în cadrul excepției ridicate de către vînzător, care a cerut organului arbitral să constate că în raporturile dintre părți operase, conform § 72 pct. 3 din C.G.L. (text citat anterior), **decăderea** cumpărătorului din dreptul de a introduce o acțiune pentru penalități de întîrziere. Excepția s-a întemeiat pe considerațiunea că telexul nefiind confirmat, devenise ineficient, astfel că în realitate cumpărătorul nu formulase nici o reclamație calitativă în limita termenului instituit de § 72 pct. 1 din C.G.L.

Excepția procedurală arătată a fost respinsă de C.A.B., care a considerat valabilă — în condițiile speței — reclamația calitativă comunicată prin telex (deși neconfirmată ulterior prin scrisoare) și a reținut că, prin raportare la data expedierii telexului, termenul stabilit de § 72 pct. 1 din C.G.L. fusese respectat de către cumpărător.

Potrivit punctului de vedere adoptat de către organul arbitral, în situația specială în care vînzătorul a procedat la înlăturarea defectelor mărfii pe baza reclamației formulate printr-un telex neconfirmat (dar care a fost expediat înăuntrul termenului prevăzut de § 72 pct., 1 din C.G.L.), decăderea cumpărătorului din dreptul de a introduce o acțiune arbitrală nu mai operează.

Soluția ni se pare judicioasă (deși instituie o derogare implicită de la prevederile § 104 pct. 2 și 72 pct. 3 din C.G.L.) deoarece, potrivit unei reguli de principiu, decăderile din drepturi trebuie interpretate restrictiv. Prin hotărîrea nr. 102/1976, C.A.B. a consfințit tocmai un asemenea punct de vedere. În sensul hotărîrii la care ne referim, telexul-reclamație formulat la timp, dar neconfirmat prin scrisoare ulterioară, conservă dreptul cumpărătorului de a se adresa arbitrajului de comerț exterior, dacă se poate stabili în fapt că, față de circumstanțele speței respective, scrisoarea confirmativă ar fi fost vădit inutilă.

Fiind de acord cu soluția pronunțată de C.A.B. prin hotărîrea nr. 102/1976, ni se pare necesar să precizăm în completare — pentru înțelegerea ei mai deplină — că introducerea unei acțiuni arbitrale, după ce o reclamație calitativă a fost întru totul satisfăcută de către vînzător, ar putea să pară ilogică, deoarece cumpărătorul a obținut ceea ce a solicitat. Totuși, acțiunea arbitrală se justifică în cazul special reglementat de § 75 pct. 3 din C.G.L. și anume dacă marfa era inutilizabilă conform destinației sale pînă la înlăturarea defectului. În asemenea situație, cumpărătorul are dreptul — deși reclamația sa a fost satisfăcută — să ceară vînzătorului, speze și, penalități echivalente celor pentru întîrziere în livrare, calculate pe intervalul de timp dintre data reclamației și ziua cînd s-a terminat remedierea solicitată.

dr. O. CAPAȚÎNA

contract economic

Livrarea produselor în vagon comun

Furnizorilor de mărfuri le revine obligația de a utiliza, cu ocazia expedierii produselor, mijloacele de transport cele mai economicoase. Aceasta nu exclude, desigur, posibilitatea de a se folosi — la cererea beneficiarilor — mijloace de transport rapide, dar mai puțin economicoase, atunci cînd necesitățile justificate ale beneficiarilor reclamă efectuarea livrării în cel mai scurt timp.

Pe această linie, a utilizării cu prioritate a mijlocului de transport cel mai economicos, **unitățile furnizoare** au obligația de a expedia produsele prin C.F.R., fie în cantități vagonabile, fie în cantități nevagonabile, prin livrări în vagon comun sau prin coletărie.

Numai atunci cînd expedierea produselor prin C.F.R., utilizîndu-se una din modalitățile de mai sus, nu este posibilă, furnizorul poate să recurgă la un alt mijloc de transport mai costisitor.

Folosirea modalității de expediere în vagon comun, în vederea utilizării cît mai economicoase a mijloacelor de transport, este reglementată prin unele contracte model.

Obligațiile părților participante la livrări prin vagon comun sînt precis stabilite prin pct. 91 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, privind efectuarea plăților între unitățile socialiste.

Furnizorul are obligația:

— să comunice beneficiarului destinatar principal denumirea și adresa celorlalți beneficiari ai mărfurilor expediate în vagon comun;

— să înștiințeze despre expedierea mărfurilor și pe ceilalți beneficiari, menționînd și în facturile emise asupra acestora adresa la care a fost expediat vagonul comun.

Beneficiarul destinatar principal al vagonului are îndatorirea ca la sosirea vagonului să-i înștiințeze și pe ceilalți beneficiari, în vederea ridicării mărfurilor.

Beneficiarii mărfurilor, de îndată ce au fost înștiințați, pe oricare din căile de mai sus, despre expedierea mărfurilor, sînt obligați să urmărească la destinatarul vagonului sosirea mărfurilor respective, să le ridice de îndată și să le deconteze la timp.

Din momentul în care, prin expedierea produselor în vagon comun, furnizorul și-a îndeplinit în mod corespunzător, sub aspect cantitativ si calitativ, obligația contractuală de livrare și

a făcut comunicările de mai sus, el este îndreptăţit să pretindă contravaloarea produselor livrate, eventuale neînţelegeri determinate de neexecutarea obligaţiilor ce revin destinatarului principal urmînd să fie rezolvate de acesta direct cu beneficiarul respectiv.

Ca atare, beneficiarilor de mărfuri expediate în vagon comun le revine obligaţia de a achita, în cadrul termenelor legale de decontare, contravaloarea mărfurilor livrate. Ei pot efectua refuzuri de plată pentru neprimirea mărfurilor numai în cazul în care furnizorul nu a menţionat în factură denumirea şi sediul destinatarului principal al vagonului, precum şi în cazul în care prezintă o confirmare scrisă din partea acestui destinatar prin care se atestă neprimirea mărfurilor. De asemenea, furnizorul are obligaţia să efectueze expedierea în asemenea condiţii care să permită identificarea operativă a lotului de marfă destinat fiecărui beneficiar (Decizia PAS nr. 2313/1978).

Limitarea dreptului de refuz la aceste două împrejurări se referă numai la ipoteza în care se invocă neprimirea mărfurilor. Aceasta nu înseamnă însă că beneficiarul n-ar putea practica refuzuri pe alte motive decît neprimirea mărfurilor. Astfel, el poate practica refuzuri de plată, de pildă, pe motiv că mărfurile i s-au livrat în alte sortimente decît cele contractate ori de calitate necorespunzătoare.

Expedierea mărfurilor în vagon comun constituie o modalitate de livrare specială care se practică fie în temeiul stipulaţiei convenite în acest sens prin contractul de furnizare, fie prin efectul unor dispoziţii normative care permit folosirea acestei modalităţi de livrare.

Care vor fi consecinţele unei expedieri efectuate în vagon comun, în situaţia în care furnizorul nu era îndrituit să recurgă la această modalitate de livrare?

Deşi sîntem, prin ipoteză, în prezenţa unei livrări efectuate cu nerespectarea clauzelor contractuale, socotim că refuzul definitiv de plată a preţului nu se poate admite — pe acest motiv — decît în mod cu totul excepţional.

În adevăr, în situaţia descrisă, livrarea efectuată corespunde tuturor stipulaţiilor contractuale, cu excepţia modalităţii de expediere. Această din urmă încălcare a obligaţiilor contractuale nu trebuie să ducă însă la întoarcerea livrării în patrimoniul furnizorului, deoarece, în acest fel, sarcina de plan ar rămîne neîndeplinită ori ar fi îndeplinită cu întîrziere.

Pentru evitarea acestei consecinţe, este necesar să se ia măsuri pentru ca mărfurile să ajungă cît mai repede de la beneficiarul destinatar principal al vagonului comun la beneficiarul contractual.

Aceasta nu înseamnă însă că rămîne nesancţionată fapta furnizorului de a fi expediat mărfurile în vagon comun, contrar stipulaţiilor contractuale. Furnizorul urmează să suporte toate daunele cauzate prin încălcarea obligaţiei sale contractuale. Astfel, el va plăti cu titlu de daune taxele de transport ocazionate în plus ca urmare a neexpedierii produselor de la beneficiarul destinatar principal al vagonului comun la beneficiarul contractual. De asemenea, va suporta consecinţele întîrzierii în efectuarea livrării. În acest sens, considerăm că obligaţia de livrare a furnizorului nu se va putea considera îndeplinită pe data predării produselor în vagon comun cărăuşului, conform art. 16 lit. b din Legea nr. 71/1969.

Într-adevăr, această dată marchează momentul îndeplinirii obligaţiei de livrare numai dacă ea este executată cu respectarea stipulaţiilor contractuale. Contrar, aşa cum este cazul în speţă, obligaţia se consideră îndeplinită abia la data ulterioară cînd, prin remiterea produselor către beneficiarul contractual, îndatoririle furnizorului au fost în totalitate executate.

I. ICZKOVITS

financiar

Recuperarea prejudiciilor produse în gestiunile colective

Speţele redate, succint, mai jos, cît şi decizia penală nr. 208/28 martie 1977 a Tribunalului judeţean — Timiş (publicată în „R.R.D." nr. 12/1977, pag. 42—43), ne-au sugerat abordarea problematicii modalităţilor de recuperare a prejudiciilor produse în gestiunile colective de valori materiale.

● Prin decizia penală nr. 201 din 27 martie 1974, pronunţată în dosarul nr. 521/1974, Tribunalul judeţean — Sibiu a respins recursul declarat de inculpatul P.V. prin care acesta critica sentinţa penală nr. 56 din 12 februarie 1974 a Judecătoriei Mediaş pentru aceea că prejudiciul total produs într-o gestiune comună — în sumă de 10.228,52 lei — a fost pus numai în sarcina sa, în loc să se reţină că în speţă fiind vorba de o gestiune colectivă, prejudiciul trebuia suportat şi de ceilalţi vînzători (cogestionari) de la magazinul unde s-a stabilit lipsa, care, de altfel, nici nu au înţeles să conteste deciziile de imputare ce au fost emise în sarcina lor în termen de 60 zile de la data constatării prejudiciului.

Pentru a pronunţa această decizie, Tribunalul judeţean Sibiu a reţinut că prejudiciul a fost cauzat prin activitatea defectuoasă a inculpatului, activitate care îndeplineşte trăsăturile infracţiunii de neglijenţă în serviciu. În acest caz se reţine în continuare, nu se mai poate face aplicaţiunea Legii nr. 22/1969 în ce priveşte stabilirea răspunderii materiale a cogestionarilor netrimişi în judecată penală, cîtă vreme faptele inculpatului constînd în încălcarea din culpă a îndatoririlor de serviciu cît şi din îndeplinirea lor defectuoasă, reprezintă un grad de pericol social care face ca aceste fapte să depăşească sfera răspunderii materiale şi să intre în sfera dreptului penal.

● Prin decizia civilă nr. 611 din 6 iulie 1976, pronunţată în dosarul nr. 1123/1976, Tribunalul judeţean Sibiu a respins recursul declarat de o unitate socialistă de stat împotriva sentinţei civile nr. 1899 din 4 mai 1976 a Judecătoriei Sibiu prin care s-a anulat un angajament de plată în sumă de 27.273,35 lei asumat de B.E., în calitate de cogestionară a lui P.D. la un magazin de desfacere a legumelor şi fructelor. P.D. fusese condamnat prin sentinţa penală nr. 178 din 30 ianuarie 1976 a Judecătoriei Sibiu pentru neglijenţă în serviciu, prin aceeaşi sentinţă fiind obligat să suporte întregul prejudiciu produs în gestiunea respectivă, în sumă de 67.084,33, cu toate că şi acesta îşi asumase, iniţial, alături de B.E., un angajament de plată în sumă de 32.900 lei.

Soluţia adusă prin decizia civilă nr. 611 din 6 iulie 1976, este motivată cu aceea că „instanţa de fond a reţinut în mod corect că de vreme ce P.D. a fost condamnat pentru neglijenţă în serviciu cu care se găseşte în nex cauzal prejudiciul, nu mai poate coexista şi răspunderea materială pentru acelaşi prejudiciu a contestatoarei B.E. şi deci în acest sens are efect sentinţa penală şi faţă de aceasta".

● Prin decizia penală nr. 842 din 31 ianuarie 1977, pronunţată în dosarul nr. 2207.1976, Tribunalul judeţean Sibiu a respins recursul declarat de partea civilă — unitate socialistă de stat — împotriva sentinţei penale nr. 2301 din 2 decembrie 1976 a Judecătoriei Sibiu prin care s-a stabilit că inculpatul Z.H.D. a produs un prejudiciu în sumă de 60 229,26 lei într-o gestiune comună a acestuia cu alte persoane încadrate în muncă cu atribuţii gestionare ce nu fuseseră trăşi la răspundere penală. Prin recursul declarat, partea civilă critică sentinţa penală nr. 2301 din 2 decembrie 1976 a Judecătoriei Sibiu pe considerentul

că că în mod greşit s-a stabilit prejudiciul numai în sarcina inculpatului Z.H.D. cită vreme la acelaşi magazin au lucrat şi alte persoane cu funcţii gestionare şi „în sarcina lor se poate reţine o culpă în legătură cu păstrarea bunurilor". Instanţa de recurs prin decizia penală nr. 842/31 ianuarie 1977, a precizat că în cadrul rezolvării acţiunii civile alăturate acţiunii penale poate fi stabilită şi răspunderea altor persoane pentru prejudiciul cauzat, dar aceasta numai dacă acestea au fost introduse în proces în calitate de părţi responsabile civilmente cu respectarea dispoziţiilor art. 16 din Codul de procedură penală şi numai dacă este vorba despre o **„răspundere pentru altul şi nu pentru fapta proprie"**. Nimic nu împiedică însă — reţine în continuare Tribunalul judeţean Sibiu — ca „răspunderea materială a acestor persoane (cogestionarii), neintroduse în procesul penal ca părţi responsabile civilmente să fie stabilită în baza dispoziţiilor Codului muncii, în măsura în care sînt întrunite condiţii legale ale unei asemenea răspunderi".

● Prin decizia penală nr. 208 din 28 martie 1977 a Tribunalului judeţean Timiş, s-a decis că răspunderea materială, potrivit Codului muncii şi prevederilor Legii nr. 22/1969, pentru pagubele cauzate în gestiune, este operantă, în baza prevederilor art. 24 din menţionata lege, numai în cazul în care fapta gestionarului nu constituie infracţiune. În speţă, gestionara condamnată penal nu a contestat existenţa minusului în gestiune, ci a criticat sentinţa penală nr. 231/1977 a Judecătoriei Timişoara pe considerentul că în mod greşit instanţa a obligat-o să plătească, cu titlu de despăgubiri civile, suma de 67404 lei, cită vreme prejudiciul a fost cauzat şi prin culpa altor persoane încadrate în muncă cu atribuţii gestionare cu care a gestionat bunurile şi care, de altfel, s-au declarat a fi de acord să participe la repararea prejudiciului, semnînd cîte un angajament de plată.

Interesează, sub aspectul ce punem în discuţie, reţinerea instanţei de recurs că potrivit art. 24 din Legea nr. 22/1969 răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, într-o gestiune, operează numai pentru fapte ce nu constituie infracţiuni.

Înainte de a aborda problematica ce face obiectul prezentei analize, arătăm că potrivit art. 27 al. 2 din Legea nr. 22/1969, astfel cum acesta a fost modificat, implicit, în parte, prin art. 105 din Codul muncii, pentru lipsurile constatate în gestiunile colective de bunuri, dacă nu se poate stabili gradul în care fiecare a participat la producerea prejudiciului, se apelează la calculul în funcţie de retribuţia tarifară netă de încadrare de la data constatării şi timpul lucrat de la ultima inventariere.

Tratăm, deci, în spaţiul rezervat, numai problemele răspunderii pentru prejudiciile produse în gestiunile colective (de mai mulţi gestionari).

Dacă în legătură cu prejudiciul produs nu se stabileşte o răspundere penală, pentru nici unul dintre gestionari, atunci, potrivit art. 27 din Legea nr. 22/1969, modificată, implicit, în parte, prin art. 105 din Codul muncii, fiecare din gestionari răspunde material în raport de gradul în care a contribuit la producerea prejudiciului, iar în cazul în care această determinare nu este posibilă, se stabileşte răspunderea materială în raport de criteriile expuse mai sus.

În această ipoteză, există deci numai o răspundere materială ?

Dacă toate persoanele cu funcţii gestionare dintr-o gestiune colectivă au fost trimise în judecată pentru fapte ce au caracter infracţional, atunci toate sînt obligate, în solidar, la repararea întregului prejudiciu, potrivit art. 1003 din Codul civil este instituie regula solidarităţii legale în baza căreia de paguba cauzată prin fapte ilicite imputabile mai multor persoane fiecare răspunde pînă la concurenţa limitelor superioare ale prejudiciului.

În acest caz, răspunderea este civilă, decurgînd din exercitarea acţiunii civile în procesul penal, iar nu materială. Aşadar, în acest caz se iau în calcul şi foloasele nerealizate de unitate (art. 103(2) din Codul muncii).

O a treia ipoteză se referă la cazul în care numai unul sau numai unii din gestionarii dintr-o gestiune colectivă au fost trimişi în judecată pentru fapte ce constituie infracţiuni, situaţie destul de frecvent întîlnită în practică, cum a rezultat din speţele relatate la începutul articolului.

În acest al treilea caz se pune în discuţie dacă, pentru prejudiciul total produs, răspunde numai inculpatul sau dacă, uneori, poate fi antrenată şi răspunderea materială a altor persoane cu funcţii gestionare, în ce cazuri este posibilă stabilirea şi a unei răspunderi materiale şi în ce cuantumuri din prejudiciul total.

Prin Decizia de îndrumare nr. 4 din 21 iulie 1973 a Plenului Tribunalului Suprem (în C.D., 1973, pag. 32—37) au fost date îndrumări instanţelor judecătoreşti de a introduce, în calitate de părţi responsabile civilmente, în procesele penale privind pe inculpaţii gestionari, persoanele ţinute a răspunde împreună cu aceştia pentru prejudiciile **cauzate de inculpaţi**, enumerîndu-se prevederile art. 28, 30, 34, 10 şi următoarele din Legea nr. 22/1969, cît şi prevederile art. 15 din Decretul nr. 221/1969,. Aşadar, Decizia de îndrumare nr. 4 din 21 iulie 1973 a Plenului Tribunalului Suprem nu tratează cazul reglementat de art. 27 din Legea nr. 22/1969, între reglementările din acest articol şi reglementările din articolele la care se referă decizia de îndrumare fiind deosebiri de substanţă. Astfel, art. 27 din Legea nr. 22/1969 reglementează o răspundere pentru faptele proprii, în timp ce art. 28, 30, 34, 10 şi următoarele din Legea nr. 22/1969, cît şi art. 15 din Decretul nr. 221/1960, reglementează o răspundere pentru faptele inculpaţilor, deci o răspundere pentru altul. Legat, de aceasta, găsim judicioasă sublinierea Tribunalului judeţean Sibiu, făcută prin decizia penală nr. 842/31 ianuarie 1977, care precizează că „răspunderea altor persoane (cogestionari), netrimişi în judecată penală, nu poate fi stabilită în procesul penal dacă este vorba de o răspundere pentru fapta proprie, cum este cea reglementată de art. 27 din Legea nr. 22/1969, ci numai dacă ar fi vorba despre o răspundere pentru altul.

În această a treia ipoteză este posibil ca, uneori — cînd lipseşte culpa celorlalte persoane cu atribuţii gestionare — inculpatul să răspundă civil — corect — de întregul prejudiciu produs, dacă între faptele sale infracţionale şi prejudiciul produs există legătură de cauzalitate. Dimpotrivă, dacă şi celelalte persoane cu care a gestionat împreună bunurile au o culpă în producerea prejudiciului, atunci inculpatul va răspunde civil, într-o măsură mai mică, urmînd ca unitatea să stabilească şi răspunderea materială a restului de personal gestionar. Considerăm că foloasele nerealizate de unitate se vor percepe numai asupra cotei părţi de prejudiciu pe care urmează a o repara inculpatul, nefiind permis a se extinde calculul foloaselor nerealizate şi asupra cuantumului de prejudiciu pe care-l vor repara — prin mijloace specifice dreptului muncii — ceilalţi gestionari.

Prin decizia penală nr. 208 din 28 martie 1977 a Tribunalului judeţean Timiş s-a acreditat ideea că în cazul în care prejudiciul este produs printr-o faptă ce constituie infracţiune, nu se mai poate face aplicaţiunea Legii nr. 22/1969 şi a Codului muncii, pentru stabilirea şi a unei răspunderi materiale a altor persoane şi deci pentru diminuarea cuantumului prejudiciului pe care urmează să-l repare inculpatul.

În sprijinul acestei idei s-ar putea motiva cu prevederile art. 103(2) din Codul muncii potrivit cu care, atunci „cînd pagubele au fost cauzate unităţii printr-o faptă ce constituie infracţiune, răspunderea se stabileşte potrivit legii penale", caz în care, în cuantumul pagubelor se includ şi foloasele nerealizate de unitate. S-ar putea deci interpreta, sub aspectul ce analizăm, că nu ar fi admisibil ca în cazul în care numai faptele unui gestionar au caracter penal să se mai stabilească, pentru prejudiciul total produs, şi o răspundere materială a altor persoane care au şi ele o culpă în producerea prejudiciului, dar faptele lor culpabile ilicite nu îmbracă un caracter infracţional.

De asemenea, s-ar putea obiecta că prin stabilirea şi a unei răspunderi materiale se creează posibilitatea pentru unitate de a recupera o sumă mai mare decît prejudiciul efectiv suferit, atîta timp cît ar avea mai multe tit-

luri executorii pentru un singur prejudiciu.

După cum vom arăta în continuare, aceste susţineri nu-şi găsesc suport în lege şi deci ele trebuie înlăturate.

În acest sens este şi practica Tribunalului Suprem care a decis că „împrejurarea că numai una dintre persoanele vinovate de producerea prejudiciului a fost condamnată penal nu este de natură să înlăture prin ea însăşi, răspunderea celorlalte în măsura în care se face dovada culpei lor potrivit prevederilor Codului muncii" (Decizia nr. 79 din 10 ianuarie 1971 a Secţiei civile, în : I.G. Mihuţă, „Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem şi a altor instanţe judecătoreşti pe anii 1969—1975", Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976, pag. 273, nr. 67 ; în acelaşi sens, decizia colegiului civil nr. 1482 din 13 septembrie 1967, în „R.R.D.", 1968, nr. 2, pag. 163). În acest caz, prin derogare de la art. 1003 Cod civil, răspunderea este conjunctă, divizibilă, iar nu solidară, fiecare urmînd a răspunde de prejudiciul produs în raport de întinderea culpei sale ce se va stabili pe bază de probe.

În primul rînd, socotim că art. 103(2) din Codul muncii trebuie interpretat în sensul că răspunderea în legătură cu repararea prejudiciului se stabileşte potrivit legii penale numai în ceea ce-l priveşte pe inculpat, în sensul că acesta are o răspundere civilă decurgînd din alăturarea, acţiunii civile celei penale, şi că în cuantumul pagubei se includ şi foloasele nerealizate, nefiind permis ca şi răspunderea altor persoane să se stabilească tot potrivit legii penale atîta vreme cît culpa lor este o culpă simplă ce rămîne în domeniul dreptului muncii şi nu prezintă gradul de pericol social al unei infracţiuni, care să determine aplicarea principiilor răspunderii penale. Oricum, nu credem că art. 103(2) din Codul muncii, în interpretarea sa corectă, exclude răspunderea materială a altor persoane care au concurat, într-o măsură mai mică, la producerea prejudiciului. Această interpretare ar fi excesivă şi ar contraveni finalităţii instituţiei răspunderii materiale care se cere a fi aplicată ori de cîte ori personalul muncitor are o culpă în producerea unor prejudicii.

În al doilea rînd, obiecţia că unitatea ar fi în posesia a mai multe titluri executorii pentru unul şi acelaşi prejudiciu, nu poate fi primită, fiind evident că, prin aplicarea regulilor divizibilităţii răspunderilor, prin derogare de la art. 1003 Cod civil, se ajunge ca unitatea să aibă titluri executorii, împotriva unor persoane diferite, pentru fracţiuni din prejudiciul total produs, care, totalizate, nu depăşesc cuantumul total al prejudiciului.

Potrivit art. 22 din Codul de procedură penală, hotărîrea penală produce efecte de lucru judecat în ce priveşte existenţa faptei, a persoanei care a săvîrşit-o şi a vinovăţiei acesteia. Raportat la această prevedere legală, este fără nici un dubiu că o hotărîre penală nu şi-ar putea extinde efectele şi asupra răspunderii materiale a unor categorii de personal gestionar care are o culpă în producerea prejudiciului total stabilit într-o gestiune, dar care nu a participat în nici un fel în procesul penal pornit numai împotriva unuia din gestionari. Această hotărîre penală produce efecte numai în ce priveşte răspunderea inculpatului în legătură cu repararea prejudiciului în sensul că în locul răspunderii sale materiale operează o răspundere civilă decurgînd din exercitarea acţiunii civile în procesul penal. Ca atare, angajamentul de plată asumat de gestionarul condamnat sau decizia de imputare rămasă definitivă, emisă în sarcina sa, rămîn fără relevanţă prin pronunţarea hotărîrii penale de condamnare. Pe de altă parte, angajamentele de plată sau deciziile de imputare prin care s-a stabilit răspunderea materială a restului de personal gestionar, rămîn valabile, urmînd ca organele de jurisdicţie a muncii să stabilească, pe bază de probe, dacă şi acestea au o culpă în producerea prejudiciului şi care este întinderea acesteia.

În al patrulea rînd, în materia specială a răspunderii materiale a gestionarilor pentru lipsurile produse în gestiune, în sarcina mînuitorilor de valori materiale operează o prezumţie de culpă ce poate fi răsturnată pe bază de probe (În acest sens, Decizia de îndrumare nr. 1/1976 a Plenului Tribunalului Suprem, în B. Of. partea a III-a, nr. 31 din 25 februarie 1976).

A merge în mod automat pe ideea excluderii şi a unei răspunderi materiale a acestei categorii de personal gestionar, în situaţia că numai unul dintre aceştia a fost trimis în judecată penală pentru cauzarea prejudiciului, ar însemna să se înlăture fără temei prezumţia de culpă instituită în sarcina mînuitorilor de valori materiale de Legea nr. 22/1969. Este, deci, obligatoriu, ca organul de jurisdicţie a muncii, sesizat cu contestaţia împotriva deciziei de imputare, să examineze dacă şi această persoană a avut o culpă în producerea prejudiciului, iar nu să hotărască, fără a face această examinare, ţinînd seama numai de hotărîrea penală, care, dacă este greşită în ce priveşte întinderea răspunderii civile a inculpatului, atrage, automat o solutionare la fel de greşită a litigiului de muncă.

Practica judiciară (decizia secţiei penale a Tribunalului Suprem nr. 727 din 10 februarie 1970, publicată în „R.R.D.", 1970, nr. 10, pag. 165), a evidenţiat că deşi netrimise în judecată, culpa unor persoane poate fi evidenţiată în considerentele hotărîrii penale de condamnare a inculpatului şi trebuie avută în vedere la fixarea pedepsei. Deci, chiar dacă se reţine culpa unor alte persoane netrimise în judecată penală, aceasta se face în considerente şi neconstituind autoritate de lucru judecat, culpa poate fi repusă în discuţie în litigiul de muncă generat de contestarea măsurii emiterii deciziei de imputare de organul de jurisdicţie a muncii competent. Evident, această hotărîre poate fi folosită ca un mijloc de probă împotriva contestatorilor în sarcina cărora s-a stabilit o culpă în producerea prejudiciului. Sub aspectul reparării prejudiciului, spre deosebire de situaţia cînd acesta ar fi fost produs de gestionar împreună cu o persoană neîncadrată în muncă sau încadrată în muncă la altă unitate socialistă decît unitatea direct prejudiciată — cînd răspunderea este solidară potrivit art. 1003 Cod civil — în cazul în care se reţine şi culpa altor persoane decît cea a infractorului, răspunderea pentru prejudiciul produs este divizibilă şi se face potrivit art. 27 din Legea nr. 22/1969, astfel cum acesta a fost, implicit, în parte, modificat prin art. 105 din Codul muncii. Iată că, şi sub aspectul reparării prejudiciului, dată fiind calitatea de personal muncitor la aceeaşi unitate la care a funcţionat inculpatul, gestionar, într-o gestiune colectivă, se ajunge la o restrîngere a răspunderii civile a inculpatului, pînă la limita la care prejudiciul a fost cauzat, de culpa sa.

În practică, nu în toate cazurile, unităţile socialiste emit decizii de imputare sau obţin angajamente de plată în termenul de 60 zile prevăzut de art. 108(2) din Codul muncii, sesizînd, înăuntrul acestui termen organele de urmărire penală, dacă constată indicii în legătură cu săvîrşirea vreunei infracţiuni. În situaţia în care se ajunge la scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi penale, decizia de imputare se poate emite în cadrul aceluiaşi termen de 60 zile care îşi reia cursul, după suspendarea ce a operat prin sesizarea organelor de urmărire penală (Dec. de îndrumare nr. 1/1976 a Plenului Tribunalului Suprem). Este însă posibil ca organele de urmărire penală să nu procedeze la încetarea urmăririi sau la scoaterea de sub urmărire, şi să trimită în judecată penală numai pe unul dintre încadraţii gestionari. Cu ocazia judecării procesului penal se constată că inculpatul răspunde numai pentru o parte din prejudiciul total cauzat în gestiunea respectivă, reţinîndu-se în considerentele hotărîrii, culpa şi a celorlalţi gestionari. În acest caz, se pune în discuţie dacă, în ce-i priveşte pe gestionarii netrimişi în judecată penală, dar care au o culpă în producerea prejudiciului, decizia de imputare se poate emite valabil după rămînerea definitivă a hotărîrii penale. Decizia de îndrumare nr. 1/1976 a Plenului Tribunalului Suprem nu tratează această problemă aşa încît opinăm că, ţinînd seama şi de prezumţia de culpă ce operează în sarcina tuturor mînuitorilor de valori materiale potrivit Legii nr. 22/1969, unitatea urmează să emită decizia de

imputare împotriva acestora cît și a gestionarului inculpat în termenul de 60 zile prevăzut de art. 108(2) din Codul muncii dacă, în cadrul aceluiași termen aceștia nu au făcut dovada certă că nu au nici un fel de culpă în producerea pagubei. Concomitent, dacă sînt sesizate indicii în legătură cu săvîrșirea unor fapte penale, unității îi revine obligația de a sesiza și organele de urmărire penală. Dacă procesul penal este pus în mișcare, soluționarea contestațiilor formulate împotriva deciziilor de imputare se suspendă pînă la soluționarea definitivă a litigiului penal. În felul acesta se asigură atît emiterea în termen a deciziilor de imputare, cît și eventualele soluții contradictorii la care s-ar putea ajunge.

Gheorghe BRANDUSEA

Stabilirea lipsei de folosință pentru clădiri

Lipsa de folosință pentru clădiri, este obiectul multor procese civile, în care coproprietarii unui imobil la ieșirea din indiviziune, solicită stabilirea veniturilor din chirii care se puteau realiza pe o anumită perioadă, la acel imobil.

Stabilirea chiriei se face în conformitate cu Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, în funcție de tariful de bază, gradul de confort al locuinței și retribuția tarifară lunară sau pensia chiriașului.

Calculul chiriei se efectuează în conformitate cu prevederile Cap. IV din Legea nr. 5/1973. Stabilirea și plata chiriei, care la art. 33 prevede ca normă locativă 10 mp. pentru o persoană, restul de suprafață fiind considerată ca excedentară, la care se aplică o majorare progresivă a tarifului de bază.

Întrucît în cazul stabilirii lipsei de folosință, locatarul clădirii poate fi unul din coproprietari, unii experți contabili, care sînt numiți de instanțe pentru elucidarea acestei probleme, sînt tentați să aplice dispozițiile art. 60 din Legea nr. 5/1973, cap. IX „Dispoziții cu privire la locuințele proprietate personală", care prevăd că „proprietarul și familia sa au dreptul la o suprafață corespunzătoare nevoilor de locuit. La determinarea nevoilor de locuit se are în vedere că fiecărui membru al familiei să-i fie asigurată cîte o cameră și deosebit de aceasta, încă cel mult două camere".

În această situație, experții contabili consideră ca normă locativă pentru o persoană una cameră și nu 10 mp, aplicînd tarife nemajorate. Considerăm că această practică este greșită, întrucît Cap. IX din Legea nr. 5/1973 privește drepturile asupra spațiilor proprietate personală și numai Cap. IV privește stabilirea și plata chiriei.

Grigore OLĂNESCU

Decizie de imputare sau angajament de plată?

În literatura juridică de specialitate s-a pus recent în discuție dacă decizia de imputare și angajamentul de plată — ambele instrumente juridice eficiente puse la dispoziția unităților socialiste pentru recuperarea pagubelor suferite— sînt alternative ori pot coexista. Într-o primă luare de poziție s-a susținut că amîndouă aceste căi de recuperarea a prejudiciului pot coexista (C. Buga în Revista Română de Drept, nr. 8/1978 p. 42—44), în timp ce într-o altă opinie se consideră că decizia de imputare și angajamentul de plată sînt alternative (Gheorghe Mohanu în R.R.D. op. cit. 4. 44—46). Subscriem la prima opinie postulînd buna credință a oricărei unități socialiste care nu va declanșa concomitent urmărirea silită în baza a două titluri executorii pentru unul și același prejudiciu. De altfel, practic nici nu întrevedem o asemenea eventualitate dat fiind că urmărirea silită a debitorilor unităților socialiste reprezintă una din atribuțiile compartimentului financiar care însă nu se exercită decît cu îndrumarea și cu sprijinul compartimentului juridic și deci este de neconceput ideea ca un jurisconsult să accepte utilizarea unui astfel de procedeu abuziv. Un asemenea mod de a proceda este lipsit și de finalitate, deoarece fiind vorba de același debit reținerea nu va putea depăși o treime din retribuția tarifară de încadrare.

Afirmăm dintr-un început că în ce ne privește, decizia de imputare și angajamentul de plată îndeplinesc aceeași funcție, că deși — ca intrumente juridice — sînt alternative ele nu se află într-un raport de incompatibilitate unul neexecluzînd pe celălalt. Mai mult, considerăm că în anumite situații — la care ne vom referi în continuare — este recomandabil ca un angajament de plată să fie dublat de o decizie de imputare. Așa cum am învederat, socotim că asumarea unui angajament de plată nu paralizează dreptul unității de a-și constitui un titlu executoriu prin emiterea deciziei de imputare, deoarece aceste două instrumente juridice deși alternative, nu sînt ireductibile, neexistînd incompatibilitate între ele, unitatea putînd fi în același timp în posesia ambelor, cu rezerva exprimată mai sus, de a nu pune în executare decît un singur titlu. Altfel spus, alternanța acestora nu se referă la existența lor, ci la punerea în executare.

Vom enumera mai jos unele situații în care nu numai că unitatea poate fi în posesia ambelor titluri executorii pentru același debit, ci chiar este recomandabil a emite decizie de imputare după ce a fost asumat un angajament de plată.

Ne referim în primul rînd la faptul că, spre deosebire de decizia de imputare, angajamentul de plată este susceptibil de a fi atacat și pentru existența unor eventuale vicii în cazul cînd persoana încadrată care-și asumă un angajament de plată este în vîrstă de 14—16 ani sau chiar sub 18 ani.

Este de asemenea de arătat că decizia de imputare constituie — în raport cu angajamentul de plată — un titlu juridic cu o mai mare stabilitate care, dacă nu a fost contestat în termen de 30 zile de la comunicare, rămîne definitoriu, debitorul în cauză neputînd paraliza ulterior urmărirea datoriei. Dimpotrivă, așa cum prevede art. 110 din Codul muncii cel care după ce a semnat un angajament constată că în realitate nu datorează parțial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestație la organul de jurisdicție competent. Momentul constatării se poate situa oricînd în timp, chiar după începerea executării și, fiind o chestiune de fapt, se poate dovedi cu orice mijloc de probă. În baza art. 110 din Codul muncii, organul de jurisdicție a muncii poate hotărî suspendarea executării pînă la soluționarea litigiului, ceea ce înseamnă că executarea pornită în baza unui angajament de plată poate fi sistată chiar după ce a început efectuarea reținerilor, împrejurare care defavorizează, unitatea și care nu poate interveni în cazul unei decizii de imputare. Deci, și sub acest aspect unitatea fiind în posesia unui angajament de plată, este recomandabil a nu-l utiliza, procedînd la emiterea deciziei de imputare.

Tot astfel în cazul în care unitatea a făcut plăți necuvenite, a predat bunuri sau a prestat servicii ce nu se datorau și beneficiarii își asumă angajamente scrise de plată pentru restituirea sumelor sau a contravalorii produselor sau serviciilor nedatorate, este imperios necesar ca să se emită decizie de imputare în termen de 60 zile de la cunoașterea prejudiciului de către conducător atît împotriva persoanelor vinovate de efectuarea plăți-

lor necuvenite ori de predarea bunurilor sau prestarea serviciilor nedatorate, cît și împotriva beneficiarilor pentru ca în eventualitatea declanșării unui litigiu de muncă fie de către beneficiar fie de către cel vinovat, să se pună în discuție un singur titlu executoriu. Împotriva celor care au înlesnit producerea pagubei este necesar a se emite decizie de imputare, chiar dacă unitatea se află în posesia unui angajament de plată asumat de către beneficiar. Raționea acestui mod de a proceda constă în faptul că este posibil ca înainte de acoperirea integrală a datoriei de către beneficiar acesta să devină insolvabil. La data constatării stării de insolvabilitate a beneficiarului, unitatea a pierdut dreptul de a emite decizie de imputare împotriva celor care au înlesnit producerea pagubei, dat fiind că termenul de 60 de zile este depășit. Într-o asemenea ipoteză patrimoniul unității rămîne diminuat din cauză că fiind în posesia unui angajament de plată nu s-a emis, pentru același prejudiciu, și o decizie de imputare.

Pentru considerentele arătate, în situațiile de mai sus considerăm nu numai recomandabil, ci și necesar ca unitatea să emită în termenul legal decizie de imputare chiar dacă se află în posesia unui angajament de plată, acesta din urmă avînd numai rolul unei probe (reprezintă pe deplin o mărturisire), într-un eventual litigiu de muncă neputînd fi pus în executare în mod simultan cu decizia de imputare.

dr. C. JORNESCU

transport

Avizarea punerii vagoanelor la dispoziția beneficiarilor

Calea ferată este obligată să avizeze beneficiarii de transporturi telefonic, telegrafic, sau în scris, sosirea vagoanelor complete sau coletărie, precum și sosirea vagoanelor goale cerute pentru încărcare.

Avizarea sosirii vagoanelor goale sau încărcate trebuie să fie făcută cu cel puțin 3 ore înainte de ora punerii lor la încărcare-descărcare. (art. 7 (10) din T.L.M. (Tariful local de mărfuri), aprobat prin Decretul nr. 523/1973.

Termenele de încărcare se socotesc după 3 ore de la efectuarea avizării. De la efectuarea avizării începe să curgă dreptul de staționare și de magazinaj.

Avizarea se poate face și prin condica de avizare, pe care întreprinderea expeditoare trebuie să pună ștampila și semnătura. Avizarea de sosire este deci o obligație prealabilă a căii ferate. Practica arbitrală a hotărît că și atunci cînd obligația de încărcare cade în sarcina căii ferate aceasta nu este scutită de obligația avizării sosirii vagoanelor.

Avizarea transporturilor se face : în aceeași localitate cu mijloacele căii ferate fără plată, iar în alte localități, prin poștă, telefonic sau telegrafic după cum s-a arătat, în contul beneficiarului.

Dacă vagoanele goale puse inițial la dispoziție, cu un tonaj total mai mic decît cel ce trebuia să fie încărcat, sînt refuzate tacit, o nouă avizare nu se mai face în cazul cînd acestea se lasă în continuare pentru încărcare.

Documentul care face proba avizării sosirii, respectiv a punerii vagoanelor la dispoziție pentru încărcare-descărcare este registrul de preavizare și avizare, iar pentru stabilirea termenului de încărcare-descărcare condica (registrul) de urmărire a vagoanelor la încărcare-descărcare.

Practica arbitrală a hotărît că datele din registrul veghetor al căii ferate, precum și alte acte ale căii ferate referitoare la avizarea și termenele de punere la dispoziție a vagoanelor și termenele în care s-a făcut operația de descărcare de către beneficiar, fac dovada împotriva acestuia pînă la proba contrară.

Pentru ca destinatarul să fie pasibil de plata locațiilor trebuie ca în prealabil să fi fost înștiințat de sosirea vagoanelor, iar locațiile care sancționează depășirea termenului de descărcare nu pot fi aplicate în cazul unor vagoane a căror sosire nu a fost avizată.

În literatura de specialitate s-a cerut să se ateste de către calea ferată, printr-un act sau printr-o rubrică a scrisorii de trăsură, momentul preluării vagoanelor de către calea ferată, după descărcare, stabilindu-se astfel sub semnătură și ștampilă și acest moment nu numai momentul preluării de către beneficiar al vagoanelor.

Recent, practica arbitrală a avut a se pronunța în o serie de litigii în care calea ferată nu a făcut avizarea, a făcut-o defectuos sau a făcut-o unei alte unități decît celei din scrisoarea de trăsură.

Astfel, prin Decizia PAS, nr. 35/14.I. 1978, a hotărît ca obligația de avizare se îndeplinește de către calea ferată față de beneficiarul de transport — destinatarul din scrisoarea de trăsură — avizarea unei alte unități, care nu este beneficiară de transport, nu dă dreptul căii ferate de a încasa de la aceasta taxe de locații pentru nedescărcarea în termen a vagoanelor.

Unitatea avizată fiind un terț față de contractul de transport, nu se poate reține în sarcina sa că nu și-a îndeplinit o obligație decurgînd din contractul de transport și deci nu i se poate angaja nici răspunderea pentru încălcarea unei asemenea obligații.

Imobilizarea vagonului prin nedescărcarea lui în termen se datorește în acest caz, culpei căii ferate însăși, care trebuie să suporte consecințele situației create, iar nu o unitate avizată eronat despre sosirea transportului, care se situa în afara contractului de transport, nefigurînd ca parte în acest contract.

Într-un alt litigiu Decizia PAS nr. 2104/30.VII.1977, confirmă cele arătate și anume că în cazul nerespectării obligației de avizare, termenele de încărcare-descărcare încep să curgă după expirarea a 3 ore de la data punerii vagonului la dispoziție, considerîndu-se că numai în acest moment s-a făcut avizarea.

Într-o altă speță, stația de cale ferată de destinație a avizat despre sosirea vagoanelor pe beneficiarul mărfii menționat în dispoziția de livrare, ce a însoțit transportul, deși destinatarul indicat de furnizor în scrisoarea de trăsură era o altă unitate.

Într-o asemenea situație, întrucît calea ferată nu era în drept să modifice contractul de transport, prin avizarea și predarea mărfii altei unități decît destinatarului indicat în scrisoarea de trăsură, încasarea unor taxe de locații de la beneficiarul mărfii — care nu era parte în contractul de transport — apare ca ilegală.

Lucian THEODORU

raporturi de muncă

Unele precizări cu privire la retribuirea personalului reîncadrat

Este cunoscut că în conformitate cu prevederile art. 200 alin. 2 din Legea nr. 57/1974 personalul, anume menționat de acest text, care se reîncadrează în aceeași unitate sau în alte unități este retribuit inițial cu retribuția tarifară la nivelul de bază prevăzută de lege la categoriile tarifare sau funcțiile în care este reîncadrat. După o perioadă de 30—90 zile de la încadrarea la nivelul de bază, persoanele în cauză vor putea fi încadrate, pe baza verificării calităților și aptitudinilor profesionale, pe trepte sau gradații,

ținîndu-se seama de criteriile anume specificate în art. 200 alin. 2 din lege.

De același regim de protecție se bucură și persoanele care intră în una din categoriile prevăzute în art. 200 alin. 3 același act normativ. Multiplele aspecte pe care le ridică retribuirea acestor categorii de persoane după ce a avut loc reîncadrarea în muncă impun unele precizări cu privire la cei ale căror contracte de muncă au fost desfăcute din inițiativa unității pentru motive independente de activitatea desfășurată la locul de muncă, dat fiind că în activitatea unităților socialiste retribuirea celor în cauză prezintă unele dificultăți, prevederile legale incidente în materie fiind susceptibile de variate interpretări.

Pentru a se ajunge la o soluție corectă în aplicarea prevederilor art. 200 alin. 2 și 3 din Legea nr. 57/1974, unitățile socialiste trebuie să aibă în vedere următoarele două considerente principale :

— întreaga legislație a muncii în țara noastră reprezintă un sistem de protecție și de garanție în favoarea persoanelor încadrate în muncă. Această caracteristică a legislației muncii ține însăși de esența sa. Pe cale de consecință și prevederile Legii nr. 57/1974 se vor interpreta și aplica în acest spirit ;

— în sistemul nostru juridic toate dispozițiile legale care instituie răspunderi de orice natură, decăderi, restricții, sancțiuni și în general orice prevedere care limitează unele drepturi sînt de cea mai strictă interpretare, nu pot fi extinse și nu pot fi aplicate prin analogie.

În materia la care ne referim, ținînd seamă de premisele sus-amintite se impun următoarele precizări :

— desfacerea contractului de muncă să fi avut loc din inițiativa unității ;

— motivele care au determinat această măsură să fie independente de activitatea desfășurată la locul de muncă. Altfel spus, motivul desfacerii contractului de muncă poate să fie în legătură cu activitatea, profesiunea sau meseria celui în cauză, dar să nu aibă tangență cu atribuțiile locului de muncă, adică să nu lezeze activitatea și bunul mers al unității. Exemplul clasic în această materie este cazul unei persoane care fiind încadrată în calitate de conducător auto la o unitate i se desface contractul de muncă în baza art. 13 alin. 1 lit. j din Codul muncii (este arestat mai mult de 60 de zile) pentru faptul că a avut un accident de circulație cu autoturismul propriu în timpul său liber. Cel în cauză, la reîncadrarea sa în aceeași unitate sau la o alta va beneficia de prevederile de protecție prevăzute de alin. 2 și 3 din Legea nr. 57/1974. Și este normală și echitabilă o asemenea soluție dat fiind că nu a avut loc nici o lezare a bunului mers al unității cu care se afla în raporturi de muncă înainte de arestare și deci nu este cazul a suferi o limitare a drepturilor sale de retribuire. Tot astfel un inginer, un proiectant, un muncitor care suferă o condamnare pentru activități ilicite, săvîrșite în afara unității cu care se află în raporturi de muncă, care nu se referă la locul de muncă, și deci nu aduc atingeri bunului mers al unității, vor beneficia de dreptul de a primi retribuirea în condițiile alin. 2 art. 200 din Legea nr. 57/1974, chiar dacă faptele comise sînt în legătură cu profesiunea sau meseria celor în cauză. Din cele de mai sus rezultă, în concluzie, că după reîncadrare nu pot beneficia de o retribuire pe trepte sau gradații acele persoane cărora li s-a desfăcut contractul de muncă pentru motive legate de activitatea lor din cadrul unității cu care se aflau în raporturi de muncă. Dacă faptele nu au legătură cu locul lor de muncă, cei în cauză intră sub beneficiul prevederilor art. 200 alin. 2 și 3 din Lelea nr. 57/1974.

J. COSTIN

asigurări

Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu recuperarea de la proprii lor conducători auto, pentru ADAS, a despăgubirilor plătite de aceasta la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto

În cadrul asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto, potrivit dispozițiilor art. 45, alineatul I, din Decretul nr. 471/1971, „organizațiile socialiste asigurate recuperează pentru Administrația Asigurărilor de Stat despăgubirile plătite de aceasta, de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor". Potrivit alineatului 2 de la același articol, recuperarea se face, în cazul personalului muncitor al organizațiilor socialiste potrivit legislației muncii, iar în cazul membrilor organizațiilor cooperatiste potrivit dispozițiilor legilor speciale.

În aplicarea acestor dispoziții, ministrul finanțelor a emis „Instrucțiunile nr. 7/1976 pentru executarea de către organizațiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat", care prevăd, printre altele, și obligația organizațiilor socialiste de a recupera de la proprii lor conducători auto, pentru Administrația Asigurărilor de Stat, despăgubirile plătite de aceasta la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Pentru despăgubirile stabilite pe baza înțelegerii dintre părți potrivit dispozițiilor art. 35, alineatul 2, din Decretul nr. 471/1971, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste la care sînt încadrați conducătorii auto respectivi, sau organizațiilor cooperatiste ai căror membri sînt conducătorii auto în cauză, copia actului de constatare a accidentului, în care se stabilește răspunderea în producerea pagubei a conducătorului auto, copia actului de constatare a pagubelor și evaluare a acestora, precum și a celui de plată a despăgubirilor către persoanele păgubite. În baza acestor acte, organizațiile socialiste recuperează de la proprii conducători auto răspunzători de producerea pagubelor, sumele respective.

Organizațiile socialiste asigurate trebuie să urmărească cu precădere obținerea angajamentului de plată care constituie titlu executor, conform art. 107, alineatul 2, din Codul muncii, iar în caz de refuz din partea conducătorului auto răspunzător, conducătorul organizației socialiste trebuie să dea decizie de imputare în sarcina acestuia.

În cazul în care despăgubirile s-au stabilit prin hotărîre judecătorească sau arbitrală, în baza căreia organizația socialistă a fost obligată, singură sau solidar cu conducătorul auto, să plătească despăgubiri părții păgubite, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste, în vederea recuperării despăgubirilor de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor, numai copie de pe actul prin care s-a făcut plata despăgubirilor către persoanele păgubite. În același scop, în cazul în care despăgubirile s-au stabilit prin hotărîre judecătorească, în baza căreia numai conducătorul auto a fost obligat să plătească despăgubiri părții păgubite, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste și copie de pe hotărîrea respectivă.

Sumele recuperate de organizațiile socialiste de la proprii lor conducători auto se virează, lunar, unității ADAS de la care s-au primit actele în legătură cu despăgubirile plătite, cu indicativul menționat în actele respective, cu numele, prenumele și suma pentru fiecare debitor în parte.

Conducerile organizațiilor socialiste, precum și personalul acestora însărcinat cu recuperarea despăgubirilor

plătite de ADAS, îndeplinesc toate formele legale pentru recuperarea sumelor respective ca și pentru debitele propriei lor unități. De asemenea, organizațiile socialiste trebuie să țină legătura cu unitatea ADAS care a plătit despăgubirea, în vederea procurării oricăror acte necesare în desfășurarea acțiunii de recuperare, atît cu privire la cauzele accidentului cît și la întinderea pagubelor.

Organizațiile socialiste au obligația să utilizeze căile de atac legale împotriva hotărîrilor netemeinice sau nelegale ale organelor de jurisdicție, pentru a nu prejudicia dreptul ADAS prevăzut în art. 45 din Decretul nr. 471/1971. În acest scop, organizațiile socialiste sînt obligate să comunice unităților ADAS în cauză instanța, numărul dosarului și termenele de judecată. De asemenea, unitățile ADAS au obligația să pună la dispoziția organizațiilor socialiste documentația necesară susținerii cauzei.

Organizațiile socialiste de la care proprii conducători auto debitori se transferă la alte organizații socialiste, urmăresc, în continuare, recuperarea la noul loc de muncă al debitorului și virează sumele recuperate în contul bancar al unităților ADAS, la fel cum se procedează și pentru debitele ai căror titulari continuă să fie în muncă în acea unitate sau să fie membri — în cazul organizațiilor cooperatiste — ori stabilesc cu organizația socialistă la care s-a transferat debitorul, pentru ca aceasta să vireze direct sumele recuperate în contul bancar al unității ADAS.

Organizațiile socialiste care urmăresc debite de la proprii lor conducători auto, răspunzători de producerea pagubelor, în baza dispozițiilor art. 45 din Decretul nr. 471/1971, și care, în conformitate cu prevederile dispozițiilor legale în vigoare, le trimit spre urmărire și încasare organelor financiare de pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, trebuie să menționeze în adresele de trimitere că sînt „creanțe ale Administrației Asigurărilor de Stat", și să avizeze despre aceasta și unitatea ADAS.

G. NICOLA

întrebări și răspunsuri

● **I. BRAȘOVEANU (Galați)** solicită lămuriri cu privire la posibilitatea unei unități socialiste de a recupera prejudiciul ce i-a fost cauzat, în cadrul executării unui contract economic, de către prepușii unității socialiste contractante prin săvîrșirea unor infracțiuni.

Este de principiu că în cazul în care executarea necorespunzătoare a unui contract constituie totodată și o infracțiune, unitatea socialistă creditoare are drept de opțiune între răspunderea contractuală și cea delictuală. Acest drept de opțiune există și în ipoteza în care infracțiunea este numai vecină și conexă cu neexecutarea contractului, dar rămîne totuși o faptă distinctă.

● **H. CALAPODESCU (Iași)** se interesează de posibilitatea compensării unor plăți și obligații de plată în cadrul decontării valorii mărfurilor importate în condiții de comision.

În raporturile dintre unitățile socialiste nu este admisă, în principiu, compensarea ca mijloc de stingere a obligațiilor. Practica arbitrală a admis unele excepții de la acest principiu și anume, în ipoteza livrărilor succesive efectuate în baza aceluiași contract.

Cazul la care vă referiți dv. nu constituie o asemenea situație de excepție. Deși produsele în discuție s-au importat în cadrul aceluiași contract economic, de comerț exterior pe bază de comision, obligațiile de plată provenind din două importuri distincte, atît din punct de vedere al felului produselor, cît și al țării de proveniență, nu se poate admite compensarea.

● **M. NAGHIU (Cluj)** se interesează de modalitatea transmiterii obiectelor nou construite de la unitatea de antrepriză la unitatea socialistă care are calitatea de beneficiară contractantă.

În principal, această transmitere are loc ca urmare recepției efectuate în condițiile legii.

În cazuri excepționale, în care unitatea beneficiară este interesată să preia un obiect sau numai o parte dintr-un obiect cu unele lucrări de construcții-montaj neterminate pentru a-l pune în funcțiune, aceasta se poate face numai cu acordul unității de antrepriză și cu aprobarea organelor tutelare, pe bază de proces verbal de predare-preluare încheiat potrivit pct. 30 din Regulamentul de efectuarea recepției obiectivelor de investiții.

● **R. TÜRK (Mediaș)** solicită lămuriri cu privire la destinația deșeurilor metalice care rezultă din activitatea unităților socialiste productive.

În conformitate cu art. 13 din Decretul nr. 106/1975, resursele de deșeuri cuprinse în balanțe, precum și materiile prime și materialele rezultate din prelucrarea acestora se destinează și se utilizează potrivit prevederilor din balanțe sau repartiții, după caz, și se consumă numai în limita acestora.

● **E. SANDRU (București)** se interesează de termenul de prescripție care este aplicabil acțiunii prin care unitatea furnizoare pretinde achitarea prețului produselor livrate, preț care s-a refuzat la plată pe motivul necorespunderii calitative a produselor respective.

Termenul de prescripție este în acest caz de 18 luni. Dispozițiile art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958 — prin care se consacră un termen mai scurt, de 6 luni — ar fi fost aplicabile numai în situația în care prețul fiind achitat, acțiunea ar fi fost intentată de unitatea beneficiară în temeiul calității necorespunzătoare a produselor.

● **I. JIGA (Oradea)** solicită explicații cu privire la consecințele neparticipării delegatului cărăușului la constatarea lipsurilor cantitative-calitative la produsele transportate.

Dacă delegatul cărăușului, deși a fost invitat, nu participă la constatare, actul întocmit cu participarea delegatului consiliului popular sau al unei terțe unități socialiste neinteresate îi este pe deplin opozabil, cărăușul urmînd să răspundă pentru consecințele faptelor sale. Desigur că aprecierea asupra răspunderii cărăușului are la bază, alături de constatările cuprinse în actul astfel întocmit, ansamblul documentelor încheiate, potrivit legii, cu privire la transportul respectiv.

● **G. STOIAN (Sălaj)** solicită lămuriri în legătură cu o hotărîre arbitrală prin care pretențiile la cheltuielile de arbitrare, formulate împotriva căii ferate, au fost respinse, deși produsele care au format obiectul litigiului au fost avariate în timpul transportului.

Nedumeririle dv. sînt lipsite de temei. Din hotărîrea la care vă referiți rezultă că produsele în cauză au fost eliberate unității destinatare, situație în care, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R., în lipsa unei cesiuni din partea expeditorului, unitatea socialistă în cauză — destinatară — nu avea drept la acțiune împotriva căii ferate. Deci, temeinic și legal au fost respinse pretențiile respective.

● **N. FODOREANU (Cluj)** se interesează de obligațiile care revin unității expeditoare în legătură cu verificarea vagoanelor puse la dispoziție de către cărăuș în vederea transportării mărfurilor.

Înainte de a proceda la încărcare, unitatea expeditoare trebuie să verifice dacă mijlocul de transport pus la dispoziție de către cărăuș corespunde efectuării transportului în bune condiții.

Dacă vagonul este necorespunzător, unitatea expeditoare trebuie să-l anunțe pe cărăuș pentru a înlocui vagonul. În cazul cînd nu dă urmare acestei cereri, cărăușul este obligat să menționeze în scrisoarea de trăsură obiecțiunile unității expeditoare privind vagonul pus la dispoziție pentru încărcare.

● **D. MARCU (Galați)** solicită lămuriri în privința daunelor pe care le datorează cărăușul pentru produsele pierdute în timpul transportului.

În conformitate cu art. 46 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în asemenea situații, daunele se determină în raport cu prețul din factură care a însoțit transportul.

Dacă factura cuprinde, alături de prețul propriu-zis și cota de adaos care se încasează de către baza de aprovizionare și desfacere prin care s-a efectuat livrarea, daunele datorate de către cărăuș cuprind și suma ce reprezintă această cotă.

● **M. BINDER (Brașov)** întreabă dacă poate să fie considerată contractuală livrarea unor produse care, deși au fost expediate de unitatea furnizoare la 17 ianuarie 1977 s-au primit de către unitatea beneficiară — din vina căii ferate — abia la 11 martie 1978, deci după expirarea anului de plan 1977 pentru care s-a încheiat contractul.

Din relatarea dv. rezultă că expedierea s-a făcut corect, în sensul că în documentul de transport s-a trecut denumirea exactă și sediul real al unității beneficiare.

În atare situație, obligația de livrare se consideră îndeplinită pe data încredințării produselor spre transport cărăușului, conform art. 16 lit. a din Legea nr. 71/1969. Drept urmare, livrarea este contractuală.

● **N. MĂLĂILĂ (București)** întreabă dacă neîncadrarea unei unități socialiste cu jurisconsult nu poate constitui motiv de repunere în termenul de prescripție, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958.

Răspunsul este negativ.

Textul la care vă referiți permite repunerea în termen atunci cînd, din motive temeinic justificate, a fost depășit termenul de prescripție în cadrul căruia trebuiau valorificate pretențiile. Lipsa jurisconsultului nu constituie o asemenea împrejurare. Acțiunea trebuia introdusă la termen din grija conducerii unității socialiste respective care putea solicita — eventual — asistență juridică de la organul ierarhic superior.

● **G. SEICEANU (București)** solicită lămuriri cu privire la condițiile în care se poate obține restituirea taxei de timbru aferentă acțiunilor arbitrale care au fost revocate.

În situația la care vă referiți, taxa de timbru se poate restitui cînd acțiunea este retrasă în faza de examinare prealabilă, adică mai înainte de a se fi început pregătirea soluționării litigiului, respectiv cel mai tîrziu a doua zi după ce acțiunea a fost repartizată de către primul arbitru de stat sau de către arbitri de stat șefi.

● **F. DUȚESCU (Olt)** întreabă dacă o unitate furnizoare este îndreptățită să invoce, abia în cursul executării, cauza de nulitate constînd în lipsa repartiției, deși această împrejurare îi era cunoscută la data încheierii contractului.

Răspunsul este afirmativ.

Nulitatea contractului fiind, în acest caz, absolută, ea poate fi invocată oricînd. De altfel, unitatea beneficiară trebuia să cunoască că produsele contractate fac parte din categoria acelora pentru care se emit repartiții și deci, să constate nulitatea contractului chiar la data încheierii lui.

● **COOPERATIVA „ARTA DECORATIVĂ" (Tg. Neamț)** se interesează de condițiile în care o unitate socialistă poate renunța la dreptul său privind obținerea penalităților aferente neîndeplinirii obligațiilor asumate printr-un contract economic.

O atare renunțare se poate face numai dacă există o cauză de nulitate a contractului economic sau dacă neîndeplinirea obligațiilor contractuale se datorează cazului de forță majoră ori culpei unității socialiste care pretinde penalități. În afara acestor cazuri, dreptul la penalități trebuie valorificat, fiind de principiu că unitățile socialiste nu pot renunța la drepturile lor.

Materialul la care vă referiți privește relațiile izvorîte din contracte de vînzare-cumpărare internațională, astfel că soluția pe care o invocați nu este aplicabilă în cazul unui contract economic încheiat între două unități socialiste din țara noastră.

● **I. MUJA (Ploiești)** se interesează de condițiile în care calea ferată poate fi obligată la plata despăgubirilor prevăzute de Regulamentul de transport C.F.R. pentru întîrzierea în executarea contractului de transport al mărfurilor.

Condiția esențială în materie o constituie introducerea unei reclamații în termen de 14 zile de la data eliberării transportului cu întîrziere, în conformitate cu prevederile art. 86 din regulamentul menționat.

● **V. SĂNDULESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la unele consecințe care se produc în cazul cînd contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj este reziliat fără ca antreprenorul să fi fost în culpă.

Potrivit art. 18 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, beneficiarul va suporta toate cheltuielile antreprenorului pentru lucrările executate, pentru închiderea șantierului și conservarea lucrărilor stabilite de comun acord, precum și cheltuielile suplimentare privind transportul materialelor de orice fel, al utilajelor și al personalului antreprenorului de la șantierul la care au fost sistate lucrările, dacă contractul de antrepriză a fost reziliat sau modificat fără ca antreprenorul să fi fost în culpă.

● **N. JGHIABĂ (Galați)** solicită lămuriri cu privire la destinația ambalajelor în care unitățile socialiste primesc mărfuri din import.

Potrivit pct. 71 din Ordinul MAT-MCGFF nr. 108/1975, unitățile beneficiare ale unor asemenea produse sînt obligate să ia în evidență ambalajele și să le valorifice prin unitățile ICVA. Fac excepție și nu vor fi predate acestor unități ambalajele metalice, precum și tabla rezultată din dezambalare care pot fi utilizate ca atare de către unitățile beneficiare ale produselor din import sau pentru care ICVA nu poate găsi întrebuințări la intern.

● **M. TULNICI (Iași)** se interesează de problema răspunderii unității beneficiare cu penalități pentru întîrzierea în plata prețului unor produse livrate anterior încheierii contractului între părți.

Potrivit practicii arbitrale constante, penalitățile își au temeiul în contract care trebuie să constituie un instrument eficient pentru concretizarea și îndeplinirea sarcinilor de plan. Întrucît prin încheierea lui ulterior efectuării livrărilor, contractul nu poate îndeplini acest rol, penalitățile nu sînt datorate pentru livrările efectuate anterior, încheierea contractului neavînd efectul de a înlătura consecințele livrării produselor cu nesocotirea formei scrise a contractului prevăzută de lege.

● **V. DOBRE (Tulcea)** întreabă dacă dificultățile întîmpinate în găsirea furnizorilor externi, care să livreze materia primă necesară pentru realizarea unui produs care se execută în țară apără, pe planul raporturilor contractuale interne, de răspunderea pentru nelivrarea acelui produs.

Conform practicii arbitrale, dificultățile în găsirea unor furnizori externi nu pot constitui — prin ele însele — cauze de forță majoră. Ca atare, ele nu exonerează, în principiu, de răspunderea contractuală.

● **T. DEMA (Timișoara)** solicită lămuriri în ceea ce privește aprecierea unor împrejurări invocate de unitățile socialiste în justificarea neîndeplinirii sarcinilor de plan avînd ca obiect predarea deșeurilor.

Neconcordanța dintre sarcina de plan și posibilitățile unei unități socialiste de predare a deșeurilor trebuie rezolvată prin modificarea sarcinii de plan de către organele competente. Dacă, în ciuda demersurilor făcute, sarcina de plan este menținută, pretinsa neconcordanță nu apără de răspundere.

● **I. LOVAS (Mureș)** se interesează de condițiile în care unitatea de antrepriză are a răspunde pentru neexecutarea lucrărilor care au format obiectul unor note de comandă suplimentară.

În situația relatată de dv. se răspunde pentru neexecutarea lucrărilor la termen dacă notele de comandă suplimentară se încadrează în valoarea generală a devizului.

H. M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA"-SIBIU

str. Karl Marx, nr. 33

telefon 34100, interior 150, telex 49275

— livrarea materialelor se face numai cu mijloacele beneficiarilor —

ȚEVI INOX. ȘI ALIATE

— Tv. 20×1,5 W 4742 kg. 100
— 3×7 W 4541 kg. 553
— 31,75×3,25 INCONEL-600 kg. 10
— 38×2 W 4541 kg. 74,0
— 38×8 10Cr M04 kg. 118
— 38×8 ASTM 200-AN kg. 190
— 40×2 W 4713 kg. 153
— 42×5 W 5415 kg. 105
— 44,5×3 W 4742 kg. 342
— 45×3 W 4301 kg 99
— 48,3×3,25 W 4541 kg. 60
— 50×12 W 7335 kg. 191
— 51×4 W 4021 kg. 14,0
— 57×3,5 W 4712 kg. 144
— 66×1 W 7218 kg. 1507
— 70×10 W 4541 kg. 243
— 70×10 W 7335 kg. 107
— 88,9×6,3 W 7386 kg. 737
— 89×4 W 7335 kg. 250
— 89×10 W 7335 kg. 3999
— 114,3×4 W 5485 kg. 208
— 114×4 W 4841 kg. 265
— 114×6 W 4541 kg. 195
— 114,3×6,3 FG29T kg 1730
— 133×5 W 4541 kg. 98
— 133×6 W 7335 kg. 198
— 140×5 W 4845 kg. 1932
— 140×5 W 4841 kg. 170
— 88,9×12,5 W 4571 kg. 88
— 140×12 W 4541 kg. 429
— 121×14 W 4821 kg. 825
— 127×20 W 4541 kg. 565
— 159×11 W 7335 kg. 1145
— 168×14 W7335 kg 264
— 168,3×7,1 FG 29T kg. 1340
— Tv 168,3×9 ASTM 200 kg. 727
— 168,3×13 ASTM 200 kg. 2520
— 168,3×14,3 ASTM 200 kg. 1570
— 168,3×21,9 ASTM 200 kg. 239
— 218×7 W 4301 kg. 369
— 219×5,9 FG 36T kg. 170
— 219,1×5,9 FG29T kg. 11501
— 219×8 FG29T kg. 1001
— 219,1×8,8 FG29T kg. 1077
— 219,1×14 W 4541 kg. 2295,0
— 273×7 W 4301 kg. 467,5
— 273×14 ASTM200 kg. 1170

TABLE INOX ȘI ALIATE

— 0,5 mm W 4713 kg. 104
— 2 mm W 5028 kg. 128
— 3 mm W 4713 kg. 188
— 3 mm W 4762 kg. 235
— 3 mm W 7015 kg. 1826
— 3 mm W 7225 kg. 403
— 4 mm W 4521 kg. 280
— 5 mm W 1530 kg. 993
— 5 mm W 7335 kg. 1599
— 8 mm W 4550 kg. 340
— 9,5 mm W 4301 kg. 304
— 10 mm W 4762 kg. 200
— 10 mm W 4000 kg. 666
— 10 mm W 5415 kg. 636
— 10 mm W 5122 kg. 1498
— 10 mm W 7335 kg. 347
— 12 mm W 8970 kg. 384
— 10 mm W 7136 kg. 311
— 12 mm W 5415 kg. 384
— 13 mm W 7131 kg. 1378
— 13 mm W 7147 kg. 820
— 14 mm AKVS kg. 564
— 14 mm W 7131 kg. 1150
— 15 mm W 5053 kg. 4248
— 15 mm W 7335 kg. 950
— 15 mm W 4541 kg 1000
— 15 mm H 18 N 10 T kg. 834
— 16 mm W 4713 kg. 253
— 20 mm W 7225 kg. 640
— 20 mm W 7335 kg 108
— 24 mm W 7335 kg. 3695
— 27 mm W 4541 kg. 436
— 25 mm W 7335 kg. 614
— 26 mm W 7335 kg. 2946
— 28 mm W 4021 kg. 437
— 28 mm W 4762 kg. 290
— 28 mm W 7335 kg. 7222
— 32 mm W 4724 kg. 2425
— 35 mm W 7225 kg. 525
— 45 mm W 4510 kg. 400
— 55 mm W 8159 kg 870

OȚELURI INOX ȘI ALIATE

— ∅ 12 W 4735 kg. 102
— ∅ 20 W 4510 kg. 149,7
— ∅ 22 AKNV kg. 18,7
— ∅ 22 W 4523 kg. 432,2
— ∅ 25 W 7733 kg. 416,7
— ∅ 30 60 Si15A (W0614) kg. 6020
— ∅ 34 W 7219 kg. 91,10
— ∅ 35 W 4545 kg. 29
— ∅ 45 W 7015 kg. 483
— ∅ 45 W 7131 kg. 500
— ∅ 55 W 4718 kg. 261
— ∅ 80 Poldy kg. 564,9
— ∅ 100 W 4510 kg. 625
— ∅ 100 W 7147 kg 2582
— Pătrat 10 Poldy E.Z.H. kg. 27,9
— Idem AK2 kg. 197
— Bd. 40×10 W 4828 kg. 340
— 50×5 W 4541 kg. 616
— 50×5 W 4762 kg. 200
— 50×5 W 4828 kg. 445
— 50×5 W 4841 kg. 830
— 50×10 H 17 kg. 1040
— 60×15 W 5415 kg. 1558
— 70×8 W 4571 kg 500
— 70×30 W 7335 kg. 786
— 75×5 W 4541 kg. 398
— 80×12 W 4006 kg. 322
— 80×12 W 4828 kg. 172
— 80×40 W 4762 kg. 677
— 90×5 56 Si17A kg. 1040
— 90×10 W 4541 kg. 304
— 90×14 W 4541 kg. 100
— 90×16 W 4841 kg. 702
— 110×40 W 4762 kg. 404
— 140×20 W 4828 kg. 110
— 150×20 W 4571 kg. 230

REDUCTOARE TIP NEPTUN CÎMPINA

— 5BH×40 stînga buc. 1
— 3H — 485×80—11 buc. 1
— 3H — 485×250—0 buc. 1
— 2CH — 235×20—0 buc. 6
— 3CH — 390×40—0 buc. 1
— 2CV — 570×35,5—0 buc. 1
— 3CV — 570×56—0 buc. 1
— 1MI — 125×50—2 buc. 1
— 1MI — 160×63—7 buc. 2

ROBINEȚI

— Robineți sector 1054 ∅ 150 buc. 18
— Idem 1054 ∅ 200 buc. 7
— Idem 1054 ∅ 350 buc. 2

— Idem Stas 1518 ∅ 200 buc. 7
— Rob. cu ventil Stas 1519 ∅ 125 buc. 3
— Idem ∅ 150 buc 2
— Idem Stas 2175 ∅ 150 buc. 1
— Sorb cu ventil Stas 2309 ∅ 70 buc. 2
— Rob. firită NID 2752 ∅ 50 buc. 4
— Idem ∅ 80 buc. 3
— Rob. cauciucat ∅ 125 buc. 2
— Rob. fontă NID 3200 ∅ 150 buc. 1
— Clapetă reț. Stas 4631 ∅ 200 buc. 3
— Oală condens. Am. 214 buc. 1
— Separator condens Pr 10 ∅ 15 buc. 6
— Idem Pr. 10 ∅ 32 buc. 2
— Rob. reglare cu clapă 200×6 buc. 2
— Idem 200×6 buc. 2

CHIMICE — TEXTILE — CAUCIUC

— Plăci cauciuc 31×37×112 kg. 90
— Idem tip B1—N25 mm kg. 279
— Idem tip A1—N30 mm kg. 285,956
— Cauciuc dif. forme 8 mm kg. 250
— Amestec cauciuc J90 kg. 6
— Furtun cauciuc fără inserție kg. 8,88
— Idem SR ∅ 25×10 atm. ml. 55
— Furtun refulare petrol ∅ 30 ml. 300
— Idem apă ∅ 30 ml. 372,40
— Furtun cauciuc ∅ 32×10 atm. ml. 3,82
— Furtun SR ∅ 32 ml. 251,50
— Furtun sablaj ∅ 62 ml. 100
— Furtun cauciuc A ∅ 35×10 atm. ml. 100
— Idem ref. apă ∅ 38 ml. 85,45
— Idem P ∅ 38×5 ml. 100
— Furtun de radiator ∅ 40 ml. 63,2
— Furtun cauciuc ∅ 45×5 atm. ml. 2,155
— Furtun refulare petrol ∅ 55 ml. 10,4
— Tub flexibil AS 2351 D191×1200 buc. 1
— Tub abs. petrol ∅ 100×1000 buc. 1
— Furtun abs. apă ∅ 125×1000 buc. 6
— Idem ∅ 125×2500 ml. 9,5
— Tub abs. petrol ∅ 150×1200 buc. 1
— Furtun abs. apă ∅ 200×5000 ml. 2
— Idem cauciuc cînepă ∅ C12 ml 7,55
— Idem abs. petrol ∅ 125 ml. 7,04
— Curele trapezoidale 8×5×400 buc. 1
— Idem 10×6×600 buc. 1
— Idem 10×6×1680 buc. 2
— Idem 138×600 buc. 1
— Idem 13×8×1241 buc. 1
— Idem 13×8×1660 buc. 13
— Idem 13×8×3350 buc. 30
— Idem 13×8×4000 buc. 3
— Idem 13×10×1000 buc. 3
— Idem 13×10×1400 buc. 20
— Curele trapez. 13×10×1600 buc. 24
— Idem 13×10×2000 buc. 15
— Idem 17×13×2000 buc. 5
— Idem 17×11×3350 buc. 1
— Idem 17×11×4750 buc. 77
— Idem 20×12,5×3350 buc. 30
— Idem 22×14×1000 buc. 42
— Idem 22×14×1120 buc. 33
— Idem 22×14×2120 buc. 3
— Idem 22×14×2360 buc. 4
— Idem 22×14×5700 buc. 10
— Idem 25×16×1310 buc. 347
— Idem 25×16×3750 buc. 16
— Idem 32×20×2500 buc.5
— Idem 32×19×3000 buc. 57
— Idem 32×19×3150 buc. 53
— Idem 32×19×3350 buc 22
— Idem 32×19 5300 buc. 10
— Policurele 1340×20 buc. 19
— Idem 1540×25 buc. 14
— Curea transmisie 300×3 buc. 485
— Curea transmisie SG 4×340×5 kg. 1940
— Idem fin bloc 390×5 kg. 360
— Idem canale 400×5 kg. 203,10
— Garnitură bloc ∅ 10 mm kg. 4,3
— Lamele cauciuc 310 kg. 31,5
— Idem 250 kg. 26,20
— Garnitură profilată B 5 kg. 68
— Idem ONO 20 kg. 299,70
— Garnitură profil D=7 kg 21,67
— Idem cauciuc ∅ 9 kg. 50
— Idem ∅ 16 kg. 25
— Idem couciuc 140×165×36,5 kg. 50
— Idem 170×200×45 kg. 50
— Manșete CWP 125—145—30 buc. 18
— IdemNIB 28—40—10 buc. 15
— Idem CWP 140—160—30 buc. 32
— Idem 56—71—12 buc 4
— Idem 70—80—7—10 buc. 6
— Idem 56—66—7—10 buc. 3
— Idem 28—40—7—10 buc. 8
— Idem 180—200—30 buc. 12
— Idem 100—120—30 buc. 32
— Idem 90—110—30 buc. 2
— Idem 100—80—15 buc. 14
— Idem 80—60—12 buc. 12
— Idem 63—45—12 buc. 14
— Idem 70—85—12 buc. 4
— Garnitură 67568 buc. 11
— Idem cauciuc 19,3×3 kg. 1,73
— Idem 27,5×3 kg. 1100
— Idem 89,5×3 kg 1597
— Covoare PVC mp. 5,400

ORGANE DE ASAMBLARE

Șuruburi cap înecat în nas

— 1474 8×30 gr. 5,8 buc. 72
— Idem 8×35 gr. 4,6 buc. 146
— Idem 8×40 gr. 5,8 buc. 189
— Idem 10×40 gr. 5,6 buc. 129
— Idem 10×50 gr. 5,6 buc. 823

Grupa 401

Șuruburi cap mare pătrat și înecat
— 2349 6×40 gr 4,6 buc. 584

Șuruburi cu cap înecat și nas filet în țoli
— 1475 1/2×50 gr. 5,8 buc. 1077

Șuruburi cap semirotund și nas
— 1470 8×60 gr. 4,6 buc. 1000
— Idem 16×50 gr. 4,6 buc. 1094

Șurub cap bombat și nas
— 1476 16×50 gr. 6,8 buc. 200

Șuruburi cap bombat și gît pătrat
— 925 6×40 gr. 4,6 buc. 273,198
— Idem 8×45 gr. 4,6 buc. 100
— Idem 12×40 gr. 5,8 buc 437
— 16×180 gr. 5,8 buc. 510

Șuruburi cap pătrat
— 1472 6 30 gr. 5,8 buc. 276
— Idem 6×40 gr. 5,8 buc. 219
— Idem 8×35 gr. 5,8 buc. 612
— Idem 8×45 gr. 5,8 buc. 264
— Idem 8×75 gr. 4,6 buc. 415
— Idem 12×60 gr 4,6 buc. 388
— Idem 16×100 gr. 4,6 buc. 363

Șuruburi mecanice grosolane
— 920 14×50 gr. 5,8 buc. 800
— Idem 22×100 gr. 5,8 buc. 1836
— Idem 24×180 gr. 5,8 buc. 1354
— Idem 24×200 gr. 5,8 buc. 215
— Idem 24×240 gr .5,8 buc. 650
— Idem 18×70 gr. 5,8 buc 658

Șuruburi cap ciocan
— 7000 12×50 gr. 4,6 buc. 948
— Idem 12×60 gr. 4,6 buc. 866
— Idem 12×80 gr. 4,6 buc. 565
— Idem 16×80 gr. 4,6 buc. 144
— Idem 16×110 gr. 4,6 buc. 142

Grupa 402

Șuruburi cap bombat și gît pătrat pentru metal
— 6444 10×50 gr. 5,8 buc. 740
— Idem 10×55 buc 300
— Idem 10×60 buc. 500
— Idem 10×65 buc. 349
— Idem 12×50 buc. 452
— 6444 12×60 gr. 5,8 buc. 700
— Idem 12×70 gr. 5,8 1000
— Idem 12×80 gr. 5,8 buc. 987
— Idem 16×60 gr. 5,8 buc. 500

Șuruburi semiprecise cu cap hexagonal filet normal
— 6220 14×60 buc. 1224
— Idem 14×80 buc. 1600
— Idem 14×100 buc. 2350
— Idem 14×160 buc 350
— Idem 18×80 buc. 150(
— Idem 18×200 buc. 300

Șuruburi precise cu cap hexagonal filet normal
— 4272 12×100 buc. 60580
— Idem 14×160 buc. 300
— Idem 18×70 buc. 400
— Idem 18×55 buc. 370
— Idem 18×80 buc. 835
— Idem 22×55 buc. 1500
— Idem 18×65 buc. 800

Grupa 403

Șuruburi pentru tablă
— 1636 5×12 buc. 80.000
— Idem 5×20 buc. 250.000
— Idem 5×30 buc 10.000

Grupa 404

Șuruburi pentru lemne cu cap înecat
— 1452 3,5×20 buc. 15.900
— Idem 3,5×25 buc. 10.000
— Idem 4×25 buc. 28 000

Șuruburi pentru lemn cu cap semirotund
— 1451 8×50 buc. 703
— Idem 8×60 buc. 1514

Grupa 405
Prezoane

— 3953 8×33 buc. 3567
— Idem 12×40 buc. 100
— Idem 2×110 buc. 100

Grupa 422
Nituri din oțel cap înecat

— 3165 5×12 kg. 380
— Idem 5×20 kg. 100
— Idem 5×35 kg. 100
— Idem 6×14 kg. 2022
— Idem 6×20 buc. 119
— Idem 6×30 kg. 162
— Idem 6×40 kg. 342
— 797 5×12 kg. 1700
— Idem 5×20 kg. 69
— Idem 6×40 kg. 50
— Idem 6×45 kg. 700
— Idem 8×22 kg. 120
— 797 8×60 kg. 100
— Idem 16×60 kg. 170
— Idem 16×90 kg. 370
— Idem 20×100 kg. 22

RULMENȚI SERIA

— 5317 buc. 1
— 5307 buc. 106
— 6010 buc. 400
— 6012 buc. 370
— 6014 C3 buc. 28
— 6014 P5 buc. 10
— 6032 P6 buc. 6
— 6200 Z buc 400
— 6200 2Z buc. 400
— 6204 P6 buc. 13
— 6210 2RS buc. 85
— 6210 2Z buc. 22
— 6210 ZN buc. 2
— 6210 P6 buc. 5
— 6210 2Z P6 buc. 100
— 6211 2RS buc. 53
— 6211 2Z buc. 503
— 6211 K buc. 4
— 6211 C5 buc 4
— 6212 buc. 160
— 6212 2RS buc. 500
— 6215 N buc. 81
— 6220 N buc. 1
— 6220 P6 buc. 1
— 6222 C3 buc. 9
— 6250 buc. 33
— 6230 C3 buc. 2
— 6232 buc. 8
— 6240 buc. 1
— 6500 buc 500
— 6303 P63 buc. 700
— 6312 2Z buc. 9
— 6313 buc. 100
— 6313 Z buc. 12
— 6316 C3 buc. 10
— 6318 buc. 10
— 6319 buc. 2
— 6319 MA buc. 1
— 6320 buc. 2
— 6321 buc. 2
— 6324 buc 2
— 6403 buc. 1
— 6408 buc. 30
— 6411 N buc. 4
— 6411 C5 buc. 43
— 6412 buc. 10
— 6412 N buc. 2
— 7024 buc. 2
— 7108 buc. 7
— 7114 B buc. 1
— 51234 buc. 12
— 51244 buc 1
— 51313 buc. 10
— 51314 buc. 5
— 51317 buc. 14
— 51324 buc. 7
— 51326 buc. 2
— 51411 buc. 1
— 51412 buc. 4
— 51426 buc. 6
— 52205 buc. 2
— 52218 buc. 92
— 52311 buc 10
— 52412 buc. 7
— 57707 buc. 2
— 64903 buc. 20
— 66128 buc. 3
— 66408 buc. 4
— 69422 buc. 2
— 97518 buc. 2
— 94904 buc. 5
— 100090 buc. 4
— 108711 buc. 2
— 232156 buc 6
— 404705 buc. 2
— 436206 buc. 6
— 436208 buc. 8
— 455538 buc. 5
— 639018 buc. 1
— 704702 buc. 32
— 704901 K buc. 136
— 804704 buc. 20
— 808106 buc. 5
— 808306 buc. 2
— 808205 buc 4
— 864705 buc. 8
— 864904 buc. 3
— 922205 buc. 6
— 922205 K buc. 1
— 1000095 buc. 6
— 1000096 buc. 1
— 1000921 buc. 1
— 2007108 buc. 1
— 2007128 buc. 2
— 2007132 buc. 4
— 2007138 buc 2
— 4074107 buc. 8
— 4074115 buc. 5
— 4084104 buc. 4
— Q.304 buc. 4
— Q.312 buc. 2

. . . . . .

(denumirea și adresa unității)[1]

DATA. . . . . .

Nr. . . . . .

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"-București

Calea Dorobanților nr. 11–25 – cod 7139

În baza ofertei dv. nr. 1500/1978 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" . . . × . . . lei[2] = ...

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

– Legislația autoconducerii unităților economice (2 vol.) . . . × 40 lei = ...
– Legislația calității . . . × 20 lei = ...
– Raporturi de muncă, vol. III . . . × 20 lei = ...
– Decizii, programare, evidență, prin calculatoare Felix . . . × 20 lei = ...
– Contractul comercial de vînzare internațională . . . × 20 lei = ...
– Plățile comerciale internaționale . . . × 20 lei = ...
– Legislația economică a cooperativelor agricole de producție . . . × 20 lei = ...

Total =

Facem precizarea că acceptăm plata prin dispoziție de încasare, din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . .
(sau : v-am expediat suma, în contul dv. I.S.I.A.P. nr. 6451.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1, București, cu mandatul poștal din ziua de . . . . .)

Președinte,

Contabil șef,

[1] Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.

[2] La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

Asigurarea mixtă de viață

Printre numeroasele forme de asigurări facultative puse la dispoziția cetățenilor de către ADAS este și „asigurarea mixtă de viață".

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente neprevăzute asigurate și, totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Variante

Asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin majorarea cuantumului sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

Astfel, în „asigurarea familială mixtă de viață" se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 65 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

Prin „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente", în cazul urmărilor accidentelor cuprinse în asigurare, suma înscrisă în poliță se plătește majorată de 6 ori.

Prin „asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași" se garantează primirea eșalonată a unor sume de bani de către urmașii asiguratului.

Avantaje

Asigurările menționate prezintă o serie de avantaje, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 65 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt convenabile, diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării și de suma asigurată și pot fi achitate și în rate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se majorează cu 10%.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale.
- Sumele cuvenite pentru cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătesc majorate cu 25%.

Obligațiile asiguratului

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Informații suplimentare

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Sursă însemnată

de economisire a materiilor prime

FOLOSIREA MATERIALELOR SECUNDARE

ÎN PROCESUL trecerii la o calitate nouă, superioară, manifestarea unei griji deosebite pentru gospodărirea chibzuită și valorificarea într-un grad mai înalt a resurselor materiale prezintă o importanță deosebită pentru realizarea unui volum tot mai mare de valori de întrebuințare cu consumuri din ce în ce mai reduse de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică. În acest cadru o însemnătate aparte are **atragerea în circuitul economic și valorificarea pe scară largă a materialelor secundare și a deșeurilor, selectarea acestora pentru refolosirea lor cît mai eficientă.**

De-a lungul anilor au fost obținute o serie de rezultate pozitive pe această linie. Dar posibilitățile de punere în valoare a resurselor secundare sînt încă departe de a fi epuizate. Iată de ce se impune ca, pretutindeni, paralel cu diminuarea cantităților de deșeuri pe întreg fluxul producției, mai ales prin promovarea unor tehnologii înaintate, să se acționeze ferm pentru ca toate resursele secundare care derivă inerent din desfășurarea procesului tehnologic să fie refolosite în producție.

ÎN CADRUL Centralei industriei bumbacului, prin aplicarea unor tehnologii specifice, la **producția de fire tip bumbac,** sînt utilizate în amestec, în proporție de circa 10%, ma-

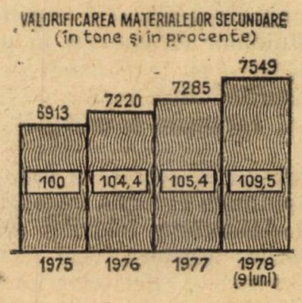

teriale secundare provenite din pierderile tehnologice de la carde, laminoare, flaiere și ringuri. **La vata medicinală,** sînt folosite în proporție de circa 50% pierderile rezultate la mașinile de pieptănat, iar în realizarea **firelor de vigonie tip bumbac,** pierderile tehnologice rezultate din filaturile proprii de bumbac și vigonie ale centralei, precum și peticele de tricot tip bumbac provenite de la întreprinderile de tricotaje și confecții sînt utilizate în proporție de circa 80%.

Odată cu creșterea producției de bază, a sporit simțitor, an de an, și cantitatea de materiale secundare utilizate. Așa cum rezultă din grafic, cantitatea de materiale secundare utilizate a crescut, numai în primele 9 luni din acest an, cu 9,5 % față de cea folosită în anul 1975.

Este interesant de relevat eficiența economică înaltă ce se obține prin utilizarea resurselor secundare.

Dacă luăm în calcul prețul mediu actual al unui kilogram de materiale secundare din bumbac, valoarea celor 7 549 tone folosite pînă în prezent în primele 3 trimestre din acest an se ridică la 45 294 mii lei. Dacă în locul acestora s-ar fi utilizat materie primă de bază, valoarea acesteia — tot după prețul mediu actual — s-ar fi ridicat la 150 980 mii lei. Prin utilizarea acestei cantități, s-a realizat deci o economie de materii prime în valoare de 105 686 mii lei.

Pe lîngă unele întreprinderi ale centralei există și secții care valorifică deșeurile, respectiv capetele și fișiile de țesături la realizarea unor confecții (lenjerie, îmbrăcăminte exterioară, articole pentru copii, echipamente de protecție etc.).

În primele trei trimestre ale acestui an, prin valorificarea capetelor și a fișiilor de țesături în secțiile respective, au fost realizate confecții în valoare de 31,4 milioane lei.

La nivelul centralei există un program care asigură **valorificarea pe scară și mai largă a resurselor secundare.** Astfel, în acest ultim trimestru al anului urmează să fie utilizate în producția de fire de tip bumbac, de fire de vigonie și în cea de vată o cantitate de materiale secundare de 2 751 de tone. În ce privește confecțiile din cupoane, capete și fișii se va realiza o producție de încă 10,6 milioane lei.

În anul 1979, la întreaga producție a Centralei de fire tip bumbac, fire de vigonie și vată se va utiliza, potrivit programului stabilit, o cantitate de resurse secundare de 15 020 tone, iar în 1980 15 580 tone.

Utilizarea în proporții din ce în ce mai mari a resurselor secundare la realizarea producției de bază a centralei va contribui substanțial la realizarea și depășirea producției nete, respectiv la mărirea valorii nou create. Creșterea cantităților de materiale secundare ce vor fi folosite în producția de bază în ultimii doi ani ai actualului cincinal se explică prin faptul că la sfîrșitul anului 1978 se vor pune în funcțiune două noi capacități de producție, respectiv Întreprinderea integrată de vigonie Bîrlad și Întreprinderea textilă de vată Buzău. Producția de confecții din cupoane, capete și fișii va cunoaște, de asemenea, o creștere însemnată în ultimii 2 ani ai cincinalului. În 1979 valoarea confecțiilor realizate din aceste materiale se va ridica la 56 milioane lei, iar în 1980 de 60 milioane lei.

Ionete STOIAN

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Strungul S. P.-1250

REALIZATĂ la întreprinderea SARO din Tîrgoviște, această mașină-unealtă așchietoare de mare performanță este utilizată la executarea unor rotori de turbină, cilindri de laminor, valțuri etc. care pot atinge greutăți de 10 000 kg (dacă piesele prinse între vîrfuri sînt sprijinite) sau de 8 000 kg (nesprijinite).

Cinematica modernă a acestui nou tip de strung normal semigreu — denumit S.P.-1250 — cu diametrul maxim de prelucrare peste ghidaje de 1250 mm, permite realizarea unor strunjiri longitudinale și transversale și găuriri cu avans manual sau mecanic, filetări, filete metrice ș.a.

Pentru acoperirea necesităților existente în marile noastre întreprinderi constructoare de mașini, pentru diminuarea efortului valutar făcut la achiziționarea unor asemenea strunguri, întreprinderea SARO și-a înscris în programul de fabricație executarea acestui strung în patru variante (cu distanța între vîrfuri de 3200 mm, 6000 mm, 9000 mm și 12 000 mm) cu avans rapid stînga-dreapta pe direcția longitudinală și înainte-înapoi pe direcție transversală. Afară de faptul că permite prelucrarea cu un grad înalt de precizie a unor piese cu gabarite impresionante, utilizarea strungului S.P.-1250 contribuie la creșteri considerabile ale productivității muncii, diminuarea solicitărilor personalului de execuție, reducerea sensibilă a costurilor de producție.

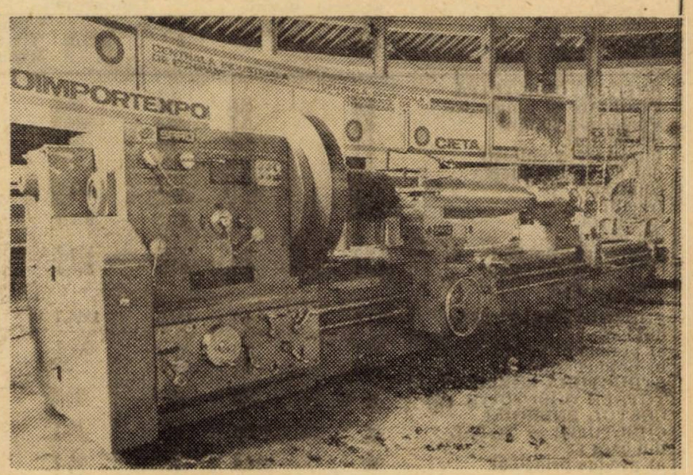

Un instrument eficient de analiză în sprijinul reducerii consumurilor energetice

DETERMINAREA CHELTUIELILOR ENERGETICE ÎN AGRICULTURĂ

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ complexă în societatea modernă a condus la o creștere substanțială a consumului total de energie. În aceste condiții a apărut firească preocuparea tuturor țărilor de a reconsidera „politica energetică", reevaluînd resursele existente, căutînd simultan altele noi și, mai ales, instituind măsuri de economisire a energiei și de valorificare rațională a sa.

Partidul și statul nostru, apreciind importanța deosebită a acestei probleme, acordă o atenție prioritară creșterii continue a potențialului energetic, în concordanță cu nevoile dezvoltării complexe a economiei naționale. În acest cadru, un obiectiv strategic important îl constituie valorificarea rațională a oricărei forme de energie, gospodărirea judicioasă a tuturor resurselor, economisirea și raționalizarea consumurilor, astfel încît la fiecare kilowat/oră de energie electrică sau fiecare kilogram de combustibil consumat în diferite sectoare de producție să rezulte un volum cît mai mare de bunuri materiale. În raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului din decembrie 1977, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată că : **„În mod deosebit trebuie să acordăm atenție asigurării și gospodăririi raționale a combustibililor și energiei — problemă vitală pentru însăși dezvoltarea în continuare a economiei, a întregii noastre societăți".**

CĂILE PRINCIPALE de introducere a progresului tehnico-științific în agricultură constau, după cum se știe, în utilizarea mai deplină și ridicarea potențialului biologic al pămîntului, al plantelor și animalelor domestice, în folosirea pe scară largă a mecanizării, electrificării și automatizării lucrărilor agricole, în chimizarea și irigarea culturilor. Dar, practic toate procesele moderne de producție implică consumuri însemnate de energie. Procesele de producție din complexele zootehnice de tip industrial și irigarea culturilor solicită în special energie electrică ; mecanizarea lucrărilor agricole din producția vegetală nu se poate face în prezent decît consumîndu-se combustibili cu care sînt acționate tractoarele și mașinile agricole ; îngrășămintele chimice, substanțele de erbicidare și de protecția plantelor implică, de asemenea, consumuri energetice destul de mari pentru producerea lor.

Ținînd seama de importanța pe care o are energia în obținerea producției agricole, se simțea tot mai acut

CLASIFICAREA STRUCTURII ENERGIILOR

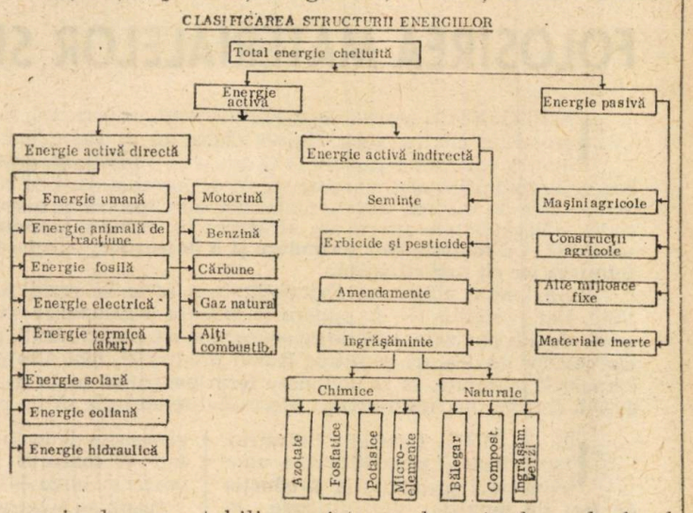

nevoia de a se stabili un sistem adecvat de calcul al consumului și al cheltuielilor cu energia. În acest scop, Institutul de economie agrară a elaborat o **metodologie de comensurare a cheltuielilor cu energia în producția vegetală,** ce urmează a servi ca instrument de analiză în vederea stabilirii măsurilor ce se impun pe linia economisirii și valorificării raționale a energiei utilizate în producția agricolă.

Un prim pas în elaborarea corectă a calculului energiei consumate în producția agricolă vegetală îl constituie **inventarierea și clasificarea felurilor de energie consumată și a purtătorilor acestora** (vezi schema). Pentru transformarea în kwh a diferitelor forme de energii utilizate în producția agricolă s-au utilizat coeficienții de transformare oferiți de literatura de specialitate. Ca principiu, produsele care pot dezvolta energie prin ardere s-au calculat la nivelul potențialului lor energetic. La celelalte materiale s-a considerat energia chelt pentru fabricarea lor

CHELTUIELILE CU ENERGIA au fost calculate **baza tehnologiilor fiecărei culturi,** în care sînt prevăzute toate lucrările care se execută, agregatele folosite și alocările de factori. Aceste calcule s-au făcut separat pentru energia activă directă, energia activă indirectă și energia pasivă ; în final se întocmește un bilanț al cheltuielilor totale de energie, pe hectar și pe tona de produs, la o serie de culturi, atît pentru producția principală cît și pentru cea secundară.

Pentru exemplificarea modului de calcul al cheltuielilor cu energia ne vom referi la cultura **grîului de toamnă irigat (soiul Iulia),** pentru care au fost considerate următoarele date referitoare la producție, alocări de factori și mașini folosite :

Tabelul nr. 1

Cheltuielile cu energia activă directă

Lucrări	Energie umană		Combustibil			Total la ha.		Total pe tonă (kW/ha)
	Ore om	kW/h	Motorină l	kW/h	Energie electrică kW/ha	kW/h	%	
ENERGIE CHELTUITĂ								
Fertilizare și amendare	2,6	0,2	3,2	37,6	—	37,8	2,1	6,9
Pregătirea solului	4,4	0,3	35,8	420,9	—	421,2	23,0	76,6
Semănatul	4,1	0,3	4,2	49,4	0,7	50,4	2,8	9,2
Întreținerea culturii	1,4	0,1	3,1	36,4	—	36,5	2,0	6,6
din care întreținerea chimică	(1,4)	(0,1)	(3,1)	(36,4)	—	(36,5)	(2,0)	(6,6)
Irigații	31,7	2,4	—	—	608,0	610,4	33,3	111,0
Recoltare	13,1	0,9	57,2	672,4	0,6	673,9	36,8	57,1
din care :								
a) produs principal	2,9	0,2	26,7	313,9	—	314,1	17,1	57,1
b) produs secundar	10,2	0,7	30,5	358,5	0,6	359,8	19,7	119,9
Condiționare								
TOTAL ENERGIE CHELTUITĂ	67,3	4,2	103,5	1216,7	609,3	1830,2	100,0	332,8
din care :								
a) produs principal	47,1	3,5	73,0	858,2	608,7	1470,4	80,3	267,4
b) produs secundar	10,2	0,7	30,5	358,6	0,6	359,8	19,7	119,9
STRUCTURA ENERGIEI TOTALE CHELTUITE (%)	x	0,2	x	66,5	33,3	100,0	x	x
COSTUL ENERGIEI CHELTUITE — TOTAL	x	687,6	x	93,1	182,8	963,5	100,0	x
din care :								
a) produs principal	x	565,2	x	65,7	182,6	813,5	84,4	147,9
b) produs secundar	x	122,4	x	27,4	0,2	150,0	15,6	50,0
STRUCTURA COSTURILOR ENERGIEI TOTALE	x	71,4	x	9,6	19,0	100,0	x	x

Producţia şi alocări de factori : producţia principală 5 500 kg/ha ; producţia secundară 3 000 kg/ha ; fertilizare (s.a.) — total 230 kg din care : N 150 kg, P_2O_5 80 kg ; erbicide 3,5 kg ; fungicide 0,25 kg ; apă 1 600 mc.

Principalele maşini folosite : fertilizare cu MA—3,5, pregătirea solului cu PP4—30, semănatul cu SUP—29, întreţinerea culturilor cu MSPU—900, transportul cu remorci. balotatul paielor cu PPF, (toate acţionate cu tractorul U—650) ; recoltarea cu C—12, irigaţia prin aspersiune cu apa sub presiune asigurată de SPP.

Cheltuielile cu energia activă directă sînt prezentate în tabelul nr. 1, iar cheltuielile cu energia activă indirectă — în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Cheltuielile cu energia activă indirectă

Felul produsului	U/M	Consum produse la ha	Cheltuieli kW kW/ha	kW/t	Cost produse lei/ha	lei/t
Energia cheltuită — total	x	x	5516	1002,9	1556	283
Sămînţă	kg	250	1097	199,4	465	84
Îngrăşăminte, total	kg	930	4307	783,1	925	168
— azotoase	kg	450	3856	701,1	517	94
— fosfatice	kg	480	451	82,0	408	74
Erbicide, total	l	3,5	105	19,1	154	28
— Icedin	l	3,5	105	19,1	154	28
Pesticide, total	kg	0,25	7	1,3	12	2
— FB—7	kg	0,25	7	1,3	12	2

La cheltuielile cu energia pasivă (tabelul nr. 3), calculaţiile se referă la consumurile de energie pentru fabricarea mijloacelor fixe utilizate în agricultură (maşini agricole, tractoare, construcţii etc.). Energia încorporată în mijloacele fixe se transmite produsului agricol, pe toată durata lor de funcţionare, sub formă de uzură a materialelor (metalul) folosit la fabricarea tractoarelor sau maşinilor agricole etc. Această cheltuială de energie în timp, este similară transmiterii valorii mijloacelor fixe asupra produsului sub formă de amortisment. Totalizînd cheltuielile de energie (activă directă, activă indirectă şi pasivă, precum şi costurile lor), rezultă **bilanţul energetic,** raportat la hectar şi pe tonă, din tabelul nr. 4.

Analiza poate continua prin raportarea energiei totale cheltuite, la energia obţinută sub formă de produs agricol (fiecare produs fiind purtător de energie). În calculul energiei obţinute în producţia vegetală s-a luat energia brută conţinută în produs, respectiv energia potenţială. În acest sens prezentăm cîteva exemple :

Cultura	Produs principal kWh/kg subst. uscată	subst. brută	Produs secundar kWh/kg subst. uscată	subst. brută
Grîu	5,11	4,39	5,06	4,42
Porumb	5,23	4,56	5,08	4,27
Soia	6,42	5,78	5,03	4,43
Floarea soarelui	7,31	6,58	—	—

Raportînd cheltuielile totale de energie pentru obţinerea producţiei de grîu la producţia pricipală şi cea secundară exprimată în kwh (7 702:37 400) rezultă că pentru producerea a 1 000 kwh se cheltuie 206 kwh, adică cu o unitate de energie cheltuită se obţin 5 unităţi energetice de produs.

Creşterea costurilor cu energia în structura costurilor produselor agricole pune serioase probleme în ceea ce priveşte rentabilitatea unor produse ;deci, se impune **reconsiderarea factorului energetic.** Consumul de energie şi nivelul costurilor ei pot antrena profunde modificări ale sistemelor de producţie. În domeniul mecanizării sînt necesare multiple îmbunătăţiri tehnice,

Tabelul nr. 4

Bilanţul energetic la cultura grîului

Specificare	Total cultură	%	La hectar Produs principal	Produs secundar	La tonă de produs Produs principal	Produs secundar
ENERGIA CHELTUITĂ						
Total kW	7702	100	7260	442	1320	147
%	100	x	94,3	5,7	x	x
a — activă directă, kWh	1830	23,8	1470	360	267	120
b — activă indirectă, kWh	5516	71,6	5516	—	1003	—
c — pasivă, kWh	356	4,6	274	82	50	27
COSTUL ENERGIEI CHELTUITE						
Total lei	3183	100	2784	393	506	133
%	100	x	87,5	12,5	x	x
a — activă directă, lei	964	30,3	813	150	148	50
b — activă indirectă, lei	1556	48,9	1556	—	283	—
c — pasivă, lei	663	20,8	415	243	75	83
ENERGIE PRODUSĂ						
					kWh	%
TOTAL					37400	100
— produs principal					24100	64,6
— produs secundar					13300	35,4

inclusiv o reexaminare a sistemei de maşni ce urmează a fi folosită în viitor. Cercetarea ştiinţifică trebuie să revadă unele tehnici de cultură, nivelul şi modul de folosire al îngrăşămintelor chimice şi al pesticidelor, problema uscării cerealelor şi a depozitării lor, climatizarea construcţiilor zootehnice, reconsiderarea folosirii energiei animale în special pentru transporturile interioare în ferme şi în zonele de cultură cu pante mari. Se poate afirma că pentru activitatea din agricultură, promovarea fermă a tuturor măsurilor care să ducă la reducerea consumului de energie pe hectar şi pe unitatea de produs reprezintă o problemă de o deosebită importanţă.

Metodologia de calcul propusă permite cadrelor de conducere din unităţile agricole să analizeze amănunţit cheltuielile de energie pentru fiecare cultură, oferind în acelaşi timp posibilitatea de a se interveni, în procesul tehnologic asupra activităţilor (lucrărilor) care pot fi înlocuite prin altele cu cheltuieli reduse de energie, fără a influenţa negativ asupra nivelului şi calităţii producţiei agricole.

Tabelul nr. 3

Cheltuielile cu energia pasivă

Felul maşinii sau materialului	ore lucrate (materiale kg)	Uzură de metal, kg pe oră	pe ha	Grad de complexitate Cheltuieli kW la ha	Amortismente — reparaţii (sau materiale) lei/oră	lei/ha	lei/tonă
ENERGIA CONSUMATĂ, TOTAL				356,4		662,35	120,5
a) Produs principal, total				274,6		414,96	75,5
Tractor U—650 M	7,00	0,241	1,69	1 33,3	15,51	108,57	
Grapă G—D—4	1,34	0,205	0,27	3 4,0	8,73	11,76	
Maşini de împrăştiat îngrăşăminte MA—3,5	0,78	0,633	0,49	2 8,3	16,41	12,30	
Total mijloace fixe			9,25	171,4		394,66	71,8
Ulei	3,46 kg			103,2		20,30	
Total materiale				103,2		20,30	3,7
b) Produs secundar, total				81,3		247,89	32,6
Tractor U—650 M	5,55	0,241	1,34	1 26,8	15,15	86,08	
Presă balotat PPF	1,20	0,750	0,97	2 16,5	32,32	41,69	
Colector baloţi CB	2,22	0,050	0,11	3 1,6	3,56	19,05	
Total mijloace fixe			3,30	59,3		169,65	55,5
Sîrmă	15 kg			6,0		75,00	
Ulei	1,35 kg			16,5		3,24	
Total materiale				22,5		78,24	26,1

dr. Ion TEŞU
Vasile BAGHINSCHI
Institutul de economie agrară

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Prețul — instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic (II)

DEȘI ESTIMAREA costului de proiect reprezintă o etapă necesară, criteriul de stabilire a prețului plafon îl constituie parametrii tehnico-funcționali independenți, ca elemente ce determină valoarea de întrebuințare a noilor produse. În consecință, prețul plafon va include atît beneficiul normat cît și un beneficiu suplimentar. Beneficiul suplimentar se calculează ca diferență între prețul plafon, determinat pe criteriul valorii de întrebuințare și prețul determinat pe baza costurilor de proiect și a unui beneficiu normat. Dacă rezultatul scăderii este nul sau negativ, asimilarea produsului nou nu se recomandă, întrucît plusul de valoare de întrebuințare va fi anihilat de creșterea proporțională a costurilor. În cazul în care beneficiul suplimentar este corespunzător ca mărime, efectul economic potențial al tehnicii noi poate fi considerat demonstrat în faza de proiectare, ceea ce justifică realizarea prototipului și, ulterior, lansarea în fabricația de serie.

Stimularea introducerii în fabricație a produselor noi

ÎN UNELE SITUAȚII este posibil ca prețurile plafon, stabilite după metoda limitei superioare, să fie mult mai mari decît costurile de proiect și, evident, decît costurile de producție reale aferente producției de serie. Întrucît prețurile de producție și de livrare se fundamentează pe costuri și conțin numai o parte din efectul economic, ele se vor stabili sub nivelul prețurilor maxim admise. Nepotrivirea dintre prețul limită și prețul real nu constituie o dovadă de supraestimare a prețului plafon, ci atestă eficiența noilor produse. Desigur, ne referim la acele prețuri plafon stabilite în varianta care asigură cea mai substanțială reducere a valorii specifice a tehnicii noi. Prin urmare, dacă costul de proiect ar putea corespunde cu costul de producție prognozat, prețul limită nu este sinonim cu prețul de producție de perspectivă.

Deși, în unele cazuri, prețurile plafon ar putea funcționa o perioadă inițială și ca prețuri efective, pe considerentul stimulării creatorilor de tehnică nouă, rolul lor rămîne acela de a contribui la garantarea și la măsurarea eficienței economice încă din fazele incipiente de producție a noilor produse. În prezent stabilirea prețurilor de producție se realizează pe baza costului mediu ponderat la nivel de ramură la care se adaugă o cotă de beneficiu. În cazul prețurilor de livrare, în unele situații, se adaugă și o cotă de impozit pe circulația mărfurilor. De asemenea, se urmărește încadrarea noilor prețuri în nivelul general și asigurarea corelațiilor de prețuri pe baza parametrilor tehnico-funcționali.

În scopul stimulării introducerii în fabricație a produselor noi, de un înalt nivel tehnic și cu o eficiență sporită, legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor prevede posibilitatea luării în calcul a unor rentabilități mai mari decît cele ale produselor care satisfac necesități asemănătoare. De regulă, însă, în practica curentă de stabilire a prețurilor la noile produse se folosește o rată de beneficiu determinată pe baza diferenței între prețul existent al unui produs de referință și costul reactualizat al acestuia. După părerea noastră, o asemenea modalitate de corelare nu este în măsură să satisfacă pe deplin cerințele progresului tehnic, cel puțin din următoarele considerente:

— nu reflectă în mod corespunzător eficiența în producerea tehnicii noi, întrucît menținerea prețurilor la produsele tradiționale în condițiile unei evoluții descendente a costurilor anuale de fabricație nu orientează unitățile producătoare în asimilarea altor produse;

— se diminuează rolul prețului de măsurător al cheltuielilor de muncă;

— nu se asigură cerința mobilității prețurilor și în sensul reducerii absolute, nu numai în sensul creșterii relative. Este necesar ca pe măsura pătrunderii în economia națională a unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, ce atrag desigur unele cheltuieli suplimentare, să se realizeze o compensare a acestora pe seama ieftinirii unor produse tradiționale ce urmează a fi înlocuite în timp, menținîndu-se astfel stabilitatea prețurilor în ansamblu;

— favorizează scumpirea tehnicii noi ca urmare a utilizării unei baze de calcul ridicate, menținută constantă conform metodologiei actuale, care nu prevede reactualizarea prețului produsului etalon, ci numai a costului și a ratei de beneficiu. În aceste condiții unităților beneficiare nu li se asigură o eficiență suficient de stimulatoare în cazul achiziționării de noi mijloace de muncă;

— pot apare situații în care unitățile producătoare să realizeze o producție netă mai mică la un produs nou decît pe seama celui care trebuie înlocuit.

Pentru stimularea mai deplină a introducerii în fabricație și utilizării noilor produse este necesar ca prețul să garanteze producătorilor acoperirea cheltuielilor de producție, inclusiv a celor legate de asimilare și obținerea unor beneficii suplimentare față de cele realizate pe baza produselor înlocuite, iar beneficiarilor o ieftinire relativă. Un asemenea preț se poate determina la un nivel cuprins între o **limită superioară**, calculată pe baza îmbunătățirilor aduse parametrilor funcționali și a prețului produsului de referință, și o **limită inferioară**, calculată conform metodologiei actuale de stabilire a prețului de producție. Diferența între cele două limite reprezintă efectul economic total, ce urmează să fie repartizat între producătorii și consumatorii de tehnică nouă. Oricare nivel de preț inclus în acest interval poate fi considerat corespunzător din punct de vedere al economiei naționale, întrucît efectul economic nu depinde de proporția repartizării lui între producători și beneficiari prin intermediul prețului de livrare.

Avantaje pentru producătorii și consumatorii de produse noi

STIMULAREA deplină și echitabilă a unităților impune însă adoptarea acelui preț care să creeze avantaje atît producătorilor cît și consumatorilor de tehnică nouă. În acest scop, prețul de producție și de livrare ce urmează să fie stabilit trebuie să respecte cumulativ două condiții restrictive; să nu depășească 30—50% din efectul total; să nu includă un beneficiu suplimentar mai mare de 0,5 din rentabilitatea normată sau un beneficiu total de 1,5 din rentabilitatea normată.

Determinarea limitelor de preț și stabilirea pe această bază a prețurilor de producție și de livrare oferă elemente de analiză judicioasă a eficienței introducerii în fabricație a produselor noi și totodată reprezintă un instrument eficace de cointeresare în utilizarea tehnicii noi. De asemenea, **metoda limitelor de prețuri reprezintă o modalitate concretă de luare în considerare atît a valorii cît și a valorii de întrebuințare la stabilirea prețurilor noilor produse.** Din acest punct de vedere pot apare trei situații:

a) limita inferioară a prețului este mai mică decît limita superioară, situație care se înscrie pe linia încorporării cheltuielilor în produse complexe, cu valori de întrebuințare superioare, ce se caracterizează prin cheltuieli mai reduse pe unitatea de efect util ;

b) prețul limită inferioară este egal cu prețul limită superioară. În acest caz raportul dintre valoarea de întrebuințare și valoare rămîne nemodificat la produsul nou față de produsul vechi, neexistînd o eficiență reală ;

c) prețul limită superioară este mai mic decît limita inferioară. Asemenea situație conduce la concluzia că produsele respective nu sînt eficiente. Uneori, criteriul raționalității economico-sociale poate constitui temeiul asimilării în fabricație a unor produse necesare economiei naționale.

Ridicarea continuă a nivelului eficienței economice, prin asimilarea în fabricație a produselor noi, presupune urmărirea gradului în care utilizarea lor la consumatorii productivi se concretizează în rezultate superioare. Astfel, produsul nou poate fi considerat eficient numai atunci cînd prin folosirea lui se realizează un volum de producție egal (mai mare) cu cheltuieli mai mici (egale) comparativ cu cel obținut la vechiul produs.

În relație directă : sporul de cheltuieli și îmbunătățirea parametrilor

O CONDIȚIE ce se impune a fi respectată cu strictețe se referă la asigurarea unei **corelații optime între sporul de cheltuieli și îmbunătățirile reale aduse parametrilor funcționali** în vederea satisfacerii consumatorilor. Din acest punct de vedere, cerințele creșterii eficienței economice impun abordarea aspectelor legate de stabilirea prețurilor la produsele noi prin prisma relațiilor între costuri și parametri. Punerea în relație directă a costurilor și, respectiv, a parametrilor produsului de referință, cu cele ale produsului nou în scopul urmăririi ieftinirii relative a produselor și fundamentării opțiunilor de asimilare în fabricație a noilor produse generează trei grupe de situații :

1) **Cînd costul produsului nou este mai mic decît al etalonului,** analiza comparativă a parametrilor va scoate în evidență faptul că noul produs se caracterizează printr-o valoare de întrebuințare mai mică, egală, sau mai mare. Variantele în care valoarea de întrebuințare a produselor noi este cel puțin la nivelul celei a produsului etalon reflectă, indiscutabil, procesul sporirii eficienței economice. Varianta în care valoarea de întrebuințare a produsului nou este diminuată față de cea a etalonului presupune o analiză care să scoată în evidență proporția reducerii costurilor și respectiv a parametrilor. În cazul acestor produse criteriul eficienței este îndeplinit numai prin satisfacerea cumulativă a două condiții : proporția reducerii costurilor să fie mai accentuată în raport cu reducerea parametrilor ; asemenea produse să răspundă cerințelor concrete ale producției și consumului.

2) **Cînd costul produsului nou este egal cu cel al produsului etalon,** relația dintre parametrii celor două produse poate scoate în relief o variantă favorabilă dacă valoarea de întrebuințare a produsului nou este superioară celei a etalonului și două variante nefavorabile în care valoarea de întrebuințare este egală sau mai mică decît a produsului de comparație.

3) **Cînd costul produsului nou este mai mare decît al produsului de referință,** varianta în care valoarea de întrebuințare a produsului nou este mai mare decît a celui etalon este favorabilă dacă se satisface condiția ca raportul între cost și parametri să fie mai mic la produsul nou față de cel al etalonului.

Dacă în analiza comparativă se constată că valoarea de întrebuințare a produsului nou este mai mică sau egală cu cea a etalonului rezultă că este vorba de variante neeficiente.

Estimarea corectă a costurilor constituie una din condițiile de bază pentru fundamentarea nivelelor și corelațiilor de prețuri. De aceea, cunoașterea proceselor reale, în continuă schimbare, cuantificarea factorilor care acționează în sensuri și cu intensități diferite asupra nivelului costurilor se impun cu necesitate.

Întrucît asimilarea de produse noi și extinderea paletei de tipuri de produse tot mai perfecționate constituie o trăsătură esențială a etapei actuale, este necesar să adoptăm și soluțiile corespunzătoare lărgirii cadrului de desfășurare a acestui proces. În acest sens, ar trebui să se insiste mai mult asupra unor activități legate de planificarea costurilor. Este necesar ca, pornind de la schimbările intervenite în volumul, structura și nivelul tehnic al producției, să se adopte cele mai potrivite metodologii de **reflectare în prețurile mijloacelor de muncă, ale obiectelor muncii, și ale produselor finale a cheltuielilor de producție mai reduse de la o perioadă la alta.**

Prețurile dinamice regresive stimulează lansarea de produse noi

PORNIND de la înțelegerea conceptului de cheltuieli de muncă socialmente necesare este indicat ca prețurile să fie astfel formate încît să asigure împletirea optimă a cadrului de desfășurare normală a producției cu interesele consumatorilor.

Cele arătate vizează, desigur, introducerea în practica noastră a **prețurilor dinamice regresive,** menite să stimuleze nu numai lansarea de produse noi, ci și îmbunătățirea lor permanentă. Aplicarea unui asemenea sistem de prețuri poate fi realizată prin luarea în considerare la stabilirea prețurilor planificate a următoarelor aspecte : creșterea volumului producției, modificarea gradului de satisfacere a economiei naționale cu produsele respective, diminuarea cheltuielilor de producție, uzura morală a produselor. Efectul cumulativ al factorilor enumerați trebuie să stea la baza introducerii sistemului de prețuri în trepte. Aceste prețuri trebuie să satisfacă următoarele condiții :

— să reflecte reducerea cheltuielilor de muncă socială pe produs ;

— să asigure producătorului un beneficiu sporit atît în sumă absolută cît și ca procent în perioada formată din faza de apariție și cea de maturitate a produsului ;

— să constituie o pîrghie activă în accelerarea procesului de înnoire a producției, influențînd atît producătorul în scoaterea din fabricație a produselor învechite și introducerea altora noi, cît și beneficiarul în folosirea noului produs, mai eficient, în defavoarea celui uzat moral.

Transpunerea în practică a primei condiții presupune regresia prețurilor pînă în momentul scoaterii din fabricație a produsului, ceea ce, firește, are un efect stimulator asupra beneficiarilor în achiziționarea tehnicii noi și, de asemenea, prezintă avantajul reflectării reale a eficienței. Cea de-a doua condiție, menită să stimuleze producătorul în fabricarea și perfecționarea continuă a produsului, este impusă de cerințele reproducției lărgite, de necesitatea corelării prețurilor, ce includ sarcini de rentabilitate precise, cu indicatorii economici din planul de stat ce revin unităților.

Este evident că sarcinile sporite de la un an la altul pe linia reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă nu pot fi realizate decît în condițiile asigurării unor rentabilități sporite, stimulatoare la produsele noi. De aceea, **principiul care trebuie avut în vedere la formarea prețurilor dinamice regresive vizează scăderea mai puțin accentuată a acestora în raport cu reducerea costurilor.**

În legătură cu cea de-a treia condiție se impune o abordare diferențiată a ratei de rentabilitate, și anume : în ultimul an de fabricație nu este indicat să se modifice nivelul de preț existent în perioada favorabilă de viață a produsului, întrucît cererea nu este satisfăcută complet. Prin urmare, prețul trebuie să asigure și în acest an echilibrul între cererea și oferta determinate prin plan; în același timp, din cauza diminuării volumului de producție, costurile vor crește prin intermediul cheltuielilor indirecte, ceea ce va influența defavorabil rata rentabilității. Acest fapt este de natură să impulsioneze preocupările producătorului, pentru asimilarea unui nou produs. Dacă totuși producătorul intenționează să fabrice în continuare produsul devenit vechi, pe considerentul că el ar asigura o rentabilitate încă satisfăcătoare, prețul trebuie să-și manifeste și funcția sa de pîrghie restrictivă. În consecință, se impune să se stabilească un nivel de preț de producție care, nici în situația folosirii integrale a capacității de producție, să nu ofere posibilitatea rentabilizării produsului. Întrucît un asemenea nivel de preț avantajează, desigur, pe beneficiari, considerăm necesar să se mențină prețul de livrare din ultimul an de fabricație la nivelul celui din anul anterior, în în scopul orientării cererii spre produse noi.

Extinderea aplicării principiului elasticității controlate a prețurilor asupra tuturor produselor din economie pe baza sistemului de prețuri dinamice regresive ar asigura în mare măsură ieftinirea tehnicii noi, pătrunderea ei mai rapidă în producție și, în consecință, creșterea eficienței întregii activități economico-sociale.

Andrei PINCU
Marin POPESCU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicator

ARTICOLUL „Veniturile nete la 1 000 lei fond de retribuire, indicator de bază în cuantificarea eficienței", apărut în nr. 41 al revistei, conține idei de larg interes și aplicabilitate în special în industria alimentară.

Aici, calculul productivității muncii nu exprimă întodeauna cantitatea reală de producție care se obține în unitatea de timp deoarece, datorită specificului fabricației din acest sector, există și perioade cînd, pentru valorificarea optimă a materiei prime, se impune prelungirea timpului de lucru față de un orar normal. Ca urmare, prin raportarea valorii producției globale la lună, trimestru sau an, productivitatea cuprinde în prezent și timpul respectiv, apărînd cu un cuantum de realizări denaturat de numărul orelor suplimentare prestate (care poate fi mai mare sau mai mic, de la o întreprindere la alta, pentru aceleași valori). Din această cauză există posibilitatea ca în anul următor o întreprindere care și-a organizat mai bine producția, eliminînd orele suplimentare, cu toate că a folosit un număr mai redus de forță de muncă, să apară cu o productivitate mai scăzută. În asemenea situații se poate ca, pornindu-se de la realizările anului de bază astfel comensurate, în unele întreprinderi să se dimensioneze prin plan o creștere a productivității muncii care cuprinde și efortul orelor suplimentare.

Raportarea valorii nou create, a producției nete, la fondul de retribuire – așa cum se propune în articolul menționat – prezintă avantajul că reflectă efortul real depus de personalul muncitor, dînd posibilitatea întreprinderilor să sesizeze mai ușor influența negativă a ponderii personalului neproductiv (muncitori indirect productivi, deservire generală și TESA), să adopte măsuri mai eficiente de corelare.

Gheorghe ALEXANDRESCU
Întreprinderea „Industria cărnii" — Ploiești

Tribună a experienței, ghid metodologic

APRECIEZ în mod deosebit inițiativa „Revistei economice" de a edita suplimentul tematic lunar „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice". Aceasta răspunde unei necesități reale, putînd constitui tribuna unui schimb de experiență între cei ce se ocupă de problemele de organizare ; unele materiale publicate sînt utile prin caracterul lor de ghid metodologic.

Dintre numerele apărute pînă acum, mi s-a părut deosebit de interesant cel referitor la amplasarea rațională a utilajelor în linii tehnologice (nr. 10/31, din 4 august a.c.) ; întrucît și eu sînt preocupat de această problemă, intenționez ca, după o confruntare de idei cu colegii din Brașov, să inițiez aplicarea metodei taxonomiei într-o întreprindere clujeană.

Propun redacției să consacre unul din numerele viitoare ale suplimentului problemelor legate de proiectarea structurilor organizatorice. Atrăgînd la redactarea materialelor specialiști din Consiliul Organizării Economico-Sociale, s-ar putea oferi cititorilor o interpretare detaliată și concretă în acest domeniu, ca și în legătură cu regulamentele de organizare și funcționare.

Andrei BOER
Cabinetul județean Cluj de organizare economică și socială

Recuperare

LA UNELE stații PECO, foarte puține dealtfel, există aparate pentru recuperarea uleiului ars. Fiecare conducător auto poate schimba uleiul în cîteva minute în cele mai bune condiții. Se realizează, în acest mod, economie de timp și de ulei. Este cunoscut faptul că uleiul ars poate fi restituit rafinăriilor pentru îmbogățire și refolosire în alte scopuri.

Din păcate, însă, nu toate stațiile PECO sînt dotate cu aparatele respective. Chiar acolo unde există, acestea nu pot fi folosite rațional, întrucît nu este bine organizat transportul uleiului recuperat.

Constantin VELCU
maistru la Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București

ECOURI

Capacități

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Realizarea la termen a noilor capacități de producție", apărut în nr. 20 al „R. E.", subliniem că institutul nostru s-a preocupat de asigurarea documentațiilor de execuție la obiectivele importante cum sînt Turceni II, C.C.H. Brăila ș.a. în ordinea succesiunii lucrărilor, fără a fi necesare modificări pe parcurs, ceea ce a permis constructorilor să atace din plin lucrările respective și să înregistreze un ritm susținut de activitate.

În ceea ce privește rămînerile în urmă la unele obiective în asigurarea documentațiilor de execuție, menționăm că acestea sînt cauzate de unele lucrări care nu au încă clarificate elementele temă necesare demarării notelor de comandă sau proiectelor de execuție, iar în cazurile în care acestea sînt întocmite – nu au toate avizele legale ; alte lucrări sînt în fază de întocmire sau de avizare a proiectului de execuție (conform Decretului nr. 420). De asemenea, echipamentele necontractate sau cu caracteristici tehnice neclarificate constituie un impediment serios în elaborarea unor documentații de execuție.

Pentru o mai bună sincronizare între proiectare și execuție au loc analize periodice comune pe șantiere, finalizate prin planuri de obligații și angajamente reciproce. Împreună cu executantul (T.E.C.) s-a elaborat un plan comun de soluții constructive, care are ca obiectiv primordial industrializarea construcțiilor și mărirea productivității muncii, cu consecințe directe asupra scurtării duratelor de execuție.

Al. HRISTOFOROV
director adjunct tehnic Institutul de studii și proiectări energetice

Simplificări

PROBLEMELE privind reorganizarea derulării metalului pe economie și înființarea Centralei metalului, cuprinse în articolul „Simplificări necesare pe filiera relațiilor contractuale", publicat în Revista economică nr. 21, au fost reținute în vederea examinării și folosirii, în măsura în care prezintă eficiență economică, la propunerile viitoare de perfecționare a sistemului aprovizionării tehnico-materiale.

N. GRĂJDAN
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Mecanism în C.A.P.

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Propuneri privind beneficiul, mijloacele circulante și fondul de acumulare în C.A.P., publicat în nr. 24 al „R. E." vă informăm :

Potrivit sarcinilor trasate de conducerea superioară privind perfecționarea mecanismului economico-financiar al întreprinderilor, s-a luat măsura ca și cooperativele agricole de producție să-și desfășoare activitatea pe baza bugetului de venituri și cheltuieli. În același timp, pe linia principiului noului mecanism, cooperativele agricole de producție aplică cu bune rezultate indicatorii privind stabilirea și urmărirea producției fizice și a producției nete.

În ceea ce privește propunerile privind introducerea și calcularea în cooperativele agricole de producție a beneficiului și normativului de mijloace circulante proprii, precum și utilizarea fondului de amortizare la rambursarea creditelor pentru investiții, vă comunicăm că indicatorii respectivi, în etapa actuală, nu au fost luați în discuție și nici nu s-au prezentat pentru aprobare conducerii superioare. Această situație este determinată de faptul că pentru introducerea indicatorilor în cauză este nevoie în prealabil de o serie de măsuri premergătoare și anume : calcularea și urmărirea pe bază de evidență contabilă a cheltuielilor de producție pe produs și nu statistic, cum se procedează în prezent ; amortizarea fondurilor fixe, parte integrantă a actualului fond de dezvoltare (18% din valoarea producției nete) să se constituie în mod distinct, precum și amplificarea unor lucrări de evidență contabilă. Pentru efectuarea acestor lucrări este necesară totodată încadrarea tuturor cooperativelor agricole de producție cu cadre tehnice și economice și contabili cu o pregătire economică și financiară calificată.

Gheorghe BREHUESCU
adjunct al ministrului finanțelor

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice și ale eficienței

„În centrul preocupărilor tuturor întreprinderilor trebuie să se situeze permanent ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Se cer luate măsuri ferme pentru realizarea riguroasă a sarcinilor de asimilare a noi produse, asigurînd capacitatea necesară de concepție și execuție, pregătirea tehnică a fabricației".

NICOLAE CEAUȘESCU

ORGANIZAREA „CICLULUI DE INOVAȚIE" — condiție a eficienței produselor noi

NOILE PRODUSE sînt cele care, prin satisfacerea calitativ superioară a unor nevoi, valorifică superior resursele întreprinderii producătoare, contribuie la creșterea eficienței economice a activității acesteia și, astfel, la îndeplinirea obiectivelor majore ale societății. Aceasta presupune ca orice proces de înnoire să constituie, în același timp, și un proces de sporire substanțială a eficienței prin reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, diminuarea costurilor de producție, concomitent cu creșterea calității și competitivității produselor. Înnoirea produselor nu este un proces tehnic prin excelență, ci este, în aceeași măsură, un proces cu puternice implicații economice și sociale.

Conceptul, **ciclul de viață al produsului** este unul din instrumentele analitice importante utilizate în cercetare și în realizarea activității de diversificare a producției. Aproape în exclusivitate, bogata literatură de specialitate vede ciclul de viață al produsului suprapus peste evoluția rentabilității produsului în timp, reflectînd deci relația funcțională dintre vînzările produsului (și/sau beneficiile realizate) — variabilă dependentă — și timp — variabilă independentă ; totodată, se consideră ca „viața produsului" perioada de la introducerea lui pe piață pînă la sfîrșitul vînzărilor lui. Această abordare nu exprimă întru totul realitatea, deoarece viața produsului începe cu mult timp înainte de vînzarea lui ; iar această perioadă dinaintea lansării pe piață — de multe ori mai mare chiar decît ceea ce este recunoscut în mod obișnuit ca ciclu de viață al produsului — influențează în mod deosebit atît volumul vînzărilor, cît și al beneficiilor, deci eficiența economică.

Considerăm, deci, că **ciclul de viață al produsului trebuie privit ca întreaga perioadă scursă de la generarea noilor produse-idei pînă la stingerea comercială sau a utilității lor.**

Perioada **de la generarea produsului-idee pînă la introducerea pe piață** este hotărîtoare în determinarea unei lungi rentabilități, fiind cea care fixează trăsăturile caracteristice produsului, în funcție pe de o parte de cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, iar pe de altă parte de nevoile sociale, realizînd acordarea acestora cu valorificarea superioară a resurselor de producție — garanția unei eficiențe economice îndelungate. Această fază nu poate fi, de fapt, despărțită de cea a comercializării, deoarece ele sînt strîns legate în ceea ce este denumit în mod curent „ciclu de viață", lungimea duratei acestuia fiind direct dependentă de prima din cele două perioade.

Interpretarea ciclului de viață în acest sens larg permite, totodată, să se analizeze și perioada de amortizare a investițiilor necesitate de nou produs și aduce elemente importante în orientarea cheltuielilor de cercetare și dezvoltare.

De la cercetare la introducerea în fabricație

CICLUL DE INOVAȚIE reprezintă acea parte din viața produsului care precede fabricarea lui pe baza programului de producție. El poate fi împărțit în șase segmente (fig. 2) : **● cercetare pură fundamentală, ● cercetări aplicative, ● configurația produsului, ● cercetare de piață** (marketing), **● faza pilot sau prototip, ● implementarea în procesul de producție.**

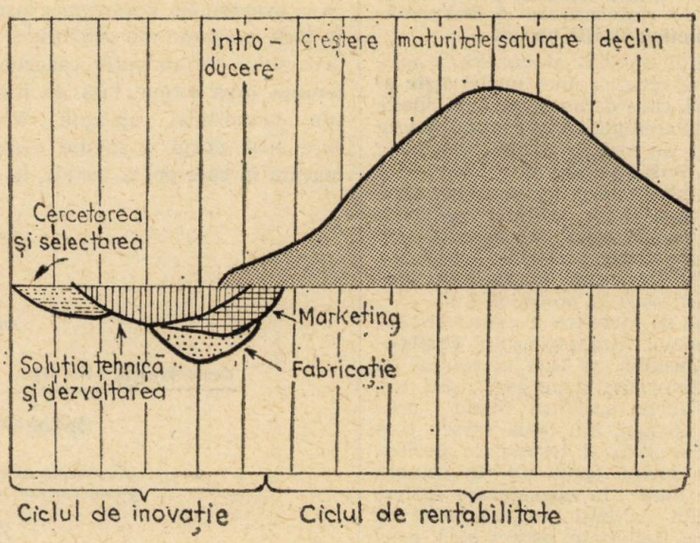

Fig. 1 : Ciclul de viață al produsului

În opinia noastră, ciclul de viață al produsului este format din două subcicluri : un **ciclu de inovație**, cuprins între generarea produsului-idee și implementarea lui în procesul de producție și un **ciclu de dezvoltare economică**, de la lansarea lui pe piață pînă la sfîrșitul comercial sau al utilității lui.

O reprezentare grafică a ciclului de viață care ar satisface această abordare este redată în fig. 1, în care ceea ce este sub axa timpului (orizontală) reprezintă ciclul de inovație, iar ceea ce este deasupra — ciclul de dezvoltare economică.

În practică sînt desigur, foarte greu de delimitat granițele acestor diviziuni (de pildă, unde se termină cercetarea pură fundamentală și unde începe cercetarea aplicativă). Odată concepută ideea de bază pentru un nou produs, întreprinderea trebuie să o transforme într-o entitate fizică, prin cercetarea aplicativă. Cercetarea de piață (determinarea vînzărilor potențiale) poate conduce la modificări ; altele pot apare în proiectarea unui proces de producție potrivit. Cele mai multe schimbări intervin în faza pilot (prototip, cînd sînt

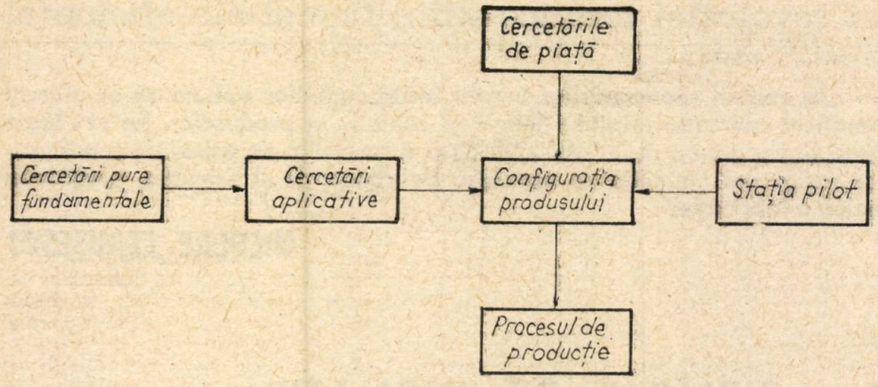

Fig. 2 : Ciclul de inovație al produsului

testate produsul și procesul de producție. După aceasta, proiectul produsului devine definitiv și este construit un proces de producție statornic, astfel ca produsul să poată fi fabricat și vîndut.

Cercetarea pură (fundamentală) are ca obiect studiul legilor și fenomenelor de bază, aplicația practică a descoperirilor neconstituind întotdeauna un factor semnificativ ; pe cînd cercetarea aplicativă este orientată, dimpotrivă, aproape în întregime spre soluționarea problemelor practice, în lumea industrială obiectivul ei fiind proiectarea unui produs sau proces care va avea o valoare social-economică.

Putem identifica, în cazul cercetării aplicative, patru principale categorii de proiectare : de **noi produse**, de **reproiectare a produselor existente**, de **identificare a noii folosințe pentru noile produse**, de **raționalizare și îmbunătățire a funcționalității lor etc.**

Rezultatul imediat al cercetării aplicative este crearea unei **model fizic al produsului**, care demonstrează că ideile de bază ale acestuia sînt corespunzătoare din punct de vedere tehnic, economic și social. Prototipurile, chiar dacă nu seamănă întru totul cu produsul finit care urmează să fie desfăcut pe piață, ajută la vizualizarea caracteristicilor de exploatare ale acestuia ; evaluarea prototipului ușurează foarte mult deciziile privitoare la produsul finit.

Procesul de stabilire a caracteristicilor produsului finit reprezintă **configurația produsului**, ca fază a ciclului de inovare. Informațiile pe care sînt bazate trăsăturile specifice finale provin, în principal, din două surse : cercetarea de piață și testele de performanță pe model (prototip). În această fază sînt luați în considerare factori ca : nivelul calității (caracteristici de exploatare, fiabilitate, aspect etc.), consumurile materiale, energetice și de muncă, costul producției, ambalajul ș.a., factori care deseori sînt în conflict (de pildă nivele înalte de calitate, fiabilitate pot să ridice costurile de producție la nivele necompetitive), fiind necesară adoptarea unei soluții de optimizare dictată de criteriul efectului social maxim.

O cale de stabilire a acestei soluții de compromis ar putea fi aprecierea factorilor de configurație de către un colectiv compus din reprezentanții tuturor compartimentelor interesate : marketing, financiar (eficiența economică), conducere, fabricație și utilizare, asigurîndu-se, prin structura lui, ca nici un factor să nu primească o pondere exagerată. Pentru a ajuta procesul de decizie, acest colectiv ar urma să aibă acces, competență și autoritate în privința cercetării de piață, a studiilor de eficiență economică, pentru a putea evidenția influența factorilor specifici.

Ajuns în faza de a putea fi realizat, produsul cere înnoiri în producție sau instalarea de noi procese ce sînt, normal, supuse probelor de funcționalitate sau testate în **stații pilot**, unde fabricarea are loc în condițiile unor factori simulați. Cu acest prilej se descoperă uneori noi posibilități de reducere a consumurilor de materiale și de combustibil, de raționalizare a muncii a organizării fluxurilor de producție etc., ca și eventualele defecte sau insuficiențe încă existente ale produsului ori ale procesului de fabricație, cazurile de toleranță prea stricte față de posibilitățile tehnologiei aplicate. Viteza cu care este găsită o soluție depinde de măsura în care pot fi testate, în această **fază, trăsăturile caracteristice alternative ale produsului** ; de aceea, responsabilitatea supravegherii operațiilor din stația pilot sau a verificării prototipului și a seriei zero este încredințată, de regulă, compartimentului de proiectare și pregătirea producției. Stația pilot furnizează, de asemenea, conducerii posibilitatea de a testa canalul de distribuție selectat pentru produs. În mod similar, ideile de promovare a produsului și de reclamă pot fi corectate în micî arii de marketing, selectate pe baza observării reacțiilor beneficiarilor. Aceasta poate identifica nevoi de modificare în continuare a produsului, a concepției de promovare și a distribuției lui.

La încheierea fazei pilot, configurația produsului și procesul de producție vor fi cristalizate în formă finală, se vor putea adînci estimările costurilor în funcție de vînzările prevăzute și programele de producție proiectate, în general se va putea determina strategia de marketing.

În faza următoare — **producția seriei zero** — este necesar să se urmărească și îmbunătățească activitățile privind amplasarea și deservirea locurilor de muncă, sistemul de aprovizionare, cel de asigurare a calității produselor ; mai pe scurt, să se ia deciziile referitoare la toate fazele de producție.

Întrucît un proces de fabricație ineficient are pentru întreprindere un efect negativ, se cere ca **cei care au creat produsul să supravegheze și fabricația în etapa ei incipientă**, pentru a fi siguri că trăsăturile proiectate de ei nu vor crea în viitor probleme în procesul de fabricație. O asemenea legătură strînsă cercetare-producție poate accelera considerabil fluxul noului produs prin ciclul de inovație.

Privind dinamic, în acțiune, aceste considerente referitoare la ciclul de inovație al produselor, ele pot fi reprezentate mai concludent într-o succesiune de tipul celei din fig. 3.

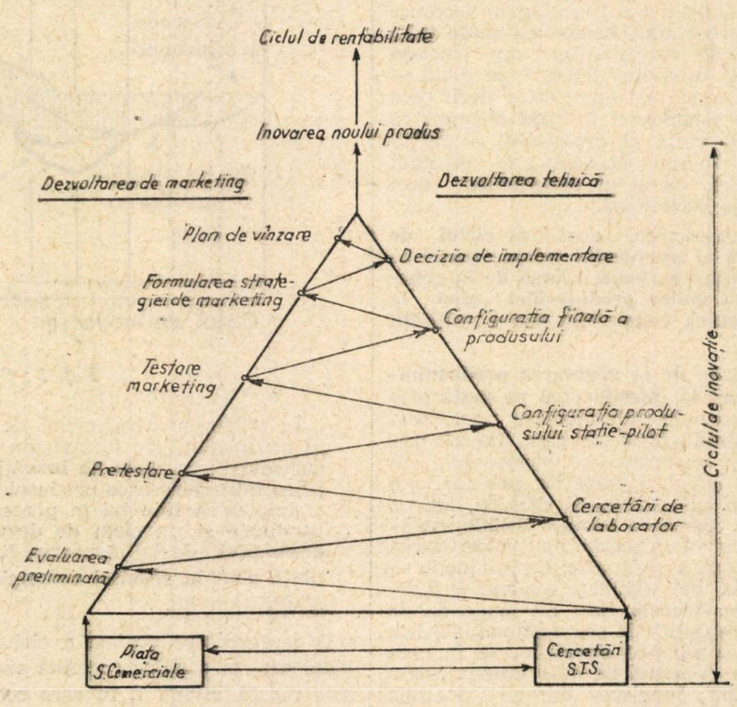

Fig. 3 : Reprezentarea dinamică a ciclului de inovație

Factori de temporizare

ANALIZÎND situația prin prisma celor prezentate, constatăm că ciclul de inovație : ● **este, în mod frecvent, foarte mare (ajungînd în unele cazuri pînă la 3—6 ani și chiar mai mult) ;** ● **este diferit de la o ramură la alta ;** ● **folosește un model empiric, care nu ține seama de aspectele prezentate în modelul dinamic ;** ● **nu rezolvă satisfăcător cercetarea de marketing la bunurile de consum, deoarece cercetătorul lucrează uneori separat de producător, iar acesta separat de comerciant, care este cel ce omologhează produsele ;** ● **este afectat de o organizare încă destul de greoaie a integrării cercetării cu producția.**

Cercetînd ciclul de inovații al produsului în unele întreprinderi constructoare de mașini, am putea identifica nu mai puțin de 46 de faze, fiecare necesară, însă doar aparent indispensabilă, întrucît multe dintre ele ar putea fi comasate, iar unele se justifică numai ca obligații rezultînd din prevederi normative ce se pretează la simplificare. De pildă, există 6 faze de avizare și 7 legate de omologare, chiar pentru produse puțin complicate.

O asemenea structură a ciclului de inovație ne dă o imagine asupra complexității și întinderii lui, explicînd (dar nu argumentînd) de ce asimilarea noilor produse durează uneori atît de mult.

Cazurile de **prelungire a ciclului de inovație** au drept principale cauze : ● **avizările**, care în unele situații durează mai mult decît activitățile de cercetare, proiectare sau execuție ; ● faptul că **orice material** necesar efectuării cercetării, deci în cantități mici, poate fi obținut doar cu aceleași forme și probări ca și cantitățile industriale pentru producția curentă, iar uneori filiera de procurare este chiar mai complicată ; ● în organizarea și planificarea activităților din ciclul de inovație nu s-a asigurat o destul de bună și rațională **programare**, care să valorifice posibilitățile unei reduceri substanțiale a duratei acestui ciclu.

Din cercetările efectuate asupra ciclului de inovație pentru producția de utilaj minier am obținut graficul din fig. 4, din care se poate observa evoluția în timp a fiecărei faze, împreună cu costurile solicitate. Pare inexplicabil de mare faza de cercetare comparativ cu costul, dar dacă avem în vedere timpul pe care-l necesită avizările și obținerea materialelor, avem explicația necesară (dar nejustificată), văzînd deficiențele în organizarea ciclului de inovație.

În unele sectoare producătoare de bunuri de consum apare un fenomen similar, însă amplificat. Astfel, este greu de închipuit ca ciclul de inovație al unui produs cosmetic să fie egal cu cel al unui produs din industria constructoare de mașini, dar acesta este cazul concret al balsamului pentru mîini „Modern", al cărui ciclu de inovație a început în 1972 și s-a terminat în 1975 (în timp ce, de exemplu, pentru mașina de încărcat cu cupă și descărcare directă tip MIC 3P, folosită în minerit, ciclul s-a desfășurat între 1975 și 1977).

În industria bunurilor de consum, în general, ciclul de inovație comportă următoarele faze : cercetarea ; avizarea de către factorii competenți ; omologarea de către Ministerul Comerțului Interior ; aprobarea normei interne ; obținerea prețului ; introducerea în fabricație.

Pentru a ne forma o imagine mai clară, dăm, în tabelul nr. 1, structura ciclului de inovație pentru cîteva produse cosmetice.

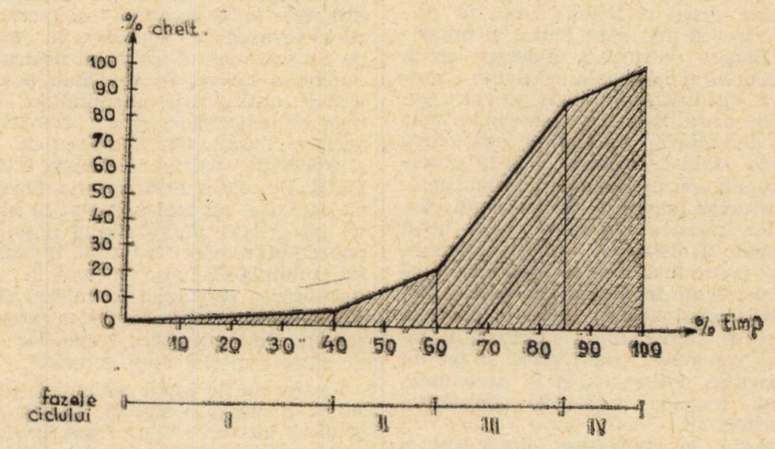

Fig. 4 : Evoluția în timp a cheltuielilor ciclului de inovație

Analiza ciclului de inovație pentru diferite categorii de bunuri de consum permit identificarea unor carențe comune :

● **cercetarea este ruptă de sistemul de nevoi ale societății ;** ● **legătura cu sistemul de nevoi** este realizată prin M.C.I., care are sarcina omologării ; ● **cercetările de marketing** nu pot fi îmbinate cu cercetările de design și engineering, ele se desfășoară separat și nu se întrepătrund în ciclul de inovație ; ● **legătura dintre cercetare și producție** nu se face direct în ciclul de inovație, ci este mijlocită de M.C.I. ; ● **faza de cercetare** este destul de accelerată comparativ cu celelalte — respectiv aprobările și avizele au uneori ponderea cea mai mare ; ● ciclul de inovație nu presupune (cel puțin în fazele identificate și cercetate) **existența mai multor variante** — și chiar dacă acestea există, ele nu sînt evidențiate ; ● nu există un **model al ciclului de inovație**, care să prezinte modul de naștere a produsului de la idee la bun tangibil, pregătit pentru comercializare.

Tabelul nr 1

Ciclul de inovație al unor produse cosmetice introduse în fabricație în anul 1975

Produsul	Începerea cercetării	Terminarea cercetării	Obținerea aviz Min. Săn.	Omologare M.C.I.	Aprobare normă int.	Aprobarea prețului
A	oct. 1972	feb. 1973	mai 1973	nov. 1973	ian. 1974	aug. 1974
B	ian. 1973	apr. 1973	oct. 1974	oct. 1974	nov. 1974	iun. 1975
C	mar. 1973	iul. 1973	aug. 1974	sep. 1974	nov. 1974	apr. 1975
D	mar. 1973	iun. 1973	mar. 1974	iun. 1974	iul. 1974	nov. 1974
E	ian. 1973	mar. 1974	mai 1974	iun. 1974	aug. 1974	nov. 1974
F	ian. 1974	sep. 1973	ian. 1975	apr. 1975	aug. 1975	nov. 1975

Produsele : **A** — balsam pentru mîini „Modern" ; **B** — cremă pentru regenerarea părului „Magnolia" ; **C** — cremă antiacnee „Tenofin" ; **D** — șampon „Farmec" ; **E** — șampon „Napoca" ; **F** — antisudorific „Farmec".

Corespondența între fazele ciclului și funcțiile întreprinderii

PENTRU A PUTEA REALIZA scurtarea duratei și reducerea costului ciclului de inovație, este foarte important **să se cunoască fiecare fază a lui și rolul fiecăreia dintre ele, strîns legat de funcția corespunzătoare a întreprinderii.** Considerăm, de asemenea, ca foarte importantă pentru cercetarea și dezvoltarea noilor produse, pentru orientarea cercetării și a finanțării, **buna delimitare a ciclului de inovație de ciclul de rentabilitate** (de viață propriu-zisă) al produsului.

În ce privește centrala industrială, acesteia îi revine rolul :

● **de a coordona variatele compartimente** care participă la ciclul de inovație ;

● **de a reduce durata ciclului de inovație**, pentru a satisface cel mai bine nevoile sociale și a mări eficiența noului produs ;

● **de a aloca în mod judicios resursele** pentru cercetare ;

● **de a organiza și planifica** fiecare fază din ciclul de inovație ;

● **de a controla eforturile cheltuite** în timpul ciclului de inovație.

Ampla acțiune de înnoire și modernizare a produselor — obiectiv esențial al eforturilor desfășurate de oamenii muncii din industrie pentru înfăptuirea indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind accentuarea laturilor calitative ale activității economice — impune **un nou mod de a privi și rezolva problematica amintită**, pornind de la **criteriul eficienței economice și sociale, al satisfacerii cerințelor economiei noastre și ale populației, al creșterii competitivității ofertei la export.** Mai buna organizare a ciclului de inovație, care nu implică eforturi financiare și materiale suplimentare, va contribui din plin la atingerea acestui scop.

lector dr. Gheorghe Gh. IONESCU
Facultatea de științe economice Cluj-Napoca

6 decenii de la făurirea statului național unitar român

DE LA UNIREA DIN 1918 LA UNIREA ÎNTREGULUI POPOR ÎN JURUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

MOMENTUL UNIRII de la 1 decembrie 1918, de la care se împlinesc șase decenii, se înscrie între marile împliniri ale maselor populare și se adaugă temeliilor de permanență istorică pe care în evul socialist, ridicăm noi și strălucitoare lumini patriei noastre.

La Alba Iulia, acum șaizeci de ani, **100 000** de reprezentați ai milioanelor de români din toate așezările Transilvaniei, veneau să pună înscrisul lor istoric pe marea carte a UNIRII, ale cărei file au fost scrise, generație, de generație, de către aceste milioane de harnici, viteji, statornici, neclintiți locuitori și de drept stăpînitori ai pămînturilor românești.

După cum relevă tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în recenta sa cuvîntare la plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste **„Actul unirii nu este o întîmplare, rezultatul unor momente conjuncturale, ci consecința unor cerințe legice, rodul luptei maselor largi populare hotărîte să facă totul pentru a se uni într-un stat unitar, conștiente că numai în acest fel își puteau deschide calea spre progres, spre afirmarea cu drepturi egale, în rîndul celorlalte popoare și națiuni ale lumii".** În acest fel secretarul general al partidului nostru releva deschiderea pe care a dat-o Unirea din 1918 pentru una din cele mai frămîntate și bogate epoci din istoria României.

Semnificația acestui mare moment ar fi pauperă cantonînd-o la evenimentele ce au precedat actului de la Alba Iulia. Deplina sa semnificație cere să stăruim asupra menținerii și consolidării unității României, asupra dezvoltării sale pe toate planurile economice, politice, sociale, culturale în hotarele sale naționale. Așa cum se arată în chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste privind aniversarea a 60 de ani de la formarea statului național unitar român, „Prin unire s-a realizat cadrul propice pentru o mai accentuată dezvoltare a forțelor de producție, a economiei naționale, pentru o mai puternică înflorire a științei și culturii, pentru intensificarea mișcării muncitorești, revoluționare, a activității tuturor forțelor progresiste ale societății".

ESTE BINECUNOSCUT că desăvîrșirea unității a fost dorită de întreaga națiune română. Dar tot atît de bine este cunoscut că una așteptau de la Unire masele populare și alta urmăreau clasele dominante. Aflate la cîrma statului, burghezia și moșierimea au folosit Unirea pentru consolidarea pozițiilor lor de clasă și intensificarea exploatării celor ce muncesc, astfel încît marile probleme ale vieții sociale nu au putut fi rezolvate, idealurile maselor nu și-au găsit împlinirea ; din contră, contradicțiile sociale dintre clasele dominante exploatoare și clasa muncitoare, țărănime, masele largi ale celor ce muncesc de la orașe și sate s-au menținut și s-au accentuat. Aceasta a făcut ca în noile condiții create, mișcarea revoluționară, muncitorească, forțele progresiste să se afirme tot mai viguros în viața politică a țării. Continuatori, astăzi, în România socialistă, ai acestei mișcări, datori sîntem a sublinia și restitui istoriei, mai plin, adevărul despre rolul important al mișcării revoluționare în lupta pentru libertate și unitate, despre valorile pe care această mișcare le-a dat luptei de eliberare națională și despre concepțiile profund democratice, pe care le așeza la fundația României unite. „România de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine", susțineau conducătorii mișcării revoluționare după Unirea din 1918.

Reprezentanții mișcării muncitorești se delimitau de partidele burgheze, moșierești, și în problemele de clasă, sociale ca și prin viziunea înaintată față de problema unității naționale, față de ceea ce numim patriotism. Patriotismul adevărat s-a vădit încă odată, cînd cei ce au purtat în tranșee greul războiului erau în primul rînd, și mai ales, țărani și muncitori. Despre patriotism și despre conținutul unității naționale se cuvine a scrie și grăi cu discernămînt de pe clare poziții de clasă. Este firesc să slăvim ziua de 1 decembrie, subliniind încă odată și încă odată că această zi intră puternic luminoasă în tezaurul istoriei luptelor maselor populare. Entuziasmul gîndurilor noastre îndreptate spre acest moment al deplinei unități naționale, nu ne poate face însă să uităm fapte ca cele petrecute la puține zile după 1 decembrie, cînd aceiași lideri ai partidelor, ce se autointitulau făuritori ai osmozei românești peste clase și patimi de partide, declanșau, la 13 decembrie, atacul forțelor represive împotriva muncitorimii.

Euforia ce cuprinsese după Unirea din 1918 mai toate partidele politice și mai ales pe liderii partidelor burgheze, care-și revendicau meritul exclusiv pentru realizarea marelui act din 1 decembrie 1918, era dublată de viziuni divergente, fără perspectivă, atît în politica economică cît și în politica externă. Deși, în deceniile care au urmat, în țara noastră a avut loc o intensă dezvoltare a industriei, a bazei tehnico-materiale a societății, burghezia a continuat să fie concesivă față de moșierime și să cedeze importante frîne industriale, financiare capitalului străin. Însuși rolul de clasă chemată să stimuleze economia capitalistă, în noul cadru național nu și l-a îndeplinit în întregime. În economia națională au continuat să se păstreze puternice rămășițe feudale care contribuiau la frînarea dezvoltării economico-sociale, a progresului societății.

UNIREA DIN 1918 putea fi apărată și garantată cu adevărat numai de masele largi ale poporului. Partidul Comunist Român, încă din anii plămădirii sale, a înțeles că forța independenței și unității naționale se află în propășirea democratică, în tăria maselor populare și în primul rînd a mișcării muncitorești. Slăbirea mișcării revoluționare, democratice, înseamnă nu numai ofensiva forțelor reacțiunii, dar și creșterea pericolului de pierdere a libertății și unității patriei. Politica desfășurată de clasele dominante, între cele două războaie mondiale, cu ascuțișul social îndreptat contra maselor muncitoare de la orașe și sate, nu era deplin compatibilă cu întărirea unității naționale, cu mobilizarea tuturor forțelor largi populare pentru apărarea independenței și integrității țării.

Cursul unor puteri europene spre fascism și război amenința direct România, fapt care impunea concentrarea maselor într-un larg front al libertății, păcii și suveranității patriei. A revenit clasei muncitoare, organizațiilor sale și în primul rînd Partidului Comunist Român menirea de a se situa în avangarda luptei poporului pentru salvgardarea unității și independenței țării.

Din primul an al instaurării dictaturii hitleriste în Germania și al manifestărilor revanșarde, agresive, în ofensivă pe tot continentul, partidul nostru comunist a ridicat în România baricada luptei antifasciste, chemînd în front unic muncitorimea spre a da o ripostă decisivă dușmanilor democrației, păcii și libertății patriei. Plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1936 aprecia fascismul ca pericolul cel mai apropiat al pierderii integrității țării și ființei naționale a poporului român. Triumful hitlerismului, sublinia Plenara va duce la „dezmembrarea României în folosul țărilor vecine fasciste și la înrobirea poporului român, la acapararea bogățiilor țării de către imperialismul german".

Platforma de luptă patriotică, propusă de partidul comunist, chema să se grupeze într-un singur front antifascist toate forțele populare, toate partidele și grupările care înțeleg primejdia internă și externă care amenința unitatea și libertatea României. Partidul arăta că ei, comuniștii, consideră necesară „apărarea fiecărei palme de pămînt a țării" și vor „intra în primele rînduri ale luptătorilor pentru respingerea agresiunii fasciste".

„Să nu capitulăm ! Să ne împotrivim !" — cerea în acel timp Partidul Comunist Român. „Comuniștii vor lupta cu arma în mînă în primele rînduri. Uniți-vă cu toții într-un singur front puternic contra lui Hitler și aliaților lui."

Răspunzînd acestor chemări, forțe largi democrate, progresiste, patriotice s-au aflat pe poziții apropiate de cele ale Partidului comunist în vederea salvării independenței și unității țării, ridicîndu-se vehement împotriva fascismului.

Pentru că, la numai două decenii de la înfăptuirea unității naționale, Româ-

nia se vedea cu hotarele direct amenințate. Unirea din 1918, săvîrșită ca rezultat al luptei naționale eliberatoare a celor mai largi mase populare și sub impulsul valului mișcărilor democratice și proletare deschis de Marea revoluție din octombrie, avea să fie încălcată brutal prin decizia celor mai reacționare, antipopulare și agresive puteri europene. Prin dictatul fascist de la Viena, din august 1940, Ungaria hortistă primea de la Hitler și Musolini, partea de nord-vest a Transilvaniei. „Axa întrebuințează toporul, cu hărțile și datele care dovedesc dreptatea românilor" scria în 1940 New York Herald Tribune .

Calvarul României din momentul începerii celui de-al doilea război mondial și pînă la insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din August 1944 reprezintă una din paginile cele mai dure ale istoriei poporului român. În aceste împrejurări, cînd se hotăra soarta libertății și unității noastre naționale, forța cea mai lucidă, cea mai tenace care a chemat întregul popor la realizarea unui front comun pentru salvarea României, a fost Partidul nostru comunist. Platforma rezistenței antifasciste, elaborată de P.C.R., în septembrie 1941, nu întîmplător se intitula „Pentru independența și libertatea României".

POPORUL ROMÂN a știut, în momente decisive pentru existența și viitorul lui, să realizeze supreme încordări ale energiilor patriotice. Cutezător, ferm și sigur pe drepturile sale istorice, poporul nostru și-a impus voința unității și independenței naționale, zădărnicind multe planuri cotropitoare, agresive. O asemenea încordare și-a găsit întruchiparea în august 1944, cînd prin înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, apoi prin desfășurarea victorioasă a revoluției populare, a edificării noii orînduiri, a fost inaugurată epoca unor profunde transformări înnoitoare în societatea românească, a fost asigurată împlinirea idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au luptat generații de înaintași, cucerirea deplină a independenței naționale, afirmarea dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn pe drepturile sale. **„Ceea ce n-a realizat și nu putea realiza regimul burghezo-moșieresc**, sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la plenara Frontului Unității Socialiste, **s-a realizat odată cu înfăptuirea insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste, cu trecerea la revoluția democratică și apoi socialistă, cu cucerirea puterii politice de către masele largi populare, în momentul în care poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale, asumîndu-și rolul de făuritor conștient al propriei sale istorii libere și independente".** A revenit astfel Partidului Comunist Român misiunea istorică de a soluționa problemele fundamentale ale societății românești în interesul întregului popor.

Unitatea și independența țării s-au așezat pe temelii mereu mai solide, an de an, pe măsura succeselor revoluției și înaintării în construcția socialismului. Revoluția populară și construcția socialismului au ridicat unitatea și suveranitatea națională la rang suprem între principalele atribute ale politicii Partidului Comunist Român.

Unirea din anul 1918 dobîndește astăzi valori noi, îmbogățite și înnobilate de radicalele prefaceri în viața României socialiste, de osmoza națiunii pentru împlinirea celui mai înaintat program de dezvoltare a țării. UNIREA în accepția generațiilor noastre, este și cadrul național în care s-a cimentat în anii socialismului, unitatea națiunii întregi în jurul forței călăuzitoare a noii istorii românești. Sub flamurile Partidului Comunist Român, națiunea noastră redimensionează, pe noile coordonate ale evului socialist, conceptul de unitate, independență și suveranitate națională. Aceste atribute, pe care le așezăm pe frontispiciul istoriei României contemporane, își au suporți adînci, de neclintit, în uriașa operă constructivă a milioanelor de oameni ai muncii de la orașe și sate, în politica internă și externă a țării noastre, în promovarea înaltelor principii de făurire a omului nou în propria țară și a raporturilor de dreptate și egalitate între toate statele lumii. Documentele partidului nostru, Programul său, magistrala viziune politică precum și concepția asupra progresului economico-social a secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** înmănunchiază marile valori cu care România înaintează ferm pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Din nordul maramureșan pînă în sudul dobrogean, din părțile sucevene pînă în cele bănățene, se făurește armonios și unitar sinteza superioară a locului și rolului României independente și suverane în constelația popoarelor lumii.

UNIREA se îmbogățește astăzi cu sensurile noi ale unirii pentru înfăptuirea unui țel comun al întregului popor, a clasei muncitoare, a maselor țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Acest țel, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se bizuie pe comunitatea de interese economice și politice, fundamentale pentru întreaga națiune, determinînd întărirea unității morale, politice și ideologice a poporului în jurul partidului comunist.

În procesul de formare și dezvoltare a noii orînduiri sociale, națiunea a cunoscut profunde mutații în urma cărora s-a realizat o formă superioară de comunitate umană — națiunea socialistă, cu o unitate de monolit în jurul partidului conducător. Victoria revoluției, construirea socialismului și trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate au determinat rezolvarea, pe baze noi, a problemei naționale, ceea ce se reflectă atît în contribuția plenară a oamenilor muncii maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, înfrățiți cu oamenii muncii români, la înaintarea generală a țării, cît și în participarea reprezentanților tuturor naționalităților în organele locale și centrale ale puterii, în întreaga activitate politică și socială a României.

SUB ACEST SEMN, al unității calitativ superioare a națiunii socialiste, patria noastră se așează pe verticala unei impetuoase dezvoltări, cu o dinamică și cu ritmuri care dau garanții îndeplinirii obiectivelor de a situa România, la mijlocul deceniului următor, printre țările cu un nivel mediu de dezvoltare, iar în continuare să împlinească mărețele obiective ale programului de înaintare spre comunism.

Sinteza trăsăturilor dinamicii economiei noastre socialiste, apare deosebit de concludent în interviul acordat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în octombrie acest an, ziarului argentinian „Clarin" : **„În anii construcției socialismului, în România s-a întregistrat o puternică dezvoltare a forțelor de producție și, în acest cadru, a industrializării. Aș menționa în acest sens faptul că în acest an, în comparație cu 1938 — anul cu producția cea mai înaltă din trecut — producția industrială a României este de 40 de ori mai mare. Aceasta a determinat profunde schimbări sociale, creșterea puternică a clasei muncitoare, a intelectualității, îndeosebi a celei tehnice, a deschis perspectivele unui progres rapid în domeniul învățămîntului, științei și culturii, a accelerat creșterea venitului național și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Pentru a realiza acest progres am făcut și facem eforturi, susținute, alocînd din venitul național mai mult de o treime în scopul dezvoltării. Experiența îndelungată ne-a demonstrat că numai pe această bază sînt posibile lichidarea rămînerii în urmă, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, a tuturor domeniilor societății, ridicarea bunăstării poporului și crearea condițiilor pentru participarea activă a țării la colaborarea economică internațională".** Pe baza acestei politici științifice, a hotărîrilor Congresului al XI-lea, a Programului partidului elaborat de acel Congres, vom continua în următorii ani — inclusiv în cincinalul 1981—1985 — dezvoltarea într-un ritm susținut atît a industriei, cît și a agriculturii și pe acest temei a celorlalte sectoare. Astfel, pînă în 1985, România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, urmînd să treacă în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie.

Se cuprind în acest dens bilanț forța de creație și înnoire pusă în slujba înaltelor idealuri de pace, bunăstare și fericire a întregii națiuni. Atașamentul poporului român la cauza făuririi celei mai umane orînduiri din istorie se împletește cu atașamentul neclintit pentru unitatea și independența națională, dobîndind contraforturi mereu mai puternice prin coeziunea de țeluri a Partidului comunist conducător, cu idealurile unui popor de peste douăzeci și două de milioane.

În viziunea Partidului Comunist Român, aparține socialismului un asemenea viitor al civilizației în care condiția umană este ridicată la rang suprem. În perioada triumfului socialismului cît și a clădirii societății comuniste, pentru multă vreme națiunea și statul național au de jucat un rol de mare însemnătate. Întărirea unității naționale a fiecărui stat socialist independent, constituie o necesitate legică, obiectivă.

La jubileul UNIRII din 1918, asociem, într-o înaltă conștiință socialistă, conceptul unității naționale, al independenței, suveranității cu acela al muncii și creației comune a tuturor celor ce muncesc pe pămîntul României socialiste, fără deosebire de naționalitate. Ideea unității naționale se întregește astăzi cu valențe noi date de conștiințe noi, de oameni noi, uniți ferm în jurul partidului pentru împlinirea aceluiași țel comunist.

prof. dr. docent Titu GEORGESCU

Implicaţii ale modificării structurii producţiei asupra nivelului productivităţii muncii

ÎN CONDIŢIILE actualei etape de dezvoltare este firesc ca întreprinderile industriale să acorde o importanţă deosebită creşterii productivităţii muncii — factor hotărîtor de care depinde sporirea venitului naţional, ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, mersul tot mai ferm înainte al României pe calea progresului socialist. Comparativ cu anul 1950, în 1977 productivitatea muncii pe un lucrător în industrie a crescut de peste 7,5 ori, iar în primul semestru al acestui an, faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, a crescut cu circa 8,5%.

Deşi în prezent se pune, cum este firesc, un accent deosebit pe creşterea productivităţii muncii prin introducerea largă a progresului tehnic, perfecţionarea organizării, conducerii producţiei şi a muncii, pregătirea cadrelor şi perfecţionarea pregătirii acestora, cointeresarea materială şi morală a personalului, practic întreprinderile care au un profil larg de fabricaţie, cu un nivel foarte diferit de productivitate a muncii de la un produs la altul, caută uneori să îndeplinească şi depăşească nivelul planificat de creştere a productivităţii muncii şi pe seama modificării structurii producţiei, prin creşterea ponderii fabricării produselor şi sortimentelor cu productivitate ridicată, restrîngerea şi eliminarea din producţie a celor la care se realizează o productivitate relativ mai mică. Aşa, de exemplu, la întreprinderea de mase plastice şi încălţăminte „Victoria"-Timişoara, care fabrică peste 3 000 de produse şi sortimente, al căror preţ unitar (pe bucată, mp, kg) diferă de la cîteva zeci de bani la zeci, sute şi mii de lei, peste 50% din creşterea cu 26% a productivităţii muncii în perioada 1976—1978 s-a obţinut pe seama schimbării structurii producţiei şi numai diferenţa pe seama introducerii tehnicii noi, ridicarea calificării forţei de muncă, cointeresarea materială şi perfecţionarea organizării ştiinţifice. De subliniat că din sporul producţiei globale de 200 milioane lei, peste 150 milioane lei s-a înregistrat la atelierul chimicale şi secţia mase plastice, care au o productivitate mai mare de 2—4 ori decît nivelul mediu pe întreprindere şi de 5—10 ori faţă de cel al secţiilor de încălţăminte şi accesorii metalice.

Structura personalului şi nivelul productivităţii muncii la secţiile şi atelierele principale de fabricaţie pe baza datelor realizate în 1977 sînt prezentate în tabel.

	Ponderea personalului scriptic (%)	Nivelul productivităţii muncii (lei)	Nivelul productivităţii muncii faţă de media pe întreprindere (%)
Total întreprindere : din care pe secţii sau sectoare de producţie	100,0	252 518	100,0
— mase plastice	15,7	1 095 958	434,0
— chimicale	2,8	587 159	232,5
— confecţii marochinărie	5,3	282 615	111,9
— încălţăminte	22,8	106 892	42,3
— accesorii metalice	16,8	122 639	48,6
— instrumente muzicale	2,7	66 015	26,7
— gabloţuri	1,5	77 666	30,8

Trecerea la calcularea productivităţii muncii pe baza producţiei nete atenuează diferenţele între nivelul productivităţii muncii realizat în fabricarea diferitelor produse şi sortimente, de către secţiile şi sectoarele de producţie. Totuşi, datorită nivelului diferit al producţiei nete în funcţie de produse şi sortimente, modificarea structurii producţiei întreprinderii continuă să influenţeze nivelul productivităţii muncii. În cadrul acestui studiu ne-am propus să scoatem în evidenţă unele din implicaţiile modificării structurii producţiei asupra creşterii productivităţii muncii, cu scopul de a propune măsuri care să ducă la înlăturarea şi prevenirea efectelor negative, astfel încît creşterea productivităţii muncii individuale să se reflecte şi în creşterea productivităţii muncii sociale, asupra întregii eficienţe economice a activităţii.

Avantajele specializării se manifestă numai în condiţiile perfecţionării cooperării în producţie

DATORITĂ AVANTAJELOR pe care le prezintă specializarea producţiei şi în mod deosebit în scopul sporirii mai rapide a productivităţii muncii, centralele industriale şi întreprinderile, în cadrul strategiei dezvoltării lor economice, tind să extindă specializarea prin fabricarea unui grup cît mai restrîns de produse, pe piese şi subansamble. În mod firesc adîncirea specializării şi profilării producţiei trebuie să fie însoţită şi de extinderea şi îmbunătăţirea cooperării în producţie între întreprinderile din aceeaşi ramură cît şi între întreprinderi din diferite ramuri. Numai în acest mod pot fi valorificate pe deplin avantajele specializării.

Analizînd implicaţiile acestui proces în cadrul activităţii de producţie a întreprinderii de mase plastice şi încălţăminte „Victoria"-Timişoara, se constată şi unele neajunsuri, care însă nu se singularizează la această întreprindere. În unele cazuri interesele locale ale întreprinderilor şi centralelor industriale, subordonate scopului îndeplinirii şi depăşirii indicatorilor de plan, în special a celor de eficienţă economică, cu minimum de efort, conduc la apariţia anumitor contradicţii în înfăptuirea cooperării în fabricarea şi livrarea de produse în cantităţile şi ritmul solicitat, la restrîngerea sau eliminarea din profilul de fabricaţie a unor produse necesare, la lipsa de preocupare pentru asimilarea în fabricaţie şi dezvoltarea producţiei unor produse solicitate pe piaţa internă şi la export. În schimb creşte producţia acelor produse şi sortimente care asigură o productivitate, o producţie netă şi o rentabilitate cît mai ridicată, nivel de costuri, în special materiale faţă de preţul de producţie cît mai scăzut, al căror proces de fabricaţie nu prezintă dificultăţi şi riscuri privind asigurarea calităţii cerută de beneficiari etc Deşi pentru centralele industriale şi întreprinderile respective această schimbare a structurii producţiei contribuie la creşterea productivităţii muncii individuale şi în general a eficienţei economice, pentru întreprinderile beneficiare, populaţie şi întreaga economie naţională duce, din contră, la o serie de efecte negative.

Un caz concret, întreprinderea „Victoria" şi celelalte întreprinderi producătoare de corpuri de iluminat pentru uz casnic, de ani de zile, şi în special în ultimii ani, întîmpină greutăţi în achiziţionarea duliilor necesare fabricării acestor produse, mult solicitate pe piaţa internă şi la export. Ca urmare producţia de corpuri de iluminat nu se dezvoltă la nivelul cererii pieţei din lipsă de dulii E.27 al căror preţ este de 6,20 lei faţă de cele mai ieftine corpuri de iluminat al căror preţ depăşeşte 100 lei. Pînă în anul 1978 acest produs a fost fabricat aproape în exclusivitate de întreprinderea „Electrobanat" — Timişoara. Deşi procesul de fabricaţie nu necesită o dotare deosebită, fabricaţia nu a fost preluată de celelalte întreprinderi producătoare de corpuri de iluminat şi nici întreprinderea „Electrobanat" nu a mărit producţia la nivelul cerinţelor beneficiarilor. Dimpotrivă, pe măsura dezvoltării capacităţilor de producţie, întreprinderea „Electrobanat" a asimilat în fabricaţie alte produse care asigură o productivitate şi eficienţă economică mai ridicată. Ca urmare în anul 1977 a satisfăcut numai cca. 50% din comenzile beneficiarilor, iar începînd cu anul 1978, o parte din producţia de dulii a fost transferată la Întreprinderea de aparataj electric şi instalaţii Titu, care pînă acum nu a atins volumul producţiei planificate. În prezent există propuneri ca în viitor producţia de dulii să fie transferată la alte întreprinderi, deoarece nici I.A.E.I. Titu nu este interesată în realizarea acestor produse, întrucît nivelul productivităţii muncii şi al eficienţei economice ale duliilor este cu mult sub nivelul mediu al produselor din profilul de fabricaţie.

Un alt exemplu care, deşi poate părea minor, este totuşi semnificativ îl constituie necontractarea unor repere de valoare mică necesare fabricării unui nou produs, penarul şcolar din material plastic. Furnizorii potenţiali ai acestor piese (casete, plăcuţe, magneţi) invocă diferite motive cum ar fi necesitatea obţinerii preţului şi lipsa de capacitate de producţie. De fapt

ele au o valoare individuală și productivitate scăzute față de nivelul altor produse pe care le fabrică întreprinderile respective.

Din aceleași considerente și întreprinderea „Victoria", în calitate de furnizor, limitează contractarea, nu dezvoltă producția și nu asimilează în fabricație produse și sortimente care au un nivel al productivității muncii cu mult sub nivelul mediu pe întreprindere cum sînt : accesoriile metalice pentru industria de marochinărie, gablonțurile, articolele de marochinărie care necesită un volum mai mare de manoperă etc. Dimpotrivă, există tendința restrîngerii volumului producției și a gamei sortimentale a acestor produse. În cadrul studiului de dezvoltare a întreprinderii există și propunerea transferării unor grupe de produse cum sînt instrumentele muzicale și gablonțurile la alte întreprinderi de profil sau la cooperația meșteșugărească. Pentru întreprinderea „Victoria" înlocuirea din profilul de fabricație a produselor gablonțuri, instrumente muzicale și accesorii metalice și dezvoltarea la același nivel valoric a producției de chimicale și piele artificială ar conduce la o creștere medie a productivității muncii pe întreprindere cu peste 25%.

La nivelul centralelor industriale efectele modificării structurii producției asupra creșterii productivității muncii sînt și mai evidente. Ca urmare, există tendința de a impune un ritm mai mare de dezvoltare a producției la întreprinderile care au un nivel de productivitate mai ridicat decît media pe centrala industrială.

Necesitatea stimulării valorificării deșeurilor

DE ASEMENEA, din cauza nivelului mai scăzut al productivității muncii la produsele fabricate din deșeuri, unele întreprinderi nu manifestă preocupare suficientă pentru prelucrarea lor. Astfel, o parte din aceste deșeuri stau neutilizate, imobilizează spații și fonduri cu depozitarea, manipularea și transportul din incinta întreprinderii, sînt supuse degradărilor sau sînt valorificate doar la un nivel inferior. De exemplu, întreprinderea „Victoria" este producătoare de piele artificială. În condițiile tehnologiilor folosite o parte din producție, cca. 400 tone, reprezentînd peste 4 milioane lei anual, apare sub formă de capete de fîșii (deșeuri) rezultate din operațiile de sortare și ambalare. Marii utilizatori, care obțin cote la nivelul necesarului, nu acceptă să cumpere și să prelucreze aceste deșeuri la un preț avantajas, în principal pe considerentul că utilizează croirea în serie mare, iar o croire individuală presupune o productivitate mai scăzută. Dimpotrivă, produc și ei asemenea deșeuri.

În anii trecuți o parte din aceste capete și fîșii de piele artificială (deșeuri) au fost prelucrate de anumite secții ale industriei locale. Prin trecerea acestora în subordonare republicană, nu mai există aceeași preocupare pentru valorificarea deșeurilor. Din contră, în condițiile în care la prelucrarea acestuia nivelul productivității este sub media pe întreprindere, există tendința de a reduce volumul producției și a restrînge numărul sortimentelor din aceste materii prime, valorificarea acestor deșeuri rămînînd aproape în exclusivitate în sarcina cooperației meșteșugărești.

În condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, ale rolului hotărîtor acordat producției nete în sistemul indicatorilor de plan, pentru prevenirea și înlăturarea implicațiilor negative generate de modificarea structurii producției prin dezvoltarea, restrîngerea, eliminarea din fabricație și neasimilarea unor produse, sortimente, tipodimensiuni, gabarite, forme și culori, în vederea ridicării eficienței economice, considerăm că este necesar să se dezvolte și să se perfecționeze relațiile de cooperare, cadrul organizatoric și formele de realizare a ei, astfel încît economia de muncă vie într-o întreprindere să nu se facă în detrimentul economiei de muncă trecută și să constituie o componentă a acțiunii de economisire a muncii la nivelul întregii societăți. În acest sens facem următoarele propuneri :

- M.A.T.M., prin intermediul bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială și a celor specializate, să **centralizeze**, cu cel puțin 6 luni înaintea începerii perioadei de plan, produsele și sortimentele la care furnizorii existenți și cei potențiali nu satisfac cererile beneficiarilor, atît pentru perioada curentă, cît și pentru perioada de plan următoare, cauzele acestei situații și consecințele care decurg din lipsa acestor cantități, atît pentru produsele în fabricație cît și cele ce urmează a fi asimilate și, împreună cu C.S.P. și conducerile ministerelor, să stabilească sarcini de plan obligatorii pentru centralele industriale și întreprinderile furnizoare, precum și asigurarea condițiilor necesare folosirii produselor la nivelul necesarului ;
- transferarea fabricației unor produse, parțial sau pentru întreaga producție planificată, de la o întreprindere la alta, **să se efectueze numai dacă nivelul productivității muncii la produsul respectiv este superior nivelului productivității medii al întreprinderii la care se transferă, pentru a avea certitudinea fabricării lui ;**
- **înființarea** pe lîngă toate întreprinderile industriale care dispun de cantități mari de deșeuri de **secții sau sectoare independente,** cu indicatori de plan separați, stabiliți la un nivel care să permită transformarea în condiții de înaltă eficiență economică a deșeurilor în produse solicitate pe piață, ceea ce ar răspunde exigențelor exprimate de secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie a.c., privind creșterea indicelui de folosire a materiilor prime și recuperarea, pînă la ultimul gram, a materialelor care rămîn după prelucrarea industrială.

dr. Ioan I. NICOARĂ
Întreprinderea „Victoria" — Timișoara

BUGETUL DE STAT

(Urmare din pag. 5)

sură, locuitorii fiecărei localități care își pot aduce o contribuție însemnată la înfrumusețarea orașelor și comunelor.

Întărirea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale constituie condiția esențială pentru asigurarea progresului multilateral al fiecărei localități. În vederea trecerii treptate la autofinanțarea acestor unități, comitetele executive ale consiliilor populare, organele lor de specialitate, trebuie să ia măsuri pentru mobilizarea la maximum a tuturor veniturilor proprii, precum și pentru sporirea continuă a bazei acestora prin dezvoltarea activității industriale, a prestărilor de servicii din fiecare localitate și a altor activități producătoare de venituri. În aceeași ordine de idei, se includ și problemele legate de gospodărirea judicioasă și eficientă a fondurilor materiale și bănești și raționalizarea cheltuielilor tuturor unităților administrativ-teritoriale.

În vederea pregătirii condițiilor îndeplinirii integrale a prevederilor din bugetul de stat pe anul 1979, ministerele și comitetele executive ale consiliilor populare, cu sprijinul organelor financiar-bancare, trebuie să ia măsuri pentru desfășurarea indicatorilor financiari, corespunzător sarcinilor de plan, pe unitățile în subordine, sprijinirea acestora în definitivarea bugetelor lor de venituri și cheltuieli, precum și încadrarea în indicatorii financiari aprobați.

PRIN GRAIUL cifrelor pe care le cuprinde, bugetul de stat pe anul următor demonstrează în chip convingător obiectivele și sarcinile importante care urmează să fie realizate în vederea asigurării dezvoltării susținute și echilibrate a economiei naționale, în condițiile desfășurării unor largi și susținute acțiuni pentru o nouă calitate, în toate sectoarele producției materiale.

Îndeplinirea exemplară a prevederilor bugetului de stat impune creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii, a organelor de conducere colectivă din unitățile economice și instituțiile de stat pentru buna gospodărire a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată spre administrare, pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a calității întregii activități economico-financiare.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (I)

De către cine și de ce este controversat keynesismul?

KEYNESISMUL s-a definit și afirmat ca un sistem de idei și procedee de analiză economică specifice punctului de vedere oficial al burgheziei în perioada capitalismului monopolist de stat. Din această cauză el a devenit curentul net dominant în gîndirea economică burgheză contemporană, iar fizionomia lui este cea mai caracteristică pentru starea acesteia.

Keynesismul originar, așa cum l-a elaborat J.M. Keynes, a oferit suport teoretic căutărilor de politici economice pentru factorii de decizie ai lumii occidentale din principalele țări în deceniile patru și cinci ale secolului nostru. În tot acest timp, în care este inclusă și economia celui de-al doilea război mondial, ideea-forță a keynesismului – intervenția activă a statului în economie pentru facilitarea reproducției prin stimularea cererii efective și mai ales a părții ei de investiții pentru a crea locuri de muncă și a modera șomajul – părea salvatoare pentru capitalismul supus la grele încercări.

Neokeynesismul urmașilor lui J.M. Keynes – orientat spre creșterea economică – părea atît de adecvat lumii capitaliste a deceniilor șase și șapte, încît în cercurile oficiale se încetățenise credința că prin acest curent de gîndire lumea occidentală a găsit calea spre supraviețuire, menținînd fundamentele ordinii sociale tradiționale. Se credea că prin sinteza neoclasică s-a înlăturat, pe de o parte, unilateralitatea keynesismului, legată de accentul prea mare pus pe macroeconomie, pe intervenționismul statal în economie, pe moderarea șomajului, iar, pe de altă parte, unilateralitatea microeconomiei neoclasice, cu mecanismele automate ale pieței, legate implicit de subestimarea pericolului inflației. Se admiteau în această sinteză și cîteva idei – soluții ale neoliberalismului doctrinelor neoclasice. P.A. Samuelson aprecia că, prin îmbinarea macroeconomiei cu microeconomia și prin combinarea măsurilor fiscale, de origine keynesistă, cu cele monetare, de origine neoclasică, s-ar fi asigurat depășirea ciclurilor în dezvoltarea capitalismului, crizelor periculoase luîndu-le locul recesiunile controlate, stagnării – creșterea economică susținută însoțită de șomaj acceptabil și de o inflație moderată, tîrîtoare. Același lucru îl susțineau economiști ca Walter Heller, H. Okun, James Tobin (care au făcut parte din rîndul consilierilor prezidențiali), și chiar reprezentanți de frunte ai monetarismului neoliberal ca șeful Școlii de la Chicago, Milton Friedman; doar el a afirmat la un moment dat că „într-un fel sau altul, cu toții sîntem keynesiști".

În deceniul al șaptelea la economiștii establishment-ului mai era încă puternic înrădăcinată părerea despre caracterul salvator al keynesismului și despre eficacitatea măsurilor lui pe linia stăpînirii evoluției capitalismului. Ideea că ciclurile au fost învinse, acestora luîndu-le locul evoluțiile fără oscilații de mare amplitudine, s-a reflectat și în părăsirea, pentru o vreme, a ideii de ciclu. În timpul crizei din 1969–1970 A.M. Okun își mai permitea să scrie că „printre economiștii actuali, preocupați de cercetarea științifică, foarte puțini au mai rămas dintre cei care consideră ciclul ca o schemă utilă pentru analiza generală a activității economice"[1]). Tot el făcea și remarca cu privire la schimbarea denumirii revistei lunare de statistică economică, începînd cu noiembrie 1968, din „Mișcarea ciclului economic" în „Date despre situația economică".

Dacă recesiunea din 1969–1970 n-a putut, după cît se pare, convinge că ciclul este o realitate majoră, apoi criza începută în 1973 a evidențiat nu numai atît, dar a pus în lumină și incapacitatea politicilor economice de inspirație keynesistă de a învinge crizele. Din momentul în care prezența crizei a început să se facă simțită, existența ciclului nu a putut să nu mai fie recunoscută în cercurile economiștilor establishment-ului, iar în Raportul prezidențial despre starea S.U.A. din 1976 s-a inclus un capitol aparte despre „Starea actuală a ciclului".

Capitalismul a debutat în deceniul actual prin criza din 1969–1970 limitată, e drept, la o parte a lumii occidentale și oprită în alunecarea ei spre niveluri prea scăzute ale activității economice. Dar anii 1973–1974 marchează începutul unei noi crize, mai puternice decît oricare din cele care au urmat după 1929–1933. Mai mult decît atît, ea a cuprins întreaga lume capitalistă și se manifestă în chip nou: accentuata criză de supraproducție este însoțită de crize valutar-financiare, de materii prime și surse de energie, de acute crize ecologice. Începută practic în 1973, criza a atins punctul culminant în 1975, după care n-a urmat o fază de înviorare; economia ocidentală se mișcă tîrîș, fapt care a dezmințit pronosticurile optimiste din 1975. Deruta a fost amplificată de „neașteptata" concomitență a crizei profunde cu șomajul de masă și cu inflația galopantă – fenomene cunoscute, în diverse combinații, sub denumirile de stagflație și slumpflație – cînd după teorie așa ceva n-ar fi putut și n-ar fi trebuit să fie. După „Curba Phillips", prețurilor scăzute, adică deflației, le-ar corespunde un șomaj mai ridicat și recesiuni, iar prețurilor ridicate, adică inflației în concepția respectivă, o perioadă de avînt și șo-

FIȘE

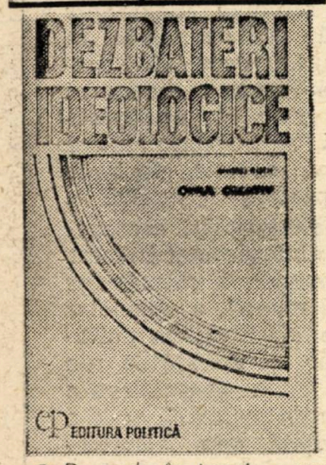

● *De unde în trecut – spune Andrei Roth în lucrarea* Omul creativ *(Editura politică, 1978, 100 p) – numai creatorii de excepție, talentele și mai ales geniile, au stîrnit interesul gînditorilor ,astăzi sarcina este dublă: nevoia socială de creativitate se referă atît la crearea condițiilor optime de manifestare a creativității personalităților, cît și la stimularea dezvoltării la scară de masă a creativității, inclusiv a celei de rang mai modest. Revoluția tehnico-științifică contemporană, ritmul, nemaiîntîlnit în alte epoci, al inovației tehnice și științifice permit și pretind în același timp dezvoltarea pe o scară mai largă ca oricînd a creativității celor angajați în producție și în cercetare. Același lucru trebuie spus în legătură cu intensificarea generală a ritmului transformărilor sociale, cu atragerea unor noi și noi straturi ale populației la noi forme de participare la viața publică. Toate acestea explică de ce problematica creativității a ajuns în focarul preocupărilor diferitelor discipline științifice. Din cuprins: Ce este creativitatea? Fazele procesului creativ; Gradele creativității; Creativitate și inteligență; Tipurile creativității; Creativitate și productivitate; Muncă și creativitate.*

Simpozion cu tema „Perfecționarea mecanismului economico-financiar"

● *În zilele de 3–4 noiembrie 1978 Facultatea de Științe Economice din Cluj-Napoca a găzduit o amplă manifestare științifică avînd ca temă problema perfecționării mecanismului economico-financiar. Au fost prezentate, cu acest prilej, peste 150 de comunicări care, prin conținutul lor, se înscriu în sarcinile trasate de partidul nostru cercetării economice pe linia perfecționării continue a sistemului autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor socialiste. În acest context cei peste 200 de participanți, provenind din întreaga țară – cadre didactice din învățămîntul superior, cercetători, economiști și ingineri – au dezbătut pe larg probleme ale locului și rolului unor indicatori economici în cadrul finanțelor unităților socialiste, diferitelor metode și tehnici ale planificării curente și de perspectivă, aspecte ale programării producției, normării și retribuirii muncii. De asemenea, multe dintre lucrări s-au referit la posibilități de îmbunătățire a sistemului informațional la nivel microeconomic, precum și la problemele teoretice, metodologice pe care le ridică calculul eficienței economice.*

Prin conținutul bogat de idei, prin aria largă de cuprindere a fenomenelor economice, prin schimbul de păreri pe care l-a înlesnit, simpozionul a adus o însemnată contribuție la dezbaterea problemelor privind creșterea autonomiei funcționale a unităților economice în elaborarea planului. Totodată, simpozionul a pus încă o dată în lumină posibilitățile de care dispune cercetarea noastră economică în descoperirea și valorificarea rezervelor de creștere a eficienței.

O analiză a complexelor agro-industriale din Bulgaria

● *Analizînd rezultatele economice actuale ale complexe-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

maj scăzut. Cu forța pe care-o dă realitatea faptelor, criza a dinamitat bazele „New Economics"-ului. Locul ritmurilor ridicate ale creșterii economice din deceniul anterior a fost luat de ritmul cel mai scăzut în perioada postbelică ; în loc de ocupare deplină a forței de muncă, șomajul era în 1976 de două ori mai mare decît „norma admisă" ; inflația galopantă și creșterea rapidă a scumpetei arătau totala lipsă de temei a tezei stabilității prețurilor sau a menținerii oscilațiilor acestora în limite rezonabile ; promisa stabilitate a puterii de cumpărare a banilor s-a tradus în fapt prin continua lor devalorizare etc. O realitate atît de dură, în flagrantă contradicție cu tezele unei economii poliice și politici economice de inspirație keynesistă, a provocat mare derută în rîndul economiștilor burghezi. Subminarea de către realități a punctelor teoretice de sprijin pentru formularea politicilor economice n-a putut fi urmată de elaborarea altora ; se caută febril un nou Keynes sau un nou neokeynesism. Sciziunile, schismele și dizidențele sînt la ordinea zilei în gîndirea economică burgheză. Într-un raport despre starea teoriei economice și elaborarea politicii, prezentat în 1975 la „University Colledge" din Londra, T. Balogh aprecia ca foarte caracteristică în știința economică actuală „sciziunea apărută în vechea și noua orientare a ortodoxiei" [2]) burgheze și o „nemaipomenită harababură". În 1977 „Frankfurter Allgemeine Zeitung" publică un adevărat manifest antikeynesist [3]), în care zece profesori neoliberali — Karl Brunner (Rochester și Berna), Allan-H. Meltzer (Pittsburgh), Peter Bernholz (Bâle), André Fourçans (Paris), Michèle Fratianni (Louvain), Brian Griffith (Londra), Pieter Korteweg (Rotterdam), Manfred Neumann (Berlin), Michael Parkin (Londra, Ontario) și Jean Rosa (Paris) — pun pe seama keynesismului generalizarea și accelerarea inflației, propunînd soluții monetariste pentru combaterea ei. În S.U.A. s-a constituit un grup al keynesiștilor dizidenți, printre care se numără Paul Davidson, Robert Clower, Axel Leijonhufvud, Hayman Minsky, Sydney Weintraub ș.a. care-i acuză pe adepții „New Economicsului" de deformarea teoriei keynesiste ; în Anglia „Noua Școală de la Cambridge", rămînînd credincioasă unor teze ale keynesismului, respinge altele, iar pe cele reținute le folosește în scopuri diferite de cele ale lui Keynes ; în Franța, în timp ce Alain Barrère apără keynesismul de atacurile neoliberale, susținînd realitatea „adevăratului spirit dirijist al keynesismului" [4]), „Mișcarea pentru critica științelor sociale", de orientare radicală, dă în vileag păcatele originare ale keynesismului. Unul dintre animatorii acestei mișcări, economistul radical Jacques Attac declara unei publicații că „ne agățăm de mijloacele definite de Keynes, uitînd că el nu le-a recomandat decît pentru că, la timpul său, ele permiteau să se atingă ocuparea deplină a brațelor de muncă și să se restabilească profitabilitatea economiei" [5]), dar tocmai utilizarea mijloacelor de maximizare a profiturilor a condus la apariția de fenomene negative, insolubile prin mijloace keynesiste.

Cititorului neavizat îi este greu să se descurce în labirintul controverselor burgheze actuale, în care keynesismul pare a fi principalul cal de bătaie, iar, după unii, și principala victimă. Neoliberali, printre care Jacques Rueff, proclamau „sfîrșitul erei keynesismului" pentru că, în timpul ei, în loc să se înlăture instabilitatea capitalismului, mai mult s-a agravat ; sau tot neoliberali, dar de factură mai veche, ca F.A. Hayek, vorbesc de „criza iremediabilă a keynesismului", pentru că politicile sugerate de această doctrină ar fi stat la baza marii depresiuni economice din deceniul nostru. Dar și econometricieni de talia lui W. Leontief au declarat că „marea epocă a keynesismului se termină pentru că, această doctrină nu mai permite să se controleze inflația..." [6]) decît cu riscul unui șomaj de peste 15%.

La cea de-a 88-a reuniune a Asociației economiștilor americani, din dec. 1975, în raportul prezidențial, susținut de economistul R.A. Gordon, keynesismul — la fel ca și neoclasicismul — este acuzat de inconsistență științifică și dogmatism, fiindcă nu ține seamă de mersul real al vieții economice. Joan Robinson dezavuează keynesismul ortodox care, pus în acțiune, a condus la adîncirea prăpastiei dintre nivelurile veniturilor claselor sociale și astfel „visul plăcut al lui Keynes a devenit un coșmar teribil" [7]). J.K. Galbraith învinuiește keynesismul practicat pînă nu de mult de favorizare a „sectorului planificat al celor circa 2 000 de mari corporații [8]).

În concertul zgomotos al controversării keynesismului nu lipsesc nici apărătorii. Ei sînt de orientări variate și dau semnificații diferite salvării keynesismului. Varietatea aprecierilor ține și de individualitatea fiecărui economist dar nu atît de ea ; aceasta ține mai ales de poziția lor în principalele curente de gîndire economică existente pînă acum sau care tind să se contureze chiar în procesul marilor controverse, cînd au loc modificări de poziții, schimbări de unghiuri de abordare, reevaluarea fundamentelor teoretice și a politicii economice.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Arthur M. Okun, The Political Economy of Prosperity, Washington, 1970.
[2]) Tibor Balogh, Teoria vîrabotki politiki. In „Mirovaia economika i mejdunarodnîe otnoșeniia", nr. 1/1978.
[3]) Les propositions de dix professeurs d'économie monétaristes pour vaincre l'inflation, „Problèmes économiques", 13 iulie 1977.
[4]) Alain Barrère, Controverse sur le système keynesien. Paris, 1976, p. 29.
[5]) „L'Expansion", nr. 38/1975.
[6]) „L'Expansion", nr. 81/1975.
[7]) Joan Robinson, La théorie de Keynes et la crise actuelle de la pensée économique, „Problèmes économiques" nr. 1303/1973.
[8]) J.K. Galbraith. Power and useful economist. „American Economic Review", martie 1973.

lor agro-industriale și zoo-industriale din R.P. Bulgaria, A. Konarev ajunge, în articolul Ikonomiceska efektivnost i proektirane na vertikalnata integrații*a (Eficiența economică și proiectarea integrării verticale), apărut în revista* IKONOMICESKA MISL *nr. 5/1978, la concluzia că în prezent integrarea verticală nu sporește eficiența producției. Cauzele sînt atît de ordin obiectiv, cît și subiectiv. Pentru a depăși această situație, autorul cere optimizarea dimensiunilor complexelor în așa fel încît să corespundă posibilităților de gestiune. Ar fi necesare, de asemenea, introducerea tehnologiilor industriale în agricultură, ridicarea nivelului concentrării și specializării în complexe. Autorul propune o metodologie de studiu economic și de proiectare a complexelor agro-industriale, care să aibă în vedere : obiectivul și condițiile creării complexului ; analiza și proiectarea specializării și concentrării producției agricole și a industriei de transformare ; stabilirea echilibrului relațiilor de producție între unitățile agricole și cele industriale ; elaborarea variantelor de complexe și opțiunea pentru una din ele ; calcularea eficienței lor economice. Metoda a fost experimentată în regiunea Plovdiv cu rezultate pozitive.*

Inflația — „categorie" a economiei politice occidentale

● *În* Encyclopédie de l'économie. Le présent en question *(Librairie Larousse, 1978, 464 p.), lucrare amplă și documentată, elaborată de Andréa Brignone, Jean Lambert, Alain Martinet și Henri Savall, găsim, printre altele, exprimată oarecum involuntar, ideea că inflația este un fenomen inevitabil al „economiilor dezvoltate" (capitaliste) în proces de creștere, un „mecanism infernal" care împiedică mecanismele tradiționale de echilibru dintre cerere și ofertă să continue a funcționa. Printre factorii care ar deconecta cererea de ofertă ar fi apariția, în procesul creșterii, a unei presiuni a cererii avînd drept rezultat creșterea prețurilor. De altă parte, statul ar fi nevoit tot mai mult „să facă față carenței investitorilor privați", fie în sectoarele de vîrf a căror rentabilitate nu este imediată, fie în anumite sectoare tradiționale, în care „inițiativa s-a fosilizat de-a binelea". Desigur, sînt arătate și alte cauze ale inflației, dar faptul că statul capitalist este nevoit să ia asupra sa ceea ce piața nu mai poate face este o mărturie implicită a desuetudinii mecanismelor capitaliste clasice, considerate ca funcționînd în mod automat.*

Metode de programare

● *Este o mare și costisitoare greșeală — scrie dr. ing. Romulus Florea în cartea sa* Metode de programare în industria lemnului *(Editura tehnică, 1978, 278 p.) — să se considere că domeniul programării aparține exclusiv matematicienilor și informaticienilor. Adaptarea metodelor generale la problemele concrete ale sectorului nu se poate realiza fără participarea specialistului în industrializarea lemnului ,fie că acesta este inginer, tehnician, maistru sau șef de echipă. Este deci necesară o colaborare strînsă între specialistul în programare și specialiștii tehnologi. Această colaborare nu este însă posibilă dacă tehnologul nu posedă un minim necesar de cunoștințe de programare, care să-i permită un dialog eficient cu specialistul, sau chiar rezolvarea cu forțe proprii a unor probleme mai puțin complexe pentru început. În acest sens, autorul adresează lucrarea sa — o introducere în domeniul metodelor moderne de programare — inginerilor, subinginerilor, tehnicienilor și economiștilor care își desfășoară activitatea în industria lemnului.*

FIȘE

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

INTENSIFICAREA PREOCUPĂRILOR INTERNAȚIONALE PENTRU LICHIDAREA MAI GRABNICĂ A SUBDEZVOLTĂRII

PROBLEMELE legate de făurirea noii ordini economice internaționale, de lichidarea subdezvoltării sînt probleme esențiale ale lumii de astăzi. Este vorba de a se pune capăt împărțirii lumii în bogați și săraci, de a asigura dezvoltarea mai rapidă a economiilor care au rămas în urmă ca efect al îndelungatei dominații imperialiste și colonialiste, de a asigura progresul și bunăstarea tuturor națiunilor.

Rezolvarea acestor cerințe, odată cu înfăptuirea dezarmării generale, în primul rînd a celei nucleare, și cu realizarea unei politici de pace constituie, așa cum postulează în mod consecvent pozițiile României pe plan internațional, condiții determinante pentru soluționarea multor probleme complexe, litigioase ale lumii contemporane. Tocmai în acest sens sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea din 3 august a.c. în fața activului central de partid și de stat că **„este necesar ca în activitatea internațională să se pună un accent mai mare pe lupta pentru dezvoltarea economică independentă a fiecărei națiuni, pentru consolidarea independenței naționale a tuturor statelor. Cu atît mai mult trebuie să facem aceasta, cu cît iese tot mai puternic în evidență faptul că tendințele spre reîmpărțirea zonelor de influență pun direct în pericol independența și suveranitatea multor state. Sprijinirea independenței naționale, a dezvoltării economice de-sine-stătătoare a tuturor națiunilor constituie, în momentul de față, o latură esențială a întregii vieți internaționale".**

Fiind vorba de probleme complexe, de fenomene cu cauze adînci, este necesar ca măsurile și căile adecvate pentru soluționarea lor, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, să facă obiectul unor dezbateri și reuniuni cu participarea tuturor statelor, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al organismelor internaționale de specialitate. Un astfel de organism, în care au o pondere deosebită dezbaterile asupra problemelor lichidării subdezvoltării, este și U.N.C.T.A.D.

Fațete ale dialogului economic internațional

ÎN ULTIMII ANI, mult mai pregnant decît în trecut, Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) a fost cadrul unui concret și intensiv proces de dezbateri în problemele economice complexe ale vieții internaționale, urmărindu-se cu insistență transpunerea în acțiuni a cerințelor înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale. Cea de-a IV-a Conferință pentru comerț și dezvoltare, de la Nairobi, a lansat un proces major de negociere, fără egal în istoria de pînă atunci a U.N.C.T.A.D., în domenii de primă importanță care necesită schimbări structurale fundamentale, cum sînt: comerțul cu materii prime și produse industriale finite, finanțarea dezvoltării și sistemul monetar internațional, transferul de tehnologie, măsuri speciale în favoarea țărilor cel mai puțin avansate dintre țările în curs de dezvoltare, cooperarea economică între țări în curs de dezvoltare etc.

Convocată pentru luna mai 1979, la Manila, cea de-a V-a sesiune U.N.C.T.A.D. nu poate să nu se înscrie în acest proces. În primul rînd, este necesar a se face o evaluare a rezultatelor ce au fost obținute în cadrul negocierilor și acțiunilor de pînă acum. Se așteaptă ca pînă la conferința de la Manila să se încheie negocierile în curs în această organizație, în special cele privind Programul integrat pentru produse de bază și Codul de conduită privind transferul de tehnologie, precum și actuala rundă de negocieri comerciale multilaterale organizate de G.A.T.T. În al doilea rînd, în domeniile în care nu s-au obținut rezultatele scontate, conferința, ținînd seama de ezitările și întîrzierile produse, urmează să continue eforturile spre găsirea altor căi și mijloace, astfel ca în final să se ajungă la schimbările dorite și în principiu convenite în 1976, la Nairobi. Cu alte cuvinte, U.N.C.T.A.D. V nu poate să nu se adreseze problemelor majore care au o importanță deosebită pentru făurirea noilor raporturi internaționale, probleme care au fost și în analiza U.N.C.T.A.D. IV. Diferența esențială este că U.N.C.T.A.D. va analiza aceste probleme într-un nou context, în lumina evoluțiilor și evenimentelor ce au avut loc între timp. În al treilea rînd, de la terminarea sesiunii de la Nairobi au apărut și alte probleme care se impun a fi luate în considerație. U.N.C.T.A.D. V va avea loc în pragul unui nou deceniu, al anilor '80, pentru care comunitatea internațională pregătește o nouă strategie a dezvoltării, la care U.N.C.T.A.D. va trebui să aducă un aport însemnat. De asemenea, conferința de la Manila va trebui să prefigureze contribuția U.N.C.T.A.D. la pregătirea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980, consacrată noii ordini economice internaționale, moment de analiză dar și de elaborare a unor programe concrete privind statornicirea unor raporturi economice echitabile între state.

Necesitatea facilitării schimbărilor structurale

ÎN AFARA ACESTOR ASPECTE ale dialogului economic internațional, U.N.C.T.A.D. are permanent în vedere — așa cum a reieșit și la sesiunea din septembrie a.c. a organului său executiv, Consiliul pentru Comerț și Dezvoltare, care a aprobat ordinea de zi provizorie a viitoarei conferințe de la Manila — situația economiei mondiale, ale cărei dificultăți actuale se accentuează în continuare pe diverse planuri și riscă să pună în pericol pacea și securitatea popoarelor. Manifestarea unor fenomene de criză în domeniul energiei, materiilor prime, relațiilor financiare și monetare, existența unor rate înalte ale inflației, imposibilitatea folosirii în întregime a forței de muncă, fenomene care emană din vechea politică imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, din risipa nejustificată a resurselor planetei, afectează întreaga comunitate internațională din punct de vedere economic.

Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare care formează „Grupul celor 77" au arătat și arată că aspirațiile tinerelor state privind lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea noii ordini economice internaționale nu sînt materializate datorită lipsei de voință politică a țărilor capitaliste dezvoltate de a întreprinde acțiuni concrete în direcția obiectivelor deja convenite în cadrul organizațiilor internaționale. „Grupul celor 77" condamnă totodată încercările de rezolvare a problemelor actuale de către un grup restrîns de țări, arătînd că economia mondială nu mai poate fi lăsată la voia unor „întîlniri semi-secrete", chiar dacă acestea sînt la nivel înalt, ale unor reprezentanți ai țărilor dezvoltate, profund atașați unor mentalități învechite de mare putere și care caută să depășească efectele crizei lovind în alte țări.

În temeiul unor astfel de considerații Consiliul pentru Comerț și Dezvoltare a recomandat în cadrul sesiunii sale din septembrie a.c., la insistențele țărilor în curs de dezvoltare, să se introducă pentru prima dată pe ordinea de zi a unei Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare un punct special care invită comunitatea internațională să definească, în cadrul competențelor U.N.C.T.A.D., noi orientări și programe de acțiune în vederea facilitării schimbărilor structurale cerute de instaurarea noii ordini economice internaționale. Recunoscînd necesitatea adoptării unor metode de analiză globale și cuprinzătoare, Consiliul a recomandat ca evoluția economiei mondiale precum și politicile ce vor fi definite să fie dezbătute în cadrul acestui punct special, ținîndu-se seama și de interdependența care există între problemele comerciale, monetare și financiare.

Cadru internațional adecvat pentru analiza interdependențelor

DEȘI SE POATE SPUNE că există un consens general asupra importanței deosebite a problemei interdependenței, în ultima perioadă s-a manifestat tendința ca relațiile comerciale, monetare și financiare să fie analizate separat, în foruri internaționale distincte. În legătură cu abordarea autorizată a interdependenței ca o problemă cheie a raporturilor economice mondiale există deci carențe ale cadrului instituțional actual. Tă-

rile în curs de dezvoltare vor prezenta cu siguranță la conferința de la Manila propuneri de lărgire a rolului U.N.C.T.A.D. în vederea adaptării acestei organizații la cerințele izvorîte din evoluțiile anilor recenți, astfel ca ea să poată aborda cu succes fenomenele complexe și corelate ale vieții economice internaționale, evitîndu-se luarea deciziilor în mod compartimentat, în organizații și organisme diferite.

Este suficient a menționa cîteva din „legăturile" apărute în ultima perioadă de timp: expansiunea recentă fără precedent a pieților financiare internaționale se poate explica numai ca fiind o replică la dezechilibrele înregistrate în balanțele comerciale ale majorității țărilor, în special ale țărilor în curs de dezvoltare; creșterea neuniformă a economiilor țărilor în curs de dezvoltare — țările exportatoare de petrol și cele cu sectoare industriale mai dinamice au înregistrat sporuri anuale de 8—9% ale producției naționale, în timp ce țările importatoare de petrol au avut creșteri de 4—5% — este reflectarea între altele, a unui nivel și a unei compoziții necorespunzătoare a transferurilor de resurse către aceste țări; fluxurile financiare către țările în curs de dezvoltare pot fi compensate prin fluxuri de produse către țările dezvoltate, dar sistemul comercial și monetar trebuie nu numai să permită teoretic, ci să încurajeze și să faciliteze practic acest lucru. Adaptarea la schimbările intervenite în economia mondială, ajustarea regulilor și principiilor care au guvernat pînă acum comerțul internațional și relațiile valutar-financiare, trebuie efectuate deci în cadrul unui „pachet" de măsuri coerente și coordonate, altfel existînd riscul ca sistemul să conducă la dezordine și la noi dereglări economice.

Stadiul unor negocieri și interesul general

ÎN MOD FIRESC U.N.C.T.A.D. V își va îndrepta atenția asupra transpunerii în viață a celei mai importante decizii luate la Nairobi, cea cu privire la Programul integrat pentru produse de bază, ale cărui obiective sînt menite să conducă la stabilizarea prețurilor unor materii prime de un interes deosebit pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare. Aspectele majore ale Programului integrat — Fondul comun de finanțare a stocurilor regulatorii și Acordurile internaționale pe produse — au făcut obiectul unor negocieri continue după Nairobi. Pînă în prezent progresul înregistrat în negocierile privind acordurile pe produse este minim, cu excepția cîtorva dintre ele (cum este cazul cauciucului natural pentru care a fost convocată o conferință în luna octombrie a.c.). Lucrările pregătitoare pentru unele materii prime incluse în program se află într-un stadiu incipient, iar despre altele, deși după un lung proces de dezbateri și studii, nu se poate spune că se află în pragul adoptării deciziilor finale. Țările capitaliste dezvoltate au în continuare ezitări privind realizarea programului, ezitări legate de teama că acordurile încheiate vor deranja mecanismele așa-zisei piețe libere a materiilor prime. Atitudinea guvernelor acestor țări este încă dominată de abordarea „produs cu produs", care nu ține seama de interesul general, atît al țărilor în curs de dezvoltare cît și al celor dezvoltate, al comunității internaționale în întregul ei.

Or, pe plan internațional necesitatea unor înțelegeri între state pentru o judicioasă reglementare a prețurilor apare astăzi tot mai evidentă. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea din 3 august, relevînd această necesitate, **„se impun măsuri pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse, și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încît acestea să stimuleze atît țările producătoare de materii prime, cît și țările industrializate. Măsurile respective trebuie să corespundă intereselor tuturor țărilor, ale dezvoltării economice generale a popoarelor".**

Lipsa de rezultate în lucrările pregătitoare pentru încheierea acordurilor internaționale precum și refuzul unor guverne de a examina operațional măsurile corespunzătoare pentru atingerea obiectivelor Programului integrat se datoresc și incertitudinii privind sursele de finanțare a stocurilor de materii prime. Acest lucru subliniază necesitatea reluării negocierilor privind Fondul comun, căruia de la început i-a fost recunoscută importanța și rolul cheie în cadrul Programului integrat. Deși de la suspendarea negocierilor (decembrie 1977) sînt anumite semne de apropiere a pozițiilor diferitelor grupe de țări, divergențele rămase privind aspectele fundamentale ale Fondului comun sînt încă în discuție în cadrul unor consultări semioficiale.

Complexul protecționism — datorii

UNA DINTRE CELE MAI EVIDENTE MANIFESTĂRI ale crizei în sistemul economic internațional este recurgerea la politici protecționiste în țările dezvoltate, problemă care afectează grav și direct exportul țărilor în curs de dezvoltare. Procesul de creștere și ridicare economică a țărilor în curs de dezvoltare se bazează și pe rezultatele care se obțin prin sporirea capacităților de export. Tendința de accentuare a măsurilor protecționiste în țările capitaliste dezvoltate, lovind în exportul țărilor în curs de dezvoltare, riscă să afecteze grav economiile acestui din urmă grup de țări și să dezorganizeze producția și comerțul mondial. Se poate spune că protecționismul are tendința să perpetueze actuala diviziune internațională a muncii și să concentreze în continuare puterea economică în țările dezvoltate. Analiza politicilor protecționiste este în atenția unui grup de experți ai U.N.C.T.A.D. și U.N.I.D.O., însă conferința de la Manila va fi aceea care va trebui să adopte măsuri energice de remediere atît pe termen scurt, prin formularea unor reguli și proceduri care să fie respectate de toate statele cît și pe termen lung, în sensul unor ajustări structurale ce se impun în economiile țărilor dezvoltate pentru a facilita dezvoltarea sectoarelor industriale în țările slab dezvoltate.

Este de așteptat ca negocierile comerciale multilaterale, din cadrul G.A.T.T., să se încheie înainte de începerea lucrărilor U.N.C.T.A.D. V, care vor avea deci posibilitatea de a evalua contribuția rundei actuale de negocieri privind reducerea barierelor comerciale la îmbunătățirea cadrului pentru desfășurarea comerțului internațional. Ritmul lent al desfășurării rundei, concesiile limitate — în ciuda angajamentelor incluse în Declarația de la Tokio — și lipsa unor răspunsuri pozitive la propunerile concrete făcute de țările în curs de dezvoltare au determinat îndoieli din partea acestora față de obținerea unor rezultate în negocieri. De o deosebită importanță ar fi realizarea obiectivelor Declarației de la Tokio cu privire în special la tratamentele favorabile, la nereciprocitate și la procedurile speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Obiectivul imediat al U.N.C.T.A.D. V în acest domeniu va fi să compare rezultatele rundei cu prevederile din Declarația de la Tokio și să ceară țărilor dezvoltate să respecte, fie și cu o anumită întîrziere, angajamentele asumate față de țările în curs de dezvoltare.

Pe de altă parte, în problema datoriei oficiale a țărilor în curs de dezvoltare, strîns legată de poziția externă de ansamblu a acestor țări, rezoluția adoptată de sesiunea specială din martie a.c., la nivel ministerial, a Consiliului pentru Comerț și Dezvoltare a prevăzut luarea unor măsuri din partea țărilor occidentale pentru reajustarea datoriilor și creșterea asistenței publice pentru dezvoltare, urmînd ca fiecare țară creditoare să stabilească fluxurile de asistență în contextul politicii sale de ajutor. Sigur că această rezoluție nu rezolvă toate problemele. „Grupul celor 77" consideră necesară ușurarea imediată a datoriei publice a țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate și a celor mai afectate de criza economică, prin transformarea în donații a împrumuturilor acordate anterior sau prin recalcularea datoriilor în condițiile oferite de Asociația Internațională pentru Dezvoltare (termen lung, fără dobîndă, se plătește un comision de 1%). Conferința de la Manila va examina și problematica datoriei comerciale a țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv stabilirea unor principii directoare pentru reamenajarea în viitor a datoriilor.

Impulsuri pozitive așteptate de comunitatea internațională

O SERIE DE ALTE PROBLEME stau de asemenea în atenția viitoarei sesiuni U.N.C.T.A.D. Îndeplinind mandatul de la Nairobi, un grup de experți a pregătit proiectul unui Cod de conduită privind transferul de tehnologie, negocierile fiind continuate în cadrul unei conferințe speciale convocate în această toamnă și la care „Grupul celor 77" a depus din nou eforturi pentru conferirea unui caracter juridic obligatoriu acestui instrument. În problema transferului de tehnologie U.N.C.T.A.D. V va analiza între altele sistemul de proprietate industrială, întărirea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare, aspecte ale transferului invers de tehnologie.

Contextul internațional în care se convoacă U.N.C.T.A.D. V face necesar ca un număr destul de mare de probleme să fie supuse atenției reuniunii. Trebuie amintit în legătură cu aceasta că agenda conferinței de la Nairobi a fost limitată ca număr de probleme în comparație cu sesiunile precedente ale U.N.C.T.A.D. Or, de atunci problemele nu au devenit mai puțin numeroase, iar complexitatea lor a crescut. Din această cauză succesul conferinței de la Manila va depinde de prioritatea ce va fi acordată acelor probleme care prin rezolvarea lor să dea impulsul așteptat de întreaga comunitate internațională, în direcția înfăptuirii noilor raporturi care trebuie să guverneze relațiile economice dintre state.

Dan ANTONESCU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

C.E.E.: șomaj și strategie economică

ÎN ȚĂRILE Pieței comune vest-europene există în prezent 6 milioane de șomeri, relatează buletinul Euroforum,

Nivelul șomajului, în % din populația activă

	1974	1978
Danemarca	3,1	7,2
R.F.G.	2,2	3,9
Franța	2,8	5,5
Irlanda	5,7	8,9
Italia	5,2	7,6
Olanda	2,8	4,2
Belgia	3,1	6,2
Luxemburg	—	1,2
Anglia	2,4	6,0

care precizează că s-a ajuns la acest nivel al șomajului ca urmare a încetinirii creșterii economice — ritmul mediu anual a fost de 1,8% între 1973 și 1977, reprezentînd numai o treime din ritmul celor cinci ani precedenți. În aceste condiții, sub auspiciile Comisiei C.E.E. au loc dezbateri pentru elaborarea unei strategii economice care să reducă incertitudinile existente și să stimuleze creșterea producției, îndeosebi prin sporirea investițiilor. Se preconizează între altele o mărire a investițiilor din fonduri publice, care au regresat sau stagnat în ultimii ani. Actualmente, chiar și o prognoză optimistă pe 1978 nu prevede un ritm de creștere economică mai mare de 2,6%.

Producția mondială de grîu

CONSILIUL INTERNAȚIONAL AL GRÎULUI estimează pentru acest an un posibil record al recoltei de grîu pe plan mondial: 420 mil. tone, cu 10 mil. tone mai mult față de estimarea din 11 septembrie. Consiliul este totuși precaut în estimarea sa globală, relevînd că evaluarea recoltelor în emisfera sudică, îndeosebi în Australia și Argentina, se bazează pe cifre preliminare. Noua estimare intervine într-un moment cînd țările cultivatoare și cele importatoare de grîu au început la Geneva, sub auspiciile UNCTAD, ultima rundă a convorbirilor vizînd elaborarea unui nou acord internațional al grîului.

Dinamici pe piața lînii

ÎN SEZONUL 1977/78 producția de lînă în lume a rămas la nivelul înregistrat în sezonul precedent, respectiv de 2,5 mil. tone (lînă nespălată).

Ca urmare a încetinirii activității în industria lînii din țările capitaliste, cît și a creșterii decalajului dintre prețurile la lînă și cele la fibrele chimice în favoarea acestora din urmă, consumul de lînă brută de către industria țărilor respective s-a redus în 1977 cu 7% față de anul precedent (în Japonia cu 16%). În principalele nouă țări capitaliste consumatoare de lînă, ponderea acesteia în volumul total al materiei prime utilizate de industria corespunzătoare s-a micșorat de la 35% în 1976 la 33,5% anul trecut. S-a resimțit de asemenea și comerțul cu țesături de lînă, exporturile principalilor exportatori — țările Pieței comune vest-europene și Japonia — restrîngîndu-se în 1977 cu 3%.

Consumul de energie și combustibil în Cehoslovacia

ÎN 1980 consumul de energie și combustibil în Cehoslovacia va fi de patru ori, iar în 1990 de cinci ori mai mare față de 1948, relatează agenția C.T.K. Cu toată evoluția pozitivă din ultimii ani, consumul de energie și combustibil pe o unitate de produs social este considerat încă foarte ridicat. El este de două ori mai mare decît în unele țări ale lumii capitaliste și de asemenea mai mare decît în majoritatea țărilor socialiste. De aceea, utilizarea economicoasă și asigurarea necesarului crescînd de combustibil și energie sînt apreciate ca făcînd parte dintre cele mai complexe probleme ale dezvoltării Cehoslovaciei. Planul aprovizionării cu energie electrică pe anul acesta prevede între altele furnizarea de energie electrică de către primul bloc al centralei atomoelectrice de la Jaslovske Bohunice, regiunea Slovacia de vest, care va fi dată în exploatare de probă. Se are în vedere construcția și a altor centrale. Cehoslovacia dispunînd de o cantitate considerată suficientă de combustibil nuclear.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Democratică Madagascar: adînci transformări social-economice

AVÎND DREPT OBIECTIV dezvoltarea economică și socială independentă pe baza opțiunii socialiste proclamate în 1975, R. D. Madagascar s-a angajat în ultimii ani într-un proces de adînci transformări cu caracter progresist. De curînd, Adunarea Populară Națională a aprobat un plan de dezvoltare pe termen lung (1978—2000) prevăzînd sporirea investițiilor publice, ca și o serie de măsuri în domeniul agriculturii, care să asigure în perspectivă dublarea venitului pe locuitor. Statul controlează în prezent principalele sectoare ale activității economice, avînd un rol hotărîtor în orientarea întregii economii; finanțarea investițiilor urmează a fi asigurată în proporție de peste 70% din resurse interne.

Aprofundarea reformei agrare, unirea țăranilor în cooperative și mai buna utilizare a terenurilor agricole, executarea unor importante lucrări hidrotehnice și sporirea gradului de mecanizare sînt menite să contribuie la creșterea și diversificarea producției agricole, reprezentată de culturile de orez (50% din valoarea producției agricole), cafea, bumbac, trestie de zahăr, precum și de vanilie, la care Madagascarul este cel mai mare exportator mondial. Țara dispune și de unul din cele mai numeroase șepteluri din Africa (circa 10 milioane de vite cornute și aproape 2 milioane de ovine și caprine), valorificat în mare măsură la export.

Progresul industriei reprezintă una din opțiunile de bază ale programului național de dezvoltare. S-au intensificat cercetările și prospecțiunile în vederea valorificării mai ample a resurselor subsolului (huilă, bauxită, crom, nichel, grafit, marmură, minereu de fier și de uraniu), care se află în întregime în proprietatea statului. Industria prelucrătoare este reprezentată de fabrici de zahăr, de conserve de legume și sucuri de fructe, fabrici de confecții, țesături și încălțăminte. Se dezvoltă totodată ramuri industriale noi: industria electronică, industria de montaj de autovehicule, industria chimică și petrochimică, industria materialelor de construcții. Se acordă o importanță deosebită valorificării potențialului hidroenergetic și dezvoltării transporturilor rutiere și feroviare. Dezvoltarea și modernizarea învățămîntului și intensificarea procesului de formare a cadrelor fac de asemenea obiectul unor ample programe guvernamentale.

O continuă creștere și diversificare a cunoscut în ultimii ani comerțul exterior. În acest context, o evoluție favorabilă cunosc relațiile de colaborare dintre România și Madagascar. Țara noastră exportă mașini și utilaje, tractoare, autocamioane, autobuze, autoturisme, produse chimice, aparate de radio și televizoare, frigidere etc. și importă fibre vegetale. Cele două țări apreciază că există largi posibilități pentru dezvoltarea și diversificarea raporturilor reciproce pe tărîm politic, economic, tehnico-științific, al formării de cadre și în alte sfere de activitate.

M.M.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 30.X. — 3.XI.1978 a fost caracterizată printr-o inversare spectaculoasă de tendință a evoluției cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare, în raport cu celelalte valute occidentale. După ce în prima parte a intervalului deprecierea dolarului a continuat la noi nivele istorice, în special față de monedele din „minișarpele" valutar vest-european (la 1,7150 mărci vest-germane/1 dolar și 26,70 franci belgieni/1 dolar pe 31.X.1978), noul plan de măsuri anunțat de Administrația americană pe 1.XI.1978 pentru apărarea cursului dolarului, ajuns la „cote periculos de joase", a avut o puternică influență favorabilă asupra situației monedei americane. Acest plan de măsuri prevede: creșterea taxei oficiale a scontului de la 8,5% la 9,5%; creșterea rezervelor minime obligatorii cu 2% pentru depozitele ce depășesc 100 000 dolari ale băncilor comerciale americane; dublarea valorii acordurilor de împrumut „swap" (de la 7,6 la 15 miliarde dolari) încheiate de Sistemul Federal de Rezerve american cu băncile centrale din R.F.G., Japonia și Elveția; folosirea într-o perioadă scurtă a peste 5 miliarde dolari din drepturile S.U.A. la F.M.I. în vederea intervențiilor pe piețele valutare; emiterea de hîrtii de valoare de către autoritățile americane exprimate în monedă străină (mărci vest-germane, yeni și franci elvețieni) în sumă de 10 miliarde dolari, sumele astfel obținute urmînd a fi utilizate pentru intervenții pe piață; dublarea cantității de aur vîndute lunar de Trezoreria americană pe piață (la 1 500 000 uncii), începînd cu luna decembrie a.c. Dacă la aceste măsuri se mai adaugă și faptul că dobînzile la depozitele în dolari au înregistrat creșteri la toate perioadele (dobînda preferențială „prime rate" a marilor bănci comerciale americane fiind majorată la 10,75%), avem explicația schimbării tendinței cursului dolarului pe piețele valutare, care a recuperat în perioada analizată între 4 și 7% în relația sa cu celelalte valute occidentale.

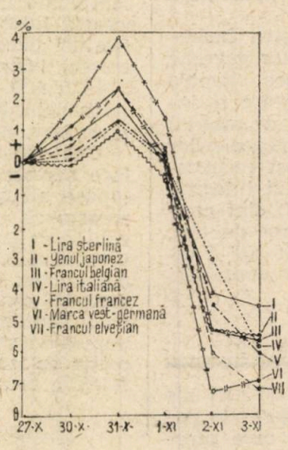

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.X—3.XI, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27.X.1978

Piața rămîne însă destul de circumspectă privind redresarea de ansamblu și pe un termen mai îndelungat a dolarului, avînd în vedere puternicul deficit comercial al S.U.A., care ar putea depăși în acest an 35 miliarde dolari.

Prețul aurului la Londra, în relație inversă cu situația dolarului pe piețele valutare, după ce pe 31.X a fost tranzacționat la un moment dat la nivelul record de 248 dolari/uncie, a înregistrat o scădere spectaculoasă, la 215,20 dolari/uncie, la 3.XI.1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DOCUMENTAR

Consumuri energetice: evoluții 1973-1977

EVOLUȚIA din ultimii ani a economiei mondiale permite constatarea că scumpirea petrolului — produs care se impusese în ultimele decenii în multe țări ca principala sursă de energie, deși era procurată cel mai adesea din import — a declanșat și stimulat preocupările, pe care pînă atunci puțini le considerau de actualitate, pentru economisirea nu numai a petrolului, dar și a resurselor energetice în general.

O analiză a situației din principalele șapte țări capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E., întreprinsă de Richard D. Erb, de la „American Enterprise Institute for Public Policy Research" și publicată în buletinul lunar The AEI Economist al acestui organism de cercetare (sub redacția lui Herbert Stein) pe august 1978, verifică, în linii mari, această constatare (vezi tabelul nr. 1). Pe ansamblul perioadei de patru ani care a urmat declanșării, în 1973, a „crizei energetice", ritmul de creștere al consumului de energie primară (petrol, gaze, cărbune, energie nucleară, hidroenergie, energie geotermică) a fost mai scăzut, în unele cazuri chiar cu mult mai scăzut, decît ritmul de creștere al produsului intern brut. Or, tendința istorică a consumului de energie în țările membre ale O.C.D.E. fusese pînă atunci de a spori în același ritm cu produsul intern brut.

Această reducere a consumului de energie primară în raport cu evoluția ritmului activității economice se poate observa atît în perioada de recesiune 1974—1975, cînd cantitatea de energie utilizată a cunoscut chiar o scădere, cît și în 1977 (cu excepția Angliei și Italiei), după ce în anul de înviorare 1976 consumul de energie și produsul intern brut sporiseră în ritmuri apropiate.

Totuși, constată analiza, evoluția consumului de energie nu reflectă numai amploarea, mai mare sau mai mică, a măsurilor de economisire întreprinse în diferite țări, ci este tributară și diferențelor existente între aceste țări, atît sub aspectul structurii pe ramuri a economiei lor, și, legat de aceasta, al ponderii diferitelor ramuri în totalul consumului național de energie, cît și sub cel conex al ponderii diferitelor surse în structura consumului total de energie pe plan național.

Sub primul dintre aspectele structurale menționate, se relevă, de pildă, că industria participă cu 40% la totalul consumului de energie al Japoniei, cu circa 30% la cel al R.F.G., dar cu numai 20% în cazul S.U.A., în vreme ce transporturile figurează cu 12% în consumul total al Japoniei, ca și al R.F.G., dar cu aproape 25% în cel al S.U.A. De aceea, pentru aprecierea influenței reale asupra consumului național de energie a modificărilor consumului în diferitele sectoare (așa cum apar în tabelul nr. 2), trebuie neapărat să se țină seama de greutatea specifică a acestor sectoare în consumul total de energie. Astfel, de pildă, este evident că reducerea cu 13,5% în perioada 1973—1976 a cantității de energie utilizate în industria americană are o altă implicație cantitativă asupra consumului total decît reducerea cu 10,8% a consumului de energie în industria R.F.G.

Un interes deosebit prezintă și analiza comparativă a evoluției consumului pe principalele surse de energie primară, ilustrată de tabelul nr. 3.

Datele evidențiază ca o trăsătură generală creșterea accelerată a consumului altor resurse energetice — în primul rînd energie nucleară și gaze naturale dar și hidroenergie — decît petrolul, al cărui consum a scăzut în cinci din cele șapte țări menționate în tabel. Diferențele de structură existente între aceste țări și-au spus cuvîntul în special în ce privește evoluția consumului de petrol. Astfel, sporirea cu 6,1% în perioada 1973—1977 a cantității de petrol utilizate în S.U.A. își găsește în bună măsură explicația în faptul că jumătate din consumul american de petrol are loc în transporturi (față de numai 20% în R.F.G. și sub 15% în Japonia), înlocuirea petrolului fiind dificilă în acest sector.

Rezultă, în ansamblu, că alături de reducerea consumului de energie ca urmare a măsurilor de economisire intervin și alți factori, de natură structurală, care explică mărimea și uneori chiar sensul modificărilor prezentate.

D.D.

Tabelul nr. 1

Consumul total de energie și produsul intern brut (modificarea în %)

	Variația față de anul precedent				1977 față de 1973
	1974	1975	1976	1977	
S.U.A.					
Energie	—2,9	—2,6	5,1	2,1	1,4
P.I.B.	—1,3	—1,1	5,9	4,9	8,4
Canada					
Energie	3,5	—1,3	6,0	1,0	9,4
P.I.B.	3,2	1,1	4,9	2,6	12,2
Japonia					
Energie	—0,5	—4,0	4,2	1,0	0,5
P.I.B.	—1,1	2,4	6,0	5,1	13,1
R.F.G.					
Energie	—3,3	—6,0	7,6	—0,3	—2,5
P.I.B.	0,7	—2,5	5,7	2,4	6,1
Anglia					
Energie	— 4,4	—5,0	1,5	2,3	—5,7
P.I.B.	0,3	—1,6	2,3	0,7	0,7
Franța					
Energie	—1,3	—5,9	6,7	2,1	1,1
P.I.B.	2,9	—1,2	4,6	3,0	9,5
Italia					
Energie	—0,4	—4,0	6,6	2,0	3,9
P.I.B.	3,4	—3,7	5,7	1,7	7,2

Tabelul nr. 2

Modificarea consumului de energie pe sectoare, 1973—1976 (în %)

	Total	Producția de energie	Industrie	Transporturi	Locuințe și alte clădiri*)
S.U.A.	0,0	6,9	—13,5	4,1	7,1
Canada	5,8	6,9	2,2	11,7	6,1
Japonia	3,4	9,8	1,8	8,8	—6,5
R.F.G.	—2,0	9,1	—10,8	4,8	—1,8
Anglia	—7,8	—10,1	—12,3	—1,0	—2,9
Franța	—3,2	10,8	— 4,7	9,2	—9,5
Italia	2,8	— 6,2	5,1	—6,2	13,6

*) Include comerțul și agricultura

Tabelul nr. 3

Modificări în consumul de energie pe surse, 1973—1977 (în %)

	Total	Petrol	Gaze	Cărbune	Energie nucleară	Hidroenergie
S.U.A.	1,4	6,1	—13,5	6,8	196,0	—16,9
Canada	9,4	2,0	9,8	28,2	15,0	10,0
Japonia	0,5	— 3,3	135,8	— 3,1	190,0	— 1,0
R.F.G.	—2,5	— 8,4	42,6	—14,2	210,4	19,6
Anglia	—5,7	—18,6	41,4	— 6,4	28,6	— 4,3
Franța	1,1	—10,0	29,9	7,6	23,2	67,4
Italia	3,9	— 7,4	63,9	— 5,7	7,2	31,2

Spirala cheltuielilor militare

ÎN VREME CE omenirea este confruntată cu o serie de probleme complexe care continuă să-şi aştepte soluţionarea din lipsă de fonduri, cursa înarmărilor a cunoscut în ultimele trei decenii o intensificare pînă la niveluri care constituie un pericol constant pentru însăşi viaţa pe planeta noastră. Anul acesta cheltuielile militare efectuate pe plan mondial se apropie de nivelul de 400 miliarde de dolari, faţă de circa 65 miliarde în 1948, fără ca prin aceasta lumea să se poată simţi mai în siguranţă. În plus, această uriaşă acumulare de armament tot mai distrugător reprezintă o grea povară pe umerii popoarelor. Comparaţiile din grafic relevă, de pildă, că numai cu **jumătate** din cheltuielile **zilnice** în scopuri militare paludismul ar putea fi eliminat.

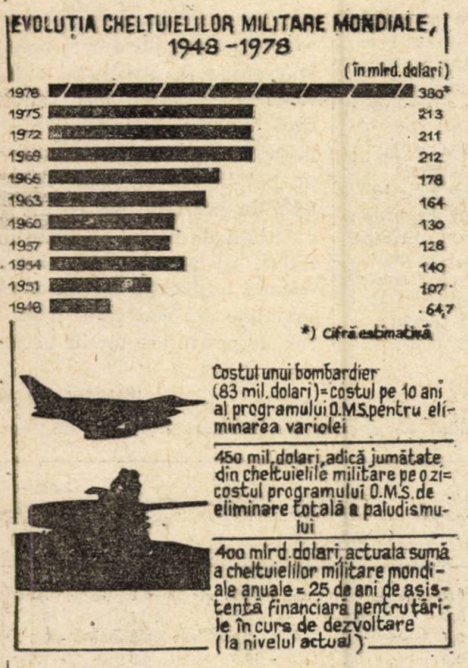

Actualitatea gospodăririi raţionale a lemnului

RESURSELE DE LEMN ale planetei noastre se consumă într-un ritm tot mai rapid, care întrece în multe zone ritmul de regenerare. Un studiu elaborat de F.A.O. atrage atenţia că în următorii 10—15 ani, decalajul dintre producţie şi necesarul de consum al industriei prelucrătoare şi al sectorului casnic într-o serie de ţări şi regiuni economiceşte dezvoltate, în special în Europa occidentală şi în Japonia, precum şi în multe ţări în curs de dezvoltare, va deveni critic chiar dacă pe plan mondial potenţialul pădurilor mai întrece încă în ansamblu necesarul respectiv. În studiu se arată că această situaţie va favoriza puternic ţările care posedă vaste resurse forestiere, dar va accentua riscurile de degradare a mediului înconjurător, foarte mare acum în cazul pădurilor tropicale şi cu implicaţii nebănuite la scara întregului glob. Imperativul gospodăririi mai judicioase a resurselor de lemn, inclusiv în industria prelucrătoare — cum rezultă din publicaţia **Development Forum** editată de Centrul de informaţii economice şi sociale al O.N.U., care redă concluziile studiului — se impune de aceea pe primul plan al actualităţii.

R. P. Mongolă: dezvoltarea accelerată a economiei

ECONOMIA R.P. MONGOLE cunoaşte un ritm tot mai susţinut de dezvoltare, scrie publicaţia „Ediind zasghiin asuudal". Aceasta se exprimă, între altele, în creşterea venitului naţional într-un ritm mediu anual de 7,25% în cincinalul actual, faţă de 1,8% în perioada 1961—1965, de 3,4% în anii 1966—1970 şi de 6,7% în 1971—1975. La o serie de indicatori economici de bază, R.P. Mongolă a început să depăşească ritmul de creştere realizat în medie pe ţările membre ale C.A.E.R., ca expresie a legităţii obiective de apropiere şi egalizare treptată a nivelurilor lor de dezvoltare.

Concomitent, sporeşte importanţă industriei în cadrul economiei naţionale a R.P. Mongole. Ponderea industriei în formarea venitului naţional s-a mărit de la 14,6% în 1960 la 31,6% în 1975 şi urmează să ajungă la 36,2% în 1980. Pe de altă parte, se modifică harta repartiţiei geografice a forţelor de producţie, prin apariţia şi dezvoltarea unor complexe teritorial-economice, ca cel de la Erdenet, de la Darhan, cel din zona centrală sau din zona de est a ţării. O expresie calitativă a dezvoltării economiei mongole o constituie creşterea continuă a productivităţii muncii, urmînd ca în anii cincinalului în curs, pe această cale să se obţină cel puţin 70% din sporul venitului naţional.

Austria: performanţele siderurgiei

ÎN ANUL 1977 Austria a produs circa 560 kg oţel pe locuitor. De performanţele tehnice ale siderurgiei austriece este legată, între altele, inventarea procedeului „LD" (Linz-Donawitz) de obţinerea rapidă a oţelului prin insuflarea de oxigen, care avea să cunoască apoi o largă răspîndire pe plan mondial. Combinatul metalurgic „Vőest-Alpine" din oraşul dunărean Linz, combinat aflat în proprietatea statului austriac aduce o însemnată contribuţie la valorificarea superioară a celor peste 4,2 milioane t de oţel brut pe care Austria le produce anual. **În imagine :** un laminor la rece al cunoscutului combinat austriac.

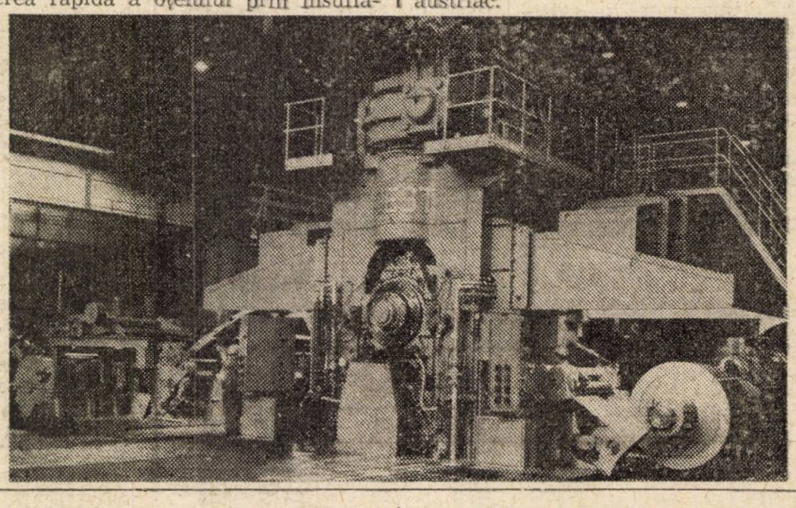

Cod de conduită pentru companiile transnaţionale

POTRIVIT unui studiu elaborat în luna mai a.c. de Comisia economică a O.N.U. pentru America Latină, în colaborare cu Centrul pentru Companiile Transnaţionale creat de Consiliul Economic şi Social al O.N.U., investiţiile directe cumulate în America Latină ale ţărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. se ridicau în 1975 la 41 miliarde dolari, dintr-un total al investiţiilor lor pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare estimat la circa 76 miliarde dolari. În perioada 1967—1975, analizată în studiu, ponderea S.U.A. în investiţiile străine directe pe continentul latino-american s-a redus de la 68% la 58%, sporind în acelaşi timp ponderea investiţiilor vest-europene şi japoneze. Din totalul investiţiilor străine la nivelul anului 1975, circa 28% erau efectuate în economia Braziliei, alte destinaţii importante fiind Argentina şi Mexicul, relevă publicaţia **Comercio exterior de Mexico**, care prezintă principalele concluzii ale studiului.

Aceeaşi publicaţie relevă că la cererea ţărilor membre ale Sistemului Economic Latino-American (SELA), această organizaţie a pregătit anteproiectul unui cod de conduită pentru companiile transnaţionale care activează pe teritoriul statelor respective. Documentul stipulează că aceste companii pot aduce o contribuţie la dezvoltarea regiunii „cîtă vreme ele respectă suveranitatea ţărilor în care operează şi îşi adaptează activitatea planurilor şi programelor de dezvoltare ale acestor ţări". Companiilor transnaţionale li se cere între altele să respecte „dreptul inalienabil al fiecărei ţări de a poseda, controla şi pune în valoare bogăţiile, resursele şi activităţile lor economice".

GLOSAR

Raport de schimb [I]

AȘEST TERMEN (engl. terms of trade, fr. termes de l'échange) este utilizat atît în legătură cu schimburile economice interne, cît și cu cele internaționale. În actualele condiții de mare instabilitate a cursurilor valutare, importanța economică îndeosebi a raportului de schimb pe plan internațional a crescut foarte mult, acest raport contribuind la exprimarea eficienței comerțului exterior al unei țări.

În general, schimbul reprezintă un mijloc indirect de a produce în mod avantajos bunurile de care au nevoie consumatorii. Să luăm pentru început cazul cel mai simplu al unui producător individual, izolat de alți producători. Admițînd că acest producător se află în situația de a produce un bun x, pentru care poate să-și pună în valoare întreaga lui capacitate, superioară capacității oricărui alt producător, el va reuși să-l producă în cele mai bune condiții. Cu alte cuvinte, producătorul va obține un avantaj comparativ, putînd produce într-o oră, să zicem, o cantitate qx din bunul amintit.

Să admitem acum că acest producător renunță la producerea bunului x și trece la producerea unui alt bun, y, de care are nevoie, dar pentru care nu dispune de cele mai bune condiții. El va produce într-o oră cantitatea q'y. Dacă acest producător își va pune întrebarea : ce este mai avantajos să producă, el se va afla în fața unui raport (R_1) între cele două producții, deci : $R_1 = q'y/qx$.

Să mergem mai departe și să introducem pe producătorul nostru în procesul schimburilor economice. El va produce deci bunul x, pentru care este cel mai calificat, și va avea posibilitatea să-l schimbe cu bunul y produs de un alt producător, pe o piață de schimb în natură pe care $qx = q''k$. Raportul de schimb (R_2) va fi : $R_2 = q''y/qx$. Dat fiind că diviziunea muncii îmbunătățește randamentul, putem admite că $q''y > q'y$ și deci că $R_2 > R_1$. Raportul de schimb ne arată că, între schimb și autarhie, este preferabil schimbul.

Să complicăm lucrurile mai departe și să trecem la schimbul monetar. Introducînd moneda, vom avea de-a face cu prețul, deci tot cu un raport și anume între cantitatea de bunuri cedate de vînzător și cantitatea de monedă cedată de cumpărător. El indică numărul unităților monetare în schimbul cărora se obține o unitate din bunul x. În cazul în care producătorul vinde qx în schimbul unui număr M de unități monetare, prețul este $px = M/qx$, întrucît schimbul constă în egalitatea $M = px.qx$. Ecuația schimbului devine în acest caz $px.qx = px.qy = M$. Raportul de schimb monetar se poate deci defini ca fiind raportul dintre prețurile bunurilor schimbate $R_3 = px/py = q''y/qx$. Altfel exprimat, identitatea valorilor schimbate face ca raportul de schimb al unui bun față de un alt bun să fie egal în mod necesar cu inversul raportului dintre cantitățile schimbate.

Trecînd acum de la un caz particular la ansamblurile economice, vom constata că în economia occidentală de piață, raporturile de schimb dintre două produse diferite sînt în funcție de intensitatea relativă a cererilor și ofertelor. Cu alte cuvinte, raportul de schimb al bunului x se îmbunătățește dacă px/py crește, adică dacă qx/qy se micșorează. Totuși, pe măsură ce producția și oferta bunului x cresc (în condițiile în care nevoile consumatorilor și condițiile producției și cererii altor categorii de bunuri rămîn neschimbate), raportul de schimb dintre x și y se deteriorează, puterea de cumpărare a unei unități x se micșorează. Raportul de schimb reprezintă deci un instrument important pentru orientarea politicii micro- și macroeconomice interne în funcție de eficiență.

C. K.

Conservarea energiei

Dumitru Chiorean, Baia Mare — 1) Conferința mondială a energiei — care și-a ținut a zecea sesiune, menționată în articol, în toamna anului trecut la Istanbul — este o organizație internațională creată în urmă cu 55 de ani și numără actualmente 76 de comitete naționale. Vechimea acestei organizații reflectă atît locul de seamă pe care îl ocupă producerea și utilizarea rațională a energiei în viața economică a secolului nostru, cît și necesitatea, timpuriu resimțită, a schimbului de experiență și cooperării internaționale în acest domeniu.

Conferința mondială a energiei are ca obiectiv promovarea dezvoltării și utilizării pașnice a resurselor energetice în interesul general, atît pe plan național cît și internațional. În acest scop ea își propune : studierea resurselor potențiale și a tuturor mijloacelor de a produce, transforma și utiliza energia sub toate formele ei ; studierea consumului de energie în ansamblul raporturilor sale cu creșterea economică din fiecare regiune ; culegerea și publicarea de informații și organizarea de conferințe internaționale în aceste domenii.

Semn al necesităților timpului, în anul 1972, deci încă înainte de declanșarea „crizei petrolului", a fost propusă crearea — în cadrul Conferinței — a unei Comisii pentru conservarea energiei, care a fost creată efectiv în anul 1975. Misiunea ei, care acoperă perioada 1985—2020, constă în examinarea căilor și mijloacelor prin care aprovizionarea cu energie provenind din surse reînnoibile și nereînnoibile ar putea fi îmbunătățită ; evaluarea posibilităților de conservare a petrolului și gazelor prin înlocuirea lor cu alte resurse reînnoibile disponibile în cantități suficiente ; determinarea reducerii posibile a cererii de energie ca urmare a aplicării unor măsuri de economisire.

2) Reținem propunerea dv. de a publica mai mult material documentar pe tema conservării energiei.

Lărgirea Pieței Comune

Simion Priceputu, Drobeta-Turnu Severin — Spania, Portugalia și Grecia, țări care și-au exprimat intenția de a adera la Piața comună vest-europeană, beneficiază în prezent de reduceri mai mici de tarife vamale la unele produse agricole decît o serie de alte țări din zona Mediteranei care au încheiat în ultimii ani acorduri comerciale preferențiale cu această organizație. De pildă, în privința citricelor, C.E.E. acordă Algeriei, Tunisiei și Marocului reduceri tarifare în proporție de 80%, Israelului de 60%, iar Spaniei în proporție de numai 40%. Aderarea Spaniei și a celorlalte țări candidate ar antrena sporirea gradului de autoaprovizionare al C.E.E. la o serie de produse, ceea ce în virtutea prevederilor politicii agricole comune ar antrena o reducere a importului din țări terțe, datorită scăderii prețurilor pe piața C.E.E. sub pragul stabilit în fiecare primăvară. Or, în cazul Marocului și Tunisiei, pînă la 70% din produsele agricole de export sînt destinate țărilor Pieței comune, în condițiile în care produsele agricole ocupă un loc central în exportul total al statelor respective.

De aceea, pentru a se reduce prejudiciile pe care lărgirea C.E.E. le-ar aduce unor țări în curs de dezvoltare din zona Mediteranei, se studiază în prezent posibilitatea unei reduceri mai timpurii a barierelor vamale ale celor trei țări care aderă la C.E.E. față de unele din produsele „sensibile" ale țărilor mediteraneene în cauză.

Dominica

Marian Croitoru, București — Dintre fostele colonii britanice, la 1 octombrie și-a dobîndit independența statul Tuvalu, denumire care desemnează fostele insule Ellice din sud-vestul Oceanului Pacific. Tuvalu a devenit cel de al 38-lea membru al Commonwealthului, fiind după numărul populației (8 000 locuitori) cel mai mic dintre statele membre ale acestei organizații. În ultimii ani, dintre coloniile britanice au devenit independente în cadrul Commonwealthului insulele Bahamas (1973), Grenada (1974), Papua Noua Guinee (1975), Seychelles (1976), insulele Solomon (1978). La 3 noiembrie și-a dobîndit independența în cadrul Commonwealthului insula Dominica (751 km², 74 000 locuitori) din arhipelagul Antilelor Mici, posesiune britanică din anul 1805.

Etalon aur-devize

Ștefan Rusu, Horezu — 1) Etalonul aur-devize, care în 1944 fusese pus și la baza sistemului monetar internațional de la Bretton Woods, fiind apoi înlăturat în 1971, se caracterizează prin : definirea unității monetare printr-o cantitate de aur sau în funcție de o anumită valută (ca de exemplu dolarul) ; lipsa aurului din circulația internă ; convertibilitatea bancnotelor (în aur sau în mijloacele de plată ale unor țări cu monedă convertibilă) la un anumit curs ; deținerea unei rezerve de mijloace de plată internaționale (compuse din aur, anumite valute și alte active) ; transferabilitatea liberă sau cu anumite restricții a fondurilor.

2) Țara noastră a adoptat etalonul aur-devize în anul 1929 și l-a abandonat cu ocazia reformei monetare din 1947.

Acumulare

Vasile Gogonea, Tîrgu Jiu — 1) Ponderea investițiilor finanțate din surse interne în produsul intern brut al principalelor grupuri de țări în curs de dezvoltare, în anul 1975, ultimul an pentru care există date de ansamblu, era de 16,7% în țările cel mai puțin dezvoltate din Asia și de 8,4% în cele din Africa, și de 22,1% în cazul țărilor cu venit „intermediar" (adică cu un P.I.B. pe locuitor de peste 250 dolari pe locuitor). Aportul net de resurse externe pentru dezvoltare reprezenta, în aceeași ordine, 2,5%, 10% și respectiv 4,3% din P.I.B. al grupurilor de țări amintite.

2) Grupul țărilor nealiniate cuprinde în prezent 88 de membri cu drepturi depline, între care cel mai recent a fost admisă Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO). După cum cunoașteți, România participă la activitatea mișcării țărilor nealiniate în calitate de invitat.

Fondul de echipament al O.N.U.

Mihai Cocoș, Aleșd — 1) Fondul pentru echipament al Națiunilor Unite este un organism care colaborează strîns cu Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare (PNUD). El asigură celor mai puțin avansate dintre țările în curs de dezvoltare, care nu prezintă suficiente garanții pentru instituțiile financiare tradiționale, finanțarea unor achiziții de unelte agricole, a efectuării unor lucrări de irigații sau a construirii unor depozite pentru produse agricole, ateliere meșteșugărești, școli rurale, centre de pregătire profesională, dispensare, locuințe ieftine, drumuri de acces către piețele agricole, crearea de case de credit etc. De această finanțare beneficiază actualmente circa 25 de țări, cu sume între 60 000 și 1,9 milioane dolari de proiect. Patru cincimi dintre aceste contribuții sînt destinate zonelor rurale, urmărind să amelioreze situația păturilor celor mai sărace ale populației.

2). Întrucît urmați cursurile învățămîntului politico-ideologic, sînteți îndreptățit să beneficiați de abonamentul individual la revista noastră la prețul de 130 pe an. Pentru abonare nu este nevoie să prezentați vreo dovadă.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 10 noiembrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– O treaptă superioară în dezvoltarea economico-socială a României
● Dinamism susținut, accentuarea laturilor calitative – trăsături fundamentale ale planului pe 1979 **(Toma Melinte)** 1

● Bugetul de stat, expresie a dezvoltării echilibrate a economiei românești **(Gh. Picoș)** 4

– Producția de prefabricate – în cantitățile și sortimentele planificate **(L. Țintea)** 6

– O cerință de bază a dezvoltării industriei bihorene. Utilizarea maximă a tuturor componentelor de resurse și energie **(Gheorghe Blaj)** 8

– Sursă însemnată de economisire a materiilor prime. Folosirea materialelor secundare **(Ionete Stoian)** 11

– Determinarea cheltuielilor energetice în agricultură **(dr. Ion Teșu, Vasile Baghinschi)** 12

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Prețul – instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic (II) **(Andrei Pincu, Marin Popescu)** 14

– Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice și ale eficienței. Organizarea „ciclului de inovație" – condiție a eficienței produselor noi **(lector dr. Gheorghe Gh. Ionescu)** 17

TEORII ● IDEI

– 6 decenii de la făurirea statului național unitar român. De la unirea din 1918 la unirea întregului popor în jurul partidului comunist român **(prof. dr. doc. Titu Georgescu)** 20

– Implicații ale modificării structurii producției asupra nivelului productivității muncii **(dr. Ioan I. Nicoară)** 22

– Școli ● curente ● economiști. Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Expunerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** – idei în acțiune. Intensificarea preocupărilor internaționale pentru lichidarea mai grabnică a subdezvoltării **(Dan Antonescu)** 26

– Tendințe – conjuncturi 28

– Documentar. Consumuri energetice : evoluții 1973-1977 29

– Mondorama 30

– Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Sustained growth, emphasis on the qualitative aspects — basic features of the plan for 1979 **(Toma Melinte)** 1

— An important requirement of developing the industry of Bihor district. The maximum use

— of all components of resources and energy **(Gheorghe Blaj)** 8

— Prices, instrument for measuring and stimulating efficiency of scientific-technical progress (II) **(Andrei Pincu, Marin Popescu)** 14

— Six decades since the formation of the Romanian national unitary state. The option for socialism, the way to achieving the people's social ideals **(Prof. dr. Titu Georgescu)** 20

— Implications of modifying the production structure on the level of labour productivity **(Dr. Ioan I. Nicoară)** 22

— The intensification of international concern with quickening the elimination of underdevelopment **(Dan Antonescu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Le dynamisme soutenu, l'accent sur la qualité — dimensions fondamentales du plan pour l'année 1979 **(Toma Melinte)** 1

— Une importante exigence du développment de l'industrie de Bihor. L'utilisation maxima de toutes les composantes des ressources et de l'énergie **(Gheorghe Blaj)** 8

— Le prix — instrument de mesure et de stimulation de l'efficience du progrès scientifique et technique (II) **(Andrei Pincu, Marin Popescu)** 14

— Six décennies depuis la formation de l'Etat national unitaire roumain. L'option pour le socialisme, voie de l'accomplissement des idéaux sociaux des masses populaires **(prof. dr. Titu Georgescu)** 20

— Implications de la modification structurale de la production sur le niveau de la productivité du travail **(dr. Ioan I. Nicoară)** 22

— Le renforcement des préoccupations internationales pour la liquidation plus rapide du sous-développement **(Dan Antonescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Высокая динамичность, упор на качественные стороны — основные характеристики плана на 1979 год **(Тома Мелинте)** 1

— Максимальное использование всех ресурсов и энергии **(Г еорг з Блаж)** 8

— Цена — инструмент для измерения эффективности научно-технического прогресса (II) **(Андрей Пинку, Марин Попеску)** .. 14

— Шестидесятилетие создания единого румынского национального государства. Путь социализма, путь осуществления социальных идеалов народных масс **(проф. др. доц. Титу Джеорджеску)** .. 20

— Влияние изменения структуры продукции на уровень производительности труда **(др. Иоан И. Никоарэ)** 22

— Усиление внимания на международной арене к скорейшей ликвидации слаборазвитости **(Дан Антонеску)** 26

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

RADIO-RECEPTOARE PORTABILE

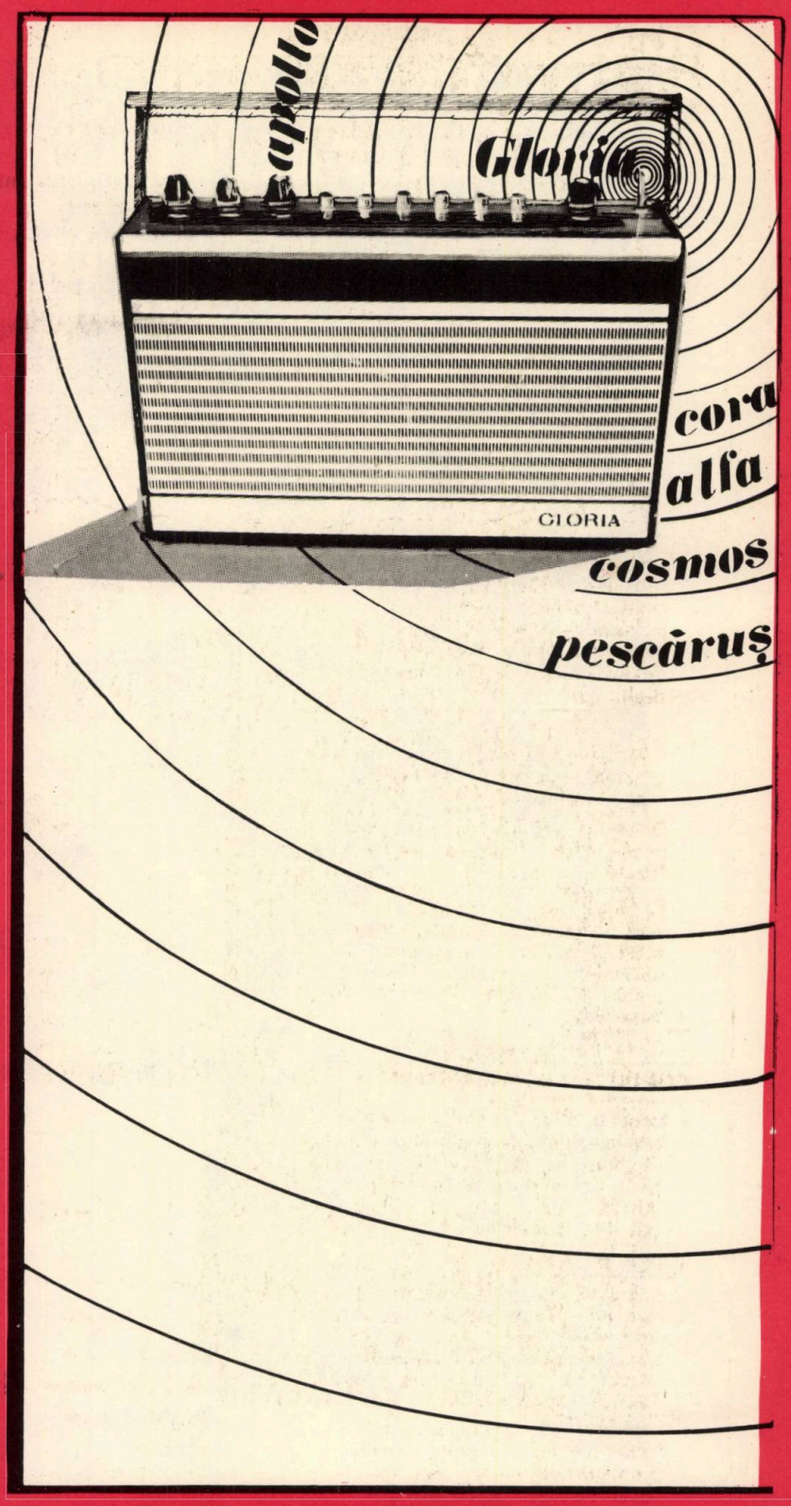

Omul modern simte o acută nevoie de informare, chiar şi în timpul drumeţiilor sau al excursiilor de sfirşit de săptămînă.

REŢINEŢI !

Numai un aparat de radio portabil vă poate oferi, oriunde vă aflaţi, ultimele ştiri. Radio-receptorul portabil este un mijloc de informare de neînlocuit, dar şi un tovarăş agreabil în clipele de destindere.

În magazinele comerţului de stat există următoarele tipuri de radio-receptoare uşoare, de mare sensibilitate şi selectivitate, asigurînd o audiţie clară şi plăcută :

Recom

	G.U.	Preţ
Cora	1	345 lei
Apollo	1	345 lei
Pescăruş	2	450 lei
Alfa	2	450 lei
Cosmos	3	645–740 lei
Gloria	4	1 450 lei

Radio-receptoarele portabile se vînd şi cu plata în 18 rate lunare. Avansul este de numai 20% !

PROSPEȚIMEA ȘI TUȘEUL PLĂCUT AL LENJERIEI DE PAT depind de... MODUL DE ÎNTREȚINERE!

Țesăturile din amestec de fibre de bumbac sau cele din fibră cu poliester utilizate la realizarea lenjeriei de pat sînt foarte frumoase. În orice dormitor ele aduc eleganța tradițională... în alb sau veselia florilor și a culorilor vii ori pastel.

Un motiv în plus ca să preferați aceste țesături ; pentru menținerea prospețimii și a tușeului lor plăcut nu sînt necesare eforturi speciale ci, dimpotrivă, gospodinele trebuie să renunțe la unele practici tradiționale ! NU SE FIERB și după clătire NU SE STORC (apa se elimină prin presare).

Recom

1978 NOV 17

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

Numărul 46 ● Vineri 17 noiembrie 1978

LA INVITAȚIA
TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU
VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ
A PREȘEDINTELUI
AUSTRIEI,
RUDOLF KIRSCHLÄGER

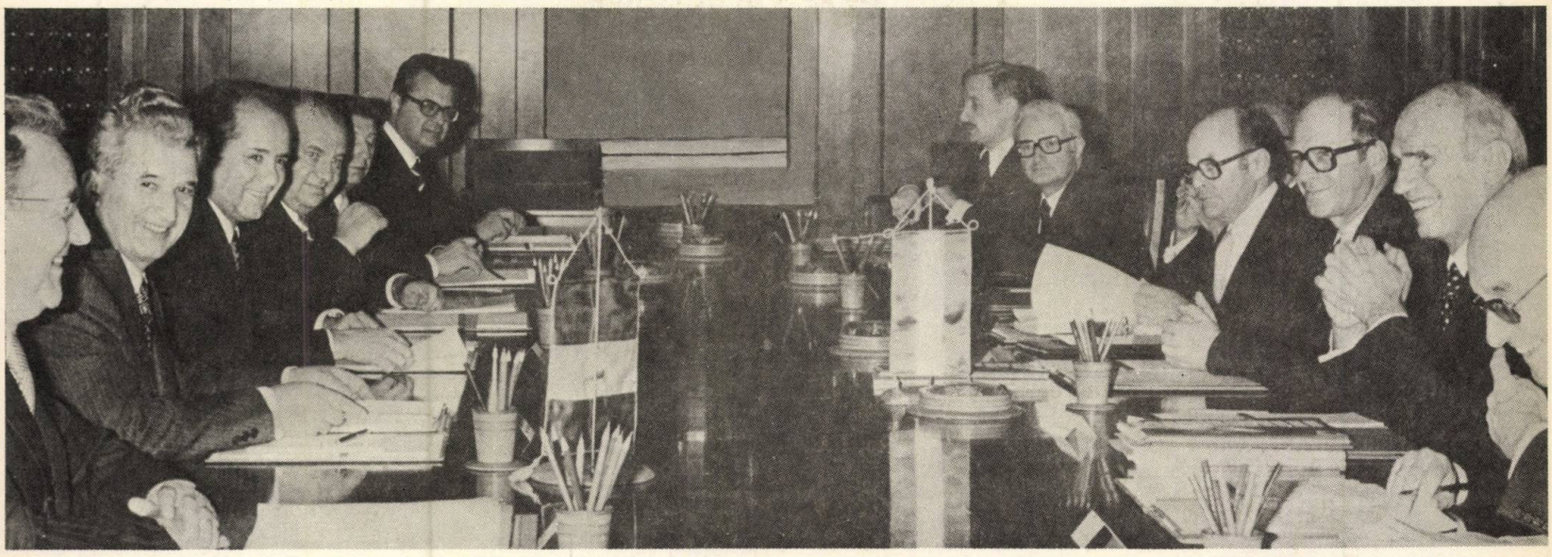

PREȘEDINTELE
NICOLAE CEAUȘESCU
A PRIMIT
PE PRIMUL MINISTRU
AL REPUBLICII TURCIA,
BÜLENT ECEVIT

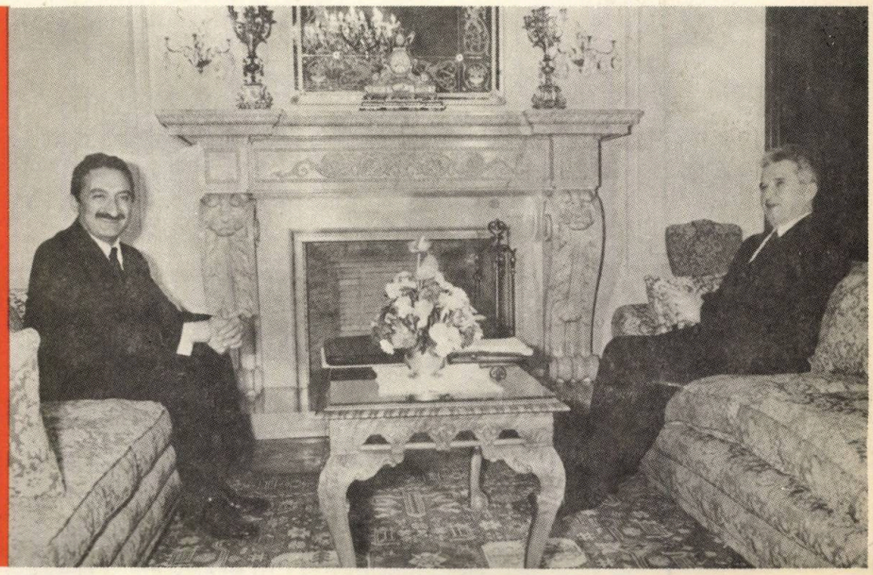

1978 NOV 22

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE — IMPERATIV AL CREȘTERII EFICIENȚEI (I)

DIMINUAREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE se constituie, în economia modernă, într-o componentă viguroasă a procesului creșterii economice, a ridicării eficienței. Concludent în această privință este faptul că micșorarea cu 1% a consumurilor materiale echivalează în acest an cu un spor de producție netă în industrie de 10—12 miliarde lei.

Pentru realizarea sarcinilor de mare responsabilitate pe care secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, le-a pus — la plenara C.C. al P.C.R. din luna noiembrie a.c. — în fața tuturor organelor de partid și de stat, a oamenilor muncii din întreaga economie de a se acționa cu energie sporită pentru reducerea mai substanțială a cheltuielilor materiale de producție, în unitățile economice se depun eforturi susținute, pe multiple planuri, pentru micșorarea consumurilor.

Dimensiuni ale procesului de economisire

EFORTURILE din întreaga economie națională orientate în vederea valorificării în grad tot mai înalt și a utilizării rationale a resurselor de materii prime s-au soldat cu însemnate economii materiale. Prin creșterea gradului de creativitate tehnică și organizațională, în numeroase întreprinderi s-au realizat însemnate volume de producție suplimentară — la produse larg solicitate de beneficiari — în condițiile respectării și uneori ale diminuării considerabile a consumurilor aprobate.

În cadrul rezultatelor obținute pe această linie în cincinalul actual, anul 1978 s-a înscris, încă din semestrul I cu o contribuție deosebită :

- în unitățile economice din industria energiei electrice, chimice, economiei forestiere și materialelor de construcții **s-a economisit metal** în valoare de circa 15,5 mil. lei ;
- în întreprinderile din industria minelor, petrolului și geologiei, în chimie, industria forestieră și ușoară **consumul normat de combustibil a fost diminuat** cu peste 100 mil. lei ;
- în industria construcțiilor de mașini, chimică ușoară și în economia forestieră, **față de energia electrică alocată prin norme, consumul a fost micșorat** cu aproape 20 mil. lei (tabelul).

Nivelurile consumului de metal — cauze și implicații

ALĂTURI DE ECONOMIILE semnalate consumul de metal a înregistrat, față de normative, în multe întreprinderi, **depășiri substanțiale în perioada primului semestru a.c.** îndeosebi la producția de autoșasiuri pentru basculante (233 t), racorduri speciale

■ **REDUCEREA** cu 1% a consumurilor actuale la :

	ECONOMII de materii prime și materiale de :
● **metal**	710 milioane lei
● **cherestea**	38 milioane lei
● **ciment**	11 milioane lei
● **cauciuc natural**	9,5 milioane lei
● **energie electrică**	175,5 milioane lei
● **combustibil**	146 milioane lei

■ **MICȘORAREA CU 1%** a consumurilor materiale în acest an echivalează cu **UN SPOR DE PRODUCȚIE NETĂ ÎN INDUSTRIE DE 10—12 MILIARDE LEI**

Economia națională a avut la dispoziție în semestrul I a.c. însemnate resurse suplimentare de materii prime și materiale provenite din economiile realizate la : benzină auto pentru transport, energie electrică pentru cărbune extras și prelucrat, combustibil pentru furnale, materiale refractare pentru producerea oțelului, laminate finite pline necesare construcțiilor de mașini, lemn de lucru și cherestea pentru mobilă, lînă și bumbac, sodă caustică, acid sulfuric, fenol, cauciuc natural, energie electrică ș.a.

Anumite întreprinderi au înregistrat însă depășiri ale consumurilor normate, care au condus în respectivele unități la depășiri ale costurilor materiale de producție. În cele ce urmează vom analiza problemele pe care le ridică economisirea unor materiale de bază, între care metalul și energia.

din bare și țevi forjate (197 t), osii montate cu roți monobloc (1 805 t). În ce privește laminatele finite pline din oțel depășirile au apărut în special la producția de motoare electrice de 0,25 KW și peste, de mașini și utilaje pentru construcții și lucrări rutiere, la producția de construcții metalice pentru construcții industriale, la autocamioane, autotractoare, autobasculante, vagoane marfă, unele tipuri de tractoare etc.

Cu toată eterogenitatea factorilor care au condus la nerespectarea normativelor aprobate privind consumul de metal, analiza noastră a pus în evidență, în întreprinderile unde au existat astfel de situații, o serie de **cauze principale comune :**

1 ÎN FAZA DE PREGĂTIRE a fabricației sînt localizate cele mai însemnate obstacole în calea reducerii consumurilor datorită :

— **întîrzierilor în activitatea de concepție-proiectare a unor produse noi și a unor înlocuitori, a tenologiilor care permit** consumuri mai reduse de materii prime. Deși practica a demonstrat că circa 80% din economiile materiale totale se obțin în această etapă, totuși, uneori, în gîndirea și acțiunea unor conduceri de întreprinderi (de la „Ceahlăul" Piatra-Neamț de pildă — depășiri 1 295 t) și centrale industriale, se acționează cu prioritate în faza de execuție, cînd cuantumul economiilor fizice posibile de realizat este cu mult mai mic ;

— **inexistenței, în unele cazuri, a unor evaluări ale efectului măsurilor cuprinse în planul tehnic asupra reducerii costurilor materiale de producție.** Ca urmare, specialiștii din unele unități economice (la Intreprinderea de osii și boghiuri Balș — depășiri 4.434 t) sînt uneori tentați — în cadrul priorităților acordate activităților privind reducerea consumurilor — să treacă mai ușor peste pregătirea temeinică, din vreme, a aplicării diferitelor teme de cercetare, a unor tehnologii avansate etc. ;

— **schimbărilor în structura sortimentală a planului de producție ulterioare celei avute în vedere la calcularea normelor.** Depășiri considerabile ale consumurilor au apărut deoarece, în unele întreprinderi, cînd au fost calculate normele, nu era definitivată o variantă actualizată a planului de producție anual, care să precizeze capacitățile disponibile și toate informațiile necesare despre desfacerea producției.

2 ÎN FAZA DE EXECUȚIE propriu-zisă, nerespectarea normativelor de consum aprobate a provenit, în special, din cauza :

— **nerealizării planului fizic în structura sortimentală prevăzută,** ceea ce a făcut să apară depășiri evidente din compararea indicilor de consum planificați, cu cei efectivi realizați ;

— **aprovizionării neritmice a locurilor de muncă,** neasigurării în totalitate a forței de muncă calificată în specialitățile necesare, diferenței între nivelul teoretic al unor norme — fundamentat pe baza performanțelor unor tehnologii noi înainte ca acestea să fie verificate în producție — și nivelul efectiv posibil de obținut în practică, indisciplinei tehnologice în unele secții etc. (la Intreprinderea de vagoane din Arad — depășiri ale normativelor de 3.243 t) ;

— **livrării supradimensionate a semifabricatelor de către unele unități colaboratoare** ceea ce determină mari cantități de metal irosite la prelucrare. La Intreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, de pildă, cele 800 de tone care reprezintă depășirea consumului planificat de metal pe primele 8 luni a.c. sînt provenite în bună măsură și din cauză că semifabricatul forjat pentru racorduri speciale primit de la furnizori cîntărește inițial 141 kg. iar după prelucrare abia 44 kg.

De ce decalaje între prevederi și realizări în consumul de combustibil și energie ?

CONSUMUL de energie electrică și combustibil a înregistrat, de asemenea, în anumite unități economice, depășiri față de normativul stabilit. În semestrul I cele mai ridicate consumuri de energie electrică și combustibil (peste nivel planificat) au apărut în întreprinderi din industria energiei electrice, metalurgică, a minelor, petrolului și geologiei ș.a. (tabelul).

Aceasta a impus ca producția fizică planificată să trebuiască să fie realizată pe capacitățile existente cu un consum de energie suplimentar decît dacă ar fi fost materializată pe noile linii tehnologice moderne care ar fi permis diminuări ale cuantumului energiei utilizat ;

● anumite neajunsuri în organizarea producției și a muncii care au determinat **întreruperi mai frecvente, discontinuități în utilizarea capacităților de producție.** Neutilizarea în flux continuu a unor sectoare productive de la combinatele de îngrășăminte chimice din Arad, Turnu-Măgurele și Piatra Neamț a determinat un consum suplimentar de combustibil de 46 464 tcc., iar neîncărcarea cuptoarelor de la Combinatul siderurgic din Galați la întreaga capacitate un consum peste prevederi de 34 602 tcc. Lipsa unor piese de schimb și întreținerea uneori necorespunzătoare a utilajelor au generat — datorită numeroaselor porniri și opriri consecutive — depășiri ale normativelor la combinatele pentru lianți și azbociment de la Tîrgu-Jiu, Aleșd, Cîmpulung.

Așa după cum am avut ocazia să constatăm, există și anumite cauze obiective care determină unele depășiri ale consumurilor normate. Dat fiind însă că majoritatea covîrșitoare a factorilor care influențează nivelul actual al consumurilor sînt de natură subiectivă, că orientarea lor în vederea diminuării nivelurilor existente în prezent este la îndemîna colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi, în toate unitățile economice se cere acționat mai consecvent și mai eficient pentru valorificarea însemnatelor rezerve existente în domeniul reducerii cheltuielilor materiale.

Respectarea consumurilor normate la unele materiale în semestrul I 1978 (± față de normativ) — mii lei

În întreprinderile din industria :	Metal	Combustibil convențional	Carburanți	Energie electrică
— energiei electrice	— 181	+39 675	— 171	+45 417
— minelor, petrolului și geologiei	+ 1 932	—54 756	+5 079	+ 536
— metalurgică	+53 204	+21 970	+ 160	+15 670
— construcțiilor de mașini	+26 762	+ 946	— 49	—7 561
— chimică	— 5 385	—32 180	— 109	— 8 629
— economiei forestiere și a materialelor de construcții	— 6 413	—11 257	+ 446	— 4 764
— ușoară	+ 4 153	— 2 364	— 58	— 2 734

Desigur, **cauzele** principale sînt aceleași care au determinat plusuri față de norme și la consumul de metal. Alături de ele s-au manifestat, însă, în întreprinderile care au depășit normativele la această categorie de materiale și o serie de cauze specifice :

● **întîrzieri în punerea în funcțiune** a liniilor moderne de turnare continuă nr. 3 și 4 la Combinatul siderurgic din Galați (depășire cu 18,4 mil. kWh la producția de laminate finite pline și semifabricate), **și neatingerea la termen a parametrilor proiectați** la unele turnătorii de fontă din cadrul M.I.C.M. (depășire 72,3 mil. kWh).

Bogdan PĂDURE
Gheorghe DRĂGHICI

FOLOSIREA POSIBILITĂȚILOR DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE

REALIZAREA INTEGRALĂ a producției fizice în sortimentele și calitățile planificate reprezintă o necesitate imperioasă, o sarcină de mare responsabilitate pentru toate întreprinderile ; numai în acest fel se poate asigura o aprovizionare ritmică, integrală, conform prevederilor din contracte a tuturor sectoarelor economice, premisă esențială pentru satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor beneficiarilor industriali interni, în asigurarea fondului pieței și a exportului cu mărfurile solicitate. În legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea atenția că **se impune să trecem cu hotărîre la luarea tuturor măsurilor în vederea îndeplinirii în întregime a planului pe fiecare județ și pe fiecare unitate, a sarcinilor privind producția fizică, sortimentală.**

Această cerință este de o deosebită actualitate, cu atît mai mult cu cît, alături de realizările bune, există încă unele întreprinderi în care producția fizică și producția netă nu se realizează la nivelul sarcinilor de plan. Iată de ce analiza cauzelor care au dus la nerealizarea producției fizice și nete planificate în unele întreprinderi și mai ales găsirea soluțiilor pentru recuperarea restanțelor reprezintă o problemă deosebit de importantă.

Prin efort propriu sporit — depășirea obstacolelor „obiective"

LA ÎNTREPRINDEREA forestieră-de exploatare și transport din Focșani, în lunile iulie și august planul producției nete nu a fost îndeplinit (cu 0,3 mil. lei și respectiv 0,9 mil. lei), amplificîndu-se astfel restanțele la acest indicator înregistrate în semestru I a.c. Totodată, producția fizică pe primele 8 luni din 1978 a fost realizată sub nivelurile stabilite în plan cu 9 mii mc bușteni de gater ; cca. 12 mii mc lobde pentru PFL, tananți, lăzi ; cca. 31 mii mc panouri podină ; lemn de stejar pentru construcții rurale ; lemn de fag pentru doage ; semifabricate pentru mobilă etc.

Analiza cauzelor nerealizării producției nete relevă faptul că elementul determinant al acestei situații l-a constituit depășirea nivelului planificat al cheltuielilor totale și al celor materiale de producție. Situația semnalată a fost generată de acțiunea unui complex de factori atît obiectivi, cît și subiectivi. Printre **influențele obiective defavorabile** se numără :

● apariția în acest an a unor diferențe față de 1977 la prețul lemnului pe picior preluat de la organe silvice, care determină creșteri ale costurilor actuale (cu cca. 1,4 mil. lei) ;

● creșterea distanței medii de transport cu peste 4 km datorită dispersării masei lemnoase atribuită pentru tăiere, implicînd un număr sporit de parchete, ceea ce determină cheltuieli suplimentare de peste 2 mil. lei pe întregul an ;

● modificarea tarifului unitar — lei/t km — la transportul masei lemnoase cu o influență de peste 0,6 mil. lei asupra cheltuielilor de producție.

Desigur, apariția unor asemenea cauze obiective cu influență negativă face mai dificilă realizarea echilibrului financiar al unei întreprinderi. Dar **dacă în cadrul I.F.E.T. Focșani s-ar fi acționat cu hotărîre, încă din prima lună a anului, asupra tuturor pîrghiilor de reducere a costurilor** — introducerea mai operativă în producție a unor tehnologii noi cu consumuri reduse, organizarea mai eficientă a fluxurilor de exploatare și transport, programarea mai judicioasă în timp a activității productive, creșterea în grad mai înalt a calificării personalului — **fără îndoială că efectul cauzelor menționate ar fi fost nu numai mult atenuate, ci ar fi existat chiar posibilitatea de a se respecta nivelul planificat al indicatorilor de cheltuieli.**

Trebuie arătat însă că restanțele la producția netă și fizică au și multe **cauze subiective.** Investigațiile efectuate au evidențiat faptul că realizarea producției într-o altă sortimentație decît cea planificată, de pildă, își găsește explicația și în **tendința de a se executa cu prioritate produse cu rentabilitate ridicată, care să favorizeze creșterea producției nete chiar dacă acest lucru se face cu prețul nerealizării unor sortimente deosebit de importante pentru acoperirea nevoilor economiei naționale.** Într-adevăr, din schimbarea față de plan a structurii producției realizate, întreprinderea a beneficiat de un spor de circa 2 mil. lei valoare nou creată la anumite categorii de produse. Chiar în aceste condiții însă nerealizările fizice au provocat minusuri de producție netă prea mari ca să poată fi compensate.

Întrucît nerealizarea nivelurilor planificate la unele produse nu poate fi în nici un caz compensată prin depășirea la alte sortimente, iar nerespectarea sortimentației stabilite periclitează îndeplinirea sarcinilor de plan la alte unități care se văd lipsite de materii prime de mare necesitate, această optică se cere radical schimbată. Sînt necesare eforturi de utilizare mai adecvată a forței de muncă și a capacităților de producție disponibile pentru ca, în paralel cu realizarea integrală a sortimentelor contractate cu beneficiarii, resursele să poată fi concentrate cu **prioritate în vederea depășirii planului de producție la sortimentele cu nivel scăzut de cheltuieli.** Cu atît mai mult cu cît, în perioada primelor 8 luni ale anului se constată rămîneri în urmă la astfel de produse ca : panouri podină, ulei eteric, ambalaje ș.a.

Perfecționări organizatorice în sprijinul sporirii valorii nou create

NEREALIZAREA nivelurilor de plan a celor doi indicatori esențiali pentru satisfacerea intereselor producătorului și ale beneficiarului — producția fizică și cea netă — face necesară, în întreprinderea analizată, desfășurarea unei activități mult mai intense de evaluare a resurselor încă nefolosite sau insuficient mobilizate

Petre CIOCLU

(Continuare în pag. 13)

Exigențe ale realizării programelor de investiții

DAREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE A OBIECTIVELOR PLANIFICATE

PRIN SPECIFICUL și natura muncii lor, prezența constructorilor într-o localitate sau alta este ușor sesizabilă. Siluetele noilor blocuri de locuințe sau coșurile înalte și halele masive ale obiectivelor industriale — peisaj prezent astăzi în toate zonele țării — atestă pe deplin nu numai prezența acestora dar și rezultatele activității lor. Asemenea înnoiri pot fi întîlnite și în localitățile județelor HUNEDOARA și COVASNA. Analiza de față își propune să reliefeze activitatea desfășurată pentru realizarea planului pe 1978, modul în care în ambele județe s-a acționat pentru darea în folosință la termen și chiar în devans a obiectivelor industriale și social-culturale, acțiunile întreprinse pentru desfășurarea în condiții cît mai bune a activității în 1979.

Consecința ritmurilor înalte — obiective realizate înainte de termen

ATÎT LA HUNEDOARA CÎT ȘI LA COVASNA ritmul lucrărilor desfășurate pentru realizarea prevederilor de plan pe 1978 a fost menținut la cote ridicate, dat fiind numărul mare de obiective planificate a fi predate beneficiarilor. În acest sens, pe fiecare șantier unde condițiile au permis (avem în vedere pregătirea din vreme a investițiilor) au fost organizate echipe complexe de lucru, cu retribuție în acord global, au fost mecanizate, în mare parte, procesele de producție (pregătirea centralizată a betoanelor și mortarelor, a fierului beton, a instalațiilor sanitare, transportul, ridicatul și punerea în operă a acestora), a fost extinsă utilizarea prefabricatelor atît la construcțiile industriale, cît și cele de locuințe.

La Hunedoara, dat fiind industrializarea largă a lucrărilor, activitatea preponderentă este de montaj. Sectorul de producție industrială al Întreprinderii de construcții siderurgice, de pildă, a produs în acest an circa 8 300 tone de construcții metalice și 4 000 m^3 prefabricate. Pe șantierele ce aparțin întreprinderii respective punerea în operă a betoanelor se face cu ajutorul pompelor în proporție de 99%, iar o serie de structuri sînt executate prin tehnologii avansate (glisare), fapt ce asigură viteze ridicate de execuție.

Asemenea acțiuni au loc și la obiectivele de investiții din raza de activitate a Grupului de șantiere Covasna. — unitate ce aparține de Trustul de construcții montaj din Brașov. Constructorul și-a pus la punct o bază proprie de pregătire centralizată a unor lucrări importante (pregătirea betoanelor, prefabricarea unor armături metalice și sanitare, realizarea de prefabricate etc.), a extins unele procedee avansate de lucru (glisarea unor lucrări și utilizarea de prefabricate), ceea ce i-a mărit posibilitatea de accelerare a ritmului lucrărilor, de utilizare mai rațională și eficientă a forței de muncă. Toate aceste măsuri au facilitat în ambele județe scurtarea termenelor fixate de predare la beneficiar a unor obiective cu 1-5 luni (7 obiective industriale la Hunedoara și 6 obiective industriale și 800 apartamente la Covasna).

Din analiza efectuată a rezultat că în măsura în care există o colaborare strînsă între factorii investiționali (avînd ca suport cooperarea și întrajutorarea), cînd beneficiarul asigură din vreme condițiile necesare pentru buna desfășurare de către constructor a lucrărilor de execuție propriu-zise (deschiderea finanțării, eliberarea terenului, contractarea utilajelor tehnologice, documentațiile tehnice și de execuție), se pot imprima de la început ritmuri înalte de lucru, termenele planificate de punere în funcțiune a obiectivelor fiind respectate și, în multe cazuri, chiar scurtate.

Cadențe și scadențe

URMĂRIND STADIUL DE REALIZARE în care se află fiecare obiectiv planificat a intra în funcțiune în acest an, atît la Hunedoara cît și la Covasna, am desprins cîteva restanțe, unele recuperabile pînă la finele anului, altora însă urmînd a li se fixa termene de finalizare în 1979. La Hunedoara, cele mai mari restanțe apar la construcțiile de locuințe, în timp ce la Covasna rămîneri serioase în urmă sînt consemnate la o serie de obiective industriale.

Rămîneri în urmă la construcțiile de locuințe în județul Hunedoara (restanță 30% din plan) apar mai ales la activul Întreprinderii de construcții aparținînd Consiliului popular județean. Cauza : insuficienta organizare a șantierelor, utilizarea în mică măsură a procedeelor industriale, deficiențe în aprovizionarea cu agregate și diferite alte materiale etc.

Neritmicitatea în execuția construcțiilor de locuințe se constată și la Întreprinderea siderurgică Hunedoara. Dar aici, ținînd cont de posibilitățile existente, sarcinile pe întregul an vor fi îndeplinite și chiar depășite. În privința construcțiilor de obiective industriale, situația este în general bună, unele lucrări fiind executate în devans. Este adevărat că, datorită în special nerespectării termenelor de livrare a unor utilaje tehnologice (restanțieri Întreprinderea de utilaj greu București, „Progresul"-Brăila, „Unio" Satu Mare, „23 August" București etc.), în cantitate de peste 3 000 tone (la 30 oct. 1978) la unele obiective întîrzie finalizarea conform graficelor a unor lucrări. Legătura luată de beneficiari cu furnizorii restanțieri a dus la unele recuperări, dar situația cere, în continuare, eforturi pentru a determina pe toți furnizorii să-și respecte obligațiile asumate.

La Covasna, deficiențele au un caracter mai divers și consecințele sînt mult mai mari. La unele obiective importante întîrzie (deși sîntem la finele anului), predarea documentațiilor de execuție, la altele — contractarea utilajelor nefăcîndu-se din timp — livrarea lor nu corespunde termenelor de montaj. Sînt și unele deficiențe în aprovizionarea cu agregate (pietriș, balast, nisip) și cu diferite utilaje pentru activități de mică mecanizare, în asigurarea forței de muncă calificate, în utilizarea fondului de timp maxim disponibil. Toate acestea au făcut ca planul pe 9 luni ale anului în curs să fie realizat de către Grupul de construcții-montaj Covasna doar în proporție de 92%.

Este de subliniat că la unele obiective au existat și

există unele deficiențe legate de nepregătirea condițiilor necesare atacării lucrărilor acestora (Întreprinderea de piese pentru tractoare și mașini agricole Întorsura Buzăului, cu termen de începere a lucrărilor trimestrul II 1978, neavînd asigurată la timp finanțarea nici pînă în prezent, activitatea constructorului nu se poate desfășura ; la Întreprinderea de mase plastice Sfîntu Gheorghe începerea lucrărilor era stabilită pentru trimestrul I 1978, dar activitatea s-a declanșat abia la sfîrșitul lunii mai — datorită întîrzierii în livrarea documentației de execuție și în deschiderea finanțării ; secția scule de filetat și secția de scule și dispozitive auto de la Întreprinderea de mașini agregat și subansamble auto din Sfîntul Gheorghe cu termene de începere trimestrul II 1978, au fost atacate de constructor abia în octombrie 1978, din lipsa documentației etc.

Intervențiile făcute pe parcursul anului de organele locale la beneficiari și ministerele coordonatoare au făcut să se mai rezolve unele probleme, altele însă continuă să treneze. Neavînd create condiții necesare pentru buna desfășurare a activității pe toate șantierele, constructorul respectiv, Grupul de șantiere construcții industriale Covasna, și-a concentrat activitatea spre finalizarea obiectivelor care nu au ridicat probleme. Dar de aici au rezultat consecințe nefaste asupra propriei sale activități, întrucît pregrinările lucrătorilor cît și ale utilajelor sau concretizat într-un volum important de timp inactiv, organizarea de șantier la unele obiective s-a deteriorat, cheltuielile de producție crescînd considerabil. Întrucît de punerea în funcțiune la timp a fiecărui obiectiv planificat depinde atingerea în 1980 a volumului de producție de 10 miliarde lei producție industrială, factorii investiționali responsabili trebuie să acorde mai multă atenție activității și sprijinirii unităților în subordine, asigurînd constructorului toate condițiile impuse de buna derulare a lucrărilor de execuție.

1979, un volum superior de investiții. La ce nivel se situează pregătirile ?

PENTRU ANUL VIITOR, atît la Hunedoara cît și la Covasna, nivelul investițiilor planificate a se realiza depășește cu mult cotele din 1978. La Hunedoara sînt prevăzute să fie puse în funcțiune capacități importante : la Combinatul siderurgic Hunedoara, la întreprinderea „Victoria"-Călan, precum și noi unități industriale etc. ; un număr mare de locuințe vor trebui de asemenea realizate aproape în toate zonele județului. La Covasna, 1979 înseamnă un an hotărîtor în care vor trebui puse în funcțiune zeci și zeci de noi obiective și capacități de producție, precum și un număr mare de blocuri de locuințe.

Din păcate, pregătirile pentru etapa viitoare, mai ales la Covasna, nu sînt încă pe măsura cerințelor. Dacă pentru construcțiile de locuințe sînt asigurate în prezent toate proiectele cu avizele și aprobările necesare, pentru construcțiile industriale abia 59% din prevederile planului pe 1979 sînt acoperite cu documentație de execuție, restanțiere fiind Întreprinderea de scule și dispozitive auto, Întreprinderea de mașini aregate și subansamble auto, Întreprinderea de mase plastice din Sfîntul Gheorghe, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare pentru obiectivele sale etc.

Întrucît o serie de deficiențe evidențiate în realizarea planului de investiții în aceste județe se înregistrează și în alte locuri (ele fiind adesea semnalate în „Revista economică") se impun măsuri, în primul rînd, pentru PREGĂTIREA DIN VREME A FIECĂREI INVESTIȚII așa cum se prevede, în documentele de partid și de stat, în Legea investițiilor. Aceasta presupune ca executantul, respectiv constructorul, să preia de la beneficiar numai acele obiective sau capacități noi pentru care sînt asigurate condițiile materiale de atacare a lor în termenul planificat (documentația de execuție, finanțare deschisă, avize, aprobări, inclusiv garanția livrării la termen de către furnizor a utilajelor tehnologice etc.) **În cazul cînd există excepții de la această regulă ar trebui decalat termenul de punere în funcțiune cu perioada de întîrziere a începerii lucrărilor de execuție.**

Atenție deosebită se cere acordată îmbunătățirii soluțiilor constructive prevăzute în proiecte, în sensul **asigurării unui grad mai ridicat de industrializare a lucrărilor** (în prezent proiectele prevăd încă proporții ridicate de folosire a betonului monolit). Aceasta va da putința creșterii vitezei de lucru pe șantiere, sporirii volumului de construcții-montaj efectuat într-o perioadă de timp mai redusă.

Eforturi mai mari vor trebui să depună și întreprinderile specializate ale Ministerului Construcțiilor Industriale în direcția **producerii de utilaje specifice activității de construcții, în special de mică mecanizare,** care lipsesc în bună măsură pe șantiere (scule electrice portabile, scule pentru dotarea atelierelor, unelte utilaje mici pentru săpături, transporturi etc.

Introducerea unor tehnologii înaintate, de mare randament în diferite sectoare de activitate, impune și o **participare mai largă a cercetării de specialitate.** Se cer studiate și găsite soluții eficiente pentru executarea elementelor prefabricate din beton de granulit, utilizarea de plase sudate în realizarea armăturilor pentru grinzi și stîlpi, extinderea glisării la un volum mai mare de lucrări, execuția din prefabricate a turnurilor de răcire a apei cu tiraj natural etc.

Avînd în vedere volumul mare de investiții prevăzut pentru 1979, se impune ca, pretutindeni, să se acționeze cu maximum de răspundere pentru recuperarea rămînerilor în urmă și pregătirea în cele mai bune condițiuni a demarării activității în anul viitor.

V. BOESCU

● JUDEȚUL HUNEDOARA

Întreprinderea de construcții siderurgice Hunedoara are de realizat în acest an 26 obiective — din care jumătate sînt cu caracter productiv. Din acestea în primele trei trimestre au fost realizate 12 (6 înainte de termenul planificat). Au fost date în folosință între altele : Centrul de cercetări siderurgice, o fabrică de pîine și una de tricotaje, o instalație de elaborare a oțelului în cuptor cu electrod consumabil la Hunedoara, o capacitate pentru turnarea de piese la Întreprinderea metalurgică Aiud etc. Au fost predate, de asemenea, beneficiarilor 350 apartamente și un cămin de nefamiliști cu 300 locuri, un complex comercial, săli de clasă etc. la Hunedoara și Călan. La rîndul său, Întreprinderea de construcții Hunedoara—Deva a predat spre folosință, în același interval de timp, peste 2 000 de apartamente.

● JUDEȚUL COVASNA

În acest județ sînt prevăzute a fi puse în funcțiune în acest an 108 capacități de producție și obiective social-culturale. Pînă la finele trimestrului III Grupul de șantiere construcții industriale Covasna a predat beneficiarilor 21 obiective industriale. Între cele date înainte de termen și la termenul planificat se numără o secție de mașini agregate la Întreprinderea de mașini agregate și subansamble auto — Sfîntu-Gheorghe, dezvoltarea unor capacități pentru organe de asamblare la Întreprinderea de șuruburi și organe de asamblare Tîrgu-Secuiesc, o secție de semifabricate din lemn la Întorsura Buzăului etc. Din domeniul construcțiilor social-culturale date în folosință de către Întreprinderea de construcții din Sfîntu-Gheorghe se pot evidenția : predarea a 1 706 apartamente din care înainte de termenul fixat 22 blocuri cu 804 apartamente, un magazin universal, o cantină cu 1 000 locuri etc.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

„Este un imperativ esențial al mersului nostru înainte, ca toate eforturile materiale și financiare ale economiei să se îndrepte spre acțiunile cu cea mai înaltă eficiență economică, care să corespundă unor nevoi reale ale societății, să contribuie la creșterea continuă a acumulărilor socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE, CERINȚĂ FUNDAMENTALĂ A AUTOGESTIUNII

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

INTENSIFICAREA acțiunilor de sporire a eficienței economice în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar se impune, așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ca o necesitate obiectivă pentru sporirea substanțială a venitului național cu tot ceea ce decurge din aceasta, pentru înfăptuirea obiectivelor imediate și de perspectivă jalonate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru situarea țării noastre, pînă în 1985, în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie și crearea premiselor economice în vederea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Acționînd cu fermitate pentru sporirea eficienței economice, partidul nostru are în vedere efectele și consecințele economico-sociale ale acesteia privind sporirea capacității societății noastre de a atinge mai rapid parametrii social-economici pe care-i presupune socialismul multilateral dezvoltat : economisirea muncii sociale ca urmare a creșterii productivității muncii și micșorării cheltuielilor de producție, rezolvarea contradicției dintre timpul de muncă obiectiv limitat, de care dispune societatea la un moment dat și nevoile de consum care în epoca noastră cunosc o creștere extrem de ridicată; crearea condițiilor pentru realizarea producției pe scară tot mai largă și ridicarea sistematică, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al populației ; participarea efectivă a României la diviziunea internațională a muncii ca urmare a creșterii competitivității produselor și din punct de vedere al cheltuielilor de muncă socială ; realizarea condițiilor pentru micșorarea duratei săptămînii de lucru cu toate consecințele care decurg de aici asupra calității vieții în general.

Fundamentarea temeinică a noilor indicatori

MENITE să dea un nou impuls ridicării la cote tot mai înalte a eficienței întregii activități economice și sociale, să asigure accelerarea ritmului de transformare a acumulărilor cantitative în mutații calitative, măsurile privind perfecționarea mecanismului economico-financiar s-au impus ca o necesitate obiectivă în actualul stadiu de dezvoltare a economiei naționale. Prin introducerea producției nete ca indicator de bază se asigură un eficient instrument pentru orientarea activității întreprinderii atît spre îndeplinirea planului fizic, cît și spre realizarea produselor cu cheltuieli mai scăzute.

În acest context, o importanță deosebită prezintă asigurarea bazei materiale a producției, a aprovizionării și desfacerii. În acest scop, pentru îndeplinirea sarcinilor trasate la recenta plenară a partidului, organele și organizațiile de partid din județul Mehedinți acționează în vederea nominalizării și contractării întregii producții, clarificînd problemele cu centralele industriale, ministerele, cu beneficiarii produselor și furnizorii de materii prime, materiale, semifabricate și combustibil pentru acoperirea integrală a capacităților de producție disponibile și a celor ce urmează să intre în funcțiune. Pînă în prezent, producția marfă prevăzută pentru întregul an 1979 este contractată în proporție de 70,8%. Unități ca Întreprinderea de confecții, Șantierul naval-Drobeta Turnu-Severin, Întreprinderea de vagoane, Combinatul de prelucrare a lemnului și altele aveau asigurate, pînă la începutul lunii noiembrie a.c., aproape în întregime contracte pentru întreaga producție planificată pentru primul trimestru din anul viitor.

O atenție sporită a fost acordată, avînd în vedere importanța acesteia în realizarea integrală și la termen a producției fizice și nete, îmbunătățirii continue a cooperării în producție între diferitele întreprinderi, detailîndu-se indicatorii fizici ai acestei activități pentru principalele repere și subansamble. Astfel, prin îmbunătățirea cooperării în producție, Întreprinderea de vagoane a reușit să dea în avans cu o lună față de termenul prevăzut în contracte 200 buc. vagoane pentru transportat ciment, cu șapte luni 60 bucăți vagoane cisternă pentru combinatele chimice precum și alte importante cantități de piese de schimb pentru unitățile de reparat material rulant din cadrul M.T.Tc. De asemenea, s-au luat măsuri pentru realizarea în cadrul Întreprinderii mecanice din județ a unor subansamble pentru fabricația de vagoane care se primeau de la întreprinderi din alte județe (ansamble și subansamble pentru instalația de frînă a vagoanelor, precum și alte piese).

Colectivele unităților economice au fost sprijinite — cu prilejul fundamentării indicatorilor fizici și ai producției nete — în direcția utilizării depline a capacităților de producție existente cît și a celor prevăzute să intre în funcțiune în anul de plan ; realizării de produse de înalt nivel tehnic-calitativ, care să aibă asigurată desfacerea, să satisfacă cerințele beneficiarilor interni, să prezinte competitivitate pe piața externă ; asigurării unei legături mai bune a indicatorilor care exprimă eficiența economică cu balanțele materiale, creîndu-se în întreprinderi posibilități efective pentru

lansarea comenzilor și încheierea la timp a contractelor de aprovizionare și desfacere.

În vederea sporirii producției nete în activitatea de investiții am acordat o atenție deosebită măsurilor cu ajutorul cărora se asigură mai îndeaproape finalizarea în termene cît mai scurte a fondurilor fixe ce urmează a se pune în funcțiune, soluționarea din timp și în mod convergent a problemelor legate de elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice, de stabilirea amplasamentelor și tehnologiilor pentru contractarea și livrarea la timp a mașinilor, utilajelor și materialelor necesare, precum și pentru pregătirea condițiilor bunei funcționări a noilor obiective.

Măsurile luate în comandamentele organizate la nivelul Comitetului județean de partid cu toți factorii de răspundere — beneficiari, proiectanți, constructori — pentru obiectivele de pe platforma industrială Sud-Vest a municipiului Drobeta Turnu-Severin, a celor din orașele Strehaia și Orșova, a lucrărilor de la S.H.E.N. „Porțile de Fier II" au soluționat în mod operativ problemele legate de corelarea și atacarea lucrărilor pregătitoare, a utilităților comune și a lucrărilor de bază pentru a se asigura un front de lucru și stadii fizice corespunzătoare pînă la finele anului curent, asigurîndu-se condițiile de dare la termen a capacităților planificate în anul viitor.

La Întreprinderea de armături din oțel Strehaia, măsurile luate au condus la realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe această perioadă, astfel ca prima capacitate planificată pentru 31 III 1979 să intre în producție la termen, iar cea de a doua, de la 30. XI. 1979, să fie dată în devans cu o lună. La lucrările de la „Porțile de Fier II" ritmul sporit de execuție în a doua jumătate a anului curent a asigurat recuperarea rămînerilor în urmă, precum și depășirea prevederilor de plan în vederea atingerii stadiilor fizice necesare pentru închiderea în trim. I. 1979 a incintei centralelor electrice de pe malul românesc.

În prim plan — creșterea calității producției

UN LOC central în programele elaborate la nivelul fiecărei unități l-au ocupat măsurile vizînd ridicarea nivelului calitativ al produselor, impulsionarea acțiunilor de cercetare, proiectare și de scurtare a fazei de introducere în producție a rezultatelor cercetării prin punerea mai deplină în valoare a inteligenței proprii existente în fiecare întreprindere, crearea unor produse noi, cu caracteristici funcționale superioare și grad mare de eficiență, reproiectarea produselor existente, a tehnologiilor de fabricație, astfel încît să se utilizeze consumuri cît mai reduse de materii prime, materiale, combustibil și energie pe unitatea de produs.

La o serie de produse ce se execută de către industria județului, indicii de calitate au înregistrat o evoluție continuă de îmbunătățire. Astfel, Combinatul de celuloză și hîrtie a reușit ca pentru sortimentul celuloză albită să ajungă la un indice de plesnire de 28 față de 25 limita superioară a STAS-ului, la sfîșiere 58 față de 45, gradul de albire a crescut la 84,7% față de 84%, iar numărul de impurități pe mp a scăzut la 109 față de 120 limita maximă admisă. Asemenea indici s-au obținut și pentru hîrtie miez, plăci fibrolemnoase și alte produse.

Prin reproiectarea unor sortimente din industria construcțiilor navale, respectiv a cargoului de 2 150 și 2 400 tdw, s-a reușit — fără modificarea parametrilor funcționali — să se reducă greutatea navei cu 82 tone, iar prin proiectarea judicioasă a traseelor de cable la șalandele hydroclap au fost reduse lungimile cu circa 18%.

Paralel cu sporirea preocupărilor pentru creșterea productivității muncii, în care sens au fost stabilite peste 680 măsuri, au fost înscrise în programe speciale circa 570 acțiuni vizînd reducerea costurilor de producție și creșterea rentabilității — preocupare care, așa după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăți.

Dimensiunea sarcinilor ce revin economiei mehedințene în direcția reducerii cheltuielilor de producție este evidențiată concludent de faptul că acestea se vor reduce la finele anului 1980 cu 189,6 lei la mia de lei producția marfă față de anul 1975, respectiv cu 1,6 miliarde lei la întreaga producție de la nivelul anului 1980. Nivele mobilizatoare sînt prevăzute și în alte activități. Astfel, produsele noi și reproiectate vor reprezenta în 1980 circa 45% ; dintr-o tonă de metal se va obține o producție industrială în construcția de mașini mai mare cu 38,1% față de 1975, iar în industria lemnului valoarea produselor rezultate din prelucrarea unui metru cub de masă lemnoasă va spori cu 45% ; resursele secundare, materialele și deșeurile vor trebui să acopere în acest cincinal 40% din necesarul de oțel, peste 25% la fibre de lînă și hîrtie-cartoane, 60% la plăci aglomerate și fibrolemnoase etc.

Atingerea acestor nivele deosebit de mobilizatoare incumbă sarcini sporite pentru organele și organizațiile de partid, sindicat, U.T.C., consiliile oamenilor muncii, pentru toți participanții la procesul de producție, presupune elaborarea căilor și pîrghiilor de acțiune cu privire la reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice de materii prime și materiale, folosirea rațională a combustibilului, energiei electrice, înlăturarea cheltuielilor neproductive, a pierderilor, a risipei în utilizarea resurselor materiale, îmbunătățirea indicatorilor intensivi și extensivi în folosirea mașinilor și instalațiilor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor prin ridicarea gradului de prelucrare industrială a acestora, diversificarea producției, creșterea complexității și tehnicității produselor, folosirea eficientă a forței de muncă, în concordanță cu normativele de creștere a productivității fizice și valorice.

ACȚIONÎND cu perseverență și răspundere pentru introducerea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii, majoritatea colectivelor de muncă din unitățile economice au obținut în primele trei luni de aplicare rezultate bune în îndeplinirea producției nete, ceea ce a făcut ca, la nivelul județului, acest indicator să se realizeze în proporție de 104,8% ; acesta constituie un început bun, o dovadă concludentă a creșterii rolului maselor de oameni ai muncii în exercitarea conducerii colective, în promovarea noului, în înfăptuirea cu eficiență sporită a sarcinilor de plan.

Hotărîte să-și amplifice rezultatele obținute în primele trei luni de aplicare a noilor măsuri de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare, organele de conducere colectivă din unitățile județului Mehedinți vor acționa cu perseverență pentru creșterea în continuare a eficienței mecanismului economico-financiar, a autoconducerii, autogestiunii, autofinanțării și participării oamenilor muncii la beneficii — elemente ce alcătuiesc un tot unitar, suportul material de realizare a autoconducerii muncitorești.

Experienţe în actualitate sub semnul creşterii eficienţei unităţilor agricole

Valorificarea completă a rezervelor interne — factor decisiv al sporirii rentabilităţii la PRODUCŢIA DE LAPTE

ÎNSEMNATELE SARCINI ce revin agriculturii în etapa actuală impun cu hotărîre o redimensionare calitativă a întregii activităţi, un efort sporit de competenţă şi răspundere din partea tuturor lucrătorilor din unităţile de producţie agricolă. Secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, a subliniat în repetate rînduri necesitatea şi posibilitatea realizării acelui salt revoluţionar capabil să antreneze o cotitură radicală în dezvoltarea acestei ramuri de bază a economiei noastre naţionale.

În contextul perfecţionării mecanismului economico-financiar şi de planificare-conducere, exigenţele unei activităţi superioare sporesc considerabil, făcînd condamnabilă — ca fiind generatoare de mari pierderi — lipsa de hotărîre sau amînarea luării celor mai adecvate decizii pe linia creşterii producţiei şi a eficienţei în toate unităţile agricole socialiste. Îndeplinirea acestui deziderat major trebuie să aibă loc în cazul fiecărui produs agricol principal, stopîndu-se tendinţa — manifestată deseori, atunci cînd prima indicatorul producţiei globale — de a se „compensa", la nivelul întreprinderii, rezultatele bune din unele sectoare, cu cele necorespunzătoare din alte sectoare. Realizarea planului la producţia fizică, la cea netă şi, concomitent a indicatorilor de eficienţă stabiliţi reprezintă criteriile primordiale chemate să opereze în aprecierea activităţii depuse şi în cadrul unităţilor agricole.

Unul din sectoarele în care creşterea producţiei (în special, a celei medii) este destul de lentă, cheltuielile materiale cresc rapid, iar în ce priveşte creşterea rentabilităţii producţiei mai sînt încă foarte multe de făcut, este cel al producţiei laptelui de vacă. Deşi există şi în acest sector o serie de unităţi cu rezultate remarcabile, care obţin producţii mari şi rentabile, totuşi în destul de multe întreprinderi şi cooperative agricole producţiile cresc lent sau stagnează, iar indicatorii de eficienţă (rentabilitate) calculaţi ilustrează situaţii necorespunzătoare — înregistrînd uneori chiar pierderi în loc de beneficii, situaţii inadmisibile din punct de vedere economic.

Am abordat studiul unui caz concret — Complexul de vaci de lapte Sf. Gheorghe, judeţul Covasna — cu convingerea că principalul accent în rezolvarea unor asemenea situaţii trebuie pus pe o valorificare cu mult mai intensă a rezervelor interne de care dispun unităţile de producţie.

Adevăruri confirmate de practică

SE ŞTIE CĂ ÎN AGRICULTURĂ, eficienţa economică îmbracă un caracter complex, obţinerea producţiei fiind rezultanta combinării unei mari varietăţi de resurse, combinare ce poate genera rezultate diferite. În etapa actuală şi în viitor, antrenarea unui volum tot mai mare de resurse materiale şi financiare face ca sporirea eficienţei economice să nu fie posibilă decît pe baza unei temeinice organizări a producţiei şi a muncii, unei înalte competenţe profesionale şi unei riguroase chibzuinţe în gospodărirea resurselor (cheltuielilor) de producţie. Pentru o astfel de abordare a conceptului de eficienţă economică este nevoie de o cunoaştere temeinică a laturilor calitativ-tehnice ale procesului de producţie, în strînsa lor legătură cu fenomenele economice adiacente. Analiza fenomenelor economice prin prisma relaţiei „cauză-efect" este singura care permite cunoaşterea şi măsurarea nivelului, sensului şi intensităţii influenţei lor asupra eficienţei economice.

Însăşi eficienţa economică trebuie măsurată printr-un sistem de indicatori care să aibă o funcţionalitate simultan-complexă, separarea lor mecanică putînd provoca aprecieri eronate, care să conducă la decizii inconsistente. De exemplu, calculul şi analiza indicatorului „rentabilitate" doar în accepţiunea sa pur financiară poate conduce la aprecieri şi soluţii greşite, atunci cînd nu se surprinde legătura sa organică cu activitatea propriu-zisă de producţie.

Referitor la producţia de lapte, considerăm că atît creşterea producţiei, cît şi a eficienţei sale îşi găsesc rezolvarea printr-o acţiune atentă, continuă şi hotărîtă asupra şi în cadrul următoarelor grupe mari de factori :

- **calitatea şi structura efectivelor de animale ;**
- **volumul, calitatea şi structura bazei furajere ; randamentul pe cap de vacă furajată ;**
- **nivelurile şi structura cheltuielilor corespondente consumurilor de factori ;**
- **calificarea şi disciplina forţei de muncă ;**
- **continua perfecţionare a organizării şi a conducerii.**

Analiza critică a situaţiei existente

COMPLEXUL ANALIZAT, înfiinţat în 1968, şi avînd o capacitate de 4 150 taurine, din care 2 200 vaci cu lapte, a cunoscut o continuă perfecţionare a organizării şi conducerii sale, ceea ce s-a tradus într-o îmbunătăţire permanentă a rezultatelor de producţie şi de eficienţă. Dacă sensul transformărilor respective este pozitiv, datorită ritmului lor încă scăzut şi unor probleme nerezolvate la timp, nivelurile indicatorilor ce măsoară producţia şi eficienţa sînt totuşi încă necorespunzătoare comparativ cu condiţiile existente, cu nivelurile planificate şi cu cerinţele îndreptăţite faţă de o unitate agricolă modernă, organizată pe principiu de flux industrial.

Astfel, **efectivul mediu anual de vaci de lapte** (principalul mijloc de producţie) nu s-a realizat integral pînă în prezent (doar 95% în perioada 1972—1976 şi 97% în 1977—1978), cu toate că unitatea a avut această posibilitate din chiar resursele proprii, ea livrînd anual peste 200 de viţele de producţie altor unităţi agricole de stat.

Producția medie de lapte pe cap de vacă furajată — indicator calitativ deosebit de important, cu consecințe directe asupra întregii activități economico-financiare — s-a situat sub nivelul planificat cu 20—25% în 1972—1976 și cu 10—15% în 1977—1978.

Din analiză a reieșit că potențialul productiv scăzut al efectivului de vaci de lapte din complexul Sf. Gheorghe are drept cauză o serie de neajunsuri ce s-au manifestat în următoarele direcții principale :

- natalitate relativ scăzută (75 viței la suta de vaci),
- deficiențe importante în asigurarea volumului și calității furajării necesare,
- preocupare insuficientă pentru respectarea tehnologiei de creștere și exploatare.

Principala pondere în obținerea rezultatelor respective revine furajării necorespunzătoare, ca urmare a insuficientei preocupări de a valorifica la maximum resursele proprii (1 300 de hectare destinate cultivării furajelor, pământ de bună calitate). Stuctura culturilor și producțiile scăzute de plante furajere la hectar, echivalînd doar cu 6 535 U.N./ha — cînd s-ar putea obține fără mare efort peste 8 000 U.N./ha — au făcut ca baza proprie de furaje să fie insuficientă pentru hrănirea adecvată a animalelor, în raport cu nivelurile de producție de lapte ce trebuiau realizate. Așa cum a reieșit din analiza întreprinsă, insuficienta utilizare a bazei furajere proprii este consecința nerespectării condițiilor agrotehnice cerute, mai ales în ce privește : rotația culturilor ; aplicarea științifică a îngrășămintelor chimice ; folosirea rațională a gunoiului de grajd ; respectarea perioadei optime de recoltare.

Unele lipsuri pe linia îngrijirii corespunzătoare a animalelor, dar mai ales carențele în furajare au făcut să se manifeste fenomene negative, ca :

— pierderi relativ mari prin sacrificare și mortalitate, în special la tineretul sub 6 luni, unde coeficientul acestor pierderi a ajuns pînă la 13% din efectivul mediu anual al categoriei respective ;

— spor redus în greutate la o parte însemnată a efectivului de junici, care nu au putut fi montate înaintea vîrstei de 18 luni ; prelungirea cu 6—7 luni a operațiunii respective pentru un efectiv mediu anual de 470 vițele a antrenat cheltuieli neeconomicoase importante.

Drept urmare, rezultatele financiare, indicatorii de eficiență ai producției de lapte la complexul Sf. Gheorghe au înregistrat niveluri și tendințe nesatisfăcătoare în perioada 1972—1976 : astfel, cheltuielile planificate la mia de lei venituri au fost depășite cu 90 de lei (în valoare absolută, peste 3 milioane de lei), mai ales la materii prime și materiale (furaje) și servicii prestate de terți (transportul furajelor de volum cumpărate) ; costul pe hectolitrul de lapte a sporit cu 40 de lei, analiza factorială a influențelor arătînd că această situație se datorează în proporție de 48% depășirii cheltuielilor aferente produsului principal (laptele) și de 45% nerealizării producției medii scontate pentru un asemenea nivel de cheltuieli.

Soluții de perfecționare

FAȚĂ DE SITUAȚIA EXISTENTĂ în perioada 1972—1976, încă din anul 1977 la complexul de vaci de lapte Sf. Gheorghe s-a stabilit un program concret de măsuri, astăzi în curs de finalizare și perfecționare, destinate să îmbunătățească în mod radical activitatea de producție și rezultatele sale economico-financiare.

O primă orientare de fond o constituie **îmbunătățirea tehnologiilor de producție,** modernizarea acestora, pe următoarele direcții concrete :

- asigurarea unei ponderi cît mai scăzute a efectivului de tineret față de efectivul de vaci de lapte în exploatare ;
- îmbunătățirea permanentă a valorii productive a materialului biologic, în special prin metisare progresivă cu rasa Holstein ;
- creșterea întregului efectiv de viței apte pentru reproducție pînă la vîrsta de 22—23 luni, doar la acest moment livrîndu-se excedentul către alte unități ; tineretul mascul va fi livrat îngrășătoriilor la vîrsta de 15 zile ;
- întreținerea vacilor de lapte pe loturi permanente și hrănirea lor diferențiată, în raport cu producția de lapte și cu starea fiziologică ;
- mecanizarea principalelor lucrări de întreținere și exploatare.

Pornind de la premisa verificată, că cele mai ridicate producții cu cele mai scăzute costuri se obțin printr-o **furajare rațională și continuă,** sau mobilizat toate eforturile pentru eliminarea perioadelor de subalimentație.

O primă direcție de acțiune pentru îmbunătățirea furajării a constituit-o **intensificarea producției proprii de furaje,** o pondere însemnată căpătînd nutreturile de volum ; orientarea este rațională și economică, deoarece în anii anteriori complexul cumpăra la prețuri ridicate peste 1 700 tone de fîn, ceea ce ocaziona cheltuieli suplimentare (neeconomicoase) de peste 1 milion de lei anual pentru plata transportului executat de terți .S-a introdus **hrănirea diferențiată,** sezonieră, și s-au **restructurat rațiile** într-un raport mult mai direct cu necesitățile reale ale animalelor.

Pentru **optimizarea structurii de vîrstă a animalelor** din complex se are în vedere păstrarea unui efectiv minim de tineret femel care să asigure în permanență existența a 2 200 capete de vaci cu lapte ; acesta va fi corelat cu un coeficient de 18% ieșiri (prin reformare din categoria vaci de lapte) și livrarea excedentului de viței montate la 22—23 luni.

Prin corelarea **secției tineretului femel pentru prăsilă proprie** de la cele mai bune 1 200 de vaci, cu o hrănire specială a lotului de selecție, se scontează sporirea potențialului productiv al generației următoare cu cel puțin 200 litri de lapte pe cap de vacă furajată. De asemenea s-au pus în aplicare un set de măsuri de ordin tehnic și organizatoric care să asigure un coeficient de natalitate de 80% la vacile de lapte și 90% la primipare.

Pe linia **creșterii calitative a forței de muncă și a muncii** deosuse se impun promovarea celor mai adecvate mijloace și căi de sporire a calificării lucrătorilor, permanentizarea lor și a cadrelor în unitate, într-o mai strînsă corelare cu ridicarea cointeresării materiale, mai ales prin perfecționarea formei de retribuire în acord global.

Soluțiile de perfecționare deja aplicate, împreună cu cele în curs de introducere sau programate pentru viitorul apropiat, dau garanția sporirii calității întregii activități, marcînd o nouă etapă, radical îmbunătățită, în munca și responsabilitatea lucrătorilor de la complexul de vaci de lapte Sf. Gheorghe.

Gavrilă FAZAKAȘ
inginer-șef la Trustul județean I.A.S. Covasna

Dezbatere „R.E." privind o zonă de interferenţă comerţ-industrie

PRODUSUL NOU DE LA IDEE LA BENEFICIAR (II)

CONTINUĂM, în acest număr, publicarea punctelor de vedere exprimate în dezbaterea organizată de revista noastră pe tema perfecţionării conlucrării industrie-comerţ pentru satisfacerea mai bună a cerinţelor consumatorilor, problemă ce stă în centrul politicii partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai al populaţiei.

În prima parte a dezbaterii, publicată în nr. 44 (din 3 noiembrie 1978) al revistei, au fost abordate probleme ale perfecţionării activităţii de creaţie a produselor noi printr-o mai largă şi mai directă legătură între creatorii industriali şi consumatori, apelînd în acest scop cu mai multă hotărîre şi încredere la diversele forme de consultare a populaţiei, pe care actualul cadru organizatoric le oferă, începînd cu expoziţiile judeţene, magazinele de prezentare ale producătorilor din municipii şi oraşe şi pînă la tîrgurile de mostre de bunuri de consum. Contactul mai frecvent cu beneficiarii producţiei este de natură să furnizeze, de asemenea, elemente pentru mai buna fundamentare a contractărilor industrie-comerţ, cu efecte deosebit de pozitive pentru ambele sfere.

Continuînd investigaţia în această zonă de interferenţă a atribuţiilor comerţului şi industriei, opiniile pe care le publicăm azi aduc în discuţie noi aspecte ale creşterii eficienţei procesului de înnoire şi diversificare a producţiei de bunuri de consum, cum sînt: ASIGURAREA CALITĂŢII de conformitate, atribuţiile comerţului în lupta pentru calitate, APORTUL DESIGNULUI la ridicarea performanţelor funcţionale şi estetice ale produselor, necesitatea unei concepţii clare de PROMOVARE.

Un prim pas: „calitatea de conformitate"

Prof. dr. DUMITRU DIMA, şeful Catedrei de merceologie, A.S.E.: În perfecţionarea continuă a relaţiilor dintre industrie şi comerţ, un rol important îl are asigurarea unui nivel de calitate constant şi garantat al produselor — cu efecte dintre cele mai favorabile nu numai pentru activitatea întreprinderilor producătoare şi comerciale, ci şi pentru aprovizionarea populaţiei. Cadrul legal şi instituţional creat în acest scop permite într-adevăr trecerea la o calitate nouă, superioară atît a activităţii întreprinderilor, cît şi a produselor ca atare.

Evident, problema calităţii produselor ar putea fi abordată pe două planuri distincte: a) **politica de asigurare a „calităţii de conformitate" *)** şi b) **politica de ridicare continuă a calităţii produselor**, care ar putea fi asimilată pentru o anumită perioadă cu aşa numita „calitate optimă", caracterizată printr-un nivel superior al parametrilor calitativi, posibil de realizat de către întreprinderile producătoare şi care propulsează produsele spre un grad înalt de competitivitate. Experienţa curentă a relaţiilor industrie-comerţ pune în evidenţă neajunsuri încă serioase, în unele cazuri, în asigurarea calităţii de conformitate a unor loturi de mărfuri livrate de întreprinderi producătoare către întreprinderi comerciale, ceea ce înseamnă că nivelul real al calităţii unor produse din loturile livrate este inferior nivelului calitativ prescris în standarde şi în norme tehnice. Acest fapt generează situaţii diferite, dar toate cu efecte negative fie pentru întreprinderi, fie pentru consumatori — deci, pe ansamblu, pentru societate. La nivelul întreprinderii, aceste efecte negative pe termen lung se concretizează în creşterea artificială a costurilor (chiar dacă ele nu sînt înregistrate în documentele de evidenţă curentă, de exemplu livrările de piese de schimb pentru remedieri în perioada de garanţie, mai mari, decît cele normate), în grăbirea uzurii morale şi chiar în scurtarea forţată a „ciclului de viaţă" al produselor, cu alte cuvinte se manifestă prin reducerea rentabilităţii, a beneficiilor, datorită compromiterii produselor respective şi transformarea lor în produse lent vandabile sau nevandabile.

Pentru consumator, efectele negative ale calităţii necorespunzătoare se manifestă nu numai prin insatisfacţia faţă de un produs care nu-i acoperă necesitatea de consum respectivă, dar şi prin consum de timp, printr-o anumită neîncredere în întreprinderea care l-a produs şi faţă de unitatea comercială care i-a vîndut produsul respectiv.

Pentru societate, efectele negative sînt mai puţin vizibile, dar nu mai puţin importante, deoarece problema vizează resursele materiale cheltuite, eficienţa economică şi socială.

Depăşirea acestor neajunsuri este posibilă folosind mai bine actualele pîrghii pentru controlul calităţii produselor, şi anume prin: a) perfecţionarea **conţinutului** şi **preciziei standardelor** şi a **normelor** tehnice, spre a se elimina echivocurile de interpretare; b) **recepţia** loturilor de produse atît din punct de vedere cantitativ, cît şi calitativ, aplicînd cu grijă cea mai potrivită schemă de verificare (control) calitativ de recepţie, conform prescripţiilor sau înţelegerii contractuale dintre furnizor şi, beneficiar. În acest fel, frecvenţa şi amploarea produselor necorespunzătoare care ar putea pătrunde în reţeaua comercială s-ar micşora simţitor. Este vorba în esenţă de creşterea autoexigenţei producătorilor.

*) Calitatea de conformitate a unui produs sau a unui lot de produse indică faptul că nivelul său calitativ real se înscrie în limita de acceptare calitativă din standardul sau norma tehnică.

GHEORGHE TEGZES, directorul Direcţiei comerciale judeţene Maramureş: În scopul creşterii răspunderilor ce revin ministerelor şi unităţilor economice în domeniul calităţii mărfurilor a fost adoptată „Legea calităţii produselor şi serviciilor". Prin lege se stabilesc caracteristicile pe care trebuie să le satisfacă produsele din grupele: confecţii, tricotaje, articole de uz casnic şi gospodăresc, ţesături, încălţăminte, marochinerie ş.a.m.d., caracteristici cuprinse în standarde, norme tehnice şi contracte economice. Potrivit legii, comerţul răspunde de calitatea mărfurilor vîndute, asigurînd remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare pe seama unităţilor producătoare.

Amploarea procesului de înnoire sortimentală prevăzut pentru actualul cincinal în programele speciale (de exemplu: creşterea numărului de articole electrocasnice de la 107 la 215, la articole de uz casnic de la 13 000 la 20 000, asimilarea a peste 1 300 de sortimente noi de jucării etc.) impune o atenţie deosebită din partea reprezentanţilor industriei şi comerţului la omologarea noilor produse, urmărirea modului cum sînt testate şi verificate produsele noi de către institutele de cercetare de specialitate ale producătorilor.

Pentru promovarea noului şi stimularea întreprinderilor comerciale în prezentarea şi desfacerea unui larg sortiment de produse solicitate de populaţie au fost, de asemenea, reaşezate rabaturile comerciale la o serie de mărfuri. Astfel, prin modificarea impozitului pe circulaţia mărfurilor, deci cu menţinerea preţurilor de desfacere cu amănuntul, rabatul comercial s-a majorat, de exemplu, la produse de panificaţie de la 4% la 6%, — la confecţii, tricotaje, ţesături de la 7% la 11% — reaşezare care permite comerţului acoperirea unor cheltuieli determinate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale şi de îmbunătăţirea condiţiilor de expunere şi prezentare. În acelaşi scop au fost majorate ra-

baturile comerciale la produsele din piele și înlocuitori de la 7% la 9,50%, la piesele de schimb ale bunurilor de folosință îndelungată de la 16% la 18% și altele.

O pîrghie de încurajare a industriei în realizarea de noi bunuri de consum este crearea posibilității de testare a produselor noi prin magazinele de prezentare, stabilindu-și propriile prețuri la aceste produse. Legislația în vigoare în țara noastră prevede, de asemenea, posibilitatea realizării de produse de serie scurtă, cu prețuri ce se stabilesc special pentru partida respectivă, desfăcîndu-se printr-o anume rețea de magazine, de genul „Romarta".

Iată, deci, cîteva elemente ale unui cadru organizatoric capabil să genereze o mai rapidă înnoire și diversificare a producției și desfacerii de bunuri de consum, în condițiile în care aceste posibilități ar fi pe deplin valorificate.

Antrenarea populației în deciziile comerciale

Conf. dr. DUMITRU PATRICHE, Facultatea de comerț, A.S.E. : Cred că pentru a optimiza structurarea și desfășurarea acțiunilor precontractuale este util să cunoaștem și experiența altor țări socialiste. În Cehoslovacia, spre exemplu, în ultimii ani se obișnuiește foarte frecvent ca înaintea lansării unor produse noi să se procedeze la testarea lor în cadrul pieței. Este cunoscut faptul că testarea mărfurilor se poate realiza sub două forme : prin teste demonstrative, în care cei consultați au posibilitatea să urmărească comportarea produsului într-un mod cît mai real (putînd încerca, mișca, demonta sau gusta produsul), expunîndu-și apoi părerea într-un cadru organizat ; prin teste experimentale — presupunînd încredințarea produselor pentru un anumit timp eventualilor cumpărători, în scopul de a urmări comportamentul acestora în exploatare, la domiciliu.

Pentru o mai mare operativitate în obținerea și valorificarea informațiilor, în Cehoslovacia se utilizează în special testele demonstrative, canjugate cu crearea unor condiții care permit ca acestea să se deosebească de sondajele efectuate în magazine sau vînzările de probă. În timpul testării se utilizează tehnica comparațiilor, supunîndu-se aprecierii celor consultați atît produsul testat, cît și produsele ce-l pot substitui în condiții echivalente. Această tehnică urmărește evidențierea modului în care este apreciat întreg produsul sau numai una din caracteristicile sale — de pildă : materialul din care este confecționat sau ambalajul în care este prezentat, toate celelalte caracteristici fiind asemănătoare pentru mai multe modele. De asemenea, se mai utiliezază așa-zisa tehnică a „alegerii oarbe". Celor consultați li se prezintă un produs despre care ei capătă informații incomplete, de pildă : marca, producătorul, prețul, termenul de garanție etc. — și se compară reacțiile provocate de acest produs, cu cele determinate de un produs pentru care se dau informațiile complete.

Un alt exemplu : specialiștii Institutului de cercetare a pieței din R.P. Ungară au organizat un sistem de **cercetări tip panel** pentru studierea directă a evoluției cererii de mărfuri. De aproape zece ani se folosesc paneluri generale, formate din 2-3 mii de gospodării, cu o tematică ce diferă în funcție de împrejurări, referindu-se fie la trebuințe, cumpărări, cererea în formare, aprovizionare, fie la deprinderi de cumpărare, opinii și propuneri ale cumpărătorilor. O largă utilizare au și o serie de paneluri speciale. De pildă, panelul privind articolele de îmbrăcăminte, care este compus din 1 500 bărbați, 1 500 femei și 1 500 copii (pentru aceștia din urmă răspunsurile se formulează de către părinți), este consultat prin intermediul unor chestionare transmise gospodăriilor prin poștă, în perioadele ianuarie-martie și septembrie-noiembrie ale fiecărui an. Reprezentativitatea panelului este asigurată prin considerarea unor caracteristici ca : mărimea localităților, gradul de urbanizare a zonei respective, structurile socio-profesionale, mărimea familiilor și volumul cheltuielilor pe un membru de familie.

În ultimii ani, același institut a organizat o serie de paneluri compuse din specialiști ai comerțului interior, cuprinzînd pînă la 10% din numărul unităților comerciale. Reține atenția îndeosebi panelul pentru cercetarea cererii privind articolele de mobilă și cel referitor la băuturile răcoritoare. Informațiile obținute prin aceste cercetări servesc la determinarea structurii vînzărilor și a stocurilor pe sortimente, în cadrul anumitor perioade. S-a apreciat ca util, în scopul valorificării corespunzătoare a rezultatelor pentru orientarea comenzilor comerțului și a activității industriei, ca cercetarea în cadrul acestor paneluri de specialiști să se facă trimestrial în cazul articolelor de mobilă și lunar în ceea ce privește băuturile răcoritoare.

Imensele resurse ale design-ului așteaptă o mai amplă valorificare...

Arh. ION POPA, Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" : Ca și cu alte prilejuri în paginile acestei reviste, ni se propune un subiect foarte interesant, la ordinea zilei, cu largi implicații în economie și societate. De la idee la beneficiar — iată doi poli uneori prea îndepărtați, un drum necesar, dar nu întotdeauna ușor de parcurs, nu întotdeauna firesc. Incitat de problemă, implicat într-o anumită etapă a unui asemenea virtual drum, propun o reformulare a problematicii în sens invers: de la beneficiar la idee. Nu este, oare, un mod de abordare, o concepție, o viziune antropologică a întregului lanț al creației și producției de bunuri materiale destinate omului, așa cum îl cunoaștem prin științele sociale, comportamentale, medicale etc. Dacă în prima situație presupunem materializarea ideii în scopul satisfacerii unei necesități, în general, printr-o atitudine explorativă, în varianta propusă — prin stabilirea unui nivel de calitate impus de buna cunoaștere a beneficiarului — ideea va acoperi, într-un cadru normativ, nevoile reale ale acestuia. Se impun, aici unele explicații.

Voi încerca să folosesc experiența pe care secția design a institutului nostru o are din contractele încheiate cu unități de producție și cercetare științifică, plasîndu-mă pe porțiunea lungului drum idee-beneficiar, reprezentată de etapa de proiectare sau reproiectarea produsului. Printr-o atitudine de design, prin metode de design, încercăm să restructurăm produsele studiate astfel încît, păstrînd echilibrul structură-funcție-formă, acestea să fie adecvate funcțional și estetic beneficiarului potențial.

De exemplu în cazul remodelării tipului de tractor românesc — la care am fost solicitați de producător — pe baza unui studiu realizat de Institutul de economie mondială, cu sprijinul Filialei A.R.O.M.A.R. București, am luat cunoștință de configurația ofertei tehnice internaționale, de piețele potențiale cu pretențiile și necesitățile lor. Am putut stabili astfel un nivel de calitate, desigur din punct de vedere al designului pe care ne-am propus să-l atingem. Aceasta ar fi o descriere a unui beneficiar determinat prin metodele și posibilitățile marketingului. În continuare, am căutat să cunoaștem utilizatorul final al acestui produs (date antropometrice, ergonomice, psihologice etc.) pentru a putea defini și alte aspecte ale unui beneficiar potențial. Pornind de la beneficiar, am declanșat apoi căutarea ideilor din care, în acord cu tehnologia și materialele de care dispune economia noastră, am ales varianta finală. Dacă pînă acum, prin design se intervenea, de obicei, asupra formei cabinei și caroseriei exterioare, putem spune că am gîndit puțin diferit, văzînd în cabină un loc de muncă, cu cerințele sale specifice. În propunerea noastră, am proiectat un loc de muncă, corect determinat, care impune o anumită structură a cabinei și care, desigur, va necesita reproiectarea unor subansamble ale tractorului. Folosind elemente formal-estetice originale, dar cu aluzie la purtătorii de nou de pe piața internațională, am încercat să obținem o imagine cu personalitate (completată cu imagine de marcă) a tractorului românesc în toate variantele sale de capacitate și putere. Este acum rîndul specialiștilor din Institutul de cercetări și proiectări de profil și din întreprinderea producătoare să continue munca noastră.

Sîntem convinși că lanțul beneficiar-idee, propus de noi, va fi un succes.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

„R. E." militează pentru generalizarea „A. V."

ANALIZA VALORII — INSTRUMENT DE RAȚIONALIZARE A CHELTUIELILOR MATERIALE

A. V.: produse competitive; A. V.: consumuri reduse; A. V.: tehnologii eficiente; A. V.: beneficii suplimentare; A. V.: maximizarea producției nete; A. V.: creație colectivă

ANUL VIITOR, ponderea valorică a produselor noi și modernizate introduse în fabricație de la începutul cincinalului se va ridica la 34% din producția marfă realizată în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane. După cum prevede Legea adoptării Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1979, **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor** prin intensificarea procesului de modernizare și înnoire a acestora, de asimilare în fabricație a noi materiale cu caracteristici superioare, noi mașini și utilaje de înaltă productivitate **va trebui însoțită de diminuarea în continuare a normelor și normativelor de consum** prin reproiectarea produselor, extinderea utilizării materialelor înlocuitoare eficiente și folosirea tehnologiilor cu consumuri reduse de materiale.

Acestea nu sînt sarcini noi ; ele se încadrează între **condițiile unei producții moderne și eficiente**, între **obiectivele majore ce caracterizează accentuarea laturilor calitative ale activității economice.** Noi sînt, însă, dimensiunile la care se pun aceste probleme, pentru satisfacerea mai bună a nevoilor economiei naționale, a cerințelor populației, pentru creșterea competitivității exportului, noi sînt, exigențele ce decurg din necesitatea sporirii producției nete, a valorii nou create.

Adîncirea preocupărilor, în toate ramurile industriei, pentru **înnoirea produselor în condițiile economisirii materialelor, energie și combustibilului** nu mai poate ocoli recurgerea la instrumentul științific — verificat cu prisosință prin sute de exemple — pe care-l constituie **ANALIZA TEHNICĂ A VALORII DE ÎNTREBUINȚARE.** Cu atît mai mult cu cît, potrivit prevederilor programului special de generalizare, această metodă trebuia de pe acum să fie larg asimilată în practica cercetării, proiectării și producției. La redacție ne-au parvenit informații despre experiențe recente — unele finalizate, altele în stadiu incipient — care confirmă și îmbogățesc recomandările făcute în revistă de către specialiști.

● **PREGĂTIRE.** Referindu-se, într-o scrisoare, la interesul cu care a fost primit în întreprindere suplimentul „R.E." pe tema analizei valorii, președintele consiliului oamenilor muncii de la „Sinterom" Cluj-Napoca, **Ioan Nemeș**, arată :

„Sub îndrumarea comitetului județean de partid, în întreprinderea noastră un grup de 36 de lucrători au urmat un curs de inițiere în analiza valorii. Ei au și abordat în practică o serie de teme vizînd reducerea costurilor de fabricație. Astfel, a fost reproiectată prin această metodă mașina de debavurat prin vibrații MDV-1, folosind prisme ceramice ; economiile ce se obțin la fiecare mașină de acest tip se cifrează la 30 mii de lei.

O altă aplicație o constituie discul de ambreiaj cu fricțiune, care de asemenea va fi realizat cu cheltuieli materiale reduse, în condițiile menținerii nivelului calitativ."

● **ORGANIZARE.** De la Întreprinderea mecanică Codlea ne scrie ing. **Gheorghe Kohn :**

„Pentru asimilarea analizei valorii ca tehnică de lucru curentă în cadrul întreprinderii, s-a asigurat formarea unui număr de specialiști prin cursuri organizate de Cabinetul județean de organizare economico-socială, Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria constructoare de mașini, filiala Brașov a Academiei „Ștefan Gheorghiu", Academia de studii economice.

Activitatea de analiza valorii este integrată în structura organizatorică a întreprinderii sub forma unui grup special instruit, cu participanți din diferite compartimente : concepție-proiectare, costuri-prețuri, organizare. **Componența grupului se modifică în funcție de problemele luate în studiu.**

Identificarea funcțiilor, selectarea soluțiilor constructive și tehnologice de reducere a costurilor, în general pentru funcțiile scumpe și cu deosebire pentru cele prea scumpe în raport cu importanța lor, s-a făcut prin metoda „brainstorming".

Pînă în prezent au fost elaborate două studii, referitoare la produse de serie mare, cu nivel de rentabilitate scăzut și cu o vechime mai mare de 5 ani :

— canistra de benzină, la care tabla TDA-1 de 0,80 mm grosime a fost înlocuită cu tablă de 0,75 mm **(economii anuale : 14,5 tone)** ; s-a realizat un mîner cu o singură ramură, în loc de 3 **(economii anuale : 10,9 tone de tablă)** ; Eficiență : **reducerea costurilor de producție cu 16,7%, beneficiu suplimentar 780 mii de lei anual ;**

— toba de eșapament pentru autoturismul Dacia 1300, **(economii anuale : 20 tone de metal spor de producție netă : 350 mii de lei pe an).** Eficiență : **peste 2,2 milioane de lei beneficiu suplimentar anual.**

Aplicarea studiilor elaborate asigură, în același timp, îmbunătățirea calității produselor analizate, sub raportul fiabilității, al aspectului comercial, al parametrilor funcționali."

● **PROGRAMARE.** Inginerii **Constantin Giosanu** (director tehnic) și **Florin Reșlescu**, de la Întreprinderea mecanică Roman, ne informează :

„Începutul în A.V. s-a făcut, la noi, prin reconceperea unui produs de serie — mașina de rindeluit la grosime. Soluțiile găsite au dus la o economie de metal de 400 kg/buc., ceea ce ne-a determinat să programăm extinderea metodei în mod organizat, după o ordine de prioritate ce ține seama atît de nivelul rentabilității produselor respective.

În anul viitor se va finaliza proiectarea prin analiza valorii a 4 produse și subansamble principale pentru mașini de prelucrat lemn și strunguri carusel, iar pentru 1980 studiile vor aborda încă două mașini cu grad ridicat de complexitate."

● **PARTICIPARE.** Ing. **Petre Marinescu**, de la Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai" — Ploiești, cu prilejul unei recente convorbiri în uzină, ne-a declarat :

„Diversă prin formule constructive și parametri tehnici, gama de mese rotative are ca elemente comune tuturor tipurilor principiul de funcționare și destinația. Astfel că, abordînd inițial unul din aceste tipuri, studiul a putut deduce, prin similitudine, direcțiile de intervenție pentru întreaga familie. Din analizele făcute de un colectiv de specialiști (din compartimentele de proiectare, tehnologic, din secție și atelierul de montaj), maiștri și șefi de echipă, au rezultat 5 funcții cu rezerve potențiale de reducere a costurilor ; s-au elaborat variante de rezolvare succesive, prin adîncire ținînd seama și de posibilitățile efective ale uzinei, ale întreprinderilor colaboratoare.

De mare folos ne-a fost practica existentă în secția mecanică I : instituirea unei forme de consultare a personalului muncitor prin cîte un caiet pentru fiecare reper, în care se înscriu propunerile de îmbunătățire tehnologică și simpli-

ficare constructivă, rezultate din inițiativa muncitorilor, din căutarea căilor de înlăturare a unor greutăți ivite în producție ; aceste propuneri au servit la „filtrarea" produselor existente, la identificarea neajunsurilor acestora și ne-au oferit unele soluții.

Modificările la care s-a ajuns au în vedere : ● reproiectarea unor repere, în scopul reducerii consumului de metal ● executarea unor S.D.V.-uri care, permițînd executarea reperelor în timp mai scurt (de exemplu, dispozitive pentru prelucrarea simultană a alezajelor, pentru asamblarea carcasei), economisesc munca vie ● modificări tehnologice : sudare în loc de turnare, matrițare în loc de forjare liberă. S-a intervenit în acest sens și la furnizori, pentru introducerea laminării și forjării profilate a coroanei dințate — astfel ca, reducîndu-se adaosul de prelucrare, să se diminueze consumul de metal, de manoperă, de energie pentru acționarea mașinilor-unelte.

În prezent ne apropiem de primele termene ale programului de implementare a studiului. Din calculele noastre rezultă că, la exemplul luat, costurile directe se vor reduce cu 11,4% (în principal prin scăderea cheltuielilor materiale), iar consumul de metal cu circa 750 kg la fiecare masă. Pentru întreaga familie, eficiența economică anuală va depăși 2,2 milioane de lei, din care peste 1,9 milioane la cheltuielile materiale. Totodată, s-au conturat posibilități de generalizare a analizei valorii și la celelalte subansamble ale instalațiilor de foraj".

EXEMPLELE MENȚIONATE, în afară de valoarea documentară în ce privește modalitățile de abordare a reconceperii propriu-zise a produselor, permit și unele **observații mai generale cu privire la ansamblul organizatoric al problemei.** Precizăm că pentru cititorii revistei ele nu reprezintă idei noi, dar le reiterăm deoarece, după cum se constată, încă nu s-au bucurat de audiența așteptată.

1 Analiza valorii nu mai poate rămîne la stadiul inițiativelor locale, la latitudinea înțelegerii unor cadre. În spiritul programului de generalizare și ținînd seama de efectele majore pe care le poate obține economia națională, **aplicarea metodei trebuie să capete statutul de obligativitate pe toate treptele ierarhice ale sferei producției materiale.**

2 La cursurile de analiza valorii, pregătirea în tehnicile specifice trebuie însoțită de **pregătirea acelorași specialiști ca instructori** pentru promovarea metodei. În acest fel se va putea trece la **organizarea în proporție de masă a unor programe** în întreprinderi, în institute.

3 Nici la ora actuală, cei interesați nu dispun de **literatură în domeniu,** îndeosebi pentru însușirea planului operațional al metodei. Ceea ce constituie și o explicație a faptului că învățămîntul superior tehnic și economic încă nu s-a adaptat decît în mică măsură sarcinii de a introduce în programă analiza valorii. Credem că editurile de profil nu mai pot tergiversa îndeplinirea obligației ce le revine.

4 Practica a infirmat poziția-paravan a celor care condiționează aplicarea A.V. de crearea, în structura organizatorică a unităților, a unui compartiment specializat. **Colective ad-hoc** pot rezolva foarte bine problema. E nevoie însă de **antrenarea specialiștilor necesari potrivit metodologiei specifice** Este necesar să se studieze necesitatea **adaptării corespunzătoare a sistemului de normare a muncii proiectanților** (anexa 6, partea B, cap. V la H.C.M. nr. 900/1970), eventual prin introducerea unui coeficient de corecție adecvat timpului necesar studiilor de A.V.

5 Prin aplicarea A.V. crește producția netă, cresc beneficiile. Proces în care întregul personal muncitor este direct cointeresat. De unde rezultă **datoria consiliilor oamenilor muncii, a consiliilor științifice din cercetare și inginerie tehnologică de a prelua, cu toată seriozitatea și răspunderea, conducerea acțiunii, stabilind programe proprii de generalizare, analizînd trimestrial evoluția și rezultatele,** popularizîndu-le în rîndul colectivelor de muncă și stimulînd în acest fel participarea cît mai largă a lucrătorilor la determinarea căilor de reducere a costurilor, de îmbunătățire a calității produselor.

Dorin CONSTANTINESCU

N R. „Revista economică" va reveni cu analize succesive pentru a lua „pulsul" mișcării de generalizare a metodei. Eficiența ridicată a metodei și posibilitățile largi de aplicare dovedite în practică ne obligă la acest demers.

Creșterea producției fizice și nete

(Urmare din pag. 3)

de creștere a productivității muncii și a gradului de utilizare a capacităților de producție, de diminuare a costurilor, în special a cheltuielilor materiale, de găsire a unor soluții mai eficiente de valorificare și de aplicarea lor cu operativitate sporită. Esențial este ca sporirea valorii nou create să se realizeze în concordanță mai adecvată cu necesitățile beneficiarului înscrise în contracte.

În stabilirea direcțiilor de perfecționare ale activității productive o eficiență sporită se poate obține dacă se are în vedere că rezerve însemnate ar putea fi atrase în procesul productiv prin adoptarea unor măsuri ferme privind :

— reorganizarea fluxului productiv care să meargă pînă la schimbarea profilului de fabricație la secția de industrializare a lemnului — Adjud, preluată de la industria locală la care nivelul cheltuielilor a fost și continuă să fie ridicat, cu mult peste media întreprinderii ;

— sporirea preocupărilor pentru ca utilajele să funcționeze ireproșabil, iar costurile de întreținere să se încadreze în nivelul planificat. Și aceasta deoarece o pondere destul de însemnată în volumul cheltuielilor cu exploatarea masei lemnoase o deține costul cu întreținerea și repararea mecanismelor, instalațiilor și utilajelor specifice ca : fierăstraie mecanice, funiculare, tractoare, încărcătoare etc. Depășirea costurilor planificate ale întreținerii lor decurge și din modul necorespunzător în care acestea sînt exploatate (de exemplu, în trim. II au fost suprasolicitate pentru a se recupera stagnările din trim. I) și chiar din modul în care se aplică graficul de reparații-întreținere și de calitatea executării acestora. Ca urmare, va putea fi mult sporit nu numai gradul lor de utilizare (în sem. I a.c. raportul dintre parcul activ și parcul inventar a fost la fierăstraie mecanice de 78%, la funiculare numai 44%, la tractoare 78%, la încărcătoare IFRON — 83%), ci și cel al autovehiculelor folosite la transportul materialului lemnos (care pe sem. I a influențat negativ cheltuielile de producție cu 0,11 lei/t km.

Analiza oportunității de aplicare a acestor măsuri precum și implementarea în producție a altora elaborate cu sprijinul Centralei de exploatare a lemnului, se cere efectuată în timp scurt pentru ca restanțele să poată fi recuperate integral, iar prevederile de plan îndeplinite în totalitate.

Procesul circular activ

POTENȚIALUL ENERGETIC AL APELOR GEOTERMALE — FACTOR ACTIV ÎN ASIGURAREA NECESARULUI ENERGETIC ȘI MATERIAL AL ECONOMIEI

La această dezbatere, organizată la Oradea de „Revista economică" împreună cu C.N.S.T. și cu sprijinul Comitetului județean Bihor al P.C.R. au participat: **GHEORGHE BLAJ**, prim-secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R., **NICOLAE FĂNTÂNĂ**, prim-vicepreședinte al Consiliului popular al județului Bihor; **IOSIF MAȘTEI**, vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale, **ARON IVAN**, instructor cu problemele de sinteză economică la Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale, **AURELIAN MANILICI**, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, prof. dr. **NICOLAE TELEKI**, șef clinică balneologie la Spitalul Brîncovenesc București, **MIRCEA GHIȚULESCU** cercetător științific I.C.E.M.E.N.E.R.G. București, **ADALBERT HEGYEȘI** director adjunct al D.G.A.I.A. Bihor, **MIRCEA RĂZEȘAN**, inginer la D.G.A.I.A. Bihor, **MIHAI BINȘELEAN**, director la Întreprinderea sere Oradea, **NICOLAE BLAGA**, director Întreprinderea de cinepă Palota — Oradea, **GHEORGHE CARAIMAN**, director Întreprinderea piscicolă Cefa — Bihor, **LADISLAU FEHÉR**, director la Întreprinderea de bere spirt — Oradea, **AUREL NEGRU**, inginer șef Întreprinderea de ulei — Oradea, **ATILA BAKO**, proiectant, șef colectiv I.P.J. — Bihor, lector univ. **LUDOVIC GILĂU**, șeful colectivului cercetare, **GAVRIL PĂAL**, geolog în cadrul colectivului de cercetare, lector univ. **OCTAVIAN MOȚ**, secretar științific, Institutul de învățămînt superior Oradea, dr. **IOAN POPA**, medic primar, directorul Direcției sanitare a județului Bihor, dr. **OCTAVIAN POPOVICI**, medic primar balneolog la Policlinica balneară nr. 1 O.J.T. Felix, dr. **ION NEGOESCU**, medic primar balneolog, Policlinica balneară nr. 2 U.G.S.R., Băile Felix, dr. **TRAIAN MANCIU**, medic primar ortopedie și traumatologie Spitalul județean Oradea, secția ortopedie, **DUMITRU SENDRUȚIU**, Inspectoratul geologic minier — Bihor, **CRĂCIUN CREȚ**, directorul Întreprinderii județene de gospodărie comunală și locativă — Bihor, **TIBERIU SÎRBU**, director la Întreprinderea Electrocentrale — Oradea, **HORIA VĂIDEANU**, director tehnic la O.J.T. Bihor, **GHEORGHE METINCU**, șef secție I.F.L.G.S. Oradea. Din partea „Revistei economice" la dezbatere au participat dr. **MARIA POPESCU** și dr. **DAN POPESCU**.

Un însemnat potențial energetic care poate — și trebuie — să fie mai bine utilizat

Gheorghe Blaj — La propunerea „Revistei economice" și a C.N.S.T. am organizat această dezbatere referitoare la experiența și preocupările de viitor ale județului nostru pe linia valorificării resurselor de ape termale.

Județul Bihor, orașul Oradea sînt zone cu bogate resurse de ape termale, cunoscute din cele mai vechi timpuri și utilizate, mai ales, în scopuri terapeutice. În anii socialismului în județul nostru s-au depus eforturi deosebite pentru cercetarea și cunoașterea cît mai precisă a potențialului de ape termale existent pe tot cuprinsul zonei, în vederea utilizării lui cît mai raționale. În ultimul deceniu, concomitent cu dezvoltarea bazei de tratament balnear și a activității turistice din zona Felix — „1 Mai" ne-am preocupat de diversificarea utilizării potențialului de ape termale. După cum se știe, **am obținut rezultate încurajatoare în valorificarea apelor termale** în sectorul agricol, pentru încălzirea serelor și în zootehnie. Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă experimentează de cîțiva ani încălzirea unor edificii și alimentarea cu ape menajere a blocurilor de locuințe ș.a. Menționez cercetările fructuoase privitoare la valorificarea multilaterală a întregului potențial al resurselor de ape termale desfășurate de Institutul de învățămînt superior din Oradea.

Pe baza studiilor, explorărilor și experiențelor de pînă acum am ajuns la concluzia că resursele de care dispune județul oferă posibilități de utilizare în scopuri multiple, posibilități reale de folosire a potențialului energetic al acestor ape, a căror temperatură se ridică pînă la aproape 130°. Deși industria județului nostru consumă cantități importante de abur și apă caldă pentru producerea cărora se utilizează combustibil solid sau lichid, pînă acum factorii de răspundere din industrie au fost mai puțin preocupați de utilizarea acestei resurse care se găsește atît în subsolul orașului Oradea, cît și în vecinătatea altor zone industriale. Ritmul intens de dezvoltare economico-socială a județului nostru implică un consum sporit de resurse naturale și îndeosebi energetice. Pentru a face față acestor cerințe și pentru a putea aduce contribuții sporite la dezvoltarea economico-socială a țării, județul nostru este confruntat cu nevoia stringentă de a-și amplifica eforturile de atragere în circuitul economic a acestor bogate resurse de ape termale. Ceea ce am realizat pînă acum cu forțele județului, primind sprijinul C.N.S.T.-ului și al Ministerului Agriculturii, al Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei poate fi mult extins dacă vom putea atrage mai mult spre aceste preocupări industria locală și mai ales dacă vom fi sprijiniți, mai mult decît pînă acum, de o seamă de institute de cercetări și proiectări, de centrale industriale, de ministere (la unele dintre ele ne-am adresat cu studii și propuneri la care nu am primit încă răspuns).

Sperăm că această dezbatere reflectată în paginile „Revistei economice" va constitui un prilej de sensibilizare a factorilor de decizie din cercetarea și proiectarea economică de la nivel central, a factorilor de decizie din celelalte unități asupra acestor resurse ce pot aduce un aport deloc neglijabil la acoperirea cerințelor de energie pe care le resimte economia națională, contribuind în felul acesta la aplicarea mai rapidă în practică a rezultatelor cercetărilor și experimentărilor efectuate la nivelul județului nostru.

Adaptare la problemele viitorului

Maria Popescu. În primul rînd aș dori să vă mulțumesc pentru interesul și bunăvoința cu care ați răspuns invitației revistei și a C.N.S.T. de a dezbate posibilitățile de valorificare mai complexă a apelor termale, însemnată bogăție naturală a țării, depozitată în subsolul județului Bihor și al altor județe, resursă care poate să intre mai activ în circuitul economic al țării.

După cum știți și dv. conducerea partidului, personal secretarul general — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a trasat sarcină cercetării științifice să acorde mai multă atenție acestui potențial de resurse energetice — apele geotermale. Apelăm la experiența dv. pentru a releva posibilitățile utilizării potențialului apelor geotermale ca resurse energetice, de tratament balnear, în domeniul chimiei — și ar putea să existe multiple alte utilizări eficiente în condițiile actuale ale crizei de energie și materii prime, criză care se resimte în întreaga lume și care conduce la schimbări de atitudine față de resursele cu potențial mai mic energetic. Dacă în trecut, cînd petrolul era foarte accesibil, nu se punea atît de stringent problema utilizării apelor termale, în zilele noastre lucrurile stau altfel, țara noastră a devenit importatoare de petrol, iar prețul acestuia este în creștere; în această situație nouă nu poate fi neglijată sau subevaluată nici o posibilitate — oricît de modestă ar fi — de a obține resurse energetice sau de materii prime.

N-am să mă refer la experiența dobîndită în județul Bihor, pe care dv. o cunoașteți, vreau să vă spun ce obiectiv urmărim prin această dezbatere. Vă propunem ca temă de gîndire posibilitatea aplicării unei concepții noi de organizare a producției. Orice obiectiv industrial pornește de la o materie primă, prin

transformări conducînd la realizarea unor produse, la deşeuri, reziduuri, agenţi poluanţi. Acest sistem de organizare a producţiei nu mai corespunde realităţilor noastre, el nu utilizează complex şi integral toate substanţele şi energia care intră în procesul de producţie. Dealtfel, deşeurile, reziduurile, agenţii poluanţi sînt mărturii incontestabile ale folosirii incomplete a materiei prime şi energiei. Tehnicile de tip vechi sînt mari consumatoare de energie şi de materii prime : la cuptoarele Siemens, bunăoară, aproape 30% din energie iese pe coş, la extracţia minereurilor de fier şi neferoase peste 90% din substanţe nu sînt folosite. Ar fi util dacă la toate fabricile s-ar calcula cîtă energie se pierde, nemaivorbind de randamentul arderii combustibilului în centralele termice şi pentru producerea energiei electrice.

Din păcate, preocuparea pentru economia de energie se canalizează mai puţin către mărirea acestui randament de producere a energiei electrice şi mai mult pentru utilizarea mai complexă, superioară a energiei la consumatori. Or, ştiind că în realitate numai o cincime din energia produsă se consumă, observăm **unde** sînt de fapt cele mai mari rezerve. Pornind de la aceste considerente, **procesul circular activ** apare ca o **nouă concepţie** generală **asupra scopurilor desfăşurării producţiei. O metodă de concepere şi proiectare a unor complexe de producţie,** pornind de la analiza compoziţiei resurselor naturale intrate în procesul industrial sau agrar şi **urmărind valorificarea integrală a tuturor componetelor şi potenţialelor acestora.** Procesul circular activ poate fi una din soluţiile care încearcă adaptarea economiei la noile exigenţe şi restricţii referitoare la resurse, implicînd **un mod nou** de a privi şi valorifica integral potenţialul resurselor pornind de la :

1) definirea corectă a obiectivelor şi condiţiilor creării complexelor de producţie ;

2) analiza compoziţiei chimice şi fizice a materiilor prime şi proiectarea fluxurilor tehnologice în sensul valorificării complete a tuturor componentelor acestora ;

3) stabilirea unui sistem de relaţii optime între toţi factorii şi elementele acestui flux astfel încît să se armonizeze eficienţa particulară cu eficienţa de ansamblu a sistemului în sensul cerinţelor actuale ale economiei ;

4) analiza de bilanţ a intrărilor de materii prime şi ieşirilor de produse care să reflecte utilizarea integrală a tuturor componentelor resurselor şi conservarea echilibrului mediului natural ;

5) asigurarea transformărilor succesive şi concomitente a tuturor părţilor din materiile prime, care să permită evitarea unor cheltuieli suplimentare pentru transport şi depozitare.

APA – O RESURSĂ ECONOMICĂ DE IMPORTANŢĂ DEOSEBITĂ

Domenii de folosire a apelor geotermale : ● sere ● solarii ● zootehnie ● piscicultură ● irigaţii ● energetică ● industrie ● balneoterapie ● agrement-turism ● încălziri de edificii publice şi locuinţe, ● apa caldă menajeră pentru locuinţe, etc.

Pentru a putea concepe complexele productive ale viitorului pe baza principiului circular activ este necesar să privim mai îndeaproape cerinţele noi şi cele de viitor, să încercăm să găsim soluţii economice şi tehnico-organizatorice mai raţionale, mai eficiente. Apare în consecinţă necesitatea de a se aborda probleme principial noi, de **a se orienta actul de creaţie tehnică spre priorităţi multiple.** Cred că putem incerca şi noi în dezbatere să abordăm problemele utilizării resurselor de ape geotermale ale judeţului într-un mod cît mai complex. Experienţa judeţului dv. în folosirea apelor geotermale în scopuri terapeutice, în agricultură, în gospodăria comunală etc. oferă o bază sigură şi fructuoasă de abordare multilaterală a problemelor. Dacă zona Bihorului este prospectată din punct de vedere geologic mai amplu decît alte zone şi dacă sînt evaluate **resursele** certe de ape geotermale, nu se poate afirma — cu toate succesele de pînă acum — că s-a ajuns la utilizarea potenţialului la parametrii optimi. În dezbatere cred că vom ajunge la concluzia că judeţul şi economia naţională pot obţine mai mult de la această resursă naturală. Dacă potenţialul energetic al apelor ar fi utilizat mai mult ar putea acoperi o parte din necesarul de combustibili utilizaţi azi în industria, agricultura şi gospodăria comunală, cu importante efecte asupra echilibrului balanţelor energetice şi materiale ale economiei naţionale.

Ce am putea realiza în discuţia de azi ? Un succint inventar de idei referitoare la :

— cunoaşterea cît mai bună a parametrilor fizico-chimici şi potenţialului terapeutic şi energetic al resurselor zonei.

— cunoaşterea multiplelor domenii de activitate umană ce pot beneficia de avantajele oferite de apele geotermale. Pînă în prezent cele mai cunoscute şi exploatate valenţe ale acestor ape sînt în domeniul terapeutic. Şi aici se mai pot face însă multe lucruri noi, adîncind cercetările, extinzînd sfera preocupărilor.

Potenţialul energetic al rezervelor certe este încă insuficient conturat şi definit. Un inventar al consumatorilor industriali de apă caldă şi aburi la temperaturi echivalente cu cele ale apelor termale ar releva nenumărate posibilităţi, direcţii de utilizare. Trebuie prospectată piaţa virtualilor beneficiari ai acestor resurse. Un test va fi efectuat în discuţia noastră. Se ridică, desigur, probleme de ordin tehnic şi tehnologic ca şi probleme de ordin subiectiv care ţin de inerţie, comoditate, obişnuinţă. Unele probleme de tehnică şi tehnologie sînt abordate prin cercetările dv., altele aşteaptă să fie formulate şi luate apoi în studiu. Pe plan mondial sînt preocupări şi rezolvări. Potenţialul de cercetare şi creativitate tehnică al ţării poate fi mai mult antrenat în această sferă de probleme.

Dar cele mai multe dificultăţi survin din **neadaptarea noastră la problemele viitorului, la problemele noi, la incomodităţile pe care le provoacă necesitatea schimbării de atitudine.** Deciziile ce le luăm azi au efecte durabile în timp. O construcţie durează 50—75 de ani. La realizarea ei consumăm materiale, dar funcţionarea ei antrenează un consum energetic mai mare sau mai mic în funcţie de calităţile sale. Dacă ţinem seama numai de economia de materiale pe care o obţinem azi şi nu ne preocupăm de risipa de resurse energetice pe care această construcţie o antrenează de-a lungul anilor, nu rezolvăm cu adevărat, gospodăreşte, problema economiei de resurse energetice. Tocmai în spiritul exigenţelor prezentului şi viitorului, îmi exprim speranţa că vor decurge discuţiile noastre.

Valorificarea rezervelor necesită eforturi unite

Dumitru Sendruţiu — Existenţa apelor termale pe teritoriul jud. Bihor — zona Felix este cunoscută din cele mai vechi timpuri. Vestigiile unei aşezări romane descoperite în apropierea municipiului Oradea conduc la presupunerea că izvoarele naturale din zona amintită au fost cunoscute încă din acea vreme. Cea mai veche atestare documentară datează din anul 1221. Datorită puternicului lor efect terapeutic, aceste ape sînt pomenite într-o epistolă din anul 1405 de către Papa Inocenţiu al VII-lea, iar poetul favorit al lui Matei Corvin, Ianus Panonius laudă mult aceste băi. Primul foraj cu obiectiv de cercetare din această zonă, a fost săpat în anul 1885.

De fapt cercetări sistematice prin foraje încep abia în anul 1962 în zona Felix şi respectiv Oradea ; din anul 1964 acestea se extind pe întreg teritoriul judeţului avînd ca scop atît apele termale cît şi hidrocarburile. Într-un studiu mai recent, întocmit de consiliul popular al judeţului, s-a apreciat că în judeţul Bihor se poate conta pe o cantitate de 400 000 mc/zi ape-geotermale cu temperaturi de 50 la 100 grade sau chiar mai mult (în localitatea Borş — 126 grade). În acelaşi studiu se relevă că, luîndu-se un ecart de 35 grade, se poate obţine zilnic din această apă 14 000 G/cal ceea ce înseamnă o înlocuire a 2 000 t. combustibil lichid pe zi.

În prezent, pe teritoriul judeţului, sînt în funcţiune sonde totalizînd 43 000 mc. cu temperaturi cuprinse între 38—126 grade ; aceste sonde sînt exploatate de un număr de 7 unităţi, între care O.J.T., U.G.S.R., C.A.P., consiliul popular Oradea, I.J.G.C.L., S.M.A.). Utilizările ţin de domeniul agrementului şi tratamentului, al încălzirii locuinţelor şi a unor instalaţii sociale, al asigurării necesarului de apă menajeră, de domeniul încălzirii unor sere şi grădini. Din păcate unele sonde sînt neutilizate şi curg la canal.

Din iniţiativa Comitetului judeţean Bihor al P.C.R. şi a Consiliului popular judeţean a fost elaborat un program de perspectivă, care, printre altele, prevede utilizarea forajelor existente, deschiderea de noi foraje din zona cercetată, executarea de foraje de îndesire în zona cu rezerve confirmate pentru crearea de noi obiective economice. O mare parte din aceste studii au fost deja efectuate, iar altele sînt în curs de execuţie. Pe lîngă perspectiva valorificării unor resurse de energie care va conduce la economisirea unor importante rezerve de combustibili minerali, la numeroase folosinţe industriale, aceste ape, date fiind calităţile lor terapeutice, constituie o bază reală şi pentru înfiinţarea de noi centre sanatoriale.

Avînd în vedere debitele şi temperaturile lor apreciabile, sfera de utilizare a acestor ape termominerale ar putea fi mult extinsă în încălzirea edificiilor social-culturale, în domeniul agricol, pentru încălzirea serelor legumicole, a serelor de flori, a solariilor, uscătoriilor de legume, fructe şi seminţe, în creşcătorii şi îngrăşătorii de animale, în pescării, la încălzirea complexelor avicole, la fermentarea gunoaielor naturale, la topitorii de cînepă, în domeniul industrial şi chiar la producerea de energie electrică. În unele ţări, cum ar fi Italia, R.P. Ungară, Islanda, Noua Zeelandă, U.R.S.S. Japonia, S.U.A. şi, mai recent R.P. Chineză, energia geotermică este utilizată pentru producerea energiei electrice, pentru încălzirea oraşelor (Islanda), pentru încălzirea dotărilor social-culturale (Ungaria), ceea ce poate constitui un însemnat punct de referinţă în intenţiile şi acţiunile noastre.

Pentru cercetarea apelor termale și a efectuării de studii asupra acestor ape județul a fost ajutat atît de unități și specialiști din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei cît și de specialiști din cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Cred însă că, în prezent, pentru valorificarea maximă și cu eficiență sporită a apelor termale, se impune a fi antrenați și specialiștii din alte unități și ministere, din institute centrale de cercetări și proiectări. Apare, totodată, ca necesară înființarea unei unități specializate care să răspundă de toate forajele de apă termală, să urmărească comportarea în exploatare și în timp a forajelor și totodată să asigure coordonarea folosirii complexe a apelor geotermale de către diverși beneficiari. Apele geotermale constituie, în prezent, o substanță minerală utilă, complexă, fiind necesare eforturi de trecere a ei integrală în circuitul economic. Este o cerință care trebuie realizată fără întîrziere.

Solicităm sprijinul mai consistent al unor organe centrale

Nicolae Fântână — În ultimii 20 de ani, datorită prospecțiunilor făcute, s-a putut contura mai bine atît aria de răspîndire cît și debitele și temperaturile pe care apele geotermale le au. În urmă cu circa 8—9 ani, organele locale ale județului, cu sprijinul M.M.P.G. au inițiat o serie de acțiuni menite să exploateze această sursă de energie nu numai în terapie și agrement, așa cum se utiliza pînă atunci, dar și în scopuri energetice. În aceste condiții, din anul 1970 s-a constituit o Comisie județeană care coordonează întreaga activitate de utilizare a acestor ape, realizîndu-se de asemenea o serie de studii și obiective — finanțate cu sprijinul C.N.S.T-ului — care stau la baza rezultatelor pe care le avem în prezent. Între acestea enumerăm : întocmirea studiului de rezerve de ape geotermale și omologarea lor, mai întîi în zona nord de Barcău și apoi în zona „Felix" ; se află în curs, acum, studiile și în celelalte zone ale județului ; inventarierea tuturor forajelor care debitează apă geotermală și stabilirea utilizării acestora în zonele respective, Consiliul popular județean alocînd și o serie de fonduri pentru aceste obiective ; organizarea în cadrul Institutului județean de proiectare a unui colectiv specializat în utilizarea acestor ape și care proiectează toate lucrările care utilizează apa geotermală, etc.

Dar ceea ce este mai important aș zice eu este că am reușit să realizăm o serie de lucrări — enumerate aici de tovarășul Șendruțiu care folosesc ca sursă de încălzire apa termală. Pe măsură ce înaintăm cu unele realizări, ne-am dat și ne dăm tot mai mult seama că gama utilizărilor se deschide continuu.

Energia geotermală are cîteva particularități care o deosebesc de celelalte surse de energie și de care a trebuit să ținem seama cel puțin în etapa actuală și anume : a) debitul și temperatura forajelor (surselor) de apă termală sînt constante, zilnic, orar și în tot timpul anului, pe cînd solicitările sînt variabile în funcție de anotimp sau de procesul tehnologic. Cu alte cuvinte, în unele perioade există surplus de energie termală iar alteori, deficit. Deficitul poate fi acoperit cu alte surse clasice (cazane de vîrf) iar surplusul prin oprirea debitării — dacă geologic nu este contraindicat — sau reducerea debitării ; b) economicitatea transportului energiei geotermale este, cel puțin în stadiul actual și la noi, mai puțin cunoscută pentru distanțele lungi. De aceea se recurge la deplasarea consumatorului la sursa de energie și nu invers, cum se întîmplă cu combustibilii clasici. c) energia geotermală se pretează la utilizări în trepte, stabilind în funcție de necesități temperatura apei în instalațiile de încălzire. Spre exemplu în sere : tomatele necesită o temperatură mai ridicată, unele legume sau flori o temperatură mai scăzută. După ce apa termală cedează o parte din căldură, ea poate trece la complexe agrozootehnice.

Apele geotermale ne-au pus unele probleme în exploatare, legate de substanțele conținute și care în multe foraje și instalații se depun, de deversarea apelor folosite și care aveau totuși o anumită temperatură și conțineau substanțe care într-un fel sau altul necesită tratamente de epurare adecvate. Pe baza studiilor făcute am reușit însă ca în cea mai mare parte să eliminăm aceste neajunsuri.

Este un fapt că utilizarea acestei noi energii a intrat în atenția conducerii de partid și de stat din țara noastră. Astfel, în cadrul programului general de dezvoltare a resurselor energetice, coordonat de C.N.S.T., a fost aprobat subprogramul : **„Valorificarea complexă a resurselor de ape termale subterane din România"** al cărui coordonator este M.M.P.G. și în care valorificarea maximă a potențialului geotermic din județul Bihor constituie primul obiectiv. În acest cadrul considerăm că înființarea unei unități care să coordoneze întreaga activitate de ape geotermale începînd de la foraje și în special în ce privește utilizarea și exploatarea lor se lasă așteptată de 2—3 ani ; coordonarea pe mai departe sub forma unei Comisii a Consiliului popular județean nu mai este posibilă, avînd în vedere repartizarea geografică a acestor ape, complexitatea problemelor înscrise în sfere care țin aproape de toate ramurile economiei naționale. În această direcție, ca și în altele, resimțim nevoia de ajutor din partea forurilor centrale.

Resurse valorificate în proces circular activ — un proiect de mare actualitate

Aurelian Manilici — Permiteți-mi ca de la început, alături de tovarășii de la „Revista economică", să mulțumesc comitetului județean de partid pentru sprijinul larg acordat realizării acestei atît de interesante și — sperăm — utile dezbateri. Doresc să accentuez faptul că au trecut aproape 5 ani de cînd secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a trasat C.N.S.T. sarcina elaborării, împreună cu ministerele și consiliile populare județene interesate, a unui program pentru gospodărirea și dezvoltarea resurselor energetice, în cadrul acestuia acordîndu-se o importanță deosebită **subprogramului privind valorificarea complexă a apelor termale subterane.**

Ca urmare a aprobării de către Conducerea superioară de partid și de stat a programului elaborat, în perioada 1974—1978 s-au desfășurat lucrări de cercetare științifică, inginerie tehnologică și valorificare economică a resurselor de ape geotermale, orientate pe următoarele domenii : 1) identificarea și confirmarea rezervelor de ape geotermale ; 2) tehnologii de exploatare și utilizare a energiei geotermice ; 3) valorificarea complexă a apelor geotermale.

Urmărind aplicarea practică a acestor orientări se poate releva că, în ce privește prima dintre ele, au fost confirmate rezerve exploatabile însemnate, încorporînd o economie potențială de circa 1,5 milioane tone combustibil convențional. Ori, proiectînd situația pe planul realizărilor, constatăm că din aceste economii potențiale azi se realizează circa a treizecea parte. Proporția ne indică, firesc, dimensiunile unor preocupări și eforturi de valorificare pe care le avem de realizat.

În ce privește a doua orientare, menționez că la ora actuală dispunem în fază industrială, pilot sau de laborator, de tehnologii pentru : valorificarea căldurii de potențial scăzut a apelor geotermale (pompa de căldură) ; producția de energie electrică din căldura apelor geotermale (bucla termogravimetrică) ; separarea gazelor din apa geotermală ; asigurarea regimului termic optim pentru culturile în sere în sezonul cald (stație de climatizare) ; obținerea de substanțe utile în treptele postenergetice de utilizare a apelor geotermale ; prevenirea (parțială) a coroziunilor și depunerilor. Ajungînd la al treilea domeniu — valorificarea complexă a apelor geotermale, menționez utilizarea acestora în principal la încălzirea serelor și ca apă caldă menajeră ; încălzirea spațiilor de locuit ; la topitoriile de in și cînepă ; la spălarea lînii ; aplicații baleneoterapeutice, turistice și de agrement, etc. Pentru că sîntem la o masă rotundă și putem face un schimb de idei, îmi exprim părerea că, față de rezervele conturate pînă în prezent, nu au fost create încă condițiile suficiente pentru valorificarea corespunzătoare, cantitativă și calitativă a acestei resurse naționale. Sîntem în urmă, avem, dacă pot să spun așa, restanțe față de necesități în privința instalațiilor de foraj și a numărului de foraje de exploatare precum și întîrzieri în crearea cadrului organizatoric necesar exploatării sistematice și valorificării în condiții economice a apelor geotermale ; de asemenea, menționez interesul limitat, pînă în prezent, al unor ministere în valorificarea apelor geotermale precum și acțiuni încă insuficiente ale organelor locale din unele județe pentru valorificarea completă a surselor de ape geotermale puse în evidență și extinderea valorificării complexe a acestora.

Ceea ce se preconizează pentru viitor trebuie să ne preocupe încă de pe acum. Este vorba de valorificarea complexă a potențialului energetic al apelor geotermale într-un **proces circular activ** — noțiune pe care ne-a explicat-o tovarășa Maria Popescu. În județul Bihor, la una din sondele cu debit și temperatură corespunzătoare sau prin cumularea debitelor a 2—3 sonde cu temperaturi convenabile s-ar putea realiza necesarul de apă geotermală pentru a putea fi utilizată integral într-o valorificare în trepte, începînd cu **degazeificarea** și obținerea de hidrocarburi gazoase, urmată de **producerea de energie electrică** într-o microcentrală geotermică folosind căldura apelor geotermale în varianta unui ciclu termodinamic cu agent volatil de lucru și turbină pentru vaporii agentului respectiv sau în varianta utilizării unei instalații de tipul buclei termogravimetrice ; din microcentrala geotermică, apa geotermală conținînd suficientă căldură încă, poate fi utilizată în continuare pentru **încălzirea serelor** și apoi în complexe **balneoterapeutice** și de **agrement** ; în penultima treaptă s-ar realiza extragerea unor componenți minerali utili (ex. acid boric, sodă) după care apa geotermală, cu conținut diminuat de săruri și de energie calorică, poate fi utilizată pentru irigații — fără pericolul unor poluări saline sau termice a suprafețelor irigate, sau reintrodusă în straturile din subsol.

Exemplul pe care l-am dat, de schemă integrată de valorificare complexă — care s-ar realiza practic pe aceeași platformă — a apelor geotermale, este o variantă a mai multora posibile

dar bazate pe același principiu. Realizarea practică a unei astfel de scheme integrate de valorificare este **posibilă și necesară.** Este momentul **să depășim faza de pionierat și să trecem la o sistematizare a exploatării apelor geotermale și la valorificarea superioară a energiei calorice și a celorlalți componenți utili** ai apelor geotermale. Județul Bihor prezintă actualmente cele mai favorabile condiții pentru realizarea în calitate de beneficiar a unui astfel de complex cu caracter experimental. Evident că este necesar un studiu prealabil care, în principal, să stabilească variantele posibile de valorificare complexă și integrată, precum și compararea variantelor. În funcție de mărimea efectelor economice (energetice), și sociale cumulate, corelat cu investițiile necesare, este totodată necesară determinarea eficienței economice a acestor complexe integrate. La elaborarea studiului trebuie angrenată participarea proiectanților din toate specialitățile necesare.

Realizarea unei valorificări complexe — în trepte — a energiei și a celorlalte componente utile ale apelor geotermale, ar însemna, în lumina tematicii pe care o dezbatem, asigurarea **utilizării diferențiate** a acestei surse de energie primară și materie primă minerală care este apa geotermală ; **sporirea valorii produselor** obținute dintr-o unitate de materie primă minerală ; **valorificarea superioară** a unei resurse energetice și stimularea **diversificării producției de utilaje** tehnologice pentru valorificarea superioară a unei noi surse de energie. Realizarea unui astfel de obiectiv implică și modificări în modul clasic de concepere și proiectare a fluxurilor tehnologice precum și modificări în criteriile de apreciere a eficienței.

Reducerea la jumătate a cheltuielilor de exploatare

Crăciun Creț — În anul 1971, în județul Bihor s-a format o comisie de specialiști în scopul valorificării multilaterale a energiei apelor termale. Asemenea preocupări au fost cuplate din anul 1973 cu prevederile programului întocmit în județ privind valorificarea complexă a surselor de ape subterane termale. În prezent roadele acestor eforturi se concretizează în obiectivele din județ care funcționează pe principiul valorificării apelor termale :

a) **utilizări energetice** — încălzirea a două hectare de sere de legume în comuna Săcuieni, a unui hectar de sere de garoafe în Oradea și a unui alt hectar de sere de legume la Borș, încălzirea unei sere de flori de 500 mp în orașul Marghita, încălzirea unei crescătorii de porci a I.A.S. Valea lui Mihai, pe teritoriul comunei Săcuieni, încălzirea expo-florei, a restaurantului Ștrand, a dispensarului TBC și a cîtorva locuințe, în zona parcului muncitorilor din Oradea, furnizarea de apă caldă menajeră cartierului Nufărul, etc ; b) **utilizările terapeutice și de agrement** — folosințele majore sînt cele de la Băile Felix — 1 Mai unde se consumă zilnic 3 000—3 500 mc de apă în acest scop. În orașul Marghita se află în curs de finalizare baza de tratament hidroterapeutic cu 100 de locuri ; Aspectul terapeutic primează asupra celui de agrement și în cazul ștrandurilor termale și al băilor publice existente la Tămășeu, Ciocaia, Săcuieni, Sînnicolaul de Munte, Adoni etc. — neorganizate însă pe criterii medicale, etc. ; c) **utilizări industriale** — singurul obiectiv în care apele geotermale sînt utilizate în scopuri industriale îl constituie — pînă în prezent — topitoria de cînepă de la Palota.

Debitele de apă necesare obiectivelor enumerate sînt obținute din 21 foraje, al căror debit nominal, fără să fie în întregime utilizat, este de 398 l/sec. Echivalentul energetic al acestui debit este estimat la 222 Gcal/an ceea ce echivalează cu cca. 111 000 t lignit (economia realizată în obiectivele amintite este în proporție de circa 75% din acest potențial).

Maria Popescu — Dar ce efecte economice concrete, pe obiective, ați obținut prin aceste utilizări, ce avantaje, ce greutăți s-au întîmpinat în procesul de utilizare energetică, terapeutică sau industrială a apelor termale? Ce probleme tehnice s-au ridicat în legătură cu exploatarea acestor surse? În ce măsură poate fi extinsă exploatarea în scopuri industriale a apelor termale, întrucît, comparativ, ea mi se pare acum mult prea puțin abordată ?

Crăciun Creț — Un avantaj însemnat al utilizării apelor termale este faptul că la majoritatea obiectivelor amintite cheltuielile de exploatare se reduc cu circa 50% ceea ce înseamnă o economie de combustibil în proporție destul de mare. Printre efectele negative o problemă generală este aceea a depunerilor de săruri — datorită cărora sîntem nevoiți să înlocuim conductele înainte de termenul normal de înlocuire. În rezolvarea acestei probleme cred că sînt necesare cercetări proprii ca și promovarea unor colaborări, în scopul de a mări posibilitățile și eficiența de utilizare a apelor geotermale.

Ne preocupă, pe de altă parte, introducerea în circuitul economic a apelor termale la întreaga lor capacitate. Forajele neutilizate, în număr de 20 totalizează un potențial de ordinul a cîtorva zeci de mii de tone de combustibil convențional. Neutilizarea acestora se datorește atît unor cauze de ordin tehnic — lipsa pompelor submersibile termorezistente — cît și unor cauze de ordin administrativ-financiar, amplasării izolate a sursei etc.

În ce privește perspectiva utilizării energiei geotermale, rezervele omologate existente în cele trei hidrostructuri principale ale județului precum și estimarea rezervelor acviferelor aflate în curs de cercetare cifrează potențialul total de debitare la peste 3 000 litri/sec. Exceptînd cei 350 l/sec. exploatați din acviferul Felix — „1 Mai", această cantitate imensă se încadrează în domeniul apelor hipertermale, temperatura medie fiind de 75—85 grade. Utilizarea integrală a acestui potențial ar aduce economii în valoare de 1.900.000 t lignit pe an. Ca tehnologie, acest proces presupune, pe de o parte, **recuperarea integrală a energiei prin amplasarea „în trepte" a consumatorilor,** iar pe de altă parte asigurarea valorificării energiei termice și în timpul verii. Exploatarea acestor imense rezerve de energie necesită săparea unei rețele adecvate de foraje de exploatare.

Într-o primă etapă însă se impune valorificarea integrală a forajelor existente, consemnarea forajelor cu debite-temperaturi mici precum și a celor fără nici o perspectivă de valorificare. În aceste condiții, un obiectiv pe care urmează să-l realizăm este constituit din cele circa 75 hectare de sere care vor fi construite treptat în zonele geotermale cele mai favorabile. Pentru construcția acestui obiectiv s-au fixat deja forajele de exploatare. Pe de altă parte sera de flori din Oradea va fi extinsă pentru valorificarea întregii capacități termice a forajului iar stațiunea Felix „1 Mai " se va dezvolta în continuare, atingînd în 1980 capacitatea de 8 800 de locuri.

Atila Bako — Permiteți-mi și mie să prezint cîteva date asupra economicității utilizării apelor termale. Am în vedere sera de legume din Săcuieni încălzită cu apă termală. Aici costul realizat la roșii a fost de 4 lei/kg produse în seră, față de 7,8 lei/kg la Mădăraș și respectiv 9,8 lei/kg la Salonta, sere încălzite cu combustibil clasic. Cred că această reducere la jumătate a costurilor indică un veritabil și amplu efect economic.

Crăciun Creț — Exploatarea și valorificarea intensă a apelor termale impune asigurarea administrării, întreținerii și exploatării resurselor de către o organizație specializată, a cărei înființare este preconizată de circa doi ani. O asemenea unitate este chemată să rezolve numeroase probleme complexe, de cercetare a resurselor, de exploatare și livrare a energiei geotermice, probleme tehnice, economico-financiare, etc. dar tocmai din acest motiv înființarea ei se impune să fie accelerată.

Maria Popescu — În ce privește problema pompelor termorezistente cred că în rezolvarea ei își poate aduce contribuția și Întreprinderea de pompe București, unitate cu experiență, cu un puternic renume în economia națională cît și pe plan mondial. Consider însă că în prealabil este necesară întocmirea unui studiu de evaluare a pieței, adică a cantității de asemenea pompe solicitate pe întreg județul, pe timp de 10 ani de exemplu, oferind astfel uzinei o perspectivă certă pentru producția sa.

În ce privește unitatea menită să se ocupe cu problemele multiple ale utilizării apelor termale, consider că profilul ei este deosebit de larg. Practic, nu este vorba de o unitate specializată într-o direcție sau alta, pentru că nu există și nu poate exista o specializare anume pentru ape termale. A aplica aici noțiunea de specializare înseamnă a limita folosirea acestor ape într-un domeniu restrîns. Ceea ce este mai puțin util întrucît — așa cum s-a relevat dealtfel în această dezbatere, există direcții foarte diverse de utilizare a apelor termale. Pornind însăși de la gama largă a specialiștilor care participă la discuția de astăzi, această întreprindere ar putea fi concepută ca o unitate economică de extracție, livrare și servicii, ca unitate care să utilizeze și să coreleze efortul cadrelor tehnice din domenii diverse de activitate.

Proiectarea — o etapă însemnată în folosirea apelor termale

Atila Bako — Două aspecte mi se par esențiale în privința valorificării complexe a apelor geotermale : a) aproape toate apele termale au un conținut ridicat de gaze combustibile, lucru constatat de exemplu la Săcuieni. În mod experimental am captat aceste gaze și le-am utilizat prin recirculare la cazanul de aer. Adică apa termală a fost supraîncălzită cu gazele captate chiar din apa respectivă. Deși aceste instalații au constituit de fapt niște improvizații, am demonstrat astfel că gazele ce însoțesc apele pot fi captate și valorificate. Pentru a amplifica această aplicație practică solicităm sprijinul Institutului de gaz metan din Mediaș, în ce privește studierea modului de captare a acestor gaze, asigurarea protecției muncii în această direcție.

Pe de altă parte, tot la Săcuieni, la ferma de porci, Horo, apa termală o utilizăm pentru încălzirea construcțiilor agrozootehnice, ca și la prepararea hranei animalelor și pentru adăpat. Prin aceste utilizări, pe lîngă alte avantaje economice demne

de luat în considerare — economie de combustibil etc. — se obține o creștere suplimentară de greutate la porci. Prin utilizarea apei calde la adăpatul porcinelor s-au eliminat totodată o serie de boli caracteristice anotimpului friguros (laringită etc.). De asemenea, ca urmare a mediului cald a scăzut mortalitatea prin strivirea animalelor mici de către animalele mame.

Există deci numeroase și variate aspecte ale utilizării apelor termale, cu efecte economice importante. Efortul trebuie depus pentru promovarea acestui proces — în ce mă privește pe planșetele proiectării — ca și pentru eliminarea sau preîntîmpinarea unor efecte negative ale acestor utilizări.

Funcția economică a medicinei balneare

Nicolae Teleki — Aș sublinia în primul rînd faptul că apele termale din această zonă sînt valorificate în mod **tradițional** în domeniul balnear. Activitatea balneară este integrată în activitatea economică națională și astăzi putem vorbi de o adevărată „industrie balneară". Este cunoscut că în ultimele două planuri cincinale s-a trecut la dezvoltarea și modernizarea stațiunilor balneare din interiorul țării, activitatea din aceste stațiuni căpătînd valențe economice și sociale noi. Am în vedere în primul rînd unitățile hoteliere moderne cu baze de tratament care au fost construite de Ministerul Turismului și care au permis intrarea stațiunii Felix în circuitul balnear internațional, proces, de importanță deosebită pentru aportul valutar. În al doilea rînd, mă gîndesc la complexul sanatorial cu bază de tratament construit de U.G.S.R., care îmbină obiective economice și sociale, caracteristice pentru activitatea sindicatelor. În sfîrșit, am în vedere unitățile sanitare propriu-zise, care de fapt reprezintă însăși motivația existenței și dezvoltării stațiunilor balneare și a valorificării în domeniul balnear a apelor termale.

Pentru că dezbaterea la care participăm are ca temă valorificarea economică a apelor termale și este inițiată de Revista economică, mi-aș permite să vă rog pe dumneavoastră, cei ce gîndiți aceste probleme prin prismă economică, să încercați odată cu noi, medicii, să apreciați și activitatea unităților medicale — în cazul nostru policlinici, sanatorii sau spitale balneare, pe baza eficienței economice pe care o are activitatea medicală de calitate. În domeniul activității balneare **sînt utilizați** în diferite țări **indicatori ai eficienței economice a curelor balneare.** Anume numărul de zile de incapacitate de muncă după cura balneară, în comparație cu perioada anterioară curei, respectiv incapacitatea de muncă privită comparativ la cei ce fac cure balneare față de cei ce nu beneficiază de asemenea cure în stațiuni ; consumul de servicii medicale (consultații ; internări în spitale, tratamente, medicamente etc.) care se reduce foarte mult după cură comparativ cu perioada anterioară curei etc. Rezultatele studiilor ce utilizează asemenea indicatori atestă eficiența economică indubitabilă a curelor balneare, indubitabilă cu atît mai mult cu cît multe din aceste studii sînt efectuate nu de medici, ci însăși de societățile de asigurări din unele țări.

Am ținut să fac aceste precizări pentru că de multe ori nu este înțeleasă în mod corespunzător — sau nu este cunoscută — **eficiența economică deosebită, chiar dacă este exprimată indirect, a unităților medicale** (sanatorii sau spitale balneare) din stațiunile balneo-climatice. Insist asupra necesității ca în stabilirea modalităților de utilizare și valorificare a surselor de energie geotermală, să fie dimensionată în mod corespunzător partea ce revine și va reveni în viitor activității balneare.

Întrucît în dezbatere se pune cu deosebire problema valorificării **economice** a surselor de ape termale, precizez că, în general, în valorificarea apelor termominerale în dezvoltarea stațiunilor balneare nu s-a ținut seama pînă acum de unele criterii economice de rentabilitate, de eficiența comparativă terapeutică dar și economică a diferitelor resurse de ape minerale. Sînt stațiuni unde exploatarea apelor minerale în bazele de tratament este foarte costisitoare, spre exemplu utilizarea apelor minerale de zăcămînt de la Govora, în comparație cu sursele termale de la Felix, Herculane ș.a. Se impun deci ca necesare studii corespunzătoare, care să fundamenteze economic dezvoltarea la nivel rațional a stațiunilor balneare.

Propunerea de a se înființa la Oradea o întreprindere de exploatare și valorificare a surselor geotermale ridică o problemă pe care noi, medicii balneologi, am sesizat-o mai de mult. În comparație cu oricare alte substanțe minerale utile, apele minerale, nămolurile terapeutice (respectiv factorii terapeutici naturali) sînt singurele care nu au fost evaluate și care nu au preț la sursă. Ori ele trebuie să aibă o anumită valoare, ca orice substanță minerală utilă. O asemenea optică ar putea duce și la realizarea fondurilor necesare pentru a se trece la exploatarea rațională și protecția corespunzătoare a surselor existente de factori terapeutici naturali (ape minerale, lacuri cu nămoluri terapeutice).

O ultimă idee pe care aș dori să o dezvolt se referă la stațiunea Felix. Această stațiune balneară dispune de factori de tratament și desfășoară o activitate internațională de reputație bine stabilită. Sînt însă necesare circuite funcționale foarte bine puse la punct și un corp medical valoros, capabil să asigure o înaltă eficiență activității medicale balneare în această stațiune. În aceste condiții, pornind și de la faptul că stațiunea Felix posedă cel mai bun indice de utilizare a paturilor în tot timpul anului, ca și cea mai bună acoperire cu cadre medicale superioare și medii de specialitate, Ministerul Sănătății a propus — iar conducerea județului a avut o deosebită receptivitate și înțelegere — ca la Felix să fie înființat un spital clinic de recuperare, menit să servească și ca bază de învățămînt postuniversitar, de specialitate. Acest obiectiv se află în construcție. În sensul celor arătate mai sus consider că scurtarea termenului de dare a lui în folosință prezintă interes deosebit însăși din punct de vedere economic.

Experiența de la Palota se impune generalizată

Nicolae Blaga — Permiteți-mi să mă refer la unele utilizări industriale, pe baza principiului recirculării, ale apelor geotermale. La Întreprinderea de cînepă Palota, în cursul anului 1977, s-a experimentat utilizarea apei calde termale la topitul biologic al cînepei. S-au obținut însemnate rezultate concretizate în **reducerea duratei de topire cu 30 la sută și creșterea randamentului de fuior cu 3—5 la sută ; îmbunătățirea calității** fibrei la finețe și flexibilitate, fapt care o face aptă pentru fire subțiri ; **valorificarea superioară a fibrei** în filaturi și țesături. Precizez că cantitatea de apă termală pe care unitatea noastră o poate utiliza cu efecte economice ridicate este de 700 mc/zi, iar temperatura necesară a apei la punctul de debitare este de 40°. Desigur, se poate utiliza și apa caldă termală rezultată din foraje cu temperaturi mai ridicate, aceasta prin amestec cu apă rece, ceea ce nu constituie, desigur, un procedeu economic ; mai degrabă, după o primă folosire în alte scopuri, s-ar putea valorifica diferența de temperatură dintre cele 40° necesare și temperatura de erupție a sondei. Nu putem însă utiliza apa caldă termală care are conținut mare în compuși ai fierului, fiind, dăunătoare calității fibrei.

Prin extinderea introducerii apei geotermale la întregul proces tehnologic de topire din unitate am obține următoarea eficiență economică anuală : o economie de cca. 2 500 t puzderie care se consumă azi la sala de cazan și care poate fi livrată pentru plăci aglomerate, obținîndu-se cca. 3 000 ml plăci aglomerate pentru industria mobilei ; reducerea costurilor de producție cu cel puțin 100 lei/t de produs finit, ceea ce echivalează cu cca. 400 000 lei economie la cheltuieli materiale ; cca. 2 milioane lei producție marfă suplimentară, ca urmare a îmbunătățirii calității fibrei și creșterii randamentului de fuior.

O problemă care rămîne în studiu o consider aceea a epurării acestor ape înainte de a fi reintroduse în bazinul hidrologic sau redate agriculturii pentru irigare.

Confirmarea unui început bun

Gheorghe Metincu — În județul Bihor în afară de lucrările de cercetare geologică am abordat și o altă problemă, anume forajele de petrol abandonate. Le-am redeschis pentru ape termale și am obținut rezultate bune. Mai sînt unele probleme în privința depunerilor de carbonați, mai ales la unele sonde.

În legătură cu perspectivele de viitor s-a pus problema organizării unei unități pentru ape termale. Țin să precizez că se află în studiu un proiect de decret în vederea organizării acestei unități. Pînă atunci însă noi am mers înainte. S-a întocmit un program de lucru în colaborare cu M.M.P.G. și M.A.I.A. prin care s-a stabilit că pînă în 1980 să se realizeze un număr de 16 foraje pentru apa termală, în scopul utilizării acesteia la încălzirea a 29 ha sere și 26 ha solarii. Am primit comenzi din partea M.A.I.A., prima sondă este în montaj la Borș, iar forajul a început în această lună în loc de trim. I 1979. Mai multe sonde sînt prevăzute la Săcuieni pînă în 1980, ca și la Ciumeghiu. Pentru cincinalul 1981—1985 sînt prevăzute sonde de ape termale destinate încălzirii a 30 ha sere și 30 ha solarii. Sînt programe întocmite pe care noi le aplicăm și urmărim perseverent.

Virtuțile economice ale apelor termale în piscicultură

Gheorghe Caraiman — O însemnată direcție de utilizare a apelor termale se dovedește a fi **piscicultura.** La întreprinderea piscicolă Cefa, una din metodele științifice moderne aplicate cu succes în tehnologia reproducerii, determinînd reducerea ciclului de creștere a crapului de la trei la doi ani, cu însemnate efecte implicite asupra reducerii costurilor o constituie reproducerea artificială, prin folosirea apelor termale din stațiunea Felix.

Se cunoaște atît din literatura de specialitate cît și din practică faptul că primăvara, cînd temperatura apei se stabilizează la 18—20 grade, crapul se reproduce pe cale naturală. Aplicînd

metoda reproducerii artificiale sub influența tratamentului hormonal și folosind sursa de apă termală pentru menținerea temperaturii optime în procesul incubației icrelor, am reușit să obținem pui de crap cu cca. o lună mai devreme față de condițiile naturale. Aceasta ne-a permis să obținem, în primul an de creștere, pui de crap viguroși, cu greutăți medii de 60—80 g/buc față de 20—30 g/buc cît se obținea prin reproducerea naturală ; în al doilea an de creștere la acești pui s-au realizat greutăți medii comercializabile (500—600 g/buc.) putînd fi livrați la consum. Precizez că puii de crap obținuți pe cale naturală, ajungeau, în al doilea an de creștere, abia la 200—250 g/buc. fiind necesar a fi crescuți în al treilea an, firește cu cheltuieli suplimentare.

Pasul următor în direcția valorificării apelor termale îl constituie folosirea acestor ape cu scopul extinderii perioadei de creștere a peștelui pe un timp mai mare din an sau, în anumite condițiuni, chiar pe tot parcursul anului. Este cunoscut că în condițiile climei noastre temperate, crapul crește cca. șase luni pe an (aprilie-septembrie), iar în restul perioadei hibernează, nu realizează nici un spor de creștere, ci, dimpotrivă, înregistrează scăzăminte în greutate. Din literatura de specialitate reiese că în țări cu temperatură ridicată, cum ar fi Israelul, se obțin două producții de pește pe an, iar crapul se reproduce de două ori într-un an. În insulele Java s-a constatat chiar că, sub influența condițiilor specifice ale acestei regiuni, crapul se reproduce de 9 ori pe an, deci în tot cursul anului. Pe de altă parte, experiențele specialiștilor din R.F.G. au demonstrat că crapii crescuți în apă caldă au realizat un spor de creștere de 1,5 kg/buc. într-un an și jumătate, în timp ce crapii crescuți în condiții naturale au atins abia 700 g/buc în trei veri de creștere.

Din aceste date se poate constata că, în funcție de temperatură ca principal factor de mediu, crapul și-ar putea extinde perioada de creștere în condițiile climatice ale țării noastre. Efecte ? Sporuri de creștere suplimentare, în timp ce radioactivitatea scăzută pe care o prezintă apele termale existente în subsolul județului Bihor ar putea contribui, în cadrul selecției peștilor, la producerea unor mutații, obținîndu-se rase de crap de o înaltă productivitate și precocitate. Rezultatele obținute în întreprinderea noastră în problema reproducerii artificiale a peștilor cu ajutorul apei termale se cer deci continuate și în ce privește extinderea perioadei de creștere a crapului, selecția pentru obținerea sorturilor mai productive.

Lărgirea sferei de aplicare a pompelor de căldură

Mircea Ghițulescu — Este cunoscut faptul că necesarul de energie din ultimele decenii prezintă o creștere din ce în ce mai mare, în viitor ea se va accentua și mai mult. Coroborînd această constatare cu evoluția conjuncturii energetice mondiale în direcția accentuării crizei resurselor și a măririi exigenței privind poluarea mediului ambiant, s-a răspîndit ideea utilizării resurselor așa numite „exotice" cum sînt energia geotermică, solară, eoliană, a valurilor. Dintre acestea, cea care se află într-un stadiu mai avansat de realizare a unor valori la scară industrială este energia geotermală.

Cercetările au stabilit că o valorificare energetică eficientă a apelor geotermale o constituie utilizarea acestora pentru acoperirea necesarului de căldură a clădirilor. Cum unele resurse — cele cu temperaturi sub 60°C — nu pot fi utilizate prin schimb de căldură direct, un mijloc de utilizare eficientă a acestui potențial îl reprezintă **pompele de căldură** ; acestea oferă posibilitatea de a ridica temperatura apelor pînă la un nivel suficient utilizării lor pentru încălzire. S-a constatat că încălzirea cu pompe de căldură este mai eficientă în comparație cu încălzirea din centrala termică — în cazurile în care diferența de temperatură dintre resurse și consumator nu depășește 50 grade — și, în orice caz, în raport cu încălzirea cu energie electrică.

Actualmente în cadrul unor cercetări efectuate în colaborare de către ICEMENERG București și ICPIAF Cluj-Napoca a fost realizat un prototip de pompă de căldură urmînd ca pînă la sfîrșitul anului în curs să mai fie realizate două prototipuri destinate valorificării căldurii apelor termale cu temperaturi sub 40°C în sisteme de alimentare cu căldură a clădirilor. Aceste pompe de căldură se diferențiază prin nivelul temperaturii apei la consumator (55°C pentru preparat apă caldă menajară și 70°C pentru încălzire) și prin puterea lor termică (0,1 Gcal/h și 0,7 Gcal/h). Primul prototip a fost deja montat și experimentat la Băile Felix și este utilizat ca treaptă de preîncălzire a apei potabile ce se prepară ca apă caldă menajeră ; ca sursă de căldură se utilizează apa termală uzată ce se evacuează la canal după tratamente. Cel de al doilea prototip va servi la încălzirea motelului din stațiunea Boghiș și utilizează tot apă termală uzată. Ambele agregate au puteri termice de 0,1 Gcal/h. Ultimul prototip, de o capacitate termică mai mare (0,7Gcal/h), va avea un amplasament avantajos în urma unui studiu pe care îl realizăm actualmente.

Acestea fiind posibilitățile de pînă acum de valorificare a apelor geotermale pentru încălzire, trebuie subliniat faptul că astfel de aplicații sînt posibile numai în cazurile în care în imediata vecinătate a resurselor se află și consumatorii de căldură. Orașul Oradea, întrunind aceste condiții, ar putea beneficia de efectul favorabil al pompelor de căldură. Pentru producerea de energie electrică, în institutul nostru s-a studiat o instalație de **buclă termogravimetrică** care realizează transformarea energiei calorice a apelor termale în energie potențială și apoi prin cădere liberă într-o turbină hidraulică în energie electrică. Ținînd seama de debitele mici ale surselor de apă, sînt discutabile însă unele aspecte de economicitate În institut mai este studiată producerea energiei electrice din surse cu potențial termic scăzut cu ajutorul **ciclurilor termodinamice cu agenți volatili.** În cadrul programului de energie solară a fost realizată o turbină de 30 KW. Și în acest caz randamentele de conversie din energie termică în energie electrică nu depășesc 7—8%.

Preocupările noastre de viitor se îndreaptă spre realizarea de pompe de căldură de capacități mai mari de (1—3 Gcal/h) ; producerea turbinelor de puteri corespunzătoare parametrilor forjelor de la noi din țară ; studiul folosirii surselor geotermale într-un proces circular activ prin utilizarea în trepte a diferitelor forme de valorificare, inclusiv a celor care considerate separat apar, la prima vedere, mai puțin economice în comparație cu cele clasice.

Maria Popescu. — Nu aș vrea să reiasă ideea că singura direcție de utilizare a apelor termale în afară de cea terapeutică ar fi de uz casnic. Eu cred că și industria oferă un larg teren de utilizare în acest sens. Cred că ar trebui inventariate unele posibilități din industria ușoară, alimentară, etc. unde se folosește apă caldă la temperaturi între 50—70 de grade. Oricum procesul de încălzire al apei de la 50 la 70 grade este cu mult mai eficient decît cel de încălzire al apei de la 0 la 50 grade. În industria alimentară, fabricile de bere, de conserve, consumă mari cantități de apă caldă pentru spălatul sticlelor, apă care este încălzită cu combustibili clasici ; oare prin utilizarea apei termale nu s-ar putea elimina aceste consumuri ?

Mircea Ghițulescu. — Neîndoelnic că utilizarea pompelor de căldură în procese industriale se poate realiza într-o mare varietate de situații ; noi ne gîndim să le aplicăm de exemplu acolo unde există procese din care se elimină căldură, unde chiar se consumă energie pentru eliminarea acesteia, iar pe de altă parte se consumă combustibil pentru încălzire. Este de pildă cazul fabricilor de răcoritoare unde, pe de o parte, se consumă energie electrică la turnurile de răcire cu circulație forțată pentru eliminarea căldurii de la fabricarea CO_2 și se consumă pe de altă parte combustibili clasici pentru prepararea apei calde necesare la spălarea sticlelor. Utilizarea pompelor de căldură în acest caz ar elimina respectivele consumuri. Desigur că gama utilizării apelor termale și a pompelor de căldură este însă cu mult mai largă.

Băi terapeutice în întreg județul și recircularea apelor termale

Ioan Popa — Pentru că tov. prof. dr. Teleki a prezentat deja problema stațiunii Felix, eu m-aș opri la apele termale din comunele județului, ținînd seama de dezvoltarea lor în perspectivă. Am în vedere în acest sens utilizarea apelor termale pentru înființarea de băi comunale. Pe lîngă posibilitățile de igienizare a populației se creează astfel posibilități mai largi de folosire a acestor ape pentru recuperarea unor bolnavi sau pentru prevenirea unor boli. Este o acțiune pe care am demarat-o la Marghita, spre exemplu, baia comunală realizată din fondurile comitetului executiv, pe lîngă caracterul ei de agrement se înscrie și ca o însemnată bază de tratament. Din apa termală din comune, oricum o parte trebuie rezervată pentru îngrijirea sănătății populației. Totodată, imperativele economicității impun ca, în ideea recirculării acestor ape, să se găsească soluții pentru valorificarea în continuare a apelor termale trecute prin circuitul balnear.

Octavian Popovici — Așa cum este cunoscut, apele termale reprezintă o importantă resursă naturală. În unele țări foarte bogate în ape termale cum ar fi Islanda și Noua Zeelandă, energia termică a acestor ape este folosită intensiv pentru încălzirea localităților, producerea energiei electrice etc. În același timp, din punct de vedere medico-sanitar, apele termale sînt importante întrucît ele posedă, de cele mai multe ori, însemnate calități terapeutice. Acestea se datoresc atît termalității în sine cît și compoziției chimice a apelor respective.

Și în județul Bihor există un însemnat număr de surse termale dintre care unele cu debite suficient de mari pentru a justifica lărgirea exploatării raționale în scopuri terapeutice. Cred că amenajarea unor mici stațiuni balneare care se poate face prin mijloacele locale ar contribui la o mai bună accesibilitate a populației muncitoare rurale și urbane din județ, sau chiar din întreaga țară, la tratamentul balnear. În prezent cea mai mare dezvoltare în cadrul județului Bihor o cunosc stațiunile

cu ape termale Felix și „1 Mai". Dezvoltarea acestor stațiuni are rațiuni nu numai de ordin medical ci și economic. Într-adevăr, întrucît apa este caldă de la natură, se economisește o mare cantitate de combusibil care ar fi fost altfel necesar pentru încălzirea apei. De fapt, la Felix o problemă mai importantă este aceea de a răci apa termală pînă la temperatura cerută de metodologia de tratament. Ori acest lucru s-ar putea realiza tot cu ajutorul apei termale care, ca urmare a unor utilizări succesive, este deja răcită.

Obiectivele cercetării — cerințe practice nemijlocite

Octavian Moț — Cu sprijinul C.N.S.T. am inițiat un studiu asupra proprietăților apelor geotermale printr-o nouă metodă radioizotopică. Lucrarea se face în colaborare cu Universitatea din București. Probele bombardate cu neutroni sînt supuse analizei gammaspectroscopice. Pe baza rezultatelor vom putea obține date asupra genezei apelor geotermale și asupra rocilor cu care vin în contact. Vom cunoaște astfel mai bine aceste ape, virtuțile lor, posibilitățile de lărgire a utilizărilor industriale și de contracarare a efectelor negative.

Ludovic Gilău — Ne-am preocupat de studiul proprietăților fizico-chimice ale apelor geotermale ; în acest sens am efectuat peste 10 mii de analize complete a surselor de ape geotermale din județ. O primă concluzie desprinsă din aceste determinări o constituie faptul că originea acestor ape nu este numai de natură meteorică ci există și un aport juvenil endogen (de exemplu, apariția heliului și a acidului boric pledează în favoarea acestei ipoteze).

Am urmărit **lărgirea gamei utilizărilor** pe care le-ar putea avea aceste ape. Din studiul chimismului reiese **că apele geotermale** ce provin din colectorul panonian **au un conținut de** bor ce variază între 10 și 350 mg HBO_2/dm^3. Forajul de la Săcuieni, cu conținutul său constant de 100mg/dm^3 acid boric și cu un debit de 35 dm^3/s se înscrie astfel ca o sursă importantă pentru a obține această substanță, cu atît mai mult cu cît țara noastră nu posedă astfel de minereuri. Pentru extragerea acidului boric colectivul nostru a propus un procedeu tehnologic de laborator, brevetat de OSIM.

Un alt procedeu tehnologic elaborat de colectivul în care lucrez este extragerea sodei din sursa de la Ciocaia ; acest procedeu a primit două brevete de la OSIM. Datorită debitului scăzut al forajului (3,5 dm^3/s) metoda noastră nu poate concura însă cu marile uzine clorosodice specializate pe acest produs ; credem totuși că este o adevărată risipă faptul că o soluție de circa 10% carbonat și bicarbonat de sodiu se pierde.

O problemă ridicată de exploatarea apelor geotermale este depunerea carbonatului de calciu și coroziunea instalațiilor, aspect subliniat în discuția de astăzi și care se află în preocuparea institutului nostru. La solicitarea C.P.J. Bihor, s-a proiectat și executat o stație pilot de climatizare, funcționînd cu ape geotermale. Aș aminti și faptul că am efectuat o serie de studii cu privire la oportunitatea utilizării apelor geotermale la irigații, ca ultimă treaptă de exploatare. De asemenea am efectuat studii pentru utilizarea apelor geotermale la topitoriile de in și cînepă și la spălătoriile de lînă. În ultimul timp ne mai preocupăm de posibilitatea încălzirii solului în sere cu ajutorul apelor geotermale demineralizate folosind membranele ioniselective și osmoza.

Intensificarea cercetărilor în domeniul genezei

Gavril Paal — Cercetările cu caracter hidrogeologic efectuate în cadrul Institutului de învățămînt superior se axează primordial pe tematica genezei apelor termale din județ. Punctul de pornire al cercetărilor a fost ipoteza, deosebit de captivantă, lansată în primul studiu sintetic al apelor din Bihor (întocmit de I.F.L.G.S.) care avansa ideea refacerii lor permanente — deci inepuizabilitatea rezervelor. Fără a neglija argumentele concrete care stăteau la baza formulării acestei ipoteze ne simțim datori să subliniem discrepanța care apare la nivelul unor detalii. Aceste resurse conțin într-adevăr ceva „inepuizabil", care însă nu este agentul purtător al energiei — apa, ci factorul declanșator — căldura internă a Pămîntului.

Fără îndoială că avem de-a face cu o valoroasă resursă energetică — apele geotermale. Ea are însă un mecanism de formare nu îndeajuns de cunoscut, a cărui descifrare nu este o curiozitate științifică, ci o necesitate economică care trebuie să fundamenteze întreaga politică a investițiilor în acest sens. Cu alte cuvinte : să nu fie rapid valorificate numai acele structuri, care au debite și temperaturi impresionante. În acest sens ar fi de dorit ca atunci cînd exploatarea și valorificarea intensivă vor primi semnalul verde mult așteptat, să dispunem cel puțin de indicațiile minime pentru judicioasa amplasare, mod de execuție și definitivare a primelor foraje de exploatare. Iată de ce propunem intensificarea cercetărilor în domeniul genezei apelor termale, pentru a fundamenta viabilitatea întregului program al valorificării energiei geotermice.

Apele termale și îngrășarea porcinelor

Adalbert Hegyesi — Menționez că din forajele executate pe teritoriul județului, pînă în prezent un număr de cinci sînt puse în funcțiune în scopuri agricole. Dintre acestea unul funcționează la ferma din Săcuieni, utilizîndu-se la încălzirea a trei maternități, precum și la prepararea hranei calde la porci, economia de combustibil convențional fiind de 220 t/an. Pornind de la rezultatele obținute la această fermă zootehnică avem în vedere ca Complexul de creștere și îngrășare a porcilor cu o capacitate de 22 000 porci grași anual ce se construiește în asociație de către C.A.P.-urile din raza consiliului intercooperatist Săcuieni să fie încălzit cu apă termală. Complexul se va da în funcțiune parțial la sfîrșitul anului 1978 și definitiv în luna mai din 1979.

Este cunoscut că în complexele existente, pentru asigurarea creșterii în bune condițiuni a tineretului porcin, se utilizează încălzirea cu rezistențe electrice. Folosirea acestora stimulează creșterea în greutate a porcilor, reducînd astfel perioada de îngrășare cu 20—25%. Avînd în vedere aceste rezultate am făcut și un calcul de eficiență economică a folosirii apei termale la încălzirea complexului de creștere și îngrășare a porcilor din consiliul intercooperatist Săcuieni. Din aceste calcule rezultă că prin reducerea perioadei de îngrășare cu 20% pentru fiecare porc la îngrășat, s-ar putea realiza în medie pe an un spor de greutate de 255 t. carne. Am corelat acest rezultat și cu investiția necesară pentru realizarea încălzirii centrale. În final beneficiile ce s-ar putea realiza pe seama sporului de greutate se ridică la circa 175 000 lei anual.

Avînd în vedere aceste valori preconizăm ca acțiunea de utilizare a apei termale să se extindă la C.A.P.-urile Sălacea, Valea lui Mihai, Marghita și Ghiorac, unde se execută actualmente complexe de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea porcilor. În acest scop se vor executa foraje geotermale, care vor asigura realizarea acestor obiective, eliminîndu-se utilizarea combustibilului solid prevăzut în proiectele inițiale. La C.A.P.-urile Roșiori, Mihai Bravu, Traian, Salonta, Mădăraș, care au 14 ha de sere legumicole în producție, se vor executa de asemenea foraje de studiu. Preconizăm ca pe baza rezultatelor ce se vor obține să se elimine complet combustibilul calorifer ce se utilizează actualmente în centrala termică, urmînd a se trece și la extinderea suprafețelor de sere existente, aceasta în funcție de debitele și temperaturile apelor geotermale introduse în circutitul economic.

Maria Popescu — Dv. din agricultură nu v-ați pus problema utilizării acestor ape termale și pentru cultivarea algelor ca bază furajeră ?

Nicolae Fântână — Permiteți-mi să răspund eu în această problemă. Am făcut un studiu pe care l-am trimis la Ministerul Agriculturii pentru finalizare. Nu s-au avut însă în vedere apele termale ci apele reziduale de la C.E.T. Ar fi însă deosebit de util să luăm în calcul și potențialul respectiv al apelor geotermale.

Apele termale „uzate" se pot totuși folosi

Horia Văideanu — Pornind de la calitatea superioară a apelor termale ce se găsesc în stațiunile „Felix" și „1 Mai", de la cerințele tot mai mari de utilizare a acestei forme de energie naturală, considerăm ca probleme esențiale pentru aceste stațiuni, protecția rezervelor de ape termo-minerale și asigurarea echilibrului dinamic, în exploatarea forajelor din zonă. Sînt aspecte a căror finalizare se preconizează a fi încheiată la finele trim. I/1979 printr-un studiu ce urmează a fi realizat de Institutul de învățămînt superior din Oradea.

Raportat îndeosebi la funcția de tratament-agrement a apelor termale, consider că cel puțin două aspecte prezintă un real interes : a) ridicarea randamentului de utilizare — prin creșterea numărului de proceduri în tratamentul balneologic cu apele termale — la temperaturi diferențiate și prin utilizarea unor filtre de curățire — fără a se schimba conținutul mineralogic ; b) valorificarea energiei latente ce mai există după utilizarea terapeutică în aceste ape, denumite empiric „ape termale uzate". În acest sens un prim pas s-a făcut prin utilizarea pompei de căldură sau pompă termică cu instalațiile aferente — montată în circuitul apelor termale uzate — pentru prepararea apei calde menajere — lucrare realizată de ICEMENERG București. Din încercările efectuate pînă în prezent se preconizează ca prin utilizarea unei

D 646

1978 NOV 27

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Conjuncturа pe piețele valutare și de capital

Sfîrșitul crizei dolarului sau soluție de temporizare?

Scenariul înregistrat pe pelicula evenimentelor monetare a avut în ultimele săptămîni un conținut diferit de cel cu care eram obișnuiți de la o vreme. Punctul de plecare nu s-a deosebit de scenariile precedente, deoarece el a constat din repetarea unui fenomen arhicunoscut, comentat de atîtea ori în paginile revistei : este vorba despre noul declin al dolarului S.U.A. Spre deosebire însă de trecut, administrația americană a intervenit de această dată printr-o acțiune de mare anvergură pentru salvarea monedei naționale. Deși acest demers era așteptat, deoarece nimeni nu se putea gîndi serios că o țară ca S.U.A. va rămîne multă vreme impasibilă la prăbușirea monedei sale, lucrurile au surprins prin noutatea lor și reacțiile nu s-au lăsat așteptate.

ACCELERAREA INTOLERABILĂ A CĂDERII DOLARULUI

În istoria plină de surprize a monedei americane, crizele s-au succedat cam din 1960 încoace, iar din iunie 1976 s-a conturat o nouă fază a declinului, această monedă suferind cele mai mari căderi din toate timpurile, îndeosebi la bursele din Frankfurt, Zürich și Tokio. Dolarul bătea propriile lui recorduri, înscriind în palmaresul său niveluri care reprezentau tot atîtea depășiri de „praguri psihologice", de neconceput înainte. S-a ajuns astfel ca la 31 octombrie a.c., moneda americană să coteze la bursa din Paris 4,04 franci francezi, la bursa din Frankfurt 1,7735 mărci vest-germane, la bursa din Tokio 176 yeni. Aceste cotații capătă relief pentru cititorii neinițiați în operațiile de bursă dacă amintim că, puțin înainte, nimeni nu putea crede că dolarul va scădea sub 2 mărci sau sub 200 yeni. Prețul aurului, un alt barometru al situației dolarului, dobora și el într-o cursă rapidă vechile recorduri. În ziua de 27 octombrie, o uncie de aur (31,1 g) s-a vîndut la bursa din New York cu 237 dolari, la 30 octombrie, la bursa din Hong Kong, cu 238 dolari, la 31 octombrie, la bursa din Londra, cu 240 dolari, iar în aceeași zi, la Tokio, cu 243 dolari, deși, după o opinie nu prea veche a cercurilor competente, prețul de 200 dolari uncia ar fi reprezentat un preț-limită.

Accelerarea căderii dolarului în ultimele săptămîni era cu atît mai gravă, cu cît ea venea după ce în august a.c., profund preocupat de „puternica scădere a dolarului", președintele Jimmy Carter ceruse conducătorilor economiei S.U.A. „să-i facă cunoscute măsurile pe care îl sfătuiesc să le adopte pentru a face față situației", și mai cu seamă după ce la 24 octombrie fusese anunțată publicarea iminentă a programului antiinflaționist al guvernului S.U.A. Era, evident, o situație care nu mai putea fi tolerată nici pe plan intern și nici pe cel extern, deoarece boala dolarului nu afecta numai economia americană, ci întreaga economie mondială, reprezentînd, după expresia unui specialist „o enormă amenințare la adresa schimburilor potențiale".

PLANUL DE SALVARE A MONEDEI AMERICANE

Conținutul nou al scenariului monetar l-a constituit lansarea, la 1 noiembrie 1978, a programului complex de măsuri referitor la salvarea dolarului. S-a afirmat, nu fără temei, că era ceasul al XII-lea, ezitările și tergiversările administrației Statelor Unite în fața „dramei dolarului" fiind prelungite peste așteptări. Acest program poate fi împărțit în două capitole : primul, al măsurilor interne ; al doilea, al măsurilor externe.

Pe plan intern, programul cuprinde măsuri antiinflaționiste, pornindu-se de la aprecierea făcută de președintele Carter în cuvîntarea radiotelevizată din 1 noiembrie a.c. că inflația reprezintă „problema internă cea mai serioasă", care pînă în prezent „nu s-a reușit să fie menținută sub control". Adăugăm că inflația din S.U.A., avînd în vedere funcțiile internaționale ale dolarului, nu constituie numai o problemă internă americană, ci este problema tuturor țărilor care utilizează într-o măsură sau alta dolari în relațiile lor de schimb.

Programul antiinflaționist intern cuprinde în esență :

— limitarea voluntară a majorării prețurilor și salariilor de către patronat, indicația fiind ca prețurile să crească cel mult cu 0,5% peste media de creștere înregistrată în 1976 și 1977 ;

— majorarea taxei scontului de la 8,5% la 9,5%, nivelul cel mai ridicat al scontului din întreaga istorie a băncilor din S.U.A. ;

— reducerea cheltuielilor bugetului federal, prin desființarea unui număr de circa 20 000 de posturi din administrația federală, limitarea la 5,5% a creșterii salariilor funcționarilor federali și la 7% a salariilor celorlalte categorii de angajați federali și stoparea creșterii salariilor aferente posturilor de conducere federale ;

— sporirea cu 2% a rezervelor obligatorii ale băncilor comerciale asupra depunerilor la termen ;

— dublarea cantităților de aur din rezervele Tezaurului american prevăzute a fi vîndute la licitație publică.

La capitolul „apărării" externe a dolarului sînt de menționat :

— dublarea (de la 7,5 la 15 miliarde dolari) a acordurilor „swap", constînd în obținerea pentru o anumită perioadă a unor sume în valută în schimbul echivalentului în dolari, urmînd ca la termen valuta să fie înapoiată și dolarii reprimiți. Asemenea acorduri au fost încheiate cu băncile centrale din R.F.G., Elveția și Japonia ;

— emisiunea de bonuri de Tezaur ale S.U.A. exprimate în monedă străină, în valoare totală de pînă la 10 miliarde dolari ;

— contractarea la Fondul Monetar Internațional a unui credit în valută în sumă de 3 miliarde dolari, în vederea acoperirii unei părți din deficitul balanței de plăți a S.U.A. ;

— vînzarea de drepturi speciale de tragere (DST) primite de la F.M.I., în scopul obţinerii de valută, pentru o valoare de 2 miliarde dolari.

Se evaluează la circa 30 miliarde dolari suma disponibilităţilor valutare pe care S.U.A. le va obţine pe diferite căi pentru a fi aruncate în lupta de stabilizare a cursului dolarului pe pieţele de schimb.

Planul Carter prevede deci măsuri concrete, concentrice, menite să acţioneze în sensul redresării dolarului ; pe de o parte, o acţiune intensă de combatere a inflaţiei care subminează puterea de cumpărare a monedei, pe de altă parte, o veritabilă mobilizare de forţe financiare externe gata să intervină pe pieţele valutare pentru susţinerea cursului dolarului. De la acest pachet de măsuri se mai aşteaptă un efect psihologic salutar, o lichidare a psihozei anti-dolar care a fost pînă acum alimentată de declinul acestei monede. Trebuie arătat că marea majoritate a comentatorilor au apreciat că prăbuşirea dolarului este obiectiv excesivă şi că la baza ei se află în mare măsură — aşa cum se exprima de curînd preşedintele băncii centrale a R.F.G., Otmar Emminger — „pierderea catastrofală de încredere în dolar".

Chiar dacă putem fi de acord cu afirmaţia unui alt cunoscut economist occidental Paul Fabra, comentatorul financiar al cotidianului parizian „Le monde", după care „Criza monetară actuală este o criză de încredere". Deşi după părerea noastră, factorul psihologic este numai unul din factorii crizei, trebuie totuşi recunoscuat că gravele degradări monetar-financiare din ultima vreme au avut şi un substrat emoţional care a declanşat şi potenţat reacţiile speculative de pe pieţele valutare.

SENSUL MĂSURILOR

Din enumerarea măsurilor interne şi externe care constituie planul Carter de redresare a dolarului rezultă că nu ne aflăm în faţa unei noi concepţii care să răstoarne vechile şabloane ale strategiei monetare, ci numai în faţa unei noi atitudini faţă de vicisitudinile acestei monede. Toate soluţiile la care apelează planul sînt „clasice", în sensul că ele au fost adoptate şi probate de-a lungul anilor care s-au scurs de la prima criză a dolarului din 1960. Limitarea „voluntară" a preţurilor şi salariilor constituie o veche stratagemă a capitalului, care nu asigură niciodată stabilitatea preţurilor, dar care în schimb este folosită împotriva nivelului de trai al muncitorilor în scopul creşterii profiturilor. De altfel, una din primele reacţii la planul Carter a fost aceea a celei mai mari federaţii sindicale din S.U.A., AFL-CIO, care a cerut preşedintelui Carter să convoace o sesiune specială a Congresului pentru adoptarea unei legi de control obligatoriu şi echitabil asupra preţurilor şi salariilor, în locul „limitării voluntare" preconizate de preşedinte. Majorarea taxei scontului este o veche armă din panoplia „liberalismului", prin această măsură urmărindu-se atragerea unei părţi din dolarii aflaţi în circulaţie în afara graniţelor S.U.A., astfel încît să se degreveze pe cît posibil pieţele valutare de apăsarea acestor dolari. Din păcate, majorarea taxei scontului înseamnă majorarea corespunzătoare a nivelului dobînzilor pe piaţa americană şi pe cale de consecinţă, frînarea accesului întreprinderilor la credite, ceea ce poate duce la accentuarea fenomenelor de recesiune, la creşterea şomajului. Acelaşi efect de reducere a creditelor îl va avea şi cealaltă măsură bancară, de majorare a rezervelor obligatorii. Reducerea cheltuielilor bugetare prin desfiinţarea de posturi şi creşterea veniturilor prin vînzări de aur sînt măsuri relativ minore pentru marea problemă a echilibrului bugetar, care rămîne în bună măsură nerezolvată.

Pe plan extern, cele aproape 30 miliarde de dolari mobilizate în apărarea dolarului, apar impresionante. Să nu uităm însă că în circulaţia internaţională se află, după evaluări autorizate, circa 500 miliarde. Acest colos este cel care îşi aruncă umbra ameninţătoare peste pieţele de schimb incitînd panica şi specula. El este greu de clintit chiar dacă ar fi aruncate în luptă toate disponibilităţile programului de salvare. Cu toate acestea, nu pot fi subestimate efectele iniţiale ale unui asemenea program extern. Ele vor putea acţiona asupra psihozei anti-dolar, dovedind că la bursele valutare nu dictează numai speculatorii. Dar cît vor putea dura aceste efecte ? O mare parte din fondurile utilizate în apărarea dolarului sînt deţinute de R.F.G. şi de Japonia care, în schimbul lor, retrag din circulaţia internaţională dolarii oferiţi de deţinători. Dar aceste ţări şi-au manifestat chiar înainte de noul plan rezerve cu privire la efectele unor asemenea operaţii : cumpărînd dolari pentru susţinerea cursului, trebuie să pună în circulaţie echivalentul în monedă proprie, cu riscul relansării inflaţiei la ele acasă. Este adevărat că vest-germanii şi japonezii nu procedează la susţinerea cursului dolarului în scopuri cartabile, deoarece în felul acesta se apără de o prea mare concurenţă a produselor americane şi de o mare scumpire a propriilor produse pentru cumpărătorii cu dolari. Dar riscul ar fi prea mare dacă această apărare s-ar plăti cu un nou val de inflaţie.

Totodată, experienţa trecutului arată că „apărarea" monedelor prin investiţii pe piaţă nu poate rezista prea mult timp presiunilor pieţii, mai ales dacă aceste presiuni sînt puternice.

PRIMELE REACŢII

Este firesc ca anunţarea programului Carter să fi produs un reviriment imediat pe pieţe. La Paris, dolarul a cotat 4,25 fr. fr. faţă de 4,04 la 31 octombrie ; la Frankfurt, cursul dolarului a crescut de la 1,7735, la 1,865 mărci ; preţul unciei de aur la Londra a scăzut de la 242,60 la circa 220 dolari. Acest reviriment va fi însă de durată.? Va reuşi el să restabilească încrederea. Comentariile laudative răspund afirmativ. Alte comentarii neagă, însă, eficacitatea soluţiilor clasice, mecanice. Fapt este că problemele fundamentale, cum ar fi echilibrarea balanţei comerciale şi de plăţi, însănătoşirea bugetului, echilibrarea balanţei carburanţilor, au rămas nerezolvate. În aceste condiţii, s-ar putea constata că măsurile sînt insuficiente şi că soluţia rezidă în însănătoşirea economiei S.U.A. în ansamblu şi într-o largă cooperare internaţională.

dr. C. KIRIŢESCU

drept şi uzanţe internaţionale

Căi contractuale de asigurarea încasării preţurilor (II)

garantarea plăţii prin ipotecă

În condiţiile actuale ale comerţului internaţional cînd preţul creditului este considerabil majorat cu comisioanele percepute de bănci pentru garantarea plăţii, fie sub forma scrisorii de garanţie, fie prin avalizarea cambiilor, o altă cale de garantare este tot mai mult agreată de cumpărători : ipoteca. Această cale de garantarea plăţii exporturilor este admisă de art. 6 din H.C.M. nr. 1682/1970, şi care se utilizează îndeosebi la vînzarea de instalaţii complexe de valori mari, avînd funcţia de a asigura plata livrărilor (instituindu-se asupra bunurilor imobile ale cumpărătorului). Frecvent, ipoteca se constituie pentru garantarea preţului de vînzare al navelor, eficienţa ei fiind sporită de faptul că suma garantată este echivalentă (cu unele reduceri : avansuri, dotarea proprie a vasului de către armator) cu valoarea navei, instituindu-se chiar asupra bunului vîndut (art. 490, 495, Cod comercial român).

Reamintim că, potrivit prevederilor din Codul comercial român, ipoteca

este o garanție reală accesorie (ca și gajul, dreptul de retenție și indisponibilizarea bunurilor), garantarea creanței fiind asigurată printr-un bun imobil determinat.

Ipoteca, spre deosebire de gaj, nu-l deposedează pe proprietar de bunul ipotecat ; acest atribut are o valoare comercială, deoarece proprietarul își păstrează toate drepturile de proprietate, inclusiv dreptul de dispoziție, drept care încetează în momentul deschiderii procedurii de execuție silită.

Spre deosebire de privilegii, care sînt numai legale, ipoteca, de regulă, este convențională, constituită printr-un contract, independent de calitatea creanței ; dacă rangul creditorilor privilegiați este determinat de ordinea de preferință stabilită de lege, în cazul ipotecilor, prioritatea rangului se determină prin prioritatea datei la care a fost înscrisă. Așa fiind, creditorii ipotecari sînt preferați creditorilor chirografari, iar cei de gradul I creditorilor ipotecari cu inscripții ulterioare. Caracterul accesoriu al ipotecii determină stingerea ei, odată cu stingerea creanței pe care o garantează (art. 1800, Cod. civil român).

Față de faptul că debitorul proprietar al lucrului ipotecat păstrează toate atributele dreptului său de proprietate, el poate efectua orice acte de administrație ; această posibilitate a debitorului încetează în momentul deschiderii procedurii de executare silită (vînzarea bunului ipotecat realizîndu-se prin licitație).

Este un principiu înscris în sistemele de drept al statelor cu care avem relații comerciale că în raporturile dintre creditorul ipotecar și ceilalți creditori, efectele decurg din dreptul de preferință pe care îl are primul. În momentul scoaterii în vînzare a imobilului ipotecat, creditorul ipotecar va fi plătit cu preferință față de creditorul chirografar (însă după plata privilegiilor). În cazul concursului creditorilor ipotecari, ei vor fi plătiți în funcție de rangul ipotecii lor, determinat de datele inscripțiilor succesive, prioritate avînd inscripția cea mai veche. Inscripțiile purtînd aceeași dată au același rang și, în consecință, vor fi plătite proporțional cu valoarea creanțelor, din suma realizată. Creanța ipotecară este supusă modalităților, termenului și condiției. Dacă se naște concurs între creanțele chirografare (obișnuite) exigibile și o creanță încă nescadentă, creanța ipotecară devine exigibilă și concursul actual.

În raporturile dintre creditorul ipotecar și terțul detentor al bunului ipotecat (necreditor), intervine dreptul de urmărire al creditorului, care poate pretinde bunul indiferent de rangul ipotecii sale, din mîinile oricui s-ar afla : proprietari din uzucapiune, moștenitorii acceptanți sub beneficiu de inventar, dobînditori cu titlu particular, posesorii unei cauțiuni reale.

Nu ne propunem să prezentăm normele de drept privind instituția juridică a ipotecii din Codul nostru civil și comercial, care sînt cunoscute de către juriști, dar credem că este bine să precizăm că reglementările străine sînt în general asemănătoare celor conținute în dreptul nostru. În momentul creării unei ipoteci asupra unui imobil situat într-o țară străină, chiar dacă convenția care îi dă naștere se încheie în țara noastră, el trebuie să respecte condițiile de formă ale ipotecii imobilare cerute în țara în care este situat imobilul, urmînd să fie transcris, ținîndu-se seama de regula **lex rei sitae.** Ignorînd acest principiu fundamental, unele ipoteci instituite de întreprinderi de comerț exterior române au fost viciate de încălcarea regulilor de procedură (cum ar fi obligația înregistrării ipotecilor asupra navelor în registrul portului de naționalitate ale acestora). Așa fiind, în cazul ipotecării unor nave vîndute cumpărătorilor străini trebuie avute în vedere prevederile similare din Codul comercial român, din țara cumpărătorului. Pentru exemplificare arătăm că Codul comercial român tratează navele, în Cartea a II-a „Despre comerțul maritim și despre navigație", ca bunuri mobile, considerate însă sub multiple raporturi ale căror obiect material sînt, ca imobile, putînd fi ipotecate și urmărite. Contractul constitutiv al ipotecii trebuie făcut în scris și pentru a fi valabil față de terți, înmatriculat în registrele căpităniei portului unde este înscris vasul, sau în acelea ale consulatului din țara unde se găsește vasul, cînd înscrisul este întocmit într-o țară străină. În ambele situații, ipoteca se înscrie pe actul de naționalitate al vasului.

Art. 678 din Codul comercial român arată că privilegiile asupra lucrurilor încărcate, asupra navlului și asupra vasului trec înaintea privilegiilor generale sau speciale stabilite prin Codul civil. Printre creanțele privilegiate asupra vasului, Codul comercial în art. 687, pct. 12, menționează prețul vasului datorat vînzătorului.

Privilegiul vînzătorului, potrivit art. 689 din Codul comercial, se probează prin contractul scris de vînzare, care trebuie transcris și adnotat în registrele căpităniei portului unde vasul este înmatriculat pentru a fi opozabil terților. În străinătate, potrivit art. 493 din Codul comercial, care rezolvă conflictul de legi, înstrăinarea se efectuează prin înscris întocmit în fața consulului român, opozabilitatea fiind dată de transcrierea operației în registrul consular. Consulul va transmite copia legalizată a actului la căpitănia portului unde este înscris vasul. Înstrăinarea se notează în mod obligatoriu și pe actul de naționalitate al vasului.

Aplicarea legii pavilionului la ipoteca maritimă a fost consacrată de Convenția de la Bruxelles din 1926 asupra privilegiilor și ipotecilor maritime.

Sechestrul conservator al navei străine se rezolvă pe baza Convenției de la Bruxelles din 10 mai 1952. Spre deosebire de prevederile art. 912 din Codul comercial român și art. 215 din Codul comercial francez, Convenția admite că sechestrul poate opera chiar cînd nava este gata de plecare.

Litigiile născute din ipoteca maritimă sînt soluționate de tribunalele civile. Totuși, dacă ipoteca este accesorie unei operațiuni comerciale, litigiul este de competența tribunalului comercial.

O problemă importantă este aceea de a ști care este instanța competentă să soluționeze această acțiune, urmînd a se alege între tribunalul competent conform normelor de drept comun și cel al locului sechestrului (forum arresti). Convenția a adoptat o soluție de compromis : va fi competentă instanța locului sechestrului dacă **lex fori** admite această competentă.

Sechestrul executor nu a făcut obiectul nici unei convenții internaționale și în consecință legea aplicabilă este aceea a locului unde se efectuează sechestrul.

După o succintă prezentare a complexei instituții juridice privind ipoteca redăm o clauză dintr-un contract încheiat de o întreprindere de comerț din România, cu un cumpărător extern :

„Pentru garantarea plății la termenele stabilite, odată cu recepția definitivă a . . . . . ce constituie obiectul acestui contract se va institui asupra ei o ipotecă de rangul I, în valoare de . . . . . care va fi diminuată după plata fiecărei rate din creditul acordat.

Cheltuielile privind înscrierea legală a ipotecii sînt în sarcina cumpărătorului".

În unele țări, în special din America Latină, datorită procedurii simple și costurilor scăzute ipoteca se utilizează și pentru asigurarea plăților la importul de bunuri mobile cum sînt mașinile-unelte, mijloace de transport etc. ; în asemenea cazuri, ipoteca se înscrie nu asupra bunurilor mobile livrate ci asupra unui bun imobil din patrimoniul cumpărătorului. Este esențial de reținut că în asemenea situații se impune o cercetare prealabilă, pentru ca asupra imobilului — determinat de părți în cadrul negocierilor — să nu fie instituite și alte ipoteci, care ar înlătura rangul I al ipotecii pe care o va deține exportatorul român. Clauza privind o asemenea ipotecă poate fi astfel formulată :

„Pentru garantarea plății mărfurilor vîndute în cadrul acestui contract părțile sînt de acord ca înainte de prima livrare să se instituie o ipotecă de gradul I în valoare de . . . . ., asupra imobilului . . . . . situat în țara . . . . . localitatea . . . . . ., str. . . . nr. . . . . care este proprietatea cumpărătorului.

Cheltuielile privind înscrierea legală a ipotecii sînt în sarcina cumpărătorului".

reţinerea dreptului de proprietate a mărfurilor livrate

Practica comerţului internaţional a extins modalitatea de garantare a plăţii mărfurilor vîndute pe credite prin rezervarea dreptului de proprietate. În numeroase contracte tip şi condiţii generale din cele mai diverse ramuri industriale (maşini şi unelte, siderurgie construcţii-montaj etc.) sînt înscrise clauze potrivit cărora orice marfă livrată rămîne proprietatea vînzătorului, atît timp cît preţul nu a fost plătit.

Acest mod de garantare a plăţii este recunoscut de drepturile naţionale a unor state, desigur, cu efecte diferite. Din punct de vedere juridic, această clauză echivalează, cu o condiţie suspensivă de executare a vînzării, apărînd marfa împotriva unor acţiuni ale cumpărătorului, înainte de a face plata. Printr-o altă interpretare, această clauză ar constitui un acord al părţilor de a deplasa prin voinţa lor momentul transferului de proprietate.

Dintre sistemele de drept naţional care face din admisibilitatea clauzei rezervei dreptului de proprietate **(pactum rezervati dominii)**, regulă generală în materie comercială se numără dreptul R.F.G. De asemenea, o serie de ţări latino-americane, printre care şi Mexic au legiferat acest mod de garantare a vînzărilor pe credit.

Cu toate avantajele pe care le prezintă pentru cumpărător, această formă de garantare a plăţii preţului prezintă pentru vînzător unele inconveniente printre care evidenţiem pe cele mai importante. Cumpărătorul, fiind în posesia documentelor şi, în multe cazuri, şi în posesia mărfii o poate înstrăina în pofida clauzei amintite. Tot astfel, dificultăţile financiare ale cumpărătorului nu pot fi survolate de vînzător prin această clauză, el avînd, în cel mai bun caz, posibilitatea de a o valorifica pe piaţa străină către un alt cumpărător, desigur, în condiţiile impuse de către acesta şi cu cheltuieli suplimentare de depozitare, transport etc.

Vînzarea internaţională avînd ca obiect, în cele mai frecvente cazuri, bunuri mobile, vînzătorul nu are practic nici o cale de atac împotriva revinderii mărfurilor livrate clientului său. Terţa persoană care a cumpărat mărfurile a căror proprietar de drept este vînzătorul iniţial, potrivit clauzei de care ne ocupăm, îi va opune acestuia regula „en fait de meubles possession vaut titre".

Sub aspect economic, inserarea acestei clauze de garanţie în contractele de vînzare internaţională nu este, de asemenea, recomandată, deoarece pentru cumpărătorul onest închide calea procurării fondurilor necesare, prin revînzare. Acest impediment a condus, în practică, la formularea unor clauze de genul următor: „În timpul perioadei date (respectiv pe perioada rezervării dreptului de către vînzător) toate drepturile pot fi transmise prin vînzare, sub rezerva menţinerii dreptului de proprietate a vînzătorului".

Această clauză, deşi dă dreptul cumpărătorului de a revinde marfa, poate conduce la interminabile litigii, datorită tocmai posibilităţii revînzării a aceleiaşi partide de marfă pe o filieră practic imposibil de restrîns.

În condiţiile în care concurenţa pe piaţa mondială devine tot mai acerbă întreprinderile noastre de comerţ exterior nu pot neglija această formă de garantare a plăţii preţului, în special în cazul unor produse, care deşi mobile ,prin destinaţia lor — investiţii — pot fi cu uşurinţă individualizate; avem în vedere maşini şi utilaje, mijloace de transport etc.

Clauza este simplu de formulat: „Vînzătorul îşi rezervă dreptul de proprietate asupra . . . . . care constituie obiectul acestui contract, pînă la plata în întregime a preţului".

În multe ţări rezervarea dreptului de proprietate se înscrie în registrul de comerţ. Astfel, bunăoară, în Mexic, Legea generală a titlurilor şi operaţiunilor pe credit obligă înscrierea rezervării dreptului de proprietate de către vînzător în „Registrul public al proprietăţii de comerţ" de la locul unde se află bunul.

Rezervarea dreptului de proprietar, potrivit legislaţiei din multe ţări latino-americane, printre care şi Mexic, poate constitui obiectul unei cesiuni către bănci comerciale fiind o modalitate de a obţine credite sau de garantare de către banca în favoarea căreia operează cesiunea a unor cambii prin avalul pe care îl acordă. Cu alte cuvinte, unele bănci condiţionează acordarea avalului de cesiunea de către vînzător a „Rezervei dreptului de proprietate".

dr. Al. DETEŞAN

Ghidul lucrătorului de comerţ exterior

Livrarea pe credit de echipament şi utilaj cu rambursarea în produse şi servicii — formă eficientă de finanţare a comerţului internaţional

Modificările de structură şi volum ce au loc în comerţul internaţional contemporan, determină mutaţii permanente atît în tehnicile de finanţare, cît şi în însăşi noţiunea de livrare pe credit. Indiferent însă de formula găsită, interesul este determinat de o serie de elemente ca: natura plăţii în rambursarea creditului (monedă sau produs), costul finanţării, durata, modalitatea de garantare a plăţii, modul de acordare şi mobilizare a creditelor etc. Dacă pînă în prezent perfecţionările aduse mecanismului de creditare au vizat în principal modul de mobilizare a creditelor — accentuîndu-se pe modalităţi speciale de mobilizare ca forfaitingul, factoringul, creditul de mobilizare a creanţelor comerciale, leasingul etc. — există însă şi alte elemente asupra cărora se impune a se acţiona.

Între acestea, esenţială ni se pare natura plăţii în rambursare datorită caracterului ei determinant asupra tuturor celorlalte elemente ale creditului.

Vom analiza în cele ce urmează, modalităţile de creştere a eficienţei operaţiunilor comerciale, derulate de întreprinderile româneşti de comerţ exterior prin folosirea mecanismelor de creditare cu plata în produse, în ambele situaţii — atît în cea de creditor, cît şi în cea de beneficiar de credit.

Livrarea pe credit de echipament şi utilaj pentru construcţia unui obiectiv economic, cu plata în produse şi servicii, cunoaşte două forme de rambursare:

— prin rezultatul direct al producţiei respectivului obiectiv (într-o accepţiune mai restrînsă);

— printr-o gamă mai largă de produse şi servicii de provenienţă indigenă (într-o definire mai cuprinzătoare cunoscută sub denumirea de „formula românească de cooperare").

Avantajele fundamentale ale acestei forme de cooperare decurg din înlăturarea factorilor de risc şi incertitudine aferenţi tranzacţiei prin continuitatea şi stabilitatea pe care o dă operaţiunilor comerciale. Pentru beneficiarul obiectivului economic se asigură:

— atragerea de mijloace materiale şi financiare externe pentru accelerarea dezvoltării, fără atingerea, sub nici o formă, a suveranităţii naţionale. Acest lucru este asigurat prin faptul că proprietatea obiectivului construit aparţine exclusiv beneficiarului de credit, acesta nefiind supus, sub nici o formă, controlului străin; se înlătură astfel riscul imixtiunii străine în economia naţională;

— asigurarea plasamentului sigur al produselor realizate de obiectivul în cauză în ţara creditorului. În acelaşi timp, aceasta asigură o permanentizare a relaţiilor creditor-beneficiar şi

înlătură riscul lipsei pieței de desfacere în orizonturi mari de timp ;

— cointeresarea creditorului care este simultan și beneficiar al produselor fabricate ; aceasta în paralel cu asigurarea asistenței tehnice a utilajelor de calitate, formarea de cadre etc. ;

— asigurarea mijloacelor de plată în mod implicit, fără apelul la credite în condiții economice dezavantajoase (dobînzi, termene etc.), și evitarea unor riscuri de natură financiar-valutară.

Pentru partenerul care acordă creditul prin construirea obiectivului, sînt create următoarele avantaje :

— asigurarea unei forme de restituire a creditului, avantajoasă pentru debitor. În același timp, termenul de acordare a creditului devine controlabil de către cel care îl acordă, acesta putînd lua măsurile necesare pentru accelerarea punerii în funcțiune a obiectivului și în consecință, reducerii perioadei de creditare. Obiectivul economic fiind proprietatea statului pe teritoriul căreia este construit se înlătură și eventuala insolvabilitate decurgînd din riscul unor evenimente politice interne ;

— garanția existenței surselor de aprovizionare cu produse necesare economiei țării de origine a creditului prin crearea unui flux de marfă continuu, controlabil calitativ de către creditor ;

— evitarea imobilizării neproductive a unor fonduri bănești și a deprecierii lor în cazul cînd moneda de credit se devalorizează etc.

Datorită avantajelor majore pe care le prezintă această formă de cooperare, pentru ambii parteneri, inițiatorul ei R.S. România o folosește din plin și eficient atît ca beneficiar de noi obiective economice, cît și ca partener ce acordă credit. Pentru primul caz e de amintit cooperarea cu grupul „Taylor — Woodrow, Irigation" pentru amenajarea pentru irigații a unei apreciabile suprafețe agricole în perimetrul Sadova—Corabia, partea română urmînd să restituie creditul din excedentul de producție la suprafața irigată. Pentru cel de-al doilea este amintit cu titlu de exemplu, construcția în Pakistan a unor obiective economice în domeniul industriei petrochimice cu rambursare în produse obținute atît cu ajutorul utilajului livrat, cît și cu produse de origine pakistaneză.

Față de experiența de pînă acum, se impun pentru întreprinderile românești aflate în una din cele două situații, o serie de măsuri pentru eficientizarea acestei forme de cooperare. În situația în care obiectivul economic se construiește pe teritoriul R.S. România, se impune ca :

— obiectivul să aparțină unei ramuri de înaltă tehnicitate și randament, rambursarea făcîndu-se în produse de calitate, competitive, menite să asigure și promovarea exportului românesc în acest domeniu ;

— rambursarea creditului să se facă parțial și în produse românești care întîmpină obstacole tarifare și netarifare la vînzarea în devize libere ;

— evitarea rambursării în mărfuri românești care pot obține prețuri superioare în cadrul tranzacțiilor comerciale curente.

Pentru cazul în care partea română creditează, se impune ca :

— plata creditului să înceapă de îndată ce convenția de cooperare a fost semnată și să constea — cel puțin pînă la darea în funcție a obiectivului — din produse necesare economiei românești al căror import se făcea în devize libere. Începînd din momentul în care obiectivul produce, rambursarea creditului făcîndu-se mixt, în produse autohtone și produse obținute cu ajutorul utilajului livrat, la opțiunea părții române ;

— în măsura în care rambursarea nu se poate face în produse necesare economiei românești, beneficiarul obiectivului economic să obțină din partea autorităților sale dreptul de reexport în favoarea părții române. În acest caz, întreprinderea furnizoare a utilajului trebuie să ia legătura cu întreprinderea românească specializată în import-export pentru stabilirea contingentelor de mărfuri de obținut și asigurarea celorlalte condiții de rentabilizare a operațiunii ;

— în măsura în care beneficiarul creditului este la rîndul său partener în alte convenții de cooperare cu rambursare în produse sau acorduri de tipul barterului, să se consulte cu partenerul român în vederea realizării unor operațiuni triunghiulare de acest tip, în lanț, constituindu-se astfel o formă de rambursare nouă avantajoasă pentru ambele părți ;

— participarea încă din faza de negociere a contractului de cooperare, în calitate de consultant a unor întreprinderi românești interesate în operațiuni triunghiulare.

Toate aceste măsuri sînt menite să contracareze eventualele neajunsuri ale acestei forme de cooperare, astfel :

— dificultățile în găsirea finanțatorilor pentru astfel de operațiuni, sînt înlăturate prin acordarea creditului de către întreprinderea de comerț exterior ce execută operațiunile triunghiulare și participă la stabilirea contingentelor ;

— greutățile în plasarea produselor obținute ca rezultat al creditului sînt atenuate prin lărgirea sferei la mărfuri de origine terță și obținerea dreptului de revînzare.

În același timp aceste măsuri asigură cadrul necesar pentru ridicarea calității deciziilor prin înlăturarea factorilor de incertitudine și risc în operațiunile de comerț exterior și cooperare economică internațională.

F. POGONARU

noțiuni, termeni, operațiuni

Consultingul internațional

În colaborarea economică a României cu țările în curs de dezvoltare un rol tot mai important joacă activitățile de consulting, care includ la ora actuală un cîmp de servicii foarte larg, începînd de la „consultări tehnice" și pînă la formele cele mai complexe numite în literatura de specialitate „consulting integrat". Astfel de activități de cooperare sînt realizate de întreprinderile de comerț exterior Uzinexport ,Industrialexport, Geomin, Contransimex, ARCOM ș.a. și bine-înțeles de întreprinderea de profil : Institutul român de consulting — Romconsult. Consultanții români și-au adus contribuția la realizarea unor importante proiecte, obiective sau programe, ca de exemplu : Universitatea din Constantine — Algeria, Barajele de la K'Sab — Algeria, Nador — Maroc, Eufrat — Irak, Uzina de produse sodice din El Mex — Egipt, Programul federal de construcții — Nigeria, Sistemul național de meteorologie — Iran etc. Astfel de exemple pot fi multiple. Ele își găsesc explicația atît în bunul prestigiu profesional de care se bucură specialiștii români cît și în faptul că acțiunile de consulting s-au dovedit a fi un mijloc deosebit de eficient în transferul de tehnologie.

Importanța pe care o acordăm dezvoltării în continuare a exportului de inteligență sub forma serviciilor inginerești fac interesantă prezentarea unor orientări ale pieței internaționale pentru aceste servicii.

Firmele de consulting prin servicii ca : elaborări de studii de fezabilitate ; elaborarea de caiete de sarcini și organizarea de licitații ; elaborarea de studii de dezvoltare etc. — sînt cele mai în măsură să ajute factorii de decizie din țările în curs de dezvoltare la adoptarea unor hotărîri în privința modalităților de dezvoltare a unor regiuni, sau domenii, de alegere a mijloacelor tehnice, financiare, umane etc. cît mai adecvate particularităților locale și momentului conjunctural. Dealtfel, nu întîmplător, consultingul a căpătat pe plan mondial o pondere din ce în ce mai mare în volumul comerțului exterior al multor țări (30% Franța, 18% Japonia).

O analiză efectuată asupra a 5 asociații de firme de consulting, selec-

ZONELE DE ACTIVITATE A CELOR CINCI ASOCIAŢII DE FIRME DE CONSULTING

ZONA DE ACTIVITATE	TECNIBERIA (Spania)		NEDECO (Olanda)		POLITECHNA (Cehoslovacia)		E C F A (Japonia)		C E C (S.U.A.)	
	Acţiuni	%	Acţiuni	%	Acţiuni	%	Acţiuni	%	Acţiuni	%
E U R O P A	9	3	2	4	19	32,8	22	4	33	1o
ORIENTUL MIJLOCIU	7	6	4	8,3	15	25,9	49	9	31	9,4
ORIENTUL INDEPARTAT	1	o,9	16	33,4	3	5,1	357	66	73	22
AUSTRALIA,NOUA ZEELANDA	-	-	1	2	-	-	15	2,8	1o	3
AFRICA DE NORD	24	21,3	2	4	12	21	7	1,3	8	2,4
AFRICA NEAGRA	5	4,5	15	31,3	9	15,2	3o	5,5	37	11,2
AMERICA DE NORD	4	4	-	-	-	-	18	3,4	16	4,8
AMERICA LATINA	67	59,3	8	17	-	-	43	8	123	37,2
T O T A L :	113	1oo	48	1oo	58	1oo	541	1oo	331	1oo

financiare care le reprezintă(35 — ECFA şi 65 — CEC). Asociaţiile menţionate nu preiau lucrări şi nici nu reprezintă membri asociaţi, în acţiuni lucrative, ci constituie exclusiv o organizaţie profesională, creată pentru apărarea intereselor comune, elaborarea conduitei membrilor asociaţi şi pentru stabilirea nivelului onorariilor.

Experienţa ţărilor în curs de dezvoltare, relevată şi în cadrul unor organisme şi conferinţe ONU arată că există încă multe obstacole în calea transferului de tehnologie, vizînd, printre altele, următoarele implicaţii valutare nefavorabile; practici restrictive în afaceri; calitatea modestă a tehnologiei şi uneori a personalului tehnic trimis în ţările în curs de dezvoltare etc. probleme ce trebuie să-şi

ţionate ca reprezentative pentru domeniile şi zonele de activitate, prin structura lor organizatorică şi amploarea realizărilor mai recente, permite desprinderea unor tendinţe în orientările prioritare existente pe plan internaţional. Astfel, graficul alăturat evidenţiază ierarhia necesităţilor faţă de studii de consulting :

I. **Infrastructură, construcţii, comunicaţii**

II. **Mine, petrol, petrochimie**

III. **Infrastructură agroalimentară**

IV. **Energetică**

V. **Studii de dezvoltare, studii de piaţă, învăţămînt, ocrotirea sănătăţii** etc.

VI. **Construcţii industriale**

Profilul acestor firme, foarte succint, este următorul :

TECNIBERIA (Spania) — grupează 32 firme de consulting, antreprize şi institute de studii şi cercetări. A fost creată în 1964 şi acţionează ca organ de intermediere a finanţării şi de gestiune a proiectelor. NEDECO (Olanda) — reprezintă o asociaţie de 13 firme şi organizaţii de servicii de utilitate publică, constituită în vederea măririi potenţialului asociaţiilor pentru preluarea şi rezolvarea problemelor complexe de consulting-engineering. Reprezentarea unică a unor formaţii multidisciplinare constituie şi o măsură tactică pentru preluarea, cu şanse sporite, a proiectelor finanţate de PNUD prin agenţiile sale. POLYTECHNA (Cehoslovacia) — este o întreprindere de stat pentru comerţul exterior a R.S. Cehoslovacă, cu sediul la Praga şi cu o filială la Bratislava. La programul Polytechna participă ministerele federale pentru ramurile economice, ministerele cehe şi slovace pentru aceleaşi ramuri, academiile de ştiinţă, institute de învăţămînt, întreprinderile de comerţ exterior şi institutele de proiectări industriale (în

Tendinţe în consultingul internaţional, desprinse din analiza celor 5 asociaţii de firme de consulting (histograma)

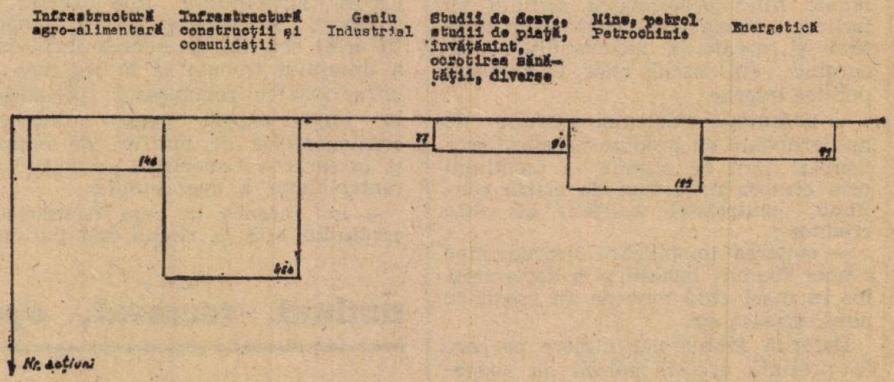

număr de 65). ECFA (Japonia) şi CEC (S.U.A.) sînt două asociaţii profesionale care grupează aproape totalitatea firmelor de consulting din ţările respective, care au aderat fie individual, fie prin grupurile industriale sau

găsească o rezolvare în spiritul principiilor noii ordini economice internaţionale al accesului egal la tehnologii şi instruire.

S. DOBRONĂNŢEANU

Zone libere: Singapore

Guvernul din Singapore a declarat două zone libere constituite în întregime în port liber.

Prima zonă cuprinde ansamblul perimetrului depinzînd de Autoritatea portului Singapore şi include bazinul Telok Ayer, cel mai apropiat de cartierul de afaceri. Într-o primă etapă au fost amenajate trei antrepozite reprezentînd o suprafaţă de cca. 6.000 m². O parte din aceste hangare a fost împărţită în secţiuni de 230 m² susceptibile de a fi închiriate unor firme care se angajau să trateze un minimum de 100 tone mărfuri pe lună. Chiria lunară a acestor compartimente este de $ 450. O altă parte a fost rezervată pentru a permite firmelor de mai mică importanţă de a profita de aceleaşi avantaje într-un antrepozit comun.

Autoritatea portului Singapore a precizat că în raport cu cererile vor fi amenajate noi hangare. A fost construit un drum în interiorul zonei pentru a lega bazinul Telok-Ayer de portul principal evitînd astfel să utilizeze reţeaua internă publică.

A doua zonă este deschisă în portul noului oraş industrial Jurong creat în vestul insulei.

Autoritatea portului Singapore asigură în întregime securitatea zonelor libere.

Facilităţile acordate celor ce utilizează aceste zone le permite să depoziteze mărfuri care trebuie să fie reexportate fără formalităţi vamale.

Ele le oferă posibilitatea nu numai de a împărţi în loturi şi împacheta mărfurile lor ci şi de a le face să

treacă prin procese de asamblare și fabricație. Pentru această ultimă operație trebuie obținut un permis de la serviciul de vamă.

Vînzarea cu amănuntul este interzisă și, în consecință, nu este prevăzut nici un magazin fără „taxe" pentru pasagerii navelor.

În actualitate

Inflație

Potrivit raportului prezentat la Washington de Consiliul pentru stabilirea prețurilor și salariilor, reluat de agenția Reuter, rata inflației în Statele Unite s-a accelerat față de cei doi ani anteriori, fiind față de 1977 cu circa 1 punct procentual mai mare.

Dintre factorii inflaționiști menționați de consiliu cei mai mulți și-au încetat efectul ; un grad mare de incertitudine continuînd să-l prezinte prezinte prețurile produselor alimentare.

Deficit

Deficitul balanței de plăți a Angliei, în iulie 1978 a fost de 150 milioane lire sterline, față de 108 milioane în iunie. Această creștere importantă a deficitului se datorește în special sporirii puternice a importului de petrol. Soldul curent pe perioada ianuarie-iulie 1978 a fost de 114 milioane lire sterline deficit, provenind dintr-un deficit în comerțul vizibil de 863 milioane lire sterline, parțial compensat de excedentul de 749 milioane lire sterline din comerțul invizibil.

Fișier

Asigurarea împotriva riscurilor în exportul pe credit (I)

CREDITUL — INSTRUMENT DE PROMOVARE

Extindera în general a volumului comerțului internațional și în special creșterea numărului contractelor pentru instalații, echipamente, utilaje, engineering, de valoare ridicată, cu termene de fabricație și de livrare eșalonate pe perioade lungi de timp, a impus în practica internațională extinderea livrărilor pe credit. Tendința obiectivă a intensificării transferului de tehnologii sub impulsul revoluției tehnico-științifice contemporane face ca grupele de produse ale construcției de mașini să dețină un rol crescînd în balanța comercială a fiecărui stat. Importanța pe care fiecare țară o acordă dezvoltării acestor exporturi, justificată de ponderea lor valorică în balanța de plăți, de necesitatea asigurării de mijloace de plată internaționale se regăsește în politica de credit promovată.

Fiecare țară dispune azi de sisteme de asigurare și mobilizare a creditelor de export care joacă un rol promoțional important în ansamblul politicii comerciale a statului. Dacă în urmă cu cîteva decenii preocupările statului erau concentrate asupra stadiului final al operațiunilor de export și anume — stadiul mobilizării creanțelor deținute asupra cumpărătorilor străini, care beneficiau de termene de plată amînate, prin crearea de institute de mobilizare, cu timpul aceste preocupări promoționale au fost extinse treptat asupra tuturor etapelor derulării operațiunilor de export, începînd cu prospectarea debușeelor și pînă la asigurarea investițiilor în străinătate.

Astfel au apărut institute de promovare a comerțului exterior ce oferă asistență exportatorilor în activitatea de marketing internațional, instituții și bănci ce desfășoară activități de finanțare a exportatorilor, de garantare a creditelor și de asigurare a acestora împotriva unor riscuri diverse, societăți de factoring, leasing, de promovare a designului etc.

Activitățile financiar-bancare de promovare a exporturilor (mobilizare, asigurare, garantare, etc.) pot fi concentrate în cadrul unei aceleiași instituții bancare, cum este cazul Eximbank — din S.U.A., sau pot fi îndeplinite de instituții specializate, cum este în majoritatea celorlalte țări europene.

Se poate aprecia că astăzi majoritatea băncilor comerciale, pe lîngă operațiunile tradiționale de mobilizare a creanțelor externe aduc exportatorilor servicii diversificate privind furnizarea de informații financiare și comerciale asupra clienților externi, acordă consultații în legătură cu modul de redactare a contractelor comerciale, asupra modului de constituire a garanțiilor, procură condiții de finanțare cît mai adecvate exportatorilor și uneori chiar își trimit experți la negocierea unor contracte importante ale clienților săi.

Marile bănci comerciale și-au organizat compartimente speciale a căror activitate se îndreaptă, în primul rînd, spre depistarea de parteneri comerciali potențiali pentru clientela proprie, atît în vederea valorificării la export a produselor și tehnologiilor naționale, cît și în vederea concretizării unor acțiuni de cooperare care în prezent iau o tot mai mare amploare.

În condițiile trecerii de la piața vînzătorului la piața cumpărătorului s-a impus extinderea facilităților de credit, pe perioade tot mai lungi, pentru sume tot mai mari. În acest fel condițiile de credit au devenit un element important în compararea ofertelor internaționale și respectiv pentru competitivitatea acestora.

SCHEMA DE ASIGURARE E.C.G.D.

Neexistînd un mecanism tipizat de asigurare a creditelor de export, în continuare vom prezenta mecanismul acestor operațiuni pe exemplul activității desfășurate de Departamentul de garantare a creditelor de export din Anglia (Export Credit Guarantee Department — E.C.G.D.) organism guvernamental autonom, subordonat Secretarului de stat pentru comerț, fiind una din cele mai vechi instituții de asigurare a creditelor de export din lume, cu o foarte mare experiență. E.C.G.D.-ul este membru fondator al Uniunii de la Berna a asiguratorilor de credite internaționale creată în 1934, care are ca membrii organizații de stat și private din 23 de țări.

Schema de asigurare a creditelor de export aprobată prin Actul Parlamentului din 1930 împuternicea E.C.G.D.-ul să efectueze asigurări pentru exporturile pe credit ale firmelor engleze împotriva unei singure cauze (de insolvabilitate) pentru credite pe maximum 6 luni, asigurarea începînd numai după expedierea mărfii și numai pentru 75% din valoarea pagubei. Prima de asigurare era relativ ridicată, plătindu-se 1 liră sterlină pentru fiecare 100 lire sterline asigurate.

Păstrîndu-şi caracterul de gestiune economică proprie (acoperirea plăţilor din încasări) E.C.G.D.-ul a reuşit ca treptat, prin promovarea principiului asigurării globale (comprehensive insurance) să treacă treptat la asigurarea pentru o gamă variată de riscuri, pe termene de pînă la 3 ani, încă din momentul încheierii contractului şi cu o primă de asigurare medie pentru credite pe termen scurt de 0,24 lire sterline la 100 lire sterline valoare asigurată.

Ce înseamnă în practică principiul asigurării globale ?

Circa 85% din asigurările făcute de departament se referă la exporturi de produse de serie, ce se desfăşoară regulat, pe perioade îndelungate de timp, aşa-numita „Secţiune 1". Pentru aceste tipuri de exporturi E.C.G.D.-ul a căutat să efectueze asigurări integrale pentru volumul total al contractelor unei firme exportatoare, sau o mare parte a acestuia, care se îndreaptă către pieţe diferite, în partizi separaţi, cu acoperire pentru o perioadă cît mai îndelungată. În acest fel se realizează un deziderat major al asiguratorului — dispersia riscului. În acelaşi timp se percep şi prime mai mici de asigurare de la exportatorii care îşi asigură întregul volum al exportului pe o perioadă de 3 ani.

O altă formă de asigurare se utilizează în cazul exportului de bunuri de investiţii, care sînt de regulă livrate în baza unor comenzi speciale, nerepetitive, reprezentînd obiective industriale sau diferite alte proiecte care necesită montaj, punere în funcţiune etc., plătite, de regulă, prin credite pe termen lung. Pentru aceste credite, la care riscul nu se poate dispersa ca în primul caz se utilizează principiul asigurării specifice, respectiv asigurarea specifică (specific insurance) (Secţiunea 2). Caracteristicile amintite ale acestor exporturi ca şi interesul deosebit al statului pentru promovarea lor (exporturi „de interes naţional") au condus la tratamentul specific al fiecărui contract, exportatorul nemaifiind obligat să-şi asigure întregul volum al exportului, ci numai pe cele pe care le consideră de un risc sporit.

Din totalul exporturilor engleze asigurate prin E.C.G.D. secţiunea 1 (asigurare globală) reprezintă marea majoritate din volumul operaţiunilor (circa 80—90%), iar secţiunea 2 (asigurare specifică) împreună cu asigurările pentru mărfuri de reexport şi servicii prestate in străinătate, restul.

Tipurile de riscuri pentru care se emit poliţele de asigurare sînt următoarele :

1. insolvabilitatea cumpărătorului ;
2. neplata în termen de 6 luni de la scadenţă a mărfurilor acceptate de cumpărător ;
3. nepreluarea mărfii expediate de cumpărător la destinaţie ;
4. blocarea transferurilor în valută din ţara importatoare ;
5. modificarea regimului licenţelor de import în ţara importatoare sau a regimului licenţelor de export în Anglia ;
6. război, război civil etc. ;
7. cheltuieli ocazionate de devieri de la ruta de transport, staţionări, manipulări, dacă nu pot fi recuperate de la cumpărător ;
8. alte cauze de risc ce pot apărea în afara teritoriului ţării şi care scapă de sub controlul exportatorului sau cumpărătorului ;
9. rezilierea unui contract.

E.C.G.D.-ul nu asigură împotriva unor riscuri care pot fi normal asigurate prin instituţiile de asigurări comerciale generale.

Gama riscurilor împotriva cărora se emit poliţe de asigurare a fost extinsă în anul 1972 prin includerea riscului investiţiilor în străinătate. Această măsură vizează în primul rînd extinderea cooperării economice cu ţările în curs de dezvoltare, creînd posibilitatea firmelor engleze să abordeze cu mai mult curaj aceste pieţe. Operaţiunile de asigurare de acest gen sînt desfăşurate printr-o divizie, special creată, a departamentului şi privesc următoarele situaţii de risc : expropierea directă şi indirectă, pagube de război, insurecţie etc., restricţii de transfer a beneficiilor sau de repatriere a capitalului investit. Împotriva acestor riscuri se emite o singură poliţă de asigurare, ele neputînd fi separate. Riscurile comerciale normale asociate exportului de investiţii nu se asigură pe această cale.

Valoarea minimă a investiţiei asigurate trebuie să fie de 50 000 lire sterline şi să reprezinte cel puţin 10% din valoarea globală a proiectului din care face parte. Ea acoperă resursele întreprinderii începînd cu mijloacele fixe, circulante, know-how, credite etc. De remarcat este faptul că asigurarea nu se face în nici una din variantele enumerate în proporţie de 100%, ci numai de 90—95%, întrucît altfel s-ar diminua prudenţa normală şi necesară exportatorului. Diferenţa rămîne a fi suportată de exportator, din beneficii, fapt ce-l cointeresează în desfăşurarea de acţiuni ulterioare încasării asigurării pentru recuperarea pagubelor.

R. TUFEANU
dr. I. GEORGESCU

SUB TIPAR!

Relaţii economice internaţionale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAŢIONALĂ

● Convenţii ● drept român
● uzanţe ● clauze
● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internaţională — instrument fundamental în schimburile economice mondiale.
● Formarea contractului.
● Obiectul prestaţiunii vînzătorului : marfa
● Obiectul prestaţiunii cumpărătorului : preţul
● Condiţii de livrare
● Garanţii — reclamaţii — exonerare — arbitraj
● Contract economic de livrări pentru export — interferenţe cu contractul comercial de vînzare internaţională
● Derularea contractelor
● Practică arbitrală comercială internaţională
● Practică arbitrală privind contractele economice de export şi import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. — convenţii internaţionale — texte selective
2. — drept român — art. din Codul civil, Codul comercial şi din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).
3. — uzanţe uniforme internaţionale
4. — comentarii — scurte precizări şi sinteze
5. — clauze — studiu comparativ al contractelor model şi a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerţ exterior

Comenzile se fac pe adresa redacţiei şi vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

contract economic

Răspunderea pentru nepredarea deşeurilor metalice

Deşeurile metalice constituie o sursă importantă pentru satisfacerea unor nevoi ale economiei naţionale, motiv pentru care unităţile socialiste trebuie să manifeste maximă diligenţă în îndeplinirea sarcinilor de plan privind predarea lor.

Se invocă, uneori, că sarcinile stabilite, pe baza cărora s-au încheiat contractele de furnizare a deşeurilor metalice, depăşesc posibilităţile de recuperare ale unităţilor predătoare.

Aşa cum am învederat şi cu alt prilej, asemenea neconcordanţe se cer rezolvate pe calea modificării, de către organul competent, a sarcinii de plan, prin punerea ei de acord cu posibilităţile reale de recuperare a deşeurilor metalice.

Prin acest procedeu îşi găseşte reglementarea clară neconcordanţa invocată de către unitatea furnizoare. Ca efect al reducerii sarcinii de plan, contractul de furnizare se modifică în mod corespunzător, iar analiza modului cum s-au îndeplinit obligaţiile contractuale se face în raport de modul cum aceste obligaţii au fost modificate.

Dacă însă asemenea modificări nu intervin, diminuarea resurselor de deşeuri metalice se analizează, deseori, în cadrul litigiilor avînd ca obiect penalităţile pretinse de către unităţile beneficiare pentru neîndeplinirea conformă a obligaţiilor contractuale de predare a deşeurilor.

Precum se ştie, sînt exonerate de răspundere acele unităţi furnizoare care dovedesc că neîndeplinirea obligaţiilor lor cnntractuale s-a datorat exclusiv măsurilor de raţionalizare, de perfecţionare a procesului de producţie care au avut drept consecinţă directă reducerea cantităţii de deşeuri care rezultă din consumul productiv.

Este necesară însă o precizare. Asemenea măsuri se adoptă, de regulă, în mod planificat în cadrul eforturilor de reducere a consumurilor specifice, de îmbunătăţire a activităţii productive. Prin faptul că ele sînt decise înainte de începerea perioadei de plan, consecinţele lor, în privinţa diminuării resurselor de deşeuri, sînt cunoscute la data stabilirii sarcinii de plan de predare a deşeurilor metalice. Ca atare, aceste sarcini sînt stabilite în mod concordant cu posibilităţile reale ale unităţilor furnizoare, posibilităţi determinate şi în funcţie de consecinţele măsurilor la care ne-am referit.

Drept urmare, constituie motive de exonerare de răspundere numai acele măsuri care s-au adoptat suplimentar, în perioada de executare a sarcinii de plan, deoarece consecinţele acestor măsuri, cu privire la cantitatea de deşeuri metalice ce rezultă din activitatea productivă, nu au putut fi avute în vedere la stabilirea sarcinii de predare a deşeurilor.

Rezultă deci, că măsurile de raţionalizare şi perfecţionare a procesului de producţie, cunoscute la data stabilirii acestor sarcini de predare, nu pot fi invocate cu temei în justificarea nelivrării deşeurilor contractate.

În alte cazuri, sarcinile la care ne referim sînt stabilite în funcţie de volumul utilajelor sau al mijloacelor fixe care urmează să fie scoase din uz şi casate. Se întîmplă ca utilajele să fie menţinute în funcţiune ori să se amîne, pentru motive bine justificate, scoaterea lor din uz. Fiind vorba de împrejurări care exclud culpa unităţii furnizoare de deşeuri, considerăm că răspunderea ei nu trebuie angajată.

Pentru a obţine, în asemenea situaţii, exonerarea de plata penalităţilor, unitatea furnizoare trebuie să dovedească faptul că sarcina de predare a deşeurilor metalice a fost fixată în funcţie de mijloacele fixe sau utilajele planificate pentru scoatere din uz şi casare, cît şi faptul că ele au fost menţinute în funcţiune.

În acest fel, se adoptă soluţii de exonerare de răspundere numai în situaţiile în care nepredarea deşeurilor metalice se datorează într-adevăr unor motive obiective.

I. ICZKOVITS

financiar

Refuzul de plată a preţului. Condiţii

În legătură cu materialul „Precizări privind exercitarea refuzului de plată a preţului", apărut în Suplimentul nr. 13/14 1978, tovarăşul Lucian C. Dimitriu, economist la Trustul petrolului Piteşti ne scrie — printre altele — următoarele :

Art. 14 alin. 3 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977 dispune că „beneficiarul este obligat să efectueze plata după preluarea şi recepţia produselor, lucrărilor sau serviciilor...". iar la art. 4 „în ambele cazuri, plata se va efectua numai după primirea facturii şi verificarea legalităţii preţurilor..."

Faţă de aceste prevederi se pune întrebarea cum se poate efectua plata contravalorii unor mărfuri neprimite, pentru ca ulterior beneficiarul să se îndrepte împotriva cărăuşului ?

Doresc să se lămurească — scrie corespondentul nostru — cum trebuie procedat practic în relaţia beneficiar — bancă — furnizor, realizîndu-se şi punerea de acord între instrucţiunile BNRSR şi cele arbitrale.

Să analizăm, pentru început, ultimul aspect care antamează, în fapt, însăşi sorgintea întregii problematici.

Socotim că nu există nici o neconcordanţă între instrucţiunile băncii, respectiv Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977 şi practica arbitrală în materie.

Se poate identifica, în schimb, o necorelare între dispoziţiile art. 16 din Legea nr. 71/1969 şi cele ale art. 134 din Legea nr. 9/1972.

Art. 16 din Legea nr. 71/1969 prevede că : „Produsele trec în proprietatea sau administrarea directă a organizaţiei beneficiare după caz... b) pe data predării produselor către organizaţia de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina organizaţiei furnizoare... Pe data trecerii produselor în proprietatea sau administrarea directă a organizaţiei beneficiare trec şi riscurile asupra sa".

Art. 134 din Legea nr. 9/1972 prevede că : „Beneficiarul are dreptul ca, înăuntrul termenului de acceptare stabilit, să refuze plata, integral sau parţial, după caz, atunci cînd.... b) produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare stabilit de bancă".

Necorelarea la care ne-am referit constă în faptul că nu este firesc şi juridic ca dreptul real asupra produselor livrate ca şi riscurile, să se transmită de la furnizor asupra beneficiarului într-un anumit moment (acela al predării produselor către cărăuş), pe cînd obligaţia corelativă de

plată a prețului să se nască în sarcina beneficiarului, într-un alt moment — ulterior — și anume, pe data primirii efective a produselor.

O primă concluzie se impune deci: nu există neconcordanță între instrucțiunile băncii și soluțiile arbitrajului, ci o necorelare între legile amintite, necorelare care se cere — după opinia noastră — înlăturată.

În aplicarea acestor dispoziții legale — aplicare ce trebuie realizată în ansamblu — practica arbitrală a adoptat soluții care nu sînt discordante cu prevederile Legii nr. 9/1972 și nici cu prevederile normelor metodologice amintite care, în partea care interesează pentru analiza de față, reproduc întocmai prevederile art. 134 ale legii amintite.

Într-o asemenea aplicare a dispozițiilor legale, la care ne referim, este posibil ca beneficiarul să fie obligat a plăti prețul unor produse pe care efectiv nu le-a primit. Iată un exemplu. Furnizorul a încredințat cărăușului, la data și în condițiile prevăzute în contractul încheiat cu beneficiarul, o anumită cantitate de produse spre a fi transportată și predată la destinație beneficiarului. În timpul transportului, produsele sînt complet distruse datorită efectelor unui caz de forță majoră. Din acest motiv, produsele nu ajung să fie preluate efectiv de către beneficiar. Totuși, acesta are obligația de a achita prețul, deoarece potrivit art. 16 din Legea nr. 71/1969, din momentul predării produselor către cărăuș, riscurile pieirii produselor din cauză de forță majoră se suportă de către beneficiar, cărăușul fiind absolvit de răspundere. Aceeași soluție se impune și în legătură cu acele diferențe cantitative constatate în minus la destinație care se datorează scăderii naturale a greutății produselor în timpul transportului. Cu alte cuvinte, nici pentru echivalentul bănesc al acestor diferențe nu s-ar justifica refuzul de plată.

Alături de dispozițiile normative suscitate, mai sînt incidente și altele, care reglementează încheierea, modificarea, executarea contractului de transport de mărfuri pe calea ferată. Aceasta — deoarece în cazul produselor care se livrează prin calea ferată, furnizorul și beneficiarul sînt părți nu numai în contractul de furnizare, ci și în cel de transport, avînd calitatea de expeditor, respectiv, de destinatar. Or, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R. „dreptul la acțiune contra căii ferate derivînd din contractul de transport aparține.....b) destinatarului, din momentul în care, fie că a primit scrisoarea de trăsură, fie că și-a valorificat drepturile care îi aparțin în virtutea art. 61".

În ipoteza în care neprimirea, totală sau parțială, a produselor la destinație este imputabilă cărăușului se poate, oare, face abstracție de faptul că, în unele situații, numai beneficiarul, în calitatea sa de destinatar, poate obține despăgubiri de la cărăuș?

Demonstrativă ni se pare, sub acest aspect, soluția care a fost comentată în materialul la care, face referire chiar tovarășul Lucian C. Dimitriu.

Generalizînd, putem afirma că temeinicia refuzului de plată al beneficiarului se poate aprecia numai în lumina tuturor dispozițiilor normative incidente în cauză. Atunci cînd lipsa de culpă a furnizorului este evidentă iar singura unitate care are drept la acțiune împotriva cărăușului este beneficiarul, acesta nu este în drept să refuze plata prețului dacă lipsa provine din timpul transportului, existînd indicii evidente în acest sens.

În concluzie, refuzul de plată al beneficiarului — pe motivul neprimirii produselor — este îndreptățit numai în cazul existenței unor indicii pe baza cărora să nu se poată exclude de la început culpa furnizorului în legătură cu neprimirea produselor la destinație.

Dacă însă, din actele pe care le deține beneficiarul, rezultă că furnizorul și-a îndeplinit întocmai obligațiile, iar răspunderea pentru lipsuri revine cărăușului, refuzul de plată al beneficiarului se justifică numai în măsura în care nu el, ci furnizorul ar fi singurul în măsură să-l acționeze pe cărăuș.

H. MATEI

transport

Închirierea vagoanelor de cale ferată

În tariful local de mărfuri CFR (T.L.M.), dispoziții tarifare, art. 11, este prevăzută posibilitatea închirierii vagoanelor de cale ferată. Beneficiarii recurg la închirierea vagoanelor, în special, în cazurile în care vagoanele necesită amenajări suplimentare, ca de exemplu pentru transportul prefabricatelor, mărfuri a căror lungime depășește un vagon etc. și aceleași vagoane urmează a fi folosite de mai multe ori.

Prin Ordinul M.T.Tc. nr. 625/30 VII 1963 (publicat în Foaia Oficială nr. 19/1963) s-au dat instrucțiuni pentru închirierea vagoanelor.

Cererea de închiriere se adresează M.T.Tc. — Direcția mișcare și comercial și trebuie să cuprindă: denumirea întreprinderii sau instituției care urmează să folosească vagoanele și dacă are sau nu linie de gară (industrială); numărul și felul vagoanelor solicitate; scopul închirierii vagoanelor; stațiile de încărcare și descărcare; durata închirierii; stația CFR de domiciliu, unde se va face predarea-primirea vagoanelor; volumul transportului de efectuat pe perioada de închiriere; denumirea întreprinderii (instituției) care suportă taxele de închiriere, numărul contului de virament și sediul băncii care va efectua plata.

După primirea aprobării, se încheie un contract de închiriere pe un formular tip.

Cuantumul chiriei este de:

— 50 lei pe zi pentru vagon acoperit și descoperit pînă la 20 tone inclusiv;

— 75 lei pe zi pentru vagoane speciale. Vagoane amenajate cu dormitoare, atelier, bucătărie etc. sau vagoane acoperite și descoperite mai mari de 20 tone;

— 23 lei pe zi pentru vagoane de cale îngustă;

— 200 lei pe zi pentru vagoane remorci și clasă.

Prelungirea închirierii vagoanelor se poate solicita organelor CFR cu 10 zile înainte de expirarea contractului.

Primirea vagoanelor de către delegații împuterniciți ai beneficiarilor se face de la șeful stației CFR de domiciliu pe baza unui proces-verbal, care se încheie în 4 exemplare și în care se consemnează numărul vagoanelor închiriate, numărul de ordine și seria fiecărui vagon, starea în care se află fiecare vagon, inventarul, eventualele rechizite și obiecte cu care se predau-preiau vagoanele, data predării și durata închirierii.

Delegatul întreprinderii va menționa, sub semnătură, numărul legitimației prin care a fost autorizat să ia în primire vagoanele.

Dacă vagoanele CFR închiriate cu contract nu se utilizează în conformitate cu prevederile legale și cele înscrise în contract, pentru imobilizarea vagoanelor respective se percepe de la predător sau destinatar, după caz, tariful de neutilizare al vagoanelor CFR, prevăzut în TLM, Partea III B cod 5606.

Dacă imobilizarea este repetată, CFR este în drept să rezilieze contractul de închiriere.

În ceea ce privește tariful de transport, în stare încărcată și în stare goală, sînt valabile dispozițiile tarifare aplicabile vagoanelor care nu aparțin căilor ferate.

Menționăm că, în timp ce tariful de transport pentru marfă încărcată în vagoane CFR închiriate cu contract se aplică cu o reducere de 25—50% în funcție de tipul vagonului, pentru transportul vagon gol închiriat cu contract se aplică un tarif de 0,30 lei pe osie km. pentru vagoanele acoperite, descoperite, cisterne și cu recipienți de descărcare pneumatică și 0,40 lei pe osie km. pentru vagoanele speciale.

Lucian THEODORU

raporturi de muncă

Soluțiile pe care le pronunță organele de jurisdicție a muncii

O mai veche controversă de doctrină și practică, continuată, datorită redactării lor și sub actualele reglementări este în prezent redeschisă amplificat mai ales de unele soluții pronunțate de judecătorii și confirmate de Tribunalul Suprem.

Este vorba de soluțiile pe care le poate promova instanța judecătorească, sesizată conform art. 174, lit. b din Codul muncii, cu o contestație împotriva desfacerii disciplinare a contractului de muncă.

Fără a contesta competența instanței de a admite plîngerea și a anula sancțiunea ori de a respinge plîngerea și de a menține sancțiunea, controversa privește o a treia posibilitate și anume dacă instanța judecătorească, atunci cînd constată că față de gravitatea faptei, a împrejurărilor în care a fost săvîrșită și de gradul de vinovăție a persoanei încadrate, măsura desfacerii contractului de muncă este prea severă, anulînd desfacerea contractului și dispunînd reintegrarea în funcție, este competentă **să înlocuiască** (modifice) sancțiunea disciplinară a desfacerii contractului cu o altă sancțiune prevăzută de art. 100 din Codul muncii.

Opiniile exprimate s-au conturat în jurul a două teze, una care susține că organele de jurisdicție a muncii și cu atît mai mult instanțele judecătorești, pot pronunța numai două soluții și anume de admitere a plîngerii și anularea sancțiunii, respectiv de respingerea plîngerii și menținerea sancțiunii (Gh. Cristescu, ș.a. „În legătură cu modul de soluționare a plîngerilor făcute împotriva sancțiunilor disciplinare I, în „R.R.D.", 1971, nr. 12, p. 73—75) și a doua, la care ne raliem fără rezerve, potrivit căreia organele de jurisdicție a muncii, inclusiv instanțele judecătorești au dreptul să înlocuiască sancțiunea disciplinară mai gravă cu una corespunzătoare abaterii săvîrșite (P. Marica, ș.a. „Disciplina muncii în unitățile socialiste de stat", Ed. st. și enciclopedică, 1975, p. 164—168).

Atît doctrina cît și soluțiile instanțelor judecătorești, în susținerea primei teze, au avut în vedere dispozițiile art. 14 din Legea nr. 1'1970 și ale art. 101 din Codul muncii potrivit cărora sancțiunea disciplinară **se stabilește** și **se aplică** de organul de conducere colectivă sau, după caz, de conducătorul unității sau compartimentului de muncă, în condițiile legii.

Din prevederile legale, principiile de drept, opiniile exprimate și soluțiile instanțelor judecătorești, vom încerca în continuare să detașăm unele probleme, unele argumente în sprijinul tezei la care subscriem.

Credem că o primă problemă privește cîmpul de cuprindere al controversei în sensul dacă se referă la toate organele de jurisdicție a muncii sau se limitează la instanța judecătorească competentă a soluționa contestațiile împotriva desfacerii disciplinare a contractului de muncă.

Din analiza prevederilor legale de mai sus, coroborate cu cele ale art. 18 din Legea nr. 1/1970, desprindem că organele jurisdicționale, cu excepția judecătoriei, sînt aceleași cu organele competente să stabilească și să aplice sancțiuni disciplinare. Competența de a aplica sancțiunea disciplinară se analizează pe verticală într-o ierarhie, din treaptă în treaptă, determinată de funcția celui sancționat, iar competența de a soluționa plîngerea împotriva sancțiunii disciplinare se analizează în același mod, luînd ca bază de determinare organul care a aplicat sancțiunea.

Credem că nu se poate contesta dreptul organului colectiv de conducere, al directorului ori al organului ierarhic superior, atunci cînd acționează ca organe de jurisdicție, de a înlocui sancțiunea aplicată de un organ subordonat tocmai pentru că aceleași categorii de organe se pot prevala de competența expres stabilită de lege de a aplica sancțiunea și de a soluționa plîngerea împotriva sancțiunii și pentru că, chiar dacă acționează ca subiecte ale raportului de muncă adoptînd acte specifice de dreptul muncii — nu putem face abstracție de „cadrul administrativ" în care acționează adică de raporturile administrative în care organele ierarhic superioare pot modifica actele organelor inferioare. Credem că nu poate fi vorba de un „nod de incompatibilitate" între cele două categorii de raporturi juridice — administrative și de dreptul muncii — ci mai degrabă de o „interferență" izvorîtă din calitatea de subiect al raportului de muncă și de organ administrativ.

Așa fiind, problema controversată se reduce numai la competența instanței judecătorești ca organ de jurisdicție a muncii. O precizare se impune și anume că este greu de crezut că legiuitorul în aceeași materie a creat competențe diferite în raport cu natura organului de jurisdicție, respectiv să limiteze competența instanței de judecată la cele două soluții amintite mai sus și necontestate. Făcînd această afirmare încercăm să aducem și unele argumente.

Textele la care ne-am referit mai sus stabilesc expres organele competente **să aplice** sancțiuni disciplinare. Or, discuția nu se poartă asupra acestui act, ci asupra unuia ulterior, acela al **modificării** sancțiunii la care legea nu se referă expres. Proporționînd sancțiunea, pe baza criteriilor legale, instanța judecătorească **nu aplică** o sancțiune disciplinară ci face o aplicare corectă a legii, restabilind astfel legalitatea. Competența instanței nu poate fi limitată numai la sesizarea greșitei aplicări a legii, ci trebuie să cuprindă și îndreptarea erorilor făcute, de unde chiar dreptul ei de **a înlocui** o sancțiune disciplinară cu alta care corespunde gravității abaterii săvîrșite. Dacă nu s-ar recunoaște acest drept instanțelor judecătorești ele limitîndu-se fie la anularea sancțiunii, ca fiind prea severă, fie la menținerea acesteia pe motivul că o abatere a fost săvîrșită și deci există vinovăția, practic sar ajunge la două soluții care ar lipsi activitatea acestor organe de un conținut efectiv și real (vezi P. Marica op. cit. p. 167).

Nu putem să nu evidențiem și un alt argument desprins din prevederile art. 13, alin. 2 din Legea nr. 1/1970, și pus în evidență de același autor.

Dacă la stabilirea sancțiunii, în vederea legalității și temeiniciei acesteia aplicate, se ține seama de gravitatea faptei, împrejurările în care a fost săvîrșită, gradul de vinovăție, comportarea celui în cauză și urmările faptei atunci în considerarea aceluiași scop, activitatea instanțelor de judecată trebuie să se călăuzească după aceleași criterii prevăzute de legiuitor, altfel finalitatea lor nu ar corespunde intenției legiuitorului.

Tribunalul Suprem, prin Decizia secției civile nr. 814/1978 (confirmată prin decizie în complet format din 7 judecători potrivit art. 39 din Legea nr. 58/1968), referindu-se la sentința civilă nr. 2023/1977 a Judecătoriei sectorului 2 București — prin care aceasta a anulat dispoziția de desfacere a contractului de muncă, a dispus reintegrarea în funcție, a obligat unitatea la despăgubiri și a **înlocuit** sancțiunea disciplinară a desfacerii contractului cu sancțiunea reducerii retribuției celui în cauză pe o perioadă de 3 luni (art. 100(1), lit. d din Codul muncii); criticînd punctele de vedere contrare, — arată următoarele. Prevederile art. 101 din Codul muncii nu exclud competența instanței judecătorești de a înlocui sancțiunea desfacerii disciplinare a contractului de muncă cu o altă sancțiune disciplinară.

Deși stabilirea și aplicarea sancțiunii este de atributul conducerii unității, din momentul ivirii litigiului, instanța este învestită cu examinarea cauzei în întregul ei, avînd deci obligația, în măsura în care reține că abaterea a fost săvîrșită, dar, prin gravitatea ei și celelalte criterii prevăzute

de lege (art. 13 alin. 2 din Legea nr. 1/1970) nu justifică desfacerea contractului, să stabilească o sancțiune corespunzătoare care să o înlocuiască pe cea anulată. O asemenea soluție, arată instanța supremă, este în concordanță cu reglementările existente în unele sectoare de activitate. Într-adevăr potrivit art. 60 alin ultim din Statutul disciplinar al personalului din unitățile de transport, aprobat prin Decretul nr. 360/1976, în cazul personalului care concură direct la siguranța circulației și transporturilor pe căi ferate și auto, precum și la siguranța navigației, contestația împotriva desfacerii disciplinare a contractului se soluționează de consiliul de disciplină, care poate hotărî și înlocuirea cu una mai ușoară.

O asemenea dispoziție, aprobată prin decret cu putere de lege, chiar dacă este cuprinsă într-un statut disciplinar are caracterul unei norme de principiu ce trebuie aplicată și în acele cazuri în care verificarea legalității și temeiniciei desfacerii contractului este de competența altor organe de jurisdicție a muncii, printre care și instanțele judecătorești.

Pe lîngă argumentul de text, care nu poate fi înlăturat, chiar dacă este rezultatul unei interpretări extensive, Tribunalul Suprem făcînd o interpretare rațională potrivit principiului că legea trebuie interpretată în sensul aplicării ei, mai precizează că o soluție contrară ar duce la o situație nefirească ca o persoană încadrată, vinovată de săvîrșirea unei abateri disciplinare, dar căreia i s-a stabilit o sancțiune prea aspră să nu i se poată aplica nici o sancțiune pentru fapta comisă, în situația în care sancțiunea aplicată a fost desființată de organul de jurisdicție a muncii și s-a depășit termenul de 6 luni de la săvîrșirea abaterii, potrivit art. 13 alin. ultim din Legea nr. 1/1970.

Pronunțînd asemenea soluții instanțele judecătorești și de această dată, interpretează și aplică corect normele de drept, contribuind la creșterea valorii practicii judiciare, atît pentru îmbogățirea doctrinei cît și la elaborarea unor viitoare reglementări legale.

dr. Iosif R. URS

Cazuri specifice de detașare și delegare

După cum este cunoscut, prevederile cuprinse în art. 66—68 inclusiv din Codul muncii reprezintă cadrul legislativ general privind detașarea și delegarea persoanelor încadrate în muncă. O serie de acte normative, cu incidență specifică anumitor domenii de activitate, reglementează anumite detașări sau delegări, fiecăruia conferindu-i anumite particularități.

● Art. 14 din Decretul Consiliului de Stat nr. 162/1978 prvede că personalul muncitor român, pe perioada cît lucrează în străinătate în condițiile respectivului act normativ, se consideră detașat. Această modalitate de detașare este supusă unui alt regim juridic celeia prevăzută de Codul muncii, persoanele în cauză avînd drepturi și obligații specifice condițiilor în care își prestează munca lor. Toate aceste drepturi și îndatoriri sînt prevăzute în decretul sus-citat. Personalul care își termină misiunea în străinătate revine la locul său de muncă în cadrul unității de la care provine, în care scop unitățile trimițătoare care folosesc personal muncitor în străinătate sînt obligate a înștiința unitățile respective cu cel puțin 30 de zile înainte de venirea în țară a persoanelor în cauză.

● Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (Bul. Of. nr. 56 din 12 iulie 1978) prevede în art. 57 alin. 1 că la ședințele consiliilor oamenilor muncii și birourilor executive pot fi invitați delegați ai organelor centrale, ai băncilor, organizațiilor economice etc. De asemenea, pot fi invitați specialiști atît din cadrul unității cît și din afara acesteia.

Art. 57. alin. 2 din același act normativ prevede că la ședințele consiliului oamenilor muncii din întreprinderi va participa un reprezentant al consiliului oamenilor muncii al centralei sau al organului căruia îi este subordonată întreprinderea.

Prevederile menționate mai sus instituie două forme sui-generis de delegare. Ne aflăm — în ambele cazuri — în prezența unor forme atipice, specifice. Desigur că delegările la care se referă art. 5 din Legea nr. 5/1978 nu sînt supuse reglementării prevăzute de art. 66—68 inclusiv din Codul muncii, și nici nu au același conținut, dar nu este mai puțin adevărat că persoanele ce participă fie ca invitați, fie ca reprezentanți ai unor organizații, instituții sau organe, sînt delegați ai acestora, iar ele se află în delegare. Dacă delegarea se execută în altă localitate, cei în cauză au dreptul la plata cheltuielilor de transport și de cazare, precum și la o indemnizație în condițiile legii.

Persoanele invitate la ședințele organelor de conducere colectivă aparținînd organelor centrale, băncilor etc. deși delegate de acestea din urmă, nu exercită însă atribuții de serviciu corespunzătoare sau similare sarcinilor pe care le execută la locul lor obișnuit de muncă — trăsătură caracteristică delegării în sensul dat de Codul muncii. Ele vor asista la ședința organului de conducere colectivă, va prezenta eventual sugestii sau observații și-și vor prezenta concluziile sau notele la conducerea unităților de care aparțin. În concluzie deci, conținutul muncii lor în cadrul acestei delegări este diferit de activitatea de la locul obișnuit de muncă, ceea ce — așa cum am învederat — reprezintă trăsătura distinctivă și specifică a acestei forme de delegare.

Persoanele care participă la ședințele consiliului oamenilor muncii din întreprinderi, ca reprezentanți ai c.o.m. al centralei sau al organului căruia îi este subordonată întreprinderea, au calitatea de delegați, deși activitatea depusă în cadrul organului de conducere colectivă este diferită de sarcinile de servicii și atribuțiile locului lor de muncă obișnuit, ceea ce constituie particularitatea acestei forme de delegare, în comparație cu aceea reglementată de Codul muncii. Vor avea dreptul însă la rambursarea cheltuielilor de transport și la o indemnizație, în condițiile legii.

● Decretul Consiliului de Stat nr. 232/1974, astfel cum a fost modificat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 249/1978, în art. 44 nu constituie însă un caz specific de delegare spre deosebire de situațiile menționate mai sus. Potrivit acestei prevederi, persoanele încadrate în muncă făcînd parte din formațiile civile de pompieri beneficiază de drepturile legale referitoare la delegare pe tot timpul participării la instruire. Persoanele în cauză au dreptul la indemnizație de delegare și de rambursarea cheltuielilor efectuate, potrivit legii, cu transportul și cazarea lor. Este de observat că deși actul normativ citat nu conține o prevedere în baza căreia aceste persoane sînt considerate în delegare, ci le acordă numai drepturile materiale cuvenite, totuși în fapt, cei în cauză sînt dislocați de la locul lor de muncă obișnuit și se bucură de toate drepturile legale cuvenite persoanelor aflate în delegare. Deși Decretul nr. 232/1974 (modificat) nu conține o prevedere în acest sens, tootuși persoanelor în cauză li se aplică dispoziția art. 67 (1) din Codul muncii, în sensul că pe durata delegării, aceștia își păstrează funcția și retribuția tarifară de încadrare avute anterior trimiterii lor la instruire.

dr. C. JORNESCU

autoconducere

Delegarea de autoritate în sistemul legii privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat

Legea nr. 5 din 6 iulie 1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, publicată în Bul. Of. I nr. 56 din 12 iulie 1978, care a abrogat Legea nr. 11/1971, nu cuprinde o prevedere similară sau identică celei existente în art. 55 lit. g din actul normativ abrogat, potrivit căreia directorul întreprinderii, respectiv conducătorul unității componente a centralei stabilește delegările de atribuții pe trepte ierarhice și compartimente de muncă în cadrul unității respective pe baza structurii organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare. Aceasta nu poate duce însă la concluzia că legea actuală a interzis delegarea de autoritate în cadrul întreprinderilor, cu atît mai mult cu cît un asemenea procedeu este astăzi inexorabil fiind impus de complexitatea problemelor cu care sînt confruntate toate unitățile socialiste de stat, de necesitatea de a descongestiona conducerile de volumul mare de decizii, nu toate de aceeași importanță și de cerința de a se apropia factorul de decizie de fenomenul social-economic. Așa cum s-a arătat, noua reglementare deși abrogă expres Legea nr. 11/1971, nu o infirmă cîtuși de puțin. Dimpotrivă, ea preia, pentru a dezvolta într-un context superior, multe din principiile și reglementările sale (Victor Dan Zlătescu, Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, în noua lege privitoare la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat în R.R.D. nr. 9/1878 p. 10).

Și în materia de care ne ocupăm, actuala lege nu a desființat delegarea de autoritate, ci i-a dat o altă reglementare. Potrivit noului act normativ, în baza art. 50 lit. h, directorul general al centralei este abilitat a aproba delegările de atribuții pe trepte ierarhice și compartimente de muncă pe baza structurii organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare a centralei. Este de subliniat redactarea textului suscitat care conferă directorului general dreptul de aprobare a delegărilor de atribuții ceea ce înseamnă că împuternicirile și delegările de autoritate se propun de personalul subordonat și se consfințesc de directorul general. Implicit, textul presupune și delegarea de autoritate de către directorul general însuși, care stabilind o serie de alți decidenți își descongestionează propria sa activitate de conducere.

Așadar, în noua lege, delegarea de autoritate în cadrul întreprinderilor nu reprezintă numai actul de decizie al directorului, ci și al directorului general, primul făcînd propunerea, iar cel de-al doilea dînd cuvenita aprobare. În acest mod se asigură o mai mare stabilitate cu privire la persoana decidenților, evitîndu-se fluctuații în luarea deciziilor, o ierarhizare mai justă a atribuțiilor și o viziune mai largă asupra modalităților de luare a hotărîrilor în cadrul întregii centrale.

În cazul în care întreprinderea nu este subordonată unei centrale, ci se află în subordinea directă a unui ministru, a altui organ central de stat sau a unui consiliu popular (art. 3 alin. 2 din Legea nr. 5/1978), atribuția conferită de art. 50 lit. h din lege directorului general de centrală se exercită de către organul competent din cadrul unității în a cărei subordonare se află întreprinderea.

J. COSTIN

practică arbitrală

Penalizări și taxe de locații percepute de C. F. R. Condiții

Potrivit art. 22 din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri pe calea ferată, dacă un expeditor renunță în scris la o parte sau la toate mărfurile programate, înainte de introducerea vagoanelor la încărcare sau renunță în scris sau tacit după introducerea lor, acestea se vor anula din programare, întocmindu-se nota de penalități în ziua respectivă.

În conformitate cu art. 7 din Tariful local de mărfuri, vagoanele puse la încărcare se țin la dispoziția expeditorului pînă în expirarea termenului de încărcare tarifar cînd, dacă încărcarea nu a început, se consideră refuzate tacit și, pe lîngă locația tarifară, se percepe pentru refuzul încărcării și penalizarea prevăzută prin instrucția pentru planificarea operativă a transporturilor.

Deci, pentru vagoanele efectiv puse la dispoziție și neîncărcate expeditorul datorează atît taxele de locații cît și penalizarea amintită. Dar, pentru a putea percepe ambele sancțiuni, calea ferată trebuie să dovedească îndeplinirea anumitor condiții. Astfel, așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1554/1978, în măsura în care vagoanele puse la dispoziție și care au rămas neîncărcate pînă la expirarea termenului tarifar nu au fost retrase de calea ferată în final, încărcate în aceeași zi, realizîndu-se astfel planul zilnic de transport, nu este cazul aplicării penalizărilor.

Într-adevăr, tonajul respectiv nu poate fi considerat anulat ca refuzat tacit numai datorită expirării termenului de descărcare, pentru a fi, de fiecare dată, iarăși pus la dispoziție, deoarece, dacă s-ar proceda în acest mod, s-ar ajunge să se anuleze în aceeași zi, de mai multe ori, același tonaj și să se încaseze penalități, deși planul de transport s-a realizat, pînă la urmă, potrivit planului.

Referindu-se, în Decizia nr. 1545/1978, la aceeași problemă, primul arbitru de stat reține că „pentru stabilirea cantității refuzate la încărcare, cantitatea încărcată zilnic trebuie raportată la cantitatea programată pe zile la eșalonarea decadală a transporturilor care poate cuprinde și restanțele, dar în nici un caz cantitățile zilnice cumulate cu restanțele din zilele anterioare".

În legătură cu penalitățile percepute de C.F.R., s-a mai pus și problema dacă ele sînt datorate de către expeditori cînd anumite cantități sînt scoase din program în considerarea cerinței optimizării transporturilor. Această măsură se ia cu ocazia analizării și definitivării planului de transport lunar de către Departamentul căilor ferate, împreună cu alți factori competenți.

Prin Decizia primului arbitru de stat, nr. 2089/1978 s-a statuat că pentru asemenea situații, H.C.M. nr. 425/1975 și normele metodologice citate nu prevăd plata penalităților în sarcina expeditorului.

Penalizările au fost prevăzute numai pentru cazul în care expeditorii nu prevăd în proiectul de program lunar care se depune la stația de expediere întreaga cantitate de marfă prevăzută pentru luna respectivă în contractul economic de prestații de transport pe calea ferată.

Deci, în cazul la care s-a făcut referire mai sus, penalizările nu sînt datorate.

În ceea ce privește taxele de locații, de la destinație acestea sînt datorate numai în condițiile în care calea ferată a îndeplinit toate obligațiile care îi revin în legătură cu avizarea și punerea vagoanelor la dispoziție. Astfel, Arbitrajul de Stat interjudețean Galați, prin hotărîrea nr. 718/1978, a reținut că, în speță, taxele de locații nu sînt datorate, deoarece avizarea sosirii

vagoanelor a fost făcută de către C.F.R. unei alte unități socialiste decît aceea care apare ca destinatară în scrisoarea de trăsură. Unitatea către care s-a efectuat avizarea nu avea obligația să preia vagoanele, deoarece „modificarea contractului de transport în sensul predării mărfii către un alt destinatar decît cel indicat în scrisoarea de trăsură de către predător nu se poate face decît în condițiile Tarifului local de mărfuri, adică în urma dispoziției ulterioare a predătorului făcută prin stația C.F.R. de predare, la cererea stației C.F.R. de destinație, în cazul cînd destinatarul înscris în scrisoarea de trăsură este necunoscut în stația de destinație... În speță, nu a existat o asemenea situație, astfel că modificarea contractului de transport făcută de stația C.F.R. Tulcea — Mărfuri prin avizarea transportului către I.P.B. Galați — Șantierul Tulcea este contrară dispozițiilor art. 7(10) din Tariful local de mărfuri și, în consecință, reclamantei nu i se cuvin taxele de locații calculate față de un terț, avizat ilegal". (Decizia PAS nr. 2334/1978).

Considerăm că prin soluțiile citate s-a făcut o justă aplicare a dispozițiilor legale care reglementează modificarea contractului de transport feroviar de mărfuri, ca și obligațiile care revin cărăușului în legătură cu avizarea și punerea vagoanelor la dispoziție în stația de destinație.

I. ICZKOVITS

întrebări și răspunsuri

● **V. LUPU, Podu Iloaiei, Iași** — În ipoteza în care ați fost încadrat la ferma Hălăucești cel puțin trei ani în calitate de șef de fermă, retribuția ce vi s-a stabilit ca inginer la sectorul de cercetare are temei legal în prevederile anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975. Dacă aveți o vechime mai mică de trei ani, se aplică avizul Ministerului Muncii cu nr. 192005 din 5 februarie 1977. Dacă înainte de a fi încadrat ca șef de fermă, nu ați ocupat o altă funcție cu retribuții mai mici (ca inginer etc.), potrivit acestui aviz sînteți, de asemenea, îndreptățit să beneficiați de prevederile hotărîrii susmenționate.

● **ÎNTREPRINDEREA DE COMERȚ CU RIDICATA PRODUSE ALIMENTARE, Iași** — Problema ridicată de dv, este soluționată în art. 193 din Legea nr. 57/1974. Prin retribuția tarifară de încadrare se înțelege retribuția stabilită pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții pentru muncitori și personal operativ și prin nomenclatoarele de funcții pentru personalul de execuție tehnic, economic, indemnizațiile și sporurile care, potrivit dispozițiilor legale, se includ în retribuția tarifară de încadrare.

● **EMILIAN BOLTAȘU, Tg. Jiu** — Soluția publicată în suplimentul revistei nr. 39/1978 fiind aceea adoptată de organele competente, urmează să fie aplicată și în cazul semnalat de dv.

● **GEORGETA OANȚĂ, Focșani** — În anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975 se prevede că vechimea minimă necesară pentru obținerea unei gradații superioare — în cazurile similare cu cel arătat în scrisoarea dv. — se calculează de la data la care celor în cauză li s-au acordat gradațiile la funcțiile din care au fost trecute sau transferate. În cazul dv., potrivit datelor ce ne-ați comunicat, această dată este 15 iulie 1975, cînd ați fost promovată în funcția de șef birou șantier.

● **V. PARASCHIV, București** — Cuantumul alocației de stat pentru copii se modifică ori de cîte ori intervin modificări în numărul copiilor pentru care se acordă alocație (art. 4 alin. 3 din Decretul nr. 246/1977). În consecință primind alocație pentru un singur copil, acest drept se calculează în mod corespunzător.

● **CONSTANȚA DUMITRESCU, Ploiești** — La trecerea din funcția de responsabil economic fermă în cea de șef birou financiar în cadrul aceleiași unități, cu aceleași nivele de retribuire, nu se aplică prevederile art. 33 alin. (3) din Legea nr. 57/1974.

● **TRAIAN ȚOGOIE, Brașov** — Potrivit art. 35 din Legea nr. 57/1974, (lit. b) muncitorii, maiștrii și cei care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii sau postliceale și absolvă cu diplomă sau licență cursurile serale sau fără frecvență ale învățămîntului de subingineri se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă de retribuire în plus față de cea avută. Aceasta în cazul în care retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu retribuția avută anterior absolvirii studiilor.

● **DUMITRU I STANIMIR, Iablanița — Mehedinți** — Vechimea în funcții economice nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în specialitatea juridică a personalului muncitor care, ocupînd asemenea funcții, a absolvit la învățămîntul fără frecvență Facultatea de drept. Întrucît aveți o vechime în muncă de peste 12 luni, vi se aplică prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974. Retribuirea dv. în funcția corespunzătoare studiilor absolvite — jurisconsult — urmează să fie stabilită la nivelul de bază sau la o gradație care să vă asigure o clasă de retribuire în plus față de cea avută; evident, în situația cînd retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate nu asigură această creștere a retribuției — așa cum este și cazul dv.

● **M. POPESCU, Rm. Vilcea** — Potrivit prevederilor art. 15 din Legea nr. 1/1977, impozitul pe fondul total de retribuire, fond în care intră și gratificațiile, se suportă de unitățile economice de stat, după caz, din costurile de producție sau din cheltuielile de circulație, iar de instituțiile de stat din fondurile prevăzute în planurile de venituri și cheltuieli ale anului în care se face plata impozitului respectiv.

● **ANA CIULACHE, Slobozia** — Legea nr. 1/1971 prevede — la art. 9 — că mama care a întrerupt contractul de muncă în vederea creșterii copilului în vîrstă de pînă la 7 ani beneficiază de recunoașterea dreptului la vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate dacă s-a reîncadrat în termen de 90 de zile de la împlinirea vîrstei de 7 ani a copilului. Perioada cît n-a fost încadrată nu se include în calculul vechimii, respectiv în cazul dv. perioada 1 septembrie 1970 — 7 noiembrie 1975, timpul lucrat anterior datei de 1 septembrie 1970 unindu-se însă cu perioada lucrată după 7 noiembrie 1975. În consecință, potrivit datelor comunicate în scrisoarea dv., aveți o vechime în muncă de peste cinci ani, astfel că sporul la retribuție ce vi se cuvine este de 3%.

● **TEODOR ISPAS, Bacău** — Producție industrială în serie — tip de producție caracterizat prin stabilitatea relativă a fabricării unor produse ce se execută în cantități relativ mari și în loturi, precum și printr-o durată relativ mică a ciclului de producție, prin specializarea locurilor de muncă în efectuarea anumitor operații de același fel și folosirea unui utilaj specializat paralel cu folosirea unui utilaj universal; în funcție de cantitățile ce se fabrică într-un lot se distinge o producție de serie mică, mijlocie sau mare.

Producție industrială individuală — tip de producție caracterizat prin mare variabilitate și nestabilitate a nomenclatorului produselor ce se fabrică în cantități mici sau într-un singur exemplar (unicat), precum și prin durata relativ mare a ciclului de producție. La acest tip de producție nu se poate fixa executarea repetată a unor operațiuni pe anumite locuri de muncă, ceea ce face imposibilă specializarea tehnologică a locurilor de muncă și impune folosirea unui utilaj universal. Tipul de producție industrială individuală nu exclude însă specializarea secțiilor în vederea fabricării subansamblelor, pieselor, reperelor etc.

1	2	3
OFICIUL JUDEȚEAN DE GOSPODĂRIREA APELOR SUCEAVA	C.L.A. FIENI Județul Dîmbovița	ÎNTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA" — SIBIU Str. Karl Marx, nr. 33 Tel. : 34100 int. 150, Telex : 49275

PRODUSE DIN METAL

1

— Bronz turnat ∅ 40 kg. 41
— Bobină inducție cu 4 cicluri buc. 9
— Perii dinam SR 119 buc. 122
— Bronz turnat ∅ 70 kg. 49,26
— Camere ambreiaj mari buc. 11
— Idem mici buc. 17
— Piston pompă accelerație comb. SR 211 buc. 20
— Filtru motorină D 110 buc. 2
— Manșon cauciuc intermd. buc. 15
— Disc ambreiaj SR 131 buc. 1
— Rulmenți 704904 buc. 66
— Lampă număr spate buc. 20
— Electromotor șterg. parbriz SR 113 buc. 9
— Arbore articulație TATRA buc. 6
— Arbore transmisie TATRA 12.10. buc. 4
— Suportă rolă S 80 buc. 10
— Pinion ax secundar TATRA buc. 4
— **Suport rolă S 80 buc. 10**
— Capac rolă S 80 buc. 14
— Role duble S 80 buc. 4
— Role simple S 80 buc. 8
— Pinion dublu S 80 buc. 1
— Cu plase remorcare 1650 buc. 3
— **Distribuitor buc. 2**
— Bandă ferodou 100×10 buc. 38,70

2

— **Bile ∅ 60 — OL 70 K — 40 tone 5900 lei/t**
— **Bile ∅ 70 — OL 70 K — 100 tone 5500 lei/t**
— **Bile ∅ 90 — OL 70 K — 15 tone 5070 lei/t**

3

RULMENȚI

— **943/20 buc. 6**
— **TAF.253320 buc. 1**
— **TAF.293620 buc 1**
— **TAF.809535 buc. 2**
— **NKIS 17 NA buc. 2**
— **ANK 4565 buc. 4**
— **WS.81109 buc. 10**
— **H.2307 buc. 36**
— **H.2313 buc. 100**
— **NU.2210 buc. 37**

. . . . . .

(denumirea și adresa unității)[1]

DATA. . . . . . .

Nr. . . . . . .

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ"-București

Calea Dorobanților nr. 11–25 – cod 7139

În baza ofertei dv. nr. 1500/1978 dorim să încheiem următoarele abonamente :

– „Revista economică" . . . × . . . lei[2] = ...

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

– Legislația autoconducerii unităților economice (2 vol.) . . . × 40 lei = ...
– Legislația calității . . . × 20 lei = ...
– Raporturi de muncă, vol. III . . . × 20 lei = ...
– Decizii, programare, evidență, prin calculatoare Felix . . . × 20 lei = ...
– Contractul comercial de vînzare internațională . . . × 20 lei = ...
– Plățile comerciale internaționale . . . × 20 lei = ...
– Legislația economică a cooperativelor agricole de producție . . . × 20 lei = ...

Total =

Facem precizarea că acceptăm plata prin dispoziție de încasare, din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . (sau : v-am expediat suma, în contul dv. I.S.I.A.P. nr. 6451.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1, București, cu mandatul poștal din ziua de . . . . .)

Președinte,

Contabil șef,

[1] **Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.**

[2] **La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.**

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = ECONOMIE + PREVEDERE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

1978 NOV 28

DE CE?

Pentru că :

- Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît în cazul survenirii unor riscuri asigurate (din accidente) suma înscrisă în poliță se plătește majorată de 6 ori, iar dacă evenimentele asigurate nu s-au produs, la expirarea duratei asigurării, suma asigurată (economisită) se plătește majorată cu 10 la sută.

- Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

- Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de o serie de evenimente neprevăzute, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

CE SUME SE POT ASIGURA, PE CE DURATĂ ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE ASIGURARE ?

Se poate asigura orice sumă, în mii de lei, pe durate de la 5 la 15 ani.

- Primele de asigurare se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1.000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, acestea putîndu-se achita și în rate, iar în cazul achitării lor anticipate, pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4%, pentru fiecare an, începînd cu cel de-al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

singure asemenea instalații de capacitatea 100 000 Kcal/oră să se obțină la un debit de apă preparată de 8 mc/oră, o creștere de temperatură de la 25°C la 37°C — economisindu-se pe această cale cca. 90—95 tcc/an. Utilizarea mai multor instalații de acest fel — montate conjugat pe circuitele de răcire a apei termominerale necesară tratamentelor, ar crea posibilitatea realizării unor însemnate economii de combustibil, pe baza acestora urmînd să se realizeze prepararea apei calde menajere, a aburului etc. — integrîndu-ne astfel în procesul circular activ de valorificare superioară a apelor termale.

Utilizări multiple în trepte

Mihai Binșelean — Pornind de la îndrumările Conducerii partidului nostru pentru economisirea energiei, pentru găsirea și punerea în valoare a unor resurse de energie mai ieftine, am urmărit susținut utilizarea energiei termale la Întreprinderea de sere Oradea. Este drept, începuturile sînt încă modeste. Ele au constat în redeschiderea unei sonde de apă termală din vecinătatea întreprinderii, executată inițial pentru prospectări de hidrocarburi. Această sondă a fost redeschisă în scopul captării apelor geotermale pentru recuperarea energiei termice și utilizarea ei. În prezent se încălzesc 2 ha sere proiectate și construite în acest scop în regia proprie a întreprinderii noastre.

Este de remarcat că în scopul recuperării maxime a potențialului termic, utilizarea acestor ape se face în trei trepte : principale : a) încălzire atmosferă — 126—45 grade ; b) încălzire sol în seră — 45°-25° C ; c) încălzire apă tehnologică menajeră — 25—16° C. Am întîmpinat unele greutăți ca urmare a gradului mare de mineralizare și a chimismului acestor ape ; în anumite condiții de utilizare se evidențiază depuneri pe pereții conductelor (carbonați de calciu) sub formă de crustă, obturîndu-se secțiunile de curgere chiar pînă la blocare totală. Au fost cercetate și încercate mai multe soluții de tratare a acestor ape, electromagnetic, electric cu tensiune mare și chimic cu agenți de neutralizare de mai multe tipuri și în mai multe procedee. Procedeul care, în final a dat cele mai bune rezultate este cel de tratare chimică. Credem însă că mai sînt necesare studii și experimente pînă la concretizarea unei tehnologii, specifice acestor ape termale. Unele probleme se ridică în ce privește evacuarea apelor termale, datorită mineralizării impunîndu-se injectarea apei în straturile inferioare, realizîndu-se, în același timp, și alimentarea directă a bazinului ; o asemenea soluție ar putea conduce direct la menținerea echilibrului dinamic al stratului de apă geotermală.

Avînd la bază rezultatele bune obținute pînă în prezent, experiența acumulată, am inițiat unele măsuri de perspectivă cum sînt : executarea celui de al 2-lea foraj specific captării de ape termale, amplasat în apropierea întreprinderii noastre, foraj a cărui execuție a și început cu 2 luni mai devreme decît termenul planificat, avînd totodată și un caracter de cercetare ; executarea în regie proprie a 2 ha sere, care vor fi asigurate cu energia termică necesară din forajul de mai sus și care vor fi realizate în 1979—1980 ; realizarea unui foraj la Ciumeghiu-Bihor, al doilea fiind în curs de execuție, cu perspectivă de terminare în trimestrul I. 1979, aceste foraje urmînd a fi utilizate pentru asigurarea energiei termice pentru 8 ha sere și 4 ha sere-solarii ; de asemenea în acest an la Săcuieni, va începe execuția unui grup de foraje care vor alimenta cu energie termică alte 8 ha de sere și 4 ha sere-solarii. Recapitulînd perspectiva realizării forajelor și serelor încălzite cu apă geotermală se poate menționa că în cincinalul 1976—1980 se realizează 13 foraje de apă geotermală și 23 ha sere legumicole plus 12 ha sere-solarii iar în cincinalul 1981—1985 se vor realiza 32 foraje de apă geotermală, 58 ha sere legumicole și 32 ha sere-solarii. Iată numai cîteva date care dovedesc extinderea pe care am dat-o sau preconizăm să o dăm în continuare utilizării apelor termale în realizarea unor producții agricole intensive.

Se cer depuse eforturi și pentru recuperarea și punerea în valoare a forajelor ce au avut inițial un caracter de prospectări pentru hidrocarburi și care, nedînd rezultate, au fost închise. În ideea recirculării energiei ne gîndim totodată la necesitatea ca forjele din această zonă, care nu au întîlnit pînze de ape termale, dar în straturile deschise pentru hidrocarburi au avut gaze naturale (gaz de sondă), să fie redeschise pentru gaze, acestea urmînd să fie colectate prin conductele de transport țiței aflate îngropate între sonde, parcul de separație și rampa de încărcare, pentru a fi utilizate în perioade cu temperaturi scăzute, sub minus 18 grade Celsius, la supraîncălzirea apelor termale între treptele deja menționate. Avem, de asemenea, în vedere cerința ca la sondele de apă geotermală, individualizat sau grupat, să se studieze soluții corespunzătoare pentru captarea cu recuperare a gazelor prezente în procent mare cum sînt bioxidul de carbon cca. 30 la sută (respectiv circa 14 000 Nmc/zi și metanul circa 17 la sută (respectiv circa 5 000 Nmc/zi).

Cu toate cele arătate, nici pe departe nu am epuizat enumerarea posibilităților de utilizare a apelor termale după principiul procesului circular activ. Cu atît mai mult cu cît, așa cum rezultă din experiența noastră, însăși **transportul** acestor ape la distanțe de ordinul a cîtiva km, nu prezintă dificultăți în privința conservării potențialului lor energetic. Mai există, de exemplu, posibilitatea **extinderii utilizării apelor termale și în treapta a 4-a pentru cultura peștelui „anguila" (țiparul)** cunoscută ca cea mai valoroasă specie sub aspect economic și cu un aport valutar deosebit de ridicat. Ne gîndim și la utilizarea apelor geotermale în timpul verii, pentru producerea frigului necesar în depozitele de frig ale celor două hale de sortare și fabrica de gheață etc. Sigur că realizarea unor asemenea obiective impune o largă colaborare între specialiști cu profile diferite de activitate, studierea experienței unor țări cu tradiții în ce privește captarea, transportul și utilizarea apelor geotermale.

Exploatarea cît mai rațională a surselor

Ion Negoescu — Folosirea apelor geotermale în domeniul medico-sanitar cu predominanță în zona Felix — „1 Mai" a dus la dezvoltarea acestor localități, proces ce a cunoscut un ritm accelerat. Stațiunea Felix — 1 Mai reprezintă astăzi „O stea de primă mărime" în constelația celor mai valoroase stațiuni din țară și de peste hotare, în care se tratează peste 100 000 bolnavi. Rezultatele bune terapeutice care se obțin explică creșterea continuă a solicitărilor din partea celor suferinzi, creșterea prestigiului medical al acestor stațiuni. Specialiștii care lucrează în acest domeniu se străduiesc să traducă în viață indicațiile conducerii superioare de partid și de stat, personal ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** care în vizită de lucru în județul nostru a subliniat valoarea deosebită a acestor bogății naturale, posibilitatea dezvoltării activităților medico-sanitare, a folosirii factorilor naturali de tratament în scop profilactic, terapeutic și recuperator.

Colectivul de specialiști din județ și stațiune a elaborat studii cu mijloace moderne de investigație privind folosirea acestor ape termale în tratamentul diverselor maladii reumatismale. În colaborare cu catedra de specialitate de la I.M.F. București, condusă de prof. Nicolae Teleki a fost studiată „Eficiența tratamentelor de recuperare prin mijloace kinetice și termale în condițiile apelor termominerale din Felix în poliartrita reumatoidă". În colaborare cu I.M.F. Cluj, laboratorul de izotopi radioactivi, a fost studiată tema : „Schimbul de ioni între organismul viu superior și apele termale de tip Felix". În colaborare cu același institut și împreună cu Institutul de fiziologie Cluj condus de prof. doctor docent I. Baciu, rectorul I.M.F. Cluj, a fost abordată în acest an o temă mai largă privind „Influența apelor termale din Felix asupra organismului uman". Sînt studii și cercetări ce au ca efect practic îmbunătățirea metodologiei de tratament, creșterea eficienței terapeutice, implicit o valorificare cît mai înaltă a factorului natural.

Această activitate trebuie să aibă însă un **caracter continuu.** Propunem în acest scop crearea unei **baze de cercetări medicale și biologice** în stațiunea Felix — 1 Mai.

Acțiuni operative de extindere a utilizărilor

Iosif Mașlei. — În ce privește utilizarea apelor geotermale la noi s-a acumulat o experiență pozitivă — atîta cîtă este ea. Știm să le folosim bine în scopuri terapeutice, am învățat și învățăm să le folosim și în scopuri energetice, specialiștii din județ au cunoscut, pe viu, experiența din alte țări, printre care se numără S.U.A. și Islanda, în cadrul Institutului de învățămînt superior din Oradea au fost finalizate unele cercetări interesante — toate acestea obligîndu-ne să acționăm mai repede, să amplificăm și generalizăm rezultatele obținute în valorificarea apei geotermale, să găsim noi domenii de utilizare. Mai sînt desigur multe probleme care trebuie studiate, dar cred că nu este necesar să așteptăm încheierea cercetărilor. Trebuie să acționăm și concomitent să facem cercetările necesare, riscul material pe care-l implică acest mod de a acționa putînd fi acceptat, dacă îl apreciem prin prisma efectelor pozitive ale utilizării apelor geotermale. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît de experiența noastră vor avea nevoie, într-un viitor apropiat, și alte județe.

Așa cum au mai arătat și alți tovarăși, stadiul atins și amploarea pe care trebuie s-o cunoască valorificarea apelor geotermale impun existența unei unități care să reunească specialiști atît în expolatarea apelor geotermale cît și din variatele domenii în care acestea pot fi utilizate. Vrem să credem că această unitate va lua cît mai curînd ființă în cadrul secției I.F.L.G.S., prin grija Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, care a dovedit într-adevăr multă receptivitate. În viitor

(Continuare în pag. 26)

6 decenii de la făurirea statului naţional unitar român

Dezvoltarea economico-socială a României sub influenţa Unirii

FORMAREA STATULUI NAŢIONAL UNITAR ROMÂN prin unirea Transilvaniei şi Banatului cu ţara, ca expresie a legităţilor obiective ale progresului social şi naţional, rod al luptei întregului popor, a oferit noi posibilităţi pentru desfăşurarea vieţii economice, a înrîurit pozitiv întreaga evoluţie ulterioară a României. Ea a creat cadrul naţional şi social economic pentru o mai accentuată dezvoltare a forţelor de producţie, a reunit energiile şi capacităţile creatoare ale poporului nostru, a asigurat un cadru propice pentru intensificarea mişcării revoluţionare a clasei muncitoare şi activităţii tuturor forţelor progresiste.

Formarea statului naţional unitar român a înlăturat piedicile care stăteau în calea dezvoltării economice, ca urmare a dominaţiei străine asupra unei părţi din teritoriul ţării, a creat condiţii normale pentru numeroasele legături economice formate şi dezvoltate în întreaga istorie a poporului nostru, a lărgit limitele pieţei naţionale şi i-a sporit puterea de absorbţie, a întregit sistemul economic al României. Toate acestea au influenţat favorabil asupra activităţii economice în general şi a celei industriale, în special, precum şi asupra dezvoltării relaţiilor de producţie capitaliste. Referindu-se la consecinţele pozitive ale unirii, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că **„Acest moment epocal din istoria poporului nostru a deschis noi perspective atît dezvoltării forţelor de producţie, ştiinţei şi culturii, cît şi afirmării poporului nostru, a aspiraţiilor sale de progres, a voinţei sale de pace, a hotărîrii de a-şi făuri o viaţă demnă, liberă, de a trăi în prietenie şi colaborare cu vecinii săi, cu toate popoarele lumii".** [1])

Accelerarea dezvoltării forţelor de producţie

ÎNCERCÎND O ANALIZĂ a dezvoltării economice a României în primul deceniu după unire, cînd efectele ei au fost mai vizibile, constatăm că evoluţia industriei mari prelucrătoare prezintă o tendinţă mai accentuată de afirmare. Cercetarea dinamicii ei ne permite să desprindem cîteva concluzii:

— În primul deceniu după unire s-a înregistrat un ritm mai rapid de creştere a producţiei pe baza căruia valoarea ei globală a sporit de 5,3 ori. Cel mai accelerat mers, depăşind de aproape două ori media pe ansamblu, l-a avut industria chimică, urmată de industriile textilă, metalurgică, electrotehnică şi ceramică împreună cu materiale de construcţii şi sticlărie. Aceasta a determinat unele tendinţe de modificare a structurii industriale: sporeşte greutatea specifică a ramurilor producătoare de mijloace de producţie — chimie, metalurgie, materiale de construcţii, sticlărie, ceramică, de la 25,2% în 1919 la 37,5% în 1928 — şi a unor ramuri producătoare de obiecte de mare consum, textile şi hîrtie, de la 11,6% la 18,4%; totodată scade partea industriilor alimentară şi lemn de la 55,1% la 39,1%. Sînt schimbări în favoarea ramurilor cu un grad mai ridicat de prelucrare, sau cu o mai mare însemnătate pentru economia naţională.

— Pentru multe ramuri ale industriei mari prelucrătoare anii 1927—1928 au reprezentat momente de vîrf ale valorii producţiei din întreaga perioadă interbelică (alimentară, lemn, sticlă), sau ani cu o producţie ce a fost depăşită abia către sfîrşitul perioadei, pe baza pregătirilor de război.

— Dezvoltarea industrială a fost însoţită şi de o tendinţă de diversificare a producţiei pe ramuri şi subramuri, de o lărgire a sortimentelor de mărfuri create în ţară. În general însă, diversificarea s-a realizat lent, fără să asigure modificări radicale în interiorul ramurilor.

— Au avut loc unele mutaţii în cadrul fiecărei ramuri care au atras o creştere relativă a gradului de prelucrare a materiilor prime, trecerea, într-o serie de cazuri, de la producerea de materii prime şi semifabricate la produse finite. Cu toate acestea, industria autohtonă prezenta o structură deficitară, făcînd o slabă valorificare bogăţiilor naturale ale ţării. Drept consecinţă, valoarea nou creată în diferite ramuri industriale era mult mai mică faţă de ţările industriale. În 1926 de exemplu, considerată pe un lucrător, valoarea nou creată era în România de 3—8 ori mai mică comparativ cu cea produsă în ramurile similare ale industriei S.U.A. în 1914.

— Creşterea producţiei s-a limitat, în general, la cerinţele pieţei interne, chiar pentru industriile care aveau în ţară materii prime suficiente — alimentară, chimică (cu excepţia rafinăriilor), hîrtie, materiale de construcţii — şi în general nu reuşea să le satisfacă integral nici pe acestea. Cu toate progresele obţinute industria autohtonă nu putea să asigure mijloacele de muncă necesare pentru consumul productiv intern şi nici chiar unele obiecte ale muncii sau obiecte de consum. Un asemenea nivel al industriei punea economia naţională într-o dublă dependentă faţă de piaţa externă, orice oscilaţie în conjunctura ei transmiţîndu-se pe plan intern.

Se constată totuşi o creştere a gradului de acoperire din producţia internă a necesităţilor, în 1927—1928 el fiind cuprins între 60—70%. Sub această medie se ascundeau însă mari inegalităţi pe ramuri şi subramuri.

— Creşterea gradului de satisfacere a necesităţilor din producţia autohtonă s-a realizat în condiţiile menţinerii unui nivel scăzut al consumului pe locuitor. Deşi a înregistrat o anumită sporire şi, deşi pentru unele mărfuri industriale, îndeosebi obiecte de consum, anul 1927 a reprezentat cota de vîrf a consumului din întreaga perioadă interbelică, el s-a menţinut foarte scăzut. În ansamblu, consumul produselor industriale pe locuitor era în România mult mai mic atît faţă de media ţărilor agrare, cît şi faţă de ţările avansate sau vecine. Calculat la preţurile anului 1928 în mărci pe locuitor, el era de 79 în România, 207 pe total ţări agrare, 908 în S.U.A., 622 în Elveţia, 609 în Anglia, 553 în Germania, 547 în Franţa, 141 în Iugoslavia, 98 în Polonia, 192 în Ungaria, 343 în Cehoslovacia, 322 în Austria. Nivelul scăzut al consumului relevă standardul de viaţă necorespunzător al populaţiei.

— Evoluţia indicatorilor activităţii industriale arată că se poate vorbi de începutul procesului de industrializare, dar specific tipului capitalist şi înfăptuit, în mare măsură, pe cale extensivă. Numărul întreprinderilor a crescut mai repede decît forţa motrice şi energia utilizate. Mărirea producţiei s-a obţinut, în bună parte, pe seama intensificării muncii. Gradul de înzestrare electroenergetică a muncii s-a menţinut relativ constant — 2,3 HP pe salariat.

— Dată fiind baza de la care s-a pornit, cu toată dezvoltarea industriei, nivelul ei absolut s-a menţinut foarte scăzut. În medie, în 1928, pe o întreprindere reveneau 52 de salariaţi, o forţă motrice de 119 HP şi o producţie de 15 372 lei. **„Cu toată creşterea înregistrată în economie în această perioadă, România continuă să rămînă o ţară slab dezvoltată din punct de vedere industrial"** [2]) — concluziona secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Ramură de bază a producţiei materiale, agricultura cunoaşte de asemenea, un progres. Cu toate acestea, ţară agrară în care predomina mica proprietate, România ducea lipsa celor mai elementare unelte de producţie agricolă. Conform datelor recensămîntului din 1930, jumătate din gospodăriile ţărăneşti nu aveau nici un plug. Chiar dotarea gospodăriilor moşiereşti cu maşini agricole era foarte slabă. Ca urmare, producţia la hectar era inferioară altor ţări. Reforma agrară din 1918—1921 nu a reuşit să rezolve nici una din laturile problemei agrare.

Evoluţia celor două ramuri principale ale producţiei materiale s-a realizat în strînsă legătură cu transporturile, sistemul bancar şi de credit, comerţul. Spaţiul de care dispunem nu ne permite să ne oprim asupra lor. Semnalăm totuşi faptul că, în politica de creditare se observă o reorientare, spre industrie. Astfel, dacă în ajunul primului război mondial industria beneficia de numai 12,5% din totalul creditelor acordate de BNR, cea mai mare parte revenind co-

mercianților și moșierilor, în 1928 partea industriei era de 32% față de 23% agriculturii.

Ca urmare, se poate aprecia că în ansamblu, dezvoltarea economică din primul deceniu după unire a avut ca efect o anumită creștere a caracterului industrial al economiei românești. Aceasta s-a reflectat în principal sub următoarele aspecte :

— În structura de ramură a producției totale, industriale și agricole, a produsului social și venitului național, au avut loc unele tendințe de modificare în favoarea ramurilor neagricole. În mod absolut valoarea producției globale industriale sporește continuu, dar relativ ea atinge punctul maxim în 1927 cînd ea reprezenta 41,7% din producția totală industrială și agricolă, 28,9% din produsul social total și 20,6% din venitul național. Pentru agricultură și silvicultură cifrele corespunzătoare au fost : 58,3%; 40,3% ; 45,7%. Ele reflectă caracterul înapoiat, puternic agrar, al economiei românești din acea perioadă. Ca urmare a cheltuielilor materiale ridicate, ponderea venitului național în produsul social total s-a menținut scăzută, iar venitul național pe locuitor era, în 1929, de 4,4—4,7 ori mai mic față de Anglia, Franța, Germania.

— S-a înregistrat și o ușoară tendință de îmbunătățire a structurii de ramură a populației active, o creștere a părții sale ocupate în industrie și în domeniul serviciilor. Valoarea indicatorului populație ocupată în industrie la 10 000 locuitori a crescut de la 140 în 1921 la 164 în 1928. Totuși ponderea populației industriale în totalul celei active era în România, la sfîrșitul deceniului al treilea, de 10,2% fiind mai mică de 3—4 ori față de media țărilor europene.

— A crescut într-o oarecare măsură volumul comerțului exterior și au intervenit și unele modificări în structura acestuia, dar, România a continuat să fie o țară exportatoare de petrol, lemn și cereale, adică de materii prime. Greutatea specifică a articolelor fabricate, în ansamblul valorii comerțului exterior, era pentru România, în 1927, la import de 83,7% și la export de circa 25%, față de țările avansate unde ponderile respective erau de 20—25% și 40—80%. România era obligată să exporte, în perioada analizată, între 5,3—9,7 tone de mărfuri pentru a importa o tonă. Structura economiei românești a determinat o insuficientă participare la comerțul mondial. Pe baza datelor Societății Națiunilor Unite rezultă că, în 1925, România contribuia numai cu 0,46% la comerțul mondial, ocupînd locul 36 din 152 de țări.

Intensificarea exploatării și accentuarea contradicțiilor sociale

FORMAREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN a avut loc în condițiile existenței regimului burghezo-moșieresc. **„Clasele stăpînitoare au folosit unirea pentru consolidarea pozițiilor de dominare economică și politică, pentru intensificarea exploatării și asupririi celor ce muncesc“**[3]. Dezvoltarea industrială a fost însoțită de creșterea forței economice a burgheziei bazată pe obținerea unor rate înalte ale plusvalorii și profitului. Într-un singur an, 1928 față de 1927, rata plusvalorii s-a mărit de la 152% la 175%. Rezultatele noastre arată că, exceptînd anul 1928, rata profitului s-a menținut între 24,7%—33,5% deci la o valoare foarte ridicată. Faptele denotă că, deși industria s-a dezvoltat puțin, burghezia a obținut, în schimb, mari cantități de plusvaloare. Creșterea forței economice și politice a burgheziei s-a manifestat și prin aceea că în evoluția industriei s-a produs și un proces de concentrare și centralizare a capitalului și producției.

Dezvoltarea industrială și sporirea profiturilor burgheziei s-a realizat pe seama condițiilor de muncă și de viață ale maselor muncitoare. Așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la recenta plenară a Frontului Unității Socialiste **„actul unirii n-a putut rezolva toate problemele sociale și naționale, n-a împlinit toate așteptările maselor largi populare care luptau pentru noi condiții de viață, pentru relații egale între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate... Clasele dominante au considerat că unirea le deschide noi posibilități de consolidare a privilegiilor lor, de exploatare a maselor populare, fără deosebire de naționalitate“**. În România, sub vechiul regim, nu s-a întreprins nimic — nici de către stat, nici de către capitaliști — pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă. Ele se caracterizau prin : durata excesivă a zilei de muncă, intensitate crescîndă a muncii, lipsa protecției, numeroase accidente de muncă și boli profesionale, lipsa condițiilor elementare igienico-sanitare, nesiguranța locului de muncă, discriminări economice și sociale, îngrădirea și chiar lichidarea unor drepturi politice ale clasei muncitoare. Referindu-ne la ultimul aspect, momentul culminant l-a reprezentat scoaterea în afara legii, în 1924, a Partidului Comunist Român.

După datele secției social-economice din Internaționala Roșie a Sindicatelor, în 1926, în România salariile muncitorilor erau cele mai mici dintre țările capitaliste ale Europei. Indicele salariului real, calculat de noi, arată că deși a sporit în anii 1919—1923 s-a menținut mult inferior perioadei antebelice, iar după 1923 a scăzut, ajungînd la 50,1 în 1928 față de 100 în 1914, și 74,7 în 1923. Datorită unei asemenea evoluții a puterii de cumpărare, condițiile de alimentație, locuit și îmbrăcăminte ale maselor erau precare, iar analfabetismul se ridica, în 1930, la 42,8% din totalul populației de peste 7 ani.

Exploatarea exercitată de capitalul autohton și străin a accentuat contradicțiile dintre proletariat și burghezie. Dar în sistemul contradicțiilor sociale acestea se împleteau strîns cu cele dintre țărănimea muncitoare, pe de o parte, capitaliști și moșieri, pe de altă parte. Utilizarea ca sursă de acumulare în industrie a unei mari părți a valorii nou create în agricultură, ca și consecințele înfăptuirii reformei agrare în direcția accelerării diferențierii în lumea satelor, au creat pentru țărănimea muncitoare și proletariatul agricol condiții de viață și de muncă asemănătoare cu cele ale maselor muncitoare de la orașe. Reforma agrară a generat mutații importante în structura economică și socială a agriculturii : a redus forța economică a moșierimii și rolul ei în viața politică și socială, a stimulat dezvoltarea capitalismului în agricultură, a accentuat diferențierea țărănimii și contradicțiile social-economice. În măsura în care s-a înfăptuit, ea nu a reușit însă să înlăture diferențierea în lumea satelor. Deși în 1926 burghezia anunțase încheierea înfăptuirii reformei agrare, recensămîntul agricol din 1930 arată că trei sferturi din numărul gospodăriilor — cele cu pînă la 5 ha — dețineau o suprafață totală egală cu cea a numai 0,4% din numărul exploatărilor — moșiile — cu peste 100 ha. În ceea ce privește consolidarea pozițiilor burgheziei sătești, semnificativ este faptul că gospodăriile cu suprafețe de 10—15 ha reprezentau o cincime din totalul suprafețelor și 7,2% din totalul gospodăriilor, față de 14% și respectiv 4,3% în 1913. În schimb, 700 000 de familii țărănești erau lipsite complet de pămînt. Un calcul aproximativ, efectuat în 1927 în studiul „Organizarea muncii rurale“, arată că anual capacitatea de muncă a țărănimii era folosită numai în proporție de două cincimi. Asemenea realități făceau ca problema suprapopulației din agricultură să constituie una din multiplele probleme sociale care își cereau rezolvarea.

Socialismul, împlinirea idealurilor de dreptate socială și națională

DUPĂ CUM sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, creșterea gradului de exploatare a maselor populare punea sarcini deosebite în fața forțelor progresiste, a mișcării muncitorești, revoluționare. Înfăptuirea statului național unitar a dat un nou și puternic imbold mișcării progresiste, revoluționare, a întărit forțele clasei muncitoare, a deschis calea unității dintre muncitori, țărani, intelectuali, dintre toți fiii patriei care doreau ca România să se dezvolte pe o cale democratică, ca problemele sociale să fie rezolvate în folosul maselor populare. Tocmai de aceea oamenii muncii nu au rămas pasivi față de condițiile de muncă și de viață care li se impuneau. Crearea în 1921 a Partidului Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară lupta revoluționară a proletariatului. Partidul a organizat și dirijat acțiunile maselor împotriva scăderii salariului, a concedierilor, a creșterii duratei zilei de muncă și a impozitelor, pentru obținerea libertăților democratice, demascînd politica de exploatare, de acumulare prădalnică dusă de burghezie, cu toate consecințele ei negative asupra maselor.

Imperativele care stăteau în fața României în perioada interbelică nu și-au putut găsi o rezolvare completă și în interesul poporului. În condițiile regimului social-politic existent, ale dependenței economice a țării, ale exis-

dr. Georgeta MACARIE
Iași

(Continuare în pag. 26)

1) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, „Scînteia“, din 3 noiembrie 1978.

2) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, Ed. politică, București, 1968, p. 355—356.

3) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 470.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (II)

Între neoliberalism și keynesism. Vor fi învingători și învinși?

NEOCLASICISMUL, împotriva căruia s-a răzvrătit J. M. Keynes, a supraviețuit totuși, după criza din 1929–1933. Pe atunci tezele sale microeconomice, ale automatismelor pieței, faimoasa „lege Say", devenită „legea Walras" a echilibrului general realizabil în condițiile concurenței perfecte, legea etalonului aur, teza stabilității prețurilor ș. a. păreau complet discreditate. Ele au reapărut sub forma neoliberalismului sau a monetarismului. După ani de vegetare în umbră, pe un plan cu totul secundar, unde fusese împins de dirijism, mai ales în forma sa keynesistă, neoliberalismul devine pentru o bucată de timp doctrina economică oficială în R.F.G. El este susținut de urmași ai defunctei „Școli austriece", ca Hayek, iar în S.U.A. este reanimat de Milton Friedman.

Ostilitatea neoliberalism-keynesism n-a încetat niciodată, nici chiar în perioada în care prin sinteza neoclasică s-a încercat un compromis între ele. Dar ostilitățile, ca și compromisul, erau de fapt între învinși și învingători, între curente de gîndire cu totul inegale ca răspîndire, aderenți și influență asupra cercurilor oficiale. Răbufnirea celor două crize la mici intervale (1969–1970 ; 1973 și în continuare) și apariția stagflației – care au pus în mare dificultate keynesismul și politicile pe care le-a inspirat – au fost apreciate de neoliberali drept dovezi ale crizei keynesismului, ale sfîrșitului său și momente prielnice ale reafirmării neoclasicismului prin ridicarea pe prim plan a neoliberalismului.

Neoliberalismul are nevoie de un anumit gir social, iar ca să și-l capete adepții săi aruncă întreaga vină pentru actuala fază a crizei capitalismului asupra keynesismului. În august 1974, cînd criza era resimțită, dar nu atinsese punctul culminant, F. A. Hayek scria într-un studiu că : „Sîntem în situația nefericită cînd un om strălucit, lordul Keynes, a convins pe economiști de justețea anumitor teze, care s-au adeverit a fi false. În special ideea că se poate obține ocuparea deplină prin oferta unei cantități suficiente de monedă, în vederea creșterii cererii. Această orientare, dă rezultate un anumit timp, dar ea dă ocupații în care oamenii nu pot fi angajați la nesfîrșit fără a provoca o inflație crescîndă. Este ceea ce constatăm acum... Și astfel, am reușit să continuăm un boom timp de 25 de ani, boom care în trecut s-ar fi năruit după cinci sau șase ani. Acum mă tem că momentul critic a sosit"[1]). Lăsînd la o parte nota pătimașă, poate fi reținută ca întemeiată observația lui Hayek, că keynesismul și-a întemeiat strategia moderării șomajului prin atițarea inflației. Nu o dată marxiștii au arătat că strategia generală a keynesismului preconizează măsuri de moderare a unor aspecte de instabilitate a capitalismului care, prin natura lucrurilor, duc la accentuarea factorilor generatori ai instabilității.

Diagnosticarea „sfîrșitului erei keynesiste" de către neoliberalul francez J. Rueff se sprijină pe analiza ideilor acestei doctrine cu privire la șomaj, salarii, prețuri. Rueff respinge din capul locului teza „spiralei inflaționiste a cursei salariu-preț", conform căreia presiunea maselor în direcția sporirii salariilor ar face să crească prețurile, de unde și inflația. „Este, declara el ziarului „Le Monde", o eroare și o minciună să se atribuie revendicărilor salariale, bazate pe exigențe ideologice, creșterea prețurilor și inflația. Revendicarea salarială nu tinde decît să protejeze nivelul de trai al muncitorilor contra neîncetatelor prelevări oculte al căror obiect sînt. Ea este efectul și nu cauza creșterii prețurilor" [2]). Rueff avea dreptate ; unul din motivele principale ale revendicării sporirii salariilor îl constituie umflarea prețurilor și scumpirea traiului.

Una din tezele de bază ale keynesismului este cea a „rigidității salariilor", adică a faptului că, în condițiile contemporane ale unui înalt grad de organizare și luptă a clasei muncitoare, a tuturor salariaților, aceștia nu conced la reducerea salariilor cu nici un chip. Or, teza neoclasică, preluată de neoliberali, susține că în vremuri grele salariații trebuie să accepte reducerea salariilor, trecerea deci automată a efectelor negative ale crizelor pe seama lor. În completare la teza „rigidității salariilor", keynesiștii au susținut că salariații nu reacționează prompt dacă, la un nivel dat al salariilor, prețurile cresc, practic menținîndu-se salariile nominale (sau chiar crescînd, însă mai puțin decît prețurile), evident scăzînd salariile reale. Aici rezidă și una din explicațiile utilizării inflației controlate ca mijloc de regularizare a ciclului economic. În plus keynesiștii socotesc că echilibrarea cererii cu oferta ($Y = C + I$) se poate face nu atît prin sporirea părții de consum a cererii cît prin sporirea investițiilor. Prin creșterea investițiilor, pe lîngă că se absorb mărfuri investi-

FIȘE

AL V-lea simpozion național de istorie agrară a României

● *Inaugurat în 1969 la Cluj-Napoca, Simpozionul național de istorie agrară și-a desfășurat a cincea ediție în zilele de 9-11 noiembrie 1978 la Arcuș-Sfîntu Gheorghe. Manifestarea a avut loc sub egida Uniunii sindicatelor din agricultură, industrie alimentară și ape și a Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Covasna. În cele 5 secțiuni au fost prezentate 175 de comunicări pe teme de istorie a relațiilor și ideologiilor agrare, istoria agriculturii și silviculturii, istoria vieții rurale, istoria învățămîntului agricol și istoria agriculturii.*

Ultimele două secțiuni constituie noutăți, în profilul simpozionului, marcînd, alături de secțiunile tradiționale, o sporită preocupare pentru eficiență cercetării de istorie agrară.

S-a definitivat o clasificare românească a domeniilor de cercetare ale istoriei agrare, atestînd maturitatea științifico-metodologică a acestui sector de preocupări, strîns legat de continuitatea de viață și creație a poporului român pe teritoriul patriei sale. S-a apreciat că, prin experiența acumulată în cele 5 simpozioane dintre 1969 și 1978, sînt create condiții pentru constituirea unei societăți științifice de istorie agrară, aptă să ofere un cadru organizat pentru orientarea cercetării din domeniu pe direcțiile prioritare.

Sesiune științifică cu tema „Probleme ale optimizării în economia întreprinderii"

● *Facultatea de științe economice din Iași a organizat în zilele de 10–11 noiembrie a.c. sesiunea de comunicări științifice cu tema „Probleme ale optimizării în economia întreprinderii". La lucrările sesiunii au participat cadre didactice, cercetători și specialiști din instituții de învățămînt superior, institute de cercetare din municipiul Iași și din alte centre universitare. În programul sesiunii au fost înscrise 137 comunicări științifice, elaborate de peste 160 autori.*

Tematica sesiunii și a comunicărilor prezentate se circumscrie sarcinilor care revin cercetării științifice economice din documentele Conferinței Naționale din decembrie 1977 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 privind perfecționarea mecanismului economico-financiar, a autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării unităților economice. Lucrările prezentate au abordat probleme privind posibilitățile de reducere a cheltuielilor materiale și, în general, a tuturor costurilor de producție, creșterea producției nete și a productivității muncii în ramurile economiei naționale, folosirea cît mai deplină a capacităților de producție și a forței de muncă, sporirea eficienței economice a investițiilor etc.

Din comunicările prezentate și din dezbaterile care au avut loc s-a desprins preocuparea pentru găsirea celor mai bune soluții de rezolvare a unor probleme concrete ale activității unităților economice, precum și pentru adîncirea și dezvoltarea continuă a integrării învățămîntului superior economic cu producția și cercetarea științifică.

Determinarea nivelului tehnic al producției

● *În stimularea și planificarea progresului tehnico-științific un rol deosebit îl joacă – arată G. Prazdnov și A. Popov în articolul* Izmerenie tehniceskoi voorujennosti truda *(Măsurarea înzestrării tehnice a muncii), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI *nr. 10/1978 – determinarea corectă a nivelului tehnic al producției. În prezent însă înzestrarea tehnică a muncii (I.T.M.) este calculată prin raportarea mediei anuale a întregii mase a fondurilor fixe productive la numărul mediu scriptic de muncitori. Autorii consideră această modalitate neîntemeiată și ineficientă din două motive : a) numai partea activă a fondurilor fixe productive este hotărîtoare pentru stabilirea I.T.M. ; b) obținîndu-se un rezultat invers proporțional cu întregul număr al muncitorilor, I.T.M. apare ca depinzînd și de numărul schimburilor : introdu-*

ţionale de pe piaţă, se asigură şi noi locuri de muncă. Investiţiile făcîndu-se mai ales în sectorul producător de mijloace de producţie, spre care se va îndrepta forţa de muncă suplimentară, se cere ca producţia industrială să fie suficient de elastică încît să permită, fără prea mari fricţiuni, deplasarea forţei de muncă dintr-un sector în altul. Producţia capitalistă, cum remarca însă Rueff, nu dispune de o asemenea elasticitate şi neluarea în considerare a acestui lucru de către Keynes constituie unul din locurile slabe ale keynesismului. Un alt neajuns al keynesismului este văzut de Ruelf în faptul că finanţarea cererii suplimentare (şi mai ales a investiţiilor) se sprijină pe creşterea preţurilor — întrucît salariile sînt rigide şi nu pot fi reduse pentru a se putea finanţa creşterea cererii — fapt permanent generator de inflaţie. În plus, finanţarea lucrărilor publice pe baza deficitelor bugetare contribuie la dezechilibrarea economiei. Faptul că un timp finanţarea cheltuielilor publice — legate îndeosebi de cursa înarmărilor — a fost susţinută în ţările occidentale de către S.U.A., a creat asemenea interdependenţe economico-financiare, încît s-a putut exporta inflaţia. Accentuarea inflaţiei începînd cu 1968 este considerată de Rueff ca fiind legată de „Gold Pool"-ul din martie 1968, iar măsurile S.U.A. din 15 august 1971 (suspendarea convertibilităţii dolarului) şi 15 martie 1973 (adoptarea măsurii de flotare a cursului dolarului) au constituit elemente acceleratoare ale inflaţiei. Nu fără oarecare temei aprecia Rueff că aplicarea în continuare a reţetelor keynesiste ar conduce la accentuarea şomajului şi a inflaţiei, iar crizele ar deveni tot mai periculoase. El considera că „un remediu nu poate fi util decît în măsura în care acesta nu atrage după sine consecinţe indirecte mai grave decît răul pe care vrea să-l pareze, consecinţe de natură să-l priveze de orice rezultat binefăcător pentru cei ale căror suferinţe tinde să le atenueze şi să le aline necazurile"[3]). Acelaşi economist aprecia că aplicarea politicilor economice de inspiraţie keynesistă dă efecte inverse decît cele scontate ; în loc să reducă şomajul, mai de grabă îl măreşc. În situaţii de criză „guvernele au reacţionat aplicînd mai întîi de toate politici keynesiste, numite de relansare. Întemeiate pe proceduri diverse şi bine intenţionate, dar adesea indirecte — cum sînt reducerea zilei de muncă şi micşorarea virstei de pensionare — ele au avut mai întotdeauna ca efect, sub pretextul menţinerii puterii de cumpărare şi a susţinerii nivelului de trai, crearea în mai mare măsură a şomajului"[4]). Că apărarea puterii de cumpărare şi susţinerea nivelului de trai au fost şi continuă să fie doar pretexte pentru promovarea politicilor economice keynesiste este un adevăr care, după cum se vede, era recunoscut şi de un neoliberal de prestigiu.

Nu puţine din remarcile critice ale neoliberalilor vizează puncte slabe, vulnerabile ale keynesismului, care în ansamblul lor, de mult şi de multe ori au fost analizate de către economiştii marxişti. Un lucru este însă evident : atît keynesismul cît şi neoliberalismul în variantele lor majore sînt doctrine burgheze ale capitalismului monopolist de stat, subordonate intereselor de consolidare a capitalismului şi de maximizare a profitului de monopol — dar fiecare în felul său. În timp ce keynesismul consideră instabilitatea — crize, şomaj, inflaţie — ca o caracteristică a economiei capitaliste contemporane, care obligă la intervenţie masivă a statului în economie, neoliberalii o consideră ca o stare vremelnică, alimentată de dereglarea mecanismelor economice prin intervenţionismul statal excesiv. Ultimii nu exclud intervenţia statului în economia capitalistă actuală, cum nici keynesiştii nu exclud acţiunea spontană a mecanismelor pieţei ; dar, în timp ce neoliberalii pun un accent deosebit pe acţiunea spontană a mecanismelor pieţei, iar intervenţia statului constituie doar un mijloc suplimentar de corijare a lor atunci cînd apar situaţii periculoase, pentru keynesişti principalul este dirijarea vieţii economice prin intervenţia statului, iar acţiunea spontană a pîrghiilor pieţei este complementară. Unitatea de ţeluri — salvarea capitalismului şi maximizarea profiturilor — ca şi prezenţa celor două componente ale concepţiei despre mecanismele economiei capitaliste — intervenţia statului şi acţiunea spontană a forţelor pieţei — pe care fiecare din cele două orientări pun accente diferite, le-a şi permis convieţuirea pentru un timp în forma sintezei neoclasice.

Pentru critica marxistă problema nu-i de a da dreptate neoliberalismului ofensiv sau de a apăra keynesismul acum în postură defensivă, ci de a descifra semnificaţia adevărată a naturii „încăierării" celor două curente principale de gîndire economică burgheză, ambele interesate în perpetuarea capitalismului, precum şi de a întrevedea perspectivele fiecăruia. Iar semnificaţia reală este cea a accenturării crizei gîndirii economice burgheze pe fondul crizei sistemului capitalist, al dezvoltării socialismului şi al avansului proceselor revoluţionare, înnoitoare în întreaga lume.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

Erată. În partea I a acestui articol, nr. 45/1978, la p. 25, col. II, rîndurile 12 şi 13 se vor citi : susţinînd reabilitarea „adevăratului spirit dirijist al keynesismului".

1) F. A. Hayek. Thesen zur Inflationsbekämpfung. Frankfurter Allgemeine Zeitung 19 aug. 1974.
2) Jacques Rueff, La fin de l'ère keynesienne. Le Monde, 19, 20, 21 febr. 1977.
3) Idem.
4) Idem.

cerea unui al doilea schimb ar scădea „înzestrarea tehnică a muncii" iar reducerea unui schimb ar ridica-o tot atît de artificial. Autorii propun un indicator care ţine seama de: creşterea părţii active a fondurilor fixe productive ; reducerea cantităţii de utilaje în reparaţii planificate ; modernizarea tehnicii, utilizarea maximă a utilajului de randament înalt şi reducerea timpului de funcţionare a tehnicii învechite.

Răzbunarea aurului ?

● *Olivier Wormser publica nu de mult în ziarul* LE FIGARO *(9–10.IX.1978) articolul* Chassé par la grande porte, l'or rentrera-t-il par la fenêtre ? *(Dat afară pe uşă, aurul va reintra pe fereastră ?) Autorul consideră că teza americană, însuşită de statutele F.M.I. — aurul a devenit un metal ca oricare altul şi, ca atare, se interzice definirea unei monede prin greutatea sa auriferă — este departe de a fi cîştigat partida. Faptele — spune el — sînt încăpăţînate şi tradiţia unui prestigiu milenar în psihologia popoarelor nu se înlătură uşor. Examinînd succesivele devalorizări ale dolarului, se pune problema : care este instrumentul şi care obiectul de măsurat — aurul sau dolarul ? Ca argument O.W. încearcă o paralelă : în deceniul al 4-lea al secolului XX, cînd lira sterlină era moneda dominantă, preţul aurului varia invers proporţional cu valoarea lirei pe piaţa schimburilor, dar materiile prime nu erau cotate în funcţie de fluctuaţiile monedei engleze. Evident, mărfurile se raportează unele la altele, iar aurul este înainte de toate o marfă. În concluzie, susţine autorul, „Gold speaks for itself".*

Orizontul informaţional

● *Conform opiniei profesorului John McHale, director al Centrului de studii integrative al Universităţii din Houston, informaţia — prin intermediul tehnologiei de calcul şi al comunicaţiilor rapide — a dobîndit, în timpurile noastre, o nouă dimensiune. Ea este astăzi o resursă tot atît de esenţială ca avuţia sau materiile prime şi, ca şi ele, trebuie utilizată cu prudenţă. În cartea sa* The changing information environment *(Mediul informaţional în schimbare), Londra, 118 p, dr. J. McHale realizează o analiză amplă a impactului pe termen lung al progreselor ştiinţifice şi tehnologice în domeniul informaticii asupra individului, societăţii, vieţii economice şi politice, învăţămîntului şi culturii. Autorul face unele distincţii conceptuale prealabile. Se consideră adesea că termenii cunoştinţă şi informaţie sînt interschimbabili. În realitate, cunoştinţa este mai mult decît informaţia, ea este informaţie ordonată, structurată. Pentru a evidenţia sensul procesului la care asistăm o dată cu revoluţia informatică J. McH. consideră că la origine ceea ce se numeşte acum software este limbajul uman şi diferitele sale sisteme simbolice, iar hardware este organul fizic utilizat pentru stocarea, prelucrarea şi comunicarea informaţiei ; ceea ce este nou şi poate dramatic în problemele umane este recenta „externalizare" a proceselor de informare cu caracter de software şi transformarea lor în acest fel, în sisteme de mijloace hardware. În accepţia sa, există informaţie (software) şi tehnologie a informaţiei (hardware). O parte tot mai mare a informaţiei originare capătă caracter tehnologic şi încetează astfel de a fi software. De pildă, limbajele artificiale, programele pentru maşină sînt considerate ca fiind în acelaşi timp software şi hardware. Accesul spre tehnici informaţionale care utilizează tot mai larg spectrul electromagnetic ridică, după autor, probleme noi şi urgente de modelare a acţiunii sociale.*

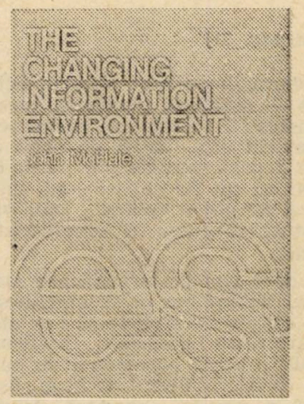

FIŞE

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 23)

tenței puternicelor contradicții social-economice și politice, nu se puteau rezolva pînă la capăt industrializarea țării, problema agrară și ridicarea nivelului de civilizație al oamenilor muncii. Ziarul „Înainte" scria, în numărul său din 14 octombrie 1928 că „Oricare dintre partidele burgheze de azi ar forma guvernul... nu va fi în stare să rezolve nici una din marile probleme ce interesează masele muncitoare".

Făcînd analiza științifică a situației rămase de la capitalism și evidențiind incapacitatea burgheziei de a soluționa cerințele impuse de progresul rapid al țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că orînduirii noastre socialiste i-a revenit sarcina de a lichida înapoierea economică moștenită de la regimul burghezo-moșieresc, de a crea o industrie națională puternică și multilateral dezvoltată pe care se bazează progresul general al țării, bunăstarea maselor, consolidarea independenței și suveranității naționale. **„Ceea ce n-a realizat și nu putea realiza regimul burghezo-moșieresc s-a realizat odată cu înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, cu trecerea la revoluția democratică, apoi socialistă, cu cucerirea puterii politice de către masele largi populare, în momentul în care poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale, asumîndu-și rolul de făuritor conștient al propriei sale istorii libere și independente"[4]).**

A fost inaugurată astfel epoca unor profunde transformări în societatea românească, și-au găsit împlinirea idealurile de dreptate socială și națională pentru care au luptat înaintașii, a fost cucerită deplin independența națională, exploatarea omului de către om a fost lichidată definitiv, toți cetățenii țării au dobîndit largi drepturi și libertăți democratice, s-a asigurat deplina egalitate în drepturi și posibilitatea afirmării plenare în viața socială a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, problema națională găsindu-și soluționarea justă, pe baza politicii principiale a Partidului Comunist Român.

Patria noastră socialistă, datorită politicii înțelepte promovată de partid, înfățișează imaginea unei țări în plin avînt. În numai trei decenii producția industrială a crescut de peste 40 de ori, economia continuînd să se dezvolte în ritmuri înalte, ceea ce conferă deplin realism obiectivului stabilit de Conferința Națională a partidului ca în anii cincinalului următor să ne ridicăm în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare. Pe baza sporirii venitului național, se asigură creșterea continuă a nivelului de trai al poporului, țelul suprem al politicii partidului, esența însăși a orînduirii socialiste. Întărirea continuă a orînduirii noastre, unitatea social-politică a întregului popor, pe temelia comunității de interese a tuturor claselor și categoriilor sociale, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român, dă o forță de nebiruit națiunii noastre în mersul său mereu ascendent spre noi trepte de civilizație, în opera sa istorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism.

---

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, „Scînteia", din 3 noiembrie 1978.

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

(Urmare din pag. 21)

însă, dat fiind faptul că apa geotermală va face obiectul activității în domenii foarte diferite — asistență medicală, încălziri de locuințe, sere, solarii, construcții zootehnice, energetică, chimie, piscicultură, irigații, agrement etc., ar fi de dorit ca această unitate să nu aibă limite departamentale din punct de vedere al intereselor curente, deci să nu fie subordonată unui minister economic în cadrul căruia nu pot fi epuizate toate valențele apelor geotermale. Eventual ar putea fi subordonată Consiliului popular județean Bihor.

A fost ridicată aici problema dacă apa geotermală are sau nu valoare. Atîta timp cît pentru dobîndirea ei se cheltuiește muncă socială ea are valoare, în consecință trebuie să i se stabilească un anumit preț de vînzare către beneficiari. Problema aceasta însă nu este deloc simplă întrucît parametrii de care trebuie să se țină seama variază în limite destul de largi. Este vorba de adîncimea forajelor și a costului acestora, debite, temperaturi, compoziție chimică și altele. Prețurile trebuie stabilite în așa fel încît să cointereseze mai mulți beneficiari în valorificarea tuturor componentelor și calităților apelor geotermale.

*
* *

Maria Popescu. — La o dezbatere ca aceasta, în care s-au confruntat idei și competențe între o atît de mare diversitate de specialiști, s-au exprimat aprecieri, experiențe, sugestii referitoare la multitudinea de aspecte pe care le implică evaluarea potențialului resurselor geotermale și în funcție de aceasta rațională și multipla lor exploatare. concluziile nu pot fi trase decît de cititorii revistei și de factorii de resort. Cercetătorii și specialiștii în problemele extractive, acei curajoși proiectanți și ingineri din domeniile agricole care au întreprins meritorii acțiuni de pionierat în direcția utilizării în diverse sectoare a apelor geotermale în scopul economisirii resurselor energetice clasice ne-au oferit un tablou elocvent asupra varietății de utilizări posibile a acestei prețioase resurse. Realizările de pînă acum și programele elaborate în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, ce au început să capete contur în localități și sate ale județului, ne dau imaginea multitudinii de direcții și domenii în care energia conținută în apele geotermale prospectate **ar putea să-și aducă contribuții (demne de luat în considerație și aplicație cît mai curînd) la acțiunea imperioasă de economisire a hidrocarburilor.** Experiența fructuoasă din județul Bihor ilustrează eforturi meritorii, dar care în general au fost oarecum disparate, în funcție de inițiativa cadrelor locale și de receptivitatea unor beneficiari ai acestor resurse.

Fără a subestima activitatea comisiei județene care a coordonat eforturile în această direcție, este necesar să observăm că cercetările și experimentele disparate nu au fost — și poate că nici nu puteau fi încă, în această fază — încadrate într-o gîndire de ansamblu. De aceea, apreciem ca deosebit de utilă propunerea C.N.S.T., formulată aici de tov. Manilici, de a se alcătui un colectiv care să elaboreze un proiect de proces circular activ în vederea utilizării în trepte și integrale a **tuturor componentelor utile — chimice, energetice și terapeutice** ale resurselor de ape geotermale.

Desigur că dvs. ați citat aici studii înaintate unor institute de cercetări și foruri departamentale centrale care își așteaptă — unele cam de mult — rezolvarea, ați enumțat probleme al căror studiu necesită forțe de cercetare din domenii și cu competențe ce nu există la nivelul județului, probleme pentru elucidarea cărora mai este nevoie de studii pentru a fi pe deplin conturate. Dar, pe de o parte, **nevoia actuală acută de utilizare a tuturor posibilităților de substituire a combustibililor precum și**, pe de altă parte, **demonstrația practică pe care o evidențiază experiența valoroasă a utilizării resurselor geotermale** în agricultură, industrie, terapeutică etc. demonstrează fără putință de tăgadă că situația este pe deplin coaptă pentru a se trece la **măsuri concrete, la măsuri imediate atît pentru evaluarea corectă a potențialului energetic prezent și în perspectivă al apelor geotermale cît și pentru accelerarea și finalizarea acțiunilor de utilizare abordate azi în discuția noastră.**

PROBLEMA MATERIILOR PRIME — componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale (I)

LA ÎNCEPUTUL ACESTUI DECENIU a fost emisă (și nu o singură dată) ipoteza necesității de a se reduce sau chiar de a se stopa ritmul creșterii economice mondiale datorită perspectivei de epuizare a resurselor de materii prime de care dispune omenirea.

Este adevărat că, în ultimii ani, asemenea viziuni pesimiste sînt frecvent revizuite sau chiar contestate. Totuși, problema pusă implică unele comentarii deoarece, într-adevăr, resursele naturale, materiile prime în general, au un rol hotărîtor în dezvoltarea economiei mondiale, constituie un factor indispensabil și o condiție a creșterii economice. Interdependența dintre creșterea economică și resursele naturale de materii prime are un caracter deosebit de complex, ceea ce implică delimitări precise.

Resursele și rezervele — categorii dinamice

ÎNAINTE de a analiza situația disponibilului de materii prime minerale pe glob, este necesar să ne oprim la o problemă terminologică privind conceptele de resurse și rezerve. Majoritatea experților sînt de părere că în general în categoria de resurse intră rezervele care cuprind depozitele minerale susceptibile de a fi exploatate economic în prezent, precum și masele minerale care ar putea fi exploatate economic în perspectivă (resurse potențiale). Resursele potențiale pot deveni în viitor rezerve în condițiile perfecționării procedeelor tehnologice și a mijloacelor de transport.

Rezultă că **rezervele au un caracter dinamic, atît ca rezultat al unor noi descoperiri de resurse, cît și ca urmare a perfecționării procedeelor tehnologice care pot determina valorificarea rentabilă a unor zăcăminte sărace sau care au condiții grele de exploatare.** Astfel, datorită progresului important înregistrat de tehnica minieră în ultimele 2—3 decenii, s-a ajuns la exploatarea unor zăcăminte cu conținuturi scăzute în substanțe utile. Zăcămintele actuale în exploatare au un conținut mediu de cupru de 0,4—0,5% (față de 2—3% Cu în urmă cu cîteva decenii) : cositor, de 0,10—0,15 % Sn (față de 1—1,2% Sn), iar în cazul minereului de fier tehnica prezentă permite exploatarea zăcămintelor cu 20—30% Fe (60—70% Fe, acum cîteva decenii). De asemenea, se recurge tot mai frecvent la exploatarea de zăcăminte în zone neasimilate din punct de vedere economic și îndepărtate, în zonele platformei continentale și de pe fundul oceanului.

Au crescut atît costurile prospecțiunilor necesare pentru descoperirea unor noi zăcăminte, cît și investițiile suplimentare cerute de tehnologiile perfecționate pentru punerea lor în valoare. Un singur exemplu în acest sens : în cazul cuprului, investiția specifică a crescut de la 1 300—1 500 dolari/tonă în 1955 la 5 500—6 325 dolari/tonă în anul 1976 (în prețurile curente). Majorarea investiției specifice se datorează în principal următorilor factori : scăderea conținutului de metal al minereului ; amplasarea zăcămîntului în zone greu accesibile ; cheltuieli ridicate cu echipamentul pentru protecția mediului.

În asemenea împrejurări se impune ca evaluarea rezervelor să ia în considerare cu tot mai multă rigoare termenii noi în care se pun problemele de eficiență economică, aceasta din urmă fiind condiționată de o serie de factori, între care caracteristicile mineralogice ale zăcămîntului (adîncimea minereului, conținutul în util etc.), volumul investițiilor și nivelul prețurilor minereurilor, orientările de politică economică ale țărilor producătoare și consumatoare etc.

Nivelul prețurilor pe piața internațională a materiilor prime manifestă o tendință de creștere în condițiile majorării cererii și a cheltuielilor de producție, cu toate că perfecționările tehnologice pot reduce uneori costurile. În acest fel apare evident că evoluția prețurilor materiilor prime poate condiționa eficiența exploatării unor resurse cu conținut sărac în substanță utilă sau greu accesibile și implicit volumul disponibilului de materii prime pentru creșterea economică mondială.

În sfîrșit, trebuie luat în considerare factorul ecologic care capătă o importanță mereu mai mare în aprecierea posibilităților de exploatare a resurselor de materii prime. După unele date, în S.U.A., de exemplu, cheltuielile pentru protecția mediului înconjurător reprezintă în ramura metalelor neferoase 8—15% din costurile de producție.

Tabelul nr. 1

Durata de exploatare a rezervelor unor materii prime de bază

	Rezerve 1977 (mil. tone)	Producție 1976 (mil. tone)	Durata de exploatare (ani)
Țiței	38 110	2 926	30
Cărbuni	695 351	2 468	280
Gaze naturale a)	65 197	1 300	50
Minereu de fier	251 300	894	280
Cupru (metal)	451	7,9	57
Plumb (metal)	145	3,5	40
Zinc (metal)	185	6,2	30
Cositor (metal)	10	0,2	50
Nichel (metal)	100	0,8	125
Bauxită	24 090	83	290
Minereu de mangan	4 500	25	180
Wolfram (WO_3) b)	1 600	39	40
Cromit (metal)	775	3,2	240
Rocă fosfatică (P)	24 000	70	340

a) Mlrd. m³ b) Mii t
Sursa : Acest tabel și următoarele au fost alcătuite pe baza materialelor I.E.M.

Cît de real este pericolul de penurie absolută ?

DACĂ ȚINEM SEAMA de ansamblul factorilor menționați, ajungem la concluzia că dinamica resurselor și rezervelor de materii prime minerale este condiționată astăzi, în principal, de dezvoltarea tehnicilor de cercetare, prospectare și de exploatare, ca și de eficiența economică a investițiilor pe care le implică.

Din acest punct de vedere apare evident că **epoca materiilor prime ieftine poate fi considerată ca încheiată.** Omenirea trebuie să adapteze acestei realități strategia creșterii sale economice.

Înseamnă, însă, că există pericolul unei epuizări a resurselor mondiale în produse de bază ? Noi înclinăm să considerăm că generalizările care s-au făcut în acest sens sînt pripite.

Un prim argument, în acest sens, ni-l oferă faptul că, în pofida dificultăților menționate, volumul de resurse și rezerve a înregistrat, în general, creșteri însemnate în ultimele decenii. De exemplu, rezervele de bauxită au crescut începînd din anul 1950 și pînă în prezent de circa 17 ori (de la 1,4 miliarde tone la 24 miliarde tone). De asemenea, în aceeași perioadă, volumul rezervelor a înregistrat creșteri însemnate și la alte importante materii prime de bază : minereu de fier (de 13 ori), minereu de crom (de 7 ori), rocă fosfatică (de 5 ori), cupru (de 4,5 ori). Resursele de cărbuni sînt practic nelimitate ; numai volumul rezervelor exploatabile economic cu tehnologiile actuale ar putea aproviziona piața mondială pe o durată de cîteva secole. Materii prime de bază cum sînt minereul de fier, cromitul, bauxita, minereul de mangan și de nichel, au de asemenea, o durată de exploatare mare, între 100 și 300 de ani. La unele metale neferoase, însă, cu o largă utilizare în industrie, ca de exemplu : cupru, plumb, zinc, cositor, wolfram, rezervele sînt, într-adevăr, limitate în momentul de față, durata lor de exploatare apreciindu-se a fi între 30 și 60 de ani (tabelul nr. 1).

O situație specială și oarecum controversată prezintă rezervele de țiței și gaze naturale. Deși rezervele au înregistrat și în acest domeniu creșteri însemnate în perioada 1950—1977, se apreciază frecvent că, la actualul ritm al producției și consumului, rezervele ar fi suficiente pentru circa 30 de ani la petrol și pentru circa 50 de ani la gazele naturale. Fără a intra în detaliile acestei probleme, considerăm că trebuie să se aibă în vedere și resursele suplimentare existente în diferite zone ale globului, dar asupra cărora nu au fost publicate datele respective, ca și perspectivele de utilizare a unor resurse energetice neclasice care ar putea deveni caracteristice pentru ceea ce s-a numit „perioada post-petrol".

Tabelul nr. 2

Repartizarea rezervelor principalelor materii prime minerale pe plan mondial

	Rezerve mondiale, mil. t	Valoarea totală, mlrd. dol. a)	Valoarea rezervelor pe grupe de țări, %: Țări capitaliste dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare	Țări socialiste
Țiței	88 110	8 168	10	75	15
Huilă	476 280	32 863	40	3	57
Lignit	219 071	3 286	37	2	61
Gaze naturale b)	65 197	4 564	20	39	41
Minereu de fier	251 300	3 770	32	20	48
Minereu de mangan	4 500	324	33	10	57
Cupru (metal)	451	590	26	59	15
Zinc (metal)	185	109	68	14	18
Plumb (metal)	145	90	64	17	19
Cositor (metal)	10	103	2	77	21
Bauxită	24 090	458	22	74	2
Nichel (metal)	100	447	15	66	19
Wolfram (WO_3)	1,6	27	23	10	67
Cromit (minereu)	1 727	233	65	34	1
Rocă fosfatică (P)	24 000	792	24	73	3
Potasă (K_2O)	1 190	109	47	7	46
Azbest	87	9	53	15	32
TOTAL		55 947	33	20	47
TOTAL fără resursele energetice		7 066	31	36	33

a) La prețurile din 1977 de pe piața internațională. b) în mlrd m^3

Realitatea este că nu se cunoaște astăzi exact volumul mondial al resurselor minerale naturale neregenerabile și limitate. Din rațiuni de ordin istoric, asupra cărora nu ne oprim aici, imensa majoritate a statelor Africii, Asiei și Americii Latine nu dispun de hărți geologice precise și detaliate asupra tuturor resurselor din subsolul lor național, făcîndu-se puține progrese în această direcție în ultimele decenii.

Efectuarea de ample cercetări geologice, în general lucrările de explorare și exploatare a unor noi zăcăminte, implică investiții considerabile pe care majoritatea acestor țări nu sînt în măsură să le facă.

Stringența unei gestiuni mai raționale

SEMNALUL DE ALARMĂ pe care l-au tras cei ce vorbesc despre o penurie absolută de produse de bază în cursul acestui secol poate fi mult mai rațional folosit prin concentrarea eforturilor spre crearea condițiilor de bază care să stimuleze țările în curs de dezvoltare în cercetarea, identificarea, explorarea și exploatarea de noi zăcăminte, poate în zone mai greu accesibile, zăcăminte poate mai puțin productive și costisitoare, dar nu mai puțin utile creșterii rezervelor mondiale. În concepția economiștilor români prima dintre aceste condiții este întărirea și respectarea suveranității permanente a fiecărui stat asupra propriilor sale resurse naturale, deoarece numai pe baza exercitării plenare a suveranității și controlului asupra lor, statele își vor putea elabora politici naționale coerente și pe termen lung pentru identificarea și punerea în valoare a zăcămintelor de care dispun efectiv.

Nu putem, ca atare, decît să înregistrăm cu satisfacție că prioritatea acestei probleme este recunoscută astăzi de specialiști din cei mai prestigioși. Am menționa un singur exemplu : este vorba de aprecierea colectivului condus de profesorul olandez Jan Timbergen, laureat al Premiului Nobel, care subliniază în cel de al treilea raport către Clubul de la Roma : „Fiecare națiune trebuie, în viitorul apropiat, să fie responsabilă pentru propria ei bunăstare și dezvoltare bazată pe suveranitatea asupra propriilor resurse naturale și umane și pe utilizarea lor creatoare — acesta este conceptul dezvoltării prin forțe proprii. Pentru a face acest lucru posibil, o națiune trebuie să aibă garanții ca eforturile sale de dezvoltare să nu fie amenințate de consecințele deciziilor altor națiuni..."

Eforturile pe care țările în curs de dezvoltare sînt chemate să le facă în această direcție se cer sprijinite, firește, printr-o largă cooperare internațională care să vizeze introducerea largă a soluțiilor tehnice moderne de cercetare geologică, extracție și prelucrare, furnizarea de capital și specialiști etc.

În același timp, se impune ca și țările consumatoare care nu dispun de resurse proprii să înfăptuiască programe naționale îndreptate spre înlăturarea risipei, folosirea rațională a resurselor de care dispun sau pe care le obțin de la alți producători, promovarea unor proiecte de reciclare a materiilor prime, folosirea mai intensă a deșeurilor, reducerea consumurilor specifice, descoperirea de noi materiale de înlocuire.

Definind poziția României în acest domeniu, președintele **Nicolae Ceaușescu** a precizat : **„După părerea noastră, criza energetică și de materii prime își are rădăcini în politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, în raporturile economice de inegalitate și inechitate dintre state, în folosirea prădalnică a bogățiilor naționale ale unor țări și popoare, precum și în fenomenele negative determinate de așa-zisa societate de consum din lumea capitalistă, care a generat și generează irosirea nejustificată a resurselor de materii prime și energie. Iată de ce soluționarea acestor probleme este strîns legată de instaurarea noii ordini economice internaționale, de promovarea unor relații noi între state, bazate pe egalitate, independență națională, pe interes reciproc. Totodată, se impune ca în toate țările să se treacă la măsuri ferme de raționalizare a exploatării și utilizării resurselor naturale, la intensificarea, cu forțele comune ale tuturor statelor, a cercetării pentru găsirea de noi mijloace și posibilități de sporire a resurselor energetice și de materii prime".**

Un exemplu concludent în acest sens oferă politica economică a României îndreptată cu fermitate spre dezvoltarea bazei proprii de materii prime, folosirea rațională a acestora în toate domeniile, utilizarea intensivă a produselor secundare și a deșeurilor, ridicarea randamentelor în consumul de materii prime și resurse energetice. Indicațiile date în acest sens de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 1 noiembrie 1978 dau o nouă expresie consecvenței cu care orientarea amintită este pusă în centrul problemelor dezvoltării economiei noastre naționale.

Într-un cuvînt, **soluția trebuie căutată, după părerea noastră, nu în direcția stopării creșterii** (ipoteză, de altfel, absurdă din punct de vedere economic), **ci în direcția unei mai raționale gestiuni a resurselor mondiale, printr-un efort coordonat și echitabil al tuturor statelor.** Este tocmai motivul pentru care considerăm că sporirea volumului de resurse de materii prime ale omenirii și asigurarea continuării creșterii ei economice reprezintă o componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale.

Inegalitatea repartiției pe glob

ANALIZA crizei actuale de materii prime nu poate omite faptul că, în ciuda rezervelor importante pe ansamblu, repartiția lor pe glob este inegală.

Tabelul nr. 2 reflectă repartizarea pe grupe de țări a rezervelor principalelor 17 materii prime minerale, a căror producție valorică cumulată reprezintă aproximativ 90% din totalul producției miniere mondiale. Datele tabelului evidențiază că valoarea totală a rezervelor acestor minerale se poate evalua la aproximativ 56 000 miliarde dolari (1977), din care rezervele neenergetice reprezintă circa 7 100 miliarde dolari (aproape 13%).

Țările în curs de dezvoltare dețin ponderea principală (36%) în rezervele de materii prime minerale metalifere și nemetalifere, ceea ce motivează prioritatea pe care o reclamă punerea în valoare a resurselor existente în aceste țări, în primul rînd pe calea accelerării procesului lor de industrializare. Aceste țări dețin 74% din rezervele mondiale de bauxită, 77% din cele de cositor, 59% la cupru, 66% la nichel și 73% la rocă fosfatică. În cazul resurselor energetice, țările în curs de dezvoltare posedă cea mai mare parte a rezervelor mondiale de petrol (75%) și o parte însemnată din cele de gaze naturale (circa 40%).

Țările capitaliste dezvoltate dețin rezerve însemnate de cărbuni (40% la huilă și 37% la lignit), minereu de fier (32%), mangan (33%), zinc, plumb și cromit, iar țările socialiste posedă zăcăminte mari de cărbuni (57% din rezervele mondiale de huilă și 61% din cele de lignit), gaze naturale (41%), minereu de fier (48%), mangan și wolfram.

Costin MURGESCU
director
Octavian RĂDULESCU
șef de sector
Institutul de economie mondială

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Modificări de ponderi în comerțul mondial

DATE STATISTICE recent publicate de Fondul Monetar Internațional („Direction of Trade Annual 1978") referitoare la comerțul exterior a 151 de țări în perioada 1973—1977 relevă o serie de modificări survenite în structura geografică a comerțului internațional, cu deosebire în ultimii cîțiva ani. În această perioadă, exportul mondial, exprimat în dolari, spre principalele țări capitaliste dezvoltate (inclusiv comerțul dintre acestea din urmă, în creștere cu 67,7%) a sporit cu 85,7%, de la 361,7 la 671,5 miliarde dolari. Pe de altă parte, exportul spre țările exportatoare de petrol a crescut cu 305,6% (la 79,9 miliarde dolari), iar spre celelalte țări în curs de dezvoltare — cu 105,6%, la 165,7 miliarde dolari.

Importul mondial din principalele țări capitaliste dezvoltate a sporit ca valoare, între 1973 și 1977, de la 378,8 la 693,2 miliarde dolari, totuși ponderea acestor țări în import s-a redus, de la 70,8% la 65,1%. Pe de altă parte, ponderea țărilor exportatoare de petrol s-a mărit de la 7,9% la 14,4%, iar cea a celorlalte țări în curs de dezvoltare, a trecut de la 13,6% la 13,9%, pe baza creșterii mai rapide a comerțului țărilor latino-americane și asiatice (în aceeași perioadă, ponderea țărilor africane în comerțul mondial a coborît de la 2,4% la 2%).

Modificări similare de ponderi s-au înregistrat și în exportul mondial: participarea țărilor capitaliste dezvoltate s-a redus de la 69,1% la 65,6%, în vreme ce a țărilor exportatoare de petrol s-a majorat de la 3,8% la 7,8%, iar a celorlalte țări în curs de dezvoltare — de la 15,4% la 16,2%, pe seama dinamismului mai accentuat al comerțului țărilor latino-americane.

Mexic: resurse pentru accelerarea dezvoltării

DATORITĂ DESCOPERIRII unor ample zăcăminte de petrol (volumul celor certe fiind evaluat la 25 miliarde barili, volum comparabil cu cel al Libiei, de pildă) Mexicul a devenit unul dintre cei mai de seamă producători de petrol din lume și al doilea (după Venezuela) din America Latină. Concomitent, sporesc încasările din exportul de petrol, acestea putînd să crească de la un miliard dolari anul trecut, la 5—6 miliarde dolari la începutul deceniului următor. Ca urmare, se deschid perspective favorabile pentru accelerarea dezvoltării industriei, a modernizării celorlalte ramuri. Conform estimării unor economiști mexicani, necesarul de mașini și echipament al economiei țării (care urmează a fi procurate în mare parte din import) pe următorul deceniu, se ridică la 42 miliarde dolari. Cele mai importante investiții vor fi orientate spre industria petrolului (îndeosebi pentru sporirea capacităților de rafinare, de la 54 la 106 milioane barili în 1982 și a celor petrochimice), spre dezvoltarea producției de energie electrică (prin sporirea puterii instalate de la 13 000 la 25 000 MW în 1985, din care 1 500 MW în centrale nucleare), a producției de oțel, în sectorul minier, în domeniul construcțiilor, în telecomunicații.

O.C.D.E.: import mai redus de energie

IMPORTUL TOTAL DE ENERGIE al celor 24 țări capitaliste membre ale O.C.D.E. a scăzut cu 6% în primul semestru al acestui an față de perioada corespunzătoare din 1977, ca rezultat al reducerii consumului (inclusiv pe seama unor măsuri de economisire) și al majorării producției interne. În S.U.A. reducerea importului de energie a fost superioară mediei O.C.D.E., și anume de 12,5% (în primele opt luni ale anului în curs). În același timp, datele O.C.D.E. evidențiază sporirea rapidă în continuare a consumului de benzină în toate țările membre, ceea ce acționează în sensul majorării importului de petrol.

Orientări în dezvoltarea economică

Turcia: rolul investițiilor în mutațiile structurale

ÎN ULTIMUL DECENIU și jumătate, Turcia a cunoscut un ritm susținut de dezvoltare economică: datele statistice pe anii 1963—1975 arată că produsul național brut a crescut în medie anuală cu 6,9%. Politica economică promovată de statul turc își propune, ca unul din obiectivele prioritare, transformarea Turciei într-o țară agrar-industrială. Pe parcursul a trei planuri cincinale (ultimul încheiat în 1977), această politică s-a soldat cu o serie de realizări în sfera producției materiale și a serviciilor.

Industria, sectorul energetic, au înregistrat o dinamică superioară celei a producției agricole (10,4% față de 3—4%), ceea ce a determinat atît modificări în structura pe ramuri a economiei naționale, cît și apariția unor centre industriale importante în regiunile mai puțin dezvoltate din estul și sud-estul țării (la Keban, Sivas, Erzurum, Iskenderun ș.a.). În 1962 ponderea industriei în formarea venitului național era de 17%, iar în 1975 ajunsese la 20,5%; conform planului de perspectivă, privind dezvoltarea țării, în 1995 această pondere urmează să ajungă la 37%. Corespunzător, contribuția agriculturii la venitul național evoluează de la 39% la 28% și în perspectivă la 12% (în 1995).

Rezultatele obținute se datoresc, între altele, sporirii ratei acumulării; de la ceva mai mult de 10% din venitul național în deceniul al șaselea, ea a crescut la 20% în cursul deceniului al șaptelea, iar pentru anul 1995 se preconizează să ajungă la 31,7%. De menționat că volumul investițiilor, proiectat în cursul celui de-al treilea plan economic (pe perioada 1973—1977) depășește cifra acumulată pe cele două cincinale precedente, iar ponderea industriei în totalul investițiilor este în creștere, ajungînd în ultimul cincinal la 45,4%.

Orientările politicii economice se reflectă și în domeniul comerțului exterior al Turciei — o creștere de peste 4 ori a volumului schimburilor, în prețurile curente, între anii 1970—1975. În programul anual de importuri, stabilit sub controlul statului, mașinile, instalațiile, materiile prime, materialele și semifabricatele necesare pentru realizarea prevederilor planurilor economice, reprezintă în ultima perioadă peste 95% din total. De asemenea, crește ponderea operațiilor efectuate de întreprinderile de comerț exterior din sectorul de stat.

Schimburile comerciale româno-turce cunosc o dezvoltare rapidă, volumul lor sporind de zece ori în ultimii șase ani. O evoluție favorabilă, stimulată, de semnarea, în aprilie a.c., a unei înțelegeri și a unui protocol, cunosc, de asemenea, relațiile bilaterale de cooperare economică, tehnică și culturală. O importanță deosebită are cooperarea industrială, partea română participînd la construirea rafinăriei „Anatolia Centrală", la lucrări de foraj și cercetări geologice, la punerea în valoare a unor zăcăminte de minereuri, sau furnizînd o serie de instalații pentru industria chimică din Turcia etc.

N. P.

EVOLUȚII MONETARE

DUPĂ SPECTACULOASA inversare de tendință în evoluția dolarului intervenită în intervalul precedent, în săptămîna 6—10.XI.a.c., operatorii de devize au „testat" fermitatea cu care autoritățile monetare din S.U.A. acționează în realizarea efectivă a planului de măsuri pentru aparrarea cursului dolarului pe piețele de schimb. În acest context, observatorii au notat că S.U.A. au efectuat o tragere de 3 miliarde dolari asupra F.M.I., împrumutînd echivalentul sumei menționate într-o paletă de valute „tari" pe care urmează să le utilizeze și în cadrul intervențiilor pe piețele de schimb. Remarcînd persistența intervențiilor în favoarea dolarului, pe ansamblu evoluția monedei americane pare a confirma situarea cursului dolarului la un nivel tranzitoriu mai realist în raport cu evoluția actuală a indicatorilor economici din S.U.A. În perspectiva definitivării preconizatului sistem valutar vest-european se observă că, pe fondul tratativelor între potențialii parteneri, reapar reținerile față de sistem exprimate de unele țări cu monede mai slabe. În același context, continuă procesul de reașezare a raporturilor dintre monedele care ar putea participa la sistemul menționat.

Intervenția repetată a Băncii Japoniei și scăderea accentuată a dobînzilor la yeni (care la perioadele de pînă la o lună s-au transformat în dobînzi negative) au fost factorii care au moderat evoluția **yenului** japonez care, după ce a atins un maxim al intervalului de 186,20 yeni/1 dolar (+1,5% peste nivelul de referință), a închis la circa 188,80 yeni/1 dolar. **Marca vest-germană** a înregistrat un nivel maxim de circa 1,8680 mărci/1 dolar, cotînd la închidere 1,8650 mărci/1 dolar. **Francul francez** a continuat să-și îmbunătățească poziția, înregistrînd, după o deschidere de circa 4,3550 franci un maxim la circa 4,2530 franci/1 dolar, urmat de o închidere cu circa 0,2% peste nivelul de referință. **Francul belgian** și **lira italiană** au înregistrat în final un regres față de intervalul precedent, cotînd la circa 29,58 franci și respectiv 837,60 lire/1 dolar. În acest interval, **francul elvețian** a înregistrat mișcarea cu cea mai mare amplitudine, atingînd după un minimum de circa 1,6480 franci un maxim al intervalului de circa 1,6050 franci/1 dolar. Majorarea dobînzii minime de împrumut cu 2,5%, la 12,5%, nu a avut un efect deosebit asupra cursului **lirei sterline**, care a închis cu 0,6% sub nivelul de referință.

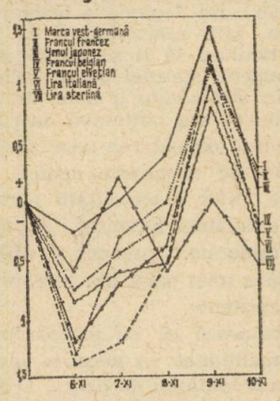

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 6—10 XI, luîndu-se ca bază cursurile din 3 XI 1978

Pe piața eurodepozitelor la perioada de șase luni, dobînzile au continuat să crească la eurodolari, atingînd un nivel de circa 10,0625%; s-au menținut constante la circa 0,5% la eurofranci elvețieni și au scăzut pînă la circa 3,625% la euromărci vest-germane.

Prețul aurului a continuat să înregistreze fluctuații mari, atingînd un maxim de 221,75 dolari/uncie; ultimul fixing al săptămînii de la Londra a fost la 206,25 dolari.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Materii prime și energie — distanțări

DATE pe o perioadă mai lungă (1965—1977) asupra producției mondiale la principalele *materii prime* industriale și cei mai de seamă purtători de energie evidențiază afirmarea unei tendințe de dezvoltare mai rapidă la unele dintre produsele respective, așa cum rezultă din grafic. În domeniul metalurgiei, un avans considerabil a înregistrat aluminiul — o creștere de circa 2,1 ori în 1977 față de nivelul anului 1965, pe cîtă vreme celelalte metale cu un volum important al producției — oțel, cupru, plumb și zinc — au cunoscut sporuri relativ modeste (între 23 și 58%).

În *sectorul energetic*, criza a mai stimulat creșterea — și înainte susținută — a producției celei mai „economice" dintre principalele forme de energie: energia electrică, și anume de 2,1 ori în aceeași perioadă. Dintre purtătorii de energie primară, petrolul a înregistrat cele mai sensibile oscilații, în timp ce s-a accelerat creșterea producției de cărbune.

Dintre celelalte materii prime industriale importante, producția de fibre necelulozice s-a distanțat net ca ritm de creștere, deși cu oscilații mari în evoluția sa de-a lungul perioadei la care se referă datele.

În ansamblu, graficul mijlocește o idee despre direcțiile unor modificări

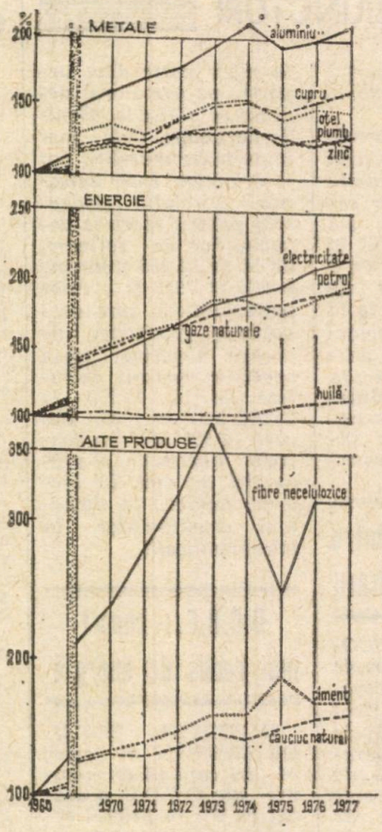

ce au loc în structura materiilor prime industriale și a resurselor energetice.

U. R. S. S.: sporirea potențialului tehnologic

ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ, țară în care se acordă o mare atenție dezvoltării cercetării științifice, volumul anual al cheltuielilor destinate acestui scop depășește 4% din venitul național. O urmare directă este creșterea continuă a potențialului tehnologic al U.R.S.S., a posibilităților sale ca partener în cadrul schimburilor internaționale în acest domeniu. Astfel, la începutul acestui an, în Uniunea Sovietică erau folosite peste 10 000 de patente străine, iar numărul patentelor sovietice utilizate în alte țări depășea 16 000. În anul 1977, Comitetul de stat pentru invenții și descoperiri a transmis Camerei de comerț și industrie din U.R.S.S. 737 invenții pentru brevetare în străinătate, numărul cererilor primite în acest sens fiind cu 22% mai mare decît în 1976.

În actualul cincinal, în cadrul măsurilor de extindere în continuare a potențialului tehnologic al Uniunii Sovietice, ca sarcini prioritare figurează crearea și producerea de mașini și instalații perfecționate pentru energia atomică, pentru siderurgie și metalurgia neferoasă, pentru industria chimică, de tehnică de calcul, de aparate și mijloace de automatizare. Bilanțul primilor doi ani ai cincinalului se exprimă prin însușirea producției a aproape 7 000 de noi tipuri de instalații și aparate, prin extinderea aplicării unor procese tehnologice moderne ș.a.

Japonia: asigurarea aprovizionării cu materii prime

PUTERNICA DEPENDENȚĂ a economiei Japoniei de importul de materii prime și purtători de energie determină guvernul japonez să adopte măsuri de stimulare a participării firmelor naționale la valorificarea resurselor respective pe teritoriul altor țări. În acest scop, Ministerul comerțului exterior și industriei din Japonia a elaborat un program, care preconizează ca firmelor particulare să li se acorde credite de la bugetul statului pentru achiziționarea în străinătate a unor întreprinderi miniere sau obținerea de concesiuni privind exploatarea unor zăcăminte minerale. Se urmărește, astfel, asigurarea în viitor a stabilității aprovizionării economiei japoneze cu materii prime minerale, precum și utilizarea eficientă a unei părți din rezervele valutare existente.

Se evaluează că înfăptuirea programului menționat va necesita investiții de circa 2 miliarde de dolari. O atenție prioritară urmează să se acorde punerii în valoare și exploatării zăcămintelor de minereu de fier, cărbune, plumb, zinc, uraniu ș.a., situate în special în Australia, Canada, Mexic și în țări africane.

R. P. D. Coreeană: expansiunea industriei miniere

ÎN VEDEREA lărgirii bazei proprii de materii prime a economiei R.P.D. Coreene, în actualul septenal este prevăzută sporirea extracției de cărbune la 70—80 mil. tone pe an, a celei de minereu de fier la 16 mil. tone, iar de minereuri neferoase la nivelul necesar pentru realizarea producției de un milion tone de metale neferoase. În acest scop, în cadrul politicii investițiilor se acordă prioritate lărgirii și modernizării bazei tehnico-materiale a industriei miniere (inclusiv prin darea în exploatare a unor noi mine), perfecționării proceselor tehnologice, ridicării productivității muncii în această ramură.

Concomitent, se prevede ca în cadrul septenalului exporturile de produse minerale ale R.P.D. Coreene să crească de 3,4 ori. Pe lîngă lărgirea considerabilă a livrărilor de oxid de magneziu (exportat anul trecut în peste 30 de țări), disten, grafit, cărbune, minereu de fier, barită, caolin ș.a., pe lista produselor de export vor începe să figureze minereuri neferoase sau de metale rare, bentonită, feldspat etc.

Africa de Sud: aur și sclavie

MUNCITORII DE CULOARE care lucrează în minele de aur din Africa de Sud, din care peste jumătate provin din țările independente învecinate, nu au dreptul să se organizeze în sindicate și trăiesc într-o situație apropiată de sclavie, se arată într-un buletin de informații al Biroului Internațional al Muncii. Muncitorii din minele sud-africane, în care se obține circa 70% din producția mondială de aur, nu pot beneficia nici de concediu de boală, nici de asigurare de șomaj, iar condițiile de muncă extrem de grele îi expun la boli profesionale și accidente. În decurs de numai un an și jumătate s-au înregistrat 132 accidente mortale și alte 500 accidente grave.

Din aceste motive, țările vecine din care provin minerii imigranți (Lesotho, Botswana, Swaziland, Mozambic ș.a.) au luat măsuri pentru înapoierea unei părți a acestora. Totuși, în Africa de Sud sînt nevoiți să lucreze încă, de exemplu, potrivit datelor publicate de B.I.T., aproape 97 000 de muncitori provenind din Lesotho, ceea ce reprezintă jumătate din populația masculină adultă aptă de muncă a acestei țări și o zecime din cea feminină.

GLOSAR

Raport de schimb [II]

PENTRU POLITICA ECONOMICĂ a unui stat, raportul de schimb care rezultă din comerțul exterior („raportul de schimb internațional") are o importanță deosebită. Acest raport (a nu se confunda cu cursul de schimb, care înseamnă prețul monedei naționale în unități monetare străine) se stabilește între prețul mediu al mărfurilor exportate (pe) și prețul mediu al mărfurilor importate (pi) de o țară. Dacă admitem că două țări au schimburi reciproce echilibrate, vom nota: pe.qe=pi.qi, de unde pe/qi=qi/qe. Acest raport de schimb este mai avantajos pentru o țară decît cel care ar rezulta pentru aceleași produse dacă țara respectivă ar duce o politică autarhică sau, în cel mai rău caz, este egal cu costurile comparate ale producției autohtone în regim autarhic. Dacă n-ar fi așa, țara ar face comerț exterior în pierdere, astfel încît, în mod normal, ar trebui să renunțe la producția pentru export. În general, deci, comerțul exterior îmbunătățește raportul de schimb al mărfii exportate față de marfa importată sau, altfel exprimat, el oferă fiecărui partener posibilitatea de a obține o cantitate mai mare din marfa pe care o importă decît dacă ar trebui să o fabrice singur.

Se face distincție între **raportul de schimb net** și cel **brut**. Primul este cel definit mai sus, pornind de la echivalența pe.qe=pi.qi. Acest raport, luat împreună cu cantitățile exportate, exprimă capacitatea țării de a importa produse ale altor țări (pe.qe/pi=qi). Raportul de schimb brut se referă la cantitățile schimbate. Se face și de această dată o distincție — între **raportul de schimb uzinal simplu** și cel **dublu**. Primul compară consumurile materiale și de muncă efectuate pentru producerea mărfurilor exportate, cu volumul importului. Raportul de schimb uzinal dublu compară consumurile încorporate atît în mărfurile exportate, cît și în cele importate. În cazul în care productivitatea muncii dintr-o țară crește într-un ritm superior aceluia din restul lumii, țara poate cumpăra cu un număr mai mic de ore de muncă același volum de produse străine: raportul de schimb uzinal dublu se îmbunătățește. Într-adevăr, nivelul raportului de schimb pe/pi depinde de costurile de producție comparate ale țării respective și ale restului lumii, precum și de intensitatea relativă a cererii pentru aceste produse în țară și în restul lumii.

Evoluția raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare constituie o sursă serioasă de preocupări, din cauza tendinței lui de degradare continuă. Un studiu arată că între 1870 și 1930, America Latină a trebuit să exporte cu 60% mai multe produse pentru a importa aceeași cantitate de produse. Potrivit altor date, raportul de schimb s-a deteriorat din 1952 încoace într-o asemenea măsură în dauna țărilor în curs de dezvoltare, încît o parte însemnată din asistența financiară a țărilor dezvoltate a fost recuperată de donatori numai pe această cale.

Țările în curs de dezvoltare exportă în general produse primare pentru care nu dețin întotdeauna monopolul; dimpotrivă, țările dezvoltate dețin un monopol, de obicei absolut, în sectoarele industriale de vîrf. Din această cauză, ca și din altele (concurența produselor sintetice care înlocuiesc produsele primare, organizarea piețelor care consolidează puterea de dominație a țărilor industrializate), raportul de schimb se deteriorează pentru țările în curs de dezvoltare, reducîndu-le capacitatea de import necesară industrializării. Evoluția raportului de schimb internațional dovedește că actuala diviziune internațională a muncii corespunde tot mai puțin aspirațiilor țărilor în curs de dezvoltare, cerințelor unei dezvoltări sănătoase a economiei mondiale.

C. K.

Intervenție

I. Vlad, Tîrgoviște — 1) Între sfîrșitul lunii iunie și jumătatea lunii octombrie, cînd marca vest-germană a trebuit să fie revalorizată cu 2% față de francul belgian și florinul olandez și cu 4% față de coroana norvegiană și coroana daneză, Banca Federală a R.F.G. a intervenit pe piețele valutare în sprijinul acestor monede partenere din șarpele monetar vest-european cu achiziții în valoare de circa 10 miliarde mărci. Alte circa 3,5 miliarde de mărci au reprezentat intervenții în favoarea altor monede aflate în dificultate. Pentru a retrage din circulație o parte din excesul de lichiditate apărut în urma acestor intervenții, rezervele minime pe care băncile sînt obligate să le păstreze în conturile lor la banca centrală au fost majorate la 9% din resursele lor de credit. Această măsură va „steriliza" temporar circa 4 miliarde mărci vest-germane.

2) Puternica repreciere a yenului în raport cu dolarul, evaluată la circa 25% de la începutul anului pînă la sfîrșitul lunii octombrie, a avut drept consecință scumpirea exporturilor japoneze pe piața S.U.A., între care deosebit de afectate au fost cele de automobile. Cu o pondere de 17%, acestea reprezintă acum principalul articol de export al Japoniei pe piața mondială. Încetinirea vînzărilor de automobile pe piața externă a avut ca urmare puternica intensificare a concurenței pe piața internă, la care se referă articolul citat de dv.

Încasări din export

Manole Tuțuleasa, Tîrgu Frumos — 1) Este adevărat că după volumul extracției de țiței, de circa 70 milioane tone pe an, Indonezia se numără printre primii zece mari producători din lumea nesocialistă. Petrolul este extras în proporție de 90% de monopoluri străine, în primul rînd americane și japoneze. Veniturile de pe urma exportului de petrol reprezintă două treimi din încasările totale din export ale Indoneziei, constituind principala sursă de finanțare a economiei naționale. De aceea recentele măsuri de reducere a extracției și exportului de petrol indonezian luate de aceste monopoluri au fost apreciate ca fiind de natură să afecteze posibilitățile de dezvoltare a economiei naționale.

2) Un bilanț al naufragiilor în care au pierit nave comerciale a fost dat publicității recent de „Lloyds Register of Shipping", privitor la anul 1977. Anul trecut pe mările și oceanele lumii au fost distruse în naufragii 334 nave, cu un tonaj total de 1 073 117 t.r.b., al doilea ca mărime din toate timpurile. Nave însumînd un tonaj de circa 447 mii t.r.b. au fost distruse de incendii, ceea ce reprezintă un nivel record. Majoritatea naufragiilor au afectat nave circulînd sub pavilion de complezență: cele mai multe nave (54) se aflau sub pavilion panamez, iar sub raportul tonajului cele mai mari pierderi le-a înregistrat flota liberiană (292 mii t.r.b.).

Economia de energie în sectorul casnic

Petre C. Petre, București — Ponderea consumului casnic în totalul consumului de energie electrică variază de la țară la țară. În Franța, de pildă, consumul casnic este estimat la circa o treime din totalul consumului național, ponderea aceasta repartizîndu-se pe o gamă largă de aparate electrocasnice. Cele mai răspîndite sînt, potrivit unei anchete recente citate de ziarul „Le Monde", grătarele electrice (4,8%), urmate de fierbătoare (4%), frigidere (2,5%), mașini de spălat rufe (2,1%), congelatoare (1,1%) și mașini de spălat vase (0,5%). Ponderea redusă a acestora din urmă se explică prin răspîndirea lor încă redusă, pentru că în sine ele sînt destul de mari consumatoare de energie.

Necesitatea economisirii energiei s-a reflectat și în domeniul aparatelor electrocasnice, care au fost dotate în ultimii ani cu programe „economice", sau cel puțin cu instrucțiuni în sensul folosirii lor în modul cel mai economicos. Astfel, în cazul mașinilor de spălat rufe a fost suprimată prespălarea, iar temperatura apei a fost redusă de la 90° la 60°. În sfîrșit, a fost reamintit beneficiarilor principiul că numai utilizînd o mașină la capacitatea ei poate fi limitat consumul de energie electrică necesar pentru efectuarea unei anumite operații.

Leasing

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Soluția de închiriere (leasing) a avioanelor supersonice de pasageri Concorde este avută în vedere de companiile „British Airways" și „Air France" nu numai pentru cele cinci aparate — al căror cost unitar este de circa 60 milioane de dolari — care nu și-au găsit încă plasare (dintre care ultimul va părăsi hala de montaj înainte de sfîrșitul anului), ci și pentru cele nouă avioane Concorde intrate în dotarea celor două companii începînd din ianuarie 1976. Acestea ar urma să le cedeze și apoi să le închirieze de la o firmă de leasing creată în acest scop, formulă care ar fi mai avantajoasă pentru ele din punct de vedere financiar.

În prezent compania „Air France" utilizează avioanele Concorde pe rutele care leagă Parisul de New York, Washington, Dakar, Rio de Janeiro, Caracas și Ciudad de Mexico, iar „British Airways" pe rutele legînd Londra de New York, Washington și Manama (capitala statului Bahrain) din Orientul Mijlociu.

2) Complexul hidroenergetic ce se construiește în comun pe Dunăre de Cehoslovacia și Ungaria la Habcikov — Nagymaros va fi compus din două hidrocentrale cu o putere instalată totală de 870 MW, care vor produce anual aproape 4 miliarde kWh.

3) Pe sectorul austriac al Dunării, de 350 km, funcționează în prezent cinci hidrocentrale, iar o a șasea a intrat de curînd în construcție; alte șase sînt în faza de proiect.

Traduceri la calculator

Radu Pascu, Iași — În fiecare minut în lume apar circa 2 000 pagini de informații tehnice; anual sînt publicate peste 225 000 lucrări tehnico-științifice, fără a mai ține seama de cele circa 2 milioane de comunicări care se elaborează în fiecare an. Sporirea continuă a volumului de traduceri pentru a valorifica mai bine această avalanșă de informații și creșterea implicită a costului acestei operații în condițiile în care productivitatea muncii omenești este limitată a incitat numeroase firme să propună un calculator electronic pentru accelerarea acestui proces. Cu ajutorul unei asemenea mașini electronice, utilizabile pentru început pentru traducerile din spaniolă în engleză, de pildă, se poate traduce într-o oră un text de peste patru ori mai lung decît ar putea traduce un translator experimentat, a cărui productivitate este estimată la circa 600 cuvinte pe oră. În memoria calculatorului respectiv sînt introduse un dicționar spaniol-englez, o listă de sinonime și o gramatică. Textul original, cules cu ajutorul claviaturii cu care este dotat calculatorul, apare — tradus de acesta — pe un ecran. Traducătorul examinează pe ecran versiunea preliminară a traducerii, operînd corecturile pe care le consideră necesare cu ajutorul aceleiași claviaturi, după care textul tradus finisat este bun de imprimat. Mașina menționată va putea fi utilizată în perspectivă pentru traduceri în pînă la zece limbi, cu caractere total diferite, cum sînt rusa, japoneza, araba și ebraica.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 17 noiembrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Reducerea consumurilor materiale — imperativ al creșterii eficienței (I) **(Bogdan Pădure, Gheorghe Drăghici)** 1
- Folosirea posibilităților de creștere a producției fizice și nete **(Fetre Cioclu)** 3
- Exigențe ale realizării programelor de investiții. Darea la termen în funcțiune a obiectivelor planificate **(V. Boescu)** 4
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Sporirea eficienței economice, cerință fundamentală a autogestiunii **(Iulian Ploștinaru)** 6
- Valorificarea completă a rezervelor interne — factor decisiv al sporirii rentabilității la producția de lapte **(Gavrilă Fazakaș)** 8
- Dezbatere „R.E." privind o zonă de interferență comerț-industrie Produsul nou de la idee la beneficiar (II) 10

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Analiza valorii — instrument de raționalizare a cheltuielilor materiale **(Dorin Constantinescu)** 12

TEORII • IDEI

- Procesul circular activ. Potențialul energetic al apelor geotermale — factor activ în asigurarea necesarului energetic și material al economiei 14
- 6 decenii de la făurirea statului național unitar român. Dezvoltarea economico-socială a României sub influența Unirii **(dr. Georgeta Macarie)** 22
- Școli • curente • economiști. Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Problema materiilor prime — componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale (I) **(Costin Murgescu, Octavian Rădulescu)** 27
- Tendințe — conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71131 București, telefon 12 13 09.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

IN THIS ISSUE

- The reduction of material consumption — an imperative for raising productivity (I). **(Bogdan Pădure, Gheorghe Drăghici)** 1
- Increasing economic efficiency, a basic requirement of self-management **(Iulian Ploștinaru)** 6
- Value analysis — an instrument for rationalizing material consumption **(Dorin Constantinescu)** 12
- The circular active process. The energy potential of geothermal water — an active factor for providing the economy with energy and materials 14
- Six decades since the formation of the Romanian national unitary state. Romania's economic and social development under the influence of the union **(Dr. Georgeta Macarie)** 22
- The raw materials problem — a component of the process of the building up a new international economic order (I) **(Costin Murgescu, Octavian Rădulescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

- La réduction de la consommation de matériaux — impératif de l'accroissement de l'efficience (I) **(Bogdan Pădure, Gheorghe Drăghici)** 1
- L'augmentation de l'efficience économique, exigence fondamentale de l'autogestion **(Iulian Ploștinaru)** 6
- L'analyse de la valeur — instrument de rationalisation de la consommation de matériaux **(Dorin Constantinescu)** 12
- Le processus circulaire actif. Le potentiel énergétique des eaux géothermales — facteur actif dans l'approvisionnement de l'économie avec énergie et matériaux 14
- Six décennies depuis la formation de l'Etat national unitaire roumain. Le développement économique et social de la Roumanie sous l'influence de union **(dr. Georgeta Macarie)** 22
- Le problème des matières premières — composante du processus d'édification d'un nouvel ordre économique international (I) **(Costin Murgescu, Octavian Rădulescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Уменьшение материальных затрат — требование направленное на увеличение эффективностие (I) **(Богдан Пэдуре, Георге Дрэгич)** 1
— Повышение экономической эффективности - фундаментальный запрос самостоятельного хозрасчета **(Юлиан Плоштинару)** 6
— Анализ стоимости — орудие рационализации материальных затрат **(Дорин Константинеску)**.. 12
— Активный циркулярный процесс. Энергетический потенциал горячих глубинных вод — активный фактор обеспечения потребностей экономики в энергии и материалах 14
— Шестидесятилетие создания единного румынского национального государства. Экономико-социальное развитие Румынии под воздействием Объединения **(др. Джорджьта Макарие)** 22
— Сырьевой вопрос — составная часть процесса создания нового международного экономического порядка **(Костин Мурджеску, Октавиан Рэдулеску)**..... 27

Completați, decupați și expediați redacției comanda de mai jos :

(adresa completă a abonatului)

Revista ECONOMICA

București 22, Calea Dorobanților 25, cod 71131

Prin mandatul poștal din ziua de.....v-am expediat suma de.... lei în contul ISIAP 645130152, B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București, reprezentînd..... abonamente la „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal) pe anul 1978.

(semnătura abonatului)

- **Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.**
- **La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.**

LUSTRUITORUL DE PARCHET

vă ajută să realizați o curățenie desăvîrșită în locuința dv.

LUSTRUITORUL DE PARCHET

curăță și lustruiește parchetul, dușumelele și pardoselile din linoleum sau vinilin, aspiră praful ce se ridică de la curățat și lustruit, evitîndu-se murdărirea pereților și a mobilierului

Deci, cu efort minim, se obține randament maxim, numai dacă folosiți LUSTRUITORUL DE PARCHET, care poate fi procurat din magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat cu suma de 1200 lei

1978 NOV 24
1978 NOV 24

M. I. C. M. — C. I. T. M. A:
ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ — BRAŞOV
str. Traian Grozăvescu, nr. 7
telefon 11431; telex 012229

Specialiştii au ajuns la concluzia unanimă că protecţia ce o oferă centura de siguranţă auto este indiscutabilă. În momentul şocului provocat de coliziune, corpul omenesc este supus unei forţe de cîteva mii de kg, căreia nu i se poate opune prin rezistenţa braţelor proptite în volan sau în bordul autovehiculelor.

De aici necesitatea purtării centurii de siguranţă auto nu numai la viteze mari, ci şi la viteze mici. În prezent construcţia, modul de ancorare cît şi condiţiile de testare şi încercare ale centurilor de siguranţă auto au ajuns la un înalt grad de perfecţiune, fiind reglementate prin normative internaţionale.

Întreprinderea mecanică din Braşov produce centuri de siguranţă auto cu două şi trei puncte de fixare ,testate şi încercate la institutele de specialitate din ţară şi străinătate.

În atenţia întreprinderii se află continua diversificare a tipurilor de asemenea centuri. În cursul acestui an a fost omologată şi introdusă în fabricaţie de serie o centură de siguranţă auto pentru copii între vîrste de 1—8 ani. Această centură permite o mobilitate mare şi o siguranţă deplină în funcţionare.

În viitorul apropiat va intra în fabricaţie o nouă centură de siguranţă auto pentru pasagerii din spatele autovehiculului.

De asemenea, se află în fază de încercări o nouă centură de siguranţă auto cu retractor, care va permite un confort sporit pasagerilor autoturismului printr-un înalt grad de mobilitate.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CERINȚĂ A CREȘTERII VALORII NOU CREATE

REDUCEREA CONSUMURILOR ENERGETICE

Numărul 47 ● Vineri 24 noiembrie 1978

O BOGATĂ ACTIVITATE INTERNAȚIONALĂ DESFĂȘURATĂ DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Participarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Consfătuirea de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Vizita de prietenie a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia

1978 NOV 2

Vizita tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în R.S.F. Iugoslavia

O CONTRIBUȚIE DE PREȚ LA DEZVOLTAREA RELAȚIILOR EXEMPLARE DE PRIETENIE ȘI COLABORARE ROMÂNO-IUGOSLAVE

REPREZENTÎND o nouă și strălucită contribuție la dezvoltarea unei trainice prietenii, a unor exemplare relații de colaborare și bună vecinătate, vizita întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Iugoslavia, la invitația tovarășului Iosip Broz Tito, a fost urmărită cu viu interes și deplină satisfacție de întregul popor român. Înscriindu-se în succesiunea contactelor la nivel înalt, devenite tradiționale, dintre cele două țări, recenta întîlnire, prin rezultatele rodnice cu care s-a încheiat, ca și prin întreaga sa desfășurare, a marcat o nouă treaptă în adîncirea prieteniei și colaborării multilaterale dintre țările, partidele și popoarele noastre în construcția socialismului, ca și pe arena internațională, pentru înfăptuirea năzuințelor de pace și prosperitate ale întregii omeniri.

Bilanțul convorbirilor de la Belgrad, ca și manifestările sărbătorești, pline de căldură și stimă, cu care cel mai de seamă reprezentant al poporului român a fost întîmpinat pe tot parcursul vizitei au scos din nou în evidență, în mod grăitor, rolul esențial al tovarășilor Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, în dezvoltarea relațiilor de prietenie și bună vecinătate dintre cele două țări. În acest context, decorarea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu înaltul titlu iugoslav de „Erou al muncii socialiste" a exprimat aleasa prețuire și aprecierile deosebite ale popoarelor Iugoslaviei față de îndelungata activitate revoluționară și de rolul excepțional al secretarului general al partidului și președintele țării noastre în dezvoltarea multilaterală și creșterea prosperității României socialiste, ca și față de activitatea sa neobosită în slujba dezvoltării relațiilor de prietenie și bună vecinătate dintre cele două țări, a cauzei păcii și colaborării egale în drepturi între toate națiunile.

Evoluția continuu ascendentă a raporturilor de prietenie și colaborare dintre popoarele României și Iugoslaviei, legate prin tradițiile luminoase ale luptei comune duse de-a lungul veacurilor pentru libertate și independență, înfrățite astăzi în munca pentru edificarea vieții noi, socialiste, relevă pregnant caracterul profund constructiv al noilor principii de relații internaționale. Principiile egalității în drepturi, stimei și încrederii tovărășești, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării sînt așezate statornic la temelia dezvoltării acestor relații, în spiritul respectului mutual față de căile proprii de construire a socialismului în cele două țări.

Preocuparea consecventă a partidului și statului nostru pentru intensificarea pe multiple planuri a colaborării româno-iugoslave se înscrie ca o parte integrantă a orientării programatice reafirmate de Congresul al XI-lea privind dezvoltarea amplă — pe fundamentul trainic și de neînlocuit al principiilor menționate, a căror justețe a fost confirmată de viață — a relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală cu toate țările socialiste, în interesul cauzei socialismului și păcii în lume.

Referindu-se la cursul mereu ascendent al raporturilor de prietenie, colaborare și solidaritate româno-iugoslave, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Avem toate temeiurile să afirmăm că relațiile româno-iugoslave constituie un exemplu de conlucrare rodnică între două state socialiste vecine, pe baza deplinei egalități, stimei, respectului reciproc și încrederii tovărășești. Fără îndoială că această nouă întîlnire a noastră va impulsiona și mai mult dezvoltarea colaborării prietenești dintre cele două partide, state și popoare".** La rîndul său, tovarășul **Iosip Broz Tito** declara : **„Aș dori să-mi exprim încă o dată bucuria pentru întîlnirea noastră, avînd convingerea că și de această dată convorbirile dintre noi își vor aduce o puternică contribuție la înțelegerea, colaborarea și prietenia dintre cele două țări socialiste ale noastre, ale căror relații de bună vecinătate pot servi ca exemplu și stimulent".**

Analizînd modul în care se îndeplinesc înțelegerile privind dezvoltarea schimburilor comerciale și a cooperării economice româno-iugoslave, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au dat o înaltă apreciere mersului lucrărilor pe șantierul sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, început cu mai puțin de un an în urmă, cu prilejul întîlnirii din decembrie 1977, și care se realizează prin eforturile comune ale celor două țări vecine și prietene. Digul-batardou care va delimita, în albia Dunării, incinta destinată construcției centralelor electrice și a barajului deversor, este realizat în prezent în proporție de peste 90% din lungimea sa, iar valoarea totală a lucrărilor executate în avans față de plan de la începutul anului pe acest șantier depășește 12 milioane de lei.

Se dezvoltă cu succes schimburile comerciale : fiind în prezent de șapte ori mai mari decît în 1970, aceste schimburi urmează să atingă în ultimul an al cincinalului în curs nivelul de un miliard de dolari, iar în 1985 două miliarde. Cooperarea în producție își sporește continuu ponderea în ansamblul colaborării economice, înglobînd, între altele, construirea prin eforturi comune a unor întreprinderi în Iugoslavia : sînt în același timp în studiu posibilitățile de construire în comun a unor întreprinderi în România.

Realizărilor de pînă acum obținute în cooperarea în domeniile construcției de mașini și mașini-unelte, electronicii, telecomunicațiilor, li se adaugă noi proiecte de cooperare pe termen lung vizînd valorificarea resuselor celor două țări prin investiții comune, cooperarea pe terțe piețe, în special în țările în curs de dezvoltare, lărgirea colaborării tehnico-științifice, constatîndu-se interesul reciproc și posibilitățile reale de dezvoltare în continuare a colaborării multilaterale dintre cele două țări. Așa cum se relevă în comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, părțile au subliniat necesitatea unei mai strînse colaborări între organele de resort și organizațiile economice din cele două țări, în scopul rezolvării mai operative a sarcinilor curente ale colaborării economice și amplificării relațiilor economice și tehnico-științifice multilaterale în domeniile construcțiilor de mașini, metalurgiei, industriei electronice și electrotehnice, petrochimiei, în ramurile extractive de materii prime, în industria alimentară, agricultură și în alte domenii. Intensificarea conlucrării evidențiază voința politică a României și Iugoslaviei de a folosi din plin avantajele ce decurg din experiența științifică și tehnică acumulată, pentru a contribui la traducerea în viață a programelor de dezvoltare elaborate de cele două țări.

Satisfacția celor două părți pentru dezvoltarea fructuoasă a colaborării dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia se reflectă și în hotărîrea lor de a intensifica în continuare această conlucrare, de a extinde schimburile de experiență și păreri în cele mai diferite domenii ale construcției socialismului, precum și asupra tuturor problemelor importante ale luptei pentru socialism, pace și progres în lume. În spiritul înțelegerilor la care s-a ajuns, se vor extinde contactele și colaborarea dintre reprezentanții parlamentelor și guvernelor, ai organelor republicane, regionale, județene și orășenești, dintre întreprinderi și cetățeni.

Convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au confirmat și cu acest prilej că dezvoltarea raporturilor româno-iugoslave corespunde nu numai intereselor fundamentale ale popoarelor celor două țări, ci reprezintă și o contribuție de seamă la afirmarea principiilor democratice în relațiile internaționale, la destindere, la întărirea colaborării pe bază de egalitate, a securității în Europa și în lume, la lupta pentru pace, socialism și progres social. Amplul schimb de opinii privind evoluția vieții internaționale, prilejuit de întîlnirea de la Belgrad, a pus din nou în evidență un înalt grad de identitate a punctelor de vedere ale celor două țări asupra problemelor discutate.

Din sfera largă a acestor probleme am dori să reliefăm aici reafirmarea la recentele convorbiri la nivel înalt româno-iugoslave a atașamentului celor două țări pentru înfăptuirea consecventă și integrală a principiilor și prevederilor Actului final de la Helsinki. Atît România cît și Iugoslavia se pronunță pentru extinderea colaborării neîngrădite dintre statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa pe plan economic, tehnico-științific și cultural, pentru trecerea la măsuri concrete și eficiente de dezangajare militară și dezarmare, fără de care nu pot fi concepute securitatea europeană, asigurarea unei păci trainice pe continentul nostru și în întreaga lume.

În acest spirit, o contribuție concretă și importantă la promovarea cooperării general-europene și la înfăptuirea securității pe continent trebuie să o aducă transformarea regiunii Balcanilor într-o zonă în care să se dezvolte relații bazate pe încredere și bună vecinătate, pe colaborarea în cele mai diferite domenii — scopuri pentru care cele două țări și-au exprimat și cu această ocazie hotărîrea de a acționa în continuare.

În general, convorbirile au reliefat ca o idee centrală că adîncirea coexistenței pașnice, democratizarea relațiilor dintre state, lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale — probleme cardinale, de care depinde însuși viitorul întregii omeniri — impun cu necesitate abolirea vechii politici imperialiste de forță și asuprire, respectarea dreptului popoarelor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară. Ele necesită întărirea conlucrării și încrederii între state și popoare, participarea activă la viața internațională a tuturor statelor, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a statelor nealiniate, care constituie marea majoritate a omenirii.

Exprimîndu-și îngrijorarea față de rezultatele pînă acum nesatisfăcătoare în direcția lichidării subdezvoltării, în realizarea hotărîrilor sesiunilor speciale a VI-a și a VII-a ale Adunării Generale a O.N.U. privind edificarea noii ordini, cele două părți s-au pronunțat din nou pentru relații economice internaționale bazate pe echitate, pe justiție, pentru participarea egală în drepturi a tuturor țărilor la soluționarea problemelor complexe care confruntă omenirea. Pornind de la aprecierea că O.N.U. este cel mai potrivit for pentru găsirea unor soluții adecvate în această privință, România și Iugoslavia au subliniat necesitatea pregătirii în cele mai bune condiții a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 consacrate edificării noii ordini economice internaționale. Ele s-au angajat să depună eforturi ca la viitoarea sesiune din 1979, de la Manila, a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, în stabilirea obiectivelor următorului Deceniu al dezvoltării și în pregătirile pentru viitoarea sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. să se adopte măsuri corespunzătoare pentru soluționarea problemelor economice internaționale în interesul tuturor statelor.

Prin numeroase telegrame adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, își manifestă în mod unanim profunda satisfacție și înalta apreciere față de activitatea rodnică desfășurată și cu acest prilej de secretarul general al partidului, față de rezultatele fructuoase ale vizitei. Ei își exprimă convingerea fermă că acestea se înscriu ca o nouă contribuție, de cea mai mare importanță, la întărirea în continuare a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două partide și țări, în interesul reciproc al poporului român și al popoarelor Iugoslaviei, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

Cercetarea economică în sprijinul practicii

ECONOMISIREA ENERGIEI – O SARCINĂ PRIORITARĂ

DEZVOLTAREA puternică a industriei, transportului, agriculturii, precum și ridicarea standardului de viață al populației au impus creșterea accentuată a necesităților de energie electrică și combustibil. Eforturile făcute de statul nostru pentru sporirea continuă a producției de energie s-au materializat, după cum se cunoaște, în construirea de mari hidrocentrale, centrale electrice, numeroase micro hidro și termocentrale etc.

Ținînd seama de faptul că resursele de energie sînt limitate, s-au impus și se impun măsuri de diminuare accentuată a consumului, concomitent cu depistarea și valorificarea de noi resurse energetice. Pe această linie au fost inițiate, în decursul anilor, o serie de acțiuni soldate cu o reală eficiență. Dar, posibilitățile existente de gospodărire și mai rațională, de economisire a energiei electrice, nu au fost nici pe departe epuizate. Sînt încă mari rezerve neatrase în circuitul economic, există încă risipă atît la consumatorii industriali, cît și la populație. Mersul nostru înainte impune găsirea de noi soluții tehnologice și organizatorice pentru a ridica gradul de valorificare și gospodărire a energiei, pentru a pune stavilă risipei sub orice formă s-ar manifesta.

„Economisirea combustibilului și energiei — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R. — **este una din problemele de bază ale dezvoltării noastre economice, atît în prezent cît și în perspectivă.“** Așadar sînt necesare în continuare măsuri care, să asigure un consum de energie cît mai rațional, eliminarea risipei, valorificarea tuturor resurselor de energie existente.

Nivelul consumului

DINTRE instrumentele concrete de lucru ce s-au utilizat și se utilizează în acțiunea de depistare a posibilităților de reducere a consumurilor specifice, **bilanțurile energetice pe utilaje, întreprinderi, secții** și-au demonstrat pe deplin eficacitatea. În 1977, de pildă, prin analiza bilanțului energetic întocmit la nivelul economiei naționale s-au putut stabili o serie de măsuri concrete de reducere a consumurilor energetice atît prin dezafectarea și înlocuirea unor instalații mari consumatoare de energie, cît și prin orientarea proiectării și cercetării tehnologice în direcția găsirii soluțiilor practice care să conducă nemijlocit la valorificarea maximă a tuturor resurselor energetice.

1 Prin compararea bilanțului energetic din România cu altele similare, elaborate în țări dezvoltate din punct de vedere industrial, s-a evidențiat faptul că, **în țara noastră, nivelul consumului de resurse energetice este încă ridicat.** Analizele comparative efectuate pe baza datelor prezentate în tabelul nr. 1, reliefează, totodată, faptul că se mențin încă mari diferențe în ce privește nivelul consumurilor pe ramuri ale economiei : în România, industriei îi revine peste 60 % din totalul consumului de resurse energetice, în timp ce în țările dezvoltate din punct de vedere industrial ponderea acestor consumuri nu depășește 48%. Această situație este determinată de specificul structurii producției și, la unele produse, de depășirile înregistrate față de consumurile specifice din alte țări.

În anul 1977 consumurile specifice de energie primară ce au revenit la 1 milion de lei producție industrială s-au redus la 73, 68 t c c față de 82, 74 t c c în anul 1975 (tabelul nr. 2). Analiza datelor din tabelul nr. 2 este făcută pe două planuri : a) al evoluției în timp a fenomenului la nivelul țării noastre și b) al comparării aceluiași fenomen cu evoluția corespunzătoare din unele țări dezvoltate — Franța și Suedia.

● În primul caz, ceea ce se detașează din analiza consumurilor specifice este faptul că, **în ultimii trei ani, acestea au scăzut** pe total industrie cu 11%, diminuări mai

Tabelul nr. 1

Consumul comparat de resurse energetice pe locuitor și pe ramuri ale economiei naționale

Consumul	U/M	Țara: România	Suedia	Franța	Italia	Olanda	Anglia	R.F.G.	Japonia
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
pe locuitor	kgcc/loc.	3 934	5 770	4 237	2 942	5 508	5 431	5 461	3 557
Pe ramurile economiei naționale :									
— Industrie	%	60,97	39,27	40,60	40,22	26,48	32,65	31,64	45,40
— Transporturi	%	4,72	14,76	20,70	15,56	25,47	13,53	15,92	15,91
— Agricultură și construcții	%	7,20	4,70	1,80	2,05	6,32	2,36	2,42	3,72
— Comerț	%	3,02	3,08	—	3,98	6,94*	1,96	3,65	6,81*
— Sector public	%	1,07**	5,46	—	8,07	—	3,37	2,56	—
— Sector casnic	%	11,37	24,50	36,90*	19.00	18,45	16,33	19,01	6,76
— Pierderi în procesul de conversie a energiei primare în energie electrică	%	11,65	8,23	—	18,12	16,34	29,22	24,80	19,40

*) Include sectorul public și comercial.
**) Datele se referă la gospodăria comunală.
Sursa : 10th World Energy Conference (Istambul 1977) ; World Energy Suplies 1972—1976. Pentru România — Anuarul statistic 1978, p. 45, 146—147, 179.

Tabelul nr. 2

Consumul specific de energie primară la 1 000 franci producţie industrială

kgce/1 000 fr

Ţara	Anul	Consumul specific de energie primară *) în principalele ramuri industriale					
		Metalurgia feroasă şi neferoasă (inclusiv extracţia)	Industria constructoare de maşini	Industria chimică	Industria alimentară	Industria textilă, a confecţiilor şi pielăriei	Total industrie
1	2	3	4	5	6	7	8
România	1975	446	68	537	82	46	215
	1977	350	60	645	64	37	191
Franţa	1975	322	42	163	37	46	89
Suedia	1975	383	36	126	48	49	122

*) In calcul s-a utilizat relaţia : 1 franc francez = 1 coroană suedeză = 2,6 lei.

substanţiale faţă de această valoare medie înregistrîndu-se în industriile metalurgică (inclusiv ramura extractivă), constructoare de maşini, alimentară, textilă, confecţiilor şi pielăriei.

● În cel de-al doilea caz, al comparaţiilor internaţionale, prezintă interes evidenţierea consumurilor specifice relativ mari care se menţin încă pe total industrie în ţara noastră. Datorită consumurilor care se înregistrează la noi, pentru realizarea aceleiaşi unităţi valorice de producţie industrială, în 1977 s-a cheltuit pe total industrie o cantitate dublă de combustibil convenţional, faţă de Franţa şi Suedia, în timp ce în industria chimică raportul este mult mai mare (de circa 4 ori).

Pentru diminuarea consumului specific considerăm că se impune **îmbunătăţirea, în continuare, a factorilor de creştere a valorii nou create, a structurii producţiei industriale, precum şi scăderea consumului de combustil şi energie, prin perfecţionarea tehnologiilor şi gospodărirea mai judicioasă a resurselor energetice în toate ramurile industriale.** Stabilirea măsurilor care să permită realizarea acestui obiectiv impune o analiză mai complexă a consumurilor energetice în ramurile industriale în care acestea se menţin la cote ridicate. Din investigaţiile întreprinse a rezultat **necesitatea înlocuirii metodei globale, compensatorie de analiză, cu metoda analizei consumului pe produs şi pe instalaţii tehnologice.**

2 Pentru evidenţierea mai detaliată a cauzelor — subiective şi obiective— care generează consumuri suplimentare de energie electrică şi combustibil şi sugerarea unor soluţii concrete de diminuare a nivelurilor înregistrate am localizat în continuare analiza noastră **în industria metalurgică,** ramură cu un procent ridicat de produse energointensive. Analiza pe produs (tabelul nr. 3) evidenţiază două aspecte de fond : a) în perioada analizată s-a înregistrat în cadrul ramurii o reducere a consumurilor specifice pe principalele produse analizate, ceea ce reflectă atît efectele promovării unor tehnologii avansate, cît şi măsurile organizatorice luate în vederea eliminării risipei etc. ; b) ţinînd seama de nivelurile normelor de consum stabilite pentru 1978, în primele 9 luni ale acestui an există o depăşire destul de mare a prevederilor atît la combustibil cît şi la energie determinată, în principal, de întîrzierile în punerea în funcţiune a unor noi capacităţi de producţie, care concură la reducerea consumurilor şi care au menţinut unele strangulări în fluxul tehnologic ; nerespectarea disciplinei tehnologice ; existenţa unor suite de opriri accidentale şi stagnări în producţie ; neîncărcarea la capacitatea maximă a instalaţiilor şi agregatelor tehnologice ; neurmărirea zilnică a consumurilor energetice în paralel cu realizarea sarcinilor de plan etc.

Eliminarea acestor cauze impun măsuri atît la nivelul fiecărei centrale industriale, cît şi al fiecărei unităţi productive. În primul rînd, ţinînd seama de locurile de muncă unde consumul se menţine ridicat (cuptoarele de propulsie, cuptoarele electrice şi convertizoarele, laminoarele, bateriile de cocs etc.), **vor trebui revăzute procesele tehnologice, starea tehnică a utilajelor, fluxurile de producţie etc., în vederea aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice care să conducă la diminuarea accentuată a acestora.** Totodată, urmărirea consumului va trebui să se facă mai operativ, de către un personal autorizat dotat cu aparatajul tehnic necesar. Acest personal va trebui să certifice din punct de vedere energetic şi nivelul calitativ al reviziilor şi reparaţiilor executate de personalul de întreţinere.

Pe planul priorităţilor de acţiune pentru diminuarea consumurilor energetice se situează şi **necesitatea ca fiecare comisie energetică din întreprinderi să elaboreze şi să cuprindă în bilanţurile energetice noi măsuri, care să vizeze o mai raţională folosire a muncitorilor pe schimburi, a iluminatului halelor industriale, reducerea mersului în gol al maşinilor şi instalaţiilor, modernizarea tehnologiilor pe capacităţile de producţie existente etc.** Totodată, trebuie reţinute şi aspectele care vizează utilajele mari consumatoare de energie existente încă în exploatare şi care nu pot fi înlocuite cu altele ce determină consumuri energetice mici şi randamente de utilizare superioare, datorită nerealizării normelor de amortizare. Considerăm că şi în această direcţie se impun o serie de reglementări noi, care să faciliteze scoaterea mai rapidă a acestor utilaje din circuitul economic.

Desigur, măsuri de acest gen, sau altele specifice, vor trebui aplicate şi în celelalte ramuri mari consumatoare de energie pe baza concluziilor desprinse din analiza bilanţurilor energetice — atît la nivel de utilaje, secţii, întreprindere, cît şi la centrale şi ministere de resort.

Valorificarea integrală a resurselor energetice secundare

ÎN PREZENT, economisirea combustibililor şi prin utilizarea integrală a resurselor secundare de diferite potenţiale energetice a devenit o cerinţă primordială în efortul general de ridicare continuă a eficienţei în întreaga activitate economică.

Din volumul total de resurse energetice secundare care au fost inventariate în economia naţională în cursul anului 1977, au fost valorificate aproape 74%. Deşi aceasta înseamnă 8,1 milioane tcc resurse recuperate, se poate aprecia că **acest volum este încă mic**

Tabelul nr. 3

Consumul energetic la unele produse (1976 = 100)

Produsul	Resursa energetică utilizată*)	Realizări obținute în anul 1977	Realizări obținute în anul 1978 cumulat pe 9 luni	Încadrarea în norma planificată pe 9 luni în 1978
Minereu de fier extras	— e. e.	107,5	114,1	100,1
Minereu de fier preparat	— e. e.	93,3	87,9	99,7
Minereu de fier preparat	— c. c.	91,7	85,7	96,4
Aglomerat feros	— e. e.	98,8	98,2	104,3
Aglomerat feros	— c. c.	96,5	96,4	105,8
Cocs metalurgic	— e. e.	92,7	89,1	99,2
Cocs metalurgic	— c. c.	96,8	99,2	104,1
Fontă de furnal	— e. e.	92,0	99,5	110,8
Fontă de furnal	— c. c.	97,2	92,3	96,9
Oțel Martin	— e. e.	89,8	84,8	97,8
Oțel Martin	— c. c.	92,2	91,5	99,1
Oțel de convertizor	— e. e.	91,0	91,6	104,1
Oțel de convertizor	— c. c.	87,7	80,7	97,9
Oțel electric	— e. e.	98,1	93,1	102,1
Laminate	— e. e.	92,7	92,7	103,4
Laminate	— c. c.	98,4	95,8	105,4

*) e.e. = energie electrică ; c.c. = combustibil convențional.

față de cantitatea de energie secundară ce ar putea fi recirculată la nivelul întregii economii. Cauzele sînt multiple :

● În primul rînd, trebuie arătat că volumul resurselor pentru care au existat instalații de recuperare a fost diminuat deoarece **unele instalații nu funcționează la întreaga capacitate.** În acest sens, se poate menționa exemplul Întreprinderii de utilaj chimic Rîmnicu Vîlcea, la care încă nu sînt puse în funcțiune, la secția forjă, instalațiile de preîncălzire a aerului, în timp ce instalațiile de automatizare și de reglaj proporțional sînt practic deteriorate.

● Pe de altă parte **au existat resurse secundare la care nu s-au studiat și determinat toate posibilitățile tehnice de recuperare,** fapt ce a condus la irosirea unui volum însemnat de resurse primare. Exemple în acest sens se întîlnesc pe platformele combinatelor petrochimice. Prin natura lor, procesele tehnologice ce se desfășoară în cadrul acestor platforme generează importante resurse energetice secundare (condens, aburi și căldura apelor reziduale și chiar căldura unor produse în diferite faze ale procesului tehnologic). Dacă astăzi peste 50% din necesarul de energie îl reprezintă aburul tehnologic, recuperarea condensului rezultat din proces nu se face decît într-o mică proporție (circa 50%), datorită impurificării sale. Din această cauză, pentru recuperarea sa integrală se impune, în cel mai scurt timp posibil, definitivarea studiilor și executarea instalațiilor corespunzătoare. Totodată, pentru celelalte resurse nerecuperate, încă, este necesară determinarea mai operativă a unor soluții tehnice adecvate de recuperare.

● Un alt fenomen semnalat în urma investigațiilor întreprinse este acela că **în etapa de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective se neglijează problemele recuperării resurselor secundare.** Un exemplu în acest sens poate fi întîlnit la Întreprinderea de lianți Deva, unde nefuncționarea instalațiilor de recuperare, pe lîngă gradul ridicat de poluare ce-l generează, conduce și la mari depășiri ale consumurilor specifice. Numai tratarea de pe același plan a problemelor de producție, cu cele care vizează recuperarea resurselor secundare va putea conduce la o mai judicioasă gospodărire a combustibilului la această nouă întreprindere industrială.

● Un alt aspect îl reprezintă faptul că **se mai pun în funcțiune o serie de noi obiective industriale fără ca acestea să dispună,** așa cum prevede Legea nr. 140/1973, **și de aparatura recuperatoare de resurse secundare.** Este evident că fiecare unitate nou construită trebuie să aibă prevăzute încă din proiectare instalațiile recuperatoare de energie secundară. De asemenea, orice tehnologie nouă care urmează a fi aplicată este necesar să conțină în documentația sa, în mod obligatoriu, și o analiză energetică asupra agenților purtători și a parametrilor acestora, insistîndu-se și asupra resurselor energetice secundare ce derivă din procesul tehnologic.

În acțiunea de economisire a energiei și de valorificare a resurselor secundare, considerăm, că de un real folos ar fi **funcționarea unor unități de deservire specializate,** care să-și desfășoare activitatea pe diferite platforme industriale independent de beneficiarul lucrării și care să aibă capacitatea de a asigura diverse activități ca : măsurători energetice, probe tehnologice pentru arzătoare, determinarea nivelelor de izolație termică din instalații etc. Acest personal specializat ar putea participa nemijlocit la întocmirea corectă a bilanțurilor energetice, deoarece s-a constatat, cu prilejul unor investigații întreprinse, că multe unități cercetate nu dispun de potențialul tehnic necesar pentru urmărirea activităților industriale prin intermediul consumurilor energetice, fapt ce conduce astăzi la însemnate pierderi de resurse. Pentru a asigura o coordonare cît mai cuprinzătoare a acțiunilor care au loc, în continuare, pe această linie, considerăm utilă crearea unui institut specializat care, sub directa îndrumare a Consiliului de coordonare a bazei energetice, să urmărească detaliat, în practică, multiplele probleme pe care le ridică gospodărirea resurselor energetice.

Ținînd seama de marile rezerve care mai există încă în unitățile industriale, se poate afirma că orice realizare din domeniul valorificării resurselor secundare va genera o reducere a consumului de combustibil pe întreaga economie.

În acest an, prin creșterea cu un singur procent a volumului de resurse secundare ce se recuperează, se realizează o economie de peste 110 000 tone combustibil convențional.

Întreg complexul de măsuri de la nivel de unitate economică și pînă la scara economiei trebuie să se soldeze, zi de zi, cu cît mai mari economii de resurse energetice. Pe lîngă faptul că astfel se asigură o parte din resursele energetice necesare dezvoltării economiei, aceasta prezintă o mare importanță și prin aceea că are implicații directe și asupra reducerii costului de producție, element principal în creșterea continuă a venitului național și a nivelului de trai al întregului popor.

Ștefan RĂGĂLIE
Institutul de economie industrială

CONSUMUL ENERGETIC ȘI RENTABILITATEA EXPORTULUI DE PRODUSE

PARTICIPAREA cît mai intensă la schimburile internaționale de valori constituie o cerință fundamentală a dezvoltării fiecărei țări. Ținînd seama de această necesitate, România promovează dezvoltarea în ritm ascendent a comerțului exterior, care se integrează armonios în creșterea impetuoasă a întregii noastre economii. Comerțul exterior poate deveni un factor important de creștere economică numai în condițiile asigurării unei eficiențe ridicate a schimburilor comerciale. Astfel, sporirea volumului exportului trebuie să fie însoțită de diversificarea gamei produselor, punîndu-se accentul pe cele care prezintă un grad înalt de prelucrare, prin valorificarea superioară a resurselor naționale.

În cuvîntarea la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Activitatea noastră de comerț este legată acum și în anii viitori de schimbarea radicală a modului de a gîndi, de trecerea la producția de calitate care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. Importînd materii prime, România nu-și poate permite luxul să realizeze din acestea, produse de calitate scăzută".**

Problemele economisirii energiei, în general reducerea cheltuielilor materiale ale producției, reprezintă sarcini de importanță majoră pentru toate unitățile economice. În acest sens, economisirea muncii sociale fiind criteriul eficienței economice a comerțului exterior, rezultă că trebuie să se depună eforturi susținute pentru realizarea unui volum cît mai important de produse destinate exportului care înglobează cantitativ muncă socială națională sub media celei oglindite de prețurile mondiale ale produselor respective.

Determinarea unor indicatori specifici

ANALIZA elementelor de consum fizic și valoric al resurselor energetice de fază și, mai ales, cumulate pe întreg procesul intermediar de fabricație a unui produs, pune în evidență aspecte relevante. Astfel, apare absolut necesar ca valoarea tuturor resurselor energetice consumate pentru obținerea unui produs să fie clar evidențiate pentru a se putea aprecia corect eficiența exportului de mărfuri. În acest scop se impune înregistrarea completă a acestor consumuri în vederea recuperării valorii resurselor energetice încorporate în produse.

Înainte de a reda aceste aspecte menționăm că, în practica actuală, pentru aprecierea rentabilității exportului, se operează cu un sistem de indicatori dintre care cei mai importanți sînt : cursul de revenire brut, cursul de revenire net, aportul net valutar, beneficiul în valută și prețul mediu (valoarea medie) pe tonă al produselor exportate. Analiza rentabilității exportului cu ajutorul acestor indicatori prezintă unele deficiențe datorate, în principal, modului diferit în care sînt evaluate, prin prețurile interne și externe, resursele materiale, inclusiv cele energetice. Este vorba deci de felul diferit prin care se reflectă, în valoarea internă și externă, caracterul deficitar și de utilitate al diverselor resurse.

Aceste deficiențe se pot înlătura și prin **evaluarea consumului fizic de resurse energetice de bază și ale celor din procesele intermediare în prețurile de tranzacție și internaționale pe principalele forme de energie consumată :** energie electrică, gaz metan și țiței. **Formula de calcul cumulat a celor trei forme principale de resurse energetice, permite estimarea tuturor resurselor în prețul energiei și conferă o bază de omogenizare a exprimării eforturilor pentru un produs comparativ cu prețul resurselor încorporate în el.**

Procedeul are la bază constatarea că pe piața resurselor, cu excepția unor situații conjuncturale de durată limitată, prețul resurselor materiale nu se stabilește sub valoarea resurselor energetice încorporate în produs. Comparînd prețul extern al unui produs exportat cu valoarea externă a energiei stabilită, conform celor de mai sus, prin însumarea valorilor în prețurile internaționale și de tranzacție a fiecărei forme de energie în parte, încorporată în acel produs, respectiv făcînd diferența dintre prețul extern și valoarea consumului energetic cumulat pentru fiecare produs, se obțin rezultate semnificative în ceea ce privește rentabilitatea exportului. În acest caz diferența acoperă valoarea tuturor celorlalte elemente ale prețului în afară de energie.

Efectuînd acest calcul pentru produsele reprezentative ale industriei metalurgice, construcțiilor de mașini, ale sectorului forestier, de prelucrare a lemnului și materialelor de construcții se observă că această diferență crește pe măsură ce gradul de prelucrare al produselor se accentuează, adică pe măsură ce crește cuantumul energiei cumulate și, mai ales, cantitatea de manoperă încorporată. În marea majoritate a cazurilor aceste diferențe sînt pozitive. În cazul produselor metalurgice exprimate în tone, ele sînt de ordinul a sute și mii de dolari, în timp ce la produsele industriei construcțiilor

de mașini se constată diferențe pozitive, calculate per bucată sau agregat, cu mult superioare, ajungînd la valori de milioane de dolari.

Sugestivă este în acest sens și **analiza raportului dintre prețul extern și valoarea consumului energetic cumulat al produselor.** Raportul, denumit indicatorul de recuperare energetic la export, indică de cîte ori se recuperează prin prețul obținut valoarea resurselor energetice înglobate în produse iar, într-un mod indirect, eficiența cu care este cheltuită energia pentru realizarea produsului exportat. Pentru produsele industriei metalurgice nivelul acesteia variază între 1,30 și 7,50, pentru ca la majoritatea produselor industriei construcțiilor de mașini să atingă nivele mai mari, la limita inferioară situîndu-se produse ca motoarele electrice, iar la limita superioară electrocarele, electrostivuitoarele și calculatorul Felix C-256. Produsele sectorului forestier, de prelucrare a lemnului și al materialelor de construcție prezintă nivele ale acestui indicator situate între 2 și 12,40, reflectînd o eficiență bună.

O analiză a rentabilității exportului produselor, privită prin prisma consumurilor energetice, evidențiată de cei doi indicatori prezentați, apare, totuși, insuficientă, sărăcită, în primul rînd, de reflectarea aportului factorului uman, a forței de muncă. De aceea, prin analogie cu indicatorul utilizat în mod curent pentru reflectarea acestui aspect și anume, în principal, aportul net valutar, s-a calculat un indicator similar la care consumul energetic cumulat ocupă în formulă locul materiilor prime și materialelor importate și exportabile.

Practic, aceasta se calculează conform formulei :

$$A_{n\,v\,en} = \frac{Pe - PeE}{Pe} \times 100,$$

în care :

Pe = prețul extern franco-frontiera română, exprimat în dolari ;

PeE = prețul energiei totale respectiv consumul energetic cumulat exprimat în aceeași valută ca prețul extern, în acest caz dolarul.

Această analogie a fost făcută pe baza ideii că toate resursele materiale pot fi comensurate în mod convențional în resurse energetice că, în general, formarea prețurilor produselor importate și exportabile are la bază estimarea unor consumuri energetice și că, în fapt, toate aceste produse pot forma ele însele obiectul unor schimburi internaționale de mărfuri. Posibilitatea utilizării acestui indicator rezultă din omogenitatea recunoscută a formelor de energie încorporată în produs, din tendința mai clară a evoluției prețurilor în perspectivă a combustibilor, față de complexitatea problemelor evaluării materiilor prime și materialelor importate și exportabile sub aspectul diversității și evoluției prețurilor lor.

Majorarea acestui indicator reflectă o situație îmbunătățită, rentabilitatea crescînd pe măsură ce gradul de prelucrare a materiei prime se accentuează. Situațiile cele mai favorabile le au produsele industriei construcțiilor de mașini și ale sectorului forestier, al prelucrării lemnului și al materialelor de construcții.

Alte influențe

SISTEMUL de indicatori curenți de rentabilitate a exportului prezentat deține o importanță hotărîtoare în adoptarea deciziilor referitoare la direcționarea și structurarea exportului, influențînd, în același timp, deciziile privind întreaga activitate economică. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că informațiile ce decurg dintr-o astfel de analiză trebuie îmbogățite, pentru a avea o imagine completă și reală a eficienței activității de export cu aspecte ca : dezvoltarea forței de muncă, creșterea productivității muncii, folosirea cît mai complectă a capacităților de producție, ridicarea nivelului tehnic și altele care nu se pot însuma cantitativ și valoric pe fiecare produs destinat schimbului internațional de mărfuri.

În acest sens, **evoluția prețurilor internaționale** influențată de diverși factori de natură economică și extraeconomică (inflația, îmbunătățirea calității produselor, dezvoltarea activității de cercetare, oscilația raportului cerere-ofertă, situația conjuncturală, politica vamală, financiară etc.) reprezintă un element important de care trebuie să se țină seama în aprecierea eficienței exportului. Pe de altă parte, calculul rentabilității exportului, privită din punct de vedere energetic, după cum s-a văzut, presupune compararea a două prețuri : prețul produselor destinate exportului și prețul energiei înglobate în aceste produse.

Din analiza evoluției prețurilor internaționale ale diferitelor grupe de mărfuri, precum și pe baza prognozelor acestor prețuri, se evidențiază faptul că influența prețurilor externe ale diverselor forme de energie asupra prețurilor externe ale produselor se face din ce în ce mai puțin simțită cu cît produsul reprezintă un grad mai avansat de prelucrare. Toate aceste aspecte conduc la ideea că „explozia" prețului petrolului este un fapt incontestabil, determinat de multiple și din cele mai diferite cauze pornind de la treptata epuizare a resurselor pînă la conflicte de interese economice și politice între principalii producători și importatori dată fiind puternica monopolizare a acestei piețe.

Ca o concluzie se impune faptul că analiza rentabilității, prin luarea în considerare a consumului energetic, conferă o bază certă de exprimare a eforturilor necesare pentru realizarea produsului. Ea înlătură unele deficiențe manifestate de analiza rentabilității exportului calculată în mod curent care se datorează, în principal, modului diferit de evaluare prin prețurile interne și externe a resurselor materiale, felului diferit în care se reflectă, în valoarea internă și externă, caracterul deficitar și de utilitate al diverselor resurse.

Sistemul de indicatori de rentabilitate a exportului prezentat mai sus este deosebit de util, alături de indicatorii curenți ai rentabilității exportului, în adoptarea deciziilor privind activitatea economică. La toate acestea trebuie adăugat că informațiile ce decurg dintr-o astfel de analiză se cer a fi complectate, pentru a avea o imagine cuprinzătoare și reală a eficienței activității de export, cu aspecte ca : pregătirea forței de muncă, creșterea productivității muncii, utilizarea cît mai complectă a capacităților de producție cît și cu alte elemente privind politica economică internă și externă.

Radica MIROIU
Institutul de economie industrială

PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI NETĂ REALIZATE RITMIC, INTEGRAL

ANGRENAT în mare întrecere pentru înfăptuirea în cît mai bune condiții a sarcinilor din acest cincinal, colectivul de muncă al întreprinderii **„Automatica"** din București situează în centrul preocupărilor realizarea exemplară a producției fizice în sortimentele planificate și a producției nete, în condițiile obținerii unei înalte eficiențe economice. Dovada rezultatelor bune obținute în cele 10 luni ce au trecut din acest an, este faptul că la principalii indicatori de plan s-au consemnat depășiri substanțiale față de prevederi, că s-au redus cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă și la cele materiale (tabelul). Toate acestea au creat condiții ca producția netă să fie depășită în perioada analizată cu mai bine de 8 milioane lei.

Înnoire accelerată, productivitate înaltă - surse de sporire a valorii nou create

ȚINÎND SEAMA de rezultatele obținute în 1976 și 1977 și cumulîndu-le cu cele preliminate pe 1978 rezultă că, pe primii trei ani ai cincinalului, sarcinile de plan ale întreprinderii vor fi depășite cu peste 47 milioane lei la producția marfă și cu 34 milioane lei la producția netă. La obținerea acestor rezultate au concurat o serie de factori, între care principalii au vizat :

1. **Sporirea producției fizice, în sortimentele planificate, îndeosebi pe seama creșterii accentuate a productivității muncii.** Atingerea acestui obiectiv a impus — pe baza unor analize ale desfășurării producției — luarea de măsuri care să permită lichidarea unor locuri înguste, valorificarea mai bună a rezervelor interne. Iată cîteva din aceste măsuri :

● **dotarea tuturor locurilor de muncă** și, mai ales, a celor „înguste" **cu scule, dispozitive și verificatoare de înaltă productivitate.** Întrucît în anul 1977 lipsa S.D.V.-uri la executarea diferitelor operații s-a dovedit o frînă în valorificarea mai intensă a potențialului tehnic și uman și, deci, în creșterea productivității muncii, acest neajuns a fost în bună măsură eliminat în acest an, printr-un efort sporit de creativitate a compartimentelor tehnice, care a permis realizarea unui volum mai mare de scule și dispozitive. Efectul acestei măsuri s-a materializat în creșterea productivității muncii la executarea unor operații cu circa 5 la sută ;

● **asigurarea forței de muncă calificate.** Dat fiind faptul că s-a resimțit lipsa de forță de muncă calificată, în acest an au fost calificați 250 de muncitori — elevi proveniți de la liceul „I.L. Caragiale", unde întreprinderea patronează 5 ateliere-școală. Aceștia, după o pregătire prealabilă, au fost repartizați în secțiile de echipare electrică ;

● **micșorarea numărului personalului auxiliar și trecerea acestuia în munci direct productive.** Urmărindu-se consecvent o mai bună echilibrare a forței de muncă și mărirea ponderii muncitorilor direct productivi, în întreprindere au fost mecanizate prin forțe proprii o serie de activități (descărcarea, încărcarea și manipularea materiilor prime și a materialelor). În acest an numărul muncitorilor auxiliari a fost micșorat cu 5 la sută, fiind trecuți, după o pregătire minuțioasă în diferite meserii, în secțiile productive.

Aceste măsuri, ca și altele (o mai judicioasă defalcare a sarcinilor de plan pe secție și echipe, asigurarea documentației tehnice de execuție odată cu lansarea comenzilor în fabricație etc.) au permis **depășirea productivității muncii planificate pe ansamblul întreprinderii în perioada analizată cu 3,08 la sută și sporirea indicelui de utilizare a mașinilor-unelte la 88,6 la sută.**

2. Reproiectarea și modernizarea produselor. Date fiind cerințele diversificate ale beneficiarilor, necesitatea menținerii produselor la un nivel competitiv, o atenție deosebită a fost atribuită accelerării procesului de modernizare și înnoire a produselor. În acest scop au fost luate măsuri pentru creș-

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada 1 ianuarie — 31 octombrie 1978 Plan = 100

	Realizat față de plan
Producția fizică	101,50
Producția marfă vîndută și încasată	101,00
Producția netă	103,10
Productivitatea muncii	103,08
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	-21,10
din care : cheltuieli materiale (lei)	-21,30

terea potențialului în domeniul proiectării, cît și în cel al finalizării noilor produse — prin repartizarea de cadre competente și dotarea cu mijloacele de producție necesare, prin organizarea superioară a procesului de execuție etc.

Ca urmare, cu sprijinul Institutului de proiectări pentru automatizări, întreprinderea a reușit să sporească ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă la 84,3 la sută față de 63 la sută în 1976. Totodată, prin reproiectarea echipamentului electric pentru strungurile D.R.T. și a celui pentru strungurile S.F. 280, s-a realizat o economie de metal la produsele respective de 17 la sută și, respectiv, 20 la sută. Dacă la aceasta se adaugă faptul că pe toate eșaloanele — de la concepție, proiectare și pînă la execuție — a crescut responsabilitatea pentru o mai judicioasă gospodărire a materiei prime și a materialelor (croirea și debitarea mai bună a metalului, reintroducerea în circuitul productiv a unor cantități mai mari de căzături și deșeuri etc.), apare explicabil de ce în perioada analizată a fost posibilă economisirea a 60 de tone de metal și reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu mai bine de 21 lei.

Neîndoielnic, în întreprindere n-au fost epuizate nici pe departe toate posibilitățile de valorificare într-un grad mai înalt a materialelor. Tocmai de aceea, eforturile ce îndreaptă în prezent în direcția micșorării unor pierderi de metal ce se mai înregistrează la diferite faze de execuție, a folosirii în proporție mai mare a deșeurilor.

Priorități în pregătirea producției pe 1979

ÎN ANUL VIITOR producția-marfă va marca o creștere de 15 la sută, productivitatea muncii de 25,9 la sută, iar producția netă cu 37,7 la sută față de 1978. Prin măsurile luate din timp unitatea și-a asigurat întregul portofoliu de comenzi și a încheiat contracte ferme cu beneficiarii. Ceva mai mult. Încă din luna octombrie au fost lansate în fabricație comenzile din trim. I, în scopul unei pregătiri corespunzătoare a producției, respectiv a S.D.V.-urilor aferente.

Nu tot așa se prezintă însă situația în domeniul **aprovizionării tehnico-materiale.** Contractele privind achiziționarea de materii prime și materiale pentru primul trimestru sînt încheiate abia în proporție de 70 la sută, iar pentru întregul an de 54 la sută. Pentru necesitățile din primul trimestru comenzile au fost lansate, urmînd ca furnizorii să emită proiectele de contract în vederea perfectării acestora. Întîrzierile se datoresc faptului că întreprinderea nu a primit pînă acum, în întregime, din partea Ministerului Industriei Chimice repartițiile pentru necesarul solicitat la unele materiale (la emailuri alhidice întreprinderea are nevoie pentru planul pe 1979 de 140 tone, dar i s-au repartizat numai 90 tone, la acid azotic tehnic, din 10 tone cît este necesarul, nu s-a repartizat încă nimic. În al doilea rînd, unii furnizori nu emit contractele în timpul stabilit de normativele în vigoare. Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București, de exemplu, nu a contractat pînă în prezent unele comenzi lansate de „Automatica" pentru 1979 încă din lunile aprilie și iunie a.c. (este vorba de izolatori și condensatori statici de îmbunătățire a factorului de putere).

Avînd în vedere sarcinile sporite de plan pe 1979, se impune ca toți furnizorii să încheie la vreme contractele de aprovizionare și în același timp, să depună maximum de eforturi pentru respectarea termenelor de livrare a tuturor cantităților solicitate de întreprindere pentru ca să poată demara în cele mai bune condițiuni producția viitorului an.

L. ȚINTEA

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Autobasculanta DAC 90-61 C

Cu o producție anuală de 34 000 de autocamioane, România se situează între primii șase mari producători de autovehicule din Europa, acoperindu-și propriile cerințe și furnizînd un număr important de astfel de produse la export.

O nouă realizare de prestigiu o constituie autobasculanta DAC 90—61 C, vehicul destinat lucrărilor de transport pe marile șantiere de construcții și din exploatările miniere. Pentru a face față condițiilor dificile în care trebuie să lucreze deseori, autobasculanta — proiectată și construită în Brașov — se distinge printr-o construcție extrem de robustă, fiind echipată cu un motor Diesel în 4 timpi, cu 6 cilindri dispuși în V, care dezvoltă la cele 2 300 rot/min. o putere de 610 CP. Cutia de viteze de care dispune îi permite să realizeze patru viteze de mers înainte și tot atîtea de mers înapoi. Sarcina utilă pe care o poate transporta cu viteze de pînă la 46 km/oră (chiar și pe pantele de 25°) este de 50 tone, iar descărcarea se face în numai 11 secunde. Utilizarea

acestei basculante pe marile șantiere reduce costul transportului de la 3,9 lei pe tona/km — cu mijloace clasice — la numai 2,7 lei, iar întreprinderea constructoare realizează la aceeași valoare de producție vîndută un consum de trei ori mai mic de metal în raport cu necesarul producerii basculantelor clasice.

Proiectul legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor

UN CADRU STIMULATIV PENTRU O ACTIVITATE ECONOMICĂ EFICIENTĂ

PLENARA C.C. al P.C.R. din martie 1978 a adoptat un complex de măsuri de o deosebită importanță pentru perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. În cadrul acestor măsuri, beneficiul — importantă pîrghie economico-financiară, element de seamă al valorii producției nete și principală resursă pentru formarea fondului național de dezvoltare economico-socială — dobîndește un rol de prim ordin în înfăptuirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor și în cointeresarea oamenilor muncii pentru obținerea de rezultate cît mai bune. Prin conținut, sfera de cuprindere, problematica abordată și modul de reglementare a problemelor de bază în domeniul beneficiului (formare, planificare, destinație și vărsare) proiectul de lege supus dezbaterii publice reprezintă un cadru juridic perfecționat și unitar, menit să asigure aplicarea, în acest domeniu, a măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Beneficiul — expresie sintetică a sporirii valorii nou create

PROIECTUL DE LEGE circumscrie beneficiul ca parte din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice după deducerea celorlalte elemente componente ale acesteia. Unitățile economice au obligația de a-și desfășura activitatea în condițiile unei înalte eficiențe economice, de a-și gospodări mijloacele materiale și bănești ce le sînt încredințate astfel încît să-și acopere integral cheltuielile din venituri proprii și de a obține beneficii, de a desfășura o activitate rentabilă.

În privința dimensionării beneficiilor, proiectul de lege stabilește cadrul juridic corespunzător pentru determinarea acestora la nivel de produs și la nivel de unitate economică. Nivelul beneficiului pe produs sau grupe de produse, lucrări de construcții-montaj, prestări de servicii sau pentru alte activități se stabilește odată cu aprobarea prețurilor și a rabaturilor comerciale. Stabilit cu acest prilej, în funcție de cerințele politicii economice, de nivelul costurilor, de necesitatea asigurării unor corelații corespunzătoare între prețurile diferitelor produse și valorile de întrebuințare ale acestora, nivelul beneficiului determinat la aprobarea prețului are un caracter minim. La planificarea beneficiului la **nivel de unitate economică**, proiectul de lege are în vedere stabilirea acestuia prin bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii, privit ca instrument al conducerii și planificării activității financiare, precum și determinarea în condiții de concordanță cu indicatorii și normativele de eficiență. Pentru calculul efectiv al beneficiului fiecărei unități economice, atît în faza de plan, cît și în cea de realizare, proiectul de lege stabilește criterii de calcul aplicabile diferitelor ramuri ale economiei, în funcție de specificul fiecărei unități economice.

În esență etapele de calcul se desfășoară astfel :

— determinarea veniturilor și cheltuielilor în raport cu indicatorii privind : producția marfă vîndută și încasată, lucrările de construcții-montaj, prestările de servicii, desfacerile de mărfuri, veniturile din alte activități economice, cheltuielile de producție, cheltuielile de circulație etc. ;

— stabilirea rezultatelor financiare ale activității fiecărei unități economice ca diferență între venituri și cheltuieli ;

— determinarea beneficiului unității economice prin deducerea din rezultatele financiare a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete în situațiile stabilite de lege, precum și a cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare.

Prin folosirea în determinarea beneficiului a unei multitudini de indicatori economici și financiari, prin analizele ce se efectuează cu acest prilej, dimensionarea beneficiului la nivelul fiecărei unități economice îmbracă caracterul unui proces de calcul al eficienței economice a activității, menit să scoată la iveală rezerve existente în unitate și posibilități de creștere a rentabilității.

Resursă pentru dezvoltarea societății și pentru cointeresarea colectivelor de oameni ai muncii

PROIECTUL de lege stabilește că beneficiile unităților economice de stat se repartizează pentru restituirea fondurilor primite de la societate pentru dezvoltarea generală a societății și pentru constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii.

Partea din beneficii destinată dezvoltării generale a societății se repartizează de către fiecare unitate economică drept vărsămînt la bugetul de stat. Vărsămintele la bugetul de stat din beneficiile planificate se stabilesc după repartizarea din acestea a sumelor aferente obligației de restituire către societate a fondurilor primite și a sumelor pentru constituirea fondurilor proprii, în limitele stabilite de lege.

Unitățile economice de stat sînt obligate să **restituie sumele pri-**

mite de la societate. Aceste obligații se circumscriu la : sumele primite pentru finanțarea investițiilor și la sumele primite la înființarea întreprinderilor pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate. Sumele primite pentru investiții se restituie din amortizare, recurgîndu-se la repartizări din beneficiile planificate în măsura în care această obligație nu poate fi acoperită în anul de plan din amortizarea fondurilor fixe. Sumele primite pentru mijloace circulante de către întreprinderile noi se restituie prin repartizări numai din beneficiile planificate ale unității economice, în rate stabilite de lege. În primul caz, restituirea sumelor se face către organul ierarhic superior, respectiv centrală sau minister, în funcție de subordonarea unității, iar în al doilea caz, vărsămintele se fac la bugetul de stat.

Destinația stabilită prin proiectul de lege pentru beneficiile realizate de către unitățile economice reflectă aplicarea consecventă a principiului autogestiunii economico-financiare, a autofinanțării. În acest cadru, un loc important ocupă sumele destinate **constituirii fondurilor proprii.** Întreprinderile economice de stat vor efectua repartizări din beneficii pentru : fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii și altele. La cooperativele agricole de producție, beneficiile se vor repartiza pentru : fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul social-cultural și sportiv, fondul de rezervă pentru producție și retribuirea muncii, fondul intercooperatist de întrajutorare și consolidare, fondul de participare la beneficii a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii, fondul de participare la beneficii pentru partea socială, constituită din depunerile în bani ale cooperatorilor. În mod asemănător se vor constitui fonduri proprii la cooperativele meșteșugărești și de consum.

Prin constituirea din beneficii a fondurilor de dezvoltare economico-socială a unităților economice și a celor de participare a oamenilor muncii la beneficii sau pentru realizarea unor anumite acțiuni sociale se asigură o legătură directă între rezultatele activității desfășurate de către fiecare unitate și dezvoltarea acesteia și cointeresarea colectivului de oameni ai muncii.

Prin creșterea beneficiilor, ca rezultat al bunei gospodăriri a mijloacelor materiale și bănești, al unei activități economice eficiente, fiecare unitate economică are posibilitatea să-și constituie fondurile proprii pentru autofinanțare, pentru acoperirea cheltuielilor destinate unor nevoi sociale și să contribuie la dezvoltarea generală a societății.

Vărsămintele la buget din beneficiile planificate, la unitățile economice de stat, drept contribuție la dezvoltarea generală a societății, se vor efectua după asigurarea celorlalte repartizări. În caz de nerealizare a beneficiilor planificate, se prevede ca vărsămintele la bugetul de stat și sumele destinate restituirii fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor să se efectueze cu prioritate în limita beneficiilor realizate. Din beneficiile cooperativelor meșteșugărești și de consum se prevede plata cu prioritate a impozitului pe venit, stabilit în condițiile legii ; la cooperativele agricole de producție plățile pentru impozitul de terenuri, pe fondul de retribuire și pe veniturile din activități industriale se prevăd a se efectua înainte de determinarea beneficiului.

Din beneficiul obținut peste plan de către unitățile economice de stat se prevede repartizarea ca vărsământ la buget a unei cote de cel puțin 40%.

Modul de planificare, ordinea de repartizare în plan și în execuție a vărsămintelor la buget din beneficii reflectă caracterul prioritar al acestei destinații împletirea cerințelor autofinanțării unităților economice cu cerințele constituirii fondului central de dezvoltare economico-socială al statului, precum și un grad sporit de cointeresare a colectivelor de oameni ai muncii în realizarea și depășirea beneficiilor planificate.

★

REGLEMENTAREA cuprinsă în proiectul de lege, în legătură cu efectuarea vărsămintelor și prelevărilor prezintă următoarele caracteristici :

— vărsămintele se efectuează în volumul planificat și la termenele stabilite de lege, chenzinal sau lunar, după caz ;

— prelevările se efectuează lunar, pe baza beneficiului realizat;

— vărsămintele din beneficii efectuate potrivit prevederilor planului sînt supuse recalculării și regularizării ;

— recalcularea și regularizarea se efectuează trimestrial, iar lunar, la cerere, pe baza bilanțurilor contabile ;

— sumele plătite în plus se compensează cu sumele datorate sau se restituie ;

— vărsămintele din beneficiile peste plan datorate bugetului se varsă provizoriu trimestrial, pe baza bilanțurilor contabile, celelalte vărsăminte și prelevări din beneficii peste plan se efectuează pe baza bilanțurilor contabile anuale.

Stabilirea prin proiectul de lege, cu caracter unitar, a normelor de efectuare a vărsămintelor și prelevărilor din beneficii asigură un cadru corespunzător întreprinderilor de a-și îndeplini obligațiile în acest domeniu, în strînsă concordanță cu prevederile înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli și cu realizarea efectivă a beneficiilor.

În forma și conținutul dat publicității, proiectul de lege privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor asigură cadrul juridic de înfăptuire a unora din măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar.

Gh. BOULESCU
director în Ministerul Finanțelor

Opinii în dezbatere

COMBINATUL AGROALIMENTAR (I)

Caracterul unitar al producției agroalimentare

PRODUCȚIA AGROALIMENTARĂ are un pregnant caracter unitar cu toată compartimentarea sa pe sectoare ca : **agricultură** (producător de materii prime vegetale și animale), **industria alimentară** (de prelucrare a materiilor prime agricole), **industria constructoare de mașini, utilaje, produse chimice, energetică etc.** (furnizoare de mijloace de producție pentru agricultură și pentru industria alimentară), **distribuția și comercializarea producției agroalimentare**, precum și toată gama de servicii productive și neproductive legate de unul sau altul dintre sectoarele de mai sus. Compartimentarea producției agroalimentare pe sectoarele menționate este, evident, rezultatul diviziunii sociale a muncii care a dus într-o anumită etapă la separarea treptată și specializarea tot mai accentuată a activităților de producție, circulație și servicii. Rezultatul acestui proces istoric îl constituie, prin urmare, crearea unui **sistem agroalimentar** al economiei naționale format din **lanțuri economice verticale**, ale căror verigi conexe sînt unități de producție, circulație și servicii specializate, autonome din punct de vedere juridic, dar legate între ele printr-un sistem de relații economice, tehnologice și sociale.

Caracterul unitar al producției agroalimentare constă în faptul că, produsul alimentar, destinat consumului final, respectiv consumului uman, este rezultatul activității acestui lanț de verigi sau unități de producție și circulație, care, din această cauză, sînt „condamnate" să coopereze între ele. Legăturile de producție și circulație în care se află prinse unitățile agricole, industriale, comerciale și de servicii ca într-o rețea de paianjen constituie o realitate obiectivă ce trebuie studiată, înțeleasă și reglementată prin pîrghii economice, conform exigențelor legilor economice și sociale obiective, în vederea sporirii eficienței economice la nivelul fiecărei verigi și al ansamblului ce constituie sistemul agroalimentar.

O particularitate a dezvoltării economiei moderne constă în aceea că producția agroalimentară se manifestă tot mai evident ca un angrenaj unitar ale cărui verigi sînt puternic interdependente, iar ca ansamblu se află într-o strînsă interdependență cu restul economiei naționale. Schema din figura 1 încearcă să redea principalele conexiuni ale sistemului agroalimentar al economiei naționale.

Abordarea sistemică a subansamblului economiei naționale destinat producției alimentare a determinat apariția uneia dintre cele mai interesante direcții de evoluție a gîndirii economice. Dacă timp îndelungat gîndirea economică s-a concentrat îndeosebi asupra specializării, ca unul dintre factorii de creștere a producției și a eficienței, în ultimele două decenii preocupările sînt îndreptate spre realizarea unor organisme economice agroalimentare integrate pe baza fluxului firesc ale conexiunilor tehnologice, economice și sociale ce leagă elementele sistemului într-un tot unitar. Concepția și mentalitatea departamentală, sectorială care a creat structuri vertical-independente, rupînd și adesea opunînd în mod artificial elementele aceluiași sistem, cedează și mai ales este necesar să cedeze treptat locul unei concepții și mentalități dialectice, sistemice, potrivit căreia sistemul agroalimentar trebuie organizat în mod unitar, elementele sale combinîndu-se și articulîndu-se în mod armonios.

Analiza conexiunilor interne ale sistemului agroalimentar relevă numeroase aspecte metodologice și practice, dintre care merită să fie reținute următoarele :

- progresul tehnic, mutațiile tehnologice ale sistemului agroalimentar sînt determinate în bună parte de gradul de dezvoltare și modernizare a industriilor din amontele și avalul agriculturii. Sarcina fundamentală a agriculturii în etapa actuală constă în a furniza trei elemente importante : produse multe, ieftine și de calitate superioară, forță de muncă și mijloace financiare ; realizarea acestor sarcini este posibilă numai prin pătrunderea masivă a progresului tehnic în agricultură. Industriile din amonte au obligația să-i injecteze progresul tehnic necesar, iar industriile prelucrătoare din aval și comerțul obligă agricultura să-și modernizeze tehnologiile și structurile organizatorice pentru a se alinia exigențelor izvorîte din cerințele noi ale consumatorilor și ale creșterii eficienței producției. În felul acesta, agricultura este antrenată din amonte și din aval în mutații fundamentale ale căror cerințe și mijloace de realizare sînt propriu-zis exogene agriculturii. Treptat, odată cu dispariția unor caracteristici socio-economice ale modului de viață rural (agricol) tradițional, și apariția unor mutații structurale profunde în agricultură și cu o profesionalizare tot mai accentuată a activității agricole, nu mai este posibilă o „explicare agricolă a agriculturii". Explicarea și înțelegerea adecvată a proceselor agrare este posibilă numai în contextul funcțional al mecanismului sistemului agroalimentar al economiei naționale ;
- forța de muncă disponibilizată din agricultură este folosită parțial în verigile neagricole ale sistemului agroalimentar. Aceasta oferă posibilitatea ca, printr-o combinare sau integrare rațională a activităților agricole cu cele industriale și de servicii, pe un teritoriu dat, să se creeze noi locuri de muncă, asigurînd folosirea forței de muncă aproape de domiciliu și împiedicînd, pe de altă parte, deplasările spațiale importante sau migrațiile populației spre anumite centre supraaglomerate ;
- abordarea unitară a economiei agroalimentare scoate în evidență particularitățile procesului de formare a costurilor și a valorii produselor alimentare : a) costul produsului alimentar final este o sumă a costurilor adăugate de către fiecare verigă a sistemului prin care a trecut produsul respectiv ; b) valoarea produsului alimentar final este o sumă a valorilor adăugate de către fiecare verigă a lanțului (sistemului) agroalimentar. O asemenea abordare implică definirea obiectivelor și metodelor de cercetare ale **economiei alimentare** ca o știință economică a întregului sistem agroalimentar. Tratarea unitară a sistemului agroalimentar are implicații practice deosebit de importante. În contextul actualelor căutări și frămîntări pentru sporirea producției nete, cu condiția asigurării producției alimentare fizice necesare societății și a rentabilizării activității unităților agroalimentare, o asemenea reconsiderare poate să deschidă orizonturi noi pentru o organizare mai rațională a producției și circulației, corespunzător exigențelor noii etape de dezvoltare economico-socială spre care ne îndreptăm ;
- abordarea unitară a sistemului agroalimentar trebuie să aibă în vedere cheltuielile de producție ale verigilor conexe ; reglementarea sau „reașezarea" prețurilor numai la nivelul unei verigi a sistemului, fără a ține seama de implicațiile sale asupra celorlalte verigi conexe, riscă să producă unele deformări sau perturbări în relațiile intersectoriale. Pe de altă parte, folosirea pîrghiilor economice trebuie să aibă ca obiectiv central stimularea în primul rînd a aceleia sau acelora dintre verigile sistemului agroalimentar care prezintă riscul unor „locuri înguste" care tind să devină factori de frînare sau de blocare a mecanismului ansamblului economiei alimentare. Aceasta presupune examinarea permanentă a proporțiilor de dezvoltare a verigilor, examinarea exigențelor acestora și luarea măsurilor necesare pentru realizarea unui echilibru dinamic și ajustarea neconcordanțelor economice, tehnologice și sociale ce apar între verigi, inclusiv revizuirea modului de funcționare a verigilor prin prisma reducerii cheltuielilor materiale și a consumului relativ de energie, a utilizării cît mai eficiente a subproduselor și deșeurilor, într-o concepție de valorificare superioară, integrală.

Revista economică a publicat o suită de dezbateri deosebit de interesante pe această temă a **valorificării integrale a resurselor de materii prime și energie în cadrul unui proces circular activ.** Elementele sale esențiale, principiile și unele concepte și idei avansate își găsesc o aplicabilitate deplină și ex-

trem de eficiență în cazul agriculturii, al revederii sistemului său de producție și de organizare.

Combinatul agroalimentar, element esențial al unei structuri organizatorice deschise spre viitor

TRANSFORMAREA acumulărilor cantitative, rezultate ca urmare a creșterii economice a sistemului agroalimentar, într-o nouă calitate, cu o eficiență economică și socială superioară, constituie una dintre trăsăturile dominante ale politicii economice actuale. În contextul aceloraşi preocupări de mare importanță, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a criticat aspru, în repetate rînduri, caracterul excesiv centralizat și birocratic al structurilor actuale, indicînd în mod ferm căutarea unor noi forme de organizare a activității economice și sociale, menite să stimuleze dezvoltarea pe mai departe a producției materiale și să ridice eficiența sa economică pe trepte superioare. Perfecționarea continuă a formelor organizatorice în raport cu cerințele fiecărei etape de dezvoltare social-economică a constituit o preocupare permanentă a politicii partidului nostru, iar trecerea spre sfîrșitul cincinalului viitor, de la o economie în curs de dezvoltare la o economie cu nivel mediu de dezvoltare, implică în mod necesar găsirea unor noi forme de organizare a vieții economice și sociale, care vizează desigur și sistemul agroalimentar.

În cincinalul precedent a fost creată o suprastructură verticală a acestui sistem, la nivel macroeconomic, prin înființarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și a centralelor industriale pe subramuri ale sistemului agroalimentar. Logica perfecționării continue a conducerii activității în sistemul agroalimentar împinge la concluzia, firească de altfel, că suprastructura macroeconomică trebuie asigurată și cu corespondențe verticale microeconomice. Altfel spus, integrarea macroeconomică a agriculturii și industriei alimentare, proces început cu cîțiva ani în urmă, trebuie desăvîrșit prin măsuri corespunzătoare la nivel microeconomic.

Desăvîrșirea măsurilor de organizare integrată a agriculturii și industriei alimentare la nivel microeconomic, în vederea realizării unui cadru instituțional capabil să asigure echilibrul și dezvoltarea armonioasă a celor două ramuri de bază ale sistemului agroalimentar, trebuie să țină cont de combinările posibile, din punct de vedere tehnologic, și eficiente, din punct de vedere economic, a celor două activități. Studiile și experiența de pînă acum arată că cea mai viabilă soluție constă în combinarea activităților de-a lungul lanțului economic al unui produs sau grupe de produse agroalimentare. Rezultatul unor asemenea combinări de activități conexe din punct de vedere tehnologic, economic și social, îl constituie **combinatul agroalimentar.**

Primul pas în această direcție constă în analiza structurii lanțului economic respectiv. În figura nr. 2 este prezentată, ca suport de reflecție, structura lanțului zahărului. În cele ce urmează ne vom referi permanent la economia zahărului, datorită faptului că cercetările din acest domeniu sînt mai avansate în țara noastră[1]). Pornind de la schema lanțului economic în care sînt inventariate activitățile și unitățile economice aferente, se poate anvizaja componența combinatului agroalimentar proiectat.

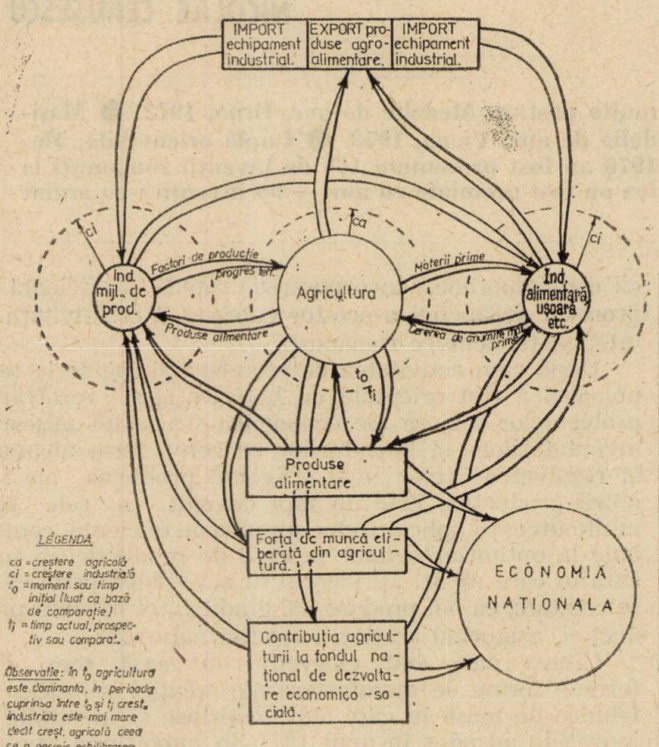

Fig. 1 LEGĂTURILE CONEXE DINTRE ELEMENTELE SISTEMULUI AGROALIMENTAR

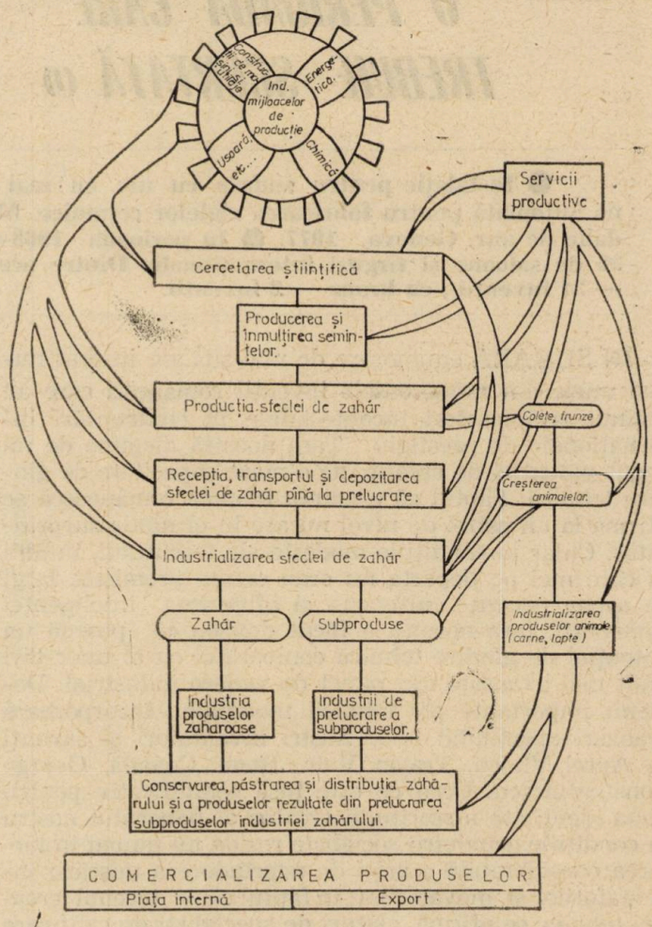

Fig. 2 STRUCTURA ECONOMIEI ZAHĂRULUI

Criterii economice de organizare

PRIMELE două elemente fundamentale luate în considerare pentru alcătuirea unui combinat agroalimentar sînt : unitățile agricole producătoare de materii prime și întreprinderea de industrie prelucrătoare a materiei

dr. Eugen BUCIUMAN

(Continuare în pag. 18)

[1]) În anii 1976—1977 un colectiv de cercetători științifici condus de autor a efectuat un studiu privind elaborarea modelului de organizare a unui combinat agroindustrial în zona de aprovizionare a unei fabrici de zahăr. Din colectiv au făcut parte : Chețan Ion, Donescu Elisabeta, Dumitrescu Maria, Enache Viorica, Kanovitz Ștefan, Moldoveanu Mariana, Nițu Camelia, Popescu Pavel, Stăncioiu Elena, Iozu Victoria, Mihăilescu Cristina, Milea Violeta, Rendec Elena și Tilea Elena din Laboratorul de Economia Ramurii din cadrul Institutului de cercetări pentru industria și chimia alimentară.

TIMPUL PARCURS DE INVENȚIE DE LA CONCEPERE LA APLICARE: O PERIOADĂ CARE TREBUIE SCURTATĂ (I)

„Un rol deosebit de important în mersul înainte al societății socialiste românești îl au dezvoltarea științei și tehnicii, cultivarea spiritului de creație propriu, a mîndriei de a aduce o contribuție originală prețioasă la progresul rapid al patriei noastre și la patrimoniul cunoașterii universale".

NICOLAE CEAUȘESCU

● **Instalație pentru sudare cu arc cu mai multe posturi. Medalie de aur, Brno, 1972.** ● **Mașină automată pentru fabricarea riglelor ceramice. Medalie de aur, Viena, 1973.** ● **Cuplă orientabilă. Medalie de aur, Geneva, 1977.** ● **În perioada 1968—1976 au fost prezentate 165 de invenții românești la 26 de saloane și tîrguri internaționale. Dintre acestea au fost premiate cu aur — 98 invenții ; cu argint — 31 invenții ; cu bronz — 2 invenții.**

ÎN SUMARA enumerare de mai sus am inserat numai unele din numeroasele invenții românești care au obținut recunoașteri incontestabile în confruntări internaționale de prestigiu. Țara noastră dispune de un bogat potențial de creație, de o mare capacitate de gîndire tehnică. Faptul că gîndirea tehnică românească se afirmă la un astfel de nivel nu are în el nimic surprinzător. Chiar în condițiile modeste ale trecutului, în anii în care nici pe departe nu erau create premisele largi de astăzi pentru cultivarea și afirmarea inteligenței românești, țara noastră a făcut dovada că posedă un potențial de gîndire tehnică comparabil cu al unor țări mult mai avansate din punct de vedere industrial. Domenii importante ale tehnicii mondiale încorporează realizări aparținînd unor ilustri inventatori și savanți ca Aurel Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă, George Constantinescu. Ceea ce este însă semnificativ pentru noua identitate a spiritului creator al poporului nostru în condițiile orînduirii socialiste rezidă nu numai în lărgirea considerabilă a ariei de cuprindere a mișcării inventatorilor și inovatorilor, în faptul că pe terenul creației tehnice se afirmă, alături de specialiști de calificare înaltă, tot mai multe cadre din producție — ingineri, tehnicieni, tot mai mulți muncitori, ci și în însăși dimensiunile calitative ale acestei creații largi, decurgînd din dezvoltarea complexă și dinamică a economiei.

Valențele economice ale creației tehnice

MIȘCAREA DE INVENȚII și inovații se integrează organic, cu însemnate funcții, în efortul general de transformare a cantității într-o nouă calitate, obiectiv fundamental al actualei perioade. Ridicarea tuturor domeniilor de activitate, și îndeosebi a economiei, pe noi coordonate calitative, creșterea necontenită a nivelului exigențelor economice vizînd realizarea producției cu consumuri tot mai reduse de materiale, combustibil și energie, cu un consum mai redus de muncă — efect al creșterii productivității, necesită eforturi ale tuturor factorilor responsabili din sectoarele economiei naționale, ale maselor largi de oameni ai muncii în direcția promovării cu fermitate a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, încorporarea rapidă și eficientă în procesul producției a acestor cuceriri, a creativității și inteligenței tehnice românești.

După cum activitatea de cercetare și inginerie tehnologică a fost orientată cu hotărîre spre rezolvarea problemelor majore ale economiei, tot astfel mișcarea inventatorilor și inovatorilor ce cere ferm angajată în rezolvarea celor mai strigente probleme ale înnoirii producției. Este un fapt dovedit că cele mai multe invenții aplicate aduc un plus de eficiență, contribuie la optimizarea unor procese de producție, în măsura în care ele își au izvorul în activitatea practică și se reîntorc, ca noi produse ale gîndirii, tot în sfera producției, asigurînd creșterea avuției naționale.

Cîteva date sînt elocvente în acest sens. Diferitele forme de manifestare ale creației științifice și tehnice de masă în care sînt cuprinse și invențiile și inovațiile au adus în anul 1977, în importanta ramură a construcțiilor de mașini, o contribuție de aproape 500 milioane lei la sporirea producției, iar cheltuielile de producție și investiții au fost reduse cu circa 600 milioane lei ; totodată, importul de mașini, utilaje și tehnologie a fost diminuat cu mai mult de 130 milioane lei valută.

Aspecte juridice ale procesului de brevetare

PENTRU A NE EDIFICA asupra problemelor mai importante pe drumul parcurs de invenții și inovații de la concepție la aplicare practică și generalizare am discutat cu factori de răspundere de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, din centrale și întreprinderi industriale.

Am pornit de la o întrebare : ce constituie invenție, ce constituie inovație ? Potrivit Legii privind invențiile și inovațiile, o creație în domeniul științei, tehnicii este apreciată ca invenție în condițiile în care elementul său de noutate reprezintă o premieră absolută pe plan mondial. Dacă noutatea nu își vădește acest caracter decît pe plan național, atunci legea stabilește că este vorba despre o inovație. Or, avînd în vedere că în domeniul științ-

D 646

1978 NOV 21

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

TABLOUL DE BORD — instrument de conducere eficientă și operativă a activităților social-economice

PROGRAMUL P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism indică, printre principalele direcții de acțiune pentru asigurarea conducerii științifice la toate nivelurile : cunoașterea profundă a proceselor economice și sociale, a realităților în mijlocul cărora trăim, promovarea metodelor moderne de organizare, analiză și decizie și fundamentarea pe această bază a unei previziuni clare a dezvoltării, care să asigure o organizare corespunzătoare și funcționarea cît mai eficientă a tuturor sectoarelor de activitate.

În acest context, conducerea ne apare ca o necesitate obiectivă și în același timp ca un proces continuu prin care, la orice nivel, informațiile trec în acțiune cu ajutorul deciziilor.

Decizia reprezintă, în acest caz, momentul esențial al procesului de conducere ; ea semnifică actul rațional de alegere a unei linii de acțiune, dintr-un număr oarecare de posibilități, în vederea realizării unui anumit obiectiv. Se poate afirma **că decizia este momentul de mare responsabilitate al procesului de conducere**, pentru că ea determină **trecerea de la gîndirea creatoare** — contribuție de cele mai multe ori colectivă, în care au fost stabilite obiective, mijloace de utilizat, căi de urmat — **la acțiunea generatoare de eficiență.**

Se impune să subliniem caracterul științific pe care trebuie să-l aibă fiecare decizie.

REFERINDU-SE la importanța actului decizional pentru activitatea de conducere, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta :

„...Pînă la urmă, justețea și eficiența conducerii depind de claritatea obiectivelor pe care le urmărește societatea, a sarcinilor ce se pun în diferite sectoare de activitate.

Consider de aceea necesar să acordăm mai multă atenție ca pînă acum elaborării măsurilor și hotărîrilor, fundamentării deciziilor, la toate nivelurile muncii de conducere, studiind temeinic sectoarele și domeniile de activitate pentru care ne propunem să luăm hotăriri, consecințele imediate și de perspectivă ale deciziilor pe care le adoptăm.

Subliniez acest lucru pentru că nu este suficient numai să avem o linie generală justă... avem o asemenea linie generală, dar traducerea ei în viață depinde în mod hotărîtor de adoptarea unor măsuri corespunzătoare în toate sectoarele și la toate nivelurile de activitate“ [1]).

Indiferent de domeniul la care se referă deciziile și de nivelurile ierarhice la care ele sînt luate, pentru ca rezultatele să fie conforme previziunilor și să se integreze în ansamblul obiectivelor fixate trebuie ca decizia să constituie rezultatul unui proces corespunzător de gîndire, precedat de o temeinică informare și analiză asupra tuturor datelor problemei, elementelor de influență și repercusiunilor posibile. Sursa de obținere a elementelor necesare procesului decizional este și va rămîne **sistemul informațional pentru conducere**, care, în cadrul sistemului unității considerate, va realiza în principal următoarele două funcții :

a) funcția de **regulator al activității**, care impune existența unui schimb permanent de informații între conducători și executanți ;

b) funcția de **catalizator al acțiunilor**, ceea ce depinde de calitatea informațiilor luate în considerare, de rapiditatea prelucrării lor în vederea analizei, de operativitatea deciziei.

ÎN LEGĂTURĂ cu realizarea și utilizarea sistemelor informaționale pentru conducere se întîlnesc astăzi, în evoluția unităților economice, practic două tendințe.

● Este vorba, pe de o parte, de tendința de informatizare, de cibernetizare, respectiv de introducere pe scară tot mai largă a tehnicii moderne de culegere, prelucrare și transmitere a informațiilor. Aceasta implică o înaltă formalizare a informațiilor, a tehnicilor și procedurilor de prelucrare, care să poată duce la algoritmizarea cît mai completă a deciziilor. O astfel de formalizare este posibil de realizat prin structuri foarte stabile de organizare, bazate pe regulamente bine structurate, ca și prin preproiectarea unor fluxuri informaționale raționale și relativ stabile.

● O altă tendință, care se opune primei, este aceea de „neformalizare” a structurilor de organizare, respectiv de desfășurare relativ spontană a activităților, de „ad-hoccrație”, de transformare continuă a atribuțiilor individuale, de formare temporară a unor echipe pluridisciplinare structurate pe „probleme“ și nu pe bază de regulamente scrise. Reflectînd dinamica accentuată a fenomenelor din unitățile economice — și fără să însemne cîtuși de puțin instaurarea empiricului și a dezordinii — această tendință dezvoltă creativitatea și energia colectivă, mărește capacitatea de adaptare a acestora. În același timp însă, această evoluție face dificilă înalta formalizare a procedurilor, impusă de integrarea sis-

Nicolae OPREA
Silviu SIRGHI
Academia „Ștefan Gheorghiu“

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Edit. politică, București, 1973, p. 44.

temului informațional. Se ajunge astfel la o stare de echilibru în care integrarea amintită rămîne doar o limită spre care se tinde, dar care este dificil, uneori imposibil de atins.

Fără a se exclude una pe alta, cele două tendințe reliefate atrag atenția asupra **realismului și discernămîntului cu care trebuie abordată problema integrării sistemului informațional pentru conducere,** unul dintre instrumentele utilizate cu bune rezultate în acest sens constituindu-l **TABLOUL DE BORD.**

Definiție

TERMENUL de **„tablou de bord"** este preluat din limbajul tehnic și redă sugestiv analogia între conducerea unui complex de agregate (cum ar fi un vehicul) și cea a unei unități economice.

Tabloul de bord poate fi definit ca fiind un centralizator de informații prezentat într-o formă sistematică, sinoptică, conținînd starea și evoluția principalilor factori ce concretizează domeniul de activitate a cărui responsabilitate revine unui conducător.

El trebuie să permită informarea completă și rapidă a cadrelor de conducere asupra fenomenelor urmărite, să fie corelat cu volumul și natura deciziilor la nivelul respectiv — ceea ce obligă, de fapt, la utilizarea unui **sistem de tablouri de bord,** corelat cu centrele decizionale și care se agregă de la bază spre vîrful piramidei ierarhice.

Indiferent de forma pe care o capătă și de conținutul său, tabloul de bord trebuie să fie maniabil, să conțină elemente strict necesare și suficiente pentru informarea conducerii, care să parvină la momentul oportun, să le prezinte clar și precis, să permită interpretarea lor ușoară și rapidă, potrivit obiectivelor urmărite.

Cu toate avantajele ce le oferă tabloul de bord, el nu trebuie apreciat ca deținînd un rol mai mare decît îl poate avea în realitate în ce privește luarea deciziilor, deoarece :

— oricît de judicios ar fi conceput și completat, tabloul de bord nu poate asigura **numai prin el însuși** un nivel corespunzător al deciziilor ce vor fi luate pe baza lui. Elementul care condiționează în primul rînd acest nivel îl constituie **calitățile conducătorului,** dintre care menționăm : puterea de sinteză și analiză, discernămîntul, capacitatea de interpretare a elementelor conținute în tablou, experiența situațiilor similare precedente etc. ;

— elementele informaționale conținute se referă la un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat, în funcție de rapiditatea cu care sînt transmise informațiile ; în consecință, acestea nu pot fi suficiente pentru edificarea deplină a conducătorului în clipa luării deciziilor ;

— gradul de detaliere a informațiilor incluse în tabloul de bord nu oferă totdeauna posibilitatea identificării adevăratelor cauze ce generează abateri și, deci, rezultate nefavorabile.

Cerințe

ÎN VEDEREA îndeplinirii funcțiilor enumerate, tabloului de bord i se impun cerințe privind forma sa de realizare. Aceste cerințe pot fi sintetizate, în linii mari, în următoarele :

● **ACCESIBILITATEA** — tabloul de bord trebuind să fie, în ansamblul său, simplu și clar și să permită prin aceasta o ușoară interpretare a evoluției fenomenelor, o operativitate sporită în declanșarea unei acțiuni corective.

● **MANIABILITATEA** — asigurată prin forma fizică de realizare a tabloului de bord. Din acest punct de vedere trebuie să se practice forme în concordanță cu ritmul alert al muncii de conducere, cu operativitatea cerută în manipularea și vehicularea tabloului de bord între diverse persoane implicate în realizarea și utilizarea sa. Un exemplu negativ în acest sens îl pot constitui teancurile incomode de „listing"-uri, de hîrtie pliată utilizată la imprimantele calculatoarelor, ce sînt adeseori furnizate ca instrument de conducere de unele „aplicații" informatice.

● **CONSISTENȚA** — asigurată de un conținut cît mai cuprinzător de informații, de o **„masă critică de informații"** care să descrie cît mai complet domeniul de activitate în care conducătorul trebuie să-și exercite prerogativele.

● **OBIECTIVITATEA** — impusă de caracterul efemer al informațiilor și de fenomenele de distorsiune ce pot apare în vehicularea acestora. În acest sens se cer precauții deosebite pentru ca informațiile provenind de la „baza" fenomenelor, preluate din formele de evidență practicate în unitate, să nu fie deformate pe parcursul prelucrării și transmiterii lor pe flux ascendent.

Sugestivă este, în acest sens, remarca potrivit căreia o informație inexactă trebuie considerată „periculoasă", în timp ce lipsa unei informații apare doar ca „dezavantajoasă" [1]).

În vederea înscrierii în tabloul de bord a unor informații obiective este necesară **asigurarea unui echilibru optim între precizia cuantificării fenomenelor și durata de viață a informațiilor.** Informațiile fiind perisabile în timp (ele se pot compara, din acest punct de vedere, cu substanțele radioactive caracterizate printr-o „perioadă de înjumătățire"), este util să se asigure o justă corelație între precizie — care necesită un timp mai mare de elaborare a informației — și deprecierea în timp a conținutului acesteia.

● **ECHILIBRAREA** — obținută printr-o corectă ponderare a informațiilor privind diverși factori ce influențează desfășurarea fenomenelor. Aceasta presupune cuantificarea și înscrierea în tablourile de bord atît a indicatorilor privind fenomenele cu caracter preponderent **tehnic și economic,** cît și a celor privind aspectele **sociale și politice.**

● **EXPRESIVITATEA** — dată de formele de vizualizare utilizate în reprezentarea informațiilor. Prin acestea se conferă tabloului de bord o funcție deosebit de importantă : aceea de **alertă,** de **avertizare,** prezentîndu-se utilizatorului în mod sugestiv atît tendințele de evoluție a fenomenelor, cît și abaterile de la o funcționare normală.

● **ADAPTABILITATEA** — cerință ce are în vedere atît corelarea cu stilul și metodele proprii fiecărui conducător, cît și modificarea permanentă în concordanță cu schimbările petrecute în mecanismul general al conducerii ansamblului organizatoric din care face parte unitatea economică.

● **ECONOMICITATEA** — cerință tot mai stringentă în perioada actuală, în care necesitatea asigurării operative cu informații poate declanșa investiții foarte costisitoare vizînd modernizarea sistemului informațional pentru conducere, cu influențe uneori negative asupra rezultatelor economice ale unității.

Tabloul de bord trebuie conceput ca un element de sinteză care să permită conducerii întreprinderii să efectueze într-un minimum de timp analiza complexă a funcționării activităților pe care le conduce, orientînd luarea deciziilor într-un sens convenabil. De asemenea, tabloul de bord trebuie să permită o evaluare precisă, pe baza unor date certe, a nivelului atins la un moment dat de elementele urmărite, o vizualizare rapidă a evoluției în timp a acestuia, precum și a modificărilor ce apar.

Tabloul de bord — respectiv sistemul de tablouri de bord — se constituie potrivit nevoilor conducerii și în conformitate cu principalele sale funcții (vezi tabelul din pag. 3).

Conținutul

CONȚINUTUL informațional al tabloului de bord condiționează în mare măsură realizarea funcțiilor prezentate și satisfacerea cerințelor necesare în procesul de conducere. Nefiind posibil să se indice un

(Continuare în pag. 4)

[1]) Drăgan M. C., Sistemul informațional în domeniul costurilor de producție. Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 1975, p. 42.

PRINCIPALELE FUNCŢII ALE TABLOULUI DE BORD

DENUMIREA FUNCŢIEI	ELEMENTE DE CARACTERIZARE ŞI CONDIŢII DE REALIZARE
INFORMARE – EVALUARE	Se vor include informaţii generale şi specifice referitoare la domeniul condus sau/şi activităţi componente, relevînd factorii ce au determinat o anumită configuraţie a elementelor urmărite, corelate cu obiectivele cantitative şi calitative stabilite.
SISTEMATIZARE – ORDONARE	Gruparea într-un singur loc a informaţiilor semnificative privind desfăşurarea proceselor social-economice conduse de către un centru de decizie. Corelarea lor cu cerinţele sistemului de evidenţă existent.
IERARHIZARE ŞI CORELARE CU STRUCTURA ORGANIZATORICĂ	Tabloul de bord va conţine acele informaţii din piramida informaţională care rezultă din prelucrarea de către centrele de decizie din aval şi care sînt în concordanţă cu delimitarea autorităţii ierarhice şi funcţionale, realizată prin structura de organizare şi descrierea posturilor tutelare.
GENERALIZAREA REZULTATELOR ŞI EXPERIENŢELOR FAVORABILE	Sistemul trebuie să permită centralizarea succesivă a informaţiilor după anumite criterii. Pornind de la informaţii particulare, se ajunge la unele generale, cu caracter mai complex, care măresc potenţialul de informare şi asigură conducătorului o viziune de ansamblu, mai largă, asupra fenomenelor pe care trebuie să le stăpînească.
INTEGRAREA ÎN MEDIUL SOCIAL-ECONOMIC	Sistemul trebuie să permită integrarea în sistemul informaţional pentru conducere, în sistemul informaţional al unităţii, în general în mediul înconjurător – tehnic, economic, politic şi social – în care unitatea îşi desfăşoară activitatea. Derivată din funcţia prezentată anterior, integrarea trebuie să asigure adaptarea continuă a unităţii la influenţa tuturor stimulilor exteriori. Aceasta trebuie să se concretizeze, din punctul de vedere al circulaţiei informaţiilor pentru conducere, în corelarea permanentă a tablourilor de bord cu modificările structurale interioare şi exterioare unităţii, cu transformările petrecute în macrosistemul social-economic.
ANALIZĂ ŞI SINTEZĂ	Sistemul trebuie să constituie baza declanşării de acţiuni corective în conducerea fenomenelor. Pentru aceasta, pe lîngă informaţiile ce prezintă o situaţie dată vor trebui prezentate şi cauzele care au generat aspectul înscris, perturbaţiile şi factorii perturbatori.
PREVIZIUNEA ASUPRA EVOLUŢIEI FENOMENELOR SOCIAL-ECONOMICE	Aceasta obligă la includerea în tablourile de bord a informaţiilor structurate pe cei trei „vectori" ce stau la baza exercitării atributului de previziune : prezent, trecut şi viitor. În asigurarea acestei funcţii va trebui să se ţină seama şi de particularităţile exercitării previziunii la diverse niveluri de conducere, de creşterea importanţei acesteia la niveluri superioare, de lărgirea în acelaşi sens a orizontului previziunii.
CONTROL ŞI AUTOCONTROL	Această funcţie se asigură prin introducerea în tablourile de bord a unor indicatori de cuantificare a obiectivelor şi prin stabilirea unor limite permise ale abaterilor fiecărei valori. Printr-o structurare adecvată, prin adaptarea la specificul fiecărui conducător a formei şi conţinutului tabloului de bord, acesta poate căpăta şi funcţia de autocontrol, constînd în crearea de posibilităţi pentru verificarea propriului stil şi a metodelor de conducere utilizate de fiecare conducător.
AVERTIZARE – SESIZARE	Această funcţie este oarecum derivată din cea de control şi se bazează pe vizualizarea abaterilor ce apar, pe utilizarea unor forme sugestive de prezentare a evoluţiei şi tendinţelor negative din aria lui de cuprindere. În acest sens se face adeseori analogie între „semnalizatoarele" tabloului de bord al vehiculelor (becuri colorate, semnale sonore etc.) şi diversele forme de avertizare folosite în practica conducerii unităţilor, (forme grafice, utilizarea culorilor „de alertă" etc.).
DIAGNOSTICARE	Tabloul de bord va trebui să permită sesizarea unor puncte slabe, a unor disfuncţiuni în domeniul său, sugerînd chiar şi măsurile de întreprins – prin eliminarea cauzelor ce au generat dificultăţi. El va permite, potrivit unor prevederi adecvate, şi un autodiagnostic.
RAPORTARE	Includerea în tabloul de bord a unor informaţii cerute în sistemul de evidenţă şi raportare. Aici trebuie urmărită eliminarea paralelismelor şi suprapunerilor.
DIALOG ÎNTRE DIVERSE NIVELURI IERARHICE	Tabloul de bord trebuie să permită realizarea obiectivă a analizelor efectuate de nivelul conducător şi de cel subordonat, privind îndeplinirea atribuţiilor ce le revin, privind mobilizarea resurselor şi declanşarea acţiunilor necesare eliminării unor deficienţe sau obţinerii de rezultate superioare faţă de o perioadă dată.

(Urmare din pag. 2)

conținut standard pentru fiecare tablou de bord, pentru fiecare domeniu de activitate al unității economice și pentru fiecare post de conducere, trebuie subliniată necesitatea unei **valorificări cît mai depline a informațiilor conținute în evidența tehnico-operativă, statistică și contabilă** existentă în unitatea și la nivelul respectiv.

Tabloul de bord va conține, în primul rînd, informații pentru conducere și mai puțin (sau, poate, deloc) informații „pentru raportare". Natura și volumul acestor informații depind de volumul și natura deciziilor de luat de către titularul tabloului de bord. Se trec, în principal, informații de natură **tehnică** și **economică** — în mare parte formalizate și cuantificate prin indicatori și indici — dar se impune să se releve și o serie de factori **sociali** și **politici** care au influență asupra desfășurării în condiții optime a procesului de conducere. Normal, pe lîngă prezentarea indicatorilor sociali, economici și tehnici care caracterizează evoluția sistemului condus vor trebui prezentate și **cauzele** care au determinat o anumită stare a acestuia, astfel ca procesul decizional să fie mult ajutat — el vizînd, de fapt, eliminarea cauzelor care au condus la abateri de la o situație dorită.

Forma de prezentare

MODUL ÎN CARE sînt prezentate informațiile în tabloul de bord are o importanță deosebită în asigurarea îndeplinirii funcțiilor și cerințele acestuia. Din acest punct de vedere putem deosebi :

● **TABLOURILE DE VALORI** — respectiv **tabele** de diverse forme și concepții, în care sînt înscrise valori ale diverșilor indicatori caracteristici pentru un domeniu dat. Această modalitate de prezentare a informațiilor oferă avantajul unei precizii mari a valorilor și al unei posibilități sporite de analiză. Simple și relativ ușor de completat, tablourile de valori au însă dezavantajul că nu prezintă suficient de sugestiv tendința fenomenelor, nu vizualizează corespunzător abaterile de la o funcționare normală.

Includerea abaterilor, ca și utilizarea de culori diferite pentru informațiile „de alertă" pot diminua în oarecare măsură aceste neajunsuri.

● **GRAFICELE** — realizate într-o varietate de modalități și forme — constituie unul din mijloacele cele mai utile pentru prezentarea informațiilor în tabloul de bord. Principalele lor avantaje rezidă în caracterul sugestiv și în capacitatea lor de sinteză. Sub o formă foarte concentrată, pe un spațiu restrîns, graficele pun în evidență tendințele fenomenelor, abaterile de la standardele prestabilite, jucînd prin aceasta un rol de „semnalizatoare" ale tabloului de bord. Dezavantajele acestei forme de prezentare constau în mai mica precizie cu care pot fi redate valorile, în posibilități mai reduse de analiză a factorilor ce determină fenomenele și într-un volum mai mare de muncă necesar pentru realizarea lor.

● Tablourile de bord realizate prin **MIJLOACE COMBINATE** — în care se trec valorile unor indicatori însoțite de grafice de evoluție — elimină, practic, dezavantajele formelor prezentate anterior și cumulează avantajele lor.

Modul de realizare

TABLOUL DE BORD poate fi realizat concret în moduri foarte diferite.

Întrucît trebuie adaptat la personalitatea conducătorului, nu se poate recurge la forme standard, stereotipe, și, în consecință, de eficiență redusă. Literatura de specialitate și practica în domeniu recomandă o varietate de forme ale tabloului de bord. Dintre acestea exemplificăm :

— **mape** din material plastic sau carton tare, în care sînt legate machete de formate diferite (A3, A4, 1/2 A4 etc.). Unele din acestea sînt cvasipermanente, fiind completate periodic cu informații, iar altele sînt schimbate zilnic sau cu anumită frecvență de către compartimente sau personal special desemnat ;

— **registre** de diverse mărimi, conținînd de asemenea părți „fixe" — ce reflectă statistici, evoluții — și părți mai „mobile", rezultate prin completarea operativă, în fiecare zi pe o altă foaie, cu informații curente ;

— **panouri** de lemn, metalice sau din alte materiale, afișate pe perete. Pe acestea sînt prezentate, în grafice sau în tablouri de valori, o parte sau totalitatea informațiilor necesare unui conducător ;

— **panouri „pivotante"**, montate pe un ax vertical — care pot fi consultate, după caz, individual sau în grup ;

— **panouri luminoase** (electrice sau electronice) pe care sînt afișate (semiautomat sau automat) informații operative, se semnalizează abateri importante etc. ;

— **tamburi rotativi** în plan orizontal și/sau vertical, cu posibilitate de acces rapid la informațiile necesare ;

— **fișier** de date, informații și aspecte, structurat corespunzător concepției sistemului și procesului de conducere ;

— **foi de imprimantă** editate cu ajutorul calculatorului electronic (listing-uri), conținînd informații semnificative rezultate dintr-o aplicație pe calculator sau dintr-un sistem informatic pentru conducere ;

— **ecrane de televiziune** cuplate cu un calculator electronic (display), prin care i se pot prezenta conducătorului, în mod operativ, informații pentru conducere. Viitorul, poate, ne va oferi posibilitatea ca pe astfel de panouri de afișaj să se prezinte și variante de decizii posibile ;

— **microfilme, benzi perforate** și altele, cu posibilități de afișaj rapid.

ELEMENTE METODOLOGICE ȘI PRACTICE PRIVIND PROIECTAREA, REALIZAREA ȘI UTILIZAREA TABLOULUI DE BORD

PROIECTAREA sistemului de tablouri de bord se poate face, într-o abordare globală, **simultan cu analiza și proiectarea sistemului de organizare și conducere al unității**, în care sistemul informațional și structura organizatorică beneficiază de o atenție specială și pentru care literatura noastră de specialitate a fundamentat metodologii adecvate. Adesea, în practică putem accepta și o abordare „parțială", respectiv **proiectarea numai a sistemului de tablouri de bord** — în care caz se impun a fi parcurse următoarele **secvențe de acțiune :**

1. Efectuarea unei **analize-diagnostic** a sistemului informațional pentru conducere, orientată pe obiective clare și care va conține, în linii mari, următoarele :

● identificarea tuturor centrelor de decizie din cadrul structurii de organizare — formale și neformale, inclusiv a colectivelor de decizie ;

● cunoașterea volumului, naturii și importanței deciziilor luate la diverse niveluri ierarhice ;

● relevarea informațiilor ce stau la baza luării deciziilor la aceste niveluri ;

● analiza veridicității și operativității transmiterii informațiilor pentru conducere ;

● analiza oportunității transmiterii unor informații — ca semnificație, conținut și periodicitate ;

● schițarea modului (procedurilor) de culegere, prelucrare și transmitere

a informațiilor pentru fiecare centru de decizie ;

● punerea în evidență a persoanelor sau compartimentelor responsabile cu culegerea, prelucrarea și transmiterea informațiilor pentru conducere ;

● analiza conținutului și formei de prezentare a informațiilor pentru conducere și evidențierea concordanței lor cu metodele și stilurile de conducere ;

● conturarea perspectivelor de evoluție a sistemului informațional general și a celui pentru conducere, în corelație cu dezvoltarea viitoare a unității.

2. Stabilirea **direcțiilor de perfecționare, a căilor și mijloacelor** utilizate, a **necesității și oportunității** tablourilor de bord care să răspundă cerințelor și funcțiilor enunțate.

3. **Proiectarea sistemului de tablouri de bord corelat cu structura organizatorică.** Se au în vedere în special elementele de conținut și mai puțin forma de prezentare. Selectarea elementelor pentru tablourile de bord se face cu antrenarea titularilor acestora și într-o abordare sistematică, urmărind realizarea tuturor funcțiilor descrise.

La nivelul unei întreprinderi și în conformitate cu domeniile de activități indicate în Legea nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste, sistemul de tablouri de bord ar trebui conceput ca în fig. 1 cu precizarea că pentru a avea tablouri de bord pentru **n** niveluri ierarhice trebuie analizate **n + 2** niveluri.

În cadrul proiectării vom diferenția, printre altele, următoarele secvențe mai importante :

● **analiza „intrare-ieșire" a informațiilor pentru conducere și corelarea lor cu nivelurile decizionale.** Pornindu-se de la ideea (sugerată de metoda Delville) tratării parțiale a problemelor de sistem informațional, comparativ cu repararea ochiurilor rupte dintr-un năvod și a zonelor vecine acestora, se pot pune în aplicare două din modalitățile de bază ale abordării sistemice. Într-o primă etapă, domeniul fiecărui conducător pentru care se proiectează tabloul de bord se tratează ca o „cutie neagră". Aceasta constă în realizarea unui **inventar** al tuturor informațiilor pentru conducere ce parvin conducătorului („intrările") și al celor pe care acesta trebuie să de raporteze la nivelurile superioare („ieșirile"), făcîndu-se abstracție de natura și particularitățile deciziilor ce se iau de către respectivul centru de responsabilitate. Într-o a doua etapă se analizează centrul respectiv ca o „cutie albă", respectiv prin luarea în considerare a „interiorului", a **naturii și conținutului deciziilor** celor mai frecvente la nivelul respectiv. Se concentrează, cu această ocazie, atenția asupra deciziilor parametrizabile, cu un grad mai mare de repetitivitate. Se realizează astfel un **tablou al necesităților de informații,** strict obligatoriu pentru nivelul analizat. Se procedează apoi la o suprapunere virtuală a celor două „imagini", între „ce este necesar și ce există", reliefîndu-se în acest fel perfecționările ce trebuie aduse în ce privește asigurarea cu informații ;

● **analiza concordanței elementelor din tablourile de bord cu cerințele conducerii, cu elementele de plan și necesitățile de control, cu obligațiile de evidență și raportare** la nivelul considerat ;

● **proiectarea procedurilor** de culegere, prelucrare și circulație a informațiilor pentru conducere, **racordarea fluxurilor informaționale** cu cele existente în sistemul informațional general ;

● **proiectarea formelor de prezentare** a informațiilor în tabloul de bord și a formei materiale de realizare a acestora.

4. **Realizarea** sistemului proiectat, asigurarea **bazei tehnico-materiale** a acestuia și **testarea** lui cu urmărirea comportării la utilizator.

5. **Completarea și modificarea regulamentului de organizare și funcționare** al unității, prin includerea tuturor atribuțiilor referitoare la culegerea, prelucrarea și transmite-

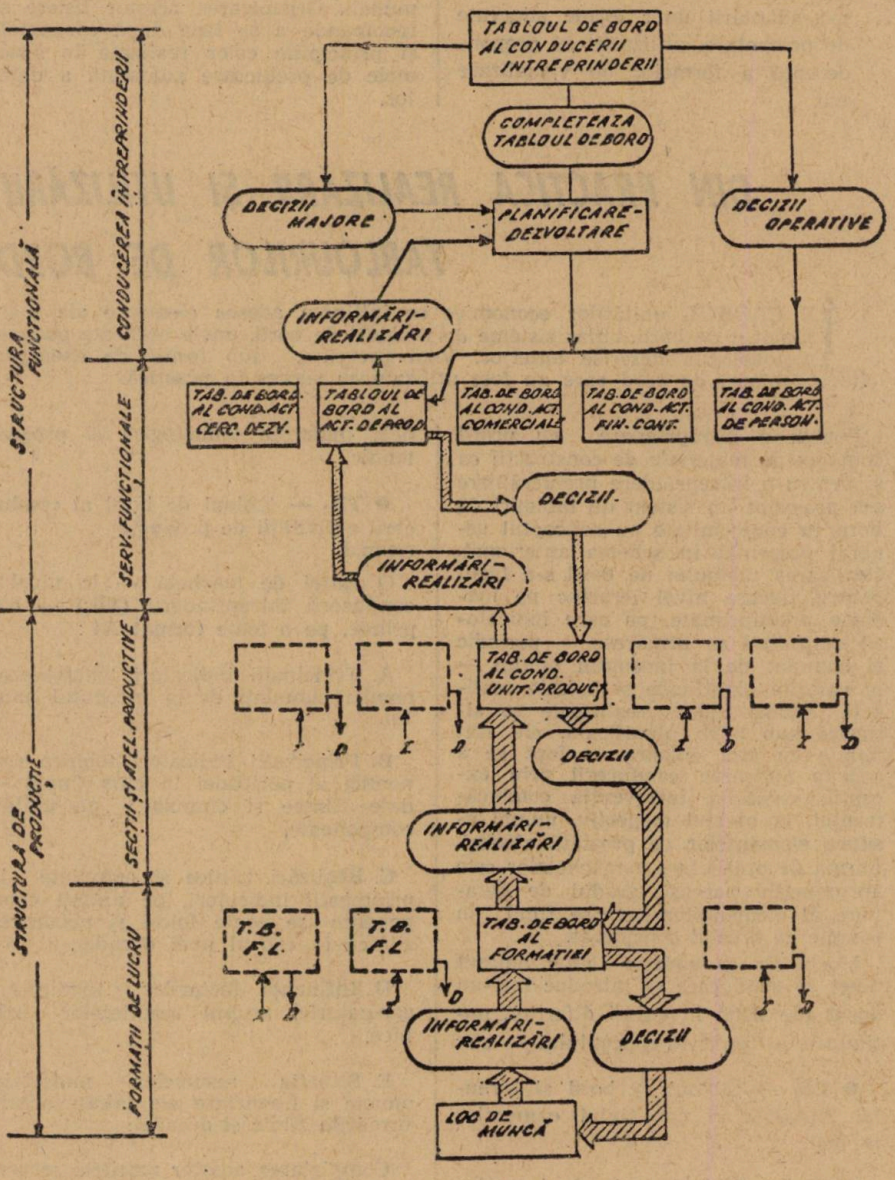

Fig. 1 : **Sistemul de tablouri de bord.**

rea informațiilor pentru conducere, la realizarea și ținerea la zi a tablourilor de bord proiectate.

6. **Implementarea întregului sistem, cu întreținerea și perfecționarea** lui atît sub aspectul conținutului, cît și al formei de prezentare și, apoi, al modalităților de utilizare.

O remarcă metodologică de deosebită actualitate este aceea privind necesitatea de a se aborda, pe parcursul analizei, și **proiectarea tablourilor de bord ale conducerii colective a unității.** Integrate în sistemul general al tablourilor de bord, acestea trebuie să îndeplinească o serie de cerințe particulare, privind **problematica deosebită a deciziilor colective,** necesitatea adaptării unor forme adecvate de prezentare, utilizarea cu preponderență a formelor de vizualizare etc.

O altă subliniere privește obligativitatea **integrării** în sistemul de tablouri de bord a sistemului de raportări statistice, a **tuturor raportărilor efectuate de către unitate în exterior.**

De asemenea, se impune să se ia în considerare — în proiectare și după aceea — **adaptarea continuă a întregului sistem la perfecționările continue ce au loc în mecanismul conducerii și planificării economiei naționale.** În acest sens trebuie avute în vedere, ca deosebit de importante, perfecționările aduse de hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

O ultimă remarcă: tablourile de bord ar trebui **structurate pe domenii și depozitate în fișiere** la care să aibă acces un cerc mai larg de utilizatori, inclusiv membrii consiliului oamenilor muncii. Organizarea acestor fișiere se recomandă a se face după conceptele și principiile celor realizate în sistemele de prelucrare automată a datelor.

DIN PRACTICA REALIZĂRII ȘI UTILIZĂRII TABLOURILOR DE BORD

ÎN CADRUL unităților economice se întîlnesc adesea elemente ale unor tablouri de bord, chiar sisteme de tablouri de bord, unele realizate potrivit metodologiei descrise anterior. Vom prezenta, sub formă de exemplu, cîteva tablouri de bord care au fost utilizate cu succes în practică.

Pentru o întreprindere cu profil complex de materiale de construcții ca și pentru o întreprindere prelucrătoare s-a proiectat un sistem de tablouri de bord în conformitate cu conceptul general prezentat în schema anterioară. Realizarea tabloului de bord s-a făcut pentru fiecare nivel ierarhic pe machete preimprimate, pe care indicatorii respectivi se urmăresc — periodic și cumulat de la începutul anului — la valorile planificate și la cele realizate. Atunci cînd realizările se situează sub cifra planificată, ele sînt notate cu altă culoare — fapt ce a permis aplicarea **conducerii prin excepții,** respectiv **intervenția conducătorului, la nivelul respectiv, numai asupra elementelor ce prezintă abateri.** Forma de prezentare a machetelor este aproximativ aceeași, gradul de detaliere al elementelor înscrise fiind în funcție de nivelul considerat.

Machetele ce aparțin unui anumit nivel de conducere se introduc într-un dosar (de dorit în culori diferite), notîndu-se — potrivit conceptului — cu:

- TB_1 — tabloul de bord al biroului executiv al consiliului oamenilor muncii,
- TB_2 — tabloul de bord al conducerii activităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică și progres tehnic,
- TB_3 — tabloul de bord al conducerii activității de producție

ș.a.m.d.

O astfel de machetă — la nivelul conducerii întreprinderii (TB_1) — cuprinde, pe o foaie format A4:

A. Principalii indicatori tehnico-economici cumulați de la începutul anului.

B. Principalii indicatori tehnico-economici ai perioadei în curs (lună) — date zilnice și cumulat, pe unități componente,

C. Realizări zilnice și cumulate la principalii indicatori, pe unități componente (se poate folosi și urmărirea zilnică în cadrul unei decade),

D. Influență factorilor tehnico-organizatorici asupra rezultatelor zilnice,

E. Situația resurselor materiale, umane și financiare ale întreprinderii, urmărite zilnic și decadal.

Completarea acestor machete se realizează centralizat, prin grija fie a unui dispecer, fie a ofițerului de serviciu pe unitate. Informațiile sînt culese (la ore fixe) — de la unitățile componente ale întreprinderii — pe un centralizator și apoi se trec în machete, la locurile cuvenite. După rodarea sistemului, **culegerea datelor și completarea tablourilor de bord durează practic o oră,** astfel că la ora 8 dimineața, toți beneficiarii tablourilor de bord pot cunoaște situația din domeniul lor de activitate.

Evidențiem marile avantaje pe care le-a oferit înscrierea în aceste tablouri de bord a unor informații capabile să conducă la judecăți de valoare, cum ar fi:

- valoarea **producției orare** pe întreprindere — care permite evaluarea corectă a stagnărilor în producție;
- **principalele consumuri** de materii, materiale, energie, SDV **pe produse** — informații ce asigură evaluarea obiectivă a depășirii nivelurilor normate;
- **producția netă pe unități productive** — care conduce la aprecierea corectă a contribuției componentelor întreprinderii la realizarea indicatorului de bază al acesteia;
- **implicațiile în afara întreprinderii,** ca urmare a nerealizării obligațiilor contractuale ș.a.

Prin aplicarea tablourilor de bord astfel concepute s-au obținut nu numai avantajele enunțate anterior, dar și altele, printre care menționăm:

— diminuarea, uneori eliminarea reuniunilor pentru raportul de dimineață la conducerea întreprinderii, care ocupau din timpul conducătorilor și uneori alterau responsabilitățile directe;

— creșterea operativității în analizele periodice (decadă, lună), avînd consecință orientarea mai bună a măsurilor de întreprins;

— mărirea obiectivității și a responsabilității asupra elementelor înscrise în tabloul de bord;

— raportarea operativă la sfîrșit de lună, în formularele statistice, a informațiilor solicitate;

— posibilitatea unei analize rapide și pe perioade mai mari a unor aspecte ce prezintă interes etc.

Pentru o întreprindere metalurgică (Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău) se practică, pe lîngă machete cu indicatori și rezultate pe niveluri de conducere, și o serie de **machete pe probleme specifice,** care îi interesează practic pe toți conducătorii.

Astfel, în macheta „Situația financiară zilnică" se înscriu (în mii lei): încasări, cumulat (plan, realizat); livrări la zi — facturi emise (plan, reali-

zat) ; disponibil în cont ; blocajul contului ; credite pentru nevoi temporare ; ajutor financiar temporar (și data scadenței acestuia) ; plăți de efectuat furnizorilor în fiecare din următoarele 2 zile ; credite restante (total, din care pentru imobilizări în : materiale disponibile, fără mișcare, cu mișcare lentă ; refuzuri de plată ; produse fără desfacere asigurată ; facturi neîncasate de la livrări — interne, externe ; debitori) ; refuzuri (total, din care : produse necorespunzătoare calitativ ; livrări în avans ; produse necomandate ; produse neprimite în termen ; lipsuri la recepție ; facturi eronate ; facturi rsepinse la plată de banca clientului ; alte cauze). Pe aceeași machetă se trece, într-un tabel, situația stocurilor de materie primă și a celor de produse finite, pe sortimente : normativ, stoc efectiv, stoc supranormativ (tone) și valoarea acestuia din urmă (mii lei).

Machete asemănătoare se utilizează și cu privire la alte domenii. De exemplu, macheta privitoare la asigurarea resurselor de muncă este alcătuită dintr-un tabel indicînd : productivitatea muncii, mișcarea personalului (angajări ; lichidări), cîștig mediu (total ; muncitori), necesar de muncitori (calificați ; necalificați), număr mediu de muncitori (plan ; realizat), absențe (învoiri ; nemotivate), raportul dintre categoria medie de încadrare a lucrărilor și categoria medie de încadrare a muncitorilor, accidente de muncă — și din grafice cu evoluția pe luni a doi indicatori : ore lucrate/ore disponibile, respectiv productivitatea muncii. În cazul existenței în aceeași unitate a unor activități din mai multe ramuri industriale, se includ în tabloul de bord elemente comparative privind stadiul și evoluția productivității muncii (tabelul și graficul) pentru fiecare dintre acestea. Interesantă este, de asemenea, utilizarea indicatorului derivat reflectînd sintetic **nivelul de calificare al forței de muncă în raport cu necesitățile** (raportul între categoria medie de încadrare a lucrărilor și cea a muncitorilor).

Pentru întreprinderi de construcții-montaj s-au practicat tablouri de bord corespunzătoare. Astfel, la un trust de montaje, caracterizat printr-o mare dispersie teritorială a șantierelor, în tabloul de bord al conducerii producției a fost inclusă și situația „indicilor fizici realizați", pe șantiere și trimestre, la montarea de utilaje, construcții metalice și conducte tehnologice. Pentru cuantificare s-a utilizat, pe lîngă tonaj, și o unitate de măsură care să permită comparabilitatea diverselor unități (ore/om/t montată). Totodată s-a încercat o etalonare a valorilor acestor indici, în dorința de a se releva și vizualiza abaterile (valoare etalon pentru utilaj = 50, construcții metalice = 65, conducte tehnologice = 160).

La un șantier de construcții-montaj s-au aplicat machete centralizatoare pentru diverse funcții de conducere. Conținutul machetei contabilului-șef al șantierului este : producția de construcții-montaj ; beneficiul realizat ; imobilizări (din care pe cauze) ; cheltuieli neeconomicoase (din care pe surse) ; costuri de producție (din care cheltuieli materiale, energie electrică, combustibil, utilaje pentru construcții) ; producția netă ; situația prestărilor către populație (pe structură) ; costuri la 1000 de lei producție de construcții-montaj ; producția la 1000 de lei fonduri fixe ; rentabilitatea ; viteza de rotație a mijloacelor circulante ; facturi restante (pe cauze) ; situația încasării producției de construcții-montaj.

Pentru **activitățile social-politice** care se desfășoară în unitățile economice s-a încercat cu bune rezultate folosirea unor **tablouri de bord corespunzătoare nivelelor structurale pe linie de partid** (respectiv la nivelul grupei de partid, al organizației de bază, al comitetului de partid).

De un real folos s-a dovedit **tabloul de bord al secretarului de partid — președinte al consiliului oamenilor muncii** din întreprindere, care cuprinde date fixe și variabile, grupate pe principalele domenii ale activităților economico-sociale, cum ar fi :

— probleme ale conducerii activităților economico-social-politice,

— probleme statutare și organizatorice,

— probleme ale muncii politico-ideologice, de propagandă și agitație,

— probleme ale conducerii organelor de stat, organizațiilor de masă și obștești.

Forma de realizare a acestui tablou de bord a fost aceea a machetelor preimprimate (față și spate), prinse într-un dosar, cu folii de polietilenă pentru protejare. Pe lîngă machetele care prezentau aspectele tehnico-economice de interes la acest nivel, s-au elaborat și machete specifice funcției date. Iată cîteva exemple :

- dezbateri, conferințe, întîlniri (teme : politico-ideologice, tehnico-economice, etice-morale, științifico-culturale, juridice ; data ; nr. participanți ; lector ; observații) ;
- activitatea de creație tehnică (acțiunea desfășurată, respectiv ideea înregistrată ; data ; modul de valorificare ; aplicare) ;
- Festivalul național „Cîntarea României" (acțiuni programate ; data ; nr. participanți ; aprecieri și observații) ;
- situația învățămîntului de partid, total și pe cercuri (nr. înscriși ; nr. participanți ; program de desfășurare) ;
- evoluția efectivului organizației de partid — lunar, total și pe organizații de bază (efectiv existent ; primiți în cursul lunii ; din care muncitori, maiștri, tehnicieni, ingineri, economiști, femei) ;
- situația propunerilor făcute de oamenii muncii (denumirea propunerii ; domeniul la care se referă ; în competența cui revine soluționarea ; modul de soluționare ; termenul) ;
- situația aplicării hotărîrilor de partid, lunar (în evidență la începutul lunii ; aplicate în cursul anului pînă la începutul lunii ; în curs de aplicare, din care cu termen scadent în cursul lunii ; cu termen de aplicare depășit ; colective care efectuează în cursul lunii controlul aplicării hotărîrilor) ;
- situația numărului de ședințe, de participanți și a timpului consumat — lunar, pentru ședințe de partid, ale organizațiilor de masă, ale organelor de conducere colectivă (nr. ședințe ; nr. participanți ; durata medie a ședințelor ; timp consumat în ore-om — inclusiv total zilnic și cumulat) ;
- evaluarea calitativă a desfășurării adunărilor generale, lunar (calificative — slab, mulțumitor, bine, foarte bine, pentru : cum a fost pregătită ședința, cum a fost condusă, calitatea materialelor, participarea la discuții, calitatea discuțiilor).

DE BUNĂ SEAMĂ, posibilitatea utilizării tabloului de bord nu se rezumă la domeniile din exemplele date.

Practic, **nu există sector de activitate în care existența acestui instrument să nu aducă reale avantaje.** El poate fi folosit cu succes atît în unitățile economice, cît și în cele ale administrației centrale și locale. Sînt dese cazurile de aplicare nu numai în sfera producției materiale, dar și în sfera serviciilor din sectorul terțiar. Pretutindeni tabloul de bord și-a demonstrat incontestabilele efecte pozitive :

1 **Fundamentarea deciziilor și a hotărîrilor la diferite niveluri ierarhice potrivit informațiilor prezentate armonizat, într-un sistem bine stabilit.**

2 **Îmbunătățirea gradului de utilizare a timpului funcțiilor de conducere și creșterea timpului disponibil al acestora în folosul soluționării problemelor majore de conducere — și nu a celor de rutină.**

3 **Creșterea responsabilității funcțiilor de conducere, beneficiare ale tabloului de bord, a căror evaluare se face potrivit unor criterii prestabilite** Un element ce caracterizează o anumită activitate îl constituie volumul informațiilor care o depășesc în linie ascendentă și operativitatea deciziilor luate și transmise executanților.

4 **Sistematizarea informațiilor și asigurarea funcționării corecte a activităților.**

5 **Întocmirea operativă a raportărilor. Deoarece tablourile de bord includ elementele acestora, la data raportării este necesar numai o transcriere a datelor.**

6 **Pregătirea, la nivelul exigențelor actuale, a etapei următoare privind tratarea informațiilor cu mijloace de prelucrare automată a datelor, în sensul ordonării acestora și prefigurării fișelor din baza de date.**

La cele de mai sus se poate adăuga interesul sporit al întregii ierarhii privind utilizarea corespunzătoare a forțelor și mijloacelor din dotare, în vederea obținerii unei eficiențe sporite a activității economice în ansamblul întreprinderii.

Totodată apare posibilitatea utilizării unor criterii obiective de evaluare și apreciere a activității la nivelul considerat.

Rezultă clar nu numai utilitatea, ci necesitatea ca în toate unitățile economice să se introducă și permanentizeze acest valoros instrument de conducere, pe care îl constituie TABLOUL DE BORD.

Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

întrebări și răspunsuri

● **I. BURGHINESCU (Arad)** solicită unele lămuriri în legătură cu răspunderea unității de antrepriză pentru vicii ascunse, astfel cum este reglementată prin art. 90 din Legea nr. 8/1977.

Prin actul normativ la care vă referiți a fost prelungită substanțial perioada de descoperire a viciilor ascunse în legătură cu care poate fi angajată răspunderea unității de antrepriză.

Este vorba de viciile ascunse apărute într-un interval de 10 ani de la predare, ca și de viicile rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat.

Unitatea de antrepriză nu poate fi ținută răspunzătoare pentru viciile ascunse apărute după expirarea duratei de serviciu normate.

Pretențiile derivînd din descoperirea viciilor trebuie valorificate la 6 luni ; altfel, dreptul la acțiune se prescrie.

● **M. BERLOGEA (București)** întreabă dacă o unitate beneficiară este îndreptățită să achite contravaloarea unor produse care nu i s-au livrat, dar care sînt păstrate la dispoziția sa de către unitatea furnizoare.

O asemenea plată echivalează, în principiu, cu acordarea unui credit, ceea ce nu este admisibil în raporturile dintre unitățile socialiste. Deci, în afara cazurilor expres prevăzute de dispozițiile normative în vigoare, o asemenea plată nu se poate efectua.

● **G. NICULESCU (București)** solicită lămuriri în legătură cu penalitățile pe care le datorează unitățile de antrepriză pentru nerespectarea termenelor intermediare.

Dacă prin contract s-au stabilit asemenea termene, unitatea de antrepriză datorează penalități pentru nerespectarea lor, dar poate obține restituirea penalităților achitate dacă sînt întrunite două condiții : respectarea termenelor finale și neprovocarea de prejudicii unității beneficiare prin încălcarea termenelor intermediare.

● **N. GIULVEZAN (Craiova)** se interesează de consecințele pe care diminuarea resurselor de deșeuri le produce, în privința răspunderii patrimoniale pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale de predare a deșeurilor, în condițiile în care diminuarea este rezultatul folosirii superioare a materiilor prime și materialelor din care rezultă deșeurile.

Diminuarea resurselor de deșeuri, ca urmare a eforturilor depuse pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, exonerează de răspundere unitatea socialistă predătoare, în măsura în care neîndeplinirea obligațiilor contractuale a fost determinată, realmente, de această împrejurare.

● **A. GHEORGHIU (Iași)** întreabă dacă poate să fie obligată la plata penalităților unitatea furnizoare în situația în care obligațiile contractuale de livrare au fost îndeplinite, în totalitate, pînă la finele semestrului I/1978 iar delegatul unității beneficiare a precizat în scris că unitatea sa nu a fost efectiv prejudiciată prin unele întîrzieri în livrare survenite în cadrul semestrului respectiv.

Răspunsul este afirmativ.

Din relatarea dv. rezultă că, deși la finele semestrului I/1978 produsele contractate erau în întregime livrate, s-au înregistrat întîrzieri în raport cu unele termene de livrare lunare. Asemenea întîrzieri fiind sancționate prin plata de penalități, livrarea produselor pînă la finele perioadei de referință nu înlătură răspunderea. De asemenea, faptul că unitatea beneficiară nu a suferit prejudicii evaluabile în bani, datorită nerespectării termenelor de livrare, nu apără unitatea furnizoare de plata penalităților care sînt datorate independent de faptul dacă prin încălcarea obligațiilor contractuale s-a cauzat sau nu prejudiciu.

● **I. BOLDEA (Oradea)** solicită lămuriri în privința consecințelor înțelegerii intervenite între două unități socialiste de a se livra în 1979 produsele contractate care nu s-au putut realiza în cursul acestui an.

Convenția este valabilă în măsură în care produsele contractate nu fac parte din categoria acelora pentru care se emit repartiții. În caz contrar, valabilitatea convenției depinde de existența unei repartiții emise pentru anul 1979 ori de existența unei dispoziții normative care să permită sau să impună livrarea în 1979 a produselor care, deși au fost contractate pentru 1978, nu au fost livrate în cursul acestui an.

● **MARCU BACAL, București** — Persoanele cu funcții de conducere care nu sînt retribuite și cu îndemnizații, au drept la compensarea cu timp liber corespunzător a orelor prestate peste durata normală a timpului de muncă (art. 121 din Codul Muncii).

H. M.

(Continuare în pag. 13)

contract economic

Folosirea rațională a energiei electrice

În scopul utilizării raționale a energiei electrice, dispozițiile normative în vigoare consacră obligativitatea respectării limitelor maxime ale puterilor ce pot fi absorbite în orele de vîrf de sarcină al sistemului energetic național.

În acest sens, art. 11 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968, prevede că „în contractele de furnizare de energie electrică se vor stabilit, defalcat pe trimestre, atît cantitățile de energie electrică necesare consumatorului, cît și cele care se preiau sau se livrează de consumatori din sau în rețelele furnizorului, precum și puterile maxime ce pot fi absorbite de consumatori din rețelele furnizorului".

Pentru respectarea consumului sub acest din urmă aspect, interesează modul cum se stabilesc **orele de vîrf** ale sistemului energetic și **limitele maxime ale puterilor** care pot fi absorbite.

În conformitate cu regulamentul citat, orele de vîrf se fixează anual prin ordinul ministrului energiei electrice și se comunică ministerelor și celorlalte organe centrale, precum și comitetelor executive ale consiliilor populare și județene și al municipiului București, cel mai tîrziu pînă la 30 septembrie al anului anterior celui la care se referă ordinul.

Cît privește limitele maxime ale puterilor, regulamentul prevede că acestea se stabilesc pentru fiecare consumator în parte de către inspecția energetică regională, cu consultarea consumatorilor. Ele pot fi modificate oricînd, la cererea părților contractante sau din inițiativa inspecției energetice regionale.

Aceste inspecții fiind, în prezent, desființate, atribuțiile de mai sus sînt exercitate de către cadrele tehnice din întreprinderile de rețele electrice împuternicite cu stabilirea și aprobarea puterilor la orele de vîrf. Această măsură a fost luată de Ministerul Energiei Electrice în temeiul Statutului disciplinar privind funcționarea sistemului energetic național aprobat prin Decretul nr. 202/1974. Potrivit art. 2 din acest statut, ministerul amintit îndeplinește funcția de coordonator în ramura industriei energiei electrice și termice, avînd dreptul de a emite ordine și instrucțiuni privind producerea, transportul, distribuția și utilizarea energiei electrice care produc efecte atît în unitățile proprii, cît și în cele ale consumatorilor. Am citat acest text legal pentru a invedera temeiul instrucțiunilor pe care Ministerul Energiei Electrice le emite în domeniul de care ne ocupăm.

Revenind la problema limitelor maxime ale puterilor ce pot fi absorbite în orele de vîrf, arătăm că stabilirea lor se face cu consultarea consumatorilor, ținîndu-se seama de o serie de elemente printre care natura proceselor tehnologice și planurile de producție ale consumatorilor.

Pentru consumatorii noi sau consumatorii a căror putere instalată se mărește cu mai mult de 20%, se poate fixa, cel mult pentru primele 2 luni de la intrarea în funcțiune a noilor instalații, puteri maxime cu caracter provizoriu.

Care este calea pe care trebuie s-o urmeze consumatorii nemulțumiți de limitele maxime ale puterilor stabilite conform celor de mai sus ?

Instrucțiunile aprobate prin Ordinul M.E.E. nr. 803/1969 prevedeau (par. 6) că acești consumatori trebuie să se adreseze prin unitatea energetică a organului lor tutelar, la Inspecția generală energetică. Dacă consumatorul sau forul său tutelar nu era de acord cu rezolvarea dată de această inspecție, urma să fie sesizată conducerea Ministerului Energiei Electrice.

Instrucțiunile elaborate de același minister, în urma desființării inspecției energetice, prevăd că soluționarea contestațiilor consumatorilor care nu sînt de acord cu limitele maxime ale puterilor stabilite, se face de către Direcția tehnică din Ministerul Energiei Electrice.

Considerăm că acest organ trebuie sesizat neîntîrziat pentru înlăturarea operativă a oricărui echivoc în relațiile dintre furnizorul și consumatorul de energie electrică.

Contestația făcută în legătură cu limitele maxime ale puterilor stabilite nu are caracterul unor obiecțiuni precontractuale care se rezolvă în cadrul procedurii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 71/1969.

Ca atare, o asemenea contestație nu ar îndreptăți întreruperea furnizării energiei electrice și nici depășirea de către consumator a limitelor maxime stabilite. Atîta timp cît aceste limite stabilite de către organele competente ale întreprinderilor de rețele electrice, nu au fost modificate, consumatorul răspunde pentru nerespectarea lor. Depășirea limitelor maxime ale puterilor ce pot fi absorbite în orele de vîrf este sancționată, conform Decretului nr. 394/1976, prin plata de majorări adică, penalități, al căror cuantum diferă în raport cu mărimea puterii contractate, frecvența depășirilor și amploarea lor.

Regulamentul amintit prevede la art. 11 pct. (8) și (9) următoarele :

„Pentru cazurile de calamități ca inundații, viituri, incendii și altele asemenea, Inspecția generală energetică va putea majora retroactiv puterile aprobate anterior de inspecțiile energetice regionale pentru orele de vîrf, de la data apariției calamității și pe durata efectelor acesteia.

De asemenea, Inspecția generală energetică va putea majora retroactiv puterile aprobate anterior de către inspecțiile energetice regionale pentru orele de vîrf și pentru alte cazuri speciale decît cele prevăzute la alineatul precedent, pe baza documentației justificative".

Desigur, în prezent aceste atribuții se exercită de către Direcția tehnică din Ministerul Energiei Electrice.

În lumina prevederilor pe care le-am reprodus, socotim că organele arbitrale nu au dreptul de a decide, pe baza aprecierii probelor administrative, asupra unor asemenea cazuri de justificare a depășirii limitelor maxime puterilor ce pot fi absorbite în orele de vîrf. Acest atribut credem că revine exclusiv organului menționat.

Aceasta nu înseamnă însă că arbitrajul nu ar putea pronunța soluții de exonerare totală sau parțială de plata penalităților pentru alte motive cum ar fi, de pildă, depășirea termenului de prescripție, calculul greșit al penalităților, inexistența depășirii etc. De asemenea, majorarea retroactivă a puterii dispusă de organul menționat va fi avută în vedere de arbitraj, dacă părțile litigante refuză să o ia în considerare.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Transferarea riscurilor și a proprietății de la vînzător la cumpărător

În numărul 24/45 al Suplimentului, la această rubrică, am prezentat uzanțele uniforme internaționale privind condițiile de livrare ce se impun a fi adoptate prin contractele comerciale de vînzare internațională. Continuăm în acest număr cu analiza unor aspecte legate de livrare și anume momentul în care are loc transferul riscurilor de la vînzător la cumpărător, precum și al proprietății. În practica raporturilor comerciale internaționale cunoașterea exactă a acestor probleme prezintă importanță deosebită datorită consecințelor pe care le au în situația apariției unor evenimente neprevăzute: deteriorarea sau pierderea mărfurilor pe timpul transportului sau al depozitării, imposibilitatea efectuării plății de către cumpărător etc.

● **Sînt inseparabil legate momentele în care riscurile și proprietatea se transferă?** În literatura de specialitate mai pot fi întîlnite opinii potrivit cărora atît riscurile cît și proprietatea trec de la vînzător la cumpărător în mod simultan, în funcție de condiția de livrare adoptată de părți. Această opinia eronată, așa cum va rezulta din argumentele bazate pe norme de drept ale comerțului internațional pe care le vom invoca în cele ce urmează, mai dăinuie și în gîndirea profesională a unor lucrători din comerțul exterior (comercialiști cu funcții de decizie), ceea ce face ca să nu fie utilizată într-o măsură corespunzătoarea calea rezervării dreptului de proprietate pentru garantarea plății prețului la vînzările pe credit (de care ne-am ocupat în numărul precedent).

Cercetînd uzanțele comerciale uniforme internaționale constatăm că acestea nu conțin nici un text cu privire la **momentul transferării proprietății** de la vînzător la cumpărător, acestea rezumîndu-se să se ocupe numai de **momentul trecerii riscurilor**; atît Regulile Incoterms 1953, cît și R.A.F.T.D. — 1941 sînt în acest sens. De altfel, în afara condițiilor generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 (asupra cărora vom reveni) nici un document de creație internațională nu sugerează soluții uniforme complete. Cu toate că transferul proprietății bunului vîndut este principala obligație a vînzătorului, nici Legea uniformă asupra vînzării internaționale de bunuri mobile corporale, adoptată de diferite stat pe baza Convenției de la Haga din 1964 nu tratează această problemă decît în mod adiacent. Așa cum subliniază și alți autori, lipsa unor norme uniforme privind transferul proprietății se explică prin faptul că în practică părțile contractante au interesul să soluționeze prin clauze formulate prin acordul comun momentul cînd se produce acest fapt, în raport cu specificul contractului și a intereselor reciproce. Astfel, unul va fi momentul transmiterii proprietății unui bun existent și individualizat la data încheierii contractului și cu totul altul în cazul livrării unei linii tehnologice a cărei construcție și montaj poate dura mai mulți ani. De asemenea, la livrarea efectivă a anumitor utilaje vîndute pe credite, prin contract, vînzătorul poate să-și rezerve dreptul de proprietate pînă la data ultimei rate, care poate avea loc peste 3—4 ani deși, dacă vînzarea a fost FOB riscul a trecut asupra cumpărătorului în momentul în care marfa a trecut bordul vasului.

● **Momentul transferului riscurilor de la vînzător la cumpărător, potrivit uzanțelor uniforme internaționale.** Practica internațională a statuat unele reguli bazate pe o experiență îndelungată, care își găsesc o formulare judicioasă atît în Incoterms — 1953 cît și R.A.F.T.D. — 1941 (The Revised American Foreign Trade Definitions). Sintetizînd prevederile uzanțelor internaționale menționate, transferarea riscurilor de la vînzător la cumpărător poate avea loc în următoarele momente:

a) La data prevăzută în contract dacă marfa este pusă la dispoziția cumpărătorului „cu condiția ca marfa să fi fost individualizată corespunzător, adică pusă deoparte sau identificată în orice fel ca fiind marfa care face obiectul contractului". Această soluție este dată de Incoterms — 1953 în cazul condiției de livrare Ex Works; ea se găsește și în R.A.F.T.D. — 1941, sub următoarea formulare: „Cumpărătorul are obligația să suporte toate cheltuielile și riscurile mărfurilor de la data cînd este obligată să le preia".

b) La data la care — în condiția de livrare FAS din Incoterms 1953 — marfa a fost livrată efectiv „de-a lungul vasului în portul de încărcare convenit, la termenul stabilit". Soluția este aceeași și în R.A.F.T.D. — 1941.

c) La data la care vagonul cu marfa încărcată a fost remis căilor ferate sau coletele predate cărăușului, dacă s-a adoptat prin contract condiția FOR—FOT din Incoterms — 1953; la data la care marfa a trecut efectiv bordul vasului în portul de încărcare stabilit — în condiția FOB, C.&F. și CIF; la data la care marfa a fost remisă primului transportor — în condiția de livrare Freight or Carriage Paid to... R.A.F.T.D. — 1941 nu utilizează direct expresia de risc, ci pe aceea de răspundere, momentele în care se transferă fiind însă aceleași ca și în Incoterms — 1953.

d) La data la care, potrivit condiției Delivered at frontier... din Incoterms — 1953 marfa „a fost plasată la dispoziția vînzătorului la locul de livrare convenit la frontieră", cu condiția ca marfa astfel pusă la dispoziție să fie pusă deoparte sau identificată sub orice altă formă ca fiind marfa care face obiectul contractului;

e) La data la care — în condițiile de livrare Ex Ship și Ex Quay din Incoterms 1953 — marfa a fost pusă efectiv la dispoziția cumpărătorului la locul convenit (punctul de descărcare uzual în portul convenit, în condiția Ex Ship, sau pe chei în portul desemnat, în condiția Ex Quay), „cu condiția totuși ca marfa să fie individualizată corespunzător, adică pusă deoparte sau identificată astfel ca fiind marfa care face obiectul contractului". Aceeași soluție este preconizată și în R.A.F.T.D. — 1941. De asemenea, Condiția de livrare Delivered... din Incoterms — 1953 dă o soluție similară, în sensul că cumpărătorul preia riscurile începînd din momentul în care marfa a fost pusă la dispoziția sa la locul de destinație convenit, din țara de import.

Așadar, potrivit uzanțelor analizate, sînt cinci momente în care poate fi transferat riscul de la vînzător la cumpărător: 1) la locul de depozitare al vînzătorului în condiția franco fabrică sau dacă marfa nu a fost preluată de cumpărător la termenul stabilit, momentul trecerii riscului fiind considerat acela cînd lotul respectiv a fost individualizat; 2) la locul de îmbarcare, momentul fiind acela cînd marfa a fost efectiv livrată de-a lungul vasului; 3) pe vas, în vagon sau în camion, momentul fiind acela cînd marfa a trecut bordul vasului sau cînd aceasta a fost predată transportatorului terestru; 4) la punctul de frontieră stabilit de către părți; 5) la locul stabilit din țara importatorului.

Importanța stabilirii momentului transferării riscului de la vînzător la cumpărător rezultă cu claritate din art. 96 a Legii uniforme de la Haga: „Cînd riscurile au fost transferate cumpărătorului, acesta este obligat să plătească prețul, indiferent de pierderea sau de deteriorarea lucrului, cu condiția ca aceste evenimente să nu se datoreze unui fapt al vînzătorului sau al unei persoane pentru care el răspunde".

● **Momentul transferării proprietății de la vînzători la cumpărători din țări nemembre ale C.A.E.R.** Am arătat mai sus că părțile dintr-un contract comercial de vînzare internațională au latitudinea să amîne pentru un termen viitor livrării transferarea dreptului de proprietate asupra bunului care face obiectul contractului. Reproducem mai jos o asemenea clauză din contractul model al Întreprinderii de

comerț exterior Mecanoexportimport unde întîlnim următoarea formulare: „vînzătorul își rezervă dreptul de proprietate asupra produselor care fac obiectul acestui contract pînă la achitarea completă a acestora, dar cumpărătorul preia toate riscurile rezultînd din livrarea și utilizarea acestora pînă la plata integrală a prețului".

Ce se întîmplă însă în situația în care într-un contract de vînzare internațională părțile nu au stabilit momentul în care se transferă dreptul de proprietate de la vînzător la cumpărător? Răspunsul este următorul: în cazul în care pe această temă se va ivi un litigiu se face aplicația lui **Lex contractus**, respectiv a prevederilor din dreptul ales de părți să constituie legea contractului.

Datorită divergențelor de reglementări din dreptul unui stat la altul nu este recomandabil ca părțile să lase soluționarea transferului de proprietate în seama dreptului aplicabil contractului. În literatura de specialitate, pe drept cuvînt se arată că efectul translativ de drepturi reale al contractului este acceptat de unele legislații și respins de altele. Printre sistemele de drept care admit transferul menționat figurează cel românesc. În adevăr, potrivit art. 971 din Codul civil, în contractele ce au de obiect translația proprietății, aceasta se transmite **prin efectul consimțămîntului părților, fără să fie necesară și tradițiunea lucrului către dobînditor.** Făcînd aplicarea reglementării citate în domeniul vînzării-cumpărării, art. 1295 din Codul civil român prevede că acest contract se perfectează între părți și proprietatea este de fapt strămutată la cumpărător, de îndată ce părțile s-au învoit asupra lucrului transmis și a prețului corespunzător, deși bunul încă nu se va fi predat și prețul încă nu se va fi plătit. Se consacră astfel, în dreptul românesc, principiul juridic al transferului proprietății prin simplu consimțămînt. Contractul îndeplinește, cu alte cuvinte, un dublu rol, el operînd atît crearea de obligații, cît și transmiterea dreptului de proprietate de la vînzător la cumpărător, fără a necesita, în scopul arătat, vreo operație subsecventă suplimentară. Așadar, cumpărătorul devine, concomitent, creditor al vînzătorului și proprietar al mărfii, dacă aceasta există efectiv la data contractării și a fost individualizată de părți.

Soluții similare întîlnim și în alte legislații. Astfel, potrivit art. 155 din Codul civil al R.P. Polone din 1964, contractul de vînzare operează prin el însuși transferul proprietății către dobînditor, afară numai dacă o dispoziție specială sau părțile în cauză nu prevăd altfel. În continuare, textul citat precizează că transmiterea posesiunii lucrului nu este necesară — consecință perfect concordantă cu efectul translativ al contractului — decît dacă vînzarea are de obiect mărfuri desemnate prin genul lor sau lucruri viitoare. Dintre legislațiile țărilor cu economie capitalistă, cea franceză (art. 711 și 1138 din Codul civil) adoptă de asemenea soluția dobîndirii **solo consensu** a **proprietății** asupra mărfii vîndute, în raporturile dintre părțile contractante.

O serie de sisteme de drept, limitează funcția contractului de vînzare-cumpărare la crearea de obligații în raporturile dintre părți. Transmiterea proprietății asupra mărfii ce formează obiectul livrării este condiționată în principiu de predarea ei materială către cumpărător (tradițiune). Contractul nu produce, cu alte cuvinte, prin el însuși nici măcar **inter partes**, efecte translative de drepturi reale. Această soluție, provenită încă din dreptul roman, a fost menținută de numeroase legislații actualmente în vigoare. Citățm astfel Codul civil austriac, potrivit căruia contractul nu transmite dreptul de proprietate, acesta fiind susceptibil de dobîndire numai prin predarea și luarea în primire a bunului respectiv (art. 425). În materie de vînzare-cumpărare, Codul civil italian repetă aceeași reglementare, în sensul că dobîndirea proprietății operează numai ca efect al tradițiunii obiectului vîndut, pînă atunci vînzătorul păstrează pe seama sa acest drept (art. 1053). Tot astfel, art. 1934 din Codul civil grec dispune că pentru transmiterea proprietății unui bun mobil este necesară predarea posesiei, efectuată de proprietar către dobînditor, precum și acordul părților referitor la transferul proprietății. Reglementări asemănătoare cuprind legislațiile: vest-germană, elvețiană, olandeză, spaniolă ș.a.

Dintre legislațiile socialiste, Codul comerțului internațional al Republicii Socialiste Cehoslovace prevede (art. 322) că dobîndirea dreptului de proprietate asupra mărfii are loc prin predarea acesteia în temeiul contractului încheiat. Bazele legislației civile a U.R.S.S. și republicilor unionale stabilesc în art. 30 momentul nașterii dreptului de proprietate al dobînditorului unui bun în temeiul contractului. Potrivit textului citat, în asemenea cazuri, dreptul de proprietate al dobînditorului se naște din momentul transmiterii lucrului, dacă legea sau contractul nu prevăd altfel. Art. 30 din Baze precizează totodată că prin transmisiune se înțelege predarea lucrului către dobînditor.

● **Momentul transferării riscurilor și a proprietății în contractele comerciale de vînzare internațională încheiate de părți din țări membre ale C.A.E.R.**. În condițiile în care se desfășoară schimburile comerciale între partenerii din țări socialiste membre ale C.A.E.R. — de încredere reciprocă — separarea momentului în care se transferă proprietatea, de acela al transferării riscurilor de la vînzător la cumpărător nu-și mai are justificare. Ca urmare, prin Condițiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/75 aceste două momente se suprapun; soluțiile adoptate prin paragrafele 5—9 din menționatele condiții generale sînt următoarele:

— la livrările franco vagon frontiera țării vînzătorului, dreptul de proprietate asupra mărfii, precum și riscurile eventualelor pierderi sau avarii ale mărfii, trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării mărfii către vama de frontieră a țării limitrofe cu țara vînzătorului;

— la livrarea prin transporturi auto dreptul de proprietate asupra mărfii, precum și riscurile, trec de la vînzător la cumpărător în momentul primirii mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului din mijloacele de transport ale vînzătorului, iar în cazul în care marfa este transportată dincolo de frontiera de stat a țării sale — în momentul controlului mărfii de către vama de frontieră a țării limitrofe cu țara vînzătorului;

— la livrările FOB și CIF dreptul de proprietate asupra mărfii, precum și riscurile, trec de la vînzător la cumpărător în momentul trecerii mărfii peste balustrada navei, în portul de încărcare;

— la livrarea prin transporturi aeriene dreptul de proprietate asupra mărfii, precum și riscurile trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării mărfii către organizația de transport aerian din țara vînzătorului;

— la livrările prin expediții poștale dreptul de proprietate asupra mărfii, precum și riscurile trec de la vînzător la cumpărător în momentul predării mărfii către oficiul poștal din țara vînzătorului.

Momentul trecerii proprietății și a riscurilor de la vînzător la cumpărător se constată prin: ștampila cu data aplicată pe scrisoarea de trăsură de către stația de frontieră la care calea ferată a țării vînzătorului predă marfa către calea ferată care preia marfa — în condiția de livrare franco frontiera țării vînzătorului; data documentului care confirmă primirea mărfii pe mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar în cazul cînd marfa este transportată dincolo de frontiera țării vînzătorului cu mijloacele sale, data controlului mărfii de către vama de frontieră a țării limitrofe cu țara vînzătorului — în condiția de livrare prin transporturi auto; data conosamentului sau a scrisorii de trăsură fluviale — în condițiile de livrare pe apă; data scrisorii de transport aerian; data recipisei poștale.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 prevăd și un alt moment de trecere a riscurilor de la vînzător la cumpărător și anume în situația în care acesta din urmă nu a pus la dispoziție nava la data comunicată; paragraful 41, pct. 5, prevede că după expirarea a 21 de zile întîrziere a navei, „vînzătorul are dreptul să predea marfa spre păstrare pe seama și pe riscul cumpărătorului, care trebuie să fie înștiințat imediat despre

acest fapt". Şi, în continuare, la pct. 7 se arată că „data certificatului de depozitare se consideră ca dată a livrării mărfii", de unde se poate trage concluzia, implicită, că şi proprietatea trece asupra cumpărătorului pe aceeaşi dată.

De remarcat că G.C.L.—C.A.E.R. 1968/75 conţine formulări deosebit de precise cu privire la transferarea proprietăţii şi a riscurilor de la vînzător la cumpărător, fapt ce exclude orice controverse. Cum din conţinutul lor şi modul de redactare rezultă, fără echivoc, faptul că aceste norme sînt imperative, tragem concluzia că părţile nu pot conveni asupra unor alte momente de trecere a proprietăţii sau a riscului de la vînzător, la cumpărător.

dr. Al. DETEŞAN

raporturi de muncă

Prejudiciul real — măsură a răspunderii materiale

Unitatea furnizoare, cooperativă agricolă de producţie, livrează produse (miere de albine) la data de 17 august 1973 şi la data de 4 iulie 1974, pentru care nu a primit preţul de la beneficiar (Asociaţia crescătorilor de albine).

La data de 14 iulie 1975, furnizorul se adresează arbitrajului de stat solicitînd obligarea pîrîtei la plata preţului produselor predate, care recunoaşte primirea produselor dar invocă prescrierea dreptului la acţiune. Examinînd litigiul organul de arbitraj constată că, într-adevăr pentru produsele livrate la data de 17 august 1973 a operat prescripţia conform art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, dar, faţă de recunoaşterea pîrîtei, o obligă pe aceasta la plata preţului pentru celelalte produse plus cheltuielile de arbitrare în valoare totală de 5122 lei ; hotărîre definitivă la data de 11 decembrie 1975 şi înregistrată la unitate la data de 10 ianuarie 1976.

La data de 4 martie 1976, unitatea beneficiară emite decizie de imputare cu suma respectivă împotriva fostului gestionar de la centrul său de achiziţii, motivînd că acesta nu a **justificat primirea produselor la predarea gestiunii,** menţionînd în final că prezenta decizie poate fi contestată în termenul legal de la data comunicării.

În termenul legal (26 martie 1976) persoana se adresează Comisiei de judecată din cadrul Asociaţiei crescătorilor de albine (A.C.A.) pentru anularea deciziei de imputare, care la data de **30 septembrie 1977,** „constatînd" că suma în litigiu depăşeşte valoarea de 5000 lei, îşi declină competenţa îndemnîndu-l pe reclamant să se adreseze judecătoriei.

Contestatarul solicită instanţei anularea deciziei de imputare arătînd că decizia este tardivă şi că în realitate unitatea nu a suferit nici un prejudiciu. Contestaţia este întemeiată, pentru motivele ce le vom arăta (Judecătoria sect. 2 Bucureşti, sent. civ. nr. 7/1978).

O primă problemă priveşte activitatea cooperativei agricole de producţie. Disciplina muncii şi cu atît mai mult disciplina financiară obligă pe fiecare om al muncii să cunoască şi să urmărească sarcinile şi atribuţiile specifice locului său de muncă contribuind prin întreaga sa activitate la apărarea valorilor unităţii socialiste. Cooperativa agricolă de producţie livrează produse în anul 1973 şi livrează apoi produse în anul 1974, fără a observa că, pentru primele nu s-a achitat plata preţului. Este vorba aci de un aspect economic din activitatea organizaţiei cooperatiste care nu urmăreşte, cu rigoarea regulilor disciplinei financiare, realizarea creanţelor sale. Este cunoscut că legea instituie o seamă de mijloace prin care apără şi garantează drepturile persoanelor juridice printre care un rol important îl are prescripţia extinctivă observînd că fiecare livrare are un termen distinct, reacţionînd în termenul prevăzut de lege (18 luni), cooperativa agricolă de producţie suferă sancţiunea legală a neglijenţei sale respectiv prescripţia dreptului la acţiune şi suportarea prejudiciului, pentru producerea căruia, în temeiul legii, persoanele vătămate vor răspund.e.

O a doua problemă are în vedere activitatea Comisiei de judecată din cadrul Asociaţiei crescătorilor de albine din Republica Socialistă România.

Potrivit Legii nr. 59/1968, comisiile de judecată, organele obşteşti de influenţare obştească, soluţionează şi litigii de muncă. În spiritul acestei legi, comisiile de judecată, activînd în cadrul unităţilor socialiste şi cunoscînd specificul muncii în mod direct, prin chiar activitatea membrilor acestui organ, desfăşurată în diferite locuri de muncă, urmează să solutioneze operativ litigiile de muncă apărînd astfel valorile materiale ale unităţii, evitînd timpii neproductivi prin plecarea persoanelor din unitate, ocrotind totodată drepturile persoanelor izvorîte din contractul de muncă împotriva oricărui abuzuri şi arbitrariu.

Este neîndoios că spiritul şi finalitatea legii au fost nesocotite prin menţinerea unei stări litigioase timp de 1 an şi jumătate cu consecinţe negative atît pentru unitate cît şi pentru persoana încadrată cu atît mai mult cu cît nu se punea problema unei soluţii de fond, litigiul nefiind de competenţa comisiei de judecată.

O a treia problemă priveşte direct răspunderea persoanei încadrate. Primul aspect de nelegalitate invocat şi anume, tardivitatea emiterii deciziei, nu poate fi reţinut deoarece termenele prevăzute în art. 108 din Codul muncii nu sînt depăşite. Într-adevăr pretinsele pagube s-au produs în anul 1974 (cele din 1973 fiind prescrise), deci în termenul de 3 ani, iar emiterea deciziei s-a făcut în termenul de 60 de zile, de la data înregistrării hotărîrii arbitrale la unitate, data la care unitatea a luat cunoştinţă de existenţa prejudiciului. Din acest punct de vedere decizia de imputare este legală dar nu este mai puţin adevărat că dacă redactarea deciziei ar fi fost mai clară şi dacă unitatea nu s-ar fi mulţumit să copieze conţinutul textului art. 110 din Codul muncii ci ar fi făcut precizările necesare, concrete atît cu privire la termenul de contestare în raport cu art. 176 din Codul muncii, cît şi cu privire la organul competent ce soluţiona contestaţia în raport cu valoarea litigiului (art. 173, alin. 2 din Codul muncii şi art. 13, lit. b. din Legea nr. 59/1968), ar fi fost evitate cu siguranţă întîrzierile produse.

Un al doilea aspect se referă la condiţiile răspunderii materiale. Art. 102 din Codul muncii prevede în primul rînd că răspunderea materială este antrenată dacă se produce o pagubă în patrimoniul unităţii. Fără existenţa unui prejudiciu nu există răspundere. Prezenţa prejudiciului determină cercetarea celorlalte condiţii esenţiale cerute de lege. Din datele speţei reţinem că unitatea recunoaşte în faţa organului arbitrajului de stat că a primit produsele respective de la cooperativa agricolă de producţie dar nu le-a plătit invocînd prescripţia. Reţinînd că prescripţia nu a operat decît parţial, unitatea a fost obligată prin hotărîrea arbitrală să plătească furnizorului preţul produselor primite şi neachitate. Plătind ceea ce datora, plătind ceea ce a recunoscut că a primit, unitatea beneficiară nu a suferit un prejudiciu ci a îndeplinit o obligaţie legală. Neexistînd prejudiciu nu există răspundere. Dealtfel recunoaşterea unităţii beneficiare în faţa organelor arbitrale s-a făcut pe baza actelor de recepţie a produselor existente la unitate dar totuşi emite decizia de imputare pe care o motivează pe **nejustificarea** primirii produselor de către gestionar cu prilejul **predării** gestiunii. Nejustificarea primirii unor produse,dar existenţa lor reală în unitate nu poate fi

într-adevăr motiv de răspundere materială.

Singurul prejudiciu în cauză este cel creat în patrimoniul cooperativei agricole de producție, reprezentînd contractarea produselor livrate în 1973 pentru care dreptul la acțiune s-a prescris.

★

Conducerea cooperativei agricole de producție a imputat unui brigadier valoarea recoltei rezultată din cultivarea unui lot, pe motivul că suma respectivă însemnînd retribuția muncii în acord global a fost încasată nelegal, fiindcă munca prestată pentru cultivarea lotului nu a fost prestată de cel în cauză ori de membrii familiei sale ci de alte persoane pe care nu le-a plătit.

Măsura a fost anulată de instanța judecătorească arătînd că unitatea nu a suferit nici un prejudiciu, întrucît convenția dintre părți cu privire la cultivarea lotului prin muncă în acord global a fost realizată.

Art. 19 din statutul C.A.P. prevede că organizarea producției și retribuirea muncii în C.A.P. se face pe baza muncii în acord global, iar lucrările în cooperativă se execută prin munca personală a cooperatorilor semnatari ai angajamentului, ajutați la nevoie de membrii famliei cu care gospodăresc împreună.

Se constată că persoana în cauză nu a efectuat nici un fel de lucru pe lotul său dar totuși a primit întreaga recoltă rezultată de pe lotul respectiv. Așadar persoana în cauză, încălcînd normele statutare și abuzînd de calitatea sa a efectuat lucrări agricole cu muncă străină, obținînd astfel venituri fără muncă, contrar principiilor de etică și echitate socialistă. În concluzie recolta respectivă revine cooperativei în calitatea ei de proprietară a terenului. (Tribunalul Suprem, Sect. civ. dec. nr. 1742/1974, nepublicată).

dr. Iosif R. URS

întrebări — răspunsuri

● **MIHAELA POPOV, București.** Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți mamă a unui copil în vîrstă de sub șase ani și lucrați cu jumătate de normă, fiind retribuită ca atare. În aceste condiții, aveți dreptul la săptămîna redusă de lucru ca și restul personalului din unitate. (Codul muncii art. 158).

● **IOAN GH. PASCU, Teleajen** — Prevederile legale la care vă referiți (anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975 lit. e pct. 1) stabilesc numai posibilitatea pentru conducerea unității de a vă stabilit o retribuție cel mult egală cu aceea avută la locul de muncă anterior. Această posibilitate nu constituie însă o obligație pentru unitate, astfel că nu este supusă cenzurii instanțelor jurisdicționale de muncă.

● **CONSTANTIN VOICU, București** Timpul necesar pauzei pentru masă, de cel mult 1/2 oră, se pate acorda în cursul programului de lucru, astfel cum prevede Codul muncii la art. 117. Timpul prevăzut pentru pauză nu se include în durata timpului de muncă. În unitățile în care nu se poate întrerupe lucrul se dă posibilitatea ca masa să fie luată în timpul serviciului.

● **LIVIA TINTEA, Tulcea** — Întrucît sînteți absolventă a liceului economic și aveți o vechime de peste cinci ani în funcții economice medii, îndepliniți condițiile de ocupare a funcției de contabil principal, pe bază de examen sau concurs, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971. Retribuția dv., se va stabili conform art. 33 alin. (3) din Legea nr. 57/1974 la nivelul de bază, chiar dacă între retribuirea pe care o aveți în prezent și aceea prevăzută pentru funcția de contabil principal (la nivel de bază) este o diferență mai mare de o clasă de retribuire.

● **IOAN BOLDEA, Chișineu-Criș** — Absolvenții învățămîntului superior repartizați în producție pot fi plătiți în primul an de activitate din fondul de retribuire destinat pentru plata muncitorilor. Dacă în acest an lucrează în producție, în acord, primesc retribuția în raport de nivelul de îndeplinire a normelor de muncă. Atunci cînd lucrează în regie, condițiile de acordare a retribuției tarifare sînt aceleași cu cele prevăzute pentru restul personalului de execuție tehnic-economic cu studii superioare.

● **CONSTANTIN PETRESCU, Constanța** — Trecerea dv., în anul 1968, din funcția de contabil șef în aceea de rezivor contabil principal s-a făcut cu respectarea reglementărilor legale atunci în vigoare. Dacă de la data trecerii dv. în această funcție nu au intervenit alte modificări, față de prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971, conducerea unității vă poate menține în funcție.

Persoana încadrată în muncă, transferată în condițiile prevederilor art. 163 din vechiul cod al muncii, are vechime neîntreruptă în muncă nu și vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Calculul acestei vechimi se face de la data încadrării — prin transfer la cerere.

● **DUMITRU AGACHE, Iași** — Oamenii muncii care, după primirea indemnizație de concediu de odihnă, au continuat să lucreze primind retribuția corespunzătoare muncii prestate, urmează să restituie indemnizația. Concediul anual de odihnă se va acorda la o dată ulterioară, cînd se va plăti și indemnizația de concediu cuvenită.

● **PETRE ZAHARIA, Ploiești** — Art. 19 din Legea nr. 62/1968 prin care se precizează că „scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe se aprobă o singură dată pe an, prin decret al Consiliului de Stat..." se aplică tuturor unităților socialiste de stat adică și instituțiilor bugetare.

● **GH. ANICHITEI, Bîrlad** — Potrivit art. 5 și 10 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, organizațiile furnizoare și beneficiare sînt obligate să încheie contractele în conformitate cu repartițiile emise în baza balanțelor materiale aprobate. Dacă, urmare cererii beneficiarului sau furnizorului, formulată în condițiile H.C.M. nr. 1270/1975 — republicată, repartiția se modifică, se modifică în mod corespunzător și contractul încheiat în baza acesteia. Dacă repartiția nu a fost modificată se consideră contractul valabil încheiat în baza repartiției inițiale, furnizorului revenindu-i obligația livrării, iar beneficiarului obligația plății produselor.

● **DORIN IANCULESCU, Timișoara** — Art. 12 din Decretul nr. 246/1977 prevede că persoanele care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate, de la începutul anului calendaristic, nu primesc alocația de stat pentru copii în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată.

Din datele ce ne-ați comunicat, începînd de la 1 ianuarie pînă la 1 mai a.c. ați realizat 11 zile de învoiri și concediu fără plată, iar în luna iulie ați avut două zile de absențe nemotivate. În această lună nu aveți dreptul la alocație. În lunile următoare cînd n-ați lipsit (august și septembrie) ați avut drept la alocație, iar în luna octombrie n-ați putut beneficia de acest drept deoarece ați fost învoit trei zile.

● **IOAN IANCU, Tilecuș, Bihor** — Potrivit Legii nr. 27/1967 și a Codului muncii (art. 126) concediul de odihnă se poate acorda și fracționat, dacă interesele serviciului o cer sau la solicitarea celui în cauză, atunci cînd interesele serviciului permit, cu condiția însă ca una dintre fracțiuni să fie de cel puțin 15 zile. Concediul acordat pentru studii, de 30 zile în cursul unui an poate, de asemenea, să fie fracționat, în condițiile sus-menționate.

•capacitati de producţie •produse noi

I. I. S. ELECTRONICA — BUCUREŞTI

Str. Baicului, 82, Telefon 35.40.00

Bandă din oţel laminată la rece

— m 0,3×48 kg. 1080
— m 0,5×42 kg. 121
— m 0,8×45 kg. 444
— m 0,8×55 kg 3211
— m 1×10 kg. 2900
— 1/2 tl,5×80 kg. 160
— m 2,2×42 kg. 270

Oţel aliat de scule şlefuit kg. 8091
— W 2080 6,5 kg. 464

Bare trase oţel
— 9 S Mn Pb 28 K ∅ 4 kg. 720
— 9 S 20 K ∅ 4,5 kg. 580

Sîrmă trasă din oţel arc
— RE (R4) ∅ 0,7 kg. 76
— RM ∅ 1,5 kg. 49
— RM ∅ 8 kg. 125

Bare trase oţel arc
— Arc 1 ∅ 15 kg. 400
— Arc 1 ∅ 18 kg. 465
— OLC 50 Sw ∅ 11 kg 146

Bandă oţel arc
— OLC 65 0,9×53,5 kg. 3447
— OLC 65 3×50 kg. 100

Laminate de alamă
— Bare Am MS 63 m ∅ 2 kg. 173
— Idem 63 1/2 t ∅ 8 kg. 371
— Idem exg. 58 1/2 t SW 6 kg. 223
— Idem 58 1/2 t SW 11 kg. 1 000
— Tablă Am 63 t ≠ 3 kg. 230
— Bandă Am 90 ft 0,15×280 kg. 127
— Idem 90 ft 0,15×500 kg. 287
— Idem 63 t 0,15×300 kg. 87
— Idem 63 t 0,2×14 kg. 267
— Idem 63 ft 0,2×30 kg 898
— Idem 63 ft 0,2×30 kgş 586
— Idem 631/2 t 0,3×32 kg. 100
— Idem 70 m 0,2×250 kg. 249
— Idem 63 t 0,2×300 kg. 85
— Idem 63 t 0,2×500 kg. 197
— Idem HV 160 0,25×600 kg. 426
— Idem 63 1/2 to,3×12 kg. 166
— Idem 63 m 0,3×14 kg. 125
— Idem 90 t 0,3×14 kg. 88
— Idem 63 1/2 to,3×25 kg. 42
— Idem 63 t 0,35×22 kg. 455
— Idem 63 t 0,4×14 kg. 1 000
— Idem 63 t 0,4×20 kg. 610
— Idem 63 1/2 to, 4×30 kg 660
— Idem 63 1/2 to, 45×16 kg. 1700
— Idem 63 1/2 to, 5×12 kg. 868
— Idem 63 1/2 to, 5×18 kg. 366
— Idem 63 1/2 to, 5×20 kg. 100
— Idem 90 ft 0,5×30 kg. 1500
— Idem 90 t 0,7×20 kg. 74
— Idem 90 ft 0,7×20 kg. 71
— Idem Cu Zn F 38 0,8×20 kg. 349
— Idem Am 63 t 1×70 kg. 83
— Ţevi Am 63 1/2 t 13×0,1 kg. 78
— Idem 63 1/2 t 13×1,5 kg. 91

Laminate aluminiu
— Tablă Al 99,5 m ≠ 4 kg. 1158
— Idem 99,5 m ≠ 4,5 kg 4240
— Bandă Al 0,1×26 kg. 236
— Idem 99,51/2to,4×110 kg. 1334
— Idem 99,5 m 0,5×14 kg. 684
— Idem 99,51/2to,5×50 kg. 153
— Idem 99,51/2to,5×56 kg. 2325
— Idem 99,5 m 0,5×57 kg. 600
— Idem 99,51/2to,5×63 kg. 199
— Idem 99,51/2to,6×100 kg. 190
— Idem 99,51/2to,8×80 kg. 201
— Folie Al 1/2to,2×615×735 kg. 496
— Ţevi Al DIT 6×1 kg. 70
— Ţevi dural 2×42 kg. 187
— Idem 22×1 kg. 15

Laminate cupru
— Bare Cu 1/2 t ∅ 3 kg 91
— Idem 1/2 t ∅ 16 kg. 77
— Idem 1/2 t ∅ 36 kg. 60
— Idem 1/2 t ∅ 45 kg. 33
— Crom 1/2t ∅ 10 kg. 129
— Idem 1/2 t ∅ 40 kg. 100
— Idem 1/2 t ∅ 50 kg. 71
— Ţeavă Cu 1/2 t 40×3 kg. 119
— Idem 1/2 t 40×5 kg. 400

Laminate bronz
— Tablă Bz 6 ft 0,15×250×1000 kg. 41
— Idem HV 0,3×600×2 000 kg. 119
— Bandă cu Beriliu t 0,8 kg. 93
— Idem t 0,5×75 kg. 24
— Idem Bz 6 (folie) 0,05×25 kg 30
— Idem 0,05×26 kg. 485
— Idem Bz cu siliciu 0,2×250 kg. 48
— Idem Bz 6 ft 0,3×33 kg. 69
— Idem 6 t 0,25×25 kg. 102
— Idem 6 1/2 t 0,25×150 kg. 50
— Idem 6 ft 0,3×14 kg. 134
— Idem 6 t 0,3×15 kg. 51
— Idem 6 ft 0,8×200 kg. 80

Trefilate alamă
— Sîrmă Am 63 1/2 t ∅ 2,3 kg. 53
— Idem 58 t ∅ 5 kg. 101

Trefilate aluminiu
— Sîrmă Al. 99,5 1/2 t ∅ 2,5 kg. 24
— Idem 99,5 t ∅ 2,54 kg 100

Trefilate cupru
— Sîrmă Cu m ∅ 0,15 kg. 102
— Idem t ∅ 1 kg. 690
— Idem t ∅ 1,15 kg. 72
— Idem m ∅ 1,9 kg. 46
— Idem 1/2 t ∅ 3 kg. 19
— Idem 1/2 t ∅ 4 kg. 222

Diverse
— Bandă Cu placat Ag. 0,25×2 kg. 900
— Idem Alcla 0,11×60 kg. 867
— Tablă permaloy ≠ 1,5 kg. 101

Conductori pt. instalaţii electrice fixe, cu conductori din cupru, izolaţi în p.v.c. sau polietilenă, inclusiv armate.
— Conductor AFŸ ∅ 6 m. 3598
— Idem AFY ∅ 10 m. 3203
— Idem AFŸ m. 42

Cablu în p.v.c. pt. instalaţii electrice mobile incl. armate.
— MŸY 3×0,5 m. 40 000

Conductori ptr. instalaţii fixe cu conductori din cupru, izolaţi în cauciuc, inclusiv armate
— Conductori F 750 ∅ 0,75 mm m. 108
— Idem F 750 ∅ 6 mm. m. 275
— Idem F 750 ∅ 16 mm m. 208
— Idem F 750 ∅ 25 mm m. 50

Conductori ptr. telecomunicaţii cu conductori din cupru.
— Conductori TCY galben/1 mu
— Idem TCY albastru 1 mm. m. 3966
— Idem TCY alb 1 mm m. 1067

Conductori de bobinaj emailați, rotunzi

— Conductori Cu Et ∅ 0,22 kg. 74
— Idem ∅ 1,5 kg. 89
— Idem ∅ 1,6 kg. 119
— Idem ∅ 2,3 kg. 49
— Idem 2 NTS ∅ 0,60 kg. 208
— Idem Cu. termoplast ∅ 0,04 kg. 109
— Idem ∅ 0,08 kg. 604
— Idem direct sudabil ∅ 0,035 kg. 304
— Idem ∅ 0,07 kg. 57
— Idem ∅ 0,16 kg. 110
— Idem Cu Em + Ny ∅ 0,15 kg. 126
— Idem ∅ 0,20 kg. 209

Conductori de bobinaj cu izolație textilă.

— Conductori bob. Cu izolat 2 3,15×5 kg. 115
— Idem BB ∅ 1 kg. 161
— Idem BB ∅ 1,1 kg. 44
— Idem BB ∅ 1,2 kg. 54
— Idem BB ∅ 1,3 kg. 29
— Idem BB ∅ 1,9 kg. 48

Pertinax plăci

— Straticel RS 1 ≠ 5 kg. 218
— Idem ≠ 10 kg. 427

Sticlotextolit

— Sticlotextolit m2 ≠ 08 kg. 87
— Miez acord 45166 buc. 195750
— Idem oscilator 45157 buc. 26200
— Miez ferită 56494 buc. 11140
— Idem 55085 buc. 11803
— Idem 53857 buc. 174500
— Idem 45049 buc. 2220
— Idem 56961 buc. 43400
— Idem 56955 buc. 80790
— Idem 55237 buc 41950
— Idem 55192 buc. 54120
— Idem 44065 buc. 1000
— Idem 400410 buc. 17800
— Magneți 71435 buc. 50
— Antenă Cora 56937 buc. 7410
— Miez ferită 47826 buc. 22340
— Șurub feriscop 43028 buc. 1271
— Idem reglaj 45187 buc. 48972
— Idem Mamaia 47715 buc. 180130
— Plăci vidia HS 10 E-6 buc. 1470
— Idem HS 10 E-4 buc. 2944
— Idem HS 10 A-8 buc. 2750
— Idem HS 10 E-5 buc. 2320
— Idem HS 10-C-8 buc. 681
— Idem YT-15-A-105-0105 buc. 82
— Idem P-10-A-16 buc. 698
— Idem TNUM-16308 buc. 120
— Idem SNUM-09-0308-P-10 buc. 140
— Idem P-10 A. 10 buc. 633

Scule

— Filiere M ∅ 4 buc. 500
— Alezoare 2647-16 buc. 20
— Burghie CLA ∅ 1,9 buc. 1 000
— Idem 573 ∅4.3 kg. 500
— Tarozi 1153 M 5×0,5 kg. 400

Electrice

— Tub 6 K 13 (EF 183) buc. 3930
— Idem 6 J II (EF 184) buc. 3134
— Rez. B 3,3 Kohmi 5% 9 W buc. 34041
— Idem 4,7 Ohmi 5% 9 W buc. 20853
— Idem 10 Ohmi 5% 1 W buc. 30335
— Idem 180 Ohmi 5% 5 W buc. 79332
— Idem BC 1007 7 W buc. 80104
— Idem 1009 7 W buc. 106107
— Cablaj 33367 buc. 3837
— Idem 10850 buc. 2498
— Idem 34482 buc. 10225
— Idem 1080 buc. 5328
— Tranzistori AD 155/7 buc. 8887
— Idem AE 106 buc. 23527
— Cond. cer. MC 180 20% buc. 79501
— Idem PS 0012 250 V buc. 79493
— Idem PS 011 25 V buc. 35906
— Idem EG 5262 25 V buc. 59228
— Idem 12 mF 100 V buc. 16668
— Idem 5 mF 12 V buc. 118152
— Idem 10 mF 12 V buc. 28156
— Idem 6mF 100 V buc. 84891
— Idem 10 mF 6 V buc. 35901
— Idem 25 mF 12 V buc. 18675
— Idem 5 mF 25 V buc. 99110
— Idem 50 mF 6 V buc. 33954
— Idem 2×50 mF 350 V buc. 3460
— Idem 80 mF 3 V buc. 27198
— Idem 100 mF 25 V buc. 13293
— Idem 180 mF 6 V buc. 114284
— Idem 200 mF 10% 12 V buc. 32591
— Trimeri MA dublu ceramic buc. 10 000
— Idem ptr. MF ceramic buc. 1 000
— Idem UL 3/50 ceramic buc. 1 000
— Trafo FI ptr. MF 227/167 buc. 1000
— Idem FI ptr. MI 267 buc. 1000
— Idem discriminator buc. 1000
— Idem buc. 1000
— Idem defazor buc. 1000
— Tub electronic 2×6 buc 4
— Idem cinescop 28/13 buc. 2
— Idem A 47/11 buc. 5
— Idem A 47/91 buc. 1
— Idem A 47/91 B buc. 2
— Idem 59/12 w buc. 1
— Idem 59 RTH 4 buc. 3
— Idem 590 qq-44 buc. 1
— Idem 592 qq-44 buc. 33
— Picup Ziphona P 39/36 buc. 103
— Idem Supraphon H C 10 buc. 93
— Antenă telescopică 76/529 AC2 buc. 18800
— Doze WK pt. picup buc. 937

Chimice :

— Bidon de porumb kg. 200
— Clorură de bariu buc. 350
— Idem calciu crist. kg. 10
— Sulfat de magneziu kg. 2000
— Cromat de potasiu c.p. kg. 47
— Acetat de cobalt pur. kg. 40
— Idem tutil kg. 170
— Idem sodiu kg. 680
— Sare de călire kg. 175
— Rotit de sodiu kg. 1000
— Bară parcbet kg. 80
— Negru acid kg. 10
— Email galben kg. 60
— Cerneală ogset negru albastru kg. 100
— Idem negru intens kg. 100
— Vopsea ingnifugă kg. 745
— Bachelită cu cauciuc kg. 1650
— Celuloid transparent 0,5 kg 70

Armături industriale din fontă

— Robinet trecere 83 1" buc. 12
— Idem 4001 1 1/2 buc. 13
— Idem pisoar 3/8 buc. 3
— Idem trecere 3/8 buc. 46
— Idem 86 3/8 buc. 13
— Ventile rezervoare 1 1/4 buc. 63
— Pară duș 1/2 buc. 20
— Niple dr. 1" buc. 44
— Brățări teuri 1 1/2 buc. 4
— Haltere radiatoare buc. 22
— Sifon pisoar 1" buc. 15
— Capace sifon buc. 15
— Robinet trecere 2" buc. 7
— Idem SS 1/2 buc. 15
— Idem abur 3/8 buc. 5
— Idem 2/8 buc. 9
— Idem cu sertar 3/4 buc. 9
— Idem 1 1/2 buc. 10
— Idem 2 1/2 buc. 8
— Idem 25 colțar 3/8 buc. 16
— Baterie 307 PP PEM PER 1/2 buc. 7
— Ventile 411 1/ 1/4 buc. 40
— Teuri 1 1/2" buc. 10
— Robinet abur 4" buc. 3
— Idem trecere 1 1/2" buc. 10
— Mufă 271 neagră 3/4
— Coturi 2 neagră buc. 20
— Reductori 1-3/8 buc. 25
— Reducții 2 1/2" buc. 15
— Niple 1 1/2" buc. 25
— Idem 2 buc. 25
— Robinet sertar 1 1/4" buc. 5
— Canale gaze buc. 200
— Contactori TC 32 A 220 v 50Hz buc. 70
— Idem AC3 40 cu releu termic TSA-32A 220 v — 50 Hz 3218 buc. 40
— Contactori TCA 6 A 220—50 Hz buc. 200
— Conectori 50 mm. C 7550 buc. 100
— Lampă semnalizatoare C 6401 buc. 12
— Idem transportor 24 a 220 v buc. 6
— Elementi LST2 63 A buc. 250
— Soclu siguranță LS 100 A buc. 250
— Globuri spale fără filet 220v buc. 34
— Transformator TA 200v-630 buc. 100

Becuri electrice normale

— grupa III 120-60w buc. 190
— Idem III 120-75w buc. 32
— Idem IV 120-150w buc. 302
— Bobină 380v TCA 63 buc. 50
— Chei lampă 1180 buc. 20
— Releu RT 1-3 200v zuc. 15
— Idem tip TD 21-220v buc. 7
— Termorezistență 2120031371 buc. 30

Electroizolante

— Mică M 8 kg. 8
— Micanită de colector CM3 C1 b 1 mm kg. 100
— Idem 1 mm kg. 100
— Idem CM3 1,5 mm kg. 100

Produse din lemn :

— Cherestea stejar mp. 0,49
— PFL emailat perforat mp. 257,10
— Melacard alb pe hîrtie mp. 79,20
— PFL melaminat imprimat mp. 0,40
— Idem mp. 4,88
— Furnir paltin mp. 7,16
— Idem stejar mp. 101,40
— Traverse cale ferată buc. 5
— Panouri (cofrag) buc. 20
— Suport din placaj difuzor buc. 100
— Mîner din lemn tărgi buc. 20
— Bănci din lemn pt. transp. buc. 3
— Cadru bobină din placaj buc. 8
— Cutie din lemn transp. buc. 1
— Lăzi amb. export buc. 20
— Idem P. 1169 buc. 25

— Palete lemn din imp. Japonia buc. 30
— Carton asfaltat fără nisip C 400 m.p. 70 000

Piese schimb :
— Anvelope auto 550×16 730005 buc. 2
— Idem 670×15 0,10 buc. 2
— Idem 825×15 015 buc. 2
— Idem 1200×20 019 buc. 6
— Idem 1200×22 020 buc. 2
— Idem 600×12 035 buc. 5
— Idem SR 155×12 089 buc. 2
— Camere auto 550×16 058 buc. 2
— Idem 670×15 062 buc. 2
— Idem 825×15 065 buc 2
— Idem 1200×20 069 buc. 2
— Idem 1200×22 070 buc. 2
— Idem 975×18 075 buc. 8
— Idem 600×12 086 buc. 5

Curele trapezoidale din cauciuc
— 425×10×6 buc. 25
— 1120×17×11 buc. 13
— 1150×10×8 buc. 50
— 2380×17×11 buc. 8
— 2600×13×8 buc. 70
— 2800×13×8 buc. 25
— 3000×13×8 buc. 25
— 3550×22×14 buc. 19
— 3550×17×11 buc. 30
— 4750×17×11 buc. 25
— 5000×17×11 buc. 20
— Rulmenţi R 4 buc. 40
— Idem MNR 5-17 buc. 10
— Idem E 13 buc. 5
— Idem E 15 buc. 6
— Idem N 203-2203 buc. 25
— Idem NU 206-NA buc. 4
— Idem NY 208-NA buc. 3
— Idem NU 211-NA buc. 10
— Idem NY 211-E buc. 5
— Idem NY 220 buc 19
— Idem NU 220 buc. 6
— Idem NU 307-NA buc. 10
— Idem NU 310-NA buc. 3
— Idem N 310 buc. 2
— Idem NY 316 buc. 1
— Idem NU 320-NA buc. 2
— Idem NU 1017 buc. 2
— Idem NU 1024 buc. 2
— Idem NU 1201 buc. 10
— Idem 1205 buc. 20
— Idem 1208-1208 K buc. 12
— Idem 1210 buc. 12
— Idem 1305 buc. 14
— Idem 1306 buc. 18
— Idem 1307 buc. 25
— Idem 2204-1504 buc. 3
— Idem 2207-1507 buc. 4
— Idem 2214-1514 buc. 3
— Idem 2215-1515 buc. 2
— Idem 2217—1517 buc. 1
— Idem 2308—1608 buc. 10
— Idem 2311—1611 buc. 4
— Idem E 2907—7218 Sp. buc. 4
— Idem NN 3012—KP buc. 4
— Idemn NN 3020 — K buc. 15
— Idem 13302 — 1007 buc. 4
— Idem 22217—3217 buc. 2
— Idem 3612—22313 buc. 8
— Idem 22317 buc. 9
— Idem 4204 buc. 5
— Idem 4207 buc. 1
— Idemn 6001 buc. 50
— Idem 6005 buc. 50
— Idem 6006 buc. 175
— Idem 6009 buc. 15
— Idem 6010 buc. 40
— Idem 6012 buc. 12
— Idem 6014 buc. 1
— Idem 6015 buc. 20
— Idem 6024 buc. 2
— Idem 6100 L buc. 2
— Idem 6209 buc. 140
— Idem 6210 buc. 80
— Idem 6211 buc. 60
— Rulmenţi NN 6212 buc. 40
— Idem 6214 buc. 12
— Idem 6215 buc. 25
— Idem 6216 buc. 10
— Idem 6220 buc. 12
— Idem 6228 buc. 1
— Idem 6300 buc. 90
— Idem 6309 buc. 20
— Idem 6311 buc. 10
— Idem 6313 buc. 4
— Idem 6314 buc. 2
— Idem 6322 buc. 3
— Idem 6403 buc. 10
— Idem 7201-36201 buc. 6
— Idem 7205 Sp. buc. 20
— Idem 7207 Sp. buc. 45
— Idem 7208—30208 buc. 20
— Idem 7208 Sp buc. 50
— Idem 7209-36209 buc. 8
— Idem 7210-36210 buc. 70
— Idem 7210-30210 buc. 20
— Idem 7213-36213 buc. 3
— Idem 7218 Sp. buc. 10
— Idem 7303 Sp. buc. 23
— Idem 7303-36303 buc. 14
— Idem 7310-36310 buc. 2
— Idem 7507-32207 buc. 50
— Idem 7510-32210 buc. 12
— Idem 7511-32211 buc. 10
— Idem 7512-32211 buc. 5
— Idem 7513-32213 buc. 10
— Idem 7514-32214 buc. 5
— Idem 7515-32215 buc. 28
— Idem 7516-32216 buc. 3
— Idem 7518-32218 buc. 4
— Idem 7604-32204 buc. 6
— Idem 7606-32306 buc. 10
— Idem 7608-32308 buc. 10
— Idem 7614-32314 buc. 2
— Idem 8107-51107 buc. 40
— Idem 8113-51113 buc. 10
— Idem 8114-51114 buc. 6
— Idem 8115-51115 buc. 20
— Idem 8200-51200 buc. 15
— Idem 8201-51201 buc. 30
— Idem 8203-51203 buc. 15
— Idem 8204-51204 buc. 15
— Idem 8207-51207 buc. 20
— Idem 8210-51210 buc. 50
— Idem 8306-51306 buc. 2
— Idem 8312-51312 buc. 2
— Idem 8313-51313 buc. 4
— Idem 8418-51418 buc. 4
— Idem 38210-52210 buc. 20
— Idem 64805 buc. 2
— Idem 2 H — 102605 buc. 2
— Idem 390509 buc. 6
— Idem 588911 buc. 1
— Idem 864904 buc. 9
— Idem 922205-K buc. 15
— Idem 977909-K buc. 4
— Idem 986711 buc. 2
— Bile rulmenţi 1/8-3,175 mm buc. 6000
— Idem 3/4-19,05 mm buc. 1069
— Idem 7/16-11,11 mm buc. 1070
— Idem 13/16-20,63 mm buc. 500

SUB TIPAR!

Relaţii economice internaţionale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAŢIONALĂ

● Convenţii ● drept român ● uzanţe ● clauze ● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internaţională – instrument fundamental în schimburile economice mondiale.

● Formarea contractului.

● Obiectul prestaţiunii vînzătorului : marfa

● Obiectul prestaţiunii cumpărătorului : preţul

● Condiţii de livrare

● Garanţii – reclamaţii – exonerare – arbitraj

● Contract economic de livrări pentru export – interferenţe cu contractul comercial de vînzare internaţională

● Derularea contractelor

● Practică arbitrală comercială internaţională

● Practică arbitrală privind contractele economice de export şi import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. – convenţii internaţionale – texte selective

2. – drept român – art. din Codul civil, Codul comercial şi din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).

3. – uzanţe uniforme internaţionale

4. – comentarii – scurte precizări şi sinteze

5. – clauze – studiu comparativ al contractelor model şi a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerţ exterior

Comenzile se fac pe adresa redacţiei şi vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

ței și tehnicii activitatea de creație își fixează ca obiectiv realizarea unui anumit produs, finalizarea unei idei, rezolvarea unei probleme de natură teoretică sau practică, aprecierea elementelor de noutate pe care le conține nu poate fi atestată decît ulterior înscrierii sale oficiale. O invenție poate să devină deci inovație dacă această înscriere nu s-a efectuat cu destulă operativitate. **Elementul juridic** — înscrierea la O.S.I.M. a propunerii de invenții, are o deosebită importanță pentru recunoașterea la timp a priorității și pentru asigurarea protecției acestor noutăți științifice și tehnice atît în țară cît și în afara ei.

Potrivit Legii invențiilor și inovațiilor cererea de brevet de invenție este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci împreună cu documentația necesară. În termen de cincisprezece zile de la înregistrare, O.S.I.M.-ul trebuie să transmită cererea de brevet și documentația institutelor centrale de cercetare, academiilor de științe sau institutelor de cercetare și proiectare de profil, acestea urmînd într-o lună de zile să se pronunțe asupra posibilităților de proiectare, experimentare, realizare, asupra valorificării în țară și străinătate a invenției. Investigația noastră s-a desfășurat pe aceste căi.

O etapă cu însemnate implicații

O PROBLEMĂ deosebită a valorificării optime a fondului de invenții, problemă subliniată de mai multe ori în documentele de partid, o constituie reducerea în măsură tot mai mare a perioadei de la realizarea în plan conceptual a invenției pînă la aplicarea acesteia în producție. Care sînt oare obstacolele care frînează implementarea invenției în sfera producției ? Ele sînt datorate atît cadrului organizatoric de desfășurare a activității de invenții și inovații cît și unor cauze de natură subiectivă.

Analiza întreprinsă ne arată că înregistrarea invenției comportă respectarea unor cerințe — numite poate pe nedrept formale, întrucît ele sînt deosebit de însemnate ca puncte de plecare — cum ar fi : cererea de brevet, declarația de cesiune, descrierea invenției etc. Însemnătatea acestei etape decurge — așa cum arătam — din rolul pe care îl are îndeplinirea la timp a formalităților juridice în atestarea invenției precum și în protejarea sa atît în țară cît și în exterior. Sînt cunoscute, de exemplu, situații în care aceeași descoperire a fost realizată în mod independent de persoane diferite din aceeași țară sau din țări diferite, paternitatea invenției fiindu-i atribuită celui care a înscris-o primul. Pe de altă parte, în condițiile în care invenția nu este susținută prin depozitul reglementar — și acest depozit nu este completat în termen de o lună — el cuprinzînd desenele explicative, descrierea invenției, și în acest cadru prezentarea problemei pe care o rezolvă cu precizarea domeniului tehnic în care se poate aplica etc. — data prezentării la O.S.I.M. nu poate conferi temeiul juridic de prioritate.

Nu puține sînt cazurile în care inventatorii, datorită necunoașterii tehnicilor de întocmire a documentațiilor necesare, ajung în situația de a abandona sau întîrzia atît de mult cu rezolvarea acestor aspecte încît ideea se perimează, iese din circuitul actualității. Statistica ne arată că dacă în medie sînt înregistrate la O.S.I.M. în jurul a 3—4 sute de cereri de brevete lunar, circa 1 la sută sînt respinse în faza inițială a examinării prealabile : cele care nu prezintă în mod evident elemente de noutate sau cele care constituie aberații din punct de vedere științific. Din numărul cererilor de brevet care trec de această primă etapă de selecție 9—10 la sută din incomplete, completarea lor însumînd cumulat luni de zile pierdute, chiar și ani, timp cu atît mai prețios cu cît introducerea noului în producție are, prin excelență, un caracter competitiv.

Care este cauza acestor neajunsuri ce apar la nivelul înregistrării și al examinării prealabile a cererilor de brevet ? Cu toate că există în lege o dispoziție specială cu privire la îndatoririle ce revin organizațiilor socialiste de a acorda sprijin tehnic și juridic autorilor de invenții pentru întocmirea formelor de brevetare a invențiilor, în mod concret această asistență de specialitate se acordă în cazuri rare. Nu întotdeauna există la nivel de întreprindere un cadru anume desemnat să rezolve astfel de probleme. Pe de altă parte, cînd acesta există totuși, pregătirea sa poate să fie sau nu adecvată domeniului, iar în cele mai multe situații rezolvarea problemelor legate de invenții nu reprezintă decît una din multiplele atribuții de serviciu.

Am căutat să aflăm ce măsuri au fost întreprinse sau este de dorit să fie întreprinse pentru îmbunătățirea acestei situații. Am aflat astfel că, s-a inițiat o acțiune comună a Academiei „Ștefan Gheorghiu" și a O.S.I.M.-ului pentru organizarea unor cursuri de perfecționare a personalului din întreprinderi care activează în acest domeniu. Pînă în prezent aceste cursuri de perfecționare au fost absolvite de un număr de cca 250 de persoane, cifră care în viitor va crește. Pregătirea acestor cadre are menirea să acopere acele domenii care se dovedesc a fi deficitare, la nivel de întreprindere, cum ar fi realizarea documentațiilor — inclusiv cunoașterea clasificărilor internaționale în domeniul invențiilor — ceea ce constituie un element deosebit de important în orientarea muncii inventatorilor în funcție de noutățile de ultimă oră înregistrate pe plan mondial ; să creeze acel cadru stimulativ, dialogul competent, care să conducă la valorificarea și finalizarea acelor idei care conțin elemente de noutate ce pot fi atestate ca invenții ; să asigure redactarea corectă a cererilor de brevet și îndeplinirea tuturor formelor juridice necesare, ceea ce contribuie direct la reducerea distanței între închegarea ideii și realizarea sa practică, la economisirea unui prețios timp.

Pot fi însă întîlnite și altfel de situații. De exemplu, datorită necunoașterii prevederilor legale, în unele întreprinderi idei deosebit de valoroase, constituind neîndoielnic invenții, sînt luate în considerare și aplicate în producție fără ca acestea **însă să fi fost înscrise la O.S.I.M.** nici înainte și nici după introducerea lor în procesul de producție. Acest fapt, are majore implicații ; nu numai că astfel nu există posibilitatea realizării unei evidențe riguroase a invențiilor, dar nu se poate realiza protecția acestora prin normele juridice internaționale, existînd oricînd posibilitatea furtului de idei. Inventatorul respectiv nu este nici el considerat ca atare, nu beneficiază la nivelul corespunzător de drepturile prevăzute de lege, și mai ales este împietat procesul de generalizare a invențiilor la scara economiei naționale, al fructificării invențiilor românești pe piețele externe. O astfel de situație am întîlnit la unele centrale, unde mai multe produse cu caracter de invenție sînt introduse în producție, unele fiind înglobate în lucrări efectuate de țara noastră în străinătate de peste un an de zile, fără să fie protejate prin brevet.

Cristian POPESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Inventariere

NORMELE metodologice privind contabilitatea unităților cooperației meșteșugărești stabilesc că pentru materialele, mărfurile, ambalajele și produsele din unitățile de prestări de servicii care se desfac pe bază de bon, inventarierea să se facă de două ori pe an. După opinia mea nu în toate cazurile este necesară inventarierea de două ori pe an, deoarece inventarierea obligatorie anuală asigură integritatea avutului obștesc. În sprijinul acestei opinii prezint următoarele argumente :

Unitățile de prestări de servicii preiau materiale pentru nevoile imediate în vederea asigurării unei serviri corespunzătoare a populației ; valoarea gestiunii în unele unități de prestări-servicii este mică ; majoritatea cooperativelor au unități de prestări-servicii cu un număr mic de cooperatori, amplasate în toate cartierele orașelor și la care imobilizarea responsabililor cu operațiuni de inventrariere fac să scadă încasările ; în efectuarea inventarierii este imobilizată o parte însemnată a personalului tehnic-administrativ ; unitățile de prestări-servicii se asimilează foarte bine cu unitățile de desfacere cu amănuntul nealimentare și care, potrivit normelor metodologice, sînt supuse regulii generale de inventariere cel puțin odată pe an etc.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Meșteșugarul-Mediaș

Centre de reșapare

AVÎND în vedere importanța economisirii cauciucului, consider că ar fi necesar ca în fiecare reședință de județ să se înființeze un centru de preluare-vînzare a anvelopelor uzate (reșapabile). Acest centru ar putea fi organizat sub tutela întreprinderilor de anvelope din Florești și „Danubiana".

Propun, de asemenea, să se studieze posibilitatea fabricării în număr mai mare a bucșelor pentru basculă inferioară la autoturismul Dacia-1 300, piesă de uzură care „cade" mai repede.

Mircea VLAICU
Cabinetul județean de organizare economico-socială Ialomița

Evidență

CARNETELE de certificate medicale nu sînt supuse regulilor de evidență și administrare a valorilor. Din acest motiv nu se știe care este valoarea nominală a unei file sau carnet, care este modul de administrare sau ce măsuri se pot lua în cazul cînd este pierdut un carnet sau o filă ?

Pentru acest motiv propun organelor competente să emită instrucțiuni precise pentru administrarea certificatelor medicale.

Andrei PÁNCZÉL
Tg. Mureș

ECOURI

Energie

PROBLEMELE ridicate în articolul publicat în nr. 34 al „R. E." sub titlul „Posibilități de economisire a energiei" au constituit o preocupare și pentru cadrele de specialiști din domeniul nostru de activitate. În acest scop au fost elaborate o serie de studii care prezintă aspectele tehnico-economice ale creșterii tensiunii de distribuție și alimentare a consumatorilor de la suprafață și din subteran. Concluziile acestor studii scot în evidență oportunitatea și avantajele utilizării tensiunilor de 660 sau 1 000 (1 140) V sub aspectul reducerii pierderilor de tensiune, căderii cheltuielilor de investiții și de exploatare etc. De altfel, în unele mine din Bazinul Văii Jiului există utilaje acționate electric la tensiunea de 1 140 V.

Problema introducerii pe scară largă a tensiunilor de 660 sau 1 140 V în industria extractivă minieră și petrolieră este condiționată însă de asimilarea în fabricație a aparatajului electric de comandă, a cablurilor electrice (care sînt omologate numai pentru tensiunea de 1 000 V), de reconsiderarea schemelor de izolație ale motoarelor electrice etc. Rezolvarea acestor probleme revine Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care a fost solicitat pe parcurs de către noi în acest scop și care are unele preocupări în această direcție. Pentru unele echipamente și aparate electrice prevăzute în programele de asimilări din anii următori s-a convenit cu M.I.C.M. ca acestea să se execute și pentru tensiunea de 660 V.

Considerăm că articolul publicat în „Revista economică" constituie un sprijin pentru factorii interesați în rezolvarea acestor chestiuni și solicităm și în viitor colaborarea dv. pentru care vă mulțumim.

V. SCRIPĂȚ
director în Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

Culturi

ÎN LEGĂTURĂ cu nota apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul", intitulată „Plante medicinale", din nr. 26 al „R.E.", menționăm că propunerile referitoare la cultivarea unor plante medicinale și aromatice în zona premontană sînt de un real folos pentru activitatea noastră. Problema a fost abordată de ministerul de resort prin introducerea în culturi experimentale și de producție a unor specii ca saschiul, mătrăguna, coada șoricelului, pătlagina îngustă, măselarița, pelinul, lemnul dulce ș.a., ale căror rezerve din flora spontană nu mai pot asigura realizarea integrală a cantităților necesare economiei naționale.

În cazul că sînt și alte propuneri concrete cu privire la aplicarea în practică a celor sesizate, am dori să fie împărtășite și colaboratorilor care acționează în zona respectivă.

Fl. CRĂCIUN
director general în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Ambalaje

ÎN LEGĂTURĂ cu nota publicată în „R.E." nr. 31 sub titlul „Recuperare" vă informăm că produsele din grupa ierbicidelor sînt toxice. Aceasta face imposibilă recuperarea și refolosirea ambalajelor. Spălarea și curățirea atentă a ambalajelor nu înlătură în totalitate substanțele care le-a transportat. Datorită acestor cauze ambalajul este exceptat de la recuperare.

A. CONSTANTINESCU
director adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Asimilare

ARTICOLUL „Structura duratelor de asimilare a noilor produse", apărut în „Revista economică" nr. 28, redă în esență căile de reducere a duratei de asimilare, cît și greutățile întîmpinate în punerea în fabricație a noilor produse. Din exemplele date din diverse domenii de producție reiese clar timpii diferiți necesari cercetării și asimilării produselor specifice fiecărei ramuri industriale.

Firește, materialul trebuie privit în ansamblu, deoarece el nu poate analiza amănunțit particularitățile fiecărei industrii.

Considerăm că asemenea materiale documentate ce dezbat problemele curente de producție sînt foarte bine venite și publicarea lor în presa de specialitate vine să sensibilizeze și să întregească cunoștințele economice ale cadrelor tehnice ce lucrează în industrie.

Elena BUZESCU
director adjunct în Ministerul Industriei Ușoare

Eficiență

NOTA apărută în nr. 29 al „R. E." intitulată „Risipă de carburanți" a avut efectul scontat la Oficiul de îmbunătățiri funciare și proiectare construcții pentru agricultură — Alba. Deficiența menționată a fost înlăturată cu ocazia controlului efectuat de organele noastre de control.

În scopul întăririi disciplinei și al creșterii răspunderii privind realizarea sarcinilor de plan, prin dispoziția nr. 4 863/1978 s-au stabilit și măsuri de înlăturarea consumurilor nejustificate de benzină și motorină, de parcare la punctele de lucru a mijloacelor de transport. Conducerea Oficiului de îmbunătățiri funciare și proiectare construcții pentru agricultură Alba este obligată să aplice întocmai sarcinile stabilite, luînd și alte măsuri care să contribuie la buna desfășurare a activității și la realizarea sarcinilor de plan pe anul 1978.

D. VLĂDESCU
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Agrement

Referindu-ne la materialul publicat în nr. 27 al „R. E." cu titlul „Turism" menționăm că întreprinderile din sistema locală și cooperația de consum și-au sporit continuu participarea la deservirea locurilor de agrement. Numărul punctelor de desfacere care funcționează în acest an este mai mare cu 80% față de anul trecut.

Creșterea numărului posesorilor de autoturisme aduce importante mutații în ce privește agrementul. Deplasarea cu ușurință lărgește aria de acces și extrapolează cererea de servicii în zone depărtate, care nu sînt controlate de Consiliul popular al municipiului București.

Pentru îmbunătățirea activităților comerciale în zonele de agrement subordonate s-au prevăzut în planul de perspectivă un număr de 16 obiective mari — restaurante, braserii — însumînd peste 7 000 de locuri la mese. În afara acestora, un însemnat număr de chioșcuri, tonete etc. vor fi amplasate în completarea rețelei fixe.

Gh. CULEA
director tehnic Direcția generală comercială București

Proiectarea organizării noilor unități industriale

Mijloc de optimizare a funcțiunii comerciale

FUNCȚIUNEA COMERCIALĂ a întreprinderii, ca o funcțiune complementară, cuprinde activitățile prin care sînt puse la dispoziția societății produsele, serviciile sau lucrările unității, pornindu-se de la stabilirea cerințelor calitative și cantitative pentru realizarea acestora în cadrul funcțiunii de producție. Prin aceste activități se asigură aprovizionarea tehnico-materială, vînzarea produselor, serviciilor sau lucrărilor pentru satisfacerea cerințelor, asistența tehnică acordată beneficiarilor în utilizarea lor.

Dacă o pondere apreciabilă a funcțiunii comerciale este concentrată la nivelul centralelor, ea are un rol însemnat și la nivelul unităților componente, concretizat prin încheierea contractelor de lungă durată, realizarea aprovizionării și desfacerii, organizarea diferitelor forme de cooperare și stimulare a vînzărilor, efectuarea operațiilor de service etc.

Cu sprijinul unor specialiști din centrale și întreprinderi ale ramurii, proiectanții atelierului de cercetare-proiectare sisteme de conducere și organizare a unităților economice din Institutul de proiectări tehnologice al industriei ușoare au efectuat o analiză-diagnostic detaliată a activității de aprovizionare-desfacere și cooperare la obiectivele de investiții din industria ușoară date în exploatare în ultimii ani. Analiza desfășurată a relevat existența unor deficiențe de ordin organizatoric și în funcționarea sistemului informațional-decizional, care generează o desfășurare neritmică a producției, folosirea sub posibilități a potențialului tehnic și uman, cu efecte nefavorabile asupra costurilor de producție și a eficienței economice.

În vederea îmbunătățirii acestor activități — **desfacere** și **cooperare**, eforturile au fost orientate în două direcții :

- elaborarea unui **sistem informațional-decizional** îmbunătățit pentru activitatea de aprovizionare-desfacere din întreprinderi ;
- conceperea și implementarea unor **metode moderne de organizare a cooperării** între unitățile economice din cadrul unei centrale industriale, pe baza unor modele matematice, cu prelucrare automată a datelor.

Obiectivul urmărit în realizarea acestui gen de proiecte îl constituie acela de a furniza obiectivului industrial, încă din etapa începerii exploatării, un set de servicii promoționale, asigurîndu-se astfel o mai bună și operativă intrare în funcțiune, atingerea mai rapidă a parametrilor tehnico-economici proiectați și o funcționare ulterioară cel puțin la nivelul planificat al acestora.

ABORDÎNDU-SE ELABORAREA **sistemului informațional-decizional pentru aprovizionare-desfacere,** s-a pornit de la definirea locului și rolului acestei activități în structura întreprinderii, ținînd seama de atribuțiile generale ale unității în domeniile specifice: planificarea și realizarea aprovizionării cu materii prime, materiale, combustibili, mașini, utilaje, instalații, piese de schimb și ambalaje ; gospodărirea bazei tehnico-materiale, punerea în valoare a tuturor produselor fabricate în întreprindere, prin contractarea și livrarea acestora; asigurarea transporturilor necesare aprovizionării și desfacerii și a transporturilor interne; reglementarea neînțelegerilor cu beneficiarii; apărarea intereselor întreprinderii și asigurării legalității în toate activitățile interne ale acesteia și în relațiile ei cu terții. S-a proiectat, totodată, organigrama compartimentului aprovizionare-desfacere, conform actelor normative în vigoare.

Au fost apoi stabilite **atribuțiile compartimentului,** structurate pe următoarele activități : **planificarea,** asigurarea, urmărirea și raportarea **aprovizionării** tehnico-materiale; **contractarea** produselor, gestiunea livrărilor ; urmărirea și raportarea **desfacerii;** rezolvarea litigiilor cu beneficiarii; planificarea și urmărirea **transporturilor; juridic.**

Proiectarea diapazonului de atribuții a permis structurarea activităților arătate mai sus, pe 30 de subactivități. De exemplu, activitatea de **asigurare a aprovizionării tehnico-materiale** a fost structurată pe următoarele subactivități: întocmirea comenzilor; urmărirea acoperirii cu repartiții a cantităților necesare de materii prime, materiale, produse și piese de schimb; asigurarea contractării bazei tehnico-materiale, emiterea de comenzi; participarea la recepția cantitativă și calitativă a materiilor prime ; participarea la soluționarea neînțelegerilor precontractuale cu furnizorii; urmărirea respectării disciplinei contractuale.

Volumul de informații care definesc sistemul informațional pentru aprovizionare-desfacere a fost structurat, pe activități, într-un **tabel sinoptic** reprezentînd **structura sistemului informațional,** iar ansamblul acestui sistem a fost reprezentat grafic într-o **schemă a circulației documentelor.**

În vederea fundamentării procesului decizional, au fost listate, la nivel de activitate, principalele **decizii** ce se impun în conducerea întreprinderii, în domeniul aprovizionării-desfacerii.

Documentația elaborată asigură funcționarea sistemului decizional, prin realizarea legăturilor informaționale între decident, document, executant, cu precizarea limitelor de competență (propunere, avizare, aprobare) și a controlului asupra realizării deciziilor luate.

I.P.I.U. a realizat o proiectare sistematizată a sistemului informațional-decizional în domeniul aprovizionării-desfacerii pentru o serie de unități noi și dezvoltări din industria ușoară: întreprinderea de tricotaje din Sîngeorz Băi, întreprinderile de confecții Suceava și Strehaia, finisajul de in din București, filatura de lînă și fabrica de covoare din Beclean pe Someș, întreprinderea de încălțăminte din Toplița ș.a.

Pentru exemplificarea diapazonului parametrilor acestui sistem prezentăm sintetic, în tabelul nr. 1, pe cel stabilit pentru o întreprindere de încălțăminte.

Tabelul nr. 1

Parametrii sistemului informațional-decizional în domeniul aprozivionării-desfacerii pentru o întreprindere de încălțăminte

Activități	Acte Normative de reglementare	Atribuții	Suporți informaționali	Decizii de bază
Planificarea aprovizionării tehnico-materiale (a.t.m.)	3	5	15	2
Asigurarea a.t.m.	9	5	14	7
Urmărirea a.t.m.	2	9	31	5
Raportarea a.t.m.	4	2	6	1
Contractarea produselor	3	19	15	3
Gestiunea livrărilor	1	13	12	5
Urmărirea și raportarea desfacerii	1	3	9	2
Rezolvarea neînțelegerilor cu beneficiarii	2	2	9	2
Planificarea și urmărirea transporturilor	3	11	22	5
Juridic	7	5	7	2
Total compartiment aprovizionare-desfacere	**35**	**74**	**140**	**34**

Urmărindu-se **optimizarea cooperării** între unitățile unei centrale, a fost elaborat și aplicat, cu sprijinul specialiștilor din Centrala industriei bumbacului și de la Academia „Ștefan Gheorghiu", un **sistem de planificare-cooperare în domeniul firelor și țesăturilor crude — FICOP,** pe baza unui model matematic de programare liniară.

Structura proiectului de elaborare a FICOP este următoarea: problematica cooperării între întreprinderile unei centrale industriale; raportul cooperare-specializare-diversificare; caracteristicile planului de cooperare al unei centrale industriale; cooperarea în industria bumbacului; optimizarea planului de cooperare prin modelare matematică; sistemul prelucrării automate în elaborarea planului optim de cooperare; rezultatele experimentale ale optimizării planului de cooperare în cadrul C.I.B. și posibilități de aplicare în alte ramuri industriale.

ÎN CE PRIVEȘTE RAPORTUL **cooperare-specializare**, în urma studiilor întreprinse s-a ajuns la concluzia că ordinea de rezolvare a problemelor este : diversificarea produselor ; specializarea de lungă durată ; cooperarea și specializarea de scurtă durată, rezolvate simultan.

Printre factorii obiectivi care determină necesitatea cooperării în industria bumbacului în vederea realizării întregii game de țesături, de care s-a ținut seamă în elaborarea FICOP, se numără : profilul foarte diferit al întreprinderilor — de la filaturi simple la întreprinderi integrate (filaturi, țesătorii, finisaje); necorelarea capacităților de producție între filaturi, țesătorii și finisaje ; specializarea întreprinderilor pe anumite sortimente sau clase de sortimente; varietatea foarte mare a gamei sortimentale ce poate fi realizată; gradul de dotare tehnică diferit de la o unitate la alta, atît ca număr de utilaje, cît și ca performanțe tehnice ale acestora; caracterul relativ instabil al cererilor de produse pe piață (variații sezoniere și de modă).

SCHEMA DE PRINCIPIU A SISTEMULUI FICOP-B-78

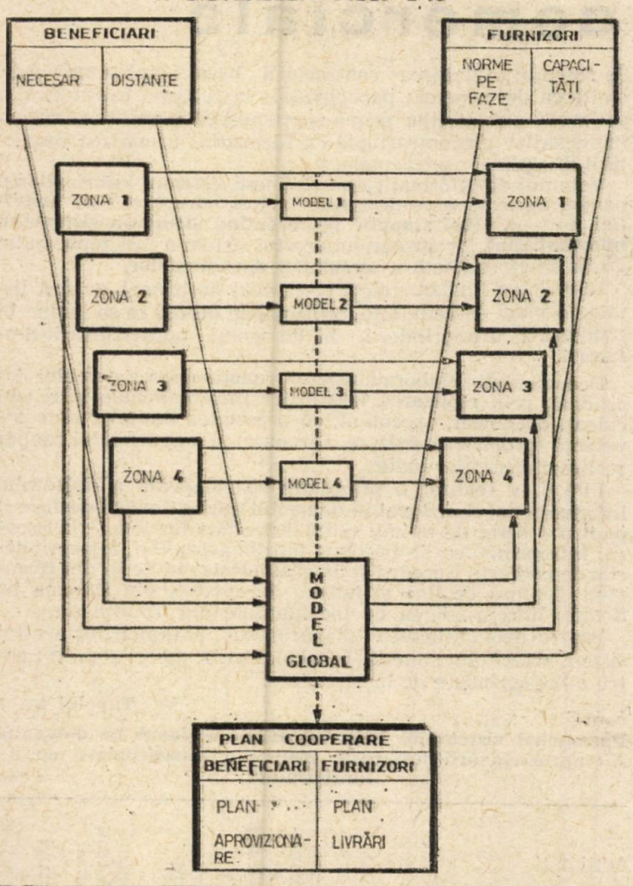

Metodologia proiectată pentru optimizarea cooperării ține seama de aspectele tehnice și economice ale desfășurării proceselor de producție și are la bază un **criteriu de optimizare**, exprimat prin **funcția economică a modelului matematic** — și anume, **minimizarea cheltuielilor de producție pe ansamblul centralei industriale, a transporturilor încrucișate și a volumului de tone-km transportate.**

Cele două modele matematice create în acest scop cuprind, în structura lor, următoarele elemente : restricții de plan, impuse în vederea acoperirii necesarului de fire și țesături crude ale fiecărui beneficiar ; restricții de capacitate, impuse de încadrarea în capacitățile disponibile, pe tipuri de utilaje; funcția-obiectiv.

Rezolvarea modelului matematic elaborat nefiind posibilă prin mijloace clasice, manuale, a fost necesară proiectarea unei baze de date și a unui sistem complex de prelucrare automată a datelor. Baza de date, proiectată pe suporți magnetici, este formată din 5 fișiere indexat-secvențiale, cu acces direct pentru: necesarul de fire și țesături, nomenclatorul respectiv, capacitățile filaturilor și țesătoriilor, codurile războaielor — ca și pentru corespondența dintre codurile balanței legăturilor între ramuri la fire și țesături și codurile interne necesare elaborării modelului matematic. Au fost proiectate programe în limbajul COBOL pentru deservirea bazei de date, legate de modelul matematic și cele pentru obținerea planului de cooperare.

Schema generală a sistemului PAD pentru FICOP este prezentată în figura alăturată.

Eficiența aplicării modelului de optimizare a cooperării pentru țesături și fire se materializează, pe ansamblul centralei, într-o economie anuală de circa 12 milioane de lei.

Cu unele adaptări, sistemul FICOP de optimizare a cooperării poate fi aplicat și în alte centrale din industria ușoară sau din alte ramuri industriale.

Cristian CEPOIU
Stere POPESCU
Traian VLAD

Combinatul agroalimentar (I)

(Urmare din pag. 13)

prime. Combinarea acestor două activități într-un organism economic coordonator este impusă de rezolvarea unor probleme privind organizarea rațională a zonei de aprovizionare a întreprinderii prelucrătoare în vederea **reducerii distanțelor de transport, reducerea pierderilor de materii prime din cauza transportului, depozitării, retransportării și a deselor manipulări, prelucrarea materiei prime în termenele sau în perioadele optime din punct de vedere tehnologic** pentru a se putea valorifica la maximum substanța utilă a materiilor prime și a se reduce la minim cheltuielile materiale necesare obținerii produsului final. Cercetările efectuate conclud că numai prin organizarea rațională a zonei de aprovizionare în vederea rezolvării problemelor subliniate mai sus se pot obține reduceri de cheltuieli, la o singură fabrică de zahăr, de peste 70 milioane lei pe o campanie de prelucrare, ceea ce poate asigura rentabilizarea deplină a producției zahărului în condițiile actuale de preț.

Organizarea rațională a unor zone de aprovizionare optimă a întreprinderilor de industrie alimentară implică și unele măsuri la nivelul întreprinderilor agricole, ca de exemplu : **concentrarea producției și specializarea unităților din zonă pe produsul respectiv**, în limitele restricțiilor agrotehnice impuse de condițiile de rotație în asolament, aplicarea unor tehnologii adecvate soiurilor cerute pentru prelucrare, recoltarea și transportul produselor agricole după un anumit grafic dictat de capacitatea zilnică de prelucrare a unității industriale.

Concentrarea și specializarea producției de materii prime agricole prezintă avantaje atît pentru industria prelucrătoare cît și pentru unitățile agricole furnizoare asigurîndu-le acestora din urmă randamente superioare la hectar și venituri sporite.

Organizarea transportului în forma actuală ridică multe probleme, provocînd adesea stagnări în producția industrială și staționări ale materiei prime pe cîmp, ceea ce se soldează cu pagube însemnate de ambele părți. De aceea, analiza atentă a acestei probleme poate conduce inclusiv la concluzia că, **combinatul agroalimentar trebuie să dispună de propriile sale mijloace de transport.** În cazul economiei zahărului, acesta este o certitudine. Cadența rapidă pe care o impune o fabrică de zahăr, ce prelucrează 3 000—4 000 tone de sfeclă în 24 de ore, cere o organizare foarte riguroasă a recoltării sfeclei și a transportului său la fabrică. Aceasta sugerează ideea că nu numai mijloacele de transfort ci **și mijloacele de recoltare mecanizată a sfeclei ar trebui să fie în dotarea combinatului agroalimentar.**

Optimizarea zonei de aprovizionare și, prin urmare, alcătuirea listei unităților agricole furnizoare de materii prime, trebuie să fie subordonată unor criterii economice clare. Dintre acestea, **reducerea cheltuielilor de aprovizionare prin scurtarea distanțelor de transport și prin limitarea la minim a numărului verigilor intermediare** dintre unitatea agricolă și unitatea industrială, constituie cel mai adesea criterii esențiale. De asemenea trebuie luate în considerare condițiile naturale de favorabilitate pentru cultura respectivă, costurile de producție și venitul net al producătorilor agricoli, etc. Nu trebuie reținute pe listă unitățile agricole ce produc materia primă în condiții neeficiente pentru că acestea ar fi condamnate la pierderi continue. Respectînd criteriul rentabilității producției agricole, trebuie aleasă o asemenea zonă în jurul fabricii care să permită **adăugarea unor costuri minime cu transportul, depozitarea și manipularea materiei prime.**

6 decenii de la făurirea statului național unitar român

FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA ISTORICĂ A COMPLEXULUI ECONOMIEI NAȚIONALE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Economia noastră națională sau complexul economic național este produsul istoric al unei îndelungate dezvoltări a forțelor de producție și a relațiilor de producție. În cadrul acestei dezvoltări, obiectul general al muncii l-a constituit și îl constituie pămîntul țării noastre. Nu o dată geografii și economiștii au apreciat caracterul variat și armonios al reliefului românesc ca și varietatea resurselor concentrate într-un teritoriu relativ restrîns. În același timp, ei au ținut să remarce așezarea omogenă a poporului nostru pe acest pămînt. Cunoscutul geograf francez Emm. de Martonne, de pildă, scria : „dacă marcăm limitele blocului românesc pe o hartă care sintetizează trăsăturile esențiale ale geografiei fizice, vedem că ele includ peste tot masa muntoasă centrală a Carpaților“ [1]).

În procesul utilizării pămîntului țării ca obiect general al muncii sale, poporul nostru a făurit unelte începînd de la cele mai simple, pînă la „scheletul și sistemul muscular“ și „sistemul vascular“ al producției celei mai moderne. În procesul muncii, el și-a desfășurat capacitățile fizice și intelectuale în toate ramurile economiei: păstorit și cultura pămîntului, meșteșuguri și industrie, transporturi și schimb etc. El constituie factorul esențial, viu și activ al procesului multisecular neîntrerupt al reproducției pe acest teritoriu. **Complexul nostru economic național, economia noastră națională constituie, deci, un rezultat al dezvoltării istorice, exprimînd atît raportul dintre oameni și natură cît și raporturile dintre oameni în procesul muncii.**

Legături economice organice între toate provinciile românești

ÎN CURSUL SUCCESIUNII modurilor de producție se constată un proces continuu de strîngere a legăturilor social-economice dintre diferitele zone și regiuni ale țării, de sporire a complexității acestora.

În condițiile feudalismului, de pildă, orînduire caracterizată în general prin predominarea economiei naturale, iar pe plan statal prin fărîmițare, la poporul român se constată și aspecte ale vieții care demonstrează că încă pe atunci existau și se dezvoltau legături economico-sociale de o deosebită importanță între diferitele regiuni locuite de el.

a) În primul rînd, este vorba de faptul că, în condițiile în care păstoritul constituia una din principalele ramuri ale economiei Transilvaniei, Moldovei și Țării Românești, pendularea sezonieră a păstorilor a asigurat o legătură economică de masă și continuă între cele trei mari regiuni istorice ale țării. Pentru aceasta, de altfel, domnii încheiau sistematic tratate și convenții corespunzătoare. Nici o oprelişte politică, nici jugurile străine nu au putut opri acest proces economic căruia i se datorește în mare măsură unitatea — uimitoare pentru unii cercetători de peste hotare — a limbii și obiceiurilor din toate colțurile țării, comparativ cu alte limbi europene. Geograful american Isaiah Bowman, directorul Societății Americane de Geografie, scria încă înainte de al doilea război mondial: „Românii au putut să păstreze o omogenitate, o solidaritate de cultură și de tradiție... care nu se întîlnește nicăieri în Balcani, afară (deși într-un grad mult mai mic) de Greci“ [2]).

b) Chiar în condițiile feudalismului a existat și în țara noastră, ca pretutindeni, o diviziune socială a muncii, în forme de care, bineînțeles, nu ne vom ocupa aici. Drept urmare, deși economia feudală era predominant naturală, schimbul a cunoscut totuși o anumită dezvoltare care a sporit pe măsura creșterii forțelor de producție. În cursul acestei dezvoltări au crescut mult și legăturile economice dintre cele trei țări surori. Un rol de prim ordin în desfășurarea lor l-au avut astfel de orașe din centrul țării cum sînt Brașovul și Sibiul. De altfel, tocmai activitatea acestora pe linia necesităților obiective crescînde de legături economice între cele trei țări române le-a dat, și îndeosebi Brașovului, rolul economic însemnat care le-a caracterizat. Totodată, este semnificativ faptul că străduința de a face cît mai mult comerț cu ceilalți, nu exista numai la negustorii din Transilvania, ci și la cei din Țara Românească și Moldova. De pildă, într-un document de la începutul anului 1517 trimis de Neagoe Basarab brașovenilor, care cereau lărgirea posibilităților de comerț cu Țara Românească, se scrie: „Dacă veți slobozi însă domnia voastră (brașovenii — N.N.C.) pe negustătorii noștri să vîndă peste tot prin țara înălțimii sale Craiului, și la Oradea și la Cluj și la Timișoara și în Rîșnov și în Țara Bîrsei, atunci vom slobozi și noi pe oamenii domniei voastre peste tot în țara noastră să fie volnici să vîndă și să cumpere în țara noastră“ [3].

Fără a intra în amănuntele problemei, ceea ce izbește de la început în acest document este circumscrierea clară a teritoriului pe care doreau negustorii din Țara Românească să facă negoț, teritoriu care este tocmai cel locuit de poporul nostru în acele părți.

c) Cu toate stăpînirile străine ce au apăsat în timpul feudalismului asupra diferitelor părți din țară, **dezvoltarea economică a celor trei regiuni surori a fost comună în esența ei**, deosebirile locale dovedindu-se neesențiale. Tocmai **așa se explică de ce contradicția dintre forțele de producție și relațiile feudale a izbucnit sub forma revoluției burghezo-democratice în același an 1848** în toate țările române, **revoluția ridicînd** prin ideologul ei cel mai înaintat, Nicolae Bălcescu, **cele trei probleme fundamentale: abolirea iobăgiei, unirea — statul național și independența.**

În perioada destrămării feudalismului și a apariției capitalismului — care la noi a durat aproximativ un veac, de la mijlocul secolului al XVII-lea pînă la mijlocul secolului al XIX-lea — s-a dezvoltat mult în toate regiunile țării, diviziunea socială a muncii. Creșterea producției de mărfuri cu caracter industrial și a producției de mărfuri agricole, dezvoltarea diviziunii sociale a muncii între oraș și sat au dus la întărirea legăturilor economice între diferitele zone și regiuni ale țării noastre, împingînd la formarea pieței naționale. Necesitatea dezvoltării forțelor de producție în sînul poporului român și crearea legăturilor ce aveau să formeze piața națională, cereau ele însele organizare statală unitară.

Vitregia istorică nu a permis poporului român să înfăptuiască imediat marile cerințe ale revoluției de la 1848, dar treptat și învingînd numeroasele greutăți aflate în cale, ele au fost totuși ulterior realizate. Succesiv, s-a realizat abolirea iobăgiei în perioada 1848—1864, începerea formării statului național (1859), cucerirea independenței de stat (1877), desăvîrșirea prin luptă revoluționară a statului național (1918). În felul acesta, complexul economic național — în condițiile de atunci, burghez — s-a impus obiectiv, ducînd la formarea statului național român unitar.

Pentru ilustrarea legăturilor economice organice și indisolubile dintre regiunile țării noastre în această perioadă sînt caracteristice o serie de exemple care demostrează cum forța legăturilor economice dintre regiunile românești de pe ambele versante ale Carpaților s-a dovedit mai tare decît opreliștele de ordin politic puse de imperiul habsburgic. După cum se știe, convenția vamală, catastrofală prin consecințele sale economice, încheiată de guvernul conservator în 1875 cu Austro-Ungaria a fost denunțată de către partea română în 1886. Drept răspuns, imperiul habsburgic a dezlănțuit un înverșunat război vamal și comercial contra statului român. Între altele, prin diferite metode, el a căutat să taie legăturile economice ale vechiului regat cu Transilvania. Urmarea a fost însă ridicarea întregii burghezii industriale din Transilvania, indiferent că era de naționalitate română, sasă sau maghiară, care a cerut extrem de energic prin numeroase acțiuni publice, reluarea de urgență a legături

[1]) Em. De Martonne : La nouvelle Roumanie dans la nouvelle Europe. În Buletinul Societății Geografice Române, Tomul XL din 1921, p. 174.
[2]) Isaiah Bawman, Le Monde Nouveau, traducere din engleză de Jean Brunhes, Paris, p. 236.
[3]) Gr. Tocilescu : 534 documente istorice slavo-române din Țara Românească și Moldova privitoare la legăturile cu Ardealul, București, 1931, p. 256—258.

lor, deoarece relaţiile economice dintre Transilvania, Moldova şi Muntenia erau extrem de strînse şi dăinuiau de secole, iar fără ele industria şi comerţul Transilvaniei erau ameninţate. Un memoriu al Uniunii industriale şi comerciale din Braşov către guvern sublinia, de pildă, următoarele: „Să nu ne mirăm deci, dacă în această situaţie elemenele industriale pier şi oraşe industriale înfloritoare altădată, abia mai sînt luate în seamă“ [4]). În iulie 1886, Camerele de comerţ şi de industrie din Transilvania în frunte cu parlamentarii transilvăneni, cereau guvernului să acorde industriaşilor şi comercianţilor transilvăneni reduceri de impozite, arătînd că au ajuns în stare de decădere de pe urma întreruperii legăturilor economice cu regiunile româneşti de la sudul şi estul Carpaţilor“ [5]). Situaţia deosebit de grea în care ajunsese în acel timp industria transilvăneană din cauza războiului vamal şi lupta tot mai energică a reprezentanţilor vieţii economice contra acestui război dus de curtea de la Viena, au impus ca în 1891—1892 imperiul Austro-Ungar să suspende măsurile vamale prohibitive faţă de România. Legătura economică organică între Transilvania şi celelalte regiuni româneşti se dovedise mai puternică.

Un alt exemplu este acela al construirii căilor ferate.

La început, autorităţile habsburgice, pentru a separa Transilvania de restul regiunilor româneşti, au manifestat tendinţa de a înfunda în munţi căile ferate construite aci. Din nou însă, legăturile economice indestructibile dintre regiunile ţării noastre şi-au spus cuvîntul. Urmarea a fost, că, împotriva politicii retrograde a habsburgilor, pînă la începutul secolului al XIX-lea a şi trebuit să fie făcută joncţiunea cu reţeaua din estul şi sudul Carpaţilor în nu mai puţin de 5 locuri. Caracterul obiectiv al coeziunii economice a regiunilor româneşti s-a impus, deci, şi de astă dată.

Existenţa acestei puternice coeziuni economice, alături de comunitatea de limbă, de origine şi cultură, a dus, pînă la urmă, prin lupta poporului, la înlăturarea barierelor artificiale şi desăvîrşirea statului naţional unitar. Toate acestea demonstrează cu deosebită forţă de convingere teza exprimată de secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, — potrivit căreia **„realizarea statului naţional unitar este rezultatul unui lung proces istoric... Actul unirii nu este o întîmplare, rezultatul unor momente conjuncturale, ci consecinţa unor cerinţe legice, rodul luptei maselor largi populare hotărîte să facă totul pentru a se uni într-un stat unitar...“**

Consecinţe favorabile ale înlăturării barierelor artificiale şi ale desăvîrşirii statului naţional unitar

UNIREA TRANSILVANIEI cu celelalte regiuni româneşti, proclamată democratic şi solemn în Alba Iulia la 1 decembrie 1918 de reprezentanţii special trimişi de popor şi formarea în acest fel a statului naţional român unitar, a constituit un moment de o excepţională importanţă pentru dezvoltarea economică, socială şi politică a poporului nostru, stimulînd înaintarea societăţii. Prin strîngerea întregii naţiuni într-un singur stat, s-au adîncit şi mai mult legăturile economice dintre regiunile româneşti acum eliberate de vechile piedici artificiale, piaţa naţională a căpătat posibilităţi de manifestare nestînjenită, s-a creat cadrul naţional şi social-politic pentru dezvoltarea mai rapidă a forţelor de producţie, iar înmănuncherea laolaltă a energiilor şi capacităţilor creatoare ale poporului a făurit condiţii noi, mai prielnice, desfăşurării şi afirmării forţelor progresiste, revoluţionare ale naţiunii.

Merită subliniat că deşi de la primul război mondial capitalismul se afla în criza generală, totuşi desăvîrşirea statului naţional şi-a arătat consecinţele pozitive asupra industriei din întreaga ţară, inclusiv a celei transilvănene, care a înregistrat progrese simţitoare. Potrivit calculelor făcute de Camera de Comerţ şi Industrie din Cluj, încă în 1927, producţia metalurgică, de pildă, sporise cu 34%.

Vorbind de complexul economic al României în condiţiile capitalismului, trebuie însă ţinut seama de o serie de particularităţi ale lui cu consecinţe multiple. Ne vom referi pe scurt numai la cîteva dintre acestea.

În primul rînd, datorită jugurilor străine ca şi ulterior, altor cauze legate de coalizarea unei părţi a burgheziei cu moşierimea, pe teritoriul nostru acumularea primitivă internă a sumelor de capital fusese insuficientă, cea mai mare parte din averile băneşti formate fiind trecute peste graniţă. Acest lucru a frînat în mod deosebit dezvoltarea industriei şi, totodată, a constituit o premisă de bază pentru favorizarea pătrunderii capitalului străin. La rîndul său, capitalul străin, scoţînd peste graniţă cea mai mare parte din plusvaloarea obţinută în România, a limitat mult, prin însuşi acest lucru, posibilităţile de acumulare internă şi, odată cu aceasta, dezvoltarea economică a ţării şi, înainte de toate, a industriei.

Industria de atunci, pe lîngă că era slabă şi foarte inegal repartizată teritorial, avea mari disproporţii între ramuri şi nu dispunea de o construcţie de maşini care să asigure economiei naţionale nivelul tehnic necesar. Agricultura, deşi predominantă şi ocupînd aproximativ patru cincimi din populaţia activă, era înapoiată din punct de vedere tehnic şi economic. La rîndul lor, rămăşiţele feudale frînau dezvoltarea forţelor de producţie atît în agricultură, cît şi în industrie, fără a mai vorbi de frînarea procesului de creştere a pieţei interne. În aceste condiţii generale, rămînerea în urmă din punct de vedere economic faţă de alte ţări ca şi nivelul de trai scăzut al maselor au constituit trăsături ale situaţiei social-economice de atunci.

Evident, caracterul capitalist al complexului economic naţional în perioada cercetată a inclus în sine, ca în orice ţară capitalistă, acţiunea contradicţiilor proprii capitalismului. Aceste contradicţii au fost amplu analizate de P.C.R. care a subliniat că principalele erau: contradicţia dintre proletariat şi burghezie — cea mai concentrată, cea mai generală şi cea mai neîmpăcată, focarul tuturor contradicţiilor din ţară — contradicţia dintre masele ţărăneşti şi moşierime, cea dintre mica burghezie şi cea monopolistă, contradicţia dintre interesele poporului român şi concernele şi trusturile internaţionale ş.a.m.d. Fără a ne opri aici asupra contradicţiilor care caracterizau viaţa economică şi socială de atunci, amintim doar că ele au dat naştere unor puternice acţiuni revoluţionare. Instaurarea dominaţiei hitleriste avea să conducă la complicarea şi agravarea întregului sistem de contradicţii. Începerea soluţionării acestui sistem de contradicţii a marcat-o insurecţia naţională armată, antifascistă şi antiimperialistă.

Ridicarea pe o treaptă superioară a complexului economic naţional în anii socialismului

INSURECŢIA naţională armată antifascistă şi antiimperialistă din august 1944 a deschis calea eliberării definitive a României de sub dominaţia imperialistă, a înfăptuirii năzuinţelor poporului nostru de a fi liber şi stăpîn pe ţara şi munca sa, pe propriul său destin. Aceasta a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluţionare democratice, a cuceririi puterii de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea şi masele largi populare. Perioada următoare a marcat începutul unei noi istorii a poporului nostru, aceea a împlinirii idealurilor de dreptate socială şi naţională pentru care au luptat nenumărate generaţii, a cuceririi depline a independenţei şi suveranităţii naţionale a României. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „Ceea ce n-a realizat şi nu putea realiza regimul burghezo-moşieresc s-a realizat odată cu înfăptuirea insurecţiei naţionale armate antifasciste şi antiimperialiste, cu trecerea la revoluţia democratică şi apoi socialistă, cu cucerirea puterii politice de către masele largi populare, în momentul în care poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale, asumîndu-şi rolul de făuritor conştient al propriei sale istorii libere şi independente“.**

Rezolvînd contradicţiile economice şi sociale generate de capitalism, socialismul a ridicat complexul economic naţional al României pe o treaptă superioară. Ridicarea complexului economic pe o treaptă superioară a constat, în esenţă, în următoarele:

a) Făurirea bazei economice a socialismului, a economiei socialiste unitare. În acest proces au fost lichidate toate formele de exploatare, toate clasele exploatatoare de la oraşe şi sate, toate contradicţiile proprii regimului burghezo-moşieresc, iar societatea a dobîndit un caracter omogen, unitar şi producţia a fost pusă în serviciul ridicării sistematice a nivelului de trai al întregului popor. Ducînd la victoria deplină şi definitivă a socialismului, întemeind toate raporturile economice pe proprietatea socialistă, pe relaţii de colaborare şi ajutor reciproc, revoluţia socialistă a transformat naţiunea română dintr-o naţiune burgheză într-o naţiune socialistă, a rezolvat problema naţională, a făurit unitatea social-politică a poporului nostru sub conducerea Partidului Comunist Român. Prin însuşi acest lucru, complexul nostru economic, a căpătat o forţă de coeziune excepţională. Transformările în viaţa economică, în structura socială a ţării, victoria socialismului, au creat condiţii pentru înflorirea naţiunii noastre socialiste şi ridicarea ei pe o nouă treaptă de dezvoltare.

În virtutea proprietăţii socialiste naţionale asupra mijloacelor de producţie, caracterul unitar al complexului economic naţional — în care ramurile economiei sînt legate organic una de alta şi se dezvoltă echilibrat, armonios — are o forţă deosebită. Exprimînd legăturile interne indestructibile şi integritatea istoricească formată a economiei noastre naţionale, proporţiile economice generale şi speciale se înlănţuiesc strîns, într-un singur tot. Legăturile dintre ramurile economiei noastre socialiste cît şi dintre

[4]) Citat după lucrarea Camerei de Comerţ şi de Industrie din Cluj : „Industria şi bogăţiile naturale din Ardeal şi Banat“, Cluj, 1927, p. 14.
[5]) Ibidem.

zonele și regiunile ei economice exprimă pe planul producției, repartiției, schimbului și consumului, organizarea și coeziunea internă a poporului nostru ca entitate istorică.

Pornind de la faptul că economia noastră națională reprezintă un tot organic, unitar, ca și de la premisa că ea trebuie și poate să se dezvolte multilateral, statul nostru socialist condus de Partidul Comunist Român stabilește științific proporțiile economice și rezolvă problemele în așa fel încît să asigure dezvoltarea complexă, armonioasă și pe o linie mereu ascendentă a economiei noastre naționale. Toate cele arătate implică, la rîndul lor, conducerea și coordonarea activității economice pe baza unui plan unic și indivizibil.

b) **Făurirea bazei tehnico-materiale a socialismului** și lupta pentru dezvoltarea și perfecționarea ei neîntreruptă constituie o altă latură esențială a ridicării complexului nostru economic pe o treaptă superioară. Pîrghia hotărîtoare pentru făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului o constituie politica de industrializare socialistă promovată de către Partidul Comunist Român.

„Călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă și pornind de la realitățile țării noastre — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — partidul a pus în centrul politicii sale industrializarea socialistă a țării — baza progresului întregii economii, a dezvoltării multilaterale a societății socialiste, factor hotărîtor al asigurării independenței și suveranității naționale“** [6]).

Construind, sub conducerea partidului, o puternică industrie grea, poporul nostru nu numai că a asigurat așezarea întregii economii pe temelia marii producții mecanizate moderne, dar a și dat complexului său economic independența tehnico-economică necesară. Peste 2/3 din investițiile de mașini, motoare, utilaje și instrumente se acoperă din producția internă. Prin structura, volumul și calitatea producției sale, industria grea a României socialiste îndeplinește cu succes sarcina de înzestrare și reutilare tehnică modernă a diferitelor ramuri ale producției materiale: industria extractivă, industria prelucrătoare, industria energetică, agricultura, transporturile, comunicațiile etc. și creează, în același timp, însemnate disponibilități pentru export. Această realizare istorică a sporit enorm coeziunea organică și forța de dezvoltare a întregii economii naționale, asigurînd procesului de ansamblu al reproducției socialiste lărgite o mare unitate.

c) O dată cu ridicarea complexului economic național pe treapta socialismului, **a sporit foarte mult ritmul de creștere economică.** Astfel, față de 4% între 1927—1937, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale, a ajuns în perioada 1951—1977 la 12,9%, fiind unul din cele mai ridicate din lume. Ca urmare a ritmului susținut de industrializare, volumul producției industriale globale a țării a ajuns în prezent de 40 de ori mai mare decît în 1938. În felul acesta, dintr-o țară cu industrie slabă, România a devenit o țară industrial-agrară în plină dezvoltare.

Ca urmare a ritmului susținut de industrializare socialistă, un număr tot mai important din populația agricolă a fost atras spre industrie și alte ocupații neagricole. Acest fapt a determinat, la rîndul său schimbări esențiale în structurile ocupării pe ramuri a populației. Dacă în 1950, peste 74% din populația activă a țării era ocupată în agricultură, în 1977 ponderea se reducese la 34,4%, pentru ca pînă în 1990 să ajungă la 12—15%. Luată împreună, populația ocupată în industrie (32,8%) și construcții (8,7%) a dobîndit majoritatea relativă în totalul populației active a țării.

d) **Dezvoltarea planică, proporțională, a economiei socialiste,** la rîndul ei, **a permis lichidarea disproporțiilor între ramuri,** moștenite din trecut, și **a realizat o diviziune a muncii organică,** net superioară celei din capitalism atît pe linia ramurilor, cît și în profil teritorial. În acest proces economia națională a căpătat o complexitate armonioasă. Dezvoltarea socialistă a complexului nostru economic sub conducerea Partidului Comunist Român, se caracterizează prin **repartiția rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării,** îmbinîndu-se în acest scop politica de ridicare a județelor mai slab dezvoltate cu criteriile de eficiență economică și echilibru ecologic. În ridicarea acestor județe un rol foarte important l-a avut și îl are alocarea unor fonduri de investiții care permit obținerea unui ritm mediu anual de creștere a producției industriale globale în zonele respective mai mare decît cel pe țară.

În orientarea activității de industrializare socialistă, partidul a pornit de la faptul că este necesară o astfel de dezvoltare a industriei care să asigure, prin prelucrarea materiilor prime, obținerea unor produse de o varietate sporită, de înaltă calitate și eficiență economică ridicată. Acest lucru a devenit posibil datorită creării unei puternice baze tehnice materiale, datorită creșterii continue a calificării muncitorilor și tehnicienilor, introducerii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial.

În condițiile procesului unic al reproducției socialiste lărgite pe scară republicană, ale sistemului de diviziune socială a muncii între ramuri și teritorială, în condițiile adîncirii specializării și cooperării actuale a întreprinderilor cînd, uneori, la făurirea aceluiași produs concură zeci de întreprinderi din toate regiunile țării, fiecare județ, fiecare oraș, fiecare comună, fiecare întreprindere industrială, agricolă, de transport sau comercială constituie o parte economică inseparabilă a aceluiași mare organism economic: economia națională a României socialiste. Piața internă, națională, se ridică ea însăși pe o treaptă mult superioară celei din trecut. În aceste condițiuni, legăturile economice dintre regiuni, județe, localități, întreprinderi cunosc o adîncire, o intensificare și o extindere organică la scara națională cu o forță obiectivă deosebită.

Făurită și dezvoltată prin eforturile eroice ale întregului popor sub conducerea P.C.R., baza tehnică a țării se dezvoltă ca un tot indivizibil fiind pusă în serviciul ridicării nivelului de trai al poporului nostru din toate colțurile țării, indiferent de naționalitate. De aceea, fiecare realizare din oricare colț al României socialiste, trezește mîndria și bucuria tuturor oamenilor muncii din întreaga țară, le dă imbold în munca de sporire a potențialului ei economic, de ridicare a calității producției, a productivității muncii, a gradului de valorificare a resurselor umane și materiale.

e) O dată cu dezvoltarea și întărirea complexului nostru economic național nu numai că nu s-au restrîns dar **au sporit și s-au diversificat foarte mult posibilitățile** și înseși necesitățile **participării tot mai active și mai eficiente la circuitul economic mondial** pe baza cunoscutelor principii ale respectării independenței și suveranității, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne. În perioada 1949—1977 numărul țărilor cu care România are relații comerciale a sporit de la 29 la peste 130. Este de remarcat totodată că — expresie a dezvoltării și diversificării economiei țării — între 1950—1977, volumul comerțului exterior a crescut de 26 ori.

O dată cu dezvoltarea comerțului exterior a avut loc și o îmbunătățire și diversificare continuă a structurii exportului și importului Republicii Socialiste România, expresie a prefacerilor adînci care s-au produs în economia ei. Sub regimul burghezo-moșieresc, exportul României era format în esență din produse agricole, petrol și lemn. Astăzi, caracteristica exportului României o constituie ponderea însemnată și crescîndă a produselor industriale. În 1977 ponderea în exportul țării a industriei constructoare de mașini era de 26,8%, a industriei chimice de 8,5%, a industriei producătoare de bunuri de larg consum 16,6% ș.a.m.d. Structura importului a cunoscut și ea o însemnată schimbare datorită sporirii ponderii mașinilor, instalațiilor industriale, utilajelor de cel mai înalt nivel tehnic, ca și a unor materii prime industriale, necesare dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a socialismului.

★ ★ ★

LA BAZA tuturor realizărilor din anii construcției socialismului stau eforturile creatoare ale poporului nostru, munca sa însuflețită, maxima mobilizare a tuturor resurselor și posibilităților interne ale țării.

Înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, adoptat de către Congresul al XI-lea al P.C.R., deschide complexului economic românesc noi și largi perspective de dezvoltare. Încă în 1985 este prevăzut ca venitul național pe locuitor să ajungă la circa 2500 de dolari ceea ce va permite ca România să treacă din rîndul țărilor în curs de dezvoltare pe treapta celor cu dezvoltare medie. „Realizarea Programului partidului — se arată în documentul programatic adoptat de Congresul al XI-lea, — va ridica societatea noastră pe noi culmi de progres și civilizație, va spori bunăstarea materială și spirituală a întregului popor, va asigura națiunii noastre un loc demn în marea familie a țărilor socialiste, a popoarelor libere. Aceasta va spori contribuția României la creșterea prestigiului socialismului pe plan mondial, la înfăptuirea noii ordini democratice în relațiile internaționale, la instaurarea unei păci trainice, la victoria socialismului și comunismului în întreaga lume“ [7]).

Din cele arătate reiese că economia noastră națională este rezultatul unui larg proces de dezvoltare istorică a societății de la inferior la superior, dezvoltare care, după cum se știe, se desfășoară pe baza unor legi obiective. În cursul acestui proces complexul nostru economic s-a ridicat din treaptă în treaptă istorică; el se perfecționează și se întărește astăzi continuu, caracterul său obiectiv fiind amplu demostrat de istorie.

prof. dr. docent. N. N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al Academiei R.S. România

[6]) Congresul al IX-lea al P.C.R., 12—24 iulie 1965, Ed. Politică, 1965, p. 22.

[7]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Ed. politică, 1975, p. 216.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (III)

MARILE dificultăți prin care trece keynesismul la ora actuală nu pot duce la concluzia că s-ar fi eliberat terenul pentru afirmarea neoliberalismului, cum speră mai toți susținătorii lui. Speranța, ca și dorința, pentru a deveni realitate, trebuie să aibă un anumit suport. Există așa ceva în cazul neoliberalismului ? Răspunsul cere confruntarea postulatelor sale cu tendințele proceselor reale din lumea actuală și în perspectivă.

Neoliberalii acuză keynesismul de agravarea instabilității economiei capitaliste pentru că a susținut amestecul masiv al statului în viața economică. Dar keynesiștii n-au făcut decît să dea expresie teoretică faptului real al accentuării unirii forței monopolurilor cu forța statului, susținînd acest proces prin măsuri care să aducă avantaje cît mai mari burgheziei monopoliste. Teza neoliberală de redresare a economiei capitaliste prin reducerea intervenției statului în economie — iar, în forma ei extremă, mergînd pînă la reîntronarea liberalismului economic — este în contratimp cu procesul real de evoluție, în care tendința este de trecere de la măsuri indirecte de dirijare a economiei la măsuri directe de planificare. Atenuarea instabilității și apoi lichidarea ei solicită nu darea înapoi de la dirijarea (planificarea) economiei la liberalism — chiar amendat —, ci schimbarea bazei economice, precum și a scopului și esenței intervențiilor statului în economie. Nu mai puțin lipsită de realism este și pretenția neoliberalilor de a se face pași înapoi de la moneda dirijată la moneda aur, sub pretextul că așezarea circulației monetare pe temeiurile etalonului aur ar readuce stabilitate economiei capitaliste. Nerealismul propunerii este legat și de concepția eronată a neoliberalilor despre bani, considerați ca factor determinant al vieții economice, concepție după care nu starea economiei determină situația circulației monetare, ci invers ; stabilitatea economiei ar fi un rezultat al stabilității monetare. În concepția șefului școlii monetarismului actual „doar moneda este importantă" și de cantitatea ei în circulație, mare sau mică, ar depinde fazele ciclului economic. Lui îi aparține teoria după care „instabilitatea mare a banilor este însoțită de instabilitatea creșterii economice" [1]. În anumite împrejurări, admite Friedman, și alți factori economici influențează instabilitatea creșterii, ei situîndu-se însă pe poziții secundare față de bani. Starea economiei s-ar stabili ca rezultat al „acțiunilor reciproce (între bani și alți factori — n.n.), în care banii joacă în mod evident rolul partenerului mai mare..." [2]. În voluminoasa istorie monetară a S.U.A., el corelează amplitudinea și modificarea masei monetare cu venitul național și oscilațiile ciclice, aducînd material faptic, tendențios adunat și interpretat în sprijinul tezei rolului primordial al masei monetare. Una din concluziile trase de autor este că „modificări importante în ritmurile creșterii masei monetare constituie condiția necesară și suficientă a schimbărilor sensibile în ritmurile creșterii venitului bănesc"[3]. Conform unor asemenea teze și concluzii, dacă sporește masa monetară, se stimulează activitatea și economia se află în fază de avînt, iar dacă se restrînge masa monetară, se limitează și activitatea, economia îndreptîndu-se spre depresiune. Dacă lucrurile ar sta așa, ar fi simplu pentru economiile capitaliste să scape de crize și șomaj prin operațiuni „stop and go" ale băncilor centrale. Coincidența masei monetare, mari sau mici, cu o anumită stare a economiei nu dovedește justețea tezei determinării mersului economiei de către nivelul masei monetare, ci mai degrabă a faptului că starea economiei condiționează și situația circulației monetare. Doctrina keynesistă, cu toate lacunele ei, menționate la locul cuvenit, este mai aproape de realitățile economiei capitalismului monopolist de stat, tratînd banii ca un instrument, alături de altele, al mecanismului economic al acestuia.

Folimentul experimentelor economico-financiare de la începutul sec. al XVIII-lea — întemeiate pe ideile lui John Law despre caracterul determinant al banilor — este prea cunoscut ca să se poată da crezare în întregime tezei lui M. Friedman. Dar unele recomandări ale politicii sale monetare au fost luate în considerare într-o anumită perioadă, în combinație cu elemente ale politicii fiscale de inspirație keynesistă. Deci, dacă ar fi să dăm crezare considerațiilor după care politicile economice din sfertul de veac premergător apariției stagflației ar explica apariția ei, ar însemna că nici neoliberalismul, respectiv monetarismul, nu poate fi absolvit de vina sa. El s-ar face vinovat de existența stagflației și a slumpflației la fel ca și keynesismul ; ar diferi poate numai măsura culpabilității.

Neoliberalii atacă teza keynesistă a „rigidității salariilor" mai ales în latura implicațiilor ei ; dacă salariile sînt rigide (adică muncitorii nu acceptă reducerea salariilor nominale), prețurile pot fi luate ca instabile spre a folosi inflația pentru combaterea principalelor pericole : șomajul și crizele. Împotriva acestei teze neoliberalii susțin că prețurile se cer a fi stabile, pentru a evita inflația, socotită pericolul cel mai mare. Nu întîmplător, la în-

FIȘE

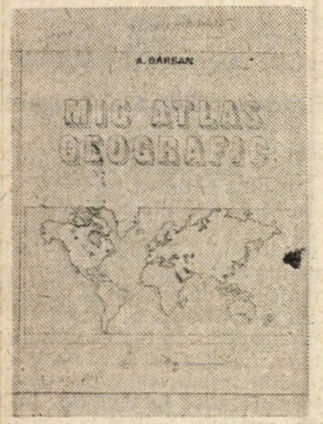

● Micul Atlas Geografic, *apărut în Editura științifică și enciclopedică (1978, 336 p., 38 planșe), se află la a treia ediție. Lucrarea este alcătuită din trei părți : textul, care cuprinde un capitol de date generale asupra sistemului solar, Terrei și continentelor, precum și un capitol de date asupra statelor ; hărțile, incluzînd continentele, regiunile și statele componente; indexul de nume conținute în hărțile atlasului. Textul conține ultimele date de ordin demografic, economic și de geografie politică. Unul din obiectivele principale ale lucrării a fost de a introduce în cartografia și geografia românească nomenclatura oficială în scrierea numelor geografice străine, în conformitate cu practica internațională în acest domeniu. Grafia oficială a numelor geografice a fost extinsă la totalitatea teritoriilor de pe glob. Datele asupra statelor cuprind o subdiviziune referitoare la economie : în genere, despre folosința terenului, resurse, export, comunicații și monedă.*

Conferința națională a cercurilor studențești

● *În zilele de 18–19 noiembrie a avut loc la Iași, în organizarea Universității „Al. I. Cuza" Iași, facultatea de științe economice, a XIV-a Conferință națională a cercurilor științifice studențești, Secția a V-a învățămînt economic. La această manifestare științifică studențească au participat studenți din toate centrele universitare cu învățămînt economic, respectiv din București, Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara și Iași. S-au susținut 230 de comunicări științifice, elaborate de un număr de peste 370 studenți, sub îndrumarea științifică a peste 180 de cadre didactice.*

Conferința s-a desfășurat pe următoarele șapte subsecții : economie politică ; cibernetică, statistică și calcul economic ; contabilitate și informatică de gestiune ; conducere, organizare, investiții ; economia, organizarea și planificarea producției și a muncii ; comerț, finanțe ; economia, organizarea și finanțarea agriculturii. Tematica conferinței a fost axată pe probleme teoretice și aplicative actuale, privind perfecționarea conducerii și planificării activității economico-sociale și în mod deosebit a mecanismului economic și financiar. Au fost abordate probleme ale dezvoltării și adîncirii autoconducerii muncitorești, ale autogestiunii și autofinanțării unităților economice. Marea majoritate a comunicărilor se bazează pe cercetări concrete în unități economice, vizînd stabilirea unor măsuri concrete. Comunicările au fost selectate din cele mai bune lucrări susținute în cadrul sesiunilor științifice care au avut loc pe institute de învățămînt superior în anii 1977 și 1978. Cele mai bune lucrări susținute în cadrul conferinței au fost premiate.

Rezerva tehnico-științifică

● *Conținutul principal și totodată obiectivul progresului tehnico-științific — scrie I. Iakovet în articolul* Absolutnoe i otnositelnoe udeșevlenie mașin *(Ieftinirea absolută și relativă a mașinilor), apărut în nr. 10/1978 al revistei* VOPROSI EKONOMIKI *— este economia de timp și, în consecință, reducerea cheltuielilor de producție. Creșterea efectului economic direct al introducerii noii tehnici trebuie să fie destul de mare pentru a compensa pe deplin cheltuielile în creștere legate de înlăturarea consecințelor sociale și ecologice ale utilizării mașinilor și a asigura totodată consumatorilor o economie suplimentară. Analiza arată însă — constată I. I. — că în decursul celui de-al nouălea și la începutul celui de-al zecelea cincinal ritmurile*

demnurile școlii lui Friedman, administrația americană a apreciat la un moment dat, inflația drept inamicul numărul unu. Dacă atițarea inflației prin politicile keynesiste a fost dezastruoasă, stimulînd procesele stagflaționiste, cele neoliberale ar putea fi mai bune ? Exacerbînd rolul masei monetare în influențarea mersului vieții economice, neoliberalii merg de fapt pe linia combaterii inflației prin politici de austeritate, adică prin mijloace care să reducă veniturile salariale. Acesta și este sensul major al tezei „elasticității salariilor", opuse celei keynesiste a „rigidității" lor. În practică însă, deosebiri esențiale între ele, prin efectele antrenate, nu prea se văd. În timp ce teza keynesistă, vizînd strunirea crizei și a șomajului, implică menținerea nivelului salariului nominal, reducîndu-l pe cel real, teza neoclasică, vizînd prioritar strunirea inflației, implică reducerea salariului nominal iar, o dată cu aceasta — în condiții de stabilitate a prețurilor — și reducerea salariului real. Deosebirea apare în faptul că teza keynesistă este mai subtilă, în timp ce cea neoliberală este mai brutală. Dar ambele, în ultimă instanță, urmăresc strunirea instabilității — cu accente diferite pe combaterea diverselor forme de manifestare — prin reducerea sau limitarea strictă a creșterii veniturilor salariale, adică prin metode care conduc la accentuarea instabilității.

Confruntarea keynesism-neoliberalism — raportată la realitățile capitalismului actual — pare a nu oferi suport pentru a aprecia că „era keynesismului s-a terminat", iar cea a neoliberalismului de-abia începe. Socotim judicioasă aprecierea că drumul istoric de la liberalism la keynesism, de la «laissez-faire» la dirijism este un drum fără întoarcere, la fel ca trecerea de la capitalismul liberei concurențe la cel monopolist și apoi la cel monopolist de stat. Neoliberalismul nu poate avea cîștig de cauză, deoarece este orientat spre un stadiu depășit al capitalismului, cînd funcția economică a statului era foarte modestă. În această perspectivă istorică el apare ca utopic și reacționar. Nici keynesismul nu poate ieși „victorios" ca doctrină **conservatoare** a capitalismului monopolist de stat, fiindcă tocmai în această calitate a stimulat, prin politicile economice preconizate, procesele și fenomenele economico-sociale care au declanșat stagflația și slumpflația. Dar el conține cîteva idei care reflectă — e drept, într-o formă limitată, acceptabilă pentru capitalism — anumite caracteristici ale economiei lumii actuale. Este vorba, mai întîi de toate, de ideea necesității dirijării economiei, a unei oarecare subordonări a acțiunilor agenților economici particulari unor comandamente majore, întruchipate în acțiunea conștientă a statului. Nu-i mai puțin adevărat că el teoretizează modalitatea monopolist-statală de dirijare a economiei, pe care o vede ca cea mai potrivită și o opune dirijării socialiste. Dar realitatea surprinderii acestui adevăr — repet, într-o optică deformată și deformatoare — îi conferă o anumită superioritate față de neoliberalism.

Dramatica confruntare keynesism-neoliberalism stimulează neîndoielnic căutările economiștilor burghezi care, pînă la urmă, în măsura în care rămîn fideli capitalismului monopolist de stat, vor uni ca și pînă acum, dar în alt fel, teoriile keynesiste cu cele neoliberale și cu altele, poate într-un alt gen de „sinteză" decît cea neoclasică de pînă acum, care s-a compromis iremediabil ; o luptă în care se pare că nu vor fi învinși și învingători fiindcă spre conciliere îi împing cerințele scoaterii capitalismului din marea dificultate în care se află. Autorul unei lucrări recente despre criza keynesismului [4]) economistul englez John Kicks, laureat al premiului Nobel, întrebat dacă există altă teorie capabilă s-o înlocuiască pe cea keynesistă, a răspuns negativ, considerînd că „noi (adică economiștii ortodoxiei burgheze — n.n.) avem de gînd s-o coasem din bucățele" [5]. În concepția sa, în noua teorie economică principalele bucăți trebuie să fie luate chiar din keynesism. Nici P.A. Samuelson nu vede altă cale a depășirii impasului decît prin unirea eclectică a mai multor teorii. „Eclectismul în teoria economică, menționa el, nu este atît de dorit pe cît de necesar" [6].

Este istoricește verificat că eclectismul în știința economică nu este bun. Dar dacă este singura cale de ieșire din impas a ortodoxiei burgheze, el ar putea marca un anume progres față de keynesism numai în măsura în care vor putea fi atrase în conglomeratul respectiv și unele teorii sau idei științifice cu încărcătură progresistă și cu funcții pozitive pe linia depășirii stadiului actual al capitalismului. Dar este greu de presupus că economiștii ortodoxiei burgheze se vor angaja, în majoritatea lor, într-o asemenea acțiune ; mai degrabă ei vor colecta și uni eclectic idei conservatoare și foarte limitat reformiste. Cei nesatisfăcuți de acest lucru, minoritari deocamdată, se detașează de ortodoxia burgheză și se situează pe pozițiile unui reformism mai hotărît sau ale radicalismului burghez.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1] M. Friedman, A. Schwartz. A Monetary History of the United States 1867—1960. Princeton, 1963, p. 678.
[2] Idem, p. 695.
[3] M. Friedman, A. Schwartz. Money and Business Cycles, New York, 1963.
[4] John Hicks. The Crisis in Keynesian Economics. Oxford, 1974.
[5] John Hicks. Interviu acordat săptămînalului Business Week (5.I.1974).
[6] P.A. Samuelson. Articol în American Economic Review, mai 1974.

ieftinirii relative și absolute a mașinilor s-au încetinit întrucîtva. Cauzele ar fi multiple. Dar cauza principală este, după autor, reducerea relativă a rezervei științifice și tehnice. Se știe, spune I. I., că între ritmurile de dezvoltare ale științei, tehnicii și producției este necesară o anumită proporționalitate : cercetările științifice fundamentale trebuie să devanseze cercetările aplicative și elaborările tehnologice care, la rîndul lor, creează o rezervă a tehnicii noi. Pentru a asigura rezerva necesară în vederea trecerii la direcții științifico-tehnice noi și la noi generații de mașini, planificarea științei ar trebui să asigure, consideră I. I., dezvoltarea cu prioritate a cercetărilor fundamentale, asigurîndu-le cu cadre, resurse materiale și financiare.

„Noua" economie a datoriilor

● *Sub titlul* The new debt economy *(Noua economie a datoriilor), revista* BUSINESS WEEK *(16.X.1978) publică un grupaj de articole, în care se arată că, după ce „economia datoriilor" înflorise în S.U.A. între anii 1968 și 1974, ajungîndu-se la un „turn" al datoriilor de 2 500 de miliarde de dolari, se putea crede că în cei patru ani care au urmat s-ar fi pus capăt împrumutului excesiv. Dar „nimic nu poate fi mai departe de adevăr". De la sfîrșitul anului 1975 S.U.A. au provocat o „explozie a creditului" care aproape ridiculizează înălțimile atinse anterior. Noua economie a datoriilor depășește de pe acum cu 50 la sută pe cea veche, atingînd suma de 3 900 de miliarde de dolari. Aceasta este ceea ce revista denumește „noua" economie a datoriilor. În afara aspectului cantității, noua economie a datoriilor se deosebește și structural de cea veche. Printre cei mai „răi platnici" nu mai figurează corporațiile, ci consumatorii, a căror datorie a crescut cu 49 la sută și a căror capacitate de plată a atins limita, marile orașe (cu 52 la sută) și guvernul S.U.A. (cu 47 la sută) — al cărui debit are și caracterul inflaționist cel mai puternic. Cît timp politicile monetare și fiscale expansioniste se mențin, povara datoriilor mai poate fi suportată ; dar aceleași politici — spune revista —, care permit atîtor oameni să se înfunde atît de mult în datorii, poartă în ele sămînța autodistrugerii.*

Organizarea și conducerea întreprinderii industriale

● *Literatura economică din țara noastră consacrată problemelor de organizare și conducere a întreprinderii industriale s-a îmbogățit cu o nouă lucrare :* Organizarea și conducerea întreprinderii industriale, *apărută sub semnătura prof. dr.* Ion V. Tarța. *Volumul își propune să analizeze aria de cuprindere a conceptelor de organizare și de conducere aplicate în domeniul economiei în sprijinul abordării științifice a problematicii atît de complexe a întreprinderii industriale moderne.*

Autorul evidențiază deosebirile de esență dintre organizarea și conducerea întreprinderilor industriale socialiste și cele de tip capitalist. Însuși conceptul de organizare — noțiune pusă în circulație de literatura economică occidentală cu nuanțe specifice acelei realități economico-sociale — se cere regîndit, se cere adecvat în mai mare măsură structurii economiei socialiste.

O întreprindere capitalistă în primii săi ani de existență, afirmă I. Tarța, este caracterizată prin provizorat, măsurile științifice de organizare a activității urmînd a fi aplicate după atestarea viabilității sale concurențiale, în timp ce, pentru întreprinderile de tip socialist, problema organizării științifice se pune deodată cu etapa de proiectare și construcție. Pe întreg parcursul lucrării autorul pledează în favoarea abordării cît mai complexe și într-o viziune unitară a întregului sistem de cerințe ale dezvoltării, a problematicii organizării și conducerii întreprinderii industriale în cadrul economiei socialiste, avînd în vedere deosebita importanță pe care o prezintă aceste elemente pe linia creșterii eficienței activității economice, a dezvoltării economiei.

FIȘE

R. S. F. Iugoslavia

INDUSTRIA, PROPULSOARE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

CU 33 DE ANI în urmă — la 29 noiembrie 1945 — Iugoslavia a devenit republică populară, federativă. În intervalul de timp care s-a scurs de atunci, țara vecină și prietenă a cunoscut adînci prefaceri înnoitoare. Dintr-o țară agrară înapoiată, cu o economie în mare parte distrusă de război, Iugoslavia a devenit o țară industrial-agrară, industria reprezentînd principala ramură a economiei naționale. În același timp o dezvoltare considerabilă au cunoscut și agricultura, transporturile, industria hotelieră și turistică etc.

DEZVOLTAREA continuu ascendentă a economiei naționale a fost susținută de un amplu efort de investiții, urmărindu-se înainte de toate progresul ramurilor industriale purtătoare de progres tehnic. Chiar dacă în cursul perioadei menționate accentul în repartiția investițiilor s-a deplasat spre o ramură sau alta în scopul unei mai bune echilibrări a expansiunii economiei în ansamblu, în centrul atenției Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia și a statului iugoslav s-au situat întotdeauna dezvoltarea necontenită a forțelor de producție și obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate. Și în decursul anului curent s-a menținut un ritm înalt de creștere a investițiilor, estimat la 8,2% în producția de fonduri fixe, iar pe ansamblul economiei — la 9% (depășind cifra planificată, de 8,5%). Frontul investițiilor este deosebit de vast, valoarea celor aflate în curs de executare însumînd circa 600 miliarde dinari. În prezent în Iugoslavia se construiesc circa 30 000 de noi obiective, fapt care — după aprecierea publicațiilor economice iugoslave — conferă țării trăsăturile unuia dintre marile șantiere din Europa.

Investirea unor mijloace masive în dezvoltarea forțelor de producție, în introducerea tehnicii și tehnologiei moderne în economie, a dus la creșterea necontenită și relativ rapidă a produsului social și a producției industriale. În decurs de două decenii — din 1957 pînă în 1976 — produsul social al Iugoslaviei (în prețurile din 1972) a crescut de 3,25 ori. În ceea ce privește producția industrială, în ultimul sfert de veac ea a sporit de 10,2 ori.

O dinamică remarcabilă au înregistrat producția de energie electrică și principalele materii prime industriale. Față de 1946, la energia electrică producția s-a mărit în 1976 de aproape 38 de ori, la mase plastice — de peste 1552 ori, la prelucrarea petrolului — de 561 ori, la aluminiu — aproape de 349 ori, la acid sulfuric — de peste 31 de ori, la hîrtie și carton — de peste 17 ori, la fontă — aproape de 14 ori, la ciment — aproape de 11 ori, la cupru — aproape de 8 ori, la cărbune — de 5,5 ori, la plumb (brut) de 3,6 ori, la cherestea — de peste 3 ori.

Desigur, o imagine mai completă asupra dezvoltării industriei țării și totodată un tablou mai reliefant al orientărilor în politica statului iugoslav în acest domeniu oferă dinamica dezvoltării subramurilor industriei. În anii 1957—1976, cele mai însemnate creșteri au înregistrat industria chimică — de 10,4 ori, industria electrotehnică — de 8,3 ori, a cauciucului — de 6,3 ori, industria alimentară — de peste 5 ori, a construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor — de aproape 5 ori, construcțiile navale — de 4,7 ori, industria materialelor de construcții — de 4,4 ori, industria pielăriei și cea textilă — de peste 4 ori, metalurgia neferoasă — aproape de 4 ori, industria lemnului — de 3,6 ori, siderurgia — de 3,2 ori etc. În cadrul creșterii de ansamblu a producției industriale, producția mijloacelor de producție s-a majorat în decurs de trei decenii de peste 51 de ori, iar cea a bunurilor de consum de peste 17 ori, determinînd modificări structurale de mare importanță atît pentru dezvoltarea industriei însăși cît și a întregii economii naționale.

ÎNTR-UN cuvînt, industria a devenit ramura economică hotărîtoare în transformarea social-economică profundă a întregii țări, precum și în procesul schimbărilor esențiale în structura profesională a populației și în repartiția teritorială a acesteia. Dacă în anul 1947 ponderea agriculturii în structura venitului național era de 40,8% iar cea a industriei — de 24,9%, în 1976 locurile acestor două ramuri economice principale s-au inversat, industria atingînd ponderea de circa 35%, iar agricultura scăzînd la ceva mai mult de 17%.

Atît pe această cale cît și printr-o serie de alte măsuri de ordin economic s-au creat condiții favorabile dezvoltării unei agriculturi intensive, cu realizări deosebite, ample în sectorul proprietății sociale. În ultimele două decenii producția agricolă a crescut într-un ritm anual de 4,3%. Producția medie de grîu a hectar a crescut de la 9 chintale în 1947, la 35 de chintale în 1977, iar cea de porumb de la 7 la 43 de chintale.

Creșterea economică generală, ridicarea continuă a productivității muncii în industrie și celelalte ramuri au creat condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc. În publicațiile iugoslave de specialitate se apreciază că în primul semestru al anului curent, de pildă, veniturile reale au crescut cu 7% față de aceeași perioadă din 1977. Semnificativ este și faptul că în ultimii patru ani în economia iugoslavă au fost create 850 mii de locuri de muncă.

Dezvoltarea dinamică a Iugoslaviei, care acum aproximativ trei decenii figura în rîndul țărilor cu o economie înapoiată, i-a permis să reducă din decalajul care o desparte de țările industrializate. Astfel, de pildă, în perioada 1970—1976 produsul social a sporit în Iugoslavia în medie anuală cu 5,6%, pe cînd în S.U.A. produsul național brut a crescut numai de 2,8%, în R.F. Germania cu 2,4%, în Franța cu 3,8%, în Japonia cu 5,5%, în Marea Britanie cu 1,9% și în Elveția cu 0,5%.

REALIZĂRILE obținute în ultimii ani în dezvoltarea economiei iugoslave constituie baza și totodată o garanție a creșterii ei și mai susținute în 1979. Printre prevederile proiectului de plan pe anul viitor figurează sporirea investițiilor în fonduri fixe (pe totalul economiei naționale) cu 8% față de anul curent, a productivității muncii sociale cu 3,3%, a produsului social creat în industrie cu 7—8%, iar în agricultură cu 6—7%.

Un loc aparte în preocupările statului iugoslav îl ocupă asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării economiei țării. Aceasta cu atît mai mult cu cît pe plan mondial se pune tot mai acut problema gospodăririi raționale a resurselor energetice, pe de o parte, iar pe de altă parte ținîndu-se seama de caracterul limitat al acestor resurse pe teritoriul Iugoslaviei. Toate acestea au determinat ca în fundamentarea prevederilor planului pe anul viitor să se insiste asupra raționalizării consumului de petrol și al derivatelor lui, asupra punerii la timp în funcțiune a obiectivelor electroenergetice necesare pentru satisfacerea nevoilor de energie electrică ale economiei naționale. De asemenea, în publicațiile de specialitate iugoslave se preconizează extinderea în viitor a construcției de centrale electrice nucleare (în prezent se află în construcție la Krsko, în R.S. Slovenia, o centrală nucleară avînd o capacitate de 664 megawați). Există o serie de variante în care sînt fundamentate proiectele de valorificare a diferitelor resurse energetice (extracția cărbunelui, producerea de energie electrică în hidrocentrale etc.), inclusiv cooperarea cu alte țări în producția acestora.

Un aport însemnat la asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării economiei iugoslave aduce și cooperarea româno-iugoslavă în construirea pe Dunăre a Sistemelor hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și II. Ea se încadrează în fluxul larg, permanent, al colaborării economice și tehnico-științifice româno-iugoslave în domenii cum sînt: construcțiile de mașini, metalurgia, industria electronică și electrotehnică, petrochimia, extracția de materii prime, industria alimentară, agricultura ș.a. O contribuție importantă la dezvoltarea în continuare a relațiilor de prietenie dintre cele două țări și popoare a adus-o recenta vizită efectuată în Iugoslavia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la invitația tovarășului Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. În comunicatul comun publicat cu această ocazie au fost subliniate posibilitățile de amplificare în perspectivă a relațiilor economice și tehnico-științifice bilaterale, a cooperării în producție pe termen lung, a colaborării pe terțe piețe.

S. SIMONESCU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna octombrie 1978

ÎN CURSUL lunii octombrie a.c. prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R. S. România au înregistrat o creștere relativ accentuată, de 4,4%, față de luna precedentă. Această evoluție a fost influențată în primul rînd de scăderea (cu 4,5%) a cursului dolarului față de principalele valute occidentale și în al doilea rînd de o activitate tranzacțională relativ susținută, în special la combustibili și la unele materii prime și semifabricate industriale. Astfel, prețurile la materii prime și semifabricate industriale *au crescut cu 3,9%. Majorări mai importante au fost înregistrate la cauciuc (+ 6,3%), la minereuri (+ 5,3%) și lemn și produse din lemn (+ 5,2%). Prețurile au înregistrat creșteri mai moderate la metale (+3,4%), fibre animale și vegetale (+ 3%) și piei brute (+ 2,3%). Dintre metale, o creștere mai accentuată a prețurilor a avut loc la metale neferoase și în special la cositor, sub influența tranzacțiilor cu caracter speculativ declanșate de amînarea desfacerii de cositor din stocul strategic american.*

Interesul sporit pentru achiziții din partea comercianților a determinat creșterea prețurilor produselor agroalimentare *cu 3%, și anume : cu 4,1% la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale ; cu 3,8% la cereale, cu 2,7% la zahăr și produse tropicale (sub influența prognozelor indicînd reducerea producției mondiale de zahăr în sezonul 1978/1979 și a întreruperii livrărilor de cacao din Ghana, principalul furnizor mondial) ; cu 1,9% la animale, carne și produse animaliere.*

Tendința de creștere a prețurilor la combustibili *s-a accentuat în luna octombrie (la +6%). Prețurile au crescut în special la produse petroliere (+7,7%) datorită și achizițiilor efectuate în avans în perspectivă majorării prețurilor la țiței începînd cu 1 ianuarie 1979. De asemenea, prețurile au crescut la cărbuni și cocs (+7%).*

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1976-1977 ȘI ÎN SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE 1978
1970=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Sept.	Oct.
INDICE GENERAL	1976	226,2	231,5	230,0
	1977	230,1	223,8	224,0
	1978		263,6 a)	275,1 a)
1. Produse alimentare	1976	180,8	179,6	176,4
	1977	180,7	170,7	170,6
	1978		197,1 a)	203,0 a)
- cereale	1976	198,3	195,3	181,6
	1977	161,6	142,9	150,2
	1978		186,4	193,5
- sem.oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1976	168,7	176,1	177,0
	1977	189,1	171,5	166,0
	1978		211,7	220,3
- animale, carne și prod. animal.	1976	152,8	152,2	152,4
	1977	158,7	162,1 a)	164,8
	1978		181,5 a)	184,9 a)
- zahăr și produse tropicale	1976	243,5	230,7	231,2
	1977	263,3	244,7	231,4
	1978		236,8	243,2
2. Combustibili	1976	366,7	373,4	373,2
	1977	398,4	394,3	399,3
	1978		441,9	468,4 a)
- cărbuni și cocs	1976	266,5	268,6	276,7
	1977	289,1	287,9	295,1
	1978		361,5	386,9 a)
- țiței	1976	496,7	500,8	500,8
	1977	553,9	557,2	557,2
	1978		547,0	547,0
- produse petroliere	1976	408,4	419,9	412,4
	1977	439,1	429,9	434,6
	1978		475,2	511,8
3. Materii prime industriale	1976	201,9	209,0	207,8
	1977	199,2	193,5	192,4
	1978		235,8 a)	245,0 a)
- minereuri	1976	164,9	162,3	164,6
	1977	149,4	143,8	145,4
	1978		139,2 a)	146,6 a)
- metale	1976	194,8	202,2	196,5
	1977	192,1	190,2 a)	190,2 a)
	1978		240,1 a)	248,2 a)
- cauciuc	1976	219,5	217,6	234,3
	1977	231,0	242,2	246,1
	1978		310,4	329,8
- lemn și produse din lemn	1976	222,1	226,1	231,0
	1977	227,9	226,4 a)	220,9 a)
	1978		257,6 a)	271,0 a)
- fibre anim. și veg.	1976	228,4	246,2	254,4
	1977	212,3	180,8	179,4 a)
	1978		221,7	228,4 a)
- piei	1976	169,8	186,9	160,7
	1977	186,6	171,8	170,2
	1978		284,9	293,1

a) Date provizorii pentru: porci vii, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Trinidad — Tobago : valorificarea bogățiilor subsolului

STAT INSULAR, cu o suprafață de 5 128 km² și o populație de 1,1 milioane locuitori, Trinidad-Tobago trece în prezent printr-un proces de transformare și de diversificare a structurii economice în conformitate cu interesele naționale. Măsurile de politică economică luate în ultimii ani vizează creșterea rolului statului în conducerea economiei, accentul punîndu-se pe extinderea controlului asupra companiilor străine care operează în domeniul prospectării și exploatării țițeiului și gazelor naturale, principalele bogății de care dispune țara.

O atenție prioritară se acordă dezvoltării industriei naționale, diversificării ei și ridicării nivelului ei tehnologic.

Principala activitate industrială a țării o reprezintă extracția țițeiului (280 000 barili pe zi în 1977) și prelucrarea acestuia și a gazelor naturale. În prezent, petrolul și produsele petroliere dețin o pondere de 80% în totalul exportului, contribuind cu circa 40% la crearea venitului național. Se acționează în direcția extinderii capacității de rafinare și sporirii gradului de prelucrare a țițeiului. Investițiile sînt dirijate cu prioritate spre dezvoltarea și diversificarea industriei petrochimice, care reprezintă ramura cheie a industriei prelucrătoare a țării. Alte activități industriale sînt reprezentate de montajul de autovehicule (11 550 bucăți pe an), producția de ciment (217 mii t), de energie electrică (1,4 miliarde kWh) etc.

În contextul politicii de industrializare promovate de guvern se înscrie și realizarea obiectivelor a căror construcție a început deja în localitatea Point-Lisas, printre care figurează o oțelărie, o fabrică de aluminiu, o fabrică de îngrășăminte azotoase și un complex petrochimic. Prin intrarea în funcțiune, după anul 1980, a acestor unități industriale se va realiza acoperirea în proporție sporită a cererii interne pentru o serie de produse, paralel cu obținerea unor disponibilități pentru export. De asemenea, aceasta va contribui la crearea de noi locuri de muncă.

Concomitent s-au luat măsuri pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului agricol. Obiectivul de bază urmărit constă în ridicarea randamentelor la principalele culturi (orez, trestie de zahăr, cafea, cacao, citrice, banane) pe baza sporirii gradului de chimizare a lucrărilor agricole și a îmbunătățirii nivelului de dotare cu mașini și utilaje.

Între România și Trinidad-Tobago se dezvoltă o colaborare și conlucrare rodnică. România exportă în primul rînd mașini-unelte. Vizitele reciproce, semnarea unui acord pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică și a unui acord de cooperare în domeniul științei și tehnologiei au deschis noi perspective pentru amplificarea și diversificarea colaborării în folosul ambelor popoare.

R. M. R.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 13—17 XI 1978 a fost caracterizată printr-o redresare generală a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Măsurile luate la începutul acestei luni de Administrația americană au început, după părerea observatorilor, să-și arate efectul. Este adevărat că și principalii parteneri comerciali ai S.U.A. au intervenit masiv pe piață (se apreciază că numai banca centrală a Japoniei a cumpărat în noiembrie a.c. circa 1,5 miliarde dolari), iar pe de altă parte au luat măsuri de reducere a surplusului balanțelor lor comerciale cu S.U.A. Se menționează, totodată, efectul pe care l-a avut generalizarea majorării dobînzii preferențiale („prime rate") de la 10,75% la 11% de către principalele bănci americane. În același timp, se subliniază rolul pozitiv pentru dolar jucat de declarațiile unor înalte personalități din Administrație prin care se dau asigurări țărilor exportatoare de țiței că S.U.A. vor depune eforturi sporite pentru remedierea actualei situații a monedei americane. În aceste condiții, se așteaptă ca redresarea dolarului să continue și în intervalele viitoare.

Francul elvețian a fost valuta care a pierdut cel mai mult în relația cu dolarul, cotația sa de la sfîrșitul perioadei analizate de 1,7050 franci/1 dolar fiind cu 4,4% sub închiderea precedentă de 1,63 franci/1 dolar. Dobînzile scăzute la depozitele în franci, intervențiile repetate ale băncii centrale a Elveției pe piață pentru a opri întărirea excesivă a francului, alături de publicarea datelor privind reducerea excedentului comercial pe luna octombrie a.c. la 15 milioane franci, față de un excedent de 122,3 milioane franci în septembrie a.c., au fost principalii factori care au determinat masive conversii din franc în dolar. După anunțarea reducerii excedentului comercial japonez în octombrie a.c. la 1,07 miliarde dolari, comparativ cu 2,62 miliarde dolari în septembrie a.c., **yenul** a început să slăbească destul de accentuat față de dolar, astfel că cotația de 194,25 yeni/1 dolar de pe 17 XI a fost cu aproape 3% sub cea de pe 10 XI 1978 de 188,80 yeni/1 dolar. **Francul francez,** cu o cotație de 4,40 franci/1 dolar la sfîrșitul săptămînii, a înregistrat o depreciere de 2,5% în relația cu moneda americană, **francul belgian** s-a depreciat cu 1,9% (la 30,15 franci/1 dolar pe 17 XI), iar **marca vest-germană** cu 1,7% (la 1,9175 mărci/1 dolar). **Lira italiană** și **lira sterlină** au fost tranzacționate la sfîrșitul acestui interval la 847 lire italiene/1 dolar și respectiv 1,9475 dolari/1 liră sterlină.

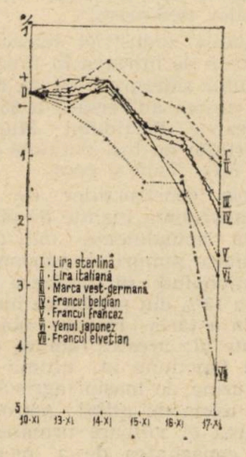

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la 12,0625% la cele în eurodolari, 3,875% la cele în euromărci vest-germane și 0,6250% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra, reflectînd situația dolarului, a scăzut la 197,95 dolari/uncie pe 17 XI 1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17. XI. 1978, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 10. XI. 1978.

R.P.S. Albania

PRIORITĂŢI ŞI REALIZĂRI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

ÎN PRIMII TREI ANI ai planului cincinal 1976—1980 privind dezvoltarea economiei naţionale a R.P.S. Albania au fost înregistrate succese importante în realizarea obiectivului principal al actualei etape a construcţiei socialiste — transformarea Albaniei într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie şi o agricultură dezvoltate.

Conform directivelor Congresului al VII-lea al Partidului Muncii din Albania, în această perioadă eforturile sînt orientate spre dezvoltarea în continuare a forţelor de producţie, în condiţiile asigurării unei înalte rate a acumulării şi ale punerii accentului pe valorificarea şi utilizarea raţională a resurselor interne de muncă, materiale şi financiare, potrivit principiului bizuirii pe forţele proprii.

PENTRU susţinerea procesului de industrializare socialistă accelerată, an de an s-au prevăzut creşteri sensibile ale volumului fondului de investiţii destinat întăririi bazei tehnico-materiale a socialismului, dezvoltării tuturor ramurilor economiei naţionale. Astfel, în anul curent, comparativ cu nivelul anului 1977, volumul investiţiilor creşte cu 17,8%, fiind prevăzut să se încheie lucrările de construcţie la un număr de 37 obiective în industrie şi 36 în agricultură. Printre acestea se înscriu : punerea în funcţiune a trei turbine la hidrocentrala Fierza, a unor noi capacităţi la complexul siderurgic Elbasan, construirea unei întreprinderi pentru prelucrarea petrolului, deschiderea de noi mine pentru exploatarea zăcămintelor de feronichel de la Prrenjas şi Guri i Kuq, finalizarea construcţiei căii ferate Prrenjas-Guri i Kuq.

În cursul actualului plan cincinal industria urmează să realizeze o creştere de 41—44% a producţiei sale globale, comparativ cu nivelul anului 1975. În cadrul acestei creşteri se acordă prioritate industriei grele, în primul rînd subramurilor industriei miniere, extracţiei petrolului şi gazelor, metalurgiei feroase şi neferoase, industriei energiei electrice, construcţiilor de maşini şi industriei chimice.

O atenţie deosebită se acordă lărgirii bazei energetice, care se dezvoltă în ritmuri superioare celor prevăzute pentru creşterea economică în ansamblu, ca şi pentru alte ramuri ale economiei naţionale. Valorificarea în primul rînd a resurselor hidroenergetice ale ţării constituie direcţia principală de dezvoltare a sectorului energetic.

Datorită condiţiilor naturale favorabile, Albania dispune de importante resurse de hidroenergie. Pînă în prezent a fost valorificat potenţialul energetic al rîului Mat, prin construirea a două hidrocentrale (cu o putere instalată cumulată de circa 50 MW), iar în sudul ţării au fost construite două hidrocentrale pe rîul Bistrica. Lucrări de anvergură se desfăşoară în valea rîului Drin, care reprezintă cea mai importantă sursă de hidroenergie din ţară. Aici a fost deja încheiată construcţia hidrocentralei de la Van i Dejes, cu o putere de 250 MW, şi se află în construcţie o a doua hidrocentrală — Fierza, cu puterea proiectată de aproximativ 450 MW. Efortul de lărgire a producţiei de energie electrică s-a concretizat în creşterea acesteia de la 194 milioane kWh în anul 1960 la 1700 milioane kWh în anul 1974.

Pentru următoarea perioadă se are în vedere construirea a încă două obiective importante : o hidrocentrală de mare capacitate în regiunea Koman şi — într-o perspectivă mai îndepărtată — alta în regiunea Skavika. În acelaşi timp, se prevede continuarea construirii de hidrocentrale de mică capacitate.

DISPUNÎND de însemnate rezerve de minereuri neferoase, cum sînt cuprul, cromul, feronichelul ş.a., Albania dezvoltă în ritm rapid industria de extracţie şi prelucrare a minereurilor. Planul cincinal prevede realizarea pînă în anul 1980 a unor creşteri de 46% la extracţia minereului de cupru, de 55% la cea de minereu de crom, de circa 3,3 ori la extracţia de ferocrom, de două ori la cea de cărbune. Comunicatul referitor la îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naţionale pe anul 1977 arată că prevederile referitoare la extracţia de cupru, minereu de crom şi cărbune au fost depăşite.

Printre realizările primilor trei ani ai cincinalului în ceea ce priveşte extinderea capacităţilor metalurgiei neferoase se înscriu intrarea într-o fază avansată a lucrărilor la topitoria de cupru din oraşul Laçi, continuarea lucrilor de construcţie la uzina de îmbogăţire a minereului de crom de la Krasta, la uzina de ferocrom din districtul Mat etc. În perspectivă, se urmăreşte amplificarea în continuare a posibilităţilor de prelucrare în ţară a minereurilor neferoase.

Dezvoltarea industriei siderurgice a fost marcată de intrarea în funcţiune a Complexului siderurgic de la Elbasan, unde în cinstea aniversării a 35 de ani de la crearea Partidului Muncii din Albania (1976) au fost obţinute primele şarje de oţel, fontă şi cocs.

Industria construcţiilor de maşini, practic inexistentă înainte de eliberare, reprezintă actualmente una din cele mai dinamice ramuri ale economiei naţionale, ajungînd să furnizeze în anul 1975 circa 13% din producţia industrială globală a ţării. Printre obiectivele importante ale acestei ramuri, care au intrat în funcţiune în ultimii ani, se numără uzina de maşini agricole de la Dürres, uzina de utilaj petrolier ş.a. Dezvoltarea ei viitoare urmăreşte să-i asigure capacitatea de a menţine în stare de funcţionare fabricile şi uzinele existente în ţară, de a le moderniza, de a realiza cu forţe proprii noi uzine şi linii complete de fabricaţie.

Pe linia preocupărilor pentru creşterea nivelului de trai al populaţiei, o atenţie deosebită se acordă dezvoltării industriei uşoare, care satisface în prezent necesarul intern de ţesături de bumbac, lînă şi mătase, tricotaje, încălţăminte, articole de uz casnic din sticlă şi ceramică, articole electrotehnice, mobilă, radioreceptoare şi televizoare etc.

În ceea ce priveşte industria alimentară, în vederea realizării sarcinii de creştere cu 25% a capacităţilor sale de producţie pînă la sfîrşitul actualei perioade de plan, au fost date în exploatare o fabrică de ulei de porumb şi alta de ulei de măsline, fabrici pentru prelucrarea legumelor şi fructelor ş.a.

Agricultura — ramură de bază a economiei naţionale albaneze, alături de industrie — a reuşit să realizeze obiectivul asigurării, din producţia internă, a necesarului de cereale panificabile, prin sporirea recoltei la hectar la grîu, porumb şi alte culturi. O preocupare constantă reprezintă ridicarea în continuare a randamentelor în producţia agricolă prin regruparea terenurilor cultivate, mecanizarea amplă a lucrărilor agricole, îmbunătăţirea organizării muncii colective, perfecţionarea metodelor de cultivare a pămîntului şi de creştere a vitelor.

PE baza creşterii potenţialului economic al ţării, se dezvoltă comerţul exterior, se îmbunătăţeşte structura schimburilor comerciale, volumul cărora a sporit de 22 ori în 1975, faţă de 1938. Alături de materii prime, ca minereuri de crom, de cupru şi feronichel, ţiţei sau bitum, Albania exportă produse prelucrate şi semiprelucrate: concentratele de minereu de crom, cabluri şi conductori, produse ale industriei uşoare şi alimentare (confecţii, tricotaje, articole din piele şi mase plastice, conserve de fructe şi legume, conserve de peşte şi de carne, băuturi, ţesături, articole de sticlă şi ceramică), produsele industriei chimice, îngrăşăminte chimice, materiale de construcţie articole de artizanat ş.a. În anul 1975 produsele finite reprezentau 62,4% din totalul exportului, urmînd ca în 1980 ponderea lor să ajungă la 65%.

Schimburile comerciale dintre România şi Albania evoluează atît în direcţia creşterii volumului lor cît şi a diversificării nomenclatorului de mărfuri ; în perioada 1960—1977 valoarea livrărilor reciproce a înregistrat o creştere de circa 6,5 ori, pentru anul în curs — conform protocolului comercial încheiat între cele două părţi — fiind prevăzut un spor de 16% faţă de 1977. Ţara noastră exportă în Albania, în principal, maşini şi utilaje, produse chimice de bază, produse petroliere, hîrtie şi carton, laminate de oţel şi grăsimi animale, importînd în schimb minereu de crom, bitum de petrol, cupru blister, conductori de cupru, articole textile, conserve ş.a. Relaţiile de prietenie şi colaborare româno-albaneze, evoluţia ascendentă a schimburilor economice dintre cele două ţări au perspective favorabile de dezvoltare în viitor pe baza avantajului reciproc, în interesul comun al ambelor popoare.

Otilia NEGUŢ

DOCUMENTAR

RESURSELE ENERGETICE ŞI CONSUMUL DE ENERGIE PE PLAN MONDIAL

DEZVOLTAREA SUSŢINUTĂ a economiei mondiale determină o creştere rapidă a cererii de energie, sectorului energetic revenindu-i un rol tot mai important. În acest fel, apare tot mai evidentă legătura reciprocă dintre dezvoltarea generală a economiilor naţionale, consumul total al resurselor energetice primare şi consumul de energie electrică — proporţiile respective formîndu-se în diversele ţări în mod diferit datorită deosebirilor existente în structura pe ramuri a economiei, în ceea ce priveşte volumul şi structura balanţei de energie şi combustibili.

Astfel, cu toate că în prezent cărbunii reprezintă circa 80% din volumul total al resurselor cunoscute de combustibili fosili în lume, iar combustibili atît de eficienţi cum sînt petrolul şi gazele naturale deţin numai circa 11%, cererea pentru aceştia din urmă a crescut într-un ritm mai rapid în ultimele două decenii. În perioada 1970—1976, ponderea petrolului în consumul mondial de energie a oscilat în jurul a 45—46% (30% în 1960), a gazelor naturale a fost de circa 20% (15% în 1960), în timp ce ponderea cărbunilor a fost de numai 30% (comparativ cu 50% în 1960).

Creşterea consumului de ţiţei pînă la un nivel ridicat, în condiţiile în care rezervele sînt limitate, a determinat tot mai multe ţări să adopte măsuri de raţionalizare a consumului, paralel cu preocuparea pentru sporirea volumului actualelor rezerve energetice şi găsirea de noi surse alternative. În ţara noastră, problema economisirii energiei este considerată ca o sarcină deosebit de importanţă. La recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a atras atenţia asupra necesităţii reducerii consumului de energie în economie, deoarece în prezent România se situează în rîndul ţărilor cu mare consum de combustibili. De asemenea, secretarul general al partidului a subliniat, la fel ca şi cu alte prilejuri, că economisirea combustibilului şi energiei, în general reducerea consumurilor materiale, constituie una din problemele de bază ale dezvoltării noastre economice.

Resurse şi rezerve : de la concept la volum

CEA MAI MARE PARTE a specialiştilor consideră că, în general, noţiunea de **„rezerve de materii prime energetice"** cuprinde depozitele susceptibile de a fi exploatate economic cu tehnologiile cunoscute în prezent. **Resursele** cuprind atît **rezervele**, cît şi **zăcămintele** de materii prime energetice **care ar putea fi exploatate economic în perspectivă** (resurse potenţiale). Resursele potenţiale pot trece în viitor în categoria „rezerve" în condiţiile perfecţionării procedeelor tehnologice şi a sistemelor de transport. De menţionat că perfecţionarea procedeelor tehnologice poate determina valorificarea rentabilă a unor zăcăminte sărace sau care prezintă condiţii grele de exploatare (se găsesc la adîncimi mari, sînt amplasate în zone geografice îndepărtate sau neasimilate din punct de vedere economic etc.). De asemenea, problema protecţiei mediului a căpătat o importanţă tot mai mare în aprecierea posibilităţilor de exploatare a resurselor energetice. Luînd în considerare ansamblul criteriilor, se poate aprecia că **dinamica resurselor şi rezervelor energetice este condiţionată astăzi, în principal, de dezvoltarea tehnicilor de cercetare, prospectare şi extracţie, ca şi de eficienţa economică a investiţiilor.**

În legătură cu volumul **resurselor energetice**, în literatura de specialitate se apreciază că resursele mondiale totale, cunoscute în prezent, de combustibili fosili sînt de circa **12 500 miliarde tone echivalent cărbune** (t.e.c. — putere calorică 7 000 kcal/kg), aşa cum rezultă din tabelul nr. 1. Însă **rezervele exploatabile** în actualele condiţii economice şi tehnice sînt estimate la aproximativ **890 miliarde t.e.c.**, ceea ce reprezintă numai circa **7% din volumul total al rezervelor.**

Rezervele limitate de ţiţei şi gaze au determinat pe unii specialişti occidentali să aprecieze că ar exista un pericol de epuizare, cu repercusiuni negative asupra dezvoltării economiei mondiale. Într-adevăr, dacă se analizează durata de acoperire a consumului la fiecare sursă de energie în parte, rezultă că rezervele de **ţiţei** cunoscute în prezent ar fi suficiente pentru circa 30—40 de ani, iar cele de gaze naturale — pentru 40—50 de ani. Din analiză nu pot fi însă omise o serie de aspecte importante cum ar fi resursele suplimentare existente în unele zone din Asia şi Africa, în zone marine (în platforma continentală şi la mare adîncime), al căror volum nu este încă cunoscut. De asemenea, volumul ridicat al resurselor de **cărbuni**, perspectivele pe care le deschide utilizarea în condiţii de economicitate a **energiei nucleare** şi a altor surse alternative, ca şi importantele economii ce pot fi realizate în consumul de energie, demonstrează că actuala criză de energie nu este o criză de resurse, ci o criză de structură. În fine, resursele de **şisturi şi nisipuri bituminoase** reprezintă un potenţial energetic relativ însemnat pe termen lung, deşi valorificarea lor reclamă importante investiţii în condiţiile unor tehnologii îmbunătăţite.

Mobilizarea eforturilor în domeniul cercetării, prospectării şi exploatării de noi resurse energetice cere înainte de toate să fie respectată suveranitatea fiecărui stat asupra propriilor resurse. Pe această bază fiecare stat poate să elaboreze programe naţionale pe termen lung pentru identificarea şi punerea în valoare a zăcămintelor de pe teritoriul său. În acelaşi timp, este necesar ca ţările consumatoare neposesoare de resurse să iniţieze măsuri la nivel naţional pentru înlăturarea risipei, folosirea raţională a resurselor proprii sau importate, descoperirea de noi resurse, de noi căi de înlocuire a combustibililor clasici, domeniu în care se resimte necesitatea acută a extinderii cooperării internaţionale.

Tabelul nr. 1

Resursele mondiale de energie (combustibili fosili)

	Total resurse		Rezerve	
	mlrd. t.e.c.	%	mlrd. t.e.c.	%
Cărbuni	9 890	79,5	545	61,5
Ţiţei	1 044	8,4	141	15,9
Gaze naturale	313	2,5	96	10,8
Nisipuri bituminoase	490	3,9	57	6,5
Şisturi bituminoase	705	5,7	47	5,3
Total	12 442	100	886	100

Sursa : Committee of Natural Resources (Fifth session), O.N.U. — Geneva, 1977.

Dezechilibre geografice

REPARTIZAREA PE GRUPE DE ŢĂRI a rezervelor mondiale certe de

combustibili fosili, înfățișată în tabelul nr. 2, arată că țările în curs de dezvoltare dețin majoritatea rezervelor de combustibili cu cea mai largă utilizare

Tabelul nr. 2

Distribuirea geografică a rezervelor mondiale certe de combustibili fosili

	Țări capitaliste dez- membre ale OCDE		Țări socialiste		Țări în curs de dezvoltare		Total mondial	
	mlrd. t.e.c.	%	mlrd. t.e.c.	%	mlrd. t.e.c.	%	mlrd. t.e.c.	%
Cărbuni	214	24,1	390	33 9	31	3,5	545	61,5
Țiței	14	1,6	22	2,5	105	11,9	141	15 9
Gaze naturale	20	2,3	31	3,5	45	5,1	56	13,8
Șisturi și nisipuri bituminoase	83	9,3	11	1,2	10	1,1	104	11,8
Total combustibili fosili	331	37,3	364	41,1	191	21,6	886	100,0

Sursa : Committee of Natural Resources (Fifth session), ONU — Geneva, 1977.

(țiței și gaze naturale), iar țările capitaliste dezvoltate și țările socialiste dețin cea mai mare parte a rezervelor de cărbuni. Țările capitaliste dezvoltate posedă și însemnate rezerve de șisturi și nisipuri bituminoase, însă exploatarea rentabilă a acestor resurse, așa cum s-a arătat, va crește abia în perspectivă.

La repartiția de ansamblu a rezervelor trebuie precizat că la fiecare resursă energetică în parte există un număr mic de țări care dețin majoritatea rezervelor mondiale, astfel :

- Țările membre ale O.P.E.C. dețin 66,6% din **rezervele mondiale de țiței**, țărilor capitaliste dezvoltate (în principal S.U.A., Canada, Anglia și Norvegia) revenindu-le numai 9,7%, iar țărilor socialiste (în special U.R.S.S. și R.P. Chineză) 15,4%.
- **La cărbuni**, un număr de 10 țări (U.R.S.S., S.U.A., R.P. Chineză, Anglia, R.F.G., Australia, Canada, Africa de Sud, India și Polonia) dețin circa 98% din rezervele mondiale.
- **Rezerve de gaze naturale** posedă în principal U.R.S.S. (circa 40% din rezervele mondiale), Iran (14%), S.U.A. (9,5%), Algeria (5,5%), Arabia Saudită (2,76%), Olanda (2,70%).

Din datele prezentate rezultă că dacă pe ansamblul economiei mondiale nu se poate vorbi de o epuizare a resurselor energetice, pe zone geografice și pe țări se constată importante dezechilibre. Pentru soluționarea crizei de resurse energetice se impune atît consolidarea suveranității naționale a țărilor asupra propriilor resurse, cît și o largă și echitabilă cooperare internațională care să asigure accesul tuturor țărilor la resursele existente în lume, pe baza principiilor universal valabile ale relațiilor dintre state, respectul independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc.

Modificări structurale în consum: trecut și perspectivă

CONSUMUL **de energie primară** (cărbuni ,țiței, gaze naturale, energie electrică provenită din centrale nucleare și hidrocentrale), care este direct proporțional cu nivelul de dezvoltare economică al statelor, a avut o evoluție deosebit de susținută : de la 2 800 milioane t.e.c. în 1960 la 6 800 milioane t.e.c în 1970 și 8 600 milioane t.e.c în 1975.

În **structura balanței mondiale de energie primară** au intervenit în ultimele 2—3 decenii modificări importante. Astfel, ponderea cărbunilor a scăzut de la 61% în anul 1950 la circa 30% în 1975, în timp ce ponderea țițeiului a crescut în aceeași perioadă de la 27% la 45,4%. De asemenea, ponderea gazelor naturale a crescut într-o măsură însemnată, de la 10,0% în 1950 la 17% în 1975 (tabelul nr. 3).

Creșterea într-o măsură însemnată a ponderii țițeiului și gazelor în consumul mondial de energie primară se explică prin eficiența ridicată și larga utilizare a acestor combustibili în comparație cu celelalte surse de energie. În același timp, dezvoltarea într-un ritm înalt a consumului de energie primară a determinat intensificarea preocupărilor pentru asigurarea pe termen lung a necesarului de resurse energetice. Experții O.C.D.E. estimează că va avea loc o creștere susținută a consumului de energie în perspectivă, la circa 19 000 mil. t.e.c. în anul 2000 ceea ce reprezintă de peste două ori consumul din 1975.

Tabelul nr. 3

Evoluția structurii consumului mondial de energie primară, 1950—1975 (%)

	1950	1960	1970	1975
Cărbuni	61,0	51,0	32,8	30,3
Țiței	27,0	32.5	44,6	45,4
Gaze naturale	10,0	14,4	16,5	17,1
Energie electrică (nucleară și hidraulică)	2,0	2,1	6,1	7,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Avînd în vedere posibilitatea diminuării sensibile a rezervelor de țiței și gaze într-un timp relativ scurt, majoritatea studiilor efectuate pe plan internațional în ultima perioadă preconizează măsuri de creștere a consumului la celelalte surse primare de energie, în principal cărbuni și energie electrică de proveniență nucleară și hidraulică. Astfel, în prognozele elaborate pe termen lung privind evoluția structurii consumului de energie pe plan mondial, experții Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa prevăd reducerea însemnată a consumului de țiței și creșterea la un nivel deosebit de ridicat a ponderii energiei de proveniență nucleară, așa cum rezultă din tabelul nr. 4. Totodată ponderea consumului de cărbuni se va menține la un nivel relativ ridicat în anul 2000.

Trebuie arătat, însă, că există păreri în rîndul specialiștilor occidentali care subliniază că va fi foarte greu ca producția de energie electrică de proveniență nucleară să crească într-un ritm așa de rapid pînă în anul 2000, datorită dificultăților cauzate de cheltuielile ridicate pentru echipamentele centralelor, inclusiv pentru instalațiile de securitate și de protecție a mediului. Avînd în vedere aceste dificultăți, în multe țări occidentale programele nucleare au fost revizuite sau amînate. În consecință, pînă unele evaluări energia electrică provenită din centrale nucleare nu va putea depăși circa 20% din consumul mondial pînă la finele secolului. În această situație majoritatea programelor energetice prevăd măsuri severe de economisire a surselor clasice de energie, paralel cu multiplicarea eforturilor pentru descoperirea de noi rezerve de țiței, creșterea producției de cărbune și de energie hidraulică.

În lumina celor arătate se poate presupune că în structura balanței energetice a țărilor occidentale, bazată pe un consum mare de țiței, nu vor interveni

Tabelul nr. 4

Prognoza structurii consumului mondial de energie primară pînă în anul 2000 (%)

	1975	1980	1990	2000
Țiței	45,4	36,5	28,3	21,3
Cărbuni	30,3	27,0	27,5	21,7
Gaze naturale	17,1	17,4	13,0	13,1
Energie electrică de proveniență nucleară	7,2	8,7	21,7	35,2
Energie hidraulică		10,4	9,5	8,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

schimbări semnificative decît pe termen foarte lung. De aici rezultă că, cel puțin pînă la finele secolului, țițeiul va deține în continuare o pondere principală în consumul de energie, iar modificările care vor interveni în balanța energetică, în această perioadă, se vor referi, în special, la creșterea mai accentuată a celorlalte surse de energie. Totodată, în condițiile arătate, experții apreciază că, într-un moment sau altul, ar putea să apară noi dificultăți în aprovizionarea cu materii prime energetice pe plan internațional, dificultăți datorate unor factori economici, politici etc.

Prospecțiuni pentru viitor

PENTRU creșterea în viitor a rezervelor de țiței, specialiștii O.C.D.E. recomandă intensificarea activității de prospecțiuni și explorări, inclusiv în zone mai puțin explorate pînă acum, respectiv mai puțin accesibile, ceea ce determină, însă, o creștere a cheltuielilor de extracție, paralel cu perfecționarea proceselor tehnologice utilizate. În acest sens, se poate arăta că investiția pe unitatea de capacitate de producție a crescut foarte mult în ultimul timp și diferă într-o măsură însemnată de la o zonă la alta. De exemplu, investiția specifică la extracția țițeiului în Marea Nordului este în prezent de circa 10 000 dolari pe baril (1 tonă = aprox. 7,3 barili) de capacitate de producție, comparativ cu circa 200 dolari cît reprezintă investiția specifică în Orientul Mijlociu.

În afară de **rezervele de țiței** propriu-zis, experții menționează că există însemnate depozite de „țiței greu", șisturi și nisipuri bituminoase, a căror valorificare pe scară industrială nu este posibilă în viitorul apropiat datorită eforturilor investiționale considerabil necesitat

de utilizarea unor noi tehnologii perfecționate. De menționat că cele mai însemnate depozite de șisturi și nisipuri bituminoase cunoscute pînă în prezent sînt localizate în S.U.A., U.R.S.S., Brazilia, R.P. Chineză, Zair, Thailanda, Canada și Italia.

Referitor la **gazele naturale,** se apreciază că pînă în anul 2000 nu se vor putea obține sporuri însemnate ale producției mondiale datorită faptului că punerea în valoare a resurselor potențiale actuale necesită mari investiții, în special ca urmare a utilizării sistemelor complexe de transport pînă la consumator.

În schimb, **cărbunele,** ale cărui resurse globale sînt practic nelimitate, va avea un rol din ce în ce mai mare în aprovizionarea cu energie a economiei mondiale. Principalele țări producătoare au elaborat programe privind majorarea investițiilor pentru deschiderea de noi mine, pentru perfecționarea echipamentului minier și de transport, cît și pentru diversificarea domeniilor de utilizare a cărbunelui (gazeificare, lichefiere etc.). Prin luarea acestor măsuri, pînă în anul 2000 producția de cărbuni a principalelor țări capitaliste exportatoare (S.U.A., Canada, Australia) va putea crește de peste două ori. Creșteri însemnate ale producției prevăd în planurile de perspectivă țările socialiste. De menționat că țările Pieței comune vest-europene au adoptat recent noi măsuri privind : creșterea investițiilor în sectorul extracției de cărbuni, inclusiv a subvențiilor alocate de stat, majorarea însemnată a consumului de cărbuni indigeni, paralel cu reducerea treptată a importului de petrol cu circa 50% pînă în anul 1985.

Celelalte resurse energetice : energia solară, geotermică, eoliană etc. se apreciază că nu vor putea contribui într-o măsură însemnată la oferta mondială de energie pînă la sfîrșitul secolului, o dezvoltare mai importantă a lor putînd avea loc după această perioadă.

Creșterea permanentă a cererii de energie, determinată de dezvoltarea economiei mondiale, va trebui să fie acoperită în viitor din alte surse, în afară de petrol, rezervîndu-se acestuia utilizări care îi oferă o valorificare superioară. Diversele surse de energie (altele decît petrolul) vor trebui să fie dezvoltate cît mai urgent, realizîndu-se rapid procesul de trecere de la o economie dominată de petrol la o economie bazată pe o pluralitate de surse. Totodată, îmbunătățirea eficienței exploatării sistemelor energetice va putea reduce cererea de energie în mod substanțial, contribuind în acest fel la o echilibrare a raportului cerere-ofertă. O politică eficientă de economisire a energiei și de reducere a consumurilor de energie în toate ramurile industriale trebuie să constituie elementul cheie al oricăror strategii energetice în viitor.

Pentru perioada de după anul 2000 se cer luate măsuri, încă de pe acum, și alocate investiții corespunzătoare pentru perfecționarea proceselor în vederea dezvoltării energiei pe bază de cărbune, a energiei nucleare, precum și a celorlalte surse alternative (energie solară, eoliană, geotermică, energia valurilor și mareelor etc.).

O contribuție importantă la soluționarea aprovizionării cu energie în perspectivă poate avea — în afara măsurilor luate de fiecare țară în parte — colaborarea internațională care va permite mobilizarea unor importante resurse financiare și de muncă.

Octavian RĂDULESCU
Institutul de economie mondială

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamici structurale în transporturile maritime de mărfuri

TRANSPORTURILE MARITIME internaționale de mărfuri se situează printre domeniile de activitate cu un ritm susținut de dezvoltare, volumul încărcăturilor transportate crescînd de șase ori în intervalul 1950—1976. Trebuie menționat, totuși, că în cursul actualului deceniu, această dinamică s-a încetinit, iar în anii 1974—1976 transporturile maritime au bătut, practic, pasul pe loc.

Pe de altă parte, ca urmare a valorificării — sub presiunea cererii crescînde din partea industriei — a unor resurse de materii prime și combustibili situate la distanțe tot mai mari de principalele centre de consum, a sporit considerabil și distanța medie de transport, îndeosebi la majoritatea produselor de mare tonaj, cum sînt petrolul (o creștere de 60% între anii 1965—1976), cărbunele superior (+ 27%), minereul de fier (+ 43%), bauxita și alumina (+ 71%) ș.a. O ușoară reducere a distanței medii de transport se constată în cazul cerealelor (— 3%), ca efect al măsurilor de stimulare a dezvoltării producției cerealiere în toate regiunile consumatoare de pe glob.

Datele pe perioada 1965—1976 evidențiază de asemenea majorarea ponderii petrolului în tonajul mărfurilor cuprinse în traficul maritim internațional de la o treime la 42% din total, iar împreună cu minereul de fier, cărbunele superior și cerealele — de la 41% la circa 60% (vezi B.I.K.I. Biulleten inostrannoi kommmerceskoi informații supliment nr. 4/1978).

Dacă se analizează repartiția fluxurilor de mărfuri din traficul maritim între cele trei mari grupuri de țări (vezi tabelul) se constată existența, și chiar accentuarea, unor discrepanțe. De pildă, în perioada 1950—1976 tonajul mărfurilor îmbarcate în porturile țărilor capitaliste dezvoltate s-a mărit de cinci ori, iar tonajul mărfurilor debarcate — de circa 6,6 ori (îndeosebi pe seama transporturilor de petrol și produse petroliere, care au sporit de 9,5 ori). Ca urmare, raportul dintre tonajul mărfurilor îmbarcate în navele comerciale și al celor debarcate din ele s-a redus — în cazul acestui grup de țări — de la circa 4/7 în 1950 la circa 3/7 în 1976, mai mult de jumătate din capacitatea de transport a navelor maritime (în special petroliere) care pleacă din aceste țări rămînînd neutilizată. Decalajul este și mai pregnant în cazul unei țări ca Japonia, care depinde aproape în exclusivitate de materiile prime și combustibilii procurați din import ; aici raportul menționat scade sub 1/6.

O situație inversă apare în traficul maritim de mărfuri al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, unde tonajul mărfurilor îmbarcate a progresat în aceeași perioadă de 6,7 ori, iar cel al mărfurilor debarcate — de numai circa 4 ori. În consecință raportul dintre cele două tonaje a evoluat de la 2/1 în 1950 la 3,4/1in 1976, discrepanța fiind maximă în cazul țărilor din Orientul Mijlociu, cu un raport de 17/1.

Cu o dinamică superioară în ambele cazuri (o creștere de 7,7 ori în cazul mărfurilor îmbarcate și de 9 ori în cel al mărfurilor debarcate) se prezintă traficul maritim internațional al țărilor socialiste ; totodată, ele au înregistrat un decalaj comparativ mult mai redus între tonajele celor două categorii de mărfuri, respectiv de circa 1,5/1.

Trecerea în revistă a statisticilor transporturilor maritime internaționale evidențiază că ele reflectă — în structura și evoluția lor — existența și agravarea decalajelor economice din lumea nesocialistă, repartiția nerațională a forțelor de producție în diferitele regiuni de pe glob, o orientare a transporturilor respective preponderent favorabilă țărilor capitaliste dezvoltate, deși aceasta determină o utilizare nerațională a flotei maritime comerciale. Realități, care pledează, odată mai mult, în favoarea intensificării eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice pe plan mondial și a unei mai bune echilibrări a dezvoltării economice pe glob.

N. POPOV

(milioane tone)

Regiunea	Mărfuri îmbarcate			Mărfuri debarcate		
	total	din care: petrol și produse petroliere	din care: mărfuri uscate x	total	din care: petrol și produse petroliere	din care: mărfuri uscate x
Total mondial						
1950	550	225	325	549	216	333
1970	2605	1440	1165	2530	1403	1127
1976	3352	1797	1555	3233	1614	1619
Din care:						
Țări capitaliste dezv.						
1950	215	16	199	380	134	246
1970	812	113	699	2013	1122	891
1976	1078	143	935	2492	1272	1220
- Europa occident.						
1950	124	7	117	226	69	157
1970	339	100	239	1165	705	460
1976	409	106	303	1276	636	640
- America de Nord						
1950	76	9	67	121	56	65
1970	314	6	308	347	177	169
1976	373	6	367	545	318	227
- Japonia						
1950	4	-	4	12	2	10
1970	42	-	42	436	201	235
1976	76	2	74	576	259	317
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare						
1950	308	208	100	154	81	73
1970	1628	1262	366	442	262	180
1976	2066	1564	502	605	307	298
- Africa						
1950	35	-	35	24	8	16
1970	392	289	103	72	32	40
1976	373	258	115	83	24	59
- America Latină						
1950	165	121	44	90	60	30
1970	415	255	160	182	133	49
1976	400	193	207	236	159	77
- Asia						
1950	108	87	21	40	13	27
1970	821	718	103	184	96	88
1976	1283	1113	170	281	122	159
Țări socialiste						
1950	27	1	26	15	1	14
1970	155	65	90	75	19	56
1976	208	90	118	136	35	101

x Inclusiv alte produse lichide decît petrolul
Sursa: Monthly Bulletin of Statistics, ianuarie 1978.

MACHINOEXPORT

STRUNG REVOLVER AUTOMAT
CU COMANDĂ PROGRAM SR 631

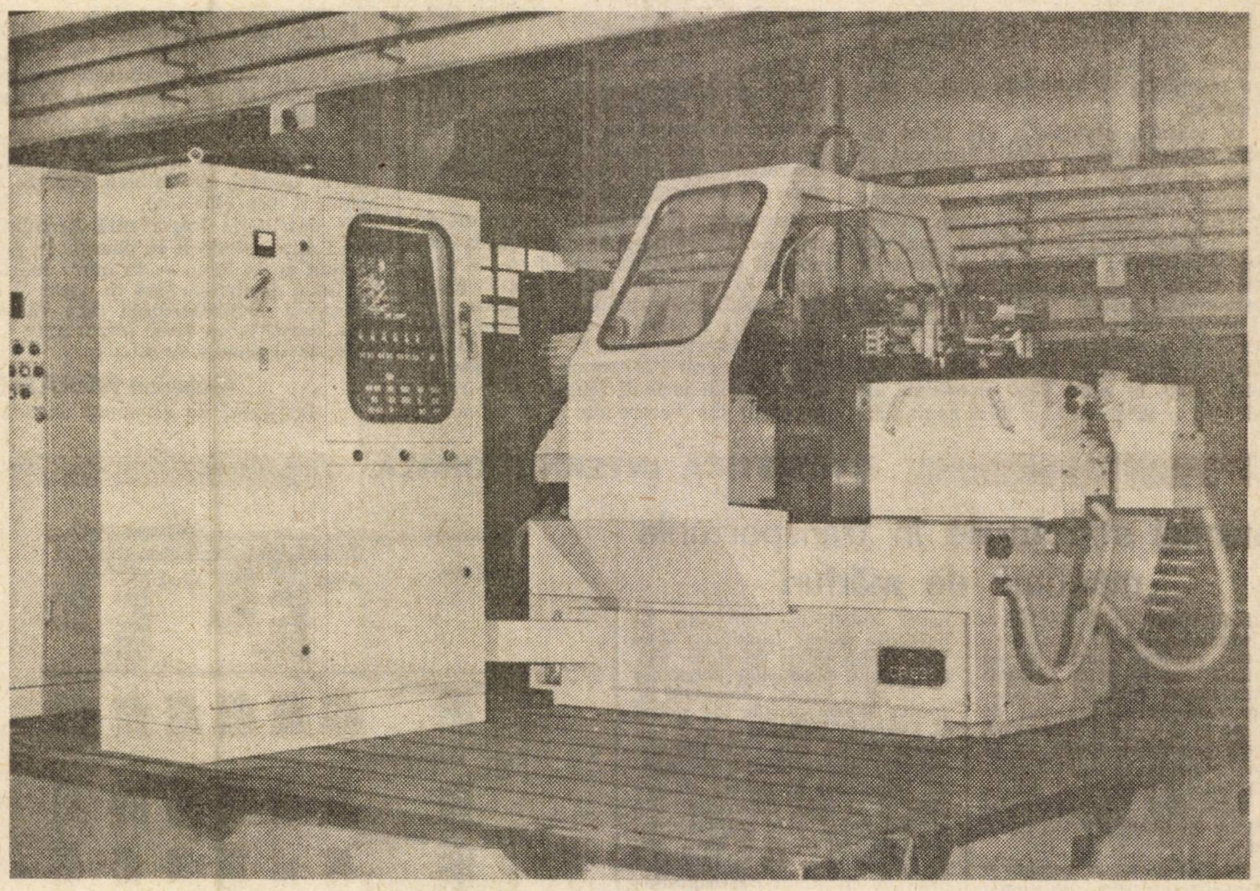

– Timp extrem de scurt de montare și programare a strungului ;
– Exploatarea eficientă a strungului la prelucrarea pieselor mici și mijlocii ;
– Mișcarea rapidă a suporților, în toate direcțiile ;
– Strungul este comod în exploatare ;
– Construcție robustă și compactă

● Diametrul maxim al barelor, mm	63
● Diametrul maxim peste suportul transversal, mm	220
● Rotațiile axului, rot/min	40–2000
● Puterea motorului principal, kW	13
● Greutate, kg	3 900

BULGARIE

EXPORTATOR :
v/o Machinoexport
str. Aksakova, 5
Sofia, R. P. Bulgaria
telefon : 88 53 21
telex : 023 425
Telegrame : Machinoexport – Sofia

Publicom

Energie: tendințe complexe

DATE STATISTICE pe un sfert de veac (1950—1975), publicate de „**Annual Review of Energy**" din S.U.A. ilustrează tendințe complexe în consumul și producția de energie pe glob. Ponderea principalelor două zone industriale ale lumii capitaliste s-a redus — a Americii de Nord de la 47,6% la 32,6% în consumul mondial de energie și de la 44,9% la 28,3% în producție ; a Europei occidentale de la 23% la 19,5% și, respectiv, de la 19% la 8,7%. În cazul țărilor vest-europene a crescut dependența de importul de energie, evoluție pe care a cunoscut-o și zona Extremului Orient. Japonia, a cărei pondere în consumul mondial de energie a crescut în perioada examinată de peste trei ori (la 5,6%), a devenit și mai tributară importului, ponderea sa în producția mondială de energie reducîndu-se de peste patru ori (la 0,4%).

Dintre regiunile în curs de dezvoltare, America Latină — importantă exportatoare de energie în 1950 — a ajuns să-și echilibreze aproape raportul dintre producție și consum, în timp ce Africa, din importatoare de energie, a devenit a doua regiune exportatoare din lumea nesocialistă. Zona Orientului Apropiat și Mijlociu și-a întărit poziția de exportator tradițional de energie, deținînd în 1975 16,6% din producție, dar numai 1,8% din consum.

Plăci lemnoase — inegalitatea persistentă a consumului

O PROGNOZĂ elaborată sub auspiciile F.A.O. asupra extinderii consumului mondial de placaj, plăci aglomerate din lemn și plăci fibrolemnoase, a căror producere asigură un grad superior de valorificare a masei lemnoase, ajunge la concluzia că dinamica respectivă va fi

(în mil. mc)

	Consumul efectiv din 1974	Prognoza pentru anul 1994
Placaj		
Total mondial	41,7	112,4—270,8
— țări capitaliste dez.	34,3	82,0—191,4
— țări în curs de dez.	3,0	16,2— 49,8
— țări socialiste	4,2	12,3— 29,7
Plăci aglomerate		
Total mondial	31,0	186,3—212,3
— țări capitaliste dez.	24,0	142,1—158,1
— țări în curs de dez.	1,1	5,1— 7,2
— țări socialiste	5,8	39,0— 47,0
Plăci fibrolemnoase		
Total mondial	16,3	15,1— 20,6
— țări capitaliste dez.	12,1	8,5— 10,9
— țări în curs de dez.	0,6	2,0— 2,6
— țări socialiste	3,4	4,6— 7,0

Sursa : „Forest Industry", nr. 3/1978.

mult diferențiată. În timp ce la plăcile aglomerate se apreciază că în 1994 nivelul consumului va fi de 6—7 ori mai mare (în funcție și de ritmul creșterii economice generale) decît în 1974, pentru placaj extinderea estimată este de ordinul a 2,7—6,5 ori, iar pentru plăcile fibrolemnoase — doar de cel mult 1,3 ori, prevăzîndu-se chiar o scădere absolută în cazul țărilor capitaliste dezvoltate.

După cum se vede în tabel, repartiția inegală a consumului acestor semifabricate din lemn se va menține, conform prognozei, în mare măsură și în ultimul deceniu al secolului, deși în cazul țărilor socialiste, de pildă, în perioada 1974—1994 consumul lor urmează să înregistreze, la toate trei, un ritm superior mediei mondiale.

Desincronizare ?

„CÎND America strănută, Europa face gripă", s-a spus nu o dată în perioadele de recesiune din economia țărilor occidentale, sau : „Cînd America tușește, Europa face pneumonie". Expresiile acestea și-au avut voga în special în anii '50 și '60, dar există

CREȘTEREA ECONOMICĂ 1965-1979, sporul anual real al P.N.B.

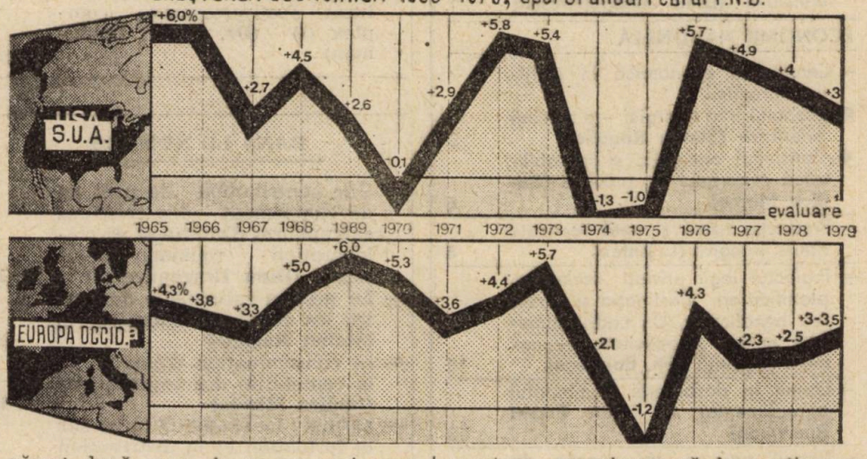

păreri după care ele nu ar mai avea temei. Altfel spus, slăbirea (sau slăbiciunea conjuncturii) în S.U.A. nu ar mai avea drept însoțitor deteriorarea ei și mai gravă în țările capitaliste vest-europene. Graficul pe care îl reproducem după săptămînalul **Die Zeit** vrea să ilustreze tocmai o astfel de părere, ce-i drept cu rezerva că expresiile citate nu erau valabile „în totul". Publicația vest-germană se referă la faptul că din 1976 oscilațiile creșterii economice în cele două zone nu mai sînt paralele. „În S.U.A., se arată într-un comentariu la grafic, care include și o prognoză pe 1979, ritmul de creștere se micșorează în continuare, în timp ce Europa începe chiar să depășească America. Motivul : europenii combat inflația care frînează creșterea. Americanii își lasă prețurile să galopeze aproape nestingherit".

Spre automobile mai economicoase

MĂSURILE adoptate de autoritățile americane privind îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici ai autovehiculelor fabricate (sau care circulă) în S.U.A. sînt apreciate ca sursa unei adevărate revoluții tehnologice în construcția de automobile. Măsurile urmăresc reducerea consumului mediu de carburanți pe mașină de la 16,8 litri la suta de km în 1974 la 8,6 litri în 1985 (traficului auto îi revin în prezent 14% din întreaga energie consumată în S.U.A.), eliminarea emanațiilor de gaze toxice în proporție de 90% în 1981 față de 70% în prezent, sporirea gradului de securitate pentru pasageri.

Investițiile necesare pentru realizarea acestor obiective sînt evaluate la aproape 80 miliarde dolari, fiind vorba de modificări radicale pe întreaga filieră : concepție, tehnici, procese de fabricație. Este vorba aici de reducerea greutății vehiculelor (se prevede ca greutatea medie a automobilelor americane să scadă de la 1,9 tone la 1,4 tone, prin folosirea mai largă a maselor plastice și aluminiului), de extinderea utilizării motoarelor diesel sau a celor echipate cu turbo-compresoare, de reproiectarea caroseriilor în vederea reducerii dimensiunilor, de folosirea crescîndă a dispozitivelor electronice ș.a. Se crede că mutațiile în curs vor determina extinderea cooperării internaționale în producția și schimbul de piese, subansamble etc., dar și o accentuare a concurenței.

Cehoslovacia: un sistem de conducere a producției

PRESA ECONOMICĂ din R.S. Cehoslovacă se ocupă de experimentarea complexă — începută la 1.I.1978, în 12 organizații productive din țară — a unor noi metode de dirijare a eficienței și calității producției, precum și a unei noi metodologii de organizare a activității de ansamblu și financiare a întreprinderilor industriale. La elaborarea noilor metode s-a urmărit asigurarea aplicabilității lor pe termen lung, accentuarea ponderii indicatorilor calitativi și sporirea rolului uniunilor industriale în conducerea producției.

Pentru sporirea importanței indicatorilor calitativi, în cadrul noului sistem de conducere a producției se acordă o atenție primordială eficienței calculate ca raport între beneficiul obținut și valoarea fondurilor de producție, de nivelul acestui indicator depinzînd nemijlocit constituirea fondurilor de stimulare materială. Întărirea rolului uniunilor industriale se exprimă prin aceea că toate uniunile, indiferent de specificul lor, sînt considerate drept complexe economice de-sine-stătătoare (de tip concern), care dispun de largi drepturi economice, proiectîndu-se chiar trecerea lor la autogestiune completă. Pentru stimularea interesului uniunilor și întreprinderilor industriale în sporirea producției nete, în cadrul noului sistem de conducere a producției se prevede între altele ca fondul de retribuție de bază să fie „normat" sub formă de cotă-parte din producția netă realizată de întreprinderea respectivă.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 24 noiembrie 1978

— Vizita tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în R.S.F. Iugoslavia. O contribuție de preț la dezvoltarea relațiilor exemplare de prietenie și colaborare româno-iugoslave **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cercetarea economică în sprijinul practicii
● Economisirea energiei — o sarcină prioritară **(Ștefan Răgălie)** 3
● Consumul energetic și rentabilitatea exportului de produse **(Rodica Miroiu)** 6

— Producția fizică și netă realizate ritmic, integral **(L. Țintea)** 8

— Proiectul legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, Un cadru stimulativ pentru o activitate economică eficientă **(Gh. Boulescu)** 10

— Opinii în dezbatere. Combinatul agroalimentar (I) **(dr. Eugen Buciuman)** 12

— Timpul parcurs de invenție de la concepere la aplicare : o perioadă care trebuie scurtată (I) **(Cristian Popescu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Mijloc de optimizare a funcțiunii comerciale **(Cristian Cepoiu, Stere Popescu, Traian Vlad)** 17

TEORII ● IDEI

— 6 decenii de la făurirea statului național unitar român. Formarea și dezvoltarea istorică a complexului economiei naționale a României socialiste **(prof. dr. docent N. N. Constantinescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— R.S.F. Iugoslavia. Industria, propulsoare a dezvoltării economice **(S. Simonescu)** 24

— Tendințe ● conjuncturi 25

— R.P.S. Albania. Priorități și realizări în dezvoltarea economiei **(Otilia Neguț)** 26

— Documentar. Resursele energetice și consumul de energie pe plan mondial **(Octavian Rădulescu)** 27

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR
Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

IN THIS ISSUE

— A precious contribution to the development of the exemplary Roumanian — Yugoslav relations of friendship and collaboration **(Dinu Dragomirescu)** 1
— The rational management of all energetic resources **(Ștefan Răgălie)** 3
— Energy consumption and the profitableness of exports **(Rodica Miroiu)** 6
— Discussions : The bill on forming and allocating benefits 10
— Points of view : The agricultural food-production complex (I) **(Dr. Eugen Buciuman)** 12
— The period between conceiving and applying an innovation can and must de shortened (I) **(Cristian Popescu)** 14
— Six decades since the formation of the Romanian national unitary state. The formation and historical development of the national economy complex **(Prof. Dr. N.N. Constantinescu)** 19
— S.F.R. of Yugoslavia. Industry, propelling force of economic development **(S. Simonescu)** 24
— P.S.R. of Albania. Priorities and achievements in developing the economy **(Otilia Neguț)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Une contribution de prix au développement des relations exemplaires d'amitié et de collaboration roumano-yougoslaves **(Dinu Dragomirescu)** 1
— La gestion rationnelle de toutes les resources énergétiques **(Ștefan Răgălie)** 3
— La consommation d'énergie et la rentabilité des exportations **(Rodica Miroiu)** 6
— Débats : Le projet de la loi sur la formation et la distribution du bénéfice 10
— Points de vue : Le combinat agro-alimentaire (I) **(dr. Eugen Buciuman)** 12
— Le temps entre la conception et l'application d'une innovation peut et doit être raccourci (I) **(Cristian Popescu)** 14
— Six décennies depuis la formation de l'Etat national unitaire roumain. La formation et le développement historique du complexe de l'économie nationale **(prof. dr. N.N. Constantinescu)** 19
— R.S.F. de Yougoslavie. L'industrie, propulseur du développement économique **(S. Simonescu)** 24
— R.P.S. d'Albanie. Priorités et succès du développement de l'économie **(Otilia Neguț)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ценный вклад в развитие примерных румыно-югославских отношений дружбы и сотрудничества **(Дину Драгомиреску)** 1
— Рациональное использование всех энергетических ресурсов **(Шт. Рэгэлие)** 3
— Расход энергии и рентабельность экспорта продукции **(Родика Мирою)** 6
— В порядке обсуждения: Проект закона о формировании и распределении прибыли 10
— Обсуждение мнений. Агропищевой комбинат (I) **(др. Еуджен Бучуман)** 12
— Продолжительность следования изобретения от концепции до внедрения может — и должна — быть сокращена (I) **(Кристиан Попеску)** 14
— Шестидесятилетие создания единого румынского национального государства. Формирование и историческое развитие комплекса народного хозяйства **(проф. др. доц. Н.Н. Константинеску)** .. 19
— С.Ф.Р. Югославия — Промышленность, движущая сила экономического развития **(С. Симонеску)** 24
— Н.С.Р. Албания. Приоритеты и достижения в развитии экономики **(Отилия Негуц)** 26

Completați, decupați și expediați redacției comanda de mai jos :

(adresa completă a abonatului)

Revista ECONOMICA

București 22, Calea Dorobanților 25, cod 71131

Prin mandatul poștal din ziua de.....v-am expediat suma de.... lei în contul ISIAP 645130152, B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București, reprezentînd..... abonamente la „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal) pe anul 1978.

(semnătura abonatului)

Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.

La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.

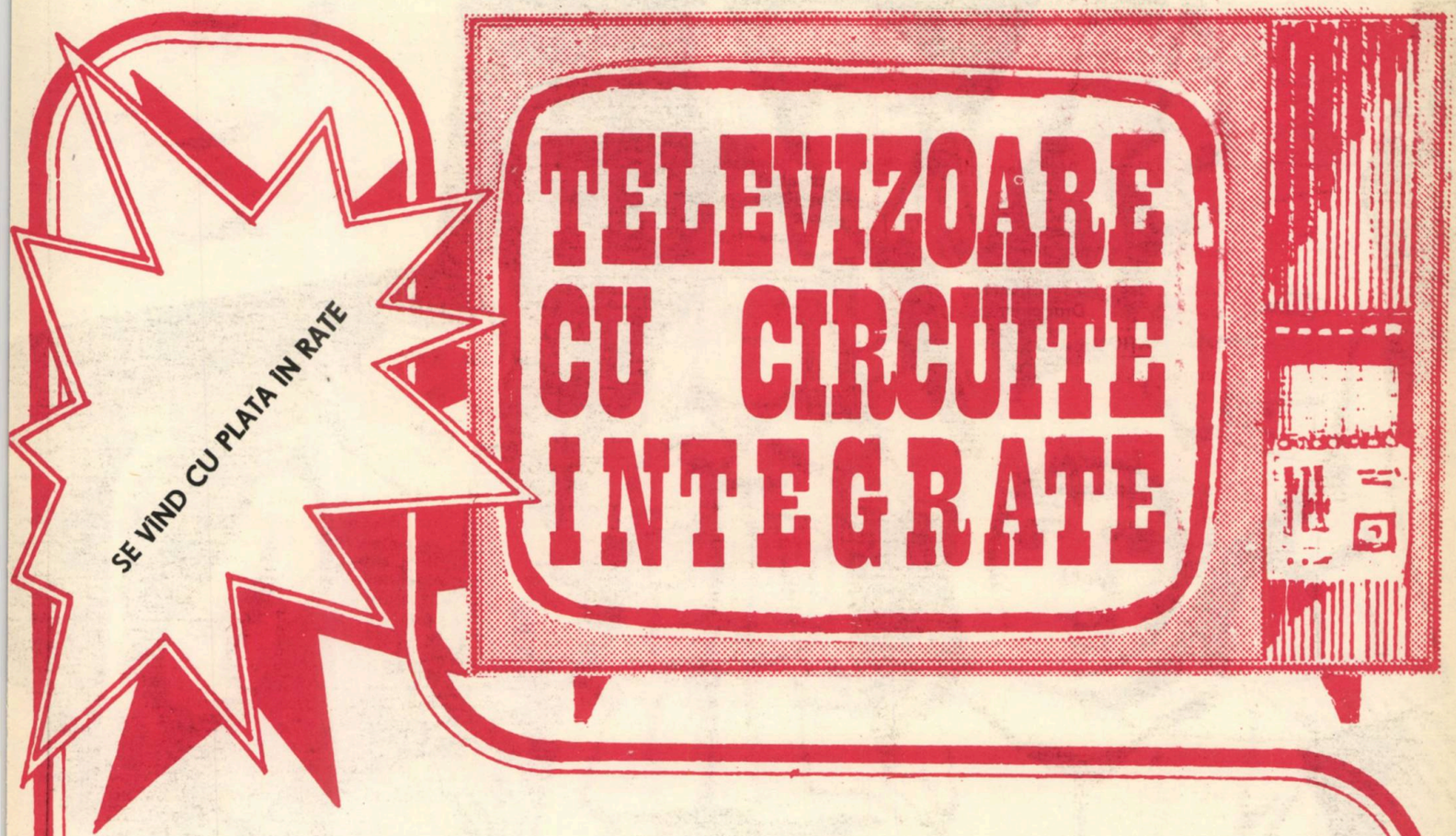

1. O nouă... generație de televizoare ieșită pe poarta uzinei „Electronica" București : televizoarele cu circuite integrate, realizate în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial, avînd o fiabilitate mărită și consum de energie electrică redus cu 33 la sută. Stabilizatorul inclus în construcția televizorului asigură calitatea deosebită a imaginii și a sunetului chiar la variații mari de tensiune, utilizîndu-se la construcția lor module funcționale, operațiile de depanare fiind simplificate. Mai mult, termenul de garanție pentru buna lor funcționare s-a majorat la 12 luni.

Următoarele tipuri de televizoare pot fi cumpărate și cu plata în 24 de rate lunare, acontul fiind de numai 15 la sută din prețul de vînzare :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Prețul	Acont 15% (lei)	Rate lunare 24 (lei)
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128
LUX	65	4 000	600	142

RECOM

sugestii de daruri
LUNA CADOURILOR

În acest sezon, pentru copiii dv., magazinele comerțului de stat vă oferă confecții moderne, realizate cu mult gust din materiale de calitate : paltoane, pardesie, jachete, pulovere, rochii, fuste, pantaloni, bluze etc.

De asemenea, în magazinele de încălțăminte vă așteaptă un sortiment complet de mărimi și modele de șoșoni și cizme din cauciuc colorat în nuanțe diferite, cu diverse garnituri de ornamente. Se întreține ușor, protejează împotriva frigului și a umezelii.

LUNA CADOURILOR este un bun prilej pentru completarea garderobei copiilor dv. !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

1918 - 1978
ROMÂNIA SOCIALISTĂ - INTRUCHIPARE A IDEALURILOR DE UNITATE NAȚIONALĂ ȘI DREPTATE SOCIALĂ

Numărul 48 ● Vineri 1 decembrie 1978

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întîlnit cu reprezentanți ai clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tineretului, ai armatei și ai Ministerului de Interne

„Trebuie să avem în vedere că întărirea capacității de apărare a țării constă în primul rînd în înfăptuirea neabătută a Programului elaborat de Congresul al XI-lea, de dezvoltare în ritm înalt a economiei naționale, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

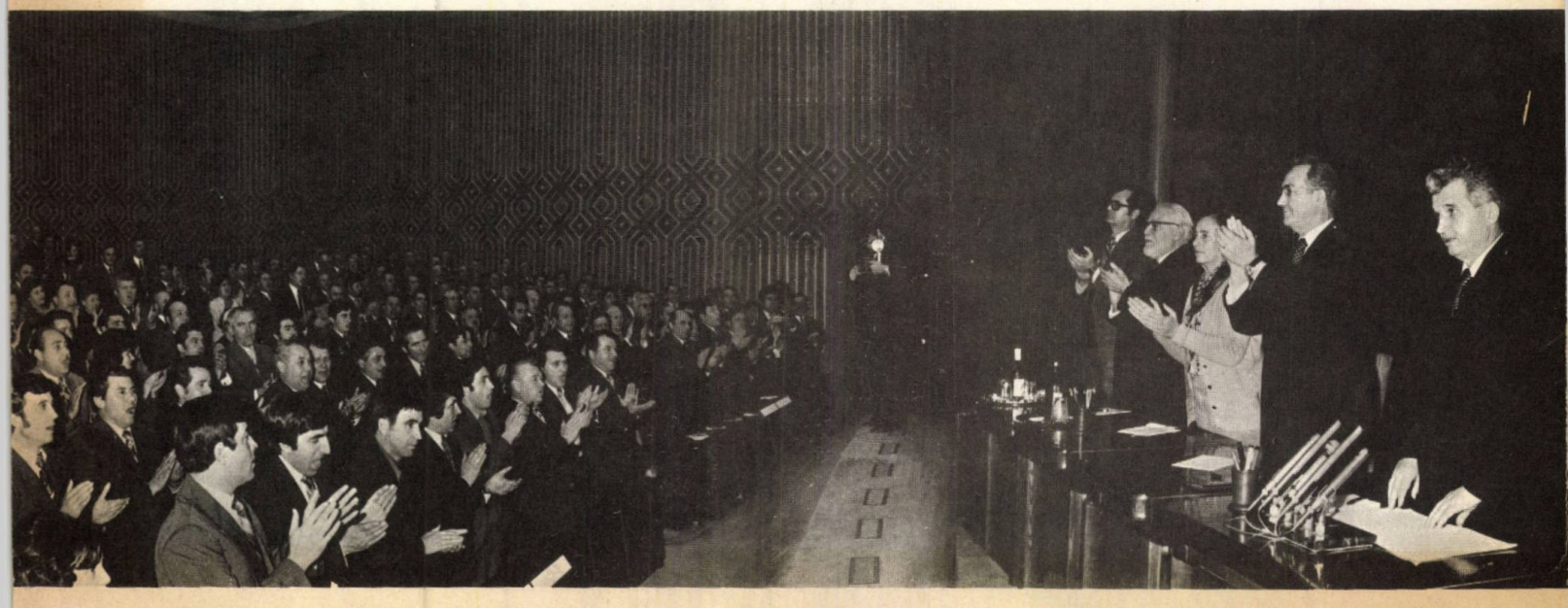

D 646

1978 DEC 6

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Sisteme de asigurare și mobilizare a creditelor

Mobilizarea creditelor la export

În domeniul comerțului internațional cu utilaje, echipamente și instalații derularea unui contract implică, din partea furnizorilor, mobilizarea unor resurse materiale și bănești din ce în ce mai mari și pe perioade din ce în ce mai lungi, determinate de perioadele lungi de fabricație, montaj și punere în funcțiune. În cazul în care furnizorul acordă direct credit importatorului (credit furnizor sau comercial), această perioadă se prelungește și cu durata rambursării creditului, respectiv cu durata încasării, la scadență, a creanțelor aflate în posesia lui. De regulă, pe perioada fabricației, expedierii și pînă la primirea efectelor comerciale (bilete la ordin) furnizorii utilizează fonduri proprii sau împrumutate, pe termen scurt — în condițiile pieței. Pentru a nu prelungi perioada de imobilizare a fondurilor proprii și/sau pentru a reduce volumul creditelor pe termen scurt, furnizorii, de regulă, nu păstrează în portofoliul propriu creanțele reprezentînd materializarea creditului acordat, ci le cedează (scontează) unei bănci comerciale sau institut de credit — primind contravaloarea „cash" a acestor creanțe, contra plății unei dobînzi corespunzătoare celei practicate pe piață. În felul acesta, furnizorul își reîntregește mijloacele proprii și poate să procedeze la reluarea producției fără să mai aștepte încasarea contravalorii creanțelor direct de la importator — operație denumită în termeni tehnici **mobilizare.**

În trecut, mobilizarea creditului de către deținătorii unor creanțe rezultate din credite comerciale acordate importatorilor din străinătate se execute în condițiile pieței — condiții determinate de: durata creditului, valuta de exprimare, modalitatea de garantare a creditului (ex: trate avalizate, garantate/negarantate), modul de asigurare a creditului etc. ceea ce făcea ca furnizorul să se acopere prin prețul contractului și pentru riscul majorării dobînzilor pe piață. Apariția sistemelor de asigurare și mobilizare a creditelor la export — expresie a interesului statelor pentru stimularea propriilor exporturi introduce condiții uniforme, inclusiv sistemul dobînzilor preferențiale, atît pentru creditele comerciale (furnizor), cît și pentru cele bancare (cumpărător) permite exportatorilor să prezinte oferte de preț mai ieftine, în funcție de nivelul la care se ridică intervenția statului, condiție esențială în asigurarea unei competitivități sporite. De menționat că angajamentul de intervenție al statului (pentru suportarea diferenței de dobîndă) rămîne valabil pe întreaga durată a creditului, mobilizarea acestuia executîndu-se la nivelul dobînzii preferențiale, existente la data semnării contractului comercial, indiferent de evoluția ulterioară a dobînzilor pe piață.

Cunoașterea sistemelor de asigurare și mobilizare a creditelor la export prezintă o importanță deosebită și pentru importator, atît în analiza comparativă a ofertelor externe emise în condiții de credit diferite, cît și pentru obținerea celor mai avantajoase condiții de credit (durată de rambursare, dobîndă etc.) Ne referim în special la posibilitățile pe care le au în prezent I.C.E.-urile importatoare de a controla nivelul cheltuielilor legate de asigurarea, mobilizarea și dobînda creditului ce urmează a fi acordat de exportatorii de pe fiecare relație în parte, astfel încît acestea să fie evaluate la nivelul celor real practicate pe piața respectivă.

Formarea prețului de ofertă

La analiza prețului în varianta creditului comercial, importatorul trebuie să aibă în vedere că acesta cuprinde și cheltuielile pe care le suportă furnizorul, legate de creditul pe care îl acordă și anume: asigurarea creditului; dobînda de prefinanțare pe perioada fabricației; diferența dintre dobînda de pe piață și dobînda nominalizată în contract; diferența reprezentînd riscul majorării dobînzilor pe piață; cheltuielile legate de mobilizarea creditului.

Apreciem că prezentarea unui exemplu convențional de calcul al unei oferte în variantă de credit comercial ar putea să dea o imagine mai clară a influențelor elementelor prezentate mai sus asupra prețului de ofertă. Să presupunem că este vorba de o ofertă privind livrarea unei instalații complexe, avînd următoarele caracteristici:

— P_1 — perioada de fabricație: 6 luni
— P_2 — perioada de livrare: 8 luni
— V — preț de vînzare: 1000
— A — cota de efort propriu: 15% (150)
— C — cota de credit: 85% (850)
— T durata creditului: 5 ani; rambursare în 10 rate semestriale, prima fiind scadentă la 6 luni de la sfîrșitul livrărilor (termen mediu: 2,75 ani)
— D — dobînda nominală: 6% p.a.
— D_1 — dobînda pe piață pentru creditele pe 5 ani: 8% p.a.
— D_2 — dobînda la creditele pe termen scurt: 10% pe an.

Pornind de la datele de mai sus putem reface etapele de calcul al prețului de ofertă în varianta de credit comercial.

1) Cheltuielile de prefinanțare pe perioada fabricației sînt date de formula:

$$\frac{C \times D \times P_1 \text{ (zile)}}{360 \times 100}$$

în care introducînd datele obținem:

$$\frac{850 \times 10 \times 180}{360 \times 100} = 42{,}50$$

2) Preț de vînzare „cash" la livrare va fi: 1000,00 + 42,50 = 1042,50

3) Cheltuieli de prefinanţare pe perioada livrărilor la valoarea creditată :

$$\frac{1042{,}50 \times 85}{100} = 886{,}12 \text{ vor fi de :}$$

$$\frac{886{,}12 \times 10 \times 180}{360 \times 100} = 44{,}30$$

4) Preţ de vînzare la sfîrşitul livrărilor :

1000,00+42,50+44,30 = 1086,80

5 Diferenţa dintre dobînda nominală şi dobînda de pe piaţă (8—6 = 2%) se include astfel :

$$\frac{1086{,}80 \times 85}{100} = 923{,}78$$

$$\text{Diferenţa dobîndă totală} = \frac{923{,}78 \times 2 \times 2{,}75}{100} = 50{,}80$$

6) Diferenţa reprezentînd riscul creşterii dobînzilor pe piaţă la creditele comerciale :

1086,80+50,80 = 1137,60

$$\frac{1137{,}60 \times 85}{100} = 966{,}96$$

$$\text{Diferenţă dobînda totală} = \frac{966{,}96 \times 2 \times 2{,}75}{100} = 53{,}18$$

7) Cheltuielile cu mobilizarea creditelor, evaluate la cca. 0,3% p.a. calculat asupra capitalului şi dobînzilor vor fi :

1137,60+53,18 = 1190,78

$$\frac{1190{,}78 \times 85}{100} = 1012{,}16$$

$$\text{dobînzi totale} = \frac{1012{,}16 \times 6 \times 2{,}75}{100} = 167{,}00$$

$$\text{cheltuielile de mobilizare} = \frac{(1012{,}16+167{,}00) \times 0{,}3 \times 2{,}75}{100} = 9{,}72$$

8) Preţ ofertă fără asigurare :

1190,78+9,72 = 1200,50

9) Asigurarea creditului pentru 85% din valoarea capitalului şi a dobînzilor :

— cota asigurată capital :

$$\frac{1200{,}50 \times 35}{100} = 1020{,}42$$

— cota asigurată dobînzi :

$$\frac{167{,}00 \times 85}{100} = 141{,}95$$

Total sumă asigurată 1162,37

— costul asigurării :

$$\frac{1162{,}37 \times 1{,}50}{100} = 17{,}45$$

10) Preţ final în variantă credit comercial :

a) preţ vînzare : 1000,00+

b) dobînda de prefinanţare pe perioada fabricaţiei : 42,50+

c) dobînda de prefinanţare pe perioada livrărilor 44,30+

d) diferenţa de dobîndă faţă de cea de pe piaţă : 50,80+

e) diferenţa de dobîndă pentru acoperirea riscului creşterii dobînzilor pe piaţa 53,18+

f) cheltuielile cu mobilizarea creditului 9,72+

g) cheltuieli cu asigurarea 17,45

Preţ ofertă 1217,95

Aşa cum rezultă din calculul prezentat mai sus, cheltuielile legate de acordarea creditului comercial majorează preţul ofertei cu circa 17% faţă de preţul de ofertă „cash" la livrare **1.217,95 faţă de 1.042,50).**

Cunoscînd condiţiile de asigurare şi mobilizare a creditelor la export în cadrul sistemelor oficiale existente în ţara exportatorului, importatorul, la negocierea ofertelor de preţ în varianta creditului comercial, trebuie să aibă în vedere :

- acceptarea unei dobînzi nominale în contract, la nivelul dobînzii oficiale din ţara respectivă, în funcţie de durata de rambursare a creditului ;
- reducerea preţului de ofertă corespunzător excluderii în mod practic a factorilor de incertitudine şi anume, elementele „d" şi „e", respectiv : diferenţa de preţ reprezentînd diferenţa dintre dobînda nominală şi dobînda practicată pe piaţă ; diferenţa de preţ reprezentînd riscul creşterii dobînzilor pe piaţă.
- restul cheltuielilor (cost asigurare, dobînda de prefinanţare pe perioada fabricaţiei şi livrărilor, costul mobilizării) vor fi negociate în funcţie de condiţiile practicate pe piaţă.

În vederea efectuării unui control mai eficient al cheltuielilor legate de acordarea creditului comercial, care sînt incluse de furnizori în preţul ofertei, apreciem că ofertele ar trebui solicitate de importator (ICE-urile importatoare) — în condiţiile de plată „cash" la livrare, pe parcursul negocierilor urmînd a se proceda la includera în preţ a acestor cheltuieli, cît mai aproape de nivelul practicat pe fiecare piaţă.

Avantajele creditului cumpărător

O pondere din ce în ce mai însemnată în volumul creditelor acordate în cadrul sistemelor oficiale de asigurare şi mobilizare a creditelor la export, cu dobîndă preferenţială ocupă creditele bancare (cumpărător). Creditele bancare (cumpărător) sînt acordate de bănci sau instituţii de credit din ţara exportatorului direct importatorului sau băncii acestuia, furnizorul fiind plătit „cash", de regulă la livrare.

Utilizarea creditelor bancare (cumpărător) **în finanţarea comerţului internaţional cu maşini, utilaje, echipamente şi instalaţii, prezintă însemnate avantaje faţă de creditul comercial,** atît pentru exportatori, dar în special pentru importator.

Iată cîteva **avantaje pentru exportator :**

— fiind plătit „cash", la livrare, acesta îşi reîntregeşte fondurile mai rapid şi poate proceda la reluarea producţiei fără a mai fi nevoit să aştepte încasarea efectelor comerciale sau să utilizeze credite de prefinanţare pe termen scurt ;

— elimină sau reduce din propriul bilanţ postul „Creanţe-Debitări", prin aceasta mărindu-şi capacitatea de a primi noi credite ce vor fi folosite pentru dezvoltare ;

— elimină sau reduce dificultăţile legate de evidenţa creanţelor şi urmărirea încasării acestora ;

— elimină eventualele cheltuieli legate de protestul creanţelor neîncasate etc.

Avantajele pentru importator în utilizarea creditului bancar (cumpărător) decurg din înlocuirea creditului comercial ceea ce conduce la reducerea substanţială a preţului importurilor, cu consecinţe favorabile directe asupra eficienţei economice a obiectivelor de investiţii în care acesta urmează să fie încorporat.

Astfel, prin plata furnizorului „cash" la livrare, din preţul de ofertă şi implicit din preţul viitorului contract comercial se elimină : diferenţa de preţ reprezentînd diferenţa dintre dobînda nominală şi dobînda de pe piaţă în exemplul luat („d") ; diferenţa de preţ reprezentînd riscul majorării dobînzilor pe piaţă, din momentul semnării contractului şi pînă la rambursarea ultimei tranşe de credit („e") ; diferenţa de preţ reprezentînd cheltuielile de prefinanţare pe perioada livrărilor şi pînă la mobilizarea creditului („c") : diferenţa reprezentînd cheltuielile de mobilizare a creditului. De asemenea, cheltuielile de asigurare a creditului sînt uşor controlabile, de regulă fiind plătite la utilizarea creditului, pe bază de decont separat şi nu incluse cu aproximaţie în preţul contractului.

Prin plata furnizorului „cash" la livrare, se elimină şi cheltuielile reprezentînd spezele şi comisioanele bancare pentru avalizarea tratatelor sau emiterea scrisorilor de garanţie, în garantarea creditului comercial respectiv.

În acelaşi timp, prin utilizarea creditului bancar se poate obţine şi finanţarea unor importuri de valori mai reduse, pe durate de creditare mai mari decît în cazul unui credit comercial, sau pentru care furnizorii nu sînt în măsură să acorde credit comercial.

Radu TUFEANU
Banca Română de Comerţ Exterior

Garantarea calităţii. Modul de formulare a clauzelor contractuale

Contractele comerciale de vînzare internaţională, alături de definirea obiectului — element esenţial, alături de preţ, fără de care nu pot exista — conţin o serie de clauze privind garantarea calităţii acestuia, condiţiile de formulare a reclamaţiilor de către cumpărător, şi căile de soluţionare a eventualelor litigii. Practica desprinsă din activitatea de export a întreprinderilor noastre de comerţ exterior arată că în majoritatea cazurilor clauzele privind aspectele arătate sînt judicios formulate, contribuind, în cazurile de litigii declanşate de reclamaţii externe, la soluţionarea lor operativă şi în spiritul convenit de părţi.

Sînt însă şi situaţii în care comercialiştii învestiţi cu negocierea nu dau atenţia cuvenită unor aspecte aparent cu caracter juridic, dar care au serioase implicaţii economice asupra bunei derulări a contractului comercial internaţional cu implicaţii directe sau indirecte asupra eficienţei ; printre aceste laturi ale contractului amintim : formularea generică a clauzelor privind garantarea calităţii ; lipsa unor stipulaţii exprese cu privire la documentele pe care trebuie să se fundamenteze reclamaţiile, precum şi termenele în care urmează a fi formulate ; nealegerea organului arbitral învestit cu soluţionarea litigiilor care nu au putut fi stinse pe cale amiabilă şi a dreptului aplicabil etc. Plecînd de la aceste realităţi ne-am propus să analizăm problemele enunţate, începînd cu numărul de faţă al Suplimentului şi continuînd în cele următoare, formulînd unele sugestii bazate pe practica pozitivă a întreprinderilor noastre de comerţ exterior, precum şi pe aceea desprinsă din soluţiile diverselor organe de arbitaj comercial.

Drept uniform şi uzanţe internaţionale privind garantarea calităţii

Cumpărătorul dintr-un contract comercial de vînzare internaţională urmăreşte o finalitate precisă — calitatea conformă a mărfurilor cumpărate, potrivit prevederilor contractuale. Aşa fiind, este firesc ca normele de drept uniform şi uzanţele internaţionale — respectiv Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, condiţiile generale C.E.E./O.N.U. şi contractele tip de vînzare — să conţină prevederi referitoare la garanţia mărfurilor. Practica comercială internaţională a dovedit că cumpărătorii au preferinţă să contracteze acele mărfuri a căror calitate este garantată de către vînzător, care se angajează să remedieze şi să înlocuiască orice articol defect, precum şi să menţină mărfurile în mod constant la acelaşi nivel, prin controale în uzină şi în reţeaua comercială, efectuate ulterior eliberării certificatului de calitate şi a celui de garanţie.

Potrivit normelor de drept uniform şi uzanţelor internaţionale clauzele de garanţie implică în mod necesar stabilirea unei perioade de garanţie înăuntrul căreia vînzătorul răspunde pentru vicii. Stabilirea acestei perioade în contracte se poate face prin folosirea unor criterii legale sau a unor criterii convenţionale fixate prin acordul părţilor. Astfel, condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75, stabilesc termene de garanţie pentru unele mărfuri. Pentru toate celelalte mărfuri nespecificate în Condiţii, termenele de garanţie urmează să se stabilească prin contract de către cei doi parteneri. Sînt stabilite termene de garanţie pentru :

— produsele mecanicii fine şi articole optice, 9 luni de la data livrării ;

— maşini şi aparate de scris, 12 luni din ziua punerii în funcţionare, însă nu mai mult de 15 luni de la data livrării ;

— maşini grele şi utilaje mari, 12 luni din ziua punerii în funcţiune dar nu mai mult de 24 luni de la data livrării ;

— la fabrici şi instalaţii complexe, termenele de garanţie se prevăd a fi şi mai lungi, convenindu-se asupra lor prin contract.

În Condiţiile generale de livrare C.E.E./O.N.U., clauza de garanţie este prevăzută prin înscrierea unor prevederi referitoare la condiţiile de garanţie ; perioada de garanţie este stabilită în luni, urmînd ca partenerii să concretizeze aceste perioade prin contract. De asemenea, Condiţiile generale de livrare amintite prevăd posibilitatea pentru părţi de a prevedea în contracte o durată de zile de utilizare a mărfii, precum şi o reducere a perioadei de garanţie, în cazul unei utilizări peste durata zilnică stabilită.

Referindu-ne la reglementările dreptului intern, subliniem faptul că obligaţia de garanţie este de esenţa contractului de vînzare-cumpărare, ea decurgînd în mod obişnuit din orice contract translativ de proprietate. Principiul este acelaşi atît în dreptul material uniform cît şi în diversele sisteme de drept intern, civil sau comercial. Între acestea din urmă există însă o serie de reglementări diferite, care nu alterează principiul astfel formulat, constituind — în ultimă analiză — deosebiri de tehnică legislativă. Este însă de principiul că părţile au libertatea de a modifica — prin clauzele înscrise în contract — conţinutul, întinderea şi efectele obligaţiei legale de garanţie a vînzătorului ; trebuie reţinut însă că acesta rămîne întotdeauna ţinut să răspundă pentru faptul său personal, orice convenţiune contrară fiind nulă.

Conţinutul obligaţiei vînzătorului de a răspunde de lucrul livrat este alcătuit din două îndatoriri ce-i incumbă, îndatoriri care se completează reciproc şi care sînt determinate de însăşi finalitatea contractului : garantarea paşnicii posesiuni a lucrului de către cumpărător, beneficiar, al livrării ; garantarea conformităţii lucrului livrat cu condiţiile de calitate şi cantitate stabilite prin contract. Vînzătorul este deci ţinut să răspundă de lucrul livrat, garantînd cumpărătorului nu numai liniştea **dar şi utila posesiune a acestui lucru.** Această posesiune nu-i poate fi însă utilă dacă lucrul livrat are defecte şi lipsuri calitative sau cantitative, prezentînd — faţă de clauzele convenite prin contract — neconformităţi de natură să-i scadă valoarea ori să-l facă impropriu folosirii.

Pentru situaţiile în care norma conflictuală trimite la sistemul de drept al uneia din ţările nesocialiste cu care avem raporturi de comerţ exterior, se cuvine reţinut că reglementările făcute în dreptul intern al acestor ţări referitor la garanţia vînzătorului pentru conformitatea mărfii livrată **nu sînt unitare.** În sistemul dreptului francez — ca regulă generală — garanţia pentru conformitate calitativă este limitată la **viciile ascunse ale lucru-**

lui vîndut; această noțiune include defectele lucrului necunoscute cumpărătorului în momentul încheierii contractului și care-l fac impropriu întrebuințării sau — cel puțin — îi micșorează în așa măsură posibilitatea unei întrebuințări integrale încît se poate presupune că nu l-ar fi cumpărat dacă avea cunoștință de ele. Ideea centrală a sistemului francez este aceea că pentru angajarea răspunderii vînzătorului trebuie ca viciile ascunse ale lucrării **să fi fost necunoscute cumpărătorului în momentul încheierii contractului.** Prin excepție de la această regulă generală, în vînzările comerciale garanția vînzătorului poate exista și în cazul unor vicii aparente, însă numai în vînzările făcute de la o piață la alta și cu condiția de a fi denunțate de cumpărător în termen scurt (2—5 zile). În scop de a se satisface exigențele tranzacțiilor comerciale — se dă noțiunii de vicii ascunse o accepțiune mai largă, astfel încît cuprinde și defectele provenite **din modul imperfect al fabricării mărfurilor**; această interpretare extensivă este util a fi reținută în practica raporturilor de comerț exterior.

Sistemele de drept german (R.F.G.) și elvețian nu acceptă concepția care limitează obligația de garanție a vînzătorului la viciile ascunse ale lucrului vîndut, reglementînd o răspundere mai cuprinzătoare **pentru absența calităților acestui lucru,** astfel cum au fost promise prin contract. Reglementarea dreptului german-elvețian este mai cuprinzătoare în sensul că include nu numai defectele ascunse ale lucrului, ci și neconformitățile lui calitative în raport cu clauzele contractului. În această reglementare **reaua funcționare** a lucrului vîndut constituie un defect ascuns, cuprins în obligația de garanție legală a vînzătorului și care angajează răspunderea. Chiar în lipsa unei dispoziții exprese, considerăm că și în sistemul dreptului francez reua funcționare a lucrului vîndut poate fi asimilată unui viciu ascuns de natură să angajeze răspunderea vînzătorului; în acest sens literatura de specialitate a subliniat „caracterul economic" pe care-l are garanția pentru vicii ascunse, iar jurisprudența a decis că o firmă producătoare care face din vînzarea produselor sale un act profesional n-are drept să ignoreze defectele lor chiar dacă sînt ascunse, asumîndu-și astfel întreaga responsabilitate față de cumpărători întrucît chiar faptul de a nu fi verificat atent lucrurile pe care le livrează constituie în sarcina ei o **culpă.**

În vînzările comerciale — pentru a putea exercita acțiunea în rezoluțiune (respectiv pe cea estimatorie, pentru reducerea prețului) — dreptul german-elvețian obligă pe cumpărător să denunțe neconformitatea mărfurilor livrate imediat după primirea lor.

În sistemul dreptului englez **absența calităților promise** lucrului vînduat angajează răspunderea vînzătorului; reglementarea este asemănătoare aceleia a dreptului german-elvețian.

Pe planul uzanțelor internaționale, în perioada de garanție, vînzătorul răspunde pentru calitate, indiferent dacă viciile sînt aparente sau ascunse. Garanția calității apare ca o formă a răspunderii civile, care există independent de împrejurarea că executarea greșită este imputabilă nu numai vînzătorului.

Clauze privind garantarea calității

Plecînd de la finalitarea urmărită de cumpărător — primirea mărfurilor într-o strictă conformitate cu parametri de calitate înscriși în contract —, încă din faza de negociere se urmărește formularea unor clauze adecvate privind modul de determinare a calității, parametrii tehnico-funcționali pe care trebuie să le prezinte marfa livrată etc.; totodată se stabilesc căile de remediere a eventualelor defecțiuni, **termenele de garanție,** consecințele livrării unor mărfuri sub calitatea contractată etc. Rezumîndune la garantarea calității — celelalte aspecte urmînd să facă obiectul analizei noastre în cadrul numerelor viitoare la această rubrică, redăm în continuare modul de formulare a clauzelor privind problema în discuție, în contractul modul de vînzare comercială internațională al Intreprinderii „Mecanoexportimport":

„Garantarea de bună funcționare:

Vînzătorul garantează calitatea materialului, a execuției produsului și buna funcționare a acestuia.

Termenul de garanție este de ... luni de la data punerii în funcțiune, dar nu mai mult de... de la data livrării.

Vînzătorul răspunde pentru viciile ascunse descoperite în perioada de garanție și se obligă să procedeze la înlăturarea lor, în termenul tehnic necesar.

Vînzătorul nu răspunde pentru piesele de uzură rapidă care intră în componența produsului. Cumpărătorul se obligă să cumpere aceste piese în cantitățile tehnice necesare pentru întreaga perioadă de garanție a produsului livrat".

De remarcat faptul că prin clauza reprodusă mai sus termenul de garantare a calității este stabilit în funcție de două evenimente, de la care încep să curgă:

a) de la data punerii în funcțiune a bunului livrat de vînzător, dar

b) fără ca acest termen să poată depăși **n** luni de la data livrării.

Considerăm judicioasă această formulă de redactare a clauzei pe care o analizăm deoarece are menirea să stimuleze pe cumpărător să pună în stare de folosință bunul cumpărat, să-i încerce calitățile, în interiorul termenului de garanție. Evident, în funcție de natura mărfurilor clauzele privind garantarea calității pot îmbrăca și alte formulări.

Legat de garantarea calității și a bunei funcționări a mărfii livrate, în cazurile în care obiectul contractului îl constituie mașini și utilaje, prin contractul de vînzare internațională se practică înscrierea și a unor clauze privind modul de asigurare a activității de service. Iată cîteva variante de asemenea clauze, desprinse din contractul model al întreprinderii pentru comerțul exterior „Mecanoexportimport".

„Service:

Varianta 1:

Vînzătorul organizează în țara cumpărătorului, service-ul necesar pentru asigurarea bunei funcționări a produselor în termen de garanție și post garanție. Condițiile în care se organizează acest service formează obiectul unui contract separat.

Varianta 2:

Cumpărătorul asigură service-ul necesar pentru funcționarea corespunzătoare a produselor în perioada de garanție și post garanție. Condițiile în care organizează acest service formează obiectul unui contract separat.

Varianta 3:

Cumpărătorul asigură service-ul necesar pentru funcționarea corespunzătoare a produselor".

Încheiem considerațiile noastre cu sublinierea că în raporturile contractuale dintre parteneri din țări membre ale C.A.E.R. termenele de garanție sînt cele prevăzute în C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975.

dr. AL. DETEȘAN

Dezbateri în jurul noului sistem monetar vest-european

Generalizarea politicii de flotare a cursurilor de schimb în rîndul principalelor țări occidentale după a doua devalorizare a dolarului față de aur (februarie 1973) și accentuarea fenomenelor de instabilitate în relațiile valutare internaționale în anii următori, au determinat amînarea „sine die" a planurilor anterioare de realizare a uniunii monetare a țărilor membre ale C.E.E. În fața acestor țări au apărut probleme și dificultăți noi, ceea ce a schimbat în mare măsură și concepțiile privind „integrarea monetară", obiectiv stabilit inițial pentru 1980, dar amînat ulterior pentru o dată neprecizată.

Este cunoscut că în acest domeniu — al realizării „uniunii monetare" a țărilor C.E.E. — s-a scris mult în literatura de specialitate occidentală, s-au făcut numeroase propuneri, s-au încercat diferite planuri, dar progresele au fost minore, iar eșecurile recunoscute chiar de oficialități. Se consideră că în prezent — dincolo de formele diferite în care sînt prezentate de către diverși autori — se remarcă trei direcții principale de acțiune pentru atingerea, în timp, a „integrării monetare" a țărilor C.E.E. *) :

1. Acțiunile concertate, luate pas cu pas de către toate țările membre pentru formarea treptată a instituțiilor monetare comune (așa cum s-a propus în raportul Werner). Între valutele tuturor țărilor membre se stabilesc cursuri cu marje din ce în ce mai înguste de fluctuație, se trece treptat la finanțarea în comun a țărilor cu deficite ale balanțelor de plăți, pînă cînd se ajunge la momentul în care cursurile sînt complet fixe (fără marje de fluctuare), iar rezervele de aur și devize sînt complet comasate. În final, țările membre se angajează ferm să rămînă în acest aranjament, apoi are loc integrarea instituțiilor monetar-financiare (de exemplu, formarea unei singure bănci centrale etc.).

2. Extinderea treptată a integrării prin intermediul sistemului prezent de flotare concertată.

Spre deosebire de prima cale, în această variantă integrarea nu presupune mersul comun al tuturor țărilor cu aceeași viteză, fiecare țară hotărînd să adere la sistem în funcție de anumite condiții preliminare (ideea este dezvoltată în raportul Tindemans).

3. Crearea de la început a instituțiilor monetare comune, respectiv a unei monede paralele (o unitate vest-europeană de cont) și a unui fond — sau a unei bănci — comunitare menite să o administreze. Treptat, în funcție de condiții, țările membre vor adera în tot mai mare măsură la regulile instituțiilor comunitare și în final acestea vor guverna activitatea monetară din C.E.E.

Deși s-au făcut eforturi pentru realizarea unor pași concreți pe fiecare din căile menționate (de exemplu, realizarea și menținerea în funcțiune, în ciuda numeroaselor dificultăți, a sistemului vest-european de flotare concertată, sau crearea Fondului european de cooperare monetară), ceea ce a caracterizat pînă acum acest domeniu al relațiilor intracomunitare au fost disputele deschise între țările participante și atmosfera pesimistă în care s-au desfășurat încercările de conciliere a pozițiilor divergente.

O ultimă încercare de ieșire din acest impas și de redemarare a procesului de adîncire a integrării vest-europene în domeniul monetar o constituie prezentele eforturi pentru punerea în aplicare a planului franco-vest-german privind instituirea unei zone de stabilitate a cursurilor de schimb între țările membre ale C.E.E. Planul amintit, discutat la reuniunea de la Bremen a Consiliului European (6—7 iulie a.c.), este în curs de definitivare, în ceea ce privește detaliile sale tehnice, la nivelul experților. Termenul provizoriu de intrare în funcțiune a planului este 1 ianuarie 1979. În literatura de specialitate măsurile care urmează să fie luate apar și sub denumirea de planul pentru crearea unui „nou sistem monetar vest-european" (E.M.S. — European Monetary System).

Principalele direcții de acțiune hotărîte pînă în prezent în ceea ce privește crearea acestui nou sistem sînt următoarele :

1. Majorarea fondurilor lichide disponibile la actualul Fond european de cooperare monetară prin creșterea contribuțiilor țărilor membre (în final Fondul ar urma să dispună de circa 50 miliarde dolari). Fondul — care nu mai tîrziu de doi ani de la data demarării noului sistem va deveni „Fondul Monetar European" — va fi principalul organism de intervenție pe piețele valutare, menit să asigure stabilitatea cursurilor de schimb ale valutelor țărilor membre.

2. Actualul sistem vest-european de flotare concertată (șarpele monetar) va rămîne în funcțiune pînă la intrarea în vigoare a noului sistem, el urmînd să constituie baza de pornire a viitoarelor aranjamente privind cursurile de schimb.

3. În principiu, s-a stabilit ca aranjamentele privind cursurile de schimb ale noului sistem să fie cel puțin la fel de stricte ca cele prevăzute în cadrul șarpelui monetar. Deși detaliile tehnice nu sînt încă bine cunoscute, se apreciază că valutele care vor face parte din noul sistem vor avea cursuri fixe între ele, cu marje de fluctuare de ±1%, dar pentru valutele țărilor membre ale C.E.E. care nu se vor putea supune acestei reguli, va fi permisă funcționarea într-un interval mai larg (de cel mult ±4,5%). Treptat se prevede uniformizarea intervalului de fluctuare, astfel încît într-o perioadă de cel mult doi ani de la data intrării în vigoare a noului sistem toate valutele membre să aibă cursuri fixe în limita a ±1%.

4. În general, intervențiile pentru păstrarea cotațiilor în limitele stabilite vor fi făcute în valutele țărilor participante (deci nu în dolari), iar modificările cursurilor fixe (cursuri centrale — în terminologia folosită) vor trebui să fie acceptate prin consens. Intervențiile și orice măsuri privind cursurile de schimb vor presupune consultări prealabile corespunzătoare între instituțiile specializate ale țărilor membre.

5. Va fi creată o nouă unitate monetară europeană (ECU-European Currency Unit), egală cu actuala unitate de cont calculată pe baza „coșului" vest-european de valute și ea va deveni „centrul viitorului sistem". Această unitate, germenele viitoarei monede comune vest-europene, ar fi utilizată pentru operațiunile dintre băncile centrale ale țărilor membre, iar treptat și pentru alte operațiuni. O primă emisiune de ECU va fi realizată pe baza formării de rezerve în dolari, aur și valutele țărilor membre. Băncile centrale vor depune o parte din rezervele lor de dolari și vor primi în schimb ECU.

6. Noul sistem nu se va limita doar la țările membre ale C.E.E., el urmînd să fie deschis și altor țări vest-europene care sînt interesate și sînt legate de C.E.E. (de exemplu Austria, Norvegia, Suedia, Elveția).

În prezent se desfășoară negocieri la nivelul experților financiari din țările membre, încercîndu-se să se pună de acord pe calea unor formule tehnice divergențele existente. Astfel Anglia și Italia condiționează participarea la preconizatul sistem monetar vest-european de acordarea unor facilități care să permită valutelor proprii să se mențină fără mari dificultăți în cadrul sistemului. Italia a cerut de exemplu, ca marjele de fluctuație (de intervenție) să fie de 6—8%.

Anglia a condiționat concesiile pe care le-ar face prin aderarea la sistem, de revizuirea unora din politicile regionale și agricole ale Pieței Comune. În general, cercurile financiare apreciază că totuși va fi greu să se elimine toate divergențele actuale existente pînă la 1 ianuarie 1979.

Mugur ISĂRESCU

*) *W. M. Corden : Inflația, cursurile de schimb și economia mondială. Oxford, editura Clarendon, 1977 (pag. 150—154).*

Noțiuni, termeni, operațiuni

Bursele internaționale de mărfuri

Bursele internaționale de mărfuri au apărut concomitent cu dezvoltarea operațiunilor comerciale specifice, ele trecînd printr-o serie de prefaceri și transformări succesive. Inițial, bursele funcționau în porturi ca loc de întîlnire a comercianților care se interesau de desfacerea afacerilor, de plecarea și sosirea corăbiilor. Aici, negustorii obțineau informații din alte țări despre nivelul schimburilor, organizarea tîrgurilor, capacitatea de credit a comercianților, nivelul cererii și ofertei de mărfuri etc. Pentru a fi ușor cunoscute și identificate, aceste localuri erau marcate cu o pungă fixată pe firmă sau pe peretele clădirii. De aici se presupune că a provenit cuvîntul „Bursa" (cuvîntul pungă se traduce în limba italiană prin expresia „di borsa") *).

Prima bursă mondială în adevăratul înțeles al cuvîntului a fost Bursa din Anvers, inaugurată în anul 1531. La început obiectul principal a fost negocierea tratelor și monedelor. Dintre consecințele funcționării burselor se menționează dezvoltarea comerțului de mărfuri și a pieței creditului.

De la apariția lor și pînă în secolul al XVII-lea, la aceste burse se negociau în afară de mărfuri și alte feluri de valori, în special efecte, trate asupra străinătății, metale prețioase și monede ale diferitelor state. Mai tîrziu, după ce apar titlurile de stat (efectele publice), bursele au luat o mare dezvoltare prin negocierea și a acestor titluri. Treptat ia extindere în activitatea acestor piețe și valori sau mărfuri ca: cereale, petrol, lînă, fier, bumbac, cauciuc și diferite alte materii prime. Acest fapt a dus la o specializare și o separație în activitatea lor în burse de mărfuri și burse de valori, acestea din urmă la rîndul lor: de efecte și de devize.

Diferența între o piață obișnuită și bursă o formează felul special în care se negociază la bursă. Modul de a negocia la bursă, o anumită marfă, de o anume calitate, în cantități sau partizi uniforme, a făcut să apară unele reguli stabilite și acceptate în prealabil de participanții la negociere. Ele sînt cunoscute sub numele de uzanțe, mărfurile negociate nu pot fi decît de un anumit fel și tip, putîndu-se vinde numai după denumire, sau cel mult după probe sau mostre și în anumite cantități. O altă caracteristică a burselor este faptul că în cadrul lor nu se pot negocia decît valori fungibile, mărfuri care pot fi substituite printr-o altă cantitate, din care cauză ele mai sînt numite și piețe de mărfuri fungibile. Prin natura și modul lor de funcționare, bursele nu sînt apte a fi folosite ca piețe pentru valori nefungibile. La burse se pot tranzacționa mărfuri care nu au fost încă produse, iar negocierile se încheie pe baza unor formulare tipizate.

După gama de mărfuri tranzacționate bursele se împart în burse specializate și burse generale. La bursele specializate se comercializează o singură marfă sau un număr restrîns, iar la cele generale o gamă mai largă de produse.

Bursele de mărfuri pot fi împărțite de asemenea, în burse cu caracter național cum sînt cele din Italia, Franța, R.F.G., Japonia etc. și burse de mărfuri cu profil internațional. Acestea efectuează operațiuni pentru clienți din diverse țări și au un rol important în dezvoltarea comerțului mondial. Dintre acestea pot fi enumerate bursele de metale și de zahăr din Londra, bursele de cauciuc din Singapore și Londra, bursele de cereale de la Chicago, Winnipeg, Buenos Aires, Londra, Liverpool, bursele de bumbac de la New-York și Londra etc.

După principiul de organizare, bursele se pot împărți în burse sub egida statului și burse organizate de diferite asociații ale producătorilor. Ca formă juridică, bursele sînt organizate ca societăți pe acțiuni cu un număr limitat de membri. Capitalul de bază se subscrie sub formă de certificate la un număr determinat de membri. Deținătorii certificatelor nu primesc dividende, ci au doar dreptul de a încheia tranzacții în incinta bursei. Dreptul de a trata și încheia tranzacții la bursă îl au anumite persoane, anumiți agenți oficiali sau mijlocitori oficali care pot primi ordinele de vînzare sau de cumpărare, ce pot fi fixe, limitate, fără limită sau aux mieux. Prin ordin limitat se înțelege că mijlocitorul oficial, poate încheia valabil numai cînd cursul din ziua respectivă ajunge la nivelul indicat de client. Ordinul trebuie să arate cît timp rămîne valabil. Prin ordin fără limită, se înțelege că mijlocitorul poate încheia operațiuni de vînzare, sau cumpărare, la orice curs din cele care s-au tratat și încheiat operațiuni în acea zi.

Încheierile se fac numai în incinta bursei, de către mijlocitorii oficiali, care fac strigările într-un anumit spațiu rezervat lor. Tot acolo se află și membrii care compun comisiunea cotei, care lucrează sub supravegherea comisarului guvernului și a sindicatului Bursei.

În timpul cît se lucrează la bursă accesul în sală este permis numai membrilor asociați, agenților sau mijlocitorilor oficiali, remizierilor oficiali, membrilor Comitetului Bursei, funcționarilor Bursei, și persoanelor special autorizate de Comitetul Bursei. La operațiunile de bursă pot participa și membri individuali, care au dreptul de a încheia tranzacții pe cont propriu, cum sînt diverși comercianți sau intermediari denumiți „dealers".

În funcție de drepturile de care dispun, membrii asociațiilor de bursă se împart în: membri cu drepturi depline și membri cu drepturi limitate. Cei cu drepturi depline încheie operațiuni de bursă direct sau prin reprezentanții lor și sînt în general cetățeni din țara respectivă. Membrii cu drepturi limitate, sînt firme specializate în producția și comerțul mărfurilor de bursă. Ei pot fi din orașul bursei sau din afara lui sau asociați autohtoni și străini. Brokerii sau agenții de bursă sînt intermediari, ei nu pot face tranzacții pe cont propriu. Prin activitatea lor creează un cadru de confruntare între vînzători și cumpărători, garantînd realizarea contractelor față de cei doi parteneri principali și permițînd astfel o formă adecvată de asigurare față de o eventuală plată. Vînzătorii și cumpărătorii desigur ar putea ei înșiși stabili prețul pentru un contract, fără mijlocitori, dar de fapt această modalitate nu este practicată în cadrul bursei. Brokerii primesc pentru serviciul lor un comision, de obicei de circa 1% din valoarea cumulată a vînzărilor și cumpărărilor. Brokerul, în afară de mijlocirea tranzacțiilor, fie în calitate de agent oficial, fie de intermediar particular (Anglia și S.U.A.) are și rolul de a strînge cît mai multe informații pentru clienții săi, avînd în vedere abundența de date stastistice de la brusă. Totodată, un broker bine informat poate, la rîndul său, să facă aprecieri cît mai veridice asupra situației pieței, asupra tendințelor și schimbărilor de preț, care se pot dovedi utile în efecuarea unor operațiuni avantajoase.

Bursa este condusă și administrată de un comitet al bursei, compus din mai mulți membri, aleși pe un timp

---

*) *După cercetările făcute mai tîrziu de Max Furst și publicate în lucrarea sa „Die Borse" (1912), rezultă că originea Bursei trebuie găsită în orașele italiene Genua, Veneția și Florența, care concentrau înainte de descoperirea Americii viața comercială a lumii, unde toate firmele mari își aveau legăturile și sucursalele lor. Negustorii din toată lumea tratau aici afacerile lor de preferință într-o casă care era ornată pe unul din pereții exteriori cu o piatră pe care erau sculptate trei pungi cu bani. Casa aparținea unei familii patriciene numită Van der Beurse, iar locul în care se afla era cunoscut sub numele de Beurs sau Burs.*

De la această familie și casă se presupune că a rămas numele și noțiunea de Bursă — loc de reuniune a negustorimii care s-a menținut în secolul al XV-lea și al XVI-lea, fiind adoptat ulterior și la Anvers. De aici apoi s-a generalizat trecînd în secolul al XVI-lea în toate centrele unde aveau loc asemenea reuniuni.

anumit (4 ani), care are atribuțiuni de supraveghere și control, privind modul de îndeplinire a sarcinilor. Operațiunile tratate la bursă, sînt supravegheate și controlate de sindicatul bursei, care este șeful agenților ce au însărcinarea de a face la bursă negocieri pentru clienții lor. Ei au monopolul operațiunilor de bursă. În afară de agenții oficiali, în cadrul burselor activează și unele persoane care se ocupă cu centralizarea ordinelor de vînzare și cumpărare, atașați pe lîngă agenții oficiali. Ei se numesc remizieri și sînt numiți de comitetul bursei, la cererea agenților oficiali, avînd menirea să recruteze clientela.

Neînțelegerile care apar din executarea operațiunilor de bursă, au un regim juridic și o procedură specială, fiind judecate de persoane care sînt la curent cu practica și tehnica bursieră, numite „arbitri". Ei alcătuiesc o instanță de judecată creată special în acest scop numită „comisie de arbitri" sau „tribunal arbitral" sau „cameră de arbitraj". Deciziile Camerei Arbitrale sînt definitive și executorii. Ele se execută prin portărei. Asupra lor nu există drept de opoziție sau apel, ci numai recurs la Curtea de Apel.

dr. Ion OLTEANU

Fișier

Asigurarea împotriva riscurilor în exportul pe credit (II)

Vînzările la termen au apărut ca o necesitate pentru producătorii agricoli, ale căror produse (cum ar fi cerealele) se recoltează într-un interval scurt de timp, dar sînt utilizate în cursul unui întreg an. Asigurarea împotriva fluctuațiilor de prețuri în acest interval se realizează prin operațiuni de **hedging.** Cu timpul aceste operațiuni s-au extins la materii prime neagricole, cum ar fi argintul, produse ale industriei lemnului etc. și apoi în mod similar la asigurarea operațiunilor valutare pe termen, prin contractarea în compensație a unui credit în valuta operațiunii.

Vînzările la termen diferă de contractele clasice cu plata imediată, în special prin faptul că necesarmente se referă la o calitate a mărfii standardizată, în partizi determinați, livrabili la o anumită dată. (interval). Aceste tranzacții se încheie în cadrul burselor de mărfuri (vezi „Bursele" la rubrica „Noțiuni, termeni, operațiuni" din acest număr), conform procedurilor uzuale.

Caracteristic operațiunilor de hedging este că desfășurarea acestora nu implică întotdeauna și circulația mărfurilor de la un proprietar la altul. Un contract de vînzare la termen poate fi executat printr-o operațiune complementară de cumpărare, sau, în mod alternativ, prin livrarea efectivă a mărfii. Dealtfel aceasta este în fapt funcția principală a operațiunilor de hedging, de a adopta o poziție financiară inversă și egală cu privire la livrările curente și la termen, în așteptarea unui rezultat net care să evite peirderile datorate fluctuațiilor de prețuri.

Avantajele folosirii hadging-ului ca instrument de marketing pentru grupele de produse amintite sînt următoarele :

- permite stabilirea prețurilor produselor înainte de realizarea lor efectivă (ex. la produse agricole înainte de recoltare) ;
- permite stabilirea momentului conjunctural optim pentru livrarea produselor din stoc ;
- urmărește echilibrarea pe termen lung a cîștigurilor și pierderilor din operații comerciale, minimizînd pierderile datorate fluctuațiilor de prețuri, atît pentru vînzător cît și pentru cumpărător.

Mecanismul operațiunii

Prețurile la termen sînt în general superioare celor curente deoarece cuprind în plus : cheltuieli de depozitare, asigurare și dobîndă. Diferența între prețul curent, într-o anumită condiție de livrare (FOB, CIF etc.) și prețul la un termen viitor în aceeași condiție de livrare, constituie **baza operațiunii de hedging.**

Această diferență este influențată de următorii factori :

1. Raportul dintre cererea și oferta produsului pe piața internațională ;
2. Raportul dintre cererea și oferta înlocuitorilor produsului, inclusiv raportul dintre prețurile produs-înlocuitori ;
3. Distribuția geografică a producției și consumului ;
4. Problemele de transport ;
5. Disponibilitățile de spații de depozitare ;
6. Factori de calitate și condiționare.

Baza poate fi de două feluri : puternică — atunci cînd există o diferență relativ mică între prețurile curente și cele la termen ; slabă — atunci cînd diferența este mare. Există o interdependență și intercondiționare între prețurile curente și la termen, care face ca periodic ele să tindă spre o apropiere de nivel.

Cu toate acestea, foarte rar se întîmplă ca fluctuația prețurilor curente să fie egală cu cea a prețurilor la termen. O bază slabă este generată de o supraofertă în perioada curentă, care produce o însemnată reducere a prețurilor comparativ cu cele viitoare. O bază puternică exprimă tendința prețurilor curente de creștere, mergînd spre egalizarea prețurilor la termen.

Hedgingul în activitatea de export

Pentru a-și proteja operațiunile curente sau stocurile de produse pe care le deține, exportatorul efectuează o vînzare echivalentă de produse la termen, urmărind ca tendințele negative ale prețurilor de pe piața tranzacțiilor curente să fie compensată de tendințele pozitive ale prețurilor pe piața tranzacțiilor viitoare, sau vice-versa.

Studiu de caz

Un exportator care are o recoltă de 10 000 t porumb ce urmează a se recolta, pentru a-și asigura acoperirea cheltuielilor de producție și beneficiul scontat prin operațiunea de export se hotărăște să contracareze riscului fluctuațiilor de prețuri printr-o operațiune de hedging.

În acest scop consultă evoluția „bazei" la bursa de mărfuri (vezi schema) la care urmează să realizeze operațiunea și constată că prețul scontat nu poate fi obținut decît în luna decembrie. Astfel, dacă prețul complet de export este de 150 u.m./tonă, el poate să aștepte momentul conjunctural optim din decembrie pentru care se estimează prețul de 158 u.m./tonă.

Pentru a se asigura împotriva fluctuației prețurilor face o operație de vînzare la termen de 10000 t pentru decembrie cu prețul de 158 um/tonă. În cazul în care prețurile scontate pentru decembrie nu se realizează, respectiv prețul la operațiile curente

Produsul „Porumb"

Luna	Săptămîna	Cotația	L	M	M	J	V
Septembrie	3—10	La termen (3 luni)	158	158	157,5	155	156
		Curentă	150	148	149	148	149
		Baza	8	10	8,5	7	9

ajunge la 147 um/t iar prețul la operațiile la termen la 155 um/t, pierderea suferită prin scăderea valorii stocului propriu va fi compensată de răscumpărarea la un preț mai mic a contractului pe termen.

Hedging-ul importatorului constituie un instrument de marketing utilizat de cumpărătorul de materii prime și alte mărfuri fungibile pentru a-și asigura prețul de aprovizionare la un termen viitor.

În acest scop prima tranzacție pe care o încheie importatorul este o cumpărare la termen. Această cumpărare este menită să-i ofere certitudinea posibilității de aprovizionare la un preț cunoscut în perioada următoare.

De regulă operațiile de hedging în import nu se fac în scop speculativ ci pentru a-și proteja desfășurarea fără perturbații a activității productive.

J. GEORGESCU

In actualitate

Protecționism

Potrivit raportului Băncii Mondiale asupra dezvoltării, din acest an, comerțului internațional este marcat de un puternic val protecționist în țările industrializate.

Instrumentele utilizate pentru realizarea acestor politici comerciale sînt diverse, cum ar fi : restricții voluntare ale exporturilor, contigente, convenții de marketing, obstacole administrative, completate cu acordarea de subvenții pentru susținerea producției unor industrii care nu au acoperită cererea.

Un prim rezultat al acestor politici asupra țărilor în curs de dezvoltare este concentrarea exporturilor acestor state la relativ puține categorii de produse manufacturate. Argumentul că reducerea importurilor din țările în curs de dezvoltare ar duce la reducerea șomajului și inflației în țările capitaliste dezvoltate nu rezistă, după cum demonstrează raportul deoarece :

— Întîrzie modificările structurale în ocupația forței de muncă în țările industriale, menținînd nivele necompetitive ale costurilor în ramurile tradiționale ale industriei : textilă, confecții, încălțăminte, etc. Simultan în construcții de mașini și chimie, ramuri de o productivitate mai mare a muncii s-ar înregistra o reducere a costurilor avînd ca efect diminuarea inflației.

— Reducerea încasărilor țărilor în curs de dezvoltare din exporturi ca urmare a măsurilor protecționiste conduce la reducerea corespunzătoare a cerințelor de import ale acestor state, ceea ce se resfrînge ca un bumerang asupra economiei statelor capitaliste dezvoltate, prin reducerea producției în ramurile exportatoare accentuînd șomajul.

Oportunități ale firmelor mijlocii

Pentru întreprinderile mijlocii din R.F. Germania problema menținerii ocmpetitivității cu marile firme constructoare de mașini din țară și în general din Europa a devenit din ce în ce mai dificilă, în special datorită eforturilor financiare pe care le implică introducerea de noi produse în fabricație.

În această situație una din posibilitățile de depășire a handicapului inovațional care apare pentru firmele de acest gen este dezvoltarea cooperării cu alte firme din țară și din străinătate. Ceea ce recomandă întreprinderile mijlocii ca apte să dezvolte cooperări în producție cu succes este flexibilitatea comparativ ridicată a acestora. Prin intermediul Consiliului comercial anglo-vest german din Köln și a IHK, Londra au fost încurajate realizarea unor astfel de contracte de cooperare între firme engleze și vest-germane. Inițierea unor cooperări în producție, în cercetaredezvoltare atunci cînd este continuată cu cooperare în marketing conduce la sporirea importantă a debușeelor.

Prețul zahărului și „petrolul verde"

În urmă cu numai 4 ani prețul zahărului atinsese prețul record de 1267,5 $/tona cubică la bursa din Londra. În prezent prețul oscilează în jurul a 200 $/tonă. Schimbarea atitudinii de consum față de zahăr în numeroase țări, în special în cele dezvoltate, ca urmare a preocupărilor pentru dietă și alimentația rațională, ca și uitilizarea largă a înlocuitorilor, au contribuit la scăderea cererii pentru zahăr. Se apreciază că în prezent excedentul de zahăr pe piața mondială ar fi de circa 6 milioane tone. Potrivit aprecierilor FAO creșterea medie anuală a producției mondiale pînă în 1985 va fi de 2.6%, în timp ce prognoza cererii indică creșteri de numai 2,3% pe an, în același interval.

În acest context sînt emise păreri potrivit cărora viitorul zahărului îl constituie prelucrarea în industria petrochimică. Unele țări, ca Brazilia, și-au elaborat, deja programe de transformare a zahărului în alcool carburant, pentru a compensa cel puțin partail importurile de petrol care grevează în prezent balanța comercială cu circa 4 miliarde dolari anual.

Automobilele din Rio de Janeiro și Sao Paolo utilizează deja amestec carburant conținînd alcool în proporție de pînă la 20%. Producătorilor brazilieni de automobile li s-a recomandat să realizeze motoare cu combustie 100% cu alcool sau cum se mai numește „petrolul verde".

O societate mixtă englezo-americană cu sediul lîngă Liverpool va începe anul viitor pentru prima dată în lume producția pe baza prelucrării zahărului de material biodegradabil pentru textile, mase plastice, cosmetice, detergenți și alimente. Este posibil ca peste puțin timp să spunem „ce risipă de energie făceam consumînd zahărul pentru alimentație".

Societatea mixtă Depolma

Societatea mixtă polono-vestgermană Depolma cu sediul la Dusselduf a fost a fost înființată în urmă cu 12 ani pentru comercializarea mașinilor poloneze pe piața vest-germană. Societatea pe lîngă activitatea comercială și-a adus un important aport la promovarea cooperării industriale între firme din cele două țări. Dintre cooperările mai importante pot fi amintite cele dintre Bumar și Stetter în fabricația de mașini pentru transportat beton, dintre firma Polimex-Cekop și Susemihl în fabricația de ferăstraie circulare ; apoi cooperări pe terțe piețe în livrarea unei fabrici de ciment în Irak, în cooperare cu firma Krupp-Polysius, în realizarea împreună cu Mannesmann a Combinatului chimic din Maroc, pentru care partea poloneză a livrat întreaga instalație de acid sulfuric, la lucrări de montaj din Libia împreună cu firma vest-germană Lohmann.

Volumul activității atinse în 1977 era de 230 milioane mărci vestgermane.

Recent profilul de activitate al societății a fost lărgit cu un nou sector — prezentarea și comercializarea produselor de artă.

Redactorul rubricii
RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Obligația de comunicare a specificațiilor

Calitatea și sortimentul produselor ce se livrează de către unitățile socialiste se determină în contractele de furnizare prin referire la standarde de stat, norme interne, caiete de sarcini etc.

De multe ori însă, simpla referire la standardul de stat sau la norma internă nu constituie o determinare suficientă a produsului sub aspect calitativ. Aceasta — deoarece, în unele cazuri, standardele și normele interne cuprind o gamă mai mare de produse de același fel în cadrul căreia părțile contractante trebuie să se fixeze asupra unui anumit sortiment care să corespundă nevoilor beneficiarului.

În asemenea cazuri deci, pentru îndeplinirea conformă a sarcinii de plan, una dintre părțile contractante (beneficiarul) are obligația să-i comunice celeilalte părți (furnizorului) specificațiile produselor care urmează să se livreze.

Această comunicare se face, de regulă, chiar la încheierea contractului, pentru ca furnizorul să fie în situația de a-și putea organiza din timp producția și aprovizionarea tehnico-materială. Cu alte cuvinte, părțile stabilesc, prin însești clauzele contractului, specificațiile produselor care urmează să se execute. Specificațiile pot constitui în acest caz și obiectul neînțelegerilor precontractuale care se rezolvă conform procedurii cunoscute.

Comunicarea specificațiilor după încheierea contractului este reglementată de art. 3 alin. penultim din Legea nr. 71/1969 numai pentru produsele sezoniere sau cu ciclu scurt de fabricație: „Pentru produsele sezoniere ori cu ciclu scurt de fabricație, organizațiile socialiste vor stabili în contracte termenele la care vor prezenta specificațiile și detaliile pentru aceste produse".

Specificațiile nu se confundă cu datele care se transmit, de obicei, prin comandă. Ele cuprind detalii tehnice fără de care furnizorul nu poate să înceapă fabricarea produselor care formează obiectul contractului.

Necomunicarea specificațiilor pentru produsele sezoniere și cele cu ciclu de fabricație este sancționată, potrivit art. 1 lit. b din H.C.M. nr. 306/1970, prin plata de penalități.

Aceste penalități se calculează prin aplicarea unui coeficient la prețul produselor care nu au putut fi executate din cauza întîrzierii în comunicarea specificațiilor.

Desigur că plata penalităților nu constituie singura consecință a respectivei întîrzieri. Beneficiarul este obligat, în conformitate cu dispozițiile art. 21 din aceeași lege, să repare și prejudiciul cauzat furnizorului prin neîndeplinirea obligației de a comunica în termen specificațiile. Este vorba, desigur, despre prejudiciul care nu a fost acoperit prin plata penalităților.

Pe lîngă aceste consecințe, beneficiarul nu va putea obține de la furnizor penalitățile și daunele aferente nelivrării produselor la termenul contractual, întrucît — prin ipoteză — respectiva nelivrare este consecința întîrzierii în îndeplinirea obligației contractuale amintite care revine beneficiarului în calitate de debitor.

Desigur că și în privința neîndeplinirii obligației de comunicare a specificațiilor, sînt incidente dispozițiile art. 23 din Legea nr. 71/1969, beneficiarul care nu și-a putut îndeplini obligația din cauză de forță majoră fiind exonerat de răspundere. Riscul neexecutării contractului din această cauză va fi suportat însă, de către beneficiar care nu va fi îndreptățit să obțină angajarea răspunderii furnizorului care, în asemenea condiții, a fost în imposibilitate de a realiza și livra produsele contractate.

Obligația beneficiarului nu poate fi considerată îndeplinită decît dacă a comunicat specificații complete, în concordanță cu sarcina de plan și obiectul contractului, precum și cu respectarea normativelor tehnice privind executarea și livrarea produsului contractat.

Cerința comunicării complete se analizează sub două aspecte. În primul rînd, este necesar să se specifice detaliile tehnice pentru întreaga cantitate de produse contractată sau pentru întreaga cantitate ce urmează să fie livrată la o anumită dată sau într-o anumită perioadă. Dacă obligația privește, de pildă, 10.000 m.p. produse, iar specificațiile s-au comunicat numai pentru 8.000 m.p., se răspunde în legătură cu diferența de 2.000 m.p. În al doilea rînd, dacă specificațiile trebuie să cuprindă mai multe elemente tehnice fără de care produsul nu poate fi executat și livrat, transmiterea parțială a acestor elemente nu poate avea semnificația îndeplinirii obligației de comunicare a specificațiilor.

Specificațiile, avînd rolul de a amănunți determinarea obiectului contractului, nu se vor considera valabil transmise dacă sînt în concordanță cu acest obiect. Altfel spus, prin comunicarea specificațiilor nu se poate modifica, ci doar detalia obiectul contractului.

De asemenea, obligația beneficiarului nu se consideră îndeplinită prin transmiterea unor specificații care nu se înscriu în limitele normativelor tehnice după care se execută produsul. Astfel, de pildă, în materie de produse lemnoase, standardele de stat prescriu limitele dimensionale în care se execută aceste produse. Nu sînt valabile acele specificații care cuprind dimensiuni ce se situează deasupra sau dedesubtul acestor limite.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Participarea vînzătorului la controlul calitativ al mărfurilor în țara cumpărătorului

Poziția juridică a vînzătorului față de controlul calitativ al mărfurilor efectuat în țara cumpărătorului — deci în străinătate — prezintă aspecte variate în cadrul Condițiilor generale de livrare C.A.E.R. Uneori vînzătorul poate fi obligat, independent de voința sa, să participe la o asemenea verificare. De obicei însă el dispune de facultatea de a conveni în această privință, prin înțelegere cu cumpărătorul.

Obligația vînzătorului de a fi prezent (în fapt printr-un delegat) la efectuarea controlului calitativ în țara cumpărătorului rezultă în primul rînd din prevederile par. 26 pct. 6 din C.G.L. Potrivit textului citat, o asemenea îndatorire ia naștere în cadrul anumitor livrări de mărfuri, din inițiativa cumpărătorului și în condițiile stabilite prin acordul părților în cauză.

Categoria de livrări la care se referă paragr. 26 pct. 6 din C.G.L. are drept obiect „utilajele complexe mari".

Datorită specificului acestora, controlul productivității convenite prin contractul de livrare trebuie îndeplinit, potrivit par. 26 pct. 5 din C.G.L., la locul instalării utilajelor, așadar în țara cumpărătorului. Este adevărat că par. 26 pct. 5 localizează în aceeași țară controlul calitativ referitor și la alte mașini și utilaje, însă nu instituie obligativitatea participării vînzătorului la această verificare decît dacă livrarea a avut de obiect, așa cum s-a arătat, utilajele complexe mari.

Chiar în cazul acestor din urmă, produse, C.G.L. lasă totuși la latitudinea cumpărătorului să aprecieze dacă prezența vînzătorului se impune sau nu la efectuarea controlului calitativ. Dacă cumpărătorul cere explicit o atare participare, manifestarea sa de voință creează în sarcina vînzătorului obligația de a se conforma. El nu ar putea să refuze solicitarea, participarea fiind necesară. Dacă însă cumpărătorul nu ia inițiativa de a cere vînzătorului să fie prezent la verificare, prevederile par. 26 pct. 6 din C.G.L. nu sînt îndeplinite, astfel că obligația în discuție nu ia naștere.

În fine, modul de participare a vînzătorului la controlul productivității utilajelor complexe mari trebuie să fie „convenit de părți", desigur la cererea cumpărătorului, așa cum se precizează în par. 26 pct. 6 din C.G.L.

Cele trei cerințe arătate (livrare de utilaje complexe mari, cererea cumpărătorului ca vînzătorul să participe la verificarea calitativă și acordul părților asupra modalităților efectuării acesteia) trebuie îndeplinite cumulativ spre a genera obligativitatea prezenței vînzătorului la controlul productivității mărfii, în țara cumpărătorului. Rezultatele unei asemenea verificări se menționează într-un protocol, care se semnează de ambele părți, așa cum dispune par. 26 pct. 6 din C.G.L.

O altă situație în care vînzătorul are îndatorirea să ia parte la verificarea calitativă desfășurată în țara cumpărătorului a fost consacrată de practica arbitrală de comerț exterior. Este vorba de acțiuni arbitrale care au ca obiect defecte ale mărfii, reclamate în prealabil de către cumpărător, însă fără să fi obținut satisfacție pe cale amiabilă din partea vînzătorului.

În asemenea litigii, organul arbitral poate să considere necesară o reexaminare amănunțită, în prezența ambelor părți, a însușirilor produsului livrat. Potrivit unei expresii care s-a încetățenit, se procedează astfel la o „verificare comună". Aceasta urmează să servească apoi ca probă edificatoare pentru ca organul arbitral să soluționeze în deplină cunoștință de cauză reclamația calitativă formulată de către cumpărător și să decidă dacă este justă sau nu.

În cazul în care se admite o verificare comună, vînzătorul nu ar putea lipsi de la efectuarea ei, prezența sa (desigur prin delegat) fiind obligatorie. Totodată, cumpărătorului îi incumbă îndatorirea să conserve în condiții optime marfa în dispută și să o prezinte la data efectuării controlului calitativ, care altfel nu ar putea fi realizat.

În afară de cazurile arătate mai sus, participarea vînzătorului la controlul ce ne preocupă este facultativă și lăsată ca atare la aprecierea sa. Participarea își păstrează în principiu caracterul neobligator, chiar dacă verificarea mărfurilor în țara cumpărătorului este impusă de prevederile C.G.L. În adevăr, par. 26 pct. 5 din C.G.L., organizînd controlul integral sau parțial de productivitate la locul instalării utilajelor, nu cere și prezența vînzătorului (dacă e vorba, bineînțeles, de alte mărfuri decît utilajele complexe mari, la care se referă prevederile par. 26 pct. 26 din C.G.L., analizate anterior).

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

financiar

Întîrzieri în efectuarea plăților. Precizări

Printr-o scrisoare primită de la C. Grigoriță, economist din Brașov, ni se solicită lămuriri în legătură cu practica arbitrală referitoare la aplicarea penalităților și dobînzilor în cazul îndeplinirii cu întîrziere a obligațiilor de plată care revin unităților socialiste. Cînd se aplică penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970 ?, cînd se aplică dobînda legală de 6% pe an conform Codului civil ? care sînt situațiile cînd nu se acordă nici penalități și nici dobînzi ? — se întreabă cititorul nostru care își exprimă și unele nedumeriri în legătură cu soluțiile arbitrajului care nu i se par întru totul concordante.

Vom încerca, în cele ce urmează, să răspundem la aceste întrebări și să spulberăm aceste nedumeriri care — anticipăm — nu sînt întemeiate.

Trebuie să începem prin a arăta că legislația economică în vigoare, ca și cea anterioară, consacră obligativitatea stabilirii raporturilor contractuale în scris, în forma prevăzută de lege. Această cerință, privitoare la forma contractului economic, este pe deplin justificată dacă avem în vedere complexitatea și importanța raporturilor contractuale care se stabilesc între unitățile socialiste în baza și în vederea îndeplinirii sarcinilor de plan. Elementele contractului trebuie stabilite precis și în mod complet întrucît, în lipsa unei asemenea stabiliri, se pot ivi, în cursul executării, elemente echivoce și neînțelegeri, de natură să pericliteze îndeplinirea întocmai a sarcinilor de plan și a obligațiilor contractuale.

Față de cele învederate, apare în mod clar necesitatea ca stabilirea raporturilor contractuale și executarea lor cu nesocotirea formei scrise prevăzute de lege să nu rămînă fără urmări. Este motivul pentru care practica arbitrală sancționează aceste abateri de la disciplina contractuală, recunoscînd doar efecte limitate executărilor săvîrșite cu încălcarea dispozițiilor normative care consacră obligativitatea formei scrise a contractului. În acest sens, livrările efectuate în asemenea condiții — și care nu contravin altor dispoziții normative — dau naștere în sarcina unității furnizoare obligației de a răspunde pentru calitatea produselor livrate, iar în sarcina unității beneficiare — obligației de a achita prețul produselor pe care le-a acceptat și de a restitui, dacă este cazul, ambalajele în care s-au livrat produsele. În cadrul acestor efecte limitate, în cazul întîrzierii sau refuzului nejustificat de plată a prețului, unitatea beneficiară nu răspunde cu penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970 și nici cu dobînda legală de 6% pe an.

Nu este vorba de o inconsecvență a practicii arbitrale, ci de necesitatea sancționării unității furnizoare care a procedat la livrare fără să fi încheiat, în prealabil, un contract scris cu unitatea beneficiară. Întrebuințăm aici noțiunea de contract scris în sensul său larg, înțelegînd atît contractul încheiat în forma înscrisului unic, cît și comanda urmată de acceptare sau de executare.

Aceasta este deci, explicația soluțiilor de neacordare a penalităților și dobînzilor în situațiile de încălcare a dispozițiilor legale privind forma contractului.

Cînd se aplică penalitățile prevăzute de art. 1 lit. g și h din H.C.M. nr. 306/1970 și cînd se aplică dobînzile de 6% pe an ? este a doua întrebare la care solicită răspuns tovarășul C. Grigoriță.

Delimitarea dintre cele două situații se poate face în baza prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 306/1970 potrivit cu care „pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice se stabilesc, în sarcina părții în culpă, următoarele penalități".

Deci, penalitățile se aplică numai în cazul neîndeplinirii obligațiilor de plată **rezultînd din contracte economice.** Asemenea obligații pot izvorî și din alte raporturi juridice, iar nu din contracte economice. În aceste din urmă situații se aplică, conform art. 1088 C. civ., dobînda legală de 6% pe an prevăzută de Decretul nr. 311/1954. Men-

ționăm că, spre deosebire de relațiile de drept civile, în cadrul raporturilor dintre unitățile socialiste nu este nevoie de punere de întîrziere, astfel că dobînzile legale se datorează de la data cînd obligația de plată neîndeplinită a devenit scadentă.

În această privință, citățm următoarele considerente din Decizia primului arbitru de stat. nr. 2758/1978: „Examinîndu-se susținerile petiționarei, se constată că sînt neîntemeiate, întrucît, în speță, este vorba de restituirea unei sume încasate din eroare și nu a unei sume încasate în baza unei prestații sau livrări efectuate pe bază de contract economic, pentru a se putea face aplicațiunea prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 306/1970. Pentru lipsa de folosință a sumei, reclamanta este îndreptățită să primească daune interese de 6% pe an..."

Pentru înțelegerea și mai clară a problemei, precizăm că soluția de mai sus s-a dat în situația cînd unitatea pîrîtă a încasat de două ori suma care i s-a adjudecat printr-o hotărîre arbitrală și a întîrziat să restituie ceea ce a încasat, a doua oară, în mod nejustificat.

Fiind lămurite deci, regulile de bază care guvernează acordarea sau neacordarea penalităților și a dobînzilor legale, adăugăm că, de la caz la caz, pot interveni elemente particulare care influențează, uneori în mod esențial, dreptul creditoriului la dobînzi ori penalități. De pildă, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2644/1978, s-au reținut următoarele:

„Capătul de cerere privitor la penalități de întîrziere de 0,3% pe zi a fost respins de organul arbitral, din considerentele hotărîrii rezultînd că numai în timpul soluționării litigiului părțile au reușit să stabilească în mod corespunzător starea de fapt, o serie de aspecte fiind convenite în mod echivoc, din care cauză au dat naștere la interpretări diferite.

Această apreciere a organului arbitral se justifică, întrucît numai în faza de soluționare a litigiului s-au putut aduna toate elementele care explică condițiile reale în care au avut loc transporturile de sfeclă, eliminîndu-se confuziile ivite pe parcurs, determinate și de modul convenției dintre părți".

Am intenționat să exemplificăm doar varietatea situațiilor particulare pe care viața le oferă spre a demonstra că soluțiile trebuie să fie diversificate, adecvate fiecărui caz în parte. Deci, adoptarea unor soluții diferite nu are semnificația unor rezolvări neconcordante, atîta vreme cît dispozițiile normative și principiile stabilite sînt respectate.

H. MATEI

practică judecătorească

● ***Trecerea definitivă în altă muncă cu alte atribuții și cu diminuarea retribuției este nelegală.*** Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39, alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin decizia nr. 17 din 6 martie 1978 a statuat că trecerea definitivă a unei persoane într-o altă funcție, cu alte atribuții de serviciu și cu diminuarea corespunzătoare a retribuției, în cadrul aceleiași unități, este nelegală, deoarece, potrivit art. 67 din Codul muncii, trecerea în altă muncă decît aceea prevăzută în contractul de muncă nu poate avea loc decît temporar și numai cu păstrarea funcției și a retribuției avute anterior.

● ***Oferirea ulterioară a unei munci corespunzătoare consolidează desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității.*** Este știut că potrivit art. 133, alin. 1 din Codul muncii, unitatea este obligată ca înainte de a lua măsura desfacerii contractului de muncă din inițiativa sa, pentru cazurile prevăzute de art. 130 (1), lit. a-c, e și f să ofere persoanelor în cauză trecerea în altă muncă corespunzătoare, solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor de repartizare în muncă sau, după caz, să ia măsuri pentru recalificarea acestora. În acest sens, prin pct. 5 din decizia de îndrumare nr. 9 din 28 decembrie 1974 a Plenului Tribunalului Suprem se face precizarea că neluarea acestor măsuri înaintea desfacerii contractului de muncă este de natură să ducă la anularea deciziei de desfacere a contractului de muncă. *(în C. D. anul 1974 p. 32).*

Printr-o recentă decizie a Tribunalului Suprem, secția civilă (decizia nr. 545 din 30 martie 1978) s-a statuat că dacă unitatea își îndeplinește această obligație după desfacerea contractului de muncă, măsura luată (respectiv denunțarea contractului de muncă) se consolidează. Decizia la care ne referim apare cu totul realistă, fără a lipsi însă de eficiență dispoziția citată din Codul muncii și fără a știrbi garanția dată persoanelor încadrate, cu privire la stabilitatea în muncă. Într-adevăr, în cazul în care măsurile premergătoare desfacerii contractului au dus, sau nu, la rezultatul dorit de lege, chiar dacă au fost luate după denunțarea contractului de muncă, cel în cauză nu mai poate invoca nulitatea deciziei unității. Contestația acestuia urmează a fi examinată numai în legătură cu despăgubirea cuvenită pentru perioada de timp de la desfacerea contractului și pînă la îndeplinirea ulterioară a menționatei obligații legale.

● ***Competența de a soluționa litigii privitoare la plata drepturilor bănești.*** Confirmînd constanta practică a instanțelor de judecată, Tribunalul Suprem, secția civilă prin decizia sa nr. 498 din 23 martie 1978 a statuat că soluționarea litigiilor privitoare la plata drepturilor bănești cuvenite aparține organelor de jurisdicție a muncii, iar nu organelor administrative. Organul de jurisdicție deci, nu poate stabili încadrarea și nici retribuirea celui în cauză, măsuri de exclusivă competență a administrației, dar poate soluționa cererile privind neplata drepturilor de retribuire cuvenite pentru munca depusă în funcția respectivă (în acest sens și prevederile art. 208 din Legea nr. 57/1974).

● ***Dreptul la indemnizația de transferare.*** Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 750 din 9 mai 1978, confirmînd practica sa mai veche a statuat ca indemnizația de transferare prevăzută de art. 75, alin. 1, din Legea nr. 57/1974 se cuvine celor transferați numai în cazul mutării lor efective în localitatea în care se află noul loc de muncă. S-a decis că nu este suficientă numai schimbarea domiciliului permanent fără ca cel în cauză să se mute efectiv în noua localitate, după cum locuirea efectivă în acea localitate dă dreptul la încasarea indemnizației de transfer chiar dacă se stă numai pe baza unei vize de reședință. Astfel spus, mențiunile din Buletinul de identitate decid dreptul la indemnizația de transfer, ci faptul de a locui efectiv în localitatea unde se află noul loc de muncă.

● ***Nerespectarea obligațiilor din contractul de ucenicie. Consecințe cu privire la cheltuielile de școlarizare.*** S-a discutat mult în literatura juridică de specialitate despre natura și caracterul contractului de ucenicie. S-a susținut că nu poate fi caracterizat ca o varietate a contractului de muncă deoarece — în principal — are un alt obiect, dar este un contract de drept al muncii, de netă apartenență la ramura dreptului muncii (Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, tratat, Editura științifică și enciclopedică, București 1977, p. 93, 94), iar instanța supremă a considerat că acest contract nu este deosebit de contractul de școlarizare (secția civilă, decizia nr. 693/1975 în Repertoriu II p. 287, speța nr. 120). În continuarea aceleiași linii de gîndire, Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 657 din 18 aprilie 1978 a considerat că acest contract este un contract sinalagmatic, cu obligații reciproce, în care executarea uneia din obligații este dependentă de executarea celeilalte, încît, dacă una din părți nu-și respectă obligația, ea nu poate sili cealaltă parte să și-o execute pe a sa, astfel cum prevede art.

1020 Cod civil. Prin consecință, dacă unitatea nu și-a respectat obligația de a-i asigura ucenicului pregătirea practică și teoretică, ci l-a pus să execute alte lucrări necalificate, plecarea ucenicului urmează a se considera justificată și deci nu este cazul a fi obligat la restituirea cheltuielilor de școlarizare.

● *Litigiu de muncă.* Tribunalul județean Timiș, prin decizia civilă nr. 30 din 10 ianuarie 1977, confirmă practica mai veche a instanței supreme stabilind că acțiunea pentru plata cheltuielilor de judecată făcute într-un litigiu de muncă și neacordate în cadrul acestuia, constituie, de asemenea, un litigiu de muncă. Într-adevăr, noul litigiu declanșat prin acțiunea persoanei încadrate în muncă reprezintă, în realitate, un accesoriu al primului proces. Așa fiind, cauza se judecă de către comisia de judecată competentă, iar instanța judecătorească soluționează litigiul în complet format dintr-un judecător și doi asesori populari.

dr. C. JORNESCU

întrebări și răspunsuri

● **ZDRAVCU N. ION — Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște,** întreabă dacă cerința prevăzută în art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 privind vechimea de cel puțin 4 ani în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite se referă și la muncitori ori maiștri sau numai la funcțiile medii. Din interpretarea logică și literală a prevederii citate rezultă că această condiție privește toate categoriile de personal, fiind comună tuturor.

Pentru orice pretenții bănești ale persoanelor încadrate în muncă față de unitate, termenul de sesizare a organelor de jurisdicție a muncii este de 3 ani de la data cînd drepturile trebuiau să le fie acordate, prevede art. 176 alin. 2 din Codul muncii.

● **MUNTEANU CONSTANTINA — București,** întreabă dacă o unitate furnizoare poate fi obligată la plata de daune dacă prejudiciul produs beneficiarei nu este cauzat din culpă. Art. 21 alin. 1 din Legea nr. 71/1969 este concludent în sensul că despăgubirea este datorată numai dacă prejudiciul celeilalte părți este cauzat din culpă. Dacă unitatea nu este culpabilă nu poate fi obligată nici la penalități și nici la despăgubiri, regimul juridic stabilit de art. 21 alin. 1 din actul normativ citat fiind același atît pentru penalități cît și pentru daune.

● **VASILE VÎRNAV, Întreprinderea de construcții și montaj Ialomița,** întreabă care este procedura necesară pentru modificarea unui contract economic. Unitatea interesată a obține modificarea clauzelor contractuale va solicita celeilalte acordul cu privire la schimbarea dorită. Dacă aceasta nu este de acord, unitatea interesată va solicita organelor competente, în baza art. 10 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, să rezolve neînțelegerea ivită în legătură cu modificarea, actualizarea sau adaptarea contractului economic.

Este de precizat că părțile pot aduce modificări contractelor încheiate în baza balanțelor aprobate și repartițiilor emise numai în ce privește clauzele pe care le-au stabilit prin simplul lor acord de voință.

Potrivit art. 12 alin. 4 din aceeași lege, partea care a solicitat modificarea suportă consecințele ce decurg din aceasta.

● **SILVIU SUCIU, Brașov,** întreabă care sînt temeiurile juridice (lege sau doctrină) potrivit cărora termenul de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare nu curge împotriva unității, dacă suma ce reprezintă paguba figurează în bilanțul acesteia, chiar dacă este semnat de director. Soluția de mai sus, la care s-a oprit Tribunalul Suprem printr-o serie de decizii din care citäm nr. 919 din 16 sept. 1966; nr. 906 din 5 iunie 1963; nr. 1244 din 13 noiembrie 1959 (vezi Repertoriu I pag. 600 speța 569) pornește de la temeiuri de fapt și nu de drept căci, așa cum învederează instanța noastră supremă, data prezentării bilanțului, respectiv a semnării lui de către conducător, nu poate fi socotită ca reprezentînd momentul în care conducerea unității a luat cunoștință de existența prejudiciului, deoarece bilanțul nu este decît un act de contabilitate prin care se constată activul și pasivul unei activități financiare pentru o anumită perioadă de timp, iar nu un act prin care s-a adus la cunoștință conducătorului, în mod special, existența prejudiciului.

În cazul relatat de dv. nu însă acest aspect este relevant. Termenul de 60 zile, prevăzut de art. 108 alin. 2 din Codul muncii, curge o singură dată împotriva autorului (sau autorilor) pagubei și începe de la data cînd conducătorul a luat cunoștință de existența prejudiciului. Faptul că în prima decizie de imputare nu figurează ca datornici toți adevărații autori ai pagubei, nu dă dreptul unității ca, după trecerea termenului legal, să emită o altă decizie de imputare împotriva acestora. În asemenea situații, unitatea va recupera paguba de la cei care nu au indicat pe adevărații autori ai prejudiciului, potrivit celor statuate de Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1974.

● **I.P.B. Granitul — București,** întreabă de cînd se naște dreptul la acțiune pentru plata unor penalități referitoare la nedecontarea în termen a unor produse livrate. Dreptul la acțiune al unității creditoare se naște de la data cînd unitatea care a primit produsele trebuia să facă plata, iar prescripția, în cazul în care vă interesează, este de 6 luni, potrivit art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

● **IANOȘ ARPAD — Odorheiul Secuiesc, județul Harghita,** întreabă dacă are dreptul la indemnizația de cazare sau la plata de ore suplimentare în situația în care, fiind în delegație, în interes de serviciu, a călătorit trei nopți cu trenul, iar în zilele respective și-a îndeplinit sarcinile primite.

Indemnizația de cazare se plătește de unitate cînd delegatul a suportat o asemenea cheltuială, dat fiind că toate sumele plătite de unitate pentru deplasările efectuate în interesul serviciului au caracter compensatoriu. Unitatea este datoare a rambursa anumite cheltuieli, făcute potrivit legii, de cel trimis în delegație. Dacă aceste cheltuieli nu au fost efectuate, cel în cauză nu poate solicita rambursarea lor.

În situația relatată de dv. nu aveți dreptul nici la retribuirea orelor suplimentare efectuate noaptea, dat fiind că, în principal, orele efectuate peste durata normală a timpului de lucru se compensează cu timp liber corespunzător, în următoarele 30 de zile, potrivit art. 120 din Codul muncii.

C. J.

● **I. DEMETRESCU (București)** întreabă dacă în cazul primirii cu întîrziere a produselor din import unitatea beneficiară este în drept să refuze, pentru acest motiv, achitarea facturii emisie de către întreprinderea de comerț exterior comisionară.

Împrejurarea că furnizorul străin a întîrziat livrarea produselor nu îndreptățește refuzul unității beneficiare de a achita factura în temeiul art. 19 din Legea nr. 71/1969.

Un atare refuz s-ar justifica numai în cazul în care din contractul încheiat cu acel furnizor ar fi rezultat dreptul cumpărătorul de a refuza primirea produselor care nu au fost livrate în termen iar întreprinderea de comerț exterior comisionară a fost în situația de a putea efectua un asemenea refuz.

● **R. TAȘCU (Sibiu)** solicită lămuriri cu privire la modul în care se consideră perfectat un contract economic semnat cu obiecțiuni în situația în care unitatea beneficiară, invitată să se prezinte pentru conciliere, comunică că nu este în măsură să-și

trimită delegatul la sediul unității furnizoare și solicită acestela să procedeze conform dispozițiilor legale.

În condițiile în care unitatea beneficiară a declarat că-și susține în continuare obiecțiunile, netrimiterea delegatului de conciliere nu poate fi privită ca o renunțare la obiecțiuni. Unitatea furnizoare avea îndatorirea să stăruie pentru realizarea concilierii și în cazul în care acesta se dovedea nerealizabilă, trebuia să procedeze la sesizarea organelor competente, conform art. 10 din Legea nr. 71/1969.

Dacă unitatea furnizoare nu a procedat astfel, contractul se consideră perfectat prin acceptarea tacită a obiecțiunilor, cu excepția acelor prin care se contravenea repartiției și dispozițiilor normative imperative.

H. M.

● **COOPERATIVA MEȘTEȘUGĂREASCĂ „STRĂDUINȚA", Cristuru Secuiesc** — Absolventul învățămîntului superior tehnic, încadrat cu retribuția tarifară cuvenită pentru al doilea an de activitate, în condițiile prevăzute de art. 35 din Legea nr. 57/1974, are dreptul ca după 12 luni să fie retribuit la nivelul de bază prevăzut pentru funcția ocupată. Obligația de a efectua în continuare stagiul integral (de 3 ani) se menține indiferent de retribuirea ce i s-a stabilit conform legii.

● **NICOLAE GHEORGHIU, Călărași** — Mutarea efectivă în localitatea unde personalul muncitor a fost transferat se dovedește și cu viza de flotant înscrisă în buletinul de identitate, iar schimbarea domiciliului numai în cazul cînd în buletinul de identitate se precizează noul domiciliu și anume localitatea unde personalul o fost transferat.

● **MARIA NIȚĂ,** Rm. Vîlcea — Pentru a putea fi încadrată ca proiectantă se cere să îndepliniți condiția de pregătire corespunzătoare, respectiv să fiți absolventă a unei școli medii tehnice sau a liceului industrial.

● **ALEXANDRA BUZATU, Balș** — Personalul trimis în delegare în interesul serviciului, potrivit prevederilor art .8 din H.C.M. nr. 822/1959 — republicată, are dreptul la rambursarea cheltuielilor de transport în condițiile acestei hotărîri și a Normelor de decontare și control nr. 11850/1963.

Menționăm că la art. 21 din „Norme" se precizează că în cazul în care este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport (tren, auto, avion etc.), se vor putea rambursa cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp și bani. Aplicarea acestei prevederi este în competența conducătorului unității, singurul în măsură să aprecieze asupra situației.

● **MARIA HOITAN, Cîmpina** — Conform prevederilor alin. 2 al art. 74 din Legea nr. 57/1974, cei care ocupă temporar o funcție de conducere vacantă sau înlocuiesc titularul postului respectiv, pot. beneficia de retribuția prevăzută la alin. (1) al aceluiași articol, numai dacă înlocuirea este de o durată mai mare de 30 zile.

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE „DOBROGEA", Constanța** — Conducătorii auto la care vă referiți nu întocmesc acte ca gestionari, astfel că nu îndeplinesc condițiile prevăzute de pct. 2 din cap. V al anexei IV la Legea nr. 57/1974 pentru a putea beneficia de retribuția suplimentară prevăzută de lege.

● **TUDOR VALERIU, Cîmpina** — Vechimea minimă necesară pentru ocuparea funcției de contabil șef secție de gr. I sau II este de 8 ani. Menționăm că în condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971 organele de conducere colectivă a centralei industriale căreia îi este subordonată unitatea unde lucrați, pot aproba reducerea cu pînă la 2 ani a acestei vechimi.

● **MARIA STREMTAN, Colibi, Alba** — Legea pensiilor pentru membrii cooperativelor agricole de producție nu prevede reducerea limitei de vîrstă pentru cooperatoarele care au născut mai mulți copii. Dacă sînteți incapabilă de muncă și organele competente au stabilit că sînteți invalidă de gradul II, aveți dreptul la pensia de invadilitate corespunzătoare, deoarece ați lucrat mai mult de 10 ani în cooperativă.

● **AURICA HAȘEGAN, Sibiu** — În ipoteza în care ați încheiat contractul de muncă cu unitatea la care ați fost repartizată, iar ulterior ați fost transferată în interesul serviciului, cu respectarea prevederilor art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970, la o unitate situată în altă localitate decît aceea a domiciliului dv., puteți solicita drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. În situația dv. îndemnizația de transfer se calculează pe baza retribuției medii zilnice realizate în perioada cît ați lucrat la unitatea de unde ați fost transferată.

● **IVAN IOSIF, Zalău** — Organul colectiv de conducere a organizației de proiectare are competența ca, în limita fondului de retribuire planificat, să stabilească metodologia de calcul și cotele din fondul de retribuire cuvenite proiectanților care lucrează în acord global. În situația prezentată de dv., odată cotele stabilite de organul colectiv de conducere a unității, numai acesta are dreptul să le modifice.

● **MARIAN VLADU, Tîrgoviște** — Perioada cît ați funcționat ca maistru provizoriu (în prezent această funcție este desființată) se consideră ca vechime în specialitate într-o funcție tehnică. Întrucît din duplicatul carnetului dv. de muncă rezultă că între 1 august 1971 și 1 aprilie 1973 ați îndeplinit această funcție, nu se mai cere nici o altă dovadă sau condiție pentru dovedirea, ca atare, a vechimii într-un funcție tehnică, pentru perioada respectivă.

● **FABRICA DE BERE, Buzău** — În cazul relatat de dv. soțul beneficiază de alocație pentru toți trei copii. Art. 5 alin. 2 din Decretul nr. 246/1977 stabilește o singură derogare de la această reglementare de principiu și anume situația cînd soțul nu se încadrează într-una din categoriile prevăzute la alin. 1.

● **GHEORGHE IONIȚĂ, Brăila** — Față de prevederile art. 6 și art. 4 (alin. 3) din Decretul nr. 246/1977, întrucît primul copil n-are drept la alocație, nefiind în întreținerea familiei, pentru ceilalți doi copii se acordă alocația corespunzătoare cuantumului prevăzut pentru primul, respectiv al doilea copil, în raport de retribuția tarifară de încadrare.

● **MARIA NISTOR, Roata de jos, Ilfov** — Capacitatea de producție este posibilitatea maximă a unui utilaj , a unei secții, a unei întreprinderi sau ramuri de a produce anumite produse în cursul unei perioade (de obicei un an), stabilită pe baza următoarelor trei elemente: cantitatea utilajului de producție conducător existent, normele extensive maxime, precum și normele intensive maxime care au la bază experiența cea mai avansată din cadrul ramurii, în ceea ce privește nivelul organizatoric și de calificare. Capacitatea de producție a secției, întreprinderii sau ramurii se determină fără să se ia în considerare locurile înguste și deficiențele organizatorice.

Capacitatea de producție se exprimă în unități naturale sau convențional — naturale. În unele subramuri ale industriei constructoare de mașini, capacitatea de producție se exprimă parțial și prin fondul total de timp (maxim (posibil) al utilajelor de producție conducătoare, fără să se mai considere și norma intensivă maximă.

Se disting: capacitatea existentă la începutul anului și capacitatea de producție medie anuală, care presupune luarea în considerare atît a modificărilor intervenite în cantitatea utilajului de producție în cursul anului (intrări și ieșiri de utilaje), cît și a îmbunătățirii normelor intensive și extensive de folosire a capacității. Modificările în cantitatea utilajului de producție se determină în funcție de luna și ziua în care au loc intrările și ieșirile utilajelor.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

1	2	3
FABRICA DE UTILAJ ȘI PIESE DE SCHIMB TRANSPORTURI BUCUREȘTI Str. Veseliei nr. 5 sect. 6 Telefon : 23.28.18	TRUSTUL INSTALAȚII MONTAJ BRAȘOV ȘANTIERULUI SIBIU Str. Turismului 12 ; Telefon : 1.61.15	UZINA MECANICA CLUJ-NAPOCA Calea baciului nr. 2 ; Telefon : 2.54.53

MOTOARE
UTILAJE—SCULE

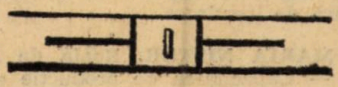

MOTOREDUCTOARE TIP NEPTUN

— 2 GA 7,1—1,5 Kw.×1500 t/m buc. 3
— 2 IA 18—1,1 Kw.×1500 t/m buc. 9
— 2 LA 20—3 Kw.×1500 t/m buc. 10
— 2 IA 16—1,5 Kw.×1500 t/m buc. 12
— 2 NA 14—4 Kw.×1000 t/m buc. 3
— 2 GA 14—0,75 Kw.×1500 t/m buc. 12
— 2 GA 16—0,75 Kw.×1500 t/m buc. 10
— 2 GA 20—0,75 Kw.×1500 t/m buc. 20
— 2 IA 18—1,5 Kw.×1500 t/m buc. 20
— 2 GA 14—1,1 Kw.×1500 t/m buc. 10
— 2 NA 18—5,5 Kw.×1500 t/m buc. 5
— 2 IA 20—1,1 Kw.×1500 t/m buc. 7
— 2 LA 18—3 Kw.×1500 t/m buc. 5
— 2 NA 20—5,5 Kw.×1500 t/m buc. 5

ELECTROPOMPE

— MIL 401—SADU — 2,2 Kw.×1500 t/m buc. 1
— MIL 251 buc. 1
— CERNA — 0,75 Kw.×1500 t/m buc. 5

VENTILATOARE

— V 454 Q 3500 — 13 Kw.×3000 t/m buc. 1
— V 434 Q 2500 — 22 Kw.×1500 t/m buc. 3
— V 434 Q 2500 — 22 Kw.×1500 t/m buc. 3
— V 473 Q 2000 — 1,5 Kw.×1500 t/m buc. 6
— V 474 Q 10000 — 11 Kw.×1500 t/m buc. 4

REDUCTOARE

— 3 LA 71 V 03—0,37 Kw.×750 t/m buc. 3
— 1 BH 1—12,5 st. buc. 20
— 3 H 305—50—7 buc. 20
— 2 CH 285—4:28 buc. 10
— 2 BH 22,4 buc. 5

RULMENȚI

— Rulmenți seria 1320 K buc. 18
— Idem 1322 buc. 7
— Idem 1210 buc. 70
— Bucșe pentru rulm. sr. H 317 buc. 240
— Idem 313 buc. 70
— Plăcuțe Widia S 2—10—10 buc. 1300
— Idem S 3—14—10 buc. 3400
— Idem H 1—11—10 buc. 580
— Curele trapezoidale 8×13×1180 buc. 50
— Lac incolor kg. 150
— Roți cauciuc cărucior ∅ 85×23×30 buc. 1500

INTREPRINDEREA DE PIESE AUTO IAȘI

Strada Aurel Vlaicu nr. 77

ANUNȚĂ:

Secția FORJĂ dispune de capacități de forjare liberă, piese cu greutate între 1 — 90 kg.

Cei interesați se vor adresa serviciului P.P.U.P., din cadrul întreprinderii

Telefon 42410 interior 149

CONSTRUCȚII — INSTALAȚII ELECTRICE

2

— Pompă centrifugă Lotru-100 pentru ulei, Q = 100 mc/h, H = 45 m CA, cu motor electric buc. 2
— Baterie încălzire abur tip B-1-II/2-610×1050, PN = 10 Kgf/cm², D = 5000 mc/h, Q = 14200 Kcal/h buc. 1
— Idem apă supraîncălzită tip B-1-II/1-230×1050, D = 6 000 mc/h, Q= 8 2000 Kcal/h buc. 3
— Idem tip B-1-II/5-760×1950, D = 15750 mc/h, Q = 24600 Kcal/h buc. 13
— Ventilator centrifugal silențios fără motor VS-9-220/380 V, Q = 35000 mc/h, H = 100 mm-CA buc. 3
— Țeavă cupru ∅ 9×1,5 kg. 105
— Idem 24×4 kg 81
— Idem 30×3 kg. 545
— Idem 40×4 kg. 72
— Idem 60×4 kg. 19
— Bare cupru ∅ 6 kg. 74
— Idem 8 buc. 59
— Bare bronz ∅ 200 kg. 600
— Cablu CYABŸ 4×120 ml. 198
— Idem CHPBY-6 Kv. 3×70 ml. 30
— Conductor AFŸ-120 ml. 261
— Idem AFY-185 ml. 130

3

— Ampermetru E54-600 A buc. 3
— Transformator 0,2A-300VA-90V buc. 20
— Armătură cu braț buc. 5
— Idem 100W/lampa pt. siloz buc. 112
— Idem 200 W buc. 15
— Idem cu braț 200W buc. 4
— Bec electric 220/25 W buc. 250
— Idem 220/100 buc. 150
— Bobină 25 W buc. 10
— Balastru 65W buc. 57
— Idem BI 40 W buc. 35
— Buton dublu comandă buc. 2
— Bandă sticlată 20 mm ml. 3000
— Idem 30 mm ml. 2000
— Bandă vegetală 15 mm l. 1000
— Idem 20 mm ml. 3000
— Idem 25 mm ml. 6000
— Idem 30 mm ml. 5 000
— Bobină 380 V buc. 10
— Idem 220v-50HZ buc. 30
— Idem 220v-50HZ buc. 30
— Bandă mătase 0,10×25 ml. 2000
— Idem 0,10×30 ml. 5000
— Bloc releu termic 8A buc. 1
— Idem 10A buc. 3
— Idem 15A buc. 30
— Buton ciuperca cod 6514 buc. 15
— Buton reținere Cod 6524 buc. 10
— Conductor FY 10 mm ml. 1280
— Idem CSŸY 16×1,5 ml. 150
— Idem MCG 4×16 ml. 120
— Contactor AC3 6-200 V Cod. 4001 buc. 2
— Condensator ISOKOND TGL Tip. IKC 380v buc. 5
— Chei comandă buc. 10
— Contactor 50 mm buc. 114
— Carbuna convertizor 50×20×20 buc. 55
— Capac ventilator lateral IV buc. 414
— Comutator stea triunghi 63 A buc. 10
— Comutator 63 A buc. 5
— Comutator cu came 20 V buc. 7
— Comutator mașini unelte buc. 10
— Comutator stea triunghi 32 A buc. buc. 15
— Contactor stea triunghi 63 A buc. 6
— Contactor AC3 20A/80 v cu relee buc. 12
— Idem AC3 25A/380 v cu relee buc. 15
— Idem AC3 200A/380 v buc. 2
— AC3 100A/380 v cu relee buc. 6
— K1-40 A buc. 2
— Idem TCA-10 A cu relee cod. 4006 buc. 150
— Idem TCA-63 A buc. 15
— Idem TCA-40 A buc. 5
— Idem TCA-6 A cod. 4003 buc. 10
— Clame siguranță 10 mm buc. 35

DIVERSE

— Bocanci cu talpă de cauciuc per. 150
— Bluze vătuite buc 8
— Costume antiaccizi buc. 1
— Idem buc. 3
— Combinezoane cauciuc buc. 2
— Costume stofă solub. buc. 2
— Idem buc. 2
— Haine vătuite buc. 25
— Jambiere piele per. 100
— Mănuși sudor per. 400
— Ochelari sudor buc. 50
— Ochelari metalurgist buc. 150
— Șorț doc cu pieptar buc. 72
— Șorț doc buc 45
— Pantaloni vătuiți per. 64
— Palmare mater. plastic per. 955
— Pelerina cauciuc buc. 5
— Veste vătuite buc. 50
— Bonete doc buc. 100
— Șorț doc buc. 25

SUB TIPAR!

Relații economice internaționale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● Convenții ● drept român ● uzanțe ● clauze ● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internațională – instrument fundamental în schimburile economice mondiale.
● Formarea contractului.
● Obiectul prestațiunii vînzătorului : marfa
● Obiectul prestațiunii cumpărătorului : prețul
● Condiții de livrare
● Garanții – reclamații – exonerare – arbitraj
● Contract economic de livrări pentru export – interferențe cu contractul comercial de vînzare internațională
● Derularea contractelor
● Practică arbitrală comercială internațională
● Practică arbitrală privind contractele economice de export și import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. – convenții internaționale – texte selective
2. – drept român – art. din Codul civil, Codul comercial și din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).
3. – uzanțe uniforme internaționale
4. – comentarii – scurte precizări și sinteze
5. – clauze – studiu comparativ al contractelor model și a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerț exterior

Comenzile se fac pe adresa redacției și vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă : „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată specificată în contract — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului, în aceeași sau în altă localitate.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENT

Aria de protecție a acestei asigurări este largă. Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare majoritatea situațiilor de accidente cauzate de o serie de evenimente ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

*

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 10 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 20 de lei pe an, iar pentru asigurarea unor bunuri în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1978 DEC 1 1978 DEC 5

HOTĂRÎREA

plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea delegaţiei Republicii Socialiste România la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia, care a avut loc la Moscova

Luînd cunoştinţă de informarea cu privire la lucrările recentei Consfătuiri a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia, plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român aprobă în întregime şi în modul cel mai unanim activitatea desfăşurată de delegaţia română, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România. Activitatea şi poziţia exprimată la această Consfătuire de tovarăşul Nicolae Ceauşescu reflectă politica partidului şi statului nostru în problemele majore cu care este confruntată omenirea, corespund întru totul aspiraţiilor şi intereselor fundamentale ale tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate, idealurilor independenţei şi suveranităţii naţionale, cauzei socialismului, colaborării şi păcii în întreaga lume.

Comitetul Central dă o înaltă apreciere clarităţii şi fermităţii cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat poziţia principială a partidului nostru, a promovat orientările de bază ale României socialiste în problemele dezbătute, considerînd activitatea desfăşurată la această consfătuire ca un exemplu de îmbinare strălucită a principialităţii comuniste şi spiritului de înaltă răspundere faţă de destinele ţării, de cauza socialismului şi păcii în lume, de promovare consecventă în viaţă a hotărîrilor Congresului al XI-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului, a prevederilor Programului P.C.R., o strălucită pildă de slujire devotată a intereselor supreme ale poporului român.

Plenara subliniază cu îndreptăţită satisfacţie adeziunea deplină a maselor largi populare, a întregului nostru popor faţă de politica externă a partidului şi statului, de activitatea delegaţiei române, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia. Recentele întîlniri ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu reprezentanţii clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, tineretului, ai armatei şi altor categorii de oameni ai muncii constituie o expresie grăitoare a interesului legitim pe care îl manifestă întregul nostru popor faţă de destinele patriei, a spiritului de responsabilitate socială al oamenilor muncii, a hotărîrii maselor populare de a înfăptui neabătut politica partidului, a participării lor active la opera de conducere a societăţii noastre socialiste, a unităţii şi coeziunii de nezdruncinat a celor ce muncesc, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Apreciind că Declaraţia statelor participante la Tratatul de la Varşovia şi principiile înscrise în ea corespund pe deplin situaţiei internaţionale actuale, orientării de bază de a se acţiona în continuare cu hotărîre şi energie pentru destindere, pentru colaborare, securitate şi pace, plenara aprobă semnarea acesteia de către secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, subliniind totodată contribuţia partidului nostru la elaborarea acestui document.

Relevînd justeţea acestei Declaraţii, Partidul Comunist Român, Guvernul Republicii Socialiste România vor acţiona şi vor face totul în strînsă colaborare cu ţările socialiste participante la Tratatul de la Varşovia, cu celelalte ţări socialiste, cu celelalte state europene, cu forţele populare progresiste, democratice şi antiimperialiste, pentru a înfăptui prevederile acestei Declaraţii.

Analizînd raportul de forţe pe plan internaţional, plenara reafirmă aprecierea confirmată de viaţă a partidului nostru şi temeinicia punctului de vedere lucid şi realist exprimat la consfătuire de tovarăşul Nicolae Ceauşescu că, în actuala situaţie internaţională, nu există pericolul iminenţei unui război mondial. În înfruntarea gigantică pe plan mondial între cele două tendinţe diametral opuse — pe de o parte, afirmarea tot mai puternică a voinţei ţărilor socialiste, a tuturor popoarelor lumii de a pune capăt politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, de dominaţie şi dictat, de a se dezvolta liber şi independent şi, pe de altă parte, accentuarea contradicţiilor internaţionale, a politicii de forţă, de reîmpărţire a lumii în zone de influenţă şi dominaţie — forţele păcii, democraţiei, independenţei naţionale şi progresului sînt predominante şi în ascensiune, obţin noi şi importante poziţii, devin tot mai puternice şi mai influente, creşte în amploare şi intensitate lupta popoarelor pentru a-şi hotărî singure soarta. Comitetul Central consideră că, acţionînd unite şi intensificîndu-şi eforturile, aceste forţe sînt în stare să înfrîngă politica cercurilor reacţionare, imperialiste, să determine oprirea cursei înarmărilor, să bareze calea războiului, să asigure o lume fără arme, pacea şi securitatea internaţională.

Plenara Comitetului Central subliniază că realizarea unei păci trainice reclamă din partea ţărilor socialiste, a ţărilor în curs de dezvoltare şi nealiniate, a guvernelor tuturor statelor, a tuturor forţelor democratice şi progresiste intensificarea eforturilor politice, diplomatice, a acţiunilor maselor largi, populare în lupta împotriva pregătirilor de război, pentru consolidarea cursului destinderii, acţiuni hotărîte pentru asigurarea păcii şi dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. A acţiona cu energie şi hotărîre, a determina măsuri eficiente pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru a înlătura pericolul unui război mondial, a asigura liniştea omenirii, pacea şi colaborarea internaţională — aceasta este sarcina primordială a tuturor forţelor ce poartă răspunderea pentru prezentul şi viitorul umanităţii.

Plenara Comitetului Central reafirmă hotărîrea fermă a României de a acţiona neabătut pentru aplicare integrală în viaţă a angajamentelor asumate de statele participante la Conferinţa general-europeană prin Actul final de la Helsinki, pentru adoptarea cît mai curînd a unor măsuri practice, eficiente de dezangajare militară şi dezarmare pe continent. În acest scop se impune să se acţioneze consecvent, în spirit constructiv, pentru pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid din anul 1980 a statelor participante la Conferinţa general-europeană, astfel ca această reuniune să ducă la adoptarea unor măsuri concrete de dezvoltare a colaborării dintre toate statele participante, să pună un accent deosebit pe soluţionarea problemelor militare ale securităţii europene.

Plenara Comitetului Central reafirmă actualitatea propunerilor prezentate de partidul nostru privind îngheţarea neîntîrziată şi trecerea ulterioară la reducerea cheltuielilor militare şi a efectivelor forţelor armate, începînd cu statele mai puternic înarmate ; asumarea de către toate statele a angajamentului de a nu amplasa noi trupe şi armamente pe teritoriile altor ţări şi de a trece la reducerea şi retragerea totală a celor existente, pînă la lichidarea tuturor bazelor militare, în primul rînd a celor nucleare de pe teritorii străine ; reducerea şi încetarea tuturor manevrelor militare, îndeosebi a celor cu participarea mai multor state, precum şi a oricăror demonstraţii de forţă în apropierea frontierelor altor state ; încheierea unui Tratat general-european de renunţare la forţă şi la ameninţarea cu forţa, la care să ia parte toate statele participante la Conferinţa pentru securitate şi cooperare în Europa.

Plenara reafirmă poziţia fermă a partidului şi statului nostru potrivit căreia o importanţă hotărîtoare pentru pacea şi colaborarea internaţională au lichidarea scindării omenirii în blocuri militare, desfiinţarea concomitentă a Tratatului Nord-Atlantic şi a Tratatului de la Varşovia. Spre a asigura securitatea tuturor statelor este esenţial să se urmărească realizarea unui echilibru mondial nu prin întărirea blocurilor militare, prin escaladarea înarmărilor, ci prin reducerea treptată a activităţii lor militare, a efectivelor şi armamentelor, în vederea creării condiţiilor pentru desfiinţarea blocurilor militare. De aceea, partidul nostru dezaprobă cu toată fermitatea hotărîrile adoptate de Consiliul Tratatului Nord-Atlantic la sesiunea de

la Washington din acest an. Plenara consideră necesar ca țările socialiste, celelalte state, conducătorii țărilor și guvernelor, masele populare de pretutindeni, forțele progresiste și democratice să facă totul pentru a determina să se revină asupra acestor hotăriri, să nu se admită escaladarea cursei înarmărilor, sporirea cheltuielilor militare, acumularea de noi stocuri de armament, care aruncă noi poveri pe umerii celor ce muncesc, creează noi pericole pentru pacea și securitatea popoarelor, pentru progresul și viitorul omenirii.

Plenara își însușește pe deplin punctul de vedere exprimat de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căruia actuala situație internațională nu reclamă luarea de măsuri militare excepționale, nu face necesară sporirea cheltuielilor militare peste limitele rezonabile și prevederile stabilite anterior. O politică de sporire excesivă a cheltuielilor militare nu poate să nu afecteze capacitatea țărilor noastre de a rezolva problemele majore ale construcției socialismului și comunismului, ale dezvoltării economico-sociale și ale ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc.

Plenara C.C. al P.C.R. subliniază din nou că atît timp cît vor exista sursele de încordare, de conflicte militare, concentrare masivă de trupe și armamente, inclusiv cele nucleare, cît va exista politica imperialistă de forță și agresiune, este necesară întărirea continuă a capacității de apărare a țării, pentru a putea face față, în orice împrejurări, oricărui atentat la cuceririle revoluționare ale țării noastre, ale celorlalte țări socialiste, la independența și suveranitatea națională. Reafirmînd hotărîrea Partidului Comunist Român, a Guvernului Republicii Socialiste România de a face totul pentru a asigura capacitatea de apărare a patriei, pregătirea de luptă a armatei naționale, plenara apreciază că cheltuielile militare trebuie să aibă în continuare un caracter rațional, rezonabil, să nu împovăreze poporul, economia națională. În acest spirit, plenara consideră că nu este necesar să se aloce mijloace materiale suplimentare pentru nevoile militare față de cele prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării și în bugetul de stat. Alocînd fondurile stabilite pentru nevoile militare, partidul și guvernul sînt ferm hotărîte să asigure condițiile necesare pentru dezvoltarea în ritm susținut a industriei și agriculturii, a științei și culturii, pentru propășirea economico-socială a tuturor județelor țării, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al întregului popor.

Comitetul Central consideră că țara noastră trebuie să-și concentreze eforturile spre soluționarea problemelor fundamentale ale dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale, învățămîntului, științei și culturii, a problemelor privind condițiile de muncă și de viață ale oamenilor, inclusiv ale dezvoltării continue a democrației socialiste, ale perfecționării conducerii societății pe baze științifice — asigurînd progresul de ansamblu al întregii țări.

Plenara hotărăște ca în continuare eforturile principale ale partidului și guvernului, ale întregului nostru popor să fie concentrate spre întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului. Și în viitor, pe primul plan al preocupărilor clasei noastre muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, se vor situa dezvoltarea susținută a forțelor de producție, creșterea viguroasă a avuției naționale, înfăptuirea neabătută a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Comitetul Central împărtășește pe deplin convingerea exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la întîlnirile sale recente cu reprezentanți ai diferitelor categorii de oameni ai muncii, după care cu cît vor fi mai mari succesele pe care le vom obține în dezvoltarea industriei și agriculturii, a întregii economii naționale, în înflorirea științei, culturii, învățămîntului, în creșterea bunăstării întregului popor și a conștiinței sale socialiste, revoluționare, cu atît poporul va lupta mai ferm pentru a apăra orînduirea socialistă, va înfringe mai ușor orice agresiune imperialistă, pe oricine va încerca să se atingă de cuceririle sale revoluționare, de libertatea, independența și suveranitatea patriei.

Plenara Comitetului Central aprobă în unanimitate poziția clară, principială exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în legătură cu unele probleme militare ale Tratatului de la Varșovia, faptul că nu s-a declarat de acord cu adoptarea de măsuri care nu au fost convenite între toate statele membre, așa cum prevede tratatul.

Plenara subliniază că, atît timp cît se mențin blocurile militare, pericolul unei agresiuni imperialiste, România, ca participantă la Tratatul de la Varșovia, de prietenie, colaborare și asistență mutuală, va dezvolta, în continuare, colaborarea cu celelalte țări membre, fiind hotărîtă să-și respecte întru totul angajamentele asumate prin tratat, ca și prin acordurile bilaterale în cazul unei agresiuni imperialiste în Europa împotriva țărilor socialiste. România dezvoltă, totodată, relații de prietenie și colaborare cu armatele celorlalte țări socialiste, ale altor state prietene, avînd convingerea că aceasta servește interesele popoarelor noastre, cauzei colaborării internaționale, progresului, democrației și păcii în lume.

În legătură cu aceasta, plenara Comitetului Central consideră necesar să reafirme poziția partidului nostru potrivit careia la baza colaborării militare dintre statele socialiste trebuie să se situeze necondiționat principiul întăririi armatei naționale a fiecărei țări ca forță înarmată a poporului, iar conducerea armatei naționale, atît în timp de pace, cît și în timp de război, este atributul inalienabil al forurilor supreme de conducere din fiecare țară, al partidului, guvernului, parlamentului, al poporului fiecărei țări. În acest context, plenara reafirmă că forțele armate ale României nu vor fi niciodată angajate în luptă decît pe baza hotărîrilor organelor supreme de conducere ale partidului și statului nostru, ale comandantului suprem al armatei — secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Conducerea armatei naționale constituie una din laturile principale ale exercitării suveranității naționale și, totodată, o cerință esențială pentru întărirea colaborării, prieteniei și frăției de luptă a armatelor țărilor socialiste, atît în timp de pace, cît și de război. În legătură cu aceasta, plenara subliniază că problemele privind colaborarea dintre armatele naționale trebuie reglementate pe bază de acorduri și tratate, în spiritul principiilor relațiilor dintre statele socialiste, al dreptului inalienabil al fiecărui stat de a hotări de sine stătător, fără vreun amestec din afară, în problemele politice interne și internaționale, inclusiv în problemele apărării naționale.

Realizînd între armatele lor raporturi bazate pe aceste norme și principii, țările socialiste vor putea oferi și pe plan militar un exemplu pentru celelalte popoare, vor contribui la afirmarea în lume a principiilor noi, democratice de colaborare între state.

Constatînd cu profundă satisfacție că viața a confirmat pe deplin justețea politicii externe a partidului și statului, plenara Comitetului Central hotărăște ca organele de partid și de stat, organizațiile de masă și obștești să acționeze și în viitor neabătut pentru întărirea și extinderea colaborării economice, politice, științifice, tehnice, culturale, militare și pe alte planuri cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., cu statele participante la Tratatul de la Varșovia, cu toate țările socialiste, să dezvolte relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. La baza relațiilor sale internaționale, România situează cu toată consecvența respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajul reciproc.

Partidul Comunist Român va milita și în viitor cu toată fermitatea pentru înfăptuirea securității, colaborării și păcii în Europa și în lume, renunțarea la folosirea forței sau amenințării cu forța în relațiile internaționale, pentru reglementarea pașnică pe calea tratativelor a tuturor problemelor litigioase dintre state, pentru trecerea la măsuri concrete în domeniul dezarmării, în primul rînd la dezarmarea nucleară.

Partidul Comunist Român, Guvernul Republicii Socialiste România vor acționa neabătut pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice mondiale bazată pe deplina egalitate și echitate, care să deschidă calea progresului mai rapid al țărilor rămase în urmă, să asigure dezvoltarea economică a tuturor țărilor lumii.

Partidul Comunist Român va milita și în viitor cu toată fermitatea pentru lichidarea ultimelor rămășițe ale colonialismului, împotriva oricărei forme de dominație și asuprire imperialistă, neocolonialistă, pentru afirmarea și înfăptuirea dreptului tuturor popoarelor de a se dezvolta nestingherit, fără nici un amestec din afară, potrivit voinței și năzuințelor lor.

Plenara Comitetului Central reafirmă hotărîrea Partidului Comunist Român de a întări prietenia și solidaritatea internațională și de a dezvolta colaborarea cu partidele comuniste și muncitorești din întreaga lume, cu mișcările de eliberare națională, de a intensifica dialogul rodnic și conlucrarea cu partidele socialiste și social-democrate, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu alte partide și organizații progresiste și democratice, inclusiv religioase, cu toate mișcările sociale care se pronunță pentru o politică de pace și conlucrare, pentru întărirea destinderii, încetarea cursei înarmărilor, pentru cauza colaborării și păcii internaționale.

*

Comitetul Central își exprimă convingerea că clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, oamenii muncii din patria noastră — români, maghiari, germani și de alte naționalități — înțelegînd că țelul final și rațiunea supremă a întregii activități a partidului nostru constau în ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, vor munci cu pasiune, hărnicie și pricepere, vor face totul pentru îndeplinirea în mod exemplar a planului pe acest an, pe anul 1979 și întregul cincinal, a programului elaborat de Congresul al XI-lea de dezvoltare în ritm înalt a economiei naționale, pentru transpunerea în viață a întregii politici interne și externe a partidului nostru, pentru progresul și prosperitatea României socialiste, pentru fericirea poporului, pentru progres social și pace în lume.

STRÎNS UNITĂ ÎN JURUL PARTIDULUI, ÎNTREAGA NAȚIUNE SPRIJINĂ FERM POZIȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA CONSFĂTUIREA COMITETULUI POLITIC CONSULTATIV

POPORUL NOSTRU a luat cunoștință cu viu și legitim interes de **Hotărîrea plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea delegației Republicii Socialiste România la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la Moscova.** Aprobînd în unanimitate activitatea desfășurată cu acest prilej de secretarul general al partidului, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de delegația română, plenara a dat în fapt expresie înaltei aprecieri și profundei recunoștințe a tuturor cetățenilor patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, față de modul strălucit în care tovarășul Nicolae Ceaușescu — acționînd ca exponent al poporului, în slujba clasei muncitoare și a întregii noastre națiuni — a susținut orientările principiale și consecvente ale României socialiste în problemele care au făcut obiectul ordinii de zi a consfătuirii.

Această aprobare deplină a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru a fost în mod convingător evidențiată și în cadrul recentelor întîlniri avute de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și tineretului, ai armatei și Ministerului de Interne, la solicitarea acestora, ca și de numeroasele mesaje trimise pe adresa Comitetului Central al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, din toate colțurile țării. Emoționante manifestări ale unității și coeziunii întregului nostru popor în jurul partidului, al secretarului său general, acestea au relevat remarcabilul exemplu de principialitate comunistă și fierbinte patriotism, de spirit de răspundere, de fermitate și hotărîre în respectarea cu strictețe și aplicarea în viață a liniilor directoare stabilite de forurile de conducere legitime ale țării, de organele supreme de partid și de stat, pe care îl reliefează activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ.

Activitatea aceasta se înscrie organic în politica externă principială, activă și constructivă, de pace, înțelegere și colaborare internațională, pe care o promovează cu consecvență partidul și statul nostru. Politică deschisă — desfășurată cu știința și aprobarea întregului popor, liber și suveran, care și-a cucerit dreptul de a-și decide singur soarta — ea își găsește expresie în contribuția hotărîtă a României la afirmarea tot mai largă pe arena internațională a unor relații noi, de încredere și colaborare între state.

Corespunzînd pe deplin intereselor poporului nostru, hotărîrile cuprinse în Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia cu privire la lupta pentru destindere, colaborare și pace au fost primite cu satisfacție de oamenii muncii din patria noastră.

Punînd principalul accent pe sublinierea însemnătății primordiale a dezarmării pentru însăși supraviețuirea omenirii, pentru asigurarea dezvoltării tuturor națiunilor pe calea progresului economic și social, pentru continuarea cursului spre destindere și securitate, evitarea unui război și întărirea păcii, Declarația semnată este de natură — așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită în încheierea lucrărilor plenarei — să stimuleze și mai puternic lupta forțelor înaintate de pretutindeni pentru trecerea la măsuri concrete de înghețare și reducere a cheltuielilor militare și a efectivelor armatelor, care constituie o grea povară pe umerii tuturor popoarelor, inclusiv ale celor din țările socialiste. Căci — așa cum a subliniat în repetate rînduri partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — pacea nu se realizează de la sine, nu se înfăptuiește doar prin declarații, oricît de bune ar fi ele, ci necesită acțiuni practice, măsuri concrete în primul rînd pe linia dezarmării, mai ales a dezarmării nucleare, veritabilă problemă-cheie a contemporaneității.

Pornind de la teza fundamentală că realizarea țelului întregii politici a partidului, esența societății socialiste pe care o edificăm în România sînt indisolubil legate de asigurarea păcii, de întărirea prieteniei și colaborării cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, lupta pentru pace și destindere, pentru relații noi de egalitate și respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne, pentru excluderea forței și a amenințării cu forța din relațiile între state, în toate formele și manifestările ei, constituie unul din obiectivele permanente ale politicii internaționale a partidului nostru, pentru a cărui realizare nu precupețește nici un efort.

În mod special sînt necesare acțiuni ferme și consecvente pentru înfăptuirea în viață a Actului final de la Helsinki cu privire la securitatea, cooperarea și pacea în Europa, ținînd seama că aici, pe continentul nostru, își așteaptă rezolvarea în prezent cele mai complexe probleme ale vieții internaționale. Pe continentul nostru există concentrate principalele forțe militare și armamente, care pot pune în pericol întreaga civilizație de pe planeta noastră. De aceea, trebuie făcut totul pentru destindere, dezangajare și dezarmare fără de care nu poate exista securitate și pace trainică în Europa și, după cum a dovedit-o istoria, nici în lume, pentru diminuarea rolului blocurilor militare, crearea condițiilor de dizolvare concomitentă a Tratatului de la Varșovia și a N.A.T.O., pentru lichidarea politicii de bloc, ținînd seama că nu pactele militare asigură independența, suveranitatea și pacea.

În acest spirit — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la întîlnirea cu reprezentanți ai clasei muncitoare — **„Am reafirmat cu toată fermitatea hotărîrea României socialiste de a nu precupeți nimic în vederea înfăptuirii securității în Europa, a dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare. Am reafirmat hotărîrea țării noastre de a face totul pentru a se trece cît mai grabnic la măsuri concrete de dezarmare, de reducere a încordării militare în Europa, de retragere a trupelor străine de pe teritoriul altor state, de desființare a bazelor militare. Am arătat că sîntem ferm hotărîți să facem totul și să acționăm în mod concret pentru o politică de colaborare, de pace în Europa și în întreaga lume".**

Analiza vieții internaționale contemporane scoate în evidență, fără îndoială, o situație complexă, caracterizată prin confruntarea a două linii diametral opuse — pe de o parte amplificarea luptei popoarelor pentru

o politică de egalitate și independență, împotriva politicii imperialiste de forță, dominație și dictat, iar pe de altă parte, politica cercurilor imperialiste de dominație și reîmpărțire a lumii, care pune în primejdie libertatea și independența popoarelor. Această situație complexă nu îndreptățește însă cu nimic părerea că în momentul de față ne-am afla în fața unui pericol iminent de agresiune, de război. Dimpotrivă, este convingerea partidului nostru, a conducerii sale, reafirmată cu toată tăria în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Hotărîrea plenarei Comitetului Central, că desfășurarea evenimentelor are loc, indiscutabil, în favoarea forțelor care se pronunță pentru o politică de pace, securitate și destindere, că astăzi mai mult decît oricînd, popoarele au posibilitatea reală de a evita declanșarea unei noi conflagrații și a asigura o pace trainică în lume. Țara noastră și-a exprimat, de aceea, hotărîrea de a dezvolta și în viitor prietenia și colaborarea cu țările socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia, cu toate statele socialiste, aducîndu-și contribuția activă la depășirea divergențelor existente între ele, la întărirea unității și colaborării lor, pe baza deplinei egalități, în vederea creșterii continue a forței generale a socialismului, a influenței și prestigiului său în lume.

Desigur, caracterul destinderii este încă fragil, reversibil, dar tocmai aceasta impune o evaluare corectă a raportului mondial de forțe, așa cum se prezintă el în realitate, fără subestimarea, dar și fără supraaprecierea pericolului reprezentat de acțiunile cercurilor agresive, care nu au renunțat la proiectele lor de a torpila cursul spre destindere și a escalada cursa înarmărilor.

Avînd ferma convingere că poate fi asigurată o pace trainică în lume și acționînd cu consecvență în această direcție, partidul și statul nostru nu uită nici un moment că trebuie, totodată, să acorde întreaga atenție întăririi capacității de luptă a armatei noastre, pentru a fi gata, în orice moment, să apere independența și suveranitatea patriei noastre socialiste, să respingă cu succes orice agresiune imperialistă. De aceea, România este ferm hotărîtă de a aloca și în continuare a parte importantă din venitul național pentru întărirea capacității de apărare, în limitele rațională impuse de prezenta situație internațională.

Pornind de la aprecierea realistă a actualului raport de forțe pe plan mondial, a actualelor tendințe din viața internațională, partidul nostru consideră că nu este necesar să supună poporul, economia națională la eforturi exagerate de înarmare, peste limitele prevăzute în bugetul aprobat de Marea Adunare Națională. Acestea ar diminua posibilitățile de înfăptuire cu succes a programului de dezvoltare economică și socială a țării, de realizare a programului de ridicare a nivelului de trai, ceea ce pînă la urmă nu ar întări capacitatea de apărare, ci ar slăbi-o. De aceea prima generație a întăririi continue a capacității de apărare și de luptă a patriei o constituie înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială, de ridicare a bunăstării întregului popor, și în consecință acestea trebuie puse pe primul plan. Orice război de apărare va fi războiul întregului popor. **„Iată de ce — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — cu cît vor fi mai mari succesele pe care le vom obține în dezvoltarea forțelor de producție, în înflorirea științei, culturii, învățămîntului, în ridicarea bunăstării materiale a întregului popor și a conștiinței sale socialiste, revoluționare, cu atît poporul va lupta mai ferm pentru a apăra aceste cuceriri, cu atît va înfrînge mai ușor pe oricine se va atinge de cuceririle noastre socialiste, de independența patriei".**

Este în același timp de la sine înțeles că dacă situația internațională se va agrava și se vor impune măsuri deosebite în domeniul militar, acestea vor trebui luate în considerare. Dar o asemenea decizie va fi luată în cadrul organelor supreme de partid și de stat ale țării noastre, singurele în drept să ia hotărîri în această privință.

Țara noastră și-a reafirmat hotărîrea de a-și respecta riguros datoria — în conformitate cu angajamentele asumate în Tratatul de la Varșovia și în tratatele existente de cooperare și asistență mutuală — în cazul în care vreunul din aliații săi ar fi victima unei agresiuni imperialiste în Europa. În legătură cu aceasta, relevînd că în cadrul politicii consecvente a partidului și statului nostru vom dezvolta și în viitor colaborarea cu armatele țărilor Tratatului de la Varșovia, plenara Comitetului Central a subliniat necesitatea așezării ferme a colaborării militare pe principiile socialiste ale relațiilor dintre state, principiile sacre ale independenței și suveranității, ale deplinei egalități, ținînd seama de faptul că fiecare armată națională nu se poate afla decît sub comanda organelor supreme de partid și de stat ale țării respective, nu poate acționa decît în baza hotărîrii acestor organe. **„Doresc să spun în fața Comitetului Central** — declara secretarul general al partidului, comandantul suprem al forțelor noastre armate — **că în nici o împrejurare nu voi pune vreodată semnătura pe vreun document care să știrbească independența României, a armatei sale !".**

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că țelul nostru este și trebuie să fie acela de a împiedica un nou război, de a asigura popoarelor posibilitatea de a-și construi viața în mod liber, așa cum o doresc, de a convieți în bună colaborare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială. Pătrunsă de responsabilitate față de cauza civilizației umane, România cheamă toate popoarele lumii să bareze cu fermitate calea escaladării continue și absurde a cheltuielilor militare, care — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu poate fi justificată nici chiar din punct de vedere militar. În condițiile actuale, cînd omenirea dispune de armamente nucleare și de alte armamente care pot distruge de cîteva ori întreaga omenire, este nevoie de măsuri concrete nu în direcția realizării unui echilibru al forței și al fricii prin sporirea continuă a înarmărilor, ci, dimpotrivă, pentru realizarea unui echilibru în reducerea acestora. Nivelul capacităților de distrugere este și așa prea înalt, dimensiunile acestor cheltuieli sînt și așa mult prea vaste și împovărătoare, iar consecințele lor asupra nivelului de trai al popoarelor sînt mult prea dureroase pentru a se stimula și mai mult această cursă monstruoasă, irațională spre întărirea capacității de supraucidere. În ceea ce o privește, așa cum se știe, țara noastră a hotărît să nu meargă spre sporirea cheltuielilor militare și această poziție se bucură de adeziunea fierbinte a întregului nostru popor, angajat în opera de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de depășire a stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrare în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie.

Însușindu-și întru totul Hotărîrea plenarei Comitetului Central, aprecierile și răspunsurile clare și convingătoare formulate în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, comuniștii, toți cetățenii patriei își reafirmă adeziunea fermă față de întreaga politică internă și externă a partidului, exprimîndu-și hotărîrea de a munci neobosit pentru înfăptuirea integrală a programului de dezvoltare economico-socială a țării, de a milita neabătut, alături de toate forțele mondiale progresiste și democratice, pentru destindere și dezarmare, pentru securitate și pace în Europa și pe întreaga planetă, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Dinu DRAGOMIRESCU

Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale P.C.R.

O LINIE POLITICĂ GENERALĂ, STRĂLUCIT CONFIRMATĂ DE MARILE ÎNFĂPTUIRI ALE POPORULUI NOSTRU, DE ÎNTREAGA EVOLUȚIE A VIEȚII INTERNAȚIONALE

IN MOD FERICIT o mare sărbătoare a istoriei poporului român, înfăptuirea prin lupta maselor populare a aspirațiilor sale multiseculare de unitate și libertate — statul național unitar — coincide din punct de vedere calendaristic cu aniversarea a două evenimente de importanță capitală pentru viața și munca noastră de azi, pentru viitorul luminos al României socialiste — Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român și Conferința sa Națională desfășurată în decembrie 1977. Evenimente ce vor rămîne gravate în memoria noastră, a celor care le-am trăit, ca și în conștiința generațiilor următoare, așa cum și actul unirii a rămas și va rămîne pentru totdeauna în conștiința poporului român. Pentru că cele două mari forumuri ale partidului, forța conducătoare în societatea noastră, practic forumuri ale întregului popor, au definit și concretizat direcțiile de acțiune pentru făurirea celei mai drepte orînduiri pe pămîntul nostru strămoșesc, orînduirea comunistă.

Cu patru ani în urmă, Congresul al XI-lea adopta Carta ideologică fundamentală a partidului — Programul său, document de o excepțională însemnătate teoretică și practică. Document, la a cărui elaborare secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a adus o inestimabilă contribuție. Expresie magistrală a concepției revoluționare a partidului nostru, a capacității sale de a aplica în mod creator adevărurile generale ale revoluției și construcției socialiste față cu propriile noastre aspirații și condiții concret istorice, Programul își are rădăcinile puternic implantate în interesele supreme ale poporului român, în dorința sa de neclintit de apărare a ființei sale naționale, de apărare a independenței și suveranității naționale, de progres și prosperitate, în atașamentul său față de cauza victoriei socialismului în lume. Anii care s-au scurs de atunci pun într-o nouă și mai strălucitoare lumină însemnătatea excepțională pe care adoptarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism a avut-o în viața partidului și poporului nostru, rolul său în dinamizarea energiilor creatoare, ale forțelor mai strîns unite ca oricînd ale națiunii. Întreaga noastră dezvoltare economico-socială precum și evoluția situației internaționale au confirmat în mod strălucit justețea liniei generale a partidului nostru elaborată la Congresul al XI-lea. **„Privind retrospectiv,** arată secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat Conferinței Naționale de anul trecut, **putem afirma cu îndreptățită mîndrie că viața, evenimentele — atît interne cît și internaționale — au confirmat pe deplin realismul hotărîtor și orientările adoptate de Congresul al XI-lea, justețea prevederilor Programului partidului".** Iar acum, după încă un an, valabilitatea acestei aprecieri apare cu și mai multă forță.

Fiind o decizie a poporului, înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea, a programului partidului a devenit, în mod firesc, cauza întregului popor, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. În slujba acestei cauze națiunea noastră și-a pus toate forțele, întregul său elan creator. Și cel mai înalt exemplu de pasiune revoluționară de dăruire deplină intereselor și idealurilor poporului român, de muncă încordată, neobosită și, în același timp, de realism și luciditate în activitatea politică ne sînt oferite de secretarul general al partidului. Așa cum știe fiecare dintre noi, de numele tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, cel mai iubit fiu al poporului român, exponentul ferm al intereselor sale fundamentale, sînt legate toate marile înfăptuiri ale celor patru ani care au trecut de la Congresul al XI-lea al partidului, de fapt, ale întregii perioade de cînd se află la cîrma partidului și statului, perioadă pe care nu numai noi, dar și viitorimea va considera-o ca cea mai rodnică din întreaga istorie a patriei. O istorie de-a lungul căreia poporul român a făcut enorme sacrificii pentru a-și menține existența de sine stătătoare pe meleagurile pe care și-a avut obîrșia, a trebuit să înfrunte neîncetate încercări de cotropire și stăpînire din partea marilor puteri ale Europei de care era înconjurat.

AVEM ASTĂZI MÎNDRIA să vedem cum țara noastră dispune de o industrie considerabil mai puternică decît cu patru ani în urmă, de o economie ce se dezvoltă în mod armonios constituind un suport al independenței sale economice, dar și al suveranității sale naționale. Dacă în anul Congresului producția industrială a României era de 28 de ori mai mare decît în anul 1938, în prezent ea este de peste 40 de ori mai mare. Cu alte cuvinte, mai mult de un sfert din întreaga noastră dezvoltare în cele trei decenii de construcție socialistă am obținut-o în acești ultimi patru ani. Se realizează cu succes politica partidului de dezvoltare prioritară a ramurilor și subramurilor industriale de cea mai înaltă tehnicitate, singurele în măsură să valorifice superior nu numai, și poate nu atît resursele naturale ale țării, cît mai ales potențialul creator al poporului nostru. Prinde viață obiectivul repartizării mai raționale pe întreg teritoriul țării a forțelor de producție, astfel încît toate județele, practic toate localitățile, să beneficieze de dinamismul înnoitor al dezvoltării noastre economico-sociale, iar toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate să aibă un acces cît mai larg la ceea ce înseamnă socialismul pentru omenire.

ESTE evident că în acești patru ani, pe lîngă o impresionantă creștere cantitativă, dînd viață esenței hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, în toate domeniile au primat preocupările pentru laturile calitative ale activității. Dinamizate de suflul înnoitor al ideilor Congresului al XI-lea, colectivele de oameni ai muncii, conștiente că de aceasta depinde nu numai existența, dar și viitorul nostru, au pus în mișcare noi și însemnate resurse ale energiei creatoare pentru îndeplinirea exemplară și depășirea sarcinilor de producție, pentru creșterea productivității muncii, pentru economisirea maximă a resurselor materiale și energetice și pe această cale pentru reducerea cheltuielilor de producție, pentru modernizarea și ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Tocmai primatul imperios pe care trebuie să îl acordăm calității muncii noastre, direcțiile în care trebuie să acționăm pentru aceasta, au fost amplu fundamentate și argumentate, într-o rodnică și deplină continuitate de idei cu hotărîrile Congresului al XI-lea, de către Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, atunci cînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu** lansa o patriotică chemare la acțiune : **„A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale. Numai realizînd acest mare salt calitativ revoluționar putem transpune în viață obiectivul stabilit de Congresul al XI-lea cu privire la afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în acest cincinal".** Chemare de o stringentă actualitate, care a declanșat de-a lungul meleagurilor românești un nou elan creator în acțiunea perseverentă de promovare a noului. Cu atît mai mult cu cît înțelegem și trebuie să înțelegem fiecare că ceea ce realizăm acum este temelia pe care se vor înălța obiectivele viitorului cincinal 1981—1985. Cincinal ale cărui orientări generale au fost definite, în consens cu obiectivele Programului partidului, de Conferința Națională, și care, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, **„va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale. România va depăși starea de țară în curs de dezvoltare în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie".** Obiectiv însuflețitor, care ne-a deschis nouă, și poate pînă atunci, nebănuite perspective.

Hotărîrea poporului nostru de a face totul pentru a-l realiza pentru accelerarea mersului nostru înainte, succesele obținute în construcția socialistă, și-au găsit materializarea în programul

suplimentar de dezvoltare a economiei pînă în anul 1980 adoptat de Conferința Națională. Realismul deplin al acestui program este demonstrat categoric : din cele circa 100 miliarde producție suplimentară prevăzută a se realiza pînă la sfîrșitul cincinalului, peste 40 miliarde au și fost realizate pînă acum, fiind tot mai numeroase județele care anunță îndeplinirea înainte de termen atît a sarcinilor de plan cît și a angajamentelor suplimentare pentru anul în curs. Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a devenit astfel o nouă și elocventă expresie a modului cum partidul nostru, secretarul său general, îmbină organic, într-un profund spirit științific, analiza lucidă a realităților, a succeselor dobîndite, dar și a neajunsurilor constatate, cu cercetarea prospectivă, cu elaborarea măsurilor necesare pentru continuarea mersului nostru nestînjenit, în ritm rapid, pe drumul progresului și prosperității.

ÎN ACEST CADRU FERTIL se înscriu și măsurile adoptate de partidul nostru în răstimpul care a trecut de la Congresul al XI-lea pentru perfecționarea continuă a conducerii tuturor domeniilor de activitate, pentru adîncirea democrației socialiste. Pe baza hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres, a prevederilor Programului partidului, a fost realizat un sistem, unic în felul său, pentru participarea nemijlocită a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea economiei, a vieții sociale, a întregii țări. Cerința perfecționării în continuare a democrației socialiste, a fost reafirmată la Conferința Națională a partidului, care a adoptat noi măsuri în acest sens. Pentru că, sublinia secretarul general al partidului cu acel prilej, nu este suficient numai să afirmăm în Program și în hotărîri rolul conducător al clasei muncitoare ca principiu de bază al socialismului, ci se impune să creăm și cadrul organizatoric corespunzător prin care clasa muncitoare să-și poată spune cuvîntul direct, în toate problemele politicii interne și externe a țării. Și într-adevăr, prin forme multiple și din ce în ce mai eficiente, partidul, secretarul său general, se află într-un permanent dialog de lucru cu clasa muncitoare, cu întregul popor, colaborează direct în adoptarea deciziilor vitale de care depinde viitorul țării. Această realitate de necontestat a zilelor noastre a fost din nou și cu deosebită forță relevată de recentele întîlniri ale secretarului general al partidului cu reprezentanți ai clasei muncitoare, ai țărănimii, intelectualității și tineretului, ai armatei prilej cu care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat odată mai mult : **„Dacă afirmăm — și aceasta este o realitate — că statul nostru este statul clasei muncitoare, al oamenilor muncii, atunci trebuie să mergem ferm — așa cum cunoașteți că acționăm și vom intensifica această latură a democrației noastre — pe calea ca hotărîrile cele mai importante să fie supuse în prealabil aprobării poporului și numai după aceea să capete putere de lege".**

În spiritul documentelor Congresului al XI-lea, ale Conferinței Naționale, plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., prin măsurile adoptate, a pus de acord mecanismul economico-financiar cu cadrul larg democratic creat în vederea participării oamenilor muncii la conducerea vieții economice și sociale, punînd la îndemîna organelor de conducere colectivă din întreprinderi pîrghiile economico-financiare necesare pentru realizarea integrală a răspunderilor și competențelor cu care sînt investite, pentru a le face cît mai operative, mai funcționale și mai eficiente. Afirmarea în viață a principiului autoconducerii muncitorești, întemeiat pe autogestiunea și autofinanțarea unităților economice și teritorial-administrative, conferă o dimensiune superioară sistemului democrației noastre socialiste, creează condițiile manifestării plenare a fiecărui om al muncii în calitatea sa de proprietar, producător și beneficiar al muncii sale, este, în același timp, o expresie a nivelului din ce în ce mai înalt al conștiinței socialiste a poporului nostru.

TIMPUL care a trecut de la Congresul al XI-lea al partidului, de la Conferința sa Națională, au demonstrat cu forța unui argument de necontestat — realitatea — că scopul fundamental, singurul obiectiv al politicii partidului nostru este creșterea bunăstării poporului, în condițiile unei vieți pașnice, libere și independente, că întreaga noastră dezvoltare, eforturile pe care le facem pentru aceasta, au ca mobil final ridicarea nivelului de viață și de civilizație al tuturor oamenilor muncii. Niciodată, poate, acest fapt nu a fost mai vizibil decît atunci cînd în baza programului suplimentar de creștere a producției a devenit posibil ca la Conferința Națională din decembrie anul trecut să fie inițiat și un Program de creștere mai accentuată a nivelului de trai, conform căruia retribuția reală a oamenilor muncii va fi majorată pînă în anul 1980 cu 32%, majorare sensibil superioară celei prevăzute în planul cincinal, situație identică, de altfel, și în cazul sporirii veniturilor țărănimii. De pe acum măsurile prevăzute au început să prindă viață. Anul acesta, cu trei luni înainte de termen, a fost încheiată prima etapă a majorărilor retribuțiilor, urmînd ca anul viitor să înceapă punerea în aplicare a celei de a doua etape.

Grija deosebită a secretarului general al partidului pentru binele și bunăstarea poporului său, identificarea sa deplină cu interesele națiunii, politica fermă și consecventă a Partidului Comunist Român în această privință, s-au manifestat din nou prin poziția de înaltă principialitate comunistă, de spirit de răspundere, de fermitate și hotărîre a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia. Situîndu-se pe o asemenea poziție principială, izvorîtă din îmbinarea organică a spiritului revoluționar, a patriotismului consecvent, a dorinței de a sluji necondiționat aspirațiile poporului său, cu devotamentul față de interesele reale ale cauzei socialismului, progresului și păcii în lume, partidul nostru manifestă o preocupare neobosită pentru a asigura întărirea independenței și suveranității țării, capacității sale de apărare a cuceririlor socialismului, dar apreciază că măsurile de menținere a capacității de apărare trebuie să fie rezonabile, să nu frîneze, prin proporții exagerate, realizarea programelor de dezvoltare economică, de ridicare a nivelului de trai al maselor populare. Deoarece, sublinia secretarul general al partidului la întîlnirea sa cu reprezentanți ai clasei muncitoare, **„Cea mai bună cale de întărire a capacității de apărare este acum să dezvoltăm economia națională, să ridicăm nivelul de trai al poporului — pentru că aceasta va constitui garanția sigură a luptei împotriva oricărei agresiuni, clasa muncitoare și întregul popor știind că au de apărat o viață liberă și demnă, că au de apărat socialismul și comunismul".**

DE ALTFEL, întreaga evoluție a vieții internaționale a confirmat pe deplin, în mod strălucit, justețea politicii externe a partidului și statului nostru, concluziile magistralelor analize făcute de Congresul al XI-lea al partidului, de Conferința Națională, în alte documente ale partidului nostru asupra tendințelor fundamentale ale dezvoltării contemporane, în raporturile de forță pe plan internațional. În repetate rînduri secretarul general al partidului nostru, relevînd cu luciditate și realism caracterul deosebit de complex al evoluției situației internaționale, menținerea unor pericole și amenințări la pacea lumii, și-a exprimat, în același timp, cu toată convingerea încrederea deplină în capacitatea popoarelor, a forțelor progresiste, antiimperialiste de a opri cursul periculos al evenimentelor, de a asigura pacea omenirii, bunul ei cel mai de preț.

Tocmai plecînd de la o apreciere științifică a realității, Partidul Comunist Român, România socialistă promovează consecvent, cu toată hotărîrea o politică de pace, de adîncire a procesului de destindere, considerînd că sînt necesare nu noi înarmări, ci pași concreți în direcția reducerii arsenalelor militare, poziție care și-a cîștigat o extremă de largă apreciere și recunoaștere în întreaga lume.

Promovînd consecvent în cadrul Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia, orientările stabilite de Congresul al XI-lea, de Programul partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a dat un minunat exemplu de slujire plină de abnegație a intereselor fundamentale ale națiunii noastre socialiste, a cauzei generale a socialismului, păcii și colaborării în lume.

Într-o impresionantă unitate de voință, în aceste zile, întregul nostru popor își exprimă adeziunea deplină, sprijinul ferm față de poziția delegației române la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia, apreciind că această poziție răspunde în cel mai înalt grad intereselor supreme ale națiunii noastre socialiste, cauzei independenței și suveranității naționale, intereselor vitale de progres și pace ale omenirii, destinderii și colaborării în întreaga lume. În acest spirit, de profundă răspundere pentru destinele sale, ale umanității în general, poporul român și-a exprimat și deplina aprobare pentru Declarația adoptată de statele membre ale Tratatului de la Varșovia cu privire la necesitatea intensificării eforturilor pentru destindere, pentru securitate și pace în Europa și în întreaga lume, pentru că ea pune pe primul plan lupta pentru pace, pentru dezarmare, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi pe calea tratativelor, pe baza principiilor respectului independenței interne, ale dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele proprii, de a-și făuri viața în mod liber, principii pe care, după cum se știe, se întemeiază consecvent politica internațională a partidului și statului nostru.

Sărbătorim deci momente de maximă însemnătate în istoria națiunii noastre în condițiile unei manifestări poate fără precedent a unității moral-politice a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român, al tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, a hotărîrii sale de a face totul ca prin muncă pașnică să îndeplinească pînă la capăt Programul partidului, chintesența a celor mai nobile aspirații ale poporului român. Sîntem desigur conștienți că aceasta ne cere eforturi susținute, dar sîntem decișI, mai mult ca oricînd, să nu precupețim nimic pentru a ne asigura o viață liberă, independentă, demnă, în condiții de pace, pentru a ridica patria pe noi culmi de progres și civilizație socialistă.

Nicoară IONESCU

„Dezvoltînd recunoștința și prețuirea față de strămoșii care, cu sacrificii și jertfe uriașe, au apărat ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate și neatîrnare, pentru dreptate națională și socială, trebuie să sădim în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de moștenirea înaintașilor, al hotărîrii de a duce mai departe, în noile condiții istorice, făclia progresului și civilizației pe pămîntul României"

NICOLAE CEAUȘESCU

SOCIALISMUL — CHEZĂȘIA UNITĂȚII ȘI ÎMPLINIRII ASPIRAȚIILOR DE DREPTATE NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ

EVENIMENTELE ISTORICE EPOCALE — așa cum a fost în viața poporului nostru și făurirea statului național unitar român, unirea Transilvaniei cu România, consfințită la Alba Iulia la 1 decembrie 1918 — se disting prin influențele favorabile pe care le generează, prin posibilitățile obiective de dezvoltare și progres pe care le creează, prin declanșarea unor noi energii sociale și politice capabile să croiască un destin nou comunității naționale. Așa cum se apreciază în Chemarea Consiliului Național al F.U.S. privind aniversarea a 60 de ani de la formarea statului național unitar român : **„prin unire s-a realizat cadrul propice pentru o mai accentuată dezvoltare a forțelor de producție, a economiei naționale, pentru o mai puternică înflorire a științei și culturii, pentru intensificarea mișcării muncitorești, revoluționare, a activității tuturor forțelor progresiste ale societății".** Roadele unirii s-au regăsit, în deceniile următoare, în intensificarea dezvoltării industriei, a bazei tehnico-materiale a societății, într-o efervescentă viață politică, culturală și artistică, în afirmarea viguroasă a mișcării muncitorești și comuniste, a forțelor democratice și progresiste pe arena vieții politice a țării.

Actul unirii a fost rezultatul legic, necesar, al evoluției istorice, și nu al unei conjuncturi sau al unor tratative diplomatice, rezultatul nemijlocit al luptei maselor largi, populare — țărănime, muncitorime, intelectualitate și alte pături sociale — practic opera întregului popor. Cu toate acestea, dat fiind caracterul și natura orînduirii sociale a României din acele vremuri, beneficiul principal al unirii a revenit inevitabil claselor dominante — burghezia și moșierimea — care și-au consolidat și extins privilegiile, au intensificat exploatarea oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, au promovat o politică de discriminare și învrăjbire națională, au continuat să mențină rămășițe feudale în economia și structura socială a țării, au aservit țara puterilor imperialiste, ceea ce a frînat dezvoltarea ei economico-socială.

Ceea ce nu a realizat — și nu putea realiza — regimul burghezo-moșieresc, s-a înfăptuit treptat după victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944, în procesul revoluției și construcției socialiste care a condus la cucerirea deplină a puterii politice de către clasa muncitoare și aliații ei în frunte cu partidul comunist, la instaurarea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, la transformarea radicală a structurii sociale și astfel la constituirea unei societăți și a unei națiuni socialiste care dispun deplin de atributele independenței și suveranității și este angajată cu toate forțele pe calea înfloririi economico-sociale multilaterale. Ca atare, într-o perioadă scurtă, sub conducerea partidului, oamenii muncii, prin lupta și munca lor eroică, au făcut ca România să străbată mari etape istorice, realizînd saltul revoluționar de la vechea orînduire, burghezo-moșierească, la societatea socialistă care împlinește aspirațiile de dreptate și unitate națională și socială ale tuturor celor ce muncesc și trăiesc pe pămîntul multimilenar al patriei noastre. Putem spune că, în fond, „mesajul" de unitate națională și dreptate socială transmis spre viitor de înfăptuitorii unirii din 1918 ca și speranțele neîmplinite atunci ale maselor largi populare de a trăi o viață mai bună, de a face un întreg unitar din independența națională și libertatea socială — au fost receptate și deplin realizate tocmai de orînduirea socialistă.

REVOLUȚIA ȘI CONSTRUCȚIA SOCIALISTĂ au avut de rezolvat mari și dificile probleme economico-sociale și umane care se aflau de mult în fața națiunii ca imperative majore ale dezvoltării. Socialismului i-a revenit sarcina istorică de a lichida subdezvoltarea economică moștenită de la regimul burghezo-moșieresc, de a crea o industrie națională puternică, multilateral dezvoltată, modernă, ca temelie materială a progresului general al țării, a bunăstării maselor, a consolidării independenței și suveranității naționale. Politica consecventă a partidului de industrializare pe baza cuceririlor revoluției științifico-tehnice, de amplasare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării a determinat creșterea de zeci de ori a forței economice a României, a schimbat structura socială și profesională a populației, avînd, pe lîngă consecințele economico-materiale specifice, și urmări sociale, politice și psihosociale dintre cele mai importante. Astfel, industrializarea a permis rezolvarea uneia dintre cele mai vechi și mai dificile probleme ale dezvoltării societății românești — problema agrară, prin înfăptuirea cooperativizării, înzestrarea tehnică a agriculturii, lichidarea stării de înapoiere a comunităților sătești. Repartizarea teritorială judicioasă, echitabilă a forțelor de producție, în special industriale, a redus simțitor — iar în viitor va lichida — decalajele care existau în trecut în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică — și deci socială și culturală — a diferitelor zone ale țării, creînd condiții tot mai bune de muncă, de viață, de instruire și cultură oamenilor muncii de pe tot cuprinsul țării, fără deosebire de naționalitate. Creșterea puternică a forțelor de producție, atît în industrie cît și în agricultură și în celelalte ramuri ale economiei naționale, odată cu amplificarea bazei materiale a învățămîntului, culturii și artei, a creat temelia economică a deplinei egalități în drepturi a oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, a făcut posibilă realizarea unui vechi deziderat social-politic : unitatea și frăția indestructibile ale tuturor oamenilor muncii, fără

6 DECENII DE LA CREAREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

deosebire de naționalitate, fiii aceleiași patrii — România socialistă. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, **„Avem, într-adevăr, mîndria să afirmăm că am rezolvat problema națională, am înfăptuit egalitatea în drepturi pentru toți cetățenii — așa cum puține state au făcut-o pînă acum".**

Accesul larg la învățămînt și cultură, noul conținut ideologic, științific, umanist și patriotic al acestuia, în unire cu îmbunătățirea continuă a nivelului de trai și civilizație a întregului popor a lichidat o altă grea moștenire a regimului burghezo-moșieresc, caracterizat prin elitism cultural și analfabetism cronic.

Creînd o societate a muncii — criteriu fundamental de apreciere și promovare socială — socialismul a instituit ca normă general-obligatorie etica și echitatea care începe în domeniul esențial al contribuției fiecărui cetățean, potrivit capacității sale, la munca productivă, la crearea valorilor materiale și spirituale și se finalizează cu retribuția după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse. Stimulentele materiale se îmbină cu cele morale, conferind muncii de calitate și omului care o prestează o prețuire, un prestigiu necunoscute înainte.

Expresie nemijlocită a noii existențe sociale, a noilor relații de producție și sociale, a noii conștiințe cu conținut socialist, patriotismul a căpătat și el un conținut nou : devotamentul și spiritul de sacrificiu pentru cuceririle revoluționare ale poporului, pentru apărarea libertății, independenței și integrității patriei socialiste, efortul pentru sporirea avuției naționale, consolidarea proprietății sociale, spiritul militant împotriva oricăror discriminări naționale, împotriva șovinismului, pentru egalitatea deplină în drepturi a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, pentru frăție în munca și lupta comune, pentru pace și prietenie cu popoarele tuturor țărilor socialiste, cu toate popoarele lumii.

Chintesența tuturor transformărilor revoluționare atît din sfera existenței cît și a conștiinței sociale a poporului nostru, realizate în anii socialismului sub conducerea partidului, o surprindem în dezvoltarea națiunii noastre socialiste și a statului socialist cu **atributele sale inalienabile: unitate, suveranitate, independență.**

Trecerea revoluționară de la capitalism la socialism a marcat ridicarea națiunii și a statului național pe o treaptă calitativ superioară. Întemeindu-se pe lichidarea exploatării și asupririi, atît sociale cît și naționale, pe instituirea dreptății și egalității sociale, avînd ca forță conducătoare clasa muncitoare în frunte cu partidul comunist, națiunea socialistă asigură pentru prima oară îmbinarea intereselor și aspirațiilor tuturor claselor, ale tuturor membrilor societății, punerea în valoare și dinamizarea energiei întregului popor în direcția progresului și prosperității, stimulează procesul omogenizării sociale, specific societății socialiste și comuniste. Practica a demonstrat că progresul fiecărei națiuni, emanciparea națională și socială a fiecărui popor reprezintă fundamentul trainic al solidarității și colaborării internaționale în condițiile respectării stricte a independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, egalității depline în drepturi și cooperării reciproc avantajoase. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la întîlnirea cu reprezentanți ai armatei și ministerului de interne ținută la 28 noiembrie, anul acesta. **„Noi chemăm toate statele să ne întrecem nu în cursa înarmărilor, nu în sporirea cheltuielilor militare — care vor diminua nivelul de viață al popoarelor — ci în lupta pentru dezvoltarea producției materiale și spirituale, pentru pace, pentru a asigura accesul popoarelor la cuceririle uriașe ale civilizației, pentru a realiza adevăratul umanism, în care omul trebuie să fie mai presus de toate, pentru libertatea, independența și bunăstarea națiunilor".**

A aniversa evenimente de seamă înseamnă nu numai a le rememora sau a ne opri la bilanțul înfăptuirilor ce s-au obținut într-un timp istoric. Evocarea și bilanțul capătă întreaga valoare în contextul sarcinilor actuale și de perspectivă. România socialistă dispune de un program strategic clar și științific fundamentat de Congresul al XI-lea al P.C.R. : programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

O semnificație politică, profund patriotică, de o deosebită actualitate, o are înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor prioritare din domeniul economiei : realizarea producției fizice în sortimentele stabilite, folosirea la capacitatea stabilită a instalațiilor și utilajelor complexe, îmbunătățirea continuă a calității producției, ridicarea nivelului calificării muncitorilor, maiștrilor, inginerilor, întărirea disciplinei, a ordinii și răspunderii în muncă, reducerea simțitoare a cheltuielilor de producție, a consumurilor materiale și în mod deosebit a consumurilor de energie și combustibil, recuperarea materialelor care rămîn după prelucrarea industrială, valorificarea deșeurilor, în genere gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și umane de care dispun unitățile economice.

Factorul conștient, ridicarea nivelului conștiinței socialiste, patriotice a maselor are un rol de hotărîtoare însemnătate pentru realizarea ansamblului de sarcini și obiective economice imediate și de perspectivă. Iată de ce munca politico-educativă, inseparabil legată de sarcinile economico-sociale, nu poate fi situată în afara muncii de conducere și organizare economică, deoarece tocmai de gradul de însușire și înțelegere a sarcinilor, de spiritul de responsabilitate, ordine și disciplină al tuturor celor ce muncesc depind performanțele economice.

Tocmai în acest sens s-a pronunțat secretarul general al partidului la ultima Plenară a C.C. al P.C.R. relevînd necesitatea stringentă a clarificării tuturor problemelor și sarcinilor economice cu masa largă a celor ce muncesc, a realizării cu mijloace mai mici a unor rezultate economice superioare. **„Numai astfel** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vom putea îndeplini istoricele hotărîri ale Congresului al XI-lea, Programul partidului de dezvoltare economico-socială a patriei, de trecere cît mai rapidă a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare în acela de țară cu o dezvoltare economică medie, numai astfel vom putea asigura obiectivul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, sporirea continuă a bunăstării poporului, întărirea continuă a patriei, a suveranității și independenței naționale".**

Din trecutul istoric, ca și din prezentul socialist avem un nesecat izvor de energie și hotărîre pentru ridicarea pe noi trepte a cuceririlor revoluționare ale poporului nostru, pentru întărirea pe mai departe a unității și coeziunii națiunii noastre socialiste în jurul forței sale conducătoare, Partidul Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui clarviziune politică, al cărui nețărmurit devotament revoluționar pentru viața prosperă, liberă, demnă și pașnică a poporului, chezășuiesc viitorul comunist al României.

prof. dr. Petru PÂNZARU

POLITICA PARTIDULUI DE DEZVOLTARE UNITARĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE ȘI DE PROGRES ECONOMICO-SOCIAL AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

ÎNCUNUNARE a idealurilor și luptei de veacuri ale poporului nostru pentru unitate și eliberare națională, unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918, **făurirea statului național unitar român**, a constituit un **moment epocal** în istoria poporului, **„a deschis** — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al P.C.R. — **noi perspective atît dezvoltării forțelor de producție, științei și culturii, cît și afirmării poporului nostru, a aspirațiilor sale de progres, a voinței sale de pace, a hotărîrii de a-și făuri o viață demnă, liberă, de a trăi în prietenie și colaborare cu vecinii săi, cu toate popoarele lumii".**[1])

În deceniile care au urmat unirii din 1918, în România a avut loc o mai intensă dezvoltare a industriei, a bazei tehnico-materiale a societății, a activității politice, culturale și artistice, însă în economia națională au continuat să se păstreze puternice rămășițe feudale, ceea ce a contribuit la frînarea dezvoltării economico-sociale, a progresului societății. Clasele exploatatoare au promovat o politică de discriminare și învrăjbire națională menită să înlesnească exploatarea și dominarea maselor muncitoare, atît din rîndul poporului român, cît și din rîndul naționalităților conlocuitoare.

Misiunea istorică de a soluționa problemele fundamentale ale societății românești în interesul întregului popor a revenit Partidului Comunist Român — organizatorul și conducătorul forțelor progresiste și democratice, al insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, al procesului de desfășurare victorioasă a revoluției populare, de edificare a orînduirii socialiste în patria noastră.

După cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, crearea în economie a proprietății socialiste a întregului popor — care a marcat de fapt începutul făuririi societății socialiste în România —, P.C.R. a concretizat, pentru întîia oară în planul cincinal 1951—1955, **obiectivele fundamentale ale politicii sale de dezvoltare economico-socială a țării,** punînd în centrul acesteia industrializarea socialistă, ca factor determinant al lichidării economice, bază a dezvoltării multilaterale a societății, creșterii nivelului de trai al poporului, asigurării independenței și suveranității naționale.

Realizarea economiei socialiste unitare, care a marcat **victoria deplină a socialismului** în toate sectoarele de activitate, **hotărîrile istorice ale Congresului al XI-lea al P.C.R.** au deschis o perioadă nouă în dezvoltarea socialistă a țării, perioada consolidării economiei naționale, întăririi bazei tehnico-materiale a societății și creării condițiilor necesare pentru trecerea la etapa făuririi **societății socialiste multilateral dezvoltate.**

Astfel, într-o perioadă relativ scurtă din istoria milenară a patriei noastre, în România s-au produs profunde transformări revoluționare, economice, sociale, politice, culturale, în structura societății, în relațiile de producție și raporturile dintre oameni, în condițiile de viață materială și spirituală, în gradul de civilizație al întregii națiuni.

România s-a transformat într-o țară industrial-agrară cu o puternică și modernă bază tehnico-materială. Industria — organizată pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne — a cunoscut un puternic avînt, realizînd în prezent o producție de peste 40 de ori mai mare decît în 1938, anul de vîrf al creșterii economice sub vechiul regim. Agricultura s-a dezvoltat continuu, sporindu-și producția în această perioadă de aproape 3 ori. Au progresat și s-au modernizat toate ramurile economiei naționale, au fost ridicate la o viață nouă, prosperă, regiunile și zonele slab dezvoltate în trecut, au sporit produsul social și venitul național, puterea economică a țării. Pe această bază, a crescut neîncetat nivelul de trai material și cultural al poporului, veniturile oamenilor muncii, se asigură satisfacerea în condiții tot mai bune a necesităților lor de viață.

Componentă a politicii P.C.R. de modernizare și dezvoltare armonioasă a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întreg teritoriul patriei, **îmbunătățirea continuă a repartizării forțelor de producție** — care **„are drept scop folosirea tot mai judicioasă a forței de muncă a populației și, implicit, o mai bună distribuire a veniturilor, ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii"**[2]) și căreia congresele IX, X și XI, ca și Conferințele Naționale ale P.C.R. i-au rezervat o atenție aparte —, a făcut posibilă **accelerarea ritmului de creștere economică a județelor rămase în urmă,** creșterea mai rapidă a numărului lucrătorilor pe ansamblul economiei și formarea unor noi centre economice și industriale moderne, apropierea dintre oraș și sat prin ridicarea continuă a satului spre nivelul de dezvoltare a orașului, **crearea de condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste.**

Politica de repartizare rațională a forțelor de producție pe întregul

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, Scînteia, 3 noiembrie 1978.
[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, București, Ed. politică, 1968, p. 20.

Ponderea în totalul investițiilor în sectorul socialist

0,16	jud. Covasna	1951—1955	jud. Botoșani	0,52
0,43		1956—1960		0,67
0,36		1961—1965		0,53
0,56		1966—1970		0,58
0,65		1971—1975		0,79
0,46	jud. Vrancea	1951—1955	jud. Satu Mare	0,49
0,86		1956—1960		0,61
0,86		1961—1965		0,71
0,83		1966—1970		0,75
0,89		1971—1975		0,99
0,20	jud. Harghita	1951—1955	jud. Mehedinți	0,36
0,58		1956—1960		0,58
0,83		1961—1965		0,88
0,80		1966—1970		2,23
1,11		1971—1975		1,56
1,96	jud. Iași	1951—1955	jud. Cluj	1,87
1,63		1956—1960		2,39
2,24		1961—1965		2,85
2,26		1966—1970		2,59
2,56		1971—1975		2,79

teritoriu al țării s-a realizat în principal prin **creșterea ponderii unor județe mai puțin dezvoltate economic în volumul investițiilor** pe parcursul celor cinci planuri cincinale de dezvoltare a economiei naționale (din 1951 pînă în 1975) [3]).

Dinamica investițiilor, ca urmare a unei politici echitabile, a cunoscut ritmuri apropiate în județele avînd ponderi aproximativ egale în volumul total al investițiilor cum ar fi de pildă în județele Hunedoara și Prahova — unde volumul investițiilor realizate în cincinalul 1971—1975 a fost de circa 3—4 ori mai mare decît în cincinalul 1951—1955, în județele Sibiu și Ialomița — unde același volum, în aceleași perioade comparabile, a fost de 7—8 ori mai mare —, în județele Harghita și Mehedinți — de 30—40 ori ș.a. Reținem, de asemenea, atenția creșterile înregistrate de județele Sălaj (11 ori), Cluj (13,3 ori), Bistrița Năsăud (13,8 ori), Satu Mare (22 ori), Covasna (36 ori).

Urmare firească a politicii de dezvoltare cît mai armonioasă a forțelor de producție, **volumul producției industriale a crescut în ritm superior în județele mai puțin dezvoltate, contribuind la reducerea substanțială a decalajelor dintre nivelele de dezvoltare economică a județelor.** Dacă în 1976 volumul producției industriale crescuse în România de 34 ori în comparație cu 1938, unele județe au cunoscut creșteri de : 75 ori (Harghita), 48 ori (Sibiu), 43 ori (Satu Mare), 41 ori (Sălaj), 37 ori (Mureș), 35 ori (Alba).

Producția industrială pe locuitor în 1976 era, în 14 județe, peste nivelul mediu pe țară, iar numărul județelor ce se apropie de nivelul mediu pe țară al producției industriale pe locuitor este în continuă creștere ; decalajul dintre nivelul celui mai puțin dezvoltat județ și cel mai dezvoltat județ, ca și între județele cele mai puțin dezvoltate și cele mai dezvoltate din aceeași zonă geografică, s-a înscris de mai mult timp pe o curbă descendentă. Ca urmare a politicii partidului de repartizare rațională și echitabilă a forțelor de producție pe teritoriul țării, decalajele, în mod necesar, vor fi reduse, dar nu pe baza unui transfer sau concentrări exclusive de investiții în unele sau cîteva județe, ci în cadrul unei concepții mai largi, științifice, ținînd seama că soluțiile autentice constau numai în dezvoltarea tuturor zonelor geografice ale unei țări **în contextul dezvoltării în ansamblu a economiei naționale.**

În acest sens, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pe perioada 1981—1990, ca și Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, adoptat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, prevăd un ansamblu de măsuri concrete, asupra cărora vom reveni.

Ritmul mediu anual de **creștere a productivității muncii** pe un muncitor în industrie a fost în perioada 1971—1976 mai ridicat decît media pe țară (6,7 la sută) în 15 județe, pentru unele diferențele fiind destul de mari : Sălaj — 13 la sută, Galați — 11,7 la sută, Vîlcea — 10,7 la sută, Mehedinți — 10,1 la sută, Covasna — 9,0 la sută, Satu Mare — 8,9 la sută, Sibiu — 8 la sută ș.a.m.d.[4]).

Dinamici mai ridicate înregistrează județele mai puțin dezvoltate și în diverse ramuri ale industriei. Dacă producția construcțiilor de mașini a țării a crescut în 1976 față de 1970 cu 258 la sută, în județul Covasna această creștere a fost de 511 la sută. De asemenea, dacă producția industriei chimice a crescut în aceeași perioadă în ansamblul economiei naționale cu 242 la sută, în județul Sălaj creșterea a însemnat 313 la sută.

În cadrul politicii generale de repartizare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării — **„cerință primordială pentru edificarea socialismului și comunismului în patria noastră"**, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — partidul a acordat și acordă **o atenție deosebită dezvoltării industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice și în județele și localitățile unde locuiesc oameni ai muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare.** Sînt județe în care numai în ultimii zece ani producția a crescut de două-trei și patru ori. În județul Harghita, industria a devenit o ramură conducătoare, reprezentînd 74 la sută din totalul producției județene ; în ultimii 10 ani, în acest județ au fost puse în funcțiune 70 de noi obiective economice, dintre care 60 în cincinalul 1971—1975. În ju-

[3]) Calculat pe baza datelor Anuarului statistic al R. S. România 1977, ținînd seama de prețurile 1959 pentru perioada 1951—1965 și de prețurile 1963 pentru perioada 1966—1975.

[4]) Vezi Anuarul Statistic al R. S. România 1977.

deţul Alba, întreaga producţie industrială a anului 1938 se realizează în prezent în numai 6,1/2 zile.

Judeţul Braşov asigură, de pildă, 100 la sută din producţia de autocamioane şi carburatoare, 92 la sută din cea de tractoare, 38 la sută din producţia de rulmenţi a ţării. Judeţul Mureş asigură întreaga cantitate de carbid, 20 la sută din îngrăşămintele chimice şi zahăr, 12,5 la sută din energia electrică, sticlă şi ceramică, ceea ce denotă că în procesul industrializării, judeţele capătă **structuri industriale proprii**, în unele judeţe anumite ramuri dobîndind o pondere mai mare, **conturînd astfel profilul industrial al judeţelor respective.**

În cadrul actualului cincinal, în deplină concordanţă cu prevederile Programului partidului şi Directivele Congresului al XI-lea, se accentuează procesul de **dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor judeţelor.**

Elementul determinant în realizarea acestei politici, aşa cum precizează Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, îl constituie **„îmbunătăţirea, în continuare, a repartizării teritoriale a forţelor de producţie,** ţinîndu-se seama, la amplasarea noilor obiective, atît de criteriile economice şi condiţiile naturale, cît şi de cele sociale". Ca urmare a aplicării criteriilor de dezvoltare industrială pe teritoriu, în 1980 se va realiza în fiecare judeţ o producţie industrială de cel puţin 10 miliarde lei. Ritmuri de creştere a producţiei industriale de 15—20 la sută şi chiar mai mari, vor fi realizate în judeţe mai puţin dezvoltate industrial : Bistriţa Năsăud, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Covasna, Botoşani, Vrancea, Gorj, Ialomiţa.

Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, prelimină că cele 19 judeţe care în 1975 aveau o producţie mai mică de 10 miliarde lei vor realiza în 1980 următoarele niveluri : 18,6 mld. lei — Alba ; 11,9 mld. lei — Bistriţa Năsăud ; 20,6 mld. lei — Buzău ; 10,5 mld lei — Botoşani ; 10,3 mld. lei — Covasna ; 16,2 mld lei — Gorj ; 11,9 mld. lei — Harghita ; 12,2 mld. lei — Ialomiţa ; 16,5 mld. lei — Ilfov ; 15,7 mld. lei. — Maramureş ; 11,6 mld. lei — Mehedinţi ; 13,1 mld. lei — Satu Mare ; 10,8 mld. lei — Sălaj ; 16,3 mld. lei — Suceava ; 14,3 mld. lei — Teleorman ; 10,6 mld. lei — Tulcea ; 12,0 mld. lei — Vaslui ; 12,1 mld. lei — Vîlcea ; 10,6 mld. lei — Vrancea. De altfel, planul naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1979, recent adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. şi Marea Adunare Naţională, prevede că, în anul următor, numărul judeţelor care vor realiza o producţie industrială de peste 10 miliarde lei va ajunge la 31.

În acelaşi timp, toate judeţele s-au angajat că, pînă în 1980, să realizeze însemnate producţii industriale suplimentare, judeţele cu cele mai mari angajamente fiind, pe lîngă Municipiul Bucureşti (23,1 mld. lei), Braşov, Bacău, Mureş, Prahova.

În dezvoltarea pe teritoriu a producţiei agricole, conform Directivelor Congresului al XI-lea, se are în vedere stabilirea pentru fiecare judeţ a culturilor la care se pot obţine cele mai bune randamente la hectar. Unităţile zootehnice sînt amplasate luîndu-se în considerare existenţa bazei furajere, urmărindu-se ca fiecare judeţ să asigure în principal din propriile resurse aprovizionarea populaţiei cu produse animaliere proaspete — carne, lapte, ouă.

În concordanţă cu dezvoltarea teritorială a industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri ale producţiei materiale şi urmărindu-se satisfacerea, în tot mai bune condiţiuni, a nevoilor populaţiei, se extinde reţeaua comercială şi de alimentaţie publică, cea a prestărilor de servicii, precum şi dotările social-culturale. În centrul întregii activităţi revoluţionare a partidului, al operei însăşi de edificare socialistă stă în permanenţă preocuparea asiduă pentru ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului, satisfacerea cerinţelor de viaţă ale oamenilor muncii, bunăstarea şi fericirea poporului, împlinirea multilaterală a personalităţii umane.

După cum la marile succese dobîndite în anii socialismului şi-au adus o largă contribuţie şi naţionalităţile conlocuitoare, cărora statul nostru le garantează drepturi egale, partidul, prin politica sa echitabilă, ştiinţifică de repartizare a forţelor de producţie pe întreg teritoriu al ţării, de ridicare la o viaţă înfloritoare a tuturor judeţelor, le creează toate condiţiile pentru a beneficia în mod egal de binefacerile socialismului. Pentru că, sublinia secretarul general al partidului **„egalitatea începe în primul rînd în domeniul economic. Nu există egalitate acolo unde există asuprire, unde există înapoiere economică".**[5])

Aceasta este, pînă la urmă, expresia concretă a preocupării partidului nostru de a asigura deplina egalitate în drepturi a tuturor cetăţenilor ţării fără nici o deosebire de naţionalitate. **„Tocmai repartizarea raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării,** spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, creează cele mai bune condiţii pentru adevărata egalitate în drepturi, pentru manifestarea plenară, în toate domeniile, a tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate".**[6])

Astfel, baza egalităţii depline în drepturi a tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate, a coeziunii, a unităţii moral-politice a întregului popor, o constituie pe lîngă deţinerea puterii politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea, cu celelalte categorii de oameni ai muncii şi instaurarea proprietăţii socialiste, dezvoltarea puternică, armonioasă, pe întreg cuprinsul ţării, a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri economice, izvorul creşterii bunăstării şi a nivelului de civilizaţie.

dr. George MARIN

---

5) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Bucureşti, Ed. Politică, 1974, vol. 9, p. 410.

6) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Bucureşti, Ed. Politică, 1978, vol. 13, p. 418.

Poporul — făuritorul marii Uniri, al epocalelor transformări înnoitoare din anii socialismului

FORMAREA statului național unitar român în urmă cu șase decenii reprezintă un măreț eveniment înscris cu slove de aur în istoria poporului nostru, constituie încununarea cu succes a luptei duse de poporul român în decursul secolelor pentru a-și apăra ființa proprie, entitatea națională și a se constitui într-un stat unitar independent. Ideea realizării unității politice și teritoriale a constituit o permanență, un deziderat fundamental, care a însuflețit poporul român timp de peste două milenii în lupta sa eroică și plină de sacrificii pentru libertate și neatîrnare. Realizarea cu aproape patru secole în urmă de către Mihai Viteazul a primei uniri a celor trei provincii românești : Țara Românească, Transilvania și Moldova, a constituit un exemplu de urmat. Făurirea statului național unitar român a constituit în același timp realizarea idealurilor de unitate înscrise în programul revoluției de la 1848, este ecoul Adunării de la Blaj din 3/15 mai 1848, unde peste patruzeci de mii de români au cerut într-un glas : „vrem să ne unim cu țara".

Mișcarea de eliberare națională și lupta pentru desăvîrșirea unității naționale au cunoscut o amploare deosebită la începutul secolului al XX-lea. În această perioadă s-au dezvoltat și maturizat acele condiții care au pus ca principal țel al mișcării naționale din Transilvania obținerea dreptului la autodeterminare și unirea pe această bază cu România. Unirea Transilvaniei cu România a fost realizată prin voința întregului popor, în condițiile victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și ale prăbușirii Imperiului austro-ungar, pe ruinele căruia s-au format o serie de state în centrul Europei. Această împrejurare a favorizat și realizarea unității noastre naționale.

Unirea Transilvaniei cu România nu a fost un produs al întîmplării, ci o necesitate istorică. **„Alcătuirea statului românesc național unitar** — spune tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu este deci un dar, rezultatul unor conferințe internaționale, ci rodul luptelor neobosite duse de cele mai înaintate forțe ale societății, de masele largi populare pentru unire, produsul legic al dezvoltării istorice, sociale și naționale a poporului român"** [1]. Unirea a fost opera poporului, muncitorii, țăranii, intelectualii împreună alcătuind forța care a dus la realizarea unității naționale.

Participarea României la primul război mondial, a avut drept unic scop realizarea idealului de unitate a românilor în cadrul unui stat național. Din primele zile ale izbucnirii sale, războiul a pus pe primul plan chestiunea națională. „Scopul acestui război — a spus Thomas Masaryk — trebuie să fie desființarea monarhiei habsburgice. Românii, cehoslovacii, italienii sîrbii și polonezii vor fi moștenitorii ei" [2]. Cauza justă a unității românești era de altfel, privită cu înțelegere de numeroase personalități ale vremii. Cauza românească — scria Plehanov — intră „ipso-jure" în vederile socialiștilor. „Dumneavoastră voiți să eliberați pe conaționalii dumneavoastră care se găsesc sub dominația autro-ungară și aveți perfectă dreptate... personal consider aspirațiile române ca juste și legitime" [3].

În timp ce în răsăritul și în centrul Europei revoluțiile prevesteau apropiata libertate a popoarelor asuprite, în Transilvania au avut loc mari evenimente politice ce pregăteau marele act al unirii. Începînd din vara anului 1917 și în tot cursul anului 1918 au avut loc în Transilvania demonstrații și greve muncitorești [4]. Țărănimea de toate naționalitățile cerea la rîndul ei pămînt, pace, drepturi democratice.

Un merit deosebit revine socialiștilor români care au înțeles cerințele vremii și au fost în fruntea evenimentelor care au dus la realizarea unirii. Ei au acționat intens pentru eliberarea națională a Transilvaniei de sub stăpînirea habsburgică, au lansat apeluri pentru organizarea maselor. Ei au ajuns la concluzia că „unirea trebuie înfăptuită, deoarece aceasta este dorința întregului popor" [5].

Constituirea Consiliilor naționale române și a gărzilor naționale a constituit o expresie pregnantă a participării maselor la realizarea mărețului act al eliberării naționale. Adunările generale în care au fost alese aceste organe ale unirii și ordinei publice s-au desfășurat la orașe și sate într-o atmosferă însuflețită de puternic entuziasm patriotic. Cu acest prilej, la Sibiu, toată suflarea românească fără excepție „a manifestat pe toate străzile și piețele din oraș, era o bucurie de nedescris" [6]. La Arad imense cortegii de țărani, sate întregi, în frunte cu jurații și învățătorii străbat străzile în sunetele muzicilor sătești și cu drapele desfășurate [7]. În Bistrița, Deva, Reghin, Năsăud, pretutindeni s-a manifestat voința unanimă de libertate a poporului român. Momente înălțătoare a prilejuit depunerea jurămîntului.

Participarea maselor la crearea consiliilor naționale românești a imprimat un caracter democratic activității acestora. În centrul atenției consiliilor naționale a stat și preocuparea pentru asigurarea colaborării și conviețuirii frățești cu celelalte naționalități. Astfel, Senatul Național Român din Cluj cerea : „păziți frăția și pacea cu toate neamurile din Ardeal" [8], de la Consiliul Național Român al comitatului Tîrnava Mare pornea către locuitorii din Țelna îndemnul „cu ungurii din comună să trăiți ca frații" [9], iar în adunarea din comuna Dobîca se exprima dorința de a trăi în bună înțelegere cu celelalte neamuri „căci contrar nu ne vom arăta vrednici de eliberare" [10]. În spiritul colaborării și a conviețuirii prietenești cu celelalte naționalități s-au declarat și acele consilii naționale maghiare și săsești care au fost conduse de elemente progresiste, înaintate. Astfel Consiliul național maghiar din Tîrgu Mureș, avînd ca președinte pe profesorul universitar Antalfy Andor s-a pronunțat în favoarea dreptului de autodeterminare a popoarelor nemaghiare din Ungaria, și pentru recunoașterea statelor naționale formate sau în formare [11]. La Agîrbiciu la alegerea Consiliului național român și a gărzii naționale au participat și sașii care au privit „cu nespusă bucurie cum poporul român și sășesc își întind mîna frățească și se înțelege" [12].

Ziua Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia se apropia cu pași repezi. La 20 noiembrie se hotărăște convocarea unei adunări a poporului pentru 1 decembrie care să sancționeze voința neclintită de libertate, independență și unitate a românilor. Se alesese ca loc Alba Iulia, pentru amintirea lui Mihai Viteazul, căci așa cum scria Nicolae Iorga, „locul însuși avea glas" [13].

Cea mai strălucită expresie a voinței și unității poporului român a fost Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. „Adunarea de la Alba Iulia a fost cea mai impunătoare — scrie Ioan Lupaș — nu numai prin imensa mulțime a maselor populare care au participat la ea, dar și prin entuziasmul înălțător și prin demnitatea cetățenească a celor ce aduceau acum la matca României întregite partea cea mai de valoare a Daciei lui Traian, pămîntul și poporul care prin vicisitudinea istoriei fusese timp îndelungat ținut în lanțurile cîrmuirilor

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, Editura Politică, București, 1977, p. 42.
[2]) Evenimentul (Iași), 25, nr. 204, 11 octombrie 1917.
[3]) Evenimentul (Iași), 25, nr. 116, 24 iunie/7 iulie 1917.
[4]) V. St. Hurmuzache, I. Adam, Consiliile naționale române în lupta pentru unirea Transilvaniei cu România, în „Revista Arhivelor".
[5]) Tiron Albani, Din contribuția clasei muncitoare în desăvîrșirea statului național român unitar, la 1 decembrie 1918, Editura științifică, București, 1968.
[6]) Arh. St. Buc., Colecția manuscrise, nr. 1997.
[7]) Constantin Kiriței, Istoria războiului pentru întregirea României, 1916—1919, ediția a II-a, București, p. 332.
[8]) Arh. St. Buc., fond C.N.R. Năsăud, dosar II/1, f. 4.
[9]) Idem, dosar 99, f. 9.
[10]) Idem, fond C.N.R. Solnoc-Dobîca, dosar 2, f. 63.
[11]) Traian Popa, Monografia orașului Tîrgu Mureș, Tipografia Corvin, Tîrgu Mureș, 1932.
[12]) Arh. St. Buc., fond Consiliul Dirigent, dosar 96/1918, f. 19—20.
[13]) N. Iorga, Supt trei regi, București, 1922, p. 289.

străine“ [14]). „Pentru marea istorică adunare — așa cum spune Lucian Blaga — n-a fost nevoie de o deosebită pregătire a opiniei publice. Pregătirea se făcuse de sute de ani“ [15]).

Sărbătoarea unirii, începută odată cu alegerea în adunări populare a delegaților pentru Marea Adunare Națională, a continuat prin convoaiele de oameni care se îndreptau din toate satele spre Alba Iulia. Cei peste o mie de delegați de la salinele și uzinele sodice și încă din 32 de sate au sosit la Alba Iulia în frunte cu socialistul Martin Drăghici, cu un drapel roșu pe care era pusă în diagonală o panglică tricoloră pe care scria „unire“, steagul roșu simbolizînd dorința de dreptate socială, iar tricolorul dorința ca realizarea ei să se facă prin unirea cu România [16]). Atmosfera de la Adunarea de la Alba Iulia a fost deosebit de solemnă și înălțătoare. „Cetatea și orașul au aspectul unei mari sărbători“ [17]), scria Dumitru Cîmbrudean. „În ziua aceea — scria Lucian Blaga — am cunoscut ce înseamnă entuziasmul național, sincer, spontan, irezistibil, organic, masiv“. [18]) Expresie a înfăptuirii nemijlocită a unirii de către popor este componența Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. La adunarea din Casina militară au participat 1 228 delegați. Istorica hotărîre a unirii a fost adoptată în prezența celor peste 100 mii români veniți din toate ținuturile Transilvaniei și Banatului. În acest fel Adunarea de la Alba Iulia a reprezentat voința unanimă a poporului, dobîndind prin caracterul ei atribuțiile unei adunări constituante. Cînd Vasile Goldiș a cerut delegaților să se pronunțe asupra articolului I al rezoluției care decreta unirea cu România, uraganul aplauzelor a zguduit văzduhul. Cuvintele lui Goldiș au fost acoperite „de un singur glas de aprobare pornită deodată de o mie și mai bine de piepturi, toți eram cuprinși de măreția acestui moment care a pecetluit pentru veacuri soarta neamului nostru“ [19]).

Rezoluția Marii Adunări naționale de la Alba Iulia, hotărînd unirea Transilvaniei cu România, a proclamat deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare ; egală îndreptățire și deplină libertate confesională pentru toate confesiunile de stat ; înfăptuirea desăvîrșită a unui regim curat democratic ; desăvîrșita libertate de presă, asociere și întrunire ; reforma agrară radicală ; asigurarea muncitorimii industriale de drepturi și avantagii care sînt legiferate în țările industriale cele mai avansate din Apus.

Prevederile rezoluțiilor Adunării de la Alba Iulia constituie o expresie a caracterului democratic și umanitar al aspirațiilor poporului român, făuritorul unirii naționale care, creîndu-și propriul său viitor liber, dorea să asigure cu celelalte neamuri o conviețuire bazată pe respect și prețuire reciprocă. Era totodată o manifestare a influenței puternice asupra hotărîrilor Adunării a maselor de țărani, muncitori și intelectuali, care au realizat unirea.

Idealurile și năzuințele profunde ale maselor nu au putut fi însă împlinite din cauza că puterea în stat aparținea burgheziei și moșierimii, care au folosit unirea pentru consolidarea pozițiilor de clasă și intensificarea exploatării celor ce muncesc fără deosebire de naționalitate. Nu au fost rezolvate marile probleme ale vieții sociale. S-au menținut și s-au accentuat contradicțiile sociale dintre clasele dominante exploatatoare și clasa muncitoare, țărănime, masele largi ale celor ce muncesc. Economia țării era înfeudată capitalului străin, fapt ce a dus la știrbirea suveranității țării.

Înfăptuirea statului național unitar a dat un puternic imbold mișcării progresiste, revoluționare, luptei pentru lichidarea nedreptății, a inegalității sociale și a relațiilor de exploatare, pentru dezvoltarea României pe o cale democratică și rezolvarea problemelor sociale în folosul maselor populare. Cele mai avansate forțe progresiste s-au ridicat ferm la luptă împotriva politicii de discriminare și de învrăjbire națională promovată de clasele exploatatoare, menită să înlesnească exploatarea și dominarea maselor muncitoare. În cursul luptei comune pentru lichidarea relațiilor de asuprire și exploatare și instaurarea unei societăți care să asigure egalitatea deplină a tuturor cetățenilor patriei s-a realizat unitatea oamenilor muncii români și de alte naționalități.

Misiunea istorică de a soluționa problemele fundamentale ale societății românești în interesul întregului popor i-a revenit Partidului Comunist Român, orînduirii socialiste. Insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din august 1944 a deschis calea marilor transformări revoluționare care au asigurat împlinirea idealurilor de dreptate socială și națională, cucerirea adevăratei independențe naționale, afirmarea dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn pe destinele sale. Victoria socialismului la orașe și sate, lichidarea exploatării omului de către om sînt cuceriri fundamentale ale poporului nostru. Imaginea României socialiste de azi constituie reflectarea cea mai evidentă a marilor transformări petrecute în țara noastră în anii de după eliberare. S-a dezvoltat în ritm înalt economia națională, s-au obținut succese istorice în industrializarea țării. Venitul național este în prezent de 12 ori mai mare decît în anul 1938, iar producția globală industrială de 40 de ori. Au apărut noi ramuri industriale. Însemnate succese au fost obținute și în domeniul agriculturii, producția de cereale fiind în prezent de circa 3 ori mai mare.

O cucerire de preț a marilor transformări revoluționare din țara noastră este rezolvarea exemplară a problemei naționale. În orînduirea socialistă a fost instaurată egalitatea deplină în drepturi a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate. În patria noastră comună România socialistă sînt asigurate cele mai largi condiții de afirmare, pe baza principiilor egalității și echității, în toate domeniile vieții politice, sociale, spirituale și economice, a tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate.

Pornind de la adevărul istoric că ridicarea gradului de dezvoltare economico-socială a întregii țări constituie factorul esențial al egalității pe plan economic, partidul și statul socialist au urmărit ca prin repartizarea judicioasă a forțelor de producție să se asigure ridicarea regiunilor slab industrializate, să se lichideze rămînerea în urmă moștenite de la vechea orînduire. Această politică a avut drept urmare dezvoltarea impetuoasă și a județelor Harghita, Covasna, Sălaj, Mureș și altele, în care conviețuiesc împreună cu românii, maghiari, germani și alte naționalități. Oamenii muncii maghiari, germani și de alte naționalități participă efectiv la exercitarea puterii de stat, la conducerea societății. Sînt asigurate condițiile necesare desfășurării învățămîntului și afirmării pe planul vieții culturale și spirituale în limba maternă. În limbile naționalităților conlocuitoare învață 400 mii copii din rețeaua învățămîntului preșcolar, gimnazial și liceal, există peste 3 700 formațiuni artistice de amatori cu 54 mii membrii, 52 publicații, centrale și locale cu un tiraj la o apariție de 740 mii exemplare, aproape 10 mii studenți proveniți din rîndurile naționalităților conlocuitoare urmează învățămîntul superior, iată numai cîteva exemple din marile realizări în domeniul politicii naționale a partidului.

Toate realizările orînduirii noastre socialiste au dus în ultimă instanță la ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. În centrul politicii partidului nostru stă în permanență omul. Noile condiții de muncă și de viață reflectă marile posibilități pe care le-a creat orînduirea socialistă pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

De un binemeritat prestigiu internațional se bucură politica externă a României socialiste, elaborată și promovată cu consecvență de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Politica noastră externă este îndreptată în direcția dezvoltării necontenite a relațiilor cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, pentru instaurarea unei păci și colaborări trainice între popoare. Ea are la bază principiile independenței și a suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne, a egalității în drepturi ; renunțarea la forță și la amenințarea cu forța în relații internaționale. Politica externă a partidului și statului nostru pentru crearea unei lumi a păcii și colaborării, verificată de practica vieții internaționale, a primit o recunoaștere largă în lume, întrunește adeziunea unanimă, fermă a întregului nostru popor.

A 60-a aniversare a unirii Transilvaniei cu România găsește întregul nostru popor, pe toți cetățenii țării, indiferent de naționalitate, angajați într-o vastă muncă pașnică pentru realizarea mărețului program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Acesta este cel mai demn omagiu pe care-l aducem amintirii celor care de-a lungul vremurilor și-au închinat viața împlinirii nobilelor aspirații de libertate și unitate a poporului român, prin a căror voință și luptă s-a înfăptuit în 1918 statul nostru național unitar.

dr. Iosif I. ADAM

---

[14]) Ion Lupaș, 1918, Note istorice, în Almanahul Societății Academia „Petru Maior“, Cluj, 1923.
[15]) Lucian Blaga Hronicul și cîntecul vîrstelor, Ediția a II-a, Editura Eminescu, 1973.
[16]) Tiron Albani, lucr. cit.
[17]) Cîmbrudean Dumitru, Jurnal de front al caporalului (1914—1918), București, Editura Politică, 1969.
[18]) Lucian Blaga, lucr. cit.
[19]) Amintirile lui Emilian Antal, Arh. St. Tîrgu Mureș, Colecția de documente, nr. 523.

Simpatia, aprobarea și adeziunea maselor muncitoare ale naționalităților conlocuitoare față de marea Unire

PE PĂMÎNTUL PATRIEI noastre trăiesc și muncesc împreună, de multe secole, alături de români și alte naționalități. În decursul acestei lungi epoci de conviețuire, oamenii muncii de diferite naționalități și-au însușit învățămintele înțelepte ale dezvoltării istorice și anume că problemele fundamentale ale vieții politice, sociale și economice nu pot fi rezolvate decît pe calea colaborării și a respectului reciproc, a luptei comune pentru libertatea socială și națională. Referindu-se la tradițiile progresiste care au rezultat din această conviețuire și colaborare de veacuri, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că : **„Începînd din secolele al IX-lea și al X-lea, precum și mai tîrziu, în Transilvania s-au așezat și populații de altă naționalitate: maghiari, secui, germani, sași, șvabi, iar mai tîrziu și alții. Ceea ce trebuie spus, de asemenea, cu tărie, ca un adevăr istoric care nu poate fi în nici un fel contestat, este faptul că aceste populații au luptat împreună cu populația băștinașă românească pentru a-și apăra libertățile, împotriva asupririi feudale, a cotropitorilor străini, pentru independență, pentru o viață liberă“** [1]).

Într-adevăr, de-a lungul numeroaselor bătălii purtate împotriva cotropitorilor străini, împotriva claselor exploatatoare colaborarea s-a manifestat în repetate rînduri. Mai tîrziu, muncitorii români, maghiari, germani și de altă naționalitate s-au înfrățit în lupta împotriva exploatării capitaliste, împotriva asupririi naționale, pentru salvgardarea drepturilor democratice ale proletariatului, pentru vot universal. Țărănimea a combătut și ea cu dîrzenie exploatarea moșierească, resturile semifeudale din agricultură.

În consecință, evenimentele revoluționare din toamna anului 1918 i-au găsit pe oamenii muncii de toate naționalitățile înregimentați în rîndul forțelor progresiste aflate în luptă pentru sfărîmarea cătușelor care împiedicau progresul social. Astfel, muncitorii români și maghiari au participat împreună la puternicele mișcări greviste, inclusiv la greva generală din 31 octombrie 1918, cerînd încheierea unei păci drepte și ameliorarea situației maselor populare ; țăranii de toate naționalitățile au considerat că a sosit timpul să treacă la lichidarea latifundiilor și alungarea moșierilor ; toți locuitorii Transilvaniei au participat în acele zile furtunoase la amplele acțiuni îndreptate împotriva aparatului de stat austro-ungar, anacronic și urît de mase. Locul administrației „chesaro-crăiești“ a fost luat de consiliile naționale, române, maghiare sau germane. Acestea au colaborat în numeroase cazuri [2]), ca de exemplu la Tîrgu Mureș, Oradea, Deva, Orăștie. În alte cazuri, ca de exemplu la Petroșani, au luat naștere consilii naționale mixte româno-maghiare [3]).

Consiliile naționale, organe locale de stat provizorii cu caracter democratic, au avut un rol hotărîtor în pregătirea celui mai însemnat eveniment al anului 1918, anume convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, care urma să decidă unirea Transilvaniei cu România. Pregătirea acestui excepțional act istoric și desfășurarea lui a fost primită cu multă înțelegere de cercurile democratice maghiare din Transilvania, îndeosebi de către militanții mișcării muncitorești și socialiste, care luptînd pentru drepturi democratice și libertăți politice, au înțeles că ele nu se pot realiza fără a recunoaște principiul leninist al dreptului națiunilor la autodeterminare.

Astfel, cu ocazia adunării populare ținută la 8 noiembrie 1918, un muncitor din Valea Jiului, a declarat că lucrătorii maghiari nu pun piedici în calea unirii naționale pe care doresc s-o înfăptuiască muncitorii români [4]). De altfel, Iosif Ciser, reprezentantul minerilor din Valea Jiului în Marele Sfat Național Român, era totodată delegatul Consiliului Național din Petroșani, format în proporții egale din români și maghiari, după cum relatează ziarul socialist „Zsilvölgye“ („Valea Jiului“), organ în limba maghiară al acestui consiliu [5]).

Recunoașterea legitimității aspirațiilor naționale ale românilor

ÎN ACELE zile pline de elan revoluționar, numeroase au fost luările de poziție ale cercurilor muncitorești și democratice maghiare, în care se recunoștea legitimitatea aspirațiilor naționale ale românilor. Astfel, la începutul lunii noiembrie 1918, social-democratul Vincze Sándor, vorbind în numele Comitetului Național Maghiar din Cluj, a condamnat, fără echivoc, politica de asuprire națională promovată de guvernele austro-ungare, care „pe pămîntul ardelean au persecutat pe cei mai buni fii ai românimii majoritare, pentru cele mai nobile simțăminte“ [6]). La 22 noiembrie 1918, ziarul „Ellenzék“ („Opoziția“), din aceeași localitate, recunoștea că aspirațiile românilor la unitate națională erau legitime și totodată conforme cu principiul dreptului la autodeterminare [7]).

Ca o expresie a aspirațiilor de dreptate națională și socială ale românilor care luptau pentru unire, ziarul „Drapelul“ din Lugoj, care a avut un rol deosebit în luptele românilor pentru emanciparea națională, releva că „la Alba Iulia se va începe un nou capitol al istoriei naționale românești... Noi acum avem să dovedim că lupta noastră a fost izvorîtă din porniri generoase și nu din poftă brutală de a schimba rolurile spre a deveni din împilați împilatori, din oprimați opresori, pentru că, dacă am face aceasta, ne-am lipsi pe noi înșine și existența noastră națională de baza morală“.[8])

O deosebită satisfacție a provocat în opinia publică Declarația de la Alba Iulia, care, pe lîngă Unirea Transilvaniei cu România, și-a propus să pună cele mai democratice „principii fundamentale la alcătuirea statului român“, printre care „deplina libertate și egalitate națională pentru naționalitățile conlocuitoare“. Drept răspuns la aceste declarații făcute cu prilejul actului istoric de la 1 decembrie 1918, numeroase organe de presă maghiare au descris în culori calde, cu simpatie, modul de desfășurare al Adunării Naționale de la Alba Iulia. Corespondentul gazetei „Az Újság“ („Gazeta“), a descris astfel atmosfera generală care a precedat deschiderea lucrărilor Adunării Naționale : „Nu am văzut niciodată un număr atît de mare de țărani împreună. Defilează puterea strămoșească și toată lumea cîntă. Separat merg grupuri de fete în costume naționale. În convoi răsună Internaționala. Masele muncitoare române sosesc cu steaguri roșii... Peste cîteva minute începe istoria“.[9])

În timp ce reprezentanți ai burgheziei și moșierimii maghiare din România propovăduiau izolaționalismul și pasivismul politic, forțele sănătoase ale populației muncitoare maghiare s-au încadrat tot mai activ în noile realități, adoptînd o atitudine constructivă. Într-adevăr, masele muncitoare maghiare, oamenii politici realiști au căutat de la început să participe la viața obștească a României întregite, să contribuie la construcția de stat, la elaborarea sistemului politic al țării. Majoritatea candidaților maghiari la consultarea electorală din 1919 au adoptat o atitudine pozitivă în cursul campaniei electorale, iar cei aleși în parlament și-au anunțat intenția de a participa în mod activ la

1) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, București, Ed. politică, 1975, p. 692—693.
2) Ștefan Pascu, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, Cluj, 1968, p. 343.
3) **Zsilvölgye** (Valea Jiului) din 23 noiembrie 1918.
4) Ștefan Pascu, Op. cit., p. 346.
5) Zsilvölgye, din 27 decembrie 1918.
6) Gheorghe Bodea, Lupta curentelor opoziționiste în sînul Partidului Maghiar din România pentru întărirea unității frățești a oamenilor muncii, în Acta Musei Napocensis, 1973, p. 411.
7) Iosif Kovács, La presse hongroise au sujet de l'Assamblée Nationale d'Alba Iulia du 1 Decembrie 1918, în „Revue Roumaine d'Histoire“, 1968, nr. 6, p. 1 077.
8) „Drapelul“ din 10 noiembrie 1918.
9) Ștefan Pascu, Op. cit., p. 377.

lucrările forului legiuitor suprem al țării. De asemenea, ei și-au anunțat intenția, ca după o perioadă de pregătire, să convoace un congres la Tîrgu Mureș unde „vom proclama apoi solemn aderarea noastră la pactul de la Alba Iulia, alipirea noastră la România [10])

Datorită atitudinii constructive a maselor populare maghiare, germane și de alte naționalități față de Unire, președintele Camerei Deputaților, Nicolae Iorga, a putut declara în parlamentul românesc că Unirea „s-a făcut cu voia tuturor românilor chemați, cu aprobarea formală a tuturor naționalităților" [11]). Hotărîrea de a munci pașnic în condițiile create de statul național unitar român a fost exprimată cu multă convingere, tot în parlament, de către I. Fáy deputatul secuimii, care în ședința Adunării Deputaților din 19 februarie 1920 și-a exprimat convingerea, „că în scurt timp poporul secuiesc va fi una din pietrele cele mai sigure la edificiul României..." [12])

Uniți în lupta comună împotriva exploatării și asupririi sociale

ATITUDINEA cercurilor politice lucide și realiste, atașate de interesele reale ale maselor muncitoare maghiare, contrasta cu agitația șovină, demagogică desfășurată de unele cercuri ale marii moșierimi, ale burgheziei maghiare și ale vîrfurilor ierarhiei bisericești catolice, care căutau să semene discordie în sînul populației. Deși făceau propagandă în numele așa-numitor „interese naționale maghiare", bancherii și latifundiarii și-au îndreptat curînd privirile către marea burghezie românească, atunci cînd au trebuit să înfrunte revendicările revoluționare ale mișcărilor muncitorești și țărănești, la care, împreună cu oamenii muncii români, participau toți cei exploatați și neîndreptățiți, indiferent de naționalitate. La rîndul lor, vîrfurile reacționare ale claselor dominante românești nu își ascundeau simpatia pe care o purtau marii moșierimi maghiare din Transilvania, pe care o considerau „adevăratul element conservator". [13])

În această situație, elementele cele mai înaintate, îndeosebi cele aparținînd mișcării muncitorești, au dus o luptă susținută pentru ca în fața forțelor unite ale claselor exploatatoare, să închege frontul solidarității celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate. Astfel, gazeta revoluționară „Foaia țăranului", care a apărut în 1919 la Oradea considera că între țăranii și muncitorii români, pe de o parte, și țăranii și muncitorii maghiari, pe de altă parte, nu poate exista dușmănie, deoarece cei asupriți sînt în mod egal victimele setei de profit a stăpînitorilor și a bogătașilor". [14])

Plecînd de la principiul solidarității internaționaliste a celor ce muncesc, forțele muncitorești din toate provinciile românești au pornit un energic proces de organizare cu scopul de a crea un puternic partid revoluționar al clasei muncitoare. În acest sens „Manifestul partidului socialist către poporul muncitor" dat publicității cu ocazia campaniei electorale din anul 1920 menționa : „Față de partidele burgheze, care stau pe baza urei naționale, poporul muncitor din Ardeal și Banat, fără deosebire de naționalitate, se prezintă în alegeri ca o clasă unitară și conștientă, care-și are programul său bine stabilit. Singurul leac al corupției sociale, al anarhiei în producție, a lipsei de materii brute și de alimente, precum și al scumpetei grozave este socializarea producției" [15])

Semnificativ a fost și faptul că muncitorimea maghiară se desolidariza deschis de propaganda naționalistă. Gazeta „Erdélyi Munkás" (Muncitorul ardelean) demascînd tendințele și uneltirile naționaliste ale claselor exploatatoare maghiare din Transilvania declara : „Ura națională este un rod al sistemului capitalist. Rezolvarea acestei probleme constituie și ea o datorie a muncitorimii organizate. Și numai noi sîntem în stare s-o ducem la bun sfîrșit". [16]). Același ziar, într-un alt număr al său arăta că : „În sînul Partidului socialist conlucrează în cea mai deplină înțelegere tovarăși români, maghiari și sași, or revendicările de clasă ale muncitorimii care acționează unitar, fără deosebire de naționalitate, își au ponderea lor". [17])

Pornind de la principiul intereselor de clasă identice ale tuturor lucrătorilor, fără deosebire de naționalitate, oamenii muncii maghiari s-au pronunțat cu hotărîre pentru centralizarea și unificarea mișcării muncitorești la nivelul întregii țări, pentru crearea unor organizații unice ale proletariatului din România întregită. Declarîndu-se pentru unificarea mișcării muncitorești din întreaga țară „Erdélyi Munkás" sublinia că „Locul nostru este alături de ei, într-o singură tabără, într-un singur front... Numai unirea în luptă poate să ne asigure realizarea acestor țeluri pentru care pînă acum am luptat pe căi separate, dar cu aceeași credință și dîrzenie". [18])

Realizarea unității organizatorice a mișcării muncitorești din România a avut loc prin constituirea Partidului Comunist Român, partidul revoluționar, de avangardă al proletariatului, care a reunit pe cei mai buni fii ai poporului, fără deosebire de naționalitate, în lupta împotriva exploatării și asupririi de orice fel, inclusiv a celei naționale. **„Chiar în condițiile orînduirii burghezo-moșierești** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, reafirmînd această realitate istorică — **oamenii muncii de naționalitate maghiară, germană, de alte naționalități au înțeles că locul lor este alături de oamenii muncii români, că locul forțelor înaintate din rîndul acestor naționalități este în rîndul Partidului Comunist Român. Aceste forțe au acționat cu toată hotărîrea pentru ca împreună să soluționăm problemele complexe ale dezvoltării democratice în România".** [19])

Luînd poziție de la început pentru egalitatea în drepturi a tuturor oamenilor muncii din România, P.C.R. s-a pronunțat pentru menținerea și întărirea solidarității de clasă a muncitorimii, în opoziție cu agitația naționalistă, subliniind că numai răsturnarea orînduirii burgheze poate soluționa în mod democratic și problema națională. În acest sens, proiectul de program al P.C.R. din anul 1921, releva că „...Proletariatul în zadar caută dreptate națională în alianța cu alte clase ce apără.n naționalității sale. Prin aceasta nu face altceva decît să întîrzie dezrobirea sa economică, care, de altfel, singură e capabilă să rezolve definitiv și complet problema naționalităților". În aceeași ordine de idei se sublinia și faptul că „proletariatul din România așteaptă rezolvarea definitivă a problemei naționale de la transformarea sistemului social". [20])

Într-adevăr, rezolvarea problemei naționale, înfăptuirea egalității în drepturi pentru toți cetățenii, așa cum puține state au făcut-o pînă acum, ca și a tuturor celorlalte probleme majore ale României, a putut avea loc numai după cucerirea puterii de către clasa muncitoare, în frunte cu Partidul Comunist Român. În climatul democrației socialiste, al efervescenței creatoare a maselor, oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități muncesc pașnic în strînsă unitate pentru realizarea țelului comun : edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și apoi trecerea la comunism. Asigurarea unei atitudini pe deplin juste și echitabile în problema națională constituie o preocupare esențială a partidului nostru.

Așa cum se subliniază în „Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste privind aniversarea a 60 de ani de la formarea statului național unitar român", în condițiile orînduirii socialiste „toți cetățenii au dobîndit largi drepturi și libertăți democratice, participînd efectiv la guvernarea statului, la conducerea societății. Problema națională și-a găsit soluționarea justă, pe baza politicii principiale a partidului, corespunzătoare concepției materialist-dialectice și istorice a clasei muncitoare desființîndu-se orice fel de discriminări de ordin național, asigurîndu-se deplina egalitate în drepturi și posibilitatea afirmării plenare în viața socială a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate".

dr. Vasile ȘCHIOPU
Ludovic BÁTHORY
Cluj-Napoca

10) Gheorghe Bodea, Op. cit., p. 415.
11) Dezbaterile Adunării Deputaților. Sesiunea parlamentară 1919—1920, p. 311—312.
12) Idem, p. 594.
13) Gheorghe Bodea, Op. cit., 414.
14) Bányai László, Közös sors — testvéri hagyományok (Soartă comună — tradiții frățești), Bukarest, 1973, p. 210.
15) „Tribuna Socialistă", din 25 aprilie 1920.
16) „Erdélyi Munkás" din 17 aprilie 1920.
17) Idem, din 22 mai 1920.
18) Idem, din 13 august 1920.
19) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste. Scînteia. 3 noiembrie 1978.
20) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921, București, Ed. politică, 1966, p. 677—678.

EFORTUL POPORULUI ROMÂN PENTRU ÎNFĂPTUIREA ASPIRAȚIILOR SALE DE UNITATE ȘI LIBERTATE

PROGRAMUL Partidului Comunist Român subliniază că prin obiectivele fundamentale urmărite — „apărarea pămîntului patriei împotriva ocupanților militariști germani" și „salvgardarea unității și integrității teritoriale a României" — atît armata română cît și masele populare „au înscris în istoria țării o pagină nepieritoare de eroism și abnegație, de spirit de jertfă și patriotism fierbinte" [1].

Sprijinul material și moral de care s-a bucurat din partea maselor celor mai largi hotărîrea Guvernului României din 14/27 august 1916 se explică prin năzuința fierbinte a întregului nostru popor de a trăi în hotarele aceluiași stat național, pentru a cărui unitate, independență și integritate teritorială era gata la orice sacrificii. Țelul desăvîrșirii unității național-statale a însuflețit nu numai opinia publică de dincoace de Carpați : românii care se aflau încă sub stăpînire străină au acționat în același consens general cu frații lor din statul român, realizînd în anii grelelor încercări ale războiului o solidaritate morală care a precedat și a prefigurat Marea Unire din anul 1918. De aceea, războiul României din anii 1916—1918 a fost expresia voinței întregului nostru popor, care și-a mobilizat toate resursele umane, economice, politice și militare pentru a-și împlini un ideal legitim și stringent, la care aspirase secole de-a rîndul. Era, deci, vorba de o regăsire voită de toți, din totdeauna, și care făcuse din lanțul Carpaților nu un zid despărțitor ci o punte de legătură. Așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „poporul român nu a participat la acest război călăuzit de intenții de cotropire și anexiune teritorială ; cedînd presiunilor puterilor Antantei, cercurile conducătoare ale țării au hotărît intrarea în război alături de Anglia, Franța Rusia, care promiteau satisfacerea dezideratului unității noastre naționale"** [2].

Românii de pretutindeni, de la cei din teritoriul liber la cei care sufereau vicisitudinile ocupației străine, de la cei care, încorporați fiind în armata austro-ungară, au devenit prizonieri în lagărele rusești, pînă la cei emigrați în S.U.A., s-au simțit, dincolo de aceste mari spații, sub același steag al eliberării naționale. **Resortul popular** al acestei solidarități **a imprimat un caracter unitar și democratic acțiunilor întreprinse în acei ani.** Masele năzuiau la așezarea României întregite pe noi baze, la modificarea structurilor economice, sociale și politice ale societății românești, astfel încît viața lor să intre pe făgașul unor rînduieli înnoitoare. Simțit întotdeauna, acest puternic curent popular și-a găsit o ilustrare elocventă și în sprijinul nepreupețit pe care categoriile cele mai diverse de oameni ai muncii l-au acordat susținerii angajării României în primul război mondial.

Analiza efortului economic făcut, începînd din august 1916, de poporul român scoate în evidență profundul eroism al maselor, spiritul de jertfă al românilor de pretutindeni, convingerea lor nestrămutată în justețea cauzei pe care o slujeau, credința lor fermă în victorie. Formele acestui efort material și totodată moral au fost multiple ; ele au angajat întregul popor român, tributul cel mai greu fiind însă dat de masele largi populare, de clasa muncitoare și de către țărănime.

În teritoriul liber, poporul muncitor a dat o gigantică bătălie pentru aprovizionarea frontului cu cele necesare și a făcut posibile, în acest fel, marile biruințe de la Mărăști, Mărășești și Oituz din vara anului 1917 ; în teritoriul invadat de dușman, poporul a lovit, în același timp, fără cruțare și permanent în forțele inamice prin sabotaje, sustrageri de la munca obligatorie pentru nevoile trupelor vrăjmașe, refuzul satisfacerii cererilor de rechiziții etc.

Este în afara oricărei îndoieli că funcționarea sistemului de logistică al armatei române în condițiile anilor 1916—1918 ar fi fost de neconceput fără un larg concurs și o puternică mobilizare populară. Performanțele economiei de război românești în acei ani reliefează o impresionantă dăruire a muncitorilor români, care au asigurat aprovizionarea armatei cu muniții și combustibil în cele mai dificile împrejurări. Cifre mai mult decît elocvente ilustrează că producția de cărbune a Moldovei a sporit de la 14 122 tone, în 1916, la 56 469 tone în 1917 și la 93 403 tone în 1918. La rîndul ei, extracția de petrol s-a ridicat de la 32 801 tone în 1916 la 57 380 de tone în 1917 și la 50 690 de tone în 1918. Aceste date sînt și mai relevante dacă se are în vedere că, în urma ofensivei Puterilor Centrale din toamna anului 1916, cînd Oltenia și Muntenia fuseseră cotropite, unicele surse de petrol și cărbune au rămas cele din Moldova. Situate în vecinătatea frontului, aceste resurse erau în 1917 unul din principalele obiective ale ofensivei germane. Sporirea producției de cărbune și petrol pe teritoriul Moldovei constituia, așadar, un factor important în susținerea efortului militar al țării.

Un alt factor vital pentru succesul rezistenței armate românești, care avea să răspundă prompt necesităților de război, a fost acela al transporturilor. Asigurarea transporturilor de trupe, echipament militar, armament, alimente, materii prime, a fost posibilă, de asemenea, printr-o muncă organizatorică deosebită și printr-o angajare plină de abnegație a detașamentului ceferist al proletariatului. Nevoile frontului au reclamat și mari cantități de cherestea și produse lemnoase, a căror livrare, masivă și rapidă spre liniile frontului, ar fi fost de nerealizat fără participarea activă a muncitorilor forestieri. Cu totul remarcabile au fost strădaniile desfășurate de către muncitorii din întreprinderile de armament și muniții, ca și de către cei din fabricile producătoare de echipament și cazarmament pentru armată. În acest sector au lucrat peste 30 000 de salariați, lucrători, tehnicieni, ingineri etc., care ulterior se vor refugia în Moldova [3] unde, îndurînd grele privațiuni, vor continua să muncească cu aceeași dîrzenie, demonstrînd un devotament cu adevărat eroic pentru cauza libertății și unității naționale. Acestui numeros efectiv muncitoresc, concentrat în zeci de întreprinderi, i se vor alătura aproximativ 1 000 de elevi-ucenici, încadrați în cele opt școli de calificare în meseria de mecanici și strungari, ce funcționau pe lîngă tot atîtea fabrici. Numai munca avîntată a muncitorilor, cadrelor tehnice și inginerești a permis ca la foarte scurtă vreme după dislocarea unităților lor în Moldova, să poată fi imediat instalate în orașele Iași, Botoșani și Galați utilajele a nu mai puțin de 35 întreprinderi din cele 55 refugiate. O asemenea susținută desfășurare de mijloace și capacități, în condiții dintre cele mai vitrege, ale unei industrii modeste ca potențial, a impus. „Industria țării — sublinia un observator — ca și toate celelalte eșaloane ale armatei a fost învinsă, dar nu distrusă ; ea s-a retras cum a putut [...], s-a organizat și a continuat a da concursul său armatei tot timpul cît ea a fost în război" [4]. Drept urmare, în pofida situației excepționale a țării, această gigantică străduință de reașezare a industriei românești pe noi baze și de satisfacere a cererilor armatei noastre, ale aliaților și ale marii afluențe de populație concentrată de peste tot în Moldova, a fost încununată de un deplin succes. În primăvara anului 1917, industria țării reușea să acopere, în bună măsură, „atît nevoile armatei, cît și ale populației civile" [5]. Cele peste 80 de întreprinderi care au lucrat în această perioadă pentru înzestrarea armatei române, aflată în plin proces de refacere după campania din toamna și iarna anului 1916, au produs bunuri a căror valoare a fost estimată la peste 70 milioane lei aur.

Un aport inestimabil în susținerea efortului de război al României l-a avut și de astă dată țărănimea. Problema alimentației, devenită la un moment dat acută pe teritoriul suprapopulat al Moldovei, ale cărei resurse nu puteau asigura hrana celor aproape 2 milioane și jumătate de refugiați și aliați, a necesitat, pentru a fi rezolvată, un efort organizatoric, impresionant. Ca și în 1877, sătenii aveau să suporte greul războiului, dînd majoritatea luptătorilor, asigurînd existența apărătorilor din primele linii și a locuitorilor dinapoia frontului, suportînd cu stoicism avatarurile refugiului, donînd cea mai mare parte a agoniselii pentru rechiziții etc. De aceea orice evaluare a contribuției locuitorilor satelor este astăzi imposibilă. Este suficient a aminti însă o atitudine doar, a cărei semnificație simbolică

---

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, p. 37.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Editura politică, București, 1968, p. 467—468.

[3]) „Buletinul Societății Politehnice", an XLIII, nr. 5—8, mai-august 1928, p. 25.

[4]) Ing. M. Cioc, Contribuția industriei naționale la fabricarea materialelor de război și rolul ei în timpul războiului de dezrobirea neamului, în „Buletinul Societății Politehnica", an XLII, nr. 5, mai-august 1928, p. 405.

[5]) Ibidem, p. 635—636.m

6 DECENII DE LA CREAREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

definește comportarea plină de patriotism care a caracterizat cea mai întinsă categorie din populația țării. „S-a relevat frumusețea gestului țăranilor din comuna Petrești — scria ziarul „Mișcarea" din Iași, subliniind că nu era vorba de un gest singular ; ei au refuzat să li se plătească bonurile de rechiziție, pe motiv nobil, susținînd că au înțeles să dea fără bani pentru țară și oștire, cele ce au fost rechiziționate" [6]).

În același timp, de pretutindeni din țară afluiau spre front contribuțiile materiale ale populației, în bani și obiecte. Categorii dintre cele mai diverse — muncitori, țărani, intelectuali, funcționari, tineri și vîrstnici, bărbați și femei — au dăruit din avutul lor, uneori extrem de precar, obiecte și bani în cantități și valori substanțiale, participînd și pe această cale la susținerea armatei române în lupta pentru alungarea cotropitorului.

Datorită obiectivului fundamental urmărit — desăvîrșirea unității statale — în împrejurările anilor 1916—1918 s-a realizat un adevărat consens național de sprijinire a efortului militar al României. El exprima comunitatea de gînd a românilor de pretutindeni, voința lor de a milita pentru izbînda în care credeau, acceptarea conștientă și voluntară a îndatoririlor ce reveneau fiecăruia, indiferent de teritoriul pe care se găsea în acele momente de cumpănă pentru destinul națiunii române. „Tot poporul s-a strîns într-un bloc sub izbitura de val a nefericirii, avea să consemneze Mihail Sadoveanu într-una din publicațiile vremii. La această minunată refacere au luat parte toții fiii patriei... toată populația civilă" [7]).

Dar la contribuția oferită de bună voie de poporul nostru pentru realizarea idealului național trebuie adăugat tributul greu plătit de către populația din teritoriile cotropite de trupele inamice invadatoare. Zona căzută sub ocupația vrăjmașă a fost supusă unei exploatări nemiloase, temeinic organizată și sistematic executată. După stastisticile comandamentului militar de ocupație al căilor ferate, în intervalul de la 1 decembrie 1916 la 31 octombrie 1918, au fost expediate din România 1 563 273 tone de produse industriale și materii prime[8]). În plus, economia teritoriilor ocupate a fost grevată și de obligația asigurării cu hrană, cazare și furaj a celor 480 000 de militari inamici — cifră la care se ridica efectivul trupelor de ocupație concentrate în România — și a celor 140 000 de cai care deserveau diferitele unități, cantitatea totală consumată pe timpul ședерii lor în țara noastră fiind apreciată la 100 000 de vagoane. În afara acestor cantități s-au mai predat la cererea administrației militare de ocupație, 13 048 vagoane material lemnos și alte însemnate cantități de produse agroalimentare rechiziționate de la locuitori. În ansamblu, după evaluări oficiale, se socotește că pagubele provocate în timpul ocupației — prin pierderi, distrugeri, rechiziții etc. — s-au ridicat la suma de 36 miliarde lei aur[9]).

În lista imenselor sacrificii materiale făcute de poporul român, a căror estimare exactă este imposibil de stabilit, trebuie trecute și distrugerile executate deliberat pentru a nu lăsa să cadă în mîna inamicului instalații industriale, rezerve de materii prime, alimente, combustibil etc., pe care acesta să le poată apoi folosi în acțiunile sale împotriva trupelor noastre. Așa, de pildă, la cererea Angliei, care a trimis și o misiune specializată condusă de colonelul Norton Griffits, s-au operat distrugeri însemnate în regiunea petroliferă a Văii Prahovei. Valoarea pierderilor — au fost distruse aproximativ 2 500 de sonde, rezervoarele de petrol și combustibilul depozitate în ele (aproximativ 1 500 000 m^3) și circa 70 de rafinării — s-au cifrat la aproximativ 600 milioane lei aur [10]. Țara fiind confruntată atunci cu un adversar superior în număr și tehnică, ca și cu secole în urmă, s-a trecut la aplicarea în practică a străvechii tactici românești a pîrjolirii pămîntului în fața dușmanului cotropitor. Evident, aplicarea unei asemenea tactici, absolut necesară atunci pentru a stăvili valul cotropitor, pentru ca resursele respective să nu încapă pe mîinile trupelor dușmane, a atras după sine alte costisitoare pierderi.

La totalul cheltuielilor și pierderilor românești din războiul prim mondial trebuie adăugate obligațiile împovărătoare, nejuste, pe care aliații le-au impus României pentru armamentul, cazarmamentul și alimentele furnizate de Franța, Anglia, S.U.A. și Italia pe durata războiului. Prin tratatele de pace România a mai fost obligată să plătească despăgubiri cetățenilor străini care suferiseră pierderi sau distrugeri pe teritoriul nostru. Peste toate, și în chipul cel mai arbitrar, prin tratatele de pace de la Saint Germain și Trianon, România a fost silită să-și asume o parte din datoria publică externă a fostului imperiu austro-ungar, statul care subjugase și exploatase o parte însemnată din trupul țării noastre. Iar în ceea ce privește acordarea despăgubirilor de război României, ele au fost de-a dreptul derizorii și, pe deasupra, nici măcar nu au fost achitate integral. La sfîrșitul războiului, România se înscria cu o datorie publică de 72 643 191 077 lei [11]).

Deși subînțeles, nu poate fi omis nici giganticul efort moral pe care l-a făcut poporul român în acest război care era al lui. Explicația eroismului de masă al soldaților din prima linie sau din „umbră", motivația hotărîrii poporului de a nu se lăsa îngenunchiat, se regăsesc, toate, în voința lui nestrămutată de a trăi liber, de a-și împlini idealul de veacuri al unității. Pe bună dreptate afirma Nicolae Iorga : „Armata noastră, în împrejurările de față, reprezintă un popor întreg. În afară de acei care se luptă, de acei cari-i ajută fiecare cu tot ce poate, în afară de acei care întovărășesc fiecare luptă cu suferința lor, cu adînca vibrațiune a ființei lor întregi, în afară de ei toți nu există popor românesc" [12]).

Dar în egală măsură masele largi populare, care nu au precupețit nici un efort, nici un sacrificiu, pentru a înfăptui această nobilă aspirație de unitate, erau călăuzite și animate de idealurile luptei pentru libertate, egalitate și dreptate socială. Aflată însă la cîrma statului, burghezia și moșierimea au folosit unirea pentru a-și consolida pozițiile lor de clasă, pentru a intensifica exploatarea oamenilor muncii. Tocmai în acest sens, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** faptul că **„actul unirii n-a putut rezolva toate problemele sociale și naționale, n-a împlinit toate așteptările maselor populare care luptau pentru noi condiții de viață, pentru relații egale între toți cetățenii patriei fără deosebire de naționalitate".**

Reformele efectuate sub presiunea maselor populare după înfăptuirea unirii, și ne referim indeosebi la reforma agrară și la reforma electorală, au avut un caracter limitat, iar în anii imediat următori au fost în mare măsură anulate printr-o serie de măsuri și legi cu caracter antipopular adoptate succesiv de statul burghezo-moșieresc. Practic idealurile sociale ale poporului, aspirațiile sale spre o viață mai bună și mai dreaptă nu și-au aflat împlinirea. Din contră, intensificarea exploatării și asupririi maselor largi, restrîngerea libertăților și drepturilor democratice, reprimarea luptei forțelor democratice a dus la accentuarea contradicțiilor sociale dintre clasele dominante exploatatoare și masele largi ale celor ce muncesc de la orașe și sate, a pus sarcini deosebite în fața forțelor progresiste, a mișcării muncitorești, a dat un nou și puternic îmbold mișcării revoluționare, luptei tuturor celor care doreau, fără deosebire de naționalitate, ca România să se dezvolte, în cadrul statului unitar, pe o cale democratică, ca problemele sociale să fie rezolvate în folosul maselor populare.

A revenit Partidului Comunist Român, orînduirii noastre socialiste misiunea istorică de a soluționa problemele fundamentale ale societății românești, în interesul întregului popor, de a da viață nobilelor idealuri de progres economic și social pentru care au luptat și s-au sacrificat generații de înaintași. Înfăptuirea victorioasă a insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste a deschis o epocă nouă în istoria multimilenară a poporului român. A fost lichidată definitiv exploatarea omului de către om, a fost cucerită deplina și reala independență națională, dreptul sacru al poporului român de a fi stăpîn pe destinele sale, a fost asigurată deplina egalitate în drepturi și cele mai largi libertăți democratice pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate. România de azi, înfățișează imaginea unei țări socialiste în plin avînt. Nu există oraș, comună sau sat unde să nu se simtă pulsul uriașei opere de construcție pașnică economico-socială, ce face ca întreaga patrie să fie un vast șantier al creației libere a oamenilor muncii.

Pe temelia comunității intereselor și aspirațiilor tuturor claselor și categoriilor sociale — muncitori, țărani, intelectuali, oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate — sub conducerea Partidului Comunist Român, se dezvoltă și se întărește continuu orînduirea de stat socialistă, unitatea de nezdruncinat a întregului popor, unitate autocuprinzătoare azi — politică, economică, socială și ideologică.

Aniversarea marelui act istoric de la 1 decembrie 1918 prilejuiește poporului român o nouă afirmare a unității sale moral-politice în jurul partidului, a dorinței sale nestrămutate de pace, a hotărîrii sale de a face totul pentru îndeplinirea marilor obiective ce îi stau în față, pentru asigurarea păcii și înțelegerii între popoare.

Constantin CĂZĂNIȘTEANU

---

[6]) „Mișcarea" din 1 iulie 1917.
[7]) „România", din 2 februarie 1918.
[8]) Ilie Georgianu, România sub ocupația dușmană, fascicola II : Exploatarea economică a țării, București, 1920, p. 22—28.
[9]) Gh. M. Dobrovici, Istoricul dezvoltării economice și financiare a României. Împrumuturile contractate, București, 1933, p. 977.
[10]) Vezi N. N. Constantinescu, I. Cupșa, Efortul militar și material al României în anii primului război mondial, în „Anale de istorie", an. XXIII, nr. 3/1977, p. 15—16.
[11]) Gh. M. Dobrovici, op. cit., p. 477.
[12]) Nicolae Iorga, Războiul nostru în note zilnice, 1916—1917, vol. II, Craiova, t.a., p. 210—211.

În marile unități industriale

ACȚIUNI CONCERTATE PENTRU ECONOMISIREA ENERGIEI ELECTRICE ȘI COMBUSTIBILULUI

GOSPODĂRIREA rațională, cu maximum de responsabilitate, a resurselor energetice, pune în fața tuturor consumatorilor din economie și, în mod deosebit a marilor unități industriale, sarcina de a reduce sistematic și continuu consumurile de energie electrică și combustibil pe fiecare unitate de produs realizată, de a alinia normele de consum la nivelul celor mai economice practicate pe plan mondial, de a atrage în circuitul productiv, printr-o cît mai eficientă valorificare, toate resursele energetice secundare.

Deși nu este nouă, acțiunea a polarizat și polarizează atenția cercetătorilor — care caută să pună în valoare noi resurse, cît și a producătorilor și consumatorilor — care se străduiesc, într-un efort concertant să asigure resursele energetice necesare economiei și să le utilizeze la un nivel superior. În prezent, mai mult ca oricînd, se impune mobilizarea tuturor forțelor capabile să dea un și mai puternic impuls economisirii, pe un plan mai larg, atît a energiei electrice cît și a combustibilului. Este o necesitate impusă de dezvoltarea accelerată a economiei, de cerința reducerii costurilor de producție, a creșterii venitului național și, pe această bază, a bunăstării întregului popor.

În cele ce urmează prezentăm acțiunile ce se întreprind și cele ce vor trebui inițiate la **Combinatul siderurgic Galați** în vederea utilizării raționale a energiei electrice și combustibilului.

Cînd depășirile de consumuri „înghit" economiile

PE FONDUL unor acțiuni începute cu cîțiva ani în urmă, în 1978 a continuat, în toate sectoarele combinatului, dar mai intens, aplicarea de măsuri în vederea reducerii consumului de energie și combustibil. Astfel, **prin repararea și modernizarea exhaustoarelor de gaz de cocs și oprirea electroexhaustoarelor** (schimbîndu-se funcționarea instalațiilor respective de la energie electrică la abur), s-a reușit să se economisească 1 500 kwh energie electrică. De asemenea, **prin îmbunătățirea etanșării instalațiilor de la benzile de agolmerare a minereului,** ca și prin repararea capitală a unora dintre acestea, consumul de energie electrică a fost redus cu peste 500 kWh.

Rezultate bune au fost obținute și prin **reducerea numărului de cuptoare pentru feroaliajele la oțelărira nr. 2,** concretizată în micșorarea consumului de combustibil cu 0,4 kg combustibil convențional pe tona de oțel. Dar cele mai spectaculoase rezultate s-au înregistrat odată cu **punerea în funcțiune a liniei nr. 3 de turnare continuă a oțelului** (iunie 1978), la care consumul de combustibil este mai mic de 10 ori față de cel necesar la laminorul Slebing și de două ori mai redus la energia electrică. O asemenea performanță este posibilă întrucît la instalațiile de turnare continuă se folosește căldura produselor calde — nemaifiind necesară reîncălzirea lingourilor pentru producerea slebingurilor.

S-ar mai putea adăuga și alte măsuri care s-au soldat cu bune rezultate — introducerea acționării cu tiristori a laminorului Slebing (reduce consumul cu 2% la energie electrică), interconectarea fabricilor de oxigen 1 și 2 pentru reglarea presiunii în rețelele de distribuție (reduce consumul cu 3%), introducerea oxigenului la furnale și cuptoarele electrice de oțel, ceea ce face ca procesele tehnologice să se efectueze în perioade mai scurte, trecerea tuturor cuptoarelor de încălzit semifabricate din secțiile de laminoare pe consum de bigaz, în loc de gaz metan etc. Din păcate, însă, **economiile obținute sînt anihilate de depășirea destul de accentuată a consumurilor specifice în alte sectoare.** În primele 10 luni ale anului, la nivelul combinatului s-au consumat în plus 31 884 MW ore energie electrică, 75 316 mii m³ gaze naturale, 33 mii Gigacalorii energie termică livrată de unitățile Ministerului Energiei Electrice. Pentru aceste depășiri de norme, combinatul a plătit peste 57 milioane lei penalizări.

S-ar putea crede că importantele cantități de energie utilizate în plus ar fi justificate de obținerea unor producții suplimentare. Dar, în același interval de timp, combinatul înregistrează, cu excepția producției de fontă și bandă zincată, unde prevederile de plan sînt depășite, rămîneri în urmă în realizarea producției fizice la sortimente de bază (cocs metalurgic, oțel, laminate finite pline, bandă la rece etc.). Depășirea consumurilor are la bază deci neîncadrarea producției realizate în normele de consum planificate. Astfel, la fontă s-a consumat în plus 3,1 kWh pe tonă, la prepararea aglomeratului 0,5 kWh pe tonă, la laminate 0,5 kWh pe tonă etc. Căror factori se datorează aceste depășiri, cum se acționează pentru încadrarea întregii producții în normele energetice planificate?

Respectarea normelor de consum impune disciplină și răspundere

FĂRĂ a subestima rezultatele bune obținute, eforturile ce se fac pentru a recupera unele rămîneri în urmă, trebuie spus că, în privința consumurilor de energie și combustibil, realizările nu se ridică la un nivel corespunzător. Cauza rezidă, considerăm, în faptul că **în unele din sectoarele mari consumatoare și producătoare de energie din combinat nu se acționează încă cu destulă perseverență și la nivelul posibilităților atît în ce privește reducerea consumurilor pe tona de produs, cît și în direcția atragerii totale în circuitul economic a resurselor energetice secundare.** Acest lucru este reflectat de altfel în **nivelul ridicat al cheltuielilor materiale care, pe total combinat în 10 luni din 1978, marchează o depășire de 3,5% față de prevederi.**

V. BOESCU
Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 22)

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Sistemul normativelor de costuri și cerințele bugetului de venituri și cheltuieli

ÎN CADRUL măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar un loc aparte ocupă și autoreglarea finanțelor fiecărei întreprinderi prin intermediul **bugetului de venituri și cheltuieli.**

Concepția acestui buget este cu totul nouă, diferențiindu-se radical de fostele planuri financiare sau balanțe de venituri și cheltuieli prin aceea că programarea veniturilor și cheltuielilor are la bază principiul maxim-minim, în sensul că nivelul prestabilit al veniturilor se consideră ca o barieră **minimă**, în timp ce cheltuielile aferente acestor venituri se consideră ca un nivel **maxim.** Prin aceasta, încă din faza de planificare a activității se pun bazele realizării unor venituri cît mai mari cu cheltuieli cît mai mici, ceea ce constituie în final fundamentul rentabilității și eficienței întregii activități economice.

Bugetul de venituri și cheltuieli este un instrument de lucru complex, încorporînd **bugetele unilaterale** sau normativele de costuri, precum și **balanțele de formare și utilizare** în trepte a rezultatelor financiare și a fondurilor, formînd în ansamblul său un **sistem** (Sistemul bugetelor) cu un valoros conținut informațional și o mare utilitate în autogestiunea economico-financiară a oricărei unități productive.

Dacă în acest mecanism predeterminarea, urmărirea și controlul **veniturilor** nu ridică probleme deosebite în condițiile detalierii prin plan a producției fizice și unei relative stabilități a prețurilor, în schimb, situația părții de **cheltuieli** din buget, a **costurilor** în general este mult mai complicată, prezentînd o serie de fațete aparte.

Antecalcularea costurilor este un ansamblu de procedee și tehnici ce formează **metodologia calculației costurilor** și care constă în stabilirea, pe bază de norme de consum, norme de muncă și norme financiare a cheltuielilor maxim admise pe :

— tipuri omogene de cheltuieli ;

— locuri de producție (centre de responsabilitate) ;

— produse (costul unitar normat al produselor).

Antecalcularea costurilor (așa cum rezultă și din anexa nr. 1) se face distinct, în funcție de grupele de cheltuieli cu o anume destinație sau generate de anumite procese economice, dar ea trebuie privită ca un tot unitar, întrucît diferitele categorii de consumuri ce formează costul produselor se află într-o totală interdependență.

Normarea costurilor, în condițiile de exigență impuse de perfecționarea mecanismului economico-financiar, ridică probleme deosebite, deoarece sistemul global de planificare a cheltuielilor, ca și metodele de calculație practicate pînă acum — în care accentul se pune pe postcalculație — nu mai corespund cerințelor.

Pentru ca să se poată ajunge la o antecalculație corectă, pe bază de norme, a tuturor cheltuielilor de producție, în prima etapă, acțiunea trebuie eșalonată pe obiective care să acționeze cu prioritate față de diferitele „momente" tehnico-organizatorice și economice existente în anumite perioade, astfel :

a) definirea în extenso a procesului tehnologic pentru fiecare produs și reper în parte de așa manieră încît fișa tehnologică sau rețeta de fabricație să nu fie cu nimic inferioare în detalii unui proiect de execuție, spre exemplu, din construcții ;

b) delimitarea cu exactitate și previziune de stabilitate a secțiilor producției de bază sau auxiliare, iar în cadrul lor (atunci cînd este posibil și necesar) a fazelor de fabricație pentru toată întreprinderea, precum și a produselor, a reperelor care urmează a trece prin acestea. O astfel de operație trebuie să fie subordonată deopotrivă criteriului tehnologic și economic, de așa manieră încît să permită localizarea pe centre de responsabilitate a tuturor cheltuielilor directe, precum și a celor de regie comună ;

c) normarea atotcuprinzătoare a muncii și a consumurilor, astfel încît :

— toate normele republicane, departamentale etc. existente să fie reactualizate și adaptate din punct de vedere tehnic și economic la condițiile concrete cele mai noi ale întreprinderii ;

— pentru toate tipurile de consumuri unde nu există norme, în special pentru unele consumuri materiale și de muncă vie cu caracter de regie, un colectiv de specialiști să stabilească norme detaliate de timp de muncă, de consum specific etc. cît mai reale, cît mai fundamentate științific ;

— orice produs nou asimilat în fabricație, fiecare schimbare de tehnologie să fie precedate de elaborarea normelor de consum corespunzătoare noilor condiții, inclusiv luarea în calcul a influențelor colaterale pe care le poate exercita asupra altor tipuri de consumuri sau produse ;

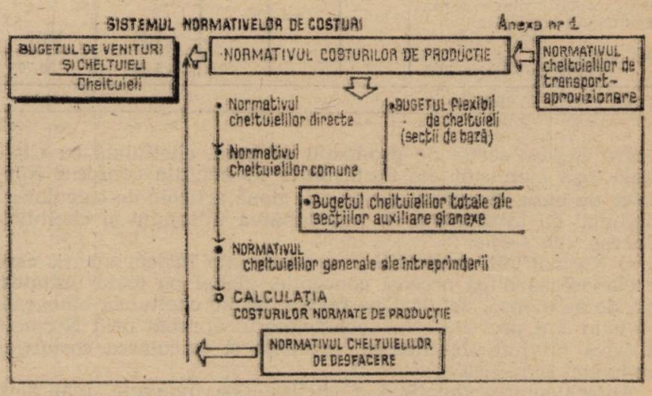

d) nominalizarea — din punct de vedere calitativ și valoric — a întregului plan de producție, respectiv planificarea detaliată a producției fizice ;

e) elaborarea normativelor de consumuri de muncă vie și materializată admisibile și antecalcularea costurilor normate (un veritabil standard economic) în toată multilateralitatea lui.

MODELUL economic al antecalculației normative a costurilor se derulează pe „firul" uneia din metodele fundamentale (itinerante sau absorbante) de calculație : globală, pe faze sau pe comenzi (utilizate în postcalculația actuală) în funcție de specificul procesului tehnologic și organizarea întreprinderii, și se concretizează în următoarele componente fundamentale :

1. **Normativul cheltuielilor de transport — aprovizionare** în care se încorporează, pe tipuri de cheltuieli omogene, conform desfășurătoarelor în analitic a conturilor sintetice :

— cheltuielile existente la începutul anului pentru materialele și obiectele de inventar aflate în stoc ;

— cheltuielile ce urmează a se efectua, conform normelor, pentru valorile materiale planificate a se aproviziona.

Totalul obținut se raportează la suma soldului inițial și a valorilor intrărilor de materii, materiale și obiecte de inventar, obținîndu-se coeficientul mediu al cheltuielilor de transport-aprovizionare cu care urmează a se suplimenta prețul de facturare al materialelor destinate consumului spre a ajunge la prețul efectiv de aprovizionare.

2. **Normativul costurilor de fabricație,** care cuprinde :

a) Normativul cheltuielilor directe pentru fiecare produs fabricat într-o anume secție de producție (anexa nr. 2), în care se regăsesc foarte detaliat toate cheltuielile cu materialele și manopera directă strict necesare (conform normelor) pentru fabricarea produselor în condițiile tehnice date. Pentru ca să se poată asigura o cît mai largă extindere a controlului operativ al cheltuielilor de producție și în același timp să se reflecte cît mai fidel realitatea, este necesar ca tot ceea ce poate fi individualizat pe produse (obiecte de calculație) să fie cuprins ca atare în acest normativ, pentru că, astfel determinat, totalul cheltuielilor normate directe va reprezenta în final devizul de

cheltuieli directe sau expresia financiară a devizului tehnic, respectiv a tehnologiei de fabricație din fișele tehnologice, rețetele de fabricație, stas-uri etc.

b) Normativul cheltuielilor comune ale secției cuprinde toate cheltuielile de regie (indirecte) realmente necesare pentru desfășurarea activității unei secții de producție la volumul sarcinilor prevăzute prin plan. Calculele normative se fac separat

Produsul : „Pa" U.M. : buc
Secția : „S1"
Data elaborării : 1 ian. 1979

Anexa nr. 2
NORMATIVUL CHELTUIELILOR DIRECTE PE PRODUS

Felul cheltuielilor	U. M.	Norme (cantități normate)	Prețuri (tarife) unitare	Normative valorice: Unitare	Normative valorice: Totale
1. MATERIALE :					
— m_1	kg	20,000	4,15	83,00	
— m_2	„	3,100	2,00	6,20	
— m_3	„	4,200	5,00	21,00	
— m_4	buc.	3	4,60	21,00	
● Cheltuieli de transport-aprovizionare :				13,80	124,00
124,00 x 5,3% =				7,00	131,00
2. MANOPERA :					
a) retribuții de bază directe :					
— operația "r_1"	h	3,00	6,15	18,45	
— operația "r_2"	h	2,00	6,80	13,60	39,00
— operația "r_3"	h	1,00	6,95	6,95	
b) Impozitul și contribuția la asigurările sociale pentru retribuțiile directe:					
● Impozitul global: 39,00 x 16% =				6,24	11,70
● C.a.s. : (39,00 + 6,24) x 12%				5,46	50,70
Total cheltuieli directe					181,70

pentru fiecare secție de producție de bază, cheltuială cu cheltuială, așa cum sînt ele desfășurate în analitic conform Normelor de bază, sistematizate pe cele două articole de calculație : cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului și cheltuieli generale ale secției ;

c) Normativul cheltuielilor generale ale întreprinderii, care se elaborează după aceeași concepție, global pe toată unitatea, dar, de asemenea, defalcat pe fiecare fel de cheltuială omogenă, așa cum sînt prevăzute în nomenclatorul aprobat prin Normele de bază privind planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale.

Antecalcularea detaliată a cheltuielilor indirecte, mai ales, este o problemă complexă, care cere multă răbdare, minuțiozitate și competență, dar care, odată înfăptuită, reprezintă o realizare esențială. Stabilirea cu exactitate a fiecărui fel de cheltuială de regie realmente necesară producției, în condițiile în care aceste cheltuieli variază foarte greu la diferiți factori (inclusiv modificarea volumului producției), stăpînirea lor printr-un plafon (normativ) maximal, reprezintă însă o cale importantă nu numai de stăvilire a creșterii an de an a acestora, dar și de reducere a lor.

În urma elaborării normativelor unitare și totale de cheltuieli, se poate trece la **antecalculația costului unitar normat al produselor** (anexa nr. 3), folosind tehnologia „absorbției" în felul următor :

— normativele individuale de materiale și manoperă se ponderează cu cantitățile fizice de produse programate a se fabrica, iar prin cumulare pe verticală se obține totalul materialelor și manoperei necesare realizării programului de producție pe fiecare secție în parte ;

— cheltuielile comune se repartizează secție cu secție asupra propriei producții, suplimentînd cheltuielile directe cu cotepărți din cheltuielile indirecte determinate în funcție de o anumită bază („cheie") de repartizare.

Continuînd însumarea pe verticală se obține nivelul maxim admis al cheltuielilor unei secții de producție, care formează unul din cele mai importante instrumente ale conducerii microeconomice și anume **„bugetul flexibil de cheltuieli al secției"** *) (anexa nr. 4) ;

— în etapa finală costul total de secție se suplimentează cu cota-parte din cheltuielile generale cuvenite fiecărui produs obținînd : prin cumularea pe verticală **costul total al producției marfă** planificată a se fabrica, iar prin cumularea pe orizontală **costul de uzină normat pe fiecare unitate de produs** ; calculele se consemnează într-un document sintetic denumit „Fișa recapitulativă a costului unitar și a cheltuielilor totale de fabricație".

*) Denumirea de buget flexibil derivă de la faptul că pentru aprecierea corectă a rezultatelor, bugetul inițial trebuie recalculat (flexibilizat) în funcție de volumul efectiv al activității.

Anexa nr. 3

Produsul : „Pa" U.M. : buc
Data elaborării : 1 ian. 1979

COSTUL NORMAT PE UNITATEA DE PRODUS (FINIT)

FELUL CHELTUIELILOR	Locuri (secții) de producție: S_1	S_2	..... Sn	Total
1. Materiale din care : — materii prime și materiale directe ; — materiale auxiliare directe ; — semifabricate prin cooperare ; — deșeuri recuperabile (se scad) ; — cheltuieli de transport-aprovizionare	131,00	...	...	131,00
2. Manoperă din care : — retribuție de bază directă ; — impozit global ; — c.a.s.	50,70	...	...	50,70
3. Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului	32,75	...	...	32,75
4. Cheltuieli generale ale secției	15,91	...	...	15,91
TOTAL COST DE SECȚIE	[illegible]		—	[illegible]
5. Cheltuieli generale ale întreprinderii	—			22,97
TOTAL COST DE UZINĂ				252,63

● COSTUL TIPIC DE PRODUCȚIE
● DEVIZUL DE CHELTUIELI

Costul unitar normat al produselor obținute la sfîrșitul acestui ciclu de operații de antecalcul poate fi considerat drept „unicul cost de uzină adevărat" sau „costul tipic de producție", care poate fi luat apoi în considerare la fundamentarea sistemului de prețuri în economie. Aceasta este deci singura calculație pe produs și ea rămîne valabilă pînă la intervenția unor modificări tehnologice sau de prețuri și tarife sensibile, de manieră să schimbe costul unitar antecalculat al produselor. Atunci se reface calculația normată, nu integral, ci prin ajustarea în punctele unde au survenit modificări.

3. Pentru ca sistemul de normare să devină atotcuprinzător este necesar să se întocmească și **Normativul cheltuielilor de desfacere** în care se cuprind, defalcate pe tipuri omogene de consumuri :

— cheltuielile aferente producției în stoc sau în expediție la începutul anului ;

— cheltuielile ce urmează a se efectua în cursul anului de plan cu desfacerea producției marfă. Această separare este necesară deoarece operativitatea calculației unitare nu dă posibilitatea, cel puțin deocamdată, trecerii dincolo de costul de uzină.

Sistemul de normative de costuri astfel conceput are o mare viabilitate în timp și o mare utilitate practică, precizia sa în elaborare dîndu-i o mare valoare informațională.

Pe baza normativelor odată elaborate și ajustate, dacă este cazul, în anii următori, se determină cheltuielile aferente producției marfă vîndute și încasate — principala poziție din partea de cheltuieli a bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii — care reprezintă de fapt cheltuielile aferente veniturilor din activitatea de bază ele cuprinzînd următoarele elemente:

— costul de uzină normat al producției marfă existente în stoc sau în curs de expediție la începutul anului de plan ;

— costul de uzină normat al producției marfă planificate a se fabrica, a se vinde și a se încasa în anul de plan ;

— cheltuielile de desfacere aferente întregii producții ce se încasează (și deci constituie venit) în anul de plan, determinate pe baza direct-proporționalității față de valoarea totală a producției.

O astfel de cuantificare a cheltuielilor, în condițiile în care veniturile se determină mult mai ușor, dă o puternică fundamentare științifică bugetului de venituri și cheltuieli.

DAR, ADEVĂRATELE valențe ale antecalculației costurilor pe bază de norme se realizează cel mai pregnant prin utilizarea **sistemului bugetelor** (unilaterale) **de cheltuieli** în conducerea economică a activității, sistem care înglobează :

conf. dr. C. M. DRĂGAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 23)

Tribuna „R. E." Generalizarea experienței înaintate

ORGANIZAREA COMPLEXĂ A MUNCII PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII

O singură formație de lucru execută, pe bază de contract-angajament, cele 3 faze ale „ciclului betonului" — preparare, transport, punere în operă — pentru o întreagă platformă industrială

PROGRESELE tehnice și tehnologice rapide din ultimii ani au mărit de cîteva ori — apropiind de nivelul din țările dezvoltate economic — productivitatea muncii la lucrările de betoane, care dețin un rol conducător în execuția noilor investiții, deschizînd frontul de lucru pentru celelalte operații din construcții-montaj. La actualul grad de dotare a șantierelor cu mijloace mecanice moderne (unele chiar semiautomatizate) pentru prepararea, transportul și punerea în operă a betonului, problema reducerii în continuare a consumului de manoperă devine cu precădere o problemă de organizare ; îndeosebi se cere atenuată frecvența încă mare a întreruperilor într-o fază sau alta ale fluxului tehnologic, care determină stagnări ale utilajelor și ale forței de muncă.

Supunem atenției lucrătorilor din construcții, organelor de conducere colectivă ale unităților ramurii principiile și primele rezultate ale unui experiment inițiat de Ministerul Construcțiilor Industriale, vizînd realizarea programelor de turnare a betoanelor, folosirea mai bună a mijloacelor de mecanizare specifice, creșterea productivității muncii și asigurarea unei calități conforme normelor, standardelor și proiectelor de execuție.

Premise

ÎN MOD FRECVENT, pe una și aceeași platformă industrială lucrează mai multe subunități specializate, în subordonarea uneia sau mai multor organizații de construcții. Astfel, în ciclul betonului se întîlnesc : formația de la stația de preparare, care adesea aparține secției de producție secundară ; șoferii autobasculantelor sau autoagitatoarelor, mecanicii pompelor și macaralelor, făcînd parte din personalul stației de utilaj-transport ; formațiile de turnare, ale unora sau mai multor șantiere (ca subunități organizatorice) ale constructorului, eventual și ale unor subantreprize.

În cazul de față, o asemenea fragmentare are ca efect negativ o individualizare a intereselor fiecărui executant, care destul de des face să se piardă din vedere scopul final comun — realizarea unei construcții cu cheltuială minimă de timp, de manoperă, de materiale și energie. Așa se întîmplă, de pildă, că programul zilnic de lucru la preparare și transport începe odată cu cel de la turnare, unde oamenii sînt nevoiți să stea degeaba pînă la sosirea primelor șarje ; sau să rămînă după program pentru punerea în operă a betonului sosit în ultimele minute.

Ideea experimentului este de a realiza temporar, pe durata lucrărilor de betoane, relația organizatorică necesară, întemeiată pe cointeresare — fără a sacrifica principiul specializării subunităților, dictat de o seamă de alte considerente. În acest sens s-a recurs la îmbinarea într-o variantă nouă a două formule cunoscute : brigada complexă și acordul global.

Formația complexă

ÎNTREGUL personal — indiferent de unitățile sau subunitățile unde e încadrat — care deservește o stație de preparare centralizată, mijloacele de transport, pompele și autopompele, precum și care asigură punerea în operă a betonului se constituie într-o **formație complexă căreia i se încredințează toate lucrările de betoane prevăzute în program.** În afara acestora, formația poate primi și sarcina descărcării cimentului și agregatelor de balastieră sosite la șantier. În funcție de volumul și dispersia în spațiu a lucrărilor, formația se completează cu numărul necesar de maiștri.

Pe parcursul întregii perioade pentru care este constituită formația complexă, membrii acesteia rămîn încadrați la unitățile sau subunitățile din care fac parte, dar se subordonează autorității conducătorului formației, care este un inginer sau subinginer, selecționat după practica de execuție și calitățile de organizator.

Asemenea calități sînt indispensabile și decisive, dată fiind multitudinea atribuțiilor în sarcina conducătorului formației complexe. Acesta primește, de la subunitatea din care face parte, programele trimestriale și lunare de turnare a betoanelor ; stabilește, împreună cu șefii de șantiere și de loturi, tehnologiile de lucru și condițiile de aplicare ; calculează necesarul de capacitate la preparare și transport, cel de muncitori și maiștri ; primește în dotare și administrează mijloacele de mică mecanizare ; verifică existența fronturilor de lucru și repartizează în mod corespunzător forțele și mijloacele ; întocmește programul de folosire a pompelor de beton ; organizează lucrul în schimburi, cu o dimensionare cît mai echilibrată a sarcinilor ; face verificări calitative asupra cofrajelor (gropilor de fundație), urmărește efectuarea încercărilor de calitate pentru materiale și betoane ; ține evidența activității membrilor formației și comunică unităților din care ei fac parte datele necesare atît calculului retribuției, cît și decontărilor financiare între subunități etc. O asemenea concentrare de responsabilități nu este decît firească, în spiritul celei mai bune tradiții a conducătorului de lucrări care nu avea nevoie de un întreg aparat funcționăresc și care ținea în mînă toate resorturile activității.

Acord global

COEZIUNEA acestei alcătuiri ad-hoc o dă cuprinderea formației complexe în **acord global, pe baza unui contract-angajament** încheiat între șeful formației, ca executant, și conducerea grupului de șantiere sau a șantierului, în calitate de beneficiar. Date fiind cerințele aparte, a fost elaborată o metodologie specială. S-a prevăzut, printre altele, posibilitatea ca în cazul unor împrejurări locale specifice — cum ar fi dispersia punctelor de lucru — echipele de muncitori să încheie cu conducătorul formației complexe subcontracte pe perioade determinate (an, trimestru), cu defalcare lunară. În contractul-angajament pentru întreaga formație, în afara obligațiilor reciproce ale executantului și ale beneficiarului pot fi înscrișii, de comun acord, și indicatori suplimentari care să accentueze responsabilitatea și cointeresarea în realizarea lucrărilor ; productivitatea muncii, cheltuieli la 1 000 de lei producție.

Retribuirea membrilor formației se face prin avansuri lunare din suma globală contractată, pînă la terminarea lucrărilor angajate, în modul următor:

- **muncitorii direct productivi** de la preparare și turnare primesc avansuri proporționale cu cantitatea de produse sau de lucrări executate ;
- **șoferii** mijloacelor de transport — în funcție de cantitatea de t/km realizată (în brigadă sau individual) ;
- **maiștrii, muncitorii indirect productivi, mecanicii de utilaje** — avans lunar potrivit retribuției tarifare corespunzătoare timpului efectiv lucrat (în cadrul programului de lucru aprobat), corectat cu indicele mediu de retribuție realizat de către muncitorii din activitatea de bază din toate echipele de lucru ;
- **celălalt personal** — tehnic, economic și de alte specialități, **inclusiv șeful formației complexe** — tot la nivelul retribuției tarifare pentru timpul lucrat, corectată în funcție de nivelul realizării cantității de betoane prevăzute în graficul de turnare și cu condiția îndeplinirii clauzelor obligatorii din contract.

Garanția reținută se restituie : muncitorilor și maiștrilor — în cazul realizării la termen a produselor sau lucrărilor contractate ; șefului formației complexe și restului personalului TESA — trimestrial, cu condiția respectării graficelor de livrări și turnări și a cerințelor de calitate prescrise. În situația lucrărilor ce se recepționează lunar, beneficiarul de contract poate proceda la luarea în primire a acestora, fără a mai reține garanții.

Așa cum se procedează în genere în această formă de retribuire, la repartizarea pe membrii formației a sumei stabilite ca drepturi de acord global se

poate aplica, în funcție de contribuția efectivă a fiecăruia dintre ei, o majorare sau o diminuare cu pînă la 20% ; această diferențiere se face cu consimțămîntul majorității membrilor și al șefului formației complexe și cu aprobarea beneficiarului de contract.

Aplicare

ÎN CADRUL Ministerului Construcțiilor Industriale, experimentarea se desfășoară la platformele industriale Giurgiu, Midia-Năvodari și Sf. Gheorghe. Rezultatele globale obținute (vezi caseta) sînt cel puțin promițătoare. Local s-au înregistrat cifre și mai semnificative : astfel, la platforma Giurgiu personalul muncitor cuprins în formația complexă este, numeric, cu 28% inferior celui necesar în vechea organizare, îndeosebi datorită creșterii cu 43% a productivității muncii la turnarea betonului, pe șantierul Întreprinderii de construcții de mașini și utilaje grele.

Generalizarea formulei propuse este posibilă la diferite obiective de construcții — industriale, agrozootehnice, hidrotehnice, de drumuri, ansambluri de locuințe ș.a. — cu volume relativ mari ale lucrărilor de betoane.

Paralel cu adaptările locale se cer abordate și perfecționări de ansamblu, în sensul clarificării unor aspecte încă insuficient adîncite.

● Astfel, chiar în cursul experimentării s-a constatat că apar impedimente în omogenizarea sarcinilor formațiilor de lucru de la preparare, respectiv de la turnare. La platforma Giurgiu formația complexă a contractat prepararea și transportul unei cantități de 12 mii mc de beton, dar punerea în operă a numai 5 000 mc, respectiv la obiectivul unde existau condiții pentru o turnare continuă. La platforma Sf. Gheorghe nu au fost incluse în acordul global betoanele turnate în pardoseli și drumuri, întrucît ele implicau executarea, de către echipele respective, și a altor operații specifice. În asemenea situații este greu de departajat aportul personalului de la stația de betoane la îndeplinirea condițiilor de termen etc. pentru lucrările contractate, este greu de identificat dacă acest aport nu s-a realizat în dauna asigurării celorlalte fronturi de lucru.

● În cazul platformelor cu mai multe șantiere a apărut ca avantajoasă constituirea, în cadrul formației complexe, a cîte unei echipe de turnare pentru fiecare dintre acestea, ca să se evite deplasarea frecventă de la un punct de lucru la altul, cu pierderile de timp (inclusiv pentru acomodare) pe care aceasta o implică. Atenuarea mobilității în spațiu este însă însoțită, în astfel de împrejurări, de o accentuare a mobilității în structură, pentru acomodarea numerică a echipelor la fluctuația de volum a fronturilor de lucru. La Giurgiu s-a adoptat soluția ca în perioadele care nu sînt de executat turnări, betoniștii să participe la alte lucrări din șantier, iar în perioadele de vîrf formația complexă să fie completată cu efectivul necesar. Este o elasticitate logică dar care, probabil, dă naștere la dificultăți cel puțin cît privește calculul retribuției — în acordul global al formației și în afara lui, putînd slăbi cointeresarea materială. Problema se pune la fel de bine în legătură cu stagnările încă frecvente ale stațiilor de betoane (datorită defecțiunilor mecanice, dereglărilor în aprovizionarea cu ciment și agregate), care determină întreruperi în lucru și la turnare.

● Coexistența acordului global pentru betoane cu acordul global pe obiect (cuprinzînd toate lucrările aferente unei hale, unui bloc etc.) apare contradictorie, în sensul că lucrările de betoane nu pot fi detașate, în fluxul tehnologic, de cele care le condiționează (săpături, armături, cofraje) și de cele pe care, la rîndul lor, le determină. Sînt necesare, deci, corecturi de ordin organizatoric și metodologic.

● În sfîrșit, trebuie clarificată problema răspunderii unitare indispensabile pentru calitatea elementelor din beton monolit finite.

Semnalăm aceste neconcordanțe cu convingerea că ele sînt rezolvabile — și de bună seamă că o consultare a lucrătorilor de pe șantiere va putea completa soluțiile pe care specialiștii le intuiesc. **Sporul de productivitate pe care l-am citat a fost obținut în condiții reale,** nu de seră, iar **respectarea programelor de turnare pe șantierele experimentale s-a îmbunătățit** ; or, acestea sînt tocmai argumentele care trebuie să primeze, impunînd îmbunătățirea și extindere a noii organizări.

Dan CONDREA

PRIMELE REZULTATE ALE EXPERIMENTĂRII
(cifre medii pentru cele 3 platforme)

În comparație cu vechea organizare, s-au obținut :

● **creșterea volumului betoanelor puse în operă : 10%**
● **reducerea necesarului de personal muncitor : 4%**
● **economii relative de manoperă pe ansamblul operațiilor incluse în acordul global : 10%**
● **creșterea productivității muncii :**
— **la preparare 8,6%**
— **la transport 5,8%**
— **la turnare 20,6%**

Economisirea energiei și combustibilului

(Urmare din pag. 18)

Din analiza efectuată a rezultat că depășirea consumurilor se datorează în mare măsură unor cauze subiective. Astfel, la depășirea consumurilor de energie electrică au concurat : **neetanșeitățile** existente la benzile de aglomerare nr. 1, 2 și 4 (consum suplimentar de circa 100 kWh) ; **nepunerea în funcțiune la termenul planificat** a liniilor nr. 3 și 4 de turnare continuă a oțelului (depășirea termenelor cu 3—6 luni) ; **șarjarea cu fier vechi la dimensiuni necorespunzătoare a cuptoarelor de oțel** de 50 tone, ceea ce a influențat negativ durata de elaborare a șarjelor (depășiri de 30—50 minute de șarjă); **funcționarea cazanelor recuperatoare sub debitul nominal** etc.

În bună măsură și depășirile la combustibil au la bază cauze asemănătoare : funcționarea cu grad redus de încărcare a cuptoarelor cu propulsie LBC (75 t/h față de 140 t/h planificat) și a cuptoarelor adînci de la Slebing (80% față de plan), unele defecțiuni apărute în sistemul de etanșare la bateriile de cocsificare, funcționarea cu randament scăzut a cuptoarelor de forjare, tratament termic, cuptoare de var etc. Pentru că în cadrul consumului depășit am amintit și de energie termică, trebuie să arătăm că și la aceasta o influență hotărîtoare a avut-o nepunerea în funcțiune la termenul fixat a 6 cazane recuperatoare la laminorul de benzi la cald, ca și funcționarea sub capacitate a unora din cazanele montate, eșaparea în atmosferă a circa 65 mii Gcal abur etc.

O altă cauză care a determinat depășirea consumurilor de energie electrică și combustibil o reprezintă **nerealizarea procentului de scoatere a metalului dintr-o tonă de oțel lingou.** În acest an, la combinatul gălățean trebuia să se obțină un indice de scoatere de 85%. Pe 10 luni însă, nivelul atins se situează în jurul a 81%. Este o diferență destul de importantă. Asta înseamnă că o bună parte din oțelul elaborat (peste 200 000 tone), în loc să se regăsească efectiv într-o cantitate corespunzătoare de producție marfă sub formă de laminate, se recircuitează, fiind folosită ca materie primă. **Dintr-un calcul rezultă că numai la un milion de tone de oțel lingou, prin pierderea ce are loc datorită indicelui scăzut de scoatere a metalului bun, se irosesc 20 000 tcc, 10 000 ore manoperă, plus costurile feroaliajelor utilizate etc.** La cantitatea totală pe care o realizează în acest an combinatul, situarea cu aproape 4 procente sub sarcina de scoatere a metalului bun din totalul producției de oțel lingou determină pierderi de energie echivalente cu peste 1 200 000 tcc. Iată o mare risipă și, în același timp, o sursă importantă, dar nevalorificată încă, de sporire a producției de laminate, de reducere

Sistemul normativelor de costuri

(Urmare din pag. 20)

● normativul (bugetul) cheltuielilor de transport-aprovizionare pentru care centrul de responsabilitate trebuie să-l constituie compartimentul de aprovizionare din întreprindere ;

Anexa nr. 4

BUGETUL FLEXIBIL DE CHELTUIELI
pe anul . . .

FELUL CHELTUIELILOR		TOTAL ANUAL			
		PRODUCȚIE		CHELTUIELI	
		U.M.	Cantități	Unitare	Totale
1. MATERIALE	Pa	buc.	10 000	131,00	1 310 000
	Pb	..	1 000	90 00	90 000
TOTAL 1					1 400 000
2. MANOPERA	Pa	buc.	10 000	50,70	507 000
	Pb		1 000	93 00	93 000
TOTAL 2					600 000
3. CHELTUIELI CU ÎNTREȚINEREA ȘI FUNCȚIONAREA UTILAJULUI :					
1001 — Cheltuieli cu reviziile tehnice, reparațiile curente și întreținerea utilajelor					164 893
1002 — Cheltuieli cu reparațiile capitale la utilaje					65 200
1003 — Amortizarea utilajelor					61 110
1004 — Uzura, repararea și întreținerea sculelor, dispozitivelor, instrumentelor și verificatoarelor cu destinație specială					18 500
1005 — Energie, combustibil și alte materiale					49 297
TOTAL 3					359 000
4. CHELTUIELI GENERALE ALE SECȚIEI					
2001					
2002					
TOTAL 4					189 000
TOTAL GENERAL					2 530 000

● bugetul flexibil de cheltuieli al fiecărei secții de producție de bază (și în mod similar pentru secțiile auxiliare) care încorporează toate cheltuielile de fabricație ;

● normativul (bugetul) cheltuielilor generale ale întreprinderii, pentru care centru de responsabilitate este direct conducerea economică a unității ;

● normativul (bugetul) cheltuielilor de desfacere, pentru care centru de responsabilitate se consideră compartimentul comercial sau de desfacere.

Multiple experiențe de performanță au demonstrat că sistemul acesta de bugete unilaterale de costuri constituie un important instrument de conducere economică, capabil să subordoneze aspectul cantitativ al producției (activității) unei echipe, formații de lucru, secții, unui compartiment etc. aspectului calitativ concretizat nu numai în performanțele tehnice ale produsului, ci mai ales în calitățile sale economice, între care „a costa cît mai puțin" este hotărîtoare.

Cercetările teoretice și viața practică au confirmat și în alte țări că la introducerea sistemelor organizate de normare a costurilor (în special în cazul metodei costurilor standard) s-au întîmpinat greutăți mai ales din partea conducerii tehnice a producției care „pur și simplu s-a înspăimîntat de puterea bugetului de cheltuieli al secției (sau compartimentului funcțional)", mai ales că, pentru aceste subunități, cheltuielile de regie au constituit totdeauna „un arsenal privilegiat ocolit cu predilecție de majoritatea programelor de control și măsurilor de reducere" **).

Bugetele de cheltuieli întocmite pentru fiecare secție sau compartiment în parte pot avea diferite grade de agregare, de sistematizare, de așa manieră încît, pe îngă totalul selectiv (pe fiecare tip omogen) al cheltuielilor ce pot fi efectuate, să se poată obține și informații analitice cu privire la natura consumurilor și a abaterilor, cauzelor care le-au generat și compartimentele unde au apărut.

Antecalcularea costurilor pe bază de norme este o etapă esențială în întreg mecanismul economic de utilizare rațională a resurselor materiale și de muncă, pe cît de simplă la prima vedere, pe atît de greu de realizat. Dacă aspectele metodologice pot fi repede și ușor însușite, aici dificultatea este dată de faptul că trebuie acceptată și apoi transpusă în fapt ideea conform căreia orice cheltuială de producție poate fi predeterminată prin norme, că este posibil și necesar să se stabilească un nivel maxim al costurilor pentru fiecare compartiment de producție și pentru fiecare produs în parte, care să reflecte fidel cheltuielile de producție socialmente necesare obținerii unui volum de producție în anumite condiții specifice fiecărei întreprinderi. Realizarea corectă a antecalculației costurilor are mare importanță atît în îndeplinirea întregului angrenaj : planificare-evidență-control operativ, cît și în utilizarea rațională a resurselor materiale și de muncă, deoarece experiența a confirmat că în faza normării consumurilor (și reașezării normelor existente) se descoperă cele mai importante rezerve în reducerea costurilor și creșterea pe această bază a eficienței economice.

**) Vezi „Revista de contabilitate" nr. 3/1978 p. 13.

---

a cheltuielilor materiale pe tona de produs.

Sînt, ce-i drept, și în situația combinatului gălățean, unele cauze obiective care au determinat un consum mai ridicat de energie electrică și combustibil (sporirea cantității de oțeluri aliate și introducerea în fabricație de oțeluri inoxidabile cu consumuri ridicate — pînă la 1 000 kWh/t față de 659 kWh/t planificat ; introducerea în circuitul de epurare a gazelor de la convertizoarele LD de la oțelăria 1, a unor instalații perfecționate pentru reducerea accentuată a gradului de poluare ; nerealizarea conținutului de fier la minereurile aprovizionate etc.). Firește, consumurile suplimentare solicitate de anumite creșteri calitative ale producției puteau fi acoperite din economiile obținute în diferite alte sectoare, prin valorificarea unor resurse energetice secundare, cu condiția ca normele de consum date prin plan pentru fiecare produs să nu fi fost depășite.

ANALIZELE ce au avut loc nu de mult la nivelul combinatului, la diferite sectoare de muncă, s-au soldat cu numeroase măsuri tehnico-organizatorice. O atenție deosebită s-a acordat îndeosebi locurilor de muncă unde consumurile depășesc prevederile. Astfel, în sectorul de aglomerare a minereurilor s-au prevăzut măsuri care să conducă la **creșterea ponderii aglomeratului în șarje** cu 5%, ceea ce va permite obținerea unei cantități mai mari de fontă pe metru cub volum util de furnal cu aceiași cantitate de energie și combustibil ; prin **conservarea energiei** la laminorul Slebing (prin îmbunătățiri tehnologice de încălzire a lingourilor calde) se va reduce timpul de încălzire cu circa o treime față de tehnologia practicată ; **creșterea ponderii șleburilor calde introduse în cuptoarele de propulsie** la laminorul de tablă groasă și cel de benzi la cald cu 30% ; **finalizarea acțiunii de modernizare a cuptoarelor tehnologice** ; proiectarea, achiziționarea și **montarea cazanelor recuperatoare** la cuptoarele cu propulsie LTC și Slebing etc. ; **conducerea și asigurarea funcționării în regim economic a proceselor de ardere ; introducerea unor tehnologii avansate** etc.

Prin aceste măsuri se speră ca pînă la finele anului să se ajungă, în fiecare sector de muncă, la încadrarea consumurilor în norme. De altfel, pe baza pregătirilor ce s-au efectuat pentru buna desfășurare a activității în anul viitor, este prevăzută încadrarea combinatului în cotele repartizate de energie electrică și combustibil ; mai mult, se are în vedere punerea la dispoziția Sistemului energetic național, prin valorificarea resurselor energetice secundare, a unei cantități însemnate de energie electrică.

Într-un număr viitor al revistei vom prezenta acțiunile ce se desfășoară pentru valorificarea resurselor energetice secundare.

Procesul circular activ

UNITĂŢI DE PROFIL COMPLEX CAPABILE SĂ VALORIFICE MULTIPLELE VALENŢE ECONOMICE ALE SFECLEI DE ZAHĂR

DEZBATEREA din paginile revistei referitoare la **procesul circular activ** ne-a sugerat preocuparea pentru găsirea de noi soluţii în scopul închiderii ciclului industrial, al valorificării integrale a tuturor componentelor din materiile prime şi materialele intrate în procesul de producţie. În acest sens am reflectat asupra unor posibilităţi de sporire a eficienţei economice în industria zahărului — în care lucrez — prin extinderea, în aceeaşi unitate, a prelucrării **melasei,** substanţă pe nedrept considerată produs secundar.

În tehnica fabricării zahărului prin melasă se înţelege, în general, ultimul sirop de centrifugare din care extragerea zahărului prin schema de cristalizare şi centrifugare devine neeficientă din punct de vedere economic. În medie însă, melasa din sfecla de zahăr conţine 50% zahăr, ceea ce reprezintă o pierdere importantă de zahăr pentru fabrici. Dacă se admite că se obţin 4 kg melasă la 100 kg sfeclă de zahăr şi conţinutul de zahăr al materiei prime este de 15%, rezultă că din cantitatea de zahăr intrată în fabrică 13% nu se obţine sub formă cristalizată ci trece în melasă. Este deja o pierdere deosebit de serioasă. Totodată, trece în melasă nezahărul solubil, care n-a fost îndepărtat prin operaţia de purificare a zemurilor şi siropurilor. Menţionăm că puritatea melaselor tehnice variază între 56% şi 62%, iar concentraţia în substanţă uscată între 78% şi 86% Bx*)

Elemente caracteristice privind compoziţia şi acţiunea melasei

FAPTUL că zahărul conţinut în melasă constituie o pierdere importantă pentru fabricaţie, a determinat pe mulţi cercetători să se gîndească asupra factorilor care duc la formarea melasei. În felul acesta au luat naştere diferite teorii cum sînt : teoria mecanică, teoria chimică, formarea intermediară de ioni hidrataţi etc. Concluzia unanimă la care s-a ajuns este că nezahărul influenţează formarea melasei, mărind fie vîscozitatea siropului, fie solubilitatea zaharozei.

Cert este însă că din analizele diferitelor melase şi din cunoaşterea puterii melasigene a cîtorva substanţe, este greu să se tragă concluzii juste cu privire la pierderile de zahăr în melasă, din următoarele motive : coeficientul de puritate a melasei depinde nu numai de natura nezahărului, ci şi de procesul tehnologic de fabricaţie ; la formarea melasei participă nu numai anumite nezaharuri, ci toate, desigur în proporţii diferite ; cantitatea şi calitatea nezahărului din melasă variază de la an la an în funcţie de condiţiile pedoclimatice în care se dezvoltă cultura şi de natura îngrăşămintelor ce se administrează (se cunoaşte cu certitudine că îngrăşămintele pe bază de azot duc la creşterea zahărului în melasă, iar cele pe bază de fosfor la scăderea acestuia).

Sînt firească necesare unele precizări. Convenţional se numeşte putere melasigenă[2]), acţiunea unei substanţe de a mări solubilitatea zaharozei iar prin coeficient melasigen se înţelege numărul care arată cîte părţi de zahăr sînt împiedicate să cristalizeze de către o parte de nezahăr. Deci coeficientul melasigen reprezintă raportul dintre cantitatea de zahăr z şi cantitatea de nezahăr N conţinute în melasă : $m = \frac{Z}{N}$. În urma unor calcule utilizînd acest coeficient şi avînd în vedere o compoziţie dată a melasei**) rezultă că fiecare parte de nezahăr împiedică să cristalizeze 1,5 părţi de zahăr[3]). În asemenea condiţii, cantitatea de zahăr reţinută în melasă este $Z = N\,m = (31—43) \cdot 1,5 = 48,6$.

Ţinînd seama de asemenea date, plecînd de la necesitatea valorificării cît mai eficiente a materiilor prime, în cazul nostru sfecla de zahăr, cercetarea a căutat diverse soluţii care au drept obiectiv creşterea coeficientului de extracţie şi odată cu aceasta a randamentului de zahăr. Din multitudinea de soluţii posibile de aplicat, noi ne vom opri la două, pe care le considerăm fezabile. Acestea sînt : a) dezaharificarea b) demineralizarea prin schimb ionic.

Două soluţii cu aceleaşi efecte pozitive

a) Procedeul de **dezaharificare** a melasei se bazează pe proprietatea ce o are zaharoza de a forma zaharaţi greu solubili în apă. Practica cunoaşte trei metode de dezaharificare a melasei şi anume : cu barită, cu hidroxizi de stronţiu şi cu var. Procedeul cu var, pe care ne-am propus să-l detaliem, are ca avantaje economice faptul că se bazează pe utilizarea varului, deci a unui reactiv ieftin ; mai mult, consumul de var este aproape acelaşi în comparaţie cu consumul în cazul prelucrării fără dezaharificarea melasei, căci zaharatul tricalcic care se formează în procesul de dezaharificare se întrebuinţează la

---

*) Sînt necesare şi unele date tehnice. În industria zahărului se urmăreşte să se obţină melase cu puritate cît mai mică posibil, deci, melase cît mai epuizate în zahăr. Silin şi Silina[1]) definesc ca „melasă normală" — corespunzînd unui sirop epuizat la maximum — o melasă a cărei vîscozitate este de 44 P la 40° C. După cercetările lor, aceasta corespunde în medie la 82% Bx. Dacă o astfel de melasă are puritatea de 60% conţinutul de zahăr este $\frac{82 \times 60}{100} = 49,2$

**) Z (conţinutul de zahăr) = 48,6% şi U (substanţe uscate) = 81° Bx.

[1]) Vezi Silin, P. M., Silina, Z. A. în Bull. assoc, chimistes sucr. dist., 52, 1935, p. 516 ; de asemenea Silin, P.M. în Industr. alim. et agr., 81, 1964 p. 737

[2]) Flavius N. Domşa, Lucia Iliescu, Tehnologia zahărului, Editura tehnică, Bucureşti, 1973, p. 376—377.

[3]) Vezi şi Viorica Bocioagă, Îndrumător pentru controlul chimic în industria zahărului, M.I.A., Bucureşti, 1969.

[4]) Le procédé „Reggiene L.S.", Docteur Paolo Baldassari des Etudes et Recherches pour L'industrie Sucriere de la Societé Reggiane Officini Meccaniche Italiane S.P.A. (Italia).

defecare în locul laptelui de var. Pe de altă parte procedeul cu var nu cere investiții mari și nici utilaj complicat, așa cum cere procedeul separării cu barită sau hidroxid de stronțiu. În sfîrșit dezaharificarea melasei prin procedeul cu var se combină foarte bine cu procesele de bază ale fabricării zahărului.

Prin introducerea unei instalații de dezaharificare a melasei la o fabrică de zahăr, **se mărește randamentul fabricii în zahăr alb cu circa 10%**. Pentru a demonstra acest lucru redăm în tabel un exemplu comparativ pentru cazul cînd se lucrează fără dezaharificare și cînd se lucrează la dezaharificare.

Indici caracteristici pentru dezaharificarea melasei

Indici	Lucru fără dezaharificare	Lucru cu dezaharificare	Diferența
Capacitatea de prelucrare a sfeclei în t/24 h.	4 000	4 000	—
Durata campaniei (zile)	100	100	—
Digestia	15,0	15,0	—
Pierderi tehnologice în % din greutatea sfeclei	0,85	0,96	+ 0,03
Pierderi prin dezaharificare	—	0,11	+ 0,11
Pierderi în melasă în %	2,00	0,30	— 1,70
Pierderi totale, în %	2,85	1,31	— 1,54
Randament în zahăr, în %	12,15	13,69	— 1,54
Creșterea randamentului cînd se lucrează cu dezaharificare, în % față de randamentul fără dezaharificare	1,54	. 100 : 12,15 =	12,7
Cantitatea de sfeclă prelucrată în timpul campaniei, în t.	400 000	400 000	—
Zahăr produs, în tone	48 600	54 760	6 160

După cum rezultă din analiza tabelului prin aplicarea procedeului de dezaharificare se poate obține într-o campanie de 100 zile, la o fabrică cu o capacitate de prelucrare de 4 000 t. sfeclă/24 ore, o producție suplimentară de zahăr de 6 168 t cu o valoare de circa 50 000 mii lei. Datorită avantajelor arătate, procedeul va trebui să cîștige din ce în ce mai mult teren, el putînd constitui o sursă importantă de creștere a producției de zahăr în anii următori.

b) Celălalt procedeu, demineralizarea melasei prin schimb ionic are la bază proprietățile epurante a diverșilor absorbanți granulari, dispuși în mai multe unități de epurație și apoi regenerați cu soluțiile diluate ale unui acid și a unei baze. Procedeul permite creșterea randamentului în zahăr comercial pînă la 95-98% din zaharoza conținută în sfeclă. Toate aspectele (tehnologice, economice și comerciale) sînt atît de favorabile încît considerăm că fabricile de zahăr îl pot adopta neîntîrziat.

După părerea dr. Paolo Baldossani[4]), fabricile de zahăr abandonează altor industrii de transformare profitul (în cazul nostru plusprodusul) și însăși produsele pe care le-ar putea scoate ele însăși din tratarea melasei. Tocmai de aceea, plecînd de la necesitatea adîncirii valorificării subproduselor rezultate la fabricarea zahărului din sfeclă cercetarea a fost orientată pentru găsirea procedeului de fabricare a zahărului lichid din melasă. Principiul concret de lucru constă în demineralizarea melasei pe coloane de cationit și anionit. Soluția demineralizată se poate utiliza ca atare sub formă de zahăr lichid sau se poate relua în fabricație pentru obținerea zahărului cristal.

Rezultatele obținute în urma experimentărilor efectuate pe stația pilot demonstrează că prin demineralizarea melasei prin coloane cu schimbători de ioni se înlătură substanțele melasigene, obținîndu-se o soluție purificată de zahăr care poate fi concentrată pînă la 60° Bx și dată în consum ca atare sau după caz poate fi utilizată pe mai departe la obținerea zahărului cristal. Continuarea concentrării soluției pînă la cristalizare conduce pînă la obținerea zahărului vandabil.

Concret, din melasa rezultată într-o campanie de 100 zile la o fabrică cu o capacitate de prelucrare de 4 000 t. sf./24 h. se pot obține circa 8 000 t. zahăr alb, echivalînd cu o producție suplimentară de circa 60 000 mii lei. Instalația pentru demineralizare poate lucra 250 zile pe an, contribuind în mod substanțial la prelungirea perioadei active și implicit la aplatizarea curbei sezonalității, acoperind complet intervalul dintre două campanii respectiv perioada ianuarie — septembrie.

Posibilitatea de a se obține produse proteice

CONȚINÎND 50% zahăr, melasa constituie o materie primă deosebit de valoroasă pentru industria fermentativă în general, pentru cea a spirtului, drojdiei furajere și a acidului citric, în special. În acest studiu ne vom ocupa, din considerente pe care sperăm să reușim a le releva, și de utilizarea melasei ca materie primă pentru producerea drojdiilor furajere, a alcoolului rafinat, a alcoolului tehnic, ca și a uleiului de fuzel și bioxidului de carbon. Așa cum se știe societatea omenească are de soluționat în etapa actuală printre problemele sale majore și pe aceea a asigurării hranei unei populații ale cărei număr și ale cărei cerințe sînt în continuă creștere. Problema capătă un caracter și mai accentuat dacă se are în vedere faptul că într-o mare parte a lumii populația înregistrează creșteri mai rapide decît sporul disponibilului de alimente, ceea ce face să se manifeste anumite deficiențe în alimentație atît sub aspectul cantității cît și sub cel al calității.

În fața cercetării științifice se ridică astfel problema majoră a **căutării și descoperirii de noi surse de proteine** care să acopere sau dacă nu, cel puțin să amelioreze foamea existentă în lume și în mod deosebit în lumea țărilor în curs de dezvoltare. Pe această linie se înscriu preocupările pentru obținerea unor produse proteice, care să poată fi utilizate direct sau indirect în alimentația omului.

Conținutul proteic și vitaminic constituie elementul principal care determină includerea tot mai frecventă a drojdiilor în diferite produse alimentare, cum sînt produsele de panificație, produsele lactate, supele, produsele culinare și altele. Cum însă aprofundarea problemei alimentației ar însemna depășirea cadrului preocupărilor noastre și abordarea unor preocupări nemijlocite ale nutriționiștilor, ne vom rezuma la a detalia modul de obținere a drojdiilor și eficiența economică a acestui proces. Procesul tehnologic la care ne gîndim are la bază fabricarea spirtului concomitent cu drojdia furajeră prin multiplicarea drojdiilor pe plămezi completate cu melasă și aerate intensiv, după care urmează separarea prin centrifugare a celor doi componenți ai mecanismului drojdie — plămadă alcoolică.

O situație de caz cu efect final sporirea eficienței în activitate

PENTRU a putea avea o imagine concludentă asupra eficienței economice a valorificării melasei prin lărgirea gamei de la unul la cinci produse redăm indicatorii tehnico-economici ai unei fabrici de 2,1 t/24 h. drojdie. Prin prelucrarea a 1,882 t. melasă ar rezulta următoarele produse : 672 t/an drojdie furajată ; 512 vagoane/an alcool rafinat ; 48 vagoane/an alcool tehnic ; 6,4 t/an ulei de fuzel ; 700 t/an bioxid de carbon, iar indicatorii tehnico-economici proiectați sînt : valoarea producției globale — 61 507 mii lei ; valoarea producției marfă — 66 465 mii lei ; valoarea prolucției nete — 44 408 mii lei ; valoarea utilajelor — 18 229 mii lei ; din care import — 6 208 mii lei.

Cheltuielile la 1 000 lei prod. marfă se ridică pentru drojdie la 351,8 lei/1 000 lei și pentru alcool la 278 lei/1 000 lei. Acumulările sînt de 45 354 mii lei, iar beneficiul anual este de 2 192 mii lei. Numărul mediu scriptic total al personalului este de 92 iar numărul mediu al muncitorilor de 84. Productivitatea muncii este de 668 600 lei/om al muncii, iar productivitatea pe un muncitor de 732 200 lei muncitor. Consumul specific de melasă 50 este de 2,8 t/drojdie.

Din analiza indicatorilor tehnico-economici menționați rezultă că I.I.S.Z. Roman, în urma integrării în sistemul său a unei astfel de activități, poate realiza indicatori de eficiență mult superiori celor pe care îi realizează în momentul de față. În felul acesta s-ar evita și cheltuielile de transport a melasei de la fabrica de zahăr la actualii consumatori. Dealtfel, cerințele valorificării superioare a materiilor prime — cerințe prioritare în momentul de față — fac necesară generalizarea acestui proces în toate fabricile de zahăr. Integrarea unei astfel de activități într-o întreprindere cu profil complex poate rezolva o bună parte din greutățile cu care se confruntă industria zahărului, asigurînd creșterea producției nete, diminuarea sezonalității ori eliminarea fluctuațiilor de prisos etc.

ing. N. BOTEZATU
Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr — Roman

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (I)

File din gîndirea socialistă românească

PRINTRE trăsăturile cele mai reprezentative ale gîndirii economice românești se remarcă puternicile sale tradiții progresiste, democratice, revoluționare, rod al însăși idealurilor profunde de dreptate națională și socială ale poporului român. Tocmai din acest motiv, — pe fondul fertil al unor valoroase și consistente idei progresiste, democrat-revoluționare și socialiste premarxiste deja afirmate și care relevaseră poporul ca făuritorul istoriei, că întreaga bogăție a țării constituie creația poporului ei asuprit, că rînduielile sociale nu sînt veșnice și că progresul face legic necesară, schimbarea lor — odată cu dezvoltarea capitalismului și a proletariatului în țara noastră, socialismul științific, concepția revoluționară despre lume și viață a clasei muncitoare a găsit un vast teren de receptare și dezvoltare în România.

Reprezentanți ai mișcării noastre socialiste aflate la începuturile ei — printre care C. Dobrogeanu-Gherea, proeminentă figură de gînditor socialist din acea vreme, frații Nădejde, Panait Mușoiu, C. Cristescu, I. C. Frimu, C. Racovski, C. Ottoi Călin, Al. Ionescu ș.a. — și-au îndreptat în mare măsură eforturile spre abordarea și înțelegerea cît mai profundă a celor mai importante probleme ale evoluției economice, sociale și politice a României de pe pozițiile teoriei revoluționare a proletariatului.

Doctrinari ai unei clase — clasa muncitoare — care se afirmă tot mai mult drept exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor român, al năzuințelor acestuia de viață liberă și demnă, de unitate și suveranitate națională, de pace și progres, gînditorii noștri socialiști și-au spus răspicat cuvîntul în problema dezvoltării industriei naționale, chestiune de hotărîtoare însemnătate pentru propășirea României. Considerațiile și aprecierile lor asupra necesității și posibilităților industrializării pot fi remarcate cu pregnanță și regularitate în publicistica vremii.

Pornind de la analiza raportului dintre munca simplă și cea complexă, net favorabil celei din urmă, socialiștii români au criticat cu fermitate ideile cercurilor moșierești, prin care acestea încercau să susțină avantajele caracterului eminamente agricol al țării, apărînd, în fond, inguste interese de clasă și au dezvăluit precaritatea iluziilor idilice ale poporaniștilor care întrezăreau lumina într-o alcătuire socială agrară anacronică, lipsită de orice orizont. În viziunea reprezentanților clasei noastre muncitoare, preocupările pentru materializarea teoriei „România — țară eminamente agrară" ar fi avut cele mai dezastruoase urmări economice, sociale și politice pentru stat, ar fi condus la aservirea sa mai adîncă față de țările industrializate. Într-un editorial din publicația socialistă „Lumea nouă" se arăta că „România nu poate rămîne țară agricolă căci criza grea prin care trecem ne-a arătat că și agricultura suferă de concurența ce-și fac țările mari agricole. Nici măcar atît nu se poate aștepta ca țările industriale să ne primească dînsele cerealele fără taxe, dacă noi le-am primi fără taxe produsele industriale".[1] „O țară eminamente agricolă e o țară și eminamente săracă, înapoiată și economicește și culturalicește", sublinia și C. Dobrogeanu-Gherea,[2] dovedind o viziune unitară asupra dezvoltării, în concepția sa factorul economic determinînd direct dimensiunea progresului social și cultural.

Industria era considerată pîrghia principală care furnizînd mijloace tehnice și generînd debușee asigură dezvoltarea agriculturii în concordanță cu cerințele de consum productiv și individual. „Ne trebuie o industrie însemnată, care devine astfel o condiție vitală pentru existența acestei agriculturi intensive" — arăta C. Dobrogeanu-Gherea. În gîndirea socialiștilor români industria este privită ca **factorul care determină creșterea capacității de a produce o economie, dezvoltarea ei de ansamblu.** Pentru că — așa cum se subliniază în publicații socialiste ale timpului — numai dezvoltarea industriei naționale asigură utilizarea superioară a resurselor de orice fel, sporirea productivității, creșterea avuției țării. Industria era privită ca ramura economiei care permite ocuparea unei poziții mai înaintate în comerțul mondial, pe ea se sprijină independența și suveranitatea națională. „Industria națională este esența puternică și producătoare în averea unei țări", se scria în 1872 cu prilejul constituirii Asociației Generale a Lucrătorilor din România, arătîndu-se mai departe că „ea face încă și respectul țării în afară". În aceeași lumină, pornind de la analiza condițiilor noastre concrete, în publicația „Lumea nouă" se sublinia că „întemeierea industriei se pune la noi cu atîta seriozitate încît nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării".[3]

Urmărind să găsească măsura cea mai reală a necesității dezvoltării industriei în România, C. Dobrogeanu-Gherea arăta la rîndul său că dezvoltarea industrială „e posibilă și nu numai posibilă, dar și necesară și nu numai necesară". „...trebuie să devenim o țară industrială... pentru țara noastră aceasta e o întrebare vitală, de a fi ori a nu fi". În Transilvania, dintotdeauna provincie românească dar vremelnic desprinsă din trupul țării, în concepția socialiștilor lupta legitimă pentru idealul național era considerată, deopotrivă, ca luptă pentru dezvoltarea industriei autohtone, legată prin mii de fire de patria mamă și adeseori lovită de măsuri ale monarhiei urmărind subjugarea ei. „Vrem unirea tuturor elementelor românești — se arată într-un articol publicat în perioada de început a secolului — căci numai astfel sîntem asigurați că putem trăi viața unui popor civilizat și numai astfel ne este posibil ca, în sfîrșit, toată energia noastră să nu fie jertfită în lupta de rezistență, ci ca energia aceasta să poată fi folosită pentru programul social, cultural și economic".

FIȘE

Conducere, organizare, planificare

● *Simpozionul „Conducerea, organizarea și planificarea unităților economice în condițiile noului mecanism economico-financiar", organizat de Academia de Studii Economice — Facultatea de economia industriei, construcțiilor și transporturilor, a reunit în zilele de 24—25 noiembrie a.c. numeroși specialiști din învățămîntul superior, cercetare, proiectare, producție, din instituții centrale. Au fost prezentate aproape 150 de comunicări și referate, grupate în cadrul secțiunilor : Contribuții la dezvoltarea științei conducerii întreprinderilor, Cercetări cu caracter aplicativ în domeniul conducerii unităților social-economice, Perfecționarea organizării și planificării unităților industriale, Economia industriei și organizarea ergonomică a muncii. A avut loc, de asemenea, o masă rotundă cu tema „Integrarea învățămîntului economic superior cu cercetarea, proiectarea și producția în condițiile noului mecanism economico-financiar de autoconducere și autogestiune".*

Lucrările simpozionului au oferit o cuprinzătoare și sugestivă imagine asupra abordărilor teoretice și soluțiilor practice de transpunere în viață a concepției originale, profund științifice a Partidului Comunist Român privind pîrghiile progresului economico-social accelerat al țării în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Stimularea tehnicii noi

● *În articolul Hmotná Zainteresovanost na vedeckotechnickém pokroku (Cointeresarea materială în progresul tehnico-științific), apărut în revista* POLITICKÁ EKONOMIE, *Hana Brýdlová analizează unele neajunsuri existente în stimularea materială a introducerii tehnicii noi în R. S. Cehoslovacă. După autor, aceste neajunsuri rezidă în orientarea exclusivă a întreprinderilor spre realizarea sarcinilor pe termen scurt, în faptul că înfăptuirea progresului tehnico-științific nu este considerat un indicator obligatoriu de plan, în insuficienta importanță acordată indicatorului beneficiu, precum și în nerezolvarea problemei legăturii dintre retribuția individuală și rezultatele totale ale întreprinderii. Autorul propune unele îmbunătățiri ale sistemului existent de cointeresare materială, care se referă atît la producătorii tehnicii noi, cît și la utilizatorii ei. Se subliniază îndeosebi necesitatea ca sistemul de cointeresare să aibă o acțiune complexă și pe termen lung. H. B. consideră că acest sistem ar funcționa cu o motivare mai efectivă dacă s-ar trece de la organizarea unităților productive după sistemul de ramură la organizarea lor pe verticală (sistem de combinat).*

Banca mondială și extinderea terenurilor cultivate

● *Într-o publicație a Băncii Mondiale* Agricultural Land Settlement *(Crearea de noi exploatări agricole), Washington, 1978, 76 p., se prezintă eforturile făcute în diferite zone ale*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Sesizînd exigențele timpului, caracterul dinamic al nevoilor economiei, al nevoilor omului, reprezentanți de seamă ai clasei muncitoare au promovat cu hotărire și consecvență **ideea dezvoltării industriei mari, de fabrică, cu un nivel tehnic ridicat,** avînd la bază cuceririle respective dobîndite în lume. Toate acestea erau considerate premise esențiale ale viabilității industriei românești. În „Lumea nouă" se arăta că „trebuie creată în România industria mare", afirmîndu-se cu alte prilejuri că „Industria mare... este temelia viitorului", că industria națională trebuie „să fie la înălțimea și în direcțiunea progresului secolului în care trăim". Gînditorii socialiști evidențiază posibilitățile existente în țară pentru dezvoltarea industriei, ei invocă în favoarea industrializării experiența altor țări. Contestînd, de exemplu, teza conservatoare privind imposibilitatea dezvoltării industriei naționale ca urmare a dimensiunii reduse a pieței interne C. Racovski scria că „Industria dezvoltîndu-se își creează singură mai mult loc în viața țării, provocînd neîncetat noi nevoi, deci și noi debușeuri pentru produsele sale."[4])

Asemenea trăsături și componente ale gîndirii socialiștilor români de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX pun în lumină un adevăr incontestabil : anume faptul că ei au înțeles pe deplin că în condițiile realizării unei avuții naționale cît mai mari – proces în care dezvoltarea industriei prin efort propriu era considerată ca avînd aportul cel mai însemnat — se pot crea condiții pentru progresul țării. Indiferent de modalitatea de împărțire a produselor muncii — sublinia de exemplu C. Dobrogeanu-Gherea, nu vom putea scăpa de sărăcie „atîta timp cît suma productului nostru național va fi atît de mizeră. În marginile acestei producții mizere ne sufocăm. Trebuie deci, pe baze noi de producție, pe baze transformate, să mărim, și trebuie să mărim considerabil, productul nostru național. Aceasta este problema problemelor țării noastre". Această capacitate superioară de interpretare a realităților, această timpurie luciditate și maturitate politică a determinat pe doctrinarii clasei muncitoare să îmbrățișeze cu căldură ideea dezvoltării și protejării industriei naționale ca **factor fundamental, vital în dezvoltarea forțelor de producție ale societății.**

Afirmînd cu consecvență poziția lor de clasă, gînditorii socialiști care militau pentru dezvoltarea industriei naționale au scos în evidență **natura capitalist exploatatoare a industrializării burgheze.** Socialiștii români au luptat ca roadele industrializării să asigure condiții mai bune de muncă și trai clasei muncitoare, tuturor celor ce muncesc și au arătat că adevărata împlinire în această direcție o poate oferi numai proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, România socialistă. Încă de la crearea Asociației Generale a Lucrătorilor din România, în 1872 s-a arătat că această organizație avea drept țel lupta pentru întinderea și împlinirea industriei naționale, „de a încuraja mersul înainte al industriașilor români ca să putem ajunge mai repede la o industrie românească" alături de lupta pentru „a combate tot ce e rău și vătămător lucrătorilor din orice punct de vedere".[5]) Reflectînd aceeași capacitate superioară de înțelegere a realităților, aceeași așezare a intereselor țării la rangul supremei priorități în articolul „Ce vor socialiștii" publicat în iunie 1875 în ziarul „Drepturile omului" se arăta : „Ce vor într-adevăr toți oamenii luminați din partidele noastre, care le este idealul ? Ei vor o industrie mare națională. Ei bine aceasta voim și noi... Pentru aceasta noi socotim că nu este nici o jertfă destul de mare, fiind gata de a ne jertfi cea de pe urmă picătură de sînge spre a ajunge la acest ideal". Dar – se afirmă în continuare în articol, — deosebirea dintre punctul de vedere al socialiștilor și cel al oamenilor luminați din alte partide este că „ei, ca și noi, voiesc producțiunea în devălmășie însă apropiațiunea individuală. Noi, ca și dînșii, voim producțiunea în devălmășie dar și apropiațiunea în devălmășie".

O expresie semnificativă a spiritului revoluționar-patriotic profund al clasei muncitoare, disociind capitalul ca relație socială de forma sa materială de existență se vădește și la Gherea atunci cînd spune : „Domnilor burjui, nici prin gînd nu ne trece să nimicim bogățiile, capitalurile... Noi voim să nimicim acea formă socială... sub care aceste bogății se fac capitaluri și în loc de a fi mijloc de îndestulare a cerințelor omenești, mijloc de fericire, se fac un mijloc de apăsare, un mijloc care nenorocește și robește pe cea mai mare parte din oameni și anume pe cei care produc bogățiile".[6]) Regimul social existent, interesele înguste ale claselor dominante compromiteau și deturnau în măsură însemnată sacrificiile poporului pentru dezvoltarea industriei. Gînditorii socialiști, au criticat adesea caracterul contradictoriu al unor măsuri de politică economică întreprinse de guvernele timpului.

Vizionari remarcabili, pornind de la dialectica raportului dintre forțele și relațiile de producție, dintre economic și social, doctrinarii socialiști au considerat dezvoltarea industriei drept mijlocul de întărire a proletariatului, drept mijlocul de realizare a condițiilor pentru **victoria socialismului.** Gherea sublinia că un stat industrial creează „mai bune condiții de luptă pentru emanciparea muncii", iar C. Racovski demonstra creșterea însemnată a proletariatului într-un astfel de stat. În țara cu o industrie puternică – scria C. Dobrogeanu-Gherea — „se creează posibilități și elemente pentru dezvoltarea ulterioară a societății, la temeiul cărei dezvoltări social-democrația își întrevede idealul", dezvoltarea industriei și a proletariatului industrial constituind „temelia pe care se va zidi însăși societatea socialistă".

dr. Dan POPESCU

---

1) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900, Editura politică, București, 1969, p. 383.

2) C. Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia, în C. Dobrogeanu-Gherea, Opere complete, vol. 4, Ed. politică, București, 1977, p. 357.

3) Lumea nouă, 17 octombrie 1895.

4) C. Racovski, Poporanism, socialism și realitate, în Viitorul social, nr. 11—12, 1908, pag. 356.

5) Prospectul gazetei Lucrătorul român, Buc. 5 sept. 1872, vezi și dr. Nicolae Copoiu, Cu privire la locul problemei industrializării României în vechea mișcare socialistă, în Momente ale gîndirii economice marxiste în România, Forum, an 5, nr. 5/1973, pag. 92 și 93.

6) C. Dobrogeanu-Gherea, Karl Marx și economiștii noștri, în Studii critice, vol. V, București, 1927, pag. 277.

---

lumii în direcția utilizării unor terenuri anterior necultivate. Pe baza tehnologiei actuale, suprafața arabilă a globului ar fi de 2 501 milioane ha. Din acestea, în 1970 au fost cultivate cam 1 430 ha, majoritatea celor 1 071 ha rămase necultivate fiind în America Latină (459 mil. ha) și Africa tropicală (190 mil. ha). Se apreciază că aproape toate țările dezvoltate mai au încă pămînturi arabile, necultivate. Proiectele de creare de noi exploatări agricole, sprijinite de Banca Mondială, prezintă o fracțiune infimă (1,4 mil. ha pînă în 1975) din totalul celor care pot intra în exploatare. Dar, se spune în studiu, contribuția potențială a Băncii în această privință trebuie judecată nu atît după volumul programelor ei, cît după tipul și calitatea exploatărilor pe care le sprijină prin creditele ei. Acestea pot fi considerate ca prototipuri emulative, ca proiecte pilot, de a căror experiență să beneficieze celelalte eforturi de lărgire a pămînturilor cultivate. Ținînd seama și de eforturile în vederea ridicării randamentului la ha al culturilor, ar fi necesară încă în anul 1985 o lărgire anuală a terenurilor cultivate dublă față de cea realizată în prezent.

Întreprinderea – definiție, responsabilități

● *A. Giurgiu, M.N. Costin, V. Păcuraru publică, în Editura Dacia, lucrarea* Întreprinderea – unitate de bază a economiei naționale a R.S. România *(1978, 204 p.). Analizînd definiția întreprinderii din Dicționarul de economie politică – „unitatea de bază a economiei naționale, în care se desfășoară activitatea economico-socială" – autorul propune completarea ei cu unele elemente economice, dar și juridice, anume : „persoană juridică, îndeplinind o activitate economico-socială planificată, avînd rolul de unitate de bază a economiei naționale și care, fiind organizată pe principiile gestiunii economice, a centralismului democratic și autoconducerii muncitorești, reprezintă cadrul instituționalizat de exercitare de către oamenii muncii a dublei lor calități, de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători ai bunurilor materiale". O problemă mult controversată este aceea a răspunderii fiecăruia dintre membrii organelor colective de conducere.*

FIȘE

În opoziție cu alte opinii – de pildă, a răspunderii totale, a răspunderii pe specialități etc. – autorii se axează pe dispozițiile legii nr. 2/1973 privind Curtea Superioară de Control Financiar și fac distincții, după cum membrii organului colectiv exercită o funcție de conducere, pe de o parte, și după cum fapta păgubitoare lezează întreprinderea sau un terț, pe de alta. În consecință : pentru pagubele aduse întreprinderii ar răspunde exclusiv organele de conducere dar pentru acelea produse altui subiect de drept este angajată răspunderea fiecărui membru al organului colectiv.

„Este evident că obiectivele de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară, politica de destindere și de pace nu se realizează de la sine. În această privință sînt necesare eforturi susținute din partea tuturor popoarelor, a maselor largi populare de pretutindeni, pentru că numai prin acțiunea fermă, unită a acestora poate fi barată calea aventurilor militare, se poate asigura o pace trainică în Europa și în întreaga lume".

NICOLAE CEAUȘESCU

Pacea, securitatea, colaborarea — cerințe vitale ale lumii contemporane

CURSA IRAȚIONALĂ A ÎNARMĂRILOR — RISIPĂ URIAȘĂ DIN AVUȚIA POPOARELOR

ÎN EPOCA NOASTRĂ, cursa înarmărilor este considerată pe bună dreptate unul din cele mai nocive fenomene din viața internațională, o realitate profund îngrijorătoare a lumii contemporane care are cele mai grele consecințe pe toate planurile — politic, economic, social, moral și în alte domenii — asupra tuturor statelor, mari și mici, bogate ori sărace, dezvoltate sau în curs de dezvoltare.

În raport cu alte etape istorice, în perioada postbelică ea a dobîndit proporții fără precedent și trăsături calitativ noi, în special prin apariția armelor nucleare, prin dezvoltarea vertiginoasă a mijloacelor de transportare la țintă a acestora, prin alte evoluții tehnologice majore, care au condus la acumularea unui enorm potențial de distrugere, la situația complet nouă în care omenirea a produs și înmagazinat pentru prima dată în evoluția ei milenară arme suficiente pentru a distruge întreaga planetă de cîteva zeci de ori. Multidimensională, cursa înarmărilor a cuprins toate domeniile esențiale ale activității sociale, fiind concomitent cantitativă și calitativă, desfășurîndu-se în sfera nucleară, convențională și a noilor arme, pe uscat, pe apă, în atmosferă și în spațiul cosmic, în toate colțurile globului.

O lume suprasaturată de arme de distrugere

EXISTĂ astăzi mai multe criterii de evaluare a parametrilor cursei înarmărilor, care, împreună, conturează tabloul unei lumi suprasaturate de forțe armate, de arme și tehnici de ducere a războiului de toate tipurile, de cheltuieli militare exorbitante care secătuiesc pur și simplu resursele popoarelor, orientîndu-le în scopuri neproductive, distructive.

Reprezentînd cel mai grav pericol pentru umanitate, cursa înarmărilor nucleare a evoluat în spirală amețitoare, ducînd la acumularea în arsenalele atomice a unei **uriașe capacități de „supraucidere"** evaluată încă în urmă cu cîțiva ani la circa **60 000 megatone trinitrotoluen, respectiv peste 15 tone de trotil pentru fiecare locuitor al planetei.** Au cunoscut și cunosc o permanentă creștere cantitativă și perfecționare calitativă toate tipurile de arme nucleare și vectori ai acestora, prin asemenea evoluții ca gigantizarea și miniaturizarea ogivelor nucleare — procese la fel de periculoase —, dezvoltarea bombardierelor strategice și a altor avioane destinate transportului armamentului nuclear, sofisticarea rachetelor strategice și tactice etc.

Statistici ale O.N.U. și altor instituții internaționale estimează că în lume aproximativ **60 milioane de oameni** (potrivit altor experți cifra ar fi de circa 100 milioane) se află **angrenați în activități militare,** ceea ce corespunde cu întreaga forță de muncă a industriei prelucrătoare din Europa (fără U.R.S.S.) sau cu aproape 70 la sută din întreaga forță de muncă angajată în S.U.A. Pe lîngă efectele economice profund nocive ale acestei situații — între care costul ridicat al întreținerii militarilor și sustragerea unor uriașe energii umane din sfera unei activități în slujba dezvoltării și progresului de care omenirea are atît de mare nevoie, aceste uriașe efective aflate sub arme în numeroase state, dislocarea de trupe pe teritorii străine, educația militaristă din unele țări, existența bazelor militare în multe puncte ale globului nu fac să crească securitatea. Dimpotrivă, ele contribuie la creșterea încordării situației internaționale, la menținerea și amplificarea unei psihoze a războiului, cu toate consecințele ei nocive pe planul vieții pașnice a popoarelor, cît și al păcii și securității mondiale.

Competiția militară — dimensiunile poverii

CURSA ÎNARMĂRILOR a continuat și continuă în importantul compartiment al înarmărilor așa-zise „clasice" sau convenționale, unde în întreaga perioadă postbelică s-a desfășurat o uriașă competiție de perfecționare tehnologică, de punere la punct, testare și producere a noi generații de arme tot mai scumpe și mai împovărătoare pentru economiile naționale — arme de infanterie mici și mari, bombe de aviație, tunuri, tancuri, avioane militare de cele mai variate tipuri și destinații, nave de luptă, muniții de toate genurile și calibrele etc. Semnificativ pentru densitatea acestor armamente este faptul că numai în Europa, supranumită și „continentul-arsenal, există, în afara armelor nucleare, **8 milioane de oameni sub arme, 72 000 tancuri, 23 000 avioane, 4 500 nave de luptă, 14 000 tunuri** — și lista poate fi continuată.

Ca și cum panoplia de arme nucleare și convenționale acumulate existente nu ar fi suficientă, se pun la punct în continuare asemenea mijloace de distrugere cum sînt noile tipuri de arme chimice și biologice, cercetările pentru punerea la punct a armelor bazate pe fuziunea nucleară și pe alte realizări din domeniul fizicii subnucleare, armele radiologice, stroboscopice si cele bazate pe infrasunete, armele genetice, mijloacele de luptă bazate pe aplicațiile militare ale laserilor etc.

Aceste considerații privind multiplele fațete și domenii de desfășurare ale cursei înarmărilor moderne nu pot omite o nouă dimensiune a competiției militare, de dată relativ recentă, și anume militarizarea intensă a spațiului extraatmosferic. Potrivit datelor existente, pînă la finele anului 1977, **din cei 2 000 de sateliți lansați pe orbite circumterestre de principalele puteri spațiale, 75 la sută au avut destinații militare,** iar ponderea sateliților militari, cu cele mai variate destinații — comunicații, coordonarea operațiunilor militare strategice, culegerea de informații cu caracter de spionaj, etc. — manifestă o tendință de creștere după data respectivă.

Un indicator sintetic și expresiv al competiției militare postbelice îl reprezintă evoluția în ritm exponențial a cheltuielilor militare globale. Date care se bucură de girul O.N.U. și al altor organisme internaționale arată că **bugetul militar global care era de 50 miliarde dolari în 1945 s-a dublat după 15 ani, s-a triplat după 23 de ani, a crescut de 6 ori după 30 de ani, pentru a ajunge de opt ori mai mare, respectiv de 400 miliarde dolari, în anul 1977.** În anul care a trecut cheltuielile militare globale au atins nu numai recordul mondial în valoare absolută ; pentru prima dată în perioada postbelică și în toate timpurile s-a irosit pentru înarmări peste un miliard de dolari pe zi.

O abordare cumulativă pentru anii postbelici întregește imaginea uriașei risipe de fonduri și bunuri materiale alocate cu scopuri distructive : cheltuielile militare din anii de după război se ridică la cifra astronomică de 6 000 miliarde dolari calculate la prețuri constante (1975), ceea ce echivalează cu produsul național brut al totalității țărilor lumii în anul respectiv.

ECONOMIE MONDIALĂ

Argumente false pentru o „notă de plată" tot mai oneroasă

EXISTĂ UNII AUTORI, apologeți ai cursei înarmărilor, care preocupați să escamoteze proporțiile uriașe ale cheltuielilor militare, să camufleze „nota de plată" pe care o achită popoarele respective pentru înarmări nejustificate, într-o lume supraînarmată, recurg la tot felul de argumente, între care cele mai frecvente sînt ponderea chipurile relativ scăzută a alocațiilor militare în ansamblul produsului național total și așa-numitele „avantaje ale înarmărilor" rezultînd din angajarea unei părți a forței de muncă și din vînzările de arme în străinătate, care aduc venituri considerabile. În legătură cu primul argument, experți de prestigiu, între care și cei de la S.I.P.R.I., remarcă faptul îngrijorător că față de perioada antebelică, cînd alocațiile militare au reprezentat în medie 3—3,5 la sută din producția mondială, în anii 1950—1970 această pondere s-a stabilit la nivelul mediu de 7—8 la sută, reprezentînd în prezent circa 6 la sută, cu apreciabile oscilații de la stat la stat. Tradusă în cifre absolute însă, este vorba de sume colosale, care în cazul unor mari puteri au depășit în ultimii ani 100 miliarde dolari anual și care pentru orice stat, mare sau mic, constituie o grea povară ce apasă pe umerii poporului, ai maselor muncitoare înainte de toate. Concomitent, în negocierile de dezarmare din ultimii ani de la O.N.U. și din alte foruri s-au adus argumente cu o mare forță de convingere privind totala inconsistență a tezei care susține că înarmările, sporirea cheltuielilor militare, ar aduce vreun fel de avantaje economice ori sociale națiunilor angajate în cursa înarmărilor, exceptînd, desigur, îmbogățirea unor cercuri restrînse legate de complexul militar-industrial și de tranzacțiile oneroase cu arme.

Recent un grup de cercetare studențesc din Michigan a calculat, cu ajutorul unor reputați economiști, că în timp ce fiecare miliard de dolari investit în cursa înarmărilor oferă în total 35 000 de locuri de muncă în ramurile industriei militare, același murile economiei civile ar crea : 150 000 locuri de muncă pentru lucrători necalificați, sau 100 000 posturi de învățători, sau 76 000 de locuri de muncă pe șantierele de lucrări edilitare urbane, sau 50 000 de locuri de muncă în sectorul construcției de școli, ceea ce ar aduce o contribuție importantă la dezvoltarea economico-socială. Considerabilele avantaje pe care le-ar putea aduce crearea de noi locuri de muncă în sfera productivă ar fi cu adevărat în serviciul și în interesul prosperității membrilor ei.

Materializarea aspirațiilor de pace ale omenirii cere înfăptuirea dezarmării

DIN ORICE UNGHI ar fi privită, cursa modernă a înarmărilor, mai ales la parametrii ei actuali, fără precedent în istorie, reprezintă o competiție periculoasă și nocivă, cu consecințe negative profunde pe plan politic, militar, economic, social și moral pentru toate popoarele.

Din punctul de vedere al climatului politic și juridic mondial, al păcii și securității internaționale, cursa înarmărilor, acumularea unor stocuri tot mai mari de mijloace de distrugere subminează destinderea și cooperarea între state, alimentează suspiciunea și neîncrederea, agravează rivalitățile dintre blocurile militare opuse, periclitează grav pacea și securitatea, generează și întreține ori amplifică conflictele așa-numite locale, servește politica bazată pe forță, presiuni și amestec în treburile altor popoare, încurajează și susține tendințele de reîmpărțire a lumii în zone și sfere de influență între principalele state și grupări de state — care se intensifică în ultima vreme și se află la originea pericolului de război. Alternativa rațională unică o constituie astăzi nu exacerbarea și împingerea la limitele absurdului a goanei înarmărilor, căci nu aceasta poate oferi soluția pentru o pace și securitate autentică, ci trecerea cît nu este prea tîrziu la reducerea cheltuielilor militare, la înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare — singura cale aptă să garanteze omenirii evoluția pașnică necesară pentru progresul ei economic și social, pentru materializarea aspirațiilor ei milenare.

Proporțiile înarmărilor, cifrele astronomice ale cheltuielilor militare este bine să fie comparate cu aceste date și aprecieri publicate recent de Frank Barnaby, directorul Institutului internațional de cercetări în problemele păcii din Stockholm :

„Cheltuielile militare globale se cifrează la aproximativ 400 miliarde dolari, adică aproape un milion de dolari pe minut, într-o lume în care : circa 1,5 miliarde de oameni (aproape 40 la sută din populația lumii) nu dispun de servicii medicale eficiente ; aproape 3 miliarde de oameni trăiesc în țări în care există doar un medic la peste 1 000 de locuitori ; circa 3 miliarde de oameni nu dispun de surse de apă sigure ; aproximativ 750 000 de oameni mor în fiecare lună din cauza bolilor generate de apa impură ; circa 570 milioane de oameni sînt grav subnutriți ; aproape 2 miliarde de oameni au speranța de viață sub 60 și chiar sub 50 de ani ; circa 800 milioane de oameni sînt analfabeți, între care 70 la sută din populația Africii ; aproximativ 250 milioane de copii sub 14 ani nu urmează cursurile nici unei școli".

Dimensiunile și implicațiile majore ale cursei înarmărilor se constituie astfel, o dată mai mult, ca argumente raționale puternice în favoarea dezarmării.

România : atașament ferm la cauza păcii și a dezarmării

ACESTE ARGUMENTE, alături de principiile nobile ce animă întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, de atașamentul ferm al poporului român la cauza păcii, stau la baza consecvenței cu care România a militat și militează pentru reducerea cheltuielilor militare, pentru stăvilirea cursei înarmărilor, pentru depășirea imobilismului la care s-a ajuns în tratativele de dezarmare și trecerea la măsuri hotărîte de dezamorsare a competiției militare, de dezarmare, de întărire a păcii și securității mondiale. Prezentînd la Organizația Națiunilor Unite și în Comitetul pentru dezarmare un program realist și cuprinzător de dezarmare, aprobat de Congresul al XI-lea al partidului, avansînd numeroase alte propuneri și inițiative valoroase în sfera dezarmării, situîndu-se pe o poziție clară, fără echivoc în favoarea dezarmării, afirmată cu limpezime și fermitate de cel mai autorizat reprezentant al țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, România își aduce un aport valoros la lupta viguroasă a forțelor progresiste și democratice din întreaga lume pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și pace. Poporul nostru manifestă încredere nețărmurită în aprecierile Partidului Comunist Român, ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în legătură cu trăsăturile caracteristice ale vieții internaționale actuale, în capacitatea popoarelor, a tuturor forțelor înaintate ale omenirii de a imprima un curs nou, pozitiv în evoluția mondială, de a impune stăvilirea înarmărilor și realizarea unor măsuri practice de dezarmare, care să ofere tuturor țărilor perspectiva conviețuirii și dezvoltării într-o lume pașnică, fără arme și fără războaie.

Nicolae CHILIE

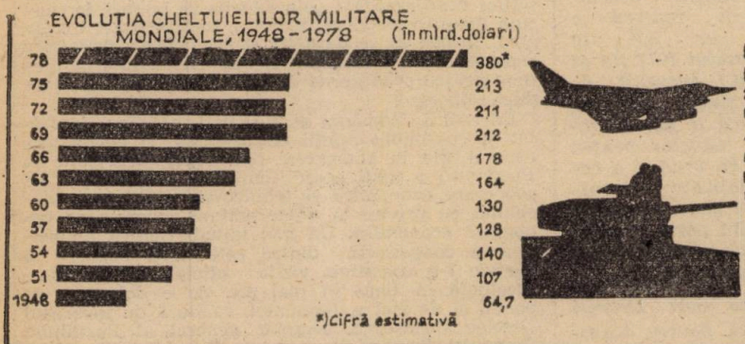

Costul unui bombardier (83 mil. dolari) = costul pe 10 ani al programului O.M.S. pentru eliminarea variolei

450 mil. dolari, adică jumătate din cheltuielile militare pe zi = costul programului O.M.S. de eliminare totală a paludismului

400 mlrd. dolari, actuala sumă a cheltuielilor militare mondiale anuale = 25 de ani de asistență financiară pentru țările în curs de dezvoltare (la nivelul actual)

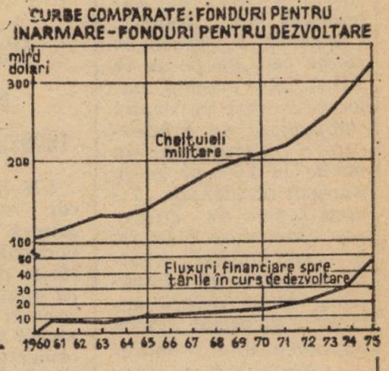

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Comerțul mondial: inversări de poziții

UN tablou al modificărilor în raporturile de forță economică din lumea capitalistă în perioada postbelică: acesta este sensul major al datelor pe care le înfățișează graficul reprodus aici după VDI—Nachrichten. *Cifrele privind exporturile din prima jumătate a anului 1978 arată, că, între principalele cinci țări capitaliste dezvoltate, R.F.G. a trecut pe primul loc cu puțin înaintea S.U.A., și toate indiciile arată că datele anuale vor confirma această inversare. Pe de altă parte, în timp ce Canada a ieșit din grupul primilor cinci mari exportatori din lumea capitalistă, ascensiunea Japoniei în ierarhia lor continuă, iar declinul pozițiilor comerciale engleze se accentuează. Observatorii occidentali ai evoluțiilor descrise subliniază că exporturile americane trec pe locul doi în ciuda eforturilor depuse, între altele cu ajutorul deprecierii dolarului, de a le face mai competitive. Totodată, ei se arată intrigați de faptul că cele vest-germane continuă să progreseze în ciuda reprecierii accentuate a mărcii din ultimul timp, fapt care de obicei tinde să scumpească mărfurile respective pe piața externă.*

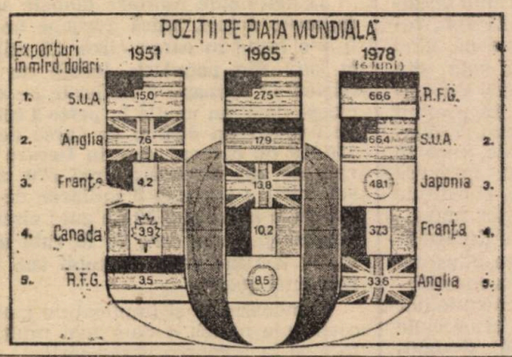

Economii de petrol

CONSUMUL de petrol pe ansamblul principalelor țări occidentale industrializate a rămas neschimbat în perioada dintre declanșarea crizei petroliere în toamna anului 1973 și sfîrșitul anului 1977, relevă un studiu al GATT dat publicității la Geneva. Consumul a sporit în medie cu 1,1% pe an în S.U.A., dar această majorare a fost pe deplin compensată de o reducere a consumului în medie cu 1,5% pe an în Europa occidentală. Ținînd seama de creșterea economică realizată în acest interval, rezultă că s-a reușit, într-o oarecare măsură, să se reducă necesarul de petrol pentru obținerea unei unități de venit național.

În țările în curs de dezvoltare, se arată mai departe în raport, consumul de petrol a continuat să crească sensibil între 1973 și 1977, în medie cu 7% pe an. Cu toate acestea, ponderea țărilor respective în consumul mondial rămîne încă extrem de redusă.

Transporturile maritime: recesiune prelungită

UN RAPORT, publicat recent de O.C.D.E. asupra situației transporturilor maritime din țările capitaliste, arată că anul trecut aceasta a evoluat sub efectul ritmului lent de creștere a comerțului internațional și al sporirii flotei comerciale a țărilor capitaliste. Ea s-a caracterizat, în primul rînd, prin încetinirea extinderii transporturilor maritime internaționale (ca volum al mărfurilor transportate — cu 3% față de 1976), pentru anul în curs fiind prognozat un procent apropiat. Totodată tonajul vaselor aflate în rezervă a crescut cu 13% în cursul anului 1977 (la 48 mil. t.r.b.), deosebit de ridicată fiind ponderea în rezervă a petrolierelor, a navelor pentru mărfuri în vrac și a celor specializate în transportul de gaze lichefiate. Pe de altă parte, nivelul navlurilor a fost influențat, între altele, de reprofilarea unor tancuri petroliere pentru transportul de produse în vrac.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Democrată Populară Laos

ÎN PREZENT poporul laoțian este angajat cu toate forțele sale în procesul de înlăturare a stării de înapoiere economică, socială și culturală, moștenită din perioada dominației coloniale, a sechelelor lăsate de agresiunea imperialistă, pășind pe calea edificării orînduirii socialiste, a unei țări libere, independente și prospere.

Programul de refacere inițiat imediat după eliberare de Partidul Popular Revoluționar Laoțian are în vedere restructurarea și reconstrucția întregii economii naționale, naționalizarea pădurilor, a bogățiilor subsolului și surselor de energie, lichidarea proprietății private asupra pămîntului, întărirea sectorului de stat ș.a. În cei trei ani scurși de la eliberare, rezultate pozitive s-au obținut în domeniul dezvoltării agriculturii, principala ramură economică, în care sînt ocupate 80—90% din populația activă a țării și care dispune de importante rezerve. Astfel, din potențialul funciar estimat la 4 mil. ha în 1976 erau cultivate numai 175 mii ha. Ca urmare a înființării a cîtorva sute de întovărășiri și cooperative în toate provinciile țării, numai în anul 1976 au fost ameliorate și reintroduse în circuitul agricol 40 mii ha. În provincia Savannakhet, de exemplu, s-au executat lucrări de ameliorări funciare pe 18,3 mii ha, iar alte 11,3 mii ha de terenuri necultivate au fost transformate în orezării. Prin construirea sau reamenajarea a aproape 3 000 de canale mici și mijlocii, au fost extinse suprafețele irigate, ceea ce a permis sporirea recoltelor de porumb, cartof dulce, manioc, arahide, tutun etc. Au fost adoptate, de asemenea, măsuri pentru valorificarea importantelor resurse forestiere, pădurile — bogate în esențe valoroase — ocupînd 70% din suprafața țării.

În subsol se găsesc zăcăminte de cositor, plumb, zinc, minereu de fier, cărbune, potasă, sare etc., producția sectorului extractiv cunoscînd după eliberare o extindere însemnată. Industria prelucrătoare este slab reprezentată, 60% din numărul unităților fiind profilate pe producția de bunuri de consum (băuturi alcoolice, țigarete, încălțăminte, textile etc.). Începe să se dezvolte și prelucrarea metalelor reprezentată actualmente de cele cîteva sute de ateliere pentru producerea de unelte agricole, înființate după eliberare.

Între R.S. România și R.D.P. Laos s-au dezvoltat și consolidat relații de prietenie și colaborare, concretizate în semnarea (în septembrie 1976, la București) a unui acord comercial, a acordului de cooperare economică și tehnico-științifică, a protocolului cu privire la unele acțiuni concrete de cooperare economică. Un nou impuls pentru intensificarea conlucrării dintre cele două popoare și partide l-a constituit vizita oficială de prietenie efectuată în Laos în mai a.c. de o delegație de partid și de stat a României, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de redresare, pe piețele de schimb, a cursului **dolarului S.U.A.** a continuat și în săptămîna 20—24 noiembrie 1978. Dintre evenimentele deosebite, care au influențat evoluția cursurilor de schimb în această săptămînă, notăm: publicarea excedentului comercial al R.F.G. pe luna octombrie a.c. (de 4,81 miliarde mărci) și accentuarea presiunilor inflaționiste în S.U.A., unde rata anuală de creștere a indicelui prețurilor la bunurile de consum se apropie acum de 10%. De asemenea, se apreciază că adoptarea noilor obiective referitoare la viitorii parametri ai creșterii masei monetare în S.U.A., intervenită la finele săptămînii, precum și majorarea dobînzii preferențiale („prime rate") în S.U.A. de la 11% la 11,5% p.a. (cel mai înalt nivel în ultimii aproape 4 ani) au avut în general un efect favorabil asupra evoluției cursului de schimb al dolarului pe piețele internaționale.

Francul elvețian a continuat să cedeze, în ritm mai rapid comparativ cu celelalte monede prezentate, teren în fața dolarului S.U.A. După ce s-a situat la un nivel minim al intervalului de circa 1,7825 franci pentru un dolar (peste 4,5% sub nivelul de referință), moneda elvețiană a terminat intervalul la circa 1,7347 franci/1 dolar (cu circa 1,75% sub închiderea anterioară). **Marca vest-germană** a deschis la un nivel de aproape 1,7825 mărci/1 dolar, după care a revenit parțial, sub efectul anunțării ultimelor cifre ale balanței comerciale a R.F.G., cotînd la închidere la circa 1,7260 mărci/1 dolar. **Francul francez** și **francul belgian** au avut o evoluție relativ paralelă, cotînd la închidere cu circa 0,5% sub închiderea anterioară (la circa 4,4225 și, respectiv, 30,30 franci pentru un dolar S.U.A.).

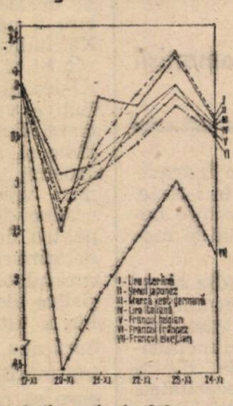

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A., în perioada 20—24.XI luîndu-se ca bază cursurile din 17.XI 1978

Lira sterlină pe fondul tratativelor politice intense care vizează determinarea aderării Angliei la preconizatul sistem monetar vest-european, a avut o evoluție apreciată de specialiști ca bună, atingînd un nivel maxim de circa 1,9540 dolari pentru o liră, mai mult de 0,3% peste nivelul de referință. **Lira italiană** a oscilat în acest interval între 855 și 849,20 lire/1 dolar S.U.A. **Yenul japonez** a avut o evoluție calmă și a atins un maxim al intervalului de circa 193,70 yeni pentru un dolar S.U.A., după care a cotat la închidere (în regres) la circa 194,90 yeni/1 dolar.

Piața eurodepozitelor a înregistrat la perioadele de 6 luni dobînzi de circa 12% p.a. la eurodolari, de 0,5% p.a. la eurofrancii elvețieni și de aproximativ 3,9375% p.a. la euromărcile vest-germane.

Sub influența evenimentelor de pe piața de schimb și a licitației organizate în acest interval de Trezoreria S.U.A. la care aurul a fost adjudecat la un preț mediu de 199,05 dolari/uncie, **prețul aurului** a înregistrat fluctuații destul de mari avînd a puncte extreme 196,85 și respectiv 202,75 dolari/uncie aur fin (al doilea și penultimul fixing al intervalului, la Londra).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

GLOSAR

Piața londoneză a aurului

FLUCTUAȚIILE prețului aurului din ultima vreme au pus pe primul plan al interesului mecanismul celei mai importante piețe a arului din lume : piața Londrei. Deși City-ul londonez este un sediu al afacerilor cu aur de cîteva sute de ani încoace, ceea ce se înțelege astăzi prin piața aurului este, ca organizare și funcționare, de dată relativ recentă (1919). Piața este compusă din reprezentanții a cinci firme specializate în expertizarea, vînzarea-cumpărarea și transportul lingourilor și monezilor de aur. Acestea sînt, în ordinea vechimii : Mocatta and Goldsmid Limited, înființată în 1684,, cu 10 ani înaintea Băncii Angliei ; Sharps Pixley Limited, înființată prin comasări succesive ale unor firme, cea mai veche datînd din 1750 ; N. M. Rothschild & Sons Limited, înființată în 1804 ; Johnson, Matthey Bankers Limited, care a preluat activitatea unei firme înființate în 1817 ; Samuel Montagu & Co. Limited, înființată în 1853.

Reprezentanții acestor firme se întrunesc de două ori pe zi, la orele 10,30 și 15, reuniunile lor purtînd denumirea de „fixing". Scopul reuniunilor este stabilirea prețului exprimat în dolari S.U.A. al unciei troy (31,1 g) de aur fin pentru tranzacțiile încheiate în perioadele de timp dintre reuniuni. La baza stabilirii prețului se află variația cererii și ofertei. Întrucît fiecare reprezentant prezintă cererile și ofertele primite de firma respectivă, prețul pieței din Londra rezultă din confruntarea concurențială a prețurilor propuse de aceștia.

Obiectul tranzacțiilor îl formează în general lingourile (barele) de aur care au greutăți diferite : 400 uncii troy (12,5 kg) — lingoul standard ; 1 kg ; 500 g ; 100 g; 100 uncii și 10 uncii. Titlurile (paritățile uzuale sînt : 995,0; 999,9 (aceasta din urmă fiind considerată echivalentă cu puritatea absolută). Sînt acceptate numai lingourile care provin de la anumite firme de încredere și care poartă anumite poansoane de verificare a conținutului, între care și din România (firmele sînt înscrise într-o listă specială — „The good delivery list").

În cursul fixing-ului, președintele reuniunii (tradițional este reprezentantul firmei N. M. Rothschild & Sons) anunță un preț de deschidere care în general corespunde prețului precedent. Fiecare reprezentant este în legătură telefonică cu sediul firmei respective și comunică acest preț. Firma răspunde dacă este sau nu interesată să vîndă sau să cumpere. În cazul în care există interes, președintele se informează asupra numărului de lingouri care urmează să fie oferit spre vînzare, respectiv cumpărare. Dacă cumpărătorii dispuși să accepte prețul de deschidere prezintă cereri egale cu ofertele vînzătorilor la același preț, atunci prețul de deschidere rămîne neschimbat. Dacă însă cererea și oferta nu se echilibrează, se propun prețuri superioare sau inferioare pînă cînd se realizează echilibrul și se fixează noul preț al pieței. Prețurile se înțeleg pentru livrare imediată loco Londra și se comunică în întreaga lume prin agențiile internaționale de presă. Livrarea lingourilor se efectuează la sediul firmei vînzătoare.

Reputația mondială a pieței aurului din Londra — fixing-ul din City este valabil pretutindeni — se datorește faptului că din 1880 și pînă în 1968, întreaga cantitate de aur scoasă din minele sud-africane, reprezentînd 80% din aurul nou extras, a fost comercializată aici. În prezent, o parte din aur se desface prin bursa din Zürich, însă Londra își menține poziția dominantă în lume ca centru al pieței libere a aurului.

C. K.

Energie solară

Lola Gherman, Nădlac — Interesul crescînd pentru utilizarea energiei solare se exprimă în bugetul sporit alocat cercetărilor în acest domeniu chiar în țări care, așa cum remarcați, au o climă mai puțin însorită, cum este de pildă R.F. Germania.

Explicația o constituie nu numai necesitatea de a reduce întrucîtva dependența de petrolul importat, ci și convingerea că, în viitorul apropiat, piața mondială a instalațiilor utilizînd energia solară pentru producerea de electricitate și căldură va cunoaște o extindere considerabilă. Sumele afectate de guvernul vest-german cercetărilor în domeniul energiei solare pentru perioada 1977—1980, de 166 milioane mărci (circa 80 milioane dolari), reprezintă triplul celor alocate în cei trei ani anteriori. Pe de altă parte, 23 de mari firme vest-germane au format un organism intitulat „Uniunea federală pentru energia solară" (Bundesverband Solarenergie) menit să promoveze participarea industriei din R.F.G. la realizarea de instalații „solare" în străinătate, în scopuri dintre cele mai variate : desalinizarea apei de mare, pomparea apei pe canale de irigație, acționarea de rețele de telecomunicații etc.

Anul trecut, producerea și instalarea de colectoare de energie solară a permis realizarea unei cifre de afaceri de 20 milioane dolari în R.F.G. (cu perspectiva triplării ei în acest an), și de 15 milioane dolari în Franța. În S.U.A., Departamentul Energiei va beneficia în bugetul viitor de fonduri duble pentru cercetări în domeniul energiei solare, de 500 milioane dolari.

Vîrstnici

Ilie Preda, Brașov — 1) „Săptămîna națională a persoanelor vîrstnice", organizată pentru prima dată în toamna aceasta în Franța, urmînd a fi reeditată în fiecare an, a readus în atenția opiniei publice cîteva probleme legate de condițiile de viață dificile ale multor persoane în vîrstă de peste 65 ani din această țară. Sub raportul veniturilor se constată că distanța dintre extreme este mai mare în rîndurile populației vîrstnice decît în cazul populației active, și anume de 1 la 11,5 față de 1 la 9. Trebuie ținut seama, desigur că inegalitatea, cea mai flagrantă în societatea capitalistă este aceea de avere, aspect sub care discrepanțele în rîndul vîrstnicilor sînt și mai mari. A reieșit de asemenea că 80% din francezii în vîrstă de peste 65 de ani trăiesc în imobile construite înainte de 1880. În mediul rural, 81% din locuințele lor sînt lipsite de instalații sanitare, iar în orașe 42%. Circa 70% din locuințele persoanelor vîrstnice sînt situate la etajele superioare ale unor imobile fără ascensor.

2) Vă sugerăm consultarea numărului 40/1978 al revistei noastre.

Petrol

Urania Munteanu, Buftea — 1) Dintre țările O.P.E.C., cel mai mare export de petrol l-a realizat anul trecut Arabia Saudită (450 mil. t, în valoare de circa 40 miliarde dolari), dar pe locuitor cele mai mari venituri de pe urma exportului de petrol s-au înregistrat în Emiratele Arabe Unite (14 153 dolari), urmate de Qatar (10 555 dolari), Kuweit (7 500 dolari) și abia pe locul patru Arabia Saudită (5 714 dolari). Iranul a extras anul trecut 276,4 milioane t de petrol brut, respectiv 9,1% din producția mondială, cea mai mare parte a extracției (253 mil. t) fiind destinată exportului (45—50 mil. t pe an în Japonia, 45 mil. t pe an în S.U.A. unde acoperă 5% din consumul total, 100 mil. t în Europa occidentală, acoperind în ansamblu un sfert din necesarul acesteia) etc. În prima parte a acestui an volumul zilnic al extracției iraniene corespundea unei producții anuale de 275—290 mil. t pe an.

2) Insula Sf. Lucia (616 km², 120 000 locuitori), care urmează să-și proclame independența la jumătatea lunii decembrie a.c., în cadrul Commonwealth-ului, se află situată în arhipelagul Antilelor Mici din Marea Caraibilor.

Siderurgie

Norocel Dumitrescu, Oltenița — În ultimul sfert de secol în producția mondială de oțel s-au produs restructurări importante din punct de vedere al contribuției relative a principalilor producători. Astfel, de pildă, ponderea Japoniei a sporit între 1952 și 1977 de la 3,3% la 15,2%, în vreme ce ponderea țărilor vest-europene s-a redus de la 29,8% la 23%, iar a S.U.A. de la 39,7% la 16,8%. Noi modificări importante sînt de așteptat odată cu ascensiunea producției siderurgice a unor țări latino-americane, din Orientul Mijlociu și Îndepărtat etc. După cum știți, o creștere importantă a înregistrat și producția de oțel a țării noastre (de la 0,5 mil. t în 1950 și 3,4 mil. t în 1965 la 11,4 mil. t în 1977), urmînd a ajunge la 13,7 mil. t în 1979.

Sub raportul volumului producției de oțel pe o persoană ocupată în industria siderurgică, vă oferim graficul de mai jos, reprodus după revista **L'Expansion.** Volumul ridicat al producției japoneze pe persoană ocupată este explicat prin structura mai modernă a aparatului productiv al siderurgiei nipone, care realizează aproape jumătate din exportul mondial de oțel.

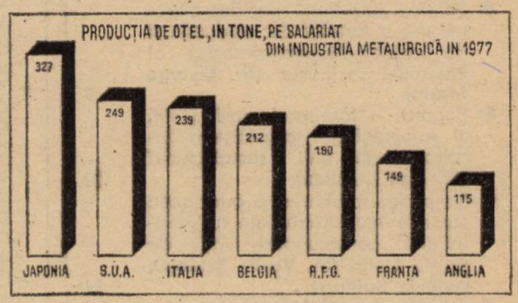

Lira irlandeză

Georgel Marinescu, București — Lira irlandeză a fost creată în anul 1927, pe vremea cînd Irlanda era încă membru al Commonwealth-ului cu statut de dominion și realiza 90% din comerțul exterior cu Marea Britanie. Lira irlandeză s-a aliniat de aceea la lira sterlină, care era încă o monedă de prim rang pe arena mondială. Ea este și astăzi legată de lira sterlină, deși după aderarea Irlandei la Piața comună, în 1972, ponderea Marii Britanii în comerțul exterior al Irlandei s-a redus la sub 50%, iar pe de altă parte lira sterlină s-a depreciat mult în raport cu alte monede vest-europene. De asemenea, ritmul inflației în Irlanda, de ordinul a 7%, este inferior celui din Marea Britanie. Totuși, opiniile rămîn încă împărțite în Irlanda cu privire la eventualitatea unei rupturi între cele două monede, în legătură și cu posibilitatea aderării uneia din cele două țări sau a ambelor la sistemul monetar (vest-)european.

Bogdan Stoicescu, Cîmpulung, jud. Argeș. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

Nota redacției : În legătură cu articolul „Cercetarea economică în sprijinul practicii — Economisirea energiei, o sarcină prioritară de Ștefan Răgălie, apărut în nr. 47/1978, menționăm că au fost folosite surse și date prelucrate de către un colectiv de cercetători de la Institutul de economie industrială.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 1 decembrie 1978

- **Hotărîrea plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea delegației Republicii Socialiste România la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la Moscova** 1

— Strins unită în jurul partidului întreaga națiune sprijină ferm poziția tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ **(Dinu Dragomirescu)** 3

— Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale P.C.R. O linie politică generală, strălucit confirmată de marile înfăptuiri ale poporului nostru, de întreaga evoluție a vieții internaționale **(Nicoară Ionescu)** 5

— Șase decenii de la crearea statului național unitar român

● Socialismul – chezășia unității și împlinirii aspirațiilor de dreptate națională și socială **(prof. dr. Petru Pânzaru)** 7

● Politica partidului de dezvoltare unitară a forțelor de producție și de progres economico-social al României socialiste **(dr. George Marin)** 9

● Poporul – făuritorul marii Uniri, al epocalelor transformări înnoitoare din anii socialismului **(dr. Iosif I. Adam)** 12

● Simpatia, aprobarea și adeziunea maselor muncitoare ale naționalităților conlocuitoare față de marea Unire **(dr. Vasile Șchiopu, Ludovic Báthory)** 14

● Efortul poporului român pentru înfăptuirea aspirațiilor sale de unitate și libertate **(Constantin Căzănișteanu)** 16

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În marile unități industriale. Acțiuni concertate pentru economisirea energiei electrice și combustibilului **(V. Boescu, Gh. Drăghici)** 18

— Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Sistemul normativelor de costuri și cerințele bugetului de venituri și cheltuieli **(conf. dr. C. M. Drăgan)** 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea complexă a muncii pe șantierele de construcții **(Dan Condrea)** 21

TEORII ● IDEI

— Procesul circular activ. Unități de profil complex capabile să valorifice multiplele valențe economice ale sfeclei de zahăr **(N. Botezatu)** 24

— Școli ● curente ● economiști. Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (I) **(dr. Dan Popescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cursa irațională a înarmărilor – risipă uriașă din avuția popoarelor **(Nicolae Chilie)** 28

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Closely united around the Party, the entire nation firmly sustains the position of Comrade Nicolae Ceaușescu at the Conference of the Consultative Political Committee **(Dinu Dragomirescu)** 3

— The XIth Congress and the National Conference of the Romanian Communist Party. A general political line brilliantly confirmed by the great achievements of our people, by the entire development of international life **(Nicoară Ionescu)** 5

— Six decades since the formation of the Romanian national unitary state

● Socialism — the warrant of unity and of the achievement of aspirations toward national and social justice **(Prof. Dr. Petru Pânzaru)** 7

● The Party's policy for the unitary development of the productive forces and the economic and social progress of socialist Romania **(Dr. George Marin)** 9

● The people — maker of the great Union and author of the outstanding, far-reaching changes having occured in the years socialism **(Dr. Iosif I. Adam)** 12

● Sympathy, approval and adhesion of the working masses of the coinhabiting nationalities towards the great Union **(Dr. Vasile Șchiopu, Ludovic Báthory)** 14

● The endeavour of the Romanian people for achieving its aspirations toward unity an liberty **(C. Căzănișteanu)** 16

— The circular active process. Units with a complex profile, capable of turning to account the multiple economic resources of sugar beet **(N. Botezatu)** 24

— The irrational arms race — a huge squandering of the peoples wealth **(Nicolae Chilie)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Etroitement unie autour du parti, la nation tout entière soutient fermement la position du camarade Nicolae Ceaușescu à la Conférence du Comité Politique Consultatif **(Dinu Dragomirescu)** 3

— Le XIème Congrès et la Conférence Nationale du Parti Communiste Roumain. Une ligne politique générale brillamment confirmée par les grandes réalisations de notre peuple, par l'entière évolution de la vie internationale **(Nicoară Ionescu)** 5

— Six décennies depuis la formation de l'Etat national unitaire roumain

● Le socialisme — garantie de l'unité et de la réalisation des aspirations à la justice nationale et sociale **(prof. dr. Petru Pânzaru)** 7

● La politique du parti pour le développement unitaire des forces productives et le progrès économique et social de la Roumanie socialiste **dr. George Marin)** 9

● Le peuple — le réalisateur de la grande Union, des grandioses changements des années du socialisme **(dr. Iosif I. Adam)** 12

● La sympathie, l'approbation et l'adhésion des masses travailleuses des nationalités cohabitantes envers la Grande Union **(dr. Vasile Șchiopu, Ludovic Báthory)** 14

● L'effort du peuple roumain pour la réalisation de ses aspirations à l'unité et la liberté **(C. Căzănișteanu)** 16

— Le processus circulaire actif. Unités à profil complexe, capables de mettre en valeur les multiples valences économiques de la betterave à sucre **(N. Botezatu)** 24

— La course irrationnelle aux armements — énorme gaspillage de la richesse des peuples **(Nicolae Chilie)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Крепко сплочённая вокруг партии, вся нация твёрдо поддерживает позицию товарища Николае Чаушеску на совещании Политического консультативного комитета **(Дину Драгомиреску)** 3

— XI-ый Съезд и Национальная Конференция Р.К.П. Генеральная политическая линия, блестяще потверждённая грандиозными достижениями нашего народа, всем развёртыванием международной жизни **(Никоарэ Ионеску)** 5

— Шестидесятилетие создания единного румынского национального государства

● Социализм—гарантия единства и осуществления стремлений к национальной и социальной справедливости **(проф. др. Петру Пынзару)** 7

● Политика партии, направленная на целостное развитие производительных сил и на экономический и социальный прогресс социалистической Румынии **(др. Джордже Марин)** 9

● Народ — творец великого Объединения, эпохальных обновляющих преобразований в годы социализма **(др. Иосиф И. Адам)** 12

● Симпатия, одобрение и поддержка, оказанные рабочими массами проживающих на одной и той же территории национальностей великому Объединению **(др. Василе Шкиопу, Лудовик Батори)** 14

● Усилия приложенные румынским народом для осуществления своих стремлений к единству и свободе **(К. Кэзэништяну)** 16

— Активный циркулярный процесс. Предприятия, имеющие комплексный профиль, способные использовать многогранную экономическую ценность сахарной свеклы **(Н. Ботезату)** 24

— Иррациональная гонка вооружений — гигантское расточение достояния народов **(Николае Килие)** 28

„DUNĂREA“ ÎN LUNA CADOURILOR

Unitate reprezentativă, magazinul universal „DUNĂREA“, cea mai recentă realizare a comerțului brăilean, oferă condiții optime pentru prestarea unui comerț modern. O servire ireproșabilă se adaugă unui fond de marfă abundent, mult solicitat în aceste zile premergătoare LUNII CADOURILOR.

La subsolul magazinului o gamă largă de produse alimentare răspunde diverselor opțiuni ale cumpărătorilor.

Parterul este rezervat produselor cosmetice, gablonzurilor, articolelor foto, celor de marochinărie, papetărie, artizanat, cristalurilor, articolelor de mercerie, pasmanterie, articolelor de sezon ; tot aici se găsește amplasat un raion special de cadouri.

Articolelor pentru copii le este rezervat etajul I, unde, începînd de la dulciuri și pînă la jucării, este prezent tot ce înseamnă universul copilăriei.

Gusturile și exigențele feminine sînt satisfăcute în totalitate la etajul II, sub forma articolelor vestimentare, a celor de galanterie și încălțăminte. Tot aici se găsesc cosmeticele bărbătești, iar restul articolelor — confecții, încălțăminte, tricotaje, galanterie sau cele destinate activităților de sport și pescuit se află la raioanele specializate de la etajul III.

Etajul IV dispune de raioane unde se desfac diverse tipuri de țesături, articole destinate decorațiunilor interioare, aparatură electronică și electrotehnică, articole de menaj și, în fine, de un raion destinat melomanilor.

La ultimul nivel al magazinului se află un restaurant și o braserie.

Un ingenios amplasament al raioanelor și al mobilierului, scările rulante, creează facilități cumpărătorilor pentru alegerea și cumpărarea mărfurilor. Totodată, un bun sistem informațional asupra noutăților, inițierea unor manifestări cu participarea publicului cumpărător (demonstrații cu aparatura electrocasnică, parăzi ale modei etc.) practicarea, într-un mare procentaj, a formelor moderne de vînzare (70% prin expunere liberă, restul prin autoservire) cursuri cu personalul de deservire pe teme de etică și psihologie comercială, legislație etc. au ca scop satisfacerea exigențelor cumpărătorilor.

SUGESTII DE DARURI

LUNA CADOURILOR

Recom

Îmbrăcămintea femeilor este pusă în valoare de acele amănunte pe care creatorii de modă le numesc accesorii, dar și de încălțăminte, dacă se integrează în armonia de culori și stilul vestimentației.

O mare varietate de modele și culori de cizme, poșete, cordoane, pălării, baticuri, eșarfe, umbrele, mănuși tricotate etc. găsiți în magazinele de specialitate ale comerțului de stat.

În aceste zile, mari posibilități de alegere a darurilor de LUNA CADOURILOR !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

- **Scurtarea duratei de execuție a noilor obiective**
- **Perfecționarea mecanismului economico-financiar**
- **În ajutorul celor ce studiază în învățământul politico-ideologic**

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE

Numărul 49 ● Vineri 8 decembrie 1978

SESIUNEA SOLEMNĂ COMUNĂ A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI, CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE ȘI MARII ADUNĂRI NAȚIONALE CONSACRATĂ SĂRBĂTORIRII A ȘASE DECENII DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

„De la această înaltă tribună, adresez, în acest moment solemn, clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor categoriilor sociale, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregului nostru popor chemarea de a nu precupeți nici un efort pentru ca, într-o strînsă unitate în cadrul Frontului Unității Socialiste, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, să asigurăm triumful Programului elaborat de Congresul al XI-lea al partidului, făurind pe pămîntul României cea mai înaintată societate din istorie — socialismul și comunismul, visul de aur al omenirii".

NICOLAE CEAUȘESCU

1978 DEC 16

HOTĂRÎREA

Sesiunii solemne comune a C. C. al P. C. R., Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste şi Marii Adunări Naţionale

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste şi Marii Adunări Naţionale consacrată sărbătoririi împlinirii a 60 de ani de la unirea Transilvaniei cu România îşi exprimă aprobarea deplină şi dă o înaltă apreciere magistralei expuneri prezentate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, însuşindu-şi în întregime şi pe deplin conţinutul acestui document de o excepţională însemnătate politică şi ideologică.

Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu face o profundă analiză — în lumina materialismului dialectic şi istoric — a factorilor obiectivi şi a condiţiilor economice, sociale şi politice, interne şi internaţionale, în care s-a desfăşurat lupta eroică a poporului nostru pentru realizarea statului naţional unitar, pentru împlinirea aspiraţiilor sale legitime de a se constitui într-o naţiune liberă, de sine stătătoare. De asemenea, expunerea pune puternic în lumină transformările petrecute în societatea românească în cele şase decenii care au trecut de la unire, istoricele înfăptuiri revoluţionare din anii socialismului, modul în care au fost soluţionate problemele fundamentale ale ţării noastre, obiectivele centrale, actuale şi de perspectivă, ale politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru şi sarcinile întregului popor în lupta pentru accelerarea mersului înainte al României.

Aniversăm împlinirea a şase decenii de la crearea statului naţional unitar cu sentimente de adîncă mîndrie patriotică pentru istoricele succese obţinute de poporul nostru în construcţia noii orînduiri, pentru profundele schimbări petrecute în viaţa societăţii româneşti. Poporul român, eliberat pentru totdeauna de exploatare şi asuprire, îşi făureşte o viaţă nouă, demnă şi prosperă, clădeşte cu succes civilizaţia socialistă şi comunistă pe pămîntul României.

Sesiunea solemnă comună relevă şi cu acest prilej profunda recunoştinţă şi deosebita preţuire faţă de rolul remarcabil şi contribuţia fundamentală pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adus-o şi o aduce, în fruntea partidului şi statului, la istoricele victorii dobîndite de naţiunea noastră liberă şi suverană, la propăşirea materială şi spirituală a întregului nostru popor, la mersul ferm înainte al patriei pe calea luminoasă a socialismului, bunăstării şi fericirii, la consolidarea independenţei şi suveranităţii României.

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste şi Marii Adunări Naţionale afirmă voinţa suverană a întregului nostru popor de a lupta fără preget pentru transpunerea în viaţă a prevederilor Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Să facem totul ca deceniul al şaptelea al statului nostru naţional unitar să se înscrie în istoria patriei ca o perioadă de puternică înflorire a ţării, ca o nouă şi strălucită etapă în ascensiunea impetuoasă a naţiunii noastre libere, independente şi suverane spre culmi tot mai înalte de civilizaţie materială şi spirituală, de bunăstare şi progres.

Însuşindu-şi pe deplin concluziile strălucite ale analizei ştiinţifice, profund realiste pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat-o în cadrul reuniunii noastre asupra vieţii internaţionale, a proceselor, raportului de forţe şi tendinţelor care se confruntă în epoca contemporană, Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste şi Marii Adunări Naţionale îşi exprimă profunda satisfacţie pentru marile realizări dobîndite de partidul şi statul nostru în afirmarea politicii de pace şi colaborare cu toate naţiunile, pentru contribuţia adusă la soluţionarea problemelor complexe ale omenirii de azi. Cursul evenimentelor confirmă justeţea politicii partidului şi statului nostru, a orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea în domeniul politicii noastre externe.

Subliniind rolul tot mai important pe care România îl îndeplineşte pe arena internaţională, faptul că niciodată ca acum ţara noastră nu a avut atîţia prieteni pe toate meridianele globului, Sesiunea solemnă dă o înaltă preţuire contribuţiei inestimabile a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, pre-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului sînt salutați cu deosebită căldură de mii de cetățeni ai Capitalei, în marea piață a Palatului Republicii

ședintele Republicii Socialiste România, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, la întreaga viață politică mondială, prodigioasei sale activități externe care se bucură de adeziunea întregului popor, de aprecierea deosebită a opiniei publice de peste hotare, a forțelor progresiste de pretutindeni.

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale aprobă în unanimitate și dă o înaltă apreciere poziției și întregii activități desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de delegația română, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Poziția secretarului general al partidului, președintele României, a delegației noastre, corespunde întru totul intereselor supreme ale poporului român, construcției socialiste în patria noastră, intereselor celorlalte țări socialiste, ale tuturor popoarelor lumii, cauzei generale a socialismului, progresului social, destinderii și păcii mondiale. Sesiunea solemnă relevă cu adîncă satisfacție spiritul de înaltă principialitate și profundă răspundere patriotică și internaționalistă, manifestat și cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, modul exemplar în care a afirmat la consfătuire liniile directoare ale politicii externe a României, corespunzător Programului partidului, hotărîrilor Congresului al XI-lea, hotărîrilor Comitetului Central, ale Marii Adunări Naționale, ale Frontului Unității Socialiste.

Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale reafirmă hotărîrea partidului și statului nostru pentru înfăptuirea directivelor Congresului al XI-lea în politica internațională, voința de a acționa consecvent pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, pentru unitatea și solidaritatea lor, pentru întărirea relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru sporirea contribuției României la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale, la cauza destinderii, securității și păcii în lume.

Sărbătorind împlinirea a șase decenii de la crearea statului național unitar român, Sesiunea solemnă a forurilor supreme ale partidului și statului exprimă hotărîrea de a face totul pentru a asigura înaintarea fermă a patriei noastre pe calea prosperității materiale și spirituale, pentru afirmarea ei tot mai puternică în rîndul națiunilor avansate ale lumii.

Să luptăm din toate puterile pentru triumful cauzei sacre a libertății și independenței tuturor popoarelor, pentru a face ca pe planeta noastră să se instaureze trainic pacea și colaborarea, o lume mai bună și mai dreaptă, o lume fără arme și fără războaie !

La aniversarea a 60 de ani de la formarea statului național unitar român să facem cu toții legămînt de a nu precupeți nimic pentru măreția și strălucirea patriei, pentru victoria măreților idealuri ale socialismului și comunismului pe pămîntul României !

PROGRESUL TEHNIC ŞI REALIZAREA PRODUCŢIEI NETE

ÎNTRE ACŢIUNILE ce au loc în întreprinderi pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor la indicatorii producţie fizică şi netă se detaşează, datorită efectelor deosebit de favorabile pe care le are, **promovarea largă a progresului tehnic.** Că aşa stau lucrurile o dovedesc şi rezultatele obţinute de una din tinerele unităţi intrate în producţie în urmă doar cu 5 ani — şi anume **Întreprinderea de aparataj electric auto şi motoare electrice** (IAEAME) din oraşul Sf. Gheorghe, judeţul Covasna.

Aplicînd o strategie proprie privitoare la accelerarea ritmului de înnoire şi modernizare a produselor, stimularea creaţiei tehnice de masă şi promovarea unor tehnologii avansate de înaltă productivitate şi economice — colectivul unităţii respective a reuşit să înscrie la activul său, de la primii ani ai intrării în funcţiune şi pînă în prezent, o serie de succese, materializate în îndeplinirea şi depăşirea exemplară a principalilor indicatori de plan (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Dinamica unor indicatori de plan
1974 = 100

	1978
Producţia netă	491,4
Productivitatea muncii calculată pe baza producţiei nete	268,6
Cheltuieli la 1 000 lei producţie marfă	68,2
din care :	
— cheltuieli materiale	74,0

Desigur, odată cu punerea în funcţiune a întreprinderii, colectivul de muncă s-a confruntat cu o serie de probleme inerente unei noi activităţi. Dar, printr-o bună organizare a muncii, greutăţile au fost treptat înlăturate. Este ilustrativ de subliniat totodată, că dacă în 1974 au fost asimilate în producţie doar 21 produse noi, în 1978 s-a ajuns la 186, iar producţia proprie de S.D.V.-uri a sporit considerabil.

Dat fiind faptul că în acest an sarcinile colectivului au fost mult mai mari decît în primii ani de activitate, eforturile pentru realizarea lor s-au cerut a fi concentrate spre o şi mai largă introducere a progresului tehnic, ca principală sursă de obţinere a unei valori nou create tot mai mari. În ce direcţii s-a acţionat, ce rezultate concrete s-au obţinut ?

Ritm accelerat în înnoirea şi modernizarea produselor

ÎNTREPRINDEREA este singura din ţară profilată în accesorii electrice auto ; pornindu-se de la acest fapt, atenţia colectivului a fost permanent orientată spre însuşirea unor noi produse şi diminuarea importului, de menţinere la un nivel competitiv a tuturor produselor realizate în urmă cu 3—4 ani.

Dispunînd de condiţii tehnice şi materiale deosebite (întreprinderea şi-a creat o puternică grupă de cercetare şi proiectare proprie), au fost mobilizate toate forţele pentru **reducerea perioadei de asimilare şi accelerarea vitezei de realizare în serie a unor importante sortimente de produse noi.** S-a reuşit, datorită unor însemnate eforturi, ca prin contopirea unor faze ale ciclului cercetare-proiectare-execuţie-prototip-pregătirea fabricaţiei, timpul prevăzut de asimilare de 2—4 ani pentru diferite produse să fie scurtat la 1,5—2 ani. **Sporirea vitezei de asimilare s-a datorat, totodată, cunoaşterii din vreme a solicitărilor beneficiarilor, găsirii de soluţii pentru folosirea de elemente tipizate** (în pofida ritmului înalt de asimilări, echipamentul electric auto a fost tipizat pînă acum în proporţie de peste 15%), **raţionalizării unor procese tehnologice.** Pe această bază, planul tehnic de asimilare de noi produse pe acest an este îndeplinit, colectivul de specialişti conturînd de pe acum, pe planşete, noi produse pentru asimilare în anii viitori.

La încheierea lunii noiembrie a.c. întreprinderea avea **omologate 245 de produse** (faţă de 21 cîte au fost în 1974), destinate autovehiculelor şi tractoarelor româneşti, în timp ce **ponderea produselor noi şi reproiectate în totalul producţiei marfă se situează la 68,5%.**

În total, în acest an au fost asimilate 24 de diferite produse pentru nevoile industriei de autovehicule româneşti. Pentru anul viitor a fost stabilită asimilarea unor motoare electrice şi 8 produse (diferite accesorii complexe) pentru autoturisme şi tractoare.

Asigurarea competitivităţii

EVIDENT, preocuparea pentru însuşirea în producţie a unui număr cît mai ridicat de accesorii de autovehicule, în vederea eliminării importului lor, s-a desfăşurat concomitent cu **continua perfecţionare a produselor aflate în fabricaţie.** În această direcţie s-a acţionat prin studierea aprofundată, pe scară largă, a produselor unor unităţi de renume pe plan mondial, reproiectîndu-se acele fabricate care nu mai corespundeau funcţional şi estetic sau ale căror costuri sau consumuri materiale se menţineau ridicate. Modernizările au fost făcute de acord cu beneficiarii produselor cu care întreprinderea din oraşul Sf. Gheorghe întreţine bune relaţii.

Pe această bază, în acest an, metalul sau materialele scumpe (argintul) au fost înlocuite într-o serie de cazuri, ca urmare a reproiectării, cu materiale plastice sau cu aliaje sub presiune la un număr de 15 produse, altele 3 fiind în pregătire a li se aplica acest proces. Numai la claxonul electromagnetic, prin reducerea grosimii tablei, se realizează o economie de 0,338 kg metal per bu-

cată, ceea ce a însemnat, la nivelul celor 11 luni din acest an, o economie de 100 tone de metal. La produsul întrerupător baterie masă, prin înlocuirea materialelor metalice cu mase plastice se obține o reducere a consumului de metal de 0,400 kg per produs, prin aplicarea noilor soluții urmînd a se economisi în anul viitor 18 t de metal. În fine, la comutatorul combinat, prin înlocuirea țevii de alamă cu materiale plastice (noua concepție se aplică din acest semestru), se va obține o economie anuală de 1,5 t alamă. **În acest mod, în cele 11 luni parcurse din 1978 s-a realizat, numai ca urmare a reproiectării produselor, o economie de 150 tone de metal.**

Deosebit de important este și faptul că ritmul ridicat al asimilărilor este însoțit, nemijlocit, de **performanțe deosebite în ce privește calitatea produselor.** Este sugestiv în acest sens faptul că întreprinderea a trecut la asimilarea și realizarea aparatajului electric auto și pentru zone tropicale, ceea ce înseamnă că, vehicolele în care sînt înglobate produsele sale, pot fi exportate pe tot globul, indiferent de condițiile de climă din țara beneficiară, realizîndu-se astfel o aliniere la nivelul exigențelor pieței internaționale.

Dimensiunile creației tehnice

PENTRU CA ÎNTREAGA activitate să se desfășoare la un nivel ridicat, au fost inițiate acțiuni de informare și pregătire a personalului pe linie tehnică, economică și politică. Zilnic au loc simpozioane, dezbateri în legătură cu posibilitatea de însușire a noi tehnologii de fabricație, de raționalizare a unor procese tehnologice, de ridicare a performanțelor unor produse, de reducere, prin economisirea unor materiale și a energiei electrice, a cheltuielilor materiale etc.

Interesante sînt și dezbaterile ce au loc pe marginea unor propuneri făcute de muncitori și specialiști, care capătă, în multe cazuri, în faza finală, caracter de **inovații și chiar invenții.** Această preocupare continuă pentru noul în tehnică poate fi ilustrată prin cîteva date semnificative. Dacă în 1975 la mișcarea de inovații și invenții au participat numai 14 persoane, cu 21 de propuneri, avînd o eficiență economică de 200 000 lei, în acest an iau parte la activitatea de creație tehnico-științifică, în cadrul celei de a 2-a etape a Festivalului național „Cîntarea României", 127 de muncitori, ingineri și tehnicieni, efectele economice prin aplicarea inovațiilor situîndu-se la peste 3,5 milioane lei. Astfel, prin aplicarea unor soluții de realizare a miezului bobinei de inducție (tip 3 110) se reduce importul de oțel fără remanență, aceasta însemnînd o economie anuală antecalculată de 525 000 lei. Echiparea unor strunguri automate din import cu un dispozitiv care să permită prelucrarea capetelor barelor de metal, catalogate pînă în prezent ca deșeuri, permite realizarea unei economii anuale de 350 000 lei. De asemenea, realizarea prin concepție proprie a unui dispozitiv pentru prelucrarea bornelor de mașini de așchiere tip EUBAMA (din import) se soldează cu o eficiență economică anuală antecalculată de 120 000 lei valută.

Dar realizări importante, ca urmare a dezvoltării creației tehnice de masă, au fost obținute și în privința **autoutilării** și **realizării unui important volum de S.D.V.-uri** prin forțe proprii. În acest an valoarea autoutilărilor prevăzută a fi realizată este de 5,3 ori mai mare față de 1974. Cu toate acestea, avînd în vedere influențele pozitive pe care le are acțiunea de autoutilare asupra producției nete, colectivul întreprinderii nu numai că a realizat sarcinile avute pînă la data de 30 noiembrie, dar va obține pînă la finele anului și o depășire de aproximativ 500 000 lei. Totodată, nivelul producției proprii de S.D.V.-uri depășește în acest an de 5,2 ori pe cel realizat în 1974.

În privința **promovării de noi tehnologii,** preocupările s-au soldat cu îmbunătățirile aduse mai ales în sectoarele primare unde la croire, ambutisare, prese a sporit nivelul mecanizării și în unele cazuri al automatizării, adaosurile de prelucrare fiind minime. Apoi, noi tehnologii au fost introduse prin schimbarea materialelor utilizate — de la metal la mase plastice sau alte substituiri — cît și pentru valorificarea în întregime a unor deșeuri și materiale secundare.

Toate acțiunile amintite au avut un rol important în ridicarea gradului de gospodărire a mijloacelor materiale ale întreprinderii, în ridicarea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale — elemente hotărîtoare în realizarea indicatorului producției nete (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Realizarea unor indicatori de plan pe 10 luni din 1978

— % —

Producția netă	107,2
Producția marfă	102,0
Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	107,0
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	— 18,2
din care :	
— cheltuieli materiale (lei)	— 8,4
Beneficii	102,0

PENTRU 1979, sarcinile de producție cît și cele de reducere a costurilor sînt aproape duble față de realizările din acest an. Colectivul este însă pregătit pentru a le realiza și chiar depăși. Au fost stabilite în acest sens, cu participarea largă a tutror lucrătorilor, măsuri de promovare în continuare a progresului tehnic de scurtare a perioadelor de asimilare a unor noi produse, de economisire a unor importante cantități de materii prime. Efortul cel mai mare pe care colectivul respectiv este hotărît să-l facă se situează în sfera ridicării calității și performanțelor produselor. Aceasta are drept scop stimularea mai largă a beneficiarilor în achiziționarea echipamentelor electrice din producția indigenă, constituind un sprijin efectiv în ridicarea produselor finale la parametrii tot mai competitivi.

Producția anului viitor este acoperită cu contracte pentru livrări de produse și achiziționare de materiale la nivelurile prevăzute, astfel încît din primele luni ale anului să se poată asigura desfășurarea unei activități ritmice, eficiente.

Iată, așadar, doar cîteva din coordonatele preocupărilor colectivului de la IAEAME din orașul Sf. Gheorghe pe linia introducerii progresului tehnic în producție, factor major de sporire a valorii nou create. Desigur, posibilitățile pentru realizări mai însemnate nu au fost nici pe departe epuizate. Muncitorii, inginerii, tehnicienii și economiștii din această întreprindere, români, și maghiari, s-au angajat plenar de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor trasate de partid privind realizarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, de creștere a eficienței în toate unitățile economice.

Herman ROSNER

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE — IMPERATIV AL CREȘTERII EFICIENȚEI (II)

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ a unui obiectiv principal în funcționarea mecanismului economic perfecționat — creșterea valorii nou create — face necesară, în toate întreprinderile, sporirea substanțială a preocupărilor în vederea reducerii consumurilor de materii prime și materiale, combustibil și energie electrică. În contextul acestui comandament major pentru creșterea eficienței, analiza noastră își propune să lărgească aria investigațiilor efectuate (vezi „R.E.", nr. 46 din 1978) cu studierea nivelurilor indicatorilor de valorificare la o serie de materii prime de bază, precum și a coeficienților de utilizare realizați.

Cum poate fi sporit gradul de valorificare al materiilor prime ?

ÎN ACȚIUNEA de gospodărire judicioasă a resurselor materiale o importanță deosebită se acordă creșterii continue a gradului de valorificare a tuturor materiilor prime. Ca rezultat al măsurilor adoptate și aplicate în această direcție, nivelurile indicilor de valorificare au înregistrat, în ultimii ani, o dinamică puternic ascendentă. În 1978 valoarea produselor care se obțin dintr-o unitate fizică de material consumat se situează la niveluri ridicate (tabelul nr. 2), care vor crește în continuare, în așa fel încît în anul 1980, de exemplu, valoarea producției obținută dintr-o tonă de metal în industria constructoare de mașini va fi mai mare cu 195 la sută față de realizările din 1965, iar a celei obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă cu 186 la sută.

Eficiența economică a creșterii gradului de valorificare — în dinamică, dar și față de prevederile de plan — este considerabilă : cu aceeași cantitate de materie primă se obțin însemnate producții suplimentare, sau se poate realiza volumul planificat de produse cu o economie sensibilă de materii prime. Numai în primul semestru din acest an valoarea producției realizată în plus pe această cale reprezintă, la nivelul economiei naționale, circa 2 miliarde lei peste plan. În această perioadă prin depășirea indicilor de valorificare planificați s-au obținut economii de : 2 901 t laminate finite pline oțel, 1 689 t de fenol (în întreprinderi chimice), 422 mc cherestea rășinoase și 1 032 t de ciment (în întreprinderi ale economiei forestiere și materialelor de construcții) ș.a.

Deosebit de important este că sporirea nivelului de valorificare a materialelor permite satisfacerea în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor, deoarece presupune realizarea de produse complexe, care, încorporînd un volum în creștere de inteligență tehnică devin multifuncționale. De altfel, folosirea rațională a materiilor prime este urmărită cu consecvență prin însăși structura de plan, în cadrul căreia dinamica cea mai accelerată o înregistrează tocmai sortimentele cu un procent de creativitate ridicat. Astfel, în acest cincinal de exemplu, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime se realizează în metalurgie prin orientarea producției spre realizarea cu precădere a tablelor zincate, cositorite, inoxidabile, electrotehnice, a oțelurilor aliate, în construcția de mașini prin creșterea prioritară a producției industriei electronice, de mecanică fină și de mașini-unelte, în chimie prin dezvoltarea în ritm mai intens a petrochimiei, a chimiei de sinteză fină și mic tonaj ș.a.

În acest context apare cu pregnanță importanța pe care o reprezintă, pentru fiecare unitate economică, realizarea integrală a indicatorilor de valorificare planificați. Din păcate însă, în acest an, realizările bune din unele întreprinderi sînt diminuate de nerealizarea, în altele, a indicilor de valorificare planificați, ceea ce face ca pe ansamblul ramurii respective să se înregistreze depășiri de consumuri la unele materii prime. Numai în semestrul I a.c. s-au consumat în plus, din această cauză, 1 210 t semifabricate de cupru în producția industriei electrotehnice și electronice, 19 350 t de concentrat de fosforite în producția de acid fosforic, superfosfat, simplu și concentrat, 904 mc cherestea de rășinoase la platforme de autocamioane, 51 197 t de ciment în producția de panouri și planșee din beton armat ș.a.

Analiza noastră a pus în evidență că **principala cauză pentru care nivelul planificat al indicilor de valorificare este în unele întreprinderi nerealizat o reprezintă existența anumitor neajunsuri și restanțe în acțiunea de înnoire a produselor și în egală măsură a tehnologiilor.** Apare evidentă necesitatea adoptării unei terapii energice care să permită accelerarea ritmurilor de realizare a unor produse noi, complexe, care să încorporeze mai multă inteligență tehnică și o cantitate redusă de materie primă. Așa cum a rezultat din investigațiile întreprinse în numeroase întreprinderi, acest lucru s-ar realiza dacă :

■ **ar crește gradul de informare al participanților la procesul**

Tabelul nr. 2

Indicele de valorificare al unor materii prime de bază

	1978	1980
Metal (total)	42,7 mii lei/t	46,8 mii lei/t
Laminate	70,2 "	77,0 "
Ciment (în producția de prefabricate)	1,69 "	1,80 "
Țiței supus prelucrării	1,17 "	1,21 "
Fire de lînă	194,5 "	199,0 "
Fire de bumbac	93,3 "	99,0 "
Material lemnos	2,24 mii lei/m³	2,38 mii lei/m³

de înnoire a produselor și a tehnologiilor prin : familiarizarea lor mai adecvată, mai operativă cu obiectivele și cerințele procesului de valorificare superioară a materiilor prime, cu toate modificările intervenite în potențialul productiv și în organizarea întreprinderii ;

■ s-ar adopta, în toate cazurile măsuri care să stimuleze cercetările — organizate în colectiv sau individuale — ale tuturor oamenilor muncii pentru înnoirea soluțiilor actuale de valorificare superioară prin : instituirea și asumarea unei eventuale cote de risc în procesul de căutare și găsire a unor soluții noi, **creșterea preocupărilor pentru aplicarea metodelor moderne de stimulare a ideilor noi** (brainstorming, Delphi, metoda sinectică, analogică, morfologică, procedeele analitice de stimulare a creativității, tehnicile proiective, concasajul etc.) cel puțin la nivelul intensității pe care o au cele privind realizarea sarcinilor curente de plan ;

■ **ar spori intensitatea cu care se realizează schimbul de experiență**, cunoașterea și analiza celor mai bune realizări obținute pe plan național și internațional, vizitele de documentare la unele instalații sau agregate similare din alte întreprinderi ale ramurii unde gradul de valorificare al aceleiași materii prime este mai ridicat.

Influențe și implicații în creșterea coeficientului de utilizare

ANALIZA EFECTUATĂ a pus în evidență faptul că, alături de valorificarea superioară, creșterea coeficientului de utilizare a reprezentat în toate întreprinderile o preocupare centrală, continuă, în acțiunea de economisire a materiilor prime. Ca urmare, în dinamică s-au înregistrat creșteri substanțiale ale coeficienților de utilizare la materiile prime de bază, ceea ce a permis obținerea în acest an a unor niveluri ridicate din acest punct de vedere (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3
Coeficientul de utilizare al unor materii prime

	1978	1980
Laminate de oțel (M.I.C.M.)	0,85	0,90
Fire de bumbac pentru țesături	0,938	0,940
Fire de lînă	0,904	0,911
Piei fețe pentru încălțăminte	0,745	0,760
Ciment	0,980	0,990

Eficiența creșterii coeficienților de utilizare se resimte favorabil pe planul economisirii materiilor prime prin reducerea pierderilor tehnologice sau netehnologice în procesul de fabricație a produselor, prin mărirea cantității de materie primă care se folosește în mod util pentru satisfacerea diferitelor cerințe ale beneficiarilor.

În acest an, coeficienții realizați de utilizare la metal — materie primă de bază pentru întreaga economie — s-au situat în multe întreprinderi peste nivelele stabilite. Însemnate economii s-au obținut în semestrul I a.c. pe această cale în producerea stîlpilor metalici (în întreprinderile din industria energiei electrice — coeficient realizat 0,98), în producerea de transformatoare și autotransformatoare de putere (coeficient realizat 0,92), de mijloace ale tehnicii de calcul electronic (0,87) fabricate în întreprinderi ale industriei construcțiilor de mașini ș.a.

Se cere semnalat totodată faptul că au existat în unele întreprinderi și situații în care, la unele produse, coeficientul de utilizare planificat nu a fost realizat. În semestrul I a.c. asemenea situații au apărut în special în fabricația de vagoane la întreprinderea din Arad (coeficientul realizat 0,82), de autocamioane, autobasculante fabricate la Brașov (coeficient realizat 0,81), osii pentru vagoane fabricate la Balș (coeficient realizat 0,70) ș.a.

Analiza noastră a scos în evidență că nerealizarea coeficienților planificați de utilizare se datorește unui complex de **cauze** pentru a căror înlăturare se cere acționat cu prioritate în următoarele **direcții :**

● **perfecționarea sistemelor actuale de urmărire a consumurilor** și respectiv a cheltuielilor materiale prin trecerea de la înregistrare postoperativă — pe faze și comenzi — la aplicarea unor metode preventive, previzionale. Există la îndemîna specialiștilor din unitățile noastre astfel de metode moderne (cost-oră-mașină, metoda normativă, metoda costurilor standard ș.a.), întreaga documentație necesară și chiar o anumită experiență bună în aplicarea lor (la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București și la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, de pildă). Dat fiind că ele oferă din vreme informații despre consumurile pe loc de muncă, lucrător și unitate de timp productiv — pe care vechile metode nu le furnizează, facilitînd în acest fel existența unor consumuri mari de materiale care nu se regăseau în produs — extinderea tehnicilor moderne de evidență se cere grabnic realizată ;

● realizarea de produse noi cu pierderi de material cît mai mici prin **combinarea elementelor componente ale unor produse similare la care consumurile de materii prime care nu se găsesc în subansamblul respectiv sînt minime ;**

● **îmbunătățirea tehnologiilor,** în așa fel încît să permită un consum redus de materiale. La reproiectarea produselor în curs de fabricație trebuie alese acele piese care pot fi obținute în perspectivă pe calea unor procedee mai economice ca în trecut (înlocuirea pieselor turnate în forme de nisip prin piese turnate în coji de bachelită sau sinterizate, de exemplu), iar la proiectarea de produse noi trebuie comparate mai atent toate soluțiile tehnice de fabricație și adoptate cu prioritate cele care permit micșorarea consumurilor materiale care nu se regăsesc în produsul finit ;

● **înlocuirea mai largă și mai operativă a lemnului, metalului, cimentului cu materiale noi, cu mase plastice,** fără a prejudicia, bineînțeles, parametrii produsului. Pentru aceasta însă se cere ca producătorii de materiale înlocuitoare să definitiveze pentru acestea prețuri care să stimuleze introducerea lor mult mai amplă în procesul de producție.

Desigur, la prima vedere o astfel de măsură nu este de natură să contribuie direct la creșterea coeficienților de utilizare ai acestor materiale clasice. Nu trebuie uitat însă că economisirea nu este un scop în sine, ci are rolul de a permite o folosire superioară, în grad cît mai înalt și cu eficiență ridicată a materiilor prime scumpe, limitate ca resurse cum ar fi metalul și lemnul. Iată de ce folosirea maselor plastice la piese sau subansamble cu consumuri materiale ridicate permite orientarea resurselor de metal și lemn care devin astfel disponibile spre fabricația altor produse cerute de beneficiari la care se pot realiza coeficienți de utilizare cît mai ridicați.

Bogdan PĂDURE
Gheorghe DRĂGHICI

Investiții

ACCELERAREA RITMULUI LUCRĂRILOR = TERMENE REDUSE DE EXECUȚIE

REALIZAREA amplului program de investiții pe acest an și pe întregul cincinal, condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a țării și creșterea nivelului de trai în ritmurile prevăzute, face necesară, pe toate șantierele, o sporire a eforturilor pentru accelerarea ritmului lucrărilor de construcții-montaj. Îndeplinirea integrală a planului reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, în înfăptuirea căreia, alături de forțele constructorilor, se cer angrenate mai deplin și mai eficient toate resursele disponibile la beneficiari, proiectanți, furnizori de utilaje tehnologice, de materii prime și materiale.

Prezentăm în acest număr realizările obținute în îndeplinirea planului pe 1878 de către Trustul de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică (T.C.M.R.I.C.) din București, în dorința de a evidenția direcțiile principale în care se cer concentrate toate preocupările factorilor implicați pentru încadrarea integrală a activității de edificare a noilor capacități de producție în prevederile stabilite.

Beneficiarul — sursa unor obstacole în scurtarea duratelor

ÎN PERIOADA parcursă din acest an, activitatea desfășurată în cadrul trustului pentru realizarea sarcinilor de construcții-montaj și reparații a permis ca, pe unele șantiere, să se înregistreze rezultate bune în îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan. A fost posibil, în acest fel ca, la un mare număr de noi capacități de producție termenele de punere în funcțiune să fie respectate și chiar devansate. Este vorba în principal de noile instalații de la : întreprinderea „Apollo" Galați (realizate de șantierul Borzești), de la Combinatul chimic Tîrnăveni (realizate de șantierul din Tg. Mureș), Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș (realizate de șantierul din localitate), Centrala termică Brazi etc.

Din păcate, nu același lucru se poate spune despre alte șantiere care nu și-au realizat sarcinile de plan. Astfel, în cadrul șantierului de la Rafinăria Teleajen (de la Grupul din Ploiești), în cadrul șantierului de la Combinatul petrochimic din Borzești ș.a., anumite lucrări au fost realizate în proporție foarte redusă față de sarcinile de plan. Rămîneri în urmă sînt localizate și la Grupul de șantiere din Tg. Mureș, în special la lucrările de la întreprinderile chimice din Făgăraș, Sibiu, Codlea etc.

Analizînd factorii care au condus la aceste decalaje între prevederi și realizări, a apărut cu claritate faptul că cele mai mari neajunsuri au fost provocate de :

1 Neasigurarea din vreme a documentației de execuție de către unii beneficiari. Deși pentru o bună pregătire a investiției de către constructor, documentațiile trebuie predate pe șantiere cu cîteva luni înainte de începerea anului pe plan, au mai existat beneficiari care nici pînă la 30 octombrie a.c. nu au pus la dispoziția constructorului întreaga documentație pentru lucrări ce urmează a fi realizate în cursul acestui an (C.I.P.A. Rm. Vîlcea a asigurat documentația în proporție de 90 la sută, Centrala industrială de fire sintetice Săvinești — 75 la sută, Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova — 76 la sută, Centrala de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică București — 50,8 la sută etc.).

Dat fiind neajunsurile mari care le creează constructorului aceste întîrzieri se impune ca, într-o perioadă de timp cît mai scurtă, toți beneficiarii de investiții să asigure documentația necesară pentru lucrările ce urmează a fi executate în cursul acestui an. **Se cere acționat mult mai energic și pentru creșterea operativității în asigurarea cu documentații pe anul viitor.** Și aceasta deoarece, trebuie arătat că deși conform prevederilor legale în vigoare, documentația trebuia livrată integral pe șantiere pînă la data de 30 IX 1978, se constată că unii beneficiari nu livraseră la termenul stabilit nici un fel de documentație (C.I.F.S. Săvinești, C.U.P.S.I.C. București, Centrul de calcul al M.I.Ch.), iar alții au reușit să asigure documentații de o valoare foarte mică (Centrala de rafinării și petrochimie Ploiești 12,6 la sută, Centrala industrială de materiale de construcții și mase plastice 21,7 la sută etc.).

2 Livrarea neritmică la termenele și în cantitățile necesare montajului a unor utilaje tehnologice care trebuiau asigurate de către beneficiar și furnizorii de specialitate. Astfel de neajunsuri au apărut deoarece unele unități beneficiare au asigurat cu întîrziere documentațiile de execuție la furnizor, iar unele întreprinderi producătoare nu au respectat ordinea de livrări a subansamblelor unor instalații complexe stabilită în graficele întocmite cu beneficiarul și constructorul. Din aceste motive, o serie de lucrări nu au putut fi realizate : conducta de etilenă și instalația pentru clorură de amoniu de la platforma Combinatului petrochimic Brazi, instalația de gaz inert de la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu-Măgurele etc.

În acest an, în asigurarea utilajelor au apărut şi situaţii paradoxale : la instalaţia de fabricare a clorurii de amoniu de la Borzeşti, al cărei termen de dare în funcţiune era luna noiembrie 1978, beneficiarul a comandat utilaje la întreprinderile furnizoare de utilaj chimic de la Borzeşti şi Făgăraş cu termen de livrare în trimestrul IV 1978 şi trimestrul I 1979. Tot la Combinatul petrochimic Borzeşti pentru instalaţia de clorurare poliizobutilenă, care are termen de punere în funcţiune în luna decembrie 1978, nu erau încă contractate o mare parte din utilaje.

Desigur, problema neajunsurilor în asigurarea utilajelor tehnologice pe şantiere nu este nouă. Pentru ca să nu mai regăsim însă şi în continuare acest aspect pe agenda de „probleme", este necesar ca furnizorii să-şi concentreze mai complet forţele pentru a grăbi recuperarea restanţelor în fabricaţie şi livrare, iar pentru anul viitor beneficiarii să contracteze şi să depună din vreme la unităţile producătoare documentaţia de execuţie a instalaţiilor tehnologice.

Necesitatea unui aport sporit al constructorului : de ce şi cum ?

ALĂTURI DE CAUZE OBIECTIVE, restanţele în punerea la la vreme în funcţiune şi în executarea unor stadii fizice de lucrări din planul pe acest an, au şi unele cauze interne, subiective :

● **folosirea incompletă a parcului de utilaje din dotare** a făcut ca în 1978 din numărul de buldozere existente, de pildă, numai 72 la sută din parc să fie activ, din încărcătoare doar 79 la sută, la macarale turn — 85 la sută, iar la centrale de beton — 87 la sută. Inactivarea completă a parcului a fost generată, în principal, de lipsa pieselor de schimb necesare efectuării unor reparaţii şi a forţei de muncă calificate. Piesele de schimb necesare nu au fost asigurate deoarece nu a existat o preocupare susţinută pentru contractarea acestora cu furnizorii, cauză la care — ce e drept — s-au adăugat greutăţile provocate de neconcordanţele care există între necesităţile efective ale atelierelor de reparaţii şi cotele de piese de schimb ce sînt repartizate de către bazele judeţene de aprovizionare tehnico-materială.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri pe viitor specialiştii trustului au stabilit ca necesară înfiinţarea unor baze proprii de reparaţii specializate nu numai pentru întreţinerea şi repararea utilajelor, dar şi pentru recondiţionarea şi realizarea unor piese de schimb. O astfel de bază se va realiza în acest an la Tg. Mureş, iar în 1979 şi 1980 la Ploieşti, Oradea, Săvineşti şi în Bucureşti.

● **neasigurarea cu forţă de muncă în numărul şi de calificările necesare,** precum **şi fluctuaţia relativ ridicată** au avut şi ele o contribuţie la rămînerea în urmă a lucrărilor pe unele şantiere. Necesarul de muncitori pe primele nouă luni a.c., de exemplu, nu a fost asigurat decît în proporţie de 65,85 la sută, nici un grup de şantiere neavînd în totalitate forţa de muncă la nivel corespunzător. Sub media pe trust se situează Grupul Bucureşti cu un necesar asigurat doar în proporţie de 61,3 la sută şi Grupul din Tîrgu Mureş cu 63,9 la sută etc.

Pentru a înlătura neajunsurile create de această situaţie, conducerea trustului a luat hotărîrea înfiinţării unui grup şcolar propriu la Piteşti, care să pregătească forţa de muncă necesară atît pentru atelierele proprii de întreţinere şi reparaţii cît şi pentru şantiere. (prima serie urmînd să fie repartizată în producţie în anul 1979). Măsurile adoptate se cer completate cu altele care să contribuie la policalificarea cadrelor, la atragerea în mai mare măsură pe plan local a forţei de muncă pînă la nivelul necesarului. Tot atît de important este însă şi ca **beneficiarii să participe mult mai substanţial cu echipe de montare la finalizarea lucrărilor de investiţii,** la asigurarea cu cadre a tuturor fronturilor de lucru la montaj.

Ion VASILESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economisirea energiei electrice

CA URMARE a măsurilor adoptate pentru gospodărirea mai raţională a energiei, principalele ministere economice au reuşit, în primele 9 luni ale anului, nu numai să se încadreze în repartiţiile date, dar să şi realizeze importante economii (graficul). Este concludent faptul că, în perioada analizată, în întreprinderile Ministerului Industriei Chimice, de pildă, s-au economisit 204 583 MWh, iar în cadrul Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare 244 263 MWh. Amplificarea economiilor necesită în continuare un spor de ingeniozitate tehnică, măsuri eficiente pentru reducerea şi mai substanţială a fiecărui kWh.

În această perioadă însă, în unităţile din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice s-a înregistrat o depăşire de 112 000 MWh faţă de repartiţii. Aceasta se datoreşte faptului că unele întreprinderi importante au depăşit, într-o proporţie mai mare sau mai mică, cotele alocate. Numai în luna septembrie, combinatele siderurgice din Hunedoara şi Tîrgovişte, întreprinderea „Oţelul roşu" şi Întreprinderea de aluminiu Slatina au înregistrat depăşiri de mii de MWh, un număr de 14 unităţi ale ministerului consumînd în plus faţă de repartiţii circa 19 000 MWh. Aceasta pentru că în întreprinderile respective o serie de agregate au funcţionat în gol în unele perioade, nu au fost înlocuite la termenele stabilite unele utilaje a căror funcţionare necesită un consum excesiv de energie, nu s-a manifestat exigenţa cuvenită pentru stăvilirea risipei, respectarea disciplinei tehnologice etc.

Urmărirea atentă mai riguroasă — operativă şi preventivă — a respectării nivelului consumurilor alocate, însoţită de analize aprofundate acolo unde se constată depăşiri şi de luarea unor măsuri eficiente de remediere a cauzelor, perfecţionarea mai accelerată a tehnologiilor utilizate în procesele de fabricaţie şi, mai ales, folosirea într-un grad mai înalt a tehnicii din dotare reprezintă priorităţi importante de concentrare a eforturilor în toate unităţile productive, pentru micşorarea în continuare a consumului de energie electrică, în condiţiile realizării şi depăşirii volumului fizic de producţie planificată.

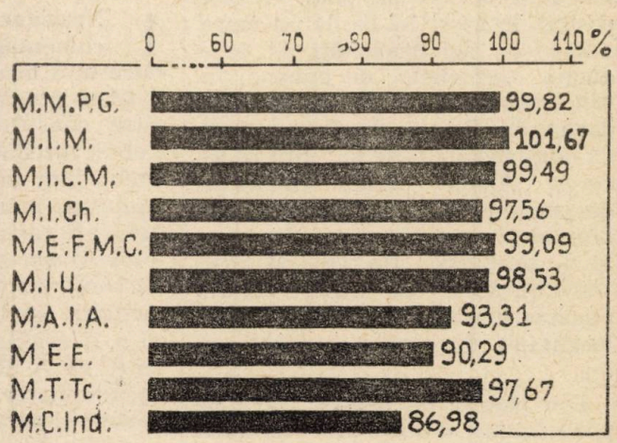

Nivelul consumului de energie electrică faţă de repartiţie la principalii consumatori industriali pe 9 luni 1978

Opinii în dezbatere

COMBINATUL AGROALIMENTAR (II)

DIN ANALIZA condițiilor concrete ale zonei de aprovizionare a întreprinderii de industrializare a sfeclei de zahăr Buzău, rezultă că **optimizarea zonei de aprovizionare, pe baza minimizării costurilor de transport,** permite reducerea acestora de la 56 la 23 lei/tonă. Aceasta presupune **aprovizionarea întreprinderii în mod ritmic, direct din cîmp.** În locul celor circa 23—25 de baze de recepție existente (care înseamnă : mijloace fixe, personal muncitor, consum energetic pentru manipularea sfeclei de zahăr, deteriorarea acesteia din cauza manipulării și a păstrării ei nu întotdeauna în cele mai potrivite condiții) va fi suficientă o singură bază-siloz, care să păstreze sfecla de zahăr spălată și aerisită, pentru preluarea sa ulterioară în fabricație, în intervalul de la încheierea campaniei de recoltare pînă la încheierea prelucrării ei. Campania de prelucrare trebuie să fie astfel proiectată și organizată, încît să nu depășească în total 100 de zile, pentru a asigura un randament de prelucrare optim. Analiza făcută pe zece ani, pe ansamblul fabricilor de zahăr din țară, arată că randamentul de prelucrare al sfeclei de zahăr scade foarte mult atunci cînd această perioadă este depășită.

Organizarea combinatului agroalimentar trebuie să rezolve și alte probleme privind relațiile dintre unitățile agricole și cele de industrie alimentară, cum ar fi : recepția materiei prime, sistemul de prețuri și criterii de fixare a prețurilor materiei prime, asistența tehnică pentru producția agricolă, mai ales în cazul culturilor industriale. Perfecționarea criteriilor de recepție a materiei prime și de fixare a prețurilor de livrare constituie una din problemele importante la ora actuală în țara noastră.

Elementul esențial al materiei prime, din punctul de vedere al producției bunurilor alimentare, îl constituie **ponderea substanței utile.** Or, tocmai conținutul în substanță utilă și radamentul la prelucrare nu sînt reținute actualmente între criteriile de recepție pentru o serie de materii prime ca : sfecla de zahăr, floarea soarelui, laptele și altele. Reglementarea acestei probleme — care afectează în ultimă instanță relațiile dintre cele două sectoare — trebuie să țină seama atît de interesele specifice ale ambilor parteneri, cît și de faptul că întreaga producție agroalimentară este necesar să fie orientată spre soiurile, rasele și varietățile care dau randamentul cel mai ridicat în substanță utilă, singura bază solidă pentru sporirea producției alimentare și reducerea costurilor acesteia. Dată fiind importanța acestor preocupări, combinatul agroalimentar trebuie să dispună de specialiști care să se ocupe de asistență tehnică și de recepția materiei prime.

O particularitate a producției agroalimentare o constituie faptul că în urma prelucrării industriale a materiei prime rezultă adesea o cantitate importantă de **subproduse, care trebuie valorificate în mod superior.** De exemplu, în cazul sfeclei de zahăr numai 12 — 15% din volumul materiei prime se transformă în zahăr, iar restul de 85—88% reprezintă produse secundare **(borhot și melasă).** Dacă luăm în considerare volumul acestor subproduse, precum și bunurile ce se pot obține prin reintroducerea acestora în circuitul economic (ca furaje în zootehnie, sau printr-un nou proces de prelucrare), s-ar putea spune că, de fapt, zahărul este un produs secundar în procesul de prelucrare respectiv. O imagine, chiar și numai aproximativă, a diversității produselor ce se pot obține prin prelucrări succesive și conexe ale sfeclei de zahăr, poate fi formată urmărind schema din fig. 3.

Valorificarea superioară a produselor secundare

ANALIZA **comparativă a eficienței economice a diverselor căi de valorificare a subproduselor trebuie să decidă alegerea acelor activități ce vor fi organizate în cadrul combinatului.** În cazul economiei zahărului, **borhotul** se pretează — prin cantitățile lui lactogene — la furajarea vacilor de lapte, iar **melasa** — la furajarea taurinelor la îngrășat.

Cercetările arată că borhotul obținut de la o fabrică de zahăr (avînd o capacitate de prelucrare de 3 000 tone de sfeclă în 24 ore) poate asigura furajarea a circa 80 000 vaci de lapte pe an, din calculele efectuate pe baza rațiilor furajere experimentate și a producțiilor medii de lapte obținute, rezultă că s-ar obține o producție totală de circa 3 900 mii hl lapte/an. Melasa obținută de la aceeași fabrică poate asigura furajarea, conform rațiilor furajere experimentate, a circa 50 000 de taurine la îngrășat. Trebuie menționat că laptele și carnea (creșterea în greutate vie) sînt mai puțin costisitoare pe unitatea de produs în condițiile folosirii subproduselor borhot și melasă, decît în condițiile furajării clasice, ceea ce contribuie la creșterea eficienței acestor două producții.

Cele circa 50 000 de taurine îngrășate pe această cale, a căror greutate în viu este de peste 14 000 de tone, pot fi afluite pentru sacrificare spre un abator județean. Dar, un asemenea număr de animale într-un combinat agroalimentar ar putea antrena necesitatea organizării unui **abator propriu,** cuplat cu un depozit frigorific, în care să se păstreze carcasele pînă la livrarea lor pe piață sau la întreprinderile de preparate din carne. Integrarea abatorului în combinatul agroalimentar ar putea rezolva cîteva probleme actuale importante ale relațiilor dintre unitățile agricole și întreprinderile din industria cărnii, inclusiv reducerea considerabilă a cheltuielilor de transport. Capacitatea abatorului poate fi astfel dimensionată, încît să fie aprovizionat într-un ritm zilnic constant, asigurîndu-i-se funcționarea permanentă tot timpul anului. Abatorul ar avea de sacrificat aproape 1 400 de taurine pe zi. Dacă ținem seama că la ora actuală, abatoarele proiectate au o capacitate de numai 400 de taurine pe două schimburi, rezultă că în cadrul combinatului pot fi amplasate trei abatoare moderne, ceea ce ar reduce la minimum transportul animalelor. În al doilea rînd s-ar rezolva problema recepției animalelor ; abatorul fiind în interiorul aceluiași organism economic, se creează posibilități de control și organizare, astfel ca recepția și evaluarea bănească să se facă în funcție de randamentul la sacrificare și după calitatea carcaselor obținute. Aceasta ar orienta și stimula mult mai direct și mai eficient personalul muncitor din fermele de taurine

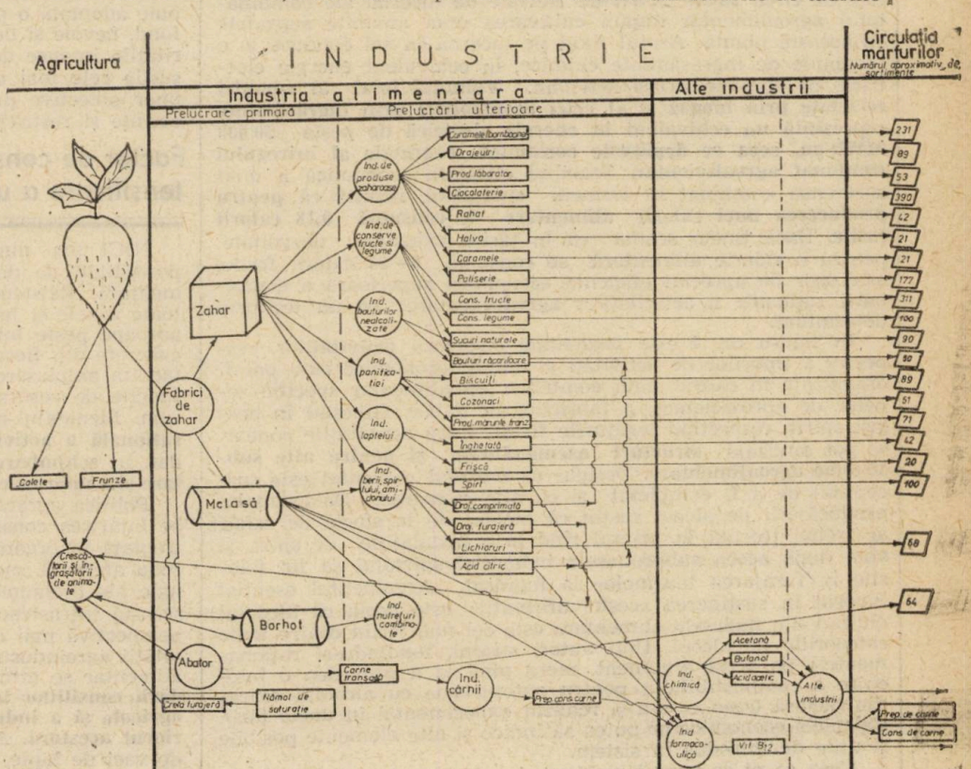

Fig. 3 **Posibilitățile de valorificare a sfeclei de zahăr, a zahărului și subproduselor din industria zahărului.**

Prima parte a articolului a fost prezentată în nr. 47/1978 al „R.E."

la îngrășat, ca să-și îndrepte atenția spre rasele de taurine cu cei mai buni indici calitativi și să asigure o furajare și o întreținere corespunzătoare a animalelor. De asemenea, abatorului i se poate conexa o **instalație de fabricare a făinei furajere** (din sînge și din alte subproduse rezultate la sacrificare), reciclînd și valorificînd în acest fel produse secundare care în prezent se pierd, în bună parte, creîndu-se resurse suplimentare de furaje bogate în proteină.

Literatura de specialitate atestă că și în alte țări există preocupare pentru reducerea la minimum a distanțelor de transport al animalelor și pentru apropierea abatoarelor de fermele de creștere și îngrășare a animalelor.

În privința cantității menționate, de 3 900 mii hl de lapte, singura alternativă viabilă o constituie înființarea unor capacități corespunzătoare de prelucrare a laptelui în cadrul combinatului, în strînsă legătură și în vecinătatea imediată a fermelor de vaci de lapte. Prelucrarea directă a laptelui de către fabricile combinatului se poate realiza prin conveier, eliminîndu-se transportul cu cisterne. O instalație simplă va colecta laptele de la toate sălile de muls mecanic și-l va transporta direct la fabricile de prelucrare.

Comparînd acest sistem integrat de organizare a producerii și prelucrării laptelui cu sistemul actual de colectare a sa de la distanțe ce ating 80—100 km, ies în evidență nu numai economiile importante la transport, ci și condițiile calitative superioare ale materiei prime, care ajunge rapid și foarte proaspătă în instalațiile de prelucrare.

Producția de lapte a fermelor din combinat este suficientă pentru a asigura materia primă necesară funcționării a 7 fabrici de produse lactate proaspete, 10 fabrici de brînză fermentată, 9 fabrici de brînză telemea, 2 fabrici de înlavit, 4 fabrici de lapte praf — deci, în total, 32 de unități industriale de prelucrare a laptelui. Capacitățile acestor unități au fost calculate la nivelul modulelor de capacități proiectate în prezent. Cantitățile de produse lactate ce s-ar putea obține sînt aproximativ următoarele : 70 mii hl de lapte și produse lactate proaspete, 10 mii tone de brînzeturi fermentate, 18 mii tone de brînză telemea, 4 mii tone de înlavit, 12 mii tone de lapte praf și importante cantități de unt.

Zerul și zara, rezultate ca subproduse de la fabricile de brînzeturi fermentate, telemea și înlavit, sînt suficiente pentru a asigura furajarea a 150 000 de porci, ceea ce înseamnă practic 15 000 tone carne de porc, iar înlavitul produs de cele 2 fabrici pentru creșterea a aproape 23 000 capete de baby-beef pe an.

Producerea autonomă a energiei necesare

DEJECȚIILE de la porcine, care în condițiile actuale reprezintă un important factor de poluare, pot servi ca materie primă pentru o serie de instalații de **biogaz**, a căror producție echivalentă în energie electrică ar fi de circa 18 000 MWh/an, ceea ce ar depăși consumul fabricii de zahăr.

Gunoiul de grajd obținut permite economisirea unor cantități de îngrășăminte chimice al căror echivalent în energie este de circa 22 500 MWh/an. Nevoile de lucernă ale combinatului agroalimentar impun cultivarea unei anumite suprafețe cu această plantă. Azotul fixat pe lucernă în sol conduce la o economie de îngrășăminte chimice, în echivalent energie electrică, de aproape 10 000 MWh/an. **Volumul total al energiei reciclate prin biogaz și al celei economisite prin îngrășăminte reprezintă un echivalent în energie electrică de peste 50 000 MWh/an, ceea ce depășește consumul energetic al întregului combinat agroalimentar.** Socotind eficiența economică a unui asemenea combinat în termeni energetici, rezultă că **pentru producerea unei calorii alimentare se consumă 0,18 calorii fosile.** Dacă ținem seama că în țările industrial dezvoltate, pentru o calorie alimentară se consumă 8—10 calorii fosile, este ușor de apreciat eficiența economică superioară a combinării rationale a activităților agroalimentare pe un teritoriu determinat.

În figura nr. 4 este prezentată structura activităților, respectiv a tipurilor de activități și unități economice care pot fi organizate în cadrul unui combinat agroalimentar specific zonelor de aprovizionare a fabricilor de zahăr. Gîndind în același spirit, respectînd legăturile firești între activitățile conexe, se pot anvizaja **structuri asemănătoare și pentru alte subsisteme agroalimentare.** Desigur că modelul prezentat este susceptibil de a fi completat și cu alte elemente. De exemplu, producătorii de alcool susțin că melasa de la sfecla de zahăr ar trebui trecută în primul rînd prin instalațiile de spirt, și abia după aceea subprodusele industriei spirtului să fie folosite în furajarea taurinelor la îngrășat. Argumentul esențial invocat în susținerea acestei afirmații este acela că alcoolul obținut din melasele alimentare este cel mai ieftin dintre toate categoriile de alcool. Unii autori străini, fondîndu-și raționamentele pe acest argument, merg pînă la a prevedea o înlocuire a combustibilului pentru autoturisme cu alcoolul extras din melasă (ceea ce s-a și realizat experimental în unele țări). Calculele economice ar putea să indice și alte elemente posibile și utile de introdus în sistem.

Ceea ce ni se pare important de reținut, atunci cînd analizăm posibilitățile de folosire a subproduselor alimentare, este

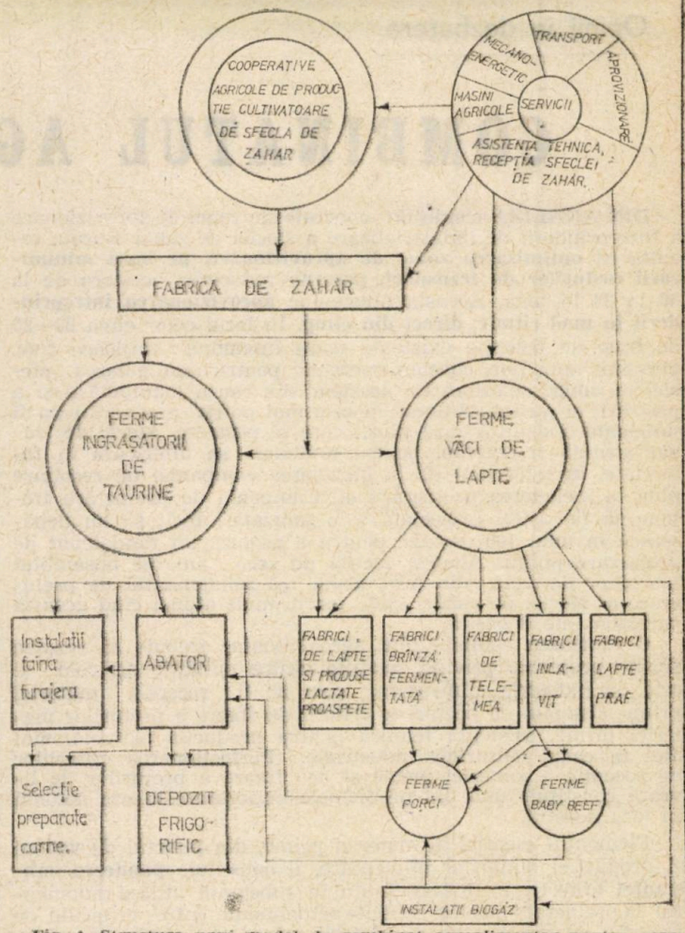

Fig. 4. Structura unui model de combinat agroalimentar pentru zona de aprovizionare a unei fabrici de zahăr

faptul că **paralel cu eficiența economică trebuie avute în vedere și obiectivele politicii alimentare.** De exemplu, dacă ar fi de ales între carne și alcool, în condițiile actualei crize alimentare mondiale, carnea ar avea cîștig de cauză, dar nu trebuie adoptată o poziție exclusivistă pentru că societatea are, în fond, nevoie și de una, și de alta. Trebuie însă respectate prioritățile impuse de obiectivele politicii alimentare și luate măsurile cele mai adecvate pentru realizarea în fiecare etapă a unor obiective prioritare determinate de contextul concret de cerințe și restricții.

Factor de consolidare a unităților agricole și de intensificare a urbanizării

NICI una dintre ramurile industriale nu are atît de mari posibilități de diseminare pe teritoriul țării, ca industria alimentară. Existența resurselor de materii prime agricole în toate zonele și județele țării creează posibilitatea de a amplasa aproape peste tot industriile de prelucrare. Studiul condițiilor concrete din fiecare județ, după modelul prezentat mai sus, ar facilita amplasarea corectă a noilor capacități de prelucrare, în funcție de resursele de materii prime și de centrele de consum. Elementul-cheie al acestei acțiuni constă în **combinarea rațională a activităților agricole și industriale pe un teritoriu dat, în schimbarea radicală a unor optici tehnologice fragmentare și a unor calcule economice parțiale.**

Politica agrară a partidului nostru pune un accent deosebit pe întărirea consiliilor intercooperatiste, pe transformarea lor treptată în organisme coordonatoare ale unităților agricole din zona aferentă, menite să devină cu timpul centre gravitaționale ale economiei agroalimentare teritoriale. Considerăm că această infrastructură instituțională va căpăta consistență și perspectivă mai clară în condițiile combinării raționale a activității agroindustriale. Modelul prezentat al combinatului agroalimentar se armonizează foarte bine cu necesitatea **consolidării consiliilor intercooperatiste pe linia dezvoltării producției agricole și a industriilor de prelucrare în lanț, chiar în interiorul acestora.** Astfel, fermele de îngrășare a taurinelor, cele de vaci de lapte, cele 32 de unități industriale de prelucrare a laptelui, fermele de baby-beef și de creștere a porcilor, abatoarele, instalațiile pentru valorificarea subproduselor din aba-

toare în făină furajeră, instalațiile de biogaz, eventualele fabrici de spirt și de drojdie furajeră etc. din cadrul combinatului agroalimentar nu trebuie amplasate neapărat lîngă fabrica de zahăr, ci în consiliile intercooperatiste, implementînd în cadrul acestora o bază de producție agroindustrială foarte importantă. În felul acesta, prin constituirea unui combinat agroalimentar după modelul preconizat se creează în zona de aprovizionare a fabricii de zahăr o salbă de centre agroindustriale, care nu sînt altceva decît centrele sau localitățile agroindustriale prevăzute a se dezvolta conform strategiei de urbanizare stabilită prin documentele de partid.

Pornind de la nivelurile estimate mai sus, se pot construi module corelate de capacitate, amplasabile în fiecare consiliu intercooperatist, privind : ferme de îngrășare a taurinelor — abator — depozit frigorific — instalație de prelucrat subprodusele de abator și, eventual, secție de prelucrat carne ; ferme de vaci de lapte — fabrici de prelucrare a laptelui ; ferme de porcine — abator de porcine, instalații de biogaz. Asemenea module integrate pot fi proiectate pentru fiecare consiliu intercooperatist ce face parte din zona de aprovizionare a unei fabrici de zahăr.

Aceste activități, odată amplasate într-o localitate cu perspective și condiții de dezvoltare, antrenează înființarea unităților necesare de servicii productive și neproductive, ca și a altor unități economice și sociale, jucînd astfel rolul de motor al creșterii economice și al dezvoltării sociale în localitatea respectivă, ceea ce constituie în fond însuși procesul de urbanizare.

Noi locuri de muncă și un nou tip de forță de muncă

MECANIZAREA tot mai accentuată, corelată cu **specializarea** producției agricole și cu consecința lor comună — **profesionalizarea tot mai pronunțată a muncii agricole** — creează probleme importante pe linia folosirii eficiente, în tot timpul anului, a forței de muncă din agricultură. Aceste procese conduc la scurtarea duratei campaniilor agricole și, deci, la reducerea perioadei de lucru în agricultură, generalizîndu-se tipul de agricultor cu timp parțial. Deci, lucrătorul agricol fiind ocupat doar parțial în producția agricolă, veniturile sale necesare pentru un an întreg — și încă la un nivel paritar cu cele din alte sectoare — nu pot fi asigurate decît tot parțial din agricultură. Problema găsirii unor **activități complementare** pentru folosirea cît mai completă a timpului de muncă al agricultorului specializat (profesionalizat) se va pune cu tot mai multă acuitate în viitor.

Combinatul agroalimentar reprezintă o variantă necesară și fezabilă de rezolvare a problemei folosirii forței de muncă din mediul rural. Calculele efectuate în studiul nostru arată că un asemenea combinat agroalimentar creează un număr de 7000—7500 noi locuri de muncă permanente, pe tot parcursul anului. **Combinarea activității agricole, industriale și de servicii productive creează condiții favorabile aplatizării în mare măsură a vîrfurilor folosirii forței de muncă, prin utilizarea mobilă a acesteia în diversele compartimente ale combinatului,** pe baza unui grafic al nevoilor de muncă. Această **mobilitate dirijată** a folosirii forței de muncă la nivelul combinatului agroalimentar oferă o serie de avantaje economice și sociale, dintre care menționăm :

- **creșterea productivității muncii pe un lucrător agroindustrial,** ca urmare a folosirii mai complete a timpului de muncă în tot cursul anului ;
- în mod corespunzător, crearea de condiții pentru **ridicarea nivelului retribuirii muncitorilor agroindustriali,** realizîndu-se treptat o paritate a veniturilor din acest sector cu cele din celelalte ramuri ;
- **atenuarea migrației populației** în afara zonei respective, evitarea concentrării exagerate a populației în anumite localități, sporirea stabilității populației din zonă;
- **crearea unui nou tip de muncitor agroindustrial,** cu un nivel de calificare superior, în fapt policalificat, putînd să fie folosit — — în funcție de nevoi — atît în producția agricolă, cît și în producția industrială ;
- legarea mai strînsă a activității, retribuției și stimulării personalului muncitor de **rezultatele finale ale activității combinatului;**
- **rezolvarea unei serii de contradicții :** dintre producția agricolă și producția industrială conexă, dintre munca agricolă și munca industrială, dintre sat și oraș etc.

Combinatul agroalimentar nu afectează formele proprietății socialiste din agricultură, ci le întărește

AȘA cum precizează programul partidului, în agricultura noastră există și vor exista multă vreme două forme de proprietate : de stat și cooperatistă. Crearea combinatelor agroalimentare nu înseamnă nici fuzionarea, nici opunerea acestor două forme de proprietate socialistă, ci dimpotrivă, creează condițiile necesare pentru ridicarea pe o treaptă superioară a producției, a bazei tehnico-materiale și a modului de organizare a fiecărei forme de proprietate și a întregii agriculturi, de așa manieră încît **proprietatea cooperatistă să aibă condiții de prosperitate economică și socială, în vederea apropierii ei treptate de nivelul proprietății de stat.**

Accentul esențial în cadrul combinatului agroalimentar, ca organizație economică, trebuie să cadă pe raționalizarea activității de producție și circulație de-a lungul întregului lanț economic, în vederea sporirii producției alimentare, a eficienței economice, prin valorificarea superioară a tuturor resurselor și reducerea costurilor. În acest scop, **pîrghiile economice trebuie să fie principalul instrument de derulare a relațiilor dintre unitățile componente.** Fiecare unitate de producție își păstrează personalitatea juridică și autogestiunea economică, își organizează activitatea după propriul său statut. Combinatul este o suprastructură economico-organizatorică avînd drept scop esențial reglementarea și coordonarea activității tuturor unităților componente, în vederea asigurării bunei funcționări a mecanismului economic aferent. Cooperativele agricole de producție nu fuzionează, ci se asociază în cadrul combinatului, relațiile lor cu acestea fiind reglementate în special pe cale contractuală.

Structură descentralizată a organizării și conducerii producției agroalimentare

COMBINATUL agroalimentar, care poate fi organizat pe principiul liberei asocieri a unităților componente și al cooperării lor economice echitabile, nu va însemna contopirea acestora într-o singură unitate economică. În acest sens, asocierea benevolă a unităților va avea la bază un **contract de asociere** pe o perioadă determinată sau pe o perioadă nelimitată de timp, contract prin care se stabilesc aportul fiecărei unități în cadrul combinatului, obligațiile și drepturile părților.

Unitățile asociate își pot păstra autonomia gestionară și personalitatea juridică. Relațiile economice dintre ele se stabilesc prin contracte economice, în cadrul unei politici armonizate și coordonate pe ansamblul combinatului agroindustrial. Această formă de organizare permite o cooperare eficientă a unităților ce fac parte din cele două forme diferite de proprietate socialistă.

Unitățile nou create în cadrul combinatului pot fi deci rezultatul cooperării unităților asociate, pe baza sistemului de **coparticipare cu fonduri de investiții,** urmînd ca fiecare coparticipant să-și recupereze fondurile avansate, cu dobînzi egale ratei medii a rentabilității realizată în sectorul respectiv ; de asemenea, se poate avea în vedere și o **participare la beneficii** proporțională cu partea de contribuție la efortul de investiții și de creare a fondurilor de rulment ale noii unități.

În vederea armonizării intereselor unităților componente, combinatul agroalimentar trebuie să aibă anumite **competențe** în folosirea și reglementarea pe plan intern a principalelor pîrghii economice : prețuri, credite, aprovizionare tehnico-materială cu diverși factori de producție, repartizarea beneficiilor, constituirea diferitelor fonduri de dezvoltare, de producție și sociale etc. Planificarea producției și urmărirea îndeplinirii planului trebuie să constituie unul din atributele esențiale ale combinatului. Prin organizarea de asemenea combinate se pot crea condițiile necesare pentru descentralizarea planificării și conducerii sistemului agroalimentar. **Combinatul trebuie să primească sarcini numai în ceea ce privește producția alimentară** (carne sau preparate din carne, lapte și preparate din lapte, zahăr, ulei etc.), restul problemelor de planificare și organizare a producției agricole și industriale în vederea realizării producției finale fiind de competența sa. În acest mod de regîndire a sistemului de planificare și organizare pot fi găsite soluții pentru edificarea unui **sistem suplu de conducere și planificare,** care să îmbine mai eficient conducerea centralizată necesară realizării strategiei de dezvoltare a sistemului agroalimentar național, cu inițiativa și capacitatea organizatorică elastică și eficace la nivel microeconomic.

Impetuoasa dezvoltare economico-socială în care este antrenată țara noastră, recentele măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar și de planificare reprezintă factori esențiali și pentru promovarea ideii dezvoltării combinatelor agroalimentare. Ceea ce ni se pare cel mai important la ora actuală — și acesta este mesajul articolului de față — este faptul că **trebuie realizată o cotitură importantă în mentalitatea și concepția de organizare și structurare a sistemului agroalimentar la nivel microeconomic.** În acest sens, abordarea sistemică, integrată, pe baza conexiunilor tehnologice, economice și sociale specifice a elementelor sistemului agroalimentar ni se pare o cale fertilă, deschisă spre viitor.

dr. Eugen BUCIUMAN

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Creditul — instrument de întărire a autogestiunii

MĂSURILE de perfecționare a mecanismului economico-financiar vizează, între altele, și accentuarea funcțiilor și rolului unor pîrghii în economie. Între acestea un rol deosebit revine ridicării eficienței creditului și dobînzii.

Acoperirea necesităților temporare de mijloace circulante

PRIN APLICAREA principiilor autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor se va ajunge la o acoperire într-o măsură mai mare a necesităților de fonduri ale acestora pe seama fondului mijloacelor circulante și altor resurse existente temporar în întreprinderi ; totuși, creditul bancar va constitui în continuare o resursă însemnată de formare a fondurilor de producție și de dezvoltare. Creditele pentru acoperirea cheltuielilor de producție vor privi, pe de o parte, completarea fondurilor proprii ale întreprinderilor, prevăzute în bugetele lor de venituri și cheltuieli, iar pe de altă parte, nevoile sezoniere de valori materiale și cheltuieli, stocurile constituite ca rezervă de plan și alte scopuri cu caracter temporar. Avînd în vedere această precizare făcută în Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, considerăm că trebuie să se treacă în economie la **rezolvarea după criterii unitare a acoperirii necesităților de mijloace circulante în toate ramurile economiei naționale.** În acest context, caracterul necesităților ar trebui să constituie, după părerea noastră, criteriul hotărîtor și unic în acoperirea necesităților de mijloace circulante în toate ramurile economiei naționale, în sensul că necesitățile cu caracter de permanență și de continuitate dintr-un an să fie acoperite pe seama resurselor proprii, iar cele care nu au acest caracter să fie acoperite pe seama creditelor bancare.

În acest fel, considerăm că s-ar crea condiții egale cu cele din industrie pentru unitățile economice din ramurile construcții-montaj, comerț, aprovizionare tehnico-materială etc., la care în prezent o parte din necesitățile cu caracter permanent se acoperă pe seama creditului bancar. În măsura în care se continuă practica din prezent, aceste unități economice vor înregistra cheltuieli cu dobînzile cu mult mai mari decît cele din industrie, volumul de dobînzi influențat în mod hotărîtor de modul de rezolvare a problemei acoperirii necesităților de mijloace circulante și, în plus, vor avea posibilități mai restrînse de repartizare a unei părți din beneficiu pentru scopuri de autofinanțare. Rezolvarea după criterii unitare a problemei acoperirii necesităților de mijloace circulante în toate ramurile economiei naționale creează și premise pentru o apreciere mai fidelă a rezultatelor obținute de fiecare unitate economică în sporirea beneficiului.

Contractul de credit, la baza relațiilor bancă-întreprindere

O ALTĂ IDEE REMARCABILĂ în perfecționarea sistemului de creditare vizează introducerea contractelor de credite ce urmează să se încheie între unitățile economice și bănci și în care să se prevadă condițiile de obținere și rambursare a creditelor și obligațiile întreprinderilor privind administrarea resurselor împrumutate. Aplicarea acestei măsuri considerăm că va aduce modificări în relațiile bancă-întreprindere, mai cu seamă că la baza acestor, relații va sta principiul acordării creditelor în funcție de prevederile contractului de creditare. Trecerea la acțiunea de negociere a creditelor pe seama contractelor de credite va elimina situația în care atenția băncilor este îndreptată îndeosebi asupra posibilităților de înlăturare a fenomenelor deja apărute în economia întreprinderilor, pentru viitor crescînd influența băncilor în prevenirea unor fenomene negative, în ridicarea eficienței activității economice a întreprinderilor în toate stadiile. În primul rînd, am sublinia contribuția sporită a băncilor în verificarea modului în care unitățile economice au dimensionat în bugetele lor de venituri și cheltuieli nivelul maxim al necesităților de mijloace circulante și resursele de acoperire a acestora. În acest sens, considerăm că s-ar putea accentua și mai mult caracterul preventiv al controlului bancar prin credite, prin ridicarea calității muncii bancare în etapa planificării necesităților de fonduri ale unităților economice, muncă care presupune o analiză temeinică a acestora, bazată pe cunoașterea profundă a realităților din întreprinderi. În această direcție, după părerea noastră, n-ar fi lipsită de sens măsura de **avizare de către bănci a bugetelor de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor, cu care ocazie băncile își pot aduce o contribuție de seamă în prevenirea unor fenomene de gospodărire nerațională a fondurilor,** mai ales în procesul de planificare analitică sau globală a normativelor de mijloace circulante, cunoscînd factorii de care depinde mărimea normativelor, sensurile și intensitatea lor de acțiune.

De asemenea, reliefăm rolul sporit al băncilor în verificarea existenței condițiilor de îndeplinire a sarcinilor de plan, a contractelor de aprovizionare și desfacere, a garanției creditelor și a posibilităților de rambursare a acestora, atît cu ocazia contractării creditelor, cît și pe parcursul executării planului economic și bugetului de venituri și cheltuieli. În acest sens, băncile trebuie să folosească din plin posibilitatea de a refuza contractarea și apoi acordarea cre-

ditelor dacă constată, prin analizele prealabile pe care le desfășoară, că nu sînt suficiente garanții că unitățile economice vor putea rambursa la termen creditele. Desigur, creșterea rolului băncilor și al pîrghiilor pe care acestea le manevrează nu trebuie înțeles ca o știrbire a principiilor autogestiunii economico-financiare, ci ca **măsuri de sprijinire a întreprinderilor în prevenirea și eliminarea situațiilor de gospodărire nerațională a fondurilor acestora.**

Introducerea contractelor de credite considerăm că trebuie să ducă la accentuarea caracterului operativ și elastic al creditării. Elasticitatea mai pronunțată a sistemului de creditare, preconizată a fi realizată prin introducerea contractelor de credite impune, după părerea noastră, schimbări de conținut în metodologia de creditare, în sensul ca aceasta să se refere la problemele de bază ale creditării, lăsîndu-se posibilitatea de acțiune pentru organele bancare operative în rezolvarea problemelor concrete ale creditării, în funcție de condițiile existente în fiecare unitate economică, în fiecare perioadă etc. De asemenea, accentuarea caracterului elastic al creditării trebuie să aibă în vedere, după părerea noastră, folosirea unor indicatori bancari adecvați, restrînși ca număr și cu conținut corespunzător.

Modalități elastice și operative de creditare

CREȘTEREA caracterului operativ și elastic al creditării trebuie realizată, după părerea noastră, și prin alegerea unor modalități corespunzătoare de creditare. Deși pe această linie s-au obținut rezultate remarcabile, în ultimii ani, mai ales introducerea contului curent, totuși folosirea acestui cont în creditare considerăm că nu răspunde exigențelor actualei etape de dezvoltare a economiei țării noastre și nici necesităților de perfecționare a mecanismului economico-financiar. Legat de folosirea contului curent, considerăm că acesta trebuie să-și lărgească sfera de cuprindere. În acest sens, contul curent ar trebui să fie generalizat pentru cuprinderea tuturor creditelor de care beneficiază întreprinderile, inclusiv cele pentru produse expediate în curs de decontare și cele legate de produsele finite și cele facturate destinate exportului.

În condițiile autogestiunii economico-financiare, autoconducerii, autofinanțării, trebuie să se dea posibilitatea unităților economice de a folosi, pe lîngă resursele permanent destinate acoperirii necesităților de fonduri, și resurse existente temporar la întreprinderi, între care un loc de seamă îl ocupă acumulările băneștí pe perioada de la încasare pînă la vărsarea lor pe destinații.

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 aduce pe prim plan în creditare diferențierea mai pronunțată a acesteia în funcție de calitatea activității economice a întreprinderilor. Deși în ultimii ani s-au întreprins măsuri energice pe linia diferențierii creditării, în viitor această problemă se va accentua. În acest sens, o atenție deosebită se va acorda întreprinderilor care în mod frecvent își imobilizează mijloacele circulante în stocuri supranormative, în depășiri de cheltuieli de producție, în stocuri de produse finite fără desfacere asigurată etc.

Nivel diferențiat al dobînzii

PERFECȚIONAREA sistemului de creditare vizează și pîrghia **dobînzii bancare.** Pe această linie, dobînzile majorate, percepute de bănci pentru creditele nerambursate la scadență sau pentru cele suplimentare cauzate de fenomenul de epuizare a capacității de plată, vor afecta beneficiul, mai precis acea parte a beneficiului care revine întreprinderii pentru formarea de fonduri proprii și pentru stimularea materială suplimentară a personalului muncitor. Se elimină în acest fel situația de pînă acum cînd dobînzile majorate, ca și cele pentru creditele curente, se includeau în costuri și nu constituiau un element de cointeresare a întreprinderilor în eliminarea cazurilor de folosire nerațională a fondurilor materiale și băneștí. Mai mult, în acest fel se asigură o corelație strînsă între pîrghia dobînzii și cea a beneficiului și o accentuare mai pronunțată a funcțiilor și a rolului dobînzii. În materie de dobîndă bancară, se vizează reducerea nivelului maxim al dobînzii penalizatoare, practicată în prezent, de la 12% la 10%. Mai mult, se prevede practicarea de către bănci în limitele prevăzute de lege, a unui nivel diferențiat de dobînzi, în funcție de specificul ramurii, de modul cum unitățile economice își gospodăresc fondurile, precum și de termenul de rambursare a creditului. Eventualele credite ce nu vor putea fi rambursate la scadență din cauze justificate economic, vor putea fi prelungite de către bănci, cu o dobîndă majorată de 1-2% peste cea curentă, în raport cu termenele de prelungire, majorarea de dobîndă suportîndu-se în părți egale de întreprindere și centrală. În acest fel se rezolvă în mod corespunzător separarea cauzelor care au generat nerambursarea la termen a creditului și tratarea diferențiată din punct de vedere al dobînzii a creditelor restante, aspecte care pînă acum nu se realizau.

În legătură cu perfecționarea în continuare a pîrghiei dobînzii, după părerea noastră ar trebui să se orienteze în următoarele direcții principale :

— eliminarea cazurilor în care reglementările pe linie de credit nu sînt corelate cu cele privind dobînda, în sensul că dacă pe linie de credit se caută să se stimuleze o anumită activitate economică, o anumită măsură aplicată în economie, o asemenea soluție să fie urmată de o rezolvare corespunzătoare și pe linie de dobîndă bancară, dobînda bancară trebuind să fie stimulativă în asemenea cazuri față de altele cînd nu se vizează rezultate asemănătoare ;

— introducerea unor criterii unitare de măsurare a eficienței dobînzii, de raportare și de analiză a acestei eficiențe ;

— luarea unor măsuri de creștere a gradului de adaptabilitate a regimului de dobînzi la condițiile noi care apar în economie, mai ales atunci cînd apar condiții specifice și care diferă de cele generale în funcție de care s-a reglementat regimul de dobînzi ;

— corelarea mai strînsă între limita maximă a dobînzii și nivelul penalizărilor ce se aplică în prezent în economia țării noastre.

În concluzie, aplicarea în practica creditării a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie va avea drept urmare trecerea la o nouă calitate, superioară, în domeniul creditului și dobînzii cu urmări favorabile asupra întregii economii naționale, va crea premise favorabile pentru aplicarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, stimulînd acest proces pe întreaga sa perioadă de desfășurare.

lector univ. dr. Teodor ROȘCA
Cluj-Napoca

„Ridicarea calității producției este o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, pentru mersul ferm înainte al patriei... Trebuie să asigurăm produse de calitate, de nivelul tehnic cel mai înalt. Aceasta este una dintre problemele esențiale ale economiei noastre în etapa actuală..."

NICOLAE CEAUȘESCU

IMPACTUL ECONOMIC AL CALITĂȚII

CALITATEA în economie constituie o relație deosebit de complexă, presupunînd, pentru a fi realizată, numeroase condiții : crearea unor produse cu soluții funcționale și constructive de tehnicitate ridicată, asigurarea unor tehnologii corespunzătoare și respectarea strictă a disciplinei tehnologice, întreținerea corectă a utilajelor, exercitarea unui sever control pe toate fazele procesului de producție etc. În același timp, **calitatea tehnică și calitatea economică formează o unitate organică, indisolubilă.** Contrar unor aparențe — și contrar fie și unor efemere realități locale — nu poate exista o creștere reală a eficienței în întreaga economie, nu putem asigura ridicarea reală a productivității muncii sociale, nu putem obține sporirea reală și stabilă a avuției naționale altfel decît pe baza unei înalte calități a produselor și a serviciilor.

Aceste adevăruri, subliniate adeseori de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** rezultă pregnant din considerarea sistemică a conexiunilor dintre unitățile economice, din analiza unor fenomene ale proceselor de reproducție și consum din economia socialistă, din explicitarea impactului economic al caracteristicilor calitative tehnice ale produselor și serviciilor.

Calitatea tehnică — parametru economic

ÎNTR-ADEVĂR, calitatea tehnică a produselor și serviciilor constituie un parametru economic fundamental, caracterizînd valoarea de întrebuințare realizată — condiție a satisfacerii intereselor și necesităților economiei și societății, condiție a schimbului, a relațiilor economice. După cum se știe, în economia de piață, raportul dintre calitate și preț definește competitivitatea produselor, iar în activitatea noastră de comerț exterior sîntem acut confruntați cu aceasta. **„Pentru a putea vinde la prețuri mari trebuie să asigurăm produse de calitate, de nivelul tehnic cel mai înalt"**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1978.

Desigur, pentru a realiza produse de calitate superioară sînt necesare cheltuieli materiale și de manoperă suplimentare. Dependența între calitate și costul său, pe de o parte, și dependența între calitate și prețul ce poate fi obținut pe piață, pe de altă parte, urmează legi diferite. În primul caz, funcția calitate-cost reflectă cheltuielile individuale și are o alură, în general, similară cu o curbă logistică asimetrică : la început — creștere sensibilă, apoi tendință de saturare, adică există o zonă a creșterilor de calitate ce se obțin cu creșteri de costuri rezonabile, după care creșterile de calitate ajung să coste din ce în ce mai scump (în condițiile unor soluții tehnice date, inclusiv ale unor tehnologii date). Dimpotrivă, relația calitate — preț pe piață este guvernată de consumul de muncă socială necesară, care este esențial determinat de nivelul tehnic mediu ponderat al concurenților, de caracteristicile tehnice calitative ale cererii, asociate cu raportul cerere/ofertă, de factori conjuncturali și de alți factori. Fără a intra aici în analiza detaliată a acestei probleme, care se găsește tratată în literatura științifică, subliniem, odată mai mult, caracterul calității de a fi un parametru decisiv, definitoriu pentru asigurarea unor avantaje economice în relațiile comerciale externe. Ambele componente care determină beneficiul — prețul obținut și costul de realizare — depind esențial de calitate, după legi complexe, diferite între ele, care se cer a fi studiate în profunzime în fiecare caz concret în parte pentru adoptarea unor decizii care să asigure eficiența. La o calitate dată, asigurarea competitivității depinde de nivelul tehnologic propriu al furnizorului, iar la un nivel tehnic dat, competitivitatea se obține, în condițiile conjuncturii actuale, numai asigurînd o calitate în zona superioară a potențelor nivelului de tehnicitate de care dispunem.

Ni se pare însă insuficient cercetat teoretic și finalizat practic **impactul economic al calității tehnice în interiorul economiei noastre socialiste.** Dacă relația calitate — cost de realizare își păstrează pe deplin valabilitatea, consecințele economice și mecanismele generării acestor consecințe sînt esențial diferite de cele din piața concurențială. Credem că trebuie analizate cel puțin trei căi de influență economică a calității :

— În cazul produselor (înțelegem noțiunea de produs în sens larg — materii prime obținute din industria extractivă sau din agricultură, materiale, energie, utilaje, aparate, instalații, construcții etc.) și al serviciilor de care beneficiază unitățile economice, care constituie intrări în procesele de producție, calitatea tehnică a intrărilor exercită o influență profundă asupra indicatorilor calitativi economici realizați în aceste procese de producție, precum și asupra calității tehnice a ieșirilor — a produselor livrate sau a serviciilor prestate. Cu alte cuvinte, calitatea afectează indicatorii economici din procesele de producție conectate **în aval** în fluxul tehnologic, în propria unitate și în unitățile beneficiare.

— În cazul produselor și al serviciilor destinate nevoilor de consum ale oamenilor muncii, calitatea tehnică influențează direct nivelul de trai material, precum și satisfacția, odihna, sănătatea, nivelul de trai spiritual. În plus, prin intermediul acestora, calitatea produselor și a serviciilor influențează indirect productivitatea muncii prestate de oamenii muncii în unitățile economiei socialiste.

— În cazul majorității produselor și serviciilor, pe lîngă toate aspectele menționate, calitatea influențează

direct, la nivelul economiei naționale, anumiți indicatori economici sintetici, inclusiv avuția națională, prin relația dintre cantitatea de bunuri și servicii necesare în ansamblul economiei naționale pentru a satisface un anumit volum de nevoi de valori de întrebuințare pe de o parte, și calitatea acestor bunuri și servicii pe de altă parte. De exemplu, dacă productivitatea sau durabilitatea unor utilaje sînt prea scăzute, este necesară o cantitate sporită din aceleași utilaje pentru a face față nevoilor economiei naționale ; această cantitate sporită trebuie să fie fabricată, ea consumă suplimentar materii prime, energie, manoperă, necesită investiții etc. În același timp, anumite aspecte ale calității se repercutează asupra mediului ambiant — bun al întregului popor.

Caracteristici ale calității

ANALIZATE în lumina consecințelor economice și sociale arătate, caracteristicile calitative tehnice pot fi sistematizate după cum urmează.

Productivitatea funcțională, adică măsura realizării de către produs sau serviciu a funcțiunii de bază ce îi revine, în unitatea de timp. Pentru materii prime și materiale, caracteristica echivalentă — sau suplimentară — o constituie **concentrația utilă** — conținutul util în unitatea de masă (uneori, în asociere cu caracteristicile sterilului sau ale impurităților). În mod evident, utilaje cu productivitate scăzută, servicii lente etc. reduc productivitatea muncii și conduc și la alte cheltuieli suplimentare în întreprinderi ; ele răpesc din timpul liber al oamenilor muncii și, în plus, amplifică artificial producția necesară la nivelul economiei naționale.

Durabilitatea, durata de viață (în interiorul limitelor uzurii morale), neperisabilitatea. O durabilitate prea scăzută provoacă daune întreprinderilor și oamenilor muncii, obligîndu-i să-și procure cantități sporite de bunuri pentru a face față acelorași nevoi într-o perioadă dată de timp, fie că este vorba de utilaje pentru întreprinderi, de bunuri industriale de consum, sau de de alimente prea rapid perisabile. În plus, apare la nivelul economiei naționale producția crescută necesară, menționată mai înainte.

Siguranța în funcționare, rezistența la sarcină și la perturbații, continuitatea funcționării. Deficiențele existente în această privință constituie o cale ascunsă, dar importantă, de înrăutățire a indicatorilor calitativi economici ai întreprinderilor. La Consfătuirea de lucru din septembrie de la C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a criticat gradul nesatisfăcător de utilizare a instalațiilor complexe, consecință deopotrivă a defecțiunilor ascunse din instalații, cît și a deficiențelor de exploatare și întreținere. În mod evident, acestea înrăutățesc indicatorii de producție realizată la mia de lei fonduri fixe, productivitatea muncii, provoacă consumuri materiale suplimentare, măresc ponderea amortismentelor în costul pe unitatea de produs, micșorează beneficiul etc. În cazul unor instalații unicale de mare capacitate, întreruperile în funcționare se propagă și la beneficiarii lor, prin întreruperi în aprovizionare. În plus, întreruperile intempestive în procesul de producție se repercutează negativ asupra organizării producției și a muncii, suprasolicită cadrele de conducere și le sustrag de la atribuțiile normale care le revin. O mențiune specială se impune făcută în legătură cu acea consecință a siguranței scăzute în funcționare, care constă în umflarea activității de reparații. Ca și în cazul efectelor negative ale durabilității prea scăzute a produselor, volumul excesiv al activității de reparații reprezintă în realitate pierderi de muncă socială, vie și materializată, precum și de resurse naturale, reduceri ale eficienței întreprinderilor și ale nivelului de trai al oamenilor muncii.

Între alte caracteristici calitative tehnice cu evidente consecințe economice și sociale se pot enumera **productivitatea muncii în utilizare,** volumul de manoperă, efortul uman pe care îl necesită un produs pentru folosire ; **nenocivitatea ; economia de resurse** naturale deficitare și în general economia de resurse materiale în procesul de utilizare ; **stabilitatea,** uniformitatea, regularitatea funcționării ; adaptabilitatea la situații diverse, manevrabilitatea ș.a.

În încheiere, două categorii de caracteristici, aparent cele mai depărtate de posibilitățile de interpretare economică, și anume : **precizia** și **fidelitatea** (de măsurare, de calcul, de prelucrare, de reproducere etc.), avînd drept consecință creșterea rezoluției (a capacității de a sesiza deosebiri, diferențe), care constituie o condiție a asigurării uniformității parametrilor în procesul de producție ; totodată, aceasta constituie și o condiție a progresului cunoașterii, pentru depistarea de fenomene și de cauze ale acestora, inclusiv cauze de defecte în procesul de producție, de nesiguranță în funcționare etc. O altă consecință la fel de importantă o constituie creșterea gradului de optimizare în conducerea automată a proceselor și, deci, sporirea producției cu aceleași cheltuieli sau reducerea consumurilor. De asemenea, reducerea diferitelor rezerve (de exemplu, creșterea preciziei de turnare permite reducerea rezervelor de prelucrare și, deci, a cheltuielilor aferente de manoperă, materiale, energie ș.a.m.d.) ; miniaturizarea (întreaga tehnică electronică modernă are la bază realizarea unor înalte precizii geometrice și precizii de dozare a compozițiilor chimice) ; posibilitatea realizării altor avantaje de calitate (siguranță, stabilitate, nenocivitate, uneori — productivitatea funcțională, adaptabilitate, economie de resurse, inclusiv... noi precizii !).

O altă caracteristică importantă a calității o constituie **confortul, estetica,** incluzînd realizări pur calitative ca de pildă gustul alimentelor, audiția de înaltă fidelitate, moda ș.a., servind direct calității vieții și indirect productivității muncii. Totodată, acestea constituie condiții esențiale pentru competitivitatea la export. De menționat și faptul că produse estetice, îngrijit lucrate, au un efect psihologic, impunînd o exploatare și întreținere mai atentă, ceea ce conduce la creșterea siguranței în funcționare și a durabilității.

CONSIDERENTELE DE MAI SUS au avut rolul de a pune în evidență semnificația economică a calității tehnice a produselor și serviciilor, semnificație care impune integrarea grijei pentru calitate în preocupările majore din economie. „Este necesar să înțelegem, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** că problema calității produselor, a nivelului tehnic trebuie să preocupe zilnic, în fiecare oră, în fiecare minut, toate conducerile întreprinderilor, toate organizațiile de partid, comitetele județene de partid, toți comuniștii, toți oamenii muncii". Această sarcină se referă și la cei ce activează, la toate nivelurile, în domeniul conducerii economice și al științei economice, avînd menirea de a concepe și a promova, în cadrul acțiunii de perfecționare a mecanismului economico-financiar, metodele, instrumentele, pîrghiile de măsurare și de influențare a calității tehnice în deplină concordanță cu impactul său economic.

dr Mario DUMA

Instrumente ale autoconducerii și autogestiunii

Analiza ritmicității producției și livrărilor

REALIZAREA integrală și ritmică a producției fizice în sortimentele prevăzute în p'an, respectind indicatorii calitativi, constituie una dintre condițiile esențiale pentru înfăptuirea efectivă, reală a autogestiunii economico-financiare de către fiecare unitate economică. Preocupările pentru mai buna gospodărire a întreprinderilor trebuie să vizeze, ca un obiectiv important, **realizarea exemplară a planului de producție nu numai în medie pe o perioadă mai îndelungată, ci pe intervale identice de timp** (pe decade în cadrul lunii, pe luni în cadrul trimestrului și pe trimestre în cadrul anului).

Realizarea integrală a producției nete și a producției fizice într-o unitate economică este condiționată de cadența și calitatea producției întreprinderilor furnizoare de materii prime, materiale, semifabricate, subansamble etc. Mai mult decît atît, **efectele negative ale neritmicității producției și livrării se reflectă nu numai în dereglarea activității beneficiarilor, ci și asupra propriei activități**, prin fenomene cum ar fi :

— utilizarea nerațională a factorilor procesului de producție (a materiei prime și materialelor, a fondurilor fixe și a forței de muncă) ;

— abateri de la calitatea prescrisă a produselor fabricate ;

— creșterea stocurilor de producție în curs de fabricație ;

— lucrări nejustificate prestate de către personalul muncitor ;

— influențe asupra consumurilor specifice, productivității muncii, costurilor etc.

Indicatori specifici pentru efectuarea analizei

ANALIZA ritmicității producției și livrării are rolul de a studia modul de îndeplinire a planului din punctul de vedere al ritmului, a constata abaterile care au avut loc, a cerceta cauzele care le-au generat și consecințele economice apărute, în scopul de a lua decizii operative pentru reglarea corespunzătoare a activității din fluxul de fabricație. Această analiză trebuie să facă parte integrantă din activitatea de conducere a consiliilor oamenilor muncii.

Pentru a analiza ritmicitatea producției și livrării se pot utiliza următorii indicatori :

● **indicatorul de structură** — raportul între producția în diferite intervale de timp și producția pe întreaga perioadă studiată ;

● **indicatorul global al ritmicității**, obținut prin însumarea indicatorilor corectați în îndeplinirea sarcinilor de plan, în procente în toate perioadele ;

● **coeficientul mediu de ritmicitate**, obținut prin raportarea sumei indicatorilor corectați în îndeplinirea planului, față de ritmul planificat, la procentul maxim de îndeplinire a planului.

Mărimea coeficientului de ritmicitate poate fi egală cu valoarea maximă 1 (100) numai în cazurile în care întreprinderea și-a respectat ritmul (ponderea) planificată pe fiecare decadă, lună sau trimestru. Cu cît el este mai mic de 1 (100), cu atît se apreciază o neritmicitate a producției.

Un exemplu ce ilustrează utilitatea unei astfel de abordări

CONSECINȚELE economice ale neritmicității producției și livrării sînt clar ilustrate de analiza efectuată pe exemplul unei întreprinderi constructoare de mașini din municipiul Brașov.

Din datele prezentate în tabel rezultă că într-o perioadă de 9 luni, în condițiile îndeplinirii planului producției marfă în proporție de 99,42% întreprinderea și-a realizat și depășit sarcinile pe primele două trimestre, rămînînd însă în urmă față de p'anul pe trimestrul III (cînd producția a fost cu 5% inferioară celei din trimestrul precedent), ceea ce a făcut ca mărimea coeficientului mediu de ritmicitate să rezulte de 0,98 ; această neîndeplinire a planului va impune mărirea ritmului producției în ultimul trimestru.

PERIOADA		TOTAL (%)	GREUTATE SPECIFICĂ (%) LUNA I	LUNA a II-a	LUNA a III-a	Suma indicatorilor corectați în îndeplinirea planului (%)	Mărimea coeficientului de ritmicitate a producției
TRIMESTRUL I	PLAN		31,4	32,8	35,8		
	REALIZAT		18,3	25,3	57,3	×	$\frac{235,18}{3\times100}$ =
	P/R %	100,84	58,28	76,99	160,03		
	Sume corectate	100,00	58,28	76,99	100,00	235,18	0,78
TRIMESTRUL II	PLAN		32,8	32,9	34,3		
	REALIZAT		14,0	24,3	61,7	×	$\frac{218,35}{3\times100}$ =
	P/R %	101,78	43,22	75,13	183,35		
	Sume corectate	100,00	43,22	75,13	100,00	218,35	0,73
TRIMESTRUL III	PLAN		32,6	32,9	43,5		
	REALIZAT		8,0	22,3	69,7	×	$\frac{188,51}{3\times100}$ =
	P/R %	95,77	23,65	64,86	193,39		
	Sume corectate	95,77	23,65	64,86	100,00	188,51	0,63
TOTAL 9 luni	PLAN		32,3	32,9	34,8		
	REALIZAT		13,4	23,9	62,7	×	$\frac{295,77}{3\times100}$ =
	P/R %	99,42	41,12	72,19	179,10		
	TOTAL SUME CORECTATE	295,77	×	×	×	295,77	0,98

Calculul indicatorului ritmicității producției marfă

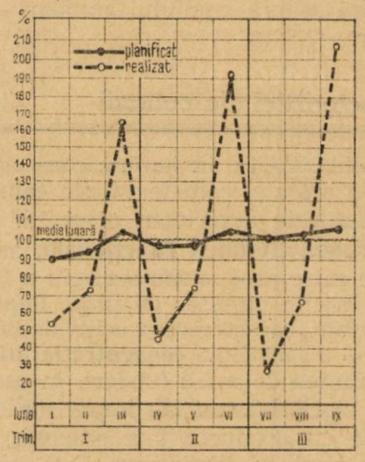

Fig. 1 : *Abaterile lunare ale producției marfă, planificată și realizată, față de media lunară pe 3 trimestre*

Mai nesatisfăcător se prezintă ritmicitatea producției în cadrul fiecărui trimestru în parte. În trimestrul I, de pildă, în primele două luni s-au înregistrat importante restanțe, care în ultima lună au fost recuperate printr-o depășire substanțială a sarcinii lunare, volumul producției fiind de peste 3 ori mai mare decît în prima lună — ceea ce înseamnă că activitatea s-a desfășurat în asalt. Neritmicitatea este și mai accentuată în trimestrele II și III, cînd producția din ultima lună a fost de 4,4 ori, respectiv de 8,7 ori mai mare față de cea din prima lună (vezi fig. 1).

Intensitatea abaterilor de la ritmul planificat este evidențiată și de mărimea coeficienților de ritmicitate calculați pentru fiecare trimestru în parte (vezi tabelul). Nivelul coeficienților — 0,78 în trimestrul I, 0,73 în trimestrul II și 0,63 în trimestrul III — arată măsura în care a fost nerealizată ponderea planificată pe luni în cadrul trimestrului sau gradul de nerespectare a sarcinilor de plan (dat de diferența pînă la valoarea 1) conform ritmului planificat. Faptul că în lunile martie, iunie și septembrie (ultimele ale trimestrelor) s-au realizat între 57,3% și 69,7% din sarcinile de producție ale trimestrului respectiv ne determină să apreciem negativ activitatea întreprinderii (cu toate că planul pe 9 luni a fost îndeplinit în proporție de 99,42%), deoarece producția nu este ritmică.

În ipoteza că sarcinile de plan lunare au fost fundamentate pe capacitatea de producție disponibilă, reiese că această capacitate nu a fost decît în mică măsură utilizată în primele luni ale fiecărui trimestru în parte, iar în ultima lună folosirea mașinilor și utilajelor, precum și a forței de muncă au

D 646

1978 DEC 16

curier
economic legislativ

SUPLIMENT LA „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 28/49 1978

autoconducere

UNELE PROBLEME CU PRIVIRE LA RĂSPUNDEREA MEMBRILOR ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ

1. Instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, organizarea de consilii ale oamenilor muncii la întreprinderi, centrale, unități componente fără personalitate juridică, acordarea de atribuții sporite acestor organe de conducere colectivă, creșterea ponderii muncitorilor și maiștrilor care lucrează nemijlocit în producție în consiliile oamenilor muncii au creat cadrul organizatoric necesar pentru asigurarea participării efective a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, la elaborarea și adoptarea deciziilor, la conducerea nemijlocită a unităților economice.

Expresie a democratismului consecvent al orînduirii noastre socialiste, conducerea colectivă reprezintă un principiu general al întregului cadru instituțional al statului nostru socialist. În mod corespunzător formele de realizare a acestui principiu au cunoscut un proces continuu de perfecționare, în funcție de cerințele fiecărei etape de dezvoltare a societății. Astfel hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 au stabilit un ansamblu de măsuri pentru ridicarea pe plan superior a autoconducerii muncitorești și întărirea autogestiunii economico-financiare, în procesul conducerii. Pe această bază, prin recenta Lege privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat [1]) au fost acordate atribuții sporite consiliilor oamenilor muncii și birourilor lor executive, li s-au lărgit competențele și li s-au asigurat pîrghii și mijloace economico-financiare de exercitare efectivă a drepturilor și răspunderilor pentru gospodărirea eficientă a părții din avuția națională încredințată de societate spre administrare. În același timp, instituirea unui sistem cuprinzător de organe de conducere colectivă ale unităților economice de stat impune ca, în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, să se perfecționeze continuu formele și metodele de organizare a gestiunii, de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea activității. De aceea, măsurile de perfecționare a conducerii colective vizează, de asemenea, stilul de muncă al organelor de conducere colectivă, stimularea gîndirii și participării active la decizie a organelor de conducere, specialiștilor, tuturor oamenilor muncii, pe fondul calității lor nu numai de făuritori ai bunurilor materiale, dar și de proprietari ai mijloacelor de producție și, ca urmare, de beneficiari ai producției sociale.

Exigențele noului mecanism economico-financiar pun în fața organelor de conducere colectivă ale unităților economice sarcini mari și reclamă eforturi susținute pentru îmbunătățirea eficienței producției, reducerea costurilor, creșterea beneficiilor și rentabilității producției, sporirea productivității muncii, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor. Trecerea la o nouă calitate impune stăruitor ca în procesul economic acțiunea factorilor intensivi să prevaleze asupra celor extensivi.

Chiar dacă personalul muncitor poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice, chiar dacă fiecare om al muncii, în calitatea sa de participant la administrarea avuției naționale, răspunde în fața colectivului din care face parte pentru îndeplinirea sarcinilor proprii de muncă și, împreună cu întregul colectiv, pentru bunul mers al activității generale a unității, organelor prin care se exercită conducerea colectivă în cadrul diviziunii și organizării muncii într-o unitate economică le revin atribuții și răspunderi proprii. Astfel, potrivit art. 58 din Legea nr. 5/1978, consiliile oamenilor muncii răspund în fața adunărilor generale ale oamenilor muncii de modul cum au fost realizate sarcinile de plan și măsurile cu privire la asigurarea condițiilor de muncă ale personalului muncitor, precum și pentru activitatea de ansamblu a unității și modul în care și-au adus la îndeplinire atribuțiile prevăzute de lege în sarcina lor, iar biroul executiv răspunde față de consiliul oamenilor muncii pentru întreaga activitate pe care o desfășoară și realizarea atribuțiilor ce îi revin. În același timp, după cum se prevede la art. 59, consiliile oamenilor muncii și birourile executive ale acestora răspund de ac-

[1]) Legea nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, publicată în B. Of. nr 56 din 12 iulie 1978.

STIMAȚI CITITORI!

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate în '79 a revistei, a suplimentului și a cărților pe care le editām decupați, completați și expediați pe adresa redacției formularul de comandă din pagina 15.

tivitatea unităților respective față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior.

Răspunderea intervine în limitele atribuțiilor prevăzute de lege pe seama fiecărui organ de conducere colectivă și are în vedere atît organul în întregul lui, sub anumite aspecte, cum ar fi al valabilității sau nevalabilității (ineficacității juridice) a actelor pe care le-a emis cît, mai ales, membrii care îl compun. Ea are un caracter precumpănitor moral-politic dar, fiind reglementată de lege, este în același timp și o răspundere de natură juridică.

În cele ce urmează avem în vedere numai răspunderea, în sens juridic, a membrilor organelor de conducere colectivă.

2. Principiul muncii și conducerii colective asigură — după cum se prevede în Programul partidului — „îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor" [2]. Dezvoltarea democrației socialiste, participarea tot mai largă a maselor la conducerea întregii activități economico-sociale, presupun, în mod necesar, creșterea răspunderii fiecărui om al muncii în îndeplinirea sarcinilor încredințate. Cu atît mai mult răspunderea privește pe membrii organelor de conducere colectivă, ținînd seama de rolul și importanța acestor organe în conducerea unităților și dezvoltarea democrației economice. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, arăta în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 1967 : „Înfăptuirea conducerii colective presupune totodată întărirea continuă a răspunderii personale. Numai dezvoltînd răspunderea personală a fiecărui activist pentru domeniul de muncă încredințat, a tuturor membrilor de partid pentru îndeplinirea sarcinilor, numai promovînd cu consecvență munca colectivă, organele și organizațiile de partid, de stat și obștești vor putea ridica nivelul activității lor corespunzător cerințelor actuale" [3].

Sub aspect juridic, răspunderea personală a membrilor organelor de conducere este urmarea faptului că — așa cum s-a arătat în doctrina de specialitate — „numai persoana sau persoanele care alcătuiesc organul pot fi chemate a răspunde, iar nu organul ca atare, căci el nu este persoană" [4]. De aceea chiar dacă, în mod curent, se utilizează noțiunea de „răspundere a organului de conducere colectivă" — cum ar fi în cadrul dispozițiilor art. 58 referitoare la răspunderea consiliilor oamenilor muncii față de adunările generale ale oamenilor muncii sau ale art. 59 privitoare la răspunderea consiliilor oamenilor muncii și birourilor executive față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior — în ultimă analiză aceasta are în vedere răspunderea membrilor. Însă activitatea membrilor — din care rezultă răspunderea lor — nu este privită în mod izolat, ca un „fapt „ut singuli", individual, ci dimpotrivă în ansamblul ei, ca o faptă colectivă a organului de conducere.

O altă premisă a răspunderii membrilor organului de conducere colectivă este caracterul unitar al regimului său juridic. Cu alte cuvinte, deși în componența organului de conducere se pot deosebi membrii de drept, desemnați sau aleși, precum și, din alt punct de vedere, membrii din afara sau dinăuntrul unității, întrucît răspunderea lor derivă dintr-o activitate desfășurată în comun — după cum s-a spus „dintr-o decizie sau o absență de decizie comună" [5] — și este legată de calitatea pe care aceștia o au, de membru în organul de conducere, care este deopotrivă aceeași pentru toți, regimul juridic al răspunderii în mod necesar trebuie să fie unitar.

3. Răspunderea membrilor organelor de conducere colectivă este legată de hotărîrile pe care le adoptă aceste organe în exercitarea atribuțiilor ce le revin. Cu alte cuvinte, dacă în raport cu funcția îndeplinită răspunderea unei persoane încadrate în muncă se stabilește exclusiv în considerarea atribuțiilor corespunzătoare funcției respective, în cazul activității depuse în calitate de membru al unui organ de conducere colectivă răspunderea sa se stabilește în raport cu modul de îndeplinire a atribuțiilor acestui organ. Rezultă că răspunderea membrului organului de conducere colectivă — ca urmare a naturii activității realizate în această calitate — are un caracter specific, derogator — în anumite limite cel puțin — de la răspunderea de drept comun corespunzătoare îndeplinirii atribuțiilor ce revin unei persoane prin încadrarea sa într-o anumită funcție. Și întrucît organul de conducere își aduce la îndeplinire atribuțiile prin adoptarea de hotărîri, rezultă că în ultimă analiză răspunderea membrilor organului de conducere colectivă este angajată în raport cu legalitatea, temeinicia, oportunitatea și eficiența măsurilor care alcătuiesc conținutul acestor hotărîri.

După cum se prevede la art. 54 alin. 1 organul de conducere colectivă adoptă hotărîri cu cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor ce îl compun. Este o regulă care exprimă o cerință de bază a mecanismului democrației economice și anume ca hotărîrile organului de conducere colectivă să se adopte numai prin votul majorității absolute a membrilor săi. Rezultă, deci, că în cadrul sistemului de adoptare a hotărîrilor voturile membrilor sînt deopotrivă egale. Aceasta presupune, în mod necesar, că relațiile de subordonare ce rezultă din ierarhia funcțiilor îndeplinite de membrii organului de conducere este înlăturată, iar disciplina raporturilor de muncă în cadrul organului de conducere colectivă se bazează pe egalitatea membrilor și conlucrarea lor, pe acest temei, în vederea adoptării celor mai corespunzătoare măsuri. Implicit, rezultă să răspunderea membrilor organului de conducere colectivă nu este legată de poziția de subordonare în care aceștia se află în raport cu funcția îndeplinită, ci dimpotrivă este fundamentată pe poziția de egalitate pe care membrii o au în adoptarea hotărîrilor ce intră în competența organului respectiv. Poziția de egalitate a membrilor organului de conducere constituie un criteriu obiectiv, potrivit căruia — după cum prevede art. 59 — fiecare membru răspunde în fața organului de conducere colectivă din care face parte, precum și față de oamenii muncii care l-au ales, atît pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i sînt repartizate, cît și pentru întreaga activitate a unității.

Corespunzător acestui criteriu, oricare membru ar putea fi tras la răspundere pentru activitatea organului de conducere colectivă din care face parte. Răspunderea pentru adoptarea unei măsuri este în sarcina tuturora [6]. Poziția de egalitate a membrilor organului de conducere colectivă exclude posibilitatea ca răspunderea — în sensul juridic al termenului — să incumbe numai unora, iar ceilalți să poată adopta o poziție pasivă, apărată de răspundere. Ea corespunde obligației ce revine fiecărui membru în parte de a participa activ la soluționarea tuturor problemelor ce fac obiectul dezbaterii organului de conducere colectivă.

4. Rezultă din cele arătate că răspunderea membrilor organului de conducere colectivă trebuie să fie esențialmente egală ? Aceasta nu reprezintă o consecință absolută. Din egalitatea raporturilor dintre membrii în cadrul activității desfășurate în organul de conducere colectivă nu se poate deduce în mod necesar egalitatea răspunderii pentru măsurile adoptate. Răspunderea nu este un simplu reflex — pe planul consecințelor corespunzătoare unei acțiuni sau inacțiuni reprobabi-

---

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Edit. politică, București, 1975, p. 119.

[3]) Nicolae Ceaușescu, Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României". în „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 2, București, Edit. politică 1968, p. 589—590.

[4]) Mihail Eliescu „Răspunderea civilă delictuală", București Edit. Academiei R.S.R., 1972, p. 236

[5]) Mihail Eliescu, op. cit., p. 240 ; în același sens V.D. Zlătescu „Contribuții la studiul problemei naturii întreprinderii socialiste de stat", în Studii și cercetări juridice nr. 2/1972 p 225

[6]) Tipul de răspundere ce urmează a fi aplicat — disciplinară, materială etc. — este o altă problemă, subsecventă, asupra căreia ne vom opri în cele ce urmează.

le — a relațiilor în cadrul cărora s-au produs fapte prejudiciabile[7], chiar dacă acestea definesc — ca în cadrul organului de conducere colectivă — o situație juridică, o stare de drept. Răspunderea exprimă, întotdeauna, și cerințe instituționale mai profunde, rezultate din evoluția concepțiilor etice, social-politice, economice etc., în procesul complex de reflectare în suprastructură a schimbărilor produse în cîmpul relațiilor sociale, în baza economică. De aceea, considerăm că egalitatea membrilor în cadrul organului de conducere colectivă fundamentează numai faptul că răspunderea fiecăruia ar putea fi angajată, că nimeni nu este exonerat de răspundere. Pentru stabilirea răspunderii este necesară, însă, intervenția unui al doilea criteriu : criteriul subiectiv, al vinovăției — și, mai departe, al gradului de vinovăție — în adoptarea unei anumite măsuri.

Vinovăția reprezintă un criteriu de fundamentare a răspunderii membrilor organelor de conducere colectivă corespunzător naturii juridice a raporturilor ce au loc între aceștia, în cadrul activității organului respectiv. În principiu răspunderea trebuie să corespundă trăsăturilor caracteristice a raporturilor din care ea rezultă. De aceea, este necesar, în prealabil, să deslușim care este natura juridică a raporturilor dintre membrii organului de conducere. În doctrina de specialitate două teze au suscitat, îndeosebi, o vie controversă[8] : prima, potrivit căreia relațiile dintre membrii organului de conducere sînt de drept civil, rezultînd dintr-un mandat de deliberare, cu toate implicațiile corespunzătoare pe planul răspunderii[9] ; a doua, referitoare la natura de drept muncitoresc al raporturilor dintre membrii organelor de conducere colectivă; după cum s-a arătat, în această din urmă teză „principiul director al calității de producători ai valorilor materiale și spirituale, de proprietari ai mijloacelor de producție a oamenilor muncii și de beneficiari își capătă toate valențele sale“ [10].

În prezent considerăm această dispută tranșată prin dispozițiile art. 38 din Legea nr. 5/1978 potrivit cărora — în ce privește, este adevărat, numai răspunderea patrimonială a membrilor birourilor executive — se prevede că aceasta este angajată în condițiile Codului muncii. Rezultă că, în concepția legii, înseși raporturile dintre membrii biroului executiv sînt de drept muncitoresc. Pentru identitate de rațiune, aceeași trebuie să fie și natura raporturilor dintre membrii consiliului oamenilor muncii. În fond consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al consiliului ca și relațiile dintre membrii care le compun sînt de aceeași natură, iar subordonarea biroului executiv față de consiliul oamenilor muncii — în fața căruia răspunde pentru activitatea desfășurată — nu are nici o semnificație sub acest aspect. Rezultă că vinovăția fiind un criteriu general de fundamentare a răspunderii în dreptul muncitoresc reprezintă implicit un element esențial pentru stabilirea răspunderii membrilor organelor de conducere colectivă.

Deoarece hotărîrea păgubitoare este rolul exclusiv al declarației de voință a membrilor care au votat-o, iar voturile acestora au o valoare egală, nu rezultă, implicit, și o vinovăție egală în sarcina lor ? Cel puțin sub forma unei prezumții de vinovăție — evident nu a unei prezumții legale întrucît nu este instituită prin lege — nu ar trebui să se rețină în sarcina tuturora o culpabilitate identică și deci, pe cale de consecință, o răspundere nediferențiată ?

Vinovăția — sau greșeala, cum a mai fost denumită — este „atitudinea psihică a autorului faptei ilicite față de această faptă și de rezultatele ei, apreciate de el cu ajutorul scării de valori a societății de la data săvîrșirii acestei fapte“ [11]. Or, această atitudine, materializată prin alegerea, între mai multe comportări posibile, a unei conduite care, prin urmările sale, este incompatibilă cu interesele societății sau interesele legitime ale unor persoane, nu rezultă exclusiv din fapta săvîrșită. Evident fapta ilicită constituie elementul cel mai semnificativ pentru stabilirea și caracterizarea vinovăției, dar ea nu este nici singurul și nici suficient, deoarece însăși această alegere rezultă din circumstanțele care au determinat-o, sub aspect intelectiv sau volitiv.

În lipsa unei dispoziții legale care să restrîngă — sub forma unei prezumții — semnificația vinovăției exclusiv la vot, deci în aplicarea dreptului comun în domeniul răspunderii în cadrul raporturilor de muncă, stabilirea vinovăției membrilor organului de conducere colectivă nu se poate face numai în raport cu fapta propriu-zisă, adică cu votul prin care hotărîrea — prin ipoteză, greșită — a fost adoptată, ci în funcție și de întreg complexul de circumstanțe care caracterizează participarea membrilor la activitatea organului respectiv. Avem în vedere — și este un aspect asupra căruia ne vom opri pe larg în cele ce urmează — sfera de atribuții și calitatea în considerarea cărora membrul face parte din componența organului. Sînt factori ce caracterizează modul în care este necesar ca membrul organului de conducere să-și aducă la îndeplinire misiunea încredințată, adică, în ultimă analiză, contribuția pe care trebuie să o aibă la buna desfășurare a activității organului de conducere. Or, acești factori sînt diferiți, așa încît culpabilitatea și, pe cale de consecință, răspunderea nu pot fi egale.

Inegalitatea răspunderii nu contrazice, oare, ideea de egalitate a membrilor ? Este o obiecțiune serioasă, asupra căreia va trebui să ne oprim în prealabil, deoarece dacă ar fi întemeiată, ar distruge unitatea de c cepție care stă la baza fundamentă răspunderii membrilor organului conducere colectivă.

Componența organului de conduce colectivă — cît privește îndeosebi cor siliul oamenilor muncii — are un ca racter eterogen, larg reprezentativ După cum rezultă din prevederile art. 33, din consiliile oamenilor muncii ale întreprinderilor fac parte secretarul organizației de bază, directorul întreprinderii, președintele comitetului sindicatului reprezentanți ai oamenilor muncii, secretarul organizației U.T.C., directorii adjuncți, inginerul șef, contabilul șef, șeful compartimentului de control tehnic de calitate, șefii unor compartimente de muncă, conducători ai celor mai importante unități din structura de producție și concepție a întreprinderii, specialiști de înaltă calificare, oameni de știință. Asemănătoare este — potrivit art. 34 — și componența consiliului oamenilor muncii al întreprinderii care își desfășoară activitatea pe raza mai multor județe. De asemenea, consiliul oamenilor muncii al centralei cuprinde — după cum se prevede la art. 44 — între 35 și 53 membri, îndeplinind funcții și calități larg reprezentative. Rezultă din această simplă enumerare că aportul efectiv al fiecărui membru al organului

---

[7]) De exemplu, în cazul răspunderii pentru altul, mai ales cînd aceasta este fundamentată pe idee de garanție (sau, după o teză din ce în ce mai mult părăsită astăzi, de culpă irefragabilă), cum ar fi răspunderea comitentului pentru fapta prepusului său, prin ipoteză fapta prejudiciabilă este săvîrșită într-un context de relații în care persoana responsabilă fie că nu intervine (prepusul acționează în afara sau contra indicațiilor comitentului), fie că este implicată numai în mod mediat, indirect, punîndu-i-se în sarcină un fapt care prin el însuși nu a produs paguba, ci numai a contribuit la producerea ei (lipsa de supraveghere, de exemplu), mai exact a acționat prin intermediul celui care nemijlocit a produs dauna.

[8]) Există, totodată, o diversitate de nuanțe și combinații a acestor teze asupra cărora nu ne vom opri întrucît ceea ce punem în discuție este însăși opțiunea între cele două teze în discuție.

[9]) Tr. Ionașcu, E.A. Barasch, Răspunderea patrimonială a membrilor organelor de conducere colectivă a unităților de stat (întreprinderi, centrale industriale și unități economice asimilate acestora) în raporturile cu unitatea de stat, comunicare în cadrul dezbaterii organizate la 16 noiembrie 1973 de Consiliul Legislativ și Consiliul Central al Asociației Juriștilor din R.S.R. ; V.D. Zlătescu, op. cit. și „Considerații cu privire la răspunderea organelor colective ale organizațiilor economice de stat, în „Arbitrajul de stat“ nr. 2/1970 p. 49—59 ; Mihail Eliescu, op. cit., p 238—243 (deși în această lucrare nu se analizează propriu-zis natura raporturilor dintre membrii organului de conducere, ci numai răspunderea acestora, dar întrucît aceasta este considerată ca fiind de natură delictuală, rezultă implicit că raporturile dintre membrii organului de conducere colectivă sînt presupuse ca fiind de natură civilă).

[10]) Sanda Ghimpu și S Beligrădeanu „Răspunderea materială a membrilor organelor de conducere colectivă ale unităților de stat“, în Revista română de drept nr 1/1975, p. 18.

[11]) Mihail Eliescu op. cit., p. 176.

de conducere colectivă este foarte divers, că pregătirea lor profesională şi răspunderea corespunzătoare funcţiei sau calităţii îndeplinite sînt extrem de nuanţate. Aceasta constituie o cerinţă a însăşi întăririi caracterului larg reprezentativ al organului de conducere şi, pe această bază, a rolului, atribuţiilor şi răspunderilor ce îi revin. Cadrul larg democratic al compunerii organului de conducere colectivă oferă posibilitatea unei dezbateri aprofundate, de pe poziţia unei diversităţi de opinii, în vederea realizării unităţii de voinţă exprimată în hotărîrea adoptată. În acelaşi timp însă caracterul eterogen, larg reprezentativ, al compunerii organului de conducere colectivă are ca efect faptul că, în mod necesar rolul, pregătirea şi aportul efectiv ale membrilor organului de conducere, în raport cu specificul problemelor analizate, sînt inegale. Desigur nu e vorba de o diferenţiere care să exprime un rol mai mare sau mai mic, superior sau inferior al unui membru faţă de ceilalţi, deoarece ar înlătura însăşi egalitatea poziţiei membrilor în cadrul activităţii organului de conducere, presupunînd în mod logic şi o diferenţiere corespunzătoare a puterii voturilor în adoptarea unei hotărîri. Diferenţierea are un caracter subiectiv, exprimă deosebiri legate de funcţia, de sfera de atribuţii, sau calitatea avute în vedere la desemnarea, numirea sau alegerea unei persoane ca membru în organul de conducere colectivă, precum şi la instituirea prin lege a membrilor de drept. Toţi au obligaţia să-şi aducă din plin contribuţia la soluţionarea problemelor analizate, dar fiecare este ţinut să-şi îndeplinească această obligaţie diferenţiat, în raport cu rolul, pregătirea şi aportul în considerarea cărora el face parte din organul de conducere colectivă. În fond aceasta constituie însuşi conţinutul concret al învestirii sale de drept sau prin efectul numirii, desemnării ori alegerii ca membru al organului de conducere colectivă. Iar diversitatea contribuţiei aşteptate este însăşi raţiunea componenţei larg reprezentative a organului de conducere, în care alături de factori de conducere sau de răspundere pe domenii, fac parte şi reprezentanţi ai organului politic şi organizaţiilor de masă din unitate, reprezentanţi ai colectivelor de muncă, specialişti din afara unităţii. De aceea răspunderea, în principiu, definind consecinţa pe care trebuie să o suporte cel ce încalcă o obligaţie, iar contribuţia pe care sînt abligaţi să o aibă membrii organului de conducere colectivă pentru buna desfăşurare a activităţii acestuia fiind diversificată, răspunderea corespunzătoare ce le revine este inegală. Aceasta nu înseamnă că — aşa cum s-a spus în doctrina de specialitate — fiecare vot dat în colectiv fiind egal „unii s-ar bucura de o relativă impunitate, iar ceilalţi ar fi împovăraţi de o răspundere agravată" [12]. Dimpotrivă, mecanismul răspunderii reflectă conţinutul concret al obligaţiei de participare [13]. Deci, în îndeplinirea obligaţiei de participare, fiecare este ţinut să răspundă — aceasta este o consecinţă a poziţiei de egalitate a membrilor organului de conducere în relaţiile lor reciproce de muncă — dar întrucît contribuţia efectivă ce le revine este diferită, răspunderea corespunzătoare nu poate fi egală. Poziţia de egalitate a membrilor presupune — pentru a se asigura caracterul echitabil al răspunderii — diferenţierea acesteia, în raport de contribuţia pe care o are — sau trebuie să o aibă — fiecare membru al organului de conducere în adoptarea unei hotărîri. Altminteri s-ar ajunge la favorizarea celor care nu şi-au adus aportul pe care trebuia să-l aibă în adoptarea hotărîrii. Mai mult, o răspundere egală dedusă exclusiv din egalitatea voturilor ar crea în favoarea acestora din urmă o zonă relativă de impunitate, deoarece ar însemna că persoana respectivă să aibă în cadrul organului de conducere o răspundere mai mică decît ar avea-o dacă ar fi soluţionat problema de care este legată vinovăţia sa în cadrul atribuţiilor sale curente de serviciu.

Rezultă, deci, că poziţia de egalitate a membrilor organului de conducere colectivă nu numai că nu exclude răspunderea lor diferenţiată, ci o presupune, ca un corolar necesar. Răspunderea membrilor organului de conducere nu este — şi nu poate fi — un mijloc de diminuare a răspunderii personale a fiecărui membru în îndeplinirea funcţiei sau a însărcinării (împuternicirii, calităţii) în virtutea căreia participă la activitatea organului de conducere. După cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului „Organele colective se compun din activişti de partid şi de stat, din oameni ai muncii din diferite sectoare de activitate. Dar în procesul de producţie, fiecare are un rol distinct. Munca colectivă nu poate înlocui răspunderea personală aşa cum răspunderea fiecăruia nu trebuie să ducă în nici un fel la slăbirea, ci la creşterea răspunderii colective. Numai astfel trebuie înţeleasă activitatea organului de conducere colectivă, rolul său în îmbinarea conducerii colective cu răspunderea personală" [14].

În analiza criteriului culpei — care corespunde contribuţiei efective pe care o are şi trebuie să o aibă fiecare membru al organului de conducere — este necesar să abordăm, în continuare, un alt aspect: condiţiile în care se va putea aprecia că un membru al organului de conducere colectivă şi-a adus la îndeplinire sau, dimpotrivă, şi-a încălcat obligaţia de a participa activ la soluţionarea unei anumite probleme. S-ar putea să fi votat o măsură care ulterior s-a dovedit greşită. Prin acest simplu fapt oare răspunderea sa este în mod automat angajată? După cum s-ar putea să se fi abţinut de la vot sau să fi votat împotriva măsurii adoptate cu votul celorlalţi membri. Dacă ulterior hotărîrea astfel luată s-a dovedit de asemenea greşită, abţinerea de la vot sau votul negativ sînt oare suficiente pentru a-l apăra de orice răspundere? Răspunsul la aceste întrebări evident că este esenţial pentru fundamentarea răspunderii membrilor organului de conducere colectivă.

5. În cazul în care s-ar absolutiza criteriul votului, implicit ar însemna ca răspunderea să aparţină numai celor care, prin votul lor, au adoptat hotărîrea. Acest criteriu, pur cauzal, ar exclude deci orice diferenţiere de ordin subiectiv. În acelaşi timp, s-ar putea ajunge la o egalizare a răspunderii: din moment ce votul fiecăruia, prin care s-a adoptat hotărîrea, are aceeaşi valoare, răspunderea, în mod corespunzător, trebuie să fie egală. În fond, astfel s-ar încuraja — în unele cazuri cel puţin — abţinerea de la vot sau votul negativ, pentru eludarea răspunderii, legată exclusiv de votul afirmativ care a condus la adoptarea hotărîrii.

Obiecţiunea principală împotriva absolutizării criteriului votului, pe baza căruia s-a adoptat hotărîrea, în determinarea răspunderii, constă în faptul că un asemenea criteriu fiind pur cauzal nu corespunde caracterului diferenţiat, subiectiv, al contribuţiei pe care fiecare membru al organului de conducere îl are — şi trebuie să-l aibă — în adoptarea hotărîrii. În fond, de importanţă deosebită este formarea convingerii, dezbaterea în cadrul organului de conducere care precede şi fundamentează momentul final al adoptării. Participarea activă a unui membru al organului de conducere la activitatea acestuia nu se exprimă numai prin vot, ci mai ales prin aportul său la analiza problemelor dezbătute, la definirea hotărîrii însăşi, perspectivă în care votul apare ca o consecinţă logică, necesară, a unităţii de voinţă formată în etapa sa pregătitoare. De aceea criteriul votului are un caracter relativ. Prin sine însuşi el nu reprezintă un criteriu suficient pentru ca să se poată deduce, în mod automat, răspunderea sau lipsa de răspundere a unui membru al organului de conducere colectivă în adoptarea unei hotărîri. Numai în măsura în care votul, afirmativ sau negativ, ca şi abţinerea de la vot, au semnificaţia încălcării obligaţiei ce incumbă fiecărui membru al organului de conducere, de a participa activ la activitatea acestuia, numai în măsura în

---

[12]) Mihail Eliescu, op. cit., p. 242.

[13]) Nu avem în vedere, în această caracterizare, îndatoririle cu caracter general, nediferenţiate, cum ar fi de a nu lipsi de la şedinţe, de a-şi expune punctul de vedere etc. ci contribuţia pe care fiecare membru trebuie să o aibă la dezbaterea şi adoptarea hotărîrii, în raport cu care înseşi aceste îndatoriri generale apar ca subsecvente şi implicate.

[14]) Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de maşini grele Bucureşti, „Scînteia" din 18 februarie 1978.

care votul sau abținerea de la vot sînt relevante sub aspectul criteriului subiectiv, al vinovăției, ele pot fi reținute în fundamentarea răspunderii sau lipsei de răspundere a unui membru al organului de conducere. Deci votul — afirmativ sau negativ — ca și abținerea de la vot, reprezintă criterii pentru stabilirea răspunderii sau lipsei de răspundere — și încă criterii de bază, deoarece prin jocul lor hotărîrea însăși a fost adoptată — care nu au, însă, un caracter pur cauzal, obiectiv, ci își află deplina semnificație în raport cu contribuția diferențiată pe care fiecare membru al organului de conducere trebuie să o aibă în realizarea obligației sale de a participa activ la soluționarea problemelor dezbătute.

În acest sens votul prin care hotărîrea a fost adoptată este important în determinarea vinovăției. Numai în măsura în care însă votul afirmativ este expresia unei atitudini culpabile, a vinovăției în adoptarea unei soluții greșite, a neglijenței, ușurinței sau — într-un caz extrem — a relei credințe (dolului) în luarea unei hotărîri, acesta conduce la angajarea răspunderii. Astfel i se poate imputa unui membru al organului de conducere colectivă faptul că votul său are semnificația unei culpe deoarece, deși nu a cunoscut că hotărîrea era greșită și nici nu a urmărit în mod special ca ea să fie adoptată, ar fi trebuit să-și dea seama de caracterul eronat al măsurilor pe care le cuprinde sau, deși a cunoscut că aceste măsuri sînt nejustificate, a urmărit adoptarea hotărîrii sperînd, în mod ușuratic, că urmările negative corespunzătoare nu se vor produce ; de asemenea, răspunderea membrului organului de conducere colectivă poate să rezulte și din faptul că a votat adoptarea hotărîrii deși a cunoscut că este greșită și a acceptat sau, în caz de rea-credință, a urmărit producerea urmărilor negative ; desigur aceste din urmă ipoteze, care prezintă o gravitate deosebită, au un caracter cu totul de excepție, mai mult teoretic, deoarece însuși profilul social-politic și moral al membrilor ce compun organul de conducere, ca și sistemul de lucru în cadrul acestui organ, reprezintă garanții puternice a bunei credințe și a temeiniciei dezbaterilor în adoptarea unei hotărîri.

O semnificație asemănătoare o poate avea și votul negativ sau abținerea de la vot. Acestea nu reprezintă cauze de exonerare de răspundere care acționează în mod automat, așa cum ar constitui-o dacă criteriul votului ar fi pur cauzal. Am văzut, însă, că votul își află deplină semnificație — sub aspectul răspunderii — numai ca expresie posibilă a unei atitudini culpabile. De aceea chiar în prezența unui vot negativ sau a abținerii de la vot un membru al organului de conducere colectivă își poate angaja răspunderea în adoptarea unei anumite hotărîri în cazul în care se poate reține că opoziția sau abținerea sa reprezintă o încălcare a obligației ce îi revine de a participa activ la soluționarea problemelor dezbătute și deci are semnificația unei atitudini culpabile, a unei fapte săvîrșite cu vinovăție.

6. Îndeosebi sub acest din urmă aspect, pentru analiza specificului atitudinii subiective, a culpei, în fundamentarea răspunderii membrilor organului de conducere colectivă, semnificativ este un alt criteriu, al funcției și respectiv calității în virtutea căruia o persoană participă la activitatea organului de conducere.

Potrivit art. 33, 34 și 44 din Legea nr. 5/1978, din compunerea organului de conducere colectivă fac parte membrii de drept, ca urmare a îndeplinirii unei anumite funcții, cum este directorul, directorii adjuncți etc. sau a unei anumite calități, cum este secretarul organizației de bază, președintele comitetului sindicatului, secretarul organizației U.T.C. etc., precum și membrii numiți sau aleși. Deci, în esență, membrii organului de conducere colectivă fac parte din compunerea acestuia fie în virtutea unei funcții, fie a unei anumite calități.

Ținînd seama de criteriul funcției, rezultă că acei membri ai organului de conducere colectivă care participă la activitatea acestuia în virtutea funcției în care sînt încadrați, fie că sînt membri de drept, fie că sînt numiți, cum este directorul și adjuncții săi, șefii unor compartimente de muncă numiți, potrivit legii, în compunerea organului de conducere etc., le revin în cadrul organului de conducere colectivă obligația de a contribui la adoptarea celor mai corespunzătoare hotărîri în problemele care intră în profilul funcției ce o dețin. Aceasta nu înseamnă că ar putea adopta o atitudine pasivă față de orice alte probleme ce fac obiectul dezbaterii organului de conducere colectivă în afara celor care intră în sfera de atribuții corespunzătoare funcției îndeplinite. Dimpotrivă, le incumbă, în general, obligația de a avea un rol activ. Dar aprecierea măsurii în care se poate reține că un membru al organului de conducere a avut o atitudine neglijentă, pentru că nu a cunoscut caracterul greșit al soluțiilor adoptate, deși ar fi trebuit să-l cunoască sau o atitudine ușuratică, deoarece deși a cunoscut că soluția ar putea fi greșită a sperat în mod nejustificat că urmările negative nu se vor produce și, cu atît mai mult, aprecierea măsurii în care se poate reține că a acceptat producerea acestor urmări sau chiar că a urmărit ca ele să se producă, deci aprecierea vinovăției în luarea unei hotărîri greșite se face ținîndu-se seama de sfera de atribuții și răspunderi corespunzătoare funcției îndeplinite. Este firească această soluție cît timp participarea a însăși persoanei respective la activitatea organului de conducere colectivă este pe temeiul, mai exact în considerarea funcției pe care o îndeplinește. Răspunderea corespunzătoare funcției se extinde, astfel, și asupra activității realizate tocmai în considerarea acestei funcții în cadrul organului de conducere colectivă. Caracterul unitar al răspunderii este dictat de însăși nediferențierea, în esență, a rolului și contribuției pe care membrul organului de conducere le are sau, în orice caz, trebuia să le aibă în cadrul colectivului de muncă unde este încadrat. El corespunde competenței sale profesionale și deci posibilității efective de care dispune, în domeniul său de specialitate, de a asigura adoptarea celei mai corespunzătoare soluții.

În același sens, art. 73 (1) din Codul muncii, fără a face deosebire după cum conducătorii de unități și alte cadre de conducere își desfășoară activitatea în cadrul sau în afara organului de conducere colectivă, prevede că la încadrarea lor în muncă, pe lîngă clauzele specifice, contractul de muncă va cuprinde angajamentul și răspunderea ce le revine de a păstra, apăra și valorifica la nivel superior bunurile încredințate, de a restitui — la termenele și în condițiile legii — valoarea mijloacelor materiale pe care statul le-a pus la dispoziția colectivului de muncă pe care îl conduc, de a preda, atunci cînd va fi cazul, fondurile materiale și bănești de care răspund, de a lua măsurile necesare pentru buna gospodărire a unității, pentru introducerea tehnicii noi și a tehnologiilor avansate și pentru creșterea eficienței economice a întregii activități.

De asemenea, art. 3 (3) din Legea nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv prevede că în calitate de organ de specialitate, conducătorul compartimentului cu atribuții financiar-contabile, respectiv contabilul șef, răspunde și în cadrul organelor de conducere colectivă de respectarea normelor legale în domeniul său de activitate și are obligația de a acționa ferm pentru obținerea unei eficiențe maxime, înainte de luarea deciziilor.

În ce privește conducătorul unității, art. 229 din Legea finanțelor, nr. 9/1972, prevede că la numirea în funcție conducătorul unității preia răspunderea administrării patrimoniului încredințat de stat, asumîndu-și prin contract angajamentul și răspunderea de a gospodări cu grijă și eficient și de a dezvolta mijloacele materiale și bănești ale unității. Rezultă că această răspundere revine conducătorului pentru rezultatele obținute în fiecare domeniu cît și pe ansamblul unității, indiferent de faptul că activitatea pe care o desfășoară este în cadrul sau în afara organului de conducere colectivă. Tocmai de aceea, potrivti art. 54 din Legea nr. 5/1978, în cazul în care președintele sau prim-vicepreședintele consiliului oamenilor muncii de la întreprindere — funcție îndeplinită conform art. 33 de secretarul organizației de partid și de director — sau, după caz, președintele sau vicepreședintele

consiliului oamenilor muncii de la centrală — funcții îndeplinite potrivit art. 44 de asemenea de director, secretarul organizației de bază sau director adjunct — au păreri diferite față de majoritatea membrilor consiliului, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune organului ierarhic superior pentru a decide. Dacă divergența intervine între președinte — care este directorul unității, după cum se prevede la art. 36 pentru întreprinderi respectiv art. 47 pentru centrale — și majoritatea membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune consiliului oamenilor muncii pentru a decide.

Referirea la secretarul organizației de bază în calitate de președinte al consiliului oamenilor muncii din întreprinderi are în vedere faptul că activitate a acestuia de asemenea privește ansamblul unității. De această dată răspunderea nu mai este legată de sfera de atribuții corespunzătoare funcției în care este încadrat membrul organului de conducere. Participarea sa la activitatea organului de conducere este în temeiul și în considerarea calității sale de secretar al organizației de bază. După cum și participarea președintelui comitetului sindicatului, a secretarului organizației U.T.C., a președintei comisiei de femei etc. este de asemenea în considerarea calității pe care o îndeplinesc și nu a funcției în care sînt încadrați. De asemenea, reprezentanții oamenilor muncii fac parte din organul de conducere colectivă în virtutea alegerii lor de către adunarea generală a oamenilor muncii, iar specialiștii de înaltă calificare și oamenii de știință, în virtutea acestor calități, care au stat la baza numirii lor în organul de conducere cu acordul — dacă sînt din afara unității — a conducerii unității din care fac parte.

În toate aceste cazuri răspunderea corespunzătoare funcției este disociată de răspunderea corespunzătoare calității în considerarea căreia persoana respectivă are calitatea de membru al organului de conducere. Pentru activitatea depusă în cadrul organului de conducere, persoana în cauză răspunde în raport de sarcinile ce îi revin potrivit calității îndeplinite.

7. Din combinarea celor două criterii de determinare a culpei — criteriul votului și cel al funcției sau calității îndeplinite — rezultă unele implicații care exprimă cel mai semnificativ specificitatea răspunderii membrilor organelor de conducere colectivă.

a) Răspunderea în caz de nonparticipare

După cum s-a arătat, răspunderea membrului organului de conducere colectivă rezultă din încălcarea cu vinovăție a obligației ce îi revine de a participa activ la soluționarea problemelor ce fac obiectul dezbaterii organului respectiv.

Neîndeplinirea acestei obligații poate să rezulte și dintr-un fapt negativ: lipsa de la ședința organului de conducere sau abținerea de la vot. In asemenea situații obligația de participare nu a fost realizată fie datorită absenței persoanei în cauză de la dezbateri și deliberare, fie datorită refuzului acesteia de a-și exprima votul — pozitiv sau negativ —, necesar pentru adoptarea hotărîrii. Esența obligației de participare la activitatea organului de conducere colectivă fiind dată de realizarea, la nivelul organului respectiv, a funcției de conducere în unitate, absența sau abținerea de la vot are semnificația unui act de abdicare a membrului organului de conducere de la exercitarea acestei funcții. Și totuși s-ar putea susține că tocmai datorită unei astfel de semnificații nu există o legătură cauzală între lipsa sau abținerea de la vot și hotărîre. Obiecțiunea, dacă ar fi întemeiată, ar înlătura orice formă de răspundere a membrului organului de conducere colectivă, iar lipsa sau abținerea de la vot ar constitui cauze absolute de exonerare automată de răspundere. O asemenea caracterizare ar fi justificată în cazul în care criteriul votului ar avea o valoare absolută, obiectivă. Deoarece însă, după cum s-a arătat, criteriul votului are o valoare relativă, semnificativă numai sub raportul laturii subiective a faptei, implicit lipsa sau abținerea de la vot reprezintă cauze relative de neräspundere. Ele constituie, după opinia noastră, simple prezumții de neräspundere iuris tantum, întrucît prezumă inexistența legăturii cauzale cît timp nu se poate reține o culpă în sarcina persoanei respective. De aceea absența sau abținerea de la vot pot antrena răspunderea membrului organului de conducere colectivă dacă se poate reține o faptă săvîrșită din culpă. Numai astfel, reprezentînd un caz de neexecutare a obligației de participare, constituie, în același timp, o încălcare a acestei obligații. Și întrucît, de principiu, dovada culpei într-un litigiu de muncă este în sarcina unității, rezultă că vinovăția nu poate fi prezumată din simplul fapt al lipsei sau abținerii de la vot. Astfel, lipsa sau abținerea justificate înlătură culpa, cum ar fi împrejurarea că membrul organului de conducere colectivă este în concediu de boală sau de odihnă, este plecat în delegație — fără a se putea reține că și-a „aranjat" în mod intenționat plecarea tocmai în zilele cînd avea loc ședința organului de conducere — sau faptul că se abține de la vot întrucît consideră, în mod întemeiat, că ar trebui completată argumentarea soluției propuse sau că vor trebui prezentate și alte ipoteze, obiecțiuni neinsușite de cei ce au adoptat hotărîrea. În asemenea situații absența sau abținerea de la vot nu reprezintă o încălcare a obligației de participare și deci au valoarea unor cauze de exonerare de răspundere prezumînd inexistența unei legături cauzale între faptă și hotărîrea dată. În schimb, dacă se poate reține că prin lipsa sau abținerea de la vot membrul organului de conducere a urmărit să nu se angajeze în adoptarea unei soluții, a căutat să „fugă de răspunderea ce îi revine" în soluționarea problemelor dezbătute, rezultă implicit că fapta îi este imputabilă ca o încălcare a obligației de participare activă la activitatea organului de conducere colectivă din care face parte. Intre lipsa aportului său — în asemenea condiții — și hotărîrea dată intervine o legătură de cauzalitate, deoarece hotărîrea fiind greșită — prin ipoteză — poate nu ar fi fost adoptată dacă motivele care l-au determinat să se sustragă de la îndeplinirea obligației de participare ar fi făcut obiectul dezbaterii în organul de conducere colectivă.

Oarecum asemănătoare este și răspunderea pentru votul negativ. Spre deosebire de ipoteza anterioară, votul negativ nu are semnificația unui act de abdicare de la exercitarea funcției de conducere în cadrul unității. Dimpotrivă — ca și votul afirmativ, — el este expresia aducerii la îndeplinire a acestei funcții. Și totuși, în anumite limite, chiar votul negativ poate antrena răspunderea membrului organului de conducere colectivă. Obligația de participare impune ca membrul organului de conducere să aibă o atitudine activă, atît pentru stabilirea unei anumite soluții, cît și pentru combaterea ei. Îndeplinirea obligației de participare presupune ca fiecare membru, ținînd seama de rolul ce îi revine în cadrul organului de conducere colectivă, să-și aducă din plin contribuția la soluționarea corespunzătoare a problemelor, fie prin respingerea, fie prin adoptarea soluției propuse. De aceea, în cazul în care votul negativ este nejustificat, fără nici o argumentare, adică nu reprezintă expresia și consecința logică a unei atitudini active de opoziție la adoptarea soluției ce a făcut obiectul hotărîrii, el nu are ca efect înlăturarea răspunderii membrului organului de conducere colectivă, ci dimpotrivă poate angaja răspunderea acestuia, poate avea semnificația unei fapte săvîrșite cu vinovăție, de încălcare a obligației de participare. Desigur, soluția contrară celei adoptate poate să fi făcut obiectul dezbaterii. În acest caz, nu este necesar ca în mod formal fiecare membru care a votat negativ să repete argumentarea făcută. Ralierea la această argumentare și votul negativ corespunzător sînt suficiente. Ceea ce este însă imputabil și deci poate angaja răspunderea membrului organului de conducere este votul negativ nejustificat, neargumentat, prin care s-a urmărit numai eludarea răspunderii în soluționarea problemelor dezbătute, neangajarea în adoptarea unei anumite soluții. In asemenea, condiții, votul negativ fiind expresia unei atitudini de „fugă de răspundere",

între hotărîrea dată — prin ipoteză greşită — şi această atitudine intervine o legătură de cauzalitate, întrucît poate soluţia ce a făcut obiectul hotărîrii nu ar fi fost adoptată dacă motivele care l-au determinat pe membrul organului de conducere colectivă să voteze negativ ar fi făcut obiectul dezbaterii în organul de conducere.

Cele arătate cu privire la condiţiile în care lipsa sau abţinerea de la vot ca şi votul negativ înlătură ori, dimpotrivă, angajează răspunderea membrului organului de conducere colectivă trebuie circumstanţiate şi în raport cu cel de al doilea criteriu de stabilire a culpei : funcţia sau calitatea în virtutea cărora membrul organului de conducere colectivă participă la activitatea acestuia. Cu alte cuvinte, aprecierea atitudinii sale este necesar a fi făcută ţinîndu-se seama şi de sfera atribuţiilor corespunzătoare funcţiei pe care o îndeplineşte precum şi, după caz, a sarcinilor ce îi revin potrivit calităţii pe care o are, întrucît însăşi obligaţia de participare pe care a încălcat-o şi, implicit, culpa ce i s-ar putea pune în sarcină, sînt nemijlocit legate de aceste determinante.

În fine, este necesar să ne oprim asupra unei obiecţiuni referitoare la răspunderea în caz de nonparticipare, de natură să înlăture de plano această răspundere. „Cei care au votat contra deciziei care constituie faptă ilicită, ori s-au abţinut de la vot, ori nu au luat parte la votare, nu sînt chemaţi a răspunde. Nimeni nu poate răspunde delictual — în principiu — decît pentru fapta proprie. Răspunderea pentru altul nu se prezumă. Ea trebuie să fie prevăzută anume, de o dispoziţie legală, care aici lipseşte" [15]. În condiţiile în care considerăm că ar putea fi anagajată răspunderea în ipotezele analizate obiecţiunea arătată nu-şi mai găseşte aplicare. Răspunderea în caz de nonparticipare din culpă este o modalitate de răspundere pentru fapta proprie, întrucît rezultă din încălcarea obligaţiei de participare în condiţii în care se poate reţine că dacă membrul organului de conducere colectivă şi-ar fi adus la îndeplinire această obligaţie hotărîrea nu ar fi fost luată.

b) Forme specifice de răspundere

Specificului participării şi implicit al vinovăţiei posibile în adoptarea unei hotărîri greşite, caracteristice membrilor organelor de conducere colectivă, le corespund şi unele forme „sui generis" de răspundere.

Reprezentanţii oamenilor muncii aleşi la adunarea generală a oamenilor muncii pot fi revocaţi, potrivit art. 63 lit. m din Legea nr. 5/1978, în cazul în care nu au desfăşurat o activitate corespunzătoare. Revocarea constituie astfel o sancţiune aplicată membrului organului de conducere care participă la activitatea acestui organ în calitate de reprezentant al oamenilor muncii, pentru neîndeplinirea sarcinilor ce îi reveneau în virtutea unei asemenea calităţi.

De asemenea, potrivit art. 71, dacă adunarea generală consideră nesatisfăcătoare activitatea consiliului oamenilor muncii sau a unor membri ai acestuia, conducerea organului căruia îi este subordonată unitatea este obligată să analizeze cauzele şi în termen de 15 zile să ia măsurile necesare care pot ajunge pînă la înlocuirea acelor membri care au desfăşurat o activitate necorespunzătoare. Înlocuirea unui membru al organului de conducere colectivă reprezintă o altă formă specifică de sancţiune, aplicată de conducerea organului ierarhic superior, pe baza hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii, faţă de oricare din membrii organului de conducere colectivă care a desfăşurat o activitate necorespunzătoare, cu excepţia reprezentanţilor oamenilor muncii a căror înlocuire — prin efectul revocării — din componenţa organului de conducere este în competenţa a însăşi adunării generale. În ce priveşte membrii organului de conducere care fac parte din compunerea acestuia în virtutea calităţii pe care o au în cadrul unor organizaţii de masă (sindicat, U.T.C., femei etc.) considerăm că înlocuirea lor trebuie corelată şi cu hotărîrea luată în cadrul acelor organizaţii deoarece, prin ipoteză, în locul lor nu ar putea fi numită o altă persoană care nu îndeplineşte o asemenea calitate iar componenţa organului de conducere colectivă nu este legală fără o asemenea participare. În cazul altor persoane, însă, considerăm că, întemeindu-se pe hotărîrea adunării generale, conducerea organului căruia îi este subordonată unitatea va putea dispune, pînă la înlocuirea lor efectivă, ca acestea să nu mai participe la activitatea organului de conducere colectivă, deoarece soluţia contrară ar contraveni hotărîrii adunării generale, în executarea căreia conducerea organului ierarhic superior a luat măsura înlocuirii. În fond înlocuirea unui membru al organului de conducere se realizează prin două momente : îndepărtarea aceluia necorespunzător şi numirea altuia în locul său. Aceste momente pot fi succesive sau concomitente. De aceea, în cazul unor asemenea membrii, măsura îndepărtării ar putea fi luată — cu titlu tranzitoriu şi vremelnic — pînă la numirea în funcţie a unei persoane sau, pentru specialiştii din afara unităţii, pînă la obţinerea acordului prevăzut de art. 33 lit. f şi 44 lit. d în vederea desemnării altui specialist. După cum, în ipoteza în care cel îndepărtat are înlocuitor de drept, tot cu titlu tranzitoriu şi vremelnic, conducerea organului ierarhic superior îl va putea numi pe acesta în compunerea organului de conducere colectivă pînă la încadrarea titularului funcţiei.

Faţă de membrii numiţi în compunerea organului de conducere colectivă de către organul ierarhic superior, acesta poate dispune îndepărtarea lor chiar fără o hotărîre prealabilă a adunării generale. Este o consecinţă ce rezultă din faptul că, în virtutea competenţei sale, organul ierarhic superior poate reveni oricînd asupra numirii făcute, ca urmare a activităţii necorespunzătoare desfăşurate de persoanele în cauză.

Excluderea din compunerea organului de conducere colectivă poate fi şi ca urmare a aplicării unor sancţiuni disciplinare cum ar fi desfacerea disciplinară a contractului de muncă. De această dată măsura apare ca o consecinţă. Este o consecinţă specifică care, însă, nu conferă un caracter specific sancţiunii disciplinare însăşi.

c) Răspunderea materială a membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii.

Potrivit art. 38 şi 49 din Legea nr. 5/1978 membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii le revine răspunderea materială colectivă pentru pagubele cauzate unităţii din vina lor prin hotărîrile adoptate. În continuare, textul de lege prevede că răspunderea membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii pentru hotărîrile adoptate nu exclude răspunderea directorului şi contabilului şef, angajarea cheltuielilor materiale şi băneşti ale unităţii făcîndu-se, potrivit legii, numai de către aceştia.

Răspunderea materială a membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii este fundamentată pe criteriul funcţiei în stabilirea vinovăţiei legate de adoptarea unei hotărîri prin care s-a cauzat o pagubă unităţii. Potrivit art. 36 alin. 2, la întreprinderi biroul executiv este alcătuit din director, directorii adjuncţi sau, după caz, inginerul şef, contabilul şef, precum şi alte cadre de conducere şi specialişti din cadrul întreprinderii, numiţi de consiliul oamenilor muncii din rîndul membrilor săi, iar potrivit art. 47, la centrale biroul executiv este alcătuit din directorul general, directorii centralei, alte cadre de conducere şi specialişti din cadrul acesteia. Ţinînd seama de această componenţă, în raport de sfera de atribuţii corespunzătoare funcţiei îndeplinite, rezultă că — după cum prevede de altfel alin. 1 al art. 38 — membrii biroului executiv al consiliului oamenilor muncii răspund pentru buna gospodărire şi folosire a tuturor mijloacelor materiale şi financiare ale unităţii şi respectarea prevederilor legale în adoptarea hotărîrilor. De asemenea, astfel este fundamentată şi răspunderea specială a directorului şi contabilului şef, în considerarea faptului că sfera decizională a atribuţiilor ce le revin acoperă întreg domeniul de activitate al unităţii şi că, potrivit legii, angajarea cheltuielilor materiale şi băneşti, de orice fel, ale unităţii se face de către aceştia. De altfel, după cum se

[15] Mihai Eliescu, op. cit, p. 241..

prevede sintetic în alin. ultim al art. 38, directorul şi contabilul şef răspund de respectarea disciplinei de plan, contractuale şi financiare, de luarea măsurilor pentru asigurarea integrităţii avutului obştesc, dezvoltarea şi gospodărirea eficientă a bunurilor încredinţate, fiind obligaţi să refuze, în condiţiile legii, orice operaţie patrimonială care contravine dispoziţiilor legale.

Desigur, în raport de criteriul funcţiei îndeplinite, vinovăţia şi implicit răspunderea materială sînt diferenţiate, deoarece însăşi contribuţia membrilor biroului executiv la adoptarea unei hotăriri prin care s-a cauzat o pagubă unităţii, sînt diferite : una este culpa responsabilului sau specialistului de domeniu — evident mai gravă — şi alta vinovăţia altui membru al biroului executiv, în dezbaterea şi în deliberarea soluţiei adoptate. Este o consecinţă a competenţei profesionale şi responsabilităţii diversificate ce revin memorilor biroului executiv în colectivul de muncă al unităţii, în raport de funcţia ce o deţin. De asemenea, este o consecinţă a caracterului unitar al răspunderii în raport de funcţia îndeplinită, atît pentru activitatea desfăşurată în cadrul, cît şi în afara organului de conducere, în virtutea acestei funcţii. Este necesar însă de precizat că cele arătate cu privire la răspunderea materială diferenţiată a membrilor biroului executiv nu reprezintă, în nici un fel, o justificare a concentrării răspunderii numai în sarcina unora — a responsabilului sau specialistului de domeniu, directorului, contabilului şef etc. — şi exonerării celorlalţi de răspunderea materială ce le revine mai ales că, potrivit legii, răspunderea însăşi are un caracter colectiv. Precizările făcute au căutat să evidenţieze numai criteriile generale de apreciere a culpei membrilor biroului executiv în raport cu funcţia îndeplinită de fiecare membru în parte.

Răspunderea materială a membrilor biroului executiv este — potrivit art. 38 alin. 2 — o răspundere colectivă. Acest caracter „colectiv" al răspunderii nu caracterizează o formă specifică, diferită de răspunderea reglementată de Codul muncii pentru pagubele aduse avutului obştesc de persoanele încadrate în muncă, din vina lor şi în legătură cu munca lor, după cum se prevede la art. 102 din acest cod. Este o consecinţă a faptului că prin lege nu s-a instituit un regim juridic propriu pentru răspunderea materială a membrilor biroului executiv. De aceea considerăm că prin caracterizarea răspunderii ca fiind colectivă s-au avut în vedere următoarele aspecte :

— răspunderea materială a membrilor biroului executiv rezultă dintr-un fapt colectiv, dezbaterea şi adoptarea în comun a unei hotăriri prin care s-a cauzat o pagubă în patrimoniul unităţii ; această trăsătură a faptei prejudiciabile este importantă atît pentru caracterizarea vinovăţiei membrilor cît şi, mai ales, din alt punct de vedere : s-ar putea ca hotărîrea greşită să fi fost luată din cauza insuficienţei sau caracterului eronat al materialelor supuse dezbaterii ; în acest caz culpabilitatea se situează în sfera pregătirii deciziei şi nu a adoptării ei; în conexitatea legăturilor cauzale succesive care au condus la stabilirea soluţiei păgubitoare semnificativă pe planul răspunderii este, în această ipoteză, activitatea de pregătire a materialelor supuse dezbaterii organului de conducere colectivă ; de aceea, hotărîrea deşi prejudiciabilă nu angajează răspunderea membrilor organului de conducere, ci a celor care nu au asigurat corectitudinea şi caracterul complet al informaţiilor necesare pentru adoptarea unei hotăriri legale şi temeinice ; cu alte cuvinte, în faţa unei hotăriri greşite este necesar, în toate cazurile, să se analizeze, dacă culpabilitatea se situează în sfera de activităţi ce alcătuiesc, privite în ansamblul lor, faptul colectiv al organului de conducere sau, dimpotrivă, în etapa premergătoare, în care regăsim faptele proprii ale celor ce au pregătit dezbaterile :

— temeiul juridic al răspunderii, la care trimit dispoziţiile art. 38 din Legea nr. 5/1978, sînt prevederile art. 105 din Codul muncii, referitoare la răspunderea materială în cazul producerii unei pagube de către mai multe persoane; în mod corespunzător rezultă că răspunderea membrilor biroului executiv a căror vinovăţie a fost reţinută în legătură cu hotărîrea adoptată se stabileşte ţinîndu-se seama de măsura în care au contribuit la provocarea daunei, iar dacă această contribuţie nu poate fi determinată, proporţional cu retribuţia lor tarifară de încadrare.

Un alt aspect, privind de această dată întinderea răspunderii materiale a membrilor biroului executiv, este legat de relaţia dintre această răspundere şi aceea a persoanelor care au executat hotărîrea şi care aveau totodată, obligaţia să exercite controlul preventiv asupra actului de executare sau, în ce priveşte pe director şi contabilul şef, să nu angajeze o cheltuială materială prejudiciabilă, chiar dacă aceasta fusese hotărîră de organul de conducere.

Considerăm că hotărîrea luată nu absolvă de răspundere pe cei care, potrivit legii, erau obligaţi să sesizeze netemeinicia sau nelegalitatea măsurii adoptate. În discuţie nu e situaţia în care paguba a fost cauzată exclusiv de actul de executare a hotăririi deoarece, prin ipoteză, nu se poate reţine nici o culpă, în acest caz, organului de conducere colectivă, iar vinovăţia aparţine numai organului care a dispus sau a îndeplinit actul de executare.

Dar chiar dacă hotărîrea însăşi este greşită considerăm că ea nu absolvă de răspundere pe director, contabil şef sau organele de control preventiv. Directorul, sesizînd poate ulterior, după adoptare, caracterul nelegal al măsurilor stabilite le poate repune operativ în dezbaterea biroului executiv, în condiţiile art. 55 alin. 2 din Legea nr. 5/1978. De asemenea, contabilul şef — chiar dacă în cadrul dezbaterilor ce au avut loc nu a reuşit să convingă pe membrii biroului executiv asupra punctului său de vedere — în cazul în care consideră că măsurile adoptate sînt totuşi nelegale sau neeconomice, are obligaţia să pună în aplicare dispoziţiile Legii nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv. Neaducerea la îndeplinire a acestor obligaţii considerăm că antrenează şi răspunderea organelor de execuţie, iar culpabilitatea acestora este cu atît mai gravă cînd persoanele respective fac parte din însăşi compunerea biroului executiv.

Un ultim aspect asupra căruia vrem să ne oprim în încheiere : ce semnificaţie are reglementarea exclusiv a răspunderii membrilor biroului executiv cu privire la răspunderea patrimonială a membrilor consiliului oamenilor muncii ? Pînă la recenta instituire prin art. 38 şi 49 din Legea nr. 5/1978 a răspunderii materiale a membrilor biroului executiv, în lipsa unei prevederi specifice, răspunderea patrimonială a membrilor organului de conducere colectivă era analizată — fără a se distinge între consiliul oamenilor muncii şi biroul său executiv — ca o formă de răspundere fie de drept civil, fie de drept muncitoresc. Evident că reglementîndu-se răspunderea de drept muncitoresc numai pentru membrii biroului executiv, implicit rezultă că pentru membrii consiliului oamenilor muncii, în totalitatea lor, această formă de răspundere nu este aplicabilă.

Înseamnă deci că răspunderea membrilor consiliului oamenilor muncii este de natură civilă sau că aceştia nu ar răspunde pentru eventualele pagube produse prin hotărîrile pe care le-au adoptat [16] ?

Sîntem de părere că răspunderea civilă a membrilor consiliului oamenilor munci nu poate fi reţinută pentru următoarele motive :

— ar însemna, dacă am considera că răspunderea patrimonială a membrilor consiliului oamenilor muncii este de natură civilă, întrucît răspunderea civilă are un regim mai aspru decît acela reglementat de Codul mun-

[16] În general, ca efect al determinării mai precise a atribuţiilor organelor de conducere colectivă, consiliului oamenilor muncii îi revin atribuţii cu caracter general, care nu sînt susceptibile de a conduce la adoptarea unei hotăriri ce putea cauza, prin ea însăşi, o pagubă unităţii. O asemenea pagubă s-ar putea produce de regulă, numai printr-un act de executare a hotăririi C.O.M. Totuşi, în unele cazuri şi consiliul oamenilor muncii ar putea adopta o hotărîre susceptibilă de a prejudicia patrimoniul unităţii cum ar fi în ipoteza în care, pe temeiul art. 54 alin. 3 din Legea nr. 5/1978, decide în caz de divergenţă între preşedintele biroului executiv şi majoritatea membrilor acestuia.

cii, ca acestora să le incumbe o răspundere mai gravă decît a membrilor biroului executiv care, potrivit art. 38, este de drept muncitoresc ; o asemenea consecință apare, însă, ca nejustificată ;

— însăși membrilor biroului executiv ar însemna să le revină atît o răspundere de drept muncitoresc, pentru hotărîrile păgubitoare adoptate de biroul executiv, cît și de drept civil pentru hotărîrile consiliului oamenilor muncii din care fac parte, deși, prin natura lor, amîndouă aceste tipuri de hotărîri sînt de același fel, ceea de asemenea este nejustificat ;

— în orice caz, pentru director răspunderea nu poate fi decît de drept muncitoresc, așa cum rezultă din interpretarea art. 8 alin. 1 lit. d din Legea nr. 2/1973 ; pe cale de consecință, așa cum s-a arătat în literatura juridică de specialitate, „dacă răspunderea conducătorului unității, organ unipersonal al persoanei juridice, este reglementată expres ca o răspundere materială, ar fi foarte greu să concepem drept civilă răspunderea membrilor organelor de conducere colectivă [17] ;

— răspunderea membrilor organelor de conducere, fără a deosebi între consiliul oamenilor muncii și biroul executiv, are un caracter unitar, întrucît natura juridică și poziția membrilor în cadrul acestor organe este aceeași, ceea ce exclude posibilitatea ca membrii consiliului oamenilor muncii să răspundă potrivit Codului civil, iar membrii biroului executiv potrivit Codului muncii ;

— după cum s-a arătat, raporturile dintre membrii consiliului oamenilor muncii sînt raporturi de muncă, astfel încît, implicit, răspunderea acestora nu poate fi de drept civil.

În același timp, însă, nu este admisibilă nici teza impunității membrilor consiliului oamenilor muncii, fără nici o distincție, întrucît, de principiu, răspunderea însoțește — și în acest sens configurează — dreptul de decizie însuși. Tocmai de aceea, considerăm că răspunderea materială a membrilor biroului executiv pentru adoptarea unei hotărîri de către biroul executiv le revine acestora și în cazul hotărîrilor adoptate de consiliul oamenilor muncii prin care s-a produs o pagubă unității. Interpretarea contrară, potrivit căreia răspunderea ar fi legată numai de hotărîrile adoptate de biroul executiv este nejustificată, nu numai pentru că membrii biroului executiv fac parte și din compunerea consiliului oamenilor muncii, potrivit art. 36 alin. 2 și 47, astfel încît aceleași rațiuni care fundamentează răspunderea lor materială în cadrul biroului executiv se regăsesc și în ipoteza în care participă la deliberarea unei hotărîri în cadrul consiliului oamenilor muncii, dar și pentru că activitatea pe care o desfășoară în cadrul consiliului oamenilor muncii nu poate fi pentru ei o cauză de neră spundere. De altfel, una din atribuțiile biroului executiv constă tocmai în aducerea la îndeplinire a hotărîrilor consiliului oamenilor muncii. Or, este de neconceput ca membrii biroului executiv să răspundă material numai pentru hotărîrile acestuia, luate în îndeplinirea unei hotărîri — prin ipoteză prejudiciabilă — a consiliului oamenilor muncii, în condițiile în care au participat chiar la adoptarea hotărîrii consiliului oamenilor muncii pe care o execută. Deci, rezultă, că și în cadrul consiliului oamenilor muncii răspunderea materială este legată de criteriul funcției în determinarea vinovăției, asigurînd astfel caracterul unitar al răspunderii ce revine unei persoane, prin efectul încadrării sale într-o anumită funcție, pentru activitatea desfășurată atît în cadrul, cît și în afara organului de conducere. Rezultă, totodată, că ceilalți membri ai consiliului oamenilor muncii, care nu fac parte și din biroul executiv nu răspund material. Este o consecință de asemenea a criteriului calității și funcției în virtutea cărora membrul participă la activitatea organului de conducere, întrucît membrii consiliului de conducere care nu au și calitatea de membrii în biroul executiv, nu fac parte din sfera persoanelor care, pe baza art. 72 din Codul muncii, răspund, sub aspect juridic, potrivit angajamentului asumat la încheierea contractului de muncă, „de a păstra, apăra și valorifica la nivel superior bunurile încredințate ; de a restitui — la termenele și în condițiile legii — valoarea mijloacelor materiale pe care statul le-a pus la dispoziția colectivului de muncă pe care îl conduc ; de a preda, atunci cînd va fi cazul, fondurile materiale și bănești de care răspund ; de a lua măsurile necesare pentru buna gospodărire a unității, pentru introducerea tehnicii noi și a tehnologiilor avansate și creșterea eficienței economice a întregii activități".

Răspunderea membrilor biroului executiv este legată de faptul că acesta realizează — așa cum se prevede la art. 53 — conducerea colectivă a activității operative a unității, spre deosebire de consiliul oamenilor muncii care — așa cum rezultă din atribuțiile ce îi revin potrivit art. 35 și 46 — asigură conducerea generală. De aceea, în cazul în care consiliul oamenilor muncii, fie prin soluționarea unei divergențe, fie ca urmare a preluării unei atribuții a biroului executiv exercită o activitate specifică conducerii operative, evident că membrilor biroului — care fac parte din consiliul oamenilor muncii — le revine aceeași răspundere materială pe care ar fi avut-o dacă hotărîrea dată de consiliu ar fi fost luată de către biroul însuși.

dr. Vasile STĂNESCU
dr. Mihai CONSTANTINESCU

[17] Sanda Ghimpu și S. Beligrădeanu op cit., p. 19.

Tipologia centralelor (I)

Evoluția tipologiei unităților economice de stat, de care ne ocupam într-un număr trecut, are semnificația — deși procesul nu poate fi considerat încheiat, deși este de așteptat apariția unor forme noi și dispariția altora — de a marca pătrunderea principiului autogestiunii economico-financiare în activitatea de conducere a economiei. Toate îndepărtările de la reglementările tipice la care ne referim, constau, fie în organizarea unor unități, care aveau înainte un caracter administrativ, potrivit principiului autogestiunii — este cazul centralelor care înlocuiesc vechile direcții generale din ministere — fie în conferirea unor atribuții de conducere — care în ultimă analiză sînt de natură administrativă — unor organisme economice. Și într-un caz și în celălalt procesul are semnificația antrenării unei răspunderi sporite pentru unitate, al ridicării exigenței față de activitatea administrativă la nivelul celei economice.

Referindu-se la centrală, Legea dezvoltării economico-sociale planificate a României o definește drept unitatea de bază în activitatea economico-socială. Cea mai recentă definiție legislativă a centralei se găsește în Decretul nr. 162/1973 care prevede că centrala este o unitate economică autonomă de producție, constituită prin gruparea unor întreprinderi pe baza criteriilor omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, al cooperării, al integrării pentru realizarea unor produse finite sau în funcție de amplasarea teritorială a unităților componente. Centrala, prevede decretul, asigură în mod nemijlocit conducerea întreprinderilor și a celorlalte unități din compunerea sa.

Textul menționat nu contravine cîtuși de puțin prevederilor art. 16 din Legea nr. 5/1978 care caracterizează centrala ca unitate autonomă de producție, construcții, circulația mărfurilor, transporturi și alte prestări de servicii, cuprinzînd întreprinderi subordonate și unități componente, cum sînt fabrici, uzine, exploatări, grupuri de șantiere sau șantiere de construcții-montaj, autobaze, secții, ateliere, sectoare etc. Ea poate avea, de asemenea, în componență unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, proiectare, comerț exterior, aprovizionare, desfacere, prelucrare automată a datelor, pregătire și perfecționare a cadrelor, prestări de servicii sau alte unități necesare îndeplinirii sarcinilor ce îi revin. Este de reținut terminologia riguroasă a legii care se referă la întreprinderi **subordonate** și unități **componente**. Întreprinderile care se bucură de o personalitate juridică distinctă de a cen-

tralei sînt doar subordonate acesteia, în timp ce unitățile fără personalitate juridică, unități care fac parte din însăși persoana morală care este centrala, sînt unități componente. Legea prevede expres că centrala asigură conducerea, îndrumarea și controlul unităților de ambele categorii. Ea prevede, de asemenea, că centrala se constituie, de regulă, pe structura unei întreprinderi mari și reprezentative, adăugînd astfel la textul mai vechi, condiția reprezentativității unității pe care se grefează centrala.

Astfel definită, centrala a preluat anumite atribuții pe de o parte de la ministere — reflectînd prin aceasta tendința de deplasare „în jos" a unor procese decizionale, în scopul apropierii lor de locul de acțiune și, pe de altă parte, de la întreprinderile subordonate, dînd expresie astfel tendinței de concentrare decizională.

Funcției productive a centralei i se adaugă așadar o a doua, indicată chiar în textul la care ne referim, cea de conducere. Este evident că „asigurarea conducerii", cum se exprimă legea, capătă forme deosebite, după cum privește întreprinderile sau celelalte unități fără personalitate juridică.

În cazul întreprinderilor, centrala se comportă ca un organ ierarhic superior, stabilind cu aceste — persoane juridice — atît raporturi rezultate din atribuțiile de conducere cît și raporturi impuse de calitatea de subiect de drept a întreprinderilor.

Expunerea de motive la statutul centralei industriale din 1969 preciza însă — și ideea ni se pare cu atît mai valabilă sub imperiul Legii nr. 5/1978 — că centrala nu este chemată să exercite o tutelă măruntă asupra întreprinderilor, care trebuie să realizeze un grad înalt de independență operativă.

Relația centrală—întreprindere este în realitate mult mai vastă, ea neputînd fi înțeleasă decît dintr-o analiză riguroasă, de ordin economic, a diviziunii muncii ce se realizează între cele două entități.

Ideea pe care vrem să o reținem este că, conducerea exercitată de centrală asupra întreprinderilor nu are caracterul unei conduceri directe și amănunțite, întreprinderea păstrînd, potrivit legii, un grad ridicat de autonomie.

Cît privește însă unitățile fără personalitate juridică, conducerea este directă — deși unitatea este organizată cu gestiune economică. Despre raporturile dintre centrală și aceste unități vom reveni însă cu un alt prilej.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

Noi atribuții ale organelor de conducere colectivă

● Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 335/1978 (B. Of. I nr. 80 din 2 sept. 1978) se stabilesc noi atribuții organelor de conducere colectivă din unitățile economice în domeniul organizării muncii și a producției, parte integrantă a procesului de perfecționare a mecanismului economic-financiar și a autoconducerii.

Potrivit art. 3 (1) din acest act normativ, formația de lucru condusă de un maistru pe schimb se constituie, de regulă, cu cel puțin 10 muncitori. În baza art. 3 (2), formațiile efective de lucru, conduse de un maistru pe schimb, se stabilesc de organele de conducere colectivă din unitățile economice, cu respectarea normativelor unificate pe ramuri, subramuri sau activități, elaborate și aprobate potrivit legii. Limitele privind numărul de muncitori ai formațiilor de lucru, în medie pe ramuri de activitate productivă, sînt cele prevăzute în anexa nr. 3 la decret. Anexa amintită stabilește numărul minim de muncitori în medie pe ramură, care variază de la 12 persoane (în ramura energiei electrice și termice) și pînă la 40 (în industria ușoară și în industria poligrafică).

Formația de lucru condusă de maistru își poate desfășura activitatea cu un număr mai mic de muncitori decît cel prevăzut în normativ, cu respectarea limitelor medii pe ramuri, în cazul în care, prin aplicarea unor măsuri tehnice și organizatorice se asigură îndeplinirea sarcinilor de producție și creșterea productivității muncii.

● Legea nr. 25/1978 pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1979 (B. Of. I nr. 99 din 10 noiembrie 1978) stabilește, prin diverse dispoziții, anumite atribuții și sarcini consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale. Deși legea citată urmează a se aplica numai în cursul anului 1979, prevederile la care ne referim mai jos au caracter de permanență, iar atribuțiile conferite și sarcinile stabilite reprezintă activități continue ale acestor organe de conducere colectivă din unitățile economice de stat.

Consiliile oamenilor muncii din centrale și întreprinderi în baza art. 4 din lege vor asigura :

— realizarea integrală a producției fizice în sortimentele prevăzute în plan ;

— urgentarea contractării întregii producții pentru consumul intern și pentru export ;

— îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan privind valoarea producției nete, ca indicator de bază al întregii activități economice ;

— ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor ;

— utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor fixe, creșterea siguranței în funcționarea sistemului energetic național, extinderea automatizării operațiilor de exploatare, ridicarea calificării cadrelor și întărirea disciplinei în muncă ;

— ridicarea calității lucrărilor de întreținere, revizii și reparații, asigurarea necesarului de piese de schimb ;

— îndeplinirea tuturor prevederilor din graficele de livrări, cu respectarea strictă a clauzelor din contractele economice ;

— realizarea în întregime a programelor speciale pentru creșterea producției bunurilor de consum.

În baza art. 5 din aceeași lege, consiliile oamenilor muncii din centrale și întreprinderi sînt obligate să asigure :

— valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei prin folosirea acestora cu randamente ridicate,

— îmbunătățirea randamentelor în procesele de ardere a combustibililor.

De asemenea, în baza art. 13 din același act normativ, consiliile oamenilor muncii trebuie să asigure protecția mediului înconjurător prin măsurile prevăzute în prevederea citată.

Art. 35 din Legea nr. 25/1978 instituie răspunderea consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi pentru realizarea integrală a prevederilor de plan pe anul 1979 și de asigurarea măsurilor pentru îndeplinirea planului pe anul 1980. Desigur că pe baza acestei prevederi legale, care are precumpănitor caracter principal și se referă la răspunderea moral-politică a organelor de conducere colectivă nu poate fi angrenată răspunderea lor juridică. Cînd însă fapta acestora constînd dintr-o acțiune sau omisiune este ilicită și aduce atingere disciplinei muncii sau patrimoniului unității, membrii vinovați vor avea a răspunde disciplinar sau material, după caz, potrivit prevederilor Legii nr. 1/1970 și Codului muncii.

Dr. C. JORNESCU

contract economic

Raporturi de import şi de transport Interferenţe.

Drepturile şi obligaţiile care rezultă din raporturile privind importul şi exportul de produse sînt influenţate, uneori, în substanţa lor, de reglementările aplicabile unor raporturi juridice adiacente. Dintre acestea, ne vom opri asupra unor particularităţi ale contractului de transport în trafic internaţional care se repercutează, în mod substanţial asupra drepturilor şi obligaţiilor la care ne-am referit.

Precum se cunoaşte, potrivit art. 24 din Convenţia S.M.G.S., în caz de pierdere a mărfii încredinţate spre transport în trafic internaţional, calea ferată datorează despăgubiri în raport cu preţul înscris în factura care însoţeşte marfa. În cazul importului de mărfuri, este vorba de factura furnizorului străin şi deci, de preţul practicat în contractul de vînzare-cumpărare internaţională.

De regulă, în contractul de transport în trafic internaţional figurează ca destinatar unitatea socialistă care are calitatea de beneficiară de import. Ca atare, această unitate, iar nu întreprinderea de comerţ exterior importatoare are dreptul şi deci, posibilitatea de a obţine de la calea ferată despăgubirile aferente lipsei totale sau parţiale a mărfii încredinţate spre transport.

Această împrejurare ar rămîne fără consecinţe practice dacă valoarea mărfurilor pe care unitatea beneficiară a importului o achită întreprinderii de comerţ exterior comisioane ar fi egală cu valoarea care rezultă din transformarea în lei a preţului din contractul de vînzare-cumpărare internaţională, preţ în raport cu care s-a determinat valoarea mărfurilor în factura furnizorului străin.

Prin efectul dispoziţiilor legale avînd ca obiect stabilirea şi aplicarea preţurilor în relaţiile dintre unităţile socialiste din ţară, apar, uneori, diferenţe între preţul practicat în relaţiile cu partenerul străin şi valoarea la care se decontează, în raporturile interne, mărfurile importate.

Drept urmare, unitatea beneficiară a importului se poate vedea în situaţia de a achita întreprinderii de comerţ exterior importatoare o sumă mai mare decît aceea obţinută de la calea ferată drept despăgubiri pentru pierderea, în timpul transportului, a mărfurilor respective.

Această diferenţă nu poate fi recuperată de la cărăuşul vinovat — prin ipoteză — de pierderea mărfurilor, întrucît răspunderea sa este limitată, aşa cum s-a văzut, la valoarea care rezultă din factura furnizorului străin care a însoţit transportul.

Diferenţa dintre suma respectivă nu poate fi obţinută nici de la întreprinderea de comerţ exterior importatoare, întrucît aceasta — în calitate de unitate comisionară — este îndreptăţită şi, în acelaşi timp, obligată să încaseze de la unitatea beneficiară comitentă valoarea produselor achitată furnizorului străin, valoare care se determină în moneda naţională potrivit dispoziţiilor normative de stabilire a preţurilor în raporturile contractuale dintre unităţile socialiste din ţară.

Rezultă deci, că unitatea beneficiară a importului suportă, fără să fie în culpă, diferenţa la care ne referim, datorită faptului că, avînd dubla calitate de beneficiară — comitentă şi de destinatară a transportului, se află la incidenţa unor reglementări diferite. Prima — cea aplicabilă raportului juridic stabilit prin contractul economici de comerţ exterior pe bază de comision. A doua — cea aplicabilă contractului de transport în trafic internaţional.

Ar fi greşit să se considere că asemenea consecinţe se produc numai în cazul pierderii mărfurilor în timpul transportului.

Unitatea beneficiară a mărfurilor din import sau chiar întreprinderea de comerţ exterior comisionară, poate încerca daune, datorită întîrzierii în executarea contractului de transport în trafic internaţional. Avem în vedere, desigur, cazul cînd această întîrziere este imputabilă căii ferate care nu poate dovedi existenţa unor împrejurări de natură să o absolve de răspundere.

Potrivit art. 34 din Convenţia internaţională privind transportul de mărfuri pe căile ferate (C.I.M.), „în caz de depăşire, cu mai mult de 48 de ore, a termenului de executare a contractului de transport şi dacă cel îndreptăţit nu dovedeşte că s-a produs o pagubă din această cauză, calea ferată este obligată să restituie o zecime din taxa de transport, dar cel mult 50 franci de expediţie. Dacă se face dovada că depăşirea termenului de executare a contractului de transport a pricinuit o pagubă, se va plăti pentru această pagubă o despăgubire care nu poate depăşi dublul taxei de transport".

Art. 37 din aceeaşi convenţie, referitor la „cuantumul despăgubirii în caz de dol sau de culpă gravă imputabilă căii ferate", conţine o dispoziţie de excepţie: în toate cazurile cînd depăşirea termenului de executare a contractului de transport au drept cauză un dol sau o culpă gravă a căii ferate, cel îndreptăţit va fi integral despăgubit pentru paguba dovedită. În caz de culpă gravă, despăgubirea este totuşi limitată la dublul sumelor maxime prevăzute de art. 34 citat mai sus.

Rezultă, din cele spuse, că, în cazul cînd prin întîrzierea în executarea contractului de transport s-a cauzat o pagubă, calea ferată răspunde astfel:

— în caz de culpă uşoară sau chiar gravă, despăgubirea este egală cu prejudiciul efectiv, dar nu poate depăşi dubul taxei de transport aferente expediţiei respective;

— în caz de dol, despăgubirea este integrală, fără să fie limitată.

În condiţiile economiei socialiste şi ţinînd seama de natura relaţiilor care există între unităţile economice din ţara noastră, este foarte dificil de admis — dacă nu este chiar exclusă — desfăşurarea unor activităţi dolosive din partea căii ferate. Aceasta — deoarece dolul implică elementul conştient, intenţionat, în comiterea faptelor care determină întîrzierea în executarea contractului de transport.

Ca atare, despăgubirea pe care o datorează calea ferată este, şi în acest caz, limitată. Diferenţa dintre prejudiciul efectiv suferit şi despăgubirea obţinută urmează să fie suportată de către unitatea care se află în raport juridic cu calea ferată fără culpă prin efectul incidenţei asupra patrimoniului sau a dispoziţiilor normative speciale care reglementează răspunderea pentru întîrzierea în executarea contractului de transport.

I. ICZKOVITS

practică arbitrală

Reclamația administrativă. Precizări

Reclamația administrativă constituie un mijloc eficient de preîntîmpinarea litigiilor și de rezolvare operativă a pretențiilor pe care le ridică părțile din contractul de transport împotriva cărăușului.

Prin Instrucțiunile comune MTTc—PAS nr. 10/1964 s-a instituit obligativitatea folosirii reclamației administrative pentru pretențiile născute din contractul de transport. Această obligativitate nu trebuie înțeleasă în sensul că reclamantul nu are — în lipsa reclamației administrative — acces la exercitarea acțiunii contra cărăușului. Consecința patrimonială a neefectuării reclamației administrative este stabilită prin pct. 5 din instrucțiunea menționată în următorii termeni : „În cazurile în care se vor întroduce acțiuni la Arbitrajul de Stat, sau la organul tutelar al întreprinderii pîrîte, înainte de exprirarea termenului de tratare a reclamațiilor, sau fără să fi fost folosită calea reclamației administrative, organizația reclamantă va suporta cheltuielile ocazionate de acțiune (taxă de timbru, deplasări etc.)".

Pentru ca reclamația să-și atingă scopul, ea trebuie să îndeplinească mai multe condiții.

În primul rînd, este necesar ca ea să cuprindă toate elementele prin care se identifică transportul, temeiurile și obiectul pretențiilor etc.

În al doilea rînd, unitatea reclamantă are obligația de a depune, odată cu reclamația, o serie de dovezi :

a) În cazul reclamațiilor pentru lipsuri sau avarii :

— documentul de transport în original (unicatul, în cazul reclamației din partea predătorului) ;
— cesiunea drepturilor, în cazul reclamației depuse de un terț sau de una din părțile contractului de transport în numele celeilalte ;
— procesul verbal de constatare a lipsei sau avariei ;
— dovada valorii mărfii (facturi, certificate, expertize) ;
— orice alte acte necesare pentru dovedirea pretențiilor.

b) În cazul restituirilor de taxe :

— documentul de transport în original ;
— dovada plății taxelor a căror restituire se cere ;
— cesiunea drepturilor în cazul reclamației introduse de altă unitate decît aceea care a achitat taxa de transport.

În al treilea rînd, reclamația administrativă trebuie introdusă la organul competent : regionalele de cale ferată, pentru pretențiile izvorîte din transporturile în trafic local, Departamentul Căilor Ferate din MTTc pentru reclamațiile referitoare la contractele de transport auto pentru pretenții născute din contractul de transport auto intern și internațional.

Dintre efectele reclamației administrative, amintim suspendarea cursului prescripției extinctive. Este vorba de termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 al cărui curs se suspendă pînă la rezolvarea reclamației administrative, dar nu mai mult de trei luni de la introducerea ei.

Prescripția reîncepe să curgă din ziua cînd s-a primit comunicarea în scris a respingerii reclamației administrative și cel mai tîrziu din ziua în care a expirat termenul de trei luni de la înregistrarea ei la organele arătate mai sus.

Interesează deci, din punctul de vedere al prescripției, data înregistrării reclamației la organele amintite, iar nu data expedierii ei prin poștă.

Pentru ca efectul suspensiv de prescripție să se producă, este necesar ca reclamația administrativă să corespundă condițiilor de mai sus. Astfel, o reclamație formulată fără precizarea obiectului și a temeiului sau care nu este însoțită de documentul de transport, nu produce asemenea efect.

Cerințele la care ne-am referit, departe de a fi formale, corespund unui minim de date și documente necesare cărăușului pentru a fi în măsură să trateze reclamația.

Nu interesează deci, denumirea actului, termenii folosiți ori utilizarea expresă a noțiunii de reclamație administrativă. Interesează dacă cererea înaintată cărăușului conține elementele necesare pentru rezolvarea ei.

Pentru înlăturarea aspectelor de formalism și în scopul mobilizării unităților de transport în direcția utilizării cu eficiență a reclamației administrative, practica arbitrală a stabilit că produc efecte juridice nu numai reclamațiile înaintate regionalelor de cale ferată competente să le rezolve, dar și reclamațiile depuse, după caz, la stația de cale ferată de expediție sau de destinație (Decizia PAS nr. 1261/1978). Cu alte cuvinte, stațiile respective au îndatorirea de a înainta reclamațiile către organele competente să le rezolve. Neîndeplinirea acestor obligații nu anihilează efectele proprii reclamației administrative.

În practică, s-a pus problema dacă completarea pretențiilor în cadrul celor 3 luni de rezolvare a reclamației administrative, dar după mai mult de 6 luni de la nașterea dreptului la acțiune, constituie sau nu o majorare afectată de prescripție.

Răspunsul care s-a dat, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2686/1978, a fost negativ. Iată considerentele deciziei care se referă la această problemă : „Examinînd critica adusă soluției de Regionala de căi ferate Timișoara în legătură cu excepția de prescripție înlăturată de organul arbitral, se reține că este neîntemeiată, deoarece, așa cum rezultă și din considerentele hotărîrii, reclamanta a formulat reclamație administrativă în termenul de 6 luni prevăzut de dispozițiile art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958, pentru suma de 9.723,25 lei reprezentînd daune echivalente cu contravaloarea reparațiilor efectuate la autoturismele avariate pe timpul transportului...

În timpul celor 3 luni de tratare a reclamației administrative, în care, potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958, cursul prescripției este suspendat, reclamanta și-a completat pretențiile cu suma de 4.523,50 lei, cuantumul prejudiciului însumînd 14.246,77 lei.

La data precizării întregii valori a pagubei suferite din culpa cărăușului, cursul prescripției era suspendat și efectul suspensiv viza întreg cuantumul pagubei care este unică și izvorăște din același fapt generator".

Rezultă deci, că efectul suspensiv al reclamației privește întreaga pagubă, chiar dacă parte din ea s-a pretins ulterior.

H. MATEI

raporturi de muncă

Contracte de muncă după împlinirea vîrstei de pensionare

Deoarece, date fiind actualele condiții de dezvoltare fără precedent a forțelor de producție în țara noastră, Codul muncii, prin art. 70, consideră contractele de muncă încheiate pe durată determinată drept o excepție, majoritatea covîrșitoare a personalului muncitor este încadrat în baza unor contracte de muncă încheiate pe durată nedeterminată.

Potrivit art. 8 alin. 1 din Legea nr. 3/1977, personalul muncitor care are o vechime în muncă de minimum 30 ani bărbații și 25 ani femeile, are

dreptul la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, la împlinirea vîrstei de 62 ani bărbații și 57 ani femeile.

Potrivit prevederii cuprinse în art. 8 alin. 3 din aceeași lege, persoanele care doresc să continue activitatea și după împlinirea vîrstei de 62 ani bărbații și 57 ani femeile, pot cere, cu 3 luni înainte de împlinirea acestor vîrste, ca unitatea să le mențină în muncă.

În cazul în care unitatea cu care se află în raporturi de muncă sau organul ierarhic superior al acesteia aprobă cererea, contractul de muncă al persoanei în cauză se convertește dintr-un contract de muncă pe durată nedeterminată într-unul pe durată determinată, urmînd a înceta la data cînd expiră perioada pentru care s-a dat aprobarea menținerii în muncă.

Ne aflăm în prezența unui contract de muncă pe durată determinată sui-generis, care nu figurează printre cele enumerate de art. 70 (2) din Codul muncii.

Persoanelor cărora li s-a aprobat menținerea în muncă în conformitate cu prevederile art. 8 alin. 3 din Legea nr. 3/1977, titulare ale unor astfel de contracte de muncă sui generis, pe durată determinată, urmează a li se aplica în mod corespunzător, prevederile Codului muncii și alte dispoziții de legislație a muncii.

Într-adevăr, încadrarea în muncă sub toate aspectele în care se prezintă (pe durată determinată sau nedeterminată, transfer, trecere în altă muncă), reprezintă un act juridic aparținînd dreptului muncii și nu dreptului administrativ, astfel încît conducerea unității nu-și poate retracta sau revoca actul de voință inițial. Contractul de muncă odată perfectat, indiferent de durata pentru care este încheiat, nu poate fi denunțat (desfăcut) de unitate prin simplă retractare sau recovare. Contractul de muncă poate fi desfăcut de unitate numai pentru cauzele menționate de Codul muncii și numai în condițiile prevăzute de acest cod. Procedînd în alt mod unitatea comite un abuz de drept, un act nelegal, supus controlului jurisdicțional.

În cele ce urmează ne propunem a analiza modul în care își găsesc aplicare în aceste cazuri prevederile art. 130 din Codul muncii, referitoare la desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității.

De la început este de făcut precizarea că un asemenea contract de muncă nu este scos în afara legii, desfacerea acestuia din inițiativa unității neputînd avea loc în mod intempestiv, înainte de termen. Unitatea poate proceda la desfacerea acestui contract de muncă numai în cazurile și pentru motivele precizate în art. 130 alin. 1 din Codul muncii, cu rezerva expresă că unele prevederi ale textului citat nu-și află aplicare în situația de față. Într-adevăr, persoana în cauză neavînd calitatea de pensionar pentru limită de vîrstă nu i se poate aplica dispoziția cuprinsă în art. 130 (1) lit. h din cod potrivit căreia unitatea poate desface contractul de muncă din inițiativa sa în cazul în care cel menținut sau reîncadrat în muncă după pensionarea sa pentru limită de vîrstă nu mai este necesar. Concluzia de mai sus este firească, deoarece prevederea citată se referă la pensionari, persoanele care nu au această calitate neintrînd sub incidența legii. În schimb, contractele de muncă ale persoanelor la care ne referim pot fi desfăcute din inițiativa unității pentru celelalte motive prevăzute de art. 130 alin. 1 din Codul muncii, cum ar fi necorespunderea, desfacerea disciplinară, arestarea celui în cauză mai mult de 60 de zile etc. etc. cu precizarea că prevederea cuprinsă în textul citat la lit. g, privind pensionarea persoanei încadrată în muncă are în vedere numai cazul în care cel în cauză solicită el pensionarea pentru limită de vîrstă ori pentru invaliditate de gradul I sau II.

J. COSTIN

întrebări și răspunsuri

● **AL. DAN (Tîrgoviște)** solicită lămuriri cu privire la efectele pe care le produce o dispoziție de anulare a repartiției asupra contractului de furnizare încheiat de către părți.

Elementele oferite de scrisoarea corespondentului nostru conduc la concluzia că repartiția în temeiul căreia s-a încheiat contractul în cauză a fost anulată parțial, în cursul executării obligațiilor contractuale și că această măsură a fost dispusă de organul competent cu respectarea metodologiei de modificare a sarcinilor de plan.

Întrucît anularea a privit cantitățile repartizate pe semestrul II/1978, părțile nu erau îndreptățite să considere modificate obligațiile de livrare din trimestrul I/1978, astfel că acordul lor intervenit în acest sens, contravenind sarcinii de plan, nu produce efecte juridice.

● **G. FĂCĂLEANU (Olt)** întreabă cum trebuie să procedeze o unitate socialistă care nu poate achita prețul produselor care i s-au livrat întrucît nu a primit dispoziția de plată cu factură.

Potrivit pct. 28 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977, cînd dispoziția de plată cu factură nu a fost primită odată cu marfa și nici pe altă cale, plătitorul este obligat să intervină imediat la furnizor, pentru a i se trimite acest document. În acest caz, termenul de plată se socotește de la data primirii dispoziției de plată cu factură sau a celorlalte documente care condiționează plata.

● **N. BĂBUȘ (Neamț)** se interesează de cazurile în care este obligatorie însoțirea mărfurilor expediate prin cărăuș.

Potrivit art. 33 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, însoțirea este obligatorie :

a) cînd transportă vietăți în mijloace de transport complete ;

a) cînd transportul se efectuează prin mijloace auto și cuprinde produse în vrac ce nu se pot preda spre transport prin cîntărire, pe număr de colete, bucăți ori volum, sau cînd produsele în vrac ce se cîntăresc la expeditor, nu pot fi recîntărite la destinatar.

● **E. DĂUNESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la exonerarea de răspundere a cărăușului aerian pentru întîrzierea în executarea unui transport de mărfuri.

În conformitate cu art. 101 din Codul aerian, aprobat prin Decretul nr. 516/1953, întreprinderile de transporturi aeriene sînt apărate de răspundere în caz de întîrzieri motivate din cauză de forță majoră sau pentru realizarea securității zborurilor.

Deci, împrejurarea invederată de dv., chiar dacă nu întrunește elementele constitutive ale cazului de forță majoră, este legată de necesitatea desfășurării zborului în condiții de deplină siguranță și ca atare, justifică exonerarea cărăușului de răspundere.

● **I. VINEȚEANU (Argeș)** se interesează de condițiile în care funcționează răspunderea bazelor specializate pentru viciile ascunse ale produselor metalurgice provenite din import.

În conformitate cu contractul model pentru livrarea de fontă, oțel și laminate, aprobat prin Ordinul MIN nr. 38/1973, în legătură cu produsele provenite din import, furnizorul intern răspunde pentru vicile ascunse în limitele celor convenite cu furnizorul extern.

● **S. IONESCU (București)** întreabă dacă poate fi angajată răspunderea unității furnizoare pentru livrarea utilajelor în stare incompletă dacă se dovedește că livrarea efectuată în asemenea condiții nu a împiedicat punerea utilajelor în funcțiune.

Socotim că pentru neîndeplinirea conformă a obligației de livrare, răspunderea unității furnizoare poate fi angajată. Această răspundere nu este condiționată de imposibilitatea punerii utilajelor în funcțiune.

H. M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

Uzina mecanică Cluj - Napoca

Calea Baciului nr. 2, telefon 25453

— Ampermetru E54-600 A buc. 3
— Transformator 0,2A-300VA-90V buc. 20
— Armătură cu braț buc. 5
— Idem 100W/lampa pt. siloz buc. 112
— Idem 200 W buc. 15
— Idem cu braț 200W buc. 4
— Bec electric 220/25 W buc. 250
— Idem 220/100 buc. 150
— Bobină 25 W buc. 10
— Balastru 65W buc. 57
— Idem BI 40 W buc. 35
— Buton dublu comandă buc. 2
— Bandă sticlată 20 mm ml. 3000
— Idem 30 mm ml. 2000
— Bandă vegetală 15 mm l. 1000
— Idem 20 mm ml. 3000
— Idem 25 mm ml. 6000
— Idem 30 mm ml. 5 000
— Bobină 380 V buc. 10
— Idem 220v-50HZ buc. 30
— Idem 220v-50HZ buc. 30
— Bandă mătase 0,10×25 ml. 2000
— Idem 0,10×30 ml. 5000
— Bloc releu termic 8A buc. 1
— Idem 10A buc. 3
— Idem 15A buc. 30
— Buton ciuperca cod 6514 buc. 15
— Buton reținere Cod 6524 buc. 10
— Conductor FY 10 mm ml. 1280
— Idem CSŸY 16×1,5 ml. 150
— Idem MCG 4×16 ml. 120
— Contactor AC3 6-200 V Cod. 4001 buc. 2
— Condensator ISOKOND TGL Tip. IKC 380v buc. 5
— Chei comandă buc. 10
— Contactor 50 mm buc. 114
— Carbuna convertizor 50×20×20 buc. 55
— Capac ventilator lateral IV buc. 414
— Comutator stea triunghi 63 A buc. 10
— Comutator 63 A buc. 5
— Comutator cu came 20 V buc. 7
— Comutator mașini unelte buc. 10
— Comutator stea triunghi 32 A buc. buc. 15
— Contactor stea triunghi 63 A buc. 6
— Contactor AC3 20A/80 v cu relee buc. 12
— Idem AC3 25A/380 v cu relee buc. 15
— Idem AC3 200A/380 v buc. 2
— AC3 100A/380 v cu relee buc. 6
— K1-40 A buc. 2
— Idem TCA-10 A cu relee cod. 4006 buc. 150
— Idem TCA-63 A buc. 15
— Idem TCA-40 A buc. 5
— Idem TCA-6 A cod. 4003 buc. 10
— Clame siguranță 10 mm buc. 35

DIVERSE

— Bocanci cu talpă de cauciuc per. 150
— Bluze vătuite buc. 8
— Costume antiaccizi buc. 1
— Idem buc. 3
— Combinezoane cauciuc buc. 2
— Costume stofă solub. buc. 2
— Idem buc. 2
— Haine vătuite buc. 25
— Jambiere piele per. 100
— Mănuși sudor per. 400
— Ochelari sudor buc. 50
— Ochelari metalurgist buc. 150
— Șorț doc cu pieptar buc. 72
— Șorț doc buc 45
— Pantaloni vătuiți per. 64
— Palmare mater. plastic per. 955
— Pelerina cauciuc buc. 5
— Veste vătuite buc. 50
— Bonete doc buc. 100
— Șorț doc buc. 25
— Clome mobile 2,5 mm buc. 35
— Idem universale A. 70 buc. 150
— Idem racord 6 mm buc. 5100
— Contact fix 25 A AC3 buc. 80
— Idem 40A TCA buc. 13
— Idem aluminiu DITU 160 buc. 100
— Contact DITU 25 A mobil buc. 10
— Contact fix Ditu 25 A buc. 30
— Idem 100 A buc. 10
— Contact de legătură 2,5-160 v buc. 160
— Contact fix AC3-100A buc. 100

— Idem TCA 125 A buc. 145
— Cruce port perii buc. 8
— Cond. bobinaj sticlat 1,15 mm kg. 330
— Idem Cu-2B 0,77 kg. 91
— Cleme mobile 2,5 mm buc. 35
— Clame universale A. 70 buc. 150
— Clame racord 5 mm buc. 5100
— Contact fix 25 A AC3 buc. 80
— Idem 40 A TCA buc. 13
— Contact aluminiu DITU 160 A buc. 100
— Contact DITU 25 A mobil buc. 10
— Contact fix DITU 25 A buc. 30
— Idem 100 A buc. 10
— Contact de legătură 2,5—160 v buc. 160
— Contact fix AC3—100A buc. 100
— Contact fix TCA 125 A buc. 145
— Cruce port perii buc. 8
— Cond. bobinaj sticlat 1,15 mm kg. 330
— Idem Cu—2B 0,77 kg. 91
— Idem CU—2B 0,87 kg. 66
— Cond. bobinaj ETM 0,30 kg. 40
— Cond. PE2S 2,1×6,9 kg. 259
— Idem 1×5,45 kg. 100
— Idem 1,7×7,5 kg. 43
— Idem 1,45×3,28 kg. 776
— Idem 2,5×5 kg. 61
— Idem 1,5×7 kg. 73
— Idem 1,45×5,9 kg. 348
— Idem 2,1×10,8 kg. 1065
— Idem 3,28×13,5 kg. 211
— Idem 2,7×4,5 kg. 141
— Idem 1×4,65 kg. 117
— Idem 1,35×7,6 kg. 50
— Idem 6,35×1,45 kg. 22
— Idem 1,7×8 kg. 151
— Conductor P2S 1,9×6,4 kg. 100
— Idem 2×9 kg. 60
— Conductor E2S ∅ 1,65 kg. 131
— Izolator ATF — 35 Kw kg. 6
— Întrerupător pîrghie 200 A buc. 2
— Idem 63A buc. 15
— Idem 100A buc. 39
— Întrerupător ISOL—100 buc. 6
— Limitator Cod 4464 buc. 317
— Lampa port. fără cablu buc. 4
— Lampă semnal. ELBA buc. 9
— Lampă monobloc buc. 8
— Motor electric 3 kw×945 cu talpă buc. 1
— Idem 5,5×1500 cu talpă buc. 1
— Idem 3×1000 AE buc. 1
— Idem 7,5×3000 cuflansa buc. 1
— Micabanda pe mătase neagră 20 mm kg. 8
— Micafoliu sul omlo/mm kg. 250
— Micafoliu P 701—0,20 kg. 18,5
— Micanita P 782 kg. 38
— Micanita format mare 0,20 mm kg. 48
— Micanita P 782 1/mm kg. 171
— Micap înza PHM-S-1003 kg. 15,5
— Micanita format mare 0,50 mm kg. 50
— Micabanda pe suport sticlă SIMSI 0,10×25 kg. 138
— Micabanda albă S2MH kg. 12
— Idem SIMSI kg. 44,9
— Micabanda pe hîrtie 0,10€25 kg. 61
— Micabanda S2MSI kg. 112,5
— Micanita colector P.782 0,6 mm kg. 93
— Micabanda pe mătase neagră 20 mm kg. 48
— Micabanda neagră pe hîrtie 25 mm kg. 93
— Micabanda P 701 ml 10000
— Microîntrerupător cod. 5905 buc. 20
— Idem cod. 5911 buc. 10
— Idem cod 5914 buc. 10
— Micanita 0,5 mm kg. 200
— Idem 1,5 mm kg. 50
— Idem 0,8 mm kg. 55
— Idem 1 mm kg. 60
— Micabanda alaba 0,10×25 kg. 201
— Manometru 0—25 Stas 3589 buc. 11
— Patroane mignon 25 A buc. 400
— Idem 6 A buc. 600
— Patroane fuzibile 6 A buc. 300
— Idem 10 A buc. 400
— Idem 16 A buc. 300
— Idem 2 A buc. 500
— Patroane MPR—160 A buc. 32
— Prize CS 16 buc. 43
— Prize contact 6 A buc. 300
— Idem 10 A buc. 300
— Idem 15 A buc. 290
— Idem 25 A buc. 300
— Idem 35 A buc. 100
— Idem 60 A buc. 100
— Peri colectoare 35×20×16 buc. 889
— Placa borna buc. 180
— Placă presată kg. 608
— Papuci cablu 8×11,2 buc. 500
— Idem ∅ 95 buc. 24
— Idem ∅ 185 buc. 6
— Idem 22×23,5 buc. 100
— Idem 30×25 buc. 100
— Idem 10×16,50 buc. 100
— Papuci aluminiu 50 mm buc. 80
— Peri grafit Tip 1.46×32×25 buc. 263
— Idem Tip 10 52×22×16 buc. 114
— Idem Tip 12 36×18×1 buc. 106
— Patroane sig. mignon 10 A buc. 500
— Idem AEG 315 A buc. 60
— Motor electric cu flanșe 0,75×1000 buc. 2
— Releu fluorescent buc. 9
— Releu tip 1—10 R1—3T buc. 3
— Releu 220 V—R1—3 CC44 buc. 2
— Releu inter. R1—3T A22—380V buc. 4
— Releu RC2—50A buc. 1
— Ridicător frînă buc. 1
— Ramă vibrator buc. 3
— Starter 40 W buc. 70
— Idem 65 W buc. 120
— Sîrmă cupru recuperabilă 1,5 mm kg. 200

— Idem 1,6 mm kg. 200
— Soclu siguranță LS—63 A buc. 250
— Idem LS—100 A buc. 31
— Șnur relo ∅ 6 kg. 500
— Soclu sig. mignon 25 A buc. 1500
— Tub Warnisch ∅ 7 buc. 4000
— Idem ∅ 9 buc. 2000
— Tub flexibil ∅ 5 ml 100
— Tub Patzer ∅ 36 ml 33
— Transformator TMA 220/24 5W buc. 1
— Idem TMA 380/220 630W buc. 2
— Idem TMA 500/200 100W buc. 2
— Tub PVC ∅ 8 ml 500
— Tub Copec ∅ 23 ml 80
—M otor electric cu flanșe 1,1X100 buc. 4
— Voltmetru 520—600 buc. 3
— — Otomax 1000 A—380 V Cod 4900 buc. 2

RULMENȚI

—6 004 buc. 60
— 6005 buc. 18
— 6006 buc. 17
— 6006Z buc. 20
— 6008 buc. 50
— 6013 buc. 5
— 6015 buc. 102
— 6021 buc. 3
— 6022 buc. 10
— 6201 buc. 13000
— 6201ZZ buc. 370
— 6207Z buc. 55
— 6202 buc. 150
— 6204 buc. 6000
— 6209 buc. 60
— 6212 buc. 15
— 6215 buc. 15
— 6217 buc. 200
— 6218 buc. 15
— NA 218 buc. 2
— NJ—226 MANA buc. 130
— 6228 buc. 6
— 6302 buc. 745
— 6303 buc. 106
— N 304 buc. 2
— NJ 304 buc. 13
— NJ 306 buc. 31
— NU 6307 NA buc. 80
— NU 309 NA buc. 150
— NU 310 MANA buc. 40
— NU 312 NA buc. 60
— 6317 buc. 20
— 6318 buc. 20
— NU 318 NA buc. 200
— 6322 buc. 20
— NU 322 MANA buc. 22
— NU 322 MANA buc. 30
— 6324 J buc. 2
— NU 326 M buc. 60
— 6407 buc. 10
— 6411 buc. 110
— 6412 buc. 90
— QA 120 M buc. 3
— Q 211 buc. 1
— 7203 buc. 1
— 7207 buc. 5
— 7211 buc. 4
— 7214 buc. 6
— 7519 buc. 1
— 2205 buc. 36
— NU 2205 buc. 30
— 2205 K buc. 4
— 2206 buc. 35
— 2207 buc. 4
— 2210 buc. 20
— 2212 buc. 8
— NU 2212 buc. 10
— 2305 buc. 1
— NU 2306 NA buc. 176
— NA 2306 buc. 350
— 2311 K buc. 2
— NU 3014 K buc. 11
— 3014 K buc. 7
— NU 3018 K buc. 24
— 3206 buc. 1
— 4205 buc. 15
— NJL65NA—213 buc. 38
— NA 50 buc. 20
— 21316 buc. 2
— 22226 M buc. 1
— 22324 buc. 1
— 30308 buc. 15
— 30309 buc. 4
— 30310 buc. 30
— 30318 buc. 2
— 32310 buc. 2
— 32217 buc. 4
— 32308 buc. 8
— 32312 buc. 1
— 42215 buc. 3
— 51104 buc. 10
— 51105 buc. 10
— 51107 buc. 10
— 51103 buc. 7
— 15118 buc. 22
— 51124 buc. 6
— 51124 buc. 6
— 51138 M buc. 6
— 51102 buc. 1
— 51224 M buc. 1
— 60206 Z buc. 2
— 986—711 buc. 2
— 807—813 buc. 8
— 270—310 buc. 6
— 390—505 buc. 12
— 402—310 buc. 11
— 402—715 buc. 4
— 113—517 buc. 1
— 234—418 buc. 4
—5 1110 buc. 6
— 30306 A buc. 2
— 30318 A buc. 3
— 32212 buc. 2
— 32215 buc. 3
— 2218 buc. 10
— 6405 buc. 7
— NU 328 MANA buc. 1
— 32314 A buc. 10
— 51109 buc. 10
— 32218 buc. 8
— 16008 buc. 15
— 1204 buc. 6
— 3204 buc. 10
— 1202 buc. 60
— 22216 buc. 24
— 22220 buc. 10
— 6007 Z buc. 15
— 6214 buc. 60
— 6026 J buc. 20
— 6213 buc. 20
— 3204 buc. 10
— 1202 buc. 60
— 1209 K buc. 61
— Curea trapezoidală 11X17X800 buc. 100
— Idem 11X17X850 buc. 25
— Idem 8X13X875 buc. 10
— Idem 11X17X900 buc. 10
— Idem 11X17X1000 buc. 50
— Idem 11X17X1040 buc. 12
— Idem 11X17X1250 buc. 120
— Idem 8X13X1120 buc. 40
— Idem 8X13X1227 buc. 20
— Idem 8X13X1250 buc. 81
— Idem 6X10X1250 buc. 16
— Idem 14X22X1384 buc. 10
— Idem 14X22X1400 buc. 10
— Idem 11X17X1443 buc. 23
— Idem 13X17X1500 buc. 30
— Idem 8X13X1500 buc. 40
— Idem 8X13X1600 buc. 150
— Idem 13X17X1600 buc. 50
— Idem 11X17X1600 buc. 7
— Idem 11X7X2040 buc. 36
— Idem 11X17X2130 buc. 50
— Idem 8X13X210 buc. 80
— Idem 13X17X2240 buc. 35
— Idem 13X17X2240 buc. 93
— Idem 11X17X2500 buc. 60
— Idem 8X13X1060 buc. 35
— Idem 8X13X1320 buc. 10
— Idem 11X17X2650 buc. 16
— Idem 11X17X2800 buc. 50
— Idem 11X17X3000 buc. 20
— Idem 11X17X4500 buc. 35
— Idem 14X22X4000 buc. 15
— Idem 14X22X4250 buc. 20

GRUPUL DE ȘANTIERE
CONSTRUCȚII FORESTIERE ȘI INDUSTRIALE
RÎMNICU VÎLCEA
str. Remus Bellu nr. 1

oferă prin transfer sau închiriere următoarele utilaje :

— motocompresoare M.C. 110	13 buc.
— betoniere de 100 litri	6 buc.
— rulouri compresoare polipneuri	2 buc.

Unitățile solicitatoare se vor adresa la Secția de Utilaje și Transport Rm. Vîlcea, str. Griviția Roșie nr. 21, telefon 1 57 20 în vederea întocmirii actelor de transfer sau închiriere.

fost extrem de intensive. Acest lucru dovedește că există **deficiențe în organizarea producției și a muncii, în normarea muncii și a producției.** Din analiza efectuată a rezultat că nu s-a extins acordul global la întregul personal, nu există un raport optim între volumul de muncă realmente necesar și numărul efectiv al personalului pe categorii de calificare și schimburi, persistă o insuficientă utilizare a timpului maxim disponibil — neajunsuri ce conduc, în ultima decadă, la ore suplimentare prestate nejustificat de către personalul muncitor și la o uzură accentuată a mașinilor și utilajelor.

Identificarea cauzelor activității neritmice

ANALIZA indicatorilor statistici oferă o utilă orientare pentru a se identifica, potrivit situației specifice a fiecărei unități, cauzele care au determinat o activitate neritmică. La întreprinderea la care ne-am referit, neritmicitatea fabricației a avut consecințe serioase, exprimate în neîndeplinirea planului la producția marfă, la livrările pentru export, depășirea nivelului admis al valorii produselor în stoc, refuzuri din partea beneficiarilor, rebuturi care au mărit cu peste 3 lei cheltuielile la 1 000 de lei producție marfă. Astfel de consecințe indică necesitatea de a se cerceta cu exigență cauzele și de a se lua măsuri de reglare.

Principalele cauze care au concurat la neritmicitatea producției din cadrul întreprinderii analizate au fost :

● necunoașterea din timp a specificațiilor pentru produsele destinate exportului. Ca urmare, pe parcursul executării planului au apărut modificări în structura sortimentelor planificate, fie ca tip de bază, fie ca variantă constructivă ;

● lipsa unor repere de la unități colaboratoare, care, deși știau că nu au suficientă capacitate, cu ocazia concilierilor precontractuale au acceptat perfectarea contractelor la cantitățile comandate de întreprindere și pe parcurs nu și-au putut respecta obligațiile. Aceasta a condus la variații brusce ale stocurilor de producție neterminată efective față de cele planificate (vezi fig. 2) ;

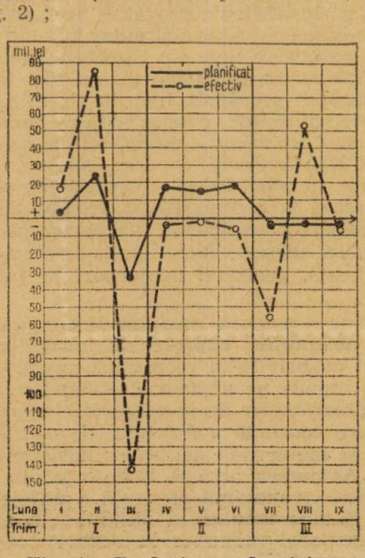

Fig. 2 : *Evoluția producției neterminate, planificată și realizată, față de luna precedentă*

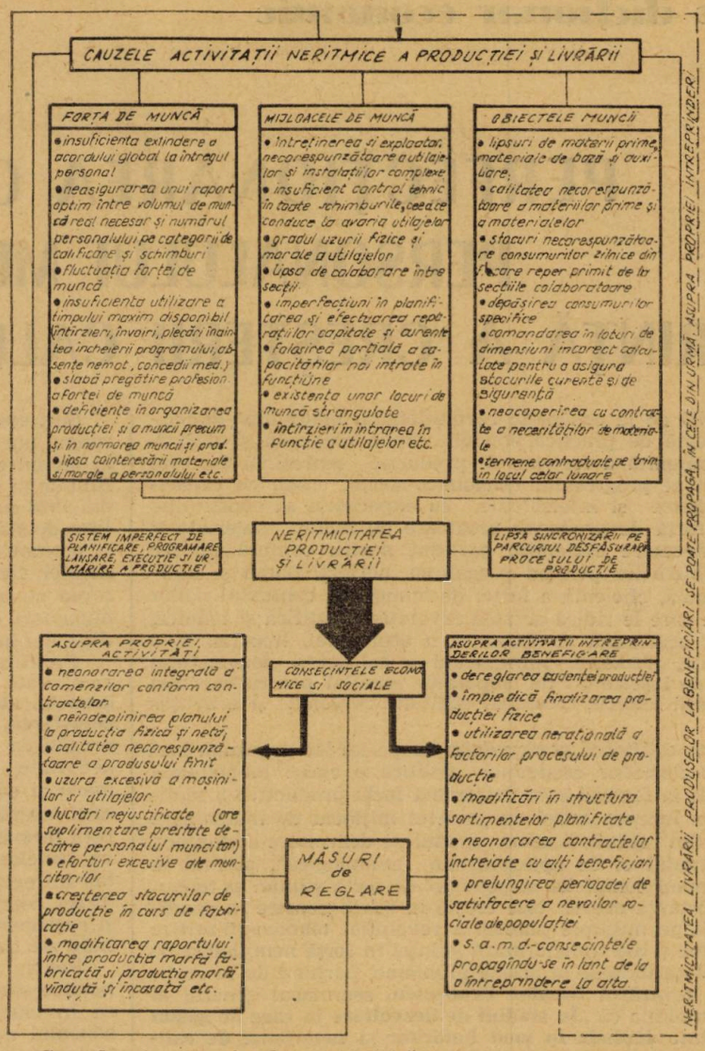

Fig : *Cauzele și consecințele neritmicității producției și livrărilor*

● avariile frecvente intervenite în diferite sectoare — cum au fost cele de la liniile automate de formare din turnătoria de fontă specială ;

● insuficiența forței de muncă calificată și fluctuația mare în sectoarele calde ;

● rebutul exagerat la operația de tratament termic prin inducție etc.

Alte cauze care au concurat la aritmicitatea producției din cadrul celor trei trimestre — și pe care le supunem atenției și reflecției consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice — sînt sistematizate în fig. 3. Ele au fost grupate pe mai multe categorii :

a) cauze legate de cei trei factori ai procesului de fabricație (forță de muncă, mijloace de muncă și obiectele muncii) ;

b) cauze legate de imperfecțiunile sistemului de planificare, programare, lansare, execuție și urmărire a producției, practicat în întreprindere ;

c) cauze legate de nesincronizarea pe parcursul desfășurării procesului de producție, precum și de lipsa unei organizări științifice a producției și a muncii în unele sectoare și la anumite operații ;

d) alte cauze — legate, de pildă, de modificările constructive introduse în documentație, care influențează tehnologia, normele de consum și volumul de muncă etc.

Rolul în fundamentarea deciziilor

ANALIZA ritmicității producției și livrărilor trebuie făcută în așa fel, încît să furnizeze elemente suficiente pentru fundamentarea măsurilor tehnico-organizatorice pe care trebuie să le ia conducerea întreprinderii atît în rezolvarea problemelor curente, cît și în legătură cu cele de perspectivă.

Întrucît studiul atent al cauzelor neritmicității producției are un caracter complex, ceea ce impune o abordare integratoare a măsurilor de reglare, o mare responsabilitate revine consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile unde apare un astfel de fenomen. Birourile executive ale C.O.M., în întrunirile lor periodice, cu participarea conducătorilor compartimentelor organizatorice răspunzătoare, trebuie să analizeze exigent verigile slabe ale întreprinderii, cauzele de fond, iar pe această bază să concretizeze și măsurile de reglare. Astfel vor putea fi înlăturate operativ cauzele dificultăților în desfășurarea ritmică a producției, asigurîndu-se livrarea la termen a produselor și o activitate financiară corespunzătoare.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

Mic dicționar economic

PERFECȚIONAREA CALIFICĂRII PERSONALULUI MUNCITOR, CERINȚĂ A CREȘTERII CALITĂȚII PRODUCȚIEI

PORNIND de la concepția revoluționară, materialist-dialectică, verificată de practică, potrivit căreia creșterea și dezvoltarea necontenită a forțelor de producție reprezintă factorul determinant al progresului economico-social, omul, cu capacitățile sale fizice și intelectuale, cu experiența sa constituind principala forță de producție creatoare de bunuri materiale și spirituale necesare societății, partidul nostru conferă un loc central problemelor privind pregătirea, perfecționarea și utilizarea rațională, eficientă a forței de muncă. În contextul noilor exigențe pe care le ridică actuala revoluție științifică și tehnică, dezvoltarea accelerată și dinamică a economiei, trecerea la o nouă calitate, ridicarea permanentă a calificării personalului muncitor se înscrie ca un imperativ esențial pentru sporirea productivității muncii, creșterea venitului național și a avuției naționale.

Problema calificării personalului ocupa un loc de seamă încă în gîndirea clasicilor economiei politice a clasei muncitoare. Referindu-se la factorii care determină forța productivă a muncii, K. Marx începea astfel cu „nivelul mijlociu de îndemînare a muncitorului" căruia îi urma „gradul de dezvoltare a științei", iar apoi „gradul ei de aplicabilitate tehnologică", punînd în prim plan omul completat și potențat de forța științei și tehnologiei. Importanța acestei teze crește în zilele noastre în condițiile acțiunii pe multiple planuri a revoluției tehnico-științifice contemporane și ale transformării științei în forță nemijlocită de producție. Referindu-se la aceste probleme, pornind de la realitățile țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului sublinia că **„În stadiul de dezvoltare în care ne găsim mersul înainte depinde în mod hotărîtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial".**

Dacă, din punct de vedere cantitativ, potențialul de forță de muncă al unei națiuni se află în strînsă dependență de unii factori demografici, creșterea în tot mai mare măsură a nivelului de instruire, de calificare a personalului muncitor constituie un **factor intensiv de producție, o sursă de creștere și dezvoltare economică practic inepuizabilă.** Acest din urmă aspect dobîndește o importanță mult sporită în condițiile realizării noii calități în economie, în amplul proces al dezvoltării economico-sociale a țării. Trecerea la o nouă calitate impune acțiunea convergentă a tuturor factorilor intensivi, calitativi de creștere a eficienței economice, aplicarea noului mecanism economico-financiar, procese de neconceput fără ridicarea permanentă a nivelului de pregătire a personalului muncitor. Se pune problema de a modela un muncitor nou, un specialist riguros și multilateral format. El trebuie să utilizeze cu competență noua tehnică modernă, contribuind pe această cale la reducerea cheltuielilor materiale, la creșterea productivității muncii sociale și a valorii nou create, avînd un aport hotărîtor la perfecționarea procesului de producție, la îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Ritmul impetuos al dezvoltării industriei socialiste a determinat orientarea unui număr tot mai însemnat de oameni, mai ales tineri, unii provenind de la sate către meserii specifice diferitelor ramuri industriale ; aceasta a solicitat și solicită în continuare din partea tuturor forurilor de decizie eforturi corespunzătoare pentru o bună organizare a cursurilor de calificare a muncitorilor. Introducerea în fabricație, în tot mai multe întreprinderi, a unor tehnologii noi, a unor produse noi, impune de asemenea, ridicarea continuă a nivelului de cunoștințe al muncitorilor, maiștrilor, al personalului tehnic și ingineresc. Trebuie totodată ținut seama de uzura morală tot mai rapidă a cunoștințelor profesionale sub influența actualei revoluții științifice și tehnice.

Sînt exigențe care ridică problema calificării personalului la rangul unei probleme centrale a întregii economii. În acest sens, în scopul creșterii calificării personalului muncitor, au fost înființate la nivel de întreprindere, în baza prevederilor Legii nr. 5 din 1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, comisiile de pregătire și perfecționare, de încadrare și promovare în muncă a personalului muncitor. Activitatea acestor comisii va dobîndi o mai mare eficiență prin colaborarea cu specialiști din unități de cercetare și învățămînt, cu muncitori și specialiști experimentați din întreprinderi de tradiție ale industriei noastre.

Proiectul Legii învățămîntului pune la baza școlii românești **principiile politehnizării învățămîntului de toate gradele, ale îmbinării strînse cu activitatea productivă și cu cercetarea,** conferind școlii un cadru organizatoric optim pentru pregătirea multilaterală a personalului în toate domeniile de activitate, în strînsă corelare cu cerințele producției, ale formării și educării omului nou. Ca problemă esențială a economiei noastre, ridicarea nivelului de pregătire profesională — prin formele diverse prevăzute de legislația în vigoare : calificare, reciclare, policalificare etc. — cuprinde într-un sistem unitar întregul personal muncitor. Eficiența acestei acțiuni este direct condiționată de aplicarea cu rigurozitate a prevederilor și reglementărilor existente, de valorificarea multiplelor posibilități pe care le oferă sistemul nostru de învățămînt.

Pentru a răspunde actualelor cerințe ale dezvoltării economico-sociale a țării, Congresul al XI-lea al P.C.R. a hotărît ca în cincinalul 1976—1980 să fie calificați profesional, prin sistemul național de pregătire a forței de muncă, circa 2 milioane persoane, din care 250 mii tehnicieni, maiștri, ingineri, personal de specialitate. În acest cadru, potrivit planului aprobat pe anul 1979, prin învățămîntul profesional, tehnic și liceal de specialitate, precum și prin cursuri de calificare de scurtă durată, vor fi pregătiți 335 mii muncitori calificați, care își vor începe activitatea productivă în anul viitor.

Contribuind în mod hotărîtor la progresul societății noastre, factorul uman, printr-un nivel al calificării mai **redus** decît gradul de dotare tehnică a producției, poate avea influențe negative asupra realizării, în condiții optime, integrale, a sarcinilor de plan. Se constată că insuficienta pregătire profesională a unor cadre de ingineri, tehnicieni, maiștri și muncitori din unele sectoare de activitate, constituie una din principalele cauze pentru care anumite mijloace de producție nu au fost folosite în mod judicios, la parametrii prevăzuți, indicele de utilizare a utilajelor este încă necorespunzător, productivitatea muncii și eficiența economică nu sînt pe măsura posibilităților existente la fiecare loc de muncă. Există situații în care utilaje și instalații date în producție nu au atins integral capacitățile proiectate, iar altele, deși lucrează la capacitățile proiectate, datorită necorespunzătoarei întreținieri și exploatări din partea personalului de specialitate, suferă adeseori întreruperi, ceea ce diminuează producția planificată, generînd neajunsuri în întreaga economie.

Cerința de a se elimina asemenea neajunsuri conferă o și mai mare însemnătate **obligațiilor exprese** ale unităților economice și de învățămînt cu privire la recrutarea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă pe principalele meserii și specialități, corespunzător programelor de perfecționare a personalului muncitor, de ridicare continuă a nivelului de calificare a muncitorilor, maiștrilor și inginerilor, acțiunilor hotărîte în direcția policalificării. Asemenea acțiuni trebuie privite ca o **condiție** majoră a folosirii cu maximă eficiență a utilajelor, a valorificării depline a dotării tehnice a unităților, a sporirii contribuției întregului personal muncitor la dezvoltarea complexă și accelerată a economiei.

conf. dr. Gavrilă HORJA

Cu acest număr reluăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, din anul 1979, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

1 PROGRAMUL P.C.R. DE FĂURIRE A ECONOMIEI SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

ÎN DECURSUL EXISTENȚEI SALE, societatea omenească a cunoscut un lung proces de dezvoltare de la inferior la superior. În cadrul acestui proces, trecerea de la capitalism la socialism reprezintă o necesitate obiectivă determinată de **agravarea contradicției fundamentale a capitalismului,** contradicția dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor muncii. Pe fundalul acestei contradicții, relațiile de producție capitaliste încetează să mai corespundă caracterului și nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, devin tot mai mult o frînă a dezvoltării lor.

Rezolvarea contradicției dintre relațiile de producție burgheze, perimate, și caracterul social al forțelor de producție determină necesitatea obiectivă a înlocuirii relațiilor de producție capitaliste cu relații de producție socialiste, noi, care să deschidă cîmp liber de dezvoltare forțelor de producție. Această înlocuire nu se înfăptuiește spontan, de la sine, ci prin revoluția socialistă, ale cărei forțe materiale și spirituale sînt create de însăși orînduirea capitalistă. **Prin revoluție socialistă se înțelege procesul prin care clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, sub conducerea partidului ei revoluționar, cucerește puterea politică și înfăptuiește transformări radicale în toate domeniile vieții social-economice, lichidează vechile relații de producție capitaliste, exploatarea omului de către om și creează noi relații de producție, socialiste.**

Căile și formele revoluției socialiste depind întotdeauna de condițiile concret istorice ale fiecărei țări. O legitate a luptei revoluționare, se subliniază în Raportul la Conferința Națională a partidului, din decembrie 1977, o reprezintă **„diversitatea căilor de trecere spre socialism".** În afară de aceasta însă, **esențială în revoluția socialistă** este trecerea puterii de stat în mîinile oamenilor muncii și, pe această bază, instaurarea relațiilor de producție socialiste.

Relațiile de producție socialiste se caracterizează prin aceea că sînt relații de colaborare și întrajutorare tovărășească bazate pe un nou tip de proprietate, proprietatea obștească, socialistă asupra mijloacelor de producție sub cele două forme ale sale, a întregului popor (de stat) și de grup (cooperatistă). Ambele exclud orice formă a exploatării omului de către om și fac ca forța de muncă să nu mai fie o marfă. În socialism, calitatea membrilor societății de producători, proprietari socialiști uniți și beneficiari ai rezultatelor muncii lor asigură garantarea materială a dreptului la muncă pentru toți cetățenii și, totodată, îndatorirea pentru toți cetățenii apți de muncă să contribuie prin activitatea lor la progresul general al țării. Pe baza proprietății socialiste, economia națională capătă un caracter unitar și este condusă planificat în scopul ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Repartiția bunurilor și serviciilor de consum se face după un criteriu unic — cantitatea și calitatea muncii personale, prestată în producția socială.

Prin natura sa, **proprietatea socialistă** asupra mijloacelor de producție face ca inițiativa economică să aparțină oamenilor muncii, iar trăsătura fundamentală a organizării vieții social-economice să o reprezinte democratismul economic socialist.

Relațiile de producție socialiste, fiind în concordanță cu caracterul social al forțelor de producție, devin stimulul principal al dezvoltării acestora. Ele favorizează aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, impulsionează progresul rapid al întregii economii naționale, ridicarea nivelului de cultură și conștiință al tuturor oamenilor muncii, constituind totodată, premisa materială a asigurării deplinei eliberări sociale și naționale a fiecărui popor. Drept urmare, asigură **superioritatea socialismului** asupra capitalismului în toate domeniile vieții sociale.

Trecerea la socialism, ca proces inevitabil pentru toate țările lumii, nu este impusă din afară. Fiind o necesitate istorică obiectivă, ea se înfăptuiește prin lupta unită a forțelor revoluționare din fiecare țară, condusă de partidul lor de avangardă, în funcție de condițiile concret-istorice.

În condițiile actuale, prin victoriile obținute de țările socialiste în toate domeniile de activitate, sporește neîncetat prestigiul și influența acestora pe arena mondială, demonstrînd tot mai profund virtuțile acestei orînduiri, caracterul ei liber de exploatare, umanitar.

Făurirea economiei socialiste unitare în România

ÎN ȚARA NOASTRĂ, revoluția socialistă a fost determinată în esență, de contradicțiile acumulate în perioada dezvoltării capitalismului.

Partidul Comunist Român analizînd condițiile interne și externe favorabile procesului revoluționar, create în anii premergători celui de-al II-lea război mondial și accentuate la extrem în perioada dictaturii militaro-fasciste, a declanșat și înfăptuit la 23 august 1944 insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă. În perioada următoare insurecției, clasa muncitoare întărind unitatea rîndurilor sale, unind în jurul ei celelalte forțe democratice, sub conducerea P.C.R., a desfășurat cu succes bătăliile revoluționare pe calea democratizării țării, a progresului economic și social. A fost instaurat la 6 martie 1945 primul guvern revoluționar democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc. S-au înfăptuit ample reforme economice și sociale ; a avut loc reforma agrară din martie 1945, etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit etc. O importanță deosebită, pentru transformările revoluționare din această etapă, a avut-o **Conferința Națională a Partidului din octombrie 1945,** care a elaborat programul transformărilor democratice, trasînd ca obiectiv principal pentru refacerea economică și progresul general al societății **trecerea la industrializarea țării.**

Pe fundalul cuceririlor revoluționar-democratice înfăptuite după 23 August 1944 s-au creat condițiile pentru trecerea la **revoluția socialistă. Desăvîrșirea cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu celelalte pături de oameni ai muncii la 30 decembrie 1947, și înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție au marcat victoria revoluției socialiste în țara noastră, intrarea într-o epocă istorică nouă, epoca construcției socialiste în România.**

În anii care au trecut de la cucerirea puterii politice, societatea noastră a parcurs în dezvoltarea sa mai multe etape istorice. **În perioada 1948—1965 a fost realizată economia socialistă unitară,** generalizarea relațiilor de producție noi în întreaga economie. În această perioadă, sub conducerea Partidului Comunist Român, au fost lichidate treptat relațiile de producție bazate pe proprietatea privată și înlocuite cu relații de producție socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării forțelor de producție. Ca urmare a naționalizării principalelor mijloace de producție de la 11 iunie 1948 a fost instaurată proprietatea socialistă asupra unui volum însemnat al mijloacelor de producție, a fost desființată marea burghezie financiară și industrială, s-a lichidat exploatarea într-o însemnată parte a economiei naționale și s-a deschis cîmp de acțiune legilor economice ale socialismului.

Un obiectiv principal al politicii Partidului Comunist Român, în procesul făuririi economiei socialiste unitare l-a constituit **așezarea agriculturii pe baze noi, socialiste.** Cooperativizarea agriculturii începută în martie 1949, a permis trecerea la socialism și a micilor producători de la sate. A luat ființă și s-a extins continuu proprietatea socialistă cooperatistă realizîndu-se și pe această cale pași importanți în direcția făuririi bazei economice a socialismului.

În strînsă legătură cu măsurile luate pe linia lichidării proprietății private și creării și consolidării proprietății socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și reorganizării forțelor de producție în măsură să asigure un înalt nivel al productivității muncii. În acest sens, în cadrul măsurilor P.C.R. de construire a socialismului **locul central l-a ocupat politica de industrializare a țării,** de creare a bazei tehnico-materiale a socialismului. Prin prevederile lor, planurile de dezvoltare planificată a României în perioada 1951—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.

În rezolvarea sarcinilor puse în făurirea economiei socialiste unitare s-a acordat o mare atenție lichidării analfabetismului, ridicării nivelului de cunoștințe al maselor largi populare, pregătirii cadrelor necesare tuturor domeniilor de activitate etc.

Înfăptuirea politicii științifice a Partidului Comunist Român de făurire a economiei socialiste unitare a avut drept rezultat **victoria deplină și definitivă a socialismului pe pămîntul României.** Aceasta s-a înfăptuit **în cursul cincinalului 1961—1965** odată cu încheierea cooperativizării agriculturii. Prin victoria deplină a socialismului, economia României a devenit o **economie socialistă unitară, relațiile de producție socialiste generalizîndu-se în întreaga economie, principiile socialiste afirmîndu-se în toate domeniile vieții sociale.** Structura socială a țării cuprinde clase și categorii sociale cu interese fundamentale comune. Baza politică a societății o formează puterea poporului exercitată prin intermediul statului socialist. **Forța politică conducătoare o reprezintă Partidul Comunist Român.**

Anii 1966—1970 reprezintă etapa consolidării construcției socialiste și a bazei tehnico-materiale a țării. În această perioadă partidul a pus un accent deosebit pe dezvoltarea ramurilor industriei moderne, pe dezvoltarea activității de cercetare și pe introducerea în întreaga economie a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, pe amplasarea armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial, pe perfecționarea pe baze științifice a organizării și conducerii vieții economico-sociale pentru dezvoltarea și perfecționarea relațiilor noi de producție și lărgirea democrației socialiste.

Realizarea cu succes a obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R. a creat premisele trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a țării, **etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în România.**

Principalele direcții ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 1990

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă o etapă superioară de maturizare a orînduirii socialiste din țara noastră. Ea are un conținut economic și social distinct față de etapele anterioare. Se bazează pe realizările etapelor anterioare fără să fie o simplă prelungire a acestora ; acum socialismul se maturizează pe propria lui bază economică, **accentul fiind pus pe latura calitativă a perfecționării forțelor și relațiilor de producție, a suprastructurii socialiste.**

Caracterizînd această etapă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., sublinia că în această etapă se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă și unitară a forțelor de producție, a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, se realizează o concordanță tot mai deplină între relațiile de producție și forțele de producție.

Elementele esențiale care definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate sînt : **dezvoltarea și perfecționarea în ritm rapid a forțelor de producție prin promovarea largă și consecventă a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, repartizarea teritorială, rațională a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale de producție, a organizării, planificării și conducerii economiei naționale, ridicarea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, adîncirea democrației socialiste, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste, dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii, formarea unei înalte conștiințe socialiste a tuturor membrilor societății noastre.**

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România a început odată cu trecerea la realizarea sarcinilor cincinalului 1971—1975 și va dura cîteva cincinale. Prin făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră se vor crea premisele **trecerii României la comunism.**

Congresul al XI-lea al partidului a elaborat, în toată complexitatea lor, direcțiile în care trebuie acționat pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceste direcții sînt expuse în **„Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism"**, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În conformitate cu prevederile Programului Partidului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se va acționa în următoarele **direcții :**

1 Dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane, repartizarea lor judicioasă pe întregul teritoriu al țării, astfel încît să se creeze o economie avansată modernă, de înalt nivel tehnic și de mare productivitate și eficiență.

2 Progresul susținut al științei și instrucției publice, impulsionarea activității de cercetare în toate sectoarele, știința devenind într-o măsură tot mai însemnată o forță nemijlocită de producție.

3 Creșterea într-un ritm susținut a întregii economii pe baza unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) astfel încît să se asigure atît progresul multilateral al societății, cît și creșterea nivelului de trai, a civilizației întregului popor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

4 Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile sociale de producție.

5 Vor avea loc mutații în structura socială a țării care vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, la o mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor.

6 Intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative, de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

7 Dezvoltarea democrației socialiste, care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest sens, se va lărgi și perfecționa cadrul organizatoric de participare activă și eficientă a tuturor oamenilor muncii și îndeosebi a celor care lucrează nemijlocit în producție la conducerea societății. Va crește aportul direct al clasei muncitoare la conducere.

8 Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic apropierea României de nivelul țărilor industriale dezvoltate ale lumii.

9 Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Se va intensifica participarea României la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană.

Toate aceste direcții dau **orientarea calitativă** a dezvoltării, stabilesc liniile generale ale strategiei dezvoltării pe o etapă lungă de timp. În procesul realizării lor, prin planurile cincinale se detaliază, sarcinile fiecărei perioade, modul concret de conturare a direcțiilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cincinalul 1976—1980 este **cincinalul afirmării revoluției științifico-tehnice contemporane.** În acest cincinal devin esențiale laturile de ordin calitativ ale întregii activități, **realizarea unui adevărat salt de la acumulările cantitative la o nouă calitate în toate domeniile de activitate.**

Orientările generale pentru elaborarea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981-1985 stabilite de Conferința Națională a Partidului din decembrie 1977 prevăd măsurile prin care **România va depăși pînă în 1985 stadiul de țară în curs de dezvoltare, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie.** Acest cincinal va marca un nou pas calitativ în ridicarea societății noastre pe trepte superioare de civilizație materială și spirituală.

Complexitatea sarcinilor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate face obiectiv necesară cunoașterea profundă a realităților, coordonarea tuturor eforturilor pentru atingerea țelurilor propuse. În acest sens, **un rol deosebit revine creșterii rolului partidului și al clasei muncitoare ca forță politică conducătoare a întregii activități economico-sociale.** Și în viitor Partidul Comunist Român va constitui **centrul vital** al națiunii noastre socialiste ; el va asigura atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României, cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism.

conf. dr. Viorica NECULAU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin revoluție socialistă ?
2. Prin ce se caracterizează relațiile de producție socialiste ?
3. Care sînt etapele istorice parcurse de țara noastră în anii care au trecut de la cucerirea puterii politice ?
4. Care sînt elementele fundamentale ce definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?
5. Care sînt principalele direcții în care acționează partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ?

Puncte de vedere

CONȚINUTUL ȘI ELEMENTELE COSTULUI DE PRODUCȚIE

ODATĂ CU PROGRESUL SOCIETĂȚII, economia politică își îmbogățește mereu sistemul categorial, iar reprezentările noastre despre realitate devin mai profunde și cuprinzătoare. Ca și relațiile economice pe care le exprimă, categoriile economice au un pronunțat caracter istoric. Fiind un produs al sistemului economic, ele evoluează odată cu acesta, de la simplu la complex și de la inferior la superior. Urmărirea procesului istoric real al fenomenelor și reflectarea lui teoretică și logică în categoriile economice nu presupune încorporarea în ele a tuturor laturilor întîmplătoare sau secundare și nici măcar menținerea lor permanentă în aceleași coordonate.

Referindu-se la raportul dintre logic și istoric, Engels scria: „Firul ideilor trebuie să înceapă cu ceea ce începe și istoria, iar mișcarea lui ulterioară nu va fi altceva decît reflectarea procesului istoric într-o formă abstractă și teoreticește consecventă, o reflectare corectă, dar corectată potrivit unor legi deduse chiar din procesul istoric real" [1].

Iată de ce modificarea condițiilor producției sociale sub puternicul impuls al revoluției științifice și tehnice contemporane, acumularea unui considerabil potențial productiv și apariția unor coordonate noi ale reproducției lărgite, impun nu numai formularea unor noțiuni noi, dar și redimensionarea altora mai vechi în sensul îmbogățirii conținutului și esenței lor.

În acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că: **„Nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată, ci să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile, faptele demonstrează că ele nu mai corespund chiar dacă la vremea lor au fost juste..."** [2].

În deplină concordanță cu cele de mai sus, în cele ce urmează ne permitem să avansăm cîteva idei în legătură cu costurile de producție — categorie care a rămas formulată pe baza unor condiții mai vechi ale activității productive, dar care considerăm că astăzi solicită interpretări noi.

Costurile reprezintă un element esențial al mecanismului economic. În funcție de dimensionarea lor se determină mărimea efortului depus de societate pentru desfășurarea activităților de orice fel și, nu în ultimă instanță, capacitatea unităților economice (de ce nu și a economiei naționale ?) de a produce venit net. De mărimea venitului net depinde ritmul creșterii economice și a bunăstării sociale în ansamblu.

O întreagă literatură este dedicată problematicii costurilor de producție. Numai în literatura noastră economică, pe lîngă cercetări mai mult sau mai puțin întinse, în problematica costurilor au apărut lucrări cu profil larg, cu caracter fundamental, dedicate în întregime acestei probleme. Cu toate acestea, cele mai multe dintre lucrări insistă îndeosebi asupra modalităților de determinare cît mai exactă și operativă a costurilor în scopul programării, normării și evidenței lor.

Dacă, în ceea ce privește metodele de determinare a costurilor s-au făcut pași însemnați, renunțîndu-se de-a lungul timpului la metodele consacrate, dar învechite, care nu mai corespundeau noilor necesități, propunîndu-se și aplicîndu-se cu succes metode noi, menite să satisfacă cît mai deplin nevoia de precizie și operativitate, în privința definirii conținutului categoriei de „cost", literatura economică întîrzie încă asupra definițiilor vechi, deși condițiile existenței și funcționării producției sociale au suferit modificări radicale.

ANALIZÎND cheltuielile de producție capitaliste, Marx arăta că: „Această parte din valoarea-marfă, care înlocuiește prețul mijloacelor de producție consumate și prețul forței de muncă întrebuințate, înlocuiește capitalistului numai ceea ce îl costă pe el marfa și reprezintă deci pentru el prețul de cost al mărfii" [3], precizînd mai departe că: „Plusvaloarea este un excedent al valorii mărfii peste prețul ei de cost" [4]. O bună parte din literatura economică, inclusiv cea dedicată economiei socialiste, a rămas, în esență, la această formulare: „...prețul de cost însumează cheltuielile de muncă materializate, adică valoarea mijloacelor de producție consumate (f) și valoarea produsului creat de munca pentru sine (r), concretizată în retribuția acordată pentru munca depusă" [5]. Alteori, dicționarele, deși sînt contradictorii, rămîn în esență, la aceeași definiție: „Prețul de cost — categorie economică — care cuprinde o parte din valoarea producției materiale, exprimînd în bani echivalentul valorii mijloacelor de producție cheltuite și valoarea produsului creat prin munca necesară. Prețul de cost exprimă, în bani, totalitatea cheltuielilor făcute de întreprinderi pentru fabricarea și desfacerea producției lor" [6]. Pentru că, prin consum de mijloace de producție s-a înțeles întotdeauna numai consumul imediat necesitat de fabricarea produsului, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor, tot mai insistent s-au formulat opinii (începînd cu anul 1969) de a se scoate din costuri acele cheltuieli făcute de întreprinderi care „reprezintă în fond părți de plusprodus" cum sînt: contribuțiile la asigurările sociale, cheltuielile legate de pregătirea cadrelor, cotele pentru formarea fondurilor de finanțare a tehnicii noi, dobînzile bancare, amenzile și penalizările, taxa pe terenuri. Asemenea opinii s-au exprimat în marea majoritate a lucrărilor care, într-un fel sau altul, s-au referit la costuri și la venitul net.

● Preocuparea pentru o cît mai corectă dimensionare a costurilor de producție și a venitului net este îndreptățită deoarece vizează determinarea cît mai exactă a efortului făcut de societate (mai precis a consumului de resurse) pentru obținerea unui anumit efect economic și social. În concordanță cu această preocupare au fost luate o serie de măsuri potrivit cărora unele elemente de cheltuială au fost scoase din costuri urmînd a fi suportate direct din rezultatele financiare (taxa pe terenuri, cota pentru fondul de tehnică nouă, cheltuieli pentru pregătirea cadrelor) urmînd probabil ca și restul elementelor să fie scoase din costuri (c.a.s., dobînzi bancare, amenzi și penalizări).

S-ar obține astfel, după cum se afirmă, „costuri pure" și un venit net „real". Ceea ce nu se specifică direct, dar se constată imediat, este faptul că în urma acestei acțiuni de „curățire", se obține o reducere a costurilor și o majorare a venitului net — dar numai în calcule — și în consecință, și o rată mai înaltă a rentabilității. Trebuie să recunoaștem că măsurile potrivit cărora costurile sînt „curățate", iar formele venitului net „regîndite" se justifică din punctul de vedere al practicii economice imediate și se înscriu în preocupările legate de perfecționarea mecanismului economico-financiar. Totuși, în unele cazuri, modelul potrivit căruia apreciem azi mărimea și structura costurilor, a venitului net și deci a nivelului rentabilității rămîne încă tributar unei viziuni mai vechi asupra condițiilor activității productive (toate resursele naturale erau considerate inepuizabile, natura inatacabilă, forța de muncă inepuizabilă și autocalificabilă etc.).

● **În actualele condiții** ale revoluției științifico-tehnice **s-au schimbat nu numai procedeele tehnologice, ci înseși dimensiunile activității economice.** Forța productivă a muncii a crescut considerabil, nu însă fără eforturi suplimentare. Pînă la începutul secolului nostru forța de muncă se califica din mers, fără cheltuieli prea mari (nu numai din partea întreprinzătorului, dar nici din partea societății) și fără ca producția bunurilor materiale să sufere prea mult.

În zilele noastre nu se poate concepe o producție modernă fără cadre calificate. Creșterea vertiginoasă a productivității muncii și deci a ratei rentabilității este într-o foarte mare măsură rezultatul creșterii calificării. Pregă-

prof. dr. Aurel GIURGIU
conf. dr. Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 24)

[1] **K. Marx și Fr. Engels**, Opere, vol. 13, București, Ed. politică, 1962, p. 514.
[2] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare cu prilejul conferirii titlului de doctor în științe politice și de doctor în economie, Ed. politică, București, 1978, p. 21.
[3] **Marx-Engels**, Opere, vol. 25, Partea I-a, Ed. politică, 1969, p. 32
[4] Idem, p. 42.
[5] Dicționarul de economie politică, Ed. politică, București, 1974, p. 576.
[6] Dicționarul statistic economic — D.C.S., București, 1969, p. 319.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (II)

— File din gîndirea revoluționară din România în perioada interbelică —

CREAREA în 1921 a Partidului Comunist Român a constituit o etapă nouă, superioară în mișcarea revoluționară din țara noastră, a dat un puternic avînt dezvoltării conștiinței de clasă a proletariatului, conștiinței de sine a întregului popor. Gîndirea de pe pozițiile clasei muncitoare se afirmă viguros în probleme care condiționau progresul României. În conținutul și semnificațiile concepției despre industrializare a gînditorilor proletariatului se remarcă sensuri noi, adîncirea unor idei formulate în perioada dinainte dar adaptate condițiilor concrete ale dezvoltării economico-sociale din perioada interbelică. Trăsăturile acestei perioade se identificau cu dezvoltarea mai intensă a forțelor de producție, stimulată și de formarea statului național unitar dar și în accentuarea contradicției dintre proletariat și burghezie, în accentuarea pătrunderii capitalurilor străine în economia țării, și ca atare în accentuarea contradicției dintre elementul național și burghezia țărilor imperialiste etc.

Teoriilor conservatoare afirmînd cu argumente mai vechi sau mai noi necesitatea menținerii unui caracter preponderent agrar al economiei țării, necesitatea dezvoltării doar a unor industrii agrare, doctrinarii clasei muncitoare, comuniști, socialiști, social-democrați le-au răspuns prin sublinierea conținutului progresist și caracterului obiectiv al procesului de industrializare. În studii și articole ei au privit procesul complex al industrializării **ca o cale vitală, ca o cerință legică de progres economic și social al țării,** ca un factor de dezvoltare a agriculturii, a tuturor ramurilor economiei, de asigurare a civilizației materiale a poporului, chemînd la viață economică, socială, culturală, întreaga națiune, ca un **imperativ** ale cărui consecințe de ordin general istoric coincid pe deplin cu aspirațiile muncitorimii, cu misiunea sa socială. „Un progres general nu poate fi stîrnit decît pe lîngă o industrializare în toate direcțiile" — se sublinia în 1928 — în industrie aflîndu-se „mîntuirea... din situația de mizerie"[1]). Sesizîndu-se mecanismul interior al evoluției, liniile sale de forță, dezvoltarea industriei naționale, întregul ei cortegiu de consecințe pozitive economico-sociale erau literalmente considerate ca temeiul pe care se sprijină „o autonomie a procesului istoric de dezvoltare a economiei țării românești".

Pe baza unor argumente realiste, științifice, gînditorii clasei muncitoare au luat atitudine împotriva teoriilor ce propovăduiau pretinsa necesitate a permanentizării unei dependențe artificiale a economiilor naționale pe direcția țări-industriale — țări agrare[2]). Ținînd seama că întrucît în țările capitaliste slab dezvoltate timpul de muncă socialmente necesar este mai ridicat iar în țările capitaliste dezvoltate mai scăzut, țările înapoiate „în special cele agrare" pierzînd în procesul schimbului internațional, ei subliniază că asemenea concepții vizau în fapt perpetuarea dominării de către puterile industriale a economiilor mai slab dezvoltate, în speță, și a economiei românești. În această lumină doctrinarii revoluționari nu au îmbrățișat politica „porților deschise", propovăduită de guvernele țărăniste ale timpului. Ei s-au delimitat însă și de teoriile autarhice — „la modă" în vremea respectivă, susținînd ideea după care dezvoltarea industriei naționale concepută în cadrul complexului economic național nu constituia un mijloc de izolare față de schimbul mondial ci, dimpotrivă, factorul de stimulare a participării țării la acest schimb.[3]).

Au fost evidențiate **posibilitățile** asigurării unui veritabil profil industrial al României, desfășurat în spațiul amplu dintre industria ușoară și industria grea, ținîndu-se seama de condițiile naturale favorabile în acest sens. „...națiunea noastră are toată posibilitatea să devină o personalitate independentă în uriașul babilon industrial de pe planeta noastră", scria P. Andrea în 1924. Doctrinarii revoluționari au sesizat consecințele nefaste ale pătrunderii masive a capitalului străin în industria și economia națională — orientarea unilaterală a structurii economiei, pomparea în afara țării a roadelor muncii poporului român, subliniind pericolul subjugării nemijlocite de către acesta a economiei. Pe baza unor asemenea considerente, gînditorii clasei muncitoare au militat pentru o industrializare sprijinită în primul rînd pe forțele interne ale țării. „România este datoare să întreprindă pasul decisiv al industrializării prin sine însăși, prin propriile sale uzine și ateliere", se arată în studiul citat apărut la Cluj.

Idei nuanțate privind **locul și rolul industriei în cadrul economiei** se pot desprinde din studiul „De la criză la criză" — replică critică la teza burgheză „România, țară industrială fericită", potrivit căreia România ar fi ajuns deja o țară industrială, iar dezvoltarea pe mai departe a industriei ar fi constituit în acele condiții un dăunător exces. În lucrare se relevă cerința dezvoltării industriale multilaterale, a realizării unei structuri eficiente a industriei și economiei, a afirmării industriei grele, a accentuării ramurilor prelucrătoare — imperative hotărîtoare ale progresului economic și social. În acest sens se arată că România nu putea fi privită ca o țară industrializată întrucît „...dezvoltarea industrială (a țării n.n.) nu este multilaterală ci unilaterală, majoritatea ramurilor industriale, cu toate bogățiile naturale fiind slab dezvoltate (pielăriei, ceramicei, sticlăriei și chiar forestierei și hîrtiei"[4]).

Se evidențiază funcția industriei naționale de factor hotărîtor al înzestrării tehnice ridicate a economiei, de factor hotărîtor al valorificării mai bune a potențialului, se sublinia rolul conducător al industriei în economie, de transformator al acesteia, se arată că realizarea acestuia este nemijlocit dependentă de însuși înfăptuirea cerințelor și atribuțiilor amintite. Tocmai în o-

FIȘE

● Pe linia adoptării de către *partid a măsurilor de perfecționare a metodelor de conducere, a structurilor și formelor de organizare, dr. ing. Nicolae Haneș dezbate, în lucrarea sa* Eficiența conducerii unităților economice *(Editura Facla, 1978, 236 p), problematica modalității de studiere și de fundamentare a conținutului eficienței activității de conducere și încearcă să ofere unele soluții. Din investigarea sa rezultă : necesitatea corelării organice a diferitelor aspecte concrete ale eficienței, a indicatorilor calității conducerii cu cei economici ; posibilitatea elaborării unor indicatori specifici activității de conducere în vederea estimării nivelurilor atinse în această privință la diferitele unități economice și deci a influențării lor pozitive ; evaluarea activității de conducere, chiar pînă la nivel de compartiment, ar pune stimularea materială a acesteia pe criterii riguroase ; elaborarea unui indicator al eficienței conducerii ar asigura alegerea variantei optime în conducere. Modelul de evaluare a eficienței activității de conducere, propus de autor, a fost introdus într-un număr de 59 de întreprinderi din cadrul a două centrale industriale, fiind rulat pe calculator și întocmindu-se 44 de scheme logice aferente fiecărei faze din program. Modelul și schemele logice sînt prezentate în lucrare.*

Sesiune de comunicări

● *Săptămîna trecută la A.S.E. București, organizate de colectivul de gîndire economică contemporană din cadrul Catedrei de economie politică s-au desfășurat lucrările anuale ale Seminarului național de gîndire economică modernă și contemporană. Cele mai multe din comunicările prezentate s-au referit la semnificațiile și consecințele actului de desăvîrșire a unității naționale a statului român. Au fost abordate temeiurile desăvîrșirii unității statului și implicațiile ei pentru progresul României reflectate în opera tovarășului* Nicolae Ceaușescu, *consecințele economice ale Marii Uniri și influența lor asupra orientării gîndirii economice din România, opinii ale mișcării socialiste din România despre independență și unitate națională, considerații asupra desăvîrșirii unității naționale în viziunea unor curente de gîndire și a unor economiști, caracterul creator și original al politicii partidului de industrializare socialistă a țării ca temei al întăririi independenței și suveranității naționale etc.*

Ocrotirea mediului natural și sporirea rentabilității

● *Din cei trei factori care interacționează în procesul de producție — forța de muncă, mijlocul de muncă și mediul înconjurător — înainte, scrie I. Filkovici în articolul Okrujaiușceaia*

ceastă lumină în lucrare se apreciază că industria grea românească din acel timp nu putea fi „în stare să pretindă rolul de transformator al economiei naționale".

În studiu se analizează consecințele nefaste ale subdezvoltării și caracterului capitalist al economiei și industriei asupra comerțului exterior românesc. Nivelul cantitativ și calitativ al exportului era, apreciat în organică legătură cu gradul de dezvoltare industrială și economică al României. În acest cadru se pun în lumină corelații care trebuie urmărite în dezvoltarea țării, sesizîndu-se, de exemplu, „creșterea colosală a ... volumului exportului și scăderea catastrofală a valorii lui".

Asigurarea unui **nivel de trai** ridicat pentru popor era privită ca cea mai înaltă funcție a industrializării țării. Tocmai în acest sens în lucrare se arată că aprecierea gradului de dezvoltare a industriei se impune realizată potrivit măsurii în care industria satisface nu orice consum al maselor, ci pe cel dimensionat în concordanță cu cerințele civilizației materiale și spirituale a timpului. Se relevă că atunci cînd poporul, lipsit de mijloace, constituie o cerere redusă de produse, „o piață internă restrînsă", satisfacerea ei de către industrie nu trebuie considerată drept un succes, așa cum procedau adepții tezei „România — țară industrială fericită", ci dimpotrivă. Subalimentate, umblînd rău îmbrăcate și fără încălțăminte, în mare parte neștiutoare de carte și măcinate de boli sociale, locuind în case, multe insalubre și cărora le lipsea aproape orice mobilier, — se arăta în studiu — „Masele mari ale populației contează prea puțin ca consumatoare de produse industriale în general și de fabricate indigene în special".

O însemnată trăsătură de continuitate în gîndirea doctrinarilor clasei muncitoare o constituie **poziția de clasă** în abordarea problemei industrializării țării. În condițiile concrete ale perioadei interbelice această poziție se afirmă cu și mai multă tărie. Doctrinarii revoluționari au luat o poziție fermă împotriva exploatării burgheze, militînd pentru înfăptuirea unei largi platforme de măsuri menite să diminueze efortul material și financiar cu care masele erau împovărate, pentru schimbarea orînduirii nedrepte și transformarea revoluționară a societății. Pornind de la analiza științifică, obiectivă a acțiunii legilor economice, a realităților țării gînditorii clasei muncitoare au pus temeinic în lumină incapacitatea burgheziei române de a înfăptui dezvoltarea industrială a țării potrivit cerințelor dezvoltării obiective a forțelor de producție, intereselor națiunii. „...nu în condițiile tehnico-geologice trebuie căutată limitarea procesului industrializării României — arăta, de exemplu, Lucrețiu Pătrășcanu, ci în caracterul capitalist al acestui proces. Urmărind o rentabilitate maximă și o rapidă amortizare a capitalului investit clasa capitalistă se mărginește să exploateze doar acele domenii care îi asigură o cît mai totală realizare a acestor două condiții" [5].

Țelul spre care se îndreptau cu speranță, cu hotărîre, gîndurile doctrinarilor revoluționari îl constituie **orînduirea socialistă.** Numai relațiile de producție socialiste erau capabile să ofere temeiul dreptății sociale, o reală industrializare a țării, adevărata ei independență și suveranitate, progresul accelerat al economiei și un nivel de viață ridicat pentru popor. „România, se scrie în lucrarea „De la criză la criză", nu poate ajunge la nivelul unei țări industriale pe cale capitalistă, ci numai prin industrializarea socialistă... România fericită, sătulă și îmbrăcată, luminată și civilizată" se poate înfăptui numai „curățind pămîntul românesc de vechituri feudale și de capital, asigurînd maselor pace, pîine, pămînt și libertate și deschizînd astfel drumul către un viitor senin, luminos, lipsit de exploatarea omului de către om".

O **concluzie** de bază a celor arătate este aceea că doctrinarii clasei muncitoare, împletind idealul economic cu cel social și cu cel național, au îmbrățișat cu convingere ideea dezvoltării și afirmării industriei naționale. Așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** încă de la primele sale începuturi, mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă **„au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre".** În teoria industrializării ca proces de dezvoltare al forțelor de producție gînditorii clasei muncitoare nu au avut întotdeauna elementele de complexitate din gîndirea burgheză (cu contribuții recunoscute în această direcție) ; faptul este explicat de o serie de premise, condiții obiective, între care acțiunea în ilegalitate a partidului, împrejurările concrete în care s-a desfășurat activitatea acestuia, cerința îndreptării eforturilor în lupta pentru revendicări imediate, etc. Gînditorii clasei muncitoare în problema industrializării au manifestat însă o **superioritate decisivă** asupra concepției burgheze respective pe cel puțin trei planuri : **a)** scopul nemijlocit al industrializării — în gîndirea burgheză profitul, iar în gîndirea clasei muncitoare ridicarea nivelului de trai al maselor, propășirea țării ; **b)** căile dezvoltării industriei — în gîndirea burgheză impozitele ridicate, exploatarea rapace a celor mulți de către cei puțini iar gîndirea revoluționară participarea tuturor claselor, inclusiv a burgheziei, la efortul necesar dezvoltării industriei naționale ; **c)** perspectiva socială a industrializării — în viziunea doctrinarilor burghezi perpetuarea unei orînduiri inechitabile, iar în cea revoluționară instaurarea orînduirii drepte a socialismului. Gîndirea doctrinarilor clasei muncitoare despre industrializare se înscrie temeinic în tradiția viguroasă, valoroasă a gîndirii economice progresiste românești.

dr. Dan POPESCU

---

[1] Ion Clopoțel, Sociografie românească, Cluj, 1928, p. 88.

[2] W. Sombart, de exemplu, promovînd ideea permanentizării caracterului agrar al economiei pentru mai multe țări ale Europei arată că acestea „nu sînt în măsură să construiască o industrie proprie și în același timp să exporte în Europa materii prime și produse alimentare", proces necesar în virtutea unor așa-zise dependențe. Aceasta trebuie să le determine să-și mențină locul de furnizori (Werner Sombart, Socialismul german Ed. Socec, Buc., p. 267—).

[3] Vezi, de exemplu, T. Cristureanu, Autarhia și complementarismul economic ; Vezi și Ivanciu Nicolae-Văleanu, Gh. Ciulbea, Gîndirea economică marxistă între anii 1918—1944, în Forum, Științe sociale, An V, nr. 5/1973.

[4] De la criză la criză, Lupta de clasă, nr. 5/1938, p. 28.

[5] Lucrețiu Pătrășcanu, Probleme de bază ale României, București, Ed. Socec, 1944, p. 32.

---

sreda i effektivnost proizvodstva (Mediul înconjurător și eficiența producției), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 11 1978, ne puteam practic limita în calcule la primii doi : menținerea purității mediului se realiza în genere automat, spontan, prin propriile forțe ale naturii. Astăzi, acestea nu mai sînt suficiente. Rezultă de aici necesitatea calculării și celui de-al treilea factor — mediul extern, care a devenit un element al reproducției sociale. Dat fiind că, în forma cea mai generală, eficiența producției se calculează ca un raport între efectul util nemijlocit și cheltuielile aferente, și cum la cheltuieli, deci la numitorul fracției, trebuie adăugate cheltuielile cerute de reproducerea mediului natural, s-ar părea că numitorul fracției reprezentînd cheltuielile, devine obligatoriu mai mare și că raportul, reprezentînd eficiența producției, trebuie neapărat să se micșoreze. Întrucît însă revoluția tehnico-științifică implică și o revoluție în productivitatea socială a muncii, adică o reducere a cheltuielilor totale de muncă vie și materializată, orientarea legitimă, planică nu poate fi decît a reducerii acestora pe calea trecerii treptate de la mijloace de epurare a deșeurilor, care sporesc cheltuielile și care în prezent prevalează, spre utilizarea de tehnologii principial noi, nepoluante sau cu o poluare minimă.

Războiul industrial — fără reguli și fără iertare

● *Sub titlul* La guerre mondiale des industries *(Războiul mondial al întreprinderilor industriale) revista L'EXPANSION (noiembrie 1978) publică un studiu colectiv elaborat de Roger Alexandre, Chantal Bialobos, Catherine Ecolivet, Michel Herblay, Alain Murcier, Jean-François Rouge și François de Witt, sub conducerea lui Hervé Jannic. Autorii arată, în esență, că în climatul care s-a instaurat, o dată cu criza economică, acum patru ani, lupta între diferitele companii industriale a devenit incomparabil mai aprigă decît oricînd în trecut și se desfășoară din plin la o altă scară, „planetară" în adevăratul sens al cuvîntului. Și „nu mai este vorba de un sport între gentlemeni bine crescuți, arbitrat la Bruxelles, ci de un veritabil război, fără reguli și fără iertare... euforiei de odinioară i-a urmat neliniștea, neîncrederea și agresivitatea... pe teren toate loviturile sînt acum permise. Meciul a degenerat, e război". Dificultățile sînt atît conjuncturale (subutilizarea capacității de producție, implicînd creșterea*

FIȘE

costurilor, rabaturi sistematice la export, diminuînd beneficiile ș.a.), cît și mai ales structurale. Dintre preocupările industriașilor cea mai semnificativă o acoperă noțiunea de „strategie de redestășurare". Abandonînd aitora industriile grele și „banale" — siderurgia, construcția navală, o parte din chimie — țările dezvoltate fac eforturi pentru a instaura în fapt o nouă diviziune internațională a muncii : țărilor industrializate le-ar reveni producția de echipamente cu multă valoare adăugată, cu mic consum energetic și concepția produselor viitorului, în timp ce țările în curs de dezvoltare le-ar rămîne producția de serie și cea care cere multă forță de muncă.

COSTUL DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 21)

tirea cadrelor însă costă. Mai putem oare socoti astăzi că cheltuielile de pregătire a cadrelor, făcute de societate, dar și de întreprinderi, au drept sursă de alimentare numai o parte a venitului net? **N-ar trebui, mai degrabă, să apreciem cheltuielile de calificare ca elemente distincte ale costurilor de producție, chiar dacă ele își arată abia ulterior efectele?**

● În același context se pune și problema contribuției la asigurările sociale, deși situația aici este ceva mai complexă. În „Critica Programului de la Gotha", Marx arăta că muncitorului nu-i revine întreg produsul muncii sale, ci mai înainte de a-l repartiza trebuie făcute mai multe rețineri, printre care și un fond pentru cei inapți de muncă[7]). După cum se știe, Marx vorbea atunci despre ceea ce îi putea reveni direct și indirect muncitorului, fără a specifica însă că prima parte ar fi produs pentru sine și a doua parte plusprodus. Dimpotrivă, toate reținerile urmau să se facă din produsul social total sau produsul total. În condițiile secolului trecut asigurările sociale puteau fi considerate — și Marx chiar se referă la aceasta — ca o problemă de asistență publică și nu ca o condiție strict necesară producției. Într-un asemenea context, prelevările pentru fondul destinat celor inapți de muncă ar fi putut fi considerat ca parte de plusprodus. **În actualele condiții ale producției, însă, contribuția la asigurările sociale devine o necesitate,** întrunind toate caracteristicile unei cheltuieli determinate de condițiile materiale obiective. „Atunci cînd condițiile materiale ale producției vor fi proprietate colectivă a muncitorilor înșiși, rezultatul va fi o repartiție a mijloacelor de consum diferită de cea actuală"[8]). De aceea, în condițiile de azi considerăm că această contribuție la asigurările sociale ar trebui considerată **ca un cost direct de producție,** suportat, în consecință, pe seama unei părți a produsului pentru sine. În acest sens, cheltuielile pentru formarea fondului de asigurări sociale ar putea să apară ca o parte a cheltuielilor legate de retribuția personalului muncitor, deci ca un cost normal de producție și nu ca o formă de exprimare a venitului net.

● În aceeași categorie a „elementelor de plusprodus" este încadrată și cota pentru formarea fondului de tehnică nouă. Asimilarea de noi produse și noi tehnologii pentru care se consumă fondul de tehnică nouă a fost și mai este încă considerată exclusiv ca o manifestare de lărgire a producției, de perfecționare a ei. Potrivit acestei viziuni, orice cheltuială destinată acestui scop se face pe seama venitului net. În realitate, revoluția științifică și tehnică contemporană a schimbat și continuă să schimbe condițiile în care are loc reproducția socială. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție determină **angajarea unor ample programe de cercetare și dezvoltare, ca o cerință de bază a desfășurării normale a producției, ca o condiție sine qua non a realizării unui venit net cît mai mare.** Înnoirea permanentă a produselor, perfecționarea tehnologiilor, aplicarea consecventă a realizărilor științei în producție, sînt condiții nu numai ale dezvoltării, ci, în primul rînd, ale competitivității și eficienței. În întreprinderile noastre constructoare de mașini produsele se înnoiesc complet la intervale de aproximativ 5—6 ani, înnoirea fiind determinată de cerința încorporării științei și tehnicii înaintate. Înnoirea produselor și perfecționarea tehnologiilor devin, așadar, o condiție esențială a continuității producției și, ca atare, orice cheltuieli efectuate pentru realizarea lor ar trebui considerată ca o componentă a costurilor de producție. Modalitatea de constituire centralizată a fondului de tehnică nouă precum și utilizarea lui uneori prin redistribuire nu schimbă cu nimic natura de „cost" a cheltuielilor făcute.

● Una din problemele majore de a cărei revolzare depinde în proporții din ce în ce mai mari procesul reproducției lărgite rezidă în nevoia protejării naturii, a mediului înconjurător. **În ultimele decenii, activitatea productivă s-a îmbogățit cu o nouă dimensiune — cea ecologică.** Dacă în trecutul nu prea îndepărtat activitatea economică se realiza în limitele unui schimb mai mult sau mai puțin empiric între om și natură, determinat de ritmul nu prea înalt al reproducției lărgite, astăzi proporțiile acestui schimb capătă dimensiuni uriașe. În aceste condiții, raportul de eficiență efect-efort trebuie să aibă în vedere și natura. Efectele economice nu mai pot fi interpretate numai prin prisma rezultatelor imediate, obținute în unele cazuri cu prețul vitregirii naturii de unele dintre calitățile ei. La calculul eficienței economice trebuie să fie luate în considerare cît mai fidel (prin intermediul efortului făcut) și cheltuielile absolut necesare pentru protecția naturii, aceasta cu atît mai mult, cu cît aceste investiții duc adesea la recuperarea și refolosirea unor reziduuri care conțin materiale utile. **Efectul util obținut, mărimea acestuia, nu poate fi judecată făcîndu-se abstracție de o serie de cheltuieli legate de păstrarea nealterată a însușirilor naturii.** Or, și în acest caz, începutul trebuie făcut tot cu costurile de producție.

După cum se știe, potrivit actualei concepții de determinare a costurilor de producție, cheltuielile preconizate pentru apărarea mediului înconjurător se socotesc ca fiind făcute tot pe seama venitului net. În asemenea condiții costurile nu oferă informații exacte despre consumul efectiv de resurse pentru a obține un anumit efect util deoarece, în structura lor internă, ele nu oglindesc distinct un asemenea gen de cheltuială. În mod normal toate cheltuielile legate de apărarea mediului, făcute de întreprinderi ar trebui să se regăsească în costurile de producție ale acestora, operație care s-ar putea realiza cu ușurință la nivel microeconomic. Mai complicată, dar nu insolubilă, este repartizarea pe costurile de producție a cheltuielilor de protejare a mediului înconjurător făcute pe plan centralizat.

ÎN CONCLUZIE, după părerea noastră, orice cheltuială impusă de condițiile materiale și sociale obiective ale organizării și desfășurării normale a procesului de reproducție, ar trebuie să facă parte din costul de producție, indiferent de modul și locul unde se face. Cu atît mai mult, dacă necesitatea lor este reclamată de însăși parametrii esențiali ai desfășurării proceselor de producție, transformîndu-se în adevărate condiții materiale ale acestora, atunci cheltuielile respective ar trebui reflectate de către costuri. Acest lucru ar contribui la întărirea autogestiunii întreprinderilor, iar printr-o delimitare mai reală a nivelului rentabilității, factorii de decizie ar putea interveni mai operativ în dirijarea proceselor de producție. Dealtfel, în cadrul mecanismului economic perfecționat calculul costului real de producție devine deosebit de important, deoarece acesta constituie unul din parametrii fundamentali prin intermediul căruia societatea poate aprecia capacitatea unităților productive de a fi sau nu rentabile.

Relația cost de producție-beneficiu exprimă în mod sintetic eficiența activității colectivelor de oameni ai muncii, efortul acestora pentru gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale ce le-au fost încredințate de societate. Ideea aceasta este scoasă în evidență și de proiectul Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor recent dată publicității și supusă dezbaterii publice. Prin conținutul său, legea este menită să creeze condițiile juridice necesare aplicării efective a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c.

Opiniile expuse în studiul de față legate de esența și structura costurilor de producție corespund, credem, spiritului și principiilor fundamentale înscrise în legea amintită mai sus. De pildă, proiectul legii subliniază chiar în cadrul articolului 1 că unitățile economice au datoria să obțină rezultate financiare optime. „...să acopere integral cheltuielile din veniturile proprii, să îndeplinească și să depășească rentabilitatea și beneficiile planificate". Or, acoperirea integrală a costurilor de producție din veniturile proprii presupune, fără îndoială, o delimitare mai clară a structurii acestora nu numai din punct de vedere al efectelor directe, nemijlocite asupra valorii nou create, dar și al implicațiilor mai largi, uneori indirecte, asupra venitului net al societății.

În acest sens, proiectul legii introduce noțiunea de „rezultate financiare" care urmează a se determina ca diferență dintre veniturile și cheltuielile perioadei de plan. Beneficiul unităților economice va fi determinat „prin deducerea din rezultatele financiare ale acestora a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, precum și a cheltuielilor prevăzute de lege". Așadar, în această accepțiune, noțiunea de „rezultate financiare" exprimă, de fapt, rezultatele financiare brute unde pe lîngă beneficiu și prelevările pentru societate întîlnim și alte cheltuieli care, în mod firesc, ar trebui incluse de la început în costuri pentru că îndeplinesc funcții economice specifice costurilor de producție. Adevăratul venit net al întreprinderii și, în cele din urmă, al societății trebuie să fie expresia acelei părți din valoarea nou creată care, într-adevăr, constituie rezultatul real al muncii pentru societate.

---

[7]) **Marx-Engels,** Opere, vol. 19, Ed. politică, București, 1964, p. 19.
[8]) Idem, p. 22.

LUPTA PENTRU DEZARMARE ŞI ORIENTAREA RESURSELOR STATELOR ÎN INTERESUL PROPĂŞIRII ECONOMICO-SOCIALE

CU ÎNALTA RESPONSABILITATE faţă de interesele supreme ale poporului român, pentru cauza păcii şi progresului tuturor naţiunilor lumii, caracteristică întregii politici externe, a partidului şi statului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a subliniat din nou, cu o deosebită vigoare şi cu o mare limpezime, în cuvîntările rostite recent în cadrul întîlnirilor cu reprezentanţii oamenilor muncii din patria noastră, precum şi în magistrala Expunere la Sesiunea solemnă de la 1 decembrie, imperativul adoptării unor măsuri concrete şi ferme de dezarmare în lume. Asemenea măsuri sînt reclamate atît de necesitatea eliminării pericolului pe care îl reprezintă pentru omenire competiţia militară gigantică din etapa actuală, cît şi de nevoia stringentă de a se elibera şi converti în scopuri paşnice, pentru soluţionarea problemelor majore de natură economico-socială cu care este confruntată lumea contemporană, uriaşele resurse irosite astăzi pentru înarmare.

O competiţie ruinătoare pentru omenire

CARACTERUL iraţional şi periculos al cursei înarmărilor, uriaşa povară pe care ea o reprezintă pentru toate popoarele, pe de o parte, şi necesitatea trecerii la măsuri ferme de dezarmare, pe de altă parte, au fost puse în evidenţă cu o mare putere de convingere de conducătorul partidului şi statului nostru. **„Considerăm, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, că nimic nu poate justifica — chiar din punct de vedere militar, al armamentelor de care se dispune astăzi —alocarea de noi sume pentru cheltuieli militare. Dimpotrivă, pornind de la răspunderea faţă de popoarele proprii, faţă de cauza civilizaţiei, raţional este să se oprească aceste înarmări şi să se treacă, sub control ferm, la reducerea lor, păstrîndu-se echilibrul şi raportul de forţe fără a se pune în primejdie securitatea nimănui. Aceasta pînă se va ajunge la lichidarea definitivă a armamentelor nucleare, a armamentului, în general. Ştim că aceasta presupune o perioadă lungă, dar trebuie să pornim de la necesitatea de a opri odată cursa înarmărilor. Iată de ce avem convingerea că nimic nu justifică o nouă intensificare a înarmărilor : nici cauza libertăţii şi independenţei popoarelor, nici cauza progresului social, nici cauza însăşi a existenţei omenirii ! Totul cere să se pună capăt înarmărilor, să se treacă la dezarmare, la o politică de pace şi colaborare !"**

Acest punct de vedere realist şi mobilizator al partidului şi statului nostru îşi găseşte un puternic suport în realitatea internaţională, care atestă, pe de o parte, impactul profund negativ, pe multiple planuri, al escaladării cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare, iar, pe de altă parte, tergiversarea permanentă, în ultimii ani, a adoptării unor măsuri reale de dezarmare, care să stăvilească şi să dezamorseze competiţia împovărătoare şi primejdioasă a înarmărilor mondiale.

Suma colosală de 6000 miliarde dolari risipiţi pentru înarmări din 1945 şi pînă în prezent ilustrează sintetic dimensiunile acestei competiţii ruinătoare pentru omenire, şi, concomitent, permit să ne formăm o imagine asupra gradului înalt de dezvoltare, prosperitate şi civilizaţie la care ar fi putut ajunge umanitatea în condiţiile în care aceste fonduri cu adevărat considerabile ar fi fost orientate spre sectoare productive, paşnice.

Risipă de resurse şi nevoi neîmplinite

ÎNDREPTĂŢIREA poziţiei consecvente a P.C.R. şi a guvernului român privind necesitatea înfăptuirii unor măsuri practice de oprire a înarmărilor şi de dezarmare este confirmată pe deplin de numeroase studii, rapoarte, anchete şi statistici, unele dintre ele beneficiind de girul de prestigiu al ONU şi al altor organizaţii şi instituţii internaţionale, care prezintă marile şi multiplele avantaje ce ar decurge pentru toate statele, în primul rînd pentru ţările în curs de dezvoltare, din reducerea, fie şi cu cîteva procente în faza iniţială, a eforturilor şi cheltuielilor pentru înarmări.

Totodată, dezbaterile din ultimii ani din cadrul ONU, UNCTAD, ECOSOC, CEE/ONU, UNESCO, al reuniunilor „Grupului celor 77" şi ale ţărilor nealiniate au evidenţiat cu pregnanţă justeţea tezei susţinute şi promovate activ de România, ca şi de un foarte mare număr de alte state, potrivit căreia înfăptuirea dezarmării a devenit o exigenţă şi o componentă majoră a înfăptuirii noii ordini politice şi economice mondiale, privită atît prin prisma cerinţelor edificării unor relaţii de tip calitativ nou între state, cît şi prin cea a necesităţii eliberării unor importante mijloace de producţie şi resurse materiale şi umane şi a canalizării lor în direcţia accelerării dezvoltării economice şi sociale, în primul rînd a ţărilor în curs de dezvoltare.

Un important document al O.N.U., intitulat „Dezarmarea şi dezvoltarea", reliefînd relaţia organică dintre cele două obiective majore ale lumii în care trăim, subliniază : „Dezarmarea şi dezvoltarea sînt concepte de cea mai mare importanţă pentru comunitatea internaţională. Este necesar şi posibil ca dezarmarea şi dezvoltarea să fie legate una de cealaltă, pentru că volumul enorm de resurse irosite pentru cursa înarmărilor ar putea fi utilizat pentru facilitarea dezvoltării şi progresului. Între altele, se cere relevată discrepanţa frapantă dintre această risipă de resurse şi nevoile neîmplinite ale dezvoltării, în scopul mobilizării opiniei publice în favoarea unei dezarmări efective şi a înregistrării unor noi progrese pe calea dezvoltării, în special a ţărilor în curs de dezvoltare" (Doc. ONU ST/ECA 174).

Înfăptuirea dezarmării — perspectivă benefică pentru toate statele lumii

ÎN CIUDA rezultatelor nesemnificative ale tratativelor de dezarmare postbelice, acestea au, între altele, meritul de a fi contribuit în mare măsură la diseminarea în rîndul cercurilor politice şi al opiniei publice a concluziei — susţinută de riguroase calcule ştiinţifice — potrivit căreia, dacă înarmările afectează grav viaţa social-economică a tuturor statelor — nucleare şi nenucleare, industrializate şi în curs de dezvoltare, bogate ori sărace —, de înfăptuirea dezarmării ar putea beneficia plenar, pe cale de consecinţă, toate naţiunile lumii, fără excepţie.

Datele statistice evidenţiază, de exemplu, că principalele state occidentale industrializate alocă fonduri uriaşe pentru înarmări în condiţiile în care economiile lor au fost şi sînt grav afectate de fenomenele de criză, inflaţie şi şomaj, de scumpirea costului vieţii, de degradarea mediului de viaţă fizic şi moral. Este clar că şi în cazul celor mai bogate state din lumea occidentală, ca de pildă, Statele Unite, al căror buget militar a depăşit în fiecare din ultimii ani 100 miliarde dolari, ajungînd în actualul exerciţiu financiar la circa 130 miliarde, adică la peste 500 dolari în medie pe locuitor, cheltuielile pentru înarmare reprezintă o povară din ce în ce mai greu de suportat de contribuabilii de rînd. Cu atît mai mult cînd o ţară este confruntată cu şomaj de masă, cu problema penuriei de locuinţe, cînd milioane de oameni au venituri sub limita oficial recunoscută a sărăciei. Într-un studiu publicat în acest an de senatorul Edward Kennedy, elaborat de Grupul pentru probleme de interes public din Michigan, se arată că de fiecare dată cînd bugetul militar american sporeşte cu un miliard de dolari, se pierde posibilitatea creării a 11 600 locuri de muncă. Documentul relevă, în context, că sumele alocate pentru bugetul militar pe 1977 al S.U.A. ar fi permis să se creeze 1 240 000 locuri de muncă, iar pentru cel pe anul financiar în

RISIPA DE FORŢĂ DE MUNCĂ : EFECTIVE COMPARATE DE MILITARI SUB ARME, MEDICI ŞI PERSONAL DIDACTIC (MILIOANE PERSOANE)

	Militari sub arme	Medici	Personal didactic
Ţări dezvoltate	**10,98**	**2,1**	**11,6**
Ţări în curs de dezvoltare	**15,55**	**0,5**	**8,5**
Total mondial	**26,53**	**2,6**	**20,1**

Sursa : U.N. Statistical Yearbook

curs — 1 360 000 locuri de muncă, ceea ce ar fi oferit posibilitatea ca, în doi ani, să se reducă la aproape jumătate numărul şomerilor din această ţară.

Sau un alt exemplu. Experţi americani au calculat că fondurile necesare pentru purificarea apelor din principalele bazine de apă ale SUA, afectate serios de fenomenul poluării, se ridică la 320 miliarde dolari ; la rîndul lor, fondurile necesare pentru finanţarea unor programe eficiente de combatere a poluării solului şi atmosferei şi pentru lupta împotriva poluării sonore în SUA, sînt estimate la un plafon superior celor necesare pentru purificarea bazinelor acvatice. Experţii consideră că reducerea progresivă a cheltuielilor militare federale ar constitui o sursă sigură în care, în răstimp de circa un deceniu, s-ar crea disponibilităţi pentru soluţionarea acestei mari probleme naţionale.

Deosebit de grave sînt problemele pe care le generează cursa înarmărilor — escaladată continuu de marile puteri — pentru ţările în curs de dezvoltare, nealiniate, nevoite să se înarmeze în principal în scopuri de apărare, cu preţul unor mari sacrificii economice şi financiare, al renunţării la realizarea unor programe economice stringente sau la ridicarea în ritm corespunzător a standardului de viaţă redus al locuitorilor lor.

Astfel, în lucrarea „Comerţul cu arme cu lumea a treia", editată de SIPRI, se arată între altele, că infrastructura şi mîna de lucru specializată necesare pentru întreţinerea armelor importate de ţările în curs de dezvoltare sînt considerabile. Reparaţiile şi întreţinerea unui tanc într-o ţară în curs de dezvoltare necesită, de pildă, 400 ore de muncă pe an. Pentru fiecare avion militar este necesară munca a patru oameni la întreţinerea curentă şi şase oameni la reviziile globale. Pentru un distrugător, întreţinerea necesită 45 000 ore de muncă pe an. Aceste cifre nu includ cheltuielile şi mîna de lucru specializată pentru atelierele de reparaţii şi serviciile de sprijin auxiliare pe care le implică funcţionarea eficace a unităţilor de luptă. O asemenea organizare reclamă, de exemplu, 50 de oameni pentru întreţinerea şi funcţionarea corespunzătoare a fiecărei aeronave. „Dacă se iau în consideraţie toate aceste aspecte, se relevă în lucrarea citată, costul total al întreţinerii unui sistem de arme grele depăşeşte de cîteva ori preţul său iniţial. De aceea, utilizarea mîinii de lucru calificate şi consumul de devize străine determină ca importul de armament greu să reprezinte o mare povară pentru economia ţărilor sărace".

Propunerile României : fonduri eliberate pentru nevoi paşnice urgente

ÎN CONDIŢIILE în care cursa înarmărilor a atins proporţii ce subminează grav eforturile de progres ale tuturor naţiunilor, într-o lume în care două treimi din populaţia planetei trăieşte în ţări în curs de dezvoltare, afectate de complexele probleme ale subdezvoltării şi decalajelor economice, se relevă cu putere valoarea şi actualitatea propunerilor realiste ale României de a se adopta neîntîrziat măsuri concrete de îngheţare şi reducere a cheltuielilor militare, de stăvilire şi dezamorsare a cursei înarmărilor. Propunerea cuprinsă în programul concret de dezarmare avansat de ţara noastră cu privire la reducerea cheltuielilor militare poate contribui la eliberarea unor fonduri apreciabile, absolut necesare pentru acoperirea unor nevoi paşnice urgente ale omenirii. Ţara noastră a propus, concret, inclusiv la sesiunea specială din acest an a Adunării generale a O.N.U. consacrată dezarmării, ca un prim pas în această direcţie, să se convină de către toate statele asupra îngheţării cheltuielilor militare, a efectivelor militare şi armamentelor la nivelul anului 1978, odată cu angajamentul ca ulterior, încă din anul 1979, să se treacă la reducerea treptată a acestora.

România a preconizat, totodată, ca sumele economisite drept urmare a acestor măsuri să fie orientate spre scopuri paşnice. O parte a acestora, de exemplu, ar urma să fie alocată de fiecare stat pentru dezvoltarea propriei economii, pentru acţiuni sociale şi ridicarea nivelului de trai al propriului popor. Cealaltă parte ar urma să fie pusă la dispoziţia unui fond al O.N.U. în vederea sprijinirii ţărilor în curs de dezvoltare, în primul rînd a celor cu un venit pe locuitor de pînă la 500—600 dolari anual, pentru a grăbi dezvoltarea lor economică şi socială. Ţara noastră consideră că în acest mod s-ar asigura nemijlocit ca procesul dezarmării să stimuleze progresul economic şi social al tuturor statelor, atît al celor avansate economic, cît şi al celor în curs de dezvoltare, să fie legat de la bun început de rezolvarea unor probleme sociale acute ale maselor populare din toate ţările, de lichidarea subdezvoltării şi decalajelor economice care afectează grav o mare parte a omenirii.

Reafirmînd această propunere constructivă a ţării noastre, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia la Sesiunea solemnă din 1 decembrie : **„Noi considerăm că trebuie pornit de la îngheţarea cheltuielilor militare, a efectivelor armate şi armamentelor la nivelul anului 1978, trecîndu-se apoi la reducerea treptată a acestora, într-o primă etapă, pînă în 1985, cu cel puţin 10—15 la sută faţă de nivelurile actuale. Ţinînd seama de uriaşa acumulare de armament de pe continentul nostru — care, după cum s-a declarat nu o dată de către ambele părţi, este suficient pentru a distruge de cîteva ori întreaga planetă — singura soluţie raţională ce se impune este încetarea alocării oricăror noi mijloace financiare pentru sporirea potenţialului militar, de către toate statele, şi în primul rînd de către marile puteri".**

Dividendele dezarmării

AVANTAJELE importante care ar rezulta pentru toate popoarele de pe planeta noastră prin transpunerea în viaţă a propunerilor româneşti apar cu claritate dacă avem în vedere că în fiecare din ultimii trei ani cheltuielile militare în lume au sporit cu circa 50 miliarde dolari anual — respectiv de la 300 miliarde în 1975, la 350 în 1976 şi la 400 miliarde în 1977 .În aceste condiţii, pornind de la premisa că acest spor ar fi menţinut în absenţa unor acţiuni ferme pe calea dezarmării, numai măsura de îngheţare a bugetului militar global la nivelul anului 1978, preconizată de România, ar permite economisirea, chiar din primul an de la intrarea ei în vigoare, a sumei de 50 miliarde dolari, la care s-ar adăuga fondurile de zeci şi zeci de miliarde eliberate prin reducerea cheltuielilor militare pînă în 1985.

Ceea ce s-ar putea realiza prin conversiunea în scopuri paşnice a acestor fonduri rezultă din cîteva „echivalenţe" ale dezarmării, calculate de experţi.

Acoperirea nevoilor de hrană ale celor peste o jumătate de miliard de oameni de pe planeta noastră care suferă de subnutriţie cronică ar necesita un program alimentar în valoare totală de 8 miliarde dolari.

Pe de altă parte, o sumă de 3,5 miliarde dolari ar fi suficientă pentru triplarea alocaţiilor destinate dezvoltării agriculturii în ţările în curs de dezvoltare care nu sînt în măsură să-şi acopere din surse interne alimentele necesare consumului populaţiei.

Concomitent, pentru a se dubla alocaţiile anuale destinate asistenţei medicale în ţările în curs de dezvoltare sînt necesari 7 miliarde de dolari, iar pentru un program minimal care ar asigura ca în răstimp de cinci ani cei 800 000 000 de analfabeţi existenţi pe glob să înveţe să scrie şi să citească ar fi necesari 1,5 miliarde dolari. De notat că realizarea programelor de mai sus ar necesita în total 20 miliarde dolari, care nu reprezintă decît 5 la sută din fondurile irosite pe glob pentru înarmări în anul 1977, sau în alţi termeni, suma cheltuită în scopuri militare pe întreaga planetă în mai puţin de 20 de zile.

Şi astfel de exemple abundă în literatura de specialitate, punînd în lumină importantele şi binefăcătoarele „dividende ale dezarmării".

Raportul de forţe pe plan mondial în etapa actuală, favorabil păcii, democraţiei şi socialismului, afirmarea viguroasă a relaţiilor noi dintre state, a principiilor dreptului şi moralei internaţionale, consolidarea cursului spre destindere, înţelegere şi colaborare, precum şi exigenţele lichidării subdezvoltării, ale edificării noii ordini mondiale se constituie ca argumente puternice care arată că nimic din realitatea mondială nu justifică sporirea alocaţiilor militare şi a înarmărilor. Dimpotrivă, toate aceste circumstanţe, nevoia creării condiţiilor şi mijloacelor necesare ca popoarele să-şi poată realiza programele lor de dezvoltare, să-şi poată materializa aspiraţiile lor de progres şi bunăstare reclamă angajarea fermă a tuturor statelor pe calea dezarmării, eliberarea resurselor uriaşe deturnate astăzi în scopuri distructive şi orientarea lor spre destinaţia lor firească, paşnică, în interesul înfloririi civilizaţiei şi al asigurării unei păci trainice pe planeta noastră.

Nicolae CHILIE

„ECHIVALENŢE" ALE DEZARMĂRII

Tipul de armament	Cost	Echivalentul în cazul conversiunii fondurilor în scopuri economice paşnice
O mitralieră	1 500 dolari	1 tractor
O rachetă intercontinentală	25 milioane dolari	500 săli de clasă
Un tanc	500 000 dolari	36 apartamente a trei camere
Un bombardier strategic	90 milioane dolari	16 spitale moderne
Un portavion	1 miliard dolari	90 000 apartamente
Un submarin cu propulsie nucleară	2 miliarde dolari	416 şcoli

TENDINȚE — CONJUNCTURI

1979: încetinire de ritm în țările O.C.D.E.

EXPERȚII O.C.D.E. prevăd că pe ansamblul celor 24 de țări membre creșterea economică va fi în 1979 în jur de 3% (față de 3,6% în 1978), astfel încît șomajul care afectează în prezent peste 16 milioane de oameni riscă să se agraveze și mai mult. În același timp, în legătură cu încetinirea creșterii economice este de așteptat și o anumită atenuare a ritmului inflației, de la 8% la 6,5%, nivelul în continuare ridicat al acesteia îngreunînd pe mai departe adoptarea unor măsuri de stimulare a economiei. Pe de altă parte, pe ansamblul zonei, deficitul balanțelor de plăți curente ar urma să coboare de la 1,3 miliarde dolari în 1978 la 500 milioane dolari în 1979.

Balanțe de plăți: modificări în perspectivă

ȚĂRILE capitaliste dezvoltate par să se îndrepte către o desincronizare a ciclurilor economiilor lor naționale în 1979, an în care se așteaptă ca S.U.A. să înregistreze o creștere mai lentă (ca efect al adoptării unor măsuri mai ferme pentru susținerea dolarului) decît economiile țărilor vest-europene și Japoniei. Dacă această prognoză, prezentată la cea de a 65-a reuniune națională de comerț exterior, desfășurată recent la New York, se va materializa, — s-a evidențiat în context —, deficitul balanței americane de plăți curente s-ar putea reduce de la 20 miliarde dolari în acest an la circa 15 miliarde în 1979, paralel cu o reducere semnificativă a importantelor excedente comerciale înregistrate actualmente de Japonia, R.F.G., de principalele țări exportatoare de petrol și de alte state.

În cazul țărilor membre ale O.P.E.C. excedentul balanțelor de plăți curente se consideră că se va reduce de la aproape 65 miliarde dolari în 1974 la circa 10 miliarde dolari în acest an și în 1979 și la 5 miliarde în 1980, chiar în ipoteza unei majorări cu 8—10% a prețului petrolului la apropiata reuniune din Abu Dhabi a țărilor membre ale acestui organism.

Piața echipamentului de telecomunicații

SUB impactul pătrunderii masive a electronicii, piața mondială a echipamentului de telecomunicații se dezvoltă rapid, ajungînd la circa 34 miliarde dolari în acest an și putînd să reprezinte 65 miliarde în 1987, scrie săptămînalul englez The Economist. *Anul trecut vînzările de asemenea echipament au sporit cu 15%. În primii ani ai deceniului viitor se așteaptă un nou val de comenzi importante ale unor țări membre ale O.P.E.C. (Kuweit, Libia, Emiratele Arabe Unite ș.a.), în vreme ce S.U.A. și continentul european vor continua să reprezinte principala piață. Cea mai rapidă creștere a cererii de echipament de telecomunicații se va înregistra în țările în curs de dezvoltare (cu circa 10% pe an), totuși ponderea acestora pe piața mondială va rămîne redusă (vezi graficul).*

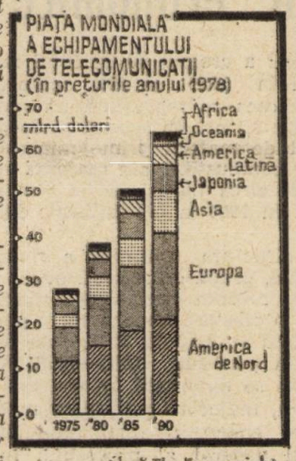

(după The Economist)

O caracteristică a pieței echipamentului de telecomunicații o constituie înaltul grad de concentrare a ofertei, care provine în proporție de două treimi de la opt firme americane, vest-europene și japoneze. Se apreciază că, dincolo de nivelul tehnic al echipamentului oferit, pentru cîștigarea contractelor importante, mai ales în țările în curs de dezvoltare, decisivă se dovedește capacitatea furnizorilor de a acorda credite, ca și de a organiza producerea locală a unei părți din echipament.

Orientări în dezvoltarea economică

Etiopia pe calea redresării și dezvoltării economiei

ODATĂ cu victoria revoluției de la 12 septembrie 1974, în Etiopia s-a trecut la înfăptuirea unui proces complex de transformări economico-sociale în vederea înlăturării vechilor structuri feudale. Au fost naționalizate marile întreprinderi industriale, instituțiile bancare, transporturile, au fost înființate întreprinderi de stat pentru comerț exterior, s-a introdus un control riguros asupra prețurilor. Ca urmare a reformei agrare adoptate în martie 1975 au fost lichidate marile latifundii, iar în locul lor au fost create ferme de stat și cooperative țărănești, fiind astfel instituite relații noi în acest principal sector al economiei etiopiene, în care activează aproape 90% din populația țării. Principalele culturi sînt cele de cereale, cafea și leguminoase. Prin mecanizare, distribuirea de îngrășăminte și semințe selecționate și executarea de lucrări hidrotehnice se urmărește creșterea puternică a producției, destinată atît consumului intern cît și exportului. De asemenea, Etiopia dispune de cel mai mare efectiv de animale din Africa.

Se acordă o deosebită atenție sectorului industrial, aproape inexistent în urmă cu două decenii, principalele ramuri fiind industria alimentară (fabrici de zahăr, ulei, conserve de carne și pește) și textilă (filaturi și țesătorii de lînă și bumbac). Se dezvoltă totodată ramuri industriale noi, cum sînt industria chimică și petrochimică, și se intensifică prospecțiunile pentru descoperirea și punerea în valoare a noi zăcăminte de cupru, nichel, gaze naturale și petrol, dat fiind că potențialul minier al țării este încă puțin cunoscut.

Ameliorarea și dezvoltarea infrastructurii constituie o altă opțiune a programului guvernamental de dezvoltare.

Comerțul exterior s-a caracterizat în ultimii ani prin creșterea volumului exportului de cafea (principalul produs de export), leguminoase, piei brute și prelucrate. Totodată, efortul de industrializare se reflectă în ponderea importantă pe care o dețin, la import, mașinile și utilajele, mijloacele de transport și combustibilii.

Etiopia duce o politică de extindere a relațiilor economice externe cu toate statele. În cadrul acestora, în ultimii ani un rol tot mai important îl dețin țările în curs de dezvoltare și țările socialiste. În acest context, există perspective favorabile pentru intensificarea schimburilor comerciale și dezvoltarea relațiilor de cooperare dintre țara noastră și Etiopia socialistă. În ultimii ani mașinile și utilajele, produsele chimice și unele bunuri de consum alimentare și textile au făcut tot mai mult obiectul exportului românesc. Totodată, există posibilități pentru realizarea unor acțiuni de cooperare în industrie, agricultură și transporturi.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

ȘI ÎN PERIOADA 27 XI—1 XII 1978, **dolarul S.U.A.** a continuat să refacă din terenul pierdut față de restul valutelor occidentale. În ciuda anunțării deficitului mărit al balanței comerciale a S.U.A. pe luna octombrie a.c. (la 2,13 miliarde dolari), piața valutară nu a reacționat nefavorabil pentru dolar decît pentru scurt timp — respectiv pe 30 XI 1978 — avîndu-se în vedere, între altele, declarațiile președintelui S.U.A. că „programul recent antiinflaționist și măsurile luate pentru redresarea dolarului ar putea fi factori importanți în luarea unei decizii privind viitorul preț al petrolului ce urmează a fi discutat în curînd". Un alt factor favorabil dolarului l-a constituit și evocarea posibilității măririi liniei de „swap" de 30 miliarde dolari dintre principalele bănci centrale occidentale, la 100 miliarde dolari, în scopul creșterii eficienței intervențiilor pe piețele valutare în cazul unor „dezordini periculoase".

Yenul japonez — sub influența reducerii excedentului comercial japonez pe primele 20 de zile ale lunii noiembrie la 152 milioane dolari, comparativ cu 519 milioane dolari în perioada corespunzătoare a lunii trecute — a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cotînd pe 1 XII 1978 la circa 201,75 yeni/1 dolar, respectiv cu 3,4% sub închiderea precedentă. **Francul belgian** și **marca vest-germană** s-au depreciat într-o proporție apropiată: francul cu 0,7% (la 30,50 franci/1 dolar pe 1 XII), iar marca cu 0,5% (la 1,9350 mărci/1 dolar). **Lira sterlină**, după ce a cotat pe 30 XI 1978 la circa 1,95 dolari/1 liră (+ 0,4% față de închiderea precedentă), a cotat la sfîrșitul perioadei analizate la circa 1,93 dolari/1 liră, cu 0,6% sub nivelul din 24 XI 1978. Cu o cotație de 4,438 franci/1 dolar, **francul francez** a înregistrat la sfîrșitul intervalului o depreciere de 0,4% față de dolar, comparativ cu nivelul perioadei de referință. Un procent apropiat a fost înregistrat și de **lira italiană** (852,50 lire/1 dolar pe 1 XII a.c.). **Francul elvețian** era tranzacționat la sfîrșitul intervalului la circa 1,7375 franci/1 dolar, comparativ cu 1,7345 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (— 0,2%).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 12,0625% la cele în eurodolari, 4% la cele în euromărci vest-germane și 0,75% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o scădere aproape continuă; al doilea fixing din 1 XII 1978 de 194,65 dolari/uncie a fost cu 8,05 dolari/uncie sub cel corespunzător din 24 XI 1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

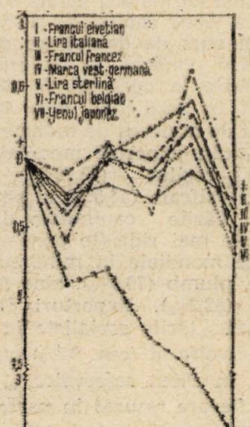

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 XI—1 XII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 24 XI 1978

PROBLEMA MATERIILOR PRIME - componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale [II]

IMAGINEA GLOBALĂ a repartiției geografice inegale a materiilor prime, schițată în prima parte a articolului (vezi „Revista economică" nr. 46 din 17 noiembrie 1978), se cere completată cu precizarea că, practic, la fiecare resursă în parte există un număr restrîns de țări care dețin majoritatea rezervelor mondiale, situație pe care o oglindesc deosebit de pregnant următoarele date referitoare la principalele materii prime metalifere :

— **Bauxită :** Guineea (34% din rezervele mondiale) ; Australia (18,6%) ; Brazilia (10,3%) ; Jamaica (6,2%) ;

— **Cositor :** Indonezia (24%) ; Tailanda (12%) ; Bolivia (10%) ; Malayezia (9%) ;

— **Cupru :** S.U.A. (20%) ; Chile (16%) ; Canada (9%) ; U.R.S.S. (9%) ; Zambia (7%) ; Peru (7%) ; Zair (4,5%) ;

— **Mangan :** Africa de Sud (33%) ; U.R.S.S. (40%) ; Gabon (12%) ;

— **Minereu de fier :** U.R.S.S. (39%) ; Canada (15,5%) ; S.U.A. (13,5%) ; Bolivia (5,4%) ; Brazilia (5,1%) ; R.P. Chineză (4,0%) ; India (3,7%) ;

— **Nichel :** Cuba (24%) ; Noua Caledonie (22%) ; Canada (14%) ; U.R.S.S. (14%) ;

— **Plumb :** S.U.A. (32%) ; Canada (10%) ; Australia (12%).

Datele citate mai sus obligă la două concluzii de bază :

a) Dacă pe ansamblul economiei mondiale nu ne aflăm în fața unei epuizări absolute a resurselor naturale, pe zone geografice și pe țări ne aflăm în fața unor grave dezechilibre (țări cu apreciabile surplusuri de rezerve de materii prime și de producție a acestora și țări lipsite de asemenea resurse).

b) Rezolvarea problemei materiilor prime implică atît consolidarea suveranității naționale a tuturor țărilor asupra propriilor resurse, cît și o largă și echitabilă cooperare internațională (în forme bi- și multilaterale) care să asigure accesul tuturor țărilor la resursele existente pe glob, pe baza principiilor universal valabile ale relațiilor dintre state, respectul strict al independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc.

Adaptarea mecanismelor economice la cerințele fundamentale ale unei asemenea cooperări echitabile între popoare — menită să asigure deopotrivă creșterea volumului resurselor disponibile pe glob și aprovizionarea cu materii prime a tuturor statelor — ar trebui să constituie, în lumea statelor independente și suverane în care trăim, direcția majoră de preocupări a celor care poartă răspunderea destinelor omenirii.

Tendințe în evoluția comerțului internațional cu materii prime

DEZVOLTAREA economiei mondiale a imprimat, în ultimul deceniu, un curs ascendent comerțului internațional. Volumul valoric total al exportului mondial a crescut de la 195,6 miliarde dolari în 1965 la 991 miliarde în 1976, ceea ce reprezintă un spor de aproape 5,1 ori. În aceeași perioadă, exportul de materii prime minerale, inclusiv combustibil, s-a majorat mai rapid, de circa 7,6 ori (de la 31 miliarde dolari în 1965 la 237 miliarde dolari în 1976).

În structura valorică a comerțului mondial, grupa de materii prime minerale și resurse energetice a înregistrat astfel o creștere importantă a ponderii, ajungînd la 24% în 1976, față de 16—17% în perioada 1965—1973. Această situație se datorează, în cea mai mare măsură, majorării prețurilor materiilor prime energetice după anul 1973, pe fondul general al procesului inflaționist. (Potrivit raportului G.A.T.T. din 1977, prețurile la combustibili au crescut de peste 4 ori în perioada 1972—1976, în timp ce prețurile pe ansamblul materiilor prime minerale au crescut numai cu circa 75%).

Analiza evoluției în unități fizice a exportului în anii 1965—1976, la un număr de zece materii prime cu pondere mare la export, indică creșteri sensibil mai moderate în comparație cu dinamica valorică (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Evoluția exportului mondial al unor materii prime în anii 1965 și 1976 (în mil. tone)

	1965	1976	Creșteri 1976/1965 %
Minereu de fier	120,1	239,3	+ 99
Minereu de mangan	7,8	11,4	+ 46
Cupru (metal)	0,3	1,16	+286
Plumb (metal)	0,46	0,61	+ 33
Zinc (metal)	1,28	2,2	+ 71
Cositor (metal)	0,133	0,160	+ 20
Bauxită	20,5	33,1	+ 61
Wolfram	0,016	0,021	+ 34
Cărbuni	125,9	190,1	+ 50
Petrol brut	664	1514	+128

O altă caracteristică a comerțului internațional cu materii prime constă din faptul că țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare dețin cea mai mare pondere în exportul mondial. Țările în curs de dezvoltare au exportat în anul 1976 cele mai mari cantități de minereu de mangan (aproape 45% din exportul mondial), cupru (62,6%), cositor (85,65%), bauxită (69,6%), wolfram (44,5%) și petrol brut (88,4%). Țările capitaliste dezvoltate dețin cele mai ridicate ponderi în exporturile mondiale la minereu de fier (46,2%), plumb (70,9%), zinc (65,4%) și cărbuni (62,2%). Exporturi însemnate realizează țările socialiste la cărbuni (36,6%), wolfram (cca. 24%) etc.

Ca și în cazul rezervelor și producției, la fiecare resursă în parte majoritatea exporturilor este realizată de un număr restrîns de țări :

— **Minereu de fier :** Australia (21,7%), Brazilia (18,1%), U.R.S.S. (11,7%), Canada (9,6%), Suedia (6,2%), Venezuela (5,7%), India (5,6%) ;

— **Minereu de mangan :** Africa de Sud (33,6%), Gabon (18,5%), U.R.S.S. (11,9%), Brazilia (10,1%), Australia (9,2%), India (5,9%), Ghana (3,3%) ;

— **Cupru** (minier, blister și rafinat) : Chile (16,9%), Zambia (13,7%), Canada (13,6%), Zair (10,6%), Belgia (5,4%), Filipine (4,5%), U.R.S.S. (4,4%), Papua — Noua Guinee (3,6%), Peru (3,2%) ;

— **Plumb** (minier și rafinat) : Canada (19,3%), Australia (10,0%), Peru (9,5%), Mexic (6,4%), U.R.S.S. (6,0%), R. F. Germania (4,4%), Maroc (4,2%), Suedia (3,5%), Iugoslavia (3,4%) ;

— **Zinc** (minier și metal) : Canada (27,2%), Peru (10,6%), Australia (8,3%), Belgia (5,4%), Mexic (4,4%), Suedia (3,0%), U.R.S.S. (2,8%) ;

— **Cositor** (minier și metal) : Malayezia (40,9%), Bolivia (14,0%), Indonezia (11,5%) Tailanda (8,1%), R. P. Chineză (6,3%), Australia (3,6%), Zair (2,9%), Nigeria (2,1%) ;

— **Bauxită :** Guineea (28,4%), Australia (21,0%), Jamaica (19,2%), Surinam (5,8%), Guyana (4,7%), Grecia 4,0%), Iugoslavia (3,1%), Indonezia (2,7%) ;

— **Cărbuni :** S.U.A. (30,9%), Polonia (19,7%), Australia (15,4%), U.R.S.S. (13,4%), R. F. Germania (7,4%), Canada (6,0%), Cehoslovacia (1,9%) ;

— **Petrol brut :** Arabia Saudită (20,6%), Iran (18,0%), U.R.S.S. (10,4%), Irak (7,0%), Nigeria (6,0%), Kuweit (5,7%), Libia (5,1%), Venezuela (4,3%), Abu-Dhabi (4,2%), Indonezia (3,8%), Canada (3,5%), Algeria (3,1%).

Dependențe care impun urgente soluții echitabile

REALIZÎND circa 60% din exportul mondial de minereuri și metale, țările capitaliste industrializate sînt, totodată, și cei mai mari importatori mondiali (90—95% din totalul importului). În ultimii ani, trei regiuni industrializate (S.U.A., Japonia, Europa de vest) au importat circa 60% din necesarul lor de minereuri și metale (minereu de fier, bauxită, cupru, nichel, mangan, zinc, crom, plumb, cositor). Din totalul importului acestor țări, circa 72% au provenit din țările în curs de dezvoltare, iar restul de 28% au avut ca proveniență Australia, Canada și Africa de Sud. În acest cadru general, Japonia importă aproximativ 90% din necesarul său total de materii prime minerale, iar, la cealaltă extremă, S.U.A. importă numai 25—30% din ne-

cesarul lor la cele 9 minereuri și metale analizate în tabelul nr. 4.

În timp ce țările industrializate sînt în principal dependente de importul de materii prime, țările în curs de dezvoltare sînt dependente în primul rînd de exportul acestora.

Această dependență este agravată prin două împrejurări: țările în curs de dezvoltare exportă, în general, majoritatea producției de materii prime obținute (tabelul nr. 4) și, în plus, în numeroase cazuri, o singură materie primă constituie baza exporturilor lor.

Această dependență excesivă determină sensibilitatea deosebită a țărilor în curs de dezvoltare față de mișcarea prețurilor internaționale la produsele de bază — mișcare pe care, de regulă, nu o stăpînesc producătorii deoarece aceștia sînt angrenați în mecanisme comerciale internaționale care le scapă de sub control. Or, veniturile din exportul de materii prime condiționează întregul progres economico-social al țărilor în curs de dezvoltare. În prezent, aproximativ 2/3 din veniturile totale din export ale țărilor în curs de dezvoltare provin din exportul materiilor prime de bază, fără petrol, iar dacă se ia în considerație și acest produs, exportul materiilor prime de bază asigură mai mult de 4/5 din veniturile totale obținute din export.

Cu aceste constatări ne apropiem de izvorul contradicțiilor ascuțite dintre țările industrializate și țările în curs de dezvoltare în problematica atît de complexă a reglementării pe plan internațional a comerțului și prețurilor la produsele de bază. Este o problematică ce impune cu urgență soluții echitabile — în interesul progresului comun al omenirii — deoarece în perspectiva ultimului sfert de secol dependența țărilor în curs de dezvoltare față de piețele internaționale ale produselor de bază nu numai că nu se va diminua, dar va spori chiar.

Într-adevăr, experții apreciază, în perspectivă (pînă în anul 2000), că materiile prime de bază vor continua să dețină ponderea principală în exportul țărilor în curs de dezvoltare, cea mai mare parte dintre aceste țări realizînd ponderi majorate. Cu alte cuvinte, procesul de dezvoltare economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare va depinde și în viitor într-o mare măsură de modul de valorificare a produselor lor de bază pe piața internațională. Iată motivele care pun problema comerțului internațional cu materii prime în centrul preocupărilor pentru făurirea unei lumi mai drepte pentru toate popoarele, a unei lumi a păcii și progresului general.

Necesitatea unei soluții realizate printr-un consens universal

DEOSEBIRILE de interese dintre diferitele țări în problema materiilor prime sînt importante: de aici decurg și importantele deosebiri de păreri dintre ele atunci cînd este vorba să se găsească — pe plan internațional — soluții pentru această problemă.

Asemenea deosebiri nu sînt însă de neconciliat. Criza materiilor prime și criza petrolului au fost serios resimțite în creșterea economică a diferitelor țări și au avut un efect de destabilizare a pieților internaționale care, de asemenea, afectează pînă astăzi — într-o formă sau alta, mai devreme sau mai tîrziu și cu intensități diferite — toate statele lumii. Cu alte cuvinte, interdependențele universale sînt mai puternice decît interesele specifice ale unei țări sau ale unui grup de țări.

În virtutea acestor interdependențe se cer găsite soluții de armonizare a acestor interese, soluții care să asigure pe termen lung creșterea economică mondială. După părerea noastră, una din sarcinile economiștilor constă tocmai în efortul de a face opinia publică conștientă de necesitatea unei asemenea armonizări și de a declanșa astfel voința politică a guvernelor de a acționa efectiv în această direcție.

În virtutea acelorași interdependențe universale se impune ca soluțiile să fie convenite nu într-un cadru îngust, limitat la un număr restrîns de state, ci cu participarea, pe bază de egalitate, a tuturor țărilor, astfel încît să se ajungă la măsuri unanim convenite care să asigure atît creșterea efectivă a resurselor mondiale, cît și accesul echitabil al tuturor națiunilor la materiile prime necesare propriei dezvoltări. Cadrul cel mai adecvat pentru realizarea unui asemenea obiectiv îl poate oferi numai Organizația Națiunilor Unite, organismele ei specializate și îndeosebi U.N.C.T.A.D.

Tocmai în acest cadru a fost prezentată, dealtfel, cea mai consistentă propunere cunoscută pînă în prezent: avem în vedere Programul integrat pentru produse de bază prezentat la cea de a IV-a sesiune a U.N.C.T.A.D. (Nairobi, 1976), de către țările în curs de dezvoltare. Principalele obiective ale acestui program constau în asigurarea stabilității comerțului cu produse de bază, în special evitarea fluctuațiilor excesive ale prețurilor acestor produse, menținîndu-le la niveluri care să fie remuneratorii și juste pentru producători și echitabile pentru consumatori, să favorizeze echilibrul între ofertă și cerere în cadrul unui comerț internațional cu produse de bază în expansiune; ameliorarea accesului la piețe și a siguranței în aprovizionarea cu materii prime de bază; ameliorarea structurii pieților, a sistemelor de comercializare, distribuție și transport a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare, prin creșterea participării lor la aceste activități.

Ideea unui sistem coordonat de acorduri pe produse se îmbină cu ideea de constituire a unui Fond comun de finanțare a stocurilor internaționale, ambele urmînd să contribuie la stabilizarea pieței și prețurilor materiilor prime de bază.

Completat cu ideea acordurilor pe termen lung între țări producătoare și țări consumatoare, ca și cu promovarea unor forme variate de cooperare industrială, menite să promoveze dezvoltarea producției de materii prime în țări posesoare și să asigure necesarul de import al țărilor deficitare, Programul integrat reprezintă o bază largă de negocieri în vederea unui acord internațional care să scoată problema din impas.

Este cu atît mai regretabil că negocierile internaționale angajate pe această temă sînt tărăgănate pînă în prezent, ceea ce nu face decît să complice problema odată cu irosirea timpului de acțiune. Se impune să se deblocheze drumul spre găsirea unor soluții reciproc acceptabile.

În același timp, considerăm că ar trebui să se dovedească mai mult spirit de înțelegere față de necesitatea corelării prețurilor produselor de bază și ale produselor manufacturate.

Expunînd poziția României, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia recent că **„Pe plan internațional, apare astăzi tot mai evidentă necesitatea unor înțelegeri între state, pentru o judicioasă reglementare a prețurilor. Astfel, se impun măsuri pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse, și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încît aceasta să stimuleze atît țările producătoare de materii prime, cît și țările industrializate. Măsurile respective trebuie să corespundă intereselor tuturor țărilor, ale dezvoltării economice generale a popoarelor".**

Soluțiile tehnice pentru rezolvarea acestei probleme nu lipsesc: numeroase modele de indexare au fost elaborate de specialiști, ca și în cadrul unor organisme internaționale.

Ceea ce ni se pare esențial — și cu aceasta revenim la o teză deja enunțată anterior — este ca toate guvernele să dobîndească conștiința importanței unor acțiuni comune și să dovedească voința politică de a se ajunge la o soluție convenită, înainte ca problema materiilor prime să devină efectiv o frînă a creșterii economice mondiale.

Tabelul nr. 4

Ponderea exportului în producția de materii prime a țărilor în curs de dezvoltare, în anul 1976

Produsul	Producție	Export	Export/ producție, %
Minereu de fier (mil. tone)	140,1	104,2	74
Minereu de mangan (mii tone)	7.300	5.105	70
Cupru (mii tone)	1.777,3	1.504,5	83
Plumb (mii tone)	453,1	240,8	53
Zinc (mii tone)	471,4	293,8	61
Cositor (mii tone)	143,7	137,0	96
Bauxită (mii tone)	38.106	23.000	60
Wolfram (tone)	10.525	9.700	92
Petrol brut (mil. tone)	1.711	1.338	80

Costin MURGESCU
director
Octavian RĂDULESCU
șef de sector
Institutul de economie mondială

Energetica atomică: evoluții în perspectivă

O PROGNOZĂ publicată în presa occidentală de specialitate asupra dezvoltării capacității instalate a centralelor atomice din țările nesocialiste relevă o tendință de creștere rapidă atît pe ansamblul țărilor dezvoltate (de circa 3,5 ori între anii 1978—1990), cît mai ales în țările în curs de dezvoltare (de peste 10 ori). Se remarcă, însă, faptul că — chiar și în aceste condiții — în anul 1990 între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare se va menține un decalaj pregnant în privința capacității instalate a acestor centrale (respectiv, un raport de 15 : 1).

Datele din tabel evidențiază că opțiunea pentru construcția de centrale atomoelectrice — ca alternativă, în viitor, la creșterea, tot mai problematică, a consumului de petrol — este net diferențiată pe țări. În timp ce S.U.A., R.F.G., Franța, Elveția, Belgia, Brazilia, dar mai ales Spania și Iranul își vor spori, în perioada menționată, ponderea în ansamblul capacităților atomice instalate, programele energetice ale Japoniei sau Angliei mizează în mult mai mică măsură pe extinderea producției de energie electrică în centrale atomice.

Capacități instalate în centrale atomo-electrice (mil. kW)

	1978	1980	1985	1990
Țări capitaliste dezv.	107,3	158,6	301,6	359,6
din care :				
— S.U.A.	52,0	73,4	147,0	192,2
— R.F.G.	9,0	13,0	31,5	34,0
— Franța	8,2	16,4	31,5	31,5
— Japonia	12,1	14,5	22,4	23,4
— Canada	4,8	6,1	11,9	15,2
— Spania	2,0	5,5	12,2	15,1
— Anglia	9,4	10,7	10,7	11,9
— Suedia	3,7	7,3	9,4	10,3
— Elveția	1,9	2,9	7,3	7,3
— Belgia	1,7	3,5	6,5	6,5
— Italia	1,4	1,4	5,3	5,3
— Finlanda	1,1	2,2	2,2	3,2
Țări în curs de dezv.	2,3	4,5	19,8	23,4
din care :				
— Iran	—	1,2	6,6	10,0
— Brazilia	0,6	0,6	3,1	3,1

Sursa : „Oil and Energy Trends", 22/IX 1978

Țările O.C.D.E. — persistența șomajului

PE ANSAMBLUL țărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. există actualmente circa 16,5 milioane de șomeri, ceea ce înseamnă că șomează un muncitor din cinci, la fel ca în ultimii trei ani. Dublu în 1975 față de 1973, nivelul șomajului nu a mai coborît de atunci. Această „stabilitate" ascunde însă evoluții foarte divergente între țările membre, așa cum rezultă din tabelul de mai jos. Astfel, între 1975 și 1978 nivelul șomajului a sporit puternic în Finlanda, Spania, Austria, Canada și Franța, și ceva mai moderat în Italia, Anglia, R.F.G., Japonia și Suedia. El a scăzut în Norvegia și în S.U.A., rămînînd însă foarte ridicat în această din urmă țară în raport cu perioade mai vechi, ca de exemplu 1962—1973.

Nivelul șomajului (în % din populația activă)

	Media 1962—1973	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Ansamblul O.C.D.E.	2,8	3	3,3	5,4	5,4	5,4	5,3
Canada	5,1	5,6	5,4	7	7,1	8,1	8,6
Finlanda	2,4	2,3	1,7	2,2	4	6,1	7,1
Spania	2	2,2	2,3	4	5,1	5,7	7,1
Italia	3,5	3,7	3,1	6,4	6,4	7,5	6,8
Australia	1,6	1,9	2,2	4,4	4,4	5,6	6,2
S.U.A.	4,6	4,7	5,4	8,3	7,5	6,9	6
Anglia	3,1	2,8	2,9	5,1	7	6,9	5,8
Franța	2,2	2,6	2,7	4,1	4,6	5,2	5,3
R.F.G.	0,6	0,9	1,5	3,6	3,6	3,6	4
Japonia	1,2	1,3	1,4	2	2,1	2,1	2,2
Suedia	2,1	2,5	2	1,6	1,6	1,8	2,1
Norvegia	2	1,5	1,5	2,3	1,8	1,5	2

Sursa : L'Expansion, octombrie 1978, p. 154

Eficiență comparată: construcții noi sau modernizate?

O ANALIZĂ selectivă, efectuată în industria textilă din Polonia, asupra eficienței comparative a întreprinderilor vechi (construite pînă în 1960) și a celor noi (edificate între anii 1969—1972) a evidențiat că, sub acest raport, întreprinderile noi se situează între cele vechi modernizate și cele nemodernizate, deși dispun de o eficiență proiectată net superioară celei a întreprinderilor vechi. Principala cauză o constituie întîrzierile în atingerea parametrilor economici proiectați pentru noile întreprinderi, fapt explicat de specialiști prin caracterul lent al procesului „maturizării economice" a acestor întreprinderi.

La întrebarea care anume investiții capitale sînt mai eficiente : în întreprinderi noi sau în extinderea și modernizarea celor existente, analiza a dat un răspuns diferențiat, în funcție de caracterul investiției. Cele mai avantajoase sînt considerate măsurile de modernizare a întreprinderilor textile vechi, dacă în cadrul lor nu se efectuează modificări importante la clădiri și alte construcții ; în acest caz eficiența investițiilor pentru modernizare poate depăși cu 40% nivelul celei a investițiilor în întreprinderi noi. S-a constatat că eficiența altor forme de investiții capitale în întreprinderi deja existente este inferioară celei obținute de pe urma construirii de întreprinderi noi.

Bulgaria — mutații în comerțul exterior

EVIDENȚIIND dinamica susținută a comerțului exterior al R.P. Bulgaria, publicația **Informations économiques de Bulgarie** arăta, nu demult, că în perioada 1956—1977 volumul schimburilor externe a crescut de peste 16 ori, însumînd în ultimul an menționat peste 12,5 miliarde dolari și urmînd să depășească nivelul de 16 miliarde dolari în 1980. Cu celelalte țări socialiste s-au efectuat anul trecut schimburi însumînd 10 miliarde dolari, comerțul cu țările capitaliste dezvoltate a reprezentat 1,56 miliarde dolari, iar cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare — circa 0,95 miliarde.

Industrializarea socialistă a economiei bulgare a determinat și o restructurare radicală a comerțului său exterior, îndeosebi a exporturilor. Astfel, ponderea produselor agricole în exportul bulgar s-a redus de la 73,3% în 1955, la 29,1%, în condițiile creșterii corespunzătoare a ponderii producției industriale, îndeosebi a celei a construcțiilor de mașini, metalurgiei, electronicii și electrotehnicii, a industriei chimice.

Mexic: noi resurse energetice

PÎNĂ de curînd rezervele certe de petrol ale Mexicului erau de ordinul a 20 miliarde barili (vezi **Revista economică** nr. 46/1978). Cercetări efectuate în zona Tampico-Poza Rica de pe coasta Golfului Mexic, ale căror rezultate au fost interpretate recent de geologii mexicani, evidențiază însă existența numai în această zonă a unor zăcăminte de petrol de 100 miliarde de barili, a relatat la Chicago, la o reuniune a Institutului American al Petrolului, Jorge Diaz Serrano, directorul general al societății de stat „Petróleos Mexicanos". Potrivit aceleiași surse, zona respectivă, în suprafață de circa 4 400 mile pătrate, conține și circa 40 mii miliarde de picioare cubice de gaze naturale. Acoperindu-și în întregime din resurse proprii necesarul intern de petrol, Mexicul s-a afirmat în ultimii ani și ca un mare exportator, fără a deveni însă membru al O.P.E.C.

GLOSAR

Dolarul S.U.A. [I]

CĂDEREA SPECTACULOASĂ din ultima vreme a cursului monedei americane, programul recent al președintelui Carter de salvare a acestei monede, începerea aplicării programului și primele rezultate au readus dolarul pe primul plan al scenei monetare internaționale. Dealtfel, întreaga istorie, foarte frămîntată, a dolarului S.U.A. — și nu numai cea mai recentă — merită o atenție retrospectivă.

În 1785, cu doi ani după încheierea războiului pentru independența coloniilor engleze din America de Nord (1775—1783) și cu doi ani înaintea adoptării Constituției țării, Congresul S.U.A. a luat hotărîrea ca unitatea monetară a Confederației americane să se numească dolar. Denumirea derivă probabil de la vechiul taler, monedă europeană răspîndită, iar acesta de la Ioachimsthal, localitate din Boemia unde se aflau mine de argint și se băteau monezi de argint numite „Ioachimsthaler".

În 1787, Constituția a încredințat Congresului dreptul — transmisibil — de a bate monedă, iar în 1792, o lege monetară a introdus bimetalismul, definind dolarul printr-o cantitate de 1,504 g aur fin și 1,504×15 g argint pur (raportul legal de valoare între aur și argint fiind la acea dată 1:15). Timp de 141 de ani, valoarea legală în aur a dolarului, fixată în 1792, a rămas neschimbată : un record de longevitate.

Inițial, orice bancă din S.U.A. a avut drept să emită bancnote. În 1860, numărul băncilor care emiteau dolari ajunsese la circa 1 600, o situație unică în lume. Confuzia la care se ajunsese, la care s-a adăugat finanțarea războiului de secesiune (1861—1865), au avut ca efect o inflație uriașă. În circulație se aflau nu numai bilete de bancă, dar și bilete de Tezaur (așa-numitele „greenbacks").

În 1879 s-a renunțat la bimetalism și s-a trecut la monometalismul aur. Perioada 1879—1914 a fost una din cele mai calme din istoria monetară a Statelor Unite ale Americii. Din această cauză a fost denumită poetic „vîrsta de aur a etalonului aur". Adeseori, admiratorii aurului dau ca exemplu această perioadă idilică, pentru a demonstra cît de mult se poate cîștiga de pe urma unui sistem monetar bazat pe aur. Trebuie subliniat că nici în acei ani, dolarul n-a fost scutit de fluctuații valorice, deși este adevărat că ele au avut o amploare redusă.

În 1913 a fost înființat Sistemul federal de rezerve care, pentru S.U.A., echivalează cu băncile centrale din alte state. Sistemul federal de rezerve este compus dintr-o autoritate centrală, denumită Consiliul guvernatorilor (engl. Board of Governors), din 12 bănci de rezerve create fiecare pentru cîte o regiune din S.U.A. și din majoritatea băncilor din S.U.A. care sînt grupate în jurul acestor bănci. Acest sistem, care funcționează și în prezent, are ca misiune reglementarea circulației bănești din S.U.A. Fiecare bancă de rezerve din sistem are dreptul de emisiune.

La încheierea „vîrstei de aur a etalonului aur", avatarurile dolarului au continuat și s-au dovedit tot mai greu de stăpînit. Necesitățile de finanțare a pregătirilor de război care au început în S.U.A. în primii ani ai primului război mondial, apoi a participării S.U.A. la război au obligat pe americani să accepte o mare creștere inflaționistă a prețurilor (120% între anii 1913 și 1920) și i-au determinat să suspende convertibilitatea în aur a dolarului.

C. K.

Zăcăminte submarine

Steliaa Cioloca, Urziceni — Dintre bogățiile pe care le ascund apa și subsolul mărilor și oceanelor lumii cel mai larg exploatate sînt în momentul de față petrolul (600 milioane t extrase în 1977, respectiv 20% din producția mondială) și sarea (40 milioane t, adică puțin peste 25% din producția mondială). Se mai obțin, de asemenea, circa 20 000 t de cositor (10% din producția mondială), cîteva zeci de mii de tone de titano-magnetit, cantități reduse de aur, platină, baritină, magneziu, crom și altele. În ce privește exploatarea nodulilor polimetalici (nichel, cupru) aflați pe fundul mărilor la 4 500—5 500 metri adîncime, experții apreciază că ea nu este de așteptat înainte de 1990 sau chiar de anul 2 000. De menționat că modalitatea exploatării acestor noduli în folosul tuturor țărilor consutuie unul din subiectele asupra cărora nu s-a căzut încă de acord în cadrul Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării.

Împrumuturi

Ioan Dănilă, Bălan — „Acordul general de împrumut", în baza căruia Fondul Monetar Internațional va lua cu împrumut echivalentul în mărci a 752 milioane dolari de la Banca Federală a R.F.G. și echivalentul în yeni a circa 250 milioane dolari, de la guvernul Japoniei, a fost reactivat în vederea acordării unui împrumut în cele două monede de circa 1 miliard dolari Statelor Unite ale Americii. Acordul de principiu amintit a fost realizat în 1962 de zece țări occidentale (Anglia, Franța, R.F.G., Japonia, S.U.A., Belgia, Italia, Olanda, Suedia și Canada), la care s-a adăugat Elveția, care s-au angajat să finanțeze F.M.I. în limitele unei anumite sume în monedele lor naționale atunci cînd această organizație va avea nevoie de resurse suplimentare, pentru a acorda un credit important uneia din țările semnatare ale acordului. Dobînda plătită pentru împrumuturile contractate din fondurile puse la dispoziție de țările semnatare a fost de 1,5% pe an pînă în 1975, cînd a fost majorată la minimum 4% pe an. Anterior au beneficiat de împrumuturi în baza acordului amintit Anglia, Franța și Italia.

Charter

Iosif Ghermeli, Oradea — Despre sensul termenului **charter** am scris pe larg în nr. 30/1976 al revistei noastre, la rubrica „Glosar". Cursele aeriene charter sînt organizate de diverse întreprinderi și organizații, ca de exemplu cele de turism. Acestea închiriază unul sau mai multe avioane ale unei companii pentru efectuarea de transporturi de turiști la o anumită dată și pe o anumită rută, în afara curselor aeriene regulate ale companiei. Tariful pentru călători la cursele charter este mai avantajos decît în cazul curselor regulate. Cu toate acestea, în prima jumătate a anului 1978, care a fost o perioadă de avînt pentru turismul internațional, numărul pasagerilor la zborurile regulate a crescut cu 12%, în vreme ce în cazul zborurilor charter ale companiilor membre ale Asociației de transporturi aeriene internaționale (I.A.T.A.), el s-a redus cu 15%. Explicația o oferă „războiul tarifelor" declarat de companii care nu sînt membre ale I.A.T.A. Principala creștere a intensității traficului internațional de pasageri a avut loc pe rutele spre și dinspre Orientul Mijlociu.

Fiscalitate

Ionel Rizescu, București — Impozitele prelevă în toate țările capitaliste dezvoltate o pondere importantă din produsul intern brut. Totuși, așa cum relevă datele prezentate mai jos, există diferențe importante sub raportul acestei ponderi, ca de altfel și sub cel al proporției recurgerii la diversele categorii de impozite (impozite pe venituri, taxe asupra consumului etc.).

Rata fiscalității în raport cu P.I.B. a crescut în perioada 1965—1976 în toate țările, dar cu deosebire în țările scandinave, în Belgia, Irlanda, Luxemburg și Olanda. Ponderea încasărilor fiscale în produsul intern brut (în %) era în anul 1976 următoarea : Suedia (50,8), Luxemburg (50,4), Norvegia (46,1), Olanda (46,1), Danemarca (44,7), Finlanda (42,1), Belgia (41,8), Franța (39,4), Austria (38,9), Irlanda (36,8), Anglia (36,7), R.F.G. (36,7), Italia (35,8), Canada (32,8), Noua Zeelandă (31,8), Elveția (31,5), Australia (29,9), S.U.A. (29,2), Grecia (27,9), Portugalia (26,5), Turcia (24,8), Japonia (20,9), Spania (20,2).

În majoritatea acestor țări, în cadrul veniturilor din impozite, a sporit ponderea impozitului pe veniturile persoanelor fizice, a cotizațiilor pentru asigurări sociale și a taxei asupra valorii adăugate, în vreme ce ponderea impozitelor asupra societăților, asupra bunurilor imobilare, a tutunului și băuturilor alcoolice a înregistrat un ușor recul.

Subdezvoltare și așezări urbane

Vartan Keșeșian, Botoșani — Pînă la sfîrșitul secolului va trebui construit în lume un număr de locuințe noi egal cu cel al tuturor locuințelor existente actualmente pe planeta noastră, pentru a putea asigura un adăpost demn de acest nume tuturor lucuitorilor lumii în anul 2000. Aceasta este una din concluziile celui de-al XIII-lea Congres al Uniunii internaționale a arhitecților, desfășurat în luna noiembrie a.c. în capitala mexicană, congres care a reunit nu numai arhitecți, ci și ingineri, sociologi, economiști, artiști plastici, ceea ce a permis o abordare multidisciplinară a temei „Arhitectura și dezvoltarea națională".

În ceea ce privește calitatea locuințelor, dezbaterile au scos în relief că una din consecințele dureroase ale subdezvoltării economice și sociale a numeroase țări o constituie ritmul de creștere al așa-numitelor bidonviluri, dublu față de cel mediu al ansamblului așezărilor urbane. Însăși existența acestor zone de locuințe sordide, în care trăiesc acum peste 200 milioane de oameni aflați în situația de „sărăcie absolută", constituie o insultă la adresa demnității umane, au subliniat mai mulți delegați la congres, care au relevat că resursele afectate în prezent pe plan mondial pentru resorbirea acestor locuințe insalubre rămîn derizorii, în vreme ce sursa înarmărilor a atins proporțiile cunoscute.

Prognoze demografice

Mihu Popeangă, Suceava — În privința populației pe care o va avea planeta noastră în anul 2 000, nu există o unanimitate între cercetători. Astfel, față de nivelul de 4,3 miliarde locuitori la jumătatea anului 1977, pentru anul 2000 experții Băncii Mondiale prognozează cifra de 6 miliarde, în vreme ce prognozele O.N.U. vorbesc de 6,3 miliarde de oameni, iar o proiecție recentă a unor demografi de la Universitatea din Chicago situează nivelul respectiv la 5,8 miliarde. În deceniul actual ritmul de creștere a populației globului a cunoscut o ușoară atenuare, la 1,9% față de 2% în perioada de 15 ani încheiată în 1970, această tendință verificîndu-se în toate regiunile globului cu excepția Africii, unde în ultimii trei ani ritmul mediu anual de creștere demografică a fost de 2,8%. Evident, diversitatea situațiilor concrete este mult mai mare decît o pot sugera aceste cifre globale, ceea ce explică și diversitatea politicilor demografice naționale.

Ștefan Pleșia, București — Pentru a se abona cu 130 lei pe an la revista noastră, persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt politic sau profesional nu trebuie să prezinte o dovadă scrisă.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 8 decembrie 1978

– **Hotărîrea Sesiunii solemne comune a C.C. al P.C.R., Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Progresul tehnic și realizarea producției nete **(Herman Rosner)** 3

– Reducerea consumurilor materiale – imperativ al creșterii eficienței (II) **(Bogdan Pădure, Gheorghe Drăghici)** 5

– Investiții. Accelerarea ritmului lucrărilor = termene reduse de execuție **(Ion Vasilescu)** 7

– Opinii în dezbatere. Combinatul agroalimentar (II) **(dr. Eugen Buciuman)** 9

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Creditul – instrument de întărire a autogestiunii **(lector univ. dr. Teodor Roșca)** 12

– Impactul economic al calității **(dr. Mario Duma)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Analiza ritmicității producției și livrărilor **(Cristea Ioniță)** 16

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

– Mic dicționar economic. Perfecționarea calificării personalului muncitor, cerință a creșterii calității producției **(conf. dr. Gavrilă Horja)** 18

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

– Programul P.C.R. de făurire a economiei societății socialiste multilateral dezvoltate **(conf. dr. Viorica Neculau)** 19

TEORII ● IDEI

– Puncte de vedere. Conținutul și elementele costului de producție **(prof. dr. Aurel Giurgiu, conf. dr. Gheorghe Postelnicu)** 21

– Școli ● curente ● economiști. Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (II) **(dr. Dan Popescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Lupta pentru dezarmare și orientarea resurselor statelor în interesul propășirii economico-sociale **(Nicolae Chilie)** 25

– Tendințe ● conjuncturi 27

– Problema materiilor prime – componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale (II) **(Costin Murgescu, Octavian Rădulescu)** 28

– Mondorama 30

– Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : **Curier economic legislativ**

IN THIS ISSUE

— The resolution of the Solemn common session of the C.C. of the R.C.P., the National Council of the Socialist Unity Front and the Grand National Assembly 1

— Points of view: The agricultural food-production complex (II) **(Dr. Eugen Buciuman)** 9

— Credit — an instrument for strengthening self-management **(Dr. Teodor Roșca)** 12

— The economic impact of quality **(Dr. Mario Duma)** 14

— The fight for disarmament and the orientation of resources toward economic and social progress **(Nicolae Chilie)** 25

— The raw materials problem — component of the process of building up a new international economic order (II) **(Costin Murgescu, Octavian Rădulescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La résolution de la Session solennelle commune du C.C. du P.C.R., du Conseil National du Front de l'Unité Socialiste et de la Grande Assemblée Nationale 1

— Points de vue : Le combinat agro-alimentaire (II) **(dr. Eugen Buciuman)** 9

— Le crédit — un instrument pour renforcer l'autogestion **(dr. Teodor Roșca)** 12

— L'impact économique de la qualité **(dr. Mario Duma)** 14

— La lutte pour le désarmement et l'orientation des ressources des États dans l'intérêt de leur progrès économique et social **(Nicolae Chilie)** 25

— Le problème des matières premières — composante du processus d'édification d'un nouvel ordre économique international (II) **(Costin Murgescu, Octavian Rădulescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Постановление Совместной торжественной сессии Ц.К.Р.К.П., Национального Совета Фронта Социалистического Единства и Великого Национального Собрания 1

— Обсуждение мнений. Агропищевой комбинат (II) **(др. Еуджен Бучуман)** 9

— Кредит—инструмент для укрепления самостоятельного хозрасчета **(др. Теодор Рошка)** 12

— Экономический импульс качества **(др. Марио Дума)** 14

— Борьба за разоружение и ориентирование ресурсов государств в интересах экономического и социального прогресса **(Николае Килие)** 25

— Сырьевой вопрос — составная часть процесса создания нового международного экономического порядка (II) **(Костин Мурджеску, Октавиан Рэдулеску)** 28

Completați, decupați și expediați redacției comanda de mai jos :

(adresa completă a abonatului)

Revista ECONOMICA

București 22, Calea Dorobanților 25, cod 71131

Prin mandatul poștal din ziua de.....v-am expediat suma de.... lei în contul I.S.I.A.P. 64 51 301 52, B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București, reprezentînd..... abonamente la „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal) pe anul 1978.

(semnătura abonatului)

- **Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.**
- **La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

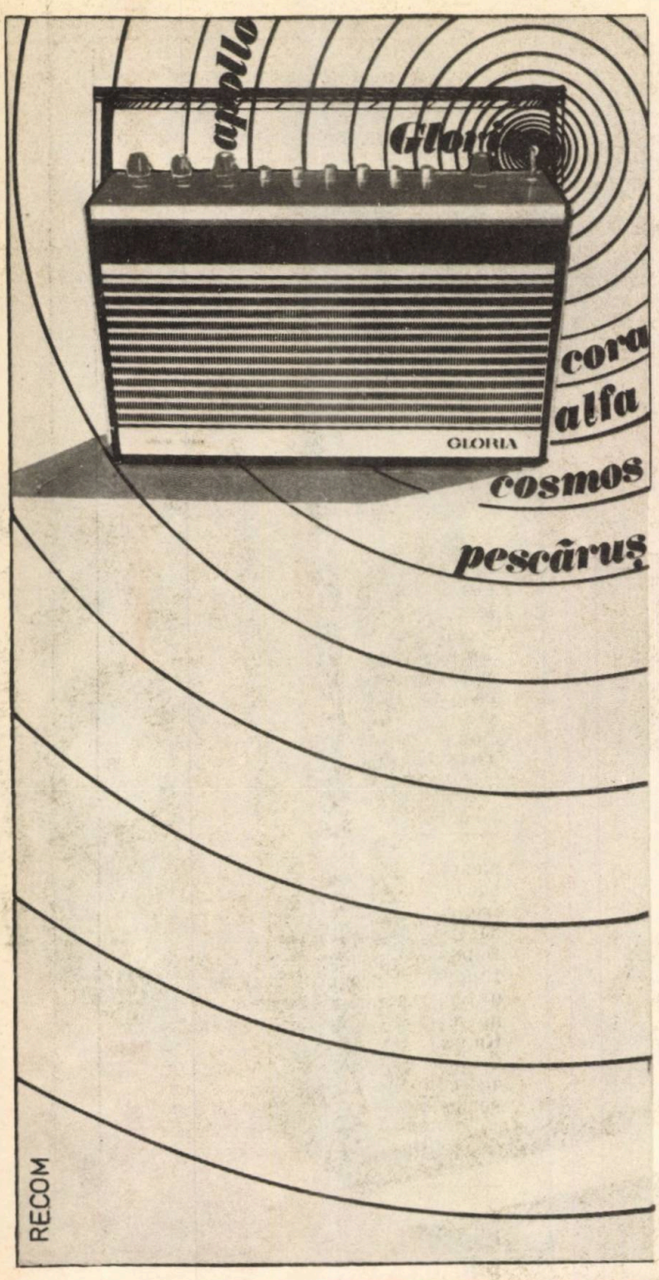

Omul modern simte o acută nevoie de informare, chiar și în timpul drumețiilor sau al excursiilor de sfîrșit de săptămînă.

Rețineți !

Numai un aparat de radio portabil vă poate oferi, oriunde vă aflați, ultimele știri. Radioreceptorul portabil este un mijloc de informare de neînlocuit, dar și un tovarăș agreabil în clipele de destindere.

În magazinele comerțului de stat există următoarele tipuri de radioreceptoare portabile ușoare, de mare sensibilitate și selectivitate, asigurînd o audiție clară și plăcută :

	G.U.	Preț
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 lei
● Pescăruș	2	450 „
● Alfa	2	450 „
● Cosmos	3	645—740 lei
● Gloria	4	1 450 lei

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare. Avansul este de numai 20%.

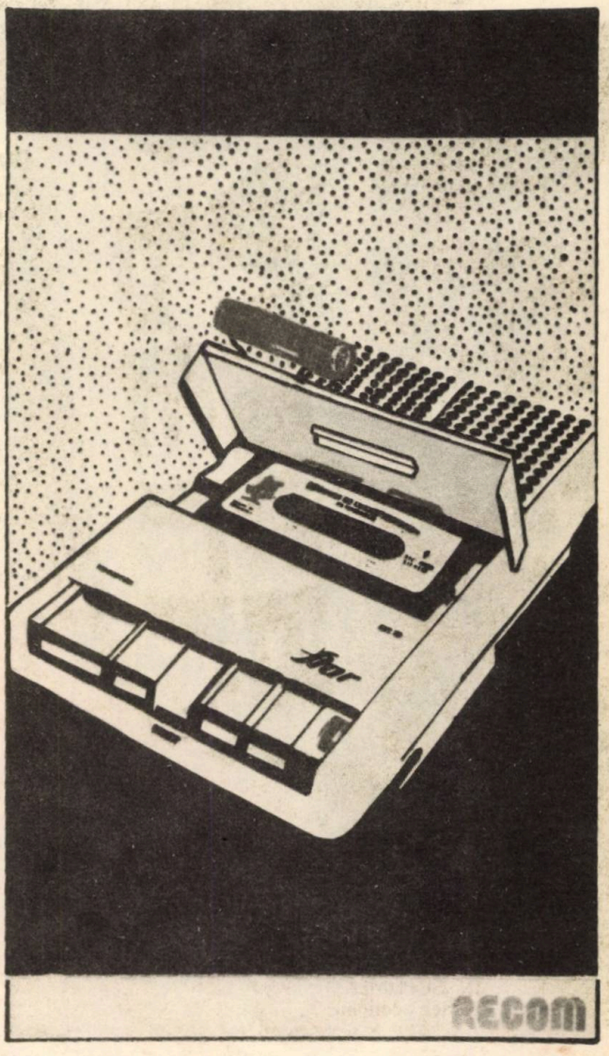

Interviuri, lecții, muzică, momente unice în viață, totul se poate înregistra, asculta și...reasculta dacă aveți un casetofon STAR MC 12.

Pentru cei ce învață limbi străine, este un ajutor în muncă.

STAR MC 12 înregistrează și redă monofonic sunetele pe două piste.

Este un aparat portabil cu dimensiuni reduse și sistem simplu de comandă. Alimentarea se poate face la rețeaua electrică de 220 V sau la baterii (5 buc. R 14).

Prețul casetofonului STAR MC 12 este de 2 058 lei (inclusiv accesoriile : microfon, cordon de alimentare de la rețea și cordon de înregistrare-redare).

Casetofonul STAR MC 12 — în toate magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

SUGESTII DE DARURI

LUNA CADOURILOR

FRUMUSEȚEA ȘI PROSPEȚIMEA TENULUI FEMEILOR SE MENȚINE NUMAI PRIN APLICAREA UNUI TRATAMENT COSMETIC RIGUROS !

Cu prilejul LUNII CADOURILOR magazinele comerțului de stat, specializate în destacerea articolelor cosmetice, vă recomandă să dăruiți produsele PELOX și PELL AMAR, realizate într-o concepție originală românească.

PELOX și PELL AMAR conțin extracte din nămolul de Techirghiol și Amara. Loțiunea tonici de zi, emulsia hidratantă, crema emolientă de zi, crema emolientă de noapte și crema emolientă pentru țesutul sensibil din jurul ochilor contribuie la curățirea, tonifierea, hidratarea, decongestionarea epidermei, la menținerea conținutului ei în apă și lipide, la care se adaugă calitățile curative ale nămolului folosit la realizarea acestor produse cosmetice.

recom

Lei 5

D6H6

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONTROLUL DE CALITATE ŞI CALITATEA PRODUSELOR

Numărul 50 ● Vineri 15 decembrie 1978

Înaltă cinstire pentru știința românească, pentru poporul român, pentru politica sa de pace și colaborare internațională

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU I-A FOST ÎNMÎNATĂ MEDALIA DE AUR „NORBERT WIENER"

a Organizației Mondiale pentru Sisteme Generale și Cibernetică [W. O. G. S. C.]

Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, i-a fost conferită recent prima medalie de aur memorială „Norbert Wiener" a Organizației Mondiale pentru Sisteme Generale și Cibernetică (W.O.G.S.C.). Conferirea înaltei distincții constituie o expresie a înaltei prețuiri pe care oamenii de știință de pretutindeni o manifestă față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de sprijinul acordat, prin politica promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, dezvoltării științei, pentru transformarea acesteia într-un factor de progres, pus în slujba păcii, a bunăstării umanității, a creării unei lumi mai bune și mai drepte.

Cu acest prilej, din întreaga țară, pe adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu au sosit sute de mesaje de felicitare, în care sînt exprimate sentimentele de profundă satisfacție, de înaltă mîndrie patriotică, resimțite de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sentimente cărora le-au dat glas și cercetătorii din domeniul economic prin telegrama adresată secretarului general al partidului.

Adresînd cele mai fierbinți felicitări tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din patria noastră își exprimă totala adeziune față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, al cărui promotor strălucit este secretarul general al partidului, de a cărui viață și activitate sînt legate indisolubil toate istoricele realizări și împliniri obținute în construcția socialistă, în dezvoltarea multilaterală a țării, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

1979 JAN 2

VIZITA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

la expoziţia consacrată reducerii consumurilor de materii prime şi energie şi valorificării resurselor secundare

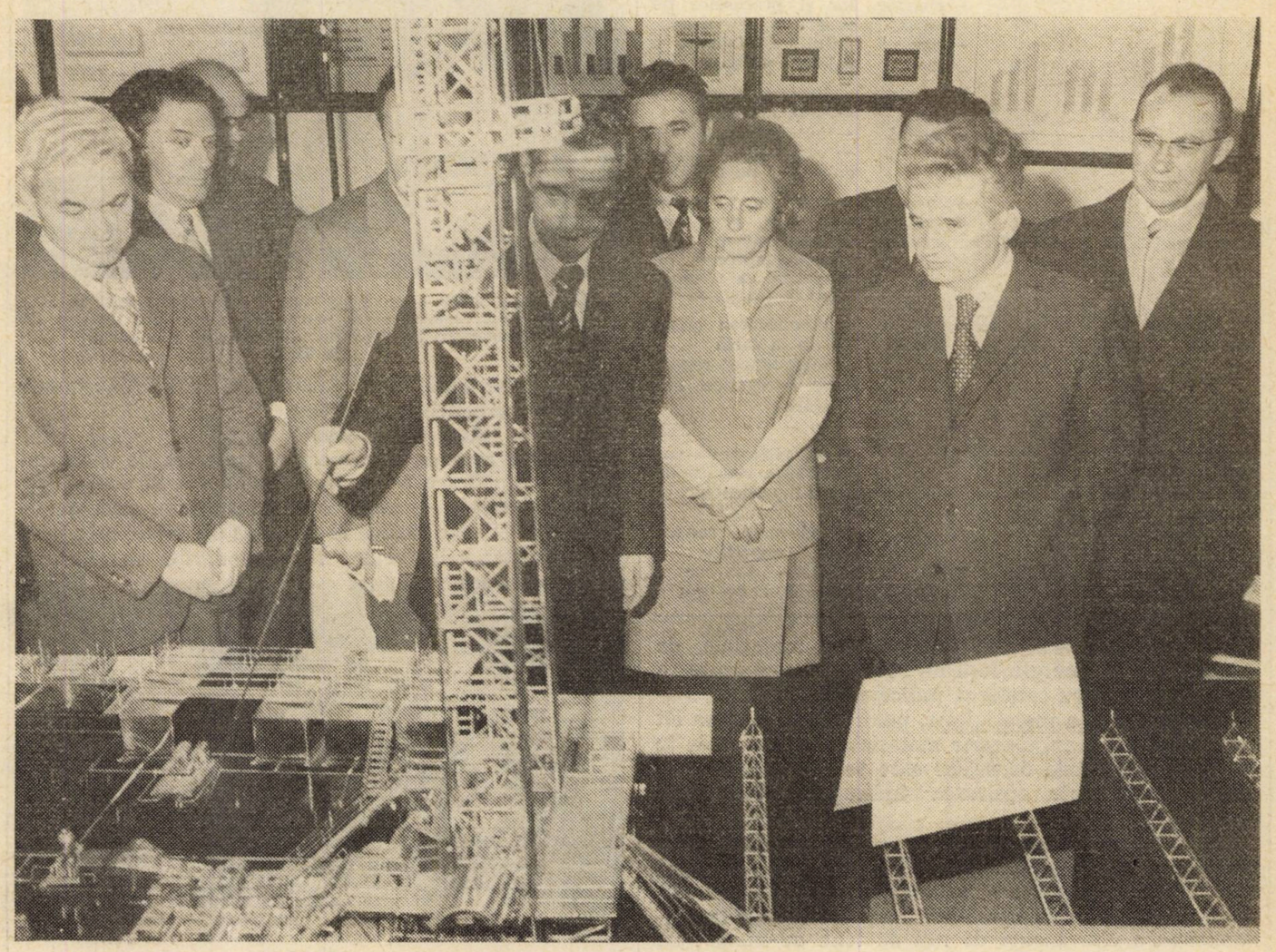

Pentru o calitate nouă, superioară, a activităţii productive

CONSECVENŢĂ ŞI DINAMISM ÎN REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE

ÎN CADRUL preocupărilor pentru traducerea consecventă în viaţă a sarcinilor stabilite la Plenara C.C. al P.C.R. din 1 noiembrie a.c. privind reducerea mai substanţială a consumurilor de materii prime, materiale, energie şi combustibili — obiectiv de a cărui înfăptuire depinde, în mod hotărîtor, progresul economiei naţionale, sporirea avuţiei ţării — zilele trecute a fost deschisă (la Complexul expoziţional din Piaţa Scînteii) Expoziţia de prezentare a soluţiilor care asigură valorificarea superioară şi mai eficientă a acestor resurse faţă de prevederile planului pe anul 1979.

Nouă şi prestigioasă manifestare a atenţiei pe care conducerea partidului, secretarul său general o acordă gospodăririi şi utilizării raţionale a potenţialului material şi energetic al ţării, expoziţia a reprezentat un prilej favorabil de evidenţiere a experienţei valoroase acumulate, a soluţiilor tehnice şi tehnologice avansate introduse în multe întreprinderi în direcţia sporirii, pe această cale, a valorii nou create, a obţinerii unor rezultate economice superioare. În timpul vizitării expoziţiei de către secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** a fost purtat un rodnic dialog de lucru cu factorii de răspundere din economie, cu specialişti din centrale industriale, din mari unităţi productive, de cercetare şi proiectare, au fost examinate programele complexe de măsuri de economisire şi valorificare a resurselor materiale — unica sursă de dezvoltare şi modernizare a economiei naţionale, de ridicare a nivelului de trai — stabilite pentru toate sectoarele economiei. A fost analizat modul în care se acţio-

Reducerea unor consumuri de materii prime, materiale, energie electrică și combustibil față de prevederile planului pe anul 1979, în unele sectoare de activitate

În întreprinderile din :	Economii posibile	Unitate de măsură	Materiale ce vor fi economisite	Unele soluții de economisire preconizate
• industria metalurgică	838.000 9.500.000	mii lei mii lei	— minereu, cocs — energie electrică — gaz metan	— noi tehnologii, perfecționarea agregatelor și proceselor de ardere, sporirea gradului de folosire a căldurii pe flux
• industria construcțiilor de mașini	65 100 12,5	mii t mii t mii t	— metal	— înnoirea și modernizarea produselor — înnoire tehnologii — extinderea înlocuitorilor de metal
• transporturi și telecomunicații	715 1 326	mii t mii MWh	— motorină — energie electrică	— sporirea tonajului trenurilor, raionarea transporturilor, regimuri optime de conducere a mijloacelor de tracțiune
• industria chimică	93,5 4 500	mii tcc mii tcc	— gaz metan	— recuperarea gazelor de la facle — recuperarea resurselor energetice secundare
• agricultură și industria alimentară	400 000 1.000.000	mii lei mii lei		— valorificarea superioară a produselor și a subproduselor — reducerea consumurilor specifice — recondiționarea pieselor de schimb

nează pentru diminuarea consumurilor materiale, de combustibili și energie față de nivelurile prevăzute în anul viitor, pentru creșterea indicelui de folosire a materiilor prime și a materialelor, pentru gospodărirea cît mai judicioasă a mijloacelor materiale, au fost puse în evidență rezultatele deosebite care se pot obține în acest domeniu prin aplicarea indicațiilor conducerii partidului.

În industria construcțiilor de mașini, de pildă, prin proiectarea și reproiectarea produselor, prin reducerea adaosurilor de prelucrare, valorificarea maximă a laminatelor, utilizarea de înlocuitori se poate ajunge la economisirea a cîteva sute de mii de tone de metal ; de asemenea, în întreprinderile din economia forestieră și a materialelor de construcții se poate ajunge, prin folosirea totală a materialelor secundare, utilizarea de înlocuitori din materiale plastice etc. la

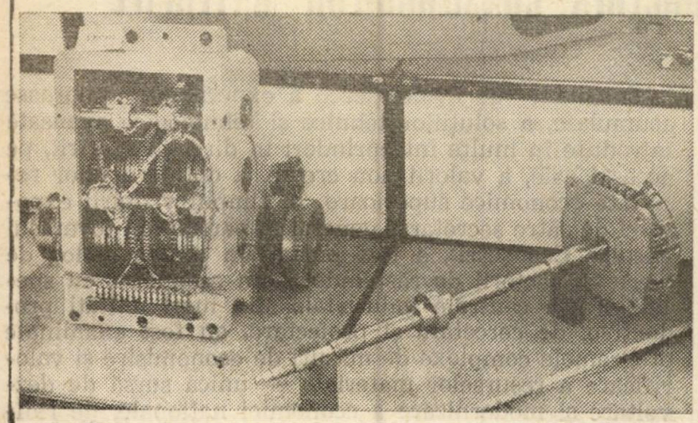

• **Mașina de alezat și frezat :** în varianta veche (cu cutie de avans) greutatea netă era de 950 kg ; în varianta nouă (cu acționare continuă) greutatea este de 45 kg.

prezervarea a zeci de mii de metri cubi de material lemnos. În industria chimică, pentru 1979 au fost elaborate soluții de valorificare a unor resurse energetice secundare echivalente cu 4,5 milioane tone de combus-

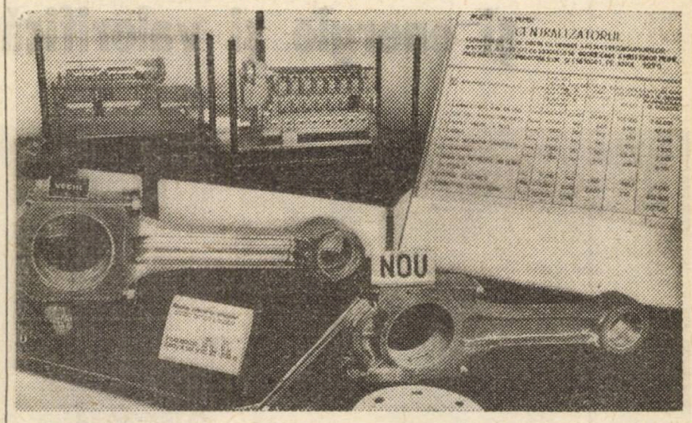

• Produsul **bielă** — piesă de bază a motorului Diesel 12 LDA — în cele două variante constructive. În forma veche cîntărea 123 kg. Prin îmbunătățiri constructive și tehnologice greutatea ei scade la 65 kg.

tibil convențional, economisindu-se astfel însemnate resurse energetice primare etc.

A fost pusă în evidență cu acest prilej existența unor rezerve însemnate în acțiunea de economisire și valorificare a resurselor materiale și energetice, a unor decalaje — importante în anumite sectoare — între sarcinile pe care și le-au fixat diferitele ministere și posibilitățile lor reale. Recomandările secretarului

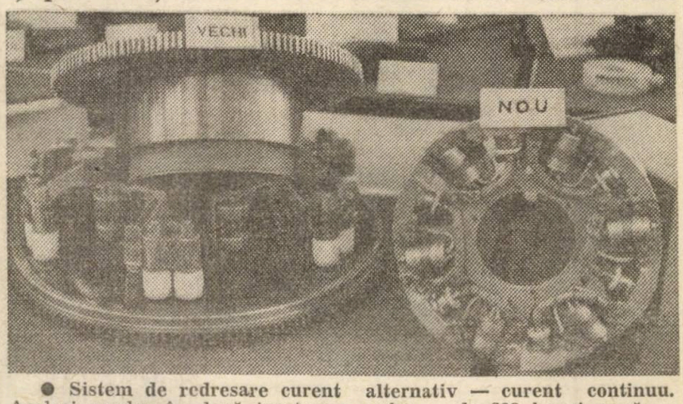

• **Sistem de redresare curent alternativ — curent continuu.** Același produs în două ipostaze : veche — de 328 kg și nouă — 17 kg.

general al partidului au vizat principalele căi de acțiune pentru ca toate colectivele de oameni ai muncii din industrie, agricultură, construcții, cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică să-și aducă o contribuție mai mare la obținerea unor rezultate economice superioare, a unui volum mai însemnat de producție netă. Esențial este ca, în continuare, acționînd pe baza acestor importante indicații colectivele de oameni ai muncii din producție și cercetare să analizeze posibilitățile de valorificare superioară și economisire, să treacă la aplicarea în practică a celor mai adecvate și eficiente soluții.

O deosebită însemnătate o reprezintă în acest sens necesitatea generalizării operative a celor mai eficiente soluții, a acțiunilor care au condus la realizarea unor economii materiale importante sau la creșteri substanțiale ale gradului de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei, continuarea cu și mai multă fermitate a acestei acțiuni de mare importanță pentru economia națională.

A. CODRU
A. DODU

CERCETAREA ÎN SPRIJINUL PRACTICII SOCIALE

Ion ILIESCU

membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R.

AMPLASAREA rațională a forțelor de producție în profil teritorial, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și localităților constituie un obiectiv fundamental al politicii economice a Partidului Comunist Român. Ea reprezintă o necesitate a dezvoltării unitare a economiei naționale, progresul economiei socialiste fiind condiționat nu numai de asigurarea echilibrului între diferite ramuri și domenii ale vieții economice și sociale, ci și de o rațională proporționare a dezvoltării în profil teritorial — eliminarea discrepanțelor între diferite zone, între mediul urban și cel rural.

Aceste probleme au căpătat o amplă elaborare pe plan teoretic și concretizare pe plan practic, în cadrul programelor de dezvoltare economico-socială, după Congresul al IX-lea al partidului, îndeosebi la Conferința Națională a P.C.R. din 1967, care a hotărît reorganizarea administrativ-teritorială a țării, și la cea din 1972, care a adoptat directivele privind sistematizarea teritoriului, precum și la Congresele al X-lea și al XI-lea, care au stabilit atît orientări de principiu, cît și obiective concrete pentru fiecare etapă.

Problema este de altfel de mare actualitate în întreaga lume, constituind obiect de preocupări și studii teoretice și avînd ample implicații pe planul politicii economice, atît în țări cu economie dezvoltată, dar mai ales în țări cu nivele mai coborîte de dezvoltare economică. A apărut o întreagă literatură și au loc ample confruntări de opinii în legătură cu problemele dezvoltării regionale, se întreprind studii de optimizare a dezvoltării economice în profil teritorial pentru anumite zone, regiuni economice. Însăși abordarea acestor probleme prezintă multiple aspecte dificile, fiind condiționată de foarte mulți factori — mai mult sau mai puțin controlabili — și bineînțeles predeterminată de condițiile economico-sociale specifice fiecărei țări.

Este, de aceea, meritoriu faptul că în stadiul actual al dezvoltării economiei noastre, Partidul Comunist Român a elaborat o concepție de ansamblu, un cadru unitar, de perspectivă, de abordare și soluționare a acestor probleme.

Directivele privind sistematizarea teritoriului adoptate de Conferința Națională din 1972 subliniază că aceasta „trebuie să contribuie la **repartizarea rațională, echilibrată** a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, pe baza **îmbinării** organice a **criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social,** să asigure înflorirea economică, social-culturală a tuturor județelor și localităților patriei". Iar ca linii directoare ale acțiunii de sistematizare se menționează :

— determinarea **profilului predominant al fiecărei zone** a țării în funcție de caracteristicile și resursele locale de materiale și de forță de muncă ;

— pe această bază, **planificarea noilor investiții industriale ; zonarea și profilarea producției agricole ; gospodărirea fondului funciar ; regularizarea cursurilor de apă** prin amenajarea integrală a bazinelor hidrografice ; acțiuni de **protejare a mediului ambiant ; raționalizarea căilor de comunicații și realizarea dotărilor necesare pentru asigurarea resurselor de apă și energie ;**

— îmbunătățirea structurii **rețelei de localități prin** transformarea în următorii 15—20 ani a 300—350 comune în centre economice și sociale urbane.

Concretizarea acestor orientări presupune analiza și elaborarea în detaliu a numeroase probleme, studierea concretă a structurilor economico-sociale în profil teritorial nu numai pe ansamblul economiei naționale, ci și în cadrul fiecărui județ în parte, asigurarea optimizării acestor structuri și a programelor de dezvoltare economico-socială a fiecărui județ, încadrate organic în optimul economico-social al întregii economii naționale.

RĂSPUNZÎND acestui deziderat, la Iași, din inițiativa și sub îndrumarea directă a Comitetului județean de partid, în colaborare cu Academia de științe sociale și politice, s-a organizat, de la începutul anului 1977, o cercetare, care are drept obiect elaborarea de propuneri cu privire la **optimizarea dezvoltării economico-sociale a județului pentru cincinalul 1981—1985 și a perioadei de perspectivă pînă în 1990***. La realizarea cercetării, care are un caracter complex, multidisciplinar, au fost atrase peste 140 cadre didactice universitare și cercetători de diferite profile — economiști, geografi, geologi, sociologi, matematicieni — precum și activiști de partid și de stat, cadre din organele județene de sinteză economică și din comisia județeană de planificare.

Studiul a început printr-o analiză pe localități, microzone și la nivel județean a stadiului actual al dezvoltării economico-sociale, a structurilor existente și a unităților prevăzute pînă la finele cincinalului în curs. Au fost luate în studiu resursele naturale existente în județ și posibilitățile de valorificare, dinamica creșterii demografice și a forței de muncă. Concomitent, au fost abordate problemele optimizării dezvoltării în profil teritorial, elaborării criteriilor de fundamentare socială, economică și matematică a modelului optim județean, în condițiile specifice ale județului Iași. Studiile efectuate în cursul anului 1977 au fost prezentate în cadrul unei sesiuni de comunicări.

Concomitent, s-a trecut la elaborarea propunerilor pentru proiectul planului cincinal 1981—1985, în cadrul fiecărei localități și pe ansamblul județului, lucrări la care au luat parte, în cursul primei jumătăți a anului 1978 — alături de cadrele de specialitate din comisia de planificare județeană și din comisiile locale — și cadre de cercetare din colectivele studiului de optimizare. Studiile continuă în cadrul a 3 colective de sinteză la nivel județean și a 15 colective teritoriale, pe microzone.

În desfășurarea cercetării s-a pornit de la **specificul** județului Iași, atît în ceea ce privește situația moștenită din trecut, cît și în ce privește situația actuală și mutațiile în curs, resursele materiale și de forță de muncă

* N.R. **Suplimentul la acest număr al „Revistei economice" este consacrat publicării unui grupaj de articole care abordează probleme legate de elaborarea „Modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași".**

și, pe această bază, determinarea posibilităților și cerințelor pentru soluționarea optimă a problemelor dezvoltării în perspectivă a județului.

Este știut că orașul Iași a fost în trecut unul din marile centre ale țării, înainte de toate prin rolul pe care l-a jucat în promovarea științei, învățămîntului și culturii naționale. Din punctul de vedere al dezvoltării economice, în primul rînd industriale, atît orașul, cît și județul, ca de altfel cea mai mare parte a Moldovei, alături de alte zone întregi ale țării (Oltenia, Dobrogea) au înregistrat însă serioase rămîneri în urmă.

În anii construcției socialiste, situația județului s-a schimbat radical din acest punct de vedere. Îndeosebi în ultimii 15 ani, producția industrială a județului Iași a cunoscut ritmuri deosebit de înalte de creștere, superioare mediei naționale. Municipiul Iași are astăzi una dintre cele mai moderne și rațional organizate platforme industriale, pe care sînt amplasate importante unități ale industriei metalurgice, chimice, constructoare de mașini, de materiale de construcții și de mobilă, textile și alimentare, prezentînd trăsăturile unui puternic centru industrial al țării.

Dezvoltarea industrială a municipiului Iași a avut o seamă de influențe pozitive asupra orașului, ca și a județului. A crescut gradul de ocupare a forței de muncă, s-au dezvoltat serviciile urbane (comerciale, de transport, de gospodărie comunală, sanitare), s-a dezvoltat construcția de locuințe, rețeaua de unități școlare și universitare, a instituțiilor de cercetare și de cultură. Toate acestea au determinat și o puternică creștere a populației Iașului, de la circa 100 000 locuitori în anii '50, la peste 300 000 locuitori în prezent.

Dezvoltarea industrială — spre deosebire de alte județe — a fost însă concentrată, cu deosebire, în municipiul Iași, motivat și de faptul că nu numai zona în ansamblu, ci chiar și orașul Iași — care constituia un rezervor concentrat de forță de muncă — avea un slab potențial economic. Așa se face că, în 1975, aproape 95% din valoarea producției industriale a județului se realiza în orașul de reședință. S-a obținut astfel un model de structură teritorială monocefală, cu un centru dezvoltat, supraaglomerat, și o zonă adiacentă, cu o slabă rețea urbană și cu o economie predominant agrară. Pentru că județul Iași, unul din județele mari ale țării, cu o mare densitate a populației, cu indici de creștere demografică dintre cei mai înalți (peste 17‰) dispune de una din cele mai slabe rețele de localități urbane, doar 3 orașe (în afara orașului reședință a județului). — Pașcani cu circa 25 000 locuitori, Hîrlău și Tg. Frumos cu cîte 7 000, și 85 de comune. Aceasta a făcut ca industrializarea Iașului, pe lîngă multiple efecte pozitive, să concure, totodată, la accentuarea discrepanțelor dintre centrul urban și restul teritoriului.

Este adevărat că și satele județului au cunoscut **prefaceri importante,** ca urmare a dezvoltării și modernizării producției agricole, a eforturilor făcute de stat pentru dezvoltarea vieții social-economice și culturale a întregii țări. Toate satele beneficiază de ameliorarea și modernizarea rețelei de drumuri, de extinderea electrificării, a rețelei de desfacere a cooperației de consum, a învățămîntului, rețelei sanitare etc. Producția agricolă a județului este afectată însă de caracteristicile solului, foarte accidentat, cu un avansat proces de eroziune, ca și de prezența unor surse sărace de apă și a unui regim de precipitații nefavorabil. Aceasta face ca producțiile agricole, ca și nivelul economic în ansamblu al satelor ieșene, ca și al celor din județele limitrofe — Botoșani și Vaslui —să fie încă dintre cele mai coborîte pe plan național.

Drept urmare, posibilitățile limitate ale localităților rurale de a utiliza potențialul de forță de muncă și slaba rețea de localități urbane din județ au determinat un proces de migrație a forței de muncă, în special a celei tinere, de la sat spre oraș, atît în cadrul județului — îndeosebi spre municipiul Iași, cît și în afară — spre centrele industriale din județele mai dezvoltate. Procesul este obiectiv, el fiind o consecință a faptului că și astăzi, în ciuda dezvoltării din ultimii 15 ani, județul prezintă indici sintetici ai dezvoltării economico-sociale sub media pe țară, printre care cei privind numărul personalului muncitor la mia de locuitori și mai ales cel din industrie.

ÎN CADRUL orientărilor de ansamblu stabilite de conducerea partidului la nivel național, de dezvoltare cu prioritate a județelor rămase în urmă, amplasare rațională în teritoriu a noilor obiective de investiții industriale, de creștere a rețelei de localități urbane și centre muncitorești, în special în zone mai slab acoperite, **și județul Iași cunoaște, începînd cu actualul cincinal, o accentuare a procesului de îmbunătățire a repartizării forțelor de producție pe teritoriul său și de echilibrare a dezvoltării economico-sociale.**

În acest sens, pe lîngă consolidarea orașelor existente, care vor cunoaște o dezvoltare mai accelerată, alte 5 localități (Podul Iloaiei, Vlădeni, Belcești, Răducăneni și Țibănești), în care sînt prevăzute unele investiții industriale, ca și alte lucrări edilitare și social-culturale vor intra, în cursul acestui cincinal, în rețeaua urbană a județului. Acest proces va trebui să se amplifice în perioada următoare, pentru a asigura o mai bună valorificare a potențialului uman și a resurselor naturale locale, o mai mare stabilitate a populației și o ridicare economico-socială a tuturor localităților județului. Desigur, structura industriei județene va fi determinată și în viitor de caracteristicile zonei : **lipsa unor resurse de materii prime și mai ales de energie, ca și sărăcia surselor de apă, care impun dezvoltarea sectoarelor productive cu consumuri minime de energie, apă și materii prime. În același timp, existența unei importante rezerve de forță de muncă face necesară dezvoltarea unor activități care să pună în valoare acest potențial.**

Concomitent cu dezvoltarea industrială a localităților județului, prind viață programele de dezvoltare și modernizare a agriculturii, de zonare a acesteia pe teritoriu, de promovare a specializării și concentrării, prin amplasarea în teritoriu a sectoarelor intensive de producție vegetală și animală, ca și programele de îmbunătățiri funciare, de combatere a eroziunii solului și punere în valoare a terenurilor în pantă, ca și a celor de luncă, de gospodărire a apelor prin promovarea lucrărilor în bazinele Bahluiului și Jijiei și apărarea de inundații a luncii Prutului, de amenajare a pajiștilor, de împădurire a terenurilor degradate etc. De asemenea, se concretizează acțiunile pentru celelalte domenii ale vieții economico-sociale, îndeosebi pentru dezvoltarea serviciilor, atît în mediul urban, cît și în mediul rural.

Toate aceste probleme formează obiect de studiu și analiză pentru stabilirea căilor optime de promovare a dezvoltării județului în perspectiva apropiată și mai îndepărtată. La întreg acest proces de planificare și prognoză sînt chemați să participe, alături de factorii de decizie și unitățile interesate, cercetătorii antrenați în elaborarea **modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași.**

În prezent, așa cum menționam, colectivele de cercetare lucrează, împreună cu organele județene de spe-

(Continuare în pag. 8)

CONTROLUL DE CALITATE ŞI CALITATEA PRODUSELOR

ÎN CONDIŢIILE trecerii la o calitate nouă, superioară, a întregii activităţi economice, esenţiale sînt, în fiecare întreprindere, găsirea şi aplicarea acelor măsuri care să determine mobilizarea mult mai amplă a potenţialului tehnic şi uman pentru ca munca productivă să se materializeze numai în produse cu performanţe superioare, cu o înaltă competitivitate. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, se impun cele mai energice acţiuni pentru respectarea strictă a disciplinei tehnologice şi interzicerea oricăror derogări de ordin tehnic de la sarcinile de calitate, pentru perfecţionarea controlului pe tot fluxul de producţie.**

Înfăptuirea sarcinilor de o deosebită importanţă pentru asigurarea calităţii produselor şi întărirea controlului face imperios necesară, în toate unităţile economice, intensificarea preocupărilor pentru realizarea integrală a programelor de dotare cu standuri de probe şi completarea aparaturii de măsură şi control existente, efectuarea atentă, consecventă a reglării, reviziilor şi a reparării maşinilor, accelerarea procesului de înnoire a produselor, ridicarea calificării cadrelor, întărirea asistenţei tehnice pe schimb ş.a.

Analiza pe care o prezentăm în acest număr îşi propune să sugereze — pe baza studierii cerinţelor existente în etapa actuală faţă de calitate — unele direcţii de acţiune menite să conducă la creşterea eficienţei controlului şi prin aceasta la ridicarea performanţelor produselor a competitivităţii acestora, la creşterea gradului de satisfacere a cerinţelor.

1. Corelarea mai complexă a obiectivelor calităţii şi controlului cu necesităţile beneficiarilor. Pentru a răspunde mai bine cererii partenerilor industriali sau populaţiei, performanţele produselor, costurile fabricaţiei şi ale controlului care permit obţinerea nivelului de calitate fabricat, trebuie riguros dimensionate după nevoi. Pentru obţinerea informaţiilor necesare se cere acordată o mai mare atenţie urmăririi şi controlului comportării produselor la beneficiar, a costurilor logistice (a cheltuielilor pe care le generează în exploatare).

Acţiunea este de maximă importanţă, deoarece în decizia de achiziţie şi deci în satisfacerea nevoii respective, beneficiarul a devenit tot mai sensibil la costul logistic în dauna celui iniţial de cumpărare (schema nr. 1). O reducere substanţială a costului controlului produsului în exploatare şi o informare operativă s-ar putea obţine dacă s-ar folosi pe scară mai largă ca pînă în prezent instrumentarul relativ simplu şi eficace format din matricile : **„Rata defectelor“, „Ore de reparaţii“** şi **„Costul pieselor de schimb“** (documentaţie amănunţită în „R. E“. nr. 8“ 1976, pag. 6).

Pentru realizarea unei calităţi mai ridicate la beneficiar la toate acestea se adaugă **necesitatea extinderii şi perfecţionării activităţii de „service“** al producătorului, sporirea eforturilor pentru asigurarea condiţiilor corespunzătoare de transport, manipulare, depozitare şi conservare a produselor.

2. Muncitorii înşişi, împreună cu maiştrii să asigure exercitarea controlului de calitate. Dat fiind că, de fapt, ei realizează calitatea, apare necesar ca tot ei să asigure şi controlul.

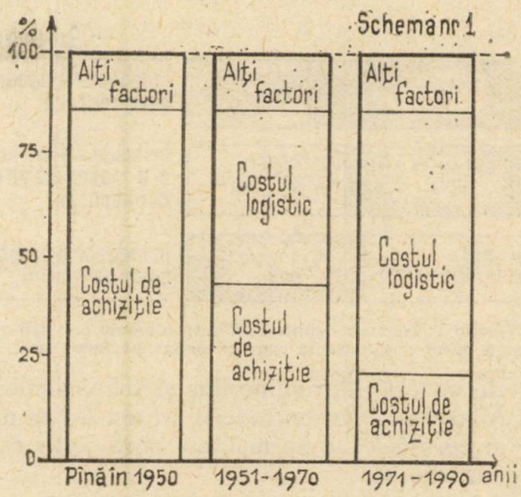

Argumente pentru intensificarea controlului produselor în exploatare: structura factorilor care determină decizia de achiziţie a beneficiarului

Muncitorii trebuie să exercite un autocontrol riguros asupra produselor pe care le realizează, să nu admită nici o defecţiune de calitate pe fluxul de fabricaţie ; la rîndul lor maiştrii şi inginerii să asigure trecerea la fabricaţia de serie a tuturor produselor numai după efectuarea probelor funcţionale şi de fiabilitate etc.

De altfel, extinderea largă şi creşterea eficienţei autocontrolului efectuat de executant, creşterea rolului maistrului în procesul de asigurare a calităţii reprezintă o necesitate care se înscrie pe linia evoluţiei pe care o cunosc metodele şi formele de control a calităţii produsului în întreprinderile moderne (schema nr. 2). Poate fi remarcată, cu acest prilej, evoluţia în spirală

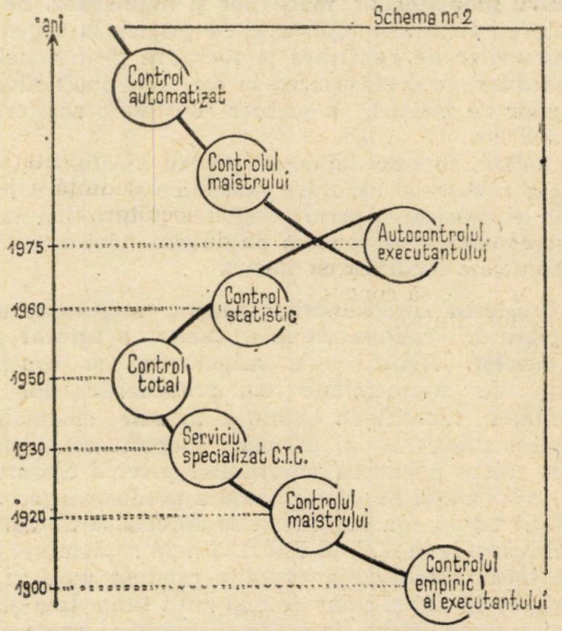

Evoluţia metodelor de control al calităţii produselor

a formelor de control marcată de reîntoarcerea la prioritatea controlului efectuat de executanţi, desigur cu un instrumentar organizatoric şi statistico-matematic mult evoluat.

Tendința semnalată este nu numai necesară dar și posibilă, deoarece, așa cum arată studierea activității de producție în diferite sectoare, personalul muncitor de execuție are controlabilitate asupra unui mare număr de probleme privind asigurarea calității (schema nr. 3). Eforturile muncitorilor și ale maiștrilor se cer

Schema nr 3

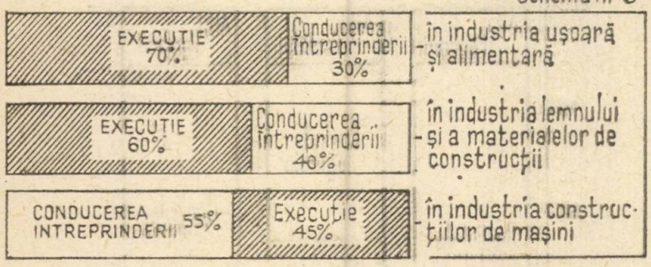

Nivelul la care sînt controlabile problemele calității și a cărui activitate se cere prioritar perfecționată

completate cu cele ale inginerilor și tehnicienilor, ale întregii conduceri a întreprinderii, în așa fel ca de pe porțile întreprinderii să nu mai iasă produse de calitate necorespunzătoare.

3. Întărirea controlului de calitate pe întregul flux al producției, pe fiecare fază a activității de realizare a produselor. Este necesară imprimarea unui caracter plenar activității de control care să se exercite în toate unitățile economice, atît asupra produselor — începînd cu aprovizionarea și continuînd pe faze de fabricație și în final — cît și asupra preciziei și reglajului mijloacelor de producție, a aparaturii de măsură și control etc. Și aceasta deoarece în desfășurarea procesului de realizare a produselor mai există încă manifestări de indisciplină, lipsă de exigență.

Pentru sporirea eficienței în procesul de asigurare a calității pe fiecare fază a procesului de producție, este necesar să fie **luate măsuri pentru ridicarea nivelului calificării muncitorilor, maiștrilor și inginerilor.** Se cer aplicate cu fermitate hotărîrile cu privire la organizarea cursurilor de calificare și reciclare profesională a muncitorilor, la desfășurarea la cel mai înalt nivel a cursurilor de maiștri, a școlilor destinate acestora, a reciclării lor.

Totodată, se cere acționat pentru efectuarea mai atentă a reviziei și reparării mașinilor și utilajelor din secțiile de fabricație, pentru reglarea și întreținerea lor mai corespunzătoare, pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice a locurilor de muncă.

4. Creșterea preocupărilor pentru asigurarea unor clase de calitate cît mai înalte a tuturor produselor. Alături de asigurarea și controlul calității de conformitate cu prevederile din documentația tehnică de execuție, în anii cincinalului revoluției științifice și tehnice a sporit considerabil față de trecut ponderea activităților privind asigurarea și controlul clasei de performanță a produselor (schema nr. 4). Și totuși, așa după cum se aprecia la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie a.c., există încă în fabricație anumite produse puse în fabricație de 10 ani și chiar de mai mult timp. Iată de ce, pentru a spori gradul de competitivitate al produselor, se impune în continuare o accelerare a procesului de asigurare a unor clase de calitate tot mai ridicate, concomitent cu controlul riguros al concordanței parametrilor din documentație cu cei efectiv realizați în producție.

5. Sporirea productivității activităților de control concomitent cu reducerea costului lor. Aceste obiective s-ar putea realiza la un nivel mult sporit față de prezent dacă, în toate întreprinderile, ar fi elaborate din timp — conform prevederilor legale — programele tehnologice de control, care trebuie realizate în cadrul documentației tehnice de execuție de către unitatea de cercetare și inginerie tehnologică de profil împreună cu unitatea producătoare. Deoarece stabilesc modul și durata de efectuare a operațiilor de control, aparatura și celelalte mijloace necesare, calificarea personalului, modalitățile de efectuare a unui control activ, preventiv, ele constituie un instrument de bază pentru fundamentarea organizării activității de control, iar absența lor determină mari greutăți în normarea muncii de control al calității produselor, în dimensionarea compartimentelor C.T.C. într-o corelație adecvată cu cerințele asigurării unui control riguros. Recuperarea întîrzierilor existente în unele întreprinderi în elaborarea programelor se cere urgentată, cu atît mai mult cu cît prin intermediul lor se creează posibilitatea promovării metodelor moderne de control pe baze statistice, care per-

Schema nr 4

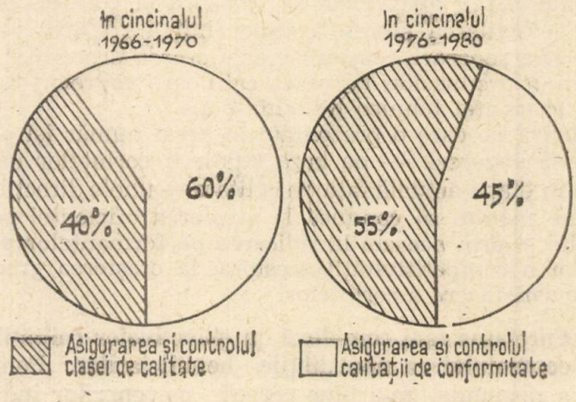

Evoluții în structura activităților de asigurare și control al calității produselor

mit productivități ridicate și costuri reduse în desfășurarea inspecției de calitate.

Materializarea integrală în practică, cu mai multă operativitate, a prevederilor din programele de control întocmite reprezintă o necesitate, deoarece în acest fel se asigură dotarea cu aparate de măsură și control și cu standuri de probă la nivelul cerințelor, se poate asigura o dimensionare corespunzătoare a compartimentelor de C.T.C. Un sprijin sporit apare necesar — alături de efortul propriu al unității beneficiare — și în unitățile constructoare de mașini pentru acordarea de priorități realizării și punerii în funcțiune a standurilor de probă și încercări de fiabilitate, a tuturor aparatelor de măsură și control, a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor necesare.

După cum se știe, asigurarea unui nivel calitativ ridicat al întregii producții este o condiție hotărîtoare a dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale, a ridicării bunăstării și gradului de civilizație. Ca urmare, aspectele menționate, toate acțiunile menite să contribuie la ridicarea calității, trebuie să preocupe permanent toate conducerile întreprinderilor, pe toți oamenii muncii.

Bogdan PĂDURE

În marile unități industriale

VALORIFICAREA RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

ÎN ACȚIUNEA de gospodărire a energiei electrice și combustibilului o importanță deosebită prezintă, mai ales în marile unități metalurgice, valorificarea resurselor energetice secundare. Asemenea resurse contribuie fie la acoperirea nevoilor de consum ale unităților în cauză, fie la producerea de energie pentru Sistemul energetic național.

Datorită specificului producției, în cadrul **Combinatului siderurgic Galați** se produce anual o cantitate de energie secundară echivalentă cu sute de mii de tone combustibil convențional. Pentru valorificarea acesteia s-a trecut la inventarierea resurselor existente, încă în urmă cu cîțiva ani. În acest scop au fost întreprinse studii. s-au conceput utilaje speciale de recuperare cu ajutorul cărora au fost puse în valoare însemnate resurse.

Acțiunile întreprinse în 1978 marchează o folosire mai intensivă a unor resurse energetice secundare. Dat fiind faptul că la furnale se consumă cea mai mare parte din energia repartizată combinatului (70%), și că tot la aceste agregate se produc și mari cantități de energie secundară (gaz de furnal) ,au fost luate măsuri de valorificare a acestora, ceea ce a permis **reducerea procentului de gaze arse la faclă de la 10,82% în 1976, la 2,64% în acest an.** Pe aceeași linie se situează și **gazul de cocs** care, în prezent, **se valorifică în proporție de 98% față de 94% în 1976.** O deosebită realizare o constituie și punerea recentă în funcțiune, pentru prima dată în țara noastră, **a primei instalații de stingere uscată a cocsului,** care permite recuperarea la bateriile 5 și 6 a 55 000 t cc/an resurse energetice secundare. Preocupări meritorii există și pentru valorificarea altor resurse — căldura unor produse calde, căldura și gazele de la diferitele procese tehnologice etc. În ansamblu, gradul de recuperare a resurselor energetice secundare pe combinat se ridică în acest an la 62% față de 59% în 1977.

De ce, totuși, decalaje între posibilități și valorificare ?

DEȘI ÎN ANII DIN URMĂ au existat multiple preocupări pentru inventarierea și atragerea în circuitul economic a resurselor energetice secundare, menținerea unor neajunsuri face ca între posibilități și valorificare să existe încă mari discrepanțe. În 1978, din valoarea totală de 2 875 mii tcc resurse inventariate, s-au întocmit studii de fructificare numai pentru 68%, din care doar pentru 94% au fost asigurate instalațiile necesare. De menționat că pentru un volum de 927,7 mii tcc (32% din volumul inventariat) nu s-au elaborat studii, pentru importante cantități neexistînd soluții de recuperare (căldura zgurilor de furnal și turnătorie, a aglomeratului feros, căldura tablelor laminate etc.).

Dar chiar în aceste condiții, trebuie arătat că **o însemnată cantitate de energie secundară se irosește datorită unor deficiențe în funcționarea unor instalații, în asigurarea etanșeității la conducte și aparataje.** Astfel, unele instalații de recuperare a căldurii gazelor de ardere de la cuptoarele adînci de la laminorul Slebing, cuptoarele de normalizare de la laminorul de tablă groasă, cuptoarele cu propulsie de la laminorul de benzi la cald, nefuncționînd la parametrii nominali (ele se află sub nivelul prevăzut în proiecte cu aproape 50%), consumă suplimentar energie electrică și combustibil echivalent cu peste 19 000 tcc pe an. O situație similară există și în alte sectoare de activitate ale combinatului. Dealtfel, trebuie spus că din cele 56 de cazane recuperatoare prevăzute a se monta în acest an, au fost realizate 27, din care numai 16 sînt puse în funcție.

Există și alte situații care conduc la pierderi însemnate de energie secundară. La cuptoarele de forjă și tratament termic, de pildă, nefiind instalate recuperatoare de căldură care să o transforme în energie, se consumă suplimentar 1000 tcc/an. Totodată, aerul de combustie utilizat la cubilourile de fontă este încălzit cu gaze naturale, în timp ce gazele de ardere se evacuează la coș cu temperaturi de 900—950° C ; de aici un consum suplimentar de 3 500 tcc/an.

Paradoxal este faptul că în timp ce balanța de abur de 8—13 ats. în timpul friguros este deficitară la nivelul combinatului, **unele cazane montate la laminorul de benzi la cald și Slebing nu sînt utilizate la întreaga capacitate posibilă de producere,** iar altele nu s-au montat sau nu au fost puse încă în funcțiune la termenele prevăzute. Din această pricină în trim. I. 1978 cazanele recuperatoare de la cuptoare au produs o cantitate de abur echivalentă cu numai 20% din potențialul energetic al gazelor de ardere ce se evacuează la coș. Neavînd asigurată cantitatea de abur necesară s-a apelat la cumpărarea unei importante cantități.

Alte situații exercită la rîndul lor o frînă în calea valorificării aburului. Așa este cazul cu unele cazane recuperatoare de căldură, a căror activitate este oprită în anumite perioade de timp (mai ales vara), întrucît aburul recuperat nu-și găsește în totalitate folosirea (pe timp friguros el este utilizat în măsură ridicată atît în procesele de producție ale combinatului, cît și la încălzitul blocurilor de locuințe din Galați). Această stare de lucruri face ca peste 160 000 Gcal (echivalentul a 23 000 tcc) să se piardă prin eșapare în aer. Rezolvarea pozitivă a problemei solicită un studiu minuțios, bine fundamentat, din care să reiasă dacă respectiva cantitate de abur ar putea fi transformată în energie electrică, dacă instalațiile necesare pentru acestea nu sînt prea costisitoare.

Dar problemele ce se cer soluționate prin studii și cercetări sînt mult mai numeroase. Bunăoară, **se cer găsite soluții de asigurare și valorificare a unor mari cantități de resurse energetice secundare care, în prezent, se pierd cum sînt : căldura gazelor arse, a produselor calde, a zgurilor de furnal și oțelării, a apelor etc.** Un ajutor prețios în găsirea unor

soluții eficiente de valorificare a resurselor respective sînt datori să-l dea specialiștii din institutele de cercetări ale industriei metalurgice.

Tot în sprijinul atragerii mai rapide în circuitul economic a resurselor energetice secundare **este necesar ca unitățile specializate din industria construcțiilor de mașini să realizeze instalații și utilaje specifice cum sînt : recuperatoare, preîncălzitoare de aer, arzătoare perfecționate de diferite dimensiuni etc.**

O problemă nu mai puțin importantă este și cea a **modului de organizare și funcționare a serviciilor mecano-energetice din fiecare unitate.** Din analiza efectuată atît la combinatul gălățean cît și în alte unități siderurgice, a rezultat că de problemele care vizează modul de utilizare a energiei se ocupă un număr foarte redus de specialiști din acest serviciu (1-3), restul personalului avînd sarcini pe linie de întreținere a instalațiilor, de reparare a acestora etc. Ținînd seama de importanța ce o are urmărirea centralizată pe unități a reducerii consumului cît și a valorificării resurselor energetice secundare, considerăm **că este necesară, în special la marile unități, asigurarea cu cadrele de specialitate necesare a serviciilor mecano-energetice, precizare concretă a atribuțiilor, necesitatea participării** active la toate acțiunile ce se impun pentru evitarea risipei și valorificarea tuturor resurselor secundare ce se dovedesc eficiente.

Cum sînt folosite bilanțurile energetice ?

ANALIZA întreprinsă la Combinatul siderurgic Galați a scos pregnat la iveală un fapt care, din păcate, este comun multora din marile noastre unități industriale — **o insuficientă preocupare în programarea, organizarea și urmărirea întocmirii bilanțurilor energetice la nivel de utilaje, secții, servicii și pe unitate.**

În cazul concret al unității analizate, dintr-un număr de 330 bilanțuri energetice pe utilaje, agregate, instalații, secții productive prevăzute a se întocmi în 1978, s-au realizat pînă la 1 octombrie doar 107. De asemenea, dintr-un număr de 46 bilanțuri energetice care urmau să fie actualizate, această operațiune s-a efectuat doar la 30.

În bună parte bilanțurile întocmite nu **corespund scopului propus, nu constituie o bază de determinare și fundamentare științifică a consumurilor specifice energetice.** Într-o asemenea situație se află, de pildă, bilanțurile de combustibil de la bateriile de cocsificare de la cuptoarele adînci de la laminoarele Slebing. Acestea nu posedă măsurători științifice pe diferite regimuri de funcționare a instalațiilor, nu cuprind în suficientă măsură toate posibilitățile de raționalizare a consumurilor.

Întocmirea la un nivel corespunzător a bilanțurilor energetice presupune ca în toate unitățile productive să existe cadre de specialitate, aparatură de măsură și control adecvată. Din păcate mulți dintre cei ce întocmesc astfel de documente, nefiind nici specialiști în energetică și nedispunînd nici de instrumentele necesare trec în bilanțurile energetice, în numeroase cazuri, obiective minime, cu mult sub posibilități. Înlăturarea unor asemenea deficiențe, ridică **problema antrenării într-o măsură mai largă a specialiștilor de la institutele de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică, a cadrelor specializate din învățămîntul politehnic, a celor din cadrul ministerelor pentru a participa activ, alături de forțele întreprindrilor, la determinarea științifică a măsurătorilor, la stabilirea obiectivelor reale de reducere a consumurilor energetice, de valorificare maximă a resurselor energetice secundare.**

AVÎND ÎN VEDERE faptul că pentru 1979, pe ansamblul economiei, ramurilor de producție, pe centrale și întreprinderi nivelul consumurilor energetice va trebui să scadă simțitor, în condițiile în care producția va cunoaște o creștere sensibilă, este necesar ca în toate unitățile, în mod deosebit în cele mari consumatoare de resurse energetice primare să se întreprindă studii pe baza cărora să se întocmească măsuri cu eficiență ridicată, care să asigure toate condițiile de realizare optimă a prevederilor. Reducerea consumurilor pe unitatea de produs concomitent cu valorificarea resurselor energetice secundare reprezintă o cale importantă de micșorare a cheltuielilor materiale, a costurilor de producție și, deci, de realizare a producției nete — sursă de creștere a beneficiilor și a veniturilor fiecărui om al muncii.

V. BOESCU
Gh. DRĂGHICI

CERCETAREA ÎN SPRIJINUL PRACTICII SOCIALE

(Urmare din pag. 4)

cialitate, la definitivarea propunerilor de plan pentru perioada 1981—1985. În continuare, atît pe microzone și localități, cît și la nivelul județului vor continua studiile pentru aprofundarea cercetărilor cu privire la caracteristicile locale, resursele naturale și potențialul demografic, definirea profilului fiecărei localități și microzone. Paralel, vor continua studiile de sinteză la nivel județean, pe domenii — industrie, agricultură, investiții, sector terțiar etc., pentru a putea defini în continuare perspectivele și profilul structurii economico-sociale a județului, căile de optimizare a dezvoltării sale. Privim această acțiune nu ca o activitate statică, de moment, care să se încheie cu un „model" de referință, ci ca o acțiune dinamică, de lungă perspectivă, care presupune o permanentă urmărire a proceselor investigate — proces de mare complexitate și în continuă schimbare — o adîncire a analizelor, atît pe ansamblul județului, cît și în fiecare localitate și microzonă, în strînsă legătură cu noile date și fenomene care apar în dezvoltarea economico-socială a județului.

Totodată, o asemenea acțiune complexă, cu antrenarea unui cerc larg de specialiști de diferite profile și cu implicarea tuturor factorilor interesați în investigarea unor fenomene economico-sociale concrete și în proiectarea dezvoltării zonale, este o veritabilă școală, utilă atît cercetării economico-sociale prin abordarea unui domeniu important al dezvoltării noastre de ansamblu și cadrelor care participă la această activitate, cît și organelor de decizie locală, care capătă o imagine mai completă asupra problemelor și fenomenelor din viața economico-socială a județului și localităților, ca și posibilitatea unei judecăți și a unor opțiuni mai fundamentate și orientării mai judicioase a eforturilor și căilor de acțiune. Această activitate și modalitate de lucru pot și trebuie să devină un instrument indispensabil în activitatea organelor locale de decizie și conducere social-politică.

D 646

1970 IAN 2

Contribuții la elaborarea

MODELULUI OPTIM DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A JUDEȚULUI IAȘI

Relația optim economico-social național – optim economico-social județean

CREȘTEREA potențialului economico-social al județelor și modificarea structurii dezvoltării lor pe ramuri și domenii, în concordanță cu particularitățile și condițiile existente pe plan local, determină modificări corespunzătoare în cadrul întregii economii naționale. Nu poate fi vorba de o dezvoltare a economiei naționale în afara dezvoltării județelor țării. Situația este valabilă și invers. Dezvoltarea economiei naționale determină modificări corespunzătoare în județele țării, nivelul și complexitatea ei se reflectă în cerințele și direcțiile dezvoltării fiecărui județ. Exprimînd această relație dialectică, în expunerea la Congresul consiliilor populare județene din februarie 1976, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale".**

ECONOMIA NAȚIONALĂ — UN ORGANISM UNITAR

O ASEMENEA relație de compatibilitate între optimul economico-social național și cel zonal este specific economiei socialiste. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție este aceea în virtutea căreia economia națională se prezintă ca un organism unitar, pe baza ei se creează condițiile obiective ale armonizării optimului economico-social național cu cel județean.

În țara noastră, studiile și preocupările teoretice și practice pentru dezvoltarea în profil teritorial sînt subordonate concepției de ansamblu a dezvoltării economico-sociale. O contribuție deosebită la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste în acest domeniu a adus-o partidul nostru. Îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R. s-au accentuat preocupările pentru fundamentarea optimurilor teritoriale și integrarea lor organică în optimul general al economiei naționale, amplificîndu-se și măsurile luate de partid în vederea realizării acestor obiective.

Nu este exagerat dacă spunem însă că teoria optimului economico-social în general, cu deosebire cea a optimului zonal, are încă aspecte asupra cărora literatura de specialitate nu prezintă puncte de vedere unanim recunoscute. În categoria acestor aspecte, de o importanță majoră este relația dintre

supliment
nr. 29/50 1978
Revista ECONOMICA

optimul economico-social național și cel județean, cu implicații directe asupra criteriilor de optimizare la cele două nivele.

Apreciem în acest sens că teoria optimului economico-social situează pe primul loc, în economia socialistă, optimul național. **Prin logica ei internă** noua orînduire stabilește succesiunea optim economico-socială național — optim economico-social județean. Ca atare, **definirea profilului și structurii economico-sociale a fiecărui județ este subordonată structurii de ansamblu a economiei naționale.** De asemenea, indicatorii privind dinamica dezvoltării trebuie să fie stabiliți în funcție de media pe economia națională, pentru a asigura condiții egale de viață în toate județele țării.

Desigur, profilul și structura economico-socială a fiecărui județ trebuie stabilite și în funcție de particularitățile pe care le prezintă teritoriul județului din punct de vedere al așezării geografice, al resurselor materiale și umane, al tradițiilor. Ele constituie restricții în realizarea modelului optim de dezvoltare teritorială, determinate de condițiile concrete ce pot favoriza sau frîna dezvoltarea teritoriului respectiv. Acestea se pot referi la :

— volumul, natura și calitatea zăcămintelor naturale care pot fi atrase anual în circuitul economic ;

— potențialul hidroenergetic existent, din care puterea instalată a capacităților în funcțiune ;

— resursele de apă ale județului ;

— populația și resursele de muncă ;

— amploarea migrației interjudețene ;

— mărimea și calitatea suprafețelor cuprinse în circuitul agricol, în fondul forestier, piscicol, precum și a terenurilor afectate pentru alte scopuri economice și sociale ;

— capacitățile de producție existente și posibilitățile de extindere ;

— în anumite limite, fără a fi absolutizate, în condițiile concrete specifice, putem include și tradițiile populației locale.

Pe această bază se pot constitui în cadrul județului microzone sau localități cu anumite profile de dezvoltare, — industrială, industrial-agrară, preponderent agrară, balneo-turistice etc. Indiferent de condițiile locale, apreciem însă, că, profilul și structura economico-socială a județului, în sensul optimizării ei, trebuie să realizeze **un grad de complexitate a muncii care să fie în linii generale apropiat de media națioanlă, pentru ca veniturile populației, în medie pe județ, să fie la nivelul mediei naționale.** Acesta este elementul de bază al asigurării unor condiții egale de viață pentru toți locuitorii țării.

CRITERII DE OPTIMIZARE

PENTRU realizarea unui optim economico-social teritorial care să se sincronizeze cu optimul economico-social național (global), trebuie să fie bine definte criteriile de optimizare la cele două niveluri.

Literatura de specialitate prezintă numeroase criterii de optimizare, fără să existe nici măcar un acord parțial pentru utilizarea unuia sau altuia dintre ele. Încercînd o grupare a punctelor de vedere exprimate de specialiști, ajungem la delimitarea a două tendințe :

a) Specialiștii care abordează economia națională ținînd seama de principiile teoriei generale a sistemelor, deci o tratează ca un sistem complex optimizabil, **sînt pentru folosirea unui criteriu unic de optimizare.**

b) Economiștii de formație nonmatematică susțin **ideea utilizării mai multor criterii de optimizare,** argumentînd aceasta prin numărul mare și complexitatea fenomenelor și proceselor economice, precum și imposibilitatea încadrării stricte a economiei în anumite funcții și ecuații matematice. Este adevărat că matematizarea economiei presupune o simplificare, în care este însă condiționată păstrarea esenței fenomenelor. Uneori această simplificare poate să ducă la o schematizare a proceselor și fenomenelor economice, rămînînd în afara analizei aspectele calitative ale acestora, care pot să fie foarte semnificative în anumite situații. Acest lucru este valabil atît pentru situația utilizării unui singur criteriu de optimizare, cît și pentru cea a folosirii mai multor criterii, deoarece utilizarea mai multor criterii nu înseamnă altceva decît mai multe optimuri, în funcție de fiecare din criteriile date.

Cele mai multe din obiecțiile făcute, la care ne asociem, se referă la punctul de vedere privind utilizarea mai multor criterii de optimizare, deoarece :

— folosirea mai multor criterii, de cele mai multe ori, complică lucrurile și necesită un volum mare de muncă;

— fiecare criteriu are unele minusuri, care în sistem se adună, ceea ce face să se îngreuieze realizarea optimului național sau județean ;

— de asemenea, unele criterii pot fi substituite cu altele.

Pentru optimul economico-social național cel mai frecvent este susținut criteriul **maximizării nivelului de trai.** Iar indicatorul care să exprime această optimizare este apreciat a fi **fondul integral de consum,** care cuprinde fondul de consum material plus toate serviciile făcute, direct sau indirect, populației de sectorul terțiar. Acest criteriu fundamental presupune maximizarea atragerii și utilizării resurselor economice, care se constituie în criterii conexe ale criteriului fundamental al optimului economico-social național. Acestea sînt : utilizarea maximă și eficientă a populației active, a fondurilor fixe și a resurselor naturale.

Cu privire la optimul economico-social județean, un element esențial în alegerea criteriului de optimizare îl constituie **posibilitatea pe care acesta o oferă pentru încadrarea sa organică în optimul economiei naționale.** În această concepție optimurile teritoriale, ca și cele de ramură, sînt optimuri relative, a căror sumă este egală cu optimul național, general. **Ca urmare,** fiecare unitate administrativ-teritorială și fiecare ramură trebuie să maximizeze utilizarea resurselor pe care le au la dispoziție, participînd la crearea fondului de consum maxim la dispoziția economiei naționale, din care, în conformitate cu cantitatea și calitatea muncii, se asigură satisfacerea maximă a nevoilor tuturor membrilor societății.

În același timp însă, unitățile administrativ-teritoriale (județele), trebuie privite ca unități economico-sociale distincte, complexe economico-sociale cu structuri și profiluri proprii

fiecăruia în parte. Într-o asemenea viziune se impune definirea unui criteriu care să exprime cel mai bine nivelul participării județului la realizarea optimului economic național și satisfacerea criteriului acestui optim.

Logica orientării ne obligă să admitem posibilitatea utilizării aceluiași criteriu de optimizare atît la nivelul economiei naționale, cît și la nivelul județului. Realitățile practice infirmă un asemenea punct de vedere. Maximizarea fondului integral de consum în fiecare județ presupune maximizarea atragerii și utilizării resurselor materiale și de muncă în cadrul acestuia. Or, acest proces se realizează prin deplasări interjudețe și pe seama fondului național de dezvoltare economico-socială centralizat. Maximizarea atragerii și utilizării resurselor, fără să fie scoasă din atribuțiile și competențele factorilor de decizie locali, rămîne, în primul rînd, o problemă a întregii economii naționale și se înfăptuiește pe ansamblul economiei. În felul acesta, fiecare județ utilizează, pe lîngă resursele de care dispune pe teritoriul său, și resurse ale altor județe și cedează altora resurse proprii. Astfel, problema optimizării activității economico-sociale în cadrul fiecărui județ este aceea a utilizării depline și cu maximum de eficiență a resurselor de muncă și materiale pe care le are la dispoziție, pentru a contribui cît mai substanțial la satisfacerea criteriului de optimizare a întregii economii naționale.

Pe această bază apreciem că, la nivel județean, criteriul de optimizare poate fi **maximizarea venitului național.** Acesta poate fi considerat un criteriu sinteză, deoarece include toate celelalte criterii de optimizare a activității economico-sociale. Cu toate că are unele inconveniente (nu evidențiază în mod satisfăcător valorificarea muncii trecute, iar volumul în sine nu arată structura și ponderea pe care fiecare ramură o are în crearea sa), venitul național este cel mai sintetic indicator al eficienței utilizării resurselor și reprezintă obiectivul primordial al planului optim.

Indicatorul pentru exprimarea venitului național creat în cadrul județului îl poate constitui produsul net, propus a fi introdus în sistemul activității de planificare în profil teritorial, prin proiectul de metodologie privind elaborarea unor indicatori sintetici care să caracterizeze nivelul dezvoltării economico-sociale a județelor, proiect elaborat de Institutul de planificare și prognoză al Comitetului de stat al planificării.

INTERDEPENDENȚE ÎN DEZVOLTAREA JUDEȚELOR

ÎN DEFINIREA și analiza optimului economico-social județean trebuie avut în vedere ,așa cum am subliniat, și faptul că un județ nu poate fi considerat o entitate economico-socială închisă, izolată de celelalte județe ale țării, în primul rînd de cele vecine. Pentru fiecare județ se pune problema colaborării cu județele limitrofe, soluționarea în unele cazuri în comun a utilizării resurselor, chiar și a forței de muncă.

În cadrul acestor raporturi de interdependență există diferențe cu privire la locul și implicit rolul pe care îl are fiecare județ. Sînt localități în cadrul unor județe, așa cum este și municipiul Iași, care, prin nivelul și complexitatea activității pe care o concentrează — industrială, tehnică, culturală, servicii rare cum este învățămîntul superior — își extind influența asupra evoluției unei zone care depășește granițele județului respectiv. Asemenea dezvoltări ale unor centre economico-sociale puternice sînt și un rezultat al rolului pe care acestea l-au avut în decursul istoriei țării, ca și al condițiilor și tradițiilor ce s-au creat în timp în anumite domenii.

Dar aceste dezvoltări concentrate în anumite centre se manifestă și în condițiile de astăzi, ceea ce înseamnă că ele sînt o consecință a cerințelor obiective ale dezvoltării economiei naționale. Practic, există activități economice și social-culturale care nu se justifică a fi amplasate decît în anumite zone și localități, unde există un nivel corespunzător de resurse, posibilități și nevoi, un așa-zis „prag de cerere", care să impună crearea lor, ținîndu-se seama și de distanța pînă unde pot fi eficient distribuite. De asemenea, unitățile de vîrf, puternic antrenante, s-au amplasat în conformitate cu criteriile stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în marile centre industriale și de cercetare ale țării. Învățămîntul superior și alte servicii de vîrf ale sectorului terțiar prezintă și ele, din considerentele amintite, o anumită concentrare în cadrul unor centre ale țării. Aceste orașe, care, după expresia cunoscutului economist francez François Perroux, joacă rolul unor „poli de dezvoltare" ai unor zone geografice mai mari decît limitele administrative ale județului propriu, sînt centre industriale, de servicii rare, de informații științifice, tehnice și culturale și pentru alte județe. Ca atare, optimul dezvoltării economico-sociale a județelor care cuprind asemenea centre trebuie să aibă în vedere, să prevadă dezvoltări care rezultă nu numai din necesitățile județului respectiv, ci și ale zonelor pe care le influențează.

În sfîrșit, optimizarea activității economico-sociale este un proces permanent, iar optimul economico-social este o noțiune dinamică spre care entitatea socială tinde în mod continuu. Ca atare, fiecare pas făcut spre atingerea obiectivelor dezvoltării optime creează noi condiții și posibilități pentru alte optimuri, ale unor trepte superioare de dezvoltare a economiei naționale și a verigilor sale componente — ramurile și unitățile teritoriale.

Prof. dr. Petre MÎLCOMETE, lector dr. George MEDRIHAN, lector Vasile MUNTEANU

Resursele naturale

STUDIEREA resurselor naturale prezintă o importanță deosebită în procesul elaborării modelului de dezvoltare a unui județ, întrucît oferă informații prețioase pentru orientarea structurării producției.

RESURSE DE ROCI ȘI MINERALE UTILE

DACĂ ne referim la județul Iași, vom constata că acesta nu dispune de resurse subsolice variate sau de o importanță economică deosebită. Pe baza cercetărilor geologice, geofizice și geochimice s-au putut contura totuși unele resurse, mai ales de interes local.

Cea mai largă răspîndire pe teritoriul județului o au **argilele,** utilizate îndeosebi la fabricarea cărămizilor și a produselor ceramice. Rezervele de argile depășesc nevoile județului. Sînt necesare însă noi studii pentru cunoașterea tuturor tipurilor de argile care ar putea avea utilizări industriale mai valoroase. Cît privește **nisipurile,** îndeosebi cele de vîrstă sarmatică, din sud (de Bîrnova, cu cele mai mari rezerve, în strate de 8—10 m grosime) și nord-vest (Sireței — Vînători), sînt folosite pentru ceramică, cărămizi, mortare și pentru drumuri. Parte din aceste nisipuri pot fi folosite la fabricarea sticlei colorate și de ambalaj. Se fac încă studii pentru utilizarea lor în industria metalurgică. Alte rezerve de nisipuri pentru construcții se mai întîlnesc în șesurile văilor Prut, Siret, Moldova, cît și în terasele acestora, inclusiv cele din terasele văilor Jijia — Miletin și Bahlui — Nicolina.

O mare răspîndire au **calcarele și gresiile** în vest și nord-vest (podișul D. Mare : Deleni — Sticlăria Stroești — Ruginoasa) și în sud (Podișul Central Moldovenesc : Dobrovăț, Schitu Duca, Schela, Tansa, Tibana, Răducăneni); ele sînt folosite ca piatră fasonată pentru diferite construcții, fundații de șosele, diguri, ziduri de sprijin ș.a. În D. Mare cît și în Podișul Central Moldovenesc există rezerve imporane de piatră bună îndeosebi pentru modernizarea șoselelor. Tot în construcții sînt folosite **pietrișurile și nisipurile aluviale,** care se întîlnesc în văile rîurilor Siret și Moldova, și, într-o mai mare măsură, pe văile Prutului (în albia și terasele sale), Bahluiului și Jijiei (numai în terase). Cele mai importante rezerve de pietriș și nisip grosier de rîu le întîlnim în luncile rîurilor Siret (Lespezi, Lunca-Pașcani, Stolniceni-Mogoșești) și Moldova (Timișești — Boureni — Mirosloveşti). Odată cu construcția unor baraje pe rîurile Prut (la Stînca — Costești s-a și închis cursul Prutului), Siret și Moldova, se vor produce importante transformări cu privire la regenerarea balastierelor cu noi aluviuni în perioadele apelor mari și la viituri. Vor trebui găsite noi rezerve de agregate de rîu și altă piatră din Carpații și Subcarpații Orientali.

RESURSE DE APĂ

SUB ACEST raport teritoriul județului Iași este, în cea mai mare parte, deficitar, excepție făcînd doar partea de vest (zona Siret — Moldova) și est, zona văii Prutului. Pornindu-se de la această situație s-a elaborat un plan de gospodărire a apelor, pe bazine hidrografice, pentru a se compensa lipsurile dintre bazine prin crearea unor lacuri de retenție (lacul de baraj, de pe Prut, Stînca-Costești, a și intrat în funcțiune, apoi lacurile ce se vor crea pe Siret și Moldova, unele începînd chiar din 1979—1980).

O primă rezervă, de apă, în general, săracă, dar cu multiple valorificări, o reprezintă **apele subterane.**

La cea mai mare adîncime, legate de platforma cristalină, la peste 1 100 m sub orașul Iași, apare o pînză de apă (cu o puternică mineralizație și cu caracter radioactiv) care încă nu și-a găsit o valorificare economică. În stratele marine (siluriene și miocene) mai de suprafață apar alte pînze de ape minerale, probabil cu caracter lenticular, cloruro-sodice, sulfuroase, bromo-iodurate, bicarbonatate, calcice și magneziene, în general cu debite mici, utilizate cu mare eficiență în balneologie (Nicolina — Iași). În depozitele sarmatice, aproape de suprafață, apar uneori izvoare minerale sulfuroase, magneziene și sodice, ca la Copou-Iași, Strunga, Băiceni — Cucuteni, Pîrcovaci — Hîrlău și Răducăneni. Unele din aceste izvoare sînt utilizate în scop balneologic (Strunga), altele sînt luate în evidență pentru a fi utilizate în viitorul apropiat. În partea de vest a județului, prin foraje, s-au interceptat și unele pînze de apă dulce (Ruginoasa, Pașcani), cu perspective de viitor.

O mare răspîndire pe teritoriul județului, au apele freatice, care constituie o rezervă importantă de apă pe plan local. Aceste rezerve de apă, în general de bună calitate, le întîlnim în baza șesurilor rîurilor Moldova și Siret și, mai ales, în albiile vechi îngropate sub aluviuni grosiere (la 6-15 m adîncime), cît și în terasele acestora. De asemenea, pînze de ape dulci mai întîlnim la baza platourilor alcătuite din calcare și gresii sarmatice din vestul și sudul județului. Ape potabile, de o calitate admisibilă, mai întîlnim la baza teraselor văilor Prut, Jijia — Miletin și Bahlui — Bahluieț. În baza șesurilor Prut, Bahlui, Jijia, Miletin apele freatice sînt numai parțial potabile, deoarece sînt sulfatate, cu o duritate mare și conțin fier peste limita admisibilă. În schimb, pot căpăta și alte utilizări în economia teritoriului. Și în aceste șesuri e bine să se capteze, cu precădere, cursurile de ape subterane de pe vechile albii îngropate sub aluviunile actuale.

Apele de suprafață aparțin la două bazine hidrografice — Siret și Prut. Rîurile Siret, Moldova și Prut au asigurată o scurgere permanentă și cu debite medii anuale apreciabile (Prutul 80 m^3/s, Siretul 33m^3/s, Moldova 31m^3/s),

apoi Jijia 2—7m³/s și Bahluiul 0,4—2,28m³/s *). Afluenții acestora, în perioadele secetoase, își opresc scurgerea aproape în totalitate. Primăvara se scurg pe rîurile județului aproape 50% din debitul anual. Pentru a se acoperi rezervele de apă necesare economiei județului, cît și pentru combaterea inundațiilor și a excesului de apă din șesuri, s-au realizat numeroase lacuri de retenție (Podul Iloaiei, Tansa-Belcești Plopi, Ciric I și II, Ciurbești-Iezăreni, Cucuteni, Aroneanu ș.a.), altele fiind în curs de execuție (Pîrcovaci-Hîrlău, Cotu Domniței, Țigănași, Sîrca, Hălceni, Tungujei ș.a.). În acumulările ce se vor executa pînă în 1980 se vor obține rezerve de apă de circa 227 000 000 m³, iar pînă în 1990, în alte 16 lacuri de retenție, se vor acumula 684 000 000 m³ apă. Se vor crea canale de derivație a apelor Siretului în Bahlui și Bîrlad, iar acumulările din valea Prutului vor completa deficitul de apă din bazinele Jijiei și Bahluiului inferior. Prin aceste lucrări hidroameliorative, în curs de executare, se vor scoate de sub inundații 88 000 ha. În lunca Prutului aceste lucrări hidroameliorative sînt foarte avansate și în curînd cele peste 70 000 ha, din această zonă, vor putea căpăta o utilizare superioară. Asemenea lucrări au început să se execute și pe celalte rîuri mai mari (Jijia). Pe lîngă ameliorarea terenurilor agricole, asigurarea deficitului de apă, combaterea inundațiilor și a excesului de umiditate din solurile luncilor, se vor obtine și unele cantități de hidroenergie.

SOLURILE — POTENȚIALUL LOR DE FERTILITATE

MĂSURILE de ameliorare depind de potențialul natural al diferitelor tipuri de soluri, de posibilitățile tehnico-științifice de intervenție și de destinația utilizării lor.

Dintre solurile cu potențial natural ridicat menționăm pe cele cernoziomice ; ele ocupă peste 90 000 ha, fiind utilizate, cu foarte bune rezultate, pentru culturile de cimp, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, viță de vie și chiar pomi fructiferi. Ele au nevoie de cantități moderate de îngrășăminte, iar în perioadele secetoase trebuie irigate.

Solurile cu potențial natural moderat sînt reprezentate de solurile de pădure (cenușii, brune, podzolice), rendzinele, cernoziomurile subțiri de pantă supuse eroziunii moderate, cernoziomurile carbonatice și solurile aluviale — ele ocupă o suprafață de peste 110 000 ha. Pentru solurile de pădure se impun, pe lîngă îngrășăminte (mai ales organice), și amendamente calcaroase. Sînt favorabile culturilor de cartofi, secară, lucernă, trifoi, grîu și soiuri de porumb timpuriu. Rendzinele sînt favorabile plantațiilor viti-pomicole, pădurilor și pășunilor. Nu ridică probleme ameliorative deosebite.

Cernoziomurile de pantă și carbonatice de pe versanții erodați au, în general, un nivel slab și mijlociu de fertilitate naturală. Se impun măsuri ameliorative și agrotehnice antierozionale. Solurile aluviale, cu potențial, în general, de fertilitate naturală moderată, au nevoie de îngrășăminte organice și minerale, îndiguiri contra inundațiilor și irigații în perioadele secetoase.

* Aceste valori medii corespund perioadei scurgerii libere fără locuri de retenție din amonte.

Din categoria solurilor cu potențial de fertilitate naturală scăzută fac parte regosolurile, solurile cu exces de umiditate și sărăturile, pentru care se impun măsuri speciale de ameliorare.

Datorită puternicei fragmentări a reliefului județului, peste 68% din suprafața agricolă este supusă degradărilor prin eroziuni, alunecări, exces de umiditate, salinizări și altele. În cadrul planului de ameliorare și combatere a terenurilor degradate, pînă în 1980 se vor termina lucrările de îmbunătățiri funciare pe 20—25% din întreaga suprafață afectată de degradări. În luncile principalelor rîuri se desfășoară lucrări de mare amploare pentru scoaterea terenurilor de sub inundații și exces de umiditate (în lunca Prutului și parțial, în lunca Jijiei). Lucrări de mare amploare, pentru consolidarea versanților cu alunecări, s-au executat și sînt în curs de execuție în cadrul orașului Iași și împrejurimi. Plantațiile viti-pomicole de pe versanți au fost orientate paralel cu curbele de nivel și în parte s-au executat și agroterase. Sub acest raport județul Iași este un veritabil șantier.

ALTE RESURSE NATURALE

PE LÎNGĂ resursele naturale amintite se mai pot semnala și cele de **vegetație** și **faună.** Pădurile de foioase ale județului (stejar, gorun, fag, carpen, tei ș.a.) ocupă relieful mai înalt din sud și vest, pe o suprafață de peste 90 000 ha (16-17%). În perspectivă se urmărește mărirea suprafeței pînă la 20% și o îmbunătățire a esențelor lemnoase pe seama carpenului și creșterea procentului de conifere. Se pune un accent mai mare pe o valorificare superioară a plantelor melifere, a fructelor și semințelor din păduri, cît și a plantelor medicinale. Se urmărește, de asemenea, o îmbunătățire a compoziției floristice a pajiștilor și fînețelor naturale care ocupă o suprafață de peste 25%.

În afară de clean, scobar, biban, mreană, din apele Moldovei și parțial în Siret mai semnalăm prezența somnului în rîul Prut. În schimb, în lacurile de acumulare întîlnim diferite specii de crap de mare valoare economică. Fauna cinegetică a județului este, în general, săracă în specii productive și numeroase.

O problemă care atrage atenția întregii lumi civilizate este aceea a protecției mediului înconjurător și a păstrării echilibrului ecologic în natura pe care o transformăm pe baza unor planuri științifice de exploatare a resurselor naturale. În acest sens, la nivelul județului Iași există o comisie de specialiști care se ocupă de urmărirea și îndrumarea protecției mediului înconjurător.

În concluzie, județul Iași este unul din județele cele mai sărace în resurse naturale, îndeosebi resurse subsolice, apă, resurse energetice. Aceste elemente determină ca în județ să se dezvolte cu precădere ramurile industriei și activitățile care necesită consumuri reduse de asemenea resurse. Pe de altă parte, cum solurile sînt în bună măsură afectate de degradări, se impun în continuare măsuri de utilizare rațională a resurselor existente și de ameliorare a terenurilor degradate.

Prof. dr. doc. Constantin MARTINIUC

OPTIMIZAREA UTILIZĂRII RESURSELOR DE MUNCĂ

ELABORAREA modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași impune, între indicatorii fundamentali și restricțiile esențiale, o analiză temeinică a populației în dinamica și structura sa. Aprofundarea unei asemenea analize este determinată de numeroși factori din rîndul cărora menționăm incidențele dintre economie, populație și calitatea vieții puse în valoare de teoria și practica demoeconomică, caracteristicile politicii demografice și economice în România și, în fine, specificitatea structurii și dinamicii populației din această zonă.

DINAMICA POPULAȚIEI

MODEST ÎN ZĂCĂMINTE ale subsolului puse în valoare, județul Iași se înscrie printre zonele cu un bogat potențial în resurse de muncă, o densitate ridicată — 133,3 locuitori pe km² la recensămîntul din 5 ianuarie 1977 față de 90,8 locuitori pe km² media națională, o structură de vîrstă favorabilă (populația pînă la 30 de ani reprezentînd 56,6%, iar pînă la 40 de ani 69,2%), o natalitate de 24,4‰ și o mortalitate de 7,3‰, înregistrînd în anul 1977 cel mai mare spor natural dintre județe — 17,7‰, aproape **dublu** față de nivelul pe țară, ceea ce asigură un mare volum de forță de muncă.

Analizele întreprinse de colectivul pentru studierea evoluției structurii populației în vederea elaborării modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași conduc la concluzia că în următorii 15—30 de ani, deși sporul natural va continua să devanseze media națională, se conturează un grup de **tendințe noi**, și anume :

1) **Aplatizarea curbei** care descrie evoluția sporului natural și, strîns legat de aceasta, diminuarea coeficientului de fertilitate, creșterea vîrstei medii la căsătorie, reducerea numărului de copii pe o familie de la o generație la alta.

2) **Diminuarea perioadei de activitate** și drept rezultat a proporției forței de muncă active în totalul populației și a timpului de muncă disponibil, ca urmare a creșterii duratei de școlarizare în urma generalizării învățămîntului obligatoriu la 10 ani și trecerii în perspectiva viitorului cincinal la 12 ani, orientarea în prezent a 50% din absolvenții treptei I spre treapta a II-a de liceu și a unei bune părți din diferență spre cursuri de calificare, creșterea procentului tineretului cuprins în învățămîntul superior și a personalului muncitor la cursuri de ridicare a calificării și reciclare, diminuarea proporției pensionarilor chemați să-și continue activitatea, reducerea săptămînii de lucru.

3) **Deplasarea unui număr de cadre**, îndeosebi tinere, în alte zone din țară, atenuarea sporului natural, creșterea longevității generale și, în primul rînd, feminine, va determina pe termen mai lung modificări în structura pe vîrste a populației din țară.

Luînd în considerație aceste tendințe și pe baza metodologiei clasice, estimăm creșterea populației județului Iași de la 729 mii locuitori la recensămîntul din 5 ianuarie 1977 la 773 mii în 1985, 940 mii în 1990 și 1109,8 mii în anul 2000 (graficul nr. 1). Neglijînd soldul migratoriu — care, de fapt, nu este de neglijat — rezultă în aceste condiții că populația activă, disponibilă pentru a lucra, se va ridica la 333 mii persoane în anul 1980, 360 mii în 1985, 382,0 mii în 1990, 444,0 mii în anul 2000.

Graficul nr 1

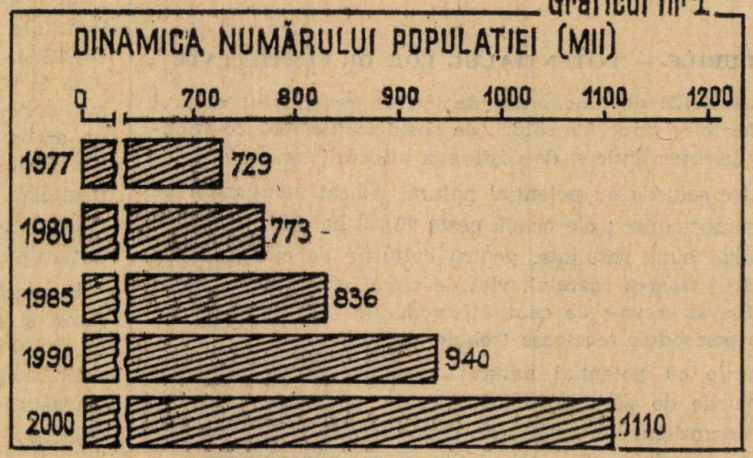

GRADUL DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

ANALIZA statistică a dinamicii locurilor de muncă create în unitățile de stat din județ evidențiază sporirea numărului personalului muncitor odată cu dezvoltarea industriei, construcțiilor, învățămîntului, serviciilor în ansamblu. Numărul personalului a crescut de la 43.1 mii în anul 1950 la 73,6 mii în 1960, 134 mii în 1970 și 188,9 mii în 1977, revenind în medie peste 5 mii locuri de muncă noi pe an în întreaga perioadă 1950—1977, cu o tendință de ridicare în viitor. Prognozele pentru următorii ani conduc la estimarea numărului personalului muncitor la 201 mii pentru anul 1980, 264 mii pentru 1985, 298 mii pentru 1990 și 380 mii pentru anul 2000.

În ansamblu se cere evidențiat faptul că, chiar în condițiile dinamismului pronunțat al dezvoltării producției din județul Iași, al cărei ritm devansează sporul național anual, nivelurile indicatorilor de bază care reflectă numărul personalului muncitor din unitățile de stat, numărul celor din mediul urban, fondurile fixe etc., care revin la 1000 locuitori, continuă să fie inferiori mediei pe țară. Depășirea acestei stări ține de devansarea în continuare a ritmurilor naționale. În acest cadru, ar fi

utilă **introducerea în planificare nu atît a producției și a investițiilor pe județ, date fiind diferențele de populație, ci la mia de locuitori din fiecare zonă.**

Alături de industrie și servicii, al doilea mare debușeu de locuri de muncă îl constituie agricultura cooperatistă. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale, îmbunătățirea organizării muncii, exinderea sectoarelor intensive, a complexelor agricole de tip industrial, au determinat reducerea an de an a populației ocupate în această ramură. Pe baza extrapolării unor înregistrări sociostatistice, apreciem diminuarea populației ocupate în agricultura cooperatistă a județului de la 137 mii persoane în 1970 la 122,8 mii în 1977, 72 mii în 1980, 63 mii în 1985, 53 mii în 1990 și 43 mii în anul 2000.

Graficul nr 2

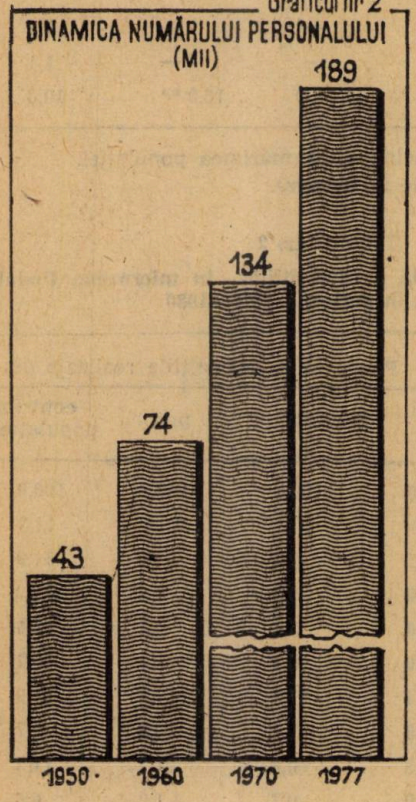

Raportînd forța de muncă ocupată în unitățile de stat și cooperativele agricole la populația activă, rezultă un număr de oameni disponibili. Disponibilitățile sînt în realitate mai mari datorită faptului că țăranii cooperatori lucrează un număr relativ mic de zile, ca urmare a unei insuficiente diversificări a activităților.

Starea economică din unele C.A.P. în care se înregistrează încă un nivel scăzut, adeseori sub 10 000 lei pe an, al productivității muncii, și de aici, nivelul mai redus al cîștigurilor, ca și sezonalitatea activității în această ramură ca urmare a slabei dezvoltări a sectoarelor complimentare, fac ca un număr de oameni, îndeosebi bărbați, să părăsească satul în perioada primăvară-vară-toamnă, adică în timpul muncilor agricole, îndreptîndu-se spre unități agricole de stat din alte județe, șantiere de construcții, servicii etc. Așa se explică faptul că deși zona are excedent de potențial uman, consemnează, în agricultură, în perioadele de vîrf ale campaniilor, lipsă de forță de muncă.

Un indicator specific care exprimă acest fenomen îl constituie extinderea rapidă a tipului de gospodărie rurală cu resurse mixte de venituri de genul agricultură-industrie, agricultură-construcții, servicii etc. În același timp, o parte din potențialul disponibil, de regulă tineretul, după absolvirea treptei I de liceu — dată pînă la care apreciem că se investesc de către familie și stat cca. 93 mii lei pentru fiecare individ — se îndreaptă spre alte zone ale țării, de regulă dezvoltate, „finanțînd" astfel afirmarea potențialului acestora.

Este dificil să se aprecieze dacă aceste fenomene se vor atenua în viitor, deoarece dezvoltarea bazei tehnico-materiale, modernizarea agriculturii, îmbunătățirea organizării producției și a muncii asigură o creștere sistematică a productivității în această ramură, avînd tendința de a depăși, ca ritm, sporul anual înregistrat în industrie. Pe această bază va avea loc eliberarea, în continuare, a noi contingente de oameni din agricultură. De aici putem ajunge ușor la propunerea ca, în scopul omogenizării economice a țării — bază a procesului de omogenizare socială — **amplasarea viitoarelor obiective pe județe să se facă în mai mare măsură pornind de la resursele de forță de muncă.** Este cunoscut faptul că în politica de repartizare a forțelor de producție în teritoriu se aplică un sistem mixt de indicatori economici și sociali, care vizează efecte imediate și de perspectivă. Într-un asemenea cadru, pentru județul Iași ar trebui să-și facă un loc mai puternic factorii sociali și demografici raportați atît la cerințele prezente, cît și la cele viitoare.

Abordarea unor asemenea criterii este susținută și de problematica de structură a forței de muncă din această zonă. După cum este cunoscut, peste 50% din totalul populației și al forței de muncă îl formează femeile. Ponderea acestora în totalul personalului muncitor se ridică abia la 36,5% în 1977, cu tendința de a ajunge la 36,8% în 1985 și 37,2% în 1990. Se observă că ponderea femeilor ce lucrează în ramurile neagricole continuă să fie modestă și în perspectivă, fapt rezultat și din unele investigații întreprinse la unitățile economice existente. În același timp, forța de muncă din agricultura cooperatistă va continua să se feminizeze. Evitarea unor structuri defavorabile solicită măsuri economice, politice, juridice, culturale, capabile să rețină aici o parte a tineretului, îndeosebi bărbații. Altfel, menținînd tendințele actuale, ar fi posibil ca încă în acest secol să asistăm în zona Iași la o penurie puternică a forței de muncă masculine și la un mare excedent de forță de muncă feminină. De aici, facem propunerea ca în elaborarea modelului optim **să se aibă în vedere posibilitatea creșterii numărului de locuri de muncă specifice femeilor,** atît pe seama unor investiții noi, cît și a transferării bărbaților de pe meserii care pot fi exercitate de femei și, în egală măsură, dezvoltarea serviciilor care să degreveze femeia de sarcini strict gospodărești.

MOBILITATEA POPULAȚIEI ȘI PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ

AȘA CUM este cunoscut, dezvoltarea industrială a municipiului Iași și nivelul economic modest al localităților limitrofe, ca și gradul de atracție exercitat de funcțiile sale multiple (centru universitar, cultural, științific, medical etc.), a determinat sporirea populației de la 94 de mii locuitori în 1948 la peste 300 mii în 1978. Extrapolarea tendințelor actuale conduce la concluzia că Iașul va continua să crească cu

dr. Al. FLOAREȘ

(Continuare în pag. 13)

Investițiile, factor determinant al formării de noi centre urbane

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate presupune realizarea unei dezvoltări economico-sociale echilibrate nu numai la nivelul județelor, ci și în interiorul fiecărui județ. În acest sens, Programul partidului prevede că, în perioada 1976—1990, „se vor crea circa 300-400 noi centre orășenești, urmînd ca, în jurul orașelor existente și a celor noi, să graviteze toate localitățile rurale".

În actualul cincinal, în județul Iași se conturează 5 noi centre urbane — Belcești, Podul Iloaiei, Răducăneni, Țibănești și Vlădeni. Prin realizarea acestui obiectiv, structura rețelei de localități din județ va deveni mai echilibrată. Numărul mediu de sate ce revine la un oraș se va reduce de la 105 în 1975 la circa 47 în 1980. Creșterea densității rețelei urbane va influența deosebit de favorabil asupra întregii dezvoltări economico-sociale a județului, asupra condițiilor de muncă și de viață asigurate populației din această parte a țării.

Formarea noilor orașe, în prezentul cincinal, a devenit un obiectiv principal al orientării investițiilor în profil teritorial, deoarece transformarea fiecărui centru comunal într-un centru urban microzonal necesită crearea mai multor unități economice și social-culturale, precum și dezvoltarea corespunzătoare a fondului de locuințe și a rețelei tehnico-edilitare. Desigur, orientarea investițiilor se realizează în strînsă legătură cu structura rețelei de localități din fiecare județ. După cum se știe, județul Iași are numai patru orașe — Iași, Pașcani, Hîrlău și Tg. Frumos, însă cuprinde o rețea numeroasă de sate. În aceste condiții, pentru cincinalul 1976—1980 s-a impus asigurarea unei dinamici mai înalte a investițiilor în orașele Pașcani, Hîrlău și Tg. Frumos, precum și în cele 5 centre comunale prevăzute a deveni orașe. Ca urmare, în structura investițiilor pe profilul administrativ-teritorial al județului s-au conturat unele modificări față de cincinalele anterioare (tabelul nr. 1).

Se observă că, în actualul cincinal, în ansamblul investițiilor efectuate în orașele existente, se reduce ponderea municipiului Iași în favoarea celorlalte orașe, iar din cadrul investițiilor realizate în comune se detașează ponderea celor destinate orașelor în formare. O asemenea orientare a investițiilor, continuată în cincinalele viitoare, va asigura dezvoltarea mai echilibrată a rețelei de orașe pe cuprinsul județului.

În fiecare microzonă a județului Iași, investițiile efectuate în prezentul cincinal sînt concentrate îndeosebi în centrul comunal prevăzut a deveni centrul urban polarizator pentru microzona respectivă. În cadrul microzonei Podul Iloaiei (unde procesul de conturare a viitorului oraș este mai avansat), tendința menționată se manifestă conform datelor din tabelul nr. 2.

Volumul investițiilor prevăzut de actualul cincinal pentru microzona Podul Iloaiei se ridică la 564,3 milioane lei, reprezentînd 2,4% din investițiile totale ale județului. Orientarea preponderentă a investițiilor din microzonă pentru formarea noului centru urban este realizată pe seama fondurilor alocate de stat. Aproape 88% din aceste fonduri sînt concentrate în comuna Podul Iloaiei. În privința ponderii deținute în celelalte surse de finanțare a investițiilor, această comună se situează pe locul trei între comunele din microzonă.

Tabelul nr. 1

Repartizarea investițiilor pe categorii de localități

Categoria de localități	1966-1970	1971-1975	1976-1980
Total județ	100,0	100,0	100,0
Orașe existente *	79,2	84,0	85,2
— Iași	75,3	78,0	69,2
— Pașcani	2,9	4,6	11,3
— Hîrlău	0,6	0,6	1,7
— Tîrgul Frumos	0,4	0,8	3,0
Orașe în formare *	—	—	4,5
— Belcești	—	—	0,7
— Răducăneni	—	—	0,7
— Podul Iloaiei	—	—	1,7
— Țibănești	—	—	0,3
— Vlădeni	—	—	1,1
Comune	20,8 **)	16,0 **	10,3

*) Ordonate descrescînd după mărimea populației.
**) Include și orașele în formare.

Tabelul nr. 2

Repartizarea teritorială a investițiilor în microzona Podul Iloaiei, în perioada 1976—1980

Comuna	Total investiții	Ponderea în investițiile realizate din:		
		fd. statului	fd. proprii	contrib. populației
Total microzonă	100,0	100,0	100,0	100,0
Dumești	3,0	0,2	13,1	14,3
Erbiceni	7,5	2,4	28,4	11,9
Horlești	0,9	0,5	0,6	12,2
Letcani	5,6	5,8	3,2	15,1
Mădîrjac	1,0	0,4	1,0	10,7
Podul Iloaiei	72,4	87,9	17,6	13,9
Popești	3,9	1,6	12,9	4,7
Românești	4,8	0,6	21,2	11,3
Voinești	0,9	0,7	1,0	6,6

Conf. dr. Ioan D. ADUMITRĂCESEI

(Continuare în pag. 15)

ELEMENTE PENTRU UN MODEL SUBZONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

— Aspecte funcţionale şi disfuncţionale în microzona Tg. Frumos —

SÎNT NECESARE, de la început, cîteva precizări teoretico-metodologice în legătură cu cercetările de acest tip.

I. În **primul rînd, se impune, a rezolva problema raportului dintre rural şi urban,** a funcţiilor **specific urbane** şi a funcţiilor **specific rurale,** inclusiv a funcţiilor pe care le vor îndeplini anumite „spaţii sociale" intermediare (suburbane, periurbane). Oricît de importante şi bogate vor fi datele concrete, de teren, de care dispunem la un moment dat în vederea elaborării unui model de dezvoltare, întotdeauna sîntem nevoiţi să ne întoarcem la „teoria problemei", să stabilim sau să construim **cadrul teoretico-conceptual** care să ne ghideze întreaga investigaţie.

În această perspectivă, sîntem nevoiţi să ne întrebăm dacă trebuie să înţelegem, în continuare, prin urban o realitate totdeauna superioară, cu veleităţi de dominare şi de absolută polarizare socială ? De asemenea, trebuie să ne întrebăm dacă singura cale de ridicare a nivelului de viaţă (îndeosebi a calităţii vieţii), de cultură şi civilizaţie al ruralilor o constituie urbanizarea sau orăşenizarea ?, sau ceea ce de regulă se înţelege prin acest proces ? Ce lăsăm atunci ruralului ? Ce destin îi conferim în viitor ?

În ce ne priveşte, ne-am spus părerea în mai multe rînduri, în mai multe lucrări : ruralul constituie nu numai o realitate contemporană, viabilă ci şi o realitate prospectivă, chemată să îndeplinească funcţii complementare vitale, alături de urban, în deceniile şi — probabil — în secolele viitoare.

II. Problema care preocupă, în fapt, factorii de decizie ai societăţii o constituie nu atît transformarea satelor în oraşe, ci ridicarea lor la nivele superioare de viaţă economică, de cultură şi civilizaţie, adică omogenizarea socială, ştergerea marilor decalaje care mai există între unele sate şi oraşe, între unele segmente ale ruralului şi „spaţiul urban", decalaje moştenite de la vechile orînduiri sociale. În funcţie de acest obiectiv major, transformarea unor sate în oraşe constituie numai una din căile de dezvoltare a „spaţiului social", de omogenizare socială ; alte sate pot urma o cale proprie de dezvoltare, calea modernizării „în limitele ruralului", potrivit valorilor lor specifice.

III. Din acest punct de vedere, se pune **problema modelelor optime de dezvoltare** şi, mai concret, problema soluţiei pe care trebuie s-o adopte un organ de decizie într-un caz concret : a) într-un anumit judeţ ; b) într-o anumită subzonă sau microzonă a acestuia ; c) într-o anumită comună şi, în fine d) cu privire la un anumit sat (la cele mai „îndepărtate" şi mici unităţi sociale).

La acest nivel, soluţiile trebuie să fie foarte diferite, întrucît foarte diferite sînt condiţiile concrete dintr-o zonă sau alta. Acestea ne pot determina să optăm pentru una din soluţiile următoare :

1) La nivelul satelor — **dezvoltare** (centre umane cu perspective datorită resurselor de care dispun şi datorită cadrului istorico-natural favorabil) sau **dezafectare-comasare** (centre umane lipsite de condiţii favorabile şi de o puternică bază social-istorică necesară unei viitoare existenţe în ansamblul reţelei rural-urbane). Indicatorii care trebuie luaţi în analiză nu se opresc la cei strict economici şi naturali. Se impune a se avea în vedere şi indicatorii culturali, terţiari, istorici şi afectivi, gîndindu-ne că deciziile şi soluţiile adoptate vin să satisfacă nevoile şi aspiraţiile populaţiei beneficiare (adesea foarte diferite de la o localitate la alta, de la o zonă la alta). „Valoarea de întrebuinţare" a proiectelor sau soluţiilor elaborate trebuie confruntată şi măsurată prin raportarea la opţiunile populaţiei, ale colectivităţilor sociale din spaţiul supus dezvoltării, urbanizării sau modernizării. Cadrul democratic, caracteristic societăţii noastre, oferă cele mai favorabile condiţii unei asemenea confruntări şi analize, deschizînd astfel calea stabilirii unor modele de dezvoltare optimă, atît economic, cît şi social.

2) La nivelul comunelor — **orăşenizare** (în sensul actual al termenului de urbanizare) sau **modernizare** (dezvoltare „pe loc", adică „în limitele ruralului"). Impactul teoriei asupra soluţiilor şi acţiunilor practice este, în acest caz, mult mai puternic decît în cazul celorlalte sisteme sociale — la nivelului judeţului, al zonei sau al satului. Soluţia adoptată **la nivelul comunei** (cu privire la perspectivele de dezvoltare în viitor) îşi pune amprenta pe întregul proces social, în ansamblul „dialogului", confruntării şi „metabolismului" rural-urban. Sînt vizate, în ultimă instanţă, funcţiile urbanului şi ale ruralului, îndeosebi destinul satelor. Concepţia teoretică ce va fi urmată în acest caz va echilibra sau va dezechilibra raporturile dintre reţeaua rurală şi reţeaua urbană la nivel zonal (subzonal), la nivel judeţean şi la nivel societal — global.

Paradoxal, viitoarele oraşe nu trebuie căutate printre centrele rurale intrate în orbita zonelor de influenţă ale marilor centre urbane, ci printre comunele mai „îndepărtate" de influenţele directe ale oraşelor. Nu este nevoie de oraşe în jurul oraşelor. Din acest punct de vedere precizăm faptul că soluţiile adoptate în cazuri concrete nu pot fi identice. Ele trebuie să difere îndeosebi în ceea ce priveşte funcţiile pe care noile centre modernizate (sau urbanizate) trebuie să le îndeplinească în viitor. Întîlnim următoarele două cazuri :

a) comune ale căror condiţii concrete le impun ca **viitoare oraşe,** trebuind să-şi dezvolte funcţii specific şi tradiţional urbane ;

b) comune ale căror condiţii concrete le impun ca **centre rurale** modernizate, adevărate puncte nodale ale „spaţiului rural" (din necesitatea de a menţine un echilibru în faţa expansiunii reţelei urbane), trebuind să-şi dezvolte funcţii specific şi tradiţional rurale (aprovizionare cu produse agricole, centre de recrutare şi de cazare a forţei de muncă) şi funcţii noi (de refacere a forţei fizice şi a capacităţilor intelectuale pentru citadini, funcţii terţiare, turism, sport, activităţi culturale specifice). Măsurile cu privire la reducerea săptămînii de lucru şi perspectivele de creştere a bugetului de timp liber în viitor confirmă şi întăresc — prin forţa pe care o au deciziile factorilor de conducere ai societăţii — elementele unui **model prospectiv rural-urban,** în care reţeaua centrelor urbane trebuie să funcţioneze alături de o puternică reţea de centre rurale — modernizate — cu funcţii complementare, specifice, dar definitorii pentru configuraţia societăţii viitoare, pentru ansamblul „spaţiului social".

3) **La nivel judeţean,** ultimul în analiza noastră, întîlnim trei cazuri posibile : a) judeţe cu o reţea slabă de centre urbane (Iaşi, Botoşani, Vaslui etc.) ; b) judeţe cu o reţea medie, relativ echilibrată, de centre urbane ; c) judeţe cu o reţea densă, am putea spune „excedentară", de centre urbane (situaţie ipotetică-teoretică, întrucît în mod practic în România nu există asemenea zone urbanizate).

Soluţiile pe care factorii de decizie ai unui judeţ intenţionează să le adopte, trebuie în mod firesc, să pornească de la un asemenea diagnostic — destul de general, dar indispensabil.

Cu alte cuvinte, trebuie să se pornească de la situația reală a rețelelor rural-urbane, de la raporturile dintre aceste rețele și de la situația funcțiilor pe care le îndeplinesc **în prezent** și pe care trebuie să le îndeplinească **în viitor.**

Alegînd soluția **orășenizării** și avînd în vedere numărul redus de centre planificate pentru aceasta, sîntem nevoiți să ne întrebăm ce destin și ce perspective întrevedem pentru satele care nu-s prevăzute a deveni orașe ? (cel puțin în viitoarele decenii). Evident, aceste localități nu pot fi lăsate în afara transformărilor, omogenizării economico-sociale. Dar cum ? Se pun, în acest caz, cîteva probleme :

a) **în așteptarea marii industrii,** satele trebuie să-și dezvolte propria economie (inclusiv de tip industrial) la nivel local și în mod specific (secții anexe, secții de prelucrare, servicii turistice) ;

b) **ecologic** — problema este mult mai complexă ; infrastructura, întreaga echipare a teritoriului, trama căilor de acces, sistematizarea comunală și alte operații care se pun în momentul traducerii în viață a unor soluții de dezvoltare sînt și trebuie să fie diferite ;

c) avînd în vedere pericolul pierderii valorilor locale, modelul **subzonal** de dezvoltare nu poate omite dimensiunea specificului local-cultural, ecologic, turistic etc. — „semne" puternice și indicatori principali ai individualității unei populații și, în ultimă instanță, ai unor popor.

ÎN PROIECTAREA dezvoltării subzonei Tg. Frumos trebuie să avem în vedere unele disfuncționalități care se manifestă în prezent.

În **primul** rînd, privind **nucleul subzonei** — orașul Tg. Frumos — care are un dublu statut, de oraș și de comună, statut care trebuie reconsiderat (din punct de vedere administrativ). Avînd în vedere puternica industralizare și urbanizare a orașului în viitor, se poate renunța la statutul de comună, caz în care satele componente vor putea trece, fie la oraș, fie la centrele rurale apropiate. De altfel, cartograma actuală a comunei Tg. Frumos evidențiază cîteva situații disfuncționale care trebuie rezolvate (vezi figura de mai jos).

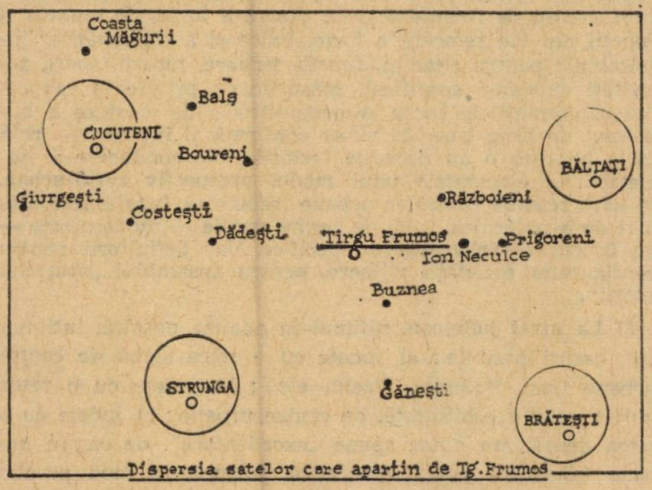

Dispersia satelor care aparțin de Tg. Frumos

Observăm mai întîi, că există o dispersie accentuată, nejustificată de distribuția istorică a satelor, de ocuparea forței de muncă (pe unități productive) și de perspectivele de viitor. Astfel :

a) satul **Coasta Măgurii** se află din toate punctele de vedere sub influența comunei Cotnari și nu a localității Tg. Frumos ; satul este înconjurat de via I.A.S. Cotnari unde, de altfel, își desfășoară munca o mare parte a locuitorilor lui ; deși statutar satul aparține de C.A.P. Balș (comuna Tg. Frumos), bărbații lucrează în Cotnari, iar femeile nu sînt nici ele atrase în activitățile cooperativei ; distanța mare de centrul comunei (circa 18 km) frînează dezvoltarea unor raporturi puternice între comună și sat și rezolvarea operativă a problemelor cetățenești ;

b) satul **Giurgești** se află la 12 km de Tg. Frumos și la 7 km de Ruginoasa, spre care populația ar putea fi orientată în viitor. De altfel, locuitorii satului Giurgești utilizează gara C.F.R. Ruginoasa, deși aparțin administrativ de comuna Tg. Frumos ;

c) satele **Balș și Boureni,** care aparțin în prezent de comuna Tg. Frumos, ar putea să constituie o comună separată, dispunînd de o populație numeroasă și de perspective de dezvoltare (pentru C.A.P. Balș). O altă soluție ar fi să treacă administrativ la orașul Tg. Frumos, dacă se renunță în viitor la dublul statut al centrului Tg. Frumos și dacă nu se optează pentru reînființarea comunei Balș-Boureni ;

d) satele **Costești** (cu perspective de dezvoltare) și **Dădești** (în dezafectare) ar putea alcătui o comună independentă, dispunînd și de o cooperativă agricolă independentă în ansamblul actualei comune Tg. Frumos. Distanța dintre sate și actuala comună (circa 10 km) frînează dezvoltarea optimă a raporturilor sociale și rezolvarea operativă a problemelor cetățenești ;

e) în cazul în care se vor adopta soluțiile de mai sus — Tg. Frumos rămînînd **numai oraș** —, satele Războieni, Buznea, Prigoreni, Ion Neculce și Gănești (unele aflate în dezafectare-comasare) ar putea trece la statutul de centre suburbane. Mai devreme sau mai tîrziu, acesta va fi **în fapt** statutul lor socio-economic, independent de statutul lor administrativ. Maturizarea tendințelor actuale va impune în viitor unele măsuri în acest sens. Pentru moment am menționat observațiile și problemele cu care factorii locali de decizie sînt confruntați în rezolvarea sarcinilor pe care le au de îndeplinit.

În al **doilea** rînd, depășind perspectiva perimetrului nucleului subzonei (limitele centrului Tg. Frumos), se impune a ne referi la **subzona propriu-zisă,** care se află în plin proces de constituire ca **zonă de influență urbană,** pe măsură ce se desfășoară industrializarea și urbanizarea. Distingem, în acest cadru, două niveluri de dezvoltare și două tipuri de funcții pentru orașul Tg. Frumos :

I. **zonă de polarizare,** cu funcții specific „subzonale" ;

II. **zonă de coordonare,** cu funcții care vizează un spațiu mai întins decît cel subzonal (îndeosebi funcții terțiare).

I. Zona de polarizare

1. Comuna Bălțați
2. Comuna Brăești
3. Comuna Cucuteni
4. Comuna Lungani
5. Satele Balș-Boureni
6. Satele Costeși-Dădești

II. Zona de coordonare (terțiară)

1. Centrul complex Strunga
2. Centrul complex (în perspectivă) Cucuteni-Băiceni
3. Centrele Mircești-Ruginoasa
4. Subzona Cotnari-Hîrlău-Deleni
5. Centrul turistic Miclăușeni-Butea

ÎN DELIMITAREA acestor zone de influență pornim de la două ipoteze : a) Orașul Tg. Frumos va prelua, în viitor, de la orașul Iași o parte din funcțiile terțiare (servicii turistice, servicii auto etc.) ; b) Orașul Tg. Frumos se va dezvolta ca principal centru urban în spațiul delimitat de Pașcani — Roman — Iași și Hîrlău (sau Botoșani), ceea ce va determina amplificarea funcțiilor terțiare, favorizate și de amplasarea lui geografică și istorică (are în apropiere numeroase localități cu rezonanță în istoria și cultura poporului nostru — Cucuteni, Mircești, Ruginoasa, Cotnari-Cîrjoaia, Miclăușeni — tot atîtea puncte de atracție actuală și mai ales prospectivă) și resurse care nu pot rămîne în afara circuitului socio-economic, în procesul dezvoltării și omogenizării sociale în această parte a țării. Din acest punct de vedere, perspectivele centrului Tg. Frumos sînt superioare celor ale localităților Hîrlău, Podul Iloaiei, Răducăneni, Strunga și chiar ale orașului Pașcani. Aceste zone și funcții trebuie gîndite și reprezentate în viitorul **model subzonal** de dezvoltare, avînd în vedere și relațiile de intercondiționare între subzona Tg. Frumos și celelalte subzone ale județului Iași. Dacă funcțiile **zonei de polarizare** sînt dominant economice (agrar-industriale) și demografice (vizînd recrutarea și deplasările forței de muncă), funcțiile **zonei de coordonare** sînt dominant socio-culturale, terțiare (servicii turistice, de întreținere și reparații auto, învățămînt, sănătate etc.).

În această etapă, dezvoltarea celor două tipuri de funcții este frînată de doi factori :

a) o slabă infrastructură, o rețea modestă de servicii și, în sinteză, un procent redus al sectorului terțiar în raport cu celelalte sectoare de activitate ;

b) axele de circulație nu acoperă zonele de interes în condiții optime, în ciuda faptului că Tg. Frumos este situat — așa cum am menționat — într-un important nod de circulație (rutier și feroviar) : Iași — Pașcani — Suceava ; Iași — Botoșani ; Iași — Roman — Bacău, axe de circulație care favorizează dezvoltarea unor funcții de coordonare în Tg. Frumos, pentru un spațiu geografic întins (interzonal).

Menționăm și în această împrejurare că asemenea funcții depind nu atît de valorificarea unor resurse strict economice și naturale, cît de **punerea în valoare** a unor resurse istorice, culturale și general-turistice (Cucuteni, Mircești, Ruginoasa, Cotnari-Cîrjoaia — pentru turism „de tip Murfatlar", Miclăușeni — pentru turism de tip „Hanul Ancuței", cu un plus de pitoresc și atracție culturală etc.). În ciuda faptul că subzona nu are terenuri și spații montane, există locuri cu un cadru natural, geografic, deosebit de favorabil dezvoltării centrelor de agrement, de odihnă, de refacere a forței de muncă în timpul liber (Strunga, Cucuteni, Cotnari, Miclăușeni). Lipsa dotărilor terțiare de la Miclăușeni, în parte Strunga, Cotnari etc. și lipsa axelor de circulație spre Cucuteni îndepărtează fluxurile potențiale de turiști care ar apela la serviciile acestor centre.

Toate aceste elemente conferă **modelului subzonal** de dezvoltare Tg. Frumos un loc aparte, specific, în perspectiva dezvoltării de ansamblu a județului Iași, în corelație strînsă cu subzonele vecine (Pașcani, Podul Iloaiei, Hîrlău etc.). Interferența cu alte subzone ale județului nu scade valoarea unei asemenea abordări și exercitarea practică a funcțiilor prevăzute. Dimpotrivă. Dacă statutul raporturilor dintre județe ne permite o analiză relativ independentă — utilizînd conceptul de **zonă** — interdependența dintre diferitele centre și **spații** teritoriale din cadrul aceluiași județ nu ne mai permite o asemenea analiză, cu același grad de independență. Nu mai putem vorbi de **zone**, ci de **subzone sau microzone.** Modelul subzonal Tg. Frumos trebuie corelat și suprapus modelelor subzonale vecine, pentru a înlătura din timp eventualele discordanțe funcționale.

Dezvoltarea în această perspectivă a subzonei Tg. Frumos este impusă și de situația resurselor naturale, sărace în această parte a țării.

MODELUL subzonal de dezvoltare la care ne gîndim nu este matematic (din punct de vedere metodologic) și nici strict economic (din punct de vedere teoretic), ci **economico-social** și **prospectiv.** Pornim de la următoarele ipoteze :

a) în stadiul incipient în care se află studiul nostru, natura modelului nu poate fi decît teoretico-conceptuală, urmînd ca punctele nodale conceptuale și teoria problemei analizate (în condițiile concrete ale suzbonei Tg. Frumos) să fie reprezentate matematic-statistic ulterior, în ansamblul modelului optim ce va fi realizat pentru întregul județ Iași;

b) **modelul economic** de dezvoltare nu poate constitui un scop în sine, ci principalul instrument de realizare a **modelului social** ce va fi stabilit pentru zona „Iași-Bahlui", optimul economic trebuind să servească optimului social, în perspectiva dezvoltării județului nostru, alături de celelalte dimensiuni (sau mijloace) ale spațiului social — dimensiunea **demografică,** dimensiunea **resurselor naturale** (inclusiv „cadrul natural" ca factor de atracție) și dimensiunea **istorico-culturală.** Dimensiunea **economică** (industrială) — dominantă în anumite subzone sau microzone — nu va putea caracteriza, în aceeași măsură, alte subzone — dominant agrar-rurale sau agrar-terțiare (turistice, istorice etc.).

Construirea **modelului optim județean** presupune, în prealabil, **transcrierea întregii zone în subzone și microzone** specifice din punctul de vedere al **funcțiilor planificate** a fi îndeplinite, avînd în vedere faptul că diversitatea condițiilor (îndeosebi a resurselor și tradițiilor locale) determină diversitatea funcțiilor rural-urbane. Din acest punct de vedere, se pot prevedea **subzone industriale** (Iași, Pașcani, Tg. Frumos), subzone **industrial-agrare** (Hîrlău etc.), subzone **agrar-industriale** (Răducăneni, Podul Iloaiei, Vlădeni etc.) — deosebirea vizînd caracterul dominant fie al sectorului secundar-industrial, fie al sectorului primar-agricol —, subzone **agrar-terțiare** (Strunga, Cucuteni, Butea-Miclăușeni, Cotnari-Cîrjoaia etc.) și alte tipuri de „spații sociale" cu funcții diferite (sate de vacanță, de pildă, cu un caracter „pur rural", dar modernizate etc.).

Județul Iași dispune, în această perspectivă, de numeroase subzone și microzone care pot fi dezvoltate și individualizate, pe baza resurselor existente (atît economice și naturale, cît și turistice, istorice, culturale) și în cadrul interdependențelor care există și care se vor amplifica în viitor, alcătuind — în ansamblul lor — o unitate organică, un sistem închegat de raporturi socio-economice, capabil să răspundă exigențelor societății noastre socialiste, schimbului de valori și de populație cu toate județele țării, cu toate celelalte zone, vecine sau mai îndepărtate.

Conf. dr. Vasile MIFTODE, asist. Leonard OLARU, ec. Ioan ROMAN

Considerații asupra valorificării raționale a resurselor naturale din microzona Schitu-Duca

MICROZONA posedă o serie de resurse ale solului și subsolului, de interes local sau județean, cum ar fi calcare, gresii, nisipuri și argile, suprafețe largi și stabile de relief acumulativ sau structural, ape subterane și mai ales de suprafață în general potabile, pajiști cu productivitate bună în lunci, păduri de foioase — uneori în arborete pure — și soluri cernozomice sau brune de pădure, favorabile culturilor de cîmp, viilor și livezilor.

Față de aceste caracteristici ale cadrului natural, care prin pretabilitatea lor la cele mai variate utilizări social-economice întrunesc calități de resurse, alte însușiri au un caracter limitativ pentru aceste utilizări și reprezintă adesea impedimente apreciabile în desfășurarea lor.

Astfel, **potențialul morfogenetic actual al unor sectoare de relief** poate afecta, uneori grav, cele mai diferite moduri de folosință. Fac parte din această categorie dinamică versanții mediu și puternic înclinați în cadrul cărora alunecările de teren se asociază cu ravenări intense și ablație, insuficient suplinite prin măsuri ameliorative. De asemenea, probează o evoluție actuală relativ rapidă și unele sectoare de șes, în cadrul cărora canalele de albie minoră și suprafețele inundabile suportă modificări morfologice sensibile, la intervale de timp inferioare unui deceniu.

Excesivitățile climatice temperat-continentale reprezintă, în același fel, dezavantaje naturale: amplitudini termice de peste 70°C specifice comunelor din cîmpie, înghețuri timpurii (septembrie) sau tîrzii (mai), cantități anuale de precipitații care au coborît uneori sub 300 mm și viteze considerabile ale vîntului. De asemenea, evapo-transpirația specifică condiționează un bilanț în general negativ al umidității în perioada iunie-octombrie, mai ales în sectoarele de cîmpie. Inversiunile termice locale caracteristice văilor, bruma, chiciura și poleiul, deși de durată redusă, pot afecta uneori destul de mult anumite culturi.

Regimul anual al scurgerii apelor se caracterizează prin viituri frecvente în timpul verii. Apele mici se extind pe o perioadă destul de lungă (sfîrșitul verii — începutul primăverii), pe parcursul căreia debitele multor pîraie se reduc succesiv, pînă la întrerupere temporară. Gradul redus de împădurire al sectorului de cîmpie (sub 10%) face ca scurgerea solidă să atingă valori destul de mari (lt/ha'an) în sectoarele bazinelor de alimentare situate pe contactul puternic înclinat al podișului cu cîmpia.

Îndelunga folosință agricolă a determinat desțeleniri urmate de folosiri parțiale pentru culturi de cîmp și apoi pentru pășuni, ceea ce a favorizat **instalarea pajiștilor secundare, cu caracter derivat,** în cîmpie, a căror productivitate naturală se situează sub cea primară. În același fel, exploatarea nerațională a pădurilor a condus la **crearea arboretelor derivate,** formațiuni slab productive. Practicarea, în anumite perioade, a unor folosințe neadecvate pe suprafețele înclinate ale versanților și lipsa măsurilor ameliorative necesare au făcut ca, în parte, **solurile să fie afectate de eroziune și exces de umiditate.**

DIRECȚII DE FOLOSIRE MAI COMPLETĂ A POTENȚIALULUI

PE BAZA analizei caracteristicilor favorabile și a celor cu influențe limitative ale cadrului natural, se pot formula o serie de propuneri de valorificare mai completă și mai eficientă a potențialului microzonei.

1. **În domeniul resurselor geologice** (materiale de construcție și ape minerale) : a) extinderea exploatărilor de la Deleni și Coropceni (com. Ciorteşti), Pocreaca (com. Schitu Duca), Hlincea (com. Ciurea). În cadrul exploatării de la Ciurea, avîndu-se în vedere producția fixată în perspectivă, ca și rezervele destul de mari, sînt necesare o serie de acțiuni menite să înlesnească extinderea exploatării : amenajarea mai multor drumuri de acces, modernizarea celor existente, asigurarea unei cantități permanent corespunzătoare de apă ; b) redeschiderea unor exploatări abandonate, care pot acoperi necesarul local la anumite categorii de materiale — de exemplu exploatarea nisipiului din punctul La Nisipuri, de pe teritoriul com. Miroslava ; c) efectuarea documentației de specialitate în vederea deschiderii unor noi exploatări, pentru comunele care solicită studii de profil : calcare la Rateș — com. Ciorteşti, nisipuri cu elemente de cuarț la Bîrnova și Dobrovăț, gresii calcaroase în dealul Tinoasa și la Slobozia Cantemir, nisipuri calcaroase și ape minerale în sectorul Tinoasa — Nisipi din com. Ciurea.

2. **În domeniul reliefului,** întrucît sectoarele instabile sau cu stabilitate redusă depășesc uneori 30% din suprafețele unor localități, se impune aplicarea urgentă a măsurilor de prevenire și combatere a tuturor tipurilor de degradări de teren și în primul rînd a alunecărilor : asigurarea drenajului versanților instabili, sistarea arăturilor în sensul înclinării maxime, eliminării culturilor irigate, fixarea versanților cu stabilitate precară prin plantații adecvate. În ceea ce privește sistematizarea localităților, este probabil mai indicat ca această acțiune să vizeze în primul rînd nu așezări de tip risipit, specifice zonelor viticole, ci acele vetre grav afectate de instabilitatea aproape permanentă a terenurilor (Hlincea, Zanea, Pocreaca). Sugerăm, de asemenea, dotarea interfluviilor înalte și împădurite din microzonă cu spații de cazare și trasee turistice marcate, ca și amenajarea în sectoarele de maximă altitudine a unor puncte de belvedere.

Față de posibilitățile oferite de **climatul local,** și mai ales față de adversitățile climatice și de diferențele existente între sectoarele de cîmpie și de podiș, se impun o serie de orientări sau — eventual — reorientări ale folosinței actuale a terenului : selectarea unor hibrizi, în culturile de cîmp, adaptați condițiilor de umiditate ceva mai ridicate și temperaturilor ușor mai coborîte din sectorul de podiș (acțiune realizată în unele C.A.P. — de exemplu, Ciurea), plantarea versanților însoriți cu vie și livadă, utilizarea sectoarelor cu umiditate permanentă și bogată din șesuri pentru legumicultură, practicarea selectivă a culturilor pe versanții adiacenți acumulărilor acvatice, avînd în vedere pretabilitatea lor la brume,

sporirea suprafețelor acvatice și a celor împădurite, în vederea atenuării excesivităților climatice (măsură avută în vedere și de către organele de resort și inclusă în planurile de perspectivă).

3. **În domeniul resurselor de apă,** avînd în vedere creșterea populației în viitorii ani, sporirea efectivelor zootehnice, diversificarea profilului economic al comunelor, se impune — ca primă necesitate — asigurarea unui consum sporit la toate categoriile de utilizare, necesitate avută în vedere la nivel județean și rezolvabilă prin racordarea microzonei la sistemele de aducțiune ale municipiului Iași și la aducțiunile Țutora și Grozești, din Prut. Organizarea versanților după stadiul și tipul de degradare, pentru controlul echilibrului hidric al versanților, realizarea unor acumulări bine dimensionate și rezistente (prevăzute pe Ciurea și Cetățuia) în vederea amortizării viiturilor, a reținerii apelor evacuate în perioadele de pescuit, a ameliorării debitelor de diluție la secete, sînt măsuri necesare și utile valorificări raționale a apelor, măsuri care reflectă de altfel directivele programului elaborat la nivel național în acest sens.

4. **În domeniul resurselor floristice** este necesară înlocuirea arboretelor derivate (carpen, tei) cu speciile inițiale, valoroase din punct de vedere economic (stejar, gorun). De asemenea, după opinia specialiștilor, replantările cu specii indigene, climato-zonale, vor avea o eficiență sigură, iar practicarea unui pășunat rațional va asigura păstrarea asociațiilor naturale de pășune și fîneață, cu calități furajere și rol deosebit în protejarea procesului de pedogeneză.

5. **În domeniul resurselor pedologice,** o serie de măsuri îndreptate spre folosirea la maximum a calităților agroproductive naturale, cu aplicarea amendamentelor și a îngrășămintelor adecvate, vor asigura menținerea fertilității un timp cît mai îndelungat, iar desfășurarea corectă a lucrărilor agricole, supravegherea pășunatului, modificarea corespunzătoare a folosinței terenului și hidro-ameliorațiile vor fi în măsură să restrîngă aria solurilor afectate de eroziune și exces de umiditate.

SINTETIZÎND, în cadrul microzonei Schitu-Duca se pot semnala **trei** direcții principale de valorificare a potențialului natural, pe baza cărora profilul economic al comunelor respective s-ar putea diversifica, marcîndu-se concomitent și o specializare a unora dintre ele.

O primă direcție este aceea a utilizării mai eficiente și pe o scară mai largă a rezervelor de materiale de construcție din perimetrele comunelor Ciurea, Bîrnova, Schitu-Duca și Ciorteşti. **A doua direcție** urmărește utilizarea completă și corectă a potențialului pedo-climatic al sectorului sudic al Cîmpiei Moldovei și contactului său cu Podișul Central Moldovenesc, în vederea practicării legumiculturii și pomiculturii. Adăugîndu-se unităților zootehnice din comunele Ciurea și Miroslava, acest mod de folosință ar putea închega o puternică zonă preorășenească de aprovizionare a municipiului Iași. **A treia direcție** are un marcat caracter turistic, ce se poate întemeia pe valorificarea condițiilor ce le oferă masivele forestiere din Podișul Central Moldovenesc, asociate cu forme pitorești de relief, rezervații naturale, monumente istorice, case memoriale etc. Pe această linie s-ar putea dota corespunzător sate sau diferite sectoare ale comunelor Dobrovăț, Schitu Duca, Bîrnova, Ciurea, Miroslava, venindu-se în întîmpinarea necesității de recreare în zone apropiate, necesitate pe care municipiul Iași o resimte deja destul de puternic.

lector. dr. Irina UNGUREANU

Optimizarea utilizării resurselor de muncă

(Urmare din pag. 7)

cca. 15 mii de locuitori anual, ceea ce va determina ca populația acestuia să ajungă la 420 mii locuitori în 1985, 495 mii în 1990 și 645 mii în anul 2000.

În legătură cu aceasta facem propunerea de a **stimula aplatizarea curbei care descrie intrarea populației din afara municipiului Iași,** oprindu-ne la 300—350 mii persoane stabile, ceea ce înseamnă 400—450 mii persoane total, avînd în vedere flotanții și navetiștii. O asemenea propunere pornește de la dimensiunile țării noastre, de la experiența altor aglomerări urbane și de la dorința de a asigura condiții de viață și de muncă pe măsura socialismului, posibilitatea satisfacerii cu servicii, a menținerii unui cadru ambiental corespunzător cu cheltuieli de investiții mai reduse.

Dezvoltarea orașelor Pașcani, Hîrlău, Tg. Frumos, transformarea în actualul cincinal a 5 localități rurale în centre de polarizare urbană și a altor 10 localități în viitorul cincinal vor determina creșterea populației urbane a județului de la 332 mii persoane în 1977 la 402 mii persoane în 1980, 505 mii în 1985 și 550 mii în 1990. Se observă ușor că ponderea populației urbane, care sporește de la 45,5% în prezent la 58,5% în 1990, va continua să se mențină, chiar cu acest salt, sub media națională.

Studiile întreprinse, ca și observațiile directe și analizele statistice pun în valoare aportul substanțial pe care l-a adus școala de toate gradele în pregătirea cadrelor din această zonă. De altfel, creșterea stocului de învățămînt, a numărului de ani de școlarizare de la 1,5 în anul 1950 la 6 în prezent, adică de 4 ori, evidențiază o adevărată revoluție. Este demn de remarcat faptul că la Iași, 84% din totalul muncitorilor și peste 3/4 din întregul personal au în prezent studii corespunzătoare funcției îndeplinite. Mai mult, peste 1/6 din totalul muncitorilor sînt absolvenți de liceu și există o tendință de creștere rapidă a acestei cifre. Cu toate acestea, este cunoscut faptul că între cerințele economice și pregătirea forței de muncă apar unele discrepanțe, reflectate în :

— diferența ridicată, în multe unități, între nivelul mediu al normelor tehnice solicitate de operațiunile executate. În parte aceasta se datorește și vîrstei reduse a forței de muncă și neîncadrării în cerințele de vechime cerute de lege, dar și gradului de calificare uneori modest față de cerințe ;

— existența unui număr de persoane care nu-și îndeplinesc normele datorită unor deficiențe în aprovizionarea locurilor de muncă, nerealizării contractelor de cooperare, dar în bună măsură și nivelului de calificare ;

— insuficienta participare a unor muncitori la creativitatea tehnică, la ridicarea calității, îmbunătățirea tehnologiilor etc.

Pornind de la această situație, apare evidentă creșterea cerințelor de pregătire a forței de muncă, ceea ce pune în fața școlii sarcini deosebite. Aceasta explică răspunderile sporite pe linia ridicării calificării, a policalificării și a reciclării.

Analiza populației din județul Iași în structura și dinamica sa prezintă numeroase caracterisitici care reflectă efectele înscrierii României la cote tot mai înalte ale progresului și civilizației socialiste și, în același timp, elemente de specificitate locală care, în întregimea lor, trebuie să se regăsească în miezul modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului.

Caracteristici ale dezvoltării unei localități agro-industriale suburbane

UN FACTOR care a favorizat dezvoltarea unor localități rurale l-a constituit și apropierea lor de marile centre urbane. Acesta este și cazul unor localități din estul orașului Iași — ca Holboca și Tomești — care fac parte din perimetrul denumit convențional microzona Holboca.

Procesul dezvoltării localităților rurale spre urbanizare nu parcurge un drum uniform. Urbanizarea urmează, în linii generale, atît calea integrării populației rurale în centre urbane, cît și pe cea a transformării treptate a unor localități rurale în localități urbane. Putem observa că în procesul de urbanizare pe ansamblul țării, dar mai ales în unele zone, între care și județul Iași, a fost predominantă prima cale. Condiția urbanizării unei localități o reprezintă transformarea sa într-un puternic centru economic și social-cultural. De asemenea, presupune asigurarea unei echipări tehnico-edilitare corespunzătoare, dezvoltarea unor activități de gospodărie comunală și de prestări de servicii conform necesităților populației.

Considerăm că, conceptele de urban și cel de rural nu vor mai fi diferențiate în viitor și de specificul ocupației. După părerea noastră, într-o perspectivă mai îndelungată toate localitățile vor fi urbane, genul activităților urmînd a le imprima acestora caracterul de centre (localități) urbane agricole, agroindustriale sau mari centre industriale, comerciale și culturale.

Procesul dezvoltării economice a localităților nu antrenează întotdeauna și imediat schimbarea statutului lor din rural în urban, dar pregătește și accelerează evoluția în această direcție. De asemenea, influența dezvoltării economice a unei localități asupra procesului său de urbanizare este dependentă și de faptul dacă această dezvoltare economică a fost numai reflexul necesității interne a localității respective sau derivă și din influențe exterioare localității (ale unei mari localități apropiate, județene sau naționale).

COMUNELE Holboca și Tomești sînt două localități în care s-au dezvoltat, alături de activități agricole tradiționale, și unități agroindustriale zootehnice și alte întreprinderi industriale.

O caracteristică a localităților Tomești și Holboca este aceea că **au devenit însemnate centre de producție**, care îndeplinesc prin aceasta o marcantă funcție polarizatoare față de localități învecinate și chiar mai îndepărtate, zilnic făcînd naveta, în special spre Tomești, sute de persoane. Precizăm că funcția polarizatoare în prezent nu este a localității propriuzise, ci numai a unităților de producție. Localitatea în sine nu are alte funcții polarizatoare față de alte localități, iar unele stabilizări aici ale foștilor navetiști sînt motivate mai ales prin apropierea de Iași.

Un alt element caracteristic este acela că unele unități (combinatele de porcine la Tomești) au fost implantate aici din necesități de ordin intercomunal și județean, datorită situației poziționale favorabile (în raport de localitățile cu care cooperează în producție), în special apropierii de orașul Iași și trecerii Bahluiului pe lîngă aceste localități.

Este de menționat și faptul că mai mulți factori determină ca pînă în prezent unitățile amplasate aici să nu fi avut o influență importantă în direcția urbanizării localității. Și aceasta în primul rînd datorită faptului că o parte redusă din populația comunei este angajată în activitatea unităților respective, și, implicit, datorită faptului că personalul navetist preferă în prezent să apeleze la serviciile pe care le pune la dispoziție orașul Iași sau localitatea lor de reședință.

Cele două localități reprezintă, în mare măsură, **centre de producție agroindustriale pentru locuitorii altor localități și numai centre rezidențiale pentru o mare parte din locuitorii săi.**

În unitățile agroindustriale și neagricole de pe raza comunei Tomești circa 70% din forța de muncă este asigurată din afara comunei. Rezultă că o trăsătură a acestei localități este aceea că **navetistul caracterizează viața și activitatea celei mai mari părți a populației active de aici.** Fluxurile navetismului urmează zilnic un triplu sens: 1) Aproximativ 500 persoane din comunele Prisăcani, Tutora, Schitu Duca, Costuleni, Comarna, Focuri, vin zilnic la Tomești și pleacă din Tomești (cu autobuze și camioane); 2) Peste 1000 de persoane din comuna Tomești fac naveta Tomești — Iași, Iași — Tomești pentru a lucra la uzinele și șantierele din Iași; 3) Peste 150 de persoane, îndeosebi specialiști, personal TESA fac naveta Iași — Tomești, Tomești — Iași.

Fluxurile multiple ale navetei zilnice și angajarea unei mari mase din cadrul unei comune în acest proces au mai multe cauze:

— unitățile productive (cu excepția cooperativei agricole) din Tomești au fost înființate în ultimii ani, după ce cea mai mare parte din locuitorii comunei dobîndiseră un loc de muncă specializat în industria orașului Iași;

— apropierea de Iași și legăturile facile cu orașul din punct de vedere al transportului;

— atracția Iașului din punct de vedere cultural, al posibilităților de aprovizionare etc.;

— statutul de muncitor într-o întreprindere industrială din Iași este mai atrăgător;

— statutul de unitate intercooperatistă impune, la Combinatul intercooperatist de porcine Tomești, ca lucrătorii să provină de la toate unitățile cooperatiste asociate.

Caracteristic pentru o mare parte a populației active din această localitate este și **statutul socioprofesional dublu.**

O trăsătură specifică a celor două localități agroindustriale suburbane, Tomești și Holboca, o reprezintă **veniturile mai ridicate pe familie decît în alte localități.** Cea mai mare parte a populației obține venituri atît din munca unui membru al familiei în activități industriale, cît și din cooperativa agricolă. Un loc important în bugetul familial îl ocupă veniturile din gospodăria individuală.

Datorită unui complex de cauze, indicatorii ce reflectă rezultatele activității agricole sînt sub media pe județ, în comuna Tomești și alte comune din microzonă. În scopul îmbunătățirii acestor rezultate sînt necesare măsuri de extindere și diversificare a mecanizării, de utilizare a unei cantități mai mari de îngrășăminte, de combaterea inundațiilor și efectuarea de lucrări de îmbunătățiri funciare.

În sectorul viticol și pomicol al cooperativei agricole din Tomești sînt necesare replantării de vii și livezi, extinderea suprafețelor de vii și livezi și restrîngerea suprafeței destinate culturilor de cîmp, revenirea în mai mare măsură la profilul tradițional pomi-viticol, considerat firesc pentru această localitate.

ÎN PERSPECTIVĂ, ținînd seama de criteriul dezvoltării multilaterale a fiecărei localități, ar trebui să se dezvolte în mai mare măsură serviciile și funcțiile social-culturale. Deși funcția productivă, o mare parte a cetățenilor localităților din această microzonă o desfășoară în afara localității, perioada „timpului liber" o desfășoară în incinta localității de reședință. De aceea, ținînd seama și de populația de vîrstă școlară, populația navetistă etc. se impune dezvoltarea în mai mare măsură a serviciilor și a activităților cultural-sportive în incinta localității.

Dezvoltarea armonioasă în perspectivă a localităților din această microzonă a județului, precum și valorificarea mai bună a pămîntului, impun acțiuni de îndiguiri și desecări, de protejare a solului, adoptarea unor măsuri treptate de stabilizare a unei părți importante din forța de muncă navetistă în activitățile productive ale comunei, precum și dezvoltarea mai amplă a activității agricole, conform profilului pe care-l determină caracteristicile fondului funciar.

Conf. dr. Nicolae STOICA

(Urmare din pag. 8)

O COORDONATĂ fundamentală ce trebuie avută permanent în vedere la dezvoltarea oraşelor existente şi la formarea celor noi este dimensiunea populaţiei. De aceea, la orientarea investiţiilor în profil teritorial ar trebui să se ia în considerare şi volumul de investiţii ce revine pe un locuitor în cursul fiecărui cincinal. Desigur, aceasta nu presupune o fărîmiţare a fondurilor pe toate localităţile. în raport cu populaţia fiecăreia, deoarece o asemenea orientare ar afecta grav eficienţa economică a investiţiilor. Analiza efectuată cu ajutorul investiţiei pe locuitor poate însă furniza concluzii care să permită organelor de decizie să dirijeze investiţiile pe oraşele existente şi în formare, şi în raport cu populaţia lor actuală şi de perspectivă.

Urmărind evoluţia investiţiei pe locuitor în cadrul judeţului Iaşi, se poate constata că prezentul cincinal marchează unele tendinţe noi. Este vorba de faptul că nivelul relativ al investiţiei pe locuitor este ceva mai redus la municipiul Iaşi, sporind însă considerabil la celelalte oraşe existente. Totodată, media pe judeţ a investiţiei pe locuitor este depăşită şi la două oraşe în formare — Podul Iloaiei şi Vlădeni. Pentru ca în toate centrele comunale ce devin oraşe să se poată asigura condiţii de muncă şi de viaţă superioare celor existente în comunele din microzona înconjurătoare, pentru ca fiecare din aceste centre să exercite un rol polarizator în microzona respectivă, considerăm că investiţia ce revine pe un locuitor, în toate aceste centre, ar trebui să depăşească media pe judeţ.

Formarea noilor oraşe necesită, pe lîngă alocarea unui volum însemnat de investiţii, şi o orientare justă a fondurilor pe ramuri de activitate. Cele cinci centre urbane în curs de creare vor deveni, în mod efectiv, centre polarizatoare microzonale îndeosebi pe baza creşterii potenţialului lor industrial. De aceea, dirijarea investiţiilor cu prioritate spre industrie constituie o necesitate obiectvă pentru transformarea unui centru comunal în centru urban microzonal. Avînd în vedere necesitatea menţionată, în actualul cincinal, în fiecare oraş în curs de formare, se realizează importante obiective industriale : la Podul Iloaiei — o secţie pentru colectarea şi presarea deşeurilor metalice, o secţie pentru prelucrarea deşeurilor metalice, o întreprindere de reparat autobuze şi camioane grele, un centru de vinificaţie ; la Vlădeni — o secţie a Întreprinderii mecanice din Iaşi pentru agricultură şi industria alimentară, o filatură de vigonie ; la Belceşti — o secţie de prelucrare a maselor plastice ; la Ţibăneşti — o secţie de ţesături crude din bumbac ; la Răducăneni — dezvoltarea unităţii de prelucrare a legumelor şi fructelor.

Orientarea cu precădere spre industrie a investiţiilor destinate viitoarelor centre urbane nu presupune deloc neglijarea agriculturii şi a celorlalte ramuri. Prin dirijarea investiţiilor trebuie să se asigure fiecărui nou oraş o dezvoltare economico-socială multilaterală şi echilibrată, în raport cu resursele materiale şi cu populaţia din microzona respectivă.

Alocarea unor investiţii importante pentru formarea de noi centre urbane pe cuprinsul judeţului Iaşi a amplificat considerabil preocupările organelor locale de partid şi de stat cu privire la utilizarea acestor fonduri, urmărindu-se obţinerea unei eficienţe economice, sociale şi ecologice cît mai ridicate. Ca urmare, există certitudinea că efortul investiţional făcut pentru crearea viitoarelor oraşe se va materializa în condiţii de muncă şi de viaţă tot mai bune pentru populaţia fiecărei microzone.

întrebări — răspunsuri

● **C. LEVINSCHI (Iaşi)** solicită lămuriri cu privire la răspunderea expeditorului, în cadrul Convenţiei referitoare la contractul de transport internaţional pe şosele, pentru daunele cauzate cărăuşului auto.

În conformitate cu art. 10 din convenţia menţionată, cărăuşul este răspunzător faţă de transportator pentru daunele pricinuite persoanelor, materialului sau altor mărfuri, precum şi pentru cheltuielile cauzate de defectuozitatea ambalajului mărfii, afară de cazul cînd defectuozitatea, fiind aparentă sau cunoscută transportatorului în momentul primirii mărfii, transportatorul nu a făcut rezerve cu privire la aceasta.

● **I. ŞOIMĂNESCU (Bacău)** se interesează de condiţiile în care i se cuvin, întreprinderii de transporturi auto, tariful pentru operaţiunile de expediere.

Acest tarif este cuvenit atunci cînd transportul se efectuează fără însoţitorul expeditorului iar produsele sînt luate în primire de şofer sub semnătură în actele de livrare, în baza elementelor înscrise în aceste acte.

● **T. THEODOSIE (Vîlcea)** întreabă dacă de la data încheierii contractului de către părţi, unitatea beneficiară datorează penalităţi aferente produselor care i-au fost livrate anterior datei amintite, dar al căror preţ a fost achitat cu întîrziere.

Răspunsul este negativ.

Contractul economic trebuie să constituie un instrument eficient pentru realizarea sarcinilor de plan. Ca atare, prin încheierea lui ulterior efectuării livrărilor, acest rol nu poate fi îndeplinit, motiv pentru care sînt aplicabile sancţiunile stabilite de practica arbitrală pentru nerespectarea formei scrise a contractului prevăzut de lege.

● **G. RĂDUCĂNOIU (Gorj)** se interesează de condiţiile în care organele arbitrale rezolvă cererea reconvenţională odată cu acţiunea principală.

Aceste condiţii sînt prevăzute de art. 120 din Codul de procedură civilă. Cererea reconvenţională trebuie să se afle în legătură cu acţiunea principală şi rezolvarea ei să nu ducă la tergiversarea soluţionării acţiunii principale.

● **A. MARTIN (Bucureşti)** solicită lămuriri cu privire la răspunderea cărăuşului pentru lipsurile constatate la produse obligatorii la cîntărire, conform art. 28 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în condiţiile în care cărăuşul nu a efectuat cîntărirea.

Potrivit art. 39 din regulamentul amintit, atunci cînd cîntărirea este obligatorie pentru cărăuş, acesta răspunde de cantitatea înscrisă în documentul de transport, indiferent de faptul dacă a efectuat sau nu cîntărirea.

Pentru angajarea răspunderii cărăuşului este necesar ca lipsurile cantitative să se constate prin acte opozabile acestuia.

● **E. PATRICHE (Ploieşti)** solicită lămuriri cu privire la situaţiile în care expeditorul este obligat să suporte, pe lîngă tariful aferent transporturilor auto efectuate, cheltuielile legate de cazarea şoferilor.

Potrivit art. 39 din Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, această obligaţie revine expeditorului atunci cînd locul de muncă unde se execută transporturile este în afara localităţii de reşedinţă a unităţii de transport iar cazarea şoferilor nu este asigurată în mod gratuit.

H. M.

1979 JAN 5

● **MIHAIL MOLDOVAN, Bistrița** — Am transmis opinia dv. Ministerului Finanțelor.

● **ANDREI PANCZEL, Tg. Mureș** — Ministerul Muncii, Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială ne comunică : „au fost reținute cele sesizate de cititorul „R.E." și le vom analiza în cadrul activității de raționalizare a sistemului de evidență".

● **MARIA ONOSE, Focșani** — Avizul la care vă referiți a fost emis în scopul evitării unor situații necorespunzătoare întîlnite în cadrul unor unități economice.

● **ELISABETA FODOR, Tg. Mureș** — Problema ridicată este de competența unității care, cunoscînd situația reală, este în măsură să aplice corect dispozițiile legale în vigoare : Aplicarea prevederilor pct. 21 din Normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare și delegare nr. 11 850/1963, — emise în aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 822/1959 — republicată în Colecția de Hotărîri și Dispoziții ale Consiliului de Miniștri nr. 33 din 12 octombrie 1963, nu este condiționată de existența cumulativă a celor două condiții în folosirea mijlocului de transport — executarea deplasării să se facă într-un timp mai scurt, iar costul transportului să fie mai mic. În consecință, singurul fapt că mijlocul de transport folosit a dus la diminuarea duratei deplasării poate fi considerat că satisface cerința instrucțiunilor și că se poate deconta suma de 40 lei pentru transportul cu autobuzul pe distanța Tîrgu Mureș — Cluj-Napoca.

● **EMIL GHERMAN, Aiud** — Sporul pentru condiții deosebite de muncă se poate acorda, în baza reglementărilor elaborate de ministere sau organe centrale numai în situația în care s-a aprobat prin planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul respectiv. Prevederile Decretului nr. 170/1974 pentru majorarea retribuției personalului din unele ramuri s-a aplicat de la data de 1 august 1974, în mod eșalonat, pe ramuri, acțiune care s-a terminat la sfîrșitul anului 1975.

● **PETRU PERJU, Botoșani** — Potrivit prevederilor art. 44 alin. (5) din Legea nr. 57/1974, adaosul la retribuția tarifară pentru depășirea sarcinilor de plan la indicatorii la care se recuperează nerealizările din perioadele anterioare, se acordă numai pentru depășirea rămasă după compensarea nerealizărilor. Modul de calcul prevăzut de Legea 57/1974 la alineatul arătat mai sus se aplică asupra retribuției tarifare cuvenite pentru timpul efectiv lucrat și, după caz, la indemnizația de conducere, la întregul personal existent în cooperativă în perioada de urmărire a planului (lună sau trimestru), pe total cooperativă. Nu se pot aplica alte modalități de calcul — neprevăzute de lege — numai pentru o parte din personalul aceleiași unități.

● **ȘTEFAN STĂNESCU, București** — Mutarea personalului în cadrul aceleiași unități de la un șantier la altul nu constituie un transfer în înțelesul art. 75 din Legea 57/1974.. În consecință dv. fiind transferat de la șantierul Călărași la Șantierul Metrou, în cadrul T.C.I.B., nu puteți beneficia de drepturile de transfer.

● **ALEXANDRU ROMAN, Suatu, Cluj** — S-au făcut demersuri pentru stabilirea bazei de calcul a impozitului datorat de cooperativele agricole de producție pentru fondul de retribuire plătit cooperatorilor, potrivit prevederilor Legii nr. 2/1977. Cooperativele agricole de producție (art. 2 și 11 din Legea nr. 2/1977). plătesc impozit pentru întreaga suprafață deținută în folosință obștească, mai puțin suprafețele construite, deci, inclusiv terenurile neproductive, avînd în vedere obligativitatea unităților respective de a le pune în valoare. Cooperativele agricole nu plătesc impozit pentru suprafețele deținute de cooperatori ca loturi în folosință, impozitul datorat pentru aceste suprafețe fiind plătit de către cooperatori potrivit prevederilor de la capitolul II din Legea nr. 2/1977.

● **FLOREA BELDEA, Băilești** — În art. 75 din Legea nr. 57/1974 se face o distincție, la alin. 2, în ce privește condițiile de acordare a drepturilor prevăzute la alin. 1 al aceluiași articol. În timp ce îndemnizația de transferare se poate plăti numai în cazul mutării efective a celui în cauză, care se poate constata și prin viza de flotant pe buletinul de identitate, celelalte drepturi (prevăzute la lit. a și d) se acordă numai în cazul schimbării domiciliului celui transferat și, după caz, al membrilor săi de familie.

● **FLORIAN CHEBELEU, Oradea** — Fiind adsolvent al învățămîntului mediu de cultură generală, ați absolvit cursul de specializare cu profil economic organizat potrivit Regulamentului elaborat de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii (conform adeverinței Liceului economic Oradea nr. 247/1978). Avînd o vechime de peste 8 ani în funcții economice medii, puteți fi promovat, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, la nivelul de „principal".

● **RODICA OBREJA, București** — Din datele transmise de dv. rezultă că n-aveți dreptul la sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, deoarece între 1 septembrie 1971 și 1 februarie 1972 ați întrerupt munca. Faptul că în perioada cît ați funcționat în învățămînt n-ați beneficiat de spor de vechime nu este relevant întrucît cadrelor didactice care trec în unitățile de stat li se recunoaște timpul lucrat la acordarea, în aceste unități, a sporului de vechime corespunzător.

● **NICOLAE PALEU, București** — În art. 17 din Legea 27/1967 privind concediul de odihnă se prevede modul de calcul al îndemnizației în sensul că retribuția medie zilnică se obține prin împărțirea sumei realizate la numărul lunilor luate în calcul (din ultimele 12 luni) și apoi la 25,5. În unitățile unde se aplică reducerea timpului de lucru (o zi la patru săptămîni), suma medie realizată în cursul unei luni se împarte la 24,4 aflîndu-se retribuția medie zilnică, care se înmulțește cu numărul zilelor lucrătoare de concediu.

Pentru personalul care a lucrat în unități unde reducerea timpului de muncă s-a aplicat la o dată mai apropiată (unde nu s-au realizat deci 12 luni cu reducerea unei zile pe lună) calculul se face separat pentru lunile anterioare reducerii, împărțirea făcîndu-se la 25,5 zile, iar pentru restul lunilor (pînă la 12) împărțirea se face la 24,4.

● **AUREL PĂUN, Titu, Dîmbovița** — La promovarea dv. în funcția de contabil revizor se aplică art. 33 alin. (3) din Legea nr. 57/1974 (personalul promovat în funcții superioare se încadrează la nivelul de bază al retribuției funcției). În cazul în care retribuția tarifară, la nivelul de bază, este mai mică sau egală cu cea avută, acest personal va fi încadrat la o gradație care să-i asigure o creștere a retribuției tarifare cu o clasă. De asemenea, se aplică art. 194 din aceeași lege, care precizează că în cazul în care la clasa de retribuire tarifară nu corespunde nici o gradație la noul loc de muncă, întrucît se situează între două gradații consecutive, încadrarea se face la clasa de retribuire imediat următoare.

● **CONSTANTIN BUCUR, Boldești, Prahova** — Studiile în învățămîntul superior economic, pînă la absolvirea lor, nu pot fi echivalate cursurilor de specializare cu profil economic prevăzute în anexa 2 la Legea nr. 12/1971 (poziția 68).

Pentru sporirea eficienței economice în cooperativele agricole

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE TRANSPORT

ODATĂ CU CREȘTEREA gradului de complexitate a activității cooperativelor agricole de producție, cu consolidarea lor economică și organizatorică, devine tot mai necesară sporirea eficienței economice, astfel ca în fiecare unitate să asigure un ritm intens de dezvoltare și venituri mai mari cooperatorilor.

Problema este complexă, cu multiple implicații, asupra ei acționînd o serie de factori, dintre care doi sînt esențiali : creșterea randamentelor și reducerea cheltuielilor de producție. În cadrul acestuia din urmă, considerăm că o atenție mai mare decît pînă în prezent trebuie acordată diminuării **cheltuielilor de transport.** Aceasta, ca urmare a faptului că, odată cu creșterea volumului producției, al îngrășămintelor și altor materiale utilizate în procesul de producție, s-a intensificat activitatea de transport și, implicit, s-au mărit volumul și ponderea cheltuielilor legate de această activitate.

Principalele cheltuieli de transport, care influențează semnificativ eficiența economică din cooperative, se referă la : transportul în cîmp al materiilor și materialelor (îngrășăminte chimice și naturale, sămînță etc.) ; transportul recoltei și al produselor secundare, din cîmp la centrele de producție, de desfacere sau la sediul C.A.P. ; transportul cooperatorilor în cîmp și înapoi.

● UN PRIM ASPECT important al reducerii cheltuielilor de transport îl constituie **optimizarea distanțelor pe care se efectuează transportul.** Literatura de specialitate recomandă mai multe metode de stabilire a unor distanțe de transport minime. Dintre acestea, cea mai apropiată de realitățile din cooperative ni se pare metoda care pornește de la planul de folosință a terenului și de la rețeaua existentă de drumuri principale. După ce se identifică toate parcelele elementare ce pot fi deservite de aceste drumuri, se caută centrul de greutate al fiecărei parcele, distanța medie fiind formată din suma a două distanțe : cea de la centrul fiecărei parcele principale pînă la drumurile perpendiculare, și cea de la drumurile principale pînă la magazii, centre populate, centre de desfacere. Această distanță reală, determinată după metoda menționată este întotdeauna mai mare decît cea matematică, deoarece ea ține seama de un coeficient de curbură a drumurilor, estimat ca fiind egal cu 1,3—1,5. Ca urmare, **distanța reală** se poate calcula după următoarea formulă simplă : $Dr = K'K''\sqrt{S}$ în care : K' este un coeficient care ține seama de configurația terenului, K" este un coeficient de curbură a drumurilor, iar S reprezintă suprafața cooperativei. Dar suprafața este dată în hectare, iar pentru a afla distanța formula de mai sus devine :

$$Dr = \frac{1}{10} K'K'' \, S \, (km)$$

● PENTRU CALCULAREA volumului cheltuielilor cu transportul efectuat între sedii, centre de producție și suprafețe de teren se utilizează metode diferite, în funcție de felul transportului.

Astfel, pentru **transportul diferitelor materii și materiale** cheltuielile, respectiv costul unei tone-km se determină cu ajutorul formulei :

$$C = \frac{Cc}{\alpha\beta qv} + \frac{CV}{\alpha\beta q} + \frac{tCc}{\beta qD} \text{ lei/t-km}$$

în care : C reprezintă costul transportului pe o t-km ; Cc — cheltuieli constante pe o oră de funcționare a autocamionului sau tractorului cu remorcă ; CV — cheltuielile variabile pe o oră de funcționare ; q — capacitatea mașinii, în tone ; V — viteza de deplasare a mașinii ; D — distanța de transport, în km ; t — timpul necesar autocamionului pentru o cursă ; α — coeficientul de folosire a parcursului autocamionului ; β — coeficientul de folosire a capacității mașinii.

Pentru **transportul cooperatorilor în cîmp și înapoi,** formula de calcul nu diferă în esență de cea anterioară, numai că în acest caz capacitatea mașinii (q) se exprimă prin numărul de oameni, după care se transformă în tone. Ca să obținem rezultate veridice, este nevoie să ținem seama că distanța de transport se modifică o dată cu schimbarea mărimii parcelelor de teren repartizate fermelor de producție, motiv pentru care trebuie să luăm în calcul distanța reală. Cheltuielile cu transportul cooperatorilor în cîmp, ce revin la hectar, se pot calcula ușor cu ajutorul formulei :

$$Ctc = \frac{N' \, Pc}{S}$$

unde N' — numărul total al celor transportați ; Pc — costul unui om-km ; S — suprafața de teren a fermei. Dar pentru obținerea unor date cît mai apropiate de realitate, trebuie să determinăm mai întîi numărul total al muncitorilor transportați la cîmp (N') : N' = n.ñ PNDr (oameni-km) unde n reprezintă numărul curselor unui om, în 24 de ore, la cîmp și înapoi ; n' — numărul mediu anual al cooperatorilor care lucrează zilnic la cîmp ; P — ponderea cooperatorilor care activează în producția vegetală ; N — numărul cooperatorilor apți de muncă ce lucrează în cooperativă ; Dr — distanța reală, în km.

ÎN STUDIUL efectuat în cîteva cooperative agricole din vestul județului Timiș (Iecea Mare, Sînnicolau-Mare) s-a încercat să se determine cheltuielile de transport în mod cît mai real, în funcție de unii factori concreți (distanța din sat sau de la magazii pînă la parcelele de lucru, starea drumurilor, mijloacelor de transport, numărul cooperatorilor care lucrează în cîmp). S-au întîmpinat și unele dificultăți, legate mai cu seamă de lipsa calculării riguroase a costurilor, de lipsa datelor privind distanțele, cheltuielile constante și variabile pe o oră de funcționare a autocamioanelor și remorcilor. Deși cu un anumit grad de aproximație, considerăm totuși că sînt foarte prețioase datele obținute pe exemplul C.A.P. Iecea Mare, care pot fi luate în considerație pentru toate unitățile cu condiții asemănătoare. Astfel, pe exemplul fermei vegetale nr. 1 din această cooperativă s-au obținut următoarele rezultate, aplicînd formulele propuse :

$$Dr = 0{,}9 \times 1{,}4 \times \sqrt{1\,225} = \frac{1}{10} \times 0{,}9 \times 1{,}4 \times 35 = 4{,}4 \text{ km}$$

Costul transportului de materiale și produse s-a calculat astfel :

$$C = \frac{14}{0{,}8.0{,}8.50} + \frac{26}{0{,}8.0{,}8.4} + \frac{0{,}39 \times 14}{0{,}8.4.4{,}4} = 1{,}21 \text{ lei pe /t/km}$$

Pentru transportul cooperatorilor se ține seama că o mașină transportă la un drum circa 20 de oameni, deci capacitatea mașinii devine egală cu 2 tone :

$$C = \frac{14}{0{,}8.0{,}8.2.50} + \frac{26}{0{,}8.0{,}8.4} + \frac{0.9.14}{0{,}8.2.4{,}4} = 2{,}42 \text{ lei/t/om-km}$$

Cheltuielile cu transportul cooperatorilor în cîmp, ce revin pe un hectar, s-au calculat astfel :

$$Ctc = \frac{335.224 \times 0{,}12}{1.225} = 32{,}86 \text{ lei/ha}$$

În condițiile în care numărul total de cooperatori transportați la cîmp într-un an s-a calculat în felul următor :

N' = 2.182 x 0,15 x 1432 x 4,4 = 335 224

Mărimea cheltuielilor efectuate cu transportul oamenilor și materialelor apare ca fiind rațională în C.A.P. Iecea Mare, dacă comparăm mai cu seamă situația actuală de organizare a muncii pe ferme, cu situația existentă pînă în 1970, cînd existau 5 brigăzi de cîmp — ceea ce determina cheltuieli de transport mai mari. Iată deci că noua formă de organizare a muncii pe ferme de producție cu gestiune economică parțială a adus, printre alte avantaje, și reducerea cheltuielilor de transport pe unitatea de produs. Calculată conform metodologiei de mai sus, economia la cheltuielile cu transportul cooperatorilor la nivelul unui an, ca urmare a îmbunătățirii organizării producției și a muncii, este de 13 456 lei, iar economia la cheltuielile cu transportul materialelor și produselor este de 94 612 lei pentru o fermă de 1 200 hectare.

Le fermele ce depășesc 1 200 ha s-a constatat, din calculele efectuate, că încep să crească cheltuielile de transport, ca urmare a măririi distanței medii pînă la o parcelă și a coeficientului de curbă a drumurilor (fiind mai multe drumuri). În felul acesta, **stabilirea unor suprafețe optime** pentru fermele de producție apare ca o cale dintre cele mai importante în reducerea cheltuielilor de transport. De asemenea, este necesar să se acorde o mai mare atenție raționalizării mijloacelor de transport de care dispun unitățile cooperatiste, în sensul de a se repartiza autocamioanele, remorcile, atelajele în funcție de nevoile reale ale subdiviziunilor de producție și de a se înlătura situația de nefolosire integrală a capacităților de transport.

Măsurile propuse, printre care un rol de seamă îl are însăși îmbunătățirea metodologiei de calcul și evidență a cheltuielilor de transport, pot contribui la reducerea generală a cheltuielilor de producție în cooperativele agricole și, deci, la ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței economice.

dr. D. TUDORACHE
dr. Gh. FRĂȚILĂ

UTILIZAREA SUPERIOARĂ A POTENȚIALULUI DIN INDUSTRIE — FACTOR DE ACCELERARE A CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII

ÎN CONDIȚIILE accentuării laturilor calitative în dezvoltarea economiei, ale trecerii la o nouă calitate, sporirea productivității muncii se înscrie ca o exigență majoră. Este semnificativ că în acest cincinal, respectiv în anul 1978, circa 80% și, respectiv, 85% din sporul de producție industrială se obține pe seama creșterii productivității muncii, nivele care trebuie, desigur, considerate minime. Sînt numeroase căile de sporire a productivității muncii. Pe un plan general ele vizează utilizarea superioară a întregului potențial tehnic și de forță de muncă. Să urmărim, pe exemplul industriei, ce factori concură la atingerea acestui obiectiv.

Rezerve însemnate în ce privește utilizarea mașinilor și instalațiilor

SPORIREA productivității muncii este determinată de o serie de factori, cum sînt creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, dezvoltarea bazei energetice, ridicarea calificării forței de muncă. Ce relații există între evoluția acestor factori și randamentul muncii?

Mai întîi, cîteva aprecieri asupra **creșterii productivității muncii în corelație cu sporirea dotării cu fonduri fixe.** Așa cum se știe, în mod deosebit, după 1965, economia națională a beneficiat de importante programe de investiții, destinate prioritar industriei, ramurilor care promovează progresul tehnico-științific în întreaga economie, materializate în cea mai mare parte în fonduri fixe moderne. În paralel a crescut considerabil numărul personalului muncitor. În tabelul nr. 1 redăm evoluția acestor indicatori pentru industrie.

Tabelul nr. 1

Relația între creșterea fondurilor fixe, a personalului muncitor și a productivității muncii (în industrie)
(1950=100)

Indicatorul	1960	1965	1970	1976	1977
Dinamica fondurilor fixe	225	357	664	1 400	1 500
Dinamica personalului muncitor	154	206	254	358	372
Dinamica productivității muncii	237	343	488	722	785

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1978, p. 96, 107 și 194.

Rezultă că ritmul de creștere al productivității muncii a fost în permanență devansat de cel al sporirii fondurilor fixe. Neîndoielnic că în acest sens a acționat creșterea tot mai accentuată a numărului personalului muncitor în industrie, mai ales în ultimii 10—12 ani. Dar o cauză principală care a determinat o asemenea evoluție o constituie **utilizarea încă nesatisfăcătoare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor.** În întreprinderi constructoare de mașini, de exemplu, indicele de utilizare a unor mașini ca strunguri paralele, mașini speciale de strunjit automate, mașini de găurit și frezat universale se află încă sub posibilități și aceasta datorită unei programări necorespunzătoare a pieselor pe mașini, nerespectării programului de reparații, folosirii unor regimuri de lucru de slabă productivitate etc., rezerve însemnate evidențiindu-se și în utilizarea instalațiilor tehnologice complexe etc.

În anul 1977 față de 1950 valoarea fondurilor fixe a fost de 15 ori mai mare în industrie, iar numărul personalului muncitor de 3,7 ori. În raport cu aceste creșteri se evidențiază cerința intensificării permanente a eforturilor pentru utilizarea mai bună a fondurilor fixe, pentru creșterea mai rapidă pe această cale a productivității muncii, pentru realizarea, pînă în anul 1980, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a unei valori în industrie de cel puțin 1 200 lei producție la 1 000 lei fonduri fixe, iar pînă în anul 1985 — conform orientărilor elaborate, de 1 400—1 500 lei.

Înzestrarea electroenergetică a muncii — mai bine fructificată

UN ROL DEOSEBIT în sporirea randamentului cu care este utilizată munca vie îl are **asigurarea necesarului de energie și îndeosebi de energie electrică pentru procesele de producție.** Este cunoscut că baza energetică a economiei s-a dezvoltat în paralel cu creșterea acesteia. În anul 1977 producția de energie electrică și termică era de 42 ori mai mare ca în anul 1950, iar cea de combustibili de 7,7 ori. Semnificativ din punctul de vedere al sporirii potențialului productiv al muncii este indicatorul privind consumul de energie electrică pe lucrător. Datele din tabelul nr. 2 evidențiază atît sporirea producției de

Tabelul nr. 2

Repere ale înzestrării muncii cu energie electrică

Indicatorul	1960	1965	1970	1976	1977
Producția de energie electrică pe locuitor (kWh)	416	905	1 732	2 717	2 764
Consumul de energie electrică pe muncitor din industrie (kWh)	4 969	8 210	12 621	15 266	15 566
Consumul de energie electrică pe un lucrător din industrie (kWh)	4 227	7 061	11 091	13 927	14 261

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1978, pag. 180.

energie electrică pe locuitor, ca indicator al industrializării, cît și consumul de energie electrică pe un lucrător în industrie — ca indicator al înzestrării muncii cu energie electrică.

Așa cum rezultă din aceste date, cu tot efortul întreprins pentru potențarea muncii cu energie, rezultatele — măsurate prin dinamica generală a productivității muncii — se află în urma acestor eforturi. Dacă în perioada 1961—1977 nivelul de înzestrare cu energie electrică pe lucrător în industrie a crescut de circa 3,4 ori, nivelul productivității muncii a crescut de circa 3,3 ori, fiind deci mai mic cu 0,1. Pe ansamblu diferența pare mică, dar ea indică serioase posibilități de creștere a productivității în industria constructoare de mașini, chimică, metalurgică etc.

În cadrul perioadei de timp analizate, o îmbunătățire a situației semnalate se constată în ultimul deceniu, în condițiile accentuării laturilor calitative în dezvoltare, ale măsurilor și acțiunilor inițiate de conducerea partidului pentru sporirea eficienței, pentru creșterea productivității muncii și valorificarea

superioară și economică a resurselor și energiei. În acești ani urmă ani curba dinamicii productivității muncii în industrie devansează pe cea a consumului de energie cît și pe cea a înzestrării cu fonduri fixe. Referindu-ne, de exemplu, la cincinalul 1971—1975, se constată că în 1974, în industrie, considerînd anul 1965 = 100, la o dinamică a productivității muncii de 181, dinamica consumului de energie pe lucrător este de 177, iar cea a înzestrării cu fonduri fixe a industriei de 180 ; în 1975 dinamicile amintite se ridică la nivelul de 194 pentru productivitatea muncii și 187 pentru consumul de energie electrică pe lucrător. Sînt corelații care se accentuează, în sensul lor pozitiv în acest cincinal și în viitor.

Neîndoielnic că, față de creșterea indicilor energetici ai producției, ținînd seama de tendințele mondiale, de resursele și posibilitățile proprii, se impune economisirea în continuare a energiei, urmărindu-se cu perseverență eliminarea pierderilor, a risipei, dotarea economiei cu tehnologii și utilaje cu consumuri reduse de energie. Economia noastră dispune în acest sens de un plan de perspectivă, elaborat într-o concepție unitară, astfel încît în următorii 10—15 ani să obținem în acest sector de activitate indicatori comparabili cu cei din țările avansate. Potrivit acestui program, pentru perioada 1976—1990, la o creștere de 2,3—2,4 ori a producției de energie electrică, va corespunde o sporire a venitului național de 2,5—3 ori, cifre elocvente privind creșterea eficienței folosirii energiei.

Dinamica înzestrării electroenergetice a muncii reflectă preocuparea partidului și statului nostru de a asigura creșterea productivității muncii pe baza tehnicii celei mai înaintate. Cercetînd utilarea tehnică a muncii nu se poate face însă abstracție de tendințele manifestate în evoluția factorului fonduri fixe. În consecință, considerăm justificat calculul **gradului de înzestrare electroenergetică a fondurilor fixe,** indicator care poate fi denumit **electrointensivitatea fondurilor fixe** și care se determină prin raportarea consumului de energie electrică la volumul fondurilor fixe în funcțiune (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Evoluția electrointensivității fondurilor fixe în industrie

Indicatorul	1970	1975	1976	1977
Consumul de energie electrică în industrie (mil. kWh)	19 596	32 702	35 656	38 050
Înzestrarea electroenergetică a muncii (kWh/muncitor)	12 621	14 509	15 266	15 566
Gradul de înzestrare electroenergetică a fondurilor fixe (kWh/1 000 lei fonduri fixe, 1970 = 100)	100,0	89,9	87,8	84,5

Sursa : Calculat după Anuarul statistic al R.S.R., 1978, p. 106 și 179.

Sînt evidente tendințele divergente manifestate în dinamica înzestrării electroenergetice a celor doi factori de producție — forța de muncă și fondurile fixe — sub influența celui de-al treilea factor — progresul tehnic. Scăderea consumului de energie electrică pe fonduri fixe exprimă preocuparea de îmbunătățire continuă a performanțelor mașinilor și utilajelor, în condițiile reducerii continue a consumului lor energetic — preocupare în deplin consens cu exigențele sporirii productivității. Prin prisma exigențelor dezvoltării noastre în acest cincinal și în perspectivă ca se impune considerabil accentuată.

Gradul de echipare și creșterea productivității

UN ROL ÎNSEMNAT în creșterea productivității muncii îl are dotarea largă a unităților, a locurilor de muncă cu aparate de măsură și control, cu scule moderne. Este un fapt constatat că în condițiile aplicării în producție a controlului automatic și electronic se asigură o sporire a vitezei de prelucrare de circa 20—30%, eliminarea aproape totală a rebuturilor, reducerea consumului de energie, în ansamblu deci creșterea calității producției, sporirea productivității muncii. Pentru o bielă de motor cu combustie internă, de exemplu, timpul de măsurare cu mijloacele clasice este de 10—15 minute, în vreme ce prin utilizarea unui sistem complex acesta se reduce la 5—6 secunde, diferența de secunde putînd fi utilizată productiv.

În anul 1978 producția prevăzută și preliminată din programul de mijloace de măsură pe principii moderne (control pneumatic, control electronic și control activ) este de 30—32 de ori mai mare față de 1970, iar în anul 1980 va fi cu 60% mai mare decît producția planificată pe anul 1979. Planul pe anii 1981—1985 prevede atingerea în acest sens a unui nivel de circa 120 milioane lei. În concordanță cu creșterea ponderii mașinilor-unelte în industria constructoare de mașini se dezvoltă și se diversifică producția de scule așchietoare. Producția totală de scule va reprezenta la nivelul anului 1980 circa 30% din volumul producției de mașini-unelte și 1,18% din producția totală a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Cum aceste scule sînt destinate parcului de mașini-unelte cu care este dotată economia, se impune, desigur, acordarea unei atenții sporite la dotarea unităților în acest sens, urmărindu-se, pe baza utilizării unor scule specializate și specifice de mare productivitate, reducerea consumului de scule și utilizarea superioară a acestora. Creșterea productivității muncii se asigură și prin folosirea mai eficientă a automatizării, pe bază de program și comandă numerică a celor mai variate operații ; în acest sens mașinile-unelte sînt dotate cu centre de prelucrare și agregate și linii de transfer. Tocmai în această direcție s-au introdus în dotarea unităților centre de prelucrare, capete multioperaționale ale unor utilaje, linii de transfer care permit creșterea productivității la orice fel de fabricație.

Între factorii esențiali de creștere a productivității muncii un loc de prim ordin îl ocupă **sporirea calificării personalului** cu atît mai mult cu cît se înscrie ca o rezervă inepuizabilă, creșterea cantitativă a forței de muncă fiind un proces, mai devreme sau mai tîrziu, limitat. În acest cadru, în structura forței de muncă, concomitent cu sporirea numerică a acesteia, se constată **mutații importante de ordin calitativ.** De pildă, creșterea ponderii personalului cu o pregătire complexă. Numai în acest cincinal vor fi pregătiți 1,55—1,70 milioane muncitori calificați și circa 250—300 mii tehnicieni, maiștri și alte cadre de specialitate. Ca urmare, în 1980, din totalul personalului muncitor productiv, 35,5% vor fi absolvenți ai școlilor profesionale, față de 15,8% în anul 1968, iar 16,1% vor fi absolvenți de liceu. În strînsă legătură cu modernizarea economiei, cu promovarea largă a progresului tehnic în producție, cu cerințele de sporire a porductivității se urmărește adaptarea modului de pregătire a forței de muncă, asigurîndu-se pregătirea specialiștilor pe un profil larg, extinderea policalificării, posibilitatea mobilității profesionale potrivit exigențelor dezvoltării moderne și dinamice a economiei. Iată de ce în anul 1979 unitățile industriale vor trebui să acorde mai multă atenție aplicării în practică a măsurilor privind creșterea pregătirii profesionale a cadrelor de muncitori, ingineri și tehnicieni.

DESIGUR, strategia utilizării superioare a potențialului industriei ridică numeroase probleme. Cert este că de felul cum vom utiliza mașinile și utilajele, de modul cum vom asimila în fabricație rezultatele inventivității și creativității, de modul cum va crește calificarea muncitorilor și tehnicienilor depinde întregul succes al acțiunii de sporire a producției, ridicarea productivității muncii la nivelurile prevăzute și chiar peste acestea. În aceste direcții este necesar ca în toate unitățile industriale să fie pregătite condițiile pentru înfăptuirea cu succes a planului pe 1979 încă din prima zi a anului.

dr. Barbu Gheorghe PETRESCU
director general adjunct
al Institutului central de cercetări economice

ÎN DEZBATERE:

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND FORMAREA, PLANIFICAREA, DESTINAŢIA ŞI VĂRSAREA BENEFICIILOR

Efectuarea vărsămintelor către buget direct de către fiecare întreprindere

PROIECTUL DE LEGE supus dezbaterii publice are un caracter profund realist şi mobilizator. Prevederea ca stabilirea volumului de beneficii pe ministere şi celelalte organe centrale şi locale de stat să se aprobe odată cu bugetul de stat reflectă caracterul de echitate al legii în repartizarea sarcinilor de plan pe ramuri ale economiei naţionale. În legătură cu aceasta, ar fi necesar să se **precizeze** anumiţi parametri general valabili pentru toate unităţile economice sau pe grupuri de întreprinderi, în funcţie de specificul lor, **pe baza cărora să se dimensioneze atît beneficiile cît şi reducerea în mod deosebit a celor materiale.**

Principiul călăuzitor în repartizarea beneficiilor îl reprezintă aportul adus de fiecare unitate economică în formarea şi realizarea acestora. Proiectul de lege stabileşte că repartizarea beneficiilor trebuie să se facă în mod diferenţiat, în funcţie de căile şi domeniile de obţinere a acestuia. Proporţiile avute în vedere la stabilirea destinaţiilor beneficiilor considerăm că corespund necesităţilor reale ale unităţilor economice, punîndu-se un accent deosebit pe satisfacerea unor necesităţi ale producătorilor de bunuri materiale. Totodată, se constată creşterea părţii de beneficiu aferentă satisfacerii nevoilor colective şi individuale ale personalului muncitor din unităţile economice. În acest sens, proiectul de lege prevede o majorare a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii în funcţie de producţia realizată la export, în vederea stimulării personalului muncitor care participă la obţinerea acestei producţii.

Referitor la efectuarea vărsămintelor din beneficiile unităţilor economice de stat, apreciem că prevederea ca vărsămintele din beneficiile planificate (pentru restituirea fondurilor primite pentru investiţii la fondul de dezvoltare economică a întreprinderii, la fondul pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social) să se facă prin organul ierarhic superior nu este de natură să asigure stimularea şi răspunderea în realizarea acestei sarcini de către titularii fondurilor respective. **Stabilirea unei relaţii directe între întreprindere şi buget pentru categoriile de vărsăminte de la capitolul III, art. 13 (1) ar fi de natură,** după părerea noastră, **să asigure o mai bună mobilizare a unităţilor economice în realizarea vărsămintelor planificate,** mai ales că, potrivit prevederilor legii, răspunderea pentru efectuarea la termen a vărsămintelor şi pentru respectarea riguroasă a disciplinei financiare şi de plan revine întreprinderilor.

Totodată, propunem ca pentru cazurile cînd, din motive independente de întreprindere, nivelul realizării beneficiilor nu este acoperitor destinaţiilor planificate, să se prevadă posibilităţile de finanţare a acestora ; ne referim în mod deosebit la constituirea fondurilor mijloacelor circulante şi a fondurilor de dezvoltare a întreprinderii.

Iancu T. MARIN
contabid şef la „Timpuri noi" Bucureşti

Cote diferenţiate din beneficii, în funcţie de aportul adus de fiecare colectiv de muncă

AVÎND ÎN VEDERE rolul stimulator al beneficiului în cointeresarea fiecărui om al muncii, opinăm ca **consiliul oamenilor muncii să aibă competenţa de a acorda,** din cota de beneficiu destinată oamenilor muncii, **cote diferenţiate în raport de aportul adus de diferitele colective de muncă,** ţinîndu-se seama de sarcinile de plan. Apreciem justificată o asemenea diferenţiere, de pildă, în cazul unor secţii în care oamenii muncii îşi desfăşoară activitatea în condiţii de muncă foarte grele şi de o mare importanţă în realizarea produsului finit, în cazul realizării unor sarcini deosebite pentru export, în cazul realizării unor produse, subansamble care se importă etc.

Tot legat de participarea fiecărui om al muncii la obţinerea unor beneficii cît mai mari şi ca reflectare a creşterii autocontrolului muncitoresc în activitatea de zi cu zi la locul de muncă, opinăm pentru **achitarea drepturilor stabilite ca beneficii cel mai tirziu pînă la finele primului trimestru al anului următor.**

La stabilirea beneficiului ce urmează a fi repartizat oamenilor muncii considerăm că nu trebuie să se ia în considerare „realizările din alte activităţi", care în unele sectoare de activitate depăşesc uneori pe cele din activitatea de bază. Ne referim aici la sectoarele de prestări de servicii, executări de lucrări, în care se obţin realizări destul de mari din încasarea penalizărilor contractuale de la beneficiari.

În final, am propune stabilirea de **cote diferenţiate** pentru activitatea din industrie, pentru activităţile de executări de lucrări şi pentru cele de prestări de servicii, avînd în vedere tocmai aportul diferit al acestor activităţi la obţinerea valorii nou create.

Nicolae SERGHIE
contabil şef la „Electromagnetica"

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

FUNDAMENTAREA PRODUCȚIEI NETE ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ

INTRODUCEREA valorii producției nete ca indicator de bază în activitatea de construcții-montaj, precum și perfecționarea întregului sistem de indicatori economici sînt de natură să orienteze eforturile colectivelor din unitățile respective spre realizări superioare.

Fundamentarea judicioasă a cifrelor de plan

ÎN ACEST CONTEXT, stabilirea corectă și fundamentată a cifrelor de plan permite determinarea pe baze reale a rezultatelor obținute de unitățile economice, fapt care are o importanță deosebită în mobilizarea rezervelor din economia națională. În prezent, principalele obstacole în fundamentarea prin plan a valorii producției nete sînt : lipsa documentațiilor tehnico-economice — pentru unele poziții incluse în planul de producție al unităților de construcții-montaj — la data efectuării lucrărilor de planificare și fundamentare a indicatorului la care ne referim ; structura neadecvată a devizelor pentru lucrările de construcții montaj, în sensul că atît prețurile de articole de deviz, cît și pe articole de cheltuieli directe, ca și cheltuielile indirecte nu sînt structurate în funcție de ponderea muncii vii și a muncii materializate înglobate ; planul costurilor de producție (CP 3) pentru construcții-montaj nu este structurat în muncă vie și cheltuieli materiale.

Pornind de la această situație, considerăm că fundamentarea planului de producție netă impune, cu necesitate, perfecționarea devizelor pe categorii de lucrări și obiecte care să aibă la bază prețuri unitare pe articole de deviz restructurate în funcție de ponderea muncii vii și a muncii materializate. De asemenea, **planul valorii producției** nete trebuie să fie fundamentat pe **subactivități specifice de construcții-montaj** (activitate de bază de construcții-montaj, organizare șantier), **producție secundar-industrială, prestații** (utilaje-transport), **depozite, cantină, gospodărie comunală** etc. și apoi, prin însumare, pe total activitate economică a întreprinderii sau trustului de construcții-montaj.

Pentru necesități de fundamentare a planului producției nete la nivelul subunităților cu activitate specifică (industrială, prestații etc.) este posibilă extragerea elementelor de calcul din documentația tehnico-economică. Aceasta cu atît mai mult în condițiile prelucrării mecanizate a proiectelor de execuție.

Avînd în vedere neasigurarea sută la sută a planului economic al unităților de construcții-montaj cu documentația de execuție pentru primul an de aplicare, credem că este necesar ca, în parte, **planul valorii producției nete să se fundamenteze pe bază de indici de cheltuieli la un milion lei lucrări de construcții-montaj.** În acest sens, folosirea indicilor trebuie să fie corelată cu structura previzibilă a lucrărilor de investiții pentru care documentația de execuție nu a fost asigurată.

În perspectivă, apreciem că este necesară **fundamentarea valorii producției nete prin însăși documentația tehnico-economică,** prin adaptarea corespunzătoare a devizului pe categorii de lucrări și a devizelor financiare, în sensul separării pe articole de deviz în cazul cheltuielilor directe și pe elemente ale cheltuielilor de muncă vie, la cheltuielile materiale.

Mutații în organizarea sistemului informațional financiar-contabil

GENERALIZAREA indicatorului valoarea producției nete va produce mutații și în organizarea sistemului informațional financiar-contabil din unitățile de construcții-montaj. Sîntem însă de părere că aceste mutații nu trebuie să afecteze decît în limitele strict necesare actualul sistem de colectare, prelucrare și raportare a informațiilor sau în orice caz să conducă la simplificarea și nu la amplificarea acestuia.

În acest context, considerăm, în primul rînd, că punctul de plecare în culegerea și prelucrarea informațiilor, pentru calculul valorii producției nete, trebuie să-l constituie **specificitatea activității** (de construcții-montaj, secundar-industrială, de prestații cu utilaje etc.). În al doilea rînd, intervine entitatea organizatorică (șantierul, secția, atelierul, stația de utilaje etc.), unde se desfășoară activități și sînt generate informații, documente ce atestă efectuarea unor cheltuieli de muncă vie și materializată. În al treilea rînd, intervine obiectul de construcții-montaj, prestația cu utilaje sau produsul din activitatea secundar-industrială pentru care se colectează cheltuielile (materiale și de muncă vie).

În concepția expusă mai sus este necesară : **colectarea** riguroasă a costurilor pe fiecare obiect de construcții-montaj, produs din activitatea secundar-industrială, prestație cu utilaje de construcții ; **separarea** cheltuielilor de muncă vie, de cheltuielile materiale în cadrul subunității în care se depune efortul și nu în acela în care se transmite efectul (produsul, prestația); **defalcarea** în purtători de informații ce reflectă formarea costului, a cheltuielilor de muncă vie, de cheltuielile materiale ; **introducerea** unui număr cît mai redus de conturi analitice pentru reliefarea celor două categorii de elemente de cheltuială din structura costului. Avem în vedere în mod deosebit conturile :

204, 500, 510, 511, 512, 520, 521, 530.

Pentru rezolvarea corectă a calculului producției nete, în domeniul contabilității se impune detalierea tuturor elementelor de cost, conținînd muncă vie și materializată în cadrul conturilor analitice, apoi întocmirea „recapitulației lunare a cheltuielilor de producție" și centralizarea lor la finele trimestrelor.

Deoarece în procesul executării lucrărilor apar schimbări de natură tehnologică ce produc mutații în raportul dintre cheltuielile de muncă vie și materializată, este necesară regăsirea abaterilor. Analiza amănunțită asupra cauzelor obiective care au produs abateri ale elementelor de calcul a producției nete trebuie să asigure localizarea lor în vederea luării măsurilor care se impun.

Un asemenea calcul al valorii producției nete presupune : adaptarea devizului la cerințele extragerii pe fiecare obiect a cheltuielilor de muncă vie și a cheltuielilor materiale ; formularea și lansarea pe subunități a unor planuri de producție netă care au exprimat cota parte ce revine acestora din planul departamental sau din planul economic al întreprinderii ; corelarea indicatorilor forță de muncă și dotarea cu mijloace de muncă a fiecărei subunități cu sarcinile de plan de producție sau prestații ce urmează a fi îndeplinite de către acestea ; uniformizarea sarcinilor de plan pe trimestre și realizarea ritmică a acestora, precum și elaborarea unor programe de prelucrare a datelor astfel culese și înregistrate pentru ca, paralel cu calculul costurilor pe obiect, produs, prestație, să se asigure și calculul abaterilor față de plan pe elemente ale valorii producției nete, iar în final să se asigure determinarea acestui indicator pe total activitate economică a unității de construcții-montaj.

Prima problemă care se pune se referă la faptul că unul și același obiect de investiții poate îngloba cheltuieli de construcții-montaj, cheltuieli de producție secundar — industrială sau de prestații. Ca urmare, se pune întrebarea : cum și unde separăm elementele de calcul ale cheltuielilor materiale și cheltuielilor cu munca vie ? Părerea noastră este că fiecare subunitate trebuie să-și înregistreze propriul efort de muncă vie pe fiecare obiect și activitate în parte. Valorile materiale primite din afara subunității de referință trebuie considerate cheltuieli materiale. În acest fel se pot cumula pe de o parte elementele de calcul a valorii producției nete, iar pe de altă parte a valorii producției globale.

A **doua** problemă se referă la faptul că acest sistem de evidențiere și calculare a producției nete conduce la înregistrarea unor nivele variate ale valorii producției nete de la o activitate la alta (de construcții-montaj, de prestații sau de producție secundar-industrială) și deci și de la o subunitate la alta. Mai precis, la nivelul verigilor de bază (loturi, șantiere, secții, de producție, stații de utilaje) nu ar apărea în calcul toate elementele producției nete prevăzute în metodologie (de exemplu, cota pentru tehnica nouă). Unele elemente de cheltuieli materiale se regăsesc doar la nivelul întreprinderii după centralizarea costurilor pe subunități ; acesta este însă un proces obiectiv, de formare a costului și trebuie luat ca atare.

Abordarea sistemică a indicatorului producție netă

ABORDAREA sistemică a indicatorului valoarea producției nete presupune **legarea lui strînsă** cu indicatorul producția fizică de construcții-montaj. Avem în vedere folosirea ca pîrghie a celui de-al doilea indicator **pentru a contracara deplasări necorespunzătoare în structura lucrărilor de construcții-montaj**, cu scopul de a înregistra o valoare cît mai ridicată a producției nete. De asemenea, valoarea producției nete trebuie corelată cu ceilalți indicatori economici și financiari, printre care valoarea producției globale, fondul de retribuire, productivitatea muncii etc., întrucît funcțiile lor se interferează. În același timp, credem că aprecierea realizării acestui indicator trebuie făcută în condițiile unei profunde analize a factorilor de influență, care se referă în principal la :

- analiza abaterilor față de plan la fiecare element component al valorii producției nete pe obiect de investiție și pe genurile de activități și subunități implicate, fapt care scoate în evidență și localizează cauzele acestora (dependente sau independente de unitate) și ar justifica efectele pe care le impun, aceste abateri ;

- organizarea procesului de execuție a lucrărilor de c + m (inclusiv proiectele tehnologice de executare a lucrărilor), asigurarea resurselor (materiale, forță de muncă, utilaje, mijloace de transport), structura și stadiul lucrărilor executate în perioada de referință ;

- analiza raportului de mărime dintre elementele componente ale valorii producției nete, fapt care permite identificarea deplasărilor necorespunzătoare în structura valorii producției nete (ca, de pildă, creșterea cheltuielilor de retribuție, în condițiile scăderii mărimii beneficiului) ;

- analiza indicatorului valoarea producției nete, în strînsă legătură cu evoluția gradului de pătrundere a progresului tehnic în activitatea de construcții-montaj, industrializarea lucrărilor de construcții și creșterea gradului de calificare a personalului, este un fapt care poate să reflecte mutații contradictorii între nivelul și structura valorii producției nete și a cheltuielilor materiale, dar de care trebuie să se țină seama în fundamentarea planului și în aprecierea corectă a rezultatelor îndeplinirii planului valorii producției nete. În sprijinul acestei idei precizăm că economia făcută la fondul de retribuții ca urmare a creșterii productivității muncii pe seama mecanizării lucrărilor nu în totalitate se transformă în beneficii, deoarece cea mai mare parte se transformă în cheltuieli materiale (chirii utilaje). În cazul respectiv, deși colectivul unității a depus eforturi pentru promovarea progresului tehnic, se vede pus în situația de a nu-și realiza planul de producție netă cu toate implicațiile pe care acest fapt le comportă.

dr. Lazăr CISTELECAN
Niculae DUMITRU
Trustul de construcții industriale — Cluj
Tarcisius POENARU
Trustul de construcții Cluj-Napoca

CITITORII AU CUVÎNTUL

Dobînzi

ÎN STRUCTURA cheltuielilor de circulație a bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială, o pondere ridicată o reprezintă dobînzile – în medie 26–28%. Diagnoza factorilor de influență în limitarea acestor cheltuieli impune activizarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, precum și a operațiunilor de decontare. Accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante presupune limitarea timpului de depozitare a materiilor și materialelor, dinamizarea parcursului producător-consumator. În aducerea la îndeplinire a acestui deziderat, în raport de specificul activității prestatoare, propun să se acționeze asupra : extinderii procesului de lotizare a materiilor și materialelor ce urmează a fi livrate potrivit obligațiilor asumate prin contracte ; intensificării activității de livrare pachetizat și paletizat, forme moderne cu un înalt grad de mecanizare dar, din păcate, nu îndeajuns practicate ; extinderii muncii în acord, cu consecințe directe asupra productivității, folosirii intensive a mijloacelor de transport ; identificării ca și prevenirii apariției de valori materiale fără mișcare sau cu mișcare lentă.

Ovidiu STOIAN
contabil șef la BJATM Galați

Planul de amortizare

. ÎNTREPRINDERILE FORESTIERE au obligația să întocmească anual planul de amortizare al mijloacelor fixe și să-l depună la Banca de Investiții pînă la data de 10 ianuarie (art. 14 și 16 din Regulamentul pentru aplicarea Legii nr. 62/1968). Propunem prelungirea acestui termen pînă la 30 ianuarie, aceasta fiind singura posibilitate ca întreprinderile să întocmească un plan corect. Propunerea noastră este determinată de greutățile pe care le-am întîmpinat în fiecare an, cînd, am fost nevoiți să întocmim planul în două variante. Odată cu prelungirea termenului pentru depunerea planului de amortizare să se aplice și una din următoarele soluții :

a) pentru luna ianuarie virarea amortizărilor să se facă o singură dată, adică în ziua de 30 ianuarie ;

b) or, suma de virat în ziua de 15 ianuarie să se determine ca medie a vărsămintelor din anul de bază prin raportarea amortizărilor efectiv datorate și vărsate (At) la numărul de vărsăminte care s-a efectuat (24). Regularizarea în funcție de norma unică a anului de plan să se facă la 30 ianuarie, cînd se cunosc toate datele cerute de aceste operațiuni.

Constantin DAVID
economist la I.F.E.T. Piatra Neamț

Risipă

ALĂTURÎNDU-SE angajamentului (expirat ca termen și ca suflu) luat de edilii Capitalei de a astupa gropile din pavaje, Direcția domeniului public a Consiliului popular al municipiului București a executat, în vară-toamnă, un fel de reparație-modernizare a unor artere. Lucrările s-au desfășurat în următoarele faze, intercalate cu lungi pauze : turnarea mecanizată – peste îmbrăcămintea rutieră existentă – a unui strat gros de mixtură asfaltică, pînă aproape de nivelul trotuarelor, acoperindu-se gurile de vizitare și control ale canalizărilor subterane ; dezgroparea acestora – cu tîrnăcopul sau cu ciocanul pneumatic – și suprainălțarea lor ; înlocuirea bordurilor cu altele mai înalte și – în dreptul imobilelor cu locatari mai... insistenți – nivelarea trotuarelor ; turnarea unui nou strat de pavaj ; redezvelirea unor capace care nu erau la nivel. Străzile respective prezintă și acum capcane pentru șoferi ; mare parte din gurile de scurgere a apelor pluviale au fost obturate, iar curțile au rămas mai jos decît trotuarul și chiar decît carosabilul, fiind lesne de imaginat ce se întîmplă cînd plouă. Aceste „performanțe" au fost obținute cu prețul unui substanțial consum de manoperă, dar mai ales al unei incredibile risipe de material ; s-a pus în operă cel puțin un metru cub de mixtură pentru fiecare metru liniar de stradă. În condițiile în care unele șantiere de construcții duc lipsă de bitum la lucrările de hidroizolații, cum își poate permite D.D.P. să-l irosească ?

Gheorghe STAN
București

ECOURI

Economisirea energiei

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „O cale eficientă de micșorare a pierderilor de energie", publicat în numărul 26 al revistei, precizăm că studiile la care se referă articolul au fost întocmite la cererea M.E.E. – Centrala industrială de rețele electrice, în vederea reglementării și îmbunătățirii unei metode deja aplicate de mai mulți ani în întreprinderile de rețele electrice, în scopul reducerii pierderilor de energie.

Instrucțiunile pentru aplicarea metodei amintite au fost avizate de Consiliul tehnic al Centralei industriale de rețele electrice, aprobate de conducerea acestei centrale industriale și transmise tuturor întreprinderilor de rețele electrice pentru aplicare obligatorie în proiectarea și exploatarea rețelelor de distribuție a energiei electrice. Efectele aplicării acestei metode se vor materializa prin reducerea pierderilor de energie electrică în rețelele de distribuție, contribuind la încadrarea întreprinderilor în normele stabilite prin plan.

Modul cum se aplică instrucțiunile aprobate și concluziile tehnice și economice rezultate vor fi analizate anual în cadrul consfătuirilor de lucru ce se organizează pe această temă cu conducerile întreprinderilor de rețele electrice.

I. MĂIEREANU
director în Ministerul Energiei Electrice

★

FAȚĂ de problema ridicată în articolul publicat în nr. 34 al revistei sub titlul „Posibilități de economisire a energiei" și în nota apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" sub titlul „Energie" din nr. 47 cu privire la cablurile de energie tip ACYAbY cu secțiuni mai mari de 300 mm², precizăm : cablurile cu 3 conductoare nu se pot executa la secțiuni mai mari de 240 mm² cu actualele utilaje și nici nu sînt prevăzute dotări în acest scop, necesarul comunicat de beneficiari nejustificînd o astfel de investiție. Dacă beneficiarii își vor reconsidera cererile, în sensul majorării necesarului de cabluri cu secțiuni mai mari, se va reexamina oportunitatea organizării producției de cabluri de secțiuni mari. Pentru ca beneficiarii să poată reconsidera cererile, este indicat ca MEE să stabilească măsuri în acest sens.

În ceea ce privește aparatajul de 1000 V, am comunicat Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei că nu este eficientă asimilarea aparatajului de 1000 V datorită cheltuielilor mari de asimilare și investiții. Am propus utilizarea aparatajului de 660 V, care are condiții de asigurare. În cazul în care studiul M.M.P.G. ajunge la concluzia că introducerea tensiunii de 1000 V este justificată în condițiile importării aparatajului de această tensiune (avînd în vedere necesarul relativ redus), se va putea adopta și o astfel de soluție.

S. TEODORESCU
director general în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

Consumuri

ARTICOLUL publicat în „Revista economică" nr. 26, sub titlul „Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs" a fost interesant. În cadrul ministerului nostru au fost luate măsuri în acest domeniu în toate sectoarele de activitate. Dintre acestea enumerăm : desfășurarea unor acțiuni de masă în vederea reducerii mai accentuate a consumurilor ; organizarea unei expoziții cu produse noi cu consumuri reduse de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică ; îmbunătățirea sistemului de normare prin includerea unor noi indicatori care să exprime valoarea produselor obținute pe unitatea de material consumat ; îmbunătățirea în permanență a programelor de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pentru : reducerea consumurilor ; valorificarea superioară a resurselor materiale și în special a masei lemnoase ; creșterea productivității muncii ; reducerea importurilor ; extinderea unor materiale înlocuitoare de metal și lemn, în mod deosebit.

I. VASILESCU
director în Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

Valorificarea hîrtiei

REFERINDU-SE la nota intitulată „O soluție economică" (nr. 31 al „R. E"), privind recuperarea deșeurilor din hîrtie, *vă comunicăm că s-a dispus întreprinderilor comerciale să ia măsurile necesare în vederea recuperării și predării deșeurilor de hîrtie la Întreprinderea de recuperare și industrializare a deșeurilor București.* Cu ocazia verificărilor în unitățile comerciale se va urmări de către lucrătorii Direcției generale comerciale modul în care sînt conservate și expediate ambalajele recuperate.

Gh. CULEA
director tehnic în Direcția generală comercială București

RAȚIONALIZAREA CONSUMURILOR ENERGETICE
trebuie să devină tot mai mult și
O PROBLEMĂ DE CONCEPȚIE ȘI ORGANIZARE

INDUSTRIA se aliniază treptat la un comandament economic de cea mai mare actualitate și una din principalele direcții de manifestare a trecerii la o calitate nouă : gospodărirea rațională, folosirea cu maximă eficiență a tuturor formelor de energie primară și transformată. Anul trecut, în comparație cu nivelul din 1975, industria a realizat o producție globală cu 25% mai mare, la un spor al consumului de energie electrică de numai 16% și în condițiile scăderii cu 4% a ponderii combustibililor în costul efectiv al producției marfă. 1978 adaugă noi jaloane progresului pe această linie, căreia restricții conjuncturale de moment nu fac decît să-i accentueze importanța de principiu și de perspectivă.

Am putea spune că în ce privește reducerea consumurilor de combustibili și energie electrică în industrie, ne aflăm la acel punct de interferență în care **combaterea risipei, departe încă de a-și fi epuizat terenul de intervenție, începe să cedeze prioritatea acțiunii de economisire, cu implicații infinit mai largi și capabilă să aducă rezolvări de substanță.** Înțelegerea în profunzime a problemei economisirii energiei se va putea traduce, în timp, în prefaceri revoluționare nu numai ale tehnicii și tehnologiei, ci chiar ale programelor de fabricație. Obținerea, cu aceeași cantitate de energie, a unei producții mai mari, mai utile societății devine o condiție a dezvoltării în ritmurile pe care ni le-am propus.

A nu lăsa strungul să meargă în gol, a stinge becul ce arde inutil înseamnă un act de **răspundere elementară** și de **organizare gospodărească.** A gîndi într-un mod nou produsul și procesul de obținere a lui, pornind de la consumul energetic nu numai la prelucrarea în propria fabrică, ci și în amonte — la materia primă și în aval — la utilizator înseamnă un act de **răspundere evoluată** și de **organizare științifică,** o organizare în stare să creeze angrenaje, să dirijeze interacțiuni, să alcătuiască și să facă să funcționeze **structura adecvată scopului.**

PLANUL național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1979 interpretează în obiective precise cerința trecerii, și din acest punct de vedere, la o nouă calitate. Punînd în fața consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi sarcina globală de a asigura valorificarea superioară a combustibililor și energiei, el instituie : **a)** obligația multiplicării eforturilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în direcția elaborării de noi tehnologii moderne și perfecționării tehnologiilor existente urmărind reducerea substanțială a consumurilor energetice ; **b)** răspunderea pentru realizarea acestei reduceri prin modernizarea instalațiilor consumatoare, creșterea randamentelor la instalațiile de ardere a combustibililor, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și a structurii producției, dotarea cu agregate pentru recuperarea căldurii etc.

Aceste obligații și răspunderi se regăsesc — dacă nu întotdeauna explicit, în orice caz implicit, dacă nu întotdeauna în litera, oricum în spiritul actualelor reglementări cu privire la organizarea și conducerea unităților economice. Atribuțiile instituite prin Legea nr. 5/1978 pentru în-

De la combaterea risipei — la acțiuni organizate, fundamentate tehnic, pentru optimizarea proceselor tehnologice energointensive.

treprindere și centrală, în domeniul elaborării și fundamentării sarcinilor de plan, al cercetării științifice, ingineriei tehnologice și introducerii progresului tehnic, al producției, al aprovizionării tehnico-materiale trebuie înțelese și în acest sens ; chiar dacă, de pildă, în prevederile referitoare la cercetare-tehnologie-progres tehnic (art. 10 A, 26 A) problema combustibililor și energiei este specificată numai sub aspectul elaborării normelor și normativelor de consum, ea nu poate fi ocolită și este subînțeleasă cînd e vorba de studii, documentații, proiecte, cercetări pentru modernizarea utilajelor și instalațiilor, prefecționarea proceselor de producție, introducerea de materiale și procedee tehnologice noi etc.

De altfel, atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă, stabilite de Consiliul Organizației Economico-Sociale, reflectă clar acest lucru. În întreprindere, de pildă, compartimentul planificare-dezvoltare asigură prin plan și urmărește utilizarea deplină și cu eficiență maximă a resurselor de combustibili și energie ; compartimentul proiectare tehnologică-autoutilare asigură elaborarea normelor de consum și, în stabilirea tehnologiilor de fabricație a produselor, ia măsuri pentru reducerea consumurilor tehnologice de combustibili și energie ; compartimentul programare, pregătire și urmărire a producției urmărește și răspunde de folosirea rațională, de către secțiile și atelierele de producție, a combustibililor și energiei și stabilește măsuri de îmbunătățire a folosirii acestora ; iar compartimentului mecano-energetic, investit cu sarcina de a asigura o concepție și coordonare unitară a tuturor activităților privind utilizarea și valorificarea resurselor energetice de toate felurile, îi revin principalele atribuții legate de gospodărirea combustibililor și energiei, îndeplinind în acest domeniu rolul unui adevărat centru de analiză, concepție, organizare, comandă, asistență și control. Considerînd și răspunderile ce-i incumbă în legătură cu menținerea în funcțiune, la parametrii tehnici proiectați, a utilajelor și instalațiilor din dotarea întreprinderii, rezultă necesitatea încadrării compartimentului mecano-energetic cu personal competent, experimentat, capabil să realizeze această concepție și coordonare de pe pozițiile intereselor economiei naționale.

Asigurarea unei legături suple între acest aparat și întregul colectiv de oameni ai muncii, antrenarea personalului muncitor, la toate eșaloanele, în acțiunea de economisire a energiei, înfăptuirea efectivă a atributelor autoconducerii muncitorești în acest domeniu constituie cîmpul de intervenție al comisiilor pe domenii, funcționînd sub conducerea consiliului oamenilor muncii. Comisia pentru calitatea producției și eficiența economică, comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic au îndatorirea nu numai de a participa la elaborarea programelor de măsuri, dar și de a organiza acțiuni pentru mobilizarea largă la analize, la formularea de propuneri, la înfăptuirea măsurilor adoptate. Iată de ce aceste comisii trebuie activate, îndrumate atent, sprijinite îndeaproape de către C.O.M., care să detalieze în regulamentele de organizare și funcționare atribuțiile ce le revin în conformitate cu legea și ținînd seama de necesitățile concrete ale întreprinderii.

ÎN PREZENT, cînd în întreprinderi se pregătesc programele de măsuri — inclusiv cele pentru creșterea gradului de valorificare a resurselor energetice — care vor fi supuse dezbaterii și aprobării adunărilor generale ale oamenilor muncii, întreg acest potențial trebuie mobilizat din plin. Cele mai bune cadre din compartimentele responsabile, din secțiile de producție, membri ai C.O.M., ai comisiilor pe domenii, alți specialiști din cadrul întreprinderii și din afara ei să fie reuniți în colective ad-hoc

care să treacă din nou în revistă — prin prisma economisirii combustibililor și energiei — materiile prime și materialele, produsele, tehnologiile, echipamentul, utilitățile, întreaga gospodărie economică și socială a unității. Este foarte important ca, pe lîngă acuratețea investigației vizînd eliminarea risipei, să se dea pondere **recoltei de idei.** La o întreprindere, într-o ședință de creativitate, o simplă remarcă, o propunere ținînd de bunul simț tehnic a generat reorganizarea unui flux tehnologic pe verticală, făcînd uz de forța gravitațională pentru reducerea consumului de energie la transportul interfazic. Procedîndu-se metodic, luîndu-se ca premisă **efectul** dorit pentru a determina **modalitățile** de a-l atinge, se pot găsi pretutindeni rezolvări din ce în ce mai eficace.

EXISTĂ — și nu trebuie subestimat — pericolul blocării inițiativei și imaginației, în momentul cînd am epuizat posibilitățile indentificabile prin cunoștințele pe care le avem. Trecerea acestui prag este cu putință degajînd în mod conjugat două căi, pe care deja se fac tatonări tot mai insistente.

Prima ar constitui-o crearea unor **nuclee de consultanță,** ceea ce implică și dezvoltarea actualelor nuclee de cercetare în domeniu, care să coordoneze studiile și experimentările disparate. Însumînd, de pildă, concluziile aplicării pilot a celor cîteva instalații de captare a energiei solare se poate trece de pe acum la soluționarea într-o serie de fabrici a unor procese de uscare a materiilor prime și semifabricatelor, cu consum redus de combustibil. Asemenea nuclee de consultanță — în institute de cercetări și de învățămînt superior ce s-au afirmat prin preocupări și rezultate — ar putea contribui, pe bază de contract cu institutele de proiectare și inginerie tehnologică, cu unitățile de producție, la înlocuirea proceselor energointensive, aplicînd cele mai recente cuceriri științifico-tehnice din țară și de peste hotare. Este de imaginat ca utilă chiar specializarea lor pe subdomenii, așa încît, de pildă, un anume institut să reprezinte forul tehnic cel mai autorizat în ce privește soluțiile de valorificare a energiei termice reziduale etc.

A doua cale este formarea și dotarea întreprinderilor cu — dacă putem spune așa — **specialiști în tehnica și tehnologia gospodăririi raționale a energiei :** cadre care la institutele de consultanță, la centrele departamentale de perfecționare să primească o formație continuă, prin reciclare frecventă și temeinică, astfel încît să devină **promotori de profesie ai progresului tehnic în ce privește valorificarea superioară a energiei,** dînd, în activitatea compartimentelor de muncă, exact greutatea specifică ce se cuvine rutinei, creației și acțiunii.

În raționalizarea consumurilor energetice organizarea are, deci, un cuvînt greu de spus. Și e timpul să o facă.

Adrian RUSU

Generalizarea experienței înaintate

Cursuri de perfecționare pe tema economisirii combustibilului și energiei electrice

ECONOMISIREA combustibililor și energiei electrice figurează în fiecare an, cu începere din 1974, în lista programelor pe care le organizează Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria metalurgică. O serie cuprinde în medie 20 de cursanți — ingineri din compartimentele funcționale ale întreprinderilor, din secțiile de producție, care prin atribuțiile funcției se ocupă cu problemele de consumuri.

Scopul cursurilor este de a-i înarma cu elemente de bază în domeniu, cu noutăți cu caracter aplicativ din țară și din străinătate. Într-un prim ciclu de 2 săptămîni au loc expuneri, dezbateri, discuții ce prilejuiesc clarificarea unor idei, căi, soluții, împărtășirea reciprocă a experienței ; uneori se organizează deplasări documentare în colectiv, la unele uzine. Întorși în întreprinderi, timp de cîteva luni cursanții studiază individual materialul bibliografic și elaborează lucrările de absolvire, axate pe rezolvarea unei teme concrete din unitățile unde lucrează ; după care, într-un al doilea ciclu — de o săptămînă — se reîntrunesc pentru prezentarea și dezbaterea acestor lucrări, cu care prilej audiază și expuneri de completare.

Handicapați de durata scurtă afectată pregătirea specializată într-un domeniu care, pe măsură ce i se accentuează importanța, devine mai vast și necesită o aprofundare mai serioasă, organizatorii programelor se străduiesc să asigure incursiuni cît mai eficace în direcții de bază ale problematicii economisirii energiei :

— reducerea consumurilor specifice tehnologice prin optimizarea conducerii proceselor, creșterea randamentului utilajelor, îmbunătățirea acestora și înlocuirea celor depășite sub raportul consumurilor ;

— stabilirea și îmbunătățirea normelor de consum fundamentate tehnic pe proces tehnologic și pe agregat, în funcție de diversitatea tipodimensiunilor produselor ;

— reducerea și eliminarea consumurilor nejustificate prin evitarea funcționării în gol, a supradotărilor și supradimensionărilor ;

— scăderea consumurilor de combustibil superiori și de energie electrică de la sistemul național, prin folosirea unor combustibili mai puțin valoroși, a resurselor energetice secundare, prin obținerea energiei electrice în centrale proprii funcționînd cu deșeuri ;

— utilizarea integrală a resurselor secundare combustibile (gaz de furnal, de cocs și semicocs) ;

— creșterea gradului de recuperare a resurselor termice secundare (gaze de ardere de la cuptoare, căldura lingourilor, a aglomeratului) ;

— reducerea pierderilor energetice în rețelele interne de transport și distribuție (aer comprimat, gaz de furnal etc.) ;

— îmbunătățirea izolării suprafețelor calde ;

— îmbunătățirea instalațiilor de ardere a combustibililor (arzătoare, preîncălzitoare ș.a.) ;

— raționalizarea instalațiilor electrice și optimizarea funcționării lor ;

— raționalizarea și optimizarea conducerii gospodăriei energetice (realizarea coordonată a politicii energetice într-o uzină siderurgică ; planificarea, repartizarea, urmărirea pe consumatori, pînă în secții, a cotelor ce se alocă pe baza planului de producție ; urmărirea dinamică a consumurilor pe agregate, prin dispeceri pentru partea termică și electrică și compararea nivelului planificat cu cel realizat, în scopul de a se ajunge la stabilirea unor consumuri specifice tehnic necesare).

În ce măsură se simte, în întreprinderile ramurii, aportul absolvenților acestor cursuri la rezolvarea mai bună a ansamblului problemelor energetice ? Greu de delimitat. Există însă un criteriu de cuantificare pentru contribuții parțiale : efectele realizate sau scontate ale aplicării soluțiilor din lucrările de absolvire. Recuperarea integrală a gazelor de furnal pentru economisirea combustibilului la centrala termoelectrică III de la Galați, utilizarea aburului recuperat cu parametri scăzuți la același combinat, recuperarea căldurii din gazele arse la laminorul de țevi de 16" de la Roman, încălzirea unor spații interioare și a unor dotări sociale cu apă de răcire de la cuptoarele Martin la Hunedoara, măsurile de reducere a consumurilor de energie electrică la oțelăriile din Tîrgoviște, optimizarea factorului de putere la Întreprinderea metalurgică Iași sînt numai cîteva din proiectele seriei de cursanți din 1977, a căror introducere în practică asigură, față de nivelul consumurilor din anul trecut, **economii anuale de circa 20 milioane Nmc gaz metan și 10 milioane kWh energie electrică.**

Să considerăm aceste rezultate ca un reușit examen, inaugurînd o neîntreruptă activitate pentru gospodărirea tot mai eficientă a energiei în producția metalurgică.

Experiența C.P.L.I.M. trebuie, totodată, să sugereze și centrelor de perfecționare din celelalte ramuri completarea planurilor de activitate pe 1979 cu programe — inclusiv în întreprinderi — pentru înarmarea cadrelor tehnice și a maiștrilor cu cunoștințe privind căile de economisire a energiei.

2 PROPRIETATEA SOCIALISTĂ ASUPRA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea **prof. univ. dr. N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROPRIETATEA **reprezintă relația social-economică, istorice**ște **determinată, care ia naștere în legătură cu apropierea *) de către oameni a valorilor de întrebuințare, în general, a mijloacelor de producție, în special.** Rezultă că proprietatea, exprimă :

a) **o relație între oameni** cu privire la apropierea valorilor de întrebuințare și îndeosebi a mijloacelor de producție și **nu o relație între oameni și bunuri ;**

b) relația de proprietate arată cine deține, în special, mijloacele de producție, cine beneficiază de mișcarea acestora ,de rezultatele procesului de producție ;

c) **este o relație obiectivă,** deoarece procesul de producție nu poate avea loc în afara relațiilor dintre oameni, independent de stăpînirea, însușirea și folosirea, într-o formă sau alta, a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției ;

d) **are caracter istoric ;** nu poate exista relație de proprietate în general, ci un anumit tip și o anumită formă de proprietate. Istoria omenirii a cunoscut două tipuri și mai multe forme de proprietate (vezi schema) ;

e) **este o relație esențială,** care generează și se manifestă în toate celelalte relații social-economice.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și formele ei

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ reprezintă **raporturile ce se stabilesc între membrii societății în legătură cu stăpînirea, însușirea și folosirea în comun și după principii socialiste, a valorilor de întrebuințare în general, a mijloacelor de producție în special, de către întreaga societate sau de diferite grupuri de cooperatori, în interesul satisfacerii nevoilor materiale și spirituale, rațional stabilite.** Apariția proprietății socialiste este o **necesitate** obiectivă, ca o negare a proprietății private devenită, pe o anumită treaptă de dezvoltare a forțelor de producție, a societății în general, o frînă a progresului economico-social. **Posibilitatea** nașterii ei se realizează în condițiile revoluției socialiste, după cucerirea puterii politice, de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare și cu celelalte categorii de oameni ai muncii.

Relația de proprietate asupra mijloacelor de producție

- I — socială (obștească)
  - 1. comună — în cadrul comunei primitive
  - 2. socialistă
    - a) proprietate socialistă a întregului popor (de stat)
    - b) proprietate socialistă de grup (cooperatistă)
  - 3. Comunistă
- II — privată
  - 1. a micilor producători
  - 2. sclavagistă
  - 3. feudală
  - 4. capitalistă
    - a) individuală
    - b) asociaționistă — nemonopolistă / monopolistă
    - c) capitalistă de stat
    - d) monopolistă de stat

Corespunzător celor două căi principale de apariție (naționalizare și cooperativizare), există două forme ale proprietății socialiste : **proprietatea întregului popor** (de stat) și **proprietatea de grup** (cooperatistă).

Proprietatea socialistă de stat reprezintă relația socialistă de stăpînire, însușire și folosire în comun și după principii socialiste de către întreaga societate și în interesul ei a valorilor de întrebuințare și îndeosebi a mijloacelor de producție. Ia naștere în urma actului revoluționar al naționalizării socialiste, al exproprierii claselor exploatatoare de mijloacele de producție, adică a întreprinderilor și în general a celor mai importante resurse naționale, care trec în mîinile întregului popor. Proprietatea de stat se creează prin socializarea la nivelul întregii societăți, ceea ce creează o poziție egală față de mijloacele de producție pentru toți membrii societății socialiste. Pe acest fond se creează necesitatea și posibilitatea repartiției după principii socialiste a produsului social, a schimbului de activități, a unui consum după criterii mai echitabile și raționale, a conducerii planificate a economiei naționale. Proprietatea socialistă de stat constituie esența noii orînduiri sociale, baza întregului complex economico-social, a suveranității și independenței naționale, a autonomiei în relațiile externe ; ea este unică și indivizibilă ; calitatea de proprietar și în același timp de producător se exercită în ansamblu, de către întregul popor, asupra întregii mase de bunuri — obiect al proprietății de stat. În țara noastră proprietatea socialistă de stat deține ponderea cea mai mare. Obiectul ei este încredințat unităților economice și instituțiilor care-l gestionează relativ autonom. Cuprinzînd bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat cele pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicație, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat, obiecte de artă, brevete, licențe etc.

Proprietatea socialistă cooperatistă, reprezintă relația de stăpînire, însușire și folosire în comun și după principii socialiste, de către colectivul de cooperatori, îndeosebi a mijloacelor de producție. Ia naștere prin procesul de cooperativizare socialistă a mijloacelor de producție deținute de micii producători — țărani și meșteșugari. Obiectul proprietății cooperatiste este constituit în cazul cooperativelor agricole de producție, din pămînt, unelte, mașini, animale de muncă și de producție, construcții, plantații, mijloace de transport, instalații, lotul atribuit în folosință diferiților cooperatori și altor specialiști în condițiile prevăzute de stat, precum și întreaga producție și veniturile obținute. În cadrul cooperației meșteșugărești sînt cuprinse mijloacele de producție aduse de meșteșugarii cooperativizați, cele create și acumulate de-a lungul anilor, precum și producția și veniturile obținute.

Proprietatea cooperatistă se caracterizează prin socializarea mijloacelor de producție la nivelul grupului de cooperatori ; predomină în agricultură, unde deținea în 1978, 68% din suprafața arabilă a țării și realiza 44% din producția agricolă globală. În procesul dezvoltării, raportul dintre obiectul proprietății adus la formarea cooperativelor și cel creat prin muncă în comun, s-a schimbat în favoarea acestuia din urmă.

Cele două forme ale proprietății socialiste se aseamănă în primul rînd prin aceea că sînt de același tip și, pe această bază, amîndouă dau naștere la relații de coloborare și ajutor reciproc ; exclud exploatarea omului de către om ; asigură însușirea rezultatelor procesului de producție după principiile socialiste ; generează acțiunea legilor, categoriilor, proceselor și fenomenelor specifice socialismului ; stau la baza armonizării intereselor generale și colective cu cele personale, a celor prezente cu cele de perspectivă ; au rol activ în dezvoltarea forțelor de producție.

Totodată **între cele două forme de proprietate există deosebiri** generate de gradul diferit de socializare ; de ramurile

*) Noțiune complexă care semnifică în principal, relația de însușire, stăpînire și folosire.

în care predomină, de ponderea în crearea avuției naționale, a produsului social, a venitului național ; de particularitățile concrete ale celorlalte relații cărora le dă naștere ; de modalitățile specifice de manifestare a legilor, categoriilor, proceselor și fenomenelor economice. Astfel, repartiția, schimbul de activități, organizarea muncii, planificarea etc., deși sînt de aceeași natură, au concretizări diferite în sectorul de stat și cooperatist.

Însă, în primul rînd, **între cele două forme de proprietate există o strînsă interdependență** care se realizează în toate sferele reproducției sociale, adică în producție, repartiție, schimbul de activități și consum.

În socialism se păstrează și se dezvoltă **proprietatea personală** care reprezintă relațiile ce se stabilesc între oameni în legătură cu apropierea bunurilor de consum individual. Are drept obiectiv veniturile și economiile provenite din muncă proprie, locuințele, bunurile de uz și confort familial. Îndeosebi la sate, cuprinde și unele mijloace de producție (animale și unelte de muncă și de producție, numai pentru uz și folosință individuală, familială.

În țara noastră se menține și **mica proprietate.** Ea este o formă a proprietății privat-individuale, a micilor producători, meseriași și țărani necooperativizați, asupra unor mijloace de producție. Mica proprietate, mai răspîndită în agricultura zonelor de deal și de munte, cuprinde : pămînt, vite de muncă, de producție, inventar agricol, producția creată etc. La Congresul consiliilor de conducere a unităților agricole socialiste, a întregii țărănimi, din aprilie 1977, s-a subliniat necesitatea ca micii producători necooperativizați să fie ajutați să se constituie în asociații ale pomicultorilor și crescătorilor de animale.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **este superioară** tuturor formelor de proprietate anterior existente deoarece :

a) **cunoaște cel mai înalt grad de socializare,** adică unește producătorii la scara întregii economii naționale sau la nivelul grupului de cooperatori ;

b) **oamenii au o poziție egală** față de mijloacele de producție și își însușesc după principii egale și echitabile rezultatele muncii lor.

c) **generează relații de colaborare și ajutor reciproc,** legi, categorii, procese și fenomene **superioare** celor ce decurg din dominația proprietății private ;

d) în contextul proprietății socialiste toți oamenii muncii sînt și **proprietari, producători, beneficiari ai muncii lor și în același timp conducători** ai activității social-economice ; este exclusă exploatarea omului de către om, posibilitatea de a trăi fără muncă, pe seama muncii altor oameni.

Proprietatea socialistă și personală nu se pot dezvolta decît într-o strînsă interdependență, cerință exprimată în primul rînd de necesitatea unirii forței de muncă cu mijloacele de producție în mecanismul reproducției sociale, de dubla natură a membrilor societății. Pentru a se asigura necesarul bunurilor de consum se impune în prealabil și cu precădere dezvoltarea mijloacelor de producție.

Proprietatea obștească și proprietatea personală au nu numai un caracter unitar, dar, în același timp și contradictoriu. **Contradicția nu este antagonică** deoarece oamenii sînt, în același timp, purtători atît ai intereselor individuale de dezvoltare a proprietății personale, dar și a celor sociale, ale dezvoltării proprietății obștești.

e) proprietatea socialistă, creează necesitatea și posibilitatea unui **real democratism-social-economic,** stă la baza umanismului socialist în țara noastră.

Calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători, beneficiari și conducători ai proceselor social-economice

PENTRU desfășurarea procesului de producție sînt necesare mijloace de producție și forță de muncă. În capitalism proprietarii sînt separați de producători, iar unirea forțelor de muncă cu mijloacele de producție, se face sub comanda, controlul și în favoarea proprietarilor privat-capitaliști. În socialism întregul popor, în cazul proprietății de stat, colectivul de cooperatori în sistemul cooperatist, întrunesc atît calitatea de proprietar, de producător, de beneficiar cît și pe aceea de organizator și conducător.

Calitatea membrilor societății socialiste de proprietari, producători, beneficiari și conducători, reprezintă nu numai unitatea unor funcții economice, ci și sinteza unor drepturi și răspunderi egale pentru toți. Dreptul și îndatorirea de a munci sînt cele mai importante ; ele decurg nemijlocit din esența proprietății socialiste. Ca proprietari, membrii societății sînt interesați în perfecționarea și dezvoltarea proprietății socialiste, dar aceasta nu se poate realiza decît prin exercitarea celorlalte calități, printr-o muncă de înaltă eficiență. Întregul popor devine direct interesat și răspunzător de felul cum este gospodărită avuția națională, de folosirea eficientă a fondurilor materiale, a forței de muncă.

Prin măsurile adoptate pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, partidul nostru asigură adîncirea continuă a democrației socialiste, creșterea răspunderii diferitelor colective față de felul în care conduc procesele social-economice.

Dezvoltarea proprietății socialiste în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎN PROCESUL evoluției socialiste, are loc o dezvoltare accelerată a forțelor de producție. Aceasta impune perfecționarea sistemului relațiilor de producție, îndeosebi a relației de proprietate. Dezvoltarea proprietății socialiste constituie o problemă primordială a progresului necontenit al societății.

Direcțiile principale de dezvoltare a proprietății socialiste în țara noastră în perioada actuală sînt :

a) dezvoltarea obiectului relației de proprietate prin continuarea industrializării, prin dezvoltarea intensivă și modernizarea agriculturii, prin dezvoltarea armonioasă a ramurilor economiei naționale pe întreg teritoriul țării. Investițiile din actualul cincinal însumează un volum aproape egal cu cel realizat în ultimele trei cincinale ;

b) dezvoltarea tot mai accelerată a forțelor de producție, adîncirea diviziunii sociale a muncii determină accentuarea caracterului social al muncii și al producției, contribuie **la intensificarea legăturilor între cele două forme de proprietate ; se dezvoltă procesele de concentrare, specializare și cooperare,** întreprinderile conlucrează și cooperează tot mai mult între ele, atît în cadrul aceleași forme de proprietate cît și între unitățile de stat și cooperatiste.

c) **se intensifică procesul de formare a omului** nou, capabil să valorifice plenar egalitatea economică generată de proprietatea socialistă.

Perfecționarea relației de proprietate generează îmbunătățiri în întregul sistem al relațiilor de producție : se asigură o creștere permanentă a productivității muncii, a răspunderii oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor, în gospodărirea judicioasă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată.

Se vor perfecționa în continuare relațiile de repartiție prin îmbunătățirea raporturilor dintre veniturile directe, repartizate după muncă și cele din fondul de consum social, în așa fel încît asigurîndu-se un ritm accelerat al dezvoltării economice să crească permanent nivelul de trai al întregului popor. Se vor afirma tot mai puternic principiile eticii și echității socialiste în retribuirea oamenilor muncii după cantitatea, calitatea și însemnătatea muncii depuse.

În cadrul schimbului de activități se vor dezvolta relațiile dintre unitățile economice din cadrul aceleași proprietăți, precum și dintre cele două forme. Punîndu-se la baza planului și a circulației mărfurilor contractele economice, va crește rolul schimbului de activități în mecanismul reproducției, în stimularea, în conformitate cu necesitățile, a producției sociale.

Se perfecționează relațiile politico-economice de conducere și organizare a întregii activități, prin adîncirea democrației social-economice, prin îmbunătățirea mecanismului economico-financiar.

Se produc de asemenea mutații în structura socială a țării. Crește rolul clasei muncitoare în întreaga viață socială, are loc o tot mai mare apropiere între clasele sociale, se întărește coeziunea dintre ele, **se accentuează omogenizarea socială, unitatea întregului popor.** Se apropie condițiile de muncă și de viață ale țărănimii de cele ale clasei muncitoare, **munca din agricultură devine tot mai mult o variantă a muncii industriale.** Ponderea țărănimii în ansamblul populației, va scădea la 12—15% în 1990, ceea ce va conferi economiei naționale în contexul și a altor schimbări, aspectul unei **structuri economice moderne.**

lector univ. dr. Maria CURTEANU

ÎNTREBĂRI :

1) Ce se înțelege prin relația de proprietate socialistă ?
2) Care sînt formele proprietății socialiste și care sînt asemănările, deosebirile și interdependența dintre ele ?
3) De ce relație de proprietate constituie esența tuturor celorlalte relații de producție (economice) ?
4) În ce constă superioritatea relației de proprietate socialistă față de celalalte forme de proprietate ?
5) De ce relația de proprietate socialistă este determinantă pentru democratismul economic socialist ?
6) Care sînt principalele direcții de perfecționare a relației de proprietate socialistă în perioada actuală în țara noastră ?

CREŞTEREA EFICIENŢEI ECONOMIEI REFLECTATĂ ÎN MODIFICAREA NECESARULUI DE FONDURI FIXE

ANALIZA dezvoltării industriei şi a mutaţiilor în structura sa trebuie să ia în considerare în mod deosebit folosirea potenţialului tehnic-productiv, consumul de fonduri fixe şi investiţii. Modificările intervenite în consumul de fonduri fixe şi investiţii pe întreaga industrie — rezultat al politicii de dezvoltare cu prioritate a ramurilor cheie ale economiei — se impune să fie analizate şi în funcţie de schimbarea consumului de fonduri fixe şi investiţii în cadrul fiecărei ramuri industriale şi de mutaţiile care au avut loc în structura producţiei industriale.

Orientarea consecventă în favoarea industrializării a asigurat creşterea continuă a ponderii fondurilor fixe industriale în volumul total al fondurilor fixe de la 19,8% în 1950 la 42,2% în anul 1976. Fondurile fixe ale industriei au crescut în perioada 1966—1976 de 3,55 ori, în condiţiile în care creşterile în ramurile hotărîtoare ale industriei au fost mai mari. Astfel, în ramura construcţiilor de maşini şi prelucrarea metalelor creşterea a fost de 4,31 ori, iar în chimie de 3,72 ori.

Influenţa modificărilor în structura pe ramuri a producţiei industriale asupra necesarului de fonduri fixe

CUM REZULTĂ din datele tabelului nr. 1 în structura fondurilor fixe pe ramuri ale industriei au avut loc mutaţii profunde. Pentru unele ramuri industriale aceste mutaţii se diferenţiază într-o măsură substanţială de cele intervenite în mutaţiile din structura producţiei industriale.

Scăderea greutăţii specifice a fondurilor fixe ale grupei „producţia de energie şi extracţia de produse primare" este mai puţin intensă decît a ponderii acesteia în crearea producţiei industriale, ceea ce pune în evidenţă creşterea necesarului de fonduri fixe pentru realizarea a 1000 lei producţie în această ramură. Raportul s-a modificat de la 3,17 în 1965 la 4,14 în 1976. În cadrul ramurii „construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor" ambii indicatori înregistrează creşteri. Creşterea mai accentuată a contribuţiei ramurii la crearea producţiei faţă de fondurile fixe pe care le deţine, indică reducerea necesarului de fonduri fixe pentru realizarea unei unităţi de producţie (de la 0,743 în 1965 la 0,576 în 1976). Spre deosebire de ramurile menţionate mai sus, în „industria uşoară, alimentară şi alte ramuri", creşterea ponderii fondurilor fixe a fost însoţită de scăderea greutăţii specifice a producţiei acestor ramuri în totalul producţiei industriale.

Diferenţele dintre nivelul indicatorului care exprimă greutatea speficică a ramurilor în volumul producţiei industriale şi în volumul fondurilor fixe indică atît diferenţele existente în necesarul fondurilor fixe pentru obţinerea unei unităţi de producţie cît şi modificările intervenite în structura producţiei industriale.

Pe întreaga industrie după cum rezultă din tabelul nr. 2, necesarul de fonduri fixe pentru 1000 lei producţie industrială a scăzut în perioada 1965—1976. Cu toate că pe ansamblu modificările intervenite nu sînt mari există deosebiri destul de importante — ca nivel — între ramurile industriei. Astfel, în ramura energiei electrice şi termice necesarul de fonduri fixe pentru anul 1976 s-a ridicat la 5304,2 lei la 1000 lei producţie, în timp ce în industria alimentară a fost de 378,5 lei.

Pe subperioade s-au manifestat două tendinţe contrare, în sensul creşterii necesarului în 1970 faţă de 1965 şi de scădere în 1976 faţă de 1970.

În perioada 1971—1976 la reducerea necesarului de fonduri fixe cu 7,5 lei la 1 000 lei producţie industrială şi-au adus o contribuţie substanţială tocmai ramurile industriei prelucrătoare, care au un rol hotărîtor în introducerea progresului tehnic în economie, în modernizarea tuturor ramurilor economiei naţionale şi ca urmare în dezvoltarea economiei în asamblul său. Astfel: necesarul de fonduri fixe la 1000 lei producţie industrială s-a redus în ramura chimie cu 12%, în construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor cu 8%.

Reducerea necesarului de fonduri fixe la 1000 lei producţie industrială în ramurile menţionate, care în anul 1976 au produs 47,6% din producţia industrială, a influenţat scăderea cheltuielilor cu amortizarea pe unitate de producţie şi ca urmare a contribuit la reducerea proporţiei cheltuielilor materiale de producţie în mărimea produsului social şi respectiv la creşterea mai rapidă a venitului naţional.

Influenţa modificărilor intervenite în necesarul de fonduri fixe pentru realizarea a 1 000 lei producţie în cadrul diferitelor ramuri industriale trebuie însă corelată cu aceea a schimbării structurii producţiei industriale, deoarece, influenţa acestor doi factori care a fost uneori divergentă, a determinat totuşi, în final, la nivelul anului 1976, o economie reală de fonduri fixe, necesare pentru realizarea producţiei globale a industriei, de 3104 8 milioane lei, aşa cum rezultă din tabelul nr. 3.

Dacă necesarul de fonduri fixe la 1000 lei producţie ar fi rămas la nivelul anului 1965 în toate ramurile industriale, valoarea fondurilor fixe care ar fi fost necesare pentru a se realiza producţia anului 1976 ar fi trebuit să fie mai mare 7,3% faţă de cele folosite efectiv. Aceasta deoarece modificările intervenite în structura producţiei industriale, în sensul creşterii ponderii ramurilor în care necesarul de fonduri fixe la 1000 lei producţie industrială depăşeşte necesarul mediu pe industrie, conduc, în mod firesc la creşterea ne-

Tabelul nr. 1

Structura pe ramuri industriale a producţiei şi fondurilor fixe în anii 1965, 1975 şi 1976

Ramuri	1965		1975		1976	
	Fonduri	Producţie	Fonduri	Producţie	Fonduri	Producţie
Producţia de energie şi extracţia de produse primare	39,3	12,4	21,4	7,3	29,0	7,0
Ramuri producătoare de materii de bază şi materiale	20,5	15,8	20,1	14,9	20,4	14,5
Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	15,8	21,2	19,1	32,4	19,2	33,3
Chimie	14,3	6,7	15,0	11,3	15,0	11,7
Ramurile industriei uşoare, alimentare şi alte ramuri	10,1	43,9	16,4	34,1	14,0	33,5

Tabelul 2

Necesarul de fonduri fixe pentru 1 000 lei producţie industrială

Ramuri	Anii			
	1965	1970	1975	1976
Energie electrică şi termică	7 908,4	5 395,7	5 237,5	5 304,2
Combustibil	1 778,0	2 251,7	2 804,5	2 928,0
Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	635,5	529,4	497,4	488,2
Chimie	1 817,1	1 243,0	1 126,0	1 085,5
Textile	600,0	589,8	607,9	579,6
Alimentară	86,1	213,2	345,2	378,9
.	.	.	.	.
.	.	.	.	.
.	.	.	.	.
Total industrie	851,2	854,0	843,7	846,5

Tabelul nr. 3

Modificarea necesarului de fonduri fixe în raport cu producția industrială

Ramuri	1971—1975 *)		1966—1976 *)	
	1	2	1	2
Energie electrică și termică	—158,2	—22156,3	—2604,2	—29711,3
Combustibil	+588,8	+11440,3	+1150,4	+19248,9
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	— 32,0	— 4456,0	— 147,3	—16397,4
Chimie	—117,0	— 5967,0	— 731,6	—29676,4
Alimentară	+132,0	+11346,7	+ 292,8	+18174,1
Total industrie	— 10,2	— 6044,5	— 4,7	— 3104,3

1 — modificrea necesarului de fonduri fixe la 1 000 lei producție.
2 — modificarea necesarului total de fonduri fixe pentru realizarea producției globale a muncii.
* — Baza de calcul este anul 1970.
* * — Baza de calcul este anul 1965.

cesarului mediu. Sporirea producției realizate la 1000 lei fonduri fixe, sau altfel exprimat, reducerea necesarului de fonduri fixe la 1000 lei producție obținută în ramurile de bază ale industriei a contracarat însă influența menționată mai sus, determinînd în realitate economia efectivă la necesarul de fonduri fixe la care ne-am referit mai sus.

Analizînd evoluția necesarului de fonduri fixe pe subperioade (1966—1970 și 1971—1976), se constată că tendința de creștere a necesarului de fonduri fixe la nivelul întregii industrii, pe seama schimbării structurii producției industriale s-a manifestat cu deosebire în perioada 1966—1970. În această perioadă a crescut mai accentuat ponderea ramurilor în care necesarul de fonduri fixe a fost mai mare decît necesarul mediu din industrie (energie electrică și termică, chimie etc.), respectiv a scăzut ponderea ramurilor în care necesarul de fonduri fixe este mai mic decît necesarul mediu pe industrie (ramurile : industria alimentară, exploatarea și prelucrarea lemnului etc.).

În perioada 1971—1975, spre deosebire de perioada 1966—1970, schimbările care au avut loc în structura pe ramuri a producției industriale — expresie a modernizării industriei — nu au mai constituit un factor care a acționat în direcția creșterii necesarului de fonduri fixe la 1000 lei producție. Pe ansamblul industriei, economia efectivă de fonduri fixe în raport cu producția globală realizată a fost de 6044,5 milioane lei. Cu toate acestea economia ar fi putut fi sensibil superioară dacă necesarul de fonduri fixe la 1000 lei producție nu ar fi crescut în unele ramuri față de perioada precedentă (combustibil, metalurgia neferoasă, materiale de construcții), iar în alte ramuri reducerea necesarului nu ar fi rămas încă sub posibilitățile reale (energie electrică și termică, industria textilă etc.).

Avînd în vedere cerințele ridicării eficienței activității la nivelul posibilităților reale în toate ramurile industriale se impune sporirea eforturilor, a preocupărilor legate de îmbunătățirea utilizării intensive și extensive a fondurilor fixe, în toate unitățile industriale și în principal în unitățile din ramurile în care eficiența utilizării fondurilor fixe este încă mică.

Analiza producției industriale care revine la 1000 lei fonduri fixe scoate în evidență că în industrie sînt condiții corespunzătoare pentru a realiza o sporire mai substanțială a eficienței folosirii fondurilor fixe, respectiv pentru realizarea integrală a nivelului indicatorului „producție industrială la 1000 lei fonduri fixe" prevăzut în documentele Plenarei din martie 1978.

Evoluția necesarului de fonduri fixe noi puse în funcțiune pentru realizarea a 1 000 lei spor de producție industrială

ANALIZA modificării necesarului de fonduri fixe pe unitate de producție trebuie să pornească și de la volumul investițiilor concretizate în fonduri fixe noi deci de la fondurile fixe puse în funcțiune, care în ultimii 10 ani reprezintă peste 80% din totalul fondurilor fixe existente la sfîrșitul anului 1976. Orientarea spre modernizarea continuă a fondurilor fixe, spre promovarea consecventă a progresului tehnic în industrie, a determinat ca sporul de producție realizat la 1000 lei spor de fonduri fixe să fie mai mare decît același raport calculat între total producție industrială și total fonduri fixe aflate în funcțiune. Cu alte cuvinte, se înregistrează o tendință de creștere a eficienței utilizării noilor fonduri fixe.

În perioada 1971—1975 necesarul suplimentar de fonduri fixe pentru realizarea unui spor de producție în valoare de 1000 lei a înregistrat o scădere, sensibilă față de intervalul 1966—1970, indicele fiind de 0,8376. Dacă nu ar fi avut loc reducerea menționată ar fi fost necesare fonduri fixe suplimentare în valoare de 46 170 milioane lei pentru realizarea sporului producției din perioada menționată. Necesarul suplimentar de fonduri fixe la 1000 lei spor producție a scăzut îndeosebi în următoarele ramuri : metalurgia feroasă de la 1 266 la 965 lei ; extracția minereurilor neferoase de la 1 425 la 879 lei ; sticlă, porțelan, faianță de la 2 781 la 1 049 lei ; pielărie, blănărie, încălțăminte de la 470 la 245 lei ; confecții de la 115 la 110 lei.

Economia de fonduri fixe realizată în cincinalul 1971—1975 a fost determinată în principal de reducerea necesarului suplimentar de fonduri fixe la 1000 lei spor producție, reducere care a fost de 171 lei față de același necesar de fonduri fixe în cincinalul precedent. Această tendință s-a accentuat în anii 1976 și 1977 cînd reducerea efectivă a fost de 25,3% comparativ cu anul 1975.

Analiza corelației dintre fondurile fixe și producția din industrie pune în evidență faptul că începînd din anul 1970 se înregistrează o sporire mai accentuată a eficienței folosirii fondurilor fixe. Pe ramuri industriale se constată două tendințe ;

— creșterea pronunțată a eficienței fondurilor fixe în ramurile construcții de mașini și chimie, ramuri a căror pondere în anul 1976 a fost de 34,2% în totalul fondurilor fixe și de 45% în totalul producției industriale.

— creșterea necesarului de fonduri fixe în unele ramuri ale industriei care se ocupă cu extragerea și valorificarea resurselor naturale (combustibil, extracția minereurilor nemetalifere, materiale de construcții).

Analiza raporturilor dintre fondurile fixe puse în funcțiune și sporul producției industriale corelat cu raportul dintre total fonduri fixe și producția industrială, confirmă cele două tendințe menționate.

Spre deosebire de ramurile combustibil, extracția minereurilor nemetalifere și materiale de construcții, în chimie de exemplu, valoarea fondurilor fixe noi necesare pentru a se realiza 1000 lei spor producție a scăzut de la 1 226 lei în anul 1970 la 369 lei în anul 1976, reducere care este mult mai mare decît scăderea fondurilor fixe necesare pentru realizarea a 1000 lei producție industrială calculată la nivelul întregii ramuri.

EVOLUȚIA necesarului de fonduri fixe în perioada 1966—1976 și îndeosebi 1971—1976 a scos în evidență faptul că politica de modernizare a structurii industriei, însoțită de preocupări constante pentru ridicarea eficienței folosirii fondurilor fixe, a determinat realizarea unui volum însemnat de economii și implicit o influență pozitivă asupra creșterii venitului național. Reiese totodată că cea mai mare eficiență din acest punct de vedere o prezintă ramurile moderne ale industriei prelucrătoare, bazate pe cea mai înaltă tehnicitate, confirmîndu-se astfel caracterul științific al politicii partidului nostru de dezvoltare prioritară în continuare a acestor ramuri atît în cincinalul actual cît și în perspectivă. Creșterea ponderii acestor ramuri în structura producției industriale va determina o sporire a eficienței utilizării fondurilor fixe la nivelul întregii industrii.

În același timp însă, faptul că în unele ramuri se înregistrează o creștere a necesarului de fonduri fixe demonstrează actualitatea deosebită a sarcinilor stabilite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 cu privire la creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe, astfel încît pînă în anul 1980 să se realizeze cel puțin 1 200 lei producție industrială la 1000 lei fonduri fixe, iar în perspectiva anului 1985 de 1 400—1 500 lei. Lucru pe deplin realizabil, atît pe calea modernizării în continuare a structurii industriei, prin creșterea ponderii ramurilor cu o eficiență proprie superioară mediei, cît mai ales prin reducerea necesarului de fonduri fixe la 1 000 lei producție industrială în cadrul fiecărei ramuri, a fiecărei întreprinderi, prin punerea în valoare a tuturor resurselor existente, astfel încît și pe această cale să se aducă o contribuție mai substanțială la sporirea producției nete și a venitului național.

prof. dr. I. CAPANU
lector univ. dr. P. WAGNER
lector univ. dr. D. POROJAN

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Opțiuni pentru planificare economico-socială în țările africane (I)

PE PLANUL CONCEPTUAL al disputei privind natura și mecanismele politicilor menite să înlăture înapoierea, dezvoltarea se asociază în Africa cu planificarea economico-socială. În năzuința spre dezvoltare, ce se materializează în unele cazuri în acțiunile de construire a unui nou edificiu economic și social, iar în altele, pur și simplu în tendința de a organiza mai bine viața și activitățile națiunii lor, economiștii din unele țări africane (îndeosebi cele sud-sahariene) au îmbrățișat planificarea drept componentă de bază a politicii statale, adeseori cadrul planificării identificîndu-se cu însăși contribuția politicii economice la dezvoltare. În pofida teoriilor occidentale — unele devenite concepte de lucru în cadrul unor organizații internaționale de talia O.C.D.E. — conform cărora starea de subdezvoltare „nu permite să se întreprindă o adevărată planificare reală, aceasta presupunînd existența unor condiții care nu sînt îndeplinite", statele africane „aflîndu-se jos la scara dezvoltării" [1]), sau că „țările africane sînt prea mici pentru a se preta la o planificare adevărată" [2]), economiștii și guvernele unor țări africane au adoptat teoretic și practic planificarea, indiferent de opțiunea lor social-politică sau de talia economiei lor.

Concludente pentru această orientare sînt concluziile înserate în Declarația finală a Conferinței Partidelor Africane privind dezvoltarea planificată și căile africane spre socialism, din iulie 1975, în care se scrie că partidele politice africane (au luat parte 30 de partide, organizații și mișcări de eliberare națională — n.n.) sînt convinse că „dezvoltarea necesită o planificare judicioasă", că „este deci o realitate că dezvoltarea și planificarea sînt două aspecte care nu pot fi disociate" și că statului îi revine sarcina de a organiza și asigura mijloacele necesare realizării obiectivelor de dezvoltare, trebuind să dețină, în acest scop „instrumente decisive pentru dirijarea în timp și în spațiu a vieții economice" [3]).

Din punct de vedere teoretic, și nu numai atît, ci și de pe pozițiile practicii social-economice, aceste opțiuni pentru planificare, adoptate și aplicate, cu diferențe importante de la țară la țară, prezintă — pe deasupra controverselor leit-motiv din teoriile cu privire la dezvoltarea țărilor rămase în urmă, pe teme ca mecanismul de piață versus statul și planificarea, lipsa fondurilor de investiții, a mîinii de lucru calificate și a cadrelor specializate pentru conducerea economiei — un interes deosebit și pentru că reprezintă un răspuns la unele teorii occidentale, de mare circulație, cum ar fi „teoria marelui șoc" [4]) sau cea a „cercului vicios" [5]). În adevăr, prin teoria „marelui șoc", introdusă explicit de profesorul american P. W. Rosenstein-Rodan în literatura economică de acum mai bine de două decenii, care preconiza, printre altele, existența unui „cuantum minim al investițiilor" drept „condiție necesară a reușitei" în demararea dezvoltării economice, se nega implicit rolul statului în țările în curs de dezvoltare — tează infirmată nu numai de realitățile contemporane. Istoria economică a multor țări, astăzi dezvoltate, arată că asigurarea unor condiții minime necesare dezvoltării s-a realizat în genere, în proporții variabile, dar deloc neglijabile, prin politica economică a statului. O finalitate asemănătoare o are teoria „cercului vicios al sărăciei", teoretizată de R. Nurske în domeniul acumulării, conform căreia, date fiind în aceste țări inexistența piețelor de capital, a pieței interne, apare inutilă o politică comercială riguroasă, utilizarea unor instrumente statale pentru realizarea progresului rapid.

Eșecul acestor teorii, devenite mai mult decît implauzibile în lumina faptelor, este recunoscut și de H. Myint [6]), unul dintre economiștii cei mai reputați în literatura privind țările în curs de dezvoltare. În această privință deosebit de edificator ni se pare faptul că acesta găsește, în însăși principiile și tezele ce stau la baza acestor teorii, argumente împotriva dezvoltării de la sine, prin jocul liber al forțelor pieței.

Pentru condițiile deosebite ale Africii — dobîndirea mai tîrzie a independenței, rămînerea în urmă din punct de vedere economic și social, poziții neocolonialiste în forme adeseori feroce ș.a. — faptul că este foarte greu să se găsească astăzi o țară africană care să nu fi abordat o planificare mai mult sau mai puțin cuprinzătoare a economiei sale naționale constituie un răspuns și la o serie de teorii care argumentează caracterul inadecvat al planurilor naționale deoarece „majoritatea țărilor, astăzi cu un venit scăzut, nu sînt pregătite să realizeze efectiv o planificare cuprinzătoare a dezvoltării". După cum însăși realitatea a demonstrat, existența unor dificultăți în numeroase cazuri greu surmontabile, întîmpinate în asigurarea condițiilor tehnice ale planificării în anii de început ai acesteia, nu trebuie să ducă la concluzia absenței unei baze reale pentru planificare. Dealtfel, în anii de după

FIȘE

● *Conf. dr. C. M. Drăgan, autorul lucrării* Contabilitatea de gestiune, *apărută recent în Editura „Facla", concepe contabilitatea gestiunii întreprinderilor într-o nouă accepțiune, pornind de la necesitatea realizării simbiozei „evidență-conducere-eficiență" și integrînd-o organic în procesul informațional general, ca pe un instrument de lucru concret pentru realizarea autogestiunii și autoconducerii muncitorești în toate unitățile economice. Autorul desprinde patru secțiuni ale contabilității de gestiune, corespunzător obiectivelor fundamentale ale acesteia, urmărind astfel o succesiune mai logică în tratarea problemelor: contabilitatea patrimoniului; contabilitatea exploatării; contabilitatea trezoreriei; contabilitatea previzională. Ultima secțiune, în care autorul conturează modele de sinteză informațională și prevedere detaliată a derulării viitoare a unor fenomene economice care intră în incidența activității financiare, corespunzător unui scop prestabilit, în așa fel încît rezultatele economice finale să se înscrie în nivelul de eficiență dorită, reprezintă în întregime un aport original.*

Simpozioane

● *În zilele de 8–9 decembrie, în organizarea Facultății de științe economice și a Centrului de cercetări economice Craiova, a avut loc, al VI-lea simpozion* Probleme ale organizării și conducerii producției și muncii. Tehnici moderne de calcul în economie, *în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Au participat cadre didactice din învățămîntul superior economic din București, Iași, Timișoara, Cluj-Napoca, din învățămîntul tehnic din București, Timișoara, Petroșani, Reșița, cercetători din Institutul Central de Cercetări Economice, Institutul de planificare și prognoză și Institutul de economia industriei București, din centrele de științe sociale de la Cluj-Napoca și Craiova, specialiști din unități și instituții economice ale județelor Dolj, Vîlcea, Gorj, Caraș-Severin. S-au susținut și discutat în cadrul a 7 secții circa 140 de comunicări care vizează investigarea celor mai diverse aspecte din cadrul complexei problematici pe care o ridică perfecționarea organizării științifice a producției și muncii și efectele acesteia în ridicarea pe trepte calitativ superioare a activității productive.*

● *Al V-lea Simpozion de ergonomie al industriei ușoare (București, 12–13 decembrie a.c.), organizat de M.I.U. în colaborare cu Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor, a relevat preocupările pentru optimizarea relațiilor om-mașină-mediu și pentru ameliorarea continuă a condițiilor de muncă în această ramură ce folosește prioritar forța de muncă feminină. Comunicările cu caracter de ansamblu, prezentate de cadre de conducere din minister, din Institutul de proiectări tehnologice și Centrul de perfecționare ale industriei ușoare, din centrale industriale și de la Academia „Ștefan Gheorghiu", au evidențiat interacțiunea factorilor ergonomie — psihologia muncii — instruirea personalului muncitor și rolul lor în creșterea productivității muncii, rezultate obținute și preocupări de viitor, tendințe actuale pe plan mondial. O serie de studii asupra diferitelor aspecte ale problematicii, precum și rezolvări specifice diferitelor tehnologii, locuri de muncă, întreprinderi au fost tratate, în peste 80 de referate și în discuții, în cadrul secțiilor simpozionului: Ingineria factorului uman, Proiectarea ergonomică a sistemelor industriale, Microsistemul locului de muncă.*

Adaptări structurale

● *„Adaptations — Echanges — Expansions" — este titlul unui caiet publicat de Consiliul științific ungar de economie mondială, conținînd concluziile principale ale discuțiilor celei de-a treia Reuniuni Paris — Buda-*

cucerirea puterii politice problema izvorită din condiţiile economice, sociale şi istorice care s-a dezbătut în Africa a fost nu „dacă să se adopte sau nu planificarea", ci cum să se aplice şi să se realizeze planificarea.

Confirmarea necesităţii şi eficienţei stabilirii unei strategii naţionale planice pentru o dezvoltare autentică „conform specificităţii" şi „respectării individualităţii" fiecărei ţări, în complexul factori interni-externi ai creşterii economice, o găsim la Nirina Andriamanerasoa şi Rajaona Andriamanenjara [7]) — economişti din Republica Madagascar — care, apreciind subdezvoltarea drept un fenomen extrem de complex, susţin teza că „remediile nu pot fi importate" şi că „orice strategie, pentru a fi acceptabilă, trebuie să poată răspunde nevoilor şi drepturilor fundamentale ale fiecărui popor". După opinia lor „logica teoriei ortodoxe a dezvoltării : transplantarea în ţările subdezvoltate a unor asemenea teorii (a teoriilor occidentale — n.n.) departe de a reflecta simplu incapacitatea economiştilor de a-şi imagina alt lucru, a fost gîndită pentru a perpetua dominaţia ţărilor bogate".

Deşi anumite programe parţiale de dezvoltare au existat chiar şi înainte de independenţă şi majoritatea ţărilor Africii sudsaharienе au trecut de perioada formativă, căci acum implementează cea de-a treia generaţie sau chiar cea de-a patra de planuri, iar numărul celor care se află încă la primul plan este foarte mic, conceptual planificarea este obiectul unui proces de elaborare progresivă, fiecare plan naţional reprezentînd o anumită schimbare din punctul de vedere al problematicii şi tehnicilor de elaborare, al măsurilor de aplicare şi al ariei de cuprindere a acesteia.

Orientările actuale, ce rezultă din natura şi caracteristicile planurilor în curs de executare, reflectă pe de o parte acest plus de experienţă în sensul că, pe măsură ce s-au putut asigura o serie de condiţii tehnice — stabilirea datelor şi cunoaşterea situaţiei economice şi sociale, însuşirea tehnicilor de planificare, dotarea cu personal calificat etc — aceste ţări au lărgit eventaiaul activităţilor prevăzute în planurile lor. Pe de altă parte, prin obiectivele şi strategiile de dezvoltare cuprinse în planuri observăm, mai ales, încercarea de a face din planificare mijlocul principal de conducere economică şi socială. Căci dacă primele planuri din multe ţări prezentau, dintr-un anumit punct de vedere, o analogie de pildă cu planurile franceze de dinainte de anul 1965, în sensul mobilului, ca să spunem aşa, al punerii în mers a economiei, cele actuale, chiar în ţările care nu atribuie, cel puţin în prezent planificării o funcţie decizională la nivel de stat, cum se întîmplă în R. Angolo, R. Congo, R. Etiopia, R. Guineea, R. Mozambic ş.a., planificarea vizează în proporţii diferite — pornind de la trăsăturile lor politice, economice, istorice şi geografice — orientarea riguroasă şi conducerea integrată a întregului proces de dezvoltare naţională. Această orientare se realizează prin definirea, în cadrul planului, a strategiei naţionale de dezvoltare, statul urmînd a acţiona nu numai prin impulsionarea şi sprijinirea fermă a raportului dintre sectorul de stat şi sectorul privat, dar cu deosebire, prin creşterea sistematică a rolului şi contribuţiei sale în toate compartimentele activităţii economice şi sociale.

Astfel, ceea ce defineşte conceptul şi practica planificării în Africa sud-saharianе este caracterul oficial, statal şi organizat al acestui proces. Planificarea îmbracă forma unor documente de stat, elaborate în urma unor studii şi acţiuni pregătitoare fundamentate şi care sînt supuse dezbaterii şi aprobării organelor supreme legislative şi de execuţie, ale ţării respective. Acest mod de concepere a planificării, printr-o laborioasă elaborare în condiţiile unor dificultăţi ce depăşesc cîmpul economic, poate fi interpretată ca reflectînd nu numai preponderenţa acordată statului — deja realizată în unele ţări prin naţionalizări ale principalelor mijloace şi bunuri naţionale sau pe cale de înfăptuire mai lentă, prin indigenizarea economiei — ci şi o tendinţă de creare a unui cadru economic şi social adecvat cerinţelor noilor unităţi economice, naţionale şi care să fructifice posibilităţile şi, mai ales, ceea ce a devenit o deviză în aceste ţări, valorile naţionale, specific africane.

dr. Sorica SAVA

---

1) O.C.D.E. „Planification et programmes de développement", Paris, 1964, p. 200

2) Ibidem

3) „Declaraţia finală a Conferinţei Partidelor Africane privind dezvoltarea planificată şi căile africane spre socialism", Tunis, 1—6 iulie 1975.

4) Vezi W. Galonson, H. Leibenstein : „Investment Criteria, Productivity and Economic Development", The Quarterly Journal of Economics nr. 3, 1955 ; P.N. Rosenstein-Rodan „Notes on the theory of the „big push", în Economic Development for Latin America, Londra, 1951.

5) Vezi R. Nurkse. Problems of Capital Formation in Underdeveloped Countries, Oxford, 1958

6) H. Myint. The economics of the developing countries, Londra, 1973, p. 142

7) Nirina Andriamanerason şi Rojaona Andriamanenjara. „Pour un développement au service des masses des pays sousdéveloppés", Revue Tiers-Monde, iulie-septembrie, 1977

---

pesta, care a avut loc, sub conducerea lui Egon Kemenes în aprilie a.c. la Budapesta (1978, 138 p.). Din partea franceză au participat prof. Sylvain P. Wickham, M. J. Varoquaux, M. E. Devaud şi M.H. Serbat. Această reuniune se înscrie în cadrul unei cooperări ştiinţifice ce se desfăşoară de cîţiva ani între Centrul de observaţie economică al Camerei de comerţ şi industrie din Paris, pe de o parte, şi Institutul de economie mondială al Academiei de Ştiinţe a Ungariei şi Institutul pentru cercetarea conjuncturii şi a pieţelor, pe de altă parte. Cei trei termeni din titlul caietului sînt folosiţi, respectiv, în sensul de : a) adecvări la structuri de producţie şi de export cerute de situaţii noi în economia mondială şi de cerinţe specifice ale diferitelor pieţe ; b) factori ai comerţului internaţional, inclusiv preţuri, raporturi de schimb, efecte ale dezechilibrelor exterioare ; c) cercetări asupra posibilităţilor de expansiune în Est, Vest şi în lumea a treia.

S.U.A. — factori de frînare a creşterii

● *Într-un studiu intitulat* U.S. Long-Term Economic Growth Prospects : Entering a New Era *(Perspectivele creşterii economice pe termen lung în S.U.A. — începe o eră nouă), 1978,126 p., pregătit pentru Comitetul economic reunit al Congresului Statelor Unite, se ajunge la concluzia că creşterea potenţială a P.N.B. al S.U.A. va scădea de la nivelul de circa 4 la sută pe an în ultimii 15 ani la aproximativ 3 la sută spre finele anilor '80 şi probabil la mai puţin în anii '90. Acest declin s-ar datora mai ales unei încetiniri a ritmului creşterii forţei de muncă, dată fiind scăderea ratei natalităţii după 1960. Alţi factori de frînare a creşterii economice în viitor ar fi : o decelerare a contribuţiei educaţiei de nivel înalt ; costurile în urcare ale obţinerii materiilor prime ; maturizarea majorităţii industriilor care au asigurat creşterea postbelică ; modificări posibile în valorile atribuite de populaţie unor realizări din anii recenţi, de unde o importanţă mai scăzută acordată creşterii.*

Amintore Fanfani — doctor honoris causa al Academiei de Studii Economice

● *Pentru distinsa sa activitate de cercetare în domeniul economiei şi pentru contribuţii deosebite la dezvoltarea relaţiilor de colaborare dintre Italia şi România, marţi 12 decembrie a.c. s-a conferit preşedintelui Senatului Republicii Italiene titlul de doctor honoris causa al Academiei de Studii Economice.*

Amintore Fanfani s-a născut la 6 februarie 1908. Este doctor în economie. Şi-a început cariera universitară în anul 1932. În 1936 era profesor titular de istorie economică la Universitatea catolică din Milano. Din 1938 pînă în 1943 a predat la Facultatea de Economie din Veneţia, iar în 1955 a fost numit profesor de istorie economică la Universitatea din Roma.

A desfăşurat o bogată activitate de cercetare economică. A publicat : Le origini dello spirito capitalistico *(1932) ;* Cattolicesimo e protestantesimo nella formazione storica del capitalismo *(1934) ;* Storia delle doctrine economiche 3 vol *(1938—1946) ;* Indagini sulla rivoluzione dei prezzi *(1939) ;* Storia economica *(1940—1965) ;* Storia del lavoro *(1943) ;* Colloqui sui poveri *(1941) ;* Persona, beni, societa *(1945) ;* Le tristità *(1946) ;* Poemi Omerici ed Economia Antica *(1960) ş.a.*

FIŞE

Amintore Fanfani este doctor honoris causa al universităţilor din Pisa (1963), New York, Rutherford din New Jersey (1965), Los Andes din Bogota (1967), Universităţii din Magadiscio (1968) şi Keio din Tokio (1977).

A fost ales în repetate rînduri deputat, senator şi a ocupat diferite funcţii guvernamentale — ministru al muncii şi prevederilor sociale, al agriculturii şi silviculturii, ministru de interne, ministru de externe şi preşedinte al Consiliului de Miniştri. A fost numit în 1972 senator pe viaţă. A fost şi este un susţinător activ al dialogului cu ţările socialiste, al creării unui climat de pace şi destindere pe plan internaţional.

La solemnitatea conferirii titlului de doctor honoris causa al Academiei de Studii Economice, prof. Amintore Fanfani a ţinut conferinţa Dezvoltarea şi perspectivele sistemelor sociale contemporane.

Calificarea și mobilitatea forței de muncă

ÎNTRE NUMEROASELE APARIȚII de carte economică care aduc o contribuție valoroasă la cercetarea fenomenelor și proceselor ce însoțesc creșterea noastră economică dinamică un loc deosebit îl ocupă **Mobilitatea forței de muncă,**[1]) elaborată în cadrul Institutului de Economie Socialistă, sub conducerea și redacția lui Gheorghe Răboacă și a Stelianei Perț, de un larg colectiv de cercetători, de economiști ocupați în practică și din învățămîntul superior. Deși obiectul ei este comparativ limitat — analiza critică și eficiența formelor actuale de pregătire profesională în contextul mobilității generale a forței de muncă — această carte prezintă un interes deosebit în cadrul apariților editoriale ale ultimilor ani consacrate problemei deplasărilor în structurile de clasă, sectoriale, de ramură, teritoriale și profesionale ale populației active în țara noastră.

Principalul merit al autorilor constă fără îndoială în confruntarea unei ample literaturi de specialitate, bogată în concluzii și aprecieri, cu realitățile concrete ale economiei noastre, care le-a permis nu numai reevaluarea unor teze teoretice cu valoare de postulat, dar mai ales formularea unor noi concluzii cu caracter general-științific și cu profunde implicații practice. Cartea reprezintă nu numai o confirmare a justeței fundamentării științifice a obiectivelor Programului elaborat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, dar și un prilej de meditație aprofundată asupra problemelor complexe ale calificării și ridicării calificării profesionale a oamenilor muncii. Unele dificultăți pe care le întîmpinăm astăzi în asigurarea cu forță de muncă, ca urmare a scăderii natalității în intervalul 1956—1966, și care se vor prelungi încă un număr de 5—6 ani, măresc interesul cititorului pentru „Mobilitatea forței de muncă", în care poate găsi, dacă nu cele mai concrete soluții privind pregătirea profesională, în orice caz o seamă de principii de care nici învățămîntul, nici formele post-școlare de pregătire nu pot face abstracție.

Interesant din punctul de vedere al teoriei economice mi se pare capitolul al doilea — Proporțiile și dinamica mobilității profesionale a forței de muncă — în care autorii reușesc să clarifice dependențele dintre diferitele forme de mobilitate a forței de muncă, să fundamenteze rolul primordial și determinant al mobilității profesionale între celelalte forme de mobilitate și, respectiv, rolul decisiv al pregătirii forței de muncă în modernizarea structurilor economiei noastre, în accelerarea mobilității forței de muncă și în mărirea eficienței deplasărilor în structura populației active, în general, și în România, în particular. Aprecierile din acest capitol sînt reluate, amplificate și completate pe un plan mai larg în ultimul capitol — Perfecționarea pregătirii și asigurarea mobilității profesionale a forței de muncă — în care autorii ajung nu numai la concluzii cuprinzătoare privind consecințele economico-sociale ale ridicării calificării, dar și la formularea unor direcții de perfecționare a conținutului și formelor sistemului nostru de pregătire profesională a muncitorilor.

Cea mai interesantă sub raportul analizei întreprinse, al evaluărilor teoretice și al concluziilor de politică în domeniul pregătirii forței de muncă este partea consacrată problemelor eficienței formelor de pregătire profesională și respectiv fundamentării planului de pregătire în diferite forme a muncitorilor — cel de-al treilea și cel de-al patrulea capitol.

Analiza eficienței diferitelor forme de calificare se bazează, firește, pe compararea cheltuielilor cu efectele obținute în cadrul fiecărei forme, numai că autorii pornesc de la evaluarea multilaterală și practic completă a cheltuielilor pe care direct și indirect le face societatea în acest scop, pe care le opun unor efecte foarte variate de ordin economic, social, cultural etc., cu alte cuvinte, de asemenea, tuturor efectelor.

Corectă și fundamentată este concluzia autorilor că mărirea cheltuielilor crește în condițiile recalificării determinată de mobilitatea nedorită și necontrolată a forței de muncă, cu toate cheltuielile făcute pentru calificarea anterioară, și critica concepțiilor conform cărora mobilitatea și, în general, recalificarea reprezintă în orice condiții un efect pozitiv. Evaluarea efectelor este realizată cu ajutorul unor procedee variate, inclusiv cu ajutorul anchetelor de tip sociologic, aplicate la un eșantion comparativ larg. Deosebit de interesante ni se par legăturile, pe care autorii le evidențiază, între caracteristicile diferitelor forme de pregătire profesională — inclusiv durata pregătirii, ponderea și nivelul cunoștințelor teoretice comunicate etc. — și efectele economico-sociale ale calificării ; nivelul productivității muncii, capacitatea și preocupările de inovare ale muncitorilor, fluctuația forței de muncă, satisfacerea profesiei alese etc.

Realitatea cercetată pune în evidență efecte economice și sociale nu numai foarte variate, dar și contradictorii, precum și aparenta absență a unor regularități ale dependenței efectelor de formele de calificare. Autorii, cercetători experimentați și subtili, reușesc însă, atrăgînd și utilizînd argumente variate și, adesea, inedite, să fundamenteze rolul deosebit al formelor de calificare instituționalizate ale școlii profesionale, capabilă să folosească toate avantajele concentrării (ale economiilor de scară), ale îmbinării armonioase a cunoștințelor teoretice cu cele practice, ale orizontului profesional larg oferit cursanților etc.

Folosind aceste concluzii, autorii ne dezvăluie o seamă de legături interesante între pregătirea în școala de cultură generală și liceu și formele de calificare profesională. Ei ajung la concluzii, de asemenea interesante, privind necesitatea unui raport rațional, optim din punctul de vedere economic și social, între nivelul de educație și cel de instruire profesională, care cere nu numai „o mai bună succesiune și corelare, în timp, cantitativ și calitativ, a cunoștințelor fundamentale predate în școala generală obligatorie și cele din învățămîntul profesional", dar și „politehnizarea atentă și treptată a claselor a IX și a X-a și poate, în perspectivă, a celei de-a doua trepte a liceului, astfel încît, înainte de **însușirea** unei meserii sau profesii, elevilor să li se asigure formarea unei concepții și a unei gîndiri tehnice, deschiderea unor largi orizonturi, familiarizarea cu variate aspecte ale muncii industriale, formarea unor deprinderi de muncă și activitate practică etc. În acest fel, școala obligatorie de cultură generală preia o parte din sarcinile și funcțiile actuale ale învățămîntului profesional, creînd posibilitatea ca acesta din urmă să fie axat mai ales pe **cunoștințe teoretice și practice de strictă specialitate**, să asigure în fapt profilarea și specializarea muncitorilor" (p. 181).

În ansamblu, „Mobilitatea forței de muncă" este o carte foarte utilă cercetătorului, economistului și planificatorului din practică, studentului și profesorului, celui interesat de cunoașterea și soluționarea complexelor probleme ale calificării și mobilității, o carte unitară — meritul în această privință revenind celor doi redactori responsabili, Gheorghe Răboacă și Steliana Perț.

Ion BLAGA

[1]) Mobilitatea forței de muncă. Eficiența formelor de pregătire a muncitorilor. Editura Academiei R.S. România, București 1977.

Eliminarea forței din viața internațională — punct de plecare pentru abordarea constructivă, realistă a problemelor lumii contemporane

ÎNTREAGA EVOLUȚIE a relațiilor internaționale contemporane demonstrează cu pregnanță afirmarea dreptului popoarelor la independență și suveranitate națională, la egalitate în drepturi și ajutor reciproc, la neamestec în treburile interne ale statelor și națiunilor. Expresie directă a acestor realități, se manifestă tot mai puternic în zilele noastre tendința pentru eliminarea forței și amenințării cu forța, sub toate formele sale, din arsenalul metodelor diplomatice, pentru făurirea unor raporturi noi între state, întemeiate pe încredere, pe respectul marilor comandamente ale eticii și dreptului internațional.

O doctrină nouă, originală a relațiilor dintre state

ESTE MERITUL incontestabil al secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, de a fi fundamentat viabilitatea unui nou concept de raporturi internaționale, întemeiat nu pe forță, ci pe egalitatea în drepturi a tuturor statelor, a tuturor popoarelor, pe îndrituirea lor legitimă de a participa ca parteneri egali în drepturi la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale contemporane.

Dezvoltînd o asemenea concepție, profund progresistă și novatoare, cu privire la relațiile internaționale contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat cu deosebită putere faptul că vechiul sistem de relații internaționale, condiționat de echilibrul de forță, de cursa înarmărilor, trebuie să fie înlocuit în mod necesar cu un nou sistem de raporturi internaționale, calitativ diferit prin esența și principiile sale, care să dea întru totul expresie aspirațiilor legitime ale popoarelor, realităților noi ale epocii contemporane.

Promovînd o asemenea viziune, de o largă deschidere, cu privire la relațiile internaționale contemporane, România socialistă afirmă o doctrină nouă, originală, a relațiilor dintre state, fundamentată pe echitate, pe drept și morală, care se vădește a fi întru totul conformă cu aspirațiile popoarelor, cu direcțiile principale ale dezvoltării sociale contemporane.

Țara noastră consideră că, în opoziție cu tendințele care, dorind să permanentizeze vechea politică, de dominație și asuprire, preconizează împărțirea lumii în zone și sfere de influență, se afirmă cu tot mai multă putere tendința garantării unei vieți independente, de sine stătătoare, a tuturor popoarelor și națiunilor lumii, într-un climat de colaborare și încredere, întemeiat nu pe forță, ci pe respectul marilor valori ale egalității, demnității și suveranității tuturor popoarelor.

Devine din ce în ce mai evident faptul că soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, care reclamă în gradul cel mai înalt participarea activă a tuturor statelor, a tuturor popoarelor, a impus și impune pe primul plan al actualității cerința eliminării forței din viața internațională.

Experiența arată că forța, cu multiplele sale implicații, constituie o piedică pentru elaborarea și adoptarea unor soluții viabile, în problemele care interesează toate statele, că soluțiile bazate pe forță sînt vremelnice, trecătoare, nereușind să asigure o rezolvare reală a problemelor cu care omenirea este confruntată. În dreptul internațional s-a afirmat, de altfel, cu tot mai multă putere concepția că „forța" nu reprezintă numai forță militară, că sînt în egală măsură nocive pentru pacea și securitatea internațională, pentru independența și suveranitatea popoarelor, presiunile și ingerințele de orice fel, amestecurile în treburile interne ale statelor și popoarelor, constrîngerea economică, toate acțiunile care tind — într-o formă sau alta — să diminueze capacitatea de acțiune independentă a statului pe planul vieții internaționale.

Cursa înarmărilor — impediment real în calea civilizației și progresului

FOLOSIREA FORȚEI și amenințarea cu folosirea ei sînt nu numai contrare ideii de drept și legalitate în relațiile dintre țări, dar constituie și un impediment real în calea ridicării nivelului de trai al popoarelor, a dezvoltării continue a acestora pe drumul civilizației și progresului. Este un fapt cert că atîta timp cît domnește pericolul unor conflicte militare, atîta timp cît popoarele trăiesc sub spectrul unei amenințări de natură a provoca temerea producerii unei agresiuni, importante resurse materiale și umane sînt alocate înarmărilor, fapt ce diminuează în mod corespunzător efortul propriu pentru ridicarea nivelului de trai, pentru dezvoltarea economică și socială. Pe măsură ce sentimentul încrederii își face loc între țări, pe măsură ce vechea politică de forță și imixtiune în treburile interne ale popoarelor este înlocuită cu o politică nouă, de pace, securitate și colaborare internațională, se creează pentru prima dată o posibilitate reală de abordare în mod nou a problemelor fundamentale care interesează întreaga comunitate internațională, în rîndul cărora o importanță prioritară o au cele de ordin economic și social.

Dezvoltarea economică independentă a națiunilor, progresul social, ar fi direct influențate de eliminarea forței din relațiile internaționale, a climatului de insecuritate, generat de cursa înarmărilor care periclitează programele de dezvoltare economică, deformează orientările economiei naționale a numeroase țări, creează un climat de tensiune între state și popoare, împiedicînd afirmarea unor relații de colaborare internațională reciproc avantajoase. Așa cum s-a arătat în documentul românesc prezentat la sesiunea specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării, „Proporțiile uriașe ale cursei înarmărilor produc serioase perturbări în economia mondială ; afectează ritmul creșterii economice a tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială sau mărime ; determină stagnări și chiar reculuri în dezvoltarea economică a diferitelor țări ; provoacă dezechilibre în balanțele de plăți, agravează și prelungesc considerabil criza economică, cu întregul ei cortegiu de consecințe nefaste asupra condițiilor de viață ale tuturor popoarelor".

O influență negativă cu profunde implicații o are cursa înarmărilor asupra țărilor în curs de dezvoltare. Ținînd seama de faptul că aceste țări, care formează majoritatea statelor lumii, sînt confruntate cu probleme deosebit de acute și complexe, este clar că înarmările, irosirea unor imense resurse, frînează direct progresul acestor state. Cheltuielile militare agravează situația economică a acestor țări prin creșterea datoriei lor externe. Ele generează, în același timp, stabilirea și menținerea unor relații de dependență față de statele furnizoare de armament, interesate în provocarea și alimentarea unor conflicte între aceste țări, care reprezintă, în concepția unor state imperialiste, simpli pioni într-o politică a zonelor de influență.

După cum se arată în ediția pe anul 1978 a Anuarului SIPRI, aproximativ 75% din comerțul curent de arme se îndreaptă în prezent nu spre țări dezvoltate, ci spre țările din „lumea a treia". Între anii 1970—1976 volumul armelor livrate „lumii a treia" a crescut într-o asemenea măsură încît a egalat valoarea totală a livrărilor furnizate în perioada 1950—1970.

În asemenea condiții se vădește cu deosebită claritate că adoptarea unor măsuri de dezarmare constituie un imperativ dictat nu numai de cerințe politice legate de eliminarea forței și amenințării cu forța în relațiile internaționale, dar și de cerințe de ordin economic și social, întrucît înfăptuirea dezarmării ar permite deblocarea unor uriașe mijloace materiale și umane, folosirea lor rațională în scopul ridicării nivelului de viață, a condițiilor de trai ale tuturor popoarelor lumii. Numai prin reducerea cu 10 la sută a actualelor bugete militare, așa cum

se preconizează în propunerile în materie ale României, s-ar putea realiza, de pildă, combaterea eficace a flagelului foametei pe glob, electrificarea de orașe și sate cu o populație totală de 900 milioane de locuitori, eradicarea analfabetismului în lume și transformarea Sahelului în cîmpie roditoare. Cu aceleași mijloace financiare — 40 miliarde dolari, reprezentînd 10% din bugetele militare actuale ale statelor — s-ar putea realiza, alternativ : peste 400 de mari întreprinderi industriale, sau aproape 6 milioane de locuințe, sau 100 de orașe cu cîte 200 000 de locuitori, sau 10 000 de policlinici, sau spitale totalizînd 3,5 milioane de paturi.

Imperativul exercitării depline a suveranității economice a statelor

EVOLUȚIA principiului interzicerii forței și amenințării cu forța ca principiu fundamental al relațiilor dintre state, consacrat de importante documente internaționale, învederează cu deosebită claritate că sînt în egală măsură nocive, periculoase pentru securitatea popoarelor, atît aspectele militare ale forței, cît și aspectele de ordin economic. Dacă prin Carta O.N.U., principiul interzicerii folosirii forței și amenințării cu forța este numai enunțat, fără a i se concretiza și defini conținutul, documentele internaționale ulterioare aduc importante precizări de natură să pună în lumină concluzia că **toate** formele sub care se manifestă în prezent folosirea forței sau amenințării cu forța sînt contrare intereselor popoarelor și prohibite de dreptul internațional.

Astfel, de pildă, „Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor", document ce își propune să promoveze instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe echitate, egalitate suverană, independență, interese comune și cooperare între toate statele, indiferent de sistemul lor economic și social, prevede în mod expres că „Nici un stat nu poate folosi sau încuraja folosirea măsurilor economice, politice sau de alt fel pentru a constrînge un alt stat în scopul de a obține de la el subordonarea exercitării drepturilor lui suverane sau de a dobîndi de la el avantaje de orice fel".

Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, care accentuează în mod special necesitatea prohibirii forței și amenințării cu forța, îndeosebi sub aspectele lor politice și militare, îndreptate împotriva integrității teritoriale și independenței politice a oricărui stat, precizează într-o formulare mai largă că statele semnatare ale acestui document „se vor abține de la orice manifestare de forță în scopul de a face un alt stat participant să renunțe la deplina exercitare a drepturilor sale suverane".

Documentele promovate de țările în curs de dezvoltare în cadrul unor importante reuniuni internaționale afirmă fără echivoc necesitatea întemeierii relațiilor internaționale pe egalitate și echitate, a desfășurării unor raporturi de colaborare bazate pe respectul suveranității și drepturilor inalienabile ale popoarelor. Așa, de pildă, „Declarația cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", adoptată la cea de a VI-a sesiune extraordinară a Adunării Generale O.N.U., referindu-se la necesitatea asigurării suveranității integrale a fiecărui stat asupra resurselor sale naturale și asupra acțiunilor economice, prevede în mod expres că „Nici un stat nu poate fi supus la o presiune politică, economică sau de altă natură, ce vizează să împiedice exercitarea liberă și completă a acestui drept inalienabil".

La rîndul său, „Declarația de la Manila" a „Grupului celor 77", (1976) a reafirmat printre alte obiective ce trebuie avute în vedere de țările în curs de dezvoltare, într-o acțiune comună și solidară, pentru promovarea intereselor lor, „condamnarea și respingerea oricăror forme de discriminare și constrîngere economică și politică, directă sau indirectă, aplicată împotriva țărilor în curs de dezvoltare, care sînt potrivnice principiilor fundamentale ale relațiilor economice internaționale".

După cum se vede, prin structura și conținutul obligațiilor pe care le prevede, principiul interzicerii forței și amenințării cu forța, ca principiu fundamental al relațiilor dintre state, condamnă orice acțiune de natură a periclita suveranitatea și independența popoarelor, atît pe plan politic, cît și pe plan economic, orice acțiune îndreptată împotriva drepturilor suverane ale popoarelor de a-și făuri existența în mod liber, de sine stătător, de a folosi în interesul propriei dezvoltări resursele economiei naționale. Prohibind toate modalitățile de folosire a forței și amenințării cu forța în relațiile dintre state, principiul interzicerii folosirii forței și amenințării cu forța se înfățișează ca o adevărată condiție a înfăptuirii și garantării drepturilor suverane ale popoarelor, ca o normă de drept internațional care apără direct năzuințele popoarelor pentru pace, prosperitate și progres social.

Dezarmarea — treaptă spre o nouă ordine mondială

CERINȚELE păcii și securității popoarelor impun de aceea, mai mult ca oricînd, întreprinderea unor măsuri eficace de dezarmare, iar nu de sporire a cheltuielilor militare, care împovărează nejustificat bugetele statelor lumii, stimulează conflictele și împiedică soluționarea constructivă a marilor probleme cu care omenirea este confruntată.

În magistrala sa expunere la Sesiunea solemnă din 1 decembrie 1978, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, făcînd o remarcabilă analiză a fenomenelor internaționale contemporane, aprecia că **„raportul de forțe pe plan internațional evoluează tot mai mult în favoarea popoarelor care acționează împotriva războiului, împotriva politicii de forță și dictat, pentru colaborare, pentru egalitate între toate națiunile, pentru pace".**

În aceste condiții, este evident că principala direcție spre care trebuie conjugate eforturile popoarelor, ale tuturor forțelor progresiste din întreaga lume, este înfăptuirea dezarmării, iar nu escaladarea cheltuielilor militare. Înțelegerea lucidă și realistă a evoluției fenomenelor internaționale demonstrează cu necesitate imperativul întreprinderii unor acțiuni hotărîte pentru oprirea și eliminarea periculoasei curse a înarmărilor, pentru făurirea unor relații trainice de prietenie și colaborare între popoare, de natură să permită abordarea și soluționarea în mod nou a problemelor ce interesează toate statele, toate popoarele.

Apreciind cu desăvîrșit realism și cu o profundă clarviziune fenomenele actuale ale lumii contemporane, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„actuala situație internațională nu justifică cu nimic trecerea la adoptarea unor măsuri de sporire a cheltuielilor militare. Dimpotrivă este necesar să facem totul pentru a asigura înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a bunăstării poporului, aceasta constituind chezășia victoriei socialismului, a colaborării și păcii".**

De altfel, în gîndirea creatoare a secretarului general al partidului, în care analiza problemelor internaționale se împletește desăvîrșit cu spiritul de prognoză, cu înțelegerea fenomenelor de perspectivă ale lumii contemporane, aspirațiile popoarelor pentru pace, independență și securitate, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, trebuie să-și găsească finalizarea și concretizarea într-o nouă ordine economică și politică internațională, întemeiată în mod ferm pe respectarea drepturilor legitime ale tuturor popoarelor. Înfățișîndu-se ca o întruchipare a năzuințelor popoarelor pentru progres, pentru o viață liberă și demnă, noua ordine economică și politică internațională presupune abolirea definitivă a politicii de dominație, cu toate consecințele sale, eliminarea decalajelor care despart statele în curs de dezvoltare de țările puternic dezvoltate ale lumii, generalizarea respectului unor principii noi de drept și de înaltă moralitate, ca norme de comportament unanim acceptate de toate statele, de toate popoarele. În această perspectivă este evident că problemele de ordin economic și social, care preocupă în prezent întreaga umanitate și de care este condiționată de fapt înfăptuirea unui nou sistem de relații între țări, echitabil, pe deplin avantajos pentru toate popoarele, își pot găsi o rezolvare reală, întemeiată nu pe forță, nu pe dictatul celor mai puternici, ci prin recunoașterea și armonizarea intereselor popoarelor, libere, stăpîne pe propriile lor destine.

Este convingerea fermă a României socialiste că toate problemele majore care frămîntă în momentul de față omenirea își pot găsi o soluție rezonabilă și eficace, dacă în locul vechilor raporturi întemeiate pe dominație și pe asuprirea unor popoare se vor afirma din ce în ce mai mult raporturi noi, axate pe respectul dreptului lor neîngrădit de participare la viața internațională. Marile principii ale eticii și echității internaționale trebuie să-și găsească, în concepția țării noastre, o realizare prin efortul concertat al tuturor popoarelor, îndreptat spre făurirea unui nou sistem juridic al raporturilor internaționale, fundamentat pe respectul demnității și egalității tuturor națiunilor, pe luarea în considerație a drepturilor și aspirațiilor lor legitime, spre o nouă ordine economică și politică internațională întemeiată nu pe forță, ci pe înalte principii de moralitate și echitate.

conf. dr. Victor DUCULESCU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Prognoze sub semnul instabilității

PROGNOZELE elaborate în Occident asupra evoluției economiei principalelor țări capitaliste în 1979 manifestă în general multă prudență în prezicerea ritmului creșterii economice, a evoluției șomajului, a situației balanțelor comerciale externe ș.a. Există însă un consens în ceea ce privește menținerea — în majoritatea țărilor respective — a unei rate ridicate a inflației. O asemenea prognoză, reflectată în graficul alăturat, opinează că doar în Japonia și R.F.G. rata inflației nu va depăși anul viitor ritmul de creștere a produsului social (în prețuri constante), în timp ce în S.U.A., Franța, Italia și Anglia dinamica prețurilor cu amănuntul la bunuri de consum și servicii va fi de circa 3—5 ori superioară celei a produsului social.

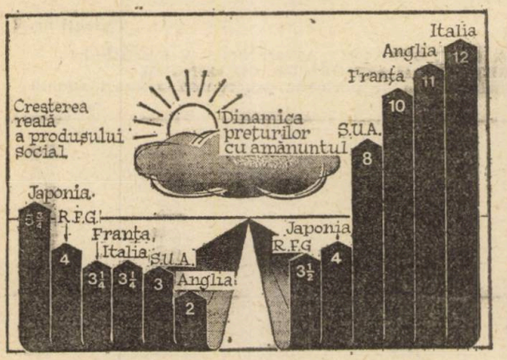

Ceea ce va determina, fără îndoială, noi tensiuni în cadrul economiei țărilor respective, lăsînd totodată să se prevadă noi perturbări ale sistemului valutar internațional și ale comerțului mondial.

Diferențieri pe piața metalelor feroase

STUDII recente asupra evoluției cererii de metale feroase pe piața mondială capitalistă și a comerțului cu aceste produse (cum sînt cele efectuate de firma engleză „Commodity's Research Unit", de Asociația japoneză a exporturilor de metale feroase ș.a.) atestă o anumită înviorare, deși previziunile pe anul viitor nu sînt întru totul favorabile. Se apreciază, între altele, că — după ce în ultimele luni s-a produs o expansiune a cererii de laminate feroase în țări ca S.U.A., Japonia, R.F.G. ș.a. — în perioada imediat următoare creșterea ei va fi mai sensibilă în Japonia decît în S.U.A., în timp ce în țările Europei occidentale aceasta se va menține la un nivel relativ scăzut.

În ceea ce privește comerțul internațional cu metale feroase, se consideră că anul viitor importul acestora în S.U.A. se va reduce cu peste 20% (de la 20 mil. tone la 15,5 mil. tone). În aceste condiții firmele siderurgice din Japonia și țările Pieței comune vest-europene vor căuta să-și lărgească exporturile în țările în curs de dezvoltare din Africa, Orientul Apropiat și Mijlociu, America Latină.

Norvegia: extracția de hidrocarburi din Marea Nordului

ÎN PRIMELE ZECE LUNI ale anului în curs, producția norvegiană de hidrocarburi lichide și gazoase din Marea Nordului a atins 24,87 milioane tone de echivalent petrol, adică mai mult decît dublul producției (de 11,35 mil. t) din aceeași perioadă a anului trecut. Principala zonă de extracție este cea cunoscută sub numele de Ekofisk, în care s-au extras anul acesta 14,1 milioane tone. Paralel cu sporirea extracției petrolului și gazelor submarine, Norvegia și-a dezvoltat o puternică industrie producătoare de instalații de foraj, tot mai frecvent prezentă pe piața mondială.

Orientări în dezvoltarea economică

Suriname: intensificarea valorificării resurselor naturale

ECONOMIA Surinameului, fostă colonie olandeză din America de Sud, care a obținut independența în 1975, are caracteristicile unei economii în curs de dezvoltare. Ea se bazează pe exploatarea și prelucrarea primară a bauxitei, principala bogăție a țării, pe exploatarea abundentului fond forestier, precum și pe agricultură.

Industria contribuie cu 45% la formarea produsului intern brut, peste $^2/_3$ din această contribuție venind din partea industriei extractive. Exploatarea bauxitei situează Suriname pe locul al patrulea în lume la acest produs și asigură, împreună cu alumina obținută prin prelucrare, $^4/_5$ din valoarea exporturilor. Se prevede intensificarea exploatării și prelucrării lemnului, precum și dezvoltarea unor întreprinderi ale industriei alimentare (zahăr, rom).

Agricultura, care contribuie cu circa 10% la formarea produsului intern brut, ocupă aproximativ jumătate din populația activă. Se cultivă în special orez ($^4/_5$ din suprafața cultivată) și trestie de zahăr.

Pentru impulsionarea economiei guvernul a hotărît majorarea investițiilor publice la 15% din valoarea produsului intern brut (sub administrația colonială ele nu depășeau 5%). Ca urmare au fost inițiate unele proiecte de investiții în sectoarele prioritare ale economiei, printre care: construirea a două hidrocentrale pe un afluent al fluviului Carantijn de 500 MW și respectiv de 300 MW (acest complex hidroenergetic, care se prevede să intre în funcțiune la sfîrșitul anului 1980, va alimenta cu energie electrică o uzină de reducere a bauxitei); punerea în funcțiune a unui sistem de irigații, în vederea sporirii producției agricole, în special a celei de orez; construirea unei căi ferate care va lega mina Bakhuys cu orașul Apoera, care va deveni al doilea oraș ca mărime din țară. Au fost alocate sume substanțiale și pentru alte lucrări de infrastructură. Investițiile alocate vor avea drept rezultat crearea, în decurs de 10 ani, a 54 mii noi locuri de muncă.

Surinameul exportă în prezent numai materii prime — bauxită, alumină, cherestea — și unele produse agroalimentare (orez, banane, zahăr brut, crevete). Importurile cuprind în principal produse alimentare (zahăr rafinat, uleiuri vegetale, carne, legume și fructe proaspete) și unele produse industriale. În perspectivă piața rămîne deschisă importurilor de mașini și utilaje: tractoare, nave de pescuit, echipament minier, utilaje pentru industria alimentară, autovehicule etc. și a celor de bunuri de consum: aparate electrice, televizoare, confecții, medicamente etc.

Schimburile comerciale dintre România și Suriname, care actualmente se situează la un nivel redus (România a exportat în Suriname numai produse textile) au șanse favorabile de dezvoltare în viitor, avînd în vedere potențialul economic în creștere al celor două țări.

E. A.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 4—8.XII.1978 atenția operatorilor a fost polarizată de reuniunea comunitară la nivel înalt privind intrarea în vigoare, cu începere de la 1 ianuarie 1979, a sistemului monetar vest-european. Pe acest fond, ținînd seama de dificultățile anticipate ale viitorului sistem, operatorii de devize au acționat activ pe piață urmărind evoluția „cross-urilor" celor șase membre sigure ale acestuia. Au avut loc mișcări de cursuri care s-au repercutat și asupra cursului **dolarului** care a înregistrat un recul general. După puternicul recul înregistrat la finele intervalului precedent, **yenul japonez** s-a repreciat cu circa 2,5%, la aproximativ 197,10 yeni/1 dolar. **Francul elvețian** a înregistrat în final o repreciere de peste 2% față de săptămîna anterioară, la un curs de circa 1,7010 franci/1 dolar. Se apreciază că această tendință de repreciere va continua.

Marca vest-germană este apreciată de observatori ca un candidat potențial la revalorizare în viitorul sistem monetar vest-european. Pe piețele de schimb, mulți operatori acționează ținînd seama de posibilitatea unei revalorizări scontate a mărcii. În săptămîna analizată, după o deschidere de circa 1,9260 mărci/1 dolar moneda vest-germană a cotat la închidere la circa 1,9130 mărci/1 dolar.

Francul francez a înregistrat la mijlocul intervalului un moment de slăbiciune în relația cu marca vest-germană (258,55 franci/100 de mărci), recuperînd în final cînd a atins circa 258,10 franci/100 mărci (respectiv circa 4,3910 franci/1 dolar). **Francul belgian** s-a repreciat cu 1%, la circa 30,20 franci/1 dolar, iar **lira sterlină** a realizat o repreciere de circa 1,60% la finele intervalului, cînd a cotat la aproape 1,9610 dolari/1 liră. În ceea ce privește **lira italiană**, aceasta — rămînînd în urmă față de alte valute europene — s-a repreciat totuși față de dolar terminînd intervalul la circa 847,50 lire pentru un dolar.

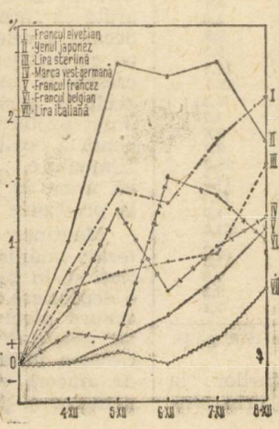

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 4 XII — 8 XII, luîndu-se ca bază cursurile din 1 XII 1978

Dobînzile la perioadele de 6 luni pe piața eurodepozitelor s-au situat la circa 12% pentru eurodalarii S.U.A., 0,8125% pentru eurofrancii elvețieni și 4,125% pentru euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a înregistrat oscilații importante. La ultima licitație organizată de F.M.I. prețul mediu a fost de 196,06 dolari/uncie: ulterior prețul a înregistrat o creștere continuă, atingînd la ultimul fixing al săptămînii la Londra 202 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor țărilor capitaliste — consecință a inflației persistente

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE a fost confruntată și în anul 1978 cu o inflație persistentă care a pus în fața statelor occidentale probleme economice și sociale grave, complexe. Rata inflației oglindită în creșterea prețurilor bunurilor de consum, care înregistrase o anumită încetinire în ultimele nouă luni ale anului 1977 și care dădea speranțe de succes în lupta antiinflaționistă, s-a reaccelerat ușor în decursul anului 1978, în ciuda tuturor măsurilor de „punere sub control" luate de statele capitaliste. Se știe că pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, rata record — de 13,5% — a inflației, fenomen care s-a făcut simțit aproape continuu după cel de-al doilea război mondial, a fost atinsă la sfîrșitul anului 1974, în toiul celei mai profunde crize economice din perioada postbelică. În primul semestru al anului 1978, rata inflației se mai situează încă la un nivel de peste două ori mai ridicat decît media anuală înregistrată în țările respective în întreaga perioadă a anilor '60.

Diferențe de nivel și evoluții zonale

ÎN ANUL 1978 gama nivelurilor inflaționiste este mult lărgită față de deceniul trecut și prima jumătate a actualului deceniu. În medie pe perioadele 1961—1970 și 1971—1975 raportul dintre ritmurile maxim și minim de creștere a prețurilor la bunurile de consum în zona O.C.D.E. a fost de 5,6 și respectiv 4,0 ; în primele luni ale anului 1978 raportul a ajuns la 22,7, dacă se exclude Elveția, iar dacă se include și această țară — la 63,6 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

CREȘTEREA PREȚURILOR BUNURILOR DE CONSUM
Procente de variație față de perioada precedentă, ritmuri anuale, înainte de eliminarea oscilațiilor sezoniere

	Media 1961—1970	Media 1971—1975	1976	1977	12 luni încheiate în aprilie 1978	6 luni încheiate în aprilie 1978
S.U.A.	2,8	6,7	5,8	6,5	6,6	7,6
Japonia	5,8	11,5	9,3	8,1	3,9	2,8
R.F.G.	2,7	6,1	4,5	3,9	2,9	4,4
Franța	4,0	8,8	9,6	9,8	9,0	7,9
Anglia	4,1	13,0	16,5	15,9	7,9	8,9
Canada	2,7	7,3	7,5	8,0	8,4	7,7
Italia	3,9	11,3	16,8	17,0	12,2	11,5
Austria	3,6	7,3	7,3	5,5	3,9	3,8
Belgia	3,0	8,4	9,2	7,1	5,3	4,0
Danemarca	5,9	9,3	9,0	11,1	11,5	5,9
Finlanda	5,0	11,7	14,4	12,6	8,6	5,2
Grecia	2,1	12,3	13,3	12,1	13,5	16,8
Islanda	11,8	24,6	33.0	29.9	37.2	49.3
Irlanda	4,8	13,3	18,0	13,6	8,2	6,5
Luxemburg	2,6	7,2	9,8	6,7	3,1	3,7
Olanda	4,0	8,6	8,8	6,4	3,6	3,6
Norvegia	4,5	8,4	9,1	9,1	8,2	8,7
Portugalia	3,9	15,4	19,3	27,1	17,9	28,2
Spania	6,0	12,1	17,6	24,5	21,8	14,5
Suedia	4,0	8,0	10,3	11,4	12,2	11,2
Elveția	3,3	7,7	1,7	1,3	1,4	1,0
Turcia	5,9	18,6	17,4	26,0	59,0	63,6
Australia	2,5	10,2	13,5	12,3	8,2	7,5
Noua Zeelandă	3,8	10,2	16,9	14,3	14,7	11,8
Total O.C.D.E.	3,4	8,6	8,6	8,9	7,7	7,8
O.C.D.E.-Europa	3,8	9,6	10,8	11,2	9,6	9,3
C.E.E.	3,6	9,1	10,3	9,9	7,0	7,1

Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 23, iulie 1978, p. 33.

Reaccelerarea inflației, oglindită în creșterea prețurilor la bunurile de consum, se explică într-o mare măsură prin tendințele de creștere a prețurilor la produsele alimentare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

EVOLUȚIA COMPONENTEI „ALIMENTE" A INDICELUI PREȚURILOR BUNURILOR DE CONSUM
Procente de variație față de perioada precedentă, ritmuri anuale

	1976	1977	12 luni încheiate în aprilie 1978	6 luni încheiate în aprilie 1978
America de Nord	3,0	6,5	8,3	12,1
Europa	12,3	13,3	9,5	8,4
Japonia	9,0	7,0	3,4	12,1
Ansamblul O.C.D.E.	7,9	9,6	8,3	9,1

Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 23, iulie 1978, p. 35.

Această tendință se observă, în special, în America de Nord, unde prețurile cu amănuntul la produsele alimentare sînt foarte sensibile la fluctuațiile nu numai de pe piața internă, ci și de pe piața internațională. În această zonă prețurile cu amănuntul la produsele alimentare, care scăzuseră și se stabilizaseră în perioada aprilie-octombrie 1977, au crescut, din noiembrie 1977 și pînă la sfîrșitul primului semestru al anului 1978, de două ori mai repede decît cele ale altor categorii de produse.

Alături de prețurile la produsele alimentare cresc și tarifele la servicii. În cea mai mare parte a țărilor capitaliste, creșterea tarifelor la servicii în prima jumătate a anului 1978 a fost superioară mediei din ultimii doi ani. Acest fapt, precum și tendințele care se prevăd în continuare în evoluția lor fac ca sectorul serviciilor să fie considerat o sursă importantă de presiune inflaționistă.

Pe țări ratele inflației și evoluțiile lor sînt, desigur, diferite. Ceea ce stîrnește în prezent îngrijorare în cercurile economice din Occident pare a fi riscul de accentuare a inflației în S.U.A. unde rata ei ar putea să depășească mai mult decît în prezent rata prognozată pentru țări ca R.F. Germania și Japonia. Această situație va constitui, desigur, încă un motiv de divergențe economice între marile state capitaliste și o sursă de alimentare a inflației mondiale. Referindu-se la accentuarea inflației în S.U.A. către sfîrșitul primului semestru al acestui an, revista săptămînală americană „U.S. News and World Report" arată că „prețurile urcă tot mai mult, sfidînd eforturile de vindecare a celei mai grave maladii economice a țării. Prețurile pe care consumatorii le plătesc — subliniază publicația — au crescut în iunie într-un ritm anual de 11,4%, deci și mai rapid decît în aprilie, cînd președintele Carter a declarat inflația drept problema internă numărul 1 a țării". Principala componentă a acestei tendințe inflaționiste este scumpirea produselor alimentare. „Prețurile alimentelor — arăta aceeași revistă — au urcat în iunie într-un ritm anual de 16,8%, față de 7,4% la produsele nealimentare și 11,4% pentru servicii".

Menținerea la cote înalte a creșterii prețurilor lovește puternic înainte de toate în cîștigurile reale ale maselor de salariați și, în general, ale persoanelor cu venituri fixe. Se produce o depreciere în lanț a banilor, exercitînd o presiune permanentă asupra nivelului de trai. Inflația devine un „mod de viață", iar „societatea de consum" este numită tot mai frecvent „societatea inflației". Iată de ce, în Occident, oficialități, oameni de afaceri, economiști, experți și specialiști din domeniul finanțelor și pînă la omul de pe stradă, sînt toți preocupați de

inflație, care — alături de șomaj — a devenit „obsesia cotidiană", „răul secolului". Pînă în prezent, însă, toate încercările din țările capitaliste dezvoltate de a combate acest fenomen cu consecințe nefaste în viața economică și socială s-au dovedit ineficiente, iar după prognozele multor specialiști și organizații economice maladia recidivează cu virulență crescîndă. Alertate de amplificarea continuă a acestui proces, ce tinde în unele țări, potrivit opiniei unor economiști, să ia proporții catastrofale, guvernele țărilor occidentale au înscris măsurile de jugulare a inflației pe agenda preocupărilor prioritare. Rezultatele, oglindite în comportamentul prețurilor la bunurile de consum, întîrzie însă, iar previziunile O.C.D.E. pentru a doua jumătate a anului 1978 și, în unele cazuri, și pentru anul 1979 indică noi creșteri de prețuri, îndeosebi la produsele alimentare.

În ceea ce privește prețurile bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare, statisticile F.M.I. reliefează că rata inflației, cu unele excepții, a crescut rapid în ultimii ani (vezi tabelul nr. 3). Datele sînt grăitoare, scoțînd în evidență povara suplimentară pe care o suportă economia acestor țări, îndeosebi a celor neproducătoare de petrol, sub forma presiunilor inflaționiste, în bună măsură „importate" din țările capitaliste dezvoltate.

Tabelul nr. 3

CREȘTEREA PREȚURILOR LA BUNURILE DE CONSUM ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

	Media anuală 1967—1972	Creșteri în raport cu anul precedent				
		1973	1974	1975	1976	1977
Principalele țări exportatoare de petrol	8,0	11,3	17,0	19,0	16,2	15,0
Țări neproducătoare de petrol	10,1	22,1	33,0	32,9	32,3	31,5
— Africa	4,8	9,3	18,6	16,4	18,8	25,0
— Asia	5,4	14,9	27,8	11,5	1,5	8,8
— America Latină și regiunea Caraibilor	15,9	30,8	40,9	54,6	62,7	51,6
— Orientul Mijlociu	4,3	12,7	21,8	20,3	17,4	24,2

Sursa : International Monetary Fund, Annual Report, 1978, p. 11.

Deprecierea banilor : dimensiuni și continuitate

O CONSECINȚĂ ELOCVENTĂ a intensificării fenomenelor inflaționiste în țările capitaliste o constituie accelerarea ritmului de depreciere a banilor. Pe baza datelor oficiale referitoare la scumpirea costului vieții sau a indicilor prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum publicate de statele capitaliste, Citibank din New York a calculat, în buletinul său economic pe luna octombrie 1978, gradul de depreciere a banilor în perioada 1967—1978 pentru aproximativ 50 de țări din lumea capitalistă situate în toate zonele geografice ale globului. A fost folosită o metodologie care poate fi ilustrată prin următorul exemplu concret de calcul : Dacă rata anuală a creșterii prețurilor este de 12 la sută, atunci indicele general al prețurilor se situează la nivelul de 112 la sută față de anul precedent socotit egal cu 100. Prin împărțirea bazei de 100 la 112 se obține indicele ce reprezintă puterea de cumpărare a monedei, care în cazul de față este egală cu 89,3 la sută. Pierderea puterii de cumpărare sau deprecierea monedei în anul respectiv este deci, în acest caz, de 10,7 la sută (100 minus 89,3). Datele din tabelul nr. 4 redau situația deprecierii banilor în țările capitaliste membre ale O.C.D.E. (fără Islanda) pe o perioadă de 11 ani.

Datele din tabel pun în evidență că cotele inflației și cele corespunzătoare ale reducerii puterii de cumpărare a banilor diferă mult de la o țară la alta. În cei cinci ani (1972—1977), care cuprind și cea mai puternică criză din perioada postbelică, față de cei 5 ani precedenți, țările O.C.D.E. au trecut printr-o inflație accentuată. Rata mediană de depreciere a banilor de 11,5% în perioada 1972—1977 a depășit de peste două ori pe cea de 5,2 la sută înregistrată în cei 5 ani precedenți. În 11 din țările cuprinse în tabel, ritmul deprecierii banilor în perioada 1972—1977 a depășit chiar pragul de 10 la sută. În anul 1978, în ciuda faptului că ultimele luni ale lui, caracterizate printr-o reaccelerare a creșterii prețurilor, nu sînt incluse în calcul, rata mediană de depreciere a banilor se situează la un nivel o dată și jumătate mai ridicat decît în perioada 1967—1972.

La asemenea ritmuri de depreciere a banilor puterea de cumpărare a unor monede ale țărilor capitaliste membre ale O.C.D.E. scade în zece ani la jumătate, la o treime sau chiar la o pătrime din cea inițială. Într-o perioadă scurtă, monede capitaliste considerate într-un trecut apropiat drept cele mai solide, sînt afectate serios de inflație. Dolarul S.U.A. posedă astăzi mai puțin de 30 la sută din puterea de cumpărare de dinaintea celui de-al doilea război mondial. Marca vest-germană și yenul japonez au pierdut în 1977, față de anul 1967, 35 la sută și respectiv 59 la sută din puterea lor de cumpărare. În ceea ce privește alte două monede — lira sterlină și francul elvețian — ele au pierdut în perioada amintită 66 la sută și respectiv 38 la sută din valoarea lor. Se înțelege că pentru toate monedele pierderile de valoare înregistrate în ultimii zece ani sînt amplificate de ritmurile scăderii puterii de cumpărare înregistrate în anul 1978.

Tabelul nr. 4

EROZIUNEA PUTERII DE CUMPĂRARE A MONEDELOR ȚĂRILOR CAPITALISTE MEMBRE ALE O.C.D.E. ÎN PERIOADA 1967—1978

Moneda	Indicele puterii de cumpărare a banilor, 1967=100		Ritmul anual de depreciere, în procente		
	1972	1977	Media 1967—1972	Media 1972—1977	1978a)
Francul elvețian	81	62	4,2	5,3	1,3
Marca vest-germană	84	64	3,4	5,4	2,7
Francul luxemburghez	83	55	3,7	7,9	3,0
Schillingul austriac	81	56	4,1	7,1	3,5
Florinul olandez	75	49	5,7	7,9	3,7
Yenul japonez	76	41	5,4	11,5	3,9
Francul belgian	82	52	3,9	8,3	4,6
Dolarul american	79	55	4,4	7,1	6,5
Lira irlandeză	69	33	7,0	13,9	6,7
Escudoul portughez	67	27	8,0	16,4	7,5
Dolarul australian	81	44	4,1	11,6	7,6
Coroana norvegiană	74	48	5,7	8,5	7,6
Lira sterlină	73	34	6,2	14,0	7,9
Dolarul canadian	83	54	3,8	8,2	8,2
Francul francez	76	47	5,3	9,3	8,3
Marca finlandeză	77	39	5,2	12,6	8,5
Coroana daneză	74	45	5,7	9,8	10,5
Coroana suedeză	78	50	4,8	8,8	10,6
Lira italiană	83	39	3,8	13,9	11,1
Drahma greacă	88	42	2,5	13,9	11,7
Dolarul neo-zeelandez	73	39	6,2	11,5	11,8
Peseta spaniolă	75	35	5,5	14,3	16,2
Lira turcă	61	24	9,5	17,0	37,5
Rata mediană			5,2	11,5	7,9

a) Ritm calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1978 cu cea pe perioada corespunzătoare a anului 1977.
Sursa : Citibank, Monthly Economic Letter, octombrie 1978, p. 7.

Disparitatea evidentă în ratele de creștere a prețurilor și în ritmurile inflației în țările capitaliste, observată în ultimii 11 ani, și-a pus amprenta pe evoluția și politicile în domeniul taxei de scont, al cursurilor de schimb, al rezervelor valutare și al mișcărilor de capitaluri. Ea a avut, de asemenea, tendința de a face mai dificilă gestiunea pozițiilor balanțelor de plăți, precum și politica economică în ansamblu.

Atenuarea eroziunii în continuare a puterii de cumpărare a banilor, reducerea ratelor inflației la anumite limite socotite „tolerabile" și apărarea economiei țărilor capitaliste de efectele nocive pe care se consideră că riscă să le aibă în acest domeniu politicile monetare și bugetare expansioniste constituie o preocupare de prim plan a responsabililor politicii economice a țărilor din lumea nesocialistă. Problema inflației suscită, pe lîngă controverse iscate între economiști, o serioasă preocupare și frămîntare în rîndurile maselor, iar autoritățile se tem că adoptarea unor măsuri stimulatorii excesive riscă să antreneze o nouă recrudescență a psihozei inflaționiste. Pentru acest considerent majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate recurg în prezent la politici financiare și monetare restrictive sau cel puțin moderatoare, cu toate că redresarea economică, și așa destul de precară, în urma recesiunii a fost însoțită nu numai de rate înalte ale inflației, ci și de cel mai pronunțat șomaj pe care țările capitaliste dezvoltate l-au cunoscut în întreaga perioadă postbelică. Majoritatea economiștilor occidentali, ca și experții Fondului Monetar Internațional sînt de părere că dacă autoritățile naționale vor urma în acțiunea lor asupra conjuncturii aceleași politici ca cele duse în trecut, ele riscă să provoace o accelerare a creșterii prețurilor și o nouă stimulare a tendințelor inflaționiste.

Or, perspectiva unei inflații din nou accelerate, concomitent cu persistența nivelurilor ridicate ale șomajului și cu încetinirea ritmului producției, readuce în prim plan spectrul stagflației în țările capitaliste dezvoltate.

prof. dr. C. BICHI

Discrepanțe în consumul de energie

SCUMPIREA surselor de energie a menținut în actualitate, cu deosebire în ultima vreme, indicatorul consumului de energie raportat la unitatea de produs social, în scopul diminuării acestui consum și al creșterii eficienței în utilizarea purtătorilor de energie. O analiză comparativă a consumului de

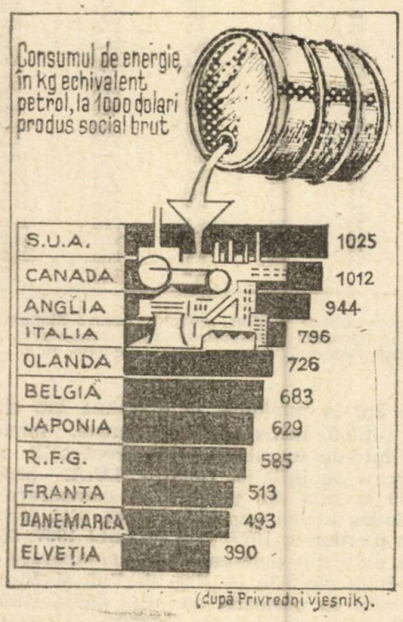

(după Privredni vjesnik).

energie pe unitatea de produs social, ca cea oglindită în grafic, scoate în evidență existența unor diferențe considerabile între țările capitaliste dezvoltate. Explicația acestor diferențe este mai complexă, ea trebuind totuși căutată în mare parte în structura consumului de energie pe domenii de utilizare, respectiv în măsura în care consumul contribuie sau nu la crearea produsului social. O asemenea analiză va scoate în evidență ponderea mare pe care o dețin în consumul total de energie în S.U.A. și Canada transporturile auto și cea relativ mai ridicată a sectorului industrial în țările vest-europene.

Expansiunea investițiilor americane

INVESTIȚIILE filialelor din străinătate ale companiilor din S.U.A. vor înregistra în cursul anului viitor un spor de 16% față de 1978, ridicîndu-se la 37 miliarde dolari, relevă un studiu efectuat de Departamentul Comerțului din această țară. Tendința ascendentă a previziunilor, comparativ cu sfîrșitul anului trecut sau cu începutul acestui an, se explică în parte prin scăderea cursului dolarului pe piețele valutare internaționale, reinvestirea profiturilor obținute în moneda națională a altor țări devenind mult mai avantajoasă decît repatrierea lor în dolari.

În ceea ce privește repartiția geografică a ansamblului investițiilor de capital privat american, se prevede că — dintre țările capitaliste dezvoltate — ele se vor amplasa cu prioritate în Anglia (7,1 miliarde dolari în 1979), Canada (6,5 mlrd.) și R.F. Germania (2,9 mlrd.),iar dintre țările în curs de dezvoltare — îndeosebi în America Latină.

Învățămîntul — îmbinarea teoriei cu practica

CARE ESTE sistemul ideal de formare profesională a tinerelor cadre într-o societate în plin proces de mutații tehnologice? Participanții din diferite țări europene la o dezbatere desfășurată recent pe această temă la Strasbourg (Franța) au ajuns la consensul că este necesar un sistem alternativ de învățămînt, care să îmbine în mod armonios predarea teoriei în școală cu însușirea practicii în întreprindere.

Sprijinind punctul de vedere menționat, revista **L'Usine Nouvelle** semnalează o evoluție sensibilă intervenită în această privință în mentalitatea tinerilor francezi. O anchetă realizată nu demult de Ministerul Muncii din Franța a relevat că 81% din tinerii de peste 18 ani consideră favorabile perspectivele pe care le deschide pentru ei formarea profesională în cadrul întreprinderilor. Aceasta, și din cauză că tinerii care-și însușesc o profesiune la locul de muncă sînt de multe ori angajați chiar de întreprinderea respectivă, fapt deloc neglijabil în condițiile unei rate ridicate a șomajului în rîndurile tineretului. Se apreciază că, dintre țările vest-europene, R.F.G. a realizat cea mai amplă extindere a acestei forme de învățămînt, nouă zecimi din tinerii care capătă o calificare tehnică fiind pregătiți în cadrul industriei.

Alcoolul metilic — carburantul viitorului?

ÎN CĂUTAREA unor noi surse de energie, și în special de înlocuitori pentru petrol, atenția specialiștilor se îndreaptă, între altele, către posibilitățile de extindere atît a producției de alcool metilic (metanol) cît și a utilizărilor sale. Produs important al chimiei organice, alcoolul metilic este folosit în prezent îndeosebi în industria chimică, dar poate fi utilizat și pentru fabricarea proteinelor, pentru reducerea directă a minereului de fier, producția de energie, precum și drept carburant (deocamdată în amestec cu benzină) pentru motoare auto.

În această ultimă ipostază, avîndu-se în vedere parametrii superiori ai utilizării sale comparativ cu produsele petroliere, alcoolul metilic face obiectul unor prognoze optimiste privind amploarea întrebuințării sale în deceniile următoare. Întrucît alcoolul metilic se poate obține prin distilarea lemnului, din gaz natural etc., producția sa se poate dezvolta în numeroase țări care dispun de asemenea materii prime, primele fabrici de alcool metilic pe bază de gaz natural existînd deja în Anglia, Libia și U.R.S.S.

R.P.D. Coreeană: progresul industriei chimice

ACTUALUL plan septenal (1978—1984) de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene constituie, între altele, o etapă importantă în dezvoltarea industriei chimice, ținîndu-se seama de necesitatea extinderii bazei de materii prime a întregii industrii, de reducerea dependenței economiei naționale de import. Astfel, în perioada septenalului, pe baza extinderii capacităților și modernizării întreprinderilor existente, a construirii și punerii în funcțiune de noi întreprinderi, producția de îngrășăminte chimice urmează să crească de la 3 la 5 milioane de tone pe an, producția de ierbicide va spori de nouă ori, cea de fibre chimice — de 1,6 ori și de rășini sintetice — de 2 ori. În chimia de bază se prevede extinderea de 1,9 ori a producției de acid sulfuric, de 1,8 ori a celei de sodă caustică, de 1,6 ori a celei de carbură de calciu ș.a.m.d.; în ceea ce privește producția de medicamente, aceasta se va mări de 2,1 ori.

O dinamică vie și o puternică diversificare cunoaște în cursul septenalului și exportul de produse chimice (o creștere valorică de aproape cinci ori), în cadrul acestuia figurînd îngrășămintele, produsele chimice de bază, medicamentele, parfumurile etc.

Petrolul: producția și resursele scontate

CONFORM unor aprecieri făcute la conferința internațională pe probleme energetice de la Georgetown (mai a.c.), producția de petrol brut a țărilor nesocialiste va crește pînă la sfîrșitul deceniului următor sau începutul ultimului deceniu al secolului, respectiv, pînă la nivelul de 2,8 mlrd. tone pe an, după care — ținîndu-se seama de volumul zăcămintelor cunoscute și al celor care ar putea fi descoperite, precum și de măsurile de prezervare a resurselor lor de petrol, adoptate de unele țări producătoare — ar urma o scădere a extracției.

Se apreciază că există mari șanse ca resursele cunoscute și exploatabile de petrol să crească îndeosebi în Mexic, în zona platoului continental din Marea Nordului, în țările Golfului și în regiunea arctică a continentului nord-american. Se presupune, de asemenea, că există perspective de descoperire a unor bogate zăcăminte de petrol în regiunea Antarctidei și în zone ale platoului continental, situate la adîncimi mai mari decît cele exploatate pînă în prezent.

GLOSAR

Dosarul S. U. A. [II]

ÎN CURSUL secolului al XX-lea, rolul dolarului ca monedă națională cu funcții internaționale s-a cristalizat și dezvoltat. Devenind mijlocul de rezervă și de plată cel mai răspîndit în lume, dolarul a întrecut și înlocuit lira sterlină care, timp de două secole, funcționase de fapt ca monedă internațională, pe picior de egalitate cu aurul. Înlocuirea treptată a lirei sterline cu dolarul a început în jurul anului 1940.

Forța crescîndă a dolarului s-a bazat pe stabilitatea lui față de aur și celelalte monede, sprijinită pe forța economică, financiară și militară a S.U.A. În 1944, profitînd de această forță, ca și de inexistența altor mijloace de plată comparabile cu caracter internațional, S.U.A. au reușit să impună dolarul ca pivot al sistemului monetar internațional creat la Bretton Woods, singura monedă națională care, potrivit acestui sistem, era convertibilă în aur. Prin aceasta, dolarul a devenit și pe plan legal moneda dominantă în raport cu celelalte monede ale țărilor aderente la sistem. Apogeul poziției dolarului în lume s-a situat între anii 1945 și 1960.

Deceniul '60 a constituit însă o cotitură în situația internațională a dolarului. Ca urmare a deteriorării balanței de plăți a S.U.A., provocată de faptul că americanii cumpărau mai mult din străinătate — bineînțeles cu propria lor monedă — decît vindeau, în țările partenere ale S.U.A. și îndeosebi în Europa occidentală s-au acumulat dolari în mari cantități — de ordinul sutelor de miliarde — mai ales în rezervele valutare oficiale, dar și în conturile multor bănci din afara S.U.A. Acest proces care a constituit una din expresiile schimbării raporturilor de forțe din lumea capitalistă, ale scăderii puterii competitive a economiei S.U.A. a dat naștere eurodolarilor și totodată a slăbit încrederea în perspectivele de stabilitate ale dolarului. Vînzările de dolari ale celor care voiau să se pună la adăpost de pierderi au făcut ca pe piețele internaționale cursul dolarului să scadă amenințător.

La 15 august 1971, recunoscînd oficial grava criză a monedei naționale, S.U.A. au decis lichidarea legăturii dolarului cu aurul, suprimarea convertibilității dolarului în aur și în alte monede, trecerea la flotare, măsuri care echivalau cu lichidarea de fapt a sistemului monetar internațional bazat pe dolar, după o funcționare de 27 de ani. Este o dată crucială pentru istoria monetară contemporană.

La 18 decembrie 1971, dolarul a fost devalorizat cu 7,80%, conținutul teoretic de aur al unității monetare a S.U.A. fiind redus de la 0,888 617 g la 0,818 513 g aur fin, iar prețul oficial al aurului fiind majorat de la 35 la 38 dolari uncia. După devalorizare a fost restabilită convertibilitatea dolarului în alte monede, dar nu și în aur. La 12 februarie 1973, dolarul a suferit o nouă devalorizare, de această dată de 10%, conținutul de aur devenind 0,736 662 g, iar prețul unei uncii de aur 42,222 dolari.

Anii următori s-au caracterizat prin scăderea în continuare a cursului dolarului și printr-o mare dezordine pe piețele valutare internaționale, cauză și reflex — între altele — al crizei economice din 1974—1975. În 1976, dolarul s-a redresat simțitor, pentru a înregistra în curînd un nou declin. La 31 octombrie 1978, moneda S.U.A. ajungea la nivelul cel mai coborît din toate timpurile, înregistrat la bursele din Frankfurt, Zürich și Tokio, iar prețul în dolari al aurului la nivelul cel mai ridicat. La 1 noiembrie 1978 a început acțiunea de „salvare" a dolarului prin programul complex de măsuri anunțat de președintele Jimmy Carter.

C. K.

Dobîndă preferențială

Felicia Marian, București — Dobînda preferențială, cunoscută și sub denumirea engleză de „prime rate", este în S.U.A. dobînda percepută de băncile comerciale pentru creditele pe termen scurt acordate celor mai buni clienți ai lor, dintre firmele care pe baza situației lor financiare se bucură de cea mai mare încredere. Din această cauză, dobînda preferențială este mai scăzută în raport cu dobînzile percepute de la celelalte firme, a căror mărime se poate spune că o determină. Dobînda preferențială este considerată ca cea mai expresivă pentru caracterizarea situației de pe piața creditului. Graficul de mai jos, prezentînd evoluția dobînzii preferențiale în deceniul nostru, scoate în evidență reducerea nivelului acesteia la 6% în 1976, cînd autoritățile americane au dus o politică de stimulare a economiei, după ce în vara anului 1974 — caracterizată printr-o rată foarte înaltă a inflației — dobînda atinsese 12%. De la începutul anului 1977, dobînda preferențială a reînceput să crească, în ultima perioadă în cadrul planului Administrației de susținere mai fermă a dolarului. Graficul prezintă, de asemenea, evoluția dobînzii de bază în Franța, mult deosebită de cea a dobînzii preferențiale în S.U.A.

EVOLUȚIA COSTULUI CREDITULUI BANCAR ÎN FRANȚA ȘI ÎN S.U.A.

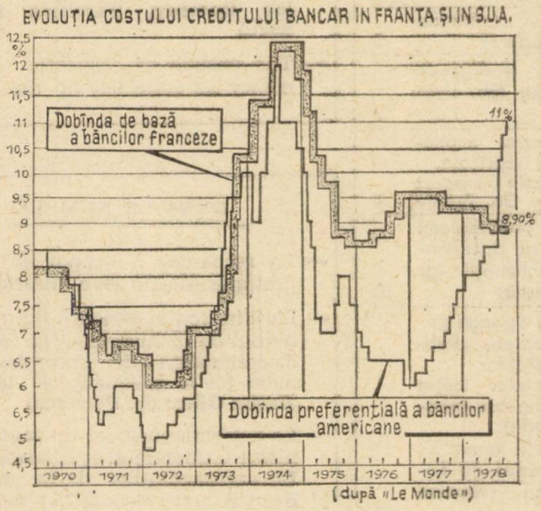

(după „Le Monde")

Urbanizare

Ioan Alexandru, Ploiești — Județele cele mai puțin urbanizate ale țării noastre sînt în prezent în ordine Ilfovul (15,3 la sută populație urbană din totalul populației județului), Sălajul (24,7 la sută) și Buzăul (25,2 la sută), iar cele mai urbanizate sînt Hunedoara (72,1 la sută), Brașovul (70,3 la sută) și Constanța (67,3 la sută. Pe ansamblul țării locuitorii din mediul urban în totalul populației au ajuns la jumătatea anului trecut la 47,8 la sută. În ultimele cinci decenii, potrivit recensămintelor, ponderea respectivă a evoluat astfel : 21,4 la sută în 1930, 23,4 la sută în 1948, 31,3 la sută în 1956, 38,2 la sută în 1966, 47,5 la sută în 1977 (la 5 ianuarie), creșterea gradului de urbanizare fiind o consecință directă a dezvoltării economico-sociale a țării în anii socialismului.

Telefonie

Aurel Sădeanu, București — 1) Deși a trecut peste un secol de la inventarea lui, telefonul — devenit între timp un instrument de comunicare rapidă fără de care viața modernă ar părea de neconceput — continuă încă să reprezinte o raritate pe unele meridiane ale globului. Nu întîmplător cea mai redusă înzestrare cu telefoane se înregistrează, potrivit statisticilor O.N.U., în țări slab dezvoltate ca Bangladesh (0,1 aparate la 100 locuitori în 1975), Birmania (0,1), Madagascar (0,4), Maroc (1) și altele, în vreme ce în S.U.A. existau în același an 69,5 aparate la 100 locuitori, în Suedia 66,1, în Elveția 61,1, în Noua Zeelandă 50,2, în Danemarca 45,5 etc. Media mondială a înzestrării este estimată la 9,6 aparate telefonice la 100 locuitori.

2) Consumul net de energie pe mia de dolari produs național brut a evoluat în S.U.A. în perioada postbelică după cum urmează (cifrele sînt exprimate în unități convenționale britanice — B.t.u.) : de la 62,4 în 1974 la 48,5 în 1966, 52 în 1970 și 47,1 în 1976. O tendință similară de reducere, este drept tot neliniară, se întîlnește și în cazul altor țări dezvoltate.

Mediu înconjurător

Vlad Orlea, Deva — Subțierea stratului protector de ozon care există în stratosferă la o înălțime de la 10 la 45 km în jurul Pămîntului este una din formele cele mai periculoase ale degradării de către om a mediului înconjurător. Așa cum a relevat recent la Geneva un grup de experți ai Organizației Meteorologice Mondiale provenind din Canada, U.R.S.S., S.U.A., Elveția și Belgia, dacă acest strat de ozon, care protejează suprafața pămîntului de un aflux excesiv de raze ultraviolete, va continua să se reducă în ritmul din ultimii ani, în decurs de un secol el s-ar putea subția cu 15%. Aceasta ar avea ca efect o creștere de temperatură și tulburări climatice, așa numitul „efect de seră", ca și o creștere a frecvenței cazurilor de îmbolnăvire de cancer al pielii. Experții citați apreciază că reducerea stratului de ozon este cauzată actualmente în proporție de jumătate de ridicarea în stratosferă a compușilor pe bază de fluor utilizați ca propulsor în spray-uri. Alte cauze importante sînt considerate gazele inerte folosite la frigidere și congelatoare și cele utilizate la producerea cauciucului. În schimb, avioanele supersonice au o contribuție mai redusă decît se considera în trecut la reducerea stratului respectiv.

Produse textile

Gheorghe Geambașu, Tecuci — Produsele textile reprezintă unele din principalele articole ale industriei prelucrătoare exportate de țările în curs de dezvoltare. Pînă nu de mult, sursa principală de proveniență a acestor produse o reprezentau cîteva țări și teritorii din Asia de Sud-Est (India, Pakistan, Coreea de Sud, Hong Kong etc.) și din America Latină (Brazilia și Mexic). Ele au importat în acest scop însemnate cantități de mașini textile, înainte de a începe ele însele să producă asemenea mașini, ceea ce avea să determine o reducere a importului. De cîțiva ani, numărul țărilor în curs de dezvoltare care urmăresc să-și intensifice producția și exportul de textile s-a lărgit considerabil, o consecință fiind creșterea substanțială a importului lor de mașini textile. Este vorba, în America Latină, de țări cum sînt Columbia, Guatemala, Salvador ș.a., în Asia de Thailanda și Indonezia, iar în Africa de Egipt, Maroc, Tunisia, Coasta de Fildeș și altele. Pînă acum, principalii beneficiari ai acestei cereri sporite de mașini textile pe piața mondială au fost R. F. Germania, Japonia și Elveția, care realizează împreună peste 60% din exportul de mașini textile ale țărilor membre ale O.C.D.E.

Simion Groșan, Săveni — 1) Așa cum am mai scris chiar la această rubrică, pentru a vă abona ca persoană fizică la revista noastră la prețul de 130 lei pe an (în loc de 260 lei cît costă abonamentul anual realizat de întreprinderi și instituții) nu este nevoie să prezentați la poștă nici o dovadă scrisă. 2) Vom avea în vedere propunerea dv.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 50 din 15 decembrie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Consecvență și dinamism în reducerea consumurilor materiale **(A. Codru, A. Dodu)** 1
- Cercetarea în sprijinul practicii sociale **(Ion Iliescu)** 3
- Controlul de calitate și calitatea produselor **(Bogdan Pădure)** 5
- Valorificarea resurselor energetice secundare **(V. Boescu, Gh. Drăghici)** 7
- Pentru sporirea eficienței economice în cooperativele agricole. Reducerea cheltuielilor de transport **(dr. D. Tudorache, dr. Gh. Frățilă)** 9
- Utilizarea superioară a potențialului din industrie – factor de accelerare a creșterii productivității **(dr. Barbu Gheorghe Petrescu)** 10
- În dezbatere : proiectul de lege privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor
  ● Efectuarea vărsămintelor către buget direct de către fiecare întreprindere **(Iancu T. Marin)**
  ● Cote diferențiate din beneficii, în funcție de aportul adus de fiecare colectiv de muncă **(Nicolae Serghie)** 12
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Fundamentarea producției nete în construcții-montaj **(dr. Lazăr Cistelecan, Niculae Dumitru, Tarcisius Poenaru)** 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE – ORGANIZARE

- Raționalizarea consumurilor energetice trebuie să devină tot mai mult și o problemă de concepție și organizare **(Adrian Rusu)** 16

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **(lector univ. dr. Maria Curteanu)** 18

TEORII – IDEI

- Creșterea eficienței economiei reflectată în modificarea necesarului de fonduri fixe **(prof. dr. I. Capanu, lector univ. dr. P. Wagner, lector univ. dr. T. Porojan)** 20
- Școli ● curente ● economiști. Opțiuni pentru planificare economico-socială în țările africane (I) **(dr. Sorica Sava)** 22
- Calificarea și mobilitatea forței de muncă **(Ion Blaga)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Eliminarea forței din viața internațională – punct de plecare pentru abordarea constructivă, realistă a problemelor lumii contemporane **(conf. dr. Victor Duculescu)** 25
- Tendințe – conjuncturi 27
- Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor țărilor capitaliste – consecință a inflației persistente **(prof. dr. C. Bichi)** 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Contribuții la elaborarea „Modelului optim de dezvoltare economico-socială a a județului Iași"

IN THIS ISSUE

- Research activity in support of social practice **(Ion Iliescu)** 3
- The higher utilization of the industry potential — a factor of accelerating the raising of productivity **(Dr. Barbu Gheorghe Petrescu)** 10
- The improvement of the economic and financial mechanism. The substantiation of net production in building and mounting **(Dr. Lazăr Cistelecan, Niculae Dumitru, Tarcisius Poenaru)** 13
- The growth of economic efficiency as reflected in the modification of required fixed funds **(Prof. Dr. I. Capanu, Lecturer Dr. P. Wagner, Lecturer Dr. D. Porojan)** 20
- Schools — currents — economists. Options for economic and social planning in African countries (I) **(Dr. Sorica Sava)** 22
- Eliminating force from international life, starting point for a constructive, realistic approach to the problems of contemporary world development **(Reader Dr. Victor Duculescu)** 25
- The erosion of the purchasing power of the currencies of capitalist countries — consequence of persisting inflation **(Prof. Dr. C. Bichi)** 28

DANS LE NUMÉRO

- La recherche à l'appui de la pratique sociale **(Ion Iliescu)** 3
- L'utilisation supérieure du potentiel de l'industrie — facteur d'accélération de l'accroissement de la productivité **(dr. Barbu Gheorghe Petrescu)** 10
- Le perfectionnement du mécanisme économique et financier. La documentation de la production nette dans le bâtiment et le montage **(dr. Lazăr Cistelecan, Niculae Dumitru, Tarcisius Poenaru)** 13
- La croissance de l'efficience reflétée dans la modification du nécessaire de fonds fixes **(prof. dr. I. Capanu, chargé de cours dr. P. Wagner, chargé de cours dr. D. Porojan)** 20
- Ecoles — courants — économistes. Options pour la planification économique et sociale dans les pays africains (I) **(dr. Sorica Sava)** 22
- Eliminer la force de la vie internationale — point de départ pour une approche constructive et réaliste des problèmes du developpement mondial, contemporain **(maître de conférences dr. Victor Duculescu)** 25
- L'érosion du pouvoir d'achat des monnaies des pays capitalistes — conséquence de l'inflation persistante **(prof. dr. C. Bichi)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Исследовательская работа служит социальной практике **(Ион Илиеску)** 3
- Наилучшее использование промышленного потенциала – фактор ускорения роста производительности **(др. Барбу Георге Петреску)** 10
- Совершенствование экономико-финансового механизма. Обоснование чистой продукции в строительномонтажной деятельности **(др. Лазэр Чистелекан, Никулае Думитру, Тарчисиус Поенару)** 13
- Рост эффективности экономики, отраженный в изменении потребности в основных промышленных фондах **(проф. др. И. Капану, лектор высшей школы др. П. Вагнер, лектор высшей школы др. Д. Порожан)** 20
- Оптация на экономическо-социальное планирование в африканских странах (I) **(др. Сорика Сава)** 22
- Исключение употребления силы в международной жизни — исходный пункт для контруктивного, реалистического подхода к вопросам современного мира **(старший преподаватель др. В. Дукулеску)** 25
- Эрозия покупательной силы монет капиталистических стран — последствие длительной инфляции **(проф. др. К. Бики)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

CONSUM REDUS DE ENERGIE ELECTRICĂ

O nouă generație de televizoare ieșită pe poarta uzinei „Electronica" București : televizoarele cu circuite integrate, realizate în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial, avînd o fiabilitate mărită și consum de energie electrică redus cu 33 la sută. Stabilizatorul inclus în construcția televizorului asigură calitatea deosebită a imaginii și a sunetului chiar la variații mari de tensiune, utilizîndu-se la construcția lor module funcționale, operațiile de depanare fiind simplificate. Mai mult, termenul de garanție pentru buna lor funcționare s-a majorat la 12 luni.

Următoarele tipuri de televizoare pot fi cumpărate și cu plata în 24 de rate lunare, acontul fiind de numai 15 la sută din prețul de vînzare :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Prețul	Acont 15% (lei)	Rate lunare 24 (lei)
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128
LUX	65	4 000	600	142

RECOM

1979 JAN 5

UMEZEALA VĂ POATE FI INDIFERENTĂ, DACĂ PURTAȚI CIZME DIN CAUCIUC !

Cizmele din cauciuc sînt impermeabile, comode, flexibile, practice.

Fabricile din Drăgășani, Jilava și Uzinele chimice Române au realizat modele noi de cizme din cauciuc de diferite culori și modele, pentru femei și copii.

Pentru acest sezon, cumpărați cizme din cauciuc din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

ȘOȘONII DIN CAUCIUC, colorați în nuanțe diferite, cu diverse garnituri și ornamente SÎNT ÎNCĂLȚĂMINTEA IDEALĂ PENTRU ANOTIMPUL UMED, și totodată, se pot asorta vestimentației de sezon.

Nu absorb umezeala, protejează împotriva frigului și se întrețin foarte ușor.

Magazinele și raioanele de încălțăminte ale comerțului de stat vă oferă un sortiment complet de mărimi și modele de șoșoni de cauciuc.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

procesul circular activ

VALORIFICAREA INTEGRALĂ A POTENȚIALULUI RESURSELOR NATURALE – OBIECTIV ESENȚIAL AL ACTIVITĂȚII DE PROIECTARE

Numărul 51 ● Vineri 22 decembrie 1978

REPERE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI IN ANUL 1979

70250 mil. kwh
ENERGIE ELECTRICĂ

13724 mii tone
OȚEL

4365 mil lei
MIJLOACE DE AUTOMATIZARE ELECTROTEHNICE și ELECTRONICE

2700 mil lei
MIJLOACE ALE TEHNICII DE CALCUL ELECTRONICE

75 mii buc.
TRACTOARE

360 buc.
LOCOMOTIVE ELECTRICE ȘI DIESEL MAGISTRALE

718,6 mii tdw
NAVE MARITIME

NIVELURI ÎNALTE LA PRODUSE INDUSTRIALE DE BAZĂ

Punerea în funcțiune a 800 capacități de producție mai importante, industriale și agrozootehnice

Alocarea a 2,8 mld lei pentru prevenirea poluării mediului înconjurător

PROGRAMUL DE INVESTIȚII

Numărul de personal muncitor pe economie: 7240 mii
1979

102,7
1979

100
1978

CREȘTEREA NUMĂRULUI DE PERSONAL

14000 tractoare
2100 combine autopropulsate pentru recoltat cereale
267 mii ha date în funcțiune pentru culturi irigate
2052 mii tone îngrășăminte chimice cu azot fosfor și potasiu și
52,2 mii tone pesticide substanță activă

Creșteri ale bazei tehnico-materiale a agriculturii

1979 JAN 2

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, s-au desfășurat miercuri, la Ateneul Român, lucrările Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a luat în dezbatere următoarele documente :

1. Raportul privind modul cum își desfășoară activitatea organele de conducere colectivă din centrele industriale și întreprinderi.

2. Raportul privind angajamentele de depășire a planului de producție industrială pe anul 1979.

3. Planul de acțiune privind organizarea și desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii din perioada ianuarie-februarie 1979.

4. Propunerile privind organizarea întrecerii socialiste pe anul 1979.

5. Programul privind extinderea aplicării reducerii săptămînii de lucru pe anii 1979—1980.

6. Proiectul de Lege privind obligația personalului muncitor încadrat în funcții de răspundere de a declara bunurile de valoare proprietate personală.

7. Planul de muncă al Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții și transporturi pe perioada decembrie 1978 — decembrie 1979.

Plenara a dezbătut pe larg activitatea desfășurată de organele de conducere colectivă ale centralelor industriale și întreprinderilor în anul 1978, modul în care au fost asigurate condițiile pentru realizarea planului de producție și angajamentelor suplimentare asumate de oamenii muncii în întrecerea socialistă pe anul 1978.

Evidențiind succesele obținute de oamenii muncii pe primii trei ani ai cincinalului, plenara a subliniat că în centrul activității organelor de conducere colectivă, a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor, a tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, trebuie să stea îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului pe 1979 la toți indicatorii. S-a apreciat că trebuie luate măsurile necesare pentru punerea în funcțiune, la termenele stabilite, a noilor obiective economice, pentru realizarea integrală a producției fizice în sortimentele prevăzute în plan și la nivelurile calitative corespunzătoare.

Plenara a cerut consiliilor oamenilor muncii din toate unitățile economice să acorde o atenție deosebită folosirii rationale, cu maximum de eficiență, a materiilor prime și materialelor, reducerii consumurilor de combustibili și energie, inclusiv prin adoptarea de tehnologii noi care să determine o diminuare simțitoare a acestor consumuri.

Totodată, s-a relevat necesitatea de a se lua măsuri hotărîte pentru introducerea mai rapidă în producție a cuceririlor științei, a rezultatelor cercetării, a tehnologiilor moderne, condiție esențială pentru creșterea eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale, sporirea productivității muncii, pentru trecerea la o calitate nouă, superioară a întregii activități economice.

Plenara a subliniat importanța generalizării, începînd cu anul 1979, a noului mecanism economic, a punerii la baza întregii activități economice a principiului autoconducerii muncitorești și al autogestiunii, în vederea creșterii mai rapide a valorii nou create, a venitului național, asigurîndu-se astfel dezvoltarea mai accelerată a forțelor de producție, cît și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Plenara a relevat necesitatea asigurării tuturor condițiilor pentru extinderea, în anul 1979, a reducerii săptămînii de lucru. În acest scop vor fi luate toate măsurile tehnico-economice și organizatorice pentru buna desfășurare a producției și a muncii, pentru îndeplinirea în condiții de calitate a sarcinilor de producție.

Plenara a arătat că înfăptuirea exemplară a sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării reclamă perfecționarea continuă a organizării și conducerii întregii activități. Lărgirea democrației și participarea tot mai activă a oamenilor muncii la activitatea de conducere, creșterea rolului clasei muncitoare în toate organismele de conducere colectivă. Aceasta impune, de asemenea, perfecționarea activității Consiliului Național, a Biroului Executiv, a tuturor consiliilor oamenilor muncii, pentru a-și îndeplini tot mai bine rolul și răspunderile ce le au în organizarea și desfășurarea activității economico-sociale.

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a dat o înaltă apreciere activității neobosite desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și statului, contribuției sale fundamentale la elaborarea și înfăptuirea întregii politici interne și externe a României socialiste, politică ce corespunde în cel mai înalt grad intereselor supreme ale patriei noastre socialiste, aspirațiilor de bunăstare, pace și progres ale întregului popor. În cuvîntul lor, participanții la dezbateri au subliniat că activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie un minunat exemplu de promovare consecventă a hotărîrilor Congresului al XI-lea, a prevederilor Programului partidului, de slujire devotată a intereselor fundamentale ale poporului român și înfloririi României socialiste, a cauzei generale a socialismului, progresului social, destinderii și păcii în lume.

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și-a exprimat adeziunea unanimă față de activitatea desfășurată de delegația țării noastre, de secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, din 22—23 noiembrie a.c., apreciind că ea corespunde întru totul mandatului încredințat, politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a reafirmat și cu acest prilej hotărîrea neabătută a organelor de conducere colectivă, a oamenilor muncii de a milita neobosit, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea exemplară a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe 1979 și pe întregul cincinal, pentru realizarea Programului partidului de ridicare a patriei pe culmi tot mai înalte de bunăstare și progres.

Participanții la plenară au aprobat, în unanimitate, documentele supuse dezbaterii.

În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

„Afirmarea tot mai puternică a rolului clasei muncitoare, participarea în diferite organe de conducere a unui număr tot mai însemnat de oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție, este nu numai o expresie a democrației muncitorești ; aceasta constituie și un factor important în asigurarea unei conduceri mai eficiente, a îmbinării mai strînse a experienței clasei muncitoare, a celor ce lucrează nemijlocit în producție, cu experiența și priceperea cadrelor din diferite sectoare de activitate".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii)

PARTICIPAREA OAMENILOR MUNCII LA CONDUCEREA SOCIETĂȚII, CARACTERISTICĂ A DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE

CA ȘI ÎNTREAGA operă de edificare a noii orînduiri care, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „...nu se poate face decît ținînd seama de realități, nu de șabloane" [1]), democrația socialistă este rezultatul acțiunii creatoare, conștiente a forțelor revoluționare, este opera poporului însuși, ce se realizează în lumina unității dialectice dintre general și particular.** Legitățile revoluției și construcției socialiste, care exprimă cerințele obiective ale progresului social, nu se pot manifesta identic în practica revoluționară pentru că acționează în condițiile unei imense diversități de situații, de o mare complexitate, ce diferă de la țară la țară, de la o perioadă istorică la alta. Așadar, nu poate exista o „rețetă" unică, un „model" univoc de democrație, obligatoriu pentru toate țările care înfăptuiesc revoluția socialistă. **Stabilirea, în conformitate cu cerințele specifice ale țării, cu tradițiile istorice și cu particularitățile psihosociale ale națiunii respective, a formelor și modalităților concrete de înfăptuire și de dezvoltare a democrației socialiste constituie dreptul sacru, inviolabil și imprescriptibil al fiecărui popor, al fiecărui partid comunist de guvernămînt.** Unică în esență, democrația socialistă diferă de la țară la țară prin formele sale de manifestare în funcție de particularitățile istorice, naționale, economice, de nivelul și etapele construcției socialiste.

Credincios acestei concepții, P.C.R. și-a elaborat politica de făurire și de continuă adîncire a democrației socialiste în spiritul sintezei dintre adevărurile generale ale socialismului științific și cerințele izvorîte din particularitățile specifice țării noastre, fiind continuu preocupat de a găsi formele și metodele cele mai adecvate în activitatea social-politică vie a maselor, de antrenare a acestora la conducerea societății.

Multiplele măsuri întreprinse, în acest sens, în special după Congresul al IX-lea, ca : vasta activitate legislativă și de întărire a legalității socialiste, perfecționarea activității Marii Adunări Naționale ,a Consiliului de Stat, a Guvernului, a consiliilor populare, instituționalizarea principiului muncii și conducerii colective la toate nivelurile și în toate domeniile de activitate sînt expresii elocvente ale efortului stăruitor al Partidului Comunist Român de a asigura continua adîncire și dezvoltare a democratismului vieții noastre sociale.

După Congresul al XI-lea al partidului au fost adoptate noi măsuri pentru perfecționarea cadrului organizatoric al vieții economico-sociale, a organelor de conducere, a democrației socialiste. Astfel, a fost îmbunătățită activitatea consiliilor oamenilor muncii, a fost sporit rolul adunărilor generale în conducerea unităților economice, s-au instituționalizat noi organisme la scară națională, cum sînt : Congresul consiliilor populare, Congresul agriculturii, Congresul educației și culturii, Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi. De asemenea, au fost create organisme noi, cu caracter permanent, care asigură participarea maselor populare la conducerea societății pe plan național : Camera Legislativă a Consiliilor Populare, Consiliul Național al Agriculturii, Consiliul Național al Oamenilor Muncii.

Paralel cu măsurile menite să asigure participarea maselor largi la conducerea societății, în pas cu dezvoltarea economică a țării, cu afirmarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, cu creșterea nivelului de instrucție și cultură al întregului popor, **s-au extins și adîncit drepturile și libertățile cetățenești, au fost create condiții pentru respectarea cu maximă rigurozitate a libertăților individuale, s-a creat un climat favorabil confruntării libere a ideilor, exprimării sincere și deschise a părerilor.**

Concomitent cu transformările profund revoluționare în domeniul existenței și conștiinței sociale, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită perfecționării continue a unui **sistem unitar și unic al democrației socialiste,** prin intermediul căruia se realizează trăsătura esențială și primordială a democrației — participarea maselor la conducerea statului și societății. Una dintre manifestările cele mai recente ale acestei participări o constituie plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii care a dezbătut pe larg activitatea desfășurată de organele de conducere colectivă ale centralelor industriale și întreprinderilor în anul 1978, modul în care au fost asigurate condițiile pentru realizarea planului de producție și angajamentelor suplimentare asumate de oamenii muncii în întrecerea socialistă pe anul 1979, extinderea aplicării reducerii săptămînii de lucru și alte probleme de larg interes.

SISTEMUL DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE care reprezintă, în fapt, latura acțională a factorului subiectiv, cuprinde : Partidul Comunist Român, avînd rolul conducător în cadrul sistemului ; organele cu dublu caracter, de partid și de stat ; statul cu organele sale ; organizațiile componente ale Frontului Unității Socialiste, precum și formele instituțional-organizatorice care asigură participarea maselor largi, a întregului popor, la conducerea societății. **Nucleul principal de care depinde realizarea acțiunii unitare a tuturor acestor componente este Partidul Comunist Român.**

Analiza, chiar sumară, a sistemului democrației socialiste impune reținerea unor concluzii de ordin principial ; sistemul democrației socialiste constituie o unitate închegată tocmai datorită rolului conducător al Partidului Comunist Român ; sistemul oferă posibilitatea unei bune conlucrări între elementele sale componente, asigurînd în același timp integrarea organică a partidului și statului în societate ; sistemul nu este rigid, ci presupune perfecționarea continuă a formelor și metodelor sale de funcționare în concordanță cu cerințele legilor obiective de dezvoltare a societății ; fiecare parte componentă a sistemului utilizează metode proprii și îndeplinește, în cadrul sarcinilor generale ale sistemului, funcții specifice.

Procesul dialectic de edificare și dezvoltare a democrației socialiste din țara noastră demonstrează spiritul profund înnoitor, originalitatea strategiei românești de atragere a maselor largi de cetățeni la guvernarea societății, rolul hotărîtor al Partidului Comunist Român și al secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în asigurarea tuturor condițiilor pentru dezvoltarea autentic democratică a patriei noastre. Totodată, acest proces relevă o experiență deosebit de bogată în semnificații politice, teoretice și practice, care se înscrie ca o contribuție de preț la tezaurul gîndirii revoluționare mondiale, la afirmarea superiorității socialismului care **„trebuie să fie societatea totalei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată acționa nestingherit în folosul progresului societății" [2]).**

Este meritul gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** că, pornind de la realitățile istorice și naționale ale României, de la cerințele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, **s-a creat un sistem organizatoric-instituțional democratic, optim, unic în felul său, care asigură participarea efectivă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății, exercitarea de către toți cetățenii patriei a drepturilor și libertăților largi ce le sînt acordate.**

Dispunem de un sistem democratic corespunzător pentru unirea eforturilor întregului popor pentru a participa efectiv și responsabil la opera de edificare socialistă, pentru exercitarea plenară a drepturilor și libertăților de care se bucură. Esențial este acum să se acționeze cu toată perseverența și energia pentru buna funcționare a acestui cadru, pentru folosirea deplină a condițiilor și posibilităților existente, pentru ca toate organismele democrației noastre socialiste să capete un conținut mai profund, să funcționeze cît mai armonios.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Ședința activului central de partid și de stat (3 august 1978), București, Ed. politică, 1978, p. 39.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 309.

ÎN LUMINA EXPERIENȚEI P.C.R. pe drumul făuririi și dezvoltării noii orînduiri se pot desprinde cîteva concluzii de importanță deosebită, care demonstrează originalitatea, specificitatea democrației socialiste din țara noastră.

a) Democrația socialistă nu apare și nu se dezvoltă automat, în virtutea existenței condițiilor obiective, ci ca rezultat al acțiunii creatoare, conștiente a maselor de oameni ai muncii. Cucerirea puterii politice și apoi făurirea bazei economice și tehnico-materiale a socialismului reprezintă doar premisele obiective necesare înfăptuirii democrației socialiste, cadrul economico-politic al acesteia. Realizarea unei democrații reale, în măsură să asigure dezvoltarea multilaterală a personalității, presupune o vastă acțiune politico-organizatorică, educativă, culturală, pentru a asigura participarea efectivă a maselor la conducerea statului, la guvernarea societății. Partidul trebuie să desfășoare o activitate vie și tenace pentru crearea cadrului instituțional și organizatoric corespunzător, pentru unirea eforturilor întregului popor, pentru participarea conștientă a maselor la opera de edificare socialistă, pentru exercitarea plenară a drepturilor și libertăților tuturor oamenilor muncii. Întrucît formele organizatorice nu pot fi stabilite odată pentru totdeauna, deoarece ele trebuie să se adecveze sarcinilor și etapelor de dezvoltare a societății, îmbunătățirea și perfecționarea lor apare ca o necesitate obiectivă și ca o sarcină permanentă a partidului și statului.

b) **Rolul conducător al Partidului Comunist Român și dezvoltarea democrației socialiste sînt procese ce se presupun și se condiționează reciproc.** Pentru ca democrația socialistă să fie în pas cu progresul general, pentru ca ea să se dezvolte plenar și consecvent, pentru ca laturile sale să stimuleze înaintarea întregii societăți pe drumul socialismului, este obiectiv necesară acțiunea promptă și hotărîtă a factorilor subiectivi și, în primul rînd, a partidului comunist, care pe baza evaluării științifice a gradului de maturizare a condițiilor obiective, să ia măsuri corespunzătoare de continuă perfecționare și adîncire a democrației socialiste.

Cucerirea puterii politice și a instrumentului său principal — statul —, făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, extinderea relațiilor de producție socialiste la scara întregii economii naționale, eliminarea claselor exploatatoare și a exploatării omului de către om, sînt condiții fără de care nu se poate concepe democrația socialistă. Acestea nu se convertesc însă de la sine într-o democrație socialistă, superioară din toate punctele de vedere tipurilor istorice anterioare de democrație. Toate aceste transformări calitative reprezintă numai maturizarea graduală a condițiilor care fac posibilă și necesară o democrație socialistă reală, autentică. Transformarea posibilității în realitate este opera factorului politic conducător al societății, a partidului comunist, care trebuie să desfășoare o vastă acțiune politico-organizatorică și educativă, pentru a asigura participarea efectivă a maselor la conducerea statului, la guvernarea societății.

Sînt într-u totul lipsite de fundament științific părerile potrivit cărora rolul partidului comunist de forță conducătoare a noii orînduiri ar contraveni democrației socialiste. Un asemenea rol nu poate fi impus, așa cum pretinde propaganda burgheză. El poate fi dobîndit, înfăptuit numai în măsura în care activitatea sa teoretică, politică și practică convinge poporul în așa fel încît acesta să-l investească cu încredere deplină, să-l considere drept autentic exponent al intereselor și năzuințelor sale. Partidul nostru și-a cucerit rolul de forță politică conducătoare printr-o îndelungată și grea luptă revoluționară, desfășurată pe parcursul întregii sale existențe, a dus poporul român la înfăptuirea celor mai înalte aspirații de dreptate și libertate pentru care au luptat și s-au jertfit, în decursul zbuciumatei sale istorii, cei mai buni fii ai săi. De aceea, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „exercitarea de către Partidul Comunist Român a rolului conducător în societate este considerată de către oamenii muncii ca o necesitate obiectivă, imperioasă a progresului României, a înfăptuirii aspirațiilor spre mai bine ale întregului popor"** [3]).

c) **Misiunea istorică a socialismului constă în „universalizarea" democrației, adică în extinderea acesteia la ansamblul societății.** Spre deosebire de democrația burgheză care, pe de o parte, cuprinde doar domeniul politic, iar pe de altă parte exclude majoritatea cetățenilor de la exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților proclamate (fiindcă acestea există împreună cu proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție), **democrația socialistă se extinde treptat la toate domeniile existenței sociale, însumînd într-un tot armonios atît democrația politică, cît și democrația economică și socială.** În același timp, **democrația socialistă se manifestă în tendința de a cuprinde în sfera sa pe toți cetățenii, de a atrage la conducerea societății întregul popor.**

d) Rezultat al revoluției și construcției socialiste, **democrația socialistă apare ca o negare dialectică a caracterului burghez al democrației și, totodată, ca o continuatoare a celor mai progresiste elemente și instituții ale acesteia,** pe care le transformă radical, din atribute ale dominației de clasă a burgheziei în elemente ale exercitării puterii oamenilor muncii.

e) În politica sa de continuă dezvoltare și perfecționare a democrației socialiste, partidul nostru pornește de la ideea **unității organice dintre umanism și democratism.** Umanismul orînduirii socialiste își găsește expresia în profundul democratism pe care are capacitatea să-l înfăptuiască. **Unitatea indisolubilă între socialism, democrație și umanism constituie un imperativ al dezvoltării sociale obiective.** Dezvoltarea democrației socialiste, în conformitate cu valorile umanismului propriu noii orînduiri se realizează în sensul legilor obiective ale socialismului, în sensul necesității istorice, care este și sensul voit de popor. Și pentru că esența umanismului societății socialiste constă în repunerea oamenilor muncii în deplinătatea dreptului de a hotărî de sine stătător asupra destinelor lor, de a se bucura integral de ceea ce creează, **participarea activă și efectivă a tuturor membrilor societății la conducerea treburilor de stat și obștești înseamnă manifestarea plenară a fiecărui individ și, implicit, promovarea celor mai înalte valori umaniste.**

f) **Formele reprezentative ale democrației socialiste se împletesc în mod firesc cu formele democrației directe, nemijlocite.**

O caracteristică din ce în ce mai pregnantă a procesului de afirmare și dezvoltare a democrației în țara noastră, este faptul că cetățenii își spun cuvîntul asupra problemelor politicii partidului și statului nu numai prin reprezentanții lor din organele alese, ci și în mod direct, nemijlocit, fiind chemați să participe la elaborarea politicii înseși.

Activitatea practică și teoretică a partidului nostru demonstrează nu numai posibilitatea democrației directe în socialism, ci și necesitatea dezvoltării continue a acesteia, pentru ca împreună cu democrația reprezentativă, care, la rîndul ei, trebuie permanent perfecționată, să asigure cadrul adecvat pentru stimularea activității politice a întregului popor.

g) **Procesul de adîncire și perfecționare a democrației socialiste se corelează, în mod necesar, cu creșterea responsabilității sociale a fiecărui cetățean, a conștiinței înaltei îndatoriri de exercitare a drepturilor și libertăților, în concordanță cu interesele generale ale societății, de respectare neabătută a obligațiilor pe care le are, a ordinii și legalității, de a acționa în virtutea imperativelor supreme ale societății.**

Între drepturile și îndatoririle cetățenești există o interdependență dialectică, o condiționare reciprocă. N-ar putea exista în realitate, de exemplu, dreptul la muncă, dacă cei care se bucură de acest drept n-ar munci pentru prosperitatea patriei, pentru continua dezvoltare a forțelor de producție și, deci, pentru crearea de noi locuri de muncă. **Cu alte cuvinte, prin îndeplinirea îndatoririlor pe care le avem, creăm posibilitatea traducerii în viață a drepturilor de care dispunem.**

h) În concepția Partidului Comunist Român, **democrația socialistă nu este un dat imuabil, ci un proces, o creație continuă.** Democrația socialistă nu se naște într-o formă desăvîrșită, odată cu cucerirea puterii de către proletariat, ci trece, în mod inevitabil, prin diferite stadii de dezvoltare și perfecționare, se dezvoltă și se adîncește treptat, pe măsura înaintării pe drumul socialismului.

PROCESUL DE ADÎNCIRE ȘI PERFECȚIONARE a democrației socialiste își are determinările obiective, materiale și spirituale, în progresul bazei economice și tehnice a societății, în creșterea nivelului de trai și a conștiinței socialiste a celor ce muncesc, în continua maturizare politică și ideologică a acestora. Pe măsura omogenizării societății, a întăririi continue a unității social-politice a întregului popor, procesul de dezvoltare a democrației socialiste devine din ce în ce mai amplu, mai dinamic. Ca element component al actualei etape de dezvoltare a societății noastre, democrația socialistă se află și ea într-o etapă calitativ superioară, care se caracterizează în special, prin : afirmarea și mai puternică a rolului conducător al clasei muncitoare, a **participării ei directe** la conducerea societății și, ca expresie a acestui fapt, creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în procesul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste ; sporirea rolului organizațiilor de masă și obștești în cadrul sistemului democrației noastre socialiste ; lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare a oamenilor muncii la conducerea societății ; perfecționarea activității organelor puterii de stat ; creșterea cantitativă și calitativă a activității politice vii, creatoare a maselor largi, sporirea participării lor atît la elaborarea și luarea deciziilor la toate nivele, cît și la exercitarea controlului asupra modului în care se realizează politica partidului, hotărîrile de partid și de stat ; dezvoltarea conștiinței socialiste și, în cadrul acesteia, a conștiinței politice ; creșterea nivelului de cultură generală și de pregătire profesională a întregului popor și, prin aceasta, îmbunătățirea procesului cunoașterii, necesar pentru o contribuție responsabilă la elaborarea hotărîrilor, pentru a decide în deplină cunoștință de cauză asupra acestora ; creșterea gradului de libertate individuală și socială și de dezvoltare a personalității umane, în strînsă legătură cu întărirea responsabilității oamenilor muncii față de destinele societății socialiste.

dr. Marin NEAGU

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 3, Ed. politică, București, p. 624.

În toate unitățile economice, ample acțiuni pentru

REALIZAREA PLANULUI LA TOȚI INDICATORII

ÎNDEPLINIREA integrală a sarcinilor planului de producție reprezintă o necesitate de maximă importanță pentru realizarea integrală a obiectivelor de dezvoltare economico-socială a întregii țări, stabilite, pentru acest cincinal de hotărîrile Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului. În centrul atenției trebuie să se situeze atingerea și depășirea nivelurilor producției fizice stabilite prin plan, mobilizarea largă a tuturor factorilor de natură să contribuie la sporirea în ritm înalt a valorii nou create : creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de fabricație, în special a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, înnoirea accelerată a produselor și a tehnologiilor etc.

Pentru studierea modalităților concrete de acțiune utilizate în atingerea acestor obiective, a elementelor-stimul în realizarea unor cantități sporite de produse fizice necesare beneficiarilor, pentru evidențierea influențelor majore care pot determina creșteri ale nivelului valorii nou create, o experiență de larg interes întîlnim la întreprinderea „Electroaparataj"—București ,unitate model pe țară privind creșterea productivității muncii.

Producție fizică suplimentară prin creșterea productivității muncii

ÎN ACEST AN în cadrul întreprinderii „Electroaparataj" au fost depuse eforturi susținute pentru satisfacerea în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor cu produsele fizice solicitate, în condiții de eficiență sporită la producător. Față de anul trecut, realizările din 1978 sînt mai mari cu circa 18% la producția fizică, cu 21% la producția netă, cu peste 18% la productivitatea muncii, iar cheltuielile totale și cele materiale sînt diminuate cu 21 și respectiv 14 lei la 1 000 lei producție marfă (tabelul nr. 1). Și în comparație cu nivelul

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan în 1978

— % —

Indicatori	Realizări 1978/ realizări 1977	Realizări 11 luni 1978 față de plan
Producția fizică	117,5	104,3
Producția netă	121,1	98,5
Productivitatea muncii	118,1	102,0
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (lei)	—21,1	—0,4
Cheltuieli materiale (lei)	—14,1	+23,1

stabilit prin plan în primele 11 luni a.c. s-au obținut rezultate bune : **producția fizică** prevăzută a fost depășită cu 4,3%. Aceste sporuri au însemnat, în perioada analizată, fabricarea peste prevederi a unui volum însemnat de aparataj electric de joasă tensiune, echipament de o deosebită însemnătate pentru economia națională : 1 000 bucăți întrerupătoare automate de 250 A, 4 000 de întrerupătoare de 800 A, zeci de mii de contactoare de diferite sorturi, microîntrerupătoare și altele.

Cantitățile însemnate de producție fizică suplimentare au fost obținute în principal pe **seama creșterii productivității muncii.** În 11 luni a.c. sarcinile de plan la acest indicator au fost îndeplinite în proporție de 102%. Ceea ce trebuie semnalat este faptul că în întregul an s-a urmărit și s-a realizat păstrarea unei corelații judicioase, dictate de imperativul eficienței : creșterea productivității a devansat sporul numărului mediu scriptic de personal muncitor și a fondului de retribuire.

1. Analiza factorială a pîrghiilor de creștere a productivității muncii pune în evidență, în cadrul programului special de măsuri adoptat în întreprindere pentru 1978, contribuția deosebită (76%) a **introducerii progresului tehnic** la obținerea unor cantități sporite de producție (tabelul nr. 2).

● **introducerea tehnicii noi și îmbunătățirea tehnicii existente** atît pe seama extinderii capacităților de producție actuale pe baza investițiilor alocate, cît și prin ridicarea gradului de mecanizare a proceselor de producție. Au fost proiectate, realizate și introduse în procesul de fabricație un număr însemnat de utilaje noi, cu performanțe tehnice și funcționale ridicate. Este vorba, printre altele, de mașinile de broșat clicheți, de cele de executat miez și bobinat toroidal, de prese hidraulice pentru bachelită, de presele automate pentru pulberi metalice, de pupitre de reglaj și control a fabricației și calității unor sortimente de întrerupătoare și contactoare etc., care au permis ușurarea considerabilă a efortului fizic și creșterea producției realizate în unitate de timp ;

● **aplicarea de tehnologii noi, perfecționate** capabile să determine scurtări sensibile ale timpului necesar pentru realizarea anumitor operații de bază. A fost, astfel, automatizată sudarea cu energie înmagazinată, s-a trecut la obținerea sîrmelor din aliaje de argint prin forjare rotativă, la introducerea prelucrării prin așchiere simultană ș.a. Datorită complexității sale, folosirea noilor tehnologii a fost realizată cu sprijinul unor întreprinderi din țară : matrițele pentru refulare la rece a capetelor unor anumite categorii de șuruburi din carburi dure prin sinterizare au fost executate în

D 646
1979 IAN 2

relaţii
financiar-valutare
şi comerciale internaţionale

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

O nouă etapă în formarea noului sistem monetar vest-european

STADIUL NEGOCIERILOR

La începutul acestei luni s-au desfăşurat, la Bruxelles, lucrările întîlnirii la nivel înalt a ţărilor membre ale C.E.E. consacrate formării noului sistem monetar comunitar, cunoscut — datorită faptului că la mecanismele lui ar urma să adere şi alte ţări vest-europene — sub denumirea de sistemul monetar (vest)-european (în engleză, E.M.S. — European Monetary System).

Principalele decizii luate cu această ocazie privesc următoarele aspecte :

1. Mecanismele noului sistem vor intra în vigoare aşa cum se prevăzuse iniţial, la 1 ianuarie 1979 ;

2. Sistemul, potrivit datelor preliminare, urma să demareze cu numai şase ţări membre ale C.E.E. în calitate de participanţi siguri (R.F. Germania, Franţa, Belgia, Olanda, Luxemburg şi Danemarca).

Anglia şi-a rezervat dreptul de a adera la noul mecanism la o dată ulterioară, în funcţie de îndeplinirea anumitor premise. Ulterior Italia şi Irlanda au hotărît să adere la sistem începînd cu 1 ian. 1979 ;

3. Principalele aspecte politice, economice şi tehnice ale noului sistem au fost convenite între ţările participante rămînînd însă nedefinitivate unele probleme ce urmează să fie convenite într-o perioadă de consolidare, de doi ani de la data intrării în vigoare.

Lucrările s-au desfăşurat pe parcursul a peste 31 ore de dezbateri intense. Elementul central al disputelor a fost cererea ţărilor membre care au dificultăţi economice mai presante ca Anglia, Italia şi Irlanda de a primi — în schimbul asumării de către acestea a riscului participării la regulile de disciplină ale sistemului — facilităţi şi ajutoare substanţiale în cadrul politicii agricole comune şi politicii regionale a C.E.E. : credite şi împrumuturi în condiţii preferenţiale, donaţii de la fondurile de dezvoltare regională a C.E.E. etc. Aceste cereri au fost blocate de către Franţa şi R.F. Germania. Preşedintele Giscard d'Estaing a declarat că „Franţa nu este pregătită să accepte dezechilibrarea situaţiei sale financiare numai pentru a ajuta alte ţări să se echilibreze din punct de vedere financiar, adăugînd că fiecare ţară trebuie să adere la noul sistem, din raţiuni politice şi nu pentru bani".

Reacţiile şi comentariile cercurilor oficiale privind rezultatele întîlnirii au fost diferite. În general, reprezentanţii tuturor ţărilor participante au recunoscut că această întîlnire la nivel înalt nu a însemnat un succes global, o serie de probleme rămînînd în suspensie. Caracterizarea cea mai fidelă a acestei reuniuni este considerată cea a primului ministru luxemburghez, Gaston Thorn, care a declarat că reuniunea „a fost o mare bătălie din care a rezultat o victorie modestă". G. Thorn a apreciat că, treptat, se poate forma o perspectivă mai favorabilă dacă ţările participante la sistem vor fructifica şansa de a demonstra că noul sistem poate funcţiona prin înţelegeri curente, de zi cu zi, între autorităţi. Cancelarul vest-german Schmidt a refuzat să accepte drept corecte unele comentarii conform cărora reuniunea a fost un eşec datorită faptului că nu a reuşit să convingă toate ţările membre ale C.E.E. să participe la noul sistem încă de la 1 ianuarie 1979.

COORDONATELE TEHNICE ALE NOULUI SISTEM

1. Comunicatul dat publicităţii la sfîrşitul lucrărilor specifică faptul că durabilitatea noului sistem şi angrenarea sa corespunzătoare în sistemul relaţiilor internaţionale solicită coordonarea politicilor cursurilor de schimb între ţările comunitare şi între acestea şi ţările terţe. Comunicatul subliniază că noul sistem monetar european este şi va rămîne în întregime comparabil cu principalele articole ale statutului F.M.I. Ţările participante se angajează să asigure un succes durabil noului sistem prin promovarea unor politici care să conducă la o mai mare stabilitate pe plan intern şi extern, pe această bază urmînd să se consolideze treptat sistemul astfel ca, în nu mai mult de doi ani de la data intrării în vigoare (1 ianuarie 1979), sistemul monetar european să devină în întregime operant şi închegat. Realizarea acestor obiective în „perioada de consolidare" de doi ani va permite crearea Fondului Monetar European şi utilizarea în deplinătatea funcţiilor sale a unităţii valutare europene (E.C.U. — European Curreney Unit) inclusiv ca activ de rezervă şi ca mijloc de plată. Întregul sistem se va baza pe o legislaţie corespunzătoare atît la nivel comunitar, cît şi la nivel naţional.

2. Unitatea valutară europeană (E.C.U.) va fi în centrul sistemului monetar european. Valoarea şi compoziţia E.C.U. va fi identică cu valoarea unităţii europene de cont (E.U.A.) ; în momentul intrării în vigoare a sistemului. E.C.U. va avea funcţii multiple : etalon (numerar) în mecanismul cursurilor de schimb ; indicator pe baza căruia se stabileşte abaterea cursurilor de schimb ; unitate de cont, atît în operaţiunile de intervenţie cît şi în mecanismul de creditare ; mijloc de plată în operaţiunile dintre autorităţile monetare ale ţărilor membre ale

C.E.E. Ponderea diferitelor valute în E.C.U. va fi examinată — și dacă va fi necesar revăzută — în primele șase luni de la intrarea în vigoare a sistemului, iar după aceea la fiecare cinci ani, sau mai devreme dacă apar unele modificări deosebite. Revizuirile trebuie să fie acceptate reciproc. Revizuirea va fi efectuată în concordanță cu criteriile economice fundamentale și ele nu vor modifica, prin ele însele, valoarea externă a E.C.U.

3. Mecanismele cursurilor de schimb și ale intervențiilor valutare. Valuta fiecărei țări participante va ávea un curs central exprimat în E.C.U. Aceste cursuri centrale vor fi folosite la stabilirea unei structuri (grile) bilaterale de cursuri de schimb, în jurul cărora se vor fixa marje de fluctuare de 2,25%. Țările care practică în prezent cursurile flotante (deci cele ale căror valute nu se găsesc în „șarpele" monetar comunitar) pot opta pentru marje mai largi de fluctuare, de pînă la 6% ; aceste marje largi vor fi reduse de îndată ce condițiile economice vor permite acest lucru. Deciziile importante referitoare la politica cursurilor de schimb vor fi luate pe baza consultărilor reciproce. În principiu, intervențiile vor fi efectuate în valutele țărilor participante ; ele devin obligatorii atunci cînd sînt atinse punctele de intervenție, definite prin marjele de fluctuare.

Indicatorul de comensurare operativă a abaterilor dintre valutele țărilor comunitare va avea o formulă de calcul bazată, de asemenea, pe E.C.U. Un „prag de declanșare" va fi fixat la 75% din marja maximă de fluctuare a fiecărei valute ; acest prag va fi calculat de așa manieră încît să se elimine influențele deformatoare ale ponderilor din cadrul „coșului" E.C.U.

Cînd o valută depășește „progul de declanșare" autoritățile țării respective vor trebui să ia măsuri de corectare a situației prin : măsuri de intervenție pe piețele valutare ; măsuri de politică monetară ; modificări în cursurile centrale ; sau alte măsuri de politică economică. În cazul în care, din anumite cauze, aceste măsuri nu sînt luate, autoritățile celorlalte țări pot acționa în același sens, prin măsuri concrete. Consultările în această problemă dintre țările membre se vor desfășura în organismele comunitare corespunzătoare, iar după șase luni măsurile vor fi revăzute și rediscutate în lumina experienței dobîndite ; cu această ocazie se vor reglementa și problemele referitoare la dezechilibrele acumulate de țările debitoare și țările creditoare.

Pentru efectuarea intervențiilor se înființează o facilitate de finanțare, pe termen foarte scurt și în sume nelimitate. Reglementările (rambursările) în contul acestei facilități se vor efectua în maximum 45 zile de la sfîrșitul lunii în care s-au efectuat intervențiile, fiind posibilă o prelungire pe o perioadă de încă trei luni, dar numai în limita cotei de participare a țării debitoare la facilitățile monetare de intervenție.

În vederea asigurării unui fond inițial de mijloace de plată și intervenție, Fondul European de Cooperare Monetară (FECOM) va asigura o emisiune inițială de E.C.U., bazată pe depozite de 20% aur și 20% dolari din rezervele curente ale băncilor centrale ale țărilor participante. Această operațiune se va efectua sub forma specifică a aranjamentelor „swap revolving". Prin intermediul unor proceduri adecvate și printr-o revizuire periodică fiecare bancă centrală va păstra un depozit de cel puțin 20% rezervele sale la FECOM. Un stat membru al C.E.E. care nu participă la mecanismul cursurilor de schimb, poate participa la această emisiune inițială, în procedura arătată anterior.

4. Mecanismele de creditare ale viitorului sistem urmează să se formeze treptat, pornind de la mecanismul prezent de credit și regulile sale de aplicare, adică în principal mecanismul FECOM va fi menținut pentru faza inițială a noului sistem. Treptat, aceste mecanisme vor fi consolidate într-o singură instituție, devenind în ultima fază de formare a noului sistem, Fondul Monetar European. Mecanismul de crediare va dispune de 25 miliarde E.C.U., disponibilități efective de credit, distribuite astfel : disponibilități de intervenție pe termen scurt, de 14 miliarde E.C.U. și asistență financiară pe termen mediu, de 11 miliarde E.C.U.

5. Poziția noului sistem față de țările terțe și organizațiile internaționale este definită după cum urmează :

— Durabilitatea noului sistem și implicațiile sale internaționale cer coordonarea politicii cursurilor de schimb față de țările terțe și, în măsura în care este posibil, concertarea măsurilor de politică cu autoritățile acestor țări.

— Țările europene membre ale C.E.E., în special țările care întrețin legături economice și financiare strînse cu C.E.E., pot participa la mecanismul cursurilor de schimb și de intervenție. Participarea va fi bazată pe acorduri corespunzătoare între băncile centrale.

— Sistemul monetar european este și va fi în întregime compatibil cu articolele prevăzute în statutul F.M.I.

În ceea ce privește funcționarea efectivă a noului sistem este probabil ca în continuare să apară interese divergente, noi momente de criză.

Un indiciu al acestor contradicții oferă poziția recentă a Norvegiei care, în ciuda eforturilor de regrupare a țărilor vest-europene în probleme finaciare, a hotărît părăsirea șarpelului monetar comunitar și implicit neparticiparea la noul sistem monetar vest-european.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Hedgingul — instrument de contracarare a riscului operațiunilor valutare la termen

La 19 noiembrie 1967, firma Xeros, care avea un sold negativ în activitatea filialelor europene a cîștigat 4 milioane dolari, iar firma Kodak, ce avea un sold pozitiv în Europa a pierdut importanta sumă de 8 mil. dolari datorită devalorizării lirei sterline. Cu același prilej firma americană ITT — a pierdut 3,2 milioane datorită devalorizării lirei sterline și pesetei spaniole. Pentru a contracara asemenea pierderi în ultimul timp a luat o tot mai largă amploare operațiunile de hedging valutar. Desigur că trebuie formulată de la bun început rezerva că nici prin această operațiune nu se poae face o acoperire integrală a riscului datorită următorilor factori :

1. Programele de evoluție a nivelului dobînzilor nu pot fi întotdeauna exacte.

2. Acțiunea unor restricții politice : de transferare a beneficiilor, plafoane de împrumut, taxe multiple de schimb, limitarea acordurilor de swap.

3. Momentul optim al operațiunii este cu o zi înainte de devalorizare, cunoscînd amploarea (procentul) devalorizării, dar data schimbării parității este ținută strict secret, iar costul hedgingului crește astronomic cînd devalorizarea este iminentă (este prea tîrziu sau prea scump pentru hedging).

Întreprinderea însă pentru a-și proteja operațiunile valutare cu țara respectivă trebuie să-și planifice operațiunile de hedging cu mult înaintea evenimentului.

Pentru fundamentarea luării deciziei de a recurge la hedging și pentru a ușura alegerea momentului de intervenție au fost concepute modele matematice care urmăresc minimizarea costurilor, și concomitent maximizarea protecției împotriva riscurilor.

Costurile provind din însumarea următoarelor elemente :

— Costul direct al finanțării și hedgingului ;

— Pierderea suferită ca urmare a unor sume în valută expuse devalorizării.

Subliniem deci că orice procedeu de hedging implică 2 riscuri privind: probabilitatea devalorizării și procentul devalorizării, ca și alte eventualități cum sînt: imposibilitatea efectuării operațiilor de swap, în timpul planificat, modificarea dobînzilor pe pieţele străine etc. — de natură să creeze incertitudini.

Modelul pe care îl vom prezenta, în linii generale, în continuare își propune să minimizeze ambele categorii de riscuri, considerînd simultan toate restricțiile. Soluție optimă poate fi 1). realizarea în condiții de cost egale a unui risc mai mic al operațiunilor; 2) realizarea în condiții de risc egale unor costuri mai mici (vezi graficul).

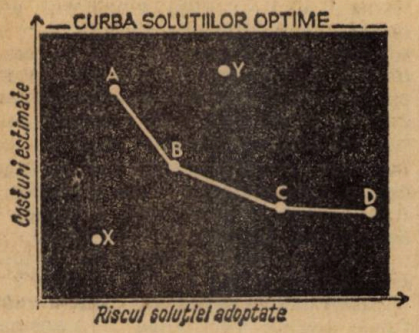

Între A și D pot fi o infinitate de soluții intermediare.

Punctul A reprezintă diminuarea la minimum a riscului cu cheltuieli maxime. Punctul D reprezintă diminuarea la minim a costurilor cu risc maxim. Se pune deci problema de a alege criteriul de optim în funcție de interesele întreprinderii, cît mai aproape de A sau D pe curba ABCD.

Orice soluție care nu se găsește pe curba AD este fie nefesabilă (Y) fie suboptimală (X).

Necesar de date

● Un prim element ce trebuie stabilit este orizontul de timp pentru care se efectuează operațiunea. Acesta depinde de factori cum sînt: urgența, perioada necesară fundamentării deciziei, pertinența datelor de prognoză. Unitățile de timp pot fi exprimate în zile, săptămîni, luni, trimestre.

● În al doilea rînd trebuie prevăzută probabilitatea devalorizării în fiecare perioadă în 3 variante (nivel maxim, nivel minim și nivelul cel mai posibil). Acesta este elementul cel mai dificil de determinat întrucît impune o amplă și sistematică analiză unor indicatori ca: situația balanței de plăți, inflația, rezervele băncii centrale, datoria externă, etc. Complexitatea problemei este amplificată de politica economică și monetară a statului respectiv, fiind cazuri în care o devalorizare iminentă a fost amînată ani de zile. Exemplu: Anglia a amînat devalorizarea lirei sterline din 1964 pînă în 1967.

Alte elemente ce trebuie determinate la nivelul întreprinderii sînt:

● Necesarul de lichiditate în fiecare perioadă în valuta respectivă (presupusă a se devaloriza)

● Diferența între activele și pasivele expuse riscului devalorizării;

● Restricțiile operaționale;

● Lista surselor de finanțare și hedging pentru fiecare perioadă — Aceste date introduse în calculator furnizează „frontiera sau curba soluțiilor optime"

Studiu de caz

1. Orizontul de prognoză al operațiunii este 6 luni

2. Posibilitățile de devalorizare pentru fiecare interval al perioadei sînt prezentate în tabelul nr. 1. Luna întîi, probabilitatea este zero, crescînd rapid pînă la 0,40% în luna a treia și apoi scade pînă la 0,05 în luna a șasea. Această răspîndire a probabilităților reflectă incertitudinea economiștilor privind momentul producerii evenimentului.

3. Fondurile expuse riscului deprecierii în valuta respectivă cresc de la 1,5 milioane la 6 milioane.

4. Soluții: Problema care se pune este pe ce cale să-și procure firma fondurile ce-i sînt necesare în valuta respectivă astfel încît să-și diminueze

Tabelul nr. 1

Luna	Probabilitatea devalorizării	Procentul devalorizării		
		Minim	Cel mai probabil	Maxim
1	—	—	—	—
2	0,10	12	13	14
3	0,40	11	13	15
4	0,20	9	13	18
5	0,10	15	18	22
6	0,05	12	18	24

Tabelul nr. 2

Instrumente de finanțare și hedging	Soluția I	Soluția II
1. Credite într-o terță valută cu dobîndă 11%		
Luna 1	1 000 000	2 000 000
Luna 2	1 500 000	1 500 000
Lunile 3—6	Nu se folosesc	Nu se folosesc
2. Credite în valuta presupusă a se devaloriza cu dobînzi		
20—24%	Utilizate la maximum (toate lunile)	Cu excepția lunii I, la maxim
24—31%	Idem.	Numai în lunile 3, 4, 5
31—41%	Utilizate la maximum în toate lunile cu excepția primei luni	Nu utilizează
3. Cumpărări la termen din valuta respectivă	Utilizat la maximum în toate lunile	Nu utilizează
4. Swap financiar	Idem	Utilizat la maximum în toate lunile
5. Bonuri de tezaur		
Luna I	Cumpără 500 000	Cumpără 1 100 000
Luna II	Vinde 500 000	Vinde 500 000
Luna III	Cumpără 1 100 000	Cumpără 800 000
Luna IV	Vinde 1 100 000	Vinde 1 400 000
6. Cost total al finanțării	750 000	500 000
7. Risc total	800 000	1 000 000
8. Fonduri expuse riscului (active — pasive)		
Luna 1	1 600 000	2 000 000
Luna 2	—	1 000 000
Luna 6	—	3 500 000
Alte luni	—	—

riscurile pe care le incumbă soldul curent și noile cerințe de cheltuieli în valuta respectivă. Căile de acțiune ce pot fi utilizate sînt :

a) Credite într-o valută mai stabilă ;

b) Credite în valuta națională din țara respectivă ;

c) Cumpărări la termen din valuta națională ;

d) Tranzacții de swap ;

e) Cumpărarea de bunuri de tezaur.

Soluția oferită de prelucrare pe calculator a acestei probleme, pe baza unui model de programare pătratică, oferă un set de soluții alternative, din care redăm în tabelul 2 pe cea mai conservatoare (I) și pe cea mai întreprinzătoare (riscantă) (II).

Soluția I — conservatoare incumbă un risc redus, dar în același timp are și un cost ridicat — 750 000 unități monetare reprezentînd cheltuielile de finanțare și hedging în cursul celor 6 luni. Un risc suplimentar, cu o probabilitate de apariție de 0,5 poate crește cheltuielile cu încă 50.000 u.m.

Soluția II — întreprinzătoare, incumbă un risc ridicat, însă costul este comparativ cu soluția I substanțial redus — 500 000 u.m. În același timp riscul suplimentar ce poate apare cu o probabilitate de 0,5 este de încă 500 000, ceea ce poate conduce pe total la cheltuieli de 1 000 000 u.m.

I. GEORGESCU

drept și uzanțe internaționale

Reclamațiile în contractele comerciale internaționale – clauze

În numărul 27/48 am analizat normele de drept uniforme și uzanțele internaționale privind garanțiile de calitate acordate de vînzător, cumpărătorului, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională. În cele ce urmează vom prezenta modul de formulare a reclamațiilor de către cumpărătorul extern, clauze adecvate și procedura de urmat în vederea soluționării lor pe care amiabilă, respectiv de evitare a litigiilor la organele de arbitraj internațional.

Formularea clauzelor privind reclamațiile

Dacă derularea în bune condiții a contractelor comerciale de vînzare internațională este regula generală, nu sînt excluse și situații cînd din diverse motive cumpărătorul nu este satisfăcut de calitatea sau cantitatea lotului primit. Pentru asemenea situații în contractele încheiate se recomandă să se formuleze clauze precise cu privire la condițiile și termenele în care pot fi făcute reclamațiile. Redăm în continuare modul de formulare a unor asemenea clauze, din contractul unei întreprinderi de comerț exterior.

„2.1. Reclamațiile pot fi depuse numai pentru mărfurile care nu au fost recepționate sau controlate de către cumpărător, potrivit prevederilor prezentului contract.

Cumpărătorul care formulează reclamații are obligația să primească mărfurile în depozitele sale și să le plătească integral, fără nici un drept de a le refuza sau de a deduce o diferență din valoarea totală, în vederea obținerii unei compensații.

Dacă se ivesc reclamații cu privire la calitatea sau cantitatea mărfurilor livrate, acestea trebuie să fie transmise, în același timp, atît la agenția comercială română, cît și la sediul vînzătorului din București.

Reclamațiile se întocmesc în scris și vor menționa toate datele particulare necesare cu privire la cantitate și suma reclamată de cumpărător și vor fi contrasemnate de către agenția comercială română sau în lipsa acesteia de către agentul permanent al vînzătorului în zona respectivă.

Reclamațiile care nu îndeplinesc condițiile mai sus menționate, vor fi respinse ca nefondate.

Dacă reclamațiile sînt formulate, în interval de 15 zile de la primirea lor vînzătorul poate să ceară controlul mărfurilor și să verifice reclamațiile. În timpul acesta, mărfurile vor fi păstrate de către cumpărători în depozitele lor. Dacă proprietatea asupra mărfurilor reclamate e transferată în acest timp către o terță persoană, cumpărătorul pierde în mod automat orice drept de reclamație.

Reclamațiile vor fi notificate după cum urmează :

— pentru defecte ascunse : în 30 de zile.

— pentru calitate și dimensiuni : în 14 zile.

Aceste termene sînt socotite din momentul sosirii navei în portul de destinație sau — dacă se referă la livrări efectuate pe uscat — din momentul sosirii vagoanelor de cale ferată la stația de destinație. În momentul formulării reclamației, cumpărătorii trebuie să aducă dovada acestei date.

Reclamațiile cu privire la numărul de bucăți sau diferențe în greutate vor fi supuse spre cercetare în cazul vînzărilor pe uscat — numai administrației căii ferate de destinație sau — în cazul livrării pe mare — numai comandantului navei".

Din modul de formulare a clauzei de mai sus se observă că termenele pînă la care pot fi făcute reclamații nu sînt legate de data expirării termenului de garanție, ci de data sosirii efective la destinație a mărfurilor. Evident, alegerea acestei modalități este în funcție de natura mărfurilor ce face obiectul de export a întreprinderii de comerț exterior menționate.

Tot ca o observație generală se constată că nu s-a indus, în clauză un termen pînă la care vînzătorul este obligat să soluționeze reclamația ; înscrierea acestui termen, care se recomandă a fi de așa natură stabilit încît să includă perioada de documentare internă și externă, este necesară pentru restabilirea bunelor raporturi comerciale ; orice întîrziere încalcă principiile fundamentale ale comerțului internațional : celeritatea, echitatea și securitatea (siguranța) tranzacțiilor.

Iată cum este formulată această clauză într-un alt contract model :

„Eventualele reclamații pentru mărfurile livrate vor putea fi transmise de către cumpărător numai după executarea integrală a plății contravalorii mărfurilor primite.

Reclamațiile vor putea fi comunicate vînzătorului în maximum 30 de zile de la sosirea mărfurilor în localitatea de destinație menționată în contract.

Reclamațiile trebuie să fie însoțite de certificatul de control, emis de un oficiu internațional de control în cadrul aceluiași termen de transmitere a reclamației menționat în acest contract și de un document emis de reprezentanța economică a vînzătorului, sau în lipsa acesteia, de unul emis de reprezentantul vînzătorului în țara respectivă.

Mostre ale mărfurilor reclamate vor fi transmise vînzătorului în cazul unor reclamații de calitate.

Pînă la momentul reglementării reclamațiilor, cumpărătorul nu are dreptul să refuze sau să înapoieze mărfurile fără acordul scris al vînzătorului.

În cazul cînd cumpărătorul nu respectă clauzele mai sus formulate, vînzătorul este exonerat de orice răspundere".

Deși judicios formulată, constatăm totuși că, clauzele reproduse conțin o ușoară inadvertență ; astfel, după ce în primul aliniat se enunță principiul potrivit căruia cumpărătorul nu poate formula reclamații decît numai după plata integrală a lotului de marfă primit — ceea ce dacă se acceptă de cumpărător, este bine —, în penultimul a-

liniat se înscrie o clauză potrivit căruia în anumite situaţii cumpărătorul are dreptul să returneze mărfurile. Cum rămîne cu preţul deja plătit ?

De subliniat faptul că între termenele de formularea reclamaţiilor înscrise în contractul comercial de vînzare internaţională şi cel intern de livrare pentru export trebuie să fie o perfectă concordanţă ; această sincronizare se realizează în faza de încheiere a contractului intern, avînd ca punct de plecare cel extern, care potrivit normelor de drept îl precede.

Drept şi uzanţe privind formularea reclamaţiilor

Reclamaţia pe care o adresează o parte dintr-un contract comercial de vînzare internaţională, care se consideră prejudiciată de modul în care cealaltă parte şi-a executat obligaţia asumată, reprezintă un document de primă importanţă, pentru că în funcţie de condiţiile de formă şi fond în care a fost formulată declanşează, sau nu, procedura verificării temeiniciei ei şi soluţionarea conţinutului, de preferinţă pe cale amiabilă, pentru evitarea litigiilor arbitrale.

Punctul de plecare pentru soluţionarea condiţiilor de formă, constă în verificarea faptului dacă a fost formulată în termen şi dacă, în funcţie de natura lor, se sprijină pe acte doveditoare. Pentru această primă examinare a reclamaţiilor este necesar să se aibă în vedere clauzele din contract referitoare la „garanţii şi reclamaţii". Dacă partenerul contractual este dintr-o ţară membră a C.A.E.R., sînt aplicabile Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/75 ; în aceste condiţii se prevede un termen de 6 luni pentru formularea reclamaţiilor calculate de la data livrării mărfii, iar în cazul mărfurilor la care se acordă garanţie, termenul este de maximum 30 zile de la expirarea termenului de garanţie, cu condiţia ca lipsurile să fie descoperite în cadrul termenului de garanţie. In cazul livrărilor de legume proaspete şi fructe, termenele sînt mult mai scurte, asupra mărimii lor trebuind să se convină prin contract.

Dacă cumpărătorul neglijează şi nu respectă termenul convenit sau cel prevăzut în contractele tip respective sau în condiţiile generale pe care le-au adoptat, el va fi decăzut din dreptul de a mai putea formula reclamaţie ; efectul sub aspect juridic este, în acest caz, pierderea dreptului de a putea chema vînzătorul în faţa instanţei de judecată ca să răspundă pentru livrarea mărfii necorespunzătoare ; sub acest aspect, Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/75 prevăd în mod expres că neprezentarea reclamaţiei în termenele stabilite privează pe cumpărător de dreptul de a se adresa arbitrajului.

Reclamaţia trebuie făcută întotdeauna în scris, prin scrisoare recomandată, telegramă, telex. Din acest punct de vedere toate condiţiile generale de livrare şi contracte tip sînt unanime. Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75, după ce stabilesc că reclamaţiile trebuie prezentate în scris, telegrafic sau prin telex, impune vînzătorului obligaţia să le confirme, cel mai tîrziu în 7 zile lucrătoare de la data prezentării reclamaţiei. Ca dată a formulării reclamaţiei se consideră data ştampilei oficiului poştal al ţării unde îşi are sediul partea reclamantă ; dacă reclamaţia se înmînează direct vînzătorului prin reprezentantul cumpărătorului data este momentul confirmării de primire.

In ceea ce priveşte conţinutul reclamaţiei, facem precizarea că cumpărătorul nu se poate mărgini să arate prin reclamaţie că marfa a ajuns în stare rea la destinaţie ; cumpărătorul trebuie să indice în reclamaţia sa toate amănuntele în legătură cu deficienţele constatate şi să însoţească reclamaţia de documente justificative. Prin reclamaţia sa, cumpărătorul va face şi propuneri cu privire la măsurile pe care le consideră indicate şi acceptabile pentru el, în vederea remedierii.

Vînzătorul are obligaţia să analizeze reclamaţia şi să comunice cumpărătorului hotărîrea sa. Desigur că este în interesul ambilor parteneri ca problemele privind deficienţele constatate asupra mărfurilor să fie soluţionate cît mai urgent. Este bine să se convină prin contract asupra unui anumit termen în care vînzătorul trebuie să rezolve reclamaţia în fond. Un asemenea termen poate varia după natura mărfii, dar nu poate depăşi 1—2 luni calculate de la primirea reclamaţiei. In Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/75 termenul este de cel mult 60 zile, cu excepţia livrărilor de uzine şi instalaţii complete pentru care eventualele reclamaţii făcute de cumpărător trebuie soluţionate în fond de vînzător în decurs de 90 de zile. In contractul tip întocmit de Întreprinderea de comerţ exterior Industrialexport, termenul este de 30 zile înăuntrul căruia vînzătorul urmează să informeze cumpărătorul în ce mod înţelege să rezolve reclamaţia pentru calitate. Partenerii pot conveni, în general, asupra oricărui termen reciproc avantajos ; el pot, de asemenea, prelungi termenul asupra căruia au convenit. Nerezolvarea reclamaţiei în termen atrage asupra vînzătorului riscul de a nu-şi vedea mărfurile plătite de cumpărător şi de a suferi unele pagube rezultate din starea mărfii. În cazul unui litigiu, taxele de arbitraj se vor suporta de către vînzător, indiferent de soluţia litigiului, deoarece el se găseşte în culpă ; în adevăr, scopul reclamaţiei este evitarea unui litigiu, iar o eventuală rezolvare a litigiului în favoarea sa nu-l poate absolvi de la plata taxelor de arbitraj care au fost suportate de cumpărător din culpa vînzătorului care prin tăcerea sa a ocazionat litigiul.

Dacă întîrzierea în soluţionare se datorează întreprinderii producătoare, asemenea cheltuieli vor fi suportate din gestiunea acesteia, pe calea acţiunii în regres.

dr. Al. DETEŞAN

noţiuni, termeni, operaţiuni

Leasing

Alături de acordarea de credite şi factoring, leasingul este tot mai mult folosit în activitatea de comerţ exterior, ca factor de promovare a exportului.

Apărută, dezvoltată şi perfecţionată mai întîi pe piaţa internă în Statele Unite ale Americii, apoi preluată şi practicată şi de ţările capitaliste dezvoltate din Europa, operaţiunea de leasing se impune în ultimul timp tot mai mult şi ca operaţiune specială de comerţ exterior.

Leasingul reprezintă o metodă specială de desfacere şi export pentru mijloace de transport rutier (autoturisme de teren, autocamioane, tractoare), maşini-utilaje, mijloace de transport pe calea ferată (locomotive, vagoane, cisterne), maşini şi utilaje de construcţii (macarale, buldozere etc.), utilaj petrolier, maşini agricole, aparate de prospectare geologică şi alte produse ale industriei constructoare de maşini.

După cum rezultă din cercetările efectuate de Stanford Research Institutes în viitor operaţiunea leasing va cunoaşte o dezvoltare permanentă. Institutul argumentează evoluţia viitoare a sistemului leasing în Europa prin existenţa unor tendinţe ale evoluţiei vieţii social-economice care favorizează extinderea sistemului leasing. Între acestea se numără : o permanentă stare de incertitudine pe piaţa monetară vest-europeană, care duce la reducerea disponibilelor de credite necesare achiziţionării de utilaje, precum şi la scăderea lichidităţii ; o luptă de concurenţă tot mai aspră în sectoarele menţionate, care conduce într-o mă-

sură sporită la cheltuirea, investirea în mod optim a capitalului ; lipsa de personal care va genera procurarea de utilaje și echipamente care sînt deservite de un număr redus de muncitori ; cîștigurile scăzute, care îngrădesc posibilitatea firmei de a elibera capitalul necesar extinderii ; un management care este tot mai conștient de avantajele tehnico-financiare pe care leasingul le poate oferi în anumite condiții ; o încurajare a leasingului de către guvern și lumea financiară, în efortul de a promova efectuarea de investiții și prin aceasta creșterea economică.

Specificul acestei operațiuni este că oferă avantaje atît pentru furnizor, prin închirierea temporară dar fermă a acestor bunuri, în vederea lărgirii pieței de export, a promovării exportului, cît și pentru client prin facilitarea accesului acestuia la tehnică și tehnologie avansată.

Introducerea leasingului în practica de comerț exterior a întreprinderilor noastre exportatoare de mașini este subordonată obiectivelor centrale ale activității de comerț exterior, de creștere a eficienței economice a operațiunilor comerciale exerne, de sporire a contribuției acestei activități la creșterea venitului național.

Problema principală care se ridică în fața întreprinderilor producătoare exportatoare și de comerț exterior constă în necesitatea studierii și analizei avantajelor acestei operațiuni, a structurii produselor exportate pentru a stabili pentru care din acestea este oportună încheierea de operațiuni leasing, pentru ca într-adevăr să obținem exporturi suplimentare, mai eficiente.

Pentru client aceste avantaje pot fi prezentate concis după cum urmează :

- chiria în comparație cu cumpărarea nu necesită capital propriu. Plata unui avans, precum și plata în avans a chiriei nu este obligatorie ;
- deoarece capitalul propriu nu este legat de instalațiile achiziționate, acesta poate fi investit mai rentabil în alte sectoare ;
- bilanțul firmei rămîne neschimbat deoarece atît mașinile închiriate cît și obligațiile ce decurg din plata chiriei nu apar în bilanț (chiar poate să fie considerată ca o cheltuială a întreprinderii ; mărimea constantă a chiriei, facilitează planificarea mai riguroasă a cheltuielilor) ;
- durata perioadei de închiriere poate fi astfel stabilită încît întreprinderea să fie dotată permanent cu mașinile cele mai moderne și cele mai productive ;
- aproape toți furnizorii de leasing permit folosirea în continuare a mașinilor după încheierea perioadei de contract, cerînd însă chirii mai reduse ;

În ceea ce privește avantajele sistemului leasing pentru FURNIZOR, acestea constau în :

- leasingul este o metodă care contribuie în mod efectiv la creșterea, promovarea vînzărilor (exporturilor). Furnizorul are posibilitatea să ofere clienților lui pe lîngă vînzarea cash și vînzarea pe credit, varianta leasing ;
- se pot cîștiga noi clienți dintre firmele care nu pot să plătească întregul preț (în cazul vînzărilor cash) sau nu pot să plătească avansul în cazul vînzărilor pe credit ;
- cîștigarea de noi clienți se realizează, de asemenea prin faptul că o anumită mașină este mai întîi închiriată, pentru a-l convinge pe client de randamentul ei, iar în final acesta va achiziționa mașina ;
- cîștiguri suplimentare din vînzarea sau reînchirierea mașinilor și utilajelor care i-au fost returnate după încheierea perioadei de închiriere de bază ;
- veniturile din leasing pot fi folosite atît pentru acoperirea unor datorii cît și pentru producerea unor noi bunuri de investiții ;
- bilanțul furnizorului nu este afectat, în ciuda refinanțării de datorii, deoarece vînzarea creanțelor nu presupune o corelare de credit, ci reprezintă realizarea unor cîștiguri din închiriere, cîștiguri care nu au ajuns însă la scadență.

Încheierea de operațiuni leasing de către întreprinderile de comerț exterior sau producătoare-exportatoare trebuie să fie rezultatul unei temeinice analize economico-financiare și tehnice, a nivelului de organizare a service-ului etc.

Forma principală prin care s-ar putea încheia operațiuni leasing direct de întreprinderile de comerț exterior este folosirea în acest scop a birourilor tehnice sau comerciale aflate cu sediul în diferite țări. Birourile tehnice, care posedă personal tehnic calificat, depozite de piese de schimb, pot asigura asistența tehnică necesară montării și bunei funcționări a mașinilor și utilajelor închiriate.

Întreprinderile românești producătoare-exportatoare, de comerț exterior, pot încheia operațiuni leasing direct, pentru început în următoarele situații :

Încheierea unui contract de leasing pentru cîteva luni (șase de exemplu) cu o firmă care dorește să se convingă că mașina se integrează în linia tehnologică a întreprinderii (sau este destul de rezistentă... pentru mașini agricole ,tractoare și ce randament are). Alternativele pot apare sînt : 1. Mașina se integrează a. clienul cumpără mașina b. clientul prelungește durata contractului de leasing. 2. Mașina nu se integrează a. în acest caz, după scurgerea duratei contractului vom obține din rate o sumă de bani care acoperă cheltuielile de transport și o serie de alte cheltuieli ; b. în această perioadă putem desfășura o campanie de căutare de noi clienți.

Activitatea de leasing practicată direct de producător sau întreprinderea de comerț exterior presupune încheierea în locul, sau alături de contractele clasice de export a contractului de leasing. Aceste contracte pot fi încheiate de către aceleași servicii care încheie contractele de export sau de servicii specializate în încheierea de astfel de operațiuni.

Ideea de marketing care stă la baza încheierii operațiunilor de leasing de către întreprinderile producătoare sau de comerț exterior, constă în cucerirea de noi piețe, crearea numărului produselor exportate, ridicarea eficienței activității de export.

Finanțînd prin intermediul operațiunii leasing investițiile pe care clientul dorește să le realizeze, asigurînd service-ul și întreținerea mașinilor pe care le închiriază, se asigură o legătură mai strînsă cu clientul (decît în cazul unui export clasic), iar colaborarea strînsă cu clientul și apropierea de client asigură condiții mai favorabile pentru încheierea de noi contracte, de a construi relații bune de lungă durată cu clienții.

În același timp, prin leasing, asigurînd accelerarea înnoirii tehnice a utilajelor clienților, furnizorul de leasing este obligat să fie la curent cu noile cuceriri tehnice în domeniul în care activează în așa fel încît să poată satisface și pe viitor pretențiile clientului, să poată satisface toate cererile suplimentare ale acestuia.

Calculele care stau la baza încheierii de operațiuni leasing realizate direct de către producător (exportator) pornesc de la asigurarea amortizării obiectului închiriat, acoperirea celorlalte costuri determinate de operațiunea de leasing și obținerea de cîștiguri din derularea operațiunii.

Trebuie precizat că prețul de export al unui utilaj (în condițiile clasice de export) nu este identic cu prețul de export de la care se pornește în calcularea chiriei de leasing. În cadrul contractului de leasing avem de-a face cu un preț de export special, prețul de leasing.

Prețul de leasing cuprinde o marjă brută care se adaugă la prețul obișnuit de export și care are menirea să asigure acoperirea cheltuielilor generale de comercializare și cîștigul.

dr. Mircea CORAȘ

Fişier

Sistemul de organizare şi mobilizare a creditelor la export

ITALIA

Sistemul de asigurare şi finanţare a creditelor la export în Italia, în forma actuală, a fost introdus în baza legii din 22 decembrie 1953 şi a fost pus în aplicare la mijlocul anului 1954. Legea respectivă a fost revizuită succesiv de mai multe ori, ultima din aceasta avînd loc în anul 1977 (legea 227/24 mai 1977 — cunoscută ca legea Ossala).

Prin această lege a fost extinsă aria garanţiilor şi riscurilor asigurate, urmărindu-se creşterea competitivităţii exporturilor italiene precum şi micşorarea riscurilor operatorilor italieni în relaţiile cu străinătatea.

Sistem de asigurare

Sistemul de asigurare este administrat de către I.N.A. (Instituto Nazionale delle Assicurazioni) care în domeniul creditului la export acţionează prin intermediul SACE (Sezione Speciale per l'assicurazione del credito all'esportazione) — personalitate juridică de drept public, creată în urma legii 227/1977. SACE este autorizată să asigure şi reasigure riscurile cu caracter politic, catastrofic, economic, comercial şi de schimb, la care ar putea fi expuşi operatorii economici italieni în activitatea lor cu străinătatea. Angajamentele SACE sînt garantate de statul italian în limitele unor plafoane stabilite astfel :

— 5000 miliarde lire italiene pentru garanţii care nu depăşesc 24 luni ;

— pentru garanţiile pe durate care depăşesc 24 luni plafonul este fixat anual, prin legea de aprobare a bugetului.

Beneficiari ai asigurării creditului sînt întreprinderi italiene ; întreprinderile care îşi au sediul central în străinătate sînt considerate întreprinderi italiene numai în cazul în care cea mai mare parte a capitalului o deţine partea italiană.

Organul de decizie al SACE este Comitetul de gestiune compus din 6 membri, reprezentînd : Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Trezoreriei, Ministerul Industriei, Comerţului şi Artizanatului, Ministerul Comerţului Exterior, Instituto Nazionale delle Assicurazioni şi Mediocredito Centrale.

În domeniul asigurării creditelor, Comitetul de gestiune are următoarele atribuţii :

— fixează nivelul maxim şi minim al primelor de asigurare şi reasigurare ;

— fixează cotele maxime ale garanţiilor precum şi cotele obligatorii neasigurate ;

— fixează condiţiile pentru recunoaşterea sinistrului şi termenele de constituire ale acestora ;

— fixează condiţiile de admitere la garanţie precum şi condiţiile de asigurare şi reasigurare ;

— aprobă eliberarea garanţiilor şi promisiunilor de garanţie precum şi condiţiile de asigurare şi reasigurare ;

— aprobă declaraţiile privind producerea sinistrului şi lichidarea daunelor ;

Riscurile acoperite prin garanţiile emise de SACE se referă la : 1. Război, revoluţie în alte ţări decît Italia ; 2. Catastrofe naturale în alte ţări decît Italia ; 3. Moratoriu de plăţi — declarat de către stat sau de către statele prin care trebuie să se facă plăţile ; 4. Naţionalizarea întreprinderii debitoare ; 5. Suspendarea sau anularea comenzii ; 6. Dificultăţi de transfer valutar ; 7. Distrugerea sau deteriorarea bunurilor ; 8. Nerestituirea sau întîrzierea în restituire a garanţiilor sau depozitelor ; 9. Naţionalizare, expropriere fără îndemnizaţie, dificultăţi de transfer — pentru întreprinderile din străinătate ; 10. Creşterea costurilor de producţie (numai în cazul în care contractele prevăd „preţuri ferme") ; 11. Insolvabilitate de drept sau de fapt (risc comercial) ; 12. Variaţiile cursului de schimb (în cazul contractelor semnate în alte devize decît lira italiană).

Operaţii asigurate şi durata garanţiilor :

1. Garanţia creditelor pentru capital şi dobîndă acordate de operatorii italieni pentru :

— exportul de mărfuri : 5 ani de la livrare sau de la recepţia instalaţiilor

— executarea de lucrări în străinătate : 5 ani de la începerea lucrărilor

— prestarea de servicii, executarea de studii şi proiecte în străinătate : 5 ani de la începerea efectuării serviciilor, executării studiilor şi proiectelor

2. Garanţia creditelor financiare (bancare-cumpărător) pentru capital şi dobîndă — acordate de instituţiile specializate de credit, pe termen mediu, pentru finanţarea exporturilor italiene : 5—10 ani de la utilizarea creditului

3. garanţia mărfurilor deţinute în străinătate : 2 ani de la expedierea bunurilor

4. garanţia creditelor financiare (bancare-cumpărător) acordate statelor, băncilor centrale sau organismelor de stat din ţările în curs de dezvoltare destinate ameliorării situaţiei economice şi monetare : pînă la 10 ani de la utilizarea creditelor

Pentru creditele financiare prevăzute la punctul 3 de mai sus, cota asigurată este de 95%, iar pentru cele prevăzute la punctul 4 cota asigurată este de 100%.

Prin aprobarea noii legi pentru finanţarea şi asigurarea creditelor la export — 227/1977 gama garanţiilor asumate de statul italian s-a diversificat, în afara celor prezentate mai sus statul italian prin intermediul SACE — asigurînd şi : investiţiile italiene în străinătate, leasingul de maşini, echipamente şi mijloace de transport, programele de penetraţie comercială pe noi pieţe, garanţiile şi avansurile depuse de operatorii italieni pentru participarea la licitaţii, creditele financiare acordate de bănci din străinătate beneficiarilor din alte ţări pentru finanţarea importurilor acestora din Italia.

Cota garanţiei asumate de statul italian pentru creditele comerciale, variază în funcţie de valoarea acestora astfel :

— 85% pentru sume pînă la 200 mil. lire italiene

— 60% pentru sume pînă la 400 mil. lire italiene

— 30% pentru sume pînă la 600 mil. lire italiene

— 10% pentru sume peste 600 mil. lire italiene

Nivelul primelor de asigurare variază între 0,10% şi 2.50% în funcţie de durata creditului, natura riscurilor asigurate, ţara de destinaţie, natura debitorului — privat sau de stat — modalitatea de garantare a creditului. În ceea ce priveşte ţara de destinaţie, Comitetul de gestiune stabileşte anual limitele minime şi maxime ale primelor de asigurare în funcţie de situaţia economică şi financiară a diverselor ţări, de capacitatea acestora de a-şi îndeplini obligaţiile asumate.

Din acest punct de vedere, ţările cu care Italia are relaţii de credit sau cele potenţiale sînt clasificate în 5 grupe, componenţa acestor grupe nefiind fixă, o ţară putînd fi trecută dintr-o grupă în alta — în funcţie de situaţia economică-financiară şi politică anuală.

Prima de asigurare se calculează global, pentru fiecare operație asigurată și se plătește în lire italiene ; în cazul în care garanția este exprimată în devize străine, conversia se face la cursul oficial existent la data plății.

Mobilizarea creditelor

În sistemul bancar italian se face o distincție clară între băncile comerciale (de credit ordinar) autorizate să efectueze operații de credit pe termen scurt (pînă la 12—24 luni) și instituțiile de credit specializate care sînt autorizate să efectueze operații de credit pe termen mijlociu și lung. Din această ultimă categorie face parte : Instituto Mobiliare Italiano (IMI) Ente Finanziario Interbancaria (Efibanca), Banca di Credito Finanziario (Mediobanca), Mediocridito Regionale.

Instituțiile de credit specializate sînt autorizate să mobilizeze creditele comerciale pe termen mijlociu acordate de exportatorii italieni și să acorde credite bancare (cumpărător) pe termen mijlociu și lung.

Instituțiile de credit specializate se refinanțează, în condiții de dobîndă preferențială, la Mediocredito Centrale, instituție de drept public, înființată în anul 1952 — prin intermediul căreia statul italian intervine în activitatea de finanțare a creditelor la export.

Intervenția Mediocredito Centrale are la bază următoarele principii :

— refinanțează numai creditele pe termen mijlociu și care sînt asigurate pe aceeași perioadă ;

— durata refinanțării nu poate să depășească durata creditului acordat de operatorul italian importatorului străin ;

— refinanțarea creditelor la export nu poate să depășească 85% din valoarea creditului acordat de operatorul italian ; restul de 15% fiind în sarcina instituției de credit specializate.

Intervenția Mediocredito Centrale are loc sub următoarele două forme : reescontarea efectelor comerciale ; acordarea de avansuri contra constituirii în gaj a efectelor comerciale.

O formă de intervenție deosebită, determinată de insuficiența fondurilor la dispoziția Mediocredito Centrale o constituie „contribuția de dobîndă", denumită și „finanțare mixtă". Conform acestei proceduri, Mediocredito Centrale refinanțează în totalitate o cotă mai mică de 85% din valoarea creditului, pentru restul fondurile fiind procurate de instituțiile de credit specializate pe piață. În acest caz, Mediocredito Centrale acordă acestor instituții o subsidie reprezentînd diferența dintre dobînda de piață și dobînda preferențială, astfel încît exportatorul italian să suporte o dobîndă egală cu cea pe care ar fi suportat-o în situația în care Mediocredito Centrale ar fi intervenit cu fonduri proprii în proporția maxim admisă, respectiv 85% din valoarea creditului.

Dobînda preferențială în vigoare, practicată de Mediocredito Centrale pentru refinanțarea creditelor pe termen mijlociu și lung în lire italiene este de 8—9% pe an, stabilită pentru fiecare operație de credit în funcție de :

— natura exportului (instalații complete, utilaje și echipamente individuale) precum și de valoarea acestuia ;

— cota de marfă străină inclusă în furnitură ;

— cota de efort propriu, plătibilă „cash" din fondurile beneficiarului creditului.

Începînd din anul 1975, datorită dificultăților economiei italiene, materializate prin : o creștere economică în ritm relativ redus ; existența unui deficit însemnat al balanței comerciale și de plăți ; deprecierea continuă a lirei italiene față de principalele valute occidentale (în anul 1973 cursul de schimb al lirei italiene față de dolarul S.U.A. era de cca 580 lire italiene pentru 1 dolar S.U.A. pentru ca în anul 1976 aceasta să fie de cca 920 lire italiene pentru 1 dolar S.U.A.) ; existența unei datorii externe de proporții însemnate, exprimate în principal în dolari S.U.A. și mărci vest-germane, autoritățile competente italiene au interzis acordarea de credite bancare (cumpărător) în moneda națională, aceasta fiind acordate în eurodevize, de regulă în dolari S.U.A. și mărci vest-germane.

În cazul creditelor exprimate în alte valute decît lira italiană, condițiile de dobîndă au fost aliniate la cele practicate de țările Pieței Comune, respectiv 7,25% pe an pentru credite pe termen de pînă la 5 ani și respectiv 7,75% pentru credite pe termene mai mari de 5 ani.

Deși prin ultima reglementare privind asigurarea și mobilizarea creditelor la export în Italia s-au adus îmbunătățiri substanțiale acestei activități materializate prin diversificarea gamei garanțiilor și riscurilor acoperite de statul italian, precum și în procedura de eliberare a garanțiilor (crearea unui institut specializat pentru asigurarea creditelor la export — SACE) legea 227/1977 nu a eliminat întrutotul insuficiențele vechilor reglementări.

Aceste neajunsuri se referă la menținerea în continuare a unor plafoane maxime, stabilite anual, atît pentru volumul garanțiilor pe care poate să și le asume statul italian într-un exercițiu financiar cît și pentru intervenția Mediocredito Centrale în refinanțarea creditelor la export în condiții de dobîndă preferențială.

Astfel într-o perioadă dată, nu toate exporturile italiene pe credit pot să beneficieze de garanția statului și dobînda preferențială, existînd riscul reducerii competitivității acestor exporturi pe piața internațională.

Radu TUFEANU
Banca Română de Comerț Exterior

În actualitate

Renault

Cu ocazia Salonului internațional al automobilului din această toamnă de la Paris, Bernard Vernier Paillez, președintele Societății de stat Renault a făcut cunoscut că producția de automobile Renault în Franța și în străinătate va atinge în această toamnă cifra record de 7 850 vehicule pe zi. Acest nivel al producției este cu 12% mai mare decît producția la aceeași dată în anul precedent. Această creștere a fost facilitată de menținerea la un nivel ridicat a cererii și de ritmul rapid de înnoire promovat de firmă.

Numai în acest an s-a înregistrat o puternică extindere a gamei de fabricație prin introducerea tipurilor : Renault 18 în patru variante de bază, Renault 5 automatic, R 4 în versiune GTL, o nouă serie R 14, și noul tip R 30 TX prezentat pentru prima dată la salon.

Cooperare

Producția Fabricii de frigidere din Jaszbereny (Ungaria) a ajuns în prezent la 500 000 bucăți pe an. Amplasarea sa în urmă cu 25 de ani într-un mic orășel din Ungaria centrală s-a dovedit o bună opțiune, fabrica dezvoltîndu-se pînă la actuala capacitate, cu un personal de 6 000 de angajați.

Fabrica de frigidere dispune de o filială comercială de import-export „Lehelex", prin care s-a inițiat în 1974 o acțiune de cooperare cu „Frigidere Europe General Motors Ltd.", inclusiv în efectuarea cercetării și planificării de marketing.

Concentrarea eforturilor de dezvoltare tehnică și design spre satisfacerea pieței Angliei au permis creșterea desfacerilor pe această relație pînă la 70 000 bucăți anual.

Utilizînd rețeaua de distribuție a partenerului firma maghiară a pătruns apoi pe alte piețe europene : Franța, Belgia, Olanda, Elveția.

autoconducere

Tipologia centralelor (II)

Pentru a schița o tipologie a centralelor vor trebui luate în considerare felurite criterii.

În raport de criteriul naturii unităților ce intră în compunerea centralelor se pot distinge :

a) centrale în care unitățile componente, organizate potrivit principiului gestiunii economice, nu sînt dotate niciodată cu personalitate juridică ; sînt centralele cu cel mai înalt grad de integrare, care răspund direct de întreaga activitate economică și juridică a unităților ;

b) centralele cu compunere mixtă, în care, alături de întreprinderi — unități cu personalitate juridică, vom întîlni și unități cu gestiune economică, fără personalitate juridică ;

c) centrale în care toate unitățile componente au personalitate juridică. Sînt centralele cu cel mai scăzut grad de integrare.

Ar fi greșit să considerăm că vreunul din aceste tipuri ar fi superior față de altele. Desigur, centralele de la lit. a) prezintă avantajul centralizării maxime, deci al eliminării aparatului administrativ și auxiliar de la toate întreprinderile precum și al exercitării centralizate, cu posibilități economice sporite, a multor atribuții importante. Există însă, în celelalte cazuri, în raport de situațiile concrete, argumente economice importante care reclamă o soluție organizatorică diferită. Tocmai de aceea legea arată expres criteriile ce trebuie să stea la baza grupării unităților în centrale : omogenitatea produselor și tehnologiilor de fabricație ; cooperarea în producție, integrarea fabricației unor produse finite sau amplasarea teritorială a unităților componente.

E vorba, desigur, numai de recomandări de principiu. Uneori, complementaritatea producției unităților anumitor centrale, dispersarea lor teritorială, amploarea deosebită a activității unor unități din cadrul centralei etc., pot recomanda, ca o soluție mai economică, o altă formulă de organizare.

Sub un alt aspect — cel al structurii pe care se constituie centrala, se pot întîlni două categorii de unități :

a) centrala constituită pe structura unei mari întreprinderi. Este ipoteza cea mai frecventă deoarece, potrivit legii, ea constituie regula.

În astfel de cazuri, „întreprinderea pe structura căreia se constituie centrala este, de obicei, o unitate cu gestiune economică, fără personalitate juridică. Celelalte unități, de regulă, gravitează în jurul acestei întreprinderi-mamă" rolul lor fiind de a desfășura o activitate auxiliară. Ele sînt, cel mai adesea, unități de cercetare și proiectare, de aprovizionare și desfacere, de comerț exterior, de pregătire și perfecționare a cadrelor etc.

În unele acte de înființare, formula organizatorică la care ne-am referit este arătată în mod expres.

Un element în plus a fost adus prin Decretul nr. 162/1973 care a precizat că la centralele constituite pe structura unei mari întreprinderi, directorul acesteia este, în același timp, director general adjunct al centralei ; el poate fi ajutat, atunci cînd este cazul, de un inginer șef.

b) centrale care nu sînt constituite pe structura unei întreprinderi anume, ele reprezentînd un aparat economic distinct din punct de vedere organizatoric de toate unitățile componente, care au sau nu personalitate juridică. Față de prevederea conform căreia centralele constituite pe structura unei întreprinderi constituie regula, această a doua categorie de unități se va organiza doar în mod excepțional.

În sfîrșit, sub un ultim criteriu — cel al complementarității activității unităților — se pot distinge centrale de orientare orizontală, în care toate unitățile desfășoară o activitate paralelă, iar centrala are rolul unui organism de conducere suprapus tuturor acestora și centrale de orientare verticală, în care activitatea unităților componente este complementară, fiecare din ele contribuind la realizarea unor sarcini comune, iar centrala este organismul economic care finalizează toate aceste activități complementare.

Este de observat însă că, îndeosebi această ultimă clasificare nu pune probleme juridice deosebite, întrucît raporturile dintre centrală și unitățile componente se vor desfășura și într-un caz și într-altul potrivit regulilor cunoscute.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Perisabilități. Condiții de aplicare

Art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că pentru mărfurile care din cauza anumitor însușiri proprii sînt supuse pierderii din greutate în timpul transportului, cărăușul răspunde numai pentru partea lipsă din greutate care depășește procentele de pierderi prevăzute în actele normative în vigoare referitoare la transporturi.

Este vorba deci, de aplicarea perisabilităților în raporturilor cu cărăușul, în temeiul unor dispoziții legale care privesc transporturile, iar nu gestionarea mărfurilor la unitatea furnizoare, sau la cea beneficiară.

Aceste dispoziții legale, la care se face trimitere în cuprinsul art. 43 din regulamentul menționat, sînt, în primul rînd, cele ale art. 76 din Regulamentul de transport C.F.R. privind restrîngerea responsabilității în caz de pierdere de greutate :

„1. Pentru mărfurile care, din cauza naturii lor particulare, suferă în general o pierdere de greutate prin simplul fapt al transportului, calea ferată nu răspunde de lipsuri decît dacă ele depășesc toleranțele arătate mai jos :

a) doi la sută din greutate pentru mărfurile lichide sau predate în stare umedă cum și pentru mărfurile următoare, oricare ar fi distanța parcursă : lemn de reglise, lemn, coarne și copite, coame (păr de) piei, rămășițe de piei, coaje, frunze proaspete de tutun, fructe proaspete, fructe uscate sau opărite, hamei, lînă, legume proaspete, chit, asfalt proaspăt, oase întregi sau măcinate, piei, pește uscat, rădăcini, săpunuri și uleiuri compacte (solide), sarea, păr de porc, tutun tăiat, sgîrciuri de animale ;

b) unu la sută pentru toate celelalte mărfuri uscate".

Menționăm că aceste perisabilități sînt aplicabile numai în relațiile cu cărăușul. Ele nu-și găsesc aplicabilitatea în raportul furnizor — beneficiar căruia, în schimb, îi sînt aplicabile dispozițiile art. 16 lit. b din Legea nr. 71/1969, potrivit cu care atît dreptul de proprietate sau de administrare directă, cît și riscurile se transmit de la furnizor la beneficiar pe data predării produselor către cărăuș.

Acesta din urmă, așa cum s-a văzut, nu răspunde pentru acele lipsuri

cantitative care se încadrează în scăzămintele legale. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2657/1978 s-a reținut că, în speță, „mancoul legal de 1% reprezintă cantitatea de 531 kg. porumb pentru care nu este răspunzător cărăușul, ținînd seama de dispozițiile normative susmenționate și de faptul că vagonul a sosit intact. Astfel fiind, organul arbitral a fost îndreptățit să oblige pe pîrîtă, în calitate de beneficiar al transportului, la plata sumei de 744 lei reprezentînd contravaloarea cantității de 531 kg. porumb mancou legal, sumă refuzată nejustificat furnizoarei reclamante".

Menționăm că perisabilitățile se aplică numai în procentul legal, stabilit pe cale normativă, practica judecătorească și cea arbitrală fiind constante în sensul că nu se pot mări prin apreciere coeficienții de perisabilitate stabiliți prin actele normative, după cum nu se pot acorda asemenea perisabilități atunci cînd nu există temei legal.

Cu privire la modalitatea concretă de aplicare a perisabilității, art. 44 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că atunci cînd cu un singur document de transport, se transportă mai multe colete, procentul de pierdere din greutate admis, se calculează separat pentru fiecare colet, dacă greutatea fiecărui colet a fost indicată în document, la primirea lor spre transport.

Potrivit art. 45 din același regulament, limitarea răspunderii în procentele la care se referă art . 43 nu se aplică dacă se face dovada că lipsa de greutate nu s-a produs din cauza pierderii naturale.

În acest caz, sarcina probei revine părții care are interes să demonstreze că pierderea nu s-a datorat unor cauze naturale. Făcînd această dovadă, expeditorul sau destinatarul poate obține angajarea răspunderii cărăușului și pentru acele lipsuri cantitative care se încadrează în procentul de perisabilitate.

Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2650/1978, s-a reținut, cu referire la dispozițiile art. 43 din regulamentul amintit, că „în unele împrejurări, cărăușul nu poate fi exonerat de răspundere, deoarece dauna nu este urmarea unui risc inerent transportului, cunoscut atît de expeditor cît și de destinatar în momentul în care marfa a fost încredințată spre transport, ci se datorește culpei vădite a cărăușului.

În speță, pierderile intervenind în urma unui accident de circulație, nu se puteau acorda cărăușului perisabilitățile ... întrucît nu este vorba de pierderi normale.

Față de cele de mai sus, deducerea de către organul arbitral a perisabilității de 0,1% .... . din totalul prețului, nu se justifică".

Este un caz tipic de aplicare a dispozițiilor art. 45 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Fiind pe deplin dovedit că lipsurile nu s-au datorat scăderii produselor în greutate datorită unui proces natural, ci unui accident de circulație care relevă culpa cărăușului în executarea contractului de transport, răspunderea acestuia a fost în mod justificat angajată pentru totalitatea lipsurilor cantitative produse în asemenea condiții.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Consecințe ale efectuării controlului calitativ în țara cumpărătorului, fără prezența vînzătorului

În cadrul Condițiilor generale C.A.E.R. de livrare a mărfurilor, **prevederile imperative** care obligă pe vînzător să participe la controlul calitativ al produselor în țara cumpărătorului sînt destul de restrînse (așa cum s-a arătat în nr. 27/48 din 1978 al Revistei Economice, Supliment). O frecvență vădit superioară au însă cazurile în care vînzătorul dispune de **facultatea** de a-și manifesta voința în sensul de a cere să fie prezent la asemenea constatări.

Dreptul vînzătorului de a solicita și de a conveni ca verificarea calitativă să aibă loc cu participarea sa în țara cumpărătorului poate fi exercitat de cîte ori specificul mărfii sau al livrării justifică o atare măsură, fără ca prevederile C.G.L. să fi instituit obligativitatea acestei prezențe.

În situațiile menționate, vînzătorul își dă destul de frecvent asentimentul ca, în numele său, controlul calitativ să fie adus la îndeplinire de către un organ tehnic de specialitate corespunzătoare, care își desfășoară activitatea în țara cumpărătorului. La noi, potrivit art. 6 lit. f din Decretul nr. 623 din 22 noiembrie 1973, Camera de comerț și industrie a Republicii Socialiste România efectuează, prin organele sale, pe baza mandatului primit de la clientul extern, controlul ce ne interesează pentru mărfurile destinate exportului și importului.

Vînzătorul poate deopotrivă să-și rezerve dreptul de a proceda nemijlocit, prin specialiștii săi, la testările calitative în țara cumpărătorului, desigur împreună și cu acesta.

În toate cazurile în care vînzătorul trebuie, potrivit dispozițiilor din C.G.L., să participe sau decide din propriu inițiativă să fie prezent la constatările calitative care vor avea loc în țara cumpărătorului, în sarcina acestuia ia naștere **obligația de a-l convoca** la data prestabilită.

Dacă însă vînzătorul preferă să nu fie prezent, iar dispozițiile din C.G.L. nu-l obligă să ia parte la constatările ce se efectuează în țara cumpărătorului, contractele de livrare a mărfurilor obișnuiesc să precizeze că actul constatator care se va întocmi va fi opozabil pe deplin vînzătorului, fără ca el să fie convocat spre a asista la control.

După ce am trecut astfel în revistă situațiile ce se ivesc mai frecvent în practică, să examinăm **sancțiunile patrimoniale** aplicabile dacă obligațiile la care ne-am referit au fost încălcate.

În această privință, Comisia de arbitraj de la București (prescurtat C.A.B.) a decis constant — printre altele prin hotărîrea nr. 56 din 14 noiembrie 1973 — următoarele: „În cazul cînd în contractul dintre părți se prevede că reclamația de calitate trebuie să fie confirmată printr-un certificat al organului de control din țara cumpărătorului, cu precizarea că la verificarea acestui organ trebuie să fie chemat și un reprezentant al vînzătorului, nerespectarea clauzei privind această chemare atrage lipsa de valabilitate a certificatului eliberat de către organul de control în ce privește lipsurile calitative, adică actul nu mai poate constitui, în sensul contractului, o confirmare valabilă a lipsurilor calitative".

Soluția este însă alta, dacă nu s-a condiționat controlul calitativ din țara cumpărătorului de convocare prealabilă a vînzătorului. În acest sens, C.A.B. a decis următoarele prin hotărîrea nr. 24 din 28 mai 1973: „În cazul cînd în contractul dintre părți s-a stabilit că verificarea calitativă incumbă unui organ de control din țara cumpărătorului, fără să existe o clauză că la acest control trebuie să asiste și un reprezentant al vînzătorului, invitația adresată de cumpărător ca un delegat al furnizorului să se deplaseze la stația de destinație, unde se află marfa, nu poate fi interpretată ca o propunere de modificare a clauzelor contractuale menționate, ci ca o recomandare făcută vînzătorului pentru tratativele avute în vedere de paragr. 75 pct. 2 și 5 din C.G.L. Verificarea calitativă incumbă în acest caz exclusiv organului de control din țara cumpărătorului, iar actul încheiat de acesta este opozabil vînzătorului".

Practica arbitrală a avut ocazia să decidă și cu privire la nerespectarea

obligației cumpărătorului de a conserva marfa litigioasă pînă la data controlului localizat în țara sa. In această privință, prin hotărîrea C.A.B. nr. 48 din 17 octombrie 1973, s-a decis următoarele: „În cazul cînd părțile au acceptat propunerea Comisiei de arbitraj de a se face o verificare comună în cursul litigiului pentru stabilirea calității produselor, cu privire la care cumpărătorul a formulat reclamații de calitate, cumpărătorul este obligat să păstreze lotul de marfă pentru efectuarea acestei verificări. În cazul cînd marfa nu a fost păstrată pînă la efectuarea verificării comune, dispusă de organul arbitral, se trage concluzia că reclamația de calitate este nefondată".

Considerăm, pentru motivele expuse anterior, că soluțiile citate sînt judicioase și pot fi împărtite.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

raporturi de muncă

Aspecte practice privind trecerea persoanei încadrate în altă muncă

Codul muncii înscrie în articolul 19, alin. 1, li. c — cu valoare de principiu fundamenal — dreptul persoanei de a i se asigura **stabilitatea în muncă**, principiu ce se regăsește în întreaga legislație a muncii, în special în reglementarea încetării contractului, ca o puternică garanție a exercitării dreptului la muncă. Munca concretă la care s-a obligat persoana, locul de muncă și retribuția muncii, fiind elemente esențiale în considerarea cărora a fost încheiat contractul de muncă nu pot fi schimbate unilateral de către unitate decît fie **temporar** fie în anumite **situații speciale.** Trecerea temporară în altă muncă, după cum ne îndrumă Plenul Tribunalului Suprem, înseamnă schimbarea locului de muncă în cadrul aceleiași unități, pe o perioadă scurtă de timp. (Decizia nr. 9/1974) Trebuie să admitem, chiar față de expresia pusă în discuție „trecerea temporară **în altă** muncă", că aceasta înseamnă și schimbarea temporară a **felului muncii,** ca măsură cu caracter excepțional. O asemenea măsură este, prin ipoteză, aceea prevăzută în art. 20, alin. 2, litera c, dispusă pentru asigurarea bunei funcționări a unității.

În executarea contractului pot să apară situații în care este justificată și trecerea definitivă în altă muncă, în toate cazurile trecerea făcîndu-se într-o muncă corespunzătoare.

Astfel, **trecerea** este justificată dacă prin aceasta se ajunge la o mai bună organizare a serviciului iar interesele celui în cauză nu sînt atinse, deoarece prin **felul muncii** nu trebuie să înțelegem păstrarea neschimbată a funcției în care s-a încadrat persoana fiindcă această soluție ar putea prejudicia interesele unității care nu ar putea proceda la organizarea științifică a serviciilor. Așadar unitatea poate să încredințeze persoanei un post similar celui deținut anterior, dar cu schimbări de atribuții, în cadrul aceleiași munci (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decretul nr. 2037/1972). Tot astfel, în cazul reorganizării unității, persoana poate fi trecută în altă muncă, fie prin redistribuirea personalului, fie în aplicarea articolului 133, alin. 1 din Codul muncii. În toate cazurile analizate persoana este îndreptățită să conteste măsura la organele de jurisdicție a muncii.

Relevăm în continuare cîteva cazuri cu privire la trecerea în altă muncă și consecințele sale asupra contractului de muncă.

● Avînd în vedere repetatele abuzuri în serviciu, abaterile disciplinare de la regulile de comportare, unitatea dispune transferarea persoanei în cadrul aceleiași unități, pe o altă funcție și cu o altă retribuție, ambele inferioare celor deținute înainte. Instanțele de judecată reține că măsura luată de unitate reprezintă o **modificare unilaterală** a contractului de muncă în două elemente esențiale ale acestuia, ceea ce nu este specific transferării și ca atare anulează măsura unității.

Cunoscînd realitatea abaterilor repetate ale persoanei încadrate, precum și indicațiile organului tutelar, s-a pus problema de drept dacă măsura unității nu poate fi considerată o **desfacere a contractului de muncă** în baza art. 130, alin. 1. lit. e din Codul muncii, trecerea persoanei în altă muncă reprezentînd în fapt o aplicare a prevederilor art. 133, alin. 1 din Codul muncii.

În speță, arată Tribunalul Suprem, este vorba de o modificare unilaterală a contractului, așa cum just au reținut instanțele de judecată. Măsura unității este ilegală și nu poate fi înțeleasă ca dispoziție de desfacere a contractului de muncă. Este de principiu ca transferul în interesul serviciului, care are drept urmare schimbarea unilaterală a felului muncii și micșorarea retribuției echivalează cu o desfacere a contractului de muncă în privința efectelor pe care le produce. Dar identitatea efectelor nu duce la asimilarea unui transfer, cu o dispoziție de desfacere a contractului de muncă în ceea ce privește **condițiile de fond și formă** în care această măsură poate fi luată (art. 130—132 și art. 134 din Codul muncii). Desfacerea contractului de muncă, așa cum în aplicarea legii a stabilit doctrina și practica, trebuie să fie manifestă, exprimată clar, motivată și concretizată într-o dispoziție scrisă care își produce efectele de la comunicare. O asemenea măsură nu poate fi subînțeleasă și nici reținută dintr-un transfer, care produce efectele unei desfaceri a contractului de muncă în desconsiderarea normelor legale. Măsura unității fiind ilegală și efectele acesteia sînt nule și nu pot fi interpretate ca efectele unei desfaceri a contractului. O asemenea interpretare nu poate fi reținută și datorită faptului că toate faptele imputate persoanei justificau desfacerea disciplinară a contractului care nu creează prealabil obligații de trecere în altă muncă, cum precizează art. 133, aliniat 1 din Codul muncii (secția civilă, decembrie nr. 295/1978).

● Printr-o „notă de transfer", persoana încadrată este trecută în cadrul aceleiași unități de la serviciul tehnic în producție, unitatea motivînd, la solicitarea persoanei, că a procedat astfel (adică a modificat locul de muncă) deoarece serviciul tehnic este un serviciu de concepții care presupune multă concentrare, pe de o parte, și totodată persoana a avut abateri repetate de la normele de etică și echitate socialistă și a creat în cadrul serviciului o atmosferă care afectează prestigiul colectivului respectiv (judecătoria Craiova, sect. civ. nr. 100/1978). Evidențiem că pe baza motivării aduse de unitate, aceasta avea de ales între două soluții legale, dar avînd imaginea unei soluții „împăciuitoare", a ales-o pe a treia care s-a dovedit potrivnică legii. Astfel din motivarea unității făcută la cererea persoanei, rezultă în primul rînd că persoana în cauză este necorespunzătoare, iar în al doilea rînd că a încălcat disciplina muncii. Pentru primul caz, dacă persoana era necorespunzătoare profesional postului pe care-l ocupa, unitatea, făcînd aplicarea art. 133, alin. 1 din Codul muncii, putea să treacă persoana respectivă într-o muncă corespunzătoare și în caz de neacceptare să procedeze la desfacerea contractului pe baza art. 130, alin. 1, lit. e, din Codul muncii.

Pentru al doilea caz, unitatea trebuia să aplice sancțiunile disciplinare prevăzute de Codul muncii, inclusiv, în condițiile legii, desfacerea disciplinară.

Trecerea definitivă în altă muncă fără a fi motivată de nevoile producției ori de reorganizarea unității într-adevăr este o neregulă, este nelegală și urmează a fi anulată.

● Asociația economică intercooperatistă, pe baza constatărilor și indicațiilor comisiei de revizie și control a Agrocoop dispune trecerea persoanei încadrate din funcția de merceolog-voiajor pe postul de muncitor-încărcător-descărcător, motivînd hotărirea luată pe faptul că cel în cauză a fost condamnat la 7 luni închisoare pentru infracțiunea de delapidare. Măsura unității, deși contestată și anulată de prima instanță, este la adăpostul legii, fiind dată în baza art. 1, alin. a, litera j din Hotărîrea nr. 18/1974, a U.N.C.A.P., dată în aplicarea Legii nr. 22/1969 și a H.C.M. nr. 2230/1969, deoarece funcția de merceolog-voiajor pe care o ocupa persoana implica atribuții de gestionar și cum persoana a fost condamnată, nu prezintă garanții pentru ocuparea acestei funcții.

Ulterior, la numai 15 zile de la prima măsură, unitatea dispune desfacerea disciplinară a contractului de muncă pentru abateri săvîrșite în repartiția, recepția și expediția mărfurilor. Această măsură, respinsă de prima instanță, este menținută prin decizia Tribunalului cu motivarea că încheierea contractului s-a făcut cu încălcarea Legii nr. 22/1969, a H.C.M. nr. 2230/1969 și a Hotărîrii U.N.C.A.P. nr. 18/1976 și ca atare contractul este nul. Înainte de a comenta legalitatea măsurii, arătăm faptul că oricum nu poate fi vorba de nulitatea contractului de muncă, deoarece prima măsură fiind legală, cea de-a doua măsură, desfacerea contractului, nu s-a făcut dintr-o funcție pentru care legea cere expres anumite condiții restrictive. Unitatea intrase în legalitate prin măsura trecerii persoanei din funcție de merceolog-voiajor pe postul de muncitor, or măsura desfacerii s-a luat împotriva acestui nou contract care nu poate fi considerat nul.

În legătură cu această ultimă măsură, Tribunalul Suprem prin decizia secției civile nr. 101/1978, arată că este netemeinică și nelegală, fiind luată, odată cu încălcarea prevederilor art. 13, alin. 3 din Legea nr. 1/1970 (aspect pe care nu-l comentăm acum) și a doua oară pentru fapte care sub nici o formă nu justifică aplicarea sancțiunii disciplinare maxime.

Astfel, din analiza faptelor reținute de unitate în sarcina persoanei, reiese că faptele s-au petrecut în timpul cît persoana a îndeplinit funcția de merceolog și cu privire la ele persoana nu a fost ascultată niciodată pentru a stabili vinovăția sa. O singură faptă este reținută în sarcina persoanei după trecerea sa în postul de muncitor și anume plusuri în valoare de aproximativ 5.500 lei la diferite fructe și ambalaje, constatate cu prilejul predării gestiunii către unitate. Este atît de gravă această faptă încît să justifice desfacerea disciplinară a contractului de muncă ?

Credem că nu. De fapt nici unitatea nu spune acest lucru motivînd măsura sa și pe alte fapte care însă nu pot fi reținute ca motive de desfacere a contractului din postul de muncitor fiind petrecute, cum arătam, în timpul funcției de gestionar și cu privire la care nu a fost ascultată persoana.

S-ar putea susține că trecerea persoanei în altă muncă este urmarea unor abateri săvîrșite în urmă, adică nu este o retrogradare, ci o măsură de restabilire a legalității, o „legalizare" a contractului nul și ca atare nu este vorba de încălcarea principiului „non bis in idem" iar termenele legale nu s-au prescris.

Este adevărată o asemenea susținere dar nu poate fi reținută cel puțin pentru faptul că persoana în calitate de gestionar nu a fost ascultată cu privire la aceste fapte deși erau constatate prin proces verbal ori, cu atît mai mult nu pot fi luate în seamă la desfacerea disciplinară a contractului din postul de muncitor cu aceeași încălcare a legii (art. 13, alin. 3 din Legea nr. 1/1970).

Încă o dată, credem că ultima faptă nu este atît de gravă încît să justifice îndepărtarea persoanei din unitate existînd alte mijloace la care unitatea are acces pentru stabilirea legalității.

● Ca urmare a sesizării organelor de cercetare penală, persoana este nesuspendată din funcția gestionară pe care o deținea. După scoaterea de sub urmărire penală (art. 11 lit. b și art. 10 lit. b din Codul de procedură penală), conducerea unității dispune trecerea persoanei încadrate din funcția de gestionar pe un post de muncitor necalificat, măsură cunoscută de cel în cauză dar necontestată, în termen util, la organele de jurisdicție a muncii.

Neprezentîndu-se la noul post timp de 8 zile de la cunoașterea măsurii respective, unitatea dispune desfacerea disciplinară a contractului de muncă măsură contestată la instanța judecătorească.

Admițînd contestația, instanța arată că măsura trecerii în altă funcție este ilegală, neprezentarea la noul post îndreptățită, iar ca atare măsura desfacerii disciplinare a contractului trebuie anulată.

Din moment ce persoana încadrată, arată Tribunalul Suprem, nu a contestat în termenul legal măsura trecerii sale în altă muncă , în mod greșit instanța a statuat că persoana, după încetarea suspendării, urma să fie reîncadrată pe vechiul post, fiind în acest fel îndreptățită să refuze postul de muncitor necalificat.

Temeinicia și legalitatea măsurii desfacerii disciplinare a contractului nu trebuie analizată sub acest aspect ci sub aspectul dispozițiilor art. 130, alin. 1 lit. i din Codul muncii și al dispozițiilor art. 13 alin. 3 din Legea nr. 1/1970. În baza rolului activ se impune ca instanța să dispună examinarea litigiului sub aceste aspecte și în raport de acest rezultat să stabilească dacă măsura desfacerii disciplinare a contractului este sau nu justificată (Secția civilă, Decizia nr. 314/1978).

● Persoana, trecută nejustificat într-o altă muncă inferior retribuită, se adresează comisiei de judecată care hotărăște menținerea măsurii dispuse de unitate.

Ulterior, persoana în cauză se adresează instanței solicitînd anularea hotărîrii comisiei de judecată ca netemeinică și nelegală iar în fond, reintegrarea sa în munca deținută anterior.

În speță este vorba de o modificare unilaterală a contractului de muncă care a declanșat un litigiu de reintegrare în muncă. Potrivit art. 174 lit. C din Codul muncii litigiile privind reintegrarea în muncă, cu anumite excepții expres enumerate, sînt de competența instanțelor judecătorești și nu a comisiilor de judecată, motiv pentru care asemenea hotărire trebuie socotită desființată.

dr. Iosif R. URS

Aprobarea transferului în interesul serviciului

Este cunoscut că potrivit prevederilor art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970, transferul în interesul serviciului se acordă la cererea unității unde are loc transferul de către conducerea unității de la care pleacă, cu aprobarea organului ierarhic superior al acesteia. Această ultimă aprobare avea rolul, în concepția Legii nr. 1/1970, de a frîna fluctuația și mobilitatea forței de muncă, socotindu-se că organul ierarhic superior este mai în măsură de a aprecia dacă transferul în cauză este util intereselor generale ale economiei și, mai ales, dacă nu prejudiciază activitatea unității subordonate.

De la această regulă generală, legea instituia o excepție (art. 11 alin. 2), în cazul transferului de la o instituție centrală, situație în care era suficient acordul acestora.

Procedeul instituit de Legea nr. 1/1970 a dat rezultatul scontat, unitățile ierarhic superioare apreciind de la caz la caz fiecare operațiune de transfer, evitîndu-se transferări în interesul ser-

viciului care dăunau bunului mers al unei unități socialiste.

Mergînd pe linia descongestionării organelor ierarhic superioare de activități lipsite de importanță deosebită și concretizînd principiul autoconducerii, Legea nr. 5/1978 prin art. 37 lit. r modifică parțial prevederea cuprinsă în art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970. În conformitate cu art. 37 lit. r din Legea nr. 5/1978, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprinderi este competent a aproba transferul în interesul serviciului fără avizul organului ierarhic superior pentru personalul de execuție din întreprindere.

Odată cu punerea în aplicare a Legii nr. 5/1978, transferul în interesul serviciul are deci o nouă reglementare și anume :

— pentru transferul personalului de execuție din întreprinderi, este necesară cererea unității la care va avea loc transferul și aprobarea biroului executiv al consiliului oamenilor muncii al întreprinderii, fără a mai fi necesar avizul organului ierarhic superior ;

— pentru transferul personalului cu funcții de conducere din întreprindere cererea unității care solicită transferul trebuie acceptată de către conducerea unității de la care pleacă persoana în cauză și aprobată de organul ierarhic superior al acesteia. În cazul întreprinderilor subordonate unei centrale, aprobarea este de competența directorului său general, care, potrivit art. 51 din Legea nr. 5/1978 reprezintă unitatea în raporturile cu terții. In cazul întreprinderilor subordonate direct ministerelor, altor organe centrale sau consiliilor populare, aprobarea este de competența acestora.

Pentru stabilirea funcțiilor de execuție și de conducere se va avea în vedere dispoziția cuprinsă în art. 189 din Codul muncii.

J. COSTIU

transport

Împiedicări la eliberarea transporturilor de mărfuri pe calea ferată

- mărfuri în suferință - mărfuri de prisos -

În unele litigii la Arbitrajul de Stat, se pune — în materia transporturilor de mărfuri pe calea ferată, la împiedicări la eliberare — problema regimului mărfurilor „în suferință" sau aceea a mărfurilor de „prisos".

Se consideră împiedicare la eliberarea mărfii dacă :

— destinatarul refuză primirea mărfii ; — destinatarul nu poate fi găsit ; — destinatarul nu ridică scrisoarea de trăsură în termenul prevăzut de calea ferată destinatară ; — sau expediția nu poate fi eliberată din alte cauze (sechestre, hotărîri judiciare etc.).

În aceste cazuri marfa se găsește „în suferință".

Dacă marfa sosește fără documentele de transport, devine marfă de „prisos".

Menționăm că pot interveni împiedicări și pe parcursul transportului. Acele împiedicări se numesc **împiedicări la transport.** (art. 9 T.L.M. partea I). La împiedicările la transport se acordă în stația în care s-au ivit, un termen de 72 ore. Înăuntrul acestui termen predătorul trebuie să dispună asupra transportului.

Dacă predătorul nu dispune asupra transportului în termenul stabilit mai sus, pe tot timpul ce depășește acest termen, se percep locațiile tarifare.

Mărfuri în suferință.

Art. 10 din T.L.M. 4 Partea I, la condiții de aplicare, prevede : „prin mărfuri în suferință se înțeleg mărfurile, ce nu au putut fi eliberate destinatarului în termen de 5 zile, de la sosirea lor în stația de destinație (exclusiv ziua sosirii)". Același articol prevede că la mărfurile în suferință, eventualele locații pentru nedescărcarea vagoanelor în termen se calculează pentru maximum 120 ore, socotite de la ora zero (0) ce urmează după ziua sosirii. După expirarea acestui termen se aplică tariful de staționare prevăzut în T.L.M. Partea III B, cod 26.06, care stabilește că pentru staționarea vagoanelor cu mărfuri în suferință se percepe pentru fiecare vagon și zi calendaristică, chiar începută, tariful de 20 lei.

În traficul internațional, în regim C.I.M. Prescripțiile internaționale pentru mărfuri (P.I.M.) la punctul 249, prevăd că, dacă cel în drept nu dă instrucțiuni, expediția în suferință trebuie să fie tratată după prescripțiile căii ferate de destinație. În caz de vînzare, suma rămasă după scăderea taxelor care grevează marfa, trebuie să fie pusă la dispoziția celui în drept. Dacă suma este inferioară taxelor care grevează marfa, cel în drept este obligat să plătească diferența.

Mărfuri de prisos

Art. 14 din T.L.M. (4) prevede că „aplicarea tarifului pentru transportul supragreutăților, precum și pentru **mărfurile de prisos** se face potrivit T.L.M. Partea I, Cap. II, & 3, pct. (18)". Acesta prevede că la mărfurile de prisos, a căror stație de predare și stație de destinație nu poate fi identificată, tariful de transport se aplică la distanța fixă de 300 km., potrivit dispozițiilor generale sau speciale.

Instrucția C.F.R. nr. 156/1967, la art. 61 tratează în amănunt : cercetarea, înregistrarea, raportarea și păstrarea prisosurilor, fără a defini ce se înțelege prin mărfuri prisos, iar la art. 17 tratează despre eliberarea prisosurilor.

Din prevederile pct. 1 al acestui articol, rezultă că mărfuri de prisos sînt acelea care sosesc la destinație sau în altă stație neînsoțite de documentele de transport, care s-au pierdut sau rătăcit.

Prisosurile constatate în stația de predare sau într-o stație din parcurs, cînd stația de destinație nu este cunoscută, se înregistrează și se raportează de către stația care le-a constatat, ca și cînd ar fi adresate acestei stații.

Stația de predare și stațiile din parcurs, cărora li s-a avizat existența unui prisos, sînt obligate să cerceteze și să expedieze direct stației de destinație, în termen de 24 ore, documentul de transport solicitat. Cînd stația de predare constată că documentul de transport solicitat este expediat odată cu transportul, trimete o copie a acestuia.

Fiecare stație ține cîte două registre de evidența prisosurilor, unul pentru prisosurile ce au ca stație de destinație stația respectivă și al doilea pentru evidența prisosurilor provocate de către salariații acesteia, fie că acestea sînt constatate în această stație, fie că li s-au avizat de altele sau de operatorul de mărfuri regional.

În dosarul nr. 456/1978 al Arbitrajului de Stat Central un transport prisos a fost foarte greu identificat, după o serie de cercetări, pentru motivul că stația Barboși-triaj nu a ținut aceste registre la zi.

În alt dosar al aceluiași arbitraj, nr. 1798/1978, un vagon sosit fără documentele însoțitoare, deci „prisos", a sosis din eroare în stația Giurgiu cu un transcontainer, în loc de stația București. Aci existînd registrele respective, transportul a fost identificat mai ușor.

Prisosurile care nu s-au putut identifica și elibera celor în drept în tremen de șase luni de la data înregistrării lor, se valorifică în conformitate cu prevederile art. 20 din Instrucția nr. 156/1967 pentru prevenirea și tratarea neajunsurilor de ordin comercial în manipularea transporturilor pe calea ferată.

Lucian THEODORU

financiar

Răspunderea materială pentru controlul calităţii

Legea nr. 7/1977 a calităţii produselor şi serviciilor cuprinde în art. 67 o prevedere potrivit căreia personalul ministerelor, a celorlalte organe centrale şi locale şi inspectorii din cadrul Inspectoratului general de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor răspund material pentru admiterea expedierii unor produse cu deficienţe de calitate, în măsura în care au contribuit la producerea pagubei sau după caz, proporţional cu retribuţia tarifară de încadrare. În practică, răspunderea materială aparţine deopotrivă personalului C.T.C. propriu şi inspectorilor din cadrul Inspectoratului, deoarece expedierea produselor către beneficiari nu se face fără controlul tehnic de calitate efectuat de personalul propriu al unităţii producătoare.

Dat fiind că prejudiciul se localizează fie direct, fie indirect în toate cazurile în patrimoniul unităţii furnizoare, prevederea citată (art. 67 din Legea nr. 7/1977) este susceptibilă de o dublă interpretare. Într-o opinie, se poate susţine că prin art. 67 din Legea nr. 7/1977 s-a adus implicit o derogare de la dispoziţiile Codului muncii, potrivit cărora răspunderea materială a persoanelor încadrate în baza unui contract de muncă funcţionează numai faţă de unitatea din al cărei colectiv fac parte. Într-adevăr, inspectorii nu fac parte din personalul unităţii prejudiciate şi deci dacă aceasta ar putea emite decizie de imputare împotriva celor vinovaţi, ar însemna că prevederea din art. 67 din Legea nr. 7/1977 reprezintă o derogare de la dispoziţiile Codului muncii.

Într-o altă opinie se poate susţine că prin art. 67, Legea nr. 7/1977 instituie în mod implicit şi subînţeles răspunderea patrimonială a însuşi Inspectoratului general de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor. Într-adevăr, acesta va răspunde patrimonial faţă de unitatea care a fost păgubită prin fapta ilicită şi culpabilă a prepusului său potrivit regulilor Codului civil, iar suma plătită cu titlu de despăgubiri, în baza unei hotărîri arbitrale, se va recupa pe calea unei decizii de imputare de la inspectorul vinovat.

În ce ne priveşte optăm pentru a doua opinie dat fiind că în prezent în statul nostru în care respectarea legislaţiei socialiste reprezintă o obligaţie fundamentală nu poate exista un organ sau instituţie care să fie apărată de răspundere pentru faptele prejudiciabile şi ilicite săvîrşite de personalul său. Prin similitudine, arătăm că Legea nr. 1/1967, prin art. 1 obligă organul administrativ să repare paguba celui vătămat printr-un act administrativ ilegal.

Rămîne ca practica arbitrală şi judecătorească să consacre sau să infirme punctul nostru de vedere expus mai sus.

Dr. C. JORNESCU

practică arbitrală

Valorificarea preţului la penalităţi

Penalităţile prevăzute de dispoziţiile normative pentru încălcarea obligaţiilor asumate prin contracte economice constituie un instrument eficient menit să asigure respectarea disciplinei de plan şi contractuale de către unităţile socialiste.

Ele nu au numai rol reparator, ci, în primul rînd, de sancţionare a faptelor care au semnificaţia neîndeplinirii culpabile a obligaţiilor rezultînd din contractele economice.

De aici, concluzia, ignorată de unele unităţi socialiste, că penalităţile trebuie pretinse şi în cazul cînd nu pot dovedi că au înregistrat — ca urmare încălcării obligaţiilor contractuale — un prejudiciu evaluabil în bani. Chiar dacă un asemenea prejudiciu nu poate fi probat, este neîndoielnic că printr-o astfel de abatere, aprovizionarea tehnico-materială a unităţii beneficiare este dereglată, cu consecinţe negative asupra îndeplinirii sarcinilor de plan.

La aceeaşi concluzie se ajunge în lumina principiului potrivit căruia unităţile socialiste nu pot renunţa în mod valabil la drepturile lor patrimoniale. Or, nevalorificarea dreptului la penalităţile aferente nerespectării obligaţiilor asumate prin contractele economice are semnificaţia unei asemenea renunţări.

Aşa fiind, trebuie considerate nule şi deci, lipsite de efecte juridice, înţelegerile care intervin între unele unităţi socialiste prin care se renunţă — fără motive legale justificate — la penalităţile cuvenite pentru încălcarea obligaţiilor contractuale.

Sînt, de asemenea, relativ frecvente cazurile în care, constatînd că unele obligaţii de furnizare nu au fost îndeplinite la termen, părţile contractante convin ca ele să fie executate la alte date, ulterioare, adică cu întîrziere faţă de scadenţele prevăzute în contract. Aşa cum s-a reţinut şi prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2796/1978, asemenea înţelegeri nu au ca efect scutirea unităţii furnizoare de răspundere pentru nerespectarea obligaţiilor scadente în perioada expirată.

Într-adevăr, organizarea modului de executare a unui contract economic cu întîrziere — datorită faptului că produsele nu au fost livrate la termenele contractuale — nu are semnificaţia decalării acelor termene şi nu poate avea ca efect nici exonerarea unităţii furnizoare de răspundere.

O astfel de organizare a executării este necesară datorită duratei contractului economic, durată care depăşind, de regulă, termenul la care executarea trebuia să aibă loc, impune executarea şi după scadenţa termenului, atîta timp cît durata contractului nu a încetat.

După cum este cunoscut, penalităţile pentru nelivrarea produselor contractate se datorează pînă în momentul cînd executarea are loc, cu întîrziere, sau pînă la data cînd executarea devine imposibilă datorită expirării duratei contractului ori intervenirii unui caz de forţă majoră.

Faptul că unitatea furnizoare datorează penalităţile pînă la aceste momente nu înseamnă că ele pot fi obţinute fără respectarea altor norme de drept printre care şi cele care reglementează prescripţia dreptului la acţiune. Astfel, dacă acest drept nu se exercită în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, unitatea beneficiară ajunge în situaţia de a nu-şi realiza dreptul la penalităţi. Menţionăm că pentru fiecare zi de întîrziere în livrare se naşte un drept distinct la penalităţi care se prescrie, în mod corespunzător, după trecerea a 6 luni. De pildă, aşa cum s-a reţinut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2692/1978, „în speţă, acţiunea fiind introdusă la organul arbitral la 1 iunie 1978, penalităţile se puteau pretinde de la data de 1.XII.1977...“

Este de subliniat că solicitarea de a se achita penalităţile prin dispoziţie de plată, efectuarea unei încercări de conciliere ori trimiterea unui extras de cont spre confirmare nu întrerup cursul prescripţiei. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2652/1978, s-a reţinut că „faptul solicitării unui extras de cont confirmat şi neprimirea acestuia, nu îndreptăţea o repunere în termen...“

O situaţie specială trebuie avută în vedere în cazul penalităţilor de neexecutare în natură aferente produselor la care unitatea beneficiară a renun-

ţat datorită faptului că nu au fost livrate la termen şi, din această cauză, nu mai prezintă utilitate pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

În măsura în care renunţarea este justificată, pe data renunţării intervine imposibilitatea de executare în natură a obligaţiei contractuale şi pe aceeaşi dată se naşte dreptul la acţiune avînd ca obiect plata penalităţilor prevăzute de art. 1 lit. e din H.C.M. nr. 306/1970. Deci, în situaţia dată, dreptul la acţiune trebuie valorificat în 6 luni de la data renunţării. Este ceea ce s-a subliniat, în următorii termeni, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2603/1978 : „Corect a reţinut organul arbitral care a pronunţat hotărîrea atacată că petiţionara renunţînd la un lot de produse şi calculînd penalităţile după trecerea a 6 luni de la data emiterii actului de renunţare, nu mai poate formula pretenţii pentru plata penalităţilor de nelivrare".

I. ICZKOVITS

întrebări — răspunsuri

● **H. WALDMANN (Bucureşti)** întreabă dacă livrarea produselor înainte de scadenţa termenului contractual de livrare, justifică întîrzierea unităţii beneficiare în achitarea preţului.

Întîrzierea este justificată dacă părţile nu au convenit asupra livrării produselor şi decontării preţului cu anticipaţie. De asemenea, se impune ca produsele să fie păstrate în custodie pînă la scadenţa termenului de livrare.

● **G. SZÉKELY (Timişoara)** solicită lămuriri cu privire la arbitrajul competent să rezolve litigiile în care figurează ca parte o asociaţie formată prin cooperarea unei unităţi C.A.P. cu o unitate de stat.

Potrivit art. 34 din Statutul cooperării şi asocierii C.A.P. cu unităţi de stat sau ale cooperaţiei de consum, aprobat prin Decretul nr. 346/1977, litigiile patrimoniale ivite între asociaţie şi unităţile asociate, precum şi cu alte unităţi se rezolvă de arbitrajul de stat.

● **M. UDILĂ (Iaşi)** întreabă dacă unitatea furnizoare care livrează produsele cu precădere în unele decade ale lunii, cauzînd astfel dificultăţi la descărcare, are a răspunde faţă de unitatea beneficiară pentru daunele pricinuite.

Din scrisoarea dv. rezultă că nu s-au stabilit prin contract eşalonări decadale, ci termene de livrare la sfîrşitul fiecărei luni, astfel că unitatea furnizoare nu avea obligaţia de a livra produsele cu respectarea anumitor proporţii pe decade. Ca atare, credem că unitatea furnizoare nu ar putea fi ţinută să răspundă pentru daunele încercate de unitatea beneficiară.

● **G. SIMIONESCU (Argeş)** referindu-se la dispoziţiile art. 97 şi 140 din Legea finanţelor nr. 9/1972, întreabă dacă există, din punct de vedere juridic, vreo deosebire între livrarea unor utilaje fără ca investiţia respectivă să fi fost aprobată şi livrarea unor produse către unităţi C.A.P. fără adeverinţă de disponibil.

Deosebirea principală constă în aceea că în primul caz, lipsa aprobării investiţiei atrage nulitatea contractului de furnizare a utilajelor, pe cînd la cel de-al doilea caz, contractul este valabil încheiat chiar şi în lipsa adeverinţei de disponibil, această din urmă împrejurare constituind numai un impediment în calea executării obligaţiilor asumate prin contract.

● **L. GRIGOROPOL (Bucureşti)** întreabă dacă se datorează penalităţi pentru întîrzierea în plata contravalorii unor produse livrate numai pe bază de comandă, în situaţia în care livrările s-au efectuat eşalonat în timp.

Prin hotărîrea nr. 2480/1978 (pronunţată în dosarul nr. 2001/1978), Arbitrajul de stat interjudeţean Craiova a considerat că pentru produsele livrate îndată după emiterea comenzii, raportul contractual s-a stabilit în forma prevăzută de lege şi ca atare, se datorează penalităţile aferente întîrzierii în plată. Asemenea efecte nu au fost recunoscute livrărilor efectuate cu mult după primirea comenzii.

Soluţia la care ne-am referit poate să constituie un criteriu pentru rezolvarea problemei care vă preocupă.

● **M. RĂDULESCU (Bucureşti)** întreabă dacă acţiunea introdusă împotriva M.T.Tc. conform Convenţiei SMGS, poate fi respinsă pe motivul neformulării, în prealabil, a reclamaţiei administrative.

În conformitate cu art. 29 din convenţia menţionată, acţiunea în daune contra cărăuşului poate fi intentată numai după formularea reclamaţiei administrative care trebuie rezolvată de calea ferată în termen de 180 zile de la prezentarea ei (art. 28, par. 8).

Astfel cum s-a reţinut şi prin hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 2599/1978, este inadmisibilă acţiunea introdusă înainte de formularea reclamaţiei administrative sau înainte de expirarea termenului de rezolvare a ei.

Menţionăm că această soluţie se impune numai în condiţiile Convenţiei SMGS. Ea nu se aplică în cazul transporturilor în trafic intern şi nici în cazul transporturilor care se execută potrivit Convenţiei CIM.

● **E. CHIŢU (Bucureşti)** se interesează de consecinţele pe care le produce omisiunea părţilor de a înscrie, în contractul de furnizare pe care l-au încheiat, preţul produselor care a fost stabilit prin ordin ministerial.

Potrivit art. 17 din Legea nr. 71/1969, în contractele economice se înscriu preţurile şi tarifele în vigoare aprobate de organele în drept.

Neîndeplinirea acestei obligaţii nu are, în speţă, repercusiuni asupra validităţii contractului. Preţul stabilit prin ordin ministerial are caracter imperativ şi face parte de drept din cuprinsul contractului.

● **M. SECRETAN (Iaşi)** întreabă dacă în cazul semnării unui contract cu obiecţiuni, pînă la data soluţionării lor, unitatea furnizoare are sau nu obligaţia de a livra produsele.

Această obligaţie există numai în măsura în care obiecţiunile nu împiedică efectuarea livrărilor. Dacă, de pildă, obiecţiunile se referă la sortimentul sau însuşirile calitative ale produselor contractate, livrările nu vor putea fi efectuate decît după soluţionarea obiecţiunilor de către organele competente sesizate în acest scop.

● **G. MAICAN (Bucureşti)** solicită lămuriri cu privire la efectele pe care le produce emiterea repartiţiei cu mult ulterior încheierii unui contract avînd ca obiect livrarea de produse care se planifică prin repartiţii.

Un asemenea contract economic, încheiat fără ca părţile să fi fost în posesia repartiţiei, este nul şi, prin urmare, nu produce efecte juridice.

Emiterea ulterioară a repartiţiei validează contractul, astfel că efectele nulităţii sînt înlăturate. În măsura în care este necesar, părţile trebuie să adapteze contractul respectiv în raport cu prevederile obligatorii ale repartiţiei.

● **T. DANELIUC (Argeş)** solicită unele lămuriri cu privire la aplicarea tarifelor în cazul transporturilor de mărfuri cu mijloace auto.

În conformitate cu art. 14 pct. 20 din Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza Decretului nr. 523/1973, dacă mijlocul de transport este pus la dispoziţia a doi expeditori, la cererea acestora, pentru a fi utilizat de fiecare pe cîte un sens al cursei, determinarea tarifului se face ca şi în cazul utilizării mijlocului de transport auto de către un singur expeditor. Tariful total se recuperează de către cărăuş de la cei doi expeditori proporţional cu parcursul cu încărcătură efectuat pentru fiecare sau pe baza oricărui alt criteriu de repartizare convenit anticipat între expeditori şi cărăuş.

H. M.

COOPERATIVA „ARTA LEMNULUI"
Str. Labirint nr. 24 bis
București

— Aţă macrame kg. 5.950
— Balamale ferestre buc. 22
— Broaşte cu bară buc. 55
— Balamale paftale 40×40 per. 9080
— idem 60×60 per 184
— Balamale mici albe buc. 4550
— Broaşte aplicate (2 chei) buc. 3648
— Cozi tîrnăcop buc. 66
— Conductori Fy cu ∅ 6 mm ml. 1043
— idem ml. 2100
— idem A Fy ∅ 4 mm ml. 300
— Cablu MCI 1×50 ml. 50
— Clei piele kg. 70
— Cuie ţinte kg. 427
— Cuie ţinte 1×10 kg. 335
— Chingă obloane ml. 12.200
— Cîrlige casetă buc. 1.052
— idem vînt buc. 40
— Cuie decorative buc. 234
— Cositor aliaj kg. 80
— Celofan incolor kg. 198
— Curele trapezoidale 1050 buc. 142
— idem 1800 buc. 53
— idem 1800 buc. 147
— idem 1800 buc. 223
— idem 1900 buc. 37
— idem 2240 buc. 352
— idem 2400 buc. 60
— idem 2400 buc. 243
— idem 2600 buc. 124
— idem 2700 buc. 271
— idem 2800 buc. 80
— idem 300 buc. 40
— idem 3300 buc. 164
— idem 3800 buc. 85
— Carton duplex kg. 195
— idem kg. 819
— idem 756
— idem 1890
— idem 110
— Electromotor auto buc. 1
— Poliuretan 3 mm. kg. 1325
— Folio PVC mp. 3090
— idem mp. 1135
— Globuri cu filet buc. 334
— Hîrtie şlefuit HCN coli 2900
— idem gran. 40 mp. 629
— idem 25 coli 2800
— idem gran. 16 coli. 3000
— Holtzşuruburi 2,4×15 buc. 3000
— idem 2×14 buc. 1600
— idem 2×20 buc. 37500
— idem 2,5×20
— idem 2,5×25 buc. 274000
— idem 2,5×16 buc. 23830
— idem 2,5×20 buc. 202000
— idem 2,5×30 buc. 56000
— idem 3×20 buc. 1000
— idem 3×20 buc. 17700
— idem 3×25 buc. 124000
— idem 3×25; 3×30 buc. 12000
— idem 3×20; 3×25 buc. 44000
— idem 3×25 buc. 29000
— idem 3×16 buc. 87940
— idem 3×30 buc. 34000
— idem 3×20 buc. 51000
— idem 3×12 buc. 5000
— idem 3×16 buc. 163000
— idem 3×25 buc. 64000
— idem 3,5×20 buc. 10000
— idem 3,5×45 buc. 3300
— idem 4×20 buc. 39600
— idem 4×25 buc. 134400
— idem 4×25 buc. 20000
— idem 4×35 buc. 15000
— idem 4×35 buc. 716
— idem 4×35 buc. 169000
— idem 4×35 buc. 2500
— idem 4×35 buc. 14000
— idem 5×40 buc. 25000
— idem 6×50 buc. 10000
— idem 6×50 buc. 10000
— idem 6×70 buc. 16000
— idem 6×80 buc. 6000
— idem 6×35 buc. 16600
— Lezardă bumbac ml. 16000
— Lanţ cu zale kg. 248
— Marmură Ruşchiţă placă buc. 17
— idem 5
— idem buc. 5
— idem buc. 2
— idem 35, 40, 50 mp. 0,70
— idem 60 mp. 0,62
— Nituri 3×8 kg. 9,7
— idem 3×14 kg. 126
— idem 3,5×14 kg. 4
— idem 4×10 kg. 4
— idem 5×30 kg. 1038
— idem 5×50 kg. 2015
— Nitrochit C 8 22—2 kg. 4800
— Oţel balot 100×1,5 kg. 315
— Piuliţe M4 buc. 15000
— idem M4 buc. 9000
— idem M8 buc. 6700
— idem M8 kg. 237
— Plexi în plăci kg. 45
— Pietre polizor 175×20 buc. 100
— Presostat 7 kg f/cm2. buc. 3
— Pînză faleză ml. 425
— Panglică crăiţă albă ml. 4300
— Pînză şlefuit gr. 16 coli 5000
— idem gr. 25 coli. 4900
— idem gr. 40 coli 4100
— idem gr. 60 coli 1000
— Rulmenţi 6203 buc. 30
— idem buc. 30
— idem 7209 buc. 240
— idem 11204 buc. 20
— idem 11206 buc. 20
— idem 22309 buc. 15
— Sfoară A 2, A 3 kg. 1170
— Sîrmă neagră ∅ 4 mm kg. 520
— idem ∅ 2,24 mm kg. 720
— idem zincată ∅ 2,24 mm kg. 800
— Şnur mătase nr. 2 ml. 10000
— idem nr. 3 ml. 15800
— Sfoară 2/3 kg. 789
— Şuruburi mecanic CC 3×60 buc. 21300
— idem CSR 6×10 buc. 71400
— idem CR 6×30 buc. 4300
— idem torbant 6×30 buc. 7000
— idem 8×110 buc. 1100
— idem CP 8×100 buc. 2300
— idem 6×50 buc. 45700
— idem 6×50 buc. 20900
— Tub PVC ∅ 11 mm ml. 765
— Vopsea duco roşu combinat kg. 2000

SUB TIPAR!

Relaţii economice internaţionale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAŢIONALĂ

● Convenţii ● drept român ● uzanţe ● clauze ● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internaţională – instrument fundamental în schimburile economice mondiale.

● Formarea contractului.

● Obiectul prestaţiunii vînzătorului : marfa

● Obiectul prestaţiunii cumpărătorului : preţul

● Condiţii de livrare

● Garanţii – reclamaţii – exonerare – arbitraj

● Contract economic de livrări pentru export – interferenţe cu contractul comercial de vînzare internaţională

● Derularea contractelor

● Practică arbitrală comercială internaţională

● Practică arbitrală privind contractele economice de export şi import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. – convenţii internaţionale – texte selective
2. – drept român – art. din Codul civil, Codul comercial şi din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).
3. – uzanţe uniforme internaţionale
4. – comentarii – scurte precizări şi sinteze
5. – clauze – studiu comparativ al contractelor model şi a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerţ exterior

Comenzile se fac pe adresa redacţiei şi vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

colaborare cu I.C.E.M., introducerea controlului activ la operațiile de rectificare s-a conceput și aplicat în colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări pentru mecanică fină și scule din București ș.a.

Tabelul nr. 2

Influențele principalilor factori de creștere a productivității muncii

(%)

Factori	Ponderea în creșterea productivității	Economia relativă de personal în 11 luni a.c.	
		Plan	Realizat
Introducerea progresului tehnic	76,16	761	881
Perfecționarea organizării	27,08	270	313
Creșterea calificării	6,10	53	70
Schimbarea structurii producției	—9,34	—85	—106

2. Un loc însemnat l-au ocupat în cadrul programului de creștere a productivității și măsurile care au vizat **perfecționarea organizării conducerii, producției și a muncii.** Printre ele o eficiență mai ridicată au avut-o cele vizînd : extinderea tipizării și standardizării pieselor, subansamblelor, produselor și tehnologiilor de fabricație, creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, perfecționarea pregătirii tehnice, a programării, lotizării, lansării și urmăririi producției, introducerea acordului global și la echipele de întreținere a utilajelor și instalațiilor, perfecționarea sistemului informațional prin introducerea prelucrării automate a datelor etc.

3. **Ridicarea calificării personalului muncitor** a fost un accelerator puternic al productivității muncii în întreprindere, o componentă de bază a programului de creștere a producției obținută cu mijloacele disponibile. Perfecționarea profesională s-a realizat prin forme variate : 623 de muncitori au frecventat diverse forme de instruire la locul de muncă, 88 — cursuri de perfecționare în întreprinderi, iar 526 — cursuri de perfecționare din învățămînul de specialitate seral și fără frecvență. O atenție deosebită s-a acordat (pentru realizarea calității corespunzătoare) cursurilor pentru maiștri de la Centrul de perfecționare, îmbogățirii experienței acestora prin specializare în alte întreprinderi. Ca urmare a măsurilor adoptate a crescut ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor, a sporit gradul de policalificare a diferitelor categorii de oameni ai muncii.

4. Contracararea unor influențe nefavorabile asupra productivității generate de **structura producției** din acest an. În 1978 de la „Electroaparataj" au fost transferate, în sprijinul dezvoltării tuturor județelor țării, în cadrul unor întreprinderi nou înființate, anumite produse care, datorită complexității și respectiv valorii lor ridicate, au diminuat evident, față de anul trecut, volumul producției realizate. Și totuși, datorită prevederilor programului special de măsuri, s-a reușit, prin economia relativă însemnată de personal muncitor realizată să se acopere efectele schimbării sortimentale și să se depășească planul productivității muncii.

Sprijin mai susținut pentru sporirea valorii nou create

DESIGUR, cuantumul realizărilor fizice este important. Tot atît de esențial este însă pentru sporirea valorii nou create și diminuarea continuă a costurilor de producție, economisirea și gospodărirea judicioasă a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei. Acționînd consecvent în această direcție, în 11 luni a.c. s-a reușit ca nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă să se situeze cu 0,4 lei sub nivelul planificat. S-au economisit în această perioadă față de consumul normat, 31 t de metal, 35 MWh energie electrică, 97 tone de combustibil convențional. Economiile amintite s-au realizat în principal prin reproiectarea unor produse și repere, introducerea pe scară largă în fabricație a unor produse noi asimilate pe bază de concepție proprie ș.a. Reproiectarea contactoarelor de 250 și 400 A, a contactoarelor de 63 și 200 A cu relee și a electromagneților de acționare a condus la reducerea consumului de metal și materiale plastice cu peste 20%. Însemnate economii valutare s-au obținut prin terminarea asimilării de contactoare pentru regim greu de funcționare (2 milioane lei valută), asimilarea releului selector MK si (2 milioane lei valută), prin introducerea în fabricație a unor tipuri noi de contactoare destinate tracțiunii urbane etc.

Cu toate aceste eforturi ale întreprinderii, **nivelul planificat al cheltuielilor materiale în cele 11 luni a fost depășit cu 23 de lei,** ceea ce a condus și la nerealizarea indicatorului producției nete. Acest lucru s-a datorat în principal :

● **prețurilor mai ridicate practicate de unele dintre întreprinderile colaboratoare** în acțiunea de cooperare interuzinală. Este vorba de unitățile specializate în fabricarea de contactoare și relee termice de mărime mică (din Buzău), de organe de asamblare (din Rîmnicu Sărat) și de piese turnate (din Gălbinași) ;

● **creșterea prețurilor la unele materii prime** (bachelită), a căror sporire nu a fost inclusă în calculul nivelului de cheltuieli materiale stabilit.

Dat fiind că aceste aspecte diminuează efortul propriu al colectivului întreprinderii și reprezintă cauze obiective ale multor neajunsuri în efortul de realizare a planului la toți indicatorii, apare necesar ca centrala industrială și ministerul de resort să efectueze calcule mai complexe de fundamentare a nivelului indicatorilor de cheltuieli care să ia în considerare toți factorii cu influențele lor specifice. Pentru obținerea unor rezultate economice superioare în anul 1979 la toate acestea se cere adăugat, desigur, o sporire substanțială a preocupărilor existente în întreprindere pentru valorificarea în mai mare măsură a tuturor rezervelor disponibile, folosirea în grad mai înalt a mașinilor și utilajelor, creșterea gradului de valorificare și de utilizare a metalului și a altor materiale, întărirea disciplinei producției și a muncii, pentru ca toți indicatorii cantitativi și calitativi ai planului pe acest an să fie integral realizați. Pentru realizarea în totalitate a sarcinilor sporite ale anului viitor, în întreprindere se va acționa cu consecvență pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, recircularea în grad mai înalt a materialelor secundare, economisirea la nivel mai ridicat a energiei electrice și combustibilului. Programele de acțiune întocmite, cu sarcini și responsabilități precise, creează premise favorabile ca activitatea productivă să se desfășoare sub auspicii bune din primele zile ale noului an.

Valentin TURCU

Un factor de bază pentru reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A METALULUI

● Raționalizarea consumurilor în industria constructoare de mașini permite economisirea în 1979 a peste 350 000 tone de metal ● În sectoarele primare, disponibilități mari de reducere a adausurilor de prelucrare ● Materialele secundare — în circuitul economic ● Eficiența tehnologiilor avansate și necesitatea generalizării lor

UNA DIN ACȚIUNILE IMPORTANTE menite să conducă la reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs — condiție hotărîtoare în realizarea indicatorului producției nete — o constituie diminuarea accentuată a consumurilor specifice, obținerea din aceeași cantitate de materii prime a unui volum mai mare de produse de înaltă calitate. **„Trebuie să intensificăm eforturile pentru identificarea, exploatarea și valorificarea resurselor proprii** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — precum și pentru gospodărirea rațională și folosirea cu maximum de eficiență a tuturor materiilor prime și a materialelor, pentru reducerea substanțială a consumurilor".**

Între materiile prime, **metalul** ocupă un loc de frunte. Reducerea consumului, amplificarea măsurilor de gospodărire cît mai rațională a sa prezintă pentru țara noastră un interes major. Pornind de la faptul că ponderea cea mai mare în consumul de metal la nivelul întregii economii o deține **industria construcțiilor de mașini** (peste 75%), am întreprins recent o investigație în mari unități și centrale industriale din această ramură pentru a desprinde, pe de o parte, progresele înregistrate în sporirea coeficientului de valorificare a metalului iar, pe de altă parte, experiența obținută, precum și măsurile ce vor trebui luate pentru ca, în 1979, nivelul cheltuielilor materiale să fie redus simțitor, astfel ca toate unitățile să-și realizeze sarcinile la indicatorii producția fizică și netă.

O cerință esențială : reducerea adausurilor de prelucrare în sectoarele primare

ÎN ANSAMBLUL activității productive din industria construcțiilor de mașini, unul din locurile de cea mai mare importanță îl ocupă sectoarele calde (turnătoriile, forjele și tratamentele termice), care realizează 45% din metalul încorporat în mașini-unelte, utilaje, agregate și instalații.

Nivelul mijloacelor tehnico-materiale din aceste sectoare cît și al tehnologiilor practicate este determinant în gospodărirea rațională a metalului. Actualmente industria noastră constructoare de mașini dispune de unități moderne, în care procesele tehnologice pentru turnarea pieselor din oțel, fontă, metale neferoase cît și pentru forjare sînt în mare măsură mecanizate. Dacă numai cu cîțiva ani în urmă se ridicau serioase probleme referitoare la lipsa de capacitate în acest domeniu, astăzi situația se prezintă altfel, existînd o bază tehnică materială capabilă să satisfacă nu numai cerințele industriei construcțiilor de mașini, ci și ale altor ramuri.

Progrese evidente s-au înregistrat și în ce privește tehnologiile aplicate. În multe turnătorii se folosesc o serie de **procedee valoroase.** Astfel, la **întreprinderea de autocamioane din Brașov,** prin utilizarea în turnătorii a lianților din rășini de tip ureoformaldehidice, execuția miezurilor în cutii calde etc., adaosurile suplimentare cît și rebuturile la diferitele piese s-au redus cu 10—20%. De asemenea, extinderea procedeului de turnare în forme ușor fuzibile la piesele mărunte și cu configurație complexă (Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, întreprinderile „Aversa" și „Semănătoarea"-București, „Armătura"-Cluj etc.), facilitează diminuarea rebuturilor cu 50% în comparație cu metodele clasice, sporirea productivității muncii cu 40%, iar timpul de prelucrare în secțiile mecanice se reduce cu 50%. De asemenea, în alte unități (Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, „23 August"-București, „Progresul"-Brăila, „1 Mai"-Ploiești etc.) un număr important de piese sînt executate prin forme prevăzute cu înveliș exoterm, în cochile cu silicat de sodiu întărit cu CO_2, cu rășini furanice, nisip peliculizat, prin turnare în vid sau sub presiune — tehnologii care permit micșorarea consumurilor specifice pe unitatea de produs cu 20—30%.

Tehnologiile prezentate cît și altele, care se dovedesc eficiente în reducerea adaosurilor de prelucrare și sporesc cantitatea de piese de calitate dintr-o tonă de metal lichid nu sînt, din păcate, generalizate pe măsura condițiilor existente. Se apreciază chiar că volumul pieselor obținute cu tehnologii avansate nu depășește 20% din volumul total al celor turnate. Din această cauză, în special piesele turnate din oțel continuă să aibă adaosuri mari — metal care, prin prelucrare, devine inutilizabil. Iată doar unul din numeroasele cazuri concludente în acest sens. **Întreprinderea de utilaj chimic Găești** livrează Întreprinderii de mașini unelte și agregate din București o piesă turnată din oțel pentru roți în greutate de 712 kg. După faza finală de strunjire la secția de mecanică grea a unității respective, piesa ajunge să cîntărească doar 310 kg. Restul de 400 kg se transformă în șpan. Ce rezultă de aici ? Că din oțelul irosit s-ar fi putut executa încă o piesă asemănătoare cu prima, că pentru a scăpa de adaosul inutil prelucrarea piesei durează de 3 ori mai mult, triplîndu-se astfel cheltuielile pentru consumul de energie și manoperă. În general coeficientul de scoatere din turnătoriile de oțel se situează abia la 55%, ceea ce înseamnă că pentru obținerea unei tone de piese bune sînt necesare cel puțin 1,7 tone de metal lichid.

Și în **domeniul forjării** — sector cu mare pondere în modelarea metalului — tehnologiile avansate își fac încă greu drum. Se mai practică pe scară largă forjarea liberă, în locul unor tehnologii înaintate, cum ar fi : forjarea în matrițe, extruziunea etc., ceea ce conduce la realizarea de piese cu adaosuri mari de prelucrare.

Ce efecte economice negative provoacă asemenea neajunsuri ? În cazul turnătoriilor, de pildă, la o tonă de oțel la care coeficientul de scoatere este de 55%, se pierd 320 kilowați-oră energie electrică, sute de ore de manoperă, cantități însemnate de feroaliaje etc. Dar dacă avem în vedere că anual se recircuitează peste 700 000 tone șpan de oțel și fontă din cauza adaosurilor mari pe care le au piesele turnate, forjate, a derogărilor în utilizarea unor laminate supradimensionate, pentru care s-a consumat energie, manoperă, feroaliaje, scule și dispozitive, ore mașină etc., putem avea o imagine mai completă a pierderilor înregistrate. Faptul că materialele secundare se recircuitează nu înseamnă deloc că „nu se pierde nimic", ci se reflectă în creșterea accentuată a cheltuielilor materiale.

Iată, așadar, argumente economice care pledează pentru o preocupare susținută în vederea promovării tehnologiilor moderne. În acest cadru se ridică și cerința rezolvării unor probleme care depășesc posibilitățile întreprinderilor. Astfel, în cazul pieselor obținute din pulberi sinterizate costul unui kg este de 7 ori mai ridicat în comparație cu cel

obținut prin turnarea pieselor din oțel și de 10 ori la cele din fontă. Evident că întreprinderile sînt atrase spre a folosi sursa cea mai ieftină. Pe de altă parte, extinderea unei alte metode eficiente cum este prelucrarea materialului prin extruziune, nu a atins cotele așteptate întrucît presele de mare capacitate necesare nu au fost asimilate de industria noastră în timpul prevăzut.

Cît din volumul laminatelor se regăsește în produsul finit ?

PROBLEME importante se ridică și în legătură cu utilizarea laminatelor, pentru a căror producție statul face eforturi deosebite, aducînd aproape în întregime din import materiile prime necesare. Sînt de evidențiat, înainte de toate, o serie de realizări meritorii în acest domeniu. Astfel, întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea"-București realizează, la o serie de produse, un coeficient ridicat de utilizare a metalului, în comparație cu 1975 (tabelul).

	1975	1976	1977	1978 (9 luni)
Combina autopropulsată C 12	0,843	0,852	0,874	0,882
Culegătorul de știuleți C.S.4 M	0,730	0,730	0,809	0,820
Instalația de ieribicide I 300	0,847	0,838	0,880	0,925

Realizări de seamă au obținut și întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice și cele de construcții navale, unde coeficientul de utilizare a metalului se situează, pe ansamblu, la cca. 89%.

Nu este mai puțin adevărat însă și faptul că există încă în acest domeniu mari rezerve nefructificate. O imagine despre volumul lor ne-o putem face din prezentarea coeficientului de utilizare a metalului din laminate și piese turnate la o serie de produse (%) :

— motoare cu aprindere internă	67,9
— instalații foraj geologic	67,5
— agregate cementare-fisurare	66,5
— electropalane	60,5
— strunguri	66,0
— mașini de rabotat	63,0
— ansamble și accesorii de prelucrat	59,0
— motoare electrice de 0,25 kW	67,1
— boghiuri pentru locomotive	65,5
— rulmenți	45,9
— reductoare	63,9
— ansamble și organe de mașini	66,5
— unelte de mînă din metal	63,0

Poate fi obținut un coeficient de utilizare a metalului mai ridicat ?

● În prezent pierderile de **tablă silicioasă în unitățile electrotehnice** se situează între 30—40% din cantitățile aprovizionate. Lucrul acesta pare foarte normal pentru unii consumatori (altfel nu se explică de ce nu iau măsuri în consecință) cu toate că de departe se poate vedea că la croirea multor produse se risipește o mare cantitate. Bunăoară, la „Electromotor"-Timișoara, care consumă tablă de ∅75 la matrițare, numai golul arcului din tolă dă anual 200 tone tablă materiale secundare. În același timp însă, întreprinderea de aspiratoare „Electroargeș" de la Curtea de Argeș consumă tablă dinam de aceeași dimensiune. Dacă ar exista o cooperare între cele două unități în privința matrițării simultane prin combinarea pe folie de tablă a pieselor mari (pentru „Electromotor") și a pieselor mici (pentru „Electroargeș") s-ar economisi numai la un singur reper 200 tone tablă silicioasă, manoperă etc. Raportînd la consumul total, posibilitățile de reducere a pierderilor prin asemenea procedee cît și prin altele — rezultă că **unitățile electrotehnice pot economisi anual cel puțin 8 000 tone tablă silicioasă.**

● **În unitățile producătoare de rulmenți** unde, de asemenea, se înregistrează pierderi mari de metal, înlocuirea forjării prin procedeul de extruziune, obținerea de rulmenți din țevi sau prin cementare, în locul metodelor ce se folosesc în prezent, permite economisirea a cel puțin 20—30% în totalul consumului de metal (actualmente transformat în șpan). La fel, în unitățile industriei producătoare de utilaj petrolier la produsele unde se înregistrează consumuri ridicate de metal (la sapele cu role, de pildă, coeficientul de metal regăsit în produsul finit se situează doar la 60%), este necesar să se insiste în promovarea unor tehnologii avansate ca cele amintite mai înainte.

● Există însemnate rezerve și pentru **gospodărirea mai rațională a capetelor de bare și straifuri de table ce rezultă din debitare.** La Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, în procesul de forjare a roților pentru vagoane rezultă un fel de dopuri, care cîntăresc 30 kg fiecare, ceea ce la totalul producției pe un an, înseamnă 3 000 tone. Metalul respectiv — care acum, din lipsa unor inițiative și măsuri, este trimis la retopit — ar putea fi utilizat prin **relaminare** sau ca atare în alte unități. Dacă la Șantierul naval Galați cantitatea de peste 5 000 tone capete de laminate și straifuri de tablă provenite din procesele de producție, ar fi utilizate ca materie primă în alte unități (lucru dovedit pe deplin posibil), s-ar economisi nu numai metalul respectiv, dar și însemnate cheltuieli pentru producerea sa. **Potrivit unor calcule, cel puțin 70 000 tone capete de laminate rezultate în diferite procese tehnologice ar putea fi folosite ca materie primă dacă s-ar imprima un spirit de mai bună gospodărire** (sortarea pe calități și lungimi), **dacă cooperarea în problemele de aprovizionare între întreprinderi s-ar extinde mai mult.**

Considerăm că **pentru valorificarea largă a acestor materiale secundare ar fi util ca Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să prevadă repartiția prin plan a acestui metal în unitățile unde se pretează a fi utilizat ca materie primă.** După unele estimări, prin măsuri organizatorice și tehnice, în 1979 ar putea fi economisite mai bine de 350 000 tone metal, care în acest an s-au irosit atît pe calea adaosurilor mari ale pieselor turnate și forjate, cît și prin volumul mare de materiale secundare apărute la sectoarele de debitare și de prelucrare.

La ridicarea gradului de valorificare a metalului din laminate în întreprinderile constructoare de mașini un rol însemnat îl pot avea și **unitățile din industria siderurgică.** În prezent nu întotdeauna acestea respectă clauzele contractuale stabilite de comun acord cu întreprinderile constructoare de mașini. În multe cazuri, laminatele sînt furnizate la lungimi de fabricație, în loc de lungimi fixe sau multiple, iar tabla la toleranțe pozitive, în loc de negative și nu la dimensiunile solicitate. Din această cauză rezultă o mare cantitate de materiale secundare la croirea tablelor și debitarea laminatelor care diminuează coeficientul de utilizare a metalului.

O cale însemnată de economisire a metalului o reprezintă **utilizarea largă a înlocuitorilor și, îndeosebi, a materialelor plastice.** Practica demonstrează că în industria mașinilor-unelte, a mijloacelor de transport, în electrotehnică, utilizarea acestora se soldează cu efecte economice deosebit de importante. În general, prelucrare pe repere din materiale plastice se face cu pierderi ce nu depășesc 3—10%, în timp ce, chiar cu cele mai moderne tehnologii de prelucrare a metalului, pierderile ajung la 30—40%. Din experiența unor colective de întreprinderi rezultă, de asemenea, că **o tonă de mase plastice poate substitui, fără a influența negativ calitatea produselor, o cantitate de 3,6 tone metal.** În producția de autoturisme a țării noastre s-a ajuns în 1978 la un consum de materiale plastice de 18—20 kg/buc. condițiile însă permit creșterea utilizării acestora la 30—40 kg. Mari posibilități încă neexploatate de utilizare a materialelor plastice există în unitățile care realizează vagoane de călători, mașini-unelte, în toate întreprinderile din industria electrotehnică etc. În literatura de specialitate se estimează că utilizarea anuală a 1 000 tone materiale plastice în construcția de mașini echivalează cu economisirea, în medie, a 250 mii ore-mașină, respectiv eliberarea capacității de prelucrare a peste 100 mașini-unelte convenționale.

Firește, pentru folosirea eficientă a materialelor plastice în substituirea metalului, se cer depuse **eforturi mai mari din partea industriei chimice care trebuie să realizeze sortimente corespunzătoare și de calitate** și din partea specialiștilor din industria constructoare de mașini, care au datoria să valorifice materialele plastice peste tot unde se pretează. **De un real ajutor ar fi intervenția Comitetului de Stat pentru Prețuri care, analizînd situațiile** (sînt destule) **în care costurile materialelor plastice întrec cu mult pe cele ale metalului la diferite substituiri, să găsească soluții ca și prin această pîrghie să stimuleze preocupările pentru utilizarea mai largă a înlocuitorilor.**

ÎN ANUL 1979 atît în fața întregii economii cît și, în mod deosebit, a industriei constructoare de mașini, se ridică sarcina reducerii accentuate a consumului de metal, energie electrică și combustibil, în ansamblu a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, pentru realizarea exemplară a indicatorilor producție fizică și netă. Înfăptuirea acestor prevederi solicită din partea fiecărei întreprinderi și centrale industriale eforturi susținute pentru utilizarea largă a rezervelor disponibile, pentru gospodărirea cu maximum de exigență a întregii cantități de materii prime, materiale și combustibil ce le sînt puse la dispoziție.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

Bugetul de venituri și cheltuieli pe 1979

CERINȚE ÎN PROCESUL DEFINITIVĂRII ȘI ADOPTĂRII

ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE are loc, în prezent, defalcarea pe trimestre a bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 1979. Consiliile oamenilor muncii care, — potrivit legii — răspunnd de elaborarea bugetului se pregătesc concomitent pentru supunerea lor spre dezbatere, în vederea adoptării, în adunările generale ale oamenilor muncii. Este firesc ca această amplă acțiune să constituie un prilej de adîncire a analizelor pentru definitivarea măsurilor necesare, care să permită o activitate ritmică în tot cursul anului de plan. De aceea, este important, după părerea noastră, să se sublinieze cîteva din cerințele acestei acțiuni.

Instrument de analiză, control și asigurare a echilibrului financiar

BUGETUL de venituri și cheltuieli este conceput, în primul rînd, ca un instrument de conducere și, ca urmare, el trebuie statornic localizat, încă de la început, și să fie pus la îndemîna organelor de conducere colectivă. Bugetul poate servi el însuși la identificarea căilor de urmat pentru soluționarea problemelor care apar în defalcarea pe trimestre a indicatorilor aprobați pe anul 1979.

Cum poate utiliza consiliul oamenilor muncii din întreprindere bugetul de venituri și cheltuieli ca instrument de analiză, control și asigurare a echilibrului ?

Să luăm ca exemplu primul capitol din bugetul de venituri și cheltuieli, în care sînt prevăzute încasările din vînzarea producției sau din alte activități și cheltuielile aferente acestora, din care rezultă, în final, beneficiile planificate. Din buget poate rezulta că modul în care au fost dimensionate veniturile din încasări și cheltuielile pe trimestrul I/1979 conduce la obținerea unui beneficiu insuficient pentru alimentarea fondurilor bănești, prevăzute în capitolele următoare pentru acest trimestru. Controlînd starea echilibrului, bugetul oferă elemente pentru adoptarea unor alte alternative : majorarea beneficiului; diminuarea necesităților de fonduri bănești sau identificarea altor resurse pentru asigurarea echilibrului financiar.

Majorarea beneficiului planificat presupune în primul rînd reanalizarea modului cum au fost defalcate pe trimestre unele sarcini fizice de producție ; cum au fost dimensionate consumurile materiale ; cum au fost eșalonate livrările, corelat cu termenele prevăzute în contracte ; ce durate s-au stabilit pentru ciclurile de fabricație; care este perioada de stocare a produselor ; la cît timp, după expediere, se depun documentele de plată la bănci ; în cît timp se decontează producția etc. Rezultatele acestor analize în care — ca și în cazul elaborării bugetului anual trebuie antrenate cadrele de specialiști pe fiecare problemă — urmează să fie introduse în bugetul de venituri și cheltuieli cu ajutorul căruia se dimensionează din nou beneficiile și se controlează starea echilibrului.

În orice activitate pot exista anumite situații de risc. În activitatea întreprinderilor astfel de situații atacă, de regulă, echilibrul financiar, conduc la incapacitatea de a face față unor cheltuieli și plăți. Desigur, în condițiile metodelor de planificare perfecționate, cînd măsurile de fundamentare a planurilor anuale și de realizare a acestora însoțesc planul, fac parte integrantă din acesta, situațiile de risc trebuie admise numai ca un fenomen potențial. Dar trebuie admis și că unele lucruri sînt încă insuficient de stăpînite la începutul anului, în condițiile în care economia fiecărei întreprinderi devine tot mai complexă. Defalcarea pe trimestre a sarcinilor de plan și a bugetului de venituri și cheltuieli pe 1979 permite o adîncire, o analiză mai îndeaproape a viabilității fiecărei măsuri de fundamentare și de realizare a sarcinilor avută în vedere la elaborarea planului pe întregul an. Necesitatea analizării unor asemenea probleme poate fi înțeleasă cel mai bine, după părerea noastră, dacă luăm ca exemplu programele de fundamentare cu măsuri a sarcinii de reducere a costurilor de producție, corelat cu celelalte programe speciale. Cu cît vor fi mai temeinic fundamentate măsurile și efectele prevăzute în aceste programe, cu atît vor fi mai sigure premisele realizării sarcinilor de plan privind producția, structura sortimentală, reducerea costurilor și în final obținerea beneficiilor planificate. Din acest punct de vedere cerințele sporite față de conducerea activității economico-financiare impun — pe lîngă actualizarea programelor de măsuri speciale (inclusiv a celor de reducere a costurilor) în funcție de realizările anului 1978 și de măsurile de reducere suplimentară a consumurilor materiale în 1979 — o scadențare corectă a acestor măsuri și a efectelor lor, urmărindu-se ca ele să stea la baza fundamentării și realizării beneficiilor planificate pe fiecare trimestru în parte.

Priorități în dimensionarea fondurilor bănești

LA DIMENSIONAREA PE TRIMESTRE a fondurilor bănești prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli este necesar să se țină seama, în primul rînd, că trebuie asigurată încadrarea în prevederile anuale atît a necesităților cît și a resurselor.

De exemplu, în ce privește **dimensionarea necesarului pentru unele fonduri. Fondul de dezvoltare economică a întreprinderii** are o legătură nemijlocită și într-o perspectivă relativ apropiată cu sporirea eficienței economice a activității de producție. Din acest fond se finanțează investițiile productive privind : mici dezvoltări, modernizări, amenajări, reutilări și reînnoiri de

capacități, eliminarea locurilor înguste, îmbunătățirea proceselor tehnologice și alte acțiuni asemănătoare, prevăzute în planul anual. Este absolut necesar să se dea prioritate, cu ocazia eșalonării pe trimestre, acelor investiții care pot să-și aducă contribuția încă din anul de plan la sporirea eficienței producției și cu această ocazie să se reanalizeze și să se ia măsuri de urgentare a creării condițiilor necesare pentru efectuarea lor în termene cît mai scurte. **Fondul mijloacelor circulante** necesită, cu ocazia dimensionării pe trimestre, o analiză amănunțită a posibilităților de încadrare, pînă la finele anului, în viteza de rotație stabilită prin bugetul de venituri și cheltuieli anual. Pentru aceasta trebuie ținut seama că, de regulă, **mijloacele circulante supuse normării nu trebuie să depășească — pe trimestrele anului 1979 — volumul celor care rezultă din aplicarea vitezei de rotație planificată în anul precedent pe trimestrul corespunzător, îmbunătățită cu coeficientul de accelerare prevăzut pentru trimestrul IV al anului de plan față de același trimestru al anului precedent.**

Necesarul de mijloace circulante pentru alte elemente se analizează pe fiecare obiect în parte cu ocazia elaborării planurilor de credite trimestriale și se cuprinde ca atare în fondul mijloacelor circulante totale.

Organele de conducere colectivă din unitățile economice trebuie să pornească în stabilirea necesarului de mijloace circulante pe trimestrele anului 1979, de la premisa că, în condițiile perfecționărilor aduse mecanismului economico-financiar, **accelerarea vitezei de rotație rămîne în continuare unul din criteriile de bază ale dimensionării mijloacelor circulante,** rolul ei trebuind să crească ; creditele bancare nu vor mai putea fi, în diverse situații, sursă de acoperire a stocurilor supranormative, băncile fiind obligate să refuze acordarea de credite, în caz că nu există garanția rambursării ; gospodărirea nerațională a mijloacelor circulante va afecta direct capacitatea de plată a unităților economice, cu repercusiunile prevăzute de lege.

Este necesar ca la defalcarea bugetului de venituri și cheltuieli să se ia măsuri ca fiecare om al muncii cu sarcini de conducere sau execuție în aprovizionarea unității să cunoască precis limitele de stoc maxime admise în magazie sau depozite, pentru fiecare element material ; fiecare om al muncii care răspunde de lansarea în fabricație și de terminarea comenzilor să cunoască durata normată a ciclurilor de fabricație, în funcție de care a fost stabilit necesarul planificat de mijloace circulante ; să existe corelația necesară între volumul producției, terminate, loturile și termenele de livrare a acesteia, în așa fel încît să nu se depășească perioada și volumul de stocare normate ; să se realizeze producția în structura stabilită ; să fie accelerate termenele de elaborare și depunere în bancă a documentelor de plată. etc.

La dimensionarea **fondului propriu al centralei, pentru finanțarea investițiilor pe trimestre,** este deosebit de importantă cunoașterea stadiului asigurării cu documentația de execuție a fiecărei investiții și a altor condiții privind începerea lucrărilor. O problemă deosebită o poate constitui, dimensionarea cheltuielilor pentru achiziționarea și montajul utilajelor, mașinilor și instalațiilor. Achiziționarea acestora se face, începînd cu anul 1979, din fondurile de investiții și, ca urmare, cu valoarea lor se măresc cheltuielile cu investițiile prevăzute în planul național unic. Dimensionarea unor astfel de cheltuieli, care constituie imobilizări în planul de finanțare a investițiilor pe 1979, s-a făcut ținînd seama de necesitatea accelerării ritmului de montaj pe șantiere, evitării situațiilor în care mașinile, utilajele și instalațiile tehnologice se livrează înainte de termenele contractuale și necorelat cu termenele și ordinea de montaj, astfel ca să se prevină depășirea normativelor de stocare stabilite potrivit dispozițiilor legale. **Pentru încadrarea în valoarea stocului final de utilaje tehnologice cu montaj,** stabilită prin bugetul de venituri și cheltuieli pentru finele anului 1979, este necesar ca la defalcarea pe trimestre a cheltuielilor cu investițiile noi și marile dezvoltări să se analizeze toate posibilitățile și să se ia măsuri pentru apropierea de la un trimestru la altul a volumului stocului de utilaje cu montaj, de acela stabilit pentru finele anului.

Creditul și menținerea echilibrului

ÎN CE PRIVEȘTE RESURSELE de constituire a fondurilor, așa cum este cunoscut, în afară de beneficii, la formarea fondurilor bănești prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli participă și alte resurse. Astfel de resurse (cum sînt : amortizarea și alte resurse pentru finanțarea investițiilor ; resursele asimilate fondului propriu pentru mijloace circulante) au prioritate față de beneficii, în ordinea de preferință a alimentării fondurilor. O situație specifică o prezintă creditul bancar. Fiecare din aceste resurse este cunoscută, ca mărime, în cadrul bugetului anual de venituri și cheltuieli. Așa cum am arătat, la defalcarea pe trimestre trebuie ținut seama de necesitatea încadrării în prevederile anuale din buget. Din acest punct de vedere, dimensionarea fondurilor pe trimestre este condiționată de asigurarea resurselor în așa fel ca reglările care se fac în cursul anului prin intermediul creditului, acordat în contul resurselor proprii planificate în trimestrele următoare, să fie aplatizate către finele anului de plan în așa fel ca să poată fi respectate plafoanele de credite aprobate în corelație cu bugetul de stat și planul de credite anual.

În ce privește prezentarea bugetului de venituri și cheltuieli pe 1979, în adunările generale pentru dezbatere și adoptare este necesar ca, pe lîngă cele arătate, consiliile oamenilor muncii să ia măsuri de defalcare a acestora pe subunități, potrivit legii. Ar fi, de asemenea, indicat ca participanții la adunarea generală să cunoască din timp — pe colective — principalele prevederi ale bugetului de venituri și cheltuieli. În acest scop consiliul oamenilor muncii ar putea lua măsura ca să se prezinte și să se difuzeze din timp subunităților (secțiilor, fabricilor, atelierelor), macheta bugetului, însoțită de explicații succinte în ce privește evoluția față de anul precedent, cel puțin a următorilor indicatori de plan sau de buget : încasările din vînzarea producției sau din alte activități ; volumul contractelor sau comenzilor încheiate cu beneficiarii și pe ce perioadă ; eventuale cazuri de producție necontractată și perspectiva contractării ; rezultatele financiare și beneficiile de repartizat ; fondurile fixe și valoarea producției nete pe un om al muncii ; beneficiile totale și fondul de participare la beneficii pe un om al muncii ; alte date din care să rezulte la ce stadiu de eficiență economică a ajuns întreprinderea ; ce perspective sînt pentru dezvoltarea activității și sporirea eficienței acesteia, precum și pentru participarea oamenilor muncii la beneficii.

N. SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

Considerații privind dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de proprietate socialistă

ESTE ÎN AFARA ORICĂREI ÎNDOIELI că dezvoltarea relațiilor socialiste de proprietate constituie rezultatul eforturilor făcute de societate pentru sporirea volumului și eficienței mijloacelor de producție, pentru crearea de noi locuri de muncă, ridicarea nivelului tehnic al producției și al productivității muncii în toate ramurile, modernizarea structurilor economice, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor materiale și spirituale de viață ale oamenilor muncii.

Aceste eforturi sînt, înainte de toate, eforturi de acumulări și investiții, care sporesc masa fondurilor fixe, ridică nivelul tehnic și eficiența lor, precum și volumul mijloacelor circulante ale economiei naționale — toate proprietate socialistă. Volumul fondurilor fixe ale economiei naționale a cunoscut în intervalul 1951—1977 o creștere de aproape 6,5 ori. Foarte importante sînt creșterile volumului fondurilor fixe în ramurile neagricole. În același interval, fondurile fixe ale industriei au crescut de 15 ori, ale construcțiilor de 39 ori, ale transporturilor și telecomunicațiilor de 5,03 ori, ale gospodăriei comunale, de locuințe și altor prestări de servicii neproductive de 3,26 ori, ale învățămîntului, culturii, artei, ocrotirii sănătății, asistenței sociale și culturii fizice de peste 7,5 ori. Ca urmare a faptului că și în viitor investițiile în ramurile neagricole și cu deosebire în industrie, construcții, învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății etc. vor reprezenta partea cea mai mare a investițiilor în economia națională, vom asista în continuare la creșterea ponderii fondurilor fixe din industrie (care între 1951—1977 s-a mărit de la 19,8% la 42,7%), construcții (de la 0.7% la 4,1% în același interval) etc. Importantă rămîne, fără îndoială și creșterea volumului fondurilor fixe ale agriculturii, de aproape 4 ori între 1951—1977. Este de asemenea însemnat faptul că între 1963—1977, fondurile fixe ale cooperativelor agricole de producție au crescut de aproape 5 ori.

După părerea noastră, dezvoltarea relațiilor socialiste de proprietate nu poate fi limitată însă numai la creșterea cantitativă și calitativă a acestei părți a avuției naționale, deși fondurile fixe, separat sau împreună cu elementele materiale ale mijloacelor circulante, reprezintă componenta ei principală și decisivă. Procesul dezvoltării relațiilor socialiste de proprietate cuprinde și **creșterea celorlalte componente ale avuției naționale**, cum sînt creșterea nivelului de cultură și instruire a populației, a fondului național de informație și a stocului de învățămînt, a rezultatelor cercetării științifice proprii și a celor asimilate, mărirea fondului valorilor cultural-artistice etc., indiferent dacă din punct de vedere juridic bunurile sau valorile respective sînt proprietate a întregului popor, proprietate cooperatistă sau proprietate personală.

Amplificarea dimensiunii sociale a avuției naționale

ALĂTURI DE CREȘTEREA cantitativă și calitativă a componentelor avuției naționale, pentru dezvoltarea relațiilor de proprietate, semnificativ ni se pare un fenomen relativ nou, dar care se afirmă, după părerea noastră, tot mai puternic în viața socială și pe care l-am numi o treaptă superioară de socializare a avuției naționale. Această socializare, care nu modifică dreptul de proprietate, ar consta în creșterea atribuțiilor și răspunderii societății în ansamblu, ale statului socialist în conservarea și dezvoltarea întregii avuții naționale, paralel cu democratizarea gospodăririi și utilizării ei, și, firește, cu creșterea posibilităților membrilor societății de folosire în interesul lor a acestei avuții.

Relevantă în această privință este recunoașterea prin lege a caracterului de bun național a pămîntului care înseamnă — în concepția noastră politică — afirmarea dreptului suprem al societății de a proteja, potrivit intereselor naționale, fondul funciar, de a determina o înaltă utilizare a terenurilor agricole și în general de a conserva și îmbunătăți calitățile acestei bogății naturale. O semnificație asemănătoare ni se par a avea măsurile, promovate de asemenea prin lege, de apărare, conservare și dezvoltare a patrimoniului cultural național care urmăresc răspunderile societății în această privință ale unităților economico-sociale și instituțiilor, ale proprietarilor individuali.

Gradul de socializare a avuției naționale nu se limitează însă la aceste aspecte*). Avem de-a face cu un proces mult mai cuprinzător. Cea mai importantă latură a socializării avuției naționale ni se pare a fi trecerea la **conducerea științifică, unitară și coordonată a întregii societăți**, un aspect particular al acesteia fiind **cuprinderea tuturor activităților economico-sociale în cadrul planului național unic**, care presupune utilizarea în interesul societății a celei mai mari părți a bunurilor care constituie avuția națională, indiferent de forma de proprietate. În această privință, foarte semnificative ni se par cele arătate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 : **„Proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, relațiile de producție proprii orînduirii socialiste asigură premisele pentru conducerea planică pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, fac necesară și posibilă în același timp coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea resurselor pe ramuri și pe unități de producție**[1]). Este evident că secretarul general al partidului are în vedere aici posibilitățile pe care le oferă societății socialiste proprietatea socială — care nu se extinde asupra întregii avuții naționale — pentru coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, acesta implicînd incontestabil întreaga avuție națională. Cu atît mai mult cu cît tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Îmbinarea strînsă a proprietății socialiste de stat și a celei cooperatiste într-un tot unitar în ansamblul economiei naționale, oferă posibilități largi de folosire rațională a tuturor resurselor materiale și umane ale societății...“.**

Trecerea la conducerea unitară a societății socialiste și la cuprinderea întregii activități economico-sociale în planul național unic nu se limitează numai la încadrarea economiei cooperativelor agricole de producție în planul unic, ci a oricăror forme de activitate economico-socială care utilizează resurse economice, componente ale avuției naționale, cum sînt cercetarea științifică, cultura și creația culturală în general, producția din gospodăria individuală țărănească sau meșteșugărească etc. În acest context, măsurile de protejare și de utilizare în interesul societății a patrimoniului național apar ca încadrate în concepția unitară de democratizare a folosirii patrimoniului național ; ele reprezintă o latură a dezvoltării relațiilor socialiste de proprietate, poate cea mai cuprinzătoare.

Autoconducerea și autogestiunea muncitorească — laturi esențiale ale dezvoltării relațiilor de proprietate

LATURA ESENȚIALĂ a dezvoltării relațiilor de proprietate ni se pare însă a fi transformările care au loc în interiorul formelor de proprietate socialistă și cu deosebire în interiorul proprietății socialiste a întregului popor. Este vorba, înainte de toate, de aplicarea **principiului autoconducerii muncitorești**. În acest sens măsurile adoptate de plenara Comitetului Central al partidului din martie 1978 **„au ca scop** — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să asigure dezvoltarea și mai puternică a proprietății de stat, a proprietății comune a oamenilor muncii ca formă superioară a proprietății socialiste. Această proprietate nu este însă o noțiune abstractă, ea se materializează în mijloace de producție și bunuri de altă natură,**

administrate de organele de conducere colectivă și de oamenii muncii din mii și mii de unități economico-sociale" [2]. Pe această bază se realizează participarea efectivă a maselor de oameni ai muncii la organizarea și conducerea activității economico-sociale, a societății în ansamblu. Esența concepției partidului nostru despre dubla calitate a oamenilor muncii — de producători și proprietari — constă în aceea că mijloacele de producție aparțin celor ce muncesc, care le administrează și folosesc ca proprietari, statul nefiind altceva decît instrumentul proprietarilor și producătorilor socialiști uniți, al societății socialiste, pentru conducerea și organizarea activității economico-sociale în ansamblu și în măsura în care posibilitățile colectivelor de oameni ai muncii sînt, în această privință depășite.

De o deosebită importanță din punctul de vedere al dezvoltării relațiilor socialiste de producție este **dezvoltarea autogestiunii economico-financiare.** Hotărîrile plenarei C.C. al P.C.R., din martie a.c., așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, urmăresc „să pună la îndemîna organismelor de conducere colectivă, a adunărilor generale ale oamenilor muncii mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condițiuni a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale" [3]. Măsurile adoptate de plenară sporesc răspunderile colectivelor de oameni ai muncii în administrarea și gospodărirea eficientă a fondurilor unităților economice. Mai mult, formarea și dezvoltarea acestor fonduri, proprietate socialistă a întregului popor, urmează să se realizeze pe seama rezultatelor proprii ale fiecărui colectiv, societatea urmînd să recupereze atît fondurile fixe, cît și mijloacele circulante încredințate unităților. Mai reduse sub aspectul profunzimii, procese similare se petrec și în limitele proprietății cooperatiste. Dezvoltarea relațiilor de proprietate socialistă se reflectă în importante transformări ce s-au produs în structura organizatorică a cooperativelor agricole de producție, se reflectă în formarea consiliilor intercooperatiste, în care mijloacele de producție sînt proprietate a mai multor cooperative și în care aportul material al cooperativelor nu corespunde obligatoriu cu aportul lor în muncă .

Transformări în sfera raporturilor dintre cele două forme de proprietate socialistă

DEZVOLTAREA relațiilor de proprietate socialistă în actuala etapă trebuie căutată apoi în modificarea continuă a ponderii celor două forme de proprietate în ansamblul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Raportul dintre fondurile fixe proprietate socialistă a întregului popor și cele proprietate cooperatistă se modifică permanent în favoarea primelor. Între anii 1965—1976, față de o creștere de peste 3,2 ori a volumului investițiilor de stat, investițiile organizațiilor cooperatiste s-au mărit de 2,1 ori, iar investițiile cooperativelor agricole de producție de 1,9 ori. Aproape constant, investițiile statului în agricultură depășesc de două ori investițiile cooperativelor. Modificarea raportului dintre volumul mijloacelor de producție proprietate socialistă a întregului popor și volumul celor proprietate socialist-cooperatistă reprezintă **un aspect esențial al dezvoltării relațiilor de proprietate în societatea noastră.**

Foarte importante sînt însă și celelalte laturi ale dezvoltării raporturilor sociale de proprietate și anume, așa cum se arată în Programul adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, dezvoltarea procesului „legic de intensificare a colaborării și conlucrării între proprietatea socialistă de stat și cea cooperatistă, de împletire tot mai strînsă a acestora în cadrul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism" [4]. Un aspect al acestui proces și o latură cu semnificații deosebite a dezvoltării relațiilor de proprietate socialistă îl constituie **extinderea, din ce în ce mai puternică în ultima vreme, a rolului fondurilor fixe proprietate socialistă de stat în agricultura cooperatistă.** Între anii 1971—1976, de pildă, volumul fondurilor fixe ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii a crescut de la 12,5 miliarde, la 21,9 miliarde lei, adică de 1,75 ori, iar volumul fondurilor fixe ale cooperativelor agricole de producție de la 21,3 miliarde, la 36,2 miliarde lei, adică 1,70 ori. Tendința care se manifestă în continuare este o creștere mai rapidă a investițiilor și a fondurilor fixe ale statului în comparație cu cele ale cooperativelor. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere și faptul că o mare parte a investițiilor cooperativelor agricole de producție se realizează pe seama creditelor de stat — de multe ori fără dobîndă — și că soldul creditelor acordate de stat manifestă o tendință de creștere. Este interesant că în 1975, de pildă, creditele de stat au reprezentat peste 41% din totalul investițiilor cooperativelor agricole de producție, după ce în 1970 reprezentaseră 46%. Practica economică pune în evidență, în același timp, importanța deosebită a creditelor bancare pe termen scurt în constituirea mijloacelor circulante ale cooperativelor.

Participarea statului la producția agricolă cooperatistă este însă substanțial mai mare. La fondurile de investiții pe care statul le folosește în sprijinul cooperativelor agricole și, în general, la resursele financiare cheltuite de stat în agricultură, de care beneficiază direct cooperativele, trebuie adăugate investițiile și cheltuielile pentru amenajarea bazinelor hidrografice și pentru îmbunătățiri funciare, cele pentru combaterea poluării, pentru echiparea teritoriului și dezvoltarea infrastructurii industriale și agricole, investițiile și cheltuielile pentru dezvoltarea serviciilor necesare agriculturii — decisive sînt în această privință cele pentru cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, pentru învățămînt și pregătirea cadrelor, dar și pentru aprovizionarea tehnico-materială și desfacere, transport etc. Deși au numai o legătură indirectă cu agricultura, nu se poate face abstracție nici de investițiile și eforturile financiare ale statului în ramurile industriei care asigură mijloacele de producție necesare pentru dezvoltarea bazei tehnice materiale și modernizarea producției agricole — industria constructoare de mașini, chimia etc.

Pe același tărîm al conlucrării și al apropierii celor două forme de proprietate socialistă se acordă importanță participării unităților de producție ale statului, alături de cooperativele agricole, la crearea unor obiective de interes comun. Crearea acestor obiective asigură o valorificare superioară a potențialului material al partenerilor și, mai ales, a resurselor de muncă ale cooperativelor, cu avantaje deosebite pentru mărimea productivității muncii în agricultură și satisfacerea mai înaltă a nevoilor de produse agricole ale economiei.

Se înțelege că participarea statului la crearea mijloacelor de producție și, în general, a resurselor materiale și financiare utilizate în agricultura cooperatistă, inclusiv la crearea unor obiective de interes comun, **nu înseamnă nici depersonalizarea resurselor utilizate,** nici **contopirea proprietății socialiste a întregului popor cu proprietatea socialist-cooperatistă.** Cele două patrimonii rămîn distincte. Nu poate fi însă negată realitatea că participarea, din **ce în ce mai importantă, a statului cu mijloacele sale materiale și financiare la activitatea cooperativelor modifică substanțial premisele economice și sociale ale producției socialist-cooperatiste.** Ea modifică esențial relațiile socialiste de proprietate statornicite între țărănimea cooperatistă și societatea noastră în ansamblul ei, punîndu-se în lumină maturizarea relațiilor de proprietate socialistă.

Dezvoltarea în această direcție a relațiilor socialiste de proprietate are resorturi și cauze complexe. În primul rînd, trebuie luat în considerație faptul că, în general, posibilitățile proprii de acumulare și dezvoltare ale agriculturii, în condițiile unei productivități a muncii mai scăzută, sînt limitate. Pe de altă parte, pentru satisfacerea nevoilor de acumulări în vederea industrializării și dezvoltării ramurilor neagricole, economia națională nu poate să nu redistribuie venitul național în favoarea acestor ramuri. Or, în condițiile în care agricultura este considerată o ramură de bază a economiei, se impune evident **creșterea rolului resurselor materiale și financiare ale societății în ansamblu în raport cu cele proprii ale agriculturii socialiste.** Este un proces inevitabil.

Concentrarea și repartizarea unitară a fondurilor de dezvoltare, inclusiv a celor provenite din agricultură reprezintă o premisă a eliberării de resurse de muncă din această ramură, fără de care industrializarea și creșterea economică rapidă și eficientă, modernizarea structurilor economiei naționale și ale populației active nu sînt posibile. În condițiile unor resurse de dezvoltare și modernizare limitate în agricultură și, în general, în economie, eficiența cît mai ridicată a folosirii lor trebuie să asigure atît creșterea numărului noilor locuri de muncă în industrie și în celelalte ramuri neagricole, cît și mo-

---

*) Menționăm că și în alte țări socialiste și nesocialiste, sînt promovate măsuri de reglementare a folosirii fondului funciar, de apărare a patrimoniului cultural și a inteligenței naționale — acestea putînd fi considerate nu neapărat ca laturi ale dezvoltării relațiilor de proprietate socialistă.

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, 1968, p. 532.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, Ed. politică, 1978, p. 59.

[3]) **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român,** 22—23 martie 1978, Scînteia nr. 11 071, din 25 martie 1978.

[4]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** Ed. politică, 1975, p. 102.

dernizarea şi perfecţionarea tehnică a locurilor de muncă rămase în agricultură, menite să permită ritmuri înalte de creştere a producţiei şi a productivităţii în această ramură, deplasările necesare de resurse de muncă .

S-ar putea afirma şi demonstra că între ritmul deplasărilor intersectoriale, inclusiv ritmul dezagrarizării populaţiei active în etapa industrializării socialiste şi gradul de participare a resurselor statului în producţia agricolă cooperatistă există o legătură nemijlocită. Firește, raporturile dintre cele două forme de proprietate socialistă şi, respectiv, dintre ţărănime, pe de o parte, şi societatea socialistă în ansamblu, pe de altă parte, sînt raporturi complexe. Dacă resursele societăţii folosite pentru industrializare şi pentru modernizarea economiei naţionale se formează, mai ales în condiţiile unui nivel scăzut de dezvoltare economică, într-o proporţie importantă pe seama contribuţiei ţărănimii şi a agriculturii, atunci, justificat, intensificarea participării statului în producţia agricolă cooperatistă ar putea fi abordată şi ca o modalitate de a restitui ţărănimii şi agriculturii, fie şi numai o parte din această contribuţie. Oricum însă, raporturile care se formează pe acest tărîm sînt substanţiale şi profunde ; ele depăşesc sfera raporturilor de tipul creditului, la care sîntem îndemnaţi să ne gîndim imediat, pentru a se opri în sfera relaţiilor de proprietate. Avem de-a face în acest caz cu o formă deosebită a ceea ce Programul partidului numeşte conlucrare şi cooperare între cele două forme de proprietate, latură esenţială a dezvoltării relaţiilor de proprietate socialistă.

Influenţa deplasărilor de populaţie activă asupra raporturilor de proprietate

DEPLASĂRILE intersectoriale de populaţie activă sînt însă şi în alt mod implicate în dezvoltarea relaţiilor de proprietate. Este vorba înainte de toate de situaţia unei categorii sociale deosebite şi anume de cea a **foştilor ţărani cooperatori** sau a urmaşilor lor care au părăsit cooperativa agricolă de producţie şi, în procesul deplasărilor de populaţie activă din agricultură, au ocupat locuri de muncă în unităţile socialiste de stat din industrie, construcţii, transporturi, alte ramuri producătoare de servicii etc. nemaiavînd practic calitatea de membri ai cooperativelor. Pe noile locuri de muncă ei lucrează nu cu mijloace de producţie proprietate cooperatistă, ci, în virtutea calităţii lor de proprietari, împreună cu întregul popor, ai principalelor mijloace de producţie, cu aceste mijloace de producţie. Aceşti foşti ţărani şi-au schimbat condiţia socială, devenind muncitori, tehnicieni, intelectuali etc.

O categorie socială deosebită o formează membrii familiilor ţăranilor cooperatori, care nu mai lucrează în cooperative, ci de asemenea în unităţile socialiste de stat. Studiile sociologice pun în evidenţă faptul că într-un număr mare de familii ţărăneşti (în zonele preurbane, în cea mai mare parte a acestor familii), unul, doi, sau mai mulţi membri lucrează permanent în afara cooperativei. Deşi rămîn membri ai cooperativelor de producţie şi coproprietari ai mijloacelor de producţie, ale cooperativelor, este evident că ei şi-au depăşit, cel puţin parţial, condiţia de ţărani cooperatori ; ei lucrează, de asemenea, utilizînd nu mijloace de producţie proprietate cooperatistă ci mijloace de producţie proprietate socialistă de stat. În această categorie intră şi ţăranii cooperatori care lucrează temporar, uneori perioade îndelungate, în afara cooperativei. Activitatea desfăşurată permanent sau temporar de ţărani cooperatori sau de membrii familiilor ţărăneşti în unităţile socialiste de stat este foarte importantă. O mărturiseşte faptul că veniturile obţinute de pe urma muncii în afara cooperativelor, aşa cum arată bugetele familiilor ţărăneşti, sînt adesea însemnate şi în continuă creştere. Ele depăşesc, uneori substanţial, veniturile din munca în cooperative şi în gospodăria auxiliară luate împreună. Este limpede că şi această categorie socială îşi va pierde treptat condiţia de ţărani cooperatori, de membri ai cooperativelor şi de proprietari ai mijloacelor de producţie ale acestora, alăturîndu-se primei categorii şi căpătînd condiţia exclusivă de muncitori, intelectuali etc.

Modificarea calităţii de proprietari colectivi de mijloace de producţie pentru ţăranii cooperatori care se deplasează din agricultură în celelalte ramuri, trecerea lor pe locuri de muncă mai eficiente, dotate cu mijloace de producţie superioare care permit venituri mai înalte reprezintă un alt aspect al dezvoltării şi maturizării relaţiilor de proprietate socialistă.

Acesta este un aspect esenţial al transformărilor în sînul raporturilor de proprietate pe care deplasările de populaţie activă le determină. Totodată, din acelaşi punct de vedere juridic, mijloacele de producţie pe care le-au stăpînit şi folosit în calitate de coproprietari foştii ţărani cooperatori sau urmaşii lor rămîn proprietatea cooperativelor, adică proprietatea colectivă şi individuală a celor care au rămas în cooperative. Există însă, după părerea noastră, şi un aspect istoric — cu profunde implicaţii economice şi am putea spune, **morale** — al problemei. Oare natura mijloacelor de producţie rămase în cooperative — din care o mică parte provin din bunurile cooperativizate, iar cea mai mare parte din acumulări ulterioare — nu este mai complexă ? Natura lor nu cuprinde oare şi un element istorico-economic şi anume materializarea plusprodusului creat de toţi cei peste 5 milioane de cooperatori, la cît ajunsese numărul lor în anul 1962 şi nu numai al celor circa 2,5 milioane care mai lucrează astăzi în cooperative, sau al celor mai puţin de 1 milion care vor lucra în 1990 ? Înclinăm să credem că natura proprietăţii socialiste cooperatiste include şi această componentă istorică, pe baza căreia, ca şi a altor realităţi, inclusiv pătrunderea statului în producţia cooperatistă în viitor, treptat dar revoluţionar, se va trece la proprietatea comunistă unică. Din acest punct de vedere, am putea afirma că proprietatea socialistă-cooperatistă conţine, exprimîndu-ne în termeni consacraţi, **germenii viitoarei proprietăţi unice asupra mijloacelor de producţie.**

Modificările în natura proprietăţii socialist-cooperatiste şi participarea tot mai accentuată a proprietăţii socialiste a întregului popor în agricultura cooperatistă, aspecte esenţiale ale dezvoltării relaţiilor de proprietate socialistă, au şi o însemnătate imediată. După părerea noastră, aceste aspecte ale dezvoltării şi maturizării relaţiilor de proprietate nu pot fi omise în explicarea şi fundamentarea unor măsuri de perfecţionare a organizării şi conducerii agriculturii cooperatiste şi, în general, a organizării şi conducerii planice a ansamblului activităţii economico-sociale.

În sfîrşit, o altă latură a dezvoltării relaţiilor socialiste de proprietate la care ne oprim, o reprezintă, după părerea noastră, unele aspecte ale creşterii contribuţiei populaţiei la formarea fondului naţional de dezvoltare economico-socială, la creşterea avuţiei naţionale în general şi la mărirea volumului fondurilor proprietate socialistă a întregului popor, în particular. Avem în vedere, firește, în primul rînd, creşterea numărului de locuinţe proprietate personală construite din fondurile populaţiei — locuinţele constituind o componentă însemnată în creşterea avuţiei naţionale. Nu poate fi omisă nici contribuţia în muncă a populaţiei la crearea unor obiective economico-sociale cu caracter local. Mai importantă ni se pare însă participarea populaţiei cu o parte din ce în ce mai însemnată a veniturilor personale la formarea resurselor de creditare ale economiei pe seama cărora sînt finanţate nu numai creşterile de mijloace circulante, dar şi investiţiile. Despre aceasta mărturiseşte creşterea foarte rapidă a soldurilor depunerilor populaţiei la C.E.C., care depăşeşte ritmul de creştere a fondului de acumulare şi a fondului naţional de dezvoltare economico-socială. Firește, în acest caz este vorba de relaţii de credit, dar acest credit capătă semnificaţii deosebite în condiţiile în care soldul depunerilor nu se micşorează niciodată şi cînd participarea absolută şi relativă a economiilor populaţiei la formarea fondurilor de dezvoltare sînt în creştere continuă. Avem aici de-a-face cu o altă formă specifică de socializare a avuţiei naţionale.

DIFERITELE LATURI ale perfecţionării relaţiilor de proprietate socialistă — creşterea volumului şi a eficienţei avuţiei naţionale (procese pe care le-am caracterizat ca o treaptă superioară de socializare a avuţiei naţionale), transformările care au loc în sfera celor două forme de proprietate socialistă, conlucrarea dintre ele, dezvoltarea componentelor istorice ale proprietăţii socialiste a întregului popor în cadrul celei de a doua forme de proprietate socialistă etc. — reprezintă o premisă fundamentală de perfecţionare a relaţiilor de producţie socialiste în general, în stare să asigure progresul forţelor de producţie în actuala etapă de dezvoltare a ţării noastre. Totodată, perfecţionarea relaţiilor de proprietate socialistă trebuie privită şi în perspectiva transformării lor în relaţii de proprietate comunistă, a formării proprietăţii comuniste unice.

Ion BLAGA

ERGONOMIA — FACTOR DINAMIZATOR AL CREŞTERII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

ACCELERAREA dezvoltării industriei uşoare, oglindind materializarea politicii partidului de ridicare constantă a nivelului de trai al populaţiei prin creşterea volumului producţiei şi desfacerii bunurilor de consum, are şi alte importante efecte economico-sociale, printre care şi atragerea în producţie a forţei de muncă feminine, în unităţi judicios repartizate pe teritoriul ţării. În prezent, din cei aproape o jumătate de milion de lucrători din sistemul Ministerului Industriei Uşoare, circa 70% sînt femei ; de asemenea, o pondere importantă deţine tineretul.

Problematica specifică unei asemenea structuri a personalului muncitor, caracterul proceselor tehnologice corespunzătoare producţiei de serie, faptul că productivitatea muncii (cu toate că de la începutul actualului cincinal şi-a mărit considerabil ritmul anual de creştere) trebuie să sporească încă mai rapid pentru a atinge nivelul celei din ţările dezvoltate industrial, constituie principalii factori care au determinat în industria uşoară **preocupări tot mai susţinute, ştiinţific fundamentate, în domeniul ergonomiei.** Ele urmăresc deopotrivă **utilizarea raţională a forţei de muncă** în condiţiile creşterii gradului de mecanizare şi automatizare, **asigurarea unui confort optim în timpul muncii** şi **favorizarea dezvoltării creatoare a personalităţii** umane.

REZOLVAREA organizată a acestei problematici este asigurată de către **secţii, ateliere, laboratoare de cercetare şi proiectare** în domeniul organizării conducerii, a producţiei şi a muncii, ale căror planuri anuale — coordonate de Direcţia de organizare şi control din minister — cuprind atît teme specifice deferitelor profiluri de producţie, cît şi teme interesînd un domeniu mai larg al industriei ; în total, în cadrul centralelor şi al marilor întreprinderi activitatea în acest segment de cercetare-proiectare este desfăşurată de circa 340 de lucrători. De asemenea, în structura Institutului de proiectări tehnologice pentru industria uşoară funcţionează un atelier de organizare, precum şi un laborator de ergonomie (la Timişoara) cu profil complex : economic, social, medical, psihologic, tehnic. La rîndul lor, centrele şcolare ale ramurii contribuie la selecţia şi orientarea profesională a elevilor şcolilor profesionale, iar Centrul de perfecţionare a lucrărilor din industria uşoară — la pregătirea cadrelor pentru introducerea principiilor ergonomice în organizarea locurilor de muncă (numai în ultimii 3 ani au fost formaţi, prin cursuri, circa 300 de specialişti în probleme de ergonomie).

Cercetările ergonomice în industria uşoară

OBIECTIVE :

- **creşterea productivităţii muncii**
- **sporirea producţiei nete**
- **economia de materii prime şi energie**
- **creşterea motivaţiei**
- **diminuarea fluctuaţiei**
- **reducerea efortului la locul de muncă**

METODE :

- **raţionalizarea fluxului**
- **optimizarea ambianţei uzinale**
- **selecţia profesională**
- **studiul muncii**
- **proiectarea de mobilier**

EFICIENŢĂ :

- **1973 : 19,6 milioane lei**
- **1975 : 28,3 milioane lei**
- **1978 : 38,7 milioane lei.**

Se lărgeşte continuu **baza tehnico-materială** necesară investigaţiei ştiinţifice în domeniu. Cele 3 laboratoare complexe de ergonomie (cel din Timişoara al I.P.I.U., cele ale Centralei industriei mătăsii, inului şi cînepii şi Centralei industrii lînii), ca şi aparatura repartizată în întreprinderi efectuează un număr mare de măsurători privind factorii de mediu (iluminat, zgomot, microclimat), calităţile psihofiziologice ale lucrătorilor de diferite profesii (forţa musculară, capacitatea toracică respiratorie, starea de echilibru, calitatea atenţiei, gradul de îndemînare, siguranţa mişcărilor, acuitatea vizuală) — precum şi testarea personalului la încadrarea în muncă.

PRACTICA a demonstrat din plin eficienţa economică şi socială a acestor activităţi. Studiile de ergonomie au avut un rol însemnat în cadrul acţiunilor desfăşurate la nivelul întreprinderilor, centralelor, ministerului privind creşterea suplimentară a productivităţii muncii în vederea trecerii la reducerea duratei săptămînii de lucru, generalizarea unor măsuri iniţiate de întreprinderile-model, mărirea gradului de mecanizare şi automatizare a transportului intern şi a alimentării locurilor de muncă, îmbunătăţirea indicelui mediu de îndeplinire a normelor, reducerea fluctuaţiei personalului ş.a. **Numai cercetările ergonomice efectuate în primii trei ani ai cincinalului actual însumează o eficienţă economică de peste 105 milioane de lei,** la care trebuie adăugată influenţa pozitivă, greu de cuantificat, asupra **creşterii motivaţiei muncitorilor,** asupra **atitudinii lor participative, creatoare în procesul de producţie.**

DEZVOLTAREA în continuare a activităţii de ergonomie în ramura noastră se impune ca o necesitate obiectivă. Ea este legată de îndeplinirea a trei condiţii de principiu :

- preocuparea conducerilor unităţilor economice pentru valorificarea tezaurului acestei ştiinţe, pentru materializarea lui în soluţii eficiente, care să asigure evitarea oricărei risipe de energie vitală şi muncă socială ;
- asigurarea caracterului interdisciplinar al studiilor şi cercetărilor, prin abordarea complexă a tuturor aspectelor problematicii specifice, antrenînd cadre de specialişti din întreprinderi şi centrale şi din afara acestora : ingineri, medici, psihologi, economişti, sociologi. Aceasta va permite ca, pe de o parte, să se evite caracterul unilateral pe care îl mai au unele analize şi rezolvări, iar pe de altă parte să se depăşească stadiul sudierii exclusive — de către specialiştii în studiul muncii din

întreprinderi — a timpului de muncă și a mișcărilor, în favoarea cuprinderii simultane a ansamblului caracteristicilor muncii ;

● elaborarea măsurilor ergonomice — fie corective, fie proiective (utilaje, ambianță) — cu consultarea largă a celor cărora le sînt destinate .

AVEM CONDIȚII ca în perioada ce urmează, paralel cu continuarea pregătirii de cadre pentru această activitate, să lărgim baza materială prin dotarea cu noi aparate de laborator, să consolidăm și să dezvoltăm atelierele și laboratoarele de ergonomie organizate pe lîngă centralele industriale. Totodată, trebuie să sprijinim unitățile în **accentuarea caracterului științific al studiilor, în orientarea acestora spre problemele dictate de necesitățile imediate și soluționarea lor cu eficiență maximă.** Ne gîndim, de pildă, ca în următorii doi ani să organizăm, într-un număr reprezentativ de întreprinderi ale ramurii, **analize-diagnostic asupra situațiilor neergonomice,** în vederea stabilirii ordinii de prioritate în rezolvarea lor. De asemenea, s-a prevăzut elaborarea unor **indicații metodologice** care să asigure un nivel științific corespunzător, **tehnici și metode de lucru corecte și unitare** în activitatea colectivelor specializate de la centrale și întreprinderi. În acest sens va fi utilă profilarea laboratorului de ergonomie din Timișoara al I.P.I.U., ca un **centru metodologic** pentru întreaga industrie ușoară. În sfîrșit, trebuie menționat că se află în studiu constituirea, la nivelul ministerului, a unei **comisii de ergonomie** — organism de lucru din care să facă parte specialiști din aparatul central, din centrale industriale, institute de cercetări și proiectări, centrul de perfecționare și din școli.

Planul pe 1979 prevede, în industria ușoară, un spor al productivității muncii de 9,7%, care, împreună cu punerea în funcțiune a unor noi capacități, să asigure o creștere a producției nete cu 9,3% și a celei globale cu 8,2%. Activitatea de ergonomie va trebui să aducă un aport substanțial la îndeplinirea acestui indicator, la valorificarea superioară a potențialului uman din întreprinderi, la îmbunătățirea condițiilor de muncă, la dezvoltarea capacității creatoare a personalului muncitor.

Traian PERJOC
director adjunct al Direcției de organizare și control Ministerul Industriei Ușoare

OPINII

CERINȚE ALE AUTOCONDUCERII ÎN ÎNTREPRINDERE

CERINȚELE OBIECTIVE ale dezvoltării macrosistemului economic și a componentelor sale — întreprinderile — presupun intervenția factorului subiectiv, a conducerii colective, participative.

În acest sens, **introducerea principiului autoconducerii muncitorești constituie un pas hotărîtor pentru promovarea proceselor calitative în economie și îndeosebi în conducere.**

TRIPTICUL de eficiență economică și socială — autoconducere-autogestiune-autofinanțare — reflectă stadiul de dezvoltare a forțelor de producție și de perfecționare a relațiilor de producție în țara noastră, care face posibilă acțiunea sporită a factorilor calitativi în economie. După cum se preciza în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, **„cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice necesită să se perfecționeze mecanismul economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii la valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare".**

PORNIND de la aceste cerințe, considerăm că **autoconducerea întreprinderii vizează :**

— **concepția strategică** specifică întreprinderii în condițiile încadrării armonioase, sistemice în strategia ramurii și a economiei naționale ;

— **structuri elastice** de organizare a întreprinderii, capabile să se adapteze obiectivelor cu caracter tehnologic, economic, social și uman ;

— fundamentarea și elaborarea planului **de către întreprindere,** cu participarea directă a centralei și ministerului, în condițiile asigurării eficienței ;

— sporirea capacității întreprinderii de **a stabili resursele necesare** — proprii și împrumutate — și de **a le utiliza** în condițiile îndeplinirii și depășirii obiectivelor planului ;

— corelarea **stimulării materiale** a personalului cu volumul și calitatea rezultatelor economice obținute, prin participarea la beneficii ;

— o viziune profund umanistă — specifică orînduirii noastre socialiste — asupra personalului întreprinderii, a **problemelor umane ;**

— **alocarea timpului** cadrelor de conducere pe probleme specifice, bazate pe diviziune, ierarhie, excepție și pe termene lungi, medii și scurte ;

— corelarea **comportamentului** cadrelor de conducere, a stilului lor de activitate cu **eficiența activității** la toate nivelurile : echipă, atelier, secție, serviciu, întreprindere ;

— stimularea atitudinii înaintate față de muncă, a **conștiinței socialiste în acțiune,** care cere asocierea personalului la **elaborarea obiectivelor** și participarea activă, responsabilă la **realizarea lor** exemplară ;

— concepția **previzională și proiectivă** în conducerea întreprinderii, care cere să se anticipeze **nevoia de decizie** pentru problemele tehnice, economice, organizatorice, umane ;

— **perfecționarea și autoperfecționarea** profesională permanentă a întregului personal al întreprinderii.

FACTORII **determinați de perfecționarea conducerii și a organizării în cadrul oferit de autoconducere, constituie calea esențială de perfecționare a activității întreprinderii, de utilizare eficientă a resurselor tehnice, materiale, financiare și umane.** De aici rezultă necesitatea preocupărilor pentru satisfacerea exigențelor autoconducerii, prin utilizarea unor **instrumente și metode moderne** de conducere, prin **raționalitate și eficiență** — preocupare care să constituie pentru fiecare întreprindere unul din obiectivele esențiale.

În acest sens, autoconducerea întreprinderii se dezvoltă pe baze dialectice, prin depășirea contradicțiilor ce apar în organismele conduse sau în procesul conducerii. Spre exemplu, autoconducerea cere raționalitate prin utilizarea în tot mai mare măsură a unor tehnici și instrumente statistice, matematice, cibernetice, psihosociologice ș.a. Totodată, conducătorii limitează raționalitatea, acționînd în bună măsură după spiritul practic, al bunului simț. De aceea, este necesar pentru cadrele de conducere ca **aplicarea raționalității în autoconducerea întreprinderii să reprezinte o stare de spirit deschisă, analitică, de comportament.** Aceasta implică **ridicarea nivelului calitativ al conducerii din interior, autoaprecierea și perfecționarea permanentă a echipei de conducere, a întregului personal,** pentru a utiliza în mod efectiv noile cunoștințe.

CONCEPȚIA sistemică în conducere, depășind reprezentarea statică a proceselor și fenomenelor economice, solicită autoconducerii reconsiderarea factorului timp, a acțiunii legii economiei de timp, care formulează cerința de a ține seama de dinamica întreprinderii, de obiectivele, organizarea, mărimea acesteia, de nivelul autorității și responsabilității, de sfera controlului ș.a.

Perfecționarea activității întreprinderii în condițiile aplicării autoconducerii stimulează cercetarea economică spre noi aprofundări. Spre exemplu, apare stringentă **cercetarea implicațiilor pe care le are prevalarea pîrghiilor și instrumentelor de care dispune conducerea întreprinderii în noile condiții,** pentru a-și realiza rolul și atribuțiile ce-i revin.

dr. Gheorghe MACOVEI
Iași

2 DEZVOLTAREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

● Dezvoltarea planică, proporțională — lege economică a socialismului

NECESITATEA obiectivă și posibilitățile conducerii planificate a economiei socialiste decurg din existența proprietății socialiste și a acțiunii legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale. Corespunzător acțiunii acestei legi, se impune : 1) repartizarea muncii sociale pe ramuri și subramuri de activitate, în concordanță cu nevoia socială în dinamica și structura acesteia ; 2) stabilirea conștientă a proporțiilor în dezvoltarea economică și 3) conducerea economiei pe baza planului național unic.

Referindu-ne la prima dintre aceste cerințe trebuie arătat că **nevoia socială** se concretizează într-o gamă variată de produse și servicii necesare societății. În condițiile în care **volumul muncii sociale** este dat, înseamnă că pentru satisfacerea unei anumite nevoi sociale nu se poate folosi decît o anumită parte a muncii sociale. Mărimea acestei părți depinde de dimensiunile, importanța și urgența nevoii sociale respective. Asigurarea corelației necesare între munca socială și nevoia socială se realizează prin intermediul **proporțiilor economice.**

Proporțiile economice reprezintă raporturile care se stabilesc în legătură cu modul în care sînt repartizate resursele între diferitele sfere de activitate, ramuri, subramuri, unități economice etc. corespunzător nevoii sociale.

În procesul **reproducției sociale,** sferele acesteia (producția, repartiția, circulația și consumul) se află într-o strînsă legătură. În fiecare sferă se formează numeroase corelații între ramurile și subramurile economiei naționale. De asemenea, în cadrul acestora, în procesul reproducției socialiste se creează legături economice și între diferitele județe și localități ale țării, adică în **profil teritorial.** În sfîrșit, în cadrul fiecărei unități economice (combinat, întreprindere etc.) în funcție de diviziunea internă a muncii se stabilesc corelații între diferitele sectoare, secții, ateliere care participă la obținerea produsului.

Rezultă că în cadrul economiei naționale, la toate nivelele trebuie să existe **anumite proporții (corelații) care să asigure desfășurarea în cele mai bune condiții a procesului reproducției socialiste.** Proporțiile economice au un caracter dinamic ; ele se schimbă sub influența a numeroși factori care modifică repartiția muncii sociale. Proporțiile se formează în fiecare etapă, în funcție de nivelul pe care l-au atins forțele de producție în diferite ramuri, de resursele existente și nevoile economiei naționale, de condițiile interne și internaționale, de obiectivele politicii economice pentru perioada de plan.

Instrumentul cu ajutorul căruia se asigură satisfacerea cerințelor legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale este **planul național unic de dezvoltare economico-socială.**

Dezvoltarea proporțională, planică a economiei naționale constituie o importantă condiție pentru creșterea rapidă a producției sociale, folosirea rațională a resurselor umane, materiale și bănești pentru satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale poporului.

În socialism, reglarea socială conștientă a producției se întemeiază, în primul rînd, pe cunoașterea și utilizarea acțiunii legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale dar și pe a celorlalte legi economice, cum sînt legea economică fundamentală a socialismului, legea creșterii necontenite a productivității muncii, legea valorii etc., cu care se află într-o strînsă legătură.

● Planul național unic și rolul lui în conducerea economiei naționale

ÎN CONCEPȚIA ȘI PRACTICA PARTIDULUI nostru planul național unic asigură concentrarea tuturor forțelor materiale și umane ale societății în vederea dezvoltării rapide a industriei, agriculturii, științei și culturii și, pe această bază, ridicarea nivelului de viață al întregului popor.

Astfel, **planul național unic reprezintă principalul instrument prin care partidul comunist și statul socialist înfăptuiesc organizarea și conducerea conștientă a procesului reproducției socialiste și realizarea eficienței economice maxime.** El se prezintă, concret, ca un sistem complex de sarcini corelate, în care sînt precizate direcțiile și obiectivele principale ale activității economice într-o anumită perioadă. Planul național unic al dezvoltării economico-sociale trebuie să îmbine în mod armonios **interesele prezente cu cele de perspectivă ale națiunii.** El este **unitar și indivizibil,** asigurînd conducerea planificată a tuturor laturilor vieții economice și sociale. Pe baza prevederilor înscrise în planul unic se înfăptuiește repartiția resurselor materiale, financiare și de muncă ale țării și se stabilește modul în care acestea vor fi utilizate pentru realizarea obiectivelor stabilite.

Obiectivele și sarcinile cuprinse în plan sînt exprimate cu ajutorul unui **sistem complex de indicatori în expresie valorică și fizică, norme și normative,** care se referă la : sporirea produsului social și a venitului național ; repartizarea venitului național în fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) ; volumul total al investițiilor și repartizarea acestuia între diferitele ramuri și sectoare ale economiei naționale ; valoarea producției globale industriale și agricole, producția netă și producția fizică (la principalele produse) pe ramurile producției materiale ; creșterea retribuției nominale și a veniturilor reale ; volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul ; suprafața locuibilă ce se dă în folosință ; măsurile pentru îmbunătățirea asistenței sociale și ocrotirea sănătății ; sarcinile privind pregătirea cadrelor pentru nevoile economice și social-culturale ; dezvoltarea cercetării științifice în toate domeniile etc. De asemenea, asigură corelarea dintre veniturile bănești și cheltuielile pentru dezvoltarea economico-socială, între încasările și plățile în valută, o circulație bănească sănătoasă etc.

Rezultă, așadar, că în planul național unic sînt cuprinse principalele proporții economice necesare dezvoltării continue și armonioase a economiei naționale, ele căpătînd forma unor obiective și sarcini ale planului.

Activitatea care are drept scop **elaborarea planului național unic** — și care se numește **planificare,** are o fundamentare științifică. Aceasta se realizează prin cunoașterea acțiunii legilor economice și folosirea corectă a sistemului informațional economico-social, care oferă continuu date asupra situației existente în întreaga economie. În același scop dar și pentru a asigura continuitatea în planificare, îmbinarea cît mai realistă a sarcinilor prezente cu cele viitoare, se elaborează **prognozele.** Acestea reprezintă o anticipare a evoluției principalelor fenomene și procese din economie, tehnologie, știință etc. Prognozele prefigurează, deci, dezvoltarea economico-socială pentru un viitor mai îndepărtat : ele se întocmesc pe o perioadă de 15—20 ani. Pe baza prognozelor sînt întocmite **liniile directoare ale dezvoltării viitoare** a activității economice.

Sarcina de a elabora în mod științific liniile directoare de dezvoltare a activității economico-sociale, fundamentarea planurilor curente și de perspectivă, perfecționarea continuă a activității de planificare a economiei noastre naționale revine Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare în stat. În acest sens, Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1977 a dezbătut și adoptat :

1 Programul de creștere suplimentară a producției, de dezvoltare economico-socială mai accentuată a României în perioada 1978—1980.

2 Obiectivele și orientările generale pentru elaborarea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985.

Desfășurarea nemijlocită a activității de planificare fundamentată științific, elaborarea planului unic, constituie una din funcțiile principale ale statului socialist, realizate pe baza principiului centralismului democratic după care este organizată și condusă întreaga viață economică și socială în conformitate cu linia politică trasată de partid. Relevînd acest aspect, în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R., din decembrie 1977, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Viața demonstrează justețea prevederilor Programului partidului cu privire la creșterea rolului statului și afirmarea tot mai puternică a laturii sale organizatorice, de conducere unitară a activității economico-sociale...“** [2]).

Procesul concret de elaborare a planului național unic decurge astfel : orientările, sarcinile de bază și Directivele stabilite de Congresele și Conferințele Naționale ale P.C.R. sînt detaliate, pe rînd, de către C.S.P., ministere și alte organe centrale, centrale industriale pînă la nivelul verigilor de bază ale economiei. În cadrul acestora — întreprinderi, cooperative, unități social-culturale etc. — se corelează Directivele primite cu practica nemijlocită și se întocmesc proiecte de plan. Acestea au în vedere, în primul rînd, adaptarea permanentă a producției la cerințele consumului intern și exportului, valorificarea superioară a potențialului productiv și crearea resurselor financiare necesare echilibrului între veniturile și cheltuielile întreprinderii. Aceasta reprezintă și momentul în care sînt încheiate contractele economice cu alte unități economice. Proiectele, astfel întocmite, sînt înaintate organelor ierarhic superioare, care le centralizează și le îmbunătățesc avînd o viziune de ansamblu asupra tuturor unităților din subordine. Proiectele de plan astfel îmbunătățite sînt prezentate Comitetului de Stat al Planificării — organul central de stat care asigură înfăptuirea unitară a politicii partidului și statului în domeniul planificării economiei naționale. C.S.P., în colaborare cu ministerele și celelalte organe centrale (UCECOM, CENTROCOOP, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetele Executive ale Consiliilor Populare Județene etc.) asigură proporțiile necesare între diferitele ramuri și subramuri ale economiei, precum și echilibrul material, financiar, valutar și monetar al planului național unic, întocmind un proiect corespunzător. Acesta este înaintat Consiliului de Miniștri care-l analizează și avizează. Proiectul planului național unic este trimis apoi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, organ permanent de partid și de stat al cărui președinte este tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România. În cadrul acestui Consiliu proiectul planului național unic este examinat pentru a se asigura concordanța sa cu liniile directoare, cu obiectivele dezvoltării economico-sociale ale țării stabilite de partid. În final, planul național unic este supus dezbaterii și aprobării Marii Adunări Naționale. După aprobarea sa de către M.A.N. planul național unic capătă putere de lege de stat, prevederile sale reprezentînd directivele obligatorii pentru toate organele de stat, unitățile și organizațiile economice.

Îndeplinirea, în cele mai bune condiții a sarcinilor ce le revin din cadrul planului național unic, constituie o obligație fundamentală și o îndatorire de onoare pentru toate unitățile economice și toți lucrătorii acestora.

● Programul P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii planificate a societății noastre

PROCESUL CONDUCERII PLANIFICATE a economiei trebuie să reflecte dinamismul și complexitatea proceselor economico-sociale care au loc în socialism. El trebuie continuu perfecționat și adaptat noilor cerințe care caracterizează societatea socialistă. Deci, perfecționarea continuă a conducerii planificate a economiei constituie un proces dialectic, neîntrerupt, parte componentă a operei de făurire a noii societăți. Așa cum se arată în Programul partidului, una din direcțiile în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate este „continuarea activității de îmbunătățire a organizării conducerii și planificării unitare a întregii vieți economico-sociale“. Aceasta înseamnă că asigurarea unei conduceri și planificări fundamentate științific, la nivelul cerințelor, se poate realiza numai pe baza cunoașterii temeinice a legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii orînduirii noastre sociale, precum și prin aplicarea lor justă la condițiile concrete ale României în concordanță cu Programul partidului.

Perfecționarea conducerii planificate a societății noastre presupune — așa cum subliniază Programul partidului nostru — întărirea continuă a rolului planului național unic pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate economico-socială, concomitent cu deplasarea — în același ritm — a centrului de greutate în fundamentarea sarcinilor de plan spre întreprinderi și centrale, județe și celelalte unități administrativ-teritoriale. În acest fel **„se va asigura împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, în vederea conjugării mai eficiente a eforturilor și a dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale“** [3]). De asemenea, se va acționa pentru extinderea continuă a autonomiei unităților economico-sociale, a inițiativei de jos, în paralel cu întărirea principiului conducerii centrale unitare, pe baza planului unic.

În acest sens trebuie menționate — așa cum s-a arătat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 — instituționalizarea a noi foruri naționale, constituirea de noi organisme democratice cu caracter permanent. Astfel, în 1976 a avut loc Congresul consiliilor populare și s-a constituit Camera legislativă a consiliilor populare ; în 1977 a avut loc Congresul agriculturii și s-a constituit Consiliul Național al Agriculturii etc. Aceste congrese, care se întrunesc o dată la cinci ani, asigură participarea pe plan național a maselor de oameni ai muncii la elaborarea și adoptarea celor mai importante hotărîri privind dezvoltarea economico-socială a țării.

Pe aceleași coordonate se înscrie și adoptarea de către Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a Programului privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, Programul de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980, ca și a orientărilor generale cu privire la întocmirea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 ș.a., măsuri care reflectă preocuparea permanentă a partidului de perfecționare a conducerii planificate a economiei noastre în scopul dezvoltării unitare și echilibrate a economiei naționale, a corelării planurilor cincinale și anuale cu programele pe termen lung.

O importanță deosebită în procesul de perfecționare continuă a conducerii planificate a societății noastre o au lucrările Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. Potrivit Hotărîrilor adoptate în cadrul acestei plenare s-a stabilit : 1) participarea directă a tuturor oamenilor muncii și a organelor de conducere colectivă și la activitatea de elaborare a planului ; 2) creșterea rolului contractelor economice în întocmirea planului — acestea urmînd a fi încheiate odată cu elaborarea planului ; 3) extinderea autonomiei unităților economico-sociale pentru toate sectoarele de activitate concomitent cu înlăturarea centralismului excesiv ; 4) creșterea eficienței economice a însăși activității de planificare prin deplasarea centrului de greutate în cadrul acesteia de la aspectele cantitative la **laturile calitative** ale proceselor și fenomenelor, precum și 5) adoptarea unui nou **mecanism economico-financiar** care să permită **„ca** — așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — metodele de planificare și conducere să deschidă drum larg manifestării neîngrădite, active a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a inițiativei maselor de oameni ai muncii“** [4]).

lector univ. dr. Dan NIȚESCU

ÎNTREBĂRI

1) Din ce derivă necesitatea obiectivă și posibilitatea planificării economiei în socialism ?

2) Care sînt cerințele legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ?

3) Cum definiți proporțiile economice ? Ce semnifică caracterul dinamic al acestora ?

4) Ce reprezintă planul național unic și care sînt principalele obiective și sarcini înscrise în acesta ?

5) Care este metodologia de elaborare a planului național unic ?

6) Ce sînt prognozele și pe ce bază se elaborează acestea ?

7) Care sînt principalele orientări ce stau la baza perfecționării conducerii planificate a societății noastre ?

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 7—9 decembrie 1977 Ed. Politică, București, 1977, p. 42

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 7—9 decembrie 1977, Ed. politică, București, 1977, p. 54.

[3]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, Ed. politică, București, 1975, p. 99.

[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. 22—23 martie 1978, Ed. politică, București 1978, p. 8.

POLITICA PROPRIE DE EDIFICARE A NOII ORÎNDUIRI, EXPRESIE A GENERALULUI ȘI PARTICULARULUI ÎN CONSTRUCȚIA SOCIALISMULUI

VICTORIA revoluției și trecerea la construirea socialismului, în perioada postbelică, într-un șir de țări din Europa, Asia și America, precum și succesele obținute de țările socialiste în dezvoltarea economiei științei și culturii, în așezarea pe principii socialiste a întregii vieți economice și sociale, în creșterea bunăstării materiale și culturale a întregului popor, a transformat socialismul într-o uriașă forță mondială, a determinat creșterea continuă a forței de înrîurire a acestuia asupra dezvoltării sociale contemporane, asupra întregului curs al vieții internaționale. Conform teoriei socialismului științific, trecerea a noi popoare și țări la socialism, victoria socialismului pe plan mondial, este o lege implacabilă a istoriei, rezultată din succesiunea istorică a modurilor de producție, din cerințele și legitățile progresului, din necesitatea rezolvării pe o bază nouă, a contradicției dintre forțele și relațiile de producție, a lichidării fenomenelor anacronice care contravin afirmării noilor forțe de producție, noilor forțe sociale și naționale. În aceste condiții se pune cu tot mai mare acuitate problema căilor și metodelor de trecere spre socialism a popoarelor, a modalităților concrete de aplicare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste, precum și a definirii strategiei și tacticii de urmat pentru fiecare partid sau forță socială revoluționară, care își propune ca obiectiv înlăturarea vechii orînduiri și trecerea la făurirea unei noi societăți, corespunzătoare aspirațiilor vitale ale popoarelor.

Țările socialiste au acumulat deja o bogată experiență proprie în făurirea noii orînduiri, fiecare aducîndu-și contribuția la îmbogățirea practicii sociale revoluționare, a teoriei despre societatea socialistă creată de fondatorii comunismului științific. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea la ședința activului central de partid și de stat din 3 august **„Trebuie să înțelegem că transformarea socialistă nu se poate face decît ținînd seama de realități și nu de șabloane"**. În gîndirea revoluționară contemporană a fost depășită etapa interpretării unilaterale, dogmatice, a legilor generale ale construcției socialiste, a punerii unui semn de egalitate între legile generale și un anumit model, interpretare ce a generat, la vremea ei, în activitatea practică, tendințe de copiere mecanică a unor metode, soluții, formule de organizare și conducere și chiar a unor strategii de dezvoltare. În concepția lui Marx, Engels, Lenin, făurirea noii orînduiri, aplicarea legităților și principiilor generale ale socialismului a fost analizată într-o viziune de largă perspectivă, insistîndu-se asupra necesității respectării și luării în considerare a particularităților istorice și naționale, a condițiilor concrete ale fiecărei țări. În acest sens, este foarte concludentă aprecierea lui V.I. Lenin : „Mișcarea revoluționară internațională a proletariatului nu se desfășoară și nu se poate desfășura uniform, ea nu îmbracă și nu poate îmbrăca forme identice în diferite țări. Folosirea deplină și multilaterală a tuturor posibilităților pe toate tărîmurile de activitate se obține numai ca rezultat al luptei de clasă a muncitorilor din diferite țări. **Fiecare țară aduce particularitățile ei prețioase, originale, în torentul general"**. [1]) (subl. n.s.).

Teza că făurirea noii orînduiri este opera fiecărui popor și se realizează prin lupta forțelor revoluționare, progresiste, din fiecare țară, că socialismul nu poate fi adus din afară, a devenit un adevăr axiomatic al materialismului dialectic și istoric. Societatea socialistă se făurește în țări care se află în stadii diferite de dezvoltare, în condiții de mare diversitate : Uniunea Sovietică se află în faza trecerii spre comunism, o serie de țări socialiste din Europa construiesc societatea socialistă dezvoltată, alte țări se află în plin proces de edificare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste, iar în unele abia acum se creează premisele materiale și politice pentru trecerea la socialism. În afară de acestea o serie de țări în curs de dezvoltare și-au stabilit programe specifice de tranziție spre socialism. Totodată, trebuie ținut seama și de nivelul diferit al dezvoltării forțelor de producție în diferitele țări socialiste, unele sînt deja industrializate, iar altele se află foarte aproape de acest obiectiv; sînt țări socialiste în curs de dezvoltare, între care unele se află spre limita superioară, altele în faze intermediare, iar într-un număr de țări abia acum se elaborează programe de industrializare, de lichidare a subdezvoltării, în condiții specifice, foarte diferite de la o țară la alta.

Cu privire la căile trecerii spre socialism, partidul nostru are o poziție revoluționară, principială, corespunzătoare cerințelor și legităților revoluției și construcției socialiste, situației existente astăzi în mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Astfel, în Programul partidului nostru se arăta : „Diversitatea condițiilor social-economice și politice concrete, particularitățile și tradițiile istorice ale fiecărei țări vor determina o gamă largă a formelor de trecere spre socialism, noi și noi modalități concrete, experimente și soluții în edificarea societății socialiste. Desigur, esențialul pentru socialism este și va fi întotdeauna natura puterii politice și a relațiilor de producție, trecerea puterii de stat în mîinile oamenilor muncii și statornicirea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, eliminarea exploatării omului de către om. înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție".[2]).

În rezolvarea sarcinilor revoluției și construcției socialiste, în stabilirea direcțiilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, P.C.R. a avut în vedere că înfăptuirea societății socialiste este o operă de o complexitate fără precedent, care presupune cunoașterea și aplicarea legilor generale ale construcției socialiste, precum și studierea atentă și luarea în considerare a condițiilor specifice, a particularităților istorice și naționale ale României, a cerințelor concrete ale etapei de dezvoltare economică și socială. Aplicînd în mod creator principiile fundamentale ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre, P.C.R. a elaborat linia strategică și tactică privind construirea orînduirii socialiste, a stabilit formele, metodele, soluțiile pentru rezolvarea cu efecte economice și sociale maxime a sarcinilor stabilite pentru fiecare

[1]) **V. I. Lenin**, Opere, vol. 15, Ed. politică, 1975, p. 176

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică 1975, p. 191

perioadă istorică, a găsit căile şi soluţiile cele mai potrivite pentru mobilizarea eforturilor întregului popor spre realizarea obiectivelor economice şi sociale aprobate de congresele şi conferinţele partidului.

Existenţa unor legi generale, fundamentale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste este un adevăr de necontestat, un fapt dovedit atît de propria noastră experienţă în construcţia socialistă, cît şi de experienţa celorlalte ţări socialiste. A fost o vreme în teoria şi practica construcţiei socialiste cînd pornindu-se de la această realitate, se motiva necesitatea existenţei şi valabilitatea unui model unic, a monolitismului în gîndire şi acţiune, se contrapunea artificial interesul general al socialismului în ansamblul său interesului particular reflectat în politica fiecărei ţări. Acest mod voluntarist de abordare a generalului şi particularului, expresie a neînţelegerii raportului dialectic dintre aceste două laturi ale aceluiaşi fenomen, în practica construcţiei socialiste, a fost însă pe deplin infirmat de dezvoltarea istorică.

În practica construcţiei socialiste, între general şi particular există o legătură organică ; numai în unitate, aceste două laturi, care decurg din însăşi esenţa legilor generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste — pentru că, aşa cum arăta Lenin în „Caiete filozofice", generalul nu există decît prin particular — pot fi concepute în teoria şi practica construirii societăţii socialiste, joacă rol de forţă motrice în potenţarea energiilor creatoare ale popoarelor, în punerea în valoare cu maximum de eficacitate, a avantajelor relaţiilor de producţie socialiste. O serie de legităţi generale cum sînt : conducerea de către partidul clasei muncitoare a revoluţiei şi construcţiei socialiste ; instaurarea într-o formă sau alta a puterii politice a clasei muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare şi celelalte pături de oameni ai muncii ; lichidarea asupririi naţionale şi stabilirea egalităţii în drepturi între toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate ; lichidarea exploatării omului de către om, socializarea socialistă a mijloacelor de producţie, conducerea planificată a economiei naţionale, repartiţia după cantitatea şi calitatea muncii, participarea activă la conducerea societăţii a maselor largi populare etc. imprimă procesului construcţiei socialiste tot atîtea trăsături comune, dar şi particularităţi în modalităţile concrete de rezolvare a acestor probleme.

Avînd în vedere importanţa cardinală pentru victoria noii orînduiri a aplicării creatoare a legilor generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste referitoare la sfera producţiei materiale şi a relaţiilor de producţie socialiste, raporturile dintre general şi particular în domeniul vieţii economice ocupă un loc central în teoria economiei socialiste. După cum se ştie V.I. Lenin atrăgea atenţia revoluţionarilor marxişti din toate ţările că „unitatea tacticii internaţionale a mişcării muncitoreşti comuniste din toate ţările nu cere înlăturarea diversităţii, suprimarea deosebirilor naţionale (ceea ce ar fi un vis absurd în momentul de faţă) ci cere o aplicare a principiilor fundamentale ale comunismului, care să modifice aceste principii în amănunte, să le adapteze just şi să le aplice la deosebirile naţionale şi naţional-statale". [3]). Prin urmare, socialismul nu desfiinţează particularităţile naţionale ale diferitelor popoare, ci creează pentru prima dată în istorie, condiţii pentru afirmarea deplină a fiinţei naţionale, pentru înflorirea multilaterală a vieţii materiale şi spirituale.

Trebuie precizat că generalul şi particularul nu sînt entităţi de sine stătătoare, iar relaţiile dintre acestea îmbracă, în activitatea practică, forma raportului dintre cerinţele generale ale legilor fundamentale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste şi condiţiile istorice concrete în care ele se realizează. Aceasta înseamnă că modul de producţie socialist este unic în esenţă în toate ţările socialiste, prin trăsăturile caracteristice comune — generate de dominaţia relaţiilor de producţie socialiste în toate sferele vieţii economice — dar şi original, cu trăsături definitorii proprii, decurgînd din aplicarea creatoare, la specificul fiecărei ţări, a legilor generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste, din modul de manifestare al acestora într-o ţară socialistă sau alta. De aceea teza privind uniformitatea căilor de construire a socialismului — care a avut circulaţie cu peste două decenii în urmă — este de esenţă dogmatică, fiind infirmată irevocabil de viaţă şi orice încercare de reluare a ei, în noi forme mai mult sau mai puţin directe, nu face decît să aducă daune prestigiului socialismului în lume, să dea apă la moara propagandei burgheze.

Eroarea de fond a acestei concepţii rezultă din neînţelegerea faptului că legile generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste nu se manifestă şi nu se pot manifesta în forme stereotipe, identice, în toate ţările, şi în toate perioadele istorice, ci pe fondul unei mari diversităţi de condiţii concrete de la o ţară la alta, diversitate care este determinată de însăşi realitatea obiectivă. În virtutea unităţii dialectice a generalului şi particularului, în condiţiile existenţei mai multor ţări socialiste, a marii diversităţi în dezvoltarea lor istorică, economică şi socială, varietatea formelor, soluţiilor şi metodelor folosite în construcţia socialistă apare ca o necesitate obiectivă a progresului material şi spiritual în fiecare ţară, a procesului înaintării victorioase spre comunism a tuturor ţărilor socialiste. În fond, specificul dezvoltării fiecărei ţări spre socialism, care îşi găseşte expresie în politica proprie de făurire a noii orînduiri, se materializează prin aplicarea în situaţii concrete diferite a legilor generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste, conform tezei marxiste, dialectice, a unităţii în diversitate. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** **„...orientarea partidelor spre o politică independentă, bazată pe realităţile istorice naţionale din ţările respective, este pe deplin justă. De aceea, trebuie să facem totul pentru afirmarea cu putere şi în viitor a acestor principii în relaţiile din cadrul mişcării comuniste şi muncitoreşti, pentru respectarea dreptului fiecărui partid de a-şi elabora politica, strategia şi tactica revoluţionară în mod independent, în conformitate cu condiţiile din ţara în care îşi desfăşoară activitatea, fără nici un amestec din afară".** [4]).

Partidul Comunist Român, în strategia de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate ţine pe deplin seama de faptul că nu pot exista tipare sau reţete unice pentru rezolvarea problemelor noi pe care le ridică construirea societăţii socialiste, că formele şi metodele de soluţionare a sarcinilor revoluţiei socialiste depind de un complex de factori concreţi, de o mare diversitate, economici, politici şi istorici etc. Un merit deosebit al partidului nostru constă în aceea că în stabilirea liniei sale politice, în rezolvarea sarcinilor complexe ale construcţiei socialiste s-a bazat pe esenţa şi spiritul socialismului ştiinţific, aplicînd legile generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste, în condiţiile concrete, specifice ale ţării noastre.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUŢĂ

[3]) **K. Marx, F. Engels, V.I. Lenin** „Despre internaţionalismul proletar", Ed. politică 1969, p. 154—155.

[4]) **Nicolae Ceauşescu.** Expunere la Şedinţa activului central de partid şi de stat din 3 august 1978. Ed. politică, p. 37—38.

Procesul circular activ

Problema problemelor: resursele naturale

CUM CONCEPEM EXPLOATAREA, VALORIFICAREA ŞI UTILIZAREA LOR RAŢIONALĂ (I)

Proiectarea — declanşator al introducerii şi generalizării procesului circular activ

LA DEZBATERE au participat : prof. dr. docent **MIHAI DRA GĂNESCU,** membru corespondent al Academiei R.S.R., director general al Institutului central pentru informatică şi conducere ; ing. **CONSTANTIN CALOIANU,** director Comitetul de Stat al Planificării ; ing. **AUREL CONSTANTINESCU,** director Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; ing. **GEORGE FILIPAŞ,** directorul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci ; ing. **AURELIAN MANILICI** Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie ; ing. **IOSIF PAVLON,** director general adjunct al Institutului central de cercetări metalurgice ; prof. dr. docent ing. **VASILE NITU** şi dr. ing. **EMIL COSTIN,** Institutul de studii şi proiectări hidroenergetice ; dr. ing.. **TEODOR POPA,** ICEMENERG ; dr. ing. **MIRCEA GURAN,** Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei ; dr. ing. **GEORGE COJOCARU,** directorul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria uşoară ; **MARIA VENCU,** Academia „Ştefan Gheorghiu" ; ing. **PETRE POTOP,** director adjunct ştiinţific şi ing. **MARIUS VLĂDULESCU,** Institutul de cercetări, inginerie tehnologică, proiectare şi producţie pentru industria chimică anorganică şi de metale neferoase ; ing. **VALER STOICA,** director adjunct ştiinţific, Institutul de cercetări pentru industrie şi chimie alimentară ; dr. **MIHAI CAPĂTĂ,** director Direcţia Centrală de Statistică. Din partea **Revistei economice** au participat dr. **MARIA POPESCU** şi dr. **DAN POPESCU**

Valorificarea superioară a resurselor naturale prin utilizarea mai operativă a creaţiei tehnice româneşti

MARIA POPESCU — Revista economică şi C.N.S.T.-ul, organizatorii acestui ciclu de dezbateri vă exprimă recunoştinţa pentru interesul cu care aţi acceptat să contribuiţi la investigarea căilor şi domeniilor de aplicare a conceptului de proces circular activ în proiectarea unor complexe de producţie care să asigure valorificarea complexă şi integrală a potenţialului resurselor naturale. Preocuparea pentru economisirea resurselor de materii prime şi energie vă este cunoscută, atît desfăşurarea ei la nivel mondial cît şi politica naţională de stimulare — pe toate căile — a eforturilor de utilizare economicoasă, raţională, a tuturor materiilor prime şi surselor energetice. Recenta creştere a preţurilor petrolului pe piaţa mondială cu circa 15 la sută este de natură să creeze noi probleme complicate în aprovizionarea cu combustibil a ţării noastre — ca dealtfel a tuturor statelor importatoare. Pornind de la această situaţie, după cum ştiţi, partidul şi statul nostru cere ministerelor, centralelor, întreprinderilor să acţioneze cu toată fermitatea pentru reducerea continuă a consumului de energie, pentru perfecţionarea tehnologiilor de producţie, lichidarea oricărei risipe şi instituirea unu regim sever de economii, pentru ridicarea eficienţei întregii activităţi economice, astfel încît să se poată asigura recuperarea cheltuielilor suplimentare impuse de creşterea preţului petrolului.

Eforturile de valorificare superioară a resurselor, de reducere a consumurilor şi de eliminare a oricărei forme de irosire a acestora se desfăşoară pe întreg traiectul de la exploatare, prelucrare, la consum. Nici un domeniu şi nici o cale de economisire nu poate fi subestimată ori neglijată în condiţiile actuale !

Dar **deplasarea preocupării pentru economii** — cu prioritate — **în sfera propiectării** reprezintă **o cale sigură de obţinere a unor economii însemnate** pe o perioadă de timp cît mai lungă. În primul rînd pentru că proiectarea constituie un sector de concepţie a dezvoltării şi rezultatele vor fi mai bune în cazul în care încă din proiectare se adoptă principiile procesului circular activ decît dacă se acţionează ulterior realizării obiectivelor economice, prin corective tehnologice şi economice. Proiectarea unor obiective industriale incluzînd tehnologii cu randament sporit, cu consumuri energetice şi de materii prime reduse, combinarea raţională a unor fluxuri tehnologice care să permită economisirea materiilor prime şi materialelor, utilizarea resurselor energetice secundare şi terţiare, să evite transporturile etc. este hotărîtoare pentru adaptarea structurilor economiei naţionale la restricţiile ce decurg din criza energetică şi de resurse. Concepţia de proces circular activ de valorificare complexă şi integrală a componentelor resurselor constituie una din soluţiile posibile de adaptare la aceste restricţii, o cale de obţinere a unui volum cît mai mare de venit naţional pe unitate de materii prime. Este adevărat că există în unele domenii de activitate complexe de producţie care întrunesc mai multe trăsături caracteristice ale conceptului de proces circular activ. Dar numărul acestora este minor. Or, stringenţa cu care se impun restricţiile faţă de utilizarea resurselor naturale impune **extinderea, generalizarea acestor experienţe în proiectarea platformelor industriale ale viitorului, pentrucă numai astfel proiectarea poate contribui la creşterea capacităţii economiei naţionale de a răspunde la schimbările ce au intervenit în condiţiile economiei mondiale.** În discuţiile anterioare economiştii şi tehnicienii au evaluat fezabilitatea economică a acestei metode de concepere şi organizare a complexelor industriale cu finalităţi multiple. Au fost evaluate şi măsurile de perfecţionare a mecanismului economic menite să stimuleze şi mai mult preocuparea pentru economii şi pentru refolosirea resurselor secundare şi a reziduurilor.

Adoptarea principiilor procesului circular activ în proiectarea noilor complexe industriale depinde de dv. tehnicienii, cercetătorii şi proiectanţii, energeticienii, fizicienii şi cibernеticeni, care imaginaţi şi proiectaţi destinul şi traiectoria fiecărei materii prime prin labirintul fluxurilor tehnologice pînă ajunge la consumator. Tehnologiile clasice utilizate azi în în-

dustrie au fost concepute cu ani în urmă ; ele nu puteau lua în considerație restricțiile zilelor noastre. Ele trebuiesc modificate, adaptate noilor exigențe — minimizarea consumurilor, creșterea randamentelor, evitarea poluării mediului. În lume, și la noi în țară au apărut în ultimii ani tehnologii de prelucrare a materiilor și energiilor secundare, a reziduurilor, alte tehnologii au fost concepute pentru evitarea poluării mediului natural. Concepția de proces circular activ permite selecționarea acelora dintre noile tehnologii care răspund cel mai bine criteriilor de raționalitate și economicitate și alcătuirea cu ajutorul lor a unor fluxuri de producție care să permită transformarea în produse utile și servicii a tuturor elementelor componente ale materiilor prime intrate în procesul de producție respectiv. Procesul circular activ **dă noi comenzi sociale științei și tehnologiei**, îi cere soluții tehnice economicoase, soluții de reutilizare a energiei secundare și terțiare, soluții de valorificare a reziduurilor.

Introducerea acestui principiu în proiectare dă un puternic **impuls valorificării potențialului național de creativitate tehnică.** Și dacă sîntem o țară săracă în resurse naturale bogate, nu se poate contesta faptul că avem un popor dotat cu spirit creator, care s-a afirmat și în condiții vitrege — prin contribuții inestimabile la dezvoltarea științei și tehnicii mondiale. Eforturile de aplicare a conceptului de proces circular activ — prin aceea că impun rezolvarea unor probleme tehnice dificile — multe noi, vor fi de natură să atragă și mai intens atenția asupra necesității de a valorifica superior resursele naturale ale țării prin valorificarea — mai operativă — a patrimoniului național de creativitate tehnică. Acesta este și motivul pentru care l-am invitat astăzi pe tov. Filipaș să ne vorbească despre soluțiile tehnice noi, care conduc la economii de energie și materii prime, la sporirea randamentului tehnologiilor de prelucrare, la reciclarea și refolosirea resurselor secundare concretizate în brevete de invenții românești, multe dintre ele apreciate și medalitate peste hotare, dar care, din păcate, așteaptă în dosarele O.S.I.M. și nu sînt valorificate în producție.

Și pentru că dv. cunoașteți **cît este de mare valoarea factorului timp în privința ideilor noi** și pentrucă știți cît de repede se perimează o noutate tehnică în zilele noastre, dar și pentru că dv. sînteți — în mare măsură, cei care puteți contribui la introducerea în proiecte a tot ceea ce e nou și valoros în creația tehnică originală vă rog să reflectați asupra modului cum am putea să unim eforturile specialiștilor din cele mai diverse domenii de activitate pentru a **valorifica tot ce e nou, rațional și economicos, mai repede, mai bine în proiectele economice ale României viitoare.**

Virtuțile economice ale patrimoniului național de inteligență tehnică

GEORGE FILIPAȘ — Problema valorificării integrale a potențialului resurselor naturale este foarte importantă și vastă. Atît pe plan național cît și mondial sînt multe căutări și realizări, iar unele dintre ele finalizate prin invenții.

Aceste căutări și realizări pot fi împărțite în trei mari grupe după natura preocupărilor și anume : a) tehnologii închise prin care să se valorifice integral potențialul resurselor naturale, deci fără substanțele impropriu denumite pînă acum deșeuri ; b) utilizarea subproduselor, așa-zisele „deșeuri" rezultate în diferitele faze ale procesului tehnologic, ca noi resurse materiale ; c) optimizarea consumului de resurse, în special al celor energetice, în procesul transformării materiilor prime în produse.

Așa cum am mai arătat, sînt realizări valoroase, atît în țară cît și în alte state, pe această linie în diferitele domenii ale tehnicii, concretizate prin invenții. Necazul este însă că în prea mică măsură sînt aplicate și generalizate.

Cauzele neaplicării sau negeneralizării acestor realizări sînt multiple. Doresc să exemplific cîteva din aceste cauze posibile, valabile pentru proiectanții tehnologi :

— Ritmul în care se face documentarea în vederea stabilirii variantelor soluției tehnologice ;

— Lipsa din biblioteca tehnică a unităților de proiectare a unor materiale documentare privind ultimele realizări științifice și tehnice. Am în vedere „Buletinul pentru invenții și mărci" editat de OSIM și descrierile de invenții în extenso pentru brevetele de invenții acordate în R.S. România. Menționez că în aceste materiale documentare se găsesc cele mai proaspete informații științifice și tehnice care vor fi publicate prin reviste, prospecte sau carte după 1—2 ani.

— Nestudierea soluțiilor științifice și tehnice din brevetele străine existente în Colecția națională de brevete de care dispune OSIM și care poate fi mai mult frecventată de către specialiștii din proiectare. Menționez că în această colecție există aproape opt milioane de descrieri de invenții din mai multe țări.

— Neapelarea la unele servicii ale OSIM în vederea cercetării purității de brevet pentru unele produse sau tehnologii, sau neefectuarea acestor cercetări cu forțe proprii.

— Neîncrederea unor proiectanți în soluțiile tehnologice noi, mai ales dacă sînt de concepție proprie.

— Greutățile inerente în realizare sau efortul suplimentar necesar în cazul promovării unor tehnologii noi, necunoscute sau cu durată de funcționare redusă și altele.

Important este însă faptul că majoritatea acestor fenomene sînt subiective și că pot fi înlăturate, în primul rînd printr-o abordare corespunzătoare a lor de către conducerea unităților de proiectare și a proiectanților înșiși și în al doilea rînd prin asigurarea cadrului și sprijinului necesar din partea organelor tutelare și a unităților colaboratoare.

În ceea ce privește aportul ce-l poate da OSIM-ul, vă asigur de tot sprijinul. Avînd în vedere că sînt cazuri cînd unele capacități de producție se realizează prin cooperare cu alte țări sau prin import de licență, doresc să menționez că și în aceste cazuri sînt valabile și uneori și mai necesare activitățile pentru cunoașterea celor mai noi realizări științifice și tehnice pe plan mondial. Pot fi date și exemple cînd această necunoaștere sau neluare în seamă a stadiului și nivelului realizărilor științifice și tehnice pe plan mondial au condus la dificultăți în funcționarea unor obiective industriale sau chiar la daune pentru o ramură industrială sau pentru economia națională.

Avînd în vedere caracterul concret al dezbaterii noastre, aș dori să exemplific cîteva din realizările științifice și tehnice brevetate care nu se aplică, ori se aplică la scară foarte restrînsă și nu se generalizează sau nu se transferă în alte domenii sau ramuri industriale, deși se justifică din punct de vedere tehnic, economic sau social.

Dintre invențiile românești aș menționa :

— Reactor pentru sinteza catalitică a amoniacului la temperaturi și presiuni ridicate, aplicat la Combinatul chimic Făgăraș și Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, care asigură dublarea capacității de sinteză a amoniacului, siguranță în exploatare și prezintă o construcție simplă și ușor de realizat. Poate fi extinsă aplicarea, la toate combinatele de îngrășăminte din țară.

— Procedeu continuu și reactor pentru obținerea polimerilor pe bază de acrilonitril, aplicat la Combinatul de fibre sintetice Săvinești la obținerea fibrelor de melană care asigură condiții uniforme de reacție, dublarea sau chiar triplarea productivității aparatului, creșterea duratei de funcționare continuă și economii de investiții (cca 7 mil. lei la instalația realizată). Soluția poate fi transferată și pentru alte procedee similare.

— Procedeu și instalație pentru valorificarea integrală a cenușilor de pirită, care asigură recuperarea metalelor neferoase cu randament ridicat, reducerea consumului de cocs prin utilizarea materialului respectiv direct în siderurgie fără reducere preliminară.

— Cuptor tunel pentru încălzit inele (semifabricate rotunde), aplicat la o singură unitate, asigură încălzirea uniformă a semifabricatelor și economie însemnată de combustibil. Poate fi extins la multe întreprinderi metalurgice și din ramura constructoare de mașini unde se folosesc cuptoare cu propulsie.

— Procedeu de rafinare a oțelului anteturnare, în experimentare la ICM Reșița, asigură un grad de purificare avansat, reducerea consumului de energie electrică și economie de metal. Poate fi aplicat la toate oțelăriile din țară.

— Structura hidroenergetică (castel de apă realizat combinat cu coșul de fum) aplicat parțial ,negeneralizat.

— Eliminarea mersului în gol al transformatoarelor de sudură prin deconectarea acestora pe perioada de timp cît nu se sudează efectiv, aplicat la „Autobuzul" București și Șantierul naval Oltenița cu economiii importante de energie electrică (cca 40%). Nu se aplică corespunzător, nefiind rezolvată problema unității care să producă dispozitivul conceput.

Dintre realizările din alte țări, care pot fi aplicate cu eficiență economică la noi, putem aminti : recuperarea zincului din soluțiile reziduale de depunere electrolitică ; procedeu de recuperare a terpenelor conținute în lemn ; procedeu de extragere a sărurilor fertilizante și a concentratelor de substanțe organice cu valoare nutritivă ridicată din apele industriale ; procedeu și aparat pentru recuperarea unui elastomer vulcanizat ; procedeu de obținere a clincherului din zgură de furnal lichidă.

Exemplificările ar putea fi continuate și în alte domenii, cum ar fi cel al valorificării deșeurilor menajere, al obținerii de biogaz din dejecții animaliere sau al recuperatoarelor de căldură dar nu cred că ar fi necesar. Cele relatate sper că au convins participanții la dezbatere că sînt încă multe realizări care nu au intrat pe poarta din față și nu și-au putut demonstra astfel virtuțile economice în unitățile de proiectare, în procesul dezvoltării. De fapt, prin cele arătate, am dorit să sensibilizez proiectanții asupra necesității studierii, cu multă atenție a soluțiilor noi în vederea aplicării prin proiecte a celor mai noi realizări ale științei și tehnologiei, în vederea utilizării cît mai complete a potențialului tuturor resurselor de materii prime și asigurării unor consumuri energetice minimale în diferitele faze ale proceselor tehnologice aplicate prin proiecte.

Valențele electronicii puternic convergente cu introducerea procesului circular activ

MIHAI DRĂGĂNESCU — Dezbaterea organizată de Revista economică a avansat destul de mult, ajungînd astăzi la problema proiectului sistemelor de producție cu proces circular activ. Față de întreprinderile, putem să le spunem clasice, cele concepute pe baza principiilor de proces circular activ — înțelegînd prin aceasta fie participarea lor la un proces circular mai larg, fie realizarea locală a procesului — apar o serie de funcții noi.

La întreprinderile clasice, arhitectura lor este determinată de trei funcții principale : procesul tehnologic, controlul producției (programarea, lansarea, urmărirea producției, inclusiv urmărirea stocurilor, etc.) și managementul întreprinderii. Ce legătură au acestea cu electronica, automatica și informatica ? Fiecare din funcțiile de mai înainte reclamă un sistem informațional — decizional specific. Toate aceste funcții pot avea un sistem automat de control și reglaj, mai mult sau mai puțin cuprinzător.

La fel se petrec lucrurile și atunci cînd arhitectura întreprinderii va fi extinsă cu procesul circular activ. Acest proces introduce cîteva **funcții noi** : procese tehnologice secundare care prelucrează materii prime secundare ; managementul energiei, concept foarte cuprinzător, după cum voi explica imediat ; un sistem de alarmare ecologică și de urgență ecologică în caz de nevoie. Iată deci o serie întreagă de funcții care completează arhitectura întreprinderii de astăzi, care pot fi mai bine rezolvate cu ajutorul electronicii, automaticii și informaticii. La fiecare din aceste funcții suplimentare, la fel ca și la primele trei funcții de bază, corespunde un sistem informațional-decizional sau un sistem automat de control și reglaj.

Funcția de management al energiei nici nu poate fi realizată fără ajutorul informaticii și automaticii. În condițiile severe de astăzi, cînd economia de energie este atît de importantă, un sistem de management al energiei trebuie să cuprindă orice sursă posibilă locală de energie (solară, utilizarea vîntului, resurse energetice secundare, eventuale căderi de apă etc.) și un control electronic al fiecărui consum local, precum și al transportului de energie, toate acestea în cadrul unui sistem general electronic de supraveghere.

Pentru a justifica din punct de vedere economic utilizarea electronicii, cîteva informații suplimentare cred că sînt necesare. Aș cita că, în 1976 de exemplu, în structura costului efectiv al producției din industrie ponderea combustibilului, energiei și apei, a fost de 4,8% ; în construcția de mașini și prelucrarea metalelor, ea a fost de 1,8% ; pe de altă parte în anul 1978, la centrala industriei electronice și de tehnică de calcul, această pondere a fost de 1,4%, iar la centrala pentru automatizări de 1,1%. În general, deci, industria electronică este un consumator mai redus de energie și materii prime. Al doilea aspect important este faptul că tehnica de calcul ca și telecomunicațiile costă din ce în ce mai puțin. Un specialist în ingineria sistemelor, observa recent : „Calculatoarele și comunicațiile sînt printre puținele lucruri care descresc în cost în societate". Aceasta se datorește de fapt microelectronicii, iar în ultimii ani, microprocesoarelor și elementelor de memorie de capacitate din ce în ce mai mare în volumul redus al unei pastile de siliciu.

Astăzi cele mai multe sisteme de control le putem realiza cu echipamente din ce în ce mai ieftine. Toate funcțiile unei întreprinderi pot fi efectiv ajutate de aceste dispozitive noi. Important este și faptul că aceste dispozitive schimbă structura sistemelor de control și reglaj. Înainte era greu să controlăm scăderile termice ale unui motor. Astăzi, cu un microprocesor acest lucru este posibil. Motoarele electrice consumă foarte mult la scara întregii industrii. Dacă reducem cu 5—10% pierderile de energie ale fiecărui motor, atunci pe ansamblul economiei se va obține o economie foarte mare.

Microprocesoarele permit unele reglaje locale, spre exemplu cu un microprocesor putem controla economic cel puțin 3—4 bucle de reglaj. Ne interesează însă să reglăm și procese complexe, care reclamă sisteme de control care pot deveni structuri ierarhice. Aceasta schimbă complet datele problemei. Este adevărat că asemenea sisteme noi nu dispun de o teorie satisfăcătoare. Toată teoria clasică și modernă a controlului s-a dezvoltat pentru o automatizare centralizată. Astăzi însă dispunem de dispozitive care permit să facem reglaje locale. După aceea putem trece la sisteme mai complexe. Prin interconectarea microprocesoarelor sau prin supravegherea cîtorva microprocesoare cu un minicalculator, apoi a acestora cu un calculator, putem construi în acest mod — înainte de a se constitui teoria —, fără a căuta optimul, un sistem viabil și util.

Toate aceste aspecte noi din domeniile electronicii și automaticii vin în întîmpinarea ideii de proces circular activ. Pentru că vor duce la o posibilitate extinsă de control, pentru că numai printr-un control automat putem să ajungem să minimizăm pierderile de energie și materii prime. Greul revine evident, specialiștilor din celelalte domenii care cunosc specificul proceselor tehnologice respective, dar munca lor poate fi ajutată prin electronică.

Cu ceea ce avem astăzi în economie și în funcționarea industriei putem trece imediat, pe de o parte la desfășurarea unor procese secundare, ca să folosim materiile prime secundare, pe de altă parte, la managementul energiei. Aș vrea să informez că la Institutul central pentru conducere și informatică există preocupări pentru realizarea de pachete de programe generale pentru automatizări și control automat, trecînd și la variante pentru minicalculatoare și microprocesoare. Institutul elaborează pachete de utilizare generală, încît putem să adaptăm aceste pachete la specificul procesului pe care îl controlăm sau să recurgem, în caz de nevoie, la serviciile Institutului de proiectări pentru automatizări care acumulează o experiență bogată în domeniul automatizărilor cu calculatoare electronice. Începînd din anul 1979 industria noastră va livra microcalculatoare și minicalculatoare românești dintre care o bună parte vor putea fi folosite pentru buna realizare a funcțiilor unei întreprinderi de tip clasic sau cu proces circular activ, ceea ce dorim cu toții avînd în vedere cerințele contemporane de economicitate care se impun industriei.

Acțiuni concertate — efecte multiple

AURELIAN MANILICI — Consider deosebit de interesantă și însemnată această discuție organizată împreună cu C.N.S.T. la inițiativa Revistei economice. Doresc să remarc preocuparea perseverentă a revistei pentru dezbaterea unei probleme atît de importante care interesează economia noastră națională, privind valorificarea integrală a potențialului resurselor naturale.

Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie se preocupă încă de mai mulți ani de posibilitatea valorificării complexe a materiilor prime și încă de pe atunci avantajele apăreau evidente, întrucît elaborarea unor tehnologii complexe cu ajutorul cărora să se realizeze valorificarea tuturor componenților utili ai unei materii prime conduce la creșterea valorii produselor obținute dintr-o unitate de materie primă, concomitent cu diminuarea poluării mediului înconjurător și creșterea pe ansamblu a eficienței economice a acestei valorificări.

Încă de acum cîțiva ani, instrumentele cele mai eficiente pentru promovarea acestei concepții sînt **programele complexe de cercetare-dezvoltare** în cadrul cărora chiar de la început, din momentul elaborării, s-a gîndit valorificarea complexă și pe cît posibil integrată pe aceeași platformă, a materiilor prime. Ca exemple, m-aș referi la valorificarea complexă a **zăcămintelor de titan și zirconiu,** la care chiar din faza de elaborare a programului s-a avut în vedere ca nisipurile aluvionare cu conținut redus de titan și zirconiu din țara noastră să fie valorificate integral, respectiv în sectoarele industriei miniere, metalurgiei, chimiei, industriei materialelor de construcții ; programul elaborat a fost astfel conceput încît să fie împărțit în subprograme cu responsabilități precise, fiecare vizînd valorificarea unor componenți utili în cadrul unei anumite ramuri a economiei naționale. Rezultatele cercetărilor sînt favorabile, pentru aplicarea unora din ele fiind începute lucrări de investiții.

Un alt program avînd ca scop **valorificarea complexă a șisturilor bituminoase** — materie primă pe care o avem în țară în cantități importante — a fost, de asemenea, elaborat în concepția unei valorificări integrale a componenților utili, practic pe aceeași platformă : valorificare energetică prin arderea șisturilor în termocentrale, cenușile rezultate urmînd să nu fie imobilizate pe halde care la rîndul lor să ocupe terenuri agricole ci să fie prelucrate prin tehnologii noi, unele inedite, în premieră pe țară și mondială, pentru obținerea aluminei și a unor materiale de construcții. Acesta este un exemplu concludent de obținere a aluminei din materii prime nebauxitice.

Programele elaborate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie aproape în toate domeniile, cu participarea unor specialiști din cercetare, proiectare, producție și învățămîntul superior, au dat rezultate bune, realizarea lor făcîndu-se prin secțiunile corespunzătoare din plan. Concomitent cu elaborarea programelor, au fost alcătuite și colective complexe multidisciplinare, integrate în vederea realizării sarcinilor din program, realizîndu-se astfel colaborarea cercetătorilor și proiectanților din diferite specialități, a fizicienilor, matematicienilor și altor specialiști.

În lumina tematicii pe care o dezbatem, prevederea prin programe a asigurării utilizării diversificate și integrale a materiilor prime contribuie, în afară de sporirea valorii produselor obținute dintr-o unitate de materie primă, la valorificarea superioară a acesteia, la stimularea diversificării producției de utilaje și tehnologii și, ca atare, la creșterea potențialului de cooperare a țării noastre. Nu sîntem o țară bogată în materii prime și nu ne putem permite să aruncăm pe haldă așa-zisele

deşeuri, să urmărim numai valorificarea produsului principal. Noţiunea de deşeu trebuie să dispară din însăşi concepţia tehnologiilor şi nu numai din terminologia uzuală. Vom vorbi doar de produsul principal, produse secundare sau subproduse, toate putînd deveni valori de întrebuinţare. Realizarea unor obiective economice pe baza acestei concepţii implică readaptarea modului de fundamentare a necesităţii acestora, a modului de concepere şi fundamentare a fluxurilor tehnologice, precum şi a criteriilor de apreciere a eficienţei.

Eficienţa punerii în valoare a materiilor prime secundare trebuie privită într-o optică nouă

IOSIF PAVLON — Principii caracteristice procesului circular activ se găsesc localizate şi astăzi în mai multe tehnologii aplicate la noi în ţară atît în industria chimică cît şi în unele domenii de îmbinare a industriei chimice cu alte ramuri — de exemplu procesul de obţinere a aluminei din bauxită care este un proces circular în sensul că o mare parte din subproduse se reîntorc în circuitul principal, ceea ce reduce foarte mult consumurile de materiale auxiliare etc.

Aş vrea să subliniez că noi trebuie să dăm o extindere mai largă aplicării conceptului respectiv decît cea rezultată strict din denumirea de proces circular activ. Mă gîndesc la acest lucru pentru a nu crea anumite îngrădiri în căile prin care vrem să atingem ţelul principal : creşterea eficienţei cu care utilizăm resursele de care dispunem.

Se pune problema valorificării complexe şi integrale a resurselor de materii prime. Acest deziderat poate fi obţinut, pe de o parte, prin prelungirea fluxurilor tehnologice în unele procese şi procedee clasice aplicate acum în industria noastră, cu faze noi care să aducă la o formă utilă aşa numitele produse reziduale — deşeurile, pe care nu trebuie să le mai numim deşeuri sau reziduri ci materii prime secundare, cum a indicat, foarte întemeiat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al partidului.

La ora actuală avem foarte multe procese economice care generează astfel de produse, materii prime secundare, ce nu sînt utilizate. Aş vrea să amintesc zgurile din procesele metalurgice feroase şi neferoase care sînt utilizate încă în prea mică măsură, sterilul de la concentrarea minereurilor, rezidurile de la spălarea bauxitelor, cantităţile mari de produse care formează aşa numita „mare albă" din preajma fabricilor de sodă şi multe altele.

Au existat şi există preocupări în direcţia de a pune în valoare aceste subproduse. De multe ori elanul a fost însă frînat de dificultăţile tehnice de rezolvare a problemei respective dar şi de aspectele economice nefavorabile ce apar privind lucrurile după tipicul cu care ne-am obişnuit. Potrivit acestuia nu se valorifică zgurile pentru că într-adevăr din ele nu se pot obţine decît produse a căror valoare de utilizare este inferioară cheltuielilor care trebuie făcute în vederea acestei valorificări ! Consider că acesta este un mod relativ îngust de a privi eficienţa punerii în valoare a materiilor prime secundare. **Trebuie să ne revizuim optica, să privim într-un ansamblu mai larg problema eficienţei, cuprinzînd efectele valorificării produselor pe toate planurile activităţii economice şi sociale.**

O altă cale care ar trebui avută în vedere în valorificarea complexă a resurselor noastre materiale ar fi aceea de a extrage, de a pune la îndemîna economiei naţionale şi componentele conţinute în materia primă în proporţii restrînse, care încă, în multe din tehnologiile noastre, se pierd. Au existat şi există preocupări ; de exemplu în urmă cu 10—15 ani din concentratele neferoase produceam 4—5 metale — plumb, cupru, zinc, aur, argint precum şi acid sulfuric ; astăzi, din aceleaşi concentrate, scoatem cca. 10—12 metale. Pe lîngă cele arătate mai înainte, mai scoatem acum seleniu, cadmiu, bismut, indiu, etc.

Un interes deosebit îl prezintă şi eforturile de valorificare a unor materii prime indigene care pînă în prezent nu au fost puse în valoare. S-au amintit aici două exemple : valorificarea unor zăcăminte de titan, zirconiu care au conţinut relativ scăzut din aceste metale şi valorificarea şisturilor bituminoase care, de asemenea, la prima vedere sînt destul de sărace. De problema valorificării şisturilor bituminoase mă ocup de cîţiva ani în calitate de şef al programului întocmit în acest scop. S-au realizat destul de multe pe această linie. La ora actuală ne aflăm în situaţia de a fi în desfăşurare cu construirea unor obiective industriale pentru punerea în valoare a acestei bogăţii. Se lucrează la realizarea carierei pentru exploatarea acestor şisturi, se desfăşoară investiţiile pentru construirea termocentralei de la Anina care va avea o putere instalată de aproximativ 1000 MW în etapa finală.

Dacă privim această problemă a valorificării şisturilor bituminoase prin prisma procesului circular activ, există mai multe scheme după care se poate pune în valoare această materie primă. Aceea pe care am adaptat-o la ora actuală este de a se extrage şisturile bituminoase din carieră, de a le arde în termocentrală, obţinînd o producţie importantă în bilanţul energetic al ţării. Rezultă o cenuşă care poate fi supusă unor prelucrări în vederea obţinerii aluminei după extragerea parţială prin separare magnetică a conţinutului de fier ; apoi rămîne un rezidiu, nămolul belitic, care poate fi utilizat la fabricarea cimentului. Paralel cu această linie principală în valorificarea şisturilor bituminoase s-a cercetat şi aceea de prelucrare a acestor şisturi în vederea obţinerii uleiului de şist — care reprezintă materia primă în obţinerea unor produse de tip petrolier — şi a prelucrării rezidiului solid rămas pe linia valorificării acestuia în obţinerea aluminei şi a materialelor de construcţii.

În cazul valorificării şisturilor bituminoase soluţiile adoptate au fost determinate de necesităţile stringente pe care le ridică în prezent problemele energetice. De aceea a fost adoptată linia utilizării lor drept combustibil în centrale termice de mare capacitate, care prezintă unele dezavantaje sub aspectul procesului circular activ. Cercetările făcute au arătat că acest aspect ar putea fi atins mai bine, dacă am utiliza şisturile ca sursă energetică într-un tip nou de cazane cu aburi, cu ardere în strat fluidizat dar de capacitate mai mică. Sînt aspecte care mai trebuiesc cercetate şi care pot prezenta alternative de punere mai eficientă în valoare a acestei resurse.

După părerea noastră preocupările **nu trebuie să se limiteze doar la problema valorificării a unor resurse doar sub forma unor produse materiale rezultate.** Toţi care lucrează în industrie cunosc că majoritatea proceselor tehnologice se desfăşoară în general la temperaturi ridicate cerute de natura reacţiilor chimice sau a procesului fizic ce trebuie realizat. Pentru aceasta trebuiesc încălzite materiile prime, materialele auxiliare, etc., la temperaturi adesea ridicate. În industria chimică, metalurgică, a materialelor de construcţii etc., se lucrează la temperaturi de 1000—1500 grade. Pentru aceasta trebuie dată căldură, energie. Această energie însă este consumată doar în mică parte în procesul chimic sau în transformarea fizică respectivă drept căldură necesară unor procese endoterme. **Foarte mult din energie iese din sistem** în produsele calde obţinute pe care le lăsăm să se răcească **pierzînd energie calorică** înglobată. După o estimare făcută, **în industria siderurgică mai mult de jumătate din energia consumată se pierde** prin răcirea unor produse şi subproduse. De exemplu zgurile fierbinţi, produsele de prelucrare de laminare la cald pe care le lăsăm să se răcească pentru ca apoi să le reîncălzim în procesele de tratamente termice, etc. Exemple de acest fel sînt numeroase şi în celelalte ramuri. Problema nu este simplă. Nu este uşor să găseşti o cale de recuperare a căldurii din zgurile de la furnalul înalt sau sleburile rezultate la laminare. Este necesară multă concentrare de eforturi, multă cheltuială de materie cenuşie, pentru găsirea unor soluţii. Rezultatele ce pot fi obţinute fac însă ca acestea să merite.

În paralel cu această orientare aş mai sugera cerinţa intensificării preocupărilor pentru găsirea unor tehnologii neconvenţionale care să dea energie necesară realizării unor reacţii sub altă formă decît cea termică. Pentru a se produce formarea clincherului este nevoie să dăm o mobilitate moleculelor componente din şarja respectivă care să-şi capete energia cinetică necesară reacţiei respective. Oare nu se pot găsi astăzi noi căi de a da această energie cinetică necesară acestor molecule decît pe cale termică ? Noi ştim, de exemplu, că randamentul unui cuptor rotativ din punct de vedere al utilizării energiei termice este în jur de 15—20%. Restul este căldură irosită, energie pierdută. Dacă am putea obţine această activare a moleculelor prin curenţi de înaltă frecvenţă, cîmpuri intense electromagnetice sau pe altă cale, nu am reuşi să cheltuim mai puţină energie ? Este o problemă care ar trebui să fie în atenţia cercetărilor.

Consider că iniţiativa Revistei economice este binevenită şi ea deschide un cîmp larg în faţa tuturor care, fiecare în domeniul nostru de activitate, putem să contribuim la soluţionarea acestor probleme. Aş mai propune o idee : poate există în cadrul brevetotecii noastre invenţii de acum 50—60 ani, care la timpul respectiv nu au putut fi puse în valoare fiindcă depăşeau posibilităţile tehnice ale epocii respective, iar astăzi ar fi simplu de aplicat. Nu ar fi interesantă o cercetare a lor ? Poate că OSIM ar găsi o cale pentru a realiza aceasta şi poate că s-ar obţine rezultate bune.

Economisirea energiei, valorificarea energiilor regenerabile — primul criteriu în proiectarea dezvoltării

VASILE NITU — Doresc să încep prin a saluta iniţiativa şi perseverenţa Revistei economice de a aborda şi aprofunda multilateral una din problemele majore ale contemporaneităţii — valorificarea complexă şi completă a materiei prime şi energiei. Meritul revistei nu constă numai în faptul că reuneşte specialişti în diferite domenii ci şi în aceea că influenţează în sensul concentrării eforturilor şi creativităţii pentru găsirea unor so-

luții eficiente de economisire și valorificare superioară a resurselor naturale.

Multe din cele discutate se referă la disponibilitățile energetice și la modul lor de valorificare. Am să mă refer la cîteva probleme care ghidează activitatea de studii și cercetare a institutului nostru și care cred că trebuie luate în considerație pe aceeași treaptă — cea mai înaltă — de importanță în activitatea de proiectare în general. Pentru că energia nu este „un domeniu aparte" chiar dacă oamenii de știință au gîndit astfel nu cu operativitatea necesară, ci un numitor comun al întregii activități, al vieții însăși. Tocmai din acest motiv consider procesul circular activ, principiile lui urmărind folosirea integrală a energiei, materiilor prime și materialelor nu doar ca o modalitate, ca o ipoteză de concepere și organizare a producției ci ca un sistem de gîndire și de lucru cu valabilitate intrinsecă, cuprinzătoare, pentru întreaga sferă a activității.

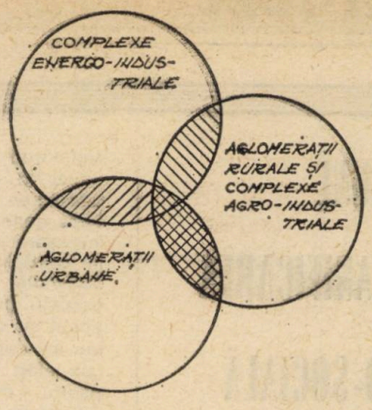

Este știut că țara noastră, cu o balanță energetică echilibrată în trecut, constituie astăzi o țară importatoare. Din multiplele scenarii care se pot construi cu privire la dezvoltarea energetică în viitor a României, scenariul care consideră o dublare a consumului de energie primară în 30 de ani față de o dublare în 10—15 ani în perioada anterioară, conduce la necesitatea importării a peste 50% din necesarul de energie la nivelul anului 2010. Ponderea crescîndă a importului transformă energia într-o problemă vitală a societății noastre, pentru care trebuie găsite soluții practice atît la scara macroeconomică, cît și la nivelul fiecărei unități economice în parte. Această situație subliniază major tendința către **o politică energetică austeră**, bazată pe **alegerea** acelor **tehnologii care au la bază principiul minimizării consumului** de materii prime și energie.

Practica dezvoltării noastre și numeroase studii elaborate de instituții de renume mondial au arătat că în etapa următoare nu se poate conta pe tehnologii spectaculoase ; ca **unice** posibilități rămîn acțiunea de economisire a energiei și creșterea randamentului producției energiei electrice și căldurii prin realizarea centralelor electrice de termoficare, centrale, care în funcție de structura lor, pot funcționa la randamente de 60%—80% față de 35%—40% cît se obține în centralele termoelectrice de condensație. Dacă dezvoltarea centralelor electrice de termoficare nu poate depăși anumite limite, atunci este evident că soluția conservării resurselor energetice rămîne ca cea mai eficientă. Situația actuală cu o pondere mare a proceselor energointensive nu poate fi extrapolată în viitor, și este bine ca proiectanții să țină seama pe deplin de această restricție. Perioada următoare trebuie să se caracterizeze prin promovarea acelor structuri economice **care valorifică superior materiile prime și energia** și aduc un aport important la crearea venitului național, ele fiind bazate, de exemplu, pe industria electrotehnică, electronică, mecanica fină, construcțiile de mașini, industria agroalimentară, industria serviciilor și prestărilor etc. Aceasta poate fi realizată numai prin abordarea problemelor economiei naționale ca un sistem unitar compus din subsisteme reprezentate de ansamblurile industriale, urbane sau rurale. La minimizarea consumului de combustibil se poate ajunge prin **schimbări de structură bazate pe tehnologii radical noi,** pe modernizarea actualelor procese industriale și pe abandonarea unor industrii mari consumatoare de materie primă și energie și cu aport scăzut la formarea venitului național.

Cuantificarea acestor tendințe și găsirea variantei optime de dezvoltare cu luarea în considerare a disponibilităților de resurse ale țării noastre poate fi făcută de instituții specializate în abordări complexe și folosind cele mai moderne tehnici de optimizare și calcul. Trebuie arătat că în prezent toate țările dezvoltate dispun de astfel de institute specializate care elaborează studii de largă perspectivă cu variante maxime și minime de dezvoltare.

În domeniul conceperii unor subsisteme industriale optimizate, în țara noastră s-a acumulat o bună experiență, prin realizarea platformelor industriale. Platformele industriale au permis reducerea investițiilor specifice la instalațiile de alimentare cu energie electrică și căldură, apă industrială, căi de comunicații etc. Totodată trebuie arătat că nu s-a urmărit cu consecvență tendința integrării tehnologice corespunzător concepției „procesului circular activ" ceea ce este dovedit de ponderea încă mare a resurselor energetice secundare nevalorificate, de rebuturi etc. Problemele sînt similare și pentru ansamblurile rurale și urbane cu industriile și necesitățile energetice specifice acestor ansambluri. Integrarea în specificul teritorial a fiecărui ansamblu industrial trebuie să se reflecte atît prin acțiunile de protejare a mediului ambiant cît și prin valorificarea integrală a energiilor regenerabile din spațiul geografic, respectiv ca : energia eoliană, energia solară, apele cu pante mici, biomasa, biogazul, resursele secundare menajere și industriale etc. În acest context găsirea zonei optime comune poate duce la evidențierea unor noi posibilități de valorificare complexă și completă a materiei prime și energiei și integrare mai corespunzătoare în mediul ambiant a acestora (vezi figura).

MARIA POPESCU — Problema subliniată de tovarășul Nitu, a schimbărilor în structurile economice este deosebit de stringentă. Preocuparea pentru readaptarea structurilor economice la exigențele ce decurg din restricțiile energetice este tot mai evidentă în întreaga lume. Măsurile adoptate în Franța pentru restrîngerea capacităților de producție din siderurgie și orientarea spre realizarea de produse siderurgice diversificate, de înaltă tehnicitate sînt elocvente în acest sens. De asemenea, multe alte țări industrial dezvoltate se orientează spre dezvoltarea prioritară a industriilor ce înglobează mai multă inteligență tehnică și mai puține materii prime, realizate cu consumuri energetice minime, reducînd tot mai mult producțiile energofage de ciment, sticlă, îngrășăminte chimice etc.

Pentru țara noastră este imperios necesară adoptarea — în toate domeniile de activitate — a tehnologiilor celor mai economicoase, orientarea spre miniaturizare, spre introducerea controlului sever al consumurilor de materii prime și energetice cu ajutorul microprocesoarelor, pentru că numai astfel vom putea contribui la creșterea competitivității produselor noastre.

Abordare sistemică a proceselor circular-active

GEORGE COJOCARU — Problema proiectării și implementării proceselor circular-active implică abordări noi începînd cu planificarea sistemelor complexe industrial-ecologice. În sfera problematicii intră, de asemenea, cercetarea unor aspecte specifice privind conceptul de eficiență economică, precum și noi categorii de tehnologii orientate spre comanda social-ecologică pe care mediul o pune. Posibilitățile dezvoltării proceselor circular-active se amplifică pe măsură ce se are în vedere combinarea unor industrii diferite, sferă în care sînt numeroase premisele valorificării pierderilor de materiale rezultate din anumite procese.

În fapt, observația de bază constă în aceea că alături de comanda socială manifestată prin cererea de produse, trebuie bine definită comanda socială manifestată prin **nevoia valorificării integrale a resurselor materiale, prin nevoia de protecția mediului** ca fiind o comandă simultană, paralelă și intercondiționată cu prima. Conștientizarea acestui fapt, va trebui să conducă deopotrivă la dezvoltarea tehnologiei orientate spre obținerea produsului, precum și **la tehnologii pentru asigurarea calității mediului necesar vieții ca un sistem special de tehnologii.**

În ceea ce privește planificarea sistemelor mari, un rol important îl are stabilirea unor noi criterii de combinare a industriilor, precum și de organizare spațială a platformelor indus-

Schema sistemului proceselor circular-active cu luarea în considerare simultan a cerințelor de produse și a cerințelor de protecție a mediului

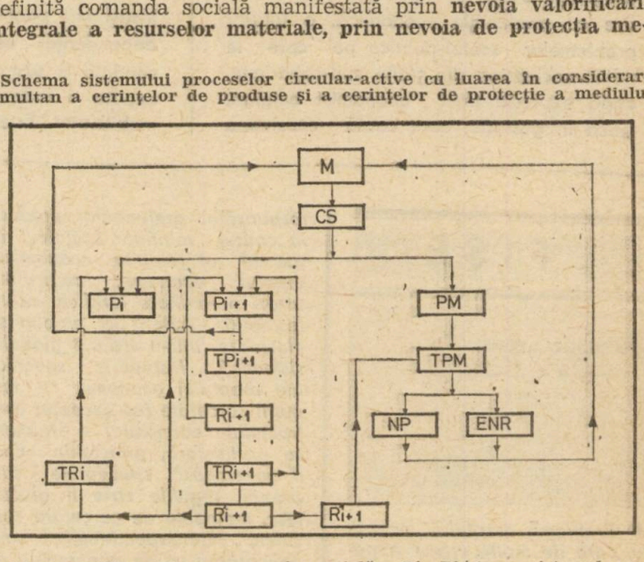

M — mediu ; CS — comanda socială ; Pi, Pi+1 — sistemul produselor ; PM — protecția mediului ; TPi+1 — tehnologia pentru obținerea produsului ; Ri+1 — reziduuri ; TRi+1 — tehnologie pentru utilizarea reziduurilor Ri+1; TRi — tehnologie pentru utilizarea reziduurilor Ri+1; TPE — tehnologia pentru protecția mediului; NP — noi produse; ENR — emisie cu nocivitate redusă;

(Continuare în pag. 26)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

OPȚIUNI PENTRU PLANIFICAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ÎN ȚĂRILE AFRICANE (II)

REALIZÎND legătura dintre economic și social la nivel național, planificarea dezvoltării devine o decizie politică. Una din trăsăturile ei de bază o reprezintă aplicarea principiului interacțiunii planificare-cadru politic. Această abordare, chiar dacă a avut uneori reculuri în aplicare – bunăoară ca în Zair – este cvasigeneralizată, fiind adoptată chiar și în țările care au optat pentru o cale de dezvoltare bazată pe piață și inițiativă privată, de pildă, Coasta de Fildeș, sau Kenya.

Apărute după independența economică, planurile sud-africane au o semnificație politică aparte, în sensul că sînt mai mult decît planuri de dezvoltare – spre deosebire de planurile de expansiune din țările capitaliste dezvoltate – și anume că ele reprezintă părți ale strategiei de afirmare a existenței și perenității noilor state și națiuni africane. Din punct de vedere economic, ca și în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, în Africa sud-sahariană conceptul de planificare este asociat nu numai cu ideea unei creșteri economice mai mult sau mai puțin rapide și echilibrate dar și, în principal, cu necesitatea realizării unor **mutații structurale** atît pe plan economic cît și social-politic.

Problematic planurile din țările sud-saharience pornesc de la caracteristicile constitutive ale subdezvoltării și concentrează ansamblul acțiunilor de dezvoltare. Dezvoltare, însă, nu doar în sensul ridicării standardului de viață, ci și al eliminării subdezvoltării și, mai mult, al transformării naționale, prin înlăturarea obstacolelor care în trecut au împiedicat progresul, adică al rezolvării, prin obiective cu predilecție economică, a tuturor problemelor social-politice pe care le ridică societatea din țările sud-sahariene, după expresia unui economist belgian, „încă în gestație, care caută coeziunea internă a structurilor și forma de organizare a puterii care să-i asigure înflorirea"[1].

În condițiile în care aceste țări au potențialități de dezvoltare importante, în sensul că sînt dotate cu resurse naturale și de muncă, problemele subdezvoltării nu mai pot fi numai de ordin tehnic și economic, ci și de natură socio-politică. De aceea planificarea este concepută să vizeze – și aceasta este o altă trăsătură a conceptului de plan de dezvoltare în Africa sud-sahariană – transpunerea aspectelor sociale și politice în exigențe de ordin tehnic și, cu deosebire, economic. Prin această semnificație politică, planurile, avînd menirea de a uni într-o viziune comună forțele active ale națiunii nou create și de a edifica un climat de încredere în viitorul pe care națiunea însăși și-l poate construi, prin lichidarea dependenței economice și politice, ca o condiție a suveranității depline, sînt concepute a îndeplini și un rol **educativ și mobilizator.** Este vorba de aportul la disciplinarea activităților în cadrul național, adică la crearea bazei necesare pentru adoptarea și aplicarea unor decizii de interes general și a unui climat general de încredere în posibilitățile proprii de progres, în condițiile exigențelor realizării unității naționale deseori atît de încercată în această parte a Africii. Primul plan național de dezvoltare reprezintă – se arată într-un document oficial din Gambia – „un efort conștient îndreptat nu numai pentru dezvoltarea resurselor noastre umane și naturale și reconstrucția economiei și societății noastre, dar, și pentru reabilitarea poporului nostru astfel încît, eliberați de sărăcie și ignoranță, noi să ne putem conduce viața noastră spre libertate și demnitate"[2].

Planurile elaborate se caracterizează și prin încercarea de realizare a dezvoltării cu preponderență pe baza **forțelor proprii,** orientare denumită „bizuirea pe forțele proprii" (Tanzania), „a conta pe sine însuși" (Guineea) sau „creșterea autogenerată", sau „autosusținută" (Nigeria), principiu îmbrățișat de toate țările sud-sahariene, indiferent de opțiunea lor social-politică. Acest principiu prevăzut a se aplica la nivel național și local, regional, are în vedere necesitatea dezvoltării forțelor productive în vederea satisfacerii nevoilor elementare ale populației, reducerea inegalităților interne și a gradului de dependență față de exterior, a realizării unei societăți mai juste etc.

În strategia emancipării economice și sociale țările sud-sahariene abordează dezvoltarea și planificarea ca pe două aspecte ale aceluiași proces, ce nu pot fi disociate. În această calitate, reflectînd anumite principii și finalități ale strategiei dezvoltării, planificarea comportă, în concepția și practica țărilor de la sud de Sahara : 1) „definirea unei viziuni globale asupra viitorului economic și social" ;

FIȘE

CONSILIUL LEGISLATIV
V. Stănescu ● M. Constantinescu
DREPT ECONOMIC

● *Problema dreptului economic, care de multă vreme a generat una din dezbaterile cele mai arzătoare în doctrina de specialitate, atît din țara noastră, cît și din străinătate – spune prof. dr. docent Ioan Ceterchi în Cuvînt înainte la cartea* Drept economic, *de dr. V. Stănescu și dr. M. Constantinescu (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1978, 312 p.) – este consecința unor transformări profunde, instituționale, ale sistemului juridic. Constituindu-se în cadrul procesului de transformare a structurii sistemului juridic, corespunzător prefacerilor produse în cadrul relațiilor sociale, în special al relațiilor economice, dreptul economic reprezintă astăzi o realitate juridică incontestabilă. Autorii își propun să elucideze, într-o viziune globală, sistemică, instituțiile specifice ale dreptului economic – mai puțin cercetate (cu excepția contractului economic) – structura sa particulară, principiile care îl guvernează, conceptele sale proprii, regulile care îl alcătuiesc, metodele de cercetare specifice, interdependențele sale, delimitarea sa de alte ramuri de drept. Ei cercetează, de asemenea, reglementarea juridică a activității de planificare, privită ca o aplicație a tezelor generale de drept economic, dezvoltate anterior.*

Controlul calității

● *Astăzi, 22 decembrie a.c., are loc la Institutul politehnic București o masă rotundă cu tema* Controlul calității produselor – organizare, tehnici, metode, *organizată de Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor, Institutul Politehnic București și Institutul de Proiectări Tehnologice pentru Industria Ușoară.*

Participă specialiști din întreprinderi, centrale, centre de perfecționare a pregătirii profesionale, cabinete de organizare, institute de cercetare și proiectare, institute de învățămînt tehnic și economic, ministere și Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Evaluarea resurselor

● *I. Smagarinschi semnalează în articolul* Ekonomiceskaia oțenka prirodnih resursov *(Estimarea economică a resurselor naturale), apărut în nr. 11/1978 al revistei* EKONOMICESKIE NAUKI, *interesul sporit pe care știința economică îl acordă utilizării raționale a resurselor naturale. În U.R.S.S. au fost elaborate în ultimii ani aspectele metodice și metodologice ale evaluării resurselor naturale și diverși autori au și prezentat rezultatele calculelor lor. Din păcate, însă, arată I.S., acestea variază în limite destul de largi, ceea ce îngreunează utilizarea lor în scopuri analitice. O dificultate persistentă își are originea în faptul că resursele naturale nu au „valoare". S-au făcut nenumărate încercări de a le găsi o bază valorică în cheltuielile necesare pentru exploatarea lor, în renta diferențială ș. a. Autorul le consideră neconcludente, de natură să ducă la erori. Cheltuielile pentru extragerea resurselor naturale reprezintă de obicei un procent foarte redus din prețul lor brut. I. S. este de părere că a stabili care este sursa finală a oricărei valori – munca – și care sînt interconexiunile tehnico-economice care determină procesul creării produsului social, sînt două probleme cu totul deosebite. Ultima cere dezagregarea factorilor creșterii. În consecință, autorul propune o succesiune de operații pentru estimarea resurselor naturale, avînd la bază analiza factorială.*

2) determinarea unor obiective pe termen lung și mediu" și 3) „o permanentă conciliere între necesități și posibilități"[3]). În concepția sud-sahariană, relația planificare-dezvoltare incumbă o poziție puternică a statului în viața economică națională. Astfel, sintetic, în sarcina statului cad următoarele atribuții : de a furniza mijloacele necesare realizării obiectivelor dezvoltării ; de a deține instrumentele hotărîtoare pentru dirijarea în timp și în spațiu a vieții economice ; de a reglementa prin intervenții puternice sectoarele-cheie ale economiei, atunci cînd acestea sînt necesare „în interesul general și pentru apărarea securității economice și sociale a țării, de a participa, direct sau indirect, la producție, asociindu-se acesteia prin intermediul diferitelor tipuri de intervenții".

Debutînd cu perspective decenale (Coasta de Fildeș, Zair), sau chiar pe 20 de ani (Benin, Camerun), planificarea actuală, elaborată în general pe termen mediu între trei și șase ani (Guineea, Nigeria ș.a.), reprezină o încercare de cuprindere, într-o manieră sintetică și de concretizare, a marilor orientări și obiective ale strategiei dezvoltării care există în Africa. În formularea africană[4]), strategiile de dezvoltare trebuie să permită obținerea celor „trei genuri esențiale de echilibru ale unei societăți integrate și solidare și anume : între indivizi, între regiuni și între generații". Fe plan național această concepție despre planificare ca reflectare și instrument al strategiei globale de dezvoltare este aplicată în majoritatea țărilor sud-sahariene. Semnificativă pentru această funcție, atribuită planificării, este abordarea burundeză, știut fiind că R. Burundi este unul din statele cu nivel foarte scăzut de dezvoltare (produs intern brut pe locuitor, 120 dolari în 1976). „Privitor la planificare — se spune într-un document de stat — epoca în care aceasta era concepută ca un inventar al nevoilor și dorințelor este depășită". Planificarea este un „instrument de definire a obiectivelor specifice în termeni cantitativi și calitativi", „de stabilire a resurselor disponibile" pentru ca „obiectivele prioritare să treacă ușor în faza operațională"[5]). În acest context se subliniază că „repartizarea responsabilităților și a sarcinilor, sistemele de evaluare și control vor interveni în toate etapele de desfășurare a planului".

În multe privințe planificarea actuală își propune să consolideze realizările tuturor planurilor trecute, dar și să rezolve o serie de probleme prezente, situîndu-le într-o perspectivă — s-ar putea spune chiar istorică (în unele țări se are în vedere orizontul anului 2000) — și orientîndu-le pe obiective, mijloace, direcții și măsuri de implementare, într-un sistem coerent, integrat al strategiei dezvoltării.

Obiectivul general în care se încadrează și conjugă prevederile concrete constă în transformarea economiei naționale, ca și a societății în ansamblul ei. Această dublă mutație are în vedere ridicarea nivelului forțelor productive, înlăturarea sărăciei și subdezvoltării și intrarea acestor țări în rîndul țărilor dezvoltate (în multe țări se prevede atingerea acestui stadiu de dezvoltare la sfîrșitul acestui secol) și totodată edificarea unei economii dinamice, stabile, ca bază a unității naționale și a unei societăți fără disparități între venituri, în modul de viață și pe regiuni.

Din punctul de vedere al ariei de cuprindere, ca și al metodelor utilizate, apar însă două tipuri de abordări, una ce poate fi denumită **microeconomică** — de pildă ca în Ghana, Botswana — și alta, **macroeconomică** — bunăoară ca în Nigeria sau Coasta de Fildeș. În funcție de tipul de planificare abordat variază și numărul și tipul de prevederi, respectiv, de indicatori folosiți. Menționînd că este exclusă posibilitatea vreunei analogii cu cele două tipuri principale ale planificării din țările capitaliste dezvoltate — tipul olandez sau tipul francez de planificare — subliniem că, în cadrul primei abordări, dezvoltarea este privită ca o parte a soluției generale a problemelor economice de bază. În acest fel, problema centrală devine folosirea cît mai eficientă a resurselor disponibile în cadrul unor proiecte de dezvoltare care alcătuiesc în fond planul, prin compararea beneficiilor și costurilor. Cel de-al doilea tip are în vedere aspectele macroeconomice ale dezvoltării care se reflectă în prevederi pe indicatorii agregați cunoscuți ai contabilității naționale.

Din studierea experiențelor de dezvoltare și, mai ales, a conținutului planurilor în curs de realizare în cele cîteva zeci de țări africane de la sud de Sahara se degajă nu numai încrederea în planificare ca mijloc al dezvoltării și rolul cardinal atribuit statului, dar și caracterul realist al prevederilor de dezvoltare planificată.

dr. Sorica SAVA

---

[1]) Christian Camelian. Conditions de la planification du développement. Paris, 1969, p. 4.

[2]) Five year plan for economic and social development (1975/1976 — 1976/1980, Republic of the Gambia 1975.

[3]) Declarația finală a Conferinței partidelor africane privind dezvoltarea planificată și căile africane spre socialism, Tunis 1975.

[4]) Ibidem.

[5]) Déclaration sur les objectifs fondamentaux du mouvement du 1er novembre, Bujumbura, 1976.

Kindleberger — protecționismul nu este o soluție

● *Charles P. Kindleberger pornește în articolul* The Aging Economy *(Economia care îmbătrînește), apărut în revista* WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV, *nr. 3/1978, de la un interviu acordat de Nicholas Kaldor ziarului „Le Figaro" și publicat de acesta sub titlul „Doar protecționismul poate salva Anglia". Autorul nu este de acord cu acest verdict. El dezvoltă o teorie a economiilor tinere și a celor care îmbătrînesc și, remarcînd în treacăt că nu identifică stadiile timpurii cu precondițiile lui Rostow, afirmă că se desparte de el categoric, cînd acesta postulează un stadiu de consum de bunuri de masă de nivel înalt, presupus că ar urma să dăinuiască în veci. În ce-l privește, îl interesează mai mult problema capacității unei economii naționale de a răspunde la schimbările ce intervin în condițiile economice. Tocmai această capacitate ar fi cea care diminuează o dată cu vîrsta. Or, protecționismul nu ar putea decît întări, prin eliminarea competiției, imobilismul, el ar crea condiții ca lucrurile să continue a se face în stilul vechi, cu mijloacele anterioare. După autor, ceea ce lipsește unor țări ca Anglia și, poate, S.U.A., este capacitatea socială de a înlătura vechile idei și rezistențe.*

Corelația creștere-educație

● *Revista trimestrială* MANPOWER JOURNAL *(ian.-martie a.c.), editată de Institute of Applied Manpower Research din New Delhi, publică articolul* Economic Growth and Pattern of Human Capital Formation *(Creștere economică și tipuri de formare a capitalului uman), de Banomali Dey. Prezentînd date din 37 de țări dezvoltate sau nu, referitoare la venitul pe locuitor, cheltuielile pentru educație și creșterea economică, autorul constată o evidentă corelație între creștere și educație în toate aceste țări. Totodată, el observă că nivelul creșterii educaționale depinde nu numai de creșterea economică, dar și de alți diverși factori. În țările sărace creșterea procesului educativ s-a lovit de piedici ca lipsa resurselor, a personalului educat și uneori de capacitatea statului de a le folosi. Aici cheltuielile pentru educație nu produc beneficii imediate, perioada de gestație fiind mai îndelungată decît pentru o construcție de cale ferată sau pentru mari uzine de fier sau oțel. Chiar dacă o țară din această categorie dobîndește ocazional resurse financiare importante, ea se lovește de dificultăți care țin de nivelul existent al educației, dar care, cu perseverență, pot fi depășite.*

ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO

● *Nr. 3 / septembrie a.c. al revistei* ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO *este axat pe problema dreptului mării în contextul noii ordini economice și politice internaționale. Revista cuprinde*

FIȘE

următoarele studii : Asia, noul drept al mării și noua ordine economică internațională ; aspecte politice și juridice, de C. W. Pinto ; Africa, noul drept al mării și noua ordine economică internațională : aspecte politice și juridice, de Frank X. Njenga Noul drept al mării și țările mediteraneene, de Alain Fresia ; Oceanele ca sursă de alimentație de Sidney Holt ; Resursele minerale marine și influența lor asupra întreprinderilor miniere din America Latină, de Juan Carlos Bossio ; Problemele exploatării de mangan în nodulii din apele teritoriale mexicane, de Alberto Szekely ; Inventar preliminar al resurselor marine ale lumii a treia și evaluarea potențialului lor economic, de Lee Kimball, Contribuțiile Americii Latine în domeniul dreptului mării.

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

(Urmare din pag. 23)

triale. Formarea platformelor industriale numai după criteriul asemănării tehnologice sau al criteriilor de integrare verticală și orizontală nu este suficientă deoarece răspunde numai familiilor de criterii orientate spre obținerea produsului. În aceste condiții, se aplică doar tehnologii de **corecție ecologică**, cum ar fi cele de epurare a apelor reziduale, reducerea concentrațiilor de prafuri, reducerea concentrațiilor de emisii nocive, a zgomotului și a altora.

O planificare orientată spre procesele activ-circulare va avea ca scop, în primul rînd, **reducerea cantităților de materii, energie și informație reziduală și după aceea utilizarea acestora în condiții optime**, deci în condiții de destinații convenabile și combinație de tehnologii existente în platformă. Cercetările noastre arată, de exemplu, că lîngă fabricile de sticlă și porțelan ar fi util să se dezvolte sere sau tehnologii care pot utiliza căldura recuperată din procesele de ardere — ce nu mai poate fi introdusă în sistemul fabricilor de sticlărie și porțelan. Trebuie, de asemenea, subliniat faptul că însuși conceptul de proiectare a obiectivelor industriale trebuie să țină seama de ceea ce am putea numi **valorificarea tehnologică integrală.** Prin acest concept urmează ca încă de la proiectarea întreprinderii folosind metoda input-output din analiza sistemelor să se definească cu precizie toate ieșirile din sistem, precum și tehnologiile de utilizare posibile, chiar dacă într-o etapă dată nu se pot realiza în întregime. O astfel de abordare va permite cel puțin să cunoaștem lista problemelor nerezolvate asupra cărora urmează să se îndrepte eforturile de cercetare.

În sfîrșit, mecanisme economice speciale vor trebui să pună în atenție eficacitatea economică a tehnologiilor pentru comanda ecologică, plecîndu-se de la observația că **mediul însuși este o resursă cu un grad mic de reproductibilitate.** Tehnologiile care nu sînt destul de integrale, consumul anumitor resurse nerecuperabile sau emisii în mediu ale unor factori cu valoare pertubatoare mare, trebuie într-un anumit mod amendate economic în vederea stimulării cercetărilor și dezvoltării proceselor. (vezi și schema).

Argumente asupra stringenței adoptării procesului circular activ

AUREL CONSTANTINESCU — Au trecut peste 8 luni, de cînd Revista Economică în colaborare cu C.N.S.T., punea în discuția cîtorva specialiști, după o serie de articole apărute, problema conceperii și organizării proceselor de producție cu finalități multiple, în cadrul cărora toate substanțele utile conținute în materiile prime și materialele supuse proceselor de transformare industrială să se regăsească sub formă de produse finite care să satisfacă necesitățile sociale. Astăzi, într-o componență diferită față de cea inițială, în care avînd în vedere aspectele puse în discuție predomină — în mod normal — specialiștii cu pregătire tehnică, Revista economică ne cere să ne spunem părerea asupra „fezabilității soluțiilor de proiectare a complexelor economice prin care să se valorifice integral potențialul resurselor materiale introduse în procesul de producție", obiectiv ce constituie în activitatea industrială comanda socială prioritară a perioadei pe care o trăim.

De la început, vreau să menționez interesul și satisfacția profesională cu care am urmărit luările de cuvînt ale colegilor prezenți la această dezbatere. Vă rog să-mi permiteți să-mi exprim și eu cîteva gînduri asupra problemei pusă în discuție. De fapt, atunci cînd se pune în discuție, la nivel național sau chiar internațional, problema valorificării superioare a resurselor materiale, trebuie să se țină seama de două elemente contradictorii : unul — caracterul limitat al resurselor naturale ; iar celălalt — cerința în continuă creștere de materii prime. Aceasta fiind realitatea obiectivă, iar posibilitatea de a acționa avînd o singură alternativă, este rațional să se caute și să se găsească mijloacele de a limita, pe cît posibil, creșterea consumului de materii prime, cerință ce implică pe de o parte reducerea consumului global de materii prime, iar pe de altă parte utilizarea lor optimă. De aci, se desprind fără echivoc cele două direcții de acțiune pentru rezolvarea problemei : una — economisirea materiilor prime ; iar cealaltă — reciclarea materialelor secundare și a substanțelor impropriu denumite deșeuri.

Confruntate cu această problemă unele țări și-au manifstat preferința fie pentru o direcție de acțiune, fie pentru alta. În ceea ce ne privește, ne situăm printre acele puține țări care au optat, de la început și consecvent, pentru combinarea celor două direcții de acțiune. Nu o dată, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a atras atenția asupra importanței ce trebuie acordată **„gospodăririi raționale și folosirii cu maximă eficiență a tuturor materiilor prime și materialelor, pentru reducerea substanțială a consumurilor, pentru valorificarea cît mai completă a ceea ce rămîne de la prelucrarea industrială, precum și a deșeurilor colectate atît de la unitățile economice cît și de la populație".**

Fezabilitatea soluțiilor de proiectare ale unor întreprinderi complexe pe principiul „proceselor circulare active" are, după părerea mea, două limite, cu un pronunțat caracter istoric, și anume una tehnică și alta economică, ceea ce a determinat, de astfel, și evoluția modului de organizare a întreprinderilor industriale. La începutul industrializării, de exemplu, valorificarea metalului se făcea într-un proces cvasi-circular, complexul industrial fiind format din unitatea de extragere a minereului — întreprinderea siderurgică și întreprinderea constructoare de mașini ; și la noi în țară exemplul uzinelor din Reșița ilustrează această idee. Pe măsura dezvoltării, necesitățile de specializare au condus însă la separarea celor trei unități în unități de sine stătătoare, iar problema gospodăririi raționale a materiilor prime a fost lăsată pe planul doi, în favoarea preocupărilor exclusive pentru productivitatea muncii vii. Este acesta și motivul pentru care în țările puternic industrializate cheltuielile materiale dețin o pondere importantă în totalul cheltuielilor de producție.

În această fază, procesul circular activ era limitat, în primul rînd, la latura economică — existența din abundență și la prețuri convenabile a materiilor prime, nepunîndu-se problema economisirii lor sau reciclării materialelor secundare rezultate din procesul de producție. Această limitare economică, a atras după sine și limitarea de natură tehnică, lipsa de interes economic nedînd posibilitatea efectuării din timp a lucrărilor de cercetare necesare pentru punerea la punct a tehnologiilor de valorificare a materialelor secundare. De aci și contradicția apărută în momentul în care de o parte imperativul de a proteja mediul înconjurător, iar pe de altă parte obținerea din ce în ce mai greu și la prețuri din ce în ce mai mari a materiilor prime a ridicat ca necesară problema reciclării : în acest moment, inexistența soluțiilor tehnice de valorificare, determinată de motivele arătate, a condus la amînarea rezolvării problemei.

Se mai ridică un aspect. Utilizarea crescîndă a minereurilor cu conținut din ce în ce mai mic de substanțe utile, determină extragerea și deplasarea unor cantități tot mai mari de materii prime pentru a se obține o unitate dată de metal, ceea ce pune din ce în ce mai acut nu numai problema evacuării și ci cea a utilizării uonr cantități uriașe de materiale secundare rezultate. Cazul cuprului ne permite estimarea dimensiunilor acestui aspect al problemei. În anul 1973, de exemplu, S.U.A. a produs 320 mil. tone minereu de cupru, pentru care a extras, deplasat și evacuat o cantitate de aproape 760 mil. tone de material. Cele 273 mil. tone de cupru rezultate după concasare, în același an, au permis producția a 6 mil. tone de concentrat, lăsînd ca reziduuri 267 mil. tone, iar producția a 1,8 mil. tone de cupru blister a fost însoțită de o cantitate de zgură estimată la peste 3 mil. tone. Nu există nici o îndoială că, pe viitor, raportul între minereu și cantitatea de material extras pe de o parte și raportul între acesta și metal pe de altă parte, se va micșora continuu. De aceea, cred că — încă de pe acum — trebuie să ne punem cu o mai mare stringentă problema economisirii și reciclării, atît pentru unitățile ce le vom proiecta cît și pentru cele aflate în exploatare.

În domeniul cercetării științifice, planificarea va trebui să țină seamă, într-un mod cu mult mai precis ca pînă acum, de obiectivele pe termen lung și să nu se limiteze la satisfacerea nevoilor imediate. Cercetarea științifică și ingineria tehnologică aferentă industriilor primare **va trebui să apeleze tot mai mult la formarea de colective de lucru pluridisciplinare,** capabile să abordeze și să rezolve toate aspectele tehnice și economice pe care le implică valorificarea tuturor substanțelor utile conținute de materiile prime intrate în procesul industrial de transformare, renunțîndu-se la raționarea pe bază de procese lineare (producție-consum). De aci înainte se impune să gîndim prin prisma ciclurilor.

În mod cu totul deosebit va trebui să ne obișnuim a nu mai aprecia ca fiind corespunzător un material sau un proces tehnologic doar prin prisma unei finalități date, ci numai după ce vor fi evaluate toate consecințele lor pe plan economic, uman și social. Va fi necesar să se dezvolte noi criterii de apreciere a eficienței și de pregătire a luării deciziei în ce privește investițiile viitoare, criterii care, punînd accentul — mai mult ca în trecut — pe aspectele calitative ale producției și consumului, se vor impune factorilor de decizie în locul concluziilor ce decurg din analizele clasice, bazate pe principiul „rentabilitate-costuri".

În ce privește industriile prelucrătoare și, îndeosebi, construcția de mașini, consider că punerea accentului pe tipizarea reperelor și subansamblelor și corelat pe organizarea unei fabricații specializate pe orizontală în detrimentul celei pe verticală, ar permite creerea unor condiții mult mai favorabile pentru folosirea mai rațională a metalului, pentru valorificarea într-o măsură mult mai mare, a materialelor secundare rezultate de la debitare. În concluzie consider că va trebui să acționăm pe baza așa numitei **„strategii de progres",** capabilă să determine stăpînirea mutațiilor ce se vor produce în perspectivă și prin aceasta să prevină eventualele influențe negative ce ar putea apare, la un anumit moment, din cauza neprevederii la timp a modificărilor ce pot interveni. Ceea ce trebuie reținut, în mod cu totul deosebit, este necesitatea de a aborda sistemic problemele conceperii și organizării unităților de producție, într-o viziune strategică pe termen lung.

INCERTITUDINI ŞI CONTRADICŢII ÎN PIAŢA COMUNĂ VEST-EUROPEANĂ

ULTIMII ANI şi în special anii de după criza economică din 1974—1975 au constituit în evoluţia integrării economice vest-europene o perioadă de permanente contradicţii, divergenţe de poziţie şi incertitudini. Îndeosebi succesiunea de evenimente din 1978 în domeniul relaţiilor dintre ţările membre ale C.E.E., reuniunile C.E.E. la diferite niveluri din ultimul timp, au readus cu putere în atenţie neconcordanţele cu privire la o serie de opţiuni majore, opoziţia dintre interese naţionale specifice ale participanţilor.

Tensiuni dereglatoare amplificate de criza economică

EVOLUŢIILE recente în relaţiile intracomunitare dezvăluie nu numai nuanţe, aprecieri diferite, ci şi atitudini contradictorii în esenţa lor, poziţii profund divergente. S-a înregistrat o lărgire sensibilă a gamei discordanţelor între ţările membre, de la manifestarea dorinţei de a-şi promova poziţiile proprii în procesul de luare a deciziilor pe plan comunitar, de a nu mai fi puse în faţa unor propuneri, proiecte sau chiar măsuri elaborate la iniţiativa unui grup restrîns de ţări, pînă la refuzul de a accepta situaţii care contravin propriilor interese naţionale.

Divergenţele de poziţii economice şi politice nu reprezintă un fenomen inedit în evoluţia relaţiilor intracomunitare. Ceea ce le caracterizează însă în ultimii ani este intensificarea lor ca rezultat al împletirii dificultăţilor de natură economică pe plan naţional cu cele din domeniul relaţiilor comerciale şi financiar-valutare internaţionale.

Mult aşteptata înviorare economică nu s-a materializat, autorităţile guvernamentale din ţările membre ale Pieţei comune nereuşind — şi cu atît mai puţin organele comunitare — să elaboreze soluţii viabile pentru problemele ridicate de ratele în continuare înalte ale inflaţiei şi şomajului, pe fondul unei creşteri economice lente. Sub influenţa noilor condiţii din economia mondială, determinate de instabilitatea financiar-valutară şi de costurile ridicate ale energiei şi materiilor prime, s-a produs o intensificare a modificărilor structurale în economia ţărilor membre. Situaţia gravă de criză în care se află unele ramuri industriale din aceste ţări — textilă, a încălţămintei, siderurgică, a construcţiilor navale — precum şi unele subramuri ale agriculturii, a declanşat în acest context manifestarea unor puternice tendinţe protecţioniste, nu numai faţă de ţările terţe, dar chiar şi în schimburile comerciale intracomunitare. Existenţa uniunii vamale nu a împiedicat unele state membre ale C.E.E. să adopte în perioade de dificultăţi măsuri protecţioniste, ca de exemplu instituirea în 1975 de către Italia a unui depozit valutar prealabil la import, inclusiv din ţările Pieţei comune. În aceste condiţii s-au produs diferenţieri majore în ceea ce priveşte măsurile pentru sprijinirea industriilor naţionale aflate în criză, situaţie care alimentează presiunile centrifuge şi tensiunile dereglatoare.

Dezvoltarea integrării economice vest-europene, atît prin lărgirea preconizată a ariei geografice de cuprindere (în perspectiva aderării Greciei, Portugaliei şi Spaniei) cît şi prin tendinţa de a adăuga noi domenii reglementate la nivel comunitar şi prin creşterea complexităţii mecanismelor comunitare existente, a declanşat o criză a instituţiilor supranaţionale ale C.E.E. Dacă în principiu toate ţările membre sprijină necesitatea perfecţionării instituţiilor Pieţei comune, în ceea ce priveşte direcţiile acesteia şi punerea în practică a soluţiilor propuse se manifestă o mare diversitate de poziţii, izvorîtă în principal din reticenţa statelor membre de a mai ceda din prerogativele suveranităţii lor naţionale, pentru întărirea caracterului supranaţional al organismelor comunitare. Reacţiile în legătură cu concluziile raportului Tindemans privitor la perfecţionarea instituţiilor comunitare şi, mai recent, în legătură cu alegerea prin vot direct a Parlamentului vest-european ilustrează cu prisosinţă această tendinţă. În prezent, în majoritatea ţărilor membre are loc o puternică mişcare de apărare a suveranităţii naţionale în rîndurile opiniei publice, ale unor largi cercuri social-politice, inclusiv ale unor cercuri guvernamentale, împotriva tendinţelor de extindere a componentelor supranaţionale ale Parlamentului vest-european, cu accente deosebit de puternice în ţări ca Franţa şi Anglia.

Semnificativă în desfăşurarea recentă a procesului integrării din Piaţa comună este apariţia şi dezvoltarea unor contradicţii serioase, expresie a unor interese naţionale puternic divergente, în domenii considerate ca esenţiale pentru însăşi existenţa C.E.E. cum este politica agricolă comună şi în probleme de perspectivă cum este crearea uniunii economice şi monetare.

Politica agricolă comună : echilibru precar, critici de esenţă

TEORETICIENII integrării economice vest-europene consideră politica agricolă comună ca fiind, după uniunea vamală, una dintre cele mai importante realizări obţinute de C.E.E. Deficienţele tot mai evidente în funcţionarea acestei politici, cum sînt apariţia şi menţinerea unor stocuri excesive de produse agroalimentare, agravarea problemelor structurale ale agriculturilor naţionale şi majorarea costurilor de finanţare ale politicii agricole comune (în 1978 — aproape 11 miliarde dolari, sau circa 74% din cheltuielile bugetare la nivelul C.E.E.) au condus însă la dezvoltarea unor contradicţii şi conflicte adeseori deschise între interesele ţărilor mari producătoare de produse agricole (Franţa, Italia, la care se raliază adesea Olanda, Danemarca şi Belgia) şi ţările mari consumatoare (R.F.G. şi Anglia).

Divergenţele în acest domeniu au fost accentuate în ultimii ani de înmulţirea greutăţilor în funcţionarea mecanismelor monetare compensatorii — introduse în 1973 pentru a menţine unicitatea preţurilor agricole în toate ţările C.E.E. în condiţiile flotării cursurilor de schimb —, ca rezultat al accentuării instabilităţii valutar-financiare internaţionale, precum şi în cadrul relaţiilor dintre valutele ţărilor membre.

Dificultăţile în care se zbate politica agricolă comună se datoresc, în principal, faptului că aceasta se axează pe dezvoltarea şi menţinerea organizaţiilor comune de piaţă şi pe susţinerea preţurilor agricole, acordîndu-se o atenţie redusă aspectelor legate de modernizarea agriculturii din ţările membre. Aceasta duce, pe de o parte, la menţinerea unor structuri agricole apreciate ca ineficiente, iar pe de altă parte la costuri mereu crescînde pentru finanţarea stocurilor, la preţuri de vînzare tot mai ridicate.

Complexitatea intereselor naţionale angrenate în echilibrul fragil al compromisurilor politicii agricole comune şi mai ales disparităţile puternice care se manifestă între poziţiile diferitelor ţări în ceea ce priveşte viitorul organizării agriculturii comunitare au dus mereu la amînarea luării unor decizii privind remedierea unora dintre deficienţele fundamentale ale politicii agricole comune. Anglia de exemplu, care încă de la aderarea sa în 1972 a avut obiecţii în legătură cu politica agricolă comună, consideră că pentru apărarea intereselor sale naţionale, ale consumatorilor englezi, este absolut necesară o reformulare de esenţă a mecanismelor politicii agricole comune. Luările de poziţie engleze au blocat adeseori negocierile comunitare în acest domeniu. Pe drept, un ziarist occidental afirma că din punct de vedere al politicii agricole comune nu se poate vorbi decît de „Piaţa comună a celor 8", excluzînd Marea Britanie.

O expresie a luptei dintre interesele diferitelor ţări membre în domeniul agriculturii sînt negocierile din ce în ce mai îndelungate şi anevoioase cu privire la stabilirea nivelului preţurilor agricole pe ansamblul comunităţii care au loc în cadrul faimoaselor şedinţe maraton ale Consiliului miniştrilor agriculturii. Perspectiva noii lărgiri a Pieţei comune prin aderarea viitoare a Greciei, Portugaliei şi Spaniei — ţări care în prezent exportă mari cantităţi de produse agroalimentare în Piaţa comună — a agravat disensiunile între ţările membre sau a produs altele noi, cu implicaţii ample de perspectivă asupra integrării economice vest-europene. Atît Franţa cît şi Italia exercită presiuni în direcţia realizării unei reforme parţiale a politicii agricole comune şi anume a reglementărilor privind produsele mediteraneene, înaintea aderării celor trei noi ţări, pentru a asigura protejarea producătorilor francezi şi italieni de fructe, legume şi vinuri.

Ineficiența politicii regionale în fața disparităților

EVOLUȚIA integrării economice vest-europene a fost însoțită de o accentuare a diferențelor între nivelurile de dezvoltare economică ale țărilor membre și, totodată, de adîncirea dezechilibrelor economice regionale, situație agravată în ultimii ani de efectele crizei economice din 1974-1975.

Politica comunitară de dezvoltare regională, menită, în principiu, să reducă decalajele industriale dintre țări și dintre diferite zone din cuprinsul acestora, nu a dus la rezultate practice sesizabile. Înființat în 1975, Fondul european de dezvoltare regională a alocat în jur de 2 miliarde dolari pentru circa 6 000 obiective economice în diferite țări membre, circa 30 la sută din această sumă fiind acordată Italiei, iar restul în principal Marii Britanii și Irlandei. Dimensiunile cu totul insuficiente ale eforturilor depuse la nivel comunitar au condus la amplificarea dezechilibrelor regionale deja existente atît în regiuni tradițional subdezvoltate, cît și în regiuni în curs de restructurare economică, precum și la apariția altora noi.

Așa cum rezultă dintr-un raport recent al Comisiei Pieței comune privind nivelul de trai în cele 72 de regiuni în care a fost zonalizat teritoriul țărilor membre, decalajele în acest domeniu se exprimă în raportul 5:1, în viitor prevăzîndu-se o amplificare a lor.

Ca o expresie a opoziției statelor membre față de renunțarea la competențele naționale în domeniul dezvoltării regionale, în favoarea organelor supranaționale, politica regională comunitară a fost limitată, în principal, la sprijinirea modestă din punct de vedere financiar a programelor naționale existente în această direcție. Opoziția față de această politică vine îndeosebi din partea R.F.G., a Danemarcei și a Franței, care nu sînt dispuse să cedeze controlul național asupra utilizării tuturor fondurilor destinate dezvoltării regionale în țările respective, iar cererile cele mai insistente de aplicare a politicii vin din partea unor țări ca Italia și Irlanda, confruntate cu acute dezechilibre regionale și rămase în urmă din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică în raport cu celelalte țări membre.

Ecartul între nivelurile de dezvoltare economică ale țărilor membre s-a majorat constant de-a lungul anilor : astfel, dacă în 1957 raportul dintre cel mai mare și cel mai mic produs intern brut pe locuitor în actualele țări membre ale Pieței comune era de 2,1, în 1970 el a crescut la 2,5, iar în 1977 a ajuns aproape la 3.

Pe acest fond, țări ca Marea Britanie, Italia, Irlanda condiționează participarea la o serie de proiecte comunitare de intensificarea efortului de ansamblu al comunității în direcția apropierii nivelurilor de dezvoltare economică dintre țările membre, a rezolvării dezechilibrelor regionale. Recent Parlamentul vest-european și Consiliul miniștrilor de finanțe ai țărilor membre ale C.E.E., întrunite în reuniuni paralele, nu au reușit să ajungă la o soluție de compromis asupra diferendului care le opune în ceea ce privește bugetul comunitar pentru anul 1979. Este pentru prima dată în istoria Pieței comune cînd bugetul comunitar riscă să nu fie votat. Cele două instituții comunitare sînt opuse tocmai în problema fondului de dezvoltare regională, a cărui majorare este cerută cu insistență de Marea Britanie și Italia, dar pe care o refuză Consiliul miniștrilor de finanțe ai țărilor Pieței comune.

Sistemul monetar vest-european — o nouă încercare de a concerta interese distonante

VECHI DE UN DECENIU (a fost inițiat în decembrie 1969 și adoptat în februarie 1971), amînat și ulterior abandonat, planul privind realizarea uniunii economice și monetare între țările C.E.E. a fost obiectul unor repetate încercări de revitalizare. Dar acestea s-au izbit de interesele divergente ale țărilor Pieței comune, de persistența unor dezechilibre însemnate în și între economiile statelor membre mai ales în ultimii ani. În 1975, concluziile raportului Tindemans privind organizarea procesului de creare a uniunii economice monetare „în două viteze" : accelerat pentru statele mai dezvoltate și mai lent, cu perioade mai îndelungate de ajustare, pentru celelalte state membre, au declanșat critici puternice, nu numai în cercurile oficiale din diferite state, ci și în cele comunitare.

În cursul anului 1978 problema relansării procesului de creare a uniunii economice și monetare a fost din nou luată în dezbatere, Franța și R.F.G., prezentînd un plan comun de creare a unei zone de stabilitate monetară în Piața comună.

Se poate afirma că de la început planul franco-vest-german cu privire la sistemul monetar vest-european a adăugat un nou element confruntărilor intracomunitare, contradicțiilor dintre interesele țărilor membre. Actul de naștere al sistemului monetar vest-european, semnat la 5 decembrie 1978, la Bruxelles, în urma unor negocieri îndelungate și furtunoase, a constituit o nouă încercare de a concerta cu orice preț interesele distonante ale țărilor membre. Pînă în prezent, Marea Britanie refuză să subscrie la acest nou mecanism de integrare monetară care va intra în funcțiune la începutul anului viitor.

Procesul de negociere a sistemului monetar vest-european a demonstrat încă o dată, dacă mai era necesar, că în stabilirea unei „politici comune" într-un cadru multilateral trebuie luate în considerare în primul rînd interesele naționale, specificul economic, realitățile fiecărei țări. Modul de desfășurare a recentelor negocieri a arătat că în ciuda forței economice a inspiratorilor planului nu s-a produs o aliniere automată a celorlalți membri ai Pieței comune la propunerile prezentate, tentativele de a impune soluții riscînd să provoace eșecul întregului plan. A reieșit în mod clar că dezvoltarea procesului integrării economice vest-europene nu-și poate subordona interesele statelor membre și ale popoarelor lor.

Asupra sistemului monetar vest-european planează încă, așa cum se exprima „The Economist", nori grei de incertitudini tehnice, economice, politice. Deși planul actual este mult mai puțin ambițios decît cele lansate la începutul acestui deceniu privind crearea uniunii economice și monetare, totuși el suscită numeroase semne de întrebare iar punerea sa în practică presupune depășirea unei serii de obstacole.

La nivel intracomunitar, negocierile au exprimat cu claritate disputele care se manifestă între tendințele integraționiste și cele de conservare a atributelor de decizie ale statelor naționale. De aceea tratativele au cunoscut o succesiune de condiționări reciproce. Astfel, Anglia, Italia și Irlanda, exprimîndu-și deschis rezervele față de sistem, au prezentat drept premisă a participării lor acceptarea unui transfer mai substanțial de resurse în cadrul Pieței comune de la țările cu o situație economică mai bună la cele aflate în dificultate. Condiția pentru eventuala participare britanică era revizuirea esențială a bugetului comunității și a politicii agricole comune.

Arătînd că aranjamentele monetare nu sînt suficiente pentru a asigura stabilitatea monetară, James Callaghan, primul ministru al Marii Britanii, a amintit că pentru a nu se repeta experiența, apreciată ca nefericită de la începuturile funcționării vechiului sistem vest-european de flotare concertată („șarpele monetar" vest-european), este necesară luarea în considerare a condițiilor și intereselor specifice ale fiecărei țări membre.

„Nodul gordian" al contradicțiilor din relațiile intercomunitare rezidă în esență în lupta decisă a statelor naționale, directă sau indirectă, deschisă sau mascată sub un limbaj comunitar, pentru apărarea pozițiilor și intereselor naționale, a identității naționale în fața tendințelor supranaționale. Tendințele promovate de unele cercuri de a sprijini prin intermediul organismelor supranaționale ale Pieței comune elaborarea și punerea în aplicare a unor politici comune care încearcă să nu țină cont de interesele naționale specifice, sînt, așa cum a demonstrat evoluția de pînă acum a Pieței comune, sortite eșecului.

Evoluția relațiilor intracomunitare este caracterizată în ultimul timp printr-o stare permanentă conflictuală între tendința de a introduce noi elemente de supranaționalism și eforturile statelor membre de afirmare a intereselor economice și politice proprii, de conservare a competențelor naționale de decizie. În ansamblul său, Piața comună nu a reușit nici pe departe să realizeze în cadrul structurilor sale acea conlucrare eficientă, pe baza egalității statelor membre și a realizării unor avantaje reciproce, care este necesară în vederea concilierii echitabile a intereselor fiecărei țări membre cu cele de ansamblu ale Pieței comune.

Dintre soluțiile căutate și elaborate de-a lungul anilor în procesul integrării economice vest-europene, care a dus la dezvoltarea Pieței comune — într-o epocă caracterizată prin confruntarea a două tendințe majore : afirmarea națiunilor și statelor suverane și creșterea interdependenței dintre economiile diferitelor țări —, viabile au fost doar acelea care nu au ignorat interesele specific naționale, care prin efortul de a armoniza aceste interese au realizat un larg consens și care au asigurat o conlucrare bazată pe egalitatea și liberul consimțămînt al țărilor membre.

Petru RAREȘ

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna noiembrie 1978

Prețurile internaționale au evoluat, în luna noiembrie a.c., în principal sub influența creșterii cursului dolarului S.U.A. cu 3,4% față de celelalte valute occidentale și a perturbațiilor în aprovizionarea cu combustibili lichizi. Ca urmare, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R.S. România au crescut pe ansamblu cu 2%.

Prețurile la materii prime *și* semifabricate industriale *au fost practic stabile (+0,2%). Au crescut prețurile la piei (+3,4%), în condițiile majorării achizițiilor consumatorilor din Orientul Îndepărtat și unele țări europene, la fibre animale și vegetale (+3,2%), în special datorită activității tranzacționale susținute la bumbac, în perspectiva reducerii producției. De asemenea, prețurile au crescut la metale (+1%). Scăderi s-au semnalat la minereuri (—2,8%), lemn și produse din lemn (—2,3%) și cauciuc (—2,1%).*

Prețurile produselor agroalimentare, *deși pe ansamblu au scăzut cu numai 0,4%, au înregistrat o evoluție diferențiată, respectiv o creștere la cereale (+5,1%) și o scădere la zahăr și produse tropicale (—3,8%), animale, carne și produse animaliere (—1,9%) și semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—1,6%), în perspectiva sporirii disponibilităților mondiale în sezonul 1978/1979.*

Prețurile la combustibili *au continuat să crească (+6,4%). S-a remarcat o creștere accentuată a prețului la produsele petroliere (+15,1%), inclusiv la distilatele ușoare, la care în sezonul rece are loc o diminuare a consumului. Printre factorii care au contribuit la această creștere au fost reducerea accentuată a ofertei de petrol (în urma diminuării severe a exporturilor iraniene și a exploziei conductei Irak — Turcia) și a celei de produse petroliere. Aceasta din urmă a fost determinată de reducerea disponibilităților de materie primă și de unele greve la rafinării. La cărbuni și cocs prețurile au scăzut cu 3,3%.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1976-1977 SI IN NOIEMBRIE 1978 — 1970=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Octombrie	Noiembrie
INDICE GENERAL	1976	226,2	230,0	229,9
	1977	230,1	224,0	227,1
	1978		275,4a)	280,8a)
1. Produse alimentare	1976	180,8	176,4	176,8
	1977	186,7	176,6	176,8
	1978		202,8a)	202,8a)
- cereale	1976	188,3	181,6	167,8
	1977	161,6	159,2	165,0
	1978		192,5	205,4
- sem.oleag., prod.derivate, grăs. anim. și veg.	1976	168,7	177,0	178,3
	1977	189,1	166,0	167,1
	1978		220,3	216,8
- anim., carne și produse animaliere	1976	152,8	152,4	158,6
	1977	158,7	164,8	165,1
	1978		184,5a)	181,0a)
- zahăr și produse tropicale	1976	243,5	221,2	234,8
	1977	265,5	221,4	249,9
	1978		285,2	233,9a)
2. Combustibili	1976	366,7	363,2	374,9
	1977	398,4	399,5	465,1
	1978		469,1	498,9a)
- cărbuni și cocs	1976	266,5	276,7	278,7
	1977	289,1	295,1	300,1
	1978		388,7	375,8a)
- țiței	1976	496,7	500,8	500,8
	1977	559,9	557,2	557,2
	1978		547,0	547,0
- produse petroliere	1976	408,4	412,4	412,4
	1977	439,1	434,6	438,7
	1978		511,8	589,0
3. Materii prime industriale	1976	201,9	207,8	207,8
	1977	199,2	192,4	194,2
	1978		245,3a)	245,9a)
- minereuri	1976	164,9	164,6	165,6
	1977	149,4	145,4	146,1
	1978		148,1a)	144,0a)
- metale	1976	194,8	196,5	196,2
	1977	192,1	190,2	190,1
	1978		248,9a)	251,3a)
- cauciuc	1976	219,5	234,3	235,2
	1977	231,0	246,1	242,7
	1978		329,8	322,9
- lemn și produse din lemn	1976	222,1	231,0	230,8
	1977	227,9	220,9	230,7
	1978		270,2a)	264,1a)
- fibre anim. și veg.	1976	228,4	254,4	254,8
	1977	212,3	179,4	176,2
	1978		228,1	235,4a)
- piei	1976	169,8	160,7	150,9
	1977	186,6	170,2	182,6
	1978		295,1	303,1

a) Date provizorii pentru: porci vii, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răşinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Mali: proiecte agricole și industriale

REFLECTARE a priorităților stabilite prin planul de dezvoltare pe anii 1974—1978, o serie de proiecte în curs de realizare sau aflate în faza de studiu privesc în mod special economia rurală și diferite domenii ale infrastructurii.

Marele proiect integrat Mali Sud — demarat în 1976 — prevede alocarea pînă în 1980 a peste 20 miliarde franci malieni (circa 44 milioane dolari) pentru extinderea suprafețelor cultivate și sporirea producției vegetale în zonele din sudul țării (creșterile anuale preconizate se vor cifra la 45 000 tone bumbac — principalul produs de export —, 7 300 tone porumb și 6 600 tone orez), modernizarea tehnicilor agricole (prin folosirea îngrășămintelor chimice, semințelor selecționate, insecticidelor), ameliorarea căilor de acces spre zonele de producție și achiziționarea de mijloace pentru transportul recoltei, formarea de specialiști, alfabetizarea populației din regiune, îmbunătățirea asistenței medicale.

În domeniul infrastructurii, principala atenție este acordată dezvoltării rețelei de căi rutiere, în acest sens prevăzîndu-se realizarea a 17 noi șosele de importanță națională, dintre care opt asfaltate. În același timp, se are în vedere, dezvoltarea rețelei feroviare (în principal modernizarea căii ferate Kidira-Koulikoro) și a celei aeriene (construirea a trei noi aeroporturi de importanță locală).

Există, totodată, numeroase proiecte aflate în curs de realizare sau în faza de studiu în sectorul industrial. O mare parte a proiectelor în curs de realizare aparțin industriei alimentare (fabrica de conserve de la Socoma, fabrica pentru prelucrarea industrială a ceaiului de la Sikasso, fabrica de bere și băuturi răcoritoare din Bamako). Sînt în construcție obiective importante și în alte ramuri: fabrica de medicamente de la Bamako (capacitate anuală de 6 milioane fiole și 3,5 milioane flacoane de antibiotice), fabrici de baterii, o fabrică de var (13.000 tone / an), fabrica de cărămizi Sebrima (6.250 tone / an). Între proiectele aflate în studiu, cele mai importante sînt cele care vizează construcția complexului textil Kayes (10 milioane metri/an de țesături), o uzină de aluminiu (25.000 tone / an), combinatul siderurgic din regiunea Niono, o fabrică de sticlărie (400 tone / an), fabrica de amidon și glucoză de la Sikasso. În industria energetică sînt prevăzute două proiecte majore, complexele hidroenergetice Selingue (lucrările au început în 1976, finalizarea lor fiind prevăzută pentru 1980) și Manantali (lucrările vor începe în 1980, primele grupuri generatoare urmînd a fi puse în funcțiune în 1983).

Relațiile economice dintre țara noastră și Mali înregistrează o dezvoltare ascendentă, în cadrul căreia un rol predominant revine acțiunilor de cooperare, în special în industria minieră, zootehnie, industria textilă, industria materialelor de construcție.

C. M.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 11—15 XII 1978 a fost caracterizată printr-un recul general al **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Incertitudinile privind mărimea sporirii prețului în dolari al țițeiului de către conferința O.P.E.C. începută la sfîrșitul săptămînii, ca și diversele prognoze în legătură cu evoluția economiei americane în anul viitor — majoritatea opinînd că va avea loc o încetinire a ritmului creșterii economice — au creat o anumită presiune „à la baisse" asupra monedei americane. (Această presiune avea să se intensifice după anunțarea duminică 17 XII a majorării prețului petrolului inițial cu 5%, pînă la 1 X 1979 majorarea urmînd să ajungă la 14,5%. În ciuda intervențiilor principalelor bănci centrale cu sume cifrate la circa 1 miliard dolari, dolarul a fost cotat la niveluri inferioare celor din intervalul anterior.

Yenul japonez a manifestat în perioada analizată cea mai accentuată tendință de repreciere față de dolar, în ciuda reducerii excedentului comercial japonez în luna noiembrie a.c., la 1,08 miliarde dolari, comparativ cu 1,49 miliarde cu o lună în urmă. Cotația de 195,75 yeni/1 dolar de pe 15 XII 1978 era cu 1,4% peste cea din 8 XII 1978. **Marca vest-germană** a fost tranzacționată la sfîrșitul săptămînii la un nivel de 1,8950 mărci/1 dolar, respectiv cu 0,9% peste închiderea precedentă. Un procent mai redus de repreciere (0,6%) a înregistrat **francul belgian,** care cota pe 15 XII 1978 la circa 30 franci/1 dolar. Francul francez și francul elvețian au înregistrat niveluri foarte apropiate de repreciere față de dolar (circa 0,8%), **francul francez** situîndu-se la sfîrșitul intervalului la circa 4,3550 franci/1 dolar, iar **francul elvețian,** la 1,6875 franci/1 dolar. **Lira sterlină,** după ce a atins un maxim de 1,9850 dolari/1 liră pe 12 XII 1978 ((+ 1,2% față de nivelul din 8 XII 1978), a înregistrat un ușor recul, sub influența publicării deficitului balanței comerciale pe luna noiembrie a.c., de 192 milioane lire, comparativ cu excedentul de 97 milioane lire în octombrie 1978, terminînd săptămîna la 1,9750 dolari/1 liră. Aceasta reprezintă totuși o repreciere de 0,7% față de dolar, raportată la închiderea precedentă. Cu o cotație de 846,50 lire/1 dolar pe 15 XII 1978, **lira italiană** s-a menținut la un nivel foarte apropiat de cel din 8 XII 1978.

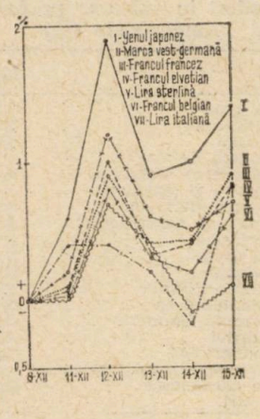

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15 XII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 8 XII 1978.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 11,875% la cele în eurodolari, 4,125% la cele în euromărci vest-germane și 0,5% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere aproape continuă; al doilea fixing de pe 15 XII 1978, de 205,80 dolari/uncie, a fost cu 3,60 dolari/uncie mai mare decît cel din 8 XII 1978.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Prognoze revizuite

EVALUĂRILE cu privire la perspectivele necesarului mondial de energie au fost corectate de mai multe ori în ultimii ani, cele dinainte de 1973 dovedindu-se prea ridicate. Pînă la „criza petrolului" prognozele asupra consumului viitor foloseau îndeobște cifra de 16 mlrd. tone combustibil convențional (tcc) pentru 1985 și 25 mlrd. pentru anul 2000. Încă în 1974 aceste cifre au fost revizuite, în locul lor luîndu-se ca reper 14,5 mlrd. și, respectiv, 22,0 mlrd. tcc. A urmat în 1976 o nouă revizuire la 13 și respectiv 20 mlrd. tcc, iar în 1977 experții au ajuns la concluzia că mai realist este să se ia în considerare un consum de 12 mlrd. tcc pentru 1985 și de 18 mlrd. tcc pentru anul 2000 (vezi graficul).

CONSUMUL MONDIAL DE ENERGIE, 1950-2000

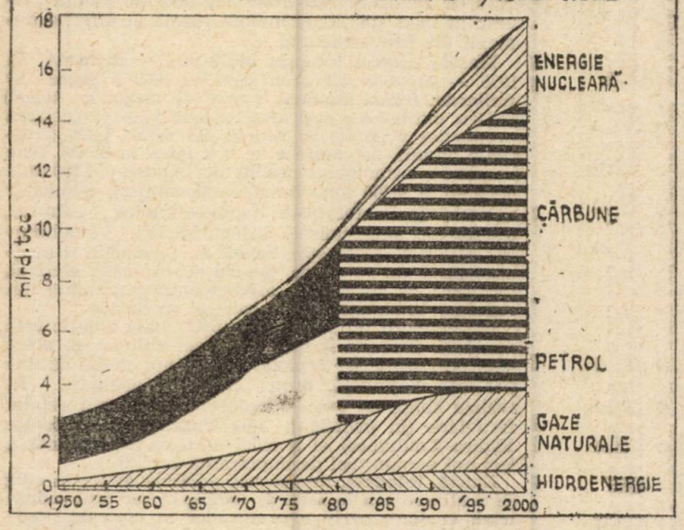

Cifra prognozată pentru sfîrșitul secolului este deci numai cu puțin mai mare decît cea avută în vedere înainte de 1973 pentru anul 1985 — ceea ce echivalează cu „economisirea" în cadrul prognozelor a 12—13 ani de consum mondial de energie.

Căutînd să degajeze caracteristicile celor mai recente dintre aceste prognoze, săptămînalul **VDI-Nachrichten**, după care reproducem și graficul, apreciază ca numitor comun al lor faptul că, chiar în condițiile raționalizării consumului de energie, acesta tinde să crească considerabil pe plan mondial, ceea ce păstrează întreagă actualitatea căutării de resurse alternative și, bineînțeles, aceea a economisirii.

Industria alimentară: modernizare prin regîndire

FORMULÎND unele concluzii pe marginea expoziției bienale de echipament pentru industria alimentară, desfășurată recent la Paris, presa de specialitate relevă orientarea crescîndă către modernizarea și tehnicizarea acestei ramuri, care în Franța și-a păstrat încă în bună măsură un caracter meșteșugăresc.

Nota predominantă în evoluția mașinilor și instalațiilor destinate industriei alimentare o constituie trecerea de la simpla lor perfecționare la regîndirea a însești proceselor de fabricație din această ramură, pornindu-se de la tehnologiile folosite în alte ramuri industriale. Transferul de tehnologie urmărește, în ansamblu, utilizarea mai completă a materiei prime în industria alimentară, reducerea poluării mediului înconjurător, îmbunătățirea calității produselor fabricate, economisirea energiei, perfecționarea controlului proceselor de fabricație, extinderea automatizării proceselor respective (la un grad corespunzător specificului acestora) ș.a. Prin preluarea și adaptarea unor tehnologii utilizate, de pildă, în industria chimică, textilă etc. se realizează procese superioare de prelucrare a materiilor prime, se îmbunătățește condiționarea și ambalarea produselor, sporesc calitățile lor organoleptice ș.a.m.d. Concomitent, direct sau indirect, toate ameliorările tehnologice duc la economii de energie, fapt deosebit de important întrucît energia are o pondere de 30—40% în cheltuielile de producție din domeniul agroalimentar.

R. P. Ungară: modificări structurale în industrie

SUB EFECTUL politicii de industrializare socialistă, industria ungară a înregistrat în perioada postbelică însemnate modificări structurale, oglindite în datele tabelului alăturat. În decurs de aproape patru decenii a crescut puternic ponderea ramurilor industriei grele (a construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, a chimiei) în valoarea globală a producției industriale, pe seama reducerii ponderii industriei ușoare (îndeosebi a industriei textile, a pielăriei și blănăriei) și celei alimentare.

De asemenea, dacă se compară — pe ramuri și subramuri — evoluția ponderii lor în producția industrială globală cu cea a ponderii în efectivul personalului angajat, se constată că raportul dintre evoluția celor doi indicatori (care reflectă dinamica productivității muncii) a fost favorabil în cazul marii majorități a ramurilor industriei grele, spre deosebire de cel al industriei confecțiilor, pielăriei-blănăriei sau al industriei alimentare.

Ponderi în valoarea producției industriale (%)

Ramura	1938	1977
Industria grea	44,8	62,6
— Ind. minieră	5,6	4,6
— Metalurgie	13,3	9,1
— Construcții de mașini și prelucrarea metalului	9,2	26,8
— Energetica și producția de energie electrică	4,2	3,5
— Ind. mat. de construcții	3,4	3,1
— Ind. chimică	9,1	15,5
Industria ușoară	26,4	16,5
— Ind. textilă	14,4	5,9
— Ind. confecțiilor	2,4	2,1
— Pielărie, blănărie	3,7	2,6
— Prelucrarea lemnului	2,4	2,3
— Ind. hîrtiei	1,9	1,5
— Ind. poligrafică	1,6	1,1
— Alte ramuri ale ind. ușoare	—	1,0
Industria alimentară	28,8	19,3
Alte ramuri	—	1,6
Total industrie	100,0	100,0

Sursa: „Figyelő", nr. 12/1978 și „Müszaki élet", nr. 8/1978.

U. R. S. S.: utilizarea potențialului geotermal

UNIUNEA SOVIETICĂ dispune de ample resurse de ape geotermale; conform evaluărilor efectuate la începutul actualului deceniu, capacitatea potențială zilnică a tuturor izvoarelor termale din U.R.S.S. depășește 20 milioane mc. Pentru comparație, menționăm că zece mari izvoare termale pot furniza tot atîta energie termică cît s-ar obține prin arderea a 200 mii tone cărbune. Aceste resurse sînt repartizate în diferite regiuni ale țării, dar se apreciază că zona cu cele mai mari perspective o constituie peninsula Kamciatka.

În anul 1967, în Kamciatka a fost construită prima centrală geotermală sovietică, cu o putere instalată de 5 MW, fiind prevăzută extinderea ei în viitor la 25 de MW. Tot acolo, în apropierea orașului Petropavlovsk, funcționează un combinat de sere încălzite cu apa izvoarelor termale. De asemenea, în capitala R.S.S. Gruzine apele geotermale au început să fie folosite nu numai în scopuri curative, ci și pentru încălzirea locuințelor, fiind elaborat un program complex de termoficare în perspectivă a unei zone urbane cu o populație de un milion de oameni.

În actualul plan cincinal a fost trasată sarcina valorificării resurselor geotermale ale Siberiei, în primul rînd pentru încălzirea locuințelor și serelor, în piscicultură ș.a. Se prevede folosirea debitului a 100 de noi sonde termale, dintre care unele vor servi drept bază pentru construirea de centrale electrice.

Petrol competitiv din cărbune

ÎN DIFERITE țări industriale se efectuează cercetări asupra posibilităților de lichefiere, pe scară industrială, a cărbunelui, în vederea înlocuirii treptate în consum a petrolului și gazelor naturale. În R.F.G., țară bogată în zăcăminte de cărbune, se proiectează construirea, în apropierea de localitatea Bottrop (în Ruhr) a unei instalații experimentale de lichefiere a cărbunelui; necesitînd investiții de 140 milioane de mărci, instalația ar urma să producă zilnic 200 tone de hidrocarburi lichide din 400 tone de cărbune. Producția ar putea fi utilizată fie drept carburant, fie ca materie primă pentru industria chimică.

După opinia unor specialiști vest-germani, procedeul de lichefiere a cărbunelui ar urma să devină rentabil pînă la sfîrșitul deceniului următor, cînd prețul de cost al hidrocarburilor obținute pe această cale s-ar apropia de prețul pe piață al petrolului brut.

CURIER

GLOSAR

Piața obligațiunilor

ESTE UN FAPT incontestabil că piața euro-dolarilor (care cuprinde atît piața euro-creditelor — pe termen scurt și mijlociu — cît și piața euro-obligațiunilor, emise pe termen lung) a beneficiat în anii din urmă de o atenție deosebită în rîndurile nespecialiștilor și îndeosebi ale specialiștilor.

Pentru primii, această piață sui-generis pe care se desfășoară tranzacții financiare uriașe în dolari, deși nu se află în S.U.A., ci în Europa, a constituit un obiect de curiozitate. Pentru specialiști, piața euro-dolarilor și îndeosebi a euro-obligațiunilor a reprezentat un punct de atracție nu numai ca urmare a marilor posibilități ale pieței (s-a spus că dacă soliciți un credit pe piața euro-dolarilor ești primit cu brațele deschise, în timp ce pe celelalte piețe postulantul este primit întotdeauna cu suspiciune tradițională), dar și din cauza condițiilor avantajoase în care se acordă împrumuturile. Ca urmare, în cursul anului trecut, numai piața primară a obligațiunilor în euro-dolari (pe piața primară se plasează noile emisiuni de obligațiuni, iar pe piața secundară se efectuează tranzacții de vînzare-cumpărare a obligațiunilor deja plasate și aflate în circulație) a plasat lunar obligațiuni în valoare de 2 miliarde dolari, deci în total 24 miliarde.

Această atracție pentru piața euro-dolarilor a pus în umbră piața obligațiunilor emise nu în euro-dolari, ci în dolari propriu zîși, adică piața americană. Dacă ne-am conduce după logică, ar fi mai firesc ca un solicitant de împrumuturi în dolari să se adreseze direct la sursă, adică în S.U.A., și numai în subsidiar pieței euro-dolarilor. De ce în acest caz, ca și în altele, logica nu funcționează?

În S.U.A. există, desigur, o piață pe care se plasează obligațiuni emise de solicitanții de împrumuturi în dolari din întreaga lume. Aceste obligațiuni poartă chiar o denumire distinctă: ele se numesc obligațiuni yankee (engl. Yankee bonds). Totuși, piața S.U.A. nu a reușit nici pe departe să se apropie de volumul tranzacțiilor efectuate pe piața euro-dolarilor. Cel mai mare volum de plasamente a fost realizat în 1976 (6,3 miliarde dolari), după care a urmat în 1977 un volum de 5,4 miliarde, iar anul 1978 se încheie cu o situație care marchează un nou declin. Aceasta, deși piața americană are clienți puternici și statornici, cum ar fi guvernul Canadei, care emite regulat obligațiuni în dolari și le plasează pe piața New York-ului, sau Banca Mondială, care de asemenea emite obligațiuni pentru procurarea fondurilor necesare propriilor acordări de împrumuturi țărilor membre. Cum se explică volumul redus al operațiilor și chiar declinul lui?

Potrivit specialiștilor, cauzele ar fi următoarele: (1) cumpărătorii de obligațiuni în dolari sînt în general străini; aceștia ezită să-și plaseze capitalurile într-o monedă care a slăbit atît de mult, astfel încît — așa cum s-a exprimat reprezentantul unei bănci americane — le-a pierit pofta să investească în obligațiuni exprimate în dolari; (2) dimpotrivă, numeroși împrumutați potențiali se tem că dolarul a slăbit prea mult și că el se va redresa în curînd, astfel încît nu are sens să se împrumute acum într-o monedă slabă și să restituie la scadență dolari „mai scumpi"; (3) dobînzile pe piața S.U.A. sînt mai ridicate decît în Europa occidentală, ceea ce nu este de natură să determine o preferință pentru un împrumut în dolari. Avînd în vedere că cei care caută să se împrumute sînt mai mult străini, ei se pot adresa acelor piețe pe care dobînzile sînt cele mai avantajoase și să emită obligațiuni în yeni, mărci vest-germane, guldeni olandezi, sau franci elvețieni — și nu obligațiuni yankee.

C. K.

Înarmarea și deșerturile

Sorin Olariu, Dumbrăveni — 1) Suma de 400 de milioane dolari de care s-a vorbit la Conferința Națiunilor Unite consacrată deșerturilor și desfășurată la Nairobi în 1977, reprezintă numai costul opririi extinderii în continuare a acestor terenuri aride. Pentru redarea în circuitul agricol a suprafețelor care s-au transformat în deșerturi în ultimii 20 ani, arată un studiu al Programului Națiunilor Unite privind Mediul Înconjurător, ar fi necesar un miliard de dolari. Dar pînă în prezent nu a putut fi mobilizată nici prima sumă citată, deși ea echivalează, de pildă, cu numai jumătate din cheltuielile zilnice afectate pe plan mondial pentru înarmare.

2) Anul acesta R.P.S. Albania a participat cu pavilioane proprii la tîrgurile internaționale de la Paris, Malmö, Bari și Salonic și cu un birou de informații la Tîrgul de la Cairo.

Spor natural

Valentin Uruioc, Făgăraș — Fenomenul scăderii numărului total al populației, ca urmare a faptului că numărul nașterilor a coborît sub cel al deceselor, s-a înregistrat în ultimii ani în mai multe țări dezvoltate de pe continentul nostru. Astfel, în 1976 sporul natural, la 1000 locuitori, a fost negativ în Austria (—1), în R.F.G. și Anglia (—2,1), și în R.D.G. (—2,3), și aproape nul în Belgia (+0,2). În țara noastră sporul natural la 1000 locuitori a fost de 9,9 în 1976 și de 10,0 anul trecut, media perioadei 1951—1977 fiind de 11 la mie. În trei județe ale țării (Arad, Caraș-Severin și Hunedoara) se înregistrează un spor natural negativ, dar numai în mediul rural.

În privința mortalității infantile, ea varia în 1976 pe continentul european între 36,4 la mia de născuți vii în Iugoslavia și 8,7 la mie în Elveția. În țara noastră ea a fost de 31,4 la mie în 1976 și 31,2 în 1977 (față de 49,4 în 1970 și 116,7 în 1950). Cel mai redus nivel al mortalității infantile s-a înregistrat anul trecut în județul Covasna, în mediul urban (14,5 la mie), iar cel mai ridicat în județul Brăila, în mediul rural (47,4 la mie).

Livrări pe credit

Simion Cosma, Huedin — Potrivit evaluărilor unor organisme internaționale, pe plan mondial deficitul însumat al balanțelor de plăți curente care s-au încheiat cu solduri deficitare se ridica în 1977 la circa 200 miliarde dolari. Citînd această cifră, János Fekete, vicepreședinte al Băncii Naționale a Ungariei, releva în ziarul **Népszabadság,** că din totalul respectiv 89 miliarde dolari reveneau țărilor capitaliste dezvoltate și cu dezvoltare medie, 85 miliarde țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, iar circa 30 miliarde dolari reprezentau deficitul global al țărilor socialiste. În legătură cu această din urmă cifră, J. Fekete sublinia că dimensiunile ei nu trebuie considerate exagerate în raport cu forța economică și rolul jucat de țările socialiste respective în economia mondială. În plus, acest deficit reflectă în primul rînd importuri de mașini și utilaje în cadrul programelor de investiții ale acestor țări pentru lărgirea capacităților de producție în vederea satisfacerii nevoilor pieței interne și ale exportului.

La rîndul său, Ungaria acordă și ea credite de export, în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare. Sînt citate astfel livrările pe credit de locomotive diesel în Brazilia, de spitale complete în Nigeria, de fabrici de conserve și de pîine în Algeria, de filaturi în Iran, livrarea unei fabrici de alumină Iugoslaviei.

Cooperare

Ion Travolca, Plopeni — 1) În baza acordului pe cale de a fi semnat între guvernul norvegian și firma suedeză „Volvo", Norvegia ar urma să obțină o participare de 40% la capitalul firmei suedeze, care ar începe să producă motoare diesel în Norvegia. La rîndul său Norvegia ar urma să concesioneze firmei suedeze constructoare de automobile o zonă din Marea Nordului, pentru extragerea petrolului submarin.

Paralel au loc negocieri între guvernele celor două țări privind aprovizionarea cu petrol pe termen lung a Suediei, cu cantități reprezentînd echivalentul a circa o treime din consumul anual actual.

2) Întrucît enumerarea articolelor mai recente care v-ar putea fi de folos pentru tema care vă interesează ar necesita prea mult spațiu, vă rugăm să urmăriți nr. 52 din 29 decembrie a.c., în care vom publica sumarul revistei noastre pe întregul an.

Unități de măsură

Mihai Mierloiu, Reșița — 1) Datele din tabelul de mai jos vă vor ajuta să efectuați transformările de

Din	În	Înmulțind cu
Toli	Milimetri	25
Picioare	Centimetri	30
Yarzi	Metri	0,9
Mile	Kilometri	1,6
Centimetri	Toli	0,4
Metri	Yarzi	1,1
Kilometri	Mile	0,6
Uncii	Grame	28
Livre	Kilograme	0,45
Grame	Uncii	0,035
Kilograme	Livre	2,2

care aveți nevoie dintr-o unitate de măsură a lungimii și greutății în alta, cu un grad destul de ridicat de exactitate.

2) Conferința mondială pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală este programată pentru luna iulie 1979 la Roma.

Inegalități

I. Vlad, Tîrgoviște — 1) Mai concludentă decît inegalitatea de venituri este cea de avere (de patrimoniu). Potrivit unui studiu întreprins de A.D. Atkinson și A. J. Harrison („Distribution of Personal Wealth in Britain", Cambridge University Press, Londra, 1978), în care prin patrimoniu autorii înțeleg bunuri imobiliare (case și terenuri), precum și acțiuni, obligațiuni și conturi în bancă, sutimea cea mai bogată a populației dispune de o treime din patrimoniul național în Anglia și de 23% în S.U.A.; în Franța zecimea cea mai bogată a populației deține 52% din patrimoniul țării. 2) Avem în vedere și în acest an publicarea sumarului suplimentului revistei noastre, venind astfel în întîmpinarea cererii dv.

Rafinare

Gelu Aștefanei, Craiova — 1) Deși sînt unele din cele mai mari producătoare mondiale de petrol, țările arabe rafinează în prezent numai 3,5% din cantitățile de petrol brut care se rafinează în lume. Spre comparație, în Europa se rafinează 26% din acest total, iar în America de Nord tot 26%. Pentru a beneficia în mai mare măsură de pe urma extragerii și valorificării la export a acestei resurse energetice, țările membre ale Organizației țărilor arabe exportatoare de petrol au declarat recent la Abu Dhabi că ele intenționează să-și tripleze în următorii zece ani capacitățile de rafinare. Ele ar putea ajunge astfel să rafineze 30—40% din producția lor de petrol brut, care în prezent atinge 20 milioane de barili pe zi.

2) Pentru un bilanț pe tema care vă interesează, vă rugăm să consultați articolul care va apare în numărul viitor al revistei noastre, care sperăm că va răspunde pe deplin întrebărilor dv.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 51 din 22 decembrie 1978

– Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii 1

– Participarea oamenilor muncii la conducerea societății, caracteristică a democrației noastre socialiste **(dr. Marin Neagu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Realizarea planului la toți indicatorii **(Valentin Turcu)** 4

– Gospodărirea rațională a metalului **(V. Boescu, L. Țintea)** 6

– Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Bugetul de venituri și cheltuieli pe 1979. Cerințe în procesul definitivării și adoptării **(N. Săvoiu)** 8

– Considerații privind dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de proprietate socialistă **(Ion Blaga)** 10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Ergonomia – factor dinamizator al creșterii productivității muncii **(Traian Perjoc)** 13

– Opinii. Cerințe ale autoconducerii în întreprindere **(dr. Gheorghe Macovei)** 14

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

– Dezvoltarea planificată a economiei naționale **(lector univ. dr. Dan Nițescu)** 15

TEORII ● IDEI

– Politica proprie de edificare a noii orînduiri, expresie a generalului și particularului în construcția socialismului **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 17

– Problema problemelor : resursele naturale. Cum concepem exploatarea, valorificarea și utilizarea lor rațională. Proiectarea – declanșator al introducerii și generalizării procesului circular activ (I) 19

– Școli ● curente ● economiști. Opțiuni pentru planificarea economico-socială în țările africane (II) **(dr. Sorica Sava)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Incertitudini și contradicții în Piața comună vest-europeană **(Petru Rareș)** 27

– Tendințe-conjuncturi 29

– Mondorama 30

– Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Workers' participation in the management of society, a feature of our socialist democracy **(Dr. Marin Neagu)** 2

— Improving the economic and financial mechanism. The incomes and expenditures budget for the year 1979 : Requirements in the process of its finalization and adoption **(N. Săvoiu)** 8

— Reflections on the developing and improving of socialist property relations **(Ion Blaga)** 10

— The country's policy of building up the new social order expression of the general and the particular in the construction of socialism **(Prof. Dr. Mihai Părăluță)** 17

— A key problem : natural resources. How to conceive their rational exploitation, turning to account and use. Designing — release of the implementation and generalization of the circular active process 19

— Schools — currents — economists. Options for economic and social planning in African countries (II) **(Dr. Sorica Sava)** 24

— Uncertainties and contradictions in the Common Market **(Petru Rareș)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La participation des travailleurs à la direction de la société, caractéristique de notre démocratie socialiste **(dr. Marin Neagu)** 2

— Le perfectionnement du mécanisme économique et financier. Le budget des revenus et des dépenses pour l'année 1979 : exigences dans le processus de sa mise au point et adoption **(N. Săvoiu)**. 8

— Considérations sur le développement et le perfectionnement des rélations de propriété socialistes **(Ion Blaga)** 10

— La politique propre d'édification du nouvel ordre social-expression du général et du particulier dans la construction socialiste **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 17

— Les ressources naturelles — problème fondamental. Comment concevoir leur exploitation, mise en valeur et utilisation rationnelles. La projection — déclencheur de l'introduction et de la généralisation du processus circulaire actif 19

— Ecoles - courants - économistes. Options pour la planification économique et sociale dans les pays africains (II) **(dr. Sorica Sava)** 24

— Incertitudes et contradictions dans le Marché commun **(Petru Rareș)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Участие трудящихся в руководстве общества, характерная черта нашей социалистической демократии **(др. Марин Нягу)** ... 2

— Совершенствование экономико-финансового механизма. Приходо-расходный бюджет на 1979 год. Требования в процессе его завершения и утверждения **(Н. Савою)** 8

— Соображения относительно развития и совершенствования отношений социалистической собственности **(Ион Блага)** 10

— Собственная политика создания нового строя — выражение общего и частного в социалистическом строительстве **(проф. др. Михай Пэрэлуцэ)** 17

— Основная из проблем: природные ресурсы. Концепция их рационального освоения, разработки и использования. Проектировка — механизм введения и распространения активного циркулярного процесса (I) 19

— Оптация на экономическо-социально планирование в африканских странах (II) **(др. Сорика Сава)** 24

— Неопределённости и противоречия в западноевропейском Общем рынке **(Петру Рареш)** 72

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

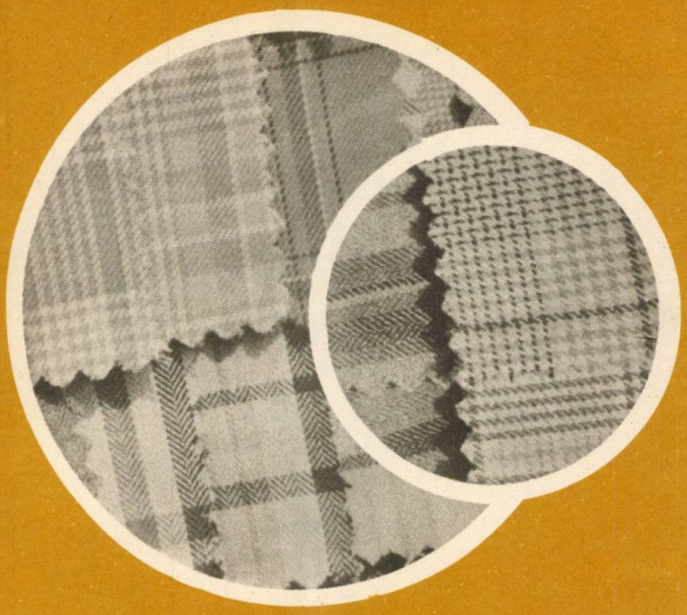

O PRESTIGIOASĂ ÎNTREPRINDERE TEXTILĂ CONSTĂNŢEANĂ

În anii construcţiei socialiste, municipiul Constanţa cunoaşte o puternică dezvoltare a industriei uşoare. Printre altele, aici a fost creată, în urmă cu 14 ani, Întreprinderea integrată de lînă. În cursul anilor, prin folosirea judicioasă a spaţiilor de producţie şi reamplasarea utilajelor, s-au obţinut spaţii disponibile pentru dezvoltarea întreprinderii şi îmbunătăţirea fluxului tehnologic, fapt ce a determinat o creştere de 3,5 ori a capacităţii de producţie proiectate. Aceste realizări au fost obţinute fără a mai fi necesare investiţii pentru construcţii.

Întreprinderea realizează azi 10% din producţia Centralei industriei lînei şi 12% din producţia industrială a municipiului Constanţa. În cincinalul 1976–1980, întreprinderea va asigura aproape 15% din producţia industrială de ţesături tip lînă.

În strînsă legătură cu dezvoltarea producţiei merită menţionată şi preocuparea pentru diversificarea produselor, pentru valorificarea superioară a firelor de lînă românească şi îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor. În această direcţie, întreprinderea realizează o amplă acţiune de cooperare. Cea mai recentă se referă la producţia de ţesături tip lînă destinate confecţiilor pentru export, apreciate pe piaţă ; acestea au fost contractate, în proporţie de 85% pentru confecţii export.

În atenţia conducerii întreprinderii se află, de asemenea, perfecţionarea proceselor de producţie şi realizarea de produse noi. Cîteva exemplificări :

- atelierul de proiectare a realizat 12 articole noi, într-o gamă de desene şi culori ;
- pe piaţa internă sînt lansate 10 sortimente de ţesături tip lînă, care valorifică superior lîna românească, prin realizarea unor fire de fineţe superioară, conferind acestor ţesături un tuşeu superior şi un grad ridicat de neşifonabilitate ;
- în întreprindere se produc 35 de sortimente tip lînă destinate costumelor pentru femei şi bărbaţi – rochii femei, pardesie, paltoane ;
- o paletă de produse deosebit de variată şi bogată – peste 750 de desene şi poziţii coloristice.

SUGESTII DE DARURI
PELOX
EMULSIE HIDRATANTA
PELL AMAR
LUNA CADOURILOR
FRUMUSEȚEA ȘI PROSPEȚIMEA TENULUI FEMEILOR SE MENȚINE NUMAI PRIN APLICAREA UNUI TRATAMENT COSMETIC RIGUROS !
Cu prilejul LUNII CADOURILOR magazinele comerțului de stat, specializate în destacerea articolelor cosmetice, vă recomandă să răsfoiți produsele PELOX și PELL AMAR, realizate într-o concepție originală românească.
PELOX și PELL AMAR conțin extracte din nămolul de Techirghiol și Amara. Loțiunea tonică de zi, emulsia hidratantă, crema emolientă de zi, crema emolientă de noapte și crema emolientă pentru țesutul sensibil din jurul ochilor contribuie la curățarea, demaschiarea, hidratarea, descongestionarea epidermei, la menținerea conținutului ei în apă și lipide, la care se adaugă calitățile curative ale nămolului folosit la realizarea acestor produse cosmetice.
recom
Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

DEZVOLTARE - BUNĂSTARE

LA MULȚI ANI 1979

Numărul 52 ● Vineri 29 decembrie 1978

Mărturie grăitoare a profundei considerații de care se bucură pe toate meridianele personalitatea președintelui țării noastre, politica de pace și colaborare a României socialiste

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

i-a fost înmînat Premiul „Simba" pentru pace pe anul 1978

„Poporul român... înțelege și sprijină cu toată energia năzuințele tuturor popoarelor spre înfăptuirea unei lumi fără arme și fără războaie, a unei lumi a colaborării, destinderii și păcii, care să permită tuturor națiunilor să-și consacre plenar forțele asigurării progresului lor economic și social, făuririi unei vieți libere, demne și fericite".

NICOLAE CEAUȘESCU

„Acordind Premiul «Simba» 1978 președintelui Republicii Socialiste România, comitetul ales a dorit ca acesta să insemne nu numai recunoașterea unei nobile personalități, ci și să exprime gratitudinea față de opera de pace realizată de președintele Ceaușescu atît în favoarea Africii, cît și a lumii întregi".

ANTONIO ACONE

președintele Juriului internațional de acordare a premiului „Simba"

1979 IAN 5

VIBRANT OMAGIU ADUS PERSONALITĂȚII TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, MUNCII SALE NEOBOSITE ÎNCHINATĂ BINELUI ȘI FERICIRII POPORULUI, CAUZEI SOCIALISMULUI ȘI PĂCII ÎN LUME

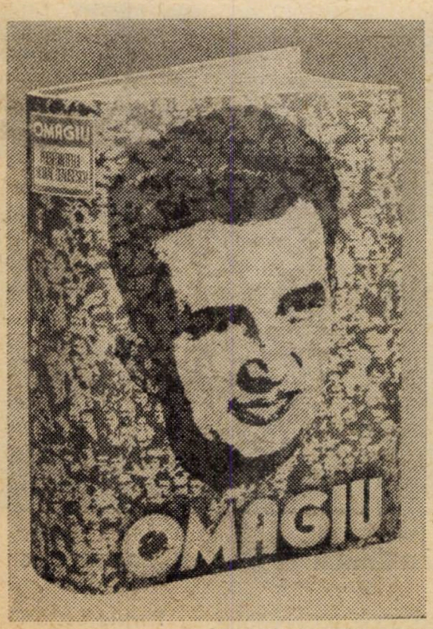

ZILELE ACESTEA, de sub presele Editurii Politice, a ieşit volumul **„OMAGIU PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU“.** Este un volum ce se constituie într-o impresionantă cronică a sărbătoririi de către poporul român a celui mai iubit, mai preţuit şi mai respectat fiu al său, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** la împlinirea, la 26 ianuarie 1978, a 60 de ani de viaţă şi a peste 45 de ani de activitate revoluţionară. Este un document al prezentului, ce va transmite posterităţii dragostea neţărmurită, recunoştinţa fierbinte a poporului român faţă de conducătorul ales şi iubit, care în fruntea partidului şi a statului, simbolizează cele mai înalte aspiraţii ale sale, cu care se identifică pe deplin, pentru a căror înfăptuire luptă neobosit, cărora le-a închinat întreaga viaţă şi putere de muncă. În acelaşi timp, volumul înmănunchează mărturii ale stimei şi preţuirii de care preşedintele României socialiste tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** se bucură pe toate meridianele lumii, exprimate cu acel memorabil prilej, pentru nobila sa activitate desfăşurată în numele idealurilor supreme ale umanităţii, pentru respectarea drepturilor fundamentale ale popoarelor, pentru făurirea unei lumi a păcii şi dreptăţii.

Volumul prezintă numeroasele şi diversele manifestări consacrate sărbătoririi zilei de naştere a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** zi ce s-a transformat într-o impresionantă exprimare spontană a unităţii de neclintit a poporului român, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general. Volumul conţine adevărate file de istorie contemporană a României socialiste, cu profunde semnificaţii pe plan intern şi internaţional. Expresie

elocventă a acestor semnificații politice, el reunește mesaje, telegrame de felicitări, cu caracter oficial sau particular, adresate atît din țară cît și de peste hotare, scrisori, relatări și reportaje despre activități protocolare și manifestările publice, cultural-științifice, prilejuite de eveniment, un important număr de articole, eseuri, evocări, lucrări artistice, create de oameni politici, de știință, artă și cultură, de oameni ai muncii de la orașe și sate, lucrări inspirate de puternica personalitate a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, izvorîte din dragostea fierbinte cu care îl înconjoară întregul nostru popor, din prețuirea și stima de care se bucură pe plan internațional.

Prin imagini și texte memorabile este redată impresionanta festivitate desfășurată la 25 ianuarie în Sala Palatului, pentru omagierea secretarului general al partidului. În mesajul adresat cu acest prilej tovarășului **Nicolae Ceaușescu** de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Guvern se face o amplă sinteză a îndelungatei activități revoluționare desfășurate de secretarul general al partidului, este exprimată cea mai profundă și înaltă cinstire, admirație și prețuire pentru strălucita sa activitate în fruntea partidului și statului, pentru contribuția inestimabilă adusă la făurirea destinului nou, socialist, al României, la cauza progresului și civilizației epocii noastre. **„Este o realitate incontestabilă** — se subliniază în mesaj — **un adevăr înscris pentru totdeauna în istoria României faptul că anii de cînd vă aflați în fruntea partidului și statului reprezintă epoca cea mai fertilă, mai bogată în realizări și succese măreț din întreaga existență milenară a poporului român. În această epocă a cunoscut o puternică cimentare alianța muncitorească-țărănească, unitatea de granit a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, care s-a dovedit exponentul fidel al intereselor și aspirațiilor fundamentale ale națiunii noastre socialiste, forța capabilă să conducă România pe culmile grandioase ale comunismului"**. mesajul evidențiază rolul hotărîtor al tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la elaborarea politicii partidului prin aplicarea adevărurilor universal-valabile la condițiile social-istorice concrete din România, contribuția sa inestimabilă la elaborarea a noi teze și concepte cu privire la numeroase probleme de bază ale conducerii țării, ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care au îmbogățit tezaurul socialismului științific, patrimoniul cunoașterii și creației istorice contemporane, este exprimat sentimentul de legitimă mîndrie patriotică pentru realizările dobîndite de patria noastră în construcția socialistă, pentru aprecierea de care România socialistă se bucură în întreaga lume datorită rolului activ și contribuției constructive a președintelui său la soluționarea marilor și complexelor probleme ale lumii, ale vieții internaționale contemporane. Aceleași sentimente de cea mai aleasă prețuire, de devotament și profundă recunoștință față de neobosita activitate desfășurată pe multiple planuri, de secretarul general al partidului, spre binele poporului său, al cauzei socialismului și păcii în lume sînt exprimate și în mesajele adresate tovarășului **Nicolae Ceaușescu** de către Marea Adunare Națională, Comisia Centrală de Revizie, în mesajele delegației membrilor P.C.R. cu stagiu în ilegalitate, ale organizațiilor de masă și obștești, ale ministerelor și altor instituții centrale, ale instituțiilor de știință, învățămînt și cultură etc.

Înaltă recunoaștere a excepționalei contribuții a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la îmbogățirea tezaurului gîndirii și acțiunii revoluționare, secretarului general al partidului nostru, i-au fost conferite titlurile de Doctor în științe politice și de Doctor în economie, acordate de Academia „Ștefan Gheorghiu" și Academia de Studii Economice, expresie a prețuirii pe care oamenii de știință, alături de întregul popor o dau prestigioasei sale activități teoretice de însemnătate hotărîtoare pentru progresul neîntrerupt al științei românești, pentru așezarea pe baze științifice a însești operei de construcție socialistă și de conducere democratică a societății. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în ampla cuvîntare rostită la festivitatea de la Palatul Republicii, exprimînd o profundă convingere fundamentată științific, **„Bazîndu-se pe concepția revoluționară a materialismului dialectic și istoric, partidul nostru a înțeles că legitățile generale nu se pot aplica fără discernămînt, indiferent de condiții, de etapa istorică dată. El a înțeles că unitatea dialectică dintre general și particular cere o abordare revoluționară a problemelor edificării noii orînduiri sociale. Noi pornim de la faptul că însești legitățile generale nu sînt veșnice, imuabile ; ca rezultat al dezvoltării forțelor de producție și al noilor relații sociale, ele se modifică, capătă noi caracteristici, iar altele dispar cu desăvîrșire"**. Și, con-

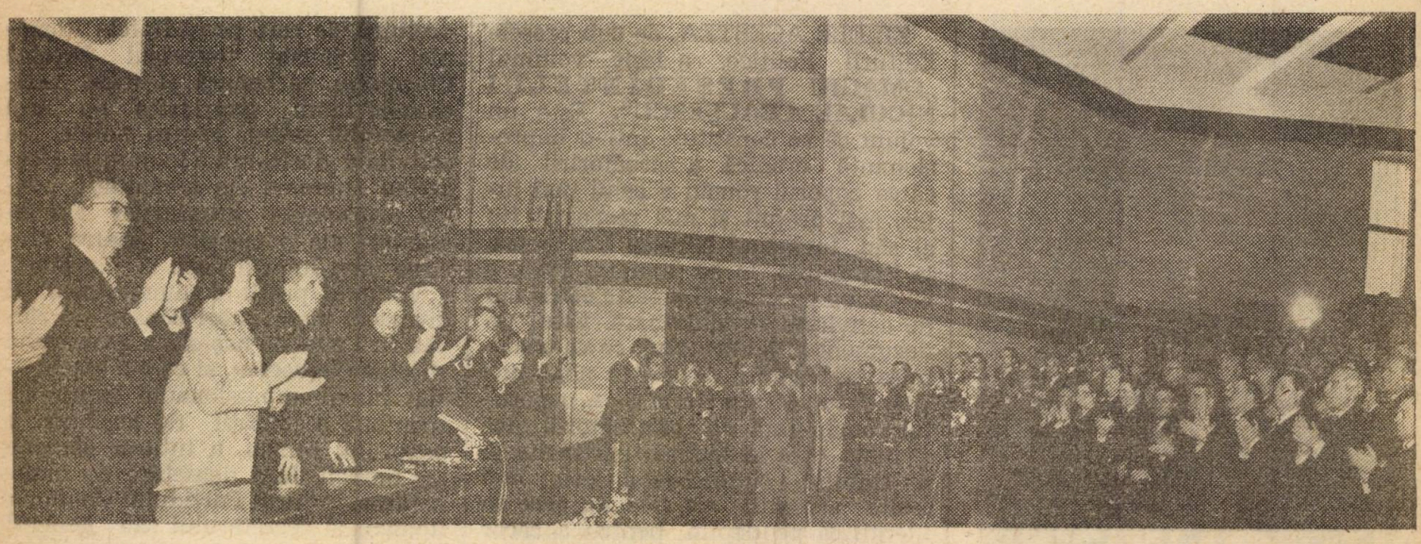

Festivitatea decernării titlului de Doctor în științe politice și a titlului de Doctor în economie

ținuînd acest prețios filon de idei în cuvîntarea la conferirea titlurilor de Doctor în științe politice și de Doctor în economie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza că **„succesele obținute de partidul nostru, îndeosebi începînd cu Congresul al IX-lea, sînt nemijlocit legate de faptul că el a rupt cu hotărîre cu concepțiile vechi, dogmatice, rigide, luînd atitudine fermă împotriva a tot ceea ce nu mai corespundea noilor condiții economico-sociale, promovînd cu curaj noul în toate domeniile de activitate".**

Ca un adevărat torent, ca un șuvoi neîntrerupt, au sosit, în acele zile sărbătorești, mesaje, scrisori și telegrame de felicitare adresate tovarășului **Nicolae Ceaușescu** de către colective de muncă, de oameni ai muncii, muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, din toate colțurile țării. Mesaje vibrante, izvorîte din inimă, dînd glas sentimentelor de dragoste ale poporului față de secretarul general al partidului, înaltei stime și recunoștințe profunde ce i-o poartă pentru neobosita și prețioasa sa activitate pusă în slujba realizării și apărării intereselor fundamentale ale poporului. Nenumăratele mesaje pătrunse de vibrante sentimente de dragoste și prețuire sînt mărturii ale adeziunii depline față de politica internă și externă a partidului, ale hotărîrii de neclintit a poporului român de a face totul pentru înfăptuirea acestei politici al cărei scop fundamental îl constituie omul, ridicarea sa pe noi trepte de civilizație și bunăstare, afirmarea plenară a personalității umane. Volumul **„OMAGIU PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU"** reflectă pe larg multitudinea de mesaje deși, pentru a putea cuprinde un număr cît mai mare ele sînt redate cel mai adesea fragmentar. Volumul cuprinde în același timp și lucrări artistice dedicate evenimentului, care prin mijloace specifice exprimă cu sensibilitate și spontaneitate simțăminte de aleasă prețuire față de secretarul general al partidului. Eseurile, evocările, poeziile, lucrările muzicale și de artă plastică selecționate în volum, se constituie într-un ansamblu armonios, cu profunde semnificații politice, ce exprimă indestructibila unitate a întregii națiuni în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

O secțiune importantă a volumului este consacrată înaltei considerații și prestigiului de care se bucură pe plan internațional președintele României socialiste, personalitate proeminentă a lumii contemporane, luptător consecvent pentru pacea și progresul omenirii. De la felicitările adresate de șefii misiunilor diplomatice acreditați la București, mesajele de felicitare de pe toate meridianele globului trimise de conducători de partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, de șefi de state și guverne, mișcări de eliberare, organizații internaționale, personalități ale vieții politice, economice și culturale, pînă la aprecierile făcute de editori, publiciști, de presa și radioteleviziunea de peste hotare, toate exprimă prețuirea, stima și recunoștința pentru activitatea neobosită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** desfășurată pentru respectarea dreptului popoarelor de a trăi în pace — bunul cel mai de preț al omenirii — pentru eforturile sale în direcția edificării unei noi ordini internaționale, a așezării relațiilor dintre state pe baze noi de dreptate și echitate, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Aceste aprecieri ale unor personalități de seamă ale lumii, ce relevă largul ecou pe care sărbătorirea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** l-a avut pe plan mondial, ne umplu inimile de mîndrie pentru faptul că în fruntea partidului și statului nostru se află un prestigios bărbat de stat, ilustră figură a vieții politice contemporane, un gînditor revoluționar profund realist și înflăcărat patriot, care continuă cu strălucire tradiția marilor conducători ce s-au ivit din sînul acestui popor.

Paginile selecționate în volum sînt bogat și expresiv ilustrate de un mare număr de fotografii prezentînd momente din viața și munca neobosită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** pentru binele poporului român, din strălucita sa activitate internațională consacrată cauzei socialismului, păcii și colaborării între popoare. Prin documentele și bogăția de imagini fotografice, prin lucrările de artă pe care le cuprinde, volumul **„OMAGIU PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU"** constituie o vibrantă mărturie a sentimentelor poporului nostru — așa cum s-au exprimat ele în acele zile sărbătorești — de dragoste și credință față de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** față de Partidul Comunist Român, care ne conduce victorios pe drumul făuririi orînduirii celei mai drepte pe pămîntul străbun al patriei — societatea socialistă multilateral dezvoltată, societatea comunistă — un adevărat mesaj pentru viitorime.

Permanentă prezență în mijlocul oamenilor muncii, consultarea sistematică a maselor largi populare

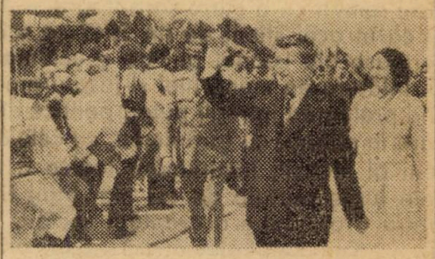

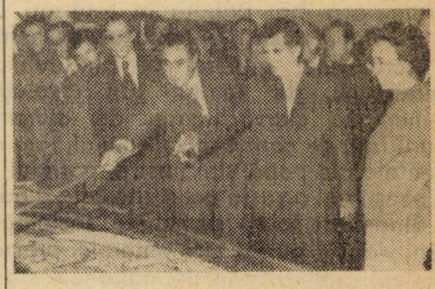

UNITATE INDESTRUCTIBILĂ

SFÎRȘITUL DE AN înseamnă, firesc, momente de meditație asupra realizărilor și asupra perspectivelor. Încheierea fiecărui an, fiecare o nouă treaptă în ascensiunea victorioasă a României socialiste coincide pentru poporul român cu o mare sărbătoare — Ziua Republicii. Pentru că în acel sfîrșit de an 1947 se scria una din paginile glorioase ale istoriei atît de zbuciumate a poporului nostru. Înlăturarea monarhiei și instaurarea Republicii, însemnînd preluarea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianța cu țărănimea, cu celelalte categorii de oameni ai muncii, încununare legică a unei îndelungate și grele lupte purtate de cei mai buni fii ai acestei națiuni pentru o orînduire a dreptății sociale și naționale, a deschis în fața României o eră nouă, orizonturile luminoase ale socialismului și comunismului.

Pe acea piatră de temelie așezată la 30 decembrie 1947 s-a înălțat edificiul atît de armonios unitar al economiei și societății noastre socialiste, în care poporul a devenit stăpîn pe soarta sa, singurul în drept să decidă asupra propriului viitor. În acești 31 de ani dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură modernă în continuă dezvoltare, capabilă să satisfacă în condiții din ce în ce mai bune nevoile economiei, cerințele de consum ale maselor populare. Astăzi, față de perioada antebelică, producția industrială a României este de 43 de ori mai mare, cea agricolă de 3 ori mai mare, iar venitul național a crescut de circa 13 ori.

Sînt cîteva cifre sintetice oglindind imensele potențe de dezvoltare ale socialismului, caracterul profund științific al politicii Partidului Comunist Român de făurire a noii orînduiri, care a înțeles necesitatea vitală și înțelegînd-o a știut să aplice creator legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste în raport cu condițiile particulare țării noastre. Pe fundalul uriașelor transformări petrecute în aceste trei decenii se detașează net perioada de după cel de al IX-lea Congres al partidului, perioadă care, așa cum o arată faptele, este cea mai fertilă, cea mai bogată în realizări din întreaga istorie a poporului nostru. Beneficiind de contribuția nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de spiritul său revoluționar, de înțelepciunea sa clarvăzătoare, de atașamentul său nețărmurit față de cauza socialismului, față de interesele fundamentale ale poporului nostru, partidul nostru a desfășurat în acești ani o vastă activitate care a adus un suflu înnoitor, a dinamizat toate domeniile societății noastre. Pretutindeni viața a pulsat mai puternic, procesul de dezvoltare și modernizare a economiei naționale s-a accelerat, toate zonele țării au fost atrase în acest viguros mers înainte, au fost perfecționate și adaptate noilor cerințe formele și metodele de organizare, planificare și conducere a vieții economico-sociale, a fost creat un sistem al democrației socialiste, unic în felul său, prin care se asigură participarea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării, exercitarea în fapt a celor mai largi drepturi și libertăți cetățenești, se afirmă cu tot mai multă putere în viață principiile eticii și echității socialiste. Sînt ani în care a devenit mai evident ca oricînd că scopul fundamental al politicii partidului nostru este apărarea intereselor poporului, că unicul său țel este ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a națiunii noastre.

Încheiem acest al treilea an al cincinalului, cu remarcabile succese, deși, așa cum se știe, am fost confruntați cu o serie de greutăți și lipsuri în activitate. Pe ansamblul celor trei ani ai cincinalului se realizează o producție industrială suplimentară de circa 60 miliarde lei. Rezultate bune s-au obținut și în agricultură și în alte sectoare ale activității economico-sociale. A fost un an în care, concomitent cu munca susținută pentru realizarea și dezvoltarea producției materiale, s-a desfășurat o vastă acțiune pentru perfecționarea întregului mecanism economico-financiar, pentru a asigura acele pîrghii necesare înfăptuirii autoconducerii muncitorești. Aplicate încă de la jumătatea acestui an, o parte din măsurile stabilite și-au verificat practic valențele de a ridica eficiența economică pe o nouă treaptă, au pregătit terenul pentru introducerea, odată cu noul an, a întregului complex de măsuri prevăzute. O viziune novatoare a stat la baza definirii conceptelor de autogestiune și autofinanțare, materializată și în Legea, recent adoptată de Marea Adunare Națională, privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, în termenii căreia fiecare unitate economică trebuie să restituie societății ceea ce i s-a avansat, să-și asigure propria dezvoltare și să contribuie la dezvoltarea de ansamblu a societății, să afirme calitatea de producători și proprietari a oamenilor muncii, și prin participarea acestora la beneficiile realizate de întreprinderile în care muncesc. O viziune în care interesele generale ale societății se împletesc în mod organic cu interesele de grup și cele individuale.

ÎNTR-O INDISOLUBILĂ legătură cu politica internă a partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate se află politica sa internațională. Înfăptuind Programul partidului, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, **„noi răspundem în primul rînd intereselor poporului nostru, ferm hotărît să făurească noua orînduire în concordanță cu voința și aspirațiile sale fundamentale. Totodată, aducem astfel o contribuție tot mai importantă la creșterea forței și prestigiului socialismului, la progresul social-general, la promovarea unei politici internaționale noi, de soluționare a problemelor dintre state pe calea tratativelor, la cauza destinderii, securității și păcii în întreaga lume"**.

Angajat cu toate forțele sale în vasta operă de construire a societății socialiste și comuniste, poporul român, ca și toate celelalte popoare, are nevoie în mod vital de pace. Pentru că o operă de o asemenea grandoare și complexitate se poate realiza numai în condiții de liniște, de securitate, implică folosirea resurselor disponibile, în mod firesc limitate, pentru desfășurarea acestei vaste construcții pașnice și nu deturnarea lor spre o monstruoasă și în cerc vicios cursă a înarmărilor. Hidoasa lozincă „tunuri în loc de unt" a fost judecată și condamnată de mult de istorie și de voința popoarelor — și totuși triste vestigii ale ei se mai fac uneori auzite, periclitînd dreptul fundamental al omenirii, al fiecărei ființe umane, de a trăi în pace și securitate, dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător, fără nici un amestec din afară, soarta și viitorul.

În această privință, opțiunea României socialiste a fost răspicat afirmată prin glasul celui mai autorizat reprezen-

LA RECENTA SESIUNE a Marii Adunări Naționale a fost adoptată Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor. Elaborată din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, această lege se înscrie în ansamblul actelor normative menite să asigure aplicarea măsurilor stabilite de plenara Comitetului Central al partidului din martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, pentru afirmarea în viață a autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării unităților economice. Beneficiul devine una din principalele pîrghii economico-financare de stimulare și cointeresare a întreprinderilor și colectivelor de oameni ai muncii pentru sporirea producției și creștere a continuă a eficienței economice. În prevederile legii se materializează o serie de principii deosebit de importante pentru buna desfășurare a activității economice : obligația întreprinderilor de a-și desfășura astfel activitatea încît să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii și să obțină beneficii ; beneficiul constituie o resursă importantă, alături de amortizarea fondurilor fixe pentru restituirea de către întreprinderi a fondurilor avansate de societate ; beneficiul, atît cel planificat cît și cel realizat suplimentar este resursa de bază pentru constituirea de către întreprinderi a fondurilor proprii — fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante, destinate creșterii producției, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondul pentru acțiuni sociale, destinate cointeresării colective a personalului muncitor și fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, formă de cointeresare materială individuală a acestora.

Dată fiind importanța deosebită a Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, pentru întreaga noastră viață economică, revista noastră va publica o serie de materiale consacrate prevederilor acestei legi, experienței privind aplicarea ei în practică, rezultatelor obținute.

tant al său, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „lupta pentru socialism și pentru pace constituie un tot inseparabil, reprezintă orientarea fundamentală a politicii partidului și statului nostru"**. Desigur, această poziție principială nu înseamnă nicidecum neglijarea sau subestimarea problemelor legate de întărirea capacității de apărare a independenței și suveranității țării în orice împrejurări. Dar în condițiile în care, așa cum arată o analiză lucidă, realistă, a situației internaționale, și așa cum confirmă evenimentele, nu există un pericol iminent de război, cheltuielile militare trebuie să se mențină în limite raționale, să nu afecteze îndeplinirea programelor de dezvoltare, de creștere a nivelului de trai al poporului. Între cuvîntul și fapta partidului nostru există o perfectă concordanță, astfel încît o parte a bugetului nostru militar pentru anul viitor, va fi folosită, fără să afecteze cu nimic capacitatea de apărare a țării, pentru majorarea alocației de stat pentru copii.

ÎN CADRUL acelorași preocupări pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru respectarea dreptului popoarelor de a fi stăpîne pe soarta lor, pe bogățiile naționale, de a avea acces la cuceririle științei și tehnicii, la binefacerile civilizației contemporane, se înscrie și acțiunea consecventă, neobosită a președintelui României socialiste pentru instaurarea unei noi ordini internaționale, pentru așezarea relațiilor dintre state pe principii noi, de echitate, de dreptate, pentru găsirea căilor de lichidare a subdezvoltării. Apelul solemn al Marii Adunări Naționale, adresat parlamentelor și guvernelor tuturor statelor, tuturor popoarelor lumii, de a acționa în vederea dezvoltării cooperării, prieteniei și înțelegerii internaționale, accentuării cursului spre destindere și securitate, opririi cursei înarmărilor și trecerii la măsuri concrete de dezarmare, pentru asigurarea unei păci trainice, ilustrează o dată mai mult preocuparea activă a României pentru mobilizarea și unirea celor mai largi forțe sociale în scopul înfăptuirii acestor năzuințe vitale ale întregii omeniri.

Era firesc ca o politică întemeiată pe asemenea principii, care corespund în cel mai înalt grad intereselor fundamentale ale popoarelor, să trezească largi ecouri internaționale, să se bucure de o înaltă apreciere. Astăzi România socialistă și-a cîștigat un prestigiu cum n-a avut niciodată în lume, iar tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** principalul autor și promotor al politicii de pace și colaborare a țării noastre este considerat una dintre cele mai proeminente personalități ale vieții internaționale contemporane. Ca o nouă apreciere a recunoașterii înaltului prestigiu, a prețuirii și profundei considerații de care se bucură pe toate meridianele personalitatea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** activitatea sa prodigioasă consacrată cauzei păcii și libertății popoarelor, progresului noilor state independente, edificării unei noi ordini internaționale, recent președintelui țării noastre i-a fost decernat premiul „Simba" pentru pace pe anul 1978, eveniment ce a survenit la scurt timp după conferirea unei alte importante distincții internaționale — Medalia de aur „Norbert Wiener".

Încheiem deci anul 1978 cu multiple satisfacții, cu sentimente de adîncă recunoștință față de partid, față de secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** prin a cărui activitate neobosită pusă în slujba poporului ne vedem înfăptuite cele mai înalte aspirații, ne vedem patria ridicîndu-se mereu pe noi trepte de prosperitate și civilizație. Încheiem acest an într-o indestructibilă unitate a întregului popor, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului, al secretarului său general, pentru că sîntem ferm și pe deplin convinși că întreaga politică internă și internațională a țării noastre corespunde pe deplin intereselor fundamentale ale poporului român, cauzei socialismului și păcii în lume. Mesajele de calde felicitări adresate tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** din întreaga țară, cu prilejul conferirii premiului „Simba" pentru pace, dau glas, o dată mai mult, acestei unități de neclintit, hotărîrii poporului român de a face totul pentru înfăptuirea politicii interne și externe a Partidului Comunist Român.

ODATĂ CU BILANȚUL realizărilor și succeselor dobîndite, ne gîndim, acum, la cumpăna anilor, la viitor, la sarcinile pe care le vom avea de îndeplinit în anul care vine, an hotărîtor pentru îndeplinirea întregului cincinal. Este un an în care va trebui să acționăm cu și mai multă fermitate pentru lichidarea tuturor lipsurilor și neajunsurilor, pentru trecerea la o calitate nouă, superioară, în toate domeniile de activitate. Realizarea obiectivelor pe care ni le propunem în privința creșterii nivelului nostru de viață, trecerea la cea de a doua etapă a majorării retribuțiilor, pensiilor și a altor venituri ale oamenilor muncii, extinderea reducerii săptămînii de lucru etc. se află într-o indisolubilă legătură cu îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, cu creșterea mai rapidă a întregii noastre economii, cu afirmarea mai puternică a spiritului gospodăresc în toate unitățile economice. Sînt necesare acțiuni hotărîte care să asigure aplicarea în practică a tuturor măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, reducerea consumurilor și economisirea maximă a resurselor de materii prime, materiale, combustibili, și energie, creșterea productivității muncii, introducerea mai rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii, într-un cuvînt creșterea eficienței în fiecare celulă a economiei noastre naționale. Cerințe vitale pentru mersul nostru înainte care impun că încă de la începutul anului, chiar din prima sa zi, să se treacă la îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de producție, care cer ca în centrul preocupărilor colectivelor din întreprinderi, a muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor să stea înfăptuirea neabătută a prevederilor planului pe anul viitor la toți indicatorii și în toate domeniile.

Nicoară IONESCU

ACCENTUAREA CARACTERULUI INDUSTRIAL AL ECONOMIEI — FACTOR PRIMORDIAL AL TRECERII LA UN NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE

CU FIECARE AN pe care-l parcurgem în „lung-a timpului cărare", ne întîmpină o realitate economică și socială mereu mai bogată, consemnînd, prin evidența faptelor, realizările pe care poporul român, eliberat de exploatare și stăpîn deplin pe destinele sale le obține, sub conducerea partidului său comunist, în opera de edificare a noii orînduiri sociale, atașamentul său față de cauza socialismului și hotărîrea ca prin muncă devotată și creatoare să ridice patria pe noi culmi de progres și civilizație.

Încheind anul în care am sărbătorit șase decenii de la reîntregirea trupului țării cu Transilvania desprinsă vremelnic din el, de la făurirea statului național unitar român, eveniment care, așa cum a subliniat cu acest prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a marcat un moment crucial în destinele patriei noastre și a deschis perspective minunate viitorului independent al României, pășim totodată în cel de-al patrulea deceniu de cînd economia românească se dezvoltă pe bază de plan, realizînd obiective tot mai ample și programe tot mai vaste care sporesc necontenit potențialul economic al țării, posibilitățile de progres și prosperitate pentru întreaga noastră societate.

Linia continuu ascendentă pe care s-a înscris evoluția țării în cele trei decenii de planificare a făcut ca dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România să devină, într-o perioadă istorică scurtă, o țară industrial-agrară cu o industrie puternică, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură modernă în continuă dezvoltare, capabilă să satisfacă în condiții tot mai bune nevoile economiei, cerințele de consum ale maselor largi populare. În acest cadru, față de perioada antebelică, producția industrială a sporit de circa 43 de ori, cea a agriculturii de circa 3 ori, iar venitul național de circa 13 ori, ceea ce a dat posibilitatea creșterii veniturilor reale ale oamenilor muncii, acestea fiind în acest an de aproape 6 ori mai mari în comparație cu nivelul anului 1950.

Pe o asemenea temelie trainică, a cărei construcție devine tot mai puternică prin realizările fiecărui an, poporul român poate scruta orizonturi mai îndepărtate și-și poate propune țeluri mai înalte, care se constituie într-un puternic factor mobilizator al energiilor creatoare ale întregii națiuni. Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, prevederile actualului plan cincinal, precum și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale pentru perioada 1981—1990 adoptate de Congresul al XI-lea al partidului, Programul de dezvoltare economico-socială mai accentuată a României în perioada 1978—1980 și Orientările generale cu privire la întocmirea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985, adoptate de Conferința Națională din decembrie 1977, dau expresie concretă acestor orizonturi, conturînd imaginea unui nou stadiu de progres pe care urmează să-l atingă țara noastră, prin depășirea, pînă la mijlocul deceniului 9, a stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrarea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare, ca treaptă a trecerii, apoi, în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. **„Intrăm în cel de-al șaptelea deceniu de la constituirea statului nostru național unitar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cu hotărîrea fermă de a face totul pentru ca perioada ce urmează să se înscrie ca o treaptă nouă, superioară, pe calea dezvoltării multilaterale a patriei noastre, a ridicării României în rîndul țărilor cu un nivel de dezvoltare medie, a creșterii tot mai rapide a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor".** [1])

Crearea unei economii moderne, factorul principal al dezvoltării și întăririi patriei

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru depășirea stării de țară în curs de dezvoltare și ridicarea României în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic se leagă, în mod decisiv, **de realizarea unei economii moderne, de înalt nivel tehnic, de mare productivitate și eficiență, caracterizată printr-un aparat de producție puternic, printr-o mare capacitate de asimilare a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.** De realizarea acestui obiectiv depinde în mod hotărîtor împlinirea celor mai înalte aspirații de prosperitate ale poporului nostru, sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale membrilor societății. Dacă avem în vedere și faptul că dezvoltarea susținută a forțelor de producție și realizarea unei puternice baze tehnice-materiale — factorul determinant al unei economii moderne și de înaltă eficiență — condiționează, în ultimă instanță, lărgirea diviziunii muncii, schimbarea conținutului și caracterului întregului proces de producție, al relațiilor de producție și sociale, precum și nivelul gîndirii și conștiinței oamenilor, se înțelege că **realizarea unei economii moderne, de înalt nivel tehnic și de mare productivitate este baza dezvoltării și întăririi neîntrerupte a întregii noastre societăți.**

Semnificațiile și mai ales importanța creșterii forței materiale a țării depășesc însă limitele naționale, înscriindu-se într-un cadru mult mai larg, care cuprinde atît afirmarea cauzei socialismului în lume, cît și contribuția fiecărui popor la dezvoltarea cooperării economice, la rezolvarea complexelor probleme ale vieții internaționale. Pe de o parte, pentru că prin modul în care se dezvoltă economia și se afirmă ceea ce fondatorii comunismului științific numeau interesul cel mai important al clasei muncitoare devenită clasă conducătoare în societate — „a mări cît se poate de repede, masa forțelor de producție" — se învederează nu numai vocația constructivă a fiecărui popor, ci și atașamentul acestuia față de cauza socialismului în lume, ale cărui prestigiu, influență și forță de atracție se afirmă nu prin declarații despre superioritatea noii orînduiri, **ci în practică, prin forța de netăgăduit a faptelor,** prin valorificarea premiselor obiective create de relațiile socialiste de producție pentru creșterea rapidă, într-o proporție necunoscută în trecut a avuției naționale, a bunăstării maselor. Numai în măsura în care fiecare țară socialistă rezolvă bine problemele sale, a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ședința activului central de partid și de stat din august 1978, sporesc forța socialismului, prestigiul și influența sa pe plan internațional.

Pe de altă parte, în condițiile lumii contemporane, în care interdependențele economice devin tot mai complexe, iar promovarea pe baze noi a relațiilor economice internaționale este legată de contribuția tuturor popoarelor, creșterea participării fiecărei țări, de pe poziții de egalitate și avantaj reciproc, la cooperarea economică mondială are drept premisă de bază nu numai respectarea și promovarea consecventă a principiilor noi care trebuie să stea la baza relațiilor dintre state, ci și dezvoltarea puternică, multilaterală a economiei naționale, a forțelor productive din fiecare țară, ca temelie trainică a creșterii și diversificării nevoilor și posibilităților de participare la circuitul economic mondial.

Întărirea continuă a capacității de apărare a țării, pentru a putea face față, în orice împrejurări, oricărui atentat la cuceririle revoluționare este strîns legată de soluționarea problemelor fundamentale ale dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale, învățămîntului, științei și culturii, a problemelor privind condițiile de muncă și de viață ale oamenilor, ale progresului de ansamblu al întregii țări. Precizînd poziția P.C.R. în această privință la Sesiunea solemnă comună, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat: **„Pornim de la principiul că forța statului nostru socialist rezidă în primul rînd în dezvoltarea economico-socială, în succesele construcției socialiste și comuniste, în afirmarea superiorității noii orînduiri, care întărește capacitatea de luptă și voința poporului de a apăra cuceririle socialismului, libertatea și independența".**

De aceea, pornind de la adevărul că tăria noii orînduiri și capacitatea ei de a contribui la triumful idealurilor de libertate, dreptate socială și pace în lume rezidă, înainte de toate, în dezvoltarea economico-socială tot mai puternică a țării, partidul nostru consideră că și în viitor, eforturile principale ale întregului popor vor trebui concentrate spre întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului pe primul plan al preocupărilor clasei muncitoare, țărănimii și intelec-

1) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al partidului, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale, consacrată sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului național unitar român, 1 decembrie 1978.

tualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, trebuind să se situeze creșterea viguroasă a avuției naționale, înfăptuirea neabătută a Programului partidului.

Dinamism susținut

ÎN ACEST SENS prevederile actualului plan cincinal și ale Programului suplimentar, precum și orientările generale pentru cel de-al șaptelea plan cincinal, pe perioada 1981—1985, asigură continuarea fermă a politicii de industrializare a țării și obținerea unor ritmuri susținute de creștere, atît la producția industrială și agricolă, cît și la produsul social și venitul național. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, față de 1975, producția

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României 1970 = 100

Indicatori	1975	1980	1985	1990	Ritm mediu anual de creștere 1971—1990
Populația totală	104,9	111,4	117,3	124	1,1
Populația ocupată	102,8	106,1	110,1—114,1	116	0,7
Produsul social	165,0	260,7	378,1—391,1	573	9,1
Producția industrială globală	183,0	317,0	491,4—507,2	650—750	9,8—10,6
Producția globală agricolă	137,0	191,3* 211,3*	235,3* 264,1*		5,9— 6,7**
Venit național	171,0	238,0	436,4—456,6	707	10,3
Venitul național pe locuitor	163,0	257,1	371,4—387,6	572	9,1
Retribuția reală — personal muncitor	120,0	158,8	187,4—196,0	226	4,3

* Medie anuală pe 5 ani
** Ritm mediu pe perioada 1971—1975

industrială urmează să crească pînă în 1985 de 2,7—2,8 ori, producția agricolă (creștere medie pe 5 ani) de 1,7—1,9 ori, iar venitul național de 2,6—2,7 ori. Un loc important ocupă în acest cadru, prin ritmurile și dimensiunile sale, planul pe 1979, apreciat de secretarul general al partidului, ca fiind hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului 1976—1980 ; potrivit prevederilor sale producția industrială (exprimată prin producția netă) va crește cu 11,5% față de 1978 și se va asigura punerea în funcțiune a cîtorva sute de noi capacități de producție. Realizarea unor ritmuri susținute de creștere economică reprezintă, în continuare, pentru țara noastră o cerință obiectivă, întrucît fără aceasta nu este posibilă reducerea decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic, depășirea stării de țară în curs de dezvoltare economică. Alocarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare economico-socială, preocuparea pentru utilizarea eficientă a resurselor și pentru promovarea largă a progresului tehnic, fac ca țara noastră să se situeze în rîndul țărilor cu economia cea mai dinamică din lume, România dezvoltîndu-se în ritmuri care depășesc de două ori pe cele medii înregistrate pe plan mondial. Sînt edificatoare, în această privință, datele referitoare la ritmurile medii anuale de creștere a produsului intern brut pe grupe de țări, în evaluarea Băncii mondiale, și ritmurile medii de creștere a produsului social și venitului național în țara noastră (tabelul nr. 2).

La producția industrială, ritmul mediu anual de creștere în deceniul 1976—1985 va fi de 10,3—10,6%, iar la producția agricolă de 5,6—6,7%. Dacă ținem seama și de creșterea populației în această perioadă, rezultă că, pe locuitor, creșterea medie anuală a venitului național în perioada celor două cincinale va fi de 8,7—9,1%, ceea ce conferă acoperire reală aprecierii cu privire la schimbarea locului României în economia mondială prin trecerea ei în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie, realizînd în 1985, un venit național de 2 400—2 500 dolari pe locuitor. Realizările remarcabile obținute în cei trei ani care s-au scurs din actualul cincinal în toate ramurile economiei naționale confirmă, prin forța faptelor, realismul prevederilor planului cincinal și hotărîrea fermă a poporului nostru de a da viață, la cotele cele mai înalte, hotărîrilor partidului de a asigura dezvoltarea economico-socială mai accentuată a țării.

Tabelul nr. 2

Ritmuri medii anuale de creștere a P.I.B. (în %)

	1960—1970	1970—1975	1975—1985
Țări în curs de dezvoltare	5,5	5,9	5,7
Țări capitaliste industrializate	4,9	2,8	4,2
Țări socialiste („cu o economie planificată central")	6,8	6,4	5,1
Republica Socialistă România			
— produs social	9,0	10,6	8,7— 9,0
— venit național	6,4	11,3	9,9—10,3

*) Vezi World Development Report, 1978, The World Bank, august 1978, p. 27. Pentru R.S.R. vezi Anuarul Statistic al R.S.R., 1978, și tabelul nr. 1.

Pe ansamblu, producția industrială va fi realizată cu o depășire de circa 60 miliarde lei.

Factorul hotărîtor al dinamismului economiei noastre naționale îl constituie **continuarea fermă a politicii de industrializare, pe baza căreia se va accentua caracterul industrial al țării prin creșterea la circa 70% a contribuției industriei la formarea venitului național, satisfacerea nevoilor de consum productiv și personal, precum și extinderea relațiilor de cooperare economică pe plan internațional.**

Pentru a releva mai bine transformările care vor accentua caracterul industrial al economiei românești și apropierea de țările dezvoltate, vom nota că, după datele Băncii mondiale, raportul dintre ponderea industriei și ponderea agriculturii în produsul intern brut în 1976 era de 5 la 1 în Italia și Danemarca, 5,5 la 1 în Austria și Australia, 7 la 1 în Franța și 10 la 1 în Canada și Statele Unite ale Americii.[2]) De asemenea, în R. S. Cehoslovacă, acest raport era în 1976 de 9,4 la 1, iar în R. D. Germană de 6,2 la 1.[3]) Dacă avem în vedere că, potrivit unor calcule, în țara noastră ponderea agriculturii în formarea venitului național va ajunge în 1985 la 11,4%[4]), atunci raportul dintre ponderea celor două ramuri în țara noastră va fi de 6 la 1 (dacă luăm în calcul și construcțiile, acest raport ar putea ajunge la aproape 7 la 1).

Creșteri la principalele produse și modernizarea structurii industriei

NIVELUL la care a ajuns potențialul industrial al economiei românești, precum și creșterea în continuare a acestuia, sînt în mod elocvent demonstrate de faptul că întreaga producție industrială a României din anul 1938, care la sfîrșitul cincinalului precedent se obținea în 11 zile, la sfîrșitul acestui cincinal se va crea într-o singură săptămînă, iar la mijlocul deceniului viitor în circa 4 zile. La un șir de produse industriale de bază — oțel, energie electrică, mașini și utilaje, ciment, îngrășăminte chimice, mase plastice, fibre și fire sintetice, zahăr, ulei, ca dealtfel și la unele produse agricole — cereale, legume, carne ouă, lapte etc. — producția ce se va obține pe locuitor va ajunge pînă în 1985 la nivelul țărilor avanste din punct de vedere economic.

Accentuarea dinamismului economico-social al țării, în actualul plan cincinal, prin realizarea în industrie a unei producții cu peste 100 miliarde lei peste prevederile inițiale ale planului, are loc în condițiile concentrării atenției generale asupra laturilor de ordin calitativ ale activității în toate ramurile industriale, ale modernizării structurii și echilibrării la un nivel superior a nevoilor cu posibilitățile de care dispune economia noastră națională.

În orientarea dezvoltării economico-sociale, realizată în mod consecvent prin planul național unic, partidul nostru ține seama de legătura organică ce există între dinamismul economic și modernizarea producției sociale, știut fiind că formarea unei economii moderne, de înaltă eficiență implică în mod necesar realizarea unui nou sistem de proporții între ramurile de bază ale economiei naționale și mai ales în interiorul acestora, proporții la baza cărora stau în prezent imperativele asigurării unei creșteri economice susținute și echilibrate, ale valorificării superioare a resurselor naturale și a potențialului creativ al poporului, ale promovării largi a progresului tehnic și satisfacerii nevoilor tot mai mari ale societății. În condițiile competiției crescînde pe piața mondială, ale crizei economice, a crizei

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 12)

[2]) Calculat după World Development Report, 1978, p. 81.
[3]) Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. 1977, p. 43.
[4]) Era socialistă nr. 17/1978, p. 3.

AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ PE COORDONATELE PROGRESULUI

NOUA ETAPĂ ISTORICĂ în care a păşit societatea noastră se caracterizează prin dezvoltarea multilaterală a forţelor de producţie — atît pe ansamblul ţării cît şi profil teritorial, prin creşterea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a oamenilor muncii de la oraşe şi sate. Definind politica agrară a Partidului Comunist Român, fundamentînd în mod ştiinţific direcţiile de modernizare şi intensificare a producţiei agricole, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia că **„în ţara noastră agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei naţionale ; este limpede că fără o agricultură intensivă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei nu se poate asigura nici făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră".**

Punînd în centrul politicii sale agrare făurirea unei agriculturi moderne, intensive şi de mare productivitate, bazată pe folosirea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, partidul nostru porneşte de la concepţia că intensificarea agriculturii nu este o problemă de conjunctură, ci direcţia fundamentală de dezvoltare a acestei ramuri pe termen lung. Agricultura îşi poate aduce astfel contribuţia aşteptată la asigurarea aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, la crearea unor disponibilităţi pentru export, precum şi la constituirea fondului naţional de dezvoltare economică şi socială. Numai astfel agricultura va contribui plenar la dezvoltarea economică generală, la depăşirea stadiului actual de ţară socialistă în curs de dezvoltare, pentru ca România să devină, la jumătatea deceniului viitor, o ţară cu un nivel mediu de dezvoltare economică. Potrivit obiectivelor proiectului planului cincinal 1981—1985, se prevede ca în anul 1985 producţia pe locuitor la o serie de produse de bază — printre care cereale, legume, carne, ulei, zahăr, ouă, lapte şi altele — să ajungă la nivelul ţărilor avansate.

În vederea realizării obiectivului de a depăşi starea de ţară în curs de dezvoltare, în accepţiunea contemporană a acestei noţiuni, şi de a ajunge la stadiul de ţară cu o dezvoltare medie, Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român a stabilit un întreg program de măsuri de ridicare a nivelului calitativ al întregii activităţi economico-sociale. Acest program este menit să asigure creşterea în ritm înalt a forţelor de producţie, sporirea avuţiei naţionale, şi, pe această bază, ridicarea mai accentuată a nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor.

La baza dezvoltării agricole : progresul tehnico-ştiinţific

ÎN LUMINA acestei concepţii, întreaga activitate din agricultură este îndreptată spre dezvoltarea ramurii pe baza introducerii rapide a progresului tehnico-ştiinţific contemporan pe direcţiile sale fundamentale : ridicarea capacităţii productive a pămîntului, sporirea potenţialului biologic al plantelor şi animalelor, creşterea aportului chimiei, extinderea mecanizării, electrificării şi automatizării proceselor de producţie, ridicarea calificării forţei de muncă, organizarea şi conducerea pe baze moderne a activităţii economice. Propria noastră experienţă, ca şi experinţa ţărilor cu o agricultură avansată demonstrează că numai în acest fel se poate asigura o sporire rapidă şi substanţială a producţiei agricole şi, implicit, a contribuţiei acestei ramuri la creşterea economică generală.

În condiţiile ţării noastre, în care posibilităţile de atragere în circuitul agricol a noi suprafeţe sînt reduse, de **ridicarea capacităţii productive a pămîntului,** de valorificarea integrală, cu randament ridicat a acestui principal mijloc de producţie al agriculturii depind într-o măsură hotărîtoare satisfacerea cerinţelor crescînde de produse agroalimentare ale populaţiei, precum şi crearea unor disponibilităţi pentru export. Înfăptuirea prevederilor Programului naţional de îmbunătăţiri funciare constituie una din preocupările centrale ale activităţii din agricultură. Aceasta rezultă şi din faptul că din totalul investiţiilor alocate agriculturii în acest cincinal, lucrărilor de îmbunătăţiri funciare le revin circa 30%. În cadrul acţiunilor ce se întreprind pentru ridicarea capacităţii productive a pămîntului, un loc principal îl ocupă **irigaţiile** — condiţie de bază pentru obţinerea de recolte mari şi sigure, indiferent de influenţa negativă a unor factori climatici. Suprafaţa irigată va ajunge în 1979 la peste 2,3 milioane de hectare, urmînd să atingă 3 milioane de hectare în 1980, 4 milioane de hectare în 1985, iar în 1990 — circa 5 milioane de hectare, adică practic, întreaga suprafaţă irigabilă care se justifică din punct de vedere economic. De asemenea, se vor executa lucrări de desecare pe 1,1 milioane de hectare, şi acţiuni de combatere a eroziunii solului pe o suprafaţă de 800 mii de hectare ; se vor realiza importante lucrări şi pe terenurile nisipoase, se vor ameliora mari suprafeţe de soluri acide şi sărături. Pînă la sfîrşitul acestui cincinal vor fi îndiguite-desecate peste 40% şi ameliorate, prin lucrări de combatere a eroziunii solului, circa 1/3 din terenurile agricole care necesită asemenea lucrări.

Una din căile importante de creştere a eficienţei utilizării fondului funciar o reprezintă **zonarea culturilor.** Pe baza studiilor de zonare s-a reuşit o mai bună amplasare a culturilor în funcţie de condiţiile de favorabilitate pedoclimatică, acţiunea aprofundîndu-se în prezent la nivelul consiliilor intercooperatiste şi al fiecărei unităţi de producţie agricolă. În acest sens se acţionează şi în dezvoltarea şi amplasarea viticulturii şi pomiculturii, ramuri pentru care se prevede alocarea în acest cincinal a circa 6% din totalul investiţiilor. Noile plantaţii prevăzute în programele speciale de dezvoltare, vor fi efectuate numai în masive, în sisteme intensive şi supraintensive, în care lucrările se vor efectua cu mijloace mecanice.

Una din direcţiile de cea mai mare însemnătate pentru creşterea rapidă a producţiei agricole şi a eficienţei economice o constituie **aplicarea rezultatelor obţinute de ştiinţele biologice şi, în special, ale geneticii şi nutriţiei.** Pornind de la rolul hotărîtor al factorului biologic în producţia agricolă, cercetările biologice au fost orientate spre crearea de noi soiuri şi hibrizi de plante, linii şi tipuri de animale, capabile să asigure o utilizare eficientă o condiţiilor naturale, materiale şi de muncă şi să se finalizeze într-o sporire rapidă a producţiei, cu un consum cît mai redus de resurse pe unitatea de produs. Au fost obţinute rezultate notabile în crearea de noi soiuri şi hibrizi la toate plantele de cultură. Astfel, la grîul de toamnă, în perioada 1970 — 1977, potenţialul de producţie al soiurilor omologate a crescut de la 50 q/ha la 85 q/ha, ponderea suprafeţelor ocupate cu soiuri create în ţară mărindu-se de la 20% la 60%. La orz, rezultatele cercetării experimentale sînt şi mai bune, capacitatea productivă a soiurilor omologate crescînd de la 60 q/ha la 100 q/ha, iar ponderea suprafeţelor ocupate cu soiurile româneşti — de la 9% în 1970 la 86% în 1977. Rezultate bune au fost obţinute şi la cultura porumbului (soiurile autohtone ocupă 98% din suprafaţă), floarea soarelui, sfecla de zahăr ş.a.

Pornind de la faptul că actualele metode de investigare nu permit obţinerea unor progrese deosebite în ameliorarea plantelor şi animalelor, ţinînd totodată seama că pe plan mondial se prevăd noi orientări în cercetările de genetică, s-a iniţiat executarea, de către Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice, a unui **program special de inginerie genetică.** Scopul acestor cercetări constă în crearea unor forme şi specii cu totul noi, capabile să depăşească cu mult performanţele actuale privind potenţialul de producţie, însuşirile calitative, de adaptabilitate şi constanţă în producţie.

Întrucît randamentele la hectar şi pe cap de animal obţinute de unele unităţi de producţie sînt sub potenţialul productiv al soiurilor şi hibrizilor şi liniilor de animale nou create, una din preocupările permanente, de mare însemnătate o constituie **generalizarea introducerii progresului genetic în toate unităţile de producţie.**

Chimizarea, una din direcţiile fundamentale ale progresului tehnico-ştiinţific în agricultură, îşi face simţit, în mod tot mai accentuat, aportul în sporirea producţiei agricole. În anul 1980, agricultura va primi circa 2 milioane tone de îngrăşăminte chimice (circa 200 kg substanţă activă la hectar), iar în cursul cincinalului următor vor fi asigurate cantităţile necesare de îngrăşăminte şi alte produse chimice, la nivelul cerinţelor recomandate de cercetarea ştiinţifică.

D646
9 2 NOI 6/81

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1978

NICOLAE CEAUȘESCU — GÎNDIRE CREATOARE ȘI ACȚIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII

— Gîndirea originală, creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în probleme ale construcției socialismului în România **(M. Chioreanu)** 2
— Orientări fundamentale care au imprimat un curs calitativ nou dezvoltării economico-sociale a țării **(M. Popescu)** 3
— O viziune integratoare asupra agriculturii ca o ramură de bază a economiei naționale **(I. Stanciu)** 3
— Contribuție hotărîtoare la amplificarea participării României la circuitul economic mondial **(C. Stanciu)** 3
— Un mare gospodar al bunurilor țării **(S. Mureșanu)** 3
— Indicații prețioase pentru creșterea continuă a eficienței economice **(S. Velican)** 3
— O strategie de largă perspectivă pentru valorificarea superioară a resurselor țării **(F. Scvorțov)** 3
— Permanentă preocupare pentru soarta agriculturii și a țărănimii noastre **(I. Andrei)** 3
— Adîncirea continuă a democrației — componentă de bază a dezvoltării societății românești **(M. Păraluță)** 3
— Dimensiuni novatoare fundamentale în strategia dezvoltării economico-sociale **(I. Olteanu)** 4
— O gîndire ce întruchipează nobile aspirații și tradiții progresiste **(V. Iota)** 4
— Viziune originală asupra conducerii științifice a societății **(G. P. Apostol)** 4
— Optimizarea raportului acumulare-consum, factor fundamental de propulsare a României pe orbita progresului **(I. Blaga)** 4
— Semnificațiile economico-sociale ale trecerii României în rîndul statelor cu dezvoltare medie **(G. Crețoiu)** 4
— Imbold și sprijin pentru creativitate și competitivitate **(M. Popa)** 4
— Preocupare continuă pentru dezvoltarea și modernizarea producției **(I. Moldovan)** 4
— Promotorul unei concepții de maximă eficiență în domeniul investițiilor **(I. Negut)** 4
— Încredere deplină în afirmarea inteligenței românești **(M. Sîrbu)** 4
— Deschizător de orizonturi noi participării României la circuitul economic mondial **(C. Angelescu)** 4
— Participarea democratică a maselor la conducerea și controlul întregii activități economico-sociale **(C. Iuga)** 4
— Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională **(C. Murgescu)** 4
— Mesajul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului 5
— Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice 5
— Semnificația istorică a sărbătoririi **(M. D. Popescu)** 5
— „Economia României socialiste în opera președintelui Nicolae Ceaușescu" 5
— Vibrant omagiu adus personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, muncii sale neobosite închinate binelui și fericirii poporului, cauzei socialismului și păcii în lume 52

EDITORIALE

— Spiritul creator, dinamic al politicii economice a partidului **(S. Gioga)** 8
— Unitatea de năzuințe, de conștiință și de acțiune a întregului popor **(D. Condrea)** 12
— Suplețe, funcționalitate, eficiență **(S. Gioga)** 13
— Moment strălucit de afirmare internațională a României socialiste, a înaltului prestigiu al președintelui țării **(D. Dragomirescu)** 16
— Adîncirea continuă a democrației muncitorești, creșterea inițiativei și răspunderii colective **(D. Condrea** 17
— Unitate și angajare deplină în munca națiunii pentru accelerarea progresului său multilateral 17
— Clasa muncitoare, clasă conducătoare a societății noastre **(M. Neagu)** 18
— Poporul român — puternic atașat cauzei libertății, independenței și păcii **(N. Ionescu)** 19
— Înaltă solie a prieteniei și solidarității militante, mesaj de pace și colaborare rodnică **(D. Dragomirescu)** 22
— Deplină angajare și unitate a poporului în edificarea unei Românii independente și prospere **(N. Ionescu)** 24
— Un eveniment remarcabil în evoluția relațiilor de colaborare româno—engleze **(D. Dragomirescu)** 25
— Moment remarcabil în amplificarea raporturilor de prietenie și colaborare româno—chineze **(D. Dragomirescu)** 33
— Act istoric, cu înrîurire hotărîtoare asupra destinelor țării **(D. Popescu)** 33
— Unitatea de neclintit a întregului popor în jurul partidului **(N. Ionescu)** 34
— Contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare româno—chineze **(D. Dinu)** 34
— Noul an de învățămînt sub semnul realizării saltului la o nouă calitate **(N. Ionescu)** 38
— O contribuție de preț la dezvoltarea relațiilor exemplare de prietenie și colaborare româno—iugoslave **(D. Dragomirescu)** 47
— Strîns unită în jurul partidului, întreaga națiune sprijină ferm poziția tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ **(D. Dragomirescu)** 48
— O linie politică generală, strălucit confirmată de marile înfăptuiri ale poporului nostru, de întreaga evoluție a vieții internaționale **(N. Ionescu)** 48
— Unitate indestructibilă **(N. Ionescu)** 52

Revista ECONOMICA

SUPLIMENT

nr. 52/1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul revoluției tehnico-științifice

— Reconvertirea cuceririlor tehnicii și științei în calitate (I, II) **(I. Crișan)** 1,5
— Creația tehnică în sprijinul dezvoltării economice **(S. Gheorghe)** 9
— Interdependența cercetare-tehnologie-producție (I, II) **(C. Russu)** 11,15
— Creația tehnică de masă, generator de forță al înnoirilor **(G. Virtejianu)** 13
— Realizări de prestigiu ale creației științifice și tehnice **(B. Pădure)** 14
— Eforturi susținute pentru creșterea producției de cărbune **(V. Ogherlaci)** 17
— Modernizarea tehnologiilor — factor important de sporire a eficienței **(L. Lachsz, V. Rădoi)** 20
— Tipizarea produselor — acțiune cu largi implicații în creșterea eficienței economice **(V. Boescu, L. Țintea)** 28
— Scurtarea duratelor de asimilare a noilor produse **(C. Russu)** 28
— Reducerea duratei ciclului de fabricație **(N. Maftei)** 29
— Dezvoltarea industriei în corelație cu cerințele revoluției tehnico-științifice **(V. Popescu)** 30
— Îndeplinirea programelor de înnoire a produselor cerință de înaltă responsabilitate **(B. Pădure)** 31
— Produse de înalt nivel tehnic realizate în cincinalul revoluției tehnico-științifice **(E. Kedveș)** 33
— Termene cît mai scurte de asimilare a noilor produse **(A. Sandu)** 35
— Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică în industria chimică **(A. Groapă)** 38
— Aspecte ale fundamentării deciziilor de înnoire a produselor și tehnologiilor **(C. Samoilă)** 38
— Orientări ferme ale progresului tehnic în construcții : economicitate, productivitate, calitate **(R. Negru)** 44
— Organizarea „ciclului de inovație" — condiție a eficienței produselor noi **(G. G. Ionescu)** 45
— Timpul parcurs de invenție de la concepere la aplicare : o perioadă care trebuie scurtată (I) **(C. Popescu)** 47
— Progresul tehnic și realizarea producției nete **(H. Rosner)** 49

Forță de muncă, productivitatea muncii, retribuție, nivel de trai

— Retribuții sporite pentru noi categorii de oameni ai muncii **(G. Toma)** 5
— O dezvoltare dinamică, echilibrată, pusă în slujba bunăstării poporului **(T. Melinte)** 6
— Retribuții majorate pentru noi categorii de oameni ai muncii **(M. Molnar)** 8
— Amplificarea rolului femeii în viața economico-socială a țării **(M. E. Hlevca)** 9
— O abordare sistemică, la nivel de ramură a problematicii productivității muncii **(M. Duma)** 10
— Creșterea retribuției în industria exploatării și prelucrării lemnului **(L. Mihăilescu)** 13
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de creșterea retribuției **(G. Moșanu)** 17
— Acordul global, element stimulator pentru realizarea producției fizice **(L. Țintea)** 18
— Măsuri în concordanță cu cerințele creșterii eficienței economice și ale asigurării ridicării continue a nivelului de trai **(V. Panait)** 19
— Premise economice ale industrializării serviciilor prestate populației **(I. Georgescu)** 19
— Noile tarife în transportul de călători pe calea ferată, cu nave fluviale și aeronave fundamentate pe cerințele creșterii eficienței economice **(G. Stancu)** 20
— Perfecționări în concordanță cu cerințele economiei naționale, ale creșterii cointeresării oamenilor muncii **(A. Spornic)** 21
— Măsuri complexe pentru îmbunătățirea calitativă a activității **(E. Cioflan)** 21
— Încheierea primei etape de majorare a retribuțiilor personalului muncitor **(C. C. Ciutacu)** 21
— Sporirea veniturilor — componentă fundamentală a creșterii nivelului de trai **(A. Bușniță, D. Căruceru)** 22
— Urgențele planului de locuințe **(D. Condrea)** 22
— Majorarea substanțială a veniturilor, expresie a corelației dezvoltare-bunăstare **(G. Răboacă)** 23
— Realizarea prioritară a sarcinilor proprii de muncă **(A. Bran)** 23
— Cointeresare prin participarea la beneficii **(A. Nedelanu)** 23
— Îmbunătățirea consumului — componentă de bază a creșterii nivelului de trai (I, II) **(G. Vîlceanu, M. Poenaru)** 24, 26
— Constituirea fondului pentru acțiuni sociale la dispoziția întreprinderilor **(A. Popescu)** 24
— Dezvoltarea comerțului în ritm cu creșterea puterii de cumpărare a populației **(D. Patriche, G. Stănciulescu)** 25
— Sporirea eficienței acordului global prin creșterea productivității muncii **(M. Morariu)** 25
— Industrializarea socialistă — factor hotărîtor al îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață **(G. Vîlceanu, E. Badea)** 31
— Mutațiile în consumul populației — expresie a îmbunătățirii vieții oamenilor muncii **(D. Pugna)** 32
— Efectele economice ale creșterii îndemînării muncitorilor **(A. Olaru)** 34
— O largă mobilizare a potențialului material și uman pentru sporirea productivității muncii **(I. Ploștinaru)** 37
— Sporirea depunerilor la C.E.C., expresie a ridicării nivelului de trai al populației **(M. Popovici)** 43
— Utilizarea superioară a potențialului din industrie factor de accelerare a creșterii productivității **(B. G. Petrescu)** 50
— Dinamici și restructurări în nivelul de trai **(C. Grigorescu)** 52

Reducerea cheltuielilor de producție

— Reducerea costurilor la fiecare produs **(S. Statică)** 2
— Acțiuni eficiente pentru mobilizarea rezervelor de reducere a consumurilor **(V. Boescu, L. Tintea)** 5
— Prelucrarea și utilizarea integrală a componentelor materiei și energiei **(I. Cămășoiu)** 11
— Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs **(M. Pîrjol)** 26, 28
— Exigențe ale micșorării costurilor de producție **(G. Șică)** 27, 30
— Un sistem adecvat de urmărire operativă a realizării indicatorilor planificați **(G. Șică)** 31
— Reducerea cheltuielilor materiale, obiectiv major în realizarea producției nete **(G. Drăghici)** 37
— Reducerea cheltuielilor materiale, element hotărîtor pentru creșterea producției nete **(M. Cîrstea)** 40
— Reducerea cheltuielilor materiale și realizările fizice — condiții ale îndeplinirii producției nete **(G. Drăghici)** 44
— Reducerea consumurilor materiale — imperativ al creșterii eficienței (I, II) **(B. Pădure, G. Drăghici)** 46, 49
— Consecvență și dinamism în reducerea consumurilor materiale **(A. Codru, A. Dodu)** 50

Economisirea energiei

— Respectarea strictă a consumului normat de energie **(B. Pădure)** 1
— Micşorarea consumurilor de energie prin buna întreţinere a instalaţiilor **(C. Roşca)** 2
— Consumul energetic — criteriu important de structurare a producţiei industriale **(A. Iancu)** 8
— Consumul de fază şi cumulat de resurse energetice pe produs **(V. Răducanu)** 10
— Căi eficiente de reducere a consumului de combustibil în transportul auto **(S. Dobrotă, D. Rebuşapcă)** 12
— Economisirea energiei electrice şi a combustibilului (I, II) 15, 18
— O cale eficientă de micşorare a pierderilor de energie **(P. Buhuş)** 26
— Bilanţurile energetice şi diminuarea consumurilor de energie **(Ş. Răgălie)** 29
— Posibilităţi de economisire a energiei electrice **(P. Buhuş)** 34
— Consumul de resurse energetice şi preţurile produselor **(R. Burbea)** 39
— Economisirea energiei — o sarcină prioritară **(Ş. Răgălie)** 47
— Consumul energetic şi rentabilitatea exportului de produse **(R. Miroiu)** 47
— Acţiuni concertate pentru economisirea energiei electrice şi combustibilului **(V. Boescu, G. Drăghici)** 43

Aprovizionarea tehnico-materială

— Simplificări necesare pe filiera relaţiilor contractuale **(D. Strungaru)** 21
— Încheierea la timp a contractelor de aprovizionare şi desfacere **(G. Drăghici)** 24
— Îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor **(S. Cornel)** 28
— O politică activă a stocurilor de mărfuri **(N. Lisandru)** 28
— Premise ale îmbunătăţirii aprovizionării cu metal **(S. Cornel)** 41

Realizarea planului

— Realizarea ritmică a producţiei fizice la toate sortimentele **(G. Drăghici)** 10
— Realizarea producţiei fizice cu cheltuieli minime **(I. Olteanu)** 12
— Producţia netă şi producţia fizică — realizate ritmic, integral **(L. Ţintea)** 14
— Producţia fizică realizată ritmic, la toate sortimentele **(G. Drăghici, L. Ţăranu)** 15
— Cum se realizează planul de investiţii ? **(B. Codru)** 16
— Eforturi sporite pentru realizarea planului la maşini-unelte **(B. Pădure)** 21
— Îndeplinirea şi depăşirea planului fizic **(A. Lăpuşcă)** 23
— Eforturi convergente pentru îndeplinirea integrală a producţiei fizice **(B. Pădure)** 25
— Producţia fizică realizată exemplar în toate întreprinderile **(G. Drăghici)** 26
— Mobilizare amplă, organizare superioară în activitatea de pregătire a înfăptuirii planului pe anii 1979—1980 **(T. Melinte)** 28
— Realizarea producţiei fizice la nivelul planului **(L .Ţăranu)** 28
— Realizarea planului la toţi indicatorii **(G. Drăghici)** 30
— Prin folosirea cu indici superiori a utilajelor, producţie fizică şi netă peste plan **(L. Ţăranu)** 32
— Realizarea integrală a planului si a angajamentelor asumate în întrecere **(I. Velican)** 33
— Prin efort propriu, producţie suplimentară, de înaltă calitate **(G. Dodu)** 34
— Contractele economice ale anului 1979 **(B. Pădure, A. Blaga)** 39
— Mobilizare de forţe, intensă creativitate, pentru înfăptuirea exemplară a planului **(D. Popescu)** 40
— Producţia fizică — la nivelul sarcinilor cantitative şi calitative ale planului **(B. Pădure)** 41
— Producţia fizică de utilaje tehnologice realizată integral la termenele stabilite **(B. Pădure, L. Ţintea)** 43
— Dinamism susţinut, accentuarea laturilor calitative — trăsături fundamentale ale planului pe 1979 **(T. Melinte)** 45
— Producţia de prefabricate — în cantităţile şi sortimentele planificate **(L. Ţintea)** 45
— Folosirea posibilităţilor de creştere a producţiei fizice şi nete **(P. Cioclu)** 46
— Producţia fizică şi netă realizate ritmic, integral **(L. Ţintea)** 47
— Realizarea planului la toţi indicatorii **(V. Turcu)** 51

Perfecţionarea mecanismului economico-financiar

— Bugetul de venituri şi cheltuieli al întreprinderii, instrument principal al mecanismului economico-financiar **(D. Urdea)** 9
— Producţia netă, indicator de bază al planului economic 9, 10, 11
— Bugetul de venituri şi cheltuieli al întreprinderii **(P. V. Bran)** 12
— Producţia netă şi producţia fizică, indicatori de bază ai planului economic **(I. Bati)** 13
— Beneficiul, pîrghie de întărire a autogestiunii şi de creştere a cointeresării materiale **(G. Boulescu)** 13
— Coordonate ale îmbunătăţirii elaborării planurilor **(C. Caloianu)** 14
— Impozitul pe valoarea producţiei nete — componentă a autogestiunii economico-financiare **(G. Nicolescu)** 14
— Cadru economico-financiar favorabil ridicării pe o treaptă superioară a activităţii de comerţ exterior **(S. Marin)** 14
— Îmbinarea armonioasă a intereselor individuale cu cele generale ale societăţii **(I. T. Marin, R. Măndoiu)** 14
— Respectarea riguroasă a disciplinei contractuale **(I. Grozav)** 14
— Creşterea rolului contractelor de comerţ exterior **(I. Georgescu, A. Deteşan)** 15
— Contractul economic — pîrghie importantă în asigurarea unei bune desfăşurări a producţiei **(M. Grăjdan)** 16
— Simpozion ştiinţific consacrat perfecţionării conducerii planificate a economiei 16
— Corelaţii fundamentale între indicatorii valorici şi fizici ai planului (I, II) **(V. M. Popescu)** 18, 19
— Cointeresarea în îndeplinirea indicatorilor producţiei nete şi beneficii la 1000 lei fonduri fixe **(M. Agoston)** 20
— Noi dimensiuni ale responsabilităţii membrilor fiecărei unităţi economice **(S. Galiş)** 24
— Participarea oamenilor muncii la beneficii : Stimularea efortului propriu **(V. Cociorhan)** 22
— Atragerea şi permanentizarea personalului muncitor **(H. Fruhn)** 22
— Pregătirea planului pe anii 1979 şi 1980 în condiţiile exigenţelor perfecţionării mecanismului economico-financiar **(S. Ciuraru)** 22
— Termene mai bine corelate în activitatea precontractuală **(C. Suciu)** 23
— Normarea şi evidenţa costurilor în condiţiile autogestiunii **(T. Duţia)** 25
— Determinarea producţiei nete **(I. Dumbravă)** 26
— Influenţa progresului tehnic asupra producţiei nete obţinute într-o unitate de timp de muncă **(V. Marian, A. Drăgoescu)** 27
— Calcularea fondului de retribuire a muncii în funcţie de îndeplinirea planului valorii producţiei nete **(V. Marcoci)** 27
— Stimularea prin preţ a introducerii tehnicii noi **(G. Buibăr)** 28

— Laturi calitative noi ale echilibrului financiar al întreprinderii **(I. Stancu)** 30
— Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea industrială (I, II, III) 30, 35, 36
— Producția netă și accelerarea introducerii progresului tehnic **(R. Bălănescu)** 31
— Metodologia de calcul a valorii producției nete în industrie **(V. Dumitrescu)** 34
— Producția netă — indicator mobilizator în valorificarea superioară a potențialului productiv **(S. Stătică)** 36
— Contractul de credit — instrument calitativ nou în relațiile bancă-întreprindere **(N. Pretorian)** 36
— Caracterul mobilizator al sistemului de indicatori ai planului **(C. Bărbulescu)** 37
— Metodologia de calcul a valorii producției nete, în construcții **(A. Radocea)** 38
— Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete **(N. Săvoiu)** 39
— Influența structurii sortimentale în planificarea și realizarea nivelului de cheltuieli și a producției nete **(H. Lazarovici)** 40
— Veniturile nete la 1000 lei fond de retribuire, indicator de bază în cuantificarea eficienței **(I. Cămășoiu, M. Rotaru, G. Georgescu)** 41
— Intercondiționarea planului producției nete cu planul producției fizice **(A. Bran)** 42
— Prețul — instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic **(A. Pincu, M. Popescu)** 43, 45
— Fundamentarea științifică a cheltuielilor materiale **(A. Cozac)** 44
— Un cadru stimulativ pentru o activitate economică eficientă **(G. Boulescu)** 47
— Sistemul normativelor de costuri și cerințele bugetului de venituri și cheltuieli **(C. M. Drăgan)** 48
— Creditul — instrument de întărire a autogestiunii **(T. Roșca)** 49
— Efectuarea vărsămintelor către buget direct de către fiecare întreprindere **(G. I. Maria)** 50
— Cote diferențiate din beneficii în funcție de raportul adus de fiecare colectiv de muncă **(N. Serghie)** 50
— Fundamentarea producției nete în construcții-montaj **(L. Cistelecan, N. Dumitru, T. Poenaru)** 50
— Bugetul de venituri și cheltuieli pe 1979. Cerințe în procesul definitivării și adoptării **(N. Săvoiu)** 51

Finanțe-credit

— Direcții de perfecționare a sistemului de evidență contabilă la nivelul întreprinderilor **(T. Dutia)** 23
— Un model de planificare financiară operativă **(I. Stancu)** 38
— Bugetul de stat, expresie a dezvoltării echilibrate a economiei românești **(G. Picoș)** 41

Eficiența economică

— Întreaga producție realizată la un înalt nivel competitiv **(S. Teodorescu)** 1
— Noi praguri ale rentabilității — noi dimensiuni ale eficienței economice **(N. Săvoiu)** 2
— Îmbunătățirea indicatorilor calitativi — obiectivul fundamental al întrecerii socialiste **(B. Pădure)** 3
— Ingineria calității și calitatea produselor **(C. Bârnea)** 7
— Valorificarea superioară a metalului **(L. Țintea)** 8
— Valorificarea integrală a resurselor lemnoase **(P. Cioclu)** 11
— Criteriul producției de export în fundamentarea eficienței investițiilor **(I. Românu)** 11
— Diversificare, calitate, eficiență — atribute de bază ale dezvoltării industriei ușoare **(L. Ciobanu)** 17
— Creșterea gradului de valorificare a lemnului **(P. Cioclu)** 19
— Autodotarea și creșterea eficienței 22
— Zgura metalurgică — înlocuitor al materialelor de construcții **(C. Răduț)** 31
— O componentă de bază a strategiei creșterii economice — ridicarea eficienței cheltuirii resurselor materiale **(V. Zaharia)** 32
— Cooperarea interuzinală și creșterea eficienței economice (I, II) **(V. Boescu, L. Țintea)** 32,36
— Gospodărirea rațională a lemnului în exploatările forestiere **(D. Stănescu)** 34
— Calitate superioară — costuri reduse **(M. Guguianu)** 37
— Realizarea producției nete prin valorificarea superioară a resurselor interne **(L. Țintea)** 38
— Folosirea la capacitate maximă a instalațiilor și utilajelor **(V. Boescu, L. Țintea)** 41
— Produse cu performanțe înalte, realizate cu eficiență ridicată **(B. Pădure)** 42
— Gospodărirea rațională a metalului **(V. Boescu, G. Drăghici)** 43
— Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor **(P. Bădără)** 43
— Folosirea materialelor secundare **(I. Stoian)** 45
— Impactul economic al calității **(M. Duma)** 49
— Controlul de calitate și calitatea produselor **(B. Pădure)** 50
— Gospodărirea rațională a metalului **(V. Boescu, L. Țintea)** 51

Investiții, construcții

— Criteriul producției de export în fundamentarea eficienței investițiilor (I, II, III) 3,7,10
— Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective și atingerea parametrilor proiectați **(G. Ruscanu)** 6
— Scurtarea duratei de realizare a noilor obiective (I, II) 9,12
— Investițiile în strategia dezvoltării (I, II) **(I. L. Ciolan)** 16,17
— Realizarea la termen a noilor capacități de producție **(L. Țăranu)** 20
— Elementele calitative în evaluarea fondurilor fixe **(G. Lazaride)** 20
— Pregătirea temeinică, factor hotărîtor în realizarea la termen a noilor obiective **(V. Boescu, L. Țintea)** 24
— Eforturi susținute pentru înfăptuirea integrală a planului de investiții **(B. Pădure)** 27
— Constructorul și beneficiarul față în față în acțiunea de scurtare a duratelor de execuție **(B. Vasile, P. Bogdan)** 29
— Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantierele de construcții **(G. Drăghici)** 35
— Imperative ale realizării planului în construcțiile industriale **(A. Rusu)** 36
— Exigență sporită în fundamentarea economică a investițiilor **(A. Ionescu, D. Zamfirescu, G. Păun)** 38
— Realizarea la termen a noilor capacități de producție **(L. Țintea)** 39
— Asigurarea tuturor condițiilor pentru realizarea integrală a planului de investiții **(A. Popa)** 40
— Realizarea integrală a planului de investiții **(V. Boescu, L. Țintea)** 42
— Concentrarea maximă a eforturilor, mobilizarea întregului potențial al șantierelor **(D. Condrea)** 42
— Soluții originale în producția prefabricatelor pentru locuințe **(A. Rusu)** 42
— Darea la termen în funcțiune a obiectivelor planificate **(V. Boescu)** 48
— Accelerarea ritmului lucrărilor = termene reduse de execuție **(I. Vasilescu)** 49

Sistematizare, repartiția teritorială a forțelor de producție

— Creșterea rolului consiliilor populare în înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a localităților patriei **(G. Cuțitei)** 12

— Obiective de mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială în profil teritorial **(R. Dragomirescu)** 13
— Înflorirea multilaterală a tuturor localităților patriei **(N. Ionescu)** 14
— Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu **(I. Blaga, V. Bălașa)** 17
— Județul Harghita pe traiectoria unei viguroase dezvoltări economico-sociale **(E. Pataki)** 19
— Un sistem de indicatori proprii dezvoltării în profil teritorial **(I. Capanu, P. Wagner)** 27
— Valențe economice și social-umane ale saltului la o nouă calitate. Coordonate ale dezvoltării județului Sibiu **(V. Bărbuleț)** 28
— Considerații privind conținutul unui indicator al omogenizării dezvoltării teritoriale **(M. Enache)** 41
— Investițiile, factor hotărîtor de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție **(S. Gioga)** 44
— Utilizarea maximă a tuturor componentelor de resurse și energie **(G. Blaj)** 45
— Cercetarea în sprijinul practicii sociale **(I. Iliescu)** 50

Agricultură

— Agricultura : proiecții pe coordonatele unei dezvoltări accelerate și intensive **(A. Ignat)** 1
— Concentrarea și specializarea producției pomicole **(B. Mănescu, V. Manole)** 1
— Accentuarea laturilor intensive de creștere **(A. Ignat)** 2
— Repartiția optimă a culturii porumbului pe clase de favorabilitate și județe 5
— Exemplul unităților fruntașe **(I. Boeriu)** 5
— Noi jaloane în accelerarea dezvoltării agriculturii românești **(I. Stanciu)** 6
— Economisirea energiei și combustibilului **(I. Ceaușescu, S. Popa, E. Jianu)** 7
— Dezvoltarea mai intensă a producției zootehnice, factor de consolidare economică a cooperativelor agricole **(I. Soare)** 8
— Organizarea superioară și valorificarea rezervelor, factori decisivi ai obținerii unor producții superioare **(A. Ignat)** 9
— Agricultura românească în cadrul agriculturii mondiale și europene (I, II) **(O. Popescu)** 10,11
— De ce rezultate diferite în condiții asemănătoare ? **(G. Frățilă, G. Stoica)** 12
— Etapă hotărîtoare pentru întreaga producție agricolă a anului 1978 **(T. Chețan)** 13
— Utilizarea rațională a pămîntului **(A. Ignat, M. Enache)** 15
— Accelerarea lucrărilor pe șantierele de irigații **(A. Popa)** 16
— Semnificațiile economice ale stimulării unor procese în domeniul culturii plantelor **(I. Drăgănescu)** 18
— Creșterea calificării forței de muncă din agricultură **(I. Marin)** 20
— Valențele gîndirii și analizei economice în acțiune **(M. Boța)** 22
— Propuneri privind beneficiul, mijloacele circulante și fondul de acumulare în C.A.P. **(D. Tudorache)** 24
— Direcții ale creșterii eficienței economice în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii **(I. Nistor, A. Borz)** 26
— Reducerea consumului de energie în agricultură **(I. Socol)** 27
— Eficiență sporită a fondurilor fixe și a cheltuielilor materiale **(M. Levițchi, M. Tempfli)** 29
— Direcții de îmbunătățire a organizării muncii în cooperativele agricole **(D. Tudorache)** 31
— Metodologia de calcul a valorii producției nete în agricultură **(I. Marian)** 35,36
— Sporirea productivității muncii agricole, factor stimulator al creșterii economice generale **(M. Stănescu)** 35
— Diferențierea tarifelor de retribuire a muncii în acord global (I, II) **(M. Boța)** 36,37
— Analiza economico-financiară și perfecționarea procesului de constituire și utilizare a fondului de dezvoltare **(T. Mosteanu)** 39
— Fundamentarea efectivului optim **(G. Iosif, M. Stroe)** 40
— Intensă mobilizare pentru strîngerea, transportul și depozitarea recoltei **(M. Spătaru)** 41
— Economia sistemelor zonale **(N. Brașoveanu)** 43
— Afirmarea largă a procesului tehnico-științific pentru realizarea unei noi calități în agricultura românească **(O. Popescu)** 44
— Determinarea cheltuielilor energetice în agricultură **(I. Teșu, V. Baghinschi)** 45
— Valorificarea completă a rezervelor interne — factor decisiv al sporirii rentabilității la producția de lapte **(G. Fazekaș)** 46
— Combinatul agroalimentar (I, II) **(E. Buciuman)** 47,49
— Pentru sporirea eficienței economice în cooperativele agricole. Reducerea cheltuielilor de transport **(D. Tudorache, G. Frățilă)** 50
— Agricultura românească pe coordonatele progresului **(D. Dumitru)** 52

Transporturi

— Folosirea eficientă a fondurilor fixe în transporturi **(G. Mașală, D. Rebușapcă)** 7
— Realizarea ritmică a planului în transporturile de mărfuri **(A. Mănescu)** 25
— Prin optimizarea transporturilor, operativitate sporită în aprovizionare **(C. Suciu)** 40

Comerț exterior

— O strategie activă a exporturilor de obiective și servicii inginerești **(I. Georgescu)** 8
— Creșterea elasticității în structura producției de export **(G. Grigoriu)** 18
— Salonul internațional al chimiei **(I. Ruță)** 18
— Contribuții la dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale 19
— Noile manifestări expoziționale dobîndesc bune tradiții **(C. Mircescu)** 20
— Forța de acțiune a centralei industriale în îndeplinirea sarcinilor de comerț exterior **D. Voiculescu, S. Murgescu)** 21
— Cadru favorabil pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior **(G. Cristea, I. Niță)** 29
— Eficiența producției pentru export **(F. Pogonaru)** 31
— Promovarea exportului de mașini și utilaje **(N. Oneci)** 36
— Comerț-cooperare-dezvoltare **(I. Georgescu)** 39
— Calitatea produselor — cerință de bază pentru lărgirea exportului **(L. Țăranu)** 40
— TIB 78. Prezența unei industrii dinamice, în plină expansiune : autovehiculele românești **(C. Mircescu)** 41
— Creșterea valorii pe tona de mărfuri exportate — un indicator sintetic al eficienței exporturilor **(M. Scorțcanu)** 43

Comerț interior, marketing, servicii, turism

— Dezvoltarea și perfecționarea organizării rețelei comerciale **(G. Teodorașcu)** 6
— Marketingul în conducerea modernă a întreprinderii **(D. Rusu, V. Munteanu)** 11
— TIBCO '78 **(I. Georgescu)** 18
— Fluxuri informaționale unitare între industrie, comerț, consumatori **(G. Teodorașcu)** 23
— Condiții pentru dezvoltarea, diversificarea și îmbunătățirea calitativă a serviciilor **(I. Georgescu)** 24

— Angajarea plenară a comerțului socialist în creșterea calității vieții (I. Georgescu) 26
— Studierea cererii de mărfuri a populației — instrument curent de lucru în activitatea comercială cu ridicata (G. Teodorașcu) 30
— Un cadru deosebit de propice pentru contractarea fondului de marfă (R. Bujor) 31
— Sporirea volumului desfacerilor de mărfuri, efect al dezvoltării economice, componentă a ridicării nivelului de trai (J. Fazekaș) 33, 34
— O acțiune comercială amplă, cu multiple funcțiuni (I. Georgescu) 35
— Tîrgul de mostre — prilej de dialog cu 100 000 de consumatori (V. Ștefănescu, N. Teodorescu, V. Neagu) 37
— Casele de comenzi : eficiență economică, aprovizionare operativă și comodă a populației (N. Lisandru) 38
— Produsul nou de la idee la beneficiar (I, II) 44, 46

CONDUCERE — ORGANIZARE

Autoconducere-autogestiune-autofinanțare

— Responsabilitatea bunei pregătiri a adunărilor generale (A. Rusu) 2
— Valențe ale inițiativei și responsabilității muncitorești (D. Condrea) 7
— În organele de conducere colectivă acționează peste 50 000 de reprezentanți ai oamenilor muncii Cum se asigură pregătirea lor pentru participarea la decizie ? (D. Constantinescu) 10
— Un sistem integrat, participativ, deschis spre autoreglare (S. Tofan) 12
— Perfecționarea gestiunii economice în condițiile adîncirii democratismului economic. Autoconducere, autogestiune, autofinanțare 15, 16, 17, 18, 19, 20
— Întreprinderile model — laborator de testare a noului în tehnică și organizare, școală a autoconducerii muncitorești și autogestiunii (D. Constantinescu) 17
— Considerații privind conceptul românesc de autoconducere muncitorească (M. Părăluță) 22
— Adîncirea democrației muncitorești, în condițiile dezvoltării economico-sociale a României (I, II) (C. Grigorescu) 27, 28
— Autogestiunea economico-financiară, condiție și stimulent în ridicarea calitativă a activității întreprinderii (F. Staicu) 29
— Comisiile pe domenii (L. Filip, Z. Kiraly, B. Bogdan) 29
— Gospodărirea rațională a fondurilor materiale — sarcină prioritară în condițiile autogestiunii (N. Cioflan) 32
— Stimularea gîndirii și acțiunii colective în cadrul proceselor de autoconducere și autogestiune (C. Ioniță) 44
— Sporirea eficienței economice, cerință fundamentală a autogestiunii (I. Ploștinaru) 46
— Cerințe ale autoconducerii în întreprindere (G. Macovei) 51

Organizarea conducerii

— Conducerea prin costuri — instrument de fundamentare a deciziilor în gestionarea resurselor materiale și bănești (L. Torjai, D. Oprean) 3
— Stabilirea priorităților în reducerea costurilor materiale (I. Dumbravă) 6
— Fundamentarea științifică a deciziilor în activitatea de conducere (C. Ioniță, D. Ștefan) 8
— Prioritatea organizării noilor obiective industriale (C. Cepoiu, S. Popescu, T. Vlad) 9
— Organizarea producției industriale după criteriul maximizării producției nete (I. Dumbravă) 23
— Aplicarea metodei arborelui decizional în fundamentarea propunerilor de plan (C. Ioniță) 35

Organizarea producției și a muncii

— Rezultatele unităților model, bun comun și stimul pentru întreaga ramură (D. Constantinescu) 1
— Un ciclu dinamizator al productivității muncii : mecanizare-automatizare-calificare-organizare (D. Condrea) 5
— Proiecte tip cu grad ridicat de economicitate și funcționalitate (D. Constantinescu) 6
— Resursele analizei tehnice a valorii la produse de complexitate redusă (P. Danciu) 11
— Rolul sporit al economiștilor din întreprinderi în realizarea autogestiunii economico-financiare (E. Kerekeș, R. Crișan, I. Nistor) 14
— Urmărirea operativă a producției și desfacerii (G. Vladimir, G. Halalai, M. Vițelaru) 15
— Încărcarea optimă a utilajelor prin raționalizarea fluxurilor (G. Trifu, M. Toma, G. Matei, C. Ioniță, M. Calotă) 16
— Inovarea proceselor de inovație (S. Ciurea) 18
— O abordare științifică a căilor de creștere a productivității muncii (A. Gheorghe, A. Popovici, E. Alecse) 19
— Opțiuni majore : progresul tehnic și perfecționarea organizatorică (D. Condrea) 20
— Perfecționarea personalului muncitor (I, II) (D. Constantinescu) 21, 22
— Conceptul de performanță (R. Negru) 25
— Orientări specifice ale analizei (O. Coșovliu) 25
— Stabilirea parametrilor organizatorici ai noilor obiective industriale (D. Condrea) 30
— Proiectarea sistemică integrată (G. Cojocaru) 30
— Analiza morfologică — o valoroasă și eficientă metodă de proiectare a produselor noi (M. Berinde) 32
— Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a productivității muncii (E. Kerekeș, D. Purdea) 34
— Participarea de masă la modernizarea organizării și tehnologiilor (D. Constantinescu) 40
— Premise și efecte ale fluxului continuu proiectare-execuție (D. Constantinescu) 41
— Pregătirea maiștrilor în concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific (O. Toma, V. Berinde) 42
— Analiza valorii — instrument de raționalizare a cheltuielilor materiale (D. Constantinescu) 46
— Mijloc de optimizare a funcțiunii comerciale (C. Cepoiu, S. Popescu, T. Vlad) 47
— Organizarea complexă a muncii pe șantierele de construcții (D. Condrea) 48
— Analiza ritmicității producției și livrărilor (C. Ioniță) 49
— Raționalizarea consumurilor energetice trebuie să devină tot mai mult și o problemă de concepție și organizare (A. Rusu) 50
— Ergonomia — factor dinamizator al creșterii productivității muncii (T. Perjoc) 51

Informatică

— Edificarea sistemului informatic al industriei chimice românești (II) (E. Niculescu-Mizil) 2
— Stabilirea priorităților în reducerea costurilor materiale (I. Dumbravă) 6
— Resursele simbiozei conducere-informatică (D. Fesnic, N. Bucurescu) 12
— Evaluarea sistemelor informatice (M. Oprea) 19
— Modelarea proceselor de producție la nivelul unei secții industriale (L. Tövissi, I. Ivan, E. Moscovici) 20
— O bază științifică pentru analiza activității economico-financiare (C. Ioniță) 24

— Informatica și exigențele conducerii (M. Duma, S. Felea) 37
— Căi de creștere a eficienței în centrele și oficiile de calcul (I. Văduva, V. Baltac, V. Florescu, I. Floricică) 37
— Optimizarea repartizării resurselor în activitatea de reparații (P. Vagu) 39
— Construcția modulară a sistemelor informaționale (P. Aliu) 43
— Analiza ritmicității producției și livrărilor (C. Ioniță) 49

CONSULTAȚII

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic. Mic dicționar economic

— Factori intensivi și extensivi de creștere și dezvoltare economică (G. Horja) 2
— Creșterea productivității muncii (G. Răboacă) 3
— Procesul de omogenizare socială în România (A. Floareș) 6
— Modernizarea structurilor economiei (S. Diamandescu) 7
— Promovarea progresului tehnic (V. Cornescu) 9
— Produsul social (M. Curteanu) 10
— Reducerea cheltuielilor materiale de producție (G. P. Tănase) 11
— Venitul național (G. D. Bistriceanu) 14
— Fondul național de dezvoltare economico-socială (G. Crețoiu) 16
— Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării (G. Popescu) 25
— Fondul de consum (D. Ciucur) 27
— Nivel de trai (V. Neculau) 29
— Autogestiunea economico-financiară (V. Neculau) 40
— Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția (G. P. Tănase) 42
— Noua calitate în economie (G. Tomescu) 44
— Perfecționarea calificării personalului muncitor, cerință a creșterii calității producției (G. Horja) 49

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

— Programul P.C.R. de făurire a economiei societății socialiste multilateral dezvoltate (V. Neculau) 5
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (M. Curteanu) 6
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale (D. Nițescu) 7
— Politica industrială a Partidului Comunist Român (D. Pugna) 8
— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii (I. Stănescu) 9
— Producția de mărfuri în socialism (P. Iosub) 11
— Productivitatea muncii (I. Gavrilă) 12
— Prețul și rentabilitatea (C. Enache) 14
— Venitul național (G. Părăianu) 15
— Repartiția după muncă — lege economică a socialismului (S. Costache) 18
— Fondul național de dezvoltare economico-socială (N. Nichita) 19
— Fondurile întreprinderii socialiste, autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice (M. Mehedințiu) 20
— Esența și formele exploatării capitaliste (C. Angelescu) 22
— Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului (S. Lintaru) 24
— Criza generală a capitalismului (N. Dobrotă) 26
— Programul P.C.R. de făurire a economiei societății socialiste multilateral dezvoltate (V. Neculau) 49
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (M. Curteanu) 50
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale (D. Nițescu) 51

TEORII-IDEI

Ideologie, politică, educație

— Înfăptuirea unității de acțiune a clasei muncitoare din România (A. Deac) 7
— Prezența activă a femeilor în viața politică, economică și socială a țării (A. Gluvacov) 16
— Creșterea rolului educației și învățămîntului în procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale (C. Ionescu-Bujor) 26
— Strategiile de dezvoltare și impulsul educațional (I, II) (I. Olteanu) 31, 40
— Umanism — participare — democrație, un spațiu central de confruntare ideologică (I. Olteanu) 32, 33
— Creșterea rolului conducător al partidului în procesul dezvoltării economico-sociale (M. Părăluță) 33
— Democratismul orînduirii noastre — garanția respectării drepturilor și libertăților cetățenești (M. Neagu) 34
— Spre o integrare cît mai eficientă cu cercetarea și producția (A. Puiu) 43
— Educația revoluționară a tinerei generații (I. Boncotă) 43
— Participarea oamenilor muncii la conducerea societății, caracteristică a democrației noastre socialiste (M. Neagu) 51

Teorie economică. Studii

— Strategia previzibilă și inovație tehnologică în dezvoltarea industrială (M. C. Botez, M. Celac, M. Drăghici, I. Ionescu-Sisești, A. M. Sandi, A. Vasilescu) 2
— Relații între costuri și prețul produsului (I, II) (C. Ionete) 6, 7
— Perfecționarea continuă a calității vieții — obiectiv esențial al Partidului Comunist Român (A. Bazac) 6
— Funcția antientropică a cercetării științifice și a tehnologiei în agricultură (I. II. III) (D. Dumitru) 7, 8, 10
— Sistemul și calitatea indicatorilor economici (E. L. Velovan, F. Kiss) 8
— Energia în următoarele trei decenii (E. Ursu, M. G. M. Pop, D. Manea) 8
— O opțiune pentru progresul social-uman: dinamica industrializare — urbanizare (II) (I. Olteanu) 9
— Avuția națională — rezultat al conlucrării omului cu natura (I, II) (L. Turdeanu) 9, 11
— Consumul de energie și economia de energie (T. Cocîrlă) 13
— Viitorul electronicii și informaticii (M. Drăgănescu) 15
— Probleme ale prețului, costului și beneficiului în industrie (N. Florescu) 16
— Legea ca esență a fenomenelor economice și caracterul ei obiectiv (N. N. Constantinescu) 18
— Condițiile și verigile fundamentale ale mecanismului acțiunii legilor economice (N. N. Constantinescu) 19
— Viziunea teoretică a Partidului Comunist Român asupra epocii contemporane (I. Rădulescu) 20
— Preocuparea P.C.R. pentru creșterea eficienței utilizării legilor economice (N. N. Constantinescu) 20
— Gîndirea revoluționară de la 1848 — expresie a idealurilor de libertate și dreptate națională și socială ale poporului român (V. Ioța) 22
— Idealuri seculare ale românilor reflectate în documentele programatice ale revoluției (I. Bulei) 23
— Modernizarea contabilității — componentă a organizării superioare a sistemului informațional (I, II) (V. Voica, L. Possler) 25, 26

— Dinamica dezvoltării industriilor de vîrf și capacitatea cercetării și producției de adaptare la ritmurile înalte de înnoire **(V. Baltac)** 27
— Raportul dintre legi economice obiective, categorii economice și mecanismul economico-financiar (I, II), **(C. Enache)** 28, 29
— Fundamentarea eficienței scontate a producției premisă a eficienței investițiilor **(V. Ojog)** 28
— Asigurarea conștientă a concordanței între forțele și relațiile de producție — trăsătură esențială a politicii partidului **(G. Horja)** 30
— Repere privind conducerea pe baza corelației între venituri și cheltuieli în agricultura modernă **(B. Schiopu)** 30
— Dezvoltarea bazei tehnico-materiale în concordanță cu exigențele calitative ale progresului României **(B. G. Petrescu)** 31
— Mecanismul economic al socialismului **(C. Iuga)** 31
— Contribuții remarcabile la dezvoltarea gîndirii revoluționare, universale **(D. Popescu)** 32
— Democrația reală, un element fundamental al dezvoltării sociale **(S. Tamaș)** 32
— O contribuție esențială la elaborarea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru **(S. Celac)** 33
— Dezvoltarea accelerată a economiei românești — componentă hotărîtoare a politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(M. Popescu)** 33
— Repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu — opțiune fundamentală a politicii partidului **(M. Ceoponea, D. Caracota)** 33
— Creșterea duratei medii de viață, mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste **(V. Trebici)** 33,35
— Cultivarea gîndirii economice în rîndul maselor **(A. Floareș)** 33
— Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale **(S. Arsene)** 35, 36
— Economia societății dace în vremea lui Burebista **(R. Constantinescu)** 36
— Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii (I, II) **(O. Nicolescu)** 38,39
— Locul și rolul actualizărilor în optimizarea eficienței acțiunilor tehnico-economice **(P. Buhuș)** 39
— Corelația avuției naționale cu produsul social și cu venitul național **(L. Turdeanu)** 39
— Cîteva considerațiuni cu privire la locul economiei politice în sistemul științelor economice **(I. Rachmuth)** 40
— Imperativul adaptării rapide la exigențele competitivității **(M. D. Popescu)** 41
— Modernizarea structurii industriei și valorificarea superioară a resurselor **(V. Bogdan, A. Mihăilescu)** 42
— Interdependența dintre nevoile sociale și procesul de reproducție **(G. Răducanu)** 42
— Controlul, componentă esențială a sistemului societății socialiste (I, II) **(S. Crăciun)** 43, 44
— Implicații ale modificării structurii producției asupra nivelului productivității muncii **(I. I. Nicoară)** 45
— Conținutul și elementele costului de producție **(A. Giurgiu, G. Postelnicu)** 49
— Creșterea eficienței economiei reflectată în modificarea necesarului de fonduri fixe **(I. Capanu, P. Wagner, T. Porojan)** 50
— Considerații privind dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de proprietate socialistă **(I. Blaga)** 51
— Politica proprie de edificare a noii orînduiri, expresie a generalului și particularului în construcția socialismului **(M. Părăluță)** 51
— Accentuarea caracterului industrial al economiei — factor primordial al trecerii la un nivel mediu de dezvoltare **(G. Crețoiu)** 52

Procesul circular activ

— Procesul circular activ în sprijinul valorificării superioare a tuturor componentelor materiei și energiei 12
— Probleme fundamentale economice, tehnice și ecologice ale procesului circular activ 17
— Criterii și modalități de apreciere a eficienței în perspectiva procesului circular activ 21
— Valorificarea energiei în perspectiva procesului circular activ 24
— Metalurgia neferoasă în perspectiva exigențelor de economicitate și de protejare a mediului **(F. Oprea, V. Tibea)** 30
— Introducerea în circuitul economic a resurselor secundare (I, II) **(M. Epuran, A. Aurel)** 32, 34
— Închiderea ciclului industrial, cale pentru sporirea producției nete **(N. Botezatu)** 35
— Un sistem de indicatori pentru caracterizarea valorificării resurselor secundare (I, II) **(M. Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marian, I. Năstăsoiu)** 37, 38
— Soluții tehnice și organizatorice generatoare ale economisirii energiei **(V. I. Nițu, C. Trifu)** 43
— Potențialul energetic al apelor geotermale — factor activ în asigurarea necesarului energetic și material al economiei 46
— Unități de profil complex capabile să valorifice multiplele valențe economice ale sfeclei de zahăr **(N. Botezatu)** 48
— Problema problemelor : resursele naturale. Cum concepem exploatarea, valorificarea și utilizarea lor rațională. Proiectarea-declanșator al introducerii și generalizării procesului circular activ (I) 51
— Valențele și semnificațiile proceselor circular-active în creșterea economică **(M. D. Popescu)** 52

Naționalizarea principalelor mijloace de producție

— Preludiul istoric al naționalizării **(T. Georgescu)** 19
— Industrializarea — pivotul dezvoltării întregii economii, al progresului și civilizației României socialiste (I, II) **(G. Dițu)** 21, 22
— Partidul Comunist Român, conducătorul transformării revoluționare a societății și a economiei naționale **(V. Avram, A. Farkaș)** 23
— Moment hotărîtor în procesul construirii socialismului și al asigurării independenței economice **(G. Macarie)** 23
— Creșterea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a economiei românești **(I. Rămnu)** 23
— Proprietatea socialistă — baza trainică a democrației, a drepturilor și libertăților tuturor oamenilor muncii **(E. Mureșan)** 23

Șase decenii de la făurirea statului național unitar român

— Comunitatea economică a țărilor românești de-a lungul veacurilor (I, II) **(T. Ionescu)** 29, 31
— Economia românească unitară — expresie a unor necesități obiective și aspirații profunde **(I. I. Adam)** 40, 41
— Formarea statului național unitar — piatră de hotar în lupta clasei muncitoare, a întregului popor pentru progres și socialism **(G. Surpat)** 44
— De la unirea din 1918 la unirea întregului popor în jurul Partidului Comunist Român **(T. Georgescu)** 45
— Dezvoltarea economico-socială a României sub influența Unirii **(G. Macarie)** 46
— Formarea și dezvoltarea istorică a complexului economiei naționale a României socialiste **(N. N. Constantinescu)** 47
— Socialismul — chezășia unității și împlinirii aspirațiilor de dreptate națională și socială **(P. Pănzaru)** 48
— Politica partidului de dezvoltare unitară a forțelor de producție și de progres economico-social al României socialiste **(G. Marin)** 48
— Poporul — făuritorul marii Uniri, al epocalelor transformări înnoitoare din anii socialismului **(I. I. Adam)** 48

— Simpatia, aprobarea și adeziunea maselor muncitoare ale naționalităților conlocuitoare față de marea Unire (V. Schiopu, L. Báthory) 48
— Efortul poporului român pentru înfăptuirea aspirațiilor sale de unitate și libertate (C. Căzănișteanu) 48

Om, tehnică, mediu

— Alimentația și agricultura viitorului (II) (N. Giosan) 1
— Agroegosistemul : bioproductivitatea și alimentația omului (II, III) (I. Puia, V. Soran) 1, 5
— Energetica sub semnul efortului multidisciplinar al științei și tehnologiei (I, II) (I. Ursu) 10, 11
— Uzina aqua (I, II) (M. Băcescu) 14, 15
— Posibilități superioare de organizare a pescăriilor din Deltă și de pe litoral (C. Atanase) 26
— Viitorul economic și ecologic al litoralului românesc (C. Tomescu, O. Șerbănescu, R. Mihnea) 31
— Realizări și perspective în maricultură (M. T. Gomoiu, A. Telembici) 37
— Perspectivele utilizării resurselor vegetale ale oceanului planetar (V. H. Skolke, F. Vasiliu) 52

Școli, curente, economiști

— Economia capitalistă contemporană confruntată cu „scheme care nu funcționează" (II) (V. Pilat) 1
— Problemele ecologice în viziunea lui N. Georgescu-Roegen (I. Cristescu) 2
— „Noua" școală de la Cambridge. Eludarea adevăratelor probleme (D. Oprescu) 3
— Încercări de axiomatizare a științei economice (I, II) (M. Harovitz) 5, 6
— Teoria economică și „tonusul" capricios al economiei capitaliste (I. Cristescu) 7
— De la volumul la domeniile ocupării forței de muncă (I, II) (A. Schor) 8, 9
— Subdezvoltarea în gîndirea latino-americană. Cauze-soluții (I, II) (M. Rudăreanu) 10, 11
— Revoluția științifico-tehnică în viziune tehnocratică (M. Volculescu) 12
— Gîndirea monetară occidentală și maladiile structurale ale sistemului capitalist (I, II) (S. Cerna) 14, 15
— Opinii privind dezvoltarea la economiștii din sudul și sud-estul Asiei (I, II) (E. Ionescu) 16, 17
— Unitatea și independența națională în gîndirea social-economică românească (I, II) (D. Mureșan) 18, 19
— De la optimismul „postindustrial" la pesimismul „transcendental" (V. Pilat) 20
— Gîndirea românească de la 1848 despre fundamentul economic al suveranității naționale (M. Turtoi) 21
— Problema industrializării — teren de intense confruntări în perioada premergătoare naționalizării (I, II) (D. Popescu) 22, 23
— Aspecte și semnificații ale paternalismului nipon (F. Țuiu) 24
— Aspecte teoretice și practice ale perfecționării mecanismului economic în literatura sovietică (I, II) (E. Prahoveanu) 25, 26
— Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii-muncă (I, II) (C. Sîrbu) 27, 28
— Teorii privind avantajul comparativ și înzestrarea cu factori (A. Iancu) 29, 30, 31
— Criza structurală a capitalismului și criza în gîndirea economică (I, II) (S. Cerna) 32, 35
— „Unirea mare" — țintă dintotdeauna a aspirațiilor naționale românești : Mihail Kogălniceanu (V. I. Ionescu) 33
— Școala transilvană de gîndire economică și social-politică — animatoare a pregătirii spirituale a marii uniri (I, II, III) (I. Nicolae-Văleanu) 34, 36, 37
— În gîndirea economică occidentală deruta continuă (I. Cristescu) 38
— Unitatea și independența națională, țel dintotdeauna al gîndirii muncitorești din România (I, II, III) (D. Mureșan) 39, 40, 41
— Dezvoltarea economică independentă în gîndirea lui P. C. Mahalanobis (I, II) (G. Ciulbea) 42, 43
— „Noii economiști". Anacronismul unor soluții (C. Badea) 44
— Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (I, II, III) (I. Nicolae-Văleanu) 45, 46, 47
— Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (I, II) (D. Popescu) 48, 49
— Opțiuni pentru planificarea economico-socială în țările africane (I, II) (S. Sava) 50, 51

Convorbiri economice

— România — promotoare activă a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare (S. Ristici) 7
— Învățarea și stăpînirea complexității (J. W. Botkin) 9
— Necesitatea unei transformări globale a sistemului internațional (M. Elmandjra) 37
— Un forum de dezbatere a problemelor prioritare ale lumii a treia (B. Osorio-Tafall) 40
— Prognoza în slujba fundamentării științifice a planificării (G. Kovács) 42
— Supraviețuirea este prima finalitate a omenirii (M. Elmandjra) 52
— Să ieșim efectiv din cercul vicios al cursei înarmărilor (A. Peccei) 52
— Colaborare prietenească, fructuoasă cu cercetătorii români (J. Gorynski) 52

ECONOMIE MONDIALĂ

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale și ale luptei pentru încetarea cursei înarmărilor

— Știința și tehnologia în slujba dezvoltării (B. Baltazar) 1
— Dezvoltarea — exigență vitală a contemporaneității (I. Barac) 5
— Asanarea pieței mondiale a produselor agroalimentare (I, II) (C. Murgescu, G. Munteanu) 6, 7
— Stabilizarea prețurilor la produsele de bază (D. Antonescu) 10
— Măsuri preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transportului maritim (I, II) (V. Aldea) 11, 14
— O politică externă dinamică, constructivă (D. Dragomirescu) 13
— Facilități internaționale de garantare a creditelor de export (I. Barac) 15
— Acțiuni și măsuri concrete pentru favorizarea dezvoltării economice (I. Barac) 18
— Oprirea cursei înarmărilor — premisă a rezolvării problemelor-cheie ale omenirii (N. Chilie) 18
— Programul românesc de dezarmare-concretizare a politicii externe de pace și colaborare a României cu toate statele și popoarele (N. Chilie) 20
— Strategia și căile concrete de înfăptuire a dezarmării în concepția României socialiste (I, II) (C. Nicolae) 21, 22
— Știința și tehnologia în slujba dezvoltării (S. Tamaș) 23
— Relația dezarmare-dezvoltare (D. Dragomirescu) 24
— Dezarmarea — condiție vitală a dezvoltării economice și a lichidării decalajelor în lume (N. Chilie) 25
— Schimbări în raporturile de forțe pe plan internațional și creșterea răspunderii istorice a popoarelor (N. C. Părăluță) 27
— Modificările în structurile economice și semnificațiile indicatorilor de intensitate (A. Vela) 29
— Apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică (I, II) (N. Belli) 30, 31
— Imperativele instaurării unei politicii noi, menite să asigure o evoluție democratică și echitabilă în relațiile internaționale (N. Chilie) 32
— Analiza deceniilor dezvoltării pledează pentru necesitatea impulsionării lichidării subdezvoltării și a făuririi unei noi ordini economice internaționale (I. Barac) 34
— Spre un sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare (V. Aldea) 35
— Accesul neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă — cale de accelerare a progresului economic și social (G. Dumitru) 36
— Intensificarea relațiilor de conlucrare rodnică în-

tre țările europene — cale importantă de întărire a păcii și securității pe continent **(R. Neagu)** 37, 39
— Întărirea rolului O.N.U. în rezolvarea democratică, pe cale pașnică, a problemelor lumii contemporane **(N. Chilie)** 38
— Raționalizarea consumului de energie și materii prime — problemă actuală a dezvoltării economice contemporane **(M. Isărescu, G. Nistor)** 40
— Înlăturarea instabilității valutar-financiare **(D. Dragomirescu)** 41
— Necesitatea stringentă a unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării (I, II) **(C. Nicolae)** 41, 42
— Economia de combustibil și materii prime — problemă centrală a întregii dezvoltări economice **(M. Isărescu)** 43
— Dezbateri responsabile în cadrul O.N.U. asupra unei problematici economice de stringentă actualitate **(I .Voicu)** 43
— Intensificarea preocupărilor internaționale pentru lichidarea mai grabnică a subdezvoltării **(D. Antonescu)** 45
— Problema materiilor prime — componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale (I, II) **(C. Murgescu, O. Rădulescu)** 46, 49
— Cursa irațională a înarmărilor — risipă uriașă din avuția popoarelor **(N. Chilie)** 48
— Lupta pentru dezarmare și orientarea resurselor statelor în interesul propășirii economico-sociale **(N. Chilie)** 49
— Eliminarea forței din viața internațională — punct de plecare pentru abordarea constructivă, realistă a problemelor lumii contemporane **(V. Duculescu)** 50
— Destinderea și pacea — chezășie a împlinirii valorilor social-umane ale civilizației **(T. Georgescu)** 52
— Cursa înarmărilor — o problemă gravă a zilelor noastre **(G. Dolgu)** 52

Relații economice internaționale

— Cooperarea economică subregională — contribuție la întărirea securității și cooperării europene **(I. Porojan)** 2
— Stimularea cooperării între toate statele europene — parte integrantă a edificării securității pe continent **(V. Cosac)** 16
— Tîrgul internațional de la Poznan — tradiție și perspective **(J. Kulczycki)** 23
— Promovarea coexistenței pașnice — obiectiv statornic al politicii externe a României socialiste **(N. S. Stănescu)** 25
— Politica externă a României socialiste — o întruchipare vie a conceptului de coexistență pașnică activă **(S. Celac)** 26
— Întărirea securității și cooperării în Europa necesită noi eforturi susținute ale popoarelor **(I. Porojan)** 30
— Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, direcție nouă a cooperării internaționale pentru dezvoltare **(V. Aldea)** 33
— Înlăturarea obstacolelor din calea schimburilor internaționale — necesitate de stringentă actualitate **(Ș. Andrei, A. Ghibuțiu)** 38
— Necesitatea intensificării cooperării internaționale în domeniul financiar-monetar **(C. Kirițescu)** 44

Economia țărilor socialiste

— Cehoslovacia: Binomul energetic: dezvoltare-economisire **(N. Popov)** 6
— Înaintarea fermă în realizarea planurilor de dezvoltare **(N. Popov)** 12
— R.P. Chineză: Accelerarea construcției economice **(P. Nicolae)** 19
— R.P.D. Coreeană: Pe făgașul modernizării economiei. **(N. Popov)** 20
— Jaloane și obiective actuale pe calea dezvoltării economice: Republica Socialistă Vietnam **(D. Dragomirescu)** 21
— Republica Democrată Populară Laos; Kampuchia Democrată **(N.L. Oss)** 21
— Economia țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. Dezvoltare susținută, modernizare continuă a structurii industriei **(R. Crețoiu)** 25
— Economia țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. Progresul tehnic și modernizarea producției industriale (I, II) **(R. Crețoiu)** 26, 28
— Un eveniment remarcabil în dezvoltarea colaborării și cooperării economice dintre țările membre ale C.A.E.R. **(S. Stancu)** 27
— Republica Populară Chineză. Dezvoltarea complexă, accelerată a economiei naționale **(A. Popa)** 32
— R.P. Bulgaria: Corelarea ritmului susținut de creștere cu modernizarea economiei **(R. Constantin)** 36
— R.P.D. Coreeană: Accelerarea creșterii potențialului economic **(N. Popov)** 36
— R.P. Chineză: Valorificarea intensă a resurselor proprii în dezvoltarea economiei **(M. Stănescu)** 39
— R. D. Germană. Baza dezvoltării economice-intensificarea **(H. Puwak)** 40
— U.R.S.S. Pașii cincinalului **(V. Beleanov)** 44
— R. S. F. Iugoslavia. Industria, propulsoare a dezvoltării economice **(S. Simonescu)** 47
— R. P. S. Albania. Priorități și realizări în dezvoltarea economiei **(O. Neguț)** 47
— Integrarea științei și tehnicii în procesul dezvoltării 52
— Republica Cuba. Continuitate și complexitate în dezvoltarea economiei **(N. Popov)** 52

Economia țărilor capitaliste dezvoltate

— Orizontul ieșirii din criză se îndepărtează **(N. Popov)** 2
— Dolarul — „cădere liberă" sau „presiuni speculative"? **(C. Kirițescu)** 3
— Fenomenul inflaționist și dificultățile politicii monetare (I, II) **(M. Isărescu)** 8, 9
— Tendințe structurale pe fondul agravării șomajului din țările capitaliste dezvoltate **(D. Dragomirescu)** 17
— Deplasări în structura forței de muncă din țările capitaliste **(I. Bati)** 19
— Marea Britanie. Coordonate ale creșterii și cooperării **(D. Dragomirescu)** 23
— Soluțiile anticriză se lasă așteptate (I, II) **C. Kirițescu)** 28, 29
— Perturbațiile pe piețele valutare occidentale — expresie a contradicțiilor dintre țările capitaliste (I, II) **(C. Kirițescu)** 32, 35
— Persistența fenomenelor de criză economică și monetară în Occident — factor de instabilitate în economia mondială **(C. Kirițescu)** 37
— „Soluțiile" unilaterale nu înlătură dificultățile **(C. Kirițescu)** 39
— Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor țărilor capitaliste — consecință a inflației persistente **(C. Bichi)** 50
— Incertitudini și contradicții în Piața comună vest-europeană **(P. Rareș)** 51

Documentar, date de prognoză

— Știința și tehnologia în slujba dezvoltării. Poziții active, constructive ale României socialiste **(B. Baltazar)** 25
— După reuniunea europeană de la București **(D. Dragomirescu)** 27
— Dimensiuni și tendințe noi în turismul internațional **(G. Barbu)** 42
— Consumuri energetice: evoluții 1973—1977 45
— Resursele energetice și consumul de energie pe plan mondial **(O. Rădulescu)** 47
— Economisirea energiei și creșterea economică : orizont 2000 **(D. Dragomirescu)** 52

Alte rubrici

— Comentariu la un grafic; Cititorii au cuvîntul; Recenzii; Fișe; Tendințe-conjuncturi; Orientări în dezvoltarea economiei; Evoluții monetare; Statistică internațională; Ipoteze-previziuni; Mondorama; Curier; Glosar.

DIN SUMARUL SUPLIMENTULUI „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1978

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

„R. E." militează pentru aplicarea analizei valorii 23

— Eficiența „tratării funcționale" în proiectarea produselor **(P. Orănescu)**
— Metoda în acțiune. La întreprinderea „23 August": produse mai ieftine, mai competitive **(G. Staicu)**
— Intervenții asupra funcțiilor auxiliare **(D. Condrea)**
— Un exemplu de aplicare în procese tehnologice **(P. Petrescu, T. Gherasim)**
— Programe speciale de perfecționare **(S. Ceciu, C. Voicu)**
— Valoarea proiectelor de absolvire **(A. Rusu)**
— Necesitatea unui cadru normativ care să stimuleze aplicarea metodei **(D. Sava)**

Metode și tehnici de organizare a producției și a muncii*) 27

— Fluxul permanent al noului de la întreprinderea model la celelalte unități de profil
— Organizarea fabricației de scule, dispozitive și verificatoare
— Organizarea transportului intern și a depozitărilor
— Organizarea rațională a locurilor de muncă
— Perfecționarea continuă a organizării — atribut al autoconducerii

*) Autorii articolelor: **T. Cănescu, V. Sincofschi, V. Calsan, I. Svasta.**

Amplasarea rațională a utilajelor în linii tehnologice*) 31

— Metode de organizare în sprijinul folosirii eficiente a fondurilor fixe
— Clasificarea utilajelor în grupe omogene în funcție de tehnologia adoptată, prin metoda taxonomiei
— Amplasarea locurilor de muncă după metoda verigilor

*) Autorii articolelor: **M. Calotă, C. Ioniță, G. Matei, M. Toma, G. Trifu, M. Voica.**

Metode de conducere în sprijinul autogestiunii 35

— Producția netă și autoconducerea muncitorească **(I. Dumbravă)**
— Metoda conducerii prin costuri **(D. Oprean)**
— Bugetarea cheltuielilor de producție **(A. Rusu)**
— Metoda conducerii prin bugete **(N. Androne)**

Analiza diagnostic a activităților economice și social-politice 39

— Un valoros instrument de analiză pentru fundamentarea deciziilor*)

*) Prezentarea metodologiei — **N. Oprea, G. Pleșoianu**; prezentarea aplicațiilor — **N. Mihăilescu, A. Miu, N. Oprea, G. Pleșoianu.**

Preocupări pentru eficiență la o unitate-model: I.S.P.S.-Buzău 43

— Transformăm cantitatea într-o nouă calitate **(S. Cazan, E. Sandu)**
— Elemente de modernizare a tehnologiilor și utilajelor **(V. Dihoru)**
— Trefilarea în flux cu decapare mecanică **(P. Drogeanu, C. Stănescu, M. Popa)**
— Prin autoutilare, la reducerea importului **(D. Popa, N. Niță, D. Țăranu)**
— Model-cadru de modernizare complexă **(G. Dușmănescu)**
— Consultarea personalului muncitor, instrument al conducerii științifice **(Gh. Stoica, G. Gheorghiță)**
— Modele de colaborare a întreprinderii cu învățământul, cercetarea și proiectarea **(I. Miu, G. Dușmănescu)**
— Studiile de organizare și cerințele noului mecanism economico-financiar **(C. Drogeanu)**
— Programarea producției pe calculator **(N. Moise, I. Olaru)**
— Protecția muncii — integrată în pregătirea profesională **(V. Tomescu, V. Dogărescu, R. Constantinescu)**

Tabloul de bord — instrument de conducere eficientă și operativă a activității social-economice (N. Oprea, S. Serghi) 47

★

Contribuții la elaborarea modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași 50

— Relația optim economico-social național-optim economico-social județean **(P. Milcomete, G. Medrihan, V. Munteanu)**
— Resursele naturale **(C. Martinoiu)**
— Optimizarea utilizării resurselor de muncă **(A. Floareș)**
— Investițiile, factor determinant al formării de noi centre urbane **(I. D. Adumitrăcesei)**
— Elemente pentru un model subzonal de dezvoltare economico-socială **(V. Miftode, L. Olaru, I. Roman)**
— Considerații asupra valorificării raționale a resurselor naturale din microzona Schitu-Duca **(I. Ungureanu)**
— Caracteristici ale dezvoltării unei localități agroindustriale suburbane **(N. Stoica)**

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE ȘI COMERCIALE INTERNAȚIONALE

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

— Prevenirea și reducerea influențelor negative asupra prețurilor ca efect al instabilității valutare (I, II, III) **(A. Iordăchescu)** 22, 24, 26
— Tehnica documentării asupra prețurilor de export și import (I, II) **(I. Olteanu)** 28, 30
— Evaluarea proiectelor de constituire a societăților mixte **(G. Cristea)** 32
— Prețul de dumping și dezvoltarea comerțului internațional **(I. Olteanu)** 35
— Diminuarea riscului în activitatea de comerț exterior prin informații de piață (I, II, III) **(I. Georgescu, O. Rujan)** 36, 38
— Determinarea prețurilor la export pe baza cotațiilor de bursă **(I. Olteanu)** 44
— Livrarea pe credit de echipament și utilaj cu rambursarea în produse și servicii — formă eficientă de finanțare a comerțului internațional **(F. Pogonaru)** 46

— Mobilizarea creditelor la export **(R. Tufeanu)** 48
— Hedgingul — instrument de contracarare a riscului operațiunilor valutare la termen **(I. Georgescu)** 51

Noțiuni, termeni, operațiuni

— Operații pe piețele valutare **(C. Kiriţescu)** 22
— Intervenții pe piața valutară **(C. Kiriţescu)** 24
— Formarea cursurilor valutare și riscul valutar **(C. Kiriţescu)** 26
— Riscuri valutare la export și import — măsuri de contracarare (I, II) **(C. Kiriţescu)** 28, 33
— Forfaiting — modalitate de finanțare a comerțului internațional **(F. Pogonaru)** 30
— Riscuri valutare — contracarare prin clauze contractuale **(C. Kiriţescu)** 32
— Piața valutară dublă **(G. Rujan)** 36
— Gestiunea societăților comerciale — fluxul de numerar **(R. Tufeanu)** 38
— Gestiunea societăților comerciale — fondul de rulment **(G. Cristea)** 42
— Protecția mărcii **(L. Mureşan)** 44
— Consultingul internațional **(S. Dobronăuțeanu)** 46
— Bursele internaționale de mărfuri **(I. Olteanu)** 48
— Leasing **(M. Coraș)** 51

Drept și uzanțe internaționale

— Convenții și uzanțe în comerțul internațional **(A. Deteşan)** 22
— Reglementări privind plățile internaționale (I, II) **(A. Deteşan)** 24, 26
— Cambia și biletul la ordin — drept-concept-elemente (I, II, III, IV) **(A. Deteşan)** 28, 32, 34
— CEC-ul — instrument de plată **(A. Deteşan)** 36
— Clauze privind prețul în vînzarea internațională **(A. Deteşan)** 38
— Clauze privind evitarea consecințelor negative ca urmare a fluctuațiilor valutare și majorării prețurilor **(A. Deteşan)** 42
— Căi contractuale de asigurare a încasării prețurilor (I, II) **(A. Deteşan)** 44
— Garantarea calității. Modul de formulare a clauzelor contractuale **(A. Deteşan)** 48
— Reclamațiile în contractele comerciale internaționale — clauze **(A. Deteşan)** 51

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

— Evoluția cursului dolarului și mărcii vest-germane **(M. Isărescu)** 22
— Evoluția unor valute față de dolarul american **(M. Isărescu)** 24
— Tendințe în evoluția dobînzilor la creditele pe termen scurt **(M. Isărescu)** 28
— Tendințe în activitatea de contractare a împrumuturilor internaționale pe piața eurovalutelor **(M. Isărescu)** 30
— Evoluția dobînzilor la creditele financiare internaționale pe termen lung **(M. Isărescu)** 32
— Modificări în structura rezervelor valutare **(I. Gionea)** 36
— Incertitudini pe piețele de schimb valutar **(M. Isărescu)** 38
— Noi modificări în raporturile dintre unele valute vest-europene **(M. Isărescu)** 42
— Sfîrșitul crizei dolarului sau soluție de temporizare ? **(C. Kiriţescu)** 45
— Dezbateri în jurul noului sistem monetar vest-european **(M. Isărescu)** 48
— O nouă etapă în formarea noului sistem monetar vest-european **(M. Isărescu)** 51

Fișier economic-financiar

— Obstacole tarifare în dezvoltarea schimburilor cu țările CEE și AELS **(I. Gionea)** 23
— Obstacole netarifare în dezvoltarea schimburilor cu țările CEE și AELS **(I. Gionea)** 24
— Sisteme de asigurare și mobilizare a creditelor la export **(R. Tufeanu)** 46

Alte rubrici

— În actualitate : Reglementări comerciale și financiare pe piețele externe ; Instituții de promovare a exporturilor ; Proiecte de dezvoltare ; Licitații internaționale

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Contract economic

— **Răspunderea pentru vicii ascunse în lumina legii calității produselor și serviciilor** 1
— Din nou despre aplicarea penalizărilor pentru depășirea consumului de energie electrică 2
— Atribuțiile organelor tutelare privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale 3
— Precizări privind perfectarea contractelor economice semnate cu obiecțiuni 4
— Precizări privind efectele supravegherii temporare asupra efectuării plăților din credite 6
— Redistribuirea operativă a produselor și schimbul de sortimente 7
— Aprecierea temeiniciei unor refuzuri de plată 9
— Condițiile în care operează compensația în raporturile rezultînd din contractele economice 10
— Valorificarea drepturilor rezultînd din nerespectarea obligațiilor asumate prin contracte economice 11
— Noi măsuri privind prevenirea formării de stocuri supranormative sau fără utilizare 12
— Suportarea unor daune în cadrul raporturilor de comision 13
— Precizări privind momentul începerii curgerii termenului de garanție 14
— Unele implicații ale perioadei de utilizare normată asupra răspunderii unității furnizoare pentru viciile ascunse apărute după expirarea termenului de garanție 15
— Precizări privind sancționarea depășirii consumului de energie 16
— Cerințe ale întăririi disciplinei contractuale în raporturile privind operațiunile de export-import 17
— Aprecierea cauzelor care determină neîndeplinirea obligațiilor contractuale de predare a deșeurilor 19
— Consecințele unor defecțiuni în activitatea verigilor intermediare 20
— Prevenirea pagubelor în gestiune datorate prescripției 22
— Instrument de planificare — direcții de urmat 25,26
— Utilizarea formelor simplificate de contractare 27

— Penalități pentru executarea obligațiilor calitative necorespunzătoare 28
— Eroarea asupra însușirilor substanțiale ale produsului în contractele economice 29
— Penalizarea unor abateri de la disciplina contractuală în domeniul furnizării energiei electrice 30
— Nerespectarea obligațiilor asumate prin contractul de antrepriză 30
— Penalități în contractul de prestații de transport 31
— Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sălbatice 32
— Refuzul beneficiarului de a primi produsele după termen 32
— Consecințele livrărilor necontractuale 34
— Sancționarea depășirii consumului de gaze naturale 35
— Refuzul nejustificat de a prelua produsele — consecințe 37
— Neîndeplinirea obligației contractuale de livrare datorată lipsei mijloacelor de transport 38
— Soluționarea litigiilor privind contractele de livrare pentru export 39
— Criterii noi de apreciere a culpei 40
— Consecințe ale livrării neritmice
— Contractul de furnizare pentru fondul pieței 43
— Obligația de plată a prețurilor 44
— Livrarea produselor în vagon comercial 45
— Răspunderea pentru nepredarea deșeurilor metalice 46
— Folosirea rațională a energiei electrice 46
— Obligația de comunicare a specificațiilor 48
— Raporturi de import și de transport. Interferențe 49
— Perisabilități. Condiții de aplicare 51

Comerț exterior

— Contribuții ale Consiliului economic româno-american în domeniul dreptului comercial internațional 1
— Caracterul voluntar al arbitrajului organizat prin regulamentul UNCITRAL 2
— Precizări privind aplicarea prescripției în cazul întîrzierii în predarea produselor destinate exportului 8
— Competența instanței arbitrale organizate potrivit regulamentului UNCITRAL 10
— Regimul juridic al convenției arbitrale de comerț exterior în cadrul regulamentului UNCITRAL 11
— Precizări privind răspunderea întreprinderilor de comerț exterior comisionare pentru calitatea produselor importate 12
— Măsuri privind asigurarea calității produselor industriei construcțiilor de mașini destinate exportului 13
— Fazele procedurale în litigiul arbitral organizat de regulamentul UNCITRAL 13
— Faza procedurii scrise a litigiului arbitral potrivit regulamentului UNCITRAL 14
— Precizări referitoare la notificarea de arbitraj 16
— Procedura de constituire a instanței arbitrale, potrivit regulamentului UNCITRAL 17
— Desemnarea arbitrului unic și a arbitrului președinte 19
— Numirea arbitrului fiecărei părți litigante potrivit regulamentului UNCITRAL 20
— Desemnarea autorității de nominare chemate să aleagă pe arbitrul-președinte 27
— Necesitatea reglementării autonome a raporturilor de comerț exterior 29
— Contractul economic de livrări pentru export perfect sincronizat cu prevederile contractului comercial de vînzare internațională 33
— Caracteristici ale legii contractelor economice internaționale în R.D.G. 35
— Domeniul de aplicare al legii R.D.G. referitoare la contractele internaționale 36
— Prețul în vînzarea internațională 37
— Instituirea portului liber Sulina 38
— Verificarea bonității partenerului contractual în vînzarea internațională 39
— Comunicările prin telex în raporturile de comerț exterior 40
— Proba comunicărilor transmise prin telex 43
— Uzanțe uniforme privind condițiile de livrare 45
— Confirmarea prin scrisoare ulterioară a comunicărilor transmise prin telex 45
— Transformarea riscurilor și a proprietății de la vînzător la cumpărător 47
— Participarea vînzătorului la contractul colectiv al mărfurilor în țara cumpărătorului 48
— Consecințe ale efectuării controlului calitativ în țara cumpărătorului, fără prezența vînzătorului 51

Financiar

— Răspunderea disciplinară a titularului de avans în numerar 1
— Modul de stabilire a întîrzierilor în livrări pentru calculul penalităților 2
— Executarea dispoziției compartimentului financiar-contabil privind avansuri în numerar 3
— Executarea în baza titlului notarial și a hotărîrii penale privind avansuri în numerar 4
— Dispozițiile de plată cu factură 5
— Acordarea vizei de control preventiv pe contractele economice în cazul existenței unor ordine de repartizare sau a unor neînțelegeri 10
— Considerații privind evaluarea locuințelor proprietate personală 13
— Ordine de preferință — creanțe din împrumuturi bancare 14
— Invitarea cărăușului și furnizorului la verificare 15
— Litigii arbitrale în care sînt puse în discuție elementele răspunderii materiale
— Consecințele întîrzierii în achitarea prețului
— Decontarea valorii mărfurilor primite din import 24
— Stabilirea răspunderii materiale în cazul prejudiciilor provocate în comun 24
— Controlul gestiunilor de valori bănești 25
— Consecințe privind întîrzierea în plata prețului 27
— Unele lămuriri privind alocația de stat pentru copii 27
— Atribuțiile conducătorului unității în legătură cu controlul financiar preventiv 28
— Aspecte privind acordarea și decontarea avansurilor în numerar 30
— Recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlu de pensie 31
— Precizări privind exercitarea refuzului de plată a prețului 35
— Evidența pagubelor care nu sînt datorate culpei unor persoane 37
— Întîrzierea în plata prețului. Consecințe 40
— Aspecte financiare privind recuperarea debitelor mici 41
— Realizarea creanțelor de la persoanele încadrate 43
— Acoperirea pagubelor suferite de unități 44

— Recuperarea prejudiciilor produse în gestiunile colective 43
— Stabilirea lipsei de folosință pentru clădiri 45
— Decizii de imputare sau angajament de plată ? 45
— Refuzul de plată a prețului. Condiții 46
— Întîrzieri în efectuarea plăților. Penalizări 48

Calitate

— Aplicarea unor dispoziții ale decretului nr.167/1958 în condițiile noilor reglementări privind calitatea produselor, serviciilor și construcțiilor 21
— Răspunderea materială privind calitatea produselor 25
— Stimularea realizării de produse calitativ corespunzătoare 36
— Răspunderea materială pentru controlul calității 51

Asigurări

— Asigurarea facultativă de abonament a animalelor aparținînd unităților agricole cooperatiste 1
— Uzura ambalajelor, element ce se ia în considerare la stabilirea despăgubirilor de asigurare 2
— Care sînt obligațiile organizațiilor socialiste în cazurile în care cu autovehiculele deținute de acestea se produc pagube prin accidente de circulație unor terțe persoane ? 3
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 7
— Avantajele încheierii de convenții de mandat pentru acordarea protecției prin asigurările facultative personalului muncitor al organizațiilor socialiste 9
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu plata primelor de asigurare pe bază de „consimțămînt scris" la asigurările facultative 15
— Asigurarea facultativă de bunuri de răspundere civilă 37
— Asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 40
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu recuperarea de la proprii lor conducători auto, pentru ADAS, a despăgubirilor plătite de aceasta la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 45

Transport

— Răspunderea căii ferate și a expeditorilor pentru daunele cauzate prin folosirea unor vagoane necorespunzătoare 1
— Răspunderea pentru nerestituirea în termen a prelatelor C.F.R. 1
— Modul de ambalare al pieselor auto în transporturile pe calea ferată 4
— Modul de ambalare al utilajelor în transporturile pe calea ferată 4
— Precizări privind consecințele refuzului cărăușului de a participa la constatarea lipsurilor, precum și de a efectua cîntărirea sau recîntărirea mărfurilor 6
— Constatarea la destinație a lipsurilor cantitative la mărfurile transportate pe calea ferată 7
— Condițiile de punere la dispoziție a transcontainerelor în transporturile maritime 8
— Transporturile de mărfuri cu parcul auto de folosință generală și de folosință locală 9
— Acțiuni succesive împotriva căii ferate pentru același transport 9
— Modificarea contractului de transport pe calea ferată la cererea predătorului 9
— Organizarea și efectuarea transporturilor auto 11
— Transporturile de mărfuri cu parcul auto de folosință proprie 12
— Asemănări și deosebiri între mutarea vagoanelor și repredarea vagoanelor 12
— Răspunderea comandamentului de navă pentru nesolicitarea asistenței agenților maritimi din porturile străine 13
— Transportul mărfurilor negabaritice pe calea ferată 14
— Cauzele care au ca urmare plata de contrastalii 15
— Organizarea și efectuarea transporturilor auto 19
— Contractul de transport feroviar de mărfuri 19
— Organizarea și efectuarea transporturilor auto 24, 27
— Lipsuri cantitative produse în timpul transportului. Consecințe 35
— Transportul feroviar de mărfuri redirijat de la frontieră 35
— Răspunderea limitată a căii ferate pentru întîrzierea transporturilor 37
— Oprirea încărcării mărfurilor pentru stațiile aglomerate 37
— Situații în care nu se plătesc penalități pentru anularea vagoanelor 39
— Programarea lunară a cantităților de mărfuri care se expediază prin calea ferată 41
— Recuperarea unor sume de la CFR 44
— Avizarea punerii vagoanelor la dispoziția beneficiarilor 45
— Închirierea vagoanelor de cale ferată 46
— Împiedicări la eliberarea transporturilor de mărfuri pe calea ferată 51

Investiții

— Recepția construcțiilor și răspunderea unităților de construcții-montaj pentru calitate 1
— Întîrzieri nejustificate în achitarea contravalorii utilajelor destinate investițiilor 3
— Constituirea comisiilor de recepție a obiectelor de investiții 4
— Funcționarea comisiilor de recepție a obiectivelor din investiții 5
— Atribuțiile comisiei de recepție a construcțiilor 6
— Regimul notelor de comandă suplimentare 29
— Obiecțiunile la documentația de execuție 40

Raporturi de muncă

— Precizări privind calcularea termenului de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare 2
— Inadmisibilitatea cumulului răspunderii contravenționale cu răspunderea disciplinară 3
— Contractul de muncă pe timpul îndeplinirii serviciului militar 4
— Încheierea și executarea contractului colectiv de muncă 5
— Stabilirea răspunderii materiale pentru prejudicii apărute după reorganizarea unităților 10
— Sancționarea disciplinară a persoanelor încadrate în compartimentele C.T.C. la unitățile producătoare de bunuri și prestatoare de servicii 11
— Desfacerea contractului de muncă din inițiativa absolvenților instituțiilor de învățămînt superior. Cursuri de zi în perioada efectuării stagiului legal 12
— Unele precizări privind calculul vechimii în specialitate 12
— Unele precizări privind recuperarea sumelor însate necuvenit anterior datei de 1 martie 1973 13

— Aspecte privind desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității 14
— Denunțarea contractului de muncă, act unilateral al persoanei încadrate 15
— Caracterul obligației unității de repunere în muncă a pensionarilor pentru invaliditate, deveniți capabili de muncă 16
— Caracterizarea contractelor de constituire a garanțiilor gestionare 16
— Desfacerea contractului de muncă (I, II) 17, 18
— Unele precizări privind repararea prejudiciului cauzat unei unități socialiste de către o persoană delegată 18
— Considerații cu privire la desfacerea contractului de muncă în cazul în care unitatea se mută în altă localitate și are posibilitatea să-și asigure cadrele pe plan local 19
— Considerații cu privire la efectele încetării contractului individual de muncă 22
— Terminologia folosită în cazul încetării raportului de muncă 22
— Noi atribuții privind rezolvarea sesizărilor oamenilor muncii 23
— Refuzul persoanelor de a urma unitatea în altă localitate. Consecințe 23
— Unele aspecte ale dizolvării unităților socialiste 24
— Desfacerea disciplinară a contractului de muncă a persoanelor detașate 25
— Menținerea și desfacerea contractului de muncă în perioada stagiului militar 25
— Noi atribuții ale organelor de conducere colectivă 28
— Dispoziția de desfacere a contractului de muncă 28
— Disciplina muncii — desfacerea disciplinară a contractului de muncă 29
— Trecerea în altă muncă prin efectul legii 30
— Încheierea contractelor de muncă cu absolvenții 31
— Aplicarea corelată a unor prevederi legale în cazul provocării de rebuturi 37
— Reintegrarea în funcție — garanție a dreptului la muncă 38
— Încheierea contractului de muncă cu secretarul consiliului popular ca urmare a transferului 44
— Unele precizări cu privire la retribuirea personalului reîncadrat 45
— Soluțiile pe care le pronunță organele de jurisdicție a muncii 46
— Cazuri specifice de detașare și delegare 46
— Prejudiciul real — măsură a răspunderii materiale 47
— Contracte de muncă după împlinirea vîrstei de pensionare 49
— Aspecte practice privind trecerea persoanei încadrate în altă ramură 51
— Aprobarea transferului în interesul serviciului 51

Organizare

— Despre unele competențe ale adunărilor generale stabilite prin acte normative specifice și hotărîri de partid 16
— Atribuțiile organelor de conducere colectivă în legătură cu activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii 17
— O nouă lege asupra organizării și conducerii unităților socialiste de stat 30
— Autogestiune și gestiune economică 32
— Înființarea unităților economice 35
— Problema răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere colectivă 35
— Procesul înființării unităților socialiste de stat 37
— Noi atribuții ale conducătorului de unitate economică 37
— Autoconducerea la nivelul organelor centrale ale administrației de stat 38
— Evoluții în tipologia unităților economice 44
— Delegarea de autoritate în sistemul legii privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat 46
— Unele probleme cu privire la răspunderea membrilor organelor de conducere colectivă 49
— Tipologia centralelor (I, II) 49, 51
— Noi atribuții ale organelor de conducere colectivă 49

Jurisdicții ; Arbitraj internațional ; Practică arbitrală

— Aspecte și limite ale principiului oficialității în litigiul arbitral 23
— Dreptul de nominare în Regulamentul UNCITRAL 23
— Manifestări ale principiului oficialității în rezolvarea litigiilor dintre unitățile economice 28
— Forța majoră în practica comisiei de arbitraj din București 23
— Consecința schimbării destinației mărfii 36
— Determinarea calității produselor 36
— Înlocuirea autorității de nominare potrivit regulamentului UNCITRAL 37
— Dreptul de a renunța la acțiune 37
— Prescripția dreptului la acțiune în domeniul ambalajelor 39
— Acordarea cheltuielilor de arbitrare 40
— Răspunderea pentru depășirea consumului de energie electrică 41
— Prescripția dreptului la executare silită 41
— Practica arbitrală și judecătorească privind activitatea C.A.P. 41
— Penalizarea depășirii consumului de energie electrică 43
— Pagubele cauzate de animale sălbatice. Răspundere 44
— Penalizări și taxe de locații percepute de C.F.R. Condiții 46
— Reclamația administrativă. Precizări 49
— Valorificarea prețului la periclități 51

Probleme ale activității consiliilor populare și cooperativelor agricole de producție 41

— Fondul funciar — proprietate C.A.P. — aspecte juridice
— Asigurările sociale ale țărănimii cooperatiste
— Atribuțiile consiliilor populare privind activitatea C.A.P.
— Atribuții ale consiliilor populare privind rezolvarea sesizărilor oamenilor muncii
— Sarcinile comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare privind asociațiile de locatari

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

întrebări — răspunsuri

● **IOAN GAVRA, orașul Dr. Petru Groza** — În anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 69/1975 emisă pe baza art. 71 alin. 4 din Legea nr. 57/1974 se prevede că șoferii de pe autovehicule care prin natura funcției sînt obligați să lucreze zilnic, în mod sistematic, un număr de ore mai mare decît programul normal de lucru, pot primi pînă la 25% din retribuția tarifară, pe baza listei nominale stabilită de organul colectiv de conducere a unității, cu aprobarea, după caz, a centralei, respectiv a ministerului. Locurile de muncă, perioadele în care se poate acorda retribuția mai mare, precum și stabilirea concretă, pe fiecare funcție, a retribuției majorate, se fac împreună cu uniunile sindicatelor de ramură, cu avizul Ministerului Muncii și acordul Uniunii Generale a Sindicatelor.

● **FLOAREA RUS, Com. Tirlișna, Bistrița Năsăud** — În ipoteza în care în contractul de muncă pe care l-ați încheiat cu I.C.I.L. Beclean se prevede încadrarea dv. ca personal muncitor — eventual cu o jumătate de normă — perioada cît veți lucra în baza acestui contract se va considera vechime în muncă, proporțional cu timpul lucrat (o normă întreagă sau jumătate de normă). Activitatea prestată la cooperativa de credit ca remizieră nu se consideră vechime în muncă, deoarece condițiile convenției încheiate la încadrare nu prevăd aceasta.

Adresați-vă la I.C.I.L. Beclean pentru a vi se preciza dacă în contractul încheiat cu dv. s-a făcut mențiunea calității de persoană încadrată în condițiile Codului Muncii și a Legii nr. 1/1971.

● **IOSIF KERCHES, Cherestur, Timiș** — Întrucît în perioada serviciului militar contractul dv. de muncă a fost menținut, fiind numai suspendat in efectele lui, la înapoierea în unitate nu se mai încheie un nou contract. În condițiile arătate în scrisoarea dv. aveți dreptul la concediu de odihnă plătit pe anul 1978, proporțional cu timpul lucrat în acest an.

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — Încadrarea personalului muncitor fără respectarea condițiilor de studii și de stagiu se sancționează disciplinar sau penal, după caz. Dacă acest personal a prestat o activitate corespunzătoare, nu există un prejudiciu material, în sensul art. 102 și 106 — din Codul Muncii, deoarece pentru munca prestată s-a plătit retribuția prevăzută de Legea nr. 57/1974, cu completările ulterioare. Dacă personalul TESA care nu îndeplinește condițiile de studii a primit retribuția prevăzută pentru personalul cu studiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 pentru funcția ocupată, s-a creat un prejudiciu care constă în diferența dintre retribuția prevăzută pentru cei cu studii corespunzătoare, față de cei care n-au asemenea studii (o clasă sau două de retribuire, după caz). Prejudiciul se recuperează în condițiile art. 108 din Codul Muncii.

IOAN IANCU, Bihor — În cazul în care serviciul se face în cadrul obligației de prestare a pazei obștești nu se pot acorda zile libere pentru acesta. Dacă sînteți angajat, potrivit Codului muncii sînteți îndreptățit la timp liber corespunzător serviciului prestat.

● **ELENA KAUFMES, Ploiești** — Funcțiile de responsabil economic fermă și revizor contabil principal nu sînt echivalente. În condițiile trecerii dintr-o funcție cu nivele de retribuire superioară într-una cu nivele de retribuire mai mici, unitatea vă putea menține clasa de retribuire tarifară avută în funcția ocupată anterior — H.C.M. nr. 69/1975 anexa nr. 2 cap. „c" pct. 1 al. 2 — numai în cazul cînd clasa 25 era cuprinsă în cadrul nivelelor de retribuire prevăzute pentru revizor contabil principal. Deoarece clasa 23 este nivelul maxim pentru funcția de revizor contabil principal cu studii medii nu este posibilă menținerea retribuției avute. În cazul cînd ați fost încadrată cu derogare de studii în funcția de responsabil economic cu studii superioare această derogare nu mai este valabilă și pentru funcția nouă.

● **LIVIU MĂGERUȘAN, Bistrița** — **Ministerul Industriei Ușoare ne comunică :** primitorii-predători din depozite au calitatea de gestionari. Potrivit art. 31 din Legea nr. 22/1969 și Ordinul M.I.U. nr. 1491/1977 aceștia au această calitate și răspund ca atare.

● **MIHAI AVRAM, Bacău** — 1) Organizarea activității unităților cooperației de consum se face pe baza prevederilor Legii nr. 6 din 10 iulie 1970 și a statutului organizațiilor cooperației de consum, publicat în Buletinul Oficial nr. 42 partea a III-a din 17 martie 1976 .Conform articolului 1 din „Legea cu privire la funcționarea unităților cooperației de consum", cooperativele de consum sînt organizații obștești cu caracter economic, constituite teritorial prin asocierea din inițiativă proprie a locuitorilor, în scopul de a satisface nevoi materiale și culturale, prin mijloace și acțiuni comune.

Controlul activității desfășurate de Uniunea județeană a cooperativelor de consum și credit, se face de Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum (conform art. 57 din statut).

Dispozițiile cu privire la disciplina financiară și disciplina muncii, prevăzute în legi sau alte acte normative, sînt obligatorii pentru toate organizațiile și întreprinderile cooperației de consum (conform art. 80 din statut).

2). Cooperativele de consum comunale sînt unități asociate la Uniunea județeană a cooperativelor de consum și credit (conform art. 38 din statut) și dobîndesc personalitate juridică și devin titulare de plan în urma recunoașterii hotărîrii adunării generale a cooperativei de consum și credit de către Uniunea județeană a cooperativelor de consum și de credit (conform art. 11 din statut).

Cooperativele de consum și de credit nu sînt compartimente ale uniunilor județene.

● **MARIA ONOSE, Focșani** — Potrivit art. 38, din Regulamentul operațiilor de casă, aprobat prin Decretul nr. 209/1976, pentru avansurile primite și nedecontate la timp se aplică o penalizare de 0,50% pe zi de întîrziere. Suma datorată ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși însă debitul datorat, dacă este vorba de avansuri acordate după intrarea în vigoare a Decreului nr. 209/1976.

Pentru o documentare mai completă în materia plafonării majorărilor și penalizărilor, vă recomandăm să consultați Revista română de drept nr. 5/1978.

● **IOAN TOROC, Lugoj** — Perioada cît ați fost ucenic la un mic meseriaș nu se ia în calcul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate pe baza căreia se acordă sporul de 3—10% la retribuție.

● **MARTON OLIVIA, Lugoj** — Pensionarii de gradul trei de invaliditate primesc, pe lîngă retribuția pentru munca depusă, pensia cuvenită sau o cotă parte din aceasta, fără a depăși 70% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru această funcție. În perioada concediului de odihnă, care li se acordă integral, corespunzător vechimii în muncă, ei beneficiază, în afară de îndemnizația de concediu ce li se stabilește în conformitate cu art. 17 din Legea nr. 26/1967 și de pensia sau de cota parte din pensia de invaliditate ce li s-a plătit în perioada premergătoare plecării în concediu.

D 646

1979 JAN 5

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1978

ARHIVELE STATULUI ROMÂNIA DOCUMENTE

NICOLAE CEAUȘESCU — GÎNDIRE CREATOARE ȘI ACȚIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII

— Gîndirea originală, creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în probleme ale construcției socialismului în România **(M. Chioreanu)** 2
— Orientări fundamentale care au imprimat un curs calitativ nou dezvoltării economico-sociale a țării **(M. Popescu)** 3
— O viziune integratoare asupra agriculturii ca o ramură de bază a economiei naționale **(I. Stanciu)** 3
— Contribuție hotărîtoare la amplificarea participării României la circuitul economic mondial **(C. Stanciu)** 3
— Un mare gospodar al bunurilor țării **(S. Mureșanu)** 3
— Indicații prețioase pentru creșterea continuă a eficienței economice **(S. Velican)** 3
— O strategie de largă perspectivă pentru valorificarea superioară a resurselor țării **(F. Scvorțov)** 3
— Permanentă preocupare pentru soarta agriculturii și a țărănimii noastre **(I. Andrei)** 3
— Adîncirea continuă a democrației — componentă de bază a dezvoltării societății românești **(M. Părăluță)** 3
— Dimensiuni novatoare fundamentale în strategia dezvoltării economico-sociale **(I. Olteanu)** 4
— O gîndire ce întruchipează nobile aspirații și tradiții progresiste **(V. Iota)** 4
— Viziune originală asupra conducerii științifice a societății **(G. P. Apostol)** 4
— Optimizarea raportului acumulare-consum, factor fundamental de propulsare a României pe orbita progresului **(I. Blaga)** 4
— Semnificațiile economico-sociale ale trecerii României în rîndul statelor cu dezvoltare medie **(G. Crețoiu)** 4
— Imbold și sprijin pentru creativitate și competitivitate **(M. Popa)** 4
— Preocupare continuă pentru dezvoltarea și modernizarea producției **(I. Moldovan)** 4
— Promotorul unei concepții de maximă eficiență în domeniul investițiilor **(I. Neguț)** 4
— Încredere deplină în afirmarea inteligenței românești **(M. Sîrbu)** 4
— Deschizător de orizonturi noi participării României la circuitul economic mondial **(C. Angelescu)** 4
— Participarea democratică a maselor la conducerea și controlul întregii activități economico-sociale **(C. Iuga)** 4
— Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională **(C. Murgescu)** 4
— Mesajul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului 5
— Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice 5
— Semnificația istorică a sărbătoririi **(M. D. Popescu)** 5
— „Economia României socialiste în opera președintelui Nicolae Ceaușescu" 5
— Vibrant omagiu adus personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, muncii sale neobosite închinate binelui și fericirii poporului, cauzei socialismului și păcii în lume 52

EDITORIALE

— Spiritul creator, dinamic al politicii economice a partidului **(S. Gioga)** 8
— Unitatea de năzuințe, de conștiință și de acțiune a întregului popor **(D. Condrea)** 12
— Suplețe, funcționalitate, eficiență **(S. Gioga)** 13
— Moment strălucit de afirmare internațională a României socialiste, a înaltului prestigiu al președintelui țării **(D. Dragomirescu)** 16
— Adîncirea continuă a democrației muncitorești, creșterea inițiativei și răspunderii colective **(D. Condrea** 17
— Unitate și angajare deplină în munca națiunii pentru accelerarea progresului său multilateral 17
— Clasa muncitoare, clasă conducătoare a societății noastre **(M. Neagu)** 18
— Poporul român — puternic atașat cauzei libertății, independenței și păcii **(N. Ionescu)** 19
— Înaltă solie a prieteniei și solidarității militante, mesaj de pace și colaborare rodnică **(D. Dragomirescu)** 22
— Deplină angajare și unitate a poporului în edificarea unei Românii independente și prospere **(N. Ionescu)** 24
— Un eveniment remarcabil în evoluția relațiilor de colaborare româno—engleze **(D. Dragomirescu)** 25
— Moment remarcabil în amplificarea raporturilor de prietenie și colaborare româno—chineze **(D. Dragomirescu)** 33
— Act istoric, cu înrîurire hotărîtoare asupra destinelor țării **(D. Popescu)** 33
— Unitatea de neclintit a întregului popor în jurul partidului **(N. Ionescu)** 34
— Contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare româno—chineze **(D. Dinu)** 34
— Noul an de învățămînt sub semnul realizării saltului la o nouă calitate **(N. Ionescu)** 38
— O contribuție de preț la dezvoltarea relațiilor exemplare de prietenie și colaborare româno—iugoslave **(D. Dragomirescu)** 47
— Strîns unită în jurul partidului, întreaga națiune sprijină ferm poziția tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ **(D. Dragomirescu)** 48
— O linie politică generală, strălucit confirmată de marile înfăptuiri ale poporului nostru, de întreaga evoluție a vieții internaționale **(N. Ionescu)** 48
— Unitate indestructibilă **(N. Ionescu)** 52

Revista ECONOMICA

SUPLIMENT

nr. 52/1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul revoluției tehnico-științifice

— Reconvertirea cuceririlor tehnicii și științei în calitate (I, II) **(I. Crișan)** 1,5
— Creația tehnică în sprijinul dezvoltării economice **(S. Gheorghe)** 9
— Interdependența cercetare-tehnologie-producție (I, II) **(C. Russu)** 11,15
— Creația tehnică de masă, generator de forță al înnoirilor **(G. Vîrtejianu)** 13
— Realizări de prestigiu ale creației științifice și tehnice **(B. Pădure)** 14
— Eforturi susținute pentru creșterea producției de cărbune **(V. Ogherlaci)** 17
— Modernizarea tehnologiilor — factor important de sporire a eficienței **(L. Lachsz, V. Rădoi)** 20
— Tipizarea produselor — acțiune cu largi implicații în creșterea eficienței economice **(V. Boescu, L. Țintea)** 28
— Scurtarea duratelor de asimilare a noilor produse **(C. Russu)** 28
— Reducerea duratei ciclului de fabricație **(N. Maftei)** 29
— Dezvoltarea industriei în corelație cu cerințele revoluției tehnico-științifice **(V. Popescu)** 30
— Îndeplinirea programelor de înnoire a produselor cerință de înaltă responsabilitate **(B. Pădure)** 31
— Produse de înalt nivel tehnic realizate în cincinalul revoluției tehnico-științifice **(E. Kedveș)** 33
— Termene cît mai scurte de asimilare a noilor produse **(A. Sandu)** 35
— Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică în industria chimică **(A. Groapă)** 38
— Aspecte ale fundamentării deciziilor de înnoire a produselor și tehnologiilor **(C. Samoilă)** 38
— Orientări ferme ale progresului tehnic în construcții : economicitate, productivitate, calitate **(R. Negru)** 44
— Organizarea „ciclului de inovație" — condiție a eficienței produselor noi **(G. G. Ionescu)** 45
— Timpul parcurs de invenție de la concepere la aplicare : o perioadă care trebuie scurtată (I) **(C. Popescu)** 47
— Progresul tehnic și realizarea producției nete **(H. Rosner)** 49

Forță de muncă, productivitatea muncii, retribuție, nivel de trai

— Retribuții sporite pentru noi categorii de oameni ai muncii **(G. Toma)** 5
— O dezvoltare dinamică, echilibrată, pusă în slujba bunăstării poporului **(T. Melinte)** 6
— Retribuții majorate pentru noi categorii de oameni ai muncii **(M. Molnar)** 8
— Amplificarea rolului femeii în viața economico-socială a țării **(M. E. Hlevca)** 9
— O abordare sistemică, la nivel de ramură a problematicii productivității muncii **(M. Duma)** 10
— Creșterea retribuției în industria exploatării și prelucrării lemnului **(L. Mihăilescu)** 13
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de creșterea retribuției **(G. Moșanu)** 17
— Acordul global, element stimulator pentru realizarea producției fizice **(L. Țintea)** 18
— Măsuri în concordanță cu cerințele creșterii eficienței economice și ale asigurării ridicării continue a nivelului de trai **(V. Panait)** 19
— Premise economice ale industrializării serviciilor prestate populației **(I. Georgescu)** 19
— Noile tarife în transportul de călători pe calea ferată, cu nave fluviale și aeronave fundamentate pe cerințele creșterii eficienței economice **(G. Stancu)** 20
— Perfecționări în concordanță cu cerințele economiei naționale, ale creșterii cointeresării oamenilor muncii **(A. Spornic)** 21
— Măsuri complexe pentru îmbunătățirea calitativă a activității **(E. Cioflan)** 21
— Încheierea primei etape de majorare a retribuțiilor personalului muncitor **(C. C. Ciutacu)** 21
— Sporirea veniturilor — componentă fundamentală a creșterii nivelului de trai **(A. Bușniță, D. Căruceru)** 22
— Urgențele planului de locuințe **(D. Condrea)** 22
— Majorarea substanțială a veniturilor, expresie a corelației dezvoltare-bunăstare **(G. Răboacă)** 23
— Realizarea prioritară a sarcinilor proprii de muncă **(A. Bran)** 23
— Cointeresare prin participarea la beneficii **(A. Nedelianu)** 23
— Îmbunătățirea consumului — componentă de bază a creșterii nivelului de trai (I, II) **(G. Vîlceanu, M. Poenaru)** 24, 26
— Constituirea fondului pentru acțiuni sociale la dispoziția întreprinderilor **(A. Popescu)** 24
— Dezvoltarea comerțului în ritm cu creșterea puterii de cumpărare a populației **(D. Patriche, G. Stănciulescu)** 25
— Sporirea eficienței acordului global prin creșterea productivității muncii **(M. Morariu)** 25
— Industrializarea socialistă — factor hotărîtor al îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață **(G. Vîlceanu, E. Badea)** 31
— Mutațiile în consumul populației — expresie a îmbunătățirii vieții oamenilor muncii **(D. Pugna)** 32
— Efectele economice ale creșterii îndemînării muncitorilor **(A. Olaru)** 34
— O largă mobilizare a potențialului material și uman pentru sporirea productivității muncii **(I. Ploștinaru)** 37
— Sporirea depunerilor la C.E.C., expresie a ridicării nivelului de trai al populației **(M. Popovici)** 43
— Utilizarea superioară a potențialului din industrie factor de accelerare a creșterii productivității **(B. G. Petrescu)** 50
— Dinamici și restructurări în nivelul de trai **(C. Grigorescu)** 52

Reducerea cheltuielilor de producție

— Reducerea costurilor la fiecare produs **(S. Stătică)** 2
— Acțiuni eficiente pentru mobilizarea rezervelor de reducere a consumurilor **(V. Boescu, L. Tintea)** 5
— Prelucrarea și utilizarea integrală a componentelor materiei și energiei **(I. Cămășoiu)** 11
— Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs **(M. Pîrjol)** 26, 28
— Exigențe ale micșorării costurilor de producție **(G. Șică)** 27, 30
— Un sistem adecvat de urmărire operativă a realizării indicatorilor planificați **(G. Șică)** 31
— Reducerea cheltuielilor materiale, obiectiv major în realizarea producției nete **(G. Drăghici)** 37
— Reducerea cheltuielilor materiale, element hotărîtor pentru creșterea producției nete **(M. Cîrstea)** 40
— Reducerea cheltuielilor materiale și realizările fizice — condiții ale îndeplinirii producției nete **(G. Drăghici)** 44
— Reducerea consumurilor materiale — imperativ al creșterii eficienței (I, II) **(B. Pădure, G. Drăghici)** 46, 49
— Consecvență și dinamism în reducerea consumurilor materiale **(A. Codru, A. Dodu)** 50

Economisirea energiei

— Respectarea strictă a consumului normat de energie **(B. Pădure)** 1
— Micşorarea consumurilor de energie prin buna întreţinere a instalaţiilor **(C. Roşca)** 2
— Consumul energetic — criteriu important de structurare a producţiei industriale **(A. Iancu)** 8
— Consumul de fază şi cumulat de resurse energetice pe produs **(V. Răducanu)** 10
— Căi eficiente de reducere a consumului de combustibil în transportul auto **(S. Dobrotă, D. Rebuşapcă)** 12
— Economisirea energiei electrice şi a combustibilului (I, II) 15, 18
— O cale eficientă de micşorare a pierderilor de energie **(P. Buhuş)** 26
— Bilanţurile energetice şi diminuarea consumurilor de energie **(Ş. Răgălie)** 29
— Posibilităţi de economisire a energiei electrice **(P. Buhuş)** 34
— Consumul de resurse energetice şi preţurile produselor **(R. Burbea)** 39
— Economisirea energiei — o sarcină prioritară **(Ş. Răgălie)** 47
— Consumul energetic şi rentabilitatea exportului de produse **(R. Miroiu)** 47
— Acţiuni concertate pentru economisirea energiei electrice şi combustibilului **(V. Boescu, G. Drăghici)** 43

Aprovizionarea tehnico-materială

— Simplificări necesare pe filiera relaţiilor contractuale **(D. Strungaru)** 21
— Încheierea la timp a contractelor de aprovizionare şi desfacere **(G. Drăghici)** 24
— Îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor **(S. Cornel)** 28
— O politică activă a stocurilor de mărfuri **(N. Lisandru)** 28
— Premise ale îmbunătăţirii aprovizionării cu metal **(S. Cornel)** 41

Realizarea planului

— Realizarea ritmică a producţiei fizice la toate sortimentele **(G. Drăghici)** 10
— Realizarea producţiei fizice cu cheltuieli minime **(I. Olteanu)** 12
— Producţia netă şi producţia fizică — realizate ritmic, integral **(L. Ţintea)** 14
— Producţia fizică realizată ritmic, la toate sortimentele **(G. Drăghici, L. Ţăranu)** 15
— Cum se realizează planul de investiţii ? **(B. Codru)** 16
— Eforturi sporite pentru realizarea planului la maşini-unelte **(B. Pădure)** 21
— Îndeplinirea şi depăşirea planului fizic **(A. Lăpuşcă)** 23
— Eforturi convergente pentru îndeplinirea integrală a producţiei fizice **(B. Pădure)** 25
— Producţia fizică realizată exemplar în toate întreprinderile **(G. Drăghici)** 26
— Mobilizare amplă, organizare superioară în activitatea de pregătire a înfăptuirii planului pe anii 1979—1980 **(T. Melinte)** 28
— Realizarea producţiei fizice la nivelul planului **(L .Ţăranu)** 28
— Realizarea planului la toţi indicatorii **(G. Drăghici)** 30
— Prin folosirea cu indici superiori a utilajelor, producţie fizică şi netă peste plan **(L. Ţăranu)** 32
— Realizarea integrală a planului si a angajamentelor asumate în întrecere **(I. Velican)** 33
— Prin efort propriu, producţie suplimentară, de înaltă calitate **(G. Dodu)** 34
— Contractele economice ale anului 1979 **(B. Pădure, A. Blaga)** 39
— Mobilizare de forţe, intensă creativitate, pentru înfăptuirea exemplară a planului **(D. Popescu)** 40
— Producţia fizică — la nivelul sarcinilor cantitative şi calitative ale planului **(B. Pădure)** 41
— Producţia fizică de utilaje tehnologice realizată integral la termenele stabilite **(B. Pădure, L. Ţintea)** 43
— Dinamism susţinut, accentuarea laturilor calitative — trăsături fundamentale ale planului pe 1979 **(T. Melinte)** 45
— Producţia de prefabricate — în cantităţile şi sortimentele planificate **(L. Ţintea)** 45
— Folosirea posibilităţilor de creştere a producţiei fizice şi nete **(P. Cioclu)** 46
— Producţia fizică şi netă realizate ritmic, integral **(L. Ţintea)** 47
— Realizarea planului la toţi indicatorii **(V. Turcu)** 51

Perfecţionarea mecanismului economico-financiar

— Bugetul de venituri şi cheltuieli al întreprinderii, instrument principal al mecanismului economico-financiar **(D. Urdea)** 9
— Producţia netă, indicator de bază al planului economic 9, 10, 11
— Bugetul de venituri şi cheltuieli al întreprinderii **(P. V. Bran)** 12
— Producţia netă şi producţia fizică, indicatori de bază ai planului economic **(I. Bati)** 13
— Beneficiul, pîrghie de întărire a autogestiunii şi de creştere a cointeresării materiale **(G. Boulescu)** 13
— Coordonate ale îmbunătăţirii elaborării planurilor **(C. Caloianu)** 14
— Impozitul pe valoarea producţiei nete — componentă a autogestiunii economico-financiare **(G. Nicolescu)** 14
— Cadru economico-financiar favorabil ridicării pe o treaptă superioară a activităţii de comerţ exterior **(S. Marin)** 14
— Îmbinarea armonioasă a intereselor individuale cu cele generale ale societăţii **(I. T. Marin, R. Măndoiu)** 14
— Respectarea riguroasă a disciplinei contractuale **(I. Grozav)** 14
— Creşterea rolului contractelor de comerţ exterior **(I. Georgescu, A. Deteşan)** 15
— Contractul economic — pîrghie importantă în asigurarea unei bune desfăşurări a producţiei **(M. Grăjdan)** 16
— Simpozion ştiinţific consacrat perfecţionării conducerii planificate a economiei 16
— Corelaţii fundamentale între indicatorii valorici şi fizici ai planului (I, II) **(V. M. Popescu)** 18, 19
— Cointeresarea în îndeplinirea indicatorilor producţiei nete şi beneficii la 1000 lei fonduri fixe **(M. Agoston)** 20
— Noi dimensiuni ale responsabilităţii membrilor fiecărei unităţi economice **(S. Galiş)** 24
— Participarea oamenilor muncii la beneficii : Stimularea efortului propriu **(V. Cociorhan)** 22
— Atragerea şi permanentizarea personalului muncitor **(H. Fruhn)** 22
— Pregătirea planului pe anii 1979 şi 1980 în condiţiile exigenţelor perfecţionării mecanismului economico-financiar **(S. Ciuraru)** 22
— Termene mai bine corelate în activitatea precontractuală **(C. Suciu)** 23
— Normarea şi evidenţa costurilor în condiţiile autogestiunii **(T. Duţia)** 25
— Determinarea producţiei nete **(I. Dumbravă)** 26
— Influenţa progresului tehnic asupra producţiei nete obţinute într-o unitate de timp de muncă **(V. Marian, A. Drăgoescu)** 27
— Calcularea fondului de retribuire a muncii în funcţie de îndeplinirea planului valorii producţiei nete **(V. Marcoci)** 27
— Stimularea prin preţ a introducerii tehnicii noi **(G. Buibăr)** 28

— Laturi calitative noi ale echilibrului financiar al întreprinderii (I. Stancu) 30
— Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea industrială (I, II, III) 30, 35, 36
— Producția netă și accelerarea introducerii progresului tehnic (R. Bălănescu) 31
— Metodologia de calcul a valorii producției nete în industrie (V. Dumitrescu) 34
— Producția netă — indicator mobilizator în valorificarea superioară a potențialului productiv (S. Stătică) 36
— Contractul de credit — instrument calitativ nou în relațiile bancă-întreprindere (N. Pretorian) 36
— Caracterul mobilizator al sistemului de indicatori ai planului (C. Bărbulescu) 37
— Metodologia de calcul a valorii producției nete, în construcții (A. Radocea) 38
— Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete (N. Săvoiu) 39
— Influența structurii sortimentale în planificarea și realizarea nivelului de cheltuieli și a producției nete (H. Lazarovici) 40
— Veniturile nete la 1000 lei fond de retribuire, indicator de bază în cuantificarea eficienței (I. Cămășoiu, M. Rotaru, G. Georgescu) 41
— Intercondiționarea planului producției nete cu planul producției fizice (A. Bran) 42
— Prețul — instrument de măsurare și stimulare a eficienței progresului științifico-tehnic (A. Pincu, M. Popescu) 43, 45
— Fundamentarea științifică a cheltuielilor materiale (A. Cozac) 44
— Un cadru stimulativ pentru o activitate economică eficientă (G. Boulescu) 47
— Sistemul normativelor de costuri și cerințele bugetului de venituri și cheltuieli (C. M. Drăgan) 48
— Creditul — instrument de întărire a autogestiunii (T. Roșca) 49
— Efectuarea vărsămintelor către buget direct de către fiecare întreprindere (G. I. Marin) 50
— Cote diferențiate din beneficii în funcție de raportul adus de fiecare colectiv de muncă (N. Serghie) 50
— Fundamentarea producției nete în construcții-montaj (L. Cistelecan, N. Dumitru, T. Poenaru) 50
— Bugetul de venituri și cheltuieli pe 1979. Cerințe în procesul definitivării și adoptării (N. Săvoiu) 51

Finanțe-credit

— Direcții de perfecționare a sistemului de evidență contabilă la nivelul întreprinderilor (T. Dușia) 23
— Un model de planificare financiară operativă (I. Stancu) 38
— Bugetul de stat, expresie a dezvoltării echilibrate a economiei românești (G. Picoș) 41

Eficiența economică

— Întreaga producție realizată la un înalt nivel competitiv (S. Teodorescu) 1
— Noi praguri ale rentabilității — noi dimensiuni ale eficienței economice (N. Săvoiu) 2
— Îmbunătățirea indicatorilor calitativi — obiectivul fundamental al întrecerii socialiste (B. Pădure) 3
— Ingineria calității și calitatea produselor (C. Bârnea) 7
— Valorificarea superioară a metalului (L. Țintea) 8
— Valorificarea integrală a resurselor lemnoase (P. Cioclu) 11
— Criteriul producției de export în fundamentarea eficienței investițiilor (I. Românu) 11
— Diversificare, calitate, eficiență — atribute de bază ale dezvoltării industriei ușoare (L. Ciobanu) 17
— Creșterea gradului de valorificare a lemnului (P. Cioclu) 19
— Autodotarea și creșterea eficienței 22
— Zgura metalurgică — înlocuitor al materialelor de construcții (C. Răduț) 31
— O componentă de bază a strategiei creșterii economice — ridicarea eficienței cheltuirii resurselor materiale (V. Zaharia) 32
— Cooperarea interuzinală și creșterea eficienței economice (I, II) (V. Boescu, L. Țintea) 32, 36
— Gospodărirea rațională a lemnului în exploatările forestiere (D. Stănescu) 34
— Calitate superioară — costuri reduse (M. Guguianu) 37
— Realizarea producției nete prin valorificarea superioară a resurselor interne (L. Țintea) 38
— Folosirea la capacitate maximă a instalațiilor și utilajelor (V. Boescu, L. Țintea) 41
— Produse cu performanțe înalte, realizate cu eficiență ridicată (B. Pădure) 42
— Gospodărirea rațională a metalului (V. Boescu, G. Drăghici) 43
— Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor (P. Bădără) 43
— Folosirea materialelor secundare (I. Stoian) 45
— Impactul economic al calității (M. Duma) 49
— Controlul de calitate și calitatea produselor (B. Pădure) 50
— Gospodărirea rațională a metalului (V. Boescu, L. Țintea) 51

Investiții, construcții

— Criteriul producției de export în fundamentarea eficienței investițiilor (I, II, III) 3, 7, 10
— Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective și atingerea parametrilor proiectați (G. Ruscanu) 6
— Scurtarea duratei de realizare a noilor obiective (I, II) 9, 12
— Investițiile în strategia dezvoltării (I, II) (I. L. Ciolan) 16, 17
— Realizarea la termen a noilor capacități de producție (L. Țăranu) 20
— Elementele calitative în evaluarea fondurilor fixe (G. Lazaride) 20
— Pregătirea temeinică, factor hotărîtor în realizarea la termen a noilor obiective (V. Boescu, L. Țintea) 24
— Eforturi susținute pentru înfăptuirea integrală a planului de investiții (B. Pădure) 27
— Constructorul și beneficiarul față în față în acțiunea de scurtare a duratelor de execuție (B. Vasile, P. Bogdan) 29
— Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantierele de construcții (G. Drăghici) 35
— Imperative ale realizării planului în construcțiile industriale (A. Rusu) 36
— Exigență sporită în fundamentarea economică a investițiilor (A. Ionescu, D. Zamfirescu, G. Păun) 38
— Realizarea la termen a noilor capacități de producție (L. Țintea) 39
— Asigurarea tuturor condițiilor pentru realizarea integrală a planului de investiții (A. Popa) 40
— Realizarea integrală a planului de investiții (V. Boescu, L. Țintea) 42
— Concentrarea maximă a eforturilor, mobilizarea întregului potențial al șantierelor (D. Condrea) 42
— Soluții originale în producția prefabricatelor pentru locuințe (A. Rusu) 42
— Darea la termen în funcțiune a obiectivelor planificate (V. Boescu) 46
— Accelerarea ritmului lucrărilor = termene reduse de execuție (I. Vasilescu) 49

Sistematizare, repartiția teritorială a forțelor de producție

— Creșterea rolului consiliilor populare în înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a localităților patriei (G. Cuțitei) 12

— Obiective de mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială în profil teritorial **(R. Dragomirescu)** 13
— Înflorirea multilaterală a tuturor localităților patriei **(N. Ionescu)** 14
— Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu **(I. Blaga, V. Bălașa)** 17
— Județul Harghita pe traiectoria unei viguroase dezvoltări economico-sociale **(E. Pataki)** 13
— Un sistem de indicatori proprii dezvoltării în profil teritorial **(I. Capanu, P. Wagner)** 27
— Valențe economice și social-umane ale saltului la o nouă calitate. Coordonate ale dezvoltării județului Sibiu **(V. Bărbulеț)** 28
— Considerații privind conținutul unui indicator al omogenizării dezvoltării teritoriale **(M. Enache)** 41
— Investițiile, factor hotărîtor de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție **(S. Gioga)** 44
— Utilizarea maximă a tuturor componentelor de resurse și energie **(G. Blaj)** 45
— Cercetarea în sprijinul practicii sociale **(I. Iliescu)** 50

Agricultură

— **Agricultura : proiecții pe coordonatele unei dezvoltări accelerate și intensive (A. Ignat)** 1
— Concentrarea și specializarea producției pomicole **(B. Mănescu, V. Manole)** 1
— Accentuarea laturilor intensive de creștere **(A. Ignat)** 2
— Repartiția optimă a culturii porumbului pe clase de favorabilitate și județe 5
— Exemplul unităților fruntașe **(I. Boeriu)** 5
— Noi jaloane în accelerarea dezvoltării agriculturii românești **(I. Stanciu)** 6
— Economisirea energiei și combustibilului **(I. Ceaușescu, S. Popa, E. Jianu)** 7
— Dezvoltarea mai intensă a producției zootehnice, factor de consolidare economică a cooperativelor agricole **(I. Soare)** 8
— Organizarea superioară și valorificarea rezervelor, factori decisivi ai obținerii unor producții superioare **(A. Ignat)** 9
— Agricultura românească în cadrul agriculturii mondiale și europene (I, II) **(O. Popescu)** 10,11
— De ce rezultate diferite în condiții asemănătoare ? **(G. Frățilă, G. Stoica)** 12
— Etapă hotăritoare pentru întreaga producție agricolă a anului 1978 **(T. Chețan)** 13
— Utilizarea rațională a pămîntului **(A. Ignat, M. Enache)** 15
— Accelerarea lucrărilor pe șantierele de irigații **(A. Popa)** 16
— Semnificațiile economice ale stimulării unor procese în domeniul culturii plantelor **(I. Drăgănescu)** 18
— Creșterea calificării forței de muncă din agricultură **(I. Marin)** 20
— Valențele gîndirii și analizei economice în acțiune **(M. Bota)** 22
— Propuneri privind beneficiul, mijloacele circulante și fondul de acumulare în C.A.P. **(D. Tudorache)** 24
— Direcții ale creșterii eficienței economice în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii **(I. Nistor, A. Borz)** 26
— Reducerea consumului de energie în agricultură **(I. Socol)** 27
— Eficiență sporită a fondurilor fixe și a cheltuielilor materiale **(M. Levițchi, M. Tempfli)** 29
— Direcții de îmbunătățire a organizării muncii în cooperativele agricole **(D. Tudorache)** 31
— Metodologia de calcul a valorii producției nete în agricultură **(I. Marian)** 35,36
— Sporirea productivității muncii agricole, factor stimulator al creșterii economice generale **(M. Stănescu)** 35
— Diferențierea tarifelor de retribuire a muncii în acord global (I, II) **(M. Bota)** 36,37
— Analiza economico-financiară și perfecționarea procesului de constituire și utilizare a fondului de dezvoltare **(T. Mosteanu)** 39
— Fundamentarea efectivului optim **(G. Iosif, M. Stroe)** 40
— Intensă mobilizare pentru strîngerea, transportul și depozitarea recoltei **(M. Spătaru)** 41
— Economia sistemelor zonale **(N. Brașoveanu)** 43
— Afirmarea largă a procesului tehnico-științific pentru realizarea unei noi calități în agricultura românească **(O. Popescu)** 44
— Determinarea cheltuielilor energetice în agricultură **(I. Teșu, V. Baghinschi)** 45
— Valorificarea completă a rezervelor interne — factor decisiv al sporirii rentabilității la producția de lapte **(G. Fazekaș)** 46
— Combinatul agroalimentar (I, II) **(E. Buciuman)** 47,49
— Pentru sporirea eficienței economice în cooperativele agricole. Reducerea cheltuielilor de transport **(D. Tudorache, G. Frățilă)** 50
— Agricultura românească pe coordonatele progresului **(D. Dumitru)** 52

Transporturi

— **Folosirea eficientă a fondurilor fixe în transporturi (G. Mașală, D. Rebușapcă)** 7
— Realizarea ritmică a planului în transporturile de mărfuri **(A. Mănescu)** 25
— Prin optimizarea transporturilor, operativitate sporită în aprovizionare **(C. Suciu)** 40

Comerț exterior

— **O strategie activă a exporturilor de obiective și servicii inginerești (I. Georgescu)** 8
— Creșterea elasticității în structura producției de export **(G. Grigoriu)** 18
— Salonul internațional al chimiei **(I. Ruță)** 18
— Contribuții la dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale 19
— Noile manifestări expoziționale dobîndesc bune tradiții **(C. Mircescu)** 20
— Forța de acțiune a centralei industriale în îndeplinirea sarcinilor de comerț exterior **D. Voiculescu, S. Murgescu)** 21
— Cadru favorabil pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior **(G. Cristea, I. Niță)** 29
— Eficiența producției pentru export **(F. Pogonaru)** 31
— Promovarea exportului de mașini și utilaje **(N. Oneci)** 36
— Comerț-cooperare-dezvoltare **(I. Georgescu)** 39
— Calitatea produselor — cerință de bază pentru lărgirea exportului **(L. Țăranu)** 40
— TIB 78. Prezența unei industrii dinamice, în plină expansiune : autovehiculele românești **(C. Mircescu)** 41
— Creșterea valorii pe tona de mărfuri exportate — un indicator sintetic al eficienței exporturilor **(M. Scorțeanu)** 43

Comerț interior, marketing, servicii, turism

— Dezvoltarea și perfecționarea organizării rețelei comerciale **(G. Teodorașcu)** 6
— Marketingul în conducerea modernă a întreprinderii **(D. Rusu, V. Munteanu)** 11
— TIBCO '78 **(I. Georgescu)** 18
— Fluxuri informaționale unitare între industrie, comerț, consumatori **(G. Teodorașcu)** 23
— Condiții pentru dezvoltarea, diversificarea și îmbunătățirea calitativă a serviciilor **(I. Georgescu)** 24

— **Angajarea plenară a comerțului socialist în creșterea calității vieții (I. Georgescu)** 26
— Studierea cererii de mărfuri a populației — instrument curent de lucru în activitatea comercială cu ridicata **(G. Teodoraşcu)** 30
— Un cadru deosebit de propice pentru contractarea fondului de marfă **(R. Bujor)** 31
— Sporirea volumului desfacerilor de mărfuri, efect al dezvoltării economice, componentă a ridicării nivelului de trai **(J. Fazekaş)** 33, 34
— O acțiune comercială amplă, cu multiple funcțiuni **(I. Georgescu)** 35
— Tîrgul de mostre — prilej de dialog cu 100 000 de consumatori **(V. Ştefănescu, N. Teodorescu, V. Neagu)** 37
— Casele de comenzi : eficiență economică, aprovizionare operativă şi comodă a populației **(N. Lisandru)** 38
— Produsul nou de la idee la beneficiar (I, II) 44, 46

CONDUCERE — ORGANIZARE

Autoconducere-autogestiune-autofinanțare

— Responsabilitatea bunei pregătiri a adunărilor generale **(A. Rusu)** 2
— Valențe ale inițiativei şi responsabilității muncitoreşti **(D. Condrea)** 7
— În organele de conducere colectivă acționează peste 50 000 de reprezentanți ai oamenilor muncii Cum se asigură pregătirea lor pentru participarea la decizie ? **(D. Constantinescu)** 10
— Un sistem integrat, participativ, deschis spre autoreglare **(S. Tofan)** 12
— Perfecționarea gestiunii economice în condițiile adîncirii democratismului economic. Autoconducere, autogestiune, autofinanțare 15, 16, 17, 18, 19, 20
— Întreprinderile model — laborator de testare a noului în tehnică şi organizare, şcoală a autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii **(D. Constantinescu)** 17
— Considerații privind conceptul românesc de autoconducere muncitorească **(M. Părăluță)** 22
— Adîncirea democrației muncitoreşti, în condițiile dezvoltării economico-sociale a României (I, II) **(C. Grigorescu)** 27, 28
— Autogestiunea economico-financiară, condiție şi stimulent în ridicarea calitativă a activității întreprinderii **(F. Staicu)** 29
— Comisiile pe domenii **(L. Filip, Z. Kiraly, B. Bogdan)** 29
— Gospodărirea rațională a fondurilor materiale — sarcină prioritară în condițiile autogestiunii **(N. Cioflan)** 32
— Stimularea gîndirii şi acțiunii colective în cadrul proceselor de autoconducere şi autogestiune **(C. Ioniță)** 44
— Sporirea eficienței economice, cerință fundamentală a autogestiunii **(I. Ploştinaru)** 46
— Cerințe ale autoconducerii în întreprindere **(G. Macovei)** 51

Organizarea conducerii

— Conducerea prin costuri — instrument de fundamentare a deciziilor în gestionarea resurselor materiale şi băneşti **(L. Torjai, D. Oprean)** 3
— Stabilirea priorităților în reducerea costurilor materiale **(I. Dumbravă)** 6
— Fundamentarea ştiințifică a deciziilor în activitatea de conducere **(C. Ioniță, D. Ştefan)** 8
— Prioritatea organizării noilor obiective industriale **(C. Cepoiu, S. Popescu, T. Vlad)** 9
— Organizarea producției industriale după criteriul maximizării producției nete **(I. Dumbravă)** 23
— Aplicarea metodei arborelui decizional în fundamentarea propunerilor de plan **(C. Ioniță)** 35

Organizarea producției şi a muncii

— Rezultatele unităților model, bun comun şi stimul pentru întreaga ramură **(D. Constantinescu)** 1
— Un ciclu dinamizator al productivității muncii : mecanizare-automatizare-calificare-organizare **(D. Condrea)** 5
— Proiecte tip cu grad ridicat de economicitate şi funcționalitate **(D. Constantinescu)** 6
— Resursele analizei tehnice a valorii la produse de complexitate redusă **(P. Danciu)** 11
— Rolul sporit al economiştilor din întreprinderi în realizarea autogestiunii economico-financiare **(E. Kerekeş, R. Crişan, I. Nistor)** 14
— Urmărirea operativă a producției şi desfacerii **(G. Vladimir, G. Halalai, M. Vițelaru)** 15
— Încărcarea optimă a utilajelor prin raționalizarea fluxurilor **(G. Trifu, M. Toma, G. Matei, C. Ioniță, M. Calotă)** 16
— Inovarea proceselor de inovație **(S. Ciurea)** 18
— O abordare ştiințifică a căilor de creştere a productivității muncii **(A. Gheorghe, A. Popovici, E. Alecse)** 19
— Opțiuni majore : progresul tehnic şi perfecționarea organizatorică **(D. Condrea)** 20
— Perfecționarea personalului muncitor (I, II) **(D. Constantinescu)** 21, 22
— Conceptul de performanță **(R. Negru)** 25
— Orientări specifice ale analizei **(O. Coşoviliu)** 25
— Stabilirea parametrilor organizatorici ai noilor obiective industriale **(D. Condrea)** 30
— Proiectarea sistemică integrată **(G. Cojocaru)** 30
— Analiza morfologică — o valoroasă şi eficientă metodă de proiectare a produselor noi **(M. Berinde)** 32
— Fundamentarea ştiințifică a planurilor de creştere a productivității muncii **(E. Kerekeş, D. Purdea)** 34
— Participarea de masă la modernizarea organizării şi tehnologiilor **(D. Constantinescu)** 40
— Premise şi efecte ale fluxului continuu proiectare-execuție **(D. Constantinescu)** 41
— Pregătirea maiştrilor în concordanță cu cerințele progresului tehnico-ştiințific **(O. Toma, V. Berinde)** 42
— Analiza valorii — instrument de raționalizare a cheltuielilor materiale **(D. Constantinescu)** 46
— Mijloc de optimizare a funcțiunii comerciale **(C. Cepoiu, S. Popescu, T. Vlad)** 47
— Organizarea complexă a muncii pe şantierele de construcții **(D. Condrea)** 48
— Analiza ritmicității producției şi livrărilor **(C. Ioniță)** 49
— Raționalizarea consumurilor energetice trebuie să devină tot mai mult şi o problemă de concepție şi organizare **(A. Rusu)** 50
— Ergonomia — factor dinamizator al creşterii productivității muncii **(T. Perjoc)** 51

Informatică

— Edificarea sistemului informatic al industriei chimice românești (II) **(E. Niculescu-Mizil)** 2
— Stabilirea priorităților în reducerea costurilor materiale **(I. Dumbravă)** 6
— Resursele simbiozei conducere-informatică **(D. Feşnic, N. Bucurescu)** 12
— Evaluarea sistemelor informatice **(M. Oprea)** 19
— Modelarea proceselor de producție la nivelul unei secții industriale **(L. Tövissi, I. Ivan, E. Moscovici)** 20
— O bază ştiințifică pentru analiza activității economico-financiare **(C. Ioniță)** 24

— Informatica și exigențele conducerii (M. Duma, S. Felea) 37
— Căi de creștere a eficienței în centrele și oficiile de calcul (I. Văduva, V. Baltac, V. Florescu, I. Floricică) 37
— Optimizarea repartizării resurselor în activitatea de reparații (P. Vagu) 39
— Construcția modulară a sistemelor informaționale (P. Aliu) 43
— Analiza ritmicității producției și livrărilor (C. Ioniță) 49

CONSULTAȚII

În ajutorul celor ce studiază în învățământul politico-ideologic. Mic dicționar economic

— Factori intensivi și extensivi de creștere și dezvoltare economică (G. Horja) 2
— Creșterea productivității muncii (G. Răboacă) 3
— Procesul de omogenizare socială în România (A. Floareș) 6
— Modernizarea structurilor economiei (S. Diamandescu) 7
— Promovarea progresului tehnic (V. Cornescu) 9
— Produsul social (M. Curteanu) 10
— Reducerea cheltuielilor materiale de producție (G. P. Tănase) 11
— Venitul național (G. D. Bistriceanu) 14
— Fondul național de dezvoltare economico-socială (G. Crețoiu) 16
— Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării (G. Popescu) 25
— Fondul de consum (D. Ciucur) 27
— Nivel de trai (V. Neculau) 29
— Autogestiunea economico-financiară (V. Neculau) 40
— Integrarea învățământului cu cercetarea și producția (G. P. Tănase) 42
— Noua calitate în economie (G. Tomescu) 44
— Perfecționarea calificării personalului muncitor, cerință a creșterii calității producției (G. Horja) 49

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

— Programul P.C.R. de făurire a economiei societății socialiste multilateral dezvoltate (V. Neculau) 5
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (M. Curteanu) 6
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale (D. Nițescu) 7
— Politica industrială a Partidului Comunist Român (D. Pugna) 8
— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii (I. Stănescu) 9
— Producția de mărfuri în socialism (P. Iosub) 11
— Productivitatea muncii (I. Gavrilă) 12
— Prețul și rentabilitatea (C. Enache) 14
— Venitul național (G. Părălanu) 15
— Repartiția după muncă — lege economică a socialismului (S. Costache) 18
— Fondul național de dezvoltare economico-socială (N. Nichita) 19
— Fondurile întreprinderii socialiste, autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice (M. Mehedințiu) 20
— Esența și formele exploatării capitaliste (C. Angelescu) 22
— Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului (S. Lintaru) 24
— Criza generală a capitalismului (N. Dobrotă) 26
— Programul P.C.R. de făurire a economiei societății socialiste multilateral dezvoltate (V. Neculau) 49
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (M. Curteanu) 50
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale (D. Nițescu) 51

TEORII-IDEI

Ideologie, politică, educație

— Înfăptuirea unității de acțiune a clasei muncitoare din România (A. Deac) 7
— Prezența activă a femeilor în viața politică, economică și socială a țării (A. Gluvacov) 16
— Creșterea rolului educației și învățământului în procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale (C. Ionescu-Bujor) 26
— Strategiile de dezvoltare și impulsul educațional (I, II) (I. Olteanu) 31, 40
— Umanism — participare — democrație, un spațiu central de confruntare ideologică (I. Olteanu) 32, 33
— Creșterea rolului conducător al partidului în procesul dezvoltării economico-sociale (M. Părăluță) 33
— Democratismul orînduirii noastre — garanția respectării drepturilor și libertăților cetățenești (M. Neagu) 34
— Spre o integrare cît mai eficientă cu cercetarea și producția (A. Puiu) 43
— Educația revoluționară a tinerei generații (I. Boncotă) 43
— Participarea oamenilor muncii la conducerea societății, caracteristică a democrației noastre socialiste (M. Neagu) 51

Teorie economică. Studii

— Strategia previzibilă și inovație tehnologică în dezvoltarea industrială (M. C. Botez, M. Celac, M. Drăghici, I. Ionescu-Siseşti, A. M. Sandi, A. Vasilescu) 2
— Relații între costuri și prețul produsului (I, II) (C. Ionete) 6, 7
— Perfecționarea continuă a calității vieții — obiectiv esențial al Partidului Comunist Român (A. Bazac) 6
— Funcția antientropică a cercetării științifice și a tehnologiei în agricultură (I. II. III) (D. Dumitru) 7, 8, 10
— Sistemul și calitatea indicatorilor economici (E. L. Velovan, F. Kiss) 8
— Energia în următoarele trei decenii (E. Ursu, M. G. M. Pop, D. Manea) 8
— O opțiune pentru progresul social-uman : dinamica industrializare — urbanizare (II) (I. Olteanu) 9
— Avuția națională — rezultat al conlucrării omului cu natura (I, II) (L. Turdeanu) 9, 11
— Consumul de energie și economia de energie (T. Cocîrlă) 13
— Viitorul electronicii și informaticii (M. Drăgănescu) 15
— Probleme ale prețului, costului și beneficiului în industrie (N. Florescu) 16
— Legea ca esență a fenomenelor economice și caracterul ei obiectiv (N. N. Constantinescu) 18
— Condițiile și verigile fundamentale ale mecanismului acțiunii legilor economice (N. N. Constantinescu) 19
— Viziunea teoretică a Partidului Comunist Român asupra epocii contemporane (I. Rădulescu) 20
— Preocuparea P.C.R. pentru creșterea eficienței utilizării legilor economice (N. N. Constantinescu) 20
— Gîndirea revoluționară de la 1848 — expresie a idealurilor de libertate și dreptate națională și socială ale poporului român (V. Iota) 22
— Idealuri seculare ale românilor reflectate în documentele programatice ale revoluției (I. Bulei) 23
— Modernizarea contabilității — componentă a organizării superioare a sistemului informațional (I, II) (V. Voica, L. Possler) 25, 26

— Dinamica dezvoltării industriilor de vîrf și capacitatea cercetării și producției de adaptare la ritmurile înalte de înnoire **(V. Baltac)** 27
— Raportul dintre legi economice obiective, categorii economice și mecanismul economico-financiar (I, II), **(C. Enache)** 28, 29
— Fundamentarea eficienței scontate a producției premisă a eficienței investițiilor **(V. Ojog)** 28
— Asigurarea conștientă a concordanței între forțele și relațiile de producție — trăsătură esențială a politicii partidului **(G. Horja)** 30
— Repere privind conducerea pe baza corelației între venituri și cheltuieli în agricultura modernă **(B. Schiopu)** 30
— Dezvoltarea bazei tehnico-materiale în concordanță cu exigențele calitative ale progresului României **(B. G. Petrescu)** 31
— Mecanismul economic al socialismului **(C. Iuga)** 31
— Contribuții remarcabile la dezvoltarea gîndirii revoluționare, universale **(D. Popescu)** 32
— Democrația reală, un element fundamental al dezvoltării sociale **(S. Tamaș)** 32
— O contribuție esențială la elaborarea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru **(S. Celac)** 33
— Dezvoltarea accelerată a economiei românești — componentă hotărîtoare a politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(M. Popescu)** 33
— Repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu — opțiune fundamentală a politicii partidului **(M. Ceoponea, D. Caracota)** 33
— Creșterea duratei medii de viață, mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste **(V. Trebici)** 33,35
— Cultivarea gîndirii economice în rîndul maselor **(A. Floareș)** 33
— Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale **(S. Arsene)** 35, 36
— Economia societății dace în vremea lui Burebista **(R. Constantinescu)** 36
— Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii (I, II) **(O. Nicolescu)** 38,39
— Locul și rolul actualizărilor în optimizarea eficienței acțiunilor tehnico-economice **(P. Buhuș)** 39
— Corelația avuției naționale cu produsul social și cu venitul național **(L. Turdeanu)** 39
— Cîteva considerațiuni cu privire la locul economiei politice în sistemul științelor economice **(I. Rachmuth)** 40
— Imperativul adaptării rapide la exigențele competitivității **(M. D. Popescu)** 41
— Modernizarea structurii industriei și valorificarea superioară a resurselor **(V. Bogdan, A. Mihăilescu)** 42
— Interdependența dintre nevoile sociale și procesul de reproducție **(G. Răducanu)** 42
— Controlul, componentă esențială a sistemului societății socialiste (I. II) **(S. Crăciun)** 43, 44
— Implicații ale modificării structurii producției asupra nivelului productivității muncii **(I. I. Nicoară)** 45
— Conținutul și elementele costului de producție **(A. Giurgiu, G. Postelnicu)** 49
— Creșterea eficienței economiei reflectată în modificarea necesarului de fonduri fixe **(I. Capanu, P. Wagner, T. Porojan)** 50
— Considerații privind dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de proprietate socialistă **(I. Blaga)** 51
— Politica proprie de edificare a noii orînduiri, expresie a generalului și particularului în construcția socialismului **(M .Părăluță)** 51
— Accentuarea caracterului industrial al economiei — factor primordial al trecerii la un nivel mediu de dezvoltare **(G. Crețoiu)** 52

Procesul circular activ

— Procesul circular activ în sprijinul valorificării superioare a tuturor componentelor materiei și energiei 12
— Probleme fundamentale economice, tehnice și ecologice ale procesului circular activ 17
— Criterii și modalități de apreciere a eficienței în perspectiva procesului circular activ 21
— Valorificarea energiei în perspectiva procesului circular activ 24
— Metalurgia neferoasă în perspectiva exigențelor de economicitate și de protejare a mediului **(F. Oprea, V. Tibea)** 30
— Introducerea în circuitul economic a resurselor secundare (I, II) **(M. Epuran, A. Aurel)** 32, 34
— Închiderea ciclului industrial, cale pentru sporirea producției nete **(N. Botezatu)** 35
— Un sistem de indicatori pentru caracterizarea valorificării resurselor secundare (I, II) **(M. Capătă, D. Bivolaru, S. Dinculescu, A. Filipidescu, M. Marian, I. Năstăsoiu)** 37, 38
— Soluții tehnice și organizatorice generatoare ale economisirii energiei **(V. I. Nițu, C. Trifu)** 43
— Potențialul energetic al apelor geotermale — factor activ în asigurarea necesarului energetic și material al economiei 46
— Unități de profil complex capabile să valorifice multiplele valențe economice ale sfeclei de zahăr **(N. Botezatu)** 48
— Problema problemelor : resursele naturale. Cum concepem exploatarea, valorificarea și utilizarea lor rațională. Proiectarea-declanșator al introducerii și generalizării procesului circular activ (I) 51
— Valențele și semnificațiile proceselor circular-active în creșterea economică **(M. D. Popescu)** 52

Naționalizarea principalelor mijloace de producție

— Preludiul istoric al naționalizării **(T. Georgescu)** 19
— Industrializarea — pivotul dezvoltării întregii economii, al progresului și civilizației României socialiste (I, II) **(G. Dițu)** 21, 22
— Partidul Comunist Român, conducătorul transformării revoluționare a societății și a economiei naționale **(V. Avram, A. Farkaș)** 23
— Moment hotărîtor în procesul construirii socialismului și al asigurării independenței economice **(G. Macarie)** 23
— Creșterea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a economiei românești **(I. Rămnu)** 23
— Proprietatea socialistă — baza trainică a democrației, a drepturilor și libertăților tuturor oamenilor muncii **(E. Mureșan)** 23

Șase decenii de la făurirea statului național unitar român

— Comunitatea economică a țărilor românești de-a lungul veacurilor (I, II) **(T. Ionescu)** 29, 31
— Economia românească unitară — expresie a unor necesități obiective și aspirații profunde **(I. I. Adam)** 40, 41
— Formarea statului național unitar — piatră de hotar în lupta clasei muncitoare, a întregului popor pentru progres și socialism **(G. Surpat)** 44
— De la unirea din 1918 la unirea întregului popor în jurul Partidului Comunist Român **(T. Georgescu)** 45
— Dezvoltarea economico-socială a României sub influența Unirii **(G. Macarie)** 46
— Formarea și dezvoltarea istorică a complexului economiei naționale a României socialiste **(N. N. Constantinescu)** 47
— Socialismul — chezășia unității și împlinirii aspirațiilor de dreptate națională și socială **(P. Pânzaru)** 48
— Politica partidului de dezvoltare unitară a forțelor de producție și de progres economico-social al României socialiste **(G. Marin)** 48
— Poporul — făuritorul marii Uniri, al epocalelor transformări înnoitoare din anii socialismului **(I. I. Adam)** 48

— **Simpatia, aprobarea și adeziunea maselor muncitoare ale naționalităților conlocuitoare față de marea Unire (V. Schiopu, L. Báthory)** 48
— **Efortul poporului român pentru înfăptuirea aspirațiilor sale de unitate și libertate (C. Căzănișteanu)** 48

Om, tehnică, mediu

— **Alimentația și agricultura viitorului (II) (N. Giosan)** 1
— **Agroegosistemul : bioproductivitatea și alimentația omului (II, III) (I. Puia, V. Soran)** 1, 5
— **Energetica sub semnul efortului multidisciplinar al științei și tehnologiei (I, II) (I. Ursu)** 10, 11
— **Uzina aqua (I, II) (M. Băcescu)** 14, 15
— **Posibilități superioare de organizare a pescăriilor din Deltă și de pe litoral (C. Atanase)** 26
— **Viitorul economic și ecologic al litoralului românesc (C. Tomescu, O. Șerbănescu, R. Mihnea)** 31
— **Realizări și perspective în maricultură (M. T. Gomoiu, A. Telembici)** 37
— **Perspectivele utilizării resurselor vegetale ale oceanului planetar (V. H. Skolke, F. Vasiliu)** 52

Școli, curente, economiști

— **Economia capitalistă contemporană confruntată cu „scheme care nu funcționează" (II) (V. Pilat)** 1
— **Problemele ecologice în viziunea lui N. Georgescu-Roegen (I. Cristescu)** 2
— **„Noua" școală de la Cambridge. Eludarea adevăratelor probleme (D. Oprescu)** 3
— **Încercări de axiomatizare a științei economice (I, II) (M. Hurovitz)** 5, 6
— **Teoria economică și „tonusul" capricios al economiei capitaliste (I. Cristescu)** 7
— **De la volumul la domeniile ocupării forței de muncă (I, II) (A. Schor)** 8, 9
— **Subdezvoltarea în gîndirea latino-americană. Cauze-soluții (I, II) (M. Rudăreanu)** 10, 11
— **Revoluția științifico-tehnică în viziune tehnocratică (M. Voiculescu)** 12
— **Gîndirea monetară occidentală și maladiile structurale ale sistemului capitalist (I, II) (S. Cerna)** 14, 15
— **Opinii privind dezvoltarea la economiștii din sudul și sud-estul Asiei (I, II) (E. Ionescu)** 16, 17
— **Unitatea și independența națională în gîndirea social-economică românească (I, II) (D. Mureșan)** 18, 19
— **De la optimismul „postindustrial" la pesimismul „transcendental" (V. Pilat)** 20
— **Gîndirea românească de la 1848 despre fundamentul economic al suveranității naționale (M. Turtoi)** 21
— **Problema industrializării — teren de intense confruntări în perioada premergătoare naționalizării (I, II) (D. Popescu)** 22, 23
— **Aspecte și semnificații ale paternalismului nipon (F. Țuiu)** 24
— **Aspecte teoretice și practice ale perfecționării mecanismului economic în literatura sovietică (I, II) (E. Prahoveanu)** 25, 26
— **Cu privire la unele critici recente ale teoriei marxiste a profitului și valorii-muncă (I, II) (C. Sîrbu)** 27, 28
— **Teorii privind avantajul comparativ și înzestrarea cu factori (A. Iancu)** 29, 30, 31
— **Criza structurală a capitalismului și criza în gîndirea economică (I, II) (S. Cerna)** 32, 35
— **„Unirea mare" — țintă dintotdeauna a aspirațiilor naționale românești : Mihail Kogălniceanu (V. I. Ionescu)** 33
— **Școala transilvană de gîndire economică și social-politică — animatoare a pregătirii spirituale a marii uniri (I, II, III) (I. Nicolae-Văleanu)** 34, 36, 37
— **În gîndirea economică occidentală deruta continuă (I. Cristescu)** 38
— **Unitatea și independența națională, țel dintotdeauna al gîndirii muncitorești din România (I, II, III) (D. Mureșan)** 39, 40, 41
— **Dezvoltarea economică independentă în gîndirea lui P. C. Mahalanobis (I, II) (G. Ciulbea)** 42, 43
— **„Noii economiști". Anacronismul unor soluții (C. Badea)** 44
— **Doctrinele economice burgheze în fața unor mari confruntări (I, II, III) (I. Nicolae-Văleanu)** 45, 46, 47
— **Consecvență în susținerea dezvoltării industriei naționale (I, II) (D. Popescu)** 48, 49
— **Opțiuni pentru planificarea economico-socială în țările africane (I, II) (S. Sava)** 50, 51

Convorbiri economice

— **România — promotoare activă a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare (S. Ristici)** 7
— **Învățarea și stăpînirea complexității (J. W. Botkin)** 9
— **Necesitatea unei transformări globale a sistemului internațional (M. Elmandjra)** 37
— **Un forum de dezbatere a problemelor prioritare ale lumii a treia (B. Osorio-Tafall)** 40
— **Prognoza în slujba fundamentării științifice a planificării (G. Kovács)** 42
— **Supraviețuirea este prima finalitate a omenirii (M. Elmandjra)** 52
— **Să ieșim efectiv din cercul vicios al cursei înarmărilor (A. Peccei)** 52
— **Colaborare prietenească, fructuoasă cu cercetătorii români (J. Goryński)** 52

ECONOMIE MONDIALĂ

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale și ale luptei pentru încetarea cursei înarmărilor

— **Știința și tehnologia în slujba dezvoltării (B. Baltazar)** 1
— **Dezvoltarea — exigență vitală a contemporaneității (I. Barac)** 5
— **Asanarea pieței mondiale a produselor agroalimentare (I, II) (C. Murgescu, G. Munteanu)** 6, 7
— **Stabilizarea prețurilor la produsele de bază (D. Antonescu)** 10
— **Măsuri preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transportului maritim (I, II) (V. Aldea)** 11, 14
— **O politică externă dinamică, constructivă (D. Dragomirescu)** 13
— **Facilități internaționale de garantare a creditelor de export (I. Barac)** 15
— **Acțiuni și măsuri concrete pentru favorizarea dezvoltării economice (I. Barac)** 18
— **Oprirea cursei înarmărilor — premisă a rezolvării problemelor-cheie ale omenirii (N. Chilie)** 18
— **Programul românesc de dezarmare-concretizare a politicii externe de pace și colaborare a României cu toate statele și popoarele (N. Chilie)** 20
— **Strategia și căile concrete de înfăptuire a dezarmării în concepția României socialiste (I, II) (C. Nicolae)** 21, 22
— **Știința și tehnologia în slujba dezvoltării (S. Tamaș)** 23
— **Relația dezarmare-dezvoltare (D. Dragomirescu)** 24
— **Dezarmarea — condiție vitală a dezvoltării economice și a lichidării decalajelor în lume (N. Chilie)** 25
— **Schimbări în raporturile de forțe pe plan internațional și creșterea răspunderii istorice a popoarelor (N. C. Părăluță)** 27
— **Modificările în structurile economice și semnificațiile indicatorilor de intensitate (A. Vela)** 29
— **Apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică (I, II) (N. Belli)** 30, 31
— **Imperativele instaurării unei politicii noi, menite să asigure o evoluție democratică și echitabilă în relațiile internaționale (N. Chilie)** 32
— **Analiza deceniilor dezvoltării pledează pentru necesitatea impulsionării lichidării subdezvoltării și a făuririi unei noi ordini economice internaționale (I. Barac)** 34
— **Spre un sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare (V. Aldea)** 35
— **Accesul neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă — cale de accelerare a progresului economic și social (G. Dumitru)** 36
— **Intensificarea relațiilor de conlucrare rodnică în-**

tre țările europene — cale importantă de întărire a păcii și securității pe continent **(R. Neagu)** 37, 39
— Întărirea rolului O.N.U. în rezolvarea democratică, pe cale pașnică, a problemelor lumii contemporane **(N. Chilie)** 38
— Raționalizarea consumului de energie și materii prime — problemă actuală a dezvoltării economice contemporane **(M. Isărescu, G. Nistor)** 40
— Înlăturarea instabilității valutar-financiare **(D. Dragomirescu)** 41
— Necesitatea stringentă a unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării (I, II) **(C. Nicolae)** 41, 42
— Economia de combustibil și materii prime — problemă centrală a întregii dezvoltări economice **(M. Isărescu)** 43
— Dezbateri responsabile în cadrul O.N.U. asupra unei problematici economice de stringentă actualitate **(I .Voicu)** 43
— Intensificarea preocupărilor internaționale pentru lichidarea mai grabnică a subdezvoltării **(D. Antonescu)** 45
— Problema materiilor prime — componentă a procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale (I, II) **(C. Murgescu, O. Rădulescu)** 46, 49
— Cursa irațională a înarmărilor — risipă uriașă din avuția popoarelor **(N. Chilie)** 48
— Lupta pentru dezarmare și orientarea resurselor statelor în interesul propășirii economico-sociale **(N. Chilie)** 49
— Eliminarea forței din viața internațională — punct de plecare pentru abordarea constructivă, realistă a problemelor lumii contemporane **(V. Duculescu)** 50
— Destinderea și pacea — chezășie a împlinirii valorilor social-umane ale civilizației **(T. Georgescu)** 52
— Cursa înarmărilor — o problemă gravă a zilelor noastre **(G. Dolgu)** 52

Relații economice internaționale

— Cooperarea economică subregională — contribuție la întărirea securității și cooperării europene **(I. Porojan)** 2
— Stimularea cooperării între toate statele europene — parte integrantă a edificării securității pe continent **(V. Cosac)** 16
— Tîrgul internațional de la Poznan — tradiție și perspective **(J. Kulczycki)** 23
— Promovarea coexistenței pașnice — obiectiv statornic al politicii externe a României socialiste **(N. S. Stănescu)** 25
— Politica externă a României socialiste — o întruchipare vie a conceptului de coexistență pașnică activă **(S. Celac)** 26
— Întărirea securității și cooperării în Europa necesită noi eforturi susținute ale popoarelor **(I. Porojan)** 30
— Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, direcție nouă a cooperării internaționale pentru dezvoltare **(V. Aldea)** 33
— Înlăturarea obstacolelor din calea schimburilor internaționale — necesitate de stringentă actualitate **(Ș. Andrei, A. Ghibuțiu)** 38
— Necesitatea intensificării cooperării internaționale în domeniul financiar-monetar **(C. Kirițescu)** 44

Economia țărilor socialiste

— Cehoslovacia: Binomul energetic: dezvoltare-economisire **(N. Popov)** 6
— Înaintarea fermă în realizarea planurilor de dezvoltare **(N. Popov)** 12
— R.P. Chineză: Accelerarea construcției economice **(P. Nicolae)** 19
— R.P.D. Coreeană: Pe făgașul modernizării economiei. **(N. Popov)** 20
— Jaloane și obiective actuale pe calea dezvoltării economice: Republica Socialistă Vietnam **(D. Dragomirescu)** 21
— Republica Democrată Populară Laos; Kampuchia Democrată **(N.L. Oss)** 21
— Economia țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. Dezvoltare susținută, modernizare continuă a structurii industriei **(R. Crețoiu)** 25
— Economia țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. Progresul tehnic și modernizarea producției industriale (I, II) **(R. Crețoiu)** 26, 28
— Un eveniment remarcabil în dezvoltarea colaborării și cooperării economice dintre țările membre ale C.A.E.R. **(S. Stancu)** 27
— Republica Populară Chineză. Dezvoltarea complexă, accelerată a economiei naționale **(A. Popa)** 32
— R.P. Bulgaria: Corelarea ritmului susținut de creștere cu modernizarea economiei **(R. Constantin)** 36
— R.P.D. Coreeană: Accelerarea creșterii potențialului economic **(N. Popov)** 36
— R.P. Chineză: Valorificarea intensă a resurselor proprii în dezvoltarea economiei **(M. Stănescu)** 39
— R. D. Germană. Baza dezvoltării economice-intensificarea **(H. Puwak)** 40
— U.R.S.S. Pașii cincinalului **(V. Beleanov)** 44
— R. S. F. Iugoslavia. Industria, propulsoare a dezvoltării economice **(S. Simonescu)** 47
— R. P. S. Albania. Priorități și realizări în dezvoltarea economiei **(O. Neguț)** 47
— Integrarea științei și tehnicii în procesul dezvoltării 52
— Republica Cuba. Continuitate și complexitate în dezvoltarea economiei **(N. Popov)** 52

Economia țărilor capitaliste dezvoltate

— Orizontul ieșirii din criză se îndepărtează **(N. Popov)** 2
— Dolarul — „cădere liberă" sau „presiuni speculative"? **(C. Kirițescu)** 3
— Fenomenul inflaționist și dificultățile politicii monetare (I, II) **(M. Isărescu)** 8, 9
— Tendințe structurale pe fondul agravării șomajului din țările capitaliste dezvoltate **(D. Dragomirescu)** 17
— Deplasări în structura forței de muncă din țările capitaliste **(I. Bati)** 19
— Marea Britanie. Coordonate ale creșterii și cooperării **(D. Dragomirescu)** 23
— Soluțiile anticriză se lasă așteptate (I, II) **C. Kirițescu)** 28, 29
— Perturbațiile pe piețele valutare occidentale — expresie a contradicțiilor dintre țările capitaliste (I, II) **(C. Kirițescu)** 32, 35
— Persistența fenomenelor de criză economică și monetară în Occident — factor de instabilitate în economia mondială **(C. Kirițescu)** 37
— „Soluțiile" unilaterale nu înlătură dificultățile **(C. Kirițescu)** 39
— Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor țărilor capitaliste — consecință a inflației persistente **(C. Bichi)** 50
— Incertitudini și contradicții în Piața comună vest-europeană **(P. Rareș)** 51

Documentar, date de prognoză

— Știința și tehnologia în slujba dezvoltării. Poziții active, constructive ale României socialiste **(B. Baltazar)** 25
— După reuniunea europeană de la București **(D. Dragomirescu)** 27
— Dimensiuni și tendințe noi în turismul internațional **(G. Barbu)** 42
— Consumuri energetice: evoluții 1973—1977 45
— Resursele energetice și consumul de energie pe plan mondial **(O. Rădulescu)** 47
— Economisirea energiei și creșterea economică : orizont 2000 **(D. Dragomirescu)** 52

Alte rubrici

— Comentariu la un grafic; Cititorii au cuvîntul; Recenzii; Fișe; Tendințe-conjuncturi; Orientări în dezvoltarea economiei; Evoluții monetare; Statistică internațională; Ipoteze-previziuni; Mondorama· Curier; Glosar.

DIN SUMARUL SUPLIMENTULUI „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1978

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

„R. E." militează pentru aplicarea analizei valorii 23

— Eficiența „tratării funcționale" în proiectarea produselor **(P. Orănescu)**
— Metoda în acțiune. La întreprinderea „23 August": produse mai ieftine, mai competitive **(G. Staicu)**
— Intervenții asupra funcțiilor auxiliare **(D. Condrea)**
— Un exemplu de aplicare în procese tehnologice **(P. Petrescu, T. Gherasim)**
— Programe speciale de perfecționare **(S. Ceciu, C. Voicu)**
— Valoarea proiectelor de absolvire **(A. Rusu)**
— Necesitatea unui cadru normativ care să stimuleze aplicarea metodei **(D. Sava)**

Metode și tehnici de organizare a producției și a muncii*) 27

— Fluxul permanent al noului de la întreprinderea model la celelalte unități de profil
— Organizarea fabricației de scule, dispozitive și verificatoare
— Organizarea transportului intern și a depozitărilor
— Organizarea rațională a locurilor de muncă
— Perfecționarea continuă a organizării — atribut al autoconducerii

*) Autorii articolelor: **T. Cănescu, V. Sincofschi, V. Caisan, I. Svasta.**

Amplasarea rațională a utilajelor în linii tehnologice*) 31

— Metode de organizare în sprijinul folosirii eficiente a fondurilor fixe
— Clasificarea utilajelor în grupe omogene în funcție de tehnologia adoptată, prin metoda taxonomiei
— Amplasarea locurilor de muncă după metoda verigilor

*) Autorii articolelor: **M. Calotă, C. Ioniță, G. Matei, M. Toma, G. Trifu, M. Voica.**

Metode de conducere în sprijinul autogestiunii 35

— Producția netă și autoconducerea muncitorească **(I. Dumbravă)**
— Metoda conducerii prin costuri **(D. Oprean)**
— Bugetarea cheltuielilor de producție **(A. Rusu)**
— Metoda conducerii prin bugete **(N. Androne)**

Analiza diagnostic a activităților economice și social-politice 39

— Un valoros instrument de analiză pentru fundamentarea deciziilor*)

*) Prezentarea metodologiei — **N. Oprea, G. Pleșoianu**; prezentarea aplicațiilor — **N. Mihăilescu, A. Miu, N. Oprea, G. Pleșoianu.**

Preocupări pentru eficiență la o unitate-model: I.S.P.S.-Buzău 43

— Transformăm cantitatea într-o nouă calitate **(S. Cazan, E. Sandu)**
— Elemente de modernizare a tehnologiilor și utilajelor **(V. Dihoru)**
— Trefilarea în flux cu decapare mecanică **(P. Drogeanu, C. Stănescu, M. Popa)**
— Prin autoutilare, la reducerea importului **(D. Popa, N. Niță, D. Țăranu)**
— Model-cadru de modernizare complexă **(G. Dușmănescu)**
— Consultarea personalului muncitor, instrument al conducerii științifice **(Gh. Stoica, G. Gheorghiță)**
— Modele de colaborare a întreprinderii cu învățământul, cercetarea și proiectarea **(I. Miu, G. Dușmănescu)**
— Studiile de organizare și cerințele noului mecanism economico-financiar **(C. Drogeanu)**
— Programarea producției pe calculator **(N. Moise, I. Olaru)**
— Protecția muncii — integrată în pregătirea profesională **(V. Tomescu, V. Dogărescu, R. Constantinescu)**

Tabloul de bord — instrument de conducere eficientă și operativă a activității social-economice (N. Oprea, S. Serghi) 47

★

Contribuții la elaborarea modelului optim de dezvoltare economico-socială a județului Iași 50

— Relația optim economico-social național-optim economico-social județean **(P. Milcomete, G. Medrihan, V. Munteanu)**
— Resursele naturale **(C. Martinoiu)**
— Optimizarea utilizării resurselor de muncă **(A. Floareș)**
— Investițiile, factor determinant al formării de noi centre urbane **(I. D. Adumitrăcesei)**
— Elemente pentru un model subzonal de dezvoltare economico-socială **(V. Miftode, L. Olaru, I. Roman)**
— Considerații asupra valorificării raționale a resurselor naturale din microzona Schitu-Duca **(I. Ungureanu)**
— Caracteristici ale dezvoltării unei localități agroindustriale suburbane **(N. Stoica)**

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE ȘI COMERCIALE INTERNAȚIONALE

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

— Prevenirea și reducerea influențelor negative asupra prețurilor ca efect al instabilității valutare (I, II, III) **(A. Iordăchescu)** 22, 24, 26
— Tehnica documentării asupra prețurilor de export și import (I, II) **(I. Olteanu)** 28, 30
— Evaluarea proiectelor de constituire a societăților mixte **(G. Cristea)** 32
— Prețul de dumping și dezvoltarea comerțului internațional **(I. Olteanu)** 35
— Diminuarea riscului în activitatea de comerț exterior prin informații de piață (I, II, III) **(I. Georgescu, O. Rujan)** 36, 38
— Determinarea prețurilor la export pe baza cotațiilor de bursă **(I. Olteanu)** 44
— Livrarea pe credit de echipament și utilaj cu rambursarea în produse și servicii — formă eficientă de finanțare a comerțului internațional **(F. Pogonaru)** 46

— Mobilizarea creditelor la export (R. Tufeanu) 48
— Hedgingul — instrument de contracarare a riscului operațiunilor valutare la termen (I. Georgescu) 51

Noțiuni, termeni, operațiuni

— Operații pe piețele valutare (C. Kiriţescu) 22
— Intervenții pe piața valutară (C. Kiriţescu) 24
— Formarea cursurilor valutare și riscul valutar (C. Kiriţescu) 26
— Riscuri valutare la export și import — măsuri de contracarare (I, II) (C. Kiriţescu) 28, 35
— Forfaiting — modalitate de finanțare a comerțului internațional (F. Pogonaru) 30
— Riscuri valutare — contracarare prin clauze contractuale (C. Kiriţescu) 32
— Piața valutară dublă (G. Rujan) 36
— Gestiunea societăților comerciale — fluxul de numerar (R. Tufeanu) 38
— Gestiunea societăților comerciale — fondul de rulment (G. Cristea) 42
— Protecția mărcii (L. Mureșan) 44
— Consultingul internațional (S. Dobronăuțeanu) 46
— Bursele internaționale de mărfuri (I. Olteanu) 48
— Leasing (M. Coraș) 51

Drept și uzanțe internaționale

— Convenții și uzanțe în comerțul internațional (A. Deteşan) 22
— Reglementări privind plățile internaționale (I, II) (A. Deteşan) 24, 26
— Cambia și biletul la ordin — drept-concept-elemente (I, II, III, IV) (A. Deteşan) 28, 32, 34
— CEC-ul — instrument de plată (A. Deteşan) 36
— Clauze privind prețul în vînzarea internațională (A. Deteşan) 38
— Clauze privind evitarea consecințelor negative ca urmare a fluctuațiilor valutare și majorării prețurilor (A. Deteşan) 42
— Căi contractuale de asigurare a încasării prețurilor (I, II) (A. Deteşan) 44
— Garantarea calității. Modul de formulare a clauzelor contractuale (A. Deteşan) 48
— Reclamațiile în contractele comerciale internaționale — clauze (A. Deteşan) 51

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

— Evoluția cursului dolarului și mărcii vest-germane (M. Isărescu) 22
— Evoluția unor valute față de dolarul american (M. Isărescu) 24
— Tendințe în evoluția dobînzilor la creditele pe termen scurt (M. Isărescu) 28
— Tendințe în activitatea de contractare a împrumuturilor internaționale pe piața eurovalutelor (M. Isărescu) 30
— Evoluția dobînzilor la creditele financiare internaționale pe termen lung (M. Isărescu) 32
— Modificări în structura rezervelor valutare (I. Gionea) 36
— Incertitudini pe piețele de schimb valutar (M. Isărescu) 38
— Noi modificări în raporturile dintre unele valute vest-europene (M. Isărescu) 42
— Sfîrșitul crizei dolarului sau soluție de temporizare ? (C. Kiriţescu) 45
— Dezbateri în jurul noului sistem monetar vest-european (M. Isărescu) 48
— O nouă etapă în formarea noului sistem monetar vest-european (M. Isărescu) 51

Fișier economic-financiar

— Obstacole tarifare în dezvoltarea schimburilor cu țările CEE și AELS (I. Gionea) 22
— Obstacole netarifare în dezvoltarea schimburilor cu țările CEE și AELS (I. Gionea) 24
— Sisteme de asigurare și mobilizare a creditelor la export (R. Tufeanu) 46

Alte rubrici

— În actualitate : Reglementări comerciale și financiare pe piețele externe ; Instituții de promovare a exporturilor ; Proiecte de dezvoltare ; Licitații internaționale

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

Contract economic

— Răspunderea pentru vicii ascunse în lumina legii calității produselor și serviciilor 1
— Din nou despre aplicarea penalizărilor pentru depășirea consumului de energie electrică 2
— Atribuțiile organelor tutelare privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale 3
— Precizări privind perfectarea contractelor economice semnate cu obiecțiuni 4
— Precizări privind efectele supravegherii temporare asupra efectuării plăților din credite 6
— Redistribuirea operativă a produselor și schimbul de sortimente 7
— Aprecierea temeiniciei unor refuzuri de plată 9
— Condițiile în care operează compensația în raporturile rezultînd din contractele economice 10
— Valorificarea drepturilor rezultînd din nerespectarea obligațiilor asumate prin contracte economice 11
— Noi măsuri privind prevenirea formării de stocuri supranormative sau fără utilizare 12
— Suportarea unor daune în cadrul raporturilor de comision 13
— Precizări privind momentul începerii curgerii termenului de garanție 14
— Unele implicații ale perioadei de utilizare normată asupra răspunderii unității furnizoare pentru viciile ascunse apărute după expirarea termenului de garanție 15
— Precizări privind sancționarea depășirii consumului de energie 16
— Cerințe ale întăririi disciplinei contractuale în raporturile privind operațiunile de export-import 17
— Aprecierea cauzelor care determină neîndeplinirea obligațiilor contractuale de predare a deșeurilor 19
— Consecințele unor defecțiuni în activitatea verigilor intermediare 20
— Prevenirea pagubelor în gestiune datorate prescripției 22
— Instrument de planificare — direcții de urmat 25, 26
— Utilizarea formelor simplificate de contractare 27

— Penalităţi pentru executarea obligaţiilor calitative necorespunzătoare 28
— Eroarea asupra însuşirilor substanţiale ale produsului în contractele economice 29
— Penalizarea unor abateri de la disciplina contractuală în domeniul furnizării energiei electrice 30
— Nerespectarea obligaţiilor asumate prin contractul de antrepriză 30
— Penalităţi în contractul de prestaţii de transport 31
— Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sălbatice 32
— Refuzul beneficiarului de a primi produsele după termen 32
— Consecinţele livrărilor necontractuale 34
— Sancţionarea depăşirii consumului de gaze naturale 35
— Refuzul nejustificat de a prelua produsele — consecinţe 37
— Neîndeplinirea obligaţiei contractuale de livrare datorată lipsei mijloacelor de transport 38
— Soluţionarea litigiilor privind contractele de livrare pentru export 39
— Criterii noi de apreciere a culpei
— Consecinţe ale livrării neritmice
— Contractul de furnizare pentru fondul pieţei 43
— Obligaţia de plată a preţurilor 44
— Livrarea produselor în vagon comercial 45
— Răspunderea pentru nepredarea deşeurilor metalice 46
— Folosirea raţională a energiei electrice 46
— Obligaţia de comunicare a specificaţiilor 48
— Raporturi de import şi de transport. Interferenţe 49
— Perisabilităţi. Condiţii de aplicare 51

Comerţ exterior

— Contribuţii ale Consiliului economic româno-american în domeniul dreptului comercial internaţional 1
— Caracterul voluntar al arbitrajului organizat prin regulamentul UNCITRAL 2
— Precizări privind aplicarea prescripţiei în cazul întîrzierii în predarea produselor destinate exportului 8
— Competenţa instanţei arbitrale organizate potrivit regulamentului UNCITRAL 10
— Regimul juridic al convenţiei arbitrale de comerţ exterior în cadrul regulamentului UNCITRAL 11
— Precizări privind răspunderea întreprinderilor de comerţ exterior comisionare pentru calitatea produselor importate 12
— Măsuri privind asigurarea calităţii produselor industriei construcţiilor de maşini destinate exportului 13
— Fazele procedurale în litigiul arbitral organizat de regulamentul UNCITRAL 13
— Faza procedurii scrise a litigiului arbitral potrivit regulamentului UNCITRAL 14
— Precizări referitoare la notificarea de arbitraj 16
— Procedura de constituire a instanţei arbitrale, potrivit regulamentului UNCITRAL 17
— Desemnarea arbitrului unic şi a arbitrului preşedinte 19
— Numirea arbitrului fiecărei părţi litigante potrivit regulamentului UNCITRAL 20
— Desemnarea autorităţii de nominare chemate să aleagă pe arbitrul-preşedinte 27
— Necesitatea reglementării autonome a raporturilor de comerţ exterior 29
— Contractul economic de livrări pentru export perfect sincronizat cu prevederile contractului comercial de vînzare internaţională 33
— Caracteristici ale legii contractelor economice internaţionale în R.D.G. 35
— Domeniul de aplicare al legii R.D.G. referitoare la contractele internaţionale 36
— Preţul în vînzarea internaţională 37
— Instituirea portului liber Sulina 38
— Verificarea bonităţii partenerului contractual în vînzarea internaţională 39
— Comunicările prin telex în raporturile de comerţ exterior 40
— Proba comunicărilor transmise prin telex 43
— Uzanţe uniforme privind condiţiile de livrare 45
— Confirmarea prin scrisoare ulterioară a comunicărilor transmise prin telex 45
— Transformarea riscurilor şi a proprietăţii de la vînzător la cumpărător 47
— Participarea vînzătorului la contractul colectiv al mărfurilor în ţara cumpărătorului 48
— Consecinţe ale efectuării controlului calitativ în ţara cumpărătorului, fără prezenţa vînzătorului 51

Financiar

— Răspunderea disciplinară a titularului de avans în numerar 1
— Modul de stabilire a întîrzierilor în livrări pentru calculul penalităţilor 2
— Executarea dispoziţiei compartimentului financiar-contabil privind avansuri în numerar 3
— Executarea în baza titlului notarial şi a hotărîrii penale privind avansuri în numerar 4
— Dispoziţiile de plată cu factură 5
— Acordarea vizei de control preventiv pe contractele economice în cazul existenţei unor ordine de repartizare sau a unor neînţelegeri 10
— Consideraţii privind evaluarea locuinţelor proprietate personală 13
— Ordine de preferinţă — creanţe din împrumuturi bancare 14
— Invitarea cărăuşului şi furnizorului la verificare 15
— Litigii arbitrale în care sînt puse în discuţie elementele răspunderii materiale
— Consecinţele întîrzierii în achitarea preţului
— Decontarea valorii mărfurilor primite din import 24
— Stabilirea răspunderii materiale în cazul prejudiciilor provocate în comun 24
— Controlul gestiunilor de valori băneşti 25
— Consecinţe privind întîrzierea în plata preţului 27
— Unele lămuriri privind alocaţia de stat pentru copii 27
— Atribuţiile conducătorului unităţii în legătură cu controlul financiar preventiv 28
— Aspecte privind acordarea şi decontarea avansurilor în numerar 30
— Recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlu de pensie 31
— Precizări privind exercitarea refuzului de plată a preţului 35
— Evidenţa pagubelor care nu sînt datorate culpei unor persoane 37
— Întîrzierea în plata preţului. Consecinţe 40
— Aspecte financiare privind recuperarea debitelor mici 41
— Realizarea creanţelor de la persoanele încadrate 43
— Acoperirea pagubelor suferite de unităţi 44

— Recuperarea prejudiciilor produse în gestiunile colective 45
— Stabilirea lipsei de folosință pentru clădiri 45
— Decizii de imputare sau angajament de plată ? 45
— Refuzul de plată a prețului. Condiții 46
— Întîrzieri în efectuarea plăților. Penalizări 48

Calitate

— Aplicarea unor dispoziții ale decretului nr.167/1958 în condițiile noilor reglementări privind calitatea produselor, serviciilor și construcțiilor 21
— Răspunderea materială privind calitatea produselor 25
— Stimularea realizării de produse calitativ corespunzătoare 36
— Răspunderea materială pentru controlul calității 51

Asigurări

— Asigurarea facultativă de abonament a animalelor aparținînd unităților agricole cooperatiste 1
— Uzura ambalajelor, element ce se ia în considerare la stabilirea despăgubirilor de asigurare 2
— Care sînt obligațiile organizațiilor socialiste în cazurile în care cu autovehiculele deținute de acestea se produc pagube prin accidente de circulație unor terțe persoane ? 3
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 7
— Avantajele încheierii de convenții de mandat pentru acordarea protecției prin asigurările facultative personalului muncitor al organizațiilor socialiste 9
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu plata primelor de asigurare pe bază de „consimțămînt scris" la asigurările facultative 15
— Asigurarea facultativă de bunuri de răspundere civilă 37
— Asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 40
— Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu recuperarea de la proprii lor conducători auto, pentru ADAS, a despăgubirilor plătite de aceasta la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto 45

Transport

— Răspunderea căii ferate și a expeditorilor pentru daunele cauzate prin folosirea unor vagoane necorespunzătoare 1
— Răspunderea pentru nerestituirea în termen a prelatelor C.F.R. 1
— Modul de ambalare al pieselor auto în transporturile pe calea ferată 4
— Modul de ambalare al utilajelor în transporturile pe calea ferată 4
— Precizări privind consecințele refuzului cărăușului de a participa la constatarea lipsurilor, precum și de a efectua cîntărirea sau recîntărirea mărfurilor 6
— Constatarea la destinație a lipsurilor cantitative la mărfurile transportate pe calea ferată 7
— Condițiile de punere la dispoziție a transcontainerelor în transporturile maritime 8
— Transporturile de mărfuri cu parcul auto de folosință generală și de folosință locală 9
— Acțiuni succesive împotriva căii ferate pentru același transport 9
— Modificarea contractului de transport pe calea ferată la cererea predătorului 9
— Organizarea și efectuarea transporturilor auto 11
— Transporturile de mărfuri cu parcul auto de folosință proprie 12
— Asemănări și deosebiri între mutarea vagoanelor și repredarea vagoanelor 12
— Răspunderea comandamentului de navă pentru nesolicitarea asistenței agenților maritimi din porturile străine 13
— Transportul mărfurilor negabaritice pe calea ferată 14
— Cauzele care au ca urmare plata de contrastalii 15
— Organizarea și efectuarea transporturilor auto 19
— Contractul de transport feroviar de mărfuri 19
— Organizarea și efectuarea transporturilor auto 24, 27
— Lipsuri cantitative produse în timpul transportului. Consecințe 35
— Transportul feroviar de mărfuri redirijat de la frontieră 35
— Răspunderea limitată a căii ferate pentru întîrzierea transporturilor 37
— Oprirea încărcării mărfurilor pentru stațiile aglomerate 37
— Situații în care nu se plătesc penalități pentru anularea vagoanelor 39
— Programarea lunară a cantităților de mărfuri care se expediază prin calea ferată 41
— Recuperarea unor sume de la CFR 44
— Avizarea punerii vagoanelor la dispoziția beneficiarilor 45
— Închirierea vagoanelor de cale ferată 46
— Împiedicări la eliberarea transporturilor de mărfuri pe calea ferată 51

Investiții

— Recepția construcțiilor și răspunderea unităților de construcții-montaj pentru calitate 1
— Întîrzieri nejustificate în achitarea contravalorii utilajelor destinate investițiilor 3
— Constituirea comisiilor de recepție a obiectelor de investiții 4
— Funcționarea comisiilor de recepție a obiectivelor din investiții 5
— Atribuțiile comisiei de recepție a construcțiilor 6
— Regimul notelor de comandă suplimentare 29
— Obiecțiunile la documentația de execuție 40

Raporturi de muncă

— Precizări privind calcularea termenului de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare 2
— Inadmisibilitatea cumulului răspunderii contravenționale cu răspunderea disciplinară 3
— Contractul de muncă pe timpul îndeplinirii serviciului militar 4
— Încheierea și executarea contractului colectiv de muncă 5
— Stabilirea răspunderii materiale pentru prejudicii apărute după reorganizarea unităților 10
— Sancționarea disciplinară a persoanelor încadrate în compartimentele C.T.C. la unitățile producătoare de bunuri și prestatoare de servicii 11
— Desfacerea contractului de muncă din inițiativa absolvenților instituțiilor de învățămînt superior. Cursuri de zi în perioada efectuării stagiului legal 12
— Unele precizări privind calculul vechimii în specialitate 12
— Unele precizări privind recuperarea sumelor însate necuvenit anterior datei de 1 martie 1973 13

— Aspecte privind desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității 14
— Denunțarea contractului de muncă, act unilateral al persoanei încadrate 15
— Caracterul obligației unității de repunere în muncă a pensionarilor pentru invaliditate, deveniți capabili de muncă 16
— Caracterizarea contractelor de constituire a garanțiilor gestionare 16
— Desfacerea contractului de muncă (I, II) 17, 18
— Unele precizări privind repararea prejudiciului cauzat unei unități socialiste de către o persoană delegată 18
— Considerații cu privire la desfacerea contractului de muncă în cazul în care unitatea se mută în altă localitate și are posibilitatea să-și asigure cadrele pe plan local 19
— Considerații cu privire la efectele încetării contractului individual de muncă 22
— Terminologia folosită în cazul încetării raportului de muncă 22
— Noi atribuții privind rezolvarea sesizărilor oamenilor muncii 23
— Refuzul persoanelor de a urma unitatea în altă localitate. Consecințe 23
— Unele aspecte ale dizolvării unităților socialiste 24
— Desfacerea disciplinară a contractului de muncă a persoanelor detașate 25
— Menținerea și desfacerea contractului de muncă în perioada stagiului militar 25
— Noi atribuții ale organelor de conducere colectivă 28
— Dispoziția de desfacere a contractului de muncă 28
— Disciplina muncii — desfacerea disciplinară a contractului de muncă 29
— Trecerea în altă muncă prin efectul legii 30
— Încheierea contractelor de muncă cu absolvenții 31
— Aplicarea corelată a unor prevederi legale în cazul provocării de rebuturi 37
— Reintegrarea în funcție — garanție a dreptului la muncă 38
— Încheierea contractului de muncă cu secretarul consiliului popular ca urmare a transferului 44
— Unele precizări cu privire la retribuirea personalului reîncadrat 45
— Soluțiile pe care le pronunță organele de jurisdicție a muncii 46
— Cazuri specifice de detașare și delegare 46
— Prejudiciul real — măsură a răspunderii materiale 47
— Contracte de muncă după împlinirea vîrstei de pensionare 49
— Aspecte practice privind trecerea persoanei încadrate în altă ramură 51
— Aprobarea transferului în interesul serviciului 51

Organizare

— Despre unele competențe ale adunărilor generale stabilite prin acte normative specifice și hotărîri de partid 16
— Atribuțiile organelor de conducere colectivă în legătură cu activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii 17
— O nouă lege asupra organizării și conducerii unităților socialiste de stat 30
— Autogestiune și gestiune economică 32
— Înființarea unităților economice 35
— Problema răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere colectivă 35
— Procesul înființării unităților socialiste de stat 37
— Noi atribuții ale conducătorului de unitate economică 37
— Autoconducerea la nivelul organelor centrale ale administrației de stat 38
— Evoluții în tipologia unităților economice 44
— Delegarea de autoritate în sistemul legii privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat 46
— Unele probleme cu privire la răspunderea membrilor organelor de conducere colectivă 49
— Tipologia centralelor (I, II) 49, 51
— Noi atribuții ale organelor de conducere colectivă 49

Jurisdicții ; Arbitraj internațional ; Practică arbitrală

— Aspecte și limite ale principiului oficialității în litigiul arbitral 23
— Dreptul de nominare în Regulamentul UNCITRAL 23
— Manifestări ale principiului oficialității în rezolvarea litigiilor dintre unitățile economice 28
— Forța majoră în practica comisiei de arbitraj din București 23
— Consecința schimbării destinației mărfii 36
— Determinarea calității produselor 36
— Înlocuirea autorității de nominare potrivit regulamentului UNCITRAL 37
— Dreptul de a renunța la acțiune 37
— Prescripția dreptului la acțiune în domeniul ambalajelor 39
— Acordarea cheltuielilor de arbitrare 40
— Răspunderea pentru depășirea consumului de energie electrică 41
— Prescripția dreptului la executare silită 41
— Practica arbitrală și judecătorească privind activitatea C.A.P. 41
— Penalizarea depășirii consumului de energie electrică 43
— Pagubele cauzate de animale sălbatice. Răspundere 44
— Penalizări și taxe de locații percepute de C.F.R. Condiții 46
— Reclamația administrativă. Precizări 49
— Valorificarea prețului la periclitați 51

Probleme ale activității consiliilor populare și cooperativelor agricole de producție 41

— Fondul funciar — proprietate C.A.P. — aspecte juridice
— Asigurările sociale ale țărănimii cooperatiste
— Atribuțiile consiliilor populare privind activitatea C.A.P.
— Atribuții ale consiliilor populare privind rezolvarea sesizărilor oamenilor muncii
— Sarcinile comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare privind asociațiile de locatari

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

întrebări — răspunsuri

● **IOAN GAVRA, orașul Dr. Petru Groza** — În anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 69/1975 emisă pe baza art. 71 alin. 4 din Legea nr. 57/1974 se prevede că șoferii de pe autovehicule care prin natura funcției sînt obligați să lucreze zilnic, în mod sistematic, un număr de ore mai mare decît programul normal de lucru, pot primi pînă la 25% din retribuția tarifară, pe baza listei nominale stabilită de organul colectiv de conducere a unității, cu aprobarea, după caz, a centralei, respectiv a ministerului. Locurile de muncă, perioadele în care se poate acorda retribuția mai mare, precum și stabilirea concretă, pe fiecare funcție, a retribuției majorate, se fac împreună cu uniunile sindicatelor de ramură, cu avizul Ministerului Muncii și acordul Uniunii Generale a Sindicatelor.

● **FLOAREA RUS, Com. Tîrlișna, Bistrița Năsăud** — În ipoteza în care în contractul de muncă pe care l-ați încheiat cu I.C.I.L. Beclean se prevede încadrarea dv. ca personal muncitor — eventual cu o jumătate de normă — perioada cît veți lucra în baza acestui contract se va considera vechime în muncă, proporțional cu timpul lucrat (o normă întreagă sau jumătate de normă). Activitatea prestată la cooperativa de credit ca remizieră nu se consideră vechime în muncă, deoarece condițiile convenției încheiate la încadrare nu prevăd aceasta.

Adresați-vă la I.C.I.L. Beclean pentru a vi se preciza dacă în contractul încheiat cu dv. s-a făcut mențiunea calității de persoană încadrată în condițiile Codului Muncii și a Legii nr. 1/1971.

● **IOSIF KERCHES, Cherestur, Timiș** — Întrucît în perioada serviciului militar contractul dv. de muncă a fost menținut, fiind numai suspendat in efectele lui, la înapoierea în unitate nu se mai încheie un nou contract. In condițiile arătate în scrisoarea dv. aveți dreptul la concediu de odihnă plătit pe anul 1978, proporțional cu timpul lucrat în acest an.

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — Încadrarea personalului muncitor fără respectarea condițiilor de studii și de stagiu se sancționează disciplinar sau penal după caz. Dacă acest personal a prestat o activitate corespunzătoare, nu există un prejudiciu material, în sensul art. 102 și 106 — din Codul Muncii, deoarece pentru munca prestată s-a plătit retribuția prevăzută de Legea nr. 57/1974, cu completările ulterioare. Dacă personalul TESA care nu îndeplinește condițiile de studii a primit retribuția prevăzută pentru personalul cu studiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 pentru funcția ocupată, s-a creat un prejudiciu care constă în diferența dintre retribuția prevăzută pentru cei cu studii corespunzătoare, față de cei care n-au asemenea studii (o clasă sau două de retribuire, după caz). Prejudiciul se recuperează în condițiile art. 108 din Codul Muncii.

IOAN IANCU, Bihor — În cazul în care serviciul se face în cadrul obligației de prestare a pazei obștești nu se pot acorda zile libere pentru acesta. Dacă sînteți angajat, potrivit Codului muncii sînteți îndreptățit la timp liber corespunzător serviciului prestat.

● **ELENA KAUFMES, Ploiești** — Funcțiile de responsabil economic fermă și revizor contabil principal nu sînt echivalente. În condițiile trecerii dintr-o funcție cu nivele de retribuire superioară într-una cu nivele de retribuire mai mici, unitatea vă putea menține clasa de retribuire tarifară avută în funcția ocupată anterior — H.C.M. nr. 69/1975 anexa nr. 2 cap. „c" pct. 1 al. 2 — numai în cazul cînd clasa 25 era cuprinsă în cadrul nivelelor de retribuire prevăzute pentru revizor contabil principal. Deoarece clasa 23 este nivelul maxim pentru funcția de revizor contabil principal cu studii medii nu este posibilă menținerea retribuției avute. În cazul cînd ați fost încadrată cu derogare de studii în funcția de responsabil economic cu studii superioare această derogare nu mai este valabilă și pentru funcția nouă.

● **LIVIU MĂGERUȘAN, Bistrița** — **Ministerul Industriei Ușoare ne comunică :** primitorii-predători din depozite au calitatea de gestionari. Potrivit art. 31 din Legea nr. 22/1969 și Ordinul M.I.U. nr. 1491/1977 aceștia au această calitate și răspund ca atare.

● **MIHAI AVRAM, Bacău** — 1) Organizarea activității unităților cooperației de consum se face pe baza prevederilor Legii nr. 6 din 10 iulie 1970 și a statutului organizațiilor cooperației de consum, publicat în Buletinul Oficial nr. 42 partea a III-a din 17 martie 1976 .Conform articolului 1 din „Legea cu privire la funcționarea unităților cooperației de consum", cooperativele de consum sînt organizații obștești cu caracter economic, constituite teritorial prin asocierea din inițiativă proprie a locuitorilor, în scopul de a satisface nevoi materiale și culturale, prin mijloace și acțiuni comune.

Controlul activității desfășurate de Uniunea județeană a cooperativelor de consum și credit, se face de Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum (conform art. 57 din statut).

Dispozițiile cu privire la disciplina financiară și disciplina muncii, prevăzute în legi sau alte acte normative, sînt obligatorii pentru toate organizațiile și întreprinderile cooperației de consum (conform art. 80 din statut).

2). Cooperativele de consum comunale sînt unități asociate la Uniunea județeană a cooperativelor de consum și credit (conform art. 38 din statut) și dobîndesc personalitate juridică și devin titulare de plan în urma recunoașterii hotărîrii adunării generale a cooperativei de consum și credit de către Uniunea județeană a cooperativelor de consum și de credit (conform art. 11 din statut).

Cooperativele de consum și de credit nu sînt compartimente ale uniunilor județene.

● **MARIA ONOSE, Focșani** — Potrivit art. 38, din Regulamentul operațiilor de casă, aprobat prin Decretul nr. 209/1976, pentru avansurile primie și nedecontate la timp se aplică o penalizare de 0,50% pe zi de întîrziere. Suma datorată ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși însă debitul datorat, dacă este vorba de avansuri acordate după intrarea în vigoare a Decreului nr. 209/1976.

Pentru o documentare mai completă în materia plafonării majorărilor și penalizărilor, vă recomandăm să consultați Revista română de drept nr. 5/1978.

● **IOAN TOROC, Lugoj** — Perioada cît ați fost ucenic la un mic meseriaș nu se ia în calcul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate pe baza căreia se acordă sporul de 3—10% la retribuție.

● **MARTON OLIVIA, Lugoj** — Pensionarii de gradul trei de invaliditate primesc, pe lîngă retribuția pentru munca depusă, pensia cuvenită sau o cotă parte din aceasta, fără a depăși 70% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru această funcție. În perioada concediului de odihnă, care li se acordă integral, corespunzător vechimii în muncă, ei beneficiază, în afară de îndemnizația de concediu ce li se stabilește în conformitate cu art. 17 din Legea nr. 26/1967 și de pensia sau de cota parte din pensia de invaliditate ce li s-a plătit în perioada premergătoare plecării în concediu.

În România, ca de altfel în toate țările cu o agricultură avansată, **mașinismul** agricol se afirmă ca unul din factorii de bază ai progresului tehnico-științific. Din acest punct de vedere, se poate afirma că în agricultura noastră s-a produs o adevărată revoluție tehnică. Dacă în 1950 precumpăneau animalele de muncă — 80% din forța de tracțiune, în 1977 mașinile dețineau 96% din forța de tracțiune. Pe un hectar revin 100 C.P., de 7,8 ori mai mult decît în 1950 ; în același interval, forța de tracțiune ce revine pe o persoană activă a crescut de 13,5 ori, ajungînd la aproape 3 C.P.

Cu toate că înzestrarea energetică și dotarea tehnică a agriculturii au cunoscut o asemenea dezvoltare rapidă, încă nu au fost atinși parametrii de mecanizare existenți în țările cu o agricultură avansată. De aceea, orientarea principală în dezvoltarea bazei tehnice a agriculturii în acest cincinal o constituie **mecanizarea completă și complexă a agriculturii**, inclusiv a zootehniei, numai astfel putîndu-se ajunge la transformarea muncii agricole într-o variantă a activității industriale, cu rezultate economice comparabile. În această privință actualul cincinal reprezintă o etapă importantă, investițiile pentru mecanizare reprezentînd 30% din totalul investițiilor agricole.

Amplul program de mecanizare a agriculturii prevede ca pînă în 1980, acest proces să se încheie și în legumicultură, viticultură, pomicultură și zootehnie, cu repercusiuni favorabile asupra rezultatelor economice atît din aceste sectoare, cît și pe ansamblul agriculturii.

Productivitatea muncii, factorul hotărîtor

REALIZAREA unei agriculturi moderne, intensive, impune **ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă**, factor hotărîtor în procesul producției materiale. Caracteristică pentru dezvoltarea agriculturii noastre în perioada de după 1960 este sporirea producției concomitent cu scăderea substanțială a populației ocupate în această ramură :

	1951 — 1955 = 10			
	1956 1960	1961 1965	1966 1970	1971 1975
Producția globală agricolă	114,4	130,8	162,2	203,7
Populația ocupată în agricultură	102,4	90,5	81,6	66,7
Productivitatea muncii	111,7	144,5	198,8	305,5

Ponderea populației agricole în totalul populației ocupate a scăzut de la 74,1% în 1950, la 34% în prezent, urmînd să reprezinte 27—29% în 1980, circa 20% în 1985 și 12—15% în 1990. La sfîrșitul următorului deceniu, populația ocupată în agricultură va fi de 1.3—1.5 milioane de persoane, față de 3,5 milioane în prezent.

După anii '60 producția agricolă a crescut numai pe seama productivității muncii, ritmul acesteia accelerîndu-se în ultima perioadă. Astfel, dacă în perioada 1956—1960 ritmul mediu anual a fost de 2,3% față de 1950—1955, în 1971—1975 el a fost de 9%, adică de circa 4 ori mai mare. În cincinalul precedent, productivitatea muncii din agricultură a crescut mai repede (peste 9%) decît în industrie (7,7%). În deceniul următor această tendință se va menține, prevăzîndu-se ca productivitatea muncii agricole să sporească într-un ritm mediu anual de 11—13%, nivelul ei apropiindu-se astfel de cel al productivității muncii din industrie.

Deși ca ritm de creștere a productivității muncii agricole, țara noastră depășește o serie de țări avansate, totuși nivelul absolut al acestui indicator este încă scăzut, fapt explicabil atît prin deosebirile de dotare tehnică, dar mai ales prin volumul încă ridicat al forței de muncă utilizate. Se mențin încă decalaje importante între sectorul de stat și cel cooperatist, între unități situate în diferite zone de producție, precum și între diferitele ramuri ale producției agricole. Dacă în unele unități agricole de tip industrial, nivelul productivității muncii se situează la nivelul mediu al industriei noastre, sau al celei din agricultura țărilor avansate, la majoritatea produselor consumul de muncă pe unitatea de produs este încă ridicat.

În acest domeniu una din preocupările centrale — alături de creșterea înzestrării tehnice și energetice a muncii și extinderea tehnologiilor de tip industrial, atît în sectorul vegetal cît și cel al creșterii animalelor — o constituie ridicarea permanentă a calificării tuturor oamenilor muncii din agricultură, perfecționarea formelor de organizare a producției și muncii în unitățile agricole.

Eficiența economică — criteriu fundamental al activității

INTRODUCEREA ȘI FOLOSIREA unor forme și metode moderne de organizare și conducere a activității economice se afirmă tot mai mult ca una din direcțiile fundamentale ale progresului tehnico-științific contemporan. În scopul înfăptuirii politicii agrare se acordă o atenție deosebită perfecționării structurilor de organizare, metodelor și formelor moderne de conducere a agriculturii. Astfel, au fost organizate consiliile și asociațiile intercooperatiste, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, Consiliul Național al Agriculturii. În toate unitățile au fost create consilii de conducere, ca organe colective, democratice ale oamenilor muncii, care asigură participarea în mod organizat a țărănimii la elaborarea politicii agrare, la făurirea conștientă a destinelor sale.

Crearea cadrului organizatoric și de conducere corespunzătoar, perfecționarea formelor și metodelor moderne de conducere constituie condiția esențială pentru asigurarea participării conștiente a maselor la soluționarea problemelor creșterii rapide a producției și a eficienței sale. Rezolvarea problemei creșterii eficienței economice constituie cheia de boltă a dezvoltării agriculturii noastre, a sporirii contribuției acesteia la dezvoltare economiei naționale.

Una din trăsăturile caracteristice ale dezvoltării agriculturii noastre o constituie ritmurile înalte de sporire a producției agricole. Astfel, în acest cincinal se prevede o sporire a producției agricole într-un ritm mediu anual de 6,9—9,0%, iar pentru 1985 se preconizează o creștere a producției față de 1980 cu 23—25%. Atît în actualul cincinal, cît și în perspectivă se are în vedere o dezvoltare multilaterală a agriculturii, asigurîndu-se o creștere susținută a tuturor ramurilor sale.

Sporirea producției în structura cerută de economia națională reprezintă una din condițiile principale ale sporirii eficienței activității economice din agricultură. Însă, pentru a se asigura o eficiență ridicată este necesar ca ritmul de creștere a producției agricole să-l depășească substanțial pe cel al cheltuielilor, în special pe cel al cheltuielilor materiale, astfel încît ponderea acestora în valoarea producției globale să marcheze o tendință de continuă scădere. În realizarea acestei cerințe, o deosebită însemnătate o au măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Stabilindu-se, drept indicator principal de comensurare a activității unităților, producția netă, introducîndu-se stimularea materială pe baza valorii nou create, colectivele de oameni ai muncii sînt cointeresate în mod direct în reducerea cheltuielilor, în special a celor materiale. Aceasta va stimula în continuare introducerea tehnologiilor moderne, reducerea consumurilor specifice de furaje, de energie și combustibil, o mai bună utilizare a fondului funciar și a tuturor capacităților de producție.

Succesele obținute în dezvoltarea și intensificarea producției agricole, întreaga politică de ridicare economico-socială a satului au asigurat sporirea continuă a nivelului de trai al țărănimii. An de an au sporit veniturile acesteia, iar în ultima perioadă au fost luate o serie de măsuri privind majorarea veniturilor țăranilor cooperatori ; s-a introdus, începînd cu anul curent, un sistem de pensionare pentru țăranii individuali din zonele montane și necooperativizate ; au sporit alocațiile pentru copii, se asigură concediu de naștere, plătit, asistență medicală gratuită etc.

Creșterea în continuare a veniturilor tuturor lucrătorilor din agricultură va avea loc ținîndu-se seama de obținerea unor producții superioare, sporirea mai accentuată a productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție. Pe această bază se prevede ca în 1980, veniturile reale ale țărănimii să crească față de 1975, în medie pe o persoană activă, cu circa 30%.

Ridicarea veniturilor țărănimii pe baza sporirii producției și a eficienței economice se înscrie în orientarea generală a politicii partidului și statului nostru, de apropiere a nivelului de trai al lucrătorilor din agricultură de cel al oamenilor muncii din celelalte ramuri ale economiei naționale.

D. DUMITRU

DINAMICI ŞI RESTRUCTURĂRI ÎN NIVELUL DE TRAI

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ŞI SPIRITUAL al întregului popor, îmbunătăţirea calităţii vieţii constituie ţelul suprem al politicii partidului şi statului nostru de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Situarea în centrul întregii politici a partidului şi statului socialist a omului, factorul determinant al dezvoltării sociale, conferă acestei politici un profund caracter umanitar. **„Fără nici o îndoială că societatea socialistă pe care noi o edificăm în România,** sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, acordă o atenţie deosebită omului, condiţiilor sale de viaţă, deci problemelor umanitare, ale umanismului, punînd mai presus omul, libertatea şi bunăstarea sa".**

Relaţia dintre fondul de acumulare şi fondul de consum

OBŢINEREA unui ritm înalt de dezvoltare economică, de creştere a venitului naţional a determinat îmbunătăţirea substanţială a condiţiilor de viaţă ale populaţiei. În realizarea acestui obiectiv, un rol hotărîtor l-a avut politica justă de repartizare a venitului naţional între fondul de consum şi fondul de dezvoltare, promovată de partid îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R. Influenţa favorabilă exercitată de rata înaltă a fondului de acumulare asupra sporului absolut de venit naţional şi ritmului mediu anual de creştere a fondului de consum este ilustrată elocvent de datele tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1

Perioada	Rata fondului de acumulare (în %)	Spor absolut de venit naţional (în mld. lei)	Ritm mediu anual de creştere a fondului de consum *)
1956 — 1960	16,0	4,5	27
1961 — 1965	24,3	5,3	51
1966 — 1970	28,8	7,0	66
1971 — 1975	34,1	7,5	150
1976 — 1980	33—34	8,0	circa 250

*) Diferenţa între venitul naţional din ultimul an al perioadei respective şi anul final al perioadei anterioare.

Prin creşterea fondului de consum s-a creat premisa materială de bază a sporirii veniturilor populaţiei, creşterii şi diversificării consumului de bunuri şi servicii şi majorării fondurilor destinate învăţămîntului, culturii, ocrotirii sănătăţii şi asistenţei sociale a populaţiei, asigurîndu-se îmbunătăţirea calităţii vieţii în general.

Corespunzător creşterii venitului naţional şi a fondului de consum, veniturile populaţiei au cunoscut o evoluţie continuu ascendentă : în anii 1951—1977, veniturile globale ale populaţiei au crescut de 8,6 ori. Veniturile din retribuirea muncii ale personalului muncitor au înregistrat o creştere de 15,2 ori, iar veniturile din muncă în C.A.P. şi gospodăriile populaţiei de 4,3 ori. Veniturile obţinute de populaţie din fondurile sociale de consum, pe o familie, au sporit, la rîndul lor, de 12,4 ori. Creşterea, an de an, a volumului veniturilor din retribuirea muncii personalului muncitor s-a datorat atît măririi continue a numărului personalului — crescînd astfel în cadrul familiei numărul de persoane aducătoare de venituri — cît şi sporirii succesive a retribuţiei tarifare minimale, devenită posibilă în urma ridicării calificării şi creşterii productivităţii muncii.

În cincinalul actual (1976—1980), retribuţia nominală netă va creşte cu 40,3% ca urmare a majorării retribuţiei prevăzute în „Programul de creştere a nivelului de trai al populaţiei", la care se adaugă acordarea de trepte, a sporului de vechime şi a altor sporuri prevăzute de lege.

Retribuţia medie netă a personalului muncitor a ajuns în 1977, în urma majorărilor generale efectuate în mod succesiv, la 1 818 lei, iar în 1978, la încheierea primei etape de majorare, din actualul cincinal, la 2 060 lei ; în anul 1980, la încheierea etapei a doua de majorare se prevede să ajungă la 2 238 lei. De remarcat că în acţiunea de majorare a retribuţiei nominale s-a pus un accent mai mare pe creşterea într-un ritm mai rapid a retribuţiilor mici, creîndu-se, astfel un raport echitabil între veniturile oamenilor muncii, în condiţiile menţinerii însă a principiului repartiţiei după munca depusă şi după importanţa acestei munci din punct de vedere social.

Ca rezultat al aplicării măsurilor de majorare a retribuţiilor au avut loc ample deplasări în repartizarea personalului pe grupe de retribuire. Ele s-au concretizat în scăderea ponderii personalului cu retribuţii pînă la 1 500 de la 94,9% în 1960 la 17,6% în anul 1975 şi în creşterea, în schimb, a ponderii personalului cu retribuţia lunară imediat superioară între 1 501—2 500, de la 4,7% la 66,1%, iar peste 2 500 lei de la 0,4% în 1960 la 16,3% în 1975. Este o dovadă grăitoare că politica socială a partidului nostru în domeniul retribuţiei asigură aplicarea consecventă a principiilor eticii şi echităţii socialiste, o cointeresare materială sporită şi un raport raţional între veniturile mari şi mici.

Creşterea veniturilor din munca în C.A.P. şi gospodăriile populaţiei a fost posibilă ca urmare a sporirii producţiei agricole, a întăririi economico-organizatorice a C.A.P.-urilor, precum şi a majorării preţurilor de achiziţie la o serie de produse animaliere, scutirii şi reducerii de impozite pe veniturile agricole. În Programul de creştere a nivelului de trai al întregului popor în actualul cincinal se prevede ca venitul mediu net al cooperatorilor pe o persoană activă să se mărească de la 974 lei în 1975 la 1 370 lei în anul 1980.

Deşi cea mai mare parte a veniturilor populaţiei provine din **retribuirea muncii**, o însemnătate deosebită pentru creşterea nivelului de trai al populaţiei o au veniturile din **fondurile sociale de consum** (circa 22% din totalul veniturilor). Populaţia beneficiază de venituri suplimentare provenite din fondurile sociale de consum sub formă de servicii şi bunuri primite în unităţile de învăţămînt şi cultură, în cele de ocrotire a sănătăţii, în instituţiile pentru copii, case de odihnă etc., precum şi sub formă bănească, ca ajutoare, burse, pensii şi alte încasări de acest fel. În anul 1977 veniturile obţinute de populaţie din fondurile sociale de consum pe o familie au ajuns la 9 563 lei (de 12,4 ori mai mari decît în 1950), urmînd să crească în 1980 la 11 766 lei.

O influenţă însemnată în ridicarea nivelului de trai al populaţiei are politica de preţuri. În timp ce în numeroase ţări ale lumii curba preţurilor a înregistrat o creştere spectaculoasă, la noi, în primii trei ani ai cincinalului, indicele preţurilor cu amănuntul, şi al tarifelor se află sub nivelul prevăzut în plan, ceea ce demonstrează că dezvoltarea economico-socială a ţării are loc în condiţiile asigurării echilibrului financiar şi monetar, ale unei circulaţii băneşti sănătoase.

Creşterea veniturilor din muncă şi din fondurile sociale de consum, în condiţiile creşterii planificate a preţurilor în economie, are drept rezultat sporirea veniturilor reale totale ale populaţiei, a căror evoluţie este redată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2
1950 = 100

	1965	1975	1977	1980
Retribuţia reală total personal muncitor	225,6	325,2	364,9	430,2
Veniturile reale ale ţărănimii provenite din munca în C.A.P. şi gospodăriile personale (pe o persoană activă)	189,1	337,0	400,0	438,1
Veniturile reale totale ale populaţiei	249	326	477	...

În cincinalul viitor (1981—1985), pe baza dezvoltării susţinute a economiei şi sporirii venitului naţional, retribuţia reală va spori cu 18—20%, iar veniturile reale ale ţărănimii pe o persoană activă vor creşte cu 20—22%, menţinîndu-se un raport

de 1 : 6 între retribuția minimă și cea maximă. În același timp, se va asigura un raport mai just între veniturile reale ale personalului muncitor și cele ale țărănimii.

Deplasări în consumul populației

CREȘTEREA VENITURILOR, în condițiile sporirii producției industriei bunurilor de larg consum și agricole, ale dezvoltării și modernizării rețelei comerciale și a celei prestatoare de servicii, a orientat populația spre un **consum care să-i satisfacă într-o măsură tot mai mare nevoile de produse alimentare, nealimentare și de servicii.** În etapa actuală se înregistrează importante deplasări în consumul populației, rezultate din legitățile evoluției consumului în raport cu evoluția veniturilor, precum și din cerința satisfacerii optime, rationale, a necesităților populației.

Consumul de bunuri alimentare se caracterizează printr-o tendință pronunțată de creștere la carne, grăsimi, ouă, zahăr, în condițiile reducerii la cereale, tendință specifică țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Datele din tabelul nr. 3 sînt edificatoare în acest sens.

Tabelul nr. 3

Consumul mediu anual de bunuri alimentare pe un locuitor

	UM	1950	1965	1975	1977	1980
Carne și produse din carne	kg	16,7	26,6	45,7	51,9	57,0
Lapte și produse din lapte	l	107,6	105,0	132,6	143,9	200,0
Ouă	buc	59	115	214	238	245
Zahăr și produse din zahăr	kg	6,9	15,0	20,3	25,2	30,0
Legume și produse din legume	kg	65,6	75,3	112,6	124,4	140,0
Fructe și produse din fructe	kg	20,7	26,7	42,6	50,2	56,0

În alimentația populației s-au realizat importante progrese în ceea ce privește conținutul în calorii și factori nutritivi ai consumului alimentar. Astfel, aportul produselor de origină animală a ajuns la 40% în numărul total de calorii, contribuind sensibil la ameliorarea stării de sănătate a populației și în acest cadru a indicatorilor somatometrici ai populației.

Regimul alimentar al populației va continua să se îmbunătățească în următoarele decenii. În Programul partidului se arată că în viitorii 20—25 de ani **„se vor crea condiții pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei"**. În acest sens, în Directivele Congresului al XI-lea al partidului se prevede că în deceniul 9 se va asigura îmbunătățirea consumului alimentar pe baza normelor fiziologice optime. În acest scop, consumul pe locuitor va crește în perioada 1976—1990 cu 50—60% la carne, 80—90% la pește, 35—40% la lapte și 55—70% la fructe.

Consumul de bunuri nealimentare. Odată cu sporirea veniturilor și satisfacerea cerințelor alimentare de bază, populația și-a procurat un volum tot mai mare de mărfuri nealimentare : produse textile, de încălțăminte, produse de uz îndelungat, gospodărești și cultural-educative. Consumul de produse textile și încălțăminte pe locuitor a atins cote ridicate și asigură în condiții tot mai bune cerințele populației : consumul de țesături (inclusiv confecții), pe locuitor a crescut de la 13,2 mp în 1950, la 26,1 mp în 1977, iar consumul de încălțăminte a sporit în aceeași perioadă, de la 0,6 perechi, la 3,3 perechi. Pentru anul 1980 s-a prevăzut un consum de 30,5 mp textile și 4,1 perechi încălțăminte pe locuitor.

A sporit, an de an, înzestrarea populației cu obiecte de uz îndelungat, care îi îmbunătățește condițiile de viață și confort, îi asigură ridicarea nivelului cultural și îi creează condiții pentru folosirea cît mai judicioasă a timpului liber afectat activității cultural-educative sau turismului.

Ca și în cazul consumului alimentar, se are în vedere **satisfacerea necesităților raționale de îmbrăcăminte și încălțăminte și o înzestrare corespunzătoare a gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată care să conducă la asigurarea unui standard de viață ridicat, în concordanță cu realizările civilizației contemporane.** Astfel, în perioada 1976—1990, la țesături textile (inclusiv confecții), consumul pe locuitor va fi majorat cu 70—90% și la încălțăminte 45—55%. Înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată va crește, în aceeași perioadă, de 2—2,2 ori la aparatele de radio, televizoare, frigidere, mașini de spălat rufe și de 3,5—4 ori la autoturisme.

Consumul de servicii. Populația a beneficiat, pe măsura creșterii veniturilor sale bănești și a satisfacerii cerințelor de de bunuri materiale, de un volum sporit de servicii și într-o gamă tot mai diversificată. În anii 1966—1975 volumul serviciilor cu plată către populație a crescut într-un ritm mediu anual de peste 10,5%, ritm superior dinamicii vînzărilor de mărfuri cu amănuntul. În mod deosebit s-au dezvoltat serviciile de confecționat și întreținut îmbrăcăminte, încălțăminte, mobilă, bunuri de folosință îndelungată și obiecte de uz casnic. Creșteri însemnate au înregistrat, de asemenea, prestările de servicii în construcții și reparații de locuințe și serviciile de transport și gospodărie comunală. A crescut volumul serviciilor prestate de spălătoriile și curățătoriile chimice, precum și serviciile cu caracter personal. O creștere accentuată au cunoscut serviciile turistice, de agrement, cultură și sport.

Programul de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980 are în vedere dezvoltarea îndeosebi a categoriilor de servicii tot mai mult solicitate de populație și în primul rînd cele privind repararea bunurilor de folosință îndelungată (aparate de radio, televizoare, aspiratoare, frigidere) și a autoturismelor, prestările în construcții și reparații de locuințe, transportul în comun ca și serviciile turistice.

În acest cadru trebuie menționată și sensibila ameliorare a condițiilor de locuit ale populației. În perioada 1951—1975, spre exemplu, s-au construit 2,9 milioane locuințe, ceea ce înseamnă că s-au asigurat locuințe noi pentru jumătate din populația țării. În același timp s-a înregistrat o creștere a gradului de confort al locuințelor. Astfel, în perioada dintre recensămintele populației din anii 1966 și 1977, numărul locuințelor dotate cu instalații de energie electrică s-a dublat, iar al celor dotate cu instalație pentru încălzire prin centrale termice și termoficare a crescut de peste 4,3 ori. În aceeași perioadă, numărul locuințelor alimentate cu apă din rețeaua publică de distribuție a crescut cu 88,2%. În mediul rural, indicatorii respectivi au înregistrat creșteri sensibil mai mari.

În actualul și următoarele două cincinale, construcțiile de locuințe vor cunoaște o dezvoltare însemnată, făcînd posibilă astfel rezolvarea în general a problemie locuințelor la noi în țară. În anii 1976—1980 se vor construi peste un milion apartamente din fondurile statului sau cu sprijinul statului (aproape dublu față de cincinalul trecut) și circa 250 000 locuințe din fondurile proprii ale populației. În perioada 1981—1985 vor fi construite numai din fondurile și cu sprijinul statului cca. 1 300 000 de apartamente. Locuințele vor cunoaște, de asemenea, o serie de îmbunătățiri prin creșterea suprafețelor utile, dotare și finisaje superioare, precum și prin sporirea proporției apartamentelor cu 3—5 camere.

Îmbunătățirea condițiilor de viață și de instrucție

PARTIDUL COMUNIST ȘI STATUL SOCIALIST au promovat cu consecvență o politică de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de instruire a populației.

Un aspect esențial în acest domeniu îl reprezintă reducerea duratei muncii. Corespunzător creșterii producției și productivității muncii, săptămîna de lucru va fi redusă pînă la sfîrșitul deceniului următor la 40—42 ore. În acest cadru, Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a adoptat programul de reducere a duratei săptămînii de lucru la 46 ore în etapa 1978—1980 și la 44 ore în etapa 1981—1983. În cursul acestui an au beneficiat de reducerea săptămînii de lucru un număr de aproape 1,4 milioane oameni ai muncii, ceea ce reprezintă 19,5% din totalul personalului muncitor. În 1979, ponderea personalului muncitor care va beneficia de timp de muncă redus va ajunge la 55—60% din totalul personalului, încadrîndu-se în limitele stabilite de Conferința Națională a partidului. Prin reducerea duratei muncii crește durata timpului liber destinat odihnei, activităților cultural-educative, practicării sportului, turismului și altor activități recreative, creîndu-se astfel condiții favorabile dezvoltării și afirmării multilaterale a personalității umane.

Îmbunătățirea consumului alimentar și a condițiilor de locuit au determinat o sensibilă ameliorare a sănătății populației. **La aceasta, o contribuție hotăritoare a avut politica sanitară a partidului, ale cărei coordonate definitorii sînt : orientarea profilactică a ocrotirii sănătății și creșterea continuă a gradului de accesibilitate a populației la asistență medicală.**

Asistența medicală a populației este gratuită și se asigură prin puternica bază materială și de cadre formate în anii socialismului. A crescut numărul de paturi de asistență medicală (de la 2,2 la 1 000 de locuitori în 1938, la 9,2 la 1 000 de locuitori în 1977) și numărul medicilor și al cadrelor medii sanitare (numărul de locuitori la un medic a scăzut de la 1 895 în 1938, la

603 în 1977). La acești indicatori țara noastră se situează la nivelul unor țări dezvoltate din punct de vedere economic (Japonia, Anglia, Olanda, Suedia, Canada, S.U.A., Elveția).

Rezultatul sintetic al măsurilor de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață ale populației și al acțiunilor sanitare cu caracter profilactic și curativ este **reducerea mortalității generale și a mortalității infantile, precum și creșterea duratei medii de viață a populației.** Dacă în anul 1938, spre exemplu, mortalitatea generală era de 19,1 la mia de locuitori, în 1977 s-a redus la 9,6. Mortalitatea infantilă s-a redus și ea de la 179 la 1 000 născuți vii în 1938 la 31,2 în 1977. Durata medie de viață a crescut de la 42 de ani în 1932 la 69,8 ani în perioada 1975—1977. Evoluția indicatorilor somatometrici relevă o dezvoltare mult mai riguroasă și o îmbunătățire a stării de sănătate a copiilor.

Dezvoltarea multilaterală a personalității umane, ridicarea gradului de instrucție și a nivelului cultural-educativ al populației, reprezintă o trăsătură definitorie a modului socialist de viață, o componentă a creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii. **„Conducînd vasta operă de edificare a societății socialiste,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, partidul nostru pune pe primul plan omul, dezvoltarea sa multilaterală, asigurarea ridicării continue a bunăstării lui materiale, dar și crearea tuturor condițiilor pentru lărgirea orizontului său de cunoaștere, pentru manifestarea sa plenară în întreaga viață social-politică."**

În anii construcției socialiste a avut loc o puternică dezvoltare a învățămîntului, științei și culturii și s-a asigurat cadrul organizatoric pentru cuprinderea cît mai largă a maselor de oameni ai muncii în activitățile de creație tehnico-științifică și cultural-educativă.

Accesibilitatea tineretului la învățămîntul de toate gradele este asigurată prin gratuitatea acestuia și a manualelor școlare pentru elevi, precum și prin acordarea de burse și alte înlesniri elevilor și studenților. A crescut numărul sălilor de clasă, al atelierelor și laboratoarelor, s-a îmbunătățit înzestrarea acestora cu instalații și aparate moderne, a crescut numărul căminelor și cantinelor în care sînt găzduiți și servesc masa elevii și studenții.

În deceniul al 9-lea gradul de cuprindere a tineretului în învățămînt va căpăta noi dimensiuni prin trecerea la generalizarea învățămîntului liceal de 12 ani și dezvoltarea puternică a învățămîntului superior. Va fi ridicată pe un plan superior integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

Activitatea cultural-educativă a cunoscut, la rîndul ei, parametri înalți, aducînd o contribuție importantă la formarea conștiinței socialiste a poporului și la dezvoltarea personalității umane. O puternică dezvoltare și diversificare au cunoscut instituțiile social-culturale, ceea ce a asigurat satisfacerea tot mai bună a cerințelor de ordin cultural al oamenilor muncii. În procesul creșterii rețelei de unități culturale s-a realizat o îmbunătățire continuă a amplasării lor pe cele două medii — urban și rural — căpătînd însă o extindere mai mare în mediul rural. O creștere de asemenea importanță a cunoscut activitatea editorială, ca și a presei de informare generală, a revistelor și a altor publicații periodice.

ÎMBUNĂTĂȚIREA condițiilor de viață ale oamenilor muncii în anii socialismului dovedește că dezvoltarea economiei și culturii s-au repercutat direct asupra nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. În deceniul al 9-lea, cînd țara noastră va atinge nivelul mediu de dezvoltare economică, standardul de viață al populației va înregistra noi progrese cantitative și calitative, se va afirma și mai puternic personalitatea umană.

dr. Constantin GRIGORESCU

Accentuarea caracterului industrial al economiei

(Urmare din pag. 7)

din domeniile materiilor prime și ale resurselor energetice, cînd se vizează tot mai mult creșterea producției la produsele care înglobează o mare valoare adăugată, economisirea și valorificarea superioară a resurselor naturale și capacitatea (suplețea) de adaptare la schimbările imprimate mai ales de revoluția tehnico-științifică contemporană sînt criterii care se impun tot mai mult în orientarea politicii structurale a unei țări.

În condițiile României, făurirea unei puternice baze tehnico-materiale a societății impune dezvoltarea, în continuare, a ramurilor de bază ale industriei. Cele mai dinamice ramuri sînt și vor fi construcțiile de mașini, care în perioada viitorului cincinal se vor dezvolta într-un ritm mediu anual de peste 13% și chimia, a cărei producție va fi în 1985 de 4 ori mai mare în comparație cu 1975. Atingînd în 1985 o pondere de circa 50% din întreaga producție industrială, din care construcțiilor de mașini le vor reveni circa 36%, aceste două ramuri vor defini profilul industriei românești și vor domina procesul de modernizare a structurii și de accentuare a caracterului industrial al României în procesul trecerii acesteia în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

În acest cadru o creștere prioritară se realizează în ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate din domeniul metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei, care asigură dezvoltarea pe o treaptă superioară a bazei tehnico-materiale a societății și valorificarea cu mare eficiență a resurselor naționale. Astfel, în domeniul metalurgiei o atenție deosebită se acordă lărgirii producției de oțeluri de calitate, iar în energetică se urmărește restrîngerea treptată a utilizării hidrocarburilor în procesele de ardere și creșterea ponderii celorlalți purtători de energie. În industria construcțiilor de mașini se va dezvolta cu prioritate producția produselor cu parametri tehnico-economici superiori în domeniul electronicii, al mașinilor-unelte, mecanicii fine, opticii, aeronauticii, producția de utilaje tehnologice, petroliere, energetice și de construcții etc., în chimie va crește producția maselor plastice, înlocuitoare de metal, lemn, piei naturale, precum și producția de fibre sintetice și artificiale, de îngrășăminte chimice, de medicamente.

Astfel, potrivit unor prognoze, cererea mondială pentru bunuri de echipament pînă în 1985 va rămîne intensă, cu un ritm mediu anual între 6 și 10% [5]), iar piața mondială a circuitelor integrate (exprimată prin valoarea vînzărilor) ar urma să crească pînă în 1985 de peste 16 ori [6]) față de 1970. În domeniul chimiei se apreciază că ritmul mediu de creștere anuală a cererii pe piața mondială pînă în 1985 ar urma să fie de 6,7% pentru chimia minerală de bază, 11,4% pentru chimia organică, 7% pentru îngrășăminte și 9% pentru produsele farmaceutice [7]), iar pentru materialele plastice tehnice, menite a servi ca înlocuitori, care în prezent dețin 2,5% din consumul mondial al materialelor plastice, creșterea medie urmează a fi de 10—12% [8]).

Concomitent cu această dezvoltare, o atenție deosebită se acordă creșterii și diversificării producției bunurilor de consum prin dezvoltarea accentuată a industriei ușoare și alimentare, precum și a producției bunurilor tehnice de uz îndelungat. Astfel, prin atingerea unei producții de 1 800—1 900 milioane mp țesături, țara noastră va trece de la o producție de 41 mp pe locuitor în 1975 și 49 mp în 1977 la 76—80 mp pe locuitor în 1985, ceea ce depășește sensibil nivelul actual al multor țări dezvoltate. Așa cum prevăd documentele Conferinței Naționale, dezvoltarea industriei ușoare urmează să asigure satisfacerea necesităților rezonabile de consum ale populației, în condițiile diversificării și îmbunătățirii substanțiale a structurii sortimentale și a calității produselor, iar în industria alimentară va fi intensificată valorificarea superioară a resurselor agricole vegetale și animale.

O economie de tip industrial se caracterizează prin **modificări importante în structura comerțului exterior,** printr-o pondere ridicată a produselor cu un grad înalt de prelucrare, în primul rînd a mașinilor și instalațiilor. Accentuarea caracterului industrial al României în procesul trecerii la un nivel mediu de dezvoltare economică va fi însoțită nu numai de creșterea contribuției industriei la dezvoltarea relațiilor economice externe, ci și de schimbări importante ale structurii exporturilor, sporind substanțial ponderea produselor construcțiilor de mașini și chimiei, aceasta urmînd să ajungă în 1985 la peste 5% din exporturile românești.

ÎN ACEST FEL, accentuarea caracterului industrial al economiei noastre va fi însoțită de sporirea contribuției industriei la ridicarea eficienței economice și a venitului național și, totodată, la realizarea la un nivel superior a cerințelor populației și ale întregii noastre societăți. Prin îmbunătățirea, în continuare, a repartizării obiectivelor industriale pe teritoriul țării, procesul de industrializare va contribui, totodată, la dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării și la ridicarea veniturilor generale ale populației, antrenînd, totodată, profunde mutații în condițiile de muncă și de viață ale populației.

[5]) L'Expansion, nr. 110, sept. 1977, p. 251.
[6]) L'Expansion, nr. 123—123 bis, noiembrie 1978, p. 119.
[7]) L'Expansion, nr. 110, sept. 1977, p. 255.
[8]) L'Usine nouvelle nr. 47, din 23 nov. 1978, pag. 152.

UTILIZAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR – GENERATOR AL CREȘTERII ECONOMICE

— Valențele și raționalitatea proceselor circular active —

RESTRICȚIILE ECONOMICE ale lumii contemporane impun o atitudine mai rațională față de dezvoltarea economică, o evaluare corectă a finalităților creșterii. Creșterea economică propulsată de mirajul maximizării profiturilor — în condițiile existenței unor surse de materii prime ieftine, ale stimulării artificiale a consumului și ale angajării în cursa înarmărilor, a condus la impasul concretizat în avalanșa crizelor ce se succed, se întrețin și întrepătrund: criza de resurse energetice și de materii prime, criza monetară, financiară, criza ecologică și poate cea mai amenințătoare — criza înarmărilor, care mărește **pericolul** autodistrugerii planetei, prin acumularea unor arme cu imensă forță distructivă.

Dar nu de o asemenea creștere economică au nevoie popoarele. În zilele noastre este nevoie de alt gen de creștere : de o dezvoltare și perfecționare a aparatului de producție care să asigure satisfacerea cerințelor materiale și spirituale ale oamenilor, condiții de confort și civilizație și care să nu aducă prejudicii echilibrului naturii. Popoarele au nevoie de pace pentru a-și putea valorifica potențialul de producție și de creativitate într-o competiție pașnică, nu în competiția înarmărilor. Dar o dezvoltare și perfecționare a aparatului de producție nu mai este posibil însă de realizat în condițiile crizei de materii prime și de resurse energetice cu tehnicile și tehnologiile clasice, adeseori mari consumatoare de energie și de materii prime și nici pe baza criteriilor și căilor creșterii așa cum au fost ele fundamentate în condiții radical diferite.

Noile restricții ce decurg din crizele de resurse naturale, energetice, financiare, monetare, ecologice etc., etc. fac necesară o amplă conștientizare a popoarelor pentru a înțelege pe deplin situația și pentru a evalua corect potențialul de resurse naturale de care dispune fiecare țară și a căuta cele mai potrivite soluții de valorificare superioară, de economisire a materiilor prime și energiei, de minimizare a tuturor consumurilor și de creștere a randamentelor. Sporirea efectelor economice, a aportului de venit național obținut din fiecare unitate de materie primă și energie este comandamentul esențial al competitivității în epoca noastră, este însăși chezășia creșterii economice. **Eficiența cu care valorifică resursele de care dispune este azi problema problemelor pentru fiecare țară.**

Soluții adaptate la restricții ale prezentului și viitorului

UNA DIN SOLUȚIILE posibile de adaptare a aparatului productiv la rigorile unei politici de austeritate în domeniul energiei și al materiilor prime este conceperea unor complexe economice sau platforme industriale cu finalități multiple bazate pe concepția de proces circular activ de valorificare complexă și integrată a tuturor componentelor materiei prime și energiei intrate în procesul respectiv de producție.

Unitățile de producție concepute pe criteriile specializării stricte și bazate pe tehnologii energofage și mari consumatoare de materii prime nu mai corespund noilor exigențe datorită risipei de resurse pe care o antrenează, cheltuielilor de transport și depozitare a resurselor secundare, pierderilor de energie secundară și terțiară și datorită poluării mediului. Concepția pe baza procesului circular activ ținînd seama de legea conservării materiei, după care **„Nimic nu se pierde, totul se transformă"** caută, să elimine situațiile în care importante componente ale materiilor prime erau transformate în redizuuri, sau produse secundare, inferior sau de loc valorificate. Pentru aceasta este esențială adaptarea proceselor de producție la noile restricții printr-o îmbinare cît mai rațională a fluxurilor de producție care să asigure transformarea tuturor componentelor materiilor prime în produse utile și posibilitatea folosirii energiilor și produselor secundare, terțiare etc. atît în procesul de producție respectiv cît și în alte domenii în care este posibil. În acest fel un complex de producție nu mai este liniar dînd produse finite, produse secundare și reziduuri, ci, **prin proces circular activ, din aceleași materii prime pot fi obținute produse, funcții și servicii foarte diversificate.**

Avantajele procesului circular activ decurg din abordarea funcțională și multidisciplinară a procesului de producție, din căutarea și combinarea acelor fluxuri tehnologice individuale care pot produce împreună un efect economic maxim. Prin procesul circular activ se pot minimiza pierderile de materii prime și energie, eliminarea acestor pierderi constituind însăși obiectivul fundamental al conceperii sale. Procesul circular activ ridică în fața proiectării inginerești problema reproiectării funcționale a întregii activități, face necesară concentrarea atenției asupra unor probleme importante ca modul de folosire al substanței ce se pierde și utilitatea funcțiilor oferite de ea, identificarea unor utilizatori potențiali. Definirea clară și corectă a funcțiilor producției este esențială : ce se produce, din ce, cu ce mijloace tehnice, cu

ce randamente, ce se pierde, iată numai cîteva din multiplele probleme premergătoare la care se dau răspunsuri clare, fundamentate. În concepţia de proces circular activ varietatea de funcţii, pe care le putem defini şi acoperi devine extrem de mare, pot apare noi funcţii, noi structuri, care să se realizeze.

Schema de mai jos a circuitului materiei şi energiei într-un complex de producţie bazat pe proces circular activ ilustrează în mod succint modul cum se integrează unitatea de producţie în exigenţele de economicitate, cum răspunde comenzii sociale furnizîndu-i din aceleaşi materii prime produse diverse, funcţii şi servicii multiple şi cum asigură prelucrarea şi valorificarea maximă a componentelor utile astfel încît în final se întorc în mediul natural mici cantităţi de reziduuri cu nocivitate redusă.

Îmbinarea tehnologiilor în fluxul tehnologic se bazează pe o analiză minuţioasă a intrărilor şi ieşirilor de materii şi energie, pe fiecare fază de producţie şi pe adaptarea acelor tehnologii apte să transforme în produse utile, funcţii şi servicii fiecare element. Pentru multe din elementele ce ies din fazele de producţie — substanţe sau energii există tehnologii de prelucrare şi valorificare, pentru altele însă asemenea tehnologii n-au fost create încă. Bunăoară, mai sînt încă procese economice care generează produse şi energii neutilizate, tocmai pentru că nu dispunem de tehnologii adecvate : prin zgurile metalurgice se pierde o mare cantitate de energie şi de substanţe ce pot deveni utile ; reziduurile de bauxită, sterilul de neferoase, căldura ce se pierde în metalurgie prin încălziri şi răciri repetate etc., etc.

Dar istoria omenirii a demonstrat marea capacitate de adaptare a omului, faptul că orice necesitate conduce la găsirea posibilităţilor, a soluţiilor de rezolvare. Şi, sub imperiul necesităţii de a economisi cu strictețe energia şi toate resursele naturale, se imaginează în prezent şi se vor putea imagina tot mai mult în viitor soluţii tehnice eficiente. Se cuvine să subliniem că una din **valenţele** procesului circular activ este că **impune şi stimulează creativitatea tehnică.** Proiectarea unor complexe de producţie pe baza acestei concepţii **cere introducerea în producţie a unei cantităţi tot mai mari de inteligenţă tehnică şi organizatorică.**

Se cuvine a sublinia, alături de necesitatea introducerii mai operative în complexele de producţie a tuturor invenţiilor româneşti care răspund criteriilor de raţionalitate şi economicitate şi o idee valoroasă prezentată într-o dezbatere organizată de revistă şi anume aceea de a se căuta printre invenţiile brevetate cu mulţi ani în urmă şi care n-au fost aplicate — acelea care azi se încadrează în comandamentele de austeritate privind consumurile. De fapt, aplicarea conceptului de proces circular activ aduce orientări radical noi în ştiinţă şi tehnologie, orientarea spre realizarea de tehnologii complexe de valorificare integrală, cu recirculări active a resurselor şi energiei, spre introducerea sistemelor de control al consumurilor bazate pe microprocesoare.

O particularitate a complexelor de producţie bazate pe proces circular activ este aceea că realizează nu numai produse care nu pot fi încadrate în aceeaşi ramură sau sector, dar furnizează şi servicii. Energia secundară sau terţiară ce apare pe traiectul multiplelor fluxuri tehnologice ale complexului de producţie respectiv este posibil să nu poată fi folosită în acelaşi complex (întrucît poate avea potenţiale scăzute) dar acele potenţiale pot fi utilizate în alte domenii. Căldura eliminată pe coşurile furnalelor, de exemplu, poate fi utilizată pentru termoficare sau în industria uşoară, economisindu-se astfel mari cantităţi de combustibil, pe această bază pot fi găsite soluţii mai eficiente şi pentru evitarea poluării. Tot într-o dezbatere a „Revistei economice" s-a propus în acest sens ca în apropierea fabricilor de sticlă şi porţelan să se organizeze sere care pot utiliza energia secundară — de potenţial redus pentru industrie — dar suficient pentru agricultură.

Schema circuitului materiei şi energiei într-un complex de producţie bazat pe procesul circular activ

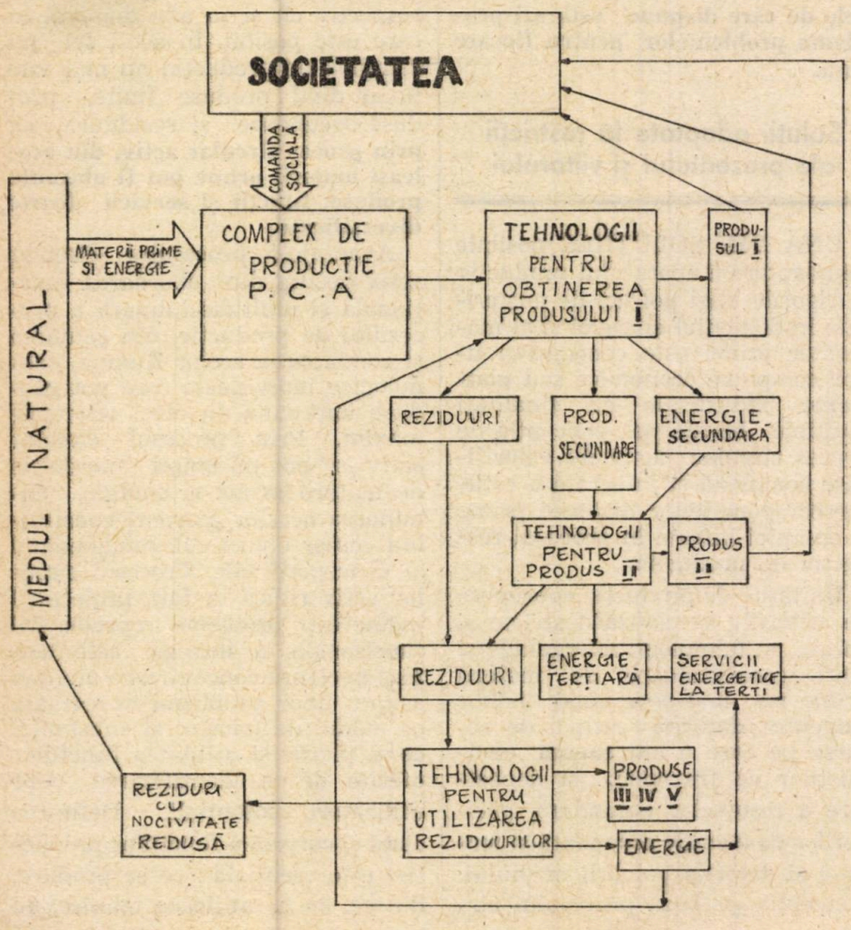

Maximizarea valorificării resurselor locale

O ALTĂ VALENȚĂ însemnată a conceperii complexelor de producție pe baza procesului circular activ este aceea că permite integrarea mai adîncă a industriei în specificul teritorial, că favorizează o mai bună structurare a zonelor după criteriile de valorificare a resurselor locale și de minimizare a consumurilor de materii prime și energie, că îndeamnă și favorizează folosirea energiilor secundare și terțiare, a bioenergiei, biogazului, a căderilor de apă mici, a energiei solare și eoliene, că permite valorificarea complexă a resurselor de materii prime, chiar și a celor cu conținut scăzut. În felul acesta procesul circular activ se înscrie în cerințele politicii de dezvoltare rațională a forțelor de producție, a industriei în toate județele țării, contribuind la utilizarea mai economicoasă a resurselor naturale, la crearea unor posibilități mai largi pentru acoperirea nevoilor materiale ale dezvoltării locale și în ansamblu a economiei naționale ; el contribuie la stimularea creării de tehnici și tehnologii noi care să permită folosirea pe loc a căldurii pierdute, să valorifice superior toate componentele materiilor prime și să evite irosirea energiei prin transporturi la distanțe mari.

Noi criterii și sisteme de optimizare

RITMUL ACCELERAT în care se produc schimbările în lumea contemporană, accelerarea progreselor tehnico-științifice, impune un mod mai nuanțat de gîndire și evaluare a realităților și în domeniul economiei. Accelerarea progresului tehnico-științific a adus produse și servicii noi, a introdus în consum o multitudine de produse, de aparate și mașini electrice etc., a crescut necesarul de materii prime și energie pentru procesele de producție — exploatare, investiții, etc. Preocuparea preponderentă — și evident necesară — pentru creșterea și diversificarea producției nu a fost însoțită însă în aceeași măsură, la nivelul unităților, de interesul pentru reducerea consumurilor de resurse naturale, pentru sporirea randamentelor în exploatare, pentru cunoașterea exactă a efectelor economice ale producției și consumului. Or, **restricțiile ce decurg din criza de energie și materii prime impun o atitudine radical modificată față de problemele economice,** față de producție și consum. Ele trebuie studiate și înțelese în toată complexitatea, diversitatea și contrarietatea lor, de aceea apare necesar să fie situate pe același plan finalitatea în consum cu modul în care se realizează sau este posibil să se realizeze această finalitate. În acest sens științele economice sînt chemate să contribuie la ridicarea nivelului de maturitate și obiectivitate în înțelegerea multideterminărilor pluridisciplinare și pluridepartamentale, să conducă la o gîndire integratoare sistemică, la o viziune relativistă asupra fenomenelor economico-sociale.

Preocupările partidului și statului nostru, ale președintelui țării, **tovarășul Nicolae Ceaușescu** pentru adaptarea mecanismului economiei românești la noile exigențe și condiții ale economiei mondiale, pentru dezvoltarea teoriei economice materialist-dialectice în noile condiții, pentru a evidenția în această etapă a dezvoltării țării criteriile principiale în aprecierea și desfășurarea activităților, a finalității lor, constituie un strălucit exemplu și un îndemn la creativitate pentru știința noastră economică. La Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1978 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea de „a asigura creșterea indicelui de folosire a materiilor prime, precum și recuperarea, pînă la ultimul gram, a materialelor care rămîn după prelucrarea industrială. Ținînd seama de faptul că fiecare bucățică de metal conține, pe lîngă minereu de fier, atît energie cît și muncă, trebuie acționat cu toată răspunderea pentru folosirea rațională a întregii cantități de materii prime, pentru valorificarea a tot ceea ce rămîne după încheierea procesului de producție".

Pornind de la asemenea considerente, în contextul actual se diminuează rolul de postcalcul și crește rolul științelor economice în ceea ce privește **stabilirea cadrului conceptual al proceselor de producție, al funcțiilor producției,** crește rolul lor în proiectarea lucrărilor de investiții în definirea clară nuanțată prin luarea în calcul a elementelor de risc a ceea ce se poate obține de la complexele de producție, sau platformele industriale pe care le realizăm, în evaluarea realistă a acestora, crește sensibil rolul studiilor de prognoză din care se impune cu o stringentă acuitate eliminarea extrapolărilor simpliste. Stabilirea precisă — în funcție de toți factorii politici, economici, geografici, tehnici, sociali etc. — a utilizării pe care urmează să o dăm fiecărui obiectiv de investiții, a randamentelor, produselor, funcțiilor și serviciilor pe care le poate furniza, a șanselor pe care le are în conjunctura economică actuală și în perspectivă este de natură să contribuie la creșterea eficienței economice a aparatului productiv, la înnoirea și adaptarea lui la noile cerințe. În cadrul principiilor pentru economisirea strictă a resurselor naturale și energetice este necesar un susținut efort în domeniul științelor economico-sociale pentru definirea unui nou sistem de valori — și în funcție de acesta vor putea fi fundamentate mai temeinic **noi criterii de optimizare a proceselor economice.** Aceasta este de natură să contribuie din plin la dezvoltarea conștiinței responsabilității sociale a întregului popor față de resursele naturale de care dispunem, față de modul cum le gospodărim și valorificăm, față de modul cum consumăm energia și toate valorile materiale create de societate. În elaborarea concepției de proces circular activ s-a căutat înscrierea pe linia acestor preocupări și exigențe, armonizarea și identificarea cu exigențele forțelor motrice ale dezvoltării economico-sociale. Prin valențele și raționalitatea sa o asemenea concepție permite valorificarea superioară a materiilor prime și utilizarea integrală a energiei, stimulează perfecționarea tehnicii și tehnologiei și combinarea optimă a fluxurilor tehnologice, utilizarea rațională a investițiilor și produselor contribuind astfel la menținerea unui ritm înalt de dezvoltare a forțelor de producție. În zilele noastre, competitivitatea unei economii depinde **în mod hotărîtor** de recepționarea cu operativitate a mesajului actualității, **de capacitatea sa de adaptare la restricțiile referitoare la utilizarea resurselor** ; aceasta constituie însăși premisa asigurării creșterii economice.

dr. Maria D. POPESCU

Economisirea energiei și creșterea economică: Orizont 2000

ECONOMISIREA ENERGIEI a devenit o problemă centrală a întregii dezvoltări economice. Caracterul inevitabil limitat al rezervelor de combustibili clasici, creșterea prețului acestora și atragerea în circuitul economic a unor combustibili inferiori, care scumpesc pe ansamblu energia obținută, ca și ritmul lent al introducerii în practică a unor noi tehnologii energetice care să mărească actualul randament, destul de scăzut, al utilizării combustibililor clasici sau care să majoreze substanțial ponderea unor noi surse de energie (solară, eoliană, fuziune nucleară etc.) în balanța energetică determină în mod obiectiv în actuala perioadă — de tranziție către o nouă structură energetică — necesitatea unei economii severe de energie pe întregul flux, de la obținere pînă la consumul final. Privită în felul acesta, economisirea energiei — care presupune promovarea unei noi concepții, a unei noi mentalități cu privire la folosirea ei în condițiile unei realități schimbate — apare ea însăși ca o sursă de energie al cărei potențial, așa cum se va vedea, nu este deloc neglijabil. De aceea și numărul studiilor consacrate pe plan mondial, în ultimii ani, direcțiilor de acțiune pe linia economisirii energiei s-a îmbogățit continuu, elaborarea și dezbaterea lor formînd nu o dată obiect al cooperării științifice internaționale.

Ipoteze pentru o prognoză

UN ASEMENEA STUDIU, elaborat de doi specialiști finlandezi, L. Nevanlinna și F. Kommonen, a fost prezentat anul trecut la Conferința mondială a energiei, desfășurată la Istanbul, de către Comisia pentru economisirea energiei. Studiul (apărut ulterior în volumul **Ressources énergétiques mondiales 1985—2020**, Editions Technip, Paris) constată existența unor posibilități considerabile de economisire în toate sectoarele consumului, care, valorificate, ar putea antrena în timp o reducere a raportului dintre consumul total de energie în tone echivalent petrol și produsul mondial brut în prețuri constante pînă la 91% din nivelul actual în anul 1985, pînă la 67% în anul 2000 și la 54% în anul 2020. Și aceasta cu toate că raportul dintre consumul de energie electrică și produsul mondial brut va rămîne aproape neschimbat, dat fiind că dintre toate formele de energie, cererea de energie electrică va continua să sporească cel mai rapid. În aprecierea potențialului global al economisirii, autorii au avut în vedere stadiul actual al tehnologiei și evoluția previzibilă a acesteia, precum și măsurile de economisire deja adoptate de guvernele a numeroase țări, măsuri care vizează în primul rînd petrolul. De notat și faptul că autorii nu au inclus în calculele lor măsurile suplimentare de economisire pe care le-ar putea solicita în viitor o majorare a prețului unor resurse energetice.

În ce privește creșterea produsului mondial brut, ipoteza aleasă este a unui ritm mediu anual relativ ridicat, corespunzînd unei creșteri totale de 6,8 ori (și anume 4,6% între anii 1975 și 2000 și 4,1% între anii 2000 și 2020), diferențiat pe grupe de țări (mai rapid, circa 5-6%, în țările în curs de dezvoltare, și ceva mai lent, 3-4%, în țările dezvoltate). Ritmurile amintite nu vor fi afectate de economisirea preconizată a energiei, scopul economisirii fiind tocmai de a se obține un ritm convenabil de creștere economică reducînd la minimum consumul global de energie. Aceasta nu înseamnă însă, subliniază autorii, că raportul între consumul de energie și produsul național brut scade în toate sectoarele și în toate împrejurările, respectiv că ar putea exista un model unic în această privință. Observația are în vedere fie și numai faptul că țările lumii se află la niveluri extrem de diferite de dezvoltare a forțelor de producție, deci și în ceea ce privește volumul și structura consumului de energie, și că, în principiu, există posibilități mai mari de economisire într-o țară mai dezvoltată decît într-o țară aflată la începuturile electrificării, de pildă, în care consumul de energie electrică sporește mult mai rapid decît produsul național brut.

Diferențe destul de mari există în această privință chiar și între țările dezvoltate, în legătură cu structura pe ramuri a produsului național brut, dar ele nu infirmă concluzia că s-ar putea obține o reducere substanțială a consumului de energie fără efecte importante asupra nivelului de trai și a ritmului creșterii economice, ci dimpotrivă o susțin. Astfel cercetătorul american John McHale, într-un studiu pregătit la cererea Comitetului economic mixt al Congresului S.U.A. (**Resource availability and growth**, U.S. Government Printing Office, Washington 1976) relevă că Suedia, R.F. Germania și Elveția, care au aproximativ același nivel al P.N.B. pe locuitor ca S.U.A., consumă pe locuitor numai 60% din energia utilizată în S.U.A. McHale ajunge la concluzia că, treptat, consumul de energie american ar putea fi redus chiar cu mai mult de jumătate față de nivelul actual, care lasă loc la multă risipă.

Posibilități rapide în transporturi

STUDIUL PREZENTAT la Istanbul Conferinței mondiale a energiei a analizat cererea totală de energie pornind de la necesitățile a cinci sectoare (transporturi ; industrie ; casnic-public-comercial ; nevoile proprii ale sectorului energetic ; producția de energie electrică), prezentînd separat în cadrul fiecăruia necesarul de energie electrică și cel de combustibili. Pentru a evidenția potențialul de economisire autorii au avut în vedere trei ipoteze : 1) raportul între consumul total de energie și produsul mondial brut (P.M.B.) rămîne constant ; 2) intervin numai modificări structurale, atît în P.M.B. cît și în consumul de energie (de exemplu consumul de energie într-o ramură industrială rămîne neschimbat pe unitatea de produs, dar se reduce ponderea respectivului produs energointensiv în volumul de ansamblu al producției industriale ; sau numărul automobilelor sporește într-un ritm mai lent decît P.M.B. etc.) ; 3) economisire maximă, cînd se adoptă toate măsurile care par aplicabile înainte de anul 2020.

Dintre diversele sectoare ale consumului, autorii apreciază că transporturile oferă posibilitățile cele mai rapide de economisire a energiei, presupunînd că transportul în comun va deveni capabil să concureze în mai mare măsură, în condiții de rentabilitate și confort, autoturismele personale, ceea ce, afirmă ei, va putea fi considerat ca o modificare a modului de viață. În prezent, notează ei, aproape 70% din consumul total de energie al sectorului transporturi (1 miliard tone echivalent petrol în 1975) aparține țărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E., 90% din acest consum fiind pe bază de petrol. Aproape 60% din consum revine traficului rutier. Studiul are la bază două presupuneri : parcul de automobile va crește mai lent decît P.M.B. (raport 1 : 1,7), iar consumul specific de carburant va reprezenta 60% din cel actual. Se ajunge astfel la concluzia unui consum de energie pe unitatea de P.M.B. cu peste 50% mai mic decît cel actual, în transporturile rutiere.

În același timp volumul transporturilor aeriene, maritime și feroviare va spori mai rapid decît P.M.B., potențialul total al economisirii de combustibili în transporturi fiind de aceea estimat în final la 40%. Pe de altă parte, datorită

Tabelul nr. 1

PROGNOZA CONSUMULUI TOTAL DE ENERGIE ÎN RAPORT CU PRODUSUL MONDIAL BRUT (ÎN IPOTEZA ECONOMISIRII MAXIME)

Anul	1975	1995	2000	2020
Produsul mondial brut (în mlrd. dolari, la prețurile din 1972)	4 400	6 900	13 500	30 000
Indicele P.M.B. (1975 = 1)	1,0	1,6	3,1	6,8
Consumul total de energie (mil. t. echivalent petrol)	5 800	8 600	15 800	32 600
Raportul consum total de energie/P.M.B (1975 = 1,0)	1,0	0,91	0,67	0,54

electrificării intense a transporturilor feroviare și urbane, consumul de energie electrică se apreciază că va crește în transporturi, chiar în condițiile utilizării economicoase a acesteia.

În anumite țări, ca S.U.A. de pildă, în care transporturile contează cu un sfert din consumul național de energie, cantitatea acesteia care s-ar putea economisi este considerabilă. Relevînd că peste jumătate din consumul american din transporturi privește benzina utilizată de automobile, cu un randament care nu depășește 5%, John McHale consideră că se impun acțiuni mult mai hotărîte decît simpla recomandare a reducerii vitezei de circulație pe autostrăzi. Este vorba în primul rînd, afirmă el, de necesitatea orientării producției, și bineînțeles și a cererii, spre automobile de dimensiuni ceva mai mici, cu randamente și cu o durată de funcționare mai mare, renunțîndu-se la goana stimulată de producători — în lupta lor pentru profit — după modele a căror noutate nu este decît marginală, goană care se soldează cu un important consum de materii prime și energie în faza de producție, fără a mai vorbi de poluare. Că acest lucru este posibil, subliniază autorul citat, o dovedește și faptul că în R.F.G. consumul de energie pe locuitor în transporturi reprezintă numai un sfert din cel american.

Practicile pieței sau acțiuni deliberate ?

POSIBILITĂȚI importante de economisire a energiei oferă și sectorul industrial, a cărui pondere în consumul total de energie primară variază considerabil de la o țară la alta (în țara noastră, de pildă, ea ajunge la 85%, pentru ca în Japonia ea să fie 40%, în R.F.G. de 30%, iar în S.U.A. de 20%).

De mai multă vreme consumul de combustibil pe unitatea de P.M.B. se diminuează, ca urmare a reducerii ponderii industriei în produsul total și a evoluțiilor din interiorul sectorului industrial, prin promovarea inovației tehnologice și orientarea spre produse mai puțin energofage. Este semnificativ, de pildă, arată John McHale în studiul său citat anterior, că în industria prelucrătoare americană consumul de energie pe unitatea de produs s-a redus într-un ritm mediu anual de 1,6% între anii 1954 și 1967, adică într-o perioadă în care nu fusese adoptată o politică deliberată de economisire a energiei. Atunci cînd a existat o preocupare specială în această direcție, s-a relevat la Conferința mondială a energiei de la Istanbul, anumite ramuri industriale și-au redus consumul de energie cu pînă la 40% între 1972 și 1974.

Autorii studiului prezentat conferinței mondiale din 1977 apreciază economia posibilă de combustibil pe unitatea de produs realizat în industrie, pînă la sfîrșitul intervalului, la circa 30-50% pe măsura introducerii unor mașini, utilaje și instalații cu randamente superioare și a exploatării lor la nivelul randamentului optim, a recuperării resurselor energetice secundare etc. În ce privește consumul de electricitate pe unitatea de produs al industriei, el ar urma să rămînă relativ constant. Fără adoptarea unor măsuri de economisire, el ar spori însă mai rapid decît producția industrială. Atît în ce privește combustibilii cît și energia electrică, în absența unor acțiuni deliberate de economisire potențialul existent în acest sens nu va fi valorificat decît în mică măsură, pentru că, așa cum notează John McHale, „este puțin probabil că, în sine, practicile dominante de pe piață vor reduce consumul. Multe din ele acționează în direcția opusă, a suprastimulării cererii", atunci cînd de exemplu ele incită la înlocuirea unor bunuri, în locul reparării lor, sau cînd aceste bunuri sînt concepute din capul locului cu o durată scurtă de funcționare.

Economii considerabile sînt posibile de realizat, în ce privește încălzirea, ventilația și iluminarea clădirilor, desigur în timp, pe măsura realizării unor construcții noi concepute și prin prisma acestui deziderat. Același autor situează cam la 30% risipa de energie din sistemele de încălzire și răcire a clădirilor din țara sa, din cauza izolației insuficiente (chiar dacă aceasta s-a soldat inițial cu obținerea unor economii la materialele de construcție folosite). Se apreciază că mai buna izolare a pereților și ferestrelor și mai buna reglare a încălzirii și ventilației ar putea atrage o economie totală de combustibil de ordinul a 20—25%. Cît privește cererea de energie electrică a acestui sector (în afară de iluminat), ea vizează mai ales acoperirea consumului aparatelor electrice. Or, se știe că înzestrarea cu asemenea aparate se află într-o strînsă corelație cu produsul brut pe locuitor, care ar urma — potrivit prognozei folosite de autori — să atingă 3 400 dolari pe plan mondial în anul 2020, nivel căruia i-ar corespunde un consum mediu de 1 700 kWh pe locuitor. Autorii au calculat o economie posibilă de 10% în consumul acestui sector nu pe seama încetinirii dotării cu asemenea aparate, care sporesc confortul și ușurează munca în gospodărie, ci în primul rînd prin producerea unor aparate perfecționate și utilizarea lor judicioasă.

În sfîrșit, nu sînt neglijate nici economiile de combustibil susceptibile a fi realizate în însuși sectorul energetic, fie în rafinarea petrolului, în producția de petrol sintetic sau de gaze, fie în producerea de energie electrică (în 1975 consumul mediu de combustibil era de 0,28 kg echivalent petrol pe 1 kWh de energie electrică produsă), ca și în transportul și distribuția ei. Unul din procedeele de economisire încă puțin utilizate în momentul de față îl reprezintă producerea combinată de căldură și energie electrică, sistem care reduce cu peste jumătate consumul de energie necesar pentru producerea de electricitate. O sursă o reprezintă, așa cum arătam, valorificarea resurselor energetice secundare (cum este, de exemplu, căldura reziduală din rafinăriile de petrol, din metalurgie și industria chimică), ca și valorificarea energetică a deșeurilor menajere, în cantitățile mereu sporite pe care le generează creșterea gradului de urbanizare și ridicarea nivelului de trai.

Optsprezece miliarde t.e.p.

FĂCÎND UN BILANȚ al economiilor structurale și totale ce s-ar putea realiza în cele cinci sectoare, obținem datele de ansamblu redate în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 2

PROGNOZA CONSUMULUI MONDIAL DE ENERGIE ÎN ANUL 2020

Sectorul	Raport constant Mtep [1]	R [2]	În ipoteza economisirii structurale Mtep	R	În ipoteza economisirii maxime Mtep	R
Transporturi	6 800	1,00	5 100	0,75	4 100	0,60
Industrie	10 200	1,00	9 000	0,88	6 000	0,59
Casnic, public, comercial	8 800	1,00	4 400	0,50	2 100	0,24
Energetic	2 700	1,00	2 800	1,04	1 800	0,67
Energie electrică	10 900	1,00	11 300	1,04	7 300	0,67
Total	39 400	1,00	32 600	0,83	21 300	0,54

[1] Milioane tone echivalent petrol; [2] Raportul dintre consumul total de energie, în mil. t echivalent petrol și produsul mondial brut, în dolari la prețurile din 1972 (1975=1,0)

Cum rezultă din tabel, în ipoteza maximală a reducerii cu 46% a consumului de energie pentru obținerea unei unități de P.M.B., în anul 2020 s-ar putea economisi o cantitate de energie de 18 100 milioane tone echivalent petrol, din care 14 500 mil. t chiar în absența oricărei modificări structurale.

Autorii studiului din 1977 subliniază că evoluția previzibilă a prețului energiei electrice de origine nucleară și ulterior și solară : dacă acesta va scădea în raport cu prețul combustibililor clasici, el va determina o încetinire a consumului acestora în favoarea utilizării energiei electrice. De asemenea, este posibil ca pe parcursul deceniilor viitoare să apară noi metode de producere și economisire a energiei obținute pe bază de combustibili clasici, în vreme ce potențialul celor cunoscute actualmente se va epuiza.

Importantă sursă de energie într-o perioadă în care nici disponibilitatea nici prețul acesteia nu mai sînt aceleași ca în trecutul nu prea îndepărtat, economisirea oferă un răgaz neprețuit care se cere folosit pentru punerea la punct a valorificării și utilizării unor noi surse de energie, care să preia ștafeta combustibilor clasici.

Dinu DRAGOMIRESCU

PERSPECTIVELE UTILIZĂRII RESURSELOR VEGETALE ALE OCEANULUI PLANETAR

Importanța organismelor vegetale în economia mării

APELE Oceanului Planetar sînt populate, pînă la o anumită adîncime, de o mare diversitate de organisme vegetale. Acestora le revine rolul de a transforma prin fotosinteză substanțele anorganice în substanțe prime organice, situîndu-se, astfel, la baza relațiilor trofice ce se stabilesc în bazinele acvatice.

Sub aspect cantitativ, din multitudinea de grupe sistematice ce populează apele, rolul preponderent revine grupelor de alge microscopice și mai ales fitoplanctonului, care conform unor estimări constituie o rezervă de ordinul a 500 miliarde tone. Și aceasta datorită faptului că algele fitoplanctonice populează **întreaga suprafață** a Oceanului Planetar. Talia redusă, viteza mare de reproducere (de ordinul orelor sau zilelor) și larga răspîndire a fitoplanctonului îl fac accesibil consumării intense de către zooplancton, zoobentosul filtrator și chiar de către unii pești. Astfel, prin compoziția calitativă, volumul și intensitatea proceselor sale vitale, fitoplanctonul constituie principala producție primară biologică a bazinelor acvatice.

Spre deosebire de fitoplancton, fitobentosul — constituit din alege macrofite și fanerogame marine — trăiește fixat de substrat, înconjurînd cu o centură asimilatoare Oceanul Planetar și toate insulele risipite pe întinderea acestuia. Pentru fixare algele macrofite au nevoie de un substrat dur, consolidat, în timp ce fanerogamele, ca și în mediul aerian, își înfig rădăcinile în substratul sedimentar moale, neconsolidat. Dar, datorită faptului că macrofitele populează numai coastele și numai o mică parte din platforma continentală (20—40 m adîncime, rare specii atingînd 200 m), rezerva lor estimată este cu mult mai mică, de numai 0,7 miliarde tone, ceea ce reprezintă doar 0,04% din producția vegetală a oceanului. Se consideră în general că, în decurs de un an, producția algelor macrofite este egală cu biomasa lor, astfel încît coeficientul producție/biomasă (P/B) poate fi considerat egal cu unu, deși se cunosc specii cu creștere foarte rapidă, precum și specii cu creștere lentă. O creștere rapidă și producții mari dau în special algele sezoniere și anuale, dar și unele alge perene, ca de exemplu Laminarialele și Fucalele.

În afară de faptul că unele alge macrofite și fanerogamele constituie obiect de hrană pentru cîteva specii de nevertebrate și pești, desișurile acestora sînt de o importanță esențială pentru diferite organisme marine ca substrat pentru depunerea pontelor, suport pentru organismele fixate, mediu de viață și de adăpost pentru puiet și adulți, etc. Oxigenul eliberat în procesul fotosintezei, necesar tuturor organismelor vii, constituie de asemenea un factor esențial în procesul de autoepurare a apelor, iar desișurile ca atare constituie un factor de protecție împotriva eroziunii coastelor.

Deși în raport cu fitoplanctonul algele macrofite și fanerogamele dețin un rol efectiv neglijabil ca obiect de hrană pentru organismele animale marine, nu trebuie pierdută din vedere valoarea lor directă în economia umană, ca materie primă pentru obținerea unei variate game de produse. Cu toate acestea, utilizarea algelor marine are un caracter local, limitat, și în primul rînd nu răspunde cerinței imperioase a omenirii, de găsire de noi resurse de proteine ; acest rol este asigurat însă de către fitoplancton, care trecînd prin diversele etaje ale piramidei alimentare, asigură omului proteine animale furnizate de către toate nivelele, de la animalele zooplanctonice ierbivore și pînă la răpitorii de ultimul ordin.

Întrucît asupra producției fitoplanctonului nu se poate concepe încă o acțiune dirijată a omului, datorită marilor întinderi oceanice, în cele ce urmează ne vom referi la rolul prezent și viitor ce revine algelor macrofite în economia omului.

Stadiul actual al utilizării algelor în lume

ÎN PREZENT utilizarea algelor se face prin prelucrarea lor industrială. Există o foarte largă gamă de produse ce se pot extrage din alge, dar rolul principal îl au totuși substanțele de tipul agar-agarului extrase din algele roșii, de tipul alginaților extrași din algele brune, precum și polizaharidele laminaran, fucoidan și manitol. Reale calități fizice și mai ales colagene fac ca aceste produse să fie de neînlocuit, în calitate de agenți colageni, fluidizanți sau stabilizatori de suspensii într-o serie de ramuri ale industriei ușoare ca : industria alimentară, farmaceutică, textilă, papetărie, pielărie, ceramică, a cauciucului și turnătorie. La baza multitudinii de utilizări ale produselor algale colagene stă proprietatea acestora de a menține în stare coloidală o foarte mare proporție de apă, raportată la unitatea de greutate. Dacă am termina arătînd că utilizarea produselor din alge a culminat cu fabricarea de parbrize de avion de către japonezi în ultimul război mondial, cu producerea antenelor de ferită în electronica modernă și cu producerea unor substanțe recuperatoare de elemente radioactive din apele uzate ale uzinelor nucleare, credem că pentru moment se poate închide această enumerare.

Avînd în vedere posibilitățile diverse de utilizare a algelor, în anii postbelici s-a constatat o continuă creștere a exploatării lor din mediul marin. Astfel, după statisticile F.A.O. (1971, 1975), pe grupe sistematice, volumul algelor și al fanerogamelor marine exploatate a crescut de la simplu la dublu, de la 652 mii tone în 1965 la 1 096 mii tone în 1975.

Doar algele verzi, utilizate mai ales în alimentație sau ca furaje și îngrășăminte, precum și fanerogamele utilizate în tapițerie, n-au suferit modificări prea importante, ultimele și datorită apariției materialelor plastice, care tind să le înlocuiască.

Statele riverane mărilor și oceanelor au făcut eforturi pentru exploatarea acestor resurse naturale ale globului. Dar această acțiune s-a izbit de cîțiva factori, care în mod obiectiv limitează exploatarea resurselor vegetale macrofitice ; acești factori sînt, în rezumat următorii :

— Sub aspect ecologic, în funcție de existența și întinderea substratului solid, de condițiile de adăpost sau expunere la hidrodinamism, de latitudine etc., se pot dezvolta în masă specii ce pot prezenta un interes mai mare sau mai mic pentru economie.

— Sub aspectul exploatării, microrelieful fiecărei platforme în parte pune probleme deosebit de dificile unei recoltări mecanizate, fapt ce determină încă o exploatare de tip artizanal, ce se efectuează cu o mare cheltuială de forță de muncă umană ; dar chiar și în aceste condiții, în măsura în care materia primă a fost solicitată, în multe zone ale globului s-a putut asista la diminuarea periculoasă a stocurilor, sub limita posibilităților naturale de refacere a acestora.

— Sub aspectul participării lor în economia mondială, trebuie ținut seama de faptul că **absolut toate zonele populate cu alge și fanerogame marine se află sub jurisdicții ce reglementează apele teritoriale și platformele continentale naționale** ; de aici și caracterul „patriarhal" local, specific, diferit de la o țară la alta, în funcție de complexul de specii ce se dezvoltă în condițiile ecologice date, interesul economic și posibilitățile mai mult sau mai puțin avansate de exploatare și prelucrare.

— Sub aspectul influenței factorului antropogen, pînă în prezent revine de drept fiecărui stat în parte protecția propriilor ape contra poluării, fără a se ține seama de circulația generală a apelor și de consecințele acesteia asupra vieții marine în general. Din această cauză se poate asista astfel — **și deja am asistat —** la poluarea apelor litorale din diferite zone ale globului, fapt ce a dus și la diminuarea stocului de alge. Astfel de exemplu, Japonia, care se numără printre principalii producători de substanțe utile din alge, și-a poluat propriile coaste prin alte industrii în asemenea măsură, încît a pus în pericol dezvoltarea normală a ecosistemelor acvatice. În această conjunctură, fără o jurisdicție internațională care să impună obligații

și în cadrul teritoriilor, apelor și platformelor continentale naționale, acest fenomen riscă să devină un pericol major, nu numai pentru un bazin marin sau altul, ci pentru întreaga planetă.

Pentru a subzista și a se dezvolta în condiții bune, vegetația marină are nevoie să i se asigure trei factori : ape transparente care să permită fotosinteza cu ajutorul luminii, existența substratului adecvat pentru fixare și elemente biogene dezvoltate, necesare producției de materie organică. În funcție de genul și gradul poluării, în asociațiile algale se produc diferite modificări. Astfel, unele genuri de poluare pot conduce la dezvoltarea de specii capabile să asimileze din mediu de exemplu substanțele organice, contribuind astfel la autoepurarea apelor. În alte cazuri, suspensiile terigene, care împiedică pătrunderea luminii și colmatează substratul dur, au dus la restrîngerea sau chiar la dispariția unor asociații algale. Un rol tot atît de nefast îl au deversările ce transportă în mare detergenți, pesticide sau alte produse toxice de natură industrială. Or, în condițiile restrîngerii arealelor populate de alge are de suferit nu numai economia mării, ci și economia în general. În primul rînd se asistă la schimbări ce pot fi nedorite în asociațiile animale ce ar putea avea un rol economic. În al doilea rînd, în lipsa oxigenului elaborat în procesul fotosintezei scade și puterea de autopurificare a apelor, cu consecințe asupra restului de organe marine.

În prezent, pe recolte efectuate mai mult sau mai puțin artizanal sau mecanizat, se sprijină industrii de gen pescăresc din numeroase țări ale globului, dintre care cele mai importante sînt statele industrializate din nordul oceanelor Pacific și Atlantic. Conform statisticilor F.A.O., nivelele maxime atinse de către principalele state în exploatarea algelor brune au fost următoarele: Japonia — 303 mii tone în 1974, Scoția — 97,7 în 1971, Norvegia — 74,2 în 1973, Mexic — 37,1 în 1974 și Franța — 9,8 mii tone în 1973. Producția de alge roșii a atins în Japonia 352,7 mii tone în 1974, în Canada — 62,2 în 1974, în Franța — 39,7 în 1974 și în Argentina — 21,4 mii tone în 1973.

Stadiul actual al algologiei la coastele Mării Negre

STUDIUL algelor din Marea Neagră are o vechime de peste un secol. Primele cercetări asupra rezervelor de alge au fost însă întreprinse abia după 1920, o dată cu descoperirea cîmpului de **Phyllophora** de către Zernov. Materia primă oferită de acest cîmp de alge a constituit deja din 1925 obiectul unei exploatări de către U.R.S.S., care în prima perioadă a extras iod din alge, iar în ultimul timp o substanță gelifiantă, similară cu agar-agarul, numită agaroid.

Actuala populație algală a Mării Negre constituie rezultatul ultimei penetrații active a speciilor mediteraneene, în urma prăbușirii pragului Bosforului. Din această cauză, datorită caracteristicilor Mării Negre, din totalul de 423 specii cunoscute în Marea Mediterană, aici se întîlnesc numai 277 specii, iar în Marea Caspică, cu care a existat o legătură într-o perioadă mai veche, numai 64 specii de alge.

Acest fapt explică actuala compoziție floristică a Mării Negre. Din multitudinea de specii cu valoare economică, care trăiesc și sînt exploatate în zona temperată a Atlanticului, în Marea Neagră cunosc o extindere mai importantă numai cîteva specii. Între acestea **Cystoseira barbata** formează cam 90% din biomasa algelor macrofite fixate pe substratul stîncos, iar complexul speciilor de **Phyllophora** populează fundurile mîloase cu midii din partea de nord-vest.

Nefiind concurente la hrană unele cu altele, cum este cazul organismelor animale, iar Marea Neagră oferind cantități însemnate de elemente biogene necesare dezvoltării plantelor, se poate conchide că în această mare există condiții de dezvoltare și pentru alte specii. Mai trebuie adăugat că, la litoralul românesc, biomasa maximă a algelor se întîlnește numai pînă la 4,5 m, zonă în care se dezvoltă asociația de **Cystoseira.** Sub această adîncime, toată suprafața platformelor pietroase este acoperită cu un gazon fin de **Antithamnion,** specie de algă roșie înaltă de abia 3—4 mm. Există deci suprafețe însemnate de substrat pietros în prezent nevalorificat de asociații vegetale care poate oferi posibilități de exploatare în viitor. Existența unor astfel de specii în lagunele salmastre din zona temperată a Europei constituie premisa unor studii privind posibilitățile de aclimatizare în Marea Neagră a unor specii care să valorifice existența acestui substrat. În aceeași ordine de idei, se poate pune problema încercării de a aclimatiza unele specii de alge similare cu **Phyllophora,** care să populeze substratul mîlos cu midii,în afara zonelor ocupate de aceasta.

Preocupări în domeniul aclimatizărilor și culturilor de alge macrofite există numai în institutele de cercetări din U.R.S.S. și România. Încă din deceniul trecut, s-a încercat aclimatizarea algei roșii **Ahnfeltia plicata,** adusă din mările Extremului Orient ale Uniunii Sovietice. După încercările reușite de cultivare în laborator, numeroase exemplare de alge atașate pe diferite suporturi au fost imersate în ape cu adîncimi mici. Acțiunea a reușit, exemplarele aclimatizate prezentînd un ritm bun de creștere și reproducere.

Față de tendința de scădere a florei algale de la litoralul românesc semnalată în ultimii ani, a început încă din 1970 cercetarea eventualelor posibilități de îmbogățire cantitativă și calitativă a vegetației algale, prin culturi și aclimatizări de noi specii. Pentru aceasta a fost studiată în condiții de cultură, biologia reproducerii cîtorva specii mai importante de la litoralul nostru. Pînă în prezent s-au efectuat culturi în mediu artificial de **Enteromorpha, Porphyra** și **Cystoseira,** reușindu-se stimularea emiterii de elemente reproducătoare atît la algele mature prelevate din mediul marin, cît și la cele crescute numai în laborator. În funcție de cerințele față de mediu și de sensibilitatea speciilor la factorii mediali artificiali, culturile experimentale au putut fi menținute pentru observații un timp variabil, de la cîteva săptămîni, pînă la doi ani și jumătate. **Enteromorpha,** de exemplu, se pretează bine la culturi.

S-a stabilit pentru speciile citate timpul optim de însămînțare pe suporturi, care în general corespunde sezonului de primăvară. Față de condițiile de viață din mediul natural, în culturi de laborator sau în bazine mici, plantele cresc mai plăpînde și pot fi invadate cu ușurință de alte microorganisme acvatice. De aceea, s-a stabilit că în momentul cînd se fac însămînțările pe suporturi ce urmează a fi transferate în mare, culturile nu trebuiesc menținute în bazinele de însămînțări mai mult decît este necesar ca algele să-și dezvolte aparatul de fixare. În caz contrar, germenii sînt slăbiți și nu au capacitatea de a supraviețui în mediul natural un timp limitat.

Sînt foarte importante informațiile obținute despre biologia reproducerii și embriologia speciilor cultivate, care ar putea deveni deosebit de utile în cazul creării unor incinte amenajate pentru culturi dirijate, algale sau mixte. În condițiile fizico-geografice și hidrometeorologice ale litoralului românesc, cultura algelor marine pe suporturi suspendate în marea deschisă, fără astfel de amenajări, nu ar da rezultate, deoarece hidrodinamismul poate distruge chiar instalațiile cele mai solid ancorate.

Valoarea economică a algelor autohtone verzi și roșii, care ar putea fi cultivate în prezent la litoralul nostru, nu justifică deocamdată investițiile pentru amenajarea la scară mare a unor astfel de bazine și nici cheltuielile de aceeași amploare pentru instalațiile de cultură. Dacă în viitor se vor realiza asemenea incinte necesare altor culturi de organisme marine, în același spațiu s-ar putea practica și cultura algelor macrofite.

În urma înghețului din iarna 1971—1972, ca urmare a distrugerii a cca. 80% din populația de **Cystoseira,** la litoralul românesc s-au creat denudări ale substratului dur. Pentru menținerea unui cadru ecologic optim, s-a trecut la acțiuni de repopulare. Tehnicile de lucru folosite s-au axat pe obținerea unor „nuclee de genitori" în zonele denudate, prin două procedee : însămînțarea artificială și însămînțarea naturală a unor suporturi. În perioada 1973—1974, prin ambele procedee au fost însămînțate cu **Cystoseira barbata** suprafețe de beton (50/50 cm), care au fost transportate în zonele destinate unor repopulări : Agigea, Eforie Sud, Costinești și 2 Mai. Rezultatele acestor încercări au fost promițătoare, obținîndu-se mai ales la Agigea, Eforie Sud și Costinești, suprafețe mari pe care s-au instalat populații tinere de **Cystoseira.** Referitor la metodologia de obținere a plantulelor, s-a constatat că ambele procedee dau rezultate bune, dar o certitudine sporită oferă procedeul de însămînțare artificială în bazine apropiate de locul de însămînțare.

Întrucît în momentul de față sînt puse la punct atît metode eficiente de recoltare cît și de extracție a unui acid alginic cu proprietăți superioare, apreciem oportună începerea acțiunii de aclimatizare în primul rînd a algelor brune. Experiența dobîndită în obținerea germenilor și plantelor de alge macrofite constituie deja un antrenament serios în obținerea de material viabil, transportabil.

V. H. SKOLKA
F. VASILIU
Institutul român de cercetări marine Constanța

ŞANTIER EDITORIAL 1979

Perspectiva producţiei de carte economică în anul ce vine se arată promiţătoare. Continuînd o preocupare, devenită tradiţională, am spicuit din listele lucrărilor propuse să apară la diferite edituri în 1979, cîteva, dînd autorilor cuvîntul pentru a dezvălui ex ante cititorilor noştri unele din obiectivele cercetărilor, care se află încă într-o formă mai mult sau mai puţin avansată.

Coordonate calitative ale dezvoltării economiei româneşti

Editura Politică

prof. dr. Ioan TOTU

● Care este concepţia de fond a lucrării al cărei coautor şi coordonator sînteţi ?

— Avînd la bază direcţiile principale şi obiectivele fundamentale înscrise în Programul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism, aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R., precum şi orientările evoluţiei economiei noastre naţionale stabilite la Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1977, lucrarea va aborda principalele modificări calitative ale progresului economic din ţara noastră în perspectiva deceniului nouă. Arhitectura generală a lucrării are patru coordonate majore : 1) transformarea României într-o ţară cu nivel mediu de dezvoltare economică ; 2) rolul preponderent al factorilor intensivi în creşterea economică ; 3) perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare corespunzător hotărîrilor aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 ; 4) modul de viaţă viitor al societăţii româneşti şi dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane. În lucrare se vor analiza la nivel macroeconomic, principalele probleme ale economisirii şi valorificării superioare a resurselor de materii prime şi energetice, căile reducerii costurilor de producţie, ridicarea eficienţei investiţiilor şi a fondurilor productive, traiectoriile posibile ale creşterii productivităţii muncii sociale, formele întăririi autogestiunii economice. Într-o secţiune distinctă vor fi abordate modificările calitative specifice fiecărei ramuri a economiei naţionale.

● V-am ruga să vă referiţi la aspectele metodologice şi la concluziile mai importante ale lucrării dv.

În lucrare se vor prezenta variante de prognoze ale modificărilor calitative posibile în funcţie de obiectivele fundamentale ale dezvoltării economiei româneşti şi de intensitatea diferiţilor factori restrictivi. Se va aborda pe larg interacţiunea dintre perfecţionarea pîrghiilor economico-financiare şi metodele adîncirii autoconducerii unităţilor economice în contextul planului naţional unic al întregii societăţi. Metodologia folosită va pune accentul pe interacţiunile dintre factorii economici, sociali şi politici ca sistem care asigură autoreglarea şi eficienţa creşterii economice în ritm rapid.

Opţiunea partidului nostru pentru ridicarea calitativă a întregii activităţi economice este pe deplin posibilă. Dezvoltarea viitoare a economiei româneşti va asigura formarea sistemului naţional industrial, caracterizat prin adaptarea structurii industriei la dimensiunile progresului tehnico-ştiinţific contemporan, aşezarea pe baze industriale a activităţilor din toate ramurile economiei naţionale, realizarea unei eficienţe economice la nivelul posibilităţilor oferite de noile descoperiri ale ştiinţei şi tehnicii, creşterea gradului de pregătire a forţelor de muncă. Concluzia fundamentală a lucrării, bazată pe demonstraţiile ştiinţifice necesare, va fi aceea că în deceniul viitor în România se vor crea condiţiile necesare pentru intrarea României în rîndul ţărilor celor mai dezvoltate din punct de vedere economic şi trecerea la comunism.

Studiu privind mecanismul de acţiune a legilor economice obiective în socialism şi sporirea eficienţei utilizării lui

Editura Politică

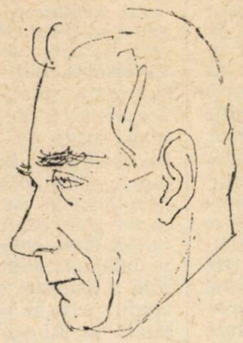

prof. dr. doc. N. N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al Academiei R. S. România

● Ce semnificaţie acordaţi noţiunii de mecanism de acţiune a legilor economice?

— Este ştiut că înţelegerea corectă şi luarea temeinică în considerare a legilor obiective au efecte pozitive, stimulatorii în practica socială, pe cînd neobservarea sau călcarea lor poate conduce la daune apreciabile. Cum se manifestă însă concret legile obiective? Care este modul lor de desfăşurare şi funcţionare? Ce trebuie să ştii în esenţă pentru a te folosi corect, cu eficienţă sporită, de legile economice? Acestea sînt cîteva din întrebările la care se străduie să dea autorii — colectivul catedrei de economie politică a A.S.E. — răspuns. De aceea, volumul şi-a pus ca sarcină să arate modul în care legea economică obiectivă îşi croieşte drum pornind din sistemul nevoilor sociale, trecînd prin acela al intereselor economice, apoi prin sistemul cointeresării materiale, generînd în final un sistem de principii şi forme obiectiv necesare ale mişcării şi conducerii economice. În lumina mecanismului obiectiv de acţiune a legilor economice se înţelege astfel mai bine însuşi mecanismul economic practic, creat de către partidul şi statul nostru, ca sistem de structuri şi forme de funcţionare, metode şi pîrghii de mişcare şi conducere a ansamblului economiei naţionale, a verigilor şi celulelor sale interdependente.

● Cum aţi sintetiza experienţa dobîndită în utilizarea acţiunii legilor economice în ţara noastră?

— Experienţa Partidului Comunist Român şi a statului nostru socialist este, realmente, imensă în această direcţie. Este impresionantă din punct de vedere teoretic şi practic experienţa acumulată de partidul şi statul nostru în făurirea şi perfecţionarea continuă a mecanismului de funcţionare a economiei naţionale, operă care presupune utilizarea întregului sistem de legi economice potrivit condiţiilor concrete contemporane naţionale şi internaţionale. În fine, amintesc faptul că partidul nostru a pus cu toată claritatea problema legăturii organice dintre legea obiectivă şi contradicţie, şi de aci necesitatea absolută ca politica şi practica economică să acţioneze, de fiecare dată cu luciditate pentru soluţionarea temporal optimă a contradicţiilor, ţinînd seama de întregul sistem de legi economice.

Funcţia cantităţii de informaţie în stabilitatea unui sistem social

Editura Academiei Republicii Socialiste România

dr. Eugeniu NICULESCU-MIZIL

● Ce relaţie stabiliţi între cantitatea de informaţie şi stabilitatea unui sistem social?

— Deoarece orice sistem social îndeplineşte toate condiţiile ce se cer unui sistem dinamic cu autoreglare, sistemele sociale pot fi considerate într-o anumită măsură ca fiind şi cibernetice. Cantitatea de informaţie joacă un rol determinant în buna funcţionare şi în stabilitatea sistemelor. În consecinţă relaţia

pe care o stabilesc între cantitatea de informație și stabilitatea unui sistem social este de fapt impusă de legitatea conform căreia într-un sistem cibernetic cantitatea de informație reflectă gradul de organizare iar entropia (informațională) gradul de dezorganizare. Și în sistemele sociale deci cantitatea de informație, creșterea ei pînă la valorile necesare contribuie la o dezvoltare stabilă și echilibrată. Sistemele sociale socialiste au această capacitate datorită: proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, care permite dezvoltarea economico-socială pe baza planului național unic; acțiunii nestingherite a legităților obiective; relațiilor sociale și de producție de colaborare, care sînt generatoare de mari cantități de informații. În sistemele sociale bazate pe proprietate privată, în mod obiectiv, o serie de sectoare ca și mari populații sînt lipsite și în același timp nu sînt generatoare de suficiente informații, iar aici apare și paradoxul că în sectoarele sau zonele ce dețin sau generează mari cantități de informații, acestea sînt fie risipite (o risipă de „energie informațională"), fie „stocate" și neutilizate din considerente de monopol și concurență. Am putea considera ca risipă și uriașele resurse: științifice, tehnice, tehnologice, culturale, economice etc. care sînt consumate în scopul escaladării cursei înarmărilor ceea ce generează instabilitatea și frînează dezvoltarea. Creșterea cantității de informație, peste un anumit prag, pe care l-am numit pragul optim, risipa de „energie informațională", duce și ea la perturbarea sistemului, la instabilitatea lui.

● Considerați că aplicațiile ciberneticii la sistemele sociale pot oferii sugestii cu caracter practic?

— Aplicațiile ciberneticii în scopul dezvoltării sistemelor sociale sînt de acum notorii. Economia modernă utilizează cibernetica în sensuri multiple : în scopul analizei științifice a fenomenelor, proceselor și perturbărilor și în scopul fundamentării măsurilor și deciziilor care să stimuleze și să accelereze dezvoltarea. Cibernetica, informatica, mijloacele tehnice fundamentale ale ciberneticii: calculatoarele, programele și modelele de simulare, au astăzi utilizări cotidiene în orice societate modernă. Chiar și în lucrarea pe care am pregătit-o pentru tipar, „calculul entropic al forței de muncă" este o încercare, sperăm reușită, de a aplica teoria matematică a informației la măsurarea cantității de informație pe care forța de muncă din economie, industrie și chimie o aduce în sistem. Plecînd de la formula, devenită clasică

$$\left(H = -\sum_{i=1}^{n} p_i \log p_i\right)$$

creez o serie de categorii de entropie, specifice societății, care sugerează și ele vastele posibilități de aplicare a teoriilor cibernetice la sistemele social-economice.

Locul instrumentelor valorice în economia planificată a României socialiste

Editura politică

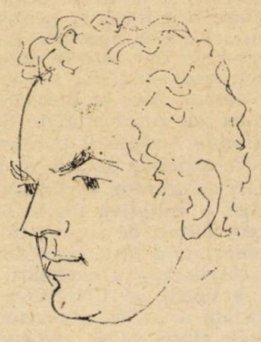

dr. Decebal URDEA

● Cum tratați în lucrarea ce o coordonați, elaborată de un colectiv de cercetători de la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri, relația dintre plan și instrumentele valorice ?

— După cum se știe, măsurile de deosebită importanță hotărîte de Comitetul Central al Partidului Comunist Român la Plenara din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare — care, parțial, au fost aplicate de la 1 iulie a.c. și vor fi puse integral în aplicare peste citeva zile — întăresc puternic rolul instrumentelor valorice pentru a se asigura realizarea în cele mai bune condiții a autogestiunii economico-financiare. Accentuarea rolului acestor instrumente nu înseamnă, însă, reducerea importanței planului, înlocuirea conducerii planificate cu acțiunea spontană a categoriilor valorice. Dimpotrivă, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în cuvîntarea rostită la plenară, „măsurile de perfecționare a conducerii și planificării pornesc de la principiul îmbinării dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor". Unul din marile avantaje ale societății socialiste este tocmai capacitatea sa — care ține de esența orînduirii sociale — de a fi unitară în conținut și în acțiune. Acest avantaj principal permite folosirea planificată, coordonată, rațională a întregului potențial material și uman de care dispune societatea.

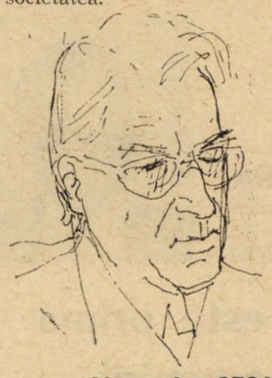

Alexandru ȘESAN

● Privind evolutiv, cum vedeți rolul și funcțiile instrumentelor valorice?

— Prin intrarea în practica cotidiană a noilor reglementări privind mecanismul economico-financiar, rolul și funcțiile instrumentelor valorice în economia națională se vor accentua puternic. În ceea ce privește formele și metodele de folosire a acestor instrumente, ele se vor îmbogăți și, bineînțeles, perfecționa în etapele viitoare. În concepția dialectică a Partidului Comunist Român, perfecționarea organizării, planificării și conducerii economiei naționale și, în general, a întregii vieți sociale, este un proces continuu de adaptare a formelor organizatorice, a funcționalității sistemelor și subsistemelor economice și sociale la condițiile fiecărei etape de dezvoltare a societății noastre. Creșterea într-un ritm rapid a economiei, diversificarea acesteia, participarea tot mai intensă a României la diviziunea internațională a muncii depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare, trecerea în perspectivă la convertibilitatea leului, necesită în mod obiectiv accentuarea rolului și funcțiilor instrumentelor valorice.

Prognoza economică și socială

Editura politică

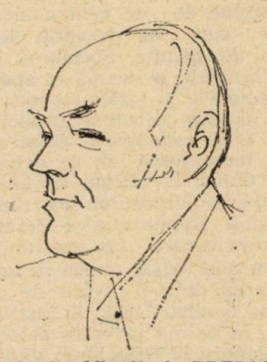

prof. dr. Vladimir TREBICI

● Mărturisesc sentimentul unei ușoare surprize, aflînd că sînteți autorul unei lucrări de prognoză, cunoscută fiind activitatea dv. ca demograf...

— Cei care cunosc întreaga mea activitate știu prea bine că vreme îndelungată m-am ocupat de statistică — disciplină fără de care este aproape cu neputință să abordezi problemele prognozei. Să mai amintesc că demografia a elaborat de multă vreme un corp de metode și tehnici de prognoză a populației, devansînd alte științe sociale pe acest tărîm. Așadar, preocupările mele legate de prognoză sînt mult mai vechi, și, aș adăuga, continue. Ceea ce însă m-a determinat să ofer Editurii politice o asemenea lucrare a fost ideea de a prezenta într-o formă larg accesibilă, metodele și tehnicile de prognoză în domeniul economic, social și demografic, la nivel macro și microanalitic, cu aplicațiile respective, însoțindu-le de considerații teoretice și gnoseologice. Finalitatea lucrării este practică.

● În ultimii ani numeroase metode moderne de prognoză s-au adăugat celor tradiționale, a crescut numărul studiilor asupra viitorului. Considerați că a crescut fiabilitatea lor, gradul lor de precizie ?

— Afirmarea prospectivei în ultimii ani trebuie considerată ca unul din fenomenele cele mai caracteristice. Într-o lucrare de specialitate, se estima la aproape 200 numărul metodelor de prognoză, după domenii, orizont, tehnici etc. Nevoia de a cunoaște viitorul, de a „inventa" viitorul a devenit inexorabilă în condițiile ritmurilor deosebit de alerte ale schimbărilor tehnologice, economice, sociale. Dacă a crescut gradul de fiabilitate a prognozelor, un răspuns categoric nu se poate da, fie și pentru faptul că multe din ele au un orizont îndepărtat : 20, 50 sau chiar 100 de ani. Un lucru este însă cert : în domeniul prognozelor și-au făcut apariția în ultimii 15—20 ani idei, metode și tehnici, cu un înalt caracter științific. Am aminti teoria sistemelor generale și interpretarea sistemică, modelele globale, metodele de programare și optimizare, metodele de simulare electronică. Mai mult, dintr-o prognoză explorativ-tendențială prognoza devine tot mai mult normativă ; atitudinea istoricistă cedează locul, într-o măsură tot mai mare, atitudinii prospective, spiritului activ și constructiv față de viitor. Se cuvine însă subliniată importanța hotărîtoare a teoriei științifice fără de care cea mai rafinată metodă este lipsită de eficacitate. Eșecurile prognozelor sînt determinate mai curînd de absența unei teorii coerente a autorilor lor decît de metodele și tehnicile propriu-zise. Încorporate în sistemul general al conducerii planificate a dezvoltării economice și sociale, prognozele din țara noastră se sprijină pe o concepție profund științifică.

grupaj realizat de
Anchel SCHOR
desene de **Cik DAMADIAN**

MAHDI ELMANDJRA
rectorul Universității din Rabat (Maroc), președintele Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului

Supraviețuirea este prima finalitate a omenirii

— Este pentru mine o plăcere de a mă afla din nou în România, unde am numeroși prieteni printre cercetători, personalități universitare și din academiile de științe — a ținut să declare pentru început oaspetele nostru. La fiecare vizită în țara dv. am fost impresionat de gradul și intensitatea activității intelectuale care se desfășoară în România, raportat la populația țării. De fiecare dată am multe de aflat aici și acesta este un motiv în plus pentru care mă bucur întotdeauna cînd revin la București.

● Care considerați că este rolul cercetării viitorului astăzi ?

— Cercetarea viitorului este un domeniu care cunoaște o dezvoltare foarte rapidă în întreaga lume și cred că Federația Mondială pentru Studierea Viitoarului (F.M.S.V.), al cărui președinte am onoarea să fiu actualmente, aduce și ea o contribuție pe plan internațional la sensibilizarea oamenilor în legură cu importanța anticipării. O anticipare despre care aș spune că astăzi nu poate fi total supusă unor reguli științifice, dar poate fi cel puțin întreprinsă într-un cadru mult mai rațional, dată fiind importanța erorii posibile în conceperea viitorului. Trebuie să încercăm să reducem această marje de eroare. Nu este o problemă cantitativă, ci mai întîi una calitativă : să nu ne înșelăm în ce privește direcția și să ne putem da seama că vor avea loc mutații în viitor. Că o vrem sau nu, istoria omenirii este constituită dintr-o serie de mutații și trebuie ca cel puțin să nu fim luați total prin surprindere. Surprindere va exista întotdeauna, dar obiectul cercetării viitorului este de a reduce doza de surpriză, dar și de a ne determina să întreprindem ceva, pornind de la convingerea că oamenii pot și trebuie să aibă o influență asupra viitorului. Viitorul nu este ceva dat dinainte, care sosește necontrolat, ci ceva care, poate fi pregătit, influențat chiar decis. În această privință, congresul de la București din 1972 al F.M.S.V. rămîne pentru noi un moment istoric, de cotitură, care a dat un nou elan cercetării viitorului pe plan mondial.

● Cum apreciați, ca președinte al F.M.S.V., colaborarea cu cercetătorii români ai viitorului ?

— România s-a interesat întotdeauna în mod activ de acest domeniu. Federația mondială dispune de un centru aici la București, pe lîngă Universitate, care va dezvolta legături organice și cu Academia de Științe Sociale și Politice. Centrul internațional de la București se ocupă în special de cercetări în ceea ce privește metodele și sistemele privind cercetarea viitorului. Convorbirile pe care le-am avut aici cu rectorul Universității din București și cu conducerea Academiei de Științe Sociale și Politice mă încurajează în ce privește viitorul acestui centru. Recent la Cairo, la ultima conferință a Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului, un român a fost ales ca membru al Comitetului Executiv al Federației. Vedeți deci că Bucureștiul devine un centru tot mai important al cercetării viitorului, așa cum mai există cîteva în lume. Căci Federația noastră este compusă dintr-o rețea de persoane, dar se sprijină în lume și pe o rețea largă de institute.

Pe linia cooperării cu România, în ce mă privește personal aș menționa că am cinstea de a colabora la redactarea viitorului raport către Clubul de la Roma — proiectul „Învățarea". O parte a vizitei mele la București a fost consacrată de aceea unor discuții extrem de interesante cu membrii echipei de cercetare pluridisciplinare românești, care lucrează la proiect aici la București și cu dr. James Botkin, și el unul din coordonatorii acestui proiect. Cred că învățarea, așa cum ne dăm seama în fiecare zi, reprezintă un element cheie. Dacă soluționarea problemelor depinde de oameni, atunci această soluție este condiționată și de modul în care ei „învață". Învățarea a fost însă pînă acum foarte mult subestimată.

● Ce deschideri considerați necesare în știința economică în contextul caracterului pluridisciplinar al cercetărilor actuale ?

— Răspunsul meu la întrebarea dv. va fi de ordin general și se va referi la demersul științific în genere și nu la o disciplină științifică particulară. Natura problemelor cu care este confruntată omenirea, complexitatea crescîndă a acestor probleme, ca și legătura intimă care există între problemele diferitelor sectoare ce formează ansamblul fac să nu se poată rezolva o problemă individuală în mod izolat, făcînd abstracție de ansamblu. Implicațiile acestui fapt pentru demersul științific sînt destul de importante. Cred că astăzi se resimte necesitatea de a depăși conceptul de cercetare științifică limitată la laborator și la teoria pură ca exercițiu de reflexie și de dezvoltare a gîndirii și pentru progresul științei. Nu spun că aceasta nu este necesară și că nu va rămîne întotdeauna indispensabilă. Dar este în curs o lărgire, o deschidere, și ea privește locul științelor sociale și umane în acest exercițiu științific global. Aici la București, la conferința organizată în colaborare cu Academia de Științe Sociale și Politice, intitulată „Științele sociale și politica socială", a fost dezbătută legătura dintre științele sociale și adoptarea deciziilor. Organizarea acestei conferințe, desfășurată la Academia „Ștefan Gheorghiu", a fost o inițiativă foarte fericită. M-am bucurat să fiu invitat și eu, alături de specialiști veniți din diverse părți ale Europei (conferința a fost organizată în colaborare cu Centrul european de coordonare a cercetării și documentării în științele sociale de la Viena, al UNESCO). Citez acest exemplu pentru că se constată acum că dimensiunea umanistă, nu numai în sens filozofic clasic, ci de preocupare față de tot ce este omenesc, de tot ce ține de persoana omului, a devenit o necesitate. Știința pentru știință este poate utilă, a fost un vis la un anumit moment, al unei anumite elite, dar astăzi, în interesul însuși al științei, trebuie ca această concepție să se lărgească și să se aplice pentru a fi utilă și a se orienta către nevoile cele mai urgente ale societății. Se poate foarte bine imagina un scenariu în care omenirea realizează o dezvoltare extraordinară pe plan teoretic, științific, într-o anumită direcție, în vreme ce prin comportamentul său pe plan individual, pe plan social, național, internațional, omul să meargă spre catastrofă, spre propria sa distrugere. Dealtfel, din nefericire, unele dintre marile cuceriri ale științei au fost orientate spre aspecte neconstructive, care pun în pericol însăși supraviețuirea omului. De aici necesitatea de a introduce această dimensiune umană și de a încerca să dezvoltăm științele sociale și umane, care pînă în prezent nu s-au bucurat de interesul necesar din partea celor care iau deciziile în unele țări ale lumii. Mi se pare că aceasta este o necesitate stringentă.

● Ce loc ocupă problemele menținerii și întăririi păcii în cercetarea viitorului într-o lume tot mai apăsată de povara și riscurile cursei înarmărilor ?

— Cred că prospectiva,cercetarea viitorului, care l-a preocupat pe om din totdeauna, s-a dezvoltat mult mai mult în ultimele decenii ca o reacție la situații de criză. Iar atunci cînd există o criză, dacă omul este inteligent, așa cum se crede despre el, trage anumite concluzii în ce privește viitorul imediat, dar și pentru a spune : „Nu vreau ca aceasta să se mai repete. Ce să fac în acest scop ?". Pornind din acel moment se face o anticipare, se încearcă să se vadă mai departe, în viitor. Pentru mine, crearea O.N.U. și instrumentul său juridic, Carta, reprezintă o operă prospectivă, pentru că pornesc de la o anumită viziune asupra omului, iar întregul mecanism al O.N.U. are ca obiectiv să împiedice o nouă catastrofă, cu atît mai mult cu cît aceasta ar fi mai gravă ca cele anterioare, riscînd chiar să fie ultima.

Legătura dintre pace și cercetarea viitorului este esențială, este legătura care există cu supraviețuirea. Pentru că problema esențială, prin finalitate a omenirii este supraviețuirea. Altminteri ce rost ar mai avea să ne ocupăm de alte probleme. Această supraviețuire este amenințată pe plan conflictual, militar, politic, dar ea poate fi amenințată și printr-o serie întreagă de alte forme de poluare decît cea militară. Să mă refer numai la poluarea atmosferică. Dar există și forme de poluare socială, de poluare culturală. Deci nu se mai poate presupune că supraviețuirea este ceva dobîndit pentru totdeauna.

Rolul cercetării viitorului este de a fi un instrument care să vegheze și să anunțe primele elemente ale unor modificări importante, pentru a putea ține seama de ele și a nu aștepta ca aceste schimbări să intervină înainte ca omul să acționeze. Aceasta pentru a fi întotdeauna puțin înaintea evenimentului însuși, ceea ce reprezintă singurul mod de a dirija evenimentele. Altminteri evenimentele vor fi cele care ne dirijează.

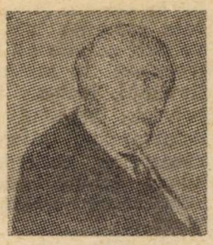

AURELIO PECCEI

președintele Clubului de la Roma

Să ieșim efectiv din cercul vicios al cursei înarmărilor

● În prezent este în curs de elaborare, sub egida Clubului de la Roma proiectul „Învățarea". Care sînt rațiunile care au condus la inițierea lui ?

— Proiectul „Învățarea" este un proiect foarte ambițios, pentru că are ca subiect însuși omul. El încearcă să examineze capacitatea de învățare, de formare, de cultivare a omului modern, care cunoaște o serie de dificultăți într-un moment al evoluției sale în care are cunoștințe și mijloace fără precedent în istorie. Există probleme pe care el nu numai că nu reușește să le soluționeze, dar adeseori nici chiar să le înțeleagă. Ideea de bază este că această situație de „criză" a omului se datorește faptului că el a declanșat o serie de transformări revoluționare — în ordine revoluția industrială, apoi revoluția științifică și acum cea tehnologică, care într-un sens le înglobează, din punct de vedere practic, pe celelalte două —, fără însă a ține pasul în ce privește modificările necesare în gîndirea și spiritul său, în raport cu cele din mediul său de viață.

În aceste condiții, proiectul „Învățarea" încearcă să vadă ce trebuie să facă omul pentru a fi la înălțimea revoluțiilor menționate, ce revoluție trebuie să declanșeze omul modern în interiorul lui. Căci în principiu — și acesta este un punct favorabil omului — omul are pe deplin posibilitatea de a se dezvolta pe el însuși, de a-și ameliora condiția și a-și recăpăta controlul asupra destinului său. Ameliorarea condiției umane este o necesitate vitală nu numai în țările subdezvoltate, ci și în țările avansate.

Proiectul a fost elaborat în mod inteligent, cu o fină percepție a realităților în partea conceptuală, mai ales aici la București, de către echipa coordonată de profesorul Mircea Malița. Alte două echipe au lucrat, în alte medii culturale, la Rabat, în Maroc, încercînd să valorifice și experiența altor țări din „lumea a treia" și la Salzburg, în Austria, și apoi la Harvard, în S.U.A., utilizînd experiența occidentală. O caracteristică a acestui proiect este deci că el are trei puncte de sprijin, în trei medii culturale diferite. Dar partea conceptuală a fost dezvoltată aici, în România. Celelalte două echipe de cercetători s-au preocupat în special de aplicare, de studierea anumitor cazuri, situații particulare, în optica definită la București.

Pînă acum cea mai mare parte a volumului de lucru a fost deja efectuată, inclusiv schița proiectului raportului final. Sperăm să putem organiza reuniunea de prezentare și discutare critică a acestui raport în luna iunie 1979, la Salzburg — un oraș al culturii și artei foarte propice pentru această radiografie culturală a omului. Clubul de la Roma va invita cu acest prilej circa 100 personalități din diverse țări și părți ale lumii, ca și reprezentanți ai U.N.E.S.C.O.

Scopul proiectului nu este acest raport, el va servi numai ca declanșator al unei dezbateri internaționale care să continue opera începută de el. Cu acest raport vom deschide o fereastră asupra omului, a capacităților sale de a se ridica la nivelul realităților și de a le domina în viitor. Căci în prezent nu se poate vorbi de o asemenea dominație, omul este oarecum captiv al unor situații pe care nu reușește să le controleze. El trebuie să iasă din această situație, care este foarte periculoasă, mai ales într-o perioadă ca cea în care am intrat, de discontinuitate. Am ajuns la o culme a utilizării unor resurse, a complexității sistemului uman. În privința construirii de armament destructiv au ajuns la un asemenea nivel încît trebuie să trecem pe un plan diferit, nu se mai poate nici rămîne nici continua pe această cale.

● Spuneați, pe drept cuvînt, că nu se mai poate continua pe linia cursei înarmărilor, ale cărei dimensiuni sînt copleșitoare pentru omenire, periclitîndu-i în același timp în mod grav însăși supraviețuirea.

— Publicul român cunoaște bine, din punctele de vedere exprimate în luările de poziție la cel mai înalt nivel de țara dv., gravitatea cursei înarmărilor, care oferă posibilitatea recurgerii la arme „definitive". Există ceva greșit în concepția omului modern. Conceptul de securitate este foarte legitim · securitatea individului, a familiei, a națiunii, a omenirii, este foarte importantă, omul are nevoie să trăiască într-o situație de securitate. Dar securitatea **armată**, care în trecut putea fi înțeleasă ca o necesitate, acum a devenit irațională, pentru că armamentele au căpătat o putere de distrugere atît de mare încît a te baza pe armament pentru a te afla într-o situație de securitate este o iluzie foarte periculoasă. Noi știm cu toții că există o capacitate de autodistrugere a umanității care depășește de peste zece ori numărul locuitorilor. Acest lucru este demential și totuși investițiile pentru înarmare continuă într-un ritm înspăimîntător. Bugetele militare au atins acum nivelul de 400 miliarde dolari pe an, adică peste 1 miliard dolari pe zi, o sumă mai mare decît tot ce se investește pentru învățămînt. Președintele Carter declara anul trecut la O.N.U. că omenirea investește de 60 ori mai mult pentru a echipa fiecare soldat decît pentru a educa fiecare copil. Este o situație care nu este sănătoasă, trebuie să ieșim din acest cerc vicios. Desigur, aceasta nu depinde numai de statele cele mai mici și chiar de cele mijlocii, ci în primul rînd de marile puteri, căci ele sînt cele care au ridicat înarmările la niveluri atît de ridicate pentru a se afla în „siguranță", fiecare atribuind celeilalte răspunderea pentru acest fapt. De aceea, ele trebuie să determine o reducere a cursei înarmărilor. Se pare că negocierile SALT-II ar putea ajunge la un rezultat în viitorul apropiat, dar numai pentru a fixa un plafon încă atît de ridicat, încît se menține capacitatea de supraucidere : în loc de a fi ucis de 15 ori apare șansa de a fi ucis numai de 10 ori. Trebuie ieșit efectiv din acest cerc vicios nebunesc în care trăim acum. Nu ne putem gîndi la a face față marilor acțiuni care se cer întreprinse de omenire pentru soluționarea problemelor care o confruntă dacă nu se va ieși din acest impas diabolic, din această situație degradantă pentru spiritul uman.

● Ce alte proiecte are în vedere actualmente Clubul de la Roma ?

— Am terminat și prezentat un proiect consacrat energiei, intitulat „Energia : numărătoarea inversă". Au existat numeroase studii consacrate energiei în ultimii doi ani, foarte bine făcute. Mulți cercetători din numeroase țări s-au aplecat asupra crizei pe care toți o consideră ca iminentă în domeniul aprovizionării cu unele surse de energie. Desigur, va mai exista petrol pentru cîteva decenii, dar chiar înainte de epuizarea resurselor, cererea crescîndă nu va mai putea fi satisfăcută în măsura în care se credea altădată, de către țările producătoare de petrol. Energia, petrolul sînt oxigenul economiei moderne. Studiul nostru a încercat să asambleze studii anterioare pentru a obține unele concluzii, mai ales pentru țările avansate din punct de vedere economic din Occident, care consumînd cel mai mult petrol sînt oarecum responsabile de această beție a petrolului care l-a cuprins pe om. Obiectivul studiului este de a facilita factorilor de decizie luarea de măsuri, elaborarea unei politici pentru a întîrzia apariția crizei, a-i reduce impactul, a căuta surse netradiționale de energie, ținînd seama de stadiul actual al cunoștințelor noastre și de intervalul foarte lung necesar pentru a trece de la o cercetare avansată la o aplicare a noilor tehnologii puse la punct.

Este vorba deci mai ales de un avertisment la adresa marilor consumatori că trebuie să-și reducă consumul — și acest lucru este foarte posibil, fără a renunța la nivelul de trai, la ocuparea forței de muncă — și că trebuie să se pună de acord între ei și cu producătorii. Europa, care este un continent sărac în resurse energetice, este prima care trebuie să dea exemplu și care are interes să caute căi pentru reducerea consumului. O reducere cu 20% a consumului față de nivelul actual nu ar avea o mare influență asupra standardului de viață sau asupra gradului de ocupare a forței de muncă. În al doilea rînd, Europa ar trebui să încerce să dezvolte rapid alte surse de energie. Acum atenția este concentrată mai ales asupra energiei nucleare. Dar există rezistențe foarte puternice față de utilizarea ei în rîndurile populației unor țări europene, întemeiate sau neîntemeiate. În orice caz, realitățile ne cer să facem un plan rațional, în care și energia nucleară își va avea locul său, dar în care energia solară trebuie să intervină tot mai mult. Redactorul principal al proiectului de care am vorbit este Thierry de Montbrial unul din consilierii președintelui Franței.

Un alt proiect privește necesitățile de capital ale lumii, în deceniile viitoare, legate de: substituirea surselor energetice petroliere cu alte surse; adăpostirea a încă 1,5 miliarde de oameni pînă la sfîrșitul secolului, ceea ce va presupune un volum de construcții echivalent cu tot ce a construit omenirea începînd din Evul Mediu încoace ; mobilizarea agriculturii mondiale pentru hrănirea acestei populații etc. Aceste necesități sînt în primul rînd ale țărilor în curs de dezvoltare, care însă nu dispun de capitalurile necesare. Vor fi de aceea necesare mari transferuri de capitaluri, pe care actuala situație politică a lumii nu este de natură să le faciliteze.

JULIUSZ GORYNSKI

vicepreşedinte al Comitetului „Polonia 2000"

Colaborare prietenească, fructuoasă cu cercetătorii români

• V-aş ruga pentru început să aveţi amabilitatea de a prezenta cititorilor noştri activitatea Comitetului de cercetare şi prognoză „Polonia 2000".

— Comitetul „Polonia 2000" a fost înfiinţat în anul 1969, pe lîngă Prezidiul Academiei poloneze de ştiinţe, avînd ca sarcină să schiţeze o imagine a societăţii poloneze şi a economiei naţionale în perspectiva anilor 1985—2000. Pentru aceasta Comitetul are ca sarcină să iniţieze şi să promoveze o cercetare fundamentală asupra evoluţiei nevoilor sociale, resurselor materiale şi umane, obiectivelor şi direcţiilor de dezvoltare ale economiei, asupra structurii sociale, modului de viaţă şi dezvoltării personalităţii umane.

Comitetul se compune din peste 60 de specialişti, din diferite centre de cercetare, de programare şi planificare. Ca urmare, el poate fi un forum pentru schimbul de vederi între diferitele şcoli şi discipline ştiinţifice, în folosul reciproc al teoriei şi al practicii.

Activitatea Comitetului se desfăşoară pe nouă comisii şi în mai multe grupuri de lucru, care cuprind în total circa 600 oameni.

Anumite probleme, care formează subiecte de interes comun pentru mai multe comisii, sînt studiate în grupuri speciale de lucru, interdisciplinare, dintre care l-aş aminti pe cel privind criteriile, direcţiile şi condiţionările progresului social, care lucrează la premisele politicii sociale în perspectiva anului 1990, şi pe cel care îşi concentrează cercetările asupra temei „Polonia la mare", care a elaborat o serie de prognoze ţinînd seama de aspectele bio-fizice, tehnice şi sociale ale dezvoltării economiei maritime, inclusiv ale regiunii litoralului.

Din 1970 rezultatele cercetărilor sînt sistematic publicate în periodicul „Polonia 2000". Din 1974 am început să publicăm seria de volume intitulată „Lucrările Comitetului Polonia 2000". Încă de la crearea sa, Comitetul a început să elaboreze studii de prognoză cuprinzătoare, interdisciplinare. Rezultatele acestor studii au fost publicate şi prezentate la conferinţe desfăşurate cu participarea oficialităţilor guvernamentale responsabile de o problemă sau alta. În faza următoare, unele studii au fost cerute de organisme guvernamentale. În prezent Comitetul se concentrează asupra elaborării mai multor studii şi analize cerute de Comisia de Stat a Planificării în legătură cu actualizarea în curs a planului de perspectivă pentru perioada pînă în 1995. Aceste studii privesc între altele : situaţia demografică şi perspectivele în acest domeniu ; problemele învăţămîntului, cu un accent special pe învăţămîntul general, profesional şi pe educaţia permanentă ; politicile sociale şi fenomenele de patologie socială ; structurile consumului, şi în acest cadru analiza structurii consumului pe niveluri de venituri.

Există două canale de promovare a ideilor care sînt un produs al activităţilor de cercetare ale Comitetului. Unul este calea directă, respectiv supunerea analizelor forurilor responsabile de domeniul respectiv, iar celălalt priveşte însăşi formarea punctelor de vedere şi a opiniilor factorilor de decizie în procesul dezbaterilor cu oamenii de ştiinţă cu ocazia participării la diferite conferinţe. Un caz l-am prezentat eu însumi la recenta masă rotundă de la Bucureşti pe tema „Ştiinţele sociale şi politica socială". El privea influenţa activităţii de cercetare asupra adoptării planului privind reţeaua de localităţi.

• Aţi amintit conferinţa desfăşurată la sfîrşitul lunii noiembrie la Bucureşti. Cum apreciaţi utilitatea ei ?

— Aş spune că toate comunicările şi intervenţiile au dovedit că, indiferent de sistemul economic şi social guvernele şi organele executive resimt nevoia de cercetare în ştiinţele sociale. Masa rotundă de la Bucureşti a permis compararea experienţelor unei game largi de soluţii organizatorice diferite. Dacă necesitatea cercetării în ştiinţele sociale a fost unanim confirmată de participanţi, au existat opinii divergente privind receptivitatea la sugestiile ştiinţei şi la eficienţa lor practică. Astfel, unii vorbitori au ridicat problema iniţiativei institutelor de cercetări pentru elaborarea unor studii care ar urma să devină utile în viitor factorilor de decizie. Perspectivele generale ale dezvoltării sociale au fost discutate în multe intervenţii, inclusiv în ce priveşte impactul calculatoarelor, microprocesoarelor, roboţilor asupra productivităţii şi structurilor social-economice.

Discuţiile au fost foarte semnificative şi au reprezentat o contribuţie efectivă la schimbul internaţional de experienţă în ştiinţele sociale aplicate.

Aş vrea să mai adaug că am fost foarte impresionat, cu prilejul actualei vizite în România, de rapida reconstrucţie şi refacere după distrugerile provocate de cutremurul din martie 1977. Sînt de asemenea recunoscător gazdelor româneşti pentru marea lor ospitalitate şi amabilitate.

• V-aş ruga să vă referiţi şi la colaborarea internaţională a cercetătorilor polonezi ai viitorului.

— Comitetul „Polonia 2000" a participat încă de la crearea sa la activităţile internaţionale în domeniul cercetării viitorului. El este un membru activ al Federaţiei mondiale pentru studierea viitorului şi reprezentanţi ai Comitetului participă, alături, între alţii şi de colegi români, la organismele executive ale acestei Federaţii. Contacte de lucru multilaterale au fost stabilite cu ocazia conferinţei mondiale a Federaţiei desfăşurate în 1972 la Bucureşti. Comitetul nostru colaborează la multe proiecte internaţionale şi bilaterale de cercetare, inclusiv, sub egida Universităţii Naţiunilor Unite. Doi reprezentanţi ai Comitetului nostru sînt membri ai Clubului de la Roma. Desfăşurăm un schimb de experienţă şi de publicaţii cu multe institute de cercetări şi organisme de cercetare a viitorului atît din ţări socialiste cît şi din ţări capitaliste. În mai 1979 Comitetul va fi gazda la Varşovia a unui seminar internaţional asupra perspectivelor pe termen lung ale cooperării economice, organizat de consilierii economici superiori ai C.E.E./O.N.U.

În sfîrşit, aş dori să subliniez cît de mult apreciem contactele de lucru prieteneşti şi fructuoase, pe care dorim să le extindem, cu oamenii de ştiinţă şi instituţiile de învăţămînt din România.

Interviuri de
Dinu DRAGOMIRESCU

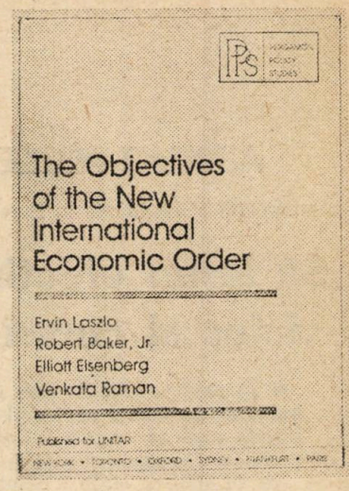

LUCRAREA DE FAŢĂ, publicată recent de UNITAR (Institutul Naţiunilor Unite pentru Formare şi Cercetare), este, după cum o arată şi titlul ei, consacrată în întregime problemelor legate de făurirea unei noi ordini economice internaţionale (Pergamon Press, 1978, 258 p.). Ideea unei noi ordini economice internaţionale a găsit la Naţiunile Unite, se spune în carte, dacă nu o aprobare universală asupra tuturor punctelor, cel puţin o serioasă atenţie universală. Programul de acţiune pentru o nouă ordine economică internaţională, adoptat de Naţiunile Unite, impune elaborarea unui nou sistem de relaţii economice, care să creeze condiţii ameliorate pentru miliarde de oameni care trăiesc în prezent la limitele sărăciei absolute, în peste o sută de state membre ale O.N.U.

Cartea se bazează pe un efort remarcabil de sinteză a diferitelor rezoluţii, declaraţii, studii şi altor instrumente politice privind obiectivele edificării unei noi ordini economice internaţionale. Bogatul material sintetizat este completat cu o clasificare a documentaţiei existente la O.N.U. în legătură cu formulările originare ale obiectivelor noii ordini economice internaţionale. Organizarea materialului pe 25 de probleme analitice distincte, dar conexe, facilitează analiza acestor componente. Lucrarea oferă o prezentare istorică şi globală a punctelor de vedere exprimate în discuţiile ce au loc în diferite organisme ale O.N.U. în legătură cu pregătirea sesiunii speciale a Adunării generale din 1980 consacrate problemelor economice.

În partea a II-a, referitoare la punctele de vedere ale diferitelor state în contextul problematicii cărţii, găsim la toate capitolele citată de foarte multe ori poziţia activă, militantă, a României în toate domeniile dezbătute. Se observă legătura pe care o face guvernul ţării noastre între noua ordine economică internaţională şi încetarea cursei înarmărilor, înlăturarea practicilor discriminatorii, introducerea spiritului de echitate şi de cooperare în relaţiile economice internaţionale, lichidarea politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, de dominaţie şi dictat.

„Să acționăm în spiritul răspunderii față de popoarele noastre, față de pacea în Europa și în întreaga lume, față de generațiile viitoare și să nu precupețim nimic pentru realizarea păcii".

NICOLAE CEAUȘESCU

DESTINDEREA ȘI PACEA — chezășie a împlinirii valorilor social-umane ale civilizației omenirii

ÎN TIMP ce inteligența umană și-a dovedit constanța celei mai cutezătoare creații, determinînd ieșirea din spațiul Terrei și asaltarea Universului, pe pămînt forțe ale tenebrelor medievale constrîng și împing valorile contemporane ale minții omenești în canioane tot mai adînci ale unui militarism revolut, optuz, adevărată negație a virtuților umane proprii epocii noastre. Aceste forțe sînt expresie a intereselor unor cercuri restrînse, stăpîne pe mari bogății și pe frîne administrativ-statale în care se încearcă a se înlocui prin dictat, arme, comandă militară oarbă ceea ce gîndirea umană, cumulînd și înțelepciunea istoriei, refuză apriori.

Omenirea este în primejdie de a deveni o uriașă cazarmă și un imens arsenal cu cifrul în mîini ce o strîng în tipare de forță sau amenințare cu forța. Este în pericol de a se contorsiona grotesc într-o epocă în care, după milenii de evoluție, și-a creat posibilități de a se realiza pe măsura inteligenței umane, multiplicată la scara globului. Mai presus de toate, omenirea are suficiente resurse spre a se înălța acolo unde îi dau dreptul inteligența și rezultatele sale superioare, real puse în slujba omului. Are. Vrea. Poate. Dar mai mult ca orice — TREBUIE.

NU SE MAI POATE ÎNTÎRZIA și se cere făcut totul, pentru că întîrzierea adîncește prăpastia în care e împinsă o lume ce trăiește pe o planetă dinamitată. A sosit timpul cînd trebuie să se spună direct și pe înțelesul tuturor popoarelor, al fiecărui om, din școală pînă în vîrstnicie, că în spatele echilibrului terorii se află tot ce s-a putut realiza mai nimicitor de vieți omenești și de creații umane, mai primejdios pentru distrugerea calculată precis, rece și programată a pămîntului pe care trăim.

Sfidarea aruncată popoarelor de către marii diriguitori ai poligoanelor militare și pirotehnicienilor, cu care este semănată planeta, continuă, iar înarmarea se găsește în furibunda cursă în care protagoniștii nici nu mai știu pentru ce aleargă, de la ce start și spre ce final. Sau unii știu, prea puțini și prea înstrăinați de propriile popoare. În schimb, masa celor care alcătuiesc coloanele de mărșăluitori, de la savanții rafinatelor laboratoare ale genocidului modern pînă la muncitorii din uzinele de armament, se găsesc prinși într-un taifun din care mulți nu mai pot ieși. Alții nu știu cum să iasă și destui nu înțeleg ce se petrece cu ei, cu armele morții pe care le inventează ori le fabrică și ce anume se află la capătul cursei în care se găsesc alergînd.

Oare națiunile au ieșit din zodia simțului măsurii pe care îl dă acumularea experienței istoriei și au intrat în zodia zeului Marte ? Asistăm oare la fenomenul macroplanetar al instaurării unei noi asupriri, a unei noi exploatări a omului, a maselor în care o mare parte din plusprodus se distribuie de către aceste forțe, situate deasupra popoarelor, pentru armele autodistrugerii ? A ajuns omenirea să-și plătească zi de zi, de bună voie, iluzorii polițe de asigurare în contul armelor care-i pregătesc în fond nimicirea ?

ÎN CONȘTIINȚA generației contemporane își fac loc, cu tot mai multă forță, necesitatea înlocuirii politicii de mare putere cu marea politică, printr-o conduită internațională nouă, cu relații de echitate pentru toate țările, spre a contribui la rezolvarea problemelor fundamentale ale civilizației omenirii.

Pentru a asigura în primul rînd drepturile popoarelor înaintea oricărei lozinci goale de conținut, se cer create norme și principii ale unor noi arhitecturi de raporturi între țări. Acolo unde popoarele au ajuns la treapta pe care pot trăi libere, independente, suverane cu adevărat, în care își pot asigura autodeterminarea și dezvoltarea pe baza bogățiilor și capacităților lor, acolo se poate vorbi și despre libertatea și afirmarea individului ca om, ca ființă superioară.

Responsabilitățile principale revin popoarelor respective în asigurarea dreptului lor la liberă dezvoltare ; responsabilități importante revin și comunității mondiale, chemată a realiza nu o operă de filotimie, ci de sprijin al dezvoltării tuturor națiunilor lumii. Cadrul social pe care îl creează sistemul regimului politic este foarte important pentru aceasta, dar, fără o amplă dezvoltare pe toate planurile, popoarele nu-și pot asigura libertatea lor deplină ca entități și în același timp a indivizilor. Și printr-o anume reciprocitate, o saturație de dezvoltare economică, fără un cadru social-uman superior, nu poate asigura reala afirmare a drepturilor și personalității omului.

Îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale tuturor popoarelor, ridicarea standardului lor de știință, cultură, civilizație, emanciparea socială și națională sînt obiective care stau pe primul plan.

CA rezultat al afirmării mereu mai puternice a voinței popoarelor de a se dezvolta libere și nestingherite s-au produs și se produc mari mutații în raportul de forțe mondial, au loc o serie de procese pozitive în direcția destinderii și colaborării, a coexistenței pașnice. Dar acestea sînt încă reduse în raport cu ceea ce au nevoie popoarele, pe de o parte, și cu ceea ce întreprind, pe de altă parte, forțele agresive, militariste.

De la îndepărtatele și pînă la mai apropiatele epoci istorice, de necontenită creativitate umană, s-a realizat un tezaur comun al planetei noastre care dă dreptul fiecărei ființe umane de a participa la înaintarea civilizației fiecărei țări și a tuturor laolaltă, precum și de a beneficia de această înaintare.

Acest drept e însă împiedicat să devină operant de către regizorii unei noi conflagrații mondiale, pentru care armele atomice sînt depășite, proliferîndu-se, în aria marilor puteri, armele cu neutroni, sau din energii cu totul noi, rezultate din antiparticule și antimaterie, de o mie de ori mai puternice decît cele nucleare, capabile să distrugă orice zonă a planetei, oricît de dens populată. Un holocaust mondial. Este terifiant.

Este nevoie de o conștientizare la scară mondială, în absolut toate țările, dată fiind situația limită la care s-a ajuns prin ascunderea adevărurilor privind interesele unor grupuri restrînse, rupte de acutele probleme ale umanității și cantonate în competiția tehnico-militară, atît de avantajoasă pentru salvarea marilor cercuri industrial-financiare imperialiste, a creditului lor politic, măcinat de nerezolvarea stringentelor probleme ale maselor privind nivelul lor de trai și cultură, privind civilizația în genere.

AZI, salvarea omenirii poartă numele de conștiință. Este vorba de conștiința propriilor interese ale omului, ale fiecărei națiuni în parte și laolaltă ale întregii omeniri.

Oamenii, toți, absolut toți, din toată lumea, vor trebui, e imperios necesar, să se aplece mai mult în ei înșiși, în conștiința lor și să-și găsească adîncimile umane, pentru a-și regăsi sensul existenței cu rațiuni superioare, dureros de atrofiate pentru unii. Un om eliberat de trauma fricii, a nesiguranței de care este azi apăsat, liber de povara noxelor sociale pe care istoria le-a adus pînă în a doua jumătate a veacului nostru, cu practici coloniale, rasiste, de indemnitate umană, un astfel de om va fi mai bogat și cu drepturi fundamentale garantate de însăși condiția creată de drepturile popoarelor la dezvoltarea nestînjenită, la un înalt nivel de civilizație, de a trăi în pace și siguranță.

Personalitatea umană, demnitatea, drepturile popoarelor la libertate și creație, pe care istoria le-a înscris în toate marile

acte ale gîndirii, trebuie să-şi spună azi cuvîntul, cu atît mai mult cu cît sînt grav primejduite.

Conştiinţa nouă a tuturor popoarelor poate fi formată apelînd la istorie, care este o mină insuficient explorată şi exploatată, ca avînd o valoare de mare amplitudine pentru formarea şi angajarea conştiinţei individuale şi implicit colective, pentru realizarea ţelurilor de pace şi progres ale umanităţii.

Dimensiunile umanismului contemporan cer o anume conştiinţă a universului nu în sensul enciclopedismului clasic, ca un sumum de conştiinţe, ci în sensul axiologic, al conştiinţei valorilor umane, al valorilor ştiinţei şi culturii printr-un universal reclamat de noua epocă şi de capacitatea omului de a o cuprinde. Trăim o Neorenaştere de la care omenirea nu poate fi oprită, cum nu a putut fi oprită nici în vremea Renaşterii. Forţe potrivnice, agresive au existat, dar acţiunea şi glasul raţiunii au fost mai puternice, cu martiri dintre oamenii cei mai luminaţi şi cutezători care, sub cnutul călăilor sau pe rug, afirmau către omenirea toată „E pur si muove".

Şi totuşi putem mişca azi omenirea din acest punct din marginea prăpastiei. Sînt oameni luminaţi, cutezători, care se adresează către toate ţările lumii, către marile forţe deţinătoare de uriaşe armate şi depozite de arme ale apocalipsului şi uzine ale morţii. Cel mai mare potenţial al păcii îl formează popoarele, care încep să înţeleagă mai bine primejdia ce se află în spatele cursei înarmărilor urmată de marile puteri. Sînt clase şi partide care înţeleg clar unde poate duce această cursă, alimentată necontenit cu noi focoase nucleare şi propagandistice. Sînt conducători de state care, deplin responsabili, fac din crezul lor politic, din ideologia umanistă pe care au îmbrăţişat-o, nu paravan pentru alte scopuri, ci arme ale adevărului şi salvgardării păcii şi înţelegerii între popoare.

Exprimînd o asemenea înaltă responsabilitate, poporul român îşi manifestă ferma voinţă pentru instaurarea unui climat de pace şi destindere pe planeta noastră, chemînd, prin glasul Preşedintelui Republicii, toate ţările la o politică de colaborare, de bună înţelegere şi conlucrare fructuoasă în interesul salvgardării civilizaţiei umane. Succintul tablou, impresionant de grăitor, făcut de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la jubileul Marii Uniri din 1918, exprimă argumentele pe care România socialistă, prin dezvoltarea sa şi eforturile ei constructive, prin politica sa internă şi externă, le pune în balanţa slăbirii încordării internaţionale, a dezarmării şi coexistenţei paşnice.

CA UN ADEVĂRAT MANIFEST, adresat cu prilejul sesiunii solemne din 1 decembrie, Preşedintele României arăta că încetarea cursei înarmărilor, dezarmarea, reducerea cheltuielilor militare fac parte din viziunea fundamentală a politicii partidului şi statului nostru, chemînd guvernele şi statele la o acţiune conjugată, responsabilă în cel mai înalt grad, pentru a stăvili furibunda cursă a înarmării.

Vorbind despre recenta consfătuire a Comitetului Politic Consultativ al ţărilor participante la Tratatul de la Varşovia, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** accentua asupra faptului că **„Declaraţia de la Moscova corespunde pe deplin voinţei şi interesului întregului popor, exprimă hotărîrea lui de a lupta cu toată fermitatea, în strînsă conlucrare cu ţările socialiste, cu toate popoarele lumii pentru destindere, colaborare şi pace".** Este de fapt reafirmarea magistralei pe care înaintează România, subliniată în repetate rînduri, cu prilejul marilor reuniuni politice interne, la întîlniri cu conducători de state şi de partide politice, în consfătuiri culturale, ştiinţifice internaţionale. Nu mai departe decît la 21 decembrie, la înmînarea Premiului „Simba" pentru pace pe anul 1978, ca şi cu prilejul decernării medaliei de aur „Norbert Wiener", preşedintele ţării noastre tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** reînnoia apelul pentru pace, pentru pacea popoarelor, apel rezultat din cea mai profundă analiză şi mai înaltă răspundere spre asigurarea păcii, dezarmare şi oprirea dansului macabru de creştere a arsenalului distrugerii — de cîte ori ? — a planetei, pentru a spune un **NU** hotărît cursei înarmărilor.

Un adînc, lucid şi grav înţeles al realităţii lumii contemporane determină poziţia României de a se îngriji de asigurarea propriei apărări, dar şi de a aprecia că încordarea existentă nu trebuie artificial amplificată prin sporirea cheltuielilor militare, şi aşa uriaşe pentru cît pot suporta masele populare de pretutindeni.

„Sînt într-adevăr multe probleme de soluţionat în lumea de astăzi", spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, relevînd totodată marile cuceriri în toate domeniile ştiinţei. Dar **„din păcate trebuie să spunem că aceste minunate cuceriri nu sînt folosite numai în scopul bunăstării şi fericirii popoarelor. O bună parte din ele — cîteodată, chiar cele mai noi şi importante cuceriri — servesc fabricării de armament, mijloacelor de distrugere în masă a oamenilor, primejduind viaţa şi perspectiva dezvoltării fiecărei naţiuni, a întregii civilizaţii umane".** Preşedintele României îşi exprimă deschis speranţa, **„cunoscîndu-i nu numai pe oamenii de ştiinţă români, ci şi pe mulţi oameni de ştiinţă din alte ţări că cercetătorii, savanţii vor înceta să mai execute fără discernămînt comenzile pentru înarmare, pentru distrugerea omenirii şi că vor reflecta la înalta răspundere pe care o au în faţa popoarelor, a civilizaţiei, a copiilor lor, a întregii umanităţi".** În continuare mărturisea credinţa că oamenii de ştiinţă vor acţiona pentru ca descoperirile, activitatea de cercetare şi de creaţie, ştiinţa în general, să nu mai servească războiului şi distrugerii a ceea ce a creat de-a lungul secolelor oamenirea, ci să servească numai şi numai progresului, bunăstării şi libertăţii şi fericirii popoarelor, ale fiecărui om. Menirea umanitară şi rolul nobil al ştiinţelor pot fi astfel restituite omenirii pentru salvarea a însăşi condiţiei umane. De reţinut gîndirea de mare deschidere a Preşedintelui României, care îşi exprimă speranţa că oamenii politici, şefii de state şi guverne **„vor asculta mai mult de dorinţele popoarelor lor, ca şi de dorinţele întregii omeniri, vor ţine seama şi de sfatul oamenilor de ştiinţă"** — iar oamenii de ştiinţă **„le vor da asemenea sfaturi care să ducă la renunţarea întrecerii în cursa înarmărilor, spre a ne întrece în dezvoltarea economiei, ştiinţei, în colaborarea pentru asigurarea bunăstării şi civilizaţiei pe planeta noastră".**

Bogat, foarte bogat în sensuri acest apel de profund umanism şi care dezvăluie o experienţă vastă, o cunoaştere temeinică şi o înţelegere superioară a rolului şi locului oamenilor de ştiinţă nu numai în creaţia tehnică, economică, socială, culturală, ci şi în contribuţia la decisivele mutaţii pe care le cunosc popoarele, lumea şi viaţa politică a ţărilor. Cu sfetnici creatori de valori ale ştiinţei în slujba înaintării civilizaţiei omenirii, conducătorii de state se vor putea sprijini pe contraeforturile inteligenţei umane şi se vor putea dispensa mereu mai mult de îngusta viziune a antreprenorilor înarmării. Viziunea umanistă a oamenilor de ştiinţă, prin natura cercetărilor, a cunoaşterii şi prin concluziile desprinse din evoluţia omenirii şi din programarea perspectivelor acestei evoluţii este ea însăşi cea mai adevărată şi verificată pledoarie pentru ceea ce tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** vedea în sfaturile oamenilor de ştiinţă.

„EU VOI DA SAMA de ale mele cîte le scriu" — mărturisea cu veacuri în urmă cronicarul Miron Costin, ştiind la ce se angaja şi cît angaja poporul său prin cercetările şi scrierile sale despre românii Moldovei evului de mijloc.

„Cine nu are memoria istoriei riscă să o repete" — concluziona, în epoca noastră, filozoful american de origină spaniolă, Santa Yana. Îmi îngădui să adaug — riscă să o repete în forme care astăzi pot deveni şi mai tragice. Şi omenirea nu vrea să repete cataclismele războaielor previzionate la proporţii geometrice, iar oamenii de ştiinţă pot şi trebuie să dea seama de ale lor cîte le creează în bine sau în dauna progresului civilizaţiei. Pacea, binele, colaborarea se cer a fi condiţiile normale ale omului, pentru a putea rezolva marile probleme ce îi stau în faţă. **„Între lichidarea subdezvoltării şi noua ordine economică, pe de o parte, şi politica de destindere, reducere a înarmărilor, dezarmare şi pace există o strînsă unitate. Aceste probleme nu pot fi soluţionate în mod corespunzător decît dacă sînt abordate în strînsă legătură"**, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în cuvîntarea rostită la primirea şefilor misiunilor diplomatice acreditaţi în ţara noastră, din ţări ale Africii, Asiei şi Americii Latine, veniţi să îi prezinte felicitări cu ocazia decernării premiului „Simba" pentru pace.

Naţiunile, oamenii de pretutindeni au nevoie imperioasă de climatul normal în care destinderea şi schimbul de valori ale civilizaţiei să asigure dezvoltarea liberă, prosperă în condiţii de echitate şi suveranitate, în care spectrul agresiunilor, al războiului, al armelor nucleare mai mult sau mai puţin „curate" să fie înlăturat din relaţiile ce trebuie să guverneze lumea.

„La temelia relaţiilor noastre cu toate ţările aşezăm statornic principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, principii tot mai larg recunoscute pe plan internaţional şi singurele în stare să asigure pacea, progresul şi prosperitatea tuturor popoarelor şi naţiunilor". Sînt cuvinte cu tăietură de diamant, devenite crez al politicii externe a României, pe care Preşedintele ţării, le-a spus răspicat, clar, spre dreapta înţelegere a raporturilor ce trebuie să prezideze buna înţelegere şi pacea popoarelor.

dr. docent Titus GEORGESCU

„Ţinînd seama de pericolul pe care îl reprezintă intensificarea cursei înarmărilor, ne adresăm în mod solemn tuturor statelor, tuturor popoarelor de a se ridica cu hotărîre şi cu toată fermitatea — pînă nu este prea tîrziu — pentru a opri cursa înarmărilor, pentru înfăptuirea dezarmării generale, şi în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru ca uriaşele resurse materiale şi financiare să nu mai fie dirijate spre producerea armamentului şi a mijloacelor de distrugere a oamenilor şi civilizaţiei, ci spre dezvoltarea economico-socială, spre lichidarea subdezvoltării, pentru a asigura popoarelor o viaţă demnă, liberă, de bunăstare şi fericire !"

NICOLAE CEAUŞESCU

CURSA ÎNARMĂRILOR — O PROBLEMĂ GRAVĂ A ZILELOR NOASTRE

PERSPECTIVA unei noi accelerări a cursei înarmărilor între ţări mari puternic înarmate şi a stimulării, pe această cale, a competiţiilor pe plan regional şi subregional este o problemă gravă care preocupă astăzi popoarele lumii. Urmările pot fi anticipate cu mare certitudine, pornind de la lecţiile ultimelor cîtorva decenii: extinderea bazei materiale a folosirii forţei, apariţia de noi focare de conflict, a unor noi primejdii de angrenare a marilor puteri în conflicte locale, subminarea proceselor destinderii, sporirea poverii economice pe umerii popoarelor şi întîrzierea rezolvării unor probleme de care depinde progresul omenirii.

Acum, ca şi ieri şi poate mai mult decît ieri, sute şi sute de milioane de oameni se întreabă: de ce? forţa militară a statelor a căror competiţie constituie sursa cursei înarmărilor nu este şi aşa supradimensionată? nu sînt de mult suficiente armele existente pentru a anihila întreaga viaţă, întreaga civilizaţie pe planetă ?

Răspunsurile româneşti, oglindind părerea unanimă a partidului nostru comunist, a poporului român au un ecou atît de mare în lume pentru că ele exprimă nu interese specifice înguste şi nu argumente de conjunctură, ci izvorăsc din cea mai sănătoasă raţiune şi logică politică, fiind elaborate în concordanţă cu cerinţele istoriei într-o perspectivă îndelungată, cu interesele vitale ale întregii omeniri.

Desigur, într-o lume înarmată, atîta vreme cît se menţine imperialismul, se menţine şi pericolul de război, inclusiv de război mondial, dar nu şi inevitabilitatea acestuia. În lume au apărut şi se dezvoltă continuu forţe imense capabile să bareze calea războiului. Acestea sînt ţările socialiste, popoarele din fostele colonii şi ţări dependente care luptă pentru eliberare naţională deplină, pentru independenţa economică, pentru o nouă ordine economică şi politică internaţională, partidele comuniste şi muncitoreşti şi tot mai largile mişcări democratice din ţările capitaliste dezvoltate şi alte forţe care fac să se multiplice poziţiile realiste, lucide chiar şi în rîndurile factorilor politici burghezi. Într-un fel sau altul, ideea că un nou război mondial ar fi o catastrofă îngrozitoare, că progresul şi pacea sînt indisolubil legate este ideea dominantă, iar raportul de forţe amintit, raport dinamic, în continuă schimbare, marchează, chiar dacă cu unele reculuri temporare, accentuarea preponderenţei forţelor care se pronunţă pentru pace. Încordarea tensiunilor în anumite puncte ale globului este un fapt. Dar el este de departe contrabalansat de procesele pozitive, care n-au încetat să se amplifice în ultimul sfert de veac, dînd o bază materială tot mai largă destinderii, coexistenţei paşnice între ţări cu sisteme diferite, înţelegerii între popoare.

Dar oricît ar fi de vital importante aceste procese pentru menţinerea păcii mondiale, reflectînd la problema iminenţei sau a improbabilităţii unui nou război mondial în viitorul apropiat, să facem un moment abstracţie de ele şi să ne oprim puţin la aspectele exclusiv militare. Aşadar, privită din acest unghi, este oare plauzibilă ipoteza iminenţei unui nou război mondial, care, inevitabil, ar fi un război nuclear generalizat? Răspunsul presupune considerarea echilibrului strategic dintre cele mai mari puteri militare. Nu atît a echilibrului cantitativ exprimat în număr de rachete şi de focare nucleare, ci mai ales a celui calitativ. Este un fapt recunoscut unanim de experţi că şi Uniunea Sovietică şi Statele Unite dispun de capacitatea descurajării unui atac din partea adversarului virtual. Orice primă lovitură nucleară, din oricare parte ar porni nu poate distruge întregul potenţial militar al părţii adverse. În orice ipoteză capacitatea reziduală de ripostă rămîne atît de mare, încît cel care ar întreprinde „prima lovitură" s-ar expune la pierderi umane şi materiale de o proporţie catastrofală. Costul primei lovituri este astfel prohibitiv.

Aşa stau lucrurile în momentul de faţă şi aşa vor sta încă o perioadă de timp a cărei durată este greu de evaluat. Echilibrul calitativ dintre cele două principale puteri militare şi enormele decalaje care le separă din acest punct de vedere de toate celelalte state fac pe deplin posibilă oprirea cursei înarmărilor şi o desescaladă în acest domeniu, fără prejudicii pentru interesele de securitate ale lor şi ale altor popoare.

În aceste condiţii revine firesc întrebarea: de ce această nouă tendinţă de escaladare? Răspunsul nu poate să fie altfel decît extrem de complex, întrucît el ar trebui să ia în considerare factori foarte numeroşi de ordin militar, ştiinţifico-tehnic, economic şi social-politic. Se înţelege că în acest cadru o cuprindere a lor exhaustivă este imposibilă. Mă voi limita deci la evocarea unora dintre elementele care pot schiţa o explicaţie.

ÎNAINTE DE TOATE, trebuie să precizăm că în prezent cursa înarmărilor are un caracter predominant calitativ, ceea ce înseamnă că accentul principal se pune pe perfecţionarea performanţelor tipurilor şi sistemelor de arme existente, pe crearea de noi tipuri şi sisteme de arme. Pe acest fond acţionează principiul acţiune-reacţie, pe care îl găsim ca principiu motor al oricărei curse a înarmărilor, în orice perioadă istorică, indiferent de stadiul tehnic al armamentelor. În paranteză fie spus, dacă întotdeauna acţiunea (deci iniţiativa în sporirea potenţialului militar) atrage după sine o reacţie a adversarului virtual, specialiştii sînt de acord în a considera că reacţia este de regulă o suprareacţie, care atrage o suprareacţie şi aşa mai departe în acea spirală fără sfîrşit pe care o reprezintă cursa înarmărilor. Şi totuşi în perioade de progres tehnic zero sau foarte lent, există anumite limite în goana naţională după înarmare. Într-un fel, se întîmplă ceva similar cu goana după plusprodus în formaţiile precapitaliste pure, în care, dată fiind forma — naturală — a produsului şi plusprodusului, această goană era limitată de nevoile mai ample sau mai restrînse ale exploatatorului şi slugilor lui. Într-o cursă calitativă, tehnologică, a înarmărilor limite de saturaţie **nu există.** Întotdeauna vor exista arme ale adversarului virtual ale căror performanţe se cer depăşite, întotdeauna se vor depune eforturi pentru descoperirea unor arme care să contracareze cu succes armele ofensive sau defensive ale adversarului. Orice progres major intensifică cursa înarmărilor. Dacă, de pildă, un sistem de arme devine vulnerabil sau mai vulnerabil ca urmare a unei noi descoperiri, reacţia primă va fi sporirea cantitativă a armelor respective pentru a satura armele ofensive ale adversarului şi, bineînţeles, efortul de a perfecţiona armele proprii. De altfel, într-o măsură crescîndă, punctul de referinţă al eforturilor naţionale îl constituie nu atît realizările adversarului virtual, cît propriile realizări, obiectivul de a produce nu numai arme din ce în ce mai bune, ci şi contraarme şi contra-contraarme ş.a.m.d., întrucît într-o întrecere calitativă contează nu atît ceea ce posedă cealaltă parte în momentul actual, ci, mai ales, ceea ce ar putea avea ea peste 10, 15 sau 20 de ani. Ca atare, atunci cînd are un caracter preponderent tehnologic, cursa înarmărilor este nu numai un proces **internaţional,** ci s-ar putea spune şi unul **intranaţional.** Rezultatul este unic — efortul de a menţine avansul propriu sau de a anula avansul adversarului virtual şi aceasta atît pe un plan global-strategic, cît şi pe fiecare din componentele tehnice ale potenţialului militar modern.

Se înţelege că, în condiţiile unei curse tehnologice a înarmărilor, aceste echilibre sectoriale — adică dintre componentele potenţialului militar — sînt fragile, iar destabilizarea poate să intervină rapid, dînd noi impulsuri acceleratoare eforturilor de înarmare. În literatura de specialitate subiectele de această natură abundă, oferind numeroase exemple. Voi prezenta doar cîteva dintre ele.

Se poate bănui ce importanţă are spaţiul extraterestru pentru purtarea războiului cu mijloacele cele mai moderne. Tocmai de aceea, în ultimele două decenii am asistat la un proces tot mai intens de militarizare a spaţiului. Sistemele de sateliţi instalate sau în curs de instalare pe orbită au devenit un element indispensabil pentru folosirea eficientă a celor mai noi tipuri de rachete. Numai pe baza identificării din satelit a ţintelor şi a hărţilor tridimensionale ale suprafeţei globului care ar putea fi întocmite, pe baza utilizării pentru navigaţie a datelor furnizate de sateliţi, pot noile generaţii de rachete să atingă obiectivul, cu o precizie de cîţiva metri, după ce sînt lansate de la mii de kilometri distanţă. Acum specialiştii apreciază că sînt în curs eforturi pentru a pune la punct tehnici de interceptare, „orbire" sau distrugere a sateliţilor adverşi. Succesul acestor eforturi este de natură să producă o destabilizare în spaţiul cosmic, cu urmarea multiplicării sistemelor de sateliţi plasate pe orbită şi a încercărilor de a produce noi mijloace — defensive şi ofensive — pentru războiul în spaţiul extraterestru.

PENTRU O LUME MAI BUNĂ ŞI MAI DREAPTĂ

IMPORTANŢĂ CRESCÎNDĂ pentru purtarea războiului modern capătă mediul submarin. În treacăt fie spus, submarinele continuă să fie vectori privilegiaţi, întrucît ele sînt încă foarte greu reperabile. Această însuşire nu poate fi păstrată nedefinit. Este de presupus că vor fi puse la punct mijloace relativ precise de detectare, ceea ce va antrena şi aici o destabilizare cu rol de accelerator în cursa înarmărilor.

Sau să reflectăm la mijloacele de purtare a războiului „convenţional". Vom remarca, pe de o parte, că pe planul armelor convenţionale se desfăşoară o adevărată revoluţie, care apropie performanţele acestora de cele ale armelor de distrugere în masă. Precizia extraordinară pe care o dobîndesc asemenea arme (precizia este un factor cheie, de fapt mai important sau cel puţin tot atît de important ca şi forţa de distrugere) va duce probabil la schimbarea rolului pe care vectorii clasici, cum sînt tancurile, avioanele şi navele de luptă, îl au în structura armatelor moderne, ceea ce va presupune noi eforturi şi noi imense cheltuieli.

Pe de altă parte, în legătură cu progresele înregistrate în sporirea preciziei traiectoriei şi, în general, a mijloacelor de transportare la ţintă, precum şi cu evoluţiile pe planul armelor de distrugere în masă, se modifică rolul atribuit armelor nucleare. În trecut acestea erau concepute exclusiv ca forţă de descurajare, deci ca instrumente de întreţinere a aşa-numitului „echilibru al terorii". Acum doctrinele militare au în vedere şi folosirea lor efectivă pe teatrele de luptă, în cadrul unui război convenţional, deşi este îndoielnic că un asemenea război ar putea să nu degenereze într-un război nuclear generalizat. Evident că utilizarea efectivă a armelor nucleare „tactice" are nu numai potenţialitatea de a spori caracterul inuman al războiului, dar, şi aceea de a contribui la procesul de destabilizare de care amintisem mai sus, cu tot cortegiul de urmări, inclusiv în ceea ce priveşte accelerarea cursei înarmărilor.

NE OPRIM cu exemplele aici, nemaiinsistînd asupra faptului că, potrivit unor specialişti, nu lipseşte nici competiţia pentru dobîndirea capacităţii de primă lovitură nucleară. Deocamdată, dată fiind creşterea preciziei vectorilor, rolul armelor nucleare „strategice" începe să fie conceput şi într-o postură nouă şi anume prin prisma capacităţii lor de a lovi şi distruge obiective militare, deci ca element de „contraforţă".

Se înţelege că toate aceste fenomene intensifică imens uzura morală a armamentelor. Uneori acestea sînt depăşite de noi realizări înainte de a intra în dotarea armatelor sau chiar înainte de a se încheia faza de proiectare. Totodată, valoarea unitară a noilor sisteme de arme este, de regulă cu mult mai mare decît a celor pe care le înlocuiesc, cursa înarmărilor fiind, într-adevăr, un sac fără fund.

Întrecerea pe plan tehnologic este continuă. Ea este stimulată de fenomenele de încordare a tensiunilor internaţionale, dar nu se află în nici un raport direct cu fenomenele de relaxare a acestor tensiuni. Ba chiar se poate spune că dinamica ei este oarecum independentă de dinamica cheltuielilor militare astfel că o sporire a potenţialului militar poate să survină în condiţii cînd cheltuielile militare staţionează sau sînt în descreştere. Cursa înarmărilor s-a transformat astfel într-un fenomen cu rădăcini adînci, dotat cu o inerţie proprie şi o dinamică proprie, care, aşa cum arată experienţa istorică, nu pot fi dominate prin simple măsuri de „control al înarmărilor", adică de limitare a dezvoltării într-un domeniu sau altul, convenită prin acorduri şi tratate bilaterale sau multilaterale.

Inerţia şi dinamismul efortului de înarmare izvorăsc şi din numeroşi factori economici şi sociali, a căror formă, intensitate şi combinaţie sînt determinate la rîndul lor de natura orînduirii sistemul politic, sistemul proiectării, producerii şi achiziţiei de arme, gradul de dezvoltare a tensiunilor interne, locul ţării respective în cursa înarmărilor etc. Fenomenul social-economic asociat cu cursa înarmărilor a fost denumit în Statele Unite „complexul militar-industrial" şi a fost supus analizei în numeroase lucrări şi studii.

Fără îndoială însă că actuala tendinţă de escaladă trebuie pusă în raport nu numai cu inerţia fenomenului însuşi şi cu impulsurile pe care le capătă în mod obişnuit în contextul complexului militar industrial, dar şi cu faptul că în prezent se asistă la o intensificare a luptei, intrate într-o nouă fază, pentru reîmpărţirea lumii în sfere de dominaţie şi influenţă. În această luptă se folosesc tot felul de mijloace, inclusiv militare şi pentru desfăşurarea ei contează nu numai echilibrul global de forţe, ci şi echilibrele sectoriale, inclusiv cele pe plan regional, capacitatea de a desfăşura operaţii militare de anvergură la mari distanţe de teritoriul naţional.

Elementele prezentate mai sus, care nu epuizează nici pe departe factorii de alimentare şi accelerare a cursei înarmărilor, rămîn, în general, foarte puţin cunoscute şi înţelese de publicul larg din ţările mari puternic înarmate. În numele secretului militar aceste chestiuni sînt menţinute cît mai departe de atenţia populară. În schimb, în mod public se vorbeşte foarte mult despre raţiuni de securitate, despre necesitatea protejării interesului naţional. Fiecare mişcare de accelerare a cursei înarmărilor este precedată de largi campanii menite să convingă publicul că ameninţarea din partea adversarului potenţial a crescut, că acesta a obţinut un avans într-o serie de domenii ale tehnicii de luptă şi că se străduieşte să dobîndească superioritatea într-o serie de domenii. Invocarea intereselor de securitate, cum constată o serie de analişti americani, a devenit un fel de formulă magică permiţînd ca în mod sistematic să se întrunească consensul necesar pentru o majorare a cheltuielilor militare.

Cheltuielile militare în lume şi alte cheltuieli ale guvernelor.

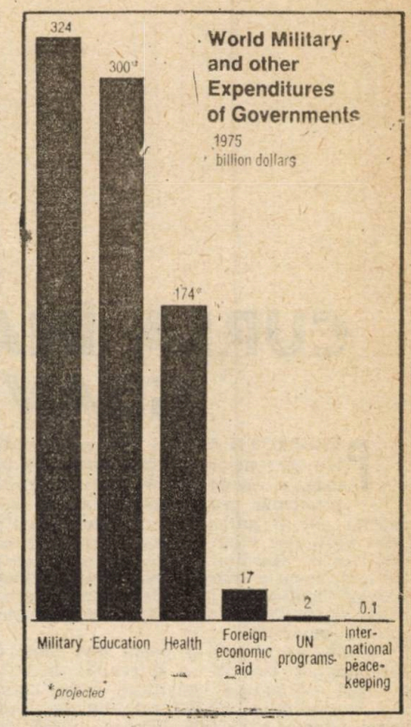

Sursa : Ruth Leger Sivard, World Military and Social Expenditures 1977.

ATITUDINEA ACTIVĂ A ROMÂNIEI împotriva cursei înarmărilor, pentru măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară este o componentă esenţială a liniei politice internaţionale a partidului şi statului nostru, regăsită în numeroase iniţiative şi declaraţii oficiale în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. României îi aparţine iniţiativa examinării de către Naţiunile Unite a consecinţelor economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare, iar concepţiile noastre şi-au găsit la forul mondial o amplă şi clară expunere în documentul „Poziţia României în problemele dezarmării generale şi în primul rînd ale dezarmării nucleare". În cadrul Conferinţei Comitetului de dezarmare, la diferitele negocieri multilaterale, la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, poziţiile româneşti — principiale, de o imbatabilă logică şi pătrunse de realism — au beneficiat de atenţia participanţilor, a mijloacelor de informare, a opiniei publice mondiale. Democratizarea negocierilor, asigurarea accesului opiniei publice la informaţii relevante şi necesitatea participării largi a maselor populare în vederea stimulării proceselor de adoptare şi implementare a unor măsuri reale de dezarmare, concepţia despre priorităţile necesare în cadrul acestui proces, despre rolul şi locul măsurilor parţiale şi multe alte idei româneşti, ce se îmbogăţesc necontenit, îşi păstrează neştirbită valabilitatea.

Mai mult ca oricînd se impune, aşa cum în repetate rînduri a subliniat preşedintele României, secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu să se treacă de la vorbe la fapte, să se acţioneze cu hotărîre atîta timp cît nu va fi prea tîrziu. Dacă, întrucît continuă să existe imperialismul, se menţine şi pericolul de război, nu este mai puţin adevărat că aşa cum arată o analiză atentă a vieţii internaţionale, nu există o iminenţă a războiului. Raportul de forţe pe plan mondial fiind favorabil forţelor păcii, sînt întrunite condiţiile pentru un start nou, pentru o abordare nouă, care să pună capăt cursei înarmărilor şi să pună în mişcare un proces invers, de desescaladare, de dezarmare. Este misiunea istorică a ţărilor socialiste, a partidelor comuniste şi muncitoreşti să fie în fruntea acestui proces, să facă absolut totul pentru o lume fără arme, fără războaie.

Gheorghe DOLGU

„Motorul principal al acestei curse a înarmărilor cuprinzînd întregul glob îl constituie întrecerea calitativă între marile puteri militare. Aceasta se datorează monopolului virtual pe care aceste state îl deţin în domeniul dezvoltării tehnologiei militare de vîrf, copleşitoarei lor ponderi în producţia şi exporturile de arme perfecţionate şi caracterului global al intereselor lor, pe plan politic şi militar. Principalele şase state după criteriul cheltuielilor militare deţin nu numai trei pătrimi din cheltuielile militare mondiale propriu-zise, dar şi, în mod practic, totalitatea activităţii de cercetare-dezvoltare (C + D) în scopuri militare, precum şi totalitatea exporturilor de arme şi de echipament militar. Toate evoluţiile semnificative în domeniul armamentelor pornesc de la aceste puteri şi se răspîndesc de aici în restul lumii, cu decalaje de timp mai mici sau mai mari".

Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare. Raport actualizat al secretarului general al O.N.U. — Naţiunile Unite, 1978.

Republica Cuba

Continuitate şi complexitate în dezvoltarea economiei

ECONOMIA CUBANEZĂ trăieşte o perioadă de ample prefaceri avînd ca orientare generală crearea bazei tehnico-materiale a socialismului în ţară ; atenţia principală este acordată industrializării, în condiţiile intensificării concomitente a producţiei agricole, pe baza ambelor procese urmărindu-se ridicarea continuă a nivelului de trai al populaţiei.

Concret, în cursul primului plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale (pe anii 1976—1980), ale cărui directive au fost aprobate de primul Congres al Partidului Comunist din Cuba, în perioada actuală accentul se pune pe : dezvoltarea ramurilor industriale exportatoare, pentru a se obţine mijloace necesare finanţării economiei ; extinderea producţiei interne de utilaje, piese de schimb şi subansamble, care se procură în prezent din import ; asigurarea creşterii producţiei agricole ; crearea de noi capacităţi industriale pentru producerea de mărfuri de larg consum ; consolidarea şi lărgirea industriei materialelor de construcţii (ţinîndu-se seama de nevoile crescînde ale sectorului construcţiilor).

Înfăptuirea acestor obiective este susţinută de un amplu efort de investiţii, îndreptate în proporţie de aproximativ trei pătrimi în sfera productivă (industriei revenindu-i peste 25%). Volumul investiţiilor în economie, prevăzut pentru actualul cincinal, depăşeşte de două ori nivelul alocaţiilor respective din perioada precedentă de cinci ani. De remarcat că numai în cursul anului trecut au fost date în exploatare 90 de unităţi industriale şi alte obiective economice, printre care o uzină de combine pentru recoltarea trestiei de zahăr, o fabrică de utilaje pentru irigaţii, un combinat poligrafic, o fabrică de drojdie furajeră ş.a. Concomitent, se urmăreşte sporirea eficienţei gospodăririi resurselor materiale, financiare şi de muncă existente, ridicarea productivităţii muncii în economie, în prezent fiind în curs de implementare un nou sistem care prevede accentuarea rolului stimulativ al pîrghiilor economice.

REZULTATELE obţinute pînă acum sînt ilustrative pentru dinamica şi diversitatea crescîndă a transformărilor din economia cubaneză. Dacă în perioada 1961—1975, produsul social brut a sporit într-un ritm mediu anual de 4,3%, anul trecut — în condiţii climatice şi de conjunctură (pe piaţa mondială) defavorabile — s-a înregistrat un spor de 4%, iar pentru 1978 s-a prevăzut o creştere de 7,4%. În ceea ce priveşte producţia industrială globală, în 1976 ea a înregistrat o majorare de 55% faţă de anul 1970 ; în acest cadru exploatarea şi prelucrarea lemnului au sporit de 2,5 ori, producţia industriei textile — de 2,3 ori, cea a industriei confecţiilor — de aproape 2 ori, a industriei poligrafice — de 1,8 ori ş.a.m.d. În actualul deceniu structura producţiei industriei cubaneze a suferit importante modificări înnoitoare ; au apărut o serie de subramuri sau producţii noi ca cea de macarale portal, de vagoane de marfă (pentru linii magistrale), de televizoare, de geamuri etc., se extind rapid multe din cele existente anterior (producţia de pompe de apă, autobuze, aparate de radio, frigidere, amoniac, ciment şi cărămidă, cherestea şi mobilă, conserve din fructe ş.a.).

Printre orientările prioritare în dezvoltarea industriei se numără punerea în valoare a zăcămintelor de minereuri polimetalice din subsolul ţării, valorificarea superioară a resurselor forestiere, dezvoltarea industriei chimice, asigurarea bazei tehnice necesare pentru intensificarea principalelor ramuri ale agriculturii, prelucrarea unor materii prime secundare, dezvoltarea accelerată a producţiei materialelor de construcţii etc. Astfel, cu ajutorul unor ţări socialiste urmează a fi extinsă producţia de nichel (pînă la 130 mii tone pe an, faţă de circa 36 mii tone în 1977), cobalt, crom, Cuba contînd să devină unul dintre primii exportatori de nichel din lume. Dezvoltarea şi modernizarea industriei zahărului au permis să se obţină în acest an o producţie de circa 7,4 mil. tone (sporul prevăzut pe perioada 1976—1980 fiind de 35% faţă de nivelul anului 1975), iar în prezent se află în construcţie trei fabrici de prelucrare a materiei prime secundare care rămîne după extragerea zahărului din trestie (aşa-numita bagasa) în plăci fibrolemnoase ; se proiectează să se producă ulterior, din aceeaşi materie primă, celuloză şi hîrtie. Pentru a se asigura îndeosebi valorificarea la export a producţiei unei ramuri agricole în plină expansiune cum este cultura citricelor, pe insula Pinos se prevede construirea unui combinat de prelucrare a fructelor. În sfîrşit, în perspectivă se preconizează construirea unei centrale atomice cu o putere instalată (în prima etapă) de 440 MW, a unui combinat siderurgic cu o capacitate de producţie de peste un milion tone pe an, a unei rafinării de petrol cu o capacitate iniţială de prelucrare de 3 mil., tone pe an, a unor fabrici de prefabricate şi materiale pentru construcţii, a unei serii de întreprinderi alimentare etc.

AGRICULTURA joacă un rol important în economia cubaneză, investiţiile masive efectuate în acest sector urmărind diversificarea profilului său, intensificarea producţiei agricole. Suprafaţa cultivată s-a mărit de peste două ori faţă de anul 1958, iar caracterul de monocultură — moştenire din perioada dominaţiei imperialiste — a fost mult atenuat, trestia de zahăr furnizînd actualmente mai puţin de 38% din valoarea producţiei agricole globale, faţă de peste 29% pentru celelalte culturi şi peste 30% cît reprezintă producţia zootehnică. Sporeşte continuu nivelul dotării agriculturii cu tractoare (a căror putere totală de tracţiune s-a mărit în perioada 1970—1977 cu 30%) şi maşini agricole, îngrăşăminte chimice, erbicide ş.a. În sectorul zootehnic, în cadrul căruia predomină vitele cornute de rasă, se pune accent pe extinderea creşterii porcilor şi a păsărilor ; este grăitor, de pildă, faptul că în 1976 producţia de ouă depăşea de 6,5 ori nivelul din anul 1959. Concomitent, datorită modernizării bazei tehnico-materiale a pescuitului maritim, acesta aduce o contribuţie tot mai substanţială la asigurarea resurselor alimentare pentru populaţie, precum şi a unui potenţial de export ; numai în perioada 1970—1976 cantitatea de peşte pescuit a crescut de 1,8 ori.

CONCOMITENT cu întărirea potenţialului economiei cubaneze, cu diversificarea sa, capătă valenţe noi şi participarea ţării la diviziunea internaţională a muncii, se dezvoltă comerţul său exterior şi relaţiile de cooperare economică. Între anii 1970 şi 1977 volumul comerţului exterior al Cubei (efectuat în proporţie de trei pătrimi cu ţările socialiste) s-a majorat, în preţurile curente, de peste două ori, în condiţiile creşterii ceva mai rapide a exporturilor faţă de importuri.

Se dezvoltă tot mai larg cooperarea economică şi tehnică a Cubei cu alte ţări socialiste, pe această cale fiind — sau urmînd a fi — edificate pe teritoriul său numeroase unităţi industriale, alte obiective economice. În acest cadru se înscrie şi colaborarea fructuoasă dintre România şi Cuba, partea română contribuind la dezvoltarea industriei miniere şi metalurgiei neferoase, a producţiei de materiale de construcţii a tehnicii electronice de calcul. În acelaşi timp au progresat şi schimburile comerciale dintre cele două ţări (de circa 7,5 ori în perioada 1965—1977) ; ţara noastră exportă în Cuba îndeosebi produse ale industriei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor, produse chimice, ţesături, articole din cauciuc ş.a., importînd zahăr, produse ale metalurgiei neferoase, produse alimentare etc.

Succesele obţinute de poporul cubanez în înaintarea pe calea socialismului în decursul celor două decenii care s-au scurs de la victoria revoluţiei, creşterea şi diversificarea potenţialului economic al ţării constituie premise favorabile pentru dezvoltarea în continuare a schimbului de experienţă, a colaborării şi cooperării între România şi Cuba în diferite domenii de activitate.

N. POPOV

Țări socialiste

INTEGRAREA ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

Iugoslavia: eficientizarea cercetării

ÎN ACTUALUL DECENIU activitatea de cercetare științifică și dezvoltare a cunoscut o continuă extindere în Iugoslavia, în condițiile îmbunătățirii organizării sale și ale sporirii eficienței. Astfel, de pildă, după ce în prima jumătate a deceniului numărul total al unităților cu profil științific a sporit cu 5%, în 1976 acesta a fost redus sub cifra din anul 1971 ; reducerea s-a efectuat în condițiile creșterii numărului unităților de cercetare și dezvoltare subordonate academiilor de științe și mai ales al celor care fac parte din întreprinderi și organizații economice.

În ceea ce privește cadrele de cercetători și oameni de știință, efectivul acestora a sporit cu circa 14% în anii 1971—1976, mai pronunțat — cu aproape 30% — majorîndu-se numărul cercetătorilor științifici din unitățile subordonate întreprinderilor și organizațiilor economice. Cea mai substanțială creștere au înregistrat însă veniturile realizate de pe urma activității de cercetare și dezvoltare ; în valoare absolută acestea s-au mărit de la 1,67 miliarde dinari în 1971 la 4,63 miliarde dinari în 1976 (de circa 2,8 ori), contribuția unităților de cercetare din cadrul întreprinderilor și organizațiilor economice sporind de la aproximativ un sfert la 36% din total.

R. D. Germană: efectele aplicării rezultatelor

DUPĂ CUM S-A STABILIT prin planul cincinal de dezvoltare a economiei naționale a R.D. Germane pe perioada 1976—1980, aplicarea rezultatelor cercetării științifice și tehnice urmează să asigure — în intervalul respectiv — 60-70% din creșterea planificată a productivității muncii, economisirea a 220—280 milioane de ore-muncă anual în industrie și construcții, realizarea a 80% din economiile prevăzute de materii prime, să contribuie la reducerea cu 25—30% a numărului persoanelor care lucrează în mediu nociv. S-a prevăzut de asemenea ca, în cursul cincinalului, pentru executarea proiectelor științifice și tehnice să se aloce circa 4,2% din venitul național, respectiv aproape 31 mlrd. mărci, cu zece miliarde mai mult decît în cincinalul precedent.

Pentru accelerarea aplicării în practică a realizărilor științei și tehnicii se diversifică continuu formele de colaborare între cercetarea științifică și producție, între instituțiile de învățămînt și unitățile productive. Astfel, de pildă, în cadrul celui de-al VI-lea Salon național al studenților și tinerilor cercetători (Leipzig, noiembrie 1977), avînd ca temă centrală accelerarea progresului științific și tehnic, au fost prezentate rezultatele a peste 1700 de lucrări, la care au participat 16 mii de tineri cercetători. Pe de altă parte, în cursul anului universitar 1976/77, studenții au contribuit la aplicarea în practică a circa 1300 de rezultate ale cercetării în sectoare științifice și tehnice, precum și a aproximativ 3000 de rezultate ale cercetării în domeniul științelor sociale.

R. P. Mongolă: intensificarea agriculturii

ÎN R.P. MONGOLĂ, țară în care agricultura reprezintă încă ocupația de bază pentru aproape jumătate din populație, un rol preponderent revenind sectorului zootehnic, trecerea acestuia din urmă pe baze intensive prezintă o importanță deosebită pentru dezvoltarea viitoare a întregii economii naționale. În condițiile unui climat continental în general secetos și cu ierni aspre, o premisă esențială pentru extinderea și îmbunătățirea șeptelului animalelor domestice o constituie asigurarea unei baze furajere stabile și calitativ superioare.

Cu aproximativ un deceniu în urmă a fost înființat Institutul de cercetări științifice în domeniul pășunilor și nutreților, al cărui colectiv elaborează un sistem științific fundamentat de întărire a bazei furajere a creșterii animalelor. În acest scop, el întreține strînse legături cu colectivele de producție din uniunile agricole și gospodăriile de stat, încheind anual circa 20 de contracte de colaborare. Pe baza recomandărilor oamenilor de știință, în unitățile agricole se experimentează și se extind apoi metode moderne de întreținere și irigare a pășunilor, se cultivă plante furajere, se realizează nutreți combinate, se organizează combaterea dăunătorilor agricoli etc., creîndu-se astfel condițiile pentru ridicarea zootehniei mongole pe o treaptă superioară.

U. R. S. S.: sistemele automatizate de conducere

PRINTRE ORIENTĂRILE de bază ale planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1976—1980 figurează dezvoltarea în continuare și ridicarea eficienței sistemelor automatizate de conducere și a centrelor de calcul, în condițiile unificării lor treptate într-un sistem unic de stat de colectare și prelucrare a informației pentru necesitățile evidenței, planificării și conducerii activității social-economice. Se prevede, de pildă, să se introducă în această perioadă 950 de sisteme automatizate de conducere a proceselor tehnologice, utilizarea mai largă în viitor a minicalculatoarelor electronice cu o capacitate ridicată de prelucrare a datelor și a microprocesoarelor deschizînd ample posibilități de aprofundare a conducerii automatizate la nivelul benzilor rulante, al diferitelor agregate și instalații. Pe de altă parte, la începutul acestui an funcționau în Uniunea Sovietică peste două mii de sisteme automatizate de conducere a unor întreprinderi și uniuni de producție și peste 220 de sisteme automatizate de conducere pe ramuri.

Experiența folosirii sistemelor de conducere automatizate într-o serie de ramuri ale economiei naționale a U.R.S.S. îi evidențiază avantajele. Un asemenea sistem, care funcționează în cadrul Ministerului construcțiilor industriale din R.S.S. Bielorusă, asigură anual creșterea cu 8% a volumului producției, cu 7% a productivității muncii, cu 10% a volumului beneficiilor, în condițiile reducerii cu un sfert (pînă la sfîrșitul cincinalului) a duratei medii de executare a construcțiilor.

Polonia: program de dezvoltare

ACTIVITATEA științifico-tehnică cunoaște în Polonia o dezvoltare dinamică fapt ilustrat și prin aceea că în timp ce în 1970 efectivul cadrelor didactice din învățămîntul superior și al cercetătorilor științifici era de circa 40 000, în prezent numărul lor depășește 75 000, iar fondurile alocate de către stat acestui sector de activitate s-au dublat în aceeași perioadă. Totodată s-a intensificat participarea Poloniei la circuitul internațional al realizărilor progresului tehnic, la cooperarea științifico-tehnică.

Ținîndu-se seama de cerințele mereu crescînde ale modernizării economiei naționale, în Polonia a fost elaborat recent un program guvernamental privind sporirea participării științei și tehnicii la rezolvarea problemelor-cheie ale dezvoltării. Ca orientări prioritare pentru cercetare sînt stabilite: lărgirea bazei interne de materii prime (inclusiv valorificarea maximă a materialelor secundare), dezvoltarea complexă a bazei energetice, „chimizarea" economiei, automatizarea și „informatizarea" proceselor de producție, amenajarea și utilizarea rațională a resurselor de apă în țară, îmbunătățirea structurii producției în direcția extinderii exporturilor și reducerii importurilor ș.a.

Programul prevede, de asemenea, măsuri de perfecționare a organizării cercetării științifice însăși, de ridicare a calității acesteia, de corelare optimă a programelor de cercetare cu planurile de investiții, în scopul de a asigura concordanța lor cu specializarea economiei polone în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

Cehoslovacia: obiective pentru cercetare

PROBLEMELE extinderii și intensificării activității de cercetare științifică se află de mai mult timp în centrul atenției organelor de partid și de stat din R. S. Cehoslovacă. La Congresul al XV-lea al P.C. din Cehoslovacia a fost trasată sarcina sporirii rolului științei și tehnicii ca una dintre sursele fundamentale de ridicare a eficienței economiei naționale. A fost stabilit un complex de măsuri, atît pe termen lung cît și pe termen scurt, în toate verigile ciclului cercetare — dezvoltare — producție — consum. În total, planul cincinal de dezvoltare a economiei naționale a Cehoslovaciei pe anii 1976—1980 cuprinde circa o sută de programe distincte, printre care 35 programe de dezvoltare a producției, 20 — de dezvoltare

ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

a tehnicii, 8 — în domeniul cercetării fundamentale, 8 — în cercetarea cu profil economic, 9 — în domeniul raționalizării etc.

Cercetarea științifică este orientată să aducă un aport crescînd la rezolvarea problemelor-cheie cu care se confruntă economia cehoslovacă. Astfel, de pildă, imperativul gospodăririi raționale a resurselor materiale și de muncă a influențat structura planului de stat de dezvoltare a științei și tehnicii pe anul viitor ; din totalul temelor de cercetare înscrise 11% urmăresc utilizarea cît mai eficientă a resurselor de combustibil și energie, 12% sînt axate pe reducerea necesarului de materii prime și materiale, 38% — pe economisirea muncii vii, 25% vizează înlocuirea — în condiții de eficiență economică — a produselor importate și mărirea fondului de mărfuri destinat exportului ș.a.m.d.

Ungaria: complexitatea adaptării licențelor

REFERINDU-SE la investițiile pentru introducerea progresului tehnic în economia Ungariei, revista **Figyelő** arată că în timp ce pe ansamblu cheltuielile pentru cercetare științifică și dezvoltare au crescut de aproape două ori în perioada 1970—1976, cele legate de achiziționarea de licențe și „know-how" din străinătate au sporit în același interval de 4,3 ori. În anumite condiții importul de creativitate este mai eficient decît efortul propriu de cercetare, existînd o relație directă între numărul de licențe folosite de o ramură industrială sau alta și capacitatea sa de concurență. Este adevărat, relevă revista, că utilizarea licențelor străine ridică o serie de probleme și exigențe în fața întreprinderilor beneficiare. Este necesar să se asigure diversificarea surselor de aprovizionare cu materii prime și piese, perfecționarea ulterioară a licențelor cu forțe științifico-tehnice naționale, pentru a se evita dependența de firma vînzătoare ; adaptarea licențelor străine constituie o cale mai complexă, mai dificilă, comparativ cu aplicarea rezultatelor cercetării proprii (întrucît în ultimul caz se ține seama de nivelul de dezvoltare tehnică a întreprinderilor care le vor aplica) ; reorganizarea producției pe baza unui acord de licență reclamă din partea întreprinderii o disciplină riguroasă, inclusiv în domeniul investițiilor și al sarcinilor asumate în cadrul cooperării ; ridicarea eficienței pe baza utilizării licențelor străine impune întreprinderilor scurtarea la minimum a termenului de însușire a noii producții ș.a.m.d.

R. P. Chineză: planul de modernizare

PROPUNÎNDU-ȘI ca pînă la sfîrșitul acestui secol să devină un stat socialist puternic prin modernizarea și dezvoltarea susținută a economiei sale naționale, R.P. Chineză acordă o atenție deosebită modernizării a însăși științei și tehnicii, considerată drept cheia atingerii obiectivului propus. Conferința națională pentru știință din martie a.c. a aprobat în acest sens un plan de acțiuni pe perioada 1978—1985, avînd ca principale țeluri apropierea sau atingerea în unele ramuri importante ale științei și tehnicii a nivelului existent în țările avansate în anii '70 ; sporirea efectivelor ocupate în cercetarea științifică la 800 mii de persoane ; edificarea unui număr de centre moderne pentru experimentări științifice ; definitivarea unui sistem complex și atotcuprinzător, la scară națională, de cercetare în domeniul științei și tehnicii. Au fost stabilite 108 teme principale de cercetare în 27 de domenii de activitate, printre care studierea resurselor naturale, agricultura, industria, transporturile și telecomunicațiile, finanțele și comerțul, oceanografia, protecția mediului înconjurător, cultura și educația, apărarea națională ș.a. Planul acordă prioritate unui număr de opt domenii de cercetare — agricultura, resursele energetice, resursele de materii prime, calculatoarele electronice, utilizarea laserului, știința și tehnica spațială, fizica energiilor înalte și ingineria genetică — considerate ca avînd un rol determinant în evoluția generală a economiei naționale.

Bulgaria: accelerarea progresului tehnic

ACTIVITATEA de cercetare științifică a căpătat în Bulgaria o amploare deosebită, dacă se compară cu situația dinaintea instaurării puterii populare. Astfel, numărul persoanelor ocupate în acest domeniu a sporit de aproape 30 de ori față de anul 1945, iar fondurile alocate pentru cercetare și dezvoltare au crescut de 7 ori numai în intervalul 1960—1978.

O atenție crescîndă se acordă corelării tot mai strînse a cercetării cu nevoile producției, aplicării mai rapide în practică a rezultatelor obținute în cadrul cercetării. În acest sens, de pildă, în cursul cincinalului 1976—1980 cercetătorii bulgari își dau concursul pentru finisarea și implantarea în construcțiile de mașini, în metalurgie, în industria chimică și în alte ramuri a unui număr de 110 sisteme automatizate de conducere a proceselor tehnologice. Pe de altă parte, în 1975 a fost creat la Sofia Centrul de implantare accelerată a realizărilor științifico-tehnice (denumit „Progres"), avînd drept obiectiv să perfecționeze organizarea activității pe parcursul cercetare — aplicare în economie ; el se afirmă tot mai mult ca un laborator specializat în crearea condițiilor pentru aplicarea rapidă a invențiilor și inovațiilor bulgare atît în țară, cît și în străinătate.

Un impuls pentru dezvoltarea viitoare a activității de cercetare l-a dat recenta hotărîre a C.C. al P.C. Bulgar, care a conturat principalele direcții strategice ale progresului tehnico-științific din economia țării : electronizarea, automatizarea, dezvoltarea tehnicii și tehnologiei bazate pe laser, a chimiei și biologiei.

Albania: aportul la cultura porumbului

DEȘI Albania are un teritoriu restrîns, pe el se întîlnește o mare varietate de relief, sol și condiții climatice. De aceea, o problemă deosebit de importantă pentru dezvoltarea agriculturii albaneze o constituie selecționarea unor soiuri de plante, crearea de hibrizi, care să furnizeze recolte superioare în condiții diferite de la o regiune la alta.

Acestei necesități i-a corespuns înființarea (la 1 iulie 1971) a Stațiunii pentru producerea semințelor de porumb de la Shkoder, care — de fapt — are atribuțiile unui institut de cercetări agricole cu caracter național. Dezvoltîndu-se și îmbogățindu-și „zestrea" tehnico-materială și umană, stațiunea a realizat în șapte ani de activitate opt hibrizi de porumb, iar în prezent datorită eforturilor colectivului său este asigurat întreg necesarul de sămînță de porumb de calitate superioară pentru agricultura albaneză. Acești hibrizi pot fi cultivați pînă la altitudinea de 1000 m și dau recolte la hectar cu 30—70% superioare soiurilor tradiționale. Rezolvînd problema hibrizilor de porumb cu perioade diferite de coacere, cercetătorii stațiunii urmăresc în prezent obținerea unor hibrizi cu calități biologice, nutritive superioare.

R. P. D. Coreeană: multiplicarea resurselor

ACTUALUL plan septenal (1978—1984) de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene acordă un rol deosebit aprofundării revoluției tehnice în vederea mecanizării și automatizării proceselor de producție în toate domeniile, modernizării întregii economii. Pe seama introducerii progresului tehnic productivitatea muncii urmează să crească de 1,7 ori în industrie și de 1,6 ori în sectorul construcțiilor ; pe această cale vor fi obținute peste trei pătrimi din sporul producției globale a industriei.

Una dintre orientările fundamentale ale cercetării constă în extinderea, întărirea și îmbunătățirea calitativă a bazei naționale de combustibili, energie și materii prime. Și pînă acum, ținîndu-se seama de caracterul limitat al resurselor naturale ale R.P.D. Coreene, cercetarea științifică a urmărit găsirea de înlocuitori ai unor produse procurate din import. De pildă, întrucît condițiile climatice nu permit cultivarea bumbacului în R.P.D. Coreeană, oamenii de știință și tehnicienii au reușit să obțină din piatră de var și antracit o fibră chimică, denumită vinalon, fiind construită o fabrică care produce peste 50 mii tone de vinalon pe an. De asemenea, pe baza unei tehnologii originale, aplicată la uzina din Sinydjou, a fost obținută o altă fibră chimică (concomitent cu pastă de hîrtie) din trestie, fiind astfel asigurată — din resurse proprii — o mare parte din materia primă necesară industriei textile.

1979 JAN 9

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 29 decembrie 1978

– Vibrant omagiu adus personalității tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, muncii sale neobosite închinată binelui și fericirii poporului, cauzei socialismului și păcii în lume 1

– 30 decembrie 1947 – 30 decembrie 1978. Unitate indestructibilă (Nicoară Ionescu) 4

ROMÂNIA SOCIALISTĂ DEZVOLTARE – BUNĂSTARE

– Accentuarea caracterului industrial al economiei – factor primordial al trecerii la un nivel mediu de dezvoltare (prof. dr. Gheorghe Crețoiu) 6

– Agricultura românească pe coordonatele progresului (D. Dumitru) 8

– Dinamici și restructurări în nivelul de trai (dr. Constantin Grigorescu) 10

DESCHIDERI SPRE VIITOR

– Utilizarea superioară a resurselor – generator al creșterii economice (dr. Maria D. Popescu) 13

– Economisirea energiei și creșterea economică : orizont 2000 (Dinu Dragomirescu) 16

– Perspectivele utilizării resurselor vegetale ale oceanului planetar (V.H. Skolka, F. Vasiliu) 18

– Șantier editorial 1979 20

– Interviuri cu : Mahdi Elmandjra, Aurelio Peccei, Juliusz Gorynski 22–24

PENTRU O LUME MAI BUNĂ ȘI MAI DREAPTĂ

– Destinderea și pacea – chezășie a împlinirii valorilor social-umane ale civilizației omenirii (dr. docent Titu Georgescu) 25

– Cursa înarmărilor – o problemă gravă a zilelor noastre (Gheorghe Dolgu) 27

ECONOMIE MONDIALĂ

– Republica Cuba. Continuitate și complexitate în dezvoltarea economiei (N. Popov) 29

– Țări socialiste. Integrarea științei și tehnicii în procesul dezvoltării 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

Din sumarul „Revistei economice" și al Suplimentului „R.E." pe anul 1978

IN THIS ISSUE

— A vibrant homage paid to the personality of comrade Nicolae Ceaușescu, to his tireless activity dedicated to the people's well-being and happiness, to the cause of socialism and world peace. 1

— 30th December 1947 — 30th December 1978. Indestructible unity (Nicoară Ionescu) 4

— Accentuation of the industrial character of the economy — primordial factor on the way to a medium level of development (Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu) 6

— Dynamics and structural modifications in the standard of living (Dr. Constantin Grigorescu) 10

— The higher use of resources — a generator of economic growth (Dr. Maria D. Popescu) 13

— Interviews with : Mahdi Elmandjra, Aurelio Peccei, Juliusz Gorynski 22—24

— Détente and peace — guarantees for accomplishing civilization's social-human values (Dr. Titu Georgescu) 25

— The arms race — a dangerous problem of our days (Gheorghe Dolgu) 27

— The Republic of Cuba. Continuity and complexity in the development of the economy (N. Popov) 29

— Socialist countries. Science and technique integration in the development process 30

From the contents of "Revista economică" and the Supplement R.E. for the year 1978.

DANS LE NUMÉRO

— Vibrant hommage à la personalité du camarade Nicolae Ceaușescu, à son travail infatigable dédié au bien-être et au bonheur du peuple à la cause du socialisme et de la paix dans le monde. 1

— 30 Décembre 1947 — 30 Décembre 1978. Unité indestructible (Nicoară Ionescu) 4

— Le renforcement du caractère industriel de l'économie — facteur primordial du passage vers un niveau moyen de développement (prof. dr. Gheorghe Crețoiu) 6

— Dynamique et restructurations du niveau de vie (dr. Constantin Grigorescu) 10

— L'utilisation supérieure des ressources — générateur de la croissance économique (dr. Maria D. Popescu) 13

— Interviews avec : Mahdi Elmandjra, Aurelio Peccei, Juliusz Gorynski 22—24

— La détente et la paix — garanties de l'accomplissement des valeurs sociales-humaines de la civilisation (dr. Titu Georgescu) 25

— La course aux armements — un grave problème de nos jours (Gheorghe Dolgu) 27

— La Republique de Cuba. Continuité et complexité dans le développement de l'économie (N. Popov) 29

— Pays socialistes. L'intégration de la science et la technique dans le processus du développement 30

Extraits du contenu de „Revista economică" et du Supplément R.E. pour l'année 1978

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Яркое выражение уважения перед личностью товарища Николае Чаушеску, перед его неутомимой деятельностью на благо и счастье народа, для дела социализма и мира в мире 1

— 30-го декабря 1947 — 30-го декабря 1978. Нерушимое единство (Никоарэ Ионеску) 4

— Усиление промышленного характера экономики — первенствующий фактор перехода на средний уровень развития (проф. др. Георге Крецою) 6

— Динамика жизненного уровня и структурные перемены в нем (др. Константин Григореску) .. 10

— Высокое использование ресурсов — порождающий фактор экономического роста (др. Мария Д. Попеску) 13

— Беседы с Махди Елманджра, Аурелио Печчеи, Юлиус Горински ..... 22—24

— Разрядка и мир — гарантия восполнения социально-гуманистических ценностей цивилизации человечества (др. доцент Титу Джорджеску) 25

— Гонка вооружений — серьёзная проблема наших дней (Георге Долгу) 27

— Республика Куба. Последовательный и комплексный характер развития экономики (Н. Попов) 29

— Социалистические страны. Интегрирование науки и техники в процесс развития 30

В приложении к журналу: Из содержания «Ревиста экономикэ» и Приложения на 1978 год.

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

COMBINATUL PETROCHIMIC „SOLVENTUL" — TIMIŞOARA

str. Nicolae Titulescu nr. 31, jud. Timiş,
telefon 11851, telex 043259

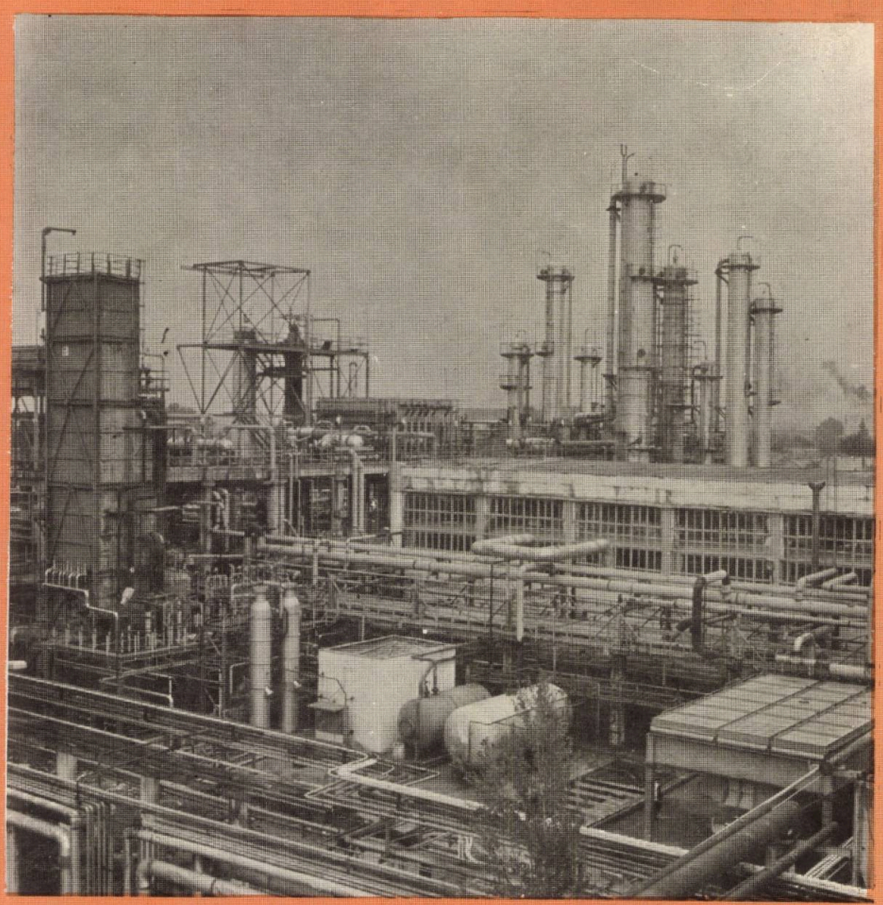

Combinatul petrochimic „Solventul" — Timişoara, str. Nicolae Titulescu nr. 31, judeţul Timiş
telefon 11 851
telex 04 32 59

Combinatul petrochimic „Solventul", unitate cu o tradiţie industrială de 110 ani, oferă o gamă variată de produse chimice la un nivel calitativ ce satisface cele mai înalte cerinţe :

1. Esteri plastifianţi :
— esteri ai acidului ftalic cu alcooli C^4,C^8
— esteri ai acidului adipic şi sebacic cu alcooli C^4, C^8.

2. Solvenţi :
— esteri ai acidului acetic cu alcooli C_1-C_5
— solvenţi rezultaţi din distilarea lemnului.

3. Poliesteri :
— poliadipat de propilenglicol
— poliadipat de dietilenglicol
— poliadipat de dietilenglicol şi trimetilol-propan

4. Produse utilizate în industria maselor plastice :
— ulei de soia epoxidat
— ulei de floarea soarelui epoxidat
— epoxistearat de octil
— esteri ai acidului stearic şi maleic cu alcooli C^4 sau C^8.
— monostearat cu glicerină sau dietilenglicol

5. Diverse alte produse :
— acool etilic tehnic
— acid lactic 50% şi 80%
— alcool izoamilic
— mangal de retortă
— oţet alimentar de fermentaţie
— acid acetic purificat
— acetat de sodiu
— carbonat de calciu

PROBLEMA CADOULUI... NU MAI ESTE O PROBLEMĂ

O rezolvă împreună cu dv. întreprinderile româneşti de produse cosmetice

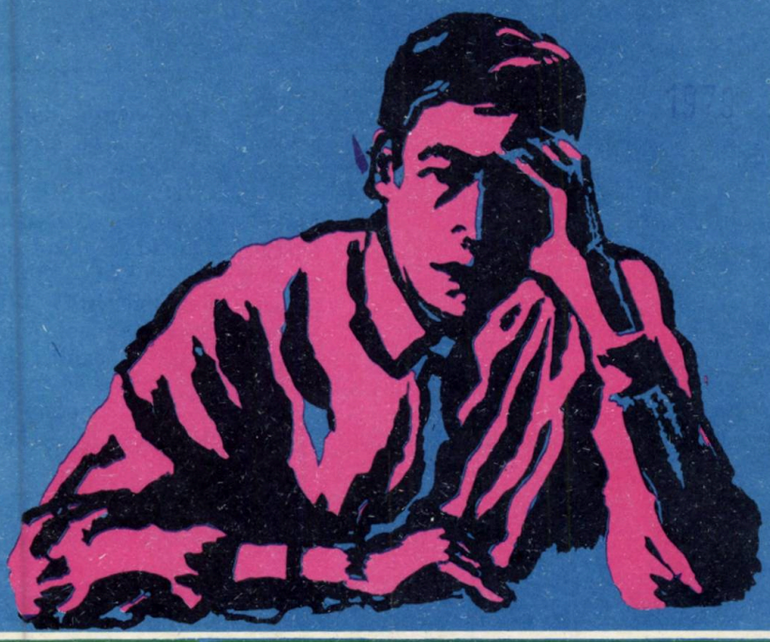

Alegeţi deci dintre ultimele noastre noutăţi oferite de :

- **MIRAJ — Bucureşti**
  Parfum AMFITEATRU, parfum de toaletă IDILA, apă de colonie OZON, roşu de buze BELLATRIX, MARY GILBERT, EGRETA
- **FARMEC Cluj-Napoca**
  Fard de pleoape ADA (6 nuanţe), roşu de buze ADA (10 nuanţe). casetă festivă pentru femei FARMEC LUX (deodorant, lac fixativ, cremă nutritivă şi hidrantă cu ulei de vizon), casetă pentru bărbaţi FARMEC SELECT (cremă de ras spray, deodorant spray, loţiune după ras)
- **NIVEA — Braşov**
  Fond de ten GAZEL cu ulei de vizon, spray în 3 nuanţe (natural, ocru, măsliniu), caseta ŞAH pentru bărbaţi (apă de toaletă superconcentrată spray, cremă de ras mentolată, pastă de dinţi), caseta IRINEL — „o jucărie" utilă pentru cei mici, conţinînd pastă de dinţi, săpun, şampon şi cremă.

Lei 5